13.12.F 12

IOANNIS AB IMOLA
IN TERTIVM DECRETALIVM
Commentaria,

QVAMPLVRIVM IVRISCONSVLTORVM, QVI probè aliquid his præclariſſimis ac penè diuinis commentarijs hactenus addidiſſe apparuerunt, adnorationibus illuſtrata.

HAC NOVISSIMA VERO OMNIVM EDITIONE AB ERRORIBVS *innumerabilibus, quibus ubiq; deprauata, & paſsim mutila ſummi viri deprehendiſſe conquerebantur, habita ad vetuſtiſsimos Ioannis de Anania codices fide ſuo candori vindicata, atque integritati reſtituta.*

ACCESSERVNT ETIAM HVIC NOSTRÆ EDITIONI commentaria eiuſdem Auctoris in xiiij. cap. ſub rit. de Renunciatione, nempe à cap. in præſentia. vſque ad finem, quæ in alijs deſiderantur codicibus, habita ex bibliotheca eiuſdem Ioannis de Anania.

REPERTORIVM DEMVM EA DILIGENTIA INSTAVRATVM *reperies, vt numerorum ratione fideliſsime ſubducta, atque omni etiam prorſus labe ſublata, nuſquam aut falli, aut decipi poſsis.*

Ex legato

BIBL. SEC. COLL. ROM. SOC. IESV. IHS

VENETIIS, M D LXXV.

Apud Dominicum Nicolinum.

SERIES RVBRICARVM ET CAPITVLORVM
Quæ in hoc continentur Libro.

¶De iudiciis. Rub. char. 1.
[illegible] 2
Decernimus 4
Quanto diuina 4
At ſi clerici coram 5
Cæterum 6
Dilecti filij 6
Intelleximus 7
Clerici 7 Cauſam 7
Cum non ab homine 7
Paſtoralis 9
Examinata 10
Cum deputati 11
Qualiter 11
Cauſam quæ 11
Exhibita 11
Venerabili 12
Significauerunt 13
¶De foro cōpetēti. Ru. 13
Si quis 14 Nullus 14
Sane ſi epiſcopi 14
Si quis contra 14
Si clericus laicum 15
Ex tranſmiſſa 16
Verum quoniam 16
Cum ſit generale 16
Quod clericis 17
Licet ex ſuſcepto 18
Ex tenore literarum 19
Si diligenti 19
Cum contingat 20
Poſtulaſti per ſedem 21
Ex parte B. 21
Conqueſtus 22
Dilecti filij I. & A. 22
Significaſti nobis 23
Propoſuiſti nobis 23
Licet ratione delicti 23
¶De libelli oblatione. Rubrica 24
Ignarus epiſcopus 24
Significantibus 24
Dilecti filij 26
¶De mutuis petitionibus. Rubrica 26
Ex literis 26
Prudentiam 27
¶De litis conteſtatione. Rubrica 27
Olim inter epiſcopum 27
¶Vt lite nō cōteſtata, &c. Rubrica 28
Ad hæc Deus 28
Accedens. 1. 30
Tua fraternitatis 30
Accedens ij. 30
Quoniam 30 §.Porrò 31
§.Porrò aliter 31
§.Sunt & alij 31
§.Et alij 32
§.Finaliter 32
¶De iuramēto calumniæ. Rubrica 34
Inhærentes 34 Literas 35
In pertractandis 35
Imperatorum 35
Cæterum quia nimis 35
Cum cauſam quæ inter 36
Cum in cauſa pecuniaria 36
¶De dilationibus. Rub. 37
Dilecti 37 Præterea 37
Literæ tuæ ac petitio 37
Expoſuit nobis 38
¶De feriis. Rub. 38
Omnes dies 38 Quoniā 38
Licet tam veteris 38
Capellanus 39 Cōqueſtus 39
¶De ordine cognitionū. Rubrica 40
Intelleximus 40
Cum dilectus 40
Tuam non credimus 42
Super ſpoliatione 41
¶De plus petitionibus. Rubrica 43
Conſilium 45
¶De cauſa poſ. & proprie. Rubrica 43
Suſceptis 43
Ad viſitatum interrogati 43
Cum eccleſia Sutrina 43
Cum ſuper electione 45
Paſtoralis officij 46
Cum dilectus 48
Cum olim quæſtio 48
In cauſa quæ inter 49
¶De reſtitutione ſpoliato. Rubrica 49
Licet multum 49
Sollicitè curæ 49
Accepta conqueſtione 49
Audita querela 50
In literis 50
Item cum quis dicit 51
Conquerente nobis 51
Ex tranſmiſſa nobis 51
Cum veniſſet ad nos 52
Ex conqueſtione 53
Grauis 53
Olim cauſam quæ 53
Literas tuas recepimus 54
Ex parte M. 55
Cum ad ſedem 56
Olim vobis dediſſe 57
Olim inter te 58
Sæpe contingit 58
Piſanis ac Lucanis 58
¶De dolo & contumacia. Rubrica 59
Ad hæc cum contingat 59
Ex literis veſtris 59
Cauſam quæ inter F. & R. 60
Porro 60
Finem litibus cupientes 60
Cum dilecti filij 62
Cum olim D. clericus 63
Veritatis 64
Contingit interdum 64
Venerabilis 65
¶De eo qui mittitur in poſ. Rubrica 65
Conſtitutis in 65
Cum ſicut accepimus 65
Cum veniſſent 66
Si aduerſarius 67
¶Vt lite pend. nihil innouetur. Rubrica 68
A memoria 68 Laudabilē 68
Eccleſia S. Mariæ. 1. 68
Eccleſia S. Mariæ. 2. 69
Dilectus filius magiſter A. 69
¶De ſequeſtratione poſſ. Rubrica 69
Ad hoc venit ad nos 69
Dilectus filius R. rector 70
Ab eo qui 70
¶De confeſſis. Rub. 70
Cum monaſterium 70
Cum ſuper 70
Ex parte Abbatis 71
¶De probationibus. Ru. 73
Ex epiſtola 73
Sicut conſuetudo 74
Ex literis 74 Propoſuiſti 75
Tertio loco 75
Iurauit quidam 75
Poſt ceſſionem 76
In præſentia G. 77
Licet cauſam 79
Per tuas nobis 81
Quoniam contra falſam 82
Ad noſtram 85
Cum cauſam quæ 85
Cauſam matrimonij 85
Cum bone 86
¶De teſtib. & atteſt. Ru. 86
Placuit 86
In nomine domini 86
Quoniam aliqua 87
In omni negotio 87
Quoties aliqui 87
Inſuper ſtatuimus 87
Ex parte Adæ 88
Si qui teſtium 90
Sicut nobis 90 Veniēs ad 91
Cauſam quæ. 1. 91
Cū nuncius 91 Super eo 92
De cætero laicos 92
In cauſis 92
Cum in filij propoſito 93
Fraternitatis 94
Intimauit R. 96
Cauſam quæ ij. 92
Perſonas eccleſiarum 96
Iudæi ſiue Saraceni 96
Super eo quod 97
Licet vniuerſis 97
In literis 97 Cū veniſſet 97
Series tuis 98 Præterea 98
Cū à nobis 99 De teſtib. 100
Cōſtitutus 100 Præſentiū 101
In noſtra præſentia 101
Tā literis 102 Cum olim 103
Ex tenore noſtrarum 104
Significauerunt 104
Cum cauſam quæ 105
Venientes ad ap. 106
Tuis quæſtionibus 107
Dilecto filio Arion. 107
Significauit nobis 108
Cum cauſam 108
Albericus miles 109
Cum in tua diœceſi 109
Conſtitutus. 1. 110
Conſtitutus ij. 110
Licet ex quadam 111
Per tuas 111
Licet dilectus 112
Præſentia nobis 112
Nuper à nobis 113
Venerabilis 113
Cum clamor 113
Teſtimonium 114
Vltra tertiam 115
Non debet quis 117
¶De teſt. cogen. Ru. 117
Cauſam matrimonij 117
Cū ſuper 117 Super eo 117
Peruenit ad aures 118
Peruenit ad nos 118
Cæterum 118 Præterea 118
Super his 119 Cū cōtra 119
Dilectorum filiorum 119
Venerabilis 120
¶De fide inſtrum. Ru. 120
Si ſcripturam 121
Scripta vero 122
Ex literis veſtris 123
Accepimus 123
Contingit interdum 123
Inter dilectos 126
Quod ſuper his 127
Paſtoralis 128
Cum dilectus 128
Cū Ioannes 128 Ex parte 131
G. Perpetuus 131
Impoſſibile non poteſt 131
Si cautio quam 132
Si inſtrumentum 137
¶De præſumptionib. R. 138
Sicut nobis 138
Afferte mihi 138
Ex ſtudiis ſuis 139
Nullus dubitat 139
Nonne benedicimus 139
Mandata cœleſtia 139
Quidam 139 Quanto 140
Scribam eis 140
Quia veriſimile 140
Illud quoque 140
Literas tuæ 141
Tertio loco 141
Literas veſtras 142
Cum in iuuentute 143
Dudum 143
¶De iureiurando. Ru. 148
Ex adminiſtratione 148
Peruenit. 1. 149
Peruenit ad nos ij. 149
Ego N. 149
Nullus 150 Debitores 150
Ad noſtram 152 Si vero 153
Ex reſcripto 155
Querelam 154 Tua nos 154
Cum quidam 154
Sicut ex literis 154
Veritatis 155 Verum 155
Venientes 156 Veniens 158
Ad noſtram. 1. 159
Ad noſtram ij. 159
Ex te 160 Quintauallis 161
Tua nos 173 Quēadmodū 173
Et ſi Chriſtus 174
Sicut noſtris 175
Cū contingat 176 Sicut 210
Nimis de iure 210
Petitio 210 Ex literis 210
Intellecta 211
Mulieri 211 Clericus 211
Iuramentum 212
¶De exceptionib. Ru. 213
Denique 213 A nobis 213
Cum eccleſiaſtica 214
Paſtoralis 214 Cū inter 215
Cum venerabilis 216
Olim 219 Dilecti 219
Apoſtolicæ 219
Dilecta filia 220
Significauerunt 220
Exceptionem 221
Aduerſario 221
Venerabilem 221
¶De præſcriptionib. Ru. 225
Placuit 225 Nihil 225
Sanctorum 225
De quarta 223 Vigilāti 224
Ad aures 224
Cauſam quæ 224 Illud 224
Quia indicante 225
Ex tranſmiſſa 225
Accedentes 222
Cum non liceat 226
Ad audientiam 227
Cum nobis 228 Audiuit 228
Cum ex officij 229
Si diligenti 230
Cum olim 232 Veniens 232
Quoniam 234
¶De ſententia & re iudi. Rubrica 244
Sua 244 Iurgantium 245
Non poteſt 245 Ex qua 245
De cætero 245
Cum aliquibus 246
Lator præſentium 246
Cum cauſa 246
Inter cæteras 246 Tenor 247
Conſanguinei 247
Cum olim 247
Cum inter 248 Cūm 249
Quod ad conſultationem 250
Sicut nobis 251 Cū ſuper 253
Cum Bertoldus 253
In cauſis 259
Inter monaſterium 260
Sublata 262 Cū I. & A. 262
Cum te 264 Ad probādū 264
Quamuis 265 Duobus 268
¶De appellationib. Ru. 268
Dilecti 268 Inter cætera 269
Ad noſtram 269
Perſonas 209
Cum ſit Romana 269
Ad hæc. 1. 270
Si duobus 271
Ex ratione 271
Meminimus 275
Super eo. 1. 275
De appellationibus 276
Super eo ij. 276
Peruenit. 1. 276
Conſuluit. 1. 276
Suggeſtum 276
Ad præſentiam 277
Cum teneamur 277
Conſuluit 277 Cū parati 278
Ad hæc ij. 278
Quæſtioni 278
Præterea. 1. 279
Conſtitutus 279
Propoſuit 279 Quā fronte 279
Reprehenſibilis 280
Ad hæc ij. 281 Peruenit ij. 282
Conſuluit ij. 281
Ad hæc iij. 281
De priore 281 Quia nos 283
Ad aures 282
Ad audientiam 282
Accepta 282 Poſtremo 282
Ad hæc. 4. 282
Cum in eccleſia 283
Directæ 283 Præterea ij. 283
Secundo 285 An ſit 285
Nouit ille 286
Sæpe contingit 287
Conſtitutus 289
Conſtitutus 289
Ex parte 291
Significauit 292
Significantibus 292
Ex inſinuatione 292
Bona 293 Dilecti 294
Paſtoralis 295
§.Verum 296
Sollicitudinem 297
Dilectus filius 299
Vt noſtrum 300
Oblatæ nobis 300
Per tuas 301 Vt debitus 302
Cum ceſſante 305
Cum ſpeciali 306
Cum cauſam 309
Dilecto 310
Nicolao 312
Sua nobis 312
Dilecti 313
Ex parte M. 314
Intimaſti 314
Significanti 315
Interpoſita 317
§.Eidem quoque 318
§.Idem denique 319
§.Sane 319
Inquiſitioni 320
Vna ſententia 320
Si iuſtus 321
¶De clericis peregrinan. Rubrica 322
Conquerente 322
¶De confir. vtil. vel inuti. Rubrica 323
Si quis 323
De confirmationibus 325
Bonæ 324
Cum dilecta 324
Ad noſtram 325
Porrectū 326
Examinata 326
Venerabilis 326
Sua nobis 327

FINIS.

IOAN. AB IMOLA IVRIS PONTIFICII, CÆSAREIQVE, DOC. EXCELLENTISS.

Commentaria in Tertium Decretalium Librum:

Cum Summarijs nouiter ante ſingula capitula poſitis: & cum Additionibus hactenus apponi conſuetis: Feliciter exordiuntur.

¶ De vita & honeſtate clericorum. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Ordinarius non repellitur a iudicando prætextu criminis niſi eſſet infamis, vel excommunicatus, nec etiam delegatus.*
2 *In peccato mortali exiſtens, an debeat iudicare.*
3 *Laici dũ celebrantur diuina nõn dẽnt ſtare, vel ſedere inter clericos iuxta altare, vel in choro dum celebrantur diuina miſteria. & nu. 9.*
4 *Myſterium, & miniſterium differunt.*
5 *Stare, verbum, vel ſedere, videtur importare tractum moræ.*
6 *Stare, & ſedere, quomodo differant.*
7 *Laici inuitati a clericis ad cantandum poſſunt cum eis cantare.*
8 *Eccleſia habet tres partes. ſ. altare maius: chorus, & nauis. & nu. 11.*
12 *Excõicatus non debet ingredi eccleſiam, quando diuina celebrantur.*
14 *Veniens contra iura indulta ex honeſtate non peccat mortaliter.*
15 *Oblationes altaris vendi poſſunt.*

¶ Viſum & tractatũ eſt in pcedentibus de iudicijs, & concernẽtibus ipſa iudicia. Verũ, quia clerici inq̃tũ pñt ab ipſis iudicijs abſtinere dẽnt, cũ ſeruos Dei non oporteat litigare 2. q. vij. in c. ſicut dñi ſacerdotes. Ideo hinc ſumpta occaſione, vt generaliter oſten
a dat a quibus ſe clerici [a] debeant abſtinere. & qualis dẽt eſſe eorum vita. & qualis etiã honeſtas in eis requirat. Ideo poſuit iſtã Rubricã de vita, & ho. cle. vel aliter põt continuari, vt ẽt tangit hic Ioan. And. & d. Ant. Viſum eſt ſupra in libro pcedenti qualiter clerici dẽnt iudicare. Verũ, q̃a cõſtitutus in peccato mortali iudicare non debet. 3. q. vij. in c. iudicet. Ideo vt clerici habeant euitare ipſa peccata mortalia voluit autor docere eos honeſtã vitã ducere. & hæc fuit cõtinuatio Hoſt. cum qua etiã tranſit Io. An. & d. Ant. Sed aduerte ne erres: q̃a non eſt ſimplr verum, ꝙ criminóſus, vel exiſtens in peccato mortali repellat a iu
1 dicando. † Nã ſi eſt ordinarius, non repellit prætextu criminis, niſi eſſet infamis, vel excõicatus. ff. de re iudi. l. ad probãdũ. q̃a facit quod no. Inn. de offi. del. c. cũ ſup. delegatus aũt nõ repellit etiã ptextu criminis, ſaluo niſi eſſet infamis, vel excõ. Iuxta id, qđ legit, & not. ĩ. de reſcrip. c. ſciſcitatus. Et ideo inq̃tum
2 Hoſt. dicit exiſtentem † in peccato mortali non dẽre iudicare. intellige ex merito vitę: quia non meret habere officium iudicãdi: tñ ex vi officij ſi ſit in ipſo toleratus iudicare põt, & tenet, qđ agitur, niſi eſſet publice excõicatus, vt in prealleg. c. ad probãdum. vel niſi obijceretur ipſa exceptio excõicationis, & pbaret: vel niſi ꝯ delegatũ obijceret exceptio infamię, p ea quæ hñr in d. c. ſciſcitatus. & ita voluit gl. iij. q. vij. in ſumma, vbi concludit, ꝙ licèt criminoſus ex merito vitę non dẽat iudicare, tamen ex vi officij iudicare poteſt ſi ſit toleratus in officio. Et de materia rubricę hr̃ in decretis. xxiij. diſt. his igitur. & in §. clerici. cũ quatuor ſequentibus. & xxxv. diſt. per totum. & xlj. & xliiij. diſt. xxj. q. 4. & reperitur in vj. & in cle. Et de mã etiã tangit Hoſt. in ſumma huius tituli. & Guil. in ſuo repertorio ſub hac Rubrica, vbi a capite vſque ad plantam pedis proſequitur qualis honeſtas in clericis requiratur, & hæc ſufficiunt.

SVMMARIVM.

1 *Laicorum, & clericorum miſtio in actu diuinorum prohibetur. & numero. 10. & 13.*
2 *Clericus cõiugatus habet priuilegium clericale quo ad duo ſolum.*

VT laici. Cũ celebrant diuina diuiſus dẽt eſſe clerꝰ a populo. h. d. Vel ſic ſm d. Flo. Laici propè altare, vel in choro, dũ diuina celebrant ſedere non dẽnt: ſed illuc accedere pñt expleto officio eã orãdi, vel cõicãdi. h. d. Et tria ſunt dicta quę
1 patẽt. Scđm ibi: ſed ps. Tertiũ ibi ad orãdũ. ¶ † No. j. ꝙ in actu diuinorũ phibita vr̃ miſtura laicorũ, & clericorũ. Et ĩtellige de laicis, ſiue ſint ꝯiugati, ſiue nõ, cũ lr̃a indiſtinctè loquat. & ſic indiſtinctè vr̃ de laicis intelligẽdũ: ĩ. de priui. c. q̃a circa. & xix. diſ. ſi Romanorũ. cũ ſ11ibus. plus dicit hic Frã. Vercel. ꝙ illud qđ hic dr̃ de laicis, hẽt locũ ẽt in clericis ꝯiugatis. p quo bñ facit qđ hic dr̃. & in c. qđ a te. & in c. diuerſis fallatijs. ĩ. de cle. cõiug. & eo. ti. c. j. li. vj. in fi. de cle. cõ
2 iug. vbi patet † ꝙ clericus cõiugatus ſolũ hẽt priuilegiũ clericale quò ad duo ibi expſſa. ¶ † No. ꝙ nõ eſt li
3 citũ laicis ſtare, vel ſedere inter clericos [b] iuxta altare, vel in choro, qñ celebrant ſacra myſteria. Et not.
4 † ꝙ dr̃ia eſt inter myſteriũ, & miniſteriũ, pprio ſumpto vocabulo. vt hic tãgit Io. An. vt patet in illis verſibus. Dicito myſteriũ cũ dño ſacrificat. Atq; miniſteriũ quodlibet offm̃. Et ſic patet, ꝙ verbũ miniſteriũ ẽ magis latũ q̃ verbũ myſteriũ: q̃a cõprehẽdit quodlibet diuinũ officiũ, qđ nõ facit verbũ myſteriũ. ¶ No. & põdera verbñ, ſtare, vel ſedere. nã a ꝯrio vr̃, ꝙ itinerãdo pñt laici ire ad altare cã offerẽdi, ſeu oblationẽ
5 faciẽdi, vł oſculãdi altare nõ trahẽdo ibi morã. † Nã verbũ, ſtare, vel ſedere, vr̃ deſignare tractũ moræ. & iſtud ẽt ſeqr̃ hic Io. An. tñ d. Pe. de Anch. hic vr̃ tenere ꝯriũ: q̃a ſm eũ non vr̃ licitũ laico ire ad altare, qñ celebrant diuina officia ibi, vñ arguit ꝯ ſacerdotes q̃ recipiũt, & expectãt laicos, vt veniãt ad offerẽdũ ad altare. Sed veriꝰ puto dictũ Io. An. ꝙ ſeqr̃ hic. d. Ant. q̃a tex. iſte nõ vr̃ phibere itinerãtes, & morã non fa
6 ciẽtes. ¶ † Quæ aũt ſit dr̃ia inter ſedere, & ſtare, hr̃ in canone, qđ eſt hoc. 50. diſt. & in c. Epi. 95. diſt. Nã ſta-

a Clerici. Ponit hic. d. Abb ſup hac rubr. q̃ connotant noïe clericorũ. j. col. ante fi. ver. ſed circa.
b Inter clericos. Vnde legit in vita Theodoſij Imperatoris, qui fuit Chriſtianiſſimꝰ cum audiret diuinũ officium in eccleſia Mediola. celebrante ſ. Ambro. Archiepo Mediola. cum ipſe Imperator accederet ad oblatione recedẽdo de altari remãſitin choro iuxta ſacerdotes quod cum vidiſſet ipſe Ambroſius noluit miſſa vlterius pcedere. Diaconus autẽ dixit ei Pater, populꝰ ſtat expectans, & ſatis fatigatꝰ ẽ, quare nõ proceditis ĩ miſſa? reſdit Archiepiſcopus: quid facit Imperator in

choro iuxta ſacerdotes erant & manebat cū cæteris extra chorum cū ergo diaconus hæc diximus Imperatori z ipſe ſe humiliter excuſauit dicens, q̄ i vrbe cōſtātinopolitana erat cōſuetudo, q̄ laici ſedebant, vel ſtabāt in choro cum clericis. obediuit tamen cum man[illegible] [illegible]ſuetudine [illegible]ro Am[illegible]ſio:& e[illegible]xtra chorum ſtetit [illegible] cū ca[illegible] ipſa [illegible] durā [illegible] qui[illegible] in[illegible]gnatione [illegible] eſt cō[illegible] Beatū [illegible]mbroſiū, [illegible] eū po[illegible] [illegible]ſtea nulliū [illegible] audiuit di[illegible]cē, nāctum Ambroſiū dignū eſſe epiſcopatu.

re dr̄ q̄ non ſedet ſtās rectè in pedibus,& dēt q̄s orā
do ſtare,& n̄ ſedere iuxta illud pſalmiſtæ.Stātes erāt
pedes noſtri ī atrijs,&c,Vt hr̄ in pſalmo.Lætatus ſum
7 in his &c.Et in pal.c.qd eſt hoc.¶†Not. ex litera dū
dicit, non p̄ſumāt,a ɔ̄rio ſenſu,q̄ laici inuitati a cle-
ricis ad canēdū,vel pſallēdū pn̄t eum eis canere,vel
pſallere.facit qđ hr̄.63.diſt.c.j.ij. & iij.& pn̄t p̄cipue
inuitari deficiētib⁹ clericis.ar.j.de reli.do.inter qua-
8 tuor.¶†No.q̄ eccleſia hēt tres partes. Prima eſt alta
re maius,& ibi ſtant p̄sbyteri cū celebrātibus. Et de
hoc loqr̄ primū dictū.& ij.gl.¶ Alia p̄s eſt chor⁹,vbi
dēnt manere clerici pſallētes q̄ diuidūr ab altari p cā
cellos, de quā loqr̄ ſecūda pars in ver.ſed pars.& 3.
gl.Alia pars eccleſiæ eſt q̄ appellar̄ nauis,ſeu corpus
eccleſiæ.vt dicit gl.fi.& ſm̄ hæc loqr̄ lr̄a de eadē ec-
cleſia q̄ hēt tres partes p̄dictas. & pōt dici, q̄ primo
pōt ītelligi de eccleſijs nō hn̄tibus chorū, ſecūda de
hn̄tibus.¶ Quomō aūt clerici dēnt ſeruire p̄sbytero
celebrāti in altari ſatis colligi pt̄ p id, qđ hr̄.j.e.c.vt
9 q̄ſq;.& ſ.đ fi.p̄ſb.c.p̄poſuit.¶†Not.ſm̄ vnū vnū in-
tellectū,q̄ ceſſante,ſeu expleto officio ad orandū,&
ēt ad recipiendū cōionē licitū eſt laicis accedere ad
altare.Nā & ibi ēt pn̄t talia ſacra recipere cū ſit eadē
rō.Licèt hic dicar̄ de ſola cōione. & facit de cōſtitu.
tranſlato.¶ Scđm aliū intellectū,q̄ in qualibet parte
eccleſiæ dūmō nō miſceanr̄ clerici cū laicis licitū eſt
10 orare.¶†No.q̄ ēt quò ad miſturam laicorū,& cleri-
corū attendir̄ conſuetudo,& ſic no.ɔſuetudinē debe
re ſeruari,& attēdi. facit. 100.diſt.ɔ̄ morē.ſ.de ɔſt.ex
lr̄is:cū ſimi.Et no.qđ īferius dicer̄.¶ In gl.3.in fi.dr̄
11 ēt † ſancta ſanctorū, vt patet hic in fi. Scđm vnū in-
tellectū.Et no. q̄ partē illam olim non intrabat ſub-
diaconus:q̄a nō erat ordo.ſacer,qđ hr̄ in c.nō opor-
tet.& c.nō liceat.xxxiij.diſt.Sed hodie ſecus,q̄a ſub-
diaconus eſt ordo ſacer.ſ.de ſeruis non ord.c.mira-
mur.¶ Et adde, q̄ ſi laici inuitanr̄ pn̄t cantare in ec-
cleſia,dū tn̄ non in pulpito.vt no.gl.lxiij.diſt.non li-
ceat.¶ In gl.fi.ibi, ſumm⁹ Sacerdos.& pt̄ dici, q̄ iſta
eſt pars de qua in prin.lr̄a loqr̄. Sequens aūt expoſi-
tio non vr̄ bona:q̄a non hēt dubitationē cū cuilibet
liceat ingredi illā partē qn̄cunq;,niſi eſſet excōicat⁹.
facit.xxj.diſt.c.j.in fi.& xxv.diſt.c.j.circa prin.& j.q.
12 j.non liceat.& intellige,† q̄ excōicatus non dēat in-
gredi eccleſiā,qn̄ diuina celebranr̄.aliàs vr̄,q̄ poſſet
ingredi eā orādū.vt eſt gl.no.j.q.j.q ſtudet. Alij vero
intelligūt, q̄ hic appellar̄ ſancta ſanctorū ɔſtātini in
Roma vbi ſeruanr̄ capita apoſtolorū Petri, & Pauli.
Sed iſta expoſitio ēt cōiter nō tener̄:q̄a iſta ɔſtō quò
ad iſtā p̄tē eſſet localis. Sed ī dubio dēt ītelligi cōſtō
vt īporter ius cōe.facit,qđ not.gl.in c.pe.ſ.de tēpo.
ordi.iō Hoſt.hic ītelligit, q̄ ſancta ſctōrū appellat ſu
p̄ior p̄s eccl'ie vbi ſtāt clerici ad celebrādū. ī qua par
te finito offō licitū eſt laicis īgredi ad cōicandū & ad
13 orādū.¶†Extra gl. vr̄ q̄ in eccleſia tp̄e celebrationis
laici cū clericis pn̄t ſtare permiſtim:q̄a ſic videmus p
conſuetudinem ſeruari.& pro hoc etiā: q̄a celebrā-
te ſūmo Pōtifice ſunt miſti clerici cū laicis.& ſic vr̄ q̄
idē ſit dicendū in alijs.ſ.de re iu.c.in cauſis.¶ Scđo
dici pt̄ q̄ ſpāle eſt in ipſo ſūmo Pōtifice in quo talis
miſtura tolerar̄ ad deſignandū,q̄ ipſe oībus eſt cōis.
Nam ſm̄ legem diuinā quo ad Dei titulū oēs debēt
eſſe pares,& eandē mercedē recipere.in auth.de mo
na.§.hinc aūt.colla.j.Inn.vero hic dicit,q̄ iſtud.c.lo-
q̄tur de honeſtate.Et iō nō peccāt mortaliter laici fa
ciētes ɔ̄.c.iſtud ſaltē qn̄ ɔſuetudo nō eſt ī ɔ̄riū:ſed po
tius p̄ut cōiter ſeruar̄.Et iſtud vr̄ ſeq Ioā.Andr.& ex
14 hoc habes † q̄ veniēs ɔtra iura indulta ex honeſtate
nō peccat mortaliter.Secus qn̄ q̄s venit ɔ̄ p̄cæptū,
vel p̄hibitionē p ea q̄ hn̄t de maio. & obe.c.ij.& de
elec.gn̄ali.li.vj.p gl.vnde aūt colligar̄, q̄ hic loqr̄ đ
honeſtate.dicit do.Flo.pōt colligi,q̄a hic nō pōitur
verbū,p̄cipimus, vel iubemus:ſed verbū,ſtatuimus,
vel p̄uidemus,vel ſimile,puta ordinamus.& punir̄ ī
mā honeſtatis,& nō magni pōderis.Sed certe qn̄ lex
ſtatuit,vt aliqd fiat,vel nō fiat ſatis vr̄ p̄cipere,vt de
ſe patet.Iō poſſet dici,q̄ licèt ipſa ɔſtō eſſet p̄ceptiua tn̄
q̄a nō fuit ſeruata,nec de ɔſuetudine ſeruar̄ nō obli
gat ad mortale peccatū.p id qđ no.gl.in c j.ad fi.ſ.de
treu.& pace. Et iſtud ēt voluit ſentire hic do. Pet.de
Anch.q̄ ſibi diſplicet,q̄ ſtēt ſimul in eadē p̄te laici cū
clericis. Sed in inferiori p̄te pn̄t ſtare relicta ſupiori
15 chori clericis.¶†An aūt laici poſſint recip̄e oblatio-
nes đ altari ſi eis vēdanr̄.dicit Io.de Lig.q̄ n̄ ſed cleri
cus recipiat,& eidē tradat. Et ſic vr̄ præſupponere,q̄
pn̄t vēdi tales oblationes. de quo p Arch.x.q.j.in c.
ſanctorum.vbi videtur in effectu ɔcludere qđ ſ.dixi.

SVMMARIVM.

1 *Arma portare prohibentur clerici.*
2 *Arma portare,an liceat laicis.*
3 *Percutere non debēt clerici vbi ſolum agitur de periculo rerum. aliàs non excuſarentur ab irregularitate ſecus de periculo perſonæ.*
4 *Monachi intra monaſterium arma portantes ſunt ipſo iure excommunicati non autem ſic in clericis,ſed ſunt excommunicandi.*
5 *Uſurarij, ſiue ſint clerici ſiue laici niſi reſtituant vſuras ſunt excōmunicandi.*

a Clerici. Si q̄ſuis virū & quando, & qbus p[illegible] [illegible]onis licitū [illegible] distingue, [illegible] hic ſe fi. [illegible] d Hoſt. [illegible] in pri.

a CLerici. ªBreue eſt,& nō ſummar̄,nec
1 diuidir̄.¶†No.j.q̄ clericis eſt
prohibitū portare arma.Arma enim cleri
corū ſm̄ Ambroſiū ſunt orationes, & la-
chrimæ.xxiij.qō.8.c.cōuenior.¶ No. pœnā clericorū
portantium arma.¶ No. q̄ clerici ex ſola delatione
armorum non ſunt excōicati:ſed ſunt excōicandi.de
quo in gl.& facit quod no.gl.in c.dilecto.de ſenten.
excōi.lib.vj.Fallit tn̄ hoc in caſu cle.ne in agro.§.q̄a
2 vero.de ſta.monacho. ¶† An autem laicis licitū eſt
portare arma de iure. dic ſm̄ Hoſt.qđ nō.C.vt armo
rum vſus inſcio principe interdict⁹. ſit ī rubro,& ni-
gro.lib.xj.Solent tn̄ ſcđm eum Principes quandoq;
ad inſpiciendos agros, vel ex alia iuſta cauſa permit
tere quem vti.cingulo, vel enſe ſine offenſione tamē
alterius.C.de propoſitis ſacrorum ſcriniorum.l.fi.li.
12.Et dicit, q̄ ſi quis ſine authoritate Principis bellū
ingeſſit tener̄.l. Iulia maieſtatis. in Auth. de armis in
principio.col.vj.Et ibi etiam in dicta authen.haber̄,
q̄ parui gladij permittuntur.dicit etiam Hoſti. quòd
neceſſitate imminēte licentia magiſtri officiorū ſuffi
cit.l.fin.C.de fabricenſibus.li.xj. & de materia belli
vide primo per Inn.in c.olim.infra.de reſti.ſpo.& 3.
q.j.in gl.ſummæ.de offi.ord.c.j.& glo.in c.de his cle
ricis.lx.diſtin.¶ In gl.j.ibi percutere non debet. hoc
3 verum vbi † agitur ſolum de periculo rerum. per ea
quæ habētur in c.ſuſcepimus.& in c. ſignificaſti.in-
fra.de homici. vnde tunc non excuſaretur ab irregu-
laritate.ſecus vbi immineret periculum perſonæ. Et
non poteſt aliter ſe defendere,niſi percutiat:quia tūc
poterit etiā ſine periculo irregularitatis. per ea quæ
habentur in clem.ſi furioſus.de homi.& de materia.
4 xxiij.q.vlti.in ſumma. ¶ † In eadem gloſſ.ibi,tertio
b moniti.& ſic ante ex ſola delatione armorum ᵇ non
perdūt priuilegium clericale.fallit in monachis in-
tra monaſterium portantibus arma : quia ſunt ipſo
iure excōicati.de ſta.mon.c.ne in agro.§.quia vero.
in cle. Et ſic qualitas religionis aggrauat delictum.
facit,quod habetur.j.de homici.ſicut dignum.Et de
materia etiam facit,quod habetur.in c.perpēdimus.
& c.in audientiam.j.de ſenten.excommuni.in gl.fi.
ibi:hoc intellige de laicis,vel potes intelligere, q̄ lo
quatur etiam de clericis:q̄a nō dēt diuidi intellectus
eiuſdem

b Armorū. Armis autē q[illegible] dicant. vide d Car. in cle.ne in agro §. ne [illegible]rſate. in [illegible] q[illegible]ſtio. de ſta. mona. [illegible] ide Feli. [illegible] tractan[illegible]dā ſſra. de iude.co. [illegible]ver. in gl. [illegible] in fi.nu. [illegible]io.174.in [illegible]preſſiōe Lugdun.

eiuſdem autoritatis.ĩ.de bap.c. maiores.Et plus dixe
runt q̃dã,q̃d clerici ſunt excõicandi demũ, q̃n copu
latiuè ꝯcurrit.ſcilicet,q̃n portant arma, & ſint vſura-
rij.¶ Sed,vt tangit do.Flor. verius eſt,ꝙ ſufficit alterũ
iſtorũ, cũ copulatiua hic ponitur inter plura facta di-
uerſa.facit,quod habetur in l.j.ff.de his, qui no.inſa.
& quod ibi no.per But.& Bar.in l.ſi is qui ducenta.§.
5 vtrum.ff.de reb.dub.¶†Ex prædictis patet, quòd tam
laici,quàm clerici vſurarij ſi non reſtituãt vſuras poſ-
ſunt excõicari.dicit tamen Hoſti. quod gradatim pro
cedendũ eſt tam in clericis,quàm in laicis:q̃a clerici
primo ſuſpẽduntur ab officio, & beneficio. Secundo
excõicant.Et tertio deponuntur.facit,ꝙ not.de iudi.
c.cum nõ ab hoĩe.& in c.q̃n. xl.diſt. Nec etiam laici
ſtatim excommunicãtur : ſed incipi debet a pœna la-
teranenſis cõcilij.de qua.ĩ.de vſuris.c.quia in omni-
bus.& eo.ti.cum in diœceſi.Et ſic reſidet Ioan. An.&
do.Ant.¶ Potes dicere , quod hoc quod eſt hic dictũ
de clericis,habet locũ,quando procederet ratione cõ
tumaciæ.;Sed vbi propter ipſum crimen,videtur, q̃d
poſſit peti,vt deponatur.per ea, quæ habentur in d.c.
quoniam.& per id,quod hic dicit gloſ.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia ædificari non debet, niſi conſtituatur dos ſufficiens pro ſacerdote, & clerico.*
2 *Officium clerici in eccleſia inſtituti.*
3 *Accolitus debet legere Epiſtolam ſimpliciter, & non in habitu ſubdiaconali.*
4 *Epiſtolam legere ſpectat ad ſubdiaconum, & eo præſente non debet diaconus eam legere.*
5 *Euangelium ſi a presbytero dicatur, an debeat vti ſtola, qua vtitur diaconus ſupra ſiniſtrum latus.*
6 *Presbyter, an teneatur ſub pœna peccati tenere clericum.*
7 *Celebrare, an poſſit presbyter ſine clerico dicendo miſſam.*

VT quiſq;. Sacerdos habens populũ
debet habere clericum,q̃
faciat ea,quæ hic in litera ſcribuntur.h.d.
Et non recipit commodam diuiſionem.
¶No.j.in tex.ibi: vt quiſque. ſupple ſta-
tuimus.vt etiã vult in gl.ſ.c.j.ne aliàs oratio ſit im ꝑ-
fecta non habens verbũ principale. Et per ꝯ̃ns nõ eſ-
ſet bona grammatica contra ea,quæ habentur de re-
ſcrip.c.ad audientiã.¶ In text.ibi.caſtitate.aliàs caſti-
gatione.& intellige moderata.facit,quod hr̃.ĩ.de ho-
mi.ad audientiam.de ſenten.excom. cum voluntate.
1 §.ſi.¶†No.j.argu. quod eccleſia non debet ædificari,
niſi conſtituatur dos ſufficiens pro ſacerdote,& cleri-
co.& ꝓ hoc facit,q̃d habetur de conſe.diſ.j. nemo.&
2 ſ.de filijs presbyterorum.propoſuit.¶†Nota.quę ſint
officia clerici in eccleſia inſtituti, non exprimunt̃ hic
in litera:quia habet cum presbytero cantare,& lectio
nem,vel Epiſtolam legere.¶ Itẽ parochianos admo-
nere,& eorum filios inſtruere circa fidem. Et ex præ-
dictis no.quod quilibet ſacerdos habens populum ar
ctatur tenere clericum,qui doceat filios parochiano-
rum in fide.& quia dictũ eſt.ſ.de cantu.Adde , ꝙ ha-
betur.xcij.diſt.c.j.& ij.vbi litera dicit,ꝙ potius corde
quam ore canendum eſt deo:vnde cauere debet cle-
ricus canens, ne potius id faciat pro placere populo :
q̃a vt ibi dicit,clericus deũ moribus ſtimulat,dum vo
3 cibus ſtudet populo complacere.¶†In gl.ij.ibi debet
legere Epiſtolã:ſupple ſimpliciter,& de plano, & nõ
in apparatu ſubdiaconali,ex quò nõ eſt ſubdiacon⁹.
xcij.diſt.in c.non liceat. Aliàs grauiter veniret puniẽ
dus: quia nõ poſſet promoueri ad ſubdiaconatum ſi-
ne diſpenſatione.per ea,quæ habentur.ĩ. de cleri.nõ
ordi.mi.c.j.& ij.Et videtur, quòd requiratur diſpen-
ſatio Papæ,vt hic tangit gl. quod tene mẽti: quia q̃n-
que in hoc erratur.& de facto fit cõtrarium: quia exi
ſtens in minoribus ordinibus tantum interdum legit
Epiſtolam in apparatu ſubdiaconali , quod fieri non
debet.Sed dẽt ſimpliciter, & de plano legere ſine di-
cto apparatu, & ſine apparatu clericali ipſam legere,
4 vt hic voluit Ioan.And.quod etiam tene menti.¶†In
ea.gl.ibi:ab ordine ſuo recedere.&c.vult gl. q̃d lege-
re Epiſtolam propriè ſit ſubdiaconi.Et ideo præſente
ſubdiacono non debebit diaconus legere Epiſtolam
ſecundum gl.ſed ipſo abſente videtur,q̃d poſſit lege-
re.per id,quod habetur.xxv.diſt.perlectis.cum ibi no
tatis in glo.& plus dicit hic Hoſtien.& Ioan.An.poſt
eum,quod etiam præſente ſubdiacono poterit diaco-
nus legere Epiſtolam,debebit tamen legere in appa-
ratu ſubdiaconali. & pro hoc facit, quod licèt exiſtẽs
ſubdiaconus promoueatur ad diaconatũ , non tñ per
hoc perdit ordinem ſubdiaconalem,imo etiam illum
retinet,& in illo poterit etiam miniſtrare.facit etiam,
quod habetur in l.ſenatore.ff.de ſenato.& in l.legatis
ſeruis.§.j.de leg.iij.& per hoc etiam videtur,quod ea
dem ratione presbyter poterit dicere euangelium ẽt
præſente diacono in apparatu diaconali. & ſic quoti-
5 die ſeruatur.¶†An autem tunc, quando præsbyter di
cit euangelium in apparatu diaconi debeat vti ſtola :
qua vtitur diaconus ſupra ſiniſtrum latus.no.gl.xxiij.
diſt. eccleſiaſtica. vbi dicit ſequendam eſſe ꝯſuetudi-
nem eccleſiæ vbi celebratur.facit,quod hr̃.xij.diſ.c.il
la.& xxv.di.in c.vnum.¶ Nec obſtant prædictis iura
allegata hic per gl.quia vt dicit Ioan. An. non ꝓbant
id,ad quod allegat glo.vt patet ex litera ipſorũ iuriũ,
nec videtur etiam verum,q̃d videatur recedere ab or
dine ſuo diaconus miniſtrans in officio ſubdiaconali,
vel pręsbyter in officio diaconali. imo videtur in ſuo
ordine miniſtrare cum per receptionem maioris or-
dinis non perdat iura inferioris,nec videtur ab illis re
cedere:ſed potius dignitatem augere.facit, quod ha-
bet̃ in l.ſenatores.& in l.legatis ſeruis.§.j. & tene mẽ
ti:quia quotidiana ſunt.¶In gl.ea.ibi diaconus dicat
Epiſtolam.ſupple quaſi in ſubſidium, ex quò ibi non
eſt ſubdiaconus. facit , quod habetur in præallegato.
c.perlectis.xxv.diſt.in.tamen , vt dixi non debebit di-
cere in apparatu diaconali,ſed ſubdiaconali , ex quò
dicit Epiſtolam.Et licèt honeſtum ſit, quod præſente
ſubdiacono diaconus non dicat Epiſtolã; ſed ipſe ſub
diaconus, tamen vt dixi etiã illo præſente poſſet dice
re Epiſtolam in apparatu ſubdiaconali.per ea , q̃ ſu-
perius dixi.¶In gl.ſtolas in fin.ſupple.& hoc vt poſ-
ſint etiã iuuare in cantu, & quandoq; etiã dicere pa-
ter noſter,& aue Maria, & etiã ſymbolũ,hoc eſt cre-
do in vnum deum,&c.Vt tangit gl.ſequens.& quare
appellatur ſymbolum.tangitur in c.j. & ſuper Rubri-
ca.ſ.de ſum.trinita.& fide catho.Nam dicitur ſymbo
lum,quaſi ſingulorum Apoſtolorum bolus: quia cõ-
poſitus fuit per Apoſtolos , quolibet eorũ bolum ſuũ
apponente.¶Extra gloſſ.videtur,quod debeat teneri
alius magiſter.per ea,quæ habentur in c.fi. ĩ. de ma-
giſtris.¶ Sed dic,quod ibi loquit̃ in magiſtro ad quẽ
nõ pertinet legere lectionem,vel Epiſtolam:quia de-
bet eſſe dignior , & magis inſtructus quã ille. de quo
hic,& in eodẽ debet ſeruari,vt dicitur in d.c.fi.¶ Sed
hic loquit̃ de clerico,qui debet eſſe in eccleſia,& ha-
bet inſtruere pueros in fide, & cõſequenter ẽt prima
literarum rudimenta,ſeu alphabetum.facit,q̃d hr̃.ff.
de nata.munerũ.l.ij.in fi.debet etiã ſ̃m Anto. docere
pueros pſalmum illum.Quicũq; vult ſaluus eſſe,&c.
6 ¶ † An autem peccet p̃sbyter non tenens clericũ. de
quo hic.dicit Inn.q̃d non, q̃a ſ̃m eũ hic. loquitur de

honeſtate. Et iō hoc non obſeruans non peccat mor-
taliter,qñ hoc nõ obſeruat ,ppter paupertatem.facit ,
quod habetur de conſe.di.j.in c.hoc quoq;.do. Flor.
videtur hic ſimpliciter dicere, qđ non obſeruans non
peccet : quia hic loquitur ſm eum de honeſtate tan-
tum.Sed contra hoc facit,qđ dictũ fuit in c.j.s̃.e. vn-
de poſſet dici,quod licèt honeſtum ſit,quod ſeruetur
qđ hic dicitur, quatenus ſuppetunt ſacultates tamen
ſi hoc non fiat, non peccat propter contrariam ꝯſue-
tudinem.per ea,quę no.gl.in c.j.ad fi.s̃. de treu.& pa
ce.& per id,quod dixi.s̃.e. c.de honeſtate autẽ eſſet,
vt dixi,ꝙ ſeruaretur, qđ hic dicitur ſi ſuppetunt facul
tates.imo plus videtur,qđ de honeſtate deberet habe
re duos,cum dicat in plurali dominus vobiſcũ.per id
quod legiť,& not.in c.hoc quoq;.de cõſe.diſt.j.vr̃ tñ
ꝙ illa verba poſſunt referri nedum ad duos clericos :
ſed etiam ad vnum clericum,& ad vnum laicum.An
7 autẽ poſſet † præsbyter celebrare ſine clerico aliquo
dicendo miſſam,videtur qđ non.per ea, quæ habenť.
s̃.de filijs præsbyterorum.propoſuit.& per id,qđ hic
habeť.¶ In ꝯtrium facit:quia ſola materia,& forma,vi
dentur eſſe de ſubſtantia ꝯſecrationis.j̃.de cele. miſ-
ſa.in c. cũ marthe. Et hoc tenuit gl.in præsbytero in-
cluſo in loco ſolitario.in præallegato.c.hoc quoq;. vi
detur tamen, ꝙ peccet ſolus celebrando , niſi in caſu
neceſſitatis.p ea,quæ habentur in d.c.ꝓpoſuit.& fa-
cit,qđ no.Arch.in d.c.hoc quoq;.vbi ẽt recitat Hoſt.
tenere cõtra gl.ibi poſitam.¶ Sed poteſt dici gl. pro-
cedere in ſe : quia poterit ſolus dicere , ſeu celebrare
quò ad ſubſtantiam miſſe : tamen non debebit ſolus
facere , niſi in caſu neceſſitatis. & ſic intelligatur opi-
nio Hoſtiẽ.¶ Item aduerte,quia tex.in c.præsbyteri.
xxiiij.diſt.videtur velle , qđ quælibet eccleſia dẽt ha-
bere presbyterum,& diaconũ.¶ Alibi videtur velle ,
qđ debet habere duos presbyteros.viij.q.j.in cap.il-
lud.ſed dic,qđ loquiť ibi vno exiſtẽte infirmo, vel qñ
ẽt ſufficeret pluribus in facultatibus.Et adde hic quæ
dicta ſunt in c.j.§.vna vero.s̃.de ſum.trini.vbi patet,ꝙ
ſacerdos demum ſi ſit rite ordinatus ſecundum ordi-
nationem eccleſiæ habet poteſtatem ſacrificandi &c.

S V M M A R I V M.

1 *Comam nutrire non debent clerici,neque barbam.*
2 *Verba, iſta anathema ſit ,nõ inducũt excommunicationem,ſed eſt canõ ferendę ſententia non latæ.*
3 *Habitum tranſmutans non eſt excommunicatus,niſi ſit monachus.*
4 *Clericus debet incedere capite raſo ex parte ſuperiori , & detonſo ex parte inferiori.*

a Si quis. Si quæris verum clericus nõ viuens clericaliter puniaĩ,& qua pęna.diſtingue, vt hic ſecundũ d. Henr.Boy.

a SI quis. a Non ſummať,nec diuidiť.
¶No.pœnã clerici † nutrieñ-
1 tis comã,& intellige, ſiue ſit in ſacris ,
ſiue in minoribus ſi ſit beneficiatus.ar
gu.c.j.s̃.de poſtu.& j̃.eo.c. clericus.Et
adde etiã , ꝙ nõ debet nutrire barbam
2 vt patet in c.ſeq.¶ † In gl.fi.No.bene, ꝙ per iſta verba
anathema ſit,licèt videaťť eſſe præſentis tẽporis,non
inducitur excõicatio: ſed eſt canon ferendę ſnīæ non
latæ.¶ Et ex hoc habes, qđ verba præſentis temporis
interdũ rõne ſubiectæ materiæ non inducunt pęnam
latæ ſnīę,ſed ferẽdæ, regulariter tamen eſt contrariũ,
vt patet ex his ,quæ hĩr in c.ſi diligenti. de ſor. cõpe.
& in l.criminali.C.de iuriſ.om.iudic.& in l.ſi quis in
3 tantam.C.vnde vj.¶ † No.qđ tranſmutans habitũ nõ
eſt excõmunicatus regulariter.fallit in monacho de-
ponente habitum cauſa non ſubſiſtente.vt patet in d.
4 c.ij.j̃.ne cleri.vel mona.li.vj.¶ † Et no. qđ clericus de-
bet incedere capite raſo ex parte ſuperiori, & detõſo
ex parte inferiori patentibus auribus.xxiij.diſ.non li-
ceat.de quo tangiť.j̃.eo.clerici.& per glo.in cle.ij.de
vita,& hone.cleri.& xij.q.j.duo ſunt genera.vbi etiã
patet,quid ſignificet raſura ex parte ſuperiori.de quo
etiam tangit gl. in dicta cle.ij. quare autem nõ debet
clericus nutrire commam,dicetur in c.ſeq.

S V M M A R I V M.

1 *Barba a clericis portari non debet.*
2 *Tonderi,an debeant moniales.*

1 CLericus. ¶ † No.j.qđ barba a clericis
non debet portari,qđ intel
ligit Ioan.And.ſi ſint de ordine militãtiũ.
& ſic dicit ſeruari . Laici tamen de ordine
militantium qui non ſunt clerici poſſunt habere bar-
bam.Ratio autem quare non licet clerico nutrire co-
mam poteſt eſſe : quia vt dicit canõ:mulier ſi propriũ
eſt vti velamine.& in ſignum ſubiectionis nutrire co-
mam,ſeu crines xxx.di.c.ij.adeo, qđ illa etiam ſi ſolẽ
nem pęnitentiã agat non deponit. vt no.per gl.50.di.
2 pęnitentes.An aũt † moniales debent tonderi dic , vt
no.per gl.in cle.attendentes.de ſta.regula.vbi cõclu-
dit,quod ſic,quia melius eſt, quod capite deformato
deſeruiant Deo, quàm Demoni illo ornato.

S V M M A R I V M.

1 *Tonſuræ omiſſio non facit perdere totaliter priuilegium clericale.*
2 *Clericus in minoribus,an pro delicto veniat degradandus.*
3 *Clericus in ſacris ,vel profeſſus non poteſt habere vxorem, & ſi contrahit non tenet matrimonium.*
4 *Clericari,an poſſit , vel etiam religionem ingredi vxore inuita habens vnicam,& virginem.*
5 *Clericus coniugatus ſi vult gaudere priuilegio clericali debet ferre tonſuram.*

CLericus. Habet duos intellectus
quos tangit hic Innoc.
Vnus eſt , qđ principium vſq; ibi.Nec
monaſterium.& finis ibi .Nec in vita.
Ponit vnũ caſum,& mediũ ibi : nec in
monaſterio ponit alium.Et ſm iſtũ in-
tellectũ.h.d. Si clericus non in ſacris cõtrahit mr̃imo
nium.vxorem non dimittit.Sed ſi profeſſus contraxe
rit ſeparabitur.& iterũ tondebitur hoc ſcđo.¶ Secũ-
dus intellectus eſt , ꝙ ponit vnum caſum tantum , &
iſte videtur verior,& ſm iſtum hoc intenditur.Cleri-
cus non in ſacris,& non profeſſus, poteſt vxorem du
cere:ſed iterum tondebitur ſi vult gaudere priuilegio
clericali,vel tenere beneficium.h.d.Et non poteſt cõ
mode diuidi.In tex.ibi.Traditus.ſupple taliter, ꝙ nõ
ſit inducta profeſſio.aliàs ſecus per ea, quę habentur.
j̃.de regula.c.cum ſimus.¶ Item ibi tondeatur : ſup-
ple ſi vult gaudere priuilegio clericali,& tenere bene
1 ficium.¶ † No.j.qđ ex ſola omiſſione tonſuræ non ꝑ-
dit clericus totaliter priuilegium clericale : ſed inte-
rim ceſſat,ſi fuerit coniugatus. Et reſurgere vr̃ ſuper-
ueniente tonſura.de quo in c.Ioannes.j̃. de cleri.co-
2 niug.in cle.j.de vita,& honeſta.cleri.c.j.¶ † Not. arg.
quod clericus in minoribus non dicatur habere gra-
dum.& ſic facit ad quæſtionẽ,an clericus conſtitutus
in minoribus pro delicto veniat degradandus, an ſu-
ſpenſus celebrans incurrat irregularitatẽ. de quo no.
per Ioan.And.& Hoſti.in c.ij. de clerico excõ. mini.
& etiam in tex.& glo.c.degradatio. de pœnis.libr.vj.
¶ Et ex dictis iuribus patet,quod põt degradari.& ẽt
celebrando incurrit irregularitatem. ¶ Nec obſt. iſte
tex.q.a uõ debet intelligi ſimpliciter,ꝙ ſit ſine gradu,
3 ſcilicet ſacro,vt voluit gl.¶ † No.ꝙ clericus in ſacris,
vel profeſſus non poteſt habere vxorem, & ſi contra-
hit,non tenet matrimonium.facit.j̃. de cleri.coniug.
c.j.& c.

c.j.& c.ſanè.& in c.j.de voto.in vj.¶ No.quod cleri-
cus non poteſt dimittere vxorem, qn̄ tenet matrimo
4 nium.¶ † An autē laicus habens vnicam, & virginem
poſſit clericari, vel religionem ingredi inuita vxore,
vel ea conſentiente, recurre ad ea, quę habentur in c.
cum ſis.& c.vxoratus.& c.coniugatus.& c.ex publi-
co.ī.de conuer.coniuga.to.& in c.feriatim.xxxij.diſt.
5 ¶ † No.quod clericus coniugatus ſi vult gaudere bñ-
ficio clericali, debet ferre tonſuram.de quo dicendū,
vt habetur.ī.de cleri.coniug.c.Ioānes.& eo.tit.c.j.li.
vj.¶ In gl.ij.ibi redire ad ſeculum.ſupple, qn̄ perue-
nerit ad pubertatem. Ante aūt non deberet exire mo
naſteriū, ex quo traditus fuiſſet a parentibus. per ea,
quæ habentur in præallega. c.cum ſimus.& xx.q.j.in
ſumma.In gl.fi.veritas eſt, qđ portare dēt ſi vult hēre
bñficia, & gaudere priuilegio clericali.vt ſ.dixi.aliàs
ſecus.facit, quod habetur in c.j.de cleri. coniug.li.vj.

SVMMARIVM.

1 *Inuito non confertur beneficium.*
2 *Clericus cogi poteſt, vt promoueatur ad ſacros ordines ſuadente vti-
litate, vel neceſſitate eccleſiæ.*

CLericis. Non ſummat̄, nec diuiditur.
¶ No.j.ex tex.Archidiaconū
ſecūdum vnū intellectū fungi officio bar-
barij.Sed ceſſat notabile ſi exponas literā
dum dicit a ſuis Archidiaconis.i. de mandato ſuorū
Archidiaconorum.vt hic exponit Goff. an autem Ar
chidiaconus inuitum tondens clericum incurrit ex-
communicationem.dic, q non, quia facit iuris autori
tate.facit.ī.de ſentē.excom.cum voluntate.§.quod ſi
quis.& xxiij.q.iiij.qui peccat.& C.ad leg.Iul.de adul
ter.in l.gradus. Poterit etiam incarcerare ipſum cleri
cum ſi reſiſtat.per id, quod habet̄.ī. de apoſtatis.in c.
1 a nobis.¶ † In glo.ij.in fi.poteſt dicere, quod benefi-
cia non conferuntur inuitis.facit quod habet̄.ff. de re
gu.iur.in l.inuito. Fallit fauore fidei ſuſceptæ in c. de
iudeis.alleg.in gl.Fallit etiam ſecundò: vbi agitur de
correctione peccati. vt habetur in c. & qui emendat.
allegato in gl.& in alijs ſimilibus allegatis per gl. Fal
lit etiam, quando hoc ſuadet vtilitas, vel neceſſitas ec
cleſiæ.vt in c.placuit.& c.conſuluit. allegatis in gloſ.
vbi patet, quod ſuadente vtilitate, vel neceſſitate ec-
2 cleſiæ poteſt † cogi clericus, vt ꝓmoueatur ad ſacros
ordines.Fallit etiam fauore libertatis.l.j.& ij.ff.de li-
be.cauſa.vbi etiam pōt qnis defendere libertatem al-
terius, qui tenetur tanquam ſeruus etiam inuito cod.
Fallit etiam, quando non directè: ſed per obliquū be-
neficium confertur, vt ſi quis ſoluat debitum ꝓ alio
inuito. Nam liberat ipſum inuitum.l.ſoluendo.ff. de
nego.geſtis.& no.dicta regula, inuito.

SVMMARIVM.

1 *Monaſteria monialium frequentari non debent.*
2 *Moniales viſitare, an liceat conſanguineis.*

MOnaſteria. Frequentans monaſteria
monialium monitus per
Epiſcopum non deſiſtens, ſi clericus eſt de-
ponatur. Si vero laicus, excommunicetur. hoc dicit.
Et ſunt tria dicta quæ patent. Secundum ibi. Et ſi non
deſtiterit. Tertiū ibi. ſi laici.¶ No.j.ex tex.ibi immu-
nis.ſupple, ꝑ ſuſpēſionē ab officio, & bñficio. Et ſi ad-
huc non deſiſtat, poterit excōicari.& tandē exigente,
vel excreſcēte ꝯtumacia debet deponi.facit, q habe-
tur.ī.c.proxi.& ī.eo.clericorū: & quod no.ſ.de iudi.
cū non ab homine.In tex. ibi.& a cetu fideliū: poteſt
dicere, & exponere.& pro ideſt: quia per excōicatio-
nem remoueatur quis, & ſit alienus a cetu, & cōmu-
nione fidelium.xj.q.iij.ſicut apoſtoli.& c.cū excōica
to. Et ſic venit declaratiuè ad præcedentia. Vnde in
effectu ſubiungit effectū excōicationis.¶ Alij vero
intelligunt, quod primo loquitur de excōicatione mi
nori.& quod ponit̄ in ver.& a cetu.loquit̄ de maiori
quaſi ſi perſiſtat in contumacia c.debeat exōmunica-
ri maiori excommunicatione. Sed prima videtur ma-
gis de mente literæ, ſecundum quam etiam potes no
tare, quod vbi copulatiua ponitur inter ea quæ ſunt,
idem exponi poteſt, pro ideſt. de quo per Bar.in l.is
1 qui ducenta.§.vtrum.ff.de reb.dub.¶ † No.j.ex decre
tali pœnam frequentantium monaſteria monialium.
Et no. ſecundum Inno.quod poteſt exponi monaſte
ria Sanctimonialiū, vel ipſas Sanctimoniales, ſeu mo
niales, vt ſic ponatur continens pro contento.facit, q
habetur.ī.de exceſ.præla.c.fi.poteſt etiā intelligi ꝓ-
priè.vt ſic nō ſolum moniales: ſed nec etiā ipſarū mo
naſteria, ſeu loca debeant frequentari. pro hoc facit
ſm Hoſtien. quia vt dicit canon, ſæpe etiam intactis
ideſt non tactis ab immundis cogitationum corpori-
bus fugit caſtitas ipſa de moribus.xxij.q.v.in c.nec ſo
la. Nā vt ibi patet, ex impudica viſione fugit etiam ca-
ſtitas. & per hoc etiam fertur Beatū Baſiliū ceſarien-
ſem dixiſſe mulierē ignoro: & tamē virgo non ſum.
¶ No.a contrario ſenſu, quod legitima cā ſubſiſtente
poſſunt frequentari monaſteria etiam a laicis. aliàs
ſecus.¶ Not.quod ſoli frequentanti videtur imponi
2 hæc pœna.de quo in gloſ.† An autem conſanguineis
ſit licitum frequentare, ſeu frequenter viſitare monia
les.dic, quod non ſm Ioan.And.q̄a nec cauſa cōſan-
guinitatis eſt ſufficiens. Nam, vt dicebat Hoſti.ēt ſub
cognati nomine poſſet culpa tegi. facit, quod habet̄
in c.j.ī.tit.j.¶ In glo.j.ibi.c.diffinimus.ibi dicitur. qđ
quando quis vult loqui moniali, debet loqui in præ-
ſentia Abbatiſſe.& breuia. & compēdioſa verba dice-
re. & dicit Hoſtien. quod ſicut non licèt frequenta-
re monaſteria monialium, ita etiā nec hoſpitalia cō-
matrum, vel Beguinarum.vt in c.perniciosam.allega
to in glo.& facit, quod habetur in cle.j.de reli.domi.
in ea.gloſſ.ibi: non finit.Ibi dicitur, quod non ſufficit
dicere conſcientia mea munda eſt quò ad Deum, nō
curo quid alij loquantur, qn̄ quis frequentat mona-
ſteriū: quia non ſolum expedit habere bonā conſcien-
tiā quò ad Deum: ſed etiam habere bonam famam,
ne alij ſcandalizentur.¶ In gl.ij.in fi.Hoſti.dicit, qđ
frequentia debet intelligi ſecūdum cōmunem vſum
loquendi.ar.l.j.ff.de fluminibus. pnta, quando inci-
piunt homines loqui in tātum, vt fama perueniat ad
prælatum.lxxxvj.di.in c.ſi qui. & ī.de accuſa.c.quali-
ter, & quando. Et hoc habebit arbitrari iudex ſecun-
dum, cum, ar.c.de cauſis. de offi.delega.poteſt tamen
dici, quod ſi præceſſit monitio etiam ſemel tantum.
Et ipſa non obſtante illuc iterato redeat, qđ ſatis di-
catur frequentare.& habet locum pœna poſita. facit
quod habetur in c.ij.ī.tit.j.&c.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſias ſeculares poteſt Epiſcopus erigere in collegiatas ſeu conuen-
tuales.*
2 *De eccleſia parochiali poteſt Epiſcopus facere conuentualem, & verū
de ſeculari poſſit facere regularem.*
3 *Collatio canonicarum, an ſpectet ad Epiſcopum.*
4 *Epiſcopi ſtatuere poſſunt, quod bona clericorum veniāt in communi,
& nume.8.*
7 *Abſoluere poteſt Epiſcopus clericos ſe inuicem verberantes a ſenten-
tia canonis, ſi quis ſuadente.*

6 *Abſoluere an poſſit a ſententia excommunicationis electus in Epiſcopum, & confirmatus, ſi non ſit ſacerdos. & nu.9.*
7 *Eccleſia ſi non habet certum numerum præfixum non admittitur exceptio de defectu facultatum.*
8 *Clerici, an poſſint cogi, vt communiter viuant.*

a Quonia. Super hoc. c. in fi. ſi q̃s vtrum excõicatum, ꝓ iniectione manuũ in clericũ poſſit a ſuo ꝓprio prælato citra ſedem apoſtolicã abſolui diſtingue hic ſecundum d. Hen. Boy. in princi. c.

a QVoniam, ᵃIſtud. cap. legitur duobus modis, vno modo vt loquatur in regularibus. Alio modo, vt loquatur in clericis ſecularibus. Et iſte intellectus communior tenet̃.vt tanget̃ cum gloſſ.ij.&
iij.Et ſecundum iſtũ breuiter hoc dicit.Ep̃s poteſt ſtatuere in eccleſia ſcd̃m facultates eccleſię certũ numerum clericorum, qui viuãt in cõmuni,quos ab excõmunicatione per violentã manuũ iniectionẽ in ſociũ
nõ enormẽ abſoluere põt.h.d.Et cõtinet tria principaliter ſ'm Hoſti.videlicet,ſtatutũ,p̃miũ,& pœnã. Et
ſtatutũ ꝯtinet tria,primũ eſt, qd̃ Ep̃i poſſunt ſtatuere
certũ numerũ miniſtrorũ in eccleſia. Scd̃m,qd̃ bona
veniũt in cõi. Tertiũ,qd̃ ſimul comedãt,& dormiãt.
Primũ verò ꝯtinet duo: q̃a indulget ipſis poteſtatem
abſoluẽdi, & pęnitẽtiã imponendi exceptis enormibus.Pęna vero ẽ triplex,ſcilicet officij,bñficij,& grauior.Scd̃a ꝑs eſt ibi,ſi q̃ vero. Tertia ibi;indulgem⁹,
¶In tex.ibi ꝯdictores. puta,quia reſiſtunt,& volunt,
qd̃ bona veniãt in cõi.Et no.qd̃ vr̃ loq̃ de clericis ꝑ ꝑ
quantitatẽ pœnæ de qua ſequit̃, tñ laicus etiã impediens iuriſdictionem iudicis poteſt coerceri.s̃.de offic.deleg.c.j.¶Item in grauiori,puta,quia illa cenſetur eſſe grauior pęna in eccleſia.xxiiij.q.iij.corripiã-
3 tur.¶†Not.j.ꝙ Ep̃i in diœceſibus ſuis videntur poſſe
erigere eccleſias ſeculares in collegiatas, ſeu cõuentuales ſuppetentibus facultatibus eccleſiæ, & de ex-
2 penſis. ¶†Et per hoc dicebat Petr. & Abb.quod Ep̃i
de eccleſia parochiali poſſunt facere cõuentualẽ, dũ
tñ ſuppetant facultates eccleſiæ. & ſic dicũt fuiſſe ob
tentum in diœceſi claremõ.de quo in c.nobis.j̃.de iure patro.& facit etiã qd̃ hr̃ in c.cũ dilectus. de cõſue,
& qd̃ tangetur ſuper gl.ij.¶An autem de eccleſia ſeculari poſſint facere regularẽ. dic,vt habet̃ in c.intra
quatuor.j̃.de relig.domi.Not.qd̃ Ep̃i poſſunt determinare certũ numerũ canonicorũ in eccleſia collegia
3 ta.Et ſic facit, ꝙ in eccleſijs† collegiatis ad Epiſcopũ
ſpectat collatio canoniarum.facit quod habetur.xvj,
q.vij.omnes baſilicæ.de quo dicendum,vt legitur,&
no,in c.j.s̃.de ele.& de eo.tit.in c.cum eccleſia vulte
4 rana.¶†Not.quod Epiſcopi poſſunt ſtatuere,ꝙ bona
clericorum veniant in cõmuni, quod an indiſtinctè
procedat tangetur.j̃.ſuper gloſ.ij.Et per hoc videtur,
quod in eccleſijs collegiatis bona debent eſſe in cõmuni,& non diuidi per præbendas. de quo tangetur,
j.dicta gl.ij.¶No.tria ſigna cognoſcendi,an eccleſia
ſit collegiata,quę patẽt in litera.ſcilicet,qñ habẽt bona in communi,& qñ ſimul viuunt,& dormiunt ſub
5 eodem tecto.& dicetur.j̃.in glo.ij. ¶†Not.quod Epiſcopus poteſt abſoluere a ſentẽtia canonis. ſi q̃s ſuadente,clericos in congregatione ſeinuicem verberãtes.& iſtud tenuit glo.in c.decimas a populo.xvj.q.j.
& in c.nullus.xvij.q.iiij.vbi gl.dicit,ꝙ hoc eſt priuilegium clericorum cõmuniter viuentium,ſeu in cõgre

b In gl. vide hic. Abb. in ii. colũ. ver. in gl. ii.

gatione,qd̃ ſequitur etiam hic Inn.¶Vltimo no.ꝯuenientes p̃dictis puniẽdos eſſe pęna,q̃ hic in litera ex-
6 primit̃. † An autem electus in Epiſcopũ cõfirmatus,
ſi non ſit ſacerdos poterit abſoluere a ſñia excõicationis.de quo hic Hoſti.dicit,qd̃ nõ: q̃a ſcd̃m eũ req̃rit̃
qd̃ ſit presbyter.alleg.de ſenten.excõ.do.Ant.hic dicit cõiter teneri ꝯrium,videlicet,qd̃ poterit abſoluere ab excõicatione,ſeu vinculo excõicationis ẽt ſi nõ
ſit presbyter: quia iſtud videt̃ eſſe iuriſdictionis Epiſcopalis.facit,quod habet̃.s̃.de ele.tranſmiſſa.& j̃.de
exceſ.præla.accedẽtibus.Sed culpa fortè non poterit
abſoluere ſi non ſit presbyter.Et ſic põt intelligi opi.
Hoſti.de quo in c.dudũ.ver.eandẽ.s̃.de elec.& facit,
qd̃ hr̃.j̃.de ſen.excẽ.cum deſideres.& c.a nobis.¶In
gl.j.ſcilicet deductis expenſis.ſupra quæ etiam occurrunt in fructibus recolendis, & ſeruandis.l. fundus
qui.ff.fami.hærciſ.& ille præcipuè ſunt deducendæ.
vt ibi, tñ in caſu propoſito etiã aliæ ſunt deducendæ
de quibus etiã dixit glo. ¶Et not.qd̃ prælatus debet
taliter ordinare, qd̃ ſingulo anno deductis expenſis
aliq̃d ſuperſit ne alius caſus inopinatus poſſit adferre magnũ damnum,exẽplo tutoris in l.ij.ff.vbi pupillus educari debeat. facit etiã, quod hr̃ in l.ſi corpus.
ff.de le.iij.Et qd̃ hr̃ etiã in Epiſtola Bernardi.de Cura rei familiaris. ¶In ea,gl.in fi.dicit Hoſt.ꝙ vnus ſolus de eccleſia poterit opponere hoc caſu,qñ nõ ſufficiunt facultates ne alter decipiatur. facit,qd̃ not.j̃.
de cõceſ.præben.ex parte. ¶Guil.naſo.dicebat hanc
exceptionem nõ poſſe opponi contra petentẽ ſe recipi in eccleſia:q̃a duo videntur mandari,vnũ videlicet,
vt recipiatur.& ſecundũ,vt prouideatur.Et ideo licèt
non poſſe fieri ſcd̃m,vr̃ qd̃ fieri debeat primũ. alleg.
qd̃ hr̃ de reſcrip.cõſtitutus.s̃.& qd̃ habetur.s̃. de do.
& cõtu.cum dilecti.Sed certè fruſtra videtur recipiẽdus,ſi ei non poteſt prouideri. Nã mendicaret in opprobriũ cleri,cõtra ea quę habent̃ in c.diaconi.xciij.
diſt.Boneguida Aretinus.j̃.de prębẽ.dilecto. dicebat
gl. ꝓcedere in eccleſia non habente præbẽdas diſtinctas,vel ipſarum numerũ:q̃a tunc vltra facultates nõ
debet quis recipi. In habẽte vero numerũ dicit gloſſ.
non procedere,& nil allegat.¶An autẽ illa opin.põt
ſuſtineri.j̃.patebit.Ioan. Andr.remittit ad notata per
ſe.s̃.de præſumptio.c.ſi.ſuper gl.vbi videtur concludere,qd̃ ſemper habeat obſtare hæc exceptio, qñ dicuntur facultates nõ ſufficere;ſed in onere probandi
facit differentiã. Nã dicit,ꝙ allegãs non ſufficere facultates ad ſtatum antiquũ eccle.& ſic quando quis
petit ſe recipi cõtra illũ, debet obijciens probare reddirus non ſufficere.ſi autẽ ſtatus certus nõ appareat,
tũc.j̃.numerũ duorũ præſumet̃ in dubio ſufficere:q̃a
non debet fundari eccleſia ſine dote,quæ nõ ſufficiat
ad minus duobus.s̃.eo,vt quiſq;.& ibi tetigi.¶Si vero vltra numerum duorũ vellet quis recipi, tunc ꝓbabit reprobãs non facultates ſufficere. & hoc,q̃a in
dubio pro ſtatu qui reperitur, vel præſumitur a iure
eſt pręſumendũ.facit,qd̃ habet̃ in l.ex perſona.C.de
proba.& infra de conceſ.præbẽ.ex parte. & in c.j.de
7 pręſcri.in vj.¶Potes dicere † qd̃ ſi eccleſia non habet
certum numerum præfixum, tũc indubitanter nõ admittit̃ exceptio de defectu facultatũ.& q̃s debeat ꝓbare patet ex ſupradictis.Si ãt eſſet eccleſia numerata,& habens diſtinctas præbendas,tunc nõ poſſet q̃s
petere ſe recipi vltra numerũ.s̃.de reſcrip.cõſtitutus.
ſaluo,niſi eſſet appoſita clauſula in reſcripto apoſtolico,quia tunc poſſet recipi, tamen non teneretur ꝓuidere ſi facultates eccleſię non ſuppeterent.vt hic voluit gl.ſed deberet expectare donec aliqua p̃bẽda vacaret.facit,qd̃ dicet̃.j.de p̃ben.dilectus. Si aũt impetraret.j.numerũ. & ſic vacante aliqua præbenda non
haberet locũ exceptio:q̃a ad illã deberet recipi.Et ſecundũ prædicta videtur poſſe opinio reduci ad ꝯcordiã.
b ¶In gloſ.ᵇ ij,in fi.Iſte ſecundus intellectus cõiter
nõ tenet̃ ex eo:q̃a nõ haberet dubiũ,& ex eo ẽt,quia
monachi de neceſſitate habẽt ſtare in eodẽ monaſterio,vt in c.cũ ad monaſteriũ.hic allegato.& ſic nõ ꝓcederet lr̃a,cum dicit valeatis:quę vr̃ hoc p̃mittere in
poteſtate

poteſtate Ep̃orum,& ꝯſequente eos neceſſitate.argu.
l.non quicquid.ff.de iudi.& ꝙ no.in cle.ij.de iudi.cir
ca finem. Et ideo cõiter tenetur primus intellectus.
videlicet,ꝙ hic loquatur in clericis ſecularibus.¶ Et
aduerte,quia hic concludit gl.quod de iure. Et ſic ẽt
eſſe honeſtũ videtur, quod ſimul debeant viuere,niſi
ex cauſa aliud fuerit ſtatutum.dicit tñ, quod per con
ſuetudinem derogatũ eſt diſpoſitioni huius. c. Hoſti.
dicebat, quod hoc eſt arbitrariũ. & relinquiĩ arbitrio
Ep̃orum,vtrum clerici diuiſim, vel in cõmuni hẽant
viuere per tex.iſtum,dum dicit valeatis,quia non q̃c
quid iudicis poteſtati permittitur id ſubijciĩ iuris ne-
ceſſitati.l.non quicquid.ff.de iudi.Et remittit ad ſum
mam eiuſdem ti.§.j.vbi circa hoc ponit diſtinctionẽ.
Idem vr̃ velle hic Io.And.videlicet,ꝙ Ep̃i poſſint hoc
ordinare, vt clerici cõiter viuant, niſi conſuetudo re-
pugnaret, quo caſu non poterit,niſi fortaſſe cã ſubſi-
ſtente. vt q̃a diſſolute viuunt tenendo cõcubinas vi-
uendo ſeparatim. & etiam negligenter ſe habent cir-
ca diuina officia.Nam tunc poterit etiã non ob. con-
ſuetudine cogere eos ad ſimul viuendũ per id, ꝙ hic
8 hr̃.& ĩ.de reli.domi.in c.intra quatuor.¶†Pro clario
ri tñ declaratione materiæ eſt aduertendũ, ꝙ Hoſt.in
ſumma eo.ti.§.j.circa hanc materiã,an clerici poſſint
cogi,vt cõiter viuant poſuit quandã diſtinctionem,q̃
ſucceſſiue reſumpſit hic Io.Cal.& demũ do.Floria.li-
cet do.Ant.& do.Pet.illam omiſerint.Poteſt conclu-
di,qđ aut quæritur in monachis,aut in clericis ſecula
ribus.Primo caſu certum eſt, qđ illi debent coniun-
ctim.& ſic ſimul viuere,vt tetigit hic glo.& probaĩ.ĩ.
de ſta.mona.cum ad monaſterium.Secundo caſu,qñ
quęritur de clericis ſecularibus.& tunc dicit Hoſt.qđ
aut Ep̃s,& capitulum cõcordant. & tunc põt ſtatui,
qđ communiter viuant.per id,ꝙ hr̃ ĩ.de exceſ.præla.
in ca. ſicut viuere.& ff.cõmuni diui.in l.iudicẽ.& C.
mãdati.l.in re mandata.& hoc ſeqnitur ẽt Io.Cal.ſed
do.Floria.dicit,ꝙ hoc videtur verum cauſa ſubſiſten-
te.aliàs videtur,ꝙ ſi ſeparatim viuebant, non ſit indu
cẽdus nouus ſtatus eccleſiæ:quia nouitates conſue-
uerunt ſcandalum parare.ſ̄.de conſue. cum ꝯſuetudi
nis.& facit,qđ habetur.ĩ.de cenſi.ꝓhibemus. Tu po
tes concordare opinionem:quia aut quæritur de ipſis
canonicis eccleſiæ Cathedralis, qui ſeparatim viue-
bant.& tunc poteſt procedere dictũ Hoſti.quia ſi ipſi
canonici, qui conſtituunt capitulũ eccleſiæ cõſentiãt
Ep̃o,quod alterat ſtatum eccleſię.& ordinat,ꝙ ſimul
viuant, hoc poterit fieri alia cauſa non ſubſiſtente cũ
non agaĩ de alterius tertij p̃iudicio:ſed ſolum de p̃iu
dicio ipſorum canonicorũ.Ideo ſufficere debet,ꝙ ip-
ſi conſentiant cũ licitum ſit cuilibet de iure ſuo p̃iu-
dicare.l.penul.C. de pac.ĩ.de regula.ad Apoſtolicã.
Si autem agatur de clericis alterius eccleſiæ inferio-
ris a cathedrali:tunc videtur poſſe procedere dictum
do.Flo.qui licèt Epiſcopus cum conſenſu ſui capitu-
li poſſit alterare ſtatum eccleſie. in cle. ſi vna. de reb.
eccle.non alie.& d.c.ſicut vere.de exceſ.præla. tamẽ
ex quò agitur de præiudicio tertij, & non ſimpliciter
de præiudicio ipſius capituli, videtur quod ſine cau-
ſa non dẽt alterare ſtatum eccleſiæ ſaltẽ inuitis ipſis
clericis.ar.præalleg.c.cũ ꝯſuetudinis.& eius,ꝙ ĩ.dice
tur.¶Interdũ autẽ capitulũ non cõcordat cũ Ep̃o. &
tunc Hoſti.diſtinguit, vt ĩ.diceĩ,& ſeqtur Io.Cal.ſed
do.Floria.dicit,quod Ep̃s nihil põt facere,ꝑ id,quod
hr̃ in dicta cle.ſi vna.& ĩ.de his,quæ fiunt a p̃la.c.j.&
c.nouit.& c.quanto.¶ Tu potes cõcordare opi. quia
aut capitulum non concordat ex eo; q̃a oẽs nõ ꝯſen-
tiunt:conſentit tamen maior pars capituli. & tũc pro
opi.Hoſt.Aut nullus de capitulo ꝯſentit,vel ſaltẽ ſo-
lũ minor pars.& tunc procedit opin.do.Flo.faciat ad
materiam,ꝙ conſueuit dici, & notari in c.non oẽs.ſ̄.
de conſti.hoc ergo caſu,qñ oẽs non conſentiunt: ſed
ſolum maior pars capituli.Conclude,qđ aut apparet
de certo ſtatu eccleſiæ. Aut non apparet de certo ſta-
tu eccleſiæ.Primo caſu,aut ille ſtatus fuit confirma-
tus per ſædem Apoſtolicam adiecta clauſula decreti.
& tunc non poteſt mutari ſine cõſcientia Papæ, per
id,quod habeĩ de p̃ben.dilecto.Idem dicit do.Flor.ſi
ex certa ſcientia Papæ ſit cõfirmatus,licèt nõ ſit adie-
cta clauſula decreti dũmõ fauore eccleſiæ fuerit con
firmatus,qđ in dubio præſumitur ſm eum,cum ꝯcer
nat honeſtatem eccleſiæ.per id, qđ hic habetur vnde
ſine ꝯſcientia Papæ non poterit mutare.ſ̄. de confir-
ma.vti.vel inuti.c.j.& ij.Sed vbi fauore perſonarũ eſt
facta confirmatio,procedere poſſet dictum Hoſtiẽ.Si
vero fuerit cõfirmatus per ſædem Apoſtolicã: tunc ſi
fuerit iuratus,dicit Hoſt.idem dicendum,quod ſupe
rius dixi poſt eum,qñ eſt per ſædem Apoſtolicã con-
firmatus.alle.ĩ.de præben.dilecto Io.Cal.hic dicit,ꝙ
ſtante iuramẽto procedit hoc dictum.Secus vbi iura-
mentum eſſet ſublatum, ꝙ quando cõtingat remittit
ad ea,quæ not.ĩ.de his, quæ fi.a maio.par.capi.in c.j.
vbi per Io.And.do.Floria.hic dicit,quod poterit fieri
mutatio:ſed incurretur periurium ſi fieret mutatio ꝑ
illos,per quos fuit iuratum per ea,quę no.in d.c.dile
cto.Tu potes dicere, quod diuerſitas iſtarum opinio-
num dependet ex illo articulo, an actus qui fit cõtra
iuramentum valeat. Et præcipuè in ſpiritualibus ſuꝑ
quo fuerunt opi.de quibus tetigit Io.An. in d.c.dile-
cto.& ibi dicetur,& plenè dixi in c.cum cõtingat. de
iureiuran.& facit ad materiam,quod no.gl.In c.ij. de
iureiuran.in vj.& quod habetur.ĩ.de ſpon.ſicut ex li
teris.ſi autem ſtatus non ſit confirmatus, aut iuratus.
& tunc,aut erat præſcriptus ſecundum formam eorũ
quæ habentur de præbend.c. cum de beneficio.in vj.
Et tunc non põt alterari,niſi cauſa ſubſiſtente.ar. eo-
rum quæ habentur in p̃alleg.c.cũ cõſuetudinis. & ĩ.
de cenſi.prohibemus.Et ideo ſi ſtatus eccleſiæ pręſcri
ptus haberet,quod clerici ſeparatim viuant, non põt
alterari eis inuitis,niſi cauſa ſubſiſtente, vt quia pro-
pter illam ſeparatam vitam tenerent concubinas, vel
ſunt negligentes in officijs diuinis. & tunc poterit ſta
tui,ꝙ communiter viuant.Et ſimiliter econtra ſi com
muniter viuerent.& contingeret,ꝙ propter hoc ſæpe
rixarentur ad inuicem,& quod cultura prædiorũ ne-
gligeretur,poſſet ſtatui,quod ſeparatim viuãt.Secus
vt dixi,ſi cauſa non ſubeſſet alterandi ſtatum eccleſię
iam præſcriptum. Si autem ſtatus eccleſiæ non eſſet
præſcriptus:vt quia aliquando cõiter,& in neutro ſta
tu interuenit legitima pręſcriptio: tũc poterit Ep̃s cũ
capitulo ordinare id, quod ſibi placuerit,ſicut etiam
poſſet a principio,quando eccleſia ordinatur de mini
ſtris in fundatione eius.per id,quod habetur.ſ̄.de cõ-
ſue.cum dilectus.& per hoc patet tex. eſſe intelligen
dum,quando non erat certus ſtatus pręſcriptus eccle
ſiæ,vel ſi erat,ſuberat iuſta cauſa ad alterandũ ſtatum
eccleſiæ.Et per hoc habes veritatem in iſta materia.&
adde inquantum gl.dixit,quod clericis cõiugatis per
mittitur ab alijs ſtare ſeparatim,& habere bñficia.Nã
debet intelligi hoc verum,qñ eſſent pauperes.& poſ-
ſent aliqua ſeruitia eccleſiæ facere.Nam tunc põt di-
ſpenſari,quod teneant aliquod beneficium non tanq̃
clerici,& conſequenter intitulati.facit, quod habeĩ.
ĩ.de cleri.coniuga.c.j.& ij.Sed tanq̃ pauperes ad eo-
rũ ſuſtentationem ſm Tancre.& Vincen.Et not.gl.q̃
vide in c.ſacerdos.j.q.j.¶ Item adde,quia dictum eſt
q̃d in maſculis clericis,vel monachis.In monialibus

autem

autem certum eſt, quod debẽt ſimul ſtare, ſub ꝑpetua clauſura in c.vno.de ſta.regu.lib.vj. Et ſingulis annis debent a ſuis ordinarijs viſitari etiam ſi ſint exemptę ſi ſint ſubiectę ſedi apoſtolicè. Si autem eſſent alijs ſubiectę: deberẽt per illos viſitari. in cle. attendentes. de
9 ſta.reg.& no.Io.An.in c.præcedenti. ¶†In gl.penul. ibi: qui ſacerdos eſt. ¶ No. hoc, quia facit ad id, quod tetigi in notabilibus, an videlicet electus in Ep̄m cõfirmatus, ſi non eſt presbyter poſſit abſoluere a ſententia excõmunicationis, vt in d.c.dudum. in ver. tãdem. de elec. ¶ In ea.gloſſ.in fin. Sed certe iſte intellectus quod hic loquatur tantum de regularibus non eſt verum: quia vt patet ex antiqua compilatione loquitur de regularibus prælatis, ſeu Epiſcopis. Nã declaratur ex antiqua, quod intendebat minuere Epiſcopalem iuriſdictionem ad reſecandũ nociua, vtilia inſerẽdo. Præterea dicit litera, valeatis. & ſic ponit in ptãte ipſorũ ꝑlatorum, ſeu Ep̄orum an ſtatuãt, quod viuant clerici in cõi, quod fieri non debuiſſet: cum neceſſario religioſi habeant ſimul ſtare, vt dixit gloſ. præcedens. in fi.& probatur.j.de ſta.mona.in c.cũ ad monaſterium. Et ideo cõiter tenetur, quod hic loquitur in clericis ſecularibus cõiter viuẽtibus, in quibus eſt ſpeciale, vt etiam hic dicit Innocen. quod poſſit abſolui per ſuam prelationẽ. Et hoc ideo, quia communio ſolet excitare diſcordias. de leg.ij. cum pater. §.dulciſſimis. Et propterea hic fuit prouiſum de hoc priuilegio. & hoc etiam tenuit gloſſ. in c. decimas a populo.xvj.q.j.& c.nullus.xvij.q.iiij.&c.

SVMMARIVM.

1 *Abſtinendum eſt a bono, ſi inde timetur malum.*
2 *Intentio iudicat omnes.*
3 *Iudex delegatus non debet pro lite exercenda aliquid accipere præter expenſas victualium.*
4 *Redditus eccleſiaſtici ad quem finem deputati ſunt clericis.*
5 *Dictio præter, quandoque capitur excluſiuè, quandoque incluſiuè.*
6 *Iudex gratis iudicium exercere, an debeat.*
7 *Iudicium vendi non debet.*
8 *Sententia venalis a legibus reprobatur. & nu. 20.*
9 *Iudex ſi non ſit corruptus pecunia, ſed precibus, an valeat tunc ſñia.*
10 *Iudici dare aliquid animo eum corrumpendi non eſt licitum, ſecus ſi detur animo tuendi, & conſeruandi ius ſuum, vel vt pro ſe iuſte iudicetur.*
11 *Expenſæ an, & quando ſint iudicibus miniſtrandæ.*
12 *Expenſas habere, an debeat ordinarius eccleſiaſticus, & quando.*
13 *Xenia modica, quæ dicantur, & quibus dari debeant.*
14 *Delegatus ordinarij, an debeat habere expenſas a partibus, an vero ab ipſo ordinario.*
15 *Fideiuſſor de iudicato ſoluendo, an poſſit paciſci de certa parte litis.*
16 *Iudex, an poſſit a partibus ſalarium pro aſſeſſore recipere. nu.18.*
17 *Doctor, ſiue iureconſultus poteſt ſalarium pro conſilio percipere, quando oportet pro ipſo dando eum laborare.*
19 *A ſententia arbitri regulariter non appellatur, ſed ei paretur propter incurſum pœnæ.*
20 *Vendens ſententiam, an committat ſimoniam.*

a CVm ab omni. Eccleſiaſtici iudices [a] gratis debẽt iudicare, nec exigere poſſunt decimã, nec aliquã partem litis, licèt hoc habeat cõſuetudo. h. d. ¶ Et primo reprehendit iudicum auaritiam. Secundo ponit reprehenſionis cauſam. Tertio concludit. ſecũda ibi. Non attẽdentes. tertia ibi: ideoque. ¶ Itẽ in tex. ibi. ꝑcipiat. ſ. primo ad theſſalonicẽſes.c.vlt.& facit. quod habetur.j.de ſimonia.c.audiuimus. ¶ Item ex delegatione noſtra. ſupple. & multominus ex ordinaria poteſtate. ¶†Not. j. quod non
1 ſolum a malo: ſed etiam ab omni eo, quod habet figuram; ſeu ſpeciem mali eſt abſtinendum, quinimo eſt abſtinendum etiam a bono, ſi inde ſperetur malũ. per id, quod habetur. j. ne cleri. vel mona.c.j. ¶ Et no. pro declaratione literæ, quòd quædam ſunt omnino mala; vt adulterari, furari, & fornicari, & ſimilia, & hæc omnino ſunt euitanda. Quædam verò ſunt omnino bona, vt diligere Deũ, & proximum, & ſimilia. Et hæc omnia ſunt faciẽda. Quædam verò ſunt in ſe bona, quæ tamen poſſunt fieri ex circunſtantijs malo modo, vt dare elemoſynã ad pompã. & tũc nõ ſufficit fieri, niſi benè fiat. ideſt ſine pompa, vt not. in c.ij.j.de colluſione detegenda. & in hoc etiã põt ꝑcedere, qđ ibi no. videlicet, qđ De' eſt remunerator aduerbiorũ, & nõ nominũ. Quædã autẽ ſunt ex ſe bona, & mala, & ſic ſunt indifferentia, & poſſunt fieri ad bonum, & malum, vt leuare feſtucã de terra. Nã põt fieri ad cõmodum leuis, & etiam ad malũ, puta ſtultũ ligni ad alterius incõmodũ. & in hoc ꝑcedit illud, qđ dicit.
2 Quicquid agant homines † intentio iudicat omnes. Vult ergo tex. iſte, quod non ſolum ab eo, quod eſſet malum occaſionaliter, vel ſpecies mali eſt abſtinẽdũ.
3 ¶†No. vlterius, quòd non eſt licitum iudici delegato aliquid pro lite exercẽda ſuſcipere vltra expenſas victualiũ. de quo habetur in tex. & glo. in c.ſtatutũ. §. inſuper. & §. ſeq. lib.vj. de reſcript. & ibi tamen dicitur, quod vltra expenſas, quãdo proficiſcitur extra domicilium, & etiam qñ non proficiſcitur licitum eſt ſuſcipere eſculenta, & poculenta, quæ paucis diebus poſſunt conſumi. de quo etiam tangetur hic in gl. & etiam in d.§. inſuper. ¶ Aduerte tamen, quia expenſas victualium demũ vr̃ poſſe recipere, qñ proficiſcit extra domicilium. per ea, quæ habentur notanter per gl. in c.ſtatutũ. §. inſuper. & etiam vr̃ ibi probari a cõ-
4 trario ſenſu. ¶†Item not. ad quẽ finẽ redditus eccleſiaſtici ſunt deputati clericis. quia ad hoc, vt ex ipſis honeſte viuant. & in hoc facit ad ti. iſtum, in quo eſt poſita decretalis. Nam aliàs inquãtũ loquit de delegatis potuiſſet collocari. ſub ti. de offi. deleg. ¶ Itẽ no.
5 de dictione præter. quæ hic ſtat incluſiuè ex eo † quia id, quod ſequitur poſt dictionem præter, nõ includebatur in ꝓcedentibus. ſecus vbi includeretur: quia tũc poneret excluſiuè, vt legitur. & no. per gl. & Legiſtas in l.j.ff. de pignoratitia act. vbi etiã p Bar. do. tñ Ant. hic colligebat, quod iſta dictio præter, ſtat excluſiuè, ſed non vr̃ benè dicere, quò ad corticem literæ p ea, quæ.ſ.dixi, poſſit tñ ſeruari eius dictũ quò ad mẽtem decretalis, quia licèt prohibeatur hic percipi decimã litis, vel aliam partem, non tñ in effectu ꝓhibet percipi expenſas victualiũ, imo hodie hoc expreſſe ꝑmittitur, qñ proficiſcitur extra domiciliũ. vt d.c. ſtatutũ.
6 §. inſuper. & facit, qđ no. in glo. in verbo gratis. ¶† Itẽ no. quod non eſt licitum iudici aliquã quantitatẽ pecuniæ petere pro iudicio exercendo, ſed gratis debet illud exerceri, quod intellige ſaluo eo, quod dixi de expenſis in delegato. & tangit gl. in verbo gratis. ¶ Itẽ no. quia non eſt licitũ iudici aliquid accipere pro ſalario aſſeſſoris, qñ hoc fit in fraudẽ, vt vr̃ hic eſſe de mẽte lr̃æ a cõtrario ſenſu. ſecus videtur, ſi hoc non fiat in fraudẽ. & hoc hodie eſt expreſſum in d.§. ſtatutũ. §. aſ-
7 ſeſſore. in vj. de reſcri. de quo dic, vt ibi. ¶†Item not. quod etiam iuſtum iudicium, & multominus iniuſtum non eſt licitũ vendere. de quo in l.j.§.fi. cum ſequenti. ff. de condi. ob turpem cauſam. vbi etiam per gl. & Bar. & xj.q.iij. qui ratione. & c. non licèt. & in c.
8 non ſanc. xiiij.q.v. ¶†Item no. quod ſñia venalis etiã a legibus reprobatur. & ſic non valet. de quo in l. venales. C. qñ procurare non eſt neceſſe. Quid autem
9 ſi iudex nõ ſit † corruptus pecunia, ſed ꝓce: an valeat tunc ſñia. no. in l. ſeruo inuito. §. cũ ꝓtor. ff. ad trebel.

vbi vide-

a Eccleſiaſtici iudices. Hoc eodẽ mõ ſum[?] pat d. Al.

vbi vr̃ ↄcludi, qđ de mero iure valet : ſed põt peti re-
ſcindi per bñficiũ reſtitutionis in integrũ.de quo etiã
in d.l.venales.Quę aũt ſit pęna iudicis corrupti ꝓ pe-
cuniã. hr̃ in auth.ſed nouo iure.C. de pęna iudicis ꝗ
male iudicauit:ꝗa teneť ad triplũ,vt ibi patet.¶In gl.
j.ibi redimet ius ſuũ:ſupple aliq̃d dãdo,vt illud tuea-
tur,& conſeruet. ſed Hoſti.dicit, ꝙ redimere vexatio
nẽ ꝓ ↄſeruãdo,& tenẽdo ius ſuũ nõ eſt malũ,nec ſpe
cies mali: ꝗa ſit iure ꝑmittẽte.vt patet in iuribus alle
gatis ĩ gl.& ꝑ ↄñs nõ dẽt dici malũ facere, vel pecca
tũ.xxiij.q.iiij.ꝗ peccat.& l.gratis.C.ad.l.Iul.de adul.
¶Item in ea.gl.ibi:nullus.ſupple.de vltimo,ꝗa mul-
10 ta alia capitula ſunt in illa.q.ſic incipientia.¶†In ea.
a gl.in fi.ª gl.in d.c.nõ ſane.concludit , ꝙ ſi aliquid iu-
dici animo corrũpẽdi donatur: tunc illud non eſt lici
tum.Sed ſi datur animo tuẽdi,& cõſeruandi ius ſuũ,
& vt iuſtè pro ſe iudicetur:tunc videtur eſſe licitũ ex
parte dantis,non ex parte recipientis: quia gratis de-
beret iuſtitiam miniſtrare,vt hic patet. Et ideo pote-
rit repeti , quod eſt datũ . dicit tñ ibi Archi.qđ perdit
litẽ principalẽ. per id,quod legiť, & no.in l.j.§.fi. cũ
l.ſeq.ff.de cõdi.ob turpẽ cau.& in l.j.C.de pęna iudi-
cis. Et hoc dicit etiã Bar.in d.l.j.& ij.procedere ſcđm
iura digeſtorũ.ſed hodie ſm̃ iura Codicis,& authen-
ticorũ perdit, ſeu ꝑdere dẽt nedũ litẽ principalẽ , ſed
etiã litẽ repetitionis dati,quia nihil poterit repetere,
quaſi hodie cenſeatur dare turpiter.per ea,quæ habẽ
tur in l.j.& in auth.ſed nouo iure.C.de pęna iudicis.
¶Videť poſſe dici,ꝙ illud ꝓcedit de iure ciuili . Sed
de iure canonico videtur qđ ſit licitũ,quando dat,vt
conſeruetur,& tueatur ius ſuũ . & ſic redimendo ve-
xationẽ . per id,quod habetur in d.c.pœnale. & in c.
quæſitũ.alle.in gl.& etiã in c.dilectus. & de ſimonia.
& ad materiã ẽt facit,qđ no.gloſ.in d.c.nullus. lo vl
ti.j.q.j.& xj.q.iij.qui rite.& c.non licèt . & cum gl.in
d.c.pœnale.tranſit hic do.Flo.¶Item in gl.ſeculariũ.
ibi. & duos in fine. Iſtud procedit de iure ciuili . Sed
de iure canonico delegatus a Papa non habebit etiã
illos duos aureos:ſed ſolum expẽſas,quãdo ꝓficiſciť
extra domiciliũ,ideſt eſculenta,& poculenta,vt hr̃ in
d.c.ſtatutũ.§.inſuꝑ. de reſcri.in vj.& facit,qđ ibi no.
per glo.¶Item in ea.glo.ibi:niſi ſportulas.¶Aduerte
primo,ꝙ gl.iſta videtur intelligẽda de iure ciuili. Nã
de iure canonico nõ videtur ſoluendę aliquę ſportu-
lę.per id quod not.Io.An.in c.ſuper gloſſ.de mutuis
petitio.& facit etiam,qđ tangitur in gloſ.ſeq.¶Item
aduerte, quod gloſſ.fortè intellexit de ſportulis,hoc
eſt de duobus aureis in principio, & duobus in fi.ꝓ-
ut dixi.ſ.in delegato.¶Nam talia munera iudicialia
quæ ſoluebanť iudicibus, vel etiã executoribus,ſol-
uebanť in ſportulis,ſiue in ſportis,ſeu in quodã vaſo
qđ vocatur ſporta, & ſic etiam munera q̃ dabanť ci-
uitatibus,vti comeditię ſaturnales:ꝗa dabanť in ſpor
tis . vnde appellabãtur ſportulę ſaturnales.xxxvij.di.
c.legã.& ſic poniť cõtinẽs pro contento.& iſtã partẽ,
qđ etiã ordinarius poſſit petere ſportulas de iure ciui
li ſicut delegatus tenuit gl.primo loco in §.ne aũt la-
bor. in Auth. de iudicibus. collat.vj.quare vr̃ eadẽ rõ
quæ in delegato.Et iſtud etiã ſequiť Spec.tit.de ſala-
rijs.§.i.ver.porrò.Sed glo.in auth.offerať. C.de lit.cõ
teſt.dicit , ꝙ ordinarius non debet habere ſportulas,
ꝗa non reperitur iure cautũ, niſi in clericis , & in q-
buſdã.alijs perſonis per ea quę habentur in l.cũ cleri
cis.ad fi. C.de Epi. & cle.& in l.oĩs qui.§.executori-
bus.eo.ti.tñ ſi benè ponderenť illi tex.nõ loquunť de
ſportulis dandis iudicibus,ſed executoribus. allegat,
etiã qđ hr̃ in l.in ſacris.la ij.C.de proximis ſacrorum
ſcriniorũ.li.xij.& illa vr̃ benè facere iuncta gl.qđ ꝓ

næ de quibus ibi debeãt ſoluere ſportulas etiã ordi-
narijs,intelligẽdo de ſportulis de ꝗbus ibi fit mẽtio.
Et cũ illa gloſſ.q̃ hr̃ in d.auth.offerať.C.de lit.cõteſ.
ↄcordat etiã gl.iij.q.iij.offeratur.¶Tertia fuit opinio
q̃ tangit gl.in d.§.ne autem labor.in alia gl.eiuſdẽ.§.
qđ adminiſtrator & ſic ordinarius nihil debeat perci
pere a partibus pro ſuo ſalario, quia hoc non reperi-
tur iure cautũ , quia debet eſſe contentus cũ ſalario
ſibi dato de publico.facit,qđ habeť in Auth.de man.
princip.§.illud tibi.& §.illud.colla.iij.& quod appel
latione adminiſtratoris cõtineať ordinarius benè ꝓ-
batur in dicta auth.de iudi.circa prin.ĩ ver.nos enim
iuncta gl. Et iſta opinio videť verior de iure,ſaluo tñ
eo, quod habetur in ſacris . & facit ad materiã quod
tangetur in glo.ſeq.¶In ea.gl.ibi:aduerſario. ſcilicet
pro expenſis ratione victorię,de quo in dicta authen.
generaliter. hodie tñ videť aliter eſſe ꝓuiſum ꝑ ea q̃
habentur in §.oportet.in authen. de iudi.colla.vj.vbi
dici vr̃, ꝙ victus victori ↄdemnandus eſt in expenſis,
niſi iuſta cauſa aliàs ſuadeat.¶ In eadẽ gloſ.in fi.& ſic
vult.gl.quod aduocatus nõ poſſit paciſci cũ clientulo
ſuꝑ certa parte lit.quod intelligit do. Anto.procede-
re,ſiue fiat ſub noĩe quotę,ſiue ſub noĩe quãtę. licèt
de hoc fuit opinio inter Legiſtas de ꝗbꝰ in fi.ꝗ hic al
leganť,& in l.ſumptus.ff.de pactis.& eſt rõ quare ꝓ-
hibeť aduocatus hic paciſci, ꝗa ſi ꝑmitterеť tale pa-
ctũ, induceret aduocatos ad calumniandũ,vt poſſint
obtinere in lite,vt ↄñr aduocatus poſſit habere certã
partẽ ipſius litis. facit,qđ no.in iuribus præallegatis.
& per ꝓdicta dicit do. Ant.ꝙ ſi fieret pactũ de quota
litis,ſiue obtineať in lite,ſiue non,qđ tale pactum ſit
licitũ,ꝗa ceſſare vr̃ rõ ſupradicta.ſed certè ↄ̃riũ vr̃ di-
cendũ ꝑ iura ꝓdicta q̃ indiſtinctè loquũtur.& ſic in-
diſtinſte videnť intelligenda. ar.ĩ.de priuile.c.ꝗa cir-
ca.& ꝗa etiã veriſimiliter multũ afficereť ad ipſam li
tẽ ẽt in dicto caſu,ex quò ſperaret hẽre certã partẽ.&
iõ iura talia pacta ꝓhibuerunt ipſis aduocatis . & idẽ
dicas de ꝓcuratoribꝰ eadẽ rõne licèt q̃ñq; fiat cõtra-
riũ,& malè , & reuera vt docet experiẽtia conanť tũc
ꝑ phas,& nephas obtinere,ꝙ nõ ſic faciũt,qñ ſolũ ſa
11 lariũ recipiũt.¶†In gl.expẽſas. ibi extra domiciliũ.a
ↄ̃rio ſenſu not. ꝙ ſi nõ ꝓficiſcunť extra domiciliũ nõ
debẽt recipere expenſas. & ꝑ hoc ẽt text.a ↄ̃rio ſenſu
in c.ſtatutũ.§.inſuꝑ.li.vj. & qđ ibi notať ꝑ gloſ.¶Et
aduerte ẽt vt ibi dicit glo.qñ proficiſciť extra domici
liũ ſuum nõ teneť expendere illa,quæ domi erat ex-
penſurus,ſed debenť ſibi expenſę ꝑ partes miniſtrari.
& in hoc eſt differẽtia inter delegatũ,& ordinariũ, ꝗ
quãdo proficiſcitur debet expẽdere,quæ domi expẽ-
deret.vt ĩ.dicit gl.& tãgit gl. in d.§.inſuꝑ . & plus tñ
dicit Hoſt.ꝙ ſi delegatus eſt ſufficienter bñficiatus ẽt
qñ proficiſcetur extra domiciliũ dẽt expẽdere illa, q̃
domi eſſet expenſurus. Nã ſecũdũ ea ↄtẽtus eſſe dẽt
de his q̃ ſibi danť a domino,ex quò hẽt ſufficiẽs bñfi
cium , ſicut & iudex ordinarius ſecularis debet eſſe
contentus de his quæ ſibi dantur a fiſco.in Auth.Iu-
ſiurandũ,qđ præſtatur ab his in prin. ¶Sed iſtud cõ-
muniter non teneť. ꝗa ſi ſit ſufficienter beneficiatus,
quando proficiſcitur extra domiciliũ ipſe delegatus
habebit expẽſas moderatas a partibus ꝑ id,qđ habe-
12 tur in dicto §.inſuper. & ibi per gl.etiã notať . ¶†Or-
dinarius autem eccleſiaſticus etiam qñ proficiſcitur
nõ debet regulariter habere expenſas,fallit tamen in
duobus caſibus, de quibus infra tangiť in gloſſ.& qñ
proficiſcereť ꝓ cõſecratiõne eccleſiæ,vel viſitãdo ꝓ-
13 uinciã,ſeu diœceſim.¶†In ea.glo.ibi: nõ ſunt lucra.
ſupple cenſenda, & q̃ dicanť modica enxenia eſt ho-
die declaratum . in d.§.inſuper . quia intelliguntqñ
ſunt

a In eadem gl.in fi.ſuper hac materia ſi quæ [illegible] iudices, vel arbitri ꝓ ſuo ſalario,& labore aliqd a partibus [illegible], ſeu [illegible] exigere, vel habere poſſunt diſtingue plenè,vt hic ꝑ do. Her. Bo.in prin. cap.

ſunt eſculenta,& poculeta,qñ ſunt res ꝓ comedẽdo vel bibendo,& poſſunt paucis diebus conſumi.facit. l.plebiſcito.ff.de offi.preſi.& olim talia xenia permittebãtur etiam de iure ciuili: ſed hodie per ius authẽticorum ſecundum gl.in dicta l.plebiſcito.de iure ciuili ꝓhibentur.Gui.tñ de Cu.ibi dicit ius authẽticorum intelligendũ in alijs,quàm eſculentis, & poculentis cum gl.tñ tranſit ibi Butriga.& videretur illud indubio tutius non recedere a glo. & etiam vr̃ magis honeſtum,tamen de facto multoties ſeruatur potius opi. Guil. ¶ In eadem gloſſ.in fin.aduerte,primo eſt
14 videndũ † an delegatus ordinarij debeat habere expenſas a partibus.An vero ab ipſo ordinario, concludẽ,quod ſi eſt delegatus ad vniuerſitatem cauſarum, quia tunc ipſe eſt eius Vicarius, & tunc certur cõſiſtorium vtriuſq;. de appllatio.Romana.in vj.& tũc debet ordinarius ſibi miniſtrare expẽſas per id, quod habetur in d.c.inter cetera. allegat. in gloſſ.& ſic intelligatur gl.¶Interdum datur ad certam cauſam, & tunc,aut malitioſè hoc fit ad præiudicium partiũ, & tunc idem,quia debebit miniſtrare expenſas,pro hoc quod dicitur hic in textu. qñ aliquid percipitur nomine aſſeſſoris,quia non eſt hoc licitum in fraudem. ¶Interdum autem fit delegatio certæ cauſæ abſque fraude. & tũc videtur idem dicendũ in tali delegato, quod dicimus in delegato Papę, q2 eadem eſt ratio, & per conſequens idem ius.ſ.de conſtitu. tranſlato. & facit,quod not.glo.in dicto.§.inſuper. & ſecundũ hoc poteſt inferri, an ſi ſolutæ ſint expenſæ ordinario pro delegato,an poterũt repeti,quia ſunt ſolutæ in caſu licito poterunt repeti.Si autem in caſu illicito, tũc ſi ignoranter,poterunt repeti.l.j.ff.de condi.indebi.& ſic intelligatur glo.Secus ſi ſcienter,quia tunc imputetur ſibi ſcienter ſoluẽti indebitum per ea, quæ habentur in dicta l.j.ſaluo,niſi coactus ipſe ſolueret per ea, quæ habentur.in ca. Abbas.ſ.quod metus cauſa. ¶Et prædicta in effectu voluit Spec.in tit.de ſala.§.j. verſic.porrò.circa fi.¶Item aduerte, quia dicit Goff. quod de cõſuetudine ſeruatur,qđ tam prælati, & ſic ordinarij, quàm etiã delegati proficiſcẽtes pro cauſa extra domicilium petunt expenſas. & habent, & eis dantur.Et facit,quod notauit Guil.in Specu.de ſala. §.j.ver.ſi vero ordinarius.& ſeq.& ver.in præmiſſis.& plus videtur velle Spec.in loco præallegato. quod de conſuetudine poteſt deberi certa quota litis pro ſalario etiam ordinarij.vnde dicit, alicui de cõſuetudine datur decima,& ſic duo ſolidi pro libra, alicui.xx.alicui etiam medietas,quod vltimum videtur ſatis graue. no.Accur. in dicto.§.ne autem labor. & ad iſtum text.videtur reſpondere, quod hic loquitur, quando ordinarius faciebat pactum cũ litigantibus. quia tũc non valet conſuetudo permittens tale pactum, ſecus quando abſque pacto cõſuetudo induxit aliquid deberi pro ſalario ipſius iudicis etiam ordinarij.An autem dictum Spec.procedit indiſtinctè, patebit ex infra dicendis.Tamen Ioã.And.& domi.Ant. videntur tranſire cum eo, quod do.Flo. hic dicebat,quod ſ̃m Goff.tam ordinarij etiam delegati ex conſuetudine poterunt petere aliquid pro ſalario,& ſic conſeruanda erit conſuetudo fori,ſeu loci.allegat etiam q2 allegauit Spe.in loco ſuperius allegato.dicit tamẽ, quòd iſte tex.videtur reprobare iſtã conſuetudinem, quia quod accipiunt vltra expenſas, non videtur honeſtũ, vt hic patet,& facit. infra de pœnis.capi.ſuam. & ſic videtur, quod ſicut non poteſt per pactum induci,ſic nec ẽt per conſuetudinẽ, ex quo cẽſetur inhoneſtũ ꝓ id,quod hr̃.ſ.de cõſuetudine.cx parte.§.ſi.iſtud vr̃ tenuiſſe gl.in cle. ſtatuit.in ver. iuriſdictionẽ. de electio.¶Refert tñ idem domi. Flori. quod conſuetudo vtriuſque fori videtur attendenda, prout voluit Spe. in titu. de ſalarijs.§.j. ver.ſi vero ordinarius.& ſeq.& ver.in præmiſſis. vnde ſ̃m eum habetur conſuetudo, quod delegati proficiſcentes,vel etiam ordinarij.pro cauſa extra domicilium percipiant aliquid pro ſalario.¶Interdum etiam habet conſuetudo,quod percipiant aliquid pro ſalario,etiam ſi non proficiſcantur. & talis conſuetudo ſecundum eum videtur ſeruanda per prędicta,dũmodo non percipiat quid immoderatum.ar.ſ.de ſimo. ad apoſtolicam.& per prædicta infert ad cõſuetudinem fori Epiſcopi Mantuani, vbi dicit conſuetudo,quod notarij recipiãt duos ſolidos ꝓ libra,qñ repetũtur vſuræ ab ipſo,qui illas repetit.Nã dicit,quod vr̃ valere per prædicta, & ſic dicit ſe conſuluiſſe de facto,refert tamen aliquos tenuiſſe cõtrarium dicentes, q2 potius ſolutio dictorum duorum ſolidorũ pro libra debeat fieri ab illo, a quo repetebãtur vſuræ,ſed ipſe dicit,q2 ſi cõſuetudo valet,q2 ab ipſo a quo repetuntur vſuræ percipi poſſunt duo ſolidi pro libra, eadem ratione vr̃ fatendum, q2 valeat conſuetudo,q2 pñt percipi a repetente, & pro prædictis etiã allegat,quia vr̃ eſſe licitũ iudici recipere ſportulas pro executoribus,& notarijs,qui interdũ vocãtur exactores. in Auth.de iudi.§.nulla.coll.vj.vbi etiã in gl.magna.tangitur de multiplici ſpecie ſportulaſi, & vr̃ etiam facere differentiam inter expenſas, & ſportulas.& facit etiam, quod hr̃ de reſcri.ſtatutũ.§.notariũ.lib.vj.& quod no.Spe.in præalle.ti.de ſalarijs.§.j. ver.potes tamen.¶ Sed aduerte inquantum.do. Flor. videtur cõcludere,quod valeat,& ſit attendenda cõſuetudo fori etiã in eo,quod percipiẽdũ eſt ꝓ ſalario. vr̃ ꝯtra textu.iſtum,qm vr̃ reputare inhoneſtũ q2 vltra expenſas pro ſalario aliquid exigatur, etiam ſi ſuper hoc vigeat conſuetudo, & iſtud etiam videtur fuiſſe de mente glo.in cle.ſtatutũ.in verbo iuriſdictionẽ.de elec.in cle.quod etiam ſuperius allegaui,& ſic nõ vr̃ procedere dictum Spe.nec do.Flo.d.Pe.de Anch. hic dicit, quod conſuetudo præterita hic reprobatur. ſed nõ per hoc debet inferri,quod reprobata intelligatur conſuetudo futura.Nam ſ̃m eum,vbi reprobatur cõſuetudo,in dubio ꝓſumitur reprobata ꝑterita,& non futura,quod eſſet valde notandũ,ſi eſſet verum.Allegat gl.in dicta cle.ſtatutum.quæ videtur iſtud velle in verbo conſuetudine. vt mihi videtur. ¶ Sed aduerte, quia cõiter teneẽ in hoc ꝯriũ,videlicet,q2 dãnata cõſuetudine ſimpliciter intelligaẽ etiã damnata ꝯſuetudo futura,vt voluit. Cy.in l.ij.ad fi.C.q̃ ſit lõga ꝯſue. & facit etiam,quod notatur per doc.in l.quibus.ff.de legi.no ob.gl.in d.cle.ſtatutũ.quia debet intelligi,ꝓut ibi plenè dicit, & ſic videẽ remanere, q2 cõſuetudo fori ſaltem eccleſiaſtici habens, q2 iudex aliquid percipiat pro ſalario,non vr̃ valere, licẽt.Spe.vt ẽt ſuperius tetigit in d.ver.ſi vero ordinarius.videat velle, q2 hic videatur prohibita conuentio,& conſuetudo talẽ conuentionẽ permittens,ſed non prohibeat conſuetudinẽ,ſi habeat q2 abſque conuentione iudex aliquid recipiat pro ſalario. Sed iſtud vr̃ contra mentẽ huius tex.præcipuè, attenta ratione eius, dum vr̃ innuere, q2 inhoneſtũ ſit,q2 percipiant aliquid ꝓ ſalario, ſed q2 debẽt eſſe ꝯtenti de redditibus eccleſiaſticis. & iſtud etia vr̃ fuiſſe de mente gl.in prællegato.c.ſtatutum.in verbo iuriſdictionem. Potes tamẽ concludere, q2 aut conſuetudo verſatur circa expenſas,puta, q2 etiam ordinarius poſſit percipere a litigantibus, quãdo proficiſcitur,& tunc poſſit tolerari dicta conſuetudo. quia hæc talis ꝯſuetudo nõ reprobatur:ſed ſolũ qñ conſuetudo hẽt,q2 aliqd recipiat ꝓ ſalario, q2 aut cõſuetudo

hēt qđ aliquid recipiat pro ſalario, ꝙ aut conſuetudo hēt ꝙ iudex eccleſiaſticus aliquid recipiat ꝓ ſalario, & tūc aut habet cōſuetudo quod poſſit ſuper hoc cō uenire cū litigantibus, & tunc vr̄ ꝙ non valet per iſtū tex. ¶ Aut ſimplr̄ habet conſuetudo ꝙ aliquid poſſit percipere pro ſalario. & tunc licèt ſint opiniones, vt patet ex ſupradictis tñ vr̄, ꝙ non valet ↄſuetudo per ea q̃.ſ̄.dixi, & q̃ no. gl. in d. cle. ſtatutū. in verbo, iuriſdictionē, & hoc in iudice eccleſiaſtico. & qñ vult aliquid percipere pro ſuo ſalario. Sed in iudice ſeculari videretur poſſe tolerari conſuetudo, per id qđ notauit gl. in §. ne autē labori. in Auth. de iud. colla. vj. Et ꝓ hoc q̃a delegat⁹ a Principe ſeculari recipiebat, & recipere p̄t ſportulas. vt patet in d. §. ne autem. licèt ſecus ſit in iudice delegato a Papa, vt ſuperius dictū eſt, & facit, quod notauit Io. An. in c. vno. ſuper gl. ſ̄. de plus peti. Si vero vult recipere pro alio, puta pro aſſeſſore, & tunc ſolū quo ad nomen vult recipere ꝓ aſſeſſore. ſed in effectu vult recipere ad ſuum ↄmodū ſub nomine aſſeſſoris, & ſic quodāmodo in fraudē & tunc non vr̄ poſſe per iſtum tex. Si autem quo ad nomē, & quo ad effectū vult recipere ſalariū pro aſſeſſore ſi hoc tunc facit in fraudē, vt grauet partes, tūc non eſt licitū per ea, quæ habentur in d. c. ſtatutū. §. aſſeſſorem. ſi autem ſine fraude hoc facit, puta forte, quia non eſt nimis peritus, & iō vult hr̄e aſſeſſorem, & tunc poterit recipere ſalarium pro aſſeſſore moderatim tamen, vt in d. cap. aſſeſſorem. & hoc in iudice delegato. ¶ In ordinario vero, an poſſit recipere ſalarium pro aſſeſſore, videtur dicēdum ꝙ non, q̃a ordinarius non dēt ignorare canones. ix. q. iij. cū ſcimus. & xx. diſt. §. j. facit. c. cū in cunctis. de electione. & iō dixit Io. de Monte Mirlo diſputando, quòd ordinari⁹ in cauſa matrimoniali non poteſt cogere partes inuitos ad deponendum ſalarium aſſeſſoris. mouetur vt dixi quia nō debet ignorare canones maximè in matrimonialibus de conſan. & affini. c. j. & facit, qđ hr̄ in c. ij. ſ̄. de tranſla. præla. Vnde dicit, ꝙ ſi contingat ipſum indigere debet ipſe de propria pecunia ſatiſfacere facit, quod notatur in Spec. de aſſeſſore. §. ſalarium. ver. ſed nunquid ordinarius, & ſi dicatur multi caſus poterunt occurere in quibus debet iudicare ſcđm. li. ī. de op. no. c. j. quas ſcire non tenetur iudex eccleſiaſticus. ī. ne clerici, vel mo. c. fi. dicit, ꝙ de raro continget. quia regulariter ſecundū canones poſſunt & debent terminari cauſæ eccleſiaſticæ. ſ̄. de cōſti. c. j. & de offi. or. c. j. & ſi aliquis caſus de tactis contingeret debebit de ſuo ſoluere, cum habeat redditus eccleſiaſticos ex quibus poſſit ſuper hoc prouidere. ar. huius tex. & hoc in ordinario eccleſiaſtico qui tenetr̄ ſcire iura, & turpe eſt ſibi quod ignoret. arg. l. ij. §. ſeruis. ff. de ori. iuris. vbi patet ꝙ turpe eſt ius ignorare in quo quis verſari dēt. Ordinarius autem ſecularis non tenetur ſcire iura ſed ſufficit, ꝙ habeat experientiam in cauſis, vt l. certi iuris. C. de iudicijs. & facit, qđ hr̄ in Auth. de iudicib⁹. circa prin. col. vj. Iō in ipſo vr̄ attendendam eſſe conſuetudinē. ¶ An autē iudex eccleſiaſticus poſſit aliq̃d percipere pro notarijs. videtur dicendum, quòd ſi vult recipere quo ad nomen tantum, ſed quo ad effectū, puta recipiēdo totū, vel ſaltem participando, ſicut aliqui faciunt, & tunc non videtur eſſe licitū quatenus effectualiter poſſet recipere. arg. huius text. Tunc prohibet ſub nomine aſſeſſorio aliquid percipi. Si tñ vult, quo ad nomē, & quo ad effectum recipere aliquid ꝓ ipſis notarijs, & tunc poteſt, dūmodo hoc ſit moderatum. d. c. ſtatutū. §. notario. & per prædicta vr̄ ꝙ conſuetudo fori Mātuani nō debeat obſeruari ſi ordinarius participaret

cum notario. aliàs videretr̄ poſſe tolerari per ea, quæ
habentr̄ in d. §. notario. & hoc modo poſſit intelligi, ꝙ
ibi dixit poſt d. Flor. ¶ In gl. gratis ibi q̃ fideiuſſerat.
¶ Aduerte q̃a ibi non ſolū fideiuſſit, ſed ēt exercebat
15 officiū procurationis pro illo pro quo † fideiuſſit, vt
ibi patet in §. maurus. infra allegato. & ideo non pōt
paciſci de certa parte litis. per ea, quæ habentur in l.
16 ſumptus. ſuperius. allegata. ¶ In gl. pe. ibi bñ pōt † petere mercedem. intellige a partibus eo caſu, ex quo.
ſ̄. dixi ſuper gl. in verbo expēſas. iudicē poſſe recipere ſalarium a partibus pro aſſeſſore, & debet eſſe moderatum per ea, quæ habentur in d. §. aſſeſſorem. &
in c. ſtatutū. de reſcriptis. li. vj. aliàs non poſſet petere a partibus, ſed potius a iudice aſſumente eū. ¶ In
ea. gl. ibi, iuriſcōſultus. & per conſequens doctor iuriſconſultus appellari poteſt quia de iure quotidie cōſulitur. ¶ In eadem gl. ibi, nō licet ibi tamen dicit gl.
17 notabiliter, quòd demū iuriſconſultus, † ſeu doctor
poteſt percipere ſalariū pro cōſilio, quando oportet
eū laborare pro ipſo dando. ſed vbi ſine labore: & reuolutione chartarum, quia in promptu habet q̃d de
iure ſit dicendū. tunc dicit glo. ꝙ non deberet ſalariū
recipere, & ſic tranſit etiam ibi Archi. Sed Ioā. An. in
addi. Spe. in ti. de ſalarijs. §. ſequitr̄. dicit gl. illam non
procedere, q̃a ſcđm hoc interdum magis faueretr̄ illi
q̃ fuiſſet negligēs inſtituēdo per tempora retro acta
q̃ illi q̃ fuiſſet valde diligens, & ideo dicit nedū laborem præſentem, ſed etiā præteritum cōſiderandū. nā
interdū cum multo labore quis acq̃ſiuit ita poſtea
in promptu ſcit reſpondere de eo quod ab eo q̃ritur.
& ideo etiā tūc licitè poterit ſalariū ꝑcipere. ¶ In ea.
18 gl. in fi. ¶ † An autem iudex poterit cogere partes ad
ſoluendū ſalariū aduocato, & intellige de delegato,
& videretur ꝙ non, quia nihil de hoc dicitur in pallegat. c. ſtatutum. & per hoc etiā dicetur in. c. Romana.
de foro compe. in vj. Et iſtud videtr̄ hic tenere domi.
Pet. ſaluo niſi ipſe delegatus dediſſet in ſubſidiū aduocato ſecundū notata. ſ̄. de offi. iud. ¶ In gl. fi. in fi.
19 aduerte, q̃a † a ſententia arbitri regulariter nō appellatr̄, ſed paretur ei metu pœnæ. l. j. C. de arbitris. vnde
ſi ſentētia ſit lata per arbitrū per pecuniam, ſententia reuera non parit actionem aliquā, ſed de mero rigore poteſt agi ex ſtipulatione pœnali ſi ei nō pareretr̄
verum poterit excipi cōtra agentem de dolo ex quo
per pecuniā, & ſic doloſe ſententia fuit lata. vbi aūt
ſimpliciter eſſet compromiſſum ſine pœna, tunc ſententia emologatr̄ per lapſum. x. dierū ſi nō ↄtradicitr̄.
l. pe. C. de arbi. Iſtud tamē eſt intelligēdū qñ nō eſſet
lata per pecuniā, aliàs nō ſurgeret emologatio, q̃a ſi
ſentētia iudicis nō teneret ipſo iure multominus de-
20 beret tunc valere ſententia arbitri. ¶ † Vltimo poteſt
dubitari, an vendens ſententiam dicatur ſimoniā cōmittere. de quo per gl. in c. vendentes. j. q. ij. vbi dicit
gloſ. quòd propriè non eſt ſimonia, licèt breuiter peccet ex eo, q̃a non committitur ſimonia, niſi in ſpiritualibus, & ideo niſi lata eſſet ſuper ſpiritualibus nō
videtur ſimonia, licèt alij aliter dixerint, vt not. in dicto capitulo. vendentes.

SVMMARIVM.

1 *Religioſi non debent eſſe diſpares in obſeruantia, & habitu.*
2 *Monachus an poſſit ex cauſa habitum coopertum portare.*
3 *Papa an poſſit circa ſubſtantialia regulæ diſponere.*
4 *Subſtantialia regulæ ſunt de iure poſitiuo.*
5 *Votum ſimplex impedit ad contrahendum non tamen dirimit poſt contractum.*
6 *Monachus ſiue religioſus poteſt eligi in epiſcopum eccleſiæ cathedralis etiam regularis.*
7 *Monachus ſi eligitur in rectorē eccleſiæ curatæ, an egeat diſpenſatione.*
8 *Et an poſſit eligi ad alias eccleſias non curatas,*

DEus. Religioſi diuerſi habitus miſſi ad prædicandũ conuerſis de nouo ad fidẽ debent ſe cõſormare quo ad vnũ habitũ ſuperiorem,& quo ad modũ viuendi.h.d. ¶ Et in primo ponit̃ exordiũ,& deciſio. In ſcd'o cã mandati ex qua allicit̃ factum. In tertio mãdatũ.ſcd'a ibi: nc igit̃.tertia ibi:mãdamus. ¶ In tex.ibi:obſeruãtia.ſupple quo ad modũ viuendi,vt differat a ſequen. ¶ Not.ꝗ diuerſitas, vel
1 diſparitas reprobat̃ in religioſis ſimul viuẽtibꝰ. ¶ †Et no.ꝙ nõ debẽt eſſe diſpares in obſeruantia,nec in habitu, & ſumit̃ hic obſeruãtia pro modo viuendi, q̃a vnus non debet comedere carnes,& alius non. Et ſi vnus loquatur lingua,alter ſignis. nam hoc fieri non dẽt. ¶ Itẽ no.ꝙ diſparitas in eodẽ corpore,ſeu vniuerſitate generat ſcãdalum,& ideo eſt euitãdã. ¶ Itẽ no. ꝙ ſociati ad vnum officiũ debent eſſe conformes in vno propoſito quo ad modum viuendi. Et ſimiliter debent eſſe conformes quo ad vnũ habitum ſaltem exteriorem. Nam ſicut prædicãt vnũ euangelium, & vnũ Deũ, ita etiam debent oſtendere vnitatẽ in mo-
2 do viuendi,& in eodem habitu ſaltẽ exteriori. ¶ †Et ex hoc no.ꝙ ex cauſa licitũ eſt monacho portare habitũ coopertũ, & ꝑ hoc vr̃ ꝙ ſi ſine cauſa hoc faciat, non euitat pœnã excõicationis de quo in c.ij.ne cle. vel mo.li.vj. Quidã tñ vt Io.de Lig.tenent contrariũ, q̃a dictum.c.ij.loquitur quando monachus dimittit habitum,& ſic non videtur debere extẽdi ad caſum, qñ non dimittit habitũ, ſed portat, licèt coopertum tunc pęnæ non ſunt extendendę,ſed reſtringendę,de pœnitẽ. di.j.§.j.& de reg.iu.§.in pœnis. li.vj. In ↄ̃riũ facit,& ſic pro prima opinione principiũ illius c. vbi vagatio a iure ꝓhibita eſt cauſa illius conſtitutionis, quæ ita ↄtingit ſi habitus occultet̃,ſicut ſi omittatur, pro hoc etiã,q̃a talis vr̃ offendere mentẽ iuris,& amplecti verba:ergo incidere debet in pęnã,de reg.iu.c. certum.lib.vj. Et iſtud tenuit Io.An.in mercurialibꝰ. & ſequitur etiã hic do.Pe.& domi.Ant. ¶ Et pro iſta parte facit,q̃a paria ſunt nõ eſſe, vel nõ apparere,de conſe.di.j.ſolẽnitates. & l.in lege.ff.de ↄ̃hen.empti. ergo ex vi talis regulę iuris antiqui videtur ꝙ habeat locũ pœna in portante ipſum ita coopertum, quod non apparet.de quo etiam per gl.in cle.quoniam. de vi.& hone.cle.vbi gloſſ.quæ incipit, hęc litera dicit, quòd monachus portãs habitum coopertũ eſt apoſtata,& licèt non dicat expreſſe,ꝙ ſit excommunicatus tñ hoc voluit,quia licèt regulariter apoſtata non ſit ipſo iure excõmunicatus,ſed venit excommunicãdus,vt notauit gloſ.in c.iij.ĩ.de apoſtatis. Tamẽ hoc fallit in caſu.c.ij.ne clerici vel mo.lib.vj.& ſic in monacho apoſtatante in habitu,vt ibi etiã expreſſe dicit
3 glo.& notauit Io.An.ſ̃.eo.c.ſi quis ex clericis. ¶ †In gl.j.ibi quæ de ſubſtantia ſunt. Idẽ tenet hic Innoc. ſed do.Flor.& do.Anto.intelligũt hoc verũ, ꝙ Papa non põt circa ſubſtãtialia regulę diſponere ſaluo niſi ſubſit iuſta cauſa, quia tunc poterit per ea quæ habẽtur in c.cũ ad monaſteriũ.ĩ.de ſta.mo.circa finem ꝑ
4 Inn.& Io.An.& dicebat do.Flo.hic,ꝙ† ſubſtantialia regulæ ſunt de iure poſitiuo,ꝙ non prima facie videt̃ verum, quia conſiſtunt in voto religionis paupertatis caſtitatis,& obedientiæ,facit qđ notatur per Ioã. An.ĩ.de regularibꝰ,c.lanc. Votũ aũt vr̃ eẽ de iure diuino.ſ̃.de iureiu.c.& ſi Chriſtꝰ. Sed voluit fortè dicere,ꝙ ex cõſtõne eccleſiæ fuit inductũ,ꝙ tale votũ religionis nedũ impediret matrimoniũ, ſed etiam poſ-
5 ſit dirimere ↄ̃ctũ. Simplex aũt † votum licèt impediat ad ↄ̃hendum,non dirimit poſt contractum, q̃a hoc non inducit eccleſia.ĩ.qui clerici, vel vouentes. c.ſi clerici.§.rurſus.& bene facit quod legit̃,& no.in c.j. de vo.& voti redemp.li.vj.cũ ibi notatis. ¶ In ea.gl. ibi: ſuę religioni. ex hoc dum ſunt in eodem officio prędicandi,aliter vr̃ quod teneantur ſeruare ſuam religionem a cõtrario ſenſu huius tex.& ita tenet hic
6 do.Pe. ¶ †In ea.gl.ª in fi.ↄcludit, ꝙ de iure communi
a monachus,ſeu religioſus poteſt eligi in Epiſcopũ eccleſię cathedralis etiã regularis per id quod hic dicit gl.quod habetur in c.ſi religioſus. de electio.in vj.c. tit.& in cle.j.ſed de elec.poteſt etiam eligi in rectorẽ eccleſiæ curatę per id quod habetur in c.quod Dei timorẽ.ĩ.de ſta.mona.& hoc ꝓpter onus curę,& officium prædicandi, vt in præallega.c.quod Dei timorem. nã ſacerdos curatus videtur habere poteſtatem prædicandi.xvj.q.j.adijcimus.cum ibi notatis. & facit qđ leg.& no.ĩ.de hęr.c.cum iniuncto. ¶ An autẽ
7 cũ† monachus eligit̃ in rectorẽ eccleſiæ curatę egeat diſpẽſatione,an vero de iure cõi poſſit eligi. notatur in d.cle.j.& in præallegato.c.qđ Dei timorẽ.d.Ant. hic dicit,ꝙ de iure eligi põt, tñ iſtud ius eſt ius diſpẽſatiuũ in corpꝰ iuris redactũ q̃a in d.caſu non eſt dubiũ,ꝙ in aliquo repugnatur voto, q̃a in aliquo abſoluitur ab obedientia,& ab aliquibus ad quæ tenentur monachi clauſtrales iuxta id,qđ leg.& not.in tertio. xv.q.j. ¶ Itẽ quodãmodo videtur habere propriũ, q̃a habet titulum beneficij, & ſic videtur non poſſe negari quin cenſendum ſit ius diſpenſatiuũ. facit licèt non alleget quod habetur in ſimili in c.nihil eſt.ſ̃.de
8 elec. ¶ †An autem ad alias eccleſias nõ curatas ſeculares,vel etiam, poteſt eligi ad canonicatum ſecularem.tetigit gl. hic. circa quod communiter tenetur, quòd non,per id quod habetur in c. ſi ſuper eo.ĩ.de regularibus.& qđ notauit etiã Hoſti.ĩ.de reli.domi. c.Intra quatuor.nec ob.iſte tex.quia hic nõ præficiebatur in eccleſia ſeculari,ſed regulari,& ſimiliter nõ obſt.quod habetur in c.quorundam.allegato in glo. quia illud loquitur in eccleſia Syracuſana quæ etiã regularis eſt,vt ibi not.per gloſ.& eodem modo etiã reſpondetur ad c.ij.allegatum in glo. quia debet intelligi,quãdo promouetur ad eccleſiam regularem, vt ibi etiam tangit gloſſ.j.in fin.& facit, etiam quod notatur.xvj.q.vij.c.in noua &c.

a In ea gl. Super hac materia ſi quęris vtrũ monachus poſſit habere præbẽdã, vel canonicatũ ĩ eccleſia ſeculari. diſtingue, vt hic per Hẽ. Boych. in prin.c.

SVMMARIVM.

1 *Ludi theatrales qui dicantur.*
2 *Ludibria quid ſint.*
3 *Larue quid ſint.*
4 *Ludi non debent fieri in eccleſia maximè per clericos.*
5 *Dictio, uel, exponitur pro immo, quando illam ſequitur oratio correlatiua.*
6 *Ludi repreſentantes præſepe dñi,ſiue natiuitatẽ,ſiue ſepulchrũ, aut paſſionem,& multa alia, quæ potius ad compunctionem homines inducunt quam ad laſciuiam non prohibentur.*
7 *Hyſtriones an poſſint promoueri.*
8 *Clericus litigioſus,an ſit infamis.*
9 *Peccare magis quis dicatur,an adulator,uel litigioſus*

b CVm decorem. Prętextu ᵇ cõſuetudinis ludibria, vel theatrales ludi in eccleſijs ꝓcipuè ꝑ clericos fieri ñ dẽnt.h.d. Et i primo ponit̃ factũ reprehẽſibile. In ſecũdo illud ꝓcepit emẽdari.ſcd'a ibi:fra-
1 ternitatẽ. ¶ In tex.ibi† theatrales.dñr ludi theatrales qui fiunt in theatro, ſeu loco vbi hoĩes ad theatrandũ,vel ſpeculandũ,ſeu inſpiciendũ ludũ vadũt,& ponit gl.exẽplũ in arena Veronẽſi.īſtituta de rerũ diui-
2 ſiõe.§.vniuerſitatis. ¶ †Itẽ in tex.ibi ludibriorũ. ludibria dñr ludi illuſorij viles,& inhoneſti ꝑſertim clericis.

b Prætextu. Nihil differt hoc ſummariũ a ſummario.d.Abb.

3 ricis. itē ibi mōſtra laruarū.† larue ſm Inno.ſunt de-
formitates hoīum per diſpoſitionē pelliū, vel colorū
vel ſimiliū quas in vulgari maſcras appellam⁹.¶No.
4 ex tex.ꝙ† ludi nō debent fieri in eccleſia maximè ꝑ
clericos.¶ Ex not. ꝙ nō valet conſuetudo,ſed potius
5 dicēda eſt corruptela.¶†Itē no.de dictione,vel , quę
debet exponi pro imo,qn̄ illā ſequitur oratio correla
tiua,·vt colligi pōt ex iſto tex.iunctis dictis doctorū.
Et de iſta dictione,vel, notauit Bar.ī l.ſi is q̄ ducēta.
§.vtrū.ff.de reb.du.¶In gloſ.j.filios ſuos.Hieremiæ.
6 xxxj.& Lucę.ij.¶Et not.quòd repreſentationes † de
quibus in gl.non prohibent̄, & hoc ideo q̄a hic ſolū
vīr prohiberi ludi inhoneſti in q̄bus verſat̄ turpitu-
do,vt patet,ꝑ id qđ dicit ꝓpter hmōi turpitudinē,&
plus vī ꝙ hic tales ludi inhoneſti prohibent̄ ſaltem in
eccleſijs,tū dicit do.Flo.ꝙ etiam ex mente intelligū
tur etiam prohibiti extra eccleſiam , ſed potiſſimè ,
quando fiunt in eccleſia. & prædicta infert ad quæ-
ſtionē,quā dicit fuiſſe in foro Iulij,q̄a cū clerici face-
rēt repreſentationē de Magis, & Herode vnus illorū
cecidit ſuper alium qui poſtea mortuus eſt vel debi-
litatus eſt in aliquo membro an ex hoc erit irregula-
ris talis clericus. nā dicit, quòd ſi in tali repreſenta-
tione non fiebat aliqđ inhoneſtū non vī dediſſe ope-
ram rei illicitę,& iō nō eēt irregularis , ſecus ſi aliud
inhoneſtum fuiſſet admiſtum,per id quod hī in c.di-
lectus.& in c.præsbyterū.ī.de homicidio. Secus aūt
qn̄ non vigebat aliq̄d inhoneſtū, vt eſt dictum. nam
vt etiam dicebat Inno.Dauid. & etiam aliqui alij ſa-
lierunt,& etiam cantarunt.facit,quod no.glo. in c.j.
7 ī.eo.in vj.¶†Item ex gloſ. tangitur hic an hyſtriones
poſſint promoueri.dic ꝙ non etiā poſt peractam pœ-
nitentiam , quia ſunt infames,niſi Papa diſpenſaret.
l.j. & ij.§. ait prætor.ff.de his qui not.infa.50.diſtin.
c. r. & hoc verum quando publicè infamati ſunt. &
qn̄ talem artem faciunt gratia mercedis, & quando
faciunt,vt aſſueti facere, & ſic ex eo ſunt infames.Se
cus ſi aliqn̄ occultè , & ad ſolatiū,& ad conſolationē
infirmi,vel etiā publicè,ſed non cauſa mercedis,nec
eſt aſſuetus,q̄a tunc poſſet promoueri.per id , quod
dicit̄.ſ.de Dauid . & per id,quod notauit gl.in d.c.j.
eo.li.vj.& in c.donare. & c.qui venatoribus. lxxxvj.
diſt.vbi etiam dicit litera , ꝙ qui venatoribus, & hy-
ſtrionibus donat non hoībus donat, ſed arti nequiſ-
ſimę donat.Illud autem eſt certum,quòd habens be-
neficiū,ſeu officium hyſtrionis in aliqua curia, vt q̄a
recipit veſtem,vel ſalarium pro tali officio nō poteſt
promoueri. vt d.c.j.& c.præterea.facit etiam qđ ha-
bet̄ in §.ite: dicimus.in auth.de ſanctiſſi.Epiſ. col.ix.
ſm Inno.Et bene facit, qđ habetur.ī.eo.c.j.li.vj. vbi
clerici exercentes officium hyſtrionum, vel buffonū
ſi per annum exerceant perdunt omne priuilegium
clericale,& etiam ſi ante moniti non deſiſtunt, vt ibi
8 habetur.An † autē clericus litigioſus ſit infamis. dic
quòd non licèt prohiberi videtur a teſtimonio:vt ha
betur.iij.q.v.in c.ſimiliter,& hoc tenet hic do.Pet.&
facit quod habetur,& no.in c.ſunt nōnulli.xlvj.diſt.
dicit etiam,quòd clericis eſt licitum verba iocoſa ꝓ-
ferre per ea,quæ habentur.xxiij.diſt. his igitur , & ꝑ
9 id, quod habetur. xxij.q.v.c. cauetę. ¶†Quis autem
dicat magis peccator, an adulator,vel litigioſus. no-
tauit arch.in præalleg. c. ſunt nonnulli. vbi conclu-
dit,quòd magis peccat litigioſus quia magis videtur
ledere virtutem oppoſitam.ſ. amicitiam quàm ipſe
adulator.

SVMMARIVM.

1 *Caſtitatem ſeruare debent clerici.*
2 *Facilitas venię incentiuum generat delinquendi.*
3 *Oderunt peccare boni,&c.*
4 *Suſpenſus a beneficio celebrans non ſolum priuandus eſt beneficio,ſed
etiam ab ordinibus deponendus.*
5 *Notorius fornicator de iure ſuſpenſus eſt ab officio diuino.*
Coniugatus fornicando plus peccat quàm non coniugatus.
7 *Clerici orientales in ſacris conſtituti licitè vtuntur copula coniugali ,
quia non acceperunt votum caſtitatis.*
8 *Fornicationis pęna in clerico quæ ſit.*
9 *Prælatus,an poſſit imponere pœnam pecuniariam.*
10 *Pœna in crimine fornicationis poteſt conſiderari reſpectu copulæ, &
reſpectu perſonæ.*
11 *Accuſari de adulterio non poteſt vir ab vxore ſecundum leges.*

a VT clericorum loco. Sūme[a] diuiſio-
nis loco potes dicere quòd primo indicit
clericis caſtitatem,ſcđo pęnam imponit.
tertio aggrauat ,quarto punit ꝓlatos negligentes,&
corruptibiles.quinto punit grecos incōtinētes. ſecū-
da ibi : ne vero.tertia ibi:ſi quis.quarta ibi:prælatis.
quinta ibi : qui autem.¶In tex.ibi:pari. ſupple,quia
poterunt ſuſpendi ab officio & demū exigente contu
1 macia etiam deponi.¶†Not.ex litera, quòd omnes
clerici ēt in minoribus cōſtituti debent ſeruare caſti-
tatem,vt hic colligi poteſt ex dictione, ꝓſertim,quæ
exponitur pro maximè,& eſt implicatiua vt le.& no.
ſ.de fil.præsb.c.ad abolēdā.& in l.illud.ff.ad l.Aql.
¶Conſtituti tamē in minoribus nō ſunt aſtricti ad ca
ſtitatem ex voto, licèt conſtituti in ſacris ſic, vt patet
2 ī.titu.j.c.ij.& iij.¶†Not.etiā illud vulgatum,ꝙ faci-
litas venię incentiuum hoc eſt appetitum , & conſe-
quenter audaciā tribuit delinquendi,& propter hoc
alibi dicit lex , ꝙ iudex nō debet eſſe nimis facilis ad
veniam,ſed cauendum eſt iudicanti ne quid durius,
vel remiſſius cōſtituat quā cauſa dc poſcat, nec ſeue-
ritatis aut clementię gloria eſt affectāda,ſed perpēſo
ſeu digeſto iudicio, ꝓut vnaqueq; res poſtulat ſtatuē
3 dum eſt.l.recipiendum.in princ.ff.de pęnis.¶†Nota
etiā illud vulgatū,quòd ſi timor diuinus a malo non
reuocat ſaltem debet reuocari per pœnam.Et ex his
etiam potes notare verſus vulgares. Oderunt pecca-
re boni virtutis amore.Oderunt peccare mali formi-
dine pęnę.de quo etiā per gloſſ.in l.j.de iuſt. & iure.
4 ¶†No.etiā ꝙ ſuſpenſus a bñficio celebrans non ſolū
priuandus eſt beneficijs,ſed etiam ab ordinibus de-
ponendus.& ſic ab officio,qđ intelligebat Abbas de
ſuſpenſo ab hoīe.ſecus ſm eum de ſuſpenſo a iure,
per id qđ habetur.in c.ſi celebrat.ī. de cleri.excom-
mu.ſed iſtud dictū videtur eſſe cōtra caſum.c.j. de re
iudi.in vj.& c.j. de ſen.ex.co. li.vbi etiā ſuſpenſus a
iure a beneficio,ſi celebrat durante ſuſpenſione fit ir
regularis,& venit deponendus.Sed certè potes dice
re, ꝙ interdum quis eſt ſuſpenſus a iure ſolū quo ad
ſe, vt eſt quilibet clericus exiſtens in peccato morta
li.facit qđ habetur.in d.c.ſi celebrat.& in c.veſtra.&
c.tua.ī.ti.j.Et tunc celebrans nō eſt irregularis, quia
non cenſetur eſſe ſuſpenſus a bñficio ex quo eſt ſu-
ſpenſus quò ad ſe nō quò ad alios.Interdū aūt quis
eſt ſuſpēſus a iure a beneficio,& ſic ēt quo ad alios ,
& tunc celebrans bene incurrit irregularitatē,ſicut ſi
5 fuiſſet ſuſpenſus ab hoīe ꝑ iura ꝓallegata.¶† No.ex
verſiculo, ſi q̄s , argumētū,ꝙ notorius fornicator eē-
ſeat̄ ſuſpenſus a iure ab officio diuino. Sed certè hoc
pōt intelligi,ꝙ fuit ſuſpenſus ab homine, nec appa-
ret ēt,ꝙ loquatur de notorio fornicatore. vñ de hoc
dicetur in c.veſtra.ī.titu.j.¶†Not.ꝙ cæteris paribus
6 plus peccat coniugatus fornicando q̄ non coniuga-
tus,& pro hoc arguūt quidam,quòd grauius eſt pu-
niendus laicus quā clericus, & ſic tradit Io. An.& d.
Anto.

a Summe. licèt do. Io. nō ſummet hoc.c.tamē do. ab.ſum mat vid eū.

Ant.& etiã do.Pet.Sed potes dicere, ꝙ licèt clericus
coniugatus magis peccat fornicando quàm clericus
non coningatus.non tamen videtur per hoc ſequi,ꝙ
laicus coniugatus plus peccet, quàm clericus non
coniugatus,quia termini non ſunt pares, & qa clericus tenet͂ in genere magis ad cõtinẽtiã quã laicus,
7 vt hic patet. ¶†Item no.ꝙ clerici oriẽtales etiã in ſacris cõſtituti vtuntur licite copula coniugali, & hoc
ideo,quia non acceperunt votum caſtitatis, vt legit͂,
& notatur in c.cum olim.ĩ.de cleri.ↄiug. & xxxj.diſ.
in c.nicena.& in c.aliter. ¶In gl.j.ibi:vt non luxuriẽtur contra naturam.Ibi dicit litera quòd propter tale
vitium ſæpe veniũt peſtilentiæ,& fames,& de pœna
talis delicti ſecundum canones habetur in c.clerici.
allegato.in gl.¶De pœna autẽ fornicationis alterius
thori, habetur in ti.j.per totum. ¶In gl.pe.ibi. Celebrat ſuſpenſus. Dicit Abbas hoc verum ſi ſit ſuſpenſus ab homine ſecus a iure. Sed tu dic,vt dixi in no-
8 tabilibus. ¶†Extra glo.quærit Io.And.quæ ſit pœna
ſornicationis in clerico ſecũdum canones.dicit Goſ.
hic,& in ſumma huius rit.ꝙ de iuris rigore eſt depoſitio ab officio & beneficio.lxxj.diſ.c.pſbyter.ſed ſecundum temperantiam humanę fragilitatis, & quia
pauci in tali vitio nõ reperiuntur.50.di.quia tua.mitius punitur.& ſic nõ deponitur.xxiiij.diſ.c.paterpitatis.& lxxxij.diſ.c.presbyter. & ſic tranſit Io.An.&
do.Ant. Tu potes dicere,ꝙ ſi fornicatio non eſt ſimplex, ſed cadit in inceſtum, vel adulteriũ tunc venit
deponẽdus ſecus ſi ſit ſimpl: fornicator. qa tũc procedit dictum Goſ.Ita voluit glo.valde notabilis in c.
Maximianus.lxxj.diſ.& in c.lator nemeſion.ij.q.vij.
quas gloſſ.tene mẽti.qa ſingulares,& notabiles ſunt
in hac materia.¶Aduerte tamẽ,quia gl.iuris ciuilis.
in l.1.C.de Epit.& cle.dicit, quòd clericus in ſacris
committens ſornicationem indiſtinctè videtur committere inceſtum. ſed illa glo.nõ tenetur ibi per Cy.
& But.nec reperitur iure cautum. & ideo videtur, ꝙ
ſit ſimplex ſornicatio dũmodo alś non committatur
inceſtus,vel adulteriũ,licèt ſit ſacerdos, vel alś in ſacris. Filii tamen nati ex concubina ipſius ſacerdotis,
ſpurii appellantur vt ibi volunt doc.præal.¶Quę autem ſunt delicta inducentia depoſitionem.habetur
in c.cum non ab homine. & per do.Anto.ſ.de iudi.
9 ¶†Vltimo tractat Hoſt.an prælatus poſſit imponere
pœnam pecuniariã.de quo in c.irrefragabili.ſ.de officio.ord.& ĩ.de pę.c.licèt.Et ↄcludit,ꝙ ordinarius nõ
debet vſitate imponere pœnam pecuniariam ne ex
hoc nutriat auaritiam, vel de illo notetur. Si tamen
velit illã imponere debet illam applicare ad aliquos
pios vſus, puta ad ſabricã eccleſię,vel ſimilem cãm.
dicit tamẽ quòd ſi videt plus timeri imponere pœnã
pecuniariã q̃ aliam,poterit illam imponere.ſupra.vt
10 lite non conteſt.c.qm̃.§.ſi.¶†Vltimo aduerte,ꝙ gradus pœnarũ in crimine fornicationis poteſt dupliciter ↄſiderari.Vno modo reſpectu ipſius copulę.Alio
modo reſpectu ꝑſonarũ.Reſpectu aũt facti poteſt cõſiderari.qa alia eſt pœna ſimplicis fornicationis. alia
eſt maior,ſi incidat in adulteriũ. Item alia adhuc eſt
maior ſi incidat in inceſtum.Item alia maior inceſtu
ſi incidat in crimen ↄtra nãm.32.q.7.in c.adulteriũ
malũ,& ẽt minor pęna debetur pro adulterio ſimpliciter quam ſi iũgatur adulteriũ cũ inceſtu.l. ſed adulterium cum inceſtu.& l.vim paſſam.§.pſcriptis.ff.de
adul.& iſtud facit ſm do. Petr.ad id qd dixi,ꝙ magis
peccat laicus coniugatus q̃ clericus fornicando non
coniugatus,quaſi velit dicere, ꝙ clericus ſimplicem
fornicationẽ cõmittat,ſed laicus ↄiugatus ꝓpter cõiugiũ dicatur cõmittere adulterium. Tñ ſm leges vir
11 † nõ poteſt accuſari de adulterio ab vxore l.1.C. de
adul.ad l.Iul.canonizata.32.q.1.c.publico, ſed ſm
canones eſt ſecus,qa vir, & vxor quo ad hoc nõ debẽt ad imparia iudicari.32.q.4.c.nemo ſibi blãdiat͂.
Et ſacit etiã quod ht͂ in c.intelleximus.ĩ.de adult.&
iſta procedũt cõſiderando gradũ reſpectu ipſius facti.
põt etiã cõſiderari reſpectu perſonarũ. qa magis videt͂ peccare in eadẽ ſpẽ ſornicationis exiſtens in dignitate quã nõ exiſtens, vel exiſtens in ſacris q̃ non
exiſtẽs.ſ.de iureiu.c.cũ qdã.& xl.diſ.in c.homo chriſtianus. & aduerte etiã ꝙ continentia de qua fit mentio in text.poteſt ſumi dupliciter.vno modo pro caſtitate q̃ carnis corruptionem non ſequitur. Alio modo latius ſumitur videlicet prout eſt habitus inuictus
ab omni delectatione nõ ſolum ſm tactum,qd ſacit
caſtitas ſtrictę ſumpta,ſed etiã ſecũdum guſtum,auditũ,& olfatum,vt hic tangit Io.And.poſt Hieronymũ
in tractatu fidei etiam pro vitiis abiiciendis. tene ẽt
menti autoritatẽ ſenece epiſtola.li.ſic dicẽris,proiice
a te quecunq; cor tuum dilaniant,quę & ſi aliter extrahi non poſſunt cum ipſo corde euellenda erunt.
de quo etiam per Io.An.

S V M M A R I V M.

1 *Crapulam vitare debent clerici.*
2 *Ebrietas non eſt peccatum mortale,niſi ſit aſſidua.& nu.9.*
Crapuloſi clerici pęna:
4 *Iudicium quandoque ſumitur pro arbitrio.*
5 *Pęna ubi imponitur propter factum affirmatiuum requiritur monitio.*
6 *Ebrietatis inconuenientia.*
7 *In penis alternatiuis a iure impoſitis videtur electio iudicis.*
8 *Suſpenſus ab officio,an intelligatur ſuſpenſus a beneficio.*

a A Crapula. Clericus ᵃebrioſus, vel
crapuloſus monitus non
deſiſtẽs ab officio, vel beneficio ſuſpenditur.h.d.Et primo ꝓhibet ebrietatem, &
crapulã.ſcd̃o abuſum,& obligatum ad potũ inequalẽ.tertio ſtatuit pœnã.ſcd̃a ibi:vnde.tertia ibi: ſi qs.
¶In tex.ibi.temperet.ſupple ponendo aquam in vino.Item ibi.Si vino.ſ.temperate bibendo. Item incẽ
1 tiuum.l.appetitum. ¶†No.ex decretali,ꝙ abſtinendũ eſt a crapula,& ebrietate.& maximè per clericos,
vñ dicit Apoſtolus. Nolite inebriari vino in quo eſt
luxuria. vt habetur tranſumptiue in c.vinolentum.
xxxv.diſ.¶Et not.ꝙ qs dẽt tẽperare vinũ cũ aqua,&
per hoc quidã voluerũt dicere,ꝙ clerici poſt hoc cõciliũ ſe inebriãtes, vel qui non temperant vinũ cum
aqua incidãt in peccatũ mortale cum iſtud ſit contra
concilium. & quia ſic aqua ponitur etiam in calice,
de conſec.diſ.2.c.1.& c.aqua. ¶Sed non placet hoc
doctoribus cõiter,qa ſcd̃m eos ſufficit,ꝙ ſe tẽperent
vino,& ſic ꝙ tẽperate bibant.etiã ſi non ponat͂ aqua.
2 qa nec etiã † ebrietas eſt peccatum mortale, niſi ſit
aſſidua.xxiij.diſt.§.nunc autem. in §. ea demum. &
aliàs in §.criminis.& facit etiam quod habetur in c.
teſtam̃.vj.diſtin.Et dicit hic domi. Ant. quia in Tuſcia non vidit homines aut mulieres qui non ponant
modicum aquę, & ideo ſunt temperati ſecundum
3 eum.¶ itẽ no.pęnã † clerici crapuloſi, vel ebrioſi,qa
ſuſpenditur ab officio,vel beneficio. Ariſtoteles autẽ
a militia ſeculari remouetur ꝑ ebrietatem. l.omne
delictũ §.de re mili. ¶Pęna aũt antiquorũ canonũ ꝓ
ebrietate erat, quia clericus ebrioſus. xxx. diebus a
cõione ſuſpendebatur aut corporali ſupplicio ſubiiciebat͂ vt in c.vlt.xxxvj.diſt.Sed hodie tanta pęna nõ
4 imponitur, vt hic patet. ¶†Item not.ꝙ penes vitioſos

ᵃ Clericus. Si quæris ... peccatum mortale, diſtingue, vt hic ꝑ Hen.Bo. in prin.

ſos laudantur vitia,& male.Et no.ꝙ iudicium,qn̄q;
ſumit̄ pro arbitrio,& de multiplici ſignificatione hu
ius nois iudicij tangit̄ in regula.in iudicijs.libr.vj.&
in §.præterea.inſtituta quibus non eſt permiſſum fa-
5 cere teſtm̄. ¶†Vltimo not.ꝙ interdū ēt vbi imponit̄
pœna ꝑꝑ factum affirmatiuum requiritur monitio,
& hoc qn̄ exprimitur, aliàs rſ vr̄ qđ vbi venit ex fa-
cto affirmatiuo nō requirat̄ monitio,ſed qn̄ ex facto
negatiuo,vt voluit Inn.in c.extirpandæ.j.de præben.
de quo qualiter dēt intelligi ibi tangetur.¶In glo.j.
in fi.ibi.contra crapuloſos.& vide text.in c.ne tales.
de ꝯſe.diſt.v.& eadē diſt.c.legimus.ibi ad literā dicit
Hieronymus.Legimus quoſdā articulari,& podagre
morbo detentos proſcriptione bonorū ad tenuē mē-
ſam,& pauperes cibos redactos conualuiſſe, facit ēt
quod hr̄ eccle.xxvij.ibi.dr̄ ꝙ multi ꝑꝑ crapulam pe-
rierunt,qui continens eſt adijciet vitam.allegat etiā
Io.An.dictum Hyeronymi dicentis.Scio abſtinentiā
intermiſſam mihi nocuiſſe,& repetitam profuiſſe. &
etiam illud tēperatus cibus corpori, & animæ eſt vti
lis.facit ēt quod hr̄.xliiij.diſt.§.j.¶In gl.ij.ꝯtra ebrio
ſos etiam.facit,qđ hr̄.xxxv.di.in c.luxurioſa res.& c.
vinolentum.& d.Pet. hic allegat etiā antọ.Ang.dicē
6 tis,ꝙ † ebrietas aufert memoriā,diſſipat ſenſum,con
fundit intellectū,balbat, ſeu impedit linguā,cōcitat
libidinē,corrumpit ſanguinē, & oīa membra debili-
tat,& ēt contremiſcere facit.allegat ēt verſum.Vinū
bibas parcè monent hoc Loth,& Patriarchæ.facit,ꝙ
dicitur.xij.q.j.inebriauerunt Loth filiæ eius.& xxxv.
7 diſt.in c.vj.dic.¶†In gl.fi.ibi.relinquit̄ arbitrio ſupe
rioris.no.pulchre ex gl.ꝙ in pœnis alternatiuis a iu-
re impoſitis,ſeu ſtatutis,vr̄ electio iudicis, de quo ēt
per gl.in l.ij.C.de ſer.fug.& tangitur ēt per gl.& do-
ctores eo.ti.l.quicunq;.vbi vr̄ hoc limitari, quod nō
eſt pœna pecuniaria,tn̄ videtur eſſe illatio partis per
id,qđ hr̄ in d.l.quicunqs.de quo per Bart.in l.j.§.ef-
fractores.ff.de effi actori carcerum.In alternatiua au
tem poſita in vltima voluntate,vel ꝯ̄ctu,cuius ſit ele
ctio tangitur per gl. & Bar.in l.Lucio.ff.de lega.ij.&
facit etiā quod hr̄ in l.plerunque.§.fi.ff. de iure dot.
8 ¶†Vltimo poſt glo.pōt opponi de his,q̄ habentur in
c.eos.lxxxv.diſt.& j.de cle.excom.min.in c.latores.
in quibus vr̄ ꝙ ſuſpēſus ab officio,in ꝯn̄tiam intelli-
gitur ſuſpenſus a beneficio, cuius cōtrarium dr̄ hic.
Sed poteſt dici ſm̄ Hoſt. ꝙ interdum quis ſuſpendit̄
propter crimen de quo cōſtat, & tunc intelligitur ēt
ſuſpenſus ab officio,& ita loquuntur cōtraria. ¶Qn̄
que quis eſt ſuſpenſus propter crimen,de quo nō cō
ſtat,vt quia eſſet infamatus, & tunc poteſt habere lo
cum,quod hic dr̄,ſeu innuitur, quia ſuſpēſus ab of-
ficio non intelligitur per hoc ſuſpenſus a beneficio,
nec econtra.facit,quod habetur.ij.q.v.c.presbyter. ſi
a plebe.& de purga.cano.c.ij. Ebrietas aūt poteſt eſ-
ſe peccatum mortale, & etiam veniale.xxv.diſt.§.&
alias.& §.criminis.cum ibi notatis.& vj.diſtio.teſtm̄.
Et ideo licèt conſtet quem eſſe ebrioſum,non cōſta
bit an commiſiſſet peccatū mortale, vel veniale. Iō
tunc ſi ſuſpendatur propter ebrietatem ab officio nō
intelligitur ſuſpenſus a beneficio. & de materia per
gl.magiſtram,& notabilem in cle.cupientes.in gl.nō
nouam.de pœnis.præcipuè circa finem gloſ.¶Circa
9 †autem id quod eſt dictum,an ebrietas ſit peccatum
mortale, vel veniale,diſtinguit hic d.Flo.quia inter-
dum accipitur ebrietas,prout eſt exilium mentis, &
tunc nō cenſetur eſſe peccatum mortale.xv.q.j.in c.
ſane.& no.gl.in d.§.criminis.Interdū accipitur ebrie
tas pro ſtudio ſe inebriandi,ſeu pro actu ſtudioſè fa-
cto ad inebriandum, & tunc eſt mortale peccatum,
vt etiam tangit gl.in d.§.criminis.Interdum verò ac-
cipitur ebrietas,prout eſt actus bibendi.& tunc dicit
gl.præal.qđ etiam frequens actus bibendi nō eſt pec
catū mortale,licèt ex illo ſecuta ſit ebrietas, ex quò
ſtudioſè hoc non eſt factum animo inebriandi.¶Sed
iſtud vr̄ contra tex.in d.§.criminis. vbi ex frequentia
actus vr̄ induci mortale.ſed do.Flo.dicit,qđ ſi inter-
uenit frequens actus in illo qui ignorat potentiam vi
ni,non erit mortale,vt contingit in Noe, allegat qđ
hr̄.xxxv.diſt.vj.die. ¶Si autem ſciat potentiam vini,
tunc ſi credebat,quod non noceret ſibi,adhuc dicit,
quod non erit mortale.per ea quæ notantur ꝑ Arch.
in c.vj.die.¶Si autem ſciebat potentiam vini,& etiā
putabat poſſe inebriari,tūc ſi raro hoc fiat, erit venia
le ipſa ebrietas.¶Si autem fiat frequenter, tunc erit
mortale,quia tunc videtur fieri ſtudioſè quodāmo-
do animo inebriandi,& ideo incurrit mortale,vt d.§.
criminis.& xxxv.di.in c.ante omnia.& de materia ꝑ
Arch.in d.§.criminis.vbi per gl. & in præal.c.vj.dic.

SVMMARIVM.

1 *Officia ſecularia non ſunt licita clericis.*
2 *Dictio maximè de ſui natura eſt implicatiua.*
3 *Hiſtrio vnde dicatur.*
4 *Ludere ad aleas, ſeu tabulas, & taxillos non debent clerici, poſſunt tamen ludere ad ſcachos.*
5 *Clerici debent portare coronam, & tonſuram congruentem.*
6 *Clerici ad hoc, vt dicātur incedere in habitu, & tonſura, an requiratur, ꝙ vltra habitum clericalem habeāt clericam, an ſufficiat ꝙ habeat tonſuram ex parte inferiori.*
7 *Veſtes clericorum quales debeant eſſe. & nu. 20.*
8 *Colores prohibiti clericis qui ſint.*
9 *Veſtes aduocatorum quales eſſe debeant.*
10 *Copula poſita inter duo adiectiua indeterminatè poſita reſoluitur in alternatiuam.*
11 *Annulos portare, an ſit licitum clericis. & nu. 21.*
12 *Veſtes ſiue ornamenta Epiſcoporum quales eſſe debent.*
13 *Monachus promotus ad Epiſcopatum non debet mutare veſtes, nec etiam ſi ad Cardinalatum promoueatur. & nu. 22.*
14 *In ludo perdita, an, & a quibus repeti poſſint.*
15 *In ludo acquiſita, an in foro conſcientia reſtitui debeāt ei qui perdidit, licèt non repetat.*
16 *infirmus ſi gratia recreationis luderet ad taxillos, ſi vicit, an teneatur ad reſtitutionem.*
17 *Ludus taxillorum, an in ſe ſit illicitus*
18 *In ludo exiſtenti mutuans pecuniam, an poſſit illam repetere.*
19 *Tonſuram minorē portare debet ſacerdos ſecularis quàm monachus. & nu. 5.*
20 *Habitus clericalis quis eſſe dicatur.*
22 *Hiſtrioni dare debet Epiſcopus res Eccleſia etiam de conſenſu capituli.*

CLerici officia. A negotijs,lo
cis ꝑſonis,lu
dis,& veſtimentis inhoneſtis,& abor
natu ſuperfluo iubet clericos abſtine-
re.h.d.Et aliter non poteſt commode
diuidi.Dicebat tamen Petr.ꝙ hic po-
nūtur multa dicta quorum aliqua ſunt præcepti,ali-
qua prohibitionis.Inn.vero dicebat, quod hoc c.lo-
quitur.de honeſtate, quod qualiter ſit intelligendū
1 patebit ex infra dicendis.¶†Nota.j.ꝙ officia,& com
mercia ſecularia non ſunt licita clericis. facit, quod
habetur in c.ſequenti.& quod habetur in cle.j.eo.ti.
& no.literam, dū dicit maximè inhoneſta. nā ſi ex-
ponatur dictio,maximè,pro tanto non prohiberētur
honeſta commercia. Sed litera videtur violari, quia
2 †dictio,maximè,ſui natura eſt implicatiua,vt nota-
uit glo.in c.ad abolendā. de filijs presbyterorū.& in
Io.ab Imo.ſuper iij.Decre. B l.illud.

l.illud.ff.ad l.Aquil.& ſic vr̄,qđ ēt honeſta cõmercia
ſecularia ſint clericis prohibita, niſi ſorte in caſu ne-
ceſſitatis.per id,qđ hr̄ in c.j.lxxxj.diſt.& ſacit,qđ in-
ferius tangetur.¶ Itē no.qđ clerici non debent inten
dere nimis,aut ioculatoribus,aut hiſtrionib⁹,ex quo
dicit Can.qđ ſi clericus eſt in conuiuio, & ſuperue-
niunt tales,debet recedere.de conſe.di.v.c.nõ opor-
tet. hoc tñ tangit hic do.Pe.qđ male libenter faceret
3 clericus famelicus.¶†Vnde autem dicatur hiſtrio,di
cit Hoſt.an dr̄ male inſtruens,vel male inſtructus.Et
dicit valerius.li.ij.c.j.non habuiſſe originem ab illo,
qui primo apud Romanos iſtam artē exercuit . ideo
autem prohibentur clerici intereſſe, quia vt dicit Va
lerius in loco prærallegato . ſpectandi conſuetudo ēt
imitandi licentiā ſumit,& cõtra ioculatores, & buſ-
ſones emanauit.c.j.ꝭ.co.lib.vj.vbi expreſsè prohibet
talia officia clericis , & ēt vult quod perdant priuile-
gium clericorũ.ꝭ.annũ,ſi in tali miniſterio perſeuera
uerint.¶No.ꝙ clerici nõ debent eſſe tabernarij.imo
nec tabernas intrare,niſi cauſa neceſſitatis. ¶Glo.tñ
in c.negotiatorem.lxxxviij.diſt. vr̄.dicere,ꝙ licitũ eſt
clericum habere tabernam ad honeſtum artificium
exercēdum,& ſacit,quod hr̄ in le.li.C.de Epi.& cle.
ſed certe tunc vr̄ ſumi taberna pro Apotheca, ſeu ſta
4 tione. ¶†Item not.ꝙ clericis non eſt licitũ ludere ad
aleas,ſeu tabulas,& taxillos, nec debent etiam tali-
bus ludis intereſſe,& ꝑꝑ hoc no.quod cauere debēt
clerici ne ludant ad taxillos, & poriſſimè in feſtiuita
tibus.An aũt ſit licitũ clericis ludere ad ſchacos.Ioā.
And.tenuit hic,ꝙ ſic , & ēt gl.in auth.interdicimus.
C.de Epi.& cle.Nam talis ludus eſt potius ex indu-
ſtria,& non eſt fortunæ,ſicut eſt ludus taxillorum.&
intellige, qđ licitum eſt ludere ad ſchacos ipſis cleri
cis,dummodo non negligatur diuinũ officium. ꝑ id,
quod hr̄.ꝭ.de cele.miſſa.c.recolentes. & quod etiam
ſubijcitur text.infra.facit etiam quod inferius dicer̄.
5 ¶†Item no.ꝙ clerici debent portare coronā, & ton-
ſuram congruētem, & quæ ſit drĩa inter prædicta po
ſuit hic Hoſt. Sed gl.melius poſuit in cle.ij.hoc eod.
ti.vbi gl.concludit,ꝙ eſt dare raſuram,ſeu clericam,
quæ fit ex parte ſuperiori capitis ad modum ſpere ,
ſeu rotũde.Item ibi coronam:& hæc appellatur pars
capillorum,quæ reſtat in capite.Item eſt dare tonſu-
ram,& iſta fit ex parte inferiori,cum debent tonderi
capilli ad modũ ſpere ex parte inferiori taliter,quod
pateant aures.vnde dicit canon, quod clerici deton-
ſo capite,& patētibus auribus debēt ambulare.xxiij.
diſt.non liceat . licèt Hoſti.hic partem quam ibi ap-
pellaui clericam appellauit tonſuram, ſed verius vi-
detur eſſe quod.ſ.dixi . ideo autem radũtur ex parte
ſuperiori, ad denotādum,quod debent a ſe abijcere
vitia, & alia quæ habeant impedire contemplationē
diuinorum officiorum . Nam ſummitas capitis deſi-
gnat eminentiam mentis.ſ. de ſacra vnctione.c.j. &
ideo ad denotandũ,qđ mens dēt eſſe intenta ad diui
na officia,alijs ſequeſtratis ſit ratio ꝑdicta,in conuer
ſis aũt qui non habent deſeruire diuinis officijs non
ſit ratio ex parte ſuperiori, ſed ſolũ tondent ex parte
inferiori ad denotādũ,qđ debēt abſtrahi a tpalibus ,
& intenti eſſe ad audiendũ diuina.Et eadem materia
plenè in gl.præal. ¶Quare aũt dicit litera congruen
tem dic,ꝙ clericus dēt differre a monachis.nam ma-
iorem,& latiorē clericam dēt habere monach⁹ , quā
clericus,& maiorē presbyter,quàm diaconus , & ſic
ſucceſſiuè de alijs.Et dicunt quidā coronam clerica-
lē inuentā a nazareis,qui ſeruato crine radebant ca-
put,qui ad continentiā,& capillos ponebant in ignē
ſacrificij.Alij vero dicunt,qđ habent originē a Petro
Apoſtolo in memoriā dñicæ paſſionis in ſignũ coro-
6 næ ſpineæ.¶†An aũt ad hoc,vt clericus in minorib⁹
dicatur incedere in habitu,& tõſura requiratur, ꝙ vl
tra habitũ clericalem habeat clericam.An vero ſuffi-
ciat, ꝙ habeat tonſurā ex parte inferiori gl. tetigit in
præal.cle.ij.& nõ clare decidit,ſed dicit, ꝙ indigeret
deciſione . ſatis puto dici poſſe ſi quis habeat ſolum
primā tonſurā,quæ appellatur pſalmiſtatus , ꝙ fortè
ſufficiet,ꝙ habeat tonſurā ex parte inferiori.ſacit,qđ
hr̄.xxiij.diſt.c.pſalmiſta. & an pſalmiſtatus dēat dici
eſſe ordo clericalis , cõſueuit dici in procemio ſexti,
& cõiter tenetur,ꝙ ſic.ſacit,qđ hr̄.ſ.de æta. & quali.
c.cũ contingat.Si verò habeat quatuor minores, vel
alterum ex illis,vt qa ſit hoſtiarius.lector.exorciſta.
vel accolitus.de qbus hr̄ in dicta diſt.xxij. tunc vr̄ ꝙ
debeat habere vtrunq;.vel poteſt dici,ꝙ ſi nõ habeat
clericam,ſed ſolũ tonſuram, qđ aut in loco etiā meri
laici portant tonſurā,& tunc,qa non per hoc diſcer-
neret a laicis,vr̄ ꝙ debeat portare etiam clericā, ſec⁹
vbi laici non portarent tonſurā,ſatis qa tunc portan-
do illam taliter,qđ publice appareat ſatis oſtenderet
ſe clericũ.facit,qđ habentur in tex.in d.cle.ij. & ꝙ ēt
notauit gl.præal.¶ No.ꝙ clerici debent diligenter ſe
exercere in officijs eccleſiaſticis, & ꝯ ſe habentes ne
gligenter prouidetur in c.dolentes.ꝭ.de celeb.miſſa..
vbi etiam per Io.An. prouidetur contra clericos du-
centes canes poſt ſe,vel ancipitres,quando vadũt ad
diuinũ officium,& ēt contra multas alias inſolētias,
de quibus ibi hr̄.& per iſtum tex.dicit Ioan.An.poſt
Hoſt.ꝙ cũ quilibet clericus dēt eſſe diligens in exer-
cendis officijs eccleſiaſticis, debebit ēt ſi ſit filius Re
gis accedere ad cantādũ cum alijs. & ſi non ſit bene
inſtructus debebit ſequi alios,vt adiſcat.debent etiā
clerici bonis ſtudijs inſiſtere,puta,lectionib⁹,oratio-
nibus,vel contēplationibus temporalium.tñ cura ec
7 cleſiaſticarum neglecta.xij.q.j.expedit. ¶†No.etiam
quales debent eſſe veſtes clericorum, quia nõ debēt
eſſe nimis breues,vel nimis longę, vnde contra vten
tes tabartis nimis breuibus , & contra portantes pi-
leum linium eſt hodie prouiſum in cle.ij. de vita &
ho.cle.& ideo ibi ēt prouidetur contra portantes ve-
ſtes cappatas,ſeu largas,ſeu bipartitas.& adde quod
notauit gl.in d.cle.j.in gl.magna.circa fi.vbi gl.con-
cludit,ꝙ quælibet veſtis honeſta poteſt dici ꝯueniēs
clerico , dũmodo non ſit de prohibitis per hoc.c.vel
aliud.c.ſeu aliud ius,qđ tene menti.& facit, qđ dicā
in gl.in verbo,de auratis,& quod hr̄ in tex.& gl.xxx.
di.ſi quis virorũ.vbi videtur ſtandũ eſſe cõſuetudini .
8 ¶†No.duos colores pannorũ prohibitos clericis. pu
ta, ſi ſit rubeus,vel viridus.quare autē prohibeantur
iſti colores clericis,& maxime viridus,cum ſi ſit ob-
ſcurus viridus, ſatis vr̄ honeſt⁹,& eccleſia in paramē
tis vtitur vtroq; colore.Dicit Goff.qđ non poteſt cõ
grua ratio dici,nec reddi,quia ſic placuit Papæ,& cõ
ſilio:& ſic ſuccedit illud vulgatum ,non oĩum,quę a
maioribus noſtris conſtituta ſunt,ratio reddi poteſt.
l.nõ oĩum.ff.đ legi.d.Ant.dicit poſſe dici,qđ prim⁹
homo peccauit in pomo viridi.& ideo color iſte po-
tuit hac de cauſa clericis prohiberi.Color autem ru-
beus poteſt prohiberi,quia eſt magnæ apparētiæ, &
ideo voluit Papa, quod magis mediocri colore vterē
tur.¶No.quod clerici non debent vti manicis ꝯſuti-
tijs,hoc eſt recamatis,nec ſimiliter ſotularibus reca-
matis,& perforatis multipliciter,vt tangit glo.in cle.
ij.ad fi.eo.ti. ¶ Item not.quod clerici non debent vti
9 ornamentis deauratis,vel de argento.¶†Quales au-
tem debēt eſſe veſtes aduocatorum,habetur in Spe.
de aduoca.§.ij. ¶Item nota, quòd exiſtens in ſacer-
dotio,

dotio,& perſonatibus non dẽt vti cappis, de quibus
in litera ad diuinũ officiũ,nec ẽt extra &c.¶An autẽ
hoc intelligat prohibitum ſoli illi,qui eſt in ſacerdo
tio,& perſonatu.An verò ſufficiat,ꝙ ſit in altero præ
dictorũ.dic,ꝙ ſufficit,qđ ſit in altero prędictorum,&
10 ſic † copula poſita inter duo adiectiua indetermina-
tè poſita debet reſolui in alternatiuã.facit,qđ hr̃ in l.
ea tñ adiectio.ff.de le.iij.& qđ notauit Bart.in l.ſi is
qui circa.& §.vtrũ.ff.de reb.dub. & in l.j.ad fin.ff.de
his qui no.infa.facit,qđ dictũ fuit.ſ.eo.in c.ij.¶No.
ꝙ nõ eſt licitum clerico portare corrigias auri,vel ar
11 genti,ſeu habentes ornatũ auri,vel argenti.¶†Item
no.ꝙ nõ eſt licitũ clerico portare annulos,niſi ex of-
ficio dignitatis hoc ſibi competat, qñ autẽ ſibi dica-
tur competere tangetur ſuper glo. in verbo annulos.
12 ¶No.qualia † ornamenta debent portare Epi,vel ſu
periores, quia debent vti indumentis lineis in publi
co,& in eccleſia,& ſic vr̃ ꝙ in camera non teneantur
talibus indumentis vti, vnde licèt in eccleſia debec
tanq̃ ſuperior ſe babere tñ in camera,& intra domũ,
vt frater.& ſocius poterit ſe habere.x.q.iij.in c.cauẽ-
13 dum.& xcv.diſt.c.cum eṗs.& c.olim.¶†Item,ꝙ mo
nachus promotus ad epiſcopatum non mutat habitũ
monachalem,imo etiam ſi promoueatur ad Cardina
latum non mutat,vt docet experientia,ſed ſolũ mu-
tat,ſi promoueatur ad Papatũ.facit,quod hr̃ in cle.j.
de elec.& in ca.iij.xvj.q.j.¶Vltimo not.qđ epiſcopi
non debent habere in publico veſtes diſſiguratas, &
ſic apertas,ſed connexas ante,& poſt, & ſic ſuꝑ ſpa-
tulas,vr̃ ꝙ debeat eſſe apertura.¶In gl.j.ibi:degradẽ
tur.ſupple,verbaliter, non autem intelligas,ꝙ actua
liter debeant degradari, ſaluo niſi eſſent incorrigibi-
les ſm ea,quæ habentur de iudicijs.cum non ab ho-
mine.Item ibi nunq̃,exponi põt.i.horis congruis. ꝑ
id,quod tangit ibi gl. veritas tamen eſt,quod canon
hic allegatus loquitur in monacho, tamen ſatis vr̃ ꝙ
etiam horis congruis dicendũ idem ſit in clerico, li-
cèt monachus magis videatur arctari,q̃ cleric⁹. ¶In
gl.ij.in fi.& hodie ꝯ clericos tabernarios, & macella
14 tores eſt ꝓuiſum.in cle.j.hoc e.ti.¶†In gl.ad aleas.ᵃ
a ibi Greca conſtitutio vult allegare auth. alearũ.ſ.de
religioſis & ſump.fu.quę eſt in fi.tertij libri Codicis.
Et fuit tranſlata de Greco in Latinũ. Et no.ꝙ illa lex
bene vr̃ concedere repetitionem etiam ſi ludens ha-
beat adminiſtrationẽ rerũ ſuarum.ſed lex fin.de alea
toribus allegata in gloſ.non vr̃ probare indiſtinctè,ꝙ
poſſit repeti,ꝙ perdit in ludo alearum, ſed qñ perde-
retur per ſeruum,vel filium, qui non habent poteſta
tem præiudicandi patri,vel dño. & in §.j.dictæ l.fin.
probatur id,quod dicit gl.de filio,vel ſeruo,per id,ꝙ
dr̃ in §.fi.dictæ l.fi.inquantum ibi dr̃, quod ſi filius,
vel ſeruus dicit,an verſus patrem, vel dominum da-
tur repetitio ſatis videtur ꝓbari,ꝙ indifferenter poſ-
ſit repeti.quod perditur in ludo alearum. & hoc etiã
expreſsè probatur in d.auth.alearum. Io.An. hic re-
mittit de materia ad ea, quæ ipſe ſcripſit in c.pleriq;.
ĩ.de immu.eccle.& ibi ponit opi.Inn.& remittit etiã
ad ſummam Hoſt.& ad ſummam Thomæ de Aqno.
de quibus locis inferius dicetur,& tandem ibi cõclu
dit aliquos dicere,ꝙ ſi ſunt perſonæ, quæ non habẽt
adminiſtrationem,vt monachus,ſeruus,filiusfam.&
prodigus,ꝙ tunc ſi tales ludunt in alea,& perdũt,po
terit repeti per ſuperiores prędictorum.Si aũt ſint ꝑ-
ſonæ,quæ habent adminiſtrationem, tũc dic,ꝙ cum
ludus alearum videatur prohibitus iure poſitiuo tan
tum,vr̃ ꝙ contraria conſuetudo abroget, & tollat ꝓ-
hibitionem,& excuſet vincẽtẽ illi, qui habet rerum
ſuarum adminiſtrationem, ex quò cõſuetudo id ha-
bet.& hoc dictũ dicit iuuari poſſe,quia ludus ſchaco
rum eſt permiſſus,quia ex ingenio procedit,& nõ vi-
ribus ſubmittitur fortunæ.Vnde eodem mõ vr̃ idem
dicẽdum in ludo alearũ,ſeu tabularũ,quia vr̃ ex in-
genio,& dato,ꝙ ludus partim ſubijciatur viribus for
tunæ,vr̃ ꝙ conſuetudo operetur ratione miſturæ id,
qđ aliàs non poſſet.arg.c.ſacris.ĩ.de ſepul. dummo-
do nõ ludatur cũ falſis taxillis,nec fraus aliter inter-
ueniat,& ceſſent blaſphemiæ, & turpia, quæ ſolent
euenire de q̇bus ſatis per Hoſti.in ſumma. de exceſ.
præla.c.j.ſub.§.clericus.vnde tenetur vincens ad re-
ſtitutionem ſm Io.An. nec etiam audientes confeſ-
ſionem faciunt conſcientiã confitentibus, & ſic reſi-
det Io.An.d.Ant.hic dicit, ꝙ nõ putat hoc dictũ eſſe
tutũ,quia ibi eſt miſtura fortunæ. & fortè etiã prout
plurimũ contingit appetitus,ſeu cupiditas ludi cũ dã
no fratris,& ſic vr̃ aliqualis nutriri auaritia etiã ſi fiat
cauſa ſolatij ſm eũ. vnde dicit,ꝙ putat tutius eſſe,ꝙ
conſulendũ ſit cõfitenti lucrum fore iniuſtum d.Pe.
hic tranſit cũ dicto Io.And.Io.Cal.hic tangit de ma-
teria.& finaliter concludit, quod aut quæritur de il-
lo,qui non habet adminiſtrationẽ eius,ꝙ ꝑditur.aut
quæritur de illo, qui habet adminiſtrationẽ talis rei
perditæ,nã primo caſu dicit, ꝙ datur repetitio rei ad
quem pertinet per l.fi.ff.de alea. & per id,quod dicit
gl.¶Scđo autem caſu,aut ille qui vicit.vicit per frau
dẽ,puta,cum falſis taxillis,uel aliàs dolũ committen
do.& tũc teneť ad reſtitutionẽ.facit,qđ notauit Inn.
in d.c.q̃a pleriq;.Aut nõ interuenit dolus, vel fraus,
& tunc,aut neuter traxit alium, & tũc ſm eum in lo
cis,in quibus uiget conſuetudo,ꝙ non repetatur,nõ
poterit repeti.& hoc caſu procedit, quod.ſ.dixi poſt
Io.And.Aut viget conſuetudo,ꝙ repetatur.& tũc po
terit repeti.per ea,quæ habenť in d.l.alearũ.& per id
quod dixit gl.aut unus attraxit aliũ:& tũc ſi attrahẽs
vicit,teneť ad reſtitutionem, vt uoluit Inn.in d.c.q̃a
pleriq;.aut vicit ille qui fuit arctatus.& tunc non te-
nebit ad reſtitutionẽ,ꝑ ea,q̃ notauit Inn.in d.c.quia
pleriq;.dicit tñ,ꝙ tute faciet,ſi eroget in pauperes.fa
cit,qđ hr̃ in c.nõ ſanè.allegato in gl.d.Flo. hic diſtin
guit inter ludũ ſchacorũ ex vna parte,& ludũ taxillo
rũ,vel ludũ tabularũ,& taxillorũ ex alia. Primo caſu
dicit cũ talis ludus ſit illicit⁹. ut hic uoluit.Io.An.& a In glo.ad aleas.ſi queꝛis qui ludi ſint prohibiti, & qui nõ, diſtingue, vt hic per d. Hen. Boy.ĩ peni.
no.gl.in auth.interdicimus.C.de Epi.& cler.q̃a tũc
nõ poterit repeti illud,qđ ꝑdiť ceſſante fraude, hoc
tñ intellige uerũ, qñ id,qđ ꝑdiť nõ eſt q̇d immode-
ratũ.nã ſm eũ, uſq; ad certã quãtitatẽ uř ꝑmitti talis
ludus.ꝑ id,qđ hr̃ in ꝑallegata auth. alearũ.circa finẽ
vbi videreť ꝑmitti,vſq; ad unũ ſolidũ,hoc eſt uſq; ad
vnũ aureũ.facit,qđ hr̃ ĩ l.q̇cũq;.C.de ſer.fug. ¶Ad-
uerte tñ,q̃a ſi põdereť litera in d.auth. alearũ.nõ lo-
quiť expreſsè de ludo ſchacorũ: ſed de ludo proijciẽ
di palũ,uel lapidẽ:tñ eadẽ rõ,q̃ in ludo ſchacorũ. &
ꝑ ꝯñs idẽ ius.arg.c.tranſlatũ.de conſti. & hoc modo
fortè uoluit allegare d.Flo.¶Itẽ aduerte, q̃a uř uerũ
de iure poſitiuo, ſed de iure cõſuetudinario uř dero
gatiuũ illi legi,quia etiã ultra unũ aureũ q̃nq; ludiť.
& ſic uř qđ ex ui ꝯſuetudinis non poſſit repeti. facit,
quod infra diceť.¶Scđo caſu ꝯcludit,qđ aut ꝑdens
nõ hẽt adminiſtrationẽ rerũ,aut hẽt, ſi nõ hẽt cõpe-
tit repetitio pr̃i,uel dño,ut in gl.Si uerò hẽt admini-
ſtrationẽ rerũ,tunc, aut uincẽs adhibuit fraudẽ,& te
netur illi reſtituere ne fraus illi opituleť.ſ.de reſcrip.
c.ſedes.aut non adhibuit fraude. & tũc cõcludit,qđ
de iure poſitiuo põt repeti id,qđ ꝑdiť in ludo ꝑ iura
allegata in gl.nec ob.ſcđm eum, qđ in tali cã turpi-
tudinis potior debet eſſe conditio poſſidentis,q̃a hic
ſit repetitio iuris autoritate per iura allegata in gl.fa-

cit,quod no.gl.in l.fi.ff.de alea.fallit ſcd̃m eum,ſi lu
dus eſſet de modico,& cauſa recreationis:q̃a tũc nõ
repetit conditio.l.fi.in prin.præal.& not.Inn.in c.q̃a
pleriq;.Fallit etiam ſm̃ eum,ſi conſuetudine ſit indu
ctum,q̃d non competat repetitio,prout vr̃ cõiter eſ-
ſe inductum:q̃a tunc de conſuetudinario iure nõ po
teſt repeti.& ſic per conſuetudinem vr̃ derogatum.l.
alearum.nunc vr̃ diſtinguere,an vnus attraxerit aliũ,
vel non.& dic etiam,q̃d non tenebitur erogare pau-
peribus:quia conſuetudo põt transferre dñiũ de vno
in aliũ.l.ſi vendito.§.ſi conſtat.ff.cõia prædi. & facit,
q̃d no.Inn.de conſti.quæ in eccleſiarũ.& illud quod
dr̃ ꝙ debebit erogare pauperibus ſcd̃m eũ eſt de cõ-
ſilio:ſed non de neceſſitate: q̃a non tenebitur neceſſa
rio reſtituere,ſi non vult.& ꝑcipuè, qñ vicit in feſtiui
tatibus natiuitatis,in quibus ꝯſueuit ludi . Sed certe
in talibus feſtiuitatibus potius circa diuina eſſet va-
15 candũ.¶†Pro declaratione materiæ aduerte,q̃a pri
a mo poſſumus quærere,an illud q̃d quis perdit in lu-
do poſſit repeti de iure ciuili.Scd̃o,an in foro cõſciẽ
tiæ quis tenereẽ reſtituere eis,q̃bus vicit. Circa pri-
mũ conclude,q̃d certũ eſt,q̃d ſic per l.fin.ad fi.ff.de
aleatorib⁹.cũ ibi no.& ꝑ l.alearũ.C.de religioſis. al's
eſt ſub rubrica de alea.& vſu. Alij tñ dicunt illã legẽ
delatã, & correctã per contrariã ꝯſuetudinẽ per l.de
quibus cũ materia ſui.ff.de legi.Et hanc opi.vr̃ ſequi
Tho.de Aquino.in ij.ij.q.xxxij.art.vij. & ẽt Io.An.&
Io.Cald.hic in locis, in quibus dicta ꝯſuetudo viget.
& idem d.Flo.& d.Pet.¶Circa ſecundam,an in foro
cõſcientię iſte tenetur ad reſtitutionẽ de eo,q̃d vicit.
gl.tetigit hic.& etiã Io.An.& Io.Cal.& Inn.in c.quia
pleriq;.& gl.c.j.xxxv.di.& Ray. in ſumma.in ſecũda
parte ſummæ ad fi.ſub ti.de ludo.& Hoſti.in ſumma
de pœni.§.j.verſi.q̃d de luſoribus.& etiam in ſumma
de exceſ.præla.c.j.ver.clericus.& per Tho.in loco ſu-
perius allegato.¶Potes concludere, quod aut quæri
tur de eo quod perditur in ludo azardi, aut de eo q̃d
perditur in ludo ſchacorũ,aut de eo,quod perditur ĩ
ludo tabularum.Primo caſu Io.And. hic vr̃ velle,q̃d
nõ tenetur reſtituere,quod vicit : quia talis ludus eſt
ex ingenio,non viribus fortunę.& ideo vr̃ eſſe licitus
quod intellige verum, niſi per fraudem , vel dolũ q̃s
vinceret,per ea quæ infra dicẽtur, vel niſi quis vince
ret illi,qui nõ habet rerum ſuarum adminiſtrationẽ .
per id,quod infra dicetur, & etiam talis ludus vr̃ cle
ricis permiſſus. vt no.Inn.in c.lator.ĩ.de homi.& gl.
in d.auth.interdicimus.de Epiſ.& cle.quod intellige
niſi auaritiæ,& cupiditatis cauſa luderent, vt no.Ar-
chi.poſt Laud.in d.c.j.xxxv.diſ.& potes dicere,quod
etiam hoc caſu,qñ luderetur gratia auaritiæ,& cupi
ditatis non videtur in foro conſcientiæ permiſſus ẽt
laicis.arg.c.j.quia radix.xlvij.diſt. licèt tunc magis vi
deatur peccare clericus,quàm laicus, argu.c.cũ qui-
dam. cum ibi notatis.ſ̃.de iureiur. & l.presbyteri.C.
de Epiſ.& cle.vr̃ tamen poſſe dici, ꝙ etiam vincens,
tunc ex quò ludus in ſe eſt licitus non tenebitur ad
reſtitutionem,nec etiam ad erogãdum in pauperes ,
ſed debebit pœnitentiam agere de peccato auaritię,
& cupiditatis.argu.eorum,quæ habentur in ſimili in
c.fi.ĩ.de ſimo.& adde etiam,ꝙ de iure poſitiuo nõ vi
deretur eſſe licitũ ludere vltrà vnũ aureũ ad ſchacos.
per id,q̃d hr̃ in ſimili in d.l.alearum. in fi.tñ per cõ-
ſuetudinẽ illi.l.vr̃ derogatum.facit, q̃d tetigi.ſ̃.circa
opi.d.Flo.Secũdo caſu principali,qñ quæritur de eo
quod perditur in ludo azardi, conclude,quod ſi ꝑſo
na,quæ perdidit non habet adminiſtrationem rerum
ſuarum,vt ſeruus, filiusfa.minor.xxv.ann. prodigus,
vel religioſus,& tunc debet fieri reſtitutio, per ea,q̃

a Pro declaratione. Ad d hic d.Ab. in iiij.colũ. ante fi. ver. in ea. gloſſ. vbi tractat, an ludentes teneãtur reſtituere lucra facta in ludo.

tetigit hic gl. & quod hr̃ in l. quod ſi minor.§.pen .ff.
de min.& intellige, ꝙ debet fieri reſtitutio prædictis
cũ adminiſtatoribus eorum,ſeu ipſis adminiſtratori-
bus.& idẽ vr̃ de clerico,ſi luſit de bonis eccleſię, ſal-
tẽ q̃d non modicum, quia ipſe potius eſt adminiſta-
tor,q̃ dñs.ĩ.de don.c.cæterum.vr̃ tñ,quod non debe
ret tunc ſibi reſtitui, ſi dubitaretur de conſumptione
in malos vſus ſm̃ Ray.in loco ꝑal.vnde tunc cum au
toritate ſuperioris poterit fieri reſtitutio, vel cõuerti
in vtilitatem eccleſię.Si autem de parochiali aliquid
luſiſſet,vel etiam aliquid modicũ de bonis eccleſiæ,
tunc quid dicendum patebit in ſequentibus.Interdũ
autẽ ille qui perdidit habebat adminiſtrationẽ ſuarũ
rerũ.& tunc,aut ille qui vicit.vicit doloſè,vt quia cũ
taxillis falſis,vel pugnando. & tunc talis tenet̃ ad re
ſtitutionẽ ꝑpter dolũ.per id, quod hr̃ in l.j.& per to-
tum.ff.de dolo . & l.j.ff.de cri.ſtel.& hoc ſequitur ẽt
Inn.in d.c.quia pleriq;.& Thomas,& alij in locis ſu
perius allegatis. Interdum aũt vicit non cõmittendo
dolũ modo prædicto. & tunc,aut traxit perdentẽ per
vim,vel nimiã importunitatem ad ludendũ , & tunc
ſilr̃ tenetur ad reſtitutionẽ.nã tunc vr̃ quodammodo
doloſè verſatus.facit,quod habetur in l.eleganter.in
princ.ff.de do.& in l.j.C.de peti.bonorũ ſublatis.l.j.
lib.x.& in l.j.ff.de aleato. & expreſsè tenet Inn. in c.
quia plerique.& etiam Tho. & alij in locis præal. Si
autẽ ſimpliciter attraxiſſet eum qui perdidit ex eo ſo
lo:quia primo incitauit ad ludendũ,tunc Inn.in d.c.
pleriq;. vr̃ velle quemlibet attrahentẽ ſimpliciter te-
neri ad reſtitutionẽ.& idem Tho. in loco præallega-
to.¶Sed Ray.in loco præallegato vr̃ ſentire contra-
riũ a contrario ſenſu,vt ſic ſecus ſit in caſu iſto , q̃ in
præcedenti.& hoc forte verius,cũ hic nõ poſſit nota-
ri dolus,ſicut in præcedenti caſu.Ideo videretur dicẽ
dum,vt in caſu ſequẽti,qñ neuter aliũ attraxit.¶At-
tende tñ,quod ſi attractus per vim,vel nimiã impor-
tunitatem vicit, ipſe nõ tenetur ad reſtitutionem.vt
voluit Inn.in d.c.quia pleriq;.etiã alij in locis præal-
legatis.tñ ſcd̃m Ray.& Tho.debebit erogare in pau-
peres.arg.c.non ſanè.xiiij.q.v.quaſi videatur quæſi-
tum ex ludo illicito.¶Interdũ autem neuter attraxit
aliũ,nec interuenit fraus,& tunc in locis , in quibus
viget obſeruãtia legis ciuilis, de qua ĩ d.l.fi.de alea.
& in l.alearum.C.de religioſis . & poterit repeti, q̃d
erit deperditũ. In alijs autem locis,in quibus.d.l.nõ
ſeruatur,tunc ſm̃ Tho.nõ tenebitur ad reſtitutionẽ,
debebit tñ in pauperes erogare , cum videatur lucrũ
illicitũ.ar.d.c.non ſanè.& per prædicta vr̃ poſſe tolli
obiectũ , ſi dicatur,ꝙ nõ vr̃ valere conſuetudo cõtra.
d.l.fi.& contra d.l.alearũ.cũ non videatur rationabi-
lis conſuetudo propter multa mala,quæ ex ludo ſe-
quunẽ,de quibus in d.l.alearũ.& per Ray.in ſumma
in loco præal. iuncto.c.fi.ſ̃.de conſue. nã illud videẽ
verũ,ſi conſuetudo faceret ſimpl̃r ludum licitum:ſed
hoc caſu ſolum operatur impedimentũ repetitionis,
ꝙ videtur poſſe facere,cũ poſſit operari,q̃d in pari cã
turpitudinis potior ſit conditio poſſidentis, ſicut etiã
ſilr̃ facit lex.C.de condi.ob tur.cauſam.l.ij.facit tñ,ꝙ
circa hoc dicã iuxta finẽ,vbi tangam,an poſſit aliquo
caſu dici licitus ludus taxillorum.Sed iuxta prędicta
16 põt eſſe dubiũ.¶†Quid ſi infirmus gratia recreatio-
nis luderet ad taxillos,videtur velle Ray.q̃d ſi ipſe vi
cit nõ teneatur ad reſtitutionẽ , ſed debet erogare in
pauperes,quaſi forte voluerit,quodãmodo dici poſ-
ſe eũ eſſe attractũ ad ludũ ratione infirmitatis. Si au
tem econtra ipſe ꝑdidit,tunc debeat ſibi reſtitui.ſed
certe Tho.nõ facit hãc diſtinctionẽ,& ſic vr̃ ſentire,ꝙ
ceſſante dolo idẽ dicẽdũ ſit q̃d in ſano. ¶Tertio caſu
principali,

principali,qñ q̃ritur de ludo tabularũ. Cõclude,q́d
in caſibus ĩ q̃bus interuenit dolus,vel vbi q̃s nõ ha-
bet adminiſtrationem rerũ, dẽt reſtitui q́d deuincit̃,
aliàs extra illos caſus videt̃ dicendũ , q́d in locis in
quibus eſt cõſuetudo ,ſeruare legẽ ciuilẽ cõueuit, &
licet repetere in locis verò in q̃bus non eſt cõſuetu-
do,tũc nõ decet repetitio ꝑ id,q́d ſuperius dixi poſt
Tho.& per id , q́d hr̃ in l.de q̃bus.ff.de legi. & plus
voluit Io.An.hoc caſu,vt ſ.tetigi, q́d q̃a ludus alea-
rum non pendet ſimpliciter ex viribus fortunę,imo
eſt miſtus,& pẽdet ẽt ex ingenio,iõ ratione miſturæ
cenſeat̃ licitus ceſſante iure poſitiuo cõtrario.arg.c.
ſacrũ.de ſepul. & ideo non tenebitur vincens hoc ca
ſu erogare,q́d vicit in pauperes. & vt ſ.dixi ſm̃ eum
cõfeſſores non iniungunt pœnitentiã ſuꝑ hoc,tñ vr̃
limitandũ,licèt ipſe indiſtinctè loquitur. ¶ Nam,q́d
dictũ eſt videtur procedere in laicis non in clericis:
q̃a clericis videtur talis ludus eſſe ꝓhibitus , vt hic
patet.& in.c.j.xxxv.diſtin.& etiam conſuetudo vide
tur damnata quò ad clericos.in c.inter dilectos.ĩ.de
exceſ.præla.niſi dicas ibi damnari conſuetudinẽ,qñ
ludendo clericus etiam mutuat ad vſuras,& fortè ẽt
ſic voluit intelligere Ioan.An.tñ mens literæ videt̃
ibi repugnare, & extendere ſe etiam ad conſuetudi-
nem ludendi.& ſic videretur tutius tñ eſſe, ꝙ eroget̃
in pauperes id,q́d vincit̃ ex ludo.per id q́d dicit do.
Anto.q̃a vt plurimũ ex radice cupiditatis procedit,q̃
dr̃ radix omnium malorũ.xlvij.di.c.radix.Et intelli-
ge eo caſu,quo quis nõ tenet̃ ad reſti.aliàs nõ poſſet
de alieno facere eleemoſynã.j.q.j.nõ eſt putanda. &
ſ.de iureiur.eam te. Poſſet tñ dici,ꝙ eo caſu,quo lu
dus eſt licitus , vt vr̃ eſſe ludus alearũ , ſeu tabularũ
per id,q́d dixit Io.An.debeat pęnitẽtiã agere de pec
cato cupiditatis,& illud ſufficit de iure per id,q́d di-
xi in primo caſu principali. ¶ Itẽ aduerte inquãtũ di
xi poſt Io. an ludũ alearũ , ſeu tabularũ eſſet licitũ ,
q̃a intelligit̃ verum.niſi interueniat dolus,vel fraus,
dũmodo ceſſent blaſphemiæ,vt hic voluit Io. Andr.
poſſet tamẽ dici,ꝙ vbi interueniat ſolũ blaſphemia,
& nõ dolus,vt fraus,ſufficiat pniam agere de tali pec
cato,nec propter hoc teneatur quis ad reſtitutionem
per id , quod proximè tetigi , & per id , quod dixi in
primo caſu principali , & quod habetur etiam in c.
fin.ĩ.de ſimo.& hoc procedit ſi tenemus opi.Io.An.
qui videtur facere differentiam inter ludum azardi,
qui pendet ex fortuna,& ludum alearum,ſeu tabu-
larũ,qui miſtim pẽdet ex fortuna,& ex ingenio,ſed
aduerte,q̃a licèt ipſe Io. And.faciat differentiã inter
ludũ azardi, & ludũ alearũ,tñ gl.nõ faciunt hãc dif-
ferẽtiã.nec Tho.nec Inn.nec alij de q̃bus.ſ.imo in-
diſtinctè vident̃ parificare omnẽ ludũ taxillorũ,ex-
preſſe hic.d.Flo.parificat licèt alij non ſic parificent,
ſed indiſtinctè loquant̃ de ludo taxillorũ . & ꝓ hoc
facit,q̃a.l.fi.C.de religio.loq̃t̃ in ludo aleę. & ſic vr̃
ẽt cõprehẽdere ludũ tabularũ ꝑ iſtũ text.vnde ſm̃ d.
Flo.ſub ludo alearũ,vr̃ poſſe cõprehendi ludus azar
di,& ludus ẽt tabularius ꝑ ea,q̃ habent̃ hic, & in d.
l.fi.C.de religio.& l.j.in fin.ff.de alea.& per totũ. Et
hæc opinio quæ vr̃ eſſe cõmunis,ꝙ nõ fiat differẽtia
inter prædictos ludos,videretur verior de iure, q̃a ẽt
in ludo tabularum propter miſturam fortunæ ſæpe
cõtingũt blaſphemiæ,& alia mala ,quæ in alio ludo
ſimiliter fortunæ occurrũt,vt etiam ſatis videt̃ velle.
d.l.fi.C.de religioſis . & etiã docet experientia,q̃ eſt
efficax rerũ magiſtra.de elec.quã ſit.li.vj. & ſic cadẽ
vr̃ eſſe rõ ꝓhibitionis in vtroq; caſu,licèt in altero ſit
miſtura ingenij,ergo idẽ ius patet eẽ vtrobiq;. ar.c.
trãſlato.de ꝯſti.ff.ad l.aq.l.illud.cũ ſimilib'.nec ob.
ꝓdictis.c.nõ ſacris.allegatũ per Ioã.An.quia ibi ratio
dictat,ꝓpter miſturã licitũ trahere ad ſe illicitũ . hic
autem condicat ratio.ſ. vt illicitum trahat ad ſe lici-
tum propter ea,quæ ſuperius dixi.& ideo inſpicien-
dum videtur , ꝙ nocet.ar.l.iij.§.fi.ff.ad ſillanianum.
17 ¶ Item põdera diligentur quia Tho. in loco ꝓalle.
vr̃ velle ꝙ † ludus taxillorum in ſe nõ ſit illicitus,ſed
propter prohibitionem iuris poſitiui.& pro hoc facit
quia ſicut poſſum tibi promittere decẽ ſub conditio
ne quæ pendet ex viribus fortunæ.l. ſi quis ita ſtipu-
letur ſi nauis ex aſia venerit.ff.de verb.obl.Ita vr̃,q́d
poſſim promittere.x.ſi a fortuna habueris plura pun
cta,quam ego,vel ſi puncta tua citius veniant,q̃ mea
& tenendo iſtam opinionẽ videret̃ poſſe probabili-
ter dici,ꝙ ſi ceſſante dolo,& fraude aliquid vincitur,
qui habet adminiſtrationẽ rerũ ſuarũ, locis in q̃bus
non ſeruat conſuetudo ius poſitiuũ , ꝙ nõ tenet̃ ad
reſtitutionẽ,nec ẽt tenetur erogare pauperibus,dẽnt
tñ pęnitentiã agere de blaſphemia ſi interueniſſet,ꝑ
id, q́d ſuperius dixi. tutius tñ eſt propter opiniones
vitandas erogare in pauperes.ag.c.iuuenis.ĩ.de ſpõ
ſa.vbi in concernentibus animam tutior via videtur
in dubio eligenda. ¶ Aduerte tñ,q̃a poſſet etiam di-
ci Thomam voluiſſe poſſe impediri repetitionẽ, ſeu
poteſtatem repetendi inductam de iure poſitiuo per
conſuetudinem,nec illi contrariã, ſed non ꝑ hoc te-
neo fuiſſe eius mentẽ,ꝙ ludus ſit licitus in ſe:nam ẽt
Mutuãs pecuniã in ludo an poſſit eã repetere.
dato,q́d in ſe eſſet illicitus propter multa mala,quæ
ſequuntur ex illo,tñ ſtat, q́d debeat valere conſuetu
do,quod non poſſit repeti,cum non ſit abſonum , q́d
in pari cauſa turpitudinis potior ſit conditio poſſidẽn
tis, & hoc videtur magis fuiſſe de mente Tho. & nõ
videretur bona ſimilitudo ad promiſſionem q̃ fit ſub
conditione quæ pendet ex viribus fortunę,q̃a ibi nõ
ſic cõiter eueniunt blaſphemie, & alia mala,ſicut in
ludo: & per hoc ſit expeditus iſte titulus , an in foro
conſcientiæ quis teneatur ad reſtitutionẽ eius,q́d vi
cit in ludo. Et de materia per Archi. xxxv.diſtin.c.j.
18 ¶ † Sed aduerte pro complemento materię,poteſt eſ-
ſe dubium nunquid ſi aliquis mutuat pecuniam exi
ſtenti in ludo,poſſet illam repetere.tex.cum gl.vide-
tur eſſe,ꝙ ſic regulariter in l.fi.§.j.ff.de aleator. fallit
in aliquibus caſibus primo,quando mutuans fuiſſet
ille qui tenebat ludum in loco, vt ibi etiam tãgit gl.
nam tunc non poteſt repetere , nec mirum ẽt ſi ver-
beretur non poſſit agere contra verberantem,ex quò
verberibus afficitur tempore ludi.l.j.§.j.ff. de aleato
ri.& tangit hic Ioan.And.ſuper iſtam glo. ergo mul-
tominus debet poſſe repetere pecuniam, ex quò nõ
poteſt conqueri de verberibus. ¶ Fallit ſecundo , qñ
mutuans pecuniam eſſet colluſor. i. ille qui ludebat
cum illo,vt etiam voluit gl.in l.quod ſi minor.§.pę-
nul.ff.de mino.& in l.ſi quis cũ ſciret.ff.pro emptor.
facit,l.ij.ff.quarum rerum actio non datur. ¶ Tertio
fallit,quando recipiens pecuniam mutuam eſſet mi-
nor.xxv.annis.per id , quod habetur in d.l.q́d ſi mi-
nor.§.pe.in d.l.ſi quis cum ſciret. Item fallit quarto ,
quando mutuaretur,& ei tantum eſſet bonis interdi
ctum per ea,quæ habentur in l.is cui bonis.ff.de ver
bo.ob.aliàs extra caſus prædictos videtur ſtare regu-
la,ꝙ competat repetitio per id, q́d habetur in d.l.fi.
§.ij. ¶ Sed aduerte,quia dubium facit circa prædicta
conſiderato,ꝙ ludus prohibitus eſt de iure regulari-
ter,niſi fieret cauſa ſolatij pro prandio, vel cena.l.fi.
in princi.ff.de aleato.& C.de reli.ſecundũ.l.fi. & ſic
videtur,ꝙ quodammodo mutuetur in cauſam repro
batam a iure,& conſequenter turpẽ, & per cõſequẽs
debere videretur non poſſe repeti per id, ꝙ habet̃ in

d.l ſi quis cum ſciret. & in l.ſi vnus.§.pacta quæ ob
turpem.ff.de pactis.& ad dictā l.fi.§.j.ver. ꝙ ſi ſeru⁹.
videretur poſſe dici, ꝙ debet intelligi dum litera ibi
dicit,ꝙ ſeruus accepit pecuniā.intelligat.ſ.ex eo,q̄a
vicit,nō aūt ex eo,q̄a ceperat mutuo,prout ibi intel
ligit gl. tñ iſte intellectus non videret̄ poſſe ſtare,q̄a
in d.§.j.loquitur primo, quando ſeruus perdidit in
ludo.Secundo quando recepit pecunias.Tertio quā
do vicit,& ſic ſecundum reſponſum neceſſario vide
retur intelligendum,quando recipit pecuniam. ſcili
cet mutuo,ne aliàs ſuperflueret per vltimum reſpon
ſum.& ſic videtur ibi eſſe caſus ꝓ gloſ.cū qua commu
niter tranſeunt doctores,& ſic videtur, ꝙ in practica
eſſet ſeruandum per id,qđ notauit But.in l.j.C.qui
pro ſua iuriſdictione.& Io.And.in c.1.& in c.venien
tes.ſ.de cōſtitu.& Bart.in l.fi.C.de pœna iudicis.Et
ad ꝯrium vr̄ poſſe reſponderi, ꝙ regulariter lex non
reputauit mutuum factum eſſe in turpē cauſam at-
tento, ꝙ etiam dabatur repetitio perdēti in ipſo lu-
do.vt patet in d.l.fi.§.fin.& licèt hodie conſuetudo
inducat, ꝙ non poſſit repeti: tamen non videtur per
hoc tolli dicta lex inquantū permittit repeti mutua-
tū,cū lex in vno caſu loquens licèt corrigatur in illo
non per hoc intelligitur eſſe correcta in alio caſu,
niſi aliud appareat.l.ſancimus. C.de teſt.& de elect.
cum expediat.in vj. Mihi tamē magis placeret,ꝙ in-
diſtinctè poneretur mutuatum in ludo non poſſe re-
peti,& præcipuè,ex quò hēt cōſuetudo, ꝙ perdens
non pōt repetere. & hæc ſufficiāt de iſta materia lu-
di.¶ In eadem gl.in fi.per hoc etiā dicit Io.Andr.&
notauit etiam glo.xxxv.di.c.j.ꝙ ſi aliquid eſt datum
ex cauſa trāſactionis in ludo,ꝙ competet repetitio,
q̄a non potuit tunc eſſe lis,& ſic vr̄ euidens calūnia,
& ideo non debet tenere trāſactio.l.in ſumma.ff. de
cōdi.inde.& l.j.§.j.alle.in glo.¶ In gl.congruentem.
19 in fi.quaſi velit gl.ꝙ † minorem tōſurā debet porta-
re ſacerdos ſecularis, q̄ monachus, quia monachus
magis eſt abſtractus a tēporalibus q̄ ſacerdos ſecula
ris.ſ.de ſtatu monachorū.cū ad monaſteriū. circa fi-
nem.& ſimiliter maiorem debet habere præsbyter q̄
diaconus,& diaconus q̄ ſubdiaconus, & ſic de reli-
quis,vt tetigi in notabilibus. Sed aduerte,quia licèt
videatur eſſe clarū,ꝙ clerici exiſtentes in ſacris,& ēt
exiſtentes in minoribus debeant habere raſuram in
parte ſuperiori ad modum ſpere, & ſic clericam, &
ſimiliter debeat etiam tōderi ex parte inferiori vſq;
ad aures,vt patet ex his, quæ habētur.xxiij.di.§.cle-
rici.& c.ibi ſequēti. & c.non liceat. tñ eſſet dubium
de pſalmiſtatu,ſeu prima tonſura,nūquid debeat ha
bens tonſuram etiā radi ex parte ſuperiori, & ſic ha-
bere clericā nedū tonderi ex parte inferiori.nam vi-
deretur, qđ ſufficiat tonderi ex parte inferiori ꝑ id,
qđ tetigi in notabilibus. & per hoc etiā faciat,qđ ha
betur in pontificali.ſub rubrica de clerico faciendo.
vbi tractatur de collatione primæ tonſurę.nā in pri-
ma oratione inter cętera dicitur qui ad deponendas
comas capitū ſuorū pro eius amore feſtinant. coma
autem videtur cōcernere partē inferiorē.facit,qđ hr̄.
ſ.eo.in c.iiij.& ibi etiam poſtmodum dicit in rubri-
ca,qđ Epiſcopus debet tondere illos,nec dicit quali
ter.in ꝯrium facit,qđ hr̄ in vltima oratione collatio-
ne ipſius primæ tonſurę vbi dicitur,& ſicut ſimilitu-
dinem coronæ tuæ eos geſtare facimus in capitibus,
ſic tua virtute hæreditatem ſequi mereantur etiam.
ponderandū eſt enim, qđ dicit ſimilitudine coronæ
tuæ. & ſic vr̄ innuere, ꝙ ēt habens primā tonſuram
dēt habere coronā, & per ꝯñs raſuram etiā ex parte
ſuperiori admodū ſpere, ſicut & cæteri clerici.xxiij.
diſt.§.clerici.& c.ſequēti.nam & habens primā tōſu
ram clericus appellari pōt,q̄a aſtrictus, & aſcriptus
in ſortem dñi.xxj.diſt.in c.cleros. & pro hoc etiam
faciat,quia raſura quæ fit ex pte ſuperiori in capite,
fit ad denotandum,quod debēt in diuinis miniſterij
peragendis mentē habere intentam,& abſtractam a
vitijs, & ab alijs ſimilibus, q̄a ſummitas capitis de-
ſignat eminentiā mentis,vt notatum fuit in notabili
bus. & ideo cum detur miniſterium habenti primā
tonſurā circa diuina officia, quia habet cantare pſal-
mos.xxiij.diſt.pſalmiſta. vr̄ qđ debeat radi caput ex
pte ſuperiori ipſi recipiēti primā tonſurā,ſicut etiam
radunt̄ alij qui deputant̄ ad aliqđ miniſterium diui
nū faciendū.Tonſura autem ex parte inferiori fit ad
deſignandū,ꝙ deponunt temporales curas,& ſic de-
beat fieri,ꝙ pateāt aures,& ſic vſq; ad aures ex parte
ſuperiori auriū, & hæc ne impediatur ſenſus viſus,&
ſenſus auditus circa diuina facit.xxxiij.di.nō liceat.
& q̄a ꝯuerſi nō habeāt miniſtrare ipſa diuina,nec in
eos deputat̄ officiū aliqđ circa diuina officia celebrā-
da,nō ſolū tōdent̄ ex pte inferiori, vt tetigi in nota-
bilibus,& no.in gl.in cle.ij.e.ti. & hęc ps,ꝙ etiā hñs
primā tonſurā debeat ēt radi ex pte ſuperiori vr̄ eſſe
verior ꝑ allegata ꝓ hac pte. & ideo vr̄,ꝙ habens pri
mam tōſurā, vt dicat̄ habere tōſurā clericalē debeat
ēt habere clericā.Fatendū eſt tñ,ꝙ ſufficiat ipſum ha
bere paruā clericā,cū ſufficiat ꝙ habeat minorē cle-
ricā q̄ alij exiſtentes in minoribus ſicut ēt minorem
clericā pōt habere ſubdiaconus q̄ diaconus.& ſic pa
tet,qđ verbū tonſura clericalis vr̄ cōprehendere ne-
dū tōſurā.ex parte inferiori,ſed ēt clericam,& ſic ra-
ſurā ex pte ſuperiori,vt ēt ſatis poteſt colligi ex iſto
tex.& melius in c.ſi iudex laicus.de ſent.excō.in vj.
vbi ſimplr̄ dicit de incidēte in habitu, & tōſura cleri-
cali.& nō dicit de corona aliq̄d,& ſic ibi melius ꝓ-
bat̄,ꝙ ſub tonſura clericali cōprehendit ēt clericā ꝑ
id,qđ ſ.dixi,& ꝑ p̄dicta vr̄ dicēdū, qđ ille, qui non
portat clericam licèt portet tōſuram ex parte inferio
ri,ꝙ non dicat̄ incedere in tonſura clericali,cum illa
conſiſtat nedū in tōſura ex pte inferiori, ſed etiā ra-
datur ex parte ſuperiori.& q̄a ēt laici inferiorē tōſu-
ram portant, & ſic nō benè ꝑ hoc diſcerneret̄ ipſum
20 eſſe in tonſura clericali.¶ †Quis aūt dicatur eſſe ha-
bitus clericalis.tetigi in notabilibus.potes dicere,ꝙ
habitus clericalis ſatis dicitur eſſe quicunq; habitus
honeſtus,etiā & ſi cōueniat laicis, dummodo nō re
periatur eſſe ꝓhibitus per ius. nā aliq̄ ſunt habitus
a iure ꝓhibiti,ſed aliqui etiā colores,vt hic patet,&
in cle.ij.hoc eo.ti.& iſtud etiám videtur uoluiſſe gl.
in cle.j.& in vltima gloſ.magna. ad fi.& intellige ēt
niſi cōſuetudo fortè haberet diuerſitatem aliquam
inter habitum clericalem,& habitum laicorum, q̄a
tunc in hoc attenderetur conſuetudo, an diceret̄ eſ-
ſe in habitu clericali.facit, ꝙ tangit̄ hic glo.in uerbo
de auratis. & ex prædictis patere poteſt, qñ dicatur
quis incedere in habitu,& tonſura clericali.q̄a quā-
do in habitu inhoneſto, & nō prohibito,neq; nimis
breui,nec nimis longo,& ēt portat clericam, nec uꝛ̄
curādum licèt fortè portet caputiū,q̄a ēt ꝓpter qua-
litatem tēporis, puta tpe frigoris, non abſonū uidet̄
ꝙ portet. nā uꝛ̄ ſufficere, ꝙ ſi contingat eū extrahere
caputiū,ſicut eſt neceſſe qñ eleuatur corpus dñi,vel
qñ eſt corā ſuperiore,ꝙ apparere poteſt clerica. nec
ob.illud, qđ hr̄ in d.cle.ij.quia quò ad caſum illius
cle.ꝓcedit illud,qđ ibi dr̄, q̄a aliàs nō hēt locū pœ-
na ibi poſita,niſi uerificent̄ uerba ipſius cle.ſed quò
ad alia,& præcipuè,quò ad materiā.c.ſi iudex laicus.
de ſen.exc.in vj. quando q̄s eſt captus pro maleficio
per

per iudicē ſecularē, & repetitur ꝑ iudicē eccleſiaſticū vř, qđ ſufficiat, qđ ipſe reperiatˀ in habitu, & tōſura, & ſic ēt conſueuerit incedere, vt ſi ēt, vt dixi fortè portauerit caputiū. aliàs eſſet abſurdū, qđ ēt tpe hyemali cogetur quis ire capitè diſcoperto, ſi vellet vti priuilegio clericali, qđ eſſet abſurdū, & incōueniēs, & ſic ēt vř interpretari cōſuetudo, qđ ſufficit ipſum portare clericā, licèt portet caputiū. cōſuetudo autē eſt optima iuriū interpres. de ꝯſuetudine. cū dilect°. & tene mēti p̄dicta, qa quotidiana ſunt. ¶ In gl. notāda in fi. attendiť ergo via media in veſtibus, & ſic in moribus. facit. s̄. de officio cuſtodis. c. j. ſimile in opinionibus. in c. q̄renti. allegato in gl. ſiň, & in inſtitia. Vnde nō dēt iudex eſſe nimis ſeuerus, nec nimis humilis. iiij. di. in c. deniq;. nā q nimis emūgit, elicit ſanguinē, & ideo nimia ridigitas nō eſt laudāda, ſicˀ ēt in verbis mediū eſt tenendum. Iuxta illud, nec nimiū taceas, nec verba ſuperflua dicas. & bene facit, ꝙ hř. xliiij. di. c. ſit rector. ¶ In gl. de auratis. ibi laicus cus hēre nō dēt. hoc nō ſeruatˀ in militibus, & doctoribus. ¶ In eadē gl. ibi. cōſuetudinē regionis. & ꝑ hoc dicit in c. ſi qs virorū. hic allegato, ꝙ excuſandi ſunt Vltramontani q vtunť pallijs diſſibulatis, quia ſic eſt cōſuetudo Vltramon. & ꝑ hoc ēt faciat, qa vt tangit hic d. Flo. Inn. hic dicit, qđ non omnia quæ ponūtur hic in tex. ſunt de p̄cepto, & p̄cipue, q̄ ponunť circa veſtes, qa ille variantˀ ſm eū de ætate in ætatē ex cōſuetudine. & interdum in eadē ætate. & ſic, qđ hic dicitˀ de pallijs diſſibulatis, videť, qđ in hoc dēat attendi conditio loci. qñ autē dicaťˀ cōſtitutio eſſe cōſilij, vel præcepti, dicit, qđ nō bene poſſet certa doctrina dari. tñ dicit concludi poſſe, ꝙ quælibet cōſtitutio in dubio dicitur eſſe p̄cepti, qa debet ab omnibus obſeruari, per id, quod habetur de cōſtit. s̄. c. j. qa debet ab omnibus obſeruari, niſi ex eadem ꝯſtitutione, vel alia aliud appareat, vel niſi ex interpretatione magiſtrorum interpretantium ſit, ꝙ ſit conſilij, & honeſtatis, nam ſtādum eſt interpretationi magiſtrorum, ſeu doctorum per id, quod habetur. c. j. s̄. de poſtu. prælato. & facit, qđ dictum fuit in c. j. & c. ij. ſupra eodem.

21 ¶ † In gl. annulos. ibi præſumitur: quid autem clerici ſeu prælati poſſint de iure communi vti annulo. dic, quod ſoli Epiſcopi, & ſuperiores, quia illi ſoli propriè ſunt ſponſi per quorum mortem eccleſia dicitur viduari. de tranſla. prælato. c. ij. & de elec. ne pro defectu. & ex hoc apparet ratio, quare Epiſcopi ſunt poſtulandi, & non eligendi. ſecus in inferioribus prælatis. nam ea eſt ratio, quia in Epiſcopis eſt vinculum matrimonij, quod diſſolui non debet ſine autoritate Papę. dicto. ca. ij. de tranſlatione pręla. & facit, quod conſueuit dici, & notari in c. fin. s̄. de poſtu. præla. & debet Epiſcopus deferre annulum in quarto digito, vt ſciat ſe debere ſeruire eccleſię corde, & animo. fertur eñ in quarto digito, quia ibi dicitur eſſe vena, q̄ a corde procedit. xxx. q. v. fœmine. Alij aũt prælati inferiores, vt Abbates, & Priores, non poſſunt vti annulo, niſi ex priuilegio eis eſſet conceſſum. ¶ An autē, tunc illo poſſint vti extˀ eccleſiā ſuā, vř quod nō, ar. c. ad honorē. s̄. de aucto. & vſu pallij. cōmuniter dicũt doc. ad formam priuilegij eſſe recurrendum ꝑ quo facit. j̄. de priuilegijs. vt apoſtolicæ. li. vj. & ibi vř innui, ꝙ poſuit in dubio, vt etiā hic tāgit Ioā. An. in ea.

22 gl. in fi. conclude, † ꝙ monachus factus Ep̄s nō pęnitus abſoluitur a rła monachali, vt dicit gl. Vnde non abſoluiť ab habitu, qa dēt portare habitū monachalem, nec a cōtinentia, nec a voto paupertatis. vñ nihil poteſt ſibi acquirere, ſicut nec poterat exiſtēs monachus, abſoluitur tamē a regula monachali quò ad ieiunia alia q̄ nō ſint īducta ab eccleſia, & a vigilijs. vt dicit glo. in c. iij. xvj. q. j. ¶ Itē ſm aliquos abſoluiť vt poſſit comedere carnes. & iſtud tenuit glo. in d. c. iij. Hug. tenuit cōtrariū. de cōſe. di. v. in c. carnē. Sed potes concordare opin. vt voluit archi. in d. c. iij. vbi pōt ſine ſcandalo abſtinere, & in hoc non abſoluitur tunc a regula monachali, prout voluit Goff. & ēt Hoſtien. vt refert archi. in d. c. iij. ſecus vbi ſine ſcandalo non poſſet abſtinere, qa tunc procedat glo. in d. c. iij. Et ꝑ hoc videreť, quod ēt in ieiunijs ſi cōmodè ſine ſcādalo poſſet ſeruare regulàm, qđ deberet ſeruare, aliàs nō tenereť per ea q̄ dicit gl. præalleg. abſoluitur etiā ab officio monachali, ſi ſit factus Epiſcopus eccleſiæ ſecularis, quia debet regere eccleſiam, ex quò ſecularis eſt ſecundū officiū clericorum ſecularium, vt etiam voluit gloſſ. in clemen. dignum. de celebra. miſſę. Item etiam abſoluitur a primo monaſterio, qa vt vbi primus id, ꝙ quærebat: quærebat monaſterio. nunc quæret eccleſiæ ad quàm eſt trāſlatus. & ſic loquitur. c. ſtatutū. allega. in glo. & licèt gloſſ. remittat ad not. in c. inuento. tamen ibi nihil tangitur de materia, ſed benè tangiť in d. c. iij. xvj. q. j. ¶ Vltimo tan

23 git hic do. Anto. † quid ſi Epiſcopus cū capitulo donat rem eccleſiæ hyſtrioni. dicit, ꝙ nō tenet donatio nec trāsfertur dñium, qa talis alienatio uidereť eſſe ꝓhibita, per id, qđ hic habetur, & alienatio rei eccleſiæ debet fieri in caſu non prohibito. xij. q. ij. ſine exceptione. & C. de ſacroſan. eccleſ. l. iubemus. Et quia hic litera facit mentionem de commercijs ſecularibus non conuenientibus clericis, poteſt eſſe dubiū, quę negotiatio dicatur eſſe clericis permiſſa, uel honeſta, & quę inhoneſta ipſis clericis. tetigit Spec. hoc eo. tit. §. j. uer. ſed quem dices. de quo dicetur in c. ſequenti. Ioan. de Imo. &c.

S V M M A R I V M.

1 *Litera Principis, vel domini temporalis videntur facere fidem, ſicut literæ magiſtrorum.*
2 *Statuta laicorū ſimpliciter ꝓlata, an ligēt clericos in patrimonialibus.*
3 *Clerici negotia ſecularia exercentes, ſi ter moniti non deſiſtāt, perdunt priuilegiū clericale in patrimonialibus: ſed nō, quò ad bona eccleſiæ.*
4 *Priuilegium poteſt ad tempus perdi, & ad tempus reaſſumi.*
5 *Priuilegia clericorum quæ ſint.*
6 *Clericus exercens negotiationem, ſi non fert habitum, & tonſuram, & monitus non deſiſtit, perdit omne priuilegium clericale, & etiam priuilegium canonis, ſi quis ſuadente,*
7 *Clericus immiſcens ſe delictis, & enormitatibus, ſi incedit in habitu, & tonſura gaudet priuilegio clericali.*
8 *Percutiens clericum ſi ignorauerit eum clericum nō incidit in canonē, ſecus ſi ſciuit.*
9 *Negotiatio clericis interdicta, quæ ſit, & quæ non, & nu. 13.*
10 *Negotiatio, & artificium differunt. & nu. 17.*
11 *Negotiatio, quid ſit.*
12 *Artificium, quid ſit.*
14 *Clericus poteſt locare domū ſuam alteri q teneat tabernā, vel macellum, ſed per ſe non debet exercere tabernam.*
15 *Bona clericorū ſunt obligata eccleſiæ ꝓ mala adminiſtratione eorum.*
16 *Clerici, an de bonis obuentis a patre, vel aliunde q̄ ab eccleſia debeant ſoluere collectas, & datia communitati, vel domino loci.*
18 *Veſtes clericorum quales eſſe debeant.*

2 EX literis. Clericus [a] ab Ep̄o tertio monitus a negotiationibus non deſiſtēs, ꝑdit circa bona priuilegiū clericale. h. d. Et tres ſunt partes, nā in prima ponitur tantū interdictum. In ſecunda tñ iniquum. In tertia ꝓuidet ꝯtra utrūq;. ſcđa. ibi: & gaudere. tertia ibi: mandamus. ſm Hoſt. uel melius ſm Io. Andr. tres ſunt partes principales. primo poniť querela. ſecun-

[a] Clericus. Eodē modo ſummāt do. Abb. & do. Io. ſuper hoc. c. ad intellectū glo. j. ſi q̄ritur verū vtrum ꝓ ſe aliquo iure teneatur ipſum recipere recōtra ſe. diſtingue. vt hic ſecūdū do. Hē. Boych. in prin. c.

1 do ponitur ꝓuiſio.ſecūda ibi:mādamus.¶†No.pri-
mo ex text.quòd literę Principis,vel domini tēpora-
lis videntur facere fidē, ſicut & literæ magiſtrorū.
ſ.de cōſti. ex literis. & ſimiliter literæ capitulorū.ſ.
de elec.c.cū inter.ad hoc facit etiā,qđ hr̄ de fide in-
ſtr.c.ꝙ ſup.vbi ēt de literis Cardinaliū, & de literis
Epōrū,& p̄latorū,& ēt plenè hr̄ in c.poſt ceſſationē.
2 ſ.de ꝓba. ¶†Itē nota ſcđo, ꝙ ſtatuta laicorū ēt ſim-
plr ꝓlata nō vnr ligare clericos in pr̄monialibus, &
eadē rōne,nec cōſuetudines laicorū,& qđ plus ē vr̄
hic ꝓcedere etiā ſi clerici exerceāt negotia ſecula-
ria anteq̄ ſint ter moniti,vt deſiſtāt.& iſte tex.ſm.d.
An.eſt melior tex.qui poſſit allegari ꝯ opin.Bar.in l.
cūctos pplos. C.de ſumma tri.vbi dicit ſtatuta laico
rū ſimpliciter ꝓlata ſi ſint honeſta ligare clericos.de
quo dicendū,vt conſuenit dici in c.j.& in c.eccleſia
Sanctę Marię.ſ.de ꝯſti. & in c.ij.de eo q̄ mit.in poſ.
3 & in c.de clericis.de foro cōp. ¶†Item no.ꝙ clerici,
quò ad bona perdūt priuilegiū clericale in patrimo-
nialibus ſi exercent negotia ſecularia, & ter moniti
nō deſiſtūt, nō aūt ꝑdūt quò ad bona eccleſię,qđ eſt
notādū. Et ꝑ hoc dicit hic do.An.ꝙ clericus ſecula-
ris non tenet ſoluere gabellas de mercantia, niſi ter
monitus nō deſiſtat. Sed aduerte,quia ꝯ hoc facit,ꝙ
imo dn̄t ſoluere gabellas de mercantijs ſi nō portāt
ad propriū vſum, ſed vt fortè reuendant,ꝑ id,qđ hr̄
in cle.pn̄ti.de cenſibus. vn̄ hoc dictū vr̄ intelligēdū,
qn̄ portaret gr̄a vſus, tn̄ vr̄ qđ tūc nō procederet dū
dicit,niſi monitus nō deſiſtat, q̄a id eſſet ſibi licitū.
ſ.gratia ſui vſus portare mercimonia. Item aduerte,
ꝙ monitio,de qua in litera,dēt fieri a p̄lato ſm doc.
& ſic nō ſufficit ſi fiat de priuato.facit,qđ hr̄ de ſen.
exc.c.in audiētia. & c.cōtingit lo vltimo.Itē dēt eſſe
trina,& ſic hr̄e interuallum aliquorū dierū,& ſic nō
videtur ſufficere vnica peremptoria, ex quò ſumus in
materia pœnali,& ius requirit trinā, vt voluit gloſſ.
notabiliter in cle.j.in verbo tertio.hoc eo.tit. ꝙ tene
mēti.¶Itē no.ꝙ ipſo facto cleric⁹ i pr̄monialib⁹ īter-
dū priuilegio clericali renūciat,ſic ēt īterdū qn̄q; ip-
ſo facto priuilegio clericali quò ad perſonā.vt habet
in c.ex parte.el iij.ĩ.de priuilegijs. & ĩ.de ſen.excō.
in audientia.& c.perpendimus. & c.contingit. ¶Itē
no.illud vulgatum,quod interdum quis vult habere
clamidem ad omnem ventum,vt hic tangit Io.And.
nam iſti clerici volebant vti ſtatutis, qn̄ valebant ꝓ
ſe,& nolebant eis vti,quando contra ſe. ¶Item not.
in quo caſu poterant eſſe pro ſe.& in quo contra ſe,
vt tangitur hic ꝑ Io.Andr.¶Nā fortè habebāt ſtatu-
ta,ꝙ mercatores nihil ſoluerent pro gabella. ſed alij
tranſeuntes: & in hoc erāt ꝓ clericis negotiantibus.
habebant ēt ſtatuta, qđ poſſet imponi collecta pro
neceſſitate patriæ,vel dn̄i,& ī hoc erāt ꝯtra clericos,
q̄ nolebāt cōferre ad tales collectas: ſed bn̄ volebāt
eſſe immunes a dariis, vel fortè nolebant ſoluere ga
bellam de mercantiis, allegantes ſe clericos, vbi
ſtatutū volebat aliq̄d ſolui noīe gabelle pro mercan
tiis.ſed vbi aliq̄d erat ſibi ablatū,volebāt vti ſtatutis
patriæ agēdo ꝯ leuatorē pedagiæ,ſeu gabellæ,ꝓut il
li faciebāt peregrinātes alibi, ſeu aliq̄d auferebatur.
¶Itē no.ar.qđ ad id,qđ q̄s acceptat ꝓ ſe teneat etiā
acceptare ꝯ ſe. nā ita hic vr̄ innui, ꝙ ſic debeat fieri.
In ꝯriū ēt pōt allegari: q̄a hic licèt clerici acciperent
ſtatuta laicorū ꝓ ſe,nō tn̄ tenebātur recipe ꝯ ſe, niſi
tertio moniti nō đſiſterēt,& hoc ꝯtingit ex eo:q̄a nō
poſſunt renunciare priuilegio clericali, niſi per mo-
dos ſtatutos a iure.ſ.de foro compe.ſi diligēti.§.vlti
4 mo de quo tāget cū gl.j. ¶†Vltimo potes notare,ꝙ
interdum ad tp̄s ꝑdit priuilegiū, & poſt tp̄s pōt re-
aſſumi,de quo hic tangitur etiam in glo.fi.& tangit
ēt in cle.j.in verbo quandiu eo.ti.¶ In glo.j. in fi.Io.
And.hic remittit ad no.in c.ſi q̄d veri.allegato in gl.
& ad ea vide no.ī c.venerabilis,aliàs cū venerabilis.
de excep.& finaliter ꝯcludit poſt Hoſt.ꝙ quò ad de-
fenſionē recipere aliq̄d ꝓ ſe non tenent: ſed bn̄ reci
pere ꝯ ſe,vt iuribus allegatis in gl.ſcđo loco. Si autē
agit de re priuata,& tūc ſi priuatus vtit iure,de quo
q̄rit de facto,ꝑticipādo vtilitatē,& tūc tenet illud re
cipere ꝯ ſe, vt hic colligit. Si verò vtitur aliquo iure
eautè allegando in iudicio, & tūc nō tenet illud re-
cipere ꝯtra ſe,& ſic loq̄t illud,qđ hr̄ in c.cū venera-
bilis.de exce.& c.ex ꝑte decani.de reſcrip.& cū hac
ſolutione trāſit hic lo.ī.An. & do Pe.de Flo.remittit
ad no.ꝑ ſe.j.in c.cū olim.de cēſibus.Sed aduerte in-
q̄tū dicit Hoſt.ꝙ agit de re priuata, & priuat⁹ vtit iu
re de quo q̄rit de facto ꝑticipādo vtilitatē,ꝙ tunc il-
lud tenet recipere ꝯtra ſe. & ita intelligit iſtū tex.nā
hoc dictū poſſet ꝓcedere in eo, q̄ poſſet renunciare
priuilegio ſuo, ſed in caſu iſto loq̄mur in clerico, q̄
nō pōt renūciare priuilegio ſuo,niſi ꝑ modos appro
batos a canone.ſ.de foro cōpe.ſi diligenti.& io licèt
hic de facto vtat clericus iure ſtatutario ꝑticipando
de vtilitate.tn̄ nō tenet recipe ꝯtra ſe, niſi demū,qn̄
4 ter monitus nō deſiſtit,vt patet ex lr̄a.¶†In glo.ij.in
fi.Habet enim clericus multa priuilegia.nā hēt priui
legiū canonis.ſi q̄s ſuadēte. Itē hēt priuilegiū fori,vt
non poſſit conueniri,niſi corā iudice eccleſiaſtico,&
ſic nō corā laico.ſ.de foro cōpe.ſi diligēti. Itē habet
priuilegiū quò ad res ſuas, vt nō teneatur ꝓ illis ad
ſubeunda munera,ſeu collectas patriæ,ſeu loci.ĩ.de
immu.eccle.nō nimis.¶Itē habet priuilegiū fori ne-
dū ipſe,ſed etiam illi de familia ſua.l.ij.C. de Epiſ.&
cle.& facit,ꝙ notatur in c.ij.ſ.de fo.cōpe. & de mul
tis alijs priuilegijs tāgit Io.de Ligna. poſt Bertrandū
in cle.j.hoc eo.ti. ſed illa q̄ dixi ſunt principalia pri-
uilegia.& aduerte,q̄a ſm id,qđ tāgit glo.ex quò hic
nō loq̄t de priuilegio canonis,ſi q̄s ſuadēte.debebit
intelligi lr̄a de priuilegio fori,& rerū quò ad functio
nes municipales, vt illud perdat poſt trinā monitio-
nē,ſi nō deſiſtāt.Sed dubiū eſt,an in hoc caſu ꝑdant
priuilegiū canonis ſi q̄s ſuadēte.gl.ſ.vr̄ velle,ꝙ ſic ꝑ
iura q̄ allegat,licèt dicat in fine,ꝙ hic nō loq̄t de il-
lo priuilegio.Pe.vero,vt refert Io.An.tenuit, qđ hoc
caſu nō ꝑdit priuilegiū canonis,ſi quis ſuadente.re-
fert tn̄,ꝙ alij dicūt,ꝙ ꝑdit illud, ex quò monitus nō
deſiſtit.per ea,quæ hn̄r in iuribus allega.in gl.& ĩ.de
apoſta.c.j.& hoc vr̄ tenere hic Inn.Idē Hoſti.qui di-
cit,qđ ſunt denudati omni priuilegio clericali,ſi mo
niti nō deſiſtant.all.de ſent.excō.c.in audientia.& c.
cōtingit.& vltimate dicit,ꝙ poterū trahi curiæ ſecu-
lari exiſtētes in cōtumacia.ſ. de iudicibus. cū nō ab
homine.dicit tamen, qđ in quacunq; ꝯtumacia fue
rint deſiſtēdo recuperāt priuilegiū clericale. Io. An.
hic finaliter cōcludit,qđ ſi clericus exerceat negotia
tionē ſecularē,& defert habitū,& tonſurā, & moni-
tus nō deſiſtat. ꝑdit ſolum priuilegiū quò ad res tn̄:
& reſpectu tn̄ negotiationis de quo agit,& illius re-
ſpectu tn̄ ſubijcit cōſuetudinibus, & ſtatutis laico-
rum.vt hic vr̄ eſſe caſus ſcđm eū.& facit,qđ ipſe no.
5 ĩ.de clericis coniu.c.ioannes.in iiij.q.¶† Et no.q̄a
vr̄ Io.And.ſentire a cōtrario ſenſu, ꝙ ſi clericus exer
cens negotiationem non fert habitum,& tonſuram,
& monitus non deſiſtit,qđ tūc ꝑdit omne priuilegiū
clericale.& ſic etiā priuilegiū canonis,ſi quis ſuadē-
re.& iſtud vr̄ eſſe verū,per ea, quæ hn̄r in c.ꝯtingit.l.
vlti.ĩ.de ſen.excō.& facit,qđ habet c. ti in audiētiā:
& hoc mō vn̄r poſſe reduci opiniones ad concordiā.

potes

poteſt tamen latius concludere,ꝙ interdam clericus
efficit̃ buffo:aut ioculator,vł̃ hiſtrio.& tũc recurrẽdũ
eſt ad c.vnicũ.eo.ti.in vj.Qñdoq; exercet artẽ maſſa-
riæ, vel macellatoris,vel tabernarij officiũ. & tũc re-
currendũ eſt ad cle.j.eo.ti.Qñq; ẽt portat arma,& re
currendũ eſt ad c.ij.s̃.eo.Qñq; ẽt portat certas veſtes
ꝓhibitas.& hr̃ in cle.ij.eo. ti. Interdum autẽ clericus
exercet aliquã negotiationẽ. & tunc tene,quod dixi.
s̃.poſt Ioan.And.diſtinguẽdo tñ,quia aut exercet ne-
gotiationẽ incedendo in habitu.& tonſura.vt.s̃. teti-
gi.licèt do.Ant. nõ videat̃ dictã diſtinctionẽ põderaſ-
7 ſe.† Interdũ aũt cleric⁹ ĩmiſcet ſe delictis.& ſic enor-
mitatib⁹: & tũc ſi ĩcedit in habitu , & tõſura clericali
vr̃ tũc,quod gaudeat priuilegio clericali.de ſen.excõ.
ſi iudex.li.vj.& facit,quod no.Io.An. in c.cõtingit.l.
vlti.ſuꝑ gl.ſuperius.alle.Si aũt nõ incedit in habitu,
& tõſura: & tũc ſi cõſtitutus eſt in minoribus ordini-
bus,vr̃ qđ nõ gaudeat priuilegio clericali ſi depñẽda
tur in illis ẽt ſi alia monitione.vt hic tãgit do.Ant. &
ſic dicit poſſe intelligi.c.j.j̃.de apoſtatis.& ĩ c.ex ꝑte.
el.iij.j̃.de priu.Si aũt ſit ↄſtitutus ĩ ſacris,tũc dicit,ꝙ
monitus ſit.& nõ deſiſtit,& depñẽſus ſit in ipſis enor-
mitatibus,nõ gaudebit priuilegio clericali.per id,qđ
hr̃.j.de ſen.excõ. perpẽdimus. & c.contingit. & in c.
audiẽti.a.Se⁹ ergo , ſi nõ fuerit monitus. & ſic reſidet
hic do.An.¶Sed aduerte,q̃a quatenus dicit de cõſti-
tutione in minorib⁹ vr̃ eſſe ↄ̄ caſus.c.ſi iudex laicus .
de ſen.excõ.in vj.vbi ſimpliciter vult,ꝙ clericus ſi nõ
fuerit monitus gaudeat priuilegio clericali: licèt non
portauerit habitum,& tonſurã quis tunc ſi ſit captus
per iudicẽ ſecularem debeat remanere penes ipſum,
donec fuerit cognitũ per iudicẽ eccleſiaſticũ de cle-
ricatu. & ſic etiam quotidie ſeruatur. Inn. in c.j.j̃.de
apoſtatis.vr̃ velle , quod clericus cõſtitutus in mino-
ribus,ſi faciat actum contrariũ clericatui: vt quia aſ-
ſumat vxorẽ,vel etiã aſſumat arma.& immiſceat ſe ſe
uis, q̃a tũc perdat priuilegiũ clericale. ¶Aduerte tñ,
licèt ipſe nõ dicat,quod ſi cõſtitutus in minoribus ac
cipet vnicã,& virginẽ nõ ꝑderet priuilegiũ canonis ,
ſi quis ſuadẽte.nec priuilegiũ fori,quò ad criminalia,
ſi incedat in habitu,& tonſura,de clericis cõiugatis.
c.j.in vj.ſecus ſi accepiſſet viduam,vel non incederet
in habitu clericali,per ea,quæ ibi habentur.ſi autem
conſtitutus in minoribus non faciat actum per quem
ꝑdat priuilegium clericale , nõ incedat tñ in habitu,
& tonſura, tunc vr̃ quòd non perdat priuilegiũ cano
nis,nec etiam priuilegium fori:niſi poſt trinam moni
tionẽ per ea,q̃ habent. in d.c.ſi index.ſaluo niſi con-
ſuetudo aliud haberet , vt notabiliter videtur velle
Inno.in d.c.j.quod tene menti.tñ communiter videt̃
practicari,quod non perdit,niſi poſt monitionẽ.¶Itẽ
aduerte,quia Io.in prællegato.c.cõtingit . ſuper glo.
vr̃ diſtinguere tres caſus principales . quia, aut cleri-
cus incedit in habitu ,& tõſura, & tunc tene quæ ſu-
perius dixi, aut non incedit,tunc dicit, quod per ha-
bentẽ iuriſdictionem etiam ſi per laicũ deptehendat̃
in delicto,vr̃ poſſe puniri ꝑ c.j.de apoſtatis.& de pri-
8 uile. ex parte.el iij. ¶†Sed alius percutiens clericum
ſi ignorauerit eũ clericũ nõ incidit in canonẽ,ſecus ſi
ſciuit,de ſent.excom. ſi vero aliq̃s.ſed certe hoc caſu
quò ad habentẽ iuriſdictionẽ vr̃ ſeruandũ,quod hr̃ in
c.ſi iudex laicus.de ſen.excõ.in vj.¶Interdum autem
tertio cõtingit, ꝙ non portat habitũ clericalẽ,nec tõ-
ſurã,& tũc ſi immiſcet ſe enormitatibus , & ꝑſeuerat
in illis.vt quia ſtat ad ſtratã derobãdo, & tũc vr̃ poſſe
offendi ꝑ ſcictẽ,etiã ꝑ nõ habentẽ iuriſdictionẽ, ſine
pœna tñ, c.ſi q̃s ſuadẽte. ꝑ id, qđ hr̃ in c.ꝑpẽdimus p̃-
allegato.Si autẽ nõ ꝑſeuerat, ſed cõmiſit aliqđ deli-
ctũ,& tũc ſi ter monitus nõ deſiſtit reſumẽdo habitũ.
ꝑdit priuilegiũ clericale,ꝑ ea,q̃ habent̃ in iuribus p̃-
allegatis a ↄ̄rio ſenſu.& adde prædictis , ꝙ cõſtitutus
in minoribus,ſi interfecit aliũ,vel aliàs mutilauit ali
quẽ in aliquo mẽbro,ꝙ tũc ꝓpter hoc efficiat̃ irregu-
laris,& vr̃ ꝑdere priuilegium clericale. vt in cle.ſi in-
ırioſus.& ſic etiã poſſet intelligi,quod hr̃.j.de apoſta-
tis.c.j.& in c.ex ꝑte.de priui.el iij.licèt etiã alij intel-
9 lectus in dictis iuribus ponantur. ¶†In glo.iij.in fi.q̃
aũt negotiatio dicat̃ clericis eſſe ꝓhibita. & q̃ nõ,re-
mittũt do.ad ea,q̃ habent̃ in Spe.in ti.de cle.cõiuga.
in ver.ſed ꝙ dices.do.An.hic dicit,ꝙ eſt dña inter ne-
10 gotiationẽ,& artificiũ dicens † ꝙ negotiatio clericis,
eſt ꝓhibita,ſed artificiũ nõ:per ea q̃ habent̃.lxxxviij.
di.ꝑ totũ,& maximè in c.eijciens. & in c. qm̃ nõ co-
gnoui.& xcj.di.c.clericus. Ad primũ aũt de negotia-
tione.facit,ꝙ hr̃ in c.j.& ij.j̃.ne clerici,vel mona.Ad
ſm videlicet de artificio.facit,quod hr̃ de conſe. di.v.
11 nũq̃. & in prælle.c.clericus. † Quæ aũt dicat̃ nego-
tiatio,& ſic q̃d ſit negotiari,dicit,ꝙ eſt, qñ res empta
nõ mutata materia alteri vẽdit̃ . nam hæc negotiatio
appellatur,& vr̃ eſſe ꝓhibita clericis, per ea,q̃ hãbẽ-
12 tur in d.c.eijciens.¶†Artificium vero eſt,qñ q̃s emit
aliquã formam,vt ſi forte euicit,& faciat caniſtrum,
vel emat cartham,& ſcribat libros,vel emat aliqđ li-
gnũ,& fabricet aluea apiũ, vel aliud ſimile, vel emit
filũ,& faciat rethia,& his ſimilibus,vt hr̃ in p̃al.c.nũ-
quã.nã ſm d.An.tales nõ dicunt̃ mercatores,nec ne-
gotiatores , ſed potius artifices ſtricto ſumpto voca-
bulo , & ſic negotiari dr̃ in cõmercijs. vt j̃.de ver.ſig.
c.forus.ver.negotiũ.& reſidet hic do.An.dicẽs etiã,ꝙ
ſi poſſeſſiones emant̃ ad finẽ vẽdẽdi fructus percipiẽ-
dos, quod erit negotiatio artificio miſto , cuius rõne
vr̃ tota dicenda negotiatio ſic innuit,ꝙ talis negotia-
tio ſit ꝓhibita clericis.Sed forte iſtud non vr̃ verum ,
ex quo interuenit artificiũ . nam videtur potius pro-
pter talem miſturã licitè hoc eſſe permiſſum.facit , ꝙ
bi in ſacris.infra de ſepulturis. & ꝙ notauit Io.An.s̃.
c.proximo. ¶Speculator aũt in loco præallegato di-
13 cit † ꝙ quædam ſunt negotia clericis prohibita. quę-
dã aũt permiſſa. Prohibita autẽ ſunt hæc. ꝙ ſit taber-
narius, vel mancellator, vel etiã aptãs pelles,ſeu co-
ria,vel etiã,ꝙ locet operas ſuas ad ligionizandum.nã
iſta vident̃ eſſe vilia officia, & ſordida, & cõſequẽter
prohibita clericis.facit,ꝙ hr̃ in l.ij.C.de Epi.& cle.&
in l.munerũ.§.fi.cũ l.ſe.de mune.& hono. dicit tñ, ꝙ
nõ reprobat quominus in propria vinea poſſit ligoni-
zare.Præmiſſa aũt negotiatio eſt honeſta, & alias nõ
reprobata,nec ꝓhibita clericis,vt ſi ſcribat libros, vel
facit rethia,vel fabricat aluea apiũ,vt in p̃al.c.nũquã.
& etiã honeſtã mercaturã , & ſic ſi honeſte mercetur
emẽdo,& vidẽdo vr̃ permiſſum.l.ij.C.de Epi.& cler.
& ſic reſidet glo.xiiij.q.iij.in ſumma vr̃ cõcludere, ꝙ
negotiatio cõſiſtens in artificio ſit ꝑmiſſa clericis. ſed
vbi cõſiſtit in emendo,& vendẽdo forma nõ mutata:
tunc iſta vr̃ eſſe ꝓhibita clericis,licèt laicis ſit ꝑmiſſa
& hoc ideo , quia talis mercatura, vt plurimũ non ſit
ſine mẽdacijs , & periurijs.de pęni.diſtin.v.qualitas.
lxxxviij.diſt.c.fornicarij.& hoc vr̃ ẽt ſatis probari ibi,
& in dicto c.efficiens.eadẽ diſt.ſentit tñ glo.prælle-
gata in dicta ſumma , ꝙ cauſa neceſſitatis ſubſiſtente
poſſit talẽ negotiationẽ facere faciẽdo cã honeſta,vi-
delicet ſine mẽdacijs ,& periurijs,& cũ p̃tio modera-
to eijcendo veritatẽ,& nõ mẽdaciũ, & tantũ volo lu-
crari: q̃a ſic vr̃ eſſe ↄueniẽs,hoc enim mõ negotiatio
etiã emẽdo , & vendẽdo in eadem materia in ſe licita
eſt,vt etiã voluit tex.Aug. qui hr̃ in illo.c.quoniã nõ
cognoui. & hoc caſu põt ſaluari dictũ Spec.& facit,ꝙ
not.&

no.& quod etiã ibi dixi.ſ.c.proximo. regulariter aũt
negotiatio q̃ fit in emẽdo,& vẽdẽdo,in eadẽ materia
intelligiẽ clericis eſſe ꝓhibita ꝓpter rõnẽ, quã ſupe-
rius dixi,vt probare vr̃ ibi de fornicarijs.& c.eijciens.
14 & voluit gloſſ.in dicta ſumma.xiiij.q.iij.¶†An autẽ
liceat clerico locare alteri domum ſuam , qui teneat
tabernam, vel macellum,dicendum eſt,ꝙ ſic per ea,
quæ habẽtur in l.ij.C.de Epi.& cler.in l.ancillarum.
ff.de peti.hære.Nam honeſti viri etiam hoc faciunt .
Per ſe autem nõ debet exercere tabernam:vt in cle.j.
hoc eod.tit.Aduerte tamen, ꝙ iſtud nomen tabernæ,
quandoque ſumiẽ latè pro apotheca cuiuſlibet nego
tiationis , vel artificij.l.taberne.& l.cõqueritur.ff.de
fundo inſtr.¶In gl.pe.in fi.& aduerte,quia litera hic
loquitur, qñ iſti clerici dimittebant diuina officia, &
exercebant negotia ſecularia,tñ idem dicas etiam, ſi
non dimiſiſſent diuina officia,qa talia negotia ſecula
ria ſunt eis ꝓhibita.ĩ.ne cle.vel mon.c.j.& ij. & ideo
ſubaudiendũ eſt maximum,qa ẽt tunc qñ non dimit
terent diuinũ officium haberet locũ, ꝙ hic dr̃,ꝙ ſi ter
moniti non deſiſtant ꝑdunt priuilegiũ clericale, quò
ad res.& dicunt ẽt aliqui,ꝙ ſi ſunt coniugati ẽt ſi non
moniti, dũmõ negotiationibus inſiſtãt perdũt priuile
giũ clericale.allegant de clericis coniugatis.c.Io.Sed
demũ in hoc eſt dicẽdũ,vt hr̃ in c.j.de cler.cõiu.in vj.
Si aũt eſſent clerici in minoribus,& nollent deſiſtere
moniti:quia pñt recedere ab habitu clericali,& laicis
hærere negotijs,negotiatio eſt ꝑmiſſa,licẽt & ipſi pec
cent,ſi miſceãt mendacia,vel periuria,qa tũc ſm Inn.
habebit locũ,qđ hic dr̃,ꝙ perdũt priuilegiũ clericale,
& intellige,quò ad res,ſi incedãt in habitu,& tonſu-
ra,ſed ſi non incedant in habitu,& tonſura , perdunt
quò ad oĩa,vt tetigi.ſ.in gl.ij.¶In gl.fi.ibi:eodẽ priui
legio gaudent.Quæ aũt ſit rõ.tangiẽ ꝑ gl.in c.ex lite-
tis.ĩ.de pignorib⁹. & in c.ſimiliter.xvj.q.j.Nã ſm gl.
15 ratio eſt,†qa bona clericorũ ſunt obligata eccleſiæ ꝓ
mala adminiſtratione ipſorũ. Sed certe iſta ratio non
eſt vña vt dicit do.Flo. qa ſm hoc nõ haberet locũ di
ctũ gl.in clerico nullã habente adminiſtrationẽ eccle
ſiæ,vel beneficij.ſecus in clerico beneficiato, & ideo
ipſe dicit,ꝙ rõ eſſe põt, qa res acceſſoriæ ſunt ad pſo-
nã,& iõ ſequunẽ priuilegiũ ipſius perſonæ.de reg.iu.
acceſſoriũ.lib.vj.& facit,ꝙ inferius diceẽ.¶In ea.glo.
ibi:ad tp̃s.hic adde,qđ etiã hr̃ in tex.& gl.in cle.j.hoc
ti.in verbo oĩno. licẽt in præcedenti lectione allega-
uerim in verbo q̃ diu.¶In ea.gl.in fi.de clerico coniu
16 gate.dic hodie,vt hr̃ in c.j.de cle.coniu.in vj. ¶†Ex-
tra gl.hic tangunt doc. an clerici de bonis obuentis a
patre,vel ab alio aliunde,q̃ ab eccleſia debeãt ſolue-
re collectas,& datia cõitati,vel dño loci.vr̃ ꝙ non:qa
mutata conditione pſonæ ad quã res deuenit,vr̃ mu-
tari condõ rei.facit,ꝙ hr̃ in c.j.de iure pat.in vj.& qđ
hr̃ in l.j.C.de imponenda lucratiuorum deſcri. a con
trario ſenſu.lib.x.& ff.de acq.hære.l.Paulus rñdit, In
cõtrarium facit,qđ hr̃ in l.ij.§.ex his.ff.de ver.obl.ex
perſona hr̃dis non mutatur cõditio obligationis.¶Io.
And.hic remittit ad Spec.in ti.de cle.coniu.§.j.verſi.
ad huiuſmodi autẽ ſequẽti ver.Spe.tãgit tres opinio-
nes . vna eſt, qđ ſi q̃rit de collectis p̃teritis impoſitis
antequã bona,vel poſſeſſiones deuenirent ad clericũ,
tunc ad illas tenebitur clericus, ſi nõ fuerunt ſolute ,
quãq̃ poſſeſſio fuerit ꝓ illis obligata, ſed ꝓ impoſitis
poſtea nõ tenebiẽ.ar.l.cũ qdã.§.fiſc⁹. de vſur.¶Scđa
fuit opinio, ꝙ dẽat diſtingui,an in tali, poſſeſſione eſ-
ſent annexa onera , qa erat aſcripta in ęſtimo ꝓ ſoli-
do,& libra, & tũc teneaẽ clericus:qa onera realia in-
dicta poſſeſſionis trãſeunt in quẽlibet poſſeſſorem cũ
onere l.minoris.§.p̃rimoniarũ.ff.de mu.& ho.& l.re-
ſcripto.§.fi.e.ti.An vero poſſeſſiones nõ cẽnt grauatę
mõ p̃dicto,& tũc poſtq̃ ad clericũ ꝑueniũt,nõ teneaẽ
ſoluere. ¶Tertia,& vltima fuit opin.qđ iſta aſcriptio
poſſeſſionũ,quã faciũt iter ſe laici,dũ imponũt colle-
ctas attento quod non eſt perpetua:ſed variatur ſm
tp̃is neceſſitatẽ,non inducit onus reale:& ideo poſtq̃
poſſeſſiones ad clericũ deuenerũt,erunt immunes:ar
gu.c.j.de iure patro.in vj. ¶Secus ſi poſſeſſio deberet
certũ,& perpetuũ cenſum : quia tũc eſſet onus reale,
& cũ illo onere tranſiret in clericũ.xj.q.j.ſi tributũ.&
facit etiã,quod habetur in c.j.de immu.eccle.in vj.&
in c.q̃q̃.de cẽſi.co.li.& in cle.pñti.de cenſi.& in hac
vlti.opi.reſidet Spe.& illã etiã tenet hic Io.de Lig. &
d.Ant.hic.& Arch.ĩ p̃al.c.j.de immu.ecc.ĩ vj.& ẽt d.
Pe.hic.d.Flo.hic dicit, ꝙ quoddã eſt on⁹ reale quod-
dã pſonale,& quoddã miſtum.exẽplũ primũ,qñ ſol-
uiẽ certũ tributũ annuatim: & tunc,qa eſt onus reale
trãſit in quẽcunq;.facit,qđ.ſ.dixi,& qđ hr̃ in p̃al.c.ſi
tributum.¶Exemplum ſecũdi, qñ imponitur aliqua
collecta per capita,vt qđ quilibet tm̃ ſoluat,ſiue ſit di
ues,ſeu pauper:& tunc ad iſtud onus nõ tenentur cle
rici etiam ſi habeant bona patrimonialia,vel aliunde
quęſita,q̃ ab eccelſia:quia perſona clericorum nõ eſt
ſubiecta ipſis laicis.ſ.de foro comp.ſi diligenti.¶Exẽ-
plum tertij in collecta quæ imponitur per ſolidũ,& li
brã:& tunc dicit,ꝙ pro collectis p̃teritis impoſitis an-
teq̃ poſſeſſiones deuenirent ad clericũ,ſi nõ erant ſo-
lutæ,tenebitur clericus,quaſi poſſeſſio fuerit pro illis
obligata.ſed non pro alijs,quæ imponũtur poſtq̃ de-
uenerunt ad eum : qa ille imponunẽ perſonæ pro re-
bus:ideoq; cum perſona non ſit ſubiecta,non poterit
imponi ipſi clerico. alle.quod hr̃ in d.l.reſcripto.§.fi.
¶Sed aduerte,qa hoc videretur verũ,qñ forte ex for-
ma ſtatuti bona ſunt obligata pro collectis:aliàs cum
obligatio bonorũ non inducat niſi in caſibus exp̃ſſis
in iure.C.in qui.cau.pignus tacite contrahatur.vide-
retur , ꝙ ẽt pro præteritis collectis non poſſit clericus
ꝯueniri:ſed illi cui fuerunt impoſitæ . ¶An aũt poſſit
teneri modus,ꝙ pro poſſeſſonibus, quæ deueniũt ad
clericos poſſit imponi collecta.Bar.tãgit in d.l.reſcri
pto.§.fi.& concludit,ꝙ pro poſſeſſionibus , quas hñt
clerici tp̃e,quo fieret ſtatutum non poſſit prouideri,
cum collecta imponatur pſonis pro rebus.d.l.reſcri-
pta.§.fi:cũ ibi notatis.& perſona clerici non ſit ſubie
cta,pro poſſeſſionibus aũt q̃ nondum iuiſſent ad cleri
cos, dicit poſſe fieri ſtatutum , ꝙ oĩa prædia intelli-
gantur tributaria,& obligata pro collectis. nã tũc po-
ſtea trãſibunt ad quemcunq; ẽt clericum, cum onere
ſuo,& ſic dicit,ꝙ fecerũt Peruſini. Eugubini verò ali
ter prouiderunt,videlicet, ꝙ oẽs ſubditi donarẽt poſ-
ſeſſiones cõi.& econtra:cõe dedit eis cum onere ſol-
uendi collectas,& ꝙ ſint obligatæ pro collectis,& qđ
non poſſint vendere alicui,niſi cum onere ſoluendi ip
ſas collectas.¶Sed aduerte,quia primus modus non
videtur oĩno tutus ex eo,quia licẽt ſtatuatur,ꝙ præ-
dia ſint obligata pro collectis, non videtur ſufficere ,
quia iſta obligatio bonorum, & ſic hypothecæ habet
accedere obligationi pſonali.facit, ꝙ habetur in l.ij.
C.de luitione pignorum . & ideo in pſona clerici nõ
potuit dari obligatio perſonalis,cum non ſit perſona
ſubiecta laico condenti ſtatutum,vel imponenti col-
lectas.non ergo poteſt conſequenter habere locũ ob-
ligatio hypothecæ pro collectis q̃ imponunẽ.poſtquã
poſſeſſiones deuenerunt in clericũ,& iſtud tenuit ip-
ſe Bar.met.in quodã cõſilio ſuo, qđ incipit in aliqua
poſſeſſione.nec vr̃ etiam proficere,ꝙ ſtatutũ ſit,ꝙ in-
telligantur tributaria ꝓ collectis:qa nõ põt appellari
tributũ,ex quò variaẽ ſm varietatem tp̃is,ſeu tpalem
neceſſitatem

neceſſitatẽ,nec reperitur certũ,qđ a ꝑpetuo eſſet de-
bitũ ꝑ id, qđ tetigi in tertia opinione poſt ſpe. vnde
tutior vr̃ practica Eugubinorũ,hoc tñ adiecto, ꝙ cõe
adiecerit,qñ dedit poſſeſſiones, ꝙ non debeant vẽdi
alteri ſine onere collectarum,& qn non teneatur ad
collectas,& ꝙ intelligat̃,& ſint obligatæ ꝑ collectis,
& ſi aliter nõ valeat vẽditio ad ꝑiudiciũ cõis ꝑ id,qđ
habet̃ in l.ſi creditor.§.ſi.ff.de diſtractione pig. nã vr̃
ꝙ tunc ꝓpter tale pactũ ſiue venderent ei,qui nõ ha
berent ſoluere, venditio ſit nulla:& per ꝯñs poſſunt
tolerari. tñ iſte modus non eſt etiã ſine dubitatione:
qa vr̃ fieri in fraudẽ eccleſiaſticæ libertatis, nedũ ipſi
clerici pñt libere emere ꝯ id,qđ hr̃ in c.ſi. de immu.
eccle.& in vj.ꝑ Io.An.iõ melior eẽ modus videretur
ſtatuere,ꝙ ſi poſſeſſio trãſferat̃ in nõ ſubiectũ, tenea
tur transferẽs ad collectas ſi quas cõtingat ꝑ ea de-
bere imponi.Quid añt ſi clericus hẽt bona cõia cum
fratribus, & vult oĩa defendere a collectis,an poſſit.
tangit Spe.in ti.præalle.& cõcludit, ꝙ nõ.qa ſub de-
tentu priuilegij non dẽt publica vtilitas vacillari.l.ij.
de priuile.ſcolari.li.xij.vñ ſm eũ iudex ex officio co
ger eos ad diuiſionẽ.l.ij.C.qñ, & quibus quarta ps.
li.x.vel coget illos ad ſoluendũ pro ſua rata. Et idem
dicit ſi frater clerici donat partẽ ſuã clerico,vt ſic fiat
immunis a collectis.Nã ſi hoc fiat in fraudẽ, & con-
ſtet tunc cogetur ad collectas ꝑ ſua parte, & ipſe cle
ricus debebit ſoluere pro illa parte.ar.l. q ſub ꝑtex-
tu.C.de ſacro.eccle.præſumitur etiã fraus, qñ frater
reperit̃ poſſidere poſt donationẽ ſicut prius poſſide-
bat.facit.l.iiij.C.de natu.libe.& l.j.& ij.C.de pe.hæ
redi.& ſimiliter ſi omnia bona ſua donauerit,vel ma
iorem partem per l.omnes.§.lucius.ff.de his, quæ in
frau.credi.& hæc tene menti, quia ſunt quotidiana.
16 ¶†Vltimate tangit hic do.Pe. talẽ qõnem monaſte-
riũ ſancti galgani dioece Vulteranæ,hẽt venã ferri in
in territorio herbe. & facit cõduci ꝑ territoriũ ſenen
ſe,an debeat ſoluere gabellã ſenenſibus.videret̃, qđ
ſic.qa clerici tenent̃ ſoluere de his,q̃ gratia negotiã-
di cõducunt.in c.e.ꝑſenti a cõtrario ſenſu.& ibi glo.
de ſenſibus.& ꝓbatur etiam idẽ tex.& gl. de cẽſibus
q̃q.l b.vj.fin.Aliter tenet hic cõtrariũ poſt Fed. de ſe-
nis.dicẽs,ꝙ cõtrariũ poteſt hẽre locũ in rebus eccle-
ſiæ:qa ille vident̃ eſſe immunes.Præterea potes dice
re,ꝙ nõ eſt ſimplex negotiatio:qa nõ ſit de rudi ma
teria ꝑcepta,ſed artificioſè aptatur id, ꝙ percipit̃ ex
17 vena,& poſtea vẽdit,facit,qđ tetigi ſuperius† ponẽ-
do differẽtiã inter negotiationẽ,& artificiũ,& hęc di
xi ꝓcedere,qñ vena eſſet eccleſiæ: ſed vbi eſſet alte-
rius, & eccleſia emeret ab illo poteſtatẽ faciendi fo-
di ex illa vena ad certũ tempus. an tunc deberet ſol-
uere gabellam.& dicit, ꝙ ſi haberet artificioſè aptari
in aliquo loco monaſterij ad hoc apto,ꝙ tunc,qa ar-
tificioſè aptat̃,& in loco ad hoc apto ꝓpter aquã, &
alia occulte ibi exiſtẽtia in loco monaſterij,ꝙ tũc nõ
dẽret ſolui,quaſi eſſet fructus prædij,ſeu loci mona-
naſterii.facit, ꝙ habetur in l.cũ qdam.ff.de fundo in
ſtru.cũ ibi notatis per Bar.Secus dicit ſi in alieno ter
ritorio haberet artificioſè aptari de quo hic latius ꝑ
18 eũ.¶†Vltimo potes addere his,quæ dicta ſunt in ca-
pitulo præcedenti circa veſtes clericorum, qđ veſtis
clericalis videtur,ꝙ de iure deberet eſſe longa vſque
ad talos,ſeu collũpedis, ad ſimilitudinẽ veſtis Aarõ.
xxiij.diſt.non liceat.tamẽ,quia vt dictum fuit ibi at-
tendi debet conſuetudo in iſtis veſtibus, & notauit
etiam gl.xxj.q.iiij.in ſumma.vbi etiam tangit,an cle
rici poſſint portare cendalum,ſeu ſoderatas veſtes de
cendalo, & concludit,ꝙ ſic:& vr̃ ſufficere,quod non
ſint nimis breues,nec nimis longe,per ea quæ habẽ-
tur in d.c.clerici.¶ Item aduerte,quia inducitur tex.
iſte per domi.Pe.ꝙ clericus poſſit pro ſe allegare ſta-
tutum laici generaliter loquens,& illo vti,de quo re
mittit ad ea,quæ habentur in ca.j.infra de nou.ope.
nuncia.& ſ.de eo qui mit.in poſ.c.cũ veniſſent. Sed
melius vide per Io.An.in c.ſi.de offi.dele.in vj.in no
uella.& ſ.de foro cõpe.ſi diligenti.¶ Qñ añt ſtatutũ
loquitur expreſſe de clericis, vel rebus eccleſiarum,
tũc propriè habet locum,ꝙ habetur.ſ.de cõſt.eccle-
ſia ſanctæ Mariæ.vbi nõ videtur valere ſtatutũ laici,
& expreſſe diſponens ſuper cle.vel rebus eccleſiarũ,
etiã ſi reſpiciat fauorẽ eccleſiæ.¶ Inducit ẽt iſtũ tex.
ad aliam quæſtionẽ,videlicet, ꝙ ſi clericus petat exe
cutionẽ inſtrumenti contra laicum in foro ſeculari
ſm formam ſtatuti,ꝙ poterit contra clericum obijci
exceptio,& præſcriptio ſtatutaria. allegat, ꝙ hr̃ in c.
venerabilis.ſupra de exceptio.& quæ ibi notantur ꝑ
Innocen.&c.

Nota. hanc quæſtionẽ.

De cohabitatione clericorum & mulierum. Rubrica.

¶ Iſta rubrica continuatur ſic.viſum eſt.ſ.in ꝑceden
ti generaliter de vita,& hone.cleri.verũ, qa cohabi-
tatio mulierũ cũ clericis, vt plurimum redit in ho-
neſtam vitã clericorũ.ideo poſt præcedentem ti.po-
nit iſtũ.de materia in decretis.xxxij.diſt.interdixit.&
c.nullus.& c.præter hoc.& xxxiij.di.c.ſi. & lxxxj.di-
ſtin.per totum.

SVMMARIVM.

1 *Cohabitatio clericorum, & mulierum eſt prohibita, & nu.4.*
2 *Cõſanguineis & propinquis pauperibus ſubuenire poteſt licitè rector eccleſię de bonis eccleſiæ, & nu.6.*
3 *Mulier non debet accedere ad altare, dum celebrantur diuina, nec miniſtrare presbytero, nec debet etiam in choro cum clericis ſtare, vel ſedere.*
5 *Fœminam tenere, an licitum ſit clerico, vel presbytero infirmo.*

a INhibendum. Sacerdos [a] fęminas quas ẽt antiqui canones permittunt, ſi ſuſpectę ſint, ſecum retinere nõ debet.h.d.
¶ Et ſunt duę partes principales,ſicut
duo principalia dicta.ſecunda ibi,ſed
neque.In tex.ibi:fœminas.ſ.extraneas. & ſic bene ſe
quitur infra, ſed neque.¶ Item ibi amitam.i. ſororẽ
panis.Item ibi ꝑſumant.ſupple,qñ celebrantur diui
na.nam alias bene accedat. Item ibi:infra cancellos.
ſed in choro cum clericis qui diuidit̃ per cancellos
1 ab altari.ſ.ti.j.c.j.¶†No.primo, ꝙ regulariter coha-
bitatio clericorum, & mulierum eſt inhibita. Et no.
quod inhibita eſt nedum reſpectu extranearũ mulie
rum:ſed reſpectu ꝯſanguinearũ ſi ſint ſuſpectæ.vt qa
2 ſint iuuens,etiam ſimiliter clerici.¶†Itẽ no.ꝙ rector
eccleſiæ licitè ꝑt de bonis eccleſiæ ſubuenire neceſſi
tati,& indigentiæ conſanguineorũ, & propinquorũ,
quando ſunt pauperes.facit,quod habetur in c. non
ſatis lxxxvj.diſt.de quo etiam hic in gl.in verbo.ſi mi
niſtrat.& facit,quod habetur.j.q.iij.c.peruenit.cũ ibi
no.tex.tñ ibi vr̃ facere in oppoſitum,ſed ſolue,vt ibi
notatur,& tangam ſuper glo.prædicta.¶ Item not.ꝙ
aliud videtur eſſe vicus, aliud villa.facit, ꝙ habet̃ in
3 c.ſi ciuitas.de ſen.exc.in vj.¶†Item no. ꝙ non eſt li-
citum mulieri accedere ad altare,dũ celebrantur di-
uina,nec miniſtrare ꝑsbytero, nec dẽt ẽt in choro cũ
clericis ſtare,vel ſedere, qđ ꝓcedit ẽt ſi fuerit monia
4 lis.vt ĩ c.ſacratas.xxiij.di.¶†In gl.ij.ibi: ſic ſolue &c.
hæc

a Sacerdos. Do.Ab. ſũmat duob[9] modis.vnde eum. Et ſi q[illegible], an clerici poſſint licitè ſecũ admittere mulieres diſtingue, vt hic per do. Henr. Boy.

hæc ſol.cõiter teneẽ.ſ.qñ nõ ſũt mulieres ſuſpectę,
tũc liceat teneri,qñ nõ extraneæ,ſed cõſanguineæ,
ſecus qñ eſſent ſupectæ,vt quia ipſe mulieres eſſent
iuuenes, & ſılr clerici, q̃a tũc non eſt licitũ illas te-
nere,licèt ſint cõſanguineæ,vel ſint de pſonis hic po
ſitis.Idẽ dicit Io.An.ſi nõ ſint mulieres ſuſpectæ ſi te
neant pediſſequas: quia propter illas poſſet eſſe ſu-
ſpicio. & iõ nõ poſſent tales pſonas cũ iſtis pediſſe-
quis ſecũ retinere p iſtũ tex. ſed ſine illis ſic. Qñque
verò ſunt ſuſpectæ,& tũc nõ liceat illis retinere, etiã
ſi ſint cõſãguineæ.Et idẽ & forti' de extraneis.¶Aut
nõ ſunt ambo iuuenes,ſed ambo ſenes,ſeu antiq.&
ſic uel ſılr ſine ſuſpicione,& tũc dicit,ꝙ licet retinere
ẽt ex̃neas,ſed hoc nõ puto tutũ,quia nõ reperiẽ iure
cautũ,ꝙ poſſit extraneas mulieres retinere ſecũ, ſed
potius oppoſitũ,cũ regulariter prohibeaẽ cohabitare
mulierib',& ſolũ reperiaẽ de cõſanguineis pmiſſum
qñ nõ ſunt ſuſpectæ. ¶Interdum aũt vna pars eſt ſu-
ſpecta, vt q̃a clericus eſt iuuenis,& mulier antiqua,
vel cõrio:& tũc dicit, qđ nõ eſt licitũ tenere ex̃neas,
ſed cõſanguineas,ſic ſi ſint tales, qđ nõ indigeãt pe-
diſſequis:ſecus ſi haberẽt pediſſequas, quia nõ eſſet
licitũ illas tenere propter pediſſequas, ꝓut p̃dixi &
intellige ſm eũ, qđ non põt retinere intra eccleſias,
vel domos eccleſiæ, etiã ſi ſint collegiatæ, quia licèt
p̃latus nõ ſit ſuſpectus,tñ eſſe põt ꝓpter alios cleri-
cos ſuſpicio ſiue etiã nõ ſit collegiata. eadẽ rõ eſt, ſi
clericus hẽt ibi ↄuerſari. Si aũt vult extra eccleſiã,&
domos eccleſiæ tenere cõſanguineas nõ ſuſpectas li
citũ erit, & etiã poterit,ſi ſint pauperes de bonis ec-
5 cleſiæ alimẽtare eas per id,quod hic hẽ. ¶†An autẽ
proter infirmitatẽ licitũ ſit clerico, ſeu p̃sbitero te-
nere fœminã,vt ſibi ſeruiat,ſi nõ ſit ſuſpecta, tamen
extranea ſit,dicit idẽ, ꝙ credit', ꝙ non eſt licitũ intra
domos eccleſiæ tenere ſi ibi ſint clerici iuuenes, ſed
extra dom' eccleſiæ licitũ erit etiã extraneã tenere,
ſi ſit tñ talis infirmitas,ꝙ ceſſet ſuſpicio. & hæc vera
in inferiorib' epis.Epis aũt nullã liceat tenere fœmi-
nam.C.de Epi.& cle.auth.Epiſcopus.& facit, quod
not.gl.lxxxj.di.legitur. ¶In eadem gl.in fi.Idẽ no.gl.
in c.cum oĩbus.lxxxj.di.in gl. in illis.in fi.not. benè
ex iſta gloſſ. & not.de dictione,iniquè,qñq; denotat
cauſam immediatam.facit,ꝙ no.Bart.in l.Gallus. in
6 §.ille caſus indifficilis.ff.de libe.& poſthu. ¶†In gl.
ſubminiſtret in fine.& nota bene diligenter gl.ꝙ cle
ricus põt ſubuenire indigentibus conſanguineis, &
potius debet ipſis ſubuenire,quã extraneis, ẽt de bo
nis eccleſiæ,non aũt debet dare diuitibus, vel etiam
dare tñ pauperibus cõſanguineis indigentibus,ꝙ fa
ciat eos diuites.Nec ob.ꝙ dictum eſt,ꝙ potius debet
dare cõſanguineis indigentibus,quã extraneis,vt hẽ
in c.peruenit.j.q.iij.vbi dẽ grauius eſſet pactũ dona-
re cõſanguineis, quã extraneis,q̃a debes dicere,qđ
vbi licitũ eſt dare extraneis, licitũ eſt etiã,& ſuis con
ſanguineis,imo potius,vt dixi dẽr ſubuenire eis indi
gentibus.verũ,q̃a cõiter extraneis minus daẽ,& con
ſanguineis,& attinẽtibus valde multum,adeo quod
ſola immẽſitas eſt quodãmõ modus,tunc ꝓcedit, ꝙ
grauius eſt peccatũ dare cõſanguineis,q̃ extraneis,
quia canõ p̃ſumit eſſe grauius,q̃a magis p̃ſumiẽ ec-
cleſiã læſã eſſe,vel plus lediẽ,qñ daẽ cõſanguineis q̃
qñ daẽ extraneis,põt ẽt exponi ibi grauius.i. cõius,
q̃a cõiter magis peccatur in dãdo plus ↄſanguineis,
q̃ extraneis. facit.xxxiij.q.xij. qd in oĩbus. & quod
ibi not. & ad materiã vide.xxvj.di.non ſatis. ¶Idem
adde,quia facit tex.ille.cum gloſ.pe.ꝙ ſi aliquis de-
putatus executor in teſtõ ad diſtribuẽdũ bona inter
pauperes, qualiter ẽt põt diſtribuere inter pauperes
conſanguineos.facit, quod hẽ in lege ſi mandauero.
§.ſi tibi.ff.mandati.& quod hẽ in c.nõ ſatis.allegato.
in gl.pe.de qua per Legiſtas in l. id qđ pauperib'.C.
de Epi.& cle.¶Itẽ adde, q̃a tenuit.hic.do.Pe.ꝙ cle-
ricus poſſit tenere ſecũ mulieres ẽt extraneas nõ ſu-
ſpectas, ſicut etiã tenuit do.An. & ꝓ hoc facit ꝙ no.
gl.in auth.Eps.C.de Epi.& cle.Sed certe illa glo. vẽ
intelligenda.ſm.§.preſbyteris.poſitũ in Auth.de Sã
ctiſſimis Epis.col. ix. in vltima charta.vbi loqtur de
matre,filia,& ſorore,& licèt dicat,& aliàs nõ ſuſpe-
ctas vẽ intelligenda de ſimilibus: & ſic de cõſangui-
neis:puta de matertera,& eadẽ rõne đ amita,p id,ꝙ
hẽ hic.facit,qđ hẽ ſ.de reſcriptis.c. ſedes. Et ꝙ extra-
neæ ꝓhibentur cohabitare cũ clerico, ſimplr vẽ eſſe
tex.in c.cleric' ſol',& c.cũ oĩb'.lxxxij.diſ.vẽ tñ,ꝙ p-
mitt.i.ſi clericus habuit filium añ claricatũ retinere
filiũ, & vxorẽ,p ea, q̃ hñr in d.c.cũ oĩb'. ꝙ tñ reperi
intelligendũ,dũmõ nõ diſtribuit bona eccleſiæ in il-
los, niſi forte eſſent pauperes:q̃a tũc poſſet eorũ in-
digẽtiæ ſubuenire p ea, q̃ tãgit hic gl.pe.de facto tñ
multoties ſeruaẽ opinio.do.An.& do.Per.Sed de iu-
rę verius vẽ eſſe,ꝙ dixi ſuperius. ¶Item adde,ꝙ ſicut
nulla fœmina dẽt habitare cũ Epo ẽt ſi ſit cõſangui-
nea,ſic ẽt,nec cũ monacho,vt dicit glo.in dicta auth.
Eps.Et etiam hic do.Pe.dicit ꝓhibitũ eſſe clericis ſe
balneare in balneo, in quo etiã mulieres balneãtur.
lxxxv.diſ.nõ oportet, & ibi etiã nedũ clerico, ſed ẽt
alijs ꝓhibet. ¶Vltimate etiã dicit,ꝙ nedũ non eſt li-
citum clerico retinere mulieres:ſed nec etiam acce-
dere ad hoſpitia illarũ,per id, quod habeẽ in p̃alle-
gato.c.clericus.xxxiij.di.in c.hoſpitiorum.quod not.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdotum appellatione comprehenduntur exiſtentes in ſacris, & nume.4.*

2 *Clericus ſuſpectus de fornicatione cum aliqua muliere monendus eſt ter antequam excommunicetur.*

3 *Confabulatio, & conuerſatio cum muliere præcedente ſuſpicione de incontinentia confirmat ſuſpicionem.*

5 *Concubina clerici, an ſubijciatur foro eccleſiæ.*

SI quiſquam. ¶Excõmunicã-
dus eſt clericus ĩ
ſacris,q tertio monitus a conſortio,&
colloquio mulieris nõ deſiſtit.h.d.nõ
diuiditur. ¶In tex.ibi,& aliquo.expo
ne &, pro aut,facit.l.quod ſæpe.ff.de
verb. ſig. nã ſm naturã ſubiectæ materię,copulatiua
reſoluitur in diſiũctiuã,& ecõtra,facit,qđ dictũ fuit.
1 ſ.titu.j.c.pe.& ij. ¶†No.ex tex.ꝙ appellatione ſacer
dotum cõprehenduntẽ etiã exiſtentes in ſacris ordi-
nibus, quod eſt verum in lata ſignificatione. Strictè
autẽ ſolũ ſignificat ſacerdotes,vt differãt ab alijs exi
2 ſtentibus in ſacris. ¶†Itẽ no.ꝙ qñ clericus eſt ſuſpe-
ctus de fornicatione cũ aliqua muliere monẽdus eſt
ter antequã excõicẽẽ. poſt trinã autẽ,monitionẽ non
deſiſtens.ſi inueniaẽ fabulari ſecũ, vel aliquo modo
cõuerſari,debet excõicari.& eſt ſimile,quod dicit lex
ꝙ qñ aliquis reperit aliquẽ loqui cũ vxore, & habet
eum ſuſpectum, qđ poteſt coram teſtibus ſibi denũ-
tiare,& ꝓteſtari,ꝙ vlterius non loquaẽ,& ſi ter mo-
nitus ſimili forma nõ đſiſtit,& reperiat demũ ipſum
loquẽtẽ cũ ea ĩ domo,vel ĩ coquina,aut in p̃dio ſubur
bano hoc eſt in orto, p̃t eũ impune occidere.Si aũt
reperiat eum alibi: tũc ſi coram teſtibus eum depre
hẽdit poteſt eum deducere ad pręſidẽ loci, qui eum
poterit abſque alia cognitione tanquam adulterum
punire.in auth.ſi quis ei.C.de adulte.ex qua in ſimi-
li.ſecundũ Hoſt. tradita fuit hæc cõſtitutio huius.c.
3 ¶†Itẽ not. ꝙ confabulatio, & conuerſatio cum mu-
liere

liere præcedente ſuſpicione de incontinẽtia augmẽ-
tant,& confirmãt ipſam ſuſpicionem. ¶Item not. ꝙ
clericus peccare videtur fabulãdo cum mulieribus.
& dicit Ioan. And. ꝙ nedũ fabulari cum eis eſt pec-
catum: ſed etiam de eis fabulari peccatum eſt.vt no.
gl.xlij.di.c.vlti.¶Item not.ꝙ propter participiationẽ
delicti cum delinquente quis ſubijcitur iuriſdictio-
ni iudicis delinquentis . nam hæc mulier erat laica :
& tamẽ iudicatur a iudice eccleſiaſtico propter par-
ticipationẽ delicti.facit,qđ hr̃.C.de ſen.exc. ſi cõcu
binæ.& ſ.de poſtu.c.j.& adde ẽt,qđ hr̃ ꝑ gl.ĩ l.eos.
4 xxxij.di.¶†In gl.j.in fi.intellige.gl.ſane.videliect, ꝙ
appellatione clericorum etiã ſuperiores , & ſic etiã
exiſtentes in ſacris cõprehendũtur in lata ſignifica-
tione : ſed in materia ſtricti appellatione clerici cõ-
prehenditur clericus in minoribus tm̃ . facit , quod
no.glo.in c.literas.ſ. de filiis presby.An autẽ appel-
latione clerici cõprendatur Ep̃s.tangit Ioã.And. de
clerico. ægro.c.j.li.vj. & facit rubrica illa iuncto ni-
gro,ꝙ cõprehendatur, & eſt verũ,ꝙ in lata ſignifica-
tione comprehenduntur omnes deſeruientes eccle-
ſiæ.xxj.di.c.cleros.& adde etiã, quod hr̃.xvj.q.v.c.j.
vbi patet, quòd appllatione ſacerdotis interdum cõ-
prehenditur diaconus . hic autẽ nedũ diaconus : ſed
etiã ſubdiaconus cõprehẽdiĩ, quod intellige ex lata
ſignificatione:nam in ſtricta videnĩ contineri ſolum
p̃sbyteri. ¶In gl.fi.in fi.dicũt doctores cõmuniter, ꝙ
ſecunda opinio poteſt habere locum, quando cõtra
xiſſet matrimoniũ exiſtens in ſacris cũ muliere:quia
tunc debet redigi in ſeruitutem eccleſiæ,ex quò pu-
blicè ducta eſt in vxorem.ſimiliter filij eius.facit,qđ
hr̃.xv.q.vlti.c.cum multę.ibi tñ dicit glo. ꝙ eccleſia
perdit etiã hoc ius per conſuetudinẽ, quia illa con-
ſtitutio non eſt in vſu: & intellige, quia redigitur in
ſeruitutẽ eccleſiæ, cui fecit iniuriã. ¶Quid autẽ , ſi
fuiſſet monacha vr̃ ꝙ in ſeruitutẽ eccleſiæ, & etiam
monaſterij redigatur , quia vtrique fecit iniuriam.vt
voluit gl.xxvij.q.j.quæ Chriſto.¶Si aũt non fuit pu-
blice ducta in vxorẽ , ſed aliàs tenebaĩ in cõcubina,
vel aliter deliquit , vt hic dr̃:& tũc põt ꝓcedere pri-
ma opi.hoc voluit gl.in c.eos.xxxij.di.Do.An.tñ hic
dicit, qđ cum pęnæ diuerſæ a iure imponanĩ,vr̃ ꝙ ſit
in arbitiro iudicis q̃ imponat.facit,qđ no.gl.licèt ip
ſe nõ alleget in c. fraternitatis.xxxiij.diſt.dicit tñ,ꝙ
iudex poterit informari arbitrium ſuũ hoc modo, ꝙ
ſi publice ſit ducta in vxorẽ,efficiatur ſerua eccleſiæ:
aliàs cogaĩ intrare monaſteriũ.dicit etiã , ꝙ ſi aliqua
fuerit cõcubina clerici iniũgi debet ibi pœnitentia ,
& ſi renuat recipere,poterit excõicari, nec deinceps
abſoluere ſine ſatisfactione.ĩ.de ſen.excõ.ſi cõcubi-
na.& ĩ.de verb.ſig.ex parte . ſatisfaciet aũt monaſte-
riũ intrando. dicto c.fraternitatis. & hoc modo põt
dici. ꝙ redigeĩ in ſeruitiũ monaſterij. & ſic etiã põt
intelligi.c.eos.Quare aũt mulier iſta ſubijciatur foro
eccleſiæ,cũ ſit laica tangit gloſ.in c.eos.alleg.ſ.nam
dicit,ꝙ ideo ſubijciĩ, quia cenſeĩ delinquere in cle-
ricũ.allega.quod habetur.xj.q.j.placuit.poteſt ẽt di-
5 ci ſm̃ glo.ꝙ † cõcubina cenſeat eſſe de familia cleri-
ci:& iõ ſubijciaĩ foro eccleſiæ.facit, quod hr̃ de foro
cõpet.nullꝰ.vel p̃t dici vt tetigi in notabili.ꝙ iſtud ſit
quod participat crimen cũ clerico, & rõne talis par-
ticipationis ſubijcitur iuriſdictioni illius, cũ quo de-
lictum participat.vt in capi.j.de poſtu.præla.& dicto
c.ſi concubinæ.

SVMMARIVM.

1 *Suſpecto de periurio non eſt deferendum ſacramentum.*
2 *Contra concubinas tenentes qualiter procedi debeat.*
3 *Pro concubinatus delicto clericus non eſt ſtatim deponendus.*
4 *Prælatus , ſi eſt certus clericum commiſiſſe delictum , de quo clericus*
eſt diffamatus non debet ſibi indicere purgationem.
5 *Clericus inquiſitus de delicto , ſi in inquiſitione dicat ſecretè ſuperiori*
ſe commiſiſſe:dicit tamẽ ſuperiori,ꝙ non faciat eum iurare,quia de-
ierabit, qualiter procedet.

CLericos. Nõ debet clericus co-
gi ꝑ p̃latũ abiurare cõ
cubinã:ſed ſi ñ dimittit illã,dẽt excõi
cari.h.d.& ſunt tria dicta q̃ patẽt : ſm̃
ibi:vera.tertiũ ibi:&q.In tex.ibi:ĩ ali-
qua.expone.i.in illos qui ſuperius di
cta fecerint:vel de p̃dictis fuerint accuſati:nõ eñ dẽt
in iudicio eſſe acceptio ꝑſonarũ.ſ.de iudi. nouit.vel
potes rñdere.ſ.in eos qui magis fuerunt principales .
1 j.de cleri.excõ.miniſtarãte.c.latores.¶†No.ex tex.j.
ꝙ ſuſpecto de periurio nõ eſt deferendũ ſacramentũ
qđ eſt notandũ ſcđm do.An.ꝯ illos q̃ vidẽt paratum
aduerſariũ ad ꝑiurandũ, & nihilominus deferũt ſibi
iuſm̃ dicẽtes: volo,ꝙ bibat ſibi hoc ſacramẽtũ,ſi ipſe
vult iurare.Nã male faciũt,q̃a cãm peccãdi p̄bẽt.fa-
2 cit,ꝙ hr̃.xxij.q.v.c.illc.¶†Itẽ no.qualr̃ ꝓcedi dẽat ꝯ
clericos publice tenẽtes cõcubinas.nã hic in lr̃a ex-
primiĩ modus ꝓcedẽdi,quia debent moneri ſub pę-
na ſuſpẽſionis,vel interdicti,ꝙ illas dimittant,& a ſe
remoueãt taliter,ꝙ ſiniſtra ſuſpicio haberi nõ poſſit.
& nota ẽt pęnã ſi dimittant,& poſtea eas reaſſumãt,
3 vel alias aſſumant.Et ex prædictis no.ꝙ† pro delicto
cõcubinatus non vr̃ clericus ſtatim eſſe deponẽdus :
de quo in c.ꝓxi.& ĩ.eo.ſi aũt.& ſ. de iud. cũ non ab
hoĩe.ꝑ d.An.& facit,qđ dixi.ſ.ti.j.in c. vt clericorũ.
¶In glo.ij.in fi.vtraq; ſolo in ſe bona vr̃: & potes il-
las iungere , quia ſi exſtens in ſacris in figurã matri-
monij ꝯxit dẽt ſeparari , & illã abiurare : vt in prima
ſolutione.ſi aũt tanq̃ cõcubina , tunc ſi ſit ſuſpectus
de cõtinẽtia: & tũc non dẽt abiurare,ita põt intelligi
hic.Si aũt non eſſet ſuſpectus tunc poſſet Ep̃s illã fa-
cere abiurare . In dubio tñ vr̃ ꝙ nõ dẽat facere abiu-
rare ꝑ iſtũ tex.¶In gl.pe.ibi donec reſipiſcant. & ſic
expoſui gl.vt euitetur ꝯtrariũ, ꝙ excõicatio nõ debet
eſſe ꝑpetua, quia illa dẽt fieri rõne contumaciæ. nã
demũ præmiſſa monitione dẽt q̃s exõicari.ĩ. de ſen.
excom.ſacrĩm. & ſic ceſſante contumacia dẽt ceſſare
ipſa excõicatio.ſ. de cõſti.ex lr̃is.& facit etiã , quod
hr̃.ij.q.j. multi. vbi exõicatio potius eſt medicinalis
q̃ mortalis.facit,qđ hr̃.ĩ.de ſen.excõ. c.j.in vj.& ꝑ p̃
dicta patet ꝙ nõ dẽt exponi.i.donec viuat.licèt aliàs
ſic exponaĩ iuxta ea,q̃ notantur in l.j.ff. ꝓ ſocio. &
ꝑ hoc ẽt nota,ꝙ iſta dictio,ꝑpetua. aliter,& aliter p̃t
poni ſcđm diuerſitatẽ materiæ.facit,qđ hr̃ ꝑ gl.j.q.j.
reperiunĩ.& x.q.ij.auth.ꝑpetua.in j.glo. dicit tñ hic
Inno.ꝙ excõicatio põt dici ꝑpetua aptitudine, quia
nullũ hẽt certũ tp̃s p̃finitũ , vel poteſt dici ſcđm eũ ,
ꝙ hic excõicatio ponitur ꝓ depoſitione, vel bñficij
priuatiõe,ꝑ quã cx̃ cõionẽ, & ſocietatetẽ poniĩ,ſed
4 primus intellectus magis eſt de mente lr̃æ.¶†Extra
glo.inducitur iſte tex.ꝙ ſi prælatus eſt certus clericũ
cõmiſiſſe delictũ. de quo clericus eſt diffamatus , ꝙ
non debet ſibi indicere purgationem. de quo per gl.
xv.q.v.c.presbyter.& pro hoc ẽt,quia purgatio pẽdet
ex voluntate ſuperioris illam imponentis: de ſimo.c.
inſinuatio.& de purga.canonica.c.j.vnde hoc caſu,ſi
caſus eſt diſpenſabilis per eũ diſpenſare poterit per-
acta pœnitentia per ipſum clericum. facit.ĩ.ti.proxi.
ca.ſane. lo ij.aliàs ſi non poſſit diſpenſare ſuſtinebit,
licèt iniuſtum.ĩ. de ſimo.ca.ex tuæ.in fi.nec debebit
illum prodere,ſeu manifeſtare:nec etiam dicere illi,
5 vt ſe prodat.de pęni.di.j.non tibi dico. ¶†Quid autẽ
ſi clericus inquiſitus de delicto in inquiſitione , quæ
præcedere

præcedere debet purgationẽ dicat ſecreto ſuperiori
ſe cõmiſiſſe delictum:dicit tamẽ iſti ſuperiori, quod
nõ faciat eam iurare, quia deierabit utrũ iſto caſu ſu
perior faciat eum iurare,ſi dubitat,an ſit deieratur⁹,
uel non.dic ſm d.Ant.conſiderandũ eſſe qualitatem
perſonæ.arg.ſ.de p̄ſum.c.mandata. non enim debe-
bit ſic de facili credere ei,qđ dixit clericus.uñ dicit,
ꝙ ſi proceditur ex officio conſiderata qualitate per-
ſonæ ipſius,poterit,vel non poterit cogere, vel non
cogere ad iurandum , & ſic ſe purgandum , poſſet
enim hoc dicere, vt euitaret iuramentum, non quia
in veritate ſi ſibi daretur iuramentum ipſe non iura-
ret veritatem.facit, quod habetur infra de accuſatio.
capitu.inquiſitionis.Si autem iudex non procederet
ex officio,ſed iure ordinario:tunc non põt actorem ,
nec teſtem a iuramento repellere,imo neceſſe habet
admittere ſecundum diſpoſitionem.ſ.de teſtibus.ex
parte.& c.ſignicauerunt.

SVMMARIVM.

1 *Concubina quandoque appellatur fornicaria.*
2 *Contra concubinarium clericum qualiter procedi debeat.*
3 *Notorius fornicator, an ſit ſuſpenſus ipſo iure.*
4 *Satisfactio congrua, quæ dicatur, & an congrua ſatisfactione facta poterit ſuſpenſus in officio miniſtrare.*
5 *Suſpenſus ab officio, an intelligatur ſuſpenſus a beneficio, & ſi ſuſpenſus ab officio celebret durante ſuſpenſione, an erit irregularis.*
6 *Purgatio mora, an admittatur poſt citationem.*

SIcut ad. Si clerici moniti concubinã
nõ dimittunt,ſuſpendũtur a
bñficijs, & ſi ſe non corrigant deponunt.
hoc dicit.Et primo dicit clericos fornica-
rios debere moneri.ſecundo inobedientes ſuſpendi.
tertio,ꝙ perſeuerante,vel durãte contumacia debẽt
bñficijs priuari.ſecunda ibi:ſi vero.tertia ibi:& ſi eas.
In tex.ibi: ſtudioſè.i.ter. nam illa eſt admonitio ſtu-
dioſa.facit,qđ hr̃.j.de ſen.exc.c.ſacro. & xxiiij.q.iij.
1 de illicita.& ſ.eo.c.ij.¶†Not.ex decre.j.ꝙ cõcubina
interdũ appellatur fornicaria. de quo tãgeẽ in c.ſeq.
2 vbi per Io.An.¶†Item no.veram practicam procedẽ
di ɔ̃ clericũ concubinariũ in ſacris ordinibus conſti-
tutũ: q̃a debet ſuſpendi a beneficijs eccleſiaſticis p̄-
cedẽte trina monitione,& ẽt poſtea, ſi ſe nõ corrigat
debet deponi ab officio,& beneficijs eccleſiaſticis:&
ſic perpetuo ipſis beneficijs priuari. & ex hoc not.ꝙ
clericus concubinarius non vr̃ incontinenti dẽponẽ
dus a beneficijs,ſi parat⁹ eſt ſe corrigere.facit,qđ di-
ctũ fuit.ſ.c.proxi.¶Item no.ꝙ hoc verbum remotio:
denotat perpetuam remotionẽ,adeo qđ ab actu ali-
quo remotus nõ poſſit amplius reaſſumere: & ſic nõ
ſufficit momentanea remotio:& hoc facit ad ſtatutũ
diſponens , ꝙ pro certo delicto imponatur poena re-
motionis a collegio,vt intelligatẽ de perpetua remo-
tione.facit,quod hr̃ in c.proxi.& ſ.de ele. ſup eo. &
hoc facit,ꝙ ſi ex forma ſtatuti,vel alicuius cõuictio-
nis debeat deſtrui aliquod caſtrũ debeat intelligi de
perpetua deſtructione: & ſic,ꝙ nõ debeat poſtea refi
ci.de quo per Cy.in l.ſeruus.C.de poenis.& idẽ ẽt te
nuit Bar.in l.ſi quis adulteriũ.§.j.ff.de adult.vbi etiã
limitat hoc procedere,qñ remotio, vel deſtructio fit
in pęnam delicti,vel ex alia cã,q̃ contumaciæ:ſecus
ſi fiat ex cauſa cõtumaciæ ex ijs,quæ habenẽ in c.ex
literis.de conſti.¶Vltimo no.ꝙ interdũ quis ſuſpen
ditur vſq; ad congruã,ſeu cõmodã ſatiſfactionem:&
quæ dicatur eſſe congrua ſatiſfactio.& an facta ſatiſ-
factione eſſet neceſſaria alia abſolutio: Tãgit hic In-
no.& facit etiã quod notatur in c.ſi qui.lxxxj.diſt.&
ꝙ no.in c.bona.per Inn.& Io.An.ſ.de ætã.& qual.&
per gl.in cle.j.de decimis.vbi eſt bona gl.& facit, qđ
dicetur poſt gl.¶In gl.j.in fi.& ſic quò ad hoc,quod
dicitur hic,videtur idem dicendum in clericis exiſtẽ-
tibus in minoribus beneficiatis , quod dr̃ in exiſten-
tibus in ſacris,licèt cum maiori compelli dẽant exi-
ſtentes in ſacris,quia magis ſunt aſtricti ad cõtinẽtiã
ꝑpter ordinẽ ſacrorũ.facit,qđ hr̃ in c.j.de voto.in vj.
& j̃.qui clerici.vt vouen.in c.ex tuarũ.¶In glo. ij.in
fi.Vincentius vero ad ɔ̃triũ formatũ in gloſſ.dicebat
3 †ꝙ notorius fornicator eſt ſuſpenſus ipſo iure. & ſic
loquũtur ɔ̃traria.Sed vt augeatẽ pęna ab homine ne-
ceſſaria eſt monitio, & ſic intelligatẽ hoc.c.& ideo,ſi
aũt.Hoſt.vero. hic dicit ꝙ hic non loqẽ de ſuſpẽſiõe
officij,ſed beneficij:& ſic vr̃ eſſe diuerſitas, & nõ cõ-
trarietas.vnde ſm eũ põt dici, ꝙ vbi ſuſpenſus eſt ab
officio,vt in contrario,& bñficio eſt ſupẽdendus : &
ideo neceſſaria eſt monitio, vt a bñficio ſuſpẽdatẽ:&
per hoc videtur, quod ſuſpenſus a iure ab officio nõ
intelligatur eſſe ſuſpenſus a bñficio , etiam qñ pro-
pter delictum de quo cõſtat quis ſuſpenſus a iure ab
officio,niſi aliud exprimatur.ſecus dicit, qñ quis eſt
ſuſpenſus ab hoĩe ab officio , quia tunc intelligeretẽ
ẽt ſuſpenſus a beneficio , q̃a mitius cũ lege agitẽ,quã
cum miniſtro legis.l.celſus. ff. de arbitris. ¶Gloſſ.
vero.in c.præter hoc.diſt.xxxij. poſuit opinionẽ cõ-
trariam opinioni.Hoſti. vt videlicet ſuſpenſus a iure
ab officio intelligatur ſuſpenſus a beneficio : ſed ſe-
cus, quando a iudice. pro hoc facit, quia verba ſen-
tentiæ iudicis videntur ſtrictè ſumenda.per ea , quæ
habentur in l.Iulianus.ff. de condi.inde. ¶Gl.in cle.
cupientes.in glo. noua.de poenis.recitat aliàs opi.&
ibi non vr̃ facere differentiã inter ſuſpenſionẽ iuris,
vel hominis. vel an fiat propter infamiã , an propter
crimen:& ſi propter crimen.an propter crimen leue:
an vero graue,ſi fiat ꝑpter infamiã, vel ꝑpter crimẽ
leue;vel de quo dubitatẽ an ſit graue, vel leue &c.fa-
cit ꝙ dixi.ſ.ti.j.ut clericorũ.tunc ſuſpẽſus ab offõ in-
telligatẽ ſuſpenſus a bñficio,niſi aliud dicatẽ , vel nõ
contẽnat, vel negligat petere abſolutionẽ.ſecus, qñ
propter graue crimen quis eſt ſuſpenſus ab officio ,
quia tũc intelligitur ſuſpenſus a bñficio,vñ poſſet di
ci, ꝙ crimen fornicationis nõ cẽſeatur omnino gra-
ue.ideo naturaliter procedit,& pauca ſine illo repe-
riuntẽ.50.di.quia tua.ideo ꝑpter tale crimẽ ſuſpẽſus
ab officio non intelligitẽ ſuſpẽſus a bñficio. Vel poſ-
ſumus dicere , ꝙ ſuſpenſus a iure ab officio propter
fornicationẽ notoriã non eſt ſuſpẽſus ſimpľr, ſed do-
nec penituerit,j̃.eo.c.fi. & lxxxj.di.ĩ c.ſi q.& iõ cẽ-
ſetur potius a dicto ſuſpẽſus , quã a iure.vt voluit gl.
& Inno.j̃.de cle.exc.miniſtrante.in c.fi.in gl.magna.
in ver.Itẽ non dicimus in ver.de notorio.& facit,qđ
j.dicetur.& j̃.c.veſtra.Glo.no.j̃.eo.ſi aũt dicit , ꝙ il-
lud,quod hic dicitẽ de monitione eſt de gratia, & ſic
de æquitate.& eo. modo,ꝙ dicitur.j.eo.ſi aũt.ſed de
iure abſq; monitione poſſent priuari bñficio. lxxxj.
di.c.presbyter. & idẽ etiã tenebat Hoſti.& Abbas de
quo diceẽ in d c.ſi autẽ.Inn. primo ponit,unde dicit
poſſe dici, quòd notorius fornicator non ſolũ eſt ſu-
ſpenſus a miſſa , ſed ab alijs ordinibus etiam mino-
ribus eſt ſuſpendendus , & ſic contrarium loquatur
de p̄sbyteris, & de ordine ſacerdotij . ſed hic de alijs
ordinibus . hæc tamen ſolutio non placet , & benè,
quia non ſolum abſtinendum eſt ab officio presbyteri
notorij fornicatorij , ſed etiam ab officio inferiorum
ordinũ.j̃.e.c.fi.& c.ueſtra.ad fi.& c.ſi qui.lxxxj.di.&
c.præter hoc.xxxij.diſ.vbi patet , quod non debet cũ
alijs ſedere in officio, nec lectionib⁹ intereſſe. ¶Vñ
dicit aliter dici poſſe , uidelicet ubi prohibentur alij
audire eius officium. & poſſunt parochiani propria
autoritate

autoritate cũ vitare: & ſic põt dici ſuſpẽſus indirecta ſuſpẽſione q̃ dirigiť in obiectũ, & nõ in ſubiectũ ipſius clerici, hic aũt dr̃ ꝙ ſunt ſuſpẽdendi ab eccleſia quæ eſt via ordinaria, & põt hanc pęnã alias imponere. ¶ Vnde etiã dici poteſt, qđ in cõtrarijs ſunt ſuſpenſi ab offõ ab ipſo iure, hic aũt ſunt ab officio ſuſpẽdẽdi ab hoĩe, nec ſuppleť vna pęna per aliã, quia ſm Inn. grauior ẽ pęna iudicis q̃ iuris, & aſſignat tres differẽtias inter p̃dictas pęnas. vna eſt, quia pęna iuris ceſſat eo ipſo qđ ceſſatur à peccato q̃ũ ad hoc, vt alij poſſint eius officium audire, & ſic intelligiť. c. ſi q. & qđ ibi notať. lxxxj. di. ipſe tñ ſine diſpẽſatione, & abſolutione non debebit celebrare ex quò notum fuit crimẽ eius. lxxxj. di. miniſtri. & ſic nõ, quia exigitur diſpẽſatio, vt notať. 50. diſ. ſacerdos. dicit tamẽ, ꝙ Epiſcopus abſoluet ex quò nõ eſt reſeruatus Papæ. de ſent. exc. in c. nuper. & facit q̃ no. Lau. lxxxij. di. c. nullas. & qđ habeť. ĩ. tit. j. ſane. el ij. & ſ̃. de iudic. at ſi clerici. Snĩa vero iudicis nõ ceſſabit niſi reſtituať ex magna gratia. Sed aduerte, inq̃tum Inn. dicit, ꝙ talis ſuſpenſus à iure ꝓpter notoriã fornicationem eget abſolutione. cõtrariũ ipſe voluit in c. venerabili. ĩ. de ſen. excõ. vbi per Io. An. ſuper. j. glo. & idem etiã voluit ipſe in c. ſi celebrat. j. de clerico excom. mini. in glo. magna. in ver. item. no. dicimus, & ver. de notorio. vbi videť velle ꝙ intelligať ſuſpenſus, donec penituerit, facit qđ habeť in præalleg. c. ſi q. & ĩ. eo. c. fi. & ſic vr̃ ꝙ cum penituit ſtatim ceſſat ſuſpẽſio ſine alia abſolutione vel diſpenſatione, de quo tangeť. ĩ. c. veſtra. & ẽt tetigi in c. j. ſ̃. de iud. Secunda dr̃ia eſt, quia ſuſpẽſus ab officio à iure non perdit beneficia: & ideo nõ poſſunt alijs cõferri. ſecus dicit ſi à prælato: & ſic ab hoĩe vel ab officio ſit ſuſpẽſus, quia tunc poterunt eius beneficia conferri, ſed hoc dictũ non placet Hoſt. & bene, quia beneficia ſuſpẽſi ab officio q̃tũcunq; ab hoĩe nõ poſſunt cõferri ex eo, quia nõ vacant, nã aliud eſt ſuſpẽdere, aliud priuare, & ſic q ſuſpendit non priuat, facit de re. iur. in pœnis. li. vj. & ideo ſuſpenſus remanet intitulatus, & ꝑ hoc nõ poterit cõferri beneficium, cum nõ vacet, de cõceſ. prębẽ. c. j. poterit tamẽ ſi perſeueret in ꝯtumacia perpetuo priuari, & ſic ꝑpetuo remoueri, & deponi. facit quod habeť. ſ̃. tit. j. c. vt clericorum. & ꝙ etiam hic dr̃ in fi. Tertia differentia eſt, quia ſuſpenſus à iure celebrans nõ eſt irregularis, per Inn. ĩ. de cle. exc. mini. c. fi. Secꝰ in ſuſpẽſo à iudice. xj. q. iij. ſi q̇s presbyter. & hãc opi. tenuit Archi. de re iud. c. j. in vj. de elec. quia ſępe. in verbo ſuſpẽſi, in q̇bus locis ẽt tenet opi. Hoſ. in illo dubio, an ſuſpẽſus ab offõ intelligatur ſuſpenſus à bñficio. Sed d. Ant. hic dicit dictum Inn. nõ ꝓcedere, ſi q̇s ſit ſuſpẽſus ſuſpẽſione iuris maiori, per ea q̃ habenť in c. j. de re iud. ĩ vj. & in c. j. de ſen. exc. eo. li. Et facit etiã ꝙ notatur in prælle. c. ſi celebrat. de cle. excõ. & in Spe. ti. ij. §. iuxta. ver. ĩ ſuſpẽſis. ſed ĩ ſuſpẽſa ſuſpẽſiõe iuris minori. đ qua ĩ d. c. ſi celebrat. põt ꝓcedere dictũ Inn. poſſes ẽt dicere, ꝙ dictũ Inn. ꝓcedat ĩ eo q eſt ſuſpẽſus à iure, donec peniteat, vt eſt in notorio fornicario vt dictũ ẽ, quia tũc vr̃ ꝙ non ſit irregularis interim celebrãs, cum ſtatim poſt pęnitentiam videať ceſſare ſuſpenſio ſine alia abſolutione vel diſpẽſatione vt voluit gl. in d. c. ſi q. di. lxxxj. & Inn. in dicto. c. ſi celebret. ſed vbi eſſet q̇s ſuſpenſus à iure ſimpliciter ab offõ, tunc videtur ꝙ incurrat irregularitatem ꝑ ea q̃ habetur in d. c. j. de re iu. in vj. arch. tamen ibi multum notabiliter dicit, qđ ꝑ ſuſpenſiom factam à iure ab offõ licèt q̇s celebret durante ſuſpenſione, non erit irregularis niſi hoc exprimatur à iure, & ſic intelligit dictũ. c. j. de re iud. in vj. & c. j. de ſentẽ. excom. eo. lib. pro quo etiam allegar, q̇a irregularitas non incurritur niſi in caſibus exp̄ſſis in iure. de ſen. exc. is q. lib. vj. Io. and. tamen hic videtur tenere contrariũ contra arc. & ẽt do. An. hic. Sed opi. arch. vr̃ valde ęqua, de qua dicetur in d. c. veſtra. Et ꝑ p̃dicta põt concludi ſm do. Ant. Si quęratur, an clericus fornicator ſit ſuſpenſus ab offõ vel bñficio q̇a eſt occultus, & tũc a nullo eſt ſuſpẽſus, & ſi oĩno nõ eſſet occultus ita ꝙ probari non poſſet nec ſuſpẽſio ẽt eſſet, nõ poſſet ſuſpendi. ſi autẽ eſſet occultus, ſed tamen poſſet probari vel eſſet ſuſpicio generans ſcandalũ poſſet ſuſpendi. ſupra eo. c. clericos. & ſi poſtea confabularetur poſſet etiam pęna aggrauari. ſ̃. eo. c. ij. Aut eſt notoriꝰ fornicator facti euidentia, ſiue etiã ꝑ ſnĩam, & tũc ſi quæratur an a beneficio ſit ſuſpẽſus, dicẽdum eſt ꝙ nõ, ſed eſt ſuſpẽdendus, vt hic patet. ¶ Si aũt quęriť, an ab offõ ſit ſuſpenſus tunc ſi q̃riť, an ſit ſuſpẽſus ab offõ ipſo iure indirectè, vt ſic parochiani licite poſſint propria autoritate recedere ab eius officio, dicẽdũ ꝙ ſic: ſiue ſit ſacerdos, ſiue in alio ſacro ordine, ſiue etiam in minoribus vt ſuperiꝰ eſt dictũ. ¶ Si aũt quæriť, an ſit directe ſuſpenſus ab officio ſunt opi. ſm eum. nã aliqui tenẽt ꝙ ſic, aliqui quod nõ, ſed ip̃e tenet primã opinionẽ ꝑ ea quę habẽtur in c. ꝓter hæc. xxxij. di. & c. nullꝰ. & per hoc dicit ſe tenere in præallegato. c. ſi celebret. quod notorius fornicator eſt ip̃o iure ſuſpẽſus etiam directe ab offõ, & quia celebrans incurrit irregularitatẽ ex quo eſt directè ſuſpenſus a iure ab officio, & hoc etiã dicit voluiſſe hic Inn. licèt quò ad hoc, vt augeatur pœna, neceſſaria ſit monitio, vt hic. & ſuperiꝰ dixi quod ibi dicta allegat etiã ꝑ hoc text. ſ̃. tit. j. vt clericorum ver. ſi q̇s ĩtelligẽdo. ibi. de ſuſpẽſione iuris. Sed certe vbi dictum fuit poteſt intelligi de ſuſpenſione hominis, & licèt do. an. teneat opinionem, quod notorius fornicator celebrãs ſit irregularis. tñ archi. tenet contrariũ in c. j. de re iud. lib. vj. & in c. quia ſæpe. de ele. eo. li. Et reperio etiã qđ Io. de lig. ĩ. c. veſtra. vt ibi refert do. Pe. tenuit cõtrariũ, & illud etiã ſequiť ibi do. Flo. & do. Pe. vñ nõ ſine dubitatione hæc opinio eſt, & videreť poſſe de iure defenſari ꝯriũ. vt etiã tetigi. c. j. ſ̃. de iudicijs. Et videť eſſe ęquior opinio, de quo diceť in dicto. c. veſtra. Et no. etiã finẽ huius gl. ij. quę vult qđ quis dicatur toleratus, ſiue delictum ſit notorium per euidentiam facti, ſiue etiam per ſentẽtiam, licèt Inno. aliter videatur dicere in c. fi. de procura. de quo remittit do. an. ad ea quæ ipſe notauit de materia iuriũ incorporalium. ĩ. de iure patro. in c. cõſultationes. ¶ Itẽ extra gl. quia hic tãgiť de ſuſpenſione vſq; ad congruam ſatiſfactionẽ. Tangit Inn. quæ dicatur cõgrua ſatiſfactio, & cõcludit qñ dimittit, & pœnitentiam agit coram Deo quẽ offendit. ſi autem offendiſſet proximum deberet etiam ſatiſfacere proximo, facit ꝙ habetur de reg. iur. peccatum lib. vj. ¶ An aũt acta cõgrua ſatiſfactione poterit in officio miniſtrare, & cõcludit ꝙ ſic, quò ad alios, q̇a poterũt audire eius offĩm, & debebunt. lxxxj. di. ſi q. ipſe tamen ſm eũ non debebit celebrare, ſi delictũ erat notoriũ, vel alia cauſa egens diſpenſatione. de tempo. ordi. c. ex tenore. & c. fi. & ſimiliter dicit de ſuſpenſo ad tp̄s ꝙ finito tp̄e ceſſabit ſuſpẽſio, & ſic videť eq̇parare ſuſpẽſionẽ q̃ fit ad tp̄s, & ſuſpẽſionẽ, q̃ fit donec ſatiſfecerit. ¶ Aliq̇ tñ dicũt ꝙ dr̃ia eſt inter dictas ſuſpẽſiones, q̇a quãdo fit ad tempus, non eſt neceſſaria abſolutio, ſecꝰ qñ fit donec ſatiſfecerit, q̇a illud eſt tp̄s incertũ, de quo nõ ſic ꝯſtat. Iõ fit tũc neceſſaria abſolutio de quo in c. cũ bone. & c. j. ſ̃. de æta. & quali. gl. in cle. ĩ. j. de decimis. concordat opinio. dicens quod

non

non erit abſolutio neceſſaria in ſuſpenſo donec ſatiſ-
fecerit,ſed ſufficiat ſnīa declaratoria ſup ſatisfactio-
ne,per hoc videtur ꝙ ſi notoria eſſet ſatisfactio nulla
etiam ſnīa exigeret in vtraq; autem ſuſpenſione di-
cit Inno.clarum,ꝙ interim non eſt priuatus quo ad
temporalia,vel ſpiritualia,nec ꝑdit poſſeſſionē quia
nō habet ad hoc aīm,& nō ꝑditur poſſeſſio ſine aīo,
lege.iij.§.in amittenda.de acq̃r.poſſ.ſed interim pri-
uatur fructibus beneficij, q̃ debent cōuerti in vtilita
tē eccleſiæ,ex quo ſunt ꝑcepti durāte ſuſpenſione a
bñficio,licèt ꝑ illos aliter ſit priuat⁹ ſpūalib.vel tꝑa
libus,nec intelligaẽ ēt ꝑ hoc ſuſpēſus ab offō licèt ſit
ſuſpēſus à bñficio quia ſunt diuerſa,& minor eſt ſu-
5 ſpēſio a bñficio q̃ ab officio.¶ An aūt † ecōtra ſuſpē-
ſus ab offō intelligaẽ ſuſpēſus a beneficio, cum bñfi
cium detur ꝓpter offm̄.ĩ.de præbend.c.cum ſm̃,di-
xi ſuperius,& vltimate dicit Inn.certū eſſe,ꝙ excom
municatus celebrās durante excōicatione eſt irregu
laris.xj.q.iij.ſi q̃s presbyter.& facit.ĩ.de ſen.excō.c.
cum illorū. Idem dicit de ſuſpēſo ab officio ad tem-
pus ſi durante ſuſpenſione celebrat. alleg. qđ habeẽ
& ipſe nota.ĩ.de cle.exc.mini.c.ſi celebrat. Et tene
mēti ꝙ.ſ.tetigi poſt Inno.inquātum dixi,ꝙ vbi noto
riū eſt delictū,nō videẽ poſſe ſine diſpenſatione quo
ad ſe celebrare: nā ipſe idē in notorio fornicario ſen-
tit contrariū poſt pactam pœnitentiam, vt in præal-
leg.c.ſi celebrat.de quo tāgeẽ.ĩ.eo.c. veſtra. Vltimo
quia litera dicit,& ſi eas ꝑſcripſerint detinere.tangit
hic Inn.vſq; ad q̃tū tempus debeat expectari:& dicit
ꝙ ſi detineat taliter,ꝙ incipiāt ſcandalū generarit,ſic
procedit litera,dū dicit,ꝙ poterit ꝑpetuo remoueri,
vel ſm̃ eū expectabiẽ donec citetur ad pęnā priuatio
nis.& ſic vr̃ velle,ꝙ tunc mora nō poſſit purgari. ſed
d.Flo.hic tenuit contrarium eum lr̃ ex ęquitate de-
beat more purgatio adijci. facit, qđ hr̃ in l.ſi inſulā.
ff.de ver.obl.& ĩ.de reg.iur.c.mori. lib.vj. Sed de ri-
gore videreẽ procedere opi.Inn. per ea quæ no.ĩ.c.ſi
6 aūt. Et qđ de rigore poſt † citationē non admittatur
purgatio moræ.alle.d.Flo.ꝙ ꝯſueuit notari in c. vno.
ſ.de obli.ad ratioci.qđ aūt re integra admittaẽ. alle.
qđ hr̃ ĩ c.potuit.ĩ.de locato. & adde ēt quia ipſe hic
tenet ſuſpenſum ab officio a iure ſi celebret durante
ſuſpenſione eſſe irregularē. & ſic dicit tenere Hoſt.
& ēt Inn.in d.c.ſi celebret.d.Pe. hic tenet idē dicens
hoc ēt tenere Io.And.in c.j. de re iud.in vj. nā ibi in
nouel.dicit de hoc eſſe caſum,ſm̃ ꝙ lr̃a ibi dicit, qđ
ſi ſuſpenſus ab officio a iure in caſu illius.c.celebret.
durante ſuſpenſione efficiẽ irregularis ſcđm canoni-
cas ſanctiones,& ſic vr̃ loqui declaratiue, nō aūt de
nouo diſponendo: & ideo ſm̃ eū non eſt bona rñſio
Arch.qui dicebat,ꝙ ideo ibi celebrās ſit irregularis:
q̃a ſic fuit ibi expreſſum in caſu illo: & eodē mō rñ-
debat ad c.j.de ſen.excō.in vj.ſed iſta rñſio nō vr̃ bo
na:q̃a ibi nō loquiẽ diſponēdo de nouo,ſed declara-
tiue.vt.ſ.dixi,dū dicit.ſcđm canonicas ſanctiones:&
ſi innuit,ꝙ ex rl̃a iuriū,ſeu canonū antiquorū ſuſpē-
ſus ab officio celebrās efficiaẽ irregularis.& iſta opi.
eſt cōis opi.doc.quæ ſatis probari videtur per illum
tex.in dicendo,vt ſuperius eſt dictum.

SVMMARIVM.

1 *Concubina quandoq; appellatur fornicaria.*
2 *Meretrix vnde dicatur.*
3 *Concubinarij clerici pœna.*
4 *Suſpenſus pluries,ſiue ex pluribus cauſis debet ab omnib.abſolui.*

SVper eo. Non valet abſolutio ſi cle
ricus propter concubina-
tum ſuſpenſus eo tacito abſoluatur, hoc
dicit.Et primo ponitur facti deciſa narra-
tio.ſcđo rñſio.ſcđa ibi porrò.In text.ibi ſuſpenſum.
intelligi pōt ab homine.facit,ꝙ hr̃.ſ.eo.c.ꝓximo.&
ſ.c.clericos.vel ēt a iure ſi forte factū erat notorium.
facit,qđ hr̃.ĩ.eo.c.veſtra,& c.fi.¶ Itē ibi & infra.deci
ditur forte,quod iſte ꝑſbyter ĩpetrauit literas ſuper
abſolutione ſua,& illas impetrauit ſimplr̃,dicens ſe
ſuſpenſum ab officio non facta alia expreſſione,vt pa
tet ex ſequentib.& ideo dubitauit archiep̃s eboracē.
an tales literæ hērent ſibi prodeſſe, & ſuper hoc con
ſuluit papam,qui rñdet,vt ſequiẽ. Vnde no.primo,ꝙ
non valent literæ non facientes mentionē de proceſ
ſu & ſerie facti.facit qđ hr̃.ſ.de re iud.c.inter mona-
1 ſterium.¶ † Itē nota cōcubinā hic appellari fornica-
riā.quare aūt ſic appelleẽ.tangit hic Io.An.ꝙ pōt di-
ci fornicaria quaſi carens forma nitida.Io.Cald.in c.
veſtra.dicit,qđ pt̃ dici a quibuſdā ędificijs,q̃ antiqui
tus appellabant fornices,in q̃b.meretrices proſtitue-
banẽ.Concubina aūt de qua.ĩ.in c.veſtra. dici pōt a
con,qđ eſt ſimul quaſi ſimul cubans. Meretrix † aūt
ſcđm eū dr̃ quaſi merè hoc eſt vere tricās.i.decipiēs.
vel quaſi quōdāmō mereẽ ſi nō decipiat. De pellice
aūt hr̃ in c.laici.32.diſt.vbi dr̃,qđ eſt mulier,q̃ teneẽ
cā ſaturandæ,& explendæ libidinis.gl.vero de pęni-
tentia diſt.j.ſi.n.inquit, qđ Petrus dicit, qđ dici pōt
a pollutione,vel a pellis formoſitate, q̃ multos deci-
3 pit:& iō alios pelliunt.i.decipiunt.¶ Itē no.pęnā † cle
rici cōcubinarij,q̃a pōt ab officio ſuſpēdi, vt colligiẽ
ſcđm auth.gl.j.ſcđm aliū intellectū ēt ipſo iure ē ſu-
ſpenſus ab officio,qđ ꝓcedit, qñ factū eſſet notoriū
ĩ.c.veſtra.& c.fi.¶ Vltimo potes notare,qđ dictū eſt
in ſummario,& dic ſecus eſſe ſi lr̃æ nō pn̄t impetra-
re ſuꝑ abſolutione:ſed forte cōquerendo de ſnīa in-
iuſta:q̃a tūc valerent literæ licèt forte falſum narraſ-
ſet:ſed tūc nō ꝓcedereẽ ſm̃ eādē formā,ſed ſm̃ iuris
ordinē.ſ.de reſcri.ſuper literis. dicebat tñ Inn.poſſe
dici ſpeciale hoc caſu, vt teneaẽ facere mentionē de
ſerie ꝓceſſus,allegaẽ,qđ hr̃.ſ.de reſcr.dilectus filius
abbas præcedens. & tñ ſolutio melior vr̃ per ea,quæ
no.in c.ſuꝑ literis.¶ In gl.j.in fi.intellige ipſo iure ſi
4 crimen erit notoriū,ut dixi in notabi.¶ † In ea.gl.in
fi.& no.ꝙ ſi quis eſt ſuſpenſus pluries forte a iure, &
ēt ab hoīe, vel ex plurib.cauſis,non ſufficiat abſolui
ab vna ſuſpēſione niſi etiā abſoluatur ab alia.de quo
per gl.& doct.in c.cum pro cauſa. de ſen.excō. & in
c.officij,& per Bar.in l.de pupillo.in §.ſi pluribus. de
no.ope.nun.& in c.ex parte.alleg.in gl.

SVMMARIVM.

1 *Clerici in minoribus conſtituti,an poſſint ad continentiam compelli.*
2 *Fornicationis delictū in clerico nō, videtur dignū depoſitione ſi velit ſe corrigere.*

SI aūt clerici. Clericus, q̃ monit⁹
cōcubinā nō dimit
tit ab officio, & bñficio deponiẽ.h.d. &
nō diuidiẽ.¶ No.ex tex.practicā ꝓcedē-
1 di ꝯ clericū fornicariū.¶ † Itē no.ꝙ cleri-
ci in minorib.cōſtituti cōpelli pn̄t ad cōtinētiā:præ-
cipuè, qñ hn̄t bñficia.facit,qđ hr̃.ſ.eod.ſicut.iuncta
gl.j.¶ Itē no.ꝙ in ꝓceſſu fiendo contra clericū forni-
cariū req̃riẽ trina monitio. An aūt in extraiudicialib.
req̃raẽ,qđ ſit trina.tangitur per Inn.de elec.cum no-
bis olim.& facit ēt quod not.per Io.An.ſ. de iureiu.
breui.de quo per Bar.ĩ l.qui Romæ.§.cohęredes. al-
le.2.fratres.ff.de ver.ob.etiā.per glo. & in l.mora.ff.
2 de vſur.¶ † Vltimo potes notare, ꝙ delictū fornica-
tionis in clerico non,vr̃ eſſe dignū depoſitione,dum
tñ vellet ſe corrigere.facit qđ hr̃.ſ.e.c.2.3.& 4.& qđ
no.de iudicijs cū non ab homine.de quo tangiẽ cum
gl.fi.¶ In gl.fi.ibi perpetuè intellr̃. facit qđ dixi.ſ.e.
ſicut,

ſicut, & intellige hoc verū,niſi diſpēſeť ſecū . nā pōt
ēt Epſ diſpēſare cū clerico fornicario.ſ.de iudi. at ſi
clerici.§.de adulterijs.¶In ea.gl.ī fi.Idē cōiter tenēt
doc.vñ dicūt,ꝙ iudex pōt ī delicto fornicationis in-
cipere à diſpenſatione , vel ſuſpenſione,qa ſm̄ anti-
quos canones hoc delictū erat dignū depoſitione ex
canone apłorū.lxxxj.di.c.ꝓſbyter, licèt rigor ille po-
ſtea ꝑ noua iura fuerit mitigatus.facit,qđ dixi.ſ.ti.j.
vt clericorū.& ideo videtur,quòd hodie relinquatur
arbitrio iudicis,vt conſiderata qualitate perſonæ, &
ꝗtitate ſcādali incipiat a ſuſpēſione, vel a depoſitio-
ne,vt dixit hic gl.& ꝓ hoc,qa tā variȩ pȩnȩ imponū
tur a iure,& electio videť eſſe iudicis,ꝗ imponat, &
voluit gl.xxxiiij.diſ.c.fraternitatis. & ſic vř,ꝙ ꝯria lo
quētia đ ſuſpenſione de ęqtate loquanť.vt voluit ēt
gl.Et ꝓdicta ſatis vñr ꝓcedere,qđ ſit in arbitrio iudi-
cis,an incipiat a ſuſpēſione, an a depoſitione , qñ ꝓ-
ceſſit monitio,& ñ ſe corrigit. ſed vbi nulla ꝓcederet
monitio , an poſſet tūc incipere a depoſitiōe videreť
qđ ſic ꝑ alle.c.ꝓſbyter. tñ gl.& doc.vñr velle ꝯriū in
ꝗtū volūt hodie,ꝙ delictū fornicationis ñ ſit pȩna de
poſitionis immediate. vt voluit gl.in c.maximianus.
lxxxj.diſt.& ij.q.vij.ī c.lator.& dixi.ī d.c.vt clerico-
rum.vbi ēt ꝑ Io.An.ſ.ti.j.videtur mñ, ꝙ ſit ſuſpenſus
ab obfficio,ſi crimē ſit notoriū ipſo iure ꝑ ea,ꝗ habē
tur in c.veſtra.& c.fi.ī.eo. ¶Sed ꝑ hoc nō eſt depoſi
tus ab officio in totū:nec ēt a bñficio. facit,qđ dictū
fuit.ſ.eo.ſicut. & ſm̄ ꝓdicta patet,qđ rigor.c.presby
ter.mitigatur per noua iura. & potiſſimè per ea, quæ
habenť hic,& ī c.ij.& iij.ſ.eo. & ſic ſm̄ prædicta vř,
ꝙ hodie delictū fornicationis in clerico non inducat
immediate depoſitionē,vel vt poſſit immediate depo
ni.ſed demū ſi monitus nō ſe corrigat.¶Et no.ꝙ hic
dēret ſeq.c.veſtra.ſed ꝑꝑ ſui ꝓlixitatē,et diuerſa di-
cta doctorum dicendo poſtpoſuit , & continuauit .
c.tua nos.

S V M M A R I V M.

1 *Notorium ſi negetur non tamen debet probari.*
2 *Negatio reddit rem dubiam, qñ fit ſuper eo, quod non eſt notorium.*
3 *In notorijs non requiritur accuſator, nec teſtis.*
4 *Teſtimonia, & teſtes quomodo differant.*
5 *Teſtibus, & non teſtimonijs eſt credendum.*
6 *Notorium facti, quod dicatur.*
7 *Purgatio inducenda non eſt pro ſola ſuſpicione.*
8 *In purgatione deficiens ſi defecerit habetur pro conuicto.*
9 *Negatio, quȩ fit contra notoria nihil operatur.*

T Va nos duxit. Per dicta non
iuratorum te-
ſtiū fornicatio nō ꝓbať.puniť tñ infa
matus de ipſa ſi in purgatione defe-
cit.h.d. Et in pria poniť ꝯſultatio. In
1 ſcđa rñſio.ſcđa ibi nos.¶†No.primo
ꝙ licèt id,qđ eſt notoriū negeť:nō videť per hoc res
effici dubia,vt euidēter colligi pōt ex tex.iſto, nā hic
clerici negabāt ſe ꝯcubinarios. & tñ ſi id eſt notoriū
nō ē neceſſaria ꝓbatio:nec ē neceſſari⁹ teſtis,ſeu ac-
cuſatio.& ſic facit ꝯ opinionē quorūdā dicētiū,ꝙ vbi
negať notoriū,ꝙ dēt ꝓbari. de quo diceť in c.ꝓce.in
2 repeti.¶†Et ex ꝓdictis,ēt no.ꝙ negatio demū reddit
rē dubiā,qñ fit ſuꝑ eo,ꝙ nō eſt notoriū:& ſic intelli-
giť,ꝙ hř i l.fi.C.qb⁹ ad libertatē ꝓcla.nō licet.ſec⁹,
qñ fit ſuꝑ notorio.vt hic patet,& ēt not.ꝑ gl.& Bar.
in l.poſt rē.& ff.de trāſac.& facit ēt,qđ.no.Cy.in l.j.
C.de ꝓcu.& ꝙ notauit Inn.ī.đ cēſi.venerabilis. & ī.
de ver.ſig.ex ꝑte : ¶Itē not.ꝙ publicū dupliciter pōt
ſumi.vno mō ꝓ notorio.Alio mō ꝓ famoſo,vt colli
3 giť ex tex.iſto.¶†Itē no.ꝙ in notorijs nō reqriť accu
ſator nec teſtis.đ ſnīa aūt,an reqrať,dř qđ nō.& ſic
de citatione de quo tāgiť ꝑ gl.ſ.de iureiu.in c.ad no
ſtrā el iij.& ſ.de app.cū ſit Romana, & diceť in ꝓce-
4 dēti.¶†Itē no.drīā eſſe inter teſtimonia,& teſtes.Nā
teſtimonia dicunť dicta teſtiū nō iuratorū,ſed teſtes
ſeu dicta teſtiū ex qbus iudicari ītelliguntť,qñ inter-
uenit iurm̄.vt hic colligiť iūcta gl.j.pōt ēt dici, ꝙ te-
ſtimonia hic appellanť dicta teſtiū deponētiū de au-
ditu,& alijs forte abſentibus. Sed dicta teſtiū appel-
lanť,qñ deponūt ꝑ ſenſum corporeū ſcđm notata.ſ.
de teſtibus cū cām . & facit,ꝙ notauit gl.in l.iij.ver.
idē diuus.ff.de teſtibus.& ꝙ hř.iij.q.ix.teſtes. Ex ꝓdi
ctis etiā no. ꝙ regulariter fama non habet vim plenè
probationis de quo in ca.veniens.el j.ſ.de teſtibus .
5 ¶†Item not.vulgatum,ꝙ teſtibus,& nō teſtimonijs
eſt credendū,ꝙ qualiter intelligatur patet ex ſupra-
6 dictis.¶†Itē no.ꝙ notoriū facti dř illud,qđ ita eſt eui
dens,ꝙ nulla tergiuerſatione , ſeu excuſatiōe celari
pōt,vt cōtingit, qñ publicè clericus tenet ꝯcubinam
in domo. facit,qđ hic tāgit gł.antepenul. Famoſum
aūt dicitur, ſi fortè non tenet eam publicè in domo ,
ſed cōmuniter dř vicina,& eſt fama,qđ illam tenet.
7 ¶†Itē no.ꝙ ꝓ ſola ſuſpicione nō vř indicēda purga-
tio,niſi ſit adeo vrgens, ꝙ trāſeat ad alios,& ſcanda-
lū generet , & ſic facit ad notata in c.ex ꝑte.ſ.de offi.
8 or.¶†Itē no.ꝙ deficiēs in purgatione, ſiue ex eo,qa
ſit ꝯtumax in ſuſcipiendo illam, ſiue poſtꝗ ſuſceperit
defecerit habeť ꝓ ꝯuicto, & ſic vř pari pœna punien
dus,qa puniretť ſicut ſi eſſet ꝯuictus de quo in c.acce
dens ad fi.ī.de accu.& facit,ꝙ habetur de hæreticis.
excōicamus.& adde inꝗtū.ſ.dixi,ꝙ notoriū facti,li-
cèt negeť nō ē neceſſe ꝓbari,qa nō ꝑt dici ꝓcedere
illud in notorio actus ꝑmanētis:ſed in notorio actus
trāſeūtis pōt dici ſecus,vt hic tangit do.Pe.ſed de hoc
plenè diceť in c.ꝓcedēti vbi patebit,an drīa ꝓcedat.
¶In gl.j.in fi.hoc dicit gl.ad tollēdū ꝯriū,qđ vř poſ-
ſe ꝓbari delictū.ſ.de teſtibus.tam literis.& ſic nō vř
habere dubiū qđ hic formata propter hoc glo.intel-
le.de teſtimonio,ſiue iuramento . ¶In gl.celari. ibi
9 negatio nulla eſſet.¶No.bñ gl.qđ † negatio,ꝗ fit cō
tra notoria nihil operatur.& ſic facit rem dubiam de
quo dixi in notabilibus. ¶In gloſſ.euidentia.ibi vi-
detur eſſe probata. & ſic cenſet fornicatio eſſe noto-
ria iuris præſumptione propter talem euidentiā fa-
cti idem notauit glo.ij.q.j.in c.de manifeſt.

S V M M A R I V M.

1 *Cohabitare non debent mulieres cum clericis, niſi ſint conſanguineæ.*
2 *Conſanguinitas elidit ſuſpicionem.*

A Nobis tua. Mulieres in quibus
naturale fȩdus nil
mali ſuſpicari permittit cum clericis
habitare pñt.h.d.& nō diuidiť.Et po-
niť deciſa ꝯſultatio.¶In tex.ibi natu-
rale fȩdus.ideſt ſanguinis proximitas.
1 ¶†Nota ex tex. ꝙ cū clericis non poſſunt de iure mu
lieres habitare,niſi ſint conſanguineæ:in quibus per
vinculum conſanguinitatis ceſſat ſuſpicio , & no.ꝙ
indiſtinctè videtur mulieres extraneas prohibere.fa-
cit,quod habeť.lxxxj.diſt.ca.clericus.& c.cū omni-
bus.& ſic facit ad ea,quæ ſ.dixi in c.j.ſupra.eodem.
Et no.quod tales extraneæ habitātes cum clericis ap
pellanť mulierculæ,& nō mulieres.& ſic diminutiuȩ
nec mirū,qa peccatum diminuit de anima , & fama
2 peccatorum.xxxiiij.di.c.vidua.& c.ꝓcedēti.¶†Item
no.ꝙ cōſanguinitas elidit ſuſpicionē.alibi aūt in alia
mā:vt qñ ꝑ clericū dareť adminiſtratio eccleſiaſtica-
rū rerū ꝯſanguineȩ inducit ꝯſanguinitas ſuſpicionē.

lxxxix.diſt.in c̃.decẽte.x.q.ij.hoc verſus p̄ſtatio.& e.
co.& ſacit.ſ̃.de teſti.ↄſtitutus.¶ Itẽ no.ꝙ nõ eſt lici-
tũ clerico mulieres tenere,niſi ſint ↄſanguineæ nõ ſu
ſpectæ.¶ In gl.ij.in fi.ſup.q̃a ibi loqr̃ de ↄſanguineis
ſuſpectis hic de non ſuſpectis . & facit, ꝙ habetur in
c.j.xxxiiij.diſt.xliiij.

S V M M A R I V M.

1 *Suſpenſus dicitur qñq; aliquis, quò ad ſe, qñq;, quò ad alios.*
2 *Sacerdos exiſtens in peccato veniali, an ſit ſuſpenſus, quò ad ſe, vt nõ debeat celebrare.*
3 *Notorij triplex eſt ſpecies.*
4 *Confeſſio facta in iure inducit notorietatem.*
5 *Notorium facti, quid dicatur.*
6 *Notorius fornicator, an ſit ſuſpenſus, quò ad ſe, & quò ad alios.*

QVæſitum. Clericus cõcubina-
rius in officijs vitiari
nõ debet, niſi ſit notorium.h.d. & pri-
mo.ponitur qõ. Scd̃o reſponſio. ſcd̃a
ibi:rñdemus. ¶ No.ꝙ clericus fornica
rius, licèt ſit notorius vr̃ ſuſpenſus ab
officio donec pœnituerit.facit, qd̃ hr̃.lxxxj.diſt.ĩ c.ſi
1 q.& qd̃ dixi.ſ̃.eo.ſicut.¶ †Itẽ not.duplicẽ ſpeciẽ ſu-
ſpẽſiõis. Nã qñq; q̃s eſt ſuſpẽſus, quò ad ſe tm̃:qñq;
quò ad ſe,& quò ad alios. Quò ad ſe dr̃ ſuſpẽſus q̃li
bet clericus in peccato mortali ↄſtitutus, q̃a celebrã
do peccat. Quò ad alios autẽ nõ eſt ſuſpẽſus:q̃a licitè
alij audiũt diuina ſi nõ eſt notorius fornicator . Quò
ad ſe,& quò ad alios eſt ſuſpenſus , q̃m nõ licet alijs
ab eo audire diuina, vt cõtingit ĩ notorio fornicario.
de quo in tex.ſ̃.eo.veſtra. & ibi dicetur, & de defe-
ctu vtriuſq; ſuſpẽſionis no.ĩ c.vlt.j̃.de clerico excõi.
2 mi. ¶ †An autem ſacerdos cõſtitutus in veniali pec-
cato ſit ſuſpenſus, quò ad ſe, vt nõ debeat celebrare
hr̃ in text.& gl.& ibi ẽt per Archi.vj.diſt.in c. teſtm̃.
ver.cõcludit gl.& ẽt Arch.qd̃ nõ ꝑ hoc dr̃ ſuſpẽſus,
quò ad ſe, ex quò nõ eſt in mortali peccato, ſed ſolũ
ĩ veniali. Do.tñ An.hic vr̃ dicere, ꝙ celebrãdo venia
liter peccat, & nõ mortaliter. gl.tñ ĩ d.c.teſtm̃ ſimplr̃
vr̃ dicere, ꝙ põt celebrare, nec dicit , ꝙ peccat aliquo
mõ.& ꝓ illa facit, q̃a celebrãdo vr̃ deleri ipſum pec
catũ veniale, ꝙ multis modis tollit̃ : vt cõſueuit dici
in ꝓemio.vj.vbi ẽt gl.tãgit,& facit, ꝙ hr̃.ſ̃.eo.veſtra.
3 in ver.alibi vero.¶ †Itẽ no.triplicẽ ſpeciem notorij.
Nã quoddã eſt notoriũ ex facti euidẽtia . quoddã ꝑ
cõfeſſionẽ in iure factã, quoddã ꝑ ſnĩam. Et no.ꝙ ni
hil dr̃ de ꝓbatione iudicialiter facta . & ſic vr̃ innui,
qd̃ nõ inducat notoriũ. de quo dicetur.ſ̃.eo.veſtra.
4 ¶ †Item no. ꝙ cõfeſſio ita demũ inducit notorietatẽ
quando eſt facta in iure. & ſic a cõtrario ſenſu ſecus
vr̃ ſi extraiudicialiter ſit facta . facit, ꝙ hr̃.ſ̃.de cõfeſ.
ca.vlt. ¶ Quare autẽ appellatur notoriũ iuris id, qd̃
ſit notorium per ↄfeſſionẽ in iure factã, vel ꝑ ſnĩam,
poteſt dici, ꝙ ideo dr̃ notorium iuris, quia ſit in iure
ſeu in iudicio. facit de verb.ſig.forus . & ſic appellat̃
notorium iuris ab ipſo loco in quo ſit. facit quod ha
betur in l.pe.ff.de iuſti. & iure . poteſt etiam dici ſic
a cã efficiente : q̃a ab ipſo iure, ſeu iuris artificio in-
ducit̃.nã ius approbat talem ꝓbationem,& illi tan-
5 quam notorio fidẽ adhibet.¶ †Item not.qd̃ notoriũ
facti dicitur, qñ eius euidẽtia intãtum ſe exhibet ocu
lis omniũ, vt nulla poſſit tergiuerſatione celari. ¶ Et
no.vnum effectũ notorij, q̃a operat̃ effectũ ſenten-
tiæ, vt ſic notoriè delinquens habeat̃ ꝓ nõ tolerato,
ſicut ſi cõtra eũ eſſet ſnĩatũ ad hoc ſubditi poſſint ab
eo recedere ꝓpria autoritate hoc autẽ cõtingit ꝑꝑ
ſnĩam iuris, q̃ talẽ ipſo iure ſuſpẽdit. ¶ Itẽ no.ꝙ tene
re cõcubinã põt eſſe notoriũ facti. facit, qd̃ nota.gl.ſ̃.
6 e.c.tua.ĩ verbo euidẽtia. ¶ †Vltimo no.ſm̃ d.Ant.ꝙ
notorius fornicator eſt ſuſpẽſus , quò ad ſe , & quò
ad alios ſuſpẽſione directa, q̃ dirigitur etiã in ſubie-
ctũ, hoc eſt in ipſum clericũ nontantum in obiectũ ,
hoc eſt in ipſos parochianos . hoc eſt , quò ad ipſos
parochianos. Sed certè iſte tex. non probat bñ iſtud
primũ dictũ : q̃a hic dicit clericũ fornicatorẽ eſſe ſu-
ſpenſum quò ad ſe , ſicut quilibet exiſtẽs in peccato
mortali. Talis autem ſuſpenſio de ſe cenſetur eſſe ſu
ſpẽſio minor . vt plenè legit̃, & notat̃.j̃.de cle.excõ.
mi.c.fi.& nõ vr̃ hic ꝓbari, qd̃ ſit ſuſpenſus , quò ad
ſe ſuſpenſione maiori:ſed melius facit, ꝙ habet̃ in c.
p̄ter hæc.xxxij.diſt.de quo dicitur.ſ̃.eo.veſtra . ¶ In
gloſſ.j.ibi:vel ſecularis poteſtatis. Aduerte, q̃a licèt,
quò ad id , qd̃ dicit gl.paria ſunt ciuitatẽ eẽ interdi-
ctã ꝑꝑ delictũ ciuiũ, vel ſecularis ptãtis ipſius ciuita
tis, ſeu dñi ipſius ciuitatis : tñ, quò ad alia differunt:
q̃a vbi ciuitas eſt interdicta ꝑꝑ delictũ ciuiũ, nõ põt
ciuis ẽt in alio loco nõ interdicto audire diuina : ſe-
cus . qñ eſt interdicta ꝑꝑ delictũ ſecularis ptãtis, vel
domini.j̃.de ſen.exc.ſi ciuitas . & c.ſi ſnĩa.li.vj. ¶ In
ea.gl.in fi. Aduerte, q̃a addunt doc.quartũ caſũ: q̃a
quidã ſunt, q̃ nõ ſunt ſuſpenſi , nec quò ad ſe, nec
quò ad alios. vt eſt ſacerdos curatus exiſtẽs ſine pec
cato ſaltẽ mortali, qui tenetur quotidie reddere pen
ſum debitũ populo ſuę parochię nõ interdicto: vt ꝓ-
batur in c.j.j̃.de cele.miſ. In gloſ.pe.in fi. Nota benè
gl.q̃ vr̃ cõcludere, ꝙ notorius criminoſus non ſit vi-
tandus in officijs ſaluo , niſi ſit notorius fornicator,
vel notorius ſimoniacus. de quo in c.nullus.& c.prę
ter hæc.xxxij.diſt.& dicit̃ in c.veſtra.ſ̃.eo.nam aliq
tenuerunt idem in alijs notorijs criminoſis : vt dr̃ in
d.c.veſtra.& ibi patet, quid tenendum.

De clericis coniugatis. Rub.

S V M M A R I V M.

1 *Character in clericatu imprimitur , qui non tollitur per contractum matrimonij, nec per hæreſim.*
2 *Acolitus ſi contraxit cum vnica, & virgine poterit illa mortua aſcẽdere ad ſacros ordines.*

¶ Viſum eſt in titulo præcedẽti de cohabitatione cle
ricorũ, & mulierum . & ſic de illicita cohabitatione.
Verùm, q̃a aliqñ licitum eſt clericis matrimoniũ con
trahere, & etiã cum vxore cohabitare:ideo ſucceſſiuè
poſt præcedentẽ rubricã ponitur iſta. de materia ha-
bet̃ in decre.xxxviij.diſt. xxxj. xxxij. xxxiij. diſ.per to-
tum.& xxvij.q.j.vt lex cõtinentiæ , & repetitur in vj.
¶ Contra iſtã rubricã Io. An.opponit tripliciter. pri-
mo de ſuperfluitate. ſcd̃o, quod malè ſit ſituata. ter-
tio , ꝙ male ſit formata . ¶ Quò ad primum opponi-
tur, qd̃ ſuperfluat ꝑ rubricã, q̃ clerici, vel voue. cõtra
id, qd̃ hr̃ in proœmio huius cõpilationis . Solue, ꝙ nõ
eſt ſuperflua iſta rubrica per illã:q̃a in illa tractat̃ ſpe
cialiter an,& qñ clerici poſſunt matrimoniũ cõtra-
here. Hic vero principaliter tractatur , an clerici
matrimonium cõtrahentes poſſunt habere, vel reti-
nere bñficiũ,& an gaudent priuilegió clericali . ¶ Itẽ
nõ poſſunt cõpelli ad deferẽdũ tõſurã, vel habitum,
licèt incidẽter ẽt hic tractet̃ quatenus eſt neceſſe ad
exigentiam prædictorũ vtrũ clerici poſſint matrimo-
niũ ↄ̄hęre. facit ꝙ notat̃ in ſimili ꝑ Legiſtas in rub.ff.
de ꝓcurato. ¶ Quò ad ſcd̃am opponit̃, q̃a vr̃, qd̃ hęc
rubrica debuit p̄cedere p̄cedẽtes. nã poſtq̃ autor intẽ
debat tractare de cõiunctione licita,& illicita vr̃ , qd̃
debuit p̄mittere de licita tanq̃ digniori, q̃a à dignio
ribus eſt inchoãdũ.lx.diſt.c.ſi.ſ̃.de ma. & obe.c.ſta-
tuimus.& facit ẽt dictũ Valerij, q̃ tractaturus de gra
tis,& ingratis, dixit prioremque locũ obtineãt , qui
laudem,

tandem,& reprehenſionem merentur. Sed pōt dici, qđ iſtud eſt de pendentibus a Principis poteſtate.ſ. præmittere,vel poſt ponere, & ſic alia ratio nō videtur quærēda,ex quo ſic placuit antori.l.nō omni.ff. de legi.& facit,ꝙ not.ſ.de reſcript.ſi qñ.Vel pōt dici ſecundo,ꝙ prius ſunt purganda vitia, vt pareatur locus virtuti.xxxij.q.j.cum renunciat. Vel tertio pōt dici,qđ.ſ.in gñe tractauit de cohabitatione clericorum,& mulierum.hic antē de certa ſpecie cohabitationis. genus aūt debet præmitti,vt deueniat ad cognitionē ſpecierū.ff.ſi cer.pe.l.j.pōt etiā dici,qđ hic tractat de licita,& illicita cohabitatione miſtim, & ſimiliter etiā tractauit.ſ.titulo præcedenti. vt patet in c.& a nobis. & iō ēt potuit iſtum ti.illi poſtponere. ¶Quō ad tertiū opponitur, qđ malè ſtet hæc rubrica.& ſic fuerit malè formata.nam vr,ꝙ dēt dicere quondā clericis cōiugatis:q̄a vr,qđ p ꝯtum matrimonij tanq̄ p actū oppoſitū,ꝙ ceſſet dignitas pambula.facit.xx.q.iij.pſes.& xxvij.q.ij.pſcripſit. vbi patet,qđ poſt monachatū, vel clericatū q̄s appelletur olim comes,vel rex,ꝙ añ fuit comes,vel rex. Sed potes dicere ſm Io.An.ꝙ clericatus nō ceſſet in totū p

2 aſſumptionē oppoſitę qualitatis ex eo,q̄ † in clericatu imprimitur character, q nō tollit p talē actū ꝯtus matrimonij, ſicut nec per hæreſim.j.q.j.ꝙ q̄dā. Et plus dicit Io.And.ꝙ ſi vxoratus ordinaret,imprimeretur character ſibi per ea, q̄ not.j.de conuer.cōiuga.vxoratus.& c.placuit. licēt malè faciat ordinās vxoratum,& veniat puniendus. de temp.ordi.c.vlt. in vj. Contraria vero procedunt in dignitatibus accidentalibus,in quibus non imprimitur character,q̄ tollunt per aſſumptionem oppoſite qualitatis. Et p

a pd iđa dicit ſolui poſſe quæſtionem de † accolito,ꝙ poſt aſſumptionē ipſius accolitatus contraxit matrimonium cum vnica,& virgine,q̄a illa mortua poterit aſcēdere ad ſacros ordines,nec erit neceſſe reiterare ordinē accolitatus. & p hoc faciet iſta rubri.& dū dicit rub.de cleri.ꝯiuga.ſuppleſm Io.An. vidēdū eſt an bñficia tenere, vel habere poſſint, & an retineāt priuilegiū clericale.& an tonſurā,& habitū deferre cogant.de q̄bus oībus pſequendo tanget in ti.ipſo.

SVMMARIVM.

1 *Clericus exiſtens in minoribus ordinibus poteſt cōtrahere matrimoniū etiam ſi ſit beneficiatus.*

2 *Clericus exiſtens in ſacris non poteſt contrahere matrimonium.*

3 *Clericus poteſt ratione fornicationis cogi ad agendam pœnitentiam p pœnam ſuſpenſionis, & excommunicationis.*

4 *Clericus in minoribus contrahendo matrimonium, videtur renuntiare beneficio.*

5 *Clericus exiſtens in ſacris ſi contrahit matrimoniū, an pdat bñficium.*

a SI qui clericorum. Si clericus ª in ſacris ꝯhat matrimoniū,nō tenet,ſec' ſi in minoribus, ſed tunc beneficium dimittere cogitur. hoc dicit. Et ſunt duo dicta,quæ patent.ſcđm ibi:ſed ſi.

¶In tex.ibi j.1.citra,& exponit excluſiuē.No.ex tex.

1 ꝙ † clericus exiſtens in minoribus ordinibus, etiā ſi ſit bñficiatus nō repellitur a poteſtate ꝯtrahendi matrimonium.no.tamen,ꝙ qñ ſunt beneficiati priuant bñficijs,quæ tenebāt. tacit,qđ tangit in gl.j. ¶Item

2 no.ꝙ † exiſtens in ordine ſacro non poteſt cōtrahere matrimoniū.Et ex hoc no.qđ ſacer ordo nō impedit cōtrahi matrimoniū, ſed ēt dirimit poſt ꝯtractū, de quo in c.j.de voto.in vj. ¶Itē not.ꝙ clericus exiſtens in ſacris, ſi cōtrahat matrimoniū ſeparari dēt a tali vxore de facto aſſumpta,& cogi ad pœnitētiā pagēdā.Ex hoc ēt no.qđ pōt q̄s cogi ad pagēdā pœnitē tiā de peccato. de quo in c.vlt.xxij.q.j.& xxxij.q.ij. quicūq;.& facit,qđ hr.j.de ſpon.ad audientiā. ¶Itē

3 no.qđ † clericus pt cogi rōne fornicationis ad agēdā pœnitentiā per pœnā ſuſpenſionis, & excōicationis. intellige gradatim ſm Io.An. Nam gradatim huiuſmodi pęnę ſunt imponēdę.facit,qđ hñr.ſ.ti.j.c.clericos. ¶In gl.j.ibi:ſiue ad poſſeſſionē. ¶No. benē ex gloſſ.iuncta cū tex.qđ licēt quis ipſo iure priuet beneficio, non tamen per hoc priuetur poſſeſſione ipſo iure,ſed debet cogi quod poſtea illam dimittere. facit,qđ hr in c.licēt Eps.j.de præben.in vj. & qđ notat etiā p gloſ.in l.cū duobus.§.idem reſpondit.ff.pro ſocio. vbi gl.dicit, ꝙ licēt in multis caſibus ipſo iure q̄s pdit dominiū, vel transferatur in aliū nō tñ pdit, vel transfertur ipſo iure poſſeſſio. ¶Itē no.ēt ex gloſſ.ꝙ

4 † clericus in minoribus contrahendo matrimonium ipſo facto intelligitur renūtiare beneficio. & ipſo iure intelligit ipſum beneficiū vacare, & hoc,q̄s eligēdo vnū de ꝯrijs,alteri renūciare vr. facit,qđ hr in l.j. C.de fur.& ꝙ habet in c.ꝯtingit.j.de ſen.excō. ¶An autē aliàs renuntians beneficio perdat poſſeſſionē recurre ad ea,quæ habentur.ſ.de renun.ammonet. & c.qđ in dubijs.& c.veniens. ¶Item aduerte,quia quatenus dicit clericū in minoribus perdere beneficiū ipſo iure cōtrahendo matrimonium pcedit ſi ſit cōtractū per verba de præſenti ēt ſi copula nō ſit ſecuta, cū talis actus ſit cōtrarius retentionis beneficij adeo, quod etiā ſi poſtea mulier ante carnis copulā ingrederet monaſteriū, qđ facere pōt inuito viro. j.de cōiuga.ex publico.tñ nō poterit reuerti ad bñficium ſine noua collatione,ex quō ꝯtrahendo matrimonium renuntiauit beneficio per ea, quæ habent. ſ.de renū.ex transmiſſa.& hoc ēt tenet.Guil.in Spe. eo.tit.in fi.facit ēt,qđ hr in cle.gratiæ. de reſcrip.& in c.vno.eo.tit.in vj.& qđ no.Bartho.Brixi.in q.quæ incipit, q̄dā clericus. ¶Quid autē ſi non cōtraxiſſet matrimonium per verba de præſenti:ſed ſpōſalia per p verba de futuro. dic qđ tūc nō pdit bñficiū, ſicut ēt videmus in ſimili, qđ ſponſa per verba de futuro nō mutat domicilium: licēt ſecus ſit in ſponſa per verba de præſenti,etiā ſi nondum ſit ad domum ductā:vt eſt tex. cū gl.in l.ea quæ in ſcđo.ff.ad munic. & l.imperatores.§.item reſcripſerunt..co.ti.& facit, qđ hr in l.pe.ff.de iuriſd.om.iud. & poteſt ēt eſſe rō diuerſitatis inter ſponſalia de præſenti, & ſponſalia de futuro. vt hic tangit do.Flo.q̄a ſponſalia de futuro facilius diſſoluunt, q̄a poſſunt per cōſenſum diſſolui.j.de ſponſa.c.ij.Et p prædicta pōt inferri,q̄d ſi aliq̄s ꝯ clericū agentē ad bñficiū pcipiat,ꝙ illi renūtiauit p ꝯtū ſpōſaliorū,qđ licēt pbent ſponſalia ꝯtā,ꝙ nō debeat decipiens obtinere, q̄a probatio,& exceptio nō inferūt neceſſario de ſponſa. de pſenti. & ideo nō releuat p id, ꝙ habet.ſ.de pba.in præſenti.Et iſtud ēt tenuerūt dñi de Rota in ſua ꝯclu.xxvij. ¶In ea.gl.ibi: de iure,&c.& ſic vult gl.qđ đ iure cōi nō pōt clericus ꝯiugatus renere bñficiū,ſed ex diſpēſatione,& ſic vr,ꝙ poſſit diſpēſari cū clerico in minoribus ꝯiugato,ꝙ hēat bñficiū,qđ vr poſſe pcedere ſi hēt vnicā,& virginē,& incedit in habitu,& tōſura,& ſit bñficiū ſimplex. ſecus ſi ſit bñficiū curatū,vel dignitas: quia tūc nō poſſit Eps diſpenſare, vt tangetur j.c.proxi.& j.eo.Ioannes. ¶Aliqui tamen dixerunt, quod non debet retinere beneficium etiam ſimplex in titulum,ſed pōt tanquam in ſtipēdium,ſi ſit pau p ſibi cōcedi faciendo aliqua ſeruitia eccleſiæ,vt dictū fuit.ſ.de vi.& ho.cle.c.cleric' ſi tōſurā.Poſſes dicere ꝙ ſine diſpenſatione ſi Epiſcopus vult ſibi tanq̄ pauperi pro-

a Si clericus. Licēt do. Abb. p alia verba formet ſūmariū huius. tamen idem eſt in ſenſu.

peri prouidere ꝓpter aliqua ſeruitia faciēda eccleſię, poterit etiā ſine diſpenſatione prouidere, q̨a etiā mero laico poſſet prouideri de redditibus eccleſiæ propter ſeruitia, quæ impenderet eccleſiæ ſm ea, q̄ notātur. ſ̄. de cōſtit. cū M. Ferrarien. & facit ēt, qđ hr̄. ĩ. de conſt. c. iij. Sed ꝙ habeat in titulū hoc nō poteſt fieri ſine diſpenſati one, videtur tamen, ꝙ non debeat diſpenſare ſi ſcandalū oriretur. ĩ. eo. cum olim. aliàs videtur, ꝙ nō poſſet. per ea, quæ habenr̄ in iuribus hic

5 alleg. in gl. ¶ † In gl. fi. & ſic vult glo. ꝙ qñ clericus in minoribus ꝯtrahit matrimoniū ipſo iure priuer̄ bñ̄ficio: ſecus quando contrahit exiſtens in ſacris: q̨a tūc non eſt priuatus ipſo iure, ſed erit priuādus. Et ratio diuerſitatis vr̄ eſſe ſcđm gl. q̨a primo caſu tenet matrimoniū: ideo tūc ipſo iure priuar̄. ſecus in ſcđo. ſed contra glo. facit, q̨a non videtur, quod nō debeat eſſe melioris ꝯditionis delinquens, q̨ nō delinquēs. de præben. cū q. lib. vj. & ideo ſi ille, q̨ non delinquit, vt eſt clericus in minoribus contrahendo matrimoniū ipſo iure priuar̄ beneficio, vr̄ qđ debeat priuari exiſtens in ſacris cōtrahēs matrimoniū delinquens contrahendo. ꝑ hoc ēt, ꝙ hr̄. ĩ. de biga. in c. nup. nā vr̄, ꝙ propter intētionē cū tpe ſubſecuto: licèt nō eſſet effectus ſecutus incurrit pœnam: vt ibi patet. facit ēt, qđ nota. Bart. Brixi. in q. ſua. in qua tractat de illo q̨ contraxit cū cōſanguinea, vbi patet, qđ nō teneat matrimoniū. & tamen dicit, qđ ꝑdit beneficiū. de materia remittit Io. An. ad notata per ſe in c. Ioannes. ĩ. e. ibi in diſtinctione q̄ ponit in vlt. col. verſic. ſi vero tenee ex cōſenſu. ante vet. de tertio. vbi vr̄ in effectu tenere illud, quod hic tenet glo. do. Pet. & etiam d. Flo. hic videntur reprobare gloſſ. per ratiōes ſuperius tactas. ¶ Sed do. Ant. hic nititur ſuſtinere glo. per rationem gl. & reſpondet ad cōtrarium. Et primo ad primā rationem, dum dr̄, qđ nō debet eſſe melioris cōditionis delinquens q̨ non delinquens. ¶ Nam reſpondet hoc eſt verum, niſi rō diuerſitatis ſuadeat oppoſitum: prout facit hic in caſu propoſito. Nā ratio quare clericus cōiugatus nō poteſt tenere beneficium, eſt, q̨a non poteſt bene ſeruire beneficio, & vxori cū illa nō bñ adinuicē cōueniat. ĩ. co. ti. de diuerſis fallacijs. q̄ ratio ceſſat in clerico in ſacris, q̨a ex quò non tenet matrimoniū nō obligatur vxori. & ideo poteſt deſeruire beneficio. & ꝑ tanto non ſic repugnat cōtractꝰ matrimonij, quē facit clericus in ſacris ipſi beneficio, ſicut repugnat cōtractus matrimonij factus per clericum exiſtentem in minoribus. Item nō ob. qđ hr̄ in c. nuper, q̨a ibi id operatur vitiū bigamiæ. & ſic ſecus, qñ nō incurritur bagamia per cōtractum matrimonij. Item non ob. qđ notauit Bartho. Brixi. in q. præalle. q̨a loquir̄ in conſtituto in minoribus, q̨ facilius priuatur priuilegio clericali, & beneficio, q̄ exiſtens in ſacris. & ſic intelligir̄ iſta glo. quam nota. & quam in dubio tutius eſt tenere, & præſertim, quia in pœnis mitior interpretatio eſt aſſumenda. de reg. iur. in pœnis. li. vj.

a Coniugatus Super hoc. c. ſolet quęri verum cōtrahens matrimoniū cū corrupta ſcienter, vel ignoranter efficiar̄ bigamus diſtingue, vt p hoc do. Hē. Bohyc. in c. ſup eo. ſupra de biga.

S V M M A R I V M.

1 *Clericus cōiugatus non poteſt promoueri ad ordines ſacros.*
2 *Clericus coniugatus poteſt aliquo modo habere beneficium.*
3 *Promoueri, an poſſit maritus, & remanere in ſeculo tāquam clericus ſecularis vxore intrante religionem.*
4 *Virginem corrumpens anteq̄ eam ducat, an poſſit ea mortua promoueri, vel an ſit bigamus.*

a SAnè. Coniugatus [a] ad ordines ad adminiſtrationes, vel beneficia nō debet promoueri, niſi caſtitatē promittat & bigamus nō ſit. h. d. Et a tribus ꝓhibet coniugatum, niſi duo cōcurrant. de quibus in lr̄a. ſecūda ibi: niſi. ¶ No. ex tex. tria, a q̨bus remouer̄ clericus coniugatus, & notatè limitatiionem, quę ponitur in fi. ex qua etiam no. ꝙ bigamus etiam non poteſt ꝓmoueri ad ordines, vel beneficia eccleſiaſtica, & ſic cenſer̄ irregularis. facit, quod habetur in c. j. de biga. in vj. An autē irregularitas, quæ ſurgit ex bigamia tollatur per religionis ingreſſum, recurre ad c. j. ſ̄. de fi. presby. ¶ Nota, ꝙ ad Epiſcopū ſpectat diligēter ꝓuidere ne indigni admittanr̄ ad bñ̄ficia: nec mirū, q̨a omniū eccleſia rōne cura ſuæ diœceſis ſpectat

1 ad eū. xvj. q. vij. omnes baſilicæ. ¶ † Itē not. ꝙ clericus coniugatus non poteſt promoueri ad ordines ſacros, & ſic a contrario videretur, quod poſſet promoueri ad minores: ſed dic, quòd ceſſat argumentum a contrario ſenſu. per id, quod habetur in c. vlt. de tempo. ordi. in vj. vbi prohibetur promoueri etiā ad minores, & promouens punitur, & adde, ꝙ dixi. ſ̄. c. proxi.

2 ¶ † Nā etiā clericus cōiugatus pōt habere bñ̄ficium aliquo modo. nam concludūt ibi doctores, ꝙ curata bñ̄ficia habere nō poteſt: nec ſimplicia. per id, qđ habetur in c. Ioānes. ſiħ de iure cōi: ſed ex diſpenſatione benè poteſt habere ſimplicia. ꝑ id qđ haber̄. ĩ. d. c.

3 Ioānes. & ſ̄. ti. ij. in c. clericus ſi tonſuram. ¶ † In gl. ij. ibi: niſi pariter, &c. videtur tamē, quod ſufficeret mulierē trāſire ad religionē, ſiue vir vouet caſtitatem, & ꝓmoueatur ad ſacros, licèt ipſe remaneat in ſeculo tanq̄ clericus ſecularis. ꝑ ea, quæ habenr̄ in iuribus allegatis in gl. & de materia in c. cōiugatus. ad quod

4 glo. remittit. ¶ † In gloſ. fi. in fi. cum gloſſ. concordat ēt gl. in c. debitū. ſ̄. de biga. & in c. j. ĩ. eo. lib. vj. Et ēt Tancre. Vincē. & Bar. Brixi. & hāc ꝑtē etiā tenet hic Ioan. de Lig. & etiā do. Flo. dicens, ꝙ hæc opi. eſt cōmunis quā glo. tenet ibi. de q̄ etiā per gl. in c. qualis. alle. in gl. & in c. nemo. xxxij. diſt. & ꝑ iſta opinione ēt facit, qđ hr̄ in c. tāta. ĩ. q̨ fi. ſint legi. vbi patet, ꝙ ꝑſequens ꝯiugiū trahir̄ retro ēt quò ad legitimationē prolis, & ſic iuris interpretatione intelligitur contractū in virginitate. ſed Hug. & Goſ. & Hoſti. tenent primā opi. videlicet, ꝙ nō poſſet ꝓmoueri ꝑ iura allegata in gl. nā vr̄ neceſſe, ꝙ tpe quo ꝯhitur matrimoniū ſit virgo. per ea, quæ habenr̄ in d. c. qualis. & in auth. qūo opoteat Epiſcopos. §. j. & §. neq; autē ſcđas. & ſeq. colla. j. & in auth. de ſan. Epi. §. clericos. colla. ix. in q̨bus dr̄, ꝙ ꝓmoueri debet q̨ vxorē accepit vnicā, & virginē nō habēs cōcubinā. & ſic vr̄ innuere, ꝙ nō poſſit promoueri ſi habuerit ꝯcubinā. ꝑ hoc ēt facit, q̨a in matrimonio duo req̨runr̄, videlicet, cōſenſus animorū ꝑ quē ſignificar̄ charitas cōſiſtens in ſpiritu inter Deū, & iuſtā animā, & cōiūctio corporū, q̄ deſignat ꝯformitatē, q̄ ꝯſiſtit in carne inter Epm̄, & eccleſiā. & ſic vr̄, ꝙ ſi aliquis cōſenſit in corruptā matrimonialiter, & poſt talē cōſenſum cognoſcar illā, ꝙ non poſſet ꝓpriè denotari dicta ꝯformitas, q̄ fuit ī vtero virginali ꝑ īcarnationē filij Dei, cū interuenerit corruptio tpe ꝯſenſus, & tpe cōmiſtionis corporū in caſu q̄ſtionis gl. Nā p̄dicta ꝯformitas, & charitas, vñr abhorrere corruptionē. & iō, vt ſit verū ſignificatū vr̄ loq̨ de vtroq; tpe: videlicet cōſenſus, & cōmiſtionis carnalis, ꝙ dēat ſpōſa reperiri virgo. facit, ꝙ hr̄. lxxvij. di. q̨cūq;. & dicit Hoſ. ꝙ ferr̄ ꝑ aliquos hoc fuiſſe deciſum in ꝯſilio Niceno: vbi dr̄ ꝯtineri, ꝙ nullus ducat vxorē a ſe vel ab alio defloratā, ꝙ ſi ꝓbatū fuerit deponar̄. & iſtā ꝑtē tenuit hic d. Ant. & d. Pe. & rñdēt ad. c. tāta. ꝙ ibi illud opar̄ fauor ꝓlis, q̨ ceſſat ī caſu nr̄o, q̨a nō ē fauēdū fornicatori: ſed, vt dixi ſupiꝰ. Io. đ Lig. & d. Flo. tenēt cū gl. ꝙ vr̄ poſſe dici ꝓ ꝯcordia opinionis, ꝙ de iure nō dēat promoueri, qui tenuit concubinā. nam hoc benè vr̄

corrigi

corrigi in tex.in d.§.neq; ſecundas. & in §.clericos. ſuperius alleg.q.a ꝑ talem incontinentiā, ex quò tenuerīt cōcubinā vr,ꝙ nō debeant promoueri.facit, qđ notař.ꝭ.c.xi. In gl.j.vř enim talis ſuſpectus eſſe de incōtinentia.ꝑ id,qđ tetigit glo.j.præalleg.in d.c. xi.& ſic procedit opi.Hoſt.& ſequacium. ſed qrit nūquid cum diſpenſatione poſſent ꝓmoueri,ſi fortè hoc videat ſuperiori attenta qualitate ꝑſonæ: & tūc vř dicendū,ꝙ ſic:qa licèt Eps non poſſet cū bigamo diſpenſare.per ea,quę habent.ꝭ.de biga.c.debitum. & c.ij.de biga.in vj.tñ.cū iſte nō videat bigamus, vř ꝙ poterit cū illo diſpenſare.quod aūt nō videat bigamus bñ facit, qa mulier non diuiſit carnem ſuam in plures.ideo nō debet talis accipiens in vxorē cenſeri bigamus.per ea,quæ habetur in d.c.debitum.ſi tamē velles tenere opi.glo.oportet te dicere, ꝙ ꝑ iuris interpretationem intelligatur,vt fingatur matrimoniū fuiſſe ꝯtractum ab ipſo principio, quando ipſam defloraūit.per ea,quæ habentur in d.c.tanta.tñ de iure videret dicendū, ꝙ de iure communi non procedat opi.gloſſ.ſed ex diſpenſatione poſſet procedere. per ea,quæ.ꝭ.dixi.nā ad c.tanta.poſſet reſponderi. ꝑ ea, quæ dixi.ꝭ.ꝙ ibi id operatur fauor prolis. In practica aūt fortè ſeruaretur opi.gloſ.qa cōiter in dubio in practica non receditur a gl.facit,quod no.Iac.de Bu. C.qui pro ſua iuriſd.l.j. ¶ Quid autē ſi quis deflorauit illam cui dederat fidem de ſumēdo ipſam in vxorem, & eam poſtea ſumit in vxorē, an cenſeat eſſe bigamus, an vero licitè poſſit promoueri. tangit hic Io.An.tamen videtur,ꝙ qō nō ꝓcederet tenēdo opi. glo.ſed pōt ꝓcedere tenēdo opi. Hoſt.vnde ſm eum diſtinguit,an in defloratione cognoſcat illā maritali affectu cōſentiente muliere:& tūc ſponſalia ꝑambo la trāſeunt in matrimoniū.ꝭ.de ſponſa. is q. ideo nō erit bigamus. Si vero fornicario affectu cognouerit ipſam,erit bigamus in veritate:ex quò poſtea tēpore quo matrimonialiter adheret ei reperit iā corrupta: tñ quātū ad ecclesiā præſumitur, qđ matrimonialiter cognouit,& eſt præſumptio iuris,& de iure: vt dicto c.is, qui.& ſic ſolum quò ad forum conſcientiæ eſſet bigamus tenendo opi.Hoſti.

SVMMARIVM.

1 *Clericus coniugatus priuandus eſt beneficio.*
2 *Clericus coniugatus non poteſt eſſe vicarius Epiſcopi,nec habere poteſtatem excommunicandi.*
3 *Bona per clericum in eccleſiam tranſlata (eo ab ea licitè recedente) ſunt ei reſtituenda.& nu.9.& 10.*
4 *Recta via, quid iſta verba importent.*
5 *Continentia, quare inducitur clericis.*
6 *Cohabitatio,& copula cum propria vxore cēſetur immundicia, quò ad poteſtatem tractandi ſacramenta.*
7 *Verba iſta donec caſte,& honeſte vixerit, quomodo intelligantur.*
8 *Mulier contrahendo ſecundum matrimonium videtur iniuriam inferre animæ viri.*
11 *Oblatus monaſterio,an æquiparetur profeſſo.*

1 Q Vod a te. Si clericus * in minoribus beneficiatus matrimoniū ꝯhit priuatur bñficio: ſed ꝙ eccleſiæ dedit ſibi reſtituitur. h.d. Et eſt cōis diuiſio,conſultatio, & rñſio. fcda ibi:id volumus.¶ In text.ibi:infra ſubdiaconus. expone infra,ꝑ citra, & ponit excluſiue.& ſic ſm hoc nō loqtur de exiſtente in ordine ſubdiaconali:ſed de cōſtituto ī alijs inferioribus, & minoribus ordinibus.¶ Itē ibi:alijs bonis.ſup.mobilibus,vel ſe mouētibus. Et per primā apoſtillā patet, quod non eſt neceſſe dicere dum hic loquitur de ſubdiaconatu intelligatur ſm antiqua tpa, ſm q̄ non erat ordo ſacer, licèt hodie ſit ſecus.ꝭ.de æta.& quali.in c.multis. qa hic nō loqř de ſubdiacono ꝯbēte,ſed de exiſtente in minoribus.licèt do.Ant.hic
1 aliter dixit.¶ † No.ex decre.j.ꝙ clericus ꝯiugatus dř eſſe immūdus quò ad tractādum eccleſiaſtica ſacramenta.& per conſequēs inhabilis eſt quò ad illa. & ad hoc etiam ſequitur,qđ eſt priuādus bñficio,cum beneficiū eccleſiaſticū detur ꝑpter officiū, vt poſſint miniſtrari eccleſiaſtica ſacramēta.ꝭ.de præbē.c.cum ſm.& lxxxj.di,c.eos. Et hoc etiam facit ad q̄ſtionē.
2 videlicet,ꝙ † clericus cōiugatus non poſſit eſſe vicarius Epiſcopi,nec hēre poteſtatem excōicādi.de quo dicetur.ꝭ.e.c.Ioannes.& facit etiā,qđ not.ꝑ gl.xcvj. di.c.bene quidem.in verbo ꝑter Romanā. q̄ fuit additio,licèt multi libri nō habent illā additionē.& vbi habent eſt ſignū, qđ habēt ēt als additiones facit ēt,
3 ꝙ no.Io.An.in c.j.ꝭ.e.in vj. ¶ † Itē nō.ꝙ bona,q̄ ꝑ clericū ſunt in eccleſia trāſlata in trāſitu ipſius eccleſiæ eo ab eccleſia licitè,ſeu iuris ꝑmiſſione recedente ab
4 eccleſia ſunt ſibi recta via reſtituenda. ¶ † Et not.de ſignificatione iſtorū verborum,recta via, qa nō poſſunt intelligi facta obligatione aliqua ꝑ aliquā ꝯditionē partis.pōt ēt intelligi recta via.i.ipſo iure,ſine hoīs facto:vt hř in ſimili in l.titio.ff.de fur. vbi recta via transfertur ipſo iure dominiū in legatarium. Similiter ēt ex ſolo titulo inter viuos transfertur ipſo iure recta via dominiū in eccleſiam in caſibus poſitis in l.ſi.C.de ſacroſan.ec.& vnde pōt dici, ꝙ hic ſit ſpeciale, quod ex reſolutione tituli transferař dñiū ipſo iure,ſicut etiam in pacto adiectionis in diē,& legis cōmiſſoriæ.de quibus per gloſſ.in traditionibus. C.de pact.& etiā per gl.& Bar.in l.j.ff.de dona. ¶ In gl.j.in fi.aliās eſt.§.ꝙ ergo. Et facit etiā,qđ no.glo.j. q.j.quibuſdā.vbi etiā ponit illud vulgatum,qđ noua teſta capit inueterata ſapit. de multis autē rationi-
5 bus propter quas † clericis inducitur ꝯtinētia, tangit hic Io.Andre. Nam ratio etiam fuit,qa clerici debēt Deum placare orationibus,vt miſereatur peccatorū, quæ fecerunt, vt Deo placeant.iij.q.vij.tria.circa fi. placere autem non poſſunt,ſi carnaliter viuant.Item. alia rō fuit,qa Deus,& res ſpiritualis eſt ipſa ſpūalitas,& ſic miniſter eius dēt ſpiritualiter viuere,& non carnaliter.Item,qa ſunt deputati ad tractādū ea,quę ſunt ſancta,ideo debēt eſſe ſancti, quò ad carnis mū diciā, & de aliqu ibus rationibus alijs hic tāgit gl.de. qbus nō eſt neceſſe dicere. ¶ In glo.ij.in fi.& ſic vult
6 gl.qđ † cohabitatio,& copula cū ꝑpria vxore cenſetur eſſe immundicia reſpectu poteſtatis tractandi ſacramēta:ſed quò ad reſpectū implementi matrimonij nō cēſetur eſſe immūdicia,ſed caſtitas. vnde exponebat Egidius,immundicia.i.ſolicitudinē cōiugalis officij. Et faciunt prędicta ad qōnem,ſi † teſtator
7 reliquit vxori ſuæ annuatim aliquid dari donec caſte,& honeſte viueret, an ſi poſt mortem ipſius ꝯhat matrimonium debeat hēre legatum.nā vř,ꝙ ſic ꝑ prędicta, qa quò ad alia q̄ quò ad tractandū ſacra viuēs in matrimonio dicitur caſte viuere. Contrariū tamē teneř,qa de cōi vſu loquendi dicta verba intelligun tur,qñ viuit in vita viduali, & honeſta. vt hic tangit do.Petr. & Barto.in l.mulier.§.cum proponeretur. ff.ad trebel.verba aūt intelligi debēt ſm cōem vſum loquēdi.ꝭ.de ſpōſa.c.ex literis. & l.cum delanionis.
8 §.aſinā.ff.de fun.inſtr.& ꝑ hoc etiā †,qa quodā modo dř inferre iniuriā aīe viri ꝯhēdo aliud mrimoniū, in Auth.đ nuptijs.§.ſi vero expectet.colla.iiij. ad tollēdū tñ illud dubiū cautius eſt,ꝙ dicař donec vitā vidualē duxerit poſt mortē teſtatoris,& honeſtātē ſeruauerit.¶ In gl.redire.ibi: cū iudicis autoritate ſup.uel

a Si cleri*. Super hoc c. quæratur vtrum clericus ſequeſtratus ab eccleſia bona ſua recuperare debeat vide, hic d. Hen. Boy. diſtinguentem in prin.hu*.c.

iuris,vt fuit in caſu iſto , q̃a licitè ex iuris ꝑmiſſione
poteſt clericus exiſtens in minoribus contrahere ma
9 trimonium.ī.eodem.c.j.¶†In e.gl.ibi:ad hūc caſum
ꝑuenit. huic rōni pōt reſponderi, ꝙ licèt ſua culpa,
ſeu ſuo facto deuenerit ad hunc caſum,tñ q̃a autori
tate hoc facit , q̃a vtit̄ licẽtia ſibi data a cap̄lo.xxvij.
di.de his,nō dēt puniri.ar.l.gracchus.C.ad le.Iul.de
adult.& xxiij.q.iiij.q̃ peccat. Itē,q̃a ſi eccleſia poſſet
retinere eius bona iā indirectè cogeret iſtū ad ꝯtinē
tiā,qđ fieri nō dēt,q̃a caſtitas ſuaderi,& non præci-
pi dēt. xxxij.q.j.Integritas.ff.đ ꝯdi.& īſti.l.ſi ſub ꝯdi
tione.§.q̃ ſub iuſiurãdi. ¶In ea.gl.ibi:de benignita-
te.Iſtā tenebat Vincen.dicebat tñ demū hãc benigni
tatē ab eccleſia faciendam , qñ recedens ab illa non
hēt aliunde vnde viuat, aliàs ſecus.arg.corū,quæ ha
10 benī.ī.de nota.c.ꝑ tuas.& de cēſi.ex parte.¶†In ea.
gl.in fi.Io.An.hic finaliter ponit quãdã breuē diſtin
ctionē Hoſtien.quã etiã ſequitur hic do. Petr.& do.
Anto.modico additio.do. Florē.hic latius diſtinguit:
Potes ꝯcludere, ſi q̃ritur,an recedẽs ab eccleſia recu
a peret bona:[a] q̃a aut quæritur in clerico ſeculari tran
ſeunte ab eccleſia ſeculari, aut in tranſeunte ad ma-
trimoniū. Primo caſu dicit hic d.Ant.ꝙ aut diſcedit
ſine aliqua cã,vel ſine iuris,vel iudicis autoritate, &
tunc non recuperet bona , vt hic tangit̄ in prima ſo-
lutione. Sed certè iſtud mẽbrū vr̄ demū poſſe habe-
re locū,qñ tacitè ex ſtatuto,vel conſuetudine eccle-
ſiæ bona ſequunt̄ clericū aliàs ſi nō eſſent bona ex-
preſſe collata eccleſiæ , licèt portaſſet illa ſecū vr̄, ꝙ
nō eſſent acq̃ſita eccleſiæ, & ſic dēret poſſe recupe-
rare illa ēt ſi ſine aliqua cã receſſiſſet.& de illis diſpo
nere,vt de ꝓprijs . ¶Si aūt diſcedit iuris, vel iudicis
autoritate,& tūc, aut exp̄ſſe ꝯtulerit bona añ ingreſ-
ſum eccleſiæ:& tūc nō recuperabit,q̃a nō dedit ꝯtē-
platione ingreſſus . & iō nō recuperabit,niſi alia con
ditio fuerit appoſita.ī.de ꝯdi.appo.In c.verū.Aut de-
dit t̄pe ingreſſus ipſius eccleſiæ:& tūc de rigore iuris
nō poterit recuperare : ſed de benignitate canonica,
vbi indigeret .xvij.q.iiij.c.fin.ſecus ſi eſſet diues eadē
cã,& q̄one.c.ſunt,qui opes.niſi aliud pactum fuerit
appoſitū ꝑ.d.c.verū.Et p̄dicta tenuit hic do.Ant.Do
minus Flo.vero dicit, ꝙ ſi clericus ſecularis nō cōtu
lit bona in eccleſia,non tranſeūt in illã.& ideo de il-
lis poterit diſponere , & teſtari ad libitū.de teſta.c.j.
& c.cū in officijs. Si aūt contulit,tūc dicit,ꝙ videt̄,ꝙ
recuperet ſi recedit ꝑ ea,q̃ hic hn̄r. & ī.de renun.ex
trãſmiſſa.cū ibi no.Sed gl.in c.de lapſis.alle.in prin.
gl.vr̄ dicere, quod reſtituunt̄ tanq̃ quò ad vſumfru-
ctum. Refert autē alios dicere,ꝙ ſi cōſtare pōt,ꝙ cō
tulit intuitu tranſitus,omnia recuperet ꝑ iſtū text.&
d.c.ex trãſmiſſa. Si autē non pōt conſtare recurratur
ad cōiecturas,q̃a ſi ꝯtulit oĩa.videatur contuliſſe re-
ſpectu tranſitus. arg.eorū,q̃ habētur in l.cum de in-
debito.ff.de prob.& ī.de renū.ſuꝑ hoc.Si autē cōtu
lit q̃dam , & tunc ſi dedit illa , vt non eſſet oneroſus
eccleſiæ, vr̄ dediſſe reſpectu ingreſſus . Si autē dedit
ſimpliciter,& tūc non recuperabit, niſi ex benignita
te ſi ſit pauper,& egeat aliàs ſecus. per id quod.ſ.di-
xi . Sed certè vr̄ poſſe dici, quod an tēpore ingreſſus
ꝯfert,qđ tunc p̄ſumat̄ reſpectu ingreſſus id facere:vt
voluit do.Ant.ubi autē añ ingreſſum confert,tunc ſi
cōtulit omnia bona: ſed puto fortè,qđ qui ꝑ futurū
poſtea ingreſſum ſatis ut̄,qđ reſpectu futuri ingreſ-
ſus uideat̄ facta collatio.arg.d.l.cū de indebito.cum
ſimilibus.& uoluit hic d.Flo.ſaltē, qñ nō interuenit
magnū interuallum.ar.l.ſi uētri.§.in bonis.ff.de pri-
uile.credi.& idē vr̄ dicendum,ēt ſi alia res fuit data,
& non interuenerit magnum interuallum . arg.d.§.
in bonis . Secus ubi interuenit interuallum , ex quò
ſimpliciter collatio fuit facta. & ſic poſſit ꝓcedere,ꝙ
dixi.ſ.per do.Anto.vr̄ tñ contra p̄dicta multum face
re,qđ no.in auth.ingreſſi.C.de ſacroſan.eccl.vbi dr̄,
ꝙ quando expreſſe fit collatio bonorum,licèt poſtea
ingreſſus nō habeat effectū non redduntur bona. de
quo inferius tangã . Scđo caſu principaliter,qñ loq̃-
mur de trãſeunte ad monaſterium. & tunc cōcludit,
ꝙ aut non interuenit profeſſio : & tunc bona debent
reſtitui.de regularibus.c.beneficium.li.vj. & hoc cla
rū eſt,qñ non contulit bona monaſterio.Si aūt con-
lit,tunc dicebat do.Pe.de Peruſio: vt hic refert dom.
Flo.ꝙ tūc recuperabit ēt bona ſi recedit de monaſte
rio,& ex quò non fuit ꝓfeſſus ꝑ c.ſuꝑ eo.& c.ſtatui
mus.ī.de regula.Sed certè illud.c.hoc nō probat : vt
hic tangit Flo.ideo ſm eū vr̄,qđ ex quò ſine ꝓfeſſio-
ne donauit,& ſic donatio ſit ſimpliciter facta ſine ꝓ-
feſſione,ꝙ non poterit reuocari, niſi ex cōiecturis ap
pareat,ꝙ dederit ſub ſpe ꝓfitēdi,vr̄ tñ velle,ꝙ in du-
bio præſumatur dediſſe ſub ſpe ꝓfitēdi , qñ contulit
oĩa ſua bona: vel qñ dedit illa,vt non eſſet oneroſus
monaſterio.ꝑ id,qđ ſuperius dixi.& iſta opi. vr̄ ſatis
æqua.tñ do.Ant.hic ſimpliciter vr̄ tenere, ꝙ ſi dona-
uit,ſeu cōtulit bona añ ingreſſum,ꝙ tūc nō recipiet
niſi aliqua conditio fuerit appoſita ꝑ ꝑ q̃ huiuſmodi
bona veniūt reſtituenda ꝑ ea,q̃ habentur in p̄alle.c.
verū.ſed vbi eſſent lata t̄pe ingreſſus,tūc vr̄ fateri,ꝙ
ſi exiſtat intra annū ꝓbationis, & ꝓfeſſionis recupe-
ret.ꝑ ea,q̃ habētur in d.c.ſtatuimus. & c.ſuper eo.&
ſic,quò ad hūc ſenſum.c.ſatis cōcordat cū dño Flor.
in præcedēti vr̄ aūt diſcrepare. ¶Sed vr̄ poſſe dici,ꝙ
ſi ingreſſus ſecut⁹ eſt ex magno interuallo poſſet ꝓ-
cedere opi.d.Ant. ſed vbi ſine magno interuallo ſe-
cutus fuit ingreſſus ꝓcedere poſſet opi.d.Flo.qñ ali
ter nō cōſtaret de mēte partiū ꝑ ea, q̃ habētur ī d.§.
in bonis. ¶Interdū aūt,q̃s ĩgredit̄ monaſteriū.& ꝓ-
fitetur,& tūc aut nō tenuit profeſſio,aut tenuit. Pri-
mo caſu tunc ſi nō contulit expreſſe bona recupera
bit illa.nam ex quò non tenuit ꝓfeſſio, nec ꝯſr̄ etiã
tranſlatio intelligitur facta,quæ acceſſoriè veniebat
a ꝓfeſſione.de reg.iur.acceſſoriū.lib.vj. Si autē cōtu
lit expreſſe,tūc ſi exp̄ſſit eo mō quo inerat,puta ꝑ di
ctionem cū,dicēdū,qđ offert ſe cū ſuis bonis. & tūc
idem dicēdum,q̃a expreſſe eorū,q̃ tacitè inſunt , qñ
exprimūtur eo modo, quo inſunt nihil operantur.l.
iij.ff.de lega.j.Si vero aliter expreſſit,q̃ ineſſent,pu-
ta,ꝑ copulatiuã dicēdo offero me,& mea.nã dictio,
&,coniungit principaliter dictionē cū acceſſoria . vt
no.Barto.in l.titia.§.nihil diſtat.de leg.j.& tunc iſto
caſu do.Ant.hic ſimpliciter tranſit , dicēs,ꝙ ſi exiuit
cū licētia legitima reddunt̄ ſibi bona,ne ſit oneroſus
ſcđo monaſterio.Sed certè vr̄ loq̃,qñ ꝓfeſſio tenuit.
vñ non vr̄ tangere caſum, qñ profeſſio nō tenuit, vñ
do.Flo.hic dicit,ꝙ de miſericordia recuperet,& non
de iure,niſi per cōiecturas appareat , quod non erat
aliàs datur⁹,& dicit, qđ ī dubio intelligit̄ tradidiſſe
ſub tacita cōditione,ſi ꝓfeſſio tenebit.ar.l.nec apud.
C.de hęre.inſti.Sed potes in hoc tenere dictū ſuū in
hoc ꝓcedere,qñ credidit ꝓfeſſionē tenere. Sec⁹ ſi ſci
uiſſet illã nō tenere:q̃a tūc videret̄ donare ſimplr̄,ꝑ
l.j.ff.de ꝯdi.inde.& hoc ēt tenuit Bar.in auth.ingreſ-
ſi.C.de ſac.ſan.eccle.Et ſeq̄t̄ ēt hic d.Petr. Si aūt ꝓ-
feſſio tenuit , & tūc ſi in monaſterio morit̄,ſuccedit
monaſteriū in omnibus reſeruata legitima aſcēdēti-
b⁹, & deſcēdētib⁹.C.de ſac.ſan.eccl.auth ſi qua mu
lier.Si vero recedit a monaſterio,tūc d.An.ſimplr̄ di
cit,ꝙ ſi recedat cū lĩa reddunt̄ ſibi,ſecus ſi ſine licē-
tia.nã tūc imputet ſibi,q̃ nō recipit.Sed do.Flor.hic
melius

a Recuperet bona. vide apoſtillã ſi tua tam. ſupra in princ. c.

melius dicit,& latius.nā,aut recedit non ingrediēdo aliud monaſterium,aut recedit ingrediēdo aliud monaſterium.Si nō ingreditur,& tunc,aut recedit illicitè,& tūc nō rehabebit bona,ſed reuocabitur ad monaſteriū.ĩ.de reg.c.ſi. & quicquid interim acquiſiuerit monaſterij.xvij.q.ij. Abbates. & xxvij.q.j.ſi quis rapuerit.vbi etiā gloſ.dixit, ꝙ ſi monaſteriū negligit reuocare,id qđ acquiſiuit nō erit monaſterij. facit,qđ nota.in c.vno.ĩ.de infan.& langui.expoſitis. & ĩ.de priuile.c.cū olim. Si aūt recedit licitè,vt qa aſſumit ad eccleſiam curatā ſm ea, q̄ habētur de ſtatu mo.c. ꝙ Dei timorē. & tūc bona remanēt in monaſterio.in Auth.de monachis.§.ſi vero relinquēs.coll.j.Quod aūt acquiret poſt habitū bñficium erit ipſius bñficij: vt no. Inno.in no.in d.c.cū olim.& facit.xviij.q.j.c.j. Si vero recedit intrādo aliud monaſteriū,& tūc, aut ingreſſus ſcđi monaſterij nō tenet, vt qa ſine licētia tranſit,& tunc non recuperat bona. ꝓ id, quod hr.ĩ. de regula.cum ibi notatis in gl.& ŝ.de ęta. & qualita.c.intelleximus. vñ tūc deberet reuocari ad primū monaſteriū. ꝓ ea, q̄ habētur in iuribus p̄allegatis in p̄allega.§.ſi vero relinquēs.Si autem ingreſſus ſecundi monaſterij tenet,quod etiā poteſt. per ea,quæ habenĩ in d.c.licet.& tūc primo monaſterio venerūt bona tacitè in conſequētiam profeſſionis ibi factæ: aut expreſſe fuerunt collatę,ſi licitè obuenerunt,tunc diſtinguit d.Flo.ꝙ aut receditur neceſſario,vt quia expellitur ꝑ aliqua eius delicta: aut recedit voluntariè tranſeundo ad alterū monaſterium.ſcđm ea,q habētur in c.licèt.de regu. ſi recedit neceſſario tunc ſolus vſusfructus bonorum detur ſcđo monaſterio donec viuit etiā talis monachus, proprietate manēte apud primū monaſteriū, eo aūt mortuo extinguitur vſuſfructus, vt ſicut dictū eſt non ſit onerosus ſecūdo monaſterio dum viuit.& ſic poteſt intelligi,quod habetur.xvj.q.vj.cognouimus. iuncta glo.& ca.de lapſis. & xxvij.q.j.ſi quis rapuerit.vbi etiam de hoc in gloſ. quid ſi propter delictū monachus expellitur de monaſterio,& tēdat in aliud monaſteriū arctius,&c.bñ facit,quod legiĩ,& no.ĩ.de reg.c.ſi.¶Si vero voluntario,licèt recederet ſm formā.c.licet.de reg. tunc ſm eū tranſeūt bona in ſecūdū monaſterium,ēt quò ad proprietatē,quia ſecūdū eum bona intelligunĩ tradita ſub cōditione,ſi remanſerit, in primo monaſterio ad inſtar dotis date marito. C.de rei vxo.act.l.vna.§. cū aūt. & de dote poſt diuor.reſtitu.in c.nuper. Refert tamē Petrus de Peruſio qui dicit, ꝙ bona remanēt primo monaſterio per.c.ſtatutū.xviij.q.j. ſed certè ſcđa cum illud.c.intelligitur de acquiſitis poſtq̄ fuit monach' primi monaſterij,& anteq̄ recederet, ꝙ talia recta via trāſeunt in monaſterium.ŝ.de ꝓbat. in p̄ſentia.cum ibi not. & ĩ.de priuileg.c.cū olim. ſed illa,q̄ prius habebat non ſic cōſolidātur monaſterio, ſed in vim conſequētiæ ad perſonā. & ideo tranſeūt cum perſona.& h.d.ſentire Hoſti.& Io.An.ſed certè in monacho nō vidētur hoc dicere:imo Hoſti.& Io. An.hic, & ipſe Hoſti.in ſumma huius titu.§.ſi.circa ſi.ſimpl' dicunt, quod ſecundū monaſterium ſolum habebit bñficium vſusfructus, nec diſtinguunt, an voluntariè,an neceſſariè trāſiuerit. & idē ēt vĩ velle Spe.in titu.de ſtatu mo.§.j.verſic.vj.& iſta opinio uĩ uerior de iure, quia non uĩ bñ iure ꝓbari diſtinctio do.Flo.ſi autē expreſſe ꝯtulit bona primo monaſterio.tūc dicit Mar.de Silli.& Cy.poſt eū ĩ auth.ingreſſi.C.de ſac.ſan.ecc.diſtinguēdū,an ꝯtulerit illa ĩ ipſa pria ꝓfeſſiōe:an uero poſtea q̄ facta fuerit ꝓfeſſio.tñ ſcđm d.Flo.uerius uĩ,ꝙ ut ꝓfeſſio aliqđ operĩ,remaneāt bona prīo monaſterio, qa tūc non poſſunt dici tunc tranſlata in conſequentiā perſonæ. & hoc dicit tenere Spe.in d.tit.de ſta.mo.uer.vj,& ver.xliiij.dicit tñ Spe.in d.uer.vj.ꝙ ſi ſecundū monaſteriū egeat cōmoditate habēdi vſumfructū,reſtituenĩ ad vitā monachi.ar.d.c.de lapſis.ꝙ dicit eſſe notādum.dicit tñ, ꝙ uĩ ultimum dictum potius procedere de æquitate,q̄ de rigore iuris,qa uideĩ imputādū ſecundo monaſterio,qđ eū recipit. Refert tñ,ꝙ Bal.in dict.auth. ingreſſi.improbat p̄miſſam diſtinctionē, an expreſſe ꝯtulerit,an tacitè,ex eo,qa expreſſio eorum,q̄ tacitè inſunt non immutat diſpoſitionē.l.iij.ff.de leg.j.& ŝ. de ele.ſignificaſti.cum ibi no.ſed certè ſcđm eum ratio Bal.poſſet ꝓcedere,ſi primo ꝓfeſſionē fecit eo,ꝙ ꝯtulit, ſed hoc caſu nō loqĩ diſtinctio.ŝ.facta:ſed qñ ecōuerſo primo ꝯtulit bona,deinde fecit ꝓfeſſionē. ¶Tu potes dicere,ꝙ non eſt fiēda dña,an primo cōferant bona ante ꝓfeſſionē,uel poſtea: ſed an exp̄ſſio fiat eo modo quo inerat,uel non: nā ſi exprimaĩ per dictionē,cū diciĩ fieri expreſſe acceſſoriè prout inerat cum dictio cum,cōiungat acceſſoriè,vt ŝ.dixi,& notaĩ ēt in l.ſi cui.ff.de fun.inſtru.Vnde nō erit dña, an dicatur offero me cū meis, vel ēt ſi dicaĩ cū meis offero me.ſed ſi fieret expreſſio ꝑ copulatiuā, qa illa ꝯiungit principaliter: vt ŝ.tetigi: benè vĩ fieri exp̄ſſio aliter q̄ inſit: qa exprimiĩ principaliter, ꝙ tacitè acceſſoriæ inerat. facit,qđ habeĩ in l.iij.C.ſi reus, vel accuſa.mor.ſue.& ſic aliud eſt dicere offero me, & mea: licèt poſt profeſſionē, ſeu oblationē exprimaĩ, ꝙ aliud dicere nō vĩ,offero me cū meis: qa iſto caſu vltimo,cū exp̄ſſio fiat acceſſoria ꝑ dictionē cū, & ſic illo modo quo inerat nihil operaĩ. Tamen aduerte, qa vt dicit Io.And.& Hoſt.hic,& etiā Spe.in d.verſi. vj.non eſt dña, an expreſſe cōferanĩ bona, an tacitè. ¶Sed ſimpliciter dicunt, ꝙ vbi monachus de vno monaſterio tranſit ad aliud, remanent bona quò ad proprietatem primo monaſterio, ſed quò ad vſumfructū ſpectabūt ad ſm monaſteriū vſq; ad vitā monachi.ꝑ ea,q̄ habenĩ ex illo.c.de lapſis. & c.placuerit.& iſtud videreĩ tutius, ex quò Io.Ant.& Hoſt.videnĩ hoc velle, nec obſt.qđ not.in Spe.in p̄alleg.ti.de ſta.mona.verſi.xliiij.vbi Spe.vĩ facere differentiam inter expreſſam collationem bonorū,& tacitā. ¶Nā ibi loquitur Spe. quando ingreſſus monaſterij nō tenet, vt qa ingreditur quis vxore ſua ꝯdicente, vel nō cōſentiente tūc non tenet ingreſſus, & poteſt repeti per vxorem ſm ea,q̄ habentur.ĩ.de cōuer.cōiug.in c.cū ſis. vñ tunc benè nō eſt differētia,an tacitè veniat tranſlatio bonorū in ꝯñiam ingreſſus.nam ſicut tūc nō tenet principale. ita,nec acceſſoriū. de ſi.inſtr.ĩter dilectos. ſed vbi eſſent bona expreſſe collata intellige ꝑ dictionem &,tunc,videtur, ꝙ teneat oblatio bonorum,licèt non teneat ingreſſus,ex quò æquè principaliter facta eſt.& hoc etiam, qđ voluit, Spe.in d.verſi.xliiij. & facit ēt, qđ no.gl.in auth.ingreſſi.tñ,vt ſuperius tetigi vĩ,qđ etiā tunc nō valeat oblatio,ſi putaret ingreſſum tenere,q re vera nō tenet per.l.ſi pater.& l.nec apud.C.de hæredi.inſti. & ar.a ſimili.ſed dictū Spe.poſſet ꝓcedere,qñ ſciuiſſet ingreſſum nō tenere. vt ēt tāgit Io.And.in addi.ſup d.ver.xliiij.¶An aūt ĩ dubio p̄ſumaĩ ſcire,vel ignorare,vĩ dicēdū,ꝙ ſi erat iuriſperitus p̄ſumaĩ ſcire.ar. l.ij.§.ſeruis.ff.de origin.iur. ſecus ſi erat artifex, ſeu, ruſticus: qa nō eſſet veriſimile,quod voluiſſet donare monaſterio ſi ĩgreſſus ſciret ingreſſum nō tenere: & ſic, qđ hēret remanere in ſeculo.l. cū de indebito.ff.de proba.Et ex p̄dictis reſumēdo ſuccinctè haberi pōt, qñ quis ingreditur monaſteriū ſi exeat, an poſſit bona recuperare. nā videĩ cōſiderandū, ꝙ aut

non facit profeſſionem,aut facit. Primo caſu,aut nõ
confert bona expreſſe,aut confert.& hoc ſcđo caſu,
aut confert cõtemplatione ingreſſus:aut ſine conte-
platione ingreſſus,& poteſt dici fieri cõtemplatione
ingreſſus,ſi fuit tpe ingreſſus , vel per tps nõ magnũ
ante,& quid iuris in dictis caſibus patere põt ex pdi
ctis.Scđo caſu,quãdo profitetur, aut nõ tenet pfeſ-
ſio,aut tenet,primo caſu,aut nõ fit expreſſa collatio
bonorũ,aut fit : & ſi fit,& non tenet pfeſſio ſi fiat eo
modo quo inerat per diuiſionẽ, cum eſt perinde acſi
nõ eſſet facta.¶ Si vero fiat expreſſio p dictionem,&
tũc,aut putauit ingreſſum tenere,aut ſciuit,aut dubi
tauit,& qd iuris patere põt ex ſu pius dictis, & hoc,
qñ collatio fit ɔtemplatione ingreſſus,ꝙ qñ fieri pſu
matur,patet ex ſupradictis.Secundo caſu,qñ profeſ-
ſio tenet, aut recedit ab illo monaſterio illicitè, aut li
citè : & ſi licitè,aut tranſeũdo ad eccleſiã curatã,aut
ad aliud monaſteriũ. & ſi ad aliud monaſteriũ,tũc li
cèt d.Flo.diſtinguat , an expreſſè bona fuerũt colla-
ta,an tacitè : & ſi tacitè, an neceſſario ingredit̃ aliud
monaſteriũ:an vero volũtariè: tamen,vt dixi vr̃ dicta
diſtinctio nõ procedere inter tacitã collationẽ,& ex-
preſſam. & p hoc etiã,qđ ſtat rõ etiã in expreſſa,ne
ſit onerioſus ſcđo monaſterio, nec vr̃ ẽt fieri differẽ-
tia,an neceſſario,an voluntariè recedat , ex quo trã-
ſit iuris autoritate,non eſt imputãdũ ſcđo monaſte-
rio ſi eũ recipit.ar.l.gracchus. C.ad le.Iul.de adul.&
hoc in trãſeunte ad monaſteriũ. In tranſeunte ad ec-
cleſiam ſecularem conſidera , ꝙ aut nõ contulit bo-
na expreſſe,aut ɔtulit expreſſe: ſi nõ ɔtulit expreſſe,
dicit Io.Andr.ꝙ nõ videt quõ tacitè ſequant̃,ex quò
tranſit ad eccleſiã ſecularẽ,& ſic põt habere,& tene-
re bona.vñ dicit,ꝙ nõ videt,ꝙ poſſint bona tranſire,
niſi de facto.dicit,qđ Io.Cal.putat,qa de facto por-
tat ſecũ,& miſcet cũ bonis ecclæ.do.An.hic vr̃ velle,
ꝙ tacitè poſſit tranſire ſi fortè ſtatutũ, vel cõſuetudo
eccleſiæ id habeat,qđ intelligat̃ tacitè ſequi.Hoſt.in
ſumma eo.ti.§.fi.circa fi.dicit,ꝙ põt tacitè dici trãſi-
re,qñ quis ſit ɔuerſus eccleſiæ ſecularis.& hoc caſu,
qñ tacitè tranſeunt bona, vr̃ qđ ipſo recedente de ec
cleſia debeant bona ſequi eum.& hoc vr̃ clarũ,ſi lici
tè recedit per hoc.c.& ſ.de renun.ex trãſmiſſa . quæ
in hoc in caſu poſſunt intelligi ſm Hoſtiẽ.in ſum.in
palle.§.fi.Sed vbi licitè nõ recederet eſſet magis du-
biũ . & uideret̃ poſſe dici,ꝙ ſi tacitè ſequant̃ ſolũ de
facto:qa portauit,ꝙ ſecum remanſerit in dñio. & ſic
uideret poſſe illa uẽdicare,& de ipſis teſtari. p id,ꝙ
habet̃.j.de teſt.in c.in officijs. & c.j.ſi autẽ tacitè fue
rint collata p modum quem dixi per do.Ant.uel per
modum,quem dixi poſt do.Anto.uideret̃, ꝙ ex quò
illicitè receſſit nõ poſſit recuperare:qa uidet̃ ius fuiſ-
ſe acquiſitum ipſi eccleſiæ. & iõ,ex quò illicitè rece
dit nõ ur̃ præiudicare eccleſiæ,quo in hoc nõ cõſen-
tit.arg.l.fi.ff.de pac.ſi autẽ bona cõtulit expreſſe tũc
ſi illicitè recedit nõ videtur poſſe recuperare. per id,
qđ tangitur hic in prima ſolutione. Si autẽ recedit li-
citè cum iudicis,uel iuris autoritate:& tunc,aut non
dedit cõtẽplatione ingreſſus ipſius eccleſiæ:& tũc vr̃
ꝙ nõ recuperet ſi ſimpliciter licitè ſine aliqua ɔditio
ne dedit. C.de donat.quæ ſub mo.l.perfecta. & j.de
condi.app.uerũ . Aut dedit contẽplatione ingreſſus,
ꝙ pſumit̃ tpe ingreſſus datũ , uel ẽt paruũ añ ſpatiũ
dedit p ea q.ſ.dixi . & tũc Io.An.& Hoſt.& do.Pet.
& d.An.dicũt, ꝙ de rigore nõ põt recuperare,ſed de
æquitate canonica recuperet ſi indigeat. & ſic intel-
ligunt iſtud.c.& præalleg.c.tranſmiſſa.arg.eorũ q̃ ha
bent̃.xvij.q.iij.c.ſi.ſecus ſi eſſet diues.p id,quod hr̃.
xvij.q.iiij.ſunt q. opes.vñ ſcđm Hoſt.in ſumma t lo-

co palle.in tribus caſibus põt pcedere hoc capitulũ.
Vnus eſt,qñ tacitè bona ſunt eccleſię collata . Scđus
eſt,qñ licèt expſſe ſint collata ẽ pauper. Tertius eſt,
qñ clerici eccleſię volũt ſibi facere grãm,vt hic ẽt te-
tigit gl.¶Sed aduerte,qa iſte text.& in c.ex trãſmiſ-
ſa.ſimplr vr̃ velle, ꝙ reſtituant̃ bona collata eccleſiæ
per ſecularẽ clericũ,nec diſtinguit , an indigeat , vel
nõ. & ſic videretur dicendũ,ꝙ ſaltẽ de æquitate de-
beãt reſtitui,ex quò recedit iuris autoritate. & iſtud
etiã videt̃ velle hic do.Flo. qñ eſſent collata contem
platione ingreſſus.ſed vbi nõ eſſent collata cõtẽpla-
tione ingreſſus:tũc poſſit pcedere diſtinctio,an ſit di
ues,vel pauper. & hæc opin.vr̃ mihi magis de men-
11 te iuris.& p hoc ſic expedita iſta materia.¶†Aduer-
te tñ,qa tetigit hic.do.Flo.quid ſi aliquis non eſt p-
feſſus : ſed tm̃ oblatus monaſterio, quid iuris in tali
caſu.Refert Bald.tenere in auth.ingreſſi. qđ ſi totali-
ter renũtiauit ſeculo æquparat̃ profeſſo . p id , ꝙ non
xxvij.q.j.c.vt lex.ſed hoc ſcđm eũ non procedit,niſi
qñ ſe trãſtulit in totum certo recepto habitu differẽ-
te ab habitu ſeculari. per id,qđ habetur in c.pe.j.de
priui.Sed certè ſi renuntiat ſeculo,videtur facere p-
feſſionem in effectu,vt voluit gloſ.in d.c.vt lex.& ſic
non videtur bene procedere,&c.

S V M M A R I V M.

1 *Clericus in ſacris fornicator ſub colore matrimonij per ipſum contra-
ctiest ſuſpenſus ipſo iure ab officio.*
2 *Et talis ſuſpenſus ex commiſſione fornicationis non reſtituitur, niſi ſe-
cum diſpenſetur.*
3 *Suſpenſio ab officio priuat quem executione, & non habitu.*
4 *Nuptiarum nomine aliquando comprehenditur matrimonium.*
5 *Sacerdos non poteſt contrahere matrimonium.*
6 *Matrimonium non poteſt de iure ciuili eſſe inter ſeruũ, & ſeruam, ſe-
cus de iure canonico.*
7 *Filij nati ex matrimonio cõtracto per ſacerdotem erũt ſerui eccleſiæ.*

SAnè ſacerdos. Peracta pœnitẽtia Epi-
ſcopi diſpenſant cum ſacerdotibus,q
de facto ɔxerunt matrimoniũ . h.d.&
1 non diuidit̃. ¶†Not.ex tex.j.ꝙ ſi cle-
ricus in ſacris fornicatur ſub colore
matrimonii per ipſum contracti, eſt ſuſpenſus ipſo
iure ab officio . Nam text.hic dicit,quòd poterit per
Epiſcopum reſtitui,& ſic præſupponit , quòd iã erat
ſuſpenſus.argu.c.ad diſſoluendum.j.de deſpon.im-
2 pube.& ff.de verb.obliga.l.decem. ¶†Item no.ꝙ ta
lis ſuſpẽſus ex cõmiſſione fornicationis nõ reſtituit̃ ,
niſi ſecum diſpẽſetur.& ſic videtur hic caſus p dicto
Inno.ſ.dicto tit.j.c.ſicut inquantum . dicit:qđ cleri-
cus notorius fornicator,licèt deſiſtat a peccato:tamẽ
non poterit in ſuo officio miniſtrare , niſi diſpenſet̃.
¶ Sed poſſes dicere,ꝙ hic loquitur , quando eſt no-
torius fornicator contrahendo matrimonium exi-
ſtens in ſacris , quo caſu ſimpliciter videt̃ ab officio
ſuſpenſus per iſtum tex.ideo requiritur diſpẽſatio,ſe
cus quando eſſet notorius fornicarius tenendo con-
cubinam : quia tunc videtur ſuſpenſus donec pœni-
tuerit.ſ.ti.j.c.fi.& lxxxj.di.c.ſi qs.& facit,qđ dixi in
d.c.ſicut.¶ In occulto aũt fornicario clarũ eſt,qđ nõ
reqrat̃ diſpẽſatio.p ea,q̃ hñr in c.ex tenore.& c.fi.đ
3 tẽp.or.¶ Itẽ no.effectũ,† ſuſpẽſionis ab offõ. qa pri-
uat quẽ executione . & ſic nõ vr̃ priuare habitu.& iõ
p diſpẽſationẽ integrat̃ ad ſolã executionẽ q̃ pdide-
rat. ¶ Itẽ no.ꝙ demũ poſt lõgã pęnitẽtiã vr̃ poſſe di-
ſpẽſari,lõga aũt vr̃ eẽ p ſpatiũ decẽnij.l.fi.C.de pſcri
ſon.tẽp.ſcđm doct.qđ hoc eſt arbitrariũ,qa ẽt in mi
nori tpe poterit p iſtũ diſpenſare ſcđm notata.ſ.de
4 tẽp.or.c.ex tenore.¶ Itẽ potes notare,† ꝙ appellatio
ne nu-

ne nuptiarũ interdũ cõprehendiẽ matrimonium. facit,qđ hẽ in l.nuptias.ff. de reg.iur. & in l.j.ff.de ritu nup.Interdum aũt cõprehendiẽ feſtiuitas,q̃ fit tẽpore nuptiarũ.facit,ꝙ hẽ in l.ſancimus.C.de nup.¶Itẽ
5 no.ꝙ † ſacerdos nõ põt ꝯhere matrimoniũ.& hoc iõ quia conſtitutus in ſacris non põt illud ꝯhere.s̃.cod. c.j.& in c.j.de voto.in vj.¶ Vltimo not.ꝙ mr̃imoniũ ꝯctum per ſacerdotem non debet dici mr̃imonium: ſed potius cõtuberniũ.de quo in gl.j.¶Itẽ põt notare caſum in quo Epiſcopus poteſt diſpenſare.de mul
6 tis alijs hẽ ꝑ Inn.s̃.de tẽpo.or.c.ex tenore.¶†In glo. j.ibi:inter ſeruos propriè.Et ſic vult gl.ꝙ inter ſeruũ, & ſeruam nõ poſſet eſſe matrimonium,ſed cõtubernium. qđ eſt verũ de iure ciuili,ſecus de iure canonico:vt ꝓbatur in c.j.j̃. de coniu.ſeruo.qđ præualet iuri ciuili,q̃a in materia matrimonij ius ciuile ſi diſcrepet a iure canonico debet ſeruari ius canonicum.inſtit.de gradibus.vt probaẽ in §.fina. cum ibi nota per
7 glo.& in l.j.per glo.C.de ſecun.nup.¶† In ea.glo.in ñ.ibi diciẽ,ꝙ filij nati ex tali matrimonio contracto per ſacerdotem erunt ſerui eccleſiæ.dicit tñ, ꝙ eccleſia non eſt vſa tali iure.& ſic videtur velle,ꝙ de conſuetudine non efficiantur ſerui eccleſiaſtici. ¶ In gl. ij.in fi.ſed aduerte,q̃a videtur,ꝙ Epiſcopus non poſſit diſpenſare,cuius contrarium hic dicitur ex eo, q̃a ſacerdotes iſti ſolennizauerunt votum per acceptionem ſacri ordinis.xxxij.di. in c.ſeriatim. & de voto. c.j.in vj. & ſic videẽ magis peccare q̃ adulteri.xxvij. q.j.c.propoſito.& ſic videẽ, ꝙ Epiſcopi nõ poſſint diſpenſare,q̃a ſuper maioribus de adulterio nõ diſpẽſant.de iudi.at ſi clerici.& poteſt dici ſm doc. ꝙ non diſpẽſant Epiſcopi in maioribus de adulterio regulariter,vt in ꝯrio.fallit, qñ eis expreſſe hoc ꝑmittitur, & ita loquitur hic,vel põt dici,ꝙ certo reſpectu tales dicuntur magis peccare,quia videlicet cadũt a maiori bono.nã ſunt tres gradus, videlicet virginũ,ꝯtinentium,& coniugatorũ.Adulteri aũt cadũt a tertio gradu,& ſic ab inferiore.ſed prædicti ſacerdotes cadunt a ſcđo. Alio aũt reſpectu põt dici,qđ minus peccẽt: q̃a ꝑ adulterium offenditur Deus,& ẽt ꝓximus,ſed per mr̃imonium.de quo hic Deus ſolus offendebaẽ. & ideo ius voluit,quòd poſſit Epiſcopus diſpenſare.

SVMMARIVM.

1 *Clerici in minoribus conſtituti poſſunt cõtrahere matrimonium etiam ſi ſint beneficiati.*
2 *Clerico coniugato non debet beneficium conferri, & quare.& nu. 5.*
3 *Venire contra factum propriũ non licet propria autoritate.& nu.6.*
4 *Clericus poteſt eſſe actiuus, & contemplatiuus diuerſo tempore.*
7 *Epiſcopus qui ſcienter promouit indignũ, vel irregularem, an poſſit eum accuſare.*
8 *Inquirere,an poſſit promotor contra eum quem ſcienter promouit.*
9 *Excipiens non videtur fateri.*
10 *Beneficium conferens coniugato eſt ipſo iure priuatus poteſtate conferendi.*

a DIuerſis fallatijs. Clerici q̃ in minoribus beneficiati matrimoniũ contraxerũt,beneficijs priuantur appelatione remota.h.d. Et in primo narrat factum.Secundo illud improbat.ſecunda ibi:cum ergo . Et duas rationes reddens illud per diœceſanum corrigi mandat.vnum ca
1 ſum excipit.ibi:niſi fortè.¶Not.j.ꝙ † clerici poſſunt contrahere matrimonium etiam ſi habeant eccleſiaſtica beneficia,quod verum,quando ſunt in minoribus ordinibus conſtituti. ſecus ſi in ſacris.s̃.eod.c.j. ¶No.tamen,quod non poſſunt tunc retinere beneficia eccleſiaſtica. ¶ Item not.illud vulgatum cythara cum pſalterio male concordat.de quorum. verborũ intellectu tangiẽ in gl.j.& ſuper ea dicetur.¶ Et not. ſm vnum intellectũ dictorũ verborũ,ꝙ vita actiua,& laicalis,non videtur poſſe concordare cũ vita contẽplatiua,& clericali , q̃a non bene poteſt q̃s faciliter ſeruire Deo,& mundo.Do.An. hic tñ ſimpľr intelligebat,ꝙ vita actiua, & contemplatiua adinuicem repugnant.Sed iſtud non eſt ſimpliciter verũ : vt patet ex his,q̃ habentur in c.niſi cum pridẽ in ver.nec putes.s̃.de renun.in vlti.col.& facit,qđ dicitur ſuper gl. j.¶Item no. ꝙ vir cogitare habet qũo placeat vxori, & eꝯ.nam ſocij dicunẽ diuinę, & humanę domus.l. fi.ff.de ritu.nup.¶Item no. ꝙ ꝯiugatus non bene p̃t cõmode cogitare quæ Dei ſunt cũ plenã non videaẽ hẽre poteſtatẽ.¶Item no.illud vulgatũ, ꝙ pluribus ,
2 &c.de quo in gl. ij. ¶Item no.duas † cauſas propter quas clerico coniugato nõ debet beneficiũ conferri, Prima eſt,quia non põt bene libere beneficio deſeruire.Secundo,q̃a ex collatione facta talibus,ſępe cõtingit ſubſtantias bñficiorũ dilapidari.facit,quod hẽ. xxviij.di.ſyracuſane.Itẽ no.ꝙ valere põt collatio bñficij facta coniugato de mero iuris rigore,tamen nõ tenet irreuocabiliter quin debeat,& poſſit priuari.de quo diceẽ.j̃.eod.c.Ioannes.& aliquid.j̃.eod.c.proxi.
3 ¶†Itẽ no.ꝙ contra factum ꝓpriũ,licet maleficiũ ipſe qui fecit ſcienter nõ põt ꝓpria autoritate venire,nec illud reuocarẽ,ſed dẽt per ſuperiorẽ reuocari.¶Item no.ꝙ ſcienter gerens actum in quo poteſt diſpenſari non vr̃ diſpenſare: qđ patet tũc etiã ſuperior nõ poſſet conuenire cuius ꝯtrariũ hic diciẽ,de quo,& qualiter hoc ſit intelligendũ no.ꝑ gl.& Io.An.j̃. de ſchiſma.c.ij.& ẽt ꝑ In. & Io.An.s̃.de fi.p̃sby.c.veniẽs.& facit,ꝙ no.di.j.c. q̃ in aliquo. Imprimiẽ tamẽ ex tali actu quidã color tenẽdi ꝑ reſpectũ ad ipſum conferẽtem, cõtra quẽ venire non põt ꝓpria autoritate ipſe
b conferens:vt hic patet.¶In gl.j.in fi.[b] Vel potes dice
4 te ſm Io.An.ꝙ † clericus poteſt eſſe actiuus,& cõtẽplatiuus diuerſo tñ tp̃e.nam vno tp̃e poteſt vacare contemplationi,& circa diuina, alio tp̃e poterit eſſe actiuus , vacando circa gubernationẽ bonorũ tp̃aliũ eccleſiæ.& ita poteſt intelligi.c.niſi cũ pridem. & ſecũdũ hoc dũ gl.dicit,ꝙ nõ põt eſſe q̃s ſimul actiuus, & contẽplatiuus,intellige eodẽ tp̃e. gl.tñ fortè intellexit,ꝙ non poteſt eſſe quis actiuus vacando circa vitã ſecularẽ,& contemplatiuus vacãdo circa vitã ſpiritualẽ,& clericalẽ. Quare aũt per cytharam vita actiua,& laicalis deſignatur.dicit Io.An.ꝙ ideo ꝑ cytharã talis vita deſignatur: q̃a cythara eſt inſtrumentum habens multas chordas,q̃bus tactis ſonus reddiẽ valde clamoroſus,& cythariſta etiã pulſans ſemper pſallit,& eſt in continuo motu:& ſimiliter vita actiua,& & laicalis multis occupationibus,& motibus eſt dedicata: & ideo ꝑ cytharã deſignaẽ. Pſalteriũ vero eſt inſtr̃m planũ,triangulare,ſonũ habens exilẽ: & iõ ꝑ illud vita cõtẽplatiua , & clericalis deſignaẽ. vñ dici p̃t, ꝙ in clerico ad Dei ſeruitiũ deputato cythara cũ pſalterio põt concordare:nam ſi clericus bene loquatur pſallendo,& cãtando in diuinis officijs , & bene operetur circa tp̃alia gubernãdo:tunc poteſt dici, ꝙ in eo cythara bene ꝯcordat cũ pſalterio. Nam in eo, tunc viget vita actiua,& ẽt cõtemplatiua,qđ eſſe poteſt diuerſo tp̃e.vt s̃.tetigi. Si aũt clericus ſolũmodo bñ loq̃tur deſeruiendo in diuinis: ſed nõ opereẽ circa gubernationẽ rerũ eccleſiaſticarũ: tũc poteſt dici, qđ talis clericus eſt pſalteriũ ſine cythara.Si autẽ eꝯ bñ opereẽ gubernando rem eccleſię,ſed taceat:& ſic nõ loquaẽ deſeruiẽdo in Diuinis, tũc eſt cythara,ſine pſalterio . Sed vbi bñ operaẽ circa res eccleſiæ : & ẽt bñ loquiẽ deſeruiendo in diuinis:tunc vtriq; bene concor-

a Clerici. Cõcor. do. Ab.in ſummatiõe huius ca.

b In gl. j. in fi. Super hac gl.ſi q̃ris vtrũ clericus coniugatus poſſit licitè beneficiũ eccleſiaſticũ obtinere vide diſt. do. Henr. Boy. in prin.huius.c.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EMANUELE

ꝯcordat in tali clerico.facit,qđ hř.xl.di. multi ſacer-
dotes. Sed in clerico ꝯiugato prædicta malè concor-
dãt,qa non decet,ꝙ cum clericis cantet diuina offi-
cia ꝑꝑ immũditiã,nec operaĩ ẽt ad vtilitatẽ eccłiæ;
5 ſed ꝓpriã:& iõ in eo vtrũq; malè concordãt.¶†Sed
aduerte,qa cõtra p̃dicta facit,qa videtur,ꝙ clericus
coniugatus poſſit habere beneficium.per ea, q̃ hñr.
xxxij.di.ſi qui vero.& xij.q.j.in c.quia tua.& facit,ꝙ
hř.j̃.c.Ioannes.Io.And.hic ponit multas ſolutiones,
quas dicit eſſe ſimul cõiungendas,vnde potes cõclu
dere,ꝙ aut quæriĩ, an clericus cõiugatus de iure cõi
poteſt habere bñficium,& eſt dicendũ,ꝙ nõ: & ideo
ſi ſibi cõferaĩ,collatio nõ tenet.per id,qđ hic habeĩ
& ſ̃.eo.in c.j.Aut q̃riĩ nunquid ex diſpenſatione poſ
ſet habere bñficium,& tunc cõclude,qđ ſi quæritur
de maioribus bñficijs, puta,de bñficijs curatis , vel
dignitatibus,aut ꝑſonatibus. & tunc inferior a Papa
non põt diſpenſare, vt clericus cõiugatus habeat ta-
le beneficiũ.facit,qđ hř in c.de multa.j̃.de præben.
Aut quæritur de alijs inferioribus bñficijs:& tunc,ſi
eſſet bigamus inferior a Papa non haberet poteſtatẽ
diſpenſandi.ſ̃.de biga.c.j.& ij. Si aũt nõ ſit bigamus,
tunc ſi vacat circa ſecularia, vel non defert habitũ,&
tonſurã,tũc non poteſt diſpenſare inferior a Papa.fa-
cit,ꝙ hř.j̃.eo.Ioannes.& c.ex parte. Si aũt non gerat
negotia ſecularia,& fert habitũ,& tonſurã tunc ſi vti
litas eccleſiæ hoc ſuadeat, poterit Eps cũ tali clerico
coniugato habente vnicam,& virginẽ in ſimplici bñ
ficio diſpẽſare.& ſic poſſet intelligi,qđ habet in du-
bijs cõtrarijs . An aũt eo caſu quo Eps põt diſpẽſare
intelligaĩ in dubio diſpenſare.tangeĩ.j̃.ſuper glo.in
verbo ſcienter.in fi.Sed aduerte,qa vř,qñ ſciẽter cõ
tulit:ex quò habebat diſpenſandi poteſtatẽ,qđ in du
bio dicaĩ diſpenſaſſe.per ea, quæ hñr in l.quidã con
ſulebat.ff.de re iudi.Inn.hic vř fateri ꝯ̃rium.& ſic, ꝙ
in dubio ſcienter cõſerens dicaĩ diſpenſare. Sed tũc
ob.qa etiam ſuperior nõ haberet reuocare,cuius cõ
trariũ hic dř.vñ ipſe idẽ Inno.in c.veniẽs. de fi.p̃sby.
videĩ tenere ꝯ̃riũ , videlicet,qđ ſcienter cõſerens nõ
dicaĩ diſpenſare.& illud tenet Hoſt.nõ obſt.l.quidã
cõſulebãt.qa loqĩ in Principe,q eſt ſupra ius,& nõ
ligatur legibus.facit,qđ hř.j̃.de conceſ.præben.ꝓpo
ſuit.& C.de legi.l.digna vox. ſecus in inferiore, qui
ligaĩ legibus,& debet ſeruare ordinẽ iuris. facit,qđ
habeĩ de off.Arch.in c.fi.& ideo, vt intelligatur taci
tè diſpẽſare nõ ſufficit,qđ ſcienter faciat actũ:ſed re-
quirit etiã,qđ cauſa diſpenſandi ſubſit , & ꝙ p̃miſſa
cauſæ cognitione ſuper cauſa diſpẽſandi faciat actũ .
nam tũc bene videbiĩ tacitè diſpenſare.per id,qđ le-
gitur,& no.in c.ij.j̃. de ſchiſma.vbi per Ioã. An. & in
præalleg.c.veniens.Non obſt. qđ exprimat verbum
diſpenſo.licèt aliqui hoc dicant per ea,quę notantur
in d.c.ij.per Io.And. Et ꝑ prædicta poteſt dici,qđ in
caſu iſto, licèt ſcienter cõtulerit non fuit inducta di-
ſpenſatio:qa non ſuberat fortè cauſa diſpẽſandi , vel
non p̃miſit cauſæ cognitionẽ.Et nõ dicas,ex quò nõ
inducitur diſpẽſatio quare ipſe idẽ non admittiĩ ad
reuocandum.poteſt dici,quod licèt de mero iure nõ
teneat collatio. tñ donec fuerit reuocatum bñficiũ ,
vř recipiens tenere bñficium ſine peccato.poterit tñ
reuocari per ſuperiorẽ,vt hic dicit,facit,qđ hř in ea.
pe.ſ̃.de ſupplen.negli.præla.vñ videtur velle Inn.qđ
vbi põt qs diſpenſare: licèt nõ ſubſit cauſa diſpẽſan-
di,vel nõ p̃mittat cauſæ cognitionem tñ ex quò facit
ex certa ſcientia,licèt non interueniat diſpẽſatio va-
lida,& irreuocabilis. tamen imprimiĩ qdã color te-
nendi,quẽ nõ poteſt caſſare ille,q cõtulit,licèt in ve
ritate nõ interueniat diſpẽſatio. ſecus ẽt vbi nõ poſ,
ſet diſpenſare,& reſpectu talis coloris põt ſaluari,qđ
dixit Inn.hic,qđ intelligiĩ diſpẽſare, licèt re vera nõ
inducaĩ diſpẽſatio,ſi non pręmiſit cauſæ cognitionẽ.
& idẽ dicit do.Ant.ſi cauſa diſpenſandi non ſuberat .
nam tunc etiam imprimit colorẽ tenẽdi. & ex hoc di
cit,ꝙ licèt decretũ ex falſa cauſa interpoſitũ ſit nul-
lũ:tñ vř dari interim colorẽ tenendi donec ceſſetur :
& interim tenens põt dici iuſte tenere , ſm qđ dicit
eſſe menti tenendũ.¶Illud tamen dictũ non eſt ſine
dubitatione:& videtur intelligendũ, qñ tenens eſſet
in errore facti,vel ſaltem in errore iuris,de quo appa
ret,cũ error iuris etiã cauſet bonam fidẽ quò ad fru-
ctus.iuxta no.in l.ſi fur.§.fi.ff.de vſucap.& facit, qđ
cõſueuit dici in c. ſi diligenti.& c.fin.ſ̃.de præſcript.
Do.vero Flo.hic dicit , ꝙ Eps q contulit a deo nõ p̃t
reuocare,qa collatio nõ eſt ex toto nulla ſm eũ:quia
ẽt irregularis ſi ſibi conferĩ beneficium de quo me-
ro rigore eſt capax donec reuoceĩ per id,qđ no.Inn.
j̃.de cõceſ.præbẽ.c.cũ noſtris.Et ideo ſaltẽ quò ad ip
ſum cõferentẽ vř tenere collatio. ideo non dẽt poſſe
ꝯuenire per ea,quæ habenĩ in l.per fundũ.ff. de ſer.
ruſti.prædi.Et no.qđ vř do.Flo.velle, ꝙ hæc collatio
mero iure tenuit ,licèt imprimaĩ quidã color tenen-
di.per id,qđ.ſ̃.dixi hoc vř pendere a dubio. An col-
latio facta irregulari de mero iure teneat: de quo di-
ceĩ in præalle. c.cum iuris.¶In glo.ij. Pe.ibi:volens
ꝯdicere auditur.& poteſt eſſe ſm Io.mo.in ti.de p̃bẽ.
in vj.qa prælatus,ſeu rector eccleſiæ non eſt dñs,ſed
ꝓcurator.j̃.de dona.c.ij.vñ nõ cenſeĩ habere manda
tũ ad male alienandum,ſed bene ad ea,quę tendunt
ad vtilitatẽ eccleſiæ : & ideo ipſe idem admittitur ad
reuocãdũ,qđ intellige,niſi ipſe eſſet remotus ab offi
cio.per id,qđ habeĩ.xij.q.ij.c.monemus.& per id, ꝙ
6 j̃.tangit gl.in fi.¶†In ea.glo.in fi.etiam vult Lau.qđ
vbi factum non tenet ex eo,qa reprobatur a iure:qđ
tunc ipſe idem qui fecit poteſt reuocare, niſi in pœ-
nã interdicaĩ ſibi reuocatio . & ſic vř intelligere iſtũ
tex.¶Sed dñs Flo.dicit,ꝙ nõ bñ apparet,qđ hic Pa-
pa interdixerit iſti reuocationẽ,: ſed potius vř loq lřa
ius cõe ponẽdo.videĩ ẽt,qđ nomina dimittantur,qñ
fuiſſet diſpẽſatũ per habẽtẽ poteſtatẽ. vt in c.veniẽs.
Item ẽt non admittitur, quando eſſet remotus ab ad
miniſtratione.per d.c.monemus. & ſic vř velle Lau-
rẽ.ꝙ vbi factũ reprobaĩ a iure,ipſe idẽ admittiĩ ad re
uocandum.fallit in caſibus aliquibus de quibus.ſ̃.di
xit. Sed d.Flo.dicit,ꝙ videtur ecõtra dãdã eſſe regu-
lam,videlicet, ꝙ qs nõ admittaĩ ſi velit venire cõtra
factũ ſuum,niſi in caſibus,in quibus ſibi reperiĩ a iu
re ꝑmiſſum.& iſtud voluit gl.in c.pęnitentes.lv.diſ.
& de materia remittiĩ ad no.in c.noſti.ſ̃.de ele. & j̃.
de rebus eccle.nõ alie.c.ſi qs p̃sbyterorum. & ibi tã
geĩ ẽt de mã do. Anto.hic q̃tum ad ꝓpoſitũ ꝯcludit,
ꝙ aut qs vult venire ꝯ̃ factum ſuum inq̃tum tenet,&
cõtracta eſt obligatio,& dicẽdũ eſt,ꝙ non põt.ꝑ ea,
q̃ hñr in l.ꝑ fundũ.allega.in glo. & j̃.cõmoda.c.j.&
ff.cõmoda.l.in cõmodato.§.ſicut.Aut q̃riĩ, an liceat
venire cõtra factũ ſuũ inq̃tũ nõ tenet, ſeu illegitimè
fit:& tunc , aut volens reuocare eſt priuatus admini-
ſtratione,& nõ p̃t,vt in d.c.monemus.allega.in glo.
Aut nõ eſt priuatus adminiſtratione: & tũc,ſi tale ſit
factũ in quo non p̃t diſpenſare põt venire ꝯtra factũ
ſuũ.d.c.ſi qs p̃sbyterorũ.& ſ̃.de fi.p̃sby.ca.pe.& vlt.
Si vero eſt tale factum in quo põt diſpenſare , & tũc
ſi legitimè diſpẽſauit.& hoc conſtat nõ poterit ipſe-
met,nec alius contrauenire.ſ̃.de fi.presby.c. veniẽs.
cum ibi no.& j̃.de ſchiſma.c.ij.cũ ibi no. diceĩ ẽt ta
citè diſpẽſare, ſi ſubſiſtente cauſa diſpenſandi,& pre
miſſa cãæ cognitione ſciẽter facit actũ.ꝑ ea,q̃ hñr in
d.c.ij.

d.c.ij.de ſchiſma.per gl.& Io.An.& per Inn. & ꝑ Io.
An.in præal.c.veniens.ideo tũc nõ poterit venire cõ
tra ẽt alius. Si vero eſt tale factũ iu quo poterit diſpẽ
ſare:tñ nõ diſpenſauit expreſsè,nec ꝑmiſſa cauſæ co-
gnitione,nec ſuberat cauſa fortè diſpẽſandi. & tũc ſi
ſciẽter fecit dicit Inn.hic,ꝙ ex quò erat caſus in quo
poterat diſpẽſare,qđ vr̃ diſpẽſaſſe per iſtũ text.& per
alle.c.veniens.dicit tñ,ꝙ ex quò tũc ꝑ cãæ cognitio-
nẽ fecit alius ſuperior, vł ſucceſſor poterit venire cõ
tra:ſed ipſe nõ ꝑ iſtũ tex.& per alleg.c.veniens. & fa
cit,qđ no.in li.diſt.& liiij.di.ſi ſeruus.& ĩ.de ita.mo.
cũ ad monaſteriũ.ſuper vlti.gl.¶Sed aduerte,licèt d.
Ant.hic trãſeat in hac parte,tñ quatenus Inn.dicit,ꝙ
ſcienter fecit non ꝑmiſſa cauſæ cognitione vr̃ diſpẽ-
ſare.dẽt intelligi ſane q̃tum ad hoc,qa imprimit̃ qui
dã color tenendi donec reuocet̃,quẽ tñ colorem nõ
põt tũc reuocare ipſe idẽ,ex quò ſcienter fecit. tñ re
vera nõ vr̃ inducta diſpenſatio,ex quò fecit actũ non
ꝑmiſſa cauſæ cognitione.per id,qđ ſuperius dixi , &
hoc modo vr̃ in effectu intelligere finaliter do. Ant.
hic dictum Inn.facit,qđ dixi ſuꝑ gl.in verbo ſciẽter.
a & de materia ẽt per Bar.in l.poſt mortẽ ª.ff.de adop.
& tangit ẽt hic do.Pe. recitando in effectu dictũ Bar.
ibi.& de materia dicetur in præalle.c.ſi quis ꝑsbyte-
7 rorũ.¶Ex ꝑdictis patet,& põt inferri,an ſi † Ep̃s pro
mouit ſcienter indignũ, vel irregularẽ,an poſſit eum
accuſare.dicit Innoc.ꝙ nõ:ex quò ſemel approbauit
eius mores.ar.l.miles.ff.de adul. poterit tñ denũtia-
re eum per.c.quemadmodũ.§.fi. de iureiurã.nec ob.
prædictis.c.cũ ignorans.ĩ.de præben.qa ibi electores
elegerunt hñtem vnã eccleſiam incompaſſibilem cũ
alia,& dimitteret primã: & iõ ſi non dimittit pñt re-
8 cedere ab electione.An aũt poſſit ꝑmotor † inquire-
re cõtra ipſum, quem ſcienter ꝑmouit.ꝯcludit Inn.
ꝙ ſi ſciuit delictũ illius , vel irregularitatem , vel il-
lud erat notoriũ poterit repelli ꝑ exceptionem , di-
cendo non põt cõtra me inquirere:qa ita hæri. ſicut
hodie ſciuiſti impedimentũ.ar.huius tex.in iij.q.vij.
c.iudicet . Si aũt promotor dicat ſe ignoraſſe,& non
ſit notoriũ,nõ vr̃ ꝑmotus admittendus ad ꝓbãdum
exceptionem ꝑdictã, qa illã non vr̃ poſſe ꝓponere ,
niſi confiteatur crimen , & in cõfitentem nullæ ſunt
partes iudicis,niſi cõdemnãdo.l.ꝓinde.ff.ad le.Aq-
liã.Alij tñ dicunt,ꝙ eſt admittenda exceptio ſm̃ Inn.
qđ non placet Inn.ſed ꝯtra Hoſtien.facit,ꝙ habetur
de teſti.c.j.in vj.& per ibi no.Tenet hic d.Ant. ſcđm
9 opi.tum,† qa excipiens non vr̃ fateri.de reg.iur.in c.
exceptionem.li.vj.tum ẽt quia poterit cõditionaliter
ꝓponere,dicẽdo dico,ꝙ non ſum irregularis,vel cri-
minoſus, ſed ſi eſſem tu hoc ſciuiſti tꝑe ꝑmotionis.
facit,qđ habetur in l.ſi filiũ.C.de lib.cau.Qñq; autẽ
debeat ꝓponi exceptio,dic,ꝙ in principio iudicij,qa
eſt dilatoria.ꝑ ea, quæ notantur in c.exceptionẽ. de
excep.Nec ob.de fil.presby.c.veniens.vbi ſunt ꝓpo
ſita ẽt poſt finitũ iudicium.qa ibi loqtur ſm̃ Inn. qñ
quis fuit ſpoliatus ordine iudiciali nõ ſeruato,& ſic
nõ habuit facultatem ꝓponendi dilatoriã añ ſpolia-
tionẽ:ideo poſtea admittitur.facit,ꝙ no.gl.ĩ.in ca.ex
conqueſtione.de reſti.ſpo.Interdũ autẽ dubitatur:an
ille qui promouit indignum poteſt venire ꝯtra factũ
ſuum de cã cognoſcenda.ꝯcludit Inn.ꝙ ſic.qa impu
tet ſibi accuſator qui accuſat eum coram tali iudice.
ꝑmotus aũt accuſatus non põt recuſare , ex quò per
eũ fuit promotus.dicit tñ Inn. ꝙ ſi ſit iuſtus iudex ſe
metipſum recuſabit alteri cãm cõmittendo.ꝑ l.præ-
tor.ff.de iuriſd.om.iudi.& iiij.q.vij.iudicet.vbi autẽ
idem ipſe ꝓſequeretur in cauſa,poteſt vt iudex ꝓnũ
tiare cõtra id,quod fecit,vt collator,ſeu ꝑmotor per
id,quod not.in c.literas.ſ.de præſum.per do.¶Inter
dum autẽ qs vult venire ꝯ factum ſuũ excipiẽdo : &
tunc de hoc recurrendum eſt ad ea,quæ habentur.ſ.
de æta.& quali.in c.accepimus.& ſic ex prædictis pa
tet: an quis poteſt venire contra factum ſuum,accu-
ſando,inquirendo, vel denuntiando,vel de cauſa co
gnoſcendo,vel ẽt excipiẽdo.¶In gl.fi.in fi.No.bene
gl.quæ vult , quod pœna priuationis. de qua in c.cũ
in cũctis.hẽt locũ ẽt in alijs,q̃ in exꝑſſis.de quo ibi ꝑ
Io.An.& d.Flo.eo.ti.ꝑ inquiſitionẽ.¶Communiter
tñ tenetur cõtrarium, qa pœnæ non ſunt extenden-
dæ.per ea,quæ habentur de reg.iur.odia.lib.vj. & qđ
ibi notat̃ in mercurialibus.& no.etiã, qa gl.hic vult
10 ꝙ † cõferens beneficiũ coniugato ſit ipſo iure priua
tus poteſtate conferendi. Sed iſtud non eſt verũ tenẽ
do,ꝙ proximè dixi,videlicet,ꝙ diſpoſitio.c. cũ in cũ-
ctis. non extendit̃ ad alios caſus q̃ ibi expreſſos . &
iſtud tenet hic do.Flo. ꝙ nõ ſit priuatus ipſo iure po
teſtate cõferendi cõferẽs beneficium cõiugato: licèt
aliqui teneãt ꝯrium ſm̃ eũ per c.ꝑ literas.ſ. de teſti.
ꝙ non facit ꝓ eis ſcđm eũ,qa ibi loquit̃ de eligenti-
bus bigamũ,nec apparet,ꝙ ſcienter elegerint,ꝙ req-
ritur ad incurrendam pœnam.d.c.cũ in cũctis. & ſic
non probat.& ideo tenet,ꝙ ſ.dixi.ꝙ cõferens bene-
ficium coniugato non ſit priuatus ipſo iure ptãte cõ
ferendi,cũ hoc non reperiat̃ expreſſum in iure.Imo.

a ¶ L.poſt mortẽ. Vbi vide d.Ale. in addi.j.il lim.l.

S V M M A R I V M.

1 *Confirmare electionem qui habet, ad eum ſpectat inquirere de forma electionis,& idoneitate perſonæ.*
2 *Greci non admiſerunt votum caſtitatis.*
3 *Lex præcepti non ligat, quando tranſit in viſum certè regionis.*
4 *Græci non peccant, licèt non acceperint votum caſtitatis.*
5 *Lex præcepti,an tollatur per non vſum.*
6 *Conſuetudo,& ritus loci , an habeat ligare certũ genus perſonarum venientium ad locum habens diuerſam conſuetudinem.*
7 *Græcus ,& græca ſi reperirentur apud latinos,an poſſent contrahere matrimonium,ſi græcus eſſet in ſacris.*
8 *Diſpenſare poteſt Papa ex cauſa cum exiſtente in ſacris,vt contrahat matrimonium,etiam ſi ex voto teneatur ad continentiam.*
9 *Græci in ſacris exiſtentes poſſunt vti matrimonio contracto in minoribus non tamen poſſunt exiſtentes in ſacris contrahere matrimonium.*
10 *Iuriſdictio etiam voluntaria conceſſa per inferiorem a Principe nõ poteſt exerceri extra territorium concedentis.*
11 *Conſuetudo ſi ſit in loco,ꝙ teſtamentum coram duobus teſtibus valeat venetiſq;,an venetus extra territorium poterit cum duobus teſtibus teſtari.*
12 *Statutum ſi dicat,ꝙ filiusfa.poſſit teſtari, an poſſit teſtari extra territorium ſtatuentis.*
13 *Sententia in vno loco non mandatur executioni in alio.*
14 *Conſuetudo loci qua primogenitus ſuccedat, an trahatur ad forenſem.*

CVm olim. Græc' in ſacerdotio ge-
nitus ex mr̃imonio pro
mouet̃ licitè inter latinos ſi ſcandalũ nõ
aſſiſtat.h.d.Et ẽ cõis diuiſio , ꝯſultatio,&
rñſio.ſcđa ibi:nos igit̃.¶In tex.ibi:monite,ſup.ad du
bitandum,an deberes confirmare electionẽ, & pro-
1 pter hoc nos cõſuluiſti.¶†No.ex litera primo, ꝙ ad
ſuꝑiorem ad quem ſpectat cõfirmare electionẽ,ſpe-
ctat inquirere de forma electionis , & de idoneitate
2 ꝑſonæ.facit,qđ hr̃.ſ.de elec.c.nihil eſt.¶† Itẽ not.ꝙ
eccleſia orientalis,ſeu græcorũ non admiſit votũ ca-
ſtitatis: & ideo græci ꝯtrahere poſſunt in minoribus
ordinibus,& etiã retento mr̃imonio ꝑmoueri ad ſa-
cros ordines , & vti etiã poſſunt mr̃imonio ꝯtcto etiã
poſt promotionem ad ſacros ordines.¶Et ex ꝑdictis
3 no.ꝙ † lex ꝑcepti non ligat , qñ tranſit in vſum certę
regionis.& ſic non eſt ꝯfirmata ſm̃ vſum quò ad illã
regionem.

regionem.facit,q᷑ habetur.iiij.di.in §.leges. gloſ.tñ
4 xx.di.in c.de libellis.dicit, q᷑ ideo † græci non pec-
cant,licèt non acceperint votũ caſtitatis,'q̃a Papa co
5 rũ vſum nõ approbauit.¶ An aũt : aliàs † lex p̃cepti
tollatur ꝑ non vſum, ſeu impediat̃,recurre ad not.p
gl.s̃.de treu.& pace.c.j.& ibi ẽt dixi.¶ Itẽ no.q᷑ na-
tus in ſacerdotio ex matrimonio apud grçcos cenſet̃
legitimus, licèt apud latinos natus in ſacerdotio cẽ-
ſeat̃ illegitimus.¶ Itẽ no. ꝙ ex mr̃imonio in ſacerdo
tio apud grçcos nedũ apud ipſos græcos reputat̃ ha-
bilis,& legitimus, ſed etiã apud latinos,etiam ſi ha-
beat ꝓmoueri.Et ex hoc no. ꝙ in põderanda habili-
tate, vel inhabilitate perſonarũ ad actum electionis
attendit̃ ritus,& cõſuetudo loci ꝓmoti, & nõ ritus,
ſeu cõſuetudo loci,ad quẽ ꝓmouetur , niſi expreſsè
cõſuetudo aliud habeat.¶ Et ex prædictis no.ꝙ aliàs
ineligibilis põt fieri eligibilis ex conſuetudine , vel
ratione ſcandali euitandi.facit,ꝙ tangit gl.fi. ¶ Item
ẽt potes notare,ꝙ cõſuetudo,& ritus loci nõ vr̃ liga-
re certum genus perſonarũ venientiũ ad locũ,habẽs
diuerſam cõſuetudinẽ, niſi expreſſe aliud diſponat,
& ſic vr̃,ꝙ ſi forenſes veniãt, vt certũ genus perſona-
rum quò ad actus inter ſe gerendos non ligent̃ riti-
bus, & cõſuetudinibus loci ad quẽ veniunt , niſi ex-
preſſe aliud diſponatur. & ſic tranſit do.Anto. q᷑ vr̃
eſſe cõtra ea,quæ no.in l.j.C.de emã.lib.& in l.j.C.
de ſum.tri.¶ Sed poſſes dicere,q᷑ illa loquunt̃ inſo
lẽnitate actus celebrandi in loco vbi eſt forẽ. ſed hic
loquit̃,qñ agit̃ de executione actus celebrati in alio
loco , quo caſu tenet cũ licitè fuerit celebrat' iure ꝑ
mittente , & trahit ſecũ legitimã executionẽ quò ad
aliũ locum,facit,q᷑ hr̃ in l.ex ea.ff.de poſtu.Et ideo
nimirũ ſi græcus qui accepit vxorẽ in græcia, & pro-
motus eſt ad ſacros , veniat ad partes latinas cũ vxo-
re poterit vti mr̃imonio, & cenſebit̃ filius legitimus,
& habilis,niſi conſuetudo aliud hẽat.facit,q᷑ dicet̃
7 poſt gl.¶ †An aũt ſi grçcus,& grçca reperirent̃ apud
latinos,an poſſent ꝯtrahere matrimoniũ , & clarum
eſt, q᷑ ſic,ſi eſſet in minoribus:tñ ex quò apud lati-
nos nõ ꝓmoueret̃ ad ſacros ordines, niſi voueret cõ
tinentiã. ar.eorũ,q̃ hñr.xxxj.di.c.Nicena.& c.aliter.
& c.qm̃ . An aũt græcus q̃ ꝯtraxit in minoribus mr̃i-
moniũ poſſit ſine licentia ſuæ vxoris ꝓmoueri ad ſa-
cros ordines.dicit gl.ꝙ nõ in c.qm̃.præalle.xxxj.diſt.
Ex eo, q̃a agi vr̃ de prçiudicio ipſius mulieris.nam ſi
ꝓmoueret̃ ipſa cõſentiente compelleret̃ continere
poſt mortem ipſius græci clerici:vel ſacerdotis.Itẽ ẽt
q̃a tp̃e vitæ dẽt abſtinere ab vxore ſua, qñ hẽt mini-
ſtrare diuina.facit,ꝙ hr̃.xxxiij.q.iiij.ca.capſs.¶ In gl.
ꝯtinentiæ. ibi:iure ignarus.ꝑ iſta dr̃ia inter peritũ in
iure,& ignarum.facit,ꝙ no.gl.in l.j.s̃.de vſur.tñ cõi-
ter non tenet̃ hæc differentia,q̃a cũ cõſtitutio eccl̃iç
ſit notoria,non eſt licitũ allegare ignorãtiã.de re.iu.
in reg.ignorantia.li.vj.facit etiã, q᷑ hr̃.s̃.de poſtu.c.
8 j.¶ †In ea.gl.in fi.cõclude, ꝙ ex cã Papa põt diſpen-
ſare cũ exiſtente in ſacris , vt contrahat mr̃imonium
ẽt ſi ex voto tenet̃ ad cõtinẽtiã , nõ ſolũ ex ꝯſtitutio-
ne eccleſiæ.ꝑ ea , q̃ notant̃ per Io.And.& Inn.j̃. de
ſta.mo.cũ ad monaſteriũ.circa fi.Sed cauſa nõ ſubſi-
ſtente vr̃, ꝙ nõ põt diſpenſare ſaltem quò ad forum
conſciẽtiç,ſi interuenit votũ.per ea,q̃ hñr,& no.per
gl.in c.nõ eſt.j̃.de voto.& facit ẽt, ꝙ dixi.s̃. de renũ.
in c.cũ inter.vbi aũt ex ſola cõſtitutione eccl̃iæ quis
teneret̃ ad ꝯtinentiã vr̃ clarũ, ꝙ poſſet diſpẽſari. per
ea,q̃ hñr.j.de conceſ.præben.c.propoſuit. & facit,ꝙ
no.ꝑ glo.in c.de illo.xxxiij.di.Et no.ꝙ licèt † Græci
in ſacris exiſtentes poſſint vti mr̃imonio cõtracto in
minoribus,non tñ poſſunt exiſtentes in ſacris ꝯhere

mr̃imoniũ.per ea,q̃ hñr in iuribus alleg.in prin.glo.
¶ In gl.fi.Solue,ꝙ ibi cõſuetudo erat ꝯ̃ bonũ obediẽ
tiæ,& cõtra Apoſtolum.xxxj.q.j.ca.j.ibi reprobat̃ q̃
rõ hic ceſſat.¶ Aduerte tñ,q̃a inq̃tum gl.dicit hic,ꝙ
cõſuetudo eſt q̃ facit quẽ ineligibilẽ. Inn.ſupera b.
s̃.de cõſuetu.dicit,ꝙ potius ſcandalum , q̃ ꝯſuetudo
facit iſtũ eligibilẽ.& ſĩr dicit, ꝙ in c.nos cõſuetudi-
nẽ.xij.di.fuit ſacta diſpẽſatio potius ꝓpter ſcandalũ,
quã ꝓpter cõſuetudinẽ.facit,ꝙ habet.s̃.de tem.ord.
c.cũ ſm.¶ Itẽ ex glo. inq̃tũ dixi in notabilibus,ꝙ ad
ponderãdũ habilitatẽ pſonæ cõſiderandã eſſe cõſue
tudinẽ loci pſonæ potius,q̃ cõſuetudinẽ patriæ, qua
q̃s morat̃ inducitur ad q̃õnem per do.Pet.hic: ꝙ ille
q̃ conſtituit̃ notarius a Ducali dñio Venetorũ poſſit
etiã inſtrumenta cõficere ẽt in alia patria: ſed cõiter
10 tenetur contrariũ:q̃a † iuriſditio ẽt voluntaria cõceſ
ſa per inferiorẽ a Principe,non p̃t exercere extra ter-
ritoriũ concedentis.l.ij.ff.de offi. proconſu. & lega.
& ibi ꝑ Bar.fatet̃.tñ, ꝙ inſtrumenta cõfecta in terri-
torio Venetorũ ꝑ talẽ notariũ faciunt fidẽ vbiq; etiã
extra territoriũ:vt etiam voluit Bar.in loco p̃alleg.&
Spe.in ti.de inſtr.edi.§.reſtat.vet. ꝙ de his. Et ad iſtũ
a tex.patebit rñſio ex.j̃.dicẽdis.¶ Inducit etiã ᵃ ad q̃õ-
11 nem.ſi † cõſuetudo ſit in loco, ꝙ teſtamẽtum coram
duobus teſtibus valeat,vt ẽ Venetijs: an Venetus ex̃
territoriũ poterit cum duobus teſtibus teſtari, & con
cludit,ꝙ nõ:q̃a dẽt inſpici locus in quo fit actus quò
ad ei' ſolẽnitatẽ.l.ſi fundus.ff.de euic. & l.ij. C.quẽ
admodũ teſta.aperiant̃.dicit,ꝙ teſtamẽtũ factũ in Ve
netijs etiã habebit effectũ quò ad bona alibi ſita per
12 id,q᷑ s̃.in ſimili dixi.¶ †Tangit ẽt, ꝙ ſi ſtatutum di-
cat,ꝙ filiusfa.poſſit teſtari:an poterit teſtari extra ter
ritoriũ ſtatuentis.& cõcludit ꝙ non:per id, ꝙ dixi in
j.q.& plus dicit hoc caſu, ꝙ ſi faciat teſtamentũ in lo
co ſtatuentis non trahet̃ ad bona alibi ſita:q̃a tale ſta
tutũ concernit pſonã quæ non poteſt habilitari,niſi
quò ad res ſubiectas ſtatuenti.nec obſt. q᷑ dixi.s̃.de
teſtamento facto corã duobus teſtibus: q̃a ibi agitur
de ſolennitate reſpiciente actũ fiendũ,quæ ſeruanda
eſt ſm cõſuetudinẽ loci in quo fit actus: ideo tunc ta
lis actus ſortitur effectũ vbique.Sed hic agit̃ de habi
litando pſonã,quæ non põt habilitari quò ad res nõ
ſubiectas ſtatuenti.Non ob. etiã , q᷑ dixi de notario
a domino ducali creato: quia notarius non habet di-
ſponere circa actũ faciendũ:ſed potius adhibet̃ ad ſo
lennitatem actus vti facilius poſſit probari.¶ Itẽ non
13 ob.ꝙ † ſnĩa lata in vno loco non mandetur executio
ni in alio loco. de foro cõpe.c.Romana.§.cõtrahen-
tes.li.vj.& s̃.de foro compe.poſtulaſti. q̃a illa eſt fun
data ſuper iure, q᷑ reſpicit res vbicunq; exiſtẽtes fa
cit,q᷑ habet̃ in l.fi.C. de præſcri.lon.tem. Et p̃dicta
etiã tenuit Bart.in d.l.j.C. de ſum.trini.¶ Sed vr̃ ob-
ſtare fortiter iſte text. vbi agit̃ de habilitate perſonæ.
& tamen intelligitur habilitata etiam quò ad alium
locũ:niſi expreſſe conſuetudo aliud diſponat.dicit ẽt
do.Pe.ꝙ iſtud contingit,q̃a Papa approbat morẽ gre
corũ quò ad ipſum mr̃imoniũ:& cõſequenter ẽt quò
ad beneficia intelligitur approbaſſe.Et q̃a Papa vni-
uerſalẽ iuriſditionẽ habet in toto orbe.ix.q.iij.c. cũ-
cta per mundum.& c.ꝑ principales. ideo etiam quò
ad beneficia intelligitur vbiq; habilitare. tamen di-
cit ſub dubio fortè.ꝙ ſecus videtur quò ad bona tem
poralia.& ideo dicit,ꝙ ſi Græcus haberet bona tem-
poralia in Italia,& ẽt cõſanguineos,ꝙ fortè filius na
tus in ſacerdotio ex iſto Græco , ſeu mr̃imonio ꝑ eũ
contracto in minoribus nõ cẽſebitur legitimus quò
ad bona exiſtentia in Italia , cum apud Italicos nati
in ſacerdotio cẽſeantur illegitimi: vt habetur in §.fi.
in auth.

ᵃ Inducit etiã de hac q̃õne vidẽ per modernissimũ .d. Ia.de may. in l. cũctos populos in vij.colũ. in meo laſo. iij. q. prin. C de ſum. trini.& fi. catho.

in auth.quibus mo.natu.effi.ſui.¶ Sed certè iſtud di
ctum non vr̃ verũ, quia ex quò matrimonium cenſe
tur legitimũ,& de iure eſt approbatum,ſequit̃ in cõ-
ſequentiam, ꝙ natus ex tali matrimonio erit legiti-
mus ſimpl̃r. & ideo tanquam legitimè debebit poſſe
ſuccedere in bonis vbicunq; ſitis: q̃a de iure legitimi
filij admittunt̃ ad ſucceſſionẽ parentũ.in auth.in ſuc
ceſſione.C.de ſuis, & legi.hic ergo ſurgit habilitas a
iure cõi,ſeu a iure approbato ꝑ Papam,qui habet po
teſtatẽ vbiq;, & ideo nimirũ ſi cenſet̃ eſſe habilis vbi
que.ſecus eſt, qñ perſona habilitatur ab inferiori a
14 Papa,vel Principe.per ea,quæ ſuperius dixi.¶†Tan
git etiam hic de conſuetudine quæ habet̃ in aliqui-
bus partibus, ꝙ primogenitus ſuccedit,an trahat ad
forenſem exiſtentem in loco.i. nunq̃d talis cõſuetu
do trahat̃ ad bona alibi ſita,& cõcludit, ꝙ ſi conſue-
tudo,vel ſtatutũ habeat,ꝙ res morientis deueniãt in
primo gradu,ſeu in primogenitũ, tunc ſi forenſis ibi
moriatur relictis rebus aliquibus,& filijs habebit lo
cũ in talibus rebus:quia ſtatutũ dirigit̃ ad res q̃ ſunt
ſubiectæ ſtatuenti.ſecus ſi diceret,q̃d primogenitus
ſuccedat,q̃a tunc non comprehenderet̃ forenſis, q̃a
non eſt ſubiectus ſtatuenti.Concludit ẽt,ꝙ tale ſtatu
tum non trahet̃ ad bona ſita in alia ꝓuincia: q̃a non
poteſt habilitare ꝑſonam,niſi ſit ſibi ſubiecta,& quò
ad ſibi ſubiecta,vt ſuperius eſt dictũ.de materia bene
ponitur per Bar.in d.l.j.C.de ſumma trinitate.

S V M M A R I V M.

1 *Clericus coniugatus non per omnia gaudet priuilegio clericali etiam ſi deferat tonſuram.*
2 *Clericus coniugatus poteſt interdum habere beneficiũ. & numero.9.*
3 *Clericus coniugatus non debet compelli ad ferendum tonſuram, niſi teneat beneficiũ, vel ſi vult gaudere priuilegio clericali. & nume.7. & 10. & 26.*
4 *Priuilegia clericorum quæ ſint.*
5 *Clericus coniugatus cum vnica, & virgine habet priuilegium canonis ſi quis ſuadente, & priuilegiũ,fori ſcilicet,ꝙ in criminali non cõueniatur,niſi coram iudice eccleſiaſtico.*
6 *Clericus coniugatus etiam tonſuratus ſi exercet negotia ſecularia non debet gaudere priuilegio.*
8 *Clericus incedens in habitu, & tonſura,ſi immiſceat ſe negotijs ſecularibus etiam poſt trinam monitionem retinet priuilegium canonis,ſi quis ſuadente.*
11 *Clericus coniugatus quare perdat priuilegium quò ad bona, & nõ concubinarius clericus.*
12 *Conſuetudo, an poſſit eſſe ſuper non delatione clericaturę. & nu.16.*
13 *Acta geſta inter agentem ad priuationem beneficij contra Titium ex eo, quia dicebat Titium contraxiſſe cum berta ſi ſententia ſit lata pro ipſo agente, an talia acta habeant proficere ipſi berte, ſi petit ipſum in virum.*
14 *Accolitatus ordinem recipiens credens eum ſacrum, an poſſit contrahere matrimonium,ſi credat ſe teneri ad continentiam.*
15 *Credens religionem quam profitetur eſſe approbatam cum non ſit,nõ ſolennizat votum religionis.*
17 *Clericus coniugatus qui aliquo tempore incedit in tonſura, & alio dimittit habitum, & tonſuram poſtea reaſſumit, an gaudebit priuilegio clericali pro eo tempore quo reaſſumit.*
18 *Clericus coniugatus non bigamus incedens in habitu, & tonſura, an poſſit eſſe officialis,vel vicarius Epiſcopi,vel ipſius delegatus in cauſa ſpirituali.*
19 *Matrimonium,an propter clericatum impediatur.*
20 *Clericus depoſitus ab officio non eximitur a voto continentiæ, & dẽt clericaliter viuere.*
21 *Degradatus actualiter non debet matrimoniũ contrahere, quia retinet characterem.*
22 *ordinatus in adulta ætate,an poſſit contrahere matrimonium.*
23 *Coniugatus ſi ſine licentia cõiugis ordinetur ad ſacros, an vxore mortua poterit contrahere matrimonium, & ſi contrahat,an tenebit.*
24 *Clericus,an contrahendo matrimonium perdat beneficium.*
25 *Clericus ſi contrahat matrimonium, an perdat priuilegium clericale.*

a IOannes. Clericus ᵃ coniugatus
non beneficiatus non
compellitur portare tõſuram.h.d. Et
in prima generalis quæſtio. In ſecun-
da Papæ diffinitio. ſecunda ibi : quo-
niã.Primo facit duo: quia primo nar-
rat factum,& ſui cauſam . Secundo ex illa exprimit
duas cauſas grauis grauaminis, quarum prima ibi:
ex qua. ſecunda ibi:cum de conſuetudine. Secunda
principalis poteſt ſubdiuidi, quia primo ponit duas
cauſas diffinitionis.ſecundo diffinit.tertio diffinitiuũ
moderatur. quarto cauſam reddit.ſecunda ibi mãda
mus.tertia ibi:dummodo.quarta ibi:quia.¶Nota.ex
tex.primo, ꝙ præcauendum eſt ne interueniat ſcan-
dalum inter virum,& vxorem.facit.ĩ. de exceſ. præ-
la.in c.quã ſit graue.¶Item not. ꝙ veriſimiliter vxor
ſcandalizatur, ſi videat vitam viri tendere ad vitam,
1 & habitum clericalem.¶†Item no.ꝙ clericus † cõiu
gatus etiam ſi ferat tonſuram nõn per omnia gaudet
priuilegio clericali,de quo dicendum, vt communi-
ter,& hodie habetur in ca.j.ĩ.eo.in vj.& tangit ẽt hic
2 gl.¶†Item not.clericum cõiugatum poſſe interdum
habere beneficium eccleſiaſticum,de quo infra tãge
tur.& dictum fuit.ſ̃.eo.diuerſis fallacijs. De benefi-
cio aũt ſeculari ſicut ex feudo non videtur dubium
quin poteſt hodie habere,quia etiam laici poſſunt.ſ̃.
3 de præſcri.ad audientiã.¶†Item no.clericum coniu-
gatum non eſſe compellendum ad ferendum tonſu-
ram,niſi in caſu in quo teneat beneficium,vel ſi vult
gaudere priuilegio clericali quò ad ea, quæ habẽtur
in c.vno.ĩ.e.in vj.facit,q̃d hr̃,vt dictum fuit.ſ̃.de vita
& ho.cle.c.clericus.¶ Itẽ no. ꝙ de facto negatiuo vr̃
poſſe eſſe conſuetudinem,de quo hic tangit Io. An.
¶Item no.ꝙ opprobrium eſt clero ſi miſcẽs ſe nego-
tijs ſecularibus deferat tonſuram, vel habitum eccle
ſiaſticũ,& ſic no. ꝙ actus etiã vnius clerici tm̃ redun
dare poteſt in vituperiũ totius cleri. Silr̃ ẽt ſi aliquid
patit̃ clericus,vr̃ pati totus clerus, ꝙ habet̃.ſ̃. de re-
nũ.in c.ꝑ ſupplicationẽ.& xciij.diſt.ĩ c.diaconi.¶In
gl.j.ibi.& C.de Epi.& cle.l.ij.Aduerte,quia glo.hic
vr̃ velle,ꝙ clericus coniugatus portans tonſuram ne
dũ retineat priuilegiũ canonis,ſi quis ſuadẽte. ſed ẽt
priuilegium de quo loquit̃.l.ij.C.de Epi.& cle. Sed
certè quò ad hoc ſm̃ priuilegiũ gl.infra in ver. q̃d er
4 go dicit ꝯtrariũ,& melius,vt infra patebit.¶ † In ea.
gl.in fi.ſunt enim multa priuilegia clericorũ.nã ꝑci-
pue ſunt tria,vnum videlicet canonis ſi q̃s ſuadẽte.
quia percutiẽs clericũ ipſo iure eſt excõicatus, & nõ
poteſt regulariter abſolui,niſi a Papa. Aliud priuile-
gium eſt fori,videlicet,ꝙ nõ poteſt cõueniri,niſi co-
ram iudice eccleſiaſtico,& non coram laico.ſ̃.de fo-
ro compe.ſi diligenti.Aliud eſt, q̃d non debeat vexa
ri in aliq̃bus exactionibus in ꝑſona,vel rebus, & ſic
vt pręſtet operas,vel ſoluat aliquas collectas,de quo
in l.ij.C.de Epi.& cle.& ſ̃.de vita,& hone.cle.c.vlt.
Et aduerte,q̃a vult gl.in effectu,q̃d clericus coniuga
tus tonſuratus,ſeu incedens in habitu, & tonſura. ſi
habet ſpem redeundi ad clericatum, vt quia contra-
xit cũ vnica, & virgine, & ſic non incurrit bigamiã,
talis retinet priuilegiũ canonis ſi quis ſuadente. ſed
non retinet tertium priuilegium.¶ An autẽ retineat
ſecundum gl.non clare decidit,ſed fortè voluit, q̃d
non perdat,ſed retineat, ex quò ſolum dixit de ter-
tio,q̃d illud perdit.Et iſtud eſt hodie approbatum,ſi
conueniatur ex crimine ciuiliter,vel criminaliter,ſe
cus ſi pro mera ciuili cauſa conueniatur : q̃a ſolum
quò ad duo coniugatus clericus habens vnicam, &
virginem retinet priuilegium clericale.ſ. quo ad pri-
uilegium

a Clericus. Idem ſummat hic o. Ab. nec verbo, nec ſenſu demans a do. Io.

uilegium canonis,ſi quis ſuadente. & quò ad priuile.
giū fori ſi cōueniatꝰ ex crimine ciuiliter,vel crīaliter-
ſed quò ad alia cēſetur tanq̃ laicus, vt eſt expreſſum
in c.vnico.de clericis coniugatis.in vj. & hoc proce
dit,qñ incedit in habitu,& tonſura copulatiuè , & iō
ſi incederet ſine habitu,vel tōſura,vel in habitu, ſed
non in tonſura,vel ecōuerſo, non gauderet aliquo priuile-
gio,qa copulatiuè vt dixi req̃rit , ꝗ incedat in habi-
tu,& tonſura,vt d.c.iſto.Et ad veritatē copulatiuè re
quiritꝰ vtriuſq; cōcurſus.l.ſi hęredi plures.ff.de con-
di.inſti.& l.ſi is qui ducenta.§.vtrum.ff.de reb.du.&
hoc etiā expreſſe tenuit.d.Flo.in repetitione.c.perpē
dimus.dꝰ ſen.exc.in vltima opinione ad fi.antepe.qō
nis.¶ Sed iuxta p̄dicta poteſt eſſe dubiū,quid ſi cle-
ricus ꝯiugatus incedit in habitu,& tōſura,ſed immi-
ſceat ſe negotijs ſecularibus, & tūc gaudebit priuile
gijs de q̃bus.ſ̄ . Si enī non exercet negotia ſecularia
clarū eſt,ꝗ ſic p dictum.c.vnicū.Sed vbi exercet pōt
eſſe dubiū:qa vr̄,ꝗ ēt tunc retineat p dictū.c.vnicū,
inquantū ſimpliciter dr̄ , ꝗ clericus cōiugatus ince-
dēs in habitu, & tonſura habet priuilegia,de quibus
ibi : & ſic cū indiſtinctè loquatꝰ,ita indiſtinctè debet
intelligi,arg.qa circa.de priuile.& l.de p̄tio.ff.de pu
blicanis.¶ In ꝯtrariū facit gl.iſta,nā dicit, ꝗ clericus
cōiugatus ēt tonſuratus ſi exercet negotia ſecularia
non pōt gaudere priuilegio.¶ Poſſes tñ dicere, ꝗ gl.
vr̄ ſe reſtrinxiſſe ad tertiū priuilegiū,dū dicit,de quo
loquitꝰ iſta decretalis attenis his, quæ ſuperius dixe-
rat in ver.qd ergo . tñ p iſta pte,ꝗ tunc non habeat
iſta priuilegia bene facit iſte tex.ꝗ qñ clericus immi
ſcet ſe negotijs ſecularibus cū tōſura , ꝗ iſtud tendit
in obbrobriū cleri,& ſic vr̄,ꝗ non eſt decens ne con
ueniens,ꝗ tunc hēat priuilegiū.ar.xj.q.iij.priuilegij.
Nā nō eſt decens, ꝗ quis vtatꝰ priuilegio legis ſi de-
linq̃t in illa.ī.de vſur.qa fruſtra.& ff.de mino.l.auxi
lium.§.in delictis. non reperio tactā iſtā q̃ſtionē p
doc.Tamen iſta pars videretꝰ de iure verior attent-ra
tione iſtius tex.circa fin.qdꝰ tene menti p limitatione
dicti.c.vnici.licèt doc.non tangūt, & ppter hoc non
videtꝰ ſine dubitatione.¶ Itē aduerte,qa ſi quærit,qñ
pdit priuilegiū clericale potes cōcludere,ꝗ aut facit
factū cōtrariū oīno ipſi clericatui , vt qa eſt clericus
in minoribus q̃ cōtrahit cū vidua , & tunc clarū eſt,
ꝗ pdit.de bigamis.c.j.lib.vj.¶ Itē ſi faciat aliud mrī-
moniū,vel ꝯtctū,vt qa cōmittat homicidiū, vel aliud
delictū,ex quò incurrat irregularitatē ipe clericus in
minoribus.facit,qdꝰ hr̄ in c.j.ī.de apoſt.¶ Interdū nō
facit actū oīno contrariū,& tūc,aut eſt clericus cōiu
gatꝰ, aut nō cōiugatꝰ ſi eſt clericus cōiugatus cū vni
ca,& virgine,& tunc ſi nō defert habitū, & tonſurā,
vel ſolū vnū ex illis,& tūc pdit oē priuilegium , quā
diu ſic incedit.d.c.vnico a contrario ſenſu.ī.co.in vj.
¶ Si aūt incedit in habitu, & tonſura,& tunc ſi non
immiſcet ſe negotijs ſecularibus gaudet priuilegio
clericali quò ad duo , de q̃bus.ſ̄.dixi, & de q̃bus in
d.c.unico.& non quò ad aliud. ſi autē ſe īmiſceat ne
gotijs ſecularibus, tūc ſi exerceret artē buffonis , uel
hyſtrionis non gauderet ſi p annum exercuiſſet, uel
ſi añ monitus ter nō deſtitiſſet.in c.unico.de uita,&
& ho.cle.in vj. Si uero exerceret exercitium taberna
rij,uel macellatoris , tunc ſi ter monitus non deſiſtit
pdit oē priuilegium ſaltē q̃diu nō deſiſtit in cle.j.de
vita,& hone.cle.Et per hoc idē , & potius vr̄ dicēdū
ſi alijs negotijs ſecularibus ſe immiſceat gaudeat pri
uilegio,niſi ter monitus non deſiſtat p ea, quæ habē
tur in d.cle.j.ar.c.trāſlato.de ꝯſti.cū ſimilibus . & ſic
qdꝰ dixi.ſ̄.ſi clericū coniugatum incedētem in habi-
tu,& tonſura immiſcentē ſe negotijs ſecularibus nō
debere gaudere aliquo priuilegio dēt intelligi, ꝗ ter
monitus nō deſiſteret,aliàs videtꝰ , ꝗ interim habeat
priuilegia de quibus in d.c.vnico.¶ Et ſm p̄dicta de
bet ēt intelligi , & limitari actio hic poſita circa finē
tex.¶ Si aūt q̃ritꝰ de clerico non coniugato.& tūc cō
ſidera,ꝗ aut defert habitū , & tonſurā,& non ſe im-
miſcet ſecularibus negotijs. & clarum eſt , ꝗ habeat
priuilegia ꝯceſſa clericis.aut incedit in habitu, & tō
ſura:ſed immiſcet ſe negocijs ſecularibus , & tunc ſi
exercet artē buffonis, vel hyſtrionis,recurre ad.ca.j.
de vita & hone.cle.ī vj. Si artē tabernarij,vel macel-
latoris,recurre ad cle.j.de vita,& hone.cle.Si aliā ne
gotiationem,recurre ad c.vlti.ſ̄.de vita, & hone.cle.
quia ante monitionem retinet priuilegia clericalia ,
ſed poſt trinā monitionem , licèt retineat priuilegiū
canonis ſi quis ſuadente.nō retinet ſaltē tertiū priui
legiū,vt patet ex d.c.vltimo. retinet tñ priuilegiū ca
nonis,ex quò incedit in habitu clericali,& tonſura,
vt ibi dictū fuit.Interdū aūt incedit ſine habitu, & tō
ſura, & tunc,aut īmiſcet ſe negotijs ſecularibus, aut
delictis,& enormitatibus, aut neutri p̄dictorū ſe im-
miſcet,ſed ſolū incedit ſine habitu, & tōſura.primo
caſu,qñ incedit ſine habitu,& tōſura,& immiſcet ſe
negotijs ſecularibus ante monitionē, retinet omnia
priuilegia ſaluo.caſ.c.j.de vita,& ho.cler. in vj.Sed
poſt monitionē trinā ſi non deſiſtat perdit oē priuile
gium.ī.de ſen.exc.c.ꝯtingit.el ij.Scdo caſu,qñ īmi-
ſcet ſe delictis,& enormitatibus tunc , ex quò eſt ſi-
ne habitu, & tonſura ſi in illis perſeuerat , & in illis
dep̄henditur non vr̄ habere priuilegiū.ī. de ſen.exc.
c.perpēdimus.Si aūt in illis non pſeuerat,vr̄, ꝗ reti-
neat oīa priuilegia vſq; ad trinā monitionē.facit,qdꝰ
hr̄.ī.dꝰ ſen.exc.in p̄ſentia.& e.ti.ſi iudex laicus.li.vj.
An aūt retineat poſt monitionē dicendū , vt in caſu
ſequēti,qñ ſolū incedit ſine habitu,& tōſura hoc ca-
ſu clarū eſt,ꝗ retinet priuilegia añ monitionem.Sed
dubiū poteſt eſſe, an retineat illa poſt trinā monitio
nē,ſi nō reaſſumat habitū,& tōſurā. Et dubiū facie ,
qdꝰ habetꝰ in c.cōtingit.el ij.dꝰ ſen.exc. vbi vr̄ lr̄a vel-
le,ꝗ tunc demū,qñ nihil oīno oſtendit de clerico tā
reſpectu habitus,& tonſuræ,q̃ etiam negotiorū ſecu
lariū,q̃bus ſe īmiſcet,& ſic videretꝰ,ꝗ ex quò nō im-
miſcet ſe negotijs ſecularibus, licèt nō incedat in ha
bitu , & tonſura,non dēat pdere priuilegiū clericale
etiā poſt trinā monitionē. Sed ꝯtriū vr̄ dicendū,ꝗ ſa-
tis dicitꝰ,vt laicus incedere,& nihil oſtendere de cle-
rico,ex quò nō portat tonſurā,nec habitū clericalē .
nam tunc ſatis pōt dici,ꝗ tunc nihil de clerico oſtē-
dit,ex quò nō eſt in habitu,& tonſura clericali,& iō
vr̄, ꝗ ſi poſt trinā monitionē non reaſſumat pdat pri
uilegiū clericale,ſaltē q̃diu non reaſſumat per id, ꝗ
habetꝰ in d.c.contingit.el ij.in ratione ſui quę ſatis ēt
vr̄ in hoc locū hēre,& iſtud ēt vr̄ tenere do.Flo.in lo-
co p̄allegato. vbi vr̄ concludere ſimpliciter,ꝗ vbi nō
defert habitū,& tonſurā ſi poſt trinā monitionē non
reaſſumat perdat priuilegiū clericale etiā quò ad ca-
nonē,ſi quis ſuadente . Sed hic poteſt eſſe dubiū q̃d
ſi incedit in habitu,& non tonſura,vel ecōuerſo. An
tunc perdat priuilegium ſaltē poſt trinā monitionē.
d.Flo.tangit in loco præallegato.Et primo vr̄ dicere,
ꝗ ſi incedit ſine habitu clericali,tunc licèt incedat in
tonſura , qdꝰ idem ſit dicendū ac ſi incederet ſine ha-
bitu,& tonſura p id,qdꝰ habetꝰ in c.in pręſentia,& in
c.cum non ab hoīe.§.fi.de ſen.exc.vbi dicta iura vīr
ponderare delationē habitus clericalis nō dēre omit
ti, tamen finaliter ur̄ reſidere,qdꝰ in clerico coniuga
to non ſufficeret alterum prædictorum , ut gaudeat
priuilegio clericali,ſed requiritꝰ utrumque,ut priui-
legio

legio, gaudeat de quo hř in d.c. vnico.ĩ.e.ĩ vj.Sed in
alio clerico non coniugato vř tenere,qđ ſufficiat al-
terũ p̃dictorum,videlicet,ꝙ incedat in habitu cleri-
cali,vel quod incedat in tonſura, vt retineat priuile-
gia clericalia etiã poſt trinam monitionem per id,ꝙ
hř in d.c.cõtingit.A contrario ſenſu , qa demũ poſt
trinã monitionem vř perdere priuilegium clericale,
qñ nihil oĩno oſtendit de clerico:& ſic a ꝯtrario vř ſe
cus ſi aliquid oſtẽdit de clerico . ar.s̃.de his q̃ fiunt a
p̃lato. cũ Apoſtolica. & ff.de officio eius.l.j.§. huius
rei.vř tamen, ꝙ ꝓpter contumaciã in non obediẽdo
ſuperiori,qñ non reaſſumit habitũ, vel nõ reaſſumit
tõſurã poſſit mulctari, & etiam exigente contumacia
excõicari per id,qđ habetur.s̃.vt lite non conteſta.c.
qm̃.§.fi.& in c. tuæ. & hoc in clerico qui eſſet in ſa-
cris.Sed ſi eſſet in minoribus:quia ille põt retrocede
re ab habitu clericali. ſi non haberet beneficiũ nõ vř
poſſe mulctari.facit,qđ no.Inn.s̃.de vita. & ho.cle.
c.fi.& in c.j.ĩ.de apoſtatis.de materia ẽt dixi in d.c.
fi.per do.Flo.in d.c.perpendimus.in vltima oppoſi-
7 tione.¶†Et aduerte inq̃tum dixi clericũ in minori-
bus non eſſe cogendũ ad deferendũ habitũ , & ton-
ſurã ſi non habet bñficiũ.Nam illud vř verũ,qñ non
defert habitum,& tonſurã. & idẽ vř dicendum ſi nõ
defert tonſurã,ſed habitũ clericalem, cũ habitus cle
ricalis etiã cõuenire poſſit laicis, vt voluit gl.in cle.j.
ad fi.de elec.Sed ſi econtra defert clericalem tonſu-
rã,ſed non habitum clericalem tunc vř,qđ poſſit co-
gi,vel qđ dimittat tonſurã,vel habitũ reaccipiat cle-
ricalem,cũ ipſa tõſura ne aliàs in approbriũ cleri vi-
deaĩ portare tonſurã non deferendo habitũ clerica-
8 lem.ar.huius tex.in fi.¶† Item aduerte inquantũ di
xi,qđ clericus incedens in habitu, & tonſura ſi ĩmi-
ſceat ſe negotijs ſecularibus ẽt poſt trinã monitionẽ
retineat priuilegiũ canonis ſi quis ſuadente,licèt nõ
retineat priuilegiũ quò ad bona.hoc vř probari in c.
fi.de vita.& hone.cle. cũ his quæ ibi dixi , & clarius
per cle.j.de vita,& ho.cle.vbi expreſſe diciĩ, ꝙ ſi cle
rici poſt trinã monitionẽ non deſiſtãt a negotijs de q̃
bus ibi ſi ſunt coniugati oĩno ꝑdunt priuilegiũ cleri-
cale hoc eſt tam in ꝑſona q̃ in rebus, & ſiue incedat
in habitu,& tonſura,ſiue nõ, & illud importat dictio
oĩno.¶Alij vero clerici perdũt ſolũ priuilegium quò
ad bona, & hoc ſi incedunt in habitu, & tonſura , vt
ſatis innuitur per id,ꝙ ibi ſubijcitur . nam ibi ſubdiĩ,
& ſi omnino incedant,vt laici,& ſine habitu,& ton-
ſura ꝑdũt ẽt priuilegiũ quò ad ꝑſonã, ne dũ quò ad
bona,vt ibi clare patet ex tex.illo.¶ Vlterius aduer-
te,qa Io.An.cõmentauit iſtã decretalẽ, & formauit
9 quatuor oppo.demum mouet queſtiones.¶† In pri-
ma oppoſitione tractat, an clericus coniugatus ſit ca
a pax bñficij , [a] & recitat opiniones, & vltimate ponit
illã Egidij,qui tenuit,ꝙ non eſt capax,niſi ex diſper-
ſatione Papali,& iſtã opinionẽ tenet hic do.Flor.di-
cens,qđ iſta eſt opinio ꝯmunior,qđ non poſſit habe-
re beneficiũ ſine licentia Papæ,pro quo allegat: quia
clericus ꝯiugatus ſolũ gaudeat priuilegio clericali in
duobus de q̃bus dixi,& de q̃bus hř in c. vnico.ĩ.eo.
in vj.In alijs vero cẽſeĩ, vt laicus,vt ibi patet. Laicus
aũt non eſt capax bñficij.vt ĩ.de inſtitu.c.ij.& ſic vř,
qđ clericum ꝯiugatũ hẽre bñficium ſit contra cano-
nes.& per hoc vř,qđ ſolus Papa poſſit diſpẽſare.arg.
eorũ quę hñr in c.dilectus. & s̃.de tem.or.nec obſt.
ſm eum, qđ habeĩ.xxxij.diſt.c. ſi qui.& xij.q.j.c.qa
tua.qa rñdet,qđ ibi non habebat bñficium in titulũ
ſcđm ſtipendiũ,qđ habere põt ſine aliqua diſpenſa-
tione.facit,ꝙ notatur.s̃.de vita & ho.cle.in c.qm̃. in
gl.ij.d.Ant.hic,& s̃.e.diuerſis fallacijs.& ẽt d.Pe.nõ
vř tenere hanc opinionẽ. Vnde dicunt, ꝙ clericus co
niugatus nõ põt habere dignitatem,vel bñficiũ cura
tum,niſi ex diſpenſatione Papali. bñficium autẽ ſim
plex de iure cõmuni habere nõ põt,ſed ex diſpenſa-
tione ſic,& dicũt Ep̃m poſſe diſpenſare per ea, q̃ ha-
benĩ in d.c.ſi qui vero.& in d.c.qa tua.& hoc etiam
tenet hic Abbas.& Spec.in tit. de legato.§. nunc de
Ep̃orũ.ver.xxv. Nam etiã interdũ diſpenſat in reten
tione bñficij cũ homicida.ĩ. de clerico pugnã.in du-
ello.c.henricus.& cũ depoſito,& ẽt interdũ cũ depo
ſito ab officio.l.di.c.ſuadeat.& xxviij.diſt.p̃sbyterũ.
ideo aũt potius in ſimplici diſpenſat q̃ in dignitate ;
vel curato:qa minus eſt ſcãdalũ in ipſo ſimplici poſ-
ſet dici,ꝙ ſi ſcandalũ ĩmineret non poſſet Ep̃s diſpẽ
ſare ẽt in ſimplici.ar. eorũ quæ hñr.ĩ. de præbẽ.c. cũ
teneamur. aliàs poſſit tolerari opinio Abbatis,& ſe-
quaciũ:licèt volendo tenere opinionẽ do.Flo. poſſet
rñderi ad c.ſi qui vero. & c.qa.quod ibi de mandato
fuerunt tolerati,vt vř patere ex dictis.c. vel poſſet ẽt
dici,vt ibi,ꝙ in ſtpẽdiũ ſolũ fuit id ꝓmiſſum prout ip-
ſe dicit, & tutius eſſet practicare hanc opin. quia vel
ſilř ſcandalum oriretur ſi per Ep̃m diſpenſaret cõ co-
niugato in beneficio quò ad ti.ipſius beneficij. Si aũt
vellet in ſtipendium tantum concedere nõ in tit. tũc
ſcđm omnes poteſt illud fieri etiam ex ſola collatio-
ne Ep̃i ſine aliqua diſpẽſatione , dũmodo fiat ꝓpter
vtilitatem eccleſiæ,puta ꝓpter ſeruitia quæ eccleſiæ
facit.pro hoc facit etiã de cõſti.cũ.M.ferrarien.vbi di
ciĩ , ꝙ laicus poteſt eſſe p̃bendatus in eccl̃ia propter
10 ſeruitia quæ p̃ſtat eccl̃ię,licèt nõ ſit canonicus.¶†In
ſcđa oppoſi.tangit, an clericus ꝯiugatus cogaĩ defer
b re tonſuram [b] & concludit,ꝙ non per iſtũ tex.nec ob.
qđ habeĩ.xxj.q.iij.in c.eos. quia ibi loquiĩ de clerico
non coniugato ꝯſtituto in ſacris . patet,qa loquiĩ de
taxatis in clero,& ſic obligatis, & aſtrictis ad ordinẽ
clericalem.facit,ꝙ no.Io.An.in gl.in c.tua.s̃. de apo
11 ſtatis.¶† In tertia aũt oppoſitione tractat quare cleri
c cus cõiugatus perdit priuilegiũ [c] clericale quò ad bo-
na,& tñ non ſic clericus ꝯcubinarius,vt patet ex his,
quæ habentur.s̃.ti.j.c.clericos.& c.ſequẽti. cuius tñ
contrarium videreĩ cum plus non dẽat habere luxu-
ria,q̃ caſtitatis.in auth.de reſti.& ea, quæ parit circa
fi.coll.iiij.reſpondet , ꝙ ratio diuerſitatis eſt , quia ex
ꝯiugio ipſo facto renuntiauit benefioio clericali quò
ad bona.s̃.eo.diuerſis fallacijs . tanq̃ per actũ cõtra-
riũ ipſi clericatui quæ ratio ceſſat in coitu cõcubina-
rio,qa ibi non eſt vinculum aliquod cum concubina
qđ eſt cum vxore:& ideo nõ ſic opponitur ordini cle
ricali.quia ibi non eſt aliquod vinculum indiſſolubi
le,& de facili tale vitium poteſt purgari.Secus in ma-
trimonio,qđ nõ põt diſſolui,niſi per mortẽ. de trãſla
12 tione prælatorum.c.ij.¶† In quarta oppoſi.ẽt tractat
d an poſſet eſſe conſuetudo denegatiua.[d] nã vř ꝑ iſtum
tex.velle,qđ poſſet eſſe conſuetudo ſuper non dela-
tione clericaturę.In cõtrariũ facit,ꝙ hř.ĩ. de ſpõ.im-
pu.c.ad diſſoluendum.& s̃.de elec.bonæ.el j.vbi vo-
lẽtiũ nullæ ſunt cauſæ.Et finaliter cõcludit, qđ actus
denegatiuus poſſit tranſire in præſcriptionem,& cõ-
ſuetudinẽ:& ꝑ id,qđ hř de præſcriptio. attendentes.
& in c.ſequenti.& etiã in c.de quãta.& de electione.
cũ inter vniuerſas.& de præbẽ.cũ in eccleſijs.li.vj.Et
de cõſuetudine in eodẽ li.Et hoc ideo, qa nulla quaſi
inueniĩ negatiua , q̃ nõ habeat implicitam aliq̃ affir-
matiuã ſaltẽ intellectualiter,facit, qđ hř de renũ.ſu ꝑ
hoc.& ff.de ꝓba.l.ij.& cõcludit etiã, qđ eſt dare con
ſuetudinẽ contrariã iuri.¶Itẽ diſſuetudinẽ , & tertio
non vſum.& dicit , qđ ſi non vſus habet implicitum
actũ contrarium diſpoſitioni iuris in ſubſtantia , vel
in forma

a Capax beneficij. hãc q̃õnem tractat hic do. Abb. in ij. co. ver. iij. arti.

b Deferre tonſurã. vide hic. do. Abb. in ij. colũ. ver.& ex his iſfertur.

c Perdit priuilegiũ. Adde do. Ab. hic in j.co. ver.in gl. prima.

d Conſuetudo denegatiua. Adde.d. Abb. hic in iij. co. ver.vlt. oppo.

In forma tunc tollitur diſpoſitio iuris ꝑ talẽ nõ vſum
ſi deueniat ad tempus,ꝙ pſcripta ſit conſuetudo, &
ſit rõnalis iuxta id,ꝙ hr̃ in ca.fi.ſ.de conſuetu.Secus
vbi nõ vſus non habet implicitũ actũ ꝯriũm. vnde di
cit,ꝙ lex iubeat diuidi hæreditatẽ inter filios,æqua-
liter tamen conſuetudo poſſet induci,qđ nõ diuida-
tur,ſed det primogenito,& ſi ꝯſuetudo id ſeruat, po
teſt dici,qđ eſt ꝯſuetudo negatiua,videlicet,qđ non
diuidat hæreditas inter filios , hẽt tñ implicitũ actũ
affirmatiuũ . ſed qñ detur primogenito ſimiliter põt
poni exemplũ in eo,ꝙ hr̃ in l.omnis.C.de ferijs. vbi
lex iubet ceſſari a litibus tpe quo fuerũt vrbes regię,
ꝯſuetudo aũt ꝑmittit ꝯriũ,qđ non ceſſetur.Similiter
lex ꝓhibet de cauſis matrimonialibus cognoſci tpe
quadrageſimali.xv.q.4.placita, & tñ ꝯſuetudo ꝑmit
tit , ſimiliter lex ꝑmittit hñti liberum ſolũ ædificare
vſq; ad celũ ꝓut de iure in dubio eſt . lege altius. C.
de ſeruituti.Et tñ interdũ conſuetudo ꝓhibet,& dat
certã formã ędificãdi.l.j.C.de ædifi.priua. Et in pdi-
ctis caſibus patet ꝯſuetudinẽ eſſe denegatiuam , hẽt
tñ implicitã affirmatiuã, & qñ cõſuetudo ꝯriatur di-
ſpoſitioni iuris in ſubſtantia poteſt dici cõtraria con-
ſuetudo iuris.vbi aũt cõtrariatur in forma poteſt di-
ci ꝯſuetudo . Exẽplũ certa fuit ſtatuta formara ꝑ ius
ciuile in alienatione rei eccleſiæ quã ꝯſuetudo nõ ꝑ
oĩa ſeruauit,vt notatur in c.j.de reb.ecc.non.alie.in
vj. & qa non vſus in caſibus prædictis hẽt in ſe im-
plicitũ contrariũ vſus tollit legẽ,ſeu ius. ſecus ſi non
implicitũ ꝯtrariũ vſum,vt ſi fortè domus minaret rui
nam,& non eſt pſtita cautio dãni infecti, qa nõ fuit
petita,licèt ꝑ cẽtum annos,& vltra hoc eueniſſet nõ
per hoc eſſet ſublata lex q̃ dicit debere caueri de dã
no infecto ſi petat.põt ẽt poni exemplũ per l. rẽ non
nouã.§.patroni.C.de iudi.vbi dr̃,qđ aduocati debẽt
iurare de calũnia. Nam ſi nõ iurãt , qa non fuit hoc
petitũ etiã ꝑ centum annos nõ tolleret lex illa, & ſic
in ſitibus,& ꝑ Io.An.in c.fi.ſ.de cõſuetu. & ꝑ c.ij.ſ.
quę ſit lon.cõſue.& ꝑ Hoſt.de cõſuetudine. in ſum-
ma.§.fi.ver.ſed nũquid.& ẽt ꝑ legiſtas.l.de qbus.ff.
de leg.¶ Circa qõnes eſt aduertẽdũ.nã in prima tra-
13 ctat †, an acta geſta inter agentem ad priuationẽ bñ
ficij ꝯtra Titiũ ex eo,qa dicebat Titiũ cõtraxiſſe cũ
Berta matrimoniũ, ſi ſnĩa ſit lata pro ipſo agẽte ſi ta
lia acta in ſnĩa habeãt ꝓficere ipſi bertę ſi velit Titiũ
petere in virũ,& cõcludit , qđ non ꝑ illam vulgatã q̃
hẽt,qđ res inter alios acta non hẽat alteri prodeſſe ,
vel nocere,vt hr̃ in c.dilecto. de pben.cõtra , & ſ.de
re iudi.c.q̃uis.& idẽ dicit,ſi ecõtra Titius ꝑ illa acta
velit ꝓbare Bertã ſuã eſſe vxorẽ. ¶ Quid aũt ſi petit
Berta in vxorẽ,& ſuccũbat,an eo ipſo ſit priuatus ,
vel priuandus bñficio,ſi qđ hẽat.Concludit,qđ non
ex quò ſuccũbit per ea,q̃ hñr in c.mulieri.ſ.de iure-
iur.Nã licitũ eſt venire contra confeſſionem ſuã , qñ
14 eſt reprobata per ſnĩam,vt ibi patet.¶ † In ſcđa q̃ſtio
ne tangit,qđ ſi aliquis accepit accolitatus ordinẽ cre
dens,qđ ſit ſacer ordo tñ non ſcit,an poſſit contrahe
re mr̃imoniũ, ſi credit ſe teneri per iura ad continen
tiã,& cõcludit,qđ non debeat cõtrahere, ex quò vr̃
tacitè voluiſſe cõtinẽtiã,tñ ſi cõtrahat valebit cõtra-
ctus,qa licèt in aĩo habuerit ſolennizare votum , nõ
tñ ſolennizauit,ex quò in rei veritate deficit ſacer or-
do cũ ſolũ ſolẽnizetur per ſuſceptionẽ ſacri ordinis
de voto ca.j.in vj.Et in hoc dẽt attendi potius veritas
15 q̃ opinio.viij.diſt.varietatẽ. ¶ † Idẽ vr̃ dicendũ ſi ali-
quis ꝓfitetur religionem q̃ crederet eſſe approbatã ,
& nõ eſſet, quia per hoc non ſolennizaret votũ reli-
gionis per ea,quæ hñr in d.c. vnico a cõtrario ſenſu.
Si aũt quis reciperet ſacrũ ordinẽ , licèt non per hoc
crederet ſe teneri ad cõtinentiam, tñ tenebitur cũ ſci
pientia ſit ignorantia,vt notatũ fuit.ſ.in ca.pcedenti.
¶ In gl.ſ.eo.dictum. ¶ In tertia quæſtione tangit, an
16 † ſi cõſuetudo loci haberet,qđ cõiugati ẽt non bene
ficiati portent tonſurã, & tunc cõpelli poterũt defer
re,& finaliter cõcludit,qđ ſic per iſtũ text.a cõtrario
ſenſu,& qđ cõſuetudo põt dare iuriſdictionẽ eccle-
ſiæ ſuper laicis.de foro cõpe.ſi clericus.& quia con-
ſuetudo põt reſtringere formam habitus clericalis ,
licèt nõ põt ex toto relaxare formã,& qualitatem ha
bitus.facit,qđ notat per Io.And.de conſan. & affi.c.
qđ ſuper his.in gl. nec vr̃ irrationabilis talis cõſuetu
do cũ videat fundata ſuꝑ charactere ordinis impreſſi.
facit,qđ hr̃,& dictũ fuit ſuper rubrica.& qđ no.ſ.de
17 ſacris non iterãdis.ſuꝑ rubrica,& in c.j.¶ † In quar-
ta.q.tangit quid de clerico coniugato,qui aliquo tẽ-
pore incedit in tonſura, & aliquo tꝑe dimittit habi-
tũ,& tonſurã poſtea reaſſumit, an gaudebit priuile-
gio clericali ꝓ eo tẽpore quo reaſſumit quò ad illa
duo de quibus in d.c.vnico.de clericis cõiuga.in vj.
nam videret,qđ nõ: qa eligẽdo vnã viã videt in alia
ſibi præiudicare,potiſſimè cũ videant præiudiciales,
& contrarię.de poſtu.pręla.c.j.in vj.& de ele.vt quis
duas.eo.li.Itẽ,qa vr̃ priuari facto ſuo per nõ delatio
nẽ,& ſic non vr̃ poſtea ſe poſſe habilitare.facit de iu
repa.per tuas.In cõtrariũ facit,ꝙ hr̃ in ſili.ſ.de vita &
ho.cle.c.fi.& in argũ.& ij.q.vj.ſi quis libellos. & qa
non vr̃ abſurdũ,ꝙ ſuo facto recuperet,ex quò ſuo fa-
cto pdidit per id,qđ habet.j.de reg.iu.c.j.de electio
c.j.quia ſæpe.li.vj.Et pro hac ꝑte dicit Io.And.ſe vi-
diſſe diffinitũ Paduę:tñ,qđ doctoribus cõiter hoc nõ
placuit,pro iſta tñ bene facit,qđ hr̃ in d.c.fi.de vita,
& ho.cle. & ibi notat ꝑ Inn.& ꝑ Archi.& Io.mo.c.j.
j.eo.in vj.Et vr̃ eſſe caſus ſcḋm vnũ intellectũ in cle. j.
de vita.& ho.cle. ꝓut illa verba q̃diu pręmiſſis,&c.re
feruntur ad ſuperiora, & ſic etiã ad clericos cõiugatos.
11 finaliter Io.An.dicit,qđ ſatis vr̃ ęquum dicere, ꝙ nõ
perdat priuilegiũ ex dimiſſione habitus,& tonſuræ ,
niſi perſeueret.allegat,ꝙ habetur de vita,& ho.cler.
c.clericus.¶ An tñ requirat perſeuerantia anni,an ve-
ro ſufficiat vnus mẽſis, vel duo,dicit qđ põt eſſe du-
biũ,& per hoc dicit neceſſariã eſſe deliberationẽ , &
ſic clare non decidit:nec ſimiliter dñs Pe.hic dicit at
tendẽdũ eſſe formã ammonitionis.qa ſi monitus eſt
cum comminatione,qđ ſi non reaſſumit habitum ,&
tonſurã ipſo iure ꝑdat priuilegia , qđ tunc illa ꝑdit
irrecuperabiliter,ſi non reaſſumit intra tp̃s monitio-
nis . Secus ſi nõ eſt monitus ſine dicta cõminatione,
qa tunc non erit priuatus priuilegio.mouet , qa cõi-
ter iura non vñt priuare habitu priuilegij, ſed exerci
tio.nam dicũt,qđ non iuuet ab eccleſia , uel qđ non
gaudeat priuilegio, quæ uerba reſpiciunt exercitiũ ,
& ſic debent priuare demũ ad metas facti cõtinuati :
allegat,qđ hr̃ de conſti.c.ex literis.de ęta.& quali.c.
cũ bonę.& ſ.c.ſi qui.¶ Ad contraria rñde, qđ loquũ
tur,qñ habitus electionis eſt momentaneus,& cadit
circa actũ momentaneũ,& non ſucceſſiuũ.Florẽ.hic
ſimpliciter tenet,ꝙ eo ipſo,quod reperitur in habitu
& tõſura,ꝙ gaudet priuilegio clericali , de quo in d.
c.unico. qa hoc ſolũ uidetur requirere dictũ.c. unicũ.
& ꝓ hoc ẽt dici: eſſe caſum in cle.j.de uita,& ho.cle
ri.referẽdo illa uerba q̃diu in præmiſſis inſtitutis &c.
non ſolum ad clericos non cõiugatos,ſed etiã ad co-
niugatos:& ſic dicit, qđ in dubio debet referri : tum
qa unica eſt oratio ſub uno cõſtructo eiuſdem uer-
bi,& ſic æqualiter debet determinare.facit etiã,licèt
non allegat.ff.de uulga.& pup.in l.iam hoc iure . cũ
ibi notatus.tum etiam,quia clauſula in fine poſita in
dubio

dubio dēt referri ad oīa.l.talis ſcriptura. ad fin.ff. de
leg.j.& ĩ.de appella.c.ij.reqris.tū ēt, q̃a qñ ſunt plu
res oñones, & vna illarū eſt cōpleta,& alia defectiua
ſuppleẽ p completā cum ſuis qualitatibus.l.j.in prin
cipio.cū ibi notatis per Bart.ff. de publicanis.& ēt p
id,qđ hr̃.in d.c.vnico.vbi dicit,ꝙ cōiugati vnicis ,&
virginibus retinēt priuilegiū clericale: quò ad duo p̄-
miſſa, ſi tonſurā,& veſtes deferāt clericales,nec adiū
git,& nunq̃ dimittat : & ideo vr̃,ꝙ dūmō reperiaẽ in
habitu,& tōſura dr̃ ſatisſactū illi.c.Potes dicere , qđ
aut q̃rit in clerico non cōiugato, an reaſſumendo ha
bitū,& tonſurā reaſſumat priuilegiū.aut q̃rit de cle-
rico non cōiugato.Primo caſu vr̃ eſſe clarū,ꝙ reaſſu
mit priuilegiū,vt vr̃ eſſe tex.in cle.j.de vita, & hone.
cle.a cōtrario ſenſu.Et etiā bene facit, qđ leg.& no
taẽ in c.ſi.s̃.de vita,& ho.cle. quod intellige eſſe ve-
rū quò ad ea in q̃bus nō eēt p̄uentus.aliàs ſecus, per
ea quæ hñr in l.incola.ff.ad municip.& ā.de fo.ꝯpc.
ꝑpoſuiſti.& facit,qđ hr̃.ff.de iudi.l.ſi quis poſtea. &
ideo vr̃,ꝙ ſi collecta fuiſſet ei impoſita anteq̃ reaſſu-
meret habitū,& tonſurā,qđ poſſet ꝓ illa cōueniri ēt
corā iudice ſeculari,& idē ſi pro alia cā fuiſſet iā prę-
uentus coram iudice ſeculari,qđ poterit fieri execu-
tio p iudicē ſecularē quò ad res ipſius clerici,ex quò
eſt p̄uentus: nō poterit tñ cōſtringi in pſona p iudi-
cē ēt ꝓ tali cā , q̃a quò ad diſtrictionē pſonalē nō eſt
facta p̄uentio, ideo quò ad illa hēbit priuilegiū cano
nis,ſi q̃s ſuadente,vt voluit Io.An.& voluit gl.in c.
vnico.de obligat.ad ratiocinia ordinā.ſuper gl. circa
fi.¶Quo ad onera aūt,vel cauſas in q̃bus non fuiſſet
p̄uentus reaſſumit priuilegiū p ea,q̃ hñr in d.cle. &
in d.c.fi.¶Si aūt quæritur de clerico ꝯiugato,tūc eſt
magis dubiū,an recuperet priuilegiū p reaſſumptio-
nē habitus,& tonſuræ p ea,q̃ ſuperius fuerunt tacta
& per ea,quæ hñr in d.cle.j.Vbi ſm̃ vnum intellectū
vr̃ eſſe caſus,qđ non intelligendo,videlicet,ꝙ verbū
oīno ibi poſitū intelligaẽ indiſtinctè,& ſic intelligaẽ.
ĩ oī tp̃e,& quò ad omne priuilegiū.Sed ſcđm alium
intellectū ꝓut exponiẽ ibi oīno.i. ſiue incedat in ha-
bitu ſiue non eſt: ſiue q̃ratur de priuilegio quò ad p-
ſonā tūc perdat priuilegiū q̃diu extiterit in cōtuma-
cia erit ibi caſus in oppoſitus,& iſte intellectus ſecū-
dus vr̃ verior p id,qđ dixi.s̃.poſt do.Flor. & q̃a cum
agaẽ de poena in dubio vr̃ ꝙ dēt aſſumi benignior in-
tellectus.de reg.iu.in pęnis.li.vj.& p hanc rōnem vr̃
tenendū eſſe ſcđm intellectū.facit,ꝙ legi.& no.p le-
giſtas in l.ſi p̄ſes.ff.de pęnis. & hoc intelligo ſit verū
quò ad ea in q̃bus non eſſet p̄uentus.Nā ſi in aliqui
bus eſſet p̄uentus añ reaſſumptionē , puta qđ ꝓ ali-
qua cā criali fuiſſet ꝯuentus corā iudice ſeculari nō
ꝓdeſſet ſibi reaſſumptio habitus, & tonſuræ quò ad
illā cām,quominus teneaẽ coram tali iudice r̄ndere.
vr̃ tñ , ꝙ cū non ſit p̄uentus quò ad diſtrictionē pſo-
nalē,ſeu pſonā, qđ non poterit fieri executio in pſo
nā p iudicē ipſum ſecularē,ſed ſolū quò ad res p ea,
q̃ notauit Io.An.in d.c.vnico.de obli.ad ratiocinia.
18 ſup gl.¶†Circa q̃ntā appoſi.& q.tangit, an clericus
ꝯiugatus non bigamus incedens in habitu,& tonſu-
ra pōt eſſe officialis,vel vicarius Epi, vel ipſius dele-
gatus ad cām ſpiritualem,& cōcludit,ꝙ nō p decre-
talē vnicā.ĩ.e.in vj.vbi ſolū quò ad duo ibi poſita re
ſeruatur ibi priuilegiū clericorū.in cæteris aūt iudica
tur,vt laicus.& per hoc infert,ꝙ non poterit etiā eſſe
ſyndicus vniuerſalis ēt adminiſtrator rerū eccleſię.fa
cit,qđ hr̃.lxxxix.diſt.indicatū.& xvj.q.vij.c.in nona.
& p p̄dicta ēt dicit,qđ ea q̃ ſunt ꝓhibita laicis de q-
bus.s̃.de arbi.c.cōtingit. & de iudicijs. decernimus.
erūt ēt ꝓhibita tali clerico cōiugato ſaluis illis de q-
bus hr̃ in d.c.vnico.ĩ.e.in vj.Et cōclude ēt, qđ ſi da-
tus fuerit vicarius Epi qđ ſnīa q̃ p ipſum ferreret ip
ſo iure nō teneret tanq̃ data a iudice nō competēti.
¶In vj.q.tangit q̃d ſi ſtatuto Epi caueẽ, ꝙ quilibet nō
clericus legens in publico Epiſtolā ſit excoicatus,an
talis clericus cōiugatus nō bigamus ſic legēs ligetur
ſtatuto,& videreẽ,ꝙ ſic p dictū.c.j.ĩ.e.in vj. Cōtrariū
tenet,q̃a ſtatutū eſt pęnale,iō eſt reſtringendū de pę.
diſt.j.§.pęnæ.& ĩ.de reg.iu.in poenis.lib.vj. Et iō dēt
intelligi in mero laico, & p ꝯñs nō hēbit locū in iſto
q̃ miſtim pōt dici laicus,& clericus,vt patet ex d.c.j.
& plus dicit, qđ non haberet locū illud ſtatutū in eo
in quē eēt impreſſus character clericalis,& poſtea ef
fectus eſſet bigamus , q̃a non eſt ſimpl̄r laicus ꝓpter
characterem clericalē impreſſum, vt tetigi ſup rubri
19 ca.¶†Demū ad ꝓpoſitū huius mãæ tangit ſeptimo,
an ꝓpter clericatū impediaẽ mr̃imoniū,& cōcludit,
qđ ſi eſt in minoribus conſtitutus non impediẽ, ſed
valebit mr̃imoniū.Secus ſi eſſet in ſacris.s̃.e.c.j.& ij.
& hæc dicit ꝓcedere in oī clerico,& ſic nedū in cle-
rico latino,ſed ēt in Greco,& etiā in depoſito.de la-
tino clarū eſt p iura p̄alle.Idē de gręco,q̃a licèt græ-
ci in ſacris mr̃imonio vtanẽ ꝯ̄cto in minoribus tñ nō
cōtrahunt cōſtituti in ſacris.s̃.e.cū olim.& facit , qđ
notaẽ.xxxij.diſt.ſi q̃s eorū.licèt apud aliquos gręcos
ſerueẽ oppoſitū, & male. ¶ Et de depoſito etiā dixi,
20 q̃a licèt † clericus ſit depoſitus ab officio non eximiẽ.
a voto ꝯtinentię,& dēt clericaliter viuere,vt legiẽ,&
no.lxxxj.diſt.c.dictū.licèt ſi degradareẽ actualiter ſm̃
formā.c.ij.de pęnis.in vj. ꝑderet priuilegiū clericale
vt ibi patet,ꝙ nō ꝑdit ſolū verbaliter depoſitus p ea
21 quæ hñr in d.c.dictū.Dicit tñ do.Ant.qđ † ēt actua-
liter degradatus nō poſſit ꝯ̄here mr̃imoniū , q̃a reti-
net characterē.j.q.j.ꝙ q̃dā ,vt notatur in d.c.ij.& quia
pęna nō dēt ſibi pmiū afferre.ar.l.ſiue hr̃ditaria.ff.de
neg.geſ. ¶Quid aūt de illo q̃ coactus recipit ordinē,
an poterit ꝯtrahere mr̃imoniū.notaẽ p gl.in c.maio-
res.ad fi.de baptiſmo,q̃a ſi coactio fuit abſoluta non
impediẽ, q̃a illa nullā hēt voluntatē. Si fuit cōditio-
naliter,& tūc,q̃a hēt volūtatē , licèt coactā vr̃ magis
in dubiū tñ ſi interuenit metus cadēs in ꝯſtantē,vr̃ ꝙ
non impedit mr̃imoniū, q̃a non vr̃ obligari ad ꝯtinē
tiā,cū ſit res,q̃ ſuaderi dēat, & nō ĩponi inuito. xxij.
22 q.j.integritas.¶ †Quid aūt de ordinato in adulta ęta
te,vel pupillari.& intelligo,qñ ordinaẽ in ſacris,licèt
id fieri non dēret,vt hr̃ in cle.gñalē.de æta. & quali.
an impediaẽ ꝯtrahere mr̃imoniū.Dic qđ notaẽ p gl.
& doc.ĩ.de clerico p ſaltū ꝓmoto.c.vno.& cōiter te
neẽ,ꝙ ſi erat doli capax impediẽ ꝯ̄here matrimoniū,
23 aliàs ſecus de quo in iuribus p̄allegatis.¶†Quid aūt
de ꝯiugato ordinato ad ordines ſacros ſine lnīa cōiu
gis,cū id tñ fieri non dēat, an poſt mortē vxoris pote
rit ꝯtrahere mr̃imonium.no.per Io.An.ĩ. de cōuer-
ſione cōiugato.q̃ videlicet,ibi vr̃ cōcludi,qđ nō dēat
cōtrahere, q̃a q̃tū in ſe eſt vr̃ vouiſſe continentiā,&
ſolennizaſſe votū.¶An aūt ſi cōtrahat,licèt male fa-
ciat teneat mr̃imonium recurrendum eſt ad not. per
24 Io.An.in d.c.placet.¶†Octauo tangit,an clericus ſe
cōiugādo,ſeu mr̃imoniū cōtrahendo ꝑdat bñficiū ,
& cōcludit duo membra , qđ aut tenuit mr̃imoniū,
qđ ſic patet ex ſupradictis.Aut non tenuit. Primo ca
ſu,qñ tenet vacat bñficiū,& ſic ꝑdit illud.s̃.eo.c.j.cū
ibi notatis.Scđo caſu,qñ non tenuit,& tunc dicit,ꝙ
hoc p̄t eē multiplici de cā.Primo rōne defectus æta-
tis vtriuſq;,vl̄ alterius.Scđo ex defectu furoris.Tertio
ex đfectu met⁹. Quarto rōne ꝯſanguinitats. Quinto
rōne ordinis clericalis.Primo caſu ꝯcludit, ꝙ licèt ñ
valeat mr̃imoniū,vt mr̃imoniū valeat tñ,vt ſpōſalia.

deſpon.impu.c.j.in vj.& facit,qđ hr in c.j.de ſponſalibus.e.li. tñ nõ vacabit bñficiũ, q a per ſponſalia de futuro nõ diſſoluunt ſpõſalia pambula carnalia.j.de ſponſa.ſicut ex literis. Et ideo non diſſoluunt ẽt coniugiũ ſpirituale,vt ẽt dictũ fuit in c.j.s.eo.& facit,ꝙ habet de regularibus.c.bñficiũ.in vj.qđ tene mẽti ꝓ declaratione, & litatione c.j.s.c. q a licet ꝑ mrimonium ꝑ verba de præſenti vacat beneficiũ tñ ſecus eſt ꝑ ſpõſalia de futuro.¶ Scđo caſu, qñ ex defectu furoris nõ tenet mrimoniũ,cõcludit ꝙ nõ ꝑdit bñficiũ, q a ſi eſt furor ex ꝑte viri cẽſeť nihil feciſſe.j.de ſpõſalibus.dilectus.& idẽ ſi ex ꝑte mulieris,q a ſm Ioã. An.ſi non ꝑderet bñficiũ ſi cũ imagine ɔtraheret,ſic nec cũ furioſa. Tertio caſu, qñ non tenet ex defectu metus q cadit in cõſtantẽ idẽ dicendũ, q a non tenet mrimoniũ, nec ɔſtet tacita renuntiatio de ſponſalibus.e.veniens.e.j. nec teneret ẽt expreſſa renũtiatio facta ꝑ tal'ẽ metũ.s.ꝙ me.cã.e.ad audientiã.¶ Quarto caſu,qñ ꝑpter ɔſanguinitatẽ,tunc cõiter tenet, ꝙ ꝑdit bñficiũ,q a vr̃ habere eccleſiã ꝑ derelicta, & iõ etiam ſoluto matrimonio non poterit repetere eccleſiam.nec ob.ꝙ dixi.s.qñ matrimoniũ ɔtrahiť cum furioſo,q a ibi deficit ɔſenſus rõne furoris,hic interuenit cõſenſus vtriuſq;, & inducit ẽt impedimẽtum publicæ honeſtatis iuxta ea,quæ hñr in cle.j.de ɔſanguini.& affini.hoc tñ limitat eẽ verũ Ioã.An.niſi tale mrimoniũ fieret in fraudẽ ꝑlati,in cuius manibus dẽret renuntiari bñficiũ.nã tunc, licẽt teneat renuntiatio ꝑ renũtiantẽ nõ tñ tenet quò ad ſuperiorẽ, quin ipſum poſſit in bñficiũ retinere, aliàs facilis eſſet via eluendi ꝑlatũ,ɔtra ea,quæ hñr de renũ.c.amouet.& de diuortijs.e.q̃to.ad fi.Nã facile eſſet volenti renũtiare ɔtrahere mrimoniũ ꝑ verba de pſenti cũ ɔſanguinea,& vlterius nõ ꝑcedere.¶ Vltimo caſu,qñ nõ tenet rõne ordinis clericalis,puta,quia erat in ſacris, & tunc vr̃, ꝙ ꝑdere debeat bñficiũ ꝑ ea , quæ hñr.s. e.ti.c.j.an tñ ipſo iure,vel per ſniam dictũ fuit ibi.nã gl.ibi ſentit, ꝙ non ꝑdat ipſo iure,ex quo mrimoniũ
25 nõ tenuit,de quo dicẽdũ,vt ibi dixi. ¶ † In nona qõne tangit,an ſi clericus coniugeť, & ſic cõtrahat mrimoniũ ꝑdat priuilegiũ clericale.concludit ꝙ ſi tenet mrimoniũ,& ex ɔtractu incurrat bigamiã,perdit ille priuilegiũ clericale quo ad oĩa.de bigamis.c.j.in vj. Si aũt nõ incurrat bigamiã: idẽ ſi nõ incedit in habitu,& tonſura. ſi aũt incedit retinet priuilegiũ ſolum quò ad duo,de q bus in c.j.e.li.in vj. Si aũt contrahit mrimonium,& nõ tenet, & tunc ſi ex ɔtractu nõ incurrit bigamiã retinet priuilegiũ clericale.facit, ꝙ hr̃ s.e.c.j.Si aũt incurrit bigamiã ꝑp intentionem cum opere ſubſecuto,licẽt mrimonium non teneat, & tũc dicit notabiliter Io.An. ꝙ licẽt ſit indiſpẽſabilis quò ad executionẽ officij.s.de bigamis.c.nuper. tñ putat ꝙ exutus ſit priuilegio clericali.nec ob. ſin eũ de bigamis.c.j. in vj. q a ſcđm eũ loquiť in vero bigamo , nõ aũt in ficto,vel in interpretatiuo.facit ꝙ no.ꝑ Legiſtas in l.iij.§.bæc verba.ff.de neg.geſt.ꝙ no.ꝑ limi-
26 tatione.c.j.de bigamis.in vi.¶ Vltimo tangit,† an cõpellať cõiugatus deferre tonſurã,& cõcludit,ꝙ ſi mrimoniũ nõ tenet cõpelliť.alleg.de vita,& ho.cle.c.clericus.qđ intellige verũ quò ad hoc,vt poſſit gaudere priuilegio clericali,ſi monitus ſit ter ꝑ ea,ꝙ hñr.j.de ſen.exc.c.cõtingit. el ij.& ſimiliter compelli poſſet ſi haberet bñficiũ,vt dictũ fuit in d.c.clericus.ſi aũt matrimoniũ tenet,non cõpelliť tunc pciſè: ſed põt cogi cauſatiuè ſi hẽret bñficiũ,ꝙ qñ poſſit eſſe ſuperius eſt dictũ.vel ſi vult vti priuilegio clericali quò ad ea,quę hñr in c.j.j.e.in vj.An aũt, qñ recedit ab eccleſia debeat recuperare bona.dictũ fuit.s.e.c.ꝙ a te. ¶ Vltimo adde inq̃tum poſt.d.Ant.dixi circa quartã qõnẽ ꝙ ſi clericus ꝙ dimiſit habitũ,& tonſurã fuerit monitus cũ cõminatione,ꝙ ſi non reſipuerit,vel ſi non reaſſumat , ꝙ ipſo iure ꝑdit priuilegiũ clericale ſi intra terminum ꝑfixũ ſit ɔtumax,q d tunc ꝑderet irrecuperabiliter,nec reaſſumit priuilegiũ,licẽt poſtea reaſſumeret habitũ,& tonſurã.¶ Nã vr̃ iſtud dictũ non ꝑcedere,q a licẽt ſuperior faciat monitionẽ , niſi intra certũ terminũ reaſſumat ipſo iure ꝑdat priuilegiũ clericale,põt intelligi, ꝙ ꝑdat q̃diu perſiſtat, & ſteterit in cõtumacia,& nõ ꝑpetuo, vt ſic mitior fiat interꝑtatio.ar.l.ſi pſes.& l.pe.ff.de pœnis.& etiã, vt verba iudicis in dubio intelligant ſcđm ſubiectã mãm.ar. eorũ quæ notanť ꝑ gl.in l.i.puto.§.j.ff.fa. her. & ar.l.ſi vno.ff.locati.iuncto eo, ꝙ hr̃ in cle.j.de vita,& hon. cle.Si autẽ expſſe apparet,ꝙ iudex vellet eũ ꝑpetuo priuare ẽt ſi ɔtingat poſtea ipſum reaſſumere habitũ, & tõſurã,tũc pt eẽ dubiũ,an hoc poſſet facere iudex, vr̃ ſi pior, ex quo ius cõe talẽ pęnã nõ ponat.d.Anr. hic vr̃ ſentire,ꝙ ideo nõ valeret.s.de cõſue.c.pe.& fi.

SVMMARIVM.

1 *Clerici coniugati ſunt incapaces beneficij.*

Vm decorem. Clerici cõiugati cogunť eccl'as dimittere , & ad eas aſſumi ñ pñt.h.d. Et
1 ſi diuidiť. ¶ † No.ꝙ clerici ɔiugati ſunt in capaces bñficiorũ,ꝙ eſt verũ,qñ ſunt dignitates, vel curatę.¶ Si autẽ ſit ſimplex bñficiũ,an poſſint id hẽre dictũ fuit.s.c.pxi.¶ Itẽ not.ꝙ ſcandalũ reddit quem inhabilẽ ad beneficia retinenda , & ſic propter illud poteſt priuari.facit.j.de pben.cũ teneamur. An autẽ cõſuetudo valeret contra hanc decretalem dicit do. ꝙ non;q a non eẽt rõnabilis, & non poſſet abſq; ſcandalo tolerari,ꝙ ideo nõ valeret.s.de cõſue.c.pe.& fi.

SVMMARIVM.

1 *Clericus coniugatus deferens tonſuram non gaudet priuilegio clericali quò ad bona.*
2 *Et ſi dimittit habitum, & tonſuram, & poſtea reaſſumat , an reaſſumat priuilegium clericale.*
3 *Clericus coniugatus,an pro cauſa mere ciuili conueniatur coram iudice ſeculari.*
4 *Clerici immiſcentes ſe negotijs ſecularibus ſi moniti non deſiſtant, perdunt priuilegium clericale.*
5 *Clericus depoſitus,an gaudeat priuilegio clericali.*
6 *Priuilegium ſi ex duabus cauſis finalibus concedatur,an altera remanente remaneat priuilegium,licẽt altera ceſſet.*

X parte. Clericus ɔiugat' in rebus ſuis nõ gaudet priuilegio clericali.h.d. Et in prima ponit ɋrela . In ſcđa ɔuiſio.ſcđa ibi:cũ igit.¶ In text.ibi: q̃ ſunt Dei Deo:hr̃ Marci.xij.& Matthei.xxij. ¶ Item no.ex hac decretali, ꝙ appellatione lr̃atorũ cõphẽdunt clerici,& ſcđm vulgare anglorũ cõiter ſic appel
1 lant. ¶ † Itẽ no.ꝙ clericus ɔiugatus,licẽt reaſſumat tõſurã,vel ẽt deferat illam non gaudet priuilegio clericali q̃tum ad bona,ſed bene ex delatione habitus,& tonſuræ gaudet priuilegio clericali quò ad duo. ita
2 dicitur in c.j.j.e.in vj.¶ † An autẽ ſi dimiſit habitum & tonſurã , & poſtea reaſſumat:reaſſumat priuilegiũ clericale.tangitur in cle.j.de vita,& ho.cleri.& plenè dixi in c.ioannes.vt per Ioan.And. in quarta queſtio
3 ne.¶ † Et no. ꝙ licẽt deſerat habitum, & tonſuram, & gaudeat tunc priuilegio canonis ſi quis ſuadẽte,& priuilegio fori quò ad cauſas ciuiles,licẽt aliq ɔtra , vt hic tangit.d.Flo.nec ob.e.vnicũ.j.eo.in vj. q a loquitur de ciuili deſcendente ex crimine. ſecus in mera ciuili,vt ibi ẽt notatur per Io.An.& per pdicta patet,ꝙ licẽt pt ɔueniri corã iudice ſeculari in mera quia li,nõ tñ poterit pſonaľ reſtringi ꝑ ipm iudicẽ laicũ,

quia violareť priuilegiũ canonis,ſi quis ſuadente. vt
hic ẽt tenet expreſſum.d.Flo.ꝙ tene menti.& facit ẽt
in Spe.de cõpetentis iudicis aditione in ſcďa charta.
ver.ſed nunq̃d.& ꝙ notať ꝑ Io.An.de obligatis ad ra
tiocinia.c.vno.& ꝑ archi.in d.c.j.ĩ.eo. in vj.Dicit tñ
quod in hoc qñq; errat.¶Itẽ no.ãrgm̃.a cõtrario ſen
ſu,ꝙ ex reaſſumptione habitus, & tonſuræ, qñ aliàs
q̃s gaudebat priuilegio clericali reaſſumit priuilegiũ
de quo dictũ fuit in c. Ioannes. circa quartã q̃õnem.
¶In gl.obſequijs.in fi.Quæ dicanť angariæ,vel perã-
gariç vide per gl.in c.nõ minus.alle.in gl.& in l.ij.C.
de Epiſ.& cle.¶In gl.pe.ibi:tributũ ſolue.hoc verum
qñ Rex ſoluebat tributũ anteq̃ deueniret ad eccle-
ſiã aliàs ſecus ſm̃.d.Flo.ꝑ ea, q̃ habentur in c.j.ĩ.de
4 cenſi.¶In gl.fin.ibi:perdunt priuilegium.¶†No.qď
indiffinitè loquitur,& ſic ſcďm.d.Ant.vř velle gl. qď
clerici immiſcentes ſe negotijs ſecularibus ſi moniti
nõ deſiſtant indiffinite perdunt priuilegiũ clericale,
quod vř eſſe contra ea,quæ dicta fuerunt in c.fin. de
vita,& ho.cle.ſed ipſe ſaluat hanc gl.vt intelligatur,
quando ĩmiſcet ſe negotijs ſecularibus ꝓhibitis.Sed
certè iſte intellectus vř non ꝓcedere, q̃a negocia ſe-
cularia ſunt clericis ꝓhibita.ĩ. ne cleri. vel mona.v.
q.ij.quia ẽt vř eſſe contra cle.j.de vita.& ho.cle. vbi
etiam poſt trinã monitionẽ ꝑſeuerans in negotio ꝓ-
hibito non perdit priuilegia,niſi quò ad bona,niſi in
cederet ſine habitu,& tonſura.¶Ideo glo.vř.intelli-
genda ſecundũ notata in d.c.fi. & in d.cle.j. ¶In gl.
fi.ſupple,q̃a hic loquiť in clerico cõiugato, & in pri
uilegio alio,q̃ canonis,ſi q̃s ſuadente. ibi in nõ cõiu
gato, & quò ad priuilegiũ canonis ſi quis ſuadente.
¶Et no.ꝙ iſtud cõtrariũ venit ꝯ id,quod hic innuiť,
videlicet, quòd clericus ſine monitione ꝑdat priuile
gium,cuius ꝯtrarium ibi dicitur. ſed ſolue,vt ſ.dixi.
5 ¶†Itẽ extra gl.tangit hic Io.An.an clericus depoſitus
gaudet priuilegio clricali,& cõcludit poſt Inn. ꝙ ſic,
q̃a dẽt clericaliter viuere, & habitũ clericalẽ portare
lxxxj.diſt.c.dictã.cũ ibi notatis.& dixi.ſ.e.c. ioannes
& hoc,niſi eſſet incorrigibilis. q̃a tũc tradereť curie
ſeculari.ſ.de iudi.cum non ab homine.¶Itẽ etiã,q̃a
hic loquiť de clerico cõiugato qui dimiſit habitũ, &
poſtea reaſſumpſit tangit,q̃d iuris ſi ſemper detulit.
Goff.dicebat,ꝙ tunc erat ſecus,& ſic debebit gaude
re tunc priuilegio clericali.Sed Hoſt.tenet ꝯtrarium
& bene per tex.in ver.quidẽ. vbi eſt caſus ꝯtra Goff.
vnde veritas eſt,quod ẽt ſemper deferẽs habitum, &
tonſuram, ex quo eſt clericus cõiugatus non gaudet
priuilegio quò ad bona,nec etiã priuilegio fori,vt vo
luit gl.j.qď intellige verum,niſi in cauſa crimnali cri
minaliter,vel ciuiliter mota:vt in c.vno.ĩ.e.in vj.gau
6 de ẽt,tũc priuilegio canonis ſi quis ſuadẽte.¶†Vlti-
mo tangit hic d.Flo.an ſi cõcedať priuilegiũ ex dua-
bus cauſis finalib⁹,remaneat priuilegiũ altera rema-
nente,licèt altera ceſſet. & cõcludit,ꝙ ſic ꝑ id,ꝙ no.
gl.in l.liberorũ.§.j.ff.de his q̃ no. inſa. vbi ẽt bona gl.
& facit,qď hř in §.affinitatis.inſti.de nup. & qď not.
de reſcriptis.ſ.c.ij.cõcludit etiã, ꝙ regulariter oĩs cã
expreſſa in l.dubio.cenſeť finalis,& cohærere legi.al
leg.ff.de iurepat.l.adigere.§.q̃uis.& notat ff. de cõ-
di.& demõ.l.cũ tale.§.falſam.& ꝑcipue,qñ poniť in
ꝓœmio,ſeu præfatione le.per id,quod hř in c. fin.ff.
de hř.inſti.ꝑ l.ẽt vř,ꝙ ex ꝑfatione diſpoſitionis, vel
ſtatuti colligi p̃t cauſa finalis ipſius diſpoſitionis, vel
ſtatuti.& facit, qď notauit Dy.& Bar.in l.ij.§.fi.ff.de
do.vbi tractať,an cã ꝑſumiť finalis,vł impulſiua &c.

SVMMARIVM.

1 Tonſuram primam recipiens, videtur quòd recipiat coronam clericalem.
2 Tonſuram primam tantum habens poteſt recedere ab habitu clericali.
3 Miles ſeculi deſinit eſſe miles Dei, & econtra.
4 Clericus habens beneficium ſi militat, an perdat beneficium.

VT conſultationi. Clericus in
minorib⁹ ſi-
militer non compelliť portare habitum
1 clericalẽ.h.d.Et nõ diuidiť:¶†Itẽ no.ex
tex.primo,ꝙ recipiẽs primã tõſuram, vř
ẽt ꝙ recipiat coronã clericalem,quod no. diligenter
pro his quæ dixi in c.clerici.ſ.de vita.& hone. cleri.
2 ¶†Itẽ no.qď habens primã tonſurã tñ,põt recedere
ab habitu clericali, & idẽ vř in alio clerico exiſtente
in minoribus ꝑ id,quod no.in c.j.ĩ.de apoſtatis.& fa
cit,qď dixi in c.ioannes.ſ.eo.& hoc ẽt expſſe tenuit
hic Abbas q̃ dixit,ꝙ clerici in minoribus ẽt ſi nõ ſint
militantes nõ pñt ꝑciſè cogi ad delationẽ tonſurç,&
habitus clericalis,ſed demum cauſatiuè,ſi velint vti
priuilegio clericali, vel ſi velint retinere bñficiũ ec-
cleſiaſticũ,& ſcďm eũ nõ eſt aliquid ſpãle in militan
te.dicit tñ.d.Ant.qď non habemus bene expreſſum,
qď clerici in minoribus ꝯſtituti non dẽnt cogi defer
re habitũ,& tonſuram,niſi in coniugato, & in mili-
tante,vt patet hic,& ſ.e.c.ioannes.& ſic ſcďm eũ vi-
deteť,qď aliàs cogi poſſent. Tñ doc.videnť tenere cõ
trariũ.vt ſ.tetigi,& ipſe ẽt dicit,& ſic vř tenẽdũ, ꝙ di
3 xi poſt Abbatem.¶†Itẽ no.ꝙ ille q̃ efficiť miles ſecu
li,deſinit eẽ miles Dei.Siř eꝯ factus miles Dei deſi-
nit eſſe miles ſeculi,& ideo non põt feudũ retinere,
q̃a non põt facere ſeruitiũ,vt eſt tex.in vſibus feudo-
rũ.in ti.de eo,qui arma bellica.c.j.& ſi de feudo fue-
rit controuer.c.ſi clericus.Maior tñ cenſetur eſſe mi
les Dei, q̃ miles ſeculi, vt patet ex his,q̃ hñr.ĩ.de ꝑ-
bẽ.c.Ep̃s.ſicut tñ miles Dei hoc eſt ipſe clericus,qui
poteſt dici miles,vt patet in d.c.Ep̃s.& facit, ꝙ nota.
gl.in l.miles.ff.de re iudi.non põt habere duo bene-
ficia.ĩ.de præben.c.de multa.ſic,nec miles ſecularis
duas militias.l.iiij.§.in poſterũ.C.q̃ militare nõ poſ.
lib.xij.& facit,qď no.Bar.in l.j.§.nec caſtrenſe.ff. de
collatione bonorũ. vbi tãgit de militijs ſecularibus,
qñq; tñ ꝯrium de facto ſeruať,& ſuccedit tunc,ꝙ ha
habeť in c.de multa.ĩ.de ꝑben.dum dicit,ꝙ per pa-
4 tientiã multa toleranť.¶†In gl.fi.in fi.an eoipſo,qď
clericus habens beneficium militat ꝑdat beneficiũ
eccleſiaſticũ.vř ꝙ ſic,ſicut facit per cõiugiũ.ſ.e.c.j. &
facit,ꝙ habetur.ſ.eo.c.ioannes. & quod etiam diciť
in hac gl.Sed d.Flor.hĩc notabiliter dicit ꝯriũ ex eo:
quia in iure hoc non eſt expreſſum,& dicit aliud poſ
ſe dici eſſe in mřimonio,a quo nõ p̃t recedi, & aliud.
in caſu iſto,q̃a factus miles poſſet penitere, & habi-
tũ clericalẽ reaſſumere.& ideo uř,quod non perdat
beneficiũ,ſicut nec contrahens ſponſalia, vt dictum
fuit in c.j.& c.ioannes.ſ.e.Et pro hoc ẽt adducit iſtũ
tex.dum dicit, non eſſe eũ cogendũ ad deferendũ ha
bitũ clericalem, & ſic nõ uř ꝓhibere quin poſſit de-
ferre ſi uult.refert tñ,quod aliqui de hoc dubitãt, q̃a
uř tunc poſſe dici, ꝙ ſi factus eſt miles, & immiſcet
ſe negotijs ſecularibus,uel militaribus, quòd tunc ꝑ
dat beneficium, ſicut, contrahens matrimonium ꝑ
uerba de præſenti,licèt poſtea uxor ingrediatur mo
naſterium ante copulam carnalem ſecundum decre
talẽ,publico. de conuerſione coniugato.ut dixi in c.
j.ſ.e.ſed dictũ do.Flo.poſſet ꝓcedere, qñ licèt ſit fa-
ctus miles non immiſcet ſe negotijs ſecularibus, ſeu
militarib⁹.Io.tñ And.hic dicit,qď q̃ cũ q̃s efficiť mi-
les ſeculi deſinit eſſe miles Dei.Et do.Ant.poſt eum
uidetur innuere, quod perdit beneficiũ, ſed ſatis vř
poſſe dici hoc dictum intelligendum ſecũdum præ-
dictam diſtinctionem,vt concordentur opiniones.

iuris,vt fuit in caſu iſto, q̄a licitè ex iuris ꝑmiſſione
poteſt clericus exiſtens in minoribus contrahere ma
9 trimonium.ſ.eodem.c.j.¶†In c.gl.ibi:ad hũc caſum
ꝑuenit. huic rõni põt reſponderi, ꝙ licèt ſua culpa,
ſeu ſuo facto deuenerit ad hunc caſum,tñ q̄a autori
tate hoc facit, q̄a vtiẽ licẽtia ſibi data a capĩo.xxvij.
di.de his,nõ dẽt puniri.ar.l.gracchus.C.ad le.Iul.de
adult.& xxiij.q.iiij.q peccat. Itẽ,q̄a ſi eccleſia poſſet
retinere eius bona iã indirectè cogeret iſtũ ad ꝯtinẽ
tiã,qđ fieri nõ dẽt,q̄ꝛ caſtitas ſuaderi,& non præci-
pi dẽt. xxxij.q.j.Integritas.ff.đ ꝯdi.& ĩſti.l.ſi ſub ꝯdi
tione.§.q ſub iuſiurãdi. ¶In ea.gl.ibi:de benignita-
te.Iſtã tenebat Vincen.diceb.at tñ demũ hãc benigni
tatẽ ab eccleſia faciendam, qñ recedens ab illa non
hẽt aliunde vnde viuat, aliàs ſecus.arg.eorũ,quæ ha
10 benẽ.ĩ.de nota.c.ꝑ tuas.& de cẽſi.ex parte.¶†In ea.
gl.in fi.Io.An.hic finaliter ponit quãdã breuẽ diſtin
ctionẽ Hoſtien.quã etiã ſequitur hic do. Petr.& do.
Anto.modico addito.do. Florẽ.hic latius diſtinguit.
Potes ꝯcludere, ſi q̄ritur,an recedẽs ab eccleſia recu
a peret bona:[a] q̄a aut quæritur in clerico ſeculari tran
ſeunte ab eccleſia ſeculari, aut in tranſeunte ad ma-
trimoniũ. Primo caſu dicit hic d.Ant.ꝙ aut diſcedit
ſine aliqua cã,vel ſine iuris,vel iudicis autoritate, &
tunc non recuperet bona, vt hic tangiẽ in prima ſo-
lutione. Sed certè iſtud mẽbrũ vr̃ demũ poſſe habe-
re locũ,qñ tacitè ex ſtatuto,vel conſuetudine eccle-
ſiæ bona ſequunẽ clericũ aliàs ſi nõ eſſent bona ex-
preſſe collata eccleſiæ, licèt portaſſet illa ſecũ vr̃, ꝙ
nõ eſſent acq̄ſita eccleſiæ, & ſic dẽret poſſe recupe-
rare illa ẽt ſi ſine aliqua cã receſſiſſet.& de illis diſpo
nere,vt de ꝓprijs. ¶Si aũt diſcedit iuris, vel iudicis
autoritate,& tũc,aut exꝑſſe ꝯtulerit bona añ ingreſ-
ſum eccleſiæ:& tũc nõ recuperabit,q̄a nõ dedit ꝯtẽ-
platione ingreſſus.& iõ nõ recuperabit,niſi alia con-
ditio fuerit appoſita.ĩ.de ꝯdi.appo.in c.verũ.Aut de-
dit tꝑe ingreſſus ipſius eccleſiæ:& tũc de rigore iuris
nõ poterit recuperare: ſed de benignitate canonica,
vbi indigeret.xvij.q.iiij.c.fin.ſecus ſi eſſet diues eadẽ
cã,& q̄ne.c.ſunt,qui opes.niſi aliud pactum fuerit
appoſitũ ꝑ.d.c.verũ.Et ꝑdicta tenuit hic do.Ant.Do
minus Flo.vero dicit, ꝙ ſi clericus ſecularis nõ cõtu
lit bona in eccleſia,non tranſeũt in illã.& ideo de il-
lis poterit diſponere, & teſtari ad libitũ.de teſta.c.j.
& c.cũ in officijs. Si aũt contulit,tũc dicit,ꝙ videẽ,ꝙ
recuperet ſi recedit ꝑ ea,q̄ hic hñr. & ſ.de renun.ex
trãſmiſſa.cũ ibi no.Sed gl.in c.de lapſis.alle.in prin.
gl.vr̃ dicere, quod reſtituunẽ tanq̄ quò ad vſumfru-
ctum. Refert autẽ alios dicere,ꝙ ſi cõſtare põt,ꝙ cõ
tulit Intuitu tranſitus,omnia recuperet ꝑ iſtũ text.&
d.c.ex trãſmiſſa. Si autẽ non põt conſtare recurratur
ad cõiecturas,q̄a ſi ꝯtulit oĩa.videatur contuliſſe re-
ſpectu tranſitus. arg.eorũ,q̄ habẽtur in l.cum de in-
debito.ff.de prob.& ſ.de renũ.ſuꝑ hoc.Si autẽ cõtu
lit q̄dam, & tunc ſi dedit illa, vt non eſſet onerosus
eccleſiæ, vr̃ dediſſe reſpectu ingreſſus. Si autẽ dedit
ſimpliciter,& tũc non recuperabit, niſi ex benignita
te ſi ſit pauper,& egeat aliàs ſecus. per id quod.ſ.di-
xi. Sed certè vr̃ poſſe dici, quod an tẽpore ingreſſus
ꝯfert,qđ tunc ꝑſumaẽ reſpectu ingreſſus id facere:vt
voluit do.Ant.ubi autẽ añ ingreſſum confert,tunc ſi
cõtulit omnia bona: ſed puto fortè,qđ qui ꝑ futurũ
poſtea ingreſſum ſatis uẽ,qđ reſpectu futuri ingreſ-
ſus uideaẽ facta collatio.arg.d.l.cũ de indebito.cum
ſimilibus.& uolnit hic d.Flo.ſaltẽ, qñ nõ interuenit
magnũ interuallum.ar.l.ſi uẽtri.§.in bonis.ff.de pri-
uile.credi.& idẽ vr̃ dicendum,ẽt ſi alia res fuit data,
& non interuenerit magnum interuallum. arg.d.§.

[a] Recuperet bona. vide apoſtillã ſi tua tam. ſupra in princ. c.

in bonis. Secus ubi interuenit interuallum, ex quò
ſimpliciter collatio fuit facta. & ſic poſſit ꝓcedere,ꝙ
dixi.ſ.per do.Anto.vr̃ tñ contra ꝑdicta multum face
re,qđ no.in auth.ingreſſi.C.de ſacroſan.eccl.vbi dr̃,
ꝙ quando expreſſe ſit collatio bonorum,licèt poſtea
ingreſſus nõ habeat effectũ non redduntur bona. de
quo inferius tangã. Scđo caſu principaliter,qñ loq̄-
mur de trãſeunte ad monaſterium. & tunc cõclude,
ꝙ aut non interuenit profeſſio: & tunc bona debent
reſtitui.de regularibus.c.beneficium.li.vj. & hoc cla
rũ eſt,qñ non contulit bona monaſterio.Si aũt con-
lit,tunc dicebat do.Pe.de Peruſio: vt hic refert dom.
Flo.ꝙ tũc recuperabit ẽt bona ſi recedit de monaſte
rio,& ex quò non fuit ꝓfeſſus ꝑ c.ſuꝑ eo.& c.ſtatui
mus.ĩ.de regula.Sed certè illud.c.hoc nõ probat: vt
hic tangit Flo.ideo ſm eũ vr̃,qđ ex quò ſine ꝓfeſſio-
ne donauit,& ſic donatio ſit ſimpliciter facta ſine ꝓ-
feſſione,ꝙ non poterit reuocari, niſi ex cõiecturis ap
pareat,ꝙ dederit ſub ſpe ꝓfitẽdi,vr̃ tñ velle,ꝙ in du-
bio præſumatur dediſſe ſub ſpe ꝓfitẽdi, qñ contulit
oĩa ſua bona: vel qñ dedit illa,vt non eſſet onerosus
monaſterio.ꝑ Id,qđ ſuperius dixi.& iſta opi. vr̃ ſatis
æqua.tñ do.Ant.hic ſimpliciter vr̃ tenere, ꝙ ſi dona-
uit,ſeu cõtulit bona añ ingreſſum,ꝙ tũc nõ recipiet
niſi aliqua conditio fuerit appoſita ꝑ ꝑ q̄ huiuſmodi
bona veniũt reſtituenda ꝑ ea,q̄ habentur in ꝑalle.c.
verũ. ſed vbi eſſent lata tꝑe ingreſſus,tũc vr̃ fateri,ꝙ
ſi exiſtat intra annũ ꝓbationis, & ꝓfeſſionis recupe-
ret.ꝑ ea,q̄ habẽtur in d.c.ſtatuimus. & c.ſuper eo.&
ſic,quò ad hũc ſenſum.c.ſatis cõcordat cũ dño Flor.
in præcedẽti vr̃ aũt diſcrepare. ¶Sed vr̃ poſſe dici,ꝙ
ſi ingreſſus ſecut[9] eſt ex magno interuallo poſſet ꝓ-
cedere opi.d.Ant. ſed vbi ſine magno interuallo ſe-
cutus fuit ingreſſus ꝓcedere poſſet opi.d.Flo.qñ ali
ter nõ cõſtaret de mẽte partiũ ꝑ ea, q̄ habẽtur ĩ d.§.
in bonis. ¶Interdũ aũt,q̄s igrediẽ monaſteriũ.& ꝓ-
fitetur,& tũc aut nõ tenuit profeſſio,aut tenuit. Pri-
mo caſu tunc ſi nõ contulit expreſſe bona recupera
bit illa.nam ex quò non tenuit ꝓfeſſio, nec ꝯſr̃ etiã
tranſlatio intelligitur facta,quæ acceſſoriè veniebat
a ꝓfeſſione.de reg.iur.acceſſoriũ.lib.vj. Si autẽ cõtu
lit expreſſe,tũc ſi exꝑſſit eo mõ quo inerat,puta ꝑ di
ctionem cũ,dicẽdũ,qđ offert ſe cũ ſuis bonis. & tũc
idem dicẽdum,q̄a expreſſe eorũ,q̄ tacitè inſunt, qñ
exprimũtur eo modo, quo inſunt nihil operantur.l.
iij.ff.de lega.j.Si vero aliter expreſſit,q̄ ineſſent,pu-
ta,ꝑ copulatiuã dicẽdo offero me,& mea.nã dictio,
&,coniungit principaliter dictionẽ cũ acceſſoria. vt
no.Barto.in l.titia.§.nihil diſtat.de leg.j.& tunc iſto
caſu do.Ant.hic ſimpliciter tranſit, dicẽs,ꝙ ſi exiuit
cũ licẽtia legitima reddunẽ ſibi bona,ne ſit onerosus
ſcđo monaſterio.Sed certè vr̃ loq̄,qñ ꝓfeſſio tenuit.
vñ non vr̃ tangere caſum, qñ profeſſio nõ tenuit, vñ
do.Flo.hic dicit,ꝙ de miſericordia recuperet,& non
de iure,niſi per cõiecturas appareat, quod non erat
aliàs datur[9],& dicit, qđ ĩ dubio Intelligiẽ tradidiſſe
ſub tacita cõditione,ſi ꝓfeſſio tenebit.ar.l.nec apud.
C.de hęre.inſti.Sed potes in hoc tenere dictũ ſuũ in
hoc ꝓcedere,qñ credidit ꝓfeſſionẽ tenere. Sec[9] ſi ſci
uiſſet illã nõ tenere:q̄a tũc videreẽ donare ſimpl̃r,ꝑ
l.j.ff.de ꝯdi.inde.& hoc ẽt tenuit Bar.in auth.ingreſ-
ſi.C.de ſac.ſan.eccle.Et ſeq̄ẽ ẽt hic d.Petr. Si aũt ꝓ-
feſſio tenuit, & tũc ſi in monaſterio moriẽ,ſuccedit
monaſteriũ in omnibus reſeruata legitima aſcẽdẽti-
b[9], & deſcẽdẽtib[9].C.de ſac.ſan.eccl.auth ſi qua mu
lier.Si vero recedit a monaſterio,tũc d.An.ſimpl̃r di
cit,ꝙ ſi recedat cũ lĩa reddunẽ ſibi,ſecus ſi ſine licẽ-
tia.nã tũc imputet ſibi,q̄ nõ recipit.Sed do.Flor.hic
melius

melius dicit,& latius.nã,aut recedit non ingrediẽdo aliud monaſterium,aut recedit ingrediẽdo aliud monaſterium.Si nõ ingreditur,& tunc,aut recedit illicite,& tũc nõ rehabebit bona,ſed reuocabitur ad monaſteriũ.ĩ.de r̃la.c.fi. & quicquid interim acquiſiuerit monaſterij.xvij.q.ij. Abbates. & xxvij.q.j.ſi quis rapuerit.vbi etiã gloſſ.dixit, ꝙ ſi monaſteriũ negligit reuocare,id qđ acquiſiuit nõ erit monaſterij. facit,qđ nota.in c.vno.ĩ.de infan.& langui.expoſitis. & ĩ.de priuile.c.cũ olim. Si aũt recedit licitè,vt quia aſſumitur ad eccleſiam curatã ſm ea, q̃ habẽtur de ſtatu mo.c.ꝙ Dei timorẽ. & tũc bona remanẽt in monaſterio.in Auth.de monachis.§.ſi vero relinquẽs.colla.j.Quod aũt acquiret poſt habitũ bñficium erit ipſius bñficij: vt no. Inno.in no.in d.c.cũ olim.& facit.xviij.q.j.c.j. Si vero recedit intrãdo aliud monaſteriũ,& tũc, aut ingreſſus ſcđi monaſterij nõ tenet, vt quia ſine licẽtia tranſit,& tunc non recuperat bona. ꝑ id, quod hr̃.j. de regula.cum ibi notatis in gl.& ſ̃.de ꝯia. & qualita.c.intelleximus. vñ tũc deberet reuocari ad primũ monaſteriũ. ꝑ ea, q̃ habẽtur in iuribus ꝑallegatis in ꝑallega.§.ſi vero relinquẽs.Si autem ingreſſus ſecundi monaſterij tenet,quod etiã poteſt. per ea,quæ habent in d.c.licet.& tũc primo monaſterio venerũt bona tacitè in conſequẽtiam profeſſionis ibi factæ: aut expreſſe fuerunt collate,ſi licitè obuenerunt,tunc diſtinguit d.Flo.ꝙ aut receditur neceſſario,vt quia expellitur ꝑ aliqua eius delicta: aut recedit voluntariè tranſeundo ad alterũ monaſterium.ſcđm ea,q̃ habẽtur in c.licèt.de regu. ſi recedit neceſſario tunc ſolus vſusfructus bonorum detur ſcđo monaſterio donec viuit etiã talis monachus, proprietate manẽte apud primũ monaſteriũ, eo aũt mortuo extinguitur vſusfructus, vt ſicut dictũ eſt non ſit onerosus ſecũdo monaſterio dum viuit.& ſic poteſt intelligi,quod habetur.xvj.q.vj.cognouimus. iuncta glo.& ca.de lapſis. & xxvij.q.j.ſi quis rapuerit.vbi etiam de hoc in gloſ. quid ſi propter delictũ monachus expellitur de monaſterio,& tẽdat in aliud monaſteriũ arctius,&c.bñ facit,quod legit,& no.ĩ.de r̃la.c.fi.¶ Si vero voluntario,licèt recederet ſm formã.c.licet.de r̃la. tunc ſm eũ tranſeũt bona in ſecũdũ monaſterium,ẽt quò ad proprietatẽ,quia ſecũdũ eum bona intelligunt tradita ſub cõditione,ſi remanſerit, in primo monaſterio ad inſtar dotis date marito. C.de rei vxo.act.l.vna.§. cũ aũt. & de dote poſt diuor.reſtitu.in c.nuper. Refert tamẽ Petrus de Peruſio qui dicit, ꝙ bona remanẽt primo monaſterio per.c.ſtatutũ.xviij.q.j. ſed certè ſcđa eum illud.c.intelligitur de acquiſitis poſtq̃ fuit monachꝰ primi monaſterij,& anteq̃ recederet, ꝙ talia recta via tranſeunt in monaſterium.ſ̃.de ꝓbat. in ꝑſentia.cum ibi not. & ĩ.de priuileg.cũ olim. ſed illa,q̃ prius habebat non ſic cõſolidãtur monaſterio, ſed in vim conſequẽtiæ ad perſonã. & ideo tranſeũt cum perſona.& h.d.ſentire Hoſti.& Io.An.ſed certè in monacho nõ videtur hoc dicere:imo Hoſti.& Io. An.hic, & ipſe Hoſti.in ſumma huius titu.§.ſi.circa fi.ſimpl̃ dicunt, quod ſecundũ monaſterium ſolum habebit bñficium vſusfructus, nec diſtinguunt, an voluntariè,an neceſſariè trãſiuerit. & idẽ ẽt vr̃ velle Spe.in titu.de ſtatu mo.§.j.verſic.vj.& iſta opinio vr̃ uerior de iure, quia non vr̃ bñ iure ꝓbari diſtinctio do.Flo.ſi autẽ expreſſe ꝯtulit bona primo monaſterio.tũc dicit Mar.de Silli.& Cy.poſt eũ ĩ auth.ingreſſi.C.de ſac.ſan.ecc.diſtinguẽdũ,an ꝯtulerit illa ĩ ipſa pria ꝓfeſſiõe:an uero poſtea q̃ facta fuerit ꝓfeſſio.tñ ſcđm d.Flo.uerius vr̃,ꝙ ut ꝓfeſſio aliqd operẽ,remaneãt bona prĩo monaſterio, quia tũc non poſſunt dici tunc tranſlata in conſequentiã perſonæ. & hoc dicit tenere Spe.in d.tit.de ſta.mo.uer.vj.& ver.xliiij.dicit tñ Spe.in d.uer.vj.ꝙ ſi ſecundũ monaſteriũ egeat cõmoditate habẽdi vſumfructũ,reſtituenẽ ad vitã monachi.ar.d.c.de lapſis.ꝙ dicit eſſe notã.lum.dicit tñ, ꝙ vr̃ ultimum dictum potius procedere de æquitate,q̃ de rigore iuris,quia uideẽ imputãdũ ſecundo monaſterio,qđ eũ recipit. Refert tñ,ꝙ Bal.in dict.auth. ingreſſi.improbat ꝑmiſſam diſtinctionẽ, an expreſſe ꝯtulerit,an tacitè,ex eo,quia expreſſio eorum,q̃ tacitè inſunt non immutat diſpoſitionẽ.l.iij.ff.de leg.j.& ſ̃. de ele.ſignificaſti.cum ibi no.ſed certè ſcđm eum ratio Bal.poſſet ꝓcedere,ſi primo ꝓfeſſionẽ fecit eo,ꝙ ꝯtulit, ſed hoc caſu nõ loqĩ diſtinctio.ſ̃.tacta:ſed qñ ecõuerſo primo ꝯtulit bona,deinde fecit ꝓfeſſionẽ. ¶ Tu potes dicere,ꝙ non eſt fiẽda dr̃ia,an primo cõferant bona ante ꝓfeſſionẽ,uel poſtea: ſed an expſſio fiat eo modo quo inerat,uel non: nã ſi exprimat per dictionẽ,cũ dicĩ fieri expreſſe acceſſoriẽ prout inerat cum dictio cum,cõiungat acceſſoriè,vt ſ̃.dixi,& notaĩ ẽt in l.ſi cui.ff.de ſun.inſtru.Vnde nõ erit dr̃ia, an dicatur offero me cũ meis, vel ẽt ſi dicaĩ cũ meis offero me.ſed ſi fieret expreſſio ꝑ copulatiuã, quia illa ꝯiungit principaliter: vt ſ̃.tetigi: benè vr̃ fieri expſſio aliter q̃ inſit: quia exprimiẽ principaliter, ꝙ tacitè acceſſoriæ inerat. facit,qđ habeẽ in l.iij.C.ſi reus, vel accuſa.mor.ſuc.& ſic aliud eſt dicere offero me, & mea: licèt poſt profeſſionẽ, ſeu oblationẽ exprimaẽ, ꝙ aliud dicere nõ vr̃,offero me cũ meis: quia iſto caſu vltimo,cũ expſſio fiat acceſſoria ꝑ dictionẽ cũ, & ſic illo modo quo inerat nihil operaẽ. Tamen aduerte, quia vt dicit Io.And.& Hoſt.hic,& etiã Spe.in d.verſi. vj.non eſt dr̃ia,an expreſſe cõferanẽ bona,an tacitè. ¶ Sed ſimpliciter dicunt, ꝙ vbi monachus de vno monaſterio tranſit ad aliud, remanent bona quò ad proprietatem primo monaſterio, ſed quò ad vſumfructũ ſpectabũt ad ſm monaſteriũ vſq; ad vitã monachi. ꝑ ea,q̃ habenẽ ex illo.c.de lapſis. & c.placuerit.& iſtud videreẽ tutius, ex quò Io.Ant.& Hoſt.videnẽ hoc velle, nec obſt.qđ not.in Spe.in pręalleg. ti.de ſta.mona.verſi.xliiij.vbi Spe.vr̃ facere differentiam inter expreſſam collationem bonorũ,& tacitã. ¶ Nã ibi loquitur Spe. quando ingreſſus monaſterij nõ tenet, vt quia ingreditur quis vxore ſua ꝯdicente, vel nõ cõſentiente tũc non tenet ingreſſus, & poteſt repeti per vxorem ſm ea,q̃ habentur.ĩ.de cõuer.cõiug.in c.cũ ſis. vñ tunc benè nõ eſt differẽtia,an tacitè veniat tranſlatio bonorũ in ꝯñiam ingreſſus.nam ſicut tũc nõ tenet principale. ita,nec acceſſoriũ. de fi.inſtr.ĩter dilectos. ſed vbi eſſent bona expreſſe collata intellige ꝑ dictionem &,tunc,videtur, ꝙ teneat oblatio bonorum,licèt non teneat ingreſſus,ex quò æquè principaliter facta eſt.& hoc etiam, qđ voluit, Spe.in d.verſi.xliiij. & facit ẽt, qđ no.gl.in auth.ingreſſi.tñ,vt ſuperius tetigi vr̃,qđ etiã tunc nõ valeat oblatio,ſi putaret ingreſſum tenere,quia re vera nõ tenet per.l.ſi pater.& l.nec apud.C.de hæredi.inſti. & ar.a ſimili.ſed dictũ Spe.poſſet ꝓcedere,qñ ſciuiſſet ingreſſum nõ tenere. vt ẽt tãgit Io.And.in addi.ſup d.ver.xliiij.¶ An aũt ĩ dubio ꝑſumaẽ ſcire,vel ignorare,vr̃ dicẽdũ,ꝙ ſi erat iuriſperitus ꝑſumaẽ ſcire.ar. l.ij.§.ſeruis.ff.de origin.iur. ſecus ſi erat artifex, ſeu ruſticus: quia nõ eſſet veriſimile,quod voluiſſet donare monaſterio ſi ĩgreſſus ſciret ingreſſum nõ tenere: & ſic, qđ hẽret remanere in ſeculo.l. cũ de indebito.ff.de proba.Et ex ꝑdictis reſumẽdo ſuccinctè haberi põt, qñ quis ingreditur monaſteriũ ſi exeat, an poſſit bona recuperare. nã videĩ cõſiderandũ, ꝙ aut

non facit profeſſionem,aut facit. Primo caſu,aut nō
confert bona expreſſe,aut confert.& hoc ſcđo caſu,
aut confert cōtemplatione ingreſſus:aut ſine conte-
platione ingreſſus,& poteſt dici fieri cōtemplatione
ingreſſus,ſi fuit tpe ingreſſus , vel per tps nō magnū
ante,& quid iuris in dictis caſibus patere pōt ex pdi
ctis.Scđo caſu,quādo profitetur, aut nō tenet pfeſ-
ſio,aut tenet,primo caſu,aut nō fit expreſſa collatio
bonorū,aut fit : & ſi fit,& non tenet pfeſſio ſi fiat eo
modo quo inerat per diuiſionē, cum eſt perinde acſi
nō eſſet facta.¶Si vero fiat expreſſio p dictionem,&
tūc,aut putauit ingreſſum tenere,aut ſciuit,aut dubi
tauit,& qd iuris patere pōt ex ſupius dictis, & hoc,
qn̄ collatio fit ɔtemplatione ingreſſus,ꝙ qn̄ fieri pſu
matur,patet ex ſupradictis.Secundo caſu,qn̄ profeſ-
ſio tenet,aut recedit ab illo monaſterio illicitè, aut li
citè : & ſi licitè,aut tranſeūdo ad eccleſiā curatā,aut
ad aliud monaſteriū. & ſi ad aliud monaſteriū,tūc li
cèt d.Flo.diſtinguat , an expreſſe bona fuerūt colla-
ta,an tacitè : & ſi tacitè, an neceſſario ingredit̄ aliud
monaſteriū:an vero volūtariè: tamen,vt dixi vr̄ dicta
diſtinctio nō procedere inter tacitā collationē,& ex-
preſſam. & p hoc etiā,qđ ſtat rō etiā in expreſſa,ne
ſit oneroſus ſcđo monaſterio, nec vr̄ ēt fieri differē-
tia,an neceſſario,an voluntariè recedat , ex quo trā-
ſit iuris autoritate,non eſt imputādū ſcđo monaſte-
rio ſi eū recipit.ar.l.gracchus. C.ad le.Iul.de adul.&
hoc in trāſeunte ad monaſteriū. In tranſeunte ad ec-
cleſiam ſecularem conſidera , ꝙ aut nō contulit bo-
na expreſſe,aut ɔtulit expreſſe: ſi nō ɔtulit expreſſe,
dicit Io.Andr.ꝙ nō videt qūo tacitè ſequant̄,ex quò
tranſit ad eccleſiā ſecularē,& ſic pōt habere,& tene-
re bona.vn̄ dicit,ꝙ nō videt,ꝙ poſſint bona tranſire,
niſi de facto.dicit,qđ Io.Cal.putat,qa de facto por-
tat ſecū,& miſcet cū bonis eccl'iæ.do.An.hic vr̄ velle,
ꝙ tacitè poſſit tranſire ſi fortè ſtatutū, vel cōſuetudo
eccleſiæ id habeat,qđ intelligat̄ tacitè ſequi.Hoſt.in
ſumma co.ti.§.fi.circa fi.dicit,ꝙ pōt tacitè dici trāſi-
re,qn̄ quis ſit ɔuerſus eccleſiæ ſecularis.& hoc caſu,
qn̄ tacitè tranſeunt bona,vr̄ qđ ipſo recedente de ec
cleſia debeant bona ſequi eum.& hoc vr̄ clarū,ſi lici
tè recedit per hoc.c.& ſ.de renun.ex trāſmiſſa . quæ
in hoc in caſu poſſunt intelligi ſm Hoſtiē.in ſum.in
palle.§.fi.Sed vbi licitè nō recederet eſſet magis du-
biū . & uideret̄ poſſe dici,ꝙ ſi tacitè ſequant̄ ſolū de
facto:qa portauit,ꝙ ſecum remanſerit in dn̄io. & ſic
uideret poſſe illa uēdicare,& de ipſis teſtari. p id,ꝙ
habet̄.j.de teſt.in c.in officijs. & c.j.ſi autē tacitè fue
rint collata p modum quem dixi per do.Ant.uel per
modum,quem dixi poſt do.Anto.uideret̄, ꝙ ex quò
illicitè receſſit nō poſſit recuperare:qa uidet̄ ius fuiſ-
ſe acquiſitum ipſi eccleſiæ. & iō,ex quò illicitè rece
dit nō uī præiudicare eccleſiæ,quo in hoc nō cōſen-
tit.arg.l.ii.ff.de pac.ſi autē bona cōtulit expreſſe tūc
ſi illicitè recedit nō videtur poſſe recuperare. per id,
qđ tāngitur hic in prima ſolutione. Si autē recedit li
citè cum iudicis,uel iuris autoritate:& tunc,aut non
dedit cōtēplatione ingreſſus ipſius eccleſiæ:& tūc vr̄
ꝙ nō recuperet ſi ſimpliciter licitè ſine aliqua ɔditio
ne dedit. C.de donat.quæ ſub mo.l.perfecta. & j.de
condi.app.uerū . Aut dedit contēplatione ingreſſus,
ꝙ pſumit̄ tpe ingreſſus datū , uel ēt paruū añ ſpatiū
dedit p ea q.ſ.dixi . & tūc Io.An.& Hoſt.& do.Pet.
& d.An.dicūt, ꝙ de rigore nō pōt recuperare,ſed de
æquitate canonica recuperet ſi indigeat. & ſic intel-
ligunt iſtud:c.& præalleg.c.tranſmiſſa.arg.eorū q ha
bent̄.xvij.q.ij.c.fi.ſecus ſi eſſet diues.p id,quod hr̄.
xvij.q.iiij.ſunt q opes.vn̄ ſcđm Hoſt.in ſumma i lo-
co palle.in tribus caſibus pōt pcedere hoc capitulū.
Vnus eſt,qn̄ tacitè bona ſunt eccleſię collata . Scđus
eſt,qn̄ licèt expſſe ſint collata ē pauper. Tertius eſt,
qn̄ clerici eccleſię volūt ſibi facere grām,vt hic ēt te-
tigit gl.¶Sed aduerte,qa iſte text.& in c.ex trāſmiſ-
ſa.ſimplr vr̄ velle, ꝙ reſtituant̄ bona collata eccleſiæ
per ſecularē clericū,nec diſtinguit , an indigeat , vel
nō. & ſic videretur dicendū,ꝙ ſaltē de æquitate de-
beāt reſtitui,ex quò recedit iuris autoritate. & iſtud
etiā videt̄ velle hic do.Flo. qn̄ eſſent collata contem
platione ingreſſus.ſed vbi nō eſſent collata cōtēpla-
tione ingreſſus:tūc poſſit pcedere diſtinctio,an ſit di
ues,vel pauper. & hæc opin.vr̄ mihi magis de men-
11 te iuris.& p hoc ſic expedita iſta materia.¶†Aduer-
te tñ,qa tetigit hic.do.Flo.quid ſi aliquis non eſt p-
feſſus : ſed tm̄ oblatus monaſterio, quid iuris in tali
caſu.Refert Bald.tenere in auth.ingreſſi. qđ ſi totali-
ter renūtiauit ſeculo æquparat̄ profeſſo . p id , ꝙ not.
xxvij.q.j.c.vt lex.ſed hoc ſcđm eū non procedit,niſi
qn̄ ſe trāſtulit in totum certo recepto habitu differē-
te ab habitu ſeculari. per id,qđ habetur in c.pe.j.de
priui.Sed certè ſi renuntiat ſeculo,videtur facere p-
feſſionem in effectu,vt voluit gloſ.in d.c.vt lex.& ſic
non videtur bene procedere,&c.

SVMMARIVM.

1 *Clericus in ſacris fornicator ſub colore matrimonij per ipſum contra-
ctī eſt ſuſpenſus ipſo iure ab officio.*
2 *Et talis ſuſpenſus ex commiſſione fornicationis non reſtituitur, niſi ſe-
cum diſpenſetur.*
3 *Suſpenſio ab officio priuat quem executione, & non habitu.*
4 *Nuptiarum nomine aliquando comprehenditur matrimonium.*
5 *Sacerdos non poteſt contrahere matrimonium.*
6 *Matrimonium non poteſt de iure ciuili eſſe inter ſeruū, & ſeruam, ſe-
cus de iure canonico.*
7 *Filij nati ex matrimonio cōtracto per ſacerdotem erūt ſerui eccleſiæ.*

SAnè ſacerdos. Peracta pœ-
nitētia Epi-
ſcopi diſpenſant cum ſacerdotibus,q
de facto ɔxerunt matrimoniū . h.d.&
1 non diuidit̄. ¶†Not.ex tex.j.ꝙ ſi cle-
ricus in ſacris fornicatur ſub colore
matrimonii per ipſum contracti, eſt ſuſpenſus ipſo
iure ab officio . Nam text.hic dicit,quòd poterit per
Epiſcopum reſtitui,& ſic præſupponit , quòd iā erat
ſuſpenſus.argu.c.ad diſſoluendum.j.de deſpon.im-
2 pube.& ff.de verb.obliga.l.decem. ¶†Item no.ꝙ ta
lis ſuſpēſus ex cōmiſſione fornicationis nō reſtituit̄ ,
niſi ſecum diſpēſetur.& ſic videtur hic caſus p dicto
Inno.ſ.dicto tit.j.c.ſicut inquantum . dicit:qđ cleri-
cus notorius fornicator,licèt deſiſtat a peccato:tamē
non poterit in ſuo officio miniſtrare , niſi diſpenſet̄.
¶Sed poſſes dicere,ꝙ hic loquitur , quando eſt no-
torius fornicator contrahendo matrimonium exi-
ſtens in ſacris , quo caſu ſimpliciter videt̄ ab officio
ſuſpenſus per iſtum tex.ideo requiritur diſpēſatio,ſe
cus quando eſſet notorius fornicarius tenendo con-
cubinam : quia tunc videtur ſuſpenſus donec pœni-
tuerit.ſ.ti.j.c.fi.& lxxxj.di.c.ſi qs.& facit,qđ dixi in
d.c.ſicut.¶ In occulto aūt fornicario clarū eſt,qđ nō
reqrat̄ diſpēſatio.p ea,q̄ hn̄r in c.ex tenore.& c.fi.đ
3 tēp.or.¶ Itē no.effectū,† ſuſpēſionis ab offō. qa pri-
uat quē executione . & ſic nō vr̄ priuare habitu.& iō
p diſpēſationē integrat̄ ad ſolā executionē q̄ pdide-
rat. ¶Itē no.ꝙ demū poſt lōgā pœnitētiā vr̄ poſſe di-
ſpēſari,lōga aūt vr̄ eē p ſpatiū decēnij.l.fi.C.de pſcr.
lon.tēp.ſcđm doct.qđ hoc eſt arbitrariū,qa ēt in mi
nori tpe poterit p iſtū diſpenſare ſcđm notata.ſ.de
4 tēp.or.c.ex tenore.¶ Itē potes notare,† ꝙ appellatio
ne nu-

ne nuptiarũ interdũ cõprehendiť matrimonium. fa-
cit,qđ hƺ in l.nuptias.ff. de reg.iur. & in l.j.ff.de ritu
nup.Interdum aũt cõprehendiť feſtiuitas,q̃ fit tẽpo-
re nuptiarũ.facit,ꝙ hƺ in l.ſancimus.C.de nup.¶ Itẽ
5 no.ꝙ † ſacerdos nõ põt ꝯhere matrimoniũ.& hoc iõ
quia conſtitutus in ſacris non põt illud ꝯhere.ſ.eod.
c.j.& in c.j.de voto.in vj.¶ Vltimo not.ꝙ mrĩmoniũ
ꝯtum per ſacerdotem non debet dici mrĩmonium:
ſed potius cõtuberniũ.de quo in gl.j.¶ Itẽ põt nota-
re caſum in quo Epiſcopus poteſt diſpenſare.de mul
6 tis alijs hƺ ꝑ Inn.ſ.de tẽpo.or.c.ex tenore.¶ † In glo.
j.ibi:inter ſeruos propriè.Et ſic vult gl.ꝙ inter ſeruũ,
& ſeruam nõ poſſet eſſe matrimonium,ſed cõtuber-
nium. qđ eſt verũ de iure ciuili,ſecus de iure canoni
co:vt ꝓbatur in c.j.ĩ. de coniu.ſeruo.qđ præualet iu
ri ciuili,q̃a in materia matrimonij ius ciuile ſi diſcre
pet a iure canonico debet ſeruari ius canonicum.in-
ſtit.de gradibus.vt probať in §.fina. cum ibi nota per
7 glo.& in l.j.per glo.C.de ſecun.nup.¶ † In ea.glo.in
fi.ibi dicit,ꝙ filij nati ex tali matrimonio contracto
per ſacerdotem erunt ſerui eccleſiæ.dicit tñ,ꝙ eccle
ſia non eſt vſa tali iure.& ſic videtur velle,ꝙ de con-
ſuetudine non efficiantur ſerui eccleſiaſtici. ¶ In gl.
ij.in fi.ſed aduerte,q̃a videtur,ꝙ Epiſcopus non poſ-
ſit diſpenſare,cuius contrarium hic dicitur ex eo,q̃a
ſacerdotes iſti ſolennizauerunt votum per acceptio-
nem ſacri ordinis.xxxij.di. in c.feriatim. & de voto.
c.j.in vj. & ſic videť magis peccare q̃ adulteri.xxvij.
q.j.c.propoſito.& ſic videť,ꝙ Epiſcopi nõ poſſint di-
ſpenſare,q̃a ſuper maioribus de adulterio nõ diſpẽ-
ſant.de iudi.at ſi clerici.& poteſt dici ſm doc. ꝙ non
diſpẽſant Epiſcopi in maioribus de adulterio regula
riter,vt in ꝯrio.fallit,qñ eis expreſſe hoc ꝑmittitur,
& ita loquitur hic,vel põt dici,ꝙ certo reſpectu tales
dicuntur magis peccare,quia videlicet cadũt a maio
ri bono.nã ſunt tres gradus, videlicet virginũ,ꝯtinen
tium,& coniugatorũ.Adulteri aũt cadũt a tertio gra
du,& ſic ab inferiore.ſed prædicti ſacerdotes cadunt
a ſcđo. Alio aũt reſpectu põt dici,qđ minus peccẽt:
q̃a ꝑ adulterium offenditur Deus,& ẽt ꝓximus,ſed
per mrĩmonium.de quo hic Deus ſolus offendebať.
& ideo ius voluit,quòd poſſit Epiſcopus diſpenſare.

SVMMARIVM.

1 *Clerici in minoribus conſtituti poſſunt cõtrahere matrimonium etiam ſi ſint beneficiati.*
2 *Clerico coniugato non debet beneficium conferri, & quare. & nu. 5.*
3 *Venire contra factum propriũ non licet propria autoritate. & nu. 6.*
4 *Clericus poteſt eſſe actiuus, & contemplatiuus diuerſo tempore.*
7 *Epiſcopus qui ſcienter promouit indignũ, vel irregularem, an poſſit eum accuſare.*
8 *Inquirere, an poſſit promotor contra eum quem ſcienter promouit.*
9 *Excipiens non videtur fateri.*
10 *Beneficium conferens coniugato eſt ipſo iure priuatus poteſtate conferendi.*

a DIuerſis fallatijs. Clerici q̃ in mi
noribus benefi-
ciati matrimoniũ contraxerũt,beneficijs
priuantur appelatione remota.h.d. Et in
primo narrat factum.Secundo illud im-
probat.ſecunda ibi:cum ergo . Et duas rationes red-
dens illud per diœceſanum corrigi mandat.vnum ca
1 ſum excipit.ibi:niſi fortè.¶ Not.j.ꝙ † clerici poſſunt
contrahere matrimonium etiam ſi habeant eccleſia
ſtica beneficia,quod verum,quando ſunt in minori-
bus ordinibus conſtituti. ſecus ſi in ſacris.ſ.eod.c.j.
¶ No.tamen,quod non poſſunt tunc retinere benefi
cia eccleſiaſtica. ¶ Item not.illud vulgatum cythara
cum pſalterio male concordat.de quorum. verborũ.

intellectu tangiť in gl.j.& ſuper ea dicetur.¶ Et not.
ſm vnum intellectũ dictorũ verborũ,ꝙ vita actiua,&
laicalis,non videtur poſſe concordare cũ vita contẽ-
platiua,& clericali , q̃a non bene poteſt q̃s faciliter
ſeruire Deo,& mundo.Do.An. hic tñ ſimplr̃ intelli-
gebat,ꝙ vita actiua, & contemplatiua adinuicem re
pugnant.Sed iſtud non eſt ſimpliciter verũ : vt patet
ex his,q̃ habentur in c.niſi cum pridẽ in ver.nec pu-
tes.ſ.de renun.in vlti.col.& facit,qđ dicitur ſuper gl.
j.¶ Item no. ꝙ vir cogitare habet qũo placeat vxori ,
& eꝯ.nam ſocij dicunť diuinę, & humanę domus.l.
fi.ff.de ritu.nup.¶ Item no. ꝙ ꝯiugatus non bene põt
cõmode cogitare quæ Dei ſunt cũ plenã non videať
hẽre poteſtatẽ.¶ Item no.illud vulgatũ, ꝙ pluribus ,
2 &c.de quo in gl. ij. ¶ Item no.duas † cauſas propter
quas clerico coniugato nõ debet beneficiũ conferri,
Prima eſt,quia non põt bene libere beneficio deſer-
uire.Secundo,q̃a ex collatione facta talibus,ſępe cõ
tingit ſubſtantias bñficiorũ dilapidari.facit,quod hƺ.
xxviij.di.ſyracuſane.Itẽ no.ꝙ valere põt collatio bñ-
ficij facta coniugato de mero iuris rigore,tamen nõ
tenet irreuocabiliter quin debeat,& poſſit priuari.de
quo diceť.j.eod.c.Ioannes.& aliquid.ĩ.eod.c.proxi.
3 ¶ † Itẽ no.ꝙ contra factum ꝓpriũ,licèt maleficiũ ipſe
qui fecit ſcienter nõ põt ꝓpria autoritate venire,nec
illud reuocarẽ,ſed dẽt per ſuperiorẽ reuocari.¶ Item
no.ꝙ ſcienter gerens actum in quo poteſt diſpenſari
non vƺ diſpenſare: qđ patet tũc etiã ſuperior nõ poſ-
ſet conuenire cuius ꝯtrariũ hic diciť,de quo,& qua-
liter hoc ſit intelligendũ no.ꝑ gl.& Io.An.ĩ. de ſchi-
ſma.c.ij.& ẽt ꝑ In. & Io.An.ſ.de fi.pſby.c.veniẽs.&
facit,ꝙ no.di.j.c. q̃ in aliquo. Imprimiť tamẽ ex tali
actu quidã color tenẽdi ꝑ reſpectũ ad ipſum conferẽ
tem, cõtra quẽ venire non põt ꝓpria autoritate ipſe
b conferens:vt hic patet.¶ In gl.j.in fi.[b] Vel potes dice
4 te ſm Io.An.ꝙ † clericus poteſt eſſe actiuus,& cõtẽ-
platiuus diuerſo tñ tpe.nam vno tpe poteſt vacare
contemplationi,& circa diuina, alio tpe poterit eſſe
actiuus , vacando circa gubernationẽ bonorũ tpaliũ
eccleſiæ.& ita poteſt intelligi.c.niſi cũ pridem. & ſe-
cũdũ hoc dũ gl.dicit,ꝙ nõ põt eſſe q̃s ſimul actiuus,
& contẽplatiuus,intellige eodẽ tpe. gl.tñ fortè intel
lexit,ꝙ non poteſt eſſe quis actiuus vacando circa vi
tã ſecularẽ,& contemplatiuus vacãdo circa vitã ſpi-
ritualẽ,& clericalẽ. Quare aũt per cytharam vita acti
ua,& laicalis deſignatur.dicit Io.An.ꝙ ideo ꝑ cytha
rã talis vita deſignatur: q̃a cythara eſt inſtrumentum
habens multas chordas,q̃bus tactis ſonus reddiť val
de clamoroſus,& cythariſta etiã pulſans ſemper pſal
lit,& eſt in continuo motu:& ſimiliter vita actiua,&
& laicalis multis occupationibus,& motibus eſt de
dicata: & ideo ꝑ cytharã deſignať. Pſalteriũ vero eſt
inſtrm̃ planũ,triangulare,ſonũ habens exilẽ: & iõ ꝑ
illud vita cõtẽplatiua , & clericalis deſignať. vñ dici
põt, ꝙ in clerico ad Dei ſeruitiũ deputato cythara cũ
pſalterio põt concordare:nam ſi clericus bene loqua
tur pſallendo,& cãtando in diuinis officijs , & bene
operetur circa tpalia gubernãdo:tunc poteſt dici, ꝙ
in eo cythara bene ꝯcordat cũ pſalterio. Nam in eo,
tunc viget vita actiua,& ẽt cõtemplatiua,qđ eſſe po
teſt diuerſo tpe.vt ſ.tetigi. Si aũt clericus ſolũmodo
bñ loq̃tur deſeruiendo in diuinis: ſed nõ opereť cir-
ca gubernationẽ rerũ eccleſiaſticarũ: tũc poteſt dici,
qđ talis clericus eſt pſalteriũ ſine cythara.Si autẽ eꝯ
bñ opereť gubernando rem eccleſię,ſed taceat:& ſic
nõ loquať deſeruiẽdo in Diuinis, tũc eſt cythara,ſi-
ne pſalterio . Sed vbi bñ operať circa res eccleſiæ : &
ẽt bñ loquiť deſeruiendo in diuinis:tunc vtriq; bene
concor-

a Clerici. Cõcor. do. Ab.in ſummatiõe huius ca.

b In gl. j. in fi. Super hac gl. ſi q̃ris vtrũ cle ric⁹ coniugatus poſſit licitè beneficiũ eccleſiaſticũ obtinere vide diſt. do. Henr. Boy. in prin.huius.c.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EMANUELE

ↄcordat in tali clerico.facit,qđ hẽ.xl.di. multi ſacer-
dotes. Sed in clerico ↄiugato prædicta malè concor-
dãt,qa non decet, ꝙ cum clericis cantet diuina offi-
cia ꝑ ꝑ immũditiã,nec operaẽ ẽt ad vtilitatẽ ecclæ ;
5 ſed ꝓpriã:& iõ in eo vtrũq; malè concordãt.¶†Sed
aduerte,qa cõtra p̃dicta facit,qa videtur, ꝙ clericus
coniugatus poſſit habere beneficium.per ea , q̃ hñr.
xxxij.di.ſi qui vero.& xij.q.j.in c.quia tua.& facit,ꝙ
hẽ.ĩ.e.Ioannes.Io.And.hic ponit multas ſolutiones,
quas dicit eſſe ſimul cõiungendas,vnde potes cõclu
dere,ꝙ aut quæriẽ, an clericus cõiugatus de iure cõi
poteſt habere bñficium,& eſt dicendũ,ꝙ nõ: & ideo
ſi ſibi cõferaẽ,collatio nõ tenet. per id,qđ hic habeẽ
& ſ̃.eo.in c.j.Aut q̃riẽ nunquid ex diſpenſatione poſ
ſet habere bñficium,& tunc cõclude,qđ ſi quæritur
de maioribus bñficijs, puta,de bñficijs curatis , vel
dignitatibus,aut ꝑſonatibus. & tunc inferior a Papa
non põt diſpenſare, vt clericus cõiugatus habeat ta-
le beneficiũ.facit,qđ hẽ in c.de multa.ĩ.de præben.
Aut quæritur de alijs inferioribus bñficijs:& tunc,ſi
eſſet bigamus inferior a Papa non haberet poteſtatẽ
diſpenſandi.ſ̃.de biga.c.j.& ij. Si aũt nõ ſit bigamus,
tunc ſi vacat circa ſecularia, vel non defert habitũ,&
tonſurã,tũc non poteſt diſpenſare inferior a Papa.fa-
cit,ꝙ hẽ.ĩ.eo.Ioannes.& c.ex parte. Si aũt non gerat
negotia ſecularia,& fert habitũ,& tonſurã tunc ſi vti
litas eccleſiæ hoc ſuadeat, poterit Eṗs cũ tali clerico
coniugato habente vnicam,& virginẽ in ſimplici bñ
ficio diſpẽſare.& ſic poſſet intelligi,qđ habeẽ in du-
bijs cõtrarijs . An aũt eo caſu quo Eṗs põt diſpẽſare
intelligaẽ in dubio diſpenſare.tangeẽ.j.ſuper glo.in
verbo ſcienter.in fi.Sed aduerte,qa vẽ, qñ ſcięter cõ
tulit:ex quò habebat diſpenſandi poteſtatẽ,qđ in du
bio dicaẽ diſpenſaſſe.per ea, quæ hñr in l.quidã con
ſulebat.ff.de re iudi.Inn.hic vẽ fateri ↄ̃rium.& ſic , ꝙ
in dubio ſcienter cõferens dicaẽ diſpenſare. Sed tũc
ob.qa etiam ſuperior nõ haberet reuocare,cuius cõ
trariũ hic dẽ.vñ ipſe idẽ Inno.in c.veniẽs. de fi.p̃sby.
videẽ tenere ↄ̃riũ , videlicet,qđ ſcienter cõferens nõ
dicaẽ diſpenſare.& illud tenet Hoſt.nõ obſt.l.quidã
cõſulebãt.qa loqẽ in Principe,q eſt ſupra ius,& nõ
ligatur legibus.facit,qđ hẽ.ĩ.de conceſ.præben.ꝓpo
ſuit.& C.de legi.l.digna vox. ſecus in inferiore , qui
ligaẽ legibus,& debet ſeruare ordinẽ iuris . facit,qđ
habeẽ de off.Arch.in c.fi.& ideo, vt intelligatur taci
tè diſpẽſare nõ ſufficit,qđ ſcienter faciat actũ:ſed re-
quiriẽ etiã,qđ cauſa diſpenſandi ſubſit , & ꝙ p̃miſſa
cauſæ cognitione ſuper cauſa diſpẽſandi faciat actũ .
nam tũc bene videbiẽ tacitè diſpenſare.per id,qđ le-
gitur,& no.in c.ij.ĩ. de ſchiſma.vbi per Ioã. An. & in
præalleg.c.veniens.Non obſt. qđ exprimat verbum
diſpenſo.licèt aliqui hoc dicant per ea,quę notantur
in d.c.ij.per Io.And. Et ꝑ prædicta poteſt dici,qđ in
caſu iſto, licèt ſcienter cõtulerit non fuit inducta di-
ſpenſatio:qa non ſuberat fortè cauſa diſpẽſandi , vel
non p̃miſit cauſæ cognitionẽ.Et nõ dicas,ex quò nõ
inducitur diſpẽſatio quare ipſe idẽ non admittiẽ ad
reuocandum.poteſt dici,quod licèt de mero iure nõ
teneat collatio. tñ donec fuerit reuocatum bñficiũ ,
vẽ recipiens tenere bñficium ſine peccato.poterit tñ
reuocari per ſuperiorẽ,vt hic dicit ,facit,qđ hẽ in ea.
pe.ſ̃.de ſupplen.negli.præla.vñ videtur velle Inn.qđ
vbi põt qs diſpenſare: licèt nõ ſubſit cauſa diſpẽſan-
di,vel nõ p̃mittat cauſæ cognitionem:añ ex quò facit
ex certa ſcientia,licèt non interueniat diſpẽſatio va-
lida,& irreuocabilis. tamen imprimiẽ qdã color te-
nendi,quẽ nõ poteſt caſſare ille,q cõtulit,licèt in ve
ritate nõ interueniat diſpẽſatio. ſecus ẽt vbi nõ poſ-
ſet diſpenſare,& reſpectu talis coloris põt ſaluari,qđ
dixit Inn.hic,qđ intelligiẽ diſpẽſare, licèt re vera nõ
inducaẽ diſpẽſatio,ſi non pręmiſit cauſæ cognitionẽ.
& idẽ dicit do.Ant.ſi cauſa diſpenſandi non ſuberat .
nam tunc etiam imprimit colorẽ tenẽdi. & ex hoc di
cit,ꝙ licèt decretũ ex falſa cauſa interpoſitũ ſit nul-
lũ:tñ vẽ dari interim colorẽ tenendi donec ceſſetur :
& interim tenens põt dici iuſte tenere , ſm qđ dicit
eſſe menti tenendũ.¶Illud tamen dictũ non eſt ſine
dubitatione:& videtur intelligendũ, qñ tenens eſſet
in errore facti,vel ſaltem in errore iuris,de quo appa
ret,cũ error iuris etiã cauſet bonam fidẽ quò ad fru-
ctus.iuxta no.in l.ſi fur.§.fi.ff.de vſucap.& facit , qđ
cõſueuit dici in c. ſi diligenti.& c.fin.ſ̃.de præſcript.
Do.vero Flo.hic dicit , ꝙ Eṗs q contulit a deo nõ p̃t
reuocare,qa collatio nõ eſt ex toto nulla ſm eũ:quia
ẽt irregularis ſi ſibi conferẽ beneficium de quo me-
ro rigore eſt capax donec reuoceẽ per id,qđ no.Inn.
ĩ.de cõceſ.præbẽ.c.cũ noſtris.Et ideo ſaltẽ quò ad ip
ſum cõferentẽ vẽ tenere collatio. ideo non dẽt poſſe
ↄuenire per ea,quæ habenẽ in l.per fundũ.ff. de ſer.
ruſti.prædi.Et no.qd vẽ do.Flo.velle, ꝙ hæc collatio
mero iure tenuit,licèt imprimaẽ quidã color tenen-
di.per id,qđ.ſ̃.dixi hoc vẽ pendere a dubio. An col-
latio facta irregulari de mero iure teneat: de quo di-
ceẽ in præalle. c.cum iuris.¶In glo.ij. Pe.ibi:volens
ↄdicere auditur.& poteſt eſſe ſm Io.mo.in ti.de p̃bẽ.
in vj.qa prælatus,ſeu rector eccleſiæ non eſt dñs,ſed
ꝓcurator.ĩ.de dona.c.ij.vñ nõ cenſeẽ habere manda
tũ ad male alienandum,ſed bene ad ea,quę tendunt
ad vtilitatẽ eccleſiæ : & ideo ipſe idem admittitur ad
reuocãdũ,qđ intellige,niſi ipſe eſſet remotus ab offi
cio.per id,qđ habeẽ.xij.q.ij.c.monemus.& per id, ꝙ
6 ĩ.tangit gl.in fi.¶†In ea.glo.in fi.etiam vult Lau.qđ
vbi factum non tenet ex eo,qa reprobatur a iure:qđ
tunc ipſe idem qui fecit poteſt reuocare, niſi in pœ-
nã interdicaẽ ſibi reuocatio . & ſic vẽ intelligere iſtũ
tex.¶Sed dñs Flo.dicit,ꝙ nõ bñ apparet,qđ hic Pa-
pa interdixerit iſti reuocationẽ : ſed potius vẽ loq lr̃a
ius cõe ponẽdo.videẽ ẽt,qđ nomina dimittantur,qñ
fuiſſet diſpẽſatũ per habẽtẽ poteſtatẽ. vt in c.veniẽs.
Item ẽt non admittitur, quando eſſet remotus ab ad
miniſtratione.per d.c.monemus. & ſic vẽ velle Lau-
tẽ.ꝙ vbi factũ reprobaẽ a iure,ipſe idẽ admittiẽ ad re
uocandum.fallit in caſibus aliquibus de quibus.ſ̃.di
xit.Sed d.Flo.dicit,ꝙ videtur ecõtra dãdã eſſe regu-
lam,videlicet, ꝙ qs nõ admittaẽ ſi velit venire cõtra
factũ ſuum,niſi in caſibus,in quibus ſibi reperiẽ a iu
re ꝑmiſſum.& iſtud voluit gl.in c.pęnitentes.lv.diſ.
& de materia remittiẽ ad no.in c.noſti.ſ̃.de ele. & ĩ.
de rebus eccle.nõ alie.c.ſi qs p̃sbyterorum. & ibi tã
geẽ ẽt de mã do.Anto.hic q̃tum ad ꝓpoſitũ ↄcludit,
ꝙ aut qs vult venire ↄ̃ factum ſuum inq̃tum tenet,&
cõtracta eſt obligatio,& dicẽdũ eſt,ꝙ non põt.ꝑ ea,
q̃ hñr in l.ꝑ fundũ.allega.in glo. & ĩ.cõmoda.c.j.&
ff.cõmoda.l.in cõmodato.§.ſicut.Aut q̃riẽ, an liceat
venire cõtra factũ ſuũ inq̃tũ nõ tenet, ſeu illegitimè
fit:& tunc , aut volens reuocare eſt priuatus admini-
ſtratione,& nõ p̃t,vt in d.c.monemus.allega.in glo.
Aut nõ eſt priuatus adminiſtratione: & tũc,ſi tale ſit
factũ in quo non p̃t diſpenſare põt venire ↄtra factũ
ſuũ.d.c.ſi qs p̃sbyterorũ.& ſ̃.de fi.p̃sby.ca.pe.& vlt.
Si vero eſt tale factum in quo põt diſpenſare , & tũc
ſi legitimè diſpẽſauit.& hoc conſtat nõ poterit ipſe-
met,nec alius contrauenire.ſ̃.de fi.presby.c. veniẽs.
cum ibi no.& ĩ.de ſchiſma.c.ij.cũ ibi no. diceẽ ẽt ta
citè diſpẽſare, ſi ſubſiſtente cauſa diſpenſandi,& pręe
miſſa cãæ cognitione ſciẽter facit actũ.ꝑ ea,q̃ hñr in
d.c.ij.

d.c.ij.de ſchiſma.per gl.& Io.An.& per Inn. & ꝑ Io. An.in præal.c.veniens,ideo tũc nõ poterit venire cõtra ẽt alius. Si vero eſt tale factũ in quo poterit diſpẽſare:tñ nõ diſpenſauit expreſsè,nec ꝓmiſſa cauſæ cognitione,nec ſuberat cauſa fortè diſpẽſandi. & tũc ſi ſciẽter fecit dicit Inn.hic,ꝙ ex quò erat caſus in quo poterat diſpẽſare,qđ vr̃ diſpẽſaſſe per iſtũ text.& per alle.c.veniens.dicit tñ,ꝙ ex quò tũc ꝑ cãæ cognitionẽ fecit alius ſuperior, vł ſucceſſor poterit venire cõtra:ſed ipſe nõ ꝑ iſtũ tex.& per alleg.c.veniens. & facit,qđ no.in li.diſt.& liiij.di.ſi ſeruus.& ĩ.de ſta.mo. cũ ad monaſteriũ.ſuper vlti.gl.¶ Sed aduerte,licèt d. Ant.hic tráſeat in hac parte,tñ quatenus Inn.dicit,ꝙ ſcienter fecit non ꝓmiſſa cauſæ cognitione vr̃ diſpẽſare.dẽt intelligi ſane q̃tum ad hoc,q̃a imprimiᵉ qui dã color tenendi donec reuocet̃,quẽ tñ colorem nõ põt tũc reuocare ipſe idẽ,ex quò ſcienter fecit. tñ re vera nõ vr̃ inducta diſpenſatio,ex quò fecit actũ non ꝓmiſſa cauſæ cognitione.per id,qđ ſuperius dixi, & hoc modo vr̃ in effectu intelligere finaliter do. Ant. hic dictum Inn.facit, qđ dixi ſuꝑ gl.in verbo ſciẽter.

a & de materia ẽt per Bar.in l.poſt mortẽ *.ff.de adop. & tangit ẽt hic do.Pe. recitando in effectu dictũ Bar. ibi.& de materia dicetur in præalle.c.ſi quis ꝑſbyte-

7 torũ.¶Ex ꝑdictis patet,& põt inferri,an ſi † Eṕs promouit ſcienter indignũ, vel irregularẽ,an poſſit eum accuſare.dicit Innoc.ꝙ nõ:ex quò ſemel approbauit eius mores.ar.l.miles.ff.de adul. poterit tñ denũtiare eum per.c.quemadmodũ.§.fi. de iureiurã.nec ob. prædictis.c.cũ ignorans.ĩ.de preben.q̃a ibi electores elegerunt hñtem vnã eccleſiam incompaſſibilem cũ alia,& dimitteret primã: & iõ ſi non dimittit pñt re-

8 cedere ab electione.An aũt poſſit ꝓmotor † inquirere cõtra ipſum, quem ſcienter ꝓmouit.ꝯcludit Inn. ꝙ ſi ſciuit delictũ illius, vel irregularitatem, vel illud erat notoriũ poterit repelli ꝑ exceptionem, dicendo non põt cõtra me inquirere:q̃a ita hæri. ſicut hodie ſciuiſti impedimentũ.ar.huius tex.in iij.q.vij. c.iudicet. Si aũt promotor dicat ſe ignoraſſe,& non ſit notoriũ,nõ vr̃ ꝓmotus admittendus ad ꝓbãdum exceptionem ꝑdictã, q̃a illã non vr̃ poſſe ꝓponere, niſi confiteatur crimen, & in cõfitentem nullæ ſunt partes iudicis,niſi cõdemnãdo.l.ꝓinde.ff.ad le.Aquiã.Alij tñ dicunt,ꝙ eſt admittenda exceptio ſm Inn. qđ non placet Inn.ſed ꝯtra Hoſtien.facit,ꝙ habetur de teſti.c.j.in vj.& per ibi no. Tenet hic d. Ant. ſcđm

9 opi.tum,† q̃a excipiens non vr̃ fateri.de reg.iur.in c. exceptionem.li.vj.tum ẽt quia poterit cõditionaliter ꝓponere,dicẽdo dico,ꝙ non ſum irregularis,vel criminoſus, ſed ſi eſſem tu hoc ſciuiſti tp̃e ꝓmotionis. facit,qđ habetur in l.ſi filiũ.C.de lib.cau.Q ñq; autẽ debeat ꝓponi exceptio,dic,ꝙ in principio iudicij,q̃a eſt dilatoria.ꝑ ea, quæ notantur in c.exceptionẽ. de excep.Nec ob.de fil.presby.c.veniens.vbi ſunt ꝓpoſita ẽt poſt finitũ iudicium.q̃a ibi loq̃tur ſm Inn. qñ quis fuit ſpoliatus ordine iudiciali nõ ſeruato,& ſic nõ habuit facultatem ꝓponendi dilatoriã añ ſpoliationẽ:ideo poſtea admittitur.facit,ꝙ no.gl.ĩ.in ca.ex conqueſtione.de reſti.ſpo.Interdũ autẽ dubitatur:an ille qui promouit indignum poteſt venire ꝯtra factũ ſuum de cã cognoſcenda.ꝯcludit Inn.ꝙ ſic.q̃a imputet ſibi accuſator qui accuſat eum coram tali iudice. ꝓmotus aũt accuſatus non põt recuſare, ex quò per eũ fuit promotus.dicit tñ Inn. ꝙ ſi ſit iuſtus iudex ſe metipſum recuſabit alteri cãm cõmittendo.ꝑ l.prætor.ff.de iuriſd.om.iudi.& iiij.q.vij.iudicet.vbi autẽ idem ipſe ꝓſequeretur in cauſa,poteſt vt iudex ꝓnũtiare cõtra id,quod fecit,vt collator,ſeu ꝓmotor per id,quod not.in c.literas.ſ.de præſum.per do.¶Interdum autẽ q̃s vult venire ꝯ factum ſuũ excipiẽdo : & tunc de hoc recurrendum eſt ad ea,quæ habentur.ſ. de æta.& quali.in c.accepimus.& ſic ex prædictis patet: an quis poteſt venire contra factum ſuum,accuſando,inquirendo, vel denuntiando, vel de cauſa cognoſcendo,vel ẽt excipiẽdo.¶In gl.fi.in fi.No.bene gl.quæ vult, quod pœna priuationis. de qua in c.cũ in cũctis.hẽt locũ ẽt in alijs,q̃ in exp̃ſſis.de quo ibi ꝑ Io.An.& d.Flo.eo.ti.ꝑ inquiſitionẽ.¶Communiter tñ tenetur cõtrarium, q̃a pœnæ non ſunt extendendæ.per ea,quæ habentur de reg.iur.odia.lib.vj. & qđ ibi notat̃ in mercurialibus.& no.etiã, q̃a gl.hic vult

10 ꝙ † cõferens beneficiũ coniugato ſit ipſo iure priuatus poteſtate conferendi. Sed iſtud non eſt verũ tenẽdo,ꝙ proximè dixi,videlicet,ꝙ diſpoſitio.c. cũ in cũctis. non extendit̃ ad alios caſus q̃ ibi expreſſos. & iſtud tenet hic do.Flo. ꝙ nõ ſit priuatus ipſo iure poteſtate cõferendi cõferẽs beneficium cõiugato: licèt aliqui teneãt ꝯrium ſm eũ per c.ꝑ literas.ſ. de teſti. ꝙ non facit ꝓ eis ſcđm eũ,q̃a ibi loquit̃ de eligentibus bigamũ,nec apparet,ꝙ ſcienter elegerint,ꝙ requiritur ad incurrendam pœnam.d.c.cũ in cũctis. & ſic non probat.& ideo tenet,ꝙ ſ.dixi.ꝙ cõferens beneficium coniugato non ſit priuatus ipſo iure ptãte cõferendi,cũ hoc non reperiat̃ expreſſum in iure.Imo.

a § L.poſt mortẽ. Vbi vide d. Ale. in addi.j.al ſiue.l.

S V M M A R I V M.

1 *Confirmare electionem qui habet, ad eum ſpectat inquirere de forma electionis,& idoneitate perſonæ.*

2 *Greci non admiſerunt votum caſtitatis.*

3 *Lex præcepti non ligat, quando tranſit in vſum certè regionis.*

4 *Græci non peccant, licèt non acceperint votum caſtitatis.*

5 *Lex præcepti,an tollatur per non vſum.*

6 *Conſuetudo,& ritus loci, an habeat ligare certũ genus perſonarum venientium ad locum habens diuerſam conſuetudinem.*

7 *Græcus,& græca ſi reperirentur apud latinos,an poſſent contrahere matrimonium,ſi græcus eſſet in ſacris.*

8 *Diſpenſare poteſt Papa ex cauſa cum exiſtente in ſacris,vt contrahat matrimonium,etiam ſi ex voto teneatur ad continentiam.*

9 *Græci in ſacris exiſtentes poſſunt vti matrimonio contracto in minoribus non tamen poſſunt exiſtentes in ſacris contrahere matrimonium.*

10 *Iuriſdictio etiam voluntaria conceſſa per inferiorem a Principe nõ poteſt exerceri extra territorium concedentis.*

11 *Conſuetudo ſi ſit in loco,ꝙ teſtamentum coram duobus teſtibus valeat venetijs,an venetus extra territorium poterit cum duobus teſtibus teſtari.*

12 *Statutum ſi dicat,ꝙ filiusfa.poſſit teſtari, an poſſit teſtari extra territorium ſtatuentis.*

13 *Sententia in vno loco non mandatur executioni in alio.*

14 *Conſuetudo loci qua primogenitus ſuccedit, an trahatur ad forenſem.*

CVm olim. Græcꝰ in ſacerdotio genitus ex mr̃imonio promouet̃ licitè inter latinos ſi ſcandalũ nõ aſſiſtat.h.d.Et ẽ cõis diuiſio, ꝯſultatio,& rñſio.ſcđa ibi:noſigit̃.¶In tex.ibi:monite,ſup.ad dubitandum,an deberes confirmare electionẽ, & pro-

1 pter hoc nos cõſuluiſti.¶†No.ex litera primo, ꝙ ad ſuꝑiorem ad quem ſpectat cõfirmare electionẽ,ſpectat inquirere de forma electionis, & de idoneitate

2 ꝑſonæ.facit,qđ hr̃.ſ.de elec.c.nihil eſt.¶† Itẽ not.ꝙ eccleſia orientalis,ſeu græcorũ non admiſit votũ caſtitatis: & ideo græci ꝯtrahere poſſunt in minoribus ordinibus,& etiã retento mr̃imonio ꝓmoueri ad ſacros ordines, & vti etiã poſſunt mr̃imonio ꝯcto etiã poſt promotionem ad ſacros ordines.¶Et ex ꝑdictis

3 no.ꝙ † lex ꝑcepti non ligat, qñ tranſit in vſum certe regionis.& ſic non eſt ꝯfirmata ſm vſum quò ad illã regionem.

regionem.facit,qđ habetur.iiij.di.in §.leges. gloſ.tñ
4 xx.di.in c.de libellis.dicit, qđ ideo † græci non pec-
cant,licèt non acceperint votũ caſtitatis, q͂a Papa co
5 rũ vſum nõ approbauit.¶ An aũt : aliàs † lex ꝓcepti
tollatur ꝑ non vſum, ſeu impediat̃,recurre ad not.ꝑ
gl.ſ.de treu.& pace.c.j.& ibi ẽt dixi.¶ Itẽ no.qđ na-
tus in ſacerdotio ex matrimonio apud gręcos cenſet̃
legitimus, licèt apud latinos natus in ſacerdotio cẽ-
ſeat̃ illegitimus.¶ Itẽ no. ꝙ ex m̃rimonio in ſacerdo
tio apud gręcos nedũ apud ipſos græcos reputat̃ ha-
bilis,& legitimus, ſed etiã apud latinos,etiam ſi ha-
beat ꝓmoueri.Et ex hoc no. ꝙ in põderanda habili-
tate, vel inhabilitate perſonarũ ad actum electionis
attendit̃ ritus,& cõſuetudo loci ꝓmoti, & nõ ritus,
ſeu cõſuetudo loci,ad quẽ ꝓmouetur , niſi expreſsè
cõſuetudo aliud habeat.¶ Et ex prædictis no.ꝙ aliàs
ineligibilis põt fieri eligibilis ex conſuetudine , vel
ratione ſcandali euitandi.facit,ꝙ tangit gl.fi. ¶ Item
ẽt potes notare,ꝙ cõſuetudo,& ritus loci nõ vr̃ liga-
re certum genus perſonarũ venientiũ ad locũ,habẽs
diuerſam cõſuetudinẽ, niſi expreſſe aliud diſponat,
& ſic vr̃,ꝙ ſi forenſes veniãt, vt certũ genus perſona-
rum quò ad actus inter ſe gerendos non ligent̃ riti-
bus, & cõſuetudinibus loci ad quę veniunt , niſi ex-
preſſe aliud diſponatur. & ſic tranſit do.Anto. qđ vr̃
eſſe cõtra ea,quæ no.in l.j.C.de emã.lib.& in l.j.C.
de ſum.tri.¶ Sed poſſes dicere,qđ illa loquunt̃ in ſo
lẽnitate actus celebrandi in loco vbi eſt forẽ. ſed hic
loquit̃,qñ agit̃ de executione actus celebrati in alio
loco , quo caſu tenet cũ licitè fuerit celebrat⁹ iure ꝑ
mittente , & trahit ſecũ legitimã executionẽ quò ad
aliũ locum,facit,qđ hr̃ in l.ex ca.ff.de poſtu.Et ideo
nimirũ ſi græcus qui accepit vxorẽ in græcia, & pro-
motus eſt ad ſacros , veniat ad partes latinas cũ vxo-
re poterit vti m̃rimonio, & cenſebit̃ filius legitimus,
& habilis,niſi conſuetudo aliud hẽat.facit,qđ dicet̃
7 poſt gl.¶ † An aũt ſi gręcus,& gręca reperirent̃ apud
latinos,an poſſent ꝯtrahere matrimoniũ , & clarum
eſt , qđ ſic,ſi eſſet in minoribus:tñ ex quò apud lati-
nos nõ ꝓmoueret̃ ad ſacros ordines, niſi voueret cõ
tinentiã. ar.eorũ,q̃ hñr.xxxj.di.c.Nicena.& c.aliter.
& c.qm̃ . An aũt græcus q ꝯtraxit in minoribus m̃ri-
moniũ poſſit ſine licentia ſuæ vxoris ꝓmoueri ad ſa-
cros ordines.dicit gl.ꝙ nõ in c.qm̃.præalle.xxxj.diſt.
Ex eo, q͂a agi vr̃ de pręiudicio ipſius mulieris.nam ſi
ꝓmoueret̃ ipſa cõſentiente compelleret̃ continere
poſt mortem ipſius græci clerici:vel ſacerdotis.Itẽ ẽt
q͂a tꝑe vitæ dẽt abſtinere ab vxore ſua,qñ hẽt mini-
ſtrare diuina.facit,ꝙ hr̃.xxxiij.q.iiij.ca.capſ. ¶ In gl.
ꝯtinentiæ. ibi:iure ignarus.ꝓ iſta dr̃ia inter peritũ in
iure,& ignarum.facit,ꝙ no.gl.in l.j.ſ.de vſur.tñ cõi-
ter non tenet̃ hæc differentia,q͂a cũ cõſtitutio eccl'ię
ſit notoria,non eſt licitũ allegare ignorãtiã.de re.iu.
in reg.Ignorantia.li.vj.facit etiã, qđ hr̃.ſ.de poſtu.c.
8 j.¶ † In ea.gl.in fi.cõclude, ꝙ ex ca Papa põt diſpen-
ſare cũ exiſtente in ſacris , vt contrahat m̃rimonium
ẽt ſi ex voto tenet̃ ad cõtinẽtiã , nõ ſolũ ex ꝯſtitutio-
ne eccleſiæ.ꝑ ea , q̃ notant̃ per Io.And.& Inn.j. de
ſta.mo.cũ ad monaſteriũ.circa fi.Sed cauſa nõ ſubſi-
ſtente vr̃ , ꝙ nõ põt diſpenſare ſaltem quò ad forum
conſciẽtię,ſi interuenit votũ.per ea,q̃ hñr,& no.per
gl.in c.nõ eſt.j.de voto.& facit ẽt, ꝙ dixi.ſ. de renũ.
in c.cũ inter.vbi aũt ex ſola cõſtitutione eccl'iæ quis
teneret̃ ad ꝯtinentiã vr̃ clarũ, ꝙ poſſet diſpẽſari. per
ea,q̃ hñr.j.de conceſ.præben.c.propoſuit. & facit,ꝙ
no.ꝑ glo.in c.de illo.xxxiij.di.Et no.ꝙ licèt † Græci
in ſacris exiſtentes poſſint vti m̃rimonio cõtracto in
minoribus,non tñ poſſunt exiſtentes in ſacris ꝯhere

a Inducit etiã de hac q̃one vidẽ per moderniſſimũ.d.Ia.de may.in l.cũctos populos.in vij.colũ. in meo laſo.iij. q. prin. C de ſum. trini.& fi. catho.

m̃rimoniũ.per ea,q̃ hñr in iuribus alleg.in prin.glo.
¶ In gl.fi.Solue,ꝙ ibi cõſuetudo erat ꝯ bonũ obediẽ
tiæ,& cõtra Apoſtolum.xxxj.q.j.ca.j.ibi reprobat̃ q̃
rõ hic ceſſat.¶ Aduerte tñ,q͂a inq̃tum gl.dicit hic,ꝙ
cõſuetudo eſt q̃ facit quẽ ineligibilẽ. Inn.ſuper ru b.
ſ.de cõſuetu.dicit,ꝙ potius ſcandalum , q̃ ꝯſuetudo
facit iſtũ eligibilẽ.& ſir̃ dicit, ꝙ in c.nos cõſuetudi-
nẽ.xij.di.fuit facta diſpẽſatio potius ꝓpter ſcandalũ,
quã ꝓpter cõſuetudinẽ.facit,ꝙ habet.ſ.de tem.ord.
c.cũ ſm.¶ Itẽ ex glo. inq̃tũ dixi in notabilibus,ꝙ ad
ponderãdũ habilitatẽ ꝑſonæ cõſiderandã eſſe cõſue
tudinẽ loci ꝑſonæ potius,q̃ cõſuetudinẽ patriæ, qua
q̃s morat̃ inducitur ad q̃õnem per do.Pet.hic: ꝙ ille
q conſtituit̃ notarius a Ducali dñio Venetorũ poſſit
etiã inſtrumenta cõficere ẽt in alia patria: ſed cõiter
10 tenetur contrariũ:q͂a † iuriſditio ẽt voluntaria cõceſ
ſa per inferiorẽ a Principe,non p̃t exercere extra ter-
ritoriũ concedentis.l.ij.ff.de offi. proconſu. & lega.
& ibi ꝑ Bar.fatet̃.tñ, ꝙ inſtrumenta cõfecta in terri-
torio Veneto ſi ꝑ talẽ notariũ faciunt fidẽ vbiq; etiã
extra territoriũ:vt etiam voluit Bar.in loco p̃alleg.&
Spe.in ti.de inſtr.edi.§.reſtat.ver. ꝙ de his. Et ad iſtũ
a tex.patebit r̃ſiſio ex.j.dicẽdis.¶ Inducit etiã ᵃ ad q̃õ-
11 nem.ſi † cõſuetudo ſit in loco, ꝙ teſtamẽtum coram
duobus teſtibus valeat,vt ẽ Venetijs:an Venetus ex
territoriũ poterit cum duobus teſtibus teſtari, & con
cludit,ꝙ nõ:q͂a dẽt inſpici locus in quo fit actus quò
ad ei⁹ ſolẽnitatẽ.l.ſi fundus.ff.de euic. & l.ij. C.quẽ
admodũ teſta.aperiant̃.dicit,ꝙ teſtamẽtũ factũ in Ve
netijs etiã habebit effectũ quò ad bona alibi ſita per
12 id,qđ ſ.in ſimili dixi.¶ † Tangit ẽt, ꝙ ſi ſtatutum di-
cat,ꝙ filiusfa.poſſit teſtari:an poterit teſtari extra ter
ritoriũ ſtatuentis.& cõcludit ꝙ non:per id, ꝙ dixi in
j.q.& plus dicit hoc caſu, ꝙ ſi faciat teſtamentũ in lo
co ſtatuentis non trahet̃ ad bona alibi ſita:q͂a tale ſta
tutũ concernit ꝑſonã quæ non poteſt habilitari,niſi
quò ad res ſubiectas ſtatuenti.nec obſt. qđ dixi.ſ.de
teſtamento facto corã duobus teſtibus: q͂a ibi agitur
de ſolennitate reſpiciente actũ fiendũ,quæ ſeruanda
eſt ſm cõſuetudinẽ loci in quo fit actus: ideo tunc ta
lis actus ſortitur effectũ vbique.Sed hic agit̃ de habi
litando ꝑſonã,quæ non põt habilitari quò ad res nõ
ſubiectas ſtatuenti.Non ob. etiã , qđ dixi de notario
a domino ducali creato: quia notarius non habet di-
ſponere circa actũ faciendũ:ſed potius adhibet̃ ad ſo
lennitatem actus vti facilius poſſit probari.¶ Itẽ non
13 ob.ꝙ † ſñia lata in vno loco non mandetur executio
ni in alio loco. de foro cõpe.c.Romana.§.cõtrahen-
tes.li.vj.& ſ.de foro compe.poſtulaſti. q͂a illa eſt fun
data ſuper iure, qđ reſpicit res vbicunq; exiſtẽtes fa
cit,qđ habet̃ in l.fi.C. de præſcri.lon.tem. Et p̃dicta
etiã tenuit Bart.in d.l.j.C. de ſum.trini.¶ Sed vr̃ ob-
ſtare fortiter iſte text. vbi agit̃ de habilitate perſonæ.
& tamen intelligitur habilitata etiam quò ad alium
locũ:niſi expreſſe conſuetudo aliud diſponat.dicit ẽt
do.Pe.ꝙ iſtud contingit,q͂a Papa approbat morẽ gre
corũ quò ad ipſum m̃rimoniũ:& cõſequenter ẽt quò
ad beneficia intelligitur approbaſſe.Et q͂a Papa vni-
uerſalẽ iuriſditionẽ habet in toto orbe.ix.q.iij.c. cũ-
cta per mundum.& c.ꝑ principales. ideo etiam quò
ad beneficia intelligitur vbiq; habilitare. tamen di-
cit ſub dubio fortè.ꝙ ſecus videtur quò ad bona tem
poralia.& ideo dicit,ꝙ ſi Græcus haberet bona tem-
poralia in Italia,& ẽt cõſanguineos,ꝙ fortè filius na
tus in ſacerdotio ex iſto Græco, ſeu m̃rimonio ꝑ eũ
contracto in minoribus nõ cẽſebitur legitimus quò
ad bona exiſtentia in Italia , cum apud Italicos nati
in ſacerdotio cẽſeantur illegitimi: vt habetur in §.fi.
in auth.

in auth.quibus mo.natu.effi.ſui.¶ Sed certè iſtud di
ctum non vr̃ verũ, quia ex quò matrimonium cenſe
tur legitimũ,& de iure eſt approbatum,ſequit̃ in cõ-
ſequentiam, ꝙ natus ex tali matrimonio erit legiti-
mus ſimpl̃r. & ideo tanquam legitimè debebit poſſe
ſuccedere in bonis vbicunq; ſitis: q̃a de iure legitimi
filij admittunt̃ ad ſucceſſionẽ parentũ.in auth.in ſuc
ceſſione.C.de ſuis, & legi.hic ergo ſurgit habilitas a
iure cõi,ſeu a iure approbato ꝑ Papam,qui habet po
teſtatẽ vbiq;, & ideo nimirũ ſi cenſet̃ eſſe habilis vbi
que.ſecus eſt, qñ perſona habilitatur ab inferiori a
14 Papa,vel Principe.per ea,quæ ſuperius dixi.¶† Tan
git etiam hic de conſuetudine quæ habet̃ in aliqui-
bus partibus, ꝙ primogenitus ſuccedit,an trahat̃ ad
forenſem exiſtentem in loco.i. nunq̃d talis cõſuetu
do trahat̃ ad bona alibi ſita,& cõcludit, ꝙ ſi conſue-
tudo,vel ſtatutũ habeat,ꝙ res morientis deueniãt in
primo gradu,ſeu in primogenitũ, tunc ſi forenſis ibi
moriatur relictis rebus aliquibus,& filijs habebit lo
cũ in talibus rebus:quia ſtatutũ dirigit̃ ad res q̃ ſunt
ſubiectæ ſtatuenti.ſecus ſi diceret,q̃d primogenitus
ſuccedat,q̃a tunc non comprehenderet̃ forenſis, q̃a
non eſt ſubiectus ſtatuenti.Concludit ẽt,ꝙ tale ſtatu
tum non trahet̃ ad bona ſita in alia ꝓuincia: q̃a non
poteſt habilitare ꝑſonam,niſi ſit ſibi ſubiecta,& quò
ad ſibi ſubiecta,vt ſuperius eſt dictũ.de materia bene
ponitur per Bar.in d.l.j.C.de ſumma trinitate.

S V M M A R I V M.

1 *Clericus coniugatus non per omnia gaudet priuilegio clericali etiam ſi deferat tonſuram.*
2 *Clericus coniugatus poteſt interdum habere beneficiũ. & numero.9.*
3 *Clericus coniugatus non debet compelli ad ferendum tonſuram, niſi teneat beneficiũ, vel ſi vult gaudere priuilegio clericali. & nume.7. & 10. & 26.*
4 *Priuilegia clericorum quæ ſunt.*
5 *Clericus coniugatus cum vnica, & virgine habet priuilegium canonis ſi quis ſuadente, & priuilegiũ fori ſcilicet, ꝙ in criminali non cõueniatur, niſi coram iudice eccleſiaſtico.*
6 *Clericus coniugatus etiam tonſuratus ſi exercet negotia ſecularia non debet gaudere priuilegio.*
8 *Clericus incedens in habitu, & tonſura, ſi immiſceat ſe negotijs ſecularibus etiam poſt trinam monitionem retinet priuilegium canonis, ſi quis ſuadente.*
11 *Clericus coniugatus quare perdat priuilegium quò ad bona, & nõ concubinarius clericus.*
12 *Conſuetudo, an poſſit eſſe ſuper non delatione clericaturę. & nu. 16.*
13 *Acta geſta inter agentem ad priuationem beneficij contra Titium ex eo, quia dicebat Titium contraxiſſe cum berta ſi ſentẽtia ſit lata pro ipſo agente, an talia acta habeant proficere ipſi berte, ſi petit ipſum in virum.*
14 *Accolitatus ordinem recipiens credens eum ſacrum, an poſſit contrahere matrimonium, ſi credat ſe teneri ad continentiam.*
15 *Credens religionem quam profitetur eſſe approbatam cum non ſit, nõ ſolemnizat votum religionis.*
17 *Clericus coniugatus qui aliquo tempore incedit in tonſura, & alio dimittit habitum, & tonſuram poſtea reaſſumit, an gaudebit priuilegio clericali pro eo tempore quo reaſſumit.*
18 *Clericus coniugatus non bigamus incedens in habitu, & tonſura, an poſſit eſſe officialis, vel vicarius Epiſcopi, vel ipſius delegatus in cauſa ſpirituali.*
19 *Matrimonium, an propter clericatum impediatur.*
20 *Clericus depoſitus ab officio non eximitur a voto continentiæ, & dẽt clericaliter viuere.*
21 *Degradatus actualiter non debet matrimoniũ contrahere, quia retinet characterem.*
22 *ordinatus in adulta ætate, an poſſit contrahere matrimonium.*
23 *Coniugatus ſi ſine licentia cõiugis ordinetur ad ſacros, an vxore mortua poterit contrahere matrimonium, & ſi contrahat, an tenebit.*
24 *Clericus, an contrahendo matrimonium perdat beneficium.*
25 *Clericus ſi contrahat matrimonium, an perdat priuilegium clericale.*

a IOannes. Clericus [a] coniugatus non beneficiatus non
compellitur portare tõſuram.h.d. Et
in prima generalis quæſtio. In ſecun-
da Papæ diffinitio. ſecunda ibi: quo-
niã.Primo facit duo: quia primo nar-
rat factum,& ſui cauſam. Secundo ex illa exprimit
duas cauſas grauis grauaminis, quarum prima ibi:
ex qua. ſecunda ibi:cum de conſuetudine. Secunda
principalis poteſt ſubdiuidi, quia primo ponit duas
cauſas diffinitionis.ſecundo diffinit.tertio diffinitiuũ
moderatur. quarto cauſam reddit.ſecunda ibi mãda
mus.tertia ibi:dummodo.quarta ibi:quia.¶ Nota.ex
tex.primo, ꝙ præcauendum eſt ne interueniat ſcan-
dalum inter virum,& vxorem.facit.j̃. de exceſ. præ-
la.in c.quã ſit graue.¶ Item not. ꝙ veriſimiliter vxor
ſcandalizatur, ſi videat vitam viri tendere ad vitam,
1 & habitum clericalem.¶† Item no.ꝙ clericus † cõiu
gatus etiam ſi ferat tonſuram nõn per omnia gaudet
priuilegio clericali,de quo dicendum, vt communi-
ter,& hodie habetur in ca.j.j̃.co.in vj.& tangit ẽt hic
2 gl.¶† Item not.clericum cõiugatum poſſe interdum
habere beneficium eccleſiaſticum,de quo infra tãge
tur.& dictum fuit.s̃.co.diuerſis fallacijs. De benefi-
cio aũt ſeculari ſicut ex feudo non videtur dubium
quin poteſt hodie habere,quia etiam laici poſſunt.s̃.
3 de præſcri.ad audientiã.¶† Item no.clericum coniu-
gatum non eſſe compellendum ad ferendum tonſu-
ram,niſi in caſu in quo teneat beneficium,vel ſi vult
gaudere priuilegio clericali quò ad ea, quæ habẽtur
in c.vno.j̃.e.in vj.facit,q̃d hr̃,vt dictum fuit.s̃.de vita
& ho.cle.c.clericus.¶ Itẽ no. ꝙ de facto negatiuo vr̃
poſſe eſſe conſuetudinem,de quo hic tangit Io. An.
¶ Item no.ꝙ opprobrium eſt clero ſi miſcẽs ſe nego-
tijs ſecularibus deferat tonſuram, vel habitum eccle
ſiaſticũ,& ſic no. ꝙ actus etiã vnius clerici tñ redun
dare poteſt in vituperiũ totius cleri. Sil̃r ẽt ſi aliquid
patit̃ clericus,vr̃ pati totus clerus, ꝙ habet̃.s̃. de re-
nũ.in c.ꝑ ſupplicationẽ.& xciij.diſt.ĩ c.diaconi.¶ In
gl.j.ibi.& C.de Epi.& cle.l.ij.Aduerte, quia glo.hic
vr̃ velle,ꝙ clericus coniugatus portans tonſuram ne
dũ retineat priuilegiũ canonis,ſi quis ſuadẽte. ſed ẽt
priuilegium de quo loquit̃.l.ij.C.de Epi.& cle. Sed
certè quò ad hoc ſm priuilegiũ gl.infra in ver. q̃d er
4 go dicit ꝯtrariũ,& melius,vt infra patebit.¶ † In ea.
gl.in fi.ſunt enim multa priuilegia clericorũ.nã ꝑci-
pue ſunt tria,vnum videlicet canonis ſi q̃s ſuadẽte.
quia percutiẽs clericũ ipſo iure eſt excõicatus, & nõ
poteſt regulariter abſolui,niſi a Papa. Aliud priuile-
gium eſt fori,videlicet,ꝙ nõ poteſt cõueniri,niſi co-
ram iudice eccleſiaſtico,& non coram laico.s̃.de fo-
ro compe.ſi diligenti.Aliud eſt, q̃d non debeat vexa
ri in aliq̃bus exactionibus in ꝑſona,vel rebus, & ſic
vt preſtet operas,vel ſoluat aliquas collectas,de quo
in l.ij.C.de Epi.& cle.& s̃.de vita,& hone.cle.c.vlt.
Et aduerte,q̃a vult gl.in effectu,q̃d clericus coniuga
tus tonſuratus,ſeu incedens in habitu, & tonſura. ſi
habet ſpem redeundi ad clericatum, vt quia contra-
xit cũ vnica, & virgine, & ſic non incurrit bigamiã,
talis retinet priuilegiũ canonis ſi quis ſuadente. ſed
non retinet tertium priuilegium.¶ An autẽ retineat
ſecundum gl.non clare decidit,ſed fortè voluit, q̃d
non perdat,ſed retineat, ex quò ſolum dixit de ter-
tio,q̃d illud perdit.Et iſtud eſt hodie approbatum,ſi
conueniatur ex crimine ciuiliter,vel criminaliter,ſe
cus ſi pro mera ciuili cauſa conueniatur: q̃a ſolum
quò ad duo coniugatus clericus habens vnicam, &
virginem retinet priuilegium clericale.ſ. quo ad pri-
uilegium

a Clericus. Idem ſummat hic n. Ab. nec verbo, nec ſenſu demans a do. Io.

uilegium canonis,ſi quis ſuadente. & quò ad priuile-
giũ fori ſi cõueniat̃ ex crimine ciuiliter,vel crialiter-
ſed quò ad alia cẽſetur tanꝗ laicus, vt eſt expreſſum
in c.vnico.de clericis coniugatis.in vj. & hoc proce
dit,qñ incedit in habitu,& tonſura copulatiuè , & iõ
ſi incederet ſine habitu,vel tõſura,vel in habitu, ſed
non in tonſura,vel eꝯ, non gauderet aliquo priuile-
gio,q̃a copulatiuè vt dixi req̃rit̃ , ꝙ incedat in habi-
tu,& tonſura,vt d.c.iſto.Et ad veritatẽ copulatiuè re
quirit̃ vtriuſq; cõcurſus.l.ſi hęredi plures.ff.de con-
di.inſti.& l.ſi is qui ducenta.§.vtrum.ff.de reb.du.&
hoc etiã expreſſe tenuit.d.Flo.in repetitione.c.perpẽ
dimus.d̃ ſen.exc.in vltima opinione ad ſi.antepe.qõ
nis.¶ Sed iuxta p̃dicta poteſt eſſe dubiũ,quid ſi cle-
ricus ꝯiugatus incedit in habitu,& tõſura,ſed immi-
ſceat ſe negotijs ſecularibus, & tũc gaudebit priuile
gijs de q̃bus.ſ̃ . Si eñ non exercet negotia ſecularia
clarũ eſt,ꝙ ſic p dictum.c.vnicũ.Sed vbi exercet põt
eſſe dubiũ:q̃a vr̃,ꝙ ẽt tunc retineat p dictũ.c.vnicũ,
inquantũ ſimpliciter dr̃ , ꝙ clericus cõiugatus ince-
dẽs in habitu, & tonſura habet priuilegia,de quibus
ibi : & ſic cũ indiſtinctè loquat̃,ita indiſtinctè debet
intelligi,arg.q̃a circa.de priuile.& l.de p̃uio.ff.de pu
blicanis.¶ In ꝯtrariũ facit gl.iſta,nã dicit, ꝙ clericus
cõiugatus ẽt tonſuratus ſi exercet negotia ſecularia
non põt gaudere priuilegio.¶ Poſſes tñ dicere, ꝙ gl.
vr̃ ſe reſtrinxiſſe ad tertiũ priuilegiũ,dũ dicit,de quo
loquit̃ iſta decretalis attentis his, quæ ſuperius dixe-
rat in ver.q̃d ergo . tñ ꝓ iſta p̃te,ꝙ tunc non habeat
iſta priuilegia bene facit iſte tex.ꝙ qñ clericus immi
ſcet ſe negotijs ſecularibus cũ tõſura , ꝙ iſtud tendit
in obbrobriũ cleri,& ſic vr̃,ꝙ non eſt decens ne con
ueniens,ꝙ tunc hẽat priuilegiũ.ar.xj.q.iij.priuilegij.
Nã nõ eſt decens, ꝙ quis vtat̃ priuilegio legis ſi de-
linq̃t in illa.ĩ.de vſur.q̃a fruſtra.& ff.de mino.l.auxi
lium.§.in delictis. non reperio tact.:in iſtã q̃ſtionẽ p
doc.Tamen iſta pars videret̃ de iure verior attenta ra
tione iſtius tex.circa fin.q̃d tene mẽti ꝓ limitatione
dicti.c.vnici.licèt doc.non tangũt, & ꝓpter hoc non
videt̃ ſine dubitatione.¶ Itẽ aduerte,q̃a ſi quærit̃,qñ
p̃dit priuilegiũ clericale potes cõcludere,ꝙ aut facit
factũ cõtrariũ oĩno ipſi clericatui , vt q̃a eſt clericus
in minoribus q̃ cõtrahit cũ vidua , & tunc clarũ eſt,
ꝙ p̃dit.de bigamis.c.j.lib.vj.¶ Itẽ ſi faciat aliud mr̃i-
moniũ,vel ꝯctũ,vt q̃a cõmittat homicidiũ, vel aliud
delictũ,ex quò incurrat irregularitatẽ ipſe clericus in
minoribus.facit,q̃d hr̃ in c.j.ĩ.de apoſt.¶ Interdũ nõ
facit actũ oĩno contrariũ,& tũc,aut eſt clericus cõiu
gat᷑, aut nõ cõiugat᷑ ſi eſt clericus cõiugatus cũ vni
ca,& virgine,& tunc ſi nõ defert habitũ, & tonſurã,
vel ſolũ vnũ ex illis,& tũc p̃dit oẽ priuilegium , quã
diu ſic incedit.d.c.vnico a contrario ſenſu.ĩ.co.in vj.
¶ Si aũt incedit in habitu, & tonſura,& tunc ſi non
immiſcet ſe negotijs ſecularibus gaudet priuilegio
clericali quò ad duo , de q̃bus.ſ̃.dixi, & de q̃bus in
d.c.unico.& non quò ad aliud. ſi autẽ ſe ĩmiſceat ne
gotijs ſecularibus , tũc ſi exerceret artẽ buffonis , uel
hyſtrionis non gauderet ſi p annum exercuiſſet, uel
ſi añ monitus ter nõ deſtitiſſet.in c.unico.de uita,&
& ho.cle.in vj. Si uero exerceret exercitium taberna
rij,uel macellatoris , tunc ſi ter monitus non deſiſtit
p̃dit oẽ priuilegium ſaltẽ q̃diu nõ deſiſtit in cle.j.de
vita,& hone.cle.Et per hoc idẽ , & potius vr̃ dicẽdũ
ſi alijs negotijs ſecularibus ſe immiſceat gaudeat pri
uilegio,niſi ter monitus non deſiſtat p ea, quæ habẽ
tur in d.cle.j.ar.c.trãſlato.de ꝯſti.cũ ſimilibus . & ſic
q̃d dixi.ſ̃.ſi clericũ coniugatum incedẽtem in habi-
tu,& tonſura immiſcentẽ ſe negotijs ſecularibus nõ
debere gaudere aliquo priuilegio dẽt intelligi, ꝙ ter
monitus nõ deſiſteret,aliàs videt̃ , ꝙ interim habeat
priuilegia de quibus in d.c.vnico.¶ Et ſm̃ p̃dicta de
bet ẽt intelligi , & limitari actio hic poſita circa finẽ
tex.¶ Si aũt q̃rit̃ de clerico non coniugato.& tũc cõ
ſidera,ꝙ aut defert habitũ , & tonſurã,& non ſe im-
miſcet ſecularibus negotijs. & clarum eſt , ꝙ habeat
priuilegia ꝯceſſa clericis.aut incedit in habitu, & tõ
ſura:ſed immiſcet ſe negocijs ſecularibus , & tunc ſi
exercet artẽ buffonis, vel hyſtrionis,recurre ad.ca.j.
de vita & hone.cle.ĩ vj. Si autẽ tabernarij,vel macel-
latoris,recurre ad cle.j.de vita,& hone.cle.Si aliã ne
gotiationem,recurre ad c.vlti.ſ̃.de vita, & hone.cle.
quia ante monitionem retinet priuilegia clericalia ,
ſed poſt trinã monitionem , licèt retineat priuilegiũ
canonis ſi quis ſuadente.nõ retinet ſaltẽ tertiũ priui
legiũ,vt patet ex d.c.vltimo. retinet tñ priuilegiũ ca
nonis,ex quò incedit in habitu clericali,& tonſura,
vt ibi dictũ fuit.Interdũ aũt incedit ſine habitu, & tõ
ſura, & tunc,aut ĩmiſcet ſe negotijs ſecularibus, aut
delictis,& enormitatibus, aut neutri p̃dictorũ ſe im-
miſcet,ſed ſolũ incedit ſine habitu, & tõſura.primo
caſu,qñ incedit ſine habitu,& tõſura,& immiſcet ſe
negotijs ſecularibus ante monitionẽ, retinet omnia
priuilegia ſaluo.cañ.c.j.de vita,& ho.cler. in vj.Sed
poſt monitionẽ trinã ſi non deſiſtat perdit oẽ priuile
gium.ĩ.de ſen.exc.c.ꝯtingit.el ij.Sc̃do caſu,qñ ĩmi-
ſcet ſe delictis,& enormitatibus tunc , ex quò eſt ſi-
ne habitu, & tonſura ſi in illis perſeuerat , & in illis
dep̃henditur non vr̃ habere priuilegiũ.ĩ. de ſen.exc.
c.perpẽdimus.Si aũt in illis non p̃ſeuerat,vr̃, ꝙ reti-
neat oĩa priuilegia vſq; ad trinã monitionẽ.facit,q̃d
ht̃.ĩ.d̃ ſen.exc.in p̃ſentia.& c.ti.ſi iudex laicus.li.vj.
An aũt retineat poſt monitionẽ dicendũ , vt in caſu
ſequẽti,qñ ſolũ incedit ſine habitu,& tõſura hoc ca-
ſu clarũ eſt,ꝙ retinet priuilegia añ monitionem.Sed
dubiũ poteſt eſſe, an retineat illa poſt trinã monitio
nẽ,ſi nõ reaſſumat habitũ,& tõſurã. Et dubiũ facit ,
q̃d habet̃ in c.cõtingit.el ij.d̃ ſen.exc. vbi vr̃ lr̃a vel-
le,ꝙ tunc demũ,qñ nihil oĩno oſtendit de clerico tã
reſpectu habitus,& tonſuræ,q̃ etiam negotiorũ ſecu
lariũ,q̃bus ſe ĩmiſcet,& ſic videret̃,ꝙ ex quò nõ im-
miſcet ſe negotijs ſecularibus, licèt nõ incedat in ha
bitu , & tonſura,non dẽat p̃dere priuilegiũ clericale
etiã poſt trinã monitionẽ. Sed ꝯriũ vr̃ dicendũ,ꝙ ſa-
tis dicit̃,vt laicus incedere,& nihil oſtendere de cle-
rico,ex quò nõ portat tonſurã, nec habitũ clericalẽ .
nam tunc ſatis põt dici,ꝙ tunc nihil de clerico oſtẽ-
dit,ex quò nõ eſt in habitu,& tonſura clericali,& iõ
vr̃, ꝙ ſi poſt trinã monitionẽ non reaſſumat p̃dat pri
uilegiũ clericale,ſaltẽ q̃diu non reaſſumat per id, ꝙ
habet̃ in d.c.contingit.el ij.in ratione ſui quę ſatis ẽt
vr̃ in hoc locũ hẽre,& iſtud ẽt vr̃ tenere do.Flo.in lo-
co p̃allegato. vbi vr̃ concludere ſimpliciter,ꝙ vbi nõ
defert habitũ,& tonſurã ſi poſt trinã monitionẽ non
reaſſumat perdat priuilegiũ clericale etiã quò ad ca-
nonẽ,ſi quis ſuadente . Sed hic poteſt eſſe dubiũ q̃d
ſi incedit in habitu,& non tonſura,vel ecõuerſo. An
tunc perdat priuilegium ſaltẽ poſt trinã monitionẽ.
d.Flo.tangit in loco præallegato.Et primo vr̃ dicere,
ꝙ ſi incedit ſine habitu clericali,tunc licèt incedat in
tonſura , q̃d idem ſit dicendũ ac ſi incederet ſine ha-
bitu,& tonſura p id,q̃d habet̃ in c.in pręſentia,& in
c.cum non ab hoĩe.§.ſi.de ſen.exc.vbi dicta iura vĩr
ponderare delationẽ habitus clericalis nõ dẽre omit
ti, tamen finaliter uĩ reſidere,q̃d in clerico coniuga
to non ſufficeret alterum prædictorum , ut gaudeat
priuilegio clericali,ſed requirit̃ utrumque,ut priui-
legio

legio, gaudeat de quo hr̃ in d.c. vnico.ĩ.e.ĩ vj.Sed in
alio clerico non coniugato vr̃ tenere,qđ ſufficiat al-
terũ ꝑdictorum,videlicet,ꝙ incedat in habitu cleri-
cali,vel quod incedat in tonſura, vt retineat priuile-
gia clericalia etiã poſt trinam monitionem per id,ꝙ
hr̃ in d.c.cõtingit.A contrario ſenſu , qa demũ poſt
trinã monitionem vr̃ perdere priuilegium clericale,
qñ nihil oĩno oſtendit de clerico:& ſic a ꝯtrario vr̃ ſe
cus ſi aliquid oſtẽdit de clerico . ar.ſ̃.de his q̃ fiunt a
ꝑlato. cũ Apoſtolica. & ff.de officio eius.l.j.§. huius
rei.vr̃ tamen, ꝙ ꝓpter contumaciã in non obediẽdo
ſuperiori,qñ non reaſſumit habitũ, vel nõ reaſſumit
tõſurã poſſit mulctari, & etiam exigente contumacia
excõicari per id,qđ habetur.ſ̃.vt lite non conteſta.c.
qm̃.§.fi.& in c. tuæ. & hoc in clerico qui eſſet in ſa-
cris.Sed ſi eſſet in minoribus:quia ille põt retrocede
re ab habitu clericali. ſi non haberet beneficiũ nõ vr̃
poſſe mulctari.facit,qđ no.Inn.ſ̃.de vita. & ho.cle.
c.fi.& in c.j.ĩ.de apoſtatis.de materia ẽt dixi in d.c.
fi.per do.Flo.in d.c.perpendimus.in vltima oppoſi-
7 tione.¶†Et aduerte inq̃tum dixi clericũ in minori-
bus non eſſe cogendũ ad deferendũ habitũ , & ton-
ſurã ſi non habet bñficiũ.Nam illud vr̃ verũ,qñ non
defert habitum,& tonſurã. & idẽ vr̃ dicendum ſi nõ
defert tonſurã,ſed habitũ clericalem, cũ habitus cle
ricalis etiã cõuenire poſſit laicis, vt voluit gl.in cle.j.
ad fi.de elec.Sed ſi econtra defert clericalem tonſu-
rã,ſed non habitum clericalem tunc vr̃,qđ poſſit co-
gi,vel qđ dimittat tonſurã,vel habitũ reaccipiat cle-
ricalem,cũ ipſa tõſura ne aliàs in approbriũ cleri vi-
deaẽ portare tonſurã non deferendo habitũ clerica-
8 lem.ar.huius tex.in fi.¶† Item aduerte inquartũ di
xi,qđ clericus incedens in habitu, & tonſura ſi ĩmi-
ſceat ſe negotijs ſecularibus ẽt poſt trinã monitionẽ
retineat priuilegiũ canonis ſi quis ſuadente,licèt nõ
retineat priuilegiũ quò ad bona.hoc vr̃ probari in c.
fi.de vita.& hone.cle. cũ his quæ ibi dixi , & clarius
per cle.j.de vita,& ho.cle.vbi expreſſe dicir̃, ꝙ ſi cle
rici poſt trinã monitionẽ non deſiſtãt a negotijs de q̃
bus ibi ſi ſunt coniugati oĩno ꝑdunt priuilegiũ cleri-
cale hoc eſt tam in ꝑſona q̃ in rebus, & ſiue incedat
in habitu,& tonſura,ſiue nõ, & illud importat dictio
oĩno.¶ Alij vero clerici perdũt ſolũ priuilegium quò
ad bona, & hoc ſi incedunt in habitu, & tonſura , vt
ſatis innuitur per id,ꝙ ibi ſubijcitur . nam ibi ſubdir̃,
& ſi omnino incedant , vt laici,& ſine habitu,& ton-
ſura ꝑdũt ẽt priuilegiũ quò ad ꝑſonã, ne dũ quò ad
bona,vt ibi clare patet ex tex.illo.¶ Vlterius aduer-
te,qa Io.An.cõmentauit iſtã decretalẽ, & formauit
9 quatuor oppo.demum mouet queſtiones.¶† In pri-
ma oppoſitione tractat, an clericus coniugatus ſit ca
a pax bñficij , [a] & recitat opiniones, & vltimate ponit
illã Egidij,qui tenuit,ꝙ non eſt capax,niſi ex diſpen-
ſatione Papali,& iſtã opinionẽ tenet hic do.Flor.di-
cens,qđ iſta eſt opinio ꝯmunior,qđ non poſſit habe-
re beneficiũ ſine licentia Papæ,pro quo allegat: quia
clericus ꝯiugatus ſolũ gaudeat priuilegio clericali in
duobus de q̃bus dixi,& de q̃bus hr̃ in c. vnico.ĩ.co.
in vj.In alijs vero cẽſer̃, vt laicus,vt ibi patet. Laicus
aũt non eſt capax bñficij.vt ĩ.de inſtitu.c.ij.& ſic vr̃,
qđ clericum ꝯiugatũ hr̃e bñficium ſit contra cano-
nes.& per hoc vĩ,qđ ſolus Papa poſſit diſpẽſare.arg.
eorũ quę hñr in c.dilectus. & ſ̃.de tem.or.nec obſt.
ſm eum, qđ habeẽ.xxxij.diſt.c. ſi qui.& xij.q.j.c.qa
tua.qa ſidet,qđ ibi non habebat bñficium in titulũ
ſcđm ſtipendiũ,qđ habere pñt ſine aliqua diſpenſa-
tione.facit,ꝙ notatur.ſ̃.de vita & ho.cle.in c.qm̃. in
gl.ij.d.Ant.hic,& ſ̃.c.diuerſis fallacijs.& ẽt d.Pe.nõ
vr̃ tenere hanc opinionẽ.Vnde dicunt, ꝙ clericus co
niugatus nõ põt habere dignitatem,vel bñficiũ cura
tum,niſi ex diſpenſatione Papali. bñficium autẽ ſim
plex de iure cõmuni habere nõ põt,ſed ex diſpenſa-
tione ſic,& dicũt Epm̃ poſſe diſpenſare per ea,q̃ ha-
benẽ in d.c.ſi qui vero.& in d.c.qa tua.& hoc etiam
tenet hic Abbas.& Spec.in tit. de legato.§. nunc de
Epõrũ.ver.xxv. Nam etiã interdũ diſpenſat in reten
tione bñficij cũ homicida.ĩ. de clerico pugnã.in du-
ello.c.henricus.& cũ depoſito,& ẽt interdũ cũ depo
ſito ab officio.l.di.c.ſuadeat.& xxviij.diſt.ꝑsbyterũ.
ideo aũt potius in ſimplici diſpenſat q̃ in dignitate ,
vel curato:qa minus eſt ſcãdalũ in ipſo ſimplici poſ-
ſet dici,ꝙ ſi ſcandalũ ĩmineret non poſſet Eps diſpẽ
ſare ẽt in ſimplici.ar. eorũ quæ hñr.ĩ. de præbẽ.c. cũ
teneamur. aliàs poſſit tolerari opinio Abbatis,& ſe-
quaciũ:licèt volendo tenere opinionẽ do.Flo. poſſet
rñderi ad c.ſi qui vero. & c.qa.quod ibi de mandato
fuerunt tolerati,vt vr̃ patere ex dictis.c. vel poſſet ẽt
dici,vt ibi,ꝙ in ſtpẽdiũ ſolũ fuit id ꝑmiſſum prout ip-
ſe dicit, & tutius eſſet practicare hanc opin. quia vel
ſiñr ſcandalum oriretur ſi pet Epm̃ diſpenſaret cõ co-
niugato in beneficio quò ad ti.ipſius beneficij. Si aũt
vellet in ſtipendium tantum concedere nõ in tit. tũc
ſcđm omnes poteſt illud fieri etiam ex ſola collatio-
ne Epi ſine aliqua diſpẽſatione , dũmodo fiat ꝓpter
vtilitatem eccleſiæ,puta ꝓpter ſeruitia quæ eccleſiæ
facit.pro hoc facit etiã de cõſti.cũ.M.ferrarien.vbi di
cir̃ , ꝙ laicus poteſt eſſe ꝑbendatus in eccł̃ia propter
10 ſeruitia quæ ꝑſtat ecclię,licèt nõ ſit canonicus.¶†In
ſcđa oppoſi.tangit, an clericus ꝯiugatus cogaẽ defer
b re tonſuram [b] & concludit,ꝙ non per iſtũ tex.nec ob.
qđ habeẽ.xxj.q.iij.in c.eos. quia ibi loquir̃ de clerico
non coniugato ꝯſtituto in ſacris . patet,qa loquir̃ de
taxatis in clero,& ſic obligatis, & aſtrictis ad ordinẽ
clericalem.facit,ꝙ no.Io.An.in gl.in c.tua.ſ̃. de apo
11 ſtatis.¶† In tertia aũt oppoſitione tractat quare cleri
c cus cõiugatus perdit priuilegiũ [c] clericale quò ad bo-
na,& tñ non ſic clericus ꝯcubinarius,vt patet ex his,
quæ habentur.ſ̃.ti.j.c.clericos.& c.ſequẽti. cuius tñ
contrarium videreẽ cum plus non dẽat habere luxu-
ria,q̃ caſtitatis.in auth.de reſti.& ea, quæ parit circa
fi.coll.iiij.reſpondet , ꝙ ratio diuerſitatis eſt , quia ex
ꝯiugio ipſo facto renuntiauit beneficio clericali quò
ad bona.ſ̃.co.diuerſis fallacijs . tanq̃ per actũ cõtra-
riũ ipſi clericatui quæ ratio ceſſat in coitu cõcubina-
rio,qa ibi non eſt vinculum aliquod cum concubina
qđ eſt enim vxore:& ideo nõ ſic opponitur ordini cle
ricali.quia ibi non eſt aliquod vinculum indiſſolubi
le,& de facili tale vitium poteſt purgari.Secus in ma-
trimonio,qđ nõ põt diſſolui,niſi per mortẽ. de trãſla
12 tione prælatorum.c.ij.¶† In quarta oppoſi.ẽt tractat
d an poſſet eſſe conſuetudo denegatiua.[d] nã vr̃ ꝑ iſtum
tex.velle,qđ poſſet eſſe conſuetudo ſuper non dela-
tione clericature.In cõtrariũ facit,ꝙ hr̃.ĩ. de ſpõ.im-
pu.c.ad diſſoluendum.& ſ̃.de clee.bonæ.el j.vbi vo-
lẽtiũ nullæ ſunt cauſæ.Et finaliter cõcludit, qđ actus
denegatiuus poſſit tranſire in præſcriptionem,& cõ-
ſuetudinẽ:& ꝑ id,qđ hr̃ de præſcriptio. attendentes.
& in c.ſequenti.& etiã in c.de quãta.& de electione.
cũ inter vniuerſas.& de præbẽ.cũ in eccleſijs.li.vj.Et
de cõſuetudine in eodẽ li.Et hoc ideo, qa nulla quaſi
inuenir̃ negatiua , q̃ nõ habeat implicitam aliq̃ affir-
matiuã ſaltẽ intellectualiter,facit, qđ hr̃ de renũ.ſu ꝑ
hoc.& ff.de ꝓba.l.ij.& cõcludit etiã, qđ eſt dare con
ſuetudinẽ contrariã iuri.¶ Itẽ diſſuetudinẽ , & tertio
non vſum.& dicit , qđ ſi non vſus habet implicitum
actũ contrarium diſpoſitioni iuris in ſubſtantia , vel
in forma

a Capax beneficij. hãc q̃õnem tractat hic do. Abb. in ij. co. ver. iij. arti.

b Deferre tonſurã. vi de hic. do. Abb. in ij. colũ. ver.& ex his inſer-tur.

c Perdit priuilegiũ. Adde do. Ab. hic in j.co. ver.in gl. prima.

d Conſuetudo denegatiua. Ad de.d. Abb. hic in uj. co. ver.vlt. oppo.

in forma tunc tollitur diſpoſitio iuris ꝑ talē nō vſum ſi deueniat ad tempus, ꝙ pſcripta ſit conſuetudo, & ſit rōnalis iuxta id, ꝙ hr̄ in ca.ſi.ſ.de conſuetu. Secus vbi nō vſus non habet implicitū actū ꝯrium. vnde dicit, ꝙ lex iubeat diuidi hæreditatē inter filios, æqualiter tamen conſuetudo poſſet induci, qđ nō diuidatur, ſed det̄ primogenito, & ſi ꝯſuetudo id ſeruat, poteſt dici, qđ eſt ꝯſuetudo negatiua, videlicet, qđ non diuidat̄ hæreditas inter filios, hēt tñ implicitū actū affirmatiuū. ſed qñ detur primogenito ſimiliter pōt poni exemplū in eo, ꝙ hr̄ in l.omnis.C.de ferijs. vbi lex iubet ceſſari a litibus tp̄e quo fuerūt vrbes regię, ꝯſuetudo aūt ꝑmittit ꝯriū, qđ non ceſſetur. Similiter lex ꝓhibet de cauſis matrimonialibus cognoſci tp̄e quadrageſimali.xv.q.4.placita, & tñ ꝯſuetudo ꝑmittit, ſimiliter lex ꝑmittit hñti liberum ſolū ædificare vſq; ad celū ꝓut de iure in dubio eſt. lege altius. C. de ſeruituti. Et tñ interdū conſuetudo ꝓhibet, & dat certā formā ędificādi.l.j.C.de ædifi.priua. Et in pdictis caſibus patet ꝯſuetudinē eſſe denegatiuam, hēt tñ implicitā affirmatiuā, & qñ cōſuetudo ꝯriatur diſpoſitioni iuris in ſubſtantia poteſt dici cōtraria conſuetudo iuris. vbi aūt cōtrariatur in forma poteſt dici ꝯſuetudo. Exēplū certa fuit ſtatuta formata ꝑ ius ciuile in alienatione rei eccleſiæ quā ꝯſuetudo nō ꝑ oīa ſeruauit, vt notatur in c.j.de reb.ecc.non.alie.in vj. & qa non vſus in caſibus prædictis hēt in ſe implicitū contrariū vſus tollit legē, ſeu ius. ſecus ſi non implicitū ꝯtrariū vſum, vt ſi fortè domus minaret̄ ruinam, & non eſt pſtita cautio dāni infecti, qa nō fuit petita, licèt ꝑ cētum annos, & vltra hoc eueniſſet nō per hoc eſſet ſublata lex q̄ dicit debere caueri de dāno infecto ſi petat̄. pōt ēt poni exemplū per l. rē non nouā.§.patroni.C.de iudi. vbi dr̄, qđ aduocati debēt iurare de calūniæ. Nam ſi nō iurāt, qa non fuit hoc petitū etiā ꝑ centum annos nō tolleret̄ lex illa, & ſic in ſilibus, & ꝑ Io.An.in c.ſi.ſ.de cōſuetu. & ꝑ c.ij.ſ. quę ſit lon.cōſue. & ꝑ Hoſt.de cōſuetudine. in ſumma.§.ſi.ver.ſed nūquid. & ēt ꝑ legiſtas.l.de qbus.ff. de leg. ¶ Circa qōnes eſt aduertēdū. nā in prima tra-
13 ctat †, an acta geſta inter agentem ad priuationē bñficij ꝯtra Titiū ex eo, qa dicebat Titiū cōtraxiſſe cū Berta matrimoniū, ſi ſnīa ſit lata pro ipſo agēte ſi talia acta in ſnīa habeāt ꝓficere ipſi bertę ſi velit Titiū petere in virū, & cōcludit, qđ non ꝑt illam vulgatā q̄ hēt, qđ res inter alios acta non hēat alteri prodeſſe, vel nocere, vt hr̄ in c.dilecto. de pben.cōtra, & ſ.de re iudi.c.q̄uis. & idē dicit, ſi ecōtra Titius ꝑ illa acta velit ꝓbare Bertā ſuā eſſe vxorē. ¶ Quid aūt ſi petit Berta in vxorē, & ſuccumbat, an eo ipſo ſit priuatus, vel priuandus bñficio, ſi qđ hēat. Concludit, qđ non ex quò ſuccūbit per ea, q̄ hñr in c.mulieri.ſ.de iureiur. Nā licitū eſt venire contra confeſſionem ſuā, qñ
14 eſt reprobata per ſnīam, vt ibi patet. ¶ † In ſcđa q̄ſtione tangit, qđ ſi aliquis accepit accolitatus ordinē credens, qđ ſit ſacer ordo tñ non ſcit, an poſſit contrahere mrīmoniū, ſi credit ſe teneri per iura ad continentiā, & cōcludit, qđ non debeat cōtrahere, ex quò vr̄ tacitè voluiſſe cōtinētiā, tñ ſi cōtrahat valebit cōtractus, qa licèt in aīo habuerit ſolennizare votum, nō tñ ſolennizauit, ex quò in rei veritate deficit ſacer ordo cū ſolū ſolēnizetur per ſuſceptionē ſacri ordinis de voto ca.j.in vj. Et in hoc dēt attendi potius veritas
15 q̄ opinio.viij.diſt.varietatę. ¶ † Idē vr̄ dicendū ſi aliquis ꝓfitetur religionem q̄ crederet eſſe approbatā, & nō eſſet, quia per hoc non ſolennizaret votū religionis per ea, quæ hñr in d.c. vnico a cōtrario ſenſu. Si aūt quis reciperet ſacrū ordinē, licèt non per hoc crederet ſe teneri ad cōtinentiam, tñ tenebitur cū ſapientia ſit ignorantia, vt notatū fuit.ſ.in ca.pcedenti. ¶ In gl.ſ.eo.dictum. ¶ In tertia quæſtione tangit, an
16 † ſi cōſuetudo loci haberet, qđ cōiugati ēt non beneficiati portent tonſurā, & tunc cōpelli poterūt deferre, & finaliter cōcludit, qđ ſic per iſtū text.a cōtrario ſenſu, & qđ cōſuetudo pōt dare iuriſdictionē eccleſiæ ſuper laicis. de foro cōpe.ſi clericus. & quia conſuetudo pōt reſtringere formam habitus clericalis, licèt nō pōt ex toto relaxare formā, & qualitatem habitus. facit, qđ notat̄ per Io.And.de conſan. & affi.c. qđ ſuper his.in gl. nec vr̄ irrationabilis talis cōſuetudo cū videat̄ fundata ſuꝑ charactere ordinis impreſſi. facit, qđ hr̄, & dictū fuit ſuper rubrica. & qđ no.ſ.de
17 ſacris non iterādis.ſuꝑ rubrica, & in c.j. ¶ † In quarta.q.tangit quid de clerico coniugato, qui aliquo tēpore incedit in tonſura, & aliquo tp̄e dimittit habitū, & tonſurā poſtea reaſſumit, an gaudebit priuilegio clericali ꝓ eo tēpore quo reaſſumit quò ad illa duo de quibus in d.c.vnico.de clericis cōiuga.in vj. nam videret̄, qđ nō: qa eligēdo vnā viā videt̄ in alia ſibi præiudicare, potiſſimè cū videant̄ præiudiciales, & contrarię. de poſtu.pręla.c.j.in vj. & de ele. vt quis duas.eo.li. Itē, qa vr̄ priuari facto ſuo per nō delationē, & ſic non vr̄ poſtea ſe poſſe habilitare. facit de in repa.per tuas. In cōtrariū facit, ꝙ hr̄ in ſiñ.ſ.de vita & ho.cle.c.ſi. & in argm̄. & ij.q.vj.ſi quis libellos. & qa non vr̄ abſurdū, ꝙ ſuo facto recuperet, ex quò ſuo facto pdidit per id, qđ habet̄.ſ.de reg.iu.c.j.de electio c.j.quia ſæpe.li.vj. Et pro hac pte dicit Io.And.ſe vidiſſe diffinitū Padue: tñ, qđ doctoribus cōiter hoc nō placuit, pro iſta tñ bene facit, qđ hr̄ in d.c.ſi.de vita, & ho.cle. & ibi notat̄ ꝑ Inn. & ꝑ Archi. & Io.mo.c.j. ſ.eo.in vj. Et vr̄ eſſe caſus ſm̄ vnū intellectū in cle. j. de vita.& ho.cle. ꝓut illa verba q̄diu pręmiſſis, &c. referunt̄ ad ſuperiora, & ſic etiā ad clericos cōiugatos. finaliter Io.An.dicit, qđ ſatis vr̄ ęquum dicere, ꝙ nō perdat priuilegiū ex dimiſſione habitus, & tonſuræ, niſi perſeueret. allegat, ꝙ habetur de vita, & ho.cler. c.clericus. ¶ An tñ requirat̄ perſeuerantia anni, an vero ſufficiat vnus mēſis, vel duo, dicit qđ pōt eſſe dubiū, & per hoc dicit neceſſariā eſſe deliberationē, & ſic clare non decidit: nec ſimiliter dñs Pe. hic dicit attendēdū eſſe formā ammonitionis. qa ſi monitus eſt cum comminatione, qđ ſi non reaſſumit habitum, & tonſurā ipſo iure pdat priuilegia, qđ tunc illa pdit irrecuperabiliter, ſi non reaſſumit intra tp̄s monitionis. Secus ſi nō eſt monitus ſine dicta cōminatione, qa tunc non erit priuatus priuilegio. mouet̄, qa cōiter iura non vñr priuare habitu priuilegij, ſed exercitio. nam dicit, qđ non iuuet̄ ab eccleſia, uel qđ non gaudeat priuilegio, quæ uerba reſpiciunt exercitiū, & ſic debent priuare demū ad metas facti cōtinuati: allegat, qđ hr̄ de conſti.c.ex literis. de ęta. & quali.c. cū bonę. & ſ.e.ſi qui. ¶ Ad contraria rñde, qđ loquūtur, qñ habitus electionis eſt momentaneus, & cadit circa actū momentaneū, & non ſucceſſiuū. Florē. hic ſimpliciter tenet, ꝙ eo ipſo, quod reperitur in habitu & tōſura, ꝙ gaudet priuilegio clericali, de quo in d. c.unico. qa hoc ſolū uidetur requirere dictū.c. unicū. & ꝓ hoc ēt dici: eſſe caſum in cle.j.de uita, & ho.cleri. referēdo illa uerba q̄diu in præmiſſis inſtitutis &c. non ſolum ad clericos non cōiugatos, ſed etiā ad coniugatos: & ſic dicit, qđ in dubio debet referri: tum qa unica eſt oratio ſub uno cōſtructo eiuſdem uerbi, & ſic æqualiter debet determinare. facit etiā, licèt non allegat.ff.de uulga.& pup.in l.iam hoc iure. cū ibi notatis. tum etiam, quia clauſula in fine poſita in

dubio

dubio dēt referri ad oīa.l.talis ſcriptura. ad fin.ff. de
leg.j.& ī.de appella.c.ij.reqris.tū ēt, qa qñ ſunt plu
res oróes, & vna illarū eſt cōpleta,& alia defectiua
ſuppleē p completā cum ſuis qualitatibus.l.j.in prin
cipio.cū ibi notatis per Bart.ff. de publicanis.& ēt p
id,qđ hr.in d.c.vnico.vbi dicit,ꝙ cōiugati vnicis ,&
virginibus retinēt priuilegiū clericale: quò ad duo ꝑ-
miſſa, ſi tonſurā,& veſtes deferāt clericales,nec adiū
git,& nunq̄ dimittat : & ideo vr̄,ꝙ dūmō reperiaē in
habitu,& tōſura dr̄ ſatisfactū illi.c.Potes dicere , qđ
aut q̄riē in clerico non cōiugato, an reaſſumendo ha
bitū,& tonſurā reaſſumat priuilegiū.aut q̄riē de cle-
rico non cōiugato.Primo caſu vr̄ eſſe clarū,ꝙ reaſſu
mit priuilegiū,vt vr̄ eſſe tex.in cle.j.de vita, & hone.
cle.a cōtrario ſenſu.Et etiā bene facit, qđ leg.& no
taē in c.ſi.ī.de vita,& ho.cle. quod intellige eſſe ve-
rū quò ad ea in qbus nō eēt ꝑuentus.aliàs ſecus, per
ea quæ hñr in l.incola.ff.ad municip.& ī.de fo.ꝯpe.
ꝓpoſuiſti.& facit,qđ hr̄.ff.de iudi.l.ſi quis poſtea. &
ideo vr̄,ꝙ ſi collecta fuiſſet ei impoſita anteq̄ reaſſu-
meret habitū,& tonſurā,qđ poſſet ꝓ illa cōueniri ēt
corā iudice ſeculari,& idē ſi pro alia cā fuiſſet iā pre-
uentus coram iudice ſeculari,qđ poterit fieri execu-
tio p iudicē ſecularē quò ad res ipſius clerici,ex quò
eſt ꝑuentus: nō poterit tñ cōſtringi in pſona p iudi-
cē ēt ꝓ rali cā , qa quò ad diſtrictionē pſonalē nō eſt
facta ꝑuentio, ideo quò ad illa hēbit priuilegiū cano
nis,ſi qs ſuadente,vt voluit Ioā.An.& voluit gl.in c.
vnico.de obligat.ad ratiocinia ordinā.ſuper gl. circa
fi.¶Quo ad onera aūt,vel cauſas in qbus non fuiſſet
ꝑuentus reaſſumit priuilegiū p ea,q̄ hñr in d.cle. &
in d.c.fi.¶Si aūt quæritur de clerico ꝯiugato,tūc eſt
magis dubiū,an recuperet priuilegiū p reaſſumptio-
nē habitus,& tonſuræ p ea,q̄ ſuperius fuerunt tacta
& per ea,quæ hñr in d.cle.j.Vbi ſm̄ vnum intellectū
vr̄ eſſe caſus,qđ non intelligendo,videlicet,ꝙ verbū
oīno ibi poſitū intelligaē indiſtinctè,& ſic intelligaē.
ī oī tpe,& quò ad omne priuilegiū.Sed ſcđm alium
intellectū ꝓut exponiē ibi oīno.i. ſiue incedat in ha-
bitu ſiue non eſt: ſiue q̄ratur de priuilegio quò ad p-
ſonā tūc perdat priuilegiū q̄diu extiterit in cōtuma-
cia erit ibi caſus in oppoſitus,& iſte intellectus ſecū-
dus vr̄ verior p id,qđ dixi.ſ.poſt do.Flor. & qa cum
agaē de pœna in dubio vr̄ ꝙ dēt aſſumi benignior in-
tellectus.de reg.iu.in penis.li.vj.& p hanc rōnem vr̄
tenendū eſſe ſcđm intellectū.facit,ꝙ legi.& no.p le-
giſtas in l.ſi ꝑſes.ff.de penis. & hoc intelligo ſiīr verū
quò ad ea in qbus non eſſet ꝑuentus.Nā ſi in aliqui
bus eſſet ꝑuentus añ reaſſumptionē , puta qđ ꝓ ali-
qua cā crīali fuiſſet ꝯuentus corā iudice ſeculari nō
ꝓdeſſet ſibi reaſſumptio habitus, & tonſuræ quò ad
illā cām,quominus teneaē coram tali iudice rñdere.
vr̄ rñ , ꝙ cū non ſit ꝑuentus quò ad diſtrictionē pſo-
nalē,ſeu pſonā, qđ non poterit fieri executio in pſo
nā p iudicē ipſum ſecularē,ſed ſolū quò ad res p ea,
q̄ notauit Io.An.in d.c.vnico.de obli.ad ratiocinia.
18 ſup gl.¶†Circa qntā appoſi.& q.tangit, an clericus
ꝯiugatus non bigamus incedens in habitu,& tonſu-
ra pōt eſſe officialis,vel vicarius Epi, vel ipſius dele-
gatus ad cām ſpiritualem,& cōcludit,ꝙ nō p decre-
talē vnicā.ī. c.in vj.vbi ſolū quò ad duo ibi poſita re
ſeruatur ibi priuilegiū clericorū.in cæteris aūt iudica
tur,vt laicus.& per hoc infert,ꝙ non poterit etiā eſſe
ſyndicus vniuerſalis ēt adminiſtrator rerū eccleſię.fa
cit,qđ hr̄.lxxxix.diſt.indicatū.& xvj.q.vij.c.in noua.
& p ꝑdicta ēt dicit,qđ ea q̄ ſunt ꝓhibita laicis de q-
bus.ſ.de arbi.c.cōtingit. & de iudicijs. decernimus.
erūt ēt ꝓhibita tali clerico cōiugato ſaluis illis de q-
bus hr̄ in d.c.vnico.ī.e.in vj.Et cōclude ēt, qđ ſi da-
tus fuerit vicarius Epi qđ ſnīa q̄ p ipſum ferreret ip
ſo iure nō teneret tanq̄ data a iudice nō competēti.
¶In vj.q.tangit qđ ſi ſtatuto Epi caueē, ꝙ quilibet nō
clericus legens in publico Epiſtolā ſit excōicatus,an
talis clericus cōiugatus nō bigamus ſic legēs ligetur
ſtatuto,& videreē,ꝙ ſic p dictū.c.j.ī.e.in vj. Cōtrariū
tenet,qa ſtatutū eſt penale,iō eſt reſtringendū de pe.
diſt.j.§.penæ.& ī.de reg.iu.in pœnis.lib.vj. Et iō dēt
intelligi in mero laico, & p ꝯńs nō hēbit locū in iſto
q mixtim pōt dici laicus,& clericus,vt patet ex d.c.j.
& plus dicit, qđ non haberet locū illud ſtatutū in eo
in quē eēt impreſſus character clericalis,& poſtea ef
fectus eſſet bigamus , qa non eſt ſimplr laicus ꝓpter
characterem clericalē impreſſum, vt tetigi ſup rubri
19 ca.¶†Demū ad ꝓpoſitū huius mā̄æ tangit ſeptimo,
an ꝓpter clericatū impediaē mr̄imoniū,& cōcludit,
qđ ſi eſt in minoribus conſtitutus non impediē, ſed
valebit mr̄imoniū.Secus ſi eſſet in ſacris.ſ.e.c.j.& ij.
& hæc dicit ꝓcedere in oī clerico,& ſic nedū in cle-
rico latino,ſed ēt in Greco,& etiā in depoſito.de la-
tino clarū eſt p iura ꝑalle.Idē de greco,qa licèt græ-
ci in ſacris mr̄imonio vtanē ꝯcto in minoribus tñ nō
cōtrahunt cōſtituti in ſacris.ſ.e.cū olim.& facit, qđ
notaē.xxxij.diſt.ſi qs eorū.licèt apud aliquos grecos
ſeruecē oppoſitū, & male. ¶ Et de depoſito etiā dixi,
20 qa licèt † clericus ſit depoſitus ab officio non eximiē
a voto ꝯtinentię,& dēt clericaliter viuere, vt legiē,&
no.lxxxj.diſt.c.dictū.licèt ſi degradareē actualiter ſm̄
formā.c.ij.de penis.in vj. ꝑderet priuilegiū clericale
vt ibi patet,ꝙ nō ꝑdit ſolū verbaliter depoſitus p ea
21 quæ hñr in d.c.dictū.Dicit tñ do.Ant.qđ † ēt actua-
liter degradatus nō poſſit ꝯhere mr̄imoniū , qa reti-
net characterē.j.q.j.ꝙ qdā,vt notatur in d.c.ij.& quia
pena nō dēt ſibi ꝑmiū afferre.ar.l.ſiue hr̄ditaria.ff.de
neg.geſ. ¶Quid aūt de illo q coactus recipit ordinē,
an poterit ꝯtrahere mr̄imoniū.notaē p gl.in c.maio-
res.ad fi.de baptiſmo,qa ſi coactio fuit abſoluta non
impediē, qa illa nullā hēt voluntatē. Si fuit cōditio-
naliter,& tūc,qa hēt volūtatē , licèt coactā vr̄ magis
in dubiū tñ ſi interuenit metus cadēs in ꝯſtantē,vr̄ ꝙ
non impedit mr̄imoniū, qa non vr̄ obligari ad ꝯtinē
tiā,cū ſit res,q̄ ſuaderi dēat, & nō īponi inuito. xxij.
22 q.j.integritas.¶ †Quid aūt de ordinato in adulta ęta
te,vel pupillari.& intelligo,qñ ordinaē in ſacris,licèt
id fieri non dēret,vt hr̄ in cle.gñalē.de æta. & quali.
an impediaē ꝯtrahere mr̄imoniū.Dic qđ notaē p gl.
& doc.ī.de clerico p ſaltū ꝓmoto.c.vno.& cōiter te
neē,ꝙ ſi erat doli capax impediē ꝯhere matrimoniū,
23 aliàs ſecus de quo in iuribus ꝑallegatis.¶†Quid aūt
de ꝯiugato ordinato ad ordines ſacros ſine lnīa cōiu
gis,cū id tñ fieri non dēat, an poſt mortē vxoris pote
rit ꝯtrahere mr̄imonium.no.per Io.An.ī. de cōnuer-
ſione cōiugato.q videlicet,ibi vr̄ cōcludi,qđ nō dēat
cōtrahere, qa q̄tū in ſe eſt vr̄ vouiſſe continentiā,&
ſolenniżaſſe votū.¶An aūt ſi cōtrahat,licèt male fa-
ciat teneat mr̄imonium recurrendum eſt ad not. per
24 Io.An.in d.c.placet.¶†Octauo tangit,an clericus ſe
cōiugādo,ſeu mr̄imoniū cōtrahendo ꝑdat bñficiū ,
& cōcludit duo membra , qđ aut tenuit mr̄imoniū,
qđ ſic patet ex ſupradictis.Aut non tenuit. Primo ca
ſu,qñ tenet vacat bñficiū,& ſic ꝑdit illud.ſ.eo.c.j.cū
ibi notatis. Scđo caſu,qñ non tenuit,& tunc dicit,ꝙ
hoc ꝑt eē multiplici de cā.Primo rōne defectus æta-
tis vtriuſq;,vl̄ alterius.Scđo ex defectu furoris.Tertio
ex đfectu metꝰ. Quarto rōne ꝯſanguinitatis. Quinto
rōne ordinis clericalis.Primo caſu ꝯcludit, ꝙ licèt ñ
valeat mr̄imoniū,vt mr̄imoniū valeat tñ,vt ſpōſalia.

deſpon.impu.c.j.in vj.& facit,qđ hr̃ in c.j.de ſponſa
libus.e.li. tñ nõ vacabit bñficiũ, q̃a per ſponſalia de
futuro nõ diſſoluunt̃ ſpõſalia p̄ambula carnalia.j̄.de
ſponſa.ſicut ex literis. Et ideo non diſſoluunt ẽt co-
niugiũ ſpirituale,vt ẽt dictũ fuit in c.j.s̄.eo.& facit,ꝙ
habet̃ de regularibus.e.bñficiũ.in vj.qđ tene menti ꝓ
declaratione, & lĩtatione c.j.s̄.e. q̃a licèt ꝑ mr̃imo-
niũ ꝑ verba de præſenti vacat beneficiũ tñ ſecus eſt
ꝑ ſpõſalia de futuro.¶ Scđo caſu, qñ ex defectu furo
ris nõ tenet mr̃imoniũ,cõcludit ꝙ nõ ꝑdit̃ bñficiũ,
q̃a ſi eſt furor ex ꝑte viri cẽſet̃ nihil feciſſe.j̄.de ſpõ-
ſalibus.dilectus.& idẽ ſi ex ꝑte mulieris,q̃a ſm̃ Ioã.
An.ſi non ꝑderet bñficiũ ſi cũ imagine ꝯtraheret,ſic
nec cũ furioſa. Tertio caſu, qñ non tenet ex defectu
metus q̃ cadit in cõſtantẽ idẽ dicendũ, q̃a non tenet
mr̃imoniũ, nec ꝯñter tacita renuntiatio de ſponſali-
bus.c.veniens.el j. nec teneret ẽt expreſſa renũtiatio
facta ꝑ talẽ metũ.s̄.ꝙ me.cã.e.ad audientiã.¶ Quar-
to caſu,qñ ꝓpter ꝯſanguinitatẽ,tunc cõiter tenet, ꝙ
ꝑdit bñficiũ,q̃a vr̃ habere eccleſiã ꝓ derelicta, & io
etiam ſoluto matrimonio non poterit repetere ec-
cleſiam.nec ob.ꝙ dixi.s̄.qñ matrimoniũ ꝯtrahit̃ cum
furioſo,q̃a ibi deficit ꝯſenſus rõne furoris,hic inter-
uenit cõſenſus vtriuſq;, & inducit̃ ẽt impedimẽtum
publicę honeſtatis iuxta ea,quæ hñr in cle.j.de ꝯſan
guini.& affini.hoc tñ limitat eẽ verũ Ioã.An.niſi tale
mr̃imoniũ fieret in fraudẽ p̄lati,in cuius manibus dẽ-
ret renuntiari bñficiũ.nã tunc, licèt teneat renuntia-
tio ꝑ renũtiantẽ nõ tñ tenet quò ad ſuperiorẽ, quin
ipſum poſſit in bñficiũ retinere, aliàs facilis eſſet via
eluendi p̄latũ,ꝯtra ea,quæ hñr de renũ.c.amouet.&
de diuortijs.c.q̃to.ad fi.Nã facile eſſet volenti renũ-
tiare ꝯtrahere mr̃imoniũ ꝑ verba de p̄ſenti cũ ꝯſan-
guinea,& vlterius nõ ꝓcedere.¶ Vltimo caſu,qñ nõ
tenet rõne ordinis clericalis,puta,quia erat in ſacris,
& tunc vr̃, ꝙ ꝑdere debeat bñficiũ ꝑ ea, quæ hñr.s̄.
e.ti.c.j.an tñ ipſo iure,vel per ſniam dictũ fuit ibi.nã
gl.ibi ſentit, ꝙ non ꝑdat ipſo iure,ex quò mr̃imoniũ
25 nõ tenuit,de quo dicẽdũ, vt ibi dixi. ¶ †In nona q̃ſ-
ne tangit,an ſi clericus coniuget̃, & ſic cõtrahat mr̃i
moniũ ꝑdat priuilegiũ clericale.concludit ꝙ ſi tenet
mr̃imoniũ,& ex ꝯtractu incurrat bigamiã,perdit ille
priuilegiũ clericale quo ad oĩa.de bigamis.c.j.in vj.
Si aũt nõ incurrat bigamiã: idẽ ſi nõ incedit in habi-
tu,& tonſura. ſi aũt incedit retinet priuilegiũ ſolum
quò ad duo,de q̃bus in c.j.e.li.in vj. Si aũt contrahit
mr̃imonium,& nõ tenet,& tunc ſi ex ꝯtractu nõ in-
currit bigamiã retinet priuilegiũ clericale.facit, ꝙ hr̃
s̄.e.c.j.Si aũt incurrit bigamiã ꝑ intentionem cum
opere ſubſecuto,licèt mr̃imonium non teneat,& tũc
dicit notabiliter Io.An. ꝙ licèt ſit indiſpẽſabilis quò
ad executionẽ officij.s̄.de bigamis.c.nuper. tñ putat
ꝙ exutus ſit priuilegio clericali.nec ob. ſm̃ eũ de bi-
gamis.c.j. in vj. q̃a ſcđm eũ loquit̃ in vero bigamo,
nõ aũt in ficto,vel in interpretatiuo.facit ꝙ no.ꝑ Le-
giſtas in l.iij.§.hæc verba.ff.de neg.geſt.ꝙ no.ꝓ limi-
26 tatione.c.j.de bigamis.in vi.¶ Vltimo tangit,† an cõ
pellat̃ cõiugatus deferre tonſurã,& cõcludit,ꝙ ſi mr̃i
moniũ nõ tenet cõpellit̃.alleg.de vita,& ho.cle.c.cle
ricus.qđ intellige verũ quò ad hoc,vt poſſit gaudere
priuilegio clericali,ſi monitus ſit ter ꝑ ea,q̃ hñr.j̄.de
ſen.exc.c.cõtingit. el ij.& ſimiliter compelli poſſet ſi
haberet bñficiũ,vt dictũ fuit in d.c.clericus.ſi aũt ma
trimoniũ tenet,non cõpellit̃ tunc p̄ciſè: ſed põt cogi
cauſatiuè ſi hẽret bñficiũ,ꝙ qñ poſſit eſſe ſuperius eſt
dictũ.vel ſi vult vti priuilegio clericali quò ad ea,quę
hñr in c.j.j̄.e.in vj.An aũt, qñ recedit ab eccleſia de-
beat recuperare bona.dictũ fuit.s̄.e.c.ꝙ a te. ¶ Vlti-
mo adde inq̃tum poſt.d.Ant.dixi circa quartã q̃õnẽ
ꝙ ſi clericus q̃ dimiſit habitũ,& tonſurã fuerit moni-
tus cũ cõminatione,ꝙ ſi non reſipuerit,vel ſi non re-
aſſumat, ꝙ ipſo iure ꝑdit priuilegiũ clericale ſi intra
terminum p̄fixũ ſit ꝯtumax,qđ tunc ꝑderet irrecupe
rabiliter,nec reaſſumit priuilegiũ,licèt poſtea reaſſu
meret habitũ,& tonſurã.¶ Nã vr̃ iſtud dictũ non ꝓ-
cedere,q̃a licèt ſuperior faciat monitionẽ, niſi intra
certũ terminũ reaſſumat ipſo iure ꝑdat priuilegiũ cle
ricale,põt intelligi, ꝙ ꝑdat q̃diu perſiſtat, & ſteterit
in cõtumacia,& nõ ꝑpetuo, vt ſic mitior fiat interp̄-
tatio.ar.l.ſi p̄ſes.& l.pe.ff.de pœnis.& etiã, vt verba
iudicis in dubio intelligant̃ ſcđm ſubiectã mãm.ar.
eorũ quæ notant̃ ꝑ gl.in l.puto.§.j.ff.ſa. her. & ar.l.ſi
vno.ff.locati.iuncto eo, ꝙ hr̃ in cle.j.de vita,& hon.
cle.Si autẽ exp̄ſſe appareret,ꝙ iudex vellet eũ ꝑpetuo
priuare ẽt ſi ꝯtingat poſtea ipſum reaſſumere habitũ,
& tõſurã,tũc p̄t eẽ dubiũ,an hoc poſſet facere iudex,
vł ſupior, ex quò ius cõe talẽ pęnã nõ ĩponat.d.Ant.
hic vr̃ ſentire,ꝙ ſic.ſed de hoc dicã ĩ ti.j.in c. ex tuę.

SVMMARIVM.

1 *Clerici coniugati ſunt incapaces beneficij.*

Cum decorem.

Clerici cõiugati cogunt̃ eccl̃ias
dimittere, & ad eas aſſumi ñ pñt.h.d. Et
1 ſi diuidit̃.¶† No.ꝙ clerici ꝯiugati ſunt in
capaces bñficiorũ,ꝙ eſt verũ,qñ ſunt dignitates, vel
curatę.¶ Si autẽ ſit ſimplex bñficiũ,an poſſint id hẽe
dictũ fuit.s̄.c.ꝓxi.¶ Itẽ not.ꝙ ſcandalũ reddit quem
inhabilẽ ad beneficia retinenda, & ſic propter illud
poteſt priuari.facit.j̄.de p̄ben.eũ teneamur. An autẽ
cõſuetudo valeret contra hanc decretalem dicit̃ do.
ꝙ non:q̃a non eẽt rõnabilis, & non poſſet abſq; ſcan
dalo tolerari,ꝙ ideo nõ valeret.s̄.de cõſue.c.pe.& fi.

SVMMARIVM.

1 *Clericus coniugatus deferens tonſuram non gaudet priuilegio clerica li quò ad bona.*

2 *Et ſi dimittit habitum, & tonſuram, & poſtea reaſſumat, an reaſſumat priuilegium clericale.*

3 *Clericus coniugatus, an pro cauſa mere ciuili conueniatur coram iudice ſeculari.*

4 *Clerici immiſcentes ſe negotijs ſecularibus ſi moniti non deſiſtant, perdunt priuilegium clericale.*

5 *Clericus depoſitus, an gaudeat priuilegio clericali.*

6 *Priuilegium ſi ex duabus cauſis finalibus concedatur, an altera remanente remaneat priuilegium, licèt altera ceſſet.*

Ex parte.

Clericus ꝯiugat9 in rebus
ſuis nõ gaudet priuilegio
clericali.h.d. Et in prima ponit̃ q̃rela. In
ſcđa ꝓuiſio.ſcđa ibi:cũ igit̃.¶ In text.ibi:
q̃ ſunt Dei Deo:hr̃ Marci.xij.& Matthei.xxij. ¶ Item
no.ex hac decretali, ꝙ appellatione l̃ratorũ compr̄hẽ
dunt̃ clerici,& ſcđm vulgare anglorũ cõiter ſic appel
1 lant̃.¶†Itẽ no.ꝙ clericus ꝯiugatus,licèt reaſſumat tõ
ſurã,vel ẽt deferat illam non gaudet priuilegio cleri
cali q̃tum ad bona,ſed bene ex delatione habitus,&
tonſuræ gaudet priuilegio clericali quò ad duo. ita
2 dicitur in c.j.j̄.e.in vj.¶ †An autẽ ſi dimiſit habitum
& tonſurã, & poſtea reaſſumat:reaſſumat priuilegiũ
clericale.tangitur in cle.j.de vita,& ho.cleri.& plenè
dixi in c.ioannes.vt per Ioan.And. in quarta quęſtio
3 ne.¶†Et no. ꝙ licèt deferrat habitum, & tonſuram,
& gaudeat tunc priuilegio canonis ſi quis ſuadẽte,&
priuilegio fori quò ad cauſas ciuiles,licèt aliq̃ ꝯtra,
vt hic tangit.d.Flo.nec ob.c.vnicũ.j̄.eo.in vj. q̃a lo-
quitur de ciuili deſcendente ex crimine. ſecus in me
ra ciuili,vt ibi ẽt notatur per Io.An.& per p̄dicta pa-
tet,ꝙ licèt p̄t ꝯueniri corã iudice ſeculari in mera ciui
li,nõ tñ poterit ꝑſonalr̃ reſtringi ꝑ ipm̃ iudicẽ laicũ,

quia

quia violareť priuilegiũ canonis, ſi quis ſuadente. vt
hic ẽt tenet expreſſim.d.Flo.ꝙ tene menti.& facit ẽt
in Spe.de cõpetentis iudicis aditione in ſcđa charta.
ver.ſed nunqd.& ꝙ notať ꝑ Io.An.de obligatis ad ra
tiocinia.c.vno.& ꝑ archi.in d.c.j.ĩ.eo. in vj.Dicit tñ
quod in hoc qñq; errat.¶Itẽ no.ãrgm̃. a cõtrario ſen
ſu, ꝙ ex reaſſumptione habitus, & tonſuræ, qñ aliàs
qs gaudebat priuilegio clericali reaſſumit priuilegiũ
de quo dictũ fuit in c. Ioannes. circa quartã qõnem.
¶In gl.obſequijs.in fi.Quæ dicanť angariæ, vel perã-
gariæ vide per gl.in c.nõ minus.alle.in gl.& in l.ij.C.
de Epiſ.& cle.¶In gl.pe.ibi:tributũ ſolue:hoc verum
qñ Rex ſoluebat tributũ anteq̃ deueniret ad eccle-
ſiã aliàs ſecus ſm.d.Flo.ꝑ ea, q̃ habentur in c.j.ĩ.de
4 cenſi.¶In gl.fin.ibi:perdunt priuilegium.¶†No.qđ
indiffinitè loquitur, & ſic ſcđm.d.Ant.vř velle gl. qđ
clerici immiſcentes ſe negotijs ſecularibus ſi moniti
nõ deſiſtant indiffinite perdunt priuilegiũ clericale,
quod vř eſſe contra ea, quæ dicta fuerunt in c.fin. de
vita, & ho.cle.ſed ipſe ſaluat hanc gl.vt intelligatur,
quando ĩmiſcet ſe negotijs ſecularibus ꝓhibitis.Sed
certè iſte intellectus vř non ꝓcedere, qa negocia ſe-
cularia ſunt clericis ꝓhibita.ĩ. ne cleri. vel mona.v.
q.ij.quia ẽt vř eſſe contra cle.j.de vita.& ho.cle. vbi
etiam poſt trinã monitionẽ ꝑſeuerans in negotio ꝓ-
hibito non perdit priuilegia, niſi quò ad bona, niſi in
cederet ſine habitu, & tonſura.¶Ideo glo.vř.intelli-
genda ſecundũ notata in d.c.fi. & in d.cle.j. ¶In gl.
fi.ſupple, qa hic loquiť in clerico cõiugato, & in pri
uilegio alio, q̃ canonis, ſi qs ſuadente. ibi in nõ cõiu
gato, & quò ad priuilegiũ canonis ſi quis ſuadente.
¶Et no.ꝙ iſtud cõtrariũ venit ꝯ id, quod hic Innuiť,
videlicet, quòd clericus ſine monitione ꝑdat priuile
gium, cuius ꝯtrarium ibi dicitur. ſed ſolue, vt ſ̃.dixi.
5 ¶†Itẽ extra gl.tangit hic Io.An.an clericus depoſitus
gaudet priuilegio clericali, & cõcludit poſt Inn. ꝙ ſic,
qa dẽt clericaliter viuere, & habitũ clericalẽ portare
lxxxj.diſt. c.dictã. cũ ibi notatis.& dixi.ſ̃.e.c. ioannes
& hoc, niſi eſſet incorrigibilis. qa tũc tradereť curie
ſeculari.ſ̃.de iudi.cum non ab homine.¶Itẽ etiã, qa
hic loquiť de clerico cõiugato qui dimiſit habitũ, &
poſtea reaſſumpſit tangit, qd iuris ſi ſemper detulit.
Goff.dicebat, ꝙ tunc erat ſecus, & ſic debebit gaude
re tunc priuilegio clericali.Sed Hoſt.tenet ꝯtrarium
& bene per tex.in ver.quidẽ. vbi eſt caſus ꝯtra Goff.
vnde veritas eſt, quod ẽt ſemper deferẽs habitum, &
tonſuram, ex quo eſt clericus cõiugatus non gaudet
priuilegio quò ad bona, nec etiã priuilegio fori, vt vo
luit gl.j.qđ intellige verum, niſi in cauſa crimnali cri
minaliter, vel ciuiliter mota:vt in c.vno.ĩ.e.in vj.gau
6 de ẽt, tũc priuilegio canonis ſi quis ſuadẽte.¶†Vlti-
mo tangit hic d.Flo.an ſi cõcedať priuilegiũ ex dua-
bus cauſis finalib⁹, remaneat priuilegiũ altera rema-
nente, licèt altera ceſſet. & cõcludit, ꝙ ſic ꝑ id, ꝙ no.
gl.in l.liberorũ.§.j.ff.de his q no. infa. vbi ẽt bona gl.
& facit, qđ hř in §.affinitatis.inſti.de nup. & qđ not.
de reſcriptis.ſ̃.c.ij.cõcludit etiã, ꝙ regulariter oĩs cã
expreſſa in l.dubio.cenſeť finalis, & cohærere legi.al
leg.ff.de iurepat.l.adigere.§.q̃uis.& notat ff. de cõ-
di.& demõ.l.cũ tale.§.falſam.& p̃cipue, qñ poniť in
ꝓœmio, ſeu prefatione le.per id, quod hř in c. fin.ff.
de hř.inſti.ꝑ l.ẽt vř, ꝙ ex p̃fatione diſpoſitionis, vel
ſtatuti colligi p̃t cauſa finalis ipſius diſpoſitionis, vel
ſtatuti.& facit, qđ notauit Dy.& Bar.in l.ij.§.fi.ff.de
do.vbi tractať, an cã p̃ſumiť finalis, vł impulſiua &c.

S V M M A R I V M.

1 *Tonſuram primam recipiens, videtur quòd recipiat coronam clericalem.*
2 *Tonſuram primam tantum habens poteſt recedere ab habitu clericali.*
3 *Miles ſeculi deſinit eſſe miles Dei, & econtra.*
4 *Clericus habens beneficium ſi militat, an perdat beneficium.*

VT conſultationi. Clericus in
minorib⁹ ſi
militet non compelliť portare habitum
1 clericalẽ.h.d.Et nõ diuidiť:¶†Itẽ no.ex
tex.primo, ꝙ recipiẽs primã tõſuram, vř
ẽt ꝙ recipiat coronã clericalem, quod no. diligenter
pro his quæ dixi in c.clerici.ſ̃.de vita.& hone. cleri.
2 ¶†Itẽ no.qđ habens primã tonſurã tñ, põt recedere
ab habitu clericali, & idẽ vř in alio clerico exiſtente
in minoribus ꝑ id, quod no.in c.j.ĩ.de apoſtatis.& fa
cit, qđ dixi in c.ioannes.ſ̃.eo.& hoc ẽt exp̃ſſe tenuit
hic Abbas q dixit, ꝙ clerici in minoribus ẽt ſi nõ ſint
militantes nõ pñt p̃cisè cogi ad delationẽ tonſuræ, &
habitus clericalis, ſed demum cauſatiuè, ſi velint vti
priuilegio clericali, vel ſi velint retinere bñficiũ ec-
cleſiaſticũ, & ſcđm eũ nõ eſt aliquid ſpãle in militan
te.dicit tñ.d.Ant.qđ non habemus bene expreſſum,
qđ clerici in minoribus ꝯſtituti non dẽnt cogi defer
re habitũ, & tonſuram, niſi in coniugato, & in mili-
tante, vt patet hic, & ſ̃.e.c.ioannes.& ſic ſcđm eũ vi-
dereť, qđ aliàs cogi poſſent. Tñ doc.videnť tenere cõ
trariũ.vt ſ̃.tetigi, & ipſe ẽt dicit, & ſic vř tenẽdũ, ꝙ di
3 xi poſt Abbatem.¶†Itẽ no.ꝙ ille q efficiť miles ſecu
li, deſinit eẽ miles Dei. Sicr eꝯ factus miles Dei deſi-
nit eſſe miles ſeculi, & ideo non põt feudũ retinere,
qa non põt facere ſeruitiũ, vt eſt tex.in vſibus feudo-
rũ.in ti.de eo, qui arma bellica.c.j.& ſi de feudo fue-
rit controuer.c.ſi clericus.Maior tñ cenſetur eſſe mi
les Dei, q̃ miles ſeculi, vt patet ex his, q̃ hñr.ĩ.de p̃-
bẽ.c.Ep̃s. ſicut tñ miles Dei hoc eſt ipſe clericus, qui
poteſt dici miles, vt patet in d.c.Ep̃s.& facit, ꝙ nota.
gl.in l.miles.ff.de re iudi.non põt habere duo bene-
ficia.ĩ.de præben.c.de multa.ſic, nec miles ſecularis
duas militias.l.iiij.§.in poſterũ.C.q militare nõ poſ.
lib.xij.& facit, qđ no.Bar.in l.j.§.nec caſtrenſe.ff. de
collatione bonorũ. vbi tãgit de militijs ſecularibus,
qñq; tñ ꝯrium de facto ſeruať, & ſuccedit tunc, ꝙ ha
habeť in c.de multa.ĩ.de p̃ben.dum dicit, ꝙ per pa-
4 tientiã multa toleranť.¶†In gl.fi.in fi.an eoipſo, qđ
clericus habens beneficium militat ꝑdat beneficiũ
eccleſiaſticũ.vř ꝙ ſic, ſicut facit per cõiugiũ.ſ̃.e.c.j. &
facit, ꝙ habetur.ſ̃.eo.c.ioannes. & quod etiam diciť
in hac gl.Sed d.Flor.hic notabiliter dicit ꝯriũ ex eo:
quia in iure hoc non eſt expreſſum, & dicit aliud poſ
ſe dici eſſe in mřimonio, a quo nõ p̃t recedi, & aliud
in caſu iſto, qa factus miles poſſet pœnitere, & habi-
tũ clericalẽ reaſſumere.& ideo uiť, quod non perdat
beneficiũ, ſicut nec contrahens ſponſalia, vt dictum
fuit in c.j.& c.ioannes.ſ̃.e.Et pro hoc ẽt adducit iſtũ
tex.dum dicit, non eſſe eũ cogendũ ad deferendũ ha
bitũ clericalem, & ſic nõ uiť ꝓhibere quin poſſit de-
ferre ſi uult.refert tñ, quod aliqui de hoc dubitãt, qa
uiť tunc poſſe dici, ꝙ ſi factus eſt miles, & immiſcet
ſe negotijs ſecularibus, uel militaribus, quòd tunc ꝑ
dat beneficium, ſicut, contrahens matrimonium ꝑ
uerba de præſenti, licèt poſtea uxor ingrediatur mo
naſterium ante copulam carnalem ſecundum decre
talẽ, publico. de conuerſione coniugato.ut dixi in c.
j.ſ̃.e.ſed dictũ do.Flo.poſſet ꝓcedere, qñ licèt ſit fa-
ctus miles non immiſcet ſe negotijs ſecularibus, ſeu
militarib⁹.Io.tñ And.hic dicit, qđ q cũ qs efficiť mi-
les ſeculi deſinit eſſe miles Dei.Et do.Ant.poſt eum
uidetur innuere, quod perdit beneficiũ, ſed ſatis vř
poſſe dici hoc dictum intelligendum ſecũdum præ-
dictam diſtinctionem, vt concordentur opiniones.

De clericis non reſidentibus. Rubr.

¶Dictum eſt ſupra quomodo clerici propter conſortiũ mulierum priuentur beneficijs. Reſtabat videre qualiter propter non reſidentiã ſint priuandi. de mã in decretis.viij.q.j.per totum,& reperitur in vj.

SVMMARIVM.

1 *Tranſire non debet Eps ad aliam eccleſiam ſine autoritate Papæ etiã ſi ad illam ea vacante fuerit electus.*
2 *Euidens quid dicatur.*
3 *Argumentum a communiter accidentibus eſt validum in iure.*
4 *Renuntiare non poteſt Epiſcopus Epiſcopatui ſine licentia Papæ.*
5 *Tranſitus ſimplex per aliam ciuitatem non videtur prohibitus.*
6 *Frumentũ ſi prohibeatur extrahi de ciuitate, & eius territorio nõ intelligitur per hoc prohibitũ eſſe quominus ab alio loco extractum poſſit tranſire per territorium.*
7 *Renuntians beneficium pingue ex cauſa permutationis cum nepote, vel conſanguineo qui habet exile, ſeu paruũ beneficium, an præſumatur permutare fraudulenter.*

a Eps. Super hoc c. ſoles quęri uerum ſcã vel geſta d beant in meliorem partẽ interpretari. diſtinguẽ, vt hic per do. Hẽr. Boy. in princ. c.

2 NOn liceat. Eps a non põt illicẽtiat[9] recedere ad aliã eccleſiã.h.d. Et tria ſunt dicta quæ patent.¶ Nam primo ponit prohibitionẽ.¶Scd'o caſum ꝓhibitionis.¶ Tertio vniuerſalem p̃ſumptionẽ. ſecunda ibi cũ manifeſta.tertia ibi:cũ nulla.¶ In tex.ibi mani-
1 feſta.i.eſſe p̃ſumitur.¶†No.j.ex tex. cõiuncta gl. qđ ſine autoritate Papæ Eps tranſire non põt ad aliã eccleſiã,etiã ſi illa vacante ad illã fuerit electus.¶Item no.ꝙ non eſt veriſimile quem velle deſcendere, ſed
2 potius aſcendere. ¶†Item no.quod præſumptum aliquando vocatur manifeſtum. Vnde etiã quandoque euidẽs,& liquidũ dicitur,ꝙ ex coniecturis legitimis colligitᷣ.ff.de leg.j.l.licet. cũ ibi notatis. & l.ſi qs lo-
3 cuples.ff.de manum.teſtã.¶†Itẽ no.ꝙ ar.a cõiter accidentibus eſt validũ in iure. Nã ex eo,qđ cõiter nõ reperitᷣ,ꝙ quis tranſeat de maiori Ep̃atu ad minorẽ, p̃ſumitᷣ,ꝙ tranſitus fiat cã ambitionis,ex quo tranſit ad minorẽ, facit,ꝙ no.gl.in l.neq; natales.C.de ꝓ-
4 ba.& hoc notauit,& collegit hic ẽt d.Flo.¶† In gl.j. ibi ꝓderet.intellige p ſniam ſcđm Io.An.q̃a nec expreſſe, nec tacitè renuntiare põt Ep̃atui ſine licentia Papæ,vt patet in iuribus allegatis in gl.¶ Et no.ꝙ gl. vr̃ intelligere text. qñ tranſiuit ad aliũ Ep̃atum rõne prælationis, vt ſic eſſet illius Eps,tñ non põt ſine licentia Papæ:ſiue fuerit electus,vt ſ̃.tetigi.hęc lec.bñ cõgruit lr̃æ,ſed nõ ꝯgruit rubro,niſi indirectè.¶ Secũdo mõ legitᷣ cũ gl. in Ep̃o q̃ tranſit ad aliũ Ep̃atũ cã diuturnæ ibi moræ faciendę,& ita cõuenit rubro, & nõ lr̃æ.¶ Tertio mõ legitᷣ, qñ tranſiuit vſurpando terminos alterius Ep̃atus,ꝙ fieri nõ dẽt, vt notatᷣ.ix. q.ij.p totũ.Iſta tñ lec.nõ cõuenit rubro,nec lr̃ę,ideo
5 prima melior vr̃. Simplex aũt † trãſitus per aliã ciuitatẽ nõ vr̃ ꝓhibitus, q̃a etiã illa quæ aliàs ꝓhibẽtur transferri de vno loco ad aliũ, non intelligunᷣ prohibita per viã tranſitus.l.ſi quis poſt hac.C.de ediſi.priu?.& l.cæſar. ff.de publica. & hoc facit ad q̃õnẽ ſm
6 d.Pe.qđ licèt † ſtatutũ ꝓhibeat extrahi frumentũ de ciuitate, & eius territorio,nõ tñ per hoc intelligitur eſſe ꝓhibitũ quominus extrahatᷣ frumentũ portatũ ab alio loco ad ciuitatẽ p viã trãſitus,facit, qđ hr̃ in d.l.cęſar.¶ In gl.ij.ĩ fi.ſolue,vt ibi notatᷣ,& ſ̃.de elec. c.ij.q̃a in his, q̃ vt plurimũ fiũt malo mõ fit interpre-
7 tatio in deteriorẽ partẽ:& ita hic ſecus in alijs.¶†Itẽ ex gl.tangit hic.d.Ant.& etiã.d.Pe.q.quotidianã.nõ qđ renuntians bñficiũ pingue ex cã permutationis facta cũ nepote,vel ꝯſanguineo q̃ hẽt exile, ſeu paruũ bñficium p̃ſumatᷣ ꝑmutare fraudulenter.Nã q̃dã dicunt,qđ ſic potiſſimè ſi renũtiãs ſit ſenex, p id,qđ hr̃ in c.ij.de renun.in vj. nã licèt verba illius decretalis non vñr ponere hunc caſum: tñ mens eius vr̃ vẽdicare ſibi locũ. Nã vr̃,qđ ex circunſtantijs poſſit præſumi renuntiationẽ fieri ex carnalitatis affectu, & ex recto iudicio rõnis,ſicut fieri dẽt.j̃. de re.ꝑmu.c.q̃ſitum.& pro hoc ẽt, q̃a non de facili quis renũtiare vr̃ pingui beneficio ꝓ tenui.ſ̃.de renun.in ea. ſup hoc. Et pro hoc ẽt rõ iſtius tex.& ꝓ p̃dictis etiã facit, qđ inter cõſanguineos vr̃ eſſe p̃ſumptio fraudis ꝓpter ꝯſanguinitatis affectũ.ar.j̃.de p̃ben.graue. & C.de dona.l.data.Io.de Lig.hic.tenet ꝯriũ ſcđm eũ ex eo, q̃a dictũ.c.ij.loquitᷣ, vbi qs non vtitᷣ iure ꝑmiſſo.hic aũt ſecus.nec hẽt obſtare ꝯiũctio cognationis,vel ꝯſanguinitatis,& dimiſſio pinguis bñficij eſſe letus,& ſeuer[9], dũmõ ille cui fit ꝑmutatio ſit idoneus.lvj.diſt. noſti.& c.vndecũq;.dicit tñ.d.Ant.qđ primã opinionẽ tenuit Ioã.And. in c.ij.p̃allegato.de renũ.in vj.& plus non dicit.d.Petr. ẽt hic idẽ dicit,& tenet primã opinionẽ, q̃a plures p̃ſumptiones dẽnt vincere vnã. facit,qđ notatᷣ.in c.tranſmiſſa.qui fi.ſint legi. & ideo hic,q̃a fit præſumptio ꝯſanguinitatis,& etiã rõne ſenectutis,& rõne pinguedinis bñficij vr̃, ꝙ p̃ferantᷣ illi p̃ſumptioni,q̃ ſurgit ex eo , ꝙ eſt idoneus ille cum quo fit permutatio.¶ Sed aduerte, q̃a vr̃ poſſe dici, ꝙ ſi non ſperabatᷣ in breui eius mors:non habeat locũ dictũ.c.ij.vt euidenter patet ex tex.illo.ideo illud vr̃ ꝙ tunc teneret permutatio, vt voluit Io.de lig.niſi ex cõiecturis appareat fraus: q̃a tũc poſt ꝑmutationẽ nihilominus remaneret in bñficio.arg.l.ſicut.§. ſuperuacuũ.ff.qui.mo.pignus,vel hypo.ſol. vbi autẽ de ꝓximo ſepararetᷣ eius mors,vr̃ ꝙ tũc ẽt pręſumatᷣ fraus. & ideo talis ꝑmutatio non hẽret nocere apoſtolico expectanti per ea, q̃ hñr in d.c.ij.¶Aduerte tamen, quia licèt.do.Anto. & do.Pe.dicant Ioan. And. ponere quæſtionem in d.c.ij.de renun.in vj. tamẽ reuera non videtᷣ ibi hanc quęſtionem ponere,&c.

SVMMARIVM.

1 *Cardinalis non eſt deponendus a ſolo Papa ſine conſenſu concilij.*
2 *Cardinalis ratione non reſidentiæ deponi poteſt.*
3 *Cardinalis antequam deponatur debet expectari per quinquennium.*
4 *Geſta publica faciunt fidem.*
5 *Papa eſt ſupra concilium.*

EX geſtis. Deponitᷣ cardinalis in ſuo titulo nõ reſidẽs.h.d. Et nõ diuiditᷣ.¶†Itẽ no.tex. ꝙ cardinalis nõ eſt deponẽdus a ſolo Papa,ſed de cõcilio, vel ſaltẽ a Papa
2 de ꝯſenſu ꝯcilij.¶ Itẽ no. † vnã legitimã cãm deponẽdi cardinalẽ,videlicet,rõne ñ reſidẽtię,& ſic mul-
3 to fortius erit lgĩma cã in alio clerico.¶†Itẽ no.ar. ꝙ expectari dẽt p q̃nquẽniũ anq̃ deponatᷣ,poſſes tñ dicere,ꝙ hic notatᷣ facti cõtingẽtia:q̃a tp̃s vr̃ eſſe arbitrariũ p ea,q̃ hñr ĩ c.qm̃ frequẽter.ſ̃.vt lite nõ ꝯte.in gl.magna.& facit.j̃.e.c.ex tuæ.& vij.q.j.p̃ntiũ. & c.ſi
4 q̃s ĩ clero.¶†Itẽ no.geſta publica facere fidẽ.de quo
5 in l.geſta.C.de re iud.¶†In gl.j.in fi. ꝓ hoc,q̃a Papa ſup cõciliũ eſt.ſ̃.de elec. c.ſignificaſti.& iõ ſicut Eps deponẽdus eſt a Papa.ſ̃.de trãſla.p totũ.Ita ẽt vr̃, ꝙ cardinalis.dicit tñ Hoſti. ꝙ Papa nõ debet deponere Cardinalẽ abſq; ꝯſenſu.uel ſaltẽ ꝯſilio fratrũ pp excellẽtiã dignitatis.ar.de officio lega.c.j.in vj.nec dẽt ẽt ſm aliquos,& nõ p̃t excõicare, uel interdicere aliquẽ ex Cardinalibus,nec aliqđ p̃ceptũ ei facere ſine cõſilio Cardinaliũ.ar.de offi.ord.irrefragabili.§.j.& j̃.de exceſ.præla.c.j.Sed d.Flo.dicit, ꝙ qui p̃ſidẽt in Papatu non libẽter recuperãt,& ꝓ ipſis facit,ꝙ notatur p gl.in c.uno.in gl.q̃ incipit,qñ de ſchiſma. in uj. Et ꝓ iſtis q̃ tenẽt Papatũ facit, q̃a Papa eſt ſup ꝯcilio:ut ſ̃.dixi.dicit tñ Io.Mo.de hr̃ticis.ſup c.ĩ uj.ꝙ in

Ioannis

maximis non debet procedere ſine ↄſilio fratrū aliàs
per ſucceſſorem deberent reuocari, qđ eſt notandū
ſm.do.Flo.dicit etiā Hoſti.quod Cardinales gaudēt
priuilegio decretalis q̃ periculoſum.de ſen.exc. ī vj.
¶In gl.fi.ibi a dignitate ſua remotus. quaſi fortè vo-
luerit, qđ non fuit depoſitus alias ab officio ſacerdo-
tali. nā ſatis eſt, qđ a dignitate fuit remotus. q̃uo aūt
plures teſtes req̃runt̄ ad conuincendū cardinalem q̃,
ad conuincendum alium. habetur.2.q.4.cap.præſul.

S V M M A R I V M.

1 *Pluralitas dignitatum, ſeu eccleſiarum parochialium curatarū regulariter eſt prohibita.*
2 *Pluralitas beneficiorum quare prohibeatur.*
3 *Deſeruire beneficio debet quis per ſeipſum non per alium.*
4 *Conferens indigno non priuatur ipſo iure poteſtate conferendi, ſed venit priuandus.*
5 *Plura beneficia retinens qua pœna veniat puniendus.*
6 *Poteſt quis per alium, quod per ſeipſum non poteſt.*
7 *Beneficium non curatū habens ſi ſecundum curatum recipiat, & poſtea primum efficiatur curatum, an ipſo iure carebit primo.*
8 *Eccleſia ſi ſit ruralis, & nullus habitat, poſtea veniunt aliqui ad habitandum, an debeat dici curata.*
9 *Eccleſia curata parochianis deſtituta, quia omnes receſſerint, an tunc dicetur curata.*
10 *Conſuetudo in delictis non excuſat.*
11 *Eccleſia vna in qua duo populi diſtantes conueniūt, an iudicabitur pro duabus.*
12 *Claues eccleſię, an ſe extendant ad mortuos.*
13 *Pluralitas beneficiorum, an ſit prohibita non curatis.*

a CVm nonnulli. Vni plures ª
dignitates, vł
eccleſiæ ↄferri non dēnt, & illi conſe-
renda eſt eccleſia, q in ea reſidere ve-
lit, & eā valeat regere p ſeipſum, alias
pdit eccleſiā collatā. & conferens cō-
ferendi poteſtate priuatur. h.d. Et in prima recitat vi-
tium, & cām illius oſtendit ipſum reprobando. Secū-
do cōcludit. Tertio pœnā adijcit. ſcđa ibi: cū igitur.
tertia ibi: quid fit. ¶Itē no. primo, qđ idem iudican-
dū eſt de pluribus dignitatibus, ꝗ de pluribus cura-
1 tis. facit, qđ habet̄. ſ̄. de elec. dudum. el ij. ¶†Item no
ta. ꝗ pluralitas dignitatū, ſeu eccleſiarum parochia-
liū curatarū regulariter eſt ꝓhibita. idem dicit Hoſti.
in præbēdis, dummodo quilibet eēt de ſe ſufficiens,
aliàs de iure plures poſſint vnire. j̄. ti.j. cū teneantur.
& de materia per gl. in c. gratia. de reſcriptis. in vj. &
2 per modernos in cle. gratia. de reſcriptis. ¶†Itē not.
duas cauſas prohibendi pluralitates. vna eſt: q a pro-
pter ipſam pluralitatem pauperes clerici ſtipēdijs ec-
cleſiaſticis priuantur. alia, quia clericus vix bene p̄t
vni bn̄ficio deſeruire. & facit text. iſte in argm̄ ſcđm
do. Pet. ꝗ ſi aliquis hēt plura beneficia ex diſpēſatio-
ne, ꝗ pluries debeat dicere officium ſi poteſt. cōiter
tamen hoc non ſeruat̄. & pro hoc faciat, quia ex quò
diſpenſatur, ſecū vr̄ in ↄſequentiā diſpenſari, ꝗ in al
tero tantum reſideat, & illi deſeruiat cum in vtraq;
reſidere non poſſit. facit, qđ notatur. j̄. de præben. q a
in tm̄. & de p̄ben. nō poteſt. lib.vj. Alterū tn̄ debebit
3 per aliū deſeruiri ne eccleſia defectū patiatur. ¶†Itē
no. qđ regulariter non pōt q̄s deſeruire beneficio p
alium: ſed dēt p ſeipſum, deſeruire etenim hic actus
eſt in quo vr̄ electa induſtria perſonæ: & ideo nō dēt
per aliū deſeruire. ar. l. vnice. §. ne aūt. C. de cadu. tol
len. de quo in gl. & j̄. de præben. extirpandæ. §. q ve-
ro. & faciunt p̄dicta ſcđm do. Pe. quod doctor nō po
teſt per aliū legere. de quo per Bar. in l. nemo. eſt qui
neſciat. de duo. reis. cōiter ſeruatur, ꝗ cauſa ſubſiſtē-
te legit, & aliàs non. ¶Itē no. pœnam, ꝗ ſi habens di-
gnitatē, vel beneficiū curatū recipiat aliud: quia col-
latio vltimi non tenet. Olim vero ante hoc c. teneb at
collatio. Sed tenebat̄ eligere alterū illorū. j̄. de p̄bē.
referente. & c. p̄terea. Hodie verò recipiens ſcđm cu
ratū ipſo iure priuatur primo per. c. de multa. j̄. tit.j.
Et ſi illud retinere contendit, priuat̄ ēt vltimo, vt ibi
patet. & ſic vr̄, ꝗ licèt iſtud. c. ſit prius ī ordine, tn̄ in
compoſitione fuit poſterius poſt dictū. c. p̄terea. & c.
4 referente. ¶†Itē no. ſcđm do. Ant. ꝗ pœna cōcilij cū
in cunctis ad fi. non vr̄ habere locū in cōferente: quia
conferens indigno non priuat̄ ipſo iure, ſed venit pri
uandus poteſtate cōferendi: ad qđ etiā allegat, ꝗ hr̄
de exceſ. p̄la. inter dilectos. circa finem. Sed certè ſi
pōderet̄ dictū c. cū in cunctis. vr̄ loqui etiā in cōferē-
te. & lō cū litera hic dicit priuet̄, vr̄ ꝗ debeat exponi.
i. priuatus intelligat̄, ſcilicet pro illa vice, vt hic tan-
git gl. vlti. & per id, qđ habet̄ de elect. Vintonien. &
ſic etiā dēt intelligi, ꝗ habet̄ in c. inter dilectos. ad fi.
vt voluit Io. An. ¶In glo. j. ibi perſonatus appellat̄. &
ſic videtur velle gl. ꝗ idem ſit dignitas, & p̄ſonatus,
ſed de hoc dicet̄ in c. de multa. j̄. tit. j. Et etiam tangit̄
per Archi. & Io. An. in c. j. de ↄſuet. in vj. vbi tangit q̄
differentia ſit inter dignitatem, perſonatū, & officiū.
5 ¶†In ea. gl. in fi. & de hac pœna retinentiū plures di
gnitates, vel plura curata, dixi ī notabilibus. nā etiā
tales ſunt ineligibiles. j̄. de p̄ben. cū iamdudū, & ho-
die, vltra. c. de multa. alterata eſt pœna p extrauagan-
tē Ioānis. xij. quæ incipit execrabilis. in §. q vero. vbi
dicitur, ꝗ recipiēs ſcđm curatū, vel ſcđam dignitatē.
nisi ſtatim cū hēt illius poſſeſſionē corā ordinario lo- ª Vni plures. Nihil differt hoc ſummariū a ſummatione dom. Abb.
ci, & ſub publico teſtimonio dimittat primū verbo,
& facto efficit̄ inhabilis ad ſacros ordines ſuſcipien-
dos, & ad beneficia eccleſiaſtica obtinenda, & bene-
ficiū vltimo collatum vacabit ipſo iure, nec poterit
p aliū conferri q̃ per Papam. Caueat ergo ſibi tenēs
plures dignitates. vel plura curata ſine diſpēſatione
6 Papæ. ¶†In gl. per ſeipſum in fi. dic, ꝗ regulariter id,
ꝗ poteſt quis per ſeipſum, pōt p aliū de regu. iur. pōt
quis. li. vj. & ibi per gl. Fallit, qn̄ electa eſt induſtria p
ſonæ, & id in dubio vr̄ eſſe in electo ad beneficiū ec
cleſiaſticū, & non pōt ideo per aliū deſeruire, niſi in
caſibus expreſſis in iure de q̄bus in ea. extirpande. §.
q a vero. alleg. in gl. ¶Et dicebat etiā Alanus, qđ &
extra illos caſus poterit deſeruire p alium ſi cōſuetu
do illud habeat, de quo dicet̄ ī d. §. q a vero. facit, qđ
7 no. de cōſti. cū oēs. ad fi. ¶†Extra gl. tāgit hic Io. An.
poſt Hoſt. ſi quis habens bn̄ficiū non curatū recipiat
ſcđm curatū, & demū ex poſtfacto primū efficiatur
curatū, an ipſo iure carebit primo ſcđm decretalem
de multa. j̄. ti. j. & cōcludit, ꝗ ſic, ſi de voluntate bn̄-
ficiati factū eſt ex poſtfacto primū curatū ar. c. cū di-
lectus. de ordine cogni. ¶Si vero eo ignorante factū
eſt curatū tunc habebis electionē eligēdi, qđ velit in
tra ſex mēſes p id, qđ hr̄. j̄. ti. j. referente. & c. p̄terea.
ibi. tn̄ nihil dr̄ de ſex mēſib⁹, ſed fortè hoc dicere vo-
8 luit p ea, q̃ hn̄r in c. ij. de ↄceſ. p̄ben. ¶†Tangit ſcđo
quid ſi eccleſia ſit ruralis, & nullus habitat. Poſtea ali
q veniūt ad habitādū, an dēat dici curata. concludit,
ꝗ ſi nunq̃ fuit ſibi aſſignata cura nō dēt dici curata. ſe
cus ſi a principio p Ep̄m fuiſſet parochia deſignata:
q a tunc, qn̄ aliqui veniūt iure poſtliminij etiā ad ha
bitādū ī illa, vr̄ reaſſumere curā. facit, ꝗ hr̄. ſ̄. de ele.
quia diligentia. & l. prima per totum. ff. de captiui.
9 ¶†Tāgit tertio quid ſi eccleſia eſt deſtituta parochia
nis ſuis, licèt eſſet curata, & parochialis. & quia oēs
parochiani ſe tranſtulerunt ad habitandū in alia pa-
rochia, quod facere poſſunt ſicut etiam q̄s pōt mu-

tare domicilium de ſepulturis.c.cum quis.lib. vj.§.j.
& l.domicilium.ff.ad municip. an dicef tunc curata
tangit Hoſt.qđ ſic quò ad habitũ. Ideo habebit priui
legia eccleſiarum curatarũ, de quibus.j̃.de paro.per.
do.& Hoſt.in ſumma.de parochijs.§.in quibus.& di
cetur curatus illoꝛũ parochianorũ, ſicut Ep̃s nullius
eccleſiæ.ſ̃.de tranſla.c.intra quatuor.Quo tñ ad ma
teriã.c.de multa.& huius.c. ſed quò ad prohibendã
pluralitatem dicit,ꝙ non cenſebit hæc eccleſia cura-
ta. qa in prohibẽda pluralitate iura plus ponderant
curã reſpectu exercitij,q̃ reſpectu habitus,qđ patet,
quia ponderant periculũ animarũ,qđ nõ põt ſubeſ-
ſe vbi non ſunt parochiani. Et hoc ẽt tenet Paulus in
cle.j.de offi.vica.plus dicens,ꝙ quantũ ad diſpoſitio
nẽ.c.licèt cano.de ele. in vj.non dicef curata,ſi non
hẽt parochianos de quo fuerunt opiniones inter Io.
Mo.& Archi.in d.c.licèt. & dicetur.j̃.e.c.de multa.
10 ¶†Tangit vlterius, ꝙ ſi de ꝯſuetudine vnus retineat
duas eccleſias curatas,an valeat ſuper hoc cõſuetu-
a do[a],& cõlcudit ꝙ non, quia in delictis non excuſat

a Conſuetudo. Adde an valeat cõſuetudo, vel ſtatutũ ꝙ quis non teneatur reſidere in beneficio, diſtingue, vt hic per do. Hẽ. Boy.in ptin.c.

11 cõſuetudo.de ꝯſuetudine.c.fi.¶†Itẽ tãgit,qđ ſi duo
populi inuicẽ diſtantes in cõi veniſſit ad vnã eccle-
ſiam,an iudicabitur ꝓ duabus eccleſijs curatis. & cõ
cludit,qđ non:qa non attendif diuerſitas populi: ſed
vnitas eccleſiæ.facit.j̃.ti.j.cum non igi oẽs. ¶ Item
tangit, ꝙ ſi oẽs parochiales mortui ſunt, an ratione
mortuorũ ꝓ qb' debeat orare, dẽat dici curata quò
ad exercitiũ. concludit ꝙ nõ,qa ſm eum ſolus Deus
mortuorũ hẽt curã. ideo illorũ rõne nõ p̃t dici cura-
12 ta.allegat ro.j̃.de ſent.excõ.a nobis.dicẽs,ꝙ† claues
eccleſiæ nõ extendiſt ſe ad mortuos: licèt opera pia,
& orationes ſic.xiij.q.ij.animas defunctorũ.¶ Et no.
bene, quod vult Hoſti. ꝙ indulgentiæ quę quotidie
dantur, non habent ꝓficere mortuis, licèt quis pro
mortuo vadat ad indulgentiã.¶ Itẽ de hoc,an pote-
ſtas clauiũ aliquo mõ non poſſit ſe extẽdere ad mor
tuos.cõſueuit tãgi de pœni.& remiſ.qđ aũt. & d.c.a
nobis.& ꝑ Hoſt.in ſumma.de exceſ.p̃la.§.vlt.Cõclu
dit ẽt qđ irreuocabile eſſet, ꝙ vnus rector oĩa iura
parochialia reciperet ĩ parochiã alterius ꝑ ea, q̃ hñr
in c.j.& c.certificati.j̃.de ſepul.& de parochijs.c.de
his.& ſic talis ꝯſuetudo eſſet irrationabilis.ex hoc di
cto inducit.d. Ant. an capellani eccleſię poſſint præ-
ſcribere exercitium eius contra rectorẽ.nã vr, ꝙ nõ
ꝑ prædicta ſcđm eum,refert tñ fuiſſe pronuntiatũ cõ
trariũ,ſed credit,qđ male fuit ꝓnũtiatũ. ſed ſi velles
ſuſtinere dictã ſñiam poſſes dicere, ꝙ hic agimus de
clericis eiuſdem eccleſiæ.ſed dictũ Hoſtiẽ.loquif,qñ
rector vnius eccleſię in alia parochia vult præſcribe-
re.& ſic termini ſunt diuerſi. Tangit etiã, qđ ſi eodẽ
inſtanti Ep̃s ꝯcedit vni duo beneficia curata,& fina-
liter dicit,qđ ſi non apparet, quod poſterius fuit col
latum dabitur electio eligendi alterum prædictorũ,
& iſtud tenet.d.Ant.ꝑ c.referẽte. qa iura antiqua re
manent incorrecta, niſi in caſibus expreſſis.de ele.cũ
13 expediat.in vj.¶ Vltimo tangit d. Anto. ꝙ † hic dr̃ de
beneficijs curatis,an procedit etiã in non curatis.In-
no.cõcludit ꝙ ſic, dum tñ talia bñficia requirant reſi-
dentiã ex ſtatuto,ꝯſuetudine,vel de iure. facit,quod
hr̃.j̃.c.cõquerente.& hoc propter verũ miſteriũ poſi-
tũ in lr̃a,ꝙ eſt ſatis latũ.& ſic reſidet.do.Anto.Sed de
hoc,an decretalis de multa.habeat locum in talibus
beneficijs.tangetur.infra eo.c.fi.& in d.c.de multa.

SVMMARIVM

1 *Verba ſunt intelligenda cum effectu.*
2 *Reſidere non tenetur clericus qui eſt in ſtudio.*
3 *Abſentare ſe,an poſſit clericus a beneficio cauſa ſtudij ſine licẽtia pra lati ſui.& nu.6.*
4 *Beneficij appellatione,an veniat dignitas.*
5 *Reſidere ſe velle dicens tamen non habet intentionem reſidendi non debet admitti.*

RElatum eſt nobis.

Pñtatus ad eccleſiam nõ ꝯfirmatur ſi appareat, ꝙ
ibi reſidere nõ debeat, & ꝯfirmatus ſi
non reſidet q̃uis poſſet reſidere priua
bit a collatione remota.h.d. Et ſunt
ptes q̃ patẽt. ſcđa ibi: cũ igif. nã primo narrat vitiũ.
1 ſcđo ꝓuidet.¶†No.j.ex tex.illud vulgatũ, qđ verba
ſunt intelligẽda cũ effectu, & qđ nõ ſufficit potentia
ſine actu vbi a iure requirif potentia ꝓpter ipm actũ.
2 ¶†Itẽ no.duos caſus in qbus licitũ eſt clerico nõ re-
ſidere.Et no.argñ a contra alternatiua in lr̃a poſita,ꝙ
3 † clericus poſſit ſe abſentare cã ſtudij ſine licentia p̃-
lati.ſed ꝯtrariũ eſt verũ,ꝙ qa ẽt ipſe de cã iuſta ſubſi
ſtente non dẽt ſine licẽtia ſe abſentare, vt legitur, &
notaf.j̃.e.intra quatuor.¶ Nec ob.lr̃a dum dicit, vel
ſtudio.quia non dẽt referri ad ſuperius dicta: ſed ad
id,ꝙ ſubijcit ſcđm doc.¶ Itẽ no.ꝙ qlibet prelatus, &
ſic etiã inferior põt dare licentiã clerico ſuo, vt ſe ab
ſentet ꝓpter ſtudiũ,vel ex alia iuſta cauſa.nã tex.hic
ſimpľr dicit de licẽtia p̃latorum ſuorũ, & hoc tenet
Inn.in gl.de elec.c.cũ ex eo.in vj.Pœnam aũt non re
ſidenti habebit imponere ſuperior p̃latus,ꝙ habebit
poteſtatẽ deſtituendi.j̃.c.qualiter.cum ibi notatis.Et
ſic p̃latus poterit deſtituere ꝓpter crimen ipſum cle
ricũ,ſeu deponere ab ipſo beneficio, vel priuare po-
terit etiã ꝑꝑ non reſidentiã.¶†Itẽ no. ex tex.iuncto.
4 c.præcedenti, ꝙ in collatione beneficij cõprehendif
ẽt dignitas.& per hoc voluerunt qdã dicere,ꝙ ſi mã-
daret alicui prouideri de bñficio,ꝙ poterit prouideri
de dignitate ꝑ executorẽ.Nã, qđ appellatur bñficiũ
in c.p̃cedẽti.appellatur hic dignitas. Sed cõtrariũ eſt
verũ per id,qđ hr̃ in c.fi.j̃.ti.j.vbi patet,ꝙ tunc pote-
rit ꝓuideri de dignitate:nec ob.iſtud.c.qa in c.non-
nulli.eſt verbũ miniſteriũ,ꝙ eſt latius,q̃ verbũ officiũ
ſcđm Io.And.vbi põt dicere,ꝙ verbũ beneficiũ pro-
latum a iure in ſe cõprehẽdit etiã dignitatẽ ſcđm ſu-
biecã materiã. ſed in reſcriptis in dubio nõ cõprehẽ
dit dignitatẽ, qa in illis fit ſtricta interpretatio de p̃-
5 bẽ.q̃uis.in vj.¶†In gl.cõ effectu.in fi.Sed quid ſi ali-
quis dicit ſe velle reſidere,tñ non hẽt intentionẽ reſi
dẽdi dic,ꝙ non debebit admitti ſi hoc appareat, vel
ſi ex circunſtãtijs poſſit præſumi, qđ non intendebat
reſidere,vel ſaltẽ, niſi ſit ſuſpectus debebit admitti,
niſi caueat de reſidendo.facit,qđ hr̃.ſ̃.de p̃ſumptio-
ni.literas. & finaliter dẽret cauere ſi conſuetudo hoc
haberet,vel ſtatutum ꝑ id,qđ hr̃.j̃.c.ex parte.& j̃.ti.j.
6 ſignatum.¶ In gl.de licentia.in fi.¶† Not.diligenter
ex tex.cum gl.ꝙ ẽt ꝓ cã ſtudiorum, vel alia iuſta nõ
eſt licitum clerico ſe abſentare ſine licẽtia p̃lati.¶ In
gl.diffugiũ.ibi ꝓuenit.ſupple.el ij. in fi.poteſ dicere
ꝙ ibi allegabaf iuſta cauſa puta.diſpenſatio, vel alia
ſimilis. & ſic,qđ dicif nõ obſtante appellatione dẽt,
intelligi,qñ non interponitur iuſta cauſa, licèt tñ ex
iuſta non interponatur debet interim deſeruire be-
neficio,vt in cõtrario.& facit,quod habetur de elec.
cum ex eo.lib. vj. & de regulari beneficium.eod.lib.

SVMMARIVM.

1 *Literas commendatitias dare poteſt ſolus Epiſcopus clerico volenti ſe abſentare.*
2 *Clericus ab alieno Epiſcopo non eſt recipiendus ſine literis commendatitijs proprij Epiſcopi.*
3 *Literæ commendatitiæ ſunt triplices.*
4 *Literę credentiæ quas amici ſæpe inuicem mittunt, quem effectum habeant.*

Fraterni-

FRaternitati. Clericus alterius dioeceſis non dēt recipi ſi
ne literis cōmendatitijs.h.d.Et nō diuidi-
1 tur.¶†No.qđ ſolus Eps vř poſſe dare lřas
cōmēdatitias clerico volenti ſe abſentare.facit ꝙ hř.
ſ.de of. Archi.c.ſignificaſti. & ꝙ notař per gl.ix. q.ij.
c.Epm.vbi gl.vř dicere hoc verū,niſi ꝯſuetudo aliud
2 haberet.¶† Itē not.qđ clericus ab alieno Epo nō eſt
recipiendus, niſi hēat literas cōmendatitias proprij
Epi.nec obſt.ꝙ hř.ſ.de clericis peregrin.ca.tuæ. vbi
vř poſſe recipi ſine talib' literis. qa hic loqř,qñ vult
eū recipere retinendo,& ad officiū publicæ admittē-
do.ſed ibi,qñ in tranſitu.& priuatim ad officiū vellet
recipere.dicebat ēt Hoſt.ꝙ ēt poterat præbēdari, ſeu
bñficiari per Epm alterius dioeceſis:q.a ꝑ talē actum
nullū inſerebař ꝑiudiciū ſuo Epo ſcđm eū. Sed certè
hoc dictū non vř indiſtinctè verū ꝑ ea,q̄ dicenř.in c.
fi.j.eo. q.a nō vř ex toto ceſſare ratio quare cōmen-
datitiæ requirunř.iō de hoc dicendū,vt diceř in d.c.
3 fi.¶†In gl.j.ibi:& duobus ſequentibus. Et aduerte,
quia reperiunř literæ cōmendatitię triplicis generis.
Nā quædā ſunt cōmendatitiæ dimiſſoriæ,de quibus
gl.dicit,& iſtas de iure cōi dant ſoli Epi,nō aūt inſe-
riores ꝑlati,nec etiā capitulū vacante ſede,q.a eſt ſpe
cies alienationis,vt legiř, & notař in c. fraternitatē.
lxxj.diſt. & de hoc vltimo tāgiř ī c.cū olim.ſ.de ma.
& obe.Quædā,& ſcđo ſunt literæ cōmēdatitiæ,q̄ dā
tur clerico,vt ab alieno Epo poſſit ordinari,ſeu reci-
pere ordines, & tales literas dare pōt Eps, & etiam
capitulū vacante ſede. & q̄libet ad quē ſpectat ſpūa-
liū adminiſtratio in eccleſia cathedrali.de tēp.ord.c.
cū nullus.§.j.& ij.in vj. archidiaconus non pōt dare
has literas ꝑ id,qđ hř in d.c.cū nullus.& de offi. Ar-
chi.ſignificaſti.licèt quò ad q̄dā alia cenſeař vicarius
Epi de iure cōi.ſ.de offic.or.c.j.& c.ad hæc.Et ſic vř
ꝙ ēt vicarius Epi, niſi aliud hēat in mandatis nō poſ
ſit illas dare,vel niſi ꝯſuetudo aliud haberet per ea,q̄
no.gl.in c.Epm.ix.q.ij.Quædā,& tertio dicuntur li-
teræ cōmendatitiæ pacificæ,vt quæ danř clerico volē
ti peregrinare cauſa deuotionis: & iſtę etiā dantur ꝑ
Epm.de cōſe.di.vj.c.nō oportet.Et de primis,& ea-
rū forma hř.lxxij.diſt.ꝑ totū. dicūt tñ do.ꝙ ſi tales li
teræ eſſent amiſſę,poſſet earū tenor ꝓbari per teſtes
ꝑ id,ꝙ hř.ſ.de cle.peregri.c.tuæ.& j.de priui.ca. cū
olim.¶ In ca.gl.ibi:apoſtoli dicunř.& quare appellā
tur ſic vide ꝑ gl.in c.j.de appella.in vj. Extra gl.tan-
4 git hic d.Ant.& do.Pe.de † literis cōmēdatitijs, vel
credētiæ,quas amici ſæpe inuicē mittūt,quē effectū
habent de q̄bus ꝑ Bart. in l.Lucius.ff.de fideiuſſo.&
in effectu cōcludit,ꝙ ſi ſint multū generales,puta q.a
in eis cōmēdatur portans ipſas literas,tunc labor ta-
lium literarū nihil poterit agere in præiudiciū ſcribē-
tis,quia verba generalia non ſunt obligatoria.l.ſi ve-
ro non remunerandi.§.cum q̄dā.ff.manda. Idē dicas
ſi in eis dicař latori ꝑſentiū in his quæ dixerit detis
plenā fidē:quia cenſenř eſſe cōmēdatitię, & per eas
in effectu vř dici,qđ lator eſt fida ꝑſona.facit, qđ hř
in l.fi.C.qđ cū eo.ideo non poterit obligare ſcriben
tē.Fallit ſi ex qualitate perſonę ꝓ qua ſcribitur aliud
appareat, vt ſi ille ꝓ quo ſcribebat erat ſactor ipſius
ſcribentis in aliqua mercantia,q.a tunc vř dicere,qđ
ei adhibeat fidē in negotio illius mercantiæ. per id,
qđ hř in l.cuicunque.§.ſi fullo.ff.de inſtito. ac.¶ Itē
fallit ſi litera dicit,& adhibe ei plenā fidem ſuꝑ me,
& meo ꝑiculo.l.ſi vero nō remunerandi.§.ſi quis.ff.
manda.Qñ vero ſunt lřæ magis ſpeciales,puta ꝓ la-
tore ꝑſentiū de intentione mea informato dabis ple
nā fidē, tūc dicūt,ꝙ cū mādaret ſolū,vt ei credař id,
ꝙ refert, qđ non ꝑ hoc poterit aliquis ꝯtractus cū ipſo
celebrari,niſi qualitas ꝑſonę aliq̄d ſuaderet,vt ſi eſ-
ſet inſtitor,ſeu factor ipſius ſcribentis, vt ſuperius di
xi.ſi tñ rōne credulitatis paſſus eſt dānū ille cui ſcri
biř,poſſet recuperare per rōnē mandati, puta ſi dicit
ex ꝑte ſcribentis,ꝙ ſi ille cui ſcribiř ſcripſit,qđ vellet
talē librū ꝓ tāta q̄titate.nā ſi miſit,& in hoc fecit ex
penſam.Si poſtea ſcribens nō vult dare,poterit illud
dānū recuperare.ꝑ id, ꝙ hř in l. ſi vero non remune-
randi.§.ſi quis.& ſic patet,ꝙ vt poſſet ꝯhere gñaliter
req̄riř ſpecificū mandatū, ne aſs deř mā malignandi
l.fi.C.qđ cū eo.Et ex ꝑdictis patet, ꝙ ille cui mittunř
tur lřæ ꝯmendatitiæ, vt mutuet pecuniā ipſi portāti
lřas,rīr non teneř ſcribens ꝓ tali mutuo, niſi in lite-
ris aliud fuerit expſſum,vel niſi in caſu de quo ſupe-
rius dixi.ꝙ bñ tene menti:q.a pōt de facto cōtingere.

SVMMARIVM.

1 *Plura beneficia retinere, an poſſit quis quando non ſunt ſufficientia, & nu.4.*
2 *Reſidentiam requirit de iure communi quodlibet beneficiū, quod eſſet viginti ſolidorum.*
3 *Victus appellatione,an, & quando comprehendatur veſtitus,*
4 *Pluralitas in beneficijs eccleſiaſticis, ſi ſint curata, vel reſidentiam requirentia de iure communi prohibita eſt.*
5 *Reſidere intendēs in beneficio quouſque ad pinguiorem fortunam deuenerit,non videtur canonice recipere.*

a COnquerente. Qui ñ reſidet[a] in bñficio etiā
modice ęſtimationis priuari dēt. h.d.
¶ Et primo poniř impetrātis q̄rela. Se
cūdo poniř commiſſionis forma.ſcđa
ibi:fraternitati.¶ No.ex tex.primo, ꝙ
ſuꝑ vno bñficio vř poſſe aliud bñficiū creari, videli-
cet,vt certa q̄titas pecuniæ annuatim ꝓ alio bñficio
ꝑcipiař,ꝙ intellige verū,qñ abſque vitio ſimoniæ,&
abſq; ſciſſura bñficij iuſta cā ſuadēte id fit ſcđm ea,
1 q̄ hñr.j.de ꝑbē.vacante.& c.maioribus.¶†Itē no.ar.
ꝓ,& contra in pluralitate bñficiorū. Nā facit ꝓ, qñ
nō ſunt bñficia ſufficientia,facit in ꝯtrariū, qñ eſſent
ſufficiētia.de quo ꝑ gl.in c.gřa. de reſcriptis.in vj. &
2 in cle.gřa.de reſcriptis.vbi ēt ꝑ modernos.¶†Itē no.
ꝙ quodlibet bñficiū,ꝙ eāt viginti ſolidorum de iure
cōi vř req̄rere reſidentiā. & ad hoc ſæpe allegař de-
cretalis.facit,ꝙ notař ꝑ In.& Io.An.j.e.c.fi. & iſtud
ēt cōiter teneř.d.Ant.hic dicit,ꝙ lřa hic non dicit de
reſidentia,ſed dicit,ꝙ requiriř,ꝙ deſeruiat,ꝙ ꝑt intel
ligi ꝑ ſe,vel ꝑ aliū.remittit tñ ad notata in d.c.fin.ſed
certè rīr dēt ꝑ ſeipſum deſeruire,vt notauit gl.ſ.e.in
3 c.iij.& ſic ſatis vř dicere de reſidētia.¶ † Et no.ſcđm
d.Flo.ꝙ nō eſt neceſſe intelligere de.xx.ſol. id eſt au-
reis.& ſic de ſolidis legalibus de q̄bus ꝑ gl.in l. q.cū
que.C.de ſer.fugi. Sed intelligiř de ſolidis vſualibus
vel currētibus q̄uis facit,licèt ipſe non alleget, ꝙ hř.
in c.ij.j.de clericis malefi.¶ In gl.j.in fi.¶ Nec obſt.
31.diſt.oīno.vbi ēt đ hoc ꝑ gl.q.a ibi fuit expreſſum.
ſ.de uictu,& ueſtitu. iō tūc ſub verbo uictus nō intel
ligitur ueſtis.facit,quod habetur in ſimili in l.cum ex
filio.§.j.ff.de uul.& pup. Secus, quando ſimpliciter
profertur uerbum uictus, & nota. bene ex text. cum
gloſſ.quod ſi in ultima uolūtate alicui legetur uictus,
intelligitur etiam in conſequentiam ueſtis congrua
ſibi legata,nam & ſine illa uiuere non poſſet. ut do-
cet experientia.¶ In gloſſ.fi.ibi:in contrarium ſe ha-
beant. ſupple dummodo deſeruiat per uicariū ſcđm
no.in c.cum omnes.hic alleg.& ſic uidētur uelle do-
ctores, quod etiam vi conſuetudinis non poſſit quis
percipere fructus in abſentia,ſi non deſeruit ꝑ vica-
rium.Sed certè ſi bñficiū ſit ſimplex,nec eccleſia pa-

a Qui non reſidet. idē ſūmat nic. do. Abb. nihil addito: nihilq; ſublato.

tiaẽ defectũ in miniſtris,& abſens ſit ex iuſta cã ſatis
vĩ,quod conſuetudo poſſit ordinare, qđ perciniãtur
fructus,etiã ſi non deſeruiat p aliũ p ea,quæ habenẽ
in d.c.cum oẽs. nõ diuinando poſſit ẽt percipere qs
fructus in abſentia ſi ſuper hoc haberet indulgẽtiam
ſeu priuilegiũ, quod in abſentia poſſit fructus perci-
pete ſm Goff.& Io.An. ¶ In eadem glo.in fi.De hoc
dic,vt notauit gl.in ca.gratia.de reſcriptis.in vj.& p
4 ibi notata vĩ,quod † ſic cõcludit,qud de iure cõi p-
hibita eſt pluralitas in bñficijs eccleſiaſticis,ſi ſint cu
rata beneficia,vel requirentia reſidentiã. Si aũt non
ſint curata, nec requirant reſidentiã ex ſtatuto fortè
vel conſuetudine , tũc vĩ velle Inn.vt tangit gl.in d.
c.gratia.quod ſi ↄſuetudo,vel ſtatutum admittit plu
ralitatem tũc toleretur plutalitas. Idem vĩ velle Inn.
in dubio,ex quò non ſunt curata,vel requirẽt reſidẽ-
tiam,ſed hoc vltimum vĩ limitandum , qñ non ſunt
beneficia ſufficientia. Secus,qñ alterũ eorũ eſſet ſuffi
ciens per id,qđ hĩ in hoc.c.Et qđ no.glo. poſt Goff.
in d.c.gratia . & hoc de iure ↄmuni: ex diſpẽſatione,
aũt nõ eſt dubiũ,qđ duo ſimplicia poſſint teneri. Et
etiã vnũ ſimplex cũ curato . vnde tutius eſſet ad opi-
nionẽ vitandã habere diſpẽſationẽ Epi: cõiter tñ ſer
uaẽ opinio Inn.qđ ſi ſunt nõ curata , nec requirentia
5 reſidentiã,nõ requiraẽ diſpẽſatio. ¶ † Quid aũt ſi ali-
qs recipit bñficiũ intẽdẽs reſidere in illo,demũ quo-
uſq; puenerit ad pinguiorẽ fortunã. dicit Io.An.ſ.e.
c.relatũ.Et ibi etiã tangit do. Ant. qđ talis nõ cano-
nicè vĩ recipere. p ea,quæ hñr in c.ſicut.xvij.q.j.& j.
de cõdi.appoſitis.c.fi. Nã ex tali aĩo vĩ indici ambi-
tio.Fateẽ tñ , q tale peccatum p pœnitentiã aboleẽ. p
id,q hĩ in c.fi.j.de ſimo.Sed aduerte, qa licèt ſic trã
ſeãt Io.An.& do.Ant.in loco præalleg. Iſtud dictũ vi
deẽ poſſe pcedere, qđ p pœnitentiã aboleẽ tale pec-
catũ,qñ hẽt intentionẽ pſequendi clericatũ. Sed vbi
qs reciperet redditus eccleſiaſticos nõ habens inten
tionẽ pſequẽdi clericatũ,vĩ, q teneaẽ ad reſtitutio-
nẽ fructuũ pceptorũ,ſi poſtea nõ pſequiẽ clericatũ.
p ea,q hñr in c.admiſſa.ad fi.de elec.lib.vj.Niſi mu-
tata opinione remaneret in clericatu, q tunc non te-
nereẽ ad reſtitutionẽ:tñ de peccato dẽret agere pœni
tentiã pper intẽtionẽ, quã a principio habuit corru
ptã.Et ſic etiã poſſet intelligi dictũ Io.An. ¶ Vltimo
no.practicã pcedẽdi ↄtra nõ reſidẽtẽ,qñ ipſe nõ reſi
dens aliũ moleſtat.Nã põt ſibi imponi ſilẽtiũ:ſed vbi
aliũ nõ moleſtaret,poſſet moneri,vt reſideat.Et ſi ſit
ↄtumax poterit moneri ad reſidentiam.& ſic conſe-
quenter poterit priuari,vt hĩ.j.e.c.ex parte.& c.ſeq.

S V M M A R I V M

1 *Reſidere intelligitur,qui eſt in ſeruitio prælati ſui*
2 *Diſtributiones quotidianæ dantur præſentibus qui interſunt diuinis.*

De cætero. Qui eſt in ſeruitio prælati
intelligitur reſidere.h. d.
Et primo ponit dictũ.Secundo excipit. ſe
cunda ibi,niſi. ¶ In tex. ibi offerre. & ſup-
1 ple in totum, vt differat a pcedenti. ¶ † No.caſum in
quo clericus ex non reſidẽtia non priuaẽ redditibus
bñficij,qñ ſcilicet eſt abſens in ſeruitio ſui plati , qđ
eſt verum quò ad fructus beneficij qui danẽ in cõſen
ſu de menſa cõi: ſed nõ quò ad diſtributiones quoti-
dianas:quia illæ non danẽ, niſi intereſſentibs in diui-
nis .j.co.ti.c.licèt.& facit,qđ hĩ de clericis nõ reſidẽ
tibus.c.j.in vj.Et aduerte,qa procedit litera ſine du-
bio , qñ quis eſt abſens in ſeruitio proprij Epi. Quid
aũt ſi ſit abſens in ſeruitio alterius plati q pprij , an
gaudebit hoc priuilegio?dic,qđ ſic ſm Inn.& Io.An.
p iſtũ tex.qa hic nõ apparet cui Papa loquaẽ, & fortè
ſcripſit plato inferiori Epo,q intellige verũ dũmodo
nõ pcuraẽ in fraudẽ.arg.eorũ quæ hñr in l. hæc quæ
data.ff.ex qui.cau.ma.Quid aũt?Hoſt.hic dicebat,q
Eps duos ex canonicis ſuis põt habere abſentes ab-
ſque licentia capituli.Nec eſt neceſſe,q aliã cauſam
probet.alle.qđ hĩ.j.eo.ex parte,ſed vbi vellet habe-
re plures abſentes oportet qđ habeat cauſa vtilitatis
ſuæ,vel eccleſiæ.facit quod habetur.j.e. ad audien-
tiã. ¶ In gl.j.ibi ſeruire intelligiẽ:ſupple, quo ad hoc
vt pcipiat fructus beneficij,nõ tñ intelligiẽ ſeruire in
diuinis:qa tunc haberet victualia, ſeu diſtributiones
2 quotidianas cuius ↄtrarium hic diciẽ. ¶ † In glo.fi.in
fi.adde , qđ tales diſtributiones ſolũ danẽ pñtibus
q interſunt in diuinis.j.eo.c. vno.in vj.& qd fiendũ
de parte.nõ intereſſentiũ , an accreſcat alijs intereſ-
ſentibus,an vero debeãt verti in vtilitatem eccleſiæ.
recurre ad ea,quæ habentur in tex.& glo.in cle.vt hi
qui.de ęta.& quali.

S V M M A R I V M.

1 *Per abſentiam ſolam etiam ſi ſit diuturna, & ſic decẽnalis non priua
tur clericus ipſo iure titulo beneficij.*
2 *Abſens,& non reſidens abſq; alio ordine iudicali ſi quæſitus,& mo
nitus ad certum terminum congruum ſibi ſtatutum non veniat pote
rit abſque alio ordine iudiciali priuari beneficio.*
3 *Ad reſidentiam requirere decanum poteſt capitulum eccleſiæ.*
4 *Ad reſidentiam monitus ſi ſit contumax eſt ipſo iure priuatus benefi-
cio,adeo qđ abſq; alia monitione,& priuatione poſſit alteri conferri.*
5 *In notorio ſufficit ſola citatio ſine ſolennitate peremptorij.*
6 *Domicilium ſortitur quis in loco ſi habitauit per decennium.*
7 *Licentiatus ad tempus ſi ſteterit vltra tempus , an ſit abſque alia mo-
nitione priuandus.*

Ex parte. Priuandus eſt prælatus
vel clericus nõ reſidẽs
q citaẽ,& non reuertiẽ intra ↄmodum
terminũ ſibi ad hoc aſſignatũ , nec hẽt
iuſtũ impedimentũ.h.d. cũ duobus ſe
quẽtibus.Et eſt cõis diuiſio,ↄſultatio,
1 & rñſio.ſcđa ibi:qa igiẽ. ¶ † No.ex tex. q p ſolam ab-
ſentiã etiã ſi ſit diuturna. & ſic decẽnalis non priuaẽ
clericus ipſo iure titulo bñficij, nec illud cenſeẽ hẽre
p derelicto:facit,qđ j.diceẽ.c.fi. ¶ † Itẽ not.practicã
pcedendi ↄtra clericũ abſentẽ,& non reſidẽtẽ : quia
abſq; alio ordine iudiciali ſi q̃ſitus,& monit⁹ ad cer-
tũ terminũ ↄgruũ ſibi ſtatutũ nõ veniat, poterit priua
3 ri bñficio. ¶ † Itẽ no. q vĩ capitulũ eccleſiæ poſſe re-
quirere decanũ ad reſidentiã:vĩ tñ , qđ hoc requiſie-
rit ex mandato Papæ.Et ideo nimirũ ſi poſſit require
re:aſs vĩ, q ad illũ ſpectet requirere ad reſidẽtiã : qa
hẽt ptãtẽ deſtituẽdi,& ſic priuãdi abſentẽ facit, q ha
beẽ.ſ.in c.ammonet.& c.qđ in dubijs.de renũ.& ſic
vĩ,q reqſitio alterius nõ eſſet ſufficiens ad inducẽdũ
priuationẽ , niſi approbareẽ p Papã,vt hic fit . ¶ An
aũt p inferiorẽ poſſit approbari tangeẽ.j.co.c. proxi.
4 ¶ † Itẽ no.qđ monitus ad reſidentiã ſi ſit cõtumax vĩ
ipſo iure priuatus bñficio , adeo q immediatę abſq;
alia monitione , & priuatione vĩ poſſe alteri cõferri.
Sed certè hic fuit obtẽta licẽtia Papæ ſuper electione
fienda.Et ideo pro priuatione hĩ.vnde videtur,q li-
cèt ſit cõtumax , ad hoc vt priuetur reqraẽ expreſſa
priuatio p hñtem,vel ſaltẽ tacita, vt hic fuit.facit, q
diceẽ in c.ſeq.vĩ tñ,q ſuppoſita ptãte requirendi , &
priuandi in reqrente ad reſidentiã,q ſufficiat,q quis
ſit vocatus,vt veniat ad reſidẽdũ intra cõgruũ termi-
nũ aſſignatũ , ſi ſit cõtumax ſine aliqua ſolẽnitate,vt
poſſit priuari:qa ille actus vĩ eſſe notorius , ex quò nõ
reſidet.Et ideo nõ vĩ reqri niſi citatio , & inſa, vt in
alijs notorijs iuxta notata de iureiurã.c.ad noſtrã.el
iij.Fatẽdũ tñ eſt,qđ ſi poſtea probatur legitima cauſa
abſentiæ reuocareẽ,qđ geſtũ eẽt.de re iud.c. cũ ber-
toldus.& vij.q.j.præſentiũ.& facit, qđ diceẽ in c.ve-

ſtra.de

5 ſtrà.de cohabi. cleri. & mulie. ¶†Not.ex prædictis
ſm do.Ant.ꝙ in notorio ſufficere debet ſola citatio
ſine ſolennitate peremptorij,qa ſuperius dictũ ſit,ꝙ
in hoc actu,vel notorio ſufficiat ſola citatio ſine ſolẽ
nitate,de qua ẽt remittit ad notata in c.vr̃a.ſ.titu.j.
¶Itẽ ẽt potes notare,ꝙ ſuꝑ negatiuo põt eſſe noto-
riũ.facit,qđ dictũ fuit.ſ.ti.j.c.Ioannes.¶Quid aũt ſi
vocatus venit,ſed non ſtetit.Et ſic poſtea receſſit di-
cit,qđ habeᷓ ꝑinde ac ſi nõ veniſſet,qa nõ vr̃ veniſſe
q nõ ſtetit.vt legiᷓ,& no.in c.j.ſ.de iudi. & facit,qđ
hr̃.ſ.eo.c.relatũ.& ꝙ hr̃ in auth.q ſemel. C.quomo
6 do,& quãdo iudex.¶†In gl.j.ibi,qđ derelicto. & ꝓ
hoc facit,qa per habitationẽ decẽnij in loco videtur
qs ſortiri domicilium.l.ij.C.de incolis.li.x.& no.ſ.
de fo.comp.quod clericis.per Io.An.& per Dy.in l.
lex Cornelia.ff.de iniurijs. licèt ſecus ſi minori tpe
habitaſſet,vt notaᷓ in iuribus ꝑalleg.Sed potes dice-
re,ꝙ hoc nõ habet obſtare. licèt faceret rõnẽ dubitã
di in hac decretali: qa poteſt dicere,qđ nõ habet lo-
cum id,qđ ſuperius eſt dictum, quãdo quis tenetur
ad reſidentiam in alio loco.facit,quod not.Arch.de
reſcriptis.c.ſtatutum.§.cũ vero.li.vj.& Io. And.ĩ.de
priuile.ex ore. Vel ſecundo potes dicere, ꝙ non eſt
incõueniẽs,quod in duobus locis qs habeat domici-
lium.ꝑ id,quod habetur in l.aſſumptio.§.iuriſperiti.
ff.ad municipales. & c.cum qs.§.j.de ſepul.in vj.&
ſ.de reſcrip.dilectus filius.l.ſaracenꝰ. ¶In ea.gl.ibi:
ꝓ minus em̃ ſpatiũ, &c. Et ſic, quod hic dicitur de
decẽnio notat facti accidentiã non iuris myſteriũ.fa
cit,quod no.gloſ.in c.quoniam frequenter.§.porrò.
7 in magna gl.vt lit.non conteſt.¶†In ea.glo.ibi ſem-
per eſt monendus.hoc limitat Gof.niſi ad tẽpus fuit
licentiatus: qa tũc ſi ſteterit vltra tempus abſq; alia
monitione poterit priuari: qa Dies interpellat: tunc
ꝓ homine, vt in c.potuit.de locato. qđ dicit Io.An.
ꝓcedere ſi tẽpore date licẽtiæ monitus fuiſſet redire
in termino ſub pœna priuationis,vt ipſe etiam no.in
ca.quoniam.§.porrò.ſuꝑ gl.magna.vt lit.nõ cõteſta.
aliàs videtur velle Io.An.quod licèt licẽtiatus fuerit
ad certum tempus, nihilomius ſi nõ redeat poſt ter-
minũ erit citẽdus anteq̃ priuetur, quod tene menti.
¶In ea.gloſ.ibi: videtur vacare primũ.Idem not.lxx.
diſt.ſanctorum.hoc tamen dicit do. Anto.vt videtur
intelligẽdum, quæ eſſent beneficia incompaſſibilia.
ſecundum ea, quæ habentur.ĩ.de præben.de mul-
ta.& ſupra eodem.c.iij.aliàs videtur. ſecus per ea,q̃
not.de reſcrip.gratia.lib.vj.

SVMMARIV.

1 *Reſidere ſi deſierit archiepiſcopus per quadriẽniũ poteſt archiepiſco-patu priuari.*
2 *Capitulum poteſt monere proprium Epiſcopum, vt veniat.*
3 *Eligendus in archiepiſcopum debet eſſe idoneus.*
4 *Eccleſiam pro derelicto habere videtur clericus eoipſo, quod ſit miles ſecularis ſicut ſi contrahat matrimonium.*
5 *Inferior, non poteſt citare ſuperiorem benè tamen poteſt eum monere.*

Qualiter archiepiſcopus.

Summatũ fuit in c.ꝓcedẽti. Et eſt cõis
diuiſio,ꝯſultatio,& reſpõſio:vel meliꝰ
facti narratio,& ꝓuiſio. Scđa ibi,diſ-
cretiõi.¶In text.ibi literas veſtras.aĺs
1 noſtras,& vtraq; põt ſaluari.¶†Not.j.ex decretali,ꝙ
Archieꝑs ex nõ reſidentia ꝑ quadriẽniũ priuari põt
Archiepatu.qđ hic dr̃ đ quadriennio vr̃ notari facti
euidentia:qa ẽt minus tp̃s ſufficiens vr̃ ꝑ id,qđ tãgiᷓ
in gl.j.& ſ.vt lite non conteſt.§.porrò.in gl.magna.
c.quoniam. De Cardinali autẽ,an poſſit ex nõ reſi-
dentia priuari:habetur.ſ.ĩ c.ij.de alijs.in c.pcedẽ-
2 ti.& ĩ.eo.ex tua.¶†Item no.quod capitulum videtur
poſſe monere ꝓprium Ep̃m,vt veniat. Et not.quod
ex tali monitione videtur inſtitui contumacia,ſi non
veniat ad reſidendum cuius virtute vr̃ poſſe ꝓcedi
ad priuationẽ eius, qđ hr̃.ſ.de ſupp.negl.c.j.Põt tñ
dici,ꝙ hoc cõtingit, qa Papa talẽ monitionẽ appro-
bauit. aĺs vr̃,qđ ad cõſtituendũ quẽ in ꝯtumacia nõ
reſidẽdi requiraᷓ monitio illius, q habet poteſtatem
deſtituẽdi,ſeu priuãdi. ꝑ id.qđ hr̃.ſ.de renũ.ammo
net.& c.qđ in dubijs. & qđ no.in cle.j.de renũ. ¶Itẽ
no.ꝙ ꝑ dationẽ licẽtiæ de eligẽdo aliũ videᷓ ſuꝑſtes
ſubſiſtente legitima cã tacitè priuari.Nã aĺs ĩ locũ vi
3 uẽtis nõ dẽt alius eligi.ĩ.de ꝯceſ.ꝑbẽ.c.j.¶†Itẽ no.ꝙ
ꝑſona eligẽdi in Archiep̃m dẽt eſſe idonea. Et qua-
lis,idoneitas req̃raᷓ,habeᷓ.ſ.de elec.cũ in cũctis. de-
bet ẽt eſſe talis q poſſit præeſſe, ſcilicet in iudicãdo,
& etiã prodeſſe,ſcilicet in prædicãdo, & adminiſtrã-
do diuina.ſ.c.proxi. & ſic dẽt eſſe peritus,& exper-
tus.xxx x.diſt.c. Petrus. per aliũ tñ q̃ñq; in ſupradi-
ctis.de ſerui.ſupra de offi.ordi.inter cætera.¶In gl.j.
4 ibi:vt ſi fiat miles. ¶†No.diligẽter gl.qđ eoipſo,qđ
clericus ſit miles ſecularis vr̃ habere eccleſiã ꝓ dere
licto ſicut ſi ꝯhat matrimoniũ.& ſic vr̃ gl.đcidere q̃-
ſtionẽ,quã dixi poſt do.Flo.ſupra ti.j.c.fi.& cũ gloſ.
iſta trãſeunt cõiter doctores. Et iõ fortè ſeruareᷓ in
practica, licèt videreᷓ poſſe limitari ſcđm illa,q̃ dixi
in d.c.fi.videᷓ etiã habere pro derelicto ſi efficiaᷓ hi
ſtrio,vel buffo,vel ioculator,vt no.ĩ.eo.in c.fi.vbi ẽt
glo.cõcor.cũ iſta.& ꝓbaᷓ.ẽt in c.j.de vi. & bone.cle.
in vj.¶In gl.ij.ibi.nã tp̃s datę. Vnde ſi impetrans li-
teras ꝯ vſurarios exercet vſuras, ẽt poſt datã literarũ
nõ audireᷓ,niſi prius illas reſtituat. ꝑ ea, q̃ hñr in c.
quia fruſtra.alle.in gl.¶In ea.gl.in fine.Solue,vt ibi
no.& in c.dilectus. el ij.& ibi dicetur.ĩ.de præben.
Nam ſcđm quod ſuadet ratio ſubiectę materiæ põ-
deretur tp̃s date,vel tp̃s receptionis literarum.extra
gl.vr̃ quod canonici non potuerunt ſuum archiepi-
ſcopum monere: qa inferior in ſuperiorẽ non habet
poteſtatem.de maio. & obe.cũ inferior. ¶Solue, qđ
aut habeᷓ in litera per literas noſtras. nõ ob.contra-
riũ,qa fuit monitus per Papa,qui oĩum eſt ſuperior.
ix.q.iij.cuncta per mũdum. & c.ꝑ principalẽ.& hãc
dicit Hoſti.eſſe verã literam: quia monitio inferio-
5 ris nõ poſſit cõſtituere in ꝯtumacia ſuꝑiorẽ. ¶†Alia
aũt litera hẽt per veſtras. & tũc põt dici, qđ licèt in-
ferior nõ poſſit citare ſuperiorẽ, vel parẽ.c.innotuit.
de elec.qa par in parẽ nõ hẽt imperiũ,vt ibi.tñ benè
põt monere inferior ſuꝑiorẽ.ſ.de ſupplẽ.negli.p̃la.
c.j.ẽt parẽ.vt voluit gl.de offi.delega.cum cauſa. Et
ita poſſit intelligi hic. Aduerte tñ,quia monitio per
capitulũ facta nõ ſufficeret, vt eius virtute ad priua-
tionem potuiſſet procedi,niſi Papa hoc cõprobaſſet:
quia poteſtas priuãdi Archiepiſcopum, vel Epiſco-
pũ ad ſolũ Papã ſpectat. ſupra de tranſla.præla.c.ij.
& facit,qđ dixi in notabilibus. ¶Secũdo cõtra text.
facit,quod vr̃,ꝙ ꝓpter monitionẽ,& cõtumaciã non
reſidendi nõ habent canonici poteſtatẽ eligẽdi:quia
licèt prælatus ſit cõtumax nõ eſt priuatus beneficio:
ſed priuandus.ĩ.eo.c.fi.& ĩ.c.proxi.& ſic ante priua
tionẽ nõ debet ad electionẽ procedi.ĩ.de cõceſ.præ-
ben.c.j.ſoluit Inn.qđ quãtſcũq; capitulum moneat
prælatũ,vel ſocium ad reſidẽdũ,& cõtumax ſit prę la
tus, vel ſocius nõ poterit procedere ad eligendũ ſine
autoritate illius,in cuius manibus debet renuntiari.
ar.c.inferiori.xxj.diſt.& bene facit,quod habetur.ſu
pra de renũtia.ammonet.& c.qđ in dubijs.& hoc ẽt
placet Hoſti.vñ cõcludit, ꝙ prius ꝑ ſuũ iudicẽ debet
priuari anteq̃ aliꝰ eligaᷓ,ſaluo niſi aliud faciat Papa
qui

qui ſuperius eſt.de cõceſ.præben.propoſuit. & cõſe quenter poteſt habere non priuatum pro priuato. & ita poteſt intelligi hic, vel põt dici, quod Papa ꝑ alias literas priuauerit eum: vt quia monuerat eum, vt veniret ad reſidẽtiã ſub pœna priuationis. quã protulerat in eũ, ſi non veniret. Et hanc ſequitur. do. Flo. ſed præcedens videtur magis literæ amicari. do. Anto. hic concludit tutum eſſe, quod ille qui habet poteſtatem priuandi poſt monitionem ad reſidẽdum ab alio factam ſaltem vna vice debeat moneri, niſi fortè ſit talis perſona, quòd poſſit alterius monitionem approbare, vt eſt Papę. & per hoc benè facit, quod habetur in l. ædictum. ff. de iud. ¶ Item ſcd̃m eum videtur quod poſt monitionẽ requirat̃ priuatio expreſſa, vel tacita. & de tacita ponit exemplum ſi detur licentia eligendi alium. Nam tacitè videtur priuare primum. & hoc ſatis poteſt ꝓcedere in Papa, vt hic poteſt intelligi: ſed in alio inferiore ꝯcludit do. Anto. qđ licèt putẽ tutũ eſſe, qđ faciat priuationem expreſſam: tñ ſatis patet, quod etiã in illo ſufficiat tacitè. & quod tacitè videatur priuare ſi præceſſit monitio, & cõtumacia, & demũ dat licentia in aliũ eligẽdi cauſæ cognitione præmiſſa. Et ideo videt̃ ſufficere: q̃a in iſtis notorijs videtur ꝯſtare de mente ſine alia ſolẽnitate. facit, qđ dixi in c. præcedenti. & quod not. ĩ. de verb. ſign. c. ex parte. el j. & s̃. de cohabi. cle. c. veſtra. & pro hoc etiã benè facit, qđ habet̃ in c. ij. ĩ. de ſchiſmati. & s̃. de filijs presby. c. veniẽs. & quod dictum fuit in c. diuerſis ſal. s̃. ti. j. & quod no. per Ioan. And. in addi. Spe. ſuper rubrica. in iij. quæſtione.

S V M M A R I V M.

1 *Contumax in non reſidendo, an ſit ipſo iure priuatus.*

2 *Abſens ex cauſa ſtudij cum licentia prælati, vel ſine, an poſſit habere fructus ſi conſuetudo id habeat.*

a Inter quatuor. Sup hoc ca. ſolet quæri vtrũ prælatus inferior Epiſcopo poſſit dare licentiam non reſidẽdi in beneficio. diſtingue, hic per do. Hẽ. Boyc. in prin. c.

a **I**Nter quatuor. a Summatũ. eſt iſtud. ca. ex parte. s̃. eo. ¶ Et primo ponit̃ facti dubitatio. ¶ Secũdo dubitationis reſpõſio. ¶ Tertio expoſitiõis receptio. ſcđa ibi. hoc tibi. Tertia ibi. dũmodo. ¶ No. j. ꝙ clericus cõgruo tꝑe expectatus ex nõ reſi-

1 dẽtia põt priuari. Et ex hoc no. † ꝙ ꝯtumax in nõ reſidẽdo etiã lapſo termino nõ videt̃ ipſo iure priuatus. de quo tanget̃ in c. ꝓxi. vbi lr̃a vr̃ ꝯriũ innuere, dũ dicit tales poſſe ſpoliari. ¶ Itẽ no. ꝙ ꝑꝑ iuſtum impedimentũ, q̃s excuſat̃ a ꝯtumacia. ¶ Itẽ no. ꝙ clerici interdũ deſerũt eccleſias ſine iuſta cauſa. & q̃uo varijs ex cauſis hoc ꝯtingit. proſequit̃ hic Io. An. Nã q̃ñq; deſeruit cauſa ambitionis tranſeũdo ad aliã: q̃ñq; ex cauſa cupiditatis auaritiæ, vt attẽdat fortè negotiationibus: q̃ñq; ex cã vagationis: quõ etiã ex cauſis iuſtis poteſt ſe abſentare etiã tãgit, de quibus hr̃ in c. de cętero. s̃. eo. & ĩ. eo. tuę. & c. cũ dilectus. & c. ad audientiã. ¶ In gl. j. ibi: nõ eſt argumentũ, &c. ¶ Vel põt dicere ſm Io. And. qđ argumentũ a cõtrario ſenſu poſſet habere locũ ſi fuiſſet adeo arctatus, qđ non potuiſſet licentiam petere. Nam plerũq; locus, & tempus nõ patiunt̃ plenius deliberandi conſilium. l. j. ff. de exercitoria. qđ eſt intelligendum, qđ in breui poſtea reuertitur, ꝙ primo poſſit. ar. l. iij. ff. de diuer. tẽpo. an autem abſentãs ſe ex iuſta cã. & de licentia prælati dẽat ꝑcipere fructus bñficij. dic, qđ non regulariter, niſi in caſibus expreſſis in iure. ꝑ ea, quæ dicent̃. ĩ. in c. tuę. & ſicut tũc opabit̃ licentia, vt nõ poſſit priuari

2 actione nõ reſidẽtiæ, nõ autẽ recipiat fructus. ¶ † An aũt abſens ex cauſa ſtudij cũ licẽtia p̃lati, vel ſine, ſi ꝯſuetudo id hẽret debeat ꝑcipere fructus in abſentia. dicet̃ in c. tuę. ¶ Quid aũt ſi q̃s ſit abſens ex cauſa nõ legitima de licẽtia p̃lati, an poterit moneri ad reſidẽtiã. litera hic videtur velle, ꝙ ſic, ſi exponat̃ præſertim, ꝓ maximè. ¶ Egidius tñ exponit præſertim, pro tanq̃, & tũc faceret in ꝯ̃rium. Tamen pro prima pte, facit, qđ ꝯceſſio talis licẽtiæ videt̃ contra ius, & dare materiã vagãdi. Et ideo vr̃, qđ poſſet illã reuocare. ꝑ id, qđ no. Inn. & Io. An. ĩ. c. proxi. ¶ In gl. cõgruo. ibi: præfertur. Nã de varijs temporibus loquunt̃ iura, vt no. gl. in c. qm̃. §. porrò. ſeu in §. ſi vero. in princi. magnæ gl. & ſic ꝑ hoc denotat̃, ꝙ eſt tẽpus arbitrarium, vt ibi etiã no. in glo. ſi. in fi. & no. benè ex litera: q̃a vr̃ velle, qđ ſi a prin. q̃s nõ fuit abſens ex legitima cauſa: ſed tñ tꝑe requiſitionis ſit iuſte impeditus, vt q̃a ſit infirmus, excuſabit̃, nec cẽſebit̃ cõtumax. & ꝑ cõſequẽs non debebit priuari. facit. s̃. de elect. bonæ. el ij. Et plus dicit Hoſtiẽ. qđ ſi tꝑe requiſitionis poterant venire, tñ poſtea ſuperuenit impedimẽtũ: q̃a ſe arctauerat, non poterit priuari: ꝙ intellige verũ, q̃ñ intra terminũ ſuperuenit impedimentũ tali tꝑe, ꝙ ſi nõ ſuperueniſſet potuiſſet ĩ termino comparere, aliàs ſecꝰ ꝑ id, quod habet̃ in c. cupiẽtis. §. quod ſi per viginti. de ele. in vj. & in l. ij. §. ſi quis tñ. ff. ſi q̃s cautionibus.

S V M M A R I V M.

1 *Citatio, quæ fit ad eccleſiã, vel ad domum non vr̃ arctare citatum in his, quę ſunt grauis prę iudicij, niſi quando fraudulenter latitat.*

2 *Citatio vbi fit per ędictum dẽt eſſe trina ſicut, & illa q̃ fit ad domũ.*

3 *Citatio q̃ñ fit perſonaliter, an ſit neceſſaria trina citatio.*

4 *Citatio per ędictum vbi de iure debet eſſe trina, vna non ſufficit etiam peremptoria.*

5 *Citatio per ędicta, an poſſit fieri in qualibet cauſa.*

6 *Citatio quãdo debet de iure eſſe trina etiam perſonalis non ſufficit vna pro omnibus.*

7 *Excommunicatus, an ſit priuatus adminiſtratione ſpiritualium.*

8 *Abſens ex iuſta cauſa, & cum licentia ſuperioris ſi ſuperueniat defectus miniſtrorum poterit moneri ad reſidentiam.*

9 *Abſens ab eccleſia ſua eſſe, an poſſit quis iuſta ſubſiſtente cauſa, puta ſtudiorum, vel alia ſine licentia prælati.*

10 *Clericus, vel prælatus abſens ſi neſcitur vbi ſit, qualiter cõtra eum ꝓcedetur.*

11 *Conſtitutio, ſiue ſtatutum Ep̃i contra ius commune non valet.*

12 *Conſtitutio Ep̃i ſi eſt contra aliquod ius particulare diſpoſitum a iure, quia non directe contradicit iuri non valet.*

13 *Contra non reſidentes qualiter procedatur.*

14 *Degradatus ſolenniter a ſolo Papa reſtituitur, ſed verbaliter ſolũ degradatus poteſt reſtitui ab eo qui depoſuit.*

15 *Citatio perſonalis, an debeat interuenire cũ agitur de graui pręiudicio.*

16 *Ep̃s, an ſine conſilio, vel conſenſu capituli poſſit procedere ad priuationem clerici, vel prælati propter non reſidentiam.*

EX tuę. Si neſcit̃ vbi ſit clericus abſens, publicis edictis citabit̃ apud eccleſiã. Et ſi poſtea expectatus ꝑ ſex mẽſes ñ veniat, illa priuabit̃. h. d. primo. Scđo ponit practicã ꝓcedẽdi ꝯ̃ plaꝭtos non reſidentes. & hoc ſit loco ſummę, & diuiſionis. Et ſic ſunt duæ partes principales. Nam primo ponit practicam procedẽdi cõtra clericos. ¶ Secũdo practicam ꝓcedẽdi ꝯtra prælatos. Secũda ibi. cõtra eos. Et dicit do. Ant. qđ melius dixiſſet contra alios: q̃a nõ ꝓſequit̃ de his de quibus dixi: ſed loquitur de prælatis. & facit, quod no. Inno. in proęmio vbi litera huius decretalis ex regiſtro corrigit, & ſupplet in aliquibus locis. & iſtã lec. etiã voluit gloſſ. in ver. vt ipſos. glo. tñ in uerbo ſpoliari, ſentit aliã lect. uidelicet, qđ non mutet caſum, proſequit̃ potius eundem caſum in uer. contra eos. Sed prima lect. cõiter tenetur, ut tangã ſuꝑ gl. ¶ In tex. ibi: cõtra eos. melius dixiſſe contra alios, q̃a loquit̃ de prælatis, ut dixi in diuiſione

uiſione lec.ſequẽdo hũc intellectũ,dũ dixit ꝯ eos. po
1 tes ſupplere,ſcilicet,q ſunt ꝓlati.¶†No.j.qđ citatio
q̃ fit ad eccleſiã,vel ad domũ non vr̃ arctare citatũ in
his,q̃ ſunt grauis ꝓiudicij, niſi qñ fraudulẽter qs lati
tat,nec ꝑt citatio ad eũ ꝑuenire.facit,qđ hr̃.s̃.vt lite
nõ cõteſt.qm̃.§.porrò. Et,qđ no.Inn.in c.fi.de eo,q
mit.in poſ.& ꝑ Bart.in l.quarta.§.ꝑtor.ff.de dã.infe.
2 ¶†Itẽ no.qđ vbi fit citatio ꝑ ædictũ dẽt eſſe trina,ſi-
cut,& alia,q̃ fit ad domũ iuxta notata.facit,qđ no.ꝑ
gl.xxiiij.q.iij.de illicita.& C.quomõ,& qñ iudex.l.
3 tres deñ.& l.ꝯſentaneũ.ĩ auth.q ſemel.¶†An aũt,
qñ fit ꝑſonaliter ſit neceſſaria trina citatio.tãgit Inn.
j.de accu.ad peti.& ibi ẽt dixi.Et aduerte hic,q̃a di-
cit do.Ant.poſt Io.An.in addi.Spe.eo.ti.ſuꝑ rub.in
iij.q.velle notabiliter,qđ in terminis decretalis.& ẽt
vbicũq; a iure ꝑ ędictũ reqrĩt trina citatio,qđ tũc nõ
ſufficit vna ꝑemptoria ꝓ oĩbus : q̃a tales citationes
q̃ fiunt ꝑ ędictũ nõ de facili trãſeũt in notitiã citati.
& facilius trãſibũt ſi ter publicè fiũt : q̃a fortè amic⁹
citati intererit in ſcđa,vel tertia,ſi nõ intererit in pri
ma,& poterit ſibi nũciare. & hũc modum limitãt ad
ꝑemptoriũ.ff.de iudic.& qđ hr̃ ĩ d.c.đ illicita.q̃a ſibi
dicit, ꝙ vbicũq; trina citatio reqrĩ a iure ad fi.pęnæ
incurrẽdę,nõ ſufficit vna ꝓ oĩb⁹ ẽt ꝑemptoria.vt vo-
luit gloſ.notabilis in cle.j.in verbo.iij.de vi.& hone.
cle.ꝙ tene menti. & facit,ꝙ hr̃ in tex.& glo.in c.j.de
milite vaſallo,qui cõtumax eſt. in vſibus feudorum.
4 vbi bona gl.de mã ꝯtumaciæ. ¶†Et ex ꝑdictis no.di
ligenter duo. ¶Primũ eſt,ꝙ vbi a iure reqrĩt trina ci
tatio ꝑ ędictũ nõ vna ſufficit ẽt ꝑemptoria ꝓ oĩbus,
¶Scđo, qđ vbi trina citatio requirit a iure etiã ꝑſo-
nalis ad fi.poenæ. qđ tũc nõ ſufficit vna citatio ꝓ oĩ-
bus,ẽt ꝑemptoria.¶Circa primũ aduerte primo,q̃a
illud vr̃ intelligendũ, qñ citatio hẽt fieri publicè per
præconẽ,ſeu nuntiũ in loco publico . & demũ affigi
in loco publico ſicut de iure vr̃ debere fieri . ꝑ ea, q̃
hñr in cle.j.de iudicijs.¶Nam tũc bñ vr̃ ꝓcedere tõ
Io.An.in addi. Spec.ſuper hac rub.dũ dixi, qđ fortè
in ſcđa,vel tertia vice erit ꝑſens amicus citati,q hoc
audiet . & poterit hoc innuare citato,qui fortè non
erit ꝑſens in prima citatione . Si autẽ intelligeres, ꝙ
ſufficeret ędictum , ſeu litera citationis affigi in loco
publico ſine alia publicatione , non video qualiter
differentia eſſet fienda,an tria ędicta , ſeu tres literæ
ſucceſſiue fierẽt,& affigerenĩ locis publicis , an vero
fieret vna perẽptoria,habẽs in ſe interuallũ triũ ędi-
ctorũ:vt q̃a citaretĩ,ꝙ intra.xxx.dies deberet cõpare-
re quorũ.x.pro primo.x.pro ſcđo.& x.ꝓ tertio,& ꝑ-
emptorio aſſignenĩ : q̃a ille vr̃ affectus,ſiue illa ſche-
dula fuerit affixa ꝑ.xxx.dies. ſiue in capite.x.dierum
ponereĩ . Alia tñ,vt dixi de mẽte iuris ſaltẽ canonici
vr̃ eſſe vna citatio publica ꝑ nũtiũ,vel ꝑ præconem,
anteq̃ affigaĩ in locis publicis.vt patet ex his,quę ha
benĩ in dicta cle.j.de iudi.& facit ꝓ hac lr̃a ẽt dũ di-
cit,facias publicari.& ſic ẽt vr̃ intellexiſſe Io.And.in
dicta addi.de iure tñ ciuili fortè eſt ſecus:q̃a citatio,
quæ fiebat olim ꝑ ędictũ fiebat in albo ꝑtoris,ſeu in
pariete dealbato in palatio prætoris, vbi reddebatur
ius . vt patet ex his, quæ hñr in auth.q ſemel.& in l.
conſentaneũ.C.q̃ñ,& qñ iud.& ſic vr̃,ꝙ ſufficiebat
apparere citationẽ ĩ pariete:tñ hodie nõ fit in parie-
te dealbato: ſed per ſchedulas,quæ affiguntur in lo-
cis . & cõiter ẽt ſeruatur , qđ fit ꝓclamatio antequã
affiganĩ.¶Itẽ aduerte,q̃a dictũ Io.An.videtur intel-
ligendũ,qñ requiriĩ trina citatio ꝑ ędicta ad finẽ pę-
nę,vt contingit in caſu iſto.Nam aliàs videtur,ꝙ ſuf-
ficiat vna citatio ꝑemptoria ꝓ oĩbus ſi iudici hoc vi
deaĩ. ꝑ ea,quę habenĩ in l.ad perẽptoriũ. & ſeq.& l.
5 nõnunq̃.ff.de iudi.¶†An aũt in qualibet cauſa poſ-
ſet fieri citatio per ædicta de iure canonico : clarum
eſt,qđ nõ dẽt fieri,niſi in caſibus expreſſis in iure, vt
patet in dicta cle.j.de iudi.An aũt idẽ ſit de iure ciui
li,ibi plenè dixi.& etiã habetur per Bar.in extrauagã
6 ti ad reprimẽdã.in verbo ædictũ.¶†Circa ſcđm ad-
uerte,q̃a mirandũ,qđ ſi citatio fiat ꝑſonaliter, ꝙ nõ
debeat ſufficere vna perẽptoria pro oĩbus, cuius tñ
ꝯriũ fuit dictũ gl.in dicta cle.j.in verbo tertio. de vi.
& ho.cle.nõ video rationẽ quare hoc ſit dicendũ,te-
nẽdo dictã gl.niſi dicatur,qđ hoc cõtingit: q̃a quãdo
interuenit trina citatio ſeparatim ex parte ſuperio-
ris,maior vr̃ eſſe ꝯtẽptus ipſius ſuperioris. & ꝯſequẽ
ter maior ꝯtumacia q̃ ſit,qñ vnica citatio tm̃ fit,licèt
ſit peremptoria pro oĩbus . Et iõ ad finẽ pœnæ,cum
tunc requiriĩ trina citatio ſeparata ꝓpter maiorẽ cõ-
tumaciã habendã . & quod vbi agitur ad finẽ pœnæ
non ſufficiat vnica citatio peremptoria pro oĩbus:ẽt
videĩ tex.in vſi.feu.in d.c.j.de milite vaſallo,qui con
tu.eſt.iuncta gl.ij. Stephanus tñ in dicta cle.j.tenuit.
qđ etiã ad finẽ pęnę ſufficiat vnica citatio ꝓ oĩbus.
per.c.cõſtitutionũ. de ſen.excõ.in vj.iuncto.c.ſacro.
de ſenten.excõ.vbi patet,ꝙ licèt ad finẽ imponendę
pęnę excõicationis requiratur trina citatio . vt in ca.
ſacro.tñ ſufficit vna peremptoria pro oĩbus, vt in d.
c.conſtitutionum. Et ſi debemus tenere iſtã opinio-
nẽ poſſet reſponderi ad dicta cle.j.dũ dicit noĩatim ,
& tertio quem citandum . Et ideo dixit tertio ad de-
notandum, ꝙ non ſufficit vnica citatio : ſed ꝙ requi-
ratur trina . & quod voluerit non ſufficere vnicam
peremptoriã: non aũt,qđ voluerit vnicã,qñ eẽt per-
emptoria,cũ illa æq̃pareĩ trinæ citationi. vt patet in
d.c.cõſtitutionũ. & in l.nõnũq̃.ff.de iudi.tñ cõiter te
neĩ gl.pro qua etiã facit,qđ no.& habetur in text.&
glo.in d.c.j.de mili.vaſal.qui cõtu.eſt. ¶Et ſm hoc
oportet dici , ꝙ illa gl.in dicta cle.j.ꝓcedit regulari-
ter. Fallit vbi aliud reperiaĩ expreſſum.& ſic itelliga
tur.d.c.cõſtitutionũ.¶Vlterius no. practicã ꝓcedẽ-
di ꝯ clericũ abſentẽ,& monitũ,q nõ ĩueniaĩ. de qua
habetur in tex. & no.ẽt.s̃.vt lit.nõ cõt.quoniã.§.por
rò.in ver.ꝯtra eos. ¶No.practicã ꝓcedẽdi ꝯtra prę-
latos nõ reſidentes,& inobedientes. ¶Itẽ not.arg.ꝙ
legat⁹ de latere poſſit priuare Epm̃ ab adminiſtratio-
ne ſpiritualiũ,ꝙ eſt intelligẽdũ,qñ hoc faceret ex mã
dato Papæ.als ſecus . ꝑ ea,q̃ habenĩ in c.ij.de trãſla.
7 ꝑla.¶†Itẽ no.ꝙ excõicatus non vr̃ priuatus admini-
ſtratione ſpiritualiũ,qđ eſt verũ ſimpliciter,ſeu ꝑpe
tuo:ſed benè interim durãte excõicatione eſt ſuſpẽ-
ſus ab ipſa adminiſtratione.& ſic quodãmõ interim
priuatus.s̃.de app.paſtoralis.& facit,qđ no.in ſimili.
de iureiurã.venientes.¶Itẽ no.ꝙ legatus de latere vi
deĩ habere poteſtatẽ degradãdi Epm̃ , qđ eſt intelli-
gẽdũ ſi hoc habeat ex ſpeciali mãdato Papæ . als ſe-
cus ꝑ ea , quæ habenĩ.s̃.de offi.leg.c.qđ trãſlationẽ.
¶Itẽ not.ꝙ cũ degradato non de facili diſpẽſatur. &
ſic facili⁹ diſpẽſaĩ cũ verbaliter depoſito ſi hoc ſua-
deat vtilitas , vel neceſſitas eccleſiæ, q̃ cũ actualiter
degradato:quis autem cum tali poſſit diſpenſare tan
git in glo.fi.& ſuꝑ ea.¶In gl.j.in fi.vel dic ſm Hoſti.
qđ ibi nõ latitabat,& poterat inueniri : q̃a fortè erat
citandus.hic vero non poterat inueniri . & latitabat.
¶In gl.ij.in fi.dic ſm Io.And.qđ tex.ibi nõ prohibet
moram purgari . licèt mãdet poſt terminum priuari.
Et iõ admitteĩ purgatio,dũmodo non ſit facta execu
tio:q̃a tunc non admittereĩ. ꝑ ea,quę habenĩ in c.in
alijs.s̃.de elec.& s̃.de ſupplen.negli.præla.c.literas.
& pro hoc,qđ in caſu iſto , qñ non eſt facta executio
poſſit mora purgari benè facit, qđ habeĩ de præben.
c.ſi ti-

c.ſi tibi abſenti.li.vj.ꝑ quem tex.dicit hic do.Flo.qđ
etiã licèt qs ſit citatus ab hoĩe ad reſidẽtiã, & certus
terminus aſſignatus, admittetur poſt terminũ purga
tio morę ſaluo, niſi in citatione lata ſit ſnĩa priuatio-
nis, ſi nõ reſideret intra tp̃s aſſignatũ. ꝑ id, ꝙ hr̃ ĩ d.c.
ſi tibi abſenti. & ſic ẽt dicit tenere do.Pe.de Peru.&
no.bñ hoc dictũ: qa vñr iſti velle, ꝙ poſſit qs citari ꝑ
ſuperiorẽ ad reſidentiã, vt intra certũ terminũ cõpa-
reat. aĩs ip̃o iure ſit priuatus, qđ indiſtinctè ꝓcedit,
vt tangeĩ inferius. ¶ In glo.ſpoliari.in fi. ¶ Aduerte,
quia pro recitatione iſtius gloſſ.põt opponi, ꝙ litera
ſibijpſi ꝯdicat: qa primo dicit, ꝙ debeat ſpoliari, po-
ſtea dicit, ꝙ dẽat ſuſpẽdi ab adminiſtratiõe, q̃ vñr eſ-
ſe ꝯria: qa ſi ſunt totaliter ſpoliati in eis nõ vĩ cade-
re poſſe ſuſpenſio, cum non entiũ nullæ ſunt cauſæ.
ĩ.de deſpõ.impu.c.ad diſſoluẽdũ. ¶ Cuius timore fa
cta eſt hæc gl.q exponit ſpoliari.i.ſuſpendi ab admi-
niſtratione temporalium, & ſentit vnã lec.videlicet,
ꝙ in verſiculo ꝯ eos ꝓſequaĩ eundẽ caſum, & qñ ꝑ-
ſente ꝯtumacia ꝓcediĩ poſtea ad pœnam ſuſpẽſionis
reſpectu ſpiritualiũ, & ẽt excõicationis. ¶ Sed aduer
te, qa glo.ſequens ſentit aliã lect.videlicet, ꝙ in verſi.
contra eos.mutet caſum: quia in principio tractat de
modo procedendi ꝯtra clericos. & ſic nulla erit con-
trarietas. Ex hoc, qđ loquaĩ de p̃latis ĩ iſto ver.ꝯ eos
dicit gl.fateri ex duobus. Primo ex eo, ꝙ dicit ab ad-
miniſtrationẽ remoueat. Scđo ex eo, quod dicit, &
qbus p̃ſunt eccleſijs, &c. quaſi velit ſentire gl. ꝙ prę-
latus tñ propriè dicĩ. & ſimiliter, ꝙ ſolus prælatus
dicatur ꝓpriè habere adminiſtrationẽ. Iſtud tamen
vltimũ nõ eſt ſimpliciter omnino verũ ſm do.Ant.ꝑ
glo.& doc.in c.p̃ſenti.de offi.ordi.in vj. Et de mate-
ria qualiter ꝓceditur ꝯtra clericos, & p̃latos abſen-
tès tractat hic Inn.de quo ꝑ gl.& Io.An.ſuꝑ ea.in c.
qm̃ frequẽter.§.porrò.in gl.mag.s̃.vt lite non conte.
Nã ſi ſciĩ vbi ſint, & poſſint ꝯmode, citari debẽt ꝑſo
naliter, vt ad certũ cõmodũ terminum ad reſidentiã
veniant. & ſi non veniant poterũt priuari, vt no.in gl.
præallega. & hæc citato dẽt fieri, ſiue ſit abſens ſine
licentia, ſiue etiam cũ licẽtia, eo caſu quo ſine iuſta
cauſa abeſſet, vel eſſet finita cauſa propter quam ha
buiſſet licẽtiã. Si aũt ad certũ tẽpus habuiſſet licẽtiã.
& nõ redeat intra tẽpus, adhuc vĩ ꝙ nõ poterit priua
ri, niſi ẽt poſt terminũ moneaĩ ad reſidẽtiã, ſaluo niſi
qñ ſtatutus fuiſſet terminus tꝑe datæ licẽtiæ, & fuiſ-
ſet monitus ſub pœna priuationis redire intra termi-
num, qa tũc poſſet priuari poſt terminũ ſine alia mo-
nitione ꝑ id, qđ dixi.s̃.eo.intra quatuor. & melius in
c.ex parte. & qđ no.Io.An.in d.§.porrò.non debebit
tñ ſtatim poſt terminũ feſtinare ad priuationem, qa
poſſet eſſe, ꝙ iuſta cã fuiſſet impeditus.l.ſi finita.§.
poſtea aũt.ff.de dã.infec. Et ſi ꝓcederet, & appareret
poſtea de impedimẽto retractareĩ qđ geſtũ eẽt. ꝑ id
qđ hr̃.s̃.de re iudi.cũ Bertoldus. vbi aũt ignoraĩ vbi
ſit cleric⁹, tũc põt ꝓcedi ꝓut hic dr̃ faciẽdo publica-
ri termini ędictũ apud eccleſiã. & ſi nõ ꝯpareat pote
rit ꝓcedi ad priuationẽ, vt hic dr̃, & plenè ẽt no.in c.
qm̃.§.porrò. Et intellige, ꝙ termini ędictũ ſeparatim
debebit poni, & publicari ante eccleſiã. & nõ debe-
bit eſſe vnũ peremptoriũ ꝓ oĩbus, vt tetigi ſuperius.
do.tñ Gaſpar in ca.in quibuſdã addi.ſuꝑ hoc.c.ſim-
pliciter. dicit, ꝙ ſufficiat vnũ ꝑemptoriũ ꝓ oĩbus, &
nõ facit mẽtionẽ de dictis Io.An. in in addi.Spe.ſuꝑ
hac rub.do.Pe.hic refert, ꝙ quæſtio fuit de facto tꝑe
Io.Cal.ſed Io.An.tenuit opin.& ſic etiã determina-
uit in addi.Spe.ſuꝑ hac rub. Et cũ iſta opinione trã-
ſit ẽt do.Pe.& ẽt do.Ant.vt ſuꝑius tetigi.& vĩ verior
ex quõ ędictũ termini reqriĩ ad finẽ. ꝑ ea, quę hñr in

ſimili in d.c.j.de milite vaſallo, qui con.eſt in tex.&
in gl.ij.intelligẽdo, qđ debeat ẽt publicari ꝓut tetigi
8 in notabilibus. ¶ †Itẽ ẽt aduerte, qđ ẽt ſi quis ſit ab-
ſens ex iuſta cã, & cũ licẽtia ſuperioris ſi ſuperuenit
defectus miniſtrorũ poterit moneri ad reſidẽtiã. & ſi
ſit cõtumax poterit priuari. ꝑ ea, quæ hñr.ĩ.e.c.pe-
nul.& vij.q.j.in c.ſcias. Itẽ ẽt attende, ꝙ ſi aliquis eſt
vltra mare, nec poteſt ꝯmode citari idẽ iudicandum
eſt de tali, qđ iudicaĩ de illo de quo neſciĩ vbi ſit.&
ſic poterit citari ꝑ ędictũ, vt hic voluit Inn. & ẽt ſeqĩ
d.Ant.d.Gaſpar, & d.Flo.idẽ dicũt qdã, qñ eſſet ex
ꝓuinciã.arg.eorũ, quę hñr in c.cauſam.s̃.de do.& cõ
tu.& c.cũ olim.ſed Inn.hic tenet ꝯtrariũ: qa licèt ſit
ex ꝓuinciã dũmodo poſſit cõmode citari nedũ pote
rit moueri, vt voluerũt qdã, ſed etiã citari ꝑ ea, quæ
habenĩ. de ſo.cõpe.Romana.§.ꝯtrahẽtes.in j.& hoc
ẽt voluit hic Inn.& ẽt do.Gaſpar, & do.Ant. ¶ Itẽ ẽe
aduerte, ꝙ licèt ſm aliquos, qñ ob certã cãm de lnĩa
p̃lati, qs ſe abſentauit puta, vt iret ad ꝯſiliũ finita cã
ſi nõ redit ſm aliquos poterit priuari ſine monitione
cũ ꝯtrariũ cõiter teneĩ. vt hic voluit Inn. & ẽt d.Gaſ-
par, qđ põt intelligi, niſi monitus fuiſſet redire ſub
pœna priuationis, ꝑ ea, q̃ dixi ſuperi⁹. & s̃.e.ex pte.
ꝑ quẽ aũt habet fieri citatio de abſente ad reſidentiã
tãgit hic do.Gaſpar in addi.ſuꝑ hac decretali, & cõ-
cludit, ꝙ dẽt fieri ꝑ Epiſcopũ, vł ꝓcepit vacãte ſede,
ꝑ eũ, ad quẽ deſtitutio, vel priuatio ſpectat. facit, qđ
dixi.s̃.c.qualiter. & c.ex parte.inferiores vero quos
res tãgit nõ pñt citare ſuũ ſuperiorẽ.de maio.& obe.
cũ inferior.ſed poſſunt monere, vt reuertaĩ intra cer
tũ terminũ.s̃.eo.c.ex parte.& c.qualiter.tñ lapſo ter
mino nõ poterit ꝓcedi ad electionẽ, vel ad collatio-
nẽ nõ p̃cedẽte licẽtia ſuperioris, vel ſententia priua-
tionis. ꝑ ea.q̃ hñr.s̃.eo.qualiter.dicit tñ do.Gaſpar,
ꝙ aliq tenuerũt cõtrariũ dicẽtes, ꝙ ſi certũ ſit, qđ cle-
ricus, vel p̃latus ſit abſens ſine iuſta cã, tũc poterit
ſine licẽtia ſuperioris, vel ſnĩa priuationis, ꝓcedi ad
electionẽ: qa talis vr̃ priuatus ipſo iure ꝑ.c.extirpan
dę.ĩ.de p̃ben. Sed ſcđm eũ dictũ capitulũ nõ facit ꝓ
opinione p̃dicta, vt ibi diceĩ. Nã dẽt intelligi, qñ p̃ce
dit monitio ſuperioris, & nõ venit intra terminũ, &
erat rector parochialis. Nã tunc benè vr̃ priuari ipſo
iure poſt lapſum terminũ. vt ibi etiam vr̃ velle Inno.
& Hoſt.Io.An.& ſic ſine monitione nõ erit priuat⁹.
& illa ẽt intercedẽte videtur ſpeciale in caſu illo, ꝙ
ipſo iure priueĩ. de quo ibi latius diceĩ. ¶ Itẽ ẽt atten
de, qa licèt citatus ad reſidẽtiã ſi cõpareat intra ter-
minũ nõ poſſit priuari, tamẽ poterit aliter puniri ad
arbitriũ ſuperioris ex eo, qa ſine iuſta cã fuit abſens.
Et præcipuè diebus feſtiuis.vij.q.j.ca.ſi quis in cleri-
co. ¶ †Item etiam aduerte, quia eſt dubium, an poſ-
9 ſit quis eſſe abſens ab eccleſia ſua ſubſiſtente iuſta
cauſa. puta ſtudiorum, vel alia iuſta cauſa ſine licen-
tia ſui prælati. & concludit Inn.hic, ꝙ non, ſaluo ni-
ſi hoc cõſuetudo ꝑmittit. facit, quod no.ĩ.c.proxi.s̃.
de cõſti.cũ oẽs.ad fi.dicit tamẽ Inn.quod cõſuetudo
nõ poſſet inducere, ꝙ qs ſine licentia, & legitima cã
poſſit abeſſe ab eccleſia. vnde valeret ẽt cõſuetudo,
quod abſens ſine cauſa legitima percipiat fructus in
abſentia.ar.c.j. ſupra de cõſue. Nã talis conſuetudo
velut onerosa eccleſijs nõ valet, vt ibi. Et per hoc pa-
tet, qđ illud, qđ dr̃.ſupra de conſti.cũ omnis. ad fin.
videlicet, qđ valeat cõſuetudo, qđ quis recipiat fru-
ctus in abſentia. Nam dẽt intelligi, qñ eſt abſens ex
legitima cauſa, & cũ licẽtia prælati: vel ſaltẽ, qñ con
ſuetudo hẽt, qđ poſſet eſſe abſens ex legitima cauſa
ſine licẽtia p̃lati. vt hic voluit Inn. qđ eſt notandum.
Et ꝑ prædicta etiam dicit Inn. ꝙ nõ poterit prælatus
non

nō ſubſiſtente iuſta cauſa dare clerico licētiā vacādi.
videtur tñ, qđ ſi dare nō poſſet ipſe reuocaret, ſed ſu
perior. arg. c. diuerſis ſal. ſ. ti. j. Finaliter tenet tñ ꝯriū
videlicet, ꝙ ipſe ēt poterit reuocare. & hoc tenet Ho-
ſti. q̃a gr̃a talis licētiæ nō pōt eſſe ſine peccato. Et iō
ipſemet poterit reuocare. arg. c. ꝙ qs. xxxv. q. ix. & ĩ.
de reb. eccl. nō alie. ſi qs pſbyterorū. Et ꝓ ꝑdicta ēt
dicit hic Inn. & Io. An. qđ ſolū delicta vagationis eſt
ſufficiens cā priuandi, quē bñficio alleg. vij. q. j. non
oportet. Et ꝑ hoc ēt dicūt ꝑdicti decretalē intelligēdā
ēt in bñficijs nō reqrentibus reſidētiā, qđ ipſa pęna
priuationis poterit imponi ꝑꝑ vagationē, vbi aūt nō
interueniret vagatio, reqreret cōtumacia in nō reſi-
10 dēdo, vt poſſet priuari bñficio. ¶ † Itē aduerte, q̃a in
quātū dixi, qđ ignorať vbi ſit clericus, vel ꝓlatus, ꝓ-
cedi dēt prout hic dicit Io. de cōſuetudine. diſt. vj. nō
oportet. el ij. vr̃ hoc limitare, qñ diu nō ſtetit abſens.
ſed vbi diu ſtetit abſens. & tātū, qđ ꝓbabiliter dubi-
tať, an ſit viuus, vel mortuus, tūc dicit, qđ ex tūc deſi
nit habere liberā adminiſtrationē eccleſiæ ipſo iure
abſq; alia priuatione: ſed hoc dictū reprobat. Io. And.
q̃a iure nō ꝓbať. & q̃a hęc decretalis potius ꝓbat ꝯ-
riū. ſateť poſt Inn. & Hoſti. qđ ſi clericus ſacit actū ꝑ
quē vniuerſaliter habeat eccleſiā pro derelicto, vt q̃a
ſactus ſit miles, vel ioculator, vel ꝯxerit matrimoniū,
vel ſolēnē pęnitētiā ſecerit, ñ erit neceſſaria alia cita-
tio. ſacit, qđ no. ſ. e. qualiter. Et qđ hr̃ ĩ c. ſi diacon⁹.
lxxxj. diſt. Et tene mēti đ ſacto milite, vt dixi ꝑꝑ ea, q̃
etiā dixi in d. c. qualiter. & ſ. ti. j. c. fi. ¶ Dicūt tñ ꝑdi-
cti, qđ tutius eſt, qđ oībus caſibus priueť anteq̃ bñ-
ficiū alteri ꝯſerať. ar. c. j. & c. cū noſtris. & c. literā. de
cōceſ. ꝑbē. ¶ Et ꝑ ꝑdicta ēt vr̃, qđ ēt lapſis ſex mēſi-
bus de quibus in decretali nō erit priuatus: ſed debe
bit priuari. ſacit, qđ hr̃. ſ. c. proxi. Et iſtud ēt tenuit hic
do. *Gaſpar.* Hoſt. tñ vr̃ hic ſentire ꝯtrariū ꝑ literā hic,
dū dicit debēt merito ſpoliari: q̃a ſ̃m eū ꝓ tāto vr̃ ſic
dicere, ꝙ nō vr̃ eē neceſſaria ſentētia: ſed poterit dari,
ſeu cōferri bñficiū tanq̃ vacās. ſacit, qđ hr̃. ĩ. ti. j. c. re
ſerēte. & ĩ. eo. c. fi. Io. An. remittit ad ea, q̃ dicta fue-
rūt. ſ. e. qualiter. vbi vr̃ ꝯcludere, ꝙ neceſſaria ſit pri-
uatio expſſa, vel tacita. & ſic vr̃, qđ tutius ſit, qđ oīb⁹
11 caſib⁹ priueť anteq̃ bñficiū alteri ꝯſerať. ¶ † Et ꝑ ꝑ-
dicta dicit hic d. Gaſpar notabiliter, qđ ñ vr̃ valere cō
ſtitutio, ſeu ſtatutū Epi priuās ipſo iure quē ꝑꝑ non
reſidētiā. q̃a vr̃ eſſe cōtra ius, qđ diſponit certo mo-
do debere deuenire ad priuationē. vt patet ex ſupra-
dictis. & ſic dicit ſe vidiſſe ꝯſulctū ꝑ doct. & patrē ſuū
Io. Cal. ſacit, qđ not. in c. vlti. de offi. archipresby. vbi
nō valet ſtatutū Epi ꝯtra ius cōe, vt ibi no. Io. An. de
appellatione. c. fi. in vj. in nouella. & ſilr̃ dicit, qđ nō
vr̃ valere cōſtitutio Epi diſponēs, ꝙ abſentās ſe ſine
licētia ꝓlati ſine iuſta cā ipſo iure ſit priuatus benefi
cio. Et ꝓ ꝑdictis ēt bñ facit, qđ no. Io. An. in addi. ſu-
per rub. de elec. vbi cōcludit, ꝙ ſi cōſtitutio Epi di-
ſponat, qđ ſi fiat electio cōtempto vno ex canonicis
ipſo iure ſit nulla, qđ nō valet dicta cōſtitutio: q̃a eſt
cōtra ius cōe, qđ vult in dicto caſu electionē eſſe ali
quā. licēt poſſet peti caſſari ad inſtantiā cōtēpti. ſ. de
elect. in c. qđ ſicut. & ſic vr̃ velle, qđ vbi ex forma iu-
ris cōis actus nō eſt nullus. licēt veniat caſſandus, ꝙ
nō valeat ꝯſtō ĩducēs nullitatē actus. & ſic eadē rōe
vr̃ dicendū, qđ ſi conſtitutio inducit priuationē ipſo
iure eo caſu quo ius cōe illā inducit. licēt dicať illā
fieri poſſe, nō valeat talis ꝯſtitutio. do. Flor. hic tāgit
q̃ſtionē, ſi cōſtitutione ſynodali ꝑcipiť bñficiatis, vt
reſideāt ĩ bñficijs, & monētur ad hoc trina monitio-
ne cū interuallis, an lapſo termino poterūt priuari ſi
ne alia citatiōe, vel monitiōe. & vr̃ dicēdū ꝙ ſic, ſe-
cūdū eū. ꝑ id, ꝙ hr̃. ĩ. ti. j. c. extirpādę. §. j. & q̃a dies in-
terpellat pro homine. ĩ. de loca. potuit. & in c. licēt
canon. de elec. in vj. & l. magnū. C. de cōtrahen. ſti-
pu. & hoc tenet do. Fede. de ſenis. ſ̃m eum in ſuis cō
ſilijs conſilio. ciiij. ſed aliàs hr̃. cix. ipſe autem finali-
ter tenet cōtrariū dicens, ꝙ non ſufficit generalis mo
nitio, quādo agiť de præiudicio particulari, ſeu par-
ticularis perſonæ. Et ideo ſcđm eū talis citatio non
habebit nocere abſenti, q̃ potuit, & debuit nomina-
tim citari. arg. l. j. §. denūciari. ff. de vent. in ſpi. allegat
etiā, qđ habeť in cle. j. de iudi. vbi citatio ꝑ ędictū ꝓ-
mittit ſolum in caſibus, de quibus ibi habetur. Et iō
ſcđm eū ſi aliq̃s erat abſens, & ſciebatur vbi erat, &
vbi poterat nominatim citari, ſi ñ ſuit nominatim ci-
tatus nō poterit priuari virtute illi⁹ cōſtōnis, ſecus ſi
neſcireť vbi eēt: q̃a tūc ſufficit citatio ꝑ ędictū. vt hic
patet. & ꝓ ꝑdictis ēt allegat, ꝙ hr̃ in c. fi. de ele. in vj.
vbi collecti. & opponētes ſe electioni nominatim ci
tanť: q̃a taliū ſingulariter ĩtereſt: cęteri vero ꝑ ędictū.
Et iō ſcđm eū in caſu ꝑdicto talis monitio vr̃ hēre lo
cū ſolū quò ad illos, de q̃bus neſciť vbi ſint. & opa-
biť ꝯtra tales ꝯſtitutio, qđ elapſo termino poterit ꝓ-
nunciari tales eē priuatos ꝑ cōſtitutionē ꝑdictā. & ꝑ
id, ꝙ hr̃ in d. §. q̃ vero. Et ex ꝑdictis ēt infert, qđ dicē
dū de monitionib⁹ generalibus, q̃ fiūt ꝑ ędicta, quas
faciūt Epi ſæpe de bñficiatis, vt redeāt ad reſidētiā,
aliàs priuanť. Nā vr̃ velle, ꝙ tales monitiones nō no
ceāt abſentibus de q̃bus ſciebať vbi erāt. & q̃ pote-
rant citari: ſed ſolū opeť, quò ad alios đ q̃b⁹ neſcie-
bať vbi eſſent. de quo ēt remittit ad notata ꝑ ſe in c.
qm̃ frequēter. §. porrò. vt lite nō conte. ¶ Et aduerte,
q̃a videreť ēt, ꝙ in monitiones generales ꝑ ędicta il-
la, q̃ fiūt cōiter in valuis, ſeu portis ecclię cathedralis
nō fiunt apud eccleſias illorū, de quorū priuatione
agiť, qđ per tales monitiones: q̃a factę nō vñr ſ̃m for
mā iuris. vt patet ex hoc. c. de iure poſſet ꝓcedi ad
priuādū aliquē, ēt ſi neſciebať vbi eēt tp̃e monitio-
nis. tñ do. Flo. hic ſentit ꝯriū, & ex facto ſæpe tales
priuatiōes fiūt, tñ đ iure ñ vñr fieri poſſe, ex quò nō
fiūt ſ̃m formā iuris. Et ſic ēt vr̃ ſenſiſſe hic d. Gaſpar
vñ nō vñr valere tales priuationes de iure, niſi fortè
dicať, ꝙ de ꝯſuetudine ſit inducta iuriſdictio, & pote
ſtas tales priuatiōes faciēdi. arg. eorū, q̃ habenť. ſ. de
ſo. cōpe. cū cōtingat. ¶ Itē aduerte, q̃a do. Flor. ſatis
videť uelle, ꝙ ubi ius cōe dicit quē priuādū, cōſtitu-
tio poſſit inducere pęnā priuationis ipſo iure. Et hoc
ēt ſentit ꝑ ea, q̃ dixi ſuꝑ gl. in uerbo ſex mēſes, ſed d.
Gaſpar uř hic uelle ꝯtrariū. & Io. An. in loco ſuꝑius
allegato. ſed ꝓ do. Flo. facit, qđ no. glo. in cle. ut hi q.
de ęta. & quali. vbi cōcludit, ꝙ dēt de iure cōi cano-
nicus, ēt ĩ minoribus ordinibus ante illā clemētinā
hēre vocē in electione Epiſcopi: tñ cōſtitutio Epiſco
pi poterat inducere, ꝙ non haberet vocē, niſi eſſet in
ſacris. Potes ſic dicere, ꝙ interdū cōſtitutio Epiſcopi
diſponit cōtra ius cōe in eo, qđ expſſe ipſum ius cōe
diſponit diſponēdo illius ꝯtrariū. & tūc nō valeat. &
potiſſimè, qñ eſſet contra ius cōe cōſiliare. & ſic intel
ligať, ꝙ no. Io. An. in addi. Spe. ſuꝑ rub. de elec. Nam
expreſsè ius cōe diſponit electionē factā contempto
uno canonico nō eē nullā, ſed annullādo. Ideo ſi cō-
ſtitutio ſtatuat illā eſſe nullam expreſſe diſponit cō
tra expreſſe diſpoſitū a iure. Interdū autē conſtitutio
Epiſcopi diſponit cōtra ius cōe: ſed tñ non in eo, qđ
ſit expreſſe diſpoſitū a iure. Et tūc ſi talis diſpoſitio ſit
rationabilis videť valere, ut in caſu notato per glo. in
dicta cle. ut hi qui. Nā ſimpliciter erat diſpoſitum in
iure, qđ a canonico ſpectaret electio. & nō dicebať
expſſe ēt ſi ſint ĩ minoribus: ſed ſimplr̃, qđ a canoni-
co ſpe-

co ſpectaret electio.Iō tūc valet ꝯſtitutio Epi,ex quō
eſt rōnalibus,vt cenſeť quodāmodo ꝑter ius,ex quò
ius expſſe nō diſponit.& ſic vř intelligēda dicta glo.
Si aūt eſſet dubiū de intelſu iuris,tūc ſatis videreť, ꝙ
ꝯſtitutio valeat,& non in mā iſta, qa aliqua iura vīr
velle,qđ dēat fieri ꝑmutatio ꝑ ſnīam.vt ṡ.c.ꝑxi.ali-
qua.qđ ipſo iure ſint priuati.vt hic in verbo ſpoliari.
& ṡ.c.qualiter.& c.ex ꝑte.& ī.ti.j.extirpādæ. Iō vř,
qđ poſſit tolerari ꝯſtitutio inducēs priuationē ipo iu-
re,dūmō aſs ſeruet forma iuris in monitionibus.per
12 ea,q̄ ſupius dixi.¶ †Et ex prædictis potes ꝯcludere,
qđ vbi cōſtitutio Epi eſt ꝯ̄ aliqđ ius particulare di-
ſpoſitū a iure: qa tūc directe ꝯ̄dicit iuri,nō vř valere.
ꝑ e ,q̄ hāř in d.c.fi.de offi.archipresby.in cle.ne Ro
mani.de elec.& ꝑ gl.in c.vlt.de hæreti.in vj.¶ Si aūt
ſit ꝯtra ius regulare,ſi directo ꝯtradicat regulę ipſam
regulā cōtrariā faciēdo: tūc qa cōtradiceret iuri ex-
preſſe,ſimiliter nō valeret eadē ratione.Si aūt cōtra-
diceret alicui contento ſub rła ſuper quo nō eſt ſpeci
ficata diſpoſitio,tūc vř valere ſi fiat ex rōnabili cā:qa
vř potius tūc eſſe ꝑter ius,& ipſum ius limitare.q̄ il-
lud tollere . ꝑ ea,q̄ no.in dicta cle.ij.de ęta.& quali.
& facit,qđ no.Bar.in l.ſi cōſtante.in ix.q.primę ꝑtis
ſol.matri. vbi ꝯcludit facilius poſſe fieri limitationē
13 iuris,q̄ tollere ipm ius.¶ †Itē aduerte,qa ex his,q̄ ṡ.
dixi patet practica ꝓcedēdi ꝯ̄ nō reſidētes , tū ēt alia
practica poſſet ſeruari ſi videreť ſuperiori,q̄ ex lřa ex
iſto tex.ſm intellectū quē ſentit gl.in verbo ſpoliari.
ſm quē ēt in ver.ꝯtra eos ꝑſeqť eūdē caſum. Nā poſ-
ſet primo ipſum ſuſpēdere ab adminiſtratiōe tpaliū,
demū ſi in ꝯtumacia ꝑſeueret, ꝓcediť ad ſuſpēſionē
ſpiritualiū. & ad ſnīam excōicationis,& vltimatè ēt
ad priuationē:tū qa iſte ſequēdo,licèt ſuperior poſſit
illā ſeruare.Iō cōiter ſeruať practica đ qua dixi ſupe-
rius.& de qua ēt hic ꝑ Inn.& ꝑ glo.in c.qm̄.§.porrò.
Et hoc clarū,qm̄ tractať ꝓcedēdū ꝯtra clericos. Sed
ſi tractať ꝓcedēdo cōtra ꝑlatos.tūc aduerte,qa gl.in
§.ꝑdicto,ſcilicet.§.porrò.& ēt Inn.vīr velle eadē pra
cticā eſſe ſeruādā contra ꝑlatos,q̄ ſeruať, qm̄ ꝓcediť
cōtra clericos . Et ſimiliter idē vult do.Gaſp.hic,ſed
cōtra hoc facit tex. in ver.cōtra eos . ſm aliū intelle-
ctum.de quo dixi.ṡ.glo.ſpoliari.ſm quē in principio
loqť tex.de practica ꝓcedēdi cōtra clericos, & pręla
tos. Potes dicere primo,qđ ille verſiculus cōtra eos
loqť de ꝑlatis,q ſunt Epi,& ſupiores. & ſic vř velle
Inn.ṡ.in ꝓęmio hui' libri,dū dicit , ꝙ cū lřa hic dicit
a ſpāli adminiſtratiōe dēt dicere ab Epatuū admini-
ſtratione remoueat.& ſm iſtū intellectū in alijs ꝑla-
tis inferioribus Epo idē eſſe dicit, ꝙ in alijs clericis.
& ſic nō obſtaret iſte tex.in ver.cōtra eos: qa loque-
retur de proceſſu fiendo contra Epiſcopos , & ſupe-
riores. Alius tamen fuit intellectus quē ſentit glo.in
verbo, vt ipſos . & in uerbo remoueas, quod loqua-
tur generaliter de ꝑlatis . & tūc ſequēdo iſtū text.ita
intelligēdo potes dicere , ꝙ hic in iſto ver.cōtra eos.
loquať,qm̄ ꝓcediť cōtra ꝑlatos alia rōne,q̄ ꝑꝑ nō re
ſidētiā:vel potes ſcđo dicere,ꝙ erit ī poteſtate ſupio
ris ꝓcedere cōtra ipſos prælatos nō reſidētes ꝓut hic
dř,vel ēt ꝓcedere,vt no.ꝑ gl.in d.§.porrò.ſi ſint pręla-
lati inferiores Epo.aliàs neceſſario ſeruari dēret pra
ctica hic poſita:qa licèt Archieps non hēat poteſtatē
priuādi Epm ſuū ſuffraganeū ſine licentia Papę.ṡ.de
trāſla.ꝑla.c.ij.& ꝑ totū,tū ꝑt ipſum ſuſpēdere ab of-
ficio,& exōicare,vt hic eſt caſus . & ēt hic expſſe te-
net Inn.& ꝑꝑ hoc melior videreť intellectus quē po
ſuit Inn.in ꝓęmio huius libri.¶ In gl.remoueat.ibi li
te nō cōteſ.& hoc ꝑcipuè ꝓcedit, qa quaſi ex cā no
toria ſit priuatio,videlicet,ꝑꝑ nō reſidētiā,q̄ notoria

patet . facit,qđ dictū fuit.ṡ.c.ex ꝑte.¶ In ea.gl.in fi.
& facit ēt,qđ no.iij.q.ix.in ſumma . ¶ In gl.fi.ibi di-
ſpenſabiť cū eis.ſupple depoſitis . ¶ Itē ibi ſi neceſſe
fuerit ſupple,qa hoc ſuadeat vtilitas, vř neceſſitas ec
cleſię.¶ Itē ibi,vt in ordinibus tolerenť quaſi velit di
cere,ꝙ ſi diſpēſabiť cū eis , vt recuperēt bñficia alijs
iā collata,ꝙ facit,vt legiť,& no.ī c.innotuit. ad finē.
14 ṡ.de ele.¶ †In ea.glo.in fi.dicit ſcđm doct.cōiter,qđ
ſolēniter degradatū ſcđm formā.c.degradati.de pœ
nis. in vj.ſolus Papa reſtituere pōt . & ſic intelligānť
iura primo loco allegata.Degradatū vero,ſeu depoſi
tū ſolū verbaliter reſtituere pōt ille,q depoſuit,vt eſt
gl.valde notabilis in c.ideo huic Sanctę Sedi.ij.q.vij.
qđ eſt intelligendū,ſi erat ordinarius.vt hic dicit do.
Flo.Nā delegatus tanq̄ fungēs officio ſuo , nō poſſet
reſtituere.de offi.deleg.in literis.& facit ad materiā,
qđ no.ī.de cle.excō.mini.c.clerici . gl.tū in c.ſi quis
presbyter.vij.q.j.diſtinguit inter depoſitū ꝓ crimine
& depoſitū ꝓ cōtumacia,vt primū nō poſſet reſtitue
re, ſecundū ſic de quo ēt in Spec.ti.ij.§.nunc oſten-
dendū.ver.ix.Sed cōiter tenet ꝑcedēs opinio. ¶ Sed
aduerte , qa ēt de ſpeciali mādato Papæ non potue-
rit iſte legatus deponere , vel degradare Epiſcopos :
qa erat præsbyter Cardinalis, & non Epiſcopus . &
talia videtur eſſe ordinis Epiſcopalis.& ſic nō vīr cō
petere presbytero.facit,qđ legiť, & no.ṡ.de conſue.
qm̄ Ho.hic dicit,ꝙ mirať quomodo Papa conceſſerit
huic presbytero Cardinali poteſtatē deponendi Epi
ſcopos.Dic tamen,qđ non audet os ponere in collo.
Et præcipuè , quia Papa hoc multoties commiſerit
presbyteris,& Cardinalibus.& per hoc etiā facit,qđ
habetur.xc.ſeu.xcv.di. c.ꝑcuſſit. vbi etiā Papa inter-
dum committit Epiſcopis , q̄ ſunt ordinis Epiſcopa-
lis.& pro hoc etiā facit,qđ no.in c.his q̄.de maio.&
obe. Subdit vbi conſueuit dicere, qđ Cardinales in
ſuis titulis habēt iuriſdictionē Epiſcopalem, dicit tū
Hoſ.qđ ſi videreť cōueniens,qđ presbyter Cardina-
lis nō haberet deponere Epiſcopū nō tamē eſſet in-
congruum,ꝙ pronuntiaret eum deponendum. Et tū
prouinciales Epiſcopi deponerēt eum . per id,quod
no.in ſimili.ſupra de elect.trāſmiſſa:ſed dicit d.Ant.
quicquid dicat Hoſtien. ſeruādum eſt id,quod Papa
mādat. Et ideo merito ex ſpeciali mādato potuit hic
deponere. facit,quod no.gl.xcvj.diſtin.benè quidē .
in verbo præter Romanum.vbi tāgit, an Papa poſſit
15 committere laico poteſtatē excommunicādi.¶ †Ex-
tra glo.poteſt opponi:qa videretur,qđ cū agatur de
graui præiudicio , debeat interuenire citatio ꝑſona-
lis.per ea,quę habētur.ṡ.vt lite nō conteſ.qm̄.§.por-
rò.& quod no.Inn.de eo qui mitti.in poſſeſ.in c.fin.
Cuius contrariū hic vř dici.ſoluit Inn.primo , qđ in
iſtis, q̄ ſunt grauis pręiudicij perſona perſonaliter eſt
citāda,ſi ſciť vbi ſit,& quomodo citari poſſit : ſed hic
erat vltra mare,& in valde remota prouincia ita, qđ
de facili citari non poterat , vel hic neſciebať vbi eſ-
ſet . aliàs ſic ſi ſciret vbi etiā de facili poſſet citari, li-
cèt eſſet in alia ꝓuincia deberet perſonaliter citari .
de ſo.cōpe.Romano.§.contrahentes. in vj.Goffred.
uero dicit,ꝙ contrariū poteſt ꝓcedere,quādo qs nō
latitat:ſed hic latitabat ne ad eum poſſet uenire cita
tio . Iō cēſeť uerus cōtumax. & ſufficit citatio ꝑ ędi-
ctū.Sed certè hic nō dř expſſe,qđ latitabat ne ad ip-
ſum perueniret citatio : ſed dř,qđ fraudulēter ſe ab-
ſentauit,nec poterat citatio ad eū peruenire . Præte-
rea pōt eſſe dubiū,quādo dicetur latitare,uel fraudu
lēter ſe abſentare:ratio huius hic dicit,qđ iō hic ſuf-
ficit citatio per ędictū. qa in dubio ꝑſumiť,ꝙ fraudu
lēter,& malitioſè ſe abſentauit, ex quò abſentauit ſe
ſine

ſine licentia ꝑlati.nã ſecᵈm eũ vbicũq; ex diſpoſitio-
ne iuris q̃s eſt obligatus, vt ſtet in aliquo loco ,,ſi ibi
nõ inueniaꝫ malitiosè prẹſumitur abeſſe,ſicut etiam
dicimus in viro: quia ſi non eſt cũ vxore præſumitur
malitiosè abeſſe.arg.c.j.ĩ.q matrimoniũ accu.poſ-
ſunt.& no.ẽt Inn.in d.c.fi.de eo q mitti.in poſſeſ.Et
ſubdit hic Inn.qᵈ ſaltẽ,vel eſt in dolo,vel in dolo ꝓ-
ſumpto,vel ſaltẽ in lata culpa: quia cum tenet ius,q̃
lata culpa ſm eũ in hoc æquiparatur dolo.& ſic vult
ꝙ quantum ad cõtum:ciam lata culpa ẹquiparetꝫ do
lo. licèt aliàs in delictis lata culpa nõ ẹq̃paretꝫ dolo.
vt no.in l.curationibus.per gl.de in litem iurã.& ad
ꝓdicta facit , ꝙ notauit in l.ꝙ nerua.ff.depoſiti. & ĩ.
cõmodati.c.vno. Et iſtud cõiter tenetur videlicet, ꝙ
in dubio præſumiꝫ fraus in clerico,q ſe ſine licentia
abſentauit . Et ideo ſi neſciꝫ vbi ſit,põt procedi ꝯtra
eum, ꝑut hic diciꝫ,an aũt dictũ Inn.quò ad alia ſim-
pliciter procedat reſpectu eius, quod dixi de obliga
to ad morandum in certo loco,recurrendũ eſt ad ea,
q̃ dixi in d.c.fi.¶ Itẽ aduerte,q a per iſtũ tex.ſm intel
lectũ glo.in verbo ſpoliari.'dicit hic Abb.qᵈ nolens
ordinari licèt poſſet priuari beneficio iuxta ea , quæ
no.de ẹta.& qual.in c.q̃:is.tñ poterit excõicari,vt ſic
fiat de nolẽte volẽs,ſicut in ſimili,ẽt hic patet, qᵈ li-
cèt ꝯ nõ volẽtẽ reſidere ſit pẹna priuationis bñficij.ſ.
eo.qualiter.& c.intra quatuor.& ꝑ totũ . & tñ ꝑt ex-
cõicari. vt hic patet . ¶ Vltimo vꝫ,ꝙ litera nõ proce-
dat : qa hic dicit,qᵈ primo quis excõicaꝫ,demũ po-
ſtea remoueꝫ ab adminiſtratione ſpiritualiũ. Et ſic vi
deꝫ litera velle, ꝙ per excõicationẽ non priuetur q̃s
adminiſtratione ſpiritualiũ, qᵈ videꝫ cõtra tex.in c.
paſtoralis.§.fin.ſ.de appella. vbi excõicatus videtur
priuatus adminiſtratione ſpiritualiũ , & tẽporalium.
ſoluit Io.And.ꝙ licèt iſtud ſit verũ,nihilominus pri-
uatio poſtea facta nõ erit inutilis ex eo , qa ipſo po-
ſtea ab excõicatione abſoluto nõ recuperabit admi-
niſtrationẽ.Secꝰ eẽt ſi priuatio nõ interueniſſet poſt
excõicationẽ.facit,qᵈ not.ĩ.de ſal.in c.cura. Alij tñ
volunt dicere ꝑ hãc literã, ꝙ excõicatus detinet ad-
miniſtrationẽ,quã nõ recipit ꝑ ſe,ſed per aliũ.¶ Sed
iſta opinio eſt falſa,qa ſm illam deberet ſibi currere
tẽpus ſtatutũ ad talia exercendũ:qᵈ nõ eſt verum.vt
patet.de conceſ.ꝑbẽ.c.quæ diuerſitatẽ.vnde põt di-
ci.ſm Hoſt.tertio,qᵈ ꝑ excõicationẽ quis nõ eſt pri
uatus ſimpliciter,ſed ſuſpẽſus . Et ſic ſolum interim
põt dici quodãmodo priuatus durãte excõicatione ,
nõ aũt eſt ſimpliciteꝫ priuatus. facit,qᵈ no.in ſimili.
de iureiurã.veniẽtes.Et ideo nimirũ ſi poſtea põt re
moueri,& ſic ſimpliciter priuari. Nã vt dicit etiã do.
Ant.excõicatus põt dici priuatus exercitio admini-
ſtrationis:ſed nõ habitu. Et iõ põt priuari poſtea ipſo
16 habitu remouẽdo eũ ab adminiſtratione. ¶†An aũt
Eꝑs ſine cõſilio, vel cõſenſu capituli poſſet ꝓcedere
ad priuationẽ clerici,vel ꝑlati ꝓpter non reſidentiã.
tangit do.Gaſpar.ſ.eo.ex ꝑte . & dicit aliàs in curia
fuiſſe hoc dubitatũ. Nã videreꝫ,ꝙ non de iure.ꝑ id,
qᵈ habeꝫ in c.j.ĩ.de exceſ.ꝑla.& qa Eꝑs põt reſcri-
bere vt ſine capitulo ꝓcedat.vt in c.iij.ſeu.ij.de con-
ſuetudine. in vj.& ſic vbi nõ apparet de prẹſcriptio-
ne,vel cõſuetudine,videꝫ qᵈ de iure nõ poſſit. ¶Cõ
trariũ dicit fuiſſe ſeruatũ,qa in hac materia nõ videꝫ
requi ſolẽnis ordo iuris cũ procedaꝫ de notorio,facit
qᵈ dictũ fuit in d.c.ex ꝑte. Et iõ dixi in alijs caſibus,
in q̃bus in remotione ſeruari deberet ordo iuris, qᵈ
deberet id facere cũ capitulo . vt in iuribus ſuperius
allegatis.tñ ſecꝰ eſt,qñ nõ req̃riꝫ ordo iuris.facit,qᵈ
hꝫ in c.ad nꝫam.el iij.de iureiu.ꝙ tene mẽti.tñ videꝫ
ſine dubitatione : qa notorium vꝫ tollere ordinẽ iu-

ris quò ad alia,nõ quò ad præiudiciũ ipſorũ qui ſunt
de capitulo . arg.contra,q̃ habentur de offi.dele.c.ſuꝑ
eo. Tene tamen menti dictum ſuum,&c.

SVMMARIVM.

1 *Abſens cauſa ſtudiorum, an, & quãdo videatur habere ius percipien-di redditus in abſentia.*
2 *Abſentare ſe non debet clericus cauſa ſtudiorum ſine licẽtia prælati.*
3 *Studia in quibus non eſt competens exercitium ſtudiorum non gaudẽt priuilegio ſtudij.*
4 *Et quando dicatur ſtudium eſſe competens. & nu.6.*
5 *Iura in quibus locis legi debeant.*
7 *Licentiam ſe abſentandi cauſa ſtudij, ſi dederit prælatus ſubdito , licèt aliud non dicat, an talis exiſtens in ſtudio habebit ius percipiendi fructus in abſentia.*
8 *Et quid ſi petita ſit licentia, & non ſit obtenta.*
9 *Et an ſine licentia prælati poſſit ad ſtudium accedere qui priuilegium habet a Papa percipiendi fructus in ſtudio.*

2 TVẹ fraternitatis. Priuilegia-
tus [a] quod
abſens in ſtudio fructus ꝑbendẹ ꝑci-
piat ſtudens in ſtudio particulari hoc
priuilegio nõ gaudet.h.d. Et ſunt duẹ
ꝑtes,q̃ patent,ꝯſultatio,& rñſio.ſecᵈa
1 ibi:ad q d.¶†Not.j.ꝙ abſens cauſa ſtudiorũ nõ vꝫ ha
bere ius percipiẽdi redditus in abſentia, niſi duobus
ꝯcurrẽtibus. Primo,ꝙ ſuꝑ hoc priuilegiatus exiſtat.
Scᵈo,ꝙ hẽat licẽtiã ſui ꝑlati. facit,qᵈ hꝫ.ĩ.de magi-
ſtris.c.fi. Et ex his no.ꝙ de iure cõi abſens cã ſtudio
rũ nõ cẽſeꝫ habere ius ꝑcipiendi redditus bñficij in
abſentia,qᵈ videꝫ eſſe verũ,niſi eſſet abſens cã ſtudij
2 theologiæ.vt in c.fi.ĩ.de magiſtris. ¶†Itẽ not.etiã,ꝙ
nõ videꝫ clericus ſe poſſe abſentare ẽt cã ſtudiorum
ſine licẽtia ꝑlati.facit,qᵈ not.ſ.e.in c.intra quatuor.
& ſ.c.relatũ.& qᵈ ẽt dictũ fuit. ¶Itẽ no.differẽtiã in
ter caſtrũ,& villã.de quo ꝑ Io.And.in c.ſi ciuitas.de
ſen.exc.li.vj.¶ Itẽ no.paria eſſe aliq̃d nõ eſſe,vel mi
nus ꝯpetẽter eſſe.facit.ſ.de tranſla.prẹla.inter corpo
3 talia.& in l.j.§.quibus.ff.qᵈ cuiuſq; vniuerſi. ¶†Itẽ
no.ꝙ ſtudia in q̃bus nõ eſt ꝯpetẽs exercitiũ ſtudiorũ
nõ gaudẽt priuilegio ſtudij . facit,qᵈ hꝫ de priui.c.ij.
in vj.¶ Vltimo potes notare illud notabile,qᵈ fraus,
& dolus nemini dẽt ꝓdeſſe. ¶In gl.j.in fi.dic ſm Io.
An.ꝑ iura all.in gl.& xl.diſt.in c.non loca.quod ſi in
fraudẽ q̃s accedit ad minus cõpetẽs ſtudiũ tũc ꝓce-
dit hæc decretalis.Sed vbi ex cã accederet ad minus
cõpetẽs ſtudiũ fortè ꝑꝑ guerrã, vꝫ mortalitatẽ in ſtu
dio ſolẽni exiſtẽtẽ, vel rõne excellentiſſimi doctoris
exiſtẽtis in loco ad quẽ accedit,tũc poterit percipere
fructus ſcᵈm Io.And.de quo ẽt remittit ad notata in
c.ſuꝑ Spec.ĩ.de magiſtris. facit,quod diceꝫ in c.ſeq.
4 ¶†In gl.ij.in fi.qñ aũt dicaꝫ eſſe cõpetens exercitiũ
ſtudiorũ.dic ſm Io.An.qñ ſunt ibi ſcholares cũ qui-
bus põt cõferri.Itẽ qñ leguntꝫ ibi artes liberales.& ẽt
legitur in theologia,quò ad ſtudium theologiẹ dicit
Hoſti.eſſe arbitrio iudicis hoc relinquendũ.alleg.l.ſi
duas.§.grãmatici.ff.de teſt.tu.& xxxvij.diſt.ſi q̃s grã
maticã.& c.ſequẽti.& remittit ad ea,quẹ no.in ſum
ma.de magiſtris.§.quẹ ſciẽtiã . & ſic reſidet do. Ant.
in dicta auth.& melius vꝫ dicẽdũ.Et ſic vꝫ velle Hoſ.
qᵈ in qualibet ciuitate in qua leguntꝫ artes liberales,
& theologia quò ad ſtudiũ theologiẹ.& eadẽ rõne ſi
leganꝫ canones,quò ad ſtudiũ iuris canonici , & le-
ges,quò ad ſtudiũ iuris ciuilis. ſit ibi competens ſtu-
diũ,& ſic ſit ibi cõpetens exercitiũ:qa ſint ibi ſcho-
lares,cũ quibus ẽt pñt cõferri,ꝙ exiſtẽtes in tali loco
dicanꝫ eſſe in tali loco cã ſtudij,ſeu dicanꝫ eſſe in ſtu
dio.& iſtud ẽt vꝫ voluiſſe Richardus de Malũbris,vt
refert Bart.in prima ꝯſtitutiõe digeſtorũ in §.habẽtꝫ
autem.

[a] Priuilegia. Vid hic domi. Hi. Boye.

5 aũt tria.¶†Sed cõtra iſtam oppoſitionem facit,quod
habetur in d.§.hæc autẽ tria.& qđ etiã voluit gloſſ.j.
hic. Nam videtur, quod iura docenda ſint in Regijs
Ciuitatibus,vt ibi diceſ. vñ in ciuitate Romana,qa
illa Regibus fuit ꝯdita,& etiã in ciuitate Cõſtãtino-
politana:qa illa fuit ab Imperatore cõdita poſſint le-
gi iura.ſimiliter in ciuitate Berytenſiũ, qa hoc expri
miſ in d.§.& ꝑ hoc prædicta infert glo.ꝙ ibi etiam in
ciuitate Bonon. poſſunt legi, quia ab Imperatore
Theodoſio iuſſu Beati Ambroſij fuit ędificata. Et ꝑ
hoc etiam dicebat hic do. Flor.ꝙ etiã in ciuitae Pa-
duana poterãt legi: qa ſm eũ illa ẽt fuit ꝑ Regẽ ꝯdita
& gubernata. Sed certè melius vr̃ dicendũ.vt tangit
Bar.in d.§.hæc aũt.& etiã do.Pet.hic videlicet,ꝙ ſo
lum poſſunt legi iura in ciuitatibus,q̃ habent hoc ex
priuilegio.vt ſunt tres ciuitates nominate in d.§.hæc
autẽ.in gl.iũcta cũ tex.quia in ciuitate Romana Cõ-
ſtantinopolitana, & Berytẽſi.& ſic in alijs non videſ
poſſe legi,ẽt dato.ꝙ a Regibus fuiſſent cõdite. Nam
in ciuitate Alexandria, ſeu Alexandrina nõ poſſunt
legi de iure cõmuni. vt ibi patet. licèt ab Alexandro
Rege fuerat cõdita.Et ideo oportet,vt habeãt priui-
legia ſtudij,prout habet ciuitas Bono.q̃ habuit priui
legiũ ſtudij a Theodoſio, vt hic etiã reperitur in ca-
mera actoris.Et idẽ in alijs ciuitatibus,q̃ per hoc ha-
berent ex priuilegio Imperatoris,vel Romani Ponti-
ficis,vel ex cõſuetudine tanti tẽporis cuius initij cõ-
traria memoria non exiſtat.Nã tũc talis conſuetudo
hẽt vim priuilegij.j̃.de verb.ſigni.c. ſuper quibuſdã.
§.j.Et ſic dicit Bar.ꝯtingere in ciuitate Paduana. &
pro prædictis benè facit,quod hr̃ in c.ij.j̃.de priuile.
in vj. vbi Papa expreſſe cõcedit priuilegium ſtudij ci
uitati Romanæ. & etiã vult,ꝙ ibi ſtudentes habeant
priuilegia, q̃ habẽt ſtudẽtes in alijs ſtudijs priuilegia
tis.& ſic vr̃,ꝙ debeamus intelligere ſtudiũ cõpetens
6 eſſe † qñ eſt ſtudium generale approbatum per Im-
peratorem,vel Papam.& eſt ibi cõpetens ſtudij exer
citiũ.aliàs videſ,ꝙ nõ ſufficiat eſſe in alio ſtudio. per
ea,quæ habẽtur in d.§.hæc autẽ.& in d.c.ij.de priui.
in vj.& pro hoc facit,quia ex quò fit mentio de ſtu-
dio debemus intelligere in dubio de potẽtiori ſignifi
cato.ar.l.q̃ritur.ff.de ſta.ho.& per conſequẽs de ſtu-
dio generali,& approbato.¶Sed iuxta prædicta q̃riſ
ad declarationẽ literæ, quæ vult,ꝙ non ſufficiat quẽ
eſſe in ſtudio,vt poſſit ꝑcipere fructus beneficij, niſi
interueniat indulgentia. de qua indulgentia debet
intelligi.dic,ꝙ poteſt intelligi de indulgentia a Papa
conceſſa alicui, vt poſſit exiſtens in ſtudio percipere
redditus beneficij. ¶Item poteſt intelligi de indul-
gentia conceſſa ꝑ ſuũ prælatũ, poteſt etiam intelligi
de indnlgentia cõceſſa a iure.Et primo de cõceſſa a
iure cõmuni, vt ꝯtingit in ſtudentibus in theologia:
quia eis a iure cõi eſt cõceſſa indulgentia,qđ poſſint
ꝑcipere fructus in abſentia.j̃.de magiſtris. Specula.
¶Item poteſt intelligi de indulgentia conceſſa a iu-
re particulari.puta per conſtitutionem Epiſcopi,vel
conſuetudinem eccleſię.aliàs ceſſante indulgẽtia de
iure communi exiſtens in ſtudio nõ hẽt ius percipiẽ-
di fructus in abſentia,niſi ſit in theologia ſtudens. ꝑ
ea,q̃ habenſ in tex.iſto.& in ꝓallegato.c.ſup Specu
7 la.¶†Sed iuxta p̃dicta põt eſſe dubiũ nũquid eoipſo,
quòd platus dat licẽtiã ſubdito ſe abſentandi cauſa
ſtudij.Licèt aliud non dicat habebit talis exiſtens in
ſtudio ius percipiẽdi fructus in abſentia. Archi.dicit
ſimpliciter,qđ ſic in c.de q̃buſdã.xxxvij.diſt. Et hoc
ideo,qa ſm eum talis licentia debet aliq̃d operari, q̃
aſs nihil vr̃ operari.qđ nõ eſt dicendũ. ꝑ ea,q̃ hr̃ in
l.ſi quando.ff.de leg.j.& in c.ſi Papa. de priui.in vj.

Io.An.tenet contrariũ per iſtum tex.qa videſ regre-
re,ꝙ vltra licẽtiã pręlati habeat indulgẽtiã,qđ poſſet
percipere fructus reſidens in ſtudio. & ſi dicas quid
operaſ tũc licentia.dicit,qđ operaſ,quod nõ poterit
priuari ex nõ reſidẽtia,ex quò hẽt licẽtiã.facit,qđ hr̃
de elec.cũ in cũctis.§.cũ vero. & hæc dicit ꝓcedere,
qñ ſtudiũ ad qđ quis accedit non hẽt priuilegiũ, qđ
ibi ſtudẽtes recipiãt fruct' ĩ abſentia. Secus ſi ſtudiũ
in hoc ſit priuilegiatũ,vt eſt iſtud ſtudiũ Bono.vt tã-
git hic Io.An.etiã in c.vnico.de cle.non reſi.in vj. &
intellige etiã p̃dicta vera,niſi ex ꝯſtitutione ſynoda-
li,vel ex cõſuetudine haberet ius ꝑcipiẽdi in abſen-
tia fructus in ſtudio exiſtẽs, qa tũc etiã poſſet perci-
pere cũ cenſeaſ habere indulgentiã ſuper hoc,& tali
cõſtitutione,vel cõſuetudine. aſs aũt extra caſus p̃-
lati ꝯceſſa, vt ſe poſſet abſentare cauſa ſtudij nõ ſuf-
8 ficeret,vt poſſet recipere fructus in abſentia. ¶†Sed
iuxta prædicta dubitatur,quid ſi ſit petita licentia,&
nõ obtẽta.dic,ꝙ nõ ſufficit,ſed requiriſ,qđ ſit petita
& obtenta.per id,qđ no.de conſe.diſt.v.nõ oportet.
el ij.nec ob.j̃.de reg.licet.vbi ſufficit licentiã petere,
licèt non obtineat: qa illud eſt ſpeciale fauore reli-
gionis.Dicũt tamẽ doctores,qđ ſi pręlatus nõ vult da
te licentiã, qđ clericus ſi eſt aptus ad ſtudiũ poterit
adire ſuperiorẽ q̃ habebit cõpellere ſuperiorẽ ipſius
ad licentiam dãdã per ea, quæ habenſ.j̃.de iure pa-
9 tro.c.nullus.¶†An autẽ habẽs priuilegiũ a Papa ꝑ-
cipiendi fructus exiſtẽs in ſtudio poterit accedere ad
ſtudiũ ſine licentia prælati,dicit do.Flo.qđ nõ ꝑ lite
rã iſtã,dũ dicit accepta licẽtia,&c.dicit tñ in hoc põ-
derandum eſſe formam priuilegij conceſſi. Nam po-
terit eſſe, quòd taliter erit conceptum, qđ non erit
neceſſaria licentia.facit,qđ hr̃.j̃.de decimis.ad audiẽ
tiã.& de priuilegij.porrò. & c.recepimus. & plus ẽt
vr̃ velle videlicet,qđ debet attendi forma priuilegij
conceſſi ſtudio, qđ priuilegia habeant ſtudentes ibi
ſuper receptione fructuum in abſentia: quia poterit
eſſe tã latũ ſm eũ,ꝙ nõ indigeret licentia p̃lati. & ſic
dicit eſſe in priuilegio ꝯceſſo ſtudio Paduano.&c.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum ſine pacto præſtitum in actu receptionis beneficij ſi com-
prehendat debitum de iure communi, vel ſecundum naturam rei nõ
inducit ſimoniam.*
2 *Iuramentum pręſtitum in materia iuris recipit omnes limitationes,
& exceptiones iuris.*
3 *Abſens ex cauſa legitima pro vtilitate eccleſiæ, vel dignitatis, vel
particularis beneficij fingitur reſidens, quò ad facultatem percipien-
di redditus in abſentia.*
4 *Iuramentum verificari poteſt in actu ficto.*
5 *Statutum non verificatur in actu ficto.*
6 *Iuramentum non extenditur ad omnino extranea.*
7 *Reſidere, quando dicatur quis, vt ſic ſatisfeciſſe dicatur iuribus quæ
requirũt reſidentiam, vel iuramento ſuper reſidentia præſtito.*

EX parte tua. Qui iurauit in ec
cleſia reſidere ꝑ
negotijs eccleſiæ licitè ſe abſentat. h.
d.Et eſt cõis diuiſio,cõſultatio, & re-
ſpõſio.Scđa ibi:poſtulationi.¶†No.ꝙ
1 pactũ,vel iurm̃ p̃ſtitũ in actu receptio
nis beneficij: ſi ꝯprehẽdat debitũ de iure cõi,vel ſm
naturã rei nõ inducit ſimoniã.facit,qđ no.s̃.de elec.
2 ſignificaſti.& j̃.de p̃bẽ.ſignificatũ.¶†Itẽ no.ꝙ iurm̃
p̃ſtitũ in materia iuris recipit oẽs litationes, & exce
ptiones iuris,facit,qđ hr̃.j̃.eo.ad audiẽtiã. & c.cũ di
3 lect'.¶†Itẽ no.ꝙ abſens ex cã ltĩma ꝑ vtilitate ecclę
vl ẽt ꝑ vtilitate dignitatis vel ꝑticularis bñficij fingi
tur reſidẽs, quò ad facultatẽ ꝑcipiendi reddit' in ab-
ſentia.

4 ſentia.¶ †Itẽ no.ꝙ iuſm non ſolũ verificatᷣ in actu ve
ro:ſed ẽt verificari vr̃ in actu ficto. & ꝑ hoc dicit ibi
5 d.Pet.†qđ plus vr̃ habere in hoc iuſm, q̃ ſtatutũ,cũ
ſtatutũ non verificetᷣ in actu ficto.l.3.§. hæc verba.ff.
de neg.gc.ſed certè ſtatutũ vr̃ verificari in actu ficto.
per ea q̃ hñr.ĩ.eo.c.cum dilectus. & c.ad audientiã.
vnde qualiter hoc ſit intelligendum tangetur in d.c.
ad audientiã.¶ Itẽ vr̃ obſtare prædictis,qđ hr̃ in c.ad
noſtrã.el j.de iureiu.vbi vr̃ dici,qđ iuſm dẽt impleri
in forma ſpecifica.d.Flo.hic ſoluit primo,ꝙ illud cõ-
tingit hic ex benigna interpretatione, vt hic voluit gl.
ij.vel aliter ſm eũ põt dici, ꝙ verbum reſidere,eſt ver
bum iuris,nõ facti ſecundum eũ.Et ideo ſatis dr̃ im-
pleri iuſm importans ſpecificũ,ſi ſit abſens pro vtili-
tate beneficij:quia cenſetᷣ de iure reſidens, vt hic dr̃
in litera,ſed in d.c.ad noſtrã. ponitᷣ verbũ ſoluere pe
cuniam,qđ eſt facti.ideo dẽt impleri,vt ſonat.¶ Sed
certe non video, quare verbũ reſidere non ſit ẽt ver-
bum ſonans in factũ.facit, qđ hr̃ in l.conſilio.§.fi.ff.
de cura.fur.¶ Itẽ melius vr̃ dicendum, qđ hoc iuſm
erat præſtitum ſuper materia iuris. ideo recipit iſtam
interpretationẽ etiam ab ipſo iure in d.c.ad noſtrã.
iuſm erat interpoſitum ſuper eo, qđ pendebat a po-
teſtate partium. Idõ tunc dẽt inſpici formalis ꝯuentio
partium.In gl.j.in fi.& facit,qđ no.j.de ſpon.is qui.
6 & in c.fratrũ.50.diſt.¶ †In gl.ij.ibi.c.pe.ſolue ſcđm
a Hoſt.qđ iuſm non extenditur [a] ad oino extranea,&
in non cognita,vt in cõtrario,ſed nõ oĩno extranea:
ſed potius quoquo modo connexa,& incluſa ſic.&
ita intelligitur hic.ſed Io.An.hic dicit,ꝙ notabile gl.
hic non colligitur,q̃a text.non dicit,ꝙ iuſm porrigatᷣ
ad extraneũ,vel incognitũ.Sed certe gl. p̃t ſaluari ex
eo, q̃a iuſm ſuper reſidẽtia p̃ſtitum trahitur ad fictã
reſidẽtiam,q̃ in ſe eſt extranea a vero,hoc mõ põt ſal
7 uari gl.& Hoſti. ¶ †Extra gl.q̃rebat hic Vincẽ.q̃n di-
catur q̃s reſidere, vt ſic dicatᷣ ſatisfeciſſe iuribus q̃ re
quirunt reſidentiam,vel iuro ſuper reſidentia p̃ſtito,
& concludit,qđ non debent verba ſic amarè intelli-
gi,ſeu ſtrictè, qđ nunq̃ debeat diſcedere de ipſa ec-
cleſia.per ea q̃ hñr.xxxvij.diſt.de quibuſdam.& in l.
ſi q̃s vẽditor.ff. de ædil.edi. qđ p̃cipuè dr̃ procedere
in habente diuerſa beneficia, & ẽt in habẽte benefi-
cium principale,cui aliud eſt annexum. Nã ſufficit,
ꝙ reſideat in ipſo principali.ĩ.tit.j.c. extirpandæ.§.j.
Et br̃ concludit, qđ intelligenda eſt reſidentia ſcđm
arbitriũ boni viri. ita tñ qđ eccleſia non fraudetᷣ ſuo
ſeruitio debito.arg.c.ea q̃.ſ.de offi.archi.vnde ſuffi-
ciet reſidentia,ſi fiat horis congruis,& conſuetis. fa-
cit,qđ no.de conſe.diſt.v.in c.nunq̃. & dicetur etiã
tunc ſatis continue reſidere, per ea quæ hñr in d.c.
nunq̃.& in d.c.de quibuſdã.& facit,qđ hr̃ in l.j.§.ꝙ
aũt.ff.de aqua quot.vbi ẽt appellatᷣ aqua quotidiana,
licèt interdũ habeat interpellationẽ alicuius diei.fa-
cit etiã qđ hr̃ in c.fi.ĩ.de p̃ben.& in l.foramen.ff.de
ſer.vrb.prædi.Et qđ no.do.Ant.in proœmio huius li
bri.& hæc faciunt pro ſaluatione teſtiũ, qui dicũt qđ
viderũt a duodecim annis; aut citra,Titiũ ſemꝑ talẽ
rẽ poſſidere,vt tale dictũ ſuſtineatᷣ, licèt de nocte nõ
videant,& ẽt nõ omni hora diei. de quo ẽt tãgit hic
d.Pe.& Dy.& Bar.in l.j.ff.ſolu.mat.Solutio tãgit hic
d.Ant.an abſens ꝓ vtilitate eccleſiæ fingatᷣ reſidẽs,
quò ad oĩa.Arch.in c.fi.de ꝯſue.in vj.ꝯcludit,ꝙ ſic,
quò ad ea quæ de iure cõi poſſet percipere, ſi p̃ſens
eſſet.Secus quò ad illa, q̃ de iure ſpeciali cõpeterent
pro reſidẽte.& per hoc dicit,ꝙ ſi conſuetudo,vel ſta
tutũ eccleſię habet, qđ ſoli pręſentes poſſent optare
& ꝯñr permutare beneficia,qđ tũc exiſtẽs abſens ẽt
in ſeruitio Papæ nõ poterit ꝑmutare ſcđm formã.d.
c.fi.q̃a permutatio vr̃ eſſe ꝯ̃ ius.de rer.permu.ĩ.eod.
quæſitũ.Conſuetudo aũt eſt ſtricti iuris,& ſic nõ de-
bet extendi.Io.An.in d.c.fi.dicit, ꝙ ſi abſens habeatᷣ
pro reſidẽte.vt q̃a ſit in ſeruitio Papæ,vel eccleſiæ in
caſu capituli.& j.eo.ad audientiã. non procedit tũc
dictũ arch.Si verò nõ cenſeatᷣ reſidẽs ſimplr̃:ſed ſolũ
ſit priuilegiatus ſuꝑ fructibus ꝑcipiendis,ac ſi reſide
ret,& tunc poſſet procedere dictũ Arch.nec obſt.qđ
ꝑmutatio de qua in d.c.fi.vr̃ ꝯtra ius: q̃a non ur̃ ue-
rũ,ex quò ibi non mutatᷣ titulus beneficij,vt ibi etiã
tangit Arch.Do.tñ Ant.hic vr̃ ſimpliciter tenere opi
nionem Arch.& plus etiã dicit, quod etiam,quò ad
illa,quæ de iure cõi competunt in ſeruitio Papæ,vel
eccleſiæ nõ fingitᷣ reſidẽs,niſi quò ad finẽ,vt poſſit ꝑ-
cipere fructus:q̃a ſic reperitᷣ in eis expreſſum. Et iõ
vr̃ in alijs non habere pro reſidente niſi quatenus re
periatᷣ exp̃ſſum, ut ſic fictio reſtringatᷣ ſolũ ad caſum
expreſſum.Sed ſi uis tenere ſol.Io.An.potes dicere,
ꝙ hic ſimpliciter dr̃ qđ cenſetur reſidens.Et ideo ur̃
ꝙ ſimpliciter debeat intelligi ſaltem quò ad ea, q̃ cõ
petant de iure cõi.& pro hoc etiã qũo debet eſſe ge-
neralior dicto.facit,qđ no.in l.fi.ff.de offi.ꝓcõ.cęſa.
¶ Vltimo poſſet opponi,ꝙ non debuerit præſtari iu-
ramentum ſuper reſidente.per ea que hñr. de coha.
cle.clericos. Sed potes dicere,ꝙ iſtud ꝯtingit,ex eo,
quia ſic habet ſtatutum,uel conſuetudo eccleſię,qđ
eſt ſeruandum in c.proxi.ſignificatum.uel erat ſuſpe
ctus de non reſidente.facit, qđ dictũ fuit.ſ.c.relatũ.

a Non extẽ ditur. Sup quo vid hic diſtictionẽ. d.Hẽ. Boy. in prin.c.

S V M M A R I V M.

1 *Capitulum ſtatuere poteſt ſuper reſidentia.*
2 *Statutum diſponens idem quod ius,recipit interpretationem.*
3 *Familiaris Papæ dicitur,qui eſt in eius ſeruitio,& gaudet priuilegio familiarium Papæ.*
4 *Conſtitutio inferioris a Papa non ligat ſubditos exiſtentes in ſeruitio Papæ.*
5 *Conſtitutio poteſt trahi ad caſum diuerſum ſimilem, vel maiorem rationem habentem.*
6 *Diſtributiones quotidianæ ſolum dantur intereſſentibus diuinis.*
7 *Aſſiſtentes in curia Papæ,an omnes gaudeãt priuilegio familiarium, & quid de reſidentibus,cum legatis,Cardinalibus,vel Archiepis.*
8 *Frater de ordine mendicantium, ſi efficiatur capellanus Papę nõ per hoc eſt habilitatus ad recipiendum beneficium,niſi aliter ex diſpoſitione habeatur.*

b CVm dilectus. Familiaris Papę [b] nõ
obſtante cõſtitutio
ne ꝯ̃ria,fructus p̃bẽdæ ſuæ in abſentia ꝑ-
cipere põt.h.d.Et in primo dictũ. In ſecũ
do rõ.Secunda ibi:cũ familiaris. vel potes dicere,ꝙ
primo ponitᷣ decıſa facti narratio. In ſcđo prouiſio.
In tertia ratio.Secunda ibi:mandamus.Tertia ibi:cũ
1 familiaris.¶ †No.tex.iuncta ſuperſcriptione, qđ ca-
pitulũ vr̃ habere poteſtatẽ faciendi ſtatutũ ſuꝑ reſidẽ
tia,& ſic non vr̃ neceſſarius conſenſus epi.Sed con-
trarium cõiter tenetur, vt plenè not.in c.cũ oẽs.ſ.de
conſti.Nec obſt iſte tex.quia poteſt intelligi,ꝙ ſtatutũ
fuit factum cũ autoritate epi. Licèt expreſsè hoc nõ
dicatur,vel fortè non diſputabatur de hoc.& ſic non
fuit qui conſtitutionẽ impugnaret.facit,qđ not.ſ.de
2 conſue.cum cõſuetudinis.¶ †Itẽ no.ꝙ ſtatutũ diſpo-
nens idem qđ ius.& ſic mandans in materia iuris, re
cipit interpretationẽ,& exceptionem,ac limitationẽ
iuris in illa materia.facit,qđ no.in l.ij.C.de noxalib.
& in l.fi.§. in cõputatione.C.de iure deli. Et qđ etiã
plenè no.in l.oẽs populi.ff.de iuſt.& iure. maximè ꝑ
Bar.& bene facit etiam quod no.gl. in c.j.de conſti.
in vj.Et tex.iſte eſt valde notabilis ſcđm d.Ant. Cir
ca materiã interpretationis ſtatutorum. & capitulũ
p̃cedens ſimiliter,& etiã ſequens de qua materia tã-
Io.ab Imo.ſuper iij.Decre.

b Familiaris Papæ. Sup hoc c. ſi quæratur verũ abſens a beneficio poſſit fructus percipere. diſtigue hic ſecũdũ Hen. Boye. Et vid duas alias diſtinctiones hic per dictum Hẽ. poſitas ad hãc materiã percipiendi fructus in abſentia.

gitur in c.dilectus.ff.de cõſue. & plenè etiam ꝑ Bar.
in l.omnes populi.ff.de iuſti.& iur.Et ex ꝑdictis etiã
no.qđ ſtatutũ diſponens illud,qđ ius cõe non cõpre
hendit in ſe caſus exceptos ab ipſo iure cõi.& præci
puè non comprehendit aliquid vltra ius cõe, qñ ex
cõprehenſione inferretur tertio ꝑiudicium. facit,qđ
conſueuit dici in c.j.de præſcr.& in p̃ræl.c.cũ dile-
3 ctus.de conſue.¶†Itẽ no.ꝙ exiſtens in ſeruitio Papæ
dr̃ familiaris Papæ,& gaudet priuilegio familiarium
Papæ.¶Itẽ no.ꝙ exiſtens in obſequio Papæ cenſetur
ẽt eſſe in obſequio inferiorum prælatorũ.Et per hoc
no.ꝙ vniuerſale bonum Papæ cenſetur ẽt eſſe bonũ
inferiorum ꝑlatorum.facit,qđ hr̃ in c.bonę.el j.ſ.de
4 poſtu.præla.¶†Itẽ no.ſm.d.Pet.qđ conſtitutio infe-
rioris a Papa non ligat ſubditos exiſtẽtes in ſeruitio
Papæ.Secus in ꝓmotis a Papa reſidẽtib⁹ in eccleſia,
q̃ a ligantr̃. licèt debeãt vltra alios honorari.ſ.de ma.
5 & obe.per tuas.¶†Vltimo no. ꝙ conſtitutio vr̃ trahi
poſſe ad cãm,ſeu caſum diuerſum,ſimilẽ, vel maio-
rẽ rationẽ habentẽ. de quo per Cy.in l.j.C.q̃ ſit lon.
conſue.& per Bar.in l.oẽs populi.& materia interꝑ-
tationis ſtatutorũ.¶In gl.j.in fi.dic cõtra ſm Io.An.
quia conſtitutio tenebat idẽ qđ ius cõe, ideo nõ erit
neceſſaria mentio in reſcripto de tali conſtitutione.
per id,qđ legi.& no.de reſcrip.in c.j.de conſti.in vj.
6 ¶†In gl.ij.ibi victualia.i.diſtributiones quotidianas,
quæ conſueuerunt dari ſolũ intereſſentibus in diui-
nis.ſ.eo.c.vnico.lib.vj.¶In ea.gl.ibi:tanq̃ vni ex re-
ſidentibus.Sed certe iſtud nõ ſufficeret, niſi ẽt addat
& diuinis officijs intereſſentibus. vt no.gl.in c.vno.
ſ.eo.in vj.quæ notabiliter vr̃ hic loqui. ¶In gl.4.ibi:
pars corporis. Dicit Do. qđ iſtud ꝓcedit propriè in
Cardinalibus,ſed in alijs non ita propriè.facit,quod
7 hr̃ in c.j.de offi.leg.in vj.¶†In gl.fi.in fin.¶An autẽ
oẽs aſſiſtentes Papę in curia gaudeãt hoc priuilegio.
dicit Io.And.qđ ſi ſunt capellani,& ſimiles gaudent
hoc priuilegio. Secus ſi ſint tabelliones, ſcriptores,
& alij qui ſunt ibi ꝑꝑ lucrum,& procuratores,& ad-
uocati, ſaluo niſi neceſſitarent per Papã ibi eſſe,licèt
aliquod lucrum ibi percipiant.facit.l.& ſi per procu-
ratorem.ff.qui.cau.ma.§.fi.Quid aũt de reſidẽtibus
cũ legatis,an gaudent hoc priuilegio.dicit ꝙ ſic,quò
ad illos,qui ſunt beneficiati in prouincia ſuæ legatio
nis.Nec ob.quod hr̃ de priuil.c.ſane. vbi priuilegiũ
non vr̃ reſtringendum: quia iſtud non cenſet ſimpli-
citer eſſe priuilegiũ:ſed potius ius cui debet partici-
pare legat⁹ ſaltẽ eo iure,quo participat eps̃. ¶Quid
autem de reſidentibus cũ Cardinalibus.dicit Io.An.
qđ ſuper hoc dr̃ expreſsè emanaſſe cõſtitutio, quòd
habeãt priuilegiũ.& ſic ẽt ſeruatur de cõſuetudine.
facit, qđ hr̃ de offic.leg.c.j.in vj.& de pœnis.ſelicis.
eo.lib.& dicunt ẽt aliqui,qđ ſuper hoc priuilegia cõ
ceduntur ſingulariter omnibus Cardinalibus. facit,
qđ hr̃ de ver.ſig.c.ſicut.in vj.facit etiã qđ no.Io.An.
in addi.Spe.in hoc ti.vbi concludit, ꝙ Cardinales q
aſſiſtunt Papæ gaudent hoc priuilegio in titulis ſuis.
& ẽt in alijs beneficijs quæ tenent. ¶Quid aũt de re
ſidentibus cum Archiepo. dic,ꝙ nõ gaudẽt hoc pri-
uilegio.per id,quod hr̃.ſ.de offi.ord.c.paſtoralis. &
c.duo.ſimul.ſcđm Hoſt.Sed hoc intelligitur ſcđm d.
Ant.in habente bñficiũ in prouincia ipſius archiepi.
Secus ſi haberet in propria diœceſi ipſius Archiepi-
ſcopi. qui tunc habent ſic habitantes cum epiſcopo
eadẽ ratione.facit.ſ.eo.inter cætera.¶Vltimo tangit
hic Gaſpar de canonico regulari, qui eſt in ſeruitio
Cardinalis,an debebit recipere portionẽ,quam reci
piebat in abſentia,etiam vr̃ ꝙ ſic, vt priuilegiũ aliqd
operetur.arg.ſ.de priui.ſi Papa.libr.vj.refert,qđ alij
tenent contrarium,& ſic reſidet ex eo, q̃ a regulares
ſcđm eum non debẽt habere portionẽ diſtinctã.alle.
qđ hr̃.ſ.ti.j.c.dilectus.el j.Et quia ẽt in regularibus,
qui ſunt magis aſtricti,q̃ ſeculares.facit, qđ hr̃.j.de
ſta.mon.cũ ad monaſteriũ.ad finẽ.& etiam ſunt val-
de aſtricti ad clauſtra.xvj.q.j.in c.placuit.Ideo ſatis
vr̃ operari priuilegium, qđ pñt eſſe abſentes ab iſto
monaſterio.Et per prædicta vr̃ poſſe inferri, ꝙ ſi ali-
8 quis de † ordine mendicantiũ efficiatr̃ capellanus Pa
pæ, quod non per hoc ſequitur, ꝙ ſit habilitatus ad
recipiendum beneficiũ,niſi aliter ex diſpoſitione Pa
pæ fuerit prouiſum,& præcipuè attento, quod hr̃ in
cle.j.de reg. & videtur prohibere iſtos religioſos mẽ
dicantes habere beneficia,& ſic pridie diecebam.

S V M M A R I V M.

1 *Statutum diſponens ſuper reſidentia,hẽt locum etiã in ficta reſidẽti.*
2 *Conſtitutio particularis diſponens ſupra idem, quod ius commune, & ſimiliter iuramentum ſuper eo præſtitum recipit omnes exceptiones a iure factas in materia in qua diſponitur.*
3 *Conſtitutio diſponens idem, quod ius commune non debet in dubio intelligi, vt aliquid addat ad ipſum ius.*
4 *Conſtitutio emanans in materia iuris, ſi excipiat aliquos caſus a iure exceptos non firmat regulam.*
5 *Abſens in quibus caſibus percipiat fructus.*
6 *Fructus non reſidentium conuerti debent in vtilitatem eccleſiæ.*
7 *Diſtributiones quotidianæ reſpectu non intereſſentiũ an accreſcãt alijs intereſſentibus, an vero conuerti debeant in vtilitatem eccleſiæ.*
8 *Conſuetudo approbata, quod abſentes recipiat fructus groſſos præbendarum ſuarum, an poſſit tolli per conſtitutionem capituli contrarium ſtatuentis.*
9 *Famuli ægri, an debeant habere ſalarium.*
10 *Infirmi habentur pro reſidentibus.*
11 *Duo canonici abſentes cum epiſcopo poſſunt percipere fructus præbendarum: ſed quid ſi quatuor ſimul aſſumuntur in ſeruitio epiſcopi, nec apparet quis prior fuerit aſſumptus quid iuris.*
12 *Decernimus, verbum eſt declaratiuum iuris, non autem noui iuris inductiuum.*
13 *Canonici aliarũ eccleſiarũ quàm cathedraliũ ſi ſint abſentes in ſeruitio epiſcopi an percipiant fructus præbendarum ſuarum.*

AD audientiam. Duo canonici
abſentes cum
epiſcopo percipere poſſunt fructus præ-
bendarum non obſtante conſtitutione cõ
traria·h.d.Et ſunt duæ partes q̃ patẽt. Nam in prima
ponitur facti narratio.In ſcđa ꝓuiſio ibi: decernim⁹.
1 ¶†No.j. ꝙ ſtatutũ diſponens ſuper reſidentia habet
locum ẽt in ficta reſidentia. & ſic vr̃ ꝙ ſtatutũ in caſu
vero,hẽt locũ ẽt in ficto, quod vr̃ eſſe contra cõe di-
ctum legiſtarum,& contra ea,q̃ hñr in l.3.§. hęc ver
ba.ff.de nego.geſt.de quo remittit hic d.Anto.& ſiſt
d.Pe.ad no.ꝑ Bar.in l.oẽs populi.ff.de iuſt. & iu.&
aliter nõ declarãt.¶Tu potes dicere, qđ vbi ſtatutũ
emendat in materia iuris cõis, & diſponit idẽ qđ ius
cõe,qđ tunc tale ſtatutum ex mẽte trahitr̃: petitr̃ ẽt ad
caſum fictũ,ſicut ẽt ius cõe,licèt ſcđm rigorẽ verbo-
rũ caſus fictus nõ cõprehendatr̃ ſub vero, vt patet ex
his quæ habentur in d.§.hæc verba. Secus videretur
dicendum ſi ſtatutum exorbitaret de iure cõi, quia
tunc regulariter nõ extenderetr̃ ad caſum fictum,ni-
ſi aliud appareret de mente diſponentis. facit qđ di-
ctum fuit.ſ.eod.ex parte. & ſ.c.proxi.de quo ẽt dixi
in l.j.§.lex fal.ff.ad legem fal. Et facit quod dixi in l.
ſi vero.§.de viro.ff.ſol.ma.vbi plene notaui materiã
2 extenſionis. ¶†Itẽ no.ꝙ particularis cõſtitutio diſpo
nens ſupra idẽ qđ ius cõe, & ſimiliter iuramentum
ſuper eo ꝑſtitũ recipit oẽs exceptiones, & lĩtationes
a iure factas in materia in qua diſponitr̃, qđ eſt notã-
3 dum.¶†Item not.ꝙ ꝯſtitutio diſponens idem qđ ius
com-

cõe nõ dẽt in dubio intelligi, vt aliquid addat ad ipſum ius q̃tũ ad hoc, vt tertio p̃iudiciũ ĩferat, imo potius dẽt reſtringi ad limites iuris. facit, qđ hr̃ ĩ l.ij. C. de noxa. & in l.fi. §. in cõputatione. C. de iure delib.
4 p Legiſtas. ¶ † Lıẽ no. ꝙ cõſtõ emanãs in materia iuris, ſi excipiat aliquos caſus a iure exceptos non firmat regulã. In alijs ẽt exceptionib⁹ ab ipſo iure cõi, imo potius in caſibus omiſſis ſuppleẽ cõſtõ ex iuris interp̃tatione p ipſum ius cõe. & ſic ꝯſtõ recipit interp̃tationẽ, & ſuppletionẽ ab ipſo iure cõi. facit, qđ no. in d.l.ij. de noxa. & in p̃al. l. oẽs populi. aliàs autẽ a iure dici ꝯſueuit, ꝙ exceptio firmat regulã in alijs non exceptuatis. l. q̃uũ. §. deniq;. ff. de fun. inſtru. non tñ ampliat rſam ad alia nõ cõtenta ſub regula, vt leg. & no. in l. gñali. §. vxori. ff. de vſufr. leg. & ibi p Bar. qđ
5 tene mẽti. ¶ † Lıẽ no. tres caſus in q̃bus abſens pcipit fructus. ſ. qñ eſt infirmus, vel qñ eſt in ſeruitio Papę, vel epi. Eſt ẽt quartus caſus, qñ ex indulgentia quis haberet ptãtẽ pcipiendi. ſ. co. c. tuę. de quo p Fed. in
6 ſuis ꝯſilijs ĩ ſuo ꝯſilio. 246. & 119. ¶ † Quid aũt fieri dẽat de fructibus nõ reſidẽtiũ, q pdunẽ per ipſos nõ reſidẽtes extra caſus p̃dictos. dic, ꝙ ꝯuerti debent in vtilitatẽ eccleſiæ. p id, qđ hr̃ in c. pe. j. co. & j. de ver.
7 ſig. in c. trãſmiſſe. ¶ † Quid aũt fieri dẽat de diſtributionib⁹ quotidianis reſpectu nõ intereſſentiũ, an accreſcãt alijs intereſſentibus, an vero dẽant ꝯuerti in vtilitatẽ eccleſiæ, recurre ad gl. in cle. vt hi. ad fin. de ętã. & quali. & in cle. ij. de vi. & ho. cle. vbi vr̃ cõcludi
8 qđ accreſcãt alijs. de quo dicendũ vt ibi. ¶ † In glo. j.
a ibi de conſuetudine approbata. [a] Sed an tũc valeret cõſtitutio, ſi fiat ꝯ talẽ conſuetudinẽ, dicit Io. And. ꝙ ſic, dũmõ talis ꝯſtitutio ſit fundata ſuper vtilitate publica, nõ ſup vtilitate priuata, vt q̃a fieret ad finẽ ꝓuidẽdi clericis ſuperuenientibus, ſeu de nouo creandis, vel aliàs de nouo creãdis pro augmẽtãdo facultates eccleſiæ, vel aliàs in vtilitatẽ eccleſię debere cõuerti. facit, qđ hr̃. ſ. de conſti. ex parte. & c. cũ M. ſec⁹ ſi deberent tales fructus cõuerti in ipſorũ ſtatuentiũ vtilitatẽ, q̃a tũc nõ teneret. ſ. de cõſtit. cũ oẽs. de quo dicendũ vt ibi. Dicit tñ Io. An. ꝙ ẽt vbi ꝯſtõ valet, vel ſtatutũ, ſi non ſeruaẽ, ſed potius ꝯ fit vr̃ tolli per ea q̃
9 hñr. j̃. de p̃b. c. pro illorũ. ¶ In gl. ij. in fi. An † aũt debeant habere ſalariũ recurre ad notata p gl. & Bar. ĩ l. ſi vno. §. itẽ cũ q̃dã. ff. locati. Et facit ẽt qđ no. in l. j. §. diuus. ff. de var. cogn. & qđ no. in l. arboribus. §. de
10 illo. ff. de vſuſr. ¶ † Itẽ aduerte, q̃a quatenus hic dr̃, ꝙ infirmi hñr pro reſidentibus dẽt intelligi de illis, qui reſidebant ante infirmitatẽ, ita ꝙ infirmitas fuit cauſa impedimẽti. facit, qđ hr̃ in l. 4. §. ſtichus. alle. in gl. Et hoc ẽt hic do. Flo. ¶ Et p p̃dicta ẽt põt inferri, an infirmus percipere debeat diſtributiones quotidianas. nã vr̃ ꝙ ſic. per ea q̃ hñr. j̃. eo. c. vno. in vj. Et hoc tenet Io. An. ſi ĩfirmitas priuauit ipſum facultate intereſſendi in diuinis, vt q̃a ceſſante ĩfirmitate intererat diuinis officijs. Secus ſi ceſſante infirmitate non intererat diuinis officijs, q̃a tũc nõ poterit rõne infirmitatis recipere diſtributiones: q̃a infirmitas non vr̃ tunc eſſe cã priuationis, ex quò ẽt ante infirmitatem nõ intererat. & ſic dẽt intelligi, qđ hr̃ ĩ d. c. vno. ¶ In gl. vt duo. ibi priuarenẽ. Hoc intelligit d. Flo. qñ ꝯſtaret, ꝙ aliq̃ poſt duos fuiſſent recepti, quia illi poſſint priuari, ſi moniti non facerent reſidentiã, & ẽt priua
11 renẽ fructibus beneficiorum rõne abſentiæ. ¶ † Quid aũt ſi ſimul quatuor aſſumunẽ in ſeruitiũ epi, nec apparet quis prius fuerit aſſumptus. tunc dicit d. Flo. ꝙ oẽs priuabunẽ fructibus in abſentia, ex quò ſunt vltra duos, nec apparet q̃s primo fuerit aſſumptus. all. ꝙ no. in ſimili. per Io. Cal. ſ. de offic. ord. ſi ſacerdos.

& no. bene. ex tex. cũ gl. ꝙ vbi fit mentio de certo numero in materia, quæ repugnat iuri regulari ĩ dubio intelligiẽ tantũmodo de illo numero. & ſic vltra illũ nõ erit fienda extenſio. facit, qđ hr̃ in l. ſi vero. §. de viro. ſol. mat. & de elec. ſtatutũ. libr. vj. ¶ Itẽ aduerte, q̃a pp hoc, qđ hic dr̃ de duobus qui pñt eſſe in ſeruitio epi. dicit Goſ. ꝙ ſimiliter vr̃ dicendũ de his qui ſunt in ſeruitio Papæ, vt debeãt eſſe duo, vel plures, ne eccleſia patiaẽ defectũ in miniſtris. & ſic idẽ dicit de illis q̃ beneficio iuris ſtudent in theologia, vt debent eſſe duo tm̃. facit, qđ hr̃. j̃. de magi. ſup ſpecul. & qđ dictũ fuit. ſ. eo. tuæ. ¶ Quid aũt ſi eccleſia haberet. xij. canonicos. & duo eſſent in ſeruitio Papæ, & duo in ſtudio theologię: & duo in ſeruitio epi, an tũc pñt reuocari ad reſidentiã. dicit, ꝙ ſic, ne eccleſia patiatur defectũ in miniſtris. per id, qđ hr̃. j̃. c. proxi. Et dicit eſſe hoc ius arbitrariũ, & vtendum eſſe arbitrio potius in reſtringendo, quã in ampliando. ar. c. j. j̃. de deci. & de cenſi. c. ex parte. ¶ In gl. pe. in fi. hoc intellige ſaluo eo, qđ dixi inferius, vt ſuper gl. ij. & ẽt ſaluo qđ notaẽ in c. vno. j̃. eo. in vj. & qđ dictũ fuit in c.
12 præcedenti. ſuper gl. ij. ¶ † Extra gl. tangit Io. An. An iſtud c. cõtineat diſpenſationẽ, an ius, & concludit, ꝙ contineat ius, qđ patet ex verbo decernimus. qđ eſt declaratiuũ iuris, non aũt inductiuũ noui iuris. facit, qđ notaẽ. ſ. de iudi. c. decernimus. Nec hoc caſu cenſetur venire cõtra ſtatutũ, vel iuſm, q̃a talia recipiũt limitationẽ, & interpretationem ſecđm ius: vt dixi in notabilibus. Do. tñ Flo. exponebat verbum decernimus. i. pronuntiamus, vel declaramus: q̃a ſecđm eum hic ſtatuitur, ſeu declaratur ius: nec inducitur ius nouũ, dictio autẽ decernimus, vr̃ importare ius nouũ alle. no. in d. c. decernimus. per Io. An. ¶ Sed certe ibi notaẽ contrariũ per Io. An. & ſic dictũ d. Flo. nõ vr̃ be
13 ne dictũ. ¶ † Vltimo, q̃a hic loquitur de canonicis eccleſiæ cathedralis tangit Io. And. q̃d de alijs clericis, vel canonicis aliarum eccleſiarũ ciuitatis, vel diœceſis ipſius epi, an idẽ erit dicendũ, qđ dr̃ hic de canonicis eccleſiæ cathedralis, vt ſi ſint abſentes in ſeruitio epiſcopi gaudeãt hoc priuilegio. vr̃ ꝙ ſic, per ea q̃ hñr. ij. q. vij. cũ paſtoralis. & de cõſe. diſt. j. iubemus. Io. An. dicit cõtrariũ fuiſſe determinatũ, videlicet, ꝙ tales inferiores non gaudẽt hoc priuilegio, q̃a nõ eſt tanta cõio inter epm̃, & inferiores clericos, quãta eſt inter canonicos ſuos, & ipſum. arg. j̃. de teſt. requiſiſti. vñ dicit, ꝙ putat, qđ in inferioribus neceſſaria ſit diſpenſatio epi, vt poſſint percipere fructus in abſentia, ſed quò ad canonicos eccleſię cathedralis ſufficit ius cõe: & ſic dicit ſeruari. ¶ Vltimo hẽs ex decretali ꝙ cõllõ inferioris interdũ eſt vallata per cõfirmationẽ apoſtolicã: & etiã p iuſm, an autem contra illam tunc poſſet veniri. recurre ad ea quæ dicenẽ in c. dilectæ. j̃. ti. proxi. & in c. j. de his quæ fiunt a ma. par. ca.

[a] De cõſuetudine approbata. Sa per hac gl. ſolet quæri, an quando ĩ eccleſia aliqua eſt cõſuetudo approbata, ꝙ abſentes pcipiãt groſſos fruct⁹ ꝓbẽdarũ ſuarum, capitulum poſſit ſtatuere cõtrarium. diſtingue hic ſecũdũ do. Hen. Boyc, in prin. ca

S V M M A R I V M.

1 *Priuilegia Papæ recipiunt intellectum a iure, vt ſeruari debeant inquantum non inferant graue præiudicium tertio.*
2 *Contra non reſidentes, qualiter procedi debeat.*
3 *Iuramentum, quod vergit in damnum eccleſiæ non eſt ſeruandum.*
4 *Indulgentia conceſſa per epiſcopum, vel prælatum expirat per mortem eius.*
5 *Conceſſum ad beneplacitum concedentis, an expiret per mortem ipſius concedentis.*
6 *Priuilegium concedere non poteſt epiſcopus in præiudicium eccleſiæ.*

b CVm ad hoc. Si eccleſia [b] patiatur defectum in miniſtris priuilegiati ſuper abſentia p ſubtractionem redditiuum redire compellantur. hoc dicit. Et in prima factum, ſeu facti narratio-

[b] Si eccleſia. Si quæris, an ſucceſſor poſſit diſſoluere factũ ſui prædeceſſoris. vide hic d. Hẽ. Bo. in prin. ca.

nem.In ſecūda mandatum. ſcđa ibi.vnde.¶Not.j.ꝙ
1 † priuilegia Papæ vñr tecipere ītellectū a iure,vt ſer
uari debeant inquantū nō inferant graue ꝑiudicium
tertio.¶Et no.ꝙ graue ꝑiudiciū ex mente Papæ vř a
ſuo priuilegio exceptū, vt ſic tale priuilegium ſtante
enormi læſione poſſit reuocari,non vř tñ per inferio-
rē reuocari poſſe ꝑꝑ autoritatem Papæ.de quo.j̄.de
deci.ſuggeſtū.vbi ēt tangit Io.Cal.in ſuis addi.& Ioā.
Cal.vř concludere, ꝙ ſi ſit priuilegiū in corpore iuris
clauſum,qđ ex poſtfacto inducat enorme priuilegiū,
ſi euidenter de illo conſtat poterit ēt propria autorita
te contraueniri.faciant, qđ hř s̄.de offi.del.c.ſuꝑ eo.
& qđ hř in l.nec auus.C.de eman.filiorum.& in l.ij.
§.ſi quis a Principe.ff. ne quid in loco publi. Secus ſi
priuilegium non eſſet clauſum in corpore iuris:tunc
dicit, ꝙ propria autoritate non poterit contraueniri:
ſed recurrendū erit ad Papā,vt prouideat. & ſic dicit
Guil.de Petra lata diſputando tenuiſſe. ¶Tutius tñ
2 eſſe vř,vt ſuper hoc caſu hř in d.c.ſuggeſtū. ¶†Item
no.vnum modum procedendi contra clericos nō re-
ſidentes,q̄a pñt priuari redditibus beneficiorū, & de
illis facere deſeruire,& hoc,qñ proceditur cōtra cle-
ricos priuilegiatos ſuper reſidentia nō reſidentes, &
proceditur ꝑꝑ defectum miniſtrorum. & ex hoc not.
dr̃iam inter priuilegiatos clericos ſuper non reſiden
tia interueniente defectu miniſtrorū,& clericos non
priuilegiatos: quia in primis procedit ad cōpulſionē
reſidentiæ per priuationem reddituū:vt hic patet. In
ſecundis per priuationē beneficij: vt patet.j̄.eo.intra
quatuor.& c.ex tuæ.& quaſi per totū. & adde,ꝙ ho-
die indulgentiæ perpetuæ conceſſe ſuper reſidentia
ſunt reuocatæ per c.fi.de reſcrip.in vj.de qua dicen-
dū vt ibi.¶Quid aūt ſi eſſet conſuetudo in eccleſia,ꝙ
abſentes poſſunt recipere redditus in abſentia: an ſi
tot eſſent abſentes,ꝙ per hoc eſſet defectus miniſtro
rū in eccleſia: an habebit locū diſpoſitio decretalis,
vt contra tales poſſet procedi,ſicut hic dř contra pri-
uilegiatos poſſe procedi.dic,ꝙ ſic ſm Io. q̄a eadē ra-
tione, vt tales qui priuilegio conſuetudinis recipiūt
fructus in abſentia pñt reuocari,ſicut pñt illi,qui pri
uilegium Papæ poſſunt recipere: & per ꝯñs idem ius
eſſe debet.s̄.de tranſla.præla.c.ij.de conſtit.trāſlatū.
3 cū ſi.¶In gl.j.in fi.& pro hoc facit ēt ſm doc.q̄a † iu-
ramentū,qđ incipit vergere in dānū eccleſiæ non eſt
ſeruandum.j̄.de his quæ fiunt a ma.par.cap.c.j.& s̄.
de iureiur. ſicut noſtris.& ſic eadem ratione priuile-
gium,qđ intellige,vt dixi in notabilibus.¶In gl.ij.in
fi.hoc dicūt Abb.& Egi.eſſe verū, qñ tꝑe date indul
gentiæ eccleſia non patiebatur defectū,vel ſi patieba
tur de hoc fuit expreſſum in indulgentia,aliàs ab ip-
ſo initio non valuiſſet indulgentia data in præiudiciū
enorme diuini cultus,velut ſurreptitiè impetrata.fa-
cit,qđ legi.& no.s̄.de reſcrip.ſuper literis.& ideo in
eius reuocatione non eſſet neceſſaria talis indulgen
tiæ mentio:ex quò eſſet nulla per id, qđ legi.& not.
C.de reſcr.l.ex tenore.& j̄.de cōceſ.præb.cū noſtris.
per gl.¶In gl.iij.ibi poſt mortem illorū.& ſic vř vel-
4 le gl.ꝙ † indulgentia conceſſa per ep̄m, vel prælatū
expiret per mortē eius.& pro hoc facit,qđ hř in l.fi.
ff.de pœnis.Do.Pe.hic ſimpliciter tranſit cū gl. dicēs
no.bene ex gl.de iſto verbo licentia.q̄a vř expirare ꝑ
a mortē concedentis.¶De verbo aūt beneplacitū: [a] &
5 ſic qñ conceditur † ad beneplacitum cōcedentis, an
expirat per mortē concedentis.remittit ad notata de
reſcr.ſi gratioſè.lib.vj.& per Bar.in l.centeſimis.§.fi.
ff.de ver.obl.& facit,qđ legi.& no. in l.4.ff.locati.d.
veto Ant.hic vř dicere gl.voluiſſe,ꝙ demū expiret li-
centia,vel indulgētia cōceſſa per ep̄m, qñ ad ꝑiudi-

a Beneplácitū. Quanto tēpore illud durare dicatur, qđ conceditur ad alicuius beneplacitū, & quādo expirat, habebis in c. ſi gratioſè.de reſcri.li.vj.vide in c.ſi de legatus. de off. del.li.vj. & qđ Bar. no.in l.centeſimis.§.ſi na.ff de verbo.obli.

cium eccleſiæ tendit,aliàs nō expirabit per mortem
ſm eum: q̄a non pōt reuocari talis licentia ſine cā le
gitima,q̄a vt no.Io.An.de elec.cum ex eo. in gl.quæ
incipit, no.lib.vj.& facit ēt qđ no.Arch.& Io.An.eo.
6 ti.& lib.in c.licet.¶†Et no.ēt do.Ant.ex gl.qđ ad ꝑ-
iudiciū eccleſiæ ep̄s non pōt cōcedere priuilegium.
do.Flo.hic ſimpliciter intelligit glo.velle,ꝙ licentia,
ſiue indulgentia conceſſa per ep̄m expirat per mortē
cōcedentis.Refert alios tenere ꝯrium. & hoc vř vo-
luiſſe Gof.dū dixit,qđ hic fuit facta reuocatio de ſpe
ciali licentia Papæ:vt hic Io.An.tangit.Sed ꝑ gl.alle.
qđ notař in c.a nobis.el j.j̄.de ſent.exc.ſed ipſe dicit
verius eſſe qđ indulgentia conceſſa nō diſſoluiř,ſeu
nō extinguiř per mortē concedentis, ſi fuit facta ex
cauſa non cognita,tūc nō durat vltra tp̄s concedētis
adminiſtrationis,ſi fuit facta ex cauſa legitima. alle-
gat,qđ no.de æta.& quali.c.cū bonæ. & de ele.cum
ex eo.l.b.vj.Sed ſi fuit data cauſa nō cognita, tūc nō
durat tp̄s concedentis.per id,qđ hř in l.vlti.ff.de pœ
nis.& in d.c.cum olim.Do.Gaſpar.ibi dicit, & vř in
effectu velle idem,& intelligit gl.prout ſonat, videli
cet,ꝙ velit indulgentiā extingui per mortē cōceden
tis,& eadē ratione diſpenſationē, ſed ipſe tenet ꝯriū
ꝑ notata in c.cū ex eo. ī ꝑal.c.licet.& ad d.l.fi.de pe
nis.rñdet dupliciter. Primo,ꝙ ibi loqniř in pœna,q̄
de ſe multū eſt odioſa:ideo citius extinguitur hic in
indulgentia,quæ de ſe eſt fauorabilis.& idē dicit etiā
in diſpenſatione,q̄a licèt illa certo reſpectu ſit odio-
ſa.de fi.presby.& c.j.& ij.in vj.tñ non eſt adeo odio
ſa,ſicut pœna.Secundo dicit ēt, qđ in l.fi.abſq; cau-
ſæ cognitione fuit impoſita pœna: ſed hic ex cā fuit
conceſſa indulgentia. ideo non expirat per mortē.&
iſtud ēt vř ſatis fuiſſe de mente Ioā.An.hic inquantū
remittit ad no.per gl.ſuā in præal.c.cum ex eo.in gl.
no.in ſe teneo.& hæc vř eſſe cōis opi.vt patet ex ꝑdi
ctis.¶In gl.pe.ibi:nec vocatur. No.bene ex gl.diligē
ter.ꝙ ad electionē,& cōes tractatus fiendos in eccle
ſia ſoli canonici habent vocē.de quo in c.j.s̄.de elec.
qđ intellige niſi cōſuetudo eccleſiæ aliud haberet.ꝑ
ea q̄ hñr.s̄.de cau.poſ.cū eccleſia.¶In ea.gl.ibi: aſſi-
due.ſup.ſaltē in horis congruentibus.de cōſe.diſt.v.
nunq̄.& xxxvj.diſt.c.de q̄buſdā.¶Itē ibi māſionarij.
in aliquibus vero capellani dicunř:ſed ſcđm diuerſi-
tatē vulgarē.¶In gl.fi.ibi:illos ex toto priuare.aduer
te,q̄a gl.in hoc vř contradicere ei,qđ dixit gl.ij.quę
innuit iſtos non poſſe ex toto priuari ſine licētia Pa-
pę.¶Hoſt.dicit gl.iſtā procedere in priuilegiatis a ꝑ-
deceſſoribus,ſecus in priuilegiatis a Papa: quia non
poſſunt ex toto priuari,niſi aliud Papa daret in mā-
datis,vel niſi ꝑꝑ delictū aliud commiſſum, & ſic ex
noua cā ſuperueniēte priuareř.facit,qđ legi.& no.in
c.j.& ij.s̄.de ꝯfir.vti.vel inut.& s̄.đ iu.c.cū veniſſēt.

SVMMARIVM.

1 *Relatiui natura eſt ſe reſtringere.*
2 *Reſidentiam requirit quodlibet beneficium.*
3 *Abſens ex rationabili cauſa priuari non debet propter nō reſidētiā.*
4 *Extra diœceſim poteſt quis citari.*
5 *Tranſire non debet clericus ad aliam diœceſim cauſa ibi morandi,ſine licentia ſui prælati.*
6 *Eccleſiā habere pro derelicto vř clericus eoipſo, quia efficitur miles.*
7 *Reſidere non tenetur clericus tempore peſtis.*
8 *Beneficia curata,dignitates, & beneficia quæ reſidentiam requirunt habentes,ſi vocati non redeant priuari debent.*
9 *Beneficia quæ requirunt reſidentiam quæ ſint.*
10 *Plura beneficia habere,an poſſit quis de iure.*
11 *Pluralitas permittitur in beneficijs non requirentibus reſidentiam, niſi eſſet nimia.*
12 *Diſpēſare qs poſſit ſup pluralitate beneficiorū eo caſu,quo eſt ꝓhibita.*
13 *Beneficium ſecundum acceptans,an videatur renunciare primo.*

14 *Beneficia duo differentia etiam in eadem eccleſia: puta dignitatem, & canonicatum cum præbenda: de conſuetudine quis habere poteſt.*
15 *Beneficium requirens reſidentiam hominis, ſi non reſideat, an priuetur voce, ſeu iure vocis dandæ in electionibus, & cõibus tractatibus.*
16 *Diſpenſare poteſt epiſcopus, vt quis vnum canoniam in vna eccleſia teneat, & aliam in alia ſui epiſcopatus, vel etiam alterius epiſcopatus, ſi placuerit ſecundo epiſcopo.*
17 *Clericus duorum epiſcoporum, an poſſit quis eſſe.*
18 *Diſpenſare, an poſſit Epiſcopus in pluribus præbendis, & canonijs einſdem eccleſiæ.*
19 *Clericum alienum inſtituere in beneficio, an poſſit Epiſcopus, aut illi beneficium conferre ſine licentia proprij epiſcopi.*

CLericos In eccleſijs.

Clericus
non reſidens, ſi monitus iuſta cã ceſ-
ſante nõ redeat priuatẽ beneficio. h.d.
Et nõ recipit cõmodã diuiſionẽ. Vel
põt dici, ꝙ primo ponit dictũ. Secũdo
1 exceptionẽ. ſcd'a ibi: niſi. ¶ † No. j. ex text. ꝙ q̃dã ſunt
beneficia, q̃ de iure requirunt reſidentiã, & q̃dã nõ,
vt colligitur ex iſto relatiuo, q̃, propriè ſumpto voca
bulo. Nã de natura relatiui vr̃ ſe reſtringere. facit, qđ
hr̃ in l. ſi q̃s legauerit. ff. de aur. & arg. leg. & in l. a fi-
lio. §. fi. ff. de ali. & ciba. lega. de quo ẽt per Bar. in l. j.
C. de ſum. tri. & fide catho. ¶ Aliqui tñ exponebant
q̃. i. quia. Sed iſta expoſitio violat literã, ideo cõiter
2 non tenetur. ¶ † Quæ aũt ſunt beneficia requirentia
reſidentiã, & q̃ nõ, inferius tangẽ. & tangit hic Inn.
qui concludit, ꝙ de iure cõi quodlibet beneficiũ req̃
rit reſidẽtiã, niſi ſtatutũ, vel cõſuetudo eccleſiæ aliud
haberet ẽt ſi ſit parui valoris. ſ. eo. conq̃rente. & hoc
dictũ ſæpe allegatur. ¶ Itẽ no. practicã procedendi ꝯ
clericos non reſidẽtes. de qua ẽt. ſ. ꝑxi. & ſ. c. ex tuę.
3 ¶ † Itẽ no. ꝙ abſens ex rationabili cã excuſatur, vt nõ
debeat priuari ꝑꝑ non reſidentiã. facit, qđ hr̃. ſ. eo.
4 intra quatuor. ad fi. & ꝙ ẽt dictũ fuit. ¶ † Vltimo no.
ꝙ ẽt extra diœceſim q̃s põt moueri, ſeu citari. & iſte
eſt bonus tex. ad hoc ſ'm do. Ant. & facit ad ea, q̃ di-
cta fuerunt. ſ. eo. ex tuæ. pro hoc ẽt facit, qđ hr̃ in c.
5 Romana. §. contrahentes. j. de ſo. cõp. lib. vj. ¶ † Not.
ꝙ non eſt licitũ clerico trãſire ad aliã diœceſim abſq;
licentia ꝓlati cã ibi morandi. vel dicit Io. And. qđ in
dubio, ex quò ſine licentia tranſit præſumiẽ tranſire
cauſa ibi morandi. facit, qđ dictũ fuit in c. ex tuæ. ſ.
eo. ti. In gl. j. ibi: ẽt iuſta de cã. Et ſi prælatus tunc nol
let cõcedere licẽtiã poterit adire ſuperiorẽ, vt illum
cogat: vt fuit dictũ in c. ex tuæ. ſ. eo. & facit. j. de iu-
6 repatro. c. nullus. ¶ † In gl. ij. ibi: vel factus eſt miles.
Noẽ. ex gl. qđ ex eo, qđ clericus efficiẽ miles ſecula-
ris eo ipſo ſtatim vr̃ hr̃e eccleſia ĩ ꝑ derelicto, ſicut ẽt
qñ cõtrahit matrimoniũ. de quo dixi in c. fi. ſ. de cle.
coniu. & hoc vr̃ ẽt cõiter teneri, vt ẽt ſenſit Inn. in c.
tuæ. & gl. ſ. e. qualiter. & ibi ẽt dixi, licèt d. Flo. aliter
dixerit in d. c. n. ¶ In ea. gl. ibi: vel ioculator. de hoc
dic, vt hodie hr̃ in c. j. de vita & ho. cle. in vj. ¶ In ea.
7 gl. in fi. & de materia fuit dictũ. ſ. eo. ex tuę. ¶ † In gl.
fi. ibi: vel alia quęcũq;. puta forte ꝑꝑ intẽperiẽ aeris,
facit, qđ notaẽ. ſ. de renun. & ſupplica. Et iſtud facit,
qđ clericus abſens non teneaẽ venire ad reſidẽtiam
tꝑe peſtis, qđ eſt valde notãdũ. Et iſtud forte eſt in-
telligendũ, qñ eccleſia non pateretur defectũ in mi-
niſtris: aliàs videretur ſecus, per ea q̃ hñr. ſ. eo. c. ꝑx.
facit ẽt ad ꝑdicta qđ no. Bar. in l. de ætate. ff. ad treb.
¶ Itẽ ponunt exẽplũ doc. qñ ꝑꝑ fracturã pontis, vel
inundationẽ aquarũ, non potuiſſent venire. facit, qđ
hr̃ in l. ij. ff. ſi q̃s cau. dicunt ẽt, ꝙ Papalis indulgẽtia
ipſum excuſaret, qđ vr̃ intelligendũ ſ'm ea, q̃ hñr in
c. proxi. ¶ In ead. gl. ibi: non ꝑiudicaret. h. d. verũ do.

Ant. qñ eſſet proceſſum tanq̃ ſuper notoria non reſi
dentia: q̃a ſcd'm eũ ſubſiſtente legitima cã abſentię,
non cenſetur tunc eſſe notoria, vt culpoſa reſidẽtia:
ideo non valeret proceſſus: ſed vbi ordine iuris ſer-
uatus fuiſſet proceſſus: tunc dicit, ꝙ ſi iudex eſt certi
ficatus de impedimento non tenet proceſſus. per id
qđ hr̃ in l. quæſitum. ff. de re iudi. cum ibi no. & facit
etiã, qđ not. ſ. de proc. q̃relã. aliàs aũt tenuiſſet ſñiæ:
ſed dari poterit reſtitutio. per ea quæ hñr in d. c. q̃re
lam. & in d. l. quæſitũ. & ſ. de re iudic. c. cum Bertol-
dus. ¶ In ea. gl. in fi. & de hoc dicẽdum; vt ibi notaẽ.
8 l. omniũ. ff. de leg. ¶ † Extra gl. poſuit hic Inn. gl. ma-
gnam, in qua plura tetigit. & primo in quibus benefi
cijs habeat locum decre. & iſte titu. Et breuiter cõclu
dit, qđ hẽt locũ in beneficijs curatis, & in dignitati-
bus, & etiam in quibuſcunq; beneficijs ſimplicibus.
ẽt non curatis, ſi requiraẽ reſidentia ex cõſuetudine,
priuilegio, ſtatuto, vel alio modo. alle. qđ hr̃. 70. diſt.
ſanctorũ. & ſ. de offi. vica. ex parte. & de talibus dicit
poſſe intelligi. c. 3. & 4. & ſ. eo. & j. ti. j. cum nõ igno
ras, Si autem eſſent beneficia non requirentia reſidẽ
tiã, tunc non compelleretur redire, nec in eis haberet
locum diſpoſitio huius decre. nec huius ti. ſaluo niſi
de facto ſuperueniret penuria clericorũ intantũ, qđ
eccleſię non bene poſſet deſeruire niſi iſti reuerterẽ-
tur: q̃a tunc iſti poſſent reuocari non obſtante, qđ ec
cleſia non requirat reſidentiam. ¶ Et ex prædictis po
tes notare ſcd'm d. Ant. duas regulas. vna eſt, ꝙ in be
neficijs requirentibus reſidentiam locũ habet iſte ti.
ſecunda eſt, qđ in beneficijs non requirentibus reſi-
dentiam r̃ñ non habet locũ iſte titulus, fallit in duo-
bus caſibus. ¶ Primus eſt, qñ ſuperuenit penuria cle-
ricorũ. facit, qđ hr̃ in c. ꝑcedenti. & vij. q. j. q̃a frater.
¶ Fallit ſcd'o, qñ clericus eſſet vagabundus per ea q̃
9 dixi & ibi no. Inn. ſ. eod. ex tuæ. ¶ † Tertio põt iuxta
prædicta dubitari, quæ ſunt beneficia, quæ req̃runt
reſidentiam, & quæ non. Inn. hic notabiliter poſuit ꝑ
regula, qđ de iure cõi omnia beneficia requirũt reſi
dentiã, niſi appareat oppoſitum, ꝙ de rigore conſue-
tudinis, vel priuilegij, aut ſtatuti. per ea q̃ hñr in tex.
iſto. & ſ. eo. conquerente. & hoc etiã ſequitur Hoſt.
hic. & etiã Abbas. Nã dicunt ꝙ oĩa beneficia, q̃ aſſi-
gnantur in titulũ de iure cõi requirunt reſidentiã ẽt
ſi eſſent valoris. 20. ſolidorũ in redditibus. ꝑ ea q̃ ha-
bentur. ſ. eo. ꝯquerente. Secus dicunt ꝑdicti, ſi ꝑẽſio
nes aliquæ aſſignãtur in ſtipendiũ alicui tanq̃ bene-
merito, & nõ in ti. q̃a talia nõ req̃rũt reſidẽtiã. facit,
qđ hr̃. xvj. q. vj. in c. illud. & q. j. c. poſſeſſiones. & xij.
q. j. c. q̃a tua. & 32. diſt. c. ſi q̃s. ¶ Et ꝑ ꝑdictis, ꝙ ꝯſue-
tudo, vel ſtatutũ poſſit in ꝑdictis ꝯpari bene facit tex.
iſte inquãtũ innuit, ꝙ aliqua ſunt beneficia, q̃ reſidẽ
tiã nõ req̃rũt. ꝙ vr̃ intelligendũ ex ꝯſuetudine, ſtatu
to, vel priuilegio, ex quò de iure cõi alio nõ apparẽ-
te quodlibet beneficiũ req̃rit reſidentiã. & ſic vr̃ ap-
probare tales cõſuetudines, & talia ſtatuta, iõ dicunt
valere. facit, qđ hr̃ in l. paciſci. ff. de pac. & qđ no. in
c. fi. ſ. de ꝯſue. & c. j. de cõſti. in vj. Do. vero Flo. hic di
xit, ꝙ de iure cõi quodlibet bñficiũ req̃rit reſidentiã
attẽta primæua nã beneficiorũ, q̃a nõ debẽt ꝯſtrui,
ſeu inſtitui, niſi ſint talia, q̃ hẽant ſufficere deſeruien
bus ipſis beneficijs. de cõſe. diſt. j. c. nemo. & ſ. de vi.
& ho. cle. c. vt q̃s. ¶ Sed attento eo, qđ poſtea mul
toties ꝯtingit, ꝙ multa bñficia facta ſunt inſufficiẽtia
dicit ꝑ gñalẽ ꝯſuetudinẽ inducẽs, ꝙ ſimplicia bñfi-
cia nõ exigũt reſidentiã, niſi ad aliud ex ſpãli iure ſit
inductũ. Sed veri⁹ puto eſſe dictũ Inn. ꝙ cõiter teneẽ
& ſeq̃ẽ Io. An. & d. Ant. videlicet, ꝙ ẽt bñficia ſimpli
cia d' iure req̃rũt reſidẽtiã, niſi appareat aliud eẽ de cõ

ſuetudine,vel alio iure.tñ ſaluando dictũ d.Flor.põt
dici, qđ ſm gñalem conſuetudinem cõiter ſimplicia
10 non exigunt reſidentiã,qđ tene menti.¶†Tertio vl-
terius vlterius q̃rit nunquid de iure,quis poſſet habe
re plura beneficia.de hoc tãgit in c.ſanctorũ.lxx.diſt.
& in c.j.& in ſumma.21.q.1.ſ.de ele.c.dudũ. el 2.&
aliq d hic per Inn.& j.ti.1.c.cum iãdudũ.& facit etiã
qđ no.j.de conceſ.pb.c.cũ noſtris.& c.literas.& per
gl.in c.gratiã.de reſcri.in vj.& Io.de Lign.& Mod.in
cle.gratia.de reſcri. vbi ẽt p d.Ant.& ibi ẽt dixi.Inn.
hic vr velle:q ſi ſunt beneficia,quæ requirunt reſiden
tiã: tunc nõ poteſt quis habere plura talia beneficia,
q a non põt reſidere in vtroq; , facit.ſ.e.q a nonnulli.
aliàs dicit,q ſi non requirunt reſidentiã pluralitas eſt
permiſſa de iure cõi.alle.qđ hr.ſ. de exce.in c.cũ ec-
cleſiaſticæ.& 16.q.1.poſſeſſiones.& ſ.de conſti. cum
oẽs.dicit ẽt conſuetudinem talibus eſſe ſpectandam.
& ſic vult, q conſuetudo poſſet permittere pluralita
tem,qđ vr intelliẽgdum in ſimplicibus, vel in ſimpli
ci tenendũ cum duplici hoc eſt dignitate , vel perſo-
natu ,aut curato,qđ eſt notandum.& ſatis vr probari
a contrario ſenſu.per ea quæ hñr in c.j.de conſue.in
vj.coniuncta gl.In curatis,aũt pluribus dignitatibus
non vr poſſe conſuetudo permittere pluralitatẽ , per
ea q̃ hñr.ſ.eod.nonnulli.& qđ ibi dictũ fuit,& qđ hr
etiam in d.c.1.de conſue.in vj.Aduerte tñ,quia in q̃-
tum dictum eſt,q vbi beneficia non requirunt reſidẽ
tiam, pñt de iure cõi ſimul teneri,illud vr eſſe limitã
dum,ſi vtrunq; ſit inſufficiens . Secus vr ſi vtrunq; eſt
ſufficiens,vel alterum eorum per ea quæ hñr.ſ.eo.cõ
querente.& ſ.de ætate & quali. & c.cam te.& voluit
Goſ.vt ibi etiam tangit gl.in d.c.gratia.licẽt Inn.ſim-
pliciter vr tranſire,qđ ex quò non requirunt reſiden-
tiam pñt ſimul teneri,& vt dicit gl.in d.c.gratia.ſic ẽt
cõiter vr ſeruari. tñ de iure rationabilior videt opin.
Goſ.& per opi. vitandas tutius eſſet habere diſpenſa
11 tionem epi.¶†Item aduerte,quia qđ dictũ eſt plura
litatem permitti in beneficijs non requirentibus reſi
dentiam vr eſſe intelligendum,niſi eſſet nimia plura
litas,vbi nedum forte haberet duo,vel tria:ſed etiam
haberet.x.vel.xij.Nam talis multitudo eſt canonib⁹
inimica.j.ti.1.c.cũ iamdudũ.& hoc ẽt ibi voluit Inn.
¶Item aduerte,quia dixit do.Ant.in d.cle.gratiã. de
reſcri. qđ licẽt poſſet quis habere plura beneficia, q̃
non requirunt reſidentiã quò ad titulum. tñ vr q nõ
percipiat redditus niſi deſeruiat per ſe,vel ſubſtitutũ.
facit,qđ notatur.ſ.de conſti.cum oẽs.circa fin. ſaluo
ſcđm eũ,niſi eſſent beneficia valde exilia per ea quæ
hñr.j.in præal.c.& ſ.de æta.& qualit.eã te.quaſi ve-
lit,q tunc hre debeat ẽt ſi non deſeruiat per ſubſtitu-
tum,qđ tene menti.nec ob.p̃dictis,ſi dicat, q bene-
ficia ſunt inſtituta,vt eis deſeruiatur,& non põt quis
deſeruire duabus eccleſijs.20.q.1.c.1.& facit, qđ hr
26.diſt.Accur.& ſic vr q non debeat percipere fruct⁹
niſi deſeruiat per aliũ in illa,in qua non reſidet, quia
rñdet Inn.q oẽs eccleſiæ cenſentur eſſe vna eccleſia,
q a vna eſt vniuerſalis eccleſia,cuius aliæ ſunt mem-
bra.24.q.1.c.loquitur.& 21.diſt.quãuis. & 7.q.1.no
uatianus. ad fi.ideo deſeruiendo in vna ſatis põt dici
ſeruire in alia.arg.præal.iurium.Hoſt.vero dicebat q
etiam in abſentia intelligitur quis ſeruire,ex quò be
neficium eſt tale,q non requirit reſidentiã.nã de ſer
uitio non eſt q̃rendum a non debente reſidere.arg.l.
antepe.ff.de oper.lib.Item non ob.etiã prædictis qđ
hr.j.ti.j.cum ſcđm.vbi viuens de altari ſeruire debet
altari:q a ſcđm Inn.ſatis dr ſeruire altari , dummodo
bene viuat,& bene expendat, qđ expendit . Sed hæc
ſolutio nõ placet Hoſt.p id q hr.1.q.3.ex multis.vbi
dr , q qui male accipit,licẽt bene diſpẽſat plus graua
tur,q̃ mereatur . vnde cum talis male vr accipere nõ
deſeruiendo altari,non vr ſufficere,qđ bene expẽdat
& ideo aliter reſpondet ad c.cum ſcđm.videlicet,qđ
illud non procedit in beneficijs non requirẽtibus re
ſidentiam,vel in collatis in ſtipendium p p benemeri
ta , vel eãm pietatis,vel eleemoſynę, ſcđm ea q̃ hñr
16.q.1.poſſeſſiones.& q.6.illud . & 12.q.1.q a tua.&
cum concluſione Inn.de qua.ſ.tranſit hic do.Flo.di-
cens : q ſi ſint beneficia requirentia de iure non pñt
teneri ſine peccato:niſi ex cauſa diſpẽſatum fuerit p
habente poteſtatem.facit,qđ notatur in præal.c.gra-
tia.& de elec.dudum.el 2.ad fi.Et per hic notata per
gl.intellige etiam hoc verum tñ, q non poteſt tũc ha
bere quis plura beneficia ſine diſpenſatione.fallit in
12 caſibus ibi no.per gl.& 20.q.j.in ſumma. ¶†Quis au
tem poſſet diſpenſare ſuper pluralitate beneficiorũ
eo caſu quo eſt inhibita tangitur in c.ſanctorum.70.
diſt.& 21.q.2.ſi quis iam trãſlatus.& j.c.de multa.&
in d.c.gratia. Et cõis concluſio eſt,q in dignitatibus,
& perſonatibus, aut curatis requirit diſpẽſatio ſedis
Apoſtolicæ , nec ſufficit diſpenſatio legati etiam de
latere:vt in præal.c.de multa. Secus iñ ſimplicibus ,
q a tunc poſſunt diſpenſare Epi:& ſimiliter in digni-
tate , vel curato,aut perſonatu , cum ſint cũ ſimplici.
arg.cũ a contrario ſenſu.c.de multa. Fallit tñ in dua-
bus canonijs eiuſdẽ eccleſiæ,q a non poſſit eps diſpẽ
ſare, vt quis duas tales canonias ſimul teneat . per id
qđ hr.j.de conceſ.præben.literas. & plus dixerũt ali
qui,q non poteſt eps diſpẽſare, vt quis habeat diuer
ſos canonicatus,& præbendas in diuerſis eccleſijs, q
requirunt reſidentiã:ſed quæritur diſpenſatio Papæ .
¶Alij tñ dixerunt hoc verum,qñ canonicatus,& p̃-
bendæ eſſent in diuerſis diœceſibus:ſed ſi in diuerſis
eccleſijs eiuſdem diœceſis:tunc poſſit eps diſpẽſare .
vt tangit Archi.in præal.c.ſanctorũ.tñ vr ibi reſidere
cum opinione,quæ habet qđ etiam in diuerſis eccle
ſijs eiuſdem diœceſis conuentualibus requirentibus
reſidentiã non poſſet eps diſpenſare,vt quis hẽat plu
res canonicatus,& præbẽdas.facit,quod vlterius di-
cet , & ſcđm iſtas illud cõtingit p p honorem ipſarũ
eccleſiarũ conuentualiũ.tñ videretur dicendũ,quod
poſſit per ea q̃ no.Inno.j.ti.j.c.cũ iãdudum.& per ea
q̃ notant.de reſcr.in c.gratia.in vj.& quæ hñr in d.c.
de multa.a contrario ſenſu.& in c.j.de conſue. in vj.
Et ſic etiam videtur velle Spe.in ti.ij.§.videndum. in
2.col.& ibi ẽt in primo tractat de materia, an plura-
litas permittatur in beneficijs.& plus etiã vr, q ſi ca-
nonicatus fuit in diuerſis diœceſibus intercedẽte au-
toritate vtriuſq; epiſcopi ſubſiſtente cauſa,poſſit fieri
diſpenſatio.argu.eorum,q̃ hñr.j.de ſen.excom.c.cũ
illorũ. ¶Addit aũt quod dixi.ſ.de multitudine bene
ficiorum,quæ vr reprobari omnino:per iura quæ ha-
13 bentur.j.ti.j.quia in tãtũ.¶Quarto circa prędicta põt
dubitari, an per perceptionem ſecũdi beneficij indu
catur renunciatio primi.cõclude,q ſi ſint duæ digni-
tates,vel perſonat⁹,vel duo curata clarum eſt , quod
per acceptionem ſecundi ipſo iure vacat primum.j.
tit.j.de multa. Si vero ſunt beneficia ſimplicia,& ſic
non ſunt dignitates,vel perſonatus,nec beneficia cu
rata.tunc concludit Inn.q non perditur primum,nec
videtur primo renuntiare. Si vero ſunt beneficia re-
quirentia reſidentiam,tunc notabiliter dicit conſide-
randũ eſſe triplicem ſpeciem reſidentiæ. Nam quan
doq; ſimpliciter requirit continua reſidẽtia, qñq; req-
rit reſidentia t palis, vt quia certis temporibus debet
deſeruire . Qñq; requiritur continua reſidentia non
tamẽ ſimpliciter, ſed ſolum reſpectu priuationis red-
dituum,

Perceptio ſecundi beneficii, an inducat renũciationẽ primi.

dituum,vt q̄a vult priuare ſolū fructibus non reſidē-
tē.¶In prima ſpecie ↄcludit,ꝙ per acceptionē ſecū-
di beneficij vr̄ renuntiare primo:q̄a primū eſt incō-
paſſibile cū ſecundo:iō acceptando ſ̄m vr̄ renuntia
re primo.facit,qđ hr̄ in cle.gratiæ.de reſcrip.& hoc
vr̄ intelligendū,qñ vtrunq; requirit ſimpl̄r continuā
reſidentiā.ſecus ſi alterū tm̄ talem reſidentiam req-
rat:q̄a tūc non eſſent incōpaſſibilia,& ſic ceſſaret ra-
tio ꝑmiſſa,& hoc ēt tenuit Inno.ſ̄.ti.j.cū iādudū. Et
multofortius,ſi neutrū requireret talē reſidentiā non
perderetur primū per acceptationē ſecundi.¶In ſe-
cunda ſpecie.ſ.qñ requiritur tēporalis reſidentia nō
perpetua,tūc dicit,qđ nulla eſt incōpaſſibilitas:& iō
non videbit̄ renuntiare primo,imò poterit vtrūq; ha
bere.facit in arg.qđ hr̄ in l.aſſumpto.§.iuris pruden
tibus.ad municipales.Exēplū ponit,ſi oīno trib⁹ mē
ſibus requireret reſidentiam in bñficio. Nam tribus
mēſibus,poſſit reſidere in vno,& tribus in alio,& ſic
poſſit vtriq; ſeruire: ideo per acceptationē ſecūdi nō
perdit primū,licèt fortè ſ̄m eū, poſſit cogi ad dimit-
tendū alterum per c.referente.ſ̄.tit.j.Sed certe ibid
c.vr̄ loq̄ in beneficijs incōpaſſibilib⁹. & ſic vr̄ intelli
gendum.arg.eorū,quæ notant̄ in c.gratia. de reſcri.
in vj. Vel qñ iuſta cauſa ſuaderet id fieri.facit, qđ di
cet̄ in d.c.referente.¶In tertia ſpecie,qñ requiritur
reſidentia qualificata non ad finē priuationis benefi
cij,ſed redditüum tm̄, & tunc per acceptationē ſecū
di non vr̄ renuntiare primo:non habebit tunc reddi
tus,ſi non reſidebit,qđ notauit Arch.xxxj.q.j.in c.j.
& ideo poteſt eſſe huius caſus,quia quò ad titulum
non vr̄ eſſe incōpaſſibilitas: ſed ſolū reſpectu perce-
ptionis redditüum:iō per acceptationē ſecundi non
vr̄ tunc renuntiare primo. facit,qđ notauit Hoſti.in
ſumma huius ti.§.j.& ij.& in ſumma. de præbē.§.fi.
& ſcđm prædicta ēt vr̄ intelligendum, quod notauit
gl.xxj.q.j.relatū. Et ſcđm prædicta vr̄ qđ ſi vtrunq;
beneficiū non requireret ſimpliciter continuā reſidē
tiam , ſed qualificate reſpectu priuationis reddituū
procedit, qđ prædixi,vt ꝑ acceptationē ſecūdi non
vr̄ primo renuntiare . Et idem ſi alterū ipſorū tm̄ re-
quireret ſimpliciter continuam reſidentiam. Alterū
vero ſolam qualificatam,q̄a eadem eſt rō : vt voluit
Arch.in d.c.j.xxj.q.j.& ſic reſtat cōcluſio, ꝙ in ſim-
plicibus requirentibus reſidentiam demū per acce-
ptationē ſecundi,vr̄ primo renuntiare,ſi vtrunq; exi
gat ſimpliciter continuam reſidentiā . ſecus ſi alterū
tantū.Alterum vero exigat ſolū tꝑalē,vel ſolū quali
ficatam reſpectu priuationis redituum videret tm̄ ,
ꝙ ſi alterum req̄rat continuam reſidentiam ſimplici-
ter , alterū tꝑalē, taliter tm̄,ꝙ induceret priuationē ſi
non fieret,quod tunc cenſentur incōpaſſibilia,q̄a eo
tꝑe non poſſet vtriq; ſeruire . Qualē autem in dubio
intelligatur requirere reſidētiam ad beneficiū.videt̄
Inn.ſentire, ꝙ in dubio primā reſidētiā rūpere videa
tur,niſi aliud appareat.& hoc ēt tenuit hic. do.Ant.
Sed aduerte inquātū dictū eſt ſuperius,vbi ſunt duo
beneficia requirentia cōtinuam reſidentiam ſimpli-
citer , ꝙ per acceptationē ſecundi vr̄ renuntiare pri-
mo:& vacat primū ipſo iure,quod tenuit Inn.hic. &
ēt.ſ̄.eo.ex tuæ.vt ibi etiam refert Ioā.An.in verbo ꝑ-
uenire.vr̄ obſtare,ꝙ hr̄.ſ̄.ti.j.c.referente.& c.ad hoc.
& c.præterea.in quibus videt̄ probari,ꝙ ſcđm iſta in
ra ēt in curatis , vel dignitatibus non vacabat primū
ipſo iure per acceptationē ſecūdi.& ſic multū minus
in ſimplicibus,licèt requirerent reſidentiam:& licèt
hodie per.c.de multa.ſit hoc correctū in curatis ꝑſo
natibus ,& dignitatibus. tm̄ in alijs ſimplicibus vr̄ qđ
iura antiqua remanent incorrecta. ar.c.cū expediat.

de elec.in vj.& C.de reſta.in l.cenſemus.& de app.
c.præcipimus.D.Ant.hic dicit,ꝙ hoc dictū Inno.de-
bet intelligi,qñ beneficium requirit continuā reſidē
tiam taliter,ꝙ aliàs ipſo iure eſt priuatus nō reſidēs ,
aliàs ſcđm eum non vr̄ poſſe procedere dictum Inn.
Sed certe iſta ſaluatio nō vr̄ bona: q̄a licèt beneficiū
requireret talē reſidentiam de quali ipſe dicit, tm̄ nō
ſequeret̄,qđ per ſolā acceptationē ſecundi eſſet pri
mo priuatus.Sed demū,qñ deſineret reſidere.vñ me
lius dixiſſet dictū Inn.poſſe ſeruari,ſi eſſet ſtatutum,
vel cōſuetudo primæ eccleſiæ,ꝙ eoipſo,qđ ſcđm ac
ciperet,videat̄ primū habere ꝑ derelicto,& vacet ip
ſo iure de qua ↄſuetudine,& ēt ſtatuto. facit hic mē
tionē ipſe Inn.dicens,ꝙ talis cōſuetudo velut lauda-
bilis eſt ſeruanda,allegat.xij.diſt.illud.& inferius tā
getur.do.Pe. hic ſimpliciter tranſit cū dicto Inno.Io.
And.in addi.Spe.ſuper hoc titulo tangit hoc dubiū,
& finaliter vr̄ tenere,ꝙ in beneficijs ſimplicib⁹,licèt
requirant reſidentiā non vacet ipſo iure primū ꝑ ac-
ceptationē ſecundi.per ea q̄ hñr in d.c.referente. &
in alijs ſuperius.alle.& per c.de multa.ſ̄.tit.j. ꝑ locū
a ſpeciali:q̄a ſpāle vr̄ in curatis dignitatibus,& per-
ſonatibus per ea , quæ hñr in d.c.de multa.ſ̄.tit.j.&
ꝑꝑ hoc forte , licèt ipſe non dicat gl.ij.hic caute fuit
locuta, dum dicit de recipiente aliā eccleſiam habē
tē curam animarū , cū prius talem habebat ad dictū
Inn.in c.ex tuæ.ſ̄.eo.rñdet Io.And.in loco præal.qđ
debet intelligi de requirentibus reſidentiā, quæ ſint
curata,dignitates,vel perſonatus, & non de ſimplici-
bus mouetur,per id qđ hic Inn.circa prin. huius tit.
dicit. Nam vr̄ dicere, ꝙ in iſtis ſimplicibus nō priuet̄
quis niſi præcedente monitione. & ideo ne ↄ̄dicat ſi-
bijpſi ſcđm eū debet dictum Inn.in c.ex tuæ.intelli-
gi in requirentibus reſidentiā: q̄a ſunt curata dignita
tes,vel perſonatus.ſed certe Io.An.non vr̄ bene pon
deraſſe hic dictū Inn.q̄a in principio vr̄ loqui,qñ agi
tur de priuando clericum ratione nō reſidētiæ. vt ēt
hic voluit gl.ij.non aūt ratione acceptationis ſecūdi
beneficij : q̄a litera hic non dicit, qđ aliud beneficiū
fuerit aſſecutus.Sed ſolum,qđ ad alterius diœceſim
tranſiuerit cā morandi ſine licentia diœceſani.Præte
rea Inn.hic in gl.magna vr̄ velle:ꝙ vbi beneficia req̄
rant reſidentiā continuā ſimpliciter,qđ per accepta-
tionē ſecundi videat̄ renūtiari primo : q̄a vr̄ primum
eſſe incōpaſſibile,cum ſecundo:vt ſuperius tetigi . &
ſic mens Inn.vr̄ fuiſſe,& loqui ēt in ſimplicibus req̄-
rentibus continuam reſidētiam ſimpliciter , & ſic ēt
vr̄ fuiſſe mens Inn.in d.c.ex tuæ.inquantū nō exꝑſſit
de curatis perſonatibus,aut dignitatibus:ſed ſimpli-
citer,vt dixit de beneficijs requirentibus reſidētiam .
Io.Cal.hic in addi.non facta mētione de dicto Ioan.
An.in addi.Spe.refert ſuper hoc fuiſſe opi.an in ſim
plicibus requirentibus reſidētiam per acceptationē
ſecundi vacet primū.& refert aliquos tenere,qđ nō:
per ea quæ hñr in præal.c.referēte. & in c.ad hoc.&
c.præterea.in quibus vr̄ ꝙ de iure antiquo ēt in cura-
tis non vacabat primū ipſo iure per acceptationē ſe
cundi.& licèt hodie ꝑ c.de multa.hoc ſit correctū in
curatis dignitatibus,& ꝑſonatibus.In alijs vñr rema
nere iura antiqua.refert alios tenere ↄ̄trium,qđ vr̄ ſe-
qui Inn.hic.& ſ̄.eo.c.ex tuę.& iſta eſt opi.ſcđm eum
vera ꝑꝑ identitatem rationis : q̄a eadē eſt ratio,q̄ vr̄
in ſimplicibus requirentibus reſidentiam,cū ſint in-
cōpaſſibilia.& ideo vr̄ idem eſſe dicēdum. & licèt ſi-
mus in pœnalibus,tm̄ ſcđm eū,ex eiſdē rationibus vi
detur fienda extenſio:per ea quæ hñr in c.ſi poſtquā.
§.fi.de elec. in vj. Et etiā iſtam partē ſequitur hic do.
Flor.ex qua etiam infert ad quandā quæſtionem. de

qua.ĩ.dicetur.Sed do.Gaſpar. hic dicit,ꝙ primā opi.
ſeruat curia:videlicet,ꝙ ipſo iure non vacet,primū ꝑ
acceptionē ſecundi in ſimplicibus requirentibus reſi
dentiam.Et iſta pars vr̄ verior de iure, quia cū ſimus
in materia pœnali,& correctoria,non vr̄ fienda extē
ſio:per ea quæ notantur.in auth.quas rationes.C.de
ſacroſ.eccle.& in c.cupientes.§.qđ ſi per viginti . de
elec.in vj.Nec ob.qđ hr̄ in d.decre.ſi poſtq̄.§.fin. vbi
in materia correctoria,& pœnali,vr̄ fieri extenſio ad
identitatem rationis : quia illud procedit in his,quæ
ſunt a iure cōiter æquiparata,vt eſt electio,& proui-
ſio,vel confirmatio:vt ibi tāgit gl.ſecus in alijs.facit,
qđ dixi in cle.j. de elec. & qđ plenè dixi in l.ſi vero.
§.de viro.ff.ſol.mat.Sed beneficia ſimplicia,licèt re-
quirentia reſidentiam ſunt cōiter æquiparata curatis
dignitatibus,aut ꝑſonatibus:vt patet ex his,quæ ha-
bentur,& notantur.ſ̄.de elec.dudum.el ij.coniuncta
gl.magna.circa fi.decre.& qđ notaī.ĩ.co.de multa .
per gl.& de conceſ.præben.in c.literas.per gloſ.ideo
non vr̄ fienda extentio de curatis ad ipſa ſimplicia ,
nec ob.huic opinioni,qđ hr̄ in cle gratia. de reſcrip.
quā hic pro opinione Inn.allegat d.Flo. qa loquitur
in diuerſo caſu.nam loquitur, qñ habēs gratiā ad be
neficiū requirens reſidētiā acceptat aliquod interim
beneficiū ſibi collatū, requirens reſidentiā,& fit col
latio ab ordinario. nā vr̄ tunc renunciare gratiæ Apo
ſtolicę,ex quò acceptat beneficiū incōpaſſibile,cum
contento in gratia:ſed hic loquitur, qñ qs habet ali-
quod beneficium requirens reſidentiā ab ordinario ;
& poſtea acceptat aliud ſimile.quo caſu non vr̄,ꝙ in
ducatur renuntiatio primi per c.deferente.& per alia
præal.Nam facilius impeditur acquirendum,q̄ tolla
tur iam quæſitum.facit,qđ hr̄.ſ̄.de iureiu.quēadmo-
dum.& in l.filijs.C.de pac.nec ob.ēt glo.poſita in d.
cle.gratia.quam etiam allegat do.Flo. quia illa gl.di
cit, ꝙ ſi quis litigat ſuper aliquo beneficio requirēte
reſidentiam,ꝙ ſi interim acceptat aliud ſimile,videĩ
renunciare liti præambulæ ſuper alio beneficio.nam
poteſt dici quod illud inducit odium litium. facit,ꝙ
hr̄ in l.pe.& fi.C.mandati.& in l.idē ſi res.ff.de alie.
iudi.& in c.j.& ij.ſ̄.de alie.iudi.Et pro iſta parte etiā
facit,quia maius præiudicium vr̄ verſari in perſona-
tibus,& curatis,q̄ in ſimplicib⁹ . ratio fuit in illis ꝓ-
uidendum.arg.c.vbi periculum.de elect.libr.vj.¶Et
prædicta faciunt ad q̄ōnem facti , de qua tangit hic
do.Flo.videlicet, quid ſi teſtator iuſſit inſtitui capel-
lam in eccleſia parochiali , & ibi inſtituit ꝑsbyterū,
qui illam officiaret:cui pro ſuſtentatione vitæ reliqt
certa bona,ſi commiſſarij cōſtruxerunt capellam, &
eligerunt rectorem eccleſię in capellanū ipſius capel
læ,& ita fuit inſtitutus per Epiſcopū, an per accepta
tionem talis capellæ,vr̄ vacare ipſa eccleſia parochia
lis.nam vr̄,ꝙ ſic tenendo dictum Inn. in ſimplicibus
requirentibus reſidentiam,de quo.ſ̄.dixi. & pro hoc
etiam facit,qđ hr̄ in d.c.extirpandæ, & de elect.licet
14 cano.in vj.¶†In contrariū facit,qa poteſt quis habe
re duo beneficia difformia ēt ī eadē eccleſia:puta,di-
gnitatem,& canonicatum,cū præbenda.de conſuet.
c.j.lib.vj.Et hanc partē dicit eſſe veriorem,& allegat
ēt pro illo notata per Io.An.in addit.Spec.ſuper hoc
ti.in §.j.& ſic ēt dicit fuiſſe de facto conſultū. ad di-
ctū Innoc.per quod vr̄ ꝙ acceptatione capelle vacet
eccleſia.nā dicit,ꝙ poſſet procedere ſi teſtator dixiſ-
ſet,qđ per ſeipſum capellanus faceret reſidentiā cō-
tinuam,& deſeruiret.nā tunc,quia non eſt poſſibile,
ꝙ per ſeipſum deſeruiat in vtroq;.ꝓ hoc facit, qđ hr̄
de conſe.diſt.j.quotidie . vbi non dēt qs eodē die bis
celebrare.Ideo tunc procederet dictum etiā Inn.ſm

eum,ſed ſi ſimpliciter dixit,ꝙ capellanus deſeruiret
verificabiĩ,ſi qñq; per ſeipſum , qñq; per alium hoc
faciat.de reg.iu.qui per aliū.li.vj.& facit. quod hr̄ de
conceſ.præben.poſtulaſti. Sed certe iſtud vltimū di-
ctum.d.Flo.nō vr̄ procedere, qa in dubio vr̄ ꝙ de iu
re requiratur rr̄,ꝙ quis deſeruiat per ſeipſum,& nō
per alium in beneficio,niſi aliud ſit expreſſum in iu-
re,per ea quæ notauit gl. & qđ ibi dictum fuit.ſ̄.co.
in c.quia nonnulli.& ſic non vr̄ procedere, niſi con-
ſuetudo aliud haberet.& ſm hoc poſſet ſeruari dictū
do.Flo.Item tenendo opi.contrariam Inn. videlicet,
ꝙ per acceptationē ſecundi in ſimplicibus requiren-
tibus reſidentiā,nō vacat primū,poſſet procedere di
ctum d.Flo.vr̄ tñ,ꝙ tunc requiretur diſpenſatio Epi-
ſcopi: quia qñ beneficia requirunt reſidentiam,poſ-
ſet cogi ad alterum dimittendum,niſi diſpenſetur ſe
cum:per ea quæ hñr in c.referente.ſ̄.alle.& ĩ.de cō-
ceſ.præben.in c.literas.cum ibi no.per gl.& ſ̄.de ele.
dudum.el ij.ad fi.& ĩ.co.de multa.¶Si autem tene-
remus dictum Inn. non video quō poſſet procedere
dictum do.Flo.de iure,niſi cōſuetudo eccleſiæ aliud
15 haberet:per ea q̄ hñr in c.j.de conſuet.in vj.¶†Iuxta
prædicta tangit Inn.hic:an habens beneficium requi
rens reſidentiā, vt quia ſit canonicus præbēdatus in
eccleſia,& præbenda requirit reſidentiā:an ſi nō reſi
deat,priuetur voce,ſeu iure vocis dande in electioni
bus,& cōibus tractatibus . Inn.hic dicit:ꝙ licèt poſ-
ſet priuari beneficio,vel redditibus beneficij,qñq; :
ſcđm ea quæ ſuperius dicta fuerunt, nō tñ priuatur
potentia vocis dāde:licèt perdat redditus propter nō
reſidentiam,niſi ꝯria cōſuetudo repugnaret, vt ſic ēt
perderet vocem.& per ꝑdicta infert Inn. ad aliā quæ
ſtionem,an videlicet, qs poſſet eſſe canonicus ꝓben
datus in pluribus eccleſijs,& vr̄ concludere,ꝙ nō pt
eſſe ſimul canonicus præbendatus in pluribus eccle
ſijs:tñ ꝙ bene poteſt eſſe pluralis in canonicatibus:li
cet non poteſt eſſe pluralis in præbendis:& hanc in-
16 terpretationem ſecundā vr̄ recepiſſe eccleſia . ¶†Nā
licèt epiſcopus poſſit diſpenſare expreſsè, vel tacitè,
uel etiam ſine diſpēſatione tenere in vna eccleſia ca
nonicatum habens alium canonicatum in alia eccle
ſia ſui epiſcopatus,vel etiam alterius ep̄atus , ſi pla-
cuerit ſecundo ep̄o non tñ poteſt diſpenſare, vt con
tra ſtatutū,vel conſuetudinē eccleſiæ plures recipiat
præbendas,aſſignat rationē diuerſitatis:quia ſuppoſi-
ta pluralitate canonicatuum q̄tū ad conſecutiua ca-
nonicatus,non priuaĩ ex non reſidentia,qa ibi nulla
eſt compaſſibilitas ſm eū : ideo pōt tenere plures ca-
nonicatus,& præcipuè,qa in tali intētione ſubeſt ec
cleſiæ vtilitas,& non eccleſiæ grauamē,ex quò ei ad
redditus non tenetur . nā vtilitas eccleſiæ eſt habere
plures conſiliarios.ſ̄.de offi.dele.prudentiā.in princ.
plures autem præbendarios habere nō eſt vtilitas ec
cleſiæ,quia eccleſia grauaretur, & etiam in recipien-
te notaĩ ēĩ ambitio.ĩ.ti.j.cū iamdudū. & per ꝯñs pec
catum,& in peccato diſpenſari non pōt , & ēt dimi-
nuerētur aliorū ꝓbendæ.¶Diſpenſari aūt non debet
cū aliorū præiudicio:& ideo remanet in cōcluſione,
qđ quis pōt eſſe pluralis in canonicatibus,ſed nō in
præbendis:quia in illis vr̄ eſſe incōpaſſibilitas ꝑꝑ re-
ſidentiam.& ꝑꝑ ea quæ ſuperius ſunt dicta.& ꝑ hoc
ēt videĩ allegari tex.in c.ſanctorū.lxx.diſ. vbi dicitur
hoc ꝓbari.nā vbi dr̄,ꝙ licèt ex diſpenſatione Ep̄i qs
pōt eſſe in pluribus eccleſijs canonicus,tñ præbēda-
rius eſſe non pōt in pluribus eccleſijs.& ſic vr̄ innue
re,qđ canonicus non ꝓbendarius poſſit eſſe in pluri-
bus eccleſijs.Sed præbendarius non etiam ex diſpē-
ſatione epiſcopi . & ſic reſidet hic Inn.& ēt Io.An.&
do.Pe.

do.Pe.& iſtud ēt tenuit Pe.de ſaxonia: vt refert Arc.
21.q.j.c.j. & hoc qñ ꝑbendæ requirerent ſimpliciter
cōtinuā reſidentiā:q̄a tunc ſm eum nō pōt eps diſpē
ſare.allegat etiam notata per Inno.ṡ.de renū. ammo
net.ſecus dicit ſi altera ſolum requireret reſidentiam
reſpectu priuationis reddituum,quia tunc bene poſ-
ſet ex diſpenſatione epi eſſe canonicus,& præbenda
rius plurium eccleſiarum.¶ Item aduerte,quia vario
modo loquunť doc.in hoc.c.nam aliqui vīr velle,ꝙ
non poſſit epiſcopus diſpenſare,vt quis ſit canonicus
præbendatus in pluribus eccleſijs diuerſorum epiſco
patuū, ſed in pluribus eccleſijs eiuſdem epiſcopatus
ſic.¶ Alij verò voluerunt,quod ēt in pluribus eccle-
ſijs eiuſdē ep̄atus non poſſit epiſcopus diſpenſare, vt
quis habeat plures canonicatus & præbendas: vt no
ta.Arch.in d.c.ſanctorum.& ēt ſuperius tetigit. Inn.
verò in c.cum iamdudum.ȷ̄.tit.j.tangit alias opi. Nā
quidam dicere voluerunt, qđ licèt olim per dictū.c.
ſanctorū.non poſſet epiſcopus diſpenſare,vt quis eſ-
ſet canonicus præbendatus in plurib.eccleſijs. tamē
hodie ſit ſecus per e.de multa.ꝙ ꝓhibere vř diſpenſa
tionem epiſcopo,ſolū in curatis dignitatib.& perſo-
natibus.& ſic in alijs vř, quod habeat epiſcopus po-
teſtatē diſpenſandi.Aliam op.ponit ibi Inn.ꝙ in mul
titudinē canonicatuum, & præbendarū nō poſſit di-
ſpenſare.per.c.quia intantū.ȷ̄.tit.j.Sed aliàs, ꝙ q̄s ha-
bet duas canonias,& præbendas in diuerſis eccleſijs
bene poteſt diſpenſare:vt ſic limitetur, d.c.ſanctorū.
¶ Alia eſt opi.quā ibi ponit,q̄ eſt hic contraria ad il-
lā quā hic tangit videlicet,ꝙ ſolū poſſit eſſe canoni-
cus in vna eccleſia,ſed bene poſſit hr̄e plures ꝑbēdas
in diuerſis eccleſijs.& iō vř eſſe iſtius opi.ſm eū : q̄a
ex quo ſemel eſt canonicus in vna eccleſia dēt ſerua
re ſtatuta illius eccleſiæ:& ab ep̄o illius eccleſiæ reci
pere ordines,& mandata illius ſeruare: & ab illo iu-
dicari : & iō nō vř,ꝙ poſſit eſſe canonicus in alia ec-
cleſia;q̄a poſſent eſſe ſtatuta ꝯtraria:& q̄a poſſet pri⁹
ep̄s mādare,qđ ad Regē iret ꝓ factis eccleſię . & ali⁹
eodē t̄pe mandare,qđ pro factis alterius eccleſię iret
ad curiam,& ſic eſſet repugnantia.& ideo vř, ꝙ non
poterit eſſe canonicus in alia , & licèt hēat præbēdā
in alia,non habebit ibi vocem.& forte voluit hoc,li-
cèt clare non exprimat,ꝙ habebit aliam non tanquā
in titulum,ſed tanq̄ in ſtipendiū rōne forte alicuius
ſeruitij.facit ꝙ no.Arch.in d.c.ſanctorum.& in d.c.j.
xx.q.j.Inn.finaliter in d.c.cū iamdudum.concludit ꝙ
quis pōt hr̄e plures canonicatus & præbendas.& ad
id qđ dř , ꝙ ſi habeat in duob. epiſcopatibus,poterit
vnus ep̄s mandare,qđ vadat ad regem : alius qđ va-
dat ad curiā,vel vnus,quod ordinetur in ſacerdotiū,
alius qđ maneat in diaconatu.Reſpondet,ꝙ obediē-
dum erit primo:q̄a ſcđs intelligitur eū recepiſſe ſal-
uo iure primi.arg.eorū quę hn̄t in c.tua.ṡ.de iureiu.
& ȷ̄.de reli.domi.c.quia.& facit quod hř de priuil.c.
paſtoralis.qđ intelligit eē verū : niſi aliqua neceſſitas
immineret,qđ ſcđa eccleſia etiā ex impedimento il
lius nullū,aut modicū dānū ꝯtingeret prīę eccleſiæ :
q̄a tunc dēret adiri primus ep̄s,vt daret licentiam, &
ſi nō daret poſſet ad hoc cogi per ea,quæ hn̄r.ȷ̄.de iu
repat.c.nullus.Et plus dicit, ꝙ ſi periculū eſſet ī mo-
ra,poſſet ēt ſine licētia expedire,vt ſic obuiet malitijs
per ea,q̄ hn̄r.ȷ̄.de diuor.§.quāto.ad fi.& ff.de rel vē.
l.in fundo.& hæc dicit ꝓcedere,qñ ſunt canonicat⁹,
& præbēdæ nō req̄rentes reſidentiā , vel alterū ſaltē
eorum nō requirit reſidentiam. Si aūt vtrunq; bn̄fi-
ciū req̄rat reſidentiā, tunc dicit Inn.recurrēdū ad ea
quæ notanť in hoc.c.& ſic vř velle, ꝙ tūc ep̄s nō poſ
ſit diſpenſare:ſed requiratť diſpenſatio Papæ.aliàs tñ

vř ſentire ipſe Inn.in d.c.cum iādudum.in gl.magna
circa fi.vt j.diceť.¶ Sed aduerte,q̄a ſub prædicta opi
nione inquantū Inn.cōcludit,ꝙ quis pōt hr̄e plures
canonicatus,& prębēdas.vř obſtare dupliciter.c.ſan-
ctorū.70.diſt.in eo qđ dixit,ꝙ non debet,quis intitu
lari in duabus eccleſijs.Sed reſpondet Inn. in d.c.cū
iamdudū.qđ verū eſt,ꝙ non debet quis ſimul eodē
t̄pe intitulari in diuerſis eccleſijs . & ſic denominari
clericus diuerſarum eccleſiarum : ſed ſucceſſiue vř ꝙ
poſſit in alia intitulari diuerſo tempore,vel ſm eū po
teſt dici,quod licèt ſucceſſiuè conferatur alius cano-
nicatus denominabitur tñ clericus primæ eccleſiæ,
& ab ep̄o illius eccleſię recipiet ordines non a ſcđo.
& demum ſubiungit,qđ ēt pōt dici, quod poterit ēt
a ſecundo ep̄o ordinari ex quo hēt bn̄ficium in illi⁹
diœceſi.nec ob.ſi dicať, ꝙ nō pōt quis ab alieno ep̄o
ordinari.ix.q.j.ē.j.& ij.quia hoc caſu pōt dici ſecūdū
Inn.quod iſte nō eſt ſubditus alienus, ſed ꝓprius ex
quo per electionē canonicā effectus eſt canonic⁹ ec
cleſiæ ſubiectæ ſcđo epiſcopo.& ſic adeptus benefi-
17 ciū ipſius diœceſis factus eſt ſuus clericus.¶ †Nā po
teſt eſſe,quis clericus duorum ep̄orum : vt ſuperius
ēt eſt tactum.Nec obſt.ēt ſi dicatur,ꝙ non hēt recipe
re clericum alienū literis cōmendatitijs proprij epi.
71.diſt.c.primatus.quia illud eſt verum ſm Inn.quo
ad hoc,vt non debeant recipi ad ordines:ſed nō quo
ad beneficium , & ſucceſſiuè quo ad ordines habito
beneficio.facit quod hř in c.cum nullus . de tempo.
ordi.lib.vj.Vel ſcđo pōt dici,ſm eum, ꝙ illud habet
locū in clericis ignotis , qui nō debent recipi etiam
ad beneficia proprij ep̄i.Secus in clericis notis,quia
tales bene pn̄t recipi ad beneficiū ſine literis, & con
ſequenter ad ordines.facit qđ hř in præalleg.c.cum
nullus.Vel tertio poſſet dici,vt hic voluit ſentire In-
no.in iſto.c.ꝙ non dēt recipi ſine literis proprij ep̄i ,
qñ vellet eū ſubtrahere ſuo epiſcopo, ſecus ſi nō vel
let ſubtrahere,vt inferius tangeť.& tene mēti prædi-
ctas ſolutiones ad intellectū ꝑalle.c.primatus. Scđo
vř obſtare præalle.c.ſanctorum.lxx.diſt.inquantum.
vbi dř , ꝙ licèt ex diſpenſatione epiſcopi , quis poſſit
præeſſe pluribus eccleſis non tñ poterit eſſe canoni
cus præbendatus,& ſic vř quod etiam ex diſpenſatio
ne non poſſit quis hr̄e plures canonias,& præbendas
ēt in diuerſis eccleſijs.Sed pōt rn̄deri primo , qđ in-
telligatur,vt ibi voluerit prohibere multitudinē præ
bendarum.facit.ȷ̄.tit.j.c.quia intantū. Non aūt quin
poſſit quis duas præbendas in diuerſis eccleſijs. facit
quod ſuperius dixi poſt Inn. Vel ſecūdo pōt dici ſm
Inn.qđ vbi voluit notare,& reprobare illos,qui pro-
pter auaritiā,& lucrum fructuū,& non propter ſerui
tiū Dei. ſecūdū Inn.qđ ibi voluit notare,& reproba
re illos,qui ꝑꝑ auaritiam,& lucrum fructuū, & non
ꝑꝑ ſeruitiū principaliter recipiunt plures præbēdas .
Nam tales de iure non pn̄t licitè retinere ēt ex diſpē-
ſationeſ. Secus ſi propter Dei ſeruitiū recipiēt illas ,
quia tunc pn̄t licitè repetere etiam ſine diſpenſatio-
ne ſm eum.qđ intendit eſſe verum, qñ non requirūt
reſidētiam ambæ,vel ſaltem altera illarū.Secus ſi re-
quirerent ambæ reſidentiā: q̄a tūc non poterit illam
hr̄e etiā ex diſpēſatione ep̄i, & ſi etiam tertio modo
pōt intelligi.d.c.ſanctorū,& iſtud etiam Inno. tenuit
in d.c.cum iamdudum.remittēdo ad iſtud.& notata
hic per ſe , qñ præbendę requirunt reſidentiā, hic tñ
ſimpliciter vř tenere hoc caſu, quando præbendæ re
quirunt reſidentiam,ꝙ non poſſit epiſcopus diſpēſa-
re.& ſic qđ requiratur diſpenſatio papæ . Sed in d.c.
cum iādudū .-ad fi.in gl.magna ſentit hoc procedere
quando ꝓpter prærogatiuā perſonæ fieret diſpenſa-
tio tan-

¶ Clericus duorū epiſcoporū, q̄s an eſſe poſſit.

tio tantum propter quam non vr̃ recurrendum nec
recedendum a ſtatutis generalib.72.diſt. numeran-
dum.Sed ſi fieret propter vtilitatẽ eccleſiarũ,vt quia
eſſet perſona,quæ melius ſciret, vel adeo induſtrio-
ſa ad regendũ quinq; , vel ſex eccleſias,nedum duas
p̄bendas,q̄ alius ſciret regere vnã,tũc dicit,ꝙ ſi pro-
pter vtilitatem eccleſiæ fiet diſpenſatio poterit di-
ſpenſari per Ep̃m,q̃a vtilitas publica pręferenda eſt
priuatę.facit qđ hr̃.7.q.j.c.ſcias,& ſ̃.de poſtu.c.bo-
næ.Et ab iſta opinione potuit hr̃e originẽ opi.quam
tenuit Arch.qui dicit,ꝙ ẽt in curatis ep̃s poſſit diſpẽ
ſare in pluralitate ſi hoc fiat propter vtilitatẽ eccle-
ſiarum.Secus ſi propter prærogatiuã perſonæ. & ſic
intelligit.c.de multa.j̃.titu.j.& tangitur per eum in
prææallegato.c.ſanctorum.& xxj.q.j.relatio. Cõiter
tamen in pluribus curatis non tenetur hęc opin.de
8 quo dicetur in prææalle.c.de multa.¶† Item etiã ad-
uerte,quia in pluribus præbendis. & canonijs eiuſ-
dẽ eccleſiæ non poteſt Ep̃s diſpenſare, ſed ſolũ Pa-
pa.vt in c.literas.j̃.de concel.præb. & ibi etiam tan
getur.Sed in plurib.prębendis, & canonijs diuerſa-
rum eccleſiarum potes concludere, ꝙ ſi nõ requirũt
reſidentiam ambæ, vel ſaltẽ altera illarum poſſunt
tenere ſine diſpenſatione.vt voluit Inn. in prææll.c.
cum iamdudum.Et iſtud ẽt cõiter ſeruatur de con-
ſuetudine.de iure tñ vr̃ ꝙ ſi altera ipſarum eſſet ſuffi
ciens non poſſet de iure cõi hr̃e ſine diſpenſatione
per ea quæ hñr.ſ̃.eo.conquerente.& facit quod no.
gl.in c.dudum.el 2.ad fi.In gl.magna, ibi poſita.ſ̃.
de ele.& Spe.in tit.ij.§.videndum reſtat. ver.illud.
ad fi.illius ver. Si autem requirant reſidentiam tũc
vr̃,ꝙ Epiſcopus non poſſet diſpenſare, & pręcipuè
qñ vellet diſpẽſare propter prærogatiuã perſonæ,p
ea quæ hñr in d.c.ſanctorum.cõiter tamen tenetur,
ꝙ põt Ep̃s diſpenſare,ex quo ſunt beneficia ſimpli-
cia;vt patet ex his,quæ no.gl.in c.dudum.el 2.ad fi.
& Spe.in §.videndum.in prææalle.ver.illud.& quod
notatur ẽt per gl.& Io.An.ſuper ea.j̃.de concel.prę
ben.c.literas.& facit ẽt qđ notat Inn.in prææalleg.c.
iamdudũ.ſm vnã opi.¶Aduerte tñ,quia licèt iſta vr̃
eſſe cõis opi.& præcipuè ex eo quia.c.de multa.j̃.ti.
j.inquantũ prohibet diſpenſari ſuper pluralitate p
inferiorem a Papa,loquitur in curatis & dignitatib.
ac perſonatibus, nõ autem in pluribus ſimplicibus:
vel qñ habet ẽt ſimplex cum dignitate vel curato.&
ſic vr̃, ꝙ tunc licitum ſit Ep̃o diſpenſare. tñ videret
poſſe probabiliter diſputari quod Ep̃s etiam hodie,
non poſſit diſpenſare in pluribus præbendis requi-
rentibus reſidentiam, quia illud reperiebatur ſtatu-
tum per prææll.c.ſanctorum.nec reperitur eſſe emu
tatum.& ſic vr̃ quod de iuris rigore remanet incor-
rectũ illud qđ hr̃ in l.ſancimus.C.de teſt. & de ele.
cũ expediat.lib.vj.Nec obſt.c.de multa. imo potius
facit cõtra,ſi diligenter ponderetꝰ:q̃a illud.c.venit ad
reſtringẽdã poteſtatem Ep̃orum in diſpenſando, nõ
aũt ad ampliandã:& ideo voluit,ꝙ licèt olim epiſco
pus poſſit diſpenſare,vt quis poſſit præeſſe plurib. ec
cleſijs:vt patet in d.c.ſanctorum.& loquebatur aliàs
in diſpõe indiſtincte.& ſic ẽt procedebat in eccleſijs
curatis.ar.c.q̃a circa.j̃.de priuil. & eorũ q̄ notantur
de ele.vt circa.li.vj.tñ per hanc decre.de multa. fuit
reſtricta ptãs ipſorũ,vt nõ poſſit diſpẽſare,vt q̃s præ-
ſit plurib.eccleſijs, licèt olim poſſent per illud.c.vt
ibi etiã notatꝰ. & ideo cum magis inhiberet diſpen-
ſatio ſuper pluralitate p̄bendarum,q̄ ſuper plurali-
tate eccleſiarũ ẽt curatarũ:vr̃ ꝙ de iuris rigore etiam
hodie nõ poſſit diſpẽſare ſup pluralitate præbenda-
rũ,qñ requirunt reſidẽtiã:q̃a hic vt dixi nõ reperitur

¶ Epiſcopus an poſſit di-ſpenſare in p̄bẽdis eiuſ dẽ eccleſiæ.

mutatũ,vt decre.de multa.nõ venit ad ampliandam
poteſtatẽ diſpenſandi,ſed potius reſtringendã: vt pa
tet ex p̄dictis.& ſic nõ deᵗret inducere ampliationẽ:
q̃a inducta ad vnũ finẽ nõ debent operari ad oppoſi
tũ.l.legata inutiliter.ff.de leg.j.& licèt hæc opin. de
iuris rigore verior videretꝰ.tñ vt dixi cõiter tenẽt cõ-
trarium.& ſic vr̃ ẽt ſequi conſuetudo, quæ ẽt poteſt
iure interpretari.ſ̃.de conſuet.c.cũ dilectus.¶ Item
aduerte inquantũ dr̃ in c.ſanctorum.qđ ex diſpõne
Ep̃i põt quis præeſſe plurib.eccleſijs. poteſt intelligi
dupliciter, vno modo ex diſpẽſatione,hoc ẽſt ex col
latione.& ſic etiam ſine diſpenſatione.¶ Alio modo
poteſt intelligi ex diſpõne.i.ex diſpenſatione;vt etiã
tangit Arch.in d.c.ſanctorũ. prima diſpoſitio poteſt
habere locũ in bñficijs ſimplicib.non req̃rentib. re-
ſidentiã.ſecunda in alijs,per ea q̄ notantꝰ per glo.in
c.dudũ.el ij.ad fi.vbi bona gl. Sed iuxta prædicta po
teſt dubitari, quid ſi canonici clericũ habentẽ aliam
præbendam ſcienter eligant ad ſecundam non adie-
cta conditione ſi primã velit,& poſſit dimittere, ſed
potius volunt,vt hẽat vtranq;, quid erit tunc dicen-
dum.¶ Dicit Inn.ꝙ tunc canonici eligentes talẽ ta-
cite vñr renunciare ſtatuto,vel priuilegio,qđ erat de
reſidentia.per ea, q̄ hñr de conſtit.ſ̃.c.cum acceſſiſ-
ſent.& c.ſeq.fatetur tñ,qđ talis renunciatio nõ præ
iudicabit Ep̃o:& ſic non cogitur illum confirmare.
nam poterit dicere,ꝙ non potuerunt renunciare ſta
tuto de reſidentia ſine ipſius conſenſu,cũ talia ſtatu
ta reſpiciunt vtilitatẽ eccleſiæ.Dicit tñ, ꝙ ſi voluerit
poterit cũ ꝯfirmare,& valebit collatio non obſtante
ſtatuto.Dicit ẽt Inn.ꝙ per hoc non tollitur diſpoſi-
tio iuris cõis,quæ vult eum teneri ad reſidẽtiã: ideo
erit canonicus non p̄bendarius in effectu ſi non reſi-
det,quia ſtatutũ p̄iudicare nõ potuit eccleſiæ.facit ꝙ
hr̃.j̃.tit.j.cũ non ignoras.& xxj.q.j.per totũ.vnde li-
cèt renunciet priuilegio,vel ꝯſuetudini vr̃ ius cõe re
manere,ꝙ præbenda non debeatꝰ niſi deſeruiat per
iura prææallegata.& præcipuè ſi vergat in p̄iudicium
eccleſiæ.& hac ratione dicit ẽt Inn.dici poſſe, ꝙ tũc
ẽt non poſſet renuntiare priuilegio ſuo. & ſic poſ-
ſent ſm Hoſt.contra factum ſuum tũc venire per ea,
quæ hñr in d.c.cum ignoras.Et licèt ſic reſideat Ioã.
And.tñ hoc videtur intelligendum, quando hoc tẽ-
deret in præiudicium eccleſiæ aliàs non vr̃ poſſe ve-
nire contra factum ſuum:per ea quæ hñr in c.cũ ac-
ceſſiſſent.Et ſatis vr̃ poſſe dici tendere ad præiudiciũ
eccleſię,qñ eccleſia pateretur defectum in miniſtris.
per id qđ hr̃ in c.proxi.ſ̃.alle.aliàs autem procedit,
qđ dictũ eſt.ſ̃.videlicet ꝙ non poterunt ꝯuenire con
tra factũ ſuum tñ erit canonicus non præbendatus.
intellige quo ad effectũ ſi non reſideat:quia ſi nõ ha-
bebit tunc fructus p̄bendæ,tñ habebit titulum præ-
bendæ canonicatus.& ſcđm p̄dicta intelligo dictum
do.Gaſpar.hic dicentis,non ſibi placere,ꝙ ſit canoni
cus,& non p̄bendarius:q̃a intelligo, qđ erit præben
darius ẽt quo ad titulũ, ſed nõ quo ad receptionem
fructuũ nõ deſeruit.¶ Iuxta prædicta ẽt põt dubitari,
quid ſi canonici ſimpl̃r vnũ eligãt ad præbendã vacã
tem in alia eccleſia, qui in alia eccleſia tenetur ratio
ne beneficij reſidere.& eligant ſimpliciter concludit
Inn.ꝙ ſi ignorabant illum hr̃e beneficiũ requirẽs re-
ſidentiã,non vñr tunc renuntiare priuilegio,vel ſtatu
to de reſidendo,imò poterũt illum repellere niſi re-
mittat ſm Inn.Si aũt ſciuiſſent tunc licèt Inn.hoc nõ
bene declarat potes cõcludere,ꝙ aut elegerũt ea in-
tentione ſi ipſe renuntiaret primo.& tunc idẽ dicẽdũ
quod proxime dixi,qñ ignoranter elegerũt aut elege
runt ea mente,vt vtrũq; retineat: & tunc vñr renun-

tiare

tiare ſtatuto de reſidentia:vt ſ.dixi . & in hoc dicēdū eſt,vt dixi in præcedenti q̄ōne,aut ſimpliciter ſciēter elegerunt,nec conſtat qua mente:& tunc vr̄,ꝙ in dubio debeat intelligi elegiſſe ſi ipſe renūtiat primo beneficio,non aūt ꝙ velint ſtatuto de reſidentia renunciare;q̄a in dubio non debeat præſumi quē velle iuri ſuo renuntiare.l. cum de indebito.ff.de ꝓb.& l.3.ff. de teſt.mili.Et ſubdit etiam Inn.hic ꝙ ſi ſit ſtatutum vel conſuetudo primæ eccleſiæ,qđ eoipſo,qđ ſm acceperit vr̄ hr̄e primū pro derelicto , & vacet ipſo iure , qđ hæc conſuetudo tanq̄ laudabilis eſt ſeruanda. ar.

9 c.illud.xij.diſt.¶†Vltimo tangit hic Inn.an ep̄s poſſit clericū alienū inſtituere in beneficio,ſeu illi conferre beneficiū ſine licentia proprij ep̄i. & concludit ꝙ non:per ea quæ hn̄r.lxxj.diſ.per totum.quod dicit procedere ſaluo niſi non vellet eū ſubtrahere ſuo ꝓprio ep̄o: quia tunc bene poſſit in ſuū canonicū cōfirmare ſi fuerit electus a canonicis.de quo remittit ad no.in c.fraternitatis.ſ.eo.& de cler.pereg.c.tuæ.do. Ant.hic dicit,ꝙ mens Inn.vr̄ fuiſſe,ꝙ poſſit confirmari vbi beneficium requirit reſidentiam,quaſi tunc nō ſubtrahatur ab obedientia proprij epiſcopi,alias ſecus.& ſic intelligatur, & limitetur ꝙ habetur in d.c. fraternitatis.fecit quod ſuperius tetigi . Dicit tamen do.Ant.tutius eſſe quod indiſtincte habeatur licētia proprij epiſcopi.Sed circa hoc potes videre , qđ dixi ſuperius circa intellectū c.primatus.lxxj.diſt. vltimate ēt potes addere pro eo qđ dixi ſuperius , qđ in beneficijs ſimplicibus etiam requirentib.reſidētiam ꝑ acceptationem ſecundi,nō vacet primū ipſo iure,qđ no.gl.in c.relatio.xxj.q.j.& hæc ſufficiant de iſto .

De præbendis,& dignitatibus. Rub.

S V M M A R I V M.

1 *Promoueri non debent,qui animum reſidendi non habent.*

¶Viſum & tractatum eſt.ſ. de vita & hone.cle. Verū quia clerici ex hoc, vt honeſte viuāt deberet præbendā ne mendicent, vel negotient̄ in opprobriū cler.facit,qđ hr̄.xciij.diſt.in c.diaconi.& ſ.de cler.coniug. in c.Ioannes. Ideo ponit̄ hic iſta rubrica ſm Io.And. & ſic etiam tranſit do.Ant.Sed certe iſta continuatio vr̄ fieri a remota,non a proxima contra ea , quæ hn̄r in l.ij.ff.de ſta.ho.ideo poteſt aliter dici ſic. Nam vi-

1 ſum eſt in titulo præcedenti.qualitēr clerici † nō habentes animū reſidendi in beneficijs non debēt promoueri:facit quod hr̄.ſ.tit.j.relatum. & quod ibi dictū fuit.verū q̄a cōgruū eſt,vt clerici habentes aīum reſidendi dēant hr̄e præbēdas, ne mendicent,vel negotientur in opprobrium cleri poſt titulum præcedētem ponit iſtum.Et in decretis.xxj.q.j.& ij. per totū . & lxx.diſt.ſanctorū.xvj.q.vij.nullus. & repetit̄ in vj. & in clem.Et aduerte,quia illud præparauit de præbendis,cum tn̄ videretur,ꝙ deberet præmiſiſſe de dignitatibus tanq̄ dignioribus.Sed poteris dicere,ꝙ ſic poſuit hic,vt notaret ordinem promotionis, quia de minori ad maius debet fieri,& non econtra.xciij.diſtin.legimus.in fin. ¶Quid autem ſit præbenda.notatur per glo.ſ.de conſtitut.cum M.Ferrarien. Quid autem ſit dignitas tangetur.j.eod.de multa. & notatur etiam per Archid.de conſuet.c.j.lib.vj.

S V M M A R I V M.

1 *Populi appellatione non comprehenditur clerus.& nu.3*

2 *Ius ſuccedendi iure conſanguinitatis, vel hæreditario non cadit in iuribus eccleſiaſticis,aut bonis.*

VT nullus. Bona eccleſiarum nō trāſeunt ad hæredes clericorum iure hæreditario.h.d. & non recipit

1 cōmodam diuiſionem.¶†No.j.ꝙ appellatione populi non comprehenditur cle

a rus. a facit.j.de priuile.ex parte.de ſent.excō. ſi ſnīa. lib.vj.appellatione tn̄ populi bene comprehenditur nobilis,& ēt patricij.nedū alij cōprehendunt̄.inſt.de iure natu.gē.& eiu.§.plebiſcitū.& hoc ideo,q̄a nobiles& ignobiles ſunt eiuſdē profeſſionis:q̄a oēs laici. ſed clericus eſt diuerſæ ꝓfeſſionis a populo: vt no.ꝑ

a Clerus. Ad de do. Car. in cle.in pleriſq; de ele. nec cōtra.& idem Card. in cle.j. nos itaq; de relig. & vene. ſanc.

2 glo.in d.c.ſi ſnīa.¶†Hic no. ꝙ ius ſuccedendi ex iure conſanguinitatis,vel hr̄ditario non cadit in eccleſiaſticis iuribus,aut bonis. hoc tn̄ fallit in iurepatronatus,qđ licet ſit eccleſiaſticū & ſpirituale ſeu quaſi.ſ. de iud.c.quanto.tn̄ iure hr̄ditario acquirit̄, & transferēt ēt in extraneos hr̄des:vt notat̄ per gl. in cle.plures,de iurepatro.& facit qđ hr̄.j.de iurepatro. c.j.& xvj.q.vij.in c.filius.& procedunt prędicta quādo agitur de ſucceſſione bonorum,& iurium eccleſiæ, in titulo a ſit beneficij clarum eſt qđ non hēat locū hereditaria ſucceſſio:quia illud non hr̄ ex iure hæreditario,ſed ex canonica inſtit.de reg.iur.c.j.lib.vj.immò plus fuit ſtatutum,quòd quis non poſſit intitulari in eccleſia in qua pater eius immediatè miniſtrauit . vt patet in c.ij.& iij.c.ad extirpandas . & c.ad abolendam.ſ.de fi.presby. & fuit id ſtatutum ne videretur quodammodo ſucceſſor in beneficijs,vt patet in dictis iuribus . Poſſet tamen quis intitulari in eccleſia in qua frater, vel patruus miniſtraſſet etiam immediatè:quia non videtur prohibitum , ſed potius permiſſum:vt patet ex his,quæ habentur.j. de appellat.

3 accedens.¶†Vltimo aducit te,quòd licèt clericus, & populus ſint diuerſa. & ſic in odioſis , & pœnalibus ſub appellatione populi non comprehendantur clerici,vt in c.ſi ſententia,de ſen.excomm.lib.vj.tamen ſecus videtur ſi agatur de re fauorabili:vt puta ſi concedatur priuilegium populo Bonon. vel Bononienſibus.nam tunc videtur includi etiam clericus.vt hic tangit dom.Pet.de quo etiam remittit ad no.in c. dilectus.ſupra,de iudi.vbi aliquid per Ioan.And. & facit licèt non alleget,quod habetur per Ioan. And.in c.fina.de officio.delega.in vj. ſequitur c. non liceat. Ioan.de Imo.

S V M M A R I V M.

1 *Allegatio generalis (puta ſi dicatur:hoc habetur in corpore canonū vel in corpore iuris ciuilis)an valeat.*

2 *Ordinati ab Epiſcopo ſi ſint pauperes , & non habent vnde viuere poſſint , tunc epiſcopus compellitur ad præſtandum alimenta . & nume.4*

3 *Et quid ſi non ordinat per ſe,ſed per alium epiſcopum cui hoc committit,an teneatur,*

NOn liceat. Epiſcopus clericum ordinans ſine titulo ei neceſſitate prouidere tenetur, hoc dicit. Et

1 recipit commodam diuiſionem.¶† Not.j. ex tex.iuncta ſuperſcriptione.argum.pro generali allegatione,vt ſufficiat illam facere.& ſic videtur ſufficere ſi dicatur,hoc habetur in corpore canonum,vel in corpore iuris ciuilis.Sed poſſes dicere , quod hic loquitur in legiſlatore . An autem in inferiore ſufficiat generalis allegatio,tangitur in c.veſtra,ſupra,de coha.cleri.& ibi etiam dicetur.¶Item no.arg.ꝙ obligatio,quæ ſurgit contra epiſcopum ordinantem aliquem ſine titulo vr̄ habere locum in quocunq;, qui promoueat clericos.& ſic etiā ꝓmoueat ad minores ordines.

2 ordines.de quo dicetur,vt hic tangit gl. ¶ †Item not.
a contrario ſenſu q ordinati ab Epiſcopo,ſi ſunt pau
peres.& ſi nõ habent vnde uiuere poſſent,tunc Epi-
ſcopus cõpellit ad pſtandũ alimenta de quo.j.eo.c.
3 Eps.& c.tuus.¶†Quid autem ſi Epiſcopus,nõ ordi-
nat per ſe:ſed p alium Epm cui hoc cõmittat: an te-
neat ipſe cõmittens prouidere:an vero ille cui com-
mittitur,& qui cõfert ordines recurrendũ eſt ad ea;
q hñr in tex.in c.ſi Epiſcopus.j.eo. in vj. & ibi ẽt hr
quid iuris,ſi Epiſcopus dat licentiã ſuis parochianis
recipiendi ordines a quo maluit.i.magis velit:an tũc.
ſi ordinatur ſine titulo,teneatur puidere, & ibi con-
cludit q ſic: ex quo ſimpliciter talem licentiam de-
dit.de quo dicendũ,vt ibi.¶Vltimo potes notare : vt
dictũ eſt in ſummario.¶In gl.j.in fi.Et hoc cõiter te-
4 netur,videlicet q † Epiſcopus nõ ſit cõpellẽdus ad
præſtandum alimẽta clericis pmotis ſine titulo,niſi
qñ ſunt pmoti ad ſacros: ſeu ad aliquẽ ſacrorũ ordi-
nẽ.& p hoc bene facit qd hr in c.Eps.j.eo.vbi loqui-
tur tantũmodo de promoto ad ſacros. Et pro hac par
te etiam facit ratio:qa exiſtens in minoribus poteſt
retrocedere ab habitu clericali.s. tit.ii.c.i.Secus in
exiſtentibus in ſacris.facit quod habetur in c. cũ ex
eo.circa fi de elec.in vj. & qd notãt de filiis pſby.c.
lfas.de offi.vica.c.clericos.¶In glo.ii.ibi.c.i.& 2.ibi
dicebat,q ordinatio facta ſine titulo erit irrita. & ſic
non habebat ordinatus executionẽ ordinis . Sed ho-
die non eſt correctũ,vt ſequit in gl. qa ordinatio eſt
valida.& eps cogit puidere de alimentis. vel põt di-
ci,vt hic tangit d.Ant. q illa iura nõ ſunt correcta ſi
clericus ſit in culpa:vt qa aſſerit ſe aliàs intitulatum
cũ nõ eſſet,vel hrẽ ſufficiens matrimoniũ,quod nõ
habet.nã tunc; qa decipit epm in eius ordine care-
bit executione.cõiter tamen doct.tranſeunt cũ glo.

a Allegari. Adde d.Ab. hic in j.no.

b Qui ordinauit. Super hoc.c. ſi quæras vtrũ beneficiatus hñs patrimoniũ poſſit viuere de beneficio & fructus, ſeu redditus patrimonij reſeruare diſtingue, vt hic per do. Henr. bo.

S V M M A R I V M.

1 *Ratio naturalis poteſt pro iure allegari.*
2 *Bona eccleſiarum non ſunt applicanda vſibus priuatis.*
3 *Teſtimonium pro eccleſia ferre, an poſſint illi de eccleſia.*
4 *Commune,an poſſit dici meum.*

RAtio. Bona eccleſiarum non ſunt priua
tis vſibus applicanda.h.d.& non
diuiditur.No.ex tex.j.q ius debet eſſe ratio
nabile.& ſic non debet dici ius illud,quod caret ra-
tione.Vnde dicit tamen,q exti pandum eſt,q ratio-
ne caret.lxviij.diſt.c.epiſcopi.& facit qd habetur.s.
de conſue.c.fi.& 4.diſt.c. erit aũt lex.i.conſuetudo.
1 ¶†Item no. q ratio naturalis poteſt pro iure allega-
2 ri.ª facit quod hr.j.diſ.cõſuetudo.& l.ij.§.item.ff.de
aqua plu.arcen.¶ Item no.q collata eccleſijs videnẽ
propter finem publicæ vtilitatis collata.propter hoc
alibi dr in ſacris,& ſacerdotib.publica vtilitas merc
tur.j.diſt.c.ius publicum.& in l.j.ff. de iuſtit. & iure.
2 ¶Vltimo no.qd dictũ eſt in ſummario.¶†In gl.j.ibi
diuiſioni præbendarũ.ſup. qa non applicanẽ per ta-
lẽ diuiſionẽ ad vſus alicuius,vt ſint illius propria:ſed
ſolũ quo ad adminiſtrationẽ.vñ clerici bñficiati non
dñr eſſe domini rerũ ipſius beneficij : ſed potius ad-
miniſtratores.vt patet in c.ij.j.de donat. & pro hoc
ẽt facit:qa per mortẽ canonici nõ dr vacare poſſeſſio
pbendæ:ſed per eccleſiã poſſidetẽ: vt.voluit Inn.s.de
cau.poſſe.cũ ſuper.& facit qd no.s.de proba.ex lite
ris.& ſic talis diuiſio nõ facit eccleſiã deſinere poſſi-
3 dere.& iõ nõ intelligit eſſe prohibita . An † aũt illi
de eccleſia poſſint ferre teſtimonium pro ipſa eccle-
ſia habetur.s.de teſtib.c.cum nuntius . & c.inſuper.
¶Vltimo tangit hic d.Pet. qũo quedã ſunt cõia plu
rib.vt vniuerſis. quædã vero ſunt cõia plurib. vt ſin-
gulis.& de differentia inter iſta duo tangitur in gl.s.

c In gl.vlti. Super hac gl.ſolet quæri, vtrum ſi clericus habens ſufficiens patrimoniũ ordinetur poſſit petere beneficiũ ab ordinatore. diſtingue, vt hic per do. Hen.bo. in ij.col.ver.ſuper eo.c.

de conſtit.cũ omnes.& per Io.And.in c.j.j.de iurep.
4 An † aũt illud,quod eſt cõe poſſit dici meum,ſiue ſit
cõe pluribus,vt vniuerſis,ſiue ſit cõe pluribus, vt ſin
gulis.no.Bar.in l.ſerui electione.§.fin.de leg.j.ibi in
effectu cõcludit,q ſi eſt cõe pluribus,vt vniuerſis,nõ
cenſeatur eſſe cõe per l.intantum.§. vniuerſitatis.ff.
de rerum diui. Si vero eſt cõe pluribus , vt ſingulis ;
tunc quo ad diſpoſitionẽ partis conſocij non eſt cõe
niſi vellet vti re ad vſum deſtinatũ per not. in l.ſabi-
nus.& in l.ſi ædes cões ſunt.ff.cõi diui.nam iuris fi-
ctione tunc cenſetur eſſe meũ.l.illud.ff.de ritu nup.

S V M M A R I V M.

1 *Ordinans ad ſacros ſine titulo tenetur illi prouidere ſi non habet vnde viuat,ſecus ſi ordinat ad minores ordines.*
2 *Clericus dicitur eſſe miles clericalis ſiue eccleſiaſticæ militiæ.*
3 *Ordinare an poſſit epiſcopus Laicum alterius diœceſis ad titulum ſui patrimonij.*
4 *Clericus non beneficiatus quo ad res proprias gaudet priuilegio clericali.*
5 *Ordinatus ſine titulo ſi habet patrimoniũ ſufficiens an intelligatur tacite ordinari ad titulum ſui patrimonij.*
6 *Hæreditas non eſt viuentis,ſed defuncti.*
7 *Alimenta præſtare qui tenetur an teneatur præſtare veſtes neceſſarias,& lectum,& an teneatur præſtare medicinas.*
8 *Ordinans aliquem ſine titulo cũ teneatur ad alimenta ordinato præſtãda an teneatur ad medicinas.*

b EPiſcopus. Qui ordinauit ᵇ ad ſa-
cros ſine titulo non hñ
tem vnde viuat ei neceſſaria in eccleſijs
prouidere teneẽ donec ſibi de aliquo be
neficio prouideat.h.d.& primo ponit di
ctũ.Secundò exceptionẽ ad dictum.ſecũda ibi: niſi.
1 ¶†No.j.q obligatio,quæ oritur contra Epm ordinã
tem aliquẽ ſine titulo vr habere locum : ſolummodo
quando ordinatur aliquis ad ſacros.& ſic vr q nõ ha
beat locum quando ordinatur ad minores ordines .
de quo fuit dictũ.s.eo.c.ij.vbi per glo.¶Item no.qd
ad hoc,vt ceſſet obligatio prædicta ſufficit, quod cle
ricus hẽat patrimoniũ,vnde poſſit ſuſtentari. & not.
bñ ex fi.tex.iuncto princ.qd iſtud vr procedere ẽt ſi
tale patrimoniũ nõ fuerit aſſignatũ in titulũ,aliàs ex-
ceptio hic poſita non bene exciperet a ſuperiorib. vt
tangit gl.in c.ſi eps.j.eo.ti.lib.vj.vr tñ q tacite intel-
ligatur patrimoniũ tale pro titulo aſſignatum . qd eſt
intelligendũ,vt tangitur per gl.in d.c.ſi eps.& tangeẽ
2 inferius & in c.tuis.j.eo.¶†Itẽ no.q clericus dr eſſe
miles intellige militiæ clericalis,ſiue eccleſiaſticæ.fa
cit qd hr.j.de cler.egro.c.j.& ſic facit iſte tex. qd ſi-
cut miles ſecularis militiæ gaudet priuilegio, q non
cõueniatur vltra,q facere poſſit deducto ne egeat.l.
miles.ff.de re iud.ita ẽt nõ poſſit cõueniri clericus.Et
hoc ẽt tenuit gl.in d.l.miles.& ſequit ẽt ibi Bar.Et ſic
vr,q nõ poſſit perſonaliter detineri p debito de quo
3 tangeẽ.j.de ſol.in c.odoardus.¶† An aũt eps habeat
ptãtem ordinandi laicum alterius diœceſis ad titulũ
patrimonij.concludit hic Io.And.q non põt quis or-
dinare ſubditum alterius epi ſine literis commenda
titiis ipſius epiſcopi.ſic ẽt non eſt licitum parochia-
no alterius ſine licentia proprii ſacerdotis eccleſiaſti
ca ſacra cõferre.j.de pœnit.& remiſ.c.oĩs.Sed de hoc
dic,vt habeẽ hodie in c.nullus.de tẽpo.ord.in vj.per
qd.c. patet pdicta pcedere niſi ordinandus ſortireẽ
domiciliũ in loco vbi ordinareẽ.nam tunc bñ poſſet
ibi recipere ordines,vt ibi probatur.¶In glo.i.ibi:cũ
ſm.Et facit quod hr.s.de ſer.non ordi. in c.mirãdũ .
& de ætate,& quali.in c.multis.¶In eadem gl. in fi.
iſtud vltimum quod dicit gl.in fi.de minori.ord. cõi-
ter non tenetur per ea quæ dicta fuerunt in d.c. non
c liceat.s.eo.¶In gl.vltima ᶜ ibi : in perſona & rebus.
¶Not.

4 ¶No. bene diligenter gl. quæ aperte dicit, q † cleric° etiam non beneficiatus quo ad res proprias gaudet priuilegio clericali. & per hoc patet, q ratio, q aſſignatur per gl. ĩ. de pign. ex literis. quare clericus gaudet priuilegio clericali et in rebus proprijs non eſt vſis. ¶Nam gl. ibi dicit, q ratio eſt. quia bona clerici ſunt obligata pro mala adminiſtratione rerum eccleſiæ. Nã illa ratio non habet locũ quando non habet eccleſiam. vnde melior eſt ratio: quia bona ſe habẽt ac ceſſoriè ad perſonã, & ideo cum perſona clerici non ſit de foro ſeculari, pñr fuit cõueniens, qđ ẽt res eius non eſſent de foro ſeculari. facit de regu. iur. acceſſoriũ. lib. vj. & quod dixi. ſ. de vita & honeſta. cle. c. vlti.

5 ¶† Itẽ no. ex gl. quod ordinatus ſine titulo ſi habet patrimonium ſufficiens intelligatur tacite ordinari ad titulum ſui patrimonij, qđ eſt intelligendum quo ad effectũ excludendæ obligationis, q̃ cõſueuit dari ꝯ epiſcopũ ordinantẽ ſine titulo, non quòd patrimoniũ cenſeat̃ titulus niſi expreſſe hoc agat. & iõ poſſit ſine licentia epiſcopi alienari. de quo dicet̃. ĩ. eo. tuis. & facit qđ notat̃ per Io. An. in d. c. ſi eps. ĩ. eo. li. vj. An aute ordinatus hñs ſufficiens patrimonium poſſit licite cõſequi beneficiũ eccleſiaſticũ, vr̃ q non: per ea quæ hñr. in c. clericus. j. q. ij. vbi vr̃ dici, q habens ſufficiẽs patrimoniũ debet de ipſo non de bonis eccleſiæ viuere. Inn. vero hic tenuit contrarium. & ſic communiter ſeruatur, q licèt quis habeat ſufficiens patrimonium, tñ poterit habere beneficium eccleſiaſticũ ex cuius redditu poterit viuere, quia cum ſeruiat altari debet viuere de altari. ĩ. eo. cum ſecundum. & ſic vr̃ q bona patrimonialia poſſent reſeruare. & expenſas ſibi facere de bonis beneficij. facit quod habet. xij. q. iij. c. j. Nec ob. præalle. c. clericos. q. a ſm Inn. debet intelligi de his, qui recipiunt beneficia propter auaritiam: & animo theſaurizandi, vel vt conſumant in malos vſus. vel ſm Hoſti. illud. c. intelligitur de illis, qui nõ ſeruiunt eccleſiæ. & nihilominus percipiunt beneficiũ augentes patrimonium ſuũ. de quo remittit ad no. ĩ. de teſta. q. a nos. & facit et quod no. Inn. ĩ. ne prela. vices ſuas. c. ij. Et hæc ſolutio Hoſt. põt iun

6 gi cũ præambula ſolutione Inn. ¶† Vltimo potes notare, q interdum ẽt viuẽs dr̃ hæreditatem habere: ſed impropriè illud procedit: quia impropriè hæreditas non eſt viuentis, ſed defuncti. l. j. & ij. ff. de hæred. vel act. ven. licèt ipſa hæreditas defuncti ad ipſum viuen

7 tem ſpectare poſſet, vt ibi. ¶† Vltimo potes dubitare: an ille, qui tenetur præſtare alimenta teneatur ẽt præſtare veſtes neceſſarias. & lectum, de quo tangit hic do. Pet. & vr̃ tex. quod ſic in l. verbo victus ſunt. de ver. obl. ¶An aũt teneatur præſtare medicinas. tãgit Bar. in l. item. de alim. & cib. leg. vbi concludit, q ſi quis ſimpliciter tenet̃ ad alimenta, tenetur etiã ad expenſas medicinarum, & medicorũ. Si aũt teneatur ad alimenta ex eo: q. a ille cui tenet̃ præſtare debet ſibi præſtare operas ſuas: vt contingit in ſeruis datis in dotẽ per mulierem: & tunc ſi expẽſa eſt parua, debet illã facere, aliàs non tenetur illam ſuis ſumptib. facere. l. & oẽs. ff. de impen. Si aũt non teneatur ad præſtãdũ alimenta, ſed cibaria. patet qđ non tenet̃ præſtare veſtes, quæ veniunt appellatione alimentorũ: vt contingit in officialibus, quos conducunt ptãtes terrarũ: vel in familiarib. quos quis ꝯducit pro ſeruitio, quia quis tenet̃ tunc preſtare cibaria, & non alimenta, & non veſtes. vt dixi in d. l. verbo victus. & tunc q nõ tenet̃ pſtare medicinas nec expenſas medicorũ in ꝯſequentiã: q. a nõ fiunt medicinæ ad cibandũ: ſed poti° ad euacuandũ. l. non oẽ. ff. de penu leg. vr̃ tñ, q expẽſas pullorum, & ſimiliũ, quæ tendunt ad cibandũ teneatur facere, per ea quæ hñr in d. l. legatis. quod tñ eſt intelligendũ, qñ impenſa non eſſet nimis magna aliàs videret̃ ſecus per ea quę hñr in ſimili ĩ. l. oratio.

8 Et ex prędictis patere põt: † an epiſcopus ordinãs aliquẽ ſine titulo teneat̃ ad expenſas medicinarum, & medicorũ, & pupillorũ. nam vr̃ qđ ſic: cũ ſimpliciter teneat̃ ad alimenta neceſſaria pſtanda: & non ſimpliciter ad cibaria. & no. q titulus accipitur pro beneficio, qm̃ multis modis accipitur in iure hoc nomẽ titulus: vt not. per gl. in c. dudum. el. ij. ſ. de elect. & in auth. de eccle. titu. colla. ix.

SVMMARIVM.

1 *Pluralitas beneficiorum quare prohibeatur*
2 *Conſuetudo pluralitatem beneficiorum arguens eſt irrationabilis, nec valet.*
3 *Ambitio quid ſit.*
4 *Plura beneficia habere, an poſſit quis aliquo caſu.*
5 *Diſpenſatio eſt ſtricti iuris.*
6 *Domicilium, an ſortiatur quis in loco ratione beneficij.*

QVia intantum. Epi nõ debẽt permittere aliquẽ habere plures eccleſias. h. d. ¶Et primo notat̃ ambitionẽ clericorũ. Secundo illã corrigi mandat, & pauperũ inopiã eleuari. ſeđa ibi: per fra-

1 tres. ¶† No. ex tex. multas cauſas ex qb. ꝓhibet̃ pluralitas beneficiorũ. Prima eſt vitiũ ambitionis. Secũda eſt impotentia deſeruiendi. Tertia eſt malus effectus inde ſurgens: q. a ex ea ꝓducit̃ materia, & occaſio vagationis, & diſſolutionis. Quarta periculũ animarum. & propter hoc vltimum, & ꝓcedens potiſſi-

2 mè vr̃ argui † poſſe conſuetudinẽ beneficiorũ pluralitatem permittentem non valere, vt irrationabilẽ, & inducentẽ periculũ animarum. & hoc clãrum qñdo eſſet circa pluralitatẽ beneficiorũ curatorũ: vt et dictũ fuit. ſ. tit. j. & iij. & c. fi. Et idẽ videret̃, qñ eſſet circa multitudinẽ ſimpliciũ per iſtũ tex. ij. & per id etiã qđ notauit Inn. ĩ. eo. cum iamdudum. & qđ dictum fuit in c. fin. ſ. tit. j. Sed vbi eſſet circa duo beneficia ſimplicia, videret̃ poſſe tolerari ſaltem quando nõ requirunt reſidentiã per ea quæ notant̃ in c. grande, de reſcr. in vj. & quod notauit etiam Inn. in c. fi. ſ. titu. j.

3 ¶† Item no. ex prædictis ambitionem reprobari, eſt autem ambitio ſm Io. An. aſpiratio ad dignitates procedens ad actũ: vt hic & patet. ĩ. eo. cum iamdudum. & qđ dixi procedens ad actũ. ſatis vr̃ ꝓcedere in terminis huius. c. & d. c. cum iamdudum. tñ etiã ſi non procedat ad actum propter rõnem impotẽtiæ poteſt nihilominus eſſe in aliquo ambitio. & ſic vitium ambitionis propter corruptã intentionem. facit qđ notatur in c. eo qui mit. in poſſeſ. Et dicit Io. And. q tales aſpirationes de quibus eſt dictum, ſi iungant̃ cum conuentionalibus, & pactionibus, inducunt ſimoniã in ſpiritualib. in temporalibus inducunt panẽ: vt ĩ. de ſimo. c. j. & ff. ad leg. Iul. de ambitu. l. j. & ꝑ totum. ¶Quomodo aũt ſurgat vagatio, & diſſolutio ꝑ pluralitatem. dic qđ ex nimia abundantia. Nam ſm Philoſophum. & etiam ſm Pſalmiſtam ex adipe, ſeu pinguedine procedit iniquitas. pſal. lxxij. ¶In gl. j. ibi: de electione dudum. ſup. el. ij. ad fi. vbi bona gl.

4 ¶† An aliquo caſu poſſit quis hr̃e plura beneficia. de quo ẽt dictum fuit in c. fi. ſ. tit. j. ¶In ea. glo. ibi in om

5 nib. acceſſorijs. No. bene diligenter gl. q licèt † diſpẽſatio de ſe ſit ſtricti iuris: vt habetur in c. qđ dilectio. ĩ. de conſangui. & affin. & c. j. & ij. de fi. presby. in vj. tñ ſe extendit ad cõſecutiuam illius, ſuper quo eſt diſpenſatum. facit qđ notat̃. in c. ſi quis in clero. vij. q. j. & in c. nõ põt. ĩ. eo. in vj. ¶In eadẽ gl. ibi vtrobiq;

6 intelligitur &c. de hoc an rõne beneficij quis † ſortiatur

tiatur domiciliũ tãgitur in c.dilectus.hic alle. & per
Inno.ĩ.de priui.c.ex ore.Et per Arch. & Io.And. de
reſcr.ſtatutũ.§.cũ vero.lib.vj.Et cõiter tenetur,ꝙ de
mum ratione beneficij quis ſortitur domiciliũ,ſi re-
quirat reſidentiã,aliàs non ſortitur domiciliũ ratio-
ne bñficij,licèt ſortiatᷓ ſorum,vt ratione iſtius benefi
cij in loco beneficij poſſit cõueniri.& ſic dẽt intelligi
hæc gl.¶ Si aũt quis haberet maiorem partem fortu
narum ſuarũ in loco beneficij,licèt nõ requireret re-
ſidentiã diceretur ibi ſortiri domiciliũ non rõne be-
neficij:ſed ratione patrimonij.ſ̃. de foro cõpe.c. po-
ſtulaſti.¶ In gl.ſi.ibi : per diſpenſationẽ.an aũt ſuffi-
ciat diſpenſatio epi . an vero requiratur diſpenſatio
papæ.dicetur.ĩ.c.ſ̃.de multa. & dictũ fuit.ſ̃.tit.j.c.ſi.
Et inquantum gl.dicit diſpenſationẽ iuuari intelligẽ
dũ vr̃:vt hic tangit do.Pe.quando fit ex cauſa ratio-
nabili : aliàs vr̃ ꝙ non debet dici diſpenſatio,ſed po-
tius diſſipatio.& ꝑ ꝯñs non habet iuuari ſaltẽ quo ad
Deum:& forum conſcientiæ:per ea quæ no.ĩ.eod.c.
de multa.& c.non eſt.ĩ.de voto.vbi bona gl.& facit
quod no.Inn.c.cum inter.ſ̃.de renun.

SVMMARIVM.

1 *Impetratio ſecundi beneficij non valet niſi fiat mentio de primo.*
2 *Scandalum vitari debet.*

CVm teneamur. Ad mãdatum
Papæ quis pro
uidere non tenetur hñti beneficiũ,quod
tacuit,uel ſi ei non põt ſine ſcandalo ꝓ-
uideri.h.d.& non recipit commodam di
1 uiſionem.¶† Nota ex text.j.ꝙ non valet impetratio
beneficij non facta mentione de primo beneficio cõ
petenti,qđ habet impetrans.¶ Quid aũt ſi non eſſet
ſufficiens beneficiũ:an tunc taciturnitas talis benefi
cij vitiaret literas.¶ Olim erat dubiũ,vt patet ex his,
quæ notanᷓ hic in gl.ij. Sed hodie idem eſt dicẽdum
prout hr̃ in c.ſi motu proprio.de præb. in vj. Et facit
etiam ad materiam quod hr̃.ſ̃.de reſcr.ſi proponẽte.
2 ¶†Itẽ no.ꝙ vbi ſubeſt ſcandalũ in prouidẽdo alicui,
redditᷓ is inhabilis ad promotionẽ rõne ſcãdali: licèt
aliàs eſſet habilis.facit qđ hr̃ in tex. & gl.ſ̃. de cleri.
coniug.cũ olim.& qđ notauit Inn.de cõſue.ſuper ru
brica.¶ Item no.ꝙ propter ſcandalum vitandũ rece-
ditur a iure cõi.& ſimiliter reſcriptum apoſtolicũ ra
tione ſcandali non mandatur executioni . & per hoc
c.põt exemplificari,qđ hr̃.ſ̃.de reſcr.c.ſi quando. qđ
c.loqtur in genere:ſed iſtud in ſpecie. facit qđ hr̃.ĩ.c.
cum non ignoras.¶ In gl.ij.ibi:ſed tutius eſt &c.imo
omnino eſt etiam neceſſarium , vt eſt hodie expreſ-
ſum in c.ſi motu proprio.ĩ.de præben.vj.

SVMMARIVM.

1 *In notorijs non eſt ex arrupto procedendum ad priuationem beneficij non procedente citatione.*
2 *Agenti poſſeſſorio recuperanda,an obſtet exceptio notoria , quæ non inducat actualem priuationem,licèt inducat facultatem priuandi.*
3 *Plura beneficia, vel eccleſias habens,an poſſit vtraque priuari .*
4 *Ex contumacia ſola poteſt ad ſententiam excommunicationis procedi etiam non procedente comminatione.*
5 *Et an ex ſola contumacia,ſine alia citatione poſſit quis mulctari.*
6 *Appellari non poteſt ad inferiorem a Papa omiſſo medio.*

a Habens[a]. Cõcordat ſummario hmõi Do. Abb hic nihil addito nihilque ſublato.

a REferente. Habens [a] plures eccleſias
alterã eligere, & aliam di-
mittere cõpellitur.h.d. Et ſunt duæ partes
principales.Nam in prima ponitᷓ impetrantis cõque
ſtio.in ſcđa ipſius abſolutio:& cauſę commiſſio.ſcđa
ibi:nos autem.¶ Not.primo quod ad Archidiaconũ
poteſt ſpectare collatio beneficij: quod videtur poſ-
ſe procedere ex conſuetudine , vel priuilegio legiti-
mẽ præſcripta. Nam ad alios ſpectat de iure commu
ni collatio beneficiorum.vt patet ex his,quę habenᷓ
in c.j.& c.cũ eccleſia vulterana.vbi ſpãle de materia
ſ̃.de ele. ¶ Itẽ no.quod vbi ad Archidiaconũ ſpectat
collatio beneficiorum videtur,quod habeat poteſta-
tem ex officio inquirendi ſuper titulo beneficij ſ̃m
practicam,quæ habetur in c.ordinarij.de offi.ordin.
lib.vj.vbi patet quod ordinarius habeat poteſtatẽ fa-
ciendi inquiſitionem generalẽ cõtra clericos,vt oſtẽ-
dant titulum.& nedum hoc poſſunt facere epiſcopi,
ſed etiam alij prẹlati,etiam habentes ordinariam po
teſtatẽ,& habentes poteſtatem cõferẽdi, vt ſatis hic
innuitᷓ.Et notat gl.in c.ordinarij.de offi.ord. in vj. &
facit quod hr̃ in c.cum ab eccleſiarum prẹlatis.ſ̃.de
offi.ordi.Et licèt poſſit conſequenter priuare nõ ha-
bentẽ canonicũ titulum ordine iuris ſeruato,non tñ
poteſt de facto ſine aliquo ordine iuris aliquem ſpo
liare beneficio:vt hic patet & ſ̃.de reſtit.ſpo.cõque-
rente.& propter prẹdicta merito vr̃ irritatum factum
Archi.vnde dicebat hic Inn. quod in duobus pecca-
uerat.Primo non dãdo electionẽ ipſi presbytero.Se-
cundo ſpoliãdo eum de facto ſine ordine iuris. Si au
tem iuris ordine ſeruato proceſſiſſet:& priuaſſet eũ,
licèt male feciſſet non dando electionem,tñ tranſmi
ſiſſet ſententiam in rem iudicatam non obſtante ap-
pellatione facta ad iudicem incompetentẽ nõ impe-
ditᷓ curſu tpis appellatio interponendi ad iudicẽ cõ-
petentẽ nec tp̃s proſequendi corã illo. facit quod hr̃.
in l.ſi paternę de ſtatu defunctorum . & in l.accuſa-
turus.ff.de adul.Et nota bene,quia Inn. per prẹdicta
vr̃ velle ſimpl̃r , ꝙ appellatio facta omiſſo medio ad
inferiorẽ a Papa nõ valebit de quo inferius dicetᷓ. &
1 tangitᷓ ẽt hic in gl.ij.¶ Itẽ no. ꝙ † ẽt in notorijs nõ vr̃
eſſe ex arrupto ꝓcedẽdũ ad priuationẽ ſaltẽ nõ ꝓce-
dente citatione.facit ꝙ notatᷓ in gl.ſ̃.de iureiu.ad no
2 ſtrã el.iij.¶†Itẽ no.qđ cõtra agentẽ poſſeſſorio recu-
perandę nõ vr̃ obſtare exceptio notoria,q̃ nõ inducit
actualẽ priuationẽ. licèt inducat facultatẽ priuandi.
ſed in ꝯ̃riũ vr̃ facere qđ hr̃.ĩ.de accuſ.ſi conſtiterit.&
ſic ad petitionẽ do.An.hic remittit ad notata ꝑ ſe in
c.literis.de reſt.ſpo.¶ Tu potes dicere, qđ hic exce-
ptio notoria nõ inducebat facultatẽ priuandi prẹciſe
ſuꝑ eo,ad qđ agebatᷓ poſſeſſorio recuperãdę,q̃a ele-
ctio erat presbyteri, an vellet retinere illud ad quod
agebat,an vero illud,& iõ nimirũ ſi talis exceptio nõ
ob.agẽti poſſeſſorio recuperãdę.Sed vbi exceptio no
toria induceret facultatẽ ꝓciſe ſuꝑ eo,qđ agitᷓ,tũc an
hẽat obſtare recurrendũ eſt ad notata in d.c. in lite-
ris.& qđ ibi dixi.& in c.ad petitionẽ ꝑall.Itẽ no. ſ̃m
vnũ intelĺm,qđ omiſſo medio põt appellari ad infe-
riorẽ a Papa.& tenere vr̃ applõ.Nã hic fuit appellatũ
ab Arch.ad Archiepm omiſſo epo medio . Hoc ẽt pt
ꝓcedere altero de duob.modis . Primo , q̃a forte ſic
habebat conſuetudo,q̃ dare põt iuriſdictionẽ etiam
aliàs nõ hñti.ſ̃.de foro cõpe.cũ cõtingat. vel q̃a non
fuit acceptũ cõtra talẽ appellationẽ de quo tangitur
3 cũ gl.ij.¶† Itẽ nota quod ſ̃m iſta tpa habẽs plura be
neficia,vel eccleſias nõ poteſt vtraq; priuari.& ſic ẽt
ſi habens vnum acceptauit illud non priuabitur ipſo
iure,ſed erit in electione eius , an velit retinere primũ.
an vero ſecũdũ,de quo ẽt tangitᷓ cũ gl.pen.¶ Itẽ
nota quod aliàs beneficiatus non vr̃ eſſe idoneus ad
aliud eccleſiaſticũ beneficium conſequendum. facit
quod habetur in c.is cui.ĩ.eo.lib.vj. de offi.ordi.c.or
4 dinare.eo.li.¶ † Item not.quod ex ſola contumacia
etiam non prẹcedente alia cõminatione vr̃ poſſe ꝓ-
cedi ad ſententiam excõicationis . quod videtur in-
telligendum quando præcederet trina monitio , vel
vna perẽptoria.ĩ.de ſen.exc.c.ſacro. aĺs licèt de rigo
re teneret excõicatio.xj.q.iij.aliàs.xvj.q.iij.c.j.tñ ma
le faceret

le faceret iudex ſit excõicando.& veniret puniẽdus.
5 d.c.ſacro.¶†An aũt ex ſola contumacia,ſine alia ci-
tatione poſſit q̃s mulctari.notauit Bar.in l.iij.§. ſi ad
dic̃.ff.de re militari.& in l.ij.ff. ſi q̃s in ius voca. non
ierit.& ẽt dixi in c.j.ſ.de iudi.¶Itẽ no. quòd excõi-
catus petens ſe abſolui debet abſolui ab ipſa excõica
tione,quod eſt intelligendũ ſm no.in c.per tuas.ſ.de
ſent.excõi.& eo.ti.c.ſolet.li.vj.& ſ.de ver.ſig. ex par
te.& ſ.de iud.in c.j.¶In gl.j.ibi ſpectare ad ep̃m. in-
tellige qñ eſt beneficiũ non patronatũ.& eſt eccleſia
non collegiata,nã de iure cõi ad ep̃m ſpectat talẽ ec
cleſiam cõferre. ſi autem eſſet eccleſia patronata,ad
patronũ ſpectaret pręſentatio,& ad ep̃m de iure cõi
ſpectaret conſtitutio.ſ.de iure patro.c.j.& per totũ.
Si aũt ageretur de collatione beneficij exiſtentis in
eccleſia,tunc ad quẽ ſpectet recurrẽdũ eſt ad ea,quę
hñr.ſ.de iure patro.c.poſtulaſti.ſi aũt etiã eſſet colle
giata ad illos de collegio ſpectaret eligere prælatũ.
ſ.de elec.c.j.& ad ep̃m confirmare.ſ.de elec.cum in
cunctis.circa fi.& in c.nullus. allegato in gl. & facit
quod hr̃ de elec.quã ſit.lib.vj. ſi aũt aliquod benefi-
ciũ in eccleſia collegiata ſit cõferendũ vltra principa
lẽ prælaturã ad quem ſpectet collatio recurrendũ eſt
ad ea,q̃ hñr.ſ.de elec.c.cũ eccleſia vulterana.vbi ple
6 ne cõſueuit dici de materia.¶†In gl.ij.ibi de conſue
dine appellat̃.Et ſic vult gl.quod de iure cõi ad infe
riorẽ a Papa nõ põt appellari omiſſo medio, licèt ad
ipſum Papã omiſſis oĩb. mediis poſſit appellari. ij.q.
vj.c.ad romanũ.q intellige ſaluo caſu qui hr̃ in c. ſu
per q̃õne.§.ſi vero duo.ſ.de offi.dele.& intellige ẽt q
dictũ eſt nõ poſſe appellari de iure cõi ad inferiorem
a Papa omiſſo medio,qñ ille ad quẽ appellat̃ nõ re-
p̃ſentat vices Papæ,alias ſecus,vt patet in c.j.ſ.de offi.
leg.vbi ad legatũ ſedis apoſtolicæ intra ſuã legationẽ
appellari põt omiſſo medio.vbi aũt eſſet alius ordi-
narius nõ poſſet appellari ad ipſum omiſſo medio de
iure cõi.Sed ſi cõſuetudo lgitimè p̃ſcripta aliud hẽat,
bñ poterit appellari.& ſic põt intelligi hic ſm vnum
intellectũ ꝓut diximus tenuiſſe appellationẽ. põt ẽt
ſcd̃o dici,q ad ĩferiorẽ a Papa nõ p̃t appellari omiſ-
ſo medio,ſi hoc excipiat̃.Si vero non obijcit̃,tenebit
appellatio.& valebit ꝓceſſus.& ſic ẽt põt ĩtelligi hic
ſm aliũ intellm.& hoc tenuit gl.in d.c.dilecti filij.&
tangit ẽt Arch.de offi.dele.c.ſi a ſubdelegato.libr.vj.
Ibi tñ dicit Inn.tenere hic ꝯtrarium.Sed Io. And. ibi
dicit qđ nõ videt q Inn.hic dicit ꝯ̃rium.& ſic ẽt tran
ſit hic d.An.dicens,q cõis eſt opinio, qđ valeat ap-
pellatio,& ꝓceſſus,ſi nõ obijcit exceptio.¶Sed cer-
te ſi ponderent̃ verba Inn. hic ſatis vr̃ innuere cõtra-
riũ,inquantum hic ſimpliciter dicit, q appellatio fa-
cta ad Archiepiſcopum non valuit.& etiam in verbo
reſtitutus. dicit quod de facto fuit facta reſtitutio non
de iure: q̃a appł̃o nõ valuit.& ſic ſatis vr̃ voluiſſe,qđ
non valuerit appł̃o nec ẽt ꝓceſſus. & idem ẽt vr̃ ſen-
tire in verbo aduocatus.cõiter tñ tenet̃, quod valeat
appł̃o,& proceſſus ſi nõ excipiat̃. & iſta vr̃ ęquior opi-
nio.& in dubio non vr̃ eſſe recedendũ ab ipſa gl. in
d.c.dilecti.¶Alius tñ intellectus principalis fuit. an
hoc.c.qđ appellatio nõ tenuerit, vt ſuperius tetigit
gl.& ẽt tetigit hic Inn.Sed iſte intellectus cõiter non
tenet̃.Sed potius, qđ immo tenuerit hic appellatio
altera ex duab.cauſis,videlicet,vel ex vi ꝯſuetudinis,
vel q̃a exceptio nõ fuit oppoſita.¶ In glo.pen.ibi.q
nõ credo.Et ꝓ hoc faciat,q̃a fugiẽdi ſunt intellectus
qui trahũt decretales ad gratiã.& volũt qđ nõ ponat̃
ius cõe,vt notauit Io.An.ſ.de teſti.c.ex parte.in ea-
dẽ gl.ſpecialiter loquit̃ in ep̃o. hæc gl.vt refert d.Fl.
nõ eſt alibi ſm d.Pe. de Peruſio inquantũ vult qđ pę
na de qua in c.j.ſ.de cler.non reſi.& in ſimilib. locũ
hẽat in epiſcopatib. & tunc priuet̃ habitor ambito.
vt in c.ſi quis ep̃s.allegato in gl.non aũt in alijs bene
ficijs.¶In eadẽ gl.ibi hodie vero &c.¶ Not.bene q̃a
gl.loquit̃ qñ prima,& ſecunda eccleſia eſt curata. &
ſic vr̃ a contrario velle,quòd in alijs beneficijs ſim-
plicib.licèt requirant reſidentiã nõ hẽat locum c.de
multa.& ſic vr̃ quòd tunc debeat hr̃e electionẽ etiã
hodie per hoc.c.qđ in hoc non reperitur correctum.
facit quod dixi in c.fi.ſ.tit.j.d.Flo.ẽt vr̃ velle, quòd
hodie poſſit procedere iſtud.c.etiam ſi illud in cura-
tis exemplificemus per ea quæ hñr in c.gratia. de re-
ſcrip.in vj.vt quia habẽti beneficiũ curatum ipſo ab-
ſente,& ignorãte,ep̃s cõfert aliud curatum. facit qđ
hr̃ de præben.ſi tibi abſenti in vj.Nam tunc ẽt hodie
habebit electio,quod ex illis velit retinere.¶ Et ad-
uerte.q̃a hic dicit do.Flo.conſideranda eſſe.iiij.tp̃a.
ſm Io.de Lign.primũ ante conciliũ Lateran. de quo
in c.iij.tit.j.& tunc dabit̃ optio,ſeu electio,vt hic pa
tet.¶Scd̃m tp̃s eſt tp̃s illius concilij Lateran. & tũc
priuari dẽat ſcd̃o, vt ibi patet.¶ Tertio tp̃s eſt.c.de
multa.j.eo. vbi ipſo iure vacat primũ per acceptatio
nẽ ſecundi.quod tñ loquitur in curatis, & dignitati-
bus,& perſonatib.vt ibi patet. & ſic in alijs nõ videt̃
corrigere,ut ſ.tetigi.¶Quartũ tempus fuit extraua-
gantis.Ioã.xxij.quæ incipit execrabilis. & illa ẽt ag-
grauat pęnam.c.de multa.vt ibi dicetur.Et no.etiam
licèt ipſe non dicat quod.c.ſ.ti.j.videtur etiam loqui
in curatis,& dignitatibus.Et ex prædictis patet ſolu-
tio ad decretalem,de multa.& ſol.gl. cõiter tenetur.
¶Alij tñ dicebant,quòd hæc decretalis debebat in-
telligi in eccleſijs collatis ante conciliũ.de quo in c.
iij.ſ.tit.j.vel ante concilium.c.de multa. vel quando
erant inopes a principio. & poſtea factæ fuerunt ſuf
ficientes:vel qñ non ꝯtendebat detinere niſi vnum.
Sed vt dixi cõiter ſo.gl.tenet̃.& ſatis placet quod di
xi.ſ.conſiderari debere quatuor tp̃a,de quibus.ſ.di-
xi.licèt do.An.hic ẽt ponit ſolutionẽ quorundã dicẽ
tium,quod hic loquit̃ in eccleſijs collegiatis. ſed vr̃
eſſe diuinatio,& fortè debuit dicere de collatis ante
concilium,vt hic tetigit Io.An.do.Pet.de Ancha.hic
dicebat,qđ interdum in beneficiato poteſt notari am
bitio.vt quia habet duo,& acceptat tertiũ.& tunc de
bet perdere ſcd̃m, & irritatur collatio ſecundi ſcd̃m
eum,& ſic intelligit.c.iij.ſ.titu.j.ſcd̃m eum ſi non po
teſt notari ambitio,vt quia ſolum habebat vnũ, & ac
ceptat ſecundum ſi ſine facto ſuo fuit ſibi collatum.
extra de reſcr.c.gratia.lib.vj. tunc habebit electionẽ
quod velit retinere.Si aũt facto ſuo acquirit ſcd̃m di
cit recurrẽdũ.ad.c.de multa.¶Sed iſta opi.nõ placet
primo quia in d.c.iij.non dr̃,q collatio vltimo facta
ſit irrita.ſed quòd debet amittere. nam ponit̃ ibi ver
bum amittat, qđ eſt futuri tp̃is.& ſic nõ ĩducit priua
tionẽ ipſo iure.Sed mediante facto iudicis, vt notat̃
in l.ſi quis intantum.C.vnde vi. & ſ.de foro comp.ſi
diligenti.¶Itẽ non diſtinguit tp̃a de quib.dixi.ſ.quę
de iure vident̃ diſtinguenda,& ꝯſideranda.¶Itẽ etiã
non diſtinguit inter beneficia curata, & ſimplicia:
ideo reiecta ipſius opinione. tene quod ſupra dixi.
Ioan.de Imola.

SVMMARIVM.

1 *Aequalitas ſeruari debet. & nu.3.*
2 *Ius canonicale,ſiue pręhendale eſt indiuiduum.*
4 *Pręhenda vna non poteſt in duas diuidi, & non poſſunt plures ca-
nonici ad illam eligi.*
5 *Ex pręhenda vna,an ex cauſa poſſint fieri duę.*

Maiori-

MAioribus. Prohibet̃ diuiſio p̃bẽdarum, & permu
tatio dignitatũ.h.d.¶ Et primo p̃mit-
tit prohibitionis cauſam.¶ Scd̃o ꝓhi
1 bet.ſecunda ibi:idcirco.¶†No.primo
æqualitatẽ ſeruãdã eſſe in beneficijs.
¶Itẽ no.ꝙ eadẽ res nõ dẽt diuerſo iure cenſeri. facit
2 qđ hr̃ in l.cũ qui.ff.de vſuc.¶† Itẽ no.ꝙ ius idem vr̃
ſtatuẽdũ in reb.paruis,ſicut in magnis. facit qđ hr̃.ſ.
de iudi.c.nouit.¶ Itẽ nota,ꝙ ius p̃bendale, & cano-
nicale cẽſer̃ eſſe indiuiduũ.¶ Vltimo not.ꝙ dictũ eſt
3 in ſummario.¶†Ibi gl.j.ibi de iudi.nouit.qũo æqua-
litas debet ſeruari quo ad cõſtitutionẽ iuris, & quo
ẽt ad reddẽdũ ius,& ẽt quo ad appellationes: & quo
ẽt ad maleficia,vt pręmianr̃ etiam parua,ſicut & ma
gna.tangit hic Io.And.¶ Intellige tñ hoc vltimũ, ꝙ
debet maleficium puniri ẽt ſi fiat in parua re, vt in
vno pane.ẽt in vno ouo cõmittitur furtum. vt in c.vl
ti.xiiij.q.vlti.tñ grauius delictum reputatur, qñ furtũ
fit in re magni valoris.nã tunc maior pęna venit im-
ponenda.facit,ꝙ hr̃ etiam,& notatur in auth.ſed no-
uo iure.C.de ſeruis fugitiuis.& in §.ſi qs quinq; ſoli
dos.de pace tenenda.in vſib.feudo. & facit ẽt qđ hr̃
xxiij.alias.xxiiij.q.j.non afferamus.Et de materia gl.
tangitur ẽt in proę.huius lib.Do.Flo.hic concludit,ꝙ
regulariter idẽ ius dẽt eſſe in paruis, qđ in magnis.
fallit in caſib.expreſſis in iure. & ſic p̃t intelligi,quod
hr̃.ſ.de reſcrip.ſedes.dom.Pet.hic dicebat,qđ fallit
ibi in reſcriptis.poſſes dicere,ꝙ fallit vbi eſt expreſ-
ſum illud in iure, vel vbi ratio ſuadeat diuerſum ius
ſtatui:& ſic ẽt poteſt intelligi dictum.c.ſedes. & po-
tes addere qđ no.Bar.in l.ſi proprietarius.ff.de dam
no infecto.vbi concludit,ꝙ in his,quæ ſunt cõtra ius
cõe,puta in reſtitutione in integrum non curatur de
minimis.l.ſcio.ff.de reſt.in ĩtegrũ.¶Secus in alijs ẽt
pęnalibus.vt patet in furto in quo datur actio furti ẽt
pro vno ouo.vt ſuperius dictũ eſt. facit etiam quod
hr̃ in c.gallinarũ.inſti.de rerum diui.de quo plenius
4 per Bar.in d.l.ſi proprietarius.¶†In gl.ii.in fin.& ſic
vult gl.in effectu quod vna præbenda ſeruata vnita-
te hoc eſt,quod dicit,& remanet vna,non p̃ot ĩ duas
diuidi:& propter hoc non p̃nt duo, vel plures cano-
5 nici tunc eligi ad illam.Sed † de vna ex cauſa bñ p̃nt
fieri duæ.vt d.c.vacante. Idem in effectu voluit Inn.
Sed tamen aduerte,qa vt tangit hic do.An.& etiam
do.Pe.ſol.gl.nõ vr̃ ſatisfacere ad id quod habetur in
c.cum M.ſ.de conſti.vbi vr̃ innui; quòd ſeruata vni-
tate p̃bendę diuidantur fructus inter plures,vnde ẽt
mandat ibi coequari præbendas.vnde dicebat Inno.
ꝙ quo ad ius canonicale indiuiduũ eſt beneficiũ:cui
tñ in ꝯñtiam annexa eſt præbenda ſine qua ius illud
diu durare non poſſet.iij.q.iiij. ſi quis obiecerit. vbi
patet,ꝙ ſpiritualia ſine t̃palibus.& econtrario tẽpo-
ralia ſine ſpiritualibus diu eſſe nõ poſſunt. de ipſa tñ
prębenda quatenus cõſiſtit in tẽporalitate ſi eſt valde
magna poterit aliqd dari alteri ẽt ipſa remanẽte vni
ca.¶ Nã ſ̃m eum præbenda vnica in ſuo ſtatu perma
net,licèt in poſſeſſionib.minuatur:& eſt ſ̃m eum pre
benda nomen iuris,qđ non conſtituitur tantum ex
poſſeſſionib.ſed etiam ex iure canonico, ſeu ſpiritua
li cui annectit̃,quæ tñ ſine redditu nõ p̃ot conſtitui,
qa nõ eſſet tũc quid præbendario cõferret: & tunc ꝓ
ꝯñs non poſſet dici p̃benda ex quo, quia nihil p̃be-
ret̃.facit qđ hr̃ in d.c.ſi qs obiecerit.j.q.iij.& qđ præ
benda ſit ius vr̃ probari ſcd̃m do.Flo.j.c.dilecto.ver
ſi.p̃terea.Et ex prædictis ẽt patere p̃ot,quid ſit cano-
nia.Nam eſt ius quoddã ſpirituale, & indiuiduũ ex
electione,& confirmatione,vel collatione,aut rece-
ptione in fratrẽ ꝓueniens:cui tñ in cõſequentiã an-
nexa eſt p̃benda ſine qua illud ius diu durare nõ p̃t.
vt ſuperius dictũ eſt.& facit qđ no.gl.ſ.de cõſt. cum
M.Ferrarien.Et bene dixi ex electione, & cõfirma-
tione:qa qñq; quis efficit̃ canonicus per electionem
capituli,& cõfirmationẽ ep̃i.ſ.de elec. cum eccleſia
vulterana.cũ ibi notatis.iõ ẽt dixi,vel ex collatione:
quia interdũ efficit̃ quis canonicus per collationẽ ca
nonicatus factã a Papa.facit qđ hr̃.j.co.hi qui.& c.ſi
poſtq̃.vel ꝑ aliũ ad quẽ ſpectat collatio ex priuilegio
cõſuetudine,vel ſtatuto.facit qđ no.in d.c.cũ eccle-
ſia.& tũc collatio hẽt vim electionis,& confirmatio-
nis.vt notat gl.in c.j.de elec.in vj.¶ Itẽ ideo dixi,vel
ex receptione in fratrẽ.qa vbi ex mandato Papę, qs
recipit̃ in canonicũ,& fratrẽ.vbi alia collatio nõ p̃ce
dit ex tali receptione conſequit̃ ius canonicatus. vt
no.ꝑ Io.An.ſ.de reſcr.eã te.& de elec.bonæ.el ij. vbi
aũt præcederet collatio, & canonicatus receptio in
fratrẽ ſonaret in merũ factũ.ut nota.in iurib.pręalle.
ut ex prædictis ur̃,ꝙ inquantum litera hic prohibet
ſectionẽ,ſeu diuiſionẽ præbendæ,hẽt hunc ſenſum
ſeu intell̃m,ꝙ prębẽda cum ſit vnicũ ius, & quid in-
diuiſibile non dẽt ꝯferri plurib.tãq̃ diuiſibilis.¶ Qñ
vero de una præbenda fient duæ,tunc p̃ot dici,ut tã
git hic do.Flo.qđ non ſecat̃, ſeu diuidit̃ præbenda:
ſed extinguit̃ primo ius præbendę. & fiunt duo iura
prębendaria.uel ẽt interdum remanente primo iure,
aliqui redditus præbendę ſuperaddũtur. & fit noua
prębenda.¶ Do. Ant.hic dicebat,quòd debemus cõ
ſiderare ius canonicale.& iſtud eſt diuiduũ.¶ Item
poſſumus cõſiderare p̃bendam quatenus cõſiſtit in
iure ſpirituali:& ſimiliter cẽſetur eſſe indiuidua.poſ-
ſumus ẽt conſiderare prout cõſiſtit in temporalitate.
& tunc ẽt ſcd̃m eum Inn. ur̃ uelle quod tunc poſſet
dici indiuidua,ſi conſideramus illam ſtante unitate
prębendę.Secus ubi fierent plures ſcd̃m formam.c.
uacante.& c.cum cauſam.j.eo.¶ Do. uero Pe.hic di
cebat,ꝙ quidã ſunt canonici non prębendati, ut ca-
nonici ſupernumerarij.j.co.dilecto.& c. pro illorũ.
¶ Quidã aũt ſunt p̃bendati,& non canonici,ut ſunt
illi quib. ꝓp aliqua ſeruitia, q̃ eccleſię faciũt data eſt
p̃benda.Nã tales ẽt p̃nt eſſe laici, ut gl.notat in c.cũ
M.Ferrarien. & facit quod hr̃.xvj. q.j. poſſeſſiones.
¶ Quidam vero ſunt canonici p̃bendati:& ſic qui p̃tẽ
dunt ultra canoniã prębendam. Et in iſtis procedit,
quod duo non poſſunt eligi ad eandem prabẽdam
uacantem ne fiat ſectio eiuſdem prębendę. dic ta-
men, ꝙ conſtante unitate prębendæ poſſent aliqui
fructus applicari alteri prębendæ pro illa coęquãda.
ſ.de conſti.cũ M.¶ Nec dr̃ tunc fieri diuiſio pręben-
dæ ſcd̃m eũ,quia non fit diuiſio circa rem prębenda-
lẽ:ſed circa fructus. Et aliud eſt facere diuiſionẽ circa
rem,& aliud circa fructus.j.de decimis.ĩ c.q̃uis.Sed
certe iſta opi.non ur̃ ſic ſimpliciter intellecta proce-
dere, qa ſi diuidanr̃ fructus unius prębendę in duos,
ſatis uideretur fieri diuiſio ipſius prębendę. Et ideo
ur̃ ꝙ duo non p̃nt eligi ad eandẽ prębendam etiã ad
finem ut diuidanr̃ fructus inter eos.fateor tñ, ꝙ ſtã-
te unitate p̃bendę poſſent ex cauſa per ſuperiorẽ ali
qui redditus diuidi,& applicari alteri p̃bendę ꝓ illa
coęquãda.per ea q̃ hñr in d.c.cũ M. Et quod etiã no
tat ibi Inno.¶ Item aduerte, quia contra prędicta fa
cit qđ notanter dixi.qđ de vna p̃benda poſſunt fieri
duæ.j.co.uacante.& ſic ur̃,ꝙ ſi duo eligantur ad ip-
ſam p̃bendã uacantẽ, tacite uideanr̃ canonici eligen
tes diuiſiſſe illã in duas.¶ Nam ur̃ ex prędeſtinatio-
ne canonicorũ talem diuiſionẽ fieri poſſe.arg.eorum
quę habentur in l.quod in rerum.§.j.ff.de legat.j.&
ſic

ſic videtur, ꝙ nunꝙ erit diuiſio reprobanda, cuius cõtrarium vult iſte text. pro hoc ẽt facit, quia qui vult ꝯñs vr̃ etiam velle antecedens ſine quo non poteſt ad illud conſequens perueniri. l. ſanè quo. ff. de iur. om. iudi. & l. ad rem mobilem. & l. ad legatum. ff. de procur. & ff. de acq. hære. l. illud. & ſ. de offi. dele. prętetea. & ſic ex quo volũt iſtos quos eligunt eſſe canonicos pbendatos vr̃ quod intelligantur illam prębendam diuiſiſſe, & de illa feciſſe duas. cum aliter non poſſint eſſe pbẽdati. ¶ Item per hoc facit tertio, quia ſi vacante vno canonicatu duo eligunt̃, valet electio, & vñr canonici augmentaſſe numerũ canonicorum: puta numerũ conſuetũ. ſ. de conſti. cum M. & ĩ. e. dilectus. & c. dilecto. ergo eodem mõ vr̃ quòd ſi duo elegantur ad vnã præbendam vacãtẽ quod videant̃ augmentaſſe numerũ pbẽdarum. & ſic de illa feciſſe duas. ſoluit Inn. qđ pbẽda nõ cõſiſtit in iure ſimplr̃, ſeu tantũmodo ne aliàs ꝯdicatur ſuperius dictis. ſed conſiſtit ẽt in redditib. & in facto, & iõ oportet illam facto interueniente deſtrui, ſeu diuidi. & expreſſe ſi deſtrui, ſeu diuidi dẽbit. arg. eorũ quę hñr in d. c. cum M. Et quia illa, q̃ in facto conſiſtũt ad ſui deſtructionẽ ꝯtrarium factũ exigũt, per id qđ hr̃. j. de re. iu. c. j. ff. de reg. iur. in l. nihil tam naturale. & patet etiam in d. l. quod in rerum. vbi patet, quod ad hoc, vt de vno fundo fiant duo, requirit̃ ꝙ fiat actualis diuiſio. & deſignẽtur ipſi fundo. Sed ius canonicatus ꝯſiſtit ĩ iure. Et iõ ſi ad vnã canoniã vacantẽ duo eligant̃ in eccleſia. vbi eſt certus numerus canonicorũ tenet electio. quia eligentes vñr renuntiaſſe numerum canonicorum. vt in pręallegato. c. cum M. & per prędicta patet ratio ſm eum, quare valet electio duorum ad vnum canonicatum, & nõ ad vnam præbendam. qa ſm eum ratio eſt ex eo, quia præbenda conſiſtit in temporalitate, & ſic in facto, non ſimpliciter in iure. Ideo non ſufficit ſola mens, ſeu animus canonicorũ ad illam diuidendam. Sed oportet, qđ deueniant ad actualẽ determinationẽ. ĩ. eo. vacante. Et ideo ſi eligunt duos aliter nõ facta determinatione ex neceſſitate nõ cõtingit ſectio, ſeu diuiſio. Sed eligunt duos ad vnũ canonicatũ: qa ius canonicale eſt ius ſpũale: & ĩcorporale cõſiſtens in emergẽte, ſeu intellectu, & nõ in facto põt multiplicari canonicatus ex ſolo aĩo canonicorũ eligentiũ, & iõ eoipſo qđ eligunt duos ad vnũ canonicatũ intellr̃ multiplicari numerus canonicorũ. & iõ tenebit electio. facit qđ hr̃ in d. c. cum M. & ſic vr̃ qđ electio duorũ ad vnũ canonicatũ teneat. vt ibi vr̃ innui. Sed non ad vnam prębendam. per id quod hic dr̃. do. Anto. hic dicit, ꝙ ſi conſtat, ꝙ voluit duos eligere ad vnũ canonicatũ: quia illud eſt ius indiuiduum non vr̃ valere electio: ſic nec etiam qñ eliguntur ad vnã prębendã: & ſic non vr̃ procedere dictũ Inno. dicit tñ, ꝙ in caſu dubij poteſt ſeruari dictũ Inn. quòd in dubio vbi nõ conſtat de mente illorum canonicatũ multiplicare numerũ canonicorũ, cũ id ſine alio facto facere poſſint. ſecus ſi pbẽda in qua requirit̃ factũ cũ illo ꝯſiſtat in tpalitate. vt ſ. eſt dictũ. Tu potes clarius cõcludere, ꝙ ſi duo eligunt̃ ad vnũ canonicatũ nõ valet electio, cũ canonicatus ſit indiuiſibilis. vt ſupius eſt dictũ. idẽ ſi duo eligunt̃ ad vnã pbendã vacantẽ per iſtũ tex. qa illa ẽt cenſet̃ indiuidua. & difficilius diuidit̃, q̃ canonicatus ꝑꝑ miſturã tpalitatis. vt ſuperius eſt dictũ. ¶ Interdũ vero vacãte vna pbenda, & vno canonicatu duo ſimplr̃ eligunt̃ ĩ canonicos. & tũc ꝓcedit dictũ Inn. qđ vr̃ eſſe auctus numerus canonicorũ. ſed nõ numerus prębẽdarũ ꝓpter rationẽ ſuperius allegatam. Et ſic debet intelligi qđ hr̃ in d. c. cũ M. Et pdicta hñt locũ in eccleſijs vbi ſunt diſtinctę pbendę, aliàs nõ eſſet tractãdũ de multiplicatione pbendarũ. ĩ. eo. dilecto. Per prædicta ẽt patet, & põt inferri, quare in eccleſia vbi ſunt. xij. canonici non põt cõſtitui numerus. xj. præbendarũ. & ſic minor, q̃ canonicorũ: qa ſi ſic fieret cum oẽs dẽrent eſſe pbendati contingeret, qđ neceſſario fieret diuiſio vnius pbendæ. Fatet̃ tñ Inn. ꝙ põt contingere ꝙ in eccleſia ſit minor numerus canonicorũ, q̃ præbendarum: quia tunc ceſſat ratio prædicta: qa nõ erit neceſſe aliquã prębendã diuidi. nam quilibet hẽbit ſuũ: & aliæ remanebũt in diſpoſitione capituli. ¶ Aduerte tñ inquantum Inn. dicit non poſſe eſſe in eccleſia minorem numerũ prębendarum, q̃ canonicorũ: vr̃ dicere contra ea, quæ habentur. j. eo. pro illorum. ſ. de conſti. cum M. Vnde hic tangit, quod ſane ĩtelligitur dictũ Inn. do. Ant. vr̃ quod ad hoc, vt oẽs ſint prębendati de antiquis prębendis: quia tunc neceſſario induceretur ſectio, ſeu diuiſio. Sed bene eſt poſſibile, quod aliqui eſſent ſupernumerarij expectantes ſibi prouideri ex ſuperexcreſcentibus redditibus in d. c. cum M. ¶ Et pro eo, qđ dixi, ꝙ licèt per canonicos duo eligant̃ ad vnã prębendam non per hoc diuiditur illa in duos. facit vltra rationem ſuperius tactã, quia ad capitulũ non ſpectat diuidere pbendas, ſed ad Epm, cum conſenſu capituli. ĩ. eo. c. vacante. & ĩ. de excel. pręla. ſicut vnire. & ideo ex tali electione non augetur numerus pbendarum. facilius autem augetur numerus canonicorũ, ſi duo eliguntur in canonicos vacante vno canonicatu, qa eligere canonicos ſpectat ad capitulũ. & fauorabile ẽt eſt eccleſiæ hr̃e plures canonicos, qa per hoc habet plures conſiliarios. facit quod hr̃. ſ. de offi. deleg. prudentiã. Et iõ facilius creatur canonicus vltra numerum. facit qđ hr̃ per Inn. ſ. tit. j. e. fi. & quia in tex. fit mentio de maioribus, & minorib. beneficijs. Dic quod maiora appellantur epiſcopatus, & ſuperiores dignitates. minora vero alia inferiora beneficia. dicit tamen Ioan. An. dici poſſe, qđ quędam ſunt maxima beneficia, vt Epiſcopatus, & ſuperiores dignitates, quę ſine licentia Papę dimitti non poſſunt. ſ. de tranſla. plat. ꝑ totum. quędã media, vt dignitates, perſonatus, & beneficia curata. quędã vero minima, vt præbendæ. de quo ẽt per Hoſt. & Io. An. in c. fi. ĩ. de crimi. falſi.

SVMMARIVM.

1 *Canonicus ſupernumerarius, an debeat habere diſtributiones quotidianas ſi interſit diuinis.*
2 *Ius ad vacaturam dare non poteſt inferior a Papa.*
3 *Receptus in canonicum per capitulum, vel inferiorem a Papa nõ efficitur præbendatus.*
4 *Recepto in canonicum debet aſsignari ſtallus in choro, & locus in capitulo.*
5 *Receptus in canonicum vltra numerum debet conſequi etiam partem illorum quorum communis eſt vſus.*
6 *Canonicus non debet eſſe ſine præbenda.*
7 *Liberalitas non conſiſtit in conferendo, quia neceſſario habet cõferre, ſed in cui conferendo.*
8 *Tempus datæ, an inſpici debeat: an vero tempus præſentationis.*
9 *Præbendam expectans authoritate apoſtolica ſi patiatur conferri alteri præbendam ſibi debitam ex negligentia, vel quia timet lites, an ſibi præiudicet, vt aliam poſtea petere non poſſit.*
10 *Præbenda ſi ſit collata impetranti apoſtolico, & poſtea illa euincatur an poterit habere recurſum ad aliam.*

a RElatum eſt. Receptus a in canonicũ qñ facultas ſe offert debet hr̃e prębendam. h. d. Et ĩter duas cãs mandati quas ponit, principiũ, & finis interterit mandatũ. ibi: mãdam⁹. ¶ Item in text. ibi eccleſia tua. i. eccleſia tibi ſubie-

a Recept⁹. d. Abb. omnino cõcordat cũ hoc ſummario.

ĉta cuius p̄bendorũ collatio ad te pertinebat. de ca-
thedrali.n.nõ pôt intelligi, q̃a illa eſt eccleſia regula
ris monachorũ.vt no.gl.lxxiiij.diſ.c.quorundã.¶Itẽ
ibi integritate,& ſic aliq̃d ꝑcipiebat, & per hoc ſol-
ui pôt ꝯtrium.c.dilectus.ĩ.eo.vt ibi no.de quo tãgeť.

a Liberalitas eſt.ſecũdum Ariſt.lib.j.thetor. liberalitas ita diffinitur.Liberalitas eſt virtus beneficiorũ erogatrix: quã pro affectu benignitatem pro effectu beneficẽtiam dicimus.

¶Item ibi,& alijs.pôt intelligi.ſ.locis.¶Item pôt in-
telligi alijs.ſ.redditibus,vt quia fortè vltra p̄bendas
in eccleſia erat menſa cõis ex qua canonici aliq̃d ꝑ-
cipiebant.facit q̃d no.in c.vlti.de cõceſ.p̄b.& de cle.
1 non reſi.eo.li.¶†An aũt canonicus ſupnumerarius
debeat habere diſtributiones quotidianas ſi interſit
diuinis.tangiť in c.cũ M.de conſtit.& diceť.ĩ.c.dile
ctus.¶No.primo,ꝙ receptus in canonicũ autoritate
inferioris a Papa ex receptione cõſequiť ius quoddã
gratioſum agendi ꝯ recipientẽ, vt facultate ſe offerẽ
te ꝓuideatur de p̄benda.non aũt ꝓpriè dř ex tali re-
ceptione quęſitũ ius ad rem,ſeu ad ipſam p̄bendam.
2 vt nota.Inn.ĩ.eo.Inter cætera.†Nam inferior a Papa
non pôt dare ius ad vacaturã.facit quod no.glo.ĩ.de
cõceſ.p̄b.c.ij.li.vj.in gl.pe.& q̃d hř.ĩ.c.hi qui.& l.ſi
3 poſtq̃.eo.li.Et ſic patet ꝙ † ex receptione in canoni-
cũ facta per capitulũ,vel per aliũ inferiorẽ a Papa nõ
efficiť præbenda.de quo plenè per glo.in c.ſi ſoli.de
ꝯceſ.p̄bẽ.in vj.de recepto aũt authoritate legati dic,
4 vt hř in d.c.hi qui.& d.c.ſi ſoli.¶†Itẽ not.ꝙ vbi reci-
piť aliq̃s in canonicũ dẽt ſibi aſſignari chorꝰ,& capi-
tulũ,hoc eſt ſtallus in choro,& locus in caplo.Et hoc
no.ꝓ articulis faciendis ſuꝑ quaſi poſſeſſione cano-
5 nicatus.¶†Itẽ no. ꝙ receptus in canonicũ vltra nu-
merũ dẽt ꝯſeq̃ ẽt partẽ illorũ quorũ cõis eſt vſus. &
6 ſic vř,ꝙ de menſa cõi debeat habere ratã ſuã.¶†Itẽ
no.ꝙ canonicus non dẽt eſſe ſine prębenda,ſeu ſaltẽ
ſine ſpe præbendæ cõſequendę:& ideo allegať, ꝙ rõ
dẽt eſſe nomen canonici inane. ¶Itẽ not.ꝙ collatio
p̄bendę vř hře in ſe liberalitatem, & obtinere inſtar
donationis,& pro hoc q̃ñq; collatio donatio appel-
latur.vt patebit in proceſſu tituli. de quo cũ glo.fin.
¶In gl.j.in fi.& ſic vult gl.ꝙ vbi fit promiſſio de be-
neficio vacaturo p̄cedente aliquo actu ꝓꝑ quẽ ex iu
ris diſpõne etiã tenebatur ad id q̃d ꝓmittit: tunc te-
net ꝓmiſſum ꝓꝑ cõcurſum iuris interuenientẽ cum
ipſa ꝓmiſſione,qui facit licitũ,ꝙ aliàs de ſe eſſet illi-
citum.facit quod hř.ſ̃.de elect.ſignificaſti.& ꝙ hř ẽt
in c.ad audientiã.el.ij.ſ̃.de reſcr. vbi etiam ꝓꝑ cõcur
ſum iuris quis excuſatur a vitio ſimoniæ.facit ad præ
dicta,quæ hñt in l.legitima.ff.de pac. nã tũc ab ipſo
iure vř recipere fomentum, & nutrimẽtum ipſa obli
gatio. Secus vbi non p̄cedit actus propter quẽ ex iu-
ris diſpõne quis teneť ad conferendã vacaturam: q̃a
non tenet tunc ꝓmiſſio vacaturę.vt in c.nulla.alle.in
gl.¶Aduerte tñ, ꝙ vbi talis actus non procedit olim
erat differentia,an quis promittat prouidere cũ ſe fa
cultas offerret,q̃a tũc tenebat promiſſio.An vero ꝓ-
mitteret prouidere de vacatura. quia tunc non tene-
bat,hodie vero vtrobiq; eſt dicẽdũ, ꝙ neutro caſu va
let promiſſio. vt hř in c.de conceſ.p̄bẽ.in vj.& ibi de
hoc in gl.pe.vbi bona gl.¶Inn.vero dicebat ad con-
trarium glo.q̃d hęc decretalis procedit de gratia in-
quantũ mandat prouideri de vacatura ſ̃m promiſſio-
nem factam,vel ſ̃m eum poteſt dici, ꝙ nõ poteſt agi
ex viribus promiſſionis.ſed bene poteſt agi ex diſpo-
ſitione iuris ſurgẽtis ex ipſa promiſſione. Nã vt dicit
ipſe Inn.ſ̃.de cõſt. cum M. ꝙ poteſt agi ex officio iu-
dicis,vel conditione ex hac decretali.Cõiter tñ tene
tur ſolutio glo. Ex quo ad iſtas promiſſiones, q̃ fiunt
de vacaturis,vel cum ſe facultas obtulerit.recurre ad
tex.& gl.in c.ij.de conceſ.prębend.in vj.¶In gl.ij.in
fi.facit quod dixi in apoſtilla textuali. & quod dice-
tur in c.dilectus.alleg.in gl.¶In glo.fin.ibi vt ſingu
lę.facit quod hř.ĩ.vt eccleſiaſtica beneficia.c.j.& in
7 rubro,& in nigro.¶†In eadẽ gl.ibi.liberalitas eſt.ᵃ
a Ex hoc colligo vnã ſolutionem.alia colligitur in ver.
& licet.Ex qua habes quòd liberalitas eſt in cui con
ferendo:ſed non in conferendo, quia neceſſario hẽt
conferre:ſed neceſſario non habet conferre iſti, vel
illi,& ꝓꝑ hoc vt ĩ.tangit glo.liberalitas, & neceſſitas
poteſt dici interuenire in caſu iſto:ſed referuntur ad
diuerſa,quia vt dixi liberalitas eſt in cui dando.Sed
neceſſitas in conferẽdo.Et propter hoc alibi dicit gl.
vt hic tangit Io.Calde.& poſt eum do.Flo. ꝙ epiſco-
pus dare dicitur beneficium: non aũt propriè dona-
re cum ſibi non poſſit retinere,& neceſſe habeat cõ-
ferre.ita notatur in gl.in §.ex his.xiij.q.vj. Et ex hoc
nota dr̃iam eſſe inter donare,& dare.¶In eadem gl.
ibi:ſed hoc neceſſe habeat &c. videtur gl. reprobare
pręcedentem ſolutionem.¶Sed potes dicere illam
ſeruare,ꝙ etiã hic certo reſpectu eſt liberalitas in cui
dando,q̃a teneret collatio alteri facta, licèt malè fa-
ceret alteri ꝯferendo ĩ.c.dilectus.& ſic non eſt p̄ciſe
liberalitas in cui dando cũ de iure debeať p̄bẽda re-
8 ceptioni canonicorũ.¶†Extra gl.tangit Inn.hic ali-
qua.vnũ eſt an inſpici debeat tp̄s datę:an vero tẽpus
pręſentationis.de quo ẽt.ſ̃.de reſcr.in decre. capitu-
lum. Sed licèt de hoc olim eſſent opinio.vt patet ex
no.p̄alle.decre.capitulũ. tñ hodie hoc eſt exp̄ſſum,
ꝙ inſpici dẽt tp̄s datæ non tp̄s præſentationis.ĩ.e.cũ
cui.& c.mandato.lib.vj.de reſcr.tibi qui.eo.lib.¶Itẽ
ẽt tangit, quid ſi non apparet de tp̄e præſentationis
an fuerit prior in pręſentatione,vel nõ. & hoc poſſet
eſſe,q̃a ſimul præſentant,vel non pôt probari,ꝙ priꝰ
p̄ſentauerit,licèt forte reuera prius p̄ſentauerit. &
tunc ſuppoſita opinione,ꝙ inſpiciatur tp̄s p̄ſentatio-
nis:dicit ꝙ volẽs pręferri tanq̃ prius p̄ſentauerit ſuc-
cũbet ſi hoc nõ probat cũ id ſit cã ſuę intẽtionis.facit
ꝙ hř.ſ̃.de proba.ex literis.& pro hoc ẽt facit q̃d not.
Bar.in l.nõ ſolũ.§.ſed vt probarit.ff.de oper.no.nũc.
& q̃d legiť & no.in l.cũ actũ.ff.de neg.geſt. in quib.
patet,ꝙ vbicũq; q̃s fundet intẽtionẽ ſuã ex certo, &
determĩato tp̄e,q̃d dẽt ꝓbare,aliàs ſuccũbit. facit q̃d
no.gl.in cle.vlt.de reſcr.¶Tãgit hic Inn.an ſi manda-
reť per Papã aliquẽ recipi in canonicũ,& ſibi p̄bẽdã
aſſignari,an ſi collata fuerit p̄bẽda alteri anteq̃ reci-
pereť in canonicũ an teneat collatio. & concludit,ꝙ
ſic:vt ẽt ſatis ꝓbatur.ĩ.eo.dilectus.vbi aũt q̃s eẽt ac-
ceptus in canonicũ:tunc ex tali receptione efficiť p̄-
benda tũc vacans ideo nõ pôt alteri conferri,& ſi cõfer
reť non valeret ſaluo niſi notabilis negligẽtia ei poſ-
ſet imputari.ĩ.de reſcr.tibi q.lib.vj. Et facit q̃d hř in
c.hi qui.& c.ſi poſtquã.ĩ.eo.lib.vj.& de mandatis.&
ꝑ gl.magiſtra.in c.ſi ſoli. de conceſ.prębend.libr.vj.
9 ¶†Tangit ẽt ſi expectans prębendã authoritate apo
ſtolica patiať cõferri alteri p̄bendã ſibi debitam for-
te ex negligentia,vel q̃a execrať lites,an fiat ſibi præ
iudiciũ,vt aliã poſtea petere non poſſit.& vř velle, ꝙ
non.Et ſi dicatur ſ̃m hoc habebit ius in duabus prę-
bendis,quod vř eſſe cõtra mentem Papę, dicit,ꝙ eo
ipſo,q̃d habebit ſecũdã definit ius habere in prima.
¶Sed tñ de hoc dic,vt hř in c.ſi clericꝰ.ĩ.e.lib.vj.vbi
dř,ꝙ ſi Papa mandat alicui cõferri primam vacaturã
& poſtea cũ recipi in canonicũ,q̃d ſi negligẽs eſt, &
patitur illã alteri cõferri extinguitur gratia eiꝰ ex to-
to.¶Si aũt econtra mandatũ fuiſſet cũ primo recipi
in canonicũ,& demũ ſibi ꝓuideri de ꝓxima vacatu
ra,tũc ſi receptus fuerit in canonicũ,& patiať poſtea
p̄bendã ſibi debitã alteri conferri fit ſibi pręiudicium
in illa. ex quo tñ eſt canonicus non debet eſſe ſine
præben-

præbenda.tñ ſi præferent oẽs apłici expectãtes etiã
poſteriores in data,ſed illis nõ exiſtentibus debebit
ſibi cõferri p̃bẽda,q̃ vacabit. vt plenè hr̃ in d.c.ſi cle
ricus.¶Itẽ tractat Inn.hic & ſ.de reſcr.mandatũ. an
ꝯ expectantem a ſede apłica, vel per literas apoſtoli
cas,& petentẽ,vt recipiatur in canonicũ , & cõferat
ſibi p̃benda,poſſet receptus authoritate capituli ali-
quas exceptiones obijcere:cõcludit , ꝙ ſi talis expe-
ctans nondũ eſt receptus in canonicũ poterit recept⁹
auctoritate capituli obijcere ꝯ ipſum de vitio ſurre-
ptionis literarũ,allegando, q̃ ſi Papa ſciuiſſet aliquẽ
ibi eſſe expectantẽ authoritate capituli ſibi nõ dediſ-
ſet literas ad p̃iudiciũ eius.nã tali recepto authorita
te capituli videbit̃ eſſe ius quęſitũ,vt p̃benda cõferat̃
vt hic vr̃ dici:& ſic vr̃ quod de tali iure debuerit fieri
mentio quia non eſt veriſimile, qđ Papa velit dare li
teras præiudiciales alteri.a g.ſ.de offi.deleg.c.ſuper
eo.& ſic vr̃,ꝙ ſi non eſt facta mentio . litera ſit ſurre-
ptitia,& de hac ſurreptione poſſit tanq̃ ſua inte: ſit op.
ponere.ĩ.de cõceſ.p̃ben.c.cũ ſuper . Si aũt eſſet iam
receptus expectans authoritate Papę:tũc nihil pote-
rit obijcere receptus per capitulũ: qa tũc potẽti⁹ ius
eſt quæſitũ ipſi recepto authoritate apoſtolica:qa ha-
bens ius ad rẽ, ſeu ad ipſam prębendam. & ſic exclu
dit expectantem authoritate capituli.¶ Sed certè, vt
hic tangit Ioã.And.poſt Hoſt.iſta duo dicta Inn.cõi-
ter reprobantur.Nam in primo dicto dũ dicit,an per
ante receptionẽ poſſit obijci de ſurreptione. male di
cit,quia ius cõpetẽs recepto authoritate capituli cẽ-
ſetur eſſe iure gratioſum,quia capitulũ per ſuã rece-
ptionẽ non põt dare ius ad vacaturam,cum ſolus Pa
pa det ius ad vacaturã : ideo recepto a capitulo non
cenſet̃ propriè quęſitum eſſe ius ad rem . facit quod
hr̃.ĩ.de conceſ.p̃ben.c.ij.¶Sed vt dixi cenſetur eſſe
quoddã ius gratioſum agendi coram ſuperiore,vt cõ
pellat capitulum ad præbendam conferendam. & iõ
de tali iure non eſt neceſſario mentio fienda.hinc eſt
quod diximus , ꝙ expectans authoritate apoſtolica
p̃ferri debet recepto authoritate capituli.ĩ.c.hi qui ,
& c.ſi poſtq̃.& pro prædictis ẽt facit , qa vt etiã dicit
Hoſt.ſi aliud diceretur,facile eſſet capitulo eludere
omnes expectantes authoritate apoſtolica habendo
vnum receptum ibi authoritate capituli. nã ſi non eſ
ſet facta mentio in literis apoſtolicis de tali receptio
ne,repellerent̃ oẽs ſm prędictam opinionem,qđ nõ
eſt dicendum: & ẽt expreſſum ęſt cõtrarium in d.c.
hi qui.& c.ſi poſtquam.¶Item in ſecundo dicto ſcili
cet poſt receptionẽ.male dicit ſm Hoſt.quia ſi literę
ſunt ſubreptitiæ.vt dicebat Inno.proceſſus factus: &
ſic receptio facta de expectante apoſtolico non vale
ret ſm cõem opinionem.de qua in c. ad audientiã.
el.ij.de reſcr.vbi in beneficialib.ſurreptio habet ipſo
iure vitiare:& ſic deberet poſſe opponi exceptio poſt
receptionem ſicut ante.Poſſet tñ dictum Inn.ſaluari
qñ fuiſſet proceſſum in vi iuriſdictionis cõtentioſę.
vt hic tangit do.Ant. per ea quę conſueuerũt dici in
d.c.ad audientiam.¶ Item primũ dictũ poſſit ſaluari
qñ nõ vellet obijcere ſurreptionẽ,qa nõ eẽt facta mẽ
tio de recepto authoritate capłi.ſed de alia ſurreptio
ne.Nã cũ exceptio ſurreptionis in bñficialib.ipſo iu
re ſit excluſiua iuris agẽtis.iux̃ notata.ĩ d.c. ad audiẽ
tiã.poſſet opponi p̃ iſtã cũ ipſius interſit illũ nõ reci
pi,vt faciat ſibi locũ illo excluſo.facit qđ nota.p̃ legi
10 ſtas in l.cũ ſeruo.C.de ſer.fug.¶Vltimo tãgit † an ſi
collecta ſit p̃bẽda ĩpetranti apoſtolico:ſed poſtea illa
euincit̃,an poterit hr̃e recurſum ad aliã. potes cõclu
dere,vt hic tãgit do.Ant.ꝙ afferẽ de iure,vt qa alteri
debebat̃: tunc vr̃,ꝙ eius gratia nõ ſit extincta per ta-
lem collationem inutiliter factã.ar.l.iij.§.ſi reddita.
ff.ꝯmodati.& C.de ſuis ĩ l.libera . Et bñ facit ad p̃-
dicta licèt do.Ant.nõ alleget,qđ hr̃.ĩ.eo. ſi beneſi-
cia.li.vj.Si aũt iſta p̃bẽda auferẽ de facto,& nõ de iu
re:& tunc cũ tenuerit collatio ſibi facta extincta fuit
datio q̃uo.nõ reuiuiſcet.l. q res.§.a: eã.ff.de ſol. nec
iniuria facta a iudice , vel a priuata perſona reſtituit
actionem extinctam.ſ.de elec.cum inter.R. & facit,
quod habetur.in l.fi.C.de act.empti.

SVMMARIVM.

1 *Auaritia appellatur idolorum ſeruitus.*
2 *Canonici regulares præferuntur mon ſt c.s.*

AVaritiæ quæ. Religioſi redditus
ſua: ũ capellarum
minuere nõ poſſunt,nec parochias diuĩ
dere poſſunt.h.d. Et in primo ponit re-
ligioſorũ auara peruerſio . In ſcđa puer
ſionis correctio.ſcđa ibi.ideoq; Item ibi ſeruitus hr̃.
ad Coloſſen.iij. & excipit̃ ibi . & ĩ.qđ crimen auari-
1 tiæ potiſſime in religioſis reprobandum eſt.¶ †Nota
ex tex.p.imo, ꝙ auaritia appellatur idolorum ſerui-
tus.& hoc ideo,qa auar⁹ ſeruit nũmo tanq̃ Deo. vt
dicit gl.j.q.j.in c.cũ oẽs. & vide tunc pulchrũ tex.cõ
tra auaros.in c.ſicut hi.xlvij.diſt.vbi dicit litera ſicut
hi,q in maſſa monumẽti deuenerũt &c. alleg.ẽt Io.
An.hic autoritatẽ Tulij hic dicẽtis,ꝙ nullum vitium
eſt deterius auaritia p̃ſertim in principibus,& in rẽ-
publicã gubernantibus. alleg.ẽt dictum Senecæ in
lib.de moribus.dicentis.Quid miſerius q̃ deficiente
2 vita maius viaticũ q̃rere.¶† Itẽ no.ex tex.iũcta ſup-
ſcriptiõe canonicos regulares p̃ferri monaſticis. ſed
dicebat Abbas,ꝙ iſtud iõ,qa de vitio agit̃. Sed vt di
cit Florẽ.ſuſpectus fuit,q erat de ordine monachorũ.ĩ.de ſimonia.c.fi. Vnde potes dicere ſm eũ,quòd
nõ ſemper de ordine eſt curandũ. facit,qđ habetur.
in l.nõ in qbus ſicut cle.ici ſcholares. Et nota qualę
ius habeat aliqñ in huiuſmodi capellis ſubiectis.qa
quandoq; recipiũt certas penſiones. Quandoque ve
ro recipiunt redditus temporales . eſeruata tñ tan-
tummodo certa portione ipſis clericis . de quo.ĩ.de
monachis.¶Itẽ not.ꝙ non poſſunt monachi portio-
nẽ antiquitus cõſuetã clericis dare vel minuere cã nõ
ſubſiſtẽte,& ſine autoritate diœceſani . nec ſimiliter
habent poteſtatẽ diuidendi parochias ſibi ſubiectas.
nunquid autem epiſcopus monachos minuẽtes por
tionem ipſarũ capellarum habet poteſtatẽ compel-
lẽdi eos ad reintegrationem . dic quod ſic,& in reli-
gioſis non exẽptis hoc eſt clarũ. Idẽ tñ hodie eſt etiã
ſtatutũ in exemptis.qa ẽt tales poſſunt compelli per
Ep̃m. vt in cle. qa regulares.§.j.de ſupplẽ.negli.pla.
¶In gl.ſi ibi ſine ꝯſenſu Archiep̃i.đ Archiep̃o dicit
qa in cã huius capituli erit diœceſanus . vt patet ex
ſuperſcriptione.& ſic ĩ alijs locis vbi eccleſia,& mo-
naſteria eẽnt in diœceſi alicuius Ep̃i ſufficeret ꝯſen-
ſus ipſius diœceſani Ep̃i.facit,qđ hr̃.in c.ſicut vnire.
p̃alle.nec requiritur in hoc autoritas Archiep̃i. vt etiã
hic voluit ſentire Ioan.And.¶ In ea.gl.in fi.dicit Io.
An.gl.procedere ſi ꝯſentiant prælati, & clerici ipſa-
rum eccleſiarum.per ea,quæ habentur. in d.c.ad au
dientiam.alleg.in gl.& ſi nollent conſentire iuſta cã
ſubſiſtente cõpelli deberent p̃ ſuperiorẽ.ĩ.de his , q̃
fiunt a ma.par.ca.c.fi.& ſi diœceſanus nollet ẽt con
ſentire,tũc poſſet hẽri recurſus ad ſupiorẽ . Et ſic ad
Archiep̃m,vt ipſum cogeret,per ea,q̃ habentur.ĩ.de
iure patro.in c.nullus. Vnde etiam dicit Goff.ꝙ etiã
inuitis clericis ex iuſta cauſa poterit fieri diuiſio pa-
rochiæ dummodo ipſi congruã ſuſtentationẽ habe-
rent.ĩ.de eccle.ędifi.c.iij.dicebat tamẽ hic Io.And.

ꝙ hoc fieri non debet vacante eccleſia:de cuius diui
ſione agitur.per ea,q̃ hñr de rebus eccle.non alie.c.
dudũ.lib.vj.Itẽ dicit ſupradicta vera eſſe in eccleſia,
q̃ nõ ꝯceditur cã priuatæ vtilitatis, & cuius bona cẽ
ſentur eſſe pauperũ.xvj.q.j.c.quoniã quidem.Secus
ſit in pręb̄enda,quę clerico pro ſuo ſeruitio aſſignaī.
quia illa ipſo cõtradicente nõ poterit diuidi,licèt id
qđ ſuper eſt cenſeaī in pias cauſas expẽdere ſm̃ Vin
cen.& Ala.Sed vt dicit do.Ant.contra iſtos facit,qđ
hr̃ in c.j.& c.fin.ĩ.de his quę fiunt a ma.par. Et pro
pter hoc remittit ad notata ꝑ Inn.& Io.An.in c.cum
oẽs.& c.cum M.ſ̃.de conſti. & facit etiam q † hr̃ eo.
tit.cum acceſſiſſent.& per nota.in iurib.prœalle.ſatis
vr̃ quod iuſta cã ſubſiſtẽte poſſit etiam diuidi ipſa ꝑ-
benda inuito clerico. vt ſic de illa fiant duę cã ſubſi-
ſtente.facit quod hr̃.ĩ.eo.vacante.& c.cum cãm. &
quia vr̃ eſſe eadem ratio qñ cauſa ſubeſt, quę etiã eſt
in caſu huius.c.& in caſu poſito in gl. & ſic vr̃ qđ ea-
dem debet eſſe iuris diſpoſitio.per id quod habetur.
ĩ.de tranſla.c.j.& ſ̃.de conſti.tranſla.

SVMMARIVM.

1 *Collatio beneficiorum in eccleſiis inferioribus a cathedrali non ſpectat ad Epiſcopum,ſed ad præpoſitum,& capitulum ipſius eccleſiæ.*
2 *Conuentiones, ſiue pacta abſque vitio ſimoniæ fieri poſſunt cum illo, qui ad beneficium eligatur.*
3 *Operas ſuas ſpirituales poteſt ſacerdos locare pro certa mercede. & num.10*
4 *Onus ſpirituale imponere poteſt capitulum prębendę vacanti ad eius collationem ſpectanti.& nu.9.*
5 *Renunciare beneficio non debet quis ſine conſenſu epiſcopi,nec etiam ſine conſenſu eius ad quem ſpectat collatio.*
6 *Miſſas feriales non debet quis dimittere propter miſſas peculiares. & num.13*
7 *A celebrando deſiſtẽs ex quadã deuotione vr̃ licitè hoc facere.*
8 *Fundans eccleſiam poteſt pacta apponere quę poterunt per Papam moderari.*
11 *Parochiani poſſunt cogi ad ſubueniendum ſacerdoti parochiali ſi ſit pauper,& egeat.*
12 *Relinquere pecuniã, vel redditus, vt fiat anniuerſarium,an ſit licitũ.*
14 *Voluntatem paciſcentium,ſiue ſtatuentium,an poſſit Papa mutare.*

a Poſſunt ꝑlatus.ſi quæ ſis verum le cto, vel poſtulato, vel prouiſo im po i poſſit licitè aliqđ onus,vel ab eo exigi.di ſtingue, vt hic per do. Hen Bo.in prin.c. & ubi de alias tres diſt hic per eundẽ Hen ri.Bo. ſequẽtes valde bonas.

a SIgnificatum. Poſſent prælatus a
& capitulum alicui
prębẽdę vacanti aliquod honeſtũ onus im
ponere adqđ ꝑbendarius teneaī.h.d.¶Et
ptimo confirmationis petitio.In ſcđa quatenus con-
1 gruit eius exauditio.ſcđa ibi,quam ſi quidẽ.¶†Not.
primo ex tex.iũcta ſupraſcriptione,ꝙ in eccleſijs in-
ferioribꝫ a cathedrali non vr̃ ſpectare collatio benefi
ciorum ad ep̃m,ſed ad prępoſitũ, & capl̃m ipſius ec-
cleſię.de quo dicendũ, vt dici conſueuit in c.cũ ec-
2 cleſia vulterana.ĩ.de elec.¶†Itẽ no.ꝙ cũ illo,qui eli
gitur ad beneficiũ vr̃r poſſe fieri conuentiones de fa
cto abſq; vitio ſimonię.qđ qualiter ſit intelligẽdum.
3 tangiī in glo.j.& ſuper ea.¶† Item no.ꝙ ſacerdos vr̃
poſſe locare ſuas operas ſpũituales pro certa merce-
de.quod qualiter ſit intelligendum tangiī in glo.j.in
fi.& ſuꝑ ea.& ẽt per Inn.ĩ.ne prelati vices ſuas ĩ c.3.
¶Item no.ꝙ vbi in cõuentione aliqua illicita appo-
nunī illis irritatis in alijs cõfirmaī conuentio. facit
qđ hr̃ in ſimili in ſententia iudicis a quo.ĩ.de teſtam.
Raynutius.¶Itẽ no.ꝙ cõuentionũ põt peti cõfirma-
tio a Papa,ſicut ẽt petitur cõfirmatio ſnĩarum. facit
ĩ.de tranſla.c.j.& de hoc ẽt per Inno.in c.j.ſ̃.de con-
4 firma.vtili.vel inuti.¶†Item no.ꝙ per vtã ſtatuti ſm̃
vnum intelꝉm. vel ẽt pacti ſm̃ alium,capitulũ habet
poteſtatem ꝑbendę vacanti ſpectanti ad eius colla-
tionẽ aliqđ onus ſpũale imponere:dũ tñ onus ſit ho-
neſtum,& iuſtũ, & inquantũ imponatur onus inho-
5 neſtũ poterit hoc per ſuperiorẽ emendari.¶† Itẽ no.
ꝙ non vr̃ eſſe licitũ beneficiato renũtiare bñficiũ,ne
dũ ſine conſenſu epi:ſed nec ẽt ſine conſenſu illiꝰ ad
quẽ ſpectat collatio bñficij. poſſet tñ allegari ad con
trariũ:quia hoc vr̃ eſſe hic operatum pactum:& ſic vr̃
qđ de iure cõi ſufficiebat renuntiare cũ cõſenſu epi.
de quo recurrendũ ad nota.per Inn.& Io.An.ſ̃.de re
nun.ammouet.& c.qđ in dubijs.Io.An.hic vr̃ velle,
ꝙ de iure cõi ſufficiat renuntiare cũ conſenſu epi.Et
inquantũ hic vr̃ innuī,qđ requiraī ẽt cõſenſus prępo
ſiti,& capituli:dicit ꝙ hoc eſſe põt ex vi conſuetudi-
nis,priuilegij,vel pacti.facit qđ hr̃.ĩ.de priui.volen-
tes.in vj.dicit tñ ꝙ pactum hoc non potuiſſet opera-
ri niſi interueniſſet cõfirmatio apoſtolicæ ſedis:quia
pactũ inferioris non põt præiudicare iuri ſuperioris.
facit qđ hr̃.ſ̃.de cõſt.cũ acceſſiſſent.& c.cũ inferior.
de ma.& obed.& in l.ſi.ff.de aqua plu.arcend.¶Do.
Ant.hic dicit,ꝙ inquãtũ iſti vellent ſtatuere, qđ ſine
ꝯſenſu epi licitũ eſſet renuntiare, dũtñ intercederet
ꝯſenſus ꝑpoſiti, & capl̃i,hoc non põt niſi cõfirmatio
Papę interueniat.& ſic intelligiī dictũ Ioã.An.ſecus
dicit ſi vellent ſtatuere,qđ vltra cõſenſum epi ẽt req
rereī cõſenſus ipſorũ,quia tunc credit, qđ hẽant pote
ſtatẽ hoc ſtatuendi ẽt non interueniente alia confir-
matione Papæ.quia ꝑ hoc nõ derogaī ſm̃ eũ iuri epi.
Tñ potes dicere,ꝙ licèt renunciatio beneficij debeat
fieri in manib.epi:& ſic de cõſenſu epi:tñ ẽt qđ dẽat
interuenire cõſenſus collatorũ. & vr̃ per ea quæ no.
in d.c.ammouet. & facit ẽt qđ no.gl.in c.j.de rerum
ꝑmu.in vj.vbi vr̃ ẽt qđ dẽat interuenire cõſenſus pa
troni ꝑſentantis,qñ eſt bñficium patronatũ: imo plꝰ
vr̃,qđ dẽret ſufficere,qđ renuntieī in manibus colla
torũ:vt per ea quę notat gl.j.d.c.ammouet. Sed illud
ꝓcederet,qñ collator nedũ hẽret ꝑtãtem cõferendi:
ſed ẽt deſtituendi:facit qđ notat glo.in cle.cũ illuſio.
de renun.aliàs ſi ſolũ habet poteſtatẽ conferendi: vr̃
ꝙ non poſſit in eius manib.renuntiare, ſed in mani-
bus epi intercedente tñ eius cõſenſu,vt prędixi.Ad-
uerte tñ qđ vbi ad pręlatũ, & ad capitulũ ſpectat col
latio:vr̃ tunc ſufficere,ꝙ pręlatus cõſentiat,licèt non
interueniat cõſenſus capituli.vt patet ex his, q̃ hñr ĩ
c.ſi religioſis.de elect.in vj.iuncto.c.li. de regularib.
eo.lib.& ſic vr̃, ꝙ quatenus debebat interuenire hic
ẽt conſenſus capituli,iſtud fuerat virtute pacti.An au
tem tale pactũ de iure tenuerit abſq; confirmatione
Papę.Io.an videī velle hic,qđ non. vt ſ̃.tetigi.dom.
Anto.videī tenere cõtrarium. tñ tutior videī opi.Io.
An.quia ex quo ſufficiebat renunciare in manibus epi
de cõſenſu ꝑlati, & adijciī ẽt de cõſenſu capituli, vr̃
quodãmodo ſeruitus adijci iuri epi per inferiorẽ, &
ſic nõ videī hoc fieri poſſe per ea,quæ hñr. in d.c.cũ
6 inferior.cum alijs ſuperius alleg.¶† Itẽ no.ꝙ de iu-
re non videī ꝙ quis poſſet aſtringi, vt in certa eccleſia
dẽt quis dicere miſſam,vt hic videī colligi ex facti nar
rat õe cũ moderatiõe Papæ:facit,qđ hr̃.de cõſe.diſt.
j.quotidie.& no.ꝙ ẽt quis nõ videī poſſe reſtringi, vt
quis quotidie celebret miſſam de vno ſancto, vt hic ſi
militer videī colligi attẽta narratiõe facti,& modera
tione Papæ.Et ꝓ hoc ẽt quia nõ dẽt quis dimittere miſ-
7 ſas feriales ꝓꝑ miſſas pec.j.de cele.miſ.c.quidã.¶†Itẽ
no.ꝙ deſiſtẽs a celebrãdo oĩ die ex quadã deuotiõe
vr̃ licitè hoc facere,qđ hr̃ in ꝓalleg.c.quia quotidie.de
cõſecra.di.j.& c.ſufficit.¶Itẽ no.ꝙ non eſt licitũ pa-
ctũ,nec etiam onus,vt indiſtinctè quis nõ poſſit vnq̃
ab eccleſia diſcedere vnde pactũ ſimpliciter interpo
ſitũ de nõ diſcedẽdo debet intelligi de illicito diſceſ-
ſu ad illã reſtringi.& ꝓ hoc quia pacta, & cõuẽtiones
recipiũt interpretationẽ ſm̃ iuris diſpoſitionẽ.l.quæ
8 ro.§.interlocutorem.ff. loca.¶ † Vltimo poteſt hic
notari,

notari,ꝙ pacta appoſita in fundatione beneficij, vel
eius collatione, vĩr poſſe ꝑ Papã moderari.¶ Quod
qualiter ſit intelligendum,& an ẽt per inferiorẽ a Pa
pa poſſit fieri moderatio,inferius tangeť per gl.& ibi
ẽt declarabo qũo ordinatio ſacta per capitulum cir-
9 ca tria hic vť imitari.¶ †In glo.j.ibi pro diuino cultu
appoſito.Hæc prima ſolutio ſm oẽs eſt in ſe vera. Et
pro ipſa bene facit, quod nota. gl.fi.in c.penul.j.de
magiſtris.vbi gl. vť velle, ꝙ licẽt ex pacto non poſſit
quis eligi ad pręb endam cũ onere,quod habeat offi-
ciũ docendi in eccleſia. poteſt tñ per ſtatutum onus
docendi annecti præbendæ.facit ẽt quod not.ꝑ Inn.
ſ.de conſti.cum M.Et hæc prima ſolutio,ꝙ per viam
ſtatuti onus fuit appoſitũ ſm oẽs in ſe eſt vera.Tamẽ
quia vť aliqualiter literã violare data ſecunda ſolu-
tione,in verſi.quidã.quia etiã per viam pacti potuit
iſtud onus apponi.& ꝓ hoc faciat,quia cũ prębenda
ſit ius ſpũale,vt dictũ fuit.ſ.eo.maiorib. vť poſſe adij
ci in traditione eius onus ſpirituale.j. de rerũ ꝑmut.
ad qõnes.vbi ſpirituale cũ ſpũali põt commutari. &
pro hoc ẽt facit, quod nota.Io.And.in d.c.pe.ſuper
gl.fi.de magiſtris.vbi vť velle, quod ẽt poſſit conferri
præbenda cum onere, & pacto,quod hẽbat onus di-
cendi,licẽt aliter nõ procedat ſtatutũ cũ vtrunq; cen
ſeatur ſpũale.& ſic vť permiſſum id fieri.per id quod
hť in d.c.ad quęſtiones. & iſtam ſolutionem etiã ſe-
quitur hic do.Ant.tanq̃ etiam veram in ſe.¶ Sed do.
Flo.videtur illam reprobare dicens, ꝙ prima ſolutio
eſt verior ex eo,quia ſicut in electione nulla põt ap-
poni conditio, ita nec in collatione, vt notatur per
gl.c.ij.de electio.in vj.in gl.magna. Et hæc opinio ve
rior videtur per nota.in d.c.ij.& ad c.ad quęſtiones.
poſſet reſponderi,ꝙ non loquitur in collatione bene
ficij,in qua vt dixi non debet adijci conditio. Sed lo
quitur,vbi aliàs permutatur vnum ſpirituale cũ alio
ſpirituali. ¶ Do.Pet.hic etiam videtur tenere primã
ſolutionem.facit quod inferius dicetur.¶ In eadem
gl.ibi poteſt recipere pecuniam.ſupple,quia hic pa-
tet,ꝙ poteſt recipere præbendam,quæ in temporali-
tate conſiſtit,vt dictum fuit.ſ.eo.maioribus.Sed po-
tes dicere,ꝙ illa non ſimpliciter conſiſtit in tempora
litate.ſed etiam in iure ſpirituali,vt dictum fuit in d.
c.maioribus.& ſic non videtur neceſſario poſſe infer
ri ſi dari poteſt præbenda,vt quis celebret diuina:er-
go eodem modo dari poteſt pecunia,quia illa eſt res
10 mere temporalis.¶ †In eadem gl.ibi vť potius loca-
re.hoc aũt vť eſſe licitum, ꝙ quis locet operas ſuas.l.
qui operas.ff.locati.ſed potes dicere, ꝙ ibi loquitur
quando quis locat operas temporales.quod tunc lici
tum ſit facere pro certa mercede pecuniaria. ¶ Sed
hic locaret operas ſpirituales pro re tꝑali qđ non vť
licitum.¶ In ea.gl. ibi cum eccleſiæ corpora. ſed ibi
vť dici,ꝙ pro re ſpirituali eſt licitum dare pecunias.
¶ In eadem glo. ibi locare operas ſuas.¶ Nota bene
diligenter verba gl.quia nõ dicit,ꝙ locat operas ſuas
a pro celebrando, [a] necq; recipiat mercedem pro cele
bratione,ſed ꝙ ſimplr locet operas ad certũ tꝑs,vt re
cipiat mercedẽ pro labore ſuo.facit qđ dicetur.¶ In
eadẽ gl.in fine.& ſic cõcludit gl.ꝙ vbi ſacerdos non
hẽt beneficiũ põt locare operas ſuas ad certũ tꝑs ꝓ
certa mercede, & licite poterit talẽ mercedẽ recipe-
re.Dicit tñ Io.An.ꝙ nõ dẽs locare cũ hac intentione
vt recipiat pecuniã ꝓ ipſa celebratione,aliàs nõ cõ-
mittat ſimoniã ꝓpriè cũ ibi nõ interueniat pactũ ex
ꝓſſum ſup ipſo ſpũali,tñ tunc grauiter peccat per id
qđ in ſimili notauit gl.in c.j.in fi.pen.glo. de clericis
nõ reſi.in vj.vbi gl.dicit ꝙ vadens ad eccleſiã ꝓ offi-
cio audiẽdo,& dicẽdo,ſi non vadit principaliter ꝑꝑ
officium,ſed ꝑꝑ pecuniã,vel aliam rem tꝑalem,quã
recipit pro diſtributionib.quotidianis,ꝙ talis peccat
grauiter,& quandã latã ſimoniã vť committere,vide
licet mentalem.facit quod hť in c.tua nos.c.fin.j.de
ſimonia.Sed vbi non habet talem intentionem prin
cipalem,tunc licite percipit.¶ Et ſic eodem mõ licite
poterit quis locare operas pro certa mercede,ſi hoc
facit pro recompenſatione laboris, vel pro intereſſe
vel damno qđ patitur morando in ipſa eccleſia quod
aliter non fuiſſet paſſurus.¶ Sed ille,qui habet bene
ficium cuius ratione tenetur celebrare,non põt hoc
facere.Et nõ poterit ſacerdos parochialis locare ope
ras ſuas ſuis parochianis ẽt ſub obtentu ſumptuum.
facit ꝙ j.dicetur de ſimonia.in c.ſuam. & quod in l.
11 pen.ff.de condit.ob turpem cau.¶ †Et ſi parochialis
ſacerdos eſſet pauꝑ,& egeret.tũc parochiani poſſent
cogi ſibi ſubuenire taliter, ꝙ poſſet ſe ſuſtentare, vt
notauit gl.de conſe.diſt.j.omnis chriſtianus. & facit
ꝙ hť in c.præter hęc.xxij.diſt.& j.de conſec.eccl.vel
alta.c.cum ſicut.& j.de eccle.ędifican.c.iij.¶ Si autẽ
ſacerdos parochialis extra parochiam vellet locare
operas ſuas alijs forte pro aliquib.dieb.vel in aliqui
bus licitis,puta in ſcribendo, vel docendo pueros,
vel in aſſociando aliquem,vel in ſimilibus,quæ fieri
poſſint ſalua honeſtate ordinis:& tunc bene poſſet.fa
cit,ꝙ hť.j.de ſimonia.ne Dei.Et ex prædictis videtur
ꝙ aliquid licitum ſit in genere,qđ non eſt licitum in
ſpecie.facit quod hť.j.de iure patro.c.ex literis. nam
ſacerdos non hñs beneficiũ vť poſſe locare in gene-
re operas ſuas pro mercede:& tñ etiam operas ſpe-
ciales exhibebit:non aũt poſſet ſpecificè locare ope-
ras ſpirituales pro certa mercede.¶ Dicit tñ Io.And.
poſt Inn.ꝙ tutius eſt, ꝙ ab ipſa generalitate operarũ
locationis nõ ſolum menti:ſed ẽt verbo excipiat ope
ras ſpirituales quas poterit ſine precio gratis promit
tere,ſed melius dixiſſet pręſtare,quia non vť, ꝙ poſ-
ſit ſe obligare ẽt gratis ad ſpirituale. per ea quæ hñr.
j.q.ij.quandiu.¶ Et per pędicta dicit Inno.ꝙ cautus
debet eſſe ſacerdos ne contractus inuicẽ cõmiſcean
tur.per ea quæ hñt.j.de rerum perm.ad quæſtiones.
& per pędicta ẽt concludit Inno.in d.c.iij.ne pręla.
vices ſuas.ꝙ non ſolũ ſacerdos pauper: ſed ẽt diues
poſſit locare operas ſuas pro manſione, quã facit in
eccleſia,vel pro alijs ſeruitijs eccleſię:& cõſequenter
mercedẽ recipere ex tali manſione ꝑcipuè,qñ aliqđ
dãnum,vel intereſſe ſuſtineret occaſione huius mo-
rę dũmodo nõ recipiat pro diuinis officijs pretiũ. fa-
cit quod hť.j.de conceſ.præb.conſtitutus.& pro præ
dictis etiã facit regula iuris,quę dicit, ꝙ expreſſa no-
cent,q̃ non expreſſa non nocent.ff.de reg.iu.in l.ex-
preſſa nocere.¶ Poſſet tñ dici illud ꝓcedere qñ ſit ex
preſſio aliter,ꝙ inſit iuxta no.ꝑ Bart. in l.iij.ff.de leg.
j.& eod.tit.l.ſi ita relatũ.§.illi ſi volet.& in l.iij.§.j.ff.
de lib.& poſth.facit ẽt pro pędictis, quia interdum
aliqua trãſeunt in vniuerſitate,q̃ non tranſeũt in ſpe
cie.j.de iure patro.in literis.& ff.de acqui.re.do. in l.
quędam.¶ Poſſet tñ dici,ꝙ ibi eſt vniuerſitas,ſeu res
vniuerſalis cui põt aliqđ accedere,vt hẽditas,vel vil
la.vt patet in iurib.præalle.qđ hic vť ceſſare, ſed ſo-
lũ interueniret indiffinita locatio operarũ, quæ põt ĩ
ſe comprehendere operas tꝑales,vel ſpirituales, vel
vtraſq;.cũ dicto tñ Inno.& glo.tranſit hic Ioan. An.
& ſimiliter d.Ant. Idem ẽt ĩ effectu ſequitur do.Flo.
nam in fi.huius gl.dicit,ꝙ alij diſtinguũt alio modo,
tñ id qđ dicit glo.procedit quia ipſe ſacerdos poteſt
operas ſub certa mercede locare, & in his operis in-
telligetur ſub generalitate, qđ celebrent miſſam,de
quo ẽt ſm eum habetur per Inno. in c.iij.j. ne pręla.

[a] Celebrando. Et an ſacerdos poſſit recipere, vel exigere, pecuniã pro celebratione miſſarũ uide hic ꝑ Hen. bo.in j.col.uer.ſuper.eo.c.

vices ſuas.vbi etiam ſm eum Inn. dicit,ꝙ licitum eſt
ſacerdoti paciſci pro certa pecunia,qđ moreť in ali-
qua eccleſia:& ibi celebret diuina.ita tñ,ꝙ non reci-
piat pecuniã pro celebratione diuinorũ,ſed ꝓ mãſio
ne,aliàs ſi generet in mente de recipiẽdo aliquid tpa
le pro diuinis grauiter peccaret:nõ tñ ſimoniã ↄmit
teret niſi impropriè.& põt dici latè ſimonia mẽtalis.
per nota.in c.vno.de cleri.non reſident.in vj.¶In gl.
pen.do.Pet.hic dicit,ꝙ iſta opinio gl.& Inn.vř impo
nere legem verbis,& in reb.per ea,quæ hñr de elec.
tranſmiſſa.§.porrò.lib.vj.& in l.ij. C. cõia de le.non
poterit eſſe,ꝙ pro ſeruitijs,quæ fierẽt in eccleſia abſ-
que celebratione diuinorũ non darentur forte decẽ
in menſe,nec forte plus merentur talia ſeruitia : tñ
ex quo celebrat diuina dabanť forte. xxx. vel xx. in
menſe : & ſic vř qđ mẽtaliter illud, quod datur vltra
decẽ,videať dari pro celebratione diuinorũ . facit li-
cèt ipſe nõ alleget,qđ hř in §.ſemper.inſt.de reg.iu.
& ſic vř quo ad conſcientiã ꝙ hoc non ſit licitũ cum
clericus interroget cor,& non manũ,vel aliũ actum.
xxiiij.q.v.ſi quid inueniſti.& ꝑꝑ hoc dicit, ꝙ ſi ſacer
dos eſt diues, ꝙ hoc caſu nõ erit licitũ locare operas
niſi pro decẽ.Secus ſi ſit pauper,cũ ille ex artificio
honeſto poſſit ꝗrere vitam.xxj.diſt.c.clericus.& quia
ex quo altari deſeruit,viuere dẽt de altari.ſ.eo.cum
ſm.& dignus eſt operarius mercede.xij.q.ij.charita-
tem.Et quia non vř, ꝙ non teneatur ſuis ſumptibus
officiari.s̄.de preſcri.cum ex officio.Inn. tetigit hanc
opinio.licèt ipſe non alleget in prealle.c.iij.ne prela
ti vices ſuas.vbi vř velle, ꝙ ſacerdos pauper poſſit ẽt
operas ſpirituales locare:licèt ſecus ĩ diuite. Sed po
ſtea in eodem capi.reprobat hanc opinionem cõclu-
dens,quod ſiue ſit pauper, ſiue ſit diues,non põt ope
ras ſuas locare ſpirituales pro re tpali: ſed vterq; ip-
ſorum in genere põt operas ſuas locare , vt ſuperius
eſt dictum.Et pro iſta opinione,quod etiam pauperi
non ſit licitum locare operas ſpirituales ꝓ pecunia ,
vel re merè temporali.bene facit, quia dare ſpiritua-
lia pro temporalib.de ſe ſapit ſimoniã.ſ. de ſimonia.
in c.cum in eccleſia.& s̄.tua nos. & ideo nõ vř etiam
pauperi hoc licitum eſſe,quia pretextu paupertatis
non debet fieri id, qđ in ſe non eſt licitum.l. palã.§.
non eſt.ff.de adul.Et quia quis debet potius omnia
mala pati quã malo cõſentire.s̄.qđ me. cau.c. ſacrũ,
& ſic vř quod iſta opinio non procedat. & per prædi
cta,vř ꝙ in caſu quem poſui ſupra poſt do.Pe.cautũ
eſſet locare temporales operas pro certa mercede,&
poterit conducens rogare ipſum, vt gratis velit cele-
brare.nam vř hoc fieri poſſe per ea,que inferius dicẽ
tur,& que hñr de ſimonia.tua nos. & licèt forte ma-
jor merces fuerit promiſſa, q̄ mereantur ſeruitia tẽ-
poralia,tñ poteſt illud tollerari. quia in re ſua quili-
bet eſt bonus moderator,& arbiter.l. in re mandata.
C.mandati.nec poterit licitum aliquid eſſe promiſ-
ſum ꝑ operas ſpirituales ex quo illas nõ locat : nec
ẽt ſe obligat,licèt rogetur per conducentẽ,vt illas ex
hibeat.facit quod hř in dicto.c.tua nos.& quod etiã
12 inferius dicetur.¶†Et per predicta etiam põt inferri
ad illud quod quotidie contingit: videlicet,an ſit lici
tum relinquere,vel dare pecuniã,vel redditus,vt fiat
aliquod anniuerſarium.Inn.in prealle.c.iij. conclu-
dit,quod non quia ſpirituale,& ſic pro re temporali
fieri non debet.per ea quæ hñr in d.c. cum in eccle-
ſia.Fatetur tñ, ꝙ per illos qui deberent dicere anni-
uerſarium licitũ eſſet ſtatuere certos redditus,qui di
uiderentur inter intereſſentes anniuerſario, ſeu diui
nis in die anniuerſarij:& ſic intelligitur hæc decreta-
lis ſcđm eum.conuenire aũt,ſeu paciſci dicendo : da

nobis tñ,& nos dicemus anniuerſarium. hoc eſt nõ
licitum.d.c.cum in eccleſia. non obſt.hec decretalis
quia rñdet,ꝙ hic fuit conſtitutum onus ab illis , qui
poterant,ſed donator reddituum hoc facere nõ põt,
ſiue ſit clericus ſiue laicus . Itẽ non obſtat ſi dicatur,
quod cuilibet debet eſſe licitum traditioni rei ſue ap
ponere conditionem quam vult.vt in l. traditionib.
ff.de pactis.& ſ.de condi.appoſitis.in c.verum, quia
illud procedit qñ in traditione rei temporalis adijci-
tur onus temporale,ſeu conditio temporalis . Secus
ſi adijciatur onus ſpirituale,quia illud non põt appo
ni per ea quæ hñr in d.c.in eccleſia. Fatetur tñ quod
poſſet apponi onus redẽptionis captiuorum.x. q.ij.
hoc ius & xij.q.ij.c.aurum.¶Hoſt.non placet hoc di
ctum Inn.ex quo ſi verum eſſet dictum Inno. infini-
ta illa que parentur cum quotidie ſic relinquatur anni
uerſariè. Et contra Innoc. faciunt iura ſuperius alle-
gata.licèt ipſe Inno.nitatur reſpondere,vt predixi.Fa
tetur tamen Hoſtien. quod ſi ex ſpeciali pacto denť
certi denarij pro certo numero miſſarum dicendarũ
committitur ſimonia , ſed non committitur, vbi rei
annectitur onus ſpirituale,vel temporale, vt hic pa-
tet.nam tunc res tranſit cum onere ſuo.ſ. de pign.ex
literis.& de decimis.paſtoralis. & de donatio. cũ di-
lectus.& ſi non adimpleatur onus poterit illud tali-
ter datum reuocari.vt in iuribus prealleg.¶ Conclu
dit tamen tutius eſſe,ꝙ ita dicatur : relinquo tali ec-
cleſie annuatim tales redditus diuidẽdos intereſſen
tibus in diuinis in tali die: & rogo prælatum, & capi
tulum illius eccleſie, vt pro anima anniuerſarium fa
ciant illa die.facit licèt non alleget quod habetur in
diſt.c.tua nos . & ſic reſidet do.Ant. & Ioan.And.&
etiam do.Flo.¶Et per predicta dicendum vř, vt ipſe
Hoſti.vř innuere,quod ſit licitum dare, vel relinque
re pecuniã pro miſſis celebrandis , vel vt miſſe cele-
brentur,dummõ ex pacto ad hoc ſe non obliget ſa-
cerdos,vel religioſus.¶Nam ſm eum vř quod tunc
non dicatur tpale pro ſpirituali , ſed potius rei datæ
certum onus adijcere,quod vř eſſe licitum per hanc
decretalem.¶Sed aduerte , quia cõtra iſtam opinio.
facit quãdo aliquid datur ſub modo : uidelicet quod
recipiens obligetur ad modum implendum, & talis
vř eſſe mens partiũ.l.ij.C.de his q̃ ſub mõ.& facit ẽt
qđ no.in d.c.verũ,de cõdi.appo.& per Bar.in l.in q-
bus dieb.§.fi.ff.de cõd.& de.¶Sed ob hoc poſſit de-
fendi opi.Hoſt.nam põt dici ↄrium,qđ ꝓcederet vbi
eſſemus in materia in qua qs poſſet ſe obligare ad ĩ-
plementũ modi.Sed vbi ſumus in materia in qua nõ
põt licite ſe obligare,tunc nõ dicatur ſe obligare niſi
hoc expſſe dicať,vt verba intelliganť ſm ſubiectam
materiã.l.ſi vno.ff.locati. Itẽ contra iſtã opin.facit vt
tangit hic do.Pe.q̃a nõ vř eſſe onus reale ex quo eſt
onus implendũ per perſonã vnde ſeruitus vſusfruct⁹
non dř eſſe ſeruitus realis:q̃a non debeť a re rei : ſed
a re perſone.l.j.& ij.ff.de ſerui.¶ Item facit ſcđm eũ
ↄ quia ſcđm hoc poterit quilibet dicere quicunq; ta
lem redditũ vult,vel talem quantitatẽ pecunie cele
bret tales miſſas,vel tale anniuerſariũ : & hoc modo
tpale ꝓ ſpũali dabiť ↄ ea,quæ hñr in d.c.cum in ec-
cleſia . vnde ꝑꝑ hoc dicit in hoc articulo dici poſſe ,
qđ ſi dñium rei cui adijcitur onus transferatur in ec-
cleſiã:tunc illud ſit licitũ,quia ex quò res ipſa tranſ-
ferť in eccleſiã quodãmõ efficiť quid ſpũale: tũc cum
facta ſit ſancta ſanctorũ dño. vt in ſimili dicit Inn. li-
cèt ipſe nõ alleget.s̄.de ſo.cõp.vetũ.& ꝓ hoc ẽt tex.
iſte dũ dicit ꝑbende illius anniuerſarij &c.& ſic adij
ciebať ipſi ꝑbẽde onus ſpũale,que etiã eſt res ſpũalis
& dñium rei in eccleſiam,cui adijciatur certum onus
ſed

ſed aliàs ſi quis certā pecuniā, vel certū redditū poſ-
ſeſſionū ſuarum relinquat pro anniuerſario, vel pro
miſſis celebrandis, qđ tunc non vr̄ id eſſe licitum: vt
dicit Inn. ¶ Sed aduerte, qa vr̄ quod etiā qñ res tēpa-
lis trāsfertur in eccleſiā cum onere. quod ex eius red
ditu fieret anniuerſarium nō vr̄ id eſſe licitum, quia
licèt dominiū rei temporalis trāsferatur in eccleſiā,
non per hoc dicit̄ res ſpiritualis, vnde poteſt aliena-
re ſeruata ſolēnitate canonica. xij. q. ij. ſine exceptio-
ne. Nec obſt. dictum Inno. in d. c. uerum. quia in hoc
nō bene dicit, ꝙ ex hoc res efficiatur ſpūalis, quæ de
ſe eſt tēpalis. vt etiam notat Bar. in l. iiij. C. de pignor.
¶ Et ex pdictis uidet̄, ꝙ licet opi. Hoſti. ſapiat æquita
tem, vt ſi quis defendatur a ſimonia: tū de iuris rigore
verior vr̄ opinio Inn. cum iura ſimpliciter uideantur
velle quod non ſit licitum dare tēporale ꝓ ſpūali. d.
c. cū ī eccleſia. & in c. tua nos. Et ideo licèt quotidie
ſit abuſus, qđ datur pecunia pro miſſa dicenda, vel
ut miſſæ dicatur, uel ut fiat anniuerſariū tū non vide
tur id eſſe licitum tū apertè videat̄ ſonare in ſimo
niam, licèt aliud pactū nō īteruenīat: & ſic uidet̄ im
probandū per ea, quæ hn̄r de uita, & hone. cleri. ſ. in
c. cū ab omni. ¶ Ideo rectus modus, & canonicus eſ-
ſe uidet̄, quod aliquid det̄ ſimpliciter, vel relinquat̄
ſacerdoti, uel religioſis. & rogent̄, qđ tales miſſas di-
cant, vel tale anniuerſariū faciant. nam tunc hoc erit
licitū per ea, quæ dixi poſt Hoſt. & quæ habent̄ in c.
tua nos. j. de ſimonia. vbi aūt teſtator, uel dñs, ageret
oīno obligare recipiētē ad ipſas miſſas, vel anniuer
ſarij, vr̄ quod illud ſit illicitū. vt ſ. dixi cū ſm̄ opinio.
Hoſti. illud in dubio non vr̄ eſſe mens obligandi, vt
ſuperius dixi. ¶ Et per hoc videretur licitū relinque
re, vel dari poſſe pro miſſis celebrandis, vel anniuer-
ſario. & licèt vt dixi ſua opinio ſapiat æquitatē: tn̄ de
iure verior vr̄ opinio Inno. per ea quæ ſuperius dixi.
tene tn̄ menti opi. Hoſt. cū qua videntur trāſire cōi-
ter doc. & præcipuè Io. An. do. Ant. & dom. Flo. ¶ Et
per prędicta patere pōt, quid dicendum de capella-
nis, & manſionarijs, qui quotidie eligunt̄ in eccleſijs
præcipuè cathedralibus. facit quod hr̄ in c. pe. ſ. tit. j.
¶ Nā ſi ſtatutū, vel conſuetudo eccleſiæ habet, quod
quicunq; fuerit capellanus, vel manſionarius in ec-
cleſia hēat tantum, vel detur ei tantū. Si poſtea eligi-
tur ſimpliciter aliquis in capellanū, vel manſionariū
vr̄ hoc eſſe licitum. per id qđ hr̄ in hoc. c. & in c. tua
nos. j. de ſimo. & quod nota. Inn. d. c. iij. ne prælati vi
ces ſuas. ſi aūt nollent locare operas ſuas pro certa
mercede: tunc qualiter hoc fieri poſſet recurrendum
eſt ad ea, quæ ſuperius fuerunt dicta. ¶ In gl. ij. in fi.
& ſic vult gl. qđ de cōi iure ſufficiat conſenſus pręla-
ti. pro hoc facit de elec. ſi religioſis. lib. vj. ſed hic ex
pacto appoſito ēt requirebat̄ conſenſus capituli. de
hoc tū dic latius, vt dixi in notabilibus. ¶ In glo. iij.
ibi non pōt cōmittere alicui, & hoc ſi cōtingebat ex
pacto. nam aliàs illud officiū anniuerſarij vr̄ poſſe cō
mittere alteri, quia reſultat idem effectus arg. regulæ
qui per alium. de reg. iur. lib. vj. licèt aliàs de iure cōi
non poſſet quis continue per aliū deſeruire. vt nota.
gl. in c. iij. ſ. de cleri. nō reſi. Et no. ꝙ procedit gl. ꝓut
hr̄ in litera, delegare hoc eſt cōmittere. Sed aliqui ha
bēt in tex. legare. vt hic refert. Io. An. vnde intelligūt
qđ annuatim certos reddit⁹ recipiebat ꝑbēdatus: &
licèt ibi eſſet de generali cōſuetudine, qđ vltimo an
no mortis poſſit clericus illos redditus legare alteri.
Tamen in caſu iſto non poterat, quia hoc erat ex pa-
cto appoſito in illa ꝑbenda, ſeu onere impoſito ꝑben
dę, qđ hn̄s illā nō poſſit tales redditus alteri legare.
& hoc ꝓꝑ onus annexū ꝑbendę, & illud olim appto
babat̄, videlicet qđ conſuetudo de qua ſupra tene-
ret. j. de teſta. c. j. in j. & ij. compil. antiqua. & hodie
ſatis ꝓbat̄ in extrauagā. Io. xxij. quę incipit ſuſcepti.
de quo per Io. An. in c. nemo pōt. de reg. iu. lib. vj. vbi
dixit talē conſuetudinem valere, quod ēt tenuit hic
Philip. qui hēbat in litera verbū legare, & nō verbum
delegare. ¶ In gl. honeſtate. in fi. Vel potes etiam di
cere ſalua honeſtate, vel ſi non ſit paſſus pollutionē
in nocte ꝑcedēti. vj. diſt. in c. teſtm̄. vel ideo dicit ſm̄
Inn. quia in vilibus veſtib. vel cū calice ereo celebra-
re nō dēret. Extra gl. vr̄, ꝙ litera hic male dicat. nam
in verſu. Quā ſi quidem vr̄ dicere, ꝙ Papa confirmat
inſtōnem factam per ꝑpoſitum, & capitulum, qđ nō
vr̄ verum. imo vr̄ illam in multis immutare. vt patet
ex litera. & ēt inferius dicetur. dic ſm̄ Io. An. ꝙ in ali
quibus confirmat̄: ſed non in oībus: & per cōſequēs
ſimpliciter confirmatur: & hoc ſatis voluit litera dū
dicit. Eatenus confirmamus, & non ſimpliciter dicit
confirmamus. vnde dicebat Hoſt. ꝙ immutatur in ali
quibus: & primo, qa vbi erat conuentum, vel inſtitu-
tū de celebrando miſſam, quotidie immutatur, ꝙ nō
cogitur quotidie celebrare, ſed ſm̄ quantitatem ſuæ
deuotionis: & ſic ſcđm qđ ſuæ deuotioni videbit̄ cō
uenire, per ea quæ hn̄r de conſe. diſ. j. c. quotidie. vbi
patet, ꝙ nō ſemper eſt laudabile quotidie celebrare.
¶ Item ſcđo immutatur, qa vbi fuerit conuentū, vel
inſtitutū, ꝙ cōtinue diceret miſſam de ſancta Maria,
non arctatur ſemper illā dicere: ſed ſufficit, ꝙ ſolēni-
ter aliàs celebret ſcđm deuotionē, & honeſtatē. nā
ꝓpter miſſas peculiares nō eſt licitū ſimplr̄ dimitte-
re miſſas feriales. j. de celeb. miſ. c. quidē. ¶ Itē tertio
immutatur, quia ubi fuerit cōuentū, ſeu inſtitutū, ꝙ
non poſſet ꝑbendatus dimittere eccleſiā, & tranſire
ad aliā, iſtud intelligit̄, & limitat̄ nō ſubſiſtente vtili-
tate eccleſiæ. & alia cā lītima. & ſic quo ad hoc pt̄ di
ci cōfirmatio, & interpͭtatio ipſius cōuentionis, & ī-
ſtitutionis. & ſic limitat̄, & intellr̄ cōuentio pdicta, ꝙ
nō liceat tranſire ex cā leuitatis, vel ambitionis. ſec⁹
14 vbi ltīma cā ſubeſſet. vt ſuperius eſt dictum. ¶ †Et ex
pdictis vr̄, ꝙ papa poſſit dimittere voluntatē ſtatuen-
tiū, vel paciſcentiū. ſed cōtra hoc facit, quia ꝯtractus
legē recipiunt ex cōuentione. j. de re. iur. cōtractus.
li. vj. & l. j. §. ſi cōueniet. ff. depoſiti. & ex eis ēt oritur
obligatio naturalis. l. j. ff. de pac. quā naturalē obliga
tionē non vr̄ Papa poſſe tollere per ea quę nota. Inn.
de cōſtit. eccle. nec vr̄ etiam eſſe auferendū alicui id
qđ ex ſua prouiſione eſt ſibi quæſitū. imo potius vr̄,
ꝙ prouiſio hoīs tollat prouiſionem legis in illo caſu
iuxta ea quæ hn̄r in l. fi. C. de pac. conuen. & l. ſi cum
dotē. in prin. ff. ſol. mat. Et ſic vr̄, ꝙ Papa malè hic fe-
cerit in formādo, ſeu alterando conuentionē initam
inter partes. ſoluit Inn. ꝙ aliud eſt reformare, ſeu im
mutare facta licita: & hoc nō eſt licitum ſine cā, vt in
contrarijs. & per id quod hr̄ in c. non eſt. j. de voto.
aliud eſt interpretari. & illud bene eſt licitū ipſi Pa-
pę. vt hic patet. ¶ Sed aduerte, qa ita ſolutio non vr̄
ſatisfacere, qa ncdū hic interuenit interpͭtatio, ſed ēt
interuenit mutatio. vt patet ex his q̄ ſupius dixi ī ali
quib. ¶ Ideo Inn. hic dedit aliā ſolutionē valde nota-
bilē: qa aut facta reſpiciūt religionē tm̄ & illa pn̄t per
ſupiorē cōmutari ēt ſi ſint licita. & ita intelligat̄ iſte
tex. Aut reſpiciūt tpale onus tunc nō eſt licitū. & hęc
ſolo placet Hoſt. autorante iudice eccl̄iaſtico ad quē
ſpectat executio vltimarū volūtatū. j. de teſt. nos qui-
dē. & ꝯmutatio votorū. j. đ voto. c. j. qđ dicit Io. An.
ꝓcedere ſaluo eo qđ hr̄ ī cle. qa cōtingit. de reli. do.
¶ Sed aduerte, qa illa verba Hoſti. autorante iudice
eccleſiaſtico, &c. pn̄t intelligi, qñ ſunt facta ſine iuſta

auctoritate iudicis eccleſiaſtici . vt vr̃ intelligere do.
An.& do.Pe.poſſunt ēt intelligi, quòd primo caſu,
qñ.ſ.pacta reſpiciunt religionē tm̃,ꝙ tũc p̃nt illa mu
tari per iudicē eccleſiaſticũ,ad quē ſpectat cõmuta-
tio verborũ,& executio vltimarũ voluntatũ. & ſic in
tellexit hic d.Flo.dicēs dēre cõſiderari, an id de quo
immutando agiť cõcernat cõmodũ partiũ: vt tũc poſ
ſit ſuperior mutare ſic nec de facto ſupplere.qđ hr̃.s̃.
de poſtn.c.bonæ.cl j.& in c.innotuit.ad fi.de ele. Se
cus ſi cõcernit ius,& ſic vr̃ voluiſſe Inn.& Hoſt.ꝙ ne
dũ Papa,ſed ēt alius ſuperior eccleſiaſticus inferior a
Papa ad quē ſpectat cõmutatio votorum poſſit com-
mutare illa,quæ tendũt ad religionē,etiã ſi aliàs ſint
licita.ſecus,qñ aliàs recipiunt tpalē cõmodum , q̃a
tũc nõ poterit mutare inferior a Papa : ſed eſt ſinglr̃
notandũ ſm̃ do.Ant.qui dicit hoc dubiũ eſſe per egri
nũ.& melius hic tangit,q̃ alibi.per q̃ patet,ꝙ diſpoſi
tiones teſtatorũ,donantiũ,vel aliter inſtituentiũ ſi re
ſpiciãt ſpãlitatē,poteruut mutari ēt per inferiorē a pa
pa.¶Contra hoc tñ facir,qđ hr̃ in cle. quia cõtingit.
ꝑalle.de relig.dom.vbi vr̃ ſimpliciter dici,ꝙ illa,quę
ſunt diſpoſita per teſtatorē ad aliquē vſum,non p̃nt
immutari per aliũ,q̃ per Papã:ſed poſſet dici , vt hic
tangit do.Ant.ꝙ illa cle.debeat intelligi ſcđm prædi
cta:& ſic qñ diſpoſitio teſtatoris concernit tpalitatē.
ſecus vbi cõcernit.ſeu reſpicit ſpiritualitatē,& ſic re-
ſidet d.Ant.& cũ dicto Inn.& Hoſt.vr̃ etiã trãſire hic
do.Pe.& ſimiliter do.Flo.vt patet ex p̃dictis,ſed cer-
tè hęc diſtinctio , vr̃ contra generalitatē dictæ cle.q̃a
contingit.Nã illa cle.indiſtinctè vr̃ velle, ꝙ diſpoſita
ad vnum vſum licitũ per teſtatorem, vel aliũ diſponē
tem non poſſint immutari ab alio ſine licētia Roma
ni Põtificis.& hoc ēt vr̃ velle Bar.in l.legatum. ff.de
vſufruc.leg.vbi apertè vr̃ velle,ꝙ etiam ſi talis diſpõ
reſpiciat ſpecialitatem non poſſit immutari per infe-
riorē a Papa ſi ſit licitũ.& iſtud fortè voluit Io.An.re
mittendo ad dictã cle.ſatendũ eſt aũt,ꝙ vbi diſpõ re-
ſpiceret ſpiritualitatē,& nõ eēt in ſe licita,ꝙ tũc poſ-
ſet inferior a Papa in aliã cãm,ſeu in aliũ vſum refor
mare ꝑ ea,q̃ hñr in d.l.legatũ.& ꝙ ibi notať ꝑ Bart.
& qđ ēt cõſueuit dici in d.cle. q̃a contingit . vbi aũt
eſſet dubiũ, an talis diſpõ reſpiciens ſp̃ualitatē eēt li
cita,vel nõ:tunc recurrendũ eſt ad Papã ad quē ſpe-
ctat talia interp̃tari,facit qđ hr̃ in c.venerabilem. de
ele.vbi ēt patet,ꝙ qñ dubiũ eſt,an iure ſit licitum: re
currēdũ eſt ad Papã.ad hoc facit ēt,ꝙ no.in c.quan-
to.s̃.de iureiu.& ita põt ēt intelligi hæc decretalis .
nã poterat dubitari,an eſſet licitũ,ꝙ q̃s tenereť quo-
tidie miſſam de ſancta Maria celebrare:& ideo Papa
iſtud potuit declarare. & cũ tex.iſte loquať in Papa,
nõ facit ꝓ opinione Inno.& Hoſti.ꝙ inferior a Papa
hęc poſſit:nec ēt eadē eſt rõ:q̃a ad inferiorē a Papa ñ
ſpectat,qñ dubitať,an aliq̃d de iure ſit licitũ hoc de-
clarare,ſed ad Papã ad quē ſpectat cõdere iure,& cõ
ſequēter illa interpretari.j̃.de ſen.excõ.inter alia. &
in §.ex his.xj.q.j.Et facit quod notať in l.j.C.de leg.
& s̃.de poſtu.præla.c.j.tene tñ menti dictum Inno.&
& Hoſt.cum quo tranſit do.And.Flo.& do.Pe.

S V M M A R I V M.

1 *Monachi poſſunt de iure habere eccleſias etiã ſeculares,& parochiales eis ſubiectas.*
2 *Et quale ius poſſunt monachi ex tali ſubiectione vendicare, & nu.5.*
3 *Capellæ ſubiectæ monachis non videntur in dubio ſubiectæ quo ad poteſtatem inſtituendi.*
4 *Ad hoſpitalitatem charitatiuam tenentur clerici.*
6 *Viſitationem , & procurationem retinet tempus in eccleſia,l eēt illã concedat pleno iure, vel a ſe plene eximat.*
7 *Eccleſia ſi pleno iure conceditur religioſis, an ipſi poterunt temporalia eccleſiæ conuertere in vſus ſuos.*
8 *Fundari poteſt eccleſia, & dotari tranſlato ſolo vtili dominio in eccleſiam directo retento.*
9 *Monachi ſolum iuſpatronatus habentes in eccleſia quod ius ex eo cõſequuntur.*
10 *Eccleſiam ex fundatione habentes, an poſſiat augere cenſum.*
11 *Trioratus ſi ſint ſubiecti religioſis , an confirmatio eorum ſpectet ad ipſos religioſos, vel ad epiſcopum.*

DE monachis. ¶Hęc decretalis ē
ēt bona,& hēt ma-
teriã canonicã ſatis intricatè traditã a gl.
& doctorib.de qua ēt hr̃ in multis locis ,
& pręcipue per gl.xvj.q.ij.in ſumma.& in c.j. & per
totam illam q̃õnem.'aliquid ēt colligitur per Io.An.
j̃.eo.in lateranen.& aliquid per gl.& Inn.j̃.de priui.
& in c.cũ plantare.§.in eccleſijs. & ēt per ipſum Inn.
tangitur de materia in c.paſtoralis,& c.ex ore, & de
materia in tex.c. & gl.per Inn.j̃.de dona. paſtoralis .
& per glo.Io.An.j̃.de cenſi.cum venerabilis.& hanc
materiã conatus eſt d.Ant.reducere ad hanc decreta
lem tangendo,quæ ſparſim in alijs locis ponuntur .
Et hæc decreta.in ſumma breuiter dicit.Ad pręſenta
tionē religioſorum in capellis non ſubiectis non dēt
aliquis inſtitui niſi prius ei congrua portio redditꝰ aſ
ſignetur.h.d.& non recipit commodam diuiſionem.
1 ¶ †Nor.primo ex decretali,ꝙ monachi de iure poſ-
ſunt hr̃e eccleſias etiam ſeculares,& parochiales ſu-
biectas eis.facit quod hr̃.s̃.eo.auaritiæ.& j̃.de priuil.
cum & plantare.§.in eccleſijs.& c.paſtoralis.& eod.
2 tit.ex ore.& j̃.de do.paſtoralis.¶†Item no.quale ius
monachi poſſint vendicare ex tali ſubiectione . nam
vñr habere poteſtatem pręſentandi rectorem,ſeu vi-
carium in ipſa eccleſia:nõ aũt hēre ptãtem ibi recto-
rem inſtituēdi,& deſtituendi,ſed vr̃ hoc ſpectare ad
ep̃m diœceſanum loci.vr̃ etiam , ꝙ habeant poteſta-
tem percipiendi redditus eccleſiæ:aſſignata tñ ꝯgrua
portione rectori:qđ qualiter ſit intelligendũ.patebit
ex his quę tanguntur in gl.ij.& ſuper eadē.¶ Itē no.
quale ſit officium ſuperioris ad quem ſpectat inſtõ
pręſentandi in eccleſia ſubiecta regularib.nam offi-
cium eius eſt,ꝙ non dēt admittere pręſentatũ. & ſic
non debet eũ inſtituere,& conſequenter non debet
in effectu confirmare niſi tm̃ aſſignetur de redditib.
pręſentãdo,ꝙ poſſit cõgruè eccleſiã regere. ¶ Quod
etiã ex tribus principaliter erit arbitrandum,qñ vide
licet,erit tanta portio,ꝙ poſſit hoſpitalitatē cõgruã te
nere:ep̃alia iura ꝑſoluere,& clericos , ſeu miniſtros
3 eccleſię ſuſtentare.¶†Item no.ꝙ capellę ſubiectę mo
nachis non vñr in dubio eſſe ſubiectę quo ad poteſta
tē inſtituendi:qđ eſt intelligendũ ſm̃ nota.in gl.ij.&
& ſuper ea.& ſcđm id qđ hr̃.xvj.q.ij.in ſumm.& c.j.
¶Vltimo potes notare vnũ modũ per quē ordinariꝰ
p̃t ꝓuidere circa eccl̃as monachis ſubiectas.¶Alius
modus tangiť,ſeu poniť in tex.in c.ij.s̃.de ſup.negl.
pręla.qui in effectu ſupplet,quod hic dicitur . nã ibi
dr̃ ꝙ ſi monachi non aſſignant debitã portionem ipſi
p̃ſentato,ꝑut facere dēnt:vt hic dr̃, & nõ admittatur
p̃ſentatus,ſi durent in mora per ſex menſes:tũc lap-
ſis ſex menſib.priuabunť poteſtate p̃ſentandi ꝑꝑ ta-
lem negligentiã.vt hic patet,& ſic ep̃s poterit ꝓuide
re abſq; voluntate monachorũ de alio idoneo. hodie
vero per cõſtõnem clemētinarũ eſt etiã aliud reme-
diũ adhibitũ:q̃a poterit diœceſanus ſtatuere terminũ
ipſis monachis,intra quem aſſignent debitã portionē
p̃ſentato,& ſi non fiat intra dictũ terminum aſſigna-
tio,ēt non expectatis ſex menſib.poterit diœceſanus
admittere p̃ſentatũ,& demũ facere poterit ipſe diœ-
ceſanus aſſignationē huius portionis congrue illã fa-
ciendo.

ciendo . vñ in illam taxando nõ debebit excedere in
plnri,& minori,q̃ ſit cõueniens. ſcd̃m q̄ hr̃ in cle.vt
conſtitutio.de iur.patr.¶ Et not.q̄ illud qd̃ hic dr̃ in
hac decr.nedũ procedit in monachis nõ exẽptis.ſed
ẽt procedit in monachis exẽptis ẽt ſi cõtra hoc eſſet
ↄſuetudo, q̃ quò ad hoc nõ valet,vt hodie eſt exp̃ſ-
ſum.in c.j.ĩ.eo.in vj.Et ꝓcedit ẽt qd̃ eſt dictũ,ſi po-
pulus eſſet exẽptus nedũ ipſi monachi, & monaſte-
riũ.ꝑ id,qd̃ hr̃ in cle.quia regulares.de ſup.neg.p̃la.
Et facit,qd̃ no.Io.An.in d.c.j.ĩ.c.in vj.ſcd̃m d.Ant.
aduerte,q̄ licẽt Ant.hic tra̋ſeat ſic,tñ ĩ vltimo dicto
gl.vr̃ velle ↄ̃riũ in c.j.ĩ.eo.in vj.Vbi concludit, q̄ il-
lud.c.non hẽt locũ. vbi populus eſt ẽt exẽptus.Et iõ
vr̃ verius,quia ſi populus eſt ẽt exẽptus nedũ mona
chi,& eccleſia,nulla fienda eſt p̃ſentatio per mona-
chos ep̃o,ex quò ẽt populus eſt exẽptus,cũ nullũ ius
tunc habeat ep̃s in tali eccleſia:& ſic non põt hr̃e lo-
cũ.d.c.j.q̄ loquit̃ vbi p̃ntatio fienda eſt ep̃o.poſſet tñ
quò ad aliud ſeruari dictũ d.Ant. q̃a vbi ẽt populus
eſt exẽptus,ſi differant monachi per ſex menſes ꝓui
dere eccleſiæ,poterit ep̃s ꝓuidere,ꝑ cle.quia regula
res.de ſup.neg.p̃la.& ſic, quò ad terminos.c.j.ĩ.eo.
in vj. nõ ꝓcedit dictum d.Ant. ſed quò ad terminos
cle.q̃a regulares.in prin.põt ꝓcedere. ¶ Itẽ aduerte,
q̃a qd̃ hic dr̃ in hac decre. vr̃ procedere nedũ ſi in ſti
tutio ſpectat ad ep̃m: ſed ẽt ſi ſpectat ad inferiorẽ or
dinatũ ep̃o,quia eadẽ eſt rõ: & per ↄ̃ns idem ius eſt
dicendũ.dũ tñ iſtud qd̃ hic dr̃ non ſit exorbitãs a iu
re,nec tendat ad correctionẽ. Secus tñ vr̃ dicẽdum
de cle.j.de iur.patr.q̃ incipit,vt conſtitutio.ſuperius
alleg.nam illa loquitur de diœceſanis quorũ appel-
latione non vñr comprehendi inferiores ordinarij.li-
cẽt comprehẽdant̃ ſub appellatione ordinariorũ. vt
no.ꝑ gl.in c.ordinarij.de offi.ord.lib.vj. & ideo non
poſſet inferior p̃latus ſtatuere terminũ ad aſſignatio
nẽ faciendam:ſed deberet tũc recurri ad ipſum diœ-
ceſanum , vt terminũ ſtatuat ad aſſignationẽ facien-
dam.Et ſi illa non fiat,tunc poterit ꝑ illũ ad quẽ ſpe
ctat inſtitutionẽ fieri inſtituto p̃ſentato, & per diœ-
ceſanũ fit aſſignatio.facit,qd̃ no.gl.in cle.j.in verbo.
diœceſanis.& qd̃ no.ẽt per Io.An. in c.fi.de cle.pe-
regri.ſuper vlti.gl.Et ex p̃dictis no.diligenter, q̄ ap-
pellatione diœceſanorũ non cõprehenditur inferior
ordinarius ab ep̃o.ſecus appellatione ordinarij ſim-
pliciter. Et qd̃ dixi appellatione diœceſani non con
tineri inferiorem ordinariũ. intelligit,vbi agit̃ de iu-
re nouo,ſeu immutatione iuris antiq.vt voluit gl.in
d.cle.j.de iur.pat.ſecus vbi eſſemus in materia iuris
antiq,in qua ſi eſſet,eadẽ rõ eſſet in alijs ordinarijs.
per id,qd̃ ſ̃.dixi. Et not.q̄ illud qd̃ hic dr̃ de mona-
chis bẽt locum ẽt in alijs religioſis. per id,qd̃ hr̃ ĩ.c.
4 extirpandæ.& c.Lateranen.¶†In gl.j.in fi.& ſic vult
gl.q̄ clerici teneant̃ ad hoſpitalitatẽ, qd̃ eſt intelligẽ
dũ ſcd̃m Inn.ſcd̃m ſolitũ,& congruentẽ modũ.nam
oẽs non poſſunt recipere . & per hoc dicendũ aliqd
ſ̃.de elec.dudũ.el ij.ad fi.q̄ illa eccleſia dicebat̃ eſſe
pauper q̃ nõ poterat p̃latũ procurare, & hoſpites re-
cipere.facit.c.ij.ſ̃.de ſup.neg.præla.Io.And. hic ar-
guit,q̄ eccleſia debeat eſſe ditiſſima : q̃a vr̃ teneri ad
receptionẽ indiſtinctè omniũ hoſpitum.xlij.diſt.q̃e-
ſcamus.Et in contrariũ facit,quia vr̃ ſufficere q̄ eccle
ſia habeat neceſſaria ꝓ victu miniſtrorũ.xij.q.j.ep̃s .
ꝑꝑ quod concludit,q̄ conſideranda eſt qualitas p̃ſo-
næ,& cętus eccleſiæ.facit,quod hr̃ in c.non tangan-
tur.xlvj.diſt.& minus ſufficit, vt docet experiẽtia ha
benti eccleſiam extra vias publicas,& finaliter dicit
ſeruandam eſſe conſuetudinẽ loci, ſeu ꝓuinciæ,qm̃
in vijs non publicis pauciores tranſeunt hoſpites, q̃
per vias publicas.facit,quod hr̃.4.diſt.erit autem.&
29.diſt.c.j.& vide bonam glo.licẽt ipſe non allegat.
21.q.j.in ſumma.facit,quod no.per Io.And.j.eo.cũ
ſcd̃m.in verbo quãtitate. Nec ob.q̄ hr̃ in c.j.puta de
immuni.eccle.quia ibi loquit̃ de violenta hoſpitalita
te ad quã non tenent̃ clerici.hic vero de voluntaria,
& charitatiua.facit, qd̃ hr̃ in c.ij.ſ̃.de ſupp.neg.p̃la.
¶ In gl.ij.ibi:multũ magis.aduerte q̃a glo.j.facie vr̃
male dicere:q̃a ibi monachi habẽt eccleſias quò ad
ſpiritualia,& tp̃alia non vr̃ qd̃ multũ magis habeat
locũ decretalis,imo vr̃ q̄ poti⁹ dẽat dici oppoſitũ,q̃a
ſi monachi habẽt eccleſias etiã quò ad ſpiritualia vr̃
q̄ habeant ius inſtituendi rectorẽ, cũ videantur tunc
habere eccleſias ſubiectas pleno iure , ex quò habẽt
eas ſubiectas,quò ad tp̃ale,& ſpirituale . facit,qd̃ hr̃
in c.qm̃.ĩ.de priui. & qd̃ not.per gl.ĩ.de do.paſtora-
lis.& 16.q.ij.in ſumma.& c.j.Et per ↄ̃ns vr̃,qd̃ non
habeat locũ decretalis, cũ nõ habeãt tũc neceſſe p̃-
ſentare rectorẽ ep̃o vt illũ inſtituat , cũ ipſi p̃nt ip̃m
rectorem inſtituere ꝑꝑ hoc põt dici , vt voluit hic d.
Flo.qd̃ dũ gl.dicit multo magis, dẽt ſuppleri.& ĩtel
ligi,ſi poterũt monachi appropriare ſibi oĩa bona ec
cleſiæ ſubiectæ reſeruata honeſta ſuſtẽtatione p̃sby-
terorũ. vbi hñt eccleſias,quò ad ſpiritualia , & tp̃a-
lia,vt ſequit̃ in gl.Intellige tñ gl.procedere , quò ad
terminos decretalis,qñ habẽt eccleſiã quò ad ſpiri-
tualia,& tp̃alia:ſed populus non eſt exẽptus . Ita qd̃
licẽt poſſint inſtituere rectorẽ , ex quò ſpiritualis ec-
cleſia etiã eſt ſubiecta,tñ ex quò populus nõ eſt exẽ-
ptus expedit,qd̃ inſtitutus per monachos, ſeu cui fa
cta eſt collatio per eos p̃ſentet̃ ep̃o , vt inſtituat̃ ſuꝑ
cura ipſius populi. Et ſic pro inſtitutione autorizabi
li ſuper cura habenda ab ipſo ep̃o.Ideo tunc poterit
hr̃e locũ decretalis : q̃a poterit illa recuſare niſi mo-
nachi cõgruã portionẽ aſſignent ipſi p̃sbytero. facit,
5 qd̃ hr̃ in tex.& gl.in c.j.ĩ.eo.in vj.¶†Et not.q̄ gl.iſta
duo principalia proſequit̃.Primũ eſt in quo caſu ha
beat locũ iſta decretalis. Et iſtud tangit hic. in prin.
vſq; ad verſum. Si verò habent,& hoc ẽt.ĩ.repeti. &
ꝓſequit̃ gl.in ver.quo ergo caſu.Secundo principa-
liter ꝓſequit̃ quale ius dicant̃ hr̃e monachi in eccle
a ſijs ᵃ ſibi ſubiectis . Et iſtud ꝓſequit̃ gl.in ver.ſi vero.
vſq; ad ver.quo ergo caſu.& iſte ver.proſequit̃ prin-
cipaliter duo mẽbra. Nã qñq; monachi habent ec-
cleſias ex conceſſione ſibi factas: qñq; habent eccle-
ſias ſibi ſubiectas ex fundatione eccleſiarũ facta per
eos. Et iſta duo mẽbra principalia ẽt tetigit gl.16.q.
ij.in ſumma.Scd̃m mẽbrũ ꝓſeq̃t̃ glo.j.ibi: ſi vero ex
fundatione.Primũ mẽbrũ ſubdiuidit glo.q̃a interdũ
monachi hñt eccleſias ex ↄceſſione laici. Interdũ ex
cõceſſione ep̃i.& ſcd̃m caſum ꝓſeq̃tur ibi. Si hñt ec
cleſiã ex ↄceſſione ep̃orũ. Primũ iterũ ſubdiuidit gl.
interdũ hñt eccleſiã ex cõceſſione laici,& ↄfirmatio-
ne,ſeu ↄſenſu ep̃i. Interdũ hñt eccleſiã ex ↄceſſione
laici ſine ↄſenſu ep̃i. & ſcd̃m caſum ꝓſequitur ibi,ſi
non accedit.¶ In ea.gl.ibi: in eccleſijs.allegat etiam
do.Flo.c.paſtoralis.ĩ.de don.dicẽs,qd̃ melius facit:
ſed re vera loquit̃ econtra,qñ ep̃s cõcedit eccleſiam
religioſis cũ conſenſu laici.Sed fortè ipſe voluit hos
duos caſus æquiparare.ſ.qñ concedit̃ eccleſia ꝑ lai-
cũ cũ conſenſu ep̃i. Et qñ econtra conceditur ꝑ epi
ſcopum cum conſenſu laici. Et idem etiam forte fuit
de mente gl.xvj.q.ij.in ſumma . inquantum vr̃ alle-
gare.c.paſtoralis.præallegatum ad mẽbrum. de quo
hic in gl.& ſic vult gl.in effectu,qd̃ vbi laicus conce
dit, ſeu donat eccleſiam religioſis cũ conſenſu ep̃i ,
qd̃ tunc religioſi habebunt tp̃alia.& ſic vr̃ velle, qd̃
poterant omnia approbare reſeruata congrua ſuſten
tatione

ᵃ Monachi in eccleſijs. Et ſi ↄ̃tas, on,& quando religioſi poſſint ſibi de redditibus eccleſiæ vel capelle ad ios ipſo. rũ pertinẽtis aliqd applicare. diſtingue hic ſecundũ d. Hen. Boyc. in prin.c.

tatione presbytero.& vr̃ etiam gl.noluiſſe, quod ẽt tunc habeant ius patronatus. & ſic poterit habere locum prouiſio huius decretalis. Sed aduerte inquantũ gl.vult ꝙ ex tali conceſſione facta per laicũ cũ cõſenſu epĩ, monachi habeant nedum ius patronatus: ſed etiam tpalia, vt etiam vr̃ ſenſiſſe glo.in ſumma ſuperius præallegata. Contrarium vr̃ voluiſſe gl. de don. paſtoralis.in j.glo.& j̃.de iure patro.quod autem.in gl.ij.& eo.ti.nonnulli.in gl.ij. qñ in quibus gl.dicitur, qđ ex tali conceſſione ſolum transfertur ius, qđ habebat concedens,& ſolum ius patronatus. Et qđ epĩs nihil intelligit concedere: ſed ſolum confirmare conceſſionem laici.patet præcipuè in gl.d.c.paſtoralis.Io.An.hic tranſit cum gl. iſta, non faciendo mentionem de alijs.& ſil̃. do.Pet.& do.Flo.do.Anto. hic aliter dicit,& melius,vt mihi vr̃. & per eius dicta videntur gl.prædictæ reduci ad concordiam. Nam interdum laicus poſſidet eccleſiã quò ad ius patronatus ſolum.& tunc ex tali conceſſione eccleſiæ facta ꝑ laicum religioſis cum conſenſu epĩ tranſiuit ſolũ ius patronatus,quòd erat penes ipſum laicũ. & ſic poſſunt intelligi gl.præallegatæ. Fatetur tñ,ꝙ ex quò ius patronatus deuenit ad perſonam eccleſiaſticã,& cõtemplatione eccleſiæ, ſeu monaſterij cẽſebitur ius patronatus eccleſiaſticũ. licèt originaliter fuerit ius patronatus laici.ꝑ ea quæ habentur in c.j.de iure patronatus.lib.vj. Et ideo poterunt petere ſibi reddi rationem de tpalibus,cum iſtud ſpectat ad patronũ eccleſiaſticum,& ſimiliter poterunt habere cuſtodiam bonorum tpalium vacante eccleſia, cum hoc expectet ad patronum eccleſiaſticum.iuxta ea quæ not.s̃. de appel.bonæ.maximè per Io.An. & s̃.de offi.ord. cum vos.& j̃.de priui.cum & plantare.§.in eccleſijs. & hoc reſpectu poſſet etiam ſaluari,qđ hic dicit glo. ſm eum,dum dicit,qđ ex tali conceſſione etiam temporalia tunc habent,intelligẽdo quò ad hoc, vt poſſunt petere rationem de tpalibus.vt etiã poſſunt cuſtodire bona temporalia vacãte eccleſia, non autem debet intelligi qđ habeant temporalia,vt poſſint illa appropriare.¶ Interdum verò laicus poſſidet eccleſiã quò ad ius patronatus,& quò ad bona ipſius eccleſię quæ tenet,licèt de facto.& tunc ſi talis laicus concedit illam eccleſiam religioſis de cõſenſu epĩ, nedum trãſiuit ius patronatus ad religioſos:ſed etiam ius approbandi bona temporalia,quę tenebat laicus reſeruata congrua portione in presbytero. & ſic poſſit intelligi hæc gl.inquantum dicit,ꝙ ex conceſſione laici cum conſenſu epĩ facta religioſis: religioſi habent tunc temporalia.& hoc bene vr̃ probari in c.vlt.xvj. q.j.vr̃ enim hoc introductum,vt facilius eccleſiæ, & earum bona retrahantur de manibus laicorũ. facit, quod hr̃ in c.cum apoſtolica.j̃.de his quæ fi.a præla. ¶ Aduerte tñ in præcedenti caſu,qñ nõ poſſidet laicus bona eccleſiæ,forte voluit glo.ꝙ ex conceſſione laici cum conſenſu epĩ tranſeunt temporalia, ſicut econtra,qñ fit conceſſio per epm̃ cum conſenſu laici quo caſu videntur tranſire temporalia in ipſos religioſos.per id,quod hr̃ in d.c.paſtoralis.& facit hoc qđ voluit gl.in ſumma præallegata.etiam & do.Flo. hic dum allegant.d.c.paſtoralis.& forte voluit gl.in ſumma præallegata.Sed potes dicere,qđ non eſt bona æquiparatio: quia vbi laicus concedit eccleſiam cum conſenſu epĩ,vr̃ laicus concedere ius qđ habet. & ſic ius patronatus & non aliud. facit,qđ hr̃ in l.q tabernas.ff.de cõtrahen.emp.& quod no.gl.j.in d.c. paſtoralis. & epĩs conſentiens vr̃ ſolum cõfirmare id quod agit laicus. & ſic nihil vr̃ velle vltra concedere vt voluit gl.j.prædicta in d.c.paſtoralis. Sed vbi epĩs concedit eccleſiam cũ cõſenſu patroni tunc ex quò principaliter facit conceſſionem vr̃ concedere ius qđ habet. Et ſic,quò ad tpalia, ſeu quia redditus tẽporales percipiebat epĩs in tali eccleſia vr̃ religioſus conceſſiſſe,vt dr̃ in d.c.paſtoralis. Et quia requiſiuit conſenſum laici patroni vr̃ etiam voluiſſe conferre eccleſiã quò ad ius patronatus:quia aliàs nihil operaretur conſenſus laici patroni: quia etiam ſine eius conſenſu poterat epĩs quod ad ſe ſpectabat religioſis concedere.Ideo intelligitur etiam tunc velle conferre ius patronatus religioſis.& ſic patet, quod non eſt eadem ratio vtrobiq;,& præcipuè, quia olim ſm iſta tempora dubitabatur,an laicus poteſt ius patronatus religioſis conferre ſine conſenſu epĩ. & hodie etiam vr̃ eſſe dubium,an ſi laicus non dicat ſe concedere ius patronatus: ſed concedat eccleſiam religioſis, an ſine conſenſu epĩ valebit talis conceſſio ſaltẽ quò ad ius patronatus.de quo.j̃.dicetur,quid autem qñ epĩs concedit eccleſiam cum conſenſu laici, ſi nõ percipiat epĩs aliquos redditus temporales in illa eccleſia quid intelligetur tunc concedere.recurrẽdum eſt ad ea quæ hñr in tex.in d.c.paſtoralis. & inferius tangetur.¶ In ea.gl.nihil valet conceſſio.Io.An. hic dicit,qđ imo valet,quò ad ius patronatus,ex quò fit loco religioſo.ꝑ id,quod hr̃ in c.vno. de iure patronatus.in vj.Et idem tenent hic do.Ant.d.Pet. & do. Flo.Sed aduerte quia ipſemet d.Ant.vr̃ tenere contrarium in c.illud.j.de iure patron.& facit etiam qđ no.in d.c.illud. in prima gl. & ſuper ea per Io.And. nec ur̃ obſtare.d.c.de iure patro.in vj. quia loquitur quãdo conceditur ius patronatus, non autem quando conceditur eccleſia.Nam tunc ur̃ ꝙ nõ ualeat cõceſſio:quia eccleſiam ipſam non poteſt donare, quã ur̃ uoluiſſe donare. & licèt ius patronatus uoluiſſet non habet concedere tñ nõ apparet, qđ illud uoluerit concedere ſine eccleſia ſed eccleſiã.& ſic ur̃ concedere illud uulgatum,quod noluit potuit,& qđ uoluit adimplere nequiuit.facit,quod hr̃.s̃.de offi.del. cum ſuper.& in l.multum.C.ſi quis aũt uel ſi qui.& facit,quod no.per gl.in d.c.illud.& per Io.An. ſuper illa.& etiam per Innocen.potes dicere,quòd aut laicus concedit eccleſiam religioſis ratione iuriſpatronatus etiã hoc conſtat. & tunc teneat conceſſio etiã ſine conſenſu epĩ.per ea quæ habentur in d.c.j.de iure patronatus. in vj.iuncto eo qđ hr̃ in l.ſi tabernas. ff.de contrahen.emp. & facit etiã quod conſueuit dici in c.exhibita.de iudi. & quod no.j̃.de relig.do. cũ uenerabilis.per Inn. Interdũ aũt laicus concedit eccleſiam religioſis ſine conſenſu epĩ quò ad proprietatem,& tunc non ualet: quia nemo dare poteſt,qđ non habet,ut habetur l.traditio.ff.de acq.rer.do.& j̃. de iure patr.quod autem. Et ideo cũ non habeat ius proprietatis eccleſiæ ipſe laicus.facit,qđ hr̃ de elec. ſacroſancta.& c.non ſana.Ideo non põt eccleſiã quò ad proprietatẽ alteri concedere.Interdũ uero concedit eccleſiam ſimpliciter religioſis ſine cõſenſu epĩ. & tunc gl.fuerunt contrarię.Nam gl.hic ur̃ tenere,ꝙ non uellet.per id,quod hr̃ in d.c.quod autem.Idem etiam ur̃ uoluiſſe in c.illud.in j.gl.de iure patro. Idẽ in c.de conſultationibus.j̃.de don.ubi gl.aperte facit dñiam, an ſimpliciter eccleſia cõcedatur per laicum religioſis ſine conſenſu epĩ. An uero concedatur ius patronatus.per illam glo.poſſet reſponderi ad c.j.de iure patron.ut in vj.uidelicet, quod loquitur qñ laicus concedit religioſis ſine conſenſu epĩ ius patronatus:non autem loquitur,qñ concedit eccleſiam.ſi gl. tenuit contrarium.xvj.q.ij.in ſumma.ubi gl.concludit,quod ſi laicus donat eccleſiam religioſis ſine cõ-

ſenſu

ſenſu epi transfertur ius patronatus. & illam glo.ſequitur hic Io.An.& etiam d.Ant.& d.Flo.& do.Pet. & dicit hic do.Ant.qđ opinio illius gl.eſt approbata hodie per c.j.de iure patr.in vj.ꝑ ꝙ vr̃ reprobari opinio gl.hic poſite.vnde concludit hic,qđ träſferẽ ius patronatus in religioſos.& ex quò erant patroni eccleſiaſtici habebunt ptãtem cuſtodiendi bona eccleſiæ vacante eccleſia.& ꝑñr etiam vr̃ voluiſſe, qđ poterunt petere reddi rationem in tpalibus,per ea quę ſuperius tetigi. Non aũt habebunt proprietatem aliquam in rebus tpalibus eccleſiæ,& hoc dicit procedere,ſiue donatio fiat in fundatione eccleſiæ,ſiue eccleſia iam fundata per laicum,ſeu ad inſtantiã laici. Dicit ẽt ꝑdicta procedere, ſiue donet eccleſiam iam conſecratã,ſiue nondũ conſecratã,licèt aliqui dixerunt,qđ ſi donet̃ eccleſia nõ conſecrata ipſis religioſis per laicũ,cũ nedũ conferet̃ eccleſia,& ẽt oĩa tpalia.facit,qđ hr̃.xvj.q.j.nemini.Sed ꝑdictã diſtinctionẽ dãnauit gl. in dicta ſumma.xvj.q.ij.ad fi.mag.gl. ſeq.& bene, qa ex ſola impoſitione primarũ lapidis fienda per epm̃ ſubijcit̃ eccleſia epo ẽ: anteq̃ ſit conſecrata.de conſe.diſt.j.c.nemo. & ĩ.de reli.do.c.ad hæc.Sed ipſe do.Ant.in c.j.præal.& j.de iure pat.vr̃ tenere in effectu gl.hic poſitã.Nã ibi concludit,ꝙ qñ laicus ſimpliciter donat eccleſiã religioſis ſine conſenſu epi,qđ tũc donatio vr̃ peccare in forma. Ideo non vr̃ valere.facit,qđ hr̃ in d.c.illud. in prima gl.& ſuper eo,qđ no.per Legiſtas in l.ſi vnus.§.ſi accepta pno.ff.de pac.& l.an inutilis.ff.de acceptilationib⁹. Secus qñ donat̃ iure patronatus:vel qñ donat̃ eccleſia ratione iuris patronatus.ꝑ ea q̃ hñr in d.c.j.de iure patro.in vj.& ſic vr̃ d.Ant.ſibijpſi fuiſſe ꝯtrarius. ¶ Mihi vr̃ ꝙ verior ſit opinio,q̃ hr̃,quòd valet in dubio conceſſio.vt voluit Io.An.hic.& gl.hic in ſumma præall. qa ex quò valet donatio ſi donet̃ ratione iuris patronatus: ergo vr̃ ꝙ ſi ſimpliciter donat̃ eccleſia ipſis religioſis.licèt ſine conſenſu epi,ꝙ debeat valere,quia in dubio debet fieri interpretatio,qđ concedendo ipſam eccleſiam intelligatur conceſſiſſe ius qđ habet.per ea quæ hñr in l.qui tabernas.ff.de cõtrahen.emp.& in l.ſi domus.§.fi.ff.de le.j. & l.ſeruo elec.§.fi.eo.ti. & facit etiam quod no.Inn.ĩ.de reli. do.c.cum venerabilis. & quod cõſueuit dici in c.exhibita.de iudi. ¶ Item,qa in dubio debet fieri interpretatio,vt potius res valeat,q̃ pereat.ĩ.de ver.ſigni. Abbas.& ff.de reb.dub.in l.quoties.Et ideo in dubio fieri debet interpretatio, qđ intelligat̃ conceſſiſſe eccleſiã rõne iuris patronatus,ex quò hoc poteſt,vt tenet etiam ipſemet.do.Ant.in d.c.illud. & non ratione proprietatis:ex quò hoc nõ poteſt. Nec ob.quod vr̃ peccare in forma dicta conceſſio, ex quò non interuenit conſenſus:qa illud non vr̃ eſſe verum,qñ fit religioſis,quibus põt concedi ratione iuris patronat⁹ etiam ſine conſenſu epi.vt patet in d.c.j.de iure pat. in vj. laico autem non põt concedi ſm veram opinionem etiã de iure patronatus ſine conſenſu epi,vt plenè no.Io.An.in d.c.illud.ſuper glo.fi. ¶ Et hæc ſufficiant de iſto caſu,qñ per laicos cõceditur eccleſia religioſis. ¶ In ea.gl.ibi.ĩ.de dona.paſtoralis. & ſic proſequitur gl.in quatuor caſus, qñ religioſi prætẽdunt eccleſias ex cõceſſione epor̃um:quia aut eſt facta ſub certa forma,aut pleno iure:aut ſimpliciter. Et hoc vltimo caſu vr̃ ſentire gl. ꝙ monachi habebunt eccleſiam ſubiectã quò ad oĩa,præterq̃ quò ad cathedraticum.& ius coerctionis.& ſic vr̃ velle, qđ exceptis dictis duobus iuribus, q̃ vñr remanere epo eccleſia erit ſubiecta monachis quò ad alia in tpalib⁹,& ſpiritualibus.Et ſic vr̃ in effectu velle,quod ex ſimplici conceſſione facta per epm̃ de eccleſia ipſis religioſis, intelligatur conceſſa pleno iure ſaluis duobus iurib⁹ ꝑdictis glo.xvj.q.ij.in ſumma. & in c.j.vr̃ dicere,ꝙ ſi conceſſio eſt facta per epm̃ pleno iure oĩa ſpiritualia & tpalia transferuntur in religioſos ſaluis aliquibus in quibus remanet ſubiecta epo.Nã quò ad iudiciũ. & ſic, quò ad poteſtatem iuriſdictionalẽ dicit, ꝙ remanet ſubiecta epo.Et ſimiliter, quò ad ea,q̃ ſunt ordinis epalis,vt ordinare,& conſecrare eccleſias: qa iſtorũ non eſt capax inferior ab epo.facit,qđ hr̃ in c. aqua.ĩ.de conſe.ec.vel altaris.& ĩ.de excel.præla.accedentibus.vr̃ etiam velle,quòd remanet apud epiſcopum ius viſitandi,& corrigẽdi.facit,qđ hr̃ x.q.iij. per ſingulos. vr̃ etiã qđ non tranſeant illa,q̃ ſunt ꝑeminentiæ epiſcopalis.Et ideo non tranſit ius cathedraticum.facit,qđ hr̃ in c.paſtoralis.ĩ.de don.& ſ.de offi.ordi.conquerente. ¶ Dicebat ẽt Hoſti.in d.c.paſtoralis.qđ nõ transfertur inſtitutio autorizabilis ſupra curam: ſed ſolũ inſtitutio ſimplex ſumpta in effectu pro collatione.facit,qđ hr̃ in c.cum ſatis. de off. archi.vbi dicit Io.And.poſt Hoſt.qđ inſtitutionis autorizabilis ſupra cũ incapax vr̃ eſſe inferior ab epo. facit etiam qđ no.in c.fi.de offi.archi. dicebat etiam Hoſt.in d.c.paſtoralis.qđ canonica portio,ſeu ius canonicę portionis remanebit etiam epo in recompenſatione vniuerſalis curiæ.facit,qđ hr̃ de offi.ordi.cõquerente.dici poteſt ſcđm eum,ꝙ expreſsè,& ſpecificè cõcederetur.per ea quæ hñr.xij.q.iij.c.fi.fatetur quod poterit præſcribi ẽt ſi eijceretur, qđ non poſſit trãſferri.per id,quod hr̃ de præſcri.c.quarta.& ĩ.de conſti.cum veniſſent.Io.An.in d.c.paſtoralis.quò ad iſtud vltimum de quarta vr̃ reſidere, ꝙ circunſcripta ꝑſcriptione. licèt epiſcopus poſſit dare fructus ipſius canonicę portionis, nõ tñ poterit ius proprietatis ipſius portionis canonicę concedere. Et ſic vr̃ intelligere,quod hr̃ in d.c.fi.xij.q.iij.per id, qđ hr̃ ĩ.de locato.c.ij.& facit,qđ hr̃.ĩ.de hæreti.q̃uis. Sed aduerte, quia per prædicta nõ hr̃ perfectè hæc materia. vnde do.Ant.hic circa iſtum articulũ,qñ fit conceſsio per epiſcopos proſequitur quatuor caſus. Nam qñq; ſecundum eum conceditur eccleſia pleno iure: qñq; & ſecundo conceditur quò ad tpalia tm̃:qñq;.& tertio cõcedit epiſcopus eccleſiam ſimpliciter: qñq; & quarto concedit eccleſiã in vſus monachorũ.& ſic vr̃ amittere caſus, qñ conceditur eccleſia quò ad ſpiritualia tm̃. ¶ Itẽ vr̃ amittere, qñ cõceditur ſimul quò ad ſpiritualia,& tpalia. ¶ Item etiam non bene videt̃ declarare,an idem ſit concedere eccleſiã in vſus monachorum. & ipſam concedere in vſus monachorũ, & pleno iure. de quo proſequitur Inn.ĩ.de priui.paſtoralis.& inferius dicetur do.Petr.hic ꝓſequebatur circa iſtum articulũ. ¶ Tertius caſus,qa aut conceditur eccleſiæ proprios vſus, aut pleno iure, aut quò ad alia. Et hoc vltimo caſu remittit ad c.paſtoralis. de don. Et in primo caſu cõſiderat etiam an eccleſia non ſit collegiata,nec parochialis.An vero ſit collegiata,vel paſtoralis.d.Flo. hic conſiderat quatuor caſus quos dicit patere ex gl. qa qñq; conceditur quò ad tpalia,& ſpiritualia:qñq; pleno iure:qñq; quò ad ius patronatus.& in ipſis ꝓſequitur verba glo.nihilo vel ſaltem modico addito. Et ſic vr̃ ꝙ do.Ant.latius, q̃ prædicti attigerit materiam iſtã. vnde aduerte circa primum caſum, qñ epiſcopus concedit religioſis eccleſiam pleno iure diſtinguit ipſe duos caſus principales.Nam qñq; concedit eccleſiã pleno iure monachis,ſeu religioſis nõ exẽptis.& ſic perſonis ſubiectis. ¶ Interdum concedit religioſis exemptis,vel alteri ꝑſonæ nõ ſubiectæ ipſi epiſcopo,primo caſu cõcludit

cludit quod tunc tpalia,& ſpiritualia iura erũt in po.
teſtate ipſorum religioſorũ,ſicut vř velle hic gl. ¶ Di
cebant tñ conſeruare eccleſiam quantũ ad clericos
in ſtatu ſuo.ita qđ congrue poſſint ſuſtentari,ſm ſta-
tum antiquũ.Dicit tñ,ꝙ ea quæ ſunt epiſcopalis or-
dinis, vt ordinare,conſecrare,& ſimilia,iſta remanẽt
penes epm:quia inferiores nõ ſunt capaces,vt ſupe-
rius eſt dictum. Et ideo non intelliguntur tranſlata.
facit,quod no.Inn.ĩ.de dona.paſto alit. Et tangit ẽt
hic Io.An.& ipſe do.Ant.dicit,ꝙ talia debebunt ex-
cipere a proprio epiſcopo non aũt a quo maluerint
epo, niſi aliud haberẽt priuilegium,vel pſcriptionẽ.
facit,quod hř de præſcri.ſ.c.veniendum. ¶ An autẽ
in monachos tranſiuerit ius inſtituendi : cõcludit,ꝙ
ſic,prout ſumitur pro collatione, ex quò pleno iure
facta eſt conceſſio: ſed non prout ſumitur pro autori
zabili inſtitutione ſupra curam : qa talia iura nõ pñt
monachi habere nomine proprio:quia non videntur
talium eſſe capaces.per id,quod legi.& no.ſ.de offi.
archi.cum ſatis. vnde ſcđm eum per talem conceſſio
nem tale ius non recipiunt.Fatetur tñ,qđ eps pote-
rit illis,vt ſuis vicarijs tale ius committere.& ſic dẽt
intelligi ſcđm eum, quod hř in c.viſis.xvj.q.ij.vbi ẽt
dicitur, quod cuius eſt poſſeſſio eius eſt inſtitutio.
quod debet intelligi ſecundum prædicta.Sed aduer-
te,quia licèt ſic tranſit do.Ant.videlicet,quod debe-
mus conſiderare.An eccleſia, quæ conceditur nõ ſit
collegiata,vel parochialis:quia ſi non eſt collegiata,
nec parochialis vř tunc ex quò conceſſio facta eſt ple
no iure,qđ tunc tale ius inſtituendi cõpetat. Et etiã
remouendi pp malam adminiſtrationem,non tñ po
terunt cognoſcere religioſi de cã criminali ipſius ſa-
cerdotis inſtituti in eccleſia, quia hoc vř ſpectare ad
epm.per ea quæ hñr in c.viſis.xvj.q.ij.ſi autem ſit ec
cleſia collegiata:tunc vř qđ intelligatur tranſlatũ ius
conferendi,& rectorem eligẽdi per collegiũ, vt quia
tale ius erat penes epm. Et ideo nõ poterit rector ſi-
ne cauſa monere.facit,qđ hř.ĩ.de ſtat.mona.in c.ij.
Si aũt ſit eccleſia curata,tunc vř do.Ant.velle,qđ in-
telligatur tranſlatum ius inſtituendi rectorẽ in eccle
ſia,hoc eſt ius conferendi ipſam eccleſiam. Sed non
tranſibit ius inſtituẽdi autorizabili ſupra curam niſi
aliud expreſsè fuerit dictum.ſed Io.An.hic,& etiam
d.Pe.vñr velle,ꝙ eo ipſo,qđ eccleſia eſt conceſſa ple
no iure,ꝙ intelligatur etiam tranſlata poteſtas inſti-
tuẽdi ſupra curam.ita tñ quod hoc faciant vice epi,
ſeu tanq̃ gerentes vices epi. Et ſic nõ erit neceſſaria
alia expſſa conceſſio.& hæc opinio vř verior,ex quò
pleno iure facta eſt conceſſio.& iſtud vř voluiſſe ſen
tire hic d.Flor.circa fi.Et ex hoc no.etiam ſcđm eũ,
ꝙ inſtitutio autorizabilis cadit etiam in inferiorem
epo,qñ hoc faciat tanq̃ vicarius,vel vice gerens epi.
facit,quod hř.ĩ.de inſti.ex frequentibus. Et hoc etiã
voluit Inn.in c.conſti.de reli.domi.& ibi per Io.An.
etiam in nouella ante gl.in gl.dicit Inn.& facit etiam
quod no.ipſe Io.An. in c.cum venerabilis.ĩ.de cen-
ſibus.ſuper gl.Et per hoc etiam dicit,quòd licèt hæc
conſtitutio autorizabilis præſcribitur per inferiorem
epo ex iure ſuo.ſ.de offic.archi.cum ſatis:tñ poterit
præſcribi per eum tanq̃ vicarium in hoc epi. de quo
remittit ad notata per ſe in d.c.cum ſatis. & facit ẽt
quod no.Pau.de Lea.licèt ipſe non alleget in cle.ex
frequentibus.de exceſ.præla.& hæc de iure inſtituẽ-
di.de poteſtate autẽ viſitandi, an intelligatur trãſla-
ta in monachos refert opiniones huius.Nã vř ꝙ non
per c.viſis. xvj.q.ij. quod ſolum vř loqui de inſtitu-
tione.& ſic non vř trahendum ad alia. vt tangit Inn.
ĩ.eo.in Lateranen.& Io.And.hic.xiiij.etiam ibi dř ꝙ

tutior eſt poſſeſſio,quæ eſt inſtitutio,quod debet in-
telligi ſecundum prædicta. ¶ Sed aduerte,quia licèt
ſic tranſeat do.Ant. vř tñ,quod debeamus conſide-
rare, an eccleſia, quæ conceditur non ſit collegiata,
nec parochialis:vel an ſit collegiata,vel parochialis:
quia ſi non eſt collegiata,nec parochialis vř quod ex
quò conceſſio tunc eſt facta pleno iure, quod cõpe-
tat ius inſtituendi,& etiam remunerandi pp malam
adminiſtrationem, non tñ poterunt religioſi cogno-
ſcere de cauſa criminali ipſius ſacerdotis inſtituti:
quia hoc vř ſpectare ad epiſcoporũ. per ea quæ hñr
in d.c.viſis.xvj.q.ij. Si autem eccleſia ſit collegiata:
tunc vř quod intelligatur tranſlatum ius conferẽdi
rectorem eligendi per collegium:qa tale ius erat pe-
nes epm.Et ideo non poterit rector ſine cauſa amo-
ueri.facit,quod hř de ſta.mo.c.ij. Si autem ſit eccle
ſia curata,vř do.Ant.velle,quod intelligatur tranſla-
tum ius inſtituẽdi rectorem in eccleſia,hoc eſt ius cõ
ferendi ipſam eccleſiam. Si non tranſiuit ius inſtituẽ
di autorizabile ſupra curam niſi aliud expreſsè fue-
rit dictum ſcđm Io.An.hic. & etiã d.Pet.vř ꝙ coip-
ſo quod eccleſia eſt conceſſa pleno iure,quod intel-
ligatur eſſe tranſlata poteſtas inſtituendi ſupra curã.
Ita tñ,quod hoc iure epi faciant,ſeu tanquam geren
tes vices epiſcopi. Et ſic non erit neceſſaria alia ex-
preſſa conceſſio.Et hæc opinio vř verior,ex quò ple-
no iure facta eſt conceſſio.Et iſtud etiam vř velle ſen
tire hic do.Flor. circa fi.& ex hoc no.ſecundum eũ,
qđ inſtitutio autorizabilis cadit etiam in inferiorem
epo,quando hoc facit tanquam vicarius, vel vice ge
rens epi.facit de inſtitutionibus.ex frequentibus. Et
per hoc etiam dicit,quod licèt hæc inſtitutio autori-
zabilis non poſſe præſcribi per inferiorem epo iure
ſuo.ſ.de offi.archi.cum ſatis. Tamen poterit præſcri
bi per eum tanquam vicarium in hoc epi. de quo re
mittit ad notata per ſe in d.c.cũ ſatis. & facit,quod
no.Pau.de Leaz. licèt ipſe non alleget in cle.ex fre-
quentibus. de exceſ.præla.Et hoc de iure inſtituẽdi,
poteſtas autem viſitandi : an intelligatur tranſlata in
canonicos refert opiniones, finaliter cõcludit quod
Abbas cui conceſſa eſt eccleſia habebit ius viſitandi,
& nihilominus ẽt ipſe eps. & ſi ambo concurrerent
præferretur eps tanquã ſuperior:niſi ꝯſuetudo aliud
haberet.per id, quod hř.ſ. de offic.ordi. paſtoralis.c.
quanto.& c.cum ab eccleſiarum. Et facit etiam qđ
no.in d.c.viſis.& in ſumma.de poteſtate aũt deponẽ
di,vel ſuſpendendi,an illa tranſeat per talem cõceſ-
ſionem concludit,quod non: quia inferior epo nõ vř
eſſe capax huius iuris.quinimo nec ſolus eps vř ha-
bere dictam poteſtatem. per ea quæ hñr in c.ij.ĩ. de
exceſ.præla.& xvj.q.vij.ſi autem.& in c.felix. & hoc
etiam vř tenere gl.in c.cum & plantare.§.cum in ec-
cleſijs.ĩ.de priui.Et etiã gl.xvj.q.ij.c.j. in verbo ple-
no iure.Sed aduerte,licèt do.Ant.hic ſimpliciter trã
ſeat,intellige ſanè dictum ſuum,videlicet,qñ agiť de
poteſtate deponendi ab officio, vel ſuſpendendi ab
officio perpetuo.ita ꝙ habeat vim depoſitionis. facit
quod no.in c.j.de exceſ.præla. Nam iſtud bene ſpe-
ctat ad epm,& non ad inferiorem epo, vt uoluit gl.
in d.§.in eccleſijs.& de tali etiam loquitur gl.in d.c.
xvj.q.ij.in uerbo pleno iure.Sed deponere a benefi-
cio pp malam adminiſtrationem, uel ſuſpendere ab
officio temporaliter, bene vř poſſe competere infe-
riori epo.per ea quæ no.glo.in d.§.in eccleſijs.& qđ
etiam inferius dicetur.facit etiam quod no.in ſimili.
de ele.nõ reſi.in c.ex tuæ.vbi Archieps.licèt nõ poſ-
ſit epm ſuffraganeum ſuum deponere ab officio po-
teſt tñ ſuſpendere. An autẽ facultas cognoſcendi de
cauſis

cauſis criminalibus tranſeat per dictã collationem.
Concludit q̃d non per præallegatum.c.viſis.vbi dr̃,
q̃d piacula ſacerdotũ per epiſcopos audientur. dicit
tñ do.Ant. q̃d putat,q̃d Abbas poterit audire leues
coerctiones,& iurgia leuia.argu.eorum,quæ hñr in
c.ad hæc.de offi.arch.licèt cauſas graues,& crimina
les non poſſet audire.& ſm prædicta dicit intelligen
dum eſſe,quod no.gl.xvj.q.ij.viſis.vbi dicit,quod in
conceſſione pleno iure facta, non venit ptãs ſuſpẽdẽ
di,aut deponendi, vel de grauibus cauſis cognoſcen
di. Dicit etiam q̃d ſi Abbas vellet inquirere de rõne
temporalium,quo rector gubernauerit eccleſiam de
plano exigendo rationem, q̃d adhuc ẽt hoc poterit.
arg.eorum,quæ hñr in d.§.in eccleſijs. & ẽt ſcd̃m eũ
ſaltem tanq̃ vicarius epi.habebit poteſtatem remo-
uendi ab eccleſia pp malam adminiſtrationem, fate
tur tñ quod ſi concurrerent eps, & Abbas,quod tũc
eps eſſet præferendus. per ea, quæ ſuperius ſunt di-
cta.An autẽ ea quæ ſunt præeminentia epalis tranſ-
ferantur per dictam conceſſionem,concludit q̃d nõ:
quia non transferretur ius cathedratici,nec ius cano
nicę portionis.p id,quod hr̃ in d.c.paſtoralis. & q̃d
ibi etiam no. Hoſt. ¶ An autem ſi ſpecificè velit eps
dicta iura remittere,poſſit hoc facere.recurrendũ eſt
ad ea quæ no.per gl.& Io.An.j.de cenſi.cum venera
bilis.& in d.c.paſtoralis.& ſic tranſit d.Ant.Sed ad-
uerte, quia inquantum dicit ius canonicę portionis
non venire, vr̃ eſſe contra ea q̃ no.in d.c.cũ venera-
bilis.vbi Io.An.ſuper gl.dicit ſolũ quatuor iura rema
nere penes epm,quæ tanguntur per gl.ibi. & xvj.q.
ij.c.j. in verbo pleno iure. Et adde etiã alia quatuor
vltra gl.inter quæ non numerat ius canonicę portio
6 nis. vnde dicit † q̃d licèt eps concedat eccleſiam ple
no iure,vel illã plenè a ſe eximat,retinebit nihilomi
nus viſitationẽ,& procurationem.¶ Item correctio-
nem,& cathedraticũ.Et iſta quatuor tangit ẽt glo.in
d.c.j.xv.q.ij.& facit etiam q̃d no.gl.in d.c.cum vene
rabilis.¶ Quatuor alia addit ibi ſcd̃m Io.An.ſ.ius re
tinẽtiæ.Item ius inſtitutionis autorizabilis. Item ius
acquirendi ea quæ ſunt ordinis epalis recipiẽdi cha
ritatiuum ſubſidium,& idem vr̃,licèt nõ dicat de iu-
re canonicæ portionis. ¶ Item ius deponendi ab offi
cio perdit,quod ſuperius dixi.& ſic non numerat ius
canonicæ portionis.Eſt tñ vetũ,quod Hoſti.in ſum-
ma.vt refert Ioã.An.in d.c.paſtoralis.vr̃ etiam addi-
diſſe de ipſa canonica portione, & hoc vr̃ etiam ſeq̃
hic d.Ant.tñ forte poſſet de iure ſuſtineri,quod non
intelligatur iſtud ius retineri: quia non bene reperit
iure cautum in tex.nec in gloſ.Et ideo vr̃ q̃d tranſire
debeat cum alijs iuribus ſpiritualibus, ex quò pleno
iure eſt facta cõceſſio.Et ex prædictis habes,quòd li-
cèt pleno iure per epm cum conſenſu capituli cõce-
datur eccleſia religioſis,tñ multa iura remanent pe-
nes epm,vt patet ex ſuperius dictis, ¶ Aduerte tñ,q̃
aliqua ex his,quæ remanent penes epm tranſeunt in
ipſos religioſos.vt patet in poteſtate viſitãdi. ¶ Item
in inſtitutione autorizabili tenendo,quod vice epi,
ſeu tanq̃ gerens vices epi,Abbas cui fit ꝯceſſio,poſ-
ſit illam facere.Et ſcd̃m prædicta debet intelligi, q̃d
7 legi.& not.in d.c.cum venerabilis.de cenſi.¶ † Item
aduerte,quia vr̃ velle do.Ant.q̃d qñ eccleſia conce-
ditur pleno iure poſſint religioſi quibus fit conceſſio
tpalia eccleſiæ conuertere in vſus ſuos,dũmodo cõ-
ſeruant eccleſiam,& clericos in ſuo ſtatu. ¶ Sed con
trarium vr̃ ſentire Inn. in c.paſtoralis.j. de priui.vbi
vr̃ velle, quòd per talem conceſſionem videatur con
ceſſum regimen circa ſpiritualia,& tpalia.ſed nõ q̃d
poſſint in proprios vſus conuertere ipſa temporalia,
ſi aliud nõ ſit dictum.Et ꝓ iſta parte facit:quia eccle-
ſiæ,quæ ſunt in diœceſi dicũtur eſſe ſubiectæ epiſco-
po pleno iure quò ad ſpiritualia, & tpalia. x.q.j. in
ſumma.& c.j.& facit,quod no.s̃.de offi.ordi.cõque
rente.& c.dilectus. & tñ non poteſt eps in proprios
vſus conuertere bona ipſarum eccleſiarum.facit,q̃d
hr̃ in c.vnico.j.vt eccleſiaſtica beneficia. Et ideo vr̃,
q̃d ſi eps cõcedit eccleſiam religioſis pleno iure,q̃d
videatur concedere vt ſit eis ſubiecta, quò ad tempo
ralia,& ſpiritualia,prout erat epo.Nõ autem vt poſ-
ſint in proprios vſus conuertere.gl.tñ vr̃ hic voluiſſe.
idem quod d.Ant.& etiam gl.xvj.q.ij.in ſumma. &
c.j.Sed de iure verius vr̃ eſſe quod voluit Inn. in d.c.
paſtoralis.licèt.d.Flo.hic etiam vr̃ tranſire cum gl.Et
hæc ſufficiant de primo qñ cõceditur eccleſia pleno
iure religioſis non exemptis.& ſic ſubiectis.Poteſt ta
men ſaluari dictum gl.& d.Ant.per ea quæ not.Inn.
in d.c.paſtoralis.de priui. & refert ibi Io.An.in ma-
gna gl. circa finem.ante gl. qñ eccleſia quæ donatur
poſſidebatur a donante pleno iure.& in ꝓprios vſus
quia tunc tranſibit qualis erat apud concedentẽ. ar.
l.traditio.ff.de acq.rer.do. & ff.de contrahẽ.emp.in
l.alienationes.& j.de don.cum dilecti.ad finẽ.extra
iſtum caſum vr̃,quod ſolum intelligatur conceſſum
regimen circa temporalia,& ſpiritualia.vt dicit Inn:
& Io.An.in d.c.paſtoralis.& intellige circa tpalia ne
gligente rectore eccleſiæ donatæ. per id,quod hr̃ de
ſuc.ab inteſt.c.fi.& de reſti.ſpol.olim cauſam.Circa
ſpiritualia autem intellige,quod trãſit poteſtas inſti-
tuendi rectorem. Et etiam alia ſpiritualia tranſeunt
de quibus dixi,qñ cõceditur eccleſia pleno iure:vel
forte poteſt dici,quod opinio gl. quæ vr̃ eſſe cõis me
lior eſt.per ea quæ habẽtur in c.cum venerabilis.cir-
ca prin.in uerbo temporalibus. & in xv.fundata per
Io.An.circa fi.in ver.temporalia.ubi vr̃ concludi,q̃d
licèt eps eoipſo quod eccleſia eſt in ſua diœceſi fun-
dat ſuam intentionem quò ad ſpiritualia, tam reſpe
ctu ſecularis iuriſdictionis,quàm diœceſane, ex quò
eccleſia eſt ſecularis.facit,quod legi.& not. de offic.
ordi.dilectus. eum quò ad temporalia vr̃ eſſe ſecus:
quia vr̃ q̃ non fundet eps intentionem ſuam quò ad
illa. & ꝯñr videtur q̃ non dicat̃ eccleſia ſpectare quò
ad temporalia,vel quod ſit ſubiecta in temporalib⁹.
& ſic cum eccleſia dr̃ ſpectare pleno iure ad aliquẽ,
& ſibi plenè vr̃ eſſe ſubiecta qñ ſpectat quò ad tem-
poralia, & ſpiritualia. vt patet in d.c.cũ & plantare.
§.cum in eccleſijs. iuncta gl.quoniam.s̃.de priui.vr̃
q̃d ſi concedatur eccleſia pleno iure, vr̃ cõcedi quò
ad temporalia,& ſpiritualia.& per ꝯñs,quod tpalia
ſpectant ad ipſum ad quem fit conceſſio.Nec ob.p̃di
ctis ſi dicatur,quod tpalia eccleſiæ non poſſunt alie-
nari ſine autoritate epiſcopi.& de illis tenetur rector
reddere rationem epo,ex quò eccleſia eſt in ſua diœ
ceſi.facit.x.q.j.c.ij.& iij.& xij.q.ij. ſine exceptione:
quia reſponderi poteſt,q̃d licèt quò ad prædicta tẽ-
poralia eccleſia dicatur ſubiecta epiſcopo.tñ nõ de-
bet dici ſimpliciter,quia temporalia ſint epis ſubie-
cta:vel quia pertineant ad epm. ut patet ex his,quæ
habentur in d.c.cum uenerabilis.iunctis his,quę ha
bentur in d.c.in eccleſijs. & in d.c.quoniam.Et hæc
ſufficiant de primo membro:qñ eccleſia conceditur
religioſis pleno iure non exemptis,& ſic ſubiectis.Si
autem eſſet facta conceſsio Archidiacono, vel archi
presbytero.& conceſſa eſſet eccleſia citra,& infra li
mites ipſius archidiaconi,uel archipresbyteri,tũc cõ
cludit Inn.in c.paſtoralis.j.de dona.quod videtur cõ
ceſſa,ut ſit ſubiecta reſpectu iurium competentium
archidiacono,vel archipresbytero ratione ſui diaco-
natus

natus,vel archipresbyteratus,de q̃bus in c.ſi.de offi. archi.Et ratio eſt ſcd̃m eum: quia tũc ſatis operatur conceſſio dicta , ſi aliàs eccleſia ipſa nõ erat ſubiecta ipſi archidiacono, vel archipresbytero . Nã ſatis eſt, qd̃ operetur,quòd deinceps ſit eis ſubiecta,tanq̃ archidiacono,vel archipresbytero:quæ ratio ceſſat,qñ conceditur religioſis.vt tangit Inn.in d.c.paſtoralis. ¶Sed aduerte,q̃a aliqualiter inepte vr̃ hic fuiſſe locutus.d.Ant.qui hic poſuit,quod proximè dixi.Nã hic loquitur,qñ conceſſio ſit pleno iure, ſed dictum Inn.in c.paſtoralis.& ſic dr̃ia,quam fecit , qñ cõceſſio fiat religioſis,an vero archidiacono,vel archipresbytero loquitur,& locum habet,qñ cõceſſio ſit ſimpliciter.& ſic ſcd̃m terminos.d.c.paſtoralis . de quo dicendum,vt ibi per Inn.& Io.An. ¶Dicebam vlterius ſupra quod qñq; eṕs concedit eccleſiam religioſis exemptis,vel alteri perſonæ non ſubiectæ . & hoc caſu dixit d.Ant.Inn.velle, quod ſi eṕs donat eccleſiam alteri eṕo,quod omnia iura cenſentur tũc in illum tranſlata, dummodo aliàs ritè ſacta ſit donatio. Et ſic ſcd̃m ſolẽnitatem.c.paſtoralis.ĩ.de dona.ad ſi. & c.tua nos.de his quæ ſi.a præla. Et ſic hoc caſu nullum excipitur,& hoc ideo , quia eṕs cui donatur eſt capax omnium iurium exiſtentium penès concedentem.Tu aduerte ne erres: quia hoc dictum procedit, qñ conceditur eccleſia pleno iure.Si autem ſimpliciter concederetur:tunc idem eſſet dicendum, ſiue cõcedatur religioſis,vel alteri eṕo:quia vtrobiq; haberet locum,quod hr̃ in d.c.paſtoralis.de don.& quod inferius dicetur.vt ibi etiã expreſsè voluit Inn.Quãdoq; vero donat eṕs eccleſiã monaſterio exempto . & tunc dicit do.Ant.aduertendum, quòd aut monaſterium eſt exemptum cum capellis ſuis,intellige habitis,& habendis,quia aliàs non traheretur ad acq̃ſitas poſt priuilegium.vt voluit ſentire gl.hic in verbo. Si verò ex fundatione a cõtrario ſenſu.facit,quod hr̃. de priui.quia circa.& c.cum capella.ĩ.de priuile.aut ſolum monaſterium eſt exemptum . Primo caſu, qñ eſt exemptum cum capellis:tunc dicit,quòd ſi eccleſia donata non habet populum,omnia iura eṕalia videntur donata,vel ſaltem ſcd̃m eum videntur abdicata a donante.& in Abbatem videntur tranſlata illa quorum ipſe eſt capax.¶Allegat pro hoc,quia vires donationis vident ampliari ex qualitate eius cui ſit donatio.allegat.l.ſi filiæ.ff.de leg.iij.& quod not. gl.xvj.q.ij.in ſumma.& c.viſis.& quod no.Inn.in d. c.paſtoralis.de do.dicit tñ, quod nõ cenſetur eſſe poteſtas tranſlata deponendi,vel ſuſpendendi, vt d.c. viſis.Et hoc ideo,quia illorum Abbas non eſt capax. facit,quod no.per gl.ĩ.de priui.cum & plantare.§.cũ in eccleſijs.Credit tñ do.Anto.quòd concedens a ſe tale ius abdicauerit.& ſi tunc quæratur quis habebit ibi ſuſpendere, vel deponere caſu imminente. dicit, quod habendus erit recurſus ad Papam,qui eſt ſuperior exemptorum, allega.quod no.Inn.in c.ex ore.in gl.magna.& ibi per Io.An.circa ſi.ante glo.ĩ.de pri. Subdit tamen,q̃ vr̃ primo , quòd debeat haberi recurſus ad diœceſanum eṕm,per ea quæ no. gl.in d.§. cum in eccleſijs. & ſic reſidet . Sed certe poteſt dici, q̃ loquitur,qñ tenor priuilegij id hẽt, quod imo debeat requiri diœceſanus.& quod illa gl.loquitur,qñ religioſi nõ ſunt exempti.ſaltem cum capellis.& ſic non facit ad propoſitum. ¶Item aduerte,quia prædicta ſatis vñr procedere,qñ cõceditur eccleſia pleno iure monaſterio exempto cum capellis.Si autem ſimpliciter cõceditur, vr̃ Inn.voluiſſe idem in d.c.paſtoralis.ex quò conceditur monaſterio exempto cũ capellis,vt ſic,tũc ex qualitate eius, cui ſit donatio ampliētur ipſa donatio.¶Licèt aliàs ſimplex conceſſio eccleſiæ ſolum operetur,quod dr̃ in d.c.paſtoralis . dicit tamen ibi Inn.vnum verbum,videlicet,quod omnia iura ſpiritualia, tunc trãſeunt in ipſos religioſos exemptos cum capellis,qñ eccleſia conceditur ſimpliciter eis non tñ tranſibunt redditus temporales quos percipiebat. Sed certe hoc nõ vr̃ bene dictum: quia ſi tales redditus tranſeunt,qñ conceſſio ſimpliciter ſit religioſis nõ exemptis . vt ibi patet in d.c.paſtoralis.multofo: tius debent tranſire,qñ ſit religioſis exemptis cum capellis, ex quò ex qualitate eius cui ſit donatio dẽt ipſa donatio ampliari. vt uoluit Inn. ¶Si autem eccleſia donata habeat populum: tũc q̃a licet monaſterium ſit exemptũ cum capellis non intelligitur propter hoc populus exemptus niſi hoc exprimatur.per ea quæ hñr.ĩ.de priui.recipimus.& eo. tit.per exemptionem.lib.vj.tunc dicit Inn.in d.c.paſtoralis.de don.qd̃ eṕs retinet iura epiſcopalia propter populum:quia graue eſſet periculum,ſi epiſcopus non poſſet ſacramenta miniſtrare,vt criſmare in fronte,& ſimilia, quæ non poteſt Abbas facere.ĩ.de conſe.eccle.in c.aqua. ¶Retinebit etiam ſcd̃m do. Ant.poteſtatem inſtituendi autorizabilem ſuper curam populi.all.no.per Hoſt. in d.c.cum & plantare. §.cum in eccleſijs. ¶Item retinebit etiã ea quæ ſunt iuriſditionis quatenus reſpiciunt populum:quia poterit viſitare,& inquirere quomodo presbyter ſacramenta miniſtret populo. Et de iſtis tenebitur epiſcopo reſpõdere. ¶Quomodo autem regat eccleſiam. & de expectãtibus ad eam habebit Abbati, & monachis reſpondere.allegat notata per Hoſt.in d.§.cũ in eccleſijs.& ſic reſidet d. Ant. ¶Aduerte tñ,quia hoc vr̃ procedere,qñ ſimpliciter eccleſia conceditur.Sed ſi conceditur pleno iure:tunc vr̃ q̃ licèt habeat populum non exemptum poterit Abbas tanq̃ vices gerẽs Epiſcopi inſtituere presbyterum.Et ſic ſuper curam ipſius populi . ꝑ ea quæ dixi ſuperius in alio caſu,qñ conceditur etiam pleno iure religioſis nõ exemptis. ¶Quandoq; verò eṕs donat eccleſiam pleno iure loco exempto.Non tñ exempto cum capellis. Et tunc dicendum eſt,vt ſuperius dixi, qñ donatio ſit pleno iure religioſis non exemptis : ex eo,quia monaſteria ſunt ſubiecta epiſcopo ratione capellarum non exẽptarum.vt legi.& no.ſ.de offi.dilectus.& ĩ.de priui. ex ore.& hæc ſufficiant de iſto caſu,qñ eccleſia conceditur pleno iure, ſiue concedatr̃ religioſis non exẽptis,ſiue concedatur religioſis exemptis . & ſiue ſint exempti quò ad capellas,ſiue non . Secundo tangit principaliter hic d.Ant. quando epiſcopus donat eccleſiam,quò ad temporalia tantum. Et tũc quod ius acquirant monachi in tali eccleſia recurrendum eſt ad ea quæ habentur in d.§.cum in eccleſijs.gl.hic vr̃ velle,quod omnia temporalia poterunt monachi ſibi appropriare reſeruata tñ cõgrua portione presbytero.do.Ant.hic concludit,quod monachi ex tali donatione acquirunt plura iura.Primo poteſtatem præſentandi rectorem eṕo.& vt ibi per epiſcopum inſtituatur.Secundo acquirunt ius, q̃a per hoc poterunt exigere rationem de temporalibus.& de plano inquirere ſuper eis,an bene adminiſtrentur, & etiam poterunt ſine iuramento inquirere de vita clericorum,& ſtatu eccleſiarum.& an bona ſint male alienata , vel gubernata,& qualiter poſſeſſiones gubernentur.& ſi reperiant aliquid corrigendum non habebunt poteſtatem corrigendi: ſed denuntiare debebunt epiſcopo,per ea quæ habẽtur.xvj.q.vij.filijs,& nepotibus. & ĩ.de ſta.mo.ea quę.& c.in ſingulis.& ſic non poterunt ponere manum ad correctionem , nec habebũt

poteſtatem

poteſtatem iuriſdictionaliter aliquid cognoſcẽdi ſup poſſeſſionibus ipſius eccleſiæ: q̃a iuriſdictio non trãſfertur ex ſolo iure patronatus, vt voluit Inn. in d. §. cũ in eccleſijs. licèt do. Anto. & Inn. hic aliter videantur ſentire. ¶ Item nõ poterit talis abbas præſtare autoritatem alienationi rerum talium eccleſiarum, niſi fortè eſſent exempti, & haberent iuriſdictionem quaſi epiſcopalem ſm̃ notata per Inn. de tranſactio. ſtatuimus. & per gl. in cle. j. de reb. eccle. nõ alie. Poterunt tñ tales religioſi cuſtodire bona vacantiũ eccleſiarum. & ſic habere cuſtodiam durante vacatione. ꝑ ea, quæ no. in d. §. cum in eccleſijs. & ſ. de offi. ordi. cum vos. & de appel. bonæ. & de inſtitu. cum veniſſent. Nam patroni eccleſiaſtici hanc cuſtodiam videntur ſibi vendicare. vt no. in iuribus præallegatis. dicit tñ do. Anto. qđ non facient fructus ſuos intelligendo de his quibus debent clerici ſuſtentari. & no. hoc verbum propter id, quod infra dicam. dicit etiã quod conſequuntur monachi ex tali donatione ius, quod ſi contingat collectam imponi eccleſia ſubiecta, potius debebit cum eis cõferre quàm cum Ep̃o no. in d. §. cum in eccleſijs. ius tñ inſtituendi & deſtituendi non cõſequuntur ex tali donatione: ſed oportet, quod præſentẽt præsbyterum Ep̃o qui habebit illũ inſtituere, & deſtituere, nõ ipſi monachi nõ obſtante contraria conſuetudine. j. de cappellis monachorum. c. j. & eo. tit. c. j. in vj. nec transferuntur etiã iura Epiſcopalia, facit quod habetur in c. aqua. de conſecra. eccle. & ſic non reſidet do. Anto. & per ea, quæ dixi ſuperius vr̃ velle do. Anto. & etiam vr̃ fuiſſe de mente gl. hic, quòd qñ eccleſia conceditur religioſis quo ad temporalia, quòd poſſint appropriare illa, & in ſuam vtilitatem conuertere, dummodo reſeruent congruam portionem clericis ſm̃ ſtatum, ita quod conſeruetur eccleſia in ſtatu antiquo quo ad clericos, vt patet ex his, quæ dixi. ſ. inquantum dixi, quod non faciunt fructus ſuos intelligẽdo de his de quibus clerici debeãt ſuſtentari. & ſic vr̃ voluiſſe dn. Anto. qđ alios fructus religioſi faciunt ſuos, & iſtud vt dixi vr̃ eſſe de mente gl. hic circa prin. cũ qua etiã trãſeunt docto. & iſta opinio ſatis dr̃ poſſe tolerari ſi teneamus opinionem, qđ qñ conceditur eccleſia religioſis pleno iure, & ſic quo ad temporalia, & ſpiritualia, qđ tunc monachi pñt appropriare temporalia reſeruata congrua portione clericis. licèt Inn. videat̃ aliter velle in c. Paſtoralis. j. de priuile. & refert ibi Ioan. An. gl. mag. ad fi. ante gl. de quo ſuperius dixi. ſi autem teneremus opi. Inn. in c. Paſtoralis. tunc videtur, quòd hoc dictum non procederet ſi de hoc ſuperius dixi, an dictum Inn. procedat, vel non. Itẽ vr̃ procedere ꝙ eſt dictum, quod quando conceduntur temporalia religioſis, quòd tunc poſſunt appropriare illa reſeruata cõgrua portione clericis, qñ Ep̃s cõcedens nihil temporale percipiebat. aliàs poſſet eſſe dubium ſi aliquem redditũ temporalẽ percipiebat, an ſolũmodo illum videatur conceſſiſſe. Nam videretur, ꝙ ſic per ea, quę habẽtur in c. Paſtoralis. j. de donatio. Sed vr̃ poſſe dici, quod ibi loquit̃, qñ eccleſia ſimpliciter ꝯcedit̃, vt tãget̃ in ſequenti membro: ſed hic loquitur, qñ eccleſia exp̃ſsè, & indeterminatè cõcedit̃ quo ad tẽporalia. & ſic vr̃, qđ tũc & tẽporalia eccleſię videant̃ cõceſſa ꝑ id, qđ ſimpl̃r hic tenet gl. circa prin. non vr̃ tñ hoc eſſe ſine aliquali dubitatione. Et ꝑ p̃dicta vr̃ poſſe inferri qđ iuris, qñ eccleſia conceditur quo ad ſpiritualia. nam illa ſpiritualia vident̃ tranſire. de q̃bus dixi. ſ. qñ eccleſia conceditur pleno iure: nõ tñ tũc poterãt appropriare tp̃alia ex quo illa nõ cõcedunt̃, & ex p̃dictis ẽt patet quid dicendum, qñ eccleſia conceditur quo ad tẽporalia, & ſpiritualia. nam vr̃ idem dicẽdum, ꝙ dictum fuit, qñ eccleſia conceditur pleno iure. nam iſta videntur parificari, concedere eccleſiã quo ad temporalia, & ſpiritualia, & concedere illam pleno iure, vt ſatis põt colligi ex his, quæ habentur in d. c. cum, & plantare. §. cum in eccleſijs. iuncta gl. & in c. quoniam. ſimiliter iuncta gl. j. de priuile. & facit ẽt, quod habet̃ hic in glo. circa fi. verſi. puta cum pleno iure. licèt do. Fl. hic videatur ponere iſtum caſum, qñ conceditur eccleſia quo ad temporalia, & ſpiritualia tanq̃ diuerſum a caſu, qñ conceditur pleno iure, vt etiam patere poteſt ex his, quæ dixi circa principium huius gl. ſed verius videtur, quod non ſit differentia inter dictos caſus, & ꝑ hoc hẽs aliqua mẽbra declarata, q̃ nõ fuit ꝓſecutus. d. Anto. Et hæc ſufficiant de his, quæ tangit hic. d. Anto. circa ſecundum membrum, qđ hic proſequitur, quando ex conceſſione Epiſcopi religioſi habẽt eccleſias. ¶ Tertio principaliter tractat circa eundẽ caſum, qñ ep̃s cõcedat eccleſias ſimpliciter, ita quod non apparet, an pleno iure quo ad tẽporalia. gl. hic vr̃ velle quod omnia tranſeũt excepto cathedratico & correctione. & ſic vr̃ ſecundum hoc quod idem ſit dicendum. quod dictum eſt. ſ. quando eccleſia pleno iure donatur. facit, quod not. gl. xvj. q. ij. in ſumma. & c. j. & pro iſta opinione facit, quia donatio eſt latiſſimè interpretanda. j. de don. cum dilecti. & facit ẽt ꝙ no. Inno. in c. paſtoralis. de dona. Sed aduerte, quia vr hic tangit d. Ant. Iſtud. e. videtur reprobari per c. paſtoralis. de don. & per id quod etiam ibi not. per gl. dicit differentiam eſſe inter donationẽ ſimpliciter factam, & factam pleno iure, ſed in donatio. ſimpliciter facta debet habere locum. c. paſtoralis. quo caſu ibi dicitur, qđ ſi epiſcopus habebat ibi aliqua tẽporalia, ſeu aliquos redditus tẽporales, illi tantum videntur conceſſiſſe. Si vero ſolũ habebat ſpiritualia, ſeu redditus ſpirituales illos redditus videretur conceſſiſſe præter cathedraticũ. Et ſubdit hic do. Ant. quod ſi habebat tẽporalia, & ſpiritualia, hoc eſt redditus temporales, & ſpirituales, iſti tales redditus per talem conceſsionem eccleſiæ ſimpliciter factam tranſibunt: non autem alia ſpiritualia, quæ dixi. ſ. trãſire, qñ donatio fit pleno iure. & multominus illa, q̃ dixi non tranſire, qñ donatio fit pleno iure. ¶ Qui autem poſsint eſſe redditus temporales, & ſpirituales quos percipiebat Epiſcopus. dicit quod temporales poſſunt eſſe ſi forte aliquem cenſum temporalem recipiant: ſpirituales autem poſſunt dici redditus decimarum, & ſimilium, & ſi per dictam donationẽ ſimpliciter autoritate epiſcopi factam non transfert̃ poteſtas inſtituendi, nec deſtituẽdi, ſed debebit reſtituere autoritate epiſcopi, vel eius autoritate ponere ibi vicarium qui nõ poterit remoueri ſine autoritate epiſcopi. facit quod habetur. j. e. extirpandæ. & de priuileg. paſtoralis. & ſic dicta donatio ſimplex vr̃, qđ ĩ dubio reſtringitur, vt ſic operetur quominus, p̃t cum videatur p̃iudicialis concedenti, & ſucceſſoribus, & ſic reſidet do. Ant. in hoc membro. ¶ Sed aduerte, quia in eo quod ipſe dicit, ꝙ ſi Epiſcop⁹ habet in eccleſia redditus temporales, & ſpirituales, quòd omnes trãſferrentur non videtur bene dicere. nam videtur eſſe contra tex. in d. c. paſtoralis. vbi videtur, quod ſolum tranſeunt redditus temporales quando habet redditus ſpirituales, & tp̃ales. ¶ Itẽ inquãtũ dicit, qđ hoc caſu qñ eccleſia ſimpliciter conceditur non transferetur poteſtas inſtituendi, nec deſtituendi t. gloſ. tenuit contrarium. d. c. paſtoralis. verum eſt tamẽ quod Io. And. ibi ſuper gl. tenet contra gloſ. & ſic tenet, quod hic ſe-

hic ſequitur do.Anto.ſed aduerte,quia Inn.in d.c.pa
ſtoralis.de dona.ſecundum vnum intellectũ in quo
reſidet vr̃ velle, qđ vbi ep̃s nõ hẽt redditus tp̃ales in
eccleſia , qđ tunc intelligitur cõcedere eccleſiã quò
ad temporalia,& ſpiritualia, & pro illa opinione fa-
cit,quia litera ibi excipit ſolũ cathedratica . & ſic vr̃
innuere alia iura ep̃alia tranſire.& per p̃ñs ius inſti-
tuendi:tñ ſi velis ſuſtinere opinionem Io.An. poſſes
dicere,qđ mens literæ ſuit,qđ vbi ep̃s nõ habet red-
ditus tp̃ales in eccleſia trãſeunt redditus ſpirituales
præter cathedraticum.& ſic non dicit, qđ tranſeant
alia iura ſpiritualia, quæ non cõſiſtunt in redditu ſpi
rituali.& ſic non ſequitur,quod tranſeat ius inſtituẽ
di, & ſatis de iure vr̃ poſſe hæc opinio ſuſtentari per
quam remanebit dr̃ia: an eccleſia concedatur ſimpli
citer:an vero pleno iure,vt etiam voluit gl.in d.c.pa-
ſtoralis.tñ ſcd̃m glo.hic poſitam non eſſet dr̃ia inter
prædicta,nec etiam ſcd̃m opinionem,quã voluit ſen
tire Inn.& ĩ qua reſidet in d.c.paſtoralis.& hæc ſuffi
ciãt de primo. ¶Quarto principaliter tractat d.Ant.
qñ ep̃s concedit eccleſiam in vſus monachorum. de
quo tangit Io.An.hic Inno.ĩ.eo.in lateranen. & ĩ.de
priui.paſtoralis.concludit do.Ant.qđ hoc caſu,ſi ec
cleſia quæ donatur non habet populũ,nec eſt colle-
giata,quod vidẽtur donata tp̃alia,& ſpiritualia.& ſic
habent poteſtatem inſtituendi, & deſtituendi recto-
rem in ipſa eccleſia,& etiam pro libito ipſum depo-
nendi.alle.quod hr̃ in d.c.paſtoralis.de don.& dicit
Inn.in d.c.in lateranen.& Io.An.hic,quod monaſte
rium cenſebitur prælatus talis eccleſiæ donatæ . re-
fert etiam aliquos dicere,quod dicta eccleſia vr̃ quo
dammodo manualis,& grangia monaſterij. facit,qđ
hr̃ de cõfirma.vti.vel inut.c.porrecta.& de cenſibus.
c.ſi.per quam decre. dicit Hoſti.qđ non tenebuntur
monachi ep̃o ad aliquam procurationẽ pro tali ec-
cleſia.dicit tñ Inn.quòd de ſpiritualibus reſpondebi
tur epiſcopo.ſed reſpectu tp̃alium ſpectabunt ad re-
ligioſos,qui ſecerũt omnes fructus totius eccleſiæ in
proprios vſus capere, ſeu conuertere. dum tñ reſer-
uant portionem congruã,& deſeruiatur eccleſiæ ſe-
cundum ſtatum antiquum: quia cultus diuinus non
debet diminui.facit,quod hr̃.ſ.de conſti.c.pen.& de
ſupp.neg.præla.c.ij.prædicta vera forte niſi ſpecificè
concederetur ipſis religioſis , qđ poſſint fructus om-
nes appropriare clericis electis,ſeu expulſis.arg. eo-
rum,quæ habentur in d.c.paſtoralis.Aliqui tñ dicũt
hoc non poſſe concedi per Epiſcopum: quia tũc Ep̃s
non proſpiceret meliorem in tali conceſſione, prout
facere debet.ĩ.de his quæ fi.a præla.in c.tua.ſed po-
tes concordare opiniones. vt tangit hic Io.An.& d.
Ant.poſt eum.& etiam voluit Inno.idem.ĩ.de priui.
paſtoralis.quia poteſt dici , quod talis conceſſio fiat
cum cauſa , quod poſſint appropriare omnia clericis
reiectis,poterit tunc fieri talis conceſſio.Secus ſi fie-
ret ex cauſa legitima non exiſtente. Iuſta aũt cã eſſe
poteſt paupertas monachorũ , & diſſolutio clerico-
rum.facit,qđ hr̃.xcij.diſt.c.diaconi.& ĩ.ne cleri. vel
mona.relatum.& de ſta.mo.c.ij. nam tunc ſuccedit,
quod conueniens eſt ſuos labores in pios vſus con-
uerti.dicto c.relatũ. Nam qñ clerici ſunt diſſoluti,&
incorrigibiles poſſunt expelli de eccleſia per ep̃m ,
& concedi tunc bona religioſis . ¶Inn.poſuit etiam
aliud exẽplum in d.c.paſtoralis.de quo dic,vt ibi pa
tet per eũ.& hæc procedũt,qñ eccleſia non eſt colle
giata,nec habet populũ.¶Si aũt eccleſia eſt collegia
ta,vel habet populum,tunc dicit, ꝙ clerici ibi erunt
perpetui,nec poterunt remoueri ab Abbatibus , ſeu
religioſis.ĩ.de ſta.mo.c.ij.imo plus,quod etiam iuſta
cauſa ſubſiſtente non poterũt remoueri ab Abbati-
bus nedum ſine cã,& debebunt remoueri ꝑ epiſco-
pum: quia ſi tales delinquunt non habebit poteſtatẽ
Abbas corrigendi,ſed inueſtigare poterit de hoc , &
reuelare ep̃o.per ea quæ hñr in c.j.de offi.archi. vn-
de dicebat Hoſt.quod nulla in hoc tribuenda eſt iu-
riſdictio Abbati, licèt denũtiare poſſet ep̃o.nam mi
nor iudex inferior Ep̃o non poteſt audire cauſas cri-
minales . imo nec ſolus ep̃s illas examinat.xv.q.vij.
c.Ep̃s.& facit,qđ hr̃ de offi.ord.quanto.& de offi.ar
chi.ad hæc. & ſubdit etiam Inn.in d.c.in lateranen.
qñ ſi eccleſia eſſet parochialis, & ep̃s concedat eam
monachis in proprios vſus,vel etiam Papa niſi aliud
ſit dictum neceſſe habebit Abbas autoritate ep̃i inſti
tuere rectorem, vel ad minus vicarium perpetuũ , q
nõ poterit exinde ſine autoritate ep̃i remoueri.ſ.de
ſup.neg.præla.c.ij.& ĩ.eo.extirpandæ.& de priui.pa
ſtoralis. vbi etiam de materia . Si autem in proprios
vſus,& pleno iure fuiſſet conceſſa:tunc Abbas quaſi
Vicarius ep̃i poterit in tali eccleſia presbyterum po-
nere.Et curam ei animarum cõmittere.& ipſum ꝑ-
pter malam adminiſtrationem amouere.ĩ. de accuſ.
qualiter. dicit tñ quòd ſi criminaliter accuſaretur ta
lis cauſa per ep̃m debebit audiri,& tractari.alle.xvj.
q.ij.viſis . vbi dicit, quod piacula ſacerdotũ per ep̃m
punientur.Et per prædicta ſcd̃m d.Ant ſentit Inn.ĩ.
de priui.paſtoralis. Sed melius dixiſſet.ĩ.eo.in late-
ranen.quia aliter vr̃ dicere in d.c.paſtoralis.vt ĩ.tan-
getur.& hoc caſu etiam dicit,quod non tranſibũt il-
la,quæ non tranſeunt, qñ conceſſio fit pleno iure.&
ſic ſecundum eum,non tranſibit poteſtas iuriſdictio
nalis,niſi cum diſtinctione tñ de qua ſuperius eſt ta-
ctum:licèt poſſit Abbas denuntiare epiſcopo,vt cor-
rigat ipſum ſacerdotem.& ſic reſidet do.Ant.in hoc
mẽbro,qñ cõceditur eccleſia in proprios vſus.¶Sed
aduerte inquãtum dicit,an voluit, quod hoc caſu po
terit Abbas inſtituere, & deſtituere rectorem ad libi
tum, qñ eccleſia non eſt parochialis,nec collegiata .
& idem vr̃ voluiſſe Inn.& Io. An.poſt eum in d.c.pa
ſtoralis.ĩ.de priui.vbi dicit,quod qñ eccleſia conce-
ditur in proprios vſus vr̃ conceſſa adminiſtratio ec-
cleſiæ. & illi cui fit conceſſio reſpondeatur de tp̃ali-
bus,& quod ſuperfluos fructus poſſit in ꝓprios vſus
& propriam vtilitatem conuertere,ſeruãdo tñ eccle
ſiam quò ad clericos in ſtatu ſuo:ſed ep̃s habebit ibi
inſtituere rectorem,& habebit viſitationem,& ꝓcu-
rationem,& alia iura ſpiritualia, & etiam iuriſdictio
nem ep̃alem.& ibi etiã dicit, quòd talis cui facta eſt
conceſſio non poterit alienare res ipſius eccleſiæ cõ
ceſſæ.& ſic vr̃ velle Inn.quod qñ conceditur eccleſia
in proprios vſus non tranſeat ius inſtituẽdi, nec alia
iura ſpiritualia,vt patet ex ſupradictis . Et per hoc ẽt
facit,quia ipſemet Inn.ĩ.eo.in lateranen.vr̃ velle,qđ
aliud ſit eccleſiã concedere in proprios vſus.& aliud
concedere in proprios vſus,& pleno iure:quia hoc ſe
cundo caſu tranſit poteſtas inſtituendi , nõ in primo
caſu,& quod ſit differẽtia inter prædicta,an ſimpli-
citer concedatur in proprios vſus,an vero in ꝓprios
vſus,& pleno iure,etiam vr̃,& hoc hic ſequitur d.Pe.
& d.Flo.Et pro prædictis etiam faciat,quia licèt con
cedatur eccleſia in proprios vſus videntur tũc potius
cõcedi temporalia,quàm ſpiritualia. & ideo ſicut qñ
conceditur eccleſia quò ad temporalia non trãſit po
teſtas inſtituendi,vt ſuperius fuit dictum circa ſecũ-
dum membrum,ita videtur quod etiam hoc caſu nõ
tranſit poteſtas inſtituendi.& propter prędicta videẽ
quod hæc pars de iure verior ſit . Aduerte,quia Inn.
in d.c.in lateranen.& Io.An.& etiam do.Pet.videnẽ
facere

ſacere dñam,an concedať eccleſia in proprios vſus,
& non eſt parochialis,nec collegiata. & tunc trãſeat
poteſtas inſtituendi,& deſtituendi rectorem. Secus
qñ eccleſia eſſet collegiata,vel parochialis: quia tũc
non tranſit poteſtas inſtituendi niſi conceſſa ſit in ꝓ-
prios vſus,& pleno iure. & ſecundum prædicta poſ-
ſet dici,ꝙ deberet intelligi dictum Inn.in c.paſtora-
lis.de priui. vt ſic reducantur dicta Inn.ad cõcordiã:
tñ de iure ſatis videretur quod etiam ſi eccleſia non
ſit parochialis,nec collegiata, quòd non tranſeat ius
inſtituendi, ſi ſolum concedatur in proprios vſus per
ea quæ ſuperius dixi:quia talis conceſſio vr̃ ſolum re
cipere temporalia,& non ſpiritualia. & per ꝯñs non
vr̃ includere ius inſtituẽdi rectorem,quod eſt ius ſpi-
rituale.facit, quod habetur.xvj.q.ij.viſis.ĩ.de dona.
paſtoralis.& ſic videtur quod aliud ſit cõcedere ſim-
pliciter eccleſiam in proprios vſus quo caſu videtur
eſſe perinde ac ſi concedatur, quò ad temporalia de
quo dixi ſuperius.& tangit hic gl.Aliud quando con
ceditur in proprios vſus,& pleno iure,quia tunc be-
ne tranſit ius inſtituendi per ea quæ dixi ſuperius.&
quæ habentur.xvj.q.ij.viſis. Et hæc ſufficiant de iſto
mẽbro,quando conceditur eccleſia religioſis in pro-
prios vſus.& patet ex prędictis,an ſit differẽtia,ſi ſim
pliciter concedat,an vero concedeť in proprios vſus
& pleno iure.Et per prædicta ſit expeditus caſus pri-
mus principalis,quando monachi prætendunt eccle
ſias eſſe ſubiectas ſibi ex collatione eis ſacta. Secun-
dus caſus principalis erat quando monachi præten-
dunt eccleſiam eſſe ſubiectam ex fundatione ipſius
eccleſiæ facta per eos. Aliqui tamen ponunt iſtũ ca-
ſum pro tertio.Et præcipuè do.Ant.hic & do.Pet.nã
dicunt quod ſunt tres caſus principales.vnus eſt,qñ
prætendunt eccleſias ſibi ſubiectas conceſſas per lai-
cos.Secundus quando prætendũt eccleſias ſubiectas
conceſſas per epiſcopos. Tertius eſt,qñ prætendunt
eccleſias eſſe ſubiectas ratione fundationis:ſed vt te-
tigit circa principium gl.xvj.q.ij.fecit ſolum duos ca
ſus,vnus eſt,quando monachi prætendũt eſſe ſubie-
ctas ex fundatione.& primum caſum ſubdiuit, quia
quandoq; prætendunt ſubiectas ex conceſſione laici:
qñque ex cõceſſione epi.& quemlibet dictorum ca-
ſuum etiam ſubdiuit,& vt ibi patet etiam hic in glo.
Iſto ergo caſu, qñ prætendunt eccleſias ſubiectas ex
fundatione.concludit hic gl.quod ſi religioſi ſunt pri
uilegiati,cum capellis habitis, & habendis habebũt
tunc poteſtatem inſtituendi,& deſtituẽdi.& videtur
quod alia iura ſpiritualia poſſunt petere a quo ma-
luerint epo.facit,quod no.gl.xvj.q.ij.in ſumma.Si ve
ro non ſunt taliter priuilegiati,tunc concludit hic gl.
quod habebunt eccleſiam ſubiectã,quò ad tpalia re
ſeruata portione ſufficiente rectori: ſed quò ad ſpiri-
tualia erit ſubiecta epo.& ſic monachi habebunt prę
ſentare rectorem,& eps habebit illũ inſtituere.facit,
qđ hr̃.ĩ.de priui.cũ & plantare.§.cum in eccleſijs.Et
iſta eſt intentio gl.hic.& in ſumma præall.¶ Sed ad-
uerte,qa Inn.& Io.An.dicũt, ꝙ ſi monachi fundãtes
eccleſiam non retinent in fundatione dñium rerum
quas donant eccleſię,tunc monachi hñt iuſpatrona-
tus,& ius ꝑſentandi rectorem. ¶ Itẽ ius exquirẽdi ra
tionem de tpalibus,& etiam habent ius cuſtodię va-
cante eccleſia, non antẽ habebunt ptãtem tpalia ap
propriãdi,ex quò ſunt in talem eccleſiam,vel capel-
lam tranſlata.Si autem tpe fundationis bonorũ reti-
tinẽt proprietatẽ bonorũ ſaltẽ quò ad directũ dñiũ,
tunc dicit Inn.qđ habebit Abbas poteſtatẽ ibi ponẽ-
di ꝑſbyterũ,& deponendi ad libitũ eccleſiæ nõ exi-
ſtente parochiali,vt hr̃ de ſta.mo.ad monaſterium.§.
tales.& ĩ.de priuil.c.j.in vj.debebit tamen ſacerdos
ibi poſitus de ſpiritualibus epo reſpondere, licèt nõ
habeat populum,vel collegium ipſa eccleſia.& ſic ha
bebit rñdere epo qualiter celebret, & qualiter offi-
ciet eccleſiã,& qualiter ornet ipſam,& de ſimilibus,
& ſic eps curabit quò ad ſpiritualia, & quò ad ꝑſby-
terum,& ad familiam presbyteri,ſi quã habet.& fa-
ciet ei ꝓuideri de ſacro eccleſiæ.& ſic de euchariſtia,
pœnitentia,& extrema vnctione, & ſimilibus.x.q.j.
c.j.& per totum.& pro hoc facit,quia aliàs ſi talis ec
cleſia non eſſet inter confines alicuius parochiæ nõ
eſſet qui talia expediret,ſi diceremus iſta epo non cõ
8 petere ſm Hoſt. ¶ †Et ex prædictis no.diligenter ſm
do.Flo.quod poteſt fundari eccleſia,& dotari tranſla
to ſolo vtili dñio in eccleſiam retẽto directo, hoc tñ
ſecundum eũ non deberet eps permittere ſaltem re-
ſpectu dotis eccleſiæ, quæ oĩno debet eſſe libera.ĩ.
de cenſi.c.j.vnde ſcđm cum procedit dictum Inn.in
bonis non datis in dotem: ſed poſtea quæſitis ſub di
cta forma.arg.c.verũ.de condi.appoſitis.vel ẽt ſcđm
eum procedet in datis in dotẽ,ſi eps permiſit ſic dari,
licèt id permittere non debuerit per ea quæ hñr in d.
c.j.¶ Interdum vero monachi ędificant eccleſiã ſecu
larem,& addũt,vt illa ſubſit eis tanq̃ vnus prioratus
manualis gangia.& tunc dicit Io.An.hic,& etiã Inn.
qđ fieri non põt ex eo: quia capelle monachorũ ſunt
ſubiectæ epo de iure cõi etiam quò ad.l.diœceſanã.
ſ.de offi.ordi.conquerente.& c.dilectus.cũ ibi nota-
tis.& nõ eſt licitum ædificanti minuere iura epalia,
vel ius legis canonicæ per pactũ.ſ.de pac.accepim⁹.
x.q.j.c.ij.& c.nouerint.Sed ſi eſſent tanq̃ prioratus,
vel gangia talis capella, minueretur ius epale:qa nõ
ſub eſſet epo,quò ad.l.diœceſanam.xvj.q.j.cum pro
vtilitate,& ĩ.de cenſi.c.ſi.ergo nõ poſſunt facere mo
nachi prædicta.& hoc clarum ſine conſenſu epi.Imo
plus dicit Io.An. quod ẽt cũ conſenſu epi hoc facere
nõ poterunt cã iuſta non ſubſiſtente. per id,qđ hr̃.x.
q.j.c.j.& ij.Cã aũt ſubſiſtente bene põt id fieri, cum
conſenſu epi. Et ſi eps nollet conſentire poſſet adiri
ſuperior, vt illũ cõpellat ad faciendũ.ĩ.de iurepat.c.
nullus.Et per hæc ſit expeditus iſte caſus, qñ mona-
chi prætendunt eccleſiã ſibi ſubiectam ex fundatio-
ne.¶ Et aduerte,qa doc.cõiter tranſeunt cũ his, q̃ ſ.
dixi.tñ non vr̃ eſſe ſine dubitatione id, qđ dixi poſt
Inn.& Io.An.videlicet,quòd ſi retinetur dñium ſal-
tẽ directum bonorũ donatorum tpe fundationis ec-
cleſiæ,quod habebit Abbas ptãtem inſtituẽdi, & de-
ſtituendi rectorem,ſi eccleſia non ſit parochialis,nec
collegiata:quia talis reſeruatio vr̃ concernere tempo
ralia.& licèt ſit facta cum conſenſu epi non vr̃ quòd
per hoc competat ius inſtituẽdi, quod eſt ius ſpiritua
le.ſed forte Inn.& Io.An.hoc dicebãt,vt aliquid ope
retur retentio dicti dñij, qđ tunc trãſeat poteſtas in-
ſtituendi,non vr̃ tamen hoc eſſe ſine aliquali dubita
9 tione.¶ †In ea.glo.qñq; vero religioſi habent ſolum
iuſpatronatus in eccleſia.& de iſto tangit gloſ.hic in
ver.quandoque monachi.& concludit,quod tũc ni-
hil habent niſi ſolum præſentationem. Sed tũc adde
quod etiam habent ius exigendi rationem de tẽpora
libus,ex quò ſunt patroni eccleſiaſtici.vt legitur, &
no.ſ.de offi.ordi.cum vos.& ſ.de appella.bonæ.& ĩ.
de priui.cum & plantare.§.cum in eccleſijs.& etiam
habẽt ius cuſtodiendi bona vacante eccleſia,vt patet
ex notatis in dictis iuribus.& ſic tranſit hic do.Anto.
¶ Sed aduerte,quia ius in d.§.cum in eccleſijs.& ĩ.c.
in lateranen.videtur velle, quòd prædicta procedãt,
quando habent iuſpatro. aliter quàm ex conceſſione
laici tunc videtur velle quod ſolum ius prǫſentandi

habeant,ſicut ipſe laicus,non autem ius exigendi ra
tionem de temporalibus , nec cuſtodiendi bona ec-
cleſiæ vacantis.Sed vr̃ poſſe dici oppoſitum:quia ex
quò iuſpatronatus deuenit ad pſonam eccleſiaſticá
ex conceſſione facta loco religioſo,vel eccleſię,oĩno
iudicari debet de illo iurepatronatus tanq̃ de iurepa
tronatu s eccleſiaſtico,non aũt tanq̃ de iurepatrona-
tus laici,vt patet ex his, quæ hñr in c.j.ĩ.de iurepat.
in vj.vbi etiá patet,qđ magis tp̃s datur clerico ad pię
ſentandum,quàm daretur laico.Et facit & quod di-
xi ſuperius circa principium materię.Addit etiá iſtis
do.Ant.vnũ alterũ caſum,qñ videlicet religioſi præ-
tendũt eccleſiam ſibi eſſe ſubiectam ex eo:quia eſt in
ſua parochia,licèt ſit ædificata a laico . An hoc caſu
habebunt iuſpatronatus. & cõcludit qđ non credit ,
qđ habeãt iuſpatronatus,nec aliud ius niſi ius paro-
chiale.per ea quæ notant per Inn.& per Io.An.ĩ.de
capellis mona.dilectus.& ſ̃.de offi.arch.c.ſi.in glo.j.
& ſ̃.eo.nec ob.prædictis quod hr̃ in c.ad audiẽtiam .
ĩ.de eccl.ædifi.per qđ hr̃ qđ habeant iuſpatronatus:
quia illud procederet vbi contuliſſent dotem: vel in
fundo eorum, quò ad proprietatẽ fundata fuiſſet ec-
cleſia,facit,qđ no.ĩ.de iurepat.in rub.per Inn.& qđ
no.in d.c.ad audientiá.& per hoc eſt expedita gl.vſ-
que ad verſi.quod hoc caſu.vbi gl.tractat ſecundum
qſitum principale,videlicet in quo caſu habeat locũ
hæc decretalis , qñ religioſi habent eccleſiam ſubie-
ctam.de quo dicendum,vt in gl.& inferius tangetur.
¶In ea.gl.ibi:quò ad tẽporalia, & ſpiritualia habeãt
eas:quaſi forte voluit gl.quod tunc non habeat locũ
decretalis.ex quò pleno iure habẽt eccleſias,quò ad
ſpiritualia,& tẽporalia.& ſic vr̃ q non habeant, tunc
præſentare ep̃o rectorem.ideo non habet locum tũc
decretalis.¶In fi.gl.dic plenius ſm Io.An. qđ ſi mo
nachi habent ſubiectam eccleſiam quò ad iuſpatro-
natus,tñ non procedit hæc decretalis,quia ipſi nõ ha
bent aſſignare aliqua bona rectori. & idem dicit Io.
An.ſi religioſi habeant ſolam adminiſtrationẽ: quia
eadem eſt ratio. nam tunc nihil pñt percipere de red
ditibus eccleſiæ,niſi forte aliquis certus ſenſus ab ip
ſo prin.per habentẽ poteſtatem fuiſſet eis conceſſus:
quia tunc non ſolum id pñt percipere.ĩ.de iurepatro
natus præterea.xviij.q.ij.c.eleuterius . ¶Idẽ dicit in
hoc tertio,ſi habet ius plenum inſtituẽdi quò ad cu
rá populi.nam tũc nulla eſt fienda pſentatio ep̃o. iđ
non habet tunc locum decretalis. Idem & in quarto
caſu, qñ licèt habeant præſentare rectorem ep̃o ſunt
ſoluti onera ep̃alia ſupportare . nam tunc non habet
locum hæc decretalis per ea quæ hñr in cle.j.§.ſane.
de iurepa.& ſic in quatuor caſibus ſupradictis nõ hẽt
locũ hæc decretalis, & ideo patet ex ſuperius dictis,
& videretur qđ ſolum habet locũ hæc decretalis tri-
bus concurrentibus.ſ.quod ipſi religioſi habeant p-
ſentare ep̃o rectorem in ipſa eccleſia perficiendum,
ſiue ep̃s habeat inſtituere conferendo in effectu col-
lationem tituli, ſiue etiá habeat inſtitutionem auto-
rizabilem propter curam populi.¶Item requirit̃,qđ
religioſi habeãt eccleſiam ſubiectam,quò ad tp̃alia ,
vel ſaltem quod illa habeant penes ſe.¶Item qđ nõ
cõſueuerunt onera ep̃alia ſupportare propter id , qđ
dixi.ſ̃.& quod hr̃ in cle.j.§.ſane.de iurepa.& per præ
dicta patet,quòd ſi religioſi habẽt eccleſias ſubiectas
quò ad temporalia tantum,vel etiá quò ad ſpiritua-
lia,& eccleſiæ regimen ſit concedendum,ſed non re
gimini populi.& ſic habent præſentare ep̃o rectorẽ ,
qđ in prædictis locum habere poteſt prædicta decre
talis,quod dicit do.Ant.poſt Io.An.& Inn. procede
re ſiue poſſeſſiones fuerint plenè tráſlate in capellá,
ſiue eccleſiam ædificatá,ſiue nõ fuerint plenè tráſla-
tę , vt quia monaſteriũ detinuit ſibi dominiũ directè
trar ſlato vtili in capellam.ná ſi habet præſentare re-
ctorem ipſius capelle ep̃o,ſemper oportet,quòd con
grua portio ſibi aſſignetur.vbi autem congrua portio
aſſignatur , certi redditus, & penſiones aſſignant̃ ec-
cleſiæ,ſeu capellę per patronũ. de quibus certá par-
tem aſſignat pro dote eccleſiæ.& aliorum omniũ reti
net directum dominium,licèt dos aſſignatam ſit ſuffi
ciens non tñ ſuſtinebit ep̃s quod diminuatur a patro
no.& ſi non eſt ſufficiens,vel incipiat eſſe nõ ſufficiẽs
tunc cogetur patronus de bonis quæ penès ſe reti-
nuit,vel etiam de alijs ſufficiẽter dotare. per id,quod
habetur.ĩ.de conſe.ecc.in c.cum ſicut.& facit,quod
habetur.ſ̃.eo.cum ſcđm.& ſi patronus vellet hoc fa
cere,ep̃s non poterit inſtituere præſentatum niſi fiat
aſsignatio prædicta.& ſic etiam dicit hic poſſe intelli
10 gi.dicunt tñ aliqui,& non male ſcđm Inn.hic,quòd
vbicunque ex fundatione aliqui habẽt eccleſias pñt
exigere rationem temporalium.& etiam augere cen
ſum,dum tñ rectori remaneat congrua portio, & ſu
ſtentatio per iſtum tex.& ĩ.eo.extirpádæ.¶Quæ au
tem dicatur eſſe ſufficiens,ſeu congrua portio.patet
ex his,quæ tanguntur.ſ̃.tit.j.cõquerente. & hic in pri
ma glo.nam ſufficiens dr̃,qñ ſufficit rectori,& mini-
ſtris eccleſiæ.& etiam ſunt bona tanta,quòd poſſunt
congruam hoſpitalitatem, & onera epiſcopalia ſup-
portare.& ſic reſidet d.Ant.& Io.An.poſt Inn.¶Sed
aduerte,quia quod vltimo dixi,quòd habentes eccle
ſiam ex prima fundatione poſſunt augere cenſum,il
lud nõ videtur bene dictum propter generalitatẽ.c.
11 auaritiæ.ſ̃.eo.& ĩ.de cenſibus.prohibemus.¶†Vlti-
mo poſſet quæri, an in prioratibus ſubiectis religio-
ſis ſpectet cõfirmatio ad ipſos religioſos: an vero ad
ep̃m,& iſtam quæſtionem latiſsimè proſequitur Ar-
chi.xvj.q.ij.in ſumma.vbi concludit,quòd eſt priora
tus manualis,ſeu obedientiarius.& ſic ei non proui-
detur per viam electionis. Sed Abbas ſuperioris mo
naſterij ponit priorem , & reuocat eum ad libitum ,
vt redeat ad clauſtrum,tunc clarũ qđ non habet ep̃s
ſe impedire.facit,qđ hr̃.ĩ.de ſta.mon.cũ ad monaſte-
riũ.§.talis.& tunc hr̃ in cle.quia regulares.de ſuppl.
neg.præla.Si vero tali prioratui prouideatur per viá
electionis, vt quia conuentus ipſius prioratus hẽt eli
gere priores,tũc dicit,quòd videtur q de iure ad Ab
batem ſuperioris monaſterij ſpectet confirmatio.per
ea quæ hñr.ſ̃.de conſuetudine.cum dilectus. Sed ad
epiſcopũ ſpectabit inſtitutio,vnde non debebit prior
adminiſtrare ante talem inſtitutionem . Et ſi dicere-
mus,quod ſpectaret etiam inſtitutio ad Abbatẽ.dic,
q ſaltem ad ep̃m ſpectabit inueſtitura , ſeu inducere
in poſſeſsionem.arg.eorum, quæ hñr.ĩ.de priuil.pa-
ſtoralis:& xvj.q.vij.omnes baſilice. nec ob.ſi dicatur
quod confirmatus ex ſola confirmatione conſequit̃
ius adminiſtrandi.vt legi.& no.ſ̃.de elec. tranſmiſſa.
quia reſpondet, quòd illud verum , quando quis eſt
confirmatus a diœceſano loci .Secus ſi ab alio infe-
riore. ¶Recitat etiam opinionem aliquorum dicen-
tium , quòd confirmatio ſpectet ad epiſcopum , per
ea quæ habentur in d.c.omnes baſilice . & ad c.cum
dilectus. de conſuetudine.dicit poſſe reſponderi qđ
inquantum ibi dicit,quòd ad monachos anderenen.
monaſterij ſpectet electio,& ad monaſterium raffa-
nenſe confirmatio ſpectet,vt ſtatutum.de quo ibi ta
liter intelligatur,quòd concordat iuri communi . ná
ſecundum eum poteſt dici,quòd concordat inquan-
tum dicitur,quòd ad monachos monaſterij andere-
nen.ſpectet eligere ſibi prælatum:ſed quatenus dicit

ꝙ ad raſſanen. monaſterium ſpectet cōfirmatio, illud
non ſit de iure communi : ſed potius ex vi ſtatuti, vt
aliquid operetur. dicit tñ in hoc attendendam eſſe
cōſuetudinem ipſorũ religioſorum. & etiam ſtatuta
regularia ipſorum. Prima opinio ſatis vr̃ eſſe rationa-
bilis. & ſatis vr̃ applaudere text. in d. c. cum dilectus.
Tñ Archidiaconus reſidet in eo, quod vltimatè ſupe
rius dixi. & hæc ſufficiant de materia huius capituli.
& ex prædictis ſatis poſſet aperiri via ad repetitionẽ
huius materiæ.

SVMMARIVM.

1 *Pluralitas dignitatum, & perſonatuum eſt prohibita, ſed bene poteſt quis habere dignitatem, cum perſonatu in eadẽ eccleſia, vel diuerſis.*
2 *Reſidentiam in eccleſijs, & aſſiduitatem requirunt officia ſingula.*
3 *Pluralitas beneficiorum quare prohibeatur.*
4 *Præbendas plures habere, an poſſit quis. & nu. 1.*
5 *Libertus poteſt ſeruire duobus patronis.*

a AD hæc. Plures[a] dignitates, vel perſo-
natus in vna eccleſia, vel in di
uerſis qs habere nō pōt. h. d. Et primo po
nit dictũ. Scd̃o rōnem aſſignat. ſcd̃a ibi. cũ
1 ſingula. ¶ † No. ex tex. primo, ꝙ pluralitas dignitatũ,
& perſonatuũ eſt prohibita in eadem eccleſia, vel di
uerſis. Et ex hoc ēt not. quæ dr̃ia vr̃ eſſe inter digni-
tatẽ, & perſonatũ. de quo dicet̃. ĩ. eo. de multa. & tan
gitur ēt p Arch. & Io. An. in c. j. de cōſuetudine. in vj.
An aũt de conſuetudine poſſit quis habere dignitatẽ
cũ canonicatu in eadẽ eccleſia, vel diuerſis, dicendũ
qd̃ ſic, per ea quæ hñr. ſ. de reſcri. eam te. & in c. j. de
conſuetudine. in vj. quid aũt de præbendis, an poſſit
quis habere de iure plures p̃bendas. vr̃ ꝙ ſic a cōtra-
rio huius tex. dum ſolũ loquitur de dignitate, & pſo
natu. & non de p̃bendis. contrariũ tenet hic do. Ant.
per id, qd̃ hr̃. lxx. diſt. ſanctorũ. & ĩ. eo. cũ iādudum.
Adde qd̃ iſtud procedit, qñ p̃bendæ requirunt reſidẽ
tiā. aliàs ſecus, vt voluit Inn. in d. c. cũ iādudũ. & ple-
2 nè dixi in c. fi. ſ. ti. j. ¶ † Itẽ no. ꝙ ſingula officia in ec-
cleſijs requirunt reſidentiā, & aſſiduitatem. & ſic ne-
dũ principalis rector eccleſiæ tenet̃ ad reſidentiā: ſed
ēt alibi bñficiati in ipſa eccleſia de iure vñr teneri ad
reſidentiā. facit, qd̃ dictum fuit. ſ. ti. j. cō querente. &
c. fi. qd̃ aũt dr̃ de aſſiduitate, intellige horis cōgruis p
ea quæ no. de conſe. diſt. v. nunq̃. & xxxvij. diſt. de q-
buſdā. & facit pro hoc, qd̃ dictũ fuit in d. c. conquerẽ
3 te. & in c. relatũ. ¶ † Itẽ no. vnam rationẽ prohibendę
pluralitatis. ſ. quia beneficia requirunt aſſiduitatem.
& pluribus ſeruire quis non pōt. & ex hoc patet, qd̃
contra rationẽ iuris canonici eſt ipſa pluralitas: eſt ēt
contra rationẽ iuris ciuilis. per ea q̃ not. ĩ. c. proxi. in
gl. ij. ¶ Itẽ cōtra ius naturale, qd̃ vult in matrimonio
carnali quẽ debere eſſe contentũ vna vxore. facit. ſ.
de bigamis. debitũ. & ſic eodẽ modo dẽt eſſe in ma-
trimonio ſpirituali. dicit ēt Io. And. qd̃ pluralitas eſt
ēt contra naturā congrue locutionis. nā ſi Petrus ha-
beret duas canonias vr̃, ꝙ oporteat dici bñ veniat Pe
trus canonici loquendo in plurali : ſed iſta rō parum
vr̃ valere : qa ex diſpenſatione pōt quis habere duas
canonias in diuerſis eccleſijs, & p̃bendas, & ēt ſine
diſpenſatione, ſi non requirunt reſidentiā. & ſufficiat
4 dicere Petrus canonicus. ¶ † In gl. ij. ibi: vel perſonat⁹.
quid aũt de p̃bēdis, dixi in notabilibus. de multa. de
beneficijs aũt curatis dicẽdum, vt hr̃. ĩ. eo. de multa.
de beneficijs vero ſimplicibus. dic vt dixi. ſ. de p̃ben.
quia vr̃ conſiderandũ, an requirant reſidentiam, vel
non, per ea, q̃ no. gl. in c. gratia. de reſcr. in vj. & quæ
dixi in c. fi. ſ. tit. j. ¶ In ea. gl. in fi. fallit etiā in caſibus
alijs no. per gl. in d. c. dudũ. el ij. circa fi. de quibus ēt
hic tangit Inn. nec ob. huic tex. inquātum dicit, ꝙ nō
pōt quis deſeruire pluribus officijs, qd̃ hr̃ in l. añpe.
5 ff. de ope. liber. † vbi libertus in eadem domo ſeruit,
duobus patronis. nam vbi ſeruit cuſtodiẽdo domũ
alteri ſeruit ſcribendo, vel aliud artificium faciendo
ad vtilitatẽ alterius patroni: quia poteſt rñderi, quod
vbi officia non ſunt repugnātia, ſed compaſſibilia. vt
patet ex prædictis hic ſecus. facit, quod no. ſ. de p̃b.
ex literis. & ff. de adoptio. in l. ſi conſul.

SVMMARIVM.

1 *Plures dignitates non poteſt quis habere etiam in diuerſis eccleſijs.*
2 *Et ſi quis ad duas eligatur, an eius erit optio, quam velit retinere. & numero 4.*
3 *Canonicus regularis, an poſſit eſſe Archidiaconus in eccleſia ſeculari.*

PReterea. Habens plures dignitates
vni eligere, & alterā com-
pellit dimittere. h. d. Et primo narrat fa-
ctum. Scd̃o illud corrigi mandat. Secũda
1 ibi: mandamus. ¶ No. ex tex. primo † qd̃ ēt in diuer-
ſis eccleſijs nō pōt quis habere plures dignitates ſal
2 tẽ, vt effectualiter illas retineat. ¶ † Item no. ꝙ ſecun
dum iſta iura tenebat collatio plurium dignitatũ fa-
cta vni, & ipſius erit electio, quam velit dimittere, de
3 quo tangitur ēt in gl. ij. ſuper ea. ¶ † Item no. ꝙ cano-
nicus regularis vr̃ eſſe poſſe Archi. de quo tangetur
cũ gl. j. ¶ In glo. j. ibi: poteſt fieri Archidiaconus. Ad-
uerte, quia etiam vt hic tangit d. Flo. Iſtud argm̃ col-
ligitur intelligendo verba tex. prout ſonant. ſ. ſi expo
namus rl̃r, id eſt canonicè. nam canō idem eſt, quod
b regula. iij. diſt. in c. canon. b & dũ dicit profeſſus, in-
telligamus de profeſſione, quæ erit p̃ſtando manua-
lem obedientiam. & ſic promittendo ſe ſubiectũ. vt hr̃
de maio. & obed. c. legabatur. tunc non tollitur iſtud
argm̃, quia ſm̃ hoc erat canonicus ſecularis, & vtraq;
erit ſecularis. vt hic tāgit Goſ. Hoſt. vero dicit ꝙ vtra
que eccleſia eſt regularis. & ſic verba pñt ſtare, prout
ſonant. & non mirum, ſi tunc poteſt eſſe Archi. in ec
cleſia regulari, ſi eſt canonicus regularis. An autẽ ca-
nonicus regularis poſſit eſſe archidiaconus in eccle-
ſia ſeculari. vr̃ dicẽdum ꝙ non niſi ex diſpenſatione,
per ea quæ hñr. ĩ. de ſta. mona. ꝙ Dei timorẽ. de quo
dictum fuit in c. Deus qui. ſ. de vi. & ho. cle. ¶ An au
tem poſſit canonicus regularis, vel monachus præfici
eccleſiæ collegiatæ ſeculari, ſi non eſt epiſcopalis. re-
curre ad gl. in cle. j. in gl. pen. de elec. & ibi etiam per
Pau. de Leaza. ad eccleſiam autem curatam propter
priuilegium cure bene videtur poſſe eſſe religioſus.
per eà quæ habentur in d. c. quod Dei timorem. & di
ctum fuit in d. c. Deus qui. & multofortius poteſt eli-
gi in epiſcopum eccleſiæ ſecularis. vt etiam probatur
in dicta cle. j. ¶ In ea. gl. ibi: nec monachus in diuer-
ſis monaſterijs. intellige de conſenſu Abbatis, & con
4 uentus. per id, qd̃ habetur de elec. conſtitutus. ¶ † In
gl. ij. ibi: hodie non habet optionẽ: hæc ſolutio cōiter
tenetur. per quam patet, quod capitulum de multa
corrigit iſtam decretalem : poſſet tñ ſaluari iſte text.
qñ ſimul vtraq; dignitas eſſet collata, & non appare
ret, quæ prius fuiſſet collata. ¶ Item poteſt ſaluari in
caſu c. gratia. de reſcri. in vj. qñ videlicet alicui vnam
dignitatem habenti confertur ſecũda ipſo ignorãte.
¶ Item tertio poteſt ſaluari ſcd̃m Hoſt. qñ ſcd̃m be-
neficiũ eſſet minus, & vilius primo, & certe, vt ipſe
dicit hæc ſolutio poſſet in ſcholis teneri, ſed in curia
ſeruatur ſolutio gl. Præterea non vr̃ fieri diſtinctio in
c. de multa. an ſcd̃m ſit vtilius primo, vel nō. Inn. ve-
ro hoc dicebat, qd̃ hic loq̃tur in religioſis, qui nō ha
bẽt velle, nec nolle. xij. q. j. nolle. & c. nō dicatis. & rō

a Plures. Hoc. c. ſequens ſummat Io. Abbas eodem modo, quo do. Io. & ſimilibus verbis.

b Canō. Ad de quando in iudicijs ſit vtẽdũ canone, vide Spec. ti. alle. & diſput. §. porrò aduocatus. uerſi. ſed nũquid in cauſa.

dignitas fuit,ꝙ daretur electio.facit, qđ hꝛ.xxj.q.j.ſi quis.Sed iſta ſolutio non vꝛ bona.vt hic tãgit d.Ant. quia vꝛ contra hunc text. qui vꝛ ponere ius cõc non gratiã.& bene facit,ꝙ no.Io. And.ſ.de teſti.tx parte. nõ ob.qđ nõ habent velle,nec nolle. qa illud verũ, qñ beneficiũ nõ hñt,& ſic ſunt clauſtrales. aliàs ſecus.facit,qđ no.de reſcri.cum dilectus. & de iudi.cũ deputati.Iac.de Albenga.dicebat , qđ decretalis de multa.habet locũ in dignitatibꝰ ſecularibus.Sed hic loquiꝛ de dignitatibus,ſeu p̃laturis regularibꝰ, in qbus non eſt tanta ambitio veriſimiliter,qa ſunt potiꝰ loca dilectionis,ſubiectionis,& onerũ.vij.q.j.hęc nequaq̃. & tãgit Archi.xxj.q.j.relatio. ſuper glo.ſed finaliter dicit Arch.tenendũ, quod hꝛ in c.cum ſingula.de præben.in vj.vbi etiam quò ad religioſas dignitates vꝛ idem dicendum,ꝙ in ſecularibus. de quo tãgetur in c.de multa.¶ In ea.gl.ibi: in duobus collegijs. de hoc dic vt no.per Bar.in l.fi.ff.de colle.illicitis.& per Inn.ĩ.de exceſ.prǽla.dilecto.

S V M M A R I V M.

1 *Pluralitas beneficiorum eſt probibita.*
2 *Eligentes,an poſsint ab electione reſilire poſt conſenſum ab electo præſtitum.*
3 *Scandalum reddit interdum aliquem ineligibilem, & electum quandoque repellit.*
4 *Eccleſia vna debet eſſe vnius ſacerdotis.*
5 *Cura populi poteſt inſolidum pluribus competere.*
6 *Prælatus non requiritur neceſſario ad eſſe collegij.*

C Vm non ignores. Electus ad ſecũdã eccleſiã,ſi dimittere non velit primã electores ab electione reſilire poterunt.h.d.Primo ponit mandati cauſam.Scđo mandatũ.Tertio ſoluit obſtaculũ.ſcđa ibi:cũ igiꝛ.tertia ibi:ꝙ ſit. ¶ Not.ex text.
1 primo † ꝙ pluralitas beneficiorũ ᵃ rꝛ eſt inhibita.de
qua.ſ.eo.ad hæc.¶ Itẽ no. ꝙ habens vnũ beneficium nõ vꝛ poſſe eligi ad aliud , nec vꝛ tenere electio facta de eo.de quo dicendum,vt hꝛ in c.ordinarij. de offi. ord.in vj.& de electione.dudũ.el ij. Nam licèt in aliquibus caſibus ꝑꝑ pluralitatẽ reddaꝛ qs inhabilis ad eligendũ,vt eligat,vt patet ex dictis iuribus.tñ ſi hẽt vnicũ beneficiũ non vꝛ eſſe prohibitũ ipſum eligi ad aliud.vꝛ tñ qđ ſi vult ſecũdum debeat dimittere pri-
2 mũ.facit,quod dicetur in gl.pe.¶ † Itẽ no.ꝙ eligentes ẽt poſt p̃ſtitũ conſenſum per electũ vñr poſſe reſilire ab electione.qđ vꝛ intelligendũ, qñ electio eſſet nulla,vel qñ facta eſſet de indigno ab ignorãtibus.facit,
3 ꝙ hꝛ.ſ.de electione.cũ terra.& c.auditis.¶ † Itẽ no.ꝙ ſcãdalũ interdũ reddit quẽ ineligibilẽ, & repellit interdum quem a iure electum.facit, qđ hꝛ.ſ.de cleri. coniu.cum olim.& ſ.eo.ti.in c.cũ teneamur.¶ In gl. pe.ibi:priorem eccleſiã cũ illa. & ſic nolebat ſe habilitare,dũ poſſet dimittendo.ſ.primã, vel offerẽdo ſe paratũ dimittere primã habita ſcđa.& ideo nimirũ , ſi potuit recedi ab electione.Secus ſi voluiſſet ſe habilitare dimittendo primã,vel offerendo ſe paratũ illã dimittere habita ſcđa.ſic intelligit gl. voluiſſe do. Ant.ſed Io. Cal.intelligit,qđ presbyter non cõſentit purè electioni de ſe factæ in plebanũ per archip̃sby. & clericos.ſed conſentit conditionaliter, ſi ſibi licitũ eſſet habere vtranq;.Et ideo talis conſenſus non p̃ſecit matrimoniũ ſpirituale,ex quò electio nõ fuit purè acceptata.nã talis cõſenſus vꝛ fuiſſe inualidus: qa ſicut ex parte eligentiũ requiriꝛ pluriũ conſenſus. de elec.c.ij.in vj. Ita ẽt requiriꝛ ex parte electi eadẽ rõne.& ideo per talẽ conſenſum qui purè non p̃ſtaꝛ nõ contrahiꝛ mꝛimoniũ ſpirituale inter eligentes,& inter electos.& ſic debet intelligi, & limitari.d.c.cum inter canonicos.alle.in gl.¶ Vel tertio extra glo.dici põt,ꝙ iſti archipresbyteri,& clerici conſenſerũt in ipſum presbyterũ,ſed non proceſſerũt ad actũ electionis,ꝑut fieri dẽt.per ea quæ hñt de ele. cũ in geneſi, & c.quia ꝑꝑ.Et ideo non facit tale ius q̃ſitũ ipſi p̃sbytero,qđ non poſſent ipſi clerici contradicere, & recedere a præambulo conſenſu.alle.d.Flo.qđ no.Inno. ĩ.de cẽſi.c.cum olim.Sed pro hac ſolutione bene facit.quia ius vꝛ quæri ex electione.& non ante . ꝑ ea quæ hñt in d.c.quia ꝑꝑ.& c.in geneſi. de quo tñ dicendũ.vt hꝛ in c.publicata.de elec.& eo.ti.c.ij.li.vj. Et ꝑꝑ illa forte do.Flo.hic dixit, qđ hæc non fuit vera electio:ſed q̃dã vocatio,ſeu inuitatio ipſius p̃sbyteri.¶ Si aũt fuiſſet vera electio.ſupple,& purè cõſenſiſſet nõ potuiſſent iſti poſtea reſilire . ſed ſcđm eum poteſt dici,qđ hic potuerunt recedere ꝑꝑ licentiam datã per Papã ꝑꝑ ſcandalũ vitandũ.facit, quod tangitur in gl.ſeq.¶ Et per prædicta ẽt patere põt, quòd ſi presbyteri noliut cõſentire ab initio niſi hꝛet vtrãque eccleſiam:ſed ex poſtfacto mutauit propoſitum: ſed clerici tunc nolebant.nam vꝛ ꝙ cum primus conſenſus non valuerit,ſi mutauit propoſitũ poſtq̃ clerici contradicebant nõ vꝛ prodeſſe.Si aũt mutaſſet anteq̃ clerici contradicerent, licèt poſtea contradicant vꝛ ꝙ haberet ius.per ea quæ hñr in c.licet. de ꝑcur. in vj.ſaluo niſi ſcandalum eſſet ſi reciperetꝛ,ſeu p̃ficeretꝛ inuitis ipſis electoribus: qa nihil cum ſcãdalo eſt fiendum.facit,quod tangitur in glo.ſeq.Poteſt etiam dici contrarium ſ̃m Hoſt.quod iſti potuerunt reſilire ab electione ex eo, qa ſuperior ipſius presbyteri nolebat ipſum abſoluere a prima eccleſia. & ideo licitũ fuit eis cõtra propriũ factum venire:quia erat tale in quo non poterat diſpenſare, nec ſine peccato ius ſer-
4 uare.facit,qđ no.de conceſ.præbẽ.cum ſup. ¶ † Extra gl.opponit Inn.contra tex.inquãtum dicit,ꝙ vna eccleſia debet eſſe vnius ſacerdotis.nam opponit de obſeruantia conſuetudinis contraria: quia videmus qñq; in eadẽ eccleſia eſſe plures ſacerdotes inſolidũ curã exercẽtes. etiam patet exẽplum in eccleſia eſſe plures ſacerdotes in eccleſia Paduana.vt hic tãgit d. Ant.& do.Flo. in qua plures ſunt mãſionarij, quorũ multi hñt curã,& exercitium curæ.ſoluit Inn. qđ nõ debent eſſe plures ſacerdotes principaliter inſtituti, ſeu intitulati in vna eccleſia,vt hic patet . & xxj.q ij. ſicut.& vij.q.j.in apibus . & hoc ne ſint duo capita, vel plura quodãmodo in vno corpore.ſ.de offi.ord. qm̃ . Sed qñ non ſunt principaliter inſtituti , ſed alij ſubſunt, bene põt hoc contingere.& iõ ſi vnus ſit p̃latus in eccleſia,& ſint ſubditi alij ſacerdotes ĩ eccleſia exiſtentes,non eſt abſonũ,qđ tunc tales ſacerdotes habeant ẽt exercitium curæ.dicit tñ Flo. qđ tunc principalis p̃latus propriè dꝛ habere curã.Sed alij dicunꝛ tunc eſſe miniſtri,& plus dicit Inn.qđ ſi nullus eſſet p̃latus in eccleſia, ſed eſſent ibi plures ſacerdotes habentes curã tanq̃ collegiũ,tunc collegiũ cenſebitur prælatus ipſius eccleſiæ. nã & collegiũ corrigit exceſſus ſingulorũ de collegio.ĩ.de offi.ord. irrefragabili.§.exceſſus.& aliud eſt collegiũ, & aliud ſinguli de collegio.xij.q.ij.qui manumittiꝛ.& l.intantũ.§. vniuerſitatis.ff.de rer.diui. dicit etiã qđ qñq; ipſum collegium cõmittit curã animarũ quibus vult. & qñ vult ad certũ tp̃s ipſos etiã remouendo , & alios p̃ficiendo qñ ſibi placet,& tũc tales non ꝓpriè appellãtur prælati,nec propriè dñr habere curã animarũ,licèt exercitiũ ipſius curæ ad beneplacitũ ipſius collegij ſit cõmiſſum. qñq; vero collegium cõmittit in ꝑpetuũ ipsã curã,vel hoc eſt de ꝯſuetudine eccleſię,ꝙ quilibet

a Pluralitas bñficiorũ . Quãdo pluralitas beneficiorũ põt eſſe in uno. unde gl. ĩ c. gratia. de reſcri.lib.6.in uerbo iure . & Do.de S. Ge.do.Car. in cle. gratiæ. I 4.col.p d. Fel.ĩ c.dilectꝰ . de ſim. in p̃ria.

quilibet ſacerdos in ea exiſtens hēt curā animarū. &
tunc dicit Inn. qđ ſine cā ab illo remoueri non pote-
rit. & talis conſenſus erit de iure ſacerdotis habentis
curā animarū, ſiue dicat̃, ſiue appellat̃ rector. de ap-
pellatio. c. ꝯſultationibus. ſiue vicarius. de off. vic. ad
hæc. ſiue dicat̃ perſona. ſ. de reſcr. ex parte. Et ex ꝑdi
ctis patet, ꝙ aliud eſt in eccleſia plures eſſe ſacerdo-
tes, & curā animarū hn̄tes, q̄a illud nō repugnat iu-
ri, vt patet ex ꝑdictis. Aliud eſt eccleſiā eſſe pluriū ſa
cerdotiū inſolidū. & hoc eſſe non pōt. & repugnat iu-
ri, vt hic patet, ſicut etiā vna ꝑbenda. nā dēt eſſe plu-
riū. ſ. eo. maioribus. & facit ad ꝑdicta, qđ no. per glo.
5 in cle. j. de ꝑben. ¶ †In gl. de iſto hinc. & pro ꝑdictis
ēt facit, quia nō vr̃, ꝙ ſit abſonū pluribus cōpetere in
ſolidū curā populi, qn̄ non ſunt principaliter intitu-
lati, ſicut ēt non eſt abſonum, qđ pluribus tutoribus
cōmitteret̃ inſolidū cura populi, vt facit. l. j. ff. de ad-
6 mi. tuto. & no. qđ Inno. hic vult, qđ ad eſſe † collegij
nō requirit̃ neceſſario, ꝙ ibi ſit ꝑlatus. allegat̃, quod
hr̃ in l. j. ff. qđ cuiuſq; vniuer. & j̃. de excel. ꝑla. dile-
cta. & facit ēt qđ not. de conſti. cū acceſſiſſent. qđ di-
cit do. Flo. hic eſſe diligenter notandū, vñ in tali ec-
cleſia collegiū, ſeu capitulū dr̃ prælatus. pōt ēt dici,
ꝙ Papa, qui ſuper oēs eſt. ix. q. iij. cuncta per mundū.
& c. per principalē. & ēt eps cui oēs eccleſiæ diœceſ.
ſunt ſubiectæ. xvj. q. vij. oēs baſilicæ. dicit ēt ꝙ licèt nō
pn̄t plures eſſe principales ꝑlati eiuſdem eccleſiæ, tn̄
pn̄t eſſe in vna eccleſia plures prælati vnus ſub alio.
Nā in eccleſia cathedrali eſt eps. Itē de iure eſt archi
diaconus, qui ꝑeſt alijs in ſpectantibus ad iuriſdictio
nē. Itē archipſbyter, q̄ ꝑeſt alijs, quò ad alia, vt patet
ī c. j. & ꝑ totū đ of. arc. & de of. archipſ. c. j. & ꝑ totū.

SVMMARIVM.

1 *Arguere a vi nominis licitum eſt.*
2 *Argumentum ab alluſione vocabuli eſt validum in iure.*
3 *Argumentum a ſimili in iure eſt validum.*
4 *Ordinans aliquem ſine titulo tenetur ei miniſtrare neceſſaria. & nu. 6.*
5 *Præſentatus ab alio epiſcopo alteri epiſcopo, an ſit examinandus.*
6 *Succeſſor, an teneatur ex delicto defuncti. & nu. 8.*
7 *Neceſſariorum appellatione, quid comprehendatur.*
8 *Ordinans clericum ſine titulo potius præſtare debet neceſſaria ipſi ordinato etiam ſi ordinans remotus ſit ab eccleſia prius quàm ſucceſſor.*
9 *Et ſi ordinatus negligat petere ab ordināte, qui poſtea depauperetur, an poterit petere a ſucceſſore in epiſcopatu.*
10 *Examinari poteſt iterum, & reprobari, qui ſemel eſt approbatus.*
11 *Epiſcopus, ſi fraudulenter contulit beneficium alicuius alteri tenetur ei de alio æquiualenti prouidere.*
12 *Ordinans aliquem ſine titulo, an tenebitur miniſtrare neceſſaria vbi voluerit ordinatus, ſi noluerit cum ordinante reſidere.*
13 *Operas qui alteri præſtare tenetur, an dēat illas præſtare ſuo ſumptu.*

a CVm ſecundum. Ordinato [a] ꝑ
epiſcopū ad
ſacros ſine tit. & nemine pn̄tāte ſucceſ-
ſor in neceſſarijs ꝓuidere compellit̃, do
nec habeat titulū. h. d. Et in prima ponit
exordiū, ex quò elicit edictionē noui iuris. correctio
nē antiqui. Scđo ponit narrationē, mādatū, & cōmi-
nationē. ſecunda ibi: Inde eſt. & ibi: dēt incipi caſus.
¶ Not. j. illud vulgatū, qđ qui ſeruit altari dēt viuere
de altari. ¶ Itē qđ qui habet onus habere debet emo
lumētū, de quo in regula qui ſentit onus. de reg. iur.
1 in vj. ¶ †Itē no. eſſe licitā argumentationē a vi nomi-
nis, de quo per Bar. in rubrica. ff. ſol. mat. & facit etiā
qđ hr̃ in l. ij. ff. ad muni. & aliquid ēt per do. Anto. in
procemio huius libri, & ex hoc arguit d. Flo. contra il
los qui turpia noīa ſuorū cōgenitorū repetunt in fi-
lijs. nā qn̄ compertū eſt, qđ in locis vbi non cogno-
ſcunt̃ exiſtimant̃ mali, ac ſi tali noīe ab aliquo pra-
uo euentu ſint conſecuti. & ſm eū non pōt eſſe ma-
ior paupertas, quā de pulchris vocabulis, vel nomini
2 bus facere inopiā. ¶ †Itē no. ꝙ argm̄ ab alluſione vo-
cabuli vr̃ eſſe validū in iure, de quo ꝑ Legiſtas in l. 2.
§. appellare. ff. ſi cer. pet. & in l. tugurij. ff. de verb. ſig.
3 & per Bar. in l. j. ff. de teſta. ¶ Itē no. ꝙ † argm̄ a ſimi-
b li [b] validū eſt in iure de quo in c. ij. ſ. de tranſla. & de
4 conſti. tranſlatū. ¶ †Itē not. pœnā antiquorū canonū
ordinati ſine ti. quia carebat ordinis executione. ho-
die vero eſt ſecus, q̄a non caret executione, & debet
promouens aliquē aliqn̄ ad ſacros ſine titulo mini-
ſtrare neceſſaria ipſi ordinato, donec ſibi ſit ꝓuiſum
de beneficio. & ad hoc tenet̃, & eſt obligatus, vt hic
patet. ¶ Et no. qđ iſtud vr̃ habere locū in ordinato ad
ſacros, & ſic ſecus eſſe vr̃ in ordinato ad mino. es. q̄a
non vr̃ tunc ordinans teneri ad ꝓuidēdū illi de quo
in c. ij. c. eps. ſ. eo. ¶ Itē no. ꝙ demū cōpellit̃ eps ordi
nans ꝓuidere ordinato, qn̄ ordinauit nullo ꝑſentan
te. facit, qđ hr̃. j̃. eo. ſi eps cui. lib. vj. & qđ ēt hic tan-
git̃ in gl. in verbo ſucceſſores. ¶ Item not. ꝙ iſta ordi-
natio nedū obligat ordinantē, imo ēt & ſucceſſorē,
qui in nulla fuit culpa. ¶ Itē not. practicā prouidendi
ſuꝑ literis conceſſis in forma capituli, cū ſcđm apo-
ſtolū. q̄a citandus eſt eps, qui dēt cōpelli, vt cū eo di
ſcutiat̃ de qualitate, & quantitate beneficij cōferēdi,
& de dignitate, & indignitate promouēdi, & ſic no.
ꝙ admittit̃ eps ad opponendū de indignitate ꝓmoti.
& hoc clarū, qn̄ per ꝑdeceſſorē fuit quis ordinatus.
vt hic patet. an aūt admittat̃, qn̄ ipſe fuit ordinās. tan
git̃ hic in gl. pe. & ſ. de æta. & quali. in c. accepimus.
¶ Itē not. ꝙ per literas in forma. c. cū ſcđm apoſtolū
non ſolū teneat̃ eps prouidere in ꝓpria eccleſia. ſed
ēt in alia eccleſia ſibi ſubiecta, ſi hoc facere poſſit. &
ſi facultas ſe offerat, & per hoc ēt patet, qđ poterit in
5 propria, & aliena prouidere. ¶ †An aūt præſentatus
ab alio epō alteri epō ſit examinandus. dicit Inn. qđ
non de quo in c. epm̄. ix. q. ij. fatetur tn̄ qđ illi tali nō
tenetur prouidere epiſcopus præſentans. facit ꝓ hoc
tex. iſte a ſenſu cōtrario. ibi: nulla præſentante. ¶ Di
cit etiam quod ſi ſciret ſuum præſentatum crimino-
ſum eſſe peccaret talem ordinando. ¶ Item no. quod
in conferendo beneficio dēt attendi qualitas perſo-
næ, & erit hoc arbitrariū. debebit iſi arbitrari, vt plus
& minus conferat ſecundum qualitatē regionis. Vn-
de plus conferat Anglico attenta cōſuetudine regio-
nis, & prouinciæ, quàm Italico. nam in illis regioni-
bus ſplendidius, & venerabilius viuūt, quā in Italia.
¶ Vltimo no. ꝙ procedi poteſt in caſu huius capituli
citato epō etiam ſi ſit contumax in non veniendo. &
per hoc dicit do. Flo. hic eſſe caſum ſingularē in quo
proceditur lit. non conteſta. quod dicit procedere ex
eo, quia nō prætendit epiſcopus intereſſe ex iure ſin
gulari Et ideo poteſt procedi lite non conteſt. per id
quod habetur in auth. ſi omnes. C. ſi vt ſe ab hæredi-
tate abſtineant. & ſ. de offi. iudi. c. ij. tamen hodie vi-
detur hoc expeditum. quia in cauſa beneficiali non
eſt neceſſaria lit. conte. vt in cle. ij. de iudi. iuncta cle.
ſæpe. de verb. ſig. ¶ Sed aduerte, quia quod dicit do.
Flo. de intereſſe ſingulari, vt illud non prætēdat̃ hoc
forte dicit ex eo: quia eps non tenet̃ pręcisè ꝓuidere
in ſua eccleſia, ſed poteſt ēt in alijs ſibi ſubiectis ꝓui
dere. ſed inquantū non agit̃ de prouiſione beneficij
facienda. ſed de præbendis, ſeu præſtādis neceſſarijs
ipſi ordinato per ipſum epm̄ non poteſt negari quin
prætendatur intereſſe ſingulare ipſius epiſcopi. & ſic
videtur ꝙ ratio ſua non ſit generalis, quò ad omnia,
quæ hic tanguntur in tex. nec videtur etiam eſſe ſuffi
ciens ratio, ſi dicatur, qđ hic agitur de alimētis in q-

a Ordinato Idem ſummat Abb.

b Argumētū a ſimili. Ad hoc facit c. ſi quādo. de reſcr. tex. in c. dudū. de præbē. in vj. in ſit. man. item tenet. d. Fel. in c. 2. de ſpō. in 3. co. ver. quarto. notabi num. 9. fol. cxxij. ſecundū præſſionem Lugd.

bus ſufficit ſummaris cognitio iuxta ea quæ dicitur,
& notant in l.pe.ff.de his qui ſunt ſui, vel alie.iuris.
q̃a licèt cã ſit ſummaria,tñ vr̃ in eo requiri litis cõte.
l.tigni.§.ſi q̃s.ff.ad exhibendum.& no.Bar.in extra-
uaganti ad reprimendã.in verbo ſummaria.Papa tñ
forte voluit hoc caſu eſſe ſpeciale,qđ non repetiatur
conteſtatio.vt ſic facilius ſubueniatur ꝓmoto ſine ti-
tulo ad ſacros,& vt non habeat diù mendicare in op
probriũ cleri.¶In gl.irritas.in fi.facit,qđ notañ in c.
quanto.de conſuetudine.& ꝙ notañ ẽt.ix.q.j.in ſum
6 ma.& ĩ.de ſchiſmati.c.j.¶†In gl.in verbo ſucceſſo-
tes.& ibi ideo ne in opprobrium cleri mẽdicaret. &
ſic vult gl.qđ ſit ſpeciale in caſu iſto,qđ ſucceſſor te-
neatur ex delicto p̃deceſſoris. & hoc illa ratione ne
clericus ordinatus cogatur mendicare in opprobriũ
cleri.põt ẽt dici ſm Io.An.qđ etiam iſtud contingit,
ne videatur ordinans quem ad ſacros fraudulenter il
laqueaſſe.faciat,ꝙ hñ.xxvij.q.j.ſeu ſcđa.de viduis.&
xx.q.ij.cõſtitnit.Item etiam, quia ex generali officio
tenentur epi ſuis clericis prouidere ne egeant. facit,
quod hñ.xj.q.j.c.j.& per totum. & xvj.q.j.poſſeſſio-
nes.& c.fin.litẽ hæc ſolutio prima cõiter tenetur.gl.
tñ.ĩ.in verſi.vel ait.dat ſecundam ſolutionem,quòd
iſtud contingit ex eo: quia nedum ipſe eps ordinans
delinquit,ſed etiam ipſa eccleſia, ſeu capitulũ ipſius
eccleſiæ. & not.ꝙ ſatis dñ delinquere ipſum capitulũ
nedũ ſi expreſsè conſentiat epo taliter ordinanti.ſed
etiam ſi negligit contradicere cum põt.facit,qđ not.
gl.in c.cum dilectus.ĩ.de ordi.cogn.& hñ in l.iube-
mus.C.de ſacroſ.eccle.& s̃.de dolo & contu.in c.ij.
& qđ ibi plenè dictum fuit.& quod no.ẽt in regula,
delictum.de reg.iu.in vj.hæc tñ ſecunda ſolutio nõ
placet Hoſt. quia in caſu iſto non grauatur eccleſia,
vel capitulum.ſed menſa epalis tantummodo. & iõ
verior vñ prima ſolutio Inn.tñ in c. accepimus.s̃.de
æta.& qualit.vñ dicere, ꝙ hic non agitur de delicto,
vel de facto epi ordinãtis ſine titulo, & ideo tenetur
ſucceſſor. ſed certe ſatis põt dici ſaltẽ latè delinque-
re eps ordinans ſine titulo,cum per hoc faciat cõtra
conſtitutionem,& diſpoſitionem canonum, vt paret
in c.neminem.& c.ſanctorũ.lxx.diſt.¶In ea.glo.ibi:
nullo præſentante &c. qualis aũt examinatio erit ſcẽ
da de promouendo ad ordines.dic ſcđm Io.An. qđ
ſummariè fiet,& de plano. & ſic leuis erit ꝓceſſus.
facit,qđ no.per Inn.in c.j.de poſtu.præla. & facit, ꝙ
hñ in c.fin.de p̃ſum.faciat etiam quod hñ in cle.ij.de
7 iud.& in cle.ſępe.de ver.ſig.¶†In ea.gl.ibi.Et in hac
prouiſione.Quid autem comprehendatur in appel-
latione neceſſariorum, de quibus fit mẽtio in litera.
dic,ꝙ comprehenduntur alimẽta, & ſic cibaria veſti
menta,& habitatio.facit, qđ hñ in l.legatis.ff.de ali.
& cib.leg.Et adde prędictis in c.Eps.s̃.eo.Et in hac
prouiſione neceſſariorũ,vt tangit gl.attendi debebit
qualitas promoti.¶Item ẽt facultates eccleſiæ, & ip
ſius epi,vt ĩ.eo.etiam tangit gloſ.facit,quod hñ.ff.de
ali.leg.in l.cum alimẽta.ff.de vſu & habitatione. in
8 l.pe.§.j.& quod no.ĩ.eo.de multa. ¶†In ea.gl.in fi.
adde quia dicit Inn.quod etiam ſi ordinator ſit remo
tus ab eccleſia,ſi hẽt vnde ſoluere,ſeu p̃ſtare neceſſa
ria ipſi ordinato,tunc tenetur, & cõpelletur illa præ-
ſtare potius quã ſucceſſor,ſi præſentatur prius quam
ſucceſſor. vt hic innuitur a ſenſu cõtrario. arctius tñ
debet teneri ipſe ordinator.& etiam vñ ſecundũ Inn.
ꝙ etiam mortuo ordinatore.ſi habet hæredes,ꝙ prius
teneantur hæredes eius præſtare neceſſaria ipſi ordi
nato,quã ipſe ſucceſſor epi. quia ex quaſi contractu
vñ deſcendere hæc obligatio, & ſic trãſit in hæredem
inſtituti.de obli.quæ ex quaſi contractu.in princ.Idẽ
dicit,ſi dicatur oriri ex maleficio, vel quaſi per ea,q̃
hñr in c.fi.de ſepul.vbi ſecundum canones hæres te
netur etiã ex delicto defuncti quò ad intereſſe pecu-
9 niarium.¶†Quid aũt ſi ordinatus negligat petere ab
epiſcopo ordinãte. & poſtea ordinator depauperetñ,
& labatur in facultatibus. an poterit petere a ſucceſ-
ſore in epiſcopatu.Inn.hic notabiliter dicit,ꝙ ſic per
hunc tex.qui ſimpliciter loquiñ. & ſine hac exceptio
ne ſibi hoc ius concedit,& ſic indiſtinctè debet intel
ligi.arg.ĩ.de priuile.quia circa.& in l.de pretio.ff.de
pub.¶In gl.pe.ibi:iterũ probatur. No.ex gl.ſecundũ
10 do.Flor. qđ † ſemel approbatus ex cã poteſt iterum
examinari,& poteſt etiã reprobari per id,qđ hñ.s̃.de
offi.dele.inſinuante.& in c.paſtoralis.de excep.& in
l.gradatim.alle.in gl.& pro hoc etiam allegat, quod
videmus ſeruari,quòd approbati in examine priua-
to iterum examinãtur in examine publico, & põt in
illo ex noua cauſa ſuperueniente reprobari.¶In ea.
gl.ibi:pro ordinato.facit,quod hñ in c.fi.de præſum.
& quod hñ in c.vno.s̃.de ſcrutinio. ¶In ea.gl.in fin.
potes cõcludere,quod exceptio quæ oritur ex noua
cauſa poteſt objici,vt etiã colligitur ex.c.accepimus.
de æta.& quali. & ſimiliter etiam ſi oriatur ex cauſa
antiqua,& non fuit cognita per ordinantem.ſed no-
uiter peruenit ad eius notitiam, dummodo non fuit
in culpa inquirendi de illa diligenter tpe ordinatio-
nis.nam alias eſſet ſibi imputandum, & ſic nõ admit
teretur ad objiciendum niſi oriretur obiectio ex an-
tiqua cauſa. & hæc procedunt reſpectu ipſius ordi-
nantis,ſed reſpectu ſucceſſoris, videretur ꝙ quodam
iure poſſet objicere etiam ex antiqua cã. tñ cõtrariũ
vñ innui in d.c.accepimus. q̃a factum præceſſoris in
hoc vñ nocere ſucceſſori, vt ſic non admittatur de iu
re,ſed de æquitate,ſi Papa mãdet prouideri ordina-
to,& vt dixit gl.ſuperius etiam admittendus erit or-
dinans ſi hoc in literis contineatur. aliàs de iure nõ
vñ admittẽdus niſi objiceretur ex noua cauſa,vel ex
antiqua probabiliter ignorata. quia ex quò reputa-
uit ipſum habilem ad ordinem,reputauit etiã ipſum
habilem ad beneficium in ꝯñtiam,vt etiam tangitur
in tex.dicti.c.accepimus. Et ideo non vñ poſſe oppo
nere ex cã antiqua niſi vt s̃.dixi.vel ſecundũ do.Ant.
põt dici, ꝙ etiam ex antiqua poteſt objicere quò ad
beneficia,quia prius fuit approbat⁹ quò ad ordines,
non quò ad beneficium.& licèt ſit dignus beneficio
per approbationẽ ordinũ,vt in d.c.accepimus.poſſi-
bile tñ eſt,quòd non ſit dignus ad quodlibet benefi-
cium.ideo deſtituit, ſed certe ſi ordinatus non petit
certum beneficium,ſed petit ſibi ꝓuideri de neceſſa
rijs, donec prouiſum fuerit ſibi de beneficio,non vi-
deo quõ tunc ex antiqua cauſa debeat audiri ipſe or
dinans niſi fuiſſet probabiliter ignorata, vel niſi hoc
ſibi permitteretur per Papam per ea quæ hñr in d.c.
accepimus. Sed vbi certũ beneficiũ peteretur poſſet
ꝓcedere ꝙ dixit d.Ant.nec ob.p̃dictis qđ ſnĩa ꝓba-
tionis vñ trãſiuiſſe in rẽ iudicatã.q̃a approbatio q̃ fit
in ordinatione eſt actus extraiudicialis.& ꝯñr nõ trã
ſit in rem iudi.ſicut nec alij actus extraiudiciales per
ea quæ notauit Inn.ĩ.de his quæ fiunt a ma.par.ca.j.
¶Vel ſm d.Ant.poſſet dici,ꝙ dato,ꝙ talis approba-
tio tranſiret in rem iudi.tamen nõ obſtabit exceptio
rei iudicatæ.quia mutari vñ res de qua agitur,q̃a pri⁹
de ordine tantum fuit quæſitum. mõ quæritur de be
neficio.hæc tñ ſolutio.d.Ant.non vñ procedere, qñ
ſimpliciter peteret ſibi de neceſſarijs ꝓuideri, donec
fuerit ſibi prouiſum de aliquo beneficio. quia appro
batio facta ad ordines in ꝯſequẽtiã, & acceſſoriè in-
ducit approbationẽ ad vnũ ĩ generè, licèt nõ ſpecifi-
cè ad

cē ad iſtud,vel ad aliud,vt patet in d.c.accepim⁹.&
facit,qđ no.ſ.co.in c.quia intãrum.per gl.& de ma
11 teria in præal.c.accepimus.¶†In gl.fi.in fi.& ſic in
effectu vult gl. quod ſi Eṗs fraudulenter contulit be
neficium alterius alteri hoc ignoranti, ſed illud po-
ſtea vincitur,tenebitur ſibi prouideri in æquiualenti
beneficio.Si aũt non fraudulenter hoc fecit, vt quia
ignorabat quod eſſet alterius,& tunc non tenebitur
prouidere ſi vincatur,ſed ſpeciali obligatione,& ſic
non tenebitur prouidere in æquiualenti,ſed bene te
nebitur prouidere ex generali obligatione, qua tene
tur prouidere clericis pauperibus.& per quam tenet̃
etiam duas eccleſias ordinare.de cõſe.diſt.j.omnes.
& ſic ſatis erit,quod de aliquo beneficio ſufficiẽti ꝓ-
uideat,licèt non ſit æquiualens beneficio euicto.&
de materia ēt tangitur.ĩ.c.proxi.in gl.fi.& ibi etiã tã
12 getur.¶†Vltimo tangit hic d.Pe.quid ſi Eṗs,qui or-
dinauit aliquē ſine titulo moleſtatur ab ordinato, vt
ſibi ꝓuideat,& dicat,ꝙ ſit paratus p̃ſtare ipſi ordina-
to alimēta,ſi velit ſecum morari,& ſibi operari.& ex
aduerſo ordinatus velit illa alibi p̃ſtari, nec velit ſibi
operari, quid fiendum erit in caſu illo.ipſe nõ deter
minat,ſed dicit cogitãdum. de hoc dicam.ĩ.co.tuis.
13 tangit ēt,an vbicũq; aliquis † tenet̃ alteri p̃ſtare ope
tas,an teneat̃ illas præſtare ſuo ſumptu, & ſuis expẽ
ſis.an verò debeat habere expẽſas ab illo cui pręſtat.
& vr̃ concludere,quod dēt illas præſtare ſuo ſumptu
per ea quæ hñr in l.ſuo victu.ff.de ope.lib.Sed tu po
tes larius dicere,vt tangit Bar.in l.ſi non ſortem.§.li
bertus.in pen.col.ff.de condi.inde.vbi diſtinguit,an
operę debeant præſtari pro certa mercede promiſſa,
an verò ex cauſa remunerationis p̃ſtant̃. an verò ex
mera liberalitate,de qua dicendum, vt ibi per eũ,&
tangam in d.c.tuis.& ad præcedentem quæſtionē ēt
facit,quod notauit Bart.in l.Caio.§.fi.de ali.& cib.
leg.& quod habetur in l.ſicut ſunt.de ope.lib.

S V M M A R I V M.

1 Beneficium cui renuntiatur animo permutandi non debet alteri confer ri, quàm permutare volenti. & nu.8.

2 Beneficio per fraudem collato euicto poteſt beneficiatus ipſe cui facta eſt euictio agere contra conferentem, vt ſibi de alio prouideat.

3 Expectantes autoritatem Papæ, an dicantur habere ius in re ante factam collationem.

4 Donator, an teneatur de euictione.

5 Collator beneficij, an teneatur de euictione.

6 Papa ſi mandat capitulo, vt recipiat aliquem in canonicum, & ei conferat præbendam: ſi capitulum non confert ei, ſed alteri, an tenebit collatio.

7 Et ſi mandat alicui, vt recipiat Titium in canonicum, & præbendam ei conferat cum vacabit, an poterit ei conferre præbẽdam vacaturã.

a INter cætera, Is qui [a] ignoran
ti ſcienter cõtu-
lit p̃bendã,quã conferre non potuit il
la euicta tenet̃ illi cõferre illã quã po
terit, & potuit.h.d.¶In prima narrat
factũ.In ſecunda mandat, ſeu dat mã
datũ,ac diſcernit,& cãm exprimit. ſcđa ibi:ſub p̃di-
cta.¶Not.in text.ibi.& ĩ.decidit̃ qđ vtroq; reſtituto
magiſter Petr.remanſit ſine p̃ben.& ideo petijt corã
Inn.ſubrogato cęleſtino ſibi ꝓuideri. ipſe aũt Inno.
ꝓuidet,vt ſequit̃ ſm Ioan.An. & ēt iſtud vr̃ ſequi gl.
¶Sed d.Ant.vr̃ intelligere,ꝙ p̃bẽda collata magiſtro
Petro fuit reſtituta ipſi Hugolino cui erat de iure de
bita ex cã ꝑmutationis. ſed vt dixit gl.& Io.An.in-
telligunt,ꝙ Guil.& Hug.fuerunt reſtituti, videlicet,
1 q̄libet ad ſuã p̃bendã cui renuntiauerant.¶†Not.ex
tex.primo, ꝙ ſi renuntiatur beneficio aĩo ꝑmutandi
non eſt conferendũ alteri,q̃ ꝑmutare volẽti,& ſi cõ-
ferat̃ vr̃ collatio non valere.poſſet tñ ſumi argũ con
trarium inquãtũ innuit̃,ꝙ ſi per cęleſtinũ nõ fuiſſent
oĩa retractata,qđ collatio tenuiſſet.Sed de hoc ſum⁹.
hodie expediti in cle.vna.de rer.permu.vbi eſt exp̃ſ-
ſum,ꝙ collatio alteri facta nõ valet,nec dēt ēt bene-
ficiũ renuntiatũ ex cã permutationis peti per apoſto-
licũ expectantē. quia tale beneficium non ſibi debet̃:
vt ēt hodie eſt expreſſum in c.vno. de rer.permu.in
2 vj.in gl.ij.in prin.¶†Itē no.ꝙ euicto beneficio frau-
dulēter collato põt beneficiatus ipſe cui facta eſt eui
ctio ꝑꝑ id etiam agere de euictione ꝯ conferentē, vt
ſibi prouideat de alio,vel aliud beneficium conferat
qđ ſit in eius poteſtate conferre.¶Vltimo nota illud
vulgatum,qđ non eſt tolerandũ, vt quis aliũ fraudu
lenter decipiat.¶In gl.ij.in prin.pro recitatione hu-
ius gl.põt opponi, qđ ēt circunſcripta retractatione
cęleſtini nõ tenuerit collatio facta magiſtro Petro ꝑꝑ
tõnem,q̃ ſequitur in gl.ad quē gl.non vr̃ clare rñde-
re.Ideo põt aliter dici,quã dicat gl.videlicet,ꝙ ideo
iſte Guil.qui renunciauit ſuæ præbendæ perdidit il-
lam,& eius poſſeſſionem,quia ſimpliciter, & ſine ali
qua conditione illi renuntiauit ex eo,quia renuntia
tiones,quæ fiũt in ſpiritualibus ex cã permutationis
debent fieri purè,& ſimpliciter,nec dēt apponi con-
ditio,ſi alter renuntiauit,vel ſi alteri conferret̃,quia
in iſtis ſpiritualibus cenſetur eſſe turpe tales condi-
tiones apponere.ĩ.de rer.permu.q̃ſitũ.& j.q.ij.q̃ pia.
& ideo hic tenuit renuntiatio,vt dicit gl.& ꝑꝑ illam
amiſit poſſeſſionem.ſed Papa ex officio ſuo, vt gl.hic
dicit reſtituit poſtea vtrunq; ad ſuam p̃bendã.Cõtra
ria vero de quibus hic fit mentio per gl. habent locũ
in rebus tꝑalibus,quæ cõditiones poſſunt recipere.
Et ſi dicatur quid mouit Papã ad reſtituendum iſtos
in integrum.gl.hic non declarat, ſed aliquid tãgitur
in gl.ſeq.& ibi dr̃.¶In gl.pe.in fi.& ſic vult glo. ꝙ iõ
hic collatio facta contra mandatũ Papæ non tenuit,
quia in literis directis ad decanũ remanē.erat appo-
ſitum decretũ per Papam,per qđ deſcernebatur irri-
tum,ſi ab aliquo cõtra fieret.& ex hac ſol.habes vnã
cãm,quæ potuit mouere Papã ad retractandũ oĩa, q̃
erant geſta. Sed aduerte,quia licèt hæc ſolutio ſit in
ſe vera tñ non vr̃ bene applaudere literæ. quia ſcđm
illã collatio facta magiſtro Petro fuiſſet nulla. & ſic
p̃benda ſibi aſſignata potuiſſet de iure ſibi auferri, &
conferri ipſi Hugolino per decretũ reman. & ſic non
fuiſſet expediens retractari, ſed ſolũ collationē factã
ipſi magiſtro Petro.& ꝑꝑ hoc forte Inn.hic dixit,ꝙ li
cèt collatio facta magiſtro Petro tenet,q̄a nõ fuiſſet
appoſitũ aliqđ decretum in literis decani.tñ alia põt
eſſe quare fuit reuocata,& quare nõ tenuit, videli-
cet,q̄a dicta collatio fuit facta in fraudē ipſius Hugo
lini.ſec⁹ vbi nõ fieret in fraudē,& ſic loquit̃ capitulũ
dilectus allegatũ in gl.ſed certe hæc ſolutio nõ eſt bo
na,& vr̃ eſſe ꝯ præallegatũ.c.dilectus. vbi vr̃,ꝙ fraus
non impediat collationē,dũmodo non ſint ligatę ma
nus cõferentis.Ideo datur tertia ſolutio, valet quod
hic autoritate apoſtolicæ ſedis fiebat permutatio. Iõ
tũc nõ tenet collatio alteri facta per ordinariũ.ſecus
qñ fieret permutatio ordinarij auto. & rõ diuerſita-
tis eſt,q̄a in primo caſu Papa vr̃ negotiũ ad ſe reuo-
caſſe,ideo ligatę ſunt ibi manus ordinarij per id, qđ
hr̃.ſ.de ap.vt noſtrũ.de offi.leg.in c.licet. & iij.q.vj.
in c.dudum.& facit, quod hr̃.ĩ.de conceſ.præben.ſi
ſoli.& c.ſi capitulo.lib.vj.hæc ſol.etiam non vr̃ ex to
to perfecta,quia litera hic vr̃ innuere, quod collatio
facta magiſtro Petro tenuiſſet niſi fuiſſet retractata.
¶Idem etiam hodie vr̃ idem dicendum, quãdo per-
mutatio fit autoritate ordinarij per ea q̃ hñr in cle.j.

a Is qui. Idē ſummat d. Abb.hoc c. & eſt ſecundum cũ ſingulare.

de rerum permu. Ideo datur,& quarta ſolutio videlicet,ꝙ ideo non valuit collatio,quia beneficiū vacauit in curia:& ſic nō potuit cōferri ab inferiore a Papa abſq; eius licentia.j.de p̄b.c.ij.in vj.ſed certe poſſet dici,ꝙ illud fuit ius nouū,p̄terea vt etiā.s̄.tetigi,ſi collatio facta magiſtro petro dicta de cā nō valuiſſet nō erat expediēs oīa retractari:ſed potuiſſet dicta p̄benda collata magiſtro Petro cōferri per decanū ipſi hugolino.¶ Præterea mens lr̄æ vr̄ eſſe,ꝙ dicta collatio tenuerit,licèt fuerit retractata vnà cū alijs:& p̄p p̄dicta olim nō erat bene clarū, an qn̄ beneficia renūtiabant̄ ex cā permutationis, ſi alteri tertio conferebātur,ꝙ nō teneret collatio.hodie tn̄ ſumus expediti per cle.j.de rer.permu.vbi patet,ꝙ eoipſo,ꝙ ex cā permutationis vacat beneficium intelligitur affectæ manus ordinarij.& ſic non pōt alteri conferri per ordinarium,& ſi conferatur non tenet collatio,nec expectantes autoritate apoſtolica pn̄t ēt tale beneficiū petere,vt hr̄ in c.j.de rer.permu.in vj.Et per prędicta p̄t dici,ꝙ licèt de iure iſto tenuiſſet collatio facta magiſtro Petro.tn̄, q̄a facta fuerat in deluſionē mandati apoſtolici,Papa hoc caſu voluit illā,& oīa alia retractari.& ſic ēt retractauit renuntiationes factas,& vtrique reſtituit beneficiū ſuum ex plenitudine p̄tātis cū ſupra ius ſit.j̄.de conceſ.p̄b.propoſuit. licèt aliàs de rigore iuris non debuiſſet fieri dicta retractatio.& tenuiſſet.d.collatio facta magiſtro Petro, & debuiſſet aliter p̄uidere ſm̄ illa,q̄ hn̄r in d.c.dilectus. el ij.j̄.e. ¶ Itē aduerte,q̄a vt tangit ēt Inn.vr̄ ꝙ iſte hugolinus, qui agebat contra magiſtrū Petrū ad præbendam ſibi collatam non potuit agere,q̄a nemo ſine actione experitur.l.ſi pupilli.§.videamus.ff.de neg.geſt.Sed iſti hugolino non competebat aliquod ius in dicta p̄bēda permutata,ergo vr̄ ꝙ agere nō potuerit contra tertiū cui facta eſt collatio:& pro hoc facit,quod ex cōuentione de permutando velut nuda non vr̄ agi poſſe.facit,quod hr̄ in l.ex placito.C.de rer.permuta.vr̄ etiam quòd non poſſit agi ad intereſſe,quia ſpiritualia non recipiunt æſtimationem pecuniariā.facit,qd̄ no.s̄.de cauſa poſ.in c.cum olim. reſpondet Inno.ꝙ virtute alicuiꝰ actionis collatio facta magiſtro Petro non fuit reuocata,quia vt dictum eſt dicto hugolino non competebat actio ad ipſam præbendam, q̄a nō erat adhuc ſibi collata,ſed ſolum erat facta renuntiatio.Et ideo dicit, ꝙ ſolum ex iudicis officio fuit reuocata dicta collatio ex æquitate huius officij ad faciēdam reuocationem prædictam mouit cauſa ordinarij collatoris,vel dato,ꝙ non fuerit collatio facta fraudulenter non poteſt negari,quin reipſa fuerit fraus. facit,quod hr̄ in l.ſi quis aliter.ff.de verb.obl.nam ſaltem ex æquitate debebatur huiuſmodi præbenda p̄mutare volēti,& ſic ipſi Hugolino. Ideo fuit ęquum quod reuocatur.argumento eorū,quæ hn̄r.s̄.de pac. cum pridem.& etiā ne deſtitueretur Hugolinus omni remedio.nam ſi hoc remedium nō competeret nō haberet etiam ius ad ſuum beneficium,quia illud renuntiauit,per id, quod hr̄.vij.q.j.q̄ ſit periculoſum. & ideo ſuadente æquitate officio iudicis facta fuit dicta reuocatio, licèt alij dicant, quòd facta fuerit per actionem de dolo per l.elegāter.§.ſeruis.ff. de dolo. Sed certe illa ceſſat vbi aliud remedium cōpetit.l.j. §.ait prætor.ff.de dolo.poteſt etiam dici ſecundū Innocen.ad contraria.s̄.formata,quod ſpeciale ſit in iuribus ſpiritualibus, vt a quocunq; poſſunt peti facta permutatione autoritate ſuperioris,maximè Papę,& hoc ideo ſecundum eum,quia cenſetur ius quęſitum ad ipſa beneficia,quæ debent permutari,ideo in illis virtute talis iuris impedit̄ collatio alteri facta,& eius virtute agi poteſt contra eum.facit,quod hr̄.j̄.de rerum permu.quæſitum. contraria aūt ſecundum Inn. loquuntur in rebus temporalibus,in quibus non ita de facili transfertur ius,facit quod not.per Inno.s̄.de conſti.cum M.& quod hr̄ de præben. ſi tibi abſenti. lib.vj.vbi patet,quod ſine traditione trāſfertur ius in rebus ſpiritualibus.ſecus in temporalibus, vt legi.& not.in l.traditionibus.C.de pact.ſic reſidet Inn.& d. Ant.Et idem vr̄ etiam hic velle do.Pet.dicens,quod vr̄ eſſe de mente. Inn.quod autoritate ſuperioris in p̄mutationibus,ſeu in renuntiationibus factis ex cauſa permutationis autoritate ſuperioris ſuccedat loco cuiuſdam collationis.certum eſt autē, quòd poſt collationem factam collatio alteri facta eſt nulla d.c.ſi tibi abſenti.de præben.in vj.& s̄.de re iudi.cum Bertoldus.¶ Sed do.Flori.hic dicit dictum Inn.in ſe eſſe verum inquantum dicit,quod ſpeciale eſt in beneficijs ſpiritualibus,vt ex ſolo titulo etiam nō facta traditione transferatur ius in ipſo beneficio, & per ꝯn̄s vt etiam non facta traditione, ſi tn̄ facta ſit permutatio,quod peti poſſit a quocunq;,ſed iſtud non procedit in caſu huius c.ſecundum eum,quia nondum facta erat permutatio,ſed ſolum facta erat renūtiatio, ſeu reſignatio beneficiorum,vt patet hic in princ.& ſic non erat collatus titulus. Ideo in caſu.c.non fuit quęſitum ius ipſi Hugolino in ipſa præbenda collata magiſtro Petro,& ſic vr̄ velle do.Flo.quod licèt renūtiatio beneficiorum fiat ex cā p̄mutationis autoritate ſuperioris,non p̄ hoc ſurgit aliqua collatio niſi expreſsè fiat,licèt do.Pet.voluerit contrarium.& forte voluit hic ſentire Inno.Sed verius vr̄ eſſe dictum do. Flo.per ea quæ hn̄r in cle.j.de rer.permu.& eod.c.j. in vj.vbi vr̄ probari,& præcipuè in d.cle.j.quod poſt renuntiationem requiritur collatio, & illud etiam repperio tenuiſſe expreſsè dn̄os de Rota in ſuis deciſionibus deciſione.xxx.ſecūdum vnam quotā. dicit tn̄ d.Flo.quod facta permutatione beneficiorum,& ſic interueniente collatione,& autoritate ſuperioris ſecundum notata per gl. in d.cle.j.permutantes habebunt ius in ipſis beneficijs permutatis, ēt ante traditionem,vel electionem poſſeſſionis,vt dicit Inno.facit,quod hr̄.j̄.de rer.permu.quæſitum. & in d.c.ſi tibi abſenti.adducit etiā pro hoc, qd̄ ex collatione beneficij inſtitutus,ſeu is cui facta eſt collatio conſequtur ius adminiſtrandi ad ipſum beneficiū,& res eius, per ea quæ notant̄.s̄.de cā poſ.cū ſuper.& s̄.de elec. tranſmiſſa. ſecus in permutatione rerum t̄palium in quibus requiritur traditio,vt ius in ea acquiratur. vt dicit Inno.& probatur in d.l.in traditionibus.& facit etiam quod habetur in l.ex placito.C.de rer.permu. ¶ Ad contrarium autem ſuperius formatum dicit,& bene,quod non expedit inſtare, an iuſtè, vel iniuſtè egerit Hugolinus,quia præſupponitur, vt dicit gl.j. quod Papa reuocauit omnia,quę geſta erant in priſtinum ſtatum, ne videretur ſub mādato.& ſubdit etiā quod Papa videtur iuſtè vidiſſe ex eo,quia beneficia renuntiata erant in ſuis manibus.& ſic negotiū p̄mutationis videbatur ſpectare ad ipſum,& quodanimodo oīa ipſum cōcernentia ad ſe reuocaſſe.allegat dictum c.cū M.cū ibi notatis.& ſic vr̄, ꝙ non potuit ſe impedire inferior.ar.c.vt noſtrum. de app. Et ex hoc ēt infert,ꝙ non tenuit collatio facta per ordinarium. Sed de hoc plenius,& melius tetigi.dicit etiam, ꝙ licèt valuiſſet collatio, tn̄ Papa potuit illam ex cauſa reuocare, & ex quò reuocauit perdidit Petrus omne
3 ius in ipſo beneficio.¶ †Et per prædicta poterit inferri ad vnum,quod hic tangit dominus Flor.an expectantes autoritatem Papæ, dicantur habere ius in re

ante factã collationẽ.nã concludit,ꝙ non, ſed demũ
per collationem acquirunt ius in re. allegat quod hr̃
de conceſ.præben.c.ſi.in vj.& de pręb.c.pe.eo.lib.&
per hoc dicit ſe cõſuluiſſe de facto, ꝙ ſi expectãs apo
ſtolicus acceptauit bñficiũ vacans. ſed Papa contulit
illud alteri nõ facta mentione de expectãte.& execu
tor datus ipſi expectanti poſtea ꝯtulit illud eidẽ ex-
pectanti,qđ præferendus erat ille cui facta fuit colla
tio per Papã,nec poterat dici ſurreptitius impetrator
ꝑ ꝑ clauſulas conſuetas appoſitas in literis apoſtoli-
cis in quib.dici conſueuit,ꝙ Papa confert non obſtã
te ſi aliquis ſuper receptione ſua literas apoſtolicas
obtinuerit quib.vult quo ad hoc ꝑiudicare,non quo
ad aliàs ꝑbendas.q̃a ex quo Papa ius reſeruat ad al;
ꝑbendas patet aperte,qđ excludit ab iſta quã cõfert.
Et ꝓ hoc ẽt allegat no.per Io.And. & Archi.ĩ.eod.ſi
poſtquàm.lib.vj. & eo.ti. & li.e.dudum.ſuper j.glo.
nec hẽt obſtare acceptatio expectanti in re ꝑcedens
collationẽ Papæ.quia illa nõ dat ius expectanti ĩ re,ꝓ
ſeu in ipſo beneficio ſi tunc non fit collatio,ꝓ ea quę
hñr in d.c.ſi.de conceſ.ꝑben.in vj.¶ In gl.ſi.ibi.ſ.e.
relatum.& ibi plenè de hoc fuit dictũ, an ep̃s debeat
cenſeri donator.¶ In eadem gl.ibi:ſi ignorãter emit.
ſupple quia tenet emptio , vt poſſit emptor agere ad
intereſſe,non tñ quòd per hoc liber homo emi poſſit
4 in ipſius præiudicio.¶ In ea.gl.in ſi.aduerte,quia gl.
a tangit duo.primo an donator [a] teneatur de euictio-
ne.ſcđo quid de collatore beneficij. ad primum po-
teſt dici,vt ẽt tangit hic do.Flo.ꝙ aut donatio incipit
a traditione , & tunc non teneť de euictione niſi do-
lus interueniſſet ex parte donãtis, per ea quæ hñr in
l.ad res donatas.alleg.in glo.& ff.de dolo.in l.ariſto.
aut incepit ab obligatione.& tunc bene debetur eui
ctio iuxta ea q̃ no.in d.l.ariſto.& in l.j.C.de iur.dot.
¶ Si autem quęrimus de collatore tunc dicendũ, qđ
5 † aut collator,& recipiens ſciuerunt beneficiũ cõfer
ri non poſſe.aut ambo ignorauerunt.aut alter ſciuit,
& alter ignorauit . primo caſu non tenetur collator
ex quo vterq; ſciuit,q̃a cõpenſatur dolus cũ dolo.l.ſi
duo.ff.de dolo.& l.ſi ambo.ff. de compen. & hoc in-
tellige,vt non teneať de euictione ad conferendum
æquiualens beneficiũ.Sed aliàs bene tenebiť ꝓuide
re ſi ordinauit eũ per ea , quæ hñr.ſ.proxi.c. nã quo
ad remediũ c. pręcedentis non cõpenſatur dolus cũ
dolo,ne aliàs quis mẽdicet in opprobriũ cler. vt vo-
luit Inn. in c.intelleximus.ĩ.de adul.& facit quod.ĩ.
diceť.¶ Secũdo caſu qñ vterq; ignorauit,tũc do.Flo.
dicit,ꝙ ex quo ceſſat fraus non tenetur de euictione,
ſed do.Ant.hic dicit,ꝙ ſi recipiens beneficiũ nõ fuit
ordinatus per ipſum ꝯferentẽ beneficiũ,tunc illis in
nihilum tenetur ſm eũ.ſecus ſi ipſum ordinaſſet . q̃a
tunc licèt non teneať vt prouideat de ęquiualẽti. tñ
tenebiť prouidere de neceſſarijs,donec competẽs be
neficiũ aſſignet ꝓ id qđ hr̃ in c.pręcedẽti.¶ Tertio ca
ſu qñ alter tm̃ ſciuit,& tunc conclude,ꝙ aut collator
ſciuit,& recipiens ignorauit . & tunc teneť collator
ꝓuidere de ęquiualenti.vt hic voluit gl. Aut ecõuer
ſo recipiens ſciuit,& collator ignorauit,& tunc non
teneť collator,q̃a imputandũ eſt ſcienter recipienti,
nec ſuccurri dẽt fraudulenti.ĩ. de rer.permu.cũ vni-
uerſorũ.dicit tñ d.Flo.ꝙ in caſib. in quib. dici poteſt
eũ collatorẽ non teneri hoc ꝓcedit reſpectu ſpecialis
oblõnis ſurgentis ex diſpõne huius.c. ex qua vt dicit
Inn.ꝯpetit conditio contra collatorẽ . ſed bene teneť
ꝓuidere ex gñali officio per qđ teneť pauperib. ꝓui
dere,ſi ꝓuiſus eſt pauper,ne aliàs mendicet in oppro
briũ cleri.facit,qđ hr̃ in c.pręcedenti.& ſ.e.in c. Epi
ſcopus.& qđ dictũ fuit in c.ꝑcedenti.in gl.ſi. & ſuꝑ

6 ea.¶ † Extra gl.tangit hic Inn.quid ſi mandatũ fuit ca
pitulo,vt recipiat aliquẽ in canonicũ,& illi conferat
ꝑbendã ſi capitulũ nõ cõferat ꝑbendã illi, ſed alteri;
an tenebit collatio.& ꝯcludit, ꝙ ſi capitulũ ĩ ꝑte par
uit mãdato,vt q̃a recipit illum in canonicũ,ſi poſtea
ꝯferat alteri ꝑbendã non tenet collatio.q̃a eo ipſo,ꝙ
in parte paruit mandato vr̃ negotiũ reuocatũ ad ſu-
periorẽ,& ſic vñr ligatæ manus ordinarij collatoris.
& hoc hodie eſt expſſum in c.ſi poſtq̃.ĩ.eo.in vj.ſi au
tẽ nullatenus paruerũt mãdato,ſed potius contradi
xerũt,& nõ appellauerunt,tũc dicit,ꝙ ſi collatio fuit
facta poſt ꝑſentatas literas talis collatio facta alteri
non tenebit . q̃a ſm eũ ſi non appellauerunt trãſiuit
mandatum in rem iudicatam.ſecus ſi feciſſent colla-
tionẽ ante priuationẽ.q̃a quo ad eos, qui nondũ re-
ceperũt mandatũ nõ trãſibit in rẽ iudicatã. & ſic ĩtel
ligit.c.dilectus.ĩ.eo.Si autem canonici recepto man
dato appellaſſent,dicit ꝙ valeret collatio alteri facta
q̃a licèt mandatũ hẽat vim ſñię.tñ ex quo eſt appel-
latũ non tranſit in rẽ iudicatã. Iõ nõ hẽt impedire po
teſtatẽ ꝯferendi,vltimum iſtud dictũ reprobat Hoſt.
ex eo,q̃a ſm eũ ſtatim cũ eſt appellatũ negotium eſt
deuolutũ ad ſedẽ apoſtolicam.& ſic vr̃ poteſtas eorũ
ſuſpenſa,& manus eorum vñr ligatę.argu.c.licèt. de
offi.lega.& ſ.de appel.vt noſtrum.¶ Sed aduerte , vt
etiam tangit hic d.Ant.inquãtum Inn. vult ꝙ ſi poſt
præſentatas literas licèt contradicant non appellant
quòd tunc valet collatio alteri facta per ipſos cano-
nicos.Iſtud non procedit ſi nulli dati ſunt executo-
res,nec appoſitum eſt decretum in literis, vel ſi ſunt
dati executores ſunt dati ad compellendum. q̃a etiã
tunc tenebit collatio facta poſt præſentationem lite
rarum ante inhibitionẽ executoris.vt patet in c.ſi ſo
li.de cõceſ.ꝑben.in vj.ſecus ſi dati eſſent executores
ad prouidendũ in negligentiã capituli.quia tũc ꝓce
dit dictũ Inn.nã tunc per pręſentationes literarũ ligã
tur manus ordinarij collatoris.vt patet de conceſ.ꝑ-
ben.in c.ſi capitulo.li.vj. & ſic patet ꝙ dictum Inno.
hoc caſu põt ꝓcedere non in alijs. ¶ Dubium eſt tñ
ſuppoſito ꝙ procedat ẽt in alijs.an ſi appellatur pro-
cedat opinio Inn. an vero opinio Hoſt.do.Anto.hic
dicit,ꝙ Inn.vr̃ in hoc melius dicere. quia appellatio
interpoſita a mandato deuoluat conditionem ad Pa
pam, tñ nõ ſuſpendit poteſtatem antiquam,q̃a aliàs
eſſet potius innouare quòd fieri non debet lite pen-
dente etiã appellationis.ſ.vt lite pendente.per totũ.
Et ideo tunc tenetur collatio alteri facta.& tñ vt pa-
tet ex prædictis hoc non vr̃ inſtandum . quia dictum
Inn.extra caſum capituli,ſi capitulum. nõ procedit .
& etiam licèt ſic tranſeat d.Ant.non video quid ope
retur appellatio eum a mandato Papę non appelleť,
licèt poſſit ſupplicari.facit qđ no.ſ.de reſt. in inte.ex
literis.& licèt ẽt nõ ſꝑ puniať.nã parẽs qñ hẽt ratio-
nabilẽ cãm.ſ.eo.cum teneamur . tangit ẽt hic Inno.
quid ſi capitulũ recipit aliquem in canonicũ proprio
motu,an ſi conferat ꝑbendam poſtea vacantem alte
ri teneat collatio.& concludit , ꝙ ſic . quia licèt talis
receptus poſſit petere, vt ſibi prębenda conferatur.ſ.
eo.relatũ.tñ quia recipientes ipſum in canonicũ nõ
potuerunt dare ius ad vacaturam, ꝙ ſolum Papa fa-
cere põt.ĩ.de conceſ.pręben.nulla.& c.propoſuit.iõ
tenebit collatio alteri facta:quãuis capitulũ malè fa-
ciat alteri conferendo,per ea quæ hñr.ſ.eo.relatum.
& ĩ.eo.dilectus.el.ij.nec ob.ꝑdictis quod hr̃.ĩ. de iu
re patro.c.cũ laici.vbi patet,ꝙ clericus patronus prę
ſentans aliquẽ non põt variare. quia ibi loquitur qñ
pręſentatio fit ad beneficium vacans.& ideo tũc quę
ritur ius præſentato, vt poſſit petere ſe inſtitui ꝑ epi-
ſcopum.

a An donator. Adde l.ij. de eui. & ibi Bald. & per Bar.I l. Iulianus. §.j. de ver. ob.& in l.ſi pro re. §.j. ff.de euic.

ſcopum. & ex quo præſentans eſt clericus nõ poteſt
variare.vt ibi hr̃.ſed quod dixi.ſ̃.ꝓcedit in recepto
per canonicos ad vacaturã prębendam, ſeu qñ quis
recipitur in canonicum prębenda non vacante.& iõ
tunc non quęritur ius ad vacaturam,facit quod hr̃.j̃.
de concel.præben.c.ij.c.ſi.in vj. Ideo permittitur ip
ſis canonicis variare.quod dicit do.Anto. procedere
niſi præbenda quę poſtea vacat cõferretur vni ex an
tiquis canonicis obligatis ad conferendum. q̃a tunc
poſſet reuocari talis collatio.quia videtur in tali col
latione poſſe notari quędã perfidia.ex quo erat obli
gatus ad conferendum.alleg.no.de conſti.ſ̃.cum M.
circa finem ſecundum vnum intellectum. Adde qđ
poſſet etiam dici,ꝙ talis collatio eſſet nulla. quia nõ
vr̃ quis poſſe habere duas præbẽdas in eadem eccle
ſia per id quod legitur, & notatur.j̃.de conceſ.p̃ben.
7 literas.de quo ibi etiam tangetur.¶ † Quid autem ſi
Papa mandat alicui,vt Titium recipiat in canonicũ,
& prębendam conferat cum vacabit,an poterit con-
ferre præbendã vacaturam. dic quod non . quia non
debeat fieri collatio p̃bendæ anteq̃ vacet. vt habetur
in c.j.j.de conceſ.pręb.& co.tit.c.j. & ij.in vj. poterit
tamen recipere eum in canonicum.& ex hoc ius q̃ro
tur ad vacaturã,vt ſic ſibi debeat conferri . poſtea cũ
8 vacabit.d.c.ij.& j̃.eo.ſi poſtquàm.lib.vj.¶ † Vltimo
aduerte,quia licèt ſit dictum.ſ̃. qđ vbi beneficia reſi
gnantur ex cã permutationis non pñt alteri cõferri,
q̃ ipſis permutantib.vt patet hodie in cle.j.de rerum
permu . Id procedit quando beneficia ipſa non ſunt
ſpecialiter nec generaliter reſeruata per Papã. Si aũt
eſſent ſpecialiter,vel generaliter reſeruata, quod cẽ-
ſeť eſſe ſi aſſignatio fiat in curia.facit quod hr̃ in c.ij.
de p̃ben.in vj.tunc dicunt dñi de Rota concluſione
xxx.ſm vnam quotam, ſm aliam eſt concluſio.xxiij.
& ſcđm aliquos.xxj.non poterit fieri collatio ꝑ infe
riorem a Papa ẽt ipſis permutantib.ex quo beneficia
ſunt reſeruata.Et ideo tunc ſi volunt pręfici permu-
tationẽ expedit,qđ habeať recurſus ad Papã. facit ꝙ
no. Fede.de Sen.in ſuo tractatu ꝑmutationũ.q.xxx.
Quid aũt ſi ipſi reſignantes bñficia ex cã ꝑmutatiõis
in manus inferioris a Papa ignorauerunt reſeruatio-
nẽ factã per Papã.an tunc ſi deuenit notitia reſerua-
tionis ad eos,& noluerint ire ad Papã. an poterit q̃li
bet redire ad ſuum beneficiũ. Aliqui voluerunt dice
re,ꝙ ſic ꝑ ea,quæ hñr.j̃.eo.ſi beneficia.lib.vj.Sed cõ
trarium fuit determinatũ.vt ibi no.in dicta deciſione
Rotę.q̃a ex quo reſignauerunt beneficia , licẽt ex cã
permutationis verè vacuauerũt ipſa bñficia.facit qđ
no.in c.ſi propter tua.de reſcr.in vj.& ſic perdiderũt
ius ſibi cõpetens.ideo ad illa redire non pñt ſine no-
ua coll.vij.q.j.q̃ ſit periculoſum.nec ob.c. ſi L ñncia.
q̃a loquiť in alio caſu in quo ex æquitate põt q̃s re-
dire ad priora bñficia,& equitas cũ ſit ſcripta in iure
p̃feřť rigori iuris in caſu illo,ſed in caſu noſtro nõ re
periť ſcripta iõ nõ ꝓfeřť.facit qđ no.in c.fi.ſ̃. de tra
ſla.& in l.j.C.de leg.& in l.placuit.C.de iud.nec ob.
ẽt iſte tex.quia hic Papa tractauit omnia. & reſtituit
quẽlibet in integrũ ad ſuũ beneficium , vt hic tangit
gl.j.de quo latius in præallc.deci.Rotæ.

a Dicatur intruſus. vide Dom. de ſan. Gemi. in c. pp. 19 diſt. in vlti. col. itẽ per d. Fel. in c. cum in noſtra. de reſcrip. col. 8. verſic. quot modis. nu. 12. vbi enumerat multos modos ꝑ quos q̃s dicitur intruſus.

SVMMARIVM.

1 *Contra electum poſſunt canonici ſe obijcere per viam exceptionis ſi forte electus petat confirmationem: & per viam agendi petendo electionem caſſari.*
2 *Pluralitas dignitatum eſt de iure prohibita. & nu. 13. & 14.*
3 *Pluralitas præbendarum, an ſit prohibita.*
4 *Copulatiua quandoque reſoluitur in disiunctiuam.*
5 *Pluralitas beneficiorum quare prohibeatur.*
6 *Intruſus quis dicatur.*
7 *Pluralis cenſetur inhabilis ad beneficia conſequenda.*
8 *Adminiſtrans ante confirmationem poteſt repelli ab actu confirmationis.*
9 *Plura ſi copulatiue mandantur, vel opponuntur, quorum quodlibet de per ſe concludit finalem intentum opponentis, vel mandantis ſufficit alterum probare.*
10 *Sententia, an ſit formanda, & referenda ad eccleſiam, quando aliquis ſe obijcit nomine eccleſiæ.*
11 *Ex tolerantia ſimplici non videtur Papa contra ius diſpenſare nec velle ius tollere.*
13 *Ex tolerantia, & taciturnitate Papæ, an inducatur diſpenſatio circa pluralitatem beneficiorum.*

CVm iamdudum. Opponenti plura cõtra
electũ ſufficit alterũ ex illis probare, qđ
ad caſſationẽ ſufficiat.h.d.& primo poniſ
tur plura,quæ obijciebantur contra eundem intelle
ctum.¶ Scđo poniť diffinitio quęſtionis conditiona
lis.¶ Tertio ponit ſolutionẽ cuiuſdam taciti obiecti.
& ſic ponit antipophorã.ſecunda ibi:mandamus.ter
1 tia ibi:cũ multa.¶ No.ex text.primo, ꝙ cõtra electũ
poſſunt canonici ſe obijcere per viam exceptionis,ſi
forte electus petat ꝯfirmationẽ,vt hic patet ſecundũ
vnũ intellectũ.pñt ẽt ſe obijcere per viã agẽdi peten
do electionẽ caſſari.vt hic ẽt colľr ſcđm aliũ intellm,
licèt iſte ſecundus non vr̃ literę conformari. de quo
ſ̃.de iud.exhibi.& j̃.de excep.dilecti. ¶ Item no.ꝙ ꝯ
electũ pñt plura obijci , & quę forma debeat ſeruari
hr̃ hodie in c.vt circa.de elec.in vj.& in c.qui contra
ẽertum.& in c.ſi ꝓcurator. de elec.in vj.& c.ſi forte.
2 de ele.in vj.& in cle.ꝯſtõnẽ.de elec.¶ † Itẽ no.ꝙ plu
ralitas dignitatũ,& prębendarũ eſt de iure prohibita
& in pluralitate dignitatũ hoc eſt clarũ per ea,q̃ hñr
3 ſ̃.eo.quia in tantũ.& j̃.eo.de multa.Sed † de plurali-
tate p̃bendarũ eſt dubiũ,an illa ſit prohibita.& text.
iſte põt induci,ꝙ nõ:q̃a tex.hic copulatiue vr̃ põde-
rare pluralitatẽ prębẽdarum,& dignitatum. vt patet
in ver.mandamus.dum dicit plures alias dignitates
atq; p̃bendas.ſed Hoſt.exponebat illud atq;,pro vel:
per ea q̃ hñr.ſ̃.eo.in ordinato.& quia non eſt abſo-
4 num ꝙ † copulatiua reſoluať interdũ in diſiunctiuã.
ff.de verb.ſig.l.ſępę.de quo inferius tangeť poſt glo.
5 ¶ † Itẽ not.duas cãs ꝓhibendę pluralitatis.videlicet
auaritiã,& ambitionẽ,de qua notari p̃t pluralis.¶ Itẽ
no,ꝙ auaritia repellit a ꝓmotione . de quo ẽt hic in
6 gl.ij.¶ † Itẽ no.ꝙ q̃s dicať intruſus . qñ ille, qui ingre
a diť beneficiũ ingrediť non pręcedente confirmatio-
ne.& ſic abſq; authoritate eius ad quẽ ſpectat . facit
7 quod no.ſ̃.de elec.trãſmiſſa.¶ † Itẽ no.ꝙ pluralis cẽ-
ſetur eſſe inhabilis ad bñficia ꝯſequenda,de quo in
c.ordinari.ad fi.de offi.or.in vj.& ſ̃.de elec.dudũ . cl
ij.& in extrauaganti Io.xxij.quæ incipit execrabilis.
8 ¶ † Item no.ꝙ vbi quis adminiſtrat , ante confirma-
tionem poteſt repelli ab actu cõfirmationis.& ſimi-
liter ſi adminiſtrat poſt caſſationem confirmationis.
& a contrario ſenſu videtur , ꝙ ſi poſt confirmationẽ
& ante caſſationem confirmationis adminiſtrat . &
& hic non repellať,ꝙ intelligit hic do.Pe.procedere,
qñ non fuiſſet appellatũ a confirmatione. nã tunc ſi
adminiſtrat,& eſt in poſſeſſione nõ põt remoueri ni-
ſi per viã denũciationis,vel accuſationis.facit qđ hr̃
j̃.de app.cõſtitutus.el.ij.ad fi.& ꝙ hr̃.j̃.de accu.acce
dẽs.ſi aũt fuiſſet appellatũ a confirmatione tunc non
dẽt adminiſtrare pendente appellatione.vt not.gl.in
c.auaritiæ.de elec. in vj. & ſcđm p̃dicta dẽt intelligi
9 iſte tex.¶ Itẽ no.ꝙ vbi † plura copulatiuè mandãtur
vel opponunť,quorum quodlibet de per ſe cõcludit
finalẽ intentũ opponentis,vel mandantis ſufficit alte
rũ ꝓbare,de quo in c.ij.ſ̃.de reſcr.& de iudi.exhibi-
ta.quod

ta.quod intellige niſi quis ſe aſtringeret ad oĩa ꝓbã
da,ꝑ ea q̃ hñr de proba.licèt.& ibi ẽt tangeĩ an ĩ du-
bio qs videaĩ ſe aſtringere.de quo ẽt per Bar. in l.di-
10 uus.ff.de re iudic.¶ Itẽ no.† vbi ſe obijcit noĩe eccle
ſię vr̃ ſnĩa formanda,& referenda ad ipſam eccleſiã,
de quo.ſ.de ele.querelã. & facit etiam ad materiam
qđ no.Inn.& Io.An.ĩ.de reſcr.mandatũ. vbi tãgunt
11 qñ aliqui de eccleſia ſe obijciunt electo.¶ † Vltimo
no.tex.circa fin. quia ſępę allegatur,& ex illo hr̃ qđ
ex ſimplici tolerantia Papa non vr̃ contra ius diſpen
ſare,nec velle ius tollere.de quo in c.quia circa.ĩ.de
conſan.& affi.& ibi per do.Ant.& tangitur cũ gl.fi.
potes etiam notare ſm do.Pe.quod licèt qs repellaĩ
tanq̃ pluralis,non tñ ſibi auferuntur beneficia,q̃ in-
debite tenet contrariũ videbaĩ.quia in iſtis beneficia
libus iudex ex officio pôt ſupplere.ſ.de elect.cũ no-
bis olim.& dicit rñderi poſſe qđ hic ſorte per viã ex
ceptionis probata pluralitas fuit per teſtes,vel iſtra,
non autem per partis confeſſionem . ideo per hoc nõ
fuerunt ſibi beneficia ablata per ea que hñr.ſ.de ex-
cep.in c.j.ſecus ſi conſtitiſſet per confeſſionem partis
per ea quæ hñr in d.c.j.¶ In gl.j.in fine facit.ſ.eo.q a
12 intantum,& intellige , ꝙ † pluralitas dignitatum eſt
de iure prohibita niſi interueniat diſpenſatio.ĩ. eod.
de multa.& facit quod habetur.ſ.eo.præterea. & ſ.
de electio.dudum.el ij.ad finem.¶ In gl.confirmatio
nem.ibi:confirmauerunt.ſupple , & a ſententia cõfir
mationis fuit appellatum. & poſtea cauſa fuit cõmiſ
ſa alijs iudicibus.vt ſequitur.¶ In eadem gl. in fin.&
intellige,ꝙ ab illa caſſatione electionis fuit appella-
tum,vel negabatur ipſam fuiſſe caſſatam: vel diceba
tur,ꝙ erat nulla ipſa caſſatio,vel ex defectu poteſtatis
vel ordinis iudiciarij;aliàs ſi caſſatio tenuiſſet , & nõ
fuiſſet appellatum non potuiſſet iſta quæſtio iterari
obſtante exceptione rei iudicatę niſi dicas, qđ ĩ iſtis
ſpiritualibus ſententia non tranſit in rem iudicatam
quo ad ſuperiorem,licèt quo ad partem ſic,iuxta ea,
quę notantur in c.j.de conceſ.pręben.& ſ.de reſcri-
ptis.ad aures.& c.ad audientiam.el ſecundo, & ſecũ
dum ꝑdictos intellectus Io.erat actor.Alij verò intel
ligunt qđ pro parte ipſius capituli petebatur caſſa-
tionem electionis confirmari per Papam,& propter
hoc de eius nullitate fuit in dubium reuocatum.facit
quod habetur.ſ.de officio deleg.cum contingat. ſed
iſte intellectus non placet Ioan.And. quia ſm illum
pars capituli fuiſſet agens, & non Ioan.cuius cõtra-
rium patet ex litera attenta forma ſententię . de qua
in litera,vbi Ioan.imponitur ſilentium,& abſoluitur
eccleſia ab impetratione eius. & ſic patet quod Ioã.
erat actor.non aũt pars ipſius capituli.An autem caſ
ſata confirmatione intelligatur caſſata electio.dic ꝙ
non, ſi vitium ſolum concernit confirmationẽ.Aliàs
ſecus,vt hr̃ in c.ſi confirmat.de elect.in vj.¶ In glo.
penul.in fin.facit ad materiam glo.quod notatur per
Inn.& Io.And.ſ.de reſer.mandatum.¶ In gl.fi.dicit
Hoſtien. quod lex prima.§.ſcientia.ff. de tributoria .
vr̃ facere in contrarium.quia ibi dicitur , ꝙ ſi domi-
nus ſcit,& patitur contrahere in menſe peculiari. &
non contradicit cum poſt vr̃ cõſentire. facit quod hr̃
in l.qui pupillus.§.de quo.ff.de inſti. & ij.q.vij.qua-
propter.& quod notatur in regula.qui tacet . de reg.
iur.in vj.& ſic videretur hic dicendum in Papa. Sol-
uit Hoſt.qđ quãuis quo ad præterita, & inquantum
concernit animas cõmiſſas videantur tacite conſenti
re.non tamen quo ad ſcientem indigne promotum a
quo animę requiruntur . nam in primis non deficit
fides licèt deficiat ſacramentum.facit de presbytero
non baptizato.c.veniens.de quo per gl.ſ.de elec.du
dum.el.ij.quaſi velit Hoſtiẽ.ꝙ quo ad ipſum pluralẽ
patientia non operatur,vt per hoc iuſte teneat,quod
non ſufficit ſola patientia , ſed exigitur diſpenſatio .
ſed quantũ ad ſubditos, vt ipſi iuſte ab ipſo plurali ſa
cramenta recipiant ex quo toleratur , quia putant eũ
iuſte tenere.& ſic in eis non deficit fides. vnde ope-
13 ratur tolerantia.de hoc an † per tolerantiã Papæ, &
& taciturnitatẽ inducaĩ diſpenſatio remittit d.Ant.
ad no.per ſe.j.de cognatione ſpũali.ſuper ea.Sed cer
te ibi de hoc non dicit,ſed in c.q a circa.ĩ.de conſan
gui.& affi.ibi concludit,ꝙ ſi a principio lex promul-
gata per Papã nõ recipiĩ,& Papa hoc tolerat,tũc in-
ducitur ſublatio talis legis. allegat quod notauit gl.
in c.j.de treu.& pace.quod intelligo,qñ ſaltẽ ꝑ con-
curſum decennij tolerauit ꝑ ea , q̃ notanĩ in d.c.j.ꝑ
Io.Cal. Quandoq; vero lex promulgata per Papã a
principio recipitur a quibuſdam,& a quibuſdã non,
& tunc dicit, ꝙ non vr̃ tolli lex ex tolerantia per iſtũ
tex.tñ forte poſſet limitari niſi maior pars eſſet illa,q̃
non reciperet.argu.quod omnes.ff.ad municip.nam
quod maior pars facit omnes feciſſe cenſentur.vt ibi
hr̃.¶ Interdum vero a principio recipitur ipſa lex.ſed
poſtea non ſeruatur,& tunc vr̃ quod tollatur ſi inter-
ueniat ſpatium quadraginta annorum ſcđm ea, quæ
hñt in c.fi.de conſuetudine.ſ.quod intellige niſi eẽt
cui per conſuetudinem derogari non poſſit per ea, q̃
hñr in d.c.fi.ſi autem a principio recipitur . ſed po-
ſtea ab aliquibus ſeruatur.& ab aliquibus non.tunc
dicit,ꝙ per tolerantiam non inducitur diſpenſatio,ni
ſi forte in certo caſu reſcriberet ſe tolerare , quia tũc
videretur diſpẽſare ĩ illo per ea, quæ hñr in d.c.quia
circa.¶ Iſtud vltimum mẽbrum videreĩ etiam limitã
dum niſi maior pars eſſet quę non ſeruaret,per ea, q̃
ſuperius dixi.Et facit ad materiam,ꝙ hr̃ in cle.ſi ſan-
ctiſſimus pontifex.de ſenten.excom.& bene facit ad
pręd ícta quod notauit gl.3. diſt.in c.omnis.vbi bona
glo. & quod hr̃ in c.penul.ſ.de ſupplen.negli.prӕla.
14 ¶ † Extra gl.tangit hic Io.an.poſt Inn.an pluralitas [a]
2 pręb endarum,& canonicatuum ſit a iure permiſſa,an
vero prohibita . Secũdo tangit,an pręſuppoſito,ꝙ ſit
prohibita poſſit eṗs ſuper pluralitate diſpenſare . an
vero ſolus Papa.& de his duobus etiam dixi in c.fin.
ſ.de ele.non reſi.Io.And.hic circa primum dubium
refert plures opi. & pręcipuè ſeptem quas etiam pro
ſequitur hic d.Ant.vna fuit,ꝙ olim pluralitas ꝑben-
darum,& canonicatuum erat prohibita per id qđ hr̃
lxv.diſt.ſanctorum.& ĩ.de cõceſ. ꝑben.literas . & ſ.
eo.cum non ignotas.Sed hodie talis pluralitas non
eſt prohibita.moueñĩ iſti per c.de multa.ĩ.co. vbi ſo
lum prohibetur pluralitas dignitatum perſonatuum
& curatorũ bñficiorũ.& ſic a ꝯrio vr̃ permitti plura-
litas ꝑbendatũ,& aliorũ beneficiorũ ſimplicium . Et
ſi dicatur,ꝙ hoc non vr̃ eſſe poſſe. quia ſi aliquis ha-
beret in diuerſis eccleſijs ꝑbendas poſſet ꝑlat⁹ vnius
eccleſiæ facere aliud diuerſum,& alteri⁹ facere aliud
diuerſum,& contrarium. & ſic dẽt eſſe prohibita plu
raliter Inn.hic nititur reſpondere,ꝙ debebit hoc epi-
ſcopo,ſeu pręlato primi beneficij niſi ſecunda eccle
ſia plus indigeat.de quo hic latius ꝑ eũ . & dixi in d.
c.fi.ſ.tit.j.¶ Secunda fuit opi.ꝙ in pluribus eccleſijs
pôt qs eſſe ꝑbendatus,ſed non canonicus. mouẽtur
per alle.c.ſanctorum.vbi vr̃ litera ꝓhibere,ne qs in-
tituletur in plurib.eccleſijs . & ſic non vr̃ prohibere
de ꝑbẽdis.& ſm iſtos erit canonicus in prima eccle-
ſia,& habebit ibi ꝑbendã in titulum. in ſecunda ha-
bebit ꝑbendam in ſtipendium, & non habebit ibi ca
nonicatũ.& per hoc dictũ ſeruabit ſtatuta primæ ec-
cleſię,& in electione ibi ſcđa interetit,& a diœceſano
illius

[a] Pluralitas præbendarum, & canonicatuũ an ſit de iure permiſſa. vide hic varias opi.

illius eccleſiæ ordinabitur,& iudicabit̃ quaſi cenſeat̃ ſortiri domicilium, vbi primo eſt canonicus non vbi ſecũdo loco habet præbendã poterit,tñ rõne ipſius p̄bendæ in loco vbi eſt ſita conueniri,per ea, quæ hñr de fo.cõpe.c.fi. & ex hoc dicto no.ꝙ qs cenſet̃ ſortiri forũ,& domiciliũ in quo eſt intitulatus,qđ intelligo,vt no.Io.An.poſt Inn.ĩ.de priui.ex ore.& in c.ſtatutum.§.cũ verò.de reſcr.li.vj.in nouella. & dixi. in d.c.fi.¶ Itẽ ẽt no.ꝙ ius dandi vocem potius ꝓcedit a canonia,q̃ a præbenda. de quo in c.cũ M.ſ̃.de conſti.hæc opi.non vr̃ bona per præalle.c.ſanctorũ. vbi potius vr̃ prohibere pluralitatẽ præbendarum, q̃ canonicatuũ.nam dicit,ꝙ ep̃s non põt facere, ꝙ qs ſit canonicus p̄bendatus in plurib.eccleſijs.¶ Vnde tertia fuit opinio.& ꝯ̃ ꝓcedentẽ,videlicet, ꝙ quis poſſit eſſe canonicus in pluribus eccleſijs,ſed non præbendarius.& hanc poſuit Inno.ſ̃.ti.j.c.fin. & ibi aſſignat rationem diuerſitatis,quia in pluralitate p̄bẽdarum notatur auaritia,& ambitio,quę ſunt cauſę ꝓhibẽdæ pluralitatis.vt hic probatur. ſed in pluralitate canonicatuum verſatur vtilitas eccleſiæ,quia vtile eſt eccleſiæ habere plures conſiliarios . arg.ſ̃.de offi.dele. prudentiã.¶ Quarta fuit opi.ꝙ ſi in habitu præbendarũ non põt notari ambitio,vel auaritia.vt quia ad illas non promouet̃ ꝑꝑ vtilitatem ꝓpriam,nec ꝑꝑ fauorem perſonę,ſed ſolum ꝑꝑ vtilitatem eccleſiæ. vt qa eſt perſona,quę melius ſufficeret ad gubernandum quatuor beneficia,q̃ alter ad gubernandũ vnũ. tunc talis pluralitas cenſeatur permiſſa. ſecus ſi fiat propter fauorem perſonę. & ſic notari põt auaritia, vel ambitio.quia tunc talis pluralitas eſt inhibita.& hanc tetigit Inn.hic circa finem magnæ gl.¶ Quinta fuit opinio,ꝙ multitudo prębendarũ,& refrenata eſt prohibita.vt qñ vellet habere decem,vel octo. ſecus ſi non eſſet refrenata. vt quia non vult hẽre niſi duas præbendas,& non plures.& ſ̃m prædicta intelligunt dictum.c.ſanctorum.facit quod hr̃.ſ̃.eo.quia intantum.¶ Sexta fuit opinio, ꝙ in prębendis requirentibus reſidentiã pluralitas ſit prohibita,aliàs ſecus,qa tunc vr̃ ceſſare ratio c.quia nonnulli.& c.relatum.ſ̃. tit.j.& iſtam ſequitur hic Inn. ¶ Septima fuit opinio Hoſt.qui tenuit,ꝙ indiſtinctè ſit prohibita pluralitas prębendarum.facit quod ipſe no.ſ̃.eo.ſuper inordinata.& in c.literas.de conceſ.præben.vbi etiam vult ꝙ adeo ſint incompaſſibiles, qđ per acceptationẽ ſecundæ vacet prima ipſo iure,de quo dicetur in c.literas.& ẽt plenè dixi in d.c.fi.ſ̃.tit.j.mouetur Hoſt. qa ſingulæ p̄bendæ vñr requirere ſingulos miniſtros. facit quod hr̃.ſ̃.eo.ad hoc.& lxxxviij.diſt.in c.ſingula. Et quia canonici videntur teneri ad reſidentiã in prębendis.ſ̃.tit.proximo.conquerente.& c.penul. & idõ ſicut in caſtro requirente ad ſui cuſtodiam.xij.cuſtodes non poſſet eſſe vnus retinẽs locum duorum . ita nec ẽt in p̄bendis,nec obſtant iura loquentia de pluralitate.quia ſ̃m eum narratiue loquuntur , & notãt facti contingentiam,non iuris diſpoſitionem.vel intelligunt̃,qñ diſpenſatio interuenit ad iſtum tex. reſpondet exponendo dictionẽ,atq;,poſitã in litera ꝓ vel ar.eorum quæ hñr.ſ̃.eo.cum teneamur.& c.cum non ignoras.iuncta.l.ſępæ.de ver.ſignifi.Io.And.hic remittit ad no.per gl.& per ſe ad c.gratia.de reſcr.in ũj.vbi etiam remittit ad ſpeculum. & facit quod no. Spe.in tit.ij.§.videndum reſtat.ver.illud.do.Ant.hic concludit,ꝙ magna multitudo p̄bendarũ, & canonicatuũ eſt inhibita per ea,q̃ dixi in v.q.ſi vero ſit modica multitudo dicit idẽ ſi requirunt reſidentiã. facit qđ dixi in vj.opi.Si aũt non requirunt reſidentiã , & tunc ſi vnã vult hr̃e in titulũ,aliã in cõmendam,vr̃ ꝙ ſit licitũ per ea,quæ hñr.de elec.dudũ.el.ij. & ibi bona gl.circa fi.facit ẽt quod hr̃ de ele.nemo deinceps. in vj.ſi aũt vult habere vtranq; intitulatam tũc eſt cõtrouerſia inter Inn.& Hoſti.quia ſ̃m Inn. tunc pluralitas non eſt prohibita ſaltem,qñ non ex cauſa auaritiæ hoc fit.ſed ſcđm Hoſt.pluralitas eſt inhibita,quia licèt ceſſet ratio de reſidentia,vñr tñ poſſe habere locum aliæ dicentes pluralitatem eſſe prohibitã.de q̃bus in c.quia intantum.ſ̃.eo.& ſcđm eum vr̃, ꝙ non poſſit quis habere plures p̄bendas intitulatas ſine licentia papæ ne cum nimia multitudine damnet̃, dr̃ ꝙ ep̃s poterit diſpenſare in pluribus præbendis habendis in beneficiũ non intitulatum, & poterit hoc facere ẽt propter prerogatiuam meritorũ . & ſi eſſent in diuerſis epiſcopatib.conuenire debent ep̃i,& deliberare quis habeat diſpenſare, & quis ſit eius prelatus.ar.c.cum illorũ.ĩ.de ſen.exc.dicit ẽt , ꝙ in illa in qua non reſidebit debebit poni vicarius ſufficiens,& ẽt ſibi aſſignari ſufficiens portio per ea,q̃ hñr.ſ̃.eo.de monachis.& c.extirpandæ.& expoſuiſti.& ſic ſtat cõcluſio Hoſt.ꝙ pluralitas præbendarũ ſit prohibita.tñ ep̃s poſſit diſpenſare.Inn.in d.c.literas.vr̃ velle,ꝙ eo caſu quo requirit̃ diſpenſatio non poſſit ep̃s diſpenſare in pluribus prębendis eiuſdem eccleſię,ſed poſſit diſpenſare, vt quis poſſit habere plures canonicatus.qa in illis verſatur vtilitas eccleſię.ſed in prębendis notari poteſt auaritia . facit quod dixi. ſ̃. & quod no.Inn.in d.c.fi.ſ̃.tit.j.do.Ant.hic nõ declarat aliter primum dubiũ.ſed circa ſcđm concludit, ꝙ in pluribus canonijs,& prębendis habendis in diuerſis eccleſijs põt ep̃s diſpenſare . ſed in pluribus habendis in eadem eccleſia non . ſed ſolus Papa per ea,quæ hñr in d.c.literas.vbi etiam hoc tenet Io.An.ſuper gl.& ratio diuerſitatis eſt,quia primo caſu reperiet̃ eccleſia ſemper hr̃e ſuum numerum completum.ſecus in ſecundo.& ſic reſidet d.Pet.hic tangit primam quęſtionem.& arguit pro & contra.& demum refert opiniones,& finaliter dicit,ꝙ modica differentia vr̃ eſſe inter Inn.& Hoſt. quia diſpenſatio ad cautelã , & de facili poterit ĩpetrari ab ep̃is,ſed certè remanet differentia,qñ nõ interuenit diſpenſatio.vnde vr̃ dicendum prout ſenſit gl.in c.dudũ.circa fi.el ij.ꝙ de iure ſi bñficia ſint ſufficientia. licèt non requirant reſidentiã pluralitas ſit inhibita. ſecus ſi nõ ſint ſufficiẽtia ꝑ ea q̃ hñr.ſ̃.tit.j.c.conquerente.ſi vero alterũ tantum eſſet ſufficiens adhuc vr̃ dicẽdum, ꝙ pluralitas ſit inhibita per ea quę hñr in d.c.cõquerente.& quod no. gl.in d.c.dudum.de leg.ij.ad fin.& etiam in d.c.gratia.de conſue.tñ cõiter ſeruatur opi.Inn. videlicet,ꝙ ſi non requirunt reſidentiã p̃nt teneri etiam ſine diſpenſatione.vt voluit hic Inn.& no.gl.in d.c.gratia. & Spe.in ti.ij.§. vbi vidẽdũ reſtat.ĩ ver.illud. & iſtud ſequit̃ hic do.Flo.vnde ſcđm eũ ſi q̃rit̃, an qs de iure poſſit hr̃e plures p̄bẽdas, vel plura bñficia ſimplicia, concludit,ꝙ ſi ſunt incõpaſſibilia nõ eſt licitũ hr̃e. & quę dicant̃ incõpaſſibilia remittit ad no.ĩ.e.de multa.& ad gl.in cle.gratię.de reſcrip. ad ea quę habentur in c.fina.ſ̃.tit.j.in quibus patet , ꝙ ſatis dicuntur incompaſſibilia,qñ requirũt reſidentiã, licèt ipſe hic non exprimat.ſi aũt ſint bñficia cõpaſſibilia,puta p̄bendę canonicales.vel alia ſimilia ſimplicia bñficia, tunc ꝯcludit,ꝙ attento ſtatu primario bñficiorũ non eſt licitũ tenere plura ſine diſpenſatione per id quod hr̃.ſ̃.cũ nõ ignoras.nã beneficia dẽnt in ſuo ſtatu, & origine ꝯſtitui ſufficientia.de vi.& ho.cle.vt quiſquis. Ideo illo inſpecto vr̃ pluralitas prohibita. ſed attento ſtatu hodierno beneficiorũ ꝓut cõiter euenit . qa contingit ẽt ſępe , ꝙ plura ſimul non ſufficiunt.dicit

quod

quod non eſt peccatũ hr̃e plura ſimplicia, ẽt ſine di-
ſpenſatione ſi non ſunt ſufficientia. & dato ꝙ ſuffice
rent ꝯſiderato,ꝙ cõſuetudo generalis hr̃, ꝙ talia plu
ra teneant̃ ſine diſpenſatione ꝑꝑ cõſuetudinẽ,licitè
poterũt teneri. ſm̃ eũ ẽt põt ꝯſuetudo de illicito face
re licitũ.& econuerſo.ſ̃.de cle.coniuga.cũ olim . de
quo ẽt remittit ad no.per ſe in d.cle.gratię.& ſic in ef
fectu vr̃ reſidere cum opinione Inn. quam hic ſequi-
tur ipſe Inn.& illa de cõſuetudine generali ſeruatur
vt ſ̃.dixi.& tangit glo.in d.c.gratiæ. de iure aũt puto
verum eſſe quod dixi.ſ̃.vt etiam tetigi in d.c.fin.per
id qđ no.per gl.in d.c.dudum.el ij.ad fi. & hoc circa
primũ articulũ. Circa ſcđm vero q̃s poſſit diſpenſare
ſuppoſito,ꝙ pluralitas ſit ꝓhibita, tene quod dixi.ſ̃.
poſt d.Ant.& fuit opinio Io.An.in c.literas.j̃.de con
ceſ.p̃b.& ſic patet,ꝙ ep̃s poſſit diſpenſare in plurali-
tate beneficiorũ ſimpliciũ. & etiam in pluralitate ca
nonicatuũ, & pręb⟨e⟩ndarum , & caſu quo eſt ꝓhibita
pręterq̃ in duabus canonijs, & prębendis eiuſdẽ ec-
cleſię,de quo etiam tangetur in d.c.literas.vbi etiam
gl.tangit.& hæc ſufficiant de iſta materia.

SVMMARIVM.

1 *Receptus in canonicum cum expectatione præbendę vacaturæ adie-
ctio,ꝙ interim nihil accipiat talis adiectio nulla eſt.*
2 *Tranſactio in ſpiritualibus,an valeat.*
3 *Cardinalis poteſt in archiepiſcopum promoueri,& an, & quãdo per
viam electionis, vel poſtulationis.*
4 *Epiſcopus, & capitulum poſſunt ſe obijcere contra expectantem apo
ſtolicum.*
5 *Vtile per inutile non vitiatur , quando vtile ab inutili eſt ſeparabile.*
6 *Canonia non debet eſſe ſine præbenda,& nu. 10.*
7 *Promittere præbendam vacaturam aliud eſt, & aliud promittere cũ
ſe facultas obtulerit.*
8 *Approbari poteſt idem factum pro parte,& pro parte reprobari.*
9 *Receptus vltra numerum dẽt habere diſtributiones quotidianas .*
11 *Spiritualia diu ſine temporalibus eſſe non poſſunt.*
12 *Spes habendi præbendam cum ſe facultas obtulerit, an poſsit differri.*
13 *Recepti vltra numerum præbendarum dñr canonici inherbes .*
14 *Plures,an poſsint vltra numerum præbendarum eligi.*
15 *Legatus non poteſt diſpenſare contra concilium dando ius ad vaca-
turas .*
16 *Receptus vltra numerum,an poſsit petere præbendam poſtea vacan
tem cum ſe facultas obtulerit.*

a Dilectus. Quamcito [a] ſe facultas obtu
lerit canonico recepto debe
tur p̃benda,& interim quotidianas diſtri-
butiones hẽbit.h.d.ſcđm Io.An.Et in pri
ma ponit mandatũ apoſtolicũ. In ſcđa legati iuſtum
& iniuſtũ ꝓceſſum.In tertia iuſti precepti confirma-
tionẽ,& iniuſti infirmationẽ . In quarta Papalẽ ſub-
uentionẽ.ſcđa ibi:ad inſtãtiã.tertia ibi:cũ ergo.:quar
ta ibi:faciẽtes.d.tñ Flo. dicit põderãdã eẽ literã,q̃ di
cit portiones quotidianas circa fi.& nõ dicit diſtri-
1 butiones,& ꝑꝑ hoc aũr ſummabat,& ſic.Si †recipit̃
q̃s in canonicũ ſub expectatione p̃bendę vacaturæ
adiecto,ꝙ interim nihil acciperet nõ tenet adiectio
ẽt autoritate legati facta,& ei ꝓuidebit̃, cũ ſe facul-
tas obtulerit.& interim portiones quotidianas hẽbit.
2 h.d.gl.tñ iij.vr̃ ſeq ſummariũ Io.An.¶†No.j.ex tex.
ꝙ licèt in ſpũalib.nõ valeat nec poſſit interuenire di-
cta trãſactio.ſ̃.de trãſac.ſuꝑ eo. valere tñ põt cõpoſi
tio autoritate ſuꝑioris facta,dũmõ aliàs in ſe ſit lici-
3 ta.facit qđ hr̃.j̃.e.niſi eſſent. ¶†Item no.ꝙ cardinalis
põt in archiep̃m ꝓmoueri , & an tunc de tali proui-
deat̃ per viã electionis , vel ꝑ viã poſtulationis.notat̃
in c.eccleſia.el ij.ſ̃.de elec.vbi concludit̃,ꝙ ſi eſt Ep̃s
Cardinalis dẽt poſtulari.facit,qđ hr̃.ſ̃.de poſtu.in c.
fi.ſecus ſi ſit p̃sbyter,vel diaconus.q̃a tunc põt eligi.
Sed aduerte,q̃a vr̃ ꝙ nõ ſit licitũ de Cardinalatu de-
ſcendere ad Archiepiſcopatũ.q̃a q̃s dẽt aſcẽdere, &
nõ deſcendere.vt no.in c.i.ſ̃.de cle.nõ reſi.xciij.diſt.
legimus.dic, ꝙ hoc ꝓcedit ſcđm iſta tꝑa,ſcđm q̃ re-
putabat̃ maior dignitas archiepiſcopatus,q̃ Cardina
latus,hodie vero eſt ſecus.q̃a poſt Papã non reputat̃
maior dignitas in eccleſia dignitate Cardinalatus.vñ
ipſi cũ Papa iudicãt alios,& non pñt iudicari ab alio
p̃terq̃ a Papa cũ ſuis collegijs.ix.q.iij. nemo cuncta
per mũdũ.cũ c.ſeq.vr̃ tñ,ꝙ ẽt a ſolo Papa poſſit Car-
dinalis deponi.ſ̃.ti.j.c.ij.& illud verũ de iure. facit,ꝙ
no.per gl.de ſchiſmaticis.c.vno. in vj.decens tñ eſt,
ꝙ Papa nõ deponat Cardinalẽ ſine cõſilio aliorũ fra-
truũ,ꝑ ea q̃ dicta fuerũt in d.c.ij.& facit,qđ hr̃.j̃.q. fi.
ſint legi.c.per venerabilẽ.& iõ nõ eſſet hodie licitus
talis deſcenſus de Cardinalatu ad archiepiſcopatũ .
Nã tũc cẽſẽt̃ Cardinales maiores quocũq; Archiep̃o
vel alio quocunq; p̃lato.& ſic nõ liceret deſcẽdere.ꝑ
ea q̃ hñr in d.c.legimus. ¶ Itẽ no.ꝙ illud,qđ q̃s facit
autoritatę delegata impugnari põt autoritate ordina
ria.Nã hic vigo.Ep̃s fuit executor. & ſic delegatus in
aſſignanda p̃bẽda,vt patet in ꝑincipio capituli. & tñ
in verſi.ad inſtantiã. dr̃ ꝙ inter ep̃m.& canonicos ex
vna parte facta fuerit ꝯpoſitio cũ.t.ex altera ꝑte, &c.
Ep̃s & capitulũ faciebant vnã partẽ,& ſic reſiſtebant
ipſi.t.hoc procedit,ſi facias punctũ,in litera, poſt ver
bũ, inter cũ.Sed ſi faceres pũctũ, poſt verbũ,& ep̃m.
tunc ep̃s fuiſſet pro parte.t.& ſic notabile corrigeret̃
ſi bene corrigat̃ ſcđm primã punctationẽ. Et põt di-
ci notabile eſſe in ſe verũ.Et ideo ratio eſſe põt,quia
qđ fit autoritate delegata fit ex neceſſitate, q̃a habet
neceſſe parere mandato ſuperioris.facit.l.munerũ.§.
iudicandę.ff.de mu.& ho.& ſ̃.de offi.del.paſtoralis .
Ideo nõ impedit̃ tale factũ impugnari autoritate or-
dinaria.per id,qđ hr̃ in ſimili in l.cũ quodã.C.de ad-
mi.tu.& in l.poſt legatũ.§.aduocatũ.ff.de his qui. vt
indi.¶ Et notauit ẽt Inn.ſ̃.de fi.inſtr.inter dilectos.ſe
cus vbi ſponte q̃s aliq̃d facit virtute alicuius officij ,
puta vt procu.quia non vr̃ poſſe poſtea impugnare ꝑ
ea q̃ notant̃ in dictis iuribus,& in l.pe.ff. de inoſ.teſt.
4 ¶ Et ex prædictis etiam not.ꝙ † ep̃s, & capitulũ poſ-
ſunt ſe obijcere contra expectãtẽ apoſtolicũ, de quo
per Io.An.poſt Inn. & Compoſtellanum.ſ̃.de reſcri.
mandatũ.¶ Itẽ no.ꝙ cõpoſitio, vt aliquis recipiat̃ in
canonicum de pñti,cum promiſſione vacaturæ p̃ben
dæ,cũ vacabit,valet quò ad actũ receptionis . ſed nõ
5 quò ad promiſſionẽ vacaturę.¶†Et ex hoc no. ꝙ vti-
b le per inutile nõ vitiatur [b] qñ vtile eſt ſeparabile ab
inutili, de quo in regula vtile.de reg.iur. in vj.& in l.
pecunię.ff.de vſur.& in l.grece.§.illud.ff. de fideiuſ.
per Bar.¶ No.diligenter, ꝙ hoc procedit ẽt ſi eodem
tꝑe fiat compoſitio circa connexa, puta ſuper cano-
nia, & præbenda . Nã prębenda hẽt quandã conne-
6 xitatem a canonia.qm̃ † canonia non dẽt eſſe ſine p̃-
benda.j.q.iij.ſi quis obiecerit.& ſ̃.eo.relatũ.¶ Itẽ no.
ꝙ Papa poteſt reformare compoſitionẽ factam de be
neficijs.facit.ſ̃.eo.ſignificatum.an aũt poſſit reforma
re compoſitionem factam ſuper temporalibus,ibi ẽt
dictum fuit . Et nota etiam arg.quod ad ſuperiorem
vr̃ ſpectare ne quærant compoſitionem inter partes .
facit,quod habetur in l.æquiſſimum.ff.de vſufructu.
¶ Item no.ꝙ recepto in canonicum,licèt non debeat
prouideri ex vi compoſitionis,prouideri tamẽ debet
ex diſpoſitione iuris ſurgẽte ex actu valido receptio-
nis,cum canonicus non debeat eſſe ſine præbẽdæ fa
7 cultate.ſ̃.eo.relatum. ¶ †Item no.ſecundum aliũ in-
tellectum,ꝙ aliud eſt promittere pręb⟨e⟩ndam vacatu
ram , aliud cum ſe facultas obtulerit . & hoc eſt clarũ
ſecundum iſta iura. vt patet.j̃.de conceſſio.prębend.
accedens.

a Quamcito. d. Abb. latius ſummat. hoc.c. vide eum.

b Nõ vitiatur . Adde Bart. in l.j. §.pen. in j. opp.& doc. ff. de verb. obl. & in l. hac conſultiſsima . §. ex imperfecto. C. de teſti. l. fi. C. fam. erc.

accedens.Nam illa verba cum ſe facultas obtulerit,
ſunt latiora,q̃a cõprehendunt etiam iam aliud capi-
tulũ,q̃ vacationis,puta ſi p̃benda fuerit de nouo crea
ta forte ex fructibus ſuper excreſcentibus,vel ex alijs
bonis factis eccleſiæ.facit quod habetur.s̃.de conſti.
cum.M. Hodie tñ etiam non valet promiſſio præben
dę cum ſe facultas obtulerit.vt eſt permiſſum in c.ij.
de conceſ.præben.in vj.Dubitat tamen d.Pet.hic.an
aliquo caſu hodie talis promiſſio præbendæ poſſit va
lere.Nam ſm eum videretur ꝙ ſic.ſi recepto in cano
nicum permitteretur præbenda cũ ſe facultas obtulẽ
rit.Nam vr̃ tunc exprimi quod tacite inerat, vt patet
in hoc tex.&c.videtur ꝙ deberet valere. Nam q̃ fiũt
ad cautelam, vt fieri videtur talis expreſſio,non vñr
vitiare.l.qui mutam.§.non ideo.ff.manda. & hoc iõ
quia ratione acceſſorij aliquid permittitur, qđ aliàs
non permitteretur de præbend.ſuper eo.lib.vj.& ſic
ſecus ſi non præcedente receptione in canonicũ prin
cipaliter permitteretur.prouidere de præbenda,cũ ſe
facultas obtulerit. quia tunc hodie non valebit per
dictum.c.ij. Et ex p̃dictis habes notabilem limitatio
nem ad dictum.c.ij.non eſt tñ ſine dubitatione.quia
dictum.c.ij.loquitur.& ad iſtum tex.poſſet dici, ꝙ ex
vi diſpoſitionis iuris ꝓuideri debet recepto in cano-
nicum de præbenda,cũ ſe facultas obtulerit.Sed non
vi promiſſionis ſi illa interuenit ſaltem hodie atten-
ta diſpoſitione dicti.c.ij.& hoc ſatis videtur innuere
hic do.Ant.in vno notabili ſuperius dato.tñ dictum
do.Pe.eſt notandum. & vr̃ etiam in ſe habere colorẽ
8 per rationem ſuperius tactam.¶ †Item no.ꝙ idem fa
ctum poteſt pro parte approbari. & pro parte repro-
bari in diuerſis articulis.¶ Itẽ poteſt reprobari quan
tum ad modum,& approbari quo ad finem,ſeu fina
6 lem effectũ.facit ꝙ habetur.ĩ.de teſta.Raynu.¶ † Itẽ
no.ꝙ de receptis vltra numerum debet habere diſtri
a butiones quotidianas,[a] & percipere ſeu participare
de redditibus ſuperfluis vltra præbẽdas. & ſic reſidet
hic d.Ant.Io.And.hic dicit.& dicit.d. Pet. poſt eum.
& ſimiliter do.Flor.quod hoc cõiter non ſeruatur in
receptis authoritate apoſtolica,& ex neceſſitate. ſed
in receptis ſponte dicit, qđ bene eſt ęquũ quod ha-
beãt diſtributiones quotidianas,& participẽt de red
ditib.ſuperfluis vltra p̃bendas.& ſic dicit poſſe intel
ligi iſtum tex.¶ Vel ſm eũ ideo hic habuit diſtribu-
tiones quotidianas,quia Papa ſic voluit ꝑꝑ cõtẽptũ
ſui mandati.de quo etiam per Io.An.s̃.de cõſti. cum
M.ſuper gl. ¶ Dicebat etiam do.Flo.ꝙ hæc litera nõ
dicit de quotidianis diſtributionibus, vt tetigi ĩ ſum
mario,ſeu poſt ſummariũ.ſed dicit de portionib.quo
tidianis.Dicit tñ finaliter quod hic dicitur,poteſt in-
telligi de quotidianis diſtributionibus de quibus.ĩ.
eo.licẽt.& cle.non reſi.c.vno.in vj.Et dicit cõiter ſer
uari,ꝙ canonicus non præbendatus non habet,por-
tiones quotidianas nec diſtributiones. de quo remit
tit ad no.in d.c.cũ M.vbi Io.And.tenet quod.s̃.dixi.
¶ In gl.primi.§.ſed ibi ſic.Hæc prima ſol.vr̃ poſſe im-
pugnari ratione,quia contra ius eſt, ꝙ receptus in cano-
nicum nihil percipiat niſi p̃bẽdã poſtea vacaturã.ſed
non vr̃ eſſe contra ius, ꝙ aliquis ſic receptus in cano
nicum expectat præbendã.hęc tñ ſolu. non vr̃ proce
dere.quia non vr̃,ꝙ ad ipſam præbẽdam, quę poſtea
vacat per iſtum tex.ſed ex mandato Papæ. ideo alij
dixerunt,ꝙ hic vitium fuit expreſſum,ibi non. vt ſen
tit hic glo.circa finẽ.& forte voluerunt iſti quod in c.
relatũ.canonici ſimpliciter receperunt illum Iacobũ
in canonicũ.& nihil promiſerunt.Hic vero vitiũ fuit
expreſſum,quia hic promiſerunt vacaturã. ſed certè
ſi iſti ſic intellexerunt.ſol.iſta non eſt bona.quia vtro

a Diſtributiones quotidianas. hoc ẽt not. hic d. Abb. in vltimo notabili.

biq; fuit ꝓmiſſa vacatura.& ſic vtrobiq; vitiũ fuit ex-
preſſum.vt patet ex litera vtriuſq;.c.ideo alij, & ter-
tio dixerũt,ꝙ promiſſio vacaturæ facta ante receptio
nẽ in canonicũ,vel contẽporaneã cum ipſa receptio
ne.& ſic non p̃cedente receptione.nec per ꝯñs iuris
obligatione,q̃ ex actu receptionis ſurgere cõſueuit.
tunc talis promiſſio non valet, quia non iuuatur ali-
quo cõcurſu iuris.ſecus vbi facta iam receptione. &
ſic p̃cedente iuris vinculo fit ꝓmiſſio. quia tũc illa va
lidat̃ ꝑꝑ cõcurſum vinculi iuris iam originalis.facit
quod hr̃.s̃.de elec.ſignificaſti.& de reſcr. ad audien-
tiam.el.ij.& ſic intelligatur.c.relatũ. & propter hoc
poteſt dici,ꝙ ibi non fuit vitium. ſed hic ſic,quia eo-
dem inſtãti originata eſt promiſſio,& receptio. & ſic
non hẽt cõcurſum iuris.ideo non tenet.hoc forte vo
luit gl.dum dicit,ꝙ hic vitiũ fuit expreſſum, ſed hæc
ſolutio nõ approbat̃ ꝑ d.Ant.dicẽs,ꝙ ſm doc.vera ſo
lutio eſt ꝙ ex promiſſione nõ põt agi.ẽt ſi p̃cedat re-
ceptio.& ꝓ hoc facit tex.iſte,licẽt ipſe non dicat. q̃a
patet,qđ hic primo receptus fuit in canonicũ. & de
mũ fuit dictũ quod ipſe nõ reciperet fructus niſi præ
bendę ꝓximè vacaturæ.& ſic cũ vacaret.& tñ hic re-
probatur talis promiſſio niſi fortè velles dicere,ꝙ hic
nõ ſtatim fuit receptus in canonicũ, ſed facta fuit cõ
poſitio,ꝙ reciperet̃ in canonicum.& concederet̃ ſibi
ſtallus in choro & participatio diuinorum.& ꝙ dẽret
hr̃e vacaturam.& interim nil ꝑcipere &c.poſt cõpoſi
tionẽ bene fuit receptus in canonicũ,ſed ꝓmiſſio va
caturę vr̃ p̃ceſſiſſe.& ſic põt euadi tex. iſte volẽdo te
nere iſtã tertiã ſolutionẽ quã ẽt gl. tenuit in illo.c.re
latũ.do.Ant.dicit cõiter teneri ꝙ in d.c.relatum. nõ
prouidetur ex vi promiſſionis. ſed ex iuris diſpoſitio
ne ſurgente ex receptionis actu.& ſic dicit iſtum tex.
concordare cũ illo.quia nec hic,nec ibi agitur ex pro
miſſione,ſed ex iuris diſpõne ſurgẽte ex receptionis
& promiſſionis actu.Si tñ velles tenere tertiã ſolutio
nẽ poſſes rñdere ad iſtũ tex.vt ſuperius tetigi.Inquã
tũ aũt ibi recepit ea,quæ de cõi conſeruntur.concor
dat iſte tex.attento mãdato Papæ. licẽt cõpoſitio ali
ter ſe habuiſſet. Prima aũt ſolu.glo.non vr̃ in ſe hr̃e
bonam rationẽ quo ad promiſſionem vacaturæ.¶ In
glo.ij.ibi.illud reprobauit.ſupple,quia ibi non man-
datur ꝓuideri de vacatura,q̃a talis promiſſio non va
leret.ſed mandauit ꝓuideri de fructibus ſuper excre
ſcentibus,ꝙ non erat cõtra ius imo potius ſm ius. ſi-
cut etiam hic mandat̃ ꝓuideri de alijs obueniẽtibus.
¶ In ea.gl.in fi. quaſi velit gl.ꝙ ibi nõ fuerunt recepti
ad præbendam vacaturã. ſed ſimpliciter vacante tñ
vna præbenda,vt etiã ibi tangit gl.& hęc ſolu.etiã in
ſe eſt bona.¶ In gl.iij.ibi cũ ſuꝑ qõne.quaſi velit gl.
ꝙ in primo caſu in quo fuit vna oratio ſub vnico con
ceptu verborũ non valeat receptio,ſeu electio. quia
vr̃ eſſe vnum factũ tñ.& iõ ratione vitij ex toto vitia
tur.ſecus in ſecundo caſu, qñ receptio in canonicũ,
& promiſſio vacaturæ emanant ſub diuerſis orationi
bus.quia tunc cenſent̃ plura facta. Ideo tunc põt te-
nere primũ reprobando ſm,per regulam vtile.de re.
iur.in vj.Inn.vero hic.& in c.cũ M. de conſti.dicit,ꝙ
non eſt facienda differentia in cõceptione verborũ,
an ſic vnica,vel duæ. ſed debet ponderari effectus q̃
magis eſt ponderandus q̃ verba.vnde dicit, ꝙ ſi rece
ptio in canonicũ,& ꝓmiſſio vacaturæ fiant contẽpo-
raneæ in effectu.vt quia recipiunt in canonicũ,& in-
tendunt,qđ demũ ſit canonicus adueniente loco va
caturæ.& ꝙ tunc habeat vacaturã. tunc q̃a ꝯcurrunt
in effectu ad idẽ tp̃s,licẽt in diuerſis orationibus fiãt
nõ valebit receptio,nec ꝓmiſſio.Si vero effectus re-
ceptionis,& ꝓmiſſionis vacaturæ concernatur in di-
uerſum

uerſum tp̄s.vt q̄a agitur per recipientes,vt ſtatim ſit
canonicus,& hēat vacaturā adueniente vacatione.
Tunc dicit,ꝙ licèt vnica fuerit ꝯceptio valebit rece-
ptio,& nō ꝓmiſſio.Tu potes dicere dictū Inn.ꝓcede
re vbi cōſtat de mēte.ſed vbi eſſet dubiū tūc dici pōt
glo.ꝓcedere.q̄a vbi ſub vnica ꝯceptione verborū ſit
receptio,& ꝓmiſſio, vt q̄a dñt recipimus te ad vaca-
turā ꝓximo loco.vel eligimus te ad vacaturā proxi-
mo loco,tūc in dubio vñr ambo dclata in idē tp̄s.&
ſit in tp̄s futuræ vacationis.iō nō valebit.ſecus qñ in
diuerſis orationib.vt quia eligunt ipſum in canonicū
& promittunt p̄bendā vacaturā.quia tunc vr̄ effect⁹
collatus in diuerſa tp̄a. Nā receptio vr̄ relata ad tp̄s
pñs.promiſſio ad tp̄s futurum. Et ideo ſola promiſſio
tunc vitiabitur.& hoc modo pōt ſaluari gl. cum qua
tranſit hic d.Flo.& d.Pet.licèt d.Ant. aliter loquatur
ſequēdo ſimpliciter dictum Inn.& quodāmodo ſim-
pliciter impugnando gl. concludit tñ aliquos caſus.
q̄a qñq; receptio in canonicū,& collatio,ſeu repro-
miſſio vacaturę diuerſificant̄ in tp̄e originis.vt q̄a pri
mo ſit receptio,poſtea intelligo ꝙ ex īteruallo ſit ꝓ-
miſſio vacaturę tunc valet receptio,& promiſſio.ſ.eo.
relatum.ſm intellectum gl.ibi poſitæ.tñ ſcd̄m alium
non valeret promiſſio,vt ēt ſuperius tetigi circa tertiā
ſolutionē ſuper prima gl. Interdum promiſſio vacatu
ræ.& receptio non diuerſificantur in tp̄e originis. &
tunc ſi fiant in diuerſis orationib.valet receptio: ſed
non promiſſio.vt hic voluit gl. ſed ipſe dicit hoc verū
niſi reciperetur quis in canonicum,ita ꝙ haberet ſo-
lum ius canonicatus,qñ conſequeretur vacaturā. nā
tunc non valeret.vt voluit Inn.¶ Si vero non diuerſi
ficantur in orationibus. ſed ſiunt ſub vna conceptio
ne verborū.tunc ſi ſuſpendat̄ effectus conſecutionis
vtriuſq;,videlicet canonicatus, & p̄bendæ in effectū
ſeu tempus vacaturæ neutrū valet.ſecus ſi ſuſpenda-
tur ſolus effectus conſecutionis præbendæ in euentū
vacaturæ.& effectus canonicatus imprimatur de p̄-
ſenti,quia tunc valet receptio.& non ꝓmiſſio vacatu
rę.vnde non poterit agi ex diſpōne hominis. ſed bñ
ex diſpoſitione iuris volentis,ꝙ canonicus non ſit ſi-
ne prębenda.& ꝙ ſibi prouideat̄,cū facultas ſe offert.
& ſic ſi bene ponderes.d.Ant.non vr̄ declarare, quid
in dubio.Sed potes dicere,ꝙ in dubio recurrendum
eſt ad diſtinctionē gl.vt ſuperius dixi. Et aduerte,q̄a
ex prędictis vr̄ velle.d.Ant.facere differētiā. an poſt
receptionē in canonicū ex interuallo fiat promiſſio
vacaturæ.an vero incontinenti poſt receptionē in ca
nonicū.& ſic quodāmō ꝯtēporaneè, ſeu eodē tp̄e vr̄
ſentire, qđ ſecunda ꝓmiſſio magis inualidet̄ quā pri
ma.gl. vero in c.ij.ī.eo.in vj. vr̄ indiſtinctè conclude
re qđ hodie licèt poſt receptionē in canonicū ꝓmit-
tatur p̄benda cum ſe facultas obtulerit, ꝙ nō poterit
p̄benda poſtea vacans peti ex viribus promiſſionis.
ſed ex vi receptionis in canonicū,& ſic ex vi diſpoſi-
tionis iuris ſurgentis ex ipſa receptione,ne reperiatur
hr̄e inane nomen canonici. & ſic intelligit iſtud capi
tulū,& ſ.eo.relatum. & multofortius hoc ꝓcederet
ſi facta eſſet prouiſio vacaturę,cū illa videatur magis
iuri obuiare.vt patet ex his,q̄ hñr.ī.de conceſ.p̄ben.
accedens.& per prędicta vr̄ decidi quod tetigi ſupe-
rius poſt do.Pe.in notabilibus. Nam ſcd̄m prædicta
vr̄,ꝙ dictū d.Pet.non procedit.& ideo in practica ꝓ-
pter opiniones vitādas tutius eſſet petere p̄bendam
poſtea vacantem ex vi receptionis,non ex vi ꝓmiſſio
nis.¶ Tñ fortè de iure probabiliter poſſet defenſari
opi.d.Pe.per ea quę dixi in notabilibus.gl. tū in d.c.
10 ij.videtur illas impugnare.¶†Item aduerte. quia p
ſupradicta vr̄,ꝙ canonicus poſſet eſſe ſine præbēda.

facit qđ hr̄.ī.eo.dilecto.ver.præterea.& ī.de conceſ.
pręb.cum ſuper.¶ Sed contra iſtud facit̄ ſcd̄m Inno.
qđ hr̄.ſ.eo.relatū. Item quia hoc poſſet fieri in frau-
dē Lateran.concilij.de quo hr̄.ī.de cōceſ.p̄ben. c.ij.
Itē quia non ſunt inſtituendi eccleſia plures, q̄ de fa
cultatibus eccleſię congruè poſſint viuere.ī. de inſti.
c.j.ſoluit Inn.quod ex cauſa poteſt eſſe canonicus ſi-
ne p̄benda.puta ſi recipiatur, vt inſtruatur in morib.
eccleſiaſticis,& diuinis officijs.& vt ſeruiat prioribus
antiquis,& eccleſijs.facit qđ hr̄.ſ.de maio. & obed.
ſtatuimus.Si aūt hoc fiat ſine cauſa ſuperior caſſabit.
ar.l.j.§.j.& ij.ff.de vſu.& ff.de uarijs,& extraor.cog.
do.Pe.hic dicit gl.ī.in ver.ſed nunquid plures,voluiſ
ſe tollere hic contrarium hoc modo videlicet, quòd
non eſt abſonum,ꝙ pauci canonici ſint ſine p̄benda.
ſed ꝙ multi ſic.do.Ant. hic dicit.& videtur,ꝙ melius
dicat. ꝙ canonicus non pōt eſſe ſine prębenda.ſup-
11 ple re & ſpe.quia † ſpiritualia diu ſine temporalibus
eſſe non poſſunt.i.q.iij.ſi quis obiecerit,ſed poteſt eſ
ſe canonicus ſine prębenda re & ſpe. ipſo tamen ha-
bente ſpem habendi,cū ſe facultas obtulerit, & ita
12 intelligatur iſte tex.cū ſimilib.¶†An aūt ipſa ſpes ha
bendi,cū facultas ſe obtulerit poſſit differri,dicit do.
Anto.ꝙ ſic ex cauſa,vel conſuetudine,vel ſtatuto. vt
voluit Inn.& patet in ꝯſuetudine vrbis,ſeu eccleſiæ
Romanæ.vbi de conſuetudine intra certum tp̄s rece
pti in canonicos nō recipiunt p̄bendas.facit qđ no.p
Inn.in d.c.ſtatuimus. & quod etiā inferius dicetur.
¶In ea.gl.ibi de nouo creatū.nō enim pōt dici,ꝙ de
tur ſibi ius canonicale antiquum,cum illud nō facit,
& ipſe receptus ſit vltra numerū.intellige authorita-
te Papę facientis mentionē in reſcripto de numero
per ea,quæ hñr de reſcr.conſtitutus.vel vbi prius per
ipſos canonicos factus eſt numerus.ī.eo.ꝓ illorum.
¶In ea.gl.ibi.perijt quamcito aſſignatur.Idem tenet
hic Io.And.poſt Vin.dicens,ꝙ illa canonia peti non
poſſet tanq̄ vacans,cum intelligatur conſumpta. vt
dicit gl.& idem ēt voluit Io.j.c.dilecto.& in hoc trā
ſit ēt hic do.Ant.& do.Pet.ſed d.Flo.aliter dicit. Nā
dicit ipſe, ꝙ non eſt verum quòd tale ius pereat imo
ex tali iure quod hēbat conſequitur prębendam. &
quia per electionē factam de ipſo vltra numerū cor-
ruptus fuit numerus canonicorū.tunc ſi poſtea vacat
prębenda non pōt dici quòd vacēt canonicatus.quia
non vr̄ ibi eſſe numerus determinatus ex quo eſt ru
ptus.& p conſequens non vr̄ vacare,quæ habet̄.j.de
conceſ.prębend.ex parte.& per hoc quod dicit quod
dum gl.j.dicit ꝙ talis canonia auget numerum cano
nicorum.impropriè loquitur.& potius debuiſſet di-
cere,ꝙ rumpit numerum.ita ꝙ amplius non cenſea-
tur ibi eſſe numerus cōſtitutus.do. de Rota ſua con-
cluſione.434.ſed vnam quotam ſecundum quā cōi-
ter allegat do.Ant.circa fi.deciſionis expreſſe tenent
glo.iſtam.Et dicunt etiam ſequi idem Ioā. de Lig. &
ſic ēt dicunt,ꝙ canonici recepti vltra numerū ex quo
non ſunt p̄bendati.& ſic antequā conſequant̄ p̄bendas
de cōſuetudine non dāt vocē nec percipiunt diſtri-
butiones quotidianas,nec aliquā etiam portionē de
quo tetigi ſuperius circa notabilia. & tangitur.ſ.de
13 conſti.cum M.¶†In glo.in verbo vltra numerum,&
ſuper ea per Io.An.& ibi etiam per Io.Cald.& dom.
Ant.& tangetur etiam aliquid.j.eo.pro illorum. vbi
ēt do.An.aliquid tangit ſic,& pp hoc dicunt præfa-
ti Do.de Rota.ꝙ tales recepti ultra numerum dicun
tur canonici inherbes. quia interim non percipiunt
fructum.ſicut nec percipitur ex herba donec veniat
tp̄s fructuum.ſatis videretur poſſe dici pro concor-
dia, ꝙ ſi canonici ſunt recepti autoritate Papæ faciē-
tis

tis mentionẽ in literis de numero, ꝙ qa ex neceſſita-
te tunc recipieť vltra numerũ non cenſeť numerus
fructus.facit ꝙ diceť in d.c.pro il.orũ. Et iõ tunc in-
telligať quoddã ius canonicatus de nouo creatũ qď
peribit,q̃ cito poſtea aſſignabiť prębenda vacans. &
ꝯſit canonicatum numerarium:& ſic poſſit procede-
re dictum gl.& ſequacium.¶ Sed vbi canonici ſpon-
tè recipiunt vltra numerũ,tunc vř,ꝙ fractus ſit nume
rus canonicorũ per ea,quæ hñř.j.co.pro illorum.Et
ideo tunc poſſet procedere dictum d.F.o.Et hoc mo
14 do poſſunt opiniones cõcordari.¶ †In ea.gl.ibi, ſed
nunquid plures pñt eligi.ſupple vltra numerum.Nã
de vno videtur eſſe certum per iſtum text. tñ eadem
ratione,quæ ſeqťur in glo.vř ꝙ etiam plures poſſunt
eligi.¶ In ea.gl.in fin. Aduerte,quia dicunt docto.ꝙ
opi.Ioan.poteſt dupliciter intelligi. vno modo ꝙ ſm
numerum canonicorum,& præbendarum poteſt fie
ri receptio hoc eſt vſq; ad quantitatem ipſius nume-
ri.& non vltra.vt ſi ſunt decẽ intra numerũ poſſint re
cipi alij.ſ.numerũ.& ſi ſex ſunt numerarij poſſunt re-
cipi alij ſex vltra numerũ.& ſic de ſimilib.& iſto mo-
do intellexit gl.opin. Io. ſecundo modo põt intelligi
Io.opi.vt non velit,ꝙ dictum eſt proximè,ſed aliud.
videlicet vt attenta quantitate numeri poſſint plures
& pauciores recipi prout arbitrať iudex puta ſi ſunt
xx.numerarij.vt poſſint ſex,vel ſeptẽ recipi vltra nu-
merũ.¶ Si vero ſunt decẽ numerarij tunc poſſint re-
cipi duo,vel tres vltra numerũ, & ſic non recipiũtur
pręciſè vſq; ad antiquum numerum. imo multò pau
ciores: & erit hoc arbitrio iudicis relinquendum,cũ
non reperiatur plene iure cautum nec declaratũ ſm
Hoſt.& Io.An.¶ Et ſequitur etiam hic do. Flo. facit
quod hř.ſ.de offi.deleg.de cauſis.do.Ant.hic finali-
ter concludit: ꝙ quota recipiendorũ vltra numerum
erit in arbitrio iudicis.dum tñ non excedat dimidiã
numeri.facit quod hř in l.ij.C.de reſcin.ven. & j.de
emp.& ven.cum dilecti.Et per prædicta dicit d. An.
ꝙ ſi multi reciperentur autoritate capituli: intellige
vltra quã eſſet iuſtũ,non eſſet dubiũ,ꝙ talis receptio
poterit caſſari. idẽ dicit,ꝙ ſi Papa mandaret multos
recipi:qa literæ ꝓſumenť ſurreptitię.qa non eſt veri-
ſimile, ꝙ ſi Papa ſciuiſſet numeri quãtitatẽ voluiſſet
tot recipi.licèt aliquos recipi voluiſſet.iõ ſi non fuit
mentio de multitudine, qa fortè mandauit multos
recipi literæ erũt ſurreptitiæ:& ꝯcludit poſt Io.And.
ꝙ eodẽ inſtanti recipiať multitudo excedens modũ,
ꝙ ſi oẽs tũc aliter recipiunť oĩum receptio erit inua-
lida,qa in oĩb.cenſeť peccatũ ex quo nõ ꝯſtat q̃s pri
mo fuerit receptus.facit qď hř in c.proxi.& qď no.ꝑ
legiſtas in l.j.C.de inoffi.do.Si vero receptio ſcã fue-
rit ſeparatim tunc ſolũ vltimorũ receptio vltra modũ
erit ĩualida receptio,ſeu veniet caſſanda.facit ꝙ not.
j.de dona.apoſtolicę. in glo.ij.& quod hř de elect.c.
pen.lib.vj.¶ Aduerte tamen,ꝙ receptio canonica af
ficit prębendã.iõ ſi prębenda poſtea vacans conferre
tur vni ex iſtis vltra modũ receptis tenebit collatio
ex vi noui iuris ſurgentis ex ipſa collatione ſicut ſi fa
cta eſſet extraneo,dicit ẽt Io.And.ꝙ ſi eccleſia nõ ha
bet numerũ valet oĩbus qui recipiunť receptio ſi ſint
idonei,& facultates eccleſiæ ſufficiant.vt voluit Ioã.
And.hic,facit ꝙ hř.ſ.de vita & ho.cle.in c.quoniam.
¶ In gl.pen. in prin.pro recitatione gl.potes oppone
re,qď litera videať ſibijpſi contradicere.Nam in vna
parte vř improbare factum legati tanquam illicitum
reſpectu præbendæ vacaturę.& tñ poſtea vř illud ap
probare inquantum mandat, ſeu mandare videtur il
lud idem fieri,ꝙ legatus mandabat,videlicet, vt con
ferať ꝑbenda vacatura cuius timore facta eſt hæc gl.

quæ in ſui prin.cenſit hanc oppoſitionem quam ſol-
uit tripliciter.¶ Prima ſolutio eſt,vt ibi.Sed archiepi
ſcopus.per quam gl.in effectu voluit reſpondere, ꝙ
hic impugnatur factum Archiepi,& legati ex eo, qa
nõ potuit præſtare autoritatẽ tali cõpoſitioni. & hoc
ideo quia vt j.tangit gl.in ver.Item ex eo.legatus nõ
põt diſpenſare contra ꝯcilium.c.nulla.de ꝯceſ.ꝑben.
ſed ipſe Papa bñ poteſt diſpenſare.& ideo nimirum
ſi licèt improbauerit factũ legati: poſtea mandat pro
uideri de vacatura. Et ex hac ſol.no.ꝙ legatus nõ po
teſt diſpenſare contra ꝯcilium.facit qď not.per gl.ſ.
de elec.cum dilecti.& in cle.j.co.tit.& quod no.ſ.de
15 fil.pręsby.c.fi.& de temp.or.dilectus.¶ †Aduerte tñ
quia licèt legatus non poſſit diſpẽſare ꝯ ꝯcilium dan
do ius ad vacaturas.tñ põt reſeruare collationi ſuæ
beneficiũ vacaturũ.vt probatur in c.pñti.& c.delibe-
rationẽ. de off.leg.in vj.& no.gl.in c.ij.de conceſ.ꝑ-
ben.eo.li.¶ Secunda ſol.fuit quę colligiť in ver.imo
illud,ꝙ hic ſolũ caſſatur factũ legati inquantũ voluit
ꝙ nihil interim perciperet. ſed quo ad alia approbať.
hæc ſol.non vř bona:qa litera hic vř etiam improba-
re factũ legati quatenus voluit, ꝙ prouidereť de va-
catura adueniente vacatione.vt patet ibi in litera. &
vacaturã expectare,&c.Ideo fuit tertia ſolutio,q̃ col
ligiť ex gl.in ver.item aliud.videlicet qa factũ legati
improbať,qa voluit ꝓuideri de beneficio cũ vacaue
rit,qď facere nõ debuit ꝑ id qď diceť ĩ litera.ſed Pa-
pa mandat ꝓuideri nõ cũ bñficiũ vacauerit. ſed cũ ſe
facultas obtulerit, qď fieri potuit per ea,q̃ hñř.j.de
conceſ.ꝑben.accedens.& ſic non põt dici, ꝙ appro-
bauerit factũ legati circa vacaturã.Vnde aduerte,qa
põt dici,ꝙ in tribus potiſſimè impugnauit factũ lega
ti.Primo inquantũ legatus voluit,ꝙ interim aliqd ꝑ-
ciperet.¶ Scďo inquantũ voluit prouideri de ꝑben-
da cũ vacaret.¶ Tertio vt ſentit gl.fin.inquantum le
gatus voluit.ꝙ non prouideretur ſibi de vacante ſi tẽ
pore compoſitionis vacaret. ¶ Nam Papa vult, ꝙ ſi
reperiatur aliqua vacare illa ſibi ꝯferať:& vult etiam
ꝙ habeat diſtributiones quotidianas. vt ẽt tangit gl.
fi.& habes tres ſolutiones, quæ colliguntur ex gl.ad
contrarium. ¶ Inn.hic poſuit duas alias videlicet,ꝙ
legatus mandauerit ꝓuideri de vacatura. ſed Papa
nõ mandat.vt detur vacatura:ſed mandat aſſignari ꝑ-
bendam cũ ſe facultas obtulerit.ſ. tũc tꝑe huius mã
dati.& ſic verbũ obtulerit intelligatur in pręteritum.
Sed iſta expoſitio vř literam violare,quæ vř ex men-
te intelligere verbũ obtulerit in futuro. facit ꝙ habe
tur de conſt.c.ij.lib.vj.per gl.¶ Secunda ſolutio fuit
hæc,ꝙ non approbatur factũ legati, qa nõ mãdat Pa
pa iſti ꝓuideri ď vacatura.ſed ſolũ ꝙ poſſit petere fru
ctus cõcs,qui recipiuntur ultra prębendas.& ſi dicas
hic vř contra tex.cum dicit eidem prębendã, &c.di-
cas tu,ꝙ præbenda põt ſumi ſtrictè: & tunc compre-
hendit uacaturas.põt etiam ſumi latè.Nam dicitur a
prębeo præbes.& ſic ſi aliquid prębetur põt dici præ
benda.& ideo ſi iſte recipiat portionem fructuũ, ſeu
portiones quotidianas,qui ultra præbendas recipiun
tur,põt dici ſatis latè ſumpto uocabulo habere præ-
bendam,ut ſic poſſit ſe ſuſtẽtare, facit quod habetur
ſ.eo.cum ſecundum.ubi etiam pro ſuſtentatione ꝑ-
ſtatur alimentũ.hæc tñ ſolutio uř contra mentem li
teræ.ideo tene etiam ſolutionẽ ſuperius datã. ¶ Ad
uerte tñ,quia licèt tertia ſolutio quam uoluit ſenti-
re glo.ſm hæc iura poſſet procedere tamen hodie nõ
uř procedere,quia hodie reprobatur promiſſio ꝑben
dæ cũ ſe facultas obtulerit.ſic etiam reprobať ꝓmiſ-
ſio uacaturæ.j.de conceſ.pręb.c.ij. in vj. propter hoc
forte do.An.hic dixit dando aliam ſolutionem quæ
uera

vera ſolutio eſt,ꝙ Papa hic improbat factũ legati in-
quantũ ꝓmiſſionem vacaturæ cõtinet ex diſpoſitio-
ne hoīs : qa illa non tenet,verum,qa receptio in ca-
nonicũ tenuit . Et canonicus nõ dẽt eſſe ſine ṗbẽda:
vult Papa,ꝙ habeat præbendam cum ſe facultas ob-
tulerit nõ ex diſpoſitione hominis quã improbauit ,
ſedex diſpõne iuris, q̃ ſurgit ex receptione in cano-
nicum q̃ approbanit : & ſic poteſt dici, qđ Papa ap-
propriauit factũ legati quo ad finem, ſeu finalẽ effe
ctum.ſ.qđ debeatur præbenda: ſed non quo ad mo-
dum:qa nõ approbat,ꝙ debeaſ eo modo quo voluit
legatus.ſed potius alio modo:& ſic patet,ꝙ Papa nõ
eſt ſibi ꝯrius.& hæc ſolu.potiſſime vř procedere attẽ
ta diſpoſitione iuris noui.de qua.in d.c.ij.de conceſ.
ṗben.in vj.cum ibi notatis ꝑ gl. ¶ In gl.fin.ibi vaca-
bant:ibi beneficia.Sed certe,vt dicit do.Flor.hoc tñ
non colligitur ex litera : tene tamẽ menti gl.propter
id,quod dixi.ſ.glo.præceden.¶ In eadẽ glo.ibi quo-
tidianas diſtributiones. dicit domi.Flor.quod litera
non dicit de diſtributionibus: ſed portionibus quo-
tidianis.vt tetigi poſt ſummarium,fatetur tamen, ꝙ
dictum gl.ſatis poteſt procedere: quia etiã poteſt in-
telligi de diſtributionibus quotidianis , quæ dantur
ſolum intereſſentibus diuinis.ĩ.eod.licèt.de clericis
non reſi.ca.vno.in vj. ¶ Contra iſtum tamen intelle
ctum,& contra præcedentem facit ſm eum: quia vi-
detur:ꝙ nõ debuerint ꝯcedi iſte portiones quotidia-
næ.ex quo non erat canonicus ṗbendarius.ĩ.de con
ceſſ.ṗben.cum ſup.ſoluit poſſe dici ꝓut not.gl.ĩ.di-
cti.c.ꝙ Papa iſtud fecit de gratia:ſed contrariũ ꝓce-
dat de iure. ¶ Sed ꝯ iſtam ſolutionem facit ſecundũ
eũ,quia videtur,ꝙ imo de iure ẽt hoc fecerit.per id,
quod habeſ.ĩ.eodem . dilectus filius.ij.ſoluit, ꝙ ibi
aſſignatur prouentus non loco diſtributionis,ſed ṗ-
bendæ.de quo remittit ad ibi no.& gñaliter,an cano
nicus non præbendatus debeat habere quotidianas
diſtributiones,vel portiones,remittit ad notata.ſ.de
conſti.cum M.vbi cõcludit. & etiam hic qđ commu
niter obſeruatur,qđ non niſi Papa aliter prouideat .
& ſic poteſt intelligi iſte text.& præallega.c.dilectis.
de quo tangeſ.ĩ.c.ꝓ illorum. & tangit hoc Io.An.&
do.An.in præalleg.c.cũ M. & aliquid etiam per do.
Anto.in dicto cap.pro illorum.¶ In eadem gloſ.ibi.
Perceptio eum.ſupple ſola non pręcedẽte collatio-
ne canonicatus non videtur fuiſſe etiam de mente
gl.per ea,quæ ſequuntur.¶ Extra gl.põt opponi. Pri
mo,quia videtur,ꝙ huic.T. de quo in litera compe-
tierit ius in præbenda per factũ Archiepiſcopi, q aſſi
gnauit ſibi ṗbendam.vt dicit in litera.& ſic videtur,
ꝙ illa non debuit ſibi offerri.ſoluit do.Ant.ꝙ inquã-
tum hic dř,ꝙ Eṗs aſſignauit prębendam,illa fuerunt
verba partis,quæ poſtea non fuerunt ꝓbata.poteſt ẽt
dici ſecundo ſm eum,ꝙ talis collatio non tenuit,qa
facta fuit de prębenda non vacante:ſed de vacatura.
facit,ꝙ hř.in c.ij.de conceſ.præben. & e.ti.c.ij.in vj.
¶ Secundo poteſt opp.ꝯ text. vt voluit ſentire Inno.
16 ¶ †Nam litera hic vř velle, ꝙ receptus vltra numerũ
poteſt petere præbendam poſtea vacãtem,cum ſe fa
cultas obtulerit:quod non vř eſſe verum:quia ſi hoc
conceditur erit aperta via capitulo,vt poſſit quẽ reci
pere ad vacaturam ꝯ ea,quæ habentur in præallega.
c.ij.de conceſ.præben. ¶ Item non vř eſſe verum ex
alio capite: qa licèt aliquo recepto vltra numerũ rũ-
paſ numerus canonicorum,non tñ rumpitur nume-
rus ṗbendarum.facit,ꝙ no.glo.ĩ.eo.ꝓ illorum.& ꝙ
dictum fuit.ſ.eo.maioribus.& ꝑ conſequẽs ſi poſtea
vacat ṗbenda ex quo nõ eſt ruptus numerus ṗbẽda-
rum cum iſtę ſit ſupernumerarius non vř,ꝙ dẽat ha-
bere ṗbendam nnmeratã. facit,quod hř.ĩ.eod.dile-
cto.& c.ꝓ illorum.Inn.hic præſupponens hoc vlti-
mũ non eſſe verũ rñdet,ꝙ de iure iſte nõ potuit hẽre
ṗbendam poſtea vacantẽ ꝑ ꝑ ꝯria ſuperius formata.
qa capitulum non potuit dare ius ad vacaturã.& qa,
non videtur, ꝙ de iure potuit petere præbendam nu
meratam . quia vř,ꝙ illa debetur canonico numera-
rio.ĩ.co.dilecto.& ſic non ſupnumerario.¶ Sed Pa-
pa de gratia hoc fecit: qa ſibi debetur talis ṗbenda .
nec ob.prædictis,quod habeſ.ſ.de conſti. cũ M.vbi
canonicus ſupernumerarius poteſt petere ſuper ex-
creſcentes redditus. qa reſpondet Inno.ꝙ verũ eſt,ꝙ
illos petere ṗt,qñ extant : ſed qñ nõ extant,non põt
de iure petere ṗbendam vacantẽ. ſentit tñ,ꝙ illã poſ
ſit petere , qñ fructꝰ excreue. ſit ex eo,qa ſup excre-
ſcentia fructuũ rumpit numerũ ṗbendarum.Ideo ni
hil repugnat tunc ex eo numerus ṗbendarũ eſt ru-
ptus,ꝙ ei aſſignetur ṗbenda,q̃ vacat . ſed vbi non eſt
ruptus numerus ṗbendarũ:tunc non debet ei aſſigna
ri ṗbenda vacãs , ex quo eſt ſupernumerarius,ꝑ ea,
q̃ ſ.dixi.& qđ dixi in præbenda.idẽ dic,ſi præbendæ
nõ ſint diſtinctę quo ad poſſeſſiones: ſed quo ad por-
tiones priuilegiatas . vt ſeruaſ in aliquibus eccleſijs
in quibus ex redditibus collectis fiunt certę portio-
nes,q̃ danſ ſm numerũ canonicorũ .Vnde ſicut non
poteſt dare ius ad vacaturas , qñ præbendæ ſunt di-
ſtinctæ,ſic nec qñ portiões ſunt priuilegiatæ, nec ſi-
militer poteſt dari ius ad vacaturam in altaribus of-
ficijs,& alijs redditibꝰ eccleſiaſticis certis ꝑſonis aſ-
ſignatis per tex.in d.c.ij.de conceſſ.ṗben. vbi nõ di-
cit tantummodo ṗbendas vacaturas non debere ꝓ-
mitti:ſed ẽt miniſteria,& eccleſias.Secus dicit Inno.
vbi non eſſent portiones priuilegiatæ determinatæ
ad certũ numerũ canonicorũ,ſed eſſent certę portio
nes,q̃ venirẽt ꝯſecutiuè, & acceſſoriè ad numerũ ca
nonicorũ.vt qa quot ſint canonici, tot ſint portiões .
nõ tñ aliter expreſsè ſunt determinatæ,nec numera
tæ.¶ Nam tũc,qa veniunt cõſecutiuè , & acceſſoriè
ad numerũ canonicorũ rumpunſ rupto ipſo nume-
ro canonicorũ. ex quo aliàs ꝑ ſe nõ ſũt diſtinctę,vel
determinatæ. iõ tunc receptus vltra numerũ bñ po-
terit petere portionẽ,qa talis portio venit acceſſoriè
ad ipſum canonicatũ , & ad numerũ canonicorũ . &
ſic rupto principali rumpiſ acceſſoriũ.de fide inſtru.
dilectos.§.cęterũ.¶ Secus in caſu ṗcedẽti vbi nume-
rus portionũ eſt æquè,ſeu pariter principalis cũ nu-
mero canonicorũ. ſi aũt in eccleſia non ſit certus nu
merus canonicorũ,nec præbẽdarum : tunc clarũ,qđ
receptus in canonicũ poteſt petere portionem.ĩ. de
ꝯceſ.præbẽ.ex parte. & prædicta inq̃tum dixi,ꝙ re-
ceptus in canonicũ poſſet petere portionẽ, vel ṗben
dã ꝓcedunt ſm Inn.niſi ꝯſuetudo eccleſiæ aliud hẽ-
ret,vt ꝯtingit in vrbe Romana:qa ibi receptus vſque
ad certũ tempus non recipit portionẽ aliquã, nec ṗ-
bendã:licèt aliqui canonici interim morianſ.đ quo.
ſ.de maio.& obe.ſtatuimus.& de conſti.c.fin. & fa-
cit,ꝙ hř.ĩ.e.de iure pat.paſtoralis.ſm Inn.¶ Sed ad-
uerte primo inquantũ Inno.vult,ꝙ receptus vltra nũ
merũ vbi ſunt præbendæ diſtinctæ quo ad poſſeſſio-
nes non poſſit de iure petere præbendam poſtea va-
cantẽ.hoc dictũ cõiter nõ teneſ.vt hic tangit do.An.
quia vř eẽ ꝯ hunc tex.& ſ.e.relatũ.& ĩ.e.ſi clericus .
in vj.q̃ capitula videntur ponere ius,& nõ gratiã . &
ſic in dubio debemus intelligere,quia fugiendi ſunt
intellectus,q trahunt decretales ad gratiã. vt no.Io.
An.ſ.de teſt.ex parte . nec ob.motiua Inn.& primo
inquantum dicit,ꝙ per hoc appareret via ad vacatu-
rã.¶ Nam iſta ratio non procedit,quia cui debeatur

vacatura ex diſpoſitione hoīs bñ eſt damnatū a iure. & ita loqtur. d. c. ſm. de conceſſ. præben. ſed ꝙ debeatur ꝑbenda vacās ex vi receptionis in canonicū: & ſic ex diſpōne iuris ſurgētis ex actu receptionis, & ex hoc ſpē hēre vt ſibi ꝓuideatr, cum facultas ſe obtulerit hoc non eſt dānatum a iure imo eſt permiſſum hic patet. & in d. c. relatū. & no. gl. expſſè. ī c. ij. de ꝯceſ. ꝑben. in vj. ¶ Itē non obſ. ſcdo, dum dicit, ꝙ ſupnumerario canonicorū nō dēt dari præbenda poſtea vacās, ex quo nō eſt ruptus numerus ꝑbendarū. ſed dēt dari canonico numerario. qa rñderi pōt, ꝙ qñ ꝑbenda poſtea vacat cū canonicatu canonicatus, qui fuit creatus vltra numerū extinguitr, & loco eiꝰ ſubrogatr canonicatus numerarius vacās cum ꝑbenda. vt hic voluit gl. iij. ꝙ intellige, vt ſup ea dixi. & ī effectu habebit canonicatum numerariū. & ideo nō repugnat quin ꝑbendam poſtea vacantem poſſit hēre. & ſic patet nō obſtare rōnes Inn. ¶ Inquantū aūt ſecundo dicit iudicandū eſſe idem de portionibus priuilegiatis, qđ dicimus de ꝑbendis diſtinctis quo ad portiones bñ dicit. Et ſiñ bñ dicit inqtū tertio dicit, ꝙ per receptionē in canonicū vltra numerū rūpitr numerus canonicorū, & nō ꝑbendarū. vt ēt ibi no. & ī. eo. ꝓ illorū. ꝑ gl. ¶ Inquantum vero quarto dicit, ꝙ ꝑ ſupexcreſcētiam fructuū ipſo iure rumpitr numerus ꝑbendarum. ꝙ ēt tennit. in c. cum M. de conſti. licèt ibi etiam aliqualiter dubitauerit do. Ant. dicit, ꝙ talis ſuperexcreſcentia non vr rūpere numerū ꝑbēdarū, ſed bñ vr īducere facultatē rūpēdi ſaltē, qñ aliqs receptus ē vltra numerū. Sed certe ſatis videretr poſſe dici, qđ cum ſtatutus numerus ꝑbendarū habeat in ſe tacitam ꝯditionem, niſi ſupexcreſcant facultates iuxta ea, q̄ habentur. in d. c. cum M. & ī. eo. dilecto. ſatis vr poſſe dici, ꝙ intelligatur ruptus numerus ſaltem quo ad hoc, vt teneat impetratio nō facta mētione de numero. vt voluit In. ī d. c. cū M. licèt actualiter ꝑbenda noua adhuc nō ſit ꝯſtituta, ſed bñ competat facultas ipſam creādi. Et hoc mō poſſet accordari dictum Inno. cū dicto do. Ant. de quo tñ latius tangitr in d. ca. cū M. vbi ēt latius tangit do. Ant. ¶ Itē ēt aduerte, quia quinto dicit Inno. vt patet ex prædictis, ꝙ vbi ſunt portiones, quæ tacitè, & conſecutiuè veniūt ad numerū canonicorū, & nō per ſe expreſsè principalr determinatè, ꝙ tunc ꝑ receptionē in canonicū vltra numerū rumpitur ēt numerus talium portionū, licèt ſecus ſit in ꝑbendis diſtinctis, & in portionibus priuilegiatis expſsè, & ꝑ ſe ad certū numerū determinatis. & iſtud dictū ſm do. Ant. eſt diligenter notandū: qa alibi nō ſic clare ponit. ¶ Sed aduerte, quia vt hic tangit do. Anto. Inn. vr in hoc articulo fuiſſe varius. Nam ī vna parte vr ꝙ dixi. ſ. vt patet ex his, q̄ tangit gl. ſua ſuper verbo ꝑbendam. ſed in alia parte videlicet. in fi. gl. fi. Nam dicit, qđ ſi in eccleſia non ſint diſtinctæ ꝑbendæ, nec aliæ portiones. eſt tñ ibi ēt certus numerus canonicorum. & in ꝯſequētiā fiunt portiones ſm numerum canonicorum, tunc dicit, ꝙ tales portiones intelligunt eſſe priuilegiatę. & ideo ſi aliqs recipiatur vltra numerum canonicorū non habebit de talibus portionibus, q̄ diuidūtur acceſſoriè ad numerū canonicorū. ſed hēbit portionem de victualibus, q̄ diuidunt ad menſam. do. Anto. hic dicit, qđ putat ſtandū eſſe primo dicto: qa ſm eū nō vr verū, ꝙ ad determinationē numeri canonicorum alio nō apparēte videant portiones pncipaliter determinatę. ſed potius acceſſoriè ad ipſum numerum canonicorū. Et iō rupto numero canonicorū vr rūpi ēt numerus taliū portionū. ¶ Dicit tñ, ꝙ vltima opi. Inn. poſſit ſaluari, qñ receptus vltra numerū ſic recipiatr, ꝙ nō rumpitr numerus canonicorū. vt qa recipitur auctoritate Papæ iuxta not. ī. eo. ꝓ illorū. ¶ Sed aduerte, qa ſi pōderent verba Inn. pt dici, ꝙ nō ſit ſibi ꝯrius. qa Inno. vr velle, ꝙ qñ in eccleſia non ſunt ꝑbēdæ diſtinctæ, nec portiones priuilegiatæ, vel determinatæ: tūc intelligātur eſſe portiones priuilegiatæ ſm numerū canonicorū, ex quo in eccleſia nō eſt alia determinatio ꝑbēdarū, nec portionū, ſed vbi in eccleſia eſſent ꝑbēdæ diſtinctę quo ad poſſeſſiones, ēt eſſent aliquæ portiones, q̄ diuiderent ſm numerū canonicorū. tūc ille nō intelligunt eē portiones priuilegiatæ: ex quo in eccleſia reperiunt eſſe ꝑbēdę diſtinctæ. & iſta vr eſſe mens Inno. prout ēt videtur ibi ſenſiſſe do. Flo. & do. Pet. ſm hoc Inn. ſibi non ꝯtradiceret, ſed in diuerſis caſibus loqueretr. ¶ Et aduerte, qa vt patet ex ſupradictis ēt expreſsè tangit Inn. hic, licèt portio priuilegiata lato ſumpto vocabulo poſſet dici ꝑbenda inqtum præbenda dici videtur a ꝑbeo ꝑbes. & ſic qa aliqd præbēt, tñ ſtricto ſumpto vocabulo differt portio priuilegiata a ꝑbenda. Nam ꝓprie, & ſtricte ꝑbēda eſt, q̄ eſt diſtincta poſſeſſionibus, & redditibus. & ſic diuiſa a ꝯmunione collegij. portio vero eſt, q̄ non eſt ſic diuiſa, ſed trahitr de cōmunibus redditibus ipſius collegij. facit, qđ hr xij. q. ij. eps. & c. eccleſiaſticis. & ſic ꝑcipimus. & qđ habetur. ī. de verbo. ſigni. in c. olim. & c. tua. vbi Goffr. dicit, ꝙ ꝑbenda ſonat in beneficiū diſtinctū. ¶ Quandoque tñ appellantr præbendæ indiſtinctę. ī. de conceſ. præben. ex parte. ſed tunc potius ꝓprie loquēdo ſunt portiones. ¶ Item aduerte, quia pro clariori intellectu materiæ potes concludere aliquos caſus. vt etiam voluit hic do. An. ¶ Nam quandoque ſunt aliqui recepti vltra numerum, & vltra hoc fructus excreuerūt. & tūc bñ poterit ſupnumerarius agere ad ꝑbendam vacantē. alleg. de conſti. in c. cū M. Et hoc iō ſm Inn. qa per receptionem in canonicū vltra numerū ruptus eſt numerus canonicorū: & ſīr. propter ſuperexcreſcentiā fructuum ruptus eſt numerus prębendarum. Et ideo nihil tūc repugnat quominus ſupernumerario debet ꝓuideri de præbēda poſtea vacante. ¶ Qñque eñ, & ſecundo ſtante denominato numero canonicorū, & ꝑbendarum, qs recipitr vltra numerū canonicorū. & ſunt ibi redditus ſupexcreſcētes. & tūc dicit Inn. ꝙ nō pt talis ſupnumerarius petere ꝑbendam poſtea vacantem, q̄ habuit canonicus numerarius. ſed poteſt petere partē de bonis cōibus quæcunque ſiūt vltra præbendas diſtinctas, & illud erit ſibi loco ꝑbendę. Et ſm hūc caſum dicit poſſe intelligi hāc decretalē. alleg. qđ habetur. ſ. de cōſti. c. cū M. & ī. de verbo. ſigni. olim. ¶ Sed certe licèt Inno. ſic pertranſeat: tñ cōiter hoc dictū non tenetur inquantū vult, ꝙ receptus vltra numerū nō poſſit petere præbendam poſtea vacantem, vt ſuperius tetigi. nec ob. iſte tex. imo potius facit ꝓ: ſi bñ pōderetr, qa verū eſt, ꝙ ex vi ꝓmiſſionis legati, vel compoſitionis per eū factæ non poterat petere ꝑbendam poſtea vacantē: ſed ex diſpoſitione iuris, vel ex mandato antiquo Papæ, vel mandato ꝑambulo facto ꝑ Papam in cuius executionē manauit ꝯpoſitio. bñ poterat petere, qa Papa, & ius pōt dare ſpē ad vacaturā. facit, qđ hr. ī. de ꝯceſ. præben. ꝓpoſuit. ſ. eo. relatū. & ſic ſupnumerarij nō debēt excludi a vacatura ex eo, qa illi debeantr. numerarius tñ, qa ēt ſupnumerarius poſſunt, & debent aſſignari, cū facultas ſe offert, vt aperte hic innuit in ver. mandamus. & facit, qđ habet. ſ. eo. relatū. & plenius ēt de hoc ſuperius dixi. qñque. xxiij. ī eccleſia eſt certus numerꝰ canonicorū, ſed nō ſunt ꝑbēdæ diſtinctæ, ſed certę portiōes priuilegiatę,

quæ

quæ ſũt principaliter,& ꝓ ſe determinatę ad certũ numerum canonicorũ. & iſte ſm Inn.ſuccedunt per oĩa loca p̄bendarum. alleg.ꝙ hr̄.ĩ.co.de cõceſ.præben.c.ij.& iõ ſicut p̄bendã vacantẽ ſi illa adeſſet,nõ pt ſm eũ petere receptus vltra numerũ. Ita nec etiã vnã ex iſtis portionibus poſtea vacantem. Sed tñ petere poterit ſi ibi ſint aliq̃ redditus cões. & hoc modo poſſe intelligi decretalẽ. ¶ Sed certe iſtud dictũ ēt cõiter non tenetur, quia ſupernumerarius põt petere p̄bendam poſtea vacantem. vt ſuperius dixi.licèt Innoc. dicat oppoſitum:ita eadẽ rõne põt petere vnã ex dictis portionibus poſtea vacantẽ.cum ēt ſm eũ tales portiones ſuccedant loco p̄bendarum.& ſic idẽ in eis dicẽdum,qđ in p̄bendis. ar.c.eccleſiæ.el j.s̄.vt lite penden. & ſic patet Inn.velle,ꝙ aliud ſit p̄bẽda: aliud portio priuilegiata,licèt quo ad iuris diſpoſitionẽ idẽ dicat in vtraque. Nã vt ēt.s̄.tetigi prębenda ꝓprie,& ſtricte dr̄ illa, q̃ eſt diſtincta in poſſeſſionibus,& redditibus.¶ Sed portio eſt,q̃ non eſt ſic diuiſa.ſed extrahitur de cõibus redditibꝰ.de quo ēt.s̄.tetigi. ¶ Qñque,& quarto in eccleſia eſt certus numerus canonicorũ:ſed nõ ſunt ibi p̄bendæ diſtinctæ,nec ēt portiones priuilegiatæ: & ſic expreſſe nõ ſunt determinatæ aliquæ portiones: ſed omnibꝰ redditibus in ꝯſequentiã numeri canonicorũ danr̄ portiones,tunc hoc caſu vr̄ id variare Inn. Nã in vna parte videlicet in gl.in ver.p̄benda vr̄ velle, ꝙ eoipſo,ꝙ qs eſt receptus vltra numerũ de talibus cõibus redditibus habere dēt portionẽ, cũ portiones acceſſoriè veniãt ad numerũ canonicorũ. Et iõ rupto ipſo numero,vr̄ qđ debeatur ipſis ſupernumerarijs. ar.s̄.de conſti.tranſlatum. & de regu.iur.acceſſorium.lib.vj. Sed in alia parte videlicet in gl.fi.in vj.vr̄ velle,ꝙ de victualibus, q̃ diuidunr̄ ad menſam,iſte ſupernumerarius poterit petere partẽ.ar.c.cum M.de conſti.ſed de his,q̃ extra menſam diuidunr̄ inter canonicos.& ſic de portionibus groſſis, q̃ diuidunr̄ ad numerũ canonicorũ nõ poterit petere. Nã ibi nõ ſunt in eccleſia p̄bendæ diſtinctę,nec portiones priuilegiatæ. & ſic determinatę expreſsę. ſed aliàs danr̄ ſm numerũ canonicorũ.& vñr tũc queadmodũ eſſe diſtinctæ,& priuilegiatæ ſm numerũ canonicorũ.facit,ꝙ hr̄ in d.c.olim.& in d.c.cũ M.& in iſta vltima vr̄ reſidere Inno. Sed do.An.vt etiam.s̄.tetigi tenet primam, & ſecundũ eũ non vr̄ verum,ꝙ ad determinationẽ numeri canonicorũ portiones vñr principaliter determinatæ, ſed potius acceſſoriè ad ipſum numerũ canonicorũ. & ideo data ſcriptura numeri,·.r̄ qđ rumpãtur tales portiones. dicit tñ, ꝙ poteſt ſaluari vltimũ dictum Inn.qñ quis taliter recipietur,ꝙ non rumperetur numerus canonicorũ,vt qa reciperet̄ de neceſſitate.puta auctoritate Papę.ĩ.co.ꝓ illorum.cum ibi no.¶ Tu potes ēt aliter ſaluare vt ſuperius tetigi,qa ſi bene ponderetur Inno. vr̄ in diuerſo caſu loqui,& non in eadem. Nam primũ dictum vr̄ intelligere,qñ in eccleſia eſſent diſtinctæ p̄bendæ.& vltra hoc portiones q̃ darent̄ iuxta numerum canonicorũ,qa ille non intelligunr̄ in dubio priuilegiatæ ex ꝗuo in eccleſiæ ſunt p̄bendæ diſtinctæ. ſecus vbi in eccleſia ēt nõ eſſent p̄bẽdæ diſtinctæ,nec portiones exp̄ſsè determinatæ:& ſic priuilegiatæ,qa tũc portiones quæ danr̄ ſm numerum canonicorũ cenſeãtur eſſe priuilegiatæ ex quo in eccleſia nõ ſunt p̄bendę diſtinctę, nec aliæ portiones priuilegiatæ. & hæc ꝓcedũt ĩ clericis ſecularibus. ¶ Si aũt eſſent regulares,& ſic religioſi:qa tales nõ poſſunt hēre ꝓpriũ.xij.q.j.nolo.& c.nõ dicatis. nõ poterũt ꝑ ꝯñs habere portiones diſtinctas,vel priuilegiatas. Refert tñ,ꝙ alij tenent ꝯ-
riũ.de quo remittit Io.An.ad ea,q̃ no.ĩ.ſi clerici, vel vouẽtes.c.ĩſinuãtes. & ſuꝑ gl.vbi vr̄ ꝯcludere,ꝙ Abbas p̄t ꝯcedere aliq̃d monacho,vt hēat ad vſumfructũ,ſeu ad poteſtatẽ fruendi,nõ tñ põt ſe obligare vt illi ꝑpetue dimittat.ĩ.de ſta.mona.cum ad monaſterium.videtur tñ ēt cõcludere, ꝙ pro tali vſufructu ꝯceſſo, ſeu p̄tãte adminiſtrãdi poterit agere,ſi reuocetur abſq; cã ſalĩe ſupplicando,& annũtiãdo ſuperiori.facit,ꝙ no.de reg.iu.nõ eſt obligatoriũ.li.vj.& qđ tanger̄ ēt.ĩ.co.niſi eſſent.do.vero Flo.hic ꝯcludit,ꝙ monachi nõ poſſunt habere portiones priuilegiatas quo ad hoc,vt faciãt fructus ſuos,& diſpẽſent ꝓ ſuo libito.ſed quo ad hoc vt diſpenſent de licẽtia Abbatis,vel ſaltem eo non prohibente bene poſſunt habere.ita tamen,ꝙ ſint parati ad Imperium Abbatis aliter diſpenſare.facit,quod no.de ſtatu mona.ca.ij.& c.cum ad monaſterium. & quod tangetur.in d.c.niſi eſſent.& per hoc ſit expedita hæc decretalis.

S V M M A R I V M.

1 *Receptio duorũ in canonicos ad eandem præbendã vacantẽ nõ tenet.*
2 *Receptio ad vacaturam non tenet.*
3 *Ius canonicale,& præbendale eſt indiuiduum.*
4 *Propter importunitatem petentiũ multa conceduntur, quæ aliter nõ concederentur.*
5 *Seruitus vſusfructus eſt diuidua,& non ſeruitus vſus.*
6 *Præbenda vna,an diuidi poſsit.*
7 *Seruitus aquæ ducendæ poteſt eſſe inſolidum apud plures.*

a TVæ fraternitatis.ᵃ Nõ valet electio cũ duo ſimul ad eandem præbendam eliguntur.h.d.Et ĩ prima deciſa facti narratio,& ꝯſultatio.In ſcđa rñſio.Secũ-
1 da ibi,cũ ſæpe.¶†No.ex tex.primo,ꝙ receptio duorũ in canonicos ad eandem p̄bendã vacantẽ non tenet,& rõ patet ex litera.ex q̃ ēt ſecundo no.ꝙ præbendę ſcindi nõ debent,nec poſſunt de iu-
2 re.vt ēt ꝓbatur.s̄.eo.in ca.maioribus.¶†Item not.ꝙ non valet receptio ad vacaturã. facit ĩ.de conceſ.p̄-
3 ben.in c.ij.¶†Item no.ꝙ ius canonicale,& præbendale videtur eſſe indiuiduum.facit,ꝙ dictũ fuit.in d.
4 c.maioribus.¶†Item not. ꝙ propter importunitatẽᵇ
b petentium interdum cõceduntur multa,q̃ aliàs non ꝯcederent̄.& q̃ de iure non dēnt ꝯcedi,licèt qñq; de facto concedantur.facit,quod habetur. in c.fi.de reſcrip.in vj.Et quod tangitur hic in glo.j.¶ Vltimo ēt potes notare,quod interdum caſſatur ꝙ de iure non valet.Nam electio hic facta videtur eſſe cõtra ius. vt patet ex textu:& per conſequens videtur eſſe nulla. per ea,quæ hñr.in l.non dubium.C.de legi.& in ca.vides.x.diſtin.facit etiam.s̄.de elec.auditis.ad fin.& tñ hic caſſatur,intellige quatenus de facto proceſſit. vt etiam voluit gl.in l.j.§.j.ff.de ferijs.¶ In gl.j.in fi. Aduerte, quia vbi aliqua contra ius cõceduntur ꝓp importunitatẽ ab inferiore a Papa, vel Principe,tũc illa nõ tenent,vt ſatis hic colligir̄.¶ Sed vbi a Papa, vel Principe ex certa ſciẽtia ꝯcederent̄:tunc poſſent valere,cũ tales poſſint contra ius diſpẽſare. de cõceſ.p̄ben.ꝓpoſuit.& l.q̃dã ꝯſulebat.ff.de re iudi.qđ intellige verũ,niſi aliud reperiatur exp̄ſſum,ꝑ ea,q̃ habētur. in l.j.hic alleg.in gl.& in c.fi.de reſcrip.in vj.
5 ¶†In gl.pe.ibi:licèt vſusfructus diuidar̄.& q̃ ſit ratio quare ſeruitus vſusfructus dr̄ diuidua,& nõ ſeruitus vſus.vt patet.in l.vſus pars.ff.de vſu & habita. & plene no.ꝑ Bar.ĩ l.ſtipulationes nõ diuidunr̄.ff.de ver.ob. Nã rõ eſt,qa ille q̃ hēt ſeruitutẽ vſus dēt recipere fructus neceſſarios ad ſuſtẽtationẽ vitæ. Iõ tũc talis ſeruitus nõ p̄t diuidi:q̃ rõ ceſſat ĩ ſeruitute vſufructus,qa hñs talẽ ſeruitutẽ oẽs fructꝰ recipit. & iõ tũc

a Non valet. Eodem modo ſummat domi. Abb. nihil addito nihilq. remoto.

b Importunitatẽ. Ad. de concor. c.ſi quãdo. de reſcript. de pœ.di.j. c.importuna.viij.q.j. audacter. I glo.ij.ad de ca. cũ in iuuentute.de purga.ca.

non eſt conueniens, ꝙ poſſit diuidi ius percipiendi
6 fr uctus.¶ In ea.gl.†ibi in p̄benda hoc eſſe nō poteſt.
¶ Quare aūt hoc eſſe non pōt gl.non declarat.tu po
tes di cere,vt hic etiam voluit in effectu do.Floria.li
cèt impropriè videaꝛ̃ locutus,qđ ideo ſecus eſt in p̄-
benda,quia illa non ſolum conſiſtit in iure. ſed ēt in
re corporali in p̄dijs.vel redditibus: & ideo ſicut do
minum rei corporalis non poteſt eſſe inſolidū apud
plures.l.ſi certum.§. ſi duobus.ff.commoda. & s̄.de
fide inſtru.inter dilectos.ver.cęterū.¶ Item eadē rō-
ne ius p̄bendæ non poteſt eſſe inſolidum apud plu-
7 res.ſecus † in ſeruit ute aquæ ducēdæ, q̄ pōt eſſe in-
ſolidū apud plures. vt in l.aquam. allega.in glo.Nā
ꝓ hoc non habent dominium ipſius fundi , ſed ſolū
iura ducendi aquā.vt tangit glo.ius cuiuſlibet eſt ſe-
paratum ab alio. & iō ſi vnus vtaꝛ̃ iure ſuo,alter ne-
gligat ꝑ tempus , per qđ ſeruitus conſueuit amitti ,
ꝑdit ius ſeruitutis,licèt alij vtanꝛ̃: & ſic retineant ius
ſuū.& ſimiliter aliud eſt ī iure patronatus,qa ibi q-
libet hēt ius p̄ſentandi:non autem per hoc habet do
minū alicuius rei corporalis:ſed ſolum dn̄ium ipſius
iuris præſentādi.ipſe autem do.Flori. vꝛ̃ velle,ꝙ ius
concernens rē corporalē immediate nō dicaꝛ̃ incor-
porale. & ſic dn̄ium rei corporalis nō diceꝛ̃ incorpo
rale. Sed iſtud ꝓprie loquendo nō eſt bene dictum,
qa oīa iura in ſe ſunt incorporalia,& cōſiſtunt in in-
tellectu,nec poſſunt tāgi.inſti. de rebus corporalib⁹,
& incorporalibus.§.j. & ꝑ ꝯſequēs dn̄ium cū ſit ius
diſponendi de ipſa re corporali ſm̄ no.in l.ſi quis vi.
§.differētia.ff.đ acq.poſ.in ſe dēt dici,qd incorpora
le ex quo eſt ius,p̄t dici ꝙ nō eſt tale ius incorpora-
le,qđ poſſit eē inſolidū apud plures. vt ī d.§.ſi duo-
bus.& ī d.ver.cæterū.& ſic poſſit ſaluari dictū d.Flo.
ꝓut ēt ipſe vꝛ̃ ſenſiſſe.¶ In gl.ſi.in ſi.& pro hoc ēt fa-
cit,quod hꝛ̃.j̃.c.proxi.& eum glo facit Io.An.& do.
An.ſed do.Flo.vꝛ̃ tenere contrarium inquantum gl.
dicit,ꝙ de patiētia poſſit tolerari, qa iura q̄ gl.alleg.
nō vn̄r hoc probare ſm̄ eum. vnde dum litera dicit
de rigore,&c. dicit hoc dictum fuiſſe, qa Papa vult,
ꝙ poſſet tolerari,vt valeret electio ſm̄ vltimum ſen-
ſum.de quo ī litera. vt ſic alter hēat p̄bēdā,alter ex-
pectet nō ſm̄ aliū : & ſic duo ſint p̄bendati inſolidū,
qa hoc eſt impoſſibile de iure . facit, ꝙ dictū fuit ſu-
per glo.p̄ceden.¶ Sed glo.non voluit dicere,ꝙ poſſit
tolerari,ꝙ duo hēant inſolidū ipſam p̄bēdā . ſed qđ
duo admittanꝛ̃ ad ipſam p̄bendā ꝓ parte. de quo fa-
cit,qđ hꝛ̃.in c.cum cauſam.j̃.eo.cū ibi no.& in c.va-
cante.& qđ hꝛ̃.j̃.e.proxi. Qñ aūt duo ſimpliciter eli
guntur ad vnam p̄bendam ,qs in dubio videatur eſ-
ſe intellectus eligentium : an primus de quo in lite-
ra:an vero ſcđs. Inn.vꝛ̃ hoc ꝯcludere,ꝙ ſm̄ primū ī-
tellectū videanꝛ̃ elegiſſe ſm̄ intellectū poſitū in lr̃a .
ꝓ quo facit,qa copula,& hēt diuidere ī partes.l.res
§.cū tabulis.ff.de duobus reis . & ꝓ hoc do.Pet.hic
incidēter tāgit de iſta copulatiua,& q̄ho hēt interdū
diuidere,vt ꝓxime dixi.Quandoque reſoluitur in al
ternatiuam,vt qñ ponitꝛ̃ inter compaſſibilia.l.ſi Titio
fundus.ff.de vſufr.le. qñque hēt aduocare ordinem
ſucceſſiuū,vt qñ ponitꝛ̃ inter perſonas inter quas ca-
dit ordinata affectio.l.cū pꝛ̃.§.pe.ff.de leg.ij.& l.gal-
lus.§.j.cū ibi no.ꝑ Bar.ff.de lib.& poſthu.& de natu
ra copulatiuę,& ēt alternatiuę.plene ꝑ Bar.in l.ſi is
q ducenta.§.veterū.ff.de rebus dub.& facit ēt,ꝙ no.
in l.pe.C.de verb.ſig. ¶ Dicit ēt Inn. ꝙ licet mēs eli-
gentiū duos ad vnā p̄bendam videaꝛ̃ eē ſecundū pri
mū intellectū poſitū in litera, vꝛ̃ velle,ꝙ ēt ſi intelli-
gereꝛ̃ ſecundū intellectum non valeret receptio,ſeu
electio: qa ex quo ambo ſimul reciperentur nō eſſet

dare rationem quare vnus deberet alteri pręferri.ar.
c.penul.de reſcrip.in vj. Et iſta ratio ſatis vꝛ̃ procede
re quando non conſtat quem velle de præſenti ha-
bere præbendam.ſed vbi conſtaret,tūc poſſet eē du-
biū,an talis receptio,ſeu electio valeret.Nā videreꝛ̃,
ꝙ non ꝑ iſtum tex.q ſimpl̃r loquitur, & indiſtincte .
¶ In ꝯ̃rium facit , qa ſicut ſi vnus eorū reciperetur in
canonicū,& ſibi aſſignareꝛ̃ p̄benda. & aliter ſimplici
ter accipereꝛ̃ in canonicū.Et conſequenter expecta-
ret præbendam vacaturā valeret receptio. facit,ꝙ di
ctum fuit.s̄.c.proxi.¶ Ita vꝛ̃,ꝙ hoc caſu deberet vale
re. Et ſi dicas,ꝙ quod nō valeat propter receptionē
factam ſub vnica conceptione verborū:tunc videre-
tur hic eſſe caſus contra dicta Inno.s̄.& c.proxi.& s̄.
de conſti.cū M.inquantū voluit, ꝙ potius cōſidereꝛ̃
mens q̄ verborum conceptio. Sed ſi vis ſaluare Inn.
potes dicere, ꝙ hic ſecundū ius videreꝛ̃ receptus nō
ſimpl̃r,ſed ſub expectatione p̄bendæ, vt in litera di-
cit.lō non valeret,tūc ſaltē reſpū ſecundi.non video
tn̄ quare non dēret valere , tunc reſpū primi tenēdo
opi.Inn.de qua.in c.præceden.& in d.c.cū M.¶ Item
aduerte,qa non eſt dubiū, ꝙ ſi duo recipianꝛ̃ ad ea-
dem p̄bendam animo ſcindendi illā ac ſubſtantiā ,
& fructus eius p̄bendæ,ꝙ nō valet. ſed dubium eſſe
poteſt qd ſi reciperenꝛ̃ duo ad vnā p̄bēdam quo ad
ſcindendum redditus hoc modo fiet,ꝙ vnus habeat
vno anno:alius alio anno . An tunc talis electio erit
valida , videreꝛ̃ quod ſic ꝑ l.quoties.ff.de vſufructu.
¶ Contrarium cōiter tenetur: qa p̄benda non poteſt
ſcindi realiter,nec etiam tꝑaliter: vt ſic diuidanꝛ̃ fru
ctus certis temporibus ꝑ iſtum tex.qui indiſtincte lo
quiꝛ̃:& ſic indiſtincte debet intelligi.j̃.de priuile.qa
circa.¶ Nec ob.d.l.quoties . qa ibi loquitur in vſu-
fructu rei temporalis,qui bene poteſt diuidi alterna
tis temporibus, ſed hoc in præbenda q̄ non pōt diui
di.s̄.c.maioribus.¶ Vltimo aduerte, qa Vincen.hic
limitat iſtam decretalem ꝓcedere, qñ duo ſunt ele-
cti pure,& libere ad vnam præbendam.ſecus dicit ſi
conditionaliter eligerentur. puta eligimus Titiū ad
talem p̄bendā.& ſi Titius non habebit illā,vel non
acceptabit eligimus Seium. Nam tunc valet electio
ſm̄ vnū intellectū ſecundū eū.qa hoc caſu non con-
tingit aliqua ſciſſio,vel ſciſſura.facit,quod hꝛ̃ . in ca.
ſtudij.lxj.diſtinct. & l.poſt aditam.C.de impuber.&
alijs ſubſtit.¶ Sed certe hoc dictum non procedit ſal
tem hodie,per ea,quæ hn̄r. in c.ij.de electio.ī vj.vbi
patet,ꝙ non tenet electio conditionalis,vel alterna-
tiua.ꝙ dicit do.Pet. hic procedere in ipſis ſpirituali-
bus:ſed in electionibus dicit eſſe ſecus . per ea,quæ
habentur.in d.l.poſt aditam.cum.§.notaris poſt cū.
& ſic videtur,ꝙ poteſtas ſecularis poſſit eligi cōditio
naliter eligendo primo vnum,& ſi non acceptauerit
alium de quo.in d.l.poſt aditam.

S V M M A R I V M.

1 *Factum ab honeſta,& prouida perſona, licèt videatur de genere ma lorum ,vel de ſe ſuſpectum:præſumitur tamen factum ex cauſa honeſta.& nume.3.*
2 *Compoſitio ſuper iure beneficij facta aſsignatis fructibus temporalibus alteri litigantium eſt ſuſpecta de ſimonia.*
4 *Compromiſſum factum per iudicem delegatum tanquam in arbitratorem valet,& tenet.*
5 *Poteſtas delegata,& arbitraria ſunt compaſsibiles.*
6 *Arbitrator poteſt in aliquo excedere limites iuris.*
7 *Arbitrator poteſt extendere manus ſuas inſinuando , & iudicando res non deductas in compromiſſum.*
8 *Prioratus conuentionalis eſt dignitas:ſecus ſi eſt clauſtralis.*
9 *Emologatio,an habeat locum in arbitramentis.*
10 *Compoſitio ſup beneficijs ad hoc vt valeat , & excuſetur a ſimonia*

debet

debet ſumere principium ab autoritate ſuperioris.& nu.16.

11 *Beneficium non eſt diuiſibile quantum ad ſubſtantiam ipſius beneficij,nec quantum ad redditus, vel prouentus, quando diuiſio eſſet realis, vel perpetua:ſecus quando eſſet temporalis.*

12 *Arbitrator,& amicabilis compoſitor idem ſignificant.*

13 *Arbitrator poteſt de iure vnius dare alteri non tamen immoderatẽ.*

14 *Ex compoſitione non videtur quis conſequi titulum, vel ius in re quã minime tenet, quan quo ad conſcientiam nõ dicatur illicite tenere.*

15 *Sententia ſi per legatum feratur pro illo, qui nõ habebat ius in beneficio,an iuſte tenebit quo ad conſcientiam.*

17 *Capitulum,& conuentus differunt.*

a NIſi eſſent. Si duo[a] electi ad aliq̃ dignitatẽ compromittunt in iudicem poteſt ipſe iudex alterum confirmare, & alteri ad vitam pro bono pacis annuam pẽſionem de prouentibus beneficij aſſignare. h.d.

¶Et duæ ſunt partes principales. Nã in prima excuſat ſuſpectam ordinationẽ,& ipſius duo mẽbra declarat:ſcd'o premiſſis motiuis cũ certa moderatione illã approbat. Scd'a ibi:qa igitur. ¶Itẽ in tex.ibi:videatur ſacta ceſſio.ſupple:ſaltẽ ad minus lõgum tẽpus nã nõ
1 poteſt negari quin aliquo tẽpore facta videaẽ. ¶†Nota primo q̧ factum ab honeſta,& prouida perſona ẽt ſi aliàs vr̃ de genere malorum vel de ſe ſuſpectum,tamen debet præſumi factum ex honeſta cauſa: vt hic colligitur,& in concordã.primę gl.facit,quod habentur.vij.q.j.oẽs.& s̃.de procu.in noſtra.& xxxvij.diſt. quinta mẽſam.vbi etiam de hoc.& de noui ope. nũ. c.ij.& iſtud dicit do.Fl.eſſe contra illos qui ex facilibus caſibus male loquuntur de honeſtis probis viris.
2 ¶†Item not.q̧ compoſitio ſacta ſuper iure beneficij fructibus temporalibus aſſignatis alteri litigantium videtur eſſe ſuſpecta de ſimonia, & habere ſpeciem ſimoniæ.tamen quando autoritate ſuperioris p̃cipue honorandę perſonę ſacta ex tollitur dicta p̃ſumptio eſt ſpẽs ſimoniæ.Et ex p̃dictis ẽt no.q̧ licèt ſtricta trãſlatio nõ valeat in ſpiritualib. s̃.de tranſa.ſuper eo. valet tamen compoſitio principaliter mota ſuperio-
3 ris autoritate. ¶†Item no.q̧ pro geſtis etiam autoritate arbitraria p̃ſumitur,q̧ iuſte ſint geſta quando ſunt geſta ab honeſta perſona.de geſtis iudiciaria autoritate clarum eſt,quòd pro illis præſumitur.s̃. de ele.bonę.cl.j.de renun.in præſentia.dicit tñ d.Anto. quòd nõ habemus meliorẽ tex.iſto de geſtis arbitraria poteſtate.quod pro illis præſumatur, qđ etiam tenuit Dyn.in cõſilio ſuo,quod incipit ptholomeus.de quo etiam per do.An.s̃.de probatio. quoniam contra fal
4 ſam.&.s̃.de iureiuran.quintauallis. ¶†Item no.q̧ cõpromiſſum factum per iudicẽ delegatum tanq̃ in arbitratorem valet,& tenet.Et no.q̧ per tale compromiſſum non expirat poteſtas delegata.& ex hoc no.
5 q̧†poteſtas delegata & arbitraria ſunt compaſſibiles. facit.s̃.de arbit.ex parte.&.c. innotuit. ¶Itẽ no.q̧ cõcurrentibus prædictis poteſtatibus habet poteſtatẽ ipſe delegatus,& arbitrator, vt in parte procedat ex poteſtate arbitraria,in partem ex delegata,quinimo videtur quod etiam in eodem actu ſententiæ poteſt pro parte ſententiare ex poteſtate delegata. & p̱ parte ex poteſtate arbitraria.facit quod notauit Inno.& Io.An.s̃.de præſcrip.cum ex officij. ¶Item no.qđ in quantum eligit poteſtatem delegatam dẽat pronun-
6 tiare ſecũdum terminos,ſeu limites iuris.†inquantũ eligit poteſtatem arbitrariã poteſt decidere contra limites iuris pro bono pacis inter partes inducendæ. ¶Item no.q̧ inquantum pronuntiat ſ'm ius cẽſetur, ſeu præſumitur illud feciſſe ex poteſtate delegata.in quantũ vero pronuntiat ꝯ ius p̃ſumitur illud feciſſe ex poteſtate arbitraria.& ex hoc diligenter nota q̧ in dubio quis iudicatur ſeu iudicari debet,& præſumi quẽ actũ feciſſe ſ'm illã poteſtatẽ ſ'm q̃ potuit illum actum exercere,vt exercuit qđ tene mẽti propter cõpromiſſa q̃ quotidie ſunt, & fiunt,in quibus miſceẽ poteſtas arbitralis,& ptãs arbitramentalis,quia fit ꝯpromiſſum in aliquem tanquam in arbitrũ & arbitratorẽ.facit,quod plene conſueuit dici in capitulo quintauallis.præallegato.s̃.de iureiur.& dicit hic.d. An. qđ ptãs arbitri quo ad cognitionem in cauſa ſe hẽt vt ptãs iudicis ordinarij ſeu delegati ſed differũt qa a ſententia arbi.non appellatur.l.j.C.de arbitris. & ij.q.vj.§.q̧ ab arbitro.nec ſimiliter a ſentẽtia arbitratoris vel amicabilis compoſitoris ſed a ſententia iudicis ordinarij,vel delegati ſic. ¶Item no.q̧ arbitrator inſinuando poteſt in aliquo pro bono pacis excedere limites iuris.& ſic in aliquo ledere partes dũ tamen leſio nõ ſit enormis, ſed potius tollerabilis & compenſabilis cum bono pacis.vnde tunc poſſet peti reductio laudi ad arbitriũ boni viri. quia quilibet bonus vir potius iudicaret melius eſſe pacẽ inter eos quã alterum ex eis non ledi in aliqua modica q̃titate.facit quod habeẽ in l.ſi de meis.§.recepiſſe. ff. de
7 arbi.& s̃. de mai.& obedi.c.his q̃.& c.fi. ¶†Itẽ no. q̧ arbitrator videtur poſſe extẽdere manus ſuas inſinuãdo,& iudicãdo res nõ deductas in cõpromiſſum pro bono pacis. ¶Nam hic principalis qõ erat ſup̱ titulo bñficij.& eius redditio. & ſimilr ꝯpromiſſum erat ſup̱ illo factũ.& hic arbitrator extẽdit ẽt manus ad redditus.c.& ad redditus bñficij. facit quod not. Io.An.ĩ.de religi.domi.ſuper gl.qđ dicit domi.Antecẽ intelligendũ cũ tẽperie,& limitatione poſitis p̱ Bar. in l.cũ aquiliana.ff.de trãſ.de quo ẽt remittit ad no. p̱ ſe in p̃allegato.c.quintauallis. ¶Sed aduerte qa licèt ſic trãſeat.& dicat hũc tex. eſſe.valde no ad.p̃dicta, tñ vr̃ neceſſario ĩtelligẽdũ qđ capl'm forte fauẽs alteri ipſorũ electorũ ꝯpromiſit vnà cũ illo, al's nõ video qũo potuiſſet in aliquo ꝯdemnare capl'm niſi dicas,q̧ forte de ſenſu capl'i hic fuit ſcm̃,& poſtea ẽt ratificatũ.& ſ'm hoc faceret tex.iſte q̧ arbitrator poſſet ẽt tertiũ nõ noĩatũ ꝯpromiſſo ꝯdẽnare ipſo ꝯſentiẽte.qđ tene mẽti,qa de facili alibi non reperies.& ſ'm hoc videreẽ, qđ cenſeaẽ quodammõ ex iuris fictõe ab ipſo principio ipſum tertiũ ꝯpromiſiſſe quo ad p̃ iudiciũ eius in quo poſtea ipſo ꝯſentiẽte fuerit ꝯdẽ-
8 natus. ¶†Itẽ no.q̧ prioratus vr̃ eſſe dignitas,q̧ eſt verũ ſi eſt ꝯuentualis.ſecus ſi eſt clauſtralis. vt in cle.ſi
9 principalis de reſcri. ¶†Itẽ no. q̧ emologatio vr̃ hr̃e locum ẽt in arbitramẽtis licèt improprie ſ'm do.An. ¶Sed de hoc dicẽdũ vt no.Bar.in l.ſi ſocietatẽ.§.arbitrorũ. p̱ ſo.& cõſueuit dici in p̃allegato.c.quintauallis. ¶Et potes tñ dicere q̧ hic loquiẽ de emologatione expreſſa, an aũt đ tacita p̱ lapſum.x.dierũ ſ'm. l.penu.C.de arbi.hẽat locum recurendũ eſt ad no.in
10 d.§.arbitrorũ.& in d.c.quintauallis. ¶†Itẽ no.q̧ compoſitio ſuper bñficijs,vt valeat,& excuſetur a ſymonia dẽt capere principiũ ab auctoritate ſuperioris, ñ ab auctoritate ptiũ vt hic innuiẽ in lr̃a.& iõ illi q̧ faciunt ꝯpoſitiones inter ſe & poſtea vadunt ad iudicẽ vt interponant auctoritatẽ non videntur excuſari ſ'm bonã ꝯſcientiã quo minus incidãt in ſymoniam. Et iõ non debent facere inter ſe, ſed ponere totũ negociũ in manib.ſuperioris.facit,qđ hic tãgiẽ in gl.iij.&
11 qđ no.ĩ.de rerũ permu.q̃ſitũ. ¶†Vltimo no.q̧ ſicut beneficiũ non eſt diuiſibile quantũ ad ſubſtantiã ipſius bñficij.Itẽ nec q̃tum ad redditus vel prouentus qñ diuiſio eſſet realis, vel p̱petua.ſecus qñ eẽt t̃palis,& ſic dẽt intelligi,qđ no.Inn.s̃.co.maiorib. ¶Itẽ

[a] Si duo. hic eodem modo ſum mat.d.abb. nihil addẽ do nihilq; detrahẽdo.

in gl.j.in fi.& potes addere,ꝙ dixi in j.no. ¶In gl.ij.
ibi.de præſumptionibus literas. & facit,ꝙ not.de pꝯ-
ſcrip.cum ex officij,& ꝙ etiam tetigi in notabilibus.
& qđ habetur etiã iij.q.vij.§.tria ſi qs. & ſ.de arbit.
cũ tpe.¶In ea.gl.ibi.eſt indebita. & ſic vr̃,ꝙ arbitriũ
hic ꝯtinet manifeſtã iniquitatẽ inĝtũ cõtinet datio-
nẽ annuæ penſionis. nã aut iſtiq; eam recepit debea-
tur prioratus,aut nõ, ſi nõ debeatur non vr̃ potuiſſe
ſalua ꝯſcientia pcipere penſionẽ. Si vero debeatur
tunc dimittẽdo ipſam per pecuniã vr̃ ſymoniam ꝯ-
miſiſſe.& ſic vterq; vr̃ male feciſſe.nec poteſt dici,ꝙ
ambo iſti haberẽt ius in prioratu.q̃a duæ electiones
ad idem bñficium non ſolũ de diuerſis, ſed de vno
nõ valent, de elec.vt qs duas.lib.vj.& facit quod hr̃
in l.Pomp.§.hijs.ff.de ꝓcu.& ſic patet,ꝙ cum vni tñ
ius competere poſſet in prioratu,vr̃ ꝙ id ꝙ alter per-
cepit indebite pcipiat.¶ In ea.gl.ibi, ſed arbitrato-
res,& ꝯpoſitores.dicit hic dñs Flor. ꝙ vtrunq; voca-
bulum iſtorũ duorũ,videlicet arbitratores,& cõpoſi
tores in idẽ ſonat. Nam ꝯſueuit fieri diuiſio ſolũ in
duo genera arbitrorum, vt patet ex his,quę hñr in l.
ſi ſocietatẽ.§.arbitrorum.ff.ꝓ ſoc.Nam arbitrorũ alij
habent procedere ſm̃ ius, & ipſorum ſententiæ ſta-
tur metu pœnæ,& iſti proprie dicuntur arbitri.l.j.C.
de arbitris. Alij vero non tenentur ſeruare ordinem
iuris,& poſſunt ẽt de iure vnius partis dare alteri. &
iſti dicuntur arbitratores, vel amicabiles compoſito
res. facit,quod hr̃.in l.ſi de meis.§.recepiſſe.ff.de ar-
bi.de quo etiam plene habeť. in d.§.arbitrorum per
Bar.& ẽt per canoniſtas.in c.quintauallis.de iureiur.
vnde licẽt g.o.clare non ſoluit contrarium. tamen in
effectu voluit ſoluere,vt hic tangit dom.Flo. Nã ſen
ſus glo.fuit in effectu. ꝙ iſti de q̃bus in litera ex ptã-
te delegata aſſignauerunt alteri in prioratum hoc eſt
pronunciauerunt eum ſoluere ius in prioratum.alte-
ri autem aſſignauerũt certam portionem. & hoc vlti-
mum fecerunt tanquam arbitratores. Non poteſt ar
bitrator de iure vnius dare alteri duntamen non im
moderate d.l.ſi ſocietate.§.arbitrorum.ff.ꝓ ſocio.&
ꝙ notatur.in d.§.recepiſſe.& in d.c.quintauallis. &
ſ.de arbi.ex patre. Item in effectu tenet hic do. Ant.
dicens,ꝙ licet per laudum larum videatur prima fa-
cie receſſum a tramite iuris.tamen fuit tolleratum ꝓ
rationẽ poſitã in litera. nec põt dici interueniſſe læ-
ſio,q̃a ſi qđ damnum patitur habẽs prioratũ,& capi
tulũ,illud compenſať,& exequatur pro bono pacis.
Nam ſic arbitrareť q̃libet bonus vir, qđ potius ali-
quod damnũ altera pars patiatur, q̃ ſit diſcordia in-
ter eos,& iõ laudum hic tanq̃ ęquum non fuit ad a-
lium modũ reductũ,ſed potius fuit tolleratũ. Et ſm̃
prædicta vr̃ intelligendũ,qđ redditus prioratus erãt
adeo pingues. & ſimiliter redditus capituli,qđ cen-
ſebatur eſſe modica diminutio penſio q̃ dabatur alte
ri caſſato a prioratu.& forte etiam libera erat de mo
neta parua,q̃ non oſtendebat ad magnam quantita-
tem groſſæ monetæ.¶ In eadem gl.ibi alteri adiudi-
care, ſupple cui de iure non deberetur. ¶In eadem
glo.in fi.cum gl.tranſeunt doc.per rationem gl. nec
ob.c.de cętero allegatum in glo.quia ibi non loqui-
tur de arbitro,præterea ibi non adiudicatur titulus,
ſed perſonalis cenſus. & ad materiam glo.facit,ꝙ ha
betur in regula.i.de regulis iuris in vj. & eſt glo.no-
14 tabilis ſecundum do.An. † ꝙ ex compoſitione qs nõ
vr̃ conſequi titulum,vel ius in re,q̃ iniuſte tenet q̃n
quo ad conſciẽtiam non dicatur illicite tenere. Sed
potes dicere hoc verum in ſpiritualibus per ea, quæ
habentur in dicta regula.i.de reg.iuris.in vj.¶Sed in
rebus prophanis recurrẽdum eſt ad ea, quæ haben-
tur.in l.ſiue apud acta.C.de tranſac.& in l.penul.C.
de vſuca.pro emptore.& in l.in ſumma.ff.de cond.
inde. Et facit etiam,quod not.Inno.de immunitate
15 eccleſiarum,quia pleriq;. Quid † autem ſi per lega-
tum fertur ſñia pro illo,qui non habebat ius in bene
ficio,an iſte tenebit quo ad conſcĩam. & deciſio hu-
ius q̃ſtionis videtur pendere ab alio dubio,videlicet,
an ſententia lata in beneficialibus tranſeat in rẽ iu-
dicatam de quo ꝯſueuit dici.ſ. de reſcri.ad audien-
tiã.el.ij.& c.ad aures.Io.An.hic poſt Hoſt.in q̃ſtione
ꝓpoſita concludit,ꝙ aut ille qui nõ hẽt ius,& ꝓ quo
ferť ſñia hoc ſcit,aut ignorat. Si hoc ſciat,tũc ſñia la
ta ꝓ eo etiam ex poteſtate delegata nõ excludat ma-
lã fidem ipſius præcipuè in iſtis ſpũalib. Et ideo ſibi
non habet ꝓdeſſe ꝓ id, ꝙ hr̃.ſ.de præſcrip.c.fi.ꝙ vr̃
dicere.do.An.procedere quoad forum conſcientiæ,
ſecus quo ad forum contentioſum, & in rebus pro-
phanis,per ea quæ hñr.ſ.de re iudi.c.ꝙ ad conſulta
tionẽ.& l.generaliter. ff.de noxalib. & in l.iulianus.
ff.de condi.inde. ¶ Sed certe in rebus ꝓphanis quo
ad forum conſcientiæ non vr̃ proferre ſententiã ha-
benti malam fidẽ per ea q̃ notauit Inn. in d.c.q̃a ple
rique.de immunitate eccleſiarũ.¶Si vero ille ꝓ quo
ferť ſñia habet bonam fidem, & ignorat defectum ti
tuli, tũc ꝑ ꝓ ſñiam latam ex poteſtate delegata iuſte
diceť poſſidere,ex quo iudicis autoritate poſſidet do
nec aliud appareat,per id,ꝙ hr̃.in l.iuſte.ff.de acqui.
poſ.& ſic debet intelligi,qđ notatur.j.de conceſ.prę
ben.c.licet.Hoſt.ibi aliter videať loqui de quo ibi di
cetur.& facit ad p̃dicta,q̃ habentur.ſ.de reſcrip.pa-
ſtoralis.¶In glo.iij.ibi autoritas iudicis non ſuſtine-
bat.Hoſti.& Ioan.And.poſt eum tenent contrarium
per iſtum tex.vbi Papa excuſat compoſitionem pro-
pter honeſtatem iudicum,& litigantium,quia etiam
iſta compoſitio fuit iuſta, & non continebat aliquid
inhoneſtum,nec ꝯ ius,vt patet ex his, q̃ dicta ſunt ſu
per gl.præcedenti. & pro hoc ẽt q̃a,vt hic tangit do.
Flo.in dubio debemus intelligere,vt litera procedat
de iure cõi.& ſic ponit ius.facit,qđ no.Io.And.ſ. de
teſtib.ex parte.& hoc ẽt tenet Arch.in c. ea quæ.j.q.
iij.& concludit, ꝙ ſm̃ formam huius capituli multæ
lites beneficiales ſæpe cedantur.& iſtud ẽt ſeq̃tur d.
Ant.pro quo etiam allegat tex. poſt Io.And.quia hic
Papa non dicit confirmamus.ſed tolleramus.per qđ
verbum non vr̃ cauſari ꝯfirmatio.ſ.eo.cum iam du-
dum.in fi.Et hoc procedit,q̃n compoſitio fit iudicis
auctoritate nulla pactione p̃cedente inter partes,vbi
aũt prius inter ſe facerẽt ꝯpoſitionem, & poſtea irẽt
ad ſuperiorem,& dicerẽt nos ſumus ꝯtenti qđ ſic fa-
ciatis.tunc dicit,ꝙ talis compoſitio ẽt auctoritate iu-
dicis interueniẽte nõ valet. & ſic p̃t ĩtelligi dicm̃ gl.
niſi Papa illã approbaret.facit quod hr̃.in c.quæſitũ.
j.de rerũ permu.¶In ea.glo.in fine. Aduerte ſi aſſu-
mant cãm male faciendi fingendo litẽ,vt aliquid ex-
torqueant, hoc nõ deberet eis ꝓdeſſe,ꝑ id,qđ hr̃ in
l.in ſumma in prin.ff.de condi.inde.& ff.de tranſac.
l.j.§.ſi cum his.¶Sed vbi quis habet iuſtam cãm liti
gandi in dubio authoritas iudicis excuſabit, intelli-
gendo vt ſuperius eſt dictum. & ſic intelligatur iſte
tex.¶In glo.pen.in fi.do.Flor.hic dicit ꝯſiderandum
eſſe formam confirmationis Apoſtolicæ, per ea quę
habentur.j.de priuil.porrò.& c.accepimus. Do. An.
hic dicebat poſſe dici ꝙ c.veniens.loquiť in compo-
ſitione facta auctoritate ordinarij quo caſu cenſe-
tur eſſe realis,niſi aliud apparet. ſecus in compoſi-
tione facta auctoritate delegata, ſeu delegati, quia
tunc cenſetur eſſe perſonalis.& ſic intelligatur hic.
facit quod le.& not.ſupra. de tranſactio. c.de cæte-
ro.

io.¶ Extra glo.poteſt opponi,ꝙ compenſatio hic fa-
cta non debuerit valere,inquantum fuit diſpoſitum,
vt certi redditus darētur iſti caſſato a prioratu. qa ſi
erat prioratus, vr̄ qđ iſta erit regularis.facit,qđ habe
tur in cle.j.de elec.& ſic vr̄, quod non poterat ꝓpriũ
habere.ĩ.de ſtatu mona.cũ ad monaſteriũ circa finē.
& xij.q.j.non dicatis.ſoluit Inn.primo,quod dici po
teſt,quod iſte erat prioratus,qui erat quædam digni
tas in eccleſia ſecularis, quæ ſic noīabatur . facit, ꝙ
no.in fi.in l.pe. C.de pact. non autem erat in eccle-
ſia regulari.& iō tenuit aſſignatio p̄dicta.& ꝓ iſto in-
tellectu facit, qa litera hic appellat congregationem
eccleſiæ capitulum, vt patet ex tex.ibi de redditibus
17 capituli.& ēt ibi prior.& capitulum,&c.¶ †Dñia ēm
eſt inter capitulũ,& cõuentũ. qa capl̄m ꝓpriè eſt ſe-
culariũ clericorũ.Cõuētus religioſorũ,licet qñq; vnũ
pro alio ponatur.vt patet.ſ̄.de tranſact.contingit, &
de elc.innotuit.& ꝯſueuit dici in decretali.capitulũ,
de reſcri.¶ Secũdo etiã poteſt dici,ꝙ licèt eſſet prio-
ratus regularis . & ſic in eccleſia regulari tñ non ha-
bet obſtare cõtrarium, qa q̄uis religioſus non poſſet
habere dñium redditum,tñ põt hr̄e adminiſtratio-
nē ad nutũ , ſeu volũtatē . & ſic ꝯniuentibus oculis
ſuperioris,facit, qđ hr̄ in ſimili. in l.iiij.ff.de manu-
miſ.a qua adminiſtratione , & a quibus redditibus
hēbit ſuperior ptātem pro libito remouendi . & etiã
diminuendi ſaluo,niſi eſſet ꝯfirmata autoritate apo
ſtolica . qa tunc remoueri non poſſet per inferiorē a
Papa,ſed per ipm̄ Papã cuius tunc cenſetur eſſe obe
dientarius pſe religioſus,cui Papa ꝯfirmauit admini
ſtrationē,vel redditus. prima tñ ſolutio magis placet
Hoſt.& pro ſcđa facit,qđ tetigi.ſ̄.eo.dilectus,& no.
ex ſcđa ſolutione,qđ vbi alicui regulari ꝯfirmata eſt
adminiſtratio ꝑ ſedē apſtcam,nõ poterit remoueri ꝑ
inferiorē a Papa licèt prioratus infirmatus de ſe ſit
manualis. facit,ꝙ hr̄ ſ̄.de confirma.vti.vel inuti.in c.
porrectum.& ſ̄.de electi.cũ inter.& qđ not.ꝑ archi.
de offi.ordi.c.pñti lib.vj.facit ad materiã,qđ nota.ꝑ
Inn.& Io.An.in c.inſinuante.ĩ.qui cleri. vel vouen-
tes.& intellige p̄dicta, qñ cõfirmatio eſt facta ex cer
ta ſcientia . Nã cõfirmatio facta in forma cõi non vr̄
hoc opari ꝑ ea,q̄ hñtur,& notant de confirmatione
vti.vel inuti.c.j.& ij.& ĩ.de cõceſ.p̄bē.cum noſtris,
ſeu in c.qa diuerſitatē. Scđa tãgit Inn.quare nõ fuit
ꝑpetua iſta ꝓuiſio, quæ debebat dari de redditibus
prioratus.rñdet,qđ multiplex fuit ratio.vna fuit,quę
tangitur in litera, videlicet ne aliàs inducatur ſciſſu-
ra bñficij ꝯ ea,q̄ habe. ſ̄.tuæ.& c.maiores. & facit
ꝙ no. hic in gl.fi.& ſi dicatur quare toleratur penſio
data de redditibus capituli tanq̄ realis.& dici poteſt,
ꝙ prioratus tanq̄ bñficiũ habebat certos redditus.&
ideo non debebāt diuidi ſaltem realiter ne induce
retur diuiſio , vt lra dicit, ſed capitulum licèt habe-
ret redditus non dr̄ hr̄e beneficium,qa eſt quædam
ꝑſona facta,& repreſentata a iure.l.mortuo.ff.de fi-
deiuſ.& de ſen.excõ.c.Romana.§.vniuerſitatis. Sed
ſinguli de capitulo dicuntur beneficiati.ideo nõ fuit
ſibi incõueniens magis durare ꝑſtationem fiendam
de redditibus capituli.& præcipuè,qa capitulũ cēſe
tur eſſe idē,licèt aliq de capitulo mutent.l.ꝓ pone-
bat.ff.de iudicijs,ſed nõ dr̄ idē prior dominari ſem ꝑ
imo alius eſt qui poſtea ſuperuenit . & ideo nimirũ
ſi ex parte capituli pñtatio fuit magis duratura. dicit
tñ Inn.notabiliter, ꝙ ſi capitulũ fuiſſet læſum, intel
lige enormiter, qa ꝓ modica læſione nõ dat̄ reſtitu-
tio.l.Scio.ff.de reſti.in integ.ꝙ poſſit reſtitui,facit, ꝙ
hr̄ in c.j.de reſt.in integ.& hoc dictũ diligēter no.hic
do.Pet.qa vr̄ velle Inn.ꝙ capitulũ, & ꝯñr collegiũ ſi
læda̅t poſſit petere reſtitutionē,qđ eſt notãdũ.Nã ali
bi fuit q̄ſtio de vniuerſitate caſtri,vel ville, & ēt ciui-
tatis alterius q̄ Romę,an poſſit reſtitui.de quo ꝑ Inn.
& Io.An.in d.c.j.de reſti.in inte.& ꝑ Legiſtas in l.re
ſpublica.ff.qui.ex cau.maio. & facit , ꝙ hr̄ in l.nihil.
ff.ad mace.cũ ibi no. ¶ Scđa rõ fuit quare fuit pſona
lis ꝑſtatio fiēda de redditibꝰ prioris,qa tpe cõpoſitio
nis dignitas vacabat.& ſic nullus erat prior,q poſſet
ꝯſentire:iō nõ potuit ius realę ꝯſtitui.ſed pſonæ liti-
gãtes benè potuertũ ſe obligare.Et aduerte,qa ſen-
tit hic Inn.ꝙ capitulũ fauebat illi pro quo fuit adiudi
catus prioratus. & ſentit,ꝙ compromiſit capitulum
vnà cũ illo ex vna parte , & aliter,qui fuit caſſatus ex
alia.& ſic facit ad ea,quæ tetigi in notabilibus. Ter- Differentia inter capitulum, & conuentum.
tia rõ fuit , quia diſputabatur de iure perſonali.ſcili-
cet ad quem ſpectaret titulus , non de iure reali be-
neficij . & ſic talis conceſſio redditum non poterat
concedere realem vtilitatem eccleſiæ . Ideo non de-
buit eſſe realis arg.notarorũ de tranſact.ſtatuimus.&
facit,ꝙ habetur in c.ij.de pręcarijs.& in l.contra ius.
§.fin.ff.de pactis.¶ Tertio tangit,quid ſi iſte prior ad
cuius vitã redditus ſunt aſſignati nõ ſit mortuus,ſed
renunciauit,vel ceſſit ipſi prioratui.dic, quod idē di-
cendum ac ſi finita eſſet dignitas per mortem , quĩa
perſona fuit obligata,non dignitas.Et iſtud cõiter te
net̄,tamen do.Pe.hic dicit,ꝙ litera hic benè vult ſuc
ceſſorem,in prioratum non teneri,ſed non negat qn
ſi aliũdę iſte habuiſſet bona, & haberet ſucceſſorem
in eis,qđ ille non teneatur, quia obligatio perſona-
lis ſequitur ſucceſſorem vniuerſalē bonorũ.l.ꝓ hęre
ditarijs. C.de hęreditarijs actionibus . & quia etiam
ſic dicit̄ in obligatiōe perſonali qua tenetur ordinãs
ſine titulo.vt dictum fuit.ſ̄.e.cũ ſcđm. Sed certè iſte
intellectus non poteſt ꝓcedere,ſi prioratus regularis
erat,qa tunc non poſſet habere bona.vt in c.cum ad
monaſterium.ad fi.de ſtatu mona. Item no.ēt ſi fuiſ-
ſet ſecularis non vr̄ ꝓcedere, qa hic nõ obligauit ꝑ-
ſonã ſimpliciter ad libras quadraginta : ſed ad libras
quadraginta de ꝓuentibus prioratus.¶ Quarto tan-
git Io.And.quid ſi iſte fuerit remotus a prioratu. ſed
poſtea incontinenti reſtitutus, an tunc tenebitur . &
cõcludit,quod ſic:in fraude vera,vel p̄ſumptiua hoc
ſic factũ forte nulla cauſa ſubſiſtente ar.l.ſicut.§.ſu-
peruacuũ.ff.qui.modis pig.vel hypo.ſoluitur . & qa
non videtur renunciaſſe qui ſtatim eſt reaſſumptus.
arg.l.ſi pro parte.§.verſum.ff.de in rē verſo. fatet̄ tñ
quod ſi bonafide renunciaſſet, vt quia cũ malã con-
ſcientiam habebat,& hoc cõſtaret, ꝙ tũc ceſſaret ob
ligatio,aliàs ſecus,arg.eorũ,quę habētur.j.de diuor.
quanto.¶ Quid autem ſi renunciauit,& fecit cõferri
nepoti.An tenebitur nepos.concludit,ꝙ non ſaluo,
niſi probetur factum in fraudem , quia tenetur.arg.
l.ij.C.de repudian.bonorũ . poſſeſſ.& C.ad leg.Iul.
de vi.l.ij.& benè facit, quod habet̄ in c.ij.de renun.
in vj.¶ Et iſtud videtur tenēdum. & ſequitur domi.
Anto.licet do.Pet.videatur dicere oppoſitum.ſed nõ
bene , niſi ex circunſtantijs appareret de fraude ſuꝑ
quo recurrēdũ ad ea , q̄ hñr in d.c.ij. Et ad prædicta
bene facit,qđ dixi in c.j.ſ̄.de cle. non reſi.Io.de Im.

SVMMARIVM.

1 *Executor datus ſub tali forma facias beneficium aſſignari videtur executor datus ad prouidendum negligentia collatore ordinario.*
2 *Per inueſtituram non videtur transferri poſſeſſio quando ordinatur ad transferendum ius. & nu. 16.*
3 *Capitulum,an poſsit excommunicari.*
4 *Numerus canonicorum rumpitur ſi capitulum propria autoritate aliquem vltra numerum recipiat in canonicum.*
5 *Priuilegium tollitur per vnicum actum factum contra priuilegiũ.*

6 *Iurare ſi non poteſt quis ex eo, quod impugnauit.*
7 *Impetratio ſuper prabenda vacante, vel vacatura in eccleſia numerata quantum ad numerum prabendarum valet, ſi non eſt numerata quò ad numerum canonicorum.*
8 *Excõicatus pp manifeſtã offenſam nõ dẽt abſolui anteq̃ ſatisfaciat.*
9 *Si mandatur prouideri alicui de prabenda videtur mandatum, quod prouideatur ſibi de canonicatu.*
10 *Si mandatur prouideri alicui in aliqua eccleſiarum prouincia includuntur etiam beneficia eccleſiarum cathedraliũ, licèt ſecus ſi mandetur prouideri in aliqua eccleſiarum ciuitatis.*
11 *Si mandatur ordinario, vt ꝓuideat in aliqua eccleſiarum ſuarũ, comprehenduntur eccleſia in qbus hẽt ius cõferendi, & etiam eccleſiae in quibus habet iuriſditionem ordinariam.*
12 *Sñia excõicationis ſi fertur in contradictores: qui comprehenduntur.*
13 *Teſtamentum patris impugnans dicendo ipſum nõ iure factũ non ꝑdit relictum in teſtamento.*
14 *Sententia excommunicationis, an poſſit generaliter ferri in omnes, q contradicunt tali.*
15 *Executor, an poſſit ſe intromittere poſt actum totaliter executum.*
17 *Legatus de latere non poteſt rumpere ſtatutum de numero canonicorum confirmatum per ſedem apoſtolicam.*
18 *Excõicati, an poſſint aliquem recipere in canonicum. nu. 31.*
19 *Excõicati quando conueniuntur poſſunt iurare de calumnia.*
20 *Verba propter abſurditatem vitandam quandoq; impropriantur.*
22 *Diſtributiones quotidianæ debent dari recepto vltra numerum.*
23 *Numerus canonicorum rumpitur per receptionem vltra numerum, & non prabendarum, & quare.*
24 *Papa ſi mandet alicui in tali eccleſia prouideri de prabenda ſi vacat cum clauſula non obſtante numero: an tūc debeat prouideri impetrãti in tali eccleſia.*

a Canonici. Idẽ ſummat hoc. c. do. Abb. & ſup hoc ſolet qri quas vires, ſeu quem effectum hẽat iſta clauſula, contradictores p cẽſuram eccleſiaſticã cõpeſcẽdo, in gratijs, ſeu literis beneficialibus apoſtolicis, appoſitam, diſtingue, vt hic p d. Henri. ßo, in prin.

2 PRo illorum. Canonici a priuilegiati a Papa ſuꝑ certo numero ſi ſpõte aliquẽ receperũt vltra numerũ ꝯ impetrãtes a Papa exceptiõe numeri vti nõ poſſunt. h.d. Et duę ſunt ꝑtes principales. ¶ Nam in prima ponit̃ facti narratio. In ſcd̃a cauſæ cognitio. Scd̃a ibi: quia vero. Prima cõtinet plura: videlicet executorũ mandatũ, & exceptionẽ, inueſtiturã, & excõicationẽ, vt in
3 lr̃a patet. ¶ † No. primo ex lr̃a, ꝙ executor dat' ꝑ iſtã formã, facias bñficiũ aſſignari, vr̃ executor dat' ad ꝓuidendũ negligente ordinario collatore: non autem tñmõ datus ad ꝯpellendũ. ¶ Nã hic Archieṗs negligentibus canonicis inueſtiuit magiſtrũ Petrũ, & vr̃ talis inueſtitura aſſumi ꝓuiſione, ſeu collatione: qa Papa nõ mandauit poſtea collationẽ fieri. vt patet ex lr̃a. facit, qđ hr̃ in l. cũ qdã. ff. de leg. ij. ¶ An tñ hoc ſit verũ. tãget̃ cũ gl. in verbo inueſtiuit. ¶ Itẽ no. ꝙ vbi mãdat̃ Archieṗo, vt ꝓuideat in aliqua ſuarũ eccl̃iarũ, cõprehẽdunt̃ ẽt bñficia exiſtẽtia in eccleſijs cathedralibus ſuę ꝓuincię, de quo tangit̃ in glo. j. & ẽt ho-
2 die recurrendũ eſt ad. c. quãuis. ǰ. eo. in vj. ¶ † Itẽ no. ꝙ ꝑ inueſtiturã non vr̃ trãſferri poſſeſſio, quando ordinatur ad trãſferẽdũ ius, de quo per gl. ǰ. de inſt. autoritate. & per Compoſtellam. & Io. And. s̃. de elect. tranſmiſſa. & facit etiam, ꝙ no. s̃. de cõſue. c. ij. & qđ no. per Dy. de reg. iur. c. j. in vj. & no. ꝙ notabile ꝓcedit intelligendo, ꝙ per inueſtiturã Archieṗi trãſlatũ fuerit ius in bñficio, de quo tãget̃ cũ gl. ꝓallegata in
3 verbo inueſtiuit. ¶ † Itẽ not. ar. ꝙ capitulũ ſcd̃m hæc tꝑa poterat excõicari. hodie tene, ꝙ hr̃ in c. Romana. §. vniuerſitatẽ. de ſen. excõ. li. vj. vbi dr̃, ꝙ illi đ caplo. ſunt excõicãdi: non aũt ipſa vniuerſitas, ſeu ipſum capitulũ. ſi tamẽ hodie feratur ꝯ caplm̃, an valebit. fuerũt opin. de quibus in d. §. vniuerſitatem. gl. tñ ibi videt̃ cõcludere, qđ licèt iudex malè faciat excõicãdo caplm̃, ſi tñ ipſum excõicet tenebit excõicatio. & illi de capitulo erũt excõicati. ꝓ quo bñ facit, qđ hr̃ in c. ſi ſententia. §. fina. de ſen. excõi. c. li. ¶ Itẽ not. illud vulgatũ, ꝙ non debet eludi mandatũ Papæ. facit, qđ habet̃ in l. ſi prætor. ff. de iudi. ¶ Itẽ no. ꝙ ꝓuide factũ
4 ꝑ inferiorẽ eſt cõfirmãdũ per ſuperiorẽ. ¶ † Itẽ no. ꝙ ꝑ receptionẽ in canonicũ vltra numerũ factã ꝓpria autoritate capituli rumpitur ipſo iure numerus canonicorũ, ẽt ſi ſit cõfirmatus numerus autoritate ſedis apoſtolicæ, ꝙ eſt intelligẽdũ. vt habet̃ in c. dilecto. ǰ. eo. Et no. ꝙ ꝑ talẽ receptionẽ nõ rumpit̃ numerus ꝓbendarũ. de quo ẽt hic in glo. fi. facit etiã, quod not. ǰ. eo. dilecto. & s̃. eo. dilectus. & c. maioribus. ¶ Itẽ a ꝯtrario ſenſu potes notare, qđ ſecus eſt ſi receptio in canonicũ non ſit facta ꝓpria autoritate capl̃i. ſed de mandato alterius, ſiue eos neceſſitante. de quo tãgitur hic in glo. in verbo recepiſſet. facit, ꝙ not. s̃. de cõſtitu. cum M. vbi etiam Io. An. ſuper glo. dic, qđ receptis autoritate apl̃ica nõ debent̃ diſtributiões quotidianę, ſed receptis autoritate capituli. qa primi vñr recepti ex quadam neceſſitate, & ſic ſubueniendum ſit caplo. q̃ rõ ceſſat in ſecũdis. facit. ꝙ le. & no. de offic. deleg. ab arbitris. lib. vj. de quo etiam inferius tã-
5 get̃. ¶ † Item no. quod per vnicũ actum factum cõtra priuilegiũ vr̃ tolli priuilegium, de quo dicendũ, vt plenè not. s̃. de conſti. cum acceſſiſſent. & per Cyn.
6 in l. voluntarię. C. de excu. tut. ¶ † Itẽ not. ꝙ quis non põt ſe iuuare ex eo, quod impugnauit, vel nixus eſt impugnare. facit, ꝙ habetur de reg. iur. ex eo. li. vj. & in l. Papi. §. meminiſſe. ff. de inoffi. te. & j. de cenſi. cũ olim. per Inn. & s̃. de excep. cũ venerabilis. & ꝑ Bar. in l. poſt legatũ. ff. de his qbus, vt indig. & in Spe. de-
7 poſitionibus. §. verũ. ¶ † Itẽ no. ꝙ valet impetratio ſuper præbenda vacante, vel vacatura in eccleſia numerata, quantum ad numerum ꝓbendarum ſi nõ eſt numerata, quò ad numerum canonicorũ, vel cenſeat̃ non eſſe numerata. licèt non fiat mentio de numero. quod eſt intelligendũ, vt dicet̃ cũ glo. fi. & ſuper ea, qa licèt recipi debeat in canonicum. tamen ſi nõ vacat præbenda repelletur, ex quò non eſt factus numerus præbendarum. facit ad materiam, ꝙ hr̃. s̃. de
8 reſcrip. conſtitutus. & in d. c. cũ M. de conſt. ¶ † Item not. argm̃, ꝙ excõicatus ꝑꝑ manifeſtam offenſam nõ debeat abſolui anteq̃ ſatisfaciat ẽt ſatisfactio ꝯſiſtat in implemẽto iuris ſpũalis, vt hic videt̃ colligi intelligendo, qđ inueſtitura Archieṗi non tenuerit. & ſic receptio capl̃i habeat recepto ius conferre. ſed iſte intellectus nõ videtur in ſe verus, quia excõmunicatus nõ videt̃ poſſe ius cõferre. s̃. de ꝯſue. cũ dilectus. cũ ibi notatis. & tangetur ſuper gloſſ. pe. Ideo potes notare ſcd̃m aliũ intellectũ, quòd excõicati pñt quẽ recipere in canonicũ illa receptione, quæ ſonat in factum, licèt non poſſint recipere illa receptione. q̃ ſonat in ius. facit, ꝙ notatur. s̃. de reſcri. eam te. ꝑ Ioan. An. & eod. tit. in decretali capitulum. ¶ Item no. aliqua iura, quæ ſpectant ad canonicatum, & vltra illa ẽt ſpectat ius intereſſendi in electionibus, & cõmunibus tractatibus. s̃. de elec. qa ꝓpter. & etiam habenti
9 præbendã. s̃. eo. relatum. ¶ † Vltimo potes notare ſm̃ do. Pe. quod vbi mandatur alicui ꝓuideri de beneficio, & ſic de prębenda, videtur etiam mandatum, qđ ꝓuideatur ſibi de canonicatu cum ſint connexe. j. q. iij. ſi quis obiecerit. & etiam ꝑ Io. An. in c. cum M. de cõſt. ¶ Aduerte tñ, quia in caſu iſto potuiſſet etiã de hoc aliquo ſimplici bñficio prouideri. facit, qđ hr̃. ǰ.
10 eo. c. fi. ¶ † Et ex prædictis no. primo, qđ vbi mãdatur prouideri alicui in aliqua eccleſiarum prouincię, includuntur etiam beneficia eccleſiarum cathedraliũ, licèt ſecus ſit quando prouideri mãdat̃ in aliqua eccleſiarũ ciuitatis, vel diœceſis, vt ꝓbat̃. ǰ. c. quãuis. §. j. in vj. & idẽ, qñ mandat̃ Archieṗo, vt ꝓuideat in aliqua

qua eccleſiarum ſuarũ,vel in aliqua eccleſia ſuę pro-
11 uinciæ,vt hic ꝓbatur.¶ †Item no.ꝙ vbi mandatur or
dinario,vt prouideat in aliqua eccleſiarũ ſuarum,nõ
ſolum ꝯprehenduntᷣ eccleſiæ in quibus hẽt ius con-
ferendi, ſed etiã in quibus habet iuriſditionem ordi-
nariam.ſecus ſi neutrum prędictorũ haberet: vt quia
eſſent eccleſiæ exemptę, quia tunc non poſſet in illis
prouidere, qñ mandatᷣ prouideri in aliqua eccleſiarũ
ſuarum.ſecus, qñ mandatur prouideri in aliqua ec-
cleſia ꝓuincię,vel diœceſis,q̃a tunc licèt mandetᷣ or
dinario tñ, poterit ꝓuideri ẽt in eccleſijs exemptis q̃
ſint in prouincia,vel diœceſi.¶ In glo.j.ibi ẽt Epales.
ſupple, vt de bñficijs illarũ poſſit prouideri.facit, qđ
habetᷣ.ĩ.eo.q̃uis lib.vj.¶ In ea.gl.ibi non reprobat fa
ctum Archiepi. ¶ Aduerte,quia glo.vr̃ quodãmodo
reprobare diſtinctionem ſuperius poſitam,inquantũ
fecit differentiam,an mandetur Archiepõ,vt proui-
deat in aliqua eccleſiarũ ſuarum:an vero mandetᷣ,vt
prouideat in aliqua eccleſia ſuæ prouincię. Nã gl.vr̃
velle, vt ꝓuideat in aliqua eccleſia ſuæ ꝓuinciæ.Nã
gl.vr̃ velle,quod vtrobiq; ſit idem. ¶ Sed certè veri-
tas eſt,ꝙ ſecunda forma generalior eſt,vt tetigit glo.
¶ Vnde aduerte, quia eo caſu quo mandauit proui-
deri in aliqua eccleſiarũ ſuarum , ſi in aliqua eccleſia
in qua habet ius cõferendi vult prouidere hoc clarũ
quod poterit prouidere,ſed ubi nõ haberet in illa ius
cõferendi haberet tñ iuriſdictionem Archiepiſcopa-
lem prout hẽt in omnibus ſuis eccleſijs ſue ꝓuincię,
niſi eſſent exemptę.ſ.de offi.ordi. paſtoralis. tũc eſt
dubium,an in tali eccleſia poterit prouidere, ex quò
non habet ius conferendi , ſed ſolum iuriſditionem
Archiepalẽ.¶ Nam videretur,ꝙ non, ex quò dictum
fuit in aliqua eccleſiarũ ſuarum . quia verbum ſuarũ
videtur denotare dñium.facit, qđ habetur in c.fi. de
ver.ſig.in vj.& l.quintus.§.argento.ff.de auro. & ar-
gen.le.& ſic vr̃, qđ cum non habet dñium iuris ꝯfe-
rendi in illa eccleſia,vbi vult prouidere , ꝙ tunc non
poſſit,ꝯ̃rium tñ cõiter tenetur per iſtum tex.q̃a licèt
ſtricto ſumpto vocabulo verbum ſuarũ , notat dñiũ,
tamen lato ſumpto vocabulo cõprehendit ẽt eccle-
ſiam , quæ ſua eſt rõne iuriſditionis quã hẽt in illa ꝑ
id,ꝙ notauit gl.in c.j.ſ.de poſtu.ꝓlato.Et facit etiam
ad prædicta,qđ notatᷣ per Inn.in c.quo iure. viij.diſt.
& hoc præcipue procedit ſm̃ Inn.qñ eſt adiecta clau
ſula ꝯ̃dictores.q̃a tunc vr̃ comprehẽdere caſus , etiã
qñ non habet ius conferendi nõ vr̃ dicta clauſula ſic
adaptari cum idem ſibijpſi imperare non poſſit.l.pe.
ff.de arbi.Refert tñ Inn.aliquos dicere,ꝙ ſi nõ eſt ap-
poſita dicta clauſula, tunc nõ comp̃hendantᷣ dictę ec
cleſiæ in quibus non habet ius conferendi : ſed ſolũ
iuriſdictionem Epalẽ.& præcipue,qñ Papa ſcribit ꝓ
paupere clerico. q̃a tunc vr̃ ſcđm eos officiũ ordina-
rij excitare potius,quã nouã ptãtem dare.ar.ſ.de of-
fic.or.in c.licèt.Et facit,qđ no.Io.An.poſt Compo-
ſtel.in decretali.capĩm.ſ.de reſcrip.circa mediũ ma-
gnę.gl.¶ Sed Inno.hic, & ſimiliter Compoſt.in loco
præallega.& ẽt archi.ĩ.eo.ſi pro clericis.lib. vj.dicũt,
ꝙ etiã vbi clauſula: ꝯtradictores nõ eſt appoſita,po-
terit prouidere ẽt in eccleſia in qua ſolum hẽat iuriſ
ditionem.q̃a ſatis videtur latè talis eccleſia eſſe ſua.
facit,quod notatᷣ in gl.in d.c.de poſtu.præla. & ideo
potuit prouidere,& multofortius ſcđm eos,qñ ſcri-
bit pro paupere clerico,vt tales literæ vidẽtur eſſe fa-
uorabiliores q̃ allę.argu.eorum, quæ habentur.ĩ.de
dona.cum dilecti.& cum iſta opi.tranſit hic do.Ant.
¶ Sed do.Pet.de Anch.hic dicit , ꝙ quando ſcribitur
pro paupere clerico ſubdito ipſius Archiepiſcopi ad
eius querelam, ꝙ tunc ipſe Archiepiſcopus teneatur
ex debito ſui officij prouidere,quod tunc vr̃ excitare
potius officium ordinarij , quàm dare nouam ptãtẽ .
ar.eorum,quæ habentur in d.c. licèt. ſicut videmus
in ſimili,ꝙ vbi ordinario mandat,vt aliquid faciat in
cã aliqua ſpectante ad ſuam iuriſditionem . Nam vr̃
excitare ordinariã ptãtem,niſi appareat, ꝙ in aliquo
illã alterauit,per ea,quæ hñr.in d.c.licèt.de offi.or.&
quæ habentur ẽt per Legiſtas in l.ius autem ciuile.ff.
de iuſti.& iur.& in l.ſæpe.ff.de offic.præſi.& hęc opi
nio ſatis videtur poſſe ſuſtentari,vel ſuſtineri,qñ ſcri
bitur pro paupere clerico ſubdito ipſi Archiepo .&
ad eius querelam ,ſeu inſtantiã , & idem ſi ſcriberetᷣ
Epiſcopo pro clerico paupere ſubdito ſibi ad eius in
ſtantiam. ſecus fortè ſi motu proprio,quia illa cenſe-
tur gratia fauorabilior.ĩ.eo.ſi motu proprio.li.vj. vbi
autẽ non ſcribitᷣ ꝓ paupere,videtur procedere dictũ
Inn.& Cõpoſtellani,& ẽt archidia.do.tñ Flo. in hoc
tenet ꝯtrarium dicens, qđ quia in mandato de ꝓui-
dendo non adiecto verbo autoritate noſtra,vel ſimi-
li,ꝙ tunc videtur excitare officium ordinarij, ex quò
ordinarius eſt cui ſcribit.& ſic nõ veniet eccleſia , li-
cèt in illa habeat iuriſditionem , niſi habeat ius cõfe-
rendi.facit,ꝙ habetᷣ in d.c.licèt.de offi.or.& c.graue.
& plus dicit, qđ etiam hoc procedit ſi fuerit appoſita
clauſula ꝯtradictores . q̃a illa nihil operatᷣ,inquantũ
ad ꝯtradictores iuris,ſed ſolum quò ad ꝯtradicentes
de facto:vt tangitur in gl.ſeq.Sed certè, vt dixi cõiter
tenet ꝯtrarium, & videtᷣ ꝯtra ipm eſſe caſus hic,iun-
cta hac gl.j.ideo ſua opinio non vr̃ bona. vbi autẽ eſ-
ſet adiectum verbum autoritate noſtra , bene fatetur
tunc,quod procedit dictum Inn.& Compoſtel. quia
tunc vr̃ dari noua ptãs, vt etiam patet de reſcript. cũ
aliquibus.li.vj.Sed aduerte,q̃a vt tetigit hic do.Pet.
in primo notabili,qñ mandatᷣ ordinario, vt alicui ꝓ-
uideat, vr̃ ꝙ intelligatur tacitè autoritate apoſtolica.
q̃a licèt de beneficio vacante teneatᷣ alteri ꝓuidere .
ĩ.ut eccleſiaſtica benefi. c.j. non tñ tenetur ꝑciſè iſti
uel illi prouidere, ſed habet electionẽ,an prouideat.
facit,qđ dictum fuit.ſ.e. relatum. & ideo cũ præciſè
cogatur prouidere illi pro quo Papa ſcribit ur̃ altera
ta eius ptãs ordinaria.& iõ non dẽt dici, ꝙ tantũ eius
officium ordinariũ excitatũ intelligatᷣ, & per ꝯñs ur̃ ,
ꝙ tunc autoritate apoſtolica ꝓuideat . & ꝓ hoc etiã
eſt glo.ordi.in d.c.cũ aliquibus.de reſcrip.in vj.& ſic
per hanc rõnem vr̃ ẽt reprobari opinio do.Flo.& iſta
ꝓcedunt , qñ mandatũ eſt prouideri in aliqua eccle-
ſiarũ ſuarũ.& multofortius locum habent,ſi mãdatũ
eſt prouideri in aliqua eccleſia ſuæ prouinciæ,cũ iſta
vltima forma ſit generalior.Nam in ipſa cõprehẽdũ-
tur eccleſiæ q̃ ſunt intra prouinciam, etiã ſi ſunt exẽ-
ptę,q̃a eccleſia licèt ſit exẽpta dr̃ eſſe in ꝓuincia, vel
in diœceſi,licèt non ſit de iuriſditione prouincię,vel
diœceſis,ſcđm ea,quę no.in cle.j.de reſcrip.& in cle
men.ne Romani.de electio.& in c.ſi ꝓpter tua debi-
ta.de reſcriptis.in vj. ꝑ Io.An. vnde hoc caſu vltimo
poterit prouideri ẽt in eccleſijs exemptis ipſius pro-
uinciæ.ſecus in ꝑcedenti , qñ mandatᷣ ꝓuideri in ali-
qua eccleſiarũ ſuarũ. q̃a tunc non includuntur eccle
ſiæ exemptę. hæc eſt vera differentia inter dictos ca-
ſus.¶ Et per prædicta habes declarata,quæ tangũtur
in gl.Et aduerte inquantũ dixi, ꝙ vbi Papa ſcribit or
dinario ꝓ clerico non paupere,quod videatᷣ ſcribere,
ut autoritate apłica prouideat.Nam illud ꝓcedit,qñ
ſcribit ꝑ lr̃as prætorias. ſi aũt ſcribit ꝑ literas faculta
tis.& ſic dãdo facultatem vt prouideat, tũc recurren
dũ eſt ad tex.in d.c.cũ aliquibus. de reſcript. in vj.&
facit ẽt,ꝙ ibi no.per gl.¶ Item aduerte , q̃a per ea,q̃
ſuperius dicta ſunt ur̃ poſſe dici, qđ qñ Papa ſcribit
ordinario

ordinario etiam pro paupere,& ad eius inſtantiam ſi
ſcribit per lr̃as pceptorias , ꝙ tũc etiã uideatur uelle,
ꝙ ꝓuideaſ autoritate apoſtolica per ea, q̃ notauit gl.
In d.c. cũ aliquibus . & q̃a uſ in aliqua alterari ordi-
naria poteſtas . nam neceſſitabitur prouidere per di-
ctas literas præciſè illi pro quo ſcribitur. ubi aliàs ſi
cõcurrerẽt duo pauperes clerici electio eſſet ſua, ſeu
eorum qui prouiderent uacante aliquo bñficio.facit
qđ hř.ſ.eod.relatum.& per hoc videſ poſſe defendi
opinio cõis quã ſequiſ Inn.& Compoſt.in d.decre-
tali,capitulum.& ẽt Io.An.hic,& Arch.in c.ſi ꝓ cle-
ricis.j.co.in vj.& do.Ant.hic,licèt.d.Pe.aliter dixit,
vt ſuperius.& ſic ẽt vř,ꝙ dicto caſu ẽt poterit ꝓuide
ri in eccleſia in qua habet iuriſditionem,licèt nõ ha-
bet ius cõferendi.¶ Et ex prædictis not.primo,ꝙ vbi
mandatur prouidere alicui in aliqua eccleſiarum ꝓ-
uinciȩ,includuntur ẽt bñficia eccleſiarũ cathedraliũ
licèt ſecus ſit , qñ mandaſ prouideri in aliqua eccle-
ſiarũ ciuitatis,vel diœceſis,vt probaſ.j.c.q̃uis. in vj.
idem qñ mandatur Archi.vt prouideat in aliqua ec-
cleſiarũ ſuarũ , vel in aliqua eccleſia ſuæ prouinciæ ,
vt hic ꝓbat.¶Itẽ no.ꝙ vbi mandaſ ordinario, vt pro
uideat in aliqua eccleſiarũ ſuarum non ſolũ ɔprehẽ
dunſ eccleſiæ in q̃bus hẽt ius ɔferendi. Sed ẽt in qui
bus habet iuriſditionem ordinariã. ſecus ſi neutrum
prædictorum hẽret,vt quia eſſent eccleſiæ exemptæ,
quia tunc non poſſent in illis prouidere , qñ mẽdaſ
prouideri in aliqua eccleſia ꝓuinciæ , vel diœceſis,
q̃a tunc, licèt mandetur ordinario tñ põt ẽt prouide
re in eccleſijs exemptis quæ ſunt in ꝓuincia, vel diȩ
a cesi.¶In gl.contradictores [a] in fi.Hæc gloſ. notabilis
eſt,& fuit additio Inn.tamen hic variauit . Nam pri-
mo dixit cõtineri partes,& heredes,aut ſucceſſores ,
ad quos transfiret inſtantia iudicij ſm ea , quæ hñr in
l.ſi eum.ff.de fideiuſ.& facit,quod conſueuit dici de
iudic.quia vt tamen ſm eum non ɔprehendẽtur ex-
tranei turbantes partes. ſecus ſi turbarent iuriſditio-
nẽ.ſ.de offi.dele.c.j.finaliter poſtea ɔcludit , ꝙ nedũ
ɔprehenduntſ partes,& hr̃des,ſeu ſucceſſores, ſed ẽt
alij extranei, ſi de facto econtradicant ſiue turbando
iuriſditionem ſiue turbando partes ſuper eo de quo
agitur.ſecus dico ſi de iure ɔ̃dicerent, quia tunc non
comprehenduntur ex̃nei,niſi expreſſe,vel tacitè cõ-
prehenderentur in reſcripto,puto per clauſulam gña
lem facta expreſſione poſtea ſcđm formam.c.paſtora
12 lis.§.j.ſ.de reſcript. potes cõcludere † ꝙ ſi fertur ſnĩa
excõicationis gñaliter in contradictores, tunc ɔpre-
henduntur partes, & etiã extranei dũmodo de facto
ɔ̃dicatur, & non de iure ɔtradicunt hoc eſt eis licitũ,
& non liganſ dicta ſnĩa.facit,ꝙ notauit Ioã. An.ĩ.de
cleri.excõi.miniſ.c.ꝓpoſuit.in verbo ſautorem.& ꝙ
ipſe ẽt notauit in gl.dicit Hoſt.de ɔcel.pben.in vj.fa-
cit,qđ habetur.ſ.de reſcrip.cũ ɔtingat.¶ Et pro p̃di
ctis,videlicet, qđ cla prædicta intelligatur de ɔ̃dicen
tibus de facto,& non de iure,bñ facit,ꝙ habetur in l.
13 pe.ff.de his quibus,vt indi.vbi † ſi filius impugnat te
ſtamentum patris dicens ipſum non iure factum,nõ
perdit relictum in teſtamento. quia non vř tunc im-
pugnare voluntatem defuncti. Et prædicta procedũt
qđ non cõtineanſ ɔtradicentes de iure , qñ gñaliter
excõicanſ ɔtradicentes . Si aũt nominatim excõica-
ret aliquem,vel aliquos,tũc dicit.d.Flo. ꝙ licèt iuri-
dice cõtradicereſ, tñ teneret ſnĩa,q̃a tenet ſnĩa ɔtra
ius litigatoris lata,licèt ſit iniuſta.j.de re iudi. cũ in-
ter.Et iõ tunc teneret q̃uis eſſet iniuſta.ſed do. Ant.
videtur dicere hoc verum,qñ pars noĩatim excõica-
retur.vel alius qui ɔprehenderetur in reſcripto ſm for-
mam dicti.c.paſtoralis.§.j.Sed vbi eẽt extraneus qui
C. . . . .

a In gl.cõ tradictores. Vide hic.d. Abb. in ij. colũ. in fi. ver.gl.ij.in verbo contradictores.

non ɔprehenderetur aliquo modo in reſcripto, tunc
videtur velle,qđ non teneat ſnĩa ipſo iure,ſi talis de
iure ɔtradicat, quia in talẽ non hẽt iuriſditionem,&
per ɔſequẽs ſnĩa tũc lata ex defectu iuriſditionis nõ
valet.arg.eorum,quæ hñr.ſ.de offi.deleg.c. ſignificã
tibus.& de offi.vica.ſuæ.& in l.ſi.C.ſi a non compe-
14 tenti iudice.Et iſta opin.vř verior.¶ †Et ex p̃dictis ẽt
no.quod põt gñaliter ferri ſnĩa excõicationis in om-
nes qui cõtradicunt tali.vř tñ, quod regulariter fieri
non deberet per ea,q̃ hñr de ſententia excõi.Roma-
na.§.caueant.li.vj.Sed contra prædicta facit,quod vi
detur,ꝙ talis ſnĩa fieri non dẽat cũ reſpiciat tractum
futuri temporis q̃ non pertinet ad iudicem. l.j.ff. de
vſur.Sed ſolue,vt no.in c.præallegato.de homi.li.vj.
& ĩ.de ſepul.in noſtra.& ſ.de procu.audi.Nã ɔtrariũ
habet locum in vſuris q̃ ſunt odioſæ.ſed in alijs quã-
doq; bñ põt ſe intromittere iudex de tractu futuri tẽ
poris.vt no.in iuribus p̃allegatis.& facit ẽt,quod no.
per legiſtas.in l.j.C.de ſen. quæ ſine certa quantita-
te.& in l.j.C.de fideicommiſ.¶ Secundo ẽt videtur,
ꝙ alia rõne non tenet talis ſnĩa. quia ſic dicendo ex-
cõico omnes qui contradicent videtur qudammodo
facere conſtitutionem ſicut cum omnes excõicãtur,
qui furtum fecerunt.de conſti.c.ij. in vj. Sed delega-
tus non poteſt facere conſtitutionem,ergo,nec pote
rit talem ſnĩam ferre.ſoluit Inn. ꝙ iſta non p̃t dici cõ
ſtitutio cum eſt perſona proferẽtis, q̃a eſt delegatus,
tum etiam,quia non eſt perpetua, nec durat vltra q̃
durat iuriſd.delegati.facit,ꝙ not. per gl.ĩ. de ſenten.
excõ.a nobis.el.j. circa finem magnæ gl. nec habere
videtur etiam illa quæ requiruntur ad eſſe conſtitu-
tionis.de quibus.iij. diſt. in c.erit. & ideo potius dẽt
dici ſententia,q̃ conſtitutio,quia fertur cauſa cogni-
ta contra reſiſtentem.& ſi ferretur cauſa non cogni-
ta,tunc licèt de mero iure teneret,tñ eſt irritanda.xj.
q.iij.c.j.ĩ.de ſen.excõ.c.ſacro.Et hoc, qñ fertur ſnĩa
excõi.ſed ſi ſine cauſæ cognitione imponeretur alia
pœna,tunc vř,ꝙ non valeret per ea,quȩ habentur.ſ.
de cõſtitu.eccleſia.& q̃ no.ſ.de reſti.in integ.c.j. per
Inno.facit,ꝙ hř in l.j.C.cõminationes,vel Epiſtolas,
& qđ ẽt plenè dixi in rubrica.ff.de publi. iudi.¶ Et
aduerte, q̃a vt tangit Inn. licèt melius eſſet expecta-
ret turbationem anteq̃ hmõi ſententia generalis fe-
ratur.tñ ꝓpter periculum poterit etiam ferri ante. fa
cit,ꝙ hř in d.c.Romana.§.caueant.dicit tñ, quòd li-
cèt tutũ ſit expectare turbantẽ non ſubſiſtente peri-
culo:tñ ſi feratur ſnĩa prædicta generalis in contradi
centes,ſeu in illos qui ɔtradicent,vel turbabunt, te-
nebit ipſa ſnĩa per id,qđ hř.ij.q.vj.c.biduum.& in l.
ij.§.biduum.ff.qñ appellatum ſit. Sed iuxta prædicta
põt eſſe dubium,q̃a dixi.ſ.quod iſta ſnĩa durabit do-
nec durat iuriſdictio. quanto tpe iuriſdictio durabit
executoris data cum clauſula contradictores. Inno.
hic refert opiniones.Nam vna fuit,quòd durat perpe
tuo ꝓpter dictã clauſulam,vt aliquid operetur.arg.de-
cretalis ſi Papa.§.j.de priuile.in vj.& l.ſi qñ.ff.de le-
ga.j.finaliter concludit , ꝙ in his in quibus expectaſ
ſnĩa diffinitiua ante illam poterit perpetuo iuriſditio
nem exercere.ſed poſt ſnĩam poterit vſq; ad annum
per.c.quærenti.ſ.de offi.deleg.In alijs autem caſibus
in quibus non ſpectatur diffinitiua,concludit,ꝙ ſi ne
gotium ſuper quo eſt datus executor in totũ habue-
rit defectum, quia tunc functus eſt officio ſuo per ta
lem executionem totalem.facit.ſ.de offi.dele. in lite
ris.non poterit tunc amplius intromittere . Secus ſi
negotium non eſt expeditum,quia tunc ſemper po-
terit ſe intromittere,donec negotium ſit expeditum,
nec attendetur tps anni hoc caſu per c.quærẽti. p̃al-
legatum.

legatum.quia illud non habet locũ in actibus in quibus non ſperatur ſnĩa.& idẽ vr̃ dicere Inn.de clauſula inducas in poſſeſſionem,& defendas inductũ,ꝙ dictum eſt.s̃.de clauſula ꝯdictores.¶ Hoſtien. vero dicit prædicta procedere, qñ ex vi nouę contradictionis executor poſt annum vellet defendere. Sed ſi tpe executionis actus tuliſſet ſnĩam generalem in ꝯdictores,& turbatores,ſi aliquos fore ꝯtingat excõicando eos,tunc ligaret talis ſnĩa,& poſt annũ a tpe ſententiæ,& etiam poſt actũ executũ,ſi ſnĩa non expectatur.fatetur tñ,qđ iſte delegatus non poſſet tunc adiri pro abſolutione,qñ poſt annum,vel poſt actũ executum fieret turbatio. Sed tunc Papa eẽt adeundus ſi cõtradictor vellet deſiſtere,& petere abſolutionẽ per ea,quæ hñr.s̃.de offi.ord.c. paſtoralis.§.j. & de offic.
15 deleg.prudentiã.§.ſexta.c.quærenti.¶† Item aduerte:quia licèt Inn.hic teneat,ꝙ poſt actũ totaliter executum non poſſit executor ſe intromittere,tñ ꝯtratiũ ipſe voluit in c.ex parte.s̃.de teſti. & etiã Tancre. & Goff.ibi.Vinc.tñ dicebat,qđ illud verum vſq; ad annũ:ſed poſtea non per ea,q̃ hñr in d.c.quærenti. vbi autem actus non eſſet totaliter executus,clarum eſt, ꝙ poterit ſe intromittere.vt hic patet.Nam hic inueſtiuerat de beneficio,q̃a tamen non erat ſortita talis inueſtitura effectum totalem.ideo potuit excõicare. Io.An.hic dicit,ꝙ audiuit curiam tenere,ꝙ ſi adiecta eſt clauſula mittas in poſſeſſionẽ, & defendas inductum,ꝙ talis executor habebit ptãtem perpetuo defendendi ẽt reſpectu eius,qui ẽt habuit poſſeſſionem pacificam aliqñ.& ſic etiam poſt negotium totaliter executũ.& ẽt ex interuallo poterit iuriſdictionẽ exercere.& ſic vr̃ quodammõ datus tanquã cõſeruator, cuius officium durat continuo quò ad iam cępta. de offi.delega.c.j.& c.ſi.li.vj.facit, qđ habet.j̃.de ſimo. q̃relã.& pro hoc etiã,q̃a aliàs dicta clauſula nihil vr̃ operari,ꝙ eſſe non dẽt per ea,q̃ hñr in d.ca. ſi Papa. §.j.de priuile.in vj.& in d.l. ſi qñ.de lega.j. Et prædicta maximè procedunt,qñ ex antiqua cauſa, & ante poſſeſſionẽ examinata fuerit turbatio. Nam tunc ſm Damaſum ẽt ſine clauſula tueri poſſit. Archi.tractat de materia.in c.ſi cui.de ꝑben.in vj.& recitat opiniones ꝓdictas.¶ Vltimate tñ refert opi. qđ etiã ſi dicta clauſula ſit adiecta,immittas in poſſeſſionem,& defendas inductũ,non poſſit exequi vltra annũ,vel poſt negotiũ totaliter executũ. Et hoc iõ, q̃a aliàs multũ derogaret ordinariæ poteſtati cõtra ea, q̃ hñr.xj.q.j. peruenit.& s̃.de offi.or.licèt,&c.facit etiã,ꝙ habet.s̃. de reſcrip.in c.ad hæc.& in hac opi.vbi etiam reſidet cũ qua etiam reſidet hic do.Pe.do.Ant.hic dicit, qđ in practica non recurritur ad ordinariũ,ſed ad ipſum delegatũ.& aliter non declarat quæ opi. ſit verior.d. Flo.hic dicit,ꝙ Io.Cal.in cõmento.c.cũ noſtris.j̃. de cõceſ.præbẽ.in xiiij.q.tenet in effectu opin. qđ talis ptãs executoris non duret vltra annũ per c. quęrenti. de offi.deleg.qđ indiſtinctè loquitur in quolibet delegato apoſtolico.executor aũt eſt delegatus Apoſtolicus.de offi.deleg.ſi ſuper gratia.lib.vj. Et notat̃ per gl.etiã eo.ti.& libr.c.j.ergo etiã in caſu prædicto, qñ poſita eſt clauſula ꝓdicta, mittas in poſſeſſionẽ,& defendas inductum. Idem erit dicendum ſicut etiam fuit.s̃.de clauſula contradictores.nec ob.c. querelã. de ſimo. q̃a ibi loquitur de miſſione q̃ fuit cauſa cuſtodię.& ſic ibi nondum lata erat diffinitiua. Ideo nimirum ſi durabit iuriſditio. Et eodẽ modo rñde ad c.ex parte.s̃.de teſti.q̃a etiã ibi non erat lata diffinitiua:vt ibi notatur in gl.antepe. Nec obſt.etiã, qđ dicitur videlicet, ꝙ ſit interpoſita clauſula prædicta vr̃ eſſe ſuperflua.¶ Nam reſpondet,ꝙ nõ cenſebit̃ ſuperflua:q̃a operabit̃ q̃dam maiorem expreſſionem,& vt magis timeatur tunc poteſtas delegati.facit.j̃. de hęreti.ſi aduerſus.& qđ habet̃.xxiij. diſt. quãq̃. nõ aũt operabit̃ poteſtatẽ executionis contra iura attẽto potiſſimè,qđ nimium derogaret iuriſdictioni ordinariæ contra ea,q̃ habentur in c.ad hoc.s̃.de reſcr. & ideo tunc pro moleſtatione quæ fieret poſt annum dẽret haberi recurſus ad ordinarium.& cũ hac opinione videtur etiã in effectu reſidere.Inn. ſi attendantur eius verba.¶ Potes cõcludere,ꝙ ſi apparet de ſtyllo curiæ ille eſſet ſeruandus.j̃.de crimine falſi.c.quam graui. Vbi aũt non apparet,tunc ſi eſt negotium in quo ſperetur diffinitiua qñcunq; ante ſnĩam, poterit ſe intromittere.d.c.q̃relam.cũ ibi notatis,& in d.c.ex parte. Si autem ſnĩa ſit lata,& tunc ſi non habuerit executionem pacificam poteſt ſe intromittere vſque ad annum.d.c.quærenti.poſt annũ vero videtur de iure ꝙ non poſſet ſe intromittere per dictum.c.quærenti. qđ indiſtinctè loquitur,& voluit Io.An.& Io. Cal.in loco præallega.& Inn.hic,& vr̃ etiam in hoc reſidere Arch.in d.c.ſi cui.¶ Si aũt ſnĩa fuerit totaliter executa,tunc videretur ꝙ non poſſet ſe intromittere etiam intra annum.ar.c.in literis. Tu potes dicere,ꝙ ſi paruo tempore ſtetit in pacifica poſſeſſione,tunc poterit ſe intromittere vſq; ad annum, ex quò incontinenti quodammõ fit tranſactio.arg.eorũ quæ habent̃.s̃.de elec.officij.ſecus,qñ ex interuallo fieret tranſactio.ꝑ id,qđ tangit hic Inn.& per id,qđ notauit gl.in ſimili in c.cõmiſſa.de elec.in vj. Si aũt negotiũ ſit in quo feratur ſnĩa:tunc poteſt ſe intromittere donec plenariè ſit facta executio. vt hic voluit Inn. Si aũt executio plenariè ſit facta,tunc Inno. videtur variaſſe.quia hic ſimpliciter dicit,ꝙ non poteſt vlterius ſe intromittere.ſed contrariũ tenuit in c.ex parte.de teſti.¶ Potes dupliciter concordare primo,vt illud: qđ hic dicit habeat locũ poſt annũ.& illud,ꝙ dicit in c.ex parte.locum habeat intra annũ,vt voluit Vin. vt hic tangit Io.An.¶ Vel ſecundo,& melius potes dicere, ꝙ ſi turbatio, vel moleſtia fieret ex interuallo: tunc non poſſet ſe intromittere etiã intra annum. ſecus ſi fiat incontinenti. & ſic intelligatur,quod ipſe no.in d.c. ex parte.per id,quod notauit gloſ.in d.c.cõmiſſa.vbi bona.gl. Et ꝓdicta,vt dixi ꝓcedunt de iure, niſi aliud appareret: prout videtur eſſe de ſtilo curię. prout vr̃ ſenſiſſe Io.An.& do.Ant.& de materia dixi ẽt in c.ex parte.¶ In gl.prouide.in fi. hæc gl. fuit additio ſcđm do.Flo.& videt̃ velle, ꝙ licèt reuera Archiepiſcopus Vulgalen.non bñ,nec prouide ꝓceſſerit,tñ Papa voluit excuſare eum acſi prouide feceri t ex ipſius mera voluntate.& hoc innuere videtur litera dũ dicit, firmitatẽ volumus obtinere. qđ aũt placuit Principi legis habet vigorẽ.inſtitu.de iure naturali.§.ſed,ꝙ Principi. Sed certè iſta ſolutio non videtur bona:quia ſi reuera Archieṕs non bñ proceſſit,Papa vr̃ mendacium dicere aſſerendo ipſum prouide feciſſe:quia hoc non debuit aſſerere,ex quò in rei veritate ſic nõ erat,licèt potuiſſet approbare factum per Archieṕm ex plenitudine poteſtatis.perinde eſt acſi fuiſſet factum:aliàs prouide.ideo alius fuit intellectus Vinc. vt etiam ſenſit gl.ſequens,videlicet,quod hic Archiepiſcopus ꝓuide facit quatenus excõicauit ꝯtradictores,ſed non quatenus proceſſit inueſtiendo.vt tangitur in gl. ſeq. quia non vr̃, ꝙ potuerit inueſtire cum non habuerit mãdatum de prouidendo,vel inueſtiendo,ſed de cõpellendo.facit,quod legitur,& notatur.s̃.de reſcrip. Abbatẽ.& j̃.de conceſ.pben.cum noſtris.¶ Sed ꝯtra iſtum intellectum facit,quia ſi de iure non potuit inueſtire ipſe Archiepiſcopus,vr̃ ꝙ de iure potuerit cõ-

tradici

tradici tali inueſtituere:& per ꝯñs vr̃, qđ non potuit
excommunicare contradictores. per ea, quæ dicta
fuerunt in glo.ij.& ſuper ea vide Innoc. in procemio
huius libri, qui poſuit alium intellectum quem dicit
colligi ex antiqua compilatione,ſeu ex regiſtro.& iõ
colligit ſm̃ iſtam ꝑ ea,quæ hñr in regiſtro hoc mõ,
dum dicit ꝑiudicium magiſtrũ Petrum de prebenda,
& canonia Sanxonen.eccleſiæ addendo cum cõſen-
ſu,& voluntate tua pater Epiſcopę inueſtiuit, & di-
cit, ꝙ in antiqua ſcribebaẽ Epõ Sanxon. & ſic ꝑ hoc
dicit,qđ prouide proceſſit.Sed certè, vt dicit Hoſti.
iſte intellectus non vr̃ bonus multiplici de cã.Primo
q̃a cõiter non habetur in ſuperſcriptione,qđ ſcribaẽ
Epõ Sanxon.Scđo,q̃a litera hic vr̃ velle, ꝙ non ſpe-
ctabat ad Epm̃ Sanxonen.inueſtitura,ſeu collatio ca
nonicatus,& præbendæ in ipſa eccleſia Sanxon. ſed
ad decanũ,& capl̃m.& ſic videtur, ꝙ Epĩ conſenſus
nihil habuerit operari,niſi diceres, ꝙ in negligentiã
canonicorum deuoluta fuiſſet poteſtas ad Epm̃: ſed
iſtud eſt diuinare.& contrariũ vr̃ innui in litera circa
fi.ibi:donec prædictum magiſtrũ, & c.præterea tunc
non debuiſſet inueſtire de ꝯſenſu Epĩ.Sed potius ip
ſe Epĩs debuiſſet inueſtire.Ideo quatenus intellectus
tangiẽ hic per Inn.Nam ſm̃ eum poteſt dici, ꝙ aliud
eſt,qñ mandatur alicui,vt faciat Titio ꝓuideri de be
neficio,aliud qñ mandatur alicui,vt faciat Titio bñ-
ficiũ aſſignari. Quia primo caſu non põt executor ꝑ
ſe ꝓuidere,& cõferre ius:q̃a ad hoc non hẽt manda-
tũ,ſed ad cõpellendũ.facit,qđ no.ſ̃.de reſcrip.Abba
te.& ĩ.de conceſ.ꝑben.cum noſtris.Secus in ſecun-
do,q̃a vr̃ data ſibi poteſtas ꝓuidendi.& ſic ius cõfe-
rendi, & datũ mandatũ ad cõpellendum reſpectu fa-
cti.& ſic erat ſenſus,ſi mandatur alicui hoc modo,fa
cias Titio beneficium aſſignari.i.ꝓuideas.& ius con
feras. & poſtea de facto facias bñficium aſſignari. &
iõ hic fuit mandatum Archiepõ Vulgaranen. & vt fa
ciat magiſtro Petro bñficium aſſignari merito potuit
conferre ius inueſtiẽndo. & iõ etiã reſpectu inueſti-
ture ꝓuide fecit.& ſic intelligatur iſte text. & ſcđm
ꝑdicta vr̃ hic intelligere.verba Inn.& ſilr̃ Io.And. &
do.Pe.dicit tñ do.Flo. ꝙ iſta differentia oĩno non bñ
ꝓbatur iure:tñ quia pulchra,& ſubtilis eſt, & ſaluat
literã cõiter approbatur ſm̃ eum: & pro illa ſufficiat
ſm̃ eum autoritas Inn.coniuncta cũ iſto tex.do.Pet.
hic dicit,qđ hanc differentiã ſequitur etiam Ioã. de
lig.tamen ſcđm eum nõ bene ꝓbatur iure: nec etiã
vr̃ bene poſſe dari bonã rõnem diuerſitatis inter ꝑ-
dictos caſus.do.An.hic videtur applare iſtã differen
tiam dicens, ꝙ executor datus vt faciat cõpetens bñ
ficiũ aſſignari poterit inueſtire de canonicatu.& ſic iͦ
in illo cõferre:q̃a vr̃ ſolum datus executor ad cõpel-
lendũ conferri ꝑbendam quæ comprehenditur ap-
pellatione bñficij. & ſic non poterit de ꝑbenda pro-
uidere ſm̃ eum.licèt poſſit prouidere de canonicatu.
& iõ ſcđm eũ hic Papa nõ approbauit qđ factũ erat
de præbenda:ſed ſolũ de canonicatu. & iõ ſcđm eũ
quia illi de facto non recipiebãt ſcđm eũ. & propter
hoc fuerunt excõicati.& ideo mandauit,qđ de facto
reciperent eum anteq̃ abſoluerentur.facit, qđ diceẽ
cum gl.penul. Et ex prædictis habes duplicem intel
lectum circa verba Inn. inquantũ facit differentiam
inter mandatum facias ꝓuideri. & mandatũ facias
aſſignari.nam vnus eſt intellectus,qđ Inn.vr̃ velle,ꝙ
per mandatum facias aſſignari beneficium videaẽ da
ri poteſtas conferendi ius nedum in canonicatu: ſed
etiam in præbenda.& quod intelligatur datus ad cõ
pellendum reſpectu facti.& ſic reſpectu executionis
de facto fiendæ.& iſtum intellectum uidetur ſentire

a Per inueſtituram.in ueſtitura āt quid ſit, & quid differat a iuriſdictione nota. per Io. An. in addi Spe cu.de iſtru. edi. in rub. ad fi. & no. in c. autoritate. infra. de inueſtitu.

Io.An,& ſimiliter do.Flo. & do.Pe. ¶ Alius intelle-
ctus eſt,qđ poſſit tunc prouidere de canonicatu, ſed
non de præbenda,ſeu bñficio. & ſic quò ad illam ha
beat poteſtatem compellendi. & iſtum intellectũ vr̃
ſequi do.Ant.& faciunt pro iſto intellectu aliquali-
ter verba Inn.Nam dicit,ꝙ aliud eſt ſi mandatur ali-
cui,vt faciat ꝓuideri,aliud ſi mandaẽ vt faciat benefi
cium aſsignari:quia hoc caſu cum bñficium ſit anne
xum canonicatui poterit inueſtire aliquẽ de canoni
catu. & per ꝯñs ei debebitur præbenda allegata.j.q.
iij.ſi quis obiecerit.nã tacitè ſcđm eum videẽ dixiſſe
des ei ius inueſtiendo eum. & poſtea de facto facias
bñficiũ ipſi aſſignari,qđ eſt annexum canonicatui. &
ſic ſi ponderẽtur dicta verba Inn.ſatis videnẽ innue-
re intellectum do.Ant.& præcipue,dum dicit dũ po
terit inueſtire aliquẽ de canonicatu, & non dicit de
præben.tñ inquãtũ dixit vltimate, ꝙ vr̃ dixiſſe des ei
ius inueſtiendo eum,potes dicere qđ ſenſerit intelle
ctum Io.An.& do.Flo.& do.Pe.tñ tutius vr̃ eſſe pro
pter opiniones vitandas practicare,& impetrare,qñ
inueſtireẽ ſolum in canonicatũ, quia ſaltẽ ſcđm opi
nionẽ omnium de illo poſſet inueſtire, & ius confer
re. & tene menti iſtam differentiam inter mãdatum
facias prouideri,& mandatum facias aſſignari,q̃a ſin
gularis eſt,& alibi in iure non reperitur,nec etiã ali-
bi bene probatur.ſed ſolũ ꝑ.¶Nec ob.prædictis inq̃
tũ dixi,ꝙ executor datus,vt faciat prouideri,& ſic ad
cõpellendum non poteſt prouideri etiã in negligen-
tiam habẽtis ꝓuidere,niſi aliud expreſſe in literis di-
ceretur ſcđm ea,quæ hñr in l.cũ quidã.ff.de leg.ij. ꝑ
q̃ vr̃, ꝙ propter negligentiã deuoluatur poteſtas ad
alium.Nam reſponderi poteſt, qđ ibi loquitur in vl-
timis voluntatibus in quibus iura fauent earum exe
cutioni.facit,qđ hr̃ in l.teſtamentis.ff.de re.iur.& in
l.j.C.de ſacroſan.eccle.& ĩ.de teſtamen. nos quidã.
& c.ſi hæredes.& c.tuæ.C.de fideicõ.auth. hoc am-
plius.ſed hic loquitur in reſcriptis beneficialibus in
quibus ſtricta ſit interpretatio,& diligenter fines mã
dati ſunt cuſtodiendi.ĩ.eo.quãuis.& c.cui.de non ſa
cerdotali.lib.vj.& facit,qđ hr̃.ſ̃.de reſcrip. cum dile
16 cta.¶†In gl.inueſtiri.ibi:non adipiſciẽ.Nota bene ex
a gl.ꝙ per inueſtituram. non adipiſciẽ quis poſſeſſio-
nem, niſi actualiter mittitur in poſſeſſionem. ita etiã
nota. in capitu. per tuas, & in capitu. ex ore. infe-
rius allegatis in glo. de quo dicendum,vt diceẽ.ĩ.de
inſtitu.autoritate.& per Ioã.An.& Cõpoſtellanũ de
elect.tranſmiſſa.& de conſue.c.ij.& per Dy.de reg.
iur.c.j.li.vj.¶In eadem glo.ibi,qđ ego non credo.&
ſic vr̃ velle gl.ꝙ non ſit differentia,an mãdetur, vt fa
ciat ꝓuideri, an vero,vt faciat cõpetens beneficium
aſsignari,q̃a utrobiq; videtur velle gl. ꝙ ſolũ ſit exe-
cutor ad compellendum.per no.in c.cum noſtris.de
conceſ.præbẽ.& ſ̃.de reſcri.Abbatem.¶Sed Inn.te-
nuit contrarium hic, vt tetigi ſuper glo.ꝑcedenti.de
quo dic,vt ibi dixi.¶In ea.gl.in fi. & ſic vr̃ velle glo.
ꝙ archieps prouide fecit reſpectu excõicationis, ſed
non fecit ꝓuide reſpectu inueſtituræ de quo etiã te-
tigi ſuper gl.præcedenti.¶ Sed contra iſtum intelle-
ctum facit, q̃a ſi nõ fecit prouide reſpectu inueſtitue
rę ꝯñr vr̃ ꝙ nõ fecit prouide reſpectu excõicationis,
q̃a contradicentes talis inueſtiture, ex quò de iure
fieri nõ potuit ſcđm iſtũ intellectũ vr̃, qđ de iure cõ
tradicebant.& ſic non debuerint poſſe excõicari.per
ea,quæ hñr.ſ̃.in gl.ij.& quæ ſuper illa dixi.Ideo Inn.
dando aliũ intellectum colligebat literam iſtã de re-
giſtro eo modo quẽ dixi ſuper gloſ.ꝑcedenti.¶Vel ſi
vis ſaluare dctum gl. ſeu eius intellectum potes dice
re, ꝙ Archieps non ſolum excõmunicauerit ꝯtradi-
centes

centes inueſtiturā per eum factam; ſed etiā excōica-
uit illos qui cōtradixerunt mandato facto ꝑ eum, vt
admitterent, ſeu reciperent magiſtrum Petrū in ca-
nonicum,& in fratrē.Nam ſaltem hoc reſpectu, q̄a
non fuerunt obedientes dicto mandato vr̄ iuſte tuliſ-
ſe ſententiā excōicationis. & ſic ꝓuide hoc reſpectu
feciſſe, tn̄ tenendo id,qđ tenet gl.ꝙ non tenuerit in-
ueſtitura facta per Archiepiſcopū tunc litera circa fi-
nem inquantū mandat ſn̄īam excōicationis latā per
Archiepm obſeruari donec recipiant dictū magiſtrū
debebit exponi.i.donec cautionem præſtent, qđ iuri
parebunt:vt tangit̄.j.gl.pen.cū tūc agat̄ de receptio-
ne in canonicum prout ſonat in ius, ſeu prout ex illa
ius ↄſertur.& ſic vr̄,ꝙ non poſſit fieri per excōicatos.
de quo tanget̄ cum gl.pe.& ſuper ea.¶Sed certè iſte
intellectus etiā non eſt bonus,vt ibi etiā dixi.iō Inn.
vltimate dedit aliū intellectum faciendo differentiā
inter mandatum facias prouideri. & mandatū facias
beneficium aſſignari. q̄a ſecundo caſu vr̄ data pote-
ſtas cōferendi ius ſaltē in canonicatu. & ideo de illo
potuit inueſtire, & conſequenter ↄdictores excōica-
re.& ſic intelligatur iſte text.vt tetigi ſuper gl.præce-
denti.¶In gl.recepiſſe.ibi argumentum ↄtra. ſolue,
vt no.per gl.& doc.in c.cum acceſſiſſent.de conſtitu.
& per Cy.in l.voluntariæ.C.de excu. tut.¶ In ea.gl.
ibi non intelligantur veniſſe contra.hoc intellige ve-
rum,qn̄ Papa mandauit prouideri in eccleſia nume-
rata adiecta clauſula non obſtante numero.ſecus vbi
dicta clauſula non fuiſſet adiecta.& ſic literæ fuiſſent
ſurreptitiæ,& ↄn̄r inualide.allegat.ſ̄.de reſcrip.con-
ſtitutus. Et ideo tunc ſi recepiſſent aliquem virtute
talium literarum dicerentur tunc ſponte recipere. &
per ↄn̄s rumperetur numerus.facit,qđ notat̄.j̄.eo.di
17 lecto.¶†In ea.gl.in fi.Nota bene, ꝙ legatus etiā Car
dinalis.& ſic de latere.facit,quod habet in c.j.de off.
lega.in vj. non pōt rumpere ſtatutū de numero cano
nicorum cōfirmatum per ſedem Apoſtolicā.& idem
ēt ſi fuerit iuratum:per ea, quæ hn̄r.j̄.eo. dilecto.nec
pōtēt legatus de latere dare ius ad vacaturas alicui,
licèt poſſet facere reſeruationes beneficiorum vaca-
turorū ſm formam.c.præſenti.& c. deliberationem.
de offi.lega.in vj. poſſet tamen conferre beneficia va
cantia.& etiam conferre bn̄ficia in eccleſijs non nu-
meratis:dū tn̄ ſuppetant factultaes:ſcđm ea,q̄ habē-
tur de vita, & ho.cle.quoniam.& in c.vlt.de conceſ.
præben.in vj.An autem ſiper Epm cum cōſenſu ca-
pituli ſtatutus eſt numerus canonicorum in eccleſia,
& non eſſet aliter confirmatus per ſedē Apoſtolicam
vel per iuramentum,an de illo fienda erit mentio in
reſcripto Apoſtolico. & an legatus de latere poterit
mandare aliquem recipi in tali eccleſia vltra nume-
rum.tanget̄.j.eo.dilecto. & facit etiā,ꝙ not.ſ̄. de re-
ſcrip.cōſtitutus.& no.etiā bene ex p̄dictis, ꝙ vbi de
neceſſitate canonici recipiunt aliquē vltra numerum
ex mandato Papę.ex hoc non intelliguntur venire ↄ
ſtatutū numeri, nec ex hoc etiā intelligit̄ eſſe ruptus
numerus canonicorū ſi iō vacante poſtea canonica-
tu numerarius receptus vltra numerū veniet ad illū,
& extinguetur ius primi canonicatus:vt dicit gl.ſ̄.eo.
dilectus.& etiā ſequuntur do.de Rota : vt ibi dixi. &
aduerte inq̄tum dixi, ꝙ ſi ad mandatū legati Cardi-
nalis. & ſic de latere canonici recipiunt aliquē in ca-
nonicū vltra numerū,rumpitur numerus canonico-
rū:quia dn̄r ſponte recipere, cū nō tenerent̄ parere
tali mandato.hoc intellige verū,qn̄ legatus fecit mā
datū ex officio ſuo virtute legationis.ſecus ſi feciſſet
mandatū ex eo, q̄a ſpecifice habuiſſet in mandatis a
Papa,vt cōpelleret capitulū ad recipiendū aliquē in
canonicū:quia tunc, ex quò fit virtute talis mādati,
& ex ſpeciali mandato Papæ perinde hr̄ acſi ipſe Pa-
pa mandaſſet.j̄.co.hi qui.lib.vj. & ideo tūc non rū-
pet̄ numerus canonicorū,ſic nec rūpitur,qn̄ Papa im-
mediate facit mandatū.facit,qđ hr̄ de reg.iur. qui ꝑ
18 alium.li.vj.¶†In gl.pe.ibi:recipiunt aliquē in canoni
cum.ſupple, qđ vr̄ eſſe contra ius per ea,q̄ hn̄r.ſ̄.de
conſue.cū dilectus,& in c.illa.ſ̄.de elec.in quibus iu
ribus vr̄ probari, qđ excōicati non poſſunt aliquem
eligere,nec etiā alicui coferre bn̄ficium. & ↄn̄r vr̄, ꝙ
non poſſint aliquem recipere in canonicū. Sed gl.ꝑ
ſequentia in ver.nec valet. voluit ſoluere ↄtrarium,
ꝙ excōicati non poſſunt facere actus ſpirituales ad
eorum fauorem.& ita intelligantur contraria,ſed in
eorum præiudicium ſic, & ſic intelligatur hic ſicut ēt
19 poſſunt † iur̄m de calumnia præſtare in cauſa, qn̄ cō
ueniuntur de excep.cum inter.& facit, qđ not.xxij,
qō.v.iuramenti.& ſimiliter poſſunt iur̄m præſtare an
teq̄ abſoluantur ab excōicatione, ſeu de ſn̄ía excōi-
cationis.vt hr̄ in c.ex tenore.de ſent.exc.& cū iſta ſo
lutione vr̄ tranſire do.Flo.dicens notandam eē hanc
gl.quæ quotidie allegatur, qđ valent geſta per excōi
catum in ſpiritualibus, ita tn̄ ꝙ non gerantur ad ſuū
cōmodū:ſed potius ad ſuum præiudicium.tamen q̄-
tum ad literam.vt ipſe etiam tangit non eſt veriſimi-
le,ꝙ in caſu iſto Papa voluerit,qđ excōicati recipiāt
aliquem quò ad titulū. & ſic cōferendo ius canonica
tus per id,qđ habetur in c.veritatis.ſ̄.de dolo.& cō-
tu.& qđ hr̄ etiam in d.c.cum dilectus.& in præalle-
gato.c.illa.Ideo gl. hic circa finē dedit aliam ſolutio
nem in ver.vel expone.vt litera,dum dicit donec di-
ctum magiſtrū recipiant,exponatur.i.donec cautio-
20 nem præſtent qđ iuri parebunt. ¶ † Et ex iſta ſol.no.
ꝙ non eſt abſonum impropriare verba ꝓpter abſurdi
tatem,& contrarietatē vitandam.facit qđ no.gl.in l.
eas cauſas.ff.de condi.& demon.vbi gl.dicit,ꝙ quo-
tieſcunq; expedit,vna dictio poteſt pro alia exponi.
¶Sed aduerte,q̄a iſta ſolutio gl.non vr̄ bona.q̄a de-
mum vr̄ præſtanda,& admittenda cautio ante abſo-
lutionē,qn̄ offenſa eſt dubia.& ſic,qn̄ quis poteſt ha
bere cauſam aliquam defenſionis. Facit, qđ hr̄.j̄.de
verb.ſign.ex parte. ſed vbi offenſa eſt manifeſta,nec
poteſt habere aliquam iuſtā cauſam defenſionis,tūc
videtur ꝙ ante omnia deberet ſatisfacere, nec ſuffi-
ciat cautio:per ea quæ hn̄r in d.c.ex parte. & ſ̄.de iu-
di.c.j.& propter hoc glo.vr̄ remanere in prima ſolu-
tione.Sed certè illa non vr̄ tuta tenendo intellectum
quem ſequit̄ gl.ſuper verbo inueſtiuit.videlicet, qđ
Archieps non poterit inueſtire de canonicatu.¶Nā
tunc ſcđm hoc receptio quæ hēret fieri per canoni-
cos eſſet illa quæ haberet tribuere ius:& ꝑ ↄn̄s vr̄,ꝙ
non poſſit fieri durante excōicatione:per ea,q̄ hn̄r.ſ̄.
de conſue.cum dilectus.& per id,ꝙ ſuperius dixi. vn
de Inn.hic volendo ſuſtinere intellectum gl.ſuꝑ ver-
bo inueſtiuit.tenet ſolutionem ſcđm gl.hic poſitam
in ver.expone.videlicet,qđ hic debeat exponi.i.do-
nec cautionē præſtent.& ad contrariū.c. ex parte. de
ver.ſign.vbi dicitur, ꝙ qn̄ manifeſta eſt offenſa non
ſufficit præſtare cautionē ante abſolutionem,ſed po
tius ante illam fieri debet ſatisfactio.¶Reſpondet,ꝙ
illud eſt verum,quando ſatisfactio conſiſtit in actu tē
porali. Secus quando conſiſtit in actu ſpirituali:quia
tunc cum talis actus non debet fieri per excōicatum
ſufficit præſtare cautionem, licèt offenſa ſit manife-
ſta,& ita intelligatur hic.Nam,vt dicit Inn.ſi aliquis
eſſet excōicatus ex eo, quia non facit ſe ordinari ſm
ea quæ habentur de æta.& quali.cū contingat. & fa-
cit etiam,qđ habetur de elec.licèt canon.lib.vj. non
debebit

debebit ordinari antequam abſoluatur,q̃a non debe
bit ordines recipere in excõicatione exiſtẽs.j̃.de ſen.
excõi.cum illorum.& s̃.de dolo,& contu.in c.verita
tis.& facit etiam,qđ hr̃ in d.c.cum dilectus.de con-
ſue.licèt autem hæc ſolutio ſit in ſe vera,& notanda,
tñ videt̃ literam iſtã violare inq̃tũ hic dr̃, ꝙ nõ debet
abſolui, niſi recipiant ipſum in canonicum aſſignan-
21 do ſtallum in choro,&c.¶†Ideo ſolui p̃t aliter,& eſt
tertia ſolutio.vt hic voluit Inn. ꝙ licèt excõicati non
poſſint recipere aliquem in canonicũ cõferendo titu-
lum.per ea, quæ ſuperius tetigi. poſſunt tñ recipere
receptione facti illum qui habet titulum canonicè:vt
legitur,& notatur.s̃.de reſcrip.cam te.& in decre.ca-
pitulum. & intelligat̃ hoc tenendo intellectum Inn.
de quo dixi ſup gl.in verbo prouide.& in verbo inue
ſtiuit.videlicet, ꝙ ſit differentia inter mandatum fa-
cias prouideri:& mandatũ facias aſſignari beneficiũ.
vt in ſecundo caſu executor poſſit conferre ius,& ſic
titulum beneficij. & ſm iſtum intellectum inueſtitu
ra facta per Archiepm̃,q̃a mandat... erat ſibi factũ,
vt faceret beneficium aſſigna... & contulit ius
ipſi magiſtro Pe. & ſic teſtaba... receptio facti fiẽ
da per canonicos. Ideo illa fie... potuit etiam durãte
excõicatione:quia illa quę facti ſunt,poſſunt per ex-
cõicatum fieri:vt notat̃ in d.c.cam te. & in decre.ca-
pitulum.& ẽt per Bart. in l.cũ pater.§.hæreditatem.
ff.de leg.ij.& in l.ex facto.§.ſi quis rogatus.ff.ad tre-
22 bel.¶†In gl.fi.in fi.No.diligenter ex gl.duo. Primo,
ꝙ recepto vltra numerum debent dari diſtributiones
quotidianę,licèt interim non hẽat præbendã:ſed de-
beat expectare quouſq; vacãt, vel quouſque fructus
fuerint augmentati.Secundo no.etiam ex gl. ꝙ licèt
per receptionem ſponte factam vltra numerum rum
patur numerus canonicorum, non tñ rumpitur nu-
merus præbendarũ.& ad hoc ſæpe allegatur iſta glo.
facit,quod habetur.j̃.c.dilecto.& s̃.c.dilectus.¶ Cir
ca primum eſt dubium:an canonicus ſupernumera-
rius.& ſic receptus vltra numerũ debeat habere quo
tidianas diſtributiones.Ioã.An.remittit ad notata.s̃.
de conſtit.cum M.ſuper gl.vbi concludit, ꝙ ſi rece-
ptus eſt autoritate capituli, tunc debet habere p ea,
q̃ habentur.s̃.eod. dilectus.ſecus ſi autoritate Papæ.
ſaluo niſi prębenda ſibi debita eſſet alteri collata: q̃a
propter contemptũ mandati Papæ debebit etiã ha-
bere diſtributiones quotidianas. cõiter tñ ſeruatur,
ꝙ ſupernumerarius anteq̃ hẽat præbendam non re-
cipit diſtributiones quotidianas. vt tangit do.Flo.s̃.
eo.dilectus.& ibi etiam tetigi.de quo ẽt per dños de
Rota in ſua conclnſion.cccc xxxiiij.Io.Cal.ĩn d.c. cũ
M.de conſti.& vr̃ ẽt eſſe de mente Inn. qui vr̃ velle,
ꝙ de iure,ex quò receptus eſſet in canonicum. & ſic
haberet ius in canonicatu: vr̃ ꝙ in cõſequentiam de-
beat habere ea,quæ ſpectant ad ipm̃ ius canoniæ. &
ↄñr habere ſtallum in choro, & locum in capitulo p
iſtum tex.in fi.& p ↄñs etiã dẽt poſſe intereſſe in di-
uinis: ex quò dẽt hẽre locum in choro. & per hoc ẽt
videtur, ꝙ debet habere diſtributiones quotidianas
ſi intereſſet in diuinis officijs.per ea,q̃ habentur in d.
c.dilectus.s̃.c.& j̃.de cleri.nõ reſiden.c.j.li.vj. ¶ Nã
ex quò habet onus intereſſendi in choro.& ſic in di-
uinis,propter quod cõſueuerunt dari diſtributiones
quotidianę dicto.c.j.& j̃.eo.licèt. videtur ꝙ debeat
habere ipſarum emolumentum.arg.de reg.iu. q̃ ſen
tit.libr. vj. Et hęc opi.ſatis de iure vr̃ procedere:tñ in
practica cõiter ſeruatur contrarium: vt etiam dicunt
do.de Rota loco præallegato.& facit,qđ no. in gl.in
dicto.c.cum M.in verbo vltra numerum.vbi gl.dicit,
ꝙ recepti vltra numerum non debent neceſſario vo-

cari ad electiones occurrentes anteq̃ habeant præbẽ
dam.Inn.tamen,& Ioan.Cald.videntur ſentire de iu
re contrarium eſſe dicendum. & ſic videtur, ꝙ ſeruã-
da eſt conſuetudo ſi de illa appareat, illa ceſſante vi-
derentur ſeruandæ opi.Inn.& Ioan.Cald.do.tñ Ant.
hic dicit dici poſſe,qđ dictum Ioan.An. in d.c.cum
M.procedat, quando mandatur ſimpliciter aliquem
recipi in canonicũ,& aſſignari locum in ſtallo chori,
& vocẽ in capitulo cum plenitudine iuris canonica-
lis:quia tũc bene debebit habere diſtributiones quo-
tidianas: tamen q̃a aſſignatum eſt onus intereſſendi
in choro.& ↄñr in diuinis, propter quod dantur di-
ſtributiones quotidianę,aut eſt dictum:tum etiã, q̃a
mandatum eſt, quod ipſum recipiant cum plenitudi
ne iuris canonicalis.facit,quod habetur.j̃. eodem.di
23 lecto.¶†Circa ſcđm eſſet videndum quare per rece
ptionem vltra numerum rumpit̃ numerus canonica
corum, & non præbendarum ſuper quo recurrendũ
eſt ad id,quod not.per Inn.s̃.eo.maioribus. & ibi ẽt
dictum fuit.& tangitur etiam pro Io.An. poſt Hoſt.
j̃.eo.dilecto.Nam ratio eſt, quia canonicatus conſi-
ſtit in iure,ſed præbenda etiam conſiſtit in facto pro-
pter poſſeſſionem, vel res quæ deputantur ipſi præbẽ
dæ.ideo facilius rumpitur numerus canonicorum, q̃
præbendarum:quia facilius creari poteſt ius canoni-
catus vltra numerum, cum id conſiſtit in iure,quàm
crearetur noua prębenda quæ conſiſtit etiam in facto
non interueniente alio facto ꝓpter quod poſſet di-
ci noua prębenda creata. Item quia habere plures ca
nonicos cenſetur eſſe fauor eccleſię,cum per hoc ha
beat plures conſiliarios.s̃. de offi.dele.prudẽtiam. &
facit,quod no.Inno.s̃.tit.j.c.fi. Sed diuidere præben
das, ſeu facere nouam præbendam poteſt ſe extẽde-
re ad præiudicium eccleſiæ. quia fortè non remanet
miniſtris competens beneficium. Ideo non ſic facili
ter inducitur fractio præbendarum.¶ Nam, ut dicit
Inn.in d.c.dilecto.fractio numeri canonicorum põt
dici quodammodo reſpicere ius priuatum. Sed fra-
ctio numeri præbendarum videtur reſpicere ius pu-
blicum eccleſiæ per ea,quæ ſuperius dixi,facilius au
tem præiudicatur iuri priuato, quàm iuri publico. l.
penul.C.de pac.cum ibi nota. & s̃.de foro.compe.ſi
diligenti.& l.ius publicum.ff.de pac. & per prædicta
dicit hic Inn. ꝙ ſi fiat impetratio in eccleſia in qua ali
quis eſt receptus vltra numerum.& ſic conſequenter
ſit ruptus canonicorum numerus: licèt quò ad rece-
ptionem in canonicum non poſſit contra impetrantẽ
opponi de numero,tamen remanebit exceptio,vt nõ
teneatur capitulum conferre præbendam antequam
vacet. & ſic poterunt opponere de numero præben-
darum:quia præbenda quæ non vacat non debet aſſi
gnari,nec etiam debet fieri diminutio, nec diuiſio p̃
bendæ.s̃.eo.tuæ.& c.maioribus.¶ Et per hoc poteſt
inferri,ꝙ ſi executor vult inueſtire de præbenda in ta
li eccleſia,in qua non eſſet ruptus numerus præben-
darum,nec vacaret præbenda male procederet.& ex
prædictis potes ↄcludere, ꝙ interdum in eccleſia nõ
eſſet certus numerus canonicorum, nec præbẽdarũ.
& tunc clarum,ꝙ ille pro quo ſcribitur debet recipi,
dummodo ſuppetãt facultates.s̃.de vi.& ho.cle. qm̃
24 ¶† Quid autem ſi Papa in tali eccleſia alicui mandet
prouideri de præbenda ſi vacat,cum clauſula,non ob
ſtante numero: an tunc deberet prouideri impetran-
ti in tali eccleſia.recurre ad no.per gl.in c.vlt.de con
ceſ.præben.in vj.Interdum etiam eccleſia habet cer-
tum numerum canonicorum,& præbendarũ, & tũc
ſi aliquis vult recipi autoritate Apoſtolica videtur,ꝙ
ita demum debeat audiri ſi in literis ſit adiecta clau-
ſula

ſula non obſtante numero per ea,q̃ hñr.ſ. de reſcri. conſtitutus.de quo dicendum,vt ibi tangeẽ.ĩ.eo. dilecto. & tunc recipietur vltra numerũ,non tñ ꝑ hoc cenſebitur eſſe ruptus numerus canonicorũ :vt dicit gl.in verbo recepiſſe.præbendam autem non hẽbit ſi non vacat. An aũt dẽat habere diſtributiones quotidianas.dixi plenè ſuperius.Si aũt ſponte canonici recipiunt aliquẽ vltra numerum, tunc rumpitur numerus canonicorũ.vt hic patet. licèt nõ rumpitur numerus præbendarum:vt etiam hic voluit gl. ſi.Et ideo licèt per talem receptionẽ hẽat ius in canonicatu non tamen habebit præbendã,niſi cum vacauerit, vel cũ ſe facultas obtulerit,per ea,q̃ hñr.ſ.eo.dilectus. & ĩ. de conceſ.ꝑben.accedens.¶ An autem hoc caſu ſimpliciter intelligatur eſſe ruptus numerus canonicorum: an vero potius augmentatus poteſt eſſe dubiũ. tñ vr̃ per hunc tex.qđ intelligatur eſſe ruptus numerus canonicorũ,nõ autem ſimplr̃ augmẽtatus poteſt eſſe dubium:tñ vr̃ per hunc text. qđ intelligatur eſſe ruptus,non aũt ſimpliciter augmentatus:aliàs ſequeretur,ꝙ ſi ſolũ vnum vltra numerũ canonici recepiſſent, non valerent literæ impetratæ a Papa ſuperextante illo vltra numerum recepto non facta mentione de numero , ex quò non eſt numerus ſimpliciter ex toto ruptus,ſed potius augmentatus,licèt valerẽt ſi ille ſupernumerarius, vel receptus vltra numerum deceſſiſſet,aut renuntiaſſet canonicatui, ſi Papa ſolũ pro vno vltra numerũ antiquũ ſcriberet.¶ Sed certè de mente huius tex.eſſe videtur, ꝙ licèt ſuperueniat receptus vltra numerũ ꝓpria autoritate capituli,nec renunciauerit canonicatui:tñ ſi Papa ſcribit pro alio. & non facta mentione de numero debeat recipi quaſi intelligatur eſſe ruptus numerus canonicorum, ex quò ſponte venerunt contra illum:vt hic ſatis vr̃ colligi.¶ Secus tñ eſt, qñ in eccleſia eſt certus numerus præbendarum:& poſtea creatur noua præbenda: q̃a tunc potius dicitur numerus præbendarũ augmẽtatus q̃ ruptus,ꝑ ea quæ hñr.ĩ.eo.dilecto.& ibi tangeẽ. Et ex ꝓdictis habes duos caſus expeditos. ¶ Primus eſt,qñ in eccl'ia non eſt numerus certus canonicorũ, nec præbendarũ.¶ Secũdus,qñ in eccleſia eſt certus numerus canonicorũ,& ꝑbendarũ. Poteſt & ex prædictis inferri ad tertiũ caſum.ſ. qñ in eccleſia nõ eſt certus numerus canonicorum:ſed bene eſt certus numerus præbendarũ. Nam ſi mandaẽ hoc caſu aliquẽ recipi in canonicum,& prouideri ſibi de ꝑbenda,debet recipi in canonicum , etiã ſi nõ ſit facta mentio de numero,ex quò non eſt ibi certus numerus canonicorũ:ſiue hoc ꝯtingat:q̃a nõ fuerit determinatus.ſiue fuerit determinatus,& poſt ea ruptus ꝑ ea,q̃.ſ.dixi.de ꝑbẽda.aũt nõ ꝓuidebiẽ ſi ñ vacat, ſed demũ cũ vacabit,vl̃ ſe facultas obtulerit:ꝑ ea q̃ hñr.ĩ. de ꝯceſ. præben.accedens.& c.ij. ¶ Interdum aũt , & quarto contingit ecõtra, ꝙ in eccleſia eſt certus numerus canonicorum.ſed non eſt certus præbendarũ, vel portionũ,quę ſuccedunt loco præbendæ ſm̃ not.per In. ſ.eo.dilectus . vt quia expreſſe ſunt determinatæ ꝑbendæ .nec aliquę portiones expreſſę ſunt determinatę . Et tunc quid dicendum patet ex his quæ notauit Inn.in d.c.cũ dilectus. Nam vt ibi dictũ fuit ſuper hoc videntur eſſe opiniones. vnde ſi tenemus opinionem,ꝙ ex quò expreſſe non ſunt determinatę præbẽdæ,nec portiones , ſed acceſſoriè determinentur ſm̃ numerum canonicorũ.& ille intelligantẽ eſſe portiones priuilegiatè acſi eſſent expreſſę determinatę.ꝓut vr̃ tenere Inn.in d.c.dilectus. tunc hoc caſu idem eſſet dicẽdũ, ꝙ dictum eſt. ſed qñ in eccleſia eſt certus numerus canonicorũ.& certus numerus præbendarũ.ſi aũt teneamus aliã opinionẽ q̃ tenuit do.Ant.in d.c.dilectus.videlicet,ꝙ tunc determinenẽ aſſeſſoriè ad numerũ canonicorũ.& non principaľr,nec intelliganẽ eſſe portiones priuilegiatæ tũc vr̃,ꝙ ſi Papa mãdat aliquẽ recipi vltra numerũ ſi non facit mentionẽ de numero non teneat impetratio:per ea,q̃ hñr.ſ.de reſcri.conſtitutus. Si aũt ſit facta mentio de numero; tũc dẽbit recipi.& fieri debebunt taliter portiones,ꝙ ipſe hẽat ratã ſuã,& ſic ſi erant.xij.ſtatuti in eccleſia. & poſtea fuerit vnus de mandato Papæ receptus vltra numerũ vbi prius fiebant ſolummodo. xij.portiones de redditibus eccleſiæ modo fient.xiij.portiones . vt ſic quilibet canonicus acceſſoriè habeat ſuã portionẽ . Si aũt in dicto caſu mandaretur tali in eccleſia alicui prouideri de prębenda:quia tunc nõ vacat aliqua prębenda videtur, ꝙ debebit expectare donec aliquis de canonicis numerarijs decedat. nã añ nulla eſt portio,nec prębenda quę vacet.& ideo cum Papa videaẽ mandare,vt prouideaẽ de vacatura.facit ꝙ hr̃.ĩ.de conceſ.ꝑben.c.ij. & c.accedens.ſ.eo. dilectus.ideo vr̃, qđ tunc debebit expectare donec vacet aliquis ex canonicis numerarijs.nam tunc poterit ꝓuideri ſibi de portione,quę illi debebaẽ,& ꝯñr & cõferri ſibi canonicatus.ſm̃ no.in c.cum M.ſ. de cõſti. vbi vr̃ notari,qđ qñ mandaẽ alicui ꝓuideri de ꝑbẽda in aliqua eccleſia ſi non ſunt ibi præbendę,niſi q̃ cõſueuerunt canonicis aſſignari,qđ etiam vr̃ in ꝯñtiam eſſe mãdatũ,vt ꝓuideaẽ de canonicatu.de quo dicẽdũ,vt latius conſueuit dici in d.c. cum M. de cõſtitu.

S V M M A R I V M.

1 *Ordinans aliquem ſine titulo ad ſacros tenetur ad prouidendum ordinato de neceſſarijs, niſi ordinatus habeat ſufficiens patrimonium ſecus de minoribus ordinibus.*
2 *Ordinatus ad titulum patrimonij,an teneatur dicere officium.*
3 *Officium dicere,an teneatur quilibet clericus,& qui non.*
4 *Patrimonium ad hoc , quod ſit pro titulo debet eſſe ſpecifice aſsignatũ pro illo.*
5 *Seruus ordinatus ad ſacros ſine conſenſu domini,an poſsit repeti.*
6 *Patrimonium ſufficiens habentes,an iuſte recipiant beneficia.*
7 *Caſma quid ſit.*
8 *Alluuio quid ſit.*
9 *Ordinatus ad titulum patrimonij ſui, an teneatur ſoluere decimas.*
19 *Laicus non poteſt ad aliam diœceſim tranſire ſine licentia ſui Epiſcopi.*
11 *Patrimonium ad quod clericus eſt ordinatus non poteſt ab eo vendi nec donari ſiue alienari tranſit tamen ad hæredem.*
12 *Ordinatus ſine titulo ſi petat ab ordinante ſibi miniſtrari neceſſaria,ſi Epiſcopus velit ſibi dare ſecum in domo,& quod ſibi ſeruiat, & ordinatus nolit,an erit excluſus a petitione ſua.*
13 *Alimenta præſtare non tenetur pater filio qui ex artificio põt viuere.*
14 *Vxor ali dẽt in domo viri per annum ab ipſis hæredibus ſi non hẽt vnde viuat.& debebit ibi operari ſicut viuente viro faciebat.*

TVis quæſtionibus. Nõ beneficiatus habens ſufficiens p̃rimoniũ licitè ꝑt promoueri ad ſacros. h.d. & ponit dictũ cuius determinationẽ interſerit
1 ibi dũmodo.¶ † No.j.ex tex.ꝙ Archiepiſcopus, vel Ep̃s ꝓmouens aliquem ad ſacros vr̃ teneri ad ꝓuidendũ ordinato de alimentis neceſſarijs ſaluo,niſi ordinatus hẽat ſufficiens patrimonium:vñ poſſit ſuſtentari.& a contrario ſenſu.¶ No.quod promouens aliquem ad ordines minores non vr̃ obligatus ad ꝓuidendũ neceſſarijs.de quo per gl.ſ. eo.c.ij. & facit etiam,qđ habeẽ.ſ.eo.Epiſcopus.ſic.& c.cum ſecundum.& ex prędictis etiam potes notare , quod obligatio quę ſurgit contra Epiſcopum ordinantem aliquem ad ſacros ſine titulo,vt ipſe prouideat de titulo,ſeu bñficio , vel miniſtret ſibi neceſſaria nõ hẽt

locum

locum ſi promotus habet bona patrimonialia:ex q-
bus poſſet commodè ſuſtentari. ¶Item nota, ꝙ pro-
motus ad minores nō debet promoueri ad ſacros, ſi
aliquod impedimentum canonicū habeat ſibi obſta-
re. qđ autē poſſet eſſe impedimentum potes dicere
forte, qa eſt effectus homicida, vel aliàs irregularis.
facit, qđ hr̄ de tempo.or.c.fi.& in c.maritum. xxxiij.
diſt.& 50. diſt. qui in aliquo. In quibus iuribus multa
2 impedimenta ponunt̄. ¶† An autem ordinatus ad ti
tulum patrimonij teneat̄ dicere officium. dicit Ioan.
And. ꝙ ſic. ſed non teneatur ad officiandū in certa ec
cleſia cum illam non habeat. facit, ꝙ habetur in tex.
3 & gl. in c.fin.xcij.diſt. ¶†An autem quilibet clericus
teneat̄ dicere officium. tangitur in c.j. per Io.And.ī.
de cele.miſ.& ibi etiā tangitur, qn̄ ſeu quo tempore
debet dici.& ibi concludit, ꝙ clericus in ſacro etiam
ſi non ſit beneficiatus: debet dicere officium. ſecus ſi
ſit in minoribus non beneficiatus: ſed vbi eſſet bene
ficiatus tenetur dicere officium : licèt in minoribus
tm̄:& debet dici officium horis congruis. de quo ibi
plenius per Io.An. ¶In gl.j.ibi: pro titulo. Et ſic vult
4 glo. ꝙ in dubio videtur † patrimoniū eſſe aſſignatum
pro titulo. Sed hoc non placet Hoſti. qui dicit, qđ ad
hoc vt patrimonium ſit pro titulo neceſſe eſt, vt ſpe-
cifice ſit aſſignatū pro illo. & dicit Hoſt. ꝙ ordināns, &
taliter aſſignans dēt ſibi cauere ne patrimoniū ſit vti
lis conditionis: quia tunc deberet habere cōſenſum
dn̄i, aliàs ſe grauaret: qa ſi contingeret tali p̄rimoniū
a euinci per dn̄m poterit Eṗs cōpelli ad prouidendū a
ipſi ordinato de competenti beneficio, vel de neceſ-
ſarijs. Iuxta ea quæ le.& no.ſ.e.cū ſm̄.& c.ſequi. nec
5 ob. ſi dicat̄ quod † ſeruus ordinatus ad ſacros etiā ſi-
ne conſenſu dn̄i non pōt repeti.ſ. de ſer. non ordi. in
c.miramur.& ſic vr̄, ꝙ eadem ratione patrimoniū aſſi
gnatum ꝓ titulo non poſſet repeti. qa rn̄det Hoſt. ꝙ
licèt difficilior ſit alienatio perſonæ, quàm terū: regu
lariter tn̄ difficilior eſt reuocatio perſonæ. quia ex il-
la ſurgeret dedecus, & opprobriū eccleſiæ ideo impe
ditur. vt d.c.miramur. Secus in reuocatione patrimo
nij: qa ex illa non ſurgit aliquod dedecus iō non im-
peditur. ¶Sed aduerte, qa licèt Hoſt. videat̄ reproba
re gl. tn̄ pōt ſaluari: quia licèt ſpecifice nō aſſignetur
p̄rimoniū pro titulo ipſi ordinato, tn̄ tacitè cenſetur
aſſignatum quò ad hoc, vt ceſſet obligatio ꝯtra Eṗm
ꝑ quā tenet̄ in neceſſarijs prouidere, vt patet ex his,
quę hn̄r.ſ.e.in c.Eṗs.& ī.eo.ſi Eṗs cui. in gl. in li.vj.
Et ſic intelligatur iſta gl. ¶Quò ad alia aūt nō cenſe-
tur aſſignatum pro titulo, niſi fuerit expreſſum. & ſic
intelligat̄ dictū Hoſti. facit, ꝙ dicet̄ ſuꝑ gl. ſeq. in vlt.
6 q. ¶†In ea.gl.ibi, nec debent. Hoſt. eſt verum, ꝙ non
dēnt petere bn̄ficium ab Eṗo, qn̄ hn̄t ſufficiens p̄ri-
monium ſi volunt petere, & agere virtute obligatio-
nis ſurgētis ex ordinatione ſcđm formam dicti capi-
tuli, cū ſcđm.ſ.eo.q nulla obligatio ſurgit hoc caſu
ex quò habent ſufficiēs p̄rimoniū. Sed ſi gratioſè vel-
lent petere ab eṗo ſibi ꝓuideri bene poterunt ꝑ id,
qđ dcm̄ fuit in c.Eṗs.ſ.e.& c.cū ſcđm. Nec ob.id, ꝙ
ſequitur in glo. ꝙ tales hn̄tes ſufficiens patrimoniū ſi
recipiant bn̄ficiū eccleſiaſticū vr̄, ꝙ iudiciū mādūcēt
& bibant per iura allegata. ¶In gl. quia illud eſt verū
qn̄ ex cauſa auaritiæ, & animo theſaurizādi recipiāt
beneficiū, vel cā diſſipādi redditus in malos vſus. vel
ſi vellent recipere redditus non deſeruiēdo bn̄ficio,
vt etiā voluit gl. in c.quoniā .q.cq̄ allegato in gl. & in
7 c.clericos.j.q.ij.& dixi in d.c.Eṗs.ſ.eo. ¶†In eadem
gl.ibi. caſmate, dr̄ caſma ruina territorij verſus abiſ-
ſum.& loquit̄ gl. in l.verū.§.ſi locupleti.ff.de minori
8 bus, & ēt tangit do.Flo. Itē ibi, vel † alluuione. & eſt

a Ad ꝓuidendū. ſuꝑ hoc diſtingue, ut hic per d. Hēr. Boy. ī pen. capitu.

latens diminutiò per inūdationem aquę paulatim fa
cta. inſtitu. de rerū diuiſione.§. ꝙ per alluuionē. ¶ In
eadem glo. ibi debeat eis prouidere. hoc intellige ve
rum ex generali obligatione per quam tenetur Eṗs
prouidere indigentibus. ſed nō ex ſpeciali obligatio
ne ſurgente vigore ordinationis. quia Eṗo tempore
ordinationis nil poterit imputari, nec debet etiā ca-
ſus ſortuitus ſubſequēs ſibi præiudicare. ar. eorū quę
habentur in d.l.verū.§.ſi locupleti.ff.de minoribus.
¶In gl.fi.ibi ad ſupplementum. Innuit gl. ꝙ ſi pro ꝑ-
te poſſet ſibi facere expenſas ex patrimonio qđ hēt,
ſi non poſſit integraliter ſibi facere, ꝙ tenebitur tunc
epiſcopus ſupplere id qđ defecit, quod tene menti.
¶In eadem gl.ibi, quod debet ſoluere. Et iſtud tene-
9 bat Hoſt. ¶†In eadem gl.ibi cum ſua cauſa facit, qđ
habetur.ī.de pign.ex literis. & quod notatur.ī.de cē
ſibus.c.j. potes cōcludere, quod aut quærit̄ de deci-
mis perſonalibus. Aut quæritur de decimis prædiali
bus. primo caſu videtur vera opinio Tācte. videlicet,
quod ſi recipit ab alijs clericis diuinum officium, &
ſacramentum debet illis decimas tales ſoluere. facit
quod habetur infra de decimis. in c.in aliquibus. ſe-
cus ſi non recipiat ab alijs: per ea quæ habentur in c.
nouum genus.ī.de decimis. de quo dicendum. vt ibi
Secundo caſu videtur, quod debeantur decimę præ-
diales illi cui eccleſiæ prius debebantur per rationē
gl. facit, quod notatur per gl. in d.c.j.de cenſi. ꝙ limi
tat domi.Flo. procedere, niſi de iṗo patrimonio factū
eſſet beneficiū eccleſiaſticū: quia tunc deberet libera
ri ab oneribus etiā decimarū: per ea quæ notant̄ in d.
c.j. de cenſibus. ¶In ea.gl.ibi: dicas, ꝙ non. & bene,
10 quia nec etiam † laicus poteſt tranſire ad aliā diœce-
ſim ſine licentia Eṗi, vt ibi recipiat ordines, vt habet̄
in c.primates. allc.gl.& ſic multominus clericus po-
terit tranſire ſine licentia Eṗi. facit, ꝙ habetur de tēp.
11 ordi. in vj.c.fi. ¶†In ea.gl. in fi. dic ſcđm Io. And. ꝙ ſi
ſpecifice fuit ordinatus ad titulum patrimonij proce
dit opinio Vin. ꝙ tūc non poſſit uendere, nec donare
ſine licentia Eṗi. Poterit tamen in illo habere hære-
dem: licèt non poſſet ſine licentia Eṗi alienare, ſicut
in ſimili dicitur in fundo dotali, ꝙ licèt nō poſſit alie
nare tamen tranſit ad hæredem. l.j.ff. de fun. dotali.
& facit, ꝙ habetur in c.per veſtras.ī.de dote poſt di
uortium. vbi autem patrimoniū expreſſe non fuiſſet
aſſignatum ꝓ titulo tunc procedat opi. Tancre. & gl.
quia nunc patrimonium non eſt annexum oneribus
eccleſiæ. iō poterit alienari ſine conſenſu Eṗi, qa q̄-
tum ad p̄rimonium aſſignatum ꝓ titulo, niſi expreſſe
hoc fuerit dictum. Secus tn̄ quò ad impediendā obli
gationem ſurgētē ex ordinatione ſine titulo : qa quò
ad illud bene intelligatur tacitè aſſignatum : vt tetigi
ſuper gl. præcedenti. & notatur ēt.ī.e.in c.ſi Eṗs cui.
ſuper gl.iij.& in eo.lib.vj. ¶Et iſtud cōiter tenet̄, li-
cèt do.Flo. videat̄ dicere, ꝙ non poterat vendere p̄ri-
moniū ſine licentia Eṗi etiā ſi non fuerit expreſſe aſ
ſignatū ꝓ titulo: qa videtur eius intereſſe, ne fiat di-
cta alienatio ꝑ ſupradicta. Sed, vt dixi hoc cōiter nō
tenet̄. Et pōt dici, ꝙ eius non intereſt, qa non fuit ab
initio nata ꝯ eum obligatio, ex quò tꝑe ordinationis
ordinatus hēbat ſufficiens patrimoniū. vt hic patet.&
ſ.dixi. ¶Nec ob. inq̄tum dixi, ꝙ ſi p̄rimonium eſt ex
preſſe aſſignatū pro titulo, qđ tunc non poteſt vendi
ſine conſenſu Eṗi. ratio quā hic voluit tangere Tan-
cre. videlicet, ꝙ imo videt̄ ēt tunc poſſe vendi ſine cō
ſenſu Eṗi, qa habebit ꝑtęciū quo poterit vti loco rei.
Nā rn̄det Hoſti. ꝙ non eſt bona æquiparatio: qa faci
lius cōſumitur pretium quā ipſa res, vt docet experiē
tia.& iō non eſt bona æquiparatio quò ad caſum no-

ſtrum

ſtrum.facit etiã,qđ notaĩ per legiſtas in l.j.§. fuit q̃ſi
tũ.ff.ad trebel. vbi pecunia reputatur inter res q̃ ſer-
uando ſeruari non poſſunt, & ſic facilius alienari po
teſt q̃ res alia immobilis, vel ẽt mobilis quæ ſeruan-
12 do ſeruarj poteſt.¶ †Vltimo pôt quæri quid ſi Epiſco
pus ordinauit aliquem ad ſacros ſine titulo qui non
habebat patrimonium vnde poſſet ſuſtentari.Si talis
ordinatus petat ſibi de neceſſarijs ꝓuideri ſcđm for-
mam.c.cũ M.j.eod. An ſi Epiſcopus offert ſe paratũ
præſtare ſibi alimenta.ſed vult, ꝙ ſtet ſecũ in domo,
& ſibi ſeruiat. & tũc an per hoc poterit excludi talis
ordinatus a ſua petitione ſi nolit ſtare cum Epõ.Do.
Pe.tetigit in q.præalleg.c.cũ ſcđm.& non decidit re
mittens ad ea, quę tanguñ in l.caio.§.j.ff.de alimen
lega.in l.ſicut.ff.de oper.liberto.Et facit etiã,ꝙ notaĩ
in l.vna.§.exactio.C.de rei.vxo.actione.& in l.diuor
tio.ff.ſo.ma.in prin.potes dicere, ꝙ non per hoc di-
ctus clericus excludatur a ſua petitione ex eo, q̃a de
bet ſeruire in dicendo diuina officia, & propter hoc
ius voluit qđ prouideret ſibi de cõpetenti beneficio,
vel de neceſſitarijs:vt patet in præalle.c.cũ ſcđm. Et
ſic vĩ, ꝙ non teneaĩ ad aliud obſequiũ ipſi Epõ p̃ſtã-
dũ,ne duplici onere grauetur.ar.l.Titia.§.qui in vna
ff.de leg.ij.Imo plus ẽt uĩ,ꝙ ſi nõ habet de p̃rimonio
vnde poſſet ſuſtentari, licèt habeat artificium, fortè
q̃a eſt bonus ſcriptor,vĩ ꝙ non per hoc excludatur a
petitione facta ſcđm formã.c.cũ ſcđm. ꝓ iſtũ text. a
ↄtrario ſenſu.Nam hic demũ vĩ excuſari Ep̃s,qñ hẽt
ordinatus patrimonialia ex q̃bus poſſit ſuſtentari.&
ꝓ hoc ẽt facit,qđ habeĩ.ſ.eo.Ep̃s circa fi.& ſic vĩ,ꝙ
ſolum dẽat attendi,an habeat p̃rimonialia ex quibus
poſſit ſuſtentari,vel non.Non aũt,an ex artificio poſ-
ſet viuere:q̃a litera,& iura in hac mã iſtud nõ põde-
rant:ſed ſolũ, an habeat p̃rimonium ſufficiens. Et ꝓ
iſta parte etiam facit, q̃a ex quò habet deſeruire diui
nis officijs non poterit ſic cõmodè uacare circa artifi
cium.& ideo, vt liberius poſsit ordinatus circa diui-
num officium vacare.fortè iura non conſiderarunt,ꝙ
ex artificio poſſet viuere:ſed ſolum,an hẽret ſufficiẽs
beneficium,vel patrimonium,aut non.¶ Nec ob. ꝙ
ꝙ hĩ in l.ſi quis a liberis.§.ſed ſi filius.ff.de lib.agno.
q̃a ibi loquiĩ in filio cui non tenetur pater præſtare
13 † alimenta ſi ex artificio poſſet viuere. ¶ Nam tunc
non eſt ratio quare filius nõ habeat circa artificium
vacare, vt poſſet ſe ſuſtẽtare. Sed hic loquimur in cle
rico ordinato ad ſacros qui tenetur circa diuina obſe
quia vacare.& ideo,vt circa illa liberius vacare poſſit
videĩ,qđ non teneaĩ ex artificio quęrere ſibi victum.
¶ Nec ob.qđ hĩ in c.j.xxj.diſt.ubi vĩ,ꝙ clericus ex ar
tificio debeat quærere victũ,q̃a pôt dici, ꝙ illud hẽat
locum,qñ collatum fuit ſibi beneficium, ꝙ non erat
ex toto ſufficiens.Nam tunc imputeĩ ſibi quare illud
acceptauit.Ideo tunc debet q̃rere ſibi victum ſi expe-
dit ex artificio.hic aũt loquimur,qñ non eſt aliquod
beneficium aſſecutus.Nec ob.ẽt prędictis, ꝙ hĩ in d.
§.exactio.& in l.diuortio.& in d.l.ſicut.quia ibi loq̃ĩ
14 in vxore q̃ debet † alimentari per hĩdes uiri intra an
nũ ſi non hẽt aliunde vñ poſſet ſe ſuſtentare. quo ca
ſu ſufficit,qđ præſtentur alimenta in domo viri.& ip
ſa ẽt debebit ibi operari ſicut viuẽte viro faciebat: q̃a
cenſeĩ quodãmodo eſſe in eodẽ matrimonio cum vi
dua eſt ex illo.l.fi.C.de bonis mater. & ſic loq̃tur in
diuerſo caſu,& tene menti prædicta, q̃a non bñ de-
claratur per doc. & licèt videatur in eis poſſe fieri du
bitatio tñ ſatis videĩ de iure ſuſtineri poſſe,ꝙ ſ.dixi.

SVMMARIVM.

1 *Abſenti poteſt ius per alium quæri.*
2 *Inueſtitura poteſt per alium recipi.*
3 *Fieri per alium dicitur, quòd fit actiuè: ſed fieri pro alio dicitur, quod ſuſcipitur paſſiuè.*
4 *Inueſtitura, quando fit per procuratorem qualiter fieri debeat.*
5 *Poſſidere propriè dĩ is cuius noĩe poſſidetur, ſed poſſidens noĩe alieno non dicitur propriè poſſidere, ſed detinere.*
6 *Matrimoniũ carnale poteſt inter abſentes per procuratorem contrahi dummodo habeat ſpeciale mandatum.*
7 *Beneficium poteſt conferri abſenti.*
8 *Matrimonium ſpirituale, an poſſit contrahi inter abſentes.*
9 *Poſſeſſio per procuratorem quæritur abſenti etiam ignoranti.*
10 *Aditio hereditatis conſiſtit in ſolo animo.*
11 *Abſenti quęritur vbi pro eo res traditur alicui, ſeu ad vtilitatem eius.*
12 *Dominium ſiue poſſeſſio an poſſit quæri per procuratorem gñalem, an vero requiratur ſpeciale mandatum.*
13 *Mandatũ ſpeciale, an requiratur ad acceptandum beneficium abſenti.*
14 *Dominium, vel poſſeſſio, an acquiratur per geſtorem negotiorum.*
15 *Dominium, an & quando quæratur abſenti, & pro quibus rebus.*
16 *Inueſtiri, an poſſit quis per procuratorem de beneficio eccleſiaſtico.*
17 *Dictio alius, nihil implicat.*
18 *Laicus pôt conſtitui procurator ad acceptandũ bñficium eccleſiaſticũ vel etiam ad renuntiandum.*
19 *Procurator gñalis ſiue generaliter cõſtitui pôt ad acceptãdũ bñficiũ.*
20 *Actiones, & obligationes perſonales, an q̃rantur per procuratorem.*
21 *Abſolui, an poſſit excommunicatus per procuratorem.*
22 *Compaternitas, an poſſit contrahi per procuratorem.*

ACcedens. Clericus ᵃ per aliũ p̃t
de beneficio inueſti-
ri.h.d.¶ Vel aĩr pôt quis noĩe,& vice
clerici abſẽtis de bñficio inueſtiri h. d.
& non diuidiĩ. vel potes dicere,qđ po
niĩ deciſa facti narratio,& cõſultatio,
1 in ſecunda rñſio.ſecunda ibi:inquiſitionẽ.¶ † Not.j.
ex litera,ꝙ per aliũ poteſt ius quæri abſenti, qđ dicit
hic d.Pe.eſſe regulare interueniente nuntio, vel Epi
ſtola.l.conſenſu.ff.de actio.& obliga.ſed certè ibi lo
quitur in actionibus quæ conſenſu perficiuntur. in
his autem in quibus requiriĩ ſolennitas verborũ il-
2 lud procedit.l.j.in prin.§.j.ff.de ver.obl.¶ †Itẽ no.ꝙ
actus inueſtiturę poteſt per alium recipi. ꝙ vĩ eſſe ve
rum ſiue inueſtitura ſumatur pro tranſlatione iuris,
vt fit qñque ſcđm ea quæ no.j.de inſt.c.authoritate.
ſiue pro tranſlatione poſſeſſionis. vt etiã uoluerũt do
mini de Rota in ſua conclu. cclxxxiiij.Et idẽ vĩ ſi aſ-
ſumatur ꝓ approbatione,ſeu cõfirmatione collatio-
nis, vel inſtitutionis præambulę ꝓut ſumitur qñq;,
ut notauit Dy.in regula.j.de reg.iur.in vj.¶ Et not.ꝙ
ſimpliciter dicit per alium,& ſic uidetur, ꝙ hoc pro-
cedat ſiue ille ſit procurator,ſiue etiã ſit amicus, uel
negotiorum geſtor.de quo tñ dicendum, vt tangetur
in gl.circa fi.& ſuꝑ ea facit etiã,qđ no.in cle.j. vt li-
te penden.per gl.¶ Itẽ videtur etiã hoc procedere ſi-
ille alius ſit clericus,ſiue laicus.de hoc tñ vltimo in-
3 ferius tangeĩ.¶ †Itẽ no.ꝙ ꝓpriè illud dicitur fieri per
aliũ quod fit actiuè.illud autẽ dicitur fieri ꝓ alio, qđ
ſuſcipitur paſſiuè.Et iſtud videtur innuere litera cum
dicit,vel aliud magis pro ipſo,&c.q̃a hic ꝓpriè reci-
4 piebat actũ ꝓ alio q̃ fiebat ab ipſo inueſtiente.¶ †Itẽ
not.practicam inueſtituræ quæ fit per ꝓcuratorẽ. nã
uĩ, ꝙ inueſtior debet dicere inueſtimus te ꝓ tali ab-
ſente.& melius eſt ſic dicere q̃ ſi dicat inueſtimus ta-
lem abſentem per te ſcđm inno. & ſcđm hoc uideĩ,
ꝙ deberet exponi,uel, pro imo,Hoſt.tamẽ dicit, qđ
tutius eſt,qđ utrumq; ſimul dicaĩ. facit, quod notaĩ
in ſimili in c.querela.ſ.de elec.& In l.j.C. de ſenten
tij, & interlo.ubi notatur.an debeat condemnari do
minus:an uero procurator.¶ Aduerte,& dicitur,qđ
5 uterque ad cautelã eſt condemnandus.¶† In gl.ibi,
uterq; eñ poſsidet.Aduerte ne gl.faciat te errare,q̃a
ꝓpriè loquẽdo ille dĩ poſsidere cuius noĩe poſside-

ᵃ Clericus. idẽ Panor.

tur:vt patet in l.quod meo.hic allega. & in c.cum ve
niſſent.& ēt in c.ſi diligenti.allega. in gl.i:le autē qui
poſſidet noīe alieno non propriè, nec ſimpliciter dr̄
poſſidere:ſed detinere.vt notatur in l.prima.C.com-
munia de vſucapio. & ſic licèt poſſet dici noīe alie-
no non poteſt tamen dici ſimpl̄r,qđ poſſideat:ſed po
tius ꝙ detineat, cum ille cuius nomine poſſidet ſit il
le qui vere poſſideat:& ideo eodem modo poteſt dici
hic, qđ licet quis poſſet dici inueſtitus non ſimplici-
ter debet dici inueſtitus:ſed potius ille pro quo rece
pit inueſtituram,& ſic præſtat nudum, & merum mi
niſterium tanq̄ pica,& organum.facit, ꝙ habet in l.
& licèt.ff.de conſt.pecunia.& in d.l.quod meo.& in
5 l.qui ita.§.j.ff.ad trebel.¶†In ea.glo.ibi.de ritu nup.
denique.Et hoc etiā ꝓbatur per id, qđ habet in c.fi.
de procu.in vj.vbi eſt expreſſum, quod mr̄imonium
carnale contrahitur per procuratorem inter abſentes
dū tū habeat ſpeciale mādatū. Et quò ad hoc differt
iſte caſus mr̄imonij carnalis ſm̄ do.Flo.a caſu matri-
monij ſpiritualis: quia in mr̄imonio carnali requirit
ſpeciale mandatum vt dictū eſt, ſed in ſpirituali non
videtur requiri ſpeciale mandatū quinimo, qđ plus
7 eſt non vr̄ requiri aliquod mandatū,cum †beneficiū
poſſit conferri abſenti.j̄.eo.ſi tibi abſenti.lib.vj.ergo
fortius vr̄, qđ poſſit conferri mediante perſona alte-
rius non habentis mandatum:licèt autem poſſet be-
neficium conferri abſenti, tū inueſtitura prout acci-
pitur propriè,& ſic prout dr̄ approbatio quædam præ
cedentis collationis,vel inſtitutionis: vt notat Dy.in
regula.j.& de reg.iu.in vj.Et facit,quod dicitur in vj.
in c.autoritate j̄.de inſt.nō pōt ꝯferri in abſentē,ſed
præſenti nomine abſentis,vt hic videtur colligi.dicit
d.Flo.ꝙ litera iſta dum dicit inueſtiri,poſſet intelligi
vt inueſtitura capiatur pro collatione ſicut accipitur
in c.propoſuit.j̄.ti.ij.& tunc dicit, ꝙ procedit id, qđ
s̄.dixi:videlicet,ꝙ poſſet conferri tunc abſenti: & li-
cèt ſic reſideat potes dicere,ꝙ licèt poſſit collatio be-
neficij fieri abſenti,non tū quæritur beneficium ipſi
abſenti,niſi cum ratum habet:ante tamen non cenſe
tur beneficium libere vacare: vnde impeditur ordi-
narius alteri conferre:vt d.c.ſi tibi abſenti.& hoc re-
ſpectu poteſt dici aliquale quęri abſenti ante ratiha-
bitionem:licèt vere non habeat ius in ipſo beneficio,
niſi poſt ratihabitionem.& eodem modo idem eſt di
cendum quando confertur beneficium alteri nomi-
ne abſentis,ſi ille cui confertur non habet mandatū.
Si aūt haberet mandatum ſufficiens,tunc ſtatim quæ
retur ius abſenti in ipſo beneficio,& recipiens nomi
ne abſentis cenſetur præſtare nudum miniſterium.fa
cit,ꝙ habetur in d.l.quod meo.An autē requirat ſpe
ciale mandatum, an vero ſufficiat generale.j̄.tanget.
8 ¶In ea.gl.ibi.ſcđa dubitatio.ſ.an † ſpirituale matri-
monium poſſet contrahi inter abſentes.& nota bene
hanc gl.quia videtur velle,vt etiam tangit hic domi.
Anto.ꝙ ſpirituale mr̄imonium ꝯhitur etiā cū ſimpli
ci beneficio, & cū beneficiato.facit, qđ habet.s̄.de
elec.nec pro defectu.¶ Sed veritas eſt ſm̄ eum,ꝙ nō
dicitur propriè eſſe matrimonium in dicto caſu, ſed
quaſi.facit,qđ no.in dicto.c.ne ꝓ defectu.nam cum
ſolo Ep̄o,& per alios ſuperiores cum ſua eccleſia cō
trahit mr̄imoniū.& hac rōne de iure cōi ſolus Ep̄s
dr̄ ſponſus eccleſiæ, & ſolus Ep̄s deberet portare an
nulū.facit, ꝙ conſueuit dici.s̄. de poſtula. pręla.c.fi.
¶In eadem gl.ibi.Et certè bene acquirit. Conclude
9 qđ per procuratorē quærit †poſſeſſio etiam ignorā
ti,ſed vſucapiendi conditio demū ſcienti: vt legitur,
& notat in l.j.C.de acqui.poſ.¶In caſu autē iſto po-
teſt dici, ꝙ quæritur poſſeſſio abſenti ſi ſumus in ca-
ſu in quo per inueſtituram transfertur poſſeſsio, qđ
non ſic dicet in c.autoritate.j̄. de inſtitu. & notat.s̄.
de elec.tranſmiſſa.per compoſte.An autē quærit be-
neficium ipſi abſenti declaraui.s̄.¶In eadem ibi ac-
10 quiri non poteſt.¶†Sed illud iō eſt,qa hr̄ditatis adi-
tio conſiſtit in ſolo animo.l.ſi auia.C.de iure deli.Iō
ſi hr̄ditas eſt delata eoipſo, ꝙ dicetur procurator ha-
bere mandatum,vel ei datur mandatum ad acquirē-
dum hæreditatem videtur dn̄s dare mandatum adi-
re:& ideo amplius per procuratorem q̄ri non pōt,ex
quò ſemel eſt acquiſitum:ſed hic beneficium quęri-
tur ex ſolo animo,ſed oportet,ꝙ ꝓcedat collatio.Iō
dari pōt ꝓcurator ad acceptandū collationē fiendā.
Si aūt beneficiū eſſet collatū abſenti. & ipſe abſens
poſtea hoc ſciens conſtitueret procuratorē ad acce-
ptandū tale beneficium,tunc eoipſo vr̄ acceptare, ꝙ
ꝓcuratorē conſtituit ad acceptandum:& ideo ſibi ac
quiritur abſque alia acceptatione fienda per ꝓcura-
torem.& ſic tunc non poterit quæri per procuratorē
ex quò ſemel erit quæſitum ſicut in ſimili dixi.s̄. de
aditione hæreditatis cū eadē ſit ratio: & per ꝯn̄s idē
ius.¶In ea.gl. ibi.per procuratorem.als incipit pau-
11 lus rn̄dit.¶†In ea.gl.ibi:ſi dans,vel accipiens.No.be
ne ex gl.qđ vbi res tradit alicui ꝓ abſente,ſeu ad vti
litatē abſentis nedū quæritur ipſi abſenti ſi vterque
hoc agat.hoc eſt tam ipſe dans.q̄ ipſe procurator re-
cipiens:ſed etiā ſi alter tm̄ prædictorū hoc agat, ꝙ q̄-
ratur abſenti. Sed aduerte,qa inquantū vterque hoc
agat hoc eſt planum. Si vero alter tm̄ hoc agat tūc ſi
tradens hoc agit,vt quæratur abſenti:& tunc quęrit,
licèt fortè procurator aīo malignandi hoc non reci-
piat,quia nihilominus quęritur abſenti ꝑ ea, quę ha
bentur in l.q. mihi donatū.ff.de don. & ſic tunc non
curat animus recipientis.Si aūt recipiēs hēat animū
acq̄rendi ipſi abn̄ti, ſed tradens hoc non intendit, ꝙ
quęrat abſenti, ſed potius recipienti tunc ſcđm glo.
idē dicendū,qđ in caſu p̄cedenti, & ſic q̄ret abſenti.
ſed cōiter hoc non tenet:quia ex quò tradens nō in-
tendit, qđ dn̄ium q̄rat abſenti in hoc dēt conſidera-
ri eius animus per id,ꝙ hr̄ in l.ꝙ noſtrū.ff.de reg.iu.
vbi patet, qđ id ꝙ noſtrū eſt ſine noſtro facto a nobis
auferri nō pōt rl̄.facit ꝙ hr̄ in l.ſi tibi dederint.ff. de
do.vbi autē neuter hoc agit, quia quærat abſenti tūc
eſt clarū,qđ non q̄ritur.vt voluit gl. & prædicta ꝓce
dunt,qn̄ apparet de animo. Quid aūt in dubio ſi nō
apparet quo aīo fiat traditio.tangit Bar.in d.l.q mi-
hi donatū.& concludit,qđ interdum ꝯtractus eſt ce
lebratus cū dn̄o,traditio vero fit ꝓcuratori. & tūc in
dubio vr̄ agi,vt dn̄o q̄rat per l.qui ſaxū.§.planè.ff.de
don.Interdū vero ꝯtractus fuit celebratus cū ꝓcura
tore,& ꝓcuratori fit traditio:& tūc aut ꝓcurator nō
exprimit ſe facere procuratorio noīe dn̄i: nec expri-
mit ſe ꝓcuratorē:ſed emit ſimpliciter rē a te manda-
to dn̄i p̄cedente:ſed hoc ignorante. & tunc in dubio
videtur vterq; agere,ꝙ q̄ratur ipſi quæ emit.& ſic ip
ſi qui eſt reuera ꝓcurator, non aūt ꝙ q̄rat ei qui de-
dit mandatū: ex quò de mandato nulla eſt facta men
tio.& ſic pōt intelligi,ꝙ hr̄ in l.res mādato.ff.de acq.
re.do.q̄ hoc caſu recte vr̄ loqui.Interdū autē in ꝯtra-
ctu traditione poſſeſsionis exprimit,qđ ille, qui reci
pit mādatum. facit ꝓcuratorio noīe dn̄i, vel aſſerēs
ſe ꝓcuratorē. Nā per hoc intelligit in dubio ꝓcura-
toris noīe facere.ꝓ id qđ hr̄ in text. cōiuncta gl.in l.
ſciēdū.§.tutores.ff.qui ſatiſd.cog.& ff.de ꝓcu.& tūc
vr̄ vterq; agere,vt dn̄o q̄rat.vt l.ſi ꝓcurator.&.l.j.ff.
de acq.re.do.q̄ hoc caſu directe vr̄ loqui. Interdū ve
ro ꝯtus fuit celebratus ꝓcuratorio noīe dn̄i,tradi-
tio vero facta fuit ſimpl̄r. & tūc ſi incōtinēti poſt cō-
tractum

tractũ fiat traditio intelligitur repetitũ, qđ procura-
torio noı̃e dñi recipiat traditionẽ. ꝑ id qđ hr̃ in l.Ti
tia.§.idẽ rñdit.ff.de ver.obli.Secus ſi ex interuallo ſe
quatur traditio.quia tunc ſcđm Bart. non intelligatᷣ
hoc repetitũ,ꝙ ꝓcuratorio noı̃e dñi recipiat traditio
nem:ex quò ex interuallo fit,ideo tunc dño non q̃re
tur,ſeu cõſtituẽti ꝓcuratores. Sed ipſi qui recipit mã
datum cui facta eſt traditio per l.multũ.C. ſi quis al-
te.vel ſibi.vbi dicit hoc eſſe expreſſum. & ſequitᷣ hic
do.Ant.& etiã do.Pe.¶ Sed ſi illa lex multum põde-
retur non probat dictum Bar.¶ Nam primo ponit ca
ſum,qñ maritus emit,& ſibi facta eſt traditio,& ſolũ
nomen vxoris appoſitũ eſt in inſtrumẽto.ſecũdo po-
nit caſum,qñ vult acquirere dicendo: vendes ne vxo
ri meæ talẽ rem, quo caſu licèt vendens conſentiat,
non valet venditio,nec quæritur vxori:qa non põt,ꝑ
id,qđ habetᷣ in l.ſtipulatio iſta.§.alteri.ff.de ver.obl.
nec ſibi,quia non vult,& ſic patet,qđ ille tex.nõ ꝓ-
bat dictum Bar.Ideo melius videretᷣ dicendũ, qđ ex
quò cõtractus celebratus fuit procuratorio noı̃e do-
mini.& traditio veniat ad implementũ talis ↄ̃ctus, li
cèt fiat ex interuallo vr̃, ꝙ debeat intelligi ſcđm na-
turã ipſius ↄ̃ctus ad cuius implementũ venit ipſa tra
ditio.arg.l.ſi vnus.ff.loca.& facit ẽt,qđ hr̃ in d.l.ſa-
xũ.§.plane.ff.de do.¶ An aũt ꝑ generalẽ procurato-
rem quæratur,ſeu quæri poſſet dñium, & poſſeſſio.
12 ¶ † An vero requiratur ſpeciale mandatũ fuerũt opi.
de quibus in l.j.§.per procuratorẽ.ff.de acq.poſ.Sed
vera opi.vr̃,qđ ſufficiat generale mandatum per l.ſi
rem ſurreptam.vbi videtur caſus iuncta gl.ff.de vſu-
ca.& hoc etiam tenet Bar.in d.l.qui mihi donatum.
& in d.§.ꝑ procuratorẽ.& ſequitᷣ hic etiã do.Ant.&
13 do.Pe.¶ † Et ꝑ ꝓdicta videretᷣ,ꝙ non requiratur ſpe-
ciale mandatũ ad acquirendũ beneficiũ abſenti.cõ-
trariũ tñ voluit.gl.in c.ſi tibi abſenti.de præben.in vj.
& etiã dñi de Rota in ſua concluſione. cclxxxiij. vbi
videntur velle,ꝙ requiratᷣ ſpeciale mãdatum datum
ad acceptandũ beneficium.Io.tñ And. hic vr̃ velle,ꝙ
ſufficiat quẽ generaliter eſſe cõſtitutum ad acceptã
dum beneficia.Do. Ant. hic nititur concordare opi.
nã ſcđm eũ poteſt dici, ꝙ non ſufficit generale man-
datum ſi dicatᷣ conſtituo te procuratorem meum ad
oı̃a negotia in tali loco pro me expediẽda.& ſic poſ-
ſit intelligi gl.in dicto.c.ſi tibi abſenti.& dictũ dñorũ
de Rota. ſecus ſi datũ fuerit mandatũ ad acceptandũ
beneficia: quia tunc ſatis dicitᷣ hẽre ſpeciale manda-
tũ,licèt non mandatᷣ de ſpecifico, & certo beneficio
acceptando.& pro hoc facit,qa illud dicetᷣ non ſolũ
ſpeciale:ſed ſingulare mandatum,facit qđ no.Bar.in
l.j.ff.de vul.& pupil.Et per prædicta videtᷣ, ꝙ vbi datᷣ
mandatum ad acceptandũ generaliter acquirendũ,
& recipiendũ omnia bñficia cum cura, & ſine cura,
& etiã ſi ſint dignitates,vel perſonatus,ꝙ tale mãda-
tum ſufficiat.& plus videtᷣ hic velle Io.And.ꝙ etiã ſi
ſimpliciter ſit datũ mandatũ ad acceptãdũ beneficiũ
ſi non fuerit adiectum de dignitate,vel cura:tñ ſuffi-
ciat tale mandatũ etiam ad acceptandu beneficia cu
rata,vel dignitates: quia talis cõſtitutio procuratoris
tanquam fauorabilis eſt latè intelligenda ſcđm ea,q̃
notauit Ioan.An.& Inn.ſ̃.de reſcrip.ſi,des.facit,ꝙ ha
betur in c.j.de ꝓcura.in vj.¶ Nec ob. qđ habetᷣ.ĩ.e.
c.ſi.& eo.tit.c. cum in illis.li.vj. quia illa iura locum
habent in reſcriptis beneficialibus quę ſunt ambitio
ſa,& reſtringenda.ĩ.eo.quamuis.lib. vj.Ideo appella
tione beneficij in dubio non ↄ̃prehenditur curatum.
¶ Et per prædicta videtur,ꝙ differentia ſit inter acq-
rendas res prophanas,& bñficia eccl̃iaſtica,quia per
ꝓcuratorẽ generalẽ cõſtitutũ ad oı̃a negotia vr̃ poſſe
quæri dominium,& poſſeſſio rei prophanæ ſcđm ea
quæ habentur in d. l. ſi rem. ff. de vſucap. dixi ſupe-
rius: & ꝑ talem procuratorẽ ſic generaliter cõſtitutũ
non quæritur beneficiũ, vt patere poteſt ex ſuperius
dictis,ꝙ intelligo,niſi ſequatur ratihabitio. per id,ꝙ
tangetur cũ gl.de geſtore.¶ Itẽ ẽt intellige,ꝙ licèt nõ
quæratᷣ ius in beneficio: tñ ſaltem quæritur ius abſen
ti, vt poſſit acceptare beneficium collatũ tali procu-
ratori,& per hoc non poterit conferri per ordinariũ,
14 niſi ſcđm formam dicti c.qui tibi abſenti.¶ † In ead.
gl.ibi: non acquiritur per geſtorem.hoc verum ante
ratihabitionem:ſecuta tamen ratihabitione bene q̃ri
tur,per ea quæ hñr in l.ſi ego.hic allegata, & in l.j.§.
per procuratorem.ff.de acqui.poſ. qđ intellige dum
tamen ratihabitio fiat intra tp̃s, intra qđ poteſt fieri
acceptatio.l.pen.ff.rem ratam habe.& facit,ꝙ habetᷣ
in c.cupientes cæterum.cum ibi nota. de elec.in vj.
¶ Et prædicta ſcđm do.Ant.ſunt uera in poſſeſsione
quæ habet aliquid iuris, ita quòd transfertur domi-
nium, uel aliquod ius in alia autem poſſeſsione nu-
di facti dicit ꝙ uidetur, ꝙ poſsit quis inueſtiri per cõ
munẽ amicũ:qa talis poſſeſsio poteſt tradi per excõi
catum.ſ̃.eo.pro illorũ.ergo,& acceptari. facit qđ no
ta.gl.in cle.j.ut lit.pen.in glo.magna.in uerſi.ſed ubi
amicus,&c.& qđ no.per Io.And.in nouella.de p̃bẽ.
ſi tibi abſenti.in iij.gl.lib.vj. & quod notatur etiã ibi
per Archidia.& per do.de Rota in præalleg.conclu-
ſione cclxxxiiij.Et ſic tranſit hic do.Ant. Potes dice-
re dictum ſuũ ſanè intelligendo procedere: quia qñ
inueſtitur amicus de beneficio, vel ſibi confertur no
mine abſentis uidetur acquiri ius ipſi acceptãti ip̃m
beneficium.& hoc reſpectu poteſt dici,ꝙ retentio fa
cti ipſius amici aliquid operetur,cũ nec interim poſ-
ſet per Epiſcopum alteri conferri.ut habetur in d.c.ſi
tibi abſenti.tñ ut hic uoluit Inn.ſi inueſtitur clericus
vel amicus clerici abſentis non per hoc quæritur ius
abſenti in ipſa canonia,uel præbenda: quia requiritᷣ
conſenſus electi,& eligentium.ſ̃.de elec.cũ inter. &
ſic licèt conſanguinitas ſuppleat defectum mandati
quò ad poteſtatem agendi ſuper iure competenti cõ
ſanguineo ſcđm ea,quæ hñr de reſcrip. nonnulli. &
ff.de procu.l.ſed,& he.tñ non ſupplet defectum con
ſenſus qui exigitur ad ſubſtantiandum actum. facit,
ꝙ hr̃ in.l.iij.ff.iudi.ſo.¶ Itẽ aduerte,qa inquãtum gl.
dicit, ꝙ dominiũ nõ q̃ritᷣ abſenti ꝓcedit ſcđm Hoſti.
de dño rei ſingulariter uẽditę,uel donatę.Sed in hę
reditate ſpirituali, uel temporali pro quibus obligatᷣ
ut refert Io.An. & d.Flo.& fortè uoluit dicere Hoſt.
ſcđm do.Flo.ꝙ hæreditas temporalis acquiritur ab-
ſenti, quod qualiter ſit intelligendum recurrendum
eſt ad ea,quæ habentur per legiſtas maxime per Bar.
in l.paulus rñdit.ff. de acquir.hęre.quod autem dixit
de ſpirituali hæreditate uoluit dicere, ꝙ beneficiũ ec
cleſiaſticum q̃ri p̃t abſenti dicto.c.ſi tibi abſenti. Sed
certè,ut ſuperius eſt tactũ non quęritur ius beneficio
ante ratihabitionẽ licèt quoddam ius acceptandi ſit
quæſitum,ꝑꝑ qđ impedit ordinarius alteri cõferre:
ut ibi hr̃.Et no.ꝙ per talem ratihabitionem, uel per
collationẽ factam pręſenti quæritur ius ipſo in bene
ficio ſine traditione:ut nota.in d.c.ſi tibi abſenti. &
per Inn.ſ̃.de conſti.cum M.licèt ſit ſecus in reb.pro-
phanis,in quib.non acquiritᷣ dñium ſine traditione.
l.traditionib.C.de pac.¶ Item aduerte. quia qñ ↄ̃fer-
tur beneficiũ ꝓcuratori habenti mãdatũ ad acceptã
dũ beneficiũ,immediatè per talẽ procuratorẽ acq̃ritᷣ
abſenti ius in beneficio ſine ceſſione, qa ipſi procura
tori nõ põt q̃ri cũ hoc nõ agatᷣ.Et pro hoc no.regulã,
ꝙ illud qđ per mediã pſonã ꝓcuratoris habet acqui-

ri dño ſi non poteſt acquiri ipſi procuratori,acquirit
directo ſine ceſſione ipſi dño.facit,ꝙ hr̃ in l.qui ita.
§.j.ff.ad trebel. vbi patet, ꝙ vbi actus eſt inſeparabi-
lis a perſona,vt vſuſfructus,vel aliud ſimile, ius tũc
ꝑ procuratorẽ acquirit dño ſine aliqua ceſſione . &
ex prædictis etiã patet,ꝙ quis poteſt acceptare bene
ficium per aliũ.& pro hoc facit ſtilus curię,quia in li
teris apoſtolicis mandat ꝓuideri de beneficio, qđ ꝑ
ſe , vel procuratorẽ intra menſem duxerit acceptan-
dũ.facit,qđ hr̃ in cle.vnica.de conceſ.p̃ben. cum ibi
16 not.in gl.quæ incepit iſte terminus.¶†Extra gl. duo
tangunt doc.Primo,an & inq̃tum dr̃ hic,ꝙ per ꝓcu-
ratorẽ poteſt quis inueſtiri de beneficio eccleſiaſtico
ꝓcedat ſi procurator ſit laicus,vr̃ ꝙ ſic per iſtũ tex. q
loquitur indiſtinctè, & ſic indiſtinctè vr̃ intelligẽdus
ar.de priuile.q̃a circa.& per id ẽt,qđ hr̃ de procu.c.
j.in vj.vbi in cauſis ſpiritualibus laicus poteſt eſſe ꝓ-
curator.& hanc partẽ tenent cõiter doct.licèt dicant
tutius eſſe,ꝙ talis procurator ſit clericus. Et ſic com-
muniter ſeruatur,ꝙ conſtituit̃ clericus.Aliqui tamen
dicunt etiã hoc eſſe neceſſarium,videlicet, ꝙ ſit cle-
ricus. mouẽtur per dictionẽ alium.& dictionẽ alius,
quæ vñr implicare eandẽ qualitatem. ſed ad hoc rñ-
detur per id, qđ notatur.s̃.de reſcri. ſedes.vbi patet
17 ex no.ꝑ gl.ꝙ † dictio alius,non ſemper implicat,vel
denotat identitatẽ:& ideo prima pars verior videt̃ p̃-
cipue cum ipſe actus non habet facere reſidentiã in
perſona procuratoris : ſed immediate tranſit ad illũ
cuius nomine accipit̃:& ſic procurator nudum mini
ſterium p̃bet, vt pica , vel fiſtula. & iõ non vr̃ curari
inhabilitas ipſius ꝓcuratoris.facit,qđ hr̃ in d.l.q ita.
§.j.& ꝙ no.in cle.religioſus.de ꝓcu.& qđ not.ꝑ Io.
An.s̃.de procur. poſt ceſſionem. & ꝙ ibi dictum fuit
nec ob.ꝙ dixit hic gl.in prin. quia reſponſio patet ex
his quæ dixi ſuper illa.Secundo tangit Io.An.an per
procuratorem laicum poſſet acceptari beneficiũ ec-
cleſiaſticum,& ſic,an poſſit conſtitui laicus procura-
tor ad acceptandum beneficia eccleſiaſtica,ſuꝑ quo
poſſit inſtari,per ea,quę habentur in regula,quod ali
cui.cum ibi notatis per Io.An. in mercurialibus.lib.
vj.Nam videretur,ꝙ non:q̃a laicus non poteſt pro ſe
acceptare.s̃.de ele.ſacroſan.& ſicut maſſana. ergo ꝓ
illa non videtur poſſe dicta regula,qđ alicui. ¶In cõ
trariũ facit,q̃a in extremis exiſtentibus habilibus nõ
videt̃ curandũ de infectione medij.per id,qđ habet̃.
xxxij.diſt.c.verum.& j.q.j. quaſi per totum , & s̃.de
cohabita.cleri.c.veſtra.concludit,ꝙ tutius eſt , ꝙ per
procuratorem clericum fiat. tñ dicit,ꝙ credit , qđ et
ſi fiat per laicum tenet ex eo maximè:quia talis pro-
curator habet ſe vt nudus miniſter , & vt pica in ipſo
actu acceptationis declarando voluntatẽ dñi. Iõ cen
ſetur geſtum ab ipſo conſtituente.facit,ꝙ hr̃ in l.mul
tum.C.ſi quis alteri,vel ſibi.& in l. & licèt.ff. de con
ſtitu.pecunia.& pro hoc facit ęquitas,quia fortè con
ſtituens non habet alium in loco de quo tantum cõ
fidat.facit,quod habetur.s̃.de procura.querelã.¶Itẽ
quia,vt dictum eſt tali actu nihil acquiritur procura-
tori:ſed acquiritur domino ſine alia ceſſione , & ſine
alia traditione.facit qđ hr̃ de præben.c.pen.lib.vj.de
conceſ.præben.l.vlti.eo.lib. ¶Item q̃a ſuppoſita ha-
bilitate extremorum non vr̃ curãdum de medio, qñ
ius q̃rendi non hẽt facere moram in perſona media,
nec ꝯñr habet medium diſpoſitiuè operari : ſed ſolũ
miniſterialiter operari non impediretur actus ꝓpter
inhabilitatem medij.Secus ſi concluderet etiã ad im
pediendum miniſterialiter operari : quia tunc impe-
diretur actus:per ea quę habentur in c.ij. de hære.in
vj.& in cle.religioſus:de ꝓcur.Et pro prędictis ẽt fa-
cit,q̃a videmus, ꝙ licèt habens vxorem nõ poſſet ꝑ
ſe aliud matrimonium cõtrahere.C.de adul.l.eũ qui
duas.tñ poteſt pro alio.de procura.lib.vj.c.fin.& ſic,
vt eodem modo,ꝙ licèt laicus non poſſet pro ſe acce
ptare beneficium,tñ poſſet pro alio qui ſit clericus.
facit etiã,ꝙ hr̃ in d.c.j.de ꝓcu.in vj. Et licèt hæc opi.
vt dixi ſm̃ cõmunẽ opinionẽ verior ſit,tñ de iure tu-
tius eſt ad opiniones vitandas, ꝙ cõſtituat̃ ꝓcurator
clericus ad acceptandum ipſa beneficia. facit ad prę
dicta,qđ notatur in cle. cũ cluſio. de renun.vbi etiã
tangit̃ , an poſſit laicus conſtitui ad renuntiandũ bñ-
ficio.Et per prædicta vr̃ dicendũ,ꝙ ſic,licèt tutius ſit
18 conſtituere clericum.¶†Et pro prædictis , qđ laicus
poſſit conſtitui ꝓcurator ad acceptandum bñficium
eccleſiaſticum,vel etiam ad renuntiandum.facit, qđ
habetur in l.vniuerſis.C.de pręci.impera.offe.vbi di
cit ,ꝙ licèt ſeruus non poſsit pro ſe impetrare, tamẽ
ſi pro alio impetret valet. & pro iſta parte etiam facit
quia aliàs ſi diceremus oppoſitum ſequeret̃ eadẽ rõ,
ꝙ ſi eſſet aliquis clericus qui non poſſet ꝓmoueri ad
dignitatem,vel perſonatum.facit, qđ habet̃ in c.j. &
ij.de fil.præsby.in vj. ꝙ talis non poterit conſtitui ꝓ
curator ad acceptandũ dignitatẽ,vel perſonatũ nomi
19 ne alterius, ꝙ non videt̃ eſſe verum.¶ † Et ꝑ p̃dicta
videtur,ꝙ conſtitui poteſt procurator generalis , ſeu
generaliter ad acceptandum beneficium, & etiã ſpe
cialiter ad acceptandũ certũ beneficiũ . Si tñ hoc ſe-
cundo caſu beneficium eſſet collatum eoipſo, ꝙ cõ-
ſtituitur procurator ad acceptandum ipſum bñficiũ,
videtur tunc ſic conſtituendo acceptaſſe cũ hoc de-
pendeat a mera voluntate conſtituentis.ſatis in ſimi
li dicitur in ꝓcuratore conſtituto ad adeundum hæ-
reditatem iam delatam, quia videtur ꝯſtituens adire
vt ſuperius eſt tactum cũ gl. & probatur in l. paulus.
ff.de acqui.hære.nec ob.c.penul.de elec. in vj. vbi ꝑ
actũ cõſtitutionis ꝓcuratorio ad eligendũ q̃s non vr̃
eligere: q̃a ibi ille actus electionis nõ conſiſtit in me
ra voluntate:imo oportet,quod certo ꝑ ſe fiat, & cũ
certa ſolennitate.s̃.de elec.q̃a propter. ſecus in adi-
tione hæreditatis,& in acceptilatione bñficij. Et ꝑ p̃
dicta poteſt inferri q̃d ſi procurator acceptat poſt tp̃s
datum ad acceptandum.Nã vr̃,ꝙ non:ſed demũ , qñ
acceptat intra tempus: per ea quæ hñr in cle. cum ea
q̃ de conceſ.præben. & in l.pe.ff. rem ratam haberi.
hoc procedit, quando fuit procurator generaliter cõ
ſtitutus ad acceptanda beneficia. Secus ſi fuiſſet ſpe-
cialiter conſtitutus ad certum, & ſpecificum benefi-
cium acceptandum:quia tunc ſi illud vacabat,& erat
iam collatum eoipſo videtur conſtituens acceptaſſe
vt ſuperius eſt dictũ.& ideo , licèt procurator poſtea
acceptaret poſt terminum de hoc eſt curandum: vt ẽt
hic voluit do.Ant.¶ Vltimo eſt ſciendum,ꝙ do.Flo.
hic aliqua tetigit, q̃ ſunt de materia.l. ſtipulatio iſta.
§.ſi ſtipulor.& §.ſi quis inſulã.ff. de ver.obli. & præ-
cipue tangit,an ſi procurator locat domum,vel præ-
dium dñi nomine dñi pro certa penſione, an quæra-
tur actio ipſi domino abſenti ſine ceſsione. & cõclu-
dit,qđ ſic,quia ꝙ procurator ex re domini ſtipulatur
acquirit dño quo ad vtilem actionem ſine ceſsione.
l.ꝙ ꝓcurator ex re. ff. de ꝓcur. Penſio aũt vr̃ ſurgere
ex re domini cuius eſt prædium. Ideo acquirit vtilis
ſine ceſsione.& ſic etiã tenuit Bart. in d.§.ſi ſtipulor.
Cy.in l.multum.C.ſi quis alteri,vel ſibi.dicit tñ,qđ
gl.tenuit ꝯ̃rium in c.q̃q̃. de vſu.in vj. ſed nõ bene ſm̃
eũ:q̃a penſio dicitur eſſe ꝓuẽtus rei.j̃. de deci.paſto
ralis.& c.cũ non ſit.Sed certe ſi pondereť illa gl. hoc
nõ dicit,ſed bñ vr̃ dicere ſi ſtipulatur rem tradi dño ,
ꝙ non acquirit actio ipſi dño per procuratorem. Sed
illud

illud certè eſt verum quò ad directam actionem non quò ad vtilẽ,per ea quæ habenĩ in l.pe.C.ad exhi.& ꝙ dixi.ſ.aquiri vtilem domino,qñ procurator ſtipulatur poſſeſſionẽ nomine dñi dixit illud procedere, qñ ſtipulatur illã ſibi dari noĩe dñi.ſecus ſi ſtipulaĩ illam dari dño abſenti: quia nõ valeat,per ea q̃ hñr in l.ſtipulatio iſta.§.alteri.ff.de ver.ſig.ſecus ſm eũ ſi pſens eſſet ipſe dñs,per ea quę hñr in l. ſi procuratori. ff.de ver.obl. & qd dixi non valere ſtipulationẽ, qñ quis ſtipulatur alteri dari. Intellige ve.ũ, niſi interſit ſtipulantis,q̃a ſtipuletur dari creditori ſuo, per ea, q̃ habenĩ in d.§.alteri.& d.§.ſi ſtipulor.& inſti. de inuti.ſtipu.§.ſi quis alijs.¶Et propter hoc ẽt tangit quid ſi a principio ſtipulationis non interſit, ſed poſtea incipit intereſſe, an poterit agi ex tali ſtipulatione. & refert eximiũ doctorẽ.do.Ioan.Ludouicum tenuiſſe, ꝙ nõ,& dicebat eſſe caſum in l.ſi ita ſtipulatus.§.poſſum.ff.de ver.ob.legendo lrãm, non vt cõiter legiĩ p gl.& Bar.ſed hoc mõ.Nã dicit litera,poſſum a te vtiliter iſta ſtipulari decem Titij noĩe te ſoluturũ ſpondes.ſ.mihi.Et ſubdit,neq; enim hoc.i.hæc ſtipulatio ſimile.i.ſimilis eſt illi ſtipulationi illi te daturũ.ſ.ſpõdes.Et ſubdit litera,quia ex ea,& ex prima agere poſſum ſi mea intereſt.& ſic relinquiĩ ſcd̃m eũ,qd ſecus erit in ſecũda ex qua poterit agi, ex quò ab initio nõ valuerit tanq̃ alteri factam.d.§.alteri.& hunc intellectum dicit eſſe planũ in d.l.ſed alij intellectus qui tãguntur ibi per gl.& Bar. videntur literam violare ſm eum.& per hoc concludit,quod ſi ſtipulor dari alteri ſi ab initio mea intereſt valet ſtipulatio.¶Si aũt nõ intereſt non valet,nec conualeſcet. licèt poſtea incipiat intereſſe.nec ob. ſcd̃m eũ.l. ſi remunerandi.§. ſi tibi.ff.manda.vbi videtur ſufficere, ꝙ ex poſtfacto interſit,vt agi poſſit mandati, licèt a principio tempore mandati non intereſſet.q̃a rñdet,qd aliud eſt in mãdato q̃ in ſtipulatione:q̃a mandatum perficiĩ cõſenſu,nec vĩ eſſe nullũ, licèt ab initio mandantis nõ interſit.Secus in ſtipulatione ꝓpter eius ſpecialem materiam,q̃a fuit inuenta,vt quis ſtipuleĩ,ꝙ ſua intereſt d.§.alteri.¶Nec ob.etiã ſi dicaĩ,ꝙ imo idem in mãdato per l.ſi procuratorẽ.§.mandati.ff. mã. vbi actio mãdati tunc cõpetit cũ cęperit intereſſe:ſeu cũ appa ret intereſſe.& ſic vĩ,ꝙ non prius cõpetat. Nam põt dici,ꝙ mandatũ pœnæ etiã ſi mandantis nõ interſit. d.§.ſi tibi:ſed non agitur,niſi cũ intereſt ipſius mandãtis.d.§.mandati.& ſic reſidet do.Flo.Bar.tñ.& cõiter legiſtè tenent ɔtrarium.d.§.alteri.pro qua opinione bene faciũt d.l.ſi remunerandi.d.§. ſi tibi. & d.l.ſi procuratorem.ff.man.licèt.do.Flor.nitaĩ reſpõdere, vt ſuperius eſt dictum.ad §. poſſum.poſſet rñderi in d.l.ſi ita ſtipulatus.poſſet reſpõderi ſcd̃m intellectũ quẽ tangit ibi gl.vel tenendo aliquẽ de intellectibus

20 poſitis ibi per Bart.¶ †Et adde p̃dictis,ꝙ regulariter obligationes,& actiones pſonales non quærunĩ domino per ꝓcuratorẽ ſine ceſſione.l. poſſeſſio.§. & ſi poſſeſſio.ff.de acqui.poſſ. fallit in aliquibus caſibus in quibus q̃riĩ vtilis ſine ceſſione.de quibus p gl.in l. iij.§.ſi quis alij.inſti.de inuti.ſtip.& plenè per Bar.in d.l.ſtipulatio.§.& ſi.ſtipulor.ff.de verb.obl. ſecus tñ eſt in poſſeſſione,& dñio, q̃a illa ſine aliqua ceſſione directo q̃runĩ p ꝓcuratorem dño.l.j.C. p quas pſo. Et rõ diuerſitatis inter obligationes pſonales ex vna parte,& dñium,& poſſeſſionẽ ex alia,colligitur ex.l.ea quæ ciuiliter.de acqui.rerũ do.ff. man.vt ibi patet,rõ eſt,q̃a dñium,& poſſeſſio q̃runĩ per actũ naturalẽ.Sed obligationes per actũ ciuilem.& p hoc videĩ, ꝙ vbi per actũ ciuilẽ hæres quærit dñium in pacto.l.cõmiſſoriæ,& adie.in diem. ꝙ tunc non q̃raĩ p procuratorẽ,ſed ſine ceſſione. & hoc tenuit Bart. in d.§.ſi ſtipulor.per l.j.C.per quas pſo.& ſeq̃ĩ do.Pet. hic.Sed an hoc ꝓcedat examinaui in d.§. ſi ſtipulor.

21 ¶†Vltimo p̃t eſſe dubitatio, an poſſit excõicatꝰ abſolui per ꝓcuratorẽ.de quo per Io.And.ſ̃. de ſen.excõi.c.cum deſideres.vbi finaliter tenere uĩ,quod ſic.

22 ¶†Item põt dubitari, an cõpaternitas poſſit ɔtrahi p ꝓcuratorẽ.de quo per Bart.in l. gallus.§. forſitan.ff. de lib.& poſthu.vbi ẽt tangit, an per ꝓcuratorẽ poſſit impetrari legitimatio p reſcriptũ hñtem ptãtẽ legitimandi,& in cõpaternitate concludit, ꝙ non poteſt contrahi per procuratorẽ.Idem Io.An. in regula põt quis.in mercurialibus.de reg.iur.in vj. licèt quidam. do.Marſilius diſputãdo tenuerit ɔtrariũ: vt ibi refert Io.An.ſed non bene ſcd̃m eũ, q̃a in actu cõpaternitatis contrahendo req̃ritur actus perſonalis coherens perſonæ, videlicet detentio pueri Baptizandi in baptiſmo proprijs manibus detinẽtis.xxx.q.j.c. de his. & c.j.& ij.Et idẽ Fre.in opere ſuo.c.quintodecimo. Sed dubium,an ipſe procurator erit cõpater, ex quò tenet puerum in baptiſmo.& Frede.tenuit,ꝙ non.& ſic ſcd̃m eũ dñs non erit cõpater, q̃a non potuit tale ius acquirere per procuratorem, nec procurator erit quia non vĩ hoc velle cum noĩe ſuo nõ facit actum. Sed Io.An. tenuit ɔtrarium in dicta regula. poteſt.ſ. quòd ꝓcurator erit compater.ar.l. ſi is qui.§. ſi liber. ff.cõmo.vbi extra id,qd agiĩ, qñ naſcitur tacita obligatio.& pro hoc etiã facit,q̃a non eſt abſonum, ꝙ in actu voluntario geſto per ꝓcuratorẽ ꝓcuratorio nomine obligetur procurator.l. procurator qui pro euictione.ff.de procurato.& ſic vĩ, ꝙ ex tali actu obligetur, ſicut ex tali actu videtur qd obligentur cõpatres ad inſtruendum puerum leuatum de fonte, vel faciẽdum inſtrui circa orationẽ dominicã. & ſimilia inq̃tũ expediat.¶Et ꝓpter opi. vitandas tutius eſt tenere Ioã.An.ſi contingeret dubitari, an ortum ſit impedimẽtum cognationis ſpiritualis cum tali ꝓcuratore de quo etiam dixi in d.§.forſitan. Illud autẽ certum, ꝙ ſi cõitas,vel vniuerſitas conſtituit ꝓcuratorẽ ad leuandum filiũ de ſacro fonte, quod non ɔtrahiĩ compaternitas cum ſingulis de vniuerſitate:q̃a aliud vniuerſitas,aliud ſinguli de vniuerſitate.xij.qõ.ij. q̃ manumittiĩ.ff.de rerũ diuiſio.l. intantum.§. vniuerſitatis.& tene menti p̃dicta.q̃a ſæpe de facto occurrunt, licèt multi aliter credunt eſſe q̃ ſit ſuperius dictũ. Illud autẽ eſt certum, qd vniuerſitas eſt perſona ficta, & incerta,& caret anima.de ſnĩa excõicationis.lib. vj.c.Romana. Et ſic non poteſt dici cõtrahi cum illa cõpaternitas.¶Et per prædicta habes, an p ꝓcuratorem põt cõtrahi cõpaternitas,q̃a vĩ,ꝙ nõ per ea, quæ dixi.ſ.poſt Bar.Io.An.& Arch. & hoc ẽt tenuit Ang. in d.§.forſitan.dixit tñ ipſe Ang. ꝙ licèt nõ poſſit cõtrahi cõpaternitas p procuratorẽ,poterit tñ cõtrahi per nuntium,quia vere cenſetur facere qui per nuntium facit,ſicut ille qui facit mediante Epiſtola:vt l. licèt.ff.de conſti.pecu.¶Sed certè iſta opinio non vĩ ꝓcedere:q̃a uĩ eſſe eadem ratio in nuntio,quæ in procuratore cum req̃raĩ in actu compaternitatis actus perſonalis coherens pſone:ut dixi ſuperius. & ſic cũ reſpectu abſentis talis actus non interueniat uideĩ, ꝙ etiam per nuntiũ non cõtrahitur.nec ob.l.licèt.q̃a ꝓcedit in actibus qui perficiunĩ conſenſu,& ſic non requiriĩ actus pſonalis coherens pſonæ. & p hoc ẽt põt reſponderi ad c.fi.de procura. in vj. ubi mrĩmoniũ carnale põt cõtrahi per procuratorẽ, q̃a illud cõtrahitur ſolo ɔſenſu. hic autẽ requiriĩ actus pſonalis coherens pſonæ,ut eſt dictũ. Et pro p̃dictis ẽt faciat, q̃a in actibus inſeparabilibꝰ a pſona. nõ videtur diſ-

ferentia inter nuncium,& procuratorem,per ea quę
habentur in d.c.fi: & facit, ꝙ no.in l.qui ita.§.j.ff. ad
trebel.& de materia etiam dixi in d.§.forſitan.

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio beneficij facta cum intentione, vt beneficium alteri confe ratur non eſt ſimoniaca,nec vitioſa.*
2 *Legatus miſſus habet poteſtatem in prouincia ſibi decreta conferendi beneficia.*
3 *Conſanguineo,vel nepoti poteſt Epiſcopus prouidere de beneficio.*
4 *Vicarius Epiſcopi non poteſt ex vi mandati generalis bñficia cõferre.*
5 *Quaſi poſſeſſio iurium canonicalium qualiter in libello concludi dēat.*
6 *Patientia,quando aliquid operetur.*
7 *Quaſi poſſeſſio iuris eligendi aliquam particularem dignitatē nō ſuffi cit ad probandum quaſi poſſeſſionem iuris eligendi reſpectu princi palis prælati.*
8 *Ius eligendi ad inferiorem dignitatem ſpectat ad capitulum.*
9 *Poſſeſſorio retinendi agi poteſt pro moleſtatione in re incorporali.*
10 *Receptio duorū ad vnam præbendam aīo ſcindendi illam non valet, nec receptio vnius ad vacaturam.& nu.23.*
11 *Canonicatus impetrari non poteſt tanquam vacans per mortem cano nici in eccleſia non numerata.*
12 *Præbenda eſt ius ſpirituale,licèt habeat temporalitatem annexam.*
13 *Argumentum a ſufficienti partium enumeratione eſt validum.*
14 *Numerus determinatus canonicorum cum iuramento firmatus, vel cum confirmatione ſedis Apoſtolicæ,an poſſit rumpi.*
15 *Iuramento coarctari poſſunt quæ in libera voluntate conſiſtunt.*
16 *Numerum determinatum in eccleſia ſtatuere,an poſſint ſoli canonici.*
17 *Teſtator qui iurauit non reuocare teſtamentum a ſe factum, an pote rit poſtea reuocare.*
18 *Sententia lata contra ordinatum non habet nocere mandanti.*
19 *Res inter alios acta alijs non habet nocere.*
20 *Canonicus non præſumitur quis, licèt per omnia ſe gerat pro canoni co etiam ſi præſumatur poſſeſſor.*
21 *In mandato generali non datur poteſtas faciendi aliquid illicitum,vel doloſum.*
22 *Patientia quæ dependet a poteſtate patientis,an aliquid operetur.*
23 *Duo ſi eliguntur ad vnam præbendam vacantem animo ſcindendi il lam,non valet electio.*
24 *Plures ſi dicantur idem delictum commiſiſſe, & ſi contra omnes per viam inquiſitionis eſt proceſſum, an teſtes contra vnū noceāt alijs.*
25 *Numerus canonicorum ſi ſit iuramēto firmatus, an receptio facta vl tra numerum teneat.*
26 *Facta contra iuramentum,an teneant.*
27 *Electio facta de periuro,an valeat.*
28 *Iurare ſeruare ſtatuta,& iurare ſeruare contenta in ſtatutis differūt.*
29 *Electio quæ fit contra iuramentum,an teneat.*
30 *Papa ſi mandat quem recipi in canonicum, & de præbenda ſi qua va cat videtur tacitè facere mentionem de numero.*
31 *Legatus,an poſſit mandare aliquem recipi vltra numerum.*
32 *Legatus non põt facere contra ius,etiam ſi ſit legatus de latere.*
33 *Numerum canonicorum rumpere poſſunt canonici,non tamen nume rum præbendarum ſine conſenſu Epiſcopi.*
34 *Factum contra decretum Papæ,an ſit indiſtinctè nullum.*
35 *Succeſſorem habere non videntur canonici ſicut prælatus.*
36 *Pro iniuria illata canonico rōne cõtēptus,an poſſit agere ci⁹ ſucceſſor.*
37 *Cõmiſſio facta alicui cū expreſſione nominis proprij,& appellatione, an intelligatur facta reſpectu nōis ꝓprij, vel reſpectu appellatiui.*

a Si ad unicum. Idem ſummat. d. Abbas.

a DIlecto. Si ad vnicum [a] canonicatū,& præbendā vacantē in eccleſia
duo canonici ſint recepti non tenet rece-
ptio ēt ſi autoritas legati ſedis Apoſtolicæ
interuenerit.h.d.Et quatuor ſunt partes principales.
Nam in prima ponunt multa q̄ faciunt ꝓ cellerario.
In ſcd'a ponunt illa quę faciunt ꝯtra cū.In tertia dif-
finit.In quarta proteſtatur,vel tacitè q̃ōni rñdet.ſcd'a
1 ibi:procurator.tertia ibi:vñ. quarta ibi:ita ꝙ.¶†Not.
j.ꝙ renunciatio bñficij quæ fit cū intentione, vt bñfi
ciū alteri conferat̄,non vr̄ eſſe ſimoniaca,nec vitioſa,
dū tñ in actu renuntiationis talis intentio non expri
2 mat̄. ſed liberaliter fiat facit,ꝙ tangit̄ in gl.j.¶†Item
not. ꝙ legatus miſſus vr̄ habere ptātē in ꝓuincia ſibi
decreta conferendi bñficia,qd' verū eſt,ſi ad hoc hēt
ſpeciale mandatū: aliàs non poſſet ex officio legatio-
nis cõferre bñficia ſaluo,niſi eſſet legatus Cardinalis
& ſic de latere,per ea quæ hn̄r de offi.leg.c.j.libr.vj.
& ſic põt dici,ꝙ iſte Archieps habebat mādatū ad cõ
ferendū bñficia,vel ſcd'm alios põt dici, qd' ipſe erat
Cardinalis tpe quo ꝓuidit nepoti, & ipſi cellerario,
ſed poſtea deſiderabat eſſe Cardinalis.& potius vo-
luerit habere Archiepatum Aremenſem q̄ Cardina-
latū.qa fortè erat inde oriundus. & ſic voluit deſcen
dere dicta de cā,cum Cardinalatus ſit maior dignitas
quā Archiepatus.facit,qd' hr̄.ſ. eod.dilectus.& ꝙ ibi
3 fuit dictū.¶†Itē no.qd' prælatus vr̄ poſſe ꝓuidere ne
poti,vel conſanguineo de beneficio.qd' intellige dū-
mō aliàs ſit dignus ꝑ id,qd' hr̄.j.co.graue. & ꝓ hoc
etiā facit,qa põt etiā conſanguineo indigēti ꝓuide-
re,vt dictū fuit in c.j.ſ.de choa.cle.& facit, ꝙ hr̄.86.
diſt.in c.nō ſatis.¶Itē no.ar.ꝙ procurator gñalis ha-
beat ptātem ratificandi collationē iā factā, licèt non
hēat ptātē de nouo conferendi. Sed ꝯtrarium eſt ve
rum.qa ſicut non põt conferre,vt patet ex his,q̄ ha-
4 bent̄.de offi.vic.in vj.vbi etiā patet,ꝙ † vicarius Epi
ex vi generalis mandati nō põt bñficia cõferre. & ſic
vr̄,ꝙ eadē rõne non poſſit ratificare.nec ob. iſte text.
quia hic factū narratur, & fuit allegatio ptis allegan
tis facti cõtingentiā.¶Item no. ꝙ ꝓpter ſolū actū in-
ſtitutionis non cõſequit̄ canonicus poſſeſſionē iuriū
canonicaliū particularium,niſi actualiter inducat̄ in
poſſeſſionē.de quo ꝑ Dy.in regula.j.de reg.iur.in vj.
¶Itē no.multa ex qbus infert̄ quaſi poſſeſſio iuris ca
nonicalis.& no.ꝙ vr̄ requiri, qd' ſint talia quæ nō cõ
5 petant niſi canonico.ex hoc etiā † no. practicā ad cõ
cludendū quaſi poſſeſſionē iuriū canonicaliū ꝑticu-
larium,& ꝯñr iuris vniuerſalis canonicalis, qa vr̄ ex
pediēs, ꝙ articulet̄ exercitiū aliquorū iuriū q̄ ſint de
ꝑte ſubſtātiali iuris canonicalis.& ſi exercitia q̄ arti-
culant̄ non ſint de iure de ꝑte iuris canonicalis. ſaltē
expedit,qd' fiat mentio,ꝙ ſint de iure canonicali ſcd'm
conſuetudinē,facit,qd' no.Io. And.in c.vt noſtrū.de
offi.Archi.& qd' hr̄ de ele.cumana.& ſic vr̄, ꝙ ſit ex-
pediēs addi,ꝙ tanq̄ canonicus exercuit talē actū. qñ
actus de ſe poſſet etiā alij cõpetere.facit, qd' hr̄ in d.
6 c.vt noſtrū.¶†Itē no.ꝙ patientia etiā biennalis,aliàs
eius q hēt ptātem ius conferendi non vr̄ ſufficere.fa-
cit,qd' tanget̄ eum gl.iij.An aūt ſufficeret decennalis.
recurrendū eſt ad ea,q̄ no.Inn.ſ. de eo q furtiuè ordi
nes recepit in c.ij.& in c.illud.ſ.de præſump. & facit
ad mām,ꝙ no.legiſtę.ī l.cū de ī tē verſo.ff.de vſu.&
ꝙ no.ſ.de ſenſibus.c.peruenit.¶Itē no. ꝙ tpe quo eps
accipit poſſeſſionē Epatus, vr̄ ꝙ ſoli canonici recipi
debeant ad oſculū,& non inferiores clerici.& ſic illi
7 deoſculabant̄ manum.¶†Itē no.ꝙ † ad cõcludendū
quaſi poſſeſſionē iuris eligēdi reſpectu principalis p̄-
lati,non vr̄ ſufficere ꝓbare ſe eſſe in quaſi poſſeſſione
iuris eligendi aliquā aliā particularē dignitatē,vt hic
ſatis colligit̄ tā decani, q̄ Epi.&c.¶Et no.ēt ex hoc
8 ar.ꝙ † ius eligendi aliquē ad inferiorē dignitatē ſpe-
ctat ad capitulū,de quo dicendū.vt no.de elec.cū ec
9 cleſia Vulterana.& in c.j.¶†Itē no.ꝙ pro moleſtatio
ne in re etiā incorporali p̄t agi poſſeſſorio retinēdę,
ꝙ eſt clarū,ſi eſt moleſtatio facti.¶ An aūt idem ſit in
moleſtatione iuris.recurrēdū eſt ad id,ꝙ hr̄.ſ.de reſti.
ſpo.audita.& qd' ibi dictū fuit.& not. ēt ex lr̄a modū
ꝯcludēdi in interdicto vti poſſidetis.de quo in c.licèt
10 cām.ſ.de ꝓba.& ꝑ Legiſtas ī l.vna.C.vti poſ.¶†Itē
no.ꝙ nō valet receptio duorū ad vnā p̄bēdā aīo ſcin-
dēdi illā,nec ſilr valet receptio vnius ad vacaturā. fa-
cit,qd' dictū fuit.ſ.e.tuæ.& qd' ibi hr̄ in tex.& qd' tā-
getur

getur cum gl.in verbo augmentare. & ꝙ ibi habeť in
11 in c.proximo.¶†Itē no.qđ tangeť cum gloſ.quod in
eccleſia non numerata non eſt dare vacationem, ſed
creať ibi ius canonicatus, & ꝑbendæ per electionē,
& extinguiť cum morte ipſius canonici. & ſic facit,
qđ non poſſit impetrari canonicatus tanq̃ vacās per
mortē canonici, cū re vera non vacet.vt eſt dictū. Se-
cus, qñ in eccleſia eſt certus numerus canonicorū,&
præbendarū. quia tunc per mortē canonici bene vr̃
vacare canonicatus,& præbenda.¶ Itē no.qđ ad hoc
vt numerus præbendarū determinatus augmētetur
expedit, vt deueniať ad actualē creationē ꝑbendæ,
& nota, ꝙ ex tali creatione determinatio antiqua ꝑ-
bendarū non vr̃ ſimpliciter rumpi, ſed ſolū numerus
augmentari.¶ Itē no.ex litera in ver.ꝑterea.& in ver
bo etiā eccleſia.dum dicit vnicū ſpirituale ius.& etiā
12 dum dicit ad quoddā ius, qđ † ꝑbenda vr̃ eē ius ſpi-
rituale, licèt habeat annexā tēporalitatē,& hoc ēt vo
13 luit Inn.ſ.de maioribus.vbi etiā tetigi.¶†Itē no.arg.
a ſufficienti ꝑtiū enumeratione vr̃ eſſe validū in iu-
re.facit,qđ hr̃.j.de ele.venerabilē.in princ.& in ver-
bo electioni.& ff. de his qui ſunt ſui iuris.l. patre fu-
14 rioſo.¶†Item no.in verbo.niſi fortè, qđ vbi in eccle
ſia eſt determinatus numerus canonicorū cū iuramē
to,vel cū confirmatione ſedis Apoſtolicæ,& clauſu-
la decreti, canonici nō vn̄r ꝓpria authoritate rūpere
numerum.¶ Et ex hoc not. qđ canonici non vn̄r au
gere poſſe numerū canonicorū, qñ numerus eſt iura-
tus, qđ an indiſtinctè ꝓcedat inferius tangetur.¶ Et
aduerte ſm d.Flo. ꝙ certus numerus nō dr̃ eſſe in ec
cleſia ex ſola facti contingentia, vt qa ſunt ibi. x.vel.
xij.canonici.ſed demū dr̃ eē certus numerus in eccle
ſia qñ ex ſtatuto, conſuetudine, vel priuilegio eſt de
poſitū, ꝙ ſint vſq; ad talē numerū,& non plures, facit
ꝙ habetur.ſ.de conſti.cū M. & de reſcrip. ꝯſtitutus.
15 ¶†Itē etiā no.ex prædictis, ꝙ per iuřm coarctari pñt
quæ in libera voluntate cōſiſtunt. & impediri varia-
tio aliàs permiſſa. Nā canonici vn̄r poſſe facere ſtatu
tū de numero,& illud etiā reuocare, facit qđ hr̃ in l.
oēs popul.de iuſti.& iure.& tñ, vbi interuenit iuřm
non vn̄r poſſe tunc venire contra ſtatutum iuřm, &
cū hoc notabili tranſit hic.d.Pet.¶ Sed circa iſtud eſt
16 dubiū primo, an † ſoli canonici pñt ſtatuere in eccle-
ſia numerū de quo.ſ. de conſti. cū acceſſiſſent. & de
ver.ſig.c.pe.in vj.Nam vr̃, qđ non ſine cōſenſu Epi,
ꝑ notata in iuribus prællegatis cū hoc videať cerne
re ſtatū eccleſiæ.Itē poteſt eſſe dubiū, an teneat rece
17 ptio quæ fieret ꝯtra iuřm de qua.j.dicetur.¶†Quid
a ſi teſtator iurat non reuocare teſtm̄ a ſe factū, an
a poterit poſtea reuocare.[a] Bar.tetigit in l.ſi qs in prin.
teſtamenti.ff.de le.iij.& tenuit, ꝙ ſic nec incurrit pē
riuriū ſcđm eū.Sed Io.An.in c. qđ ſemel. in mercu-
rialibus.de reg.iu.li.vj.tenuit, ꝙ bene pōt reuocare,
ſed erit ꝑiurus, & iſtud vr̃ tutius, vt plenè dixi in c.
contingit.de iureiur.& facit etiā, ꝙ notať in gl. in c.
fin.de procur.in vj.¶ Itē no. quod vbi ex verbo ſniæ,
poteſt prima facie aliquod ꝑiudiciū tertio inferri, ēt
tale quale tñ ē, ꝙ in ipſa ſnīa excipiať ius tertij.¶ Itē
no.qđ tenet, eadē videať eſſe rō inſringendi collatio
nē factā duobus, vr̃ eſſe eadē cauſa defenſionis. tñ ſi
actū eſt contra vnum, ſnīa contra illū lata non pręiu
18 dicat alteri, de quo agiť hic in gl.fi.& ſic facit, ꝙ†ſen
tētia lata ꝯtra ordinariū non habeat nocere mandan
ti. facit qđ notatur per legiſtas in l. denūtiaſſe.§. qđ
tñ.ff.de adulte.& in l.fi.ff.de iureiurā. & facit ad ma
teria eius, qđ hr̃ in.c.pe.ſ.de re iudi.vbi plene de ma
teria.& in c.pen.ſ.de appel.vbi etiam de materia, &
facit etiā, quod notatur per legiſtas in l.ſæpe.ff. de re
19 iudi.¶† Item notā regulam vulgatam, quod res inter
alios acta alijs non hēt nocere, de quo in iuribus pro
ximè allegatis.¶ Item nota qūo vbi agitur contra poſ
ſeſſorem beneficij non ſufficit apparere, ꝙ ſit in poſ-
ſeſſione, niſi etiā probet titulum, ꝙ vr̃ ꝓcedere, qñ ſu
perior agit contra ipſum.¶ Quid aūt ſi alius ageret.re
curre ad ea, quæ hn̄r.ſ. de procura. ex inſinuatione.
& in c.j.de reg.iur.lib.vj. vbi autem agitur ꝯ poſſeſ-
ſorem in rebus prophanis, ſufficit ꝙ ſit poſſeſſor, niſi
20 aliud probetur contra eum.l.fin.C.de rei ven.¶†Itē
etiā potes notare, quòd licèt quis per oīa ſe gerat tā
q̃ canonicus, non ꝓpter hoc præſumiť canonicus, li
cèt ꝑſumatur poſſeſſor, niſi aliud probeť.hoc iō, quia
beneficium eccleſiaſticū ſine canonica inſtōne non
poteſt obtineri.j.de reg.iu.c.j.lib.vj.quod intellige,
vt colligi pōt ex notatis in dicto.c. ex inſinuatione.
de procur. & in dicta regula prima. In rebus tamen
prophanis pręſumitur pro illo qui ſe gerit tanq̃ dn̄s,
ſi agatur contra eum.l.titia.ff.de ſolutio.& facit, qđ
notatur per Bar.in l.quidam in ſuo.ff.de cōditio.in-
ſti.¶ In ea.gl.j.in fi. & pro hoc bene facit litera dum
dicit, liberaliter aſſignauit,&c.facit, quod habetur.j.
in c.tua.de ſimo.& quod notatur.ſ. de officio deleg.
21 ex parte.¶ In gl.ij.in fine.Nota bñ in gl. ꝙ † in gene-
rali mandato non videtur dari poteſtas faciendi ali-
quid illicitum, vel doloſum, hoc probatur in iuribus
22 allegatis in glo. quod tene menti tu canoniſta.¶†In
gl.iij.ibi talis patientia non facit,&c. Quæ autem ſit
ratio gl.non bene declarat, ideo potes dicere, qđ rō
eſt, quia licèt patientia in dependentibus a poteſta-
te patiētis poſſit operari, vt patet in iuribus ſuperius
allegatis in gl.tñ ſecus eſt in his, quæ non deſcendūt
a poteſtate facientis.& ita erat hic, quia non poterat
Epiſcopus diſpenſare cōtra Conciliū Turon. de quo
ſ.eo.maioribus.& facit, qđ no.ſ.per gl.de elec.cum
dilecti. Præterea poſito, qđ poſſit diſpenſare eo caſu
quo exigiť diſpenſatio, ſola tolerantia non inducit di
ſpenſationem.ſ.eo.cum iandudum.circa fi. & facit,
ꝙ no.per gl.& Ioan.And.j.de ſchiſmaticis.c.ij.& qđ
conſueuit dici.ſ. de filijs pręsby.c.veniens. Prętereà,
vt hic dicit do.Pe.iſti actus incidenter exercebantur.
& ſic vr̃, quod non inducunt diſpoſitionem, quia.ar.
l.ex his.C.de teſt.mili. ¶ In gl. huiuſmodi clauſula.
in fin.Sed aduerte, quia videretur, quod ex quò con
firmatio fit fauore canonicorū etiam ſi adijciať clau-
ſula, quod poſſit contrauenire. Sed potes dicere, qđ
ibi adiecta eſt clauſula non, ꝙ tunc intelligiť eſſe con
firmatus numerus ſimpliciter fauore canonicorū, ſed
fauore eccleſiæ ad euitandum infinitatem eligendo-
rum. facit de reſcrip.cum in multis.libr.vj.Et ad ex-
cludendam importunitatē petentium, vel minas, pro
pter quæ canonici violant qñque numerum ſtatutū
aliàs non violatur. facit, quod habetur.j. de priuile.
cum olim.el ij.& quod ibi no.¶ Vel ſecundo pōt di
ci, qđ virtus clauſulę, hoc operatur, ꝙ iſto caſu non li
ceat renuntiare ſuo fauori.facit, quod habetur.j.eo.
cuidam non facer dotali.lib.vj.& quod no.ſ.de con-
ſti.cum acceſſiſſent. quod intelligunt Vin.Hoſtiē. &
Goff.procedere, niſi exercuiſſent facultates.qa tunc
bene poſſunt contrauenire non obſtante clauſula, vt
patet.ſ.de conſti.cum M.dixit etiam domi. Flo.fuiſ-
ſe de mente Innocē.hic, ꝙ etiam, qñ clauſula non eſt
adiecta, non poſſint contrauenire ſi appareat Papam
confirmaſſe numerum fauore eccleſiæ ad euitandū
multitudinem electorum,& importunitatē petētiū,
vel minas, facit, qđ ſuperius tetigi.¶ In gl.pe.in fi.&
23 ſic vult gl..quod † ſi eliguntur duo in vna præbēda va-
cante, aio illā ſcindendi nō valet electio. ſi autē eli-

a ¶ Poſtea reuocare. uide do.Alex. poſt Bar. in l.cum duobus.§. idem reſpondit.ff.pro ſocio. & gl. xiij. q. ij. c. ul per Gui. de ſuza. in l.j.C.de ſac. ſan eccle.& ꝑ Bal.Auth. hoc inter liberos, ꝑ Inno. in c. cū contingat de iureiur.

gantur eo aio,vt de eo fiant duæ:tunc vĩ gl. velle.qđ
valeat dũmodo facultates p̄bendæ ſufficiãt ad duas
de quo tangeĩ.ĩ.c.proxi. Si aũt ſimpliciter eligerenĩ
duo in canonicos vacante vna p̄benda,vĩ qđ teneat
electio,p ea q̃ hñr.ſ.de conſti.cum.M.& facit, ꝙ di
ctum fuit.ſ.eo.tuæ.Inn.vero hic dicebat,ꝙ ſi eligunĩ
duo ad vnam præbendã, ſeu recipiunĩ , & vnus hẽat
præbendam aio ſcindendi,ꝙ in dubio præſumiĩ.ſ.e.
tuæ.tunc non valet electo.Si vero duo eligũtur , ſeu
recipiunĩ,& vnus habeat p̄bendam,& alter expectat
vacaturã.& tunc etiã non vĩ valere.ĩ.de conceſ.prę-
ben.c.ij.qđ intellige,qñ non apparet quẽ voluerunt
habere p̄bendam.¶ Si aũt apparet,tunc ſolum vide-
reĩ vitiari electio illius q recipiĩ ad vacaturã , per id
qđ hĩ in d.c.ij.ar.regulę.vtile.de reg.iu.in vj.¶ Si au
tẽ eligantĩ duo,ita ꝙ vnus habeat p̄bendã, alter expe
ctet cũ ſe facultas obtulerit,tunc ſm iſta tempora vĩ
quod valuiſſet.ĩ.de conceſ.p̄ben. accedens. ſed ho-
die idem dicendũ,qđ dixi in caſu præce.per id, ꝙ ha
beĩ in c.ij.de conceſ. p̄ben. in vj.vbi hodie paria ſunt
aliquẽ recipere ad vacaturã,vel cũ ſe facultas obtule
rit.¶ Vbi aũt ſimpliciter vna præbenda vacante duo
eligunĩ,nec adijciĩ,ꝙ eligantur ad ipſam p̄bendã va
cantẽ:q̃a tunc non valeret.ſ. eo.tuæ. Sed ſi ſimplici-
ter eliguntur in canonicos valet electio , vt ſuperius
dixi. Et probatur ſm vnum intellectum.ſ. de conſti.
cum.M.& pro hoc etiã facit,quod dixi.ſ.eo. tuæ. Et
hoc caſu rumpitur numerus canonicorum , ſed non
rumpiĩ numerus p̄bendarũ,facit,qđ dictũ fuit.ſ.c.di
lectus.& c.pro illorũ.& ꝙ no.in d.c.cũ. M.¶ Quare
aũt rumpatur numerus canonicorũ, & non numerus
præbendarũ.dic,qđ ratio eſt,quia talis receptio ſolũ
obuiat,& contradicit numero canonicorũ. non autẽ
numero præbẽdarũ,niſi deueniaĩ ad nouam creatio-
nẽ præbendæ , vt ſatis hic vĩ innui.Et ſi dicatur qua-
re tenet receptio canonicorũ vltra numerum,& non
tenet ſi recipiantur ad vnam p̄bendã.poteſt dici , qđ
ideo iſtud,quia ſic ſtatutũ eſt in ipſis canonijs , & nõ
præbendis,facit quod hĩ.ſ.eo.maioribus. vel melius
poteſt dici,ꝙ ratio eſt prout tactum fuit in d.c.maio-
ribus.& ſ.c. pro illorum. q̃a ius canonicale conſiſtit
in iure.Et ideo facilius inducitur . Sed ius prębendæ
non ſimpliciter conſiſtit in iure,imo conſiſtit etiã in
facto temporalitatis. & ideo non ſic faciliter non rũ-
pitur numerus p̄bendarũ non interueniẽte facto cõ-
cernente ipſam præbendam, ſeu eius creationẽ. nec
poſſunt etiã duo recipi ad vnam præbendã, ſeu eius
creationẽ, quia id contra ius eſt,& contra concilium
turonen.Præterea, qñ augmentatur numerus cano-
nicorũ eſt fauorabile. quia plures erunt conſiliarij ec
cleſię.Sed, quod augmenteĩ numerus prębendarum
hoc poſſet eſſe p̄iudiciale eccleſiæ,quia poſſent diui
di beneficia,& fortè non eſſent ſufficientia poſtea ad
ſuſtinendũ miniſtros.facit, quod dictum fuit in d.c.
pro illorũ,& qđ etiã dictũ fuit.ſ.c.dilectus.& c.tuæ.
¶ In gl.fi.ibi.non agitur de iure.alterius ſupple, quia
ius ipſius cellerarij erat ſeparatũ a iure ipſius glo. de
quo in litera diciĩ.¶ In ea. gl. ibi:in præmiſſis caſibus
agitur.ſupple de iure alterius agendo contra aliũ , &
& ſic erant cauſæ connexæ. Nam ſi agitur.an q̃s fue-
rit male ordinatus contra ipſum ordinatũ : poteſt in
ꝯñtiam agi ꝯtra ordinantẽ qui male ordinauit, vel ꝙ
male fecerit ordinando.& ſimiliter ſi dicatur quẽ eſ-
ſe non legitimè priuatum,in conſequentiã vĩ agi , an
alius loco ipſius poterit ſubſtitui.facit,qđ habeĩ in c.
ad petitionẽ.allegato in glo.& in c.hoc quippe. & in
c.ordinatos,& etiã.in c.tãtis daniel.& ſic vĩ velle gl.
ꝙ in caſibus p̄dictis ſnĩa ꝯtra vnũ noceat alteri ꝓpter
connexitatem iuriũ.poſſet tñ dici, vt tangit gl.in d.c.
ordinatos. ꝙ nocet quò ad aliqualem præſumptionẽ.
ſed nõ ſimpliciter.& ita etiã poteſt intelligi hic. Item
poteſt tertio dici , quòd in dictis caſibus ſnĩa contra
vnũ nocet alteri ſi ſciuit caſum.& non contradixit.fa
cit,quod hĩ in c.pen.de reg.iu.& de ele.cum dilecti.
ad fi.aliàs,ſecus de quo plenè dicendum,vt habetur
in dicto.c.pe.de re iudi.¶ In eadẽ ibi: in cõmuni cã.
quaſi ſecus in caſu propoſito in quo ius vnius erat ſe
paratum ab alio,vt eſt ſuperius dictũ.& facit ad ma-
teriã,quod habetur in tex.& in gl.in c.pe.ſ. de re iu-
di.In ea.gl.in fi.idem tenuit Spe.in ti. de ſnĩæ prola-
tione.§.nunc de effec.ver.ſed ponè. & ratio etiã põt
eſſe quare ſnĩa lata contrã vnũ ex dictis tribus nõ ha
bet alteri nocere,quia ſeparatũ eſt ius a iure alterius,
& ideo non debet alteri nocere per id , qđ ſuperius
eſt dictũ.Item quia alter potuiſſet obtinuiſſe diſpen-
ſationem.& alter qui ſuccubuit nõ obtinuit fortè di-
ſpenſationẽ.facit,qđ hĩ.de conſangui.c.q̃a circa.Itẽ
quia in primo iudicio potuiſſet eſſe concluſio. ſ. de
præuaricatoribus.l.iij.Itẽ poſſet eſſe, ꝙ primus ꝑ te-
ſtes inimicos,vel falſos contra eum productos ſuccu
buit.& non debet nocere alteri.facit,quod hĩ in l.de
nuntiaſſe.ff.de adul.vbi condemnatio facta de adul-
terio non habet nocere adultero : quia potuiſſet ipſe
adulter,ſeu qui dicebatur adulter per teſtes inimicos
vel falſos condemnari, vel aliàs iniuſte. & fortè non
curauit appellare, ideo non habet nocere ipſi adulte
24 ro.¶† Quid autem ſi plures dicantur idem delictum
commiſiſſe.dicit do.Ant. & videtur etiam de mẽte .
Io.An. ꝙ ſi contra omnes eſt proceſſum per viam in-
quiſitionis teſtes contra vnum nocent alijs. quia vĩ ,
ꝙ contra omnes eſt tunc actũ.allegat de elec.per in-
quiſitionẽ. & ſic dicit etiã poſſe intelligi iura hic alle
gata in ver.ſed vĩ.ꝑ gl.fi. Sed certè ſi pondereĩ dictũ.
c. per inquiſitionem.bene vĩ velle , ꝙ ſi teſtes recepti
in inquiſitione dicant aliud contra vnum de appre-
hen.in inquiſitione, quod illi noceat.¶ An autem ha
beat alteri nocere vĩ quod demum noceat ſi cõclu-
dat etiã delictum ꝯprehenſum in inquiſitione: aliàs
videretur eſſe ſecus. Si autem agitur per viam accuſa
tionis,tunc dicit,quòd ſi de eodem delicto ſint cõdẽ-
nati,ſi vnus eorum appellet victoria illius appellatio
ne proderit alijs:non aũt nocebit ſi ſuccumbit,p ea q̃
habentur in l. denuntiaſſe.ff. de adul. & quod habet
in regula.fauorabiliores.ff.de reg.iur. de materia p̄al
legato.c.penul.de appel.& etiam in c.pen. de re iu-
di.¶ Extra gl.poteſt opponi primo,quia videĩ , quòd
Papa male hic pronuntiauerit ex eo,quia hic ex lite-
ra ſolum apparet libellum fuiſſe datum ſuper inter-
dicto vti poſſidetis, & tñ Papa condẽnat cellerarium
ad reſtõnem eorum quæ percipit.& imponit ſibi ſilẽ
tium ſuper præbenda.& ſic videtur pronuntiare ſuꝑ
non petito contra ea q̃ habentur.ĩ. de ſimonia . licet
heli.& in l.fi.C.quibus ad libertatem ꝓclamare non
licet. ſolutio dic ſm do. ꝙ duplex fuit petitio vna ex
parte cellerarij ſuꝑ interdicto,vti poſſidetis.& de iſta
fit mentio expreſſa in tex.ante ver. procurator. Alia
fuit petitio data pro parte Ep̄i,quæ non fuit expreſſa
in litera,ſed fuit deciſa.Nam fuit ex aduerſo pro par
te Epiſcopi data petitio in qua petebat cellerariũ cõ-
demnari ad reſtitutionem fructuum ꝑceptorum. &
ſuper hoc,ſeu ſuper præbenda ſilentium imponi . Et
ideo conformis fuit ſententia petitioni . vt etiam hic
voluit Inno.qui etiã dicit, quod fortè Epiſcopus age
bat negatoriè negando iſti cellerario ius competere
in beneficio,& petendo,vt condemnareĩ ad reſtõnẽ
fructuum.facit,quod cõſueuit dici.ſ.de iudi. exami-
nata .

nata. ¶Secundo poteſt opponi, qđ allegatio poſita
in verb.p̄terea. inquantum ſit mentio de eccleſia nõ
numerata fuerit ſuperflua, cum id ſupponatur ꝓ ꝯ-
ſtanti,qđ eccleſia erat numerata.ſed forte poteſt di-
ci, qđ fecit allegans,vt appareret ſcientificus. & ſic
quodãmodo Raby.vel poteſt dici,ꝙ allegãuit ad cla
riorẽ intellectũ dicendorũ,& ſic vt euidentius pate-
ret,ꝙ erat dicturus. qa ꝯ̄ria iuxta ſe poſita clarius elu
ceſcũt.facit,qđ hr̃ inſti.de liberti.§.j. & ĩ l.j. ff.de ijs
q ſunt ſui,vel alie.iur.Ideo clarius,vt ꝯcluderet ꝓpo
ſitũ ſuum allegauit ẽt de non numerata.¶Tertio po
teſt opponi,quia vr̃ eoipſo,quod cellerarius reputa
rus ſuit vt canonicus debuerit obtinere,per ea,quæ
habentur.in l.iij.C.ad mace.¶Sed dic,ꝙ hmõi repu
tatio põt operari quo ad probandum quaſi poſſeſ-
ſionem,non aũt quo ad probãdum proprietatem ti-
tuli.qa in illa requiritur probatio canonicæ inſtitu-
tionis.ĩ.de inſti.ex frequentibus. & de reg.iur.c.j.in
vj.¶Et no.ẽt ex eo,quod dicit litera de domo cõſue
ta canonico aſſignari, quod talis aſſignatio rei corpo
ralis facit acquiri quaſi poſſeſſionem iuris inco: po-
ralis canonicè.de quo ꝑ Inn.in c.in literis.de reſtit.
25 ſpo.¶†Vltimo põt opponi,qa litera vr̃ hic velle, ꝙ
ſi ſit numerus iuramẽto firmatus receptio facta vltra
numerũ non teneat.Nam imo vr̃,quod debeat tene-
26 re ex eo,qa illud † qđ fit ꝯ̄ iuramẽtũ vr̃ valere. licèt
contrafaciẽs videaẽ ꝑiurus.ĩ.de ſponſ.in c.ſicut.vbi
patet, ꝙ licèt iurauerit ꝯ̄here cũ aliqua. ſi tñ poſtea
ꝯ̄hat cũ alia ꝑ verba đ p̄ſenti,tenet ꝯtractus,licèt ĩ-
curraẽ periuriũ. & ſic vr̃ qđ illud qđ fit ꝯtra iuramẽ-
tum debeat teneri ad hoc ẽt qđ no.Spe.in ti.de leg.
§.nũc tractemus.ver.ſed ſi legatus. Inn.vr̃ ꝯcludere,
ꝙ ſi actus, q geritur eſt actus temporalis,tunc tenet
actus q fit ꝯtra iuramentũ,vt ſi iurauerit vendere li-
brum tibi.& poſtea vendit alteri,ad hoc quod hr̃.in
d.c.ſicut.& qđ not.ꝑ Archi.ĩ.c.ſi accedit.li.vj.¶In-
terdũ vero actus q geriẽ contra iuramentũ eſt actus
ſpũalis,& tũc non tenet ſm eum, & iõ cum in termi
nis capituli receptio ĩ canonicũ eẽt actus ſpũalis,qa
ex illa ius ſpũale oriẽ canoniæ. Iõ infringit iuramen
tũ,& nõ valet ex quo fit ꝯtra iuramẽtũ. & ita intelli
gaẽ iſte tex.ꝓut vr̃ velle ĩ ver.niſi forte.nõ valere re-
ceptionẽ ꝯtra iuramentũ.refert tñ Inn. qđ alij tenẽt
ꝯtrariũ videlicet, ꝙ tenebit receptio ꝯtra iuramẽtũ.
Et ad iſtũ tex.rñdet Inn.ꝙ hic fuit allegatio partis,ꝗ
nõ ponit ius,& ſic reſidet Inn.& Io.An.tenet iſtã ſe-
cundã opinionẽ dicẽs, qđ prima vr̃ eẽ ꝯtra capitulũ
ſicut.de ſponſalibus.p̄allegatũ.vbi patet,ꝙ actꝰ mr̃i-
monij licèt ſit qd ſpũale cũ ſit magnũ ſacramentum
in eccleſia.s̄.de bigamis.debitũ. Tenet licèt facit cõ
tra iuramentũ.& hoc ẽt vr̃ tenere Spe.in loco p̄alle-
gato.Et ideo ꝯcludit,ꝙ in terminis huius c.licèt nu-
merus ſit iuratus nõ tñ impediat receptionẽ quomi-
nꝰ teneat ipſa receptio, licèt recipiẽtes ſint ꝑiurij ſi-
cut in ſimili ꝯtingit.in d.ca.ſicut.ad iſtũ tex.rñdet,ꝙ
põt dici,vt ſupius tetigi,ꝙ eſt allegatio ptis ex qua iꝰ
nõ dẽt ſumi. vel p̄t dici,ꝙ illa allegatio intendit,qđ
nõ dẽt fieri receptio ꝯtra iuramẽtũ. Sed nõ dicit,ꝙ ſi
fiat nõ teneat. Et ideo ꝯcludit,ꝙ tenebit receptio fa-
cta cõtra iuramẽtũ.Nec ob.ſi dicaẽ,ꝙ recipiẽtes ſunt
ꝑiurij,& cõſequenter infames. facit,qđ hr̃ in l.ſi qs
maior.C.de traſa.& vj.q.j.infames.& ſic ab actibus
legitimis vñr repellendi.s̄.de teſti.licèt ex quadã. &
ꝯſequens ab actu receptionis in canonicatu.& ſic nõ
vr̃ tenere talis actus velut factus ab infamibus. quia
reſidet Io.An.qđ dici poteſt,qđ actus receptionis p̄-
cedit ꝑiurium,qa ante receptionem non ſunt periu
ri,nec infames. ſed demũ poſt:ideo nõ ꝑ hoc dẽt vi-
tiari receptio.facit,quod hr̃.in c.p̄terea.s̄.de appell.
Et ad prædicta ẽt facit,qđ no.Io.An.in regula,quod
ſemel.de reg.iur.in vj. in mercurialibus. vbi tenet,ꝙ
licèt qs iurauerit nõ mutare teſtm̃,ſi mutet tenebit,
licèt incurrat ꝑiuriũ,de quo tetigi in notabilibus. &
facit ẽt,qđ no.gl.in c.fi.de ꝓcur.in vj.& ſic ꝑ p̄dicta
vr̃ ꝙ licèt numerꝰ ſit iuratus tñ receptio facta anteq̃
ſint periurij vr̃ tenere. & hoc maxime vr̃ procedere,
qñ fructus ſuperexcreuiſſent.qa iuramentũ,& ſtatu
tũ ſuꝑ numero recipiunt tacitã cõditionem,niſi fru-
ctus ſuperexcreuerint.s̄.de conſti.cum M.Ideo tunc
valebit receptio. qa imo vr̃,ꝙ tunc non erunt ꝑiuri.
arg.c.quemadmodum.de iureiuran.ſecus qñ nõ ex-
creuerunt. quia tunc licèt teneat receptio ſm Ioan.
And.erunt tñ periuri. Limitat tñ prædicta Io.An.iu
addi.Spe.ĩ loco præallegato,quatenꝰ dixi tenere re-
ceptionem contra iuramentum licèt recipientes ſint
periurij ꝓcedere,niſi ille qui receptus procurauerit
recipi contra ipſum iuramentum: qa tũc nõ valeret
receptio propter fraudem illius procurãtis. faciẽ,qđ
habeẽ.in l.cui data.ff.ex quib.cauſ.ma. & ſic reſidet
hic do.Ant.& ſimiliter do.Pe.Sed do.Flor.hic dicit,
ꝙ inquantum dictum eſt recipiẽtes eſſe periuros ꝓ-
cedit,qñ recipiũt,vt ſinguli.ſed ſi collegialiter rece-
perunt dicit,ꝙ tenebit receptio, nec recipientes erũt
ꝑiurij, & ratio eſt ſm eum,dicit ꝙ tenebit receptio.
qa tunc collegialiter contraueniendo vñr reuocaſſe
ſtatutum ſuꝑ numero. quo ſublato ꝯſequẽter tolliẽ
iuramentũ illi acceſſorium.argu.de fide inſtru.inter
dilectos.§.cęterũ.& facit.s̄.de reſcrip.conſtitutus,&
p̄dicta dicit Pau.de Liaza.in cle.vt ꝓfeſſores. de re-
gularibus. ꝓcedere qñ canonici ſimpliciter iuraue-
rũt.ſecus ſi iuraſſent ſeruare contenta in ſtatuto, qa
hoc ſcđo caſu cõtrauenientes ẽt ſublato ſtatuto erũt
ꝑiurij.& ꝑ iſtã diſpoſitionem vr̃ ſequi ẽt Io.An.ĩ.de
his, ꝗ fiunt a maiori parte capituli.ca.j.Io.de lign.vt
hic refert do.Flo.dicit non eſſe differentiã, an iurent
ſtatutũ,an vero cõtenta in ſtatuto, ex quo fit mẽtio
de ſtatuto.qa vtrobique ſm eum conueniendo colle
gialiter tolletur ſtatutũ,& nõ erunt ꝑiuri.ſecus ſi iu-
raſſent ſeruare,qđ continẽ in ſtatuto nõ facta men
tione de ſtatuto, puta qa iuraſſent non recipere ali-
quem vltra talẽ numerũ,quod tunc licèt teneat rece
ptio erunt ꝑiuri. facit,qđ notauit Inn.s̄.de excep.cũ
venerabilis.vbi facit differentiã,an confeſſio fiat per
relationẽ ad inſtrumentũ.an vero ſimpliciter.& dicit
do.Flo.qđ putat ẽt de mẽte Pauli fuiſſe, quod dictũ
eſt,& ſic patet ex prædictis,quod ſi iurauerũt ſeruare
ſtatutum numeri ꝯtraueniendo collegialiter nõ erũt
periurij per rõnem ſuperius allegatam. Idẽ ſi iuraue
runt ſeruare ꝯtenta in ſtatuto. ſecus ſi ſimpliciter iu-
rauerunt ſeruare talẽ numerũ canonicorum,quo ca-
ſu ẽt ſublato ſtatuto contrauenientes erũt periurij ad
euitanda autẽ dubia dicit do.Flor. obſeruari in vni-
uerſitatibus,qñ volunt venire ꝯtra ſtatutũ intatum,
ꝙ primo ſuſpenduut ipſum ſtatutum. & ꝓ eo,ꝙ di-
ctũ eſt receptionem factam a periurio tenere:addu-
cit,qa non ꝑ hoc ſunt priuati beneficijs, licèt dẽant
priuari,de iureiurã.q̄relam,nec ẽt indiſtincte periu-
rij ſunt infames,vt ꝯſueuit dici.ĩ c.teſtimoniũ.de te-
ſtibꝰ. ¶Sed certe,vt ipſe ẽt ſentit,& tetigi ſupius p̄t
dici,qđ ſolũ poſt receptionẽ incurrũt periurium, &
ſic receptio antefacta non vr̃ vitiari.de regur.iur.fa-
ctũ legitime.lib.vj.& ſic reſidet do.An.¶Et aduerte
qa do.Flo. vt patere p̄t ex ſupradictis tenet,qđ ele-
ctio facta a ꝑiurio valet.Et ꝓ iſta facit,qa licèt ꝑiurꝰ
ſit priuãdus beneficio.s̄.de elec.q̄relã.tñ anteq̃ pri-
uenẽ ex quo toleranẽ ĩ officio vñr valere geſta ꝑ eos
per

ꝑ id,qđ hř.de elec.nihil eſt.& viij.q.iiij.c.nonne. Et
ꝓ iſta parte ẽt benefacit,quod notauit Io.And. poſt
Inno. Et Ioan.Cal.in decretali,q̃a ꝑ.ſ.de ele.in no
uella ante.§.illud.vbi cõcludit,qđ licèt eligẽtes ꝯtra
formã illius.ca.veniãt priuandi per ſententiam, tñ ſi
anteꝗ̃ priuẽtur faciant electionem aliàs canonicam
valebit ipſa electio. ergo eodem modo idem dicẽdũ
eſt in propoſito eadẽ ratione,& ſic videtur quòd ele
ctio facta a periuro aliàs canonicè debeat tenere , &
hoc intelligo,qñ non veniunt ꝯtra iuramentũ eligen
do. Nam ſi venirent ꝯtra iuramentum eligendo,tũc
eſt dubiũ,an ipſa electio valeat, vel non,de quo ſ.di
27 xi.& ĩ.latius dicam . ¶ †An aũt econtra electio facta
de periuro valeat.vř velle Io.An.hic & in addi.Spe.
ſ.allegatis.ver.ſed ſi legatus.quòd non teneat,& idẽ
vř ſentire Fede.de Sen. in ſuo conſilio quinquageſi-
mo.Sed latius ibi Abbas in addi.vř tenere cõtrariũ,
per id,quod notauit Io. Ant.poſt Compoſtellanũ in
decretali.c.de reſcrip.poſt gl.in penul.col.& ĩ.de ex
ceſ.præla.inter dilectos.in quibus videtur notari,qđ
valeat electio facta de adultero,vel aliàs crimínoſo .
& facit ẽt,qđ notauit Innocen.in ca. cũ noſtris.ĩ.de
ꝯceſ.præben.& ibi etiã de hoc tangitur , & ſecundũ
iſtã opinionẽ poſſet dici dictum Ioan.And.hic poſi-
tum non ꝓcedere,niſi ſaluando eum dicas,qđ poſſit
procedere qñdo fraudulenter quis procurauit ſe eli
gi,& ſic participauit periurio.facit ĩ.de ſent.excom-
mu.ſi concubinæ. & qđ hř.in l.cui data.ff.ex quibus
can.ma.de hoc tñ latius tangam.in d.c.cum noſtris.
¶ Item aduerte inquãtum do.Flo. dicit,quod qñ re-
cipiunt vt ſinguli, qđ tunc recipientes ſunt periuri .
& receptio nõ tenet. Nam circa hoc põt eſſe dubiũ,
q̃a ex quo receptio non tenet, cũ non ſit facta colle-
gialiter.facit,qđ hř.ſ.de elec.in Geneſi.& qđ no.de
conſti.cum omnes.vř quod non incurrũt ꝑiuriũ,q̃a
ſolum de facto vidẽtur contra iuramentum venire .
ar.l.ea quidem.C. ſi mancipium ita fuerit alienatũ .
¶ Sed potes dicere, qđ ibi loquitur in pœna tempo-
rali,ꝗ̃ non committitur ex contrauentione facti,niſi
de illa fuerit cogitatum , vel niſi ex illa aduerſarius
lædatur.ſm no.in d.l.ea quidem.per Cy.& per Bart.
in l.vbi peccatũ.ad fin.C.de tranſla.Sed hic loq̃mur
in pœna ſpũali,ꝗ̃ vř incurrere ꝑꝑ intentionem cor-
ruptam cũ operę ſubſecuto.licèt actus non ſortiatur
iuris effectũ,ꝑ ea,ꝗ̃ habentur.ſ.de bigamis. debitũ.
28 ¶ †Item aduerte inquantũ do.Flo. reprobat opinio-
nẽ Ioan.And. dicentis differentiã eſſe,an quia iurat
a ſeruare ſtatuta,an vero iurat ſeruare [a]contenta in ſta
tuto:nam vř dictã differẽtiam poſſe ſuſtineri ex eo ,
q̃a ex quo ꝓcedit iuramentũ de ſeruando ſtatuta,&
ſequiť poſtea iuramẽtũ de ſeruãdo ꝯtẽta,ne ſm iura
mentũ ſit ſuperuacuũ vř intelligẽdum , ꝙ iurauerint
ſeruare ipſum numerũ ꝯtentum in ſtatuto etiã ſub-
lato ſtatuto.aliàs ſm iuramẽtũ nihil operareť,qđ eẽ
nõ dẽt.arg.c.ſi Papa.de priui.ĩ vj.& l.ſi qñ.ff.de le.j.
Nam ꝑ primũ iuramẽtum ſatis erant obligati ſerua-
re numerũ durãte ſtatuto,& iõ vř,ꝙ per ſm videntur
obligati ſeruare numerũ ẽt ſublato ſtatuto . Sed vbi
ſimpliciter iuraſſent ſeruare ꝯtenta in ſtatuto non ꝑ-
cedẽte alio iuramẽto,tũc poſſet ſuſtineri opinio Pau
li,& Io.de Lig.Et etiam do.Flo.ꝑ ea,quę not.Inn.in
d.c.cũ venerabilis.de exce.facit,qđ dixi.ſ.đ reſcrip.
ꝯſtitutus.¶ Itẽ aduerte inquantum domin.Flor.vult
qđ ſi collegialiter recipiũt aliquẽ.Et iurauerũt ſerua
re ſtatutũ,qđ q̃a intelligiť iuramẽtũ donec durat ſta
tutũ,ꝙ tũc intelligunť tollere ſtatutũ , & ſic receptio
tenebit,& nõ erũt ꝑiuri,q̃a tolliť ſtatutũ,vt dixi,& ĩ
ꝯſequẽtiã iuramẽtũ ꝑ talẽ receptionem.Sed hic oc-
currit dubium. q̃a vř,ꝙ non poſſint canonici tollere
ſtatutũ numeri. Nam ſtatutũ numeri cũ cõcernat ſta
tum eccleſiæ, vř qđ fieri debeat ꝑ capitulũ cũ ꝯſen-
ſu Epiſcopi,aliàs non vř valere,ꝑ ea , quæ notanť.ſ.
de cõſti.cũ acceſſiſſent.& per Io.An.de reſcrip.cõſti-
tutus .ſuper verbo decanum.& ſic vř,ꝙ eadem rõne
non poſſit capitulum tale ſtatutum tollere nõ inter-
ueniente conſenſu Epi.arg.ca.j.ĩ.de reg.iur. & ff.de
reg.iu.l.nihil tã naturale.hoc contrarium non repe-
rio bene declaratũ neq; tactũ ꝑ doc. Sed potes dice-
re,ꝙ tale ſtatutũ cenſet cõcernere fauorẽ canonico-
rũ potius ꝗ̃ eccleſiæ.q̃a eccleſiæ eſſet vtile hẽre plu-
res ꝯſiliarios,& canonicos.arg.c.prudentiã.de offic.
dele.ergo canonici renuntiare pñt tali ſtatuto ẽt ſine
ꝯſenſu Epi,vt vř hic innui.& ſ.eo.ꝓ illorũ . Nã lici-
tũ eſt renũciari iuri ꝓ ſe introducto.ĩ.de regularib'.
ad apoſtolicã.& l.pe.C.de pac.& no.ſ.de ſor.ꝯpe.ſi
diligenti. & ꝓ hoc ẽt,qđ no.hic glo.pe.qđ vř expͥſſe
hic velle.ſecus tñ vř in numero ꝓbendarũ, quia non
vř, ꝙ canonici poſſunt illũ immutare abſque ꝯſenſu
Epi,ꝑ ea,ꝗ̃ habenť.in c.proxi.& ꝙ ibi dicetur.& fa-
cit ẽt,quod no. per gl.& doc.in d.c.cum acceſſiſſent.
Et hoc iõ, q̃n poſſet fieri ꝓiudicium eccleſiæ augmẽ
tando numerũ ꝓbendarũ . q̃a poſſet contingere,qđ
ꝓbendæ augmentatæ,eſſent adeo tenues,ꝙ non poſ-
ſent miniſtri cõmode ſuſtentari. & cogerenť forte in
opprobriũ cleri mendicare contra ea,ꝗ̃ hñr. in c.dia
coni.ad finem.xciij.diſt. & ſ.de renuntia. ad ſuppli-
cationẽ . & ꝑ hoc ẽt poteſt aſſignari vna rõ quare per
receptionẽ canonici vltra numerum rumpitur nume
rus canonicorũ,& nõ numerus ꝓbẽdarum . Nam rõ
eſſe poteſt,quia in poteſtate canonicorum vř eẽ tol-
lere numerũ canonicorum. ſed non vř eſſe in eorum
poteſtate tollere numerũ ꝓbendarũ.licèt aliæ rõnes
ẽt aſſignentur,de q̃bus tetigi ſuperius.& ſ.eo.maio-
ribus.Et ex ꝓdictis potes notare,ꝙ licèt ſtatutum de
numero canonicorũ non poſſit fieri ꝑ ſolum capitu-
lũ,niſi interueniat conſenſus Epiſcopi,vel confirma
tio Papalis.tñ quia tale ſtatutum concernit fauorem
canonicorũ,poterit illi renũtiare, ẽt ſine licẽtia Epi-
ſcopi,vel Papæ,vt hic vř eſſe tex.coniuncta glo.pen.
ſ.eo.ꝓ illorum.¶ Itẽ aduerte inquantum vult domi.
Floria.qđ ſi iurauerunt ſeruare ſtatutum,& ẽt nume
rum. qđ ſi collegialiter contrauenıunt tenebit rece-
ptio.ſed erunt ꝑiuri,& incurrent ꝑiurium poſt rece-
ptionẽ. Nam vř primo,qđ poſſint dubitari,an ꝑiuriũ
demũ incurrať poſt receptionẽ,an vero ẽt ante . Nã
vř,qđ poſt receptionem,ꝑ id,qđ hic dicit Io. And.&
do.Flo.& ẽt do.An.in cõtrariũ facit,quia eoipſo,qđ
parant ſe ad faciendum ꝯ iuramentum , vř quòd in-
curratur periurium,ꝑ id,qđ notauit Innocen. & Io.
An.in c.præterea.el ij.de appella.vbi concludit,qđ ſi
Epiſcopus excõmunicat canonicos ſi eligant talẽ , ꝙ
eoipſo,ꝙ parãt ſe ad eligendũ erunt excõmunicati .
& ſic nõ tenebit electio.q̃a iſte gladius ſpiritualis,vř
ꝙ ꝑuenerit ante ipſum actũ. & ſic vř etiam in propo
ſito, ꝙ ꝑiurium incurratur cum parant ſe ad eligen-
dum.¶ Sed potes dicere,qđ aliud eſt in caſu prædi-
cto poſito per Inno.in d.ca.ꝓterea.aliud in caſu iſto.
& rõ diuerſitatis, quia ibi agitur de pœna excommu
nicationis ꝓlata ab homine,cuius mẽs vř eſſe illam
ferre ad finẽ impediendi actũ.Et iõ,q̃a actus nõ im-
pedireť,ſi poſt electionẽ tãtum ſurgeret excõicatio.
ideo vř fuiſſe mens, ꝙ cum primum parant ſe ad eli
gendum, ſunt excõicati . Sed hic loquimur in pœna
periurij,quæ non imponitur ab homine,ſed ipſo iu-
re imponitur a canone,ideo non incurritur,niſi poſt
actum conſummatũ.per id,qđ hř in c.perpetuæ. de
elec.in vj.

a Iurat ſeruare. De hac materia, uide d. Fel in c.cũ acceſſiſſent. ſ. de conſti.

elec.in vj.& no.Io.And.de reg.iur.in pœnis.in vj.in
29 mercurialibus.¶†Itẽ ẽt attẽde,quia poteſt dubitari,
an ipſa electio q̃ fit cõtra iuramentũ teneat.ſuꝑ quo
ſunt opin. vt patet ex his,quæ ſuperius tetigi. Nam
Inno.hic videt̃ voluiſſe,quia eſt actus ſpiritualis,nõ
valeat per iſtum text. Secus in actu temporali,vt iu-
ro tibi vendere librũ,& vẽdo alteri.¶Sed ꝯtra iſtud
vltimum facit,quia videt̃ etiã,qđ actus ſi fiat contra
iuramentũ in temporalibus non valet ꝑ ea, quæ no-
tauit gl.in c.ij.de iureiur.in vj.vbi gl.concludit poſt
Hoſti.ꝙ ſi mulier iurat non alienare rem dotalem, ſi
poſtea alienet non valebit,etiam ſi poſtea alienet cũ
iuramento.Alia fuit opinio,ꝙ actus qui fit contra iu
ramentum valet,ſiue ſit actus ſpũalis, ſiue tempora-
lias,& iſtã tenuit hic Io.An.per c.ſicut ex literis. de
ſpõſalibus. vbi matrimoniũ q̃ eſt actus ſpũalis,ſi fiat
contra iuramentũ tenet. ſic eadẽ ratione tenere de-
bet electio.nec obſt.iſte text. q̃a ſ͛m eũ fuit allegatio
partis,quę nõ ponit ius,vt ſuperius tetigi,& ſic mul
to fortius debet tenere actus temporalis. non facit
tñ mentionẽ de gl.dicta.c.ij.¶Sed aduerte, quia iſte
tex.fortiter facit pro prima opinione,videlicet quòd
actus electionis non teneat. Nã licèt fuerit allegatio
partis,tamẽ Papa vr̃ ex illa ſe fundare.& ꝓ hoc etiã,
quia videtur æquiparari caſus,qñ numerus eſt iura-
tus,& quando eſt confirmatus per ſedẽ apoſtolicam
adiecta clauſula decreti. ¶Sed certũ eſt in ſecundo
caſu electionem non valere. ergo eodem modo in
primo,qñ numerus eſt iuratus.do.tñ Floria.hic dicebat,
qđ iſti duo caſus æquiparãtur quò ad q̃d,ſed nõ
per omnia. & ſic non eſt bona æquiparatio, qñ nu-
merus eſt iuratus, & contraueniunt quò ad effectũ
inualidandę electionis. Sed certè iſta reſponſio vide
tur contra mentẽ literæ,& ꝓpter hoc ſorte archi.ĩ.c.
ſi aliàs a ſede accedet.li.vj.tenuit electionẽ factã cõ
tra numerũ iuratũ non valere.non tñ reſpõdet ad.c.
ſicut.Si vis tenere hanc opinionẽ,quæ multũ vr̃ eſſe
de mẽte huius literæ potes dicere, quòd aliud eſt in
actu iuris ſpũalis,vt eſt electio canonici, q̃a nõ cadit
in laicũ.de ele.ſacroſan.& c.Maſſana. nec ẽt põt in-
teruenire pecunia.ĩ.de ſimonia.Matthęus.& c.Iaco
bus.Ideo tunc talis actus non valebit ſi fit ꝯ iuramẽ-
tum. Secus in actu non iuris ſpiritualis, vt patet in
matrimonio.Nã illud põt cadere in laicũ. & etiã põt
interuenire pecunia.ĩ.de dote.poſt diuortiũ in c.de
prudẽtia. Et ideo ille talis actus matrimonij non ſic
faciliter inualidatur.ſed dẽt attẽdi,an actus ſequens
ipſum iuramẽtũ nõ ſit fortior primo actu, & tũc ſe-
cundus non valebit.Exemplũ,ſi quis iurauit contra-
here cũ Berta. deinde poſtea iuret contrahere cum
Sęia.Nã,quia ſecũdus actus nõ eſt fortior primo,dẽt
ſeruari primũ iuramẽtũ. Secus ſi ꝯheret matrimoniũ
ꝑ verba de p̃ſenti cũ Sęia,quia tũc teneret, quia ille
actus eſt fortior, q̃ act⁹ ſpõſaliorũ de futuro p̃ambu-
lus iuratus.Et ideo tunc valeat tale matrimoniũ cõ-
tra iuramentũ primo loco p̃ſtitũ, licèt incurret periu
riũ,& debeat de hoc pęnitentia imponi.d.c.ſicut. &
hoc modo poſſet r̃ſideri ad p̃allegatum.c.ſicut.Spec.
tamẽ in d.verſ.ſed ſi legatus.tenet opinionẽ,ꝙ ẽt ele
ctio valeret cõtra iuramẽtũ, & illa videtur eſſe cõis
opinio,quã videt̃ ſeq̃ Io.An.hic.do.Ant.& do.Flor.
& do.Pet.Tñ vt dixi vident̃ multũ impugnare hunc
tex.Si autẽ ſit actus tẽporalis,qui fit ꝯ iuramentũ,&
tunc potes dicere,ꝙ aut iuramẽtũ ꝯcipit̃ affirmatiuè
aut negatiuè.Si affirmatiuè,puta ſi iuro te vendere li
brum, tunc dr̃ ꝙ actus ſequẽs cõtra iuramentũ ſi nõ
eſſet fortior primo non hẽat impedire quominus ſer
uari dẽat primũ iuramẽtũ. Et ſic vr̃ in effectu,qđ nõ
valeat. & ꝑ hoc vr̃,ꝙ ſi iuraui tibi vendere aliquã rẽ,
& poſtea iuro Titio illã vendere,ꝙ ex quò primũ iu-
ramentũ eſt licitũ.ſcđm non valeat,cũ nõ contineat
actum fortiorẽ primo articulo.d.c.ſicut. de ſponſali-
bus.& ſ̃.de iureiur.intellecto. ſecus vr̃ ſi ꝯ iuramẽtũ
vendã rẽ illã Titio.& ſibi trado,quã prius iuraui tibi
vẽdere.q̃a tũc vr̃,ꝙ teneat venditio facta Titio,& do
minij trãſlatio.l.qđ. C.de rei ven.licèt incurrat per-
iuriũ. & ſic poteſt intelligi dictum Inno.hic facit,qđ
hr̃ in d.c.ſicut.ſi aũt cõcipit̃ negatiuè,& tũc aduerte,
q̃a põt dici,ꝙ aut tale iuramentũ hẽt cõcurſum iuris
cõis.vt cõtingit,qñ mulier iurat non alienare rẽ do-
talẽ. Nã etiã de iure cõi prohibita eſt alienatio.l.lex
Iulia.ff.de fun.dotali.& tunc actus q̃ fit ꝯtra iuramẽ
tũ nõ valebit.& ſic intelligat̃ glo.in d.c.ij.quę cõiter
approbat̃. Nã illã ſequit̃ Io.An.& Hoſt.& etiã Spec.
vt ibi no.licèt aliqui reprobẽt eam ꝑ dictũ Innoc.qđ
dẽt intelligi,qñ iuramentũ cõcipit̃ affirmatiuè.vel ſi
cõcipit̃ negatiuè dẽt intelligi, qñ hẽt ſecũ cõcurſum
iuris cõis,vt ſi aliq̃s maior exiſtens iurauit nõ aliena
re aliquã rẽ,& poſtea alienauit.Nã tunc teneret alie
natio,licèt eſſet piurus,vt voluit Inn.& ad prædicta
.bñ facit,ꝙ no.ꝑ gl.& Legiſtas in l.ea lege.C.de ꝯdi.
ob cãm.circa ꝓriũ.§.ſanctiſſima.& in Auth.de alie.
& emphy.vbi volunt,quod qñ peccatum ꝯhẽtis hẽt
ꝯcurſum iuris cõis hẽt impedire tranſlationẽ dñij.fa
cit etiã, qđ habet̃ in l.ij.C.de vſucap.pro emp. & de
iſto articulo ẽt tetigi.an valeat actus ꝯtra iuramentũ
factus teneat in c.cũ cõtingat. de iureiu.ſuper nouo
membro per.viij.vel.ix.columnas.ante fi.ipſius mẽ-
bri.& adde etiã qđ no.Bar.in l.ſi q̃s ꝓ eo.de fideiuſ.
tene gl.in d.c.ij.Et ex p̃dictis potes ꝯcludere,ꝙ qñq;
numerus ſimpliciter eſt ſtatutus.& tũc certũ eſt,ꝙ ca
nonici pñt recipiendo aliquẽ vltra numerũ talẽ nu-
merũ rumpere.facit etiã.ſ̃.eo.ꝓ illorũ.Interdum eſt
ſtatutus numerus,& iuratus. & tũc eſt aduertẽdũ,ꝙ
aut ſolum eſt iuratũ ſtatutũ de numero. Aut eſt iura
tũ ſtatutũ de numero,& etiã ꝯtento in ſtatuto.& tũc
q̃d iuris in dictis caſibus, an receptio vltra numerũ
teneat, & an recipiẽtes ſint piuri.ſuperius eſt dictũ.
& ſimiliter etiã patet ex p̃dictis quid iuris ſi iuratur
ſtatutum,aut iurat̃ ẽt ſeruare numerũ certũ. Interdũ
autem numerus eſt ſtatutus,& ꝯfirmatus ꝑ ſedẽ apo
ſtolicã, & tũc ſi non eſt adiecta clauſula decreti,pñt
ꝯtrauenire,vt hic patet nõ obſtante numero, & ꝯfir
matione apoſtolica. q̃a tũc teneret receptio.ſ̃.de cõ
ſti.cũ M.& de reſcri.ꝯſtitutus. & q̃d iuris ſi nume-
rus eſſet iuratus,& ꝑ ſedẽ apoſtolicã ꝯfirmatus,pate
re põt ex prædictis.q̃a ſi non eſt adiecta clauſula de-
creti.Idẽ dicendũ,qđ dixi.ſ̃.qñ numerus eſt iuratus,
& non interuenit ꝯfirmatio apoſtolica. Et not.ꝙ vbi
numerus eſt iuratus, & ꝯfirmatus ꝑ ſedẽ apoſtolicã
nõ vr̃,ꝙ ſufficit in literis Papę facere mẽtionẽ tacitè
vel expreſsè de numero,niſi etiã fiat de iuramẽto.&
etiã de ꝯfirmatione apoſtolica ꝑ ea, q̃ habent̃.ſ̃.de
reſcri.ꝯſtitutus.cũ ibi not.& de elec.q̃a ſæpe.li.vj.&
ꝑ gl.in cle.dudũ.ad fi.de ſepul.& ideo conſueuit op-
poni in literis Papę clauſula nõ obſtante numero iu
rato,vel cõfirmatione apoſtolica, aut alia quacunq;
30 firmitate vallata.¶†Aduerte tñ,quòd ſi Papa mãdat
quẽ recipi in canonicum, & prouideri de præbẽda ſi
qua vacat, ꝙ tacite vr̃ facere mentionẽ de numero,
ex quò facit mẽtionẽ de vacatione.q̃a illa ꝓpriè hẽt
locũ in eccleſia numerata. nõ aũt in ea,q̃ nõ eſt nu-
merata.ĩ.de cõceſ.p̃ben.c.ex ꝑte.& no.in d.c.ꝯſtitu
tus.tñ ſi numerus eſſet iuratus,q̃a nõ fuit mentio de
31 iuramẽto,nõ valeret reſcriptũ.d.c.cõſtitutus.¶†An
autẽ legatus poſſit mãdare aliquẽ recipi vltra nume-
rum.con-

rum ꝯclude,ꝙ ſi numerus eſt ꝑ ſedē apoſtolicā ꝯfir-
matus,clarū eſt qđ non pōt cogere canonicos ad re-
cipiēdū aliquē vltra numerū , ēt ſi ſit legatꝰ de latere
vt no.glo.ſ.eo.ꝑ illorū.Idē vr̄ ſi numerus ſit iuratus,
cū hæc ęq̄parent numerū eſſe iuratū,vel ꝯfirmatū ꝑ
ſedē apoſtolicā.ſi aūt ſit ſimplex ſtatutū numeri non
iuratū, nec ꝯfirmatū ꝑ Papā,.ūc eſt magis dubiū.tn̄
idē vr̄ dicendū,qa ex quò viget in eccleſia tale ſtatu
tū q̄ſitum eſt ius canonicis ,vt non teneanẽ recipere
aliquē ꝯ ſtatutum. Et legatus iō nō vr̄ poſſe deroga-
re iuri ipſorū canonicorū ꝑ id,qđ no. Spec.in ti.ij.§.
32 nō vidēdū.ver.xj.& ver.lvj.Et ꝑ hoc ēt faciat,qa † le
gatus non pōt facere cōtra ius ēt ſi ſit legatus de la-
tere , vt notauit gl.de hæreticis.c.fi.in vj.ſed ꝯ ius vr̄
eſſe ſi vellet cogere eos ꝯ ſtatutū validū recipere ali-
quē,ergo vr̄ qđ non poſſit hoc facere, licèt Papa hoc
poſſit vt hr̄ in d.c.cōſtitutus.& licèt canonici poſſint
circa facta ꝑticularia tangentia ipſos canonicos face
re ſtatutū ſine Ep̄o,puta qualiter debeat cōuocari ca
pitulū,vel qualiter debeant diuidi diſtributiones, vt
no.gl.in c.ij.de verb.ſig.in vj. Statutū tn̄ ſi ſuper nu-
mero,qa reſpicit ſtatutū eccleſiæ non pn̄t facere ſine
cōſenſu Ep̄i ꝑ ea,quæ notantur in d.c.ij. & ſ.de con
ſti.cum acceſſiſſent.& per Ioan.in d.c.cōſtitutus . in
verbo ꝑ decanū.& tetigi etiā ſuperius.¶Quare aūt
canonici recipiendo aliquē vltra numerū rumpunt
numerū canonicorū,& nō p̄bendarū tetigi ſuperius,
¶Et tangit ēt do.Anto.hic q̄ dicit, ꝙ rō eſſe pōt,qđ
vbi agiẽ de rumpendo numerum canonicorum ſolū
agitur de præiudicio canonicorū .qlibet autem iuri
pro ſe introducto pōt renuntiare.ſ̄.de regularibus.
ſtatuimus.& c.ad apoſtolicā.¶Qđ aūt diuidaẽ præ-
bēda inter plures,& cōſequenter,qđ rumpiẽ nume
rus præbēdarū nō videẽ ſimpliciter tangere præiudi-
ciū priuatū. Iō tali iuri renuntiari non poteſt de foro
compe.ſi diligenti . ¶Quare autem dicaẽ primo.ca-
ſu agi de iure priuato,& ſcđo de publico,poteſt dici:
quia ꝑ receptionem vltra numerū canonicorū præ-
feraẽ vtilitas eccleſiæ cuius intereſt plures cōſiliarios
habere . Sed ad diuiſionem p̄bendę videẽ procurari
detrimentū eccleſiæ . qa fortè nō ſufficiat vtrique,&
ſic videnẽ mendicare in oppobriū cleri , & eccleſiæ.
33 ¶Itē poteſt dici , ꝙ † licèt canonici poſſint rumpere
numerū canonicorū,qa reſpicit eorū fauorem,tamē
non poſſunt rumpere numerū p̄bendarum ſine con
ſenſu Epiſcopi. qa talis numerus cōcernit ēt vtilita-
tem eccleſię,vt ſuperius eſt tactū. ¶Itē tertio pōt di
ci,qđ canonicatus cōſiſtit in iure. p̄benda aūt nō cō
ſiſtit ſimpliciter in iure, imo etiā cōſiſtit in facto . Iō
facilius rumpiẽ numerus canonicorū q̄ præbendarū
ex ſola receptione in canonicum.facit,qđ dictū fuit.
34 ſ.eo.maioribus.¶†Tangit hic vlterius domi.Anto.
An indiſtinctè ſit verum,ꝙ factum contra decretum
Papæ ſit nullum. & cōcludit regulariter hoc ꝓcede-
re,& p̄cipuè in beneficialibus literis,vt hic patet,&
de reſcrip.tibi qui.in vj.¶Itē in priuilegijs,& in alijs
actibus q̄ emanant a Papa circa temporalia, vel ſpi-
ritualia.ſi autē decretū Papę interpoſitum ſit circa ſa
cramentalia,vr̄ ꝙ illa nō annullet ipſo iure.ſed indu
cat carentiam executionis per ea , quę notantur de
elec.in c.prouide.lib.vj.ꝑ gl.in cle.pleriſq;. de elec.
de cōſuetudine.ſ.c.quāto . Quid autē in ſacramēto
matrimonij.an decretum Papæ aliquid op̄etaẽ circa
annullationē,ſi ꝯ fiat.tangit Io.An.poſt Goff.in c.ad
diſſoluēdū.de deſpon.impube.Sola autem inhibitio
non vr̄ inducere nullitatem matrimonij .per id , qđ
hr̄.ſ̄. de matrimonio ꝯtcto ꝯ interdictū eccleſiæ ꝑ to-
tum.videẽ tamen velle Hoſtien.quòd inhibitio cum

decreto opereẽ,de quo dicendum,vt in illo.c.ad diſ-
ſoluendum.An aūt aliàs ſimplex inhibitio Papę ſine
decreto aliq̄d opereẽ.remittit d.Ant. ad.c.j.de ꝯceſ.
p̄bē.in vj.potes dicere,ꝙ regulariter operaẽ nullita-
tem actus ſi contra fiat.qa & operaẽ etiam inhibitio
executoris apoſtolici.de reſcrip.tibi q̄.li.vj.& de cō-
ceſ.p̄ben.c.ſi ſoli.& c.ſi capitulo.co.libr.& ſic multo
fortius videẽ operari inhibitio Papæ.videtur tamen,
qđ hoc fallit,qn̄ emanauit in materia matrimonij ꝑ
ea,quę habenẽ.ſ̄.de matrimonio contracto cōtra in-
terdictū eccleſiæ.c.j.& ij. ¶Quid autem de decreto
ab inferiore a Papa.an hēt inficere actū ſicut decretū
Papæ . Hoſti.dicit,ꝙ ſic ſi decretū opponaẽ circa illa,
quæ depēdent a poteſtate deponētis decretū. allegat
quod habetur in l.properandum.§.ſin aūt reus.C.de
iudi.facit,qđ habeẽ in l.is cui bonis.ff.de verb.obli.
Et quod notaẽ in c.apoſtolicę.ſ̄.eo.in vj.vbi etiā tan-
gitur de decreto legati. Idem dicit Hoſtien.in quoli-
bet decreto interpoſito etiā a quolibet priuato in his
quæ a ſua poteſtate dependent per legem , ſi quis in
principio teſtamēti.ff.de leg.iij.¶Dicit tamē,ꝙ de-
cretū iudicis maiorē vim habet , qn̄ interponitur cū
cauſæ cognitione.allegat,qđ leg.& no.in c.ad diſſol
uendum. ſuperius allegato . ¶ An autem inhibitio
inferioris a Papa aliquid opereẽ.remittit do.Anto.ad
tex.cū ibi no.ꝑ doc.in c.ij.ſ.de reſti.in inte. & ꝑ ibi
no.vr̄ dicēdum,ꝙ ſi fieret cōtractus,puta qa inhibe
reẽ lite pendente poſſeſſori ne vtatur ſua poſſeſſione
vr̄,qđ non opereẽ . ſecus ſi nō eſſet ꝯtra ius.facit,qđ
habeẽ in d.l.is cui bonis. ꝑ quā vr̄,ꝙ iudex poſſit ꝓ-
hibere tranſlationē dn̄ij . vt etiā tenuit Barto.in l.fi-
liusfa.§.diui.ff.de lega.j.& facit, quod hr̄ in l.ſeruus
hac lege.ff.de manumiſ.licèt Inno.aliter videaẽ dice
re in c.Raynaldus.ſ̄.de teſta. vbi etiā tangit de inhi-
bitione arbitri.de qua eſt certū,ꝙ nō impedit trāſla-
tionē dominij.vt ibi no.tāgit etiā.d. Anto.quare iſte
cellerarius non fuit ꝯdēnatus in fructibus ꝑcipiēdis,
ſed ſolum in ꝑceptis.Nā titulus excuſat de ꝑcipien
dis etiā ſi ſit malefidei poſſeſſor.l.ſi fundū . cum ibi
no.C.de rei vend.& ſic tranſit hic Io.An.& do. Pet.
Sed do.Ant.hic vr̄ velle , ꝙ licèt Papa nō condēna-
uerit cum in ꝑcipiendis,tn̄ de iure vr̄ ꝙ poterit ꝯdē-
nare , quia cum hic titulus eſſet ꝯtra iura habeẽ pro
nō titulo.& ſic videẽ,qđ de iure non excuſaret a ꝑci
piēdis ꝑ ea quę habenẽ in c.cū cām.ſ.de offi.deleg.
& facit,qđ hr̄ in l.quēadmodū .C.de agri.& cenſi.li.
xj.& in l.prohibitū . C.de iure fiſ.li.x. Et fortè Papa
hic non condēnauit in ꝑcipiendis. qa nō fuit petitū
vel fortè,qa habuerat titulū a legato. & ſic in hoc vo
luit mitigare cōdemnationē ob reuerētiā legati.Tā-
git etiā.d. Ant.an ille qui eſt minus canonicè bene-
ficiū cōſecutus puta ſimoniacè,vel ꝑ fraudē,vel alio
illicito mō poſſit p̄ſcribere . & ꝯcludit poſt Hoſtiē.ꝙ
nō ꝑ iſtū tex.Etiā ſi ꝑ longiſſimū tp̄s teneret.Et ideo
quia ex tp̄e non iuſtificatur titulus quandocūq; de
iuſtitia conſtabit in foro cōtentioſo condemnari dēt
ad reſignationē beneficij , & reſtitutionē fructuum.
Facit de his,quæ fiunt a p̄lato.continebatur.& de iu
repa.cū dilectus.Si aūt ſolum cōſtaret in iudicio ani
mę,tunc ſua cōſcientia eum iudicabit.qa nō remitti
tur peccatum,niſi reſtituaẽ ablatū.de reg.iur.pecca-
tū.li.vj.¶Vltimo poſſet opponi, qđ ipſe Ep̄s nō po
tuerit petere,vt reſtituanẽ fructus p̄bendę ,quia ipſe
nō habebat titulū in p̄bēda.ſ̄.vt eccle.bn̄fi.c.j.¶Sed
p̄t dici,qđ hic nō volebat Ep̄s ſibi applicare fructus,
nec hoc petebat.ſed ꝙ fructus relaxarenẽ,& ꝯuerte-
renẽ in vtilitatē p̄bendę,vel eccleſię. ¶Vel ſcđo po-
tes dicere,qđ Ep̄s agebat noīe p̄bēdę . nā hoc poteſt
velut

velut ſuperior ad quē ſpectat cura inferiorũ eccle-
ſiarũ.j.de ſucceſ.ab inte.c.fin.& iõ egit,vt fieret aſ-
ſignatio p̃bendę,& fructuũ.do.Ant.hic dicit,ꝙ bene
põt agere noĩe p̃bendę ſi agit, vt reſtituant̃ fructus.
Sed ſi agit ad reſignationē p̃bendę melius eſt,ꝙ agat
noĩe principalis eccleſię,& ſic tanꝗ ſuperior per ea,
quæ no.ſ.de trãſac.literæ.& de ꝓbationibus. ex lite
ris.potes etiã notare,vt tetigi in notabili. qđ vbi ec-
cleſia nõ eſt numerata ꝑ mortē canonici nõ dr̃ vaca-
re canonicus.& iõ vr̃,ꝙ ſi impetret̃ tanꝗ vacãs,ꝙ nõ
valeant literę.hoc vr̃ velle Inn.& Io.An.poſt eũ.Sed
ꝯtra hoc vr̃ facere,qđ no.gl.in c.fi.de ꝯceſ.p̃ben.vbi
cõcludit gloſ. ꝙ ſi Papa mandat prouideri de p̃ben-
da in eccleſia nõ numerata, ꝙ licèt in illa non cadat
vacatio, tñ debebit ꝓuideri. qa ſi voluit ꝓuideri vbi
eſſet numerata.& ſic eodē mõ vr̃,ꝙ ſi voluit ꝓuide-
ri de canonicatu ſi vacabat, & ſic ſi eccleſia erat nu-
merata voluit fortius ꝓuideri ſi non vacabat. & ſic ſi
eccleſia non erat numerata. de hoc tñ an ꝓcedat gl.
p̃dicta tangã in c.ex ptc.j.de conceſ.p̃ben. Illud aũt
eſt certũ,qđ vbi eccleſia eſt numerata, & tũc ꝑ mor-
tē canonici vacat canonicatus, & cõſequenter vr̃ ha
bere ſucceſſorē. ¶ Aduerte tñ,quia gl.& doc.in c.ꝙ
35 ſicut.de elect.videnť velle † ꝙ canonicus nõ cenſeat̃
habere ſucceſſorē ſicut prælatus, licèt quò ad quid
poſſet dici habere per id,qđ ſupra dixi de quo aliqđ
tanget̃.j.de teſta.relatum.el ij.& etiam ibi tangetur.
dicit tñ domin.Petr.ꝙ quia in eccleſia numerata ius
naſcit̃ cũ extinguit̃ cũ defuncto,qđ ſi in tali cã com-
mittatur cã alicui canonico, qđ nõ trãſit cõmiſſio in
ſucceſſorē,qa non vr̃ hēre ſucceſſorē, ex quò extin-
36 guitur ius cum defuncto. & per hoc etiã dixit,ꝙ † ꝓ
iniuria illata tali canonico ratione cõtemptus nõ po
terit ſucceſſor agere.ad quod etiã allegat no.de elec.
qđ ſicut. & ſic videt̃ innuere a ꝯrio,qđ ſecus eſſet in
37 numerata ſi facta eſt tũc † cõmiſſio alicui canonico.
¶ Sed certè iſtud vltimũ dictũ non videt̃ procedere
tenendo opinionem,ꝙ qñ exprimit̃ nomen propriũ
& appellatiuum intelligitur cõmiſſio facta reſpectu
nominis proprij,de quo tangitur.ſ.de offi.deleg.qm̃
Abbas. & ſimiliter etiã nõ procedit,ſi tenemus opi-
nionē,ꝙ inſpici debeat,quod ꝓcedit,qñ exprimit̃ no
mē ꝓprium,& appellatiuũ,vt voluit Bart.in l.ſeruus
cõis.de ſtipu.ſeruorũ.& hoc attenta cõi contingētia.
Nam cõiter fit cõmiſſio præmiſſo noĩe ꝓprio, puta
Petro canonico Bononien.&c.¶ Nam raro cõtingit,
qđ dicat̃ econtra cõmittimus canonico Bononien.
Petro multominus cõtinget, ꝙ cõmittatur canonico
alicuius eccleſiæ,niſi expreſſo nomine ꝓprio, ſed ſi
teneremus opinionē,quæ hēt, qđ ſi exprimit̃ nomē
ꝓpriũ,& appellatiuũ, inſpiciat̃ appellatiuũ. de quo
tangit̃ in d.c.qm̃ Abbas.tunc poſſet eſſe dubium,an
opinio dñi Petri ꝓcederet tñ videretur ꝙ non in ca-
ſu ꝓpoſito,qa licèt ille fuit canonicus in eccleſia nu
merata quò ad quid!, poſſit dici habere ſucceſſorem
non tñ dicitur habere ſucceſſorē quò ad ſe prout ha
bet prælatus,vt tetigi ſuperius. Et vr̃ velle gl.& Inn.
in d.c.qđ ſicut.¶ Et ideo vr̃,quòd nõ tranſit ad ſuc-
ceſſorē attento eo,qđ dicit glo.& Inno.in d.c.quod
ſicut. ¶ An tamē illud dictũ de iure omnino ꝓcedat
tetigi in d.c.qđ ſicut.¶ Cõiter tñ doc.trãſeũt cũ illo.

SVMMARIVM.

1 *Receptio duorum ad eandem præbendam animo ſcindendi illam non valet ipſa remanente vnica.& nu.4.*

2 *Numerus præbendarum per creationem earum vltra numerũ non propriè rumpitur,ſed augmentatur ſecus de numero canonicorum.*

3 *Præbenda vna ad hoc,vt poſſit diuidi in duas,quæ requirantur.nu.5.*

6 *Delictum perſonæ non debet nocere eccleſiæ.*

VAcante. De vna prębenda vacante
ex ea fieri põt duę, ſi eius
ſuppetat facultas, aliàs diuidens integra
re tenet̃.h.d.& duę ſunt partes. Nam in
prima ponit̃ conſultatio. In ſcđa rñſio.
1 ſcđa ibi:ſuꝑ quo.¶ † Not.j.ꝙ licèt nõ valet receptio
duorũ ad vnã facta animo de illa ꝯſtituendi duas.vi-
det̃ tñ, ꝙ conſtitutio duarum nõ teneat facultatibus
non ſuppetentibus,ſeu non ſufficiētibus.Vel melius
vr̃ ꝙ teneat.ſed aget̃ tunc ad interrogationē præbe-
darũ. & per hoc habes limitationē ad.c.maioribus.
2 ſ.eo.¶ † Itē no. ꝙ per creationē præbendarũ vltra nu
merum videt̃ numerus augmentari ipſarũ præbenda
rũ,& non ſimpliciter rumpi,patet,quia dr̃ dari poſſe
vacationē poſt augmentationē prædictã,vt hic aper-
te colligitur,ſecus tñ eſt in numero canonicorum,vt
hr̃.ſ.eo.ꝓ illorũ.qa ibi non ſimpliciter auget̃ nume-
rus. ſed rumpit̃, vt ibi dictũ fuit. & ratio diuerſitatis
eſſe poteſt, quia p̃benda non ſolum in iure ſed etiã
in facto conſiſtit.vt dictum fuit.ſ.c.proximo.& ſ.eo.
maioribus. Ideo tunc ſolũ augmentatur ſcđm cõtin
gentiã facti. Si canonicatus conſiſtit in iure, & faci-
lius põt multiplicari. ideo facilius rumpit̃ numerus
3 canonicorũ. ¶ † Item no.plura requiſita ad hoc,vt de
vna p̃benda poſſint fieri duę. nam primo vr̃ requiri,ꝙ
fiat de ꝯſenſu illorũ ad quos ſpectat,vt diœceſanorũ,
& capituli.& ſecundo,qđ hoc fiat ex cauſa.¶ Tertio
ꝙ intentio fuerit faciēdi duas. ¶ Quarto qđ ſufficiãt
facultates pro duabus, & ſi qđ prædictorũ deficiat
vr̃ quod nõ valeat ſectio ſm Hoſtiē.vr̃ tñ, qđ teneat
receptio.qa attēta intentione recipiētis ad vnã præ-
bendã animo,& intentione,vt ex illa fiant duę nõ vi
dentur habere intentionē faciendi contra concilium
Turonenſ. qa non intendunt vnũ ius diuidere inter
duos. Si intendunt duo iura dare duobus vr̃ tñ poſſe
dici,vt hic tangit do.Ant.ꝙ etiã teneat creatio prębē
darũ ſicut receptio ēt ſi facultates non ſufficiant. tñ
quia conueniens eſt,qđ p̃bende ſint ſufficiētes pote
rit peti reintegratio,qñ nõ ſufficiunt facultates. nec
obſtat ille tex.qui vr̃ velle,qđ dicatur eſſe ſectio,qñ
præbēdę non ſunt ſufficientes,qa põt dici, qđ tunc
quodammodo vr̃ eſſe ſectio, & ꝑꝑ hoc dēt fieri re-
integratio. tñ non vr̃,ꝙ cēſeatur ꝓpriè eſſe ſectio,ex
quò voluerũt facere duas. & ideo Papa non annul-
lat talem diuiſionē. Sed vult, qđ fiat reintegratio de
his,ꝗ poſtea vacare contingerit.& ex prædictis ēt &
potiſſimè ex litera, dũ dicit de conſenſu capituli po-
tes notare, quòd qñ Epiſcopus diuidit p̃bendã dēt
hoc facere de ꝯſenſu capituli. pro hoc facit, qđ not.
de cõſtitu.cũ acceſſiſſent. Et qa ſm do.Flor. vr̃ eſſe
de arduis ſicut diximus econtra,qñ fit vnio.quia dēt
fieri cũ cõſenſu capituli in cle.ſi una. de reb.ec.non
alie.& maximè dicit hoc ꝓcedere,ſi receptio canoni
corũ ſpectabat ad Epiſcopũ, & capitulũ. ar.regulæ,
qđ oẽs.de reg.iur.in vj.& ſ.de ma.& obe.c.fi. Et ad
ſolũ capitulũ ſpectat ꝑ rõnē.ſ.tactã,qa vr̃ eſſe de ar-
duis. ¶ Itē potes notare,ꝙ uacãte p̃bēda,uel bñficio
alterari põt eius ſtatus ad hoc, qđ leg.& no.in cle.ſi
una.de reb.ecc.non alie. ¶ Itē etiã potes notare, qđ
ad Epiſcopũ cũ ꝯſenſu capituli vr̃ ſpectare collatio
p̃bēdarũ in eccleſia cathedrali.de quo in c.cũ eccle-
ſia Vulterana.ſ.de elect.ubi plenè de materia dicit.
¶ Itē etiam potes notare,ꝙ ubi ſine cã rationabili fit
diuiſio p̃bendę faciendo de illa duas. Si duo recipiũ
tur in canonicos ad illas,receptio tenet, & etiã diui-
ſio p̃dicta,licèt iniuſtè facta. & punitur iniuſtè faciēs
ſicut in ſimili contingit in ordinatione facta in aliquo
ſine titulo.quia licèt fieri non debeat tñ facta tenet,
& punitur

& punitur faciens illā.ſ.eo.cum ſm.& ꝓ hoc etiām,
qa ſpiritualia poſtq̄ ſunt cōſtructa difficulter diſſol-
uūtur.ſ.de trāſla. inter corporalia. ¶ Itē potes nota-
re,ꝙ ex cauſa de vna ꝑbenda pn̄t fieri duę. ¶ Itē,ꝙ ſi
ſufficit beneficiū eſſe competens. licèt fortè non ſit
ęquale alijs. Nam iura videnẽ tolerare inęqualitatē
4 i beneficijs,de ꝯſue.c.ſi.ī vj. ¶ † In gl.j.ibi: rn̄deo &c.
hęc prima ſolutio in ſe vera eſt, quæ in effectu vult,
ꝙ ſi vna præbenda vacante duo ſimpliciter eliguntur
in canonicos tenet electio.& pro hoc etiā text.cum
gl.ſ.de conſti. cū M.Secus ſi duo eligerentur ad vnā
prębendā vacantē. qa tūc non videtur valere per id,
quod habetur.ſ.eod.tuę.Secunda vero ſolutio, quæ
hic ponitur in ver.Ioannes. videtur in ſe bona per c.
cū ſu p.allegatum in glo.tamen cōtra illā facit.qa vr̄
ꝙ Papa ſi non valuiſſet electio nō debuiſſet illā ſu-
ſtinere. Iō gl.dedit tertiā ſo.in ver.vel alia videlicet,
ꝙ hic non fuerunt duo electi ad vnā ꝑbendā, nec ad
vnū ius,ſed ad duo iura de nouo creata. qa Eps cum
cōſenſu capituli de ꝑbenda vacante fecerat duas. &
poſtea ad illas elegerat duos,& ideo tenet electio.&
ita ꝓpriè loquiẽ iſte text.ſecus vr̄,qn̄ de vna ꝑbenda
non fuerunt factę duę.& eligunẽ duo ad vnam ꝑben
dam. quia tunc non valet electio ꝑ ea,quæ habenẽ.
ſ.e.tuę.& in e.ꝑcedēti. & iſta videẽ eſſe vera ſolutio
quā ſequiẽ etiā hic.do.Pe.Hoſt.tn̄ quem videẽ ſeq.
do.Ant.dicit,ꝙ interdū duo eligunẽ ad vnā ꝑbendā
animo ſcindendi illā. & tunc nō valet electio.ſ.c.ꝓ-
ximo.& ſ.c.tuę.& c.maioribus.Interdū vero duo eli-
gūtur ad vnā ꝑbendā aīo creandi duos, non aīo ſcin
dendi. & tūc valebit electio,qa intētione attenta eli
gentium non intendunt facere contra cōcilium Tu-
ron.de quo.ſ.eo.maioribus.Nā nō intēdunt diuide-
re vnū ius inter duos.ſed duo iura diuerſa dare duo-
bus.& ſic tenebit etiā creatio prębendarū.& ſic tamē
5 dum quatuor interueniat.Primo valet,qđ † interue-
niat intentio recipientiū ad faciendū duas ꝑbendas,
ad creandū duo iura,& conſequenter ad augmentan
dū numerū ꝑbendarū.Secūdo,ꝙ fiat de cōi cōſenſu
illorū ad quos ſpectant diœceſani, & capituli.ar.eo.
quæ habentur in c.j.ī.de reb.ecc.non alie. Tertio,ꝙ
fiat ex cauſa rationabili,vt litera hic dicit. Quarto,ꝙ
facultates ſufficiant ꝓ duabus. & vt hic innuit litera.
Et ſi aliquod ꝑdictorū triū ultimorū deficit nō uale-
bit ſectio,nec creatio præbendarū ſm Hoſtien. & ſic
uideẽ intelligere iſtum tex.Hoſt.& dū litera in prin-
cipio dicit,duas ex ea conſtituens,exponit.i.ꝯſtitue-
re intendens. Et cū iſto intellectu. Hoſti.tranſit do.
Anto. ¶ Sed certè non vr̄ bonus, qa ſcđm illū vide-
reẽ,qđ ſemper in dubio deberet valere electio,vel re
ceptio duorū ad vnā ꝑbēdā.qa in dubio dēt fieri in-
terpretatio,vt gerens actū videaẽ illum velle valere.
arg.l.iij.ff.de teſta.milita. & ī.de verb.ſign.Abbate.
Et ideo,ex quò ſm Hoſt.poſſet valere electio,ſeu re-
ceptio.ſi eligentes,ſeu recipientes duas ad vnā ꝑbē-
dā animo de illa faciēdi duas feciſſent. Ideo videẽ,ꝙ
in dubio ſic debeat fieri interpretatio, & per conſe-
quens deberet valere electio. cuius contrariū videẽ
probari in d.c.tuæ.& ſ.c.ꝓximo.vbi patet,ꝙ qn̄ duo
ſimpliciter eligunẽ ad vnam præbendam non valet
electio.& ꝓ hoc etiā faciat.qa ſola intētio nō vr̄ ſuf-
ficiens ad faciēdū de vna duas.ſed vr̄,qđ requiraẽ fa
ctum interuenire.& ſic,qđ de illa fiant,& conſtituā
tur duę.facit,quod dixi in d.c.maioribus.& in c.ꝑce
dēti. Ideo uẽ,qđ iſta opinio Hoſtiē.non ſit bona,nec
probatur ex iſto tex.nō uiolādo eum. qa litera dicit
duas ex eo conſtituens.non autem dicit intēdens cō
ſtituere,& ſic non probaẽ opi.Hoſtiē.per literā iſtam

& melior uidetur intellectus gl.in iij.ſolutione quā
ſequiẽ etiā d.Pet. ¶ Aduerte tn̄,qa pōt eſſe dubium,
an qn̄ Eps cū conſenſu capituli de vna ꝑbenda facit
duas, an valeat in totū tunc talis ſectio. & certū eſt,
qđ ſic ſi concurrunt illa quatuor de quibus dixi pri-
mum tn̄ ſatis diciẽ interuenire. & ſatis ꝓſumiẽ inter-
uenire eoipſo, ꝙ de ipſa ꝑbenda facit duas deſignan
do fortè aliqd pertineat ad vtranq;. ¶ Et ſi alia tria
interueniant,vt dixi clarū eſt,ꝙ tenet talis ſectio. Si
aliquid prædictorū triū vltimorū deficiat,vt vr̄ dice-
re d.Pe.hic primo.& qđ tenet ſectio,licèt ſit iniuſta.
facit,qđ habetur in notabilibus.in alia parte vr̄ velle
qđ nō tenet ſectio,vt etiā videẽ velle Hoſt.ſed potes
concordare opiniones. qa ſi non interueniſſet con-
ſenſus capituli non valeret.ar.eo.quæ habenẽ in c.j.
ī.de reb.eccl.nō alie. & in cle.ſi vna.de reb.eccl.nō
alie.Si aūt interueniat ꝯſenſus. c.tunc licèt aliqd ex
duobus alijs vltimis,vel etiā ambo ipſa vltima defi-
ciāt vr̄ dici poſſe, ꝙ certo reſpectu non tenet ſectio,
ex quò ſimpliciter verū eſt dicere,quod nō ſimplici-
ter ſtatur illi. ſed alio reſpectu pōt dici tenere. quia
teneẽ qui fecit ſectionē ad integrādū.ex quò faculta
tes non ſufficiunt. & ſic non totaliter annihilaẽ ipſa
ſectio.& per ꝑdicta habes verū intellectū text. Et ꝓ
declaratione mea etiā potes cōcludere, ꝙ interdū in
eccleſia nō eſt certus numerus, & tunc pn̄t recipi in
canonicos multi,dūmodo ſuppetant facultates.ſ.de
vita,& hone.cle.qm̄. & ibi ꝑ gl. Qn̄q; vero eſt certus
numerus in eccleſia. & tūc ſi nō eſt ꝯfirmatus ꝑ ſedē
apoſtolicā,nec iuratus, eſt clarū ꝙ pn̄t canonici reci
pere aliquem vltra numerū.ſ.c.proximo. & ſ.eo.ꝓ
illorū.ſi vero eſſet confirmatus cū iuramento,tūc aūt
teneret receptio vltra numerū,vt dixi plenè in c.ꝑce
denti.Si vero fuerit cōfirmatus ꝑ ſedē apoſtolicā.tūc
ſi adiecta fuit clauſula decreti, tunc nō pn̄t aliq reci
pi vltra numerū.fallit in duobus caſibus.Primus eſt,
qn̄ facultates,ſeu redditus ſuperexcreuerunt. & hoc
ꝓpter tacitā ꝯditionem ſubintellectam in ſtatuto.&
cōfirmationē ſedis apoſtolicę.ſ.de cōſti.cū M. Scđs
caſus, qn̄ reciperetur autoritate Papæ facta mentio-
ne de numero, & de ꝯfirmatione apoſtolica ꝑdicta.
qa tale decretū non inficit ꝑtātē Papę ſi velit ꝯtra il-
lud facere,cū poſſet ꝯtra ius diſpenſare.ī.de ꝯceſ.ꝑ-
bē.ꝓpoſuit.facit, qđ notaẽ.ſ.de reſcrip.cōſtitu. ¶ Si
aūt eſt certus numerus cōfirmatus ꝑ ſedem apoſto-
licā nō adiecta clauſula decreti,tūc ſi in literis Papæ
nō eſt facta mētio de cōfirmatione nō tenenẽ canoni
ci recipere aliquē vltra numerū ꝑ tales literas ꝑ id,
qđ leg.& no.in d.c.cōſtitutus. vt dixi.ſ.c.proximo.
Si tn̄ ſponte canonici (licèt non tenerenẽ recipere)
reciperent numerus rumpereẽ.nā cenſereẽ volunta-
ria facta receptio,ex quò nō tenebanẽ, vt patet in d.
c.cōſtitutus.& voluit etiā hic Io.An.& Hoſti.& hæc
procedūt,qn̄ nō vacat ꝑbenda. Si aūt vacabat ꝑben
da tunc ſi recipiūt vnum,clarū eſt qđ tenet receptio.
Si aūt recipiunt duos,tunc aut recipiūt illos ſimplici
citer,& valet electio,vt eſt caſus ſcđm vnū intellectū
ſ.de cōſt.cū M.Si aūt recipianẽ ad vnā præbendam,
tunc licèt ſm opinionē Hoſti.ſit diſtinguendū,an re-
cipienẽ aīo ſcindēdi illā, an vero animo conſtituen-
di de illa duas.& iſta vr̄ ſequi.do. Ant.vt primo caſu
non ualeat receptio.ſcđo uero ſic.tn̄ uerius uẽ,ut nō
teneat receptio ꝑ id,qđ habeẽ in c.tuę.ſ.c. & qđ ibi
dictū fuit.nec ob.iſte text.quia loquiẽ,quando ante
receptionem Epiſcopus cū cōſenſu capituli de una
actualiter fecerat duas.uñ nimirum ſi poſtea duo re-
cipiūtur ad illas,qđ teneat receptio. & hoc ēt in effe
ctu uoluit gl.in tertia ſolutione, quā ut dixi ēt ſeqẽ,

vt hic

vt hic do.Pe.q videt̃ ſimpliciter tenere,qđ qñ nõ p̃cedente diuiſione præbẽdę duo eliguntur ad vnã p̃bẽdã nõ tenet electio.In ea.gl.in fi.Sed certè hic loquitur qñ de vna fuerunt conſtitutę duę.Ideo toleratur,quod hic dicitur. ſed quãdo non præcedente dicta cõſtitutione duo eligunt̃ ad vnum beneficiũ, vr̃ qđ illud ſit cõtra ius. & ſic,qđ Ep̃s nõ poſſit hoc tolerare de iure,nec cõſequenter ſup hoc diſpẽſare, ſed ſolus Papa. & hoc etiã tenuit do.Anto.in c.tuę.ſup glo.fi.s̃.eo.¶Extra gl.videt̃, quod Ep̃s teneatur integrare de proprijs facultatibus,quia ipſe fuit qui deliquit. & delictum † perſonæ non debet nocere ecclesię de reg.iur.delictũ.li.vj.ſol.dicit Hoſt.qđ hic Epiſcopus fortè nõ habuit bona propria ex quibus poſſet integrare. facit,qđ dictum fuit.s̃.eod.cum ſecđm. ¶Si aũt habuiſſet bona ꝓpria ſatis videt̃ eſſe ęquũ, & iuſtũ,quod deberet de proprijs integrare ꝑ id, qđ dictũ fuit in ſimili in d.c.cum ſecundum. ¶Et facit etiã,qđ not.ĩ.eo.de multa.poſſet etiã dici,qđ Papa hic voluit ſibi facere gratiã. vt ipſe non teneret̃ integrare de ꝓprijs. videt̃ tamen velle Hoſti.ꝙ per morte talis Epĩ qui creauit præbendas extinguatur obligatio, quo ad ipſum Ep̃m. qa crimina morte extinguunt̃.xxiij.diſtin.quorundã.¶Secunda põt opponi, qa videt̃,qđ de vacantibus non debeat fieri integratio. quia vna præbenda vacans non debet ſcindi pro alia integrãda, quia ſic ex altera manu fieret contra capitulum maioribus.s̃.eo.¶Solue,qđ litera dẽt intelligi quatenus dicitur fieri integratio de vacantibus,qñ ille vacãtes ſunt adeo pingues,qđ habẽt redditus ſuperfluos.Nam de illis ſuperfluis poterit fieri reintegratio. Sed de redditibus neceſſarijs ad ſuſtentationẽ ipſius beneficij nõ fiet reintegratio. qa aliàs contingeret ſciſſio contra illa,quę habẽtur in d.c.maioribus.¶Vltimo poteſt quæri,quando ſubeſſet legitima cauſa creandi duas. dic quia erãt fortè pauci canonici pro ſeruitio eccleſiæ.ideo iuſta cauſa tunc eſt vt augmẽtet̃ cultus diuin⁹.s̃.de cõſt.ex parte.vel fortè poterat eſſe cã aliqua alia neceſſitatis,vel vtilitatis eccleſiæ.facit.ĩ.eo.expoſuiſti.vel etiã,vt ibi eſſet aliqua p̃benda,quæ haberet onus annexũ de celebrando miſſam de Sancta.Maria ſm ea quæ habẽtur.s̃.c.ſignificatũ. Sed de hoc,an hæc ſit iuſta cauſa dicendum,prout colligi poteſt ex ibi notatis.

SVMMARIVM.

1 *Papa ſi per ſimplex mandatum directũ collatori, vt prouideat tali: tale mandatum collatori præſentatũ non ligat manus eius quin alteri conferre poſſit,& teneat collatio.*

2 *Et ſi illi pro quo mandatum eſt non conferatur,ſed alteri poteſt ipſe agere contra collatorem, vt ſibi de communibus prouentibus prouideatur donec fuerit præbendam conſecutus.*

3 *Illud non debeat Papæ,nec alteri ſuperiori.*

4 *Renuntiare videtur gratia in aliqua eccleſia impetratæ qui ea pendẽte beneficium ſufficiens recipit.*

5 *Papa ſi mandat aliquem recipi in canonicum in certa eccleſia, & prouideri de præbenda ſi qua vacat,ſi ibi eſt numerus ſtatutus debet recipi in canonicum,licèt aliqua præbenda non vacet.*

6 *Tempus receptionis literarum quando inſpiciatur, & qñ t̃ps data.*

7 *Pœna non cadit in ignorantes.*

8 *Iudex impetratus ſi tempore impetrationis ſit excõicatus,ſed tempore receptionis ſit abſolutus,an valeant literæ*

9 *Impetrans a Papa ſibi prouideri de præbẽda ſi qua vacat, an ſufficit quod vacet tempore præſentationis literarum.*

10 *Per mandatum Papæ quo mandatur prouideri de canonicatu,& p̃bẽda intendit Papa, ꝙ collator obligetur,non ꝙ quęratur ius in re,vel quod afficiatur ipſa præbenda.*

11 *Obligatio perſonalis nõ habet impedire actũ,nec ſequitur poſſeſſorẽ.*

12 *Factum contra legem,an teneat.*

13 *Nuntiatio per executorem apoſtolicum facta ordinario ne conferat alteri beneficium videtur ligare manus ordinarij.*

14 *Impetrans a Papa, vt ſibi de præbẽda in aliqua eccleſia prouideatur ſi alteri conferatur debet ei prouideri de redditibus ſi non habet ſufficiens beneficium: ſed quid ſi habet,ſed non eſt ſufficiens,ſed de eo non eſt facta mentio,an valeat impetratio.*

15 *Ex mandato Papæ,an quæratur ius impetranti.*

16 *Collatio alteri facta poſt receptum mandatum Papæ,an valeat.*

17 *Receptus in canonicum, an habebit aliquam actionem contra conferẽtem alteri.*

18 *Collator,an poſſit comparere,& aſſiſtere liti motæ contra tertium cui facta eſt collatio.*

a Dilectus. Si Papa. mandat ei ad quẽ beneficiũ ſpectat, vt ipſum alicui cõferat,& ipſe non illi,ſed alteri cõfert,tenet collatio ipſe tamẽ ex tranſgreſſione punitur.h.d. Et duę ſunt partes principales. Nam primo ponitur querela deciſa.Secũdo dat iudices. ſecũda ibi: fraternitati. & hæc decretalis bona eſt, & quotidie allegatur. & cõmuniter in materia beneficiali aduocati habent recurſum ad illam ſm d. Ant. — Si Papa.do. Abb. latius ſũmat hoc c. uide eũ. Et ſi quęratur quæ gratis p̃bendas afficiant, & quæ non, & utrum collatio,ſeu prouiſio facta per epiſcopum,uel capitulũ, ſeu aliũ ad quẽ ſpectat cõtra mandatum apoſtolicũ ualeat, & teneat. diſtingue, ut hic per do.hẽ.boy. poſt Hoſt. in prin.

1 ¶Not.j.ꝙ † ꝑ ſimplex mandatũ a ſede apoſtolica directũ collatori,vt prouideat illi de quo in literis apoſtolicis cõtinet̃.licèt ſit p̃ſentatũ ipſi ordinario collatori non efficiuntur,nec ligant̃ manus ipſius collatoris quominus alteri poſſit cõferri. & quin teneat collatio ſi alteri conferatur.& ex hoc etiam potes notare, quòd ꝑ tale mãdatũ a Papa emanatum non q̃rit̃ aliquod ius in re ad ipſum beneficiũ ẽt ſi vacat tẽpore p̃ſentationis mandati. Sed tantũmodo videt̃ quęri quoddã ius perſonale contra collatorẽ, videlicet implorandi officium iudicis ↄtra ipſum,vt ſic gratia impetrata ſortiat̃ effectũ.¶Et in quibus caſibus efficiatur beneficiũ. & conſequẽter ligentur manus collatoris plenè no.ꝑ glo.ordinariam. & magiſtrã in materia in c.ſi ſoli.de ꝯceſ.p̃bẽ.in vj.& facit ẽt,qđ hr̃ in tex.& etiã in eod.titu.& li.in decretali,ſi capitulo.& facit etiã ad id,quod dixi de iure pſonali,qđ no.per

2 gl.& doc.in c.veniẽs.s̃.de renun. ¶†Itẽ not.ꝙ ſi ille pro quo mandatũ eſt prouidere eludatur a prima p̃benda vacante a collatore.quia ſibi nõ cõfertur,ſed alteri põt agere contra ipſum collatorẽ. & petere,vt de cõmunibus prouentibus prouideatur donec p̃bẽdam fuerit conſecutus.¶Et no.ꝙ nihil dicit de diſtributionibus quotidianis,licèt doctores videntur velle qđ hoc caſu etiã de illis debeat prouideri ꝑꝑ inobedietiã mandati apoſtolici. & facit,quod dictũ fuit.s̃.

3 eo.dilectus.& c.pro illorũ. ¶†Itẽ not.ꝙ nõ dẽt illud Papæ,nec ꝯſequenter alteri ſuperiori.facit,qđ habetur.s̃.de poſtu.bonæ.el ij. & in l.ſi prætor.ff.de iud.

4 ¶†Itẽ not.ar.ꝙ accipiens beneficiũ ſufficiens pẽdẽte gr̃a ꝑ ipſum impetrata in aliqua eccleſia illi vr̃ renuntiare.de quo dicẽdũ,ſecđm qđ hr̃ in clem̃.gratiæ.de reſcrip.¶Itẽ no.ar.qđ ad capitulũ ſpectat recipere canonicos de quo ĩ c.cũ eccleſia.s̃.de elec. ¶Vltimo no.ꝙ ad conuincendũ inobedientiã, & negligentiã mandati inſpicitur t̃ps p̃ſentationis.& ſic t̃ps receptionis literarũ,qđ intellige,qñ ante non hr̃ notitia mandati. ſecus ſi ante haberet̃ notitia ꝑ ea, quæ hñr.s̃.de appellatio.meminimus. & c.ſuggeſtũ. nec obſtat iſte text.qa ideo hic ponderat̃ actus receptionis ex eo,qa tunc non põt poſtea p̃tendi ignorantia. ſed ante ſic,niſi aliud appareat ꝑ ea,q̃ hñr in iuribus p̃allegatis. Vel fortè hic ideo inſpicit̃ t̃ps receptiõis, qa impetrans obtulit ſe,& aſtrinxit ſe ad ꝓbandũ. facit, qđ hr̃.ĩ.de reſti.ſpo.c.j.& de ꝓbatio. licèt cãm. ¶Itẽ potes notare ſecđm Hoſti. & d.Pet.qđ clericus iſte habens monitorias habuit ius conquerendi. qa non

non fuit illis obtemperatū. & ſic facit, ꝙ per literas
monitorias quæratur ius impetranti de quo per glo.
ĩ.de renun.veniens.& tangetur etiã inferius. ¶ Sed
certè ſi litera ponderet̃ hic nõ ſuit habita mentio de
literis monitorijs,ſed pręceptorijs.tñ,an notabile in
ſe ſit verũ,& an poſſit ꝓcedere inferius tãgetur. ¶ In
gl.j.ibi:vel ſtatim.ſ.vel qñ tũc vacaret præbẽda,aliàs
ſi tunc non vacaret debebunt cõferre, q̃ cito poterũt
vt ſequitur in gl.& ſic q̃ cito facultas ſe obtulerit. fa
cit,quod dicetur.ĩ.de conceſ.prębẽ.accedens. & cũ
gl.trãſeunt cõmuniter doc.quę videt̃ intelligẽda,qñ
facta fuit mẽtio de numero in reſcripto.aliàs nõ va-
leret reſcriptũ ſcd̃m ea quę habent̃.ſ.de reſcrip. con
ſtitutus. poteſt tamẽ dici,ꝙ tacitè vr̃ fieri mentio de
numero, qñ Papa mãdat aliquem recipi in canoni-
cum in eccleſia. & prouideri de præbenda ſi qua va
cat. ¶ Nã eo ipſo,qd̃ fit mẽtio de vacatiõe nõ vr̃ mẽ-
tio fieri de numero.qa in eccleſia numerata non hẽt
locũ vacatio.ĩ.de cõceſ.præben.ex parte. Et ideo te
nebit reſcriptũ ſi ibi erit ſtatutũ ſimplex de numero
non iurato,nec confirmatũ per ſedẽ apoſtolicã. aliàs
non valeret,niſi fieret mentio etiã de iuramento,vel
cõfirmatione,vt legitur,& notatur in d.c.cõſtitutus.
5 & dixi.ſ.eo.dilecto. Et ſcd̃m prædicta † patet, quòd
ſi Papa mãdat aliquẽ recipi in canonicũ in certa ec-
cleſia.& prouideri de præbẽda ſi qua vacat,qđ ſi ibi
eſt ſimplex ſtatutũ numeri tenet reſcriptũ,& debeãt
recipere illũ in canonicũ,licèt præbenda aliqua non
vacet.vt voluit glo.& ſic licèt tunc non poſſit cõferri
ꝓbenda,ex quo nõ dicat,ſed ſaltem deberet imple-
re mandatum in eo in quo poſſunt, & ꝑ cõſequens
cũ poſſint eũ recipere in canonicũ. licèt vltra nume-
rũ recipiatur.facit,qđ habet̃.ſ.eo.pro illorũ.& c.dile
ctus.Ideo debẽt illũ recipere in canonicũ.do.Pet.tñ
hic videt̃ tenere contrarium ar.eorũ, quæ habentur
in l.Seia.§.Caio.ff.de fundo inſtr.ꝑ quam videtur,ꝙ
qualitas vacationis adiecta in collatione præbẽdę in
telligat̃ ẽt repetita in collatione canonicatus, ſeu re-
ceptione in canonicatum.qa iſta vident̃ annexa.ſ.ca
nonia,& ꝓbenda.facit,ꝙ dictũ fuit.ſ.c.maioribus.&
ſ.eo.relatũ. Nã canonia non dẽt diù eſſe ſine ꝓben-
da,vt ibi.& facit.j.q.iij.ſi quis adiecerit. Secus dicit
in ſeparatis,qa nõ intelligit̃ facta repetitio ꝑ ea q̃ ha
bentur in l.Iulius Paulus.ff. de conditio. & demon.
& l.fin.§.Scio.ff.de leg.ij.& ſic ſcd̃m eum ſi præben
da nõ vacat.nec conſequẽter canonicatus, nõ tene-
bunt ipſum interim recipere in canonicũ. Sed certè
gl.tenet hic ꝯtriũ cũ qua omnes alij trãſeunt,& facit,
qđ hr̃.ſ.de dol.& ꝯtu.dilecti. nec ob.dictus.§.Caio.
quia loquit̃,qñ qualitas apponit̃ in ꝓcedẽtibus.quo
caſu intelligitur repetita in ſequẽti re.in eadẽ diſpo-
ſitione apposita.& in eadẽ oratione. nam ibi teſtator
legauit Titio fundũ inſtructũ,& domũ. Nã intellig-
tur legare domum inſtructã hoc eſt cum inſtrumẽto
ipſius domus. Sed hic loquitur,qñ qualitas apponi-
tur in ſequenti re. quę non intelligitur in ꝓcedenti
repetita, vt eſt tex.cũ glo.in l.filiũ.ff.qñ dies le.ce.&
in l.quiſquis.ff.de le.iij. & ſic patet, ꝙ præcedentia
magis influunt in ſequẽtia,q̃ econtra.& hoc mõ pôt
a In glo.ij. Sup hac gl. & eius materia, uide ét.d. abba. in ij. colũ. ver. in glo. in ver. recuperuns.
a ſaluari iſta glo. ¶ In glo.ſcd̃a. a ibi qñq; conſideratur
tp̃s oblati libelli.melius dixiſſet qñq; non cõſiderat̃
tp̃s libelli oblati,vt patere poteſt ex ſequentibus. nã
licèt ſcd̃m illud tempus rectè agatur:tamẽ ſi incipiat
ius competere intellige ex cauſa de ꝓterito ꝓt ꝑfici
iudicium,vt patet in ll.allegatis in gl. Et quãdoq; ẽt
licèt de nouo ſuperueniat habet prodeſſe, vt quan-
do actum eſt actione reali nulla cauſa expreſsè, vt
hr̃ in c.Abbate.de re iudi.in vj. ¶ In eadem gl.ibi ti-
gni.§.vltimo.hic facias vnum a. & iunge glo.ſeu par
tem gl.quæ eſt.ĩ.in ver.quare.ibi ergo facias.l.ſuper.
ver.quare.& demũ in ver.hẽ arg.ꝙ ſi iudex facias.c.
quia ille verſiculus,& illa pars glo.vſq; ad ver.quare
ergo.debet legi in fi.gl.quia ibi ponitur quædã quę-
ſtio. Sed in ver.quare,ponitur ſol.ꝯtriorũ poſitorũ in
6 glo. ¶ † In eadem glo.ibi:hic tempus receptionis,&c.
¶ Aduerte licèt gl.multa verba ſpargat,tamen in ef-
fectu voluit dicere, quòd hic agitur de inobediẽtia.
7 & rebellione,ſeu eius poena † q̃ non cadit in ignorã
tes.ĩ.eo.ſi beneficia.lib.vj.& ideo inſpiciunt tempus
receptionis. quia poſtea non poſſunt prætẽdere igno
rantiã. ſed ante bene poſſunt probabiliter prætende
re.licèt forte mentiantur.quia ſecretorũ ſolus Deus
eſt cognitor.ĩ.de ſimonia. Matthęus. Si vero quærit̃
ad quem intelligatur directũ eſſe reſcriptũ tunc in-
ſpicimus tempus datę ſic loquitur.c.eã te.de reſcrip.
Idẽ ſi quæratur, ꝙ tempus ſit inſpiciendũ ad euitan-
dum vitium ſurreptionis. & ſic quo tempore debeat
fieri expreſſio,vt euitetur ſurreptitio.Nam debet in-
ſpici tempus datę,vt voluit gl.& probat̃.ſ.de reſcrip.
conſtitutus.& ad iſtas tres concluſiones in effectum
reducitur omne id,qđ dixit gl.hic,& de iſta ma. ꝙ tẽ
pus debeat inſpici in reſcrip.aliquid tetigit Hoſt.ſed
plenius Petr. de Saxo in ſuis diſtinctionibus quem
ſequitur hic Ioan.An.& Spe.in ti.de reſcrip.prę.§.fi.
ad fi.& dom.Pet.hic, do.Anto.hic aliqualiter latius
tetigit.de quo etiã tãgit̃ per modernos in cle.literas.
de reſcrip.& ibi etiã plenè dixi.quãobrẽ modo potes
cõcludere poſt do.Anto.quòd interdum agimus de
reſcrip.beneficialibus. Interdũ de reſcrip.cõtẽtioſis.
ptimo caſu interdũ agitur de vi comprehenſiua reſcri
pti reſpectu illorũ quibus ſcribitur. & tunc attẽditur
tempus datę. & iſte eſt caſus in c.eã te.de reſcri. vbi
patet,qđ ſcd̃m tẽpus datę iudicamus qui comprehẽ
dantur in reſcrip. ad illud obſeruandum. Interdum
agitur de vi comprehenſiua reſcripti reſpectu capa-
citatis perſonæ pro qua ſcribitur ſurreptione ceſſan-
te.& tunc attendimus tempus vacationis. ¶ Nam il-
lud eſt tp̃s ſecũdũ, qđ actus debet applicari ad per-
ſonã. Ideo ſcd̃m illud tempus debet inſpici capaci-
tas ꝑſonæ.eo.ti.c.ei cui.li.vj. ¶ Interdũ agit̃ de vi cõ-
prehenſiua reſcripti reſpectu rei ſuper qua ſcribit̃,&
tunc attẽditur tp̃s datę, vt probatur in clem.literas.
de reſcrip. ¶ Interdũ vero agitur de validitate vel in-
ualiditate reſcripti contra vitium ſurreptionis.& tũc
attenditur tempus datę.quia ſcd̃m illud fit ſurreptio
ſi illo tp̃e non exprimat̃.ſ.de reſcrip. conſtitutus. &
eod.titu.ſi eo tempore.lib.vj.Et ex ꝓdictis potes col
ligere veram ſolutionẽ cõtrarietatis de d.c.ei cui nõ
ſcribebatur de certa ꝓbenda.& ideo non peccabat re
ſcriptũ in ſurreptione. ſed bene impediebatur impe
trans habere ꝓbendã ꝓpter defectũ ordinis requiſiti
ad ipſam ꝓbendã. & ſic quodãmodo propter incapa
citatẽ ꝑſonæ.& ideo ſi tp̃e vacationis reperiet̃ habe-
re ordinẽ inquiſitũ.& ſic eſſe capax,tunc dẽt habere
bñficiũ,qa ſufficere dẽt, qđ ſit capax tp̃e quo actus
dẽt applicari ad perſonã.ſed in c.ſi eo tp̃e. impetra-
tio fuit facta de certa ꝓbenda. & peccatũ fuit in ſur-
reptione non exprimendo inhabilitatẽ impetrantis.
jõ tũc nõ valet reſcriptũ,& inſpicit̃ tp̃s datę. ¶ Inter-
dũ vero agitur de viribus reſcripti reſpectu prælatio
nis,vt ſic videat̃ quis debeat præferri. & tũc attendit̃
tp̃s datę.de reſcrip.tibi qui.li.vj. ¶ Interdũ vero agit̃
de obligatione ſurgente ex perfidia, vel negligentia
collatoris non conferentis ad mandatũ Papæ. & tũc
inſpicimus tempus receptionis. Nam ante cõmuni-
ter non datur, ſeu dicitur ſcientia cum poſſit proba-

bilitet

biliter ignotari mandatū. & ꝯñr ante non daẽ inobe
dientia. quod tñ eſt intelligendū niſi probareẽ,quod
etiā ante receptionē literarū habuiſſet notitiā man-
dati,vt dixi in notabilib.¶Interdum aūt agiẽ de ꝑpe
tuatione gratiæ ex parte concedentis reſcriptum. &
ſic ꝯ caſum mortis.& tunc ſi gratia erat perfecta at-
tenditur tp̄s datæ.ĩ.co.ſi cui. lib.6. ¶Si verò nō erat
facta attendiẽ tp̄s incępti negotij per executorem.de
offi.deleg.ſi ſuper gratia.lib.6. Et hæc de primo caſu
principali.¶Secundo caſu qñ queritur de reſcrip.cō
tentioſis.conclude quòd ſi quæriẽ de vi comprehen-
ſiua reſcripti reſpectu illorum quibus ſcribitur attē-
ditur tp̄s datæ,vt etiā dixi in præcedenti caſu ꝑ De-
cretalem eam te.de reſcrip.Nam eadē eſt ratio vtro-
biq;.& ſic idē ius eſſe debet.de cōſti.tranſlato. ¶In-
terdum verò agiẽ de viribus reſcripti.& de vi cōpre-
henſiua ipſius reſcripti reſpectu rei ſuper qua fit in-
terpretatio.& tunc attenditur tp̄s datę,vnde reſcri-
ptum habet vires quo ad actiones ortas tp̄e datę nō
quo ad aliàs poſtea ortas.ſ.de reſcrip. c.fi.fallit in v-
ſurario ꝑꝑ odium vſurarum ꝑ ea quæ hñr.ĩ.de vſur.
aliàs de reſcrip.quia fruſta. ¶Interdum verò agiẽ de
validitate reſcripti ex parte cōcedentis illud, & tunc
attendimus tp̄s datæ.quia oportet quod concedens
ſm tēpus datę habuerit poteſtatem.ſ.de offi. lega.in
c.fin.¶Interdum agitur de perpetuanda iuriſdictio-
ne iudicis.& tunc attenditur tempus citationis.ſ.de
offic.deleg.c.gratum.& c.relatum.& c.licet.¶Inter-
dū agitur de validitate,vel inualiditate reſcripti quo
ad vitium ſurreptionis, & tunc attenditur tp̄s datæ
ſicut in beneficialibus.ſ.de reſcrip.ſuꝑ literis.¶Ad-
uerte tñ, quia in beneficialibus ſurreptio vitiat ipſo
iure.Secus in contentioſis,vt plenè no. in c.ad audiē
tiam.il 2.ſ.de reſcrip.¶Interdum verò agitur de vali
ditate reſcripti reſpectu capacitatis, vel incapacita-
tis impetrantis, & tunc attendimus tp̄s datę ſal.ē qñ
incapacitas reddit ipſo iure nullum reſcriptū, vt in
c.1.de reſcrip.in 6.¶Interdum verò agitur de virib⁹
reſcripti quo ad conuincendā negligentiā iudicis,&
quo ad curſum temporis præfixi iuriſdictioni, & tūc
inſpicimus tempus præſentationis ad appella. in c.j.
& ſ.eo.il 2.¶Interdum verò agitur de conuincenda
negligentia impetrantis, & tunc attenditur tēpus fa-
cultatis agendi.ſ.de reſcrip.ſi autem. & c.plerūque.
& per hoc habes expeditum iſtum ſm caſum,de ma-
8 teria plenius dic,vt dixi ĩ d.c.literas.de reſcri.¶†Mo
a do reſtat [a] deſcendere ad glo. in verſi. Item argu.vbi
glo.tangit, an ſi iudex impetratus tempore impetra-
tionis ſit excommunicatus, ſed tempo.e receptionis
ſit abſolutus valeant literæ.nam videtur quòd ſic:qa
videtur inſpiciendum tempus receptionis literatum
per iſtum tex.& ideo cum illo tempore ſit abſolutus
videtur quòd teneat reſcriptum. In cōtrarium facit,
quia hic agi videtur de vitio ſurreptionis,quia ſi Pa-
pæ fuiſſet hoc expreſſum, qđ fuiſſet excōicatus non
dediſſet illud.facit.ſ.de re iud.ad probandū.& ſic vi
detur quòd inſpiciatur tempus datę,per id quod hẽ.
ſ.de reſcrip.conſtitutus.& quod etiā tetigit hic glo.
circa fi.& quod etiam dixi ſuperius. & iſtam partem
quod literæ non valeant.tenuit hic glo.dicens etiam
quòd ex quo ſunt nullæ à principio non reconuale-
ſcunt. licet poſtea reperiaẽ abſolutus tp̄e receptiōis
literarum.facit de reg.iur.non confirmaẽ.lib.6. Ioā.
And.& do.Ant.poſt cū dñt glo. procedere ſi erat pu
blicę excōicatus: quia tunc nulla imprimitur iuriſdi
ctio à prin.ꝑꝑ incapacitatē ꝑſonæ,& pro tanto ſunt
nullæ.ſ.de re iud.ad probandū.ideo ex poſtfacto nō
cōualeſcunt ꝑ dictā regulā nō firmaẽ.li.6. in occul-
to aūt excōicato non procedit gl.ſm eos: qa ex quo
eſt occultus,& ſic toleratus recipit habitum iuriſdi-
ctionis,licèt poſſet per exceptionē elidi. & ideo cū
habeat iuriſdictionē ſi contingat eū abſolui ante præ
ſentationē reſcripti poterit exercere iuriſdictionem,
nec poterit tūc exceptio excōicationis obijci ex quo
eſt abſolutus.& plus facit qđ hẽ ĩ l.ſi cognati.de reb.
dub.vbi ſufficit quē eſſe cognatū tp̄e mortis. licèt nō
fuerit tp̄e teſtamenti,ad idē etiā facit quod hẽ in l.in-
teruenit.ff.de lega.præſtan.& in l.interdicit. ſ.de cō
dit.& demonſt. & quod hẽ in l.non intelligitur.§.qñ
aūt.ſ.de iure fiſci.& plus dicit hic Io.And.quòd ſi ēt
non fuerit abſolutus tp̄e pręſentationis literarum,&
proceſſerit in cauſa:quia non fuit oppoſita exceptio
excōicationis tenebit proceſſus ex quo erat tolera-
tus:faciat quod hẽ in l.Barbarius.ff.de offic.prætoris.
& in l.2.C.de ſent.& interlocu.omn.iudi.& 3.q.7.§.
tria.& quod hẽ in d.c.ad probandum à contrario ſen
ſu.Et prædicta dicit Io.And.ꝓcedere poſt Io.de mō-
te merlo.qñ impetrans ignorauit illū excōicatum. ſe
cus ſi ſciuiſſet ipſum excōicatum tempore impetra-
tionis:quia tunc vẽ quòd non valeat reſcriptum. per
ea quæ hñr.ſ.de reſcrip.ſuper literis. & ſic non pote
rit procedere etiā eo poſtea abſoluto.per ea quę hñt
de reg.iur.non firmatur.lib.6. & ff.de reg.iur.in l.q
ab initio.Et ex hoc no.diligēter quòd tolerantia non
operatur effectum quò ad commodū ſcientis.facit ēt
quod no.Io.Cal.in d.c.ad probandum.& ſ. de reſer.
ſciſcitatus. & iſta procedunt qñ impetratur in iudi-
cem ille qui eſt excōicatus.vbi aūt ipſe impetrās eſ-
ſet excōicatus,tunc cōiter tenetur quòd ſiue ſit publi
cè excōicatus,ſiue occultè non valet reſcriptum. per
ea quæ hñr in c.1.de reſcrip.in 6. de quo dicendum,
9 vt ibi plenè not.per Io.And. & Lap.Ab. ¶†Itē ad-
uerte,qa tāgit hic Io.An.poſt Philip.qđ ſi aliquis im
petrauit à Papa ſibi prouideri de prębenda ſi qua va-
cat,an ſufficiat quòd vacet tempore pręſentationis li
terarum.& concludit quod non, quia impetrans vẽ
ſe retuliſſe ad tempus datę.& conſequenter Papa. ar
gu.l.j.C.de diuer.reſcrip.ſecus dicit Philippus ſi Pa
pa proprio motu mandaret prouideri de præbenda
ſi qua vacat: quia tunc vẽ ſufficere, quòd vacet tem-
pore pręſentationis per iſtum text.Sed certè vẽ diui-
nare quòd hic motu proprio fuerat facta conceſſio.
¶Item videtur quòd cum de natura cōditionis quæ 6
ſonat in tempus pręſens ſit quod ſi illud ſecundum
non poteſt habere locum non habeat locum diſpoſi-
tio.l.cum ad pręſens.ff.ſi cer.pet. vẽ quod nō debeat
habere locum cum non habeat locum reſcriptū con
ceſſum per Papam ſi prębenda non vacat tēpore da-
tę,& iſtud tenet hic do.Pet.licèt Io.And. tranſeat cū
dicto Philippi.& ad iſtum tex.reſpōdit do.Pet.quòd
hic loquitur qñ nedum mandauit conferri præben-
dam ſi qua tunc vacabat, ſed etiam mādabat ipſum
recipi in canonicum,& in fratrem. quo caſu cū non
debeat vanum nomen canonici habere.ſ.eo. relatū,
videtur fuiſſe mens Papę,quòd de prębēda prouidea
tur quamprimū facultas ſe obtulerit. facit quod ha-
betur.ſ.eo.dilectus. & ſic ſecus videtur ſecūdū eum
qñ ſimpliciter mandatur ſibi conferri prębēda ſi qua
vacat. per id quod dixi ſuperius,cōiter tñ conſueuit
Papa mādare, qđ prouideaẽ de ꝑbenda ſi qua vacat
aliàs prouideaẽ de ꝓxima vacatura.¶In gl.3.ibi.con
ſimilē dationē.Sed certè imò nō fuit cōſimilis: quia
hic nullus fuit datus executor.Sed ĩ caſu d. c.propo-
ſuit.fuit datus executor ad ꝓuidendū ſaltē negligēte
ordinario collatore.Ideo ꝑ pñtationē lrārū affectę,&
ligatę fuerūt manus ordinarij collatoris.facit qđ ha-

a ¶Modo reſtat. Sup hac pte gl. vide d. Hē. Boych. hic in 2. colū. ver. ſuper eo.c.

betur In Decretali ſi capitulo.de cõceſ. præben.in 6.
Ideo nimirũ ſi ibi nõ tennit collatio alteri facta. ¶ In
ea.gl. ibi.prohibuit alij dare.ſupple.& ſic vr̃ qđ non
teneat collatio alteri facta velut facta ꝯ prohibitionẽ
Papæ.facit quod no.de elect.proinde.lib.6. & quod
dixi. ſ̃.eo.dilecto.circa fin. ¶ Sed potes dicere quòd
contrarium procedit in expreſſa prohibitione Papæ.
Secus in tacita qđ velit per quandã ꝯñam,vt hic ꝓ-
batur.& bene facit quod notant Legiſtæ in ſimili. &
maximè Bar.in l.ſeruũ filij.§.fin.ff.de leg.1.vbi potẽ-
tius operaẽ legatũ ſeruitutis expreſſẽ factũ per teſta-
torem quã ſi veniat tacitè in cõſequentiã alterius le-
gati.¶ In ea.gl.ibi.contra legẽ animatã . potes dicere
quod hoc verũ eſt tacitè.& per quandam ꝯñam, ſed
non expreſſe ideo non inualidatur electio. ¶ In ead.
gl.ibi.de rei vend.ſi fundũ. Si certè ibi non inualidaẽ
actus,ſed inducitur mala fides ſi quis demũ poſt ci-
tationẽ ſibi factã vendidit alteri rem. & ſic potius cõ
cordat cum eo quod hic dr̃. & eodẽ modo põt rñde-
ri ad l.dolo.& l.quædã.§.ſi quis aũt.quæ inferius alle
ganẽ:qa pp denunciationẽ nõ infringitur actus, ſed
inducitur mala fides.¶ Ad capi.aũt ſm.j.de ope.no.
nunc.quod alle.hic glo.põt dici quòd ibi eſt ſpecia-
le qñ aliquis ædificat nouum opus poſt demum ci-
tationem ſibi factam ne ædificet. & hoc pp contem
ptam maieſtatẽ prætoris qui illud ædictum inducit,
vt hr̃ in l.j.ff.de no.oper.nunc.¶ In ea.gl.ibi.ipſa præ
benda non eſt obligata. & ſic ſolum vr̃ adeſſe obliga
tio perſonalis quæ non afficit rem, nec illam ſequiẽ,
ſeu illius poſſeſſorem.l.j.§.ſi hæres.ff.ad Treb.& l.vl
tima.in fi.ff.de contrahen.empt.¶ In ea.glo. ibi.non
tñ peccat eligendo alium. facit etiam pro hoc quod
hr̃.j.de ſpon.c.ſicut ex literis.vbi patet quòd licèt il-
le qui contraxit ſponſalia de futuro cum aliqua ma
le faciat cum alia contrahendo per verba de præſen-
10 ti,tñ tenet contractus.¶ In ea.glo.in fi. ¶ †Et ſic vult
glo.quod quia per mandatũ Papæ per quod manda-
tur prouideri de canonicatu & prębenda ſolum vide
tur eſſe intentio Papæ , vt perſona cui ſit mandatum
obligetur,non aũt quod ex hoc conſtituaẽ ius in re,
vel afficiaẽ ipſa prębenda ſi non eſt appoſita clauſula
decreti:nec datus executor.Iõ meritũ tũc factũ ꝯ mã
datum Papæ tenet,nec debet dici factũ cõtra legem
animatã:quia intentio Papę fuit ſolã perſonã obliga
11 re non ius in re conſtituere.Obligatio† aũt perſona-
lis non licẽt impedire actũ,nec ſequiẽ poſſeſſorẽ,vt di
ctum eſt ſuperius. ¶ Pręterea dicit do.Ant. qđ nõ eſt
12 ſimplr̃ verũ† quòd factũ cõtra legẽ nõ teneat de quo
per gl.in cle.j.de iurepat.& per Legiſtas in l.non du-
bium.C.de leg.põt etiam dici quod hic non ſit con-
tra prohibitionẽ expreſſam facti licèt poſſet dici qđ
hic ſit contra tacitam prohibitionẽ.& in quandã cõ-
ſequẽtiam reſultantem , quę non vr̃ eſſe tantę poten
tię quanta eſt expreſſa . Et per prędicta etiam poteſt
13 ſolui aliud contrariũ quod poſſet fieri ſi dicatur † qđ
intimatio facta per executorem apoſtolicum ordina
rio ne conferat alteri,videtur ligare manus ordinarij.
de conceſ.pręb.in decretali ſi.ſoli.in 6.de reſcrip.ti-
bi qui.eo.lib.6.& ſic vr̃ quod idem ſit dicendũ ſi Pa-
pa mandat alicui collatori ordinario qđ cõferat im-
petranti beneficiũ.Nam põt rñderi quòd non eſt bo
na parificatio:quia in cõtrario interuenit expreſſa in-
hibitio executoris,ſed hic nõ interuenit expreſſa in-
hibitio Papę.Et per ꝓdicta ẽt patet nõ obſtare quod
habetur.ſ̃.de appel.vt noſtrũ, quia ibi loquiẽ qñ Pa-
pa negotiũ reuocauit à ſe.facit quod hr̃ eo.tit.ſi duo-
bus.& quod no.per Inn.de conſti.cũ M. Sed hic ſe-
cus qđ patet,qa mãdauit ipſi ordinario collatori, vt
cõferat.& pro prędictis ẽt facit, quia vr̃ quòd per mã
datum de prouidendo directum ordinario collatori
non vr̃ quęri ius impetranti in ipſo beneficio, vt inſe
rius tangiẽ poſt gl.ideo nimirum ſi tenet collatio alte
ri facta. & qualiter afficiatur beneficium,ſeu quibus
modis.& per conſequens , qualiter & qñ ligenẽ ma-
nus ordinarij collatoris recurre ad glo.magiſtrã,ple-
niorem de corpore iuris in Decretali ſi ſoli. in ſecun
da parte glo.circa fi.de conceſ.pręben.lib.6. & facit
etiam quod habetur in tex.& eo.tit. & li.in Decreta
14 li, ſi capitulo.¶ †In gl.quarta, In fi.cõiter tenetur qđ
vitiatur impetratio etiam ſi beneficium non ſit ſuffi-
ciens.de qua non eſt facta mẽtio . expreſſum eſt hoc
in c.ſi motu proprio.de pręben.in 6. & ad literã iſtã,
dum dicit,ſi non habet ſufficiens,debet ſuppleri ma-
xime.& idem ſi interuenit aliud impedimentum ca-
nonicum.facit quod no.in c.ſi proponente . hic alle-
gato.& quod habetur.ſ̃.eo.in c.tuis . ¶ In gl.fi.in fi.
dicit etiam hic Aegidius quod debebit prouideri de
quotidianis diſtributionib' ex quo fuit receptus ĩ ca
nonicum.per ea quę hñr.ſ̃.eo.dilectus. ſed Io.And.
dicit quod de illis.ideo non dixit,quia de illis debe-
bit prouideri etiam poſtq̃ fuit ꝓuiſum de beneficio
prębẽdali,de hoc tñ an recepto authoritate apoſtoliẽ
ea debeanẽ diſtributiões quotidianę dixi.ſ̃.eo. pro il
lorũ do.Elo.hic dicebat qđ per iſtũ tex. nõ probatur
qđ receptus authoritate apoſtolica debeat hr̃e diſtri
butiones quotidianas:quia de illis nõ loquiẽ hic, ſed
de redditibus cõibus.& verũ tñ dicit.de hoc dic , vt
15 dictũ fuit ĩ d.c.pro illorũ . ¶ †Extra gl.p̃t opponi qđ
ex ſimplici mãdato Papę quęraẽ ius impetrãti. per id
quod hr̃ de renuncia.c.veniens.cũ ibi not.per glo.&
doct.& ſic vr̃ quòd collatio alteri facta in ꝑiudicium
iuris prędicti nõ debeat tenere . & qđ debeat ꝓferri
impetrans ſi non fuit in negligẽtia.per id qđ hr̃ de re
ſcrip.tibi qui.lib.6.Inno. hic volens contrariũ euita-
re.dicit qđ per iſtũ text. vr̃ quòd per literas monito-
rias, vel ẽt pręceptorias nullũ ius quæraẽ impetrãti :
quia ſi eſſet quæſitũ,videreẽ qđ poſſet reuocari ꝓben
da alteri collata cuius contrariũ hic dr̃ . Et ideo dicit
qđ iſti qui receperunt literas Papę ſolum vñr obliga
ti ipſi Papę ratione inobedientię . & pp hoc tenetur
prouidere de redditibus cõibus donec fuerit benefi
cium prębendale aſſecutus . vnde iſta obligatio non
ſurgit à iure quod haberet impetrans in prębẽda:ſed
à iure obligationis quęſito Papę ratione inobediẽtię.
& ideo cõcludit quòd per literas monitorias nõ q̃ri-
tur ius impetranti.Nec ob.qđ hr̃.ſ̃.de reſcrip.in c.li-
teris.vbi dr̃ quod ſucceſſor exequiẽ literas monito-
rias prędeceſſorias: quia rñdet qđ ibi ſucceſſor exeq
tur factũ ꝓdeceſſoris nõ ex vi iuris quęſiti impetran-
ti:ſed ex quadã honeſtate exequiẽ mandatum princi-
piatũ per prędeceſſorẽ.facit quod hr̃ 63.diſt.c.Adria
nus.Nam tale mandatũ licèt non inducat ius impe
tranti:tñ videtur obligare recipientem mandatũ re-
ſpectu ipſius mandantis . Idem dicit Hoſt. videlicet
quod per ipſas literas monitorias non quęritur impe
tranti ius in re,vel ad rem,facit quod no. Io.And.ĩ c.
1.de conceſ.pręben. in 6.ſuper tex.in glo. dicit Hoſt.
ſed bene per ipſas literas quęritur quoddam ius per-
ſonale agendi & inſiſtendi corã ſuperiore , & implo-
randi eius officium,vt ſua gratia ſortiatur effectũ.fa-
cit quod no.Io.And.& Inno.in d.c.1. & ſ̃.de conſti.
cum M.vnde cum iudicis officium non præſupponit
obligationem.l.cui per concluſionẽ . ff.de act.empt.
non põt propriè dici quod ordinarius cui Papa ſcri-
bit ſit obligatus illi impetrãti. licèt lato ſumpto voca
bulo põt dici obligat'.p ea q̃ hñr ĩ l.actionis.ver. ff.
de act.

de act.& oblig.& l.pecuniæ verbū. §.fi.ff.de verb.ſigni.Et facit ēt quod no.in l.j.ff.de iuriſd.om.ind. Tale tñ ius non afficit rem nec dirigiẽ ad illā, ſed ad pſonā. Et ideo collatio alteri facta tenet,licèt debeat prouideri interim de cōibus redditibus, vt litera dicit.& ſic tranſit Io.And.& do.Anto. Et facit ēt quod no.per Io.And.in d.c.t.de conceſ.præbẽ.in 6.¶ Sed aduerte,quia licèt hic & ibi dicatur quod impetrans non habet ius in re, nec ad rem,verum eſt quatenus dr̃ de iure: quia illud ſolum quæritur per collationẽ factam de præbendis.c.pen.& de conceſ. præb. c.ſi. in 6.¶ Sed quatenus dr̃ de iure ad rem vr̃ intelligendum de iure quod afficit rem:quia re vera tale ius ad rem non quæritur:quia non afficitur ipſa, res ſeu beneficium: nec ligantur manus ordinarij collatoris p ſimplex mandatum apoſtolicum,ſed demū ſi aliquid interueniat de his quæ not.in d.c.ſi ſoli. in glo.magna.in ſecunda parte ſui. Sed non video quid repugnet quominus dicatur quæſitum ius ad rem ex quo competit officium iudicis contra ipſum recipientem mandatum,vt prouideat de ipſo beneficio iuxta formam mandati. Fateor tñ quòd non habeat ius ad rẽ videlicet tale per quod dicaẽ ipſa res eſſe affecta,ſeu ipſa præbenda: vel quòd ſit obligata ipſa præbenda. Sed ſolum cenſetur obligata perſona ad cōferendū. facit quod hr̃ hic in glo.3. & ideo ex quo habet ſolū ius perſonale licèt malefaciat ordinarius collator cōferre alteri,tñ tenet collatio alteri facta.& ſuccedit illud vulgatum quod multa fieri non debent,quæ tñ ſi fiant tenent.ſ.de iureiur.quemadmodū.& l.j.§.dubium.ff.qñ app.ſit.canonizata. 2.q.7. aliàs. 6.§.bidnum.& facit ēt quod hr̃ in l.quoties. C.de rei vendi.iuxta.l.qui duobus. ff.de fal. vbi patet quòd licèt malefaciat ille qui vendidit rẽ vni. Si vendat poſtea alteri & tradat,tñ tenet ſecunda venditio & traditio.

16 ¶ †Secūdo pōt opponi ɔ text. quia vr̃ qđ non teneat collatio alteri facta poſt receptū mandatū Papę.p ea quę hñr.j.eo.ſi poſt.li.6.Solue quod iſte text.dēt intelligi qñ non erat facta collatio canonicatus per Papam,nec erat eius authoritate receptus tpe quo collata fuit prębenda. Secus ſi fuiſſet collatus canonicatus per Papā, vel etiā authoritate Papæ fuiſſet receptus in canonicū anteq̃ collata eſſet præbenda: quia tunc nō teneret collatio præbendæ poſtea alteri facta ex eo:quia ꝑbenda iam tunc fuiſſet affecta. licèt non fuerit q̄ſitum ius in re,ſed ad rẽ p ea quæ hñr in d.c.ſi poſtq̃.& p no.per glo.in d.c.ſi ſoli. ĩ gl.magna in 2.parte.de conceſ.ꝑben.in 6. ¶ Ideo tunc collatio alteri facta non teneret.per ea q̃ hñr in d. c.ſi poſtq̃. & c.ſi clericus.cod.tit.& li.de reſcrip. tibi qui. eo.li. ¶ Sed iuxta hoc occurrit dubiū nūquid hoc caſu qñ poſt collationẽ canonicatus, vel receptionẽ in canonicum factā authoritate Papæ conferri ꝑbenda alteri poſſit talis receptus in canonicū agere ad ꝑbendā cōtra tertiū cui facta eſt collatio.Io.And.poſt Inn.ponit duas opiniones. Prima fuit qđ ſic,ſaluo niſi ille tertius ꝑcedat ipſum volentẽ agere ĩ receptione: qa ſi tertius ille fuiſſet primus,vel prius in canonicū receptus ex quo ſibi eſſet collata ꝑbēda nō poſſet agi ɔ eū.de reſcrip.tibi qui. lib.6. niſi ĩ caſibus de qb⁹ ibi. Sed vbi nō ꝑcedit ipſum volentẽ agere in receptiōe, tunc dñt iſti qđ licèt iſte volens agere nō habeat ius in præbēda niſi ſibi aſſigneẽ.ſ.eo.dilectus.& j.eo. c. pen. in 6.tñ ille ad quẽ ſpectat collatio nō habuit poteſtatẽ cōferendi alteri:qa affecta fuit ꝑbēda & ligatæ erãt manus ipſius ordinarij p receptionẽ ĩ canonicū factā authoritate Papæ.vñ ſm iſtos poterit petere ab ipſo ordinario collatore ꝑbendā ſibi aſſignari,ſeu cōferri ex quò collatio alteri facta nō tenet, & ſucceſſiuè ſcā ſibi aſſignatiōe poterit agere ɔ detētorẽ ꝑbendę.& ſi ille ad quẽ ſpectat hmōi aſſignatio recuſat hoc facere recurret ad ſuperiorẽ,vt cogat illū. per id quod hr̃.j.de iurepa.nullus. & ex prædictis patet ſm iſtā opi.qđ prius dēt fieri aſſignatio præbendæ p habentẽ poteſtatẽ q̃ agi poſſit cōtra ipſum tertiū. ¶ Secunda fuit opinio qđ ēt nulla aſſignatione facta poſſit agi p ipſum receptū in canonicū cōtra detentorẽ præbēdæ.arg.eorū q̃ hñr.ſ.eo. inter cętera. ¶ Nā ex quo quis eſt receptus in canonicū ɔñr habet ius, vt ſibi conferaẽ præbenda. arg.ſ.eo.relatū.potiſſimè cū canonicatus & præbenda videanẽ hr̃e quandā cōnexitatẽ.facit quod dictū fuit.ſ.eo.maioribus. do.Ant. hic dicit poſſe cōcordari opiniones.Nā aliud eſt quærere nunqd talis receptus poſſit agere ad prębēdam tanquā ſuā nulla facta aſſignatione. & tunc dicendū eſt qđ non.& ſic intelligiẽ prima opinio: quia añ aſſignationẽ ſeu collationẽ non dr̃ eſſe ſua. j.eo.c.pen. lib.6.& de conceſ.præb. c.filius.eo.lib.6.& facit qđ no.ſ.de reſcrip.mandatum.circa fin.poſt glo. per Io. And.¶ Aliud eſt quęrere nunquid talis receptus cōtra tertium poſſit agere ad ꝑbendam tanquā ſibi debitam ēt nulla facta ſibi aſſignatione. & tunc dicendum eſt quòd ſic ex quo prębenda erat affecta p receptionem in canonicū.& conſequenter obligata, vt ſuperius tactum eſt pp quod etiam non tenuit collatio. & ideo vr̃ q poſſit illā petere tanquā ſibi debitam.& ſucceſſiuè poſtea illa relaxata facere ſibi conferri ſeu aſſignari.& ſic poſſit intelligi ſecunda opinio. ¶ Et ex prædictis ēt potes inferre quòd ſi dati ſunt executoris pluribus receptis in canonicos executio executores illius qui primo loco eſt receptus erit iuſta. & ideo ſi executores aliorū mādent, vt ꝑbenda cōferatur illis cū illa ſit debita primo recepto nō quęrereẽ ius. facit pręallegatū.c.tibi qui. quia mandato taliū executorū non erit obediendū. & ſi per eos feratur excōmunicatio pp inobedientiā erit iniuſta, vel forte etiā nulla,cū de iure tunc contradicaẽ eorū mandato. ideo tunc non vr̃ valere excōicatio lata cōtra illū qui de iure cōtradicit per ea quę hñr.ſ.eo.pro illorū. in glo.2.& ſuper ea dixi.Et per hoc etiā vr̃ quod ſi emanant contraria mandata à diuerſis executoribus tenentur canonici illud mandatum exequi pp quod ſi ſpernerent poſſent iuſtè excōicari. facit quod hr̃. ſ. de reſcrip.cum contingat. Nam vt dictum eſt ſi alij excommunicent,excommunicatio vr̃ eſſe nulla. per ea quę hñr in d.c.pro illorum.In glo.2.facit quod habetur in pręallegato.c.mandatum.ad fi.per Io.And.

17 poſt glo. ¶ †Tangit vlterius Io.And. hic; an receptus contra conferentẽ alteri habebit aliquam actionem. nam.ſ.viſum eſt an habeat cōtra tertiū aliquā actionem ad prębendā.& concludit quòd non niſi de dolo,vel actione in factum ad expenſas.arg.l.j.ff.de dolo.& l.cum à te.eod.tit.facit quod not.ſ.de renūcia. c.ſanè. & c.veniens. dicit etiam quòd vr̃ quòd poſſit accuſare de crimine ſtellionatus. p ea quę hñr de crimine ſtellionatus.l.j.& l.3.& facit quod no. ſ.de

18 teſti.teſtimonium. ¶ †Sed iuxta prędicta etiā poteſt dubitari,an poſſit collator cōparere, & aſſiſtere liti q̃ mouetur contra tertiū cui facta eſt collatio. dicit Innoc. quod ſic,ſicut venditor poteſt aſſiſtere emptori in lite quę ſibi moueẽ.l.ſi rem.§.fin.ff.de euict.& ſic legatarius aſſiſtere pōt hęredi ne colludaẽ. C.de religioſis.auth.nūc ſi hr̃s.intereſt em̄ collatoris ne euincaẽ ꝑbēda:qa aliàs tenenẽ ei ꝓuidere.ſ.eo. cū ſm.& c.ſeq.cū ibi not.& ideo poterit aſſiſtere. facit qđ hr̃ ſ.đ teſti.veniēs.il 2.& qđ plenè no.đ re in.cū ſup. di

cit tñ Inn. quòd licèt collatori poſſit aſſiſtere, non tñ poterit principaliter aſſumere in ſe iudicium ſup validitate collationis. ſecus dicit in electorib. qui principaliter poſſunt in iudicium deducere. & diſputare de iuribus electi. ſ. de ele. c. dudum. el. ij. & de cauſa poſ. cũ eccleſia. Et ratio diuerſitatis eſt: quia ex collatione acquiritur ius ex quo eſt facta, eſt perfectè ius quæſitũ, cummodo non ſubſiſtat aliquod canonicũ impedimentũ. Electio verò non eſt pfecta donec ſit cõfirmata, licèt ſit perfecta. facit qđ hr. ſ. de reſtit. in integ. c. ij. in magna gl. p Inn. Et iõ põt diſputare de viribus ipſius electionis: q: nõ cenſent̃ functi oĩno ſuo officio, qa ex quo electio facta eſt p eos, non eſt oĩo pfecta: qa nõ eſt cõfirmata. Sed collator ꝯferẽdo functus eſt officio ſuo: qa nil eſt fiendũ. Iõ non põt tũc principaliter diſputare de virib. collationis. ¶ Et p pdicta vr̃, q ſi ſecuta eſſet confirmatio electionis: quia tunc eſſet pfecta ipſa electio non põt tunc electores principaliter diſputare de electione ſicut nec collator d' collatiõe: ſed ſolũ põt aſſiſtere ſicut & collator. Et ex hoc not. equiparari ius qſitum ex electione ſecuta ꝯfirmatione iuri qſi. o ex collatione. facit quod no. in c. j. de elec. in vj. ¶ Vltimo Io. An. tangit hic an hæc decretalis pcedit ẽt in literis monitorijs quo ad ius agendi ꝯ collatorẽ ex hac decretali, vt ei puideat qñ alteri facta eſt collatio taliter quòd teneat. dicunt quidã qđ nõ, qa nõ ſufficit impetrantẽ habuiſſe monitorias. Sed requirit̃ ẽt qđ habuerit præceptorias. ¶ Alij vero dixerunt, q nedũ requirit̃, qđ ẽt habeat pceptorias: ſed requirit̃ ẽt quod habeat executorias ad compellendũ. ¶ Recitat tñ tertio alios dicere qđ ſufficit qđ habuerit monitorias. Et iſtud tenet Hoſt. ex eo quia non requirit̃ qđ quis habeat ius ĩ re quo ad iſtud ius agendi cõtra collatorẽ, imò ſufficit quòd facta fuerit puentio præſentando literas. arg. c. quod autẽ. de iurepatro. & quia pp monitorias hẽt ius ſupplicandi qđ denĩ etiã preceptorię & executorię. ſ. de reſcri. i. literis. & c. ex inſinuatione. ¶ Nec ob. qđ literæ monitoriæ vr̃r habere vim conſilij. & per pñs nõ vr̃r obligare, cũ ex cõſilio qs nõ obliget̃. l. 2. in fi. ff. mandati. & ſ. de arbit. cũ olim. & de reg. iur. nullus ex cõſilio. lib. 6. qa rñdet qđ illud eſt verũ in cõſilio qđ dat̃ in fauorẽ eius cui cõſulitur: ſecus vbi conſilium reſpicit vtilitatẽ tertij, vt eſt in caſu iſto: quia tunc bñ obligat qđ tenẽ menti pro limitatione. d. l. 2. & cum iſto dicto trãſit hic do. Ant. & do. Pet. ſed do. Flo. hic vr̃ tenere oppoſitũ. Nam dicit quòd cũ non reperiamus expreſſum de monitorijs: ſed de pceptorijs tñ de quibus ſolũ loquit̃ iſtud. c. quod vr̃ dicendũ eſſe aliud in ipſis monitorijs: quia ſm eũ nõ dñr canonici hoc caſu ſpernere mãdatũ apoſtolicũ: ſed potius nõ audire preces. ¶ Et iſta ſunt diuerſa ſm eum. dicit tñ quòd hodie curia Romana nõ dat monitorias ſed pceptorias & executorias. de quo in c. ſi ſoli. de cõceſ. præben. in 6. vbi p gl. de materia. Et de efficacia literarum apoſtolicarũ. Et facit ad materiã quod hr̃. ſ. de elec. cũ in veteri. Sed aduerte pro opinione cõi facit illud vulgatũ qđ monitio ſeu rogamen ſuperioris habet vim pcepti. l. j. §. 1. cũ ibi no. ff. quod iuſſu. ¶ Vltimate qđ fuit dictũ in gl. 2. de illo qui erat excõicatus tempore quo fuit impetratus in iudicẽ. & poſtea abſolutus inducebat hic do. Pet. ad q. de illo qui erat vſurarius manifeſtus tempore teſtamẽti & non pſtabat cautionem: ſed poſtea ante mortẽ præſtabat illã an valeat teſtm̃. de quo tangit gl. in c. quanq̃. de vſur. in 6. & ibi Io. And. ſup glo. & p Bar. in l. filio. ad fi. ff. de iniu. teſta. ibi finaliter concludit q ſic. de quo latius dicendum vt ibi per eum.

a ¶ Habẽs. Iſtud. c. ſecũdùm do. Abb. & alios eſt multum famoſum, & eodem modo ſummat̃ p eũdẽ Abb. ſicut hic. Et ſi qras, quæ ſint beneficia, q̃ de iure ſimul teneri poſſũt & quæ nõ. Add. hic d. Hen. Boye. in prin. poſt Inno.

S V M M A R I V M.

1 *Eccleſia vna debet eſſe vnius ſacerdotis*

2 *Pluralitas eccleſiarum parochialium & dignitatum eſt prohibita ſecus in ſimplicibus.*

3 *Beneficium ſecundum curatum ſimile primo recipiens quæ pœna puniatur. & nume. 13.*

4 *Collatio facta indigno non eſt nulla ſecus in electione.*

5 *Beneficium curatum primum vacat per receptionem ſecundi curati.*

6 *Poſſeſſio auferri non debet non citato poſſeſſore.*

7 *Beneficium vacans per acceptationem ſecundi cõferri debet intra ſex menſes aliàs collator punietur.*

8 *Pluralitas perſonatuum & dignitatum eſt prohibita etiam ſi ſint ſine cura.*

9 *Perſonatus & dignitas an ſint idem. & num. 39.*

10 *Diſpenſare poteſt Papa ſuper pluralitate curatorum & dignitatum & perſonatuum.*

11 *Diſpenſare poteſt Papa ſuper pluralitate dignitatum propter ſublimitatem perſonæ & literaturam.*

12 *Scientia nobilitat & an literatura præferatur bonitati.*

13 *Beneficium ſecundum curatum poſt primum recipiens, an euitet pœnã ſi ante litem conteſtatam primum dimittat.*

14 *Et an poterit renunciare primo ſine licentia ſuperioris, & an erit in optione ſuperioris quòd velit vacare.*

15 *Beneficia priora quando vacare dicantur poſt receptionẽ epiſcopatus.*

16 *Confirmatus in Epiſcopum non eſt Epiſcopus niſi ſit conſecratus, ſed ante conſecrationem dicitur electus.*

17 *Electus in Epiſcopum & confirmatus repellitur à conſecratione per exceptionem criminis & per conſequens à dignitate.*

18 *Confirmatus in Archidiaconum, an poſſit exercere officium, & ea quæ ſpectant ad officium Archidiaconi licèt non ſit Diaconus, nec poſſit Euangelium ſolenniter dicere, poſſet tamen alteri committere ſi velit & nume. 19.*

20 *Beneficium primum curatum vacat per effectualem acceptationem ſecundi curati: fallit tamen in pluribus.*

21 *Sed ſi acceptans ſecundum habeat eius poſſeſſionem, ſed non habet pacificam non tamen impeditur percipere fructus, an tunc vacabit primum.*

22 *Beneficiatus, an faciat fructus beneficij ſuos. & nu. 23.*

23 *Pœna ſtatuta promoto ad beneficium curatum, an habeat locũ in promoto ad dignitatem.*

24 *Beneficia maiora debentur illis qui imbuti ſunt maioribus virtutibus & maiori ſcientia.*

25 *Acceptatio perſonarum quando fieri dicatur. & nu. 33.*

26 *Diſpenſare an poſſit inferior à Papa ſuper pluribus curatis ſine dignitatibus.*

17 *Iuramentum quod eſt contra vtilitatem eccleſiæ non eſt ſeruandum.*

28 *Stylus curiæ an faciat ius.*

29 *Diſpenſare non põt Epiſcopus in pluribus præbendis eiuſdẽ eccleſiæ.*

30 *Diſpenſare an poſſit Epiſcopus in pluribus beneficijs alijs, quàm curatis, perſonatibus, & dignitatibus.*

31 *Cauſa legitima diſpenſandi quæ ſint.*

32 *Diſpenſatio eſt contra ius commune.*

34 *Beneficium quando dicatur curatum.*

35 *Beneficium ſecundum requirens reſidentiam acceptans, an videatur renunciare gratiæ pendenti ſuper beneficio etiam requirente reſidentiam.*

36 *Tempus ſex menſium à quo tempore currat collatori.*

37 *Collator ſi differt conferre intra ſex menſes quare puniatur.*

38 *Fructuum perceptorum quantitas qualiter conſtare poſſit.*

DE multa. Habens [a] dignitatẽ, pſonatũ vel beneficiũ curatũ, ſi ſm tale recipiat vacat primũ ipſo iure. & ſi ſm retinere contẽderit ẽt ſecũdo priuabit̃. & ille ad quem ſpectat prioris collatio illud liberè ꝯferre põt. qđ ſi ĩtra ſex mẽſes ñ cõfert duplici pœna punit̃, ĩ litera hic expreſſa. & cũ ſublimibus & literatis pſonis circa taliũ pluralitatẽ Papa diſpẽſat. h. d. Et tres ſunt ptes principales. Nã ĩ prima ponit̃ ꝯſtitutiõis cã. In ſecũda ꝯſtitutio. In tertia qdã ꝓteſtatio. Secũda ibi. pñti. Tertia ibi. circa ſublimes. ¶ Prima pars diuidit̃, qa primo ponit̃ cõſtitutionis cã. Secũdo repetit tenorẽ Cõcilij Lateran. vt ĩ

litera

ſitera patet.Secunda ẽt pòt ſubdiuidi. Nã primo pri
uat habentẽ bñficiũ curatum ipſo bñficio ſi recipiat
ſm tale. Scd̃o pcẽptorũ pęnã aggrauat. Tertio colla-
torẽ primi mouet,vt ipſum ꝯferat. Quarto eũ punit
ſi nõ cõferat. Quinto ad pſonatus ꝯlõnem ꝓrogat.
Sexto addit de plurib.perſonatib.non curatis in vna
eccleſia non habẽdis.ſcd̃a ibi.& ſi forte.tertia,ibi,his
quoq;.quarta ibi,& ſi vltra.quinta ibi,hoc idem.ſex-
1 ta ibi,addentes.¶†No.j.ꝯſtõnem eſſe faciendã, ſeu
edendã cũ multa ꝓuidẽtia.facit.iiij.diſt. erit aũt lex.
põt dici ſm abbatẽ,qđ ꝓuidẽtia fuit in hoc:qa vna
eccleſia vnius dẽat eſſe ſacerdotis.ſ̃.c. cũ nõ ignoras.
Nã ꝑ hoc eccleſię melius deſeruit.¶ Itẽ qđ pauperi
bus clericis melius põt ſubuenire. & ꝑ hoc ẽt magis
periculo aĩarũ obuiat,& tollit auaritiæ vitiũ. facit q̃
2 hr̃.ſ̃.c.auaritiæ.¶†No.pluralitatẽ eccleſiarum paro-
chialiũ,& dignitatũ fore ꝓhibitã. & ꝑ hoc vr̃ a con-
trario ſenſu, qđ non ſit ꝓhibita pluralitas in bñficijs
ſimplicib.de quo fuit dictũ.ſ̃.c.cum iãdudũ.& no.ẽt
3 ꝑ gl.j̃.de reſcr.gratia.lib.vj.¶ † No.pęnã recipientis
ſin bñficiũ curatũ ſi hẽat primũ ſimile.nam ante hoc
capitulũ pęna erat,ꝗ debebat priuari ipſo ſecundo.
Et no.ẽt pęnã quã incurrebat ꝯferens ante hoc.c.qa
dẽbat priuari ptãte ꝯferendi.Ex ꝑdictis ẽt vr̃ qđ col-
4 latio † facta indigno nõ erit nulla.ſecus tñ in electio
ne facta de indigno.ſ̃.de ele.cũ in cunctis.& facit qđ
5 legit̃ & no.j̃.de exceſ.ꝑla.ĩter dilectos.¶†No. quod
hodie ꝑ receptionẽ ſecũdi bñficij curati ipſe iure va-
cat primũ curatũ.& ſic in hoc eſt immutatũ ius anti-
quũ,ꝗ erat ante hoc.c.Et no.ẽt pęnã ꝯtumaciæ ĩ nõ
dimittendo primũ:qa venit illo priuandus.& hodie
ẽt eſt addita pęna ꝑ extrauagãtẽ,execrabilis Io.xxij.
in §.q vero. qa ſi ſtatim ſub teſtimonio publico ver-
bo,& facto nõ dimittit primũ bñficiũ efficit̃ inhabi-
lis ad eccleſiaſticos ordines.& ẽt ad bñficia. & ẽt pri
uat̃ ipſo iure ſcd̃o bñficio,ex quo abſq; moræ diſpen
dio,verbo,& facto in manib.ordinarij ſub publico te
ſtimonio nõ dimittit,ſeu relaxat primũ. vt hr̃ in dicta
extrauaganti,execrabilis in §.q vero.& intellige qđ
ꝑ acceptionẽ ſcd̃i curati ipſo iure vacat primũ cura
tũ,qñ recipit ſm cum effectu. vt qa habet ipſius poſ-
ſeſſionẽ,& percipit fructus. aliàs ſecus per id qđ hr̃ ĩ
c.ſi tibi conceſſo.j̃.eo.in vj.& qđ dicetur in glo.iij.&
ſuper ea.& pro hoc etiam facit,quia recipere & habe
re,dẽt intelligi cum effectu.l.nomen filiarum.§.hẽre.
ff.de ver.ſign.& l.iij.§.hæc verba.ff. quod quiſq; iur.
& de pęnit.diſt.j.§.hęc aũt verba.in verſi.is quoque.
¶No.qđ vbi per ius inducit̃ priuatio bñficij ipſo iu-
re,ſic nõ obſtante poſſeſſione facti põt ordinari' col
lator ꝓcedere ad collationẽ,qđ ꝓcedit ẽt non voca
6 to poſſeſſore.j̃.c.licèt eps.lib.vj.licèt † poſſeſſio non
dẽat auferri nõ citato poſſeſſore, vt ꝓbat̃ in d.c.li-
cèt pñs,an aũt ſi in impetratione bñficij facta a Papa
nõ fiat mentio de poſſeſſione colorata poſſeſſoris. li
cèt re vera nõ hẽat ius inualidet̃ impetratio,dicet̃.j̃.
de ꝯceſ.ꝑb.cũ noſtris.& facit qđ ibi hr̃ in tex.& co.
7 ti.c.literas.¶ Itẽ no.duplicẽ pęnã nõ cõferentis† be-
neficiũ vacãs per acceptationẽ ſcd̃i intra tp̃s ſex mẽ
ſiũ.Nã ꝑ hoc deuoluit̃ ad aliũ collatio.& ẽt cogit̃ ip
ſe negligẽs aſſignare de ſuis ꝓuentib. tñ quantũ fuit
ꝑceptũ tp̃e vacationis cõuertendũ in ipſius vtilitatẽ
eccleſię q̃ vacauit.¶ Itẽ no.in ver.hoc idem.qđ ſicut
pluralitas curatorũ bñficiorũ eſt inhibita,ita ẽt plura
8 litas pſonatuũ.ꝯñr ẽt dignitatũ.¶ † Et no.ꝗ plurali-
tas perſonatuũ,& dignitatũ ẽt ſi ſint ſine cura eſt ꝓhi
bita,maxime in eadẽ eccleſia.facit qđ hr̃.ſ̃.de ele.du
dum.el.ij.& ex ꝑdictis ẽt not.ꝗ fortius vr̃ prohiberi
pluralitas in eadẽ eccleſia,q̃ ĩ diuerſa. & per hoc di

cebat Aegidius , & Io.An.poſt eũ qđ ſi per Papã di-
ſpenſat̃ cũ aliquo,vt poſſit hr̃e plura beneficia nõ ex-
tendit̃ diſpenſatio dicta,vt poſſit hr̃e plura beneficia
in eadẽ eccleſia.ſed in diuerſa.facit quod hr̃.j̃.de cõ
9 ſan.& affi.in c.ſup eo.& c.ꝗ dilectiu.¶†Item no.ſm
do.Ant.qđ perſonatus, & dignitas vñr idem , & ꝯñr
vñr eſſe ſinonyma.¶ Sed certè , vt hic ſentit Io.And.
potius vr̃ intelligi oppoſitum,videlicet qđ perſonat'
& dignitas nõ ſint idẽ. Nam hic ponitur alternatiua
inter illa, quæ hẽt alternare diuerſa.ff.de verb.ſigni.
in l.hæc verba.§.ille aũt . Pro dicto tñ do.Anto.facit
quod hr̃.ſ̃.de conſtit. cum acceſſiſſent.& de reſcri.ad
aures.in quib.idem beneficium vr̃ vocari dignitas,
& perſonatus:ſed qđ ſint diuerſa facit iſte text. & de
elec.c.j.§.hoc aũt,lib.vj.& de reſcr.ſtatutũ. circa pri.
eo,li.de ꝯſue.c.j.e.li.& de eo qui mittitur in poſſ.cũ
q.eo.li.& de præb. qa ſępe eo.lib.& in cle.ij.de iu-
di.& in ꝯſtõnẽ,execrabilis Ioannis.xxij.de qua hic ꝑ
Inn.& Hoſt.& Ioã.An.poſt eos. & ẽt per Hoſt.ĩ ſum
ma huius ti.§.ij.& per Arch.in c.j.de conſue. in vj.&
per Guil.de Monte.Lau. in cle.j.de ꝑbẽ. & per d.de
Rota in concluſione.clxxviij.de quo etiã inferius tã-
10 getur.¶ † Item no.poſſe Papã diſpenſare ſuper plura
litate curatorum,& ſuper pluralitate dignitatum, &
& perſonatuũ.¶ A contrario no.quod inferiores nõ
poſſunt videlicet ſuper talibus diſpenſare.argu.corũ
quæ hñr.ſ̃.de præſumptionibus.nonne.& ff.de iudi.
l.cum prętor.¶ Item ẽt a contrario no. quòd in alijs
beneficijs vr̃ epiſcopus poſſe diſpenſare . de quo tan
gitur in gl.fi.& ſuper ea.¶ Item not.quòd Papa dẽt
diſpenſare qñ cauſa ſubeſt.& ſic facit quòd diſpenſa
tio facta cauſa non ſubſiſtente non iuuet diſpenſatũ
ſaltem in foro conſcientiæ.facit quod no. gl.in c.nõ
eſt.j̃.de voto.& quod no.Inn.ſ̃.de renun.c.cũ inter.
11 ¶†Itẽ no.duas cãs ſufficientes ad diſpenſandum.Pri
ma eſt ſublimitas perſonæ,& literatura.& ſic no.qđ
æquiparantur ſublimes,& literati.¶ Et pro hoc facit
12 quia literatura † ſeu ſcientia ſublimat,nobilitat,& ha
bilitat hominẽ.l.prouidendũ.C.de poſtulando.¶ Vl
timo potes notare,qđ præferri vr̃ literatura bonitati.
quod procedit quo ad diſpenſationem.aliàs aũt , vr̃
ꝗ præferatur bonitas literaturæ.per id quod hr̃ in c.
ſedulo.xxxviij.diſt.cũ ſequentib.ſcd̃m do.Pet.potes
tñ dicere quòd ibi loquitur quo ad hoc , vt nõ dẽant
reprehendi,ſeu derideri facientes malam latinitatẽ,
vel malã locutionem celebrando diuina officia.facit
quod hr̃ in eo.d.c.indignum. vbi Aug.dicit indignũ
eſſe verba ſacræ ſcripturæ ſubijci regulis grammati-
13 ces.¶†In gl.i.ibi ſtatuimus.& pro hoc facit quod hr̃
ſ̃.de fo.cõp.ſi diligenti. in glo.quę incipit, ſed nun-
quid.Et ſic vult gl.qđ euitetur pęna ſi ante litem cõ-
teſt.dimittat primũ bñficiũ.Inno. vero hic ponit opi
niones nihil approbando.Nã recitat vnam quod re-
quiratur conditio iudicialis: aliã quod ſufficeret ex-
traiudicialis.Hoſt. vero dicit qđ ſufficit ſi ipſo moni
to,vt dimittat. & ſtatuto termino ad dimittendũ ipſum
bñficiũ,& ſi ipſum non dimittit intra terium tũc la-
pſo termino hẽbit locũ pęna. facit qđ hr̃.ſ̃. de coha.
cleri.& mulie.in c.ſicut . & hęc opinio vr̃ ſatis ęqua.
ſm Io.An.dicit tñ Io.An. ꝗ iſta diſputatio ceſſat ho
die ꝑ extrauagantẽ,execrabilis Io.xxij.in §.qui vero.
qa oportet , qđ ſpontè abſq; more diſpendio ſe offe-
rat ad dimittendũ.& dimittat ipſum primũ beneficiũ
verbo, & facto in manibus ordinarij ſub teſtimonio
publicarũ perſonarũ.aliàs ipſo iure priuat̃ ẽt ſecũdo.
& fit inhabilis ad ſacra,& quæcunq; beneficia eccle
14 ſiaſtica. ¶†.In ea.gl.in fi.& cõiter doct.tranſeunt cũ
gl.Pe.tamen,& Abbas dicebant,quod iura hic alle-

gata,& gl.poterant dici ẽt hodie eſſe incorrecta in caſu videlicet in quo ſuperior nõ hẽt ratã acceptationem ſecũdi bñficij:qa non potuit renuntiare primo beneficio ſine licentia ſuperioris . & iõ ſi acceptauit ſm ſine licentia ſuperioris primi bñficij non vacabit primũ beneficiũ:ſed erit in optione,ſeu electione ipſius ſuperioris,qđ velit vacare:quia ſi habebit ratã acceptationẽ ſecũdi vacabit primũ.aliàs vacabit ſcđm. & ſic quodãmodo põt dici quod remanet electio in dicto caſu.& ſi dicat vr eſſe abſurdum , ꝙ pro modico beneficio,ꝙ prius habebat repellanẽ ab acceptatione ſecundi,ꝙ fortè erat pinguè.põt dici, ꝙ hoc nõ eſt abſurdũ:qa imputet ſibi qui illud a principio acceptauit.facit ꝙ hr in c.clericus victum.xj.diſt. vrũ ꝙ ſi aliqua eſſet vtilitas in acceptando ſm poſſet haberi recurſus ad ſuperiorem ſuperioris, vt ipſum cõpellat habere ratam acceptationem ſecundi.arg.c.nullus.j.de iurepa.¶ Sed aduerte,quia ſolutio prædicta Pe.& Abbatis non vr bona quantum ad contrarium qa in contrarium datur electio parti quod beneficiũ velit eligere . ſed ſm ſolutionẽ prædictã non daretur electio parti,ſed ſuperiori.¶ No.tñ ex ſolutione pđicta,quòd vbi hñs primum curatum acceptat ſecũdũ curatum ſine licentia ſuperioris primi bñficij nõ ſimpliciter vacat primũ:ſed vr ſolum vacare quo ad præiudicium acceptantis:non aũt ad pꝛiudicium ſuperioris primi beneficij in cuius ptãte erit,an velit habere ratã acceptationẽ ſecundi : & tunc vacabit primum . ¶ An vero nolit hre ratam.& tunc nõ vacaret primũ. facit ꝙ no.s̃.de renun.ammonet.& c.quod in dubijs, & iſtã partẽ,ꝙ ibi acceptatur ſm curatum ſine licentia ſuperioris primi beneficij ẽt curati nõ vacet in pꝛiudiciũ ſuperioris:ſed ſolũ ipſius acceptantis.& ſic limiteẽ text.iſta tenuit gl.in c.ſi quis vero. vij.q.j.& in c.ſi qs iã tranſlatus.xij.q.j. & tenuit ẽt Gof.s̃.de conſue.cum venerabilis.& ẽt Hoſt. hic,qui dixit qđ reputat prælatũ,ſeu ſuperiorẽ fore ſimplicem ſi dedit licentiã ipſi acceptanti ſm anteꝗ de facto, & de iure renuntiet primo .gl.verò in c.ex ore.j̃. de his ꝗ fiunt a maio.par.cap.in gl.pe.vr velle,ꝙ ſimpliciter,& indiſtinctè per acceptionẽ ſecundi curati vacat primũ curatũ.¶ Nec ob.ſi dicat,quòd non poteſt renũtiari primũ beneficiũ ſine licentia ſuperioris.s̃. de renun. ammonet.& c.ꝙ in dubijs.quia reſpondet ibi gl. qđ illud procedit in renuntiatione expreſſa.ſecus in tacita,ꝗ ſurgit ex diſpõne iuris ex aliquo facto, vt eſt ĩ caſu propoſito:qa tũc nõ requirit ꝯſenſus pꝛlati ĩ tali renuntiatione:nec ꝯr in priuatione,ꝗ inducitur a iure ex ipſo facto,vt erat hic. Et ꝓ iſta opinione facit qa videmus in ſimili, qđ licèt clericus nõ poſſit expreſsè renuntiare priuilegio clericali.s̃. de fo.comp. ſi diligenti.tñ facto ſuo puta ĩmiſcẽdo ſe enormitatibus poterit renũtiare priuilegio clericali.j̃.de ſen.excõ.ꝑpẽdimus . & ſir ẽt facto ſuo ꝑdit ſi ter monitus nõ incidat in habitu,& tonſura.j̃.de ſen.exc.in audiẽtia.& c.cõtingit. & facit qđ hr.s̃.de vi.& ho.cle.in c. fi.¶ Itẽ ꝓ pꝛdicta opinione ẽt facit,qa clericus nõ pt ſine ꝯſenſu ſui pꝛlati expꝛſſe ꝓrogare iuriſdictionẽ ẽt ĩn aliũ iudicẽ eccleſiaſticũ.s̃.de for.cõpe. ſignificaſti. & tñ tacitè delinquendo,& ꝯhẽdo ſic ẽt ſine licentia s̃.de fo.cõpe.cũ ꝯtingat.& c.poſtulaſti. & c.fin.& ſic eo.mõ vr dicẽdũ in ꝓpoſito,qa licèt expreſſe renuntiatio nõ poſſit fieri ſine licẽtiã pꝛlati,tñ tacita renuntiatio ſurgẽs a facto acceptationis ſcđi bñficij vr,ꝙ teneat ẽt ſine licẽtia ſuperioris d.Ant.hic dicit, qđ ꝑ pꝛdicta olim in trãſcurſu lectionis cõſueuerat cõcordare opiniones hoc mõ:qa opinio reqrens ꝯſenſum prelati,ſeu ſuperioris habeat locũ qñ acceptat ſecũdum beneficiũ extra diœceſim pꝛimi beneficij. & ſic ĩ illa diœceſi. Secũda aũt opinio hẽat locũ qñ acceptat ſm beneficiũ in eadẽ diœceſi.Et ratio diuerſitatis poterat eſſe ſm eũ:qa ſine literis cõmendatijs nõ vr poſſe acceptari bñficium extra diœceſim.facit.s̃. de cler. nõ reſi.c.fraternitati.& ratio ẽt rationis eſſe põt. qa epſ tunc perdit clericũ ſuum.ideo cũ de eius pꝛiudicio agatur vr requiri ipſius conſenſus.ꝗ rõnes videntur ceſſare,qñ acceptat ſm in eadẽ diœceſi. finaliter dicit qđ Hoſt.in vtroq; caſu tenet , qđ reqrat licẽtia ſuperioris primi bñficij,ſiue acceptatio fiat de ſecundo curato in eadẽ diœceſi,ſiue in alia, vt in c.expoſuiſti.j.eo.ꝯcludens qđ non vacabit primũ ad pꝛiudiciũ ſuperioris niſi cõſentiat,& ratũ hẽat:qa factũ,vel delictũ ipſius clerici non dẽt nocere ſuo ſuperiori.alle. qđ hr.vij.q.j.non oportet.& c.ſi quis epiſcopus.& c. ſi q vero.& c.ſi qs pꝛsbyter.Et iõ finaliter ſeqnũ opinionẽ Hoſt.ꝗ originaliter fuit gl.in d.c.ſi qui vero.& in c.ſi qs iam tranſlatus . ſuperius allegatis dicens ꝙ opinio illa ſeruaret in practica. idem ſequitur hic d. Flo.dicens qđ gl.in d.c.ex ore.non procedit de iure, nec probatur etiam per illum tex.vt ibi dicetur. Fatetur tamen quòd pauci obſeruant,qđ petant licentiã.
15 ¶ †In gl.iij.ibi poſt tpſ conſecrationis ſupple,& habitæ poſſeſſionis.Nam non ſufficit quod hẽat poſſeſſionem niſi ſit conſecratus, vel tranſactũ tpſ cõſecrationis.de quo in c.cũ in cunctis.hic allegato,nec ſufficeret etiam ipſum eſſe conſecratum ſi non haberet nec poſſet hre poſſeſſionem corporalem ipſius epiſcopatus.¶ In ea.gl.ibi.cum in cunctis. & ſic vr velle gl.quod ſi priuilegium epꝛorum,qđ non vacent priora beneficia etiam poſt habitam corporalem poſſeſſionem epatus niſi ſit conſecratus, vel tranſactũ tempus de conſecrandis . & ſic vr quòd ab alijs hoc non ſit vſurpandũ.Et ex hoc inferri poteſt quòd cõfirmatus in archidiaconum,qui diaconus non eſt,ſeu non hẽt ordinẽ diaconalẽ,& promotus ad parochialẽ eccleſiẽ licèt nõ ſit tunc pꝛsbyter,vel promotus ad abbatiã licèt non ſit adhuc benedictus,nõ hẽbunt hoc priuilegium,ſed ſufficiet qđ hẽant poſſeſſionẽ beneficij vel per eos ſtet quominus hẽant licèt cõfirmatus in archidiaconũ debeat promoueri poſtea ad diaconatum intra tpa de quibus in d.c.cum in cunctis.in §. inferiora.& ſir promotus ad parochialẽ eccleſiã debeat promoueri ad pꝛsbyteratũ,ſm ea quæ hñr in d. §.inferiora.& de elec.licet canon.libr.vj.Et ſimiliter promotus ad Abbatiã dẽt bñfici.s̃.de ẽta. & qualit.
16 c.j.& ratio diuerſitatis eſt ſm Inn.† quòd cõfirmatus in epm non eſt epſ niſi ſit conſecratus : ſed ante cõſecrationẽ dr electus.s̃.de tranſl.c.j.& ij.ver. ſed neq;. Sed confirmatus in archidiaconũ bene eſt archidiaconus.& appellat archidiaconus ẽt anteꝗ ꝓmoueat ad ordinẽ diaconalẽ.d.§.inferiora . & oĩa põt facere ꝗ põt archidiaconus, & quę ſpectent ad eius officiũ, nec ꝯ eum põt excipi,qđ non ſit archidiaconus.facit quod hr.s̃.de app.conſtitutus.el.ij. licèt cõtra nõ cõfirmatũ poſſet excipi.vt ibi hr,Hoſt.vero dicit,quòd ſibi placet dictũ gl.& Inn. ſed ratio Inn. ſibi diſplicet dum dicit quod ſubtiliter intuendo ſiue in nomine, ſiue in dignitate,ſiue in officio fiat cõſideratio idem iuris vr in vtroque,videlicet in archidiacono, & epiſcopo.de nomine patet ſecundum eũ : quia vr quod propriè non poſſit nominari archidiaconus: quia diaconus non eſt de officio,patet:quia ſicut quò ad epiſcopatum dicimus eccleſiam eſſe viduã,quæ non habet epm conſecratũ,licèt confirmatũ.s̃.de trãſl.c.ij. ver.ſed neq;.ſic de cõfirmato in archidiaconũ.¶ Tertio poteſt dici ex quo diaconus non eſt quo ad ea, ꝗ ſpectant

ſpectant ad ordinem diaconalem.facit quod hr̄.j.de
ſcrutinio.c.j.& j̄. de clerico non ordi. miniſtrante p
totū.& ſi dicat̄ his nō obſtantib.archidiaconus, licet
non ſit diaconus ſi eſt confirmatus hēt adminiſtratio
nē iuriſdictionis.s̄.de off.archi.& c.j.& c.ad hęc.pōt
dici quod id contingit in promoto ad ep̄atum, qa ēt
confirmatus tantum licèt conſecratus nō ſit exercet
iuriſdictionem.s̄.de ele.tranſmiſſam. de dignitate ēt
17 patet ſm eum: † quia electus in ep̄m confirmatus re
pellitur a conſecratione per exceptionē criminis. &
per ꝯñs a dignitate ſic ēt, & electus in archidiaconū
ꝑ exceptionē criminis repellet̄ ab ordine diaconali.
& per ꝯñs a dignitate archidiaconali per decreta-
lem ſuper his.s̄.de accu.quæ loquitur tam de ordinā
do,q̄ de conſecrando,vt ibi patet.& ſic ideo ſi ꝓpter
crimen non pōt ordinari repellitur a dignitate.s̄. de
æta.& qua.c.j.ideo dicebat Hoſt.quòd ratio diuerſi-
tatis eſſe pōt:quia electi in epiſcopos pro maiori par
te non tranſeunt ꝓpria temeritate,ſed autoritate Pa
pæ.& ſi qui faciunt ꝯrium incurrunt pęnā.c.ij. & pe.
s̄.de tranſla.nec pro ſe promouendi preces porrigūt:
ſed inferiores per literas apoſtolicas . & ſępę per ne-
phas ſine ſcientia ordinariorū beneficia obtinent ad
inſtantiā porrigētiū preces . & ēt poteſt eſſe ratio ſm
eum.qa qui promouet̄ ad ep̄atum,vel proprio motu
Papę,vel ſaltē autoritate Papæ.s̄.de tranſla. ptęla. ꝑ
totum.& non ſemper Papa bene eſt informatus . &
multi caſus pñt contingere,ꝙ nō hr̄et ſm eū. & ideo
jus voluit ꝓuidere:ſed ī inferiorib. beneficijs cū fiat
ꝓuiſio per inferioris,qui ſunt melius informati,& fa
cilius pñt audiri.ideo in eis erit ſecus.& ſic reſidet d.
Ant.dicit tñ quod rationes Hoſt.vñr eſſe ſuaſiuę , &
non neceſſariæ inferentes.& dicit veritatē,& potiſſi-
mè oēs dignitates ēt inferiores ab ep̄atibus reſeruanē
per Papā.& per ipſum ꝯferunē, vt docet experiētia .
& ſic rationes Hoſt. non vñr bonæ . vnde Io.Cal.hic
tenet rōnem Inn.quia ſm eum verum eſt dicere,ꝙ li
cèt ꝯfirmatus in ep̄m non dicat̄ ep̄s ante cōſecratio-
nē:ſed dicat̄ electus,tñ ꝯfirmatus in archidiaconū dr̄
archidiaconus.vt patet in d.§.īferiora.& ſimiliter cō
firmatus in abbatē dr̄ abbas.licèt nō ſit bñdictus. de
æta.& qual.c.j.& ſilr̄ promotus ad eccleſiā parochia
lē dr̄ rector licèt nondū acceperit ordinē presbytera
18 lē.d.c.licèt canō.& d.§.inferiora.¶† Dicit ēt qd̄ ꝯfir
matus in archidiaconū.pōt exercere officiū,& oīa q̄
ſpectāt ad officiū archidiaconi de quib. in c.j.& c.ad
hęc.s̄.de offi.archi.dicit ēt,ꝙ licèt crimen repellat ab
ordine aſſumendo:non per hoc ſequitur,ꝙ non dicat̄
hr̄e dignitatem:qa ēt ſi haberet ordinē, ſi vellet adi-
piſci poſſeſſionē,& obijceret̄ crimen cū infamia , &
probaret̄ dēret repelli.j̄.de accu.accedens.¶Et ideo
finaliter tenet rōnem Inn.quā ēt ſequitur hic d.Flo.
& ſatis vr̄ probari per ea,q̄ hñr in d.§.inferiora.¶Et
pro p̄dictis ēt facit,quia vt ēt dicit hic do.Flo.ſufficit
ſic ſcriptum, & ſtatutū eſſe in promoto ad ep̄atū, &
non in promoto ad alia inferiora beneficia etiā ſi ra-
tio diuerſitatis reddi non poſſet.per ea quę habentur
in l.proſpexit.ff.qui & a quibus. & vj.q.iij.c. ſcriptū
eſt in lege . tñ vt dixi ſatis vr̄ eſſe ratio diuerſitatis :
quia non appellatur ep̄s niſi conſecratus, ſed appel-
19 latur electus,vt s̄.dixi.ſed † promotus in archidiaco
nū bene appellat̄ archidiaconus,licèt nondū ſit ade-
ptus ordinē diaconalē.d.§.inferiora.& licèt tunc nō
poſſet dicere euāgeliū ſolēniter ex quo nō eſt diaco
nus,q̄q̄ ad eius officiū ſpectet,vt poſſit dicere euāge
liū ſi ſit archidiaconus.s̄.de offi.archi.c.ij.licèt ſi ve-
lit poſſit alteri cōmittere.vt dicat,vt hr̄ in d.c.ij.facit
ēt qd̄ hr̄.s̄.de elec.ſuffraganeis.per qd̄.c.patet. qd̄ ēt

licèt nondū ſit adeptus ordinē diaconalē pōt tñ alteri ꝯmittere,vt euangeliū dicat. Et per p̄dicta patet ꝙ nō ſimpliciter indiſtinctè bñ dixit Inn.& Io.Cal. inquantū dixerunt,qd̄ oīa,q̄ ſpectant ad officiū archidiaconi pōt facere electus,& cōfirmatus in archidiaconū.licèt nō ſit diaconus:qa illud non ꝓcedit quo ad illa q̄ requirunt ordinē diaconatus,put eſt lege re ſeu dicere euāgeliū ad miſſam.& qa dixi ſupius, qd̄ licèt ꝯfirmatus in ep̄m adeptus ſit poſſeſſionē ep̄at⁹ ex quo nō eſt cōſecratus nec trāſiuit tp̄s de cōſecrandis nō vacāt priora bñficia pōt dubitari, quid ſi hēat diſpenſationē, vt nō teneat̄ cōſecrari oīno intra quinquenniū :& ſic qd̄ poſſit differre conſecrationē vltra tp̄s iuris,qd̄ eſt ſex menſiū a tp̄e cōfirmationis, vt legitur,& no.s̄.de ele.cū in cunctis. Et facit qd̄ hr̄ eo.tit.q̄ ſit.lib.vj.& c.ſi electio.cū ibi no.dubitari pt̄, an tunc vacabunt priora bñficia durante quinquennio poſt lapſum tpis de cōſecrandis datū a iure cōi.videt qd̄ nō pp diſpenſationē.ꝯrium tenuit hic Inn.& Io.And.in d.c.cū in cunctis.qa diſpenſatio p̄dicta velut exorbitās a iure cōi eſt reſtringenda . facit.j.de conſan.& affi.qd̄ dilectio.& qd̄ hr̄ in c.j.& ij.de filijs p̄ſby.lib.vj.Ideo eſt reſtringenda , & non amplianda . facit de reg.iur.odia.lib.vj.Et ideo ſatis operabit̄ dicta diſpenſatio qd̄ non teneat̄ intra quinquenniū facere ſe conſecrari.Et iō nō īpediet quominus vacent priora beneficia poſt lapſum tpis dati de iure cōi ad conſecrationē faciendā.fatet̄ tñ Inn. quòd ſi propter infirmitatem , vel aliam iuſtā cām impediret̄ conſecrari durante impedimento nō curreret ſibi tp̄s datū a iure.arg.j̄.de conceſ.pręb.quia diuerſitatem. ¶ Et ex p̄dictis habes regulā,& vnum caſum exceptū.Nā regula eſt qd̄ per acceptationē ſecūdi curati effectualem vacat primum.fallit in ep̄atu,ſeu in promoto ad ep̄atum.¶ Item fallit ſecundo in beneficijs deponentibus,& in cōmendatis,vt no.s̄.de elec.dudum.el ij. circa fin.¶ Item tertio fallit qñ Papa diſpenſat,vt hic patet in fi. ¶ Item fallit quarto qñ calore iracundiæ recipitur ſm:quia pōt pœnitere.arg. eorum quæ hñr ij.q.vj.ſi quis libellos . Sed do.Ant.hic dicit hoc ꝓcedere niſi adeptus eſſet poſſeſſorium ſecundi: quia tunc vr̄ quòd vacaret primum , per ea quæ hñr.j̄.eo. eum qui.lib.vj.ſed fortius dictū doctorū poſſet ſaluari qñ incontinenti pęniteret,& dimitteret ipſam poſſeſſionē.arg.l.diuortiū.ff.de diuor.canonizata.de pęni.diſt.i.¶ Itē fallit quinto qñ quis recipit beneficiū curatum ſine licentia ſui ep̄i . & ſcd̄m eſt in diuerſo epiſcopatu , & idem ſi in eodem per id quod ſuperi⁹ dixi:quia tunc licèt vacet primum quo ad ſe non intelligit̄ vacare quo ad ſuperiorē ſicut in ſimili dr̄ de renūciatione facta ſine autoritate ſuperioris.s̄.de renū.ammonet.& qd̄ in dubijs.ideo tūc eſt in poteſtate ſuperioris,an velit habere ratam acceptationē ſecundi,vel non.Fallit ſexto quando quis fecit expenſas in primo beneficio pp qd̄ vult vti retentione primi beneficij:vt ſatisfiat de expenſis. Nam vr̄ qd̄ poſſit retinere dicta de cā qd̄ intelligit Io.An. qñ agitur de expenſis factis ante acceptationē ſecundi . ſec⁹ ſi illas feciſſet poſtea:qa tunc cū eſſet malęfidei poſſeſſor nō poſſet repetere.facit qd̄ hr̄ in l.in fundo.ff.de rei vend.dicit tñ do.Ant. hic qd̄ licèt poſtea dicta de cā retinere primū quo ad cōſſeſſionē : tñ nihilomin⁹ vacat de iure.& ſic poſſet cōferri.ꝑ id qd̄ hr̄.j̄.eo.licèt ep̄s.lib.vj.Et aduerte, qa id qd̄ dictū eſt qd̄ pt̄ retinere ꝓ expēſis factis ante acceptationē ſcd̄i pōt ꝓcedere tenendo,qd̄ clericus faciat fruct⁹ ſuos.de quo no.in c.p̄ſenti,de offi.ord.lib.vj. Sed vbi teneret̄ , vt nō faciat fructus ſuos ꝓut tenuit Arch. de reſcriptis

ſtatutum.§.cū vero.lib.vj.& vr̄ ſequi ipſum Io.Cald.
de quo tanget̄ in c.fin.j̄.de peculio cleri. tunc vr̄ eſſe
ſecus ſi forte percepiſſet tot fruct⁹ quod potuiſſet ex
illis facere dictas expenſas . Sed certè vr̄ qđ etiam ſi
teneat̄ opinio quod facit fructus ſuos:quia facit illos
ſuos cū onere tñ ſatisfaciendi oneribus occurrentib.
vt patet in d.c.pręſenti.vr̄ quod ēt tunc nō poſſet re-
petere ſi tot percepiſſet,quot ſufficerent ad ipſas ex-
penſas . Et not.bñ qđ vbi non ſufficiunt,qđ pp ipſas
expēſas pōt retineri ipſum beneficiū, vt vr̄ velle hic
Io.An.donec ſibi ſatisfiat.quod eſt valde notandum
ſm̄ do.Pet.¶ Nam ſm̄ hoc licet retentio etiam rei ſpi
ritualis:quia ipſius beneficij occaſione debiti rei tem
poralis,æquius tñ & iuſtius eſſe vr̄ quod retineretur
aliqua res temporalis ſpectans ad ipſum beneficiū
pro ipſa ſatisfactione expenſarum donec illa fieret,
q̄ quod retineatur ipſum beneficium.ar. eorum quæ
habentur.j̄.de rer.permu.quæſitum.¶ Item fallit ſe-
ptimo ſi recipit ſm̄ tanq̄ viſitator.vij.q.j.Pontifices .
¶ Item fallit octauo ſi incontinēti fuerit deiectus de
poſſeſſione ſecundi,quia cenſebit̄ non fuiſſe adeptus.
facit quod legitur & no.de elec.cōmiſſa.lib.vj.¶ Itē
fallit nono ſi recepit ſcđm,cum proteſtatione qđ nō
intendit dimittere primum. dicit tñ Io.An.quod ma
le facit prælatus,qui ſibi tunc cōfert ſecundum.facit
quod hr̄.s̄.eo.pręterea.& plus videretur , vt hic tan-
git do.An.qđ huiuſmodi collatio non valeret tanq̄
facta contra formā huius conſilij.Et quia collatio de
bet fieri purè,& ſimpliciter,& non ſub conditione .
de elec.c.ij.in vj.cū ibi not.& facit de re.iur.in c.act⁹
legitimi.eo.li.vr̄ ēt dici poſſe,qđ talis proteſtatio tā-
quā ꝯ diſpoſitionē iuris non valeat . per ea quæ hñr.
s̄.de conſti.cum M.& in l.alimenta.C.de neg.geſt.&
in cle.gratia.de reſcri. ¶ Vltimo fallit ſcđm aliquos
qñ primū beneficium erat pingue,& ſecundū tenue,
quaſi non vr̄ eſſe mens acceptantis ſecundū velle di-
mittere primū pingue pro hoc tenui.arg.s̄.de renūc.
ſuper hoc.ſed iſta opinio cōiter non tenetur: q̄a im-
putet ſibi acceptans ex quo acceptat ſcđm impoſſibi
le cū primo.ideo vacabit primū licèt ſit magis tenue.
facit quod hr̄ in c.quorundā.lxxiij.diſt.¶ In ea. glo,
ibi:ſed per acceptationē corporalem . Et ſic qñ ade-
ptus eſt poſſeſſionē ipſius ſecundi. & per hoc patet ,
qđ per ſolā verbalem acceptationē ſecundi non va-
cabit primū beneficiū curatū , qđ intellige verū niſi
per eū ſtaret quominus adipiſceretur poſſeſſionē ſecun
di.ꝑ ea quæ hñr.de elec.commiſſa.lib.vj.¶ Item in-
tellige qđ per acceptationē corporalē ſecundi vacat
primum qñ habeat corporalē cū poteſtate percipien
di fructus.Secus ſi nō poſſet percipere fructus . licèt
hr̄et corporalē poſſeſſionē.per ea quæ hñr.j̄.eo. ſi ti-
bi conceſſo.lib.vj.imo plus vr̄,quod ēt ſi hr̄et admi-
niſtrationē curę,vel maioris partis ſi nō habet poſſeſ
ſionē corporalē beneficij:vel licèt hēat non pōt per-
cipere fructus,qđ ēt tunc non vacabit primū benefi-
ciū.per id qđ hr̄ in d.c.ſi tibi conceſſo . nec ob.qđ hr̄
in c.cōmiſſa . de elec.in vj.cū ibi no.ꝑ gl.vbi glo.vr̄
velle quod hr̄e ſufficiat ptātē exercendi curam ipſius
ſecūdi bñficij:vel maiorē partē ipſius curę : q̄a rñderi
pōt qđ illa gl. ꝓcedit quo ad neceſſitatē faciendi ſe
ꝓmoueri ad ſacros ordines.facit qđ no.per Io.And.
de app.ꝯſtitutus.el.ij.nō aūt licet locū quo ad vacatio
nē primi bñficij . per ea q̄ hñr in d.c.ſi tibi conceſſo.
21 ¶ † Quid aūt ſi acceptās ſcđm hēat eius poſſeſſionē :
ſed nō hēt in pace ꝑ turbationē iuris: q̄a ei lis mo-
uet̄ ſuꝑ ipſo bñficio ſcđo,nō tñ īpedit̄ fructus ꝑcipe-
re,an tūc vacabit primū.Inn.dicit qđ ſic: q̄a imputet
ſibi qđ tale beneficiū acceptauit. & nō plenè inquiſi
uit,vt debuit.facit qđ no.s̄.de reſcr.in noſtra.& ideo
vacabit primū,& poterit ꝯferri.fatet̄ tñ Inn.hic & Io.
An.poſt Hoſt. qđ æquū eſſet qđ collator primi bñfi-
cij ꝯmēdaret,ſeu daret in cōmendā primū beneficiū
ſi q̄s acceptauit ſm̄.& hoc pp litē, quę pendet ſuper
ſcđo.Nā vr̄ eſſe licita cā cōmēdandi.j̄.de accu. ſi cō
ſtiterit.& de elec.nemo deinceps.lib.vj.Io.An.vt hic
refert d.Ant.in c.ꝯſtitutus.de ap.el.ij.in verbo appel
lauit.vr̄ velle qđ acceptatione ſecūdi bñficij litigioſi
vacat primū,qñ acceptās illud fuit ductus errore nō
ꝓbabili.Si aūt errore ꝓbabili fuit ductus , tunc dicit
qđ vel nō vacabit primū beneficiū , vel ſaltem ſi ſm̄
euincat̄ ſubueniendū erit ei,vt poſſit reuerti ad pri-
mū.arg.q̄ hñr.j̄.eo.ſi bñficia.lib.vj. & iſtud ēt ſeqtur
do.Ant.ſi aūt pp turbationē iuris,vel facti nō poſſet
hr̄e corporalē poſſeſſionē ſecundi, tūc nō vacaret pri
mū.per ea quæ hñr in d.c.ſi tibi conceſſo. & facit qđ
inferius dicet̄,ſi aūt hr̄et poſſeſſionē ſaltem maioris
partis bonorū ipſius ſecundi.licèt non hr̄et poſſeſſio
nē oīum bonorū vr̄ qđ vacet primū.per ea q̄ hñr, de
reſt.ſpo.frequēs.lib.vj.& facit qđ no.in d.c.cōmiſſa.
¶ Itē intellige , qđ per acceptionem ſecundi vacat
primum in caſib.in quib.ſupradixi,qñ ſciebat ſe hr̄e
primū.Sec⁹ ſi ꝓbabiliter ignoraſſet . vt q̄a fuiſſet col
latū ꝓcuratori ſuo ipſo ignorante,vel ſibi abſenti, &
ignorāti ſm̄ ea quæ hñr.j̄.c. ſi tibi abſenti.li.vj.& de
reſcr.gratia.eo.li.q̄a tūc dabit̄ electio, qđ velit elige
re poſtq̄ habuerit notitiā primi.ꝑ ea q̄ hñr in d.c.gra
tia.& ſic hoc caſu remanebit incorrecta diſpō iuris
antiqui.de qua.s̄.eo.referente.& c.pręterea.¶ In ea.
gl.in fi.dicatis.& hodie ēt alia pęna imponit̄ ꝑ extra
uagantē Io.xxij.execrabilis.§.qui vero.vt dixi in no-
tabilib.¶ In gl.ſuis ꝓuentib.ibi.i.proprijs.Hoſt.vero
exponit ſuis.i.ſui bñficij quos ſuos facit ſm̄ eum.j̄.de
22 fideiuſ.c.ij.& ſic reſidet Ioan.And.¶ † An aūt bñficia
tus facit fructus ſuos.dicet̄ in c.fi.de pec.cler.& facit
ad materiā qđ no.in c.j.s̄.de poſtu.præla. & quod di
ctū fuit.s̄.eo.pro illorū.de iſto pronoīe ſuus,& no.ēt
per gl.viij.diſt.quo iure.¶ In ea.gl. ibi repetat̄ ab eo.
Et hoc ſatis vr̄ probari per ea,q̄ hñr.s̄.de elec. dudū.
el.ij.¶ In ea.gl.in fi.Et dicit hic d.Flor.poſt Hoſt.qđ
de quantitate fructuū poterit probare per iurm̄ inſti
tuti in bñficio præmiſſa taxatione, cum ex delicto vi-
deatur teneri . per ea quę hñr.s̄.de eo quod me.ca.c.
fi.cum ibi no.¶ In gl.hoc idē.in fin.Sed an procedat
qđ dr̄ in hoc verſiculo etiam ſi perſonatus nō ſint cu
rati.Hoſt.dicit quòd ſic per tex.qui indiſtinctè loquit̄
tur & etiā quia.s̄.verſi.in pręſenti.dixerat de benefi-
cijs hñtibus curam animarum.Sed Inn.hic vr̄ dicere
quòd hoc intelligatur de perſonatib.habentibus cu-
ram animarū,non aūt de non habentibus curam ani
marum,de quibus ſm̄ eum poterit epiſcopus diſpen
ſare,licèt non poſſet diſpenſare in curatis. Fatetur tñ
quòd peccet recipiens plures perſonatus.licèt nō ha
beant curā:Nec obſtat prędictis ſm̄ eum.s̄. de elect.
dudum.el.ij.vbi vr̄ dici idem iudicandum de perſo-
natibus ēt non habentib.curam quo ad hoc,vt pec-
cet tenendo ſine diſpenſatione,non tñ quo ad hoc ,
vt per oīa ſit idem.Et pro iſto intellectu qđ iſte ver.
hoc idē,vt addat debebat intelligi de perſonatib.cu-
ratis.adducit Inn.q̄a ver.addentes . nihil vr̄ addere ſi
in dicto ver.hoc idē loqueret̄ etiā de curatis.ſed do.
Ant.hic tranſit cum intellectu Hoſt.qui vr̄ probari ſa
tis per tex.in d.c.dudū.non cauillando text. & etiam
quia ſuperius in dicto ver.pſenti.locutus erat de bñfi-
cijs curatis.Et io vr̄ qđ iſte ver.hoc idē.& addat ſupe-
riorib.intelligit̄ hoc ēt in perſonatib.nō curatis.nec
ob.in uerſi.addentes., qui nihil uidetur tunc operari:
quia

quia pōt dici ꝙ in hoc operaẽ: qa voluit demōſtrare,
ꝙ magis erat exoſum,qđ in eadē eccleſia q̃s haberet
plures dignitates,aut ꝑſonatus. & iō ad hoc demon
ſtrādū ſpecialē fecit mentionē.arg.eo.ū, q̃ hñr in hæ
reticis.ſ̃.ſi aduerſus.& iō vt dicebat co.Flo.pōt ad li
terā ſuppleri,dū dicit in eadē eccleſia maxime.Nam
vt dixi magis eſt exoſa pluralitas dignitatū in vna ec-
cleſia.Et ideo vt ſuperius dixi poſt Egidiū in notabi-
libus, vt diſpēſaẽ cū aliquo ſuper pluribus beneficijs
obtinendis non pōt virtute talis diſpenſationis plu-
ra beneficia obtinere in eadē eccleſia niſi aliud fue-
23 rit expreſſum in diſpēſatione.¶ †In gl.in eadē eccle-
ſia in fi.Sed aduerte,qa cōtra gl.fortiter facit,qđ no.
per gl.in c.licet canon. de elec.in vj.vbi patet,qđ pœ
na quæ imponiẽ habenti beneficiū , ſeu promoto ad
beneficiū curatū nō habet locū in promoto ad digni
tatē.& idē ēt vř econtra in pœna impoſita ad dignita
tē promoto: qa nō vř habere locū in promoto ad be
neficiū curatū,vt hř in c.j.cū ibi no.ne cler.vel mo.
lib.vj.¶ Sed potes dicere, ꝙ vbi agiř de materia plu-
ralitatis:tunc, qa in tali materia cōiter ſunt æquipa-
rata beneficia curata,& dignitates in c.dudū.el ij.de
elec.circa fi.tunc pœna appoſita in beneficijs curatis
intelligitur habere locum in dignitatibus , & ꝑſona-
tibus præcipuè,qñ in eadem conſtitutione apponiẽ,
quāuis videatur ferè idem dicendum,ſi in diuerſa ec
cleſia.per ea quæ hñr in c.ſi poſtq̃.§.fi.cum ibi no.ꝑ
glo.de elec.in vj. per Legiſtas in l.ſi quis ſeruo.C.de
furtis.& ſic intelligatur iſta gl. Sec° vbi agitur de alia
materia,q̃ pluralitatis,quia tunc pœna ſtatuti in be-
neficijs curatis non habebit locum in perſonatibus ,
vel dignitatibus,niſi hoc exprimatur cum in alia ma
teria,q̃ pluralitatis nō reperiatur facta æquiparatio.
& ſic loquitur,quod no.per gl.in d.c.licet canon. &
ſimiliter econtrario pœna ſtatuta in dignitatibus , &
perſonatibus non habet locum in beneficijs curatis
niſi exprimatur, vt eſt expreſſum in d.c.j.ne cleri.vel
mona.in vj.quod tene menti pro limitatione regulæ
vulgatę,qua dř idem iudicium eſſe habendum de ꝑ-
ſonatibus,& beneficijs curatis.¶ In gl.pe ibi:de cō-
ſti.cum omnes.vbi vř ꝙ beneficia debent eſſe æqua-
lia. & idem vř probari in c.j.proximo allegato in gl.
ſed ſolue,vt no.in d.c.j.per gl.& Arch.Inno.& doc.
in d.c.cum omnes.& aliquid tangitur in d.c.cum ſta
24 tuimus.de maio.& obed.¶ †Potes dicere,ꝙ non de-
bet cenſeri diſparitatem,ſeu inæqualitatē eſſe in be
neficijs, ſi illi qui ſunt imbuti maioribus virtutibus,
& maiori ſcientia magis præmientur,& ſtipendienẽ,
imo ſi aliter fieret eſſet quodammodo inconueniens
cū magis debeat præmiari ille, qui magis laborauit ,
vt tetigit gl.& probaẽ etiā.lxj.diſt. in c.muneramur.
nec dř tunc fieri acceptatio perſonarum contra id,ꝙ
25 hř de iudi.in c.nouit.quia propriè tunc † dř fieri ac-
ceptatio, qñ ſtante æqualitate perſonarum vna ma-
gis acceptaretur,& ꝑmiaretur, quàm alia. Secus qñ
adeſt inæqualitas:quia tunc non,propriè dř exceptio
perſonarū,ſi prouideẽ melius magis literato,vel ma-
gis inſtructo,vt etiam voluit Tho.in ij.ij.q.xcvij.art.
vlti.¶ In gl.fi.in prin.aduerte , quia gl.primo voluit
26 quærere , an per alium inferiorem a † Papa poſſit di-
ſpenſari in pluribus curatis,ſeu in pluribus dignita-
tibus.& per iſtum tex.a ſenſu contrario,concludit ꝙ
non. & coadiuuet etiam illud per c.quia nonnulli.
¶ Secundo ponit ſuper hoc opinionem no.¶ Tertio
mouet aliud dubiū ſuꝑ quo ponit duas opiniones.
ſcđa ibi:Io.tertia ibi:item & illud.¶ In ea.glo.ibi:re-
ſtricta,& poteſtas &c.Nam olim vř ꝙ poterat diſpē-
ſare per ea quæ hñr.lxx.diſt.ſanctorū. ¶ In ea.gl.ibi:

quia ſi poſſet nō puniretur: ſed certe hoc neceſſario
non ſequitur:quia licèt poſſet epſ diſpenſare,ſi tamē
promouet non facta diſpenſatione iuſta cā non ſubſi
ſtente diſpēſandi puniri dēt. vt eſt tex.cum gl.lj.diſt.
qui in aliquo.¶ In ea.gl.ibi:magnā notulā. ſupple,q̃
hñr in c ſanctorum.¶ In ea.gl.ibi: ſed illud hodie re
cipit &c.& ſic reſidet gl.qđ hodie epi,& alij inferio-
res a Papa non poſſent diſpenſare in pluribus digni
tatibus curatis,vel perſonatibus: ſed ſolus Papa . &
idem no.ſ̃.de elec.dudū . el ij.ad fi.& per Bartholo-
mæū Brix.in d.c.ſanctorū.ſed Hoſti. & Abb.& idem
Archi.in prællegato.c.ſanctorum. dicunt diſtinguē
dū eſſe, an diſpenſatio fecit ob prærogatiuā merito-
rū,ſeu ꝓꝑ merita perſonarū,& tūc ſolus Papa diſpē-
ſet.& ſic intelligatur iſte tex.facit, qđ no.Inn.ſ̃.eod.
in c.cū iamdudū.¶ In gl.mag.circa fi.An vero ꝓpter
euidentem vtilitatem, vel neceſſitatē eccleſiæ,vt qa
eccleſia indiget pro eius vtilitate , vel neceſſitate tali
miniſtro.& tunc talē diſpenſationē pñt facere epi ēt
in curatis perſonatibus,& dignitatibus,moueẽ:quia
ſi diceretur oppoſitū,talis opinio vř eē eccleſię one-
roſa,& ꝯñr obijcienda.arg.de conſe.c.j. & qa fortius
27 eſſet vinculū Dei quā hoīs . vnde quia iuřm † qđ eſt
contra vtilitatē eccleſiæ non ſit ſeruandū.ſ̃.de his , q̃
fiunt a ma.par.cap.c.j.multominus vř ſeruanda talis
opinio,vel ſtatutū hoc dicens.arg.eorū , q̃ hñr in d.
c.j.de conſue.& hanc opi.dicūt ꝑdicti verā de iure:
fateńẽ tñ quod primam opinionē ſeruat curia,quòd
indiſtinctè ſolus Papa pōt diſpenſare in pluralitatē
28 curatorū,perſonatuū,vel dignitatū.& ſic vř † ꝙ talis
opinio ſit ſeruanda,cū ſtilus curię faciat ius.ſ̃.de cri-
mine fal.q̃ graue.Et facit ēt pro iſta opinione,qđ hř
in c.non pōt.& c.cū ſingula.de præb.in vj.de offi.or.
eo.li.& qđ hř in d.c.dudum. el ij.vbi etiam gl.tagit.
& intantum ſeruaẽ hæc opinio ſm Io.An.qđ etiā le-
gatus de latere non poterit diſpenſare, ex quò id ſo-
lū de Papa dicit.& facit,qđ no.Spe. ī ti.de legato.§.
videndum reſtat.ver.illud.& ſequenti.& ver.ſed nū-
29 quid epſ.¶ †In ea.gl.in fi.Sed certe pōt dici , ꝙ illud
c.literas.loquitur in pluribus pręb endis eiuſdem ec-
cleſiæ in quibus non pñt epi diſpenſare: ſed ſolus Pa
pa.facit,qđ hř in cle.vnica.cum ibi no.de ꝑbē.& qđ
dicetur in c.literas antedicto.¶ Item aduerte, qa ca-
pitulum ſanctorum vř prohibere diſpenſationem in
pluralitate ꝑbendarum:non aūt vř prohibere in alijs
beneficijs.vt ibi etiam tangit Archi.& facit, quod di
30 xi.ſ̃.eo.cū iamdudum.& ſ̃.ti.j.c.fi.¶ †Vnde aduerte
quod circa iſtum articulum in alijs beneficijs,q̃ cura
tis, perſonatib⁹,& dignitatibus diſpēſare poſſint epi.
fuerunt opiniones.nam Goſ.in ſumma huius titu.§.
ſed an alius ſimpliciter dicit,ꝙ circa pluralitatem be
neficiorum ſolus Papa diſpenſat.gl.vero. in d.c.du-
dum.el ij.ad fi.de elec.tenet,quod circa duo benefi-
cia ſimplicia.& ſi quæ non ſint curata,dignitates,vel
perſonatus diſpenſare poſſunt epiſcopi.& ſi eſſent in
diuerſis epiſcopatibus ipſa beneficia ambo epiſcopi
ſimul diſpenſabūt.& ſimiliter circa curatum,& ſim-
plex beneficium , vel in dignitate ſimplici beneficio
poterit epiſcopus diſpenſare.facit,quod no.ſ̃.de con
ceſ.præben.literas.Pet.vero Hyſpanus. dicit ꝙ ſi be-
neficia requirant reſidentiam ſolus Papa tunc diſpē
ſat contra conſuetudinem eccleſię.xxv.q.j.ad perpe
tuam.& idem voluit Inn.in c.fi.de cler.non reſid. In
his autem beneficijs , quæ de conſuetudine non re-
quirunt ſimpliciter reſidentiam: ſed ſi non fiat priua
rur fructibus,ſeu perceptione fructuum non reſidēs,
tunc diſpenſare poterit epiſcopus in pluralitate ca-
noniæ,non in pluralitate præbendarum. facit,qđ hř
in d.c.

in d.c.ſanctorũ.ſi vero non requirit reſidentiã de cõ-
ſuetudine, vel ſtatuto tunc diſpenſare poterint Epi.
& ſic,quod qs habeat plures canonias,& p̃bẽdas. fa
cit.ſ.de ↄſti.cũ oẽs. & qđ no.Archidia.xxj.q.j.c.j.d.
Ant.hic ↄcludit,qđ ſi agit̃ de diſpenſatione ſup ma-
gna multitudine beneficiorũ, tũc diſpẽſabit ſolus Pa
pa.facit,qđ dictum fuit in d.c.cũ iandudum. ſed vbi
agitur de diſpẽſatione fienda ſuper duobus ſimplici
bus beneficijs,vel ſup ſimplici, & curato diſpenſare
poteſt Epiſcopus.alleg.no.in d.c.literas. & facit,qđ
no.in c.j.de conſue.libr.vj. ¶In duabus autem præ-
bendis cõcludũt,quod ſi ſint in diuerſis eccleſijs po-
terit Epiſcopus diſpenſare. per ea,quæ no.in d.c.du
dum.el ij. ¶Sed ſuper duabus præbendis eiuſdẽ ec-
cleſiæ non poterit Epiſcopus diſpẽſare,ſed ſolus Pa-
pa.dic.c.literas.& facit,qđ hr̃ in dicta cle.vltima. de
præben.Idẽ dicit in duobus canonicatibus,vt ſimili-
ter diſtinguitur,an ſit in eadẽ eccleſia,an in diuerſis.
facit,quod dixi in d.c.cum iandudum.Et idem dicit
in duobus canonicatibus.& in duabus p̃bendis:quia
in diuerſis eccleſijs poteſt ep̃s diſpenſare: ſed non in
eadem.& ratio tangetur in d.c.literas . Et ſic reſidet
do.Ant,& no.bene,quòd in duabus p̃bendis eiuſdẽ
eccleſiæ ẽt in diuerſis titulis non vr̃ poſſe ep̃s diſpen
ſare.per ea quæ hñr in d.cle.vlt.de præben.licèt poſ-
ſit diſpenſare in dignitate,& canonicatu . vt in c.j.de
cõſue.in vj.cum ibi notatis. ¶Item aduerte,qa licèt
concluſio ſuperius tacta poſt d.Ant. videat̃ eſſe cõis
tñ vr̃ obſtare.c.ſanctorũ. vbi vr̃ dici ꝙ licèt ex diſpen
ſatione epiſcopi.qs poſſit præeſſe pluribus eccleſijs :
non tñ pòt eſſe canonicus p̃bendatus in pluribus ec
cleſijs,poteſt tñ dicere,vt tetigit in d.c.cũ iãdudum.
examinaui poſt Inn. intellectum.d.c.quod illud de-
bet intelligi , qñ ep̃s vellet diſpenſare ſuper magna
multitudine p̃bendatũ,vel qñ ex cã materię qs vel-
let conſequi plures præbendas:aliàs ceſſantibus præ
dictis vr̃ ꝙ pòt ep̃s diſpenſare in duabus præbendis
in diuerſis eccleſijs.& ita ſeruat conſuetudo,quæ eſt
optima iurium interpres.de conſuetudine. in c.cum
dilectus.de quo plenius in d.c.fi.& facit etiã ad ma-
teriã quod no.gl.in c.gratia.de reſcr.in vj.vbi etiam
tangit:an ſine diſpenſatione quis poſſit habere plura
beneficia.de quo dixi in d.c.cũ iamdudum.& in d.c.
fi.& tangitur etiam in Spe.ti.ij.§.videndũ reſtat. ver.
illud.& ſequentibus.de quo etiam per gl.in c.dudũ.
el ij.ad fi.ſ.de elec.Illud autẽ eſt tenendum quod in
duabus curatis,vel duabus dignitatibus,vel perſona
tibus,vel in curato,& dignitate , vel perſonatu ſolus
31 Papa diſpenſat,vt ſupra dixi. ¶†Sed iuxta p̃dicta po
teſt quæri q̃ ſunt legitimæ cauſæ diſpenſandi,& cõi-
ter dicit,ꝙ ſunt tres,videlicet neceſſitas eccleſiæ,vti
litas eccleſiæ. ¶Itẽ prærogatiua meritorũ pſonæ. fa-
cit qđ hr̃.j.q.vij.§. niſi rigor.& c.extinguũt. Sed ad-
uerte,quia vr̃, qđ non poſſit fieri diſpenſatio triplici
rõne.Primo , quia vr̃ eſſe irrationabilis: quia per illã
vr̃ præponi priuatã vtilitatã publicæ,cõtra ea,quæ ha
bẽtur.ſ.de poſtu.præla.c.bene. & C.cõia.de le.auth.
ibi res quæ.Nam per diſpenſationẽ in effectu videtur
tolli lex quæ fundatur ſup bono publico.iiij. diſtin.
c.erit autẽ. Secundo quia tali diſpenſatione videtur
haberi acceptio perſonarum contra naturalem ęqui-
tatem. & contra id , quod habetur. ſ. de iud.nouit.
32 ¶†Tertio, qa q̃libet diſpenſatio eſt contra ius cõmu
ne. & ſic videtur eſſe contra ius naturale , tñ ius cõe
ſit fundatum ſuper naturali iure,& ratione.j.diſt.cõ-
ſuetudo.Ioan.And.hic poſt Tho.in ij.ij.q.xcvij.arti.
vlti.dicit, quòd diſpenſatio eſt quædã commẽſuratio
cõmunis ad ſingula . & ideo gubernator familię pòt
etiam diſpenſator dici. quia ſingula ſingulis diſpen-
ſat. dicit etiam , quòd talis diſpenſatio committitur
exiſtenti.ſ.legẽ, vt Papæ,vel Imperatori.& dato, qđ
alij inferiores quãdoque diſpẽſant illud eſt propter
autoritatẽ ſibi cõceſſam a Papa vel Principe.dic etiã
qđ diſpenſator debet moueri ad diſpenſandum ali-
qua iuſta cauſa ſubſiſtente,aliàs non dicitur diſpen-
ſator,quod eſt notandum. Et per hoc etiam dicit,qđ
inq̃tũ ad Deũ nõ eſt tutus ille cũ quo diſpenſatur ſi-
ne cauſa.& de hoc etiã eſt gl.notabilis. in c.non eſt.
ĩ.de voto.& no.etiam Inno.de renũtia.cũ inter.talis
enim diſpenſans ſine cauſa eſt fidelis. & non prudẽs
diſpenſator cõtra illud, quod hr̃ Luce.xij.c.ibi quiſ-
putas ſit fidelis ſeruus . & prudens quem conſtituit
dñs ſuper familiã ſuã.facit , quod habet̃ in c.manet.
xxiiij.q.j. cauſa autẽ ſubſiſtente bene poteſt fieri di-
ſpenſatio per ea,quæ.ſ.tetigi. Et per prædicta cõclu-
dit Tho. quòd ſicut gubernator familiæ pòt dici di-
ſpenſator inquantum ordinat de bonis deputatis ad
cõem vſum familiæ quantũ vnicuique ſit tribuendũ
ſecundum neceſſitatem , vel vtilitatem ſuadentẽ,ita
habens regere multitudinem poteſt dici diſpenſator
inquantum ordinat quomodo lex communis , ſeu
præceptum commune ſit a ſingulis obſeruandum .
Nam interdum illud, quod intendit ad vtilitatẽ cõ-
munem multitudinis , vt in pluribus,ſeu regulariter
interdũ non eſt conueniens , quod ſeruetur in certa
perſona, vel in certo caſu occurrente,quia poſſet, ſi
ſeruaretur in dicto caſu impedire bonũ melius , vel
ſequi poſſet aliquod malum.& ideo conueniens fuit
quod ille qui præeſt multitudini poſſit tũc diſpenſare
quod ſtatutum receptum cõmune in dicto caſu non
ſeruetur. & ſic poteſt dici diſpenſatio quædam iuris
cõis relaxatio in caſu illo.facit,quod no.gl.in c.con-
ſtitueretur.50.diſt. & ĩ §.niſi rigor.j.q.vij.& vtrobiq;
per glo.de materia diſpenſationis.de qua etiã aliq̃d
tangitur.ſ.de iudi.at ſi clerici.§.de adulterijs. & tan-
gitur etiam de materia p Archi.xj.diſt. in c.ſequẽs .
vbi etiã refert verba Tho. & quia diſpenſatio debet
eſſe diſcreta. ideo nõ debuit indiſtinctè cuilibet com
mitti, niſi fortè periculũ eſſet in mora pp ſubitũ pe-
riculũ.& tangit Archi.in loco præallegato. aliàs fuit
conueniens qđ ſolum cõpeteret poteſtas diſpenſan
di illi qui eſſet ſupra legem,vel qui haberet poteſtatẽ
ab ea,vt etiam ſuperius tetigi. Nec ob.rationes factæ
ſuperius in contrarium.Nam primo non obſt.prima
ratio, qa licèt diſpenſatio contineat cõmodũ priua-
tum eius cum quo diſpenſat̃, nõ tñ debet diſpẽſans
moueri ad illum principaliter pp cõmodũ priuatũ :
ſed principaliter debet moueri pp bonum publicũ ,
puta ſi promouendus eſt literatus,& ſublimis pſona
quę poterit eſſe vtilior pluribus eccleſijs , q̃ ſi in ſin-
gulis eccleſijs cõſtituant̃ rectores. & ſic ſit tunc prin
cipaliter pp vtilitatem eccleſiarum.& per ↄñs nõ dr̃
tunc fieri contra publicam vtilitatem eccleſiarũ,imo
pp publicã,licet in illa etiam in ↄñtiam nutriat̃ pri-
33 uata vtilitas ipſius promoti . ¶†Itẽ nõ ob.ſcđa ratio:
quia tunc demũ dr̃ acceptio perſonarũ,qñ inæquali
tas ſeruaretur circa inæquales perſonas.Secus vbi cir
ca perſonas inæquales ſeruat̃ inæqualitas: qa tũc nõ
dr̃ eſſe acceptio perſonarũ:ſed debita prouiſio. nam
cõueniens fuit, & eſt qđ magis prouideatur magis li
terato,& ſublimi.nã talia labore quęrũtur,ſed maio-
ri labori maius p̃miũ debet̃. facit,qđ hr̃ in l.j.de iuſt.
& iur.vbi.l.dicit bonos non ſolũ metu pęnarũ: ſed ẽt
exhortatione p̃miorũ efficere cupientes . facit ẽt qđ
hr̃.ſ.de ma.& obed.c.ſtatuimus.& lxj.diſt.miramur.
¶Itẽ non ob.tertia ratio , qa ẽt pòt ſuperior moueri

æqua ratione,& naturali ad diſpenſandū in caſu par
ticulari ſuadente iuſta cā contra ipſum ius cōe.quia
licèt ius cōe in genere diceret contrariū habuit reſpe
ctum ad cōem,& regularē curſum nō determinando
ſe ad particularē euentū:qa in particulari euētu pōt
ius cōe interdū eſſe iniquū,ſi ſeruet:qa forte vt dixi
impediret melius bonū,vel poſſet ſeq aliud malū.&
ideo tūc merito poſſet diſpenſare.& quodāmodo pt
dici,ꝙ non ſit contra ius cōe:qa illud habet reſpectū
ad regularē curſum,& cōem.facit,qđ cōſueuit dici,
in c.n.ſ.de cōſue.& qđ ēt no.p Io.An.& gl.hic tāgit
Io.An.poſt Inn.inquantū hic loquit de eccleſia paro
chiali:an reqrat,ꝙ ſit parochialis habitu, & actu.an
vero ſufficiat qđ ſit parochialis habitu.Hoſt.tenet pri
mū dictū,ꝙ reqrat.ſ.ꝙ ſit parochialis habitu,& actu,
vt etiā ipſe no.ſ.de cle.nō reſi.qa nonnulli. & idem
Pan.in cle.j.de offi.vic.per illū text.inquantū loquit
de eccleſijs habētibus curā.nā ſm eū hre,eſt cū effe-
ctu habere.l.nomen filiarū.§.habere.ff.de ver.ſig. fa
cit,qđ no.gl.& Arch.in c.licet canon.de elect.in vj.
Inn.vero hic vr tenere cōtrariū,videlicet,qđ ſufficiat
ipſam eſſe curatā habitu ne ſine culpa ſua eccleſia p-
dat ſua iura.de reg.iur.ſine culpa.lib.vj.d.Ant.hic di
cit cōiter teneri opinionem Hoſt.ex eo,qa iura cōia
vīr pōderare periculū animarū,qđ nō vr ſubeſſe niſi
habitu,& actu ſit curata:& ꝓ iſta parte ēt facit,quod
no.Fed.in ſuis conſilijs cōſi.cxxxij.Abbas & Io.Cal.
hic tenēt opi.Inn.& mouetur Calderinus,qa ad hoc
vt eccleſia cenſeat parochialis attēditur autoritas ſu
perioris conſtituentis eā parochialē.xvj.q.vij.c.nul-
lus oīno.& facit ea. cauſa.q.j.cunctis . & j.de exceſ.
prælа.c.ſicut.hic eſt, qđ ſi recedāt parochiani nō de-
ſinit eſſe parochialis. & ſi recedant ſi non noua auto
ritate cēſentur de parochia, & ſimiliter ſi ad eccleſiā
non parochialē veniant aliq ad habitādū non ꝓpea
efficitur parochialis:qa non deſinunt eſſe parochiani
primæ eccleſiæ. facit , qđ hr.j.de parochijs.c.ij.iij.&
fi.ſaluo niſi ſacerdos non parochialis tāto tpe admi-
niſtraſſet curā,qđ præſcriberet. Nam tunc per pſcri-
ptionē efficeret ēt parochialis.facit,qđ hr.j.de pſcri.
ex tranſmiſſa.& iſtā partē ēt ſequit hic do.Flo.& do.
Pet.& pro hoc ēt facit . quia vt tangit Io.Cal.tenēdo
opinionem Hoſt.poſſet ſequi perplexitas,ſi forte ali
quis acceptaret aliquam eccleſiā parochialem habi-
tu tm,& poſtea acceptaret.& ſecundā eccleſiā actua-
liter curatā, & demum tractu tpis prima efficeretur
actualiter curata , qđ ēt ſine noua auctoritate ſupe-
rioris pōt contingere. vt ſ.tetigi . Nam in dicto caſu
pōt eſſe dubitatio:an tunc vacabat ſcđm,ex quò vlti
mo loco ſuperuenit actualitas cure ad primū,an ve-
ro primū:quia primo loco fuit accceptatū. & ideo ad
iſta euitanda videret ꝙ melior ſit opinio Inn. ſcđo
tangit hic Io.And.an iſtud capitulum habeat locū in
prioratibus religioſorū curatis.& ſic in eis ſit ēt pro-
hibita pluralitas,vt hic dicit in alijs.& concludit ,qđ
ſic per tex.in c.cum ſingula.j.eo.in vj.& plus ēt ho-
die eſt ſtatutū , quòd etiam in prioratibus non cura-
tis.& ēt in manualibus habet locum iſta diſpenſatio,
vt probat in cle.quia regulares.ad fi.de ſup.neg.pla.
Similiter ēt hodie eſt expreſſum,quòd idē ſit in plu-
ribus vicarijs perpetuis eccleſiarum curatis,ſeu paro
chialium,in cle.quæ de eccleſijs.de offi.vic.Secus ta
men eſt, qñ ſecundum beneficium non eſt principa
liter curatum, licèt habeat eccleſiam curatā annexā
cui per Vicarium perpetum deſeruiatur. j. eo. ſuper
eo.libr.vj.quid autem ſi aliquis habens primum cu-
ratum acceptat ſecundum curatum ipſum acceptā-
do ſine iuſto tit.an vocabit primum dicendū eſt , qđ
ſic per ea,quæ habentur.j.eo.qui eum.lib.vj.ne me-
lioris conditionis ſit non habens titulum, vel vi oc-
cupans,q̄ habens titulū.per ea quæ hñr in d.c.eū q.
& in l.non ſolum.ff.de noxa.Tangit etiam qd ſi ali-
quis habens plura beneficia curata.& demum acce-
ptat aliud curatum:an vacabunt oīa priora. dicendū
quod ſic,licèt fortè illa habuiſſet cum diſpēſatione .
per ea quæ hñr in cle.ſi plures.eo.ti.de quo dicēdū .
vt ibi ēt no.per gl.Sed iuxta prædicta poteſt dubita-
ri,quid ſi ſpoliatus primo curato acceptat ſcđm cura
tum:an priuabit iure primi.dicit Io.And.quod ſic,p
ea quę no.ſ.de elec.dudum.el ij.& fuit dictū Vin.qđ
poſſint Spe.in ti. de poſſeſſorio & petitorio.§.j.ver.
quid ſi ſpoliator.in fi.circa fi.ij.colūnę . dicit tñ Ioā.
An. qđ licèt priuet iure primi tñ poterit petere fru-
ctus ipſius primi bñficia quos percepit ſpoliator vſ-
que ad acceptationē ſecūdi beneficij . facit,qđ hr in
l.iij.§.item Iulianus.ff.de eo quod cer.lo. & qđ not.
Spe.in ti.de actore.§.iij.verſi.item actor.¶ Et per hoc
concludit d.Ant.qđ cum vacatio ſurgens ex iuris di-
ſpoſitione per acceptationem ſecūdi ſit notoria.Ideo
tunc volenti repetere beneficiū obſtaret defectus ti.
ar.eorum,quæ hñr de diuor.ſignificaſti. non aūt ob-
ſtabit exceptio volenti petere fructus prædictos.Ioā.
Cal.dicit hoc verum tenendo,qđ beneficiatus faciat
fructus ſuos:ſed tenendo,qđ non faciat ſuos , tūc nō
poſſet etiam repetere fructus, ſed illos petere poſſet
ſucceſſor,an aūt beneficiatus faciat fructus ſuos,no.
in c.præſenti.de offi.ord.in vj.& j.de peculio. cle.in
c.inquirendum.& vr Io.Cald.tenere opinionem,qđ
34 non faciat ſuos.de quo dicetur in d.c.fi. ¶† Vlterius
tangit Io.An.quia hic ſit mētio de beneficio curato:
qñ dr curatum.& cōcludit quòd curatum dr ſiue ha-
beat curam animarum in foro pœnitētiali.facit.j.de
pœni.& remiſ.c.omnis.ſiue in foro cōtentioſo,vt qa
rector habet poteſtatem excōicandi,vel ſuſpendēdi.
ſ.de cle.dudum.el ij.circa fi.& ſiue ſit in eccleſia ca-
thedrali,ſiue in alia eccleſia habeat aliquam de curis
prædictis.& no.ſm d.Ant. qđ vr ſentire,quod in ec-
cleſijs cathedralibus acceptatione ſecundę vacat pri
ma.Sed cōtrarium not.ſm eum.j.de conceſ.pb.poſt
electam . & per hoc etiam facit,quia cathedralis ec-
cleſia ſine licencia Papæ non pōt dimitti.ſ.de trāſla.
c.j.& ij.Sed poſſes dicere,quod Io.An.non loquitur
in eccleſijs cathedralibus:licèt de beneficijs , q̄ ſunt
in ipſa eccleſia cathedrali.& ſic ceſſabit dictū d.Ant.
dicit etiam Io.An.ꝙ ſi ſit eccleſia parochialis, vel ca-
pella habens curam parochianorum de iure,vel de fa
cto,quod habebit locum,quod hic dr,dū tamen hēat
curam perpetuam.facit , qđ hr.ſ.eo.cum non igno-
res.& ſ.ti.j.quia nonnulli.dicit etiā procedere prædi
cta,ſi dignitas,vel beneficium habens curam nō ha-
beat eccleſiam aliquam ſubiectā : ſed forte in aliqua
villa exerceat curam fori contentioſi,ſicut ſunt qñq;
aliqui archipresbyteri,Archidiaconi,vel decani,qui
nullam habent eccleſiam cui præſint , licèt aliàs ha-
beant curam fori contentioſi in certa villa , vel loco,
quorum tales dicit eſſe plures in diœceſi Pictauiē. fa
cit,qđ hr in c.pen.& vlti.ſ.de offi.arch.tangit etiam
vlterius hic Io.And.quid de præben.an vacet prima
per acceptationem ſecundæ.Goſ.dicit,ꝙ ſic,qaando
recipiuntur in titulum non ſtipendium, ſeu propter
ſeruitium.alle.de conceſ.præben.literas.& idem te-
nuit in ſumma huius ti.§.q̄ritur.¶ Idem Io.& Vinc.
quando prior præbenda erat ſufficiens.Io.An. hic te
net contrarium,videlicet,quòd hæc decretalis nō ha
beat locum in præbendis.& ad decretalem literas re
ſpondit,qđ ibi loquitur,qñ præbendæ erant in eadē
eccleſia.

eccleſia.Secus ſi in diuerſa;q̃a tunc non ſic ꝓhibetur
pluralitas . facit,q̃d not.in d.c.literas . & in cle.vlti.
hoc eo.titu.¶Sed aduerte,q̃a hoc clarum eſt ſi præ-
bendę non requirunt reſidentiam ex conſuetudine,
vel ſtatuto. ¶Si autem requirãt reſidentiam tunc vi-
detur velle Inn.ſ.tit.j.c.fi.q̃d ſi requiratur reſidentia
ſtricta ibi, quòd ꝓpter non reſidẽtiam nedum bñfi-
cio: ſed etiam fructibus veniat priuandus,q̃d tunc ꝑ
acceptationem ſecundæ vacabit prima ipſo iure : q̃a
videntur tũc eſſe incõpaſſibiles. & ſic acceptando ſe-
cundam videt̃ renũtiare primæ.& hoc etiam videtur
tenere in c.ex tuę.ſ.titul.j.ſecus videtur velle ſi non
requirant ſtrictam reſidentiam:vt q̃a ꝓpter non reſi-
dentiam ſolum venit fructibus priuandus , ſed non
beneficio.Ioan.An.in addi. Spec.in ti.de cle.nõ reſi.
circa prin.tenet,ꝙ etiã in primo caſu,q̃ñ ſtricta requi
tur reſidentia non habeat locum hoc capitulum in
præbendis.per ea,quæ habent.ſ.eod.referente.& c.
præterea.vbi patet,ꝙ ante hanc decretalem etiam in
requirentibus reſidentiã non vacabit primũ ipſo iu-
re ꝑ acceptationem ſecũdi. & etiã cum non reperia-
tur aliud ius correctũ in præbẽdis:ſed ſolum in bñfi-
cijs hic enumeratis . Ideo non habebit locum iſtud
capitulũ.argu.de elec.cum expediat.libr.vj. ¶Et iſtã
partẽ tenet do.Ant.& ẽt Lappus de Caſtellio.in ſuis
allegationibus, in allegatione.xcvj.& xcvij.Fede.tñ
de Senis tenuit opinionẽ.Inn.in cõſi.cv.& cvj.Et Io.
Cal.& d.Flo.vt plenè dixi in c.ſ.ſ.ti.j. Sed verior vi
35 der̃ eſſe opinio Io.An.vt ibi dixi. ¶†An autem acce
ptando ſcd'm beneficiũ requirens reſidẽtiã videatur
quis renuntiare gratiæ pendenti ſuper beneficio etiã
requirẽte reſidentiam recurrendũ eſt ad ea q̃ hñr in
cle.gratiæ.& quod ibi no.de reſcri.per gl.¶Et aduer
te,q̃a dixit Io.An.in addi.præallegata,quod ẽt ſi per
literas in forma pauperũ quis ſit conſecutus benefi-
cium cũ clauſula,vt beneficio deſeruiat.& ibi reſidẽ
tiam faciat,alioquin ſit ipſo iure priuatus,q̃d non per
hoc vacabit primũ requirens reſidentiã ipſo iure , ſi
talia beneficia nõ ſint de hic enumeratis.Fatendũ tñ
eſt q̃d ſi non reſidebit in beneficio adepto cũ clauſu
la prædicta ipſo iure illo priuabitur ſcd'm formã lite
rarum.¶Item aduerte,quia d.Ant.hic vr̃ velle quòd
dictum d.Io.An. poſſit habere locum vbi ſtatutũ nõ
requirit ſtrictam reſidentiam in loco,vt quia ꝑꝑ non
reſidentiam ſolum priuatur fructibus, vel ſi priuatur
beneficio nõ priuatur ipſo iure: ſed venit per ſñiam
priuandus.& ſic vr̃.velle,quòd vbi ipſo iure priuaret
ꝑꝑ non reſidentiam tunc poſſet habere locũ dictum
Inn. ¶Sed certè iſtud non vr̃ indiſtinctè procedere .
¶Nam licèt veniat priuandus ipſe ꝑꝑ non reſidẽtiã
poſſibile erit q̃d habens tale beneficium,& in eo reſi
dẽs acceptabit ſcd'm ſimile,& adipiſcet̃ illius poſſeſ-
ſionem,tñ non reſidebit in ipſo ſcd'o.& ſic non pote
rit dici,ꝙ per acceptationem ſecundi ipſo iure vacet
primum,ex quò nõ eſt de beneficijs hic enumeratis,
ex quò in illo non reſidet . Et ſic ꝑdicta ſaluatio non
vr̃ bona.Sed melius poſſet ſaluari dictum Inn.q̃ñ ex
ſtatuto præbenda non requireret reſidentiam conti-
nuam.& ẽt diſponeret ſtatutum, q̃d per acceptatio-
nem ſecundæ præbẽdæ ſimul ipſo iure vacet prima :
¶Nam tunc ex vi ſtatuti in talibus præbendis habe-
ret in effectu locũ diſpoſitio huius capituli:licèt non
ex vi huius.c. & adde prædictis poſt opinionem Io.
An.de qua.ſ.dixi.& quam ponit in ti.de cle.nõ reſi.
in §.j.in addi.Spe.tenuit etiã Old.in ſuo conſi.ccxx;
vt hic refert d.Petr.qui etiam tenet opinionẽ ꝑdictã.
Nunquid aũt ſi cuſtos, vel ſacriſta ex conſuetudine,
vel ſtatuto habet poteſtatẽ dãdi diſtributiones quo-
tidianas intereſſentibus in diuinis,& ſubtrahẽdi ab-
ſentibus qui non interſunt:an dicatur habere curã ta-
le officium videretur,ꝙ ſic: quia habens poteſtatem
excõicandi,vel ſuſpendendi dr̃ habere curã.ſ.de ele.
dudũ.el ij. circa fi.& facit etiam quod hr̃ in extraua-
ganti.execrabilis.Io.An.in addi.Spe.ſuper hac rubri
ca in ver.de ſecunda parte.tenet contrarium.& ſic ẽt
dicit ſe de facto conſuluiſſe mouet: quia talis ſubtra-
ctio propriè non eſt ſuſpenſio ab officio,nec a benefi-
cio.de qua loquuntur iura in contrarium allegata.ſed
eſt potius quædam ſubtractio facti,quia non dat ali-
quid abſenti non interuenienti in diuinis. & ibi etiã
dicit, ꝙ non debet appellari dignitas ꝑꝑ talem pote
ſtatem ſubtrahendi ipſas diſtributiones ꝑꝑ non in-
tereſſentiam. Quid autem ſi præpoſitus vacante ſede
epali gerat vices epi in ſpiritualibus, & tẽporalibus :
an ex hoc dicet̃ talis ꝑpoſitura eſſe curata. tangit Io.
And.in addi.prædicta ſuper rubrica huius tit.& etiã
in c.pen.de offi.lega.in vj.in nouella.vbi concludit ꝙ
nõ : quia ad hoc,vt beneficium dicatur eſſe curatum
cadens in hanc conſtitutionẽ, ſeu vt contineatur ſub
hac conſtitutione.& ſub extrauaganti,execrabilis,re
quirit̃,ꝙ habeat curam perpetuam , nec ſufficit cura
tp̃alis.& etiam innuitur in dicta extrauaganti execra
bilis circa fi.& etiam voluit hic Inno.& notatur etiã
in cle.quæ de eccleſijs.de offi.vica.per Mod. & ideo
cum iſta cura ſit temporanea non facit ex hoc benefi
cium curatum, ſicut etiam vicarius tp̃alis non dice-
retur habere beneficium curatũ.facit,q̃d hr̃ de elec.
nemo.deinceps . in vj.vbi quis poteſt habere curatũ
in titulũ.& aliud etiam in cõmendam ad tp̃s : ꝓ hoc
etiam facit: quia caſus aduentitius non debet attẽdi:
vt l.Iulianus.ff.qui & a qui.& hoc etiam tenuit Old.
vt hic refert do.Pet conſilio.cxl.& ad materiam etiã
facit,q̃d ipſe no.in conſilio.lxxxviij. vbi tãgit aliqua
circa materiam extrauagantis execrabilis. & per ꝑdi
cta dixit etiam Io.An.in d.c.pe.& etiam in addi.ꝑdi
cta ſuper rubrica huius ti. ꝙ ſi in eccleſia eſt præpoſi-
tus,qui obtinet primũ locum poſt epm,ꝙ ſi etiam ibi
ſit Archidiaconus qui mortuo epo gerat vices epi de
conſuetudine,q̃d quia temporaliter,& caſualiter cõ
tingit,licèt illo tp̃e cenſeatur maior præpoſito.& ibi
poſſet imperare,ſeu præcipere:tñ quia talem pote ſta-
tem non habet perpetuo,ſed tp̃aliter,vt dixi non cen
ſebitur dignitas Archidiaconatus eſſe maior poſt epi
ſcopum in tali eccleſia:ſed potius dignitas præpoſitu
ræ,& ſic dicit etiam ſe de facto conſuluiſſe. ¶Itẽ etiã
aduerte:q̃a Pau.in cle.j.de elec.dicit, ꝙ quælibet præ
latura eccleſiæ collegiatæ ſatis poterit dici curata, eo
q̃a habet curam collegij. de quo etiã per gl.in præal.
cle.j.de elec. adde in quãtum dixi ſuperius poſt Inn.
ꝙ ſi eccleſia,vel capella habeat curam de iure,vel de
facto,q̃d talis ſub hac conſtitutione comprehẽditur.
Nam quatenus dicit , q̃ñ habet curam de iure vr̃ in-
telligendum hoc ex habitu: licèt de facto non habe-
bat:& quod ſubdit,vel de facto,vr̃ intelligendum,q̃ñ
actualiter habet curam:& ſic nedum habitum,ſed ẽt
actum.Si aũt de iure non eſſet curata:vt quia eps nõ
aſſignaſſet ipſi eccleſiæ curam,nec parochialem:licèt
presbyter dictæ eccleſiæ de facto exerceat curam nõ
vr̃ ꝙ includatur ſub hac conſtitutione,per id,q̃d di-
xi ſuperius poſt Io.Cal.quia ex tali exercitio facti nõ
debet dici eccleſia curata:niſi præſcripſiſſet ſacerdos
curam per ea quæ hñt.ſ.de præſcriptio.ex tranſmiſ-
ſa.& quod ſuperius dixi poſt Io.Cal.& d.Flor.¶Q̃d
autem ſufficiat eccleſiam eſſe curatã habitu : licèt nõ
ſit curata actu facit ſcd'm d.Pet.quia idem vr̃ iudican
dum de eo,quod eſt in potentia . & de eo, q̃d eſt in
actu.

ſcta.arg.eorum,quæ hñr in c.non ſolũ. de app.in vj.
vbi iudicatur idem ſi aliquid attentatur intra tp̃s ap
pellandi,ſeu intra quod poſſet quis appellare, qđ iu-
dicatur ſi aliquid attentatur poſt appellationem . ad
idem etiã facit,quod hr̃ in l.Labeo.ff.de ſtatu lib.vbi
ſatis dr̃ verificari verbum nocere,ſi aptum ſit ad no-
cendũ.facit etiam,qđ hr̃ in l.foramen.ff.de ſer.vrba.
p̃di.vbi ſeruitus ſatis dr̃ habere cauſam continuam ,
q̃ apta nata eſt continuè ad recipiẽdam ſeruitutem .
36 ¶†In ver.his quoq;.tangit Io.An. vnum dubium,vi-
delicet a quo tp̃e currat tp̃s ſex menſium collatori in
caſu huius verſiculi.& concludit,quòd tp̃e quo acce
ptatum eſt ſm̃ beneficium cum effectu:vt q̃a adept⁹
eſt poſſeſſionem ipſius ſecundi, & tp̃e ſcientiæ . nam
ignoranti non currit tp̃s.j.de concel.præben.quia di
uerſitatem. quod vr̃ intelligendum niſi ignorãtia eſ-
ſet ſupina:quia illa non excuſaret.de conſti.c.ij.li.vj.
& l.nec ſupina.ff.de iur.& fac.ign. & per prædicta ẽt
dicit,q̃ ſi p̃p litem,vel etiam aliàs p̃p impedimentũ
facti impeditur habere poſſeſſiouem ſecundi: tũc nõ
currit tp̃s ipſi collatori:quia tunc interim non vacat,
vt ſuperius eſt dictum,cum glo.iij.& facit.xxj.q.ij.ſi
quis iam tranſlatus.& per prędicta etiam dicit Inn.q̃
ſi facta acceptatiõe fuerit acceptio verbalis,& lis fue
rit mota per ipſum acceptantem qui impediebat̃ ha
bere poſſeſſionem,licèt ſnĩa feratur contra poſſeſſo-
rem,ſi appellauerit,& appellatio pendeat non curret
tp̃s ordinario collatori pẽdente appellatione. Sed ſo
lum a tp̃e confirmationis ſnĩæ,ſiue ſit expreſsè con-
firmata vtroq; conſequente, ſiue quia deſerta ſit ap-
pellatio.nã tunc poteſt adipiſci poſſeſſio.Iõ ſi ſtat per
eum tunc vacat primũ. de elec.commiſſa.lib.vj.& iõ
tunc curret tp̃s ipſi ordinario collatori.vbi autẽ ade-
ptus eſſet poſſeſſionem facti:licèt poſtea moueat̃ ſibi
lis,quia ſtatim tunc vacat primum cum habet ſibi im
putare acceptãs tale beneficiũ : vt ſuperi⁹ tetigi poſt
Inn.tũc ſtatim curret tp̃s ipſi ordinario collatori hoc
ſcienti.¶Nec obſt.prædictis.ff.de his qui not.infa.l.
furti.vbi ſi deſeritur appellatio,perinde eſt acſi nõ ſit
appellatum,q̃a illud verum , quò ađ vires ſnĩæ non
quò ad hoc:vt currat tp̃s ei cui nihil potuit imputari.
37 ¶†Quare hic punitur collator, ſi differt conferre in-
fra ſex menſes.dic ratione negligẽtiæ, & quia vr̃ de-
linquere.nam vñr fauere delicto non ſpoliando pri-
38 mo beneficio acceptãtem ſcđm.¶†Qualiter autem
poterit conſtare de quantitate fructuum perceptorũ.
dicit Io. An. q̃ poterit conſtare per iurm̃ rectoris ec-
cleſiæ,vel ſyndici præmiſſa taxatione, cum hæc obli
gatio ſurgat ex delicto,& ſic ſtari debet iuro ſcđm ea
quæ hñr in c.ſuper eo.ſ.qđ met.cau. & in l.ſi qñ.C.
39 vnde vi.¶†Vltimo tangit hic Io.An.poſt Inn.in quo
differat digniras a perſonatu,& officio . & concludit
Inn.hic,qđ ferè iſta pro eodẽ ponũtur.facit (licèt nõ
alleget)qđ hr̃.ſ.de conſt.cum acceſſiſſent.vbi primi-
cenatus aliqñ appellatur officium,aliqñ dignitas : &
aliqñ perſonatus.facit etiam qđ hr̃.ſ.de reſcr.ad au-
res.ferè autem ideo dicit Inn.quia interdum aliq di-
cuntur eſſe in perſonatu.& tñ non dicũtur habere di
gnitatem,vt ſunt rectores curati, qui qñq; & p̃cipuè
in partibus Anglię appellantur perſonæ.ſ. de reſcri.
ex parte.& ſ.de app.in c.perſonas. & ſĩr aliqui dicũ
tur habere dignitatẽ, vt Abbates, ep̃i,& ſuperiores,
& etiam qñq; priores.ſ.eod.niſi eſſent. & in cle.& ſi
principalis.de reſcr.& tñ non dicuntur hr̃e perſona-
tum.¶Hoſt.dicebat, q̃ dignitas eſt præeminentia in
gradu eccleſiaſtico , quæ alio noĩe dr̃ perſonatus. &
alio nomine cuſtodia,& alio noĩe primiceriatus: put
ipſe proſequitur in ſumma huius tit.in §.ij.& cõclu-
dit,q̃ talia eſſe videntur ſynonyma,& q̃ non eſt faciẽ
da vis in vocabulis.arg.eorum,quæ hñr.ſ.de procu.
petitio.Io.An.hic dicit: q̃ ſumẽdo iſta noĩa latè,poſ-
ſunt dici ſynonyma:ſed ſumendo illa ſtrictè differũt:
vt patet ex his q̃ hñr in c.ſtatutũ.poſt prin.de reſcrip.
in vj.& de conſuetu.c.j.eo.lib.& de elec.c.j.§.hæc au
tem.& de eo qui mittitur in poſ.cum qui.eo.libr.&
de iudi.in cle.ij.& in conſtitutione,execrabilis . Ioã.
xxij.in quibus oĩbus iuribus patet apertè,quòd præ-
dicta noĩa ponunt̃,vt diuerſa. & ſic vr̃ q̃ non ſint idẽ
arg.eorum,quæ hñr in l.ſi idem.C.de codi. videndũ
eſt ergo in quo ſtrictè ſumendo differant abinuicem.

Tẽpus ſex menſium a quo tẽpore currat collatori.

Io.An.refert quoſdam dicere,q̃ dignitas eſt præemi
nẽtia,cum cura animarum. perſonatus vero eſt prę-
eminentia ſine cura animarum. ¶Sed iſta opi.nõ eſt
bona,vt hic tangit Io.An. Nam etiam perſonatus po
teſt habere curam:vt patet ex his quæ hic hñr in ver.
addentes.ex implicatiua etiam facit, qđ hr̃ in l.etiã.
C.ſi tutor vel cura.interuenerit.Item etiam dignitas
appellatur,licèt non ſit curata:vt patet ex his , q̃ hñr
in c.j.de ætа.& quali.in vj.& in c.cum in illis.de p̃b.
eo.lib.& facit etiam qđ hr̃ in extrauaganti,execrabi
lis.pręal.vbi curatum,& dignitas,vt diuerſa ponunt̃.
& ideo dicebat Inn.q̃ dignitas, vel perſonatus diſtin
guitur per ſcđam inſtitutionẽ,& conſuetudinẽ eccle
ſiæ:q̃a ſi cõſuetudo eccleſiæ habet quòd ſit dignitas ,
erit dignitas.facit,quod hr̃.ſ.de cõſue.cum olim . &
ſimiliter,ſi per conſtitutionẽ eccleſiæ inſtituta ſit ali-
qua dignitas, erit dignitas.facit ,quod hr̃ in d.c.cum
olim.& ſ.de conſti.cum acceſſiſſent. & ſimiliter ſi cõ
ſuetudo eccleſiæ,vel inſtitutio eccleſiæ, ſeu conſtitu
tio habeat quod ſit,ſeu reputetur perſonatus erit p̃-
ſonatus.& ſimiliter ſi habet quod ſit officium erit of-
ficium.& dicit Inn.q̃ licèt quis exerceret in eccleſia
illud qđ ſpectat ad officium archidiaconatus : forte,
q̃a cognoſceret de cã clericorũ, vel alia ſimilia exer-
ceret quæ ſpectant ad officiũ archidiaconatus de q̃-
bus in c.j.& c.ad hæc. & c.vt noſtrum.ſ.de offi.arch.
Si tñ non eſſet archidiaconus,nec haberet aliud no-
men,quod reputaretur pro dignitate pro perſonatu
non diceretur habere dignitatem,vel perſonatũ.Exẽ
plum poteſt poni licèt Io.An. & Inn.ponant aliter,ſi
forte antiquior canonicus prædicta exerceret.& ſimi
liter dicit econtra,quòd ſi aliquis habet nomẽ digni
tatis.¶Præterea archidiaconus, & ſi nihil hẽat exer-
cere de his quæ ſpectãt de iure cõi ad archidiaconũ ,
ſi tñ reputetur dignitas erit dignitas. Exemplum po-
nit in archidiacono Parmenſi,qui ſcđm eum non ha
bet exercere aliquid de his quę ſpectant ad archidia-
conum,vel ſaltem quid minimum exercet,& tñ cen-
ſetur dignitas,& ſimilirer ponit exemplum Hoſt. in
archidiacono Ebrudẽ. vbi dicit ſe talem dignitatem
in dicta eccleſia inſtituiſſe ſine exercitio iuris archi-
diaconalis.& per prædicta etiam dicunt Inn.& Hoſt.
quod licèt aliquis exerceret miniſteria alicuius di-
gnitatis.& haberet nomen ſolum in dignitatem. ſi tñ
non reputetur dignitas non cenſebitur dignitas.Exẽ
plum ponunt in præpoſitis Carnotenſibus,& Turo-
nenſibus,quia non cenſentur habere dignitatem, ex
quò non reputantur habere dignitatem:licèt nomen
habeant,quòd alias videatur habere dignitatem,ſeu
ſonare in dignitatem.j̃.de ver.ſig.in c.quamuis. Di-
cit etiã Inn.q̃ ſi aliquis præeſt aliquibus,& habet iu-
riſditionem, licèt non haberet adminiſtrationem tẽ-
poralem,tñ dicetur habere dignitatem.Intelligo,qñ
habet nomen ſonans in dignitatem, nec reputatur ,
quòd nõ ſit dignitas.per id,quod etiam.j̃.dicã.facit,
qđ hr̃ in c.volumus.cum ſeq.89.diſt.& per prædicta
etiam

De quantitate fructuũ perceptorũ qualiter cõſtare poterit.
Differentia inter dignitatem perſonatum, & officium.

etiam patet, qđ ſola poteſtas adminiſtrãdi tpalia nõ cõcludit dignitatem. & ſimiliter ẽt dicit Inn. ꝙ licèt quis haberet iuriſditionem in certo tpe.& ſic nõ haberet iuriſditionem perpetuam, ꝙ non cenſeret hr̃e dignitatem.allegat qđ hr̃ de iſta.mo.in c.ij.& qđ no.ſ.co.cum non ignoras.vbi autem aliquis haberet officium ſine aliqua iuriſditione.& ſine præeminentia, ſicut ſunt ſyndici, & procuratores, vel qui deputati ſunt ad officium pulſandi campanas:& ſimilia,nõ dicuntur habere dignitatem.ſecus dicit Inn. ſi haberẽt iuriſditionem.allegat,quod hr̃ in l.j.ff.de offi.procu. Cæſaris.& in l.j.C.de offic.præfec.auguſta. & ponit exemplũ Io.An.in camerario Papæ, & vt dixi oporteat quòd iuriſditio ſit perpetua,alias non diceretur habere dignitatẽ ꝑcipuè qđ ad terminos decretalis noſtræ.facit,qđ no.Io.And.ſuper rubrica huius ti.in ver.de ſecunda.& c.pe.de offi.leg.in vj.¶ Sed archidiaconus in c.j.de conſuet.in vj.& clarius, & apertiꝰ loquitur in hac materia.¶ Nam dicit,ꝙ ſtrictè ſumẽdo iſta differunt inter ſe,licèt lato ſumpto vocabulo vnũ ſub alio comprehendatur:per ea quæ dixi ſuperius.¶ Qualiter aũt vnum dignoſcatur a reliquo, dicit ꝙ altero de quatuor modis.¶ Primo,qñ cõſtitutio eccleſię habet,qđ ſit dignitas,vel perſonatus,vel officium.¶ Scđo,qñ conſuetudo eccleſiæ ſimiliter illud habet.facit,qđ dixi poſt Inn.ſed ceſſante cõſuetudine,ſeu conſtitutione eccleſiæ dicit, ꝙ tertio cognoſcitur,qñ beneficium habet adminiſtrationẽ rerum eccleſiarum cum iuriſditione.allegat, quod hr̃ in præallegato.c.volumus.Intelligo,qñ etiam habet nomen ſonans in dignitatem, vt quia vocatur archidiaconꝰ,ꝓpoſitus, primicerius,vel cuſtos,vel alio ſimili.Nam aliàs ſi non haberet aliquod nomen ſonãs in dignitate vr̃ ꝙ tunc non cenſetur dignitas. per id, quod dixi.ſ. poſt Inn. qñ antiquior canonicus exerceret ea quæ ſpectãt ad officium archidiaconi. & intellige,ꝙ conſuetudo,vel conſtitutio eccleſiæ nõ habet pro, nec contra. an reputetur dignitas ꝑ id,qđ ſuperius tetigi poſt Inn. ¶ Quarto cenſetur quis hr̃e dignitatem,qñ habet pręeminentiam in choro,& in capitulo vltra alios ſui ordinis, licèt nõ habeat iuriſditionem.ſ.de conſue.cum olim.vbi patet,qđ eo ipſo,qđ habet prærogatiuã in choro, & in capitulo,& ꝯr̃r in ceſſionibus,& in ſubſcriptionibꝰ, & in inceſſu,& ſimilibus. ¶ Ex hoc ſurgit ſignum,qđ ſonet in nomen dignitatis ipſum beneficium, & intelligo,vt dixi.ſ.qñ etiam habet aliquod nomen ſonans in dignitatem,aliàs pręeminentiam ſolam in choro,& capitulo non faceret eum hr̃e dignitatem: vt patet in antiquiori canonico qui hẽt dictam ꝓrogatiuam, & tñ non cenſetur habere dignitatem, & ſi dicatur,qñ ergo dicetur perſonatus hr̃e dignitatem ceſſante cõſtitutione eccleſiæ,vel de conſuetudine. dicit Archi. notabiliter,qđ in dubio ille ꝗ de primo loco hẽt ꝓrogatiuam chori,& capituli,& habet vt dixi aliqđ nomẽ ſonans in dignitatem,ille cenſebitur hr̃e dignitatem.Si aũt poſt illum aliquis repertatur habere prærogatiuam in choro,& in capitulo,iſte cenſebitur habere perſonatum.facit,quod hr̃ in c.dudũ. el ij.ſ.de elec.quaſi velit,ꝙ dignitas ſit ſupra perſonatũ, & ꝑſonatus ſupra officium.& licèt hoc clarè non reperiẽ iure expreſſum:tñ pro hoc facit,quia rr̃ poſt dignitatem ſit mentio de perſonatu, & poſt perſonatum ſit mentio de officio:vt patet in d.c.j.§.hoc autẽ.de ele. in vj.cum alijs ſuperius alle.in quibus patet, ꝙ regulariter primo ſit mentio de dignitate:poſtea de perſonatu,& ſucceſſiuè de officio,licèt caſualiter contingat,qñq; præponi perſonatum: vt patet in c.j.de cõſue.in vj.& ſic habes quõ cognoſcatur: an beneficiũ

30 dicatur dignitas,vel perſonatus.¶ †Officium vero dicitur, qñ quis habet adminiſtrationem aliquã in eccleſia ſine iuriſditione:& ſine prærogatiua chori, vel capituli,vt ſacriſta. & ſic potius dr̃ onꝰ quam aliquã prærogatiuam habere.& ſic patet etiã in officio ſyndici,& procuratoris.facit,qđ ſuperius dixi:an autem appellatione officij comprehendatur officium,quòd cadat in laicum,tractat Io.An.in c.quia ſæpe.de ꝓb. in vj.vbi concludit, ꝙ ſi Papa mandat alicui prouideri de dignitate,perſonatu,aut officio,non comprehẽditur officium cadens in laicũ.& per ſupradicta maximè poſt Archidiaconum ſatis patere poteſt veritas huius articuli,in quo videlicet differat dignitas, pſonatus,& officium,omittendum tñ nõ eſt, quia d.de Rota in ſuis concluſionibus dicunt cõcluſione. 168. quod ceſſante conſtitutione,& conſuetudine, ſeu reputatione eccleſiæ de iure cõi nullum beneficiũ ſm̃ cos ſonat in nomen dignitatis,nec perſonatus,excepto archidiaconatu,& archipresbyteratu . & hoc ꝑꝑ ꝑeminẽtiam, & iuriſditionem,quam hñt ſupra alios in eccleſia:vt patet ex his quæ hñr.ſ.de offi.arch.c.ij. & per totum.& de offi.archipresb.c.j.& per totũ.vnde dicunt etiam quòd ex ſolo nomine etiam ceſſantibus dictis præeminentijs archidiaconatus eſſet dignitas.& ſic dicunt Inn.velle hic,qđ intelligo procedere, qñ ſaltem haberet aliquem præeminentiam in choro,& capitulo:licèt non haberet aliquam iuriſditionem.nam alias ſi nullam præeminentiam penitus haberet,vr̃ ꝙ nõ eſſet dignitas,cum dignitas ſit quędam præeminentia in gradu eccleſiaſtico: vt voluit Hoſt.in ſumma huius ti.in §.ij.& bene facit, qđ notauit gl.in c.iij.ſ.de cle.non reſi.idem etiam vr̃ dicẽdum ſi in eccleſia non reputaretur eſſe dignitas. per id quod dixi.ſ.de præpoſitis Turon.& Caton.Recitant etiam do.de Rota in loco præal.quod quidã do. Nic.exiſtens de numero auditorũ,non reputabat aliquem habere dignitatem in eccleſia cathedrali poſt epm̃ niſi illũ qui immediatè præeſt capitulo poſt epiſcopum.& talis in aliquibus eccleſijs eſt præpoſitus, decanus in aliquibus:& in aliquibus etiam theſaurarius. dicit tñ quòd de iure cõi immediatè poſt epm̃ præeſt archidiaconus,qui pręeſt,& cenſetur eſſe oculus epi.ſ.de offi.arch.ad hæc.In alijs autem collegiatis eccleſijs dicit,ꝙ caput collegiatæ eccleſiæ dr̃ eſſe in dignitate.ſi de illa ꝓuideatur per viam electionis, & confirmationis.allegat notata de off.arch.cum ab eccleſiarum. & tandem ipſe concludit ꝙ quilibet in prælatura conſtitutus poteſt dici in dignitate.facit,ꝙ hr̃.ſ.de iudi.diſcernimus.Et per hoc habes dicta dominorum de Rota,tm̃ per illa non habes perfectã doctrinam,vt patere poteſt ex.ſ.dictis.Guili. de monte Laud.in cle.j.de pręb.tangit de materia.& concludit quòd dignitas eſt quædam pręeminentia in eccleſia, quò ad forum contentioſum gradum tenens,q̃ qñq; dr̃ perſonatus,quia honoratur perſona per illã. qñq; officium;quia habens illam officiatur.allegat de cõſti.cum acceſſiſſent. qñq; etiam ſecundum eum hẽt alia ſpecialia nomina. nam interdũ vocaẽ cuſtodia. j.de inſt.c.fi.Interdum ſuccentoria.j.de conceſ.pręb. c.inter dilectos. Interdũ decanus.j. de regularibus. ad aures.Interdum præpoſitura.de re iudic.cũ olim. de archipresbyteratu vero,& prioratu eccleſię ſecularis dicit,ꝙ ſi ſaltem in modicis habeat iuriſditionem ſpiritualem in foro contentioſo,puta excõicandi,ſuſpendendi, vel interdicendi ſonat in nomen dignitatis.allegat,quod hr̃.ſ.de elec.dudum.§.tandem.ſi vero nullam iuriſditionem habet:ſed tantummodo viſitat,&

ſitat,& refert ep̄o,ſicut contingit in teſtibus ſynodalibus.35.q.6.c.ep̄s.in ſynodo,tunc non dr̄ habere dignitatem,ſed ſimpliciter officium. ¶ De prioratibus autem regularibus concludit, ꝗ ſi immediatè p̄ſunt collegio,vel conuentui,& ſunt principales dicuntur habere dignitatem ſm̄ ea quæ hn̄r in cle.& ſi principalis.de reſcrip.& ſic etiam tranſit do.Ant.¶ Sed aduerte,quia inquantū Guil.dicit,ꝗ dignitas eſt q̄dam præeminentia in eccleſia quò ad forum contentioſum gradum tenens,vr̄ velle,ꝗ non ſit dare dignitatem, niſi habeat iuriſdictionem fori contentioſi ſaltē in modicis:ſed certe iſtud non videtur neceſſarium. per id,quod dixi.ſ.poſt Archidia.Nā ſufficit, ꝗ quis habeat præeminentiam in choro,& capitulo, & habeat nomen ſonans in dignitatem, vel perſonatum: licèt nō habeat iuriſdictionē.facit,qđ hr̄.ſ.de cōſuetu.cū olim. fateor tn̄ qđ cēſebitur multofortius eſſe dignitas ſi habet iuriſdictionē contentioſam ſaltē in modicis. Item aduerte etiam inquātū dixi de Archipresbyteratu,& prioratu eccleſiæ ſecularis, quia ſi ſit eccleſia collegiata,& pręſit ipſi collegio, ſatis vr̄ qđ dicatur habere dignitatē per ea,q̄ habentur in cle. & ſi principalis.de reſcr.licèt aliàs fortè non hr̄et iuriſdictionem, dūmō in eccleſia non ſit reputatio cōtraria.Nā ſi in eccleſia nō reputaretur dignitas nō eſſet tunc cēſenda dignitas per id, qđ dixi.ſ.poſt Inn. & per hæc etiā patet, qđ Guil. non p̄fectè fuit locutus in hac materia. & ideo præ cæteris melior fuiſſe vr̄ theorica Archidia.quā ipſe poſuit in d.c.j.de cōſuetu. in vj.& de qua latius.ſ.dixi. ¶ An autem cuſtos, vel ſacriſta,qui ex cōſuetudine hēt dare diſtributiones,& etiā ſubtrahere abſentibus, & nō intereſſentibus in diuinis dicat̄ habere dignitatē, dixerūt aliq ꝗ ſic: quia habet ptātē ſuſpendēdi in aliquo caſu. & ſic vr̄ habere p̄eminentiā ꝓpter quā vr̄,quod dicatur habere dignitatē per ea,q̄ habent̄.ſ.de elec.dudū. el ij.in ver.tandē.Io.An.in addi.Spe.ver.de hoc. ſuper hac rubrica tenet ꝯriū.quia non pōt,nec habet poteſtatem ſuſpēdēdi ab officio,vel bn̄ficio.¶ Sed eſt q̄dā ſimplex ſubtractio.Et ideo per hoc non debet cēſeri habere dignitatem, nec de tali ſuſpenſione loquitur præallega.c.dudū.nec extrauagās,execrabilis.Et facit etiā ad p̄dicta, quod ipſe notauit in c.pen.de offi.lega.do.Flor. hic recitat aliqua dicta Inn. in hac materia.demum dicit, ꝗ ex multis quæ hic ſcribuntur vr̄ colligi,ꝗ dignitas, perſonatus,& officiū nō habēt diſtinctionē præciſam,licèt poſſet dici ſm̄ eū,ꝗ perſonatus ponit aliquid.ſ.officiū, & dignitas.ſ. perſonatū.tn̄ ſm̄ eū hoc benè iure non probatur, nec eſt vis etiam ſm̄ eum: quia eſt idem iudiciū de dignitate perſonatu, & officio.de cōſuetu.c.j.lib. vj. quantum tamen ad cognoſcēdum:an beneficiū ſit ſimplex: an vero dignitas,perſonatus,vel officium:maximè cōſiderari debet cōis opinio.& communis reputatio, q̄a in conſtituendis dignitatibus, & officijs eis attribuēdis ponderatur loci conſuetudo.ſ.de conſuetu. cum olim.Sed ſi non poteſt conſtare de hac reputatione, ſeu de coſtitutione,vel conſuetudine.tunc cōcludit, ꝗ aut vocat̄ beneficiū aliquo de nominibus dignitatū eccleſiarū.de quibus in iure habetur, puta Archidiaconatus, & tunc cenſetur dignitas, niſi probetur contrarium per exercitium ſibi competens, ꝗ ſit potius nudū officiū.¶ Aut non vocatur aliquo nomine prædictarū dignitatū: & tūc ad inferendum, ꝗ ſit dignitas debet ꝓbari exercitiū cōpetere illi eorū, quæ ſpectāt ad dignitates habito reſpectu a dignitatibus. de quibus in iure habetur, & cū hoc etiā reqritur,ꝗ reputetur dignitas in loco, allegat q̄ dixi.ſ. poſt Inn. Et quod notauit Bar.in l.j.C.de dignita.lib.xij.& hęc dicit eſſe vitāda ſæpe in talibus erratur: q̄a ſcđm eū, & finaliter etiam concludit qđ inter dignitatem,perſonatū,& officium, nō poteſt reddi aliqua realis diſtinctio. ¶ Sed hæc vocabula variata ſunt ex diuerſitate locorum, & in effectu ſcđm eum idem iuris dicendum eſt de omnibus tribus prædictis. ¶ Sed certè vt patere poteſt ex ſupradictis,non vr̄ perſectè dixiſſe in hac materia, & ideo melius vr̄ dixiſſe Archi. in d.c.j.de cōſue.in vj.& inquantum etiam dixi, ꝗ ſi aliquis habet archidiaconatum cēſetur dignitas niſi probetur per exercitium ſibi competens,ꝗ ſit potius nudum officium, vr̄ dicēdum qđ dummodo habeat præeminentiam in choro,& capitulo: licèt aliàs hēt nudum officium cenſeatur habere dignitatem: ꝑ id, quod dixi.ſ.poſt Inn.& poſt do.de Rota.Item inq̄tū dixi,ꝗ vbi quis habet exercitium eorum, quæ habēt reſpectum ad dignitatem habito reſpectu ad dignitates:dę quibus in iure,ꝗ vltra hæc etiam requirit, qđ reputetur dignitas.vr̄ dicendum,ꝗ etiam ceſſante reputatione:quia non ſit pro,nec contra,ex quò habet tale exercitium,& habet ꝗ nomen ſonans in dignitatem,ſeu præeminentiam. vr̄ ꝗ illud ſufficiat. per id, quod dixi.ſ.poſt Arch.& etiam poſt Inn.& hæc procedunt in dignitate eccleſiaſtica.Quid autem ſi ſit dignitas ſecularis.plenè tangit Bart.in l.j.C.de dignita. lib.xij.vbi poſuit multas opiniones, & præcipuè illā Dantis,& finaliter reprobat, & etiā multas alias opiniones nititur reprobare.Et vltimatè poſuit ſuā opinionem,per quam in effectu concludit,quòd dignitas ſecularis eſt qualitas quædam illata alicui ꝑ Principatum tenentem,per quam quis vltra oēs poſt plebeios acceptus oſtēditur, & nititur ibi declarare iſtā diffinitionem.de quo dicēdum, vt plenè per eum in d.l.j.C.de dignita.lib.xij.vr̄ tn̄ ꝗ etiam ad diſcernēdum dignitatem ſecularem attendenda ſit conſuetudo, ſicut etiam attenditur in beneficijs eccleſiaſticis:vt patet ex his quæ dixi ſuperius. & quæ habentur in c.cum olim.ſ.de conſue.

S V M M A R I V M.

1 *Indignus redditur quis ad beneficia eccleſiaſtica ſuſcipienda propter morum inhoneſtatem,& propter defectum ſcientiæ.*
2 *Indignos dignis in collatione beneficiorū p̄ferentes redarguendi ſunt.*
3 *Affectus carnalitatis quandoque peruertit iudicium rationis.*
4 *Idonei qui cenſeantur ad beneficia.*
5 *Semel approbatus, an poſsit reprobari.*
6 *Delictum iteratum cenſetur eſſe grauius.*
7 *Conferentes beneficia indignis, qua pęna puniantur.*
8 *Capitulu in poteſtate conferendi ſuccedit prælato priuato per negligentiā, ſed non ſuccedit prælato ſuſpenſo a collatione propter delictum.*
9 *Statutum pœnale prælato non extenditur ad capitulum.*
10 *Cōcilium prouinciale habet poteſtatem puniendi delicta prælatorum prouinciæ excepto metropolitano.*
11 *Concilium, an poſsit damnare Papam.*
12 *A ſuſpenſione data per cōcilium propter collationem factam indigno ſolus Papa abſoluere poteſt.*
13 *Conferēs ſcienter indigno reſpectu beneficij collati ſtatim priuatus eſt a poteſtate conferendi.*
14 *Monitio trina, an requiratur in ſententia ſuſpenſionis.*
15 *Conferendi poteſtas, an deuoluatur ad ſuperiorem propter delictum, vel negligentiam, vel delictum inferioris.*
16 *Abſoluere poteſt inferior a ſententia canonis generalis.*
17 *Epiſcopi delinquentes conferendo indignis beneficia, an poſsint puniri per Archiepiſcopum ſuum.*
18 *Idonei ad beneficia, ſi non reperiantur quid iuris: & quid ſi tantum vnus reperiatur, an ei omnia beneficia conferentur.*
19 *Conciliorum quadruplex eſt ſpecies.*
20 *Ad concilium generale qui ſint vocandi: et qui ad cōciliū prouinciale.*
21 *Concilium generale poteſt cognoſcere de omnibus cauſis, ſi illi præeſt Papa.*

32 *In concilio congregati qualem poteſtatem habeant, an ordinariam, an delegatam.*
33 *In cognitione cauſarum eſt, vel ſacerdotis quot requirantur.*
34 *Concilium quis faciat, ſeu facere poſsit.*
35 *In concilio exiſtens, an habeat ius reuocandi domum.*

a GRaue. Concilium ꝓuinciale ad be-
neficiorũ collationem ſuſpen
dit eos qui poſt ſecũdam correctionẽ in-
dignis beneficia conferunt. prouidet ẽt
quis interim beneficia illa conferat.& talem ſuſpen
ſionem relaxat ſolus Papa,vel proprius Patriarcha.
h.d.Et primo ponit prælatorum exceſſum.Secundo
facit præceptum, & mãdat puniri contrauenientes,
excipit tamẽ Metropolitanam,& quatuor ſedes Pa-
triarchales honorat ſm Io.An.& do Anto.vel poteſt
aliter ponere,vel diuidere:vt hic tangit do.Flor. Nã
duę ſunt partes principales:qm̃ in prima parte ponĩ
exceſſus prælatorũ.In ſecũda ponitur ꝓuiſio.ſecũda
ibi : volentes.Illa ſecũda poteſt ſubdiuidi : qa primo
mandat puniri prælatos nõ parentes poſt ſecundam
correctionem mandando eos ſuſpendi a collatione
beneficiorum,& ꝓuidẽdo qui habẽt cõferre bñficia
durante ſuſpenſione. Scd̃o extẽdit pęnã ſupradictã
ad capitula eccleſiarũ. Tertio diſponit de pœna Me-
tropolitani. quis habeat illã imponere. Quarto re-
ſeruat abſolutionẽ Papæ,& Patriarchis. Quinto,qđ
dictũ eſt de Patriarchis reſtringit ad quatuor princi-
pales Patriarchas.ſcđa ibi:& hoc ipſum.tertia ibi:me
tropolitani.quarta ibi: vt autem.qnta ibi : vt in hoc.

a Conciliũ ꝓuinciale. Si qꝛis qua pęna puniatur qui indignos promouet ad eccleſiaſticas dignitates : & ad quem in ſui pęnã deuoluatur poteſtas cõferendi. vide do. Hen. Boych. in c. cum in cunctis.§.vlt.ĩ. de ele. & in c. nihil eſt.

1 ¶No.j.ex litera duo quæ † reddunt quẽ indignũ ad
ſuſcipiẽda bñficia eccleſiaſtica,ſcilicet morũ inhone
ſtas,& defectus ſciẽtiæ literarum: ad idem,qđ hr̃ de
elec.in c.cũ in cũctis.& de æta.& quali.c.ca te. ¶Se
2 cũdo no.ꝙ † redarguẽdi ſunt prælati q in collatione
bñficiorũ ꝑferũt indignos dignis.nam tales vĩr ſub-
trahere columnas eccleſiæ. & potius ędificare parie
tes.xij.q.ij.c.multi. & tales etiã videntur puniendi.
ſ.de elec.nihil.& qa etiã videmus in ſimili,qđ magi
ſtratus ꝓuidens de minus idoneo adminiſtratore ꝑ-
mittitur ſi fortè ille male adminiſtret, & nõ reperiaĩ
poſtea eſſe ſoluendo.l.j.& per totum.ti.de magiſtra.
conueniendis. Et facit ẽt,qđ legitur,& nota.in l.j.§.
nũc tractamus.ff.de tutel.& ratio.diſtra.& per hoc vi
detur ſm do.Pe.ꝙ prælatus promouẽs indignũ ſi ille
adminiſtrat male,& non reperiatur poſtea eſſe ſoluẽ
do,ꝙ talis prælatus debeat ſatisfacere eccleſiæ. ¶Itẽ
3 not. † affectum carnalitatis aliqñ peruertere iudiciũ
rationis. ad qđ etiam Io.An. allegat autoritatẽ Hie-
ronymi ad ſabilionem.Et not.ꝙ redarguendi ſunt q
b ꝓꝑ affectũ carnalitatis præferunt indignos dignis. b
& a contrario vĩ poſſe colligi,ꝙ ſi conſanguineus ꝓ-
latus ſit dignus poſſit illum alteri præferre.facit, qđ
4 hr̃.ſ.de coha.cle.c.j.¶Item no.† qui cenſeantur eſſe
idonei: quia illi qui volunt, & etiam poſſunt debite
deſeruire beneficio intellige de iure, & etiam de fa-
cto.arg.eorum,q hñr.ſ.de reſcr.ſciſcitatus.vnde de-
bet habere nedum ſcientiam:ſed ẽt experientiam fa
ctorũ.39.diſt.in c.Petrus.¶Item no.ꝙ ſingulis annis
debet fieri concilium prouinciale.de quo.ĩ.de accu.
ſicut olim. & de materia cõciliorum poſuit hic Inn.
bonam gl.& meliorẽ in materia quàm alibi poſuit.
5 ¶Item no. † in concilio prouinciali debet fieri inq-
ſitio ſuper promotione facta ad beneficiũ. & ſic vĩ ꝙ
ſemel approbatus ad curam animarũ poſſit reproba
ri, ſicut ẽt ſemel medicus approbatus poteſt ex cau-
ſa reprobari.l.ſed & reprobari.ff.de excu.tuto. & ſic
pertranſit do.Pet.hic.Tñ ex litera hic hoc non bene
colligitur,ſed ad hoc facit,quod tangitur hic in gl.in

b Dignis. Soletqꝫ an prælatus eccleſiæ poſſit committere ſuo conſanguineo curã eccleſiæ postpoſito meliori. diſtingue, vt hic per do. Hen. Boy, poſt dicta, be. Tho.

6 verbo ſuſpendatur.¶Item not.ꝙ † delictum iteratũ
cẽſetur eſſe grauius ad hoc,qđ hr̃.ſ.de vi.& ho.cle.
monaſteria.& 25.q.2.c.ita nos.& C.de epiſ.audi. el
ij.& qđ notatur in auth.ſed hodie.C.de ſer.fug.& in
l.capitolium.§.famoſos.ff.de pœnis. in quibus patet
quod ex bina contrectatione,ſeu ex bino furto cẽſe-
tur quis famoſus latro de quo dicendum,vt in dictis
iuribus. ¶Item not.etiam ꝙ in caſu iſto ſufficit bina
monitio: licèt aliàs rĩr requiratur trina.ĩ.de ſen.exc.
7 ſacro.facit,qđ dicetur ſuper gl.fi.¶†Item no.pęnam
conferentium beneficia indignis:quia non ſunt ipſo
iure priuati poteſtate conferendi beneficia:ſed tãtũ-
modo ſunt ſuſpendendi.& ſic vĩ ſm do.Ant.ꝙ decre
talis.cum in cunctis.ſ.de elec. quæ habet locũ in ele
ctionibus non habeat locum in conferente indigno.
allegat etiam quod hr̃.ſ.eod.de multa.& de cle.non
reſi.quia nonnulli. & ſic reſidet do.Ant.¶Sed certe
vĩ ꝙ c.cum in cunctis.habet locum etiam in collatio
nibus.vt patet ex his,quæ ibi hñr in §.fi.& per id,qđ
notatur per gl.ĩ.de excel.pręla.inter dilectos.¶Nec
ob.iſte tex.quia nõ loquitur de beneficio collato in-
digno:ſed de poteſtate conferendi in genere.facit,ꝙ
8 dicetur ſuper gl.ij.¶†Item no. ꝙ licèt capitulum ſuc
cedat in poteſtate conferendi prælato priuato ꝑ ne-
gligentiam.ĩ.de conceſ.pręben.c.ij.non tñ ſuccedit
pręlato ſuſpẽſo a collatione ꝓꝑ delictum, niſi aliud
in iure caueatur.facit, quod hr̃.ĩ.de conceſ.præben.
quia diuerſitatem. & quod hr̃ in c.j.de ſup.neg.ꝓla.
in vj.de hoc tamẽ dicendum vt hr̃ hodie in c.q̃q̃. de
9 elect.in vj. ¶†Item not.ꝙ ſtatutum pœnale prælato
non extenditur ad capitulum niſi expreſsè hoc dica-
tur.& per hoc colligitur per do.Ant.ꝙ ſtatutum pœ
nale loquens de vera perſona non extenditur ad re-
præſentatam.Sed certe iſtud notabile non colligitur:
quia aliud eſt pręlatus,aliud capitulum:vt plenè no-
10 tauit gl.in cle.vt hi qui.de æta.& qual.¶†Item no.ꝙ
concilium prouinciale habet poteſtatẽ puniendi de
licta prælatorum prouinciæ excepto Metropolitano:
quia non habet poteſtatem illum corrigendi: ſed tan
tummodo eius delictum ſuperiori denũtiandi.& ra-
tio eſſe poteſt,quia ipſe præeſt concilio. facit, quod
hr̃.ĩ.de acc.ſicut. & quod etiam notauit Inn. Et ideo
ab ipſo concilio tanq̃ ab inferiori non debet damna
ri.21.diſt.inferior.& ſ.de maior. & obed. cum infe-
11 rior.¶†Item aliàs quia ſequeretur,ꝙ Papa qui pręeſt
concilio generali poſſit ab illo damnari:quod eſt fal
ſum.ſ.de elec.ſignificaſti.niſi in cã hęreſis.40.diſtin.
ſi Papa.cum ibi not. & per prædictas rationes vĩ ꝙ ſi
Metropolitanus non præeſſet concilio : ſed Primas,
vel Patriarcha,quòd tunc poſſet per concilium puni
ri,quia ceſſarent rationes prædictæ.argu.ĩ.de appel.
cum ceſſante.vbi autem præeſt Metropolitanus con
cilio:licèt non poſſit puniri per cõcilium:tamen poſ-
ſit per concilium inquiri,vt per concilium ſuperioris
puniatur,vel vt ſuperiori referatur. ¶Item no.ꝙ a ſu
ſpenſione concilij prouincialis ipſum concilium ab-
ſoluere poteſt niſi ꝑ ius expreſsè prohibeatur: vt hic
videtur colligi a contrario ſenſu.& facit, quod nota-
12 uit hic gl.fi. ¶†Item ꝙ a ſuſpenſione data per conci-
lium, quãdo eſt lata propter collationem factam in-
digno:abſoluit ſolus Papa, aut ſolus Patriarcha,ſi eſt
de quatuor principalibus Patriarchis. de quibus.ĩ.
de priui.antiqua.& ſic ſecus videtur in alijs Patriar-
chis,vt eſt Patriarcha Aquileg. vel Patriarcha Grad.
niſi aliud priuilegium,ſit ſibi conceſſum. ¶In gl.j.in
fi.ſecundum dictum gl. tenet hic Goffre. & Inno.vi-
delicet,ꝙ in hoc caſu poterit concilium facere etiam
nulla infamia præcedente.pro hoc allega.Inno.quia
non

non agitur hoc caſu de crimine ad finem , vt pœna
ordinaria imponatur : ſed ſolum ad finẽ,vt ſubditus
reddat rationem de talento ſibi cõmiſſo, ad ꝙ quili-
bet tenetur. Item q̃a Cõciliũ fit principaliter ad col-
lationem morũ. xviij. diſt. c. qm̃ quidem. Idem tenuit
hic Hoſti. dicit tñ , ꝙ prima ratio Inn. ſibi nõ placet.
quia illa hẽt locum ẽt in qualibet inquiſitione:vt pa-
tet ex his,quæ hñr.ĩ.de accuſa.qualiter.circa fi.& ta
mẽ certum eſt , qđ regulariter inquiſitionem dẽt ꝑ-
cedere infamia:vt patet in d.c.qualiter. Ideo ſecun-
da ratio Inn.ſibi plus placet.& addit etiã duas alias,
vna eſt qđ vbi conceditur ex puro , & mero officio
non eſt neceſſe ꝑcedere aliquã infamiã.ſ.de offi.or.
c.j.& l.congruit.ff.de offi.præſi.& facit,qđ no.Bart.
in l.ij.§.ſi publico.ff.de adulte. & qđ hr̃.ĩ.de appel.
§.ſi conſtiterit. aſſignat etiã aliã,q̃a cõgregati in Cõ-
cilio habent ibidem paucis diebus ſtare.& fortè lon
gior eſſet diſcuſſio ſi oporteret etiam inquiri de infa
mia:q̃ eſſet mora quam hẽt ibi facere. ideo procedi
poteſt etiã non præcedente infamia . Nam breuitas
tẽporis alibi dicit tex. nõ patitur plenius deliberãdi
cõciliũ.l.j.ff.de exerci. & facit,qđ hr̃ in l.j.ff.de dã.
infecto.& propter prædicta glo.fortè dixit,qđ ſemi-
plenè hoc caſu inquiritur.¶ Aduerte tñ,q̃a prædicta
procedunt in his quæ nunciantur tanq̃ notoria, vel
quæ inquiſiti non diffitent̃,vel vbi de plano,& incõ
tinẽti fieri poteſt fides.facit,quod hr̃.c.ſicut.ĩ.de ac-
cuſa. ¶ Dubia vero nõ poſſunt corrigi per ↄciliũ,q̃a
in tam breui tp̃e non poſſunt expedire:nec debet in
re dubia ferri ſentẽtia.xj.q.iij.graue. & facit,qđ hr̃.
ĩ.de cenſibus.Romana.§.ſanè.lib.vj. ¶ In gloſſ.ij.in
fi.prima ſolutio videt̃ violare iura cõtraria. ſecunda
etiam non vr̃ bona, q̃a iura contraria vñr etiã loqui
in conferente ſcienter indignis beneficia minora.&
ideo aliter vr̃ dicendum:vt hic tetigit Io.Andr.Nam
13 poteſt dici,ꝙ † cõferens ſcienter indigno reſpectu ip
ſius beneficij collati ſtatim priuatus eſt poteſtate cõ
ferẽdi . Facit,qđ hr̃ de elec.q̄q̄.ad fi.li.vj.& reſpectu
poteſtatis cõferẽdi alia bñficia ꝓcedit,qđ hic dr̃: q̃a
neceſſe eſt,ꝙ præcedat bina monitio. & ſi poſtea cõ
ferat indigno : tunc poteſt ſuſpendi per concilium a
poteſtate cõferendi etiã alia quæ nondum cõtulit.
& ita intelligatur iſte text. Nec obſt.ſi dicatur,ſcđm
hoc duplex pœna imponit̃. cõtra id qđ hr̃.ſ.de iudi.
at ſi clerici.q̃a iſtud cõtingit ex eo,q̃a nõ imponunt̃
ex eodem delicto:ſed ex diuerſo.Nã prima imponit̃
rõne collationis factę indigno.ſed ratione ↄtumacię
in nõ obediẽdo monitioni,& correctioni concilij. fa
cit,qđ hr̃.ſ.vt lit.non ↄteſta.in c.qm̃. ad fi.vel poteſt
dici , ꝙ ex vno delicto per qđ quis delinquit in plu-
res pati p̃t pęnas,vt patet ex his q̃ hñr ĩ c.j.de re iud.
in vj.d.Flo.dicebat dici poſſe,ꝙ hæc decretalis loq-
tur in diuerſis caſibus a caſu.c.cum in cunctis. Nam
ſm̃ eum.c.cum in cunctis . non habet locum reſpe-
ctu cuiuſlibet indignitatis.ſm̃ notata per Ioan. An.
in c.hodie.de reg.iu.li.6.¶ Dicebat ẽt poſt Inn.dici
poſſe , ꝙ pœna huius capituli iungatur cum pœna.c.
cum in cunctis . Nam vltra pœnam illam per quam
eligit ſcienter indignum priuatur illa vice conferen-
di poteſtate ipſum beneficium.¶ Additur etiam iſta
pœna,vt deinceps beneficio cõferatur per alium. &
hæc ſolutio ſatis reſidet in illam quam dixi.ſ. poſt
Io.An.gloſ.iij.in fi.do.Anto.ſimpliciter dicit,ꝙ ſi or
dinati,ſeu promoti ſint inhabiles remouebuntur. &
iſtud videt̃ eſſe verius, vt vr̃ ꝓbari in c nihil eſt.ſ.de
elec. ¶ Nã qđ hic dr̃ de monitione : non reſpicit ip-
ſum ꝓmotũ, ſed ipſum ꝓmouẽtẽ q̃ nõ dẽt gñaliter
ſuſpendi a poteſtate conferendi beneficia, niſi præ-
14 ceſſerit bina monitio , & correctio. ¶ † An autẽ ſuf-
ficiat bina monitio videtur,qđ ſic per iſtum tex. Ho
ſti. hic variauit. nam ſuper litera videt̃ velle,qđ reqra
tur trina . Iõ ad literã dñ dicit poſt primã, & ſcđam:
ſuppleant , & tertiam. facit , qđ hr̃.xij.q.ij.indigne.
ĩ.de ſent.excom.ſacro.& eo.ti.cõſtitutiones. lib.vj.
Et iſtud etiam eſt tutius.facit,qđ no.Io.Andr.de ap-
pel.ab eo.lib.vj.tamen,vt dixit do.Flo.verius videt̃,
qđ hoc caſu ſufficiat bina monitio per iſtũ tex.non
cauillando. & etiã ipſe Hoſti.ſuper gloſſ.hoc tenuit.
¶ Nec ob.contraia , q̃a loquuntur in excõicatione.
Sed hic in ſuſpenſione a poteſtate ↄferẽdi beneficia,
in qua ſufficere videtur bina , q̃a ſicut eſt ſcriptum.
arg.vj.q.iij.ſcriptũ eſt in l.& l.proſpexit.ff.qui , & a
quibus. ¶ An autem generaliter in qualibet ſenten-
tia ſuſpenſionis ſufficit bina monitio. An vero req a
tur trina,ſicut in ſententia excommunicationis tan-
gitur ſuper gloſſ.fin. ¶ In gloſſ.penul.in fi.Hæc ſolu
tio glo.videtur violare tex.in d.c.cum in cunctis . ad
fi.vbi videtur generaliter loqui. & ſic etiam de ſim-
plici beneficio.Ideo poteſt dici,qđ ibi deuoluitur po
teſtas cõferendi ad capitulũ reſpectu beneficij colla-
ti indigno.Sed quò ad poteſtatẽ ↄferendi alia benefi
cia durante ſuſpẽſione de qua hic non deuoluit̃ ptãs
ad capitulũ,ſed potius ad ↄciliũ, ſeu ad perſonã inſti
tuẽdi p ipſum conciliũ: vt patet.& ꝓ hoc facit,q̃a cũ
exorbitãs videat̃,ꝙ inferior ſuppleat defectũ ſuperio
ris,licèt ecõtra ſit regulare, ꝙ ſuperior ſuppleat defe
ctum inferioris.ix.q.iij.c.cũ ſcimus.non debet trahi,
ſeu extendi cum illius cauſa, ſeu cum caſu illius . c.
cum in cunctis.ad fi.ad alium caſum per ea,quæ ha
bentur de regu.iur.in c.quo iure.libr.vj.& de regula.
non ſolum.& c.conſtitutionẽ.eo.libr. Et ideò ſtrictè
debet intelligi ꝓut iacet ille.tex. & per cõſequẽs nõ
debet extendi ad caſum iſtum . dicunt tamen Io.An.
& d.Ant.hodie recurrẽdũ ad ea quę habent̃ de ele.
15 q̄q̄.lib.vj.¶ †Sed certè ibi loquitur: an ꝓpter delictũ
vel negligentiam inferioris deuoluatur poteſtas ad
ſuperiorem non autem dicit quid econtra . Et ideo
recurrendum eſt ad ea , quæ.ſ.dixi. ¶ In gloſſ.fin.in
fi.aduerte,q̃a clarũ videtur, quòd ſi non fuiſſet facta
reſeruatio abſolutionis, ꝙ tunc concilium potuiſſet
abſoluere.¶ Sed dubium eſſe poteſt,an ordinarius,
ſeu ipſe Archiepiſcopus qui pręeſt concilio potuiſſet
tunc abſoluere . Nam videtetur quod ſic , per id,qđ
dicit gloſſ.in contrarium facit,q̃a ex quò lata fuiſſet
ſententia cenſurę a cõcilio, videtur ꝙ ipſum cõciliũ
tantum poſſet abſoluere. faciat,qđ habetur.ſ.de of-
fic.ordi.ad reprimendam.Hoſti.hic diſtinguebat,an
ſententia ſit fundata in perſona concilij , vt q̃a dixit
Archiepiſcopus.Ego talis Archiepiſcopus de cõſilio
& conſenſu concilii talem excõmunico , vel talem
ſuſpendo . & tũc non poterit Archiepiſcopus ſolus
abſoluere.An vero proferatur ſententia, & fundetur
in ſua perſona : vt q̃a dixit ego talis Archiepiſcopus
de cõſilio ſuffraganeorũ talẽ excõico, vel ſuſpendo.
nam tunc,ex quò nõ fit mentio de concilio videtur
ꝙ poterit abſoluere ſine ↄcilio.Io.An.hic,vt ẽt refert
d.Ant.vr̃ dicere,ꝙ p̃dicta diſtinctio põt ꝓcedere,qñ
ſnĩa lata eſt ab hoie,& nõ p viã ſtatuti. Si vero lata,
ſit p viã ſtatuti: tũc dicit ꝙ poterit abſoluere quomo
docũq; ſtẽt verba ſtatuti. & ſic ẽt ſi fiat mẽtio de ↄci-
lio.mouet̃:q̃a ſicut qlibet ordinarius põt abſoluere
a ſnĩa ſtatuti Papæ vbi nõ fit reſeruatio: vt in c.nup.
de ſen.excõi.allega. in gloſſ.multofortius poteſt ab-
ſoluere a ſtatuto ↄcilii ꝓuincialis:q̃a non debet eſſe
maioris autoritatis ſtatutũ ↄcilii ꝓuincialis,q̃ ſtatu-
tũ Papę. & ꝓ hoc ẽt allegat text.in c.ex frequẽtib9.ĩ.

de inſtitu.Do. Ant.hic dicit,ꝙ iſta determinatio aliqualiter videtur eſſe dubia:q̃a regulariter ille debet
habere poteſtatem abſoluendi,qui ligauit. facit,q̄d
hr̃ in d.c.ad reprimendam. & licèt reperiatur a Papa exceptuata iſta regula,videtur illud fuiſſe ꝓpter
difficultatem ipſum adeundi.& ſic in ſtatutis aliorũ
non vr̃ idem eſſe dicendum: q̃a non eſt fienda extẽſio cõtra regulas cõmunes.ĩ.de regu.iur. quæ a iure.
lib.vj.& quia non videtur eadem ratio,q̃a non eſt tãta difficultas in adeundis inferioribus a Papa, ſicut
in ipſo Papa. finaliter tamẽ dicit,q̄d dictũ Io. Andr.
ſeruatur in practica. & pro ipſo etiã facit dictũ.c.ex
frequentibus. cui non reſpondet do.Ant.¶ Aduerte
tamen, q̃a ibi nõ videtur loqui de ſnĩa lata per viam
ſtatuti: ſed de ſnĩa generaliter lata per Archiepiſcopum ex iure metropolitico: tamen ſi in caſu illo poteſt inferior ordinarius abſoluere,vt ibi patet.multo
fortius vr̃ ꝙ poterit abſoluere ſi per viã ſtatuti fuiſſet
lata ſententia: quia a ſententia lata per viam ſtatuti
facilius abſoluit ordinarius. quod patet ex eo, q̃a a
ſnĩa lata per Papam per viã ſtatuti abſoluit ordinarius,niſi facta fuerit reſeruatio,vt in d.c.nuper.& tñ
ſecus eſſet ſi per Papam lata eſſet nõ per viam ſtatuti,cum hoc non reperiatur de iure cautũ.facit,q̄d hr̃
in præalleg.c.ad reprimẽdam. Et ex prædictis videt̃,
ꝙ quò ad poteſtatẽ abſoluendi a ſnĩa cenſuræ æquiparari vr̃ ſnĩa generaliter lata, & ſnĩa lata per viam
ſtatuti,per ea quæ habẽtur in dicto c.ex frequẽtibus.
licèt quò ad alia nõ omnino æquiparent̃,vt patet ex
his quæ habentur.ſ̃.eo.pro illorũ. poſt Inno.vbi autem eſſet,& ſpecialiter lata videtur, ꝙ alius inferior
nõ poſſit abſoluere,nec etiam ſuperior:ꝑ ea quæ habentur in d.c.ad reprimendam. ſaluo tamẽ eo quod
habetur in c.cum ab eccleſiarum.circa fi.ſ̃.de offi.ordi.& per hoc videtur, ꝙ ſi ſpecialiter fuiſſet hic lata
ſnĩa contra aliquẽ per concilium,ꝙ nõ potuiſſet tũc
Archiepiſcopus abſoluere etiam ſi non fuiſſet facta
reſeruatio de qua hic. ſecus ſi gñaliter fuiſſet lata.
Item aduerte,q̃a licèt Hoſti.facit differẽtiam, an archiepiſcopus dicat ſuſpẽdo talem de cõſenſu concilij: an vero dicat ſuſpendo talẽ de conſenſu ſuffraganeorũ,non vr̃ talis differẽtia procedere, quia ex quò
profertur eo obtento tp̃e quo concilium eſt cõgregatum,& concilium cõſiſtat in ipſis ſuffraganeis ꝓuinciæ,qui ſoli neceſſario ſunt vocãdi, vr̃ ꝙ non debeat
eſſe differentia inter prædictos caſus: q̃a ſatis eſt in
effectu dicendo de conſenſu ſuffraganeorũ, ex quò
dicit eo tempore quo congregatum eſt concilium.
& concilium etiã cõſiſtit in ipſis ſuffraganeis.per id,
q̄d ſuperius dixi. & q̄d tangit hic Inno.ſatis videtur
in effectu dicere de cõſenſu concilij. tene tamen mẽti dictũ Hoſt.cũ quo vr̃ trãſire Io.An.& d.Ant. ¶ Licẽ
aduerte,q̃a do.Flo.hic primo vr̃ dicere,q̄d.c.nuper.
alleg.in gl.ꝓcedit in ſnĩa excõicationis. ſecus autẽ
vr̃ in alia ſnĩa cenſuræ, puta ſuſpentionis:quia tunc
videtur ſtare regula, ꝙ ſententia maioris inferioris
nõ relaxat,de maio.& obedi.cum inferior.& ſm iſti
opi.etiã ceſſante reſeruatione,de qua in litera nõ potuiſſet Archiepiſcopus,vel alij Epĩ ꝓuinciæ abſoluere per ea quæ hñr in d.c.cum inferior.facit q̄d tetigi
ſuper gl.præcedenti.finaliter tamen dicit,ꝙ iſta differentia inter excõicationẽ, & ſuſpenſionẽ non vr̃ ꝓcedere.q̃a prædicta duo vñr parificari. per id,quod

Hic incipit tractare materiã conciliorum.

no.Inn.de ſolutio.c.ij.& q̃a excõicatio,& ſuſpẽſio,
& Interdictũ cõtinẽtur ſub vno vocabulo: q̃a appellatione cẽſuræ.ĩ.de ver.ſig.quærenti.faciat ẽt,ꝙ hr̃.ſ̃.
de appel.ad hæc qm̃. vbi prædicta æq̃parant̃. Et hoc
ẽt tenuit Pau.de Liaza.ſm eũ in cle.j.de rebus. ecle.non alie.& in cle.j.de ſen.excõi. & per prædicta
dicit ꝓcedere dictũ gl.fina.videlicet, ꝙ ceſſante hac
reſeruatione de qua in lr̃a potuiſſet inferior abſolue
16 re.Et dicit etiã poſt Ioan.And.ꝙ † ſicut a ſnĩa canonis gñalis põt abſoluere inferior. vt d.c.nuper. Ita ẽt
a ſnĩa canonis ꝓuincialis,niſi reſeruata ſit per iſtum
tex.cũ glo.& ꝑ id,q̄d hr̃ in d.c.ex frequẽtibus.Dicit
tñ do.Flo.ꝙ ibi nõ ꝓpriè loquitur de ſnĩa lata ꝑ ꝯcilium. ſed ab Archiepiſcopo ex officio legationis,vel
metropolitico.Fatet̃ tñ dictũ Io.And.eſſe verũ in ſe,
q̃a ſi poteſt ordinarius abſoluere a ſnĩa canonis gñalis, fortius a ſnĩa canonis ꝓuincialis: ſed hoc latius
ſuperius declaraui: vt patet ex his quæ ſuperius dixi.
vr̃,ꝙ ſnĩa generalis lata ꝑ cõciliũ, vel ꝑ Archiepiſcopum, quò ad poteſtatẽ abſoluẽdi æquiparetur ſnĩæ
latæ per viã ſtatuti. ſecus vr̃ qñ ſpecialiter eſſet lata.
¶ Aduerte tñ, q̃a ex quò Archiep̃s præeſt cõcilio:licèt ſpecialiter fuerit lata ꝑ Archiepiſcopũ de cõſenſu concilij videret̃ poſſe dici, q̄d ab illa poſſit abſoluere Archiep̃s,ex quò præeſt concilio.& illã etiã tulit de cõſenſu cõcilij,niſi fuiſſet reſeruata. & hoc fortè ẽt voluit iſta gl.ſi relata ad tex. quæ vr̃ ẽt loq̃ de ſuſpenſione ſpeciali.vt videt̃ colligi ex tenore literæ in
ver.& quia.cũ ſeq.& in ver.inſtituta. ¶ Extra gl.q̃rit
hic Io. And.an decretalis ꝓcedat in ſimplicibus beneficijs.& concludit ꝙ ſic.licèt maior idoneitas requiratur in alijs.facit,q̄d hr̃.ĩ.eo.cum in illis.libr.vj.
17 ¶ †Secundo tãgit,an prælati,vel Epiſcopi delinquẽtes cõferendo indignis beneficia poſſunt puniri per
Archiepiſcopũ ſuum.& cõcludit,ꝙ ſic.facit,q̄d hr̃.ſ̃.
de cle.non reſi.ex tuæ.per Io.An.poſt Innoc.& ſ̃.de
æta.& quali.c.ij.ſed Archiepiſcopus ſi negligens eſt
tũc conciliũ habet poteſtatẽ hoc faciendi. per id,q̄d
18 hic dr̃, & q̄d hr̃ in dicto.c.ij.¶ † Tangit tertio, q̃a ꝙ
beneficia debẽt ꝯferri dignis,vel idoneis. Quid ſi tales non reperiuntur. dicit Hoſtien. quòd de lapidibus qui occurrunt erit conſtruenda domus. & ſic de
his q̃ poſſunt haberi ſit ꝓuidendũ, dũmodo ꝓuiſio
poſſit fieri ſine peccato mortali. ar.l.gñali.§.ſpurios.
ff.de decu.vbi in ſubſidiũ ſpurij, ſeu nõ legitimi admittũtur ad dignitates,quod hr̃.eo.c.pe. Quid autẽ,
ſi vnus ſolus reperietur dignus. dicit Hoſti. quòd illi
erunt oĩa beneficia cõferẽda.allegat.xxj.q.j.c.j.Nec
obſt.q̄d hr̃.ſ̃.eo.cũ nõ ignoras. q̃a reſpõdet,ꝙ iſtud
habet locũ ceſſante neceſſitate.neceſſitas autẽ legem
nõ habet.ſ̃.de cõſue.c.quanto. Et ideo nõ debebit
Ep̃s cõferre indigno per iſtũ tex.nec etiã ſibi retinere.ĩ.vt eccle.bñn.c.j.& facit,q̄d hr̃ de offic. Archi.c.
fi.& ideo debet facere id,q̄d põt.xxij.q.ij.in c.faciat.
Et ideo videt̃,ꝙ debet facere id, q̄d dictũ eſt qñ nullus reperitur idoneus,niſi vnus.& ſic tranſit Io.And.
& do.Ant.do.Pe.hic dicit,ꝙ Hoſti.videtur ſibi contrarius. Nam ſuperius dixit, ꝙ vbi non reperiuntur
idonei debẽt admitti minus idonei.ſed iſte qui eſt ſemel beneficiatus nõ, vr̃ idoneus ad alia beneficia.ĩ.
eo.ſuper inordinata. ergo videtur,ꝙ nõ debeant ſibi
conferri oĩa bñficia. Sed certè a cõtrarietate poteſt
ſaluari Hoſti.q̃a primũ dictum ſuũ põt intelligi, qñ
nullus reperitur idoneus. ſecundum,qñ vnus tantũ
reperitur idoneus.Poteſt etiã ſaluari alio modo:q̃a ſi
eſſet vnus idoneus ad regimen vnius beneficij.nõ tamen multorũ, poteſt procedere primũ dictũ.ſed vbi
eſſet idoneus ẽt ad regimẽ multorũ bñficiorũ, poſſit
ꝓcedere ſecundũ dictum, ad capitulum ſuper inordinatę.poſſet reſpõderi,ꝙ procedat regulariter. ſed fallit in caſu neceſſitatis ꝑ id, q̄d ſuperius dixi. ¶ Vltimo Inn.Io.An.poſt eũ hic tractant materiã cõciliorũ
quã Anto.reducit ad ſex membra. Tu potes addere
vnum

vnum aliud membrum.& erit primum.Nam primo
poteſt quæri quotuplex ſit ſpecies cõciliorũ.Secun-
do qui ſint vocãdi ad cõcilium. Tertio,quæ poſſunt
expediri in cõcilio præcipuè prouinciali,vel ſynoda
li. Quarto qualem habẽt poteſtatem in ꝯcilio ꝯgre-
gati:an ordinariã,vel delegatam,& in quos. Quinto
quot exigantur.in cognitione cauſarũ Epiſcopi, vel
ſacerdotis. Sexto quis poſſit facere cõcilium. Septi-
mo,an vocati ad concilium teneantur ibidem indif-
19 ferenter de q̃ſtionibus eis illatis reſpondere. ¶ †Cir-
ca primũ cõclude,quadruplex eſt ſpecies conciliorũ.
Nã quoddam eſt ꝯciliũ generale in quo pręeſt Papa
vel alius eius loco. facit,quod habetur.ſ.de elect.ſi-
gnificaſti. & iij.diſt.in §.porrò.xv.diſt.in c.j.& xviij.
diſt.in §.j.Quoddam eſt cõcilium prouinciale cui p̃-
eſt Archiepiſcopus.vt hic patet. & ĩ.de accuſa. ſicut
olim. Quoddam eſt cõcilium ſynodale,qđ facit Epi
ſcopus cum prælatis,& clericis ſuæ dięceſis.xviij.di.
decreuimus. Quoddã vero eſt ꝯcilium religioſorũ.
de quo.ĩ.hr̃ de ſtatu mo.in ſingulis. & c.ea & hoc de
20 primo membro. ¶ †Circa ſecundũ mẽbrum videli-
cet,qui ſunt vocandi ad concilium, conclude, quod
Ep̃i,& ſuperiores totius orbis vocandi ſunt ad ꝯciliũ
gñale.Alij non vr̃ ẽt neceſſario vocãdi. p id,qđ di-
cetur de cõcilio prouinciali: licèt ſi Papæ videretur
poſſent etiam alij prælati vocari. facit,qđ habetur in
c.j.xv.diſt.¶Ad cõciliũ autẽ prouinciale Epiſcopi tã
tum totius prouinciæ:& nõ alij neceſſarij ſunt vocã
di.per id,quod habet̃.xviij.diſt.quoniã quid eſt.& in
c.Epiſcopus.& in c.placuit.& c.ſi Ep̃s metropoli
tanus. & c.ꝓpe. Si tamẽ alij. voluntariè veniant ad-
mittendi erunt. & ſic poteſt intelligi id,qđ habetur.
ĩ.de bis,quæ fiunt a prælato.c.fina.nihilo.poteſt di-
ci,ꝙ de honeſtate poſſunt alij p̃lati vocari: licèt non
ſit neceſſariũ: ẽt vocabũtur alij de quorũ factis agit̃,
ſeu eſt agendũ,& ẽt illi quorũ ꝯciliũ eſſet neceſſariũ.
arg.c.abeuntibus.lxiij.diſt.Ad ſynodale autẽ,ſeu Epi
ſcopale cõcilium vocandi ſunt Abbates,& alij p̃lati
& ſacerdotes,& ẽt clerus ciuitatis, ſeu dięceſis.xviij.
diſt.c.decernimus.facit,qđ habet̃.ſ.de maio.& obe.
qđ ſuper his. vr̃ tamẽ hoc intelligẽdũ ſanè,qđ dictũ
eſt de clero ciuitatis.& dięceſ.tũ q̃a videret̃ illud in-
telligẽdum dũmodo taliter prouideatur, ꝙ eccleſia
nõ patiatur magnum detrimentũ in diuinis. ar.eorũ
quæ habentur.ſ.de cler.non reſi.in c.penu. qui autẽ
ſunt vocandi ad cõſiliũ religioſorũ recurre ad ea, q̃
habẽtur in d.c.in ſingulis. & c.ea, q̃.de ſtatu mona.
21 & hoc de ſecundo. ¶ †Circa tertium ꝯclude qđ ꝯci
lium generale poſſet cognoſcere de oĩbus cauſis ſi
illi pręeſt Papa, cum ipſe habeat plenitudinem pote
ſtatis.j.de cõceſ.p̃bẽ.propoſuit.Si aũt alius loco Pa-
pæ reſidet videretur idem dicendum, qđ dicetur in-
ſimili de cõſilio prouinciali. An autẽ aliquo caſu q̃
reperiuntur in cõclio habeãt ius reuocandi domum
dicetur in vltimo membro. Prouinciale concilium
cognoſcere poterit de cauſis quæ vertunt̃ inter Ep̃os
& clericos.ij.q.vj.placuit.& xj.q.iij.ſi Ep̃s fortè cum
quatuor ſequentibus. Item cognoſcere de omnibus
cauſis clericorũ : ſed in ꝯclio differẽter intelligo hoc
verũ,qñ factũ eſſet notoriũ,vel nõ deficeret reus,vel
in breui poſſit liquidari. p p id,qđ dixi.ſ.in gl.j.& di
cit Io.And.ipſe Archiep̃s qui p̃eſt ꝯclio.& ille q̃ hẽt
poteſt.itẽ diffiniendi allegat.vj.q.iij.ſcitote.xv.q.vij.
c.j.& debebit tñ hoc facere de ꝯſilio, & ꝯſenſu alio-
rum de cõclio,vel maioris partis. allegat de tempo.
ord.ſi Archiep̃s.cum ſeq.& ĩ.de accu.ſicut olim. De
cauſis vero Ep̃orũ nõ poterit cognoſcere ꝯcliũ:q̃a in
archiep̃o,vt i capite nõ hẽt ꝯcliũ p̃tãtẽ. & ideo talia
ſuperioris iudicio reſeruantur:vt hic patet.& hoc ꝓ-
cedunt in cauſis ciuilibus.In cauſis aũt criminalibus
cõclium prouinciale cauſas inferioris ab Epiſcopis
poteſt audire,& diffinire.facit,qđ habetur.xvj.q.vij.
c.j.& ij.& ĩ.per totũ. Sed cauſas criminales Epiſco-
pi poteſt conclium prouinciale audire, & nõ diffini
re ſine licentia Papæ.iij.q.vij.in c.q̃uis. & in c.mul-
tum ſtupeo. & in c.j.cum ibi nota.ſ.de iudi. In conci
lio autẽ Epiſcopali poſſunt cauſæ ciuiles tractari. Et
etiam criminales dũmodo nõ ageret̃ ad pœnam de-
poſitionis ab officio, q̃a non poſſet ſolus Epiſcopus
talem pœnam imponere. per ea quæ habentur.xv.q.
vij.in c.fœlix. & c. ſi aũt poſſunt tractari in concilio
religioſorum. recurre ad ea,quæ habentur in d.c.In
ſingulis.& c.ea quæ.de ſtatu regula.& hoc de tertio.
22 ¶ †Circa quartum conclude,ꝙ in ꝯcilio gñli ſi Papa
præeſt alij non vr̃ habere iuriſditionem: ſed potius
videntur cõſultores, cum ipſe habeat plenitudinem
poteſtatis:vt d.c.propoſuit.de cõceſ.præben. Ipſe au
tem Papa ordinarius eſt cunctorum, & totius orbis
xj.q.iij.c.cuncta per mundum. & c.per principales.
¶ Si aũt alius mãdato Papæ præſit cõcilio generali il (Vocandi ad concilium qui ſunt.)
le dicetur habere delegatã.faciat,qđ hr̃ in l.a iudice.
C.de iudi.& ſ.de offi.dele.p totũ. De alijs aũt q̃ tũc
erunt in concilio vr̃ idem dicendum,ꝙ dicet̃ de exi-
ſtentibus in concilio prouinciali,cum videatur eadẽ
ratio.ar.ſ.de transla.p̃la.c.ij. ¶ In concilio autẽ ꝓ-
uinciali Archiep̃s ibi reſidẽs habet ordinariam. facit
qđ habetur.ĩ.de accuſ.ſicut olim. Ep̃i autem ſuffra-
ganei qui ſunt ibi in cõcilio ſecũdum aliquos erunt
ibi,vt aſſeſſores,ſ̃m alios erunt etiam,vt iudices. Fa-
cit,qđ habetur.vj.q.iij.ſcitote.& facit etiã,qđ habet̃
in c.Epiſcopus.xv.q.vij. ¶ Io.Andre.dicit:ꝙ ſiue ſint
ibi,vt aſſeſſores, ſiue vt iudices geſta p caput, & ſic
p Archiep̃m nõ valebũt ſine cõſilio eorũ, vel eis req̃
ſitis alleg.xv.q.vij.ſi quis. & ꝙ hr̃ in ſimili.C.de ſen.
in l.cũ ſñia lata abſente aduocato fiſci. Do.Ant.hic
dicit,ꝙ poteſt dici,ꝙ in cognoſcendo poſſunt dici or
dinarij,cũ etiã ipſi Epiſcopi principaliter cognoſcũt
ſed diffiniẽdo ſunt vt aſſeſſores: q̃a principr̃ nõ ſen-
tentiant,ſed aſſiſtunt ſententiãti. facit,ꝙ dixi in præ-
ſenti membro.& ꝙ no.in ſimili in cle.vt auditor. de
reſcrip. Sed aduerte,q̃a videtur, ꝙ nedũ requiratur
concliũ ipſorũ Ep̃orum, ſed etiã cõſenſus,vel maio-
ris partis. facit,qđ habetur.ſ.de tẽp.ordi.ſi Archie-
piſcopus.cũ ſeq.& q̃a ſi ſolũ ſufficeret requirere cõ
ſiliũ ſic nõ cõſenſum.ſ.de arbi.cũ olim.& de elec.cũ
in veteri. Tex.autẽ hic vr̃ velle,ꝙ id,qđ gerit̃ facit p
ipſum cõciliũ, & hoc patet dũ dicit p ipſum cõciliũ
ſuſpẽdatur. & ſic vr̃ ꝙ requiratur ꝯſenſus,& nõ de-
ficiat requirere cõſiliũ:imo plus videt̃,ꝙ in cauſa cri
minali Ep̃i requireret̃ cõſenſus omniũ, nec ſufficit
cõſenſus maioris partis qñ tractatur ad fi.vt depona
tur ab officio.vt probat̃.vj.q.iij.ſcitote.& q.iiij.c.j.&
not.ſ.de re iudi.in c.nõ poteſt. licèt in cauſis crimi-
nalibus p̃sbyteri dięceſani,& ſubdiaconi,qñ tractat̃
ad finẽ deponẽdi ab officio ſufficiat cõſenſus maió-
ris ptis.vt no.in d.c.nõ põt.& facit ad p̃dicta,qđ no.
p Arc.in d.c.ſcitote.& in d.c.Ep̃s.xv.q.vij. In ꝯcilio
aũt Ep̃ali Ep̃s q̃ p̃eſt hẽt ordinariã de alijs p̃latis, q̃
ſunt in tali cõſilio põt dici idẽ,ꝙ dixi de ep̃is exiſtẽti
bus in cõcilio ꝓuinciali cũ eadẽ videat̃ ratio. Aduer
te tñ,q̃a de mẽte iuris vr̃ eſſe, ꝙ vt plurimũ conciliũ
ſynodale, ſeu ep̃ale fiat ſolũ ad intimãdũ ea q̃ ſunt
geſta in cõcilio ꝓuinciali:vt patet ex his,quæ hñr in
c.decernimus.xviij.diſt.de concilio autẽ religioſorũ
qualẽ p̃tãtẽ hẽant in eo exiſtẽtes.recurrẽdũ eſt ad ea,
q̃ hñr i d.c.ea q̃.& c.i ſingulis.de ſtatu.mo.& hęc de

23 quarto membro.¶†Circa quintũ membrũ do. Ant.
hic tangit quatuor. Primo quot Ep̃i requirãtur in au
diendo,& cognoſcẽdo cauſam criminalem Ep̃i.cõ-
cludit,ꝙ requiratur numerus.xij.Ep̃orũ excepto ar-
chiepiſcopo,qui dẽt eſſe.xiij.allegat qđ habetur.xv.
q.vij.felix.& c.ſi aũt. & ſi aliqs ipſorum eſſet ſuſpe-
ctus:tũc dicit,ꝙ de cõſenſu accuſati,& accuſatoris,
& aliorũ eliget alius de eadẽ prouincia ſi haberi po
terit,aliàs de propinqua.ij.q.vj.in c.placuit.¶Aduer
te tñ licèt ipſe Dy.nõ dicat,ꝙ glo.iij.q.vij.in ſumma
vr̃ velle,ꝙ qñ aliqs ipſorũ eſt ſuſpect⁹,archieṗs đ cõ
ſenſu accuſatoris,& accuſati eligat aliũ. Sc̄do q̃rit,
in quibus actibus iudicij requiratur talis numerus
dicunt quidã nõ reqri,ꝙ cõtinuè ſint præſentes: qa
ſm eos poterit fieri receptio teſtiũ ꝑ Archiepiſcopũ
ſine iſto numero. & ſic ſm ipſos reqreret̃ ſolũ talis
numerus in ↄteſtatione litis,& allegationibus audiẽ
dis,& in actu ſnĩæ.Sed Hoſti.dicit,qđ requirũtur ẽt
in libelli oblatione.ꝑ id,qđ hr̃ in c.j.s̃.de libe.obla.
Et cõmmiſſione facienda ꝓ teſtibus recipiendis per
ea,quæ habẽtur. C.de fide inſtru.in auth.apud elo-
quentiſſimũ.& etiam requiret̃ ſolum talis numerus
in relatione,quæ fiẽda erit Papæ. facit,ꝙ hr̃ in c.du-
dum.& in c.multũ ſtupeo.iij.q.vj.& de appel.inti-
maſti.& de offi.deleg.ſuper quæſtionũ.§.intentiõis.
Tertio quærit, an in aliquibus cauſis talis numerus
ſit neceſſarius. & cõcludit,ꝙ in cauſis Ep̃i criminali
bus.& etiam in ciuilibus ſi per modũ exceptionis ꝓ-
ponatur crimen.& ſic deijciatur Ep̃s iam confirma-
tus ſm formã quæ habentur in c. ſuper his.j̃. de ec-
cle.& allegat cauſam poſt Inn.qa propter obiectum
ipſius exceptionis ꝑſona ipſius Ep̃i ſigillatur intan-
tum,qđ nõ poterit poſtea ꝓmoueri ſm ea,quę habẽ
tur de elec.ſuper eo.hoc tamen vltimũ valet, qđ ẽt,
qñ obijcitur crimen cõtra Ep̃m per modũ exceptio-
nis dẽat dictus numerus interuenire.dicit do.Ant.ꝙ
nõ eſt ſine dubitatione:qa canones vñr loqui qñ agi
tur ad depoſitionẽ. & vlterius non dicit do.Petr.hic
vr̃ velle,ꝙ iſtud nõ procedat præcipuè per id,qđ ipſe
Innoc.met hic dicit,dũ dicit,ꝙ ſi agitur de crimine
ſolũ ad finem, vt quis ab eccleſia deponatur non ab
officio,qđ tunc nõ requirit̃ numerus Epiſcoporũ:vt
etiã inferius dicã. & ſic ſm eũ Inno.in hoc videt̃ ſibi
cõtradixiſſe. ſed aduerte, qa imo videtur eſſe caſus
in c.illud.xxiiij.diſt.vbi vr̃ probari,ꝙ etiã vbi crimẽ
per viã exceptionis opponitur cõtra Ep̃m requiratur
numerus Epiſcoporũ. & aliud dictum,qđ ponit hic
Innocẽ.poſſet intelligi qñ obijcitur crimẽ per viam
exceptionis cõtra presbyterũ,vel aliũ exiſtentem in
ſacris.Attende tamẽ,qa in d.c.illud. ſolum videtur
dici de numero.vj.Epiſcoporum.& ſic ſm Inn.opor
tet ſuppleri de alijs ſex.Sed qa iſtud videt̃ literã vio-
lare vr̃ poſſe dici, qđ licèt qñ directè accuſatur Ep̃s
ad finẽ,vt deponat̃ ab officio requirat̃ numerus.xij.
Epiſcoporũ vltra metropolitanũ.tamẽ,qñ obijcitur
crimẽ ꝑ modum exceptionis videtur,ꝙ ſufficiat nu-
merus.vj.Epiſcoporũ ꝑ d.c.illud.& hoc ibi videt̃ ſe-
qui Arch.de quo ẽt dixi in d.c.ſuꝑ his.j̃.de eccleſiæ.
In ſnĩa autẽ ſuſpẽſionis,vel excõicationis, nõ vr̃ req
ri iſte numerus: qa videt̃ Archiepiſcopus ſine dicto
numero poſſe tales ſententias ferre in ſuffraganeum
ſuũ: vt patet ex his,quæ habent̃.s̃.de cler.nõ reſi.in
c.ex tuę.& ibi ẽt dixi,& ẽt tãgit̃ ibi ꝑ Inn. ſilr̃ p̃t Epi
ſcopus tales ſentẽtias ferre cũ cõſilio ſui capituli.j̃.
de ſen.excõi.venerabili. ꝙ not.in c.j.j̃.de exceſ.p̃la.
& ꝙ hr̃.j̃.de foro ↄpe.Romana.ad ſi.li.vj.vbi ẽt vica
ri⁹ archiepiſcopi abſente archiepiſcopo poteſt tales
ſnĩas ꝓmulgare.& ſic trãſit do.Ant.videret̃ tñ,ꝙ qñ
cõcilium eſt congregatum ſnĩas ſuſpẽſionis quæ hẽt
tũc ferri dẽt ferri per archiepiſcopũ cũ cõſenſu Ep̃o-
rum qui ſunt in cõcilio, vel maioris partis, qa aliàs
nõ diceretur ſnĩa per cõſiliũ lata. per id,qđ dixi ſu-
perius.In inqſitionibus aũt, ſeu cauſis criminalibus
poteſt presbyteros,diaconos,& ſubdiaconos. & ſic
cõtra exiſtẽtes in ſacris minor numerus requiratur:
qa in cauſa presbyteri criminali ad finẽ depoſitio-
nis ab officio ſufficiũt ſex vltra ordinarium, & in cã
diaconi,vel ſubdiaconi ſufficiũt tres Ep̃i:vt patet ex
his,quæ habẽtur in d.c.felix.& c.ſi autem.& facit,ꝙ
not.glo.in c.j.de hæreti.in vj.& ꝙ hr̃.s̃.de ſer.nõ or-
di.in c.numeramur. Ex ꝑ p̃dicta ꝓcedunt,qñ agitur
de crimine ad fi.vt quis deponatur ab ordine, ſeu ab
officio:vt patet ex his q̃ habẽtur.xv.q.vij.in ſumma.
& per totum.Secus dicit Inno.& Io.Andre. ſi ſolum
agatur de crimine ad finẽ, vt ab eccleſia deponatur:
qa tũc ſolus Epiſcopus hoc poterit de hoc cognoſcẽ
do.& etiã diffiniendo.xviij.q.ij.in c.ſi quis. & in c.
Epiſcopus ſolus, & intellige ſine numero Ep̃orum:
tamẽ vr̃,ꝙ cũ cõſilio capituli facere debet per ea, q̃
habent̃, & not.in d.c.Epiſcopus. & de his quæ fi.a
præla.in c.nouit.& in c.quãto.& facit ad prædicta,ꝙ
no.per glo.xvj.q.vij.in ſumma.dicit etiã Io.Andr.ꝙ
nõ eſt neceſſarius dictus numerus Epiſcoporum,qñ
agit̃ ciuiliter ↄ̃ presbyteros, vel exiſtẽtes in ſacris de
furto ad intereſſe:vel qñ agitur de vſura.ar.eorũ,quę
habentur in c.fi.j̃.de fur. & facit, ꝙ hr̃.j̃.de vſur.c.j.
& ſic trãſit.d.Anto.¶ Aduerte tamẽ,qa in cõſilio p̃-
dicta tractãtur, & dicant̃ geſta per conciliũ videret̃,
qđ deberẽt eſſe geſta de ↄſenſu Ep̃orũ exiſtentiũ in
concilio prouinciali,vel maioris partis. Et ſimiliter
qñ in ↄcilio ſynodali,ſeu Epiſcopali videtur ꝙ requi
retur,qđ eſſent geſta de ↄſenſu p̃latorum, vel maio-
ris partis,vt dicant̃ geſta per ↄciliũ ꝑ id, qđ ſuperius
dixi.& per iſtum tex.licèt vbi cõciliũ non eſſet con-
gregatum poſſet Ep̃s facere ea, quæ dixi ſuperius.
¶Quarto tractat, an qđ dictũ eſt de numero Ep̃orũ
habeat locum, ſiue procedat̃ ex poteſtate ordinaria
in ipſo concilio,ſiue ex poteſtate delegata a Papa.&
cõcludit,ꝙ quæ ſuperius dicta ſunt procedũt, qñ ꝓ-
ceditur ex poteſtate ordinaria.Si autẽ proceditur ex
poteſtate delegata a Papa: tunc vr̃,ꝙ non requiratur
dictus numerus,ſed ſolus delegatus a Papa poſſit ꝓ-
cedere ſine dicto numero.ꝑ ea,q̃ habent̃.s̃.de dolo.
& ↄtu.in c.veritatis. & j.de accu.in c.cum dilecti.
¶Nec ob.qđ hr̃.iij.q.vj.hęc quippe.vbi videt̃, ꝙ de-
legatus ꝓcedet cũ dicto numero: qa illud ideo, qa
ſic Papa mãdauit.facit,qđ no.iiij.q.viij.in ſumma.&
24 hæc ſufficiãt de q̃nto mẽbro. ¶†Circa ſextum mem
brũ:videlicet quis faciat concilium,ſeu facere poſſit.
ↄclude,ꝙ Papa,vel alius eius mãdato põt facere cõ
ciliũ gñale.facit, ꝙ hr̃.iij.diſt.§.porrò.xv.diſt.ĩ c.j.ꝓ-
uinciale vero cõciliũ facere põt archiepiſcopus ſine
Primatę,& cõſequẽter ẽt ſine Patriarcha,quãdo illi
ſubeſſent.per id,qđ legit̃,& no.in c.j.xviij.diſt.& ea
dem ratiõe poterit Epiſcopus facere cõciliũ Epiſco-
pale, ſeu ſynodale ſine Archiepiſcopo. An aũt Pri-
mas, vel Patriarcha poſſit facere conciliũ doct. hic
non tangũt: ſed poteſt dici,ꝙ Primas cum Epiſcopis
ſuffraganeis ſuis põt facere cõciliũ.Et ſilr̃ Patriarcha
cum ſuis Epiſcopis ſuffraganeis: qa ſi Archiepiſco-
pus p̃t facere ↄciliũ cũ Ep̃is ſuffraganeis ſuæ ꝓuincię
multofortius ipſe Primas, & Patriarcha q ẽ ĩ maiori
dignitate. facit,qđ hr̃.s̃.de offi.ord. duo ſimul. & de
mai.& obe.c.fi.& đ dilationib⁹.c.expoſuit.&.j.đ pri
ui.antiqua.an aũt archiep̃i ſubiecti Primati,vel Patri
archæ teneant̃ ire ad cõciliũ Primatis,vel Patriarchæ
non

non reperio tactum per doct. nec iura etiam vident̃ hũc caſum decidere,& fortè fuit de mẽte iuris, ꝙ nõ teneant̃ accedere ex eo, q̃a nõ reperit̃ bene iure cautum.facit,qđ habetur.xviij.diſti.c.j.& per totum. & q̃a archiepiſcopi tenẽtur ſingulis annis facere cõcilium ꝓuinciale: vt hic patet.& j̃.de accu.ſicut olim. & ſic in hoc ſatis videntur grau.ri. ideo vr̃,ꝙ in alio releuẽtur.ar.l.eum q.ff.de iureiur.& ſi dicatur,quid operabitur ſuperioritas ratione Primatię,vel Patriarchatus.poteſt dici,ꝙ operabit̃, vt poſſit archiepiſcopus conueniri corã Primatę,vel ſuo Patriarcha.arg. eorum,q̃ hñr.ſ.de offi.ordi.paſtoralis. Itẽ q̃a a ſnia lata per archiepm̃ poterit appellari ad primatẽ, vel ad ſuũ Patriarcham. facit,qđ habetur.ſ.de appella. dilecti.& in c.j.xviij.diſt.& hæc ſufficiãt de ſexto mẽ
25 bro. ¶†Circa ſeptimũ,& vltimũ:an exiſtentes in cõcilio habeant ius reuocandi domũ.conclude, ꝙ ſi cõcilium ſpecialiter fuit cõgregatũ ꝓ aliquibus cauſis, vbi exiſtẽtes tenẽtur pro illis reſpõdere: nec quò ad illos videntur habere ius reuocandi domũ:ex quò ꝓ illis ſpecificè cõgregatum eſt cõcilium. Etſi pro alijs cauſis cõuenirentur nõ tenerent̃ reſpõdere,& haberent priuilegiũ reuocandi domum.facit,quod habetur in c.fi.ſ.de foro cõpe. & in c.expoſuit. de dila.Si aũt gñaliter ꝓ correctione morũ,& ſubditorũ fuiſſet cõcilium cõgregatum:tunc videtur,ꝙ nõ habeat ius reuocãdi domum : ex quò concilium eſt generaliter cõgregatum ꝓ correctione morum,& ſubditorũ.dicit tñ Inn.hoc ꝓcedere in cauſis ciuilibus,ſed vbi q̃s criminaliter accuſaretur.dicit, ꝙ videtur, ꝙ habeat ius reuocandi domum.q̃a oportet,ꝙ in cã criminali quis vocetur ſpecificè. & ẽt exprimantur crimina ꝓ quibus facit.c.fi.v.q.ij.& ſic trãſit Io.An.Et per hoc dicit do. Anto.poſſe inferri ad intellectum. c.j.ſ.de iud.videlicet, quare ibi facta fuit illa interrogatio:an vellet in cõcilio rñdere: q̃a fortè ſm eũ fuit factũ,q̃a habebat ius reuocandi domũ:ex eo,q̃a nõ fuerat ſpecialiter vocatus pro crimine illo de quo accuſabat̃. Do. aũt Pet.hic dicit,qđ videtur, ꝙ ex quò conciliũ eſt generaliter congregatum, qđ non debet habere ius reuocandi domũ:& licèt nõ dicat poſſe reſpõderi ad.c.j.de iudi.qđ ibi fuit facta interrogatio ne poſtea poſſet ↄciliũ recuſare,prout ibi etiam reuocatur ſm vnũ intellectũ. & ad c.fi.v.q.ij.poſſet dici,ꝙ poſſet citari ſpecialiter exiſtẽs in concilio,vt compareat coram concilio ad reſpõdẽdũ ſup crimine ſuper quo accuſat̃. & ꝓ iſta parte etiã facit,ꝙ dixi.ſ.circa q̃ntũ membrũ. vbi dixi,qđ in cauſis criminalibus contra presbyteros, & alios exiſtentes in ſacris requiritur certus numerus Epiſcoporum,& poſſunt tractari in cõcilio,licèt poſſet dici, qđ illud dictum intelligatur quando ſpecificè anteq̃ venirẽt ad conciliũ fuerat ꝓ illa cauſa criminali vocatus. & licèt hæc opin.videt̃ poſſe de iure ſubſtẽtari:tamẽ fortè ſeruaretur in practica opinio Inno.quam ſequitur Io.An. & do.Ant. & hæc ſufficiant de materia conciliorum.

SVMMARIVM.

1 *Paupertas interdum nocet, interdum iuuat.*
2 *Patroni, & alij habẽtes adminiſtrationem temporalem in eccleſijs arctantur ad aſſignandam congruam portionem rectoribus ibidem inſtitutis, quam non poſſunt diminuere.*
3 *Patronus, an poſſit aliquam partem ꝓuentuum eccleſiæ habere.*
4 *Conſuetudine reprobata, an intelligatur de præterita, vel de futura.*
5 *Quartæ vel tertiæ appellatiõe ĩtelligitur quarta, vel tertia totius rei.*
6 *Reſidentiam perſonalem requirit eccleſia parochialis.*
7 *Doctor, an poſſit deſeruire per ſubſtitutum.*
8 *Deſeruire poteſt quis eccleſiæ parochiali per vicarium quãdo eſt annexa præbendæ, vel dignitati.*
9 *Et in talibus eccleſijs an necis vicarius debet eſſe perpetuus.*
10 *Sententia priuationis infertur per iſta verba, ſcias te eſſe priuatum.*
11 *Promotus ad eccleſiam parochialem licèt non ſit in ordine ſacerdotali valet tamen promotio.*
12 *Et an requiratur, quòd tempore quo promouetur ſaltem ſit diaconus.*
13 *Deſeruire per vicarium, quando liceat, & in quibus caſibus.*
14 *Clauſula in fine poſita, an debeat referri ad omnia præcedentia.*
15 *Pœna quæ venit committenda ex facto negatiuo venit committenda ex mora ipſius non facti.*
16 *Mortuo canonico qui deputauit vicarium perpetuum, ſeu præſentauit, & fuit inſtitutus per Epm̃ non expirabit officium illius vicarij.*
17 *Conferre beneficium vacans debet collator, aliàs priuabitur illa vacatione poteſtate conferendi.*
18 *Epiſcopus, an poſſit decimas, vel partem decimarum menſæ ſuæ aſſignare curato egenti.*
19 *Reſidentiam requirit quodlibet beneficium de iure communi.*

EXtirpandæ. Rector eccleſiæ non obſtante cõſuetudine Epi, vel patroni de redditibus eccleſię dẽt habere ſufficiẽtem portionẽ.h.d. primo. & priuatus eſt parochiali eccleſia rector in ea non reſidens,niſi ſit annexa dignitati,vel præbendæ, quo caſu debet ibi habere perpetuũ vicariũ.h.d.ſecũdo. Tertio prohibet in fraudẽ ex fructibus beneficij penſionem in beneficium dari.& ſic ſunt tres partes principales q̃ patent ex ſumma,ſecũda ibi:qui vero.tertia ibi: illud. Prima facit tria.Nã primo narrat vitiũ in genere. Secũdo ſpecificat. Tertio reformat. ſecũda ibi:nam hoc.tertia ibi:cum igitur.Secũda etiã facit tria:quia primo ſtatuit.Secundo excipit. Tertio punit.ſecunda ibi:niſi.tertia ibi:alioquin.¶Nota primo. ex textu, ꝙ ad ſuperioris officium ſpectat vitia extirpare.Facit,qđ hr̃.ſ.de offi.ord.c.j. ¶ Item no.ꝙ vbi beneficia ſunt exigua, & ſic habent tenuem redditũ,vel ſimiliter ad illa aſſumuntur in partẽ. nam talia partim volũt ↄmuniter acceptare, vt docet expe-
1 riẽtia.& ſic patet,ꝙ interdũ†paupertas quò ad aliq̃d nocet.dicit tamen Ioan.Andr.poſt Hieronymum,ꝙ interdũ prodeſt:q̃a interdum liberat corpus a podagra, quia non vtitur quis multitudine ciborum, & præcipuè delicatorũ. facit, ꝙ habetur in c.legimus. de conſecra.diſt.v.Interdum etiam ſm eundem Hieronymum.vt hic refert Ioan.An.liberat animã a peccato:q̃a Interdum propter illam conuertitur impius
2 & iniuſtus ad opera iuſtitiæ. ¶†Itẽ nota, ꝙ patroni, & alij habentes adminiſtrationem temporalem in eccleſijs arctantur ad aſſignandam cõgruam portionẽ rectoribus ibidem inſtitutis quam non poſſunt di-
3 minuere etiã p̃textu cuiuſq; cõſuetudinis. ¶†Et ex hoc not.ꝙ patronus videt̃ interdũ poſſe partẽ ꝓuentuum habere ipſius eccleſiæ, qđ videtur contra ea q̃ habentur.j̃.de iure patro. ¶Sed dic, ꝙ ibi loquitur in patronis laicis,hic in patronis clericis,vel religioſis qui aliquando habent eccleſias pleno iure ſubiectas:quãdoq; quò ad temporalia de quo plenè dictũ fuit.ſ.eo.de mona.& tãgit ẽt aliq̃d hic Io. de Lig.vt refert do.Pe.Iſti tamẽ habẽt ſemper reſeruare ↄgruã portionẽ vicarijs:vt hic patet.& in p̃alleg.c.de monachis. ¶Itẽ nota caſum in quo reprobat̃ conſuetudo.
4 ¶ † An autem reprobata conſuetudine intelligatur ſolum reprobata præterita. an vero etiam futura.remittit dominus Petr.ad not.per gloſſ.in clemen.ſtatutum. de elect.in verbo conſuetudine. & ibi plenè dixi.facit etiam,ꝙ notauit gloſſ.in cle.ſi vna.& quod
5 ibi etiam dixi de rebus eccl.nõ alienan.¶†Item not. ſecundum do.Pet.ꝙ appellatione quartæ,vel tertiæ intelligatur quarta,vel tertia totius rei.& ſic etiã dicit intelligi ſm communem vſum loquendi. dicit tñ Ioan.ab Imo.ſuper iij.Decre.

Bar.aliter ſenſiſſe in l.interdum.ff.de hæred.inſtitu.
videlicet,qđ non intelligatur de quarta totius rei in
dubio:ſed de quarta ex.xij.partibus.cum leg.di diui-
ſione ǭlibet res in xij.partes diuidaꝰ i l.ſeruū.§.hǣdi
tas.ff.de hær.inſt.& in §.hæreditas inſtituta. de here.
inſt.¶Sed certe ſi pōderent verba Bar.ſatis vꝛ velle,
quòd ſi fiat mentio de tertia . vel de quarta,quòd in-
telligatur de tertia, vel quarta totius rei . & pro hoc
etiam,quia ſi intelligeremus de tertia , vel quarta de
duodecim idē eſſet, qa tertia pars de duodecim ſunt
quatuor . & ſic in effectu ſunt totius rei.Sed benè di-
cit Bart.ꝙ ſi quis petit duas partes alicuius rei, ſi vult
petere duas partes ex tribus totius rei, qđ debet hoc
exprimere : quia aliàs ſimpliciter petendo duas par-
tes poſſit intelligi,quòd peteret duas partes ex duo-
decim partibus.& ſic non intelligereꝰ ſm ſuā inten-
6 tionem.¶†Itē no.ex.§.qui vero.[a] ꝙ regulariter eccle
a ſia parochialis requirit reſidentiā perſonalem . & ꝙ
regulariter prohibitum eſt deſeruire per vicariū . fa-
cit,quod dictum fuit.in c.qa nōnulli.ſ.de cleri.non
7 reſidē.& hoc faciat ſm do.Pet.An † doctor per ſub-
ſtitutū pōt deſeruire.nam videꝰ,ꝙ non,niſi hoc ha-
beat cōſuetudo . vel ſubſit cā neceſſaria . de quo per
Bar.in l.nemo.ff.de duo.reis. & etiā ꝑ Cyn.& alios
in l.quiſquis.& l.ad ſimilitudinem. C.de Epi.& cle.
8 ¶†Item not.vnū caſum exceptū in quo deſeruiꝰ ec-
cleſiæ parochiali per vicariū, qñ videlicet eſt annexa
ꝓbendę , vel dignitati . de multis alijs caſibus poſuit
hic ēt Io.An.de qbus tāgeꝰ.ſuꝑ gl.in verbo ꝑpetuū.
¶Itē not.pluralē,ſeu habentē plura bñficia vbi plu-
ralitas permittiꝰ a iure arctaꝰ ad reſidentiā in maiori
bñficio,& in alio dēt deſeruire ꝑ vicariū.¶Item no.
quò ad reſidētiā maius videꝰ eſſe bñficiū ꝓbēda ca-
thedralis eccleſiæ.ſupple , vel ēt alterius maioris ec-
cleſiæ,cū hic nō exprimaꝰ de cathedrali.facit,qđ no.
ꝑ Io.An.in c.j.de fi.presby.in vj.qđ hꝛ.ſ.de ver.ſig.
venerabili . & in cle.j.de ſen.excō.quā ſit parochia-
9 lis eccleſia annexa ꝓbēdę.¶†Itē not.ꝙ in talibus ec-
cleſijs annexis in qbus qs deſeruit ꝑ vicariū debet
vicarius eſſe perpetuus.facit,qđ tangetur ſuper glo.
in verbo perpetuo.¶Itē no.pœnā nō reſidentis in ec
cleſia parochiali ſm vnum intellectum . ¶Secundū
aliū no.pœnā nō deſeruientis per vicariū in eccleſia
annexa:qa tali eccleſia ipſo iure priuatur.¶Itē nota,
10 ꝙ ꝑ† iſta verba ſcias te eſſe priuatū ꝓfertur.priuatio
nis ſnīa . facit,quod in ſimili not.de excōicatione.ſ.
de appel.in c.præterea requiſiſti.¶Itē no.ꝙ regulari-
ter nō eſt licitū ſuper vno bñficio in fraudem aliud
creare.& ſic videꝰ,ꝙ ſi nō fiat in fraudē,qđ tunc hoc
poſſit fieri . & ſic dicit do.Anto.practicari in iſtis ec-
cleſijs collegiatis:qa ſuꝑ vno altari interdū cōſtituū
tur duo,vel tria bñficia.& ſic duę,vel tres capellanię
qđ ſm eū videꝰ poſſe fieri, ſi redditus cuiuſlibet ſint
ſufficiētes,ſeu quodlibet bñficiū. facit,qđ habeꝰ.ſ.e.
vacāte.facit ēt,qđ hic tetigit d.Flo. ¶Nā dicit,ꝙ hic
ꝓhibeꝰ ne habēs eccleſiā annexā ꝓbēdę aſſignat ne-
poti certam portionem in eccleſia. & ſimiliter ꝓhi-
beꝰ collator talē portionem in eccleſia aſſignare : qa
ꝑ hoc videꝰ fraudari rector.ꝑ hoc tñ non tollitur qn
ſi eſſet valde amplū bñficiū poſſit ibi conſtitui aliud
bñficiū ex fructibus rectoriæ.intelligo ꝑ Epm cū cō
ſenſu capituli . ſicut vna præbēda interdū diuidiꝰ in
duas.ſ.eo.vacāte.& ſic ſm eū ꝓhibet,ꝙ nō deꝰ pēſio
ꝓ bñficio ad vitā eius cui aſſignaꝰ,& nō cōſtituiꝰ be-
neficiū perpetuū de ꝑ ſe.¶In gloſſ.ſufficiēs . in fi.&
11 materia glo.dictū fuit in dicto.c.de monachis.¶†In
gloſſ.in ordine.in fin. ¶Quis aūt ſit ordo in quo dēt
qs deſeruire in eccleſia parochiali.dic,ꝙ eſt ordo ſa-
cerdotalis:vt patet in iuribus hic allegatis.& de elec.
in c.licèt canō.li.vj.videꝰ tñ, ꝙ licèt tpe quo ꝓmoue-
tur qs ad eccleſiā parochialē licèt nō ſit in ordine ſa
cerdotali nō impeditur ꝓmotio : ſed debebit facere
ſe intra annū ꝓmoueri , aliàs ipſo iure priuaꝰ eccle-
ſia.d.c.licèt canō. ¶†An aūt requiraꝰ,ꝙ tpe quo ꝓ- 12
moueꝰ ſaltē ſit diaconus.& ſit in ordine ſacro. videꝰ,
qđ ſic : per ea ǭ habentur,vt hi qui.de æta. & quali.
¶Præterea,niſi diſpenſatū fuerit cū illo:vt ibi patet.
& ſatis hoc videꝰ,qñ ꝑ viā electionis ꝓuideꝰ eccleſię
parochiali. Secus ſi per viā præſentationis,& inſtitu
tionis.de inſti.c.j.& ij.in vj.vel per viā collatiōis.de
elect.cū ex eo.li.vj.vel per viā reſcripti apoſtolici.j.
eo.ſi pro clericis pauperibus.li.vj. An aūt canonicus
eccleſiæ collegiatę nō exiſtens in ſacris habeat vocē
in capitulo . tāgebat hic Hoſti.ſed hodie eſt expedi-
tū,qđ nō in cle.vt hi qui.de æta. & quali. An autem
aliud bñficiū ,vel alia bñficia habeāt ordinē annexū
ǭ eccleſia parochialis.dic,qđ ſic. qđ patet in dignita
te Abbatię ǭ reqrit ordinē presbyteralē. & ſimiliter
in decanatu,& ꝑpoſitura ǭ requirūt ſimiliter ordinē
ꝑsbyteralē . facit, qđ hꝛ de æta. & quali.c.j.dignitas
aūt archidiaconalis requirit ordinē diaconalē.ſ.de
elec.cū in cūctis.§.j.¶In glo.prębēda.ibi:& recipiat
talē ꝓbendā . ſup.de qua loquiꝰ litera.l.ǭ habet an-
nexā parochialē eccleſiā.¶In eadē glo.ibi:ex diſpēſa
tione Epi.benè dicit ex diſpēſatione: qa de iure cōi,
ex quò vtrūq; bñficiū requirit reſidentiā non poſſet
vtrūq; retinere.facit,qđ dictū fuit.ſ.eo.cū iamdudū .
& qđ no. de reſcri.gr̄a.in vj.Et pōt Epſ hoc caſu di-
ſpenſare,vt qs habeat ſimplex bñficiū cū curato , vt
dixi.ſ.eo.de multa . nec impediꝰ diſpēſatio licèt ſim
plici beneficio ſit annexa eccleſia alia curata. vt vo-
luit hæc gloſ.& bñ facit, qđ hꝛ.j.eo.ſuper eod.in vj.
¶In fi.gloſ.cōiter tenetur opinio reprobata opinio-
ne glo.per ea, ǭ hñr.j.eo.ſuper eo.& c.cum ſingula.
li.vj.¶In gl.in verbo in maiori.in fi.forte voluit glo.
colligere id,qđ dixit ex iſto tex.hoc modo . quia hic
vꝛ ꝑmitti,qđ ſimul habeat præbendā,& eccleſiā,qñ
eccleſia non erat ſufficiēs . & ꝑꝑ hoc fuit annexa ꝓ-
bēda. & ſic ſecus videtur,qñ eccleſia fuiſſet ſufficiēs
& ſimiliter præbēda,qa tūc nō fuiſſet facta vnio , &
ſic non potuiſſet habere vtrūq; ſimul.qđ intellige ve
rū de iure cōi,ex quò vtrūq; requirit reſidentiā ceſ-
ſante cōſuetudine.Nā ex conſuetudine poſſet habe-
re ſimplex beneficiū,& ſic præbendā cū eccleſia cu-
rata.de conſue.c.j.in vj.& ſimiliter ex diſpenſatione
Epi,vt dixi ſuꝑ glo.ꝓcedēti . & multoſortius pōt ha-
bere eccleſiā curatā annexā ꝓbendę ſine aliqua di-
ſpēſatione . Nam cum diſpenſatione poſſet etiā ha-
bere eccleſiam curatam cū prębenda habente anne-
xam aliam eccleſiā curatā, vt dictum fuit cum gl.ꝓ-
cedenti.Et ad materiam facit,quod notatur per glo.
in c.dudū. el ij.de elec.alleg.in gl.& de reſcrip.gra-
tia.lib.vj.& in cle.gratia.de reſcrip. & quod not.per
Inno.ſ.eo.cū iamdudū . ¶Et aduerte,qa hic tex.nō
dicit de cathedrali eccleſia,ſed de maiori . & ſic non
facit text.iſte pro opinione Ioā.Mo.de qua in c.j.de
fi.presby.in vj.vbi dicit iſtū tex.tātū ꝓcedere in prę-
benda eccleſię cathedralis.& ſic Intelligendo arguit
quod Epiſcopus non poſſit diſpenſare cum illegiti-
mō ſuper præbenda eccleſiæ cathedralis , ſicut non
diſpenſat in curato:vt ibi patet:quia præbenda eccle
ſiæ cathedralis maior videtur beneficio curato . arg.
huius.§.Ioan. Andre.in d.c.j.ſuper gloſſ. intelligo ,
& etiam Archi.ibi tenent contrarium, quia iſte tex.
non ꝓbat opi.Io.mo.cū hic nō dicat de ꝓbēda eccłię
cathedralis : ſed de præbēda eccleſię maioris.Maior
autem

[a] §.qui vero. Hūc.§. do. Abb.ſolenniter repetijt : quæ repetitio & inſertatio eius lectura in præſenti c.vbi multa memoratu digna ſcripſit vid. ibi.

autem eccleſia in loco eſſe poteſt in loco etiam non
cathedralis:vt patet ex his,quæ habenẽ in cle.j.de iu
di.& in cle.j.de ſen.exc.& facit.j̃.de ver.ſig.venera-
bili.¶In gl.ꝑpetuũ.ibi: de authoritate Ep̃i eſt inſtitu
tus.ſupple,& ſimpliciter.ſecus ſi ad certũ tẽpus eſſet
inſtiturus, licèt de autoritate Epiſcopi eſſet inſtitutꝰ,
quia tũc nõ eſſet perpetuus: vt patet de elec.cum ex
eo.li.vj.¶Et no.ꝙ ibi vicarius eſt ſimpliciter inſtituẽ
dus,vel ad tp̃s non modicũ inſtituendus eſt cũ auto
titate Epiſcopi:vt patet hic,& in d.c.cum ex eo.Sed
ad tempus paruũ,puta ad duas, vel tres ſeptimanas
poſſet inſtitui vicarius ſine autoritate Ep̃i : vt no.Io.
An.in d.c.cũ ex eo.in nouella.in verbo ab eis. ¶Et
aduerte ſm do.Pe.ꝙ quidã ſunt vicarij fori pœniten
tialis. de quibus hic in d.c.cũ ex eo. quidã vero cõ-
tentioſi.de quibus in c.j.& per totũ . de offic.vica.in
vj.¶Primorum duę ſunt ſpecies. nã quidã ſunt per-
petui,quidã tꝑales:vt patet ex ſupradictis.¶Secun-
dorũ etiã duę ſunt ſpecies:q̃a quidã ſunt ſpirituales,
13 quidã generales.de offi.vica.cũ in genera.li.vj. ¶†In
ea.glo.in fi.hoc verũ regulariter, ꝙ non eſt licitũ de-
ſeruire per vicarium . fallit etiã in aliquibus caſibus.
de quibus dic per Io.And. iam fallit primo,qñ con-
ſuetudo eccleſiæ habet, quòd quis poſſit per vicariũ
deſeruire.per id,qđ habetur.s̃.de offi.vica.c.j.& per
totũ.Secundo fallit ratione impoſſibilitatis,vt qñ q̃s
habet duo beneficia quorũ vtrũq; requirit reſidẽtiã
forte ex diſpenſatione:vel quia vnũ eſt annexũ alteri
quo caſu deſeruit maiori beneficio ꝑ ſeipſum,& mi
nori per vicariũ: vt hic patet.hoc tñ videtur limitan-
dum ſm do.Anto.qñ beneficia ſunt inequalia : quia
tũc maiori debet deſeruire per ſe: ſed vbi eſſent ęqua
lia poterit eligere in quo velit deſeruire . per id , qđ
no.glo.in c.non poteſt.de præben.in vj.Tertio fallit
ratione occupationis propter quã Ep̃s poteſt tenere
vicarium de offic.vica.per totum.in vj.& facit, quod
habetur ſupra de offic.archipresby.c.primo . in fi.&
s̃.de offic.archi.c.j. & j̃.de cele.miſſa.c.j. & ij.Quar-
to fallit ratione conſtitutionis , vel rationabilis con-
ſuetudinis : vt q̃a pauperes ſunt canonici,& cõſtitu
tio,aut cõſuetudo habet, quòd duę prębẽdę in diuer
ſis eccleſijs ꝓpter id,quod no.j̃.de cõceſ.præbẽ. lite
ras . vni cõferantur quo caſu poterit media per vica-
riũ deſeruire.s̃.de cõſti.cum oẽs . ad fi.& facit,quod
habeẽ.s̃.tit.j.cũ dilectus. ¶Et aduerte,q̃a dixit Ala-
nus,& Goffre.s̃.de cler.non reſi.q̃a nonnulli.ꝙ licèt
ibi dicatur,ꝙ quis debeat deſeruire per ſe,& nõ per
aliũ , tñ illi iuri ſm eos eſt derogatũ per contrariam
conſuetudinẽ . Nã aliquarum eccleſiarũ habet con-
ſuetudo beneficiũ recipi , & retineri deſeruiendo ꝑ
vicariũ,in aliquibus habet ↄſuetudo,ꝙ beneficiatus
percipiat redditus etiam ſine vicario in abſentia ex
iuſta cauſa.In aliquibus habeat,quod percipiat par-
tem,& non totum. In aliquibus autem non percipit
etiã totum,nec partem . & has conſuetudines dice-
bat ſeruandas ſaluo,ꝙ ſi eccleſia indigeat ſaltem co-
getur dare vicariũ.facit,qđ habeẽ.s̃.tit.j.c.penulti.&
quod no.Ioan.And.in c.ex parte. ad fin.j̃.de cõceſ.
prębẽ.ibi Io.An.poſt Hoſt.videtur ↄcludere,ꝙ valet
conſuetudo,quòd percipiat partẽ in abſentia : ſed nõ
quòd totum:q̃a oportet,ꝙ remaneat,vnde ſuſtẽtetur
vicarius per quẽ habet deſeruire,aliàs eſſet cõſuetu-
do oneroſa eccleſiæ. & ſic nõ valeret.s̃.de cõſue.c.j.
¶Tu potes clarius cõcludere, qđ interdũ conſuetu-
do habet locum,ꝙ quis poſſet deſeruire per vicariũ.
& tũc clarũ vr̃,ꝙ cõſuetudo tenet ꝑ id qđ dixi in pri
ma fallẽtia . ¶Qñq; vero cõſuetudo hẽt,ꝙ q̃s perci-
piat fructus etiã nõ deſeruiẽdo per vicariũ.& tunc ſi
nõ abeſt iuſta de cã, videtur ꝙ nõ valeat cõſuetudo
velut nõ rõnabilis:& eccleſiæ oneroſa ꝑ id,qđ hr̃.s̃.
c.j.& c.fi.& facit,qđ no.Hoſti.in d.c.cũ oẽs . hoc tñ
vr̃ intelligendũ in beneficijs q̃ reqrunt reſidẽtiã. Nã
aliàs ſi de cõſuetudine nõ requirũt reſidentiam . vi-
deẽ,ꝙ poſſint tunc percipere fructus in abſentia.facit
qđ habeẽ in d.c.cũ oẽs.ad fi. tũc eñ nõ videẽ ſibi im-
putãdum ſi nõ deſeruit per ſe,vel per aliũ in tali be-
neficio,ex quò non requirit reſidentiã. & ſic ſatis vi
detur de conſuetudine ſeruari.Interdum vero bene-
ficiũ requirit reſidẽtiam.& ſic eſt abſens ex iuſta cã .
& cõſuetudo habet,quòd tunc recipit fructus in ab-
ſentia. ſed non deſeruiat per vicariũ . & tũc videẽ,ꝙ
talis cõſuetudo valeat ꝑ ea,q̃ habẽtur in d.c.cũ oẽs.
ad fi.& qđ ibi dixi.s̃.per Alanũ,& Goſ.licèt Hoſt.ali
ter videt ſentire in d.c.cũ oẽs . vt ibi etiã tetigi. hoc
tñ vr̃ limitãdũ,niſi eccleſia pateretẽ defectũ in mini-
ſtris.q̃a tũc videẽ,ꝙ nõ valeret cõſuetudo,vt ꝑciat
fructus nõ deſeruiẽdo per vicariũ.ar.eorum, quæ ha
benẽ.s̃.tit.j.c.penulti. & ſic põt intelligi dictũ Hoſti.
in d.c.cũ oẽs.& in d.c.ex parte . & tene mẽti p̃dicta,
q̃a quotidiana ſunt . & Io.An.nõ bene declarat,nec
ẽt.do.Ant. ¶Quinto fallit rõne diſpẽſationis ꝑ ea,q̃
hñr de fil.præsby.c.propoſuit.¶Sexto fallit rõne re-
motionis loci.j̃.de eccle.ędifi.ad audiẽtiã. ſm Ioan.
And.Sed certè vbi nõ deſeruiẽ ꝑ vicariũ,ſed ꝑ princi
palẽ rectorẽ inſtitutũ de nouo. in eccleſia nouiter cõ
ſtructa ꝓpter remotionẽ loci. vt ibi patet. ¶Septimo
fallit rõne religionis. vt patet.s̃.e.de mona. & de ca-
pel.mona.c.j.lib.vj.& facit,qđ habeẽ.j̃.de dona.cõ
ſultationis.¶Octauo fallit rõne vniuerſę linguæ,vel
nationis.s̃.de offi.or.qm̃.Nono rõne p̃dicationis.co.
tit.inter cætera. Decimo rõne debilitatis vel infirmi
tatis.j̃.de cleri.egro.per totũ.Vndecimo rõne ꝑegri
nationis terræ ſanctæ.j̃.de voto.c.fi.Duodecimo rõ-
ne abſentię ex cã ꝓbationis religionis , vt abſentiæ
ꝓbabilis,puta ſtudij.Ad primũ de regularibus.bñfi-
ciũ.li.vj.Ad ſecundũ.s̃.tit.j.relatum.& de elec.cũ ex
eo.li.vj. ¶Vltimo fallit ꝓpter augmentationẽ diuini
cultus.vij.q.j.nihil . vbi tñ ꝓpriè loquiẽ,qñ quis in-
cepit officiũ, & ꝓpter impedimentũ ſuꝑueniẽs non
põt illud ꝑficere.q̃a põt tũc per aliũ perficere . vt ibi
patet.¶Et not.bene ex p̃dictis caſibus in quibus q̃s
põt deſeruire eccleſiæ per aliũ . Nã ſæpe fit remiſſio
a ad hic no.¶In gl.priuatũ.ibi:ipſo iure.& per hoc fa
cit , q̃a verbũ priuatũ eſt participiũ pręteriti tẽporis.
& iõ nõ vr̃ requirere ſñiam,vel miniſteriũ iudicis fa
cit,qđ no.per glo.& doc.de fo.cõpe.ſi diligẽti. & in
l.in criminali.C.de iuriſd.om.iudi. ¶In ea.gloſ.ibi:
poſt admonitionẽ:hãc ſequiẽ hic Fede.iũcta penul.
ſolutione.de qua.j̃.in gl.tamẽ,q̃a hæc prima ſolutio
videẽ aliqualiter literã violare . Daẽ ſecunda in ver.
vel poſſet.ſ.ꝙ iſte.verſi.aliqñ referaẽ ad ꝓximũ dictũ
de illis, q ꝑ vicarios debent deſeruire cũ q̃bus duriꝰ
eſt agendũ. & iſtã hic tenuit Hoſti.& ẽt do.Pe.& d.
Flo.¶Nã referẽdo ad primũ dictũ in princi.§.obſta-
rent iura de q̃bus in prin.gloſſ. q̃ exigũt monitionẽ.
& ſic nõ violãdo iſtã literã ſm prædictũ intellectũ re
manerẽt correcta.ꝑut etiã tangit gloſ.in ver.vel di-
cas. ¶Sed referendo ad ſecundum dictũ non eſſent
correcta,ſed remanerẽt regulariter vera:& iſte caſus
exciperetur ab illis . & ſic eſſet ſenſus literę , qđ hñs
eccleſiã parochialẽ nõ annexã dẽt ſeruire ꝑ ſeipſum
qđ ſi nõ fecerit nõ dr̃ hic de mõ ꝓcedẽdi cõtra talẽ.
ſed ꝓcederet tũc ꝑut hr̃ ĩ c.ex tuę.alle.ĩ gl.¶Si aũt
eccl̃ia ẽ annexa p̃bẽdę vł dignitati tũc dẽt d̃ſeruire ꝑ
vicariũ ꝑpetuũ,alioq̃n erit priuatꝰ ab ipſa eccl̃ia ipſo
iure ẽt ſine alia monitiõe.& ĩ hoc erit iſte caſꝰ ſpãlis.

a In gl.priuatũ. Sup hac gloſ. ſi quæras vbi aliquid eſt ſtatutũ, & pœna eſt adiecta in cõtrariũ venientibus, verũ requiraẽ monitio , antequam pœna committatur diſtingue, vt hic per do. Hẽ. Bo.ĩ pñ. c.

Et rõ ſpecialitatis eſt, ꝙ maius odiũ videt̃ eſſe in eo
cui datur libertas deſeruiẽdi ꝑ alinm ſi nõ deſeruit.
q̃ in eo q dẽt deſeruire ꝑ ſeipſum. vt ſic qui in vno
grauat̃ in alio releuet̃.& ecõtra.arg.eorũ,quæ habẽ-
tur in l.eũ qui.ff.de iureiu. & facit,qđ no.s̃.de offic.
archi.cũ vos. ¶ In glo.ij.hæc tñ ſolutio glo.quã ſeqt̃
14 Hoſt.videt̃ aliquãdo literã violare,cũ videat̃,ꝙ†clau
ſula in fine poſita debeat referri ad oĩa præcedẽtia ſi
fieri põt per id, qnod hr̃ in l.talis ſcriptura.ff.de le.j.
& s̃.de appel.inquiſitionẽ. ¶ Tertia autẽ ſolutio hic
data nõ vr̃ bona, quia per illam inducitur correctio
iuriũ,quæ eſt euitanda.de elect.cum expediat.in vj.
¶ Not.tñ ex illo,ꝙ vbi ęquitas reperitur ſcripta in iu
re,& etiã rigor cõtrarius,qđ ſi rigor ſequitur æquita-
tẽ tunc corrigit ipſam æquitatẽ, quod eſt notandũ
pro limitatione eorum,quę notantur in l.j.C.de leg.
& l.placuit.C.de iud.in c.fin.s̃.de tranſlat. ¶ In ead.
gloſ.ibi: vel quod dicit hãc penulti.ſequitur hic In-
no.& pro ipſo facit, quod habet̃ in dicta.l.talis ſcrĩ
ptura.de lega.j.dicit tñ illam ꝓcedere cũ limitatio-
ne.de qua in prima ſolutione,vt ſtatim tãgam. & ſe
cundũ hoc id,quod ſubijcit gloſſ.hic reſpiciat tantũ
primũ caſum,& nõ ſecundũ non videtur verum. qa
imo videtur reſpicere vtrũq;. Hoſti.tñ dicebat totũ
econtra ad glo.videlicet, ꝙ reſpicit ſecundũ caſum,
& non primũ.vt etiã voluit glo.s̃.in ſecunda ſolutio
ne.vt ſuperius tetigi.Et ex prędictis patet,ꝙ tres ſunt
principales intellectus in iſto.§.ſeu in iſto ver.¶ Ali
quando vnus eſt,ꝙ ſolũ referatur ad primũ caſum.§.
¶ Secũdus eſt,ꝙ referatur ad ſecundũ tantũ. Tertius
eſt,qđ ad vtrũq;. ¶ Primus etiã ſubdiuidit̃, qa vnus
eſt,quod referat̃ ad primũ caſum tñ. ſed requiratur
monitio.alius,qđ referatur ad primum caſum tñ: &
nõ requirat̃ monitio.Sed Inno.hic videtur ſequi,qđ
referatur ad vtrunq; caſum.dicit tamen, quod reqri-
tur monitionem præcedere ex eo, quia pœna venit
imponenda ex facto negatiuo.vnde concludit nota-
bilem doctrinam quæ ſæpe allegatur,videlicet,ꝙ li-
cèt vbi pœna venit imponenda ex facto affirmatiuo.
vel imponitur ipſo iure ibi non exigatur alia moni-
tio ad finẽ,vt pœna imponatur.vt in c.de multa.s̃.e.
vbi imponitur pœna ſi quis recipiat ſecundnm cura-
tum.& in c.ſi qs ſuadẽte.xvj.q.iiij.vbi ſi qs percutit
clericũ incurrit pœnã excõicationis,tñ vbi venit im-
ponẽda pœna ex facto negatiuo, ibi ſemper requirit̃
monitio.mouetur, quia facta affirmatiua de ſe patẽt
& de eis conſtare põt iudici abſq; monitione. facit,
quod habetur.s̃.de tranſla.præla.quanto. quæ ratio
etiam ceſſare videtur in facto negatiuo. qa illud nõ
ſic patet velut nõ habens certos terminos a natura.
facit,quod habetur.s̃.de elec.bonæ.el j.& s̃.de ꝓba.
qm̃ contra.in princip. Et ideo ad hoc,vt iudici ianq̃
iudici conſtare poſſit de facto negatiuo requiritur,ꝙ
præcedat monitio, cum non facta videatur latere,
ſed facta magis patent.& prædicta inquantũ dixi re-
quiri monitionem,qñ pœna venit imponenda ex fa-
cto negatiuo limitat.Io.An.ꝓcedere vbi circa factũ
negatiuũ eſſet a iure aliquis termin⁹ appoſitus. quia
tunc talis terminus interpellaret p:o hoĩe per id,qđ
habetur in c.licèt canõ.de elec.in vj.& facit, qđ ha-
betur.j.de locato.potuit.& C.de cõtrahen. vel com
15 mit.ſtipulatione.in l.optimã. ¶ †Et pro p̃dictis etiã
facit, quia pœna quæ venit cõmittenda ex facto ne-
gatiuo venit cõmittenda ex mora ipſius non facti.Et
ideo,ſiue ſit pœna hominis, ſiue iuris, videt̃, ꝙ req-
rat̃,qđ interueniat hoĩs monitio:aut monitio iuris q̃
ſubrogat loco monitiõis hoĩs.& ſic alia tũc nõ exigit
ꝑm Vincẽ.vr̃ velle Inn.ꝙ debeat procedere monitio
cõgruo loco,& tpe,& ꝙ certus terminus ſtatuatur,
& ꝙ poſtea labatur, & etiam ex æquitate aliquantu-
lũ,& poſtea expectetur. ¶ Do.Anto.hic tranſit cum
theorica Inn. inquantũ facit differentiã inter pœnã
cõmittendã ex facto negatiuo, & ex facto affirmati-
uo.& ſimiliter d.Pe.dicit,tñ cogita tu iuriſta,an theo
rica Inno.procedat ſic indiſtinctè.do. Flo.non videt̃
hic tenere indiſtinctè theoricam Innocen. Vnde di-
cit,ꝙ diſtinctio prædicta inter facta negatiua, & affir
matiua debet intelligi in his in quibus non commit
titur mora, niſi aliquo facto interueniente,puta in-
terpellatione: allegat, quod habetur in l.ſi ex legati
cauſa.cũ l.ſeq.ff.de verb.obli.exemplũ ponit ſi aliqd
teneor tibi ex ſtipulatione,vel legato. Nam tunc,vt
conſtituat in mora requiritur,ꝙ me interpellas. Sed
in diſpoſitionibus iuris cõmunis.vel municipalibus,
ſeu ſtatutarijs eoip̃o,ꝙ conſtitutio incipit ligare non
requiritur alia interpellatio, allegat quod habetur.
s̃.de conſtitu.c.ij.cũ ibi not.per hoc dicit eſſe verius
illud, quod dixi ſuperius poſt eũ videlicet, ꝙ hic ſit
priuatus ipſo iure eccleſia annexa ſi non deſeruit ꝑ
vicariũ. Nam videtur ſecundũ eũ appoſita,vt ſtatim
cũ eſt aſſecutus præbendam, cui eccleſia eſt annexa
faciat in tali eccleſia deſeruire per vicarium. & ſic ſi
non facit eſt ipſo iure priuatus. Nam hoc ſi facit de-
bet per allegantem probari.ar.eorum,quę habentur
in l.quicũq;.§.fi.ff.de publ.& s̃.de offi.dele.cũ in iu-
re.& aduerte, quia iſtud vltimũ dictũ poteſt duplici
ter intelligi, vno modo ꝙ ſi qs allegat ſe deſeruiſſe ꝑ
vicariũ. & petat hæc declarari debebit hoc probare,
& ad hoc bene facit.l.quicunq;.§.fin.præalleg. vbi
allegans ſolẽnitatem aliquã interueniſſe in contra-
ctu debet eã probare. ꝙ procedat in ſolennitate ex-
trinſeca,vt ibi no.Et plenè in l.ſciendũ. de ver.obli.
põt ẽt ſecũdo intelligi, ꝙ ſi aliqs dicat aliquẽ priuatũ
ex eo, quia non deſeruiuit per vicarium in eccleſia
annexa bñficio,ꝙ debet hoc probare. & pro hoc fa-
cit,quod not.per Inno.j̃.de accu.ſuper his. vbi con-
cludit,ꝙ allegans aliquẽ incurriſſe pœnã ex facto ne
gatiuo debet hoc ꝓbare. & pro vtroq; intellectu fa-
cit,qa fundans intentionem ſuam, ſiue ex facto affir
matiuo, ſiue ex facto negatiuo debet illam probare.
vt etiã voluit Bart.in l.in illa.& l.hoc iure.ff.de ver.
obl.quod eſt intelligendũ ſanè ſm nota. per Bart.in
in d.l.hoc iure.niſi agenti ex facto negatiuo fieri de
buiſſet implementũ. facit,quod habetur in l.j.C.de
proba.& quod nota. Cy.in l.ij.C.de iure emphy.Pri
mus tamẽ intellectus fortè magis fuit de mente do.
Floria.qni in effectu,vt patet ex p̃dictis voluit,ꝙ ſine
aliqua monitione,ſi aliquis non deſeruit per vicariũ
in eccleſia annexa ſtatim cũ illã eſt aſſecutus, ꝙ illa
ipſo iure priuatur.nõ tamẽ,ꝙ collator poterit cõfer-
re illam eo nõ vocato per ea, quæ habentur.s̃.eo.de
multa.§.his quoq;.& j̃.eo.licèt Ep̃s.lib.vj.dicit tñ,ꝙ
eſt tutum, qđ primus declaretur priuatus ꝓpter ſu-
perius dictum.& ſi talis declaratio fieret: dicit,quòd
oportebit ipſum citare per id,qđ no.gl.in cle.pręſen
ti.de cenſi.in verſi.conſtiterit. vbi glo.notabiliter cõ
cludit,ꝙ ſi quis debet declarari incidiſſe in aliquam
pœnã promulgatã a iure propter aliquem exceſſum
etiã conſiſtentẽ in faciendo expedit partẽ citari.licèt.
ſm eũ verba Inn.inter alios videant̃ innuere i intel-
lige faltẽ, qñ ꝑꝑ exceſſum in faciendo incurrit pœ
nã. ſed ipſe dicit,ꝙ verius eſt,ꝙ declaratio facta per-
te eſt nulla.alle.qđ hr̃.s̃.de conſti.eccle. & qa multę
defenſiones poſſunt ſubeſſe,q̃ nõ dẽt offerre.alle.de
re iudi.in cle.paſtoralis. & qđ hr̃ in d.c.licèt Epiſco-
pus.& qđ no.Guil.in d.cle.præſenti.vbi cõcludit,ꝙ
etiam

etiam ſi factum ſit notorium tamen pars eſt vocãda:
quia ſępe multa dicuntur notoria quæ non ſunt. fa-
cit,quod habetur.ſ.de appel.conſuluit.& quod not.
gl.de iureiur.ad noſtrã.el.ij.& prædicta dicit potius
locum habere ſi debeat declarari, qđ quis inciderit
in pęnam ſtatuti.vt ſ.requiratur citatio:qa ſi hoc pro
cedit in pœna iuris cõis potius in pœna ſtatuti:& ſic
ſi dicaẽ quare valet collatio etiam parte non citata.
vt patet in d.c.licèt Eṗs.& dictum eſt.ſ. & tñ decla-
ratio ſupradicta non valet facta parte non citata. Re
ſpondet,ꝙ ratio diuerſitatis eſt, quia collatio non fit
tanq̃ a iudice,nec incidentaliter: ſed potius tãquam
a parte extraiudicialiter,ſed declaratio ṗdicta fit tan
q̃ a iudice.& pro hoc etiam, quia licèt quis a ſenten
tia canonis non appellet,tñ a ſententia iudicis decla
rantis quem incidiſſe pœnam canonis poteſt appella
ri.vt eſt gl.vald.not.in c.cupientes.§. ꝙ ſi.xx. in gl.q̃
incipit.& pertinet.de elec.lib.vj.& ſic reſidet do.Flo.
in effectu quantũ ad intellectum.tex. videtur tenere
opinio.Hoſtien.ſi vt referatur ſolum ad proximũ di-
ctum,vt correctio euitetur iuriũ.& iſtam opinionem
dicitur hic per do.Ant.eſſe ſequẽdam. & etiam vult
d.Flo.ꝙ ipſo iure priuetur ſine alia citatione,vel mo-
nitione. Sed in primo caſu veniat priuandus per ſen
tentiam, & poſt monitionem ſcđm formã.c. ex tuæ.
de ele.non reſi.Et videtur ẽt do. Flo.reprobare theo-
ricam Inn.inquantum facit differentiam,an pęna ve
niat committenda ex facto affirmatiuo.an ex negati-
uo,ſi agatur de diſpoſitione iuris. & ſic de pęna com
mittenda ex iuris diſpoſitione ,ſiue ſit ius commune
ſiue ius municipale.¶ Sed aduerte,quia ſm theoricã
Inn.tranſit hic Io.And.& do.Ant.& do.Pe.Et pro il-
la facit,quia quando procedit diſpoſitio affirmatiua,
& pœna veniat committenda ex facto negatiuo , vr̃
ꝙ ita demũ cõmittatur pęna ſi proceſſerit interpella-
tio,per ea quæ habentur in l. ſi pœnam.ff.qñ dies le.
ced.¶ Et no.gl.in l.ita ſtipulatus.in prin.ff.de verbo.
obl.& ſequitur ibi Dy.& Bar.in vj.q.licèt aliter ſen-
ſit gl.in d.l.ita ſtipulatus.in verbo,ſed Dy. Et licèt di
cta iura videntur loqui in diſpoſitione hominis in vl-
tima voluntate,vel contractu.tamen videtur,ꝙ idem
ſit dicendum in diſpoſitione iuris, cum eadem rõ vi-
deatur.& quia licitè videtur argumentatio ex diſpoſi
tione vltimæ voluntatis cõtractus ad diſpoſitionem
iuris ſubſiſtente eadem ratione,per ea,quæ habẽtur.
in l.fi.C.de fideiuſ.& in l.j.C.commu.de leg.& in §.
diſponat.& in auth.de nup.colla.iiij. & pro hoc etiã,
quia durius conſueuit agi cum homine q̃ cum lege.
l.celius.ff.de arbit.¶ Si ergo in diſpoſitione hominis
vbi diſpoſitio affirmatiua præcedit, & ſequitur diſpo
ſitio pœnalis negatiua requiritur interpellatio. vt pa
tet in iuribus præallegatis.ergo fortius debet requiri
monitio in diſpoſitione iuris,quãdo procedit diſpo-
ſitio affirmatiua , & pęna venit committenda ex fa-
cto negatiuo.ſicut contingit hic,quia ex diſpoſitione
iuris tenetur deſeruire per vicarium. & ſi non deſer-
uiat incurrit pęnam hic poſitam. Videtur tamen, ꝙ ſi
a tẽpore vacationis tranſierint ſex menſes, quòd iſto
caſu ſine alia monitione eſſet priuatus,quia tale tem
pus interpellat pro homine. per ea , quæ habentur.j.
de conceſ.pręben.c.ij.& in c.potuit.de locato.& fa-
cit etiam,quod habetur in c.licèt canon.de ele.in vj.
& quod dixi ſuperius poſt Io.An.Sed ante dictum tẽ
pus non videtur priuari ipſo iure, niſi pręcedat moni
nitio.vt voluit Inn.& ſimiliter vr̃ , ꝙ hodie per iſtum
tex. ſi habens reſidere in eccleſia parochiali non an-
nexa alteri bñficio non reſideat,ꝙ non incurrat pęnã
priuationis ipſo iure,niſi monitus fuerit, vt reſideat ,
& contempſerit monitionem. vt hic probatur ſm pe
nultimum intellectũ:videlicet,ꝙ iſte verſi. alioquin.
referatur ad primum,& ſcđm caſum,ꝙ vr̃ ſequi Inn.
vt ſuperius tetigi.¶ Sed iuxta prędicta pt̃ eſſe dubiũ,
an in caſu quo eccleſia ſit annexa,& monitus nõ de-
ſeruiat per vicarium,an priuatus erit perpetuo dicta
eccleſia,an vero ſolum pro illa vice:& an etiam indu
catur priuatio perpetua, ita qđ amplius non cenſeaẽ
annexa præbendę. conclude. ꝙ nõ inducitur talis pri
uatio ſcđm Io.And. ꝙ omnino deſinat talis eccleſia
eſſe annexa præbendę.quia delictum prælati non de
bet nocere eccleſiæ.de reg.iur.delictum.libr.vj. Ipſe
aũt non deſeruiens nedum erit priuatus in illa vaca-
tione:ſed etiam perpetuo donec viuet per iſtum tex.
& facit,quod habetur in ca.fi. de capitulis contradi.
de vſi.ſeu.& per hoc patet,ꝙ ſi ipſo priuato dicta ec-
cleſia parochialis conferatur alteri. & ille poſtea mo
riatur,vel renunciat.& ſic iterato vacet non habebit
ius pręſentandi aliũ vicarium.ſed poterit ordinarius
libere illam conferre. Si aũt ipſe haberet ṗbendã quę
eccleſię eſt annexa, & cui ſit illa eccleſia annexa pri-
uatus moriaẽ,vel aliter vacet ipſa præbenda,& alius
ſubrogeẽ in dicta præbẽda:tunc põt eſſe dubium,an
iſte recuperabit ius in ipſa eccleſia annexa.& conclu
dit Io.An.poſt Inn.ab Hoſt.ꝙ ſi cõtingat mori recto-
rem inſtitutum in ipſa eccleſia parochiali recupera-
bit iſte ſubrogatus in ṗbenda ius in ipſa eccleſia , qa
ṗbenda non fuit ex toto priuata,nec diſſoluta unio.
unde delictum ipſius prębendati non habeat nocere
ipſi ṗbendæ.ut ſuperius dixi. ſed ſolũ ipſi præbenda
to qui fuit negligens, & priuatus ꝓpter eius negligẽ
tiã.Et ideo poterit nouus canonicus ſubrogatus loco
ipſius præbendati per mortem ipſius pręhendati,uel
per ipſius renuntiationẽ recuperare iura eccleſiæ,an
nexæ præbendæ. Et ideo poterit ẽt pręſentare recto-
rem,ſeu uicarium ad ipſam eccleſiam annexam uacã
tem per mortem ſacerdotis inſtituti in eccleſia ꝓpter
negligentiam ṗbẽdati ṗmortui . & ſic ẽt recuperabit
emolumentũ.quia poterit percipere redditus eccle-
ſiæ aſſignata congrua portione uicario. ſi autẽ uiuen
te rectore inſtituto in eccleſia propter negligentiam
ipſius præbendati moriatur ipſe ṗbendatus,& creeẽ
nouus canonicus in præbenda: tunc talis rector,ſiue
Vicarius,an remouebitur.Inn.uidetur aliqualiter in-
tiuere,ꝙ ſic inquantum dicit,ꝙ præbendarius priuaẽ
in uita ſua.& ſic ur̃ innuere, ꝙ poſt mortẽ non duret
priuatio. ſed Hoſt.tenuit contrarium.& ſequitur Io.
An.& do.Ant. & cõiter do. ex eo,quia legitimè fuit
inſtitutus in eccleſia talis rector. ergo non debet re-
moueri.j.de reg.iur.factum legitimè.lib.vj. & qa de
bet eſſe perpetuus,ut hic patet. & ſic nouus canoni-
cus erit priuatus iure ſuo ſine ſua culpa:ſed non ſine
cauſa.facit j.de reg.iur.ſine culpa.& ſ.ut lit.non con
teſt.§.ſi autem.Dicit tamen do.Ant.ꝙ ſatis putet,qđ
ipſe nouus canonicus recuperabit prouentus qui ꝑ-
cipiuntur de eccleſia annexa ultra congruã portio-
nem uicario aſſignatam.Nam ſcđm eũ ẽt reſiduũ ui-
uente canonico qui neglexit nõ cedat lucro Vicarij
uel ſuperioris.ſed eccleſiæ annexæ donec ille cano-
nicus negligens uiuat,& non ultra.arg.corũ.q̃ hñr.ſ.
eo.de multa.uer.& ſi ultra.& idem uoluit etiã hic d.
Pe.do.ẽt Flor.dicit,ꝙ iſte inſtitutus in eccleſia reco-
gnoſcet inſtitutũ de nouo in ṗbenda quò ad emolu-
mẽta q̃ debebantur ṗbendato.& ſic ſatis uidereẽ cõ-
cordare cũ prædictis,& ꝓ eo, quod dixi q̃ dum ipſe
præbendatus negligens uiuit perpetuo remanet ipſe
priuatus.alleg.do.Flor. quia iſta pęna imponitur ꝓꝑ
crimen ipſius præbendati ꝯtemnentis canonẽ iſtum.
ideo

ideo debet eſſe perpetua pęna.alleg. ꝙ habetur.s̃.de
conſti.in c.ex literis.Et ex prædictis dicit, ꝙ viuente
iſto qui neglexit tractabit eccleſia tanꝗ non anne-
xa. & hoc vult litera ſcd̃m eũ dũ dicit libere alij con
ſerendo,exponendo libere ac ſi non eſſet annexa.li-
cèt alibi aliter exponaẽ hoc verbũ libere.s̃.eo.de mul
ta.§.is.quoq;.& per predicta etiam dicitur,ꝙ is q pri
mo inſtituitur in eccleſia propter priuatione, de qua
hic cēlebitur ſemper rector parochialis donec viuet
adeo, qđ ſcd̃m cum ẽt mortuo canonico negligente
inſtitutus in eccľia non vocabiẽ Vicarius inſtituti ſuc
ceſſoris in præbenda,per ea,quæ habenẽ in dicta reg.
factũ legitimè.de reg.iur.¶ Sed aduerte,quia aliqua
liter facit in contrarium inquantũ ipſe dicit ſuperius
ꝙ inſtitutus in eccleſia recognoſcet de nouo in ꝑben
da,quò ad emolumenta quæ debebantur præbenda
to.Sed potes dicere,ꝙ cum hoc ſtat,qđ nihilominus
vocatur rector & nõ Vicarius.& ſic dicta ſua poſſunt
16 concordari.¶†Item aduerte, ꝙ mortuo canonico q
deputauit vicariũ perpetuũ,ſeu pręſentauit,& fuit in
ſtitutus per Epiſcopũ non expirabit officiũ illius Vi-
carij,qđ ſatis patet per iſtum tex. qui dicit illũ eſſe ꝑ
petuum.nec ob.quod hr̃ in c.j.de offi. vica.in vj. vbi
videtur,ꝙ poteſtas Vicarij finiatur finita poteſtate ip
ſius cuius vices gerit: quia illud procedit in Vicario
temporali, & voluntario quem quis propter occupa
tionem,vel alia ſimili de cauſa ſibi conſtituit. ſed nõ
procedit in Vicario neceſſario,& perpetuo qui reci-
pit autoritatem a ſuperiore,& non ſimpľr ab illo cu-
ius vices gerit.vt hic patet,ꝙ no.ꝓ declaratione,& li
mitatione dicti.c.j.¶ Item aduerte, qa contra id, qđ
dixi.s̃.videlicet,ꝙ priuaẽ toto tẽpore vite ſuæ, & nõ
in illa vacatione tñ,videtur obſtare,ꝙ habetur in c.ij.
de ſupplen.negli.præla.& ĩ.de conceſ.præbend.in c.
17 nulla.vbi vr̃,ꝙ † ille qui negligit conferre bñficium,
vel pręſentare ad illud priuatur ſolum illa vacatione
& in alia poſtea recuperat ius ſuum.Sed r̃nde,ꝙ qñ-
que quis habet ꝓprietatem beneficij, & tenetur præ
ſentare vicarium:& tunc propter negligẽtiam priuaẽ
ipſo iure perpetuo donec viuit, & poteſtas deuolui
tur ad ſuperiorem,vt hic patet. ¶Sed qñq; quis non
habet proprietatẽ beneficij.ſed tantum ꝑſentationẽ,
vel collationem.& tunc, aut nullo modo fauet deli-
cto,ſed ſolũ negligens fuit. & tunc illa vice tñ priua
bitur ꝓpter negligentiam.In ſecunda vice recupera-
bit ius ſuum.¶Qñq; vero nedum fuit negligens,ſed
ẽt fauet ſaltem tacitè delicto illius q de facto tenuit
beneficium ipſum non remouendo cũ poſſet.& tunc
habet locum pęna de quo.s̃.e.de multa.ver.his quo
que.¶Et aduerte, qa licèt.s̃.tetigerim de intellectu
iſtius ver.alioquin.an referaẽ ad primũ caſum, an ad
ſcd̃m,an vero ad vtrumq;, & an corriganẽ iura anti-
qua,tñ ſatis vr̃ poſſe dici,ꝙ referatur ad utrumque ca
ſum iſtius.§.qui vero ſimpliciter loquaẽ, & inducaẽ,
ꝙ vbi olim veniebat priuandus per ſententiã ſcd̃m,
ea,quæ not. & ꝗ dixi in c.tuæ.de cle.non reſi.Hodie
erit priuatus ipſo iure per iſtum text. vr̃ tamen poſſe
dici,ꝙ quò ad hoc,vt ſurgat pęna priuationis requi-
rantur monitiones quę olim requirebanẽ,& ſic ꝓce-
di debeat ſcd̃m formã quã dixi in d.c. ex tuæ. & iſte
intellectus vr̃ ſatis æquus,& rationabilis.¶ Itẽ atten
de,qa poteſt opponi,ꝙ redditus canonicorũ non de-
beant augeri de redditibus capellarũ per ea,quæ ha-
bẽnẽ hic in §.fi.¶Sed ſolue, ꝙ ibi fiebat in fraudem.
hic bona fide ex cã rationabili.vel dicat, ꝙ annecten
do,& vniendo licitũ eſt augmẽtare. & ita hic allegaẽ
18 non vt in ꝯrio. ¶†Sed iuxta prędicta põt dubitari,an
Ep̃s decimas,vel partẽ decimarũ mẽſę ſuę poſſit aſſi-

a Regulares,licet. d. Ab. hoc c. aliimet alijs verbis tñ i ſenſu idem eſt ſup hoc c. ſi quętas ad quę ſpectat de iure etiali cuſtodia eccleſię vacantis vide hic p d. Henr.Boy. in princ.

gnare curato egenti,vt poſſit ſe ſuſtẽtare,ſeu eccleſiæ
ipſius curati ſine violatione iuri præſtiti per ipſum in
ſua promotione de nõ alienandis rebus eccleſiæ. cõ
cludit Io.An.ꝙ ſic,quia iſta eſt alienatio neceſſaria &
non voluntaria.Ideo intelligitur ꝓmiſſum.allegat, ꝙ
habetur in c.fi.de eccle.edi.ĩ.e.& in c.ij. de decimis.
libr.vj.¶ Item quia non dicitur alienare transferens
fructus in ſuorũ vſus.ff. de leg.ij.l. vnum ex familia.
nã clerici oẽs de diœceſi poſſunt dici de ſuis in quãtũ
participant ſecum de onere, ſeu diœce.ꝗuis ꝓpriè di
catur ſolum coniunctus canonicis ſuis.ĩ.de teſta.re-
quiſiſti.¶ An aũt in quolibet beneficio quis tenetur
ad reſidentiã.dicendũ eſt ꝙ ſic de iure cõi, ſiue ſit cu
ratum, ſiue ꝑbenda ſiue etiã aliud beneficium parui
valoris.s̃.ti.j.conquerente.¶ Dicit tñ do.Ant. ꝙ imo
ad pœnam huius capituli non eſt fienda extenſio ad
alios caſus,facit,ꝙ habetur.ĩ.de regu.iur.hodie.lib.
vj.& quod nota.de elect.licèt canon.eodem libro.

S V M M A R I V M.

1 *Decimas,aut eccleſias de manibus laicorum recipere non debent reli-
giosi ſine conſenſu.*
2 *Excommunicatos,vel nominatim interdictos admittere ad diuina nõ
bent religioſi.*
3 *Religioſi quale ius habeant in eccleſijs non pleno iure ſibi ſubiectis.*
4 *Noti dicuntur oriundi de loco, & ibidem conuerſantes.*
5 *Eccleſia,quando dicatur pleno iure ſubiecta.*
6 *Nominatim interdicti qui dicantur.*

a IN lateranenſi. Regulares a eccle
ſias, vľ decimas
a laicis ſine diœceſanorũ ꝯſenſu recipere
nõ dẽnt,nec excõicatos, vel interdictos,
admittere ad diuina & in eccľijs quò ad
tꝑalia eis ſubiectis inſtituere, vel deſtituere rectores
non debent. ſed præſentare dẽnt diœceſanis ad illas
viros idoneos.h.d.Et primo tenorem lateranen. con
cilij recitat.Secundo id approbat,& renouat. Tertio
addendo declarat.¶ Scd̃a pars ibi:ſtatuentes.¶Ter-
1 tia ibi.ſanè.¶†Not.primo, ꝙ religioſis non eſt licitũ
recipere decimas,aut eccleſias de manibus laicorũ ſi
ne conſenſu Ep̃i.& ſic a contrario ſenſu vr̃,ꝙ de cõ-
ſenſu Ep̃i ſit licitũ,qđ eſt intelligendum ſcd̃m ea, ꝗ
habentur in c.cũ Apoſtolica.ĩ. de his quæ fiunt a ꝑ-
la.& ĩ.de iure patro.quod ãt.& c.ti.c.j.li.vj.¶ Quid
aũt ſi religioſi ſuccedant laicis ab inteſtato,vel ex te-
ſtamento ex perſona ſui monachi.facit ꝙ habetur in
l.deo nobis.C.de Ep̃i.& cle.& ĩ. de priui.cum olim.
el ij.an tunc habebit locum,qđ hic dr̃.do.Pet.hic vr̃
innuere,qđ non,per ea,quę no.per Bar.in l.ſi ita qs.
§.ea.l.ff.de ver.ob.& in l.ex hoc edicto.§.alienare.ff.
de alie. iudi. vbi permittitur ex vltima voluntate alie
natio quæ aliàs non permittereẽ, an aũt hoc ſimplici
ter procederet pendet ex his, quæ diceneẽ in dicto.c.
2 cum Apoſtolica. ¶†Item no. ꝙ non eſt licitũ religio
ſis admittere excommunicatos,vel nominatim inter
dictos ad diuina.qui aũt dicãtur nominatim interdi-
ci,vel excõicati tangit hic Inn.& gl.in d.c.cũ,& plã-
tare in eccleſijs.ĩ.de priui.& in l.ꝯſtitutionẽ.de ſen.
exc.in vj.& ĩ cle.j.de vi.& ho.cle.& ꝑ lo.Cal.in tra.
de eccle.interdi. in j.q.ſecundi membri.principalis.
3 ¶†Item no.quale ius vendicant religioſi in eccleſijs.
non ſibi pleno iure ſubiectis.quia ſolum vendicãt po
teſtatẽ præſentandi rectorem, & exigendi rõnem de
temporalibus non aũt vendicant ſibi poteſtatem in-
ſtituendi,aut deſtituendi.ſecus, quando eſſent pleno
iure ſubiectæ. xvij. q.ij.c.j. de quo plenè dictum fuit
in c.de monachis.s̃.eo.vbi etiam recitaui aliqua quę
poſuit hic Inn.de iſta materia.& facit etiã, quod no.
ipſe

ipſe Inno.in c.veniens.j.de ver.ſigni.lib.vj.in quadã
additione,quæ tamen cõiter non habet. vt ibi refert
4 Io.An.¶†Vltimo no.ꝙ ſi prælato preſentet perſona
no.ꝓm tenet illã admittere, niſi aliud contra eũ pro
bet. ſecus ſi præſentetur perſona incognita. quia nõ
tenet admittere,niſi probet boni teſtimonij ſm Inn.
& poteſt dici ſcdm Hoſt.quod noti dicunt oriũdi de
loco,& ibidem conuerſantes.ſ.de elec.innotuit.& c.
poſtq.& c.ſcriptũ.& ſic,ꝙ dr hic in fine poteſt intelli
gi de aliunde venientibus,qui non ſunt recipiendi ſi
ne literis cõmẽdatitijs.ſ.de cle. non reſi.fraternitati.
¶In glo'.j.in fi.& ſic,licèt illud ſit poſterius in ordi-
ne ſu t tñ prius in cõpoſitione.¶In gl.fi. & ad pdicta
5 bene facit,ꝙ hr.24.q.j.in c.quiſquis.¶† Extra glo.pt
quæri, quando dicatur eccleſia pleno iure ſubiecta.
dic,qñ ſunt exemptę a iuriſditione diœceſani.xvj.q.
vij.c.j.ſed, qñ non ſunt exemptæ tunc dicuntur non
eſſe pleno iure ſubiectę. vnde tunc quò ad ſpiritua-
lia habent reſpõdere Epiſcopo.ſed quò ad tpalia mo
nachis.de quo.ſ.c.monachis.¶Et no.ꝙ qñ ſunt ple
no iure ſubiectę tunc monachi habent ius inſtituen-
di rectorem.vt patet in d.c.j.Sed quid ſi populus tũc
non eſſet exemptus.dicit Inn.in c. veniens. ſuperius
alleg.& in aditione præalleg.ꝙ tunc Epiſcopus habe
bit cõmittere curam animarũ.dicit tñ,ꝙ ex eo, quia
monachi habent ius inſtituendi non habebit ius exa
minandi ipſum,ex quò erat inſtitutus p monachos,
quia cura tunc eſt quid acceſſorium ad ipſam inſtitu
tionem,nec poterit repelli inſtitutus,niſi obijceretur
crimen cum infamia.j.de accu.cum accedens, d.Pe.
hic refert Io. de Lig. tenere ꝯrium inquantum dixit,
ꝙ Epiſcopus non habebit examinare inſtitutum: qa
ex quò habet aliquid ſibi cõmittere,videlicet curam,
vr ꝙ poſſit ipſum examinare.faciat, qd habetur.ſ.de
offi.Arch.cũ ſatis.& cum dicto Io.de Lig. tranſit do.
Pet. & videtur ſatis rõnabile dictũ ne fortè cõmittat
indigno regimẽ animarũ. tene tñ menti dictũ Inn.cũ
6 quo tranſit Io.An.in loco præalleg. ¶† Vltimo tãgit
hic In.& Io.An.qui dicat nominatim interdicti, vel
excõicati.dicit Io.An.poſt Inn.ꝙ nominatim interdi
cti dicunt qui ſunt interdicti nomine ꝓprio,vel æq-
ualenti.vt qa eſt interdicta ciuitas,vel caſtrũ.& ſic p
ſonæ de ciuitate,vel caſtro, & quis eſt de illis de ca-
ſtro.alleg.qd habet.j.de ver.ſign.cum in partibus.nõ
nominatim dicunt,qñ aliquis eſt interdictus,vel ſu-
ſpenſus cum particibus.quia participes tunc non di-
cuntur nominatim excõicati,vel interdicti. Et iõ tũc
non ſunt euitandi tales parcipes, niſi denuntientur
per iudicẽ excõicati,vel interdicti,ſeu participes.non
debet tamen hoc facere,niſi prius hoc ſibi conſtet,vt
iudici,& non,vt homini.vel niſi ſit notoriũ ipſos eſ-
ſe participes, vt quia ipſorum participatio eſſet noto
ria.facit,quod hr.ſ.de coha.cle.& mulie.in c.tuæ.&
j.de cle.exc.mi. ꝓpoſuit. Aliàs non tenetur quis ta-
les euitare ſi participatio non eſt notoria,nec ſunt de
nuntiati,licèt ſciat eos eſſe participes.facit, quod ha
bet.vj.q.ij.c.2. & 3.intellige tñ ſanè, ꝙ non debebit
tũc euitare in publico,ſed in occulto ſic, ex quò ſcit
eũ participem per id,quod notatur.j.de ſen. exc.cũ
non ab homine.& in cle.j.de ſen.exc.nec ob. qd ha-
betur.xj.q.3.excellentiſſimus. vbi innuitur tales eſſe
euitandos. quare reſpondet Inno.ꝙ illud capłm hoc
non dicit,ſed bene dicit, ꝙ illi qui participant excõi
catis contra mandatũ ſuperioris ſunt puniẽdi.ſed ad
uerte quia cõtra id qd dicit Inn.dũ dicit, ꝙ ſi interdi
citur ciuitas,vel caſtrũ homines loci dicuntur nomi-
natim interdicti.facit, quod habet in cle.j.de vita.&
ho.cle.in verbo nominatim.vbi gl.vr velle, quod ad
hoc, vt quis dicatur nominatim interdictus requirat:
vt ſpecifice fuerit nominatus.ad hoc etiã,qd not.per
gl.in c.conſtitutionem,de ſen.exc.li. vj.propter hoc
d.Flo.dicit dictũ Inn.non procedere in prædicto exẽ
plo.& pro hoc etiam facit,ꝙ hr de ſen.exc.ſi ſnĩa.li.
vj. vbi licèt interdicat ciuitas. non tñ intelligunt in-
terdicti hoĩes illius ciuitatis.ſecus ſi interdicit popu
lus ipſius ciuitatis,qa tunc ſinguli de populo ſunt in
terdicti,vt ibi patet, & hoc caſu põt ſaluari ſcdm eũ
dictum Inn. nam facile poterit conſtare qui ſunt de
populo. & paria ſunt,quòd quid exprimatur noĩe ꝓ
prio,vel per circunſtantias,ita ꝙ facile intelligant.ſ.
de teſti.licèt ex quadam.& ſimiliter talia videntur eſ-
ſe,ꝙ quid exprimatur in ſpecie,vel in genere,qñ ge-
nus comprehendit omnes ſpecies iuxta no. de offic.
ordi.c.ij.Dicit tamen,ꝙ tutius eſt,ꝙ ſingulariter no-
minetur per no.per gl. in d.cle.j. tu potes ſaluare di-
ctum Inn.cum quo tranſit Ioan.An.& do.Ant.& do.
Pe.quò ad hoc, vt illi de loco interdicto ſatis dicant
nominatim interdicti,quò ad hoc, vt debeant recipi
ad diuina in loco illo,vt ꝓbat in d.c. ſi ſnĩa. ſed quò
ad hoc, vt extra locum illum prohibeantur recipi ꝓ
cedit dictum.do.Flo.qa tales non erunt prohibendi.
ſecus,quãdo populus eſſet interdictus. & ſic quò ad
id, ꝙ dixi ſaluari poteſt dictum Inn.tamen aliàs re-
gulariter,quando dicatur aliquid fieri noĩatim recur
rendum eſt ad no.per gl.in d.cle.j. in verbo nomina
tim.de vita,& honc.cleri.& in c. conſtitutionem. de
ſenten.excommunica.in vj.& ad ea, quæ hñr in l.qd
ſit nominatim.ff.de libe.& poſthu.

SVMMARIVM.

1 *Studens in theologia poteſt fructus beneficij percipere in abſentia.*
2 *Quotidianæ diſtributiones non dantur abſenti cã ſtudij ẽt theologiæ.*
3 *Redditaum appellatione non cõtinentur quotidianę diſtributiones.*
4 *Cauſa legitima abſentiæ a beneficio fingit aliquem haberi pro reſiden-
te:ſed non pro intereſſente diuinis.*
5 *Beneficia Principum ſunt latè interpretanda.*

LIcèt nobis. Abñs in ſtudio theo-
logię,licèt fructus ꝓ-
bẽdæ ꝑcipiat tñ diſtributiones quotitia-
nas non ꝑcipiat.h.d.& non recipit com
1 modã diuiſionẽ. ¶†No. primo ſm vnum
intellectum,ꝙ de iure iſto ratione ſtudij in ſacra pagi
na quis non poterat percipere redditus beneficij,ni-
ſi ſuper hoc a ſede Apoſtolica impetraſſet reſcriptum.
hodie vero abſque aliqua impetratione ſtudens in
theologia a iure habet priuilegiũ, vt poſſit percipere
fructus beneficij in abſentia.vt patet j.de magiſtris.
ſuper ſpecula.de alijs autem ſtudentibus in alijs fa-
cultatibus,an de iure poſſint percipere fructus in ab-
2 ſentia dixi.ſ. de cleri.non reſidẽ.in c.tuæ.¶† Itẽ not.
ꝙ abſenti cã ſtudij etiã theologiæ non debentur quo
tidianę diſtributiones : & dantur ſolum intereſſenti-
bus in diuinis.facit,quod habetur in c.vno. de cleri.
3 non reſi.in vj.cum ibi notatis per gl.¶† Item nota,ꝙ
appellatione redditaum beneficij nõ comprehendũ
tur quotidianę diſtributiones, quando illud verbum
profertur in priuilegijs de percipiendis redditibus in
abſentia.¶ Et nota etiam ex iſto tex.ar.qd non dicat
beneficiatus qui ſolũ poteſt percipere quotidianas
4 diſtributiones.¶†Item no.quòd legitima cauſa ab-
ſentiæ,licèt fingat interdum quem haberi pro reſidẽ
te.vt hic colligitur.& ſ.titu.j.de cætero. & c.cum di
lectus.tamen non fingit eum haberi pro intereſſenti
bus in diuinis ad quod dicetur,etiam bene facit,qd
notatur per gl.in dicto c.vno.de cleri.non reſiden.in
vj.¶In gl. prima ibi.interpretatur illam conſtitutio-
nem.

nem.& ſic videtur velle gl.quod hic reſcriptum emanatum proceſſerit ſecūdm illam conſtitutionem ſuper ſpecula.l.j̄. de magiſtris. & ſecūdm hoc reſcriptum nō fuerat neceſſarium, quia de iure competebat ſibi illud,quod fuit ſibi per reſcriptum conceſſum.& ſic ſuperuacua impetrauerat. quia non neceſſe fuit præcibus impetrari,quod iure communi conceditur.l.j.C. de theſauris.li.x. An cum dicunt, ꝙ tempo.e huius decretalis nondum emanauerat illa cōſtitutio ſuper ſpecula.licèt iſta, & illa ſint eiuſdem autoris cum iſta prius emanauerit. vt colligi poteſt arguendo ex ordine,per ea,quæ habentur in prima cōſtitutione huius voluminis. & ſic per reſcriptum fuiſſet tunc conceſſum priuilegium, tamen non debet habere diſtributiones quotidianas ſiue quis vtatur priuilegio,ſiue iure illius c.ſuper ſpecula.Sed contra prędicta facit,quia
5 † beneficia Principum ſunt latè interpretanda.l.fin. ff.de conſti.Principum.& j̄.de verb. ſigni.olim. ergo ex quò dicitur,ꝙ integre percipiat redditus, videtur ꝙ non dēat fieri reſtrictio.ſed potius ampliatio cuius contrarium hic videtur dici.ſolue, quod ꝯtrium procedit,quando agitur de præiudicio concedentis. facit,quod notatur.j̄.de dona. cum dilectus.ſecus ſi ꝑiudicio tertij.& eadem ratione eccleſiæ,& diuini cultus.facit,quod habetur.s̄.de offi.dele.ſuper eo.& de vſu palij.ex tuarum.& de reſcriptis.cauſam quæ.per Inno. Nam ſi contra præiudicium tertij beneficium non impetratur,multominus contra fauorem dimittet interpretari:cum ille ſit ampliandus.s̄. de conſtit. c.penulti. ¶ In eadem glo.ibi.multofortius in abſētia. & ſic vult gl.in effectu,ꝙ diſpenſatio de qua hic facit iſtum cenſeri reſidentem,ſed non intereſſentē in diuinis.quotidianę autem diſtributiones ſic, ſed Papa hoc noluit.& pro hoc litera ibi nolimus,&c. & quia indulgentia debet interpretari latè d.c.olim.de verb. ſigni.& dicta.l.fi.de conſtitu.princip.ſed hęc opinio non eſt bona. quia ſecūdm hoc iſta decretalis nō poneret ius commune, ꝙ in dubio non eſt faciendū ꝑ id, ꝙ hr̄.s̄.in prohemio huius voluminis.& pro hoc etiā quia quotidianę diſtributiones non vīr immediatè cenſende prouentus beneficij. ſed quodāmodo ſtipēdium intereſſentiæ diuinorum. ideo nimirum ſi non comprehenduntur,licèt indulgentia dicat,ꝙ integre percipiat prouentus beneficiorum,vt tangit do. Flo. ¶ In eadem gl.in fine.cum gl.concordat Hoſti.Inno. autem.s̄.titu.j.de cætero.dicit,ꝙ in caſu glo.habebit portionem eum contingentem detracto eo,ꝙ debeī menſę cōi.Io.And.etiam non declarat aliter dictum Inn.ſed fortè voluit.Inn.ꝙ ſi aliquæ portiones dabātur præſentibus de ipſis communibus redditibus, & certa portio etiā detrahebatur pro menſa cōi.fortè, vt ex illa poſſit ſatisfieri oneribus occurrentibus detracta illa dabitur portio ſua vnicuiq; reſidenti. Do. autem An.hic dicebat,ꝙ ſi in eccleſia vltra præbēdas eſſent etiam certę portiones quæ darentur ex redditibus cōibus qui dabantur cōi menſę.ex illis percipiebat quilibet partem,ꝙ etiā habens priuilegiū.de quo hic nedum habebit fructus ꝑbēdæ, ſed etiam portionē ſibi contingentē, & ex quo illa non danī rōne intereſſentiæ in diuinis.& ad hoc alleg.not.glo.in d.c. vno.de cle.non reſi.lib.vj. Quid aūt voluit dicere gl. dum dicit habita ratione victus quotidiani.Io. And. non declarat.nec do.Ant.d.Flor.dicit,ꝙ vult dicere ꝙ detraheī id,qđ debeī communi menſę,allegat,qđ ſe.& not.s̄.tit.j. de cętero.Sed certe iſta non vī fuiſſe mens gl.quæ vī loqui de eo,qđ daī,non de eo,quod detrahiī,& etiā,ꝙ dictū detrahendū id,qđ debeī menſę cōi vī intelligendum ſecūdm id,qđ dixi.s̄ poſt Inn.

a Propter. paupertatē idē ſūmat hic d.Abb. ſolet quæri ex his dicaī habere curā alarū,an prælatus, ſeu pſona, qđ idē eſt quo ad hoc, vel vicarius ad hoc, vt ſibi & non alij ꝑmitiæ decimæ oblationes ratione curæ danī de iure cūs cōpetant, & eos caueat vēdicare. vid. hic per do. Hēr. Boy. in prin.

Vnde melius vī dicendum, qđ mens gl.fuit,qđ fortè in eccleſia conſuetudo erat,vel ſtatutum, ꝙ cuilibet reſidenti daretur certa portio pro victu quotidiano.nam tunc talem portionē habebit priuilegiatus de qua in litera.Item idem tñ vī dicendū ſimplr certa portio dabaī cuilibet reſidenti.quia illam habebit iſte priuilegiatus,per ea,quæ ſuperius ſunt dicta.

SVMMARIVM.

1 *Annexio eccleſiæ fieri non debet ſine cauſa legitima.*
2 *Annectere,ſiue vnire, an poſſit Epiſcopus autoritate propria cā ſubſiſtente eccleſias præbendæ.*
3 *Vnire,an poſſit Epiſcopus eccleſiam menſæ ſuæ, vel menſæ capituli.*
4 *Canonici quorum præbendis annectuntur eccleſiæ,ſeu capellæ an ſint prælati illarum*

a EXpoſuiſti. Propter paupertatē ꝑbendarū poſſunt capellę annecti ꝑbendis reſeruata ꝑsbyteris ipſarū congrua portione.h.d.& in prima poniī ſupplicatio.in ſecūda ꝓuiſio. ſecunda ibi.ſt euidens.
1 ¶ † No.primo,ꝙ annexio eccleſiæ ꝑbendę,& eadē rōne dignitati, vel alteri eccleſiæ non eſt faciēda ſine cā.Et no. ꝙ legitima cā dī ſubeſſe,qñ hoc ſuadet neceſſitas,vel vtilitas eccleſię.Item not. ꝙ qñ eccleſia vniī alteri dēt ꝯgrua portio reſeruari ꝑsbytero habenti deſeruire eccleſiæ annexę.facit.ꝙ hr̄.s̄.eo.c.de mona.& c.extirp andæ.¶ In gl.fieri.ibi.non erant annexæ ꝑbēdis.ſupple,ſed fortè erāt collatæ in titulū canonicis, & ex diſpenſatione tenebāt capellam,& ipſam ꝑbendā.facit,ꝙ dictū fuit.s̄. e.nō iādudū.vñ ſi moriebaī canonicus cui fuerat cōceſſa ꝑbēda ſucceſſor in ꝑbenda nō hēbit capellam, ex quò ñ fuerat annexa ꝑbendę, niſi de nouo fuiſſet ſibi collata.& fortè dubitabaī, an poſt ꝯcilium gñale de quo in c.extirpandæ.poſſent taliter cōcedi. cū lr̄a in §.quia vero. videaī velle, ꝙ debeat capella q̄ non eſt annexa habere rectorē q illi deſeruiat.¶ Itē ēt dubitaī, an poſſet annectere capellas ꝑbendis. & videbaī, ꝙ quatenus in d.§.qa vero. ꝑmittiī ꝑ vicarium deſeruiri in capellis annexis illud haberet ſolū locū in annexis in præterito.& ſic videbaī,qđ poſt ꝯciliū non poſſent annecti:ſed cōtrariū hic determinaī,qa etiā poſt ꝯciliū debent poſſe annecti ſuadente neceſſitate ex cā diſpenſandi,vt poſſit diſpenſari,ꝙ canonicus ꝑbēdatus habeat ēt capellā cui tūc habebit facere deſeruiri ꝑ vicariū ꝑ id,qđ hr̄ in d.§.qa vero. & j̄.
2 e.non pōt.li.vj.¶ † An aūt Epſ poterit ꝓpria autoritate ſubſiſtente cā annectere,ſeu vnire eccleſias ꝑbēdæ,dicūt qdā ꝙ nō.ſed dēt hoc facere autoritate Papę.& ſic dicūt, ꝙ hoc fecit iſte Epſ de quo in ſuꝑſcriptione ꝑ iſtū tex.Cōtrariū tñ cōiter teneī, qa ēt non interueniēte autoritate Papę dūmō interueniat ꝯſenſus capli cā ſubſiſtente poterit vnire.ꝑ id, qđ hr̄.s̄.e. vacante.& j̄.de exceſ.pia.ſicut. ſed ipſe ſolus ſine autoritate Papę hoc nō poſſet.& ſic poſſet intelligi opi.
3 ꝑdictaū.¶ Aduerte tñ, qa † Epſ ēt cū cōſenſu capituli nō poſſet vnire menſę ſuæ,vel menſę capituli,qa non ꝑt qs autorari in facto ꝓprio, vt eſt expſſum in cle.ſi vna.de re.eec.non ali.& facit,ꝙ habeī in l.iiij. & ſufficit.ff.de autori.tuto.& ſic ex ꝑdictis patet,qđ aliud eſt vnire eccleſiā ꝑbendę vnius canonici.aliud vnire menſę capituli.nā primū fieri pōt, qa capitulū tunc nō autoratur in facto ꝓprio, cū aliud ſit capłm & aliud ſinguli de cap.xij.q.ij.qui manumittiī.ſecus in ſecūdo caſu.Quid aūt ſi capella eſt adeo tenuis, ꝙ ñ ꝑt ſufficere rectori,& canonico.dic,ꝙ non eſt fienda annnexio.ſed potius ſunt ſeruādi redditus rectori: & canonico ꝓuideri debebit ſecūdm modū. de quo diceī in c.de rectoribus.j̄. tit.j. Quæ aūt erit practica augmentandi

mentandi ꝑbendas ꝑ annexionē eccleſię. dic, ꝙ poterit eſſe duplex: vna, ꝙ certa portio reſeruat̄ præsbytero habenti deſeruire capellę. reſiduū habeat canonicus habens ꝑbendā cui fit annexio. vel ecōtra poterit fieri, ꝙ canonicus habens dictā ꝑbendam habeat certā portionē de redditibus eccleſię. & reſiduū hēat ꝑsbyter. facit, quod legitur, & notatur. ſ. eo. de monachis. Nec ob. qđ habetur. ſ. eo. extirpandę. §. fi. vbi videtur, ꝙ nō liceat, minuere redditus eccłiæ. & a quo libet alio intelligitur excepta iuſta cauſa, vt propter neceſſitatem, vel vtilitatem eccleſię. facit, quod legit̄ & notatur in §. niſi rigor. j. q. vij. & in l. fi. ff. qui ſatiſda. cog. & per hoc dicebat Hoſti. ꝙ ex magna, & neceſſaria cauſa poterit Epiſcopus contra ꝯſiliū diſpēſare per iſtum tex. ſed certè, vt dixit Io. An. ꝯſiliū nō prohibet aliquid de his, quæ dicuntur in iſto. c. & iō iſtud. c. non probat dictū ſuū: nec ēt. c. vacante. ſ. eo. vt patere poteſt ex ibi notatis. tene mēti. dictū Hoſt. Nam gl. cōiter dicunt, ꝙ Eṗs non poteſt diſpenſare ꝯ concilium, ſeu canonē conciliarem. vt patet ex not. ſ. eo. dilectus. & ſ. de elec. cum dilecti. nam Hoſti. vr̄ iſtud limitare, niſi ex magna cauſa velit diſpenſare. tñ vt dixi dictum ſuū nō bene iure ꝓbatur. ¶ In gl. iij. ibi. congrua portione presbytero. hic iunge ver. & ita ex cauſa. vſq; ad ver. & dic excluſiuè: & demū teneas ad id, qoud ſequit̄ in gl. in ver. & credo. vbi tangit quæſtionē, an † canonici iſti quorum præbendis annectuntur eccleſiæ, ſeu capellæ erunt ꝑlati illarū. an vero ſacerdos. & ponit vnā opi. vſq: ad verſi. & ita demū, in ver. v. hic ponit aliam opi. & finaliter tenet primā. ſed Hoſt. dicebat, quòd ſi capella detur collegio canonicorū, ſeu mēſæ cōi intellige per Papā, vel eius mandato ꝑ id, ꝙ hr̄ in cle. ſi vna. de rebus eccle. non alie. & quod. ſ. dixi ſuper gl. ij. tunc collegiū erit loco prælati, non autē ſinguli canonici. arg. 12. q. 2. q. manumittitur Si aūt annectitur præbendę, tunc canonicus illius præbendæ erit ꝑlatus. & ipſe, & vicarius habebunt curam. allegat de offi. vica. c. j. & ij. & q̇a ſicut vterq; habet emolumentum & onus, vbi autē certa portio ſolum aſſignaretur canonico, & non fieret annexio, tunc clarum, quòd ſacerdos qui ponitur in eccleſia habebit curam. ſ. e. auaritia. Inn. vero. ſ. eo. extirpandæ. §. j. dicit, ꝙ iſti præbendarij quādoq, habent curam laxam, ſeu largam, vel latam. vt quia ſu ꝑ vicarium in certis caſibus tantum, qñq; laxiorem, vt q̇a generaliter poſſunt excōicare, interdicere, & ſimilia exercere quæ ſunt de cura. Sed do. Ant. hic eo caſu quo capella annectitur ꝑbendę, dicit quòd canonicus habet curam quò ad habitum, ſed ſacerdos quò ad exercitium. idem in effectu do. Flo. nam dicit, qđ talis canonicus cui facta eſt annexio dicitur habere curā in habitu. & propriè ſ̄m eum titulus curę principalis cenſetur extinctus per annexionē. allegat ea, quæ habentur. j. ne ſede va. c. j. ꝑ hanc tamen annexionem non inhabilitatur canonicus ad alia beneficia plusq̄ ſi haberet ſolam præbendā per id, qđ habetur. j. eo. ſuper eo. li. vj. vicarius aūt in effectu. & quò ad exercitiū cenſet̄ prælatus, & in eo habet locum c. de multa. ſ. eo. vt probatur in cle. vnica. de offic. vi. Idem tenuit do. Pet. in d. c. extirpandæ. §. j. hic aūt vr̄ dicere, quòd canonicus nullatenus habeat curam ex eo, quia maior ſeptennio pōt eſſe canonicus, vt legit̄ & notatur de reſcrip. ſi eo tempore. & c. ſtatutum. in prin. lib. vj. & ſic in eo non videtur cadere cura. ¶ Prę terea ſi canonicus haberet curā, & ſacerdos eſſet vicarius, vr̄ quod dependeret cura vicarij a cura canonici. & ſic ſcđm eum mortuo canonico extingueret̄ poteſtas vicarij per id, quod habetur in c. j. de offi. vi. in vj. ꝙ tamen non eſt verum, vt dictum fuit. ſ. eo. in d. c. extirpandę. §. j. & ideo concludit, quòd ſacerdos dēt dici ꝑlatus, vt habere curam. & quod impropriè dicitur vicarius. & ideo in ipſo habet locum. c. de multa. & non in canonico, ut pate ex dicta cle. j. de offic. vi. iuncto. d. c. ſuper eo. j. eo. in vj. Fatetur tamen, quòd canonicus poterit agere, & conueniri pro iuribus eccleſiæ, annexę, cum adminiſtratio ſit ſibi cōceſſa. ſed non poterit impedire exercitium curę ipſius ſacerdotis, ſicut nec poteſt Epiſcopus impedire ipſum rectorem eccleſię in exercitium curę. ſed certè q̇cquid ipſe dicat hic vr̄ ſtandum eſſe ei, quod dixi poſt Innoc. do. Ant. & do. Flo. & ipſummet in dicto. c. extirpandæ. quia caſus eſt ibi, quòd ſacerdos appellatur vicarius. & ſic vr̄, qđ canonicus cenſeat̄ prælatus ſaltem quò ad habitum. & non ob. quod dēat finiri poteſtas vicarij finita poteſtate principalis prælati. q̇a illud ꝓcedat in vicario temporali, & voluntario, ſecus in ꝑpetuo, & neceſſario. quia autoritate ſuperioris, & nō ipſius prælati ꝯſtituit, vt contingit in caſu iſto. vt patet in d. c. extirpandæ. §. j. Et ad id, quod dicitur, qđ canonicus poteſt maior ſeptēnio. licèt ſit minor. 14. vel. 25. annis. & ſic videtur, ꝙ non poſſit habere curā, quia poteſt reſponderi, quòd illud eſſet verum, quādo deberet habere curam quò ad exercitium, ſecus qñ ſolum quò ad habitum in ꝓñtia propter quādam annexionem factam præbendę. quia tūc ius videtur quodammodo diſpenſare, vt taliter habeat, ex quò prę mittit ipſum habere talem præbendam cui annexa eſt eccleſia curata. ar. c. ꝑterea. & c. ex literis. ſ. de offi. deleg. & ff. de iuriſd. om. iud. l. ij. Et tractauit hic Hoſt. & Io. An. poſt eum aliqua quæ ſunt de materia c. de multa. ſ. eo. & quia per ea quę ibi dicta fuerunt illa ſunt expedita ſatis. ideo ea omittit. do. Anto. hic. tene tamen menti vnum, ꝙ dicit ipſe Hoſt. uidelicet, ꝙ ſi aliquis habens beneficiū recipit ſcđm ſine licentia ſuperioris primi beneficij, ꝙ ſi ad mandatū ipſius ſuperioris non reddit ad primum beneficium ꝓpter contumaciā poteſt ipſum priuare primo, & ſecundo beneficio. & quò ad ſcđm tenebit̄ iudex loci ipſius ſecundi ſententiam executioni mandare, ꝑ ea, q̄ hn̄t ſupra de foro. competē. poſtulaſti. quod tene menti.

S V M M A R I U M.

1 *Literæ Apoſtolicæ ſunt multiplices.*
1 *Surreptionis exceptio poteſt opponi contra literas Apoſtolicas.*
3 *Executor ad beneficium poteſt pronuntiare ſe competentem, uel incōpetentem.*
4 *Iuriſdictio non extinguitur penitus, quando ſuper incompetentis pronunciatur ſi appellatum fuerit.*
5 *Appellant, quando remittatur ad iudicem a quo appellauit.*
6 *Præſentatio literarum non ligat manus collatoris ordinarij quominus teneat collatio alteri facta etiam ſi facta fuerit pendente appellatione a ſententia executoris.*
7 *Iuſpatronatus, quando ſpectat ad laicum non includitur in literis apoſtolicis.*
8 *Laicus non habet collationem beneficij, ſed ius præſentandi.*

a Dilectus. Licèt a eccleſia ex donatione laici habeat ptātem bñficiū conferendi, tñ tenebit illius beneficij impetratio ēt de hoc mētione nō habita h. d. ¶ Et in prima ponitur impetrantis q̄rela. In ſcđa ꝓ-
1 uiſio. Secunda ibi. mandamus. ¶ † Not. j. plures ſpecies literarū Apoſtolicarū. nam q̄dā ſunt monitoriæ, ſeu rogatorię. quędā ꝑceptoriæ. quędā executoriæ. & olim cōiter ſeparatim tradebantur. vt patet ex his, q̄ habentur. ſ. de reſcrip. ex inſinuatione. aliquando ſi-
2 mul tradebantur, ut hic, & ſic cōiter hodie fit. † Item nota.

a ¶ Licèt: his. verbis, & codē ſenſu ſummat hoc ca. do. Abb. ſuper hoc ca. tractat d. Hēr. Boy. an priuilegiatus ſuccedens nō priuilegiato vtat iure ſuo. vide eius diſ. hic. Adde Bar. in l. fiſcus. ff. de iur. fiſ. & ꝑ Bar. in l. cū filius. §. in hac de uer. ob. in j. col. uerb. & iſtā gl. add. Cy. Bal. & Ful. in authen. quas actiones. C. de ſac. ſan. ecc.

no. ꝙ contra literas Apoſtolicas p̄t opponi exceptio
ſurreptionis de quo.ſ.de reſcrip. ad audientiam. & in
c.conſtitutus.& c.mandatū.Et not. ꝙ † executor ad
beneficiū vr̄ poſſe aſſumere partes iudicis, & ꝓnun-
ciare ſe competentē,vel incompetētē.de quo plenè.
4 ſ.de præſump.c.fi.& in cle. j.de offi. dele.¶† Itē no.
ꝙ per ꝓnunciationē ſup incompetentia nō vr̄ extin
gui funditus iuriſditio ſi appelletur a ꝓnunciatione
illa,vt hic videt̄ ꝓbari ſm vnū intellectū. & ſic vr̄ li-
mitari poſſe,quod hr̄ in c.ſignificātibus.ſ.de offi.de-
leg.vt inquātum ibi dicit̄ extingui iuriſdictionē per ꝓ-
nunciationē incompetentiæ, intelligatur qn̄ nō fuit
appellatū.ſecus qn̄ fuit appellatū.quia tunc non ex-
tinguit̄ ſaltē quominus ad eū poſſit fieri remiſſio ſm
aliū intellectū.¶No. ꝙ p pronunciationē ſup incō-
petentia non extinguit̄ iuriſdictio ſi illa pronuncia-
tio aperte ſit contra ius.facit,qđ hr̄ in c.j.ſ.de re iud.
Et no.etiā ex p̄dictis,qđ a pronunciatione ſuper in-
cōpetentia,licèt ſit interlocutoria poteſt appellari,ꝙ
ꝓcedit etiam de iure ciuili.vt gl. not.in auth.habita.
C.ne filius pro patre.& per Bart.in l.ij.ff. de ap.reci
5 piendis.¶† Itē not.caſum in quo appellans remittit̄
ad iudicē.de quo appellauit,qn̄ valet grauamen: ali
ter non eſſet reparabile,niſi remittat̄.facit, qđ legit̄,
& no.de excep.ſ.c.ſignificauerunt.¶Itē no. ꝙ in im
petrationibus non eſt neceſſe fieri mentionē de iure
ordinarij collatoris, etiā ſi de materia ſpeciale ad ip
ſum ſpectet poteſtas ꝯferendi, ꝙ intellige dūnō ſpe
ctet rōne eccleſiæ per id,quod dicit̄ cū gl.j. ¶ Itē no.
ꝙ in mandato de ꝓuidendo includit̄ bn̄ficiū de lai-
cis in clericū deuolutum. intellige rōne eccleſiæ per
id,qđ ꝓximè tetigi:& ex hoc no.ꝙ bn̄ficium tranſla
tū in clericū , licet originaliter fuit laici ſapit naturā
bn̄ficij patronati in clerico. & non bn̄ficij patronati
6 in laicū.facit,qđ hr̄ de iure patro.c.j.in vj.¶†Itē not.
ꝙ p p̄ſentationē literarū in quibus eſt datus executor
non vr̄ affici , nec ligari manus ordinarij collatoris
quominus collatio alteri facta teneat,etiā ſi facta ſit.
pendēte appellatione a ſnīa executoris.de quo.ī. di
cetur.& facit,qđ plenè hr̄ in c.ſi ſoli. in glo. magna.
de ꝯceſ.p̄bē.li.vj.nam hoc vr̄ ꝓcedere, qn̄ datus fuit
executor ad compellēdū. & an inhibitionē facta fuit
collatio.ſecus ſi poſt inhibitionē , vel ſi fuiſſet datus
ad ꝓuidendū,per ea,quæ hn̄r in d.c.ſi ſoli.& eo.ti.&
li.ſi capitulo.& vide oīno,qđ no.in dicta gl. magna.
circa fi.in d.c.ſi ſoli.¶In gl.j.ibi.ea quę.& facit , qđ
hr̄ de reg.iur.is qui in ius.li.vj.¶ In ea.gl.ibi. fortiter
nām.&c.& pro hoc facit,qđ hr̄ in l.paulus.§.j. alias
eſt lex per procuratorē.ff.de acq.hære. vbi ex muta-
tione perſonæ mutat̄ natura rei expreſſum eſt , quò
ad caſum noſtrum hodie in c.j.de iurepa.in vj. & ad
uerte,quia hoc ꝓcedit,qn̄ ius patronatus eccl̄iæ ſpe
ctans ad laicū conferī per laicū eccl̄iæ,vel p̄ſonæ ec-
cleſiaſticę . ſecus ſi deuenit ad p̄ſonā eccleſię intuitu
p̄ſonæ fortè ex ſucceſſione aſcendentiū,vel cōſangui
neorū. quia tunc nō cenſet̄ eſſe ius eccleſiaſticū cum
poſſit in laicum iterū deuenire.facit,qđ hr̄.ī.de iure-
pat.c.j.& c.ex inſinuatione.& quod notatur eo.ti.cū
dilectus.Ideo tunc non immutatur natura , licèt tem
poraliter deueniat ad clericū.arg.l.decurio.ff.de de-
cur.hic aūt datū erat eccleſiæ &c.ēt datū erat eccl̄iæ :
& ſic ēt ſi datur p̄ſonæ eccleſiæ in dubio , ſi aliud nō
apparet, nec adſit ad circunſtantiam aliud ſuadens
oppoſitū p̄ſumit̄ contemplatione eccleſiæ datū, per
id,quod hr̄.ī.de teſt.relatū.& c.requiſiſti.circa fin.&
ī.de relig.dom.intra quatuor. & dicebat Inn. hic , ꝙ
ſiue ſit clericus,ſiue laicus, qui habeat iura ſpiritua-
lia teneātur de eis reſpondere Papæ. & pro hoc vide

tur,quod inquantū gl.ſ.dixit,ꝙ ſi confert rōne iuriſ-
patronatus prebendas non poſſit per Papam cōpelli,
non bene dicit,quia licet de gratia eccleſia tolleret ,
quod iuſpatronatus eccleſiæ cadat in laicū cum cen-
ſeatur quid ſpūale.ſ.de iud.quanto.& ideo Papa poſ-
ſet de illo iure ſe intromittere ſi vellet.Nec ob.quod
habet̄ in c.dilectus.ī.de iure patro.quia ibi non loq
tur in Papa,ſed in legato q ēt ſi eēt de latere nō poſ-
ſet cogere laicū ad p̄ſentandū illū quē non vellet p̄-
ſentare.fateor tn̄, ꝙ etiā in literis Papę in dubio non
vr̄ velle derogare iuri laici, niſi expreſſe aliud appa-
reat.& hoc modo poſſet ſaluari gl.quæ melius dixiſ-
ſet dum dicit,non poſſet compelli ſi dixiſſet,non de-
bet compelli,quia ut dixi in dubio non debet,nec vi
7 detur derogare iuri laici. ¶†Et ex prædictis apparet
ꝙ interdum iuſpatronatus ſpectat ad laicum , & tūc
in dubio non includitur in literis etiam apoſtolicis.
interdū ſpectat ad eccleſiam, ſeu ad perſonam eccle
ſiaſticam intuitu eccleſiæ.& tunc bene comprehen-
dit̄.ſ.de offi.leg.dilectus.qđ procedit , & ſi originalr
ſpectauerit ad laicū,qa ſufficit,qđ ſcđm tempus lr̄a-
rum ſpectat ad eccleſiā , ſeu ad eccleſiaſticā perſonā
intuitu eccleſiæ eſſet ſi ex collatione , ſeu donatione
laici deuenerit. vt hic patet. Interdū vero ſpectat ad
eccleſiaſticā perſonā intuitu perſonę, vt qa clericus
ſucceſſit patri,vel conſanguineo in iure patronatus:&
tunc de iſto iure iudicandum ſicut iudicatur , qn̄ eſt
penes laicum per ea quæ hn̄r in d.c.j.& c.ex inſinua
tione.& c.cum dilectus . & quod notatur ēt in d.c.j.
8 de iurepa.in vj.¶†Item aduerte, quia vr̄ ꝙ laicus nō
habeat collationem beneficij. ſed ius præſentandi.ī.
de iurepatrona.c.j.per totum.& ſic videtur,ꝙ nō poſ
ſit in aliū transferre poteſtatē conferendi cū illā non
hēat.ar.corū q̄ hn̄r.ī. de iurepatro. qđ aūt.& j.q.vij.
in c.daybertum.& ff.de acq.re.do.l.traditio. ſed po-
tes dicere, ꝙ dū litera hic dicit de collatione dēt ex-
poni.in preſentatione.vel potes dicere ſcđo,ꝙ ex pri
uilegio Papę fortè Rex habebat poteſtatē cōferendi p̄
bendas.facit,qđ no.in c.bene quidē.xcvj.diſ.& p In.
ſ.de elec.ꝙ ſicut.in quibus patet , qđ Papa poteſt ex
plenitudine poteſtatis laicū habilitare ad ſpiritualia
& ſic poteſtatē conferendi bn̄ficium eccleſiaſticū. fa
cit etiā,qđ no.per gl.xvij.q.vij.in fi.ſummę. & xviij.
diſt.in prin.& in Spec.eo.ti.in fi.& qđ no. in c.p̄te-
rea.ī.de iurepatro.¶In gl.ij.in fi.hoc intellige, vt tā
getur ſuper gl.fi.de materia plenè notatur per gl.ma
giſtrā.in c.ſi ſola.¶In gl.magno,de conceſſio. p̄bē.in
vj.¶In gl.fi.in fi.dic ſcđm Io.ꝙ ſi executor fuit datus
ad cōpellendū tm̄,& nō inhibuit,nec interdixit col-
latori ante collationem:tunc procedit opi.gl.per ea,
quæ hn̄r de conceſ.p̄ben.in c.ſi ſoli.li.vj.ſecus ſi fuiſ-
ſet executor datus ad ꝓuidendū,vel a principio,vel
in negligentiā ordinarij,qa tunc per ſolam p̄ſentatio
nem lr̄arum ligatæ eſſent manus ordinarij . & ideo
non teneret collatio poſtea facta,vt ꝓbatur in decre
tali ſi capl'o.de conceſ.p̄ben.in vj. & hoc modo poſ-
ſet intelligi vltima opinio,de quo plenè in d.c.ſi ſoli.
& facit ēt,ꝙ dictū fuit.ſ.eo.pro illorum. & quod ple
nè no.per gl.in d.c.ſi ſoli.¶Extra glo.poteſt opponi
primo,ꝙ iſte collationes medio tēpore alij facte pen
dente appellatione debeant retractari,per ea que ha
bentur ſ.de appel.interpoſita.& eo.ti. non ſolū.li.vi.
& ff.nil innouari appel.penden.l.j.ſoluit Hoſt. quòd
non debent reuocari ex eo . quia dicatur mandatum
fuiſſe contemptum,ſeu ſpretum,per ea, quæ hn̄r.ſ.
eo.dilectus.el ij.& potiſſimè,quia poterant iſte deca
nus,& canonici ꝓbabiliter credere iſtos executores
eſſe incompetentes præcipue attenta eorū ꝓnuncia-
tione.

tione. nec ſimiliter debet fieri retractatio ex virtute appellationis, qa appellatio non veniebat ad ſuſpendendã ptãtem collatoris: ſed ſolũ ad ſuſpendẽdã poteſtatẽ executoris.& iõ remanebat poteſtas collatoris integra, a qua non fuerat appellatum: ſed de facto executoris.& ideo tenuit collatio interim facta. hoc tñ vr̃ intelligendum ſcd̃m ea, quæ dixi ſup gl.ſi.¶ Secundo poteſt opponi de.c.dilectus.el .j.& c.relatũ.ſ. eo.per quæ vr̃, qđ hic debuerit mandari, qđ interim haberet diſtributiones quotidianas etiã antcq̃ fieret collatio p̃bendæ. Sed poteſt dicere, qđ ideo in caſu iſto illud factũ non fuit, quia collatores vr̃r habuiſſe pbabilẽ cauſam non parendi, & vr̃r fuiſſe excuſati ppter pmotionem executoris. & ſic non vr̃r ↄtempliſſe mandatũ Apoſtolicũ. In cõtrarijs aũt nullã habuerunt cãm non parendi. Aduerte tñ, quia iſtud vr̃ procedere, qñ fuerunt executores ad compellendũ tñ. ſecus ſi fuiſſent ẽt ad prouidendũ, qa tunc ſtatim p actũ p̃ſentationis fuiſſent ligatę manus collatoris. vt ſ.dixi.& ſic, licèt appelletur a facto executoris tñ actus p̃ſentationis qui eſt facti, & a quo non eſt appellatum non fuit ſuſpẽſus. Ideo tunc quicq̃ poſt p̃ſentationem eſſet factũ retractandũ.¶ Vltimo p̃t opponi, quia vr̃, ꝙ Papa non debuerit remittere negotium ad iſtos executores. qa aut non fuit appellatũ: & tunc ſnĩa tranſiuit in rem iudicatam.ſ. de iudi. cũ inter eos. & ſic vr̃ extincta eorũ ptãs p ſuã pmotionem. facit.ſ.de offi.dele.in lr̃is.& per ↄñs vr̃, ꝙ non debuerunt amplius ſe intromittere, aut fuit appellatum.& tunc, aut fuit fruſtratoriè, & perinde vr̃ fuiſſe ac ſi non fuiſſet appellatũ. per id, qđ hr̃ in c.cũ appellationibus.de ap.in vj. aut non fuit friuola.& tũc vr̃, ꝙ non debuit fieri remiſſio ad ipm iudicẽ a quo eſt appellatũ. p id, ꝙ hr̃.ſ.de ap.interpoſita.& c.ti.nõ ſolũ.in vi. p̃ot dicere primo, qđ hic fuit appellatũ, vt dicit̃ patere in integra.& tunc dic, ꝙ remiſſio fuit facta voluntate partiũ.& ita intelligatur. & facit, qđ hr̃.ſ. de app.in c.accepta. ſed inuito appellante non dẽret remiſſio fieri, vt in ↄ̃rio. verũ quia hęc ſolutio vr̃ diuinare. p̃ot dici ſcđo, qa hic fuit facta remiſſio ad iudicẽ a quo ex ea, qa grauamẽ aliter nõ erat reparabile niſi remiſſio fieret. nã hic grauabãt executores ex eo, qa non pcedebant. iõ vt tollatur grauamen oportet qđ cõpellant̃ pcedere. facit, qđ no.Inn.ſ. de excep. ſignificauerunt. alij vero dicebant, qđ appellatio hic fuit caſſata.& ideo potuit fieri remiſſio. facit, qđ hr̃.ſ. de appel.vt debitus.& c.cũ ſpeciali. dicit tñ Ioã.An. qđ hoc caſu non fieret condẽnatio expenſarũ, tñ appellatio non fuit facta ad differendũ, ſed vt grauamẽ reuocaretur.& ſic fruſtratoriè non fuit interpoſita. facit, qđ hr̃.ſ.de appel.vt debita.& ſic reſidet do. Ant. ¶ Sed d.Flo.hic latius inſiſtit ↄ̃riũ.ſ.formatum dicẽs illud fore difficile.& p̃cipue, qđ iſti executores videtur pdidiſſe ptãtem propter ſuã pnunciationẽ, etiã ſi aſs habuiſſent. facit, qđ hr̃.ſ.de offi.dele. ſignificantibus. vñ dicit, ꝙ multiplr̃ ſoluit̃ ↄtrariũ. Nam Pet.& Abb. dicebant, qđ iſti malè pnunciauerũt. Sed p hoc nõ tollit̃ ↄtrariũ, quia ſnĩa tranſit in rẽ iudicatã dummõ non ſit lata ↄtra ius ſcriptum, vel nõ ↄtineat intolerabilẽ errorẽ.d.c.cũ inter.& ſ.de offi. dele.cũ contingat. Goff.vero,& Hoſt.dicũt, ꝙ fuit appellatũ: ſed cauſa remittit̃ de ↄſenſu appellantis.& ſic tollit̃ ↄ̃riũ c.accepta.& c.interpoſita.de appell. & iſta ſol.ſcđm eũ, licèt videat̃ diuinare tñ colligit̃ ex antiqua. Vincentius vero dixit, ꝙ hic caſſata fuit appellatio. & iõ fuit pręceptũ iudicibus, qđ pcederẽt. alleg.c. cũ ſpãli.ſ.de appel.¶ Sed certè, vt ipſe dixi hęc ſolutio non vr̃ eſſe bona. p id, ꝙ dixi circa primã ſol.Pet.& Abb. & qa ſi vitioſa erat appellatio nõ debuit mandari iſti: puideri. ſed potius approbari exceptio capituli, vel ppoſita p caplm. Vnde refert, qđ Pau.de Liaza.in repeti.huius capituli. Pro ſolone diſtinguebat, quia aut iudex pnuntiat ſe eſſe iudicẽ; aut pnunciat ſe nõ eſſe iudicẽ. Primo caſu talis ſnĩa p̃ot reuocari. quia eſt interlocutoria etiã ſi non ſit appellatũ p id, qđ hr̃.ĩ. de appel.cũ ceſſante. & in l.quod iuſſit.ff. de re iudi. & p hoc licèt non alleget, quia talis ſnĩa nõ vr̃ finita officiũ iudicis. imo potius illi aperire viam. Iõ vr̃ poſſe reuocare, per ea quæ no.Bar.in l.qđ iuſſit.¶ Secũdo caſu pronuntiat ſe non eſſe iudicem, & ſi tũc fuit appellatũ adhuc p̃ot reuocare: qa ſuſpendit̃ ſnĩa per appel.ſ.de iureiurã.venientes.& ſic remanet iudex, vt poſſit grauamẽ reuocare. vt in c.ſi a iudice.đ appel. in vj.& qđ a tali ſnĩa poſſet appellari ẽt de iure ciuili: licèt ſit interlocutoria. vt eſt glo.notabilis.in auth. habita.C.ne filius p pa.& no.Bar.in l.ij.ff.de appel. recipiendis.¶ Si aũt non fuit appellatũ, & tunc, aut iuriſdictio nõ eſt acceſſoria ad aliud, & nõ p̃ot reuocare, qa deſinit eſſe iudex in d.c.ſignificantibus.& dicto.c.in literis.& l.iudex.ff.de re iudi. Nec reaſſumit iuriſdõnem, niſi ex noua delegatione. Facit, qđ hr̃ de appella.in c.cum appellationibus.lib.vj. non ob.d.l. qđ iuſſit.& c.cum ceſſante: quia loquunt̃ durante iuriſdictione: aliàs ſecus. arg.xij.qõ.ij. monemus. cũ ibi notatis, ſi aũt iuriſditio eſt acceſſoria ad aliud, ꝙ durat: & tunc non tollit̃ ẽt ſi iudex pronunciat ſe nõ eſſe iudicẽ. p id, qđ hr̃ de offi.deleg.ſi ſuper gratia. vbi iuriſdictio executoris non extinguit̃ mortę Papæ, & re integra ex eo. qa conſeruat̃ ppter gratiam cui accedit: & ita dicit eſſe in caſu propoſito. qa nõ fuit extincta ptãs executoris, licèt pronunciauerint ſecũdã non eſſe executoris p p gratiã cui accedebat ptãs ipſorũ executorũ: & ſic intelligebat iſtum text. Pau. ſed iſtã ſcđam approbat Ioã.Cal.in addi. licèt non faciat mentionem de Paulo. nã dicit, ꝙ c.ſi ſuper gr̃a.& l.ſi cui.de p̃ben.in vj. non hẽnt locũ in caſu iſto, quia loquunt̃ in gr̃a iam facta. vt ibi patet. pro cuius executione dati erant executores. ſed hic gratia nõ erat facta, ſed facienda. vt patet ex litera, & opponebãt lr̃is ꝙ non valebant. executores aũt pronuntiauerunt ſe non eſſe executores: ac ſi gratia non teneret. & inq̃tũ in eis fuit extinxerunt gratiam, quia pnuntiauerunt eſſe extinctã cũ habere non ſit loco tituli ſcđm notata.ſ.de reſcriptis.in noſtra. & ſic mandatũ, & per Io. And.in proęmio.vj. lib.in verbo tranſmittimus.& ſic ſcđm eũ opinio p̃dicta non vr̃ bona inq̃tũ vult, qđ licèt non ſit appellatũ tñ poſſint executores reuocare ſuam interlocutoriã, & pcedere in negotio. do. autẽ Flo. dicit, ꝙ poſſet reſponderi ad gl̃am Io.Cal. qđ pnuntiatio executoris non tollit efficaciam gratiæ. vt notauit gl.in c.ſi ſoli. In gl.magna. circa finẽ. de ↄceſ. p̃ben.in vj. vbi gloſ. notabiliter concludit, ꝙ ſi in caſu huius ca. fuerunt executores ad puidendũ p p̃ſentationẽ literarũ fuerunt affectæ manus ordinarij collatoris, nec pronunciatio executorũ. licèt pnunciẽt ſe non eſſe executores habet tollere dictũ effectũ p iſtũ tex. licèt dicat tutius eſſe appellare a dicta ſnĩa. vñ dicit d.Flo. ſolutionẽ Pauli poſſe aliter impugnari. qa ſcđm eũ. c.ſi ſuper gratia.& c.ſi cui. nõ pbant, quod iuriſdictio executoris acceſſoria gratiæ nõ poſſet extingui ſtante gr̃a: imo ↄ̃riũ vr̃ dicendũ. arg.eo. q̃ hr̃r de electio.in c.ſi cõfirmationẽ.lib.vj.& bñ facit, ꝙ hr̃ in c.ſi clericus.ĩ.eod. in vj. vbi hoc aperte vr̃ probari. ſed ſolum pbant capl̃a, ꝙ mors delegantis ſuperueniens re integra q̃ conſueuit extinguere iuriſdõnem non extinguit illam durãte gr̃a principali accedit iuriſdictio

riſditio ipſorum executorũ.vnde dicebat Ioã.An.de Lig.vt hic refert do.Flo.dici poſſe,ꝙ aliud eſt in reuocatione q̃ tacitè conſueuit fieri per mortẽ contingẽtem in perſona delegantis. de qua propriè loquunť dicta capřa,ſi ſuper gratia.& c.ſi cui.& aliud in expſſa.de qua vř agi in caſu ꝓpoſito, & pro hoc facit,qa licèt non expiret iuriſditio per mortem delegantis re non integra.š.de off.dele.in c. gratum.& c. relatũ. tamen delegans poſſet expreſſe reuocare.ff. de iuriſ. om.iudi.l.iudiciũ ſoluitur.& ſic vř,ꝙ iuriſditio, ſeu poteſtas executoris per expreſſam pronũciationem ꝓnuntiando ſe non eſſe executorẽ vř finiri,& ſeparari a principali,& pro hoc facit, quia alias inhærendo dicto Pauli.vř,ꝙ neceſſe eſſet dici, ꝙ ſnĩa nõ tenuiſſet,ꝙ non probat p̃allega.c.ſi ſuper gratia. nec ẽt eſt verum ſm̃ do.Flo.qa vt prædixi bene vř poſſe extingui iuriſdictio executoris expſsè ſtante gratia. Aduerte tñ, quia licèt ſic dicat do.Flo.non vř verum, ꝙ neceſſe eſſet dici ſnĩam non tenuiſſe dictũ Pauli tenendo,qa poſſet dici,qđ bene tenuit. ſed quia non expirat iuriſdictio, & poteſtas executoris ſcđm eum, ex quò eſt acceſſoria ad gratiam quæ durat.bñ vult,qđ. poſſent executores ꝓnunciationem reuocare. & iſta vř fuiſſe mens ſua.facit,ꝙ inferius dicetur.¶ Et ꝑ p̃dicta concludit do.Flo. ꝙ executores hic proceſſerũt ex vi ſecundi mandati facti per Papã. & non ex vi primi.nam dicit patere ex antiqua,qđ fuit appellatum. & quod delatũ fuit executioni ꝑ executores quo caſu extinguiť iuriſdictio delegati ẽt ſi appellatio fuiſſet fruſtratoria. & in c. cũ appellationibus.de appel. in vj.& ideo,vt cã remittať ad eos opus fuit nouã delegatione.& ſic nouo mãdato.vt ibi patet. nec ob.c. interpoſita.quia loquitur pendente appellatione.ſed hic non conſtabat,an penderet,vel non:& dato, qđ penderet põt fieri remiſſio ad iudicem a quo.ſi appellans non ꝯtradicit,per ea quæ hñr in c.accepta.de appella. & ſic poteſt intelligi hic ſm̃ eũ. ¶ Subdit etiã ſubtilius poſſe dici, ꝙ ſnĩa executoris hic fuit lata ꝯ ius ſcriptum, qa ꝓnunciauerunt ſe non eſſe iudice, ſeu executores ex eo,qa in literis non fiebat mentio qđ decanus ex donatione Regis haberet collationem præbendarũ.quæ ratio de iure reprobať per ea, q̃ leguntur,& notantur.ĩ.de iurepatro.cũ dilectus. & qđ hic tetigit gl.j.& ſic ſnĩa vř fuiſſe nulla.per id,qđ hř. š.de re iudi.c.j.& ideo non extinxit iuriſdictionẽ. & ꝓterea non obſtante hac ſnĩa Papa mãdauit, vt exequantur mandatũ. Et ſcđm iſtũ intellectum non eſt neceſſarium dicere, ꝙ ex vi ſecundi mandati exequãtur, qa poſſunt ex vi primi exequi, ex quò ſnĩa erat nulla.& ſic reſidet do.Flo.¶ Sed aduerte, qa iſtud vltimum dictũ non vř ꝓcedere. qa expirare vř iuriſdictio delegati per ſnĩam quę alias cõſueuit finire eius iuriſdictionem, licèt alias ſit nulla,q̃uis in ordinario ſit ſecus,vt legitur,& not.in l.ſi vt proponis.C.quõ, & qñ iudex.& in c.in literis.de off.dele.& in l.iudex. ff.de re iudic.facit etiã,qđ habeť in l.quia,& ſi errauerit.ff.de arbi.¶ Præterea dictũ ſuũ poſſet procedere,qñ in ꝓnunciatione fuiſſet expreſſa cauſa de qua ipſe dicit. ſed hic non apparet, quod fuerit expreſſa talis cauſa.ſed ſolum, qđ pronunciauerit ſe non eſſe executorẽ. & ideo vř,quòd valuerit,qa ex ſui tenore non apparet,quòd expreſſe ſit contra ius.facit,quod no.Inn.de proba.quoniã contra.falſum. & quod ibi conſueuit dici. ¶ Præterea ẽt poſſet dici, ꝙ licèt expreſſa fuiſſet cauſa p̃dicta.tñ,qa non habebamus ius expreſſum, qđ dicta cauſa eſſet aperte cõtra ius ſm̃ iſta tempora,licèt per argumenta potuiſſet argui, qđ eſſet contra ius. vt patet ex gl.j.vř, ꝙ ibi valuiſſet licèt fuiſſet iniuſta.per id,qđ no.Bart.in l. cum prælatis.ff. de re iudi. hodie aũt bene eſſet aperte ꝯtra ius talis cauſa.per id,quod hř in ca.j.de iure patrona.in vj.¶ Item aduerte,qa vř voluiſſet Pau. & ſĩr do.Flo. & gl.etiam in c.ſi ſoli.in gl.magna.ad fin.de conceſ. præben.in vj.quòd per pronunciationem executoris factã ſuper ſua poteſtate nullo caſu extinguitur gratia.Sed Io.Cal.hic vř voluiſſe cõtrarium, vt inferius tangã.& quę opinio ſit verior.patebit.ex ĩ.dicendis. ¶ Item aduerte,qa vř velle hic do.Flo. ꝙ decretalis iſta inquantũ vult,qđ executores poſſunt exequi, ꝓcedat ex vi ſecundi mandati, qñ non fuiſſet appellatum.vel ſi fuit appellatum executores detulerunt appellationi.& idem ſi non fuit delatum, ſi appellatio fuit friuola.Secus ſi non fuiſſet friuola,quia tunc videtur velle,qđ ex vi primi mandati potuiſſent exeq, ex quò pronunciatio fuiſſet ſuſpenſa per appellationẽ. & idem voluit ſi diceretur ſnĩam fuiſſe nullam ꝓpter id,quod ſupra dixi.Paulus aũt videtur velle, ꝙ etiam ſi non ſit appellatũ poſſint procedere ex vi primi mandati ex eo,quia cum poteſtas executoris hoc caſu ſit acceſſoria ad gratiam. ex quò durat ipſa gr̃a. licèt per pronunciationẽ factam in caſu capituli inficiatur poteſtas executoris.tamen, ex quò non inficiť gratia:& ſic remanet: remanebit etiã poteſtas executoris quæ eſt illi acceſſoria. & ideo per talẽ pronunciationẽ non deſinet iuriſdictio, ſeu poteſtas executoris.Et ideo poterit reuocare interlocutoriam latã, mouetur per dictum.c.ſi ſuper gratia.& c.ſi cui.p̃allega. & ſic ſcđm eũ ex vi primi mandati poſſunt ꝓcedere, licèt non fuit appellatum.& multo fortius ſi fuit appellatũ per id, qđ ſuperius tetigi poſt eũ videlicet,quia per appellationẽ ſuſpendiť ꝓnunciatio.& ſic ex toto non vř extincta iuriſdictio. vnde vř poſſe reuocare grauamẽ.vt in c. ſi ad iudicẽ. de appella.in vj. & ex dictis Pauli potes colligere duas limitationes ad id,qđ dř,ꝙ ſi iudex pronuntiat ſe non eſſe iudicẽ, extincta eſt eius iuriſdictio,& non poteſt vlterius ſe intromittere.š.de offi.dele.ſignificãtibus.Fallit primo,qñ a tali interlocutoria fuiſſet appellatũ ꝑ id,qđ ſuperius dixi.¶ Item fallit ſecundo ſcđm eum qñ poteſtas iuriſdictionalis erit acceſſoria ad aliud, qđ durat.per id,qđ hř in d.c.ſi ſuper gratia.& c.ſicut ſcđm Io.Cal.videtur hic vtrunq; reprobare.Nam dicit,ꝙ ex quò ꝓnunciauerunt ſe non eſſe executores videtur fuiſſe extincta eorũ poteſtas per dictum.c.ſignificantibus.Et ideo dicit, ꝙ in caſu huius capituli executores ꝓceſſerunt ex vi ſecundi mãdati,ſiue nõ fuerit appellatum,ſiue fuerit appellatũ: & ſiue appellatio fuit deſerta,ſiue non.& ad c.ſi ſuper gratia.& c. ſi cui.reſpondet,vt ſuperius dictũ eſt.quia loquuntur in gratia iã facta:ſed hic in faciẽda.¶ Præterea ſcđm eum vtroque caſu vř, qđ ſi obijciatur exceptio contra poteſtatem executorum quæ reſpiciat gratiam ſicut hic fiebat ſi executores ꝓnũciant ſe nõ eſſe executores,ſeu ſe non habere ptãtem, videntur pronunciare gratiam non valere: quia ſnĩa intelligiť eſſe lata ex cauſa quæ apparet ex actis.facit, quod hř de ordi.cogniti.in c.ij.& ꝙ notatur per gl.in l. ſi qs ad exigendam.ff.de exceptio. rei iudica. & in l.enim.ff.de ſuſpec.tutori.& in c.ſi confirmationem. de ele.in vj. per gl.& ſic vř,ꝙ extinguatur gratia ſi non appellať, cum ſententia tranſeat in rem iudicatam.š. de re iudica.cum inter vos.& ſic vř, qđ non durat gratia,& iſtud ſatis procedit in gratia facienda.¶ Idem tamẽ videtur dicendum ſecundum ipſum Ioan.Cal.etiam in gratia iam facta:quia ſi opponitur exceptio contra poteſtatem executoris quæ reſpiciat gratiam, & ve-

niat

niat ad inualiditatẽ ipſius, ſi executor pronunciat ſe non eſſe executorem, vel non habere poteſtatem, dr̃ pronunciare ex cauſa quæ deducta eſt in acti. per ea quæ hñr in d.l.ſi quis ad exhibẽdum. & ſic d.l.cum. & in d.c.ſi confirmationem.& ſic vr̃ etiam pronũciare ſuper inualiditate gratiæ: & ideo ſi nõ appellatur: ſnia tranſit in rem iudi.& ſic vr̃ per talem pronũciationem nedum extingui poteſtas executorum.Sed & præiudicium ſuper ipſa gratia. facit,quod hr̃.ſ̃.de re iudi.cum inter vos.& imputet ſibi impetrans, qa nõ appellauit.& licèt cauſa quæ ex actis põt colligi forte eſſet contra ius.tñ qñ exprimitur in tenore,nõ vr̃ reddere ſnĩam ipſo iure nullam.per ea quæ hñr in l. ij.C.qñ prouocare non eſt neceſ. Secus qñ exprimeretur,per id, quod hr̃ in l.qui teſtamento.ff.de excu. tuto.& in l.j.C.de errore calculi. Si autem exceptio, quæ opponitur cõtra executores ſecum reſpiciat poteſtatem executorum,& non gratiam, tũc pronũciatio executorum pronunciantium ſe non eſſe executores,vel non habere poteſtatem inficeret gratiã: ſed bene inficeret poteſtatem executorũ. quia illam poteſt inficere.licèt duret gratia cui poteſtas executorũ accedit.per id,quod hr̃ in ſimili.c.ſi conformationẽ. de elec.in vj.vbi poteſt infici confirmatio, q̃ acceſſoriè venit ad electionem.licèt electio remaneat. & ꝑ hoc etiam.c.ſi clericus.ſ̃.eo.in vj. vbi ꝑꝑ negligentiã impetrantis perimitur poteſtas executoris. licèt duret gratia. quia fortè canonicatus fuerat collatus per Papam. ¶ Vnde non licèt poſſe executorem ſe intromittere qui fuit datus ad prouidendum de præbẽda proximo vacatura ex eo,quia impetrãs fuit negligẽs in faciendo illam ſibi conferri, tamẽ remanet gratia, ex quò remanet canonicus,& ordinarius collator habebit ei ꝓuidere. & ex prædictis vr̃ ꝗ gl.in d.c.ſi ſoli. in glo.magna.ad fi.dicit, per pronunciationem executoris non extingui gratiam,quod ſequitur & Pau. & do.Flo.vr̃ intelligendum,qñ exceptio oppoſita cõcernebat ſolum poteſtatem executoris. Secus ſi etiã concernebat gratiam ſm Io.Cal.Et iſta opinio vr̃ de iure verior.per ea quæ.ſ̃.dixi.tene tñ menti gl.prædictam quæ indiſtinctè, & ſimpliciter dicit per pronunciationem executoris non extingui gratiã, & vr̃ ſentire quod hoc procedat etiam ſi exceptio oppoſita & concernebat gratiam,quia dicit,ꝗ eſſet in caſu huius capituli pronunciatio executoris nõ extinxit gratiã, & tñ hic opponebatur exceptio reſpiciens etiam gratiam. ¶ Item etiam aduerte, quia vt dixi ſuperius vr̃ velle Io.Cal.quòd licèt appelletur a pronunciatione per quam pronunciatur quis ſe nõ eſſe iudicem, nõ poſſit vlterius ſe intromittere,quia vult quod etiam ſi in caſu huius c. fuiſſet appellatum non potuiſſet procedere vi primi mandati.quia expirauerat iuriſdictio eorum per talem pronunciationem.ſ̃. de offi.deleg. ſignificantibus. Non rñdet tñ ad capitulum ſi a iudice, de app in vj.allegatum per Paulum,ſed poſſet dici tenendo eius dictum, quòd illud capitulum debet intelligi in alia interlocutoria,quæ non haberet finire,quia vr̃ ꝗ tunc poſtea non poſſet ſe intromittere, ſicut dicimus in diffinitiua.Nã licèt ab illa appellet. tñ qa illa finiuit iudi.offm̃.l.j.ff.de re iud.& l.qualẽ. ff.de arb.non poſſet illã reuocare.¶ Nec ob.iſte tex. quia vt dixi.ſ̃. debet intelligi qđ executores non poterunt ſe intromittere ꝑꝑ pronunciationẽ per eos factam.Et ideo fuit neceſſarium ſm mandatum Papæ, & eodem modo põt rñderi dicatur per iſtum text. probari opinio gl.in d.c.ſi ſoli.circa fi n. videretur tñ dicendũ qđ hic fuit appellatum, qa ſi non fuiſſet appellatum ſnia tranſiuiſſet in rem iudi.ſed præiudiciũ ipſius impetrantis. & ſic Papa non debuiſſet mãdare executoribus,vt gratiã exequerentur,niſi voluiſſet in hoc ſibi facere gratiã:non obſtante qđ non appellaſſet.& ſic poteſt intelligi hoc tenẽdo id,qđ dixi.ſ̃.poſt Io.Cal.tene tñ menti dictã gl. cũ qua alij doc.cõiter tranſeunt. ¶ Aduerte tñ,quia opinio gl.quæ eſt cõis poſſit ſaluari ex eo,quia qñ fert̃ ſnĩa ſuper acceſſoria rõne deducti per modum cauſæ qđ contingit principale negotiũ nõ vr̃ obſtare exceptio rei iudi.ſi poſtea principaliter in iudiciũ deducat.& no.Inn.in c.cum eccleſia.de cau.poſ.& proprie.& facit, qđ not.in l.ſi quis.cũ totũ.§.ſi ancillã.ff.de exce.rei iudi.qđ ſaltem procedit,qñ ſummaria facta eſt diſcuſſio, & nõ plenaria, ꝓut cõiter conſueuit fieri qñ aliqd obijcitur contra proceſſum.vt voluit Inn.in c.fi.ſ̃.de ordi.cogn.& ideo cum in caſu ꝓpoſito ad impediendũ proceſſum executorũ obijceret exceptio,qđ non poterant ꝓcedere,quia gratia valebat ex cauſa iuncta in litera. Iõ vr̃ ꝗ licèt executores pronunciauerunt ſuper eorum poteſtate quæ eſt acceſſoria gratiæ rõne deducti per modum cauſæ qđ concernebat gratiã principalẽ,nõ habeat nocere ipſi gratiæ principali, vt voluit gl.p̃al. licèt aliud voluit hic Io.Cal.vt ſ̃.dixi.gñaliter autem in ſnĩa lata ratione deducti per modũ cauſæ hẽat p̃iudicare in alio iudicio ad alium finem tendentẽ. plenè dixi in d.c.cum eccleſia.¶ Vltimo poſſet opponi,qđ licèt ius laici deueniat ad eccleſiam. tñ cenſeatur de illo iure,vt de iure laici,ſicut videmus in feudis quæ per laicos conceduntur eccleſijs.ſ̃.de maio.& obe.c. ſolite.& ſ̃.de for.compe.ex tranſmiſſa. ſed dic ꝗ contrarium loquitur qñ res laici non eſt totaliter incorporata in patrimonio eccleſiæ,ſed ſolũ reſpectu certi iuris.puta vtilis dñij.ſecus qñ eſſet notabiliter incorporata,nec remaneret laico aliquod ius in illa. quia tunc mutat naturã.& cenſeatur eccleſiaſtica.ita loq̃r hic.& ꝗ dictum fuit in gl.j.Et iſta faciũt ſcđm d.Pe. ſi ſtatuto cauetur, ꝗ contra fœneratorem præſcribat̃ ſpatio quinquennij,an ſi fœnerator cedat ius ſuũ alteri qui non ſit fœnerator, an preſcriberetur ſimiliter ſpacio quinquennij.de quo remittit ad quandam diſputationem ſuper hoc factam per Bal.& de materia etiam tangitur in c.j.de iurepatr.in tex. vbi tangitur quod an exceptio quæ habet nocere cedenti habeat etiam nocere ceſſionario.facit,quod not.l.apud celſum.§.de autoris.& §.ſi cũ legitima.ff.de doli excep.

S V M M A R I V M.

1 *Pueri ſunt inhabiles ad conſequenda beneficia eccleſiaſtica.*
2 *Ordinate fieri debent omnia.*
3 *Maiores ſeptennio poſſunt habere beneficium ſimplex.& nu.8.*
4 *Aetas ad monachatum quæ requiratur.*
5 *Aetas qualis requiratur in beneficijs ſecularibus.*
6 *Monachus vnius monaſterij, an poſſit eſſe monachus in alio monaſterio.*
7 *Beneficiatus,an poſſit eligi ad epiſcopatum.*
9 *Reſidentia,an requiratur in præbenda.*

SVper inordinata. Pueri,& alĩs beneficiati nõ ſunt idonei ad eccleſiaſtica beneficia conſequenda.h.d. & in prima ponit cõſultationẽ. In ſcđa rñſionẽ.Scđa ibi:ꝯſultationi.Et dicit Hoſt. poſſe colligi caſum ex antiqua hoc mõ.qa in eccleſia Pictauien. erant multi canonici recepti, quia numero quinquaginta. Gregorius autẽ autor huius decretalis reduxit illum numerum. ad 20.& mandauit quibuſdam quòd ex illis quinquaginta eligerẽt. 20. Idoneos.ipſi autem quibus hoc fuit mandatum reperierũt quòd quidã ex illis habebãt dignitates alij habebant bñficia curata.& alij alia bñficia.alij & erant

puert.Ideo dubitauerunt,an tales eſſent idonei.& ꝓ
tanto conſuluerunt Papā.Papa aūt rńdit,vt hic dř in
ver.cū aūt.& ſeq.¶ No. ꝙ in qͥlibet actu expediendo
requirunť duo ꝓcipuè,videlicet voluntas,& pīās.fa-
cit,qđ hř.s̄.de offi.deleg.cū ſuper.& in l.multū.C.ſi
1 quis alteri vel ſibi.¶†Item no.ꝙ pueri ſunt inhabiles
ad conſequenda eccleſiaſtica benefi. & ſiť aliàs be-
neficiati.& ſic facit iſte textus, qđ habens vnam ꝓbē
dam nō poſſet ad aliam promoueri , de quo plenè di
2 ctum fuit.s̄.eod.cū iamdudū. ¶Itē potes † notare ex
principio,qđ nihil dēt inordinate fieri.facit, qđ hř ī
§.inordinatum.in auth.de hæredibus & ſalcidia. col
latione prima.¶In gl.pueri.ibi.Tanq̄ poſteriori. Vř
gl.velle recedere ab eo quod dixi.& velle,qđ mate-
riæ de quibus.s̄.dictū eſt in gl. per hāc decretalē ſint
3 reuocatę.ſed verius dicendū eſt† ꝙ non reuocantur,
quia maiores ſeptennio pńt habere beneficium ſim-
plex,vt probatur ex eodem.de ele.in vj. & etiā infe-
rius dicetur,qūo aūt diuerſimodè ſ̄m diuerſas mate-
rias aliter,& aliter accipitur, prout notatur in proœ-
mio ſexti circa fi.& in qua ætate q̄s ſit habilis ad be-
neficium , notatur in c.ſi eo tempore.de reſcri.in vj.
& tangitur in c.ſtatutum.eo.ti.& li.in c.ex eo.de ele.
in vj.Et Io.An.hic poſt Hoſti.tangit de materia.con-
clude,qđ aut q̄ritur de beneficio regulari,aut de be-
neficio ſeculari, primo caſu,aut quæritur de benefi-
cio regulari ſimplici,aut de nō ſimplici.Si de ſimpli-
ci dicit d.Flo.quòd male poteſt exemplificari niſi di-
camus qđ monachatus dicatur beneficiū . tñ ſ̄m eū,
non propriè dř beneficium,ſed potius impropriè,de
4 ſen.exc.vt famæ.† ad monachatum aūt requiriť ętas
ſcilicet,qđ ſit pubes.& ſic ꝙ maſculus ſit maior qua-
tuordecim,& fœmina maior duodecim,vt poſſit mo
nachare,& ingredi religionē,de regularibus.c.j.li.vj.
& facit.j̄.de regularibus.ad noſtram.¶Interdum au
tē requiritur ætas decem,& octo annorum,vt in c.q̄a
in inſulis.de regularibus. ¶Si aūt eſt beneficium re-
gulare non ſimplex,vt Abbatia,vel Prioratus:& tunc
requiriť ætas.25.annorum.j̄.de ſtat.mo.cum ad mo-
naſterium.§.j.& eo.ti.in cle.ne in agro.§.cęterum.&
hoc verum,niſi eſſet prioratus non cōuentualis, licèt
curatus, cuius cura per ſecularem ſacerdotem debe-
ret exerceri,quia tunc ſufficeret ętas.20. ann.vt in d.
§.cæterum.& hæc procedūt in maioribus.Qualis au
tem ætas requiratur in Abbatiſſa,hř de elec.in c.in-
demnitatibus.libr.vj.vbi requiritur ætas.30.annorū.
& per hoc habes qualis ætas requiratur in beneficijs
a regularibus. a ¶†Si vero quæritur qualis ætas requi-
5 ratur in beneficijs ſecularibus,conclude quòd aut lo
ꝗtur in beneficijs ſimplicibus,aut in alijs.Primo ca-
ſu,aut non ſonat in nomen rectorię, & ſufficere vř ꝙ
ſit maior ſeptennio,quod vř intelligendum,dūmmo
do ſit doli capax.nam aliàs vř æquiparari infanti.per
id quod hř in §.pupillus.inſti.de inuti.ſtipul.& in l.ſi
infanti.C.de iure deli.maximè per Cy. & Iſtud ſatis
hic vř voluiſſe gl.fallit ſ̄m Hoſt. qū beneficium req̄-
reret maturitatem conſilij,vt in canonicatu,q̄a tunc
requiritur pubertas ſecundum eum . nam pueri non
habent maturitatem conſilij,nec poſſunt ſapientium
iura tractare.l.pen.ſeu fi.C.de teſta.mili.& facit,qđ
hř in l.ij.§.impuberes.ff.de iure immunitatis. Et hoc
ſi dentur canonicatus in titulum.ſecus ſi tanq̄ bene-
merito.& tñ Hoſt.concordat cum Archi.in d.c.ſi eo
tempore.de reſcr.in vj.& cum ipſo tranſit hic d.Ant.
& ſimiliter d.Pet.ſed certe,vt dicit d.Flo.Io.An.in d.
c.ſi eo tempore. tenet quòd maior infante poteſt eſſe
canonicus,licèt ſit minor.xiiij.annis.& de hoc etiam
vř caſus expreſſus in c.ex eo.de elec.in vj.ſed Archi.

a Qualis ętas requiriť ī beneficijs regularib⁹. Diſtinguet vt hic ꝑ d. Hē. Boy. & ꝑ d. Ab. hic ī infra eo. ver. ſed plenius expediendo.

dicebat,ꝙ ibi fuit gratia,& non ius commune. ſed il
lud eſt diuinare,& violare illum text.& ſic vř qđ mi-
nor.xiiij.annis.poſſit eſſe canonicus etiam cathedra-
lis eccleſiæ:& ſic etiam videtur velle gl. in c.ſtatutū .
de reſcr.in vj.dicit tñ hic do.Gaſpar de Cal.ꝙ regula
cancellariæ habet ꝙ minor quatuordecim annis non
poſſit eſſe canonicus in eccleſia cathedrali.de iure au
tem, vt prædixi vř ꝙ eſſe poſſit vt voluit gl.in d.c.ſta
tutum.Fatendum eſt tñ,ꝙ nō habebit vocem in alio.
vt patet in d.c.ex eo. quinimo hodie ſi etiā eſſet ma-
ior quatuordecim nō haberet vocem in alio. niſi eſ-
ſet in ſacris.vt in cle.vt hi qui.de æta.& qualita.& ſic
patet quod maior ſeptēnio poteſt habere ſimplex be
neficium,qñ non ſonat in nomine rectorię.Si autem
ſonaret in nomine rectorię, vt quia eſſet eccleſia nō
curata,nec collegiata,tunc vř ꝙ nō ſufficiat,ꝙ ſit ma-
ior ſeptennio:& tunc dixerunt quidam vt refert Ioā.
Cal.non ſufficit,ꝙ ſit maior.xiiij.ſed requiritur quòd
ingreſſus ſit.25.annum.mouentur iſti,quia in tali ec
cleſia debeat celebrari miſſa. nam ad hoc inſtituitur
eccleſia,de conſec.diſt.j.c.j.ſed celebrare non poteſt
niſi ſit ſacerdos.s̄.de ſum.tri.c.j.in fi. in ſacerdote au
tem requiritur ætas prædicta in clem.generalem. de
æta.& quali.ergo &c. Sed iſtorum opinionem repro
bat Io.Cal.quia ſ̄m hoc non eſſet dr̄ia inter eccleſiā
curatam,& non curatam, quò ad idoneitatem ꝓmo
uendi ad ipſas eccleſias . quod vř eſſe contra mētem
tex.in d.c.ſi eo tp̄e.& in d.c.cum in cunctis.& in c.li
cet.de elec.in vj.& ideo cum in c.cum in cunctis.re
quiratur ætas.25.annorum . vř ꝙ in non curatis ſuffi-
ciat minor ætas . Et ideo hoc caſu vř ſufficere ætas .
24.annorum.facit,quod hř.s̄.de ęta.& quali.c.indc-
corum.vbi hoc vř probari.licèt gl. videatur intelligere
re ibi de curatis , ſed melius vř ꝙ loquatur ibi de nō
curatis.nam tunc planius procedat ille text.ſi autem
beneficium ſeculare non eſt ſimplex, tunc ſi eſt epi-
ſcopatus requiritur ætas.30.annorum.s̄.de ele.cū in
cunctis.Si aūt ſint aliæ dignitates inferiores,vel per-
ſonatus,aut beneficia curata, & tūc requiritur ætas.
25.annorum incepta.d.c. cum in cūctis.§.inferiorē .
s̄.de elec.& eo.ti.c.licet canon.li.vj.& ſic habes qua
lis ætas requiratur tam in beneficijs ſecularibus, quā
regularibus melius quàm.declarauerat hic Io.An.&
do.Ant.& do.Pet.¶†An autē monachus vnius mo-
naſterij poſſet eſſe monachus in alio monaſterio. dic
ꝙ non.j̄.de reli.dom.c.fin.& s̄.de elec.conſtitutus.&
hoc ſi vellet eſſe monachus vtriuſque monaſterij:vel
in vno eſſet monachus,in alio Abbas,vt in dictis iuri
bus. ¶Si autē de vno monaſterio vellet recedere, &
tranſire ad aliud derelinquendo primum , tūc ſi vel-
let tranſire ad monaſterium arctioris vitæ poterit trā-
ſire licentia tñ petita a ſuperiore. licèt non obtenta.
j̄.de regularibus.licet.ſecus ſi non eſſet arctius mona
7 ſterium.vt ibi patet . ¶†Item aduerte,quia dixit do.
Anto.quòd beneficiatus non vř idoneus ad ep̄atum,
quod vř eſſe contra caſum capituli,cū in cunctis.ſed
intellige ſane : quia ſi quis habet vnum ep̄atum non
pōt ad alium tranſire ſine licentia Papæ.s̄. de trāſla.
præla.per totum.ſed alias beneficiatus bene pōt eli-
gi in ep̄m.& retinebit etiam priora beneficia,donec
habuerit poſſeſſionem ep̄atus,& tūc tranſiuit tp̄s de
conſecrandis,vt hř in d.c.cum in cunctis.ſed habens
vnum ep̄atum non poteſt eligi ad aliū, licèt poſſit po
ſtulari,vt in c.fi.s̄.de poſtu.pręl.& prędicta ꝓcedunt
qñ beneficium datur in titulum . ſed vbi dareť ratio-
ne remunerationis poſſit interdū dari etiam infanti,ſi
daretur propter merita ſuorum prædeceſſorum facta
circa eccleſiam.vt hic tangit Hoſt.& Ioan.And.poſt
eum.&

eum.& dicebat etiã hic Abbas,q́d canonici non de-
bent cõpelli recipere pueros,tñ poſſent ſi vellent,&
ſic tranſit Io.And. Sed iſtud non ꝓcedit,q̃a vr̃ ꝙ non
poſſit dari in titulum beneficiũ illi qui non pôt ordi
nari,cũ debeat dari beneficiũ ratione ipſius ordinis.
facit,q́d hr̃.ſ̃.eod.in c.cum ſecũm.¶ Et adde ſupradi-
ctis,q́d gl.in c.ſi eo tp̃e.de reſcr.in vj.quam cõiter ſe
8 quuntur doctores tenet † ꝙ maior ſeptennio pôt ꝓ-
moueri ad beneficium,dũmodo illud nõ requirat or
dinem ſacrum ex ſtatuto,vel conſuetudine. & intel-
lexit gl. ꝙ poſſit ẽt promoueri ad canoniã eccleſiæ ca
thedralis.licèt ibi non dicat , ſed apertè hoc dicit in
c.ex eo.de elec.in vj.Et idem etiam voluit in c.ſtatu
tum.in prin.in verbo dignitate.¶ Item ẽt adde quòd
tenendo opinionem q́d maior quatuordecim annis
pôt promoueri ad regimen eccleſiæ non curatæ,ꝑut
tenuit Io.Cal. poteſt reſponderi ad rationẽ ſuperius
factam in contrario,dum dr̃ ꝙ in eccleſia debent ce-
lebrari miſſę quam non poſſet talis celebrare : q̃a nõ
poſſit eſſe ſacerdos,cum non haberet ætatẽ ſufficien-
tem ad ſuſcipiẽdum ſacerdotium. vt in cle.gñalem.
de æta.& qual.nam poteſt dici ſm̃ Io.Cal.quòd licèt
verum ſit q́d debeat in ipſa eccleſia celebrari:tñ non
ſequitur q́d non poſſit talem eccleſiã habere: q̃a po-
terit per alium facere celebrari,licèt per ſe celebrare
non poſſit.facit,q́d hr̃.ſ̃.eo. extirpandæ.§.j.vbi ille q̃
eſt canonicus eccleſiæ cathedralis , qui vt dixi poteſt
eſſe ſi ſit maior ſeptennio non repellitur ſi habeat ec
cleſiam annexam præbendæ.nam per alium facit ibi
deſeruiri.q̃uis poſſet dici ꝙ illud cõtingit ratione an-
nexionis , ſic nõ facit neceſſario ad caſum noſtrũ,qñ
quis habet principaliter in titulũ . æqua tñ vr̃ opinio
Io.Cald.vt ſit aliqua dr̃ia inter eccleſiam curatam,&
nõ curatam,prout vr̃ velle tex.in d.c.ſi eo tp̃e. de re-
9 ſcri.in vj.¶ †In glo.fi.vbi de hoc.& facit, quod dictũ
fuit.ſ̃.eo.cum iamdudum.& per id q́d dicit gl.dice-
bat Hoſt.q́d vr̃ ꝙ quis non poſſit habere duas præbẽ
das: quia in præbenda requiritur reſidentia.ſ̃.eo. ex-
tirpandæ. adeo quòd reſidentia præbẽdæ præiudicat
reſidentiæ parochialis eccleſię,vt ibi patet.& ſic vr̃ ꝙ
non poſſit habere aliam præbendam . & pro hoc,q̃a
monachus q̃ debet eſſe quotidie in monaſterio.xvj.
q.j.placuit. extrahitur de monaſterio ꝑꝑ curam.ĩ.de
ſta.mo.in c.quòd Dei timorem. & ſic patet,ꝙ cano-
nicus eſt fortius aſtrictus quã monachus dicto reſpe-
ctu,& ideo vr̃ ꝙ non poſſit habere plures præbendas.
de quo dicendum vt dictum fuit in d.c. cum iamdu
dum.¶ In ea.gl. in fi.& hodie eſt expreſſum.ĩ.de ꝑ-
ben.ſi motu proprio.lib.vj. & adde his quæ dixi ſup
gl.præcedenti.quòd puer vr̃ poſſe recipi in monaſte-
rio,non obligatur tñ religioni niſi poſt pubertatem.
& ſic poſt xij.annos in fœmina.& xiiij.in maſculo.ĩ.
de regularibus .ad noſtram. & ita quotidie ſeruatur .

CVm cauſam. Pro ĩtegratiõe vni⁹ præbendæ alia diui
di non debet.h.d.¶ Et in prima decisa cõ
ſultatio.Et in ſecunda rñſio.Secunda ibi:
conſultationem.¶ No.j.illud quod vulgariter cõſue
uit dici,videlicet,quòd cooperiendo vnum altare nõ
debet aliud diſcooperiri.facit de dona.apoſtolicæ.&
in auth.niſi rogati.C.ad treb.¶ Item not.ꝙ prætextu
liciti non debet cõmitti illicitum.facit,q́d hr̃.xxij.q.
iiij.ſ.ad peccatum.& de materia.ĩ.ne clerici vel mo.
in c.iij.¶ In gl.in fi.de vacantibus dicebat Inn. de cõ
munibus redditibus.facit , quod hr̃.ſ̃.eo.dilectus fi-
lius. el ij. ¶ Alij vero dixerunt q́d integrari debet ex
redditibus ſuperexcreſcentibus.ſ̃.de conſti. cum.M.
facit quod dictum fuit.ſ̃.eo.vacãte.nam poſſet præ-
benda vacans eſſe adeo pinguis, quòd poſſet ex illà
integrali alia.& nihilominus remaneret ſufficiens, ꝑ
ſa autem non vacante non deberet ſcindi, vt alia in-
tegretur per iſtum tex.

SVMMARIVM.

1 *Legatus de latere conferre poteſt beneficia ad ſedem apoſtolicam deuo
luta,ſecus de vacantibus in curia.*
2 *Collator an poſſit proſequi collationem a ſe factam.*
3 *Scientia eminentis defectus,& exceptio ignobilitatis non repellit ab
obtinendo beneficio præbendali.*
4 *Appellari poteſt ab actu extraiudiciali,& etiam a futuro grauami-
ne extraiudiciali.*
5 *Collatio facta poſt literas monitorias,vel præceptorias ,an teneat.*
6 *Nobilitas virtutis in ꝓmotione ad beneficia eccleſiaſtica præferri de-
bet nobilitati generis.*
7 *Ignobiles,& pauperes aſſumpti fuerunt a Christo ad regimẽ eccleſiæ.*
8 *Actus negatiuus,an poſſit inducere conſuetudinem.*
9 *Eligentes prælatum de gremio alterius eccleſiæ pluribus vicibus in-
tra tempus.xl.annorum,& vltra,an cogatur deinceps de tali gre
mio eligere.*
10 *Nobilitas attenditur in dignitatibus ſecularibus, ſed non in eccleſia-
ſticis.*

VEnerabilis. Clerici ignobiles, & non eminentis ſcien-
tiæ ꝑꝑ hoc non debent a præbendis re-
pelli in eccleſia, q̃ tales admittere nõ cõ
ſueuit.h.d. ¶ Et in prima ponit̃ facti nar
ratio.¶ In ſcđa exceptionũ repulſio,& cãæ cõmiſſio.
1 Secunda ibi:nos igitur.¶ †No.j.ex text.ꝙ legatus vr̃
habere poteſtatem cõferendi beneficia ad ſedẽ apo-
ſtolicam deuoluta,quod eſt verũ, ſi ſit legatus de la-
tere vt erat iſte . aliàs ſecus niſi expſsè aliud haberet
in mandatis,vt hr̃ in c.j.de offi.leg.in vj. ¶ Alij tñ di
cunt, ꝙ hic habuit ſpeciale mandatũ ꝑꝑ id quod hic
dr̃ in litera anteq̃ monitorias,vel executorias ẽt: ſed
certe iſtud eſt diuinare, & etiam illa ſunt verba cano
nicorum,quæ vñr fuiſſe probata poſt collationem fa
ctam legatorum . ¶ Aduerte tamen,quia non poſſet
conferre beneficia vacantia in curia.vt hr̃ in c.ij.ĩ.e.
in vj.¶ Item no.ꝙ collatio beneficij appellatur dona-
tio.facit,quod dictum fuit.ſ̃.eo.relatum. ¶ Item not.
ꝙ præſumitur collatorem deſiderare, vt ſua collatio
ſortiatur effectum . ſic etiam dicimus de progenito ,
quod præſumitur geſta per eum ſortiri effectum . Et
ideo ſimpliciter non eſt idoneus teſtis,vt no.ſ̃.de te-
2 ſti.cogen.in c.dilectorum.¶ †Item no. ꝙ collator vi-
detur proſequi collationem a ſe factam,ſicut electo-
res electionem , quod videtur intelligendum ſuppli-
cando ſuperiori pro confirmatione , an autem aliàs
ꝓſequi poſſit collator collationem recurre ad id q́d
3 dictum fuit.ſ̃.eo.dilecto.vbi etiã poſt Io.And.¶ †Itẽ
not. ꝙ exceptio ignobilitatis , & defectus eminentis
ſcientiæ non repellit ab obtinendo beneficio præbẽ
dali etiam in eccleſia cathedrali,nec mirum , q̃a nec
repellit quem a poteſtate obtinendi dignitatem epi-
ſcopalem,dummodo competentis ſcientiæ reperiat̃.
ſ̃.de elec.cum in cunctis.& de renun.c.niſi.in c.pro-
4 pter defectum.¶ †Item no.ꝙ appellari poteſt ab actu
extraiudiciali, & etiam a futuro grauamine extraiu-
diciali.de quo plenè dicẽdum,vt habetur in c.bonæ.
5 ſ̃.de app. ¶ †Item no.ꝙ collatio facta poſt literas mo
nitorias,vel præceptorias videtur non valere. Sed de
hoc dic,vt dictum fuit.ſ̃.e.dilectus.el ij. quia hoc nõ
6 eſt regulariter,vt ibi patet.¶ †Itẽ not.ꝙ virtus,& ho-
neſtas vitæ nobilitant quem , non ſolum genus ſan-
guinis . & talis nobilitas in promotione ad benefi-
cia eccleſiaſtica præfertur nobilitati generis . Vndę

dicebat Hieronymus in epiſtola ad celeutiam, quòd ſola apud Deũ libertas eſt, vt nõ ſeruire peccatis, ſũma mater apud Deũ nobilitas eſt, clarũ eſſe virtutibus. ¶ Et pro iſta nobilitate virtutũ Io.And.allegauit hic multas autoritates.& facit,qđ hr̃ in l.prouidẽdũ. C.de poſtu.& qđ no.Bart.in l.j.C.de digni.libr.xij.

7 ¶ † Itẽ no.ꝙ ad regimen eccleſiæ electi fuerunt ꝑ ſaluatorẽ noſtrũ ignobiles,& pauperes. Vnde Hieronymus in epiſtola ad Antoniũ contra ſophiſtas,& ſapiẽtes ſeculi,Petrus & Iacobus piſcatores mittunť.facit qđ no.gl.in c.cũ iã vetus.24.q.j.dicebat etiã beatus Bernardus, ꝙ licèt magna,& diuina fuerũt miracula q̃ Dñs fecit in terris.hoc tñ ſuper oĩa alia emicuit,& ſplenduit,ꝙ per paucos,& ſimplices,& pauperes totũ mundũ, & oẽm eius altitudinem ſibi ſubiugauit.

8 ¶ † Vltimo no.ꝙ ꝑ actũ negatiuũ vr̃ poſſe induci cõſuetudo.de quo dicendũ fuit.& no.Io.An.in c.Ioannes.de cle.coniu. ¶ Et facit iſte tex.ſm d.Pet.qđ ſi ec-

9 cleſia aliqua † elegit prælatũ de gremio alterius eccleſiæ pluribus vicibus intra tp̃s.xl.an.& vltra,an cogať deinceps a tali gremio eligere.& concludit,ꝙ nõ.q̃a iſtud conſiſtebat in facultate eligentiũ. & iõ non induciť p̃ſcriptio ſcđm eũ.alle.qđ no.in l.cũ notiſſimi. C.de p̃ſcri.30.an.& facit,qđ no.Io.An. in c.fi.de cõſue.in vj.hoc tñ vr̃ intelligendũ, niſi aliq̃n voluiſſent eligere de alio gremio.& ꝑꝑ contradictionẽ non elegiſſent:quia tunc vr̃ ꝙ poſſet induci p̃ſcriptio.ꝑ ea q̃ hñr in l.j.& ij.C.de ſerui. ¶ In gl.liberũ . ibi nõ aſſumit liberũ. Vnde dic,ꝙ aſſumit hic liberũ ſcđm vul-

a gare theutonicorũ [a] qui dicunt aliquos non eſſe liberos eoipſo, qđ ſunt obligati ad ſeruitiũ aliqđ p̃ſtãdũ alteri.licèt aliàs verè ſint liberi. ¶ In gl.non multos. in fi.ſolue,quò ad facultatẽ diſpenſandi bene attẽdiť qñq; nobilitas,vt in contrario:ſed nõ,quò ad habilitatẽ,vel inhabilitatẽ beneficij,vt hic patet.an aũt debeat attendi potentia recurrendũ eſt ad notata ꝑ gl. & doc.in c.conſti.el ij.s̃.de app.vbi dr̃ conſiderandũ eſſe qualitatẽ eccleſiæ,& eius exitũ. ¶ In gl.fi.ĩ fi.Sed q̃uo dubitabať hic,an vacaſſet, cũ ĩ principio dicať, ꝙ tãto tp̃e vacauerat,qđ fuerat collatio deuoluta ad ſedẽ apoſtolicã.& ſic vr̃ ꝙ Papa hic in fi.nõ debuerit hoc in dubio reuocare,prout fecit.potes dicere,ꝙ ſic allegabat Cardinalis,ſed capitulũ dicebat contrariũ. & q̃a nõ cõſtabat fortè q̃s diceret veritatẽ. Ideo Papa mãdauit de hoc inq̃ri.vt hic patet in fi. vel ſm alios fortè Papa ſic mãdauit,quia intentio legati fuerat cõferre p̃bendã vacantẽ.& ſic ſi vacaret de iure,& de facto.& fortè,licèt vacaſſet de iure dicebať, qđ nõ vacauerat de facto:q̃a alius tenebat tp̃e collationis legati ex collatiõe capituli.& ſic vr̃,ꝙ ex quò alius erat in tolerata poſſeſſione non tenuiſſet collatio . per id, qđ hr̃.ĩ.de cõceſ.p̃b.cum noſtris.& c.literas.& ideo Papa mãdauit de hoc inquiri, an vacaſſet ẽt de facto tp̃e collationis legati.& ſic reſidet Io.An. & d.Ant. Sed certe,q̃n collatio fit per habentẽ poteſtatẽ aliter quàm ex reſcripto apoſtolico vr̃ ꝙ ſufficiat qđ vacet de iure.ĩ.de præb.licèt ep̃s.lib.vj. Vnde cum legatus ſit ordinarius in ſua prouincia. de offi.lega.c.ij.in vj. vr̃ ꝙ potuerit conferre,ſi vacabat de iure:ſed nõ ſi vacaret de facto.nã in dubio quis vr̃,& præſumitur eligere viam per quam ipſius actus potius teneat quã pereat.ff.de teſta.milita.l.iij.Et ideo prima ſolutio vr̃ melior niſi dicas ſaluando dicta doctorum, qđ procedat,q̃n agitur de conferendis beneficijs deuolutis ad ſedem apoſtolicam;quia illa ex priuilegio vr̃ conferre.Ideo magis reſtringatur eius poteſtas. ¶ Itẽ aduerte, quia licet expiraſſet legatio : tñ non expirauit gratia,quæ erat iam facta.ſecus ſi non fuiſſet facta,licèt reſeruatio facta fuiſſet,vt hr̃ in c.præſenti.de offi.lega.in vj. ¶ Vltimo poteſt opponi de his quæ habentur in §.j.in auth.de defenſoribus ciuitatum.& l.honores.ff.de decurionibus.& c.grãdi. de ſup.neg.p̃la. in vj.in promotionibus attenditur nobilitas: ſed dic,

10 ꝙ illud procedit in † dignitatibus ſecularibus,in quibus qñq; attenditur nobilitas generis: hic autem in dignitatibus eccleſiæ in quibus attenditur nobilitas virtutũ,& quia in litera fit mentio de illuſtribus,q̃uo aliqui dicũtur illuſtres, aliqui ſuperilluſtres, aliq̃ ſpectabiles,aliqui clariſſimi . vide quod hr̃.ij.q.vj.anteriorum. & facit etiam quod habetur per glo.in l.j.ff. de officio eius cui mandata eſt iuriſdictio.

[a] Volgare theutonicorum. Qui ſup oẽs gẽtes libertatẽ ſuam defendũt. vñ dicit Cornelius tacitus ĩ tractatu de natura, & moribus germanorũ, acrior eſt libertas germanorum regno arſacis q̃liter hoc ſit intelligẽdũ lege Papinianũ de bello Romanorũ cõtra ꝑ thos, quod geſſit Marc' craſſus nõie Senat',& Populi Romani.

S V M M A R I V M.

1 *Beneficium ſonans in rectoriam non comprehenditur ſub ſimplici beneficio.*
2 *Reſcriptum ad beneficium impetratum cenſetur ſtricti iuris , & eſt ſtrictè interpretandum.& nu.12.*
3 *Beneficium,& ſimplex beneficium paria ſunt.*
4 *Proceſſus iniuſtus delegati eſt ipſo iure nullus, licèt ſecus ſit in proceſſu ordinarij.& nu.11.*
5 *Ciuitatis appellatione,an comprehendatur diœceſis.*
6 *Beneficia eccleſiæ cathedralis,an comprehendantur,quãdo Papa mãdat alicui prouideri in eccleſia ciuitatis,vel diœceſis.*
7 *Beneficij appellatione,an veniat dignitas.*
8 *Beneficij appellatione,an veniat præbenda.*
9 *Papa ſi mandat, vt prouideatur primo de præbenda , & poſtea mandat,ꝙ ſecundo prouideatur de dignitate,& præbenda,ſi poſtea vacet præbenda quis præferetur.*
10 *Et quid ſi mandat alicui prouideri de præbenda in aliqua eccleſia , & in illa ſunt aliquæ præbendæ habentes certum ordinem annexum , puta ſacerdotij, an poterit impetranti de illa prouideri ſi non ſit ſacerdos.*
11 *Sententia excommunicationis lata per delegatum , ſi eſt iniuſta eſt nulla.*

CVm olim. Reſcriptum in quo mandať ſimpliciter alicui ꝓuideri,in dubio rectoriam,vel dignitatem nõ includit.h.d. ¶ Ex primo narrat executoris proceſſum. Scđo illud reuocare mandat dicens quare.ſecunda ibi:cum igitur. ¶ No.ꝙ in ſimplici mãdato de prouidendo alicui de beneficio in dubio cõprehenditur ſolum beneficium ſimplex.& ſic non cõprehẽdiť dignitas,vel rectoria eccleſię,aut beneficiũ

1 curatũ.facit,qđ hr̃.ĩ.eo.cum illis.lib.vj. ¶ † Et ex p̃dictis no.ꝙ beneficiũ ſonans in rectoriã ſtricto ſumpto vocabulo nõ vr̃ comprehẽdi ſub ſimplici beneficio , licèt latè ſit.& ſecundum hoc debet intelligi , quod

2 dictum fuit.s̃.eo.c.ſuper inordinato . ¶ † Item not.ꝙ reſcriptum ad beneficium impetratum cenſetur eſſe ſtricti iuris.& ſic ſtrictè eſt interpretadum,& reſtringendum.& ideo in dubio reſtringitur ad ſimplex beneficium.facit etiam quod hr̃ in c.q̃uis. el j.ſ .eod.in vj.ſimiliter do.Flo.dicit,ꝙ expreſſo vno modo vacationis non venit alter.de reſcriptis.ſuſpectum.lib.vj. Et ideo cõſueuit apponi clauſula,vel alio quouis modo. vt quia dicitur prouideas de canonicatu vacante per obitum talis , vel alio quouis modo,quo caſu licèt propter dictam clauſulam veniat alius modus , tamen non veniet ex perſona illius de cuius morte facta eſt mẽtio.Et ideo conſueuit etiam vltra dictam clauſulam addi alia,videlicet, vel alterius cuiuſcũq; perſonæ,vt notauit latius in prę alle.c.ſuſceptum.& tenent do. de Rota ſecundum eum in concluſione . 21.licèt Io.Cald. in hoc vltimo aliter tenuerit in ali-

3 qua ſua diſputatione ſecundum eum. ¶ † Item nota, quòd paria ſunt mandare prouideri de beneficio, & mandare prouideri de ſimplici beneficio,vt hic probatur

batur iuncto principio cũ ſi. nam vt patet ex princi-
cipio ſimpliciter fuit mandatum prouideri de bñfi-
cio. & in fine dicitur,quòd ꝓ ſimplici beneficio in-
telligitur mandatum. ¶ Itẽ not.ꝙ qñ mãdatur ꝓui-
deri in aliqua eccleſia nõ põt ꝓuideri de ipſa eccle-
ſia,ſed de aliquo bñficio exiſtẽti in ipſa eccleſia.facit
quod no.glo.in cle.j.in glo.quę incipit de iſto.de p̃-
4 ben. ¶ †Item no.qđ proceſſus iniuſtus executoris vr̃
eſſe nullus.& ꝑ hoc dicũt ẽt q̃dam,qđ proceſſus de-
legati iniuſtus eſt ipſo iure nullus. licèt ſecus in ꝓ-
ceſſu ordinarij. Sed ꝯtrium vr̃ verius videlicet,ꝙ nõ
ſꝑ ꝓceſſus iniuſtus delegati,vel executoris ſit nullus
vt inferius dicet̃. vnde ſm̃ alium intellectum poteſt
notare, qđ proceſſus iniuſtus executoris qñ proceſ-
ſit vt merus executor, & non, vt iudex eſt ipſo iure
nullus.ſecundum alium intellectum potes notare,ꝙ
proceſſus executoris factus vltra ꝯprehẽſum in mã-
dato eſt ipſo iure nullus,q̃a cẽſet̃ factus ꝯ̃ factũ man
5 dati. ¶ †In glo.j.in fi. No.bñ ex glo.quòd nedũ in re-
ſcriptis ad lites: ſed ẽt in reſcriptis ad bñficia appel-
latione ciuitatis nõ ꝯprehẽditur diœce.nec econtra,
quod ẽt voluit gl.in c.accepimus.s̃.de æta. & quali.
& idẽ videtur dicendũ in priuilegijs, cum illa ſint re
ſtringẽda quatenus cõcernunt p̃iudicium tertij.s̃.de
offi.dele.ſuꝑ eo.ſi autẽ fieret mẽtio de diœceſi in iu-
re ꝯmuni, tũc videtur ẽt ꝯprehendi ciuitas.vt voluit
gloſſ.in c.j.de rerum permu.in vj. ¶ Et facit ẽt ad p̃di
cta,quod no.ꝑ Inn.& Io.And.in c.j.s̃.de offic.ordi.
6 ¶ †An aũt, qñ mãdatur ꝓuideri in aliqua eccleſia ci
uitatis, vel diœceſis ꝯprehẽdantur bñficia eccl̃iæ ca
thedralis.dic,vt hr̃ in c.quãuis. el j.ĩ.eo.in vj.vbi vi-
detur dici,quod nõ. ¶ In glo.ij.ibi.interdicendo, vel
diſcernendo.Aduerte,quia tunc eſt clarũ quod dicit
glo.qđ ligatę erant manus ordinarij collatoris cum
tex.in c.q̃a cunctis. allegato in gloſ.quod eſt hodie.
c.j.de cõceſ.præbẽ.in vj.vr̃ velle, qđ ſufficiat, quòd
executor datus ad prouidendum inſinuet illi ad quẽ
poteſtas pertinet ꝯferẽdi, qđ velit conferre p̃bẽdam
illi pro quo recepit mandatũ: licèt aliter non interdi
cat,vel inhibeat. facit,quod not.gloſſa in capi.ſi ſoli.
¶ In glo.magna.circa fin.de conceſ.præben.in vj.&
hoc vr̃ procedere, quando ſolum ſcriptum fuit exe-
cutori,vt prouideat.ſi autem fuiſſet ſcriptum ordina
rio collatori,& datus executor ad prouidendũ in ne-
gligentiam tũc per ſolam pręſentationem literarum
factam ordinario ligantur manus ordinarii collato-
ris.vt eſt tex.in decre.ſi capitulo.de conceſ.præben.
in vj.& no.in gl.prææalleg. ¶ In ea.glo.ibi:non poteſt
interdicere. In hoc malè dicit,q̃a executor datus ad
cõpellẽdum põt interdicere,vt patet in prææallegato.
c.ſi ſoli.ſed bene eſt verũ, qđ non põt reſeruare,vel
conferre,aut inſtituere,ex quò datus eſt ad cõpellen
dum tm̃.& de materia plenè per glo. in d.c.ſi ſoli.in
ſecunda parte gl.vbi glo.plenè proſequitur q̃d iuris,
qñ ſoli ordinario ſcribitur. ¶ Item ſecũdo,qñ ſcribit̃
ordinario,& executori,vt compellat. ¶ Itẽ tertio,qñ
ſcribitur executori tm̃ vt compellat. ¶ Itẽ quarto,qñ
ſcribitur executori tm̃ vt ꝓuideat. ¶ Item quinto,qñ
ſcribit̃ ordinario,vt prouideat,& executori,vt in ne-
gligentia prouideat.in quibus caſibus,dic vt plenè ꝑ
glo.prædictam notatur quid iuris ſit in illis, & qñ li-
gent̃ manus ordinarij.& ſic afficiat̃ prębenda. ¶ Sed
aduerte,quia poteſt eſſe dubiũ,qđ tangit hic d.Ant.
quid ſi executor partim datus ſit ad cõpellendum,&
partim ad prouidendum,puta quia datur ad prouidẽ
dũ de canonicatu, & ad compellẽdũ de p̃benda qñ
afficient̃ tunc manus collatoris.cõcludit d.Ant.ꝙ nõ
afficiant̃ niſi interueniat aliquid de his quæ hñr in c.

tibi qui.de reſcri.in vj.& ſatis vr̃ hoc poſſe dici,quia
ſi tractat̃ de p̃benda afficienda,ex quò reſpectu illius
eſt datus ad cõpellendum,vr̃ ꝙ non afficiant̃ manus
ordinarij collatoris niſi in literis fuiſſet decretũ, vel
niſi deuentũ ſit ad collationẽ canonicatus ex vi man
dati apoſtolici, vel niſi executor interdixerit ordina-
rio collatori per ea quæ hñr in d.c.tibi qui.& q̃ no.ꝑ
gl.in d.c.ſi ſoli.& hæc reſpectu p̃bẽdæ. Reſpectu aũt
canonicatus ſatis videret̃,ꝙ ex quò datus eſt ad ꝓui
dendũ,qđ ſufficiat, qđ inſinuauerit ordinario colla-
tori ſe velle canonicatum conferre.per id, qđ dixi ſu
perius. Quid autẽ econtra ſi datus eſt ad cõpellendũ
ſuper canonicatu,& ad prouidendũ ſuper præbenda.
d.Ant.vr̃ remittere ad id qđ hr̃ in c.ſi clericus.ĩ.e.in
vj.potes dicere,ꝙ ex quò datus eſt ad prouidendum
ſuper præbenda reſpectu p̃bendæ ſufficiat inſinuare
ſuã poteſtatẽ.reſpectu aũt canonicatus,q̃a datus fuit
ad cõpellendum vr̃ ꝙ non ligentur manus ordinarij
reſpectu canonicatus niſi executor interdixerit, vel
inhibuerit ipſi ordinario.per id,qđ hr̃ in d.c.ſi ſoli.In
7 gl.fi.in fi. ¶ †Sed aduerte, quia vr̃ ꝙ appellatione be
neficij ſimpliciter cõprehẽdat̃ ẽt dignitas.per id,qđ
hr̃.ĩ.de ver.ſig.in c.pen.& de reſcri.in c.ſi ꝑ ꝑ.lib.vj.
ſolue, ꝙ hic loquit̃ In materia ambitioſa in qua de-
bet fieri reſtrictio.ĩ.eo.q̃uis. el j.li.vj.& præcipuè cũ
agatur de perpetuo p̃iudicio: ſed in contrario agitur
de p̃iudicio tp̃ali,& de priuilegio fauorabili,qđ cõ-
cedebat̃ ep̃o ad releuãdum eum ab onere debitorũ;
Ideo talis indulgentia tanq̃ fauorabilis latius interp̃-
tatur ſm̃ Inn.facit,qđ hr̃ de reg.iur.odia.lib.vj. ¶ An
aũt ſi mandat̃ alicui prouideri de beneficio in aliqua
eccleſiarũ ciuitatis,vel diœceſis poterit prouideri de
præbenda exiſtente in aliqua dictarum eccleſiarũ.di
cebat Goſ.ꝙ non,q̃a in tali mandato in dubio nõ cõ
prehenditur beneficium prębendale.fallit ſm̃ eum,ſi
mandatum dirigeret̃ ad certam eccleſiã,& ibi nõ eſ-
ſent alia beneficia niſi præbendalia:quia tunc ne gra
tia ſit inanis cõprehendet̃ beneficiũ præbendale. ar.
eo.quæ hñr.ĩ.de ver.ſig.Abbate. & hoc qñ mãdatur
ſimpliciter prouideri de beneficio. ſi aũt mandat̃ ꝓ-
uideri de beneficio cõpetenti,tunc dicit ꝙ ſi in eccle
ſia ſunt ẽt alia beneficia,quàm præbendæ debebit at
tendi qualitas perſonæ. nam ſi beneficiũ ſimplex ſit
competens qualitati perſonæ de illo erit prouidẽdũ.
Si aũt præbendale eſſet competens qualitati p̃ſonæ
tũc de illo poſſit prouideri. faciat in argm̃ quod hr̃ in
l.plenum.§.æquitij.ff.de vſu & habitatione.licèt nõ
alleget.& cum Goſ.tranſit hic do.Ant.& Io.And. &
8 ſimiliter do.Pet.& concludit do.Ant. † qđ appella-
tione beneficij ſtrictè loquendo non cõprehenditur
p̃benda niſi aliud dictũ ſit,vel niſi aliud ſuadeant cir
cunſtantiæ.ſed do.Flo.hic tenet contrarium: q̃a non
reperitur iure cautum,qđ non poſſit prouideri de p̃-
benda.licèt non poſſit prouideri de rectoria.& ꝑ ꝯñs
iſta opinio non vr̃ bona,ex quò iure non probat̃. fa-
cit,quod hr̃ in l.illam.C.de collationibus. & qđ ha-
betur in c.ij.s̃.de tranſactio. & pro hoc ẽt facit ſecũ-
dum eum. q̃a iſte terminus p̃bendæ non ponit qua-
litatem maiorem.s̃.terminum beneficij. Secus in re
ctoratu,vel dignitate,vt patet hic in tex.& gl.vlti. &
ſecus ẽt in curatis.ĩ.eo.cum in illis.lib.vj. Et hæc opi,
vr̃ de iure verior per iſtum text.qui nullatenus exci-
pit præbendã,ſed rectoriã, vel dignitatẽ,tene menti
dictum Io.An.& Goſ.cum quo tranſit d.Ant. & do.
Pet.vt p̃dixi. Quid aũt ſi mandatur ꝓuideri de p̃ben
dali beneficio,vel alio,an includat̃ curatũ.quidã di-
xerunt ꝙ ſic,q̃a naturaſr appellatione bñficij in lata
ſignificatione cõprehendit ẽt curatum, & res de faci

li reuertitur ad naturam ſuā, vt l.ſi vnus.§.pactus.ff.
de pac.& 25.diſt.in c.ab exordio. Nec ob.iſte tex.ſe
cundum eos,q̄a ideo hic non cōprehendit beneficiū
curatū,ex eo:quia prouidebatur ei per viā electionis.
& ſic videbaẽ ſonare in dignitatem.ſecus ſi non ꝓui-
deretur per viam electionis:ſed hæc opinio cōiter re
probatur:quia appellatio ſimplicis beneficij non cō-
prehendit curatū.ꝟ.eo.cū in illis.libr.vj. & ſic fortius
in mandato.de quo prædixi non cōprehendetur, q̄a
illa clauſula gn̄alis, vel alia reſtringi debeat ad ſimi-
lia beneficia expreſſa.arg.c.ſedes . de reſcri.& ſic cū
non fuerit expreſſum de curato nō cōprehendeẽ ſub
9 dicta clauſula . ¶†Quid autē ſi primo mādaẽ proui-
deri de præbenda vn̄. & poſtea ſcd̄o mandaẽ proui-
deri de dignitate, & p̄benda , ſi vacet poſtea p̄benda
quis p̄fereẽ,an primus,an ſecundus.& concludit,q̄d
licèt olim eſſent opiniones.de quibus hic per Inn.tn̄
hodie eſt deciſum,q̄d p̄ferẽ primus, niſi præbēda eſ-
10 ſet annexa dignitati.ꝟ.de præb.quia ſæpe.li.vj.¶†Tā
git ēt hic Io.An. quid ſi mādetur alicui prouideri de
præbenda in aliqua eccleſia,& in illa ſunt aliquæ p̄-
bendæ habentes certum ordinem annexū,puta ſacer
dotij,an ſi impetrans non ſit cōſtitutus in ſacerdotio
poterit de illa quæ habet dictum onus annexū proui
deri.concludit,q̄d ſic ſi pōt, & velit promoueri ad p̄-
sbyteratum.per id,q̄d hẽ.ꝟ.eo.ei cui.li.vj. aliàs eſſet
ſecus q̄a mandatū intelligiẽ de p̄benda alteri nō de-
bita,ſed iſta ē alteri debita.ſ.ſacerdoti.ergo &c. Nec
ob.ſi dicatur,ꝙ debet inſpici tp̄s datæ.de reſcri.ſi eo
tpe.lib.vj.& ſic vẽ ꝙ debet eſſe in ſacerdotio tpe pre
ſentationis,quia rn̄det q̄d illud.c.ſi eo tpe.habet lo
cum in qualitate ætatis , quæ debet adeſſe ſcd̄m tp̄s
datæ,vt ibi patet.ſed hic loqnimur in qualitate ordi-
nis annexi ad beneficium,quo caſu taciturnitas non
vitiat,& ſufficit, ꝙ facit ſe ꝓmoueri ante collationẽ,
vel etiā poſtea.ꝟ.eo.li pro clericis.lib.vj.de quo dicē
dum vt in d.c.ei cui.Tangit ēt vlterius hic Io.And.id
q̄d hodie eſt deciſum in c. is cui.ꝟ.e.in vj. iō non eſt
11 inſtandum. ¶†Vltimo vt tetigi in notabilibus ꝑ hāc
decre.dicūt aliqui,ꝙ ſn̄ia excōicationis lata per de-
legatum ſi eſt iniuſta eſt nulla . & ſimiliter dicunt,ꝙ
ꝓceſſus delegati iniuſtus eſt inualidus ipſo iure qua-
ſi cenſeaẽ factus contra formā mandati,& iſtud vẽ te
nere hic Hoſti.dicens, ꝙ hoc tenebat do.Otto q̄ fuit
Cardinalis Portuen. Vincen. vero dicebat quoſdam
inueniſſe nouā ſectā per hoc.c.dicentes, ꝙ excōica-
tio delegati,aut eſt iuſta,aut eſt nulla . Sed ipſe tenet
contrariū dicens,ꝙ qn̄ ledit ius litigatoris debet ap-
pellari.facit,q̄d no.per Archi. in c.j.xj.q.iij.do.Flo.
hic refert quod plurimi Moderni vt Io. de Lig.Laur.
de Pini.& Gaſpar. de Calda.& Lau.de Caſtellione.
conſuluerunt cū dicto Hoſt.videlicet, ꝙ ſi eſt iniuſta
eſt nulla:ſed ipſe dicit verius eſſe oppoſitum: q̄a imo
tenet,nec in hoc eſt dr̄ia inter ordinarium,& delega
gatum.pro quo allegat dictū Inno.hic, dū dicit ꝙ hic
non tenuit ſn̄ia, quia executor non habebat iuriſdi-
ctionem ſuper rectoria.& ſic a contrario vẽ velle,q̄d
ſecꝰ eſſet ſi habuiſſet iuriſdictionẽ ēt ſi ſn̄ia eſſet in-
iuſta.allegat etiam pro hoc quod no.Inn.ꝟ.de cleri-
co excō.mi.in c.illud.vbi dicit, ꝙ nec ordinarius,nec
delegatus debēt excōicare niſi premiſſa monitione ,
ſi tn̄ aliter excōicant valet & pro hoc ēt q̄d hẽ in c.ve
nerabilis.§.vbi aūt.de ſen.excō. in vj. & ad rationem
Hoſt.dum dicit,ꝙ tunc vẽ lata contra intentionẽ de-
legantis. & ſic vẽ non valere quaſi lata contra formā
mandati.ſ̄.de reſcrip.cū dilecta.rn̄det ꝙ non dẽ tradi
forma delegato , niſi qn̄ certum quid mandatur ſtu-
dio ſe obſeruari.ſecus qn̄ mandatur id, q̄d concernit
ius partium,& quod aliàs tacitè inerat, vt ſi mandaẽ
ꝙ prima iuſtitia cū rōne procedat,quia tunc tale mā
datum habet potius vim monitionis,quàm formę,vt
notanter voluit Inn.de offi.deleg.prudentiā.& facit,
q̄d no.Io.An.ſ̄.de reſcri.ex inſinuatione.& ideo licèt
delegatus iniuſtè iuſtitiam faciat, non per hoc intelli
gitur feciſſe contra formā mandati , licet faciat cōtra
intentionem delegantis qui præſumitur voluiſſe,q̄d
procedat de iure.ſ̄.de reſcr.in c.cauſam.& idē tenuit
hic d.Ant.videlicet , q̄d licèt ꝓceſſus delegati ſit in-
iuſtus,vel ſn̄ia ſit iniuſta , nō ꝑꝑ hoc redditur actus
ipſo iure nullus . q̄a licèt intentio Papæ ſit q̄d faciat
iuſtitiam,tn̄ hoc non eſt de forma, ſed potius de iu-
ſtitia mandati.Nec obſt.iſte tex.quia pōt reſponderi
ſcd̄m eum,q̄d hic proceſſit vt executor,& non vt iu-
dex.vel poteſt dici ſcd̄o, q̄d proceſſit contra manda-
tum,quia non includebatur rectoria.& ſic non habe
bat iuriſdictionem quò ad illam,ideo non valuit ſen
tentia.facit,quod dixi.ſ̄.poſt Inn.& quod no.ſ̄.de re
ſcr.ad audientiam.el ij.& in c.cum dilecta.Et per p̄-
dicta dicit do.Flo. q̄d non eſt ſpeciale in ſn̄ia excōi-
cationis ꝙ ligat,qn̄ eſt iniuſta, quia imo idē in qua-
libet alia ſn̄ia iniuſta,quia ligat,& trāſit in rem iudi-
catam ſi non appellatur.ſ̄.de re iudic.cum inter. de
quo etiam per eum.ſ̄.de reſcri.ab excōicato.nec ob.
prædictis q̄d no.Inn.c.j.in verbo alterata.ad fi.lib.vj.
de conceſ.præb.vbi excōicatio iniuſta lata a delegā-
to nō valet,ꝙ illud dictum debet intelligi, qn̄ ferreẽ
contra intentionem delegantis extēdendo illā ad id
q̄d non includitur in mandato, prout contingit in ca
ſu huius c.nam tunc non ſolū eſt iniuſta,ſed ēt nulla
ex defectu ptātis,cum eius ptās ad talem caſum non
12 extēdatur.facit,q̄d ſuperius dixi poſt Inn.¶†Vltimo
d.Flo.quatenus hic dẽ, ꝙ reſcriptum beneficiale de-
bet reſtringi inducit ad q̄ōnē in qua dicit ſe aliàs cō-
ſuluiſſe.nam quidā impetrauerat literas ꝑ quas Pa-
pa mandabat,ꝙ cum in diœceſi Caſtellana,ſicut nō-
nulli plebanatus eccleſiarum collegiatarum,& cura-
tarum,qui ſunt principales dignitates in eccleſijs, ꝙ
de vno illorum impetranti prouideretur.& q̄rebatur
an prouideri poſſit de plebanato curato.videbatur ꝙ
ſic ex eo,quia videatur facta ſufficiens mētio de cura
per verbum curatarum appoſitum in literis.nam pa-
ria videntur,eſſe dicere ꝙ eſt plebanatus eccleſiæ cu-
ratæ,& dicere, ꝙ eſt plebanatus curatus cū cura in-
telligatur ſpectare ad principalē rectorem , vt in ex-
trau. iganti execrabilis Io.22.circa fi.ibi:animarū cu-
ra non per vicarios,ſed per rectores,&c.¶Contrariū
dicit ſe conſuluiſſe ex eo : q̄a in reſcripto beneficiali
conceſſo ad inſtantiam impetrantis fieri debet reſtri
ctio,vt hic patet.& ꝟ.eo.q̄uis.§.j.& c.quod nō ſacer-
dotali.§.j.& pro hoc etiā allegat.quia verba talis re-
ſcripti debent cōprehendere ſolū illud beneficiū, de
quo neceſſario inferunt.arg.c.non poteſt.ꝟ.eo.in vj.
vbi clauſula non obſtante alio beneficio appoſita in
impetratione ſolum tollit ſurreptionem , nō aūt in-
ducit diſpenſationē inſuper pluralitate,verba aūt re
ſcripti pręmiſſi non vn̄r inferre ad plebanatum cura-
tum,ergo non includeẽ.per id, q̄d hẽ.ꝟ.eo.c.cū in il-
lis.in vj.& in cle.j.de præb. Q̄d aūt nō inferant dicit
poſſe probari,q̄a pōt contingere, ꝙ in eccleſia colle-
giata,& curata ſit dignitas principalis non curata for
tè per priuilegiū,vel p̄ſcriptionē.& alia fortè eſſet di-
gnitas in eccleſia q̄ haberet curam,ſicut ergo proba
tio neceſſario nō inferens nō releuat.ſ̄.de probat.in
præſentia.Ita nec dicta expreſſio,& pro prædictis fa-
cit ſcd̄m eū,q̄d no.Inn.ſ̄.eo.de multa.de archidiaco
natu Parmenſi.& q̄d no.Io.Cal.in c.nr̄a.in 4.q.ſ̄.de
reſcri.

reſcri.vbi concludit,ꝙ nulla nobilior expreſſis requi
ritur,quam q̃ habet de cura. Pro prædictis etiã alle-
gat ſtilũ curiæ,qui conſueuit eſſe, quod qñ mandaẽ
prouideri de beneficio curato ſit mentio, qđ eſt cu-
ratum,& non quòd ſit in eccleſia curata. in caſu aũt
præmiſſo non fuit dictum qđ eſſet plebanatus,colle
giatus,& curatus,ſed eccleſiæ collegiatæ, & curatæ,
qđ ſonat in idem ac ſi dixiſſet in eccleſia collegiata,
& curata.& ꝑꝑ hoc ſm eum,quia ſuccumbebat im-
petrans petijt reformari gratiã exprimendo, qđ erat
plebanatus curatus.& licèt ſcđm eum hæc videaẽ ni
mia ſubtilitas,tñ quia tales gratiæ cẽſenẽ odioſæ re-
ſtringendo ſtandũ eſt ei,qđ ſuꝑ ius eſt dictum.¶ Sed
aduerte,quia contra ipſum facit,quia aliud eſt pleba
natũ eſſe eccleſiæ curatę,aliud in eccleſia curata eſſe
plebanatũ,per id ꝙ no.gl.in cle.j.in gl.de iſto eo.tit.
de præb. & ſic ſi erat principalis dignitas ipſius eccle
ſiæ curatę,ex quò de hoc erat facta mẽtio.& vẽ ꝙ de-
buiſſet ſufficere.& ideo dictũ eius non eſt ſine dubi-
tatione,tutius tñ eſt ad opiniones vitandas ſeruare
idẽ qđ dixi.ſ.qđ dicatur ipſum plebanatũ eſſe cura-
tũ.Et pro eo quod dixi.ſ.ꝙ ſi mandeẽ prouideri ſim-
pliciter de beneficio includatur ẽt ꝑbenda, tm̃ facit,
ꝙ maior ſeptennio dicaẽ eſſe idoneus de iure ad ca-
noniã,& præbendã ẽt cathedralis eccleſiæ.vt legi.&
no.in c.ex eo.de ele.in vj.& dixi.ſ.c.ſuꝑ inordinato.

De clerico ægrotante. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Corpore vitiati,an debeant promoueri.*

¶ Iſta rubrica poteſt continuari ad formã:quia ad ꝑ-
bendas,& beneficia de quibus ſuperius eſt dictũ ꝓ-
moueri debent clerici,qui poſſint, & velint eccleſiæ
deſeruire.vt patet.ſ.ti.ij.in c.relatum. & ſ.ti.j.ſuper
inordinata verum: quia qñq; contingit, ꝙ illi q ſunt
promoti non poſſint deſeruire ꝑꝑ ægritudinem, vel
debilitatem,& dubitabatur quid fiendũ. ideo poſt ti
tulum præcedentem ponit iſtum.& de materia hẽ in
decretis.vij.q.j.& ij.per totum.& 33.diſt.in c.mari-
tum.cũ tribus ſeq.xvij.q.ij.Gõſaldus. & repetitur in
vj.In quo autem differat iſte titulus a titulo.ſ.de cor
1 pore vitiatis.dic ꝙ ibi loquitur, an † corpore vitiati
poſſint promoueri,hic autem an promoti debeant re
moueri.facit,quod no.per Io.An.in c.j.ſuper gl.fin.
in præallegato titulo de corpore vitiatis.

SVMMARIVM.

1 *Afflicto non eſt danda afflictio.*
2 *Egrotanti clerico reſpondendum eſt de redditibus integraliter, prout reſpondebatur eo exiſtente ſano. & nu.8.*
3 *Militare dicuntur clerici, & dicuntur milites eccleſiæ.*
4 *Miles ſecularis militiæ non conuenitur, niſi inquãtum facere poteſt, & idem in clerico.*
5 *Miles ſecularis militiæ non poteſt donare cõcubinæ, vel meretrici, nec etiam clericus.*
6 *Hortamur verbum, importat neceſſitatem.*
7 *Clerici in fructibus beneficiorum ſunt ſimplices vſuarij.*
9 *Salarium, an debeatur doctori, vel officiali ægrotanti.*

CVm percuſsio. Clericus infirm⁹ integraliter pci-
pere debet redditus ſui beneficij. h.d. Et
ponit dictum in quo interſerit cauſam.c.
1 quia ſi.¶ †No.j.ex deciſione,qđ non debet addi affli
ctio afflicto.l.diuus.ff.de offic.præſi.prout colligitur.
2 vij.q.j.cum percuſſio.& ĩ.eo.in c.pen.¶ †Item no.ꝙ
clerico ægrotanti rñdendum eſt integraliter de reddi
tibus,prout rñdebatur eo exiſtente in ſanitate.quod
procedit ſm Io.An.ẽt quò ad hoc,vt poſſit petere di-
ſtributiones quotidianas,cum iuſtè, ſeu iuſta de cau
ſa videaẽ impediri intereſſe in diuinis.ĩ.de cleri.non
reſi.c.j.lib.vj. qđ tñ eſt limitãdum ſcđm notata.ſ.de
cle.non reſi.ad audientiam: qñ infirmitas eſt cã non
intereſſentiæ in diuinis,vt quia in ſanitate ille inter-
erat.Secus ſi in ſanitate non cõſueuit intereſſe illis.
Quo aũt iſte fuerit eger conſiderato quòd iuit ad cu
riam vẽ poſſe dubitari, ſed dic, ꝙ fortè ægrotabat in
lingua, ita quòd ꝑꝑ hoc non poterat bene deſeruire
3 in diuinis,licèt poſſet ambulare. ¶ †Item no.ꝙ cleri
ci dicuntur militare,& ſic dici poſſunt milites eccle-
ſiæ.facit,quod hẽ.xj.q.j.Chriſtianis. & ĩ.ne cleri.vel
4 mona.c.j.ad fi. † Et ſic vẽ ꝙ ſicut miles ſecularis mi-
litiæ non conuenitur niſi inquãtum facere poteſt.ff.
de rei ven.l.miles.in princ.ita etiam dicendum ſit in
clerico. & hoc tenuit gl.notabilis,& ſingularis in d.
l.miles.de quo dicetur.ĩ.de ſol.Odoardus. & per ꝑ-
5 dicta dixit Ricardus Malum.diſputãdo † quòd ſicut
miles ſecularis militiæ non poteſt donare cõcubinę,
vel meretrici.l.ij.C.de don. inter vir. & vxo.ita etiã
non poſſit clericus donare concubinæ ſuæ.& hoc te-
nuit Bar.in l.affectiones,ff.de don. & facit,quod no.
Io.An. in c.de his.ĩ.de ſepul. & hoc ſequitur etiã ibi
6 do.Flo.¶ †Item not.de verbo hortamur. a Nam dicit
a Inn.quod fortè importat neceſſitatem. dic ſm d.Flo.
quod imo ſum fortis,& idem importat, quòd verbũ
mandamus.ĩ.de teſt.c.j.& per illud etiam daẽ iuriſdi
ctio.vt ibi hẽ.hoc intellige niſi ratio ſubiectę materię
aliud ſuaderet.per id qđ no.d.Ant.ſ.de conſti. Nam
concupiſcentiam.& facit,quod hẽ.xj.q.iij.in c.rogo.
¶ Item no.ꝙ clerici debent taliter tractari,qđ alij nõ
deterreantur accedere ad clericatum, qđ ſm eum,fa
cit contra collatores,qui nimis rigidè ſpoliant cleri-
cos defunctos. & facit ſm eum contra illos qui tenẽt
7 † quòd clerici in fructibus beneficiorum ſunt ſimpli
ces vſuarij.de quo dicetur.ĩ.de pecu.cleri.c.fi.tangiẽ
etiam per gl.in c.præſenti.de offi.ord.li.vj. ¶ Vltimo
no.ꝙ ſecundum qualitatem ordinis, & quantitatem
reddituũ menſuranda eſt qualitas beneficij.facit,qđ
8 habetur.ſ.de maio.& obe.ſtatuimus. ¶ †In gl.fi.ibi:
ſeruire nobis intelliguntur.ſupple, quò ad habitum,
licèt actualiter non ſeruiant.& propter hoc dixerunt
quidam, quòd debẽt etiam habere ſalarium nedum
cibaria.vt no.gl.in l.arboribus.§. de illo.ff.de vſufru
ctu.& videtur ſequi hic do.Pe.ſed But.tenet contra-
rium in l.opera.ff.de vſufructu legato. & in l.ſi vno.
ver.cum quidam.ff.loca.ex eo,quia caſus contingẽs
in perſona locantis operas regulariter facit penſionẽ
non deberi.vt legitur & notatur in d.§.cum quidam.
& hoc ſequitur etiam hic do.Flo.dicens,ꝙ licèt non
debeatur ſalarium non tamen deberet dici, ſed po-
tius cibaria debent eis præſtari.vt dicit gl. An autem
9 † officiali tẽpore infirmitatis debeatur ſalarium, vel
doctori plenè nò.per gl.& Bar.in l.j.§.diuus.ff.de va
rijs & extraor.cogn.& facit,quod habetur in l.diem
functo.ff.de officio aſſeſſoris.

a Verbo hortamur. Hortamur verbum eſt & iuriſdictionis cõceſſiuũ.c.qui indicante. de reſcriptis.c.j.de teſt.car. cle.j.xj.q6. de offi. del. vide i dictis locus.

SVMMARIVM.

1 *Vitia corporis quæ habeant inducere irregularitatem.*
2 *Irregularitas quæ prouenit ex corporis defectu intantum inhabilitat inquantum impedit ordinatum in potentia ordinis exercendi.*

PResbyterum. Presbyter cui me
dictas palme, cũ
duobus digitis eſt abſciſa miſſam celebra
re non dẽt,ſed cæteris officijs ſacerdotali-
bus vti põt.h.d.Et primo ꝓhibet, & cauſam reddit.
Ioan.ab Imo.ſuper iij.Decre.

 Secun-

Secundo permittit. Secunda ibi: ipſum aũt. ¶ Not. ex
litera, qđ interdum eſt reperire irregularitatẽ, q̃ non
cõcludit omnimodam inhabilitatem promoti ad or-
dinẽ, quò ad omnia officia ipſius ordinis, ſed ſolum
quò ad certa. & pp hoc dicebat Inno. ꝙ talis non eſt
ſimpliciter irregularis quin poſſit aliqua exercere, vt
prius. Fatetur tñ qđ quò ad ordines ſuſcipiendos po-
teſt dici inhabilis: quia nõ deberet promoueri: ſed ex
quò iam eſt promotus in tãtum cenſetur irregularis
inquantum pp vitiũ corporis inhabilitatur ab exer-
citio ſui ordinis. facit ad prædicta quod hř. ſ. de iu-
reiur. quemadmodum. vbi facilius impeditur facien-
1 dum, quàm iam factum. ¶ † Item no. quæ vitia corpo
ris habeant inducere irregularitatẽ ratione defectus:
quia illa quæ reddunt impotẽtiam ad exercitium or
dinis. & illa quæ generant ſcandalũ in populo. facit,
quod hř. ſ. de corpore vitiatis per totum. & præcipuè
in c. fin. ¶ Et ex prædictis no. quod ſcandalum aliqñ
inducit irregularitatem, ex prædictis etiam potes no
2 tare † quod irregularitas, quæ prouenit ex corporis
defectu in tantum inhabilitat in quãtum impedit or
dinatum in potentia ordinis exercendi. ¶ Itẽ no. mul
ta eſſe officia ſacerdotis de quibus hic, vt ſ. de corpo-
re vitiatis in c. ſignificauit. ¶ In gl. j. in fi. ſolue qđ id,
quod ab initio valuit non infringiť ex poſtfacto quaſi
a principio non valuerit, ſed tantum poteſt infirmari
tollendo effectum ex cauſa ſuperueniente. & ita in-
telligitur hic. & de materia etiã per Legiſtas in l. plu
ribus. §. & ſi placeant. ff. de ver. obli. ¶ In gl. fi. in fi. &
de hoc dicendum vt habetur per glo. & doc. in c. fi. ſ.
de corpore vitiatis. & adde quod no. ſ. de corpore vi
tiatis, quod videť obuiare huic. c. Sed dic, vt ibi not.
videlicet, quòd ibi non fuit tanta debilitas, vel diffor
mitas quanta fuit hic.

SVMMARIVM.

1 *Coadiutor datus rectori recipit poteſtatem exercendi curam, & habebit curam quò ad exercitiũ, ſed ipſe rector infirmus habebit quò ad habitum. & nu. 3.*
2 *Clericus infirmus non debet remoueri ab eccleſia.*
3 *Coadiutor prælati non eſt prælatus licèt habeat exercitium curæ.*
4 *Aegrotans intelligitur ſeruire beneficio.*

DE rectoribus. Si rector eccleſiæ
eſt leproſus dať ei
coadiutor ſuſtentandus de facultatibus ec
cleſiæ. h. d. & non recipit cõmodam diui-
1 ſionem. h. d. ¶ † No. ex tex. ꝙ coadiutor datus rectori
in primo caſu recipit poteſtatem exercendi curam. &
ſic habebit curam quò ad exercitium: ſed ipſe rector
infirmus habebit quò ad habitum, qđ toleratur a iu
re ſubſiſtente cauſa, vt hic ratione infirmitatis erat.
2 ¶ † Item no. ꝙ clericus infirmus non debet remoueri,
ab eccleſia, ſed ei dandus eſt coadiutor. & not. ꝙ ipſi
coadiutori prouideri debet de facultatibus ipſius ec-
3 cleſiæ cuius rectori datur coadiutor. ¶ † In gl. curam
animarũ in fi. dic melius ſcđm Io. An. qđ coadiutor
non eſt prælatus, licèt habeat exercitium curę, vt di
xi in notabilibus. nã rector nõ deſinit eſſe rector pp
infirmitatem, licèt ſibi detur coadiutor, vt hic patet
in gl. fi. ibi: & illi infirmo &c. vincẽtio hoc nõ placet,
quia debilioribus potius eſt primo loco conſulendũ.
allegat qđ hř. xviij. q. ij. in c. in nullo. & ſic reſidet Io.
An. & do. Ant. ſed do. Flo. dicit, ꝙ illud capitulum lo
quiť, qñ redditus ſufficiunt. Et ideo ſcđm eũ melior
4 eſt † rõ q a ægrotans intelligitur ſeruire beneficio. ſ. e.
c. j. & ideo dicit ſe de facto conſuluiſſe, qđ ipſi infir-
mo dẽt prius ꝓuideri. arg. ſ. de pb. cum ſcđm. iũctis
no. in d. c. j. & ſi non ſufficiunt redditus ꝓ coadiuto-
re dicit, ꝙ Epũs ꝓuidebit coadiutori, vel parochiano
quorũ fauore datur. & per hoc dicit, qđ inquantũ hic
dicit, ꝙ coadiutor habebit congruã portionẽ. debet
intelligi ſalua portione rectoris. & ad iura allegata p.
gl. reſponde, quia dicũt ſolum, quòd Epũs dẽt ſubue-
nire pauperibus qui ſuis manibus victum q̃rere non
poſſunt: nec plus dř de laicis, quã de clericis, nec de
beneficiatis, quàm de non beneficiatis. & ſic nõ ꝓ-
bat dictum gl. pro hoc facit ſecundum eum. q a aliàs
eſſet ſatis magna abſurditas: q a rector beneficij aliàs
probus neceſſe habebit ꝓpter caſum infirmitatis mẽ-
dicare: quia ſubſidia Epõrum, qñq; ſunt valdè remo
ta. & ſic dicit fuiſſe obtentum, quod tene menti. nam
gl. aliter voluit vt hic patet ex eo.

SVMMARIVM.

1 *Leproſus an ſit remouendus ab officio adminiſtrationis.*
2 *Rector eccleſiæ parochialis poteſt dici prælatus.*
3 *Matrimonium carnale non diſſoluitur propter lepram.*
4 *Propter lepram, an debeat Epiſcopus remoueri, ſiue ſuperiores, & quid de Abbate.*

TVa nos. Si rector eccleſiæ ſit lepro-
ſus, ab officio adminiſtratio-
nis remouetur. de bonis tñ eccleſiæ ſuſtẽ-
tatur. h. d. Et eſt cõis diuiſio. cõſultatio, &
1 reſſc. ſecunda ibi: dicimus. ¶ † No. ex tex. ꝙ leproſus
vř remouendus ab officio adminiſtrationis, qđ quali
2 ter ſit intelligendum tangetur cum gl. ¶ † Item no. ꝙ
rector eccleſiæ parochialis pt̃ dici prælatus, qđ eſt ve
rum lato ſumpto vocabulo. ſtrictè autem vř. ſecus p
id, quod hř in cle. dudum. de ſepul. in verbo prelati,
vbi vñr poni, vt diuerſa rectores, & prælati. & iſtud ẽt
vř ibi velle Pau. & Guil. de monte Laud. & qui dicã-
tur prælati tetigi. ſ. in c. decernimus. de iudi. & facit,
quod hř in tex. & gl. ſ. de offi. ord. cum ab eccleſiarũ.
do. Anto. hic dicit dici poſſe, ꝙ ſi per viam electionis
poteſt dici prælatus. per notata in d. c. cum ab eccle-
ſiarum. aliàs ſtrictè non dicetur prelatus. licèt latè di
ci poſſit prælatus: q a in eccleſia illa præeſt aliis. Sed
aduerte, quia dum dicit ſi per viam electionis proui-
detur, melius dixiſſet, ſi eligitur ad eccleſiã parochia
lem collegiatam. de electione. li. vj. c. ſtatutum. licèt
per viam electionis fortè, quia ſi electio ſpectet ad ca
pitulum eccleſię cathedralis non diceretur ꝑlatus, vt
patet ex his, quæ habentur in d. c. ſtatutum. & co. tit.
& li. licèt canon. ¶ In gl. ij. ibi: Hugutio. dicit hæc pri
ma opinio eſt vera, vt inferius dicetur. & illam ſequiť
Io. An. & etiam do. Flo. & do. Ant. & do. Pe. tñ, quia
aliqualiter vř literam iſtam violare ꝓpter hoc fuit ẽt
opi. Baſiani. de qua tangit gl. ſed illã non vera p tex.
in c. ſeq. vbi vř ꝙ infirmitas erat incurabilis. & tñ nõ
fuit remotus prælatus, ſed datus fuit coadiutor. Ideo
forte data fuit tertia opinio. in ver. dicas. ſed illã im-
3 probat Io. An. ex eo † quia matrimoniũ carnale nul-
lo caſu diſſoluitur ꝓpter lepram, ergo multofortius
non diſſoluetur ſpirituale. tamen in primo caſu po-
tius deberet diſſolui, quia in illo non poteſt prouide
ri de coadiutore. ſecus in ſecundo. & pro hoc etiam,
quia poteſt ſubeſſe ſpes curę ſaltem ex diuino mira-
culo. j. de frigi. & malefi. i c. fraternitatis. Quarta aũt
4 fuit opinio Hoſt. † qđ epũs, & ſuperiores non remo-
ueantur pp lepram. & ita intelligit capitulũ ꝓcedẽs.
ſecus in inferioribus. & ita intelligit hoc c. ſed certe
in c. ꝓcedenti. non vř loqui de epõ. ẽt in inferioribus,
vř idem eſſe dicendum pp rõnẽ, quã ſuperius tetigi.
& ideo verior vř prima opinio, ꝙ nõ remoueať hic a
titulo beneficij, ſed ſolum ab adminiſtratione. vt ſic
p ſe nõ adminiſtret, ſed per coadiutorẽ. & ſic rema-
nebit ꝑlatus, ſeu rector, quò ad habitũ. licèt non quò
ad exer-

ad exercitium. ¶ An aūt idē dicendū ſit in Abbate,
vt pp morbū non ſit remouēdus, ſed dandus coadiu
tor. Dicunt quidā ꝙ non, quia facilius remoueri pōt
religioſus, q̄ clericus ſecularis. j. de ſimo. licèt heli. &
c. per tuas. & facit qđ no. Io. 7. q. j. ī ſumma. & Hoſt.
in ſumma huius tit. & qđ hr̄. 17. q. 2. in c. Abbas. ſed
Io. And. quē ſequit̄ do. Ant. in c. fi. j. eo. tenet ɔ̄rium,
quia non reperitur ius diuerſum in Abbate. & eadē
eſt ratio, videlicet, vt non addat̄ aff·ctio afflicto ex
quo impedit̄ pp morbū adminiſtrare, & ideo videt̄,
ꝙ non ſit remouendus, ſed dādus ſit coadiutor. Nec
ob. qđ hr̄. 55. diſt. ſi Euangelica. qa ipſe Diaconus nō
erat poſitus in aliqua adminiſtratione cuius occaſio-
ne pciperet aliquos redditus, ſed erat quædā eccl'ia
collegiata in qua eſſe debebant multi ſacerdotes, &
quia non poterat promoueri in ſacerdotē dr̄ ꝙ loco
eius alius ponitur. Semp tñ ꝓuidebit̄ infirmo per id
qđ hr̄. s̄. eo. c. 1. & s̄. c. c. 3. ſaluo niſi eſſet febris quar
tana, vel leuis infirmitas qua nō obſtāte ſua negotia
expediret: quia tunc nihil pciperet niſi ſeruiret. facit
qđ hr̄. ff. de re iud. l. q̄ſitum. Non ob. ēt quod hr̄ in c.
Abbas. 17. q. 2. quia illud. c. loquitur de Abbatib⁹ vi-
tioſis, non de defectuoſis tñ quod ſatis videt̄ innue-
re finis illius capituli, ſibi vitijs ſuis cōſentiens, &c.
& de hac materia per Arch. & Io. And. de ſupplen. ne
gli. pla. & c. fi. lib. 6. & per ipſum Io. And. j. eo. in c. fi.

SVMMARIVM.

1 *Propter morbum incurabilem non debet prælatus priuari prælatura, ſed dari debet coadiutor.*
2 *Princeps terræ, & ciues ciuitatis poſſunt ſe obijcere Epiſcopo.*
3 *Afflicto non eſt danda afflictio.*
4 *Coadiutor prælati qualis eſſe debeat.*
5 *Coadiutor dare, an poſſit Metropolitanus Epiſcopo ſuffraganeo ſine licentia Papæ.*
6 *Electus in Epiſcopum confirmatus, ſed nondum conſecratus propter infirmitatem, an poterit repelli ab Epiſcopatu.*

EX parte. Epiſcopo qui pp morbum
incurabilē paſtorale officiū
exercere nō poteſt dandus eſt coadiutor.
h. d. Et ponit̄ in prima facti narratio. In ſe-
1 cunda prouiſio. ſecunda ibi, nos volentes. ¶ †Not. ex
tex. primo ꝙ etiam pp morbū incurabilem non de-
bet prælatus priuari p̄latura, ſed potius ſibi dari co-
adiutor. & p hoc vr̄ reprobari opinio Baſiani de qua
2 in c. præcedenti. ¶ †Itē no. ꝙ Princeps terræ, & ciues
ciuitatis pñt ſe obijcere Ep̄o, facit qđ not. Inno. j. de
a accu. ſuper his. & quis dicat̄ princeps ᵃ recurre ad gl.
3 in cle. j. de baptiſmo. ¶ †Itē no. illud vulgatum ꝙ non
debet addi afflictio afflicto, facit quod dictū fuit. s̄. c.
4 c. 1. ¶ †Itē no. qualis dēt eſſe coadiutor, q. a ꝓuidus,
& honeſtus, facit qđ hr̄ in c. 2. de ſup. neg. præla. ī 6.
5 & qđ no. Io. An. in c. proxi. ī 3. q. ¶ †Itē not. ꝙ ſm hęc
tpa vr̄ ꝙ Metropolitanus non poſſit dare coadiutorē
Ep̄o ſuffraganeo ſine licentia Papæ. hodie aūt quali-
ter Ep̄o dandus ſit coadiutor recurre ad c. 1. j̄. e. li. 6.
¶ In glo. 3. in fi. hæc opinio Io. & Hug. cōiter tenet̄,
vt dixi. s̄. c. proxi. ¶ In gl. fi. hij paſtoralis. & dic, vt ibi
no. per glo. quia debet eſſe perpetuæ niſi ex ſpāli di-
ſpoſitione Papæ aliud fieret. ¶ In ea. gl. ibi: ſm quoſ-
dam. Iſta opi. non tenet̄, vt dixi in c. præcedenti. & ēt
ſuper gl. præcedēti. ¶ In ea. glo. in fi. nec ob. quod hr̄
in c. reſcripſit. 7. q. j. quia ibi non loquit̄ in coadiuto-
re, ſed de alio qui ſubſtitueret̄ viuēti qui non debet
ſubſtitui inuito, vt hic ēt in tex. innuit̄. facit ēt qđ no.
6 Io. And. j̄. c. proxi. & qđ hr̄ in c. 1. j̄. eo. in 6. ¶ †Extra
gl. tangit Io. And. an electus in Ep̄m, & cōfirmatus,
& nondū conſecratus pp infirmitatē poterit repelli
ab Ep̄atu, & refert Io. And. qđ Vincen. vr̄ ſibi fuiſſe
contrarius. nam hic vr̄ dicere ipſum eſſe remouēdū,
quia reſtat ei aliquid petere, ſcilicet, conſecra. ideo
cū tunc aliquid petat quod eſt iuris ſi reperit̄ inhabi
lis vr̄ repellendus. facit quod hr̄. j̄. de accu. ſuper his.
& quod no. 7. q. j. in ſumma. & qđ habet̄ de corpore
vitiatis. c. fi. & in d. c. fi. Vin. vr̄ tenere cōtrarium per
id quod hr̄. s̄. de elect. cū in cunctis, inquātum ibi vr̄
dici ꝙ confirmatus dicatur prælatus. & ſic vr̄ ꝙ ſine
culpa ſua non debeat remoueri, ſed vt dicit Io. And.
forte Vincen. intellexit illud in non Ep̄o qui per cō-
firmationem dr̄ prelatus, ſed electus in Ep̄m, licèt ſit
confirmatus non dr̄ Ep̄s anteq̄ ſit conſecratus. j̄. de
reli. do. c. 1. cum ibi no. Et ideo eius dictū qđ hic po-
nit vr̄ procedere in Ep̄o, ſeu in electo in Ep̄m cōfir-
mato. Nam vr̄ ꝙ debeat repelli ſi petat cōſecrari, &
reperiatur inhabilis per id quod hr̄ in d. c. ſuper his.
j̄. de accu. & s̄. de elect. c. cum inter canonicos.

SVMMARIVM.

1 *Coadiutor dandus eſt infirmo.*
2 *Coadiutor quis ſit.*
3 *Coadiutor vnde dicatur.*
4 *Coadiutor quis dari debeat.*
5 *Coadiutor in quali ætate eſſe debeat.*
6 *Coadiutor poteſt eſſe Laicus in omni officio in quo poteſt præeſſe.*
7 *Coadiutor, an poſſit eſſe maſculus fœmina, vel econuerſo, vel fœmina fœmina.*
8 *Religioſus, an poſſit eſſe coadiutor.*
9 *Coadiutor cui, & in quibus caſibus detur.*
10 *Coadiutor, an debeat dari Epiſcopo expulſo ab Epiſcopatu.*
11 *Coadiutor per quem detur.*
12 *Coadiutor officium quod ſit, & eius poteſtas.*
13 *Coadiutor, an poſſit conferre beneficia.*
14 *Coadiutor datus ad ſpiritualia, an poſſit exercere ea quæ ſunt ordinis.*
15 *Coadiutoris officium, an expiret morte eius cui datur.*
16 *Coadiutor, an detur inuito.*
17 *Coadiutor à quo alimentari debeat.*
18 *Coadiutor vnus poteſt vni dari, vel duo, ſed non plures quàm duo.*

COnſultationibus. Archidia-
cono infir-
mo dandus eſt coadiutor. h. d. Et non di-
1 uiditur. ¶ †No. ex tex. q̄n dandus ſit coad
iutor infirmo, quia q̄n patit̄ talē, & tātā infirmitatē,
quæ impedit eū in exercitio officij ſui ad quod eſt aſ-
ſumptus. ¶ In gl. linguæ. ibi: officiū oculorū, &c. loq̄t̄
glo. q̄n perdidiſſet ambos oculos. Secus ſi vnū oculū
tm̄, quia tunc remanet in adminiſtratiōe, ſicut, & tu-
2 tor. l. ſi frater tuus. C. de excu. tut. ¶ †Extra glo. tāgit
hic Io. And. p modū ſummæ aliqua in materia coad-
iutoris. nā tāgit primo quis ſit coadiutor. ſecūdo vn-
de dicat̄. Tertio quis dari debeat coadiutor. Quarto
cui dari debeat, & quibus caſibus. Quinto per quem
dari debeat. Sexto quod ſit eius officiū, & quæ ſit ip-
ſius poteſtas. Septimo, an expiret morte illius cui da
tur. Octauo, an detur inuito. Nono cuius expēſis ala
tur, ſeu alimentetur. Decimo, an plures vni, vel vnus
pluribus dari poſſit coadiutor. ¶ Circa primū conclu
dit qđ coadiutor dr̄ qui datur ex cauſa iuris, vel iudi-
cis authoritate, vt coadiuuet miniſtri, vel pręſidentis
officiū, & quare dixerit iuris, vel iudicis patebit ex
3 quinta q̄ōne. ¶ †Circa ſecundū dicit, quòd dr̄ coad-
iutor à coadiuuando ſicut tutor à tuendo. l. j. ff. de tu
4 te. ¶ †Circa tertiū cōcludit qđ debet dari talis qui ſit
prouidus & honeſtus. s̄. c. proxi. & fidelis ac vitę pro-
babilis. 7. q. j. quāuis. & per quem adiuuari, & ſupple
ri poſſit officium eius cui datur. vnde ſi datur circa
tēporalia forte pp dilapidationē debet eſſe ꝓuidus,
& ſcire ea bene diſpenſare. s̄. de offi. dele. venerabili.
ſi datur in ſpiritualibus debet eſſe talis qui ſciat ſalu-
ti animarū ꝓuidere. d. c. q̄uis. & c. petijſti. eadē cā, &
quæſtione.

a ¶ Dicat̄ princeps. Prīceps ēt poteſt dici omnino di uet Eccleſiaſtici. c. 11. de maio. & obe. c. con neſ. char. 2. cle. j. de iureiuran.

quæſtione. Si aũt detur domino temporali debet eſ-
ſe magnanimus,potẽs, ac circunſpectus.de ſupplen.
5 negli.p̃la.c.ij. in vj.¶†Sed iuxta hoc poteſt inciden-
ter dubitari in quali ætate eẽ debeat ipſe coadiutor.
Io.An.hic allegat ꝓ & cõtra. tandem concludit,qđ
debet eẽ in illa,q̃ requirit officiũ illius cui daẽ coad-
iutor.arg.c.nemo deinceps.de elec.in vj. vñ ſi datur
ad coadiuuandum exiſtenti in minoribus dignitati-
bus dẽt attigiſſe.xv.annũ.de elect.cum in cunctis.§.
cum inferiora. Si aũt deẽ exiſtenti in Ep̃atu,vr̃ ꝙ de-
beat ↄpleuiſſe.xxx.annum.per id,qđ hr̃.in d.c.cum
in cunctis.licẽt de hoc vltimo aliqualiter dubitetur.
6 ¶†Item põt dubitari nunquid laicus poſſit dari coad
iutor.concludit ꝙ ſic in omni officio in quo põt præ-
eẽ laicus. Et ideo Regi poteſt dari.d.ca.ij.de ſup.ne-
gli.præla.in vj. ¶Item poterit dari coadiutor hoſpi-
talario.facit,qđ hr̃.xviij.q.ij.quidam.& qđ hr̃.de re-
li.domi.cle.qa cõtingit. Si aũt non põt laicus eſſe in
tali officio non poterit dari coadiutor ẽt ſi dari dẽat
coadiutor ꝑꝑ dilapidationem temporalium. per id,
quod habeẽ.xvj.q.vij.c.in noua.xciiij.diſt.c.iudicã-
7 dum.†An aũt maſculus fœminæ, vel econuerſo,vel
fœmina fœminæ dari poſſit. cõcludit,qđ fœmina nõ
põt dari in coadiutorem maſculo,qa vr̃ virile officiũ,
qđ regulariter non cadit in fœminam.facit,qđ hr̃ in
l.fœminis.ff.de procura. Et etiam propter diſparita-
tem ſexus. maſculus autẽ dari poterit fœminæ ſi deẽ
ꝑꝑ malam adminiſtrationem exteriorem t̃palium.
Secus ſi dandus eſſet coadiutor ꝑꝑ malam intrinſe-
cã adminiſtrationem intra monaſteriũ: qa non facit
diligenter obſeruari regulam in ipſo monaſterio.ſed
tunc potius poſſet dari fœmina alia, qa ſi principale
officiũ cadit in fœminam,eodem modo,& illi anne-
xũ.arg.c.dilecta.de maio.& obe.vr̃ tñ,ꝙ dẽat eẽ reli-
gioſa,& inſtructa in regula, qa nõ vr̃ ↄgruũ inexper-
tũ p̃fici in monaſterio regulari.xix.q.iij.monaſterijs.
8 ¶†An aũt religioſus dari poſſit coadiutor. concludit
quod ſic in præcedentibus illis officijs in quibus ip-
ſe poſſit p̃eſſe.aliàs ſecus.Et iõ non poſſet eſſe coad-
iutor in caſu cle.j.de reg.in cle.j.de elec.vel.c.cũ ſin-
gula.de p̃ben.in vj.ſed bene poterit eẽ coadiutor ſui
p̃lati,vel aliorum q habẽt adminiſtrationẽ in mona-
ſterio. ¶Item poterit eſſe coadiutor Epiſcopi: & re-
ctoris curati: qa ad talia poſſunt promoueri in cle.j.
de elec.& ĩ.de ſta.mo.in c.qđ Dei. & ſi dicaẽ,ꝙ offi-
ciũ coadiutoris eſt temporale cũ expiret morte eius
cui daẽ.vt ĩ.diceẽ,vr̃ ꝙ non debeat ꝑꝑ hoc exire mo-
naſterium. dicit Io.An.qđ imo poterit,qa videmus,
ꝙ etiam religioſi aſſumuntur in vicarios Ep̃i. licẽt ſit
officium temporale,qa expirat per mortem Ep̃i,vel
reuocationem eius. de offi.vicarij.c.j.in vj.& illud ſa
tis vr̃ de iure procedere ſm cũ: qa tale officiũ vicarij
vr̃ eſſe curatũ,& ordinariũ.ĩ.c.j. & c.iij.de offic.vica
rij.c.ij.in vj.& ſic bonũ cõtẽplationis ſuccũbit maio-
ri bono videlicet officio curę animarũ.d.ca. qđ Dei.
bono aũt obedientiæ ꝓuideẽ ſi hẽt licentiã a ſuo ſu-
periore. facit,qđ hr̃.xvj.q.j.q vere. & ij.q.vij.cũ pa-
ſtoris. & no.bñ diligenter,cũ religioſus põt eſſe vica
rius Ep̃i, ẽt eccleſiæ ſecularis ſi hẽt licentiam ſui p̃la
ti.de quo aliàs vidi dubitari.¶Aduerte,quod nõ pu-
to, ꝙ religioſus mendicans poſſet eſſe vicarius Ep̃i ẽt
eccleſiæ ſecularis,ſi habeat licentiam ſui prælati. de
quo aliàs vidi dubitari ꝑꝑ id,qđ habetur. in cle.j.de
regularibus. licẽt qñque de facto ſeruetẽ ↄriũ. ¶Sed
aduerte ẽi,qa dicit Io.And. qđ ex quo iſte non eſſet
tranſlatus perpetuo, vr̃ eẽ clauſtralis talis religioſus,
qui daẽ coadiutor,vel vicarius Epiſcopi. Et ideo ſm.
cum vr̃ ꝙ deberet habere ſecum ſocium ſui ordinis,
ſeu ſuæ religionis. facit,quod hr̃.in d.c.qđ Dei tinto-
rem. An autẽ prælato regulari dari poſſit clericus ſe-
cularis coadiutor.cõcludit qđ ſic ſi ſit dandus ꝑꝑ tẽ-
poralia regenda,qa forte p̃latus erat diſſipator: ſed ſi
eſſet dandus ad gubernandũ,& regendũ ſubditos p̃-
lati in vita regulari non dẽt tunc dari:quia nõ eſt cõ-
ueniens inexpertum in regula præfici religioſis.xix.
q.iij.in monaſterijs. & hæc ſufficiant de tertio princi-
9 pali.¶†Circa quartum cui,& in qbus caſibus detur.
ↄclude, qđ dilapidatori ꝑꝑ dilapidationẽ.ſ.de offic.
deleg.venerabili.& leproſo ꝑꝑ morbum lepræ.ſ.co.
tuæ.vel aliter impedito ꝑꝑ infirmitatem,vel ſenectu-
tem exercere officium.ſ.c.ꝓxi.vij.q.j.ſcripſit.& c.q̃-
uis.& c.petiſti. & dẽt impedimentũ eẽ ꝑpetuũ.ĩ.eo.
c.j.in vj. & ſatis dicetur ꝑpetuum,licẽt poſſet tolli ꝑ
10 diuinũ miraculũ.ĩ.đ frigidis.fraternitatis.¶†An aũt
p̃lato expulſo ab Ep̃atu dari debeat coadiutor.dic,ꝙ
non,ſed poterit ↄſtituere vicariũ, & ſi non admittat,
poterit procedi ſm ea,quæ hñr.in cle.q̃uis.de fo.cõ-
pe.Vbi autem prælatus eſſet captus ab hoſtibus. dic,
vt hr̃.in c.ſi Ep̃s.de ſupplen.negli.præla.in vj. & hæc
de quarto membro.Et quod dixi.ſ.religioſum men-
dicantẽ non poſſe eſſe vicariũ Epiſcopi q̃uis alius re-
ligioſus,&c.Adde,& ſic tenuit Pau.de Leaza.& etiã
Lap.in cle.j.de regularibus.vbi ẽt de hoc dixi,quod
no.ꝓ imitatione dicti Io.An. hic inquantũ ſimplici
11 ter dixit religioſum poſſe eſſe vicariũ Ep̃i. ¶†Circa
quintum ꝑ quem detur,&c. dic,ꝙ Epiſcopis,& ſupe-
rioribus a ſolo Papa, vel ꝑ alios eius autoritate exp̃ſ-
ſa in iure.in c.j.eo.in vj.Inferioribus aũt dabit ſupe
rior ille,q habet poteſtatem inſtituendi,& deſtituen
12 di.ſ.e.c.j.& c.iij.& hęc de quinto. ¶†Circa ſextũ,vi
delicet,qđ ſit eius officium,& q̃ eius poteſtas.vr̃ qđ
habebit curã temporalium,& ſpiritualium.d.c.ſcri-
pſit.Io.And.concludit, qđ attendenda eſt forma da-
tionis ipſius coadiutoris: qa ſi p̃latus eſſet impeditus
tm̃ circa temporalia.& ſic circa illa tantum datus eſ-
ſet coadiutor in illis tantum haberet poteſtatẽ. & ſi-
militer ſi circa ſpiritualia tm̃ eſſet datus: qa circa illa
tantum adeſſet impedimentũ.nam tunc ſolum ſpiri-
tualia adminiſtrabit. Si aũt circa vtrunque ſit datus,
vel ſimpliciter poterit omnia, q̃ poterat ille cui datur
excepta alienatione bonorũ immobiliũ.ĩ.eo.c.j. ĩ fi.
13 in vj.& facit,qđ hr̃.de elec.is cui.eo.lib. ¶†Sed iux-
ta prædicta dubitari poteſt, an coadiutor poterit con
ferre beneficia.Io.Mona.& Archi.tenuerunt,ꝙ non,
vt hic refert Io.An.per c.ſi.de offi.vica. in vj. Io.An.
concludit,ꝙ hoc põt procedere, qñ datus fuiſſet co-
adiutor ſolum ad temporalia. Si autem datus fuiſſet
coadiutor ad ſpiritualia, tunc ſi datus eſſet coadiu-
tor ei, q non eſt totaliter impeditus ſaltẽ in ſe,& ſua
diſcretione. & tũc dicit,qđ p̃latus poterit facere col
lationẽ de conſenſu coadiutoris.Si aũt eſſet totaliter
impeditus,vel mente alienatus concludit,quod pote
rit tunc conferre beneficia ex quo habet adminiſtra-
tionẽ ſpiritualium. & hoc,vt impediaẽ diuturna va-
catio, q̃ aliàs poſſet eſſe lõgæua,cum infirmitas poſ-
ſet longo t̃pe durare. Et iõ ne hoc contingat dẽt poſ
ſe conferre beneficia.arg.c.vnici.ad fi.ne ſede vacan
te.lib.vj. ¶Nec ob. qđ hr̃.in c.fi.de offi.vic.lib.vj.qa
ibi p̃ꝑ defectum poteſtatis vicarij non induceẽ lõga
vacatio:qa poterit dans vicariũ beneficium cõferre.
hic aũt ſecus, qa non eſt alius,qui poſſet ↄferre hoc
caſu,niſi ipſe coadiutor conferat. Nec ob.etiam.c.ec
cleſiæ.de ſupplen.neg.præla.in vj.qa ibi cenſeẽ eccle
ſia vacare,& vacãte ſede nõ tranſit poteſtas ↄferendi
beneficia in capitulum.ĩ.ne ſede vacante.in c.illa. &
ideo non tranſit etiã in viſitatorem datum tali eccle-
ſiæ.&

ſitæ. & pro hoc facit, quia p p tempora a iure ſtatuta
præſumendum eſt, q ſedes ipſa cito ordinabit. & ſic
non diu tardabit ꝓuiſio. facit, quod hr.ſ.de electio.
in ca.ne pro defectu. q rō ceſſat in caſu iſto, qñ datus
eſt coadiutor: qa ignoratur quando finietur infirmi-
14 tas. ¶ †An autem coadiutor datus ad ſpiritualia pote
rit exercere ea, q ſunt ordinis. dic quod ſic ſi ſit Eps
datus coadiutor, aliàs ſecus, per id quod hr.j.de cō-
ſe.eccl.in c.aqua. ¶ Sed iuxta hoc poteſt eſſe dubiū,
an inferior a Papa poſſit dare Epiſcopū coadiutorē.
concludit qd non, qa etiam peregrinari non poteſt
Epiſcopus ſine licentia Papæ.j.de voto.in c.magnę.
& ſic non poſſet ad aliū Epiſcopatū tranſire ꝓ adiu-
tore alterius Epi ſine licētia Epi, ſeu Papæ. facit, qd
hr.j.de voto.in c.magnæ. & hoc vr procedere in Epo
alligato eccleſiæ, in nō alligato aūt, vt qa forte renū-
tiaſſet Epatui forte cū licētia Papæ. facit, qd hr.ſ.de
eo q renun.Epiſcopatui.c.j. ¶ Aliud videretur tunc
dicendum. facit, qd no.p Io.And.ſ.de renun.in c.p
tranſlationē, & quod hr.in c.ad ſupplicationem.eo.
15 titu. & hæc de.vj.mēbro. ¶ †Circa.vij.mēbrū, qñ ex-
pirat officium coadiutoris. dic, q expirat mortuo eo
cui datus eſt.de ſupplē.negli.pla.c.grandi. ad fi.lib.
vj. & hoc ꝓcedit non ſolū in morte naturali: ſed ēt in
morte ciuili, vt forte qa renuntiat, ſeu cedit bñficio,
vel deponitr, argumento eorū q hūt.vij.q.j.§.ecce. &
ꝓ hoc ēt, qa illo remoto non eſt quē poſſit coadiuua
re. Ideo merito dēat extingui poteſtas coadiutoris.
nec ob.pdictis, qd hr.de reſcri.ſuſpectum.lib.vj. vbi
mors ciuilis nō æqparat naturali: qa illud verum in
reſcriptis, q ſunt ambitioſè reſtringenda.de pben.q-
uis.el j.libr.vj. ſed quo ad alia bñ æqparat, qñ eſt ea-
dem rō, vt eſt in caſu ꝓpoſito. facit, qd not.per legi-
ſtas.in l.j.C.de Epiſ.& cler. & in l.ex ea parte.§.fi.ff.
de verb.obli. facit etiam ad prædicta, q habetur.in l.
16 penul.C.de cura.furioſi. & hæc de.vij. ¶ †Circa.viij.
an detur inuito. dic, qd ſic. vt not.glo.ſ.c.proxi.circa
fi. & facit, q hr.in pallegato.c.grandi. & hæc de.viij.
17 ¶ †Circa.ix. dic, q dēt alimentari coadiutor expen-
ſis beneficij illius cui datr coadiutor. vñ debebit hēre
alimenta cōgrua, & moderata ſm qualitatem ipſius
beneficij, & dignitatis, vel officij illius cui datur, per
id, quod hr.ſ.eo.c.iij. & j.eo.c.j.in vj. & d.ca.grandi.
& adde, qd dictum fuit.in d.ca.iij. qñ facultates non
18 ſufficerent. & hoc de.ix. ¶ †Circa.x. & vltimū cōclu-
de, qd vni dari poſſunt duo, vel vnus, ſed non plures
q duo. per id, quod hr.j.co.in ca.j.in vj. & hoc ne be
neficium nimis grauetur ſi plus darentur quàm duo,
vnus aūt vni dari poteſt. & hoc clarum: ſed an vnus
poſſit dari pluribus eſt dubium. Ioan.An. concludit,
qd ſimul dari non poteſt duobus, ſed ſucceſſiue fini-
to officio primi. arg.c.pcedēti.de offi.leg.in vj. & hoc
dixit procedere ēt ſi officia eſſent compaſſibilia. argu.
eius, quod hr.in d.c.pſenti. & ſ.de offi.vic.c.ij. vbi au
tem eſſent incompaſſibilia, vel duo beneficia curata,
vel duæ dignitates.ſ.de præben.de multa. multo for-
tius tunc non poſſet dari pluribus ſimul. & hæc ſuffi
ciāt de iſta materia. ¶ Vltimo potes addere tria, q te-
tigit do.Pe.poſt Oldra. primū eſt, qd licèt.c.j.j.eo.in
vj. dicat Epm poſſe ſibi aſſumere coadiutorē de con
ſilio, & ꝯſenſu ſui capituli, vel maioris ꝑtis: qñ adeſt
impedimentum perpetuum non erit neceſſe, qd Epi
ſcopus ſit præſens tempore quo capitulum cōſentit.
allegat, q habetur in l.diuus.ff.de tutoribus, & cura-
toribus da.ab his qui argumentum, vt habetur. in l.j.
§.ſolent.ff.qñ appellandum ſit. ¶ Secūdo dicit, quòd
ſufficit apparere de conſenſu, licèt non appareat de
conſilio, vel tractatu: quia ēt in conſenſu ſatis inclu-
datur conſilium. facit, quod hr.in l.nec his.§.fi.ff.de
acquiren.hæredi. ¶ Tertio dicit, quòd qñ datur coad
iutor ei, qui eſt ſanę mentis propter impedimentum
aliquod perpetuum, vel p p dilapidationem, quòd vi
detur, quòd tūc prælatus debeat agere actum de ꝯ-
ſenſu coadiutoris. facit, quod habetur.ſ.de offi.dele-
gat.venerabili. & quod etiam dixi.ſ.circa collationē
beneficiorum, & de his hic plenius per eum.

De inſtitutionibus. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Inſtitutio quid ſit, & quot modis ſumitur.*

¶ Viſum, & tractatum eſt.ſ.de collatione pbendarū.
nunc reſtat videre de inſtitutionibus ꝑonarū. Ideo
ponitr iſta rubrica ſm Goffr. vel ſecundū Hoſt. poteſt
ſic continuari: qa parum prodeſſet collatio pbenda-
rū, niſi corporalis poſſeſſio haberetr, ideo poſt titulū
præcedentem videndum erat per quos debeat quis
in poſſeſſionem beneficij poni, quod fit per inſtitu-
tionem. Ideo hic ponitur iſta Rubrica, de materia in
decretis.xvj.q.vij.in c.omnes baſilicæ cum decem.c.
1 ſequentibus. & reperitur.in vj. ¶ †Ad intellectū Ru-
bricæ videndum eſt, quid ſit inſtitutio. dic quod mul
tipliciter ſumi poteſt inſtitutio. Nam primo dici pōt
inſtitutio, q ſurrogatur loco confirmationis, vt in be
neficijs in quibus per viam electionis prouidetur, qñ
electus à ſuꝑiore petit inſtitui. & ſic in effectu cōfir-
mari. facit, qd habetr.lxiij.diſt.c. Eps in ſynodo. & de
elec.c.j.in vj. cum ibi no.per gl. ¶ Quandoque ſumitr
inſtitutio ꝓ collatione, q tribuit ius in beneficio, vt
ſi ſit ab Epo ad quem ſpectet collatio. nā hr pro col-
latione. facit, quod not.j.eo.autoritate. & quod hr.j.
tit.1.ꝓpoſuit. Si vero ab inferiore fieret collatio be-
neficij, qd ad ipſum ſpectaret. & inſtitutio poſtea fie-
ret ab Epo, tunc talis inſtitutio Epi hr pro quadā ap
probatione. nam quilibet cui facta eſt collatio debet
habere approbationem ſui Epi, vel ſui vicarij. & hęc
appellatr inſtitutio.j.eo.c.3. & c.cū veniſſent. Quędā
eſt inſtitutio, q fit de pſentato per patronum. & iſta
propriè, & ſtrictè vr appellari inſtitutio.j.eo.c.1. & 2.
lib.6. & facit, quod hr. in c.cum in illis.de præbē.eo.
lib. vnde dicimus, qd beneficio interdum prouidetr ꝑ
viam electionis, & confirmationis. Interdum per viā
collationis, ſeu prouiſionis. Interdū per viam pſenta
tionis, & inſtitutionis. facit, quod hr. in d.c.cum in il
lis. & leg. & no.p glo.in d.c.1.de ele.in 6. & iſtis tri-
bus modis ꝯfertr ius in bñficio. vt dixi.ſ. lato ſumpto
vocabulo ꝯprehēdi poſſunt ſub inſtitutione duo pri-
mi modi: qñque aūt inſtitutio, q ſumitr pro approba-
tione, q tunc fit p Epm, vel ſuū vicariū poſt collatio
nē factā de bñficio ꝑ aliū ad quē ſpectat fit ꝑ tradi-
tionē annuli, bireti, vel cartæ, vel alterius rei q hēat
Epm in manu.j.de his, q fi.a ma.par.ca. in c.ex ore.
& talis inſtitutio, vt dixi fit ab Epo, vel eius vicario.
j.c.ex frequentibus. & facit, qd ibi dicetr ſuper gl.j.
¶ Quædā ēt eſt inſtitutio ſm Hoſt. q ſumitur ꝓ inue
ſtitura, q ſolum ordinat ad tranſlationē poſſeſſionis.
& iſta de iure cōi ꝯpetit Archidiacono.ſ.de offi.archi.
c.ad hoc. & c.vt noſtrum. Et ex pdictis patet, qd mul
tis modis ſumi pōt inſtitutio. Vnde dicebat Hoſt. qd
in quolibet beneficio in quo inferior ab Epo cōferat
ius ſemꝑ dēt interuenire approbatio. & ſic inſtitutio
Epi, vel eius vicarij. qd dicit eē ꝯ multos, q poſt col-
lationē ſibi factā ab inferiore nō plus loquuntr Epo,
q vni porro. ita dicit ipſe, per id, quod hr.j.de cleric.
peregri.c.fi. & facit, quod hr.de priuileg.c.1.li.6.do.
Ant. hic dicebat, qd hoc non ſeruatur, niſi in benefi-
cijs

cijs curatis.facit ſecundũ eum,quod no.ſ.de offi.archi.cum ſatis.tex.iñ.inc.iij.ĩ.eo.vr̃ generaliter loqui in omnibus beneficijs.& ideo etiã q̃nque diſponunt ſtatuta ſynodalia, qđ nullus ingrediat̃ poſſeſſionẽ beneficij alicuius, niſi prius habita licentia Epi,vel ſui vicarij.Et ex prædictis no.qđ licèt poteſtas conferendi iudicia non tranſit in generali mandato vicarij. in c.fi.de offic.vica.in vj.tamen ſecus eſt in inſtitutione fienda.vt patet.ĩ.eo.c.iij.& facit,quod hr̃.ĩ.eo.c.j.& ij.in vj.& de materia per Dy.in regula prima.de reg.iur.in vj.& per gl.in c.autoritate ita.ĩ.eo.& ibi aliqd etiam tangetur.

SVMMARIVM.

1 *In eccleſia non numerata ſemper competit exceptio ne plures recipiãtur quam de bonis eccleſiæ poſſint ſine penuria ſuſtentari.*
2 *Numerus clericorum debet inſtitui ſecundum menſuram facultatum eccleſiæ,& hoc tam in ſecularibus clericis,quàm regularibus,& tã in eccleſiis marium quàm fœminarum.*
3 *Clericorum appellatione non veniunt monachi.*
4 *Numerus præbendarũ,an propter excreſcentiã fructuum rumpatur.*
5 *Numerus præbendarum augeri debet augmentatis facultatibus.*

NOn amplius. Numerus clericorũ debet inſtitui ſecundum menſuram facultatum eccleſiarum. h.d.Et non diuidit.
1 ¶†No.j.qđ in eccleſia non numerata ſemper vr̃ eſſe petere exceptio,vt non recipiantur plures quàm de bonis eccleſiæ poſſint ſine penuria ſuſtentari.facit,quod not.& quod ibi dictum fuit.ſ.de vi.& hone.cleri.c.quoniam. & quod no.in c.fi.ſ.de præſum.& no.bene,quòd debent poſſe ſuſtentari cõiter. & ſic competenter,& nõ cũ defectu,& penuria.ſufficere tamen vr̃, quod ſine penuria poſſint ſuſtentari. licèt nõ commmode poſſent ſuſtentari. Nam inter iſta duo eſt longa differentia, vt eſt glo.notabilis. in c.j.de ſta.regu.in vj.in verbo ſine penuria.Nam vt ibi dicit Ioan.An.interdum vnus q̃ eſſet canonicus eccleſiæ cathedralis, & doctor poſſet ſuſtẽtari ſine penuria cum.xxv. ducatis annuatim in redditibus,q̃ tamen commode inſpecto ſtatu ſuo ex
2 dicta quantitate ſuſtentari non poſſet. ¶†Item no.ꝙ diſpoſitio huius capituli non ſolum habet locum in ſecularibus clericis: ſed etiam in regularibus,& tam in eccleſijs marium quàm fœminarum. hodie tñ eſt prouiſum, quòd ſi in monaſterium monialium non mendicantium recipiatur aliqua vltra numerum in quo ſine penuria viuere non poſſunt, non tenebit receptio ipſo iure. vt in cap.j.prææalle.de ſta.regu.in vj.
3 ¶†Item no.quod appellatione clericorum non comprehenduntur monachi. Quæ autem ſpectant ad vitã monachi hr̃.in c.ad monaſterium.ĩ.de ſtat.mona. de clericis ſecularibus hr̃.xij.q.j.ex his.in gl.ſi.in fi. ¶No.bene ex glo. quòd propter ſuperueniens incrementum ſufficiens recedi poteſt a numero antiquo
4 augmentari.¶†Et no.quod glo.non dicit,an ipſo iure rumpatur numerus, vel non propter ſuperexcreſcentiam reddituum: ſed de hoc dicendum, vt dici conſueuit.in c.cum M.ſ.de conſti.& dixi.in ca.dilecto.ſ.de præben.do.Ant. hic dicit,quòd non rumpitur numerus ipſo iure: ſed bene inducitur potentia impendendi.& ſic dicit glo.hic velle. & in hoc reſidet. vltimo loco, licèt aliter videatur dixiſſe primo loco. ¶Quid autem fieri, quando incrementum eſt modicum non ſufficiens ad vnam præbendam.dicũt quidam quòd debet diuidi per præbendas.& ſic poterit particulariter pro rata applicari cuilibet præbẽdæ.argu.l.videamus.de hære.inſti.do.Anto.dicit, ꝙ poterit applicari communiter menſæ, vel conuerti in vtilitatem eccleſiæ. per id,quod habetur.ĩ.de ver.ſig.ca.penulti. & in d.c.cum M.dicebat etiam Vincen. quòd ſi ſit neceſſe numerum diminui debebit haberi ratio maioris ordinis, vt potius fiat diminutio de exiſtentibus in ordine minori, quàm de exiſtentibus in ordine maiori.argu.c.ſtatuimus. de ma.io.& obed. & ſi neceſſe eſſet aliquos expellere,dicit quod potius remanere deberent debiliores:quia illis eſſet magis ſubueniendum.arg.c.in nullo.xviij.q.ij. dicit tamen, quòd de redditibus communibus quilibet habebit partem ſuam, allegat quod habetur. in l.j.ff.de colleg.illic.& in l.j.ff.de colla.bonorum.illa tamen iura videtur habere locum in collegijs priuatis, ſed in collegio eccleſiaſtico poſſet eſſe dubium, an recedens de illo debeat habere partẽ. de quo recurrendum eſt ad ea,quæ plene dixi.de clericis coniugatis in c.quod a te.& facit,ꝙ no.Bar.in l.fin.ff.de
5 colleg.illici. ¶†Vltimo poſſit opponi, quòd fruſtra ſtatuatur numerus in eccleſia ex quo augmẽtatis facultatibus augeri debet numerus.ſ. de conſtit. cum M.& ſuperius eſt dictum:ſed potes dicere,qđ immo non eſt fruſtra, ſed vtile numerum eſſe ſtatutum, vt ſic ſciatur quando conſilium Lateranen. habeat locum.facit,quod habetur.ſ.de præben.dilecto.& etiã propter ea,quæ ibi habetur.& ſ.de reſcriptis.conſtitutus. & adde quod habetur. in l.ius alimentorum. ff.vbi pupi.edu.debeat. vbi dicitur,quòd taliter menſurandi ſunt ſumptus ex redditibus, quòd ſemp̃ aliquid ſuperſit. & ſic videtur,quod non debet præciſè adęquari ſumptus qualitati reddituum.

SVMMARIVM.

1 *Laici ſunt incapaces iuris canonicalis. poſſunt tamen habere præbendã propter ſeruitia præſtita eccleſiæ.*
2 *Numerum ſtatuere poſſunt prælatus, & clerici eccleſiæ inferioris ſine conſenſu Epiſcopi.*
3 *Canonici poſſunt eẽ in eccleſia,licèt nõ ſint promoti ad ſacros ordines.*
4 *Canonicus qui non eſt in ſacris habere non debet vocem in capitulo.*
5 *Conuerſus eſt perſona eccleſiaſtica.*
6 *Conuerſus,an ſit capax iuris canonicalis.*
7 *Regulares profeſſi, licèt ſint laici habent tamen poteſtatem eligendi, & intereſſe poſſunt electionibus, & alienationibus, & cæteris tractatibus monaſterij.*
8 *Clerici præbendati in eccleſijs,qui non habent ibi canonicatum,an vocari debeant ad electionem,& alia facta capituli.*
9 *Laicus,an poſſit impetrare literas ad beneficia.*
10 *Literæ ſi per Papam concedantur pro clerico, qui in literis aſſerit ſe velle militiæ clericali aſcribi, an ſi receptus fuerit in canonicum antequam efficiatur clericus,an teneat receptio.& nu. 14.*
11 *Numerum clericorum in eccleſia determinare quis debeat, & ad quem ſpectet.*
12 *Collatio beneficiorum, vel canonicatuum in eccleſia collegiata, & inferiori ab Epiſcopatu ad quem ſpectet.*
13 *Monachi magis ſunt obligati Abbati quàm Epiſcopo.*

2 IN eccleſia. Laici ᵃ i canonicos nõ poſſunt inſtitui. h.d. in primo narrat factum.Secundo prouidet.ſecunda ibi.cum laici.
1 ¶†No.j.ex litera, quòd laici ſunt incapaces iuris canonicalis. poſſunt tamen habere præbendam ꝑpter ſeruitia præſtita eccleſiæ,vt voluit glo.ſ.conſtit.cap. cum M.¶Item no.cum ius canonicale de iure communi non videtur habere annexum, & determinatũ ordinem:ſed ſufficit,quòd ſit in ordine eccleſiaſtico. vt hic patet ti.fi. & ſic ſufficit,quod ſit in minoribus, licèt non ſit in ſacris. facit,quod dictum fuit.ſ.titu.ij. ſuper inordinata.& quod not.de reſcri.ſi eo tempore.in vj.¶Item no. quòd in eccleſijs in quibus eſt certus numerus canonicorum conſtitutus, deficiẽte,ſeu non impleto numero poſſunt compelli clerici ad numerum complendum.¶Item no.de verbo ſupplere, quia

ᵃ Laici. Super hoc ſolet quæri vtrum laici conuerſi poſſit habere beneficia eccleſiaſtica. diſtingue, vt hic p Hē. Boych.

quia idem eſt, quòd loco alterius etiam totaliter de-
2 ficientis alium ponere, vt hic tangit. d. Ant. ¶ †Item
no. argumentum, quòd p̄latus, & clerici eccleſiæ in-
ferioris poſſunt ſtatuere numerum in eccleſia ſine cõ
ſenſu Epiſcopi, vt hic videtur colligi, cum non appa-
reat cui ſcribatur, de quo inferius dicetur. ¶ Vltimo
potes arguere ſm Hoſti. per iſtum tex. in fi. cõtra cle
ricos deſeruientes eccleſijs in certa parte anni tantũ.
quia debent cõtinue in eccleſijs deſeruire, vt hic col
ligitur. & pro hoc ẽt ſm Hoſtien. facit, quia ſi condu
xiſſent aliquos ad vineam fodiendam nõ contenta-
rentur de non laborantibus, niſi in certa parte diei
tantum. nec ob. quod dr̄ in euangelio, quòd tantum
fuit datum laboranti certa parte diei, quantum labo
ranti tota die, quia illud fuit ex benignitate eius mi-
3 ſericordiæ. ¶ †Vltimus ẽt per hunc tex. dicit Ioã. An.
quod canonici poſſunt eſſe in eccleſia, licèt non ſint
promoti ad ſacros ordines. facit qđ. s̄. dixi. & quod di
xi. s̄. titu. j. in cap. extirpandæ. & ca. ſuper inordinata.
4 ¶ †Aduerte tñ, ꝙ non habebit vocẽ. in c. niſi ſit in ſa-
cris. vt in cle. hi q̃. de æta. & quali. facit, qđ hr̄. de ele.
in ca. ex eo. in vj. ¶ In gl. fi. ibi. de literarum ſcientia.
ſupple. & etiam debent eſſe tales, qui habeant ætatẽ
ſufficiẽtem requiſitam ad beneficium, qualis autem
ætas requiratur in beneficio dictum fuit. s̄. titu. ij. ca.
ſuper inordinata. ¶ In ea. glo. in fi. Not. ex glo. primo,
quòd ius conuerſionis, ſeu conuerſi cenſetur eſſe ius
5 ſpirituale. Secundo †quod conuerſus cenſetur perſo
na eccleſiaſtica; an autem gaudeat priuilegio recur-
re ad no. j̄. de ſenten. excom. non dubium. & j̄. de pri
6 uile. in c. vt priuilegia. ¶ †Tertio no. ꝙ conuerſus a eſt
a capax iuris canonicalis. ſed contrariũ hic tenet Ioan.
An. poſt Inn. & Hoſt. ex eo, quia licèt conuerſus cen
ſeatur eſſe eccleſiaſtica perſona. xij. q. ij. in ca. duo. &
gaudeat priuilegio canonis, ſi quis ſuadẽte. j̄. de ſen-
ten. excommu. non tñ eſt ſine dubio, cum ſit laicus.
& ſic non poſſit deſeruire in diuinis officijs in ordine
eccleſiaſtico. ideo non vr̄ cadere in ipſum ius cano-
nicale. per id, quod hic dr̄ circa fi. ¶ An autem in ta
libus conuerſis ſaltem poſſit cadere poteſtas iuris eli-
gendi ſui prælatum. tractauit hic Inno. & Hoſtien. &
concludunt, quòd de iure conuerſi non ſunt vocãdi
ad electionem, niſi conſuetudo, aliud habeat, & hoc
hodie expeditum eſt. per id, quod hr̄. in c. ex eo. in fi.
7 de elect. in vj. ¶ †De regularibus autem profeſſis di-
cunt hic doc. quòd licèt ſint laici, tamen habent po-
teſtatem eligendi, & poſſunt intereſſe electionibus,
& alienationibus, & cæteris tractatibus monaſterij.
allegant, quod hr̄. xvj. q. j. generaliter. & idem dicũt
de hoſpitalarijs. allegant quod hr̄. s̄. de arbi. cũ olim.
licèt ſecus ſit in cõuerſis. vt s̄. dixi. ¶ An tñ hodie lai
ci profeſſi habeant vocem in capitulo. recurrendũ eſt
ad ea, quæ habentur. in cle. vt hi qui, de æta. & quali.
8 ¶ †Quid autem de clericis, qui ſunt p̄bendati in ec-
cleſijs: ſed non habent ibi canonicatum, an erunt vo
cãdi ad electionem, & alia facta capituli. dic qđ nõ,
licèt aliàs deuote debeant ſeruire eccleſię. vt no. etiã
per doct. in c. j. s̄. de elec. vbi concludunt, qđ ad ſolos
canonicos ſpectat electio p̄lati, & ipſi ſoli de iure cẽ
ſent eſſe de capitulo. facit, quod hr̄. in ca. ea quæ. ad
fi. j̄. de ſta. mona. an aũt laici poſſint præbẽdari in ec-
cleſijs collegiatis. concludit hic Io. An. quòd ſic. quia
licèt nõ poſſit eſſe canonicus laicus ex eo, q̃a ius ca-
nonicale eſt quid ſpirituale, quod non cadit in laicũ.
s̄. de iud. decernimus. tñ bene poteſt habere præben-
dam, quæ eſt quid temporale cõſiſtens in perceptio-
ne fructuum, facit, quod habẽ. s̄. de vi. & hone. cleri.
in c. clericus. & quod no. glo. in ca. cum M. de conſti.

& intellige, quod poterit habere præbendã in ſtipen
dium, licèt non in titulum puta propter aliqua ſerui
tia, q̃ præſtat, vel præſtitit eccleſiæ. facit, quod hr̄. xij.
9 q. ij. in c. eccleſiarũ ſeruos. ¶ †Nunquid autem laicus
põt impetrare literas ad bñficia. Laur. dicebat ꝙ ſic,
dummodo eſſet in propoſito clericandi pro quo fa-
cit glo. hic dũ dicit, cum iam deſtinatione animi &c.
ſed hoc non placet Ioan. An. per id, quod hr̄. j̄. de re-
ſcript. ex eo. & in ca. ex literis. s̄. de tranſla. & s̄. de p̄-
ſum. in c. dudũ. vbi ẽt de materia p Io. An. & in Spe.
de act. & peti. §. de actionibus. ver. ſed nunq̃d ſchola
ris. vbi concludit Spec. vt refert hic Io. Cal. quòd non
valent literæ. tñ ſecundum eum ſi poſtea clericeretur
reaſſumũt vigorẽ. & hãc dicit fuiſſe opinionẽ cle. iiij.
Sed iſtud vltimũ non eſt verum ſm Io. Cal. per id, qđ
hr̄. de reſcrip. ſi eo tempore. vbi inſpicit̃ tẽpus datæ.
10 ¶ † Quid autem ſi literæ ſunt ꝯceſſæ per Papam pro
ſcholari, q̃ cupit militiæ clericali aſcribi. hoc expreſ-
ſo in literis, vt recipiat̃ in canonicum, an ſi receptus
fuerit anteq̃ ſit factus clericus teneat receptio. refert
Ioã. Cal. aliquos tenuiſſe qđ ſic. arg. l. fi. ff. de teſt. mi-
li. & l. j. ad fin. ff. de bono. poſ. ex teſtamento mili. vbi
miles iuſſus de vno numero tranſire ad alium vr̄ ha-
bere priuilegium etiam anteq̃ perueniat ad aliũ nu-
merum: ſed ꝯrium ipſe tenet per iſtum tex. q̃a ius ca
nonicatus non cadit in laicum. & ſic licèt literæ va-
luiſſent ex quo non fuerũt ſurreptitię, tñ non põt re-
cipi in canonicũ anteq̃ eẽt clericus p hunc tex. & p
hoc facit, qđ hr̄. in l. ex eo. ff. de teſta. mil. & in c. pen.
j̄. de priuile. vbi Io. An. ſuper glo. ſoluit contrarietatẽ.
d. l. ex eo. quæ vr̄ contraria legi fi. quia ibi. in l. fi. erat
in numero militum, & transferebatur ad alium nu-
merum. Secus in l. ex eo. & iõ hic ex quo nõ erat cle
ricus; ſed laicus, licèt propoſuiſſet clericari, vr̄ quòd
non habeat priuilegium clericatus anteq̃ factus ſit
11 clericus. ¶ †Vlterius extra glo. quærit hic Ioan. And.
quibus competat poteſtas determinandi numerũ cle
ricorum in eccleſia. cõcludit, quod ſi eſt cathedralis
ſpectat ad Ep̄m cum capitulo. p id, quod hr̄. s̄. de vit.
& ho. cle. q̃m. & s̄. de conſtit. cum omnes. & c. cũ ac-
ceſſiſſent. & de conſuetudine. in c. cum cõſuetudinis.
& C. de Epiſ. & cle. l. in eccleſijs. In inferiori autẽ ab
eccleſia collegiata ad quẽ ſpectat dicta poteſtas fue-
runt opi. nã aliqui dixerũt, quòd ad Ep̄m. alij quòd
ad prælatum cum conſenſu capituli, & cum autori-
tate Ep̄i. Hoſt. vero hic tenet, ꝙ ſpectat ad prælatum
ipſius eccleſiæ cum conſenſu capituli ſui ẽt ſine au-
toritate Ep̄i per iſtũ tex. Indiſtinctè ipſum intelligẽ-
do, cum non appareat q̃bus loquatur. fatetur tamẽ,
quod Ep̄s habebit poteſtatem talem numerũ ſi ma-
le fuerit determinatus reformandi, & ad debitũ mo-
dũ reducendi, per ea, quæ hñr. in d. ca. cũ oẽs. & c. cũ
acceſſiſſent. & in d. c. cũ conſuetudinis. dũmodo non
ſint exempti. facit, quod hr̄. de ſta. mo. c. pe. & vlti. &
hanc opi. ſeq̃r̃ hic Io. An, dicens illã poſſe tolerari ex
quo ſecundũ illã remanet Ep̄o poteſtas reformandi.
12 ¶ Vltimo tãgit hic do. Pe. ad †quẽ ſpectat collatio be
neficio. ũ, vel canonicatuũ ĩ eccleſia collegiata, & in
feriori ab Ep̄atu. de quo ẽt p Feder. de Señ. in opere
ſuo. 134. & arguit primo, qđ ſpectet ad Ep̄m, vel ad
p̄latũ, & ad capitulũ ipſius eccleſię. ¶ Scđo, ꝙ ſpectat
ad p̄latũ, & capitulũ eccleſiæ eligere, vel preſentare,
ſed inſtitutio ꝑtineat ad Ep̄m. & iſtã vltimã partẽ te
nuit Fede. & ſeq̃r̃ do. Pe. q̃a ſicut qñ eccleſia hẽt pa-
tronũ ad ipſum ſpectat p̄ſentatio, & ad Ep̄m inſtitu-
tio. j̄. de iurepa. p totũ. ſic qñ de bonis eccleſiæ deter-
minata ſunt beneficia dẽt ſpectare electio, vel p̄ſen-
tatio ad p̄latũ, & capitulũ, & iſtitutio ad Ep̄m. & de
materia

a Quod cõ uerſus. Vide ſupra. po ſtillã ĩ prin. cap.

materia ẽt conſueuit dici . in c.cum eccleſia vulterana.& in c.j.ſ̃.de ele. ¶ Nec ob.p̃dictis,qđ hr̃.in c.vl.
13 de regulari.in vj. vbi†receptio monachorum ſpectat ad p̃latum,& cõuẽtum.q̃a põt dici ſecundũ I·ede.in loco p̃allegato, qđ illud ꝓcedit in receptione monachorũ ex eo, q̃a ipſi magis ſunt obligati Abbati quã Ep̃o,vt notat̃ ꝑ gl.1 1.q.iij.qui reſilit.Et ſic aliud eſt in receptionibus canonicorũ.dicit tñ ꝓcedere poſtq̃ eccleſia eſt collegiata. ſed a principio qñ erigit̃ ĩ collegiatã ſpectat ad Ep̃m cum conſenſu capituli determinare,& inſtituere numerũ clericorũ in eccleſia, & ſic põt intelligi.l.in eccleſijs.C.de ſacroſan.ec.ſecus poſtq̃ eſt erecta in collegiatã, q̃a tunc ſpectat ad p̃latũ,& capitulũ electio,ſeu p̃ſentatio, & ad Ep̃m inſtitutio,ſeu ꝯfirmatio,vt ſuperius eſt dictũ, & dicit etiã Fede.in loco p̃alleg.incidẽter,& ſeq̃tur ẽt hic do.Pe.ꝙ Ep̃s cũ ꝯſenſu capituli põt alienare res eccleſię cathedralis cã ſubſiſtente non interueniente alia autoritate ſuperioris,ꝑ id,qđ hr̃.xij.q.ij.ſine exceptione.& q.j.ca.videntes.cum ibi notatis.ſecus in inferioribus p̃latis, qui non poſſunt ẽt alienare cum conſenſu ſui capituli ſine autoritate Ep̃i.xij.q.ij.Abbatibꝰ.& xvij.q.iiij.c.ĩ vẽditionibus. qđ tñ dixi de Ep̃o reſpectu eccleſiæ cathedralis vr̃ intelligẽdũ, niſi iuraſſet non alienare Romano Pontifice inconſulto,ꝑ id, qđ hr̃.in c.vlti.de eccle.ædi.Itẽ vr̃ id limitãdum,niſi aliquid vellet applicare menſę ſui capituli,per id,qđ
14 hr̃.in cle.ſi vna.de reb.eccle.non alie. ¶†Vltimo q̃a dixi ſupra quòd valent literæ ad beneficia,qñ ſcribit̃ pro laico,qui cupit militiæ clericali aſcribi . Aduerte q̃a illud ꝓcedit,qñ ſunt literæ Papales,& hoc clarũ, quia Papa põt ſupra ius diſpenſare.ĩ.titu.j.in c.ꝓpoſuit. & ſatis vr̃ velle diſpenſare,qñ ex tenore literarũ apparet,qđ habet ſacti notitiam . vt eſt gl.notabilis.in c.ſtatutum.in ver.literarum.in prin.de reſcrip. in vj.& in clem̃.& ſi principalis.de reſcrip.ſi aũt emanarent literæ ab inferiore a Papa in forma prædicta , tunc ſi emanarent ſuper vacatura nõ valerent.q̃a inferior a Papa nõ põt dare ius ad vacaturam ẽt ſi ſit legatus de latere.ſ̃.ti.ij.in c.dilectus.licèt legatus poſſit reſeruare beneficia ſuæ collationi. de offi.lega.c. deliberatione.& c.p̃ſenti.lib.vj. Si aũt mandatur ꝓuideri de beneficio vacante poteſt eſſe dubiũ, an valeant literæ. Nam vr̃,ꝙ non ex quo emanãt ꝓ laico, q̃ eſt incapax beneficij eccleſiaſtici.vt in hoc ca.In ꝯ̃rium facit,q̃a tale mãdatum quo ad effectum vr̃ cõferri in tempus in quo erit clericus,ꝑ id, ꝙ dixi ſuperius poſt Ioan.Cal. & ſic vr̃, qđ valeant cũ paria ſunt aliq̃d fieri tempore permiſſo, vel conferri in tempus permiſſum.ff. de hære.inſti.l.in tempus . & iſta pars videtur verior , vt ſic in dubio actus potius valeat q̃ pereat.ar.c.Abbate.ĩ.de ver.ſig.

a Sedẽ apoſtolicam. Si quęras verũ Papa confirmat ſñiam excommunicatiõis latã ab alio, is qui excõmunicauit poſſit abſoluere . vide hic per do. Hen. Boye. hic poſt Hoſtien.

S V M M A R I V M.

1 *Beneficium eccleſiaſticum de iure cõmuni haberi non poteſt, niſi præcedente inſtitutione Epiſcopi.*
2 *Ius inſtituendi clericos,an ſpectet ad officiales Epiſcopi.& nu.5.*
3 *Archiepiſcopus , an poſsit ſuam iuriſdictionem exercere in ſubditos ſuffraganeorum ſuorum.& quando.& nu.6.*
4 *Abſoluere a ſententia canonis lata per Archiepiſcopum poſſunt prælati inferiores etiam ſi per ſedem Apoſtolicam ſit confirmata.*
7 *Poteſtas Epiſcopi per negligentiam transfertur ad Archiepiſcopum.*
8 *Sententia pro culpa futura ferri non poteſt.*
9 *Ignorantia in facto alieno eſt probabilis.*
10 *Beneficium ſine conſenſu Epiſcopi retinens quamuis ignoranter, vtrũ ſi veritas detegatur poterit in futurum illud iuſte tenere.*

EX frequentibus. Inſtitutio bñficiorum ſpectat ad Ep̃os,& officiales ipſorum.h.d.¶ Et primo poñi ſacti abuſio. ¶ Scd̃o abuſionis reformatio. Tertio ipſius reformationis ratificatio.ſcd̃a ibi : vñ . tertia ibi:nos itaque.
1 ¶†No.j. qđ de iure cõi beneficiũ eccleſiaſticũ de iure haberi non põt, niſi p̃cedente inſtitutione Ep̃i,quod eſt clarũ,qñ ius conferendi ſpectat ad Ep̃m.Idem tñ ſi ſpectat ad alios. vt dixi.ſ̃. eo.tu.ꝑ rubri.poſt Hoſt.& no.bene,ꝙ conſuetudo ꝯ̃-
2 traria non vr̃ valere.facit,qđ hr̃.ſ̃.de cõſue.c.j. ¶†Itẽ no.ꝙ iſtud ius inſtituendi clericos in eccleſia,vr̃ etiã ſpectare ad officiales Ep̃i. qđ eſt verũ ſi ſumitur inſtitutio pro inſtitutione approbatoria collationis, q̃a tales poterit facere vicarius ẽt ex generali mandato ꝑ iſtum tex.& per id,quod hr̃ in ſimili.in c.j.ĩ.eo.in vj. ſi aũt aſſumeretur inſtitutio pro collatione,tunc non ſpectaret poteſtas inſtituendi ad officialem,ſeu vica. Ep̃i ſine ſpãli mandato.ĩ.de offi.vica.c.fin.in vj.¶ Itẽ no.ẽt. vnum caſum in quo iudex ẽt ad effectum ciuilẽ põt ex officio procedere.vt qñ agit̃ de extirpãda iniqua conſuetudine. facit,quod hr̃.ſ̃.de cõſue.cum in
3 ter.¶†Item no.vnum caſum in quo Archiep̃s poteſt ſuam iuriſdictionẽ exercere in ſubiectos ſuorũ ſuffraganeorum.ſ.qñ agitur de extirpanda cõſuetudine lædẽte ſtatum totius ꝓuinciæ . facit,qđ dicet̃ ſuper gl.
4 in ver.officio.¶†Itẽ not.ꝙ inferiores p̃lati vident̃ habere poteſtatẽ abſoluendi a ſententia canonis lata ꝑ Archiep̃m.quod vr̃ procedere etiam,qñ eſt ꝯfirmata
a ꝑ ſedem Apoſtolicã ª ꝓ quo facit,q̃a ſi poſſunt abſoluere a ſñia canonis Papalis . niſi reſeruata fuerit Papæ.ĩ.de ſen.exc.nuper. in fi.primæ glo.multo fortius debent poſſe abſoluere a ſñia canonis ſui Archiep̃i . de quo aliq̃d dictum fuit.ſ̃.ti.ij.in c.graue.& tanget̃ ſuꝑ glo.fi.poſſet tñ hæc decretalis induci ad oppoſitum ſi dicat̃,ꝙ Papa hic non permiſit declarando ſic eſſe de iur. ſed q̃a voluit hic ſpãliter ꝑmittere , quaſi aliàs non potuiſſet.& hoc ſenſit gl.fi.de quo dicet̃ ſu
5 per illa.¶†In gl.j.ibi poſſunt inſtituere.hoc intellige ſumẽdo inſtitutionem ꝓut dixi in notabilibus. nam non poſſunt beneficia conferri ſine ſpeciali mãdato. de offi.vica.c.vlti.in vj. in quo autem differant inſtituere,& conferre,tangetur.ĩ.c.proxi.vr̃ etiam dictũ gl.poſſe intelligi de inſtitutione autorizabili, q̃ licèt non competat alteri q̃ Ep̃o de iure proprio.ſ̃.de offi. Archi.cum ſatis. poteſt tñ ſpectare ad alium tãquam vicarium Ep̃i.vt notauit Inn.in c.vt Lateraneñ.de p̃ben.& tetigi ẽt eo.ti.in c.de monachis. Et enim inſtitutio autorizabilis,per q̃ in effectu approbatur,& datur licentia exercendi curam in beneficijs curatis trãſeat in generali mandato vicarij Epiſcopi , vt hic ꝓbat̃ ſecundũ intellectũ ſuperius tactũ. multo fortius tranſiuit inſtitutio per q̃ approbatur, & datur licẽtia adminiſtrandi in alijs beneficijs. & ſic ẽt poteſt intelligi hic,nã de vtraque poteſt intelligi iſte tex. Aduerte tñ , ꝙ licèt hic dicatur,ꝙ beneficia debẽt recipi de cõſenſu Ep̃i,vel ſui vicarij. tñ ſatis facile põt dici interuenire conſenſum,qñ per longum tp̃s quis eſt toleratus in beneficio,ꝑ id,ꝙ notauit Io.An. poſt Inn. & Hoſt.ſ̃.de p̃ſump.in c.illud. & ĩ.de eo qui furti.ordi.ſuſce.c.innotuit.¶ In gl.ij.ibi ſtatuimus . & ſic vr̃ velle,ꝙ hodie tales non ſint ſuſpenſi,ſeu ſuſpẽdẽdi. ¶ Sed certe põt dici,ꝙ tex.in c.p̃terea. non loquitur de ſuſpenſione, ſed de excõicatione . Vñ põt dici,ꝙ licèt ſint ſuſpenſi,tñ non ſunt excõicati, ſed veniunt excõicandi.¶ In ea.gl.in fi.vel põt dici , qđ ſi p̃poſitus appellat̃ Ep̃s.q̃a omnibus de ciuitate, & diœce-
6 ſi p̃eſt vt ibi no.ꝑ gl.¶†In gl.officio. in fi.quaſi velit, ꝙ ex iure Metropolitico,ſeu Archiep̃ali non poſſit ſe intromittere de ſubditis ſuffraganeorũ. nã in eos nõ vr̃ hẽre ex tali iuriſdictionẽ.ſ̃.de offic.ordina. paſtoralis.

cadis. verſi,q̃a ſolutio gl.vr̃ diuinare potes dicere ſe-
cundo, qđ ideo hic tenuit ſentẽtia lata ꝑ Archiepm̃
in ſubditos ſuffraganei.q̃a notoria erant delicta.j̃.de
cenſibus.Romana.§.notoria. libr.vj.vel quia Epi ſuf-
7 fraganei erant negligentes, & regulariter ꝑ†negligẽ
tiam Epi transfeir̃ poteſtas ad Archiepm̃.ix.q.iij.cũ
ſcimus. & p̃cipuæ in his,quæ tangunt ſtatum ꝓuin-
ciæ. vel quarto poteſt dici,ꝙ hoc fecit Archieps iure
Metropolitico in ſynodo ꝓuinciali, q̃a licèt Archi-
eps nõ habeat poteſtatem in ſubditis ſuffraganei, cõ
ſilium tñ prouinciale ſic.s̃.de præben.c.graue.& j̃.de
accu.in c.ſicut.& ſi dicatur,vr̃ quod non potuerit fer
8 re ſententiã contra eos pro†futura culpa, per id,qđ
hr̃.j̃.de ſenten.excom.c. Romana.§.caueant.li.vj.po
teſt reſponderi,quòd illud procedit,niſi culpa p̃ceſſe-
rit,vt ibi patet,& ita fuit hic.¶In gl.penulti.ibi craſ-
ſa, & ſupina,puta quia fuit in ignorantia iuris,facit,
quod hr̃.in c.ij.de conſtitu.in vj. & de regu.iur.igno
rantia.lib.vj. Ignorantia autem iuſta non ſupina eſſe
poteſt ſi forte clericus cui collatum fuit beneficium
putauit procuratorem ſuum recepiſſe inſtitutionem
ab Epiſcopo,cum forte hoc ſibi commiſiſſet. nã in fa
9 cto†alieno probabilis eſt ignorãtia.l.fi.ff.pro ſuo. &
ſic videtur,quòd quatenus durat in errore probabili
iuſte teneat, & faciat fructus ſuos tanquã bonæfidei
poſſeſſor, facit ꝙ legi.& not.s̃.de reſtitu.ſpol.grauis.
10 ¶†Quid autem ſi detegatur veritas, an tunc in futu
rum poterit iſte tenere. dic ꝙ non quantocunque tẽ
pore ignoranter tenuerit.quia beneficiũ non eſt pr̨-
ſcriptibile quo ad titulum.j̃.de reg.iu.lib.vj. Et ideo
ex tunc teneret̃ ad reſtitutionẽ cũ fructibus. facit.s̃.
de præben.dilecto.ad fi.¶Aduerte tñ, ꝙ ſi eſt dubiũ
quò ad eccleſiam,ſeu forum contentioſum,an iuſte,
vel iniuſte teneret, licèt ipſe ſciat ſe tenere iniuſte,
tunc quo ad ꝯſcientiam non excuſatur ex diuturni-
tate temporis,quo ad eccleſiam tñ ꝑꝑ temporis diu-
turnitatem ex quo diu fuiſſet toleratus p̃ſumetur iu-
ſte tenere,ꝑ id,qđ no.in c.illud.s̃.de p̃ſump.& ꝑ In
no.in c.innotuit.j̃.de eo qui furti.ord.ſuſce.& facit,
qđ legit̃,& no.s̃.de ꝓcurat.ex inſinuatione.ꝑ Inn. &
Io.An.in ca.licet heli.j̃.de ſimo.ꝑ Io.An.& Hoſt.fa-
cit ẽt,qđ no.ꝑ gl.in c.j.de reg.iur.in vj. ¶In gl.vlt.in
fi.Goff.hic & in ſumma. de confirmatione vtili,vel
inutili,circa fi.Et Spec.in ti.de ſentẽtia.§.ſi aũt.ver.
q̃d ſi Papa.tenent contra gl.dicentes,ꝙ imo etiã po-
tuiſſent Archieps,& ſuffraganei hic facere abſolutio
nẽ ẽt dato,ꝙ culpa non ꝑmiſiſſet. & facit,quod dixi.
in ca.graue.s̃.de p̃ben.Nã ſi poſſunt abſoluere à ſnĩa
canonis Papalis.multofortius a ſnĩa canonis Archie
piſcopalis,licèt confirmati ꝑ Papam.¶Io.An.hic ꝯ-
cordat opiniones. nã dicit,ꝙ ſi ſnĩa emanat ꝑ modũ
ꝯſtitutionis ab ipſo Archiepo, tũc licèt confirmet̃ ꝑ
Papã,ꝙ poterit Archieps, & alij inferiores ordinarij
ſcilicet ſuffraganei eius abſoluere cũ ẽt poſſunt abſol
uere a ſnĩa iuris,& inſtitutionis Papalis.de ſent.ex-
com.c.nuꝑ. & hoc caſu ꝓcedet opinio p̃dictorũ te-
nentium ꝯ gl. Si aũt ſentẽtia emanauit ab homine ꝑ
modũ ſnĩæ, ſeu ab ipſo Archiepo,tũc nõ poterit in-
ferior abſoluere ẽt ſi ſententia nõ eſſet confirmata ꝑ
Papam,& multofortius ſi ſit confirmata.quia ẽt tunc
ipſe qui tulit non poſſet abſoluere:niſi hoc ſibi ꝑmit
teret̃:& ſic intelligat̃ glo.facit,quod dictum fuit.in d.
c.graue.& quod no.in Specu.tit.ij.§.nunc dicamus.
verſi.quod aũt q̃ritur.& ſic tranſit Io.An. & do.Ant.
& ẽt do.Pet.Sed aduerte,q̃a vt tetigi.ĩ d.c.graue.hic
non vr̃ fuiſſe ſnĩa lata per modũ conſtitutionis, ſed
gñaliter fuit lata in illis, q̃ ſcienter iniuſte occupaue
rant beneficia,& q̃ de cætero occuparẽt.& ſic vide-
ret̃,ꝙ in caſu iſto procederet opinio gl.ſi aũt velimus
tenere opinionem ꝯriam etiam in caſu huius capitu
li poteſt dici, ꝙ hic fuit ſententia generalis lata ex iu
re Metropolitico,q̃ quo ad hoc æq̃paratur ſententiæ
latæ ꝑ viam conſtitutionis. Et ideo poteſt abſoluere
Archieps,& ſuffraganei etiam ſine licentia Papæ, fa
cit quod dixi. in d.c.graue.ſecus ſi fuiſſet ſpecialiter
lata in aliquos.An aũt quo ad alia ſententia genera-
lis æquiparetur ſententiæ latæ ꝑ viam ſtatuti recur-
rendum eſt ad ea,q̃ dicta fuerunt.in c.pro illorum.s̃.
de præben.quia tamen cõiter doc.tranſeunt cum di-
ſtinctione Ioã.And.in practica fortè ſeruaretur dicta
opi:& ſic in caſu capituli ſeruanda eſſet opi.glo.

S V M M A R I V M.

1 *Numerus clericorum de iure debet eſſe determinatus ſecundum men-ſuram facultatum eccleſiæ.*

2 *Recipi poſſunt canonici vltra facultates eccleſiæ volentibus, & con-ſentientibus canonicis.& nu.6.*

3 *Mulcta impoſita vltra facultates moderari debet, & reduci ad men-ſuram facultatum.*

4 *Per inueſtituram non transfertur poſſeſsio,nec acquiritur,niſi corpo-raliter inſtituatur.*

5 *Inſtituere,& inueſtire,quid ſignificent.*

AVtoritate. Numerus clericorũ dẽt
inſtitui ſm menſuram,
& facultates eccleſiarum.h.d. & non re-
cipit cõmodã diuiſionẽ.¶Not.j.ex text.
1 ꝙ† numerus clericorũ de iure dẽt eſſe determinatus
ſecundũ menſurã facultatum eccleſiæ. facit, qđ hr̃.
2 s̃.eo.c.ij.¶†Item not.a cõtrario aliter,qđ volẽtibus,
& conſentientibus canonici poſſunt aliq̃ recipi vltra
facultates eccleſiæ.& ſic no. ꝙ canonici nõ ſolũ poſ-
ſunt renuntiare numero a ſe determinato.s̃. de p̃bẽ.
3 ꝓ illorum,ſed ẽt numero determinato a iure.¶†Vl-
timo not. argumẽtum,ꝙ ſi alicui impoſita eſt mulcta
rõne fortè alicuius inobediẽtiæ vltra facultates eius
quòd illa vr̃ eſſe moderanda, & reducenda ad men-
ſuram facultatum. facit,quod hr̃.in l.illicitas.§.pen.
ff.de offi. p̃ſidis. nec debebit cauere ſecundũ Io.An.
de ſoluendo totam ſi perueniat ad pinguiorem fortu
nam.ſecus dicit in pœna,quæ imponitur ꝑꝑ delictũ
commiſſum,q̃a in illa q̃ non poteſt in ęre luere,luet
in corpore.ff.de iuriſdictio.om.iud.l.ſi quis id qđ.§.
in ſeruo.& C.de ſeruis fugit.in l.quicunq;.¶In gl.ij.
ibi:non adipiſcitur aliquis poſſeſſionem. No.bene ex
4 gl.qđ † per inueſtituram nõ transfertur poſſeſſio,nec
acquiritur,niſi poſtea corporaliter inſtituatur, ſeu in
poſſeſſionẽ inducatur.¶Et idem voluit gl.j̃.de his,q̃
fiunt a maio.par.capi.ex ore.& de dona.in c.ꝑ tuas.
& xvj.q.vij.ſi quis deinceps. & facit,qđ no.s̃.de præ-
bendis.accedens.& c.pro illorum.de conſuetudine.
ca.ij.& facit etiã ad materiam,quod notauit. de re-
ſtitu.ſpoli.in literis.& de cã poſſeſſionis, cum ſuper.
an autem hoc ſimpliciter ꝓcedat do.Ant.hic dicit,ꝙ
in hoc articulo, an per inueſtiturã transferat̃ poſſeſ-
ſio communiter habetur recurſus ad notata per cõ-
poſtellanum.s̃.de elec.in ca.tranſmiſſa.vbi cõcludit,
ꝙ qñque fit inueſtitura ante ius tranſlatum, & tunc,
q̃a ſumit̃ ꝑ collatione. & ſatis ſatigat̃ in tranſlatio-
nem iuris,tunc nõ transfert̃ poſſeſſio. facit,qđ notat̃
in ſimili per legiſtas.in l.j.in princ.ff.de acq̃ren.poſ.
¶Qñq; vero fit inueſtitura poſt ius tranſlatũ,& tunc
dicit do.Ant.ꝙ transferet̃ poſſeſſio. qđ intelligo ve-
rũ,qñ fieret in præſentia rei aliàs ſecus.q̃a tunc ꝑ il-
lam ſolũ vr̃ dari licentia apprehẽdẽdi poſſeſſio. item,
per id,quod legitur, & notatur in ſimili per legiſtas.
in l.prædia.ff.de acqui.poſ.¶Item aduerte, quia gl.
videtur ſibijpſi contradicere,nam primo dicit, quod
inueſtire

inueſtire eſt quaſi poſſeſſionem iuris conferre. & ſic
vĩ velle, ꝙ per inueſtiturã quæritur poſſeſſio. ſed con
trarium hic vĩ voluiſſe.in fi. ¶ Potes ſaluare gl.a cõ-
trarietate, quia primum dictum procedit, qñ inueſti
tura ſumitur propriè. ſed vltimum dictum procedit,
qñ inueſtitura ſumitur impropriè pro collatione iu-
ris.& nota ex glo.ꝙ differentia eſt inter inſtituere, &
inueſtire propriè ſumpto vocabulo, licèt qñque vnũ
pro alio ponatur.facit, quod hĩ.ĩ.titu.j.propoſuit.&
s.de præbẽ.pro illorum. Dy.tetigit de materia in re-
gula prima.de reg.iu.in vj. vbi allegat hanc glo.licèt
videatur velle illam eſſe.s.c.proximo.Et finaliter cõ-
cludit, ꝙ inſtitutio eſt iuris alicuius beneficij verba-
lis collatio, inueſtitura vero eſt inſtitutionis, ſeu col
lationis approbatio, ſeu cõfirmatio. miſſio autem in
poſſeſſionem eſt inſtitutionis, ſeu collationis, & inue
ſtituræ executio.Io.An.hic dicit, ꝙ inueſtitura eſt q-
dam declaratio voluntatis: & ſic ſatis conſonat dicto
5 Dy.¶ Vnde concludit hic d.Flo.ꝙ† verbum inſtitue-
re, & verbum inueſtire.qñque promiſcue ſumitur,
vt gl.dicit, ſed de proprio ſignificato ꝓcedunt diffini
tiones Dy. Nam vt docet experientia beneficiũ pri-
mo confertur verbaliter, quia collator dicit cõfero ti
bi tale beneficium, deinde approbando talem colla
tionem te inueſtit per annulum, vel biretum, vel per
aliqd aliud, qđ habeat in manu ponendo in tua mã
nu.Et per hoc non q̃ritur poſſeſſio, vt dicit gl. & ideo
requiritur vltra p̃dicta inductio in poſſeſſionem.licèt
autem dixerim, qđ inſtitutio eſt collatio iuris, dicit
do.Flo.ꝙ inſtitutio ſumiĩ multipliciter. nam qñque
ſumiĩ ꝓ auctorizabili inſtitutione, de qua.s.de offi.
Archi.cum ſatis.qñque pro collatione, vt in diffini-
tione Dy.qñque facit ſpeciem diſtinctam a collatio-
ne.& tunc ſm eum dicimus, quòd inſtitutio eſt colla
tio non libera, vt illa q̃ hẽt fieri alio p̃ſentante.vt ĩ.e.
c.j.& ij.in vj.collatio aũt libera.¶ Qñque fit nemine
p̃ſentante.facit, qđ no.in d.c.j.& ĩ.de præben. cũ in
illis.§.cum aũt.lib.vj. vbi ſit dĩa inter collationẽ, &
inſtitutionẽ.d.An. hic dicebat, ꝙ inſtitutio interdum
ſumitur ꝓpriè, interdum impropriè.inſtitutio ꝓpriè
ſumpta qñque ſecundum cum ſumitur pro confir-
matione, vt in beneficijs in quibus ceditur per viam
electionis, & confirmationis, qñque ſumiĩ ꝓ colla-
tione iuris, vt qñ ad Epm ſpectat collatio. Qñq; ſu-
mitur pro approbatione, vt dixi ſuper rubrica. qñq.
autem ſumitur impropriè, & tunc ſumitur ꝓ inueſti
tura, vel ꝓ tranſlatione poſſeſſionis. Qui aũt habent
poteſtatẽ inſtituendi, vel veſtiendi, dictũ fuit.s.eo.in
ca.iij.& facit ẽt, qđ dictũ fuit.in c.ij. & ꝙ dicet.ĩ.eo.
cum veniſſent.& quod hĩ.in c.cum ſatis. de offi.Ar-
chi.& per Dy.in regula prima.de reg.iur.in vj. & de
materia dixi etiam ſuper rubri.¶ In gl.fi.ibi:non ſuf-
6 ficiant. Goff.tñ dicebat hoc† verum, dummodo cleri
ci viuere poſſint, licèt parcius. Gloſ.tñ vĩ ſimpliciter
intelligere, ꝙ volentes poſſint recipere ẽt vltra facul-
tates. ¶ Potes concordare opiniones.q̃a ſi oporteret
clericos mendicare in opprobriũ cleri, tunc procedat
opi.Goff. ſecus ſi non oporteret mendicare. vt quia
ſcient aliquod honeſtum artificium exercere ex quo
poſſent ſibi ꝓuidere, vt ſcribere, vel aliud ſimile.ſe-
cundum notata in glo.xiij.q.ij.in ſumma. nam tunc
procedere poteſt opinio glo.

a Verbum poteſt. Hoc verbũ qualiter ſumat. adde Bart. & glo. in l. qđ ſeruus. & ibidẽ per d.Alexã. in j.colũ.ff.de cõditio. ob cauſam.adde Bal.l.l.j. in ix.oppo. C.quib. res iu. non no. ad fi.verſic. cum aut.

S V M M A R I V M.

1 Collatio beneficiorum, non debet reſtringi ad certum genus perſonarum, nec ad perſonas certæ nationis.
2 Succeſsio hæreditaria in beneficijs non habet locum.
3 Legatus nõ poteſt probabiliter ignorare delictũ notoriũ in prouincia.
4 Poteſt, exponitur quandoque pro, debet, & econtra.

AD decorem. Cũ in eccleſijs ex-
traneos oportet i-
ſtitui, nõ debent inſtitui clerici certę ori-
ginis tñ, ſed vndecunque dũtñ ſint ido-
nei.h.d. ¶ Et in prima ponit proceſſum
Patriarchæ quem aggrauat.ſecundo illũ corrigi man
dat.tertio nõ parenti comminatur. quarto inferre iu
bet.ſecunda ibi; ꝙ circum.tertia ibi.alioquin.quarta
ibi:nec diſſimulat.Nota primo in tex.ibi. Deo, habeĩ
1 actuum.xj.¶† Item no.ꝙ collationes beneficiorum,
non debent reſtringi ad certum genus perſonarum,
2 nec ad perſonas certæ nationis.¶ Item not.quod† in
beneficijs non habet locum ſucceſſio hæreditaria. &
nota.ꝙ quodammodo videretur eſſe ſucceſſio, ſi be-
neficia conferanĩ ſolum certo generi perſonarũ, vel
perſonis certæ nationis.facit, quod habetur.s.de ele.
3 venerabilem.de filijs presby.ad extirpãdas.¶† Item
nota, ꝙ legatus de latere.& eadem ratione alius lega
tus delictum notorium in prouincia non poteſt pro-
babiliter ignorare. ¶ Item nota, quòd ex implemẽto
promiſſionis de qua dubitatur præſumitur ipſa pro-
miſſio etiam reſpectu tertij, cui non fit implementũ.
nam præſumitur, quòd communitati venetorum ꝓ-
miſerit venetos inſtituere ſi in beneficijs ſolum ve-
netos inſtituant, & ſic præſumitur, quòd ex promiſ-
ſione illicita conferantur. facit, quod hic tangi[illegible].fi.
¶ In glo.ij.ibi:de officio delegati ex parte. & pro hoc
etiam bene facit.ĩ.de accuſat.accedens. ¶ In eadem
gl.ibi in iure exceptionis.ſupple, ſed ex titulo cano-
nico.& intellige etiam hoc verum, niſi continue ꝓ-
mouerentur conſanguinei, quia tunc eſſet præſum-
ptio illicita, ſeu præſumeretur, qđ illicite fieret, p id,
quod hic dĩ circa fi.¶ In glo.iij.in fin.quaſi vel ergo.
qđ ſi qualitas originis reddat quem inhabilem, puta
quia per illam fit illegitimus, vel ſeruus pœnæ atten
ditur qualitas originis, quia tales regulariter nõ ſunt
ordinandi.s.de ſeruis non ordin.per totum.& de fi-
lijs presbyte.per totum, ſed vbi qualitas originis non
reddit quem inhabilem, tunc ſi ſit notus, & aliàs ido
neus, non debet attendi origo ita intelligatur hic, ſe-
cus ſi eſſet ignotus. vt in e.vlti.de clericis nõ peregri.
4 ¶† In glo.poteſtis.in fi.¶ No.bene ex glo.ꝙ verbum
a poteſt [a] interdum exponitur pro, debet, & ſic impor-
tat neceſſitatem.facit, quod habetur.s.de prębendis.
expoſuiſti. & hoc videtur procedere quando p̃cedit
negatio.vt notatur in regula prima.in gloſ.ij.de reg.
iur.in vj.& per Bart.in l.Gallus.in prin.ff.de liber.&
poſthu. Affirmatiuè autem prolatum regulariter nõ
importat neceſſitatẽ.l.ſæpe.ff.de offi.p̃ſi.& ibi notaĩ.
Qñque aũt verbum, debet, exponitur ꝓ, poteſt.l.iij.
§.j.cum ibi notaris.C.dę pig.& ꝑ hoc potes ↄclude-
re, qđ attendi dẽt rõ ſubiectę materię, ſecundũ q̃ vna
dictio exponitur pro alia quotieſcunque expedit, vt
notauit gloſ.notabilis. in l.eas cauſas.ff.de conditio.
& demon. & facit, quod habetur.in l.ſi vno.ff.loca.

S V M M A R I V M.

1 Procuratores plures poſſunt in eadem cauſa inſtitui.
2 Ius commune, & conſuetudo diſponens id quod ius, poſſunt ſimul in eodem iudicio allegari.
3 Conſuetudo vnius diœceſis poteſt dici generalis.
4 Confeſsioni alicuius, ſi eſt contra ipſum confitentem ſtandum videtur, ſed quando eſt pro ipſo confitente ſecus.
5 Epiſcopus non poteſt facere conceſsionem realem alicuius iuris abſq; conſenſu capituli.
6 Verba generalia, & adulatoria non inducunt obligationem, nec iuris ſui renunciationem.
7 Verba generalia prolata poſt ius quæſitum ad releuandum, ſeu tollendum impedimentum non inducunt ſimoniam.

8 *Verba*

8 *Verba generalia relata ad placitum alterius partis ſunt ciuili mõ interpretanda.*
9 *Impedire, & differre ſunt diuerſa.*
10 *Defendere poſſeſſorem in ſua poſſeſſione lite pẽdente ſpectat ad officiũ iudicis, donec agens probet de iure ſuo, & durabit tale officium vſque ad ſententiam.*
11 *Poſſeſſio contra ius, an releuet quem ab onere probandi.*
12 *Renuntiatio iuris dignitatis præiudicat perſonaliter prælato renuntiãti, licèt non valeat ad præiudicium dignitatis.*
13 *Agere poteſt ſuperior pro iuribus eccleſiarum.*
14 *Iudex ex officio poteſt ſupplere in tangentibus præiudicium eccleſiarum.*
15 *Conſequi poteſt quis per alium, quod per ſe non conſequitur.*
16 *Confeſſio procuratoris habet præiudicare domino.*
17 *Ius inſtituendi ad quem ſpectet de iure communi.*
18 *Ius cuſtodię vacantium eccleſiarum ad quem ſpectet de iure communi.*
19 *Præſumptiones duę vincunt vnam.*
20 *Conceſſio, an præſumatur realis, an perſonalis.*
21 *Donatio facta perſonæ eccleſiaſticæ, an præſumatur realis.*
22 *Iuramentum ſecundum contra primum licitè præſtitum non tenet.*
23 *Delictum prælati non præiudicat eccleſię.*
24 *Agere, an poſſit eccleſia ſine prælato.*
25 *Exceptio concernens proprietatem non admittitur in poſſeſſorio ante expeditionem ipſius poſſeſſorij. & nu. 26.*
27 *Sententia ſuper poſſeſſorio, an ſit interlocutoria, vel diffinitiua.*
28 *Narratio ſine propoſito ſimplex facta corã Papa habet vim petitionis, & libelli, & ex ea poteſt ad ſententiam deueniri.*
29 *Actio, an oriatur ex iuramento.*
30 *Actio ex nudo pacto oriri poteſt de iure canonico.*
31 *Solutio penſionis alteri facta non habet prẽiudicare poſſeſſori.*

CVm veniſſent. Si poſſidet ius inſtituendi is ad
quẽ ẽt de iure cõi non ſpectat pẽdente iu
dicio ꝓprietatis in poſſeſſione defendit.
h. d. Et ſunt tres ꝑtes principales. nã in prima ponit̃
allegatio ꝑ Archiep̃o. In ſecunda allegatio pro archi
diacono. In tertia ponit̃ Papę interlocutio, & ſub cer
ta forma diffinitiua cõmiſſio. ſecunda ibi: inter. tertia
ibi: nos igitur. ¶ Item in tex. ibi. archidiaconus ricom
mendiæ, iſte eſt archidiaconatus in eccleſia aboleſcẽ
tis: vt patet. ĩ. ti. j. poſt electionẽ. & facit etiã, ꝙ ĩ. dice
tur circa fi. ibi, vel ad petitionẽ aboleſcẽ. eccl̃iæ, &c.
¶ Item ibi. cõmiſerunt, & ĩ. deciditur. qđ allegabant
etiam procuratores Archiepiſcopi, qđ conceſſio fa-
cta erat archidiaconatus archidiacono cũ quo erat lis
exceptis inſtitutionibus, & cuſtodijs vacãtium eccle
ſiarũ. ¶ Itẽ allegabant etiã procuratores Archiep̃i, qđ
ipſe archidiaconus abiurauerat dicta iura, vt colligi
poteſt ex ſapiẽtibus. ¶ Item in tex. ibi, qđ ſi placeret.
& ĩ. deciditur, ꝙ negabat etiã archidiaconus ſe abiu
raſſe dicta iura. ¶ Item ibi: cum in hoc caſu ſcilicet,
qñ conceſſio fuit perſonalis. ¶ Item. ibi: ſed in hoc ca
ſu. ſupple, qñ abiuraſſet dicta iura ipſe archidiaconus
¶ Item ib. alte: utrum. ſupple valet, qđ conceſſio fue
rit pſonalis. vel qđ archidiaconus abiurauerit dicta
1 iura. ¶ † No. j. ꝙ in eadem cauſa poteſt quis conſtitue
re plures procuratores. de quo dicendum, vt hodie
habetur de procur. ſi duo. li. vj. ¶ Item not. ꝙ de iure
communi Ep̃s videt̃ fundare intentionẽ ſuã ſuper iu
re inſtituendi perſonas in eccleſijs, & ſuper iure cu-
ſtodiendi eccleſias vacantes. de quo, & qualiter intel
ligatur. tangitur in gloſſ. j. & ibi tangetur ſuper illa.
2 ¶ † Item no. ꝙ ius cõmune, & conſuetudo diſponens
id, quod ius, poſſunt ſimul in eodem iudicio allegari
& actionari. & ex hoc poteſt argui, ꝙ conſuetudo di
ſponens idem, quod ius, aliquid operetur, quia ſaltẽ
vr̃ illud confirmare, vel roborare. & ſic etiam nouũ
vinculum adijcere, de quo per gl. & do. in c. j. de cõ-
ſtit. in vj. & aliquid etiam conſueuit dici in c. j. ſ̃. de
3 reſcri. vt per Io. de Lig. ¶ † Itẽ no. ex tex. dum dicit in
4 diœceſi ſua. & poſtea ſubdit de cõſuetudine genera-
li, ꝙ etiã ꝯſuetudo vnius diœceſis poteſt dici conſue-
tudo generalis, nedum qñ eſt vnius ꝓuincię. de quo
4 per Io. An. in c. cũ dilecto. ſ̃. de conſue. ¶ † Itẽ not. qđ
confeſsioni inquantum eſt contra ipſum confitentẽ
vr̃ ſtandũ. inquantũ vero eſt pro ipſo ꝯfitente non vr̃
ſtandum. nã hic confitebat̃ Archiep̃s, ſeu eius procu
rator conceſsionẽ eſſe factã ꝓ iuribus de quibus in
litera. & huic cõfeſsioni ſtatur, ſed dicebat ipſam eſ-
ſe pſonalẽ. & huic ꝑti non ſtatur, quia erat ꝓ ipſo ꝯfi-
tente. & ſic vr̃ hic caſus, qđ confeſsionẽ etiã qualifi-
catam poſsit quis pro parte acceptare, ſeu approba-
re. & ꝓ parte reprobare approbando videlicet ſub-
ſtantiam, & improbando qualitatem. nã archidiaco-
nus hic acceptabat ſubſtantiã conceſsionis, & con-
feſsionis aſſerendo, qđ conceſsio erat facta p Archi-
epiſcopum, & improbat qualitatẽ. ſ. qđ eſſet perſo-
nalis. & hoc poterat facere in caſu iſto. quia reſpectu
eius, qđ improbabat habebat pręſumptionem pro ſe
propter quaſi poſſeſsionẽ in qua erat, per id qđ habe
tur in l. j. C. ad l. Corne. de ſica. & in c. j. ſ̃. de p̃ſump.
& no. plenè per Bart. in l. Aurelius. in §. inde q̃ſijt. ff.
de lib. leg. aliàs qñ vna eſt confeſsio qualificata nõ
põt ꝓ parte approbari, & ꝓ ꝑte reprobari. ſed opor
tet, ꝙ vel in totum approbet̃, vel in totũ reprobet̃. vt
no. per Bar. in loco p̃allega. & per d. Ant. ſ̃. de reſcri.
in c. ex parte decani. & per do. Flo. in c. bonæ. el ij. ſ̃.
de poſtu. & aliquid etiam de materia per legiſt. in l.
ij. C. de dona. ante nup. vbi ẽt ꝑ Cy. & in l. j. C. de cõ-
feſ. & aliquid per gl. in l. ſi quidẽ. C. de excep. & in l.
5 exceptionem. C. de proba. ¶ † Itẽ not. Epiſcopum nõ
poſſe facere conceſsionem realem alicuius iuris ab-
ſq; conſenſu capituli, quinimo nec vr̃ poſſe facere ꝑ-
ſonalem, niſi aliud haberet de cõſuetudine. ĩ. de his,
quæ fi. a p̃la. in c. ea noſcit̃. & c. nouit. & c. q̃to. ¶ Itẽ
no. ꝙ ex quaſi poſſeſsione iuriũ in plures ſucceſſores
continuata præſumitur conceſsionem fuiſſe realem;
& non perſonalem. ¶ Item no. iura eccleſiarũ appel-
lari libertatem ipſarum eccleſiarum ſ̃m Inn. ¶ Item
no. ꝙ in factis dependentibus a voluntate duorũ, pro
teſtatio facta poſt actũ ꝑfectũ tendens ad tollendum
aliquam partem iuris iam tranſlati nõ tollit illud ius
niſi interueniat eius cui fit proteſtatio ſpecificus con-
ſenſus, nec ſufficere vr̃, ꝙ interueniat conſenſus per
6 verba generalia, & adulatoria. ¶ † Item nota. ꝙ verba
generalia, & adulatoria non inducunt obligationem,
nec iuris ſui renuntiationem. facit, qđ hr̃ in l. ea quæ
ff. de contrahen. emp. Et ex hoc etiã no. illud vulgatũ
ꝙ verba generalia non ſunt apizicatoria. & ſimiliter
etiã poteſt notari illud vulgatũ, qđ licitum eſt ſeruire
7 de vento. ¶ Item no. ꝙ † verba generalia prolata poſt
ius quæſitum ad releuandum, ſeu tollendũ impedi-
mentum non inducunt ſimoniam. facit, qđ habet̃. ĩ.
8 de Simonia. dilectus. ¶ † Item not. ꝙ verba generalia
relata ad placitũ alterius partis ſunt ciuili modo in-
telligenda, & ſic ad placitũ iuſtum, & alteri non p̃iu-
diciale. facit, qđ hr̃ in l. ſi cui. ff. de ſeruitu. & ſ̃. de iu-
reiur. quintaualllis. ¶ Item no. cautelam vbi quis ex-
pectat aliqđ ſibi fieri ab alio, vt caueat ſibi ne cõten-
dat cum iſto ſuper aliquo, ne aliàs ille retrahatur ab
9 executione propoſiti. ¶ † Item no. quod de proprio ſi
gnificato aliud eſt impedire, & aliud differre. cũ iſta
10 hic, vt diuerſa ponant̃. ¶ † Item no. ꝙ ad officiũ iudi-
cis ſpectat etiã nemine petente defendere poſſeſſorẽ
in ſua poſſeſsione lite pendente donec agens probet
de iure ſuo, & durare vr̃ tale offm̃ vſq; ad ſñiam. facit

qđ habetur,vt lite pen.per totum.& ff.de edil.edic.
in l.ediles.§.item ſciẽdũ.& qđ habetur.ſ.de offi.de-
21 le.c.j.& c.quærenti.¶ † Itẽ no.ꝗ licèt poſſeſſio con-
tra ius non releuet quẽ ab onere probãdi, vt patet ex
his,q̃ habentur.ſ.de ꝓcur.ex inſinuatione.& de ele.
in c.ꝯſtitutus. & de cauſa poſſeſſionis inc.cum eccle
ſia. circa fi. ſi tamen talis poſſeſſio eſt coadunata ali-
quo titulo,licèt de modo,vel qualitate tituli nõ con
ſtet releuat ab onere probandi,& ex poſſeſſione pre-
ſumitur pro titulo , & qualitate tituli reſpectu ſtatus
in quo poſſeſſio reperitur,ꝗ eſt notandũ ſm do.Ant.
22 quia alibi ita bene non habetur.¶ † Item no.ꝗ renun
tiatio iuris dignitatis p̃iudicat perſonaliter p̃lato re-
nuntianti,ſaltẽ qñ eſt iurata,licèt non valeat ad p̃iu-
dicium dignitatis,ſaltem qñ p̃iudiciũ pſonale eſt ſe-
parabile a p̃iudicio dignitatis,de quo tangetur cũ gl.
in verbo abiuraſſe,& ſuper ea.¶ Item not.ꝗ eccleſia
negligente , vel excluſo particulariter beneficiato in
eccleſia poteſt agere,& defendere pro iure particula
riũ beneficiorum,nec mirũ , quia in alienationibus
iuriũ eccleſiæ admittitur q̧libet ad illa reuocanda.ĩ.
23 de rebus eccle.non alie.ſi quis p̃sbyterorum. ¶ † Itẽ
not.ꝗ ſuperior poteſt agere pro iuribus eccleſiarũ ſi-
bi ſubiectarũ,& ex officio etiã poteſt, & dẽt hoc face
re.facit,ꝗ habetur.ĩ.de exceptio.ab inteſtato.c.fi.de
quo recurrendũ ad ea,q̃ hñr.ſ.de iudi. cum deputa-
ti.& de reſti.ſpol.olim cãm. facit etiã,quod notauit.
Inn.de iureiu.ad noſtrã.el ij.& ſ. de teſtibus.ca.cum
24 olim.¶ † Itẽ no. ꝗ in tangentibus p̃iudicium eccleſia
rum poteſt iudex ex officio implere , & iura eccleſiæ
reformare.facit,qđ hr̃.ſ.de appel.c.Abbate.& ꝑ hoc
dicebat Guil.naſo.ꝗ iudex poterit in talibus ex offi-
cio dare reſtitu. in integrum eccleſiæ, & idem ſm eũ
videtur dicẽdum in minore qui eccleſię comparatur.
ſ.de reſti.in integrum.c.j.& c.auditis.de quo Legiſtę
dubitauerunt ſm eum:ſed de hoc dicendum, vt ple-
nè notauit Bar.in l.iiij.§.hoc autẽ.ff.de dã.inſec. do.
vero.Flo.hic dicit, ꝗ etiã de iure ciuili iudex ꝓuidet
minori dando ſibi tutorem,ſi nouerit eum indigere ,
ſed ſi ignorat non teneẗ , niſi fuit requiſitus,allegat,
qđ hr̃ in l.j.§.magiſtratus.ff.de magiſtratibus conue-
niendis. & idem in ſimilibus ſm eum de quo remit-
tit ad notata.in d.§.hoc ãt.quo autem in caſu huius.
c.ſuccurratur eccleſiæ.inferius tangetur.¶ Item not.
ꝗ licèt iudex ſuppleat defectus in tangentibus vtili-
tatem eccleſiæ , & ſic publicam, non tamen ſupplet
ad cõmodum inſtantiæ inchoatæ ad priuatam perſo
nam,nec ad cõmodũ priuatæ perſonæ. .facit,qđ ha-
25 betur.ſ.de ele.innotuit.circa finem.¶ † Item not.ſm
aliquos,qđ quis conſequit̃ ꝑ alium, qđ non conſeq̧
tur ꝑ ſe.ſed,vt dixit.d.Ant.notabile non bñ colligit.
quia archidiacono imponitur ſilentiũ,nec ipſe ꝑ aliũ
conſequitur ius ſuper quo ſilẽtiũ imponitur. ¶ Item
26 potes notare, ꝗ † confeſſio procuratoris habet præiu
dicare domino, de quo in c.fi.ad fi.ſ.vt lite non con
te.¶ In gl.prima.in h.Aduerte , quia pro declaratio-
ne gl.duo ſunt in tex. videnda. primo ad quẽ ſpectet
a de iure communi ius inſtituendi, [a] ſcđo ad quẽ ſpe-
ctet ius cuſtodię vacantiũ eccleſiarũ de cõi.Circa pri
mum conclude,ꝗ prout tetigi.ſ eo.ſuper rubri. & ſ.
e.in c.authoritate . inſtitutio põt multipliciter ſumi.
nã qñq; ſumit̃ ꝓ collatione. qñq;, & ſecundo ſumit̃
pro iure cõfirmandi, vt in beneficijs in quibus ꝓce-
dit̃ per viã electionis, & cõfirmationis.qñq; , & ter-
tio ſumitur pro iure inſtituendi preſentatos. qñq;,&
quarto ſumit̃ pro iure approbandi collationẽ iam fa
ctã,vel ꝓ iure ponendi ſupra curã ,qñ facta eſt colla
tio de curato beneficio.qñq;,& quinto ſumit̃ ꝓ cor-

[a] Ius inſtituendi. ſup hoc adde d. Henr. Boy. hic in prin. c.& per do. Abb. in iij. col. verſi. in gl. j. & adde tres diſtin.

porali inſtitutione.& ſic ꝓ inſtallatione,& ſtallatio-
ne,& trãſlatione poſſeſſionis poſt ius tranſlatũ.¶ Cir
17 ca primum ꝯclude, ꝗ † de iure cõi ſpectet ad Ep̃m ,
niſi aliud appareat,ſpecifice diſpoſitũ in aliquo caſu.
vel niſi ex priuilegio,vel cõſuetudine ad aliũ ſpectet
¶ Idẽ dicas de ſcđo,per id qđ hr̃.ſ.eo. ex frequenti-
bus.¶ Idẽ etiã de tertio, ꝑ id qđ hr̃ in c.j.ĩ.eo. in vj.
Idem dicas de quarto.q̧a de iure cõi ſpectat ad Ep̃m
vel eius vicariũ ꝑ id,qđ dictũ fuit.ſ.eo.ex frequenti-
bus.¶ An aũt ad aliũ poſſit ex conſuetudine tale ius
ſpectare in beneficijs curatis.concludit.d. Ant.ꝗ nõ:
ꝑ ea quę hñr.ſ.de offi.Arch.cũ ſatis.ſaluo,niſi vellet
allegare conſuetudinẽ p̃ſcriptã ex conceſſione Ep̃i,
& vice Ep̃i facere.facit,qđ dictũ fuit.ſ.de p̃ben.c.de
monachis. qđ notauit paulus in cle.j. de exceſ. p̃la.
¶ Circa quintũ ꝯclude,qđ vt tetigit hic gloſ.tale ius
ſpectat ad archi.de iure cõi.ſ.de offic.archid.ad hęc.
& c. vt noſtrum . Et ſm p̃dicta dẽt intelligi allegatio
hic acta per p̃tẽ Archiep̃i.nã procedit in alijs non in
iſto q̧nto.dicebat tñ Hoſti.qđ ſi ad Ep̃m ſpectat ius
conferendi,tũc in actu collationis confundit̃ ius eli-
gendi,& confirmandi,& ẽt approbandi. quia omnia
iſta ſimul facere vr̃.facit,ꝗ notat̃ per gl.in c.j. de ele.
in vj.& hoc,qñ iure ꝓprio quis hẽt cõferre. ſi aũt ex
iure alieno,vt quia eẽt deuoluta poteſtas ad eũ ꝑ ne
gligentiã alterius,tunc non confundunt̃ iſte poteſta-
tes ſic vnitæ in vnum imo faciunt eũ diuerſo iure cẽ-
ſeri.ꝑ id,qđ habetur.ſ.de elec. cũ inter vniuerſas.&
in l.tutorem.ff.de his quib.vt indig.& in c. ne ꝓ de-
fectu.de elec.& c.ti.ſi poſtq̃.lib.vj.¶ Circa ſcđm cõ
18 clude,quod † de iure cõi tale ius cuſtodię ſpectat ad
Ep̃m,vt hic vr̃ colligi.ꝓ hoc etiã facit ſcđm do.Flo.
quia diœceſanus hẽt curã totius diœceſis. de offi.ord.
c.j.& xvj.q.vij.oẽs baſilicæ.Ideo ad ipſum vr̃ ſpecta-
re cuſtodia vacantium eccleſiarũ , niſi ad aliã ſpectat
de iure ſpeciali.ſ.de appella.c.bonæ.d.Ant.hic dice
bat,ꝗ de iure ſpectat ad Ep̃m ſaluo, niſi eccleſiæ ſint
patronatę in clericũ,ſeu eccleſiaſticã pſonã , vel niſi
ſint ſubiectæ monachis,quia tunc ſpectat ius cuſto-
dię ad ipſum patronum clericũ , vel ad ipſos mona-
chos,per id,qđ habetur in c.bonę.p̃alle.qđ no.ſ. de
offi.or.cum vos.& qđ dictum fuit in c.de monachis.
ſ.de p̃ben.& ſcđm p̃dicta dẽt intelligi.c. ſi plebeius.
allegatũ in gl.vbi vr̃ bene velle , qđ ſpectat ad archi-
diaconũ,q̧a illud põt ꝓcedere, qñ de mandato Ep̃i
hoc facit,vt ibi no. vel de hoc haberet ex priuilegio,
vel conſuetudine p̃ſcripta. ¶ In gl.donec ꝓbatũ.ibi.
& ideo onus ꝓbandi,&c.Et ſic vult gl.ꝗ licèt p̃ſum-
ptio ſit ꝓ Archiep̃o de iure cõi.tamen,quia ꝓ archi-
diacono ſunt duæ alię p̃ſumptiones in oppoſitũ.ideo
19 † p̃ſumit̃ ꝓ archidiacono,quia duę p̃ſumptiones vin
cunt vnam.facit,qđ habet̃ in auth.itaq;.& in corpo-
re vnde ſumit̃. C. cõia de ſuc. erat eñ pro archidia-
cono vna p̃ſumptio,videlicet,q̧a erat in quieta poſ-
ſeſſione iſtorũ iuriũ. & ſimiliter fuerũt ſubiecti ante
ceſſores.¶ Itẽ, q̧a Archiep̃s,ſeu eius procurator fuit
confeſſus,ꝗ conceſſerat iſtas dignitates ,ſeu liberta-
tes archidiacono.licèt diceret fuiſſe perſonalẽ.nã po
tius p̃ſumit̃,qđ fuit realis. ex quo ipſe,& ſubiecti añ
ceſſores fuerat in poſſeſſione iſtorũ iuriũ , & ſic poſ-
ſeſſio archidiaconi,licèt ꝯ ius cõe,erat iuſtificata ex
titulo q̧ in dubio p̃ſumendus erat realis,cum ſtatus
poſſeſſionis videretur realis,ex quo ipſe archidiaco-
nus erat in poſſeſſione.& ſimiliter fuerant ſui añceſ-
ſores.¶ Alij tñ ſcđo dicunt,ꝗ ideo hic incũbat onus
ꝓbandi Archiep̃o, ex eo q̧a ꝯfitebat̃ ꝯceſſionẽ , &
in hoc ſtabat̃ ꝯ eũ. & licèt diceret illã pſonalẽ,q̧a il-
lud erat ꝑ ſe nõ ſtabat̃.facit, ꝗ hr̃.ĩ.de ꝯfeſ.in c.fi. &
l.de

l.de ętate.§.j.ff.de interro.act.ideo incũbat ſibi onus
probandi.Sed certè iſta ſolu.ſimpliciter ſumpta non
eſt bona,quia vbi cõfeſſio fit qualificate in eadẽ ↄra-
tione prout hic fiebat,vt patet,ꝑ ea quæ hñr.ſ. de re
ſcrip.ex parte decani. & de excep.cum venerabilis.
niſi ſaluando iſtam ſolutionẽ dicam,ꝙ talis confeſſio
põt ꝓ parte approbari.& pro parte improbari,quan
do in ꝑte quæ reprobatur adeſt ꝑſumptio ↄtra illã,
vt hic erat ꝓut tetigi in notabilibus.& facit,qđ hr̃ in
l.ſi non ↄuitij.C.de iniur.& C.ad l.Cor.de Sica.in l.
j.Et no.per Bar.in l.Aurelius.§.idẽ q̃ſijt.ff.de lib.le-
ga.Poteſt etiã tertio dici,qđ ex quò erat dubium,an
conceſſio erat realis,an perſonalis, vel in dubio fieri
oportet ſnia ꝓ reo ꝑcipue, qñ poſſidet ꝑ id,qđ habe
tur.ſ.de proba.in c.ex literis.¶In ea.gl.ibi: ſed tran-
ſlatio,&c.quaſi velit, quòd ſi tranſlatio fit ſine ſupe-
rioris autoritate illa eſt perſonalis. Sed hic conceſſio
20 fuit facta per ſuperiorẽ cum conſenſu capituli.¶†In
ea.gl.in h.& ſic videtur velle gl.qđ ſi queritur,an cõ-
ceſſio ꝑſumatur realis,an ꝑſonalis dẽt attẽdi,an fiat
ꝑſonæ.& tũc ꝑſumatur ꝑſonalis, niſi alia ꝑſumptio
ſit in ↄriũ,vt quia quis,& ſui anteceſſores fuerunt in
quieta poſſeſſione. & ita intelligatur hic. ſi vero fiat
dignitati de eccleſia,tunc præſumat̃ realis.& idẽ in ef
fectu voluit in gl.& ẽt glo.in c.tua.ĩ.de his,quæ fiũt
a præla.Sed gl.xxv.q.ij.in ſumma vr̃ velle,qđ in du-
bio ꝑſumatur ꝑſonalis.Spec.no.in tit.de inſtru.ædi
tione.§.nunc autem.ver.Itẽ fuit conceſſio. & idẽ etiã
vr̃ velle gl.in l.forma.§.q̃q̃.ff.de cenſibus.Et idẽ Ioã.
And. de reg.priuilegium.in mercurialibus,circa fin.
in vj.& facit etiã,ꝙ notauit Hoſt.in ſumma. de pac.
in §.quæ ſunt diuiſiones.Inn.vt hic tangit do.Flo.re-
21 fert aliquos dicere,ꝙ † etiam donatio facta ꝑſonę ec
cleſiaſticę ꝑſumit̃ realis.arg.§.pactorum.allegati. in
gl.& ff.de annu.leg.l.annua §. a titio. & hoc dicit d.
Flo.eſſe verum. dũmodo ille qui donat poſſit in per-
petuum donare.nec hic dicit̃ cõtrarium ſm̃ eum.di-
cit etiã,qđ ſufficit ſola quaſi poſſeſſio diu cõtinuata.
per Archi.in caſu huius.c.vt cenſeatur realis: quia in
dubio non ꝑſumitur quis iactare ſuũ,allegat,qđ ha-
betur.ſ.de renuntia.c.ſuper hoc.& per prędicta dicit
non ꝓcedere differentiã quã facit hic gl.inter pactũ,
& tranſactionem. Nam ſm̃ eũ tranſactio eſt realis,ſi
tranſigens poteſt in perpetuum rem concedere,aliàs
ſecus.& hoc vltimo caſu loquitur ſm̃ eum.c. veniẽs.
& c.de cætero.& ſ.eo. niſi.do. Ant.hic non declarat
aliter iſtum articulũ, ſed de materia remittit ad loca
de quibus.ſ.dixi.do.Pe.hic refert dicta Bar.quæ ipſe
poſuit in l.pen.ff.de ſeruitu.lega,& ſequitur illa,N.i.
qñq; conceditur bñficiũ,ꝙ non eſt contra ius, & tũc
in dubio præſumit̃ reale,quia beneficiũ latẽ eſt in-
terpretandum.l.beneficium.ff. de conſti.prin.Inte-
dum vero concedit̃ priuilegiũ contra ius commune.
& tunc,aut concedit̃ eccleſiæ,vel dignitati,& cenſet̃
cõceſſio realis.vt dixit gl.facit, qđ habetur de reſcri.
ſi gratioſè.lib.vj.aut concedit̃ perſonę, & tunc idem
ſcđm gl.in d.l.forma.§.q̃q̃.& facit etiã,qđ not.gl.in
dicta ſumma.xxv.q.ij.¶Sed Oldra. tenebat oppoſi-
tum,vt refert Bart. in loco ꝑallegato.& iſtud videtur
verius,qa priuilegia quę ſunt contra ius ſunt reſtrin
genda,vt no.ĩ.de verb.ſign.in c.olim.ſuper gl. vlt.ꝑ
Io.An.facit,qđ no.gl.xvj.q.ij.in ſumma.& per hanc
opi.vr̃ caſus expreſſus non diuinando,nec diuinan-
do lr̃am in d.§.q̃q̃,qđ videt̃ intelligendũ,niſi ex cir-
cunſtantijs aliud ſit ꝑſumendũ, vt patet ex his,q̃ hic
tetigit gl.& ex his etiã q̃ tetigit Io.An.ſuper iſta priui
legium.¶Quid aũt ſi priuilegiũ concedat̃ alicui,&
poſteris ſuis.habet̃ in l.j.ad fi.ff.de iur.immuni.quia

ↄprehendit poſteros maſculos. & iſta procedunt in
ↄceſſione facta per ſuperiorem. Si aũt fiat per priua-
tam ꝑſonã,recurrendũ eſt ad no.per Bar. in d.l.pe.
qa ſi fit reſpectu alicuius prædij dominantis ꝑſumit̃
realis,niſi ex circunſtantijs aliud appareat.ſecus ſi fi-
at indeterminatè, vt ibi no.in d.l.penul. & ad mate-
riã etiã facit,qđ no.Bar.in l.qa perſonale.ff. ſol.ma.
¶In gl.abiuraſſe.ibi:rem familiarem. hoc eſt p. iurati
velitatem iurantis.facit, qđ hr̃ in ſimili.in l.j.C. qñ
ciuilis actio præiudicet criminali. & qđ hr̃ in c. quẽ-
22 admodũ.circa finem.ſ.de iureiur.¶†In ea.gl. bi,vel
dic.hæc ſcđa ſo.in effectu idẽ vult,qđ præcedens,tñ
quia totaliter non vr̃ ſatisfacere cõtrario,Pet. & Ab.
hic aliter ſoluunt contrarium diſtinguendo,qa aut
prælatus in ſua promotione præſtitit iuramẽtum de
non alienando res,vel iura beneficij.aut non præſti-
tit tale iuramentum,primo caſu ſi poſtea alienat, &
iurat non contrauenire illud ſcđm iuſm non tenet,
cum ſit ↄtra primum licitè præſtitũ, ꝑ id qđ hr̃ de iu-
reiuran.intellecto.& eo.tit.licèt mulieres. per gl.lib.
vj.¶Secundo caſu,qñ non præſtitit aliquod iuramẽ-
tum tempore promotionis,tunc ſi etiam tpe aliena-
tionis non iurauit non contrauenire tunc adhuc po-
terit ipſemet contrauenire,ſicut in caſu præcedenti.
ꝑ id,qđ hr̃ in c.ſi quis preſbyterum.ĩ.de rebus.eccle
ſiæ non alie.& xxxv.q.ix.in c.qđ quis.¶ Si autem tẽ
pore alienationis iurat non cõtrauenire vbi a princi- 23
pio in promotione nullum præſtitit iuramentum, &
tunc procedit iſte tex. quia ratione iuramenti repel-
litur a poteſtate vendicandi res alienatas,& ſic intel
ligunt iſtum text.¶ Sed contra iſtud vltimum,facit,
qđ habetur in d.c.ſi quis præſbyterũ. & ſ.de iureiu. 24
peruenit.el j. vbi contra hoc detur caſus ſcđm vnum
intellectum.& propter hoc ſo.tẽ Hoſt.dixit, qđ ſi ali
ter poteſt conſuli eccleſiæ,tunc iuramentũ eſt ſeruã-
dum.& ita intelligatur hic,aliàs ſecus ſi aliter nõ poſ-
ſet conſuli.& ita intelligatur, ꝙ habetur in d.c. pue-
nit.& iſtud etiã vr̃ fuiſſe ibi de mente Inn. Et ſcđa in ꝑ
dicta videtur poſſe intelligi,qđ hr̃ in c.ſicut.ſ.de iu-
reiu.do.Flor. hic tranſit cũ opinione Pet.& Abbatis.
& ſic vr̃ etiã tranſire do.Pet.d.Anto.hic dicit ſolutio
nem eſſe veram.& intelligit gl.velle,ꝙ ſi ꝑiudiciũ ꝑ-
lati eſt ſeparabile a ꝑiudicio eccleſiæ, ita qđ ſi ex ꝑiu
cio ꝑlati non inferatur præiudicium eccleſiæ,tũc ſer
uandum ſit iuramentum inquantum præiudicat ꝑla
to,non inquantum præiudicaret eccleſię.vbi vero ꝑ-
iudicium prælati non eſſet ſeparabile a ꝑiudicio ec-
cleſiæ. tunc ſecundum eũ iuſm non præiudicabit ẽt 25
ꝑlato ꝓcedum eccleſiæ. qa tunc propter cõnexitatem
ꝑiudicij non poſſet ſeruari ſine interitu ſalutis eter-
næ. qñ aũt dicatur eſſe ſeparabile nititr̃ declarare,nã
dicit,ꝙ quędã ſunt iura eccleſiæ.q̃ ſunt quidã hono-
res potius ꝑſonę ꝑſidentis eccleſiæ,q̃ ſint realis vtili
tatis:vt eſt videre in iſtis iuribus de quibus in litera,
nã in iſtis ꝑiudiciũ prælati eſt ſeparabile a ꝑiudicio ec
cleſię.Nã ſcđm eũ põt prælatus non vti, & vti. & ſic
iſte honor vr̃ eſſe multiplicabilis.¶Quędã vero ſunt
iura quæ cõſiſtunt in fructu,vt bona immobilia, vel
etiã mobilia, & in talibus ſm̃ eũ præiudiciũ ꝑlati nõ
eſt ſeparabile a ꝑiudicio eccleſiæ ex eo,qa ſi fit alie-
natio rei corporalis nõ põt tenere ad ꝑiudiciũ ꝑlati,
quin etiã ꝑiudicet eccleſię, qa ꝑlato nõ repetẽte eccle
ſia nõ põt vti re,cũ vſus ipſius rei ſit indiuiduus,quia
eandẽ rẽ duo inſolidũ poſſidere non pñt.l.iij.§.ex cõ
trario.ff.de acq.poſſ. & in l.ſi in certo.§. ſi duobus.ff.
cõmo.& ſ. de ſi. inſtru.inter dilectos. vñ non poteſt
eodem tpe vti eccleſia re alienata,& tertius in quem
eſt alienata. Et ideo, ex quò vſus rei corporalis alie-

natę non pōt reſtringi ad præiudiciū perſonæ præla-
ti alienantis tantūmodo, ideo tunc iuſm non eſt ob
ligatoriū.ſecus eſt in renunciatione, ſeu alienatione
iuriū.quia ſm eum, licèt prælatus non vtat̃ poteſt ec
cleſia vti, vt hic innuit̃, quia talis honor talium iuriū
vr̃ poſſe exerceri p perſonā prælati, & etiā per eccle
ſiā. & ideo dicit, q ſi p̃latus qui iurauit non ꝯuenire
velit ꝯtrauenire repetendo ipſa iura, tunc non audit̃
ſaluo, niſi vellet repetere determinando vſum ad ho-
norificentiā eccleſiæ, & non ad ſuam pſonā. & ſic in
telligit iſtū tex. Sed fortè gl. non habet iſtum intelle
ctum, ſed ſimpliciter voluit dicere, q iuramentū hīc
obſtare p̃lato, quatenus tangit vtilitatem ipſius p̃la
ti. & iō non dēt audiri, licèt non habeat præiudicare
eccleſię. vñ ſatis vr̃ poſſe teneri diſtinctio Pet. & Ab
batis cū lītatione data per Hoſti. quia ſi non eſſet p-
ſona per quā aľs poſſet conſuli eccleſiæ, vel vtilitati
ipſius p̃lati, ipſe p̃latus tunc audiri dēret non ob. iu-
ramento. ſecus ſi vr̃ vbi eſſet alia pſona per quā poſ-
ſet conſuli eccleſię. quia pp reuerentiā iurī non de-
bebit tunc p̃latus venire ꝯtra ipſum iurm, vt vr̃ vo-
luiſſe Inn. in d.c. peruenit. & ſm hoc non eſſet diffe-
rentia inter alienationē rei corporalis, vel alienatio-
nem iuriū eccleſiæ, licèt do. Ant. aliter dixit, vt patet
ex ſuperius dictis. ¶ In eadem gl. ibi. non p̃iudicat ec
cleſiæ. iſtud primū notabile non eſt multū mirabile,
23 quia regulare eſt, q † factum, ſeu delictum p̃lati non
p̃iudicat eccleſiæ. ī. de reg. iu. delictum. libr. vj. ſcd̃m
qd̃ etiam ſequitur in gl. quod dicit do. Ant. intelligē
dum inquantū vellet venire noīe eccleſiæ, qa tūc nō
obſtante iurō poterit venire, nec ſeruabitur tunc iu-
24 ramētū. ſed de hoc dic, vt plenè dixi ſuperius. ¶ † Cir
ca tertiū, qd̃ tangit gl. aduerte inq̃tum gl. hic dicit ec
cleſiam agere ſine ſuo prælato. nā pōt intelligi dupli
citer, vno mō, qd̃ agere pōt ſine ſuo p̃lato hoc eſt Ar
chiep̃o. & tunc ratio eſt clara, quare eius non req̃rit̃
cōſenſus ex eo, qa erat aduerſarius. facit, qd̃ no. ſ. de
reſcrip. edoceri. & de offi. ordi. irrefragabili. & de ap-
pel. in c. ſignificauit. Alio mō poteſt intelligi, qd̃ glo.
intellexerit. q poſſit agere eccleſia ſine p̃lato hoc eſt
archidiacono. & tunc ratio eſt, qa p̃latus erat exclu-
ſus per iurm. ſecus aūt, qñ non eſſet excluſus. & ſic
intelligant̃ iura allegata in gl. ¶ In eadem gl. in fi. Ad
uerte, qa tex. hic poteſt induci in contrariū, dicit iſtū
tuendum in poſſeſſione donec legitimè fuerit proba
tum ex aduerſo, &c. & ſic vr̃, qd̃ poſſit opponi exce-
ptio abiurationis, vel ꝯcernens proprietatem. ſed po
25 tes dicere, qd̃ non † admittitur in poſſeſſorio exce-
ptio cōcernens pprietatem ante expeditionē ipſius
poſſeſſorij, ſed bene illo expedito admitteretur demū
in proſecutione petitorij, & ſic in iudicio proprieta-
tis. & hoc voluit litera iſta ſm Inn. & Hoſti. Idem di-
cunt de exceptione, qd̃ conceſſio fuit perſonabilis,
quia illa non fuit admiſſa non expedito poſſeſſorio.
facit, qd̃ hr̃ in l. j. ff. vti poſſidetis. ſecus ſi opponeret̃,
quòd præcario fuerit res cōceſſa, quia talis exceptio
bene admittitur ex eo, qa p̃cario poſſidens non pōt
agere, vti poſſidetis ꝯtra præcario concedētem. l. j. ad
fi. ff. vti poſ. & l. j. C. vti poſſi. Et p̃dicta ſm do. Ant. p
cedunt ſi per archidiaconū eſſet actum poſſeſſorio.
quo caſu exceptio concernens pprietatem non ad-
mittit̃, niſi obijciens offerat ſe ſtatim pbaturū, iuxta
no. in l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acq. poſ.
ſed ſm eū hic p parte archiep̃i fuit actū petitorio m
verum intellectū, licèt pro parte archidiaconi actum
eſt poſſeſſorio. & iō potuit Archiep̃s deducere ius p
prietatis. facit, qd̃ hr̃. ſ. de or. cog. cū dilectus. Et p p̃-
dicta pōt etiam ſolui vnum cōtrarium, qd̃ hic tagit.

d. Flo. nam vr̃, q exceptio abiurationis debuit admit
ti in interdicto, vti poſsidetis ex eo, qa qui iuſtiorem
poſſeſsionem pbat dēt obtinere, vt in c. licèt. de p-
ba. abiuratio autē arch. vr̃ inferre iniuſtam fuiſſe poſ
ſeſsionem eius. nam pōt dici ſcd̃m. do. Flo. q poſſeſ-
ſio iniuſta non pdeſt in interdicto, vti poſsidetis, qñ
agens vti poſsidetis poſsidet, vi clam, vel precario ab
aduerſario dicta l. j. in fi. ff. vti poſsidetis. ſecus ſi non
ab aduerſario, vt ibi notat̃. Et ideo hic non obſtabat
exceptio abiurationis, quia per eam non inferebatur
archidiaconum iniuſtè tenere ab Archiep̃o. nec ob.
etiā dictū gl. qd̃ hr̃ in c. audita. de reſti. ſpo. quia dicit
do. Flo. q caſus ſunt diuerſi non aduerſi ex eo, qa ibi
iurauit ſe non moturū q̃ſtionē aduerſario, & ſic ta
cite aſſeruit aduerſariū ius habere. & ideo ſi poſtea
agit, obſtat ſibi exceptio iuramenti. hic aūt non ſic iu
rauit. Ideo data, q renuntiauerit iſtis iuribus etiā iu-
rando, q nō vteret̃ p hoc nihil ad Archiepm, ex quò
non apparet, q iurauerit Archiep̃o ſicut iurauerit in
c. audita. & hanc ſolutionē dicit eſſe notandam. Sed
certè non video bñ differentiā quare debeat vtrobiq;
poſſe obijci exceptionē renuntiationis. quia ex quò
renuntiauit, vr̃ q non cōpetat ſibi ius. & ad c. audita.
aliter rñderi pōt, videlicet, q ibi iurauit ſe non motu
rū qōnem aduerſario. Ideo nimirū ſi obſtat exceptio
etiam agenti poſſeſſorio, quia directè venit ꝯ formā
iurī. ſed qñ ſimpliciter renuntiat tunc talis exceptio
videtur concernere pprietatem. Ideo nō admittitur
cum exceptio cōcernens proprietatē non admittit̃,
in poſſeſsorio regulariter ſm notata in d. l. naturali-
ter. §. nihil commune. & ſ. de proba. in c. licèt cām. di
cit tñ do. Flo. poſse dici, q licèt fuiſſet actū vti poſsi-
detis per archidiaconum, tñ non dicit hic, qd̃ archi-
diaconus obtinuerit in ipſo poſseſsorio, ſed ſolū, q
Papa fuerit interlocutus eum defendendum in poſ-
ſeſsione lite pendente, cum id ſpectat ad officium iu
dicis in c. j. ſ. vt lite pendente. ¶ Pro declaratione tñ
prędictorum aduerte, quia Inn. hic tetigit quadrupli
cem intellectum iſtius tex. Vnus eſt, q vterq;, vel ſal-
tem ipſe archidiaconus agebat poſseſsorio vti poſ-
ſidetis. facit, qd̃ habetur in l. ſi duo. & l. fi. ff. vti poſsi-
detis. Nec obſtat huic intellectui ſi dicatur, q per Ar
chiepm allegata fuit pprietas. vt patet hic in princi-
pio, quia reſponderi poteſt, q licèt non ſit neceſse in
poſseſsorio retinendæ proprietatem allegari. prodeſt
tamen illam allegare. quia ſi probetur proprietas p
vno, & ęqualiter probetur de poſseſsione per vtrum-
que feretur ſnīa pro illo, qui probauit de proprieta-
te. ſ. de proba. licèt cām. ¶ Item non ob. ſecundo ſi di
catur, q exceptio proprietatis nō habet obſtare agē-
ti poſseſsorio retinendæ. & ſic vr̃, qd̃ non debuit ad-
mitti exceptio renuntiationis quæ concernebat pro-
prietatem. quia dicit Innoc. vt ſuperius tetigi, q litera
hic non dicit, qd̃ exceptio proprietatis admittitur in
poſseſsorio, ſed vult, q finito poſseſsorio in alia inſtā
tia ſi partes volunt litigare de pprietate exceptio p-
prietatis admittetur, nec ſnīa lata in poſseſsorio ob-
ſtabit volenti agere in petitorio. facit, q hr̃ in l. & an
cadē. ff. de excep. rei iud. vel ſcd̃o poteſt dici ſm do.
Ant. q exceptio proprietatis quatenus concernit p-
prietatem, nō debet admitti in poſseſsorio. ſecus in-
quantum detraheret poſseſsorio, vt erat hic ſcd̃m eū
inquantum allegabatur conceſsio perſonalis, quia ta
lis conceſsio facit eum p̃cario poſsidere, & p̃carius
poſseſsor ſuccumbit in iudicio vti poſside. vt ſupe-
rius eſt dictū. & ſubdit etiā poſt Inn. qd̃ licèt tempore
quo agebat̃ poſseſsorio nō potuerit pbare de pſonali
ꝯceſsione: nihilominus tñ qn poſtea cū aget̃ de p-
prietate

prietate poterit ꝓbare, q̃a tunc ad aliam finē ageſ. fa
cit, qđ legitur, & notatur. ſ. de or. cog. cum dilectus.
& ad prædicta etiā facit, qđ conſueuit dici in c. ſolitè
& c. accepta. de reſt. ſpol. & licèt ſic reſideat do. Ant.
tamen intellige ſane dictum ſuum in quantum dixit, qđ
conceſſio perſonalis facit quem pcario poſſidere, q̃a
iſtud non vr̃ verum reſpectu eius cui ſit ↄceſſio ſim-
pliciter. facit, qđ tetigi ſuper gl. ſed poteſt hoc ꝓcede
re reſpectu ſucceſſoris ſui, ſeu ipſius cui facta fuit cō-
ceſſio perſonalis. quia illa cenſebitur præcario poſſi-
dere donec reuocetur, & ſi poteſt intelligi dictū ſuū,
Poteſt ēt tertio dici ad ↄ̃rium ſupra formatum, quòd
26 † non debet admitti exceptio concernens proprieta-
tem ſaluo, niſi incontinenti ſit paratus probare. quia
tunc admittitur in poſſeſſorio talis exceptio, niſi eſſe
mus in poſſeſſorio recuperandæ, in quo non admit-
teretur ſaluo caſu. c. literas. ſ. de reſtit. ſpolia. ſm ea,
quæ notatur in d. l. naturaliter. §. nihil commune. de
quo plenè dicendum, vt ibi p Bar. ¶ Et aduerte ēt in
quantum litera hic dicit, q iudex pronuntiauit archi
diaconum tuendum in poſſeſſionem. nam prima fa-
cię videtur iudex contra ſe pronuntiaſſe, cum habeat
tueri per ipſam iudicem. Ideo ſm Inno. dēr litera in-
telligi dum dicit tuendum. i. ab aduerſa parte nō mo
leſtandum, & in caſu quo moleſtetur intelligatur q̃-
dam cōminatio de tuendo, ſeu defendendo. ¶ Scđs
eſt intellectus quē tangit In. videlicet, qđ per Archie
piſcopum tm̄ fuerit actum petitoriū, vt ſic egerit cō-
feſſoria dicēdo iſta iura ad ſe ſpectare, vel negatoria
negando illa ad Arch. ſpectare, ſm notata de iud. exa
minata. & ī. de ver. ſign. Abbate. ſed huic intellectui
obſtat, q̃a ſi ſolū fuit actum petitorio p Archiepiſco
pum, & archidiaconus fuerit reus, & non egit. vr̃, q
non potuit ſnīa ferri ſuper poſſeſſorio, quia ſup non
petito non eſt pronuntiandū. de ſimonia. licèt hæli.
& ſ. de elec. innotuit. ad fi. Sed ad hoc rñdet Inno. q
hic non ꝓnuntiauit diffiniendo, ſed interloquendo.
q̃a ad iudicis officiū ſpectat manutenere pces in ſuo
ſtatu lite pendente. ſ. vt lite. pen. c. j. & per totum. fa-
cit. l. ediles. §. item ſciedum. ff. de edil. edic. fortè cū
lite pendente moleſtabatur archidiaconus in iſtis iu
ribus. iō Papa voluit ipſum defendere, & interlocu-
tus fuit ipſum eſſe tuendum donec petitorium dedu
ctum ſit probatum, & hoc caſu talis ſnīa eſt interlo-
cutoria. & talis ſnīa lata per delegatum Papæ habe-
bit effectum, donec talis ſit determinata p ſnīam diſ-
finitiuam, & non vltra: q̃a poſtea finiē officium iudi-
cis a quo traxit originē. arg. in c. in literis. ſ. de offi. de
le. vñ dicit, q tales interlocutiones ſapiūt nām acto-
rum ordinariorū litis, ideo q ſicut acta litis ordinato
ria peunt pempta inſtantia ſcđm not. ī. de teſti. cām
quæ. ita finiuntur ſnīæ habentes vim actorū ordina-
riorū. allegat, qđ hr̃. C. de iudi. l. ꝓperandū. §. fin. ſūt.
ſecus dicit in alijs mandatis, vel pceptis quæ fiūt cū
cauſæ cognitione, & non ex abrupto. quia tranſeunt
in rem iudicatā. ſ. de elec. cū dilecti. ad fi. & ſ. de reſt.
in inte. c. ij. per Inno. Et faciunt ad pdicta quæ hñr in
l. interlocutio. & in l. neq;. C. cōmina. vel Epiſtolas.
¶ Tertius eſt intellectus quem ponit hic Inno. q hic
erat impetratum petitorium ꝓ pte Archiepī, & poſ-
ſeſſorium ꝓ parte archidiaconi. & hunc intellectū di
cit eſſe leuiorem. nā magis lr̃æ conformatur. tñ huic
intellectui duo vīr obſtare. primū; q̃a vr̃, qđ petitio-
nes pdictę debuerit tanq̃ mutuę petitiones ſimul tra
ctari, & terminari ſcđm ea, quę hñr. ſ. de cā poſſeſſio
nis. cum dilectus. & in c. j. & ij. de mutuis petitioni-
bus. Sed dici pōt, q ↄ̃rium ꝓcedit vbi de vtroq; ſit p̃s
liquere. ſed hic prius ↄſtitit de vno, videlicet de poſ-

ſeſſorio fortè per cōfeſſionem partis. Iō hic prius fuit
diffinitū poſſeſſoriū. q̃a de illo cōſtabat, & dilaratum
fuit petitoriū, q̃a de illo non cōſtabat, nec erat liq̃dā-
tum, nec de facili fortè poterat liquere. facit, qđ hr̃.
ſ. de reſti. ſignificauerunt. vbi ſatis vr̃ hęc ſolutio ꝓba
ri. ¶ Secundo vr̃ obſtare huic intellectui, q̃a vr̃, q ſen-
tentia ſup poſſeſſorio ſit diffinitiua, vt legitur, & not.
ſ. de iudi. in c. fi. & de reſti. ſpo. c. cū ad ſedē. circa fin.
& in cle. vnica de ſequeſtratione poſſeſſionis, & fru-
ctuū. cuius ↄtrariū hic vr̃ dici, videlicet, q ſit interlo-
cutoria, vt patet in ver. nos igiē. ſoluit In. notabiliter
dicens, q qñq; poſſeſſorium eſt deductū de per ſe ſi-
ne petitorio. q̃a a neutra parte impetratū eſt petito-
rium. & tūc ſnīa ſuper poſſeſſorio dr̃ interlocutoria,
& ita loquatur hic. Et ratio eſſe poteſt, quia diffiniti
ua dr̃ ex eo, q diffinit negotiū. facit, qđ habet in l. ſ.
ff. de re iud. ſed in caſu ꝓpoſito, q̃a ſperatē ſeq̃ ſnīa
ſup petitorio. & ſi ſperatur abſorbet ius precedens a
ſnīa poſſeſſorij. ſ. de cauſa poſ. cum dilectus. & p ↄ̃ns
non quieſcit animus iudicis tunc in ſnīa poſſeſſorij.
Ideo tunc cenſetur ſnīa ſuper poſſeſſorio interlocu-
toria. quę rō ceſſat, qñ non eſt intentatura petitoriū,
Et per pdicta poſſunt concordari opiniones. Nam
27 aliqui dicunt, q † ſnīa ſuper poſſeſſorio eſt diffiniti-
ua. vt no. gl. in dicto. §. fi. de iudi. & in d. c. cum ad ſe-
dem. ad fi. & in dicta cle. vnica. Alij vero dicunt, qđ
eſt interlocutoria, vt voluit Gratianus. ij. q. j. ſuper. §.
diffinitiua, ver. ſi de poſſeſſione. Alij vero dicūt, q eſt
quaſi diffinitiua, vt voluit glo. in c. conſultationibus.
de offi. dele. ibi tamen loquitur, qū iudex propter cō
tumaciā pronuntiaret reſtituendam eſſe poſſeſſionē.
& cū prædictis tranſit hic d. Ant. Sed do. Fo. hic ſim
pliciter dicit, q ſnīa ſup poſſeſſorio eſt diffinitiua, p
ea quæ hñr in iuribus quæ ſuperius allegaui. ad iſtū
tamen tex. non reſpondet ſequendo hūc intellectū,
ſed fortè voluit per hoc tenere primum intellectum.
vel fortè voluit intelligere, quòd lr̃a impropriè hic
fuit locuta, ſatis tamen videtur eſſe rationabilis ſolu
tio Inn. quam ſuperius tetigi ſequendo iſtum intelle
ctum. & saltem poteſt dici, qđ quò ad effectum pōt
cēſeri interlocutoria, ex quò ſperatur petitorium in-
tentatum reuocari. ¶ Sed iuxta prędicta poteſt dubi-
tari quid ſi archidiaconus non poſſidebat, tñ dignitas
archidiaconatus erat in poſſeſſione iſtorum iuriū, an
potuerit agere Archid. vti poſſidetis. dicit hic d. Flo.
q ſic poſt Inn. per iſtum tex. & per id, qđ hr̃. ſ. de cau
ſa poſ. in ca. cum ſuper. ¶ Quartus fuit intellectus in
iſto tex. quem ponit Inno. videlicet, q coram Papa
non fuit actum poſſeſſorio, nec petitorio, ſed coram
ipſo Papa fuerunt ambę partes, & ſimpliciter propo-
ſuerunt factum non data aliqua petitione, vel libel-
lo. & ſuper tali propoſitione facti Papa pronuntiauit
pro archidiacono in poſſeſſorio. quia de illo cōſtitit
pro eo. & quia non conſtitit de proprietate nihil de
illo diffiniuit. Et ex hoc intellectu nota diligenter, q
28 ſimplex † narratio, & propoſitio facta corā Papa eſt
ſufficiens ad hoc, vt poſſit deueniri ad ſnīam q̃ ſurge
re pōt ex facto propoſito, & narrato. & ideo eſt, quia
talis propoſitio facta coram Papa propter ipſius præ
ſentiam, & autoritatē habet vim petitionis, & libelli,
arg. eorum quæ hñr in l. omnium. C. de teſta. Et nota
tur etiam per doc. in c. j. ſ. de libelli. oblatione cōtra
iſtum intellectum facit, quia Papa fecit hic fundamē
tum ſup iuramento, qđ non videtur debuiſſe facere
nec in agendo, nec in excipiendo. & qđ non debue-
29 rit facere agendo vr̃ poſſe patere ex eo, q̃a ex † iuſto
nō videtur poſſe agi. l. ſi quis pro eo. ff. de fideiuſ. &
ſolum Deū vr̃ habere vltorem. l. ij. ff. de rebus credi-

tis.& ſic vr,ꝙ ex tali iuro non potuerit agere,nec Pa
pa ex illo ſe fundare.ad hoc rñdent quidã,ꝙ cõtrariũ
procedit de iure ciuili.ſecus de æquitate canonica ſe
cundũ quã ex iuro vr poſſe agi per id, qđ hr.7.q.ij.
quicunq; ſuffragio.cum §.notatis.per gl. & xxii.q.ij.
31 in c.iuri.¶†Item,qa ex pacto nudo agitur de iure ca
nonico,vt in prçallegatis iuribus.ſ.ꝓxime deductis,
& ſ.de pac.c.j.ergo eodem mõ dꝫ poſſe agi ex iuro.
& ꝙ dixi.ſ.qđ de iure ciuili non põt agi ex iuro non
intelligas de iuro neceſſario,vel iudiciali. quia ex il-
lo bene agitur etiã de iure ciuili.l.ſi duo patroni.§. ſi
quis iurauit. & §. Marcellus.ff. de iureiurand. ſecun-
dum domi. Anton.An tamen,qđ dixi de neceſſario
iuro procedat,vt ex illo ẽt oriatur actio,ſicut ex iudi
ciali, recurrendum eſt ad notata per Legiſtas in l.nã
poſtea.§. fin.cum l. ſequẽ.ff.de iureiuran. & in l.j.&
in rub.C.de rebus credi.¶In iuro aſſe ſimplici,& aſ-
ſertorio,puta ſi iuro aliquid dare tibi,& ſic , qđ non
eſt litis deciſoriũ procedit,qđ ſ.dixi,quia de iure ci-
uili regulariter non oritur actio ex eo. ſecus tñ de iu
re canonico ſm aliquos,vt ſ.dixi.ſed hęc opinio non
placet Inn. Nam dixit ex iuro agi nõ poſſe etiã de iu
re canonico ꝑ viã actionis, ſed bene põt per viã de-
nũtiationis euangelicę procedi virtute iuri, qa ma-
lè facit ſe immiſcens libertatibus de quibus in litera
contra iuramentum.& ſic non poterit denuntiari cri
men piurij in quo manebat archid. imiſcendo ſe li-
bertatibus contra iuramentũ, ꝑ id ꝙ habetur in c.no-
uit.ſ.de iud.vbi ẽt Inn.tenet id,qđ hic. & ibi ẽt tenet
ex pacto nudo non poſſe agi,licèt eius virtute poſſet
procedi ꝑ viã denuntiationis euangelicę. Hoſt.hic ,
& ibi tenet ɔ̃riũ,& eſt cõis opin.canoniſtarũ,videli-
cet,ꝙ ex iuro agi põt,& etiã ex pacto de quo dixi in
d.c.j.de pac.vbi etiã per do.Ant.& do.Flo. & cũ iſta
cõi opinione tranſit.d.Ant.hic in d.c.j.¶ Sed d.Flo.
hic tenet opinionẽ Inn.dicens , ꝙ de ſubtilitate iuris
verius eſt,ꝙ ex iuramento non dař actio. qa ſm eum
iurm eſt qđã aſſeueratio,hoc eſt aſſertio affirmatiuã,
vel negatiua habens vinculũ religionis ſimplicis aſ-
ſertionis ſm ea,q̃ ipſe notauit in c.ſi.ſ. de iureiur. &
ſic ſm eum iuramentũ non includit conſenſum per
quem iurans velit ſe alteri obligare,ſed conſiſtit for-
malitas iuri in hoc ſolo,vt addař vinculũ religionis,
hoc eſt,ꝙ ꝑ reuerentiã quę Deo debeř obliget ſe Deo
ipſe iurans.Et ideo ſm eum non oriř actio ex iuramẽ
to.quia ad hoc non vř tenere . verũ quia non dꝫ ꝑ-
mitti,ꝙ iurans violat religionẽ . ideo ex officio iudi-
cis eccleſiaſtici põt quis cogi ad obſeruãtiã iuri.ſ.de
iureiu. debitores.& bene facit,qđ hř de ſo.competẽ.
c.ſi.in vj.licèt non alleget.& ſimiliter dicit,ꝙ de iure
canonico non datur actio ex pacto nudo. nec hoc ꝓ
bař ſm eũ in d.c.j.de pac.ſed ſolum ɔ̃cernit implora
tio officio iudicis ꝑ obſeruantia pacti,ſicut ɔ̃cediř ꝑ
obſeruatione iuri. de quo plenè dixi in d.c.j. & in c.
cũ cõtingat.de iureiu.Circa tertiã ſpẽm iuri,vbi con-
cludo finaliter,ꝙ licèt cõis ſit opinio canoniſtarũ, qđ
ex iuramento,& pacto oriař actio,tñ de iure ſatis vř
defenſari poſſe in effectu opinionẽ quam tenuit do.
Flo.quia iura loquentia de materia iuramenti.& pa
cti vñr inducere officiũ iudicis ꝑ obſeruãtia ipſorũ ,
cũ dirigant verba ad iudicẽ,vt patere poteſt ex his,q̃
habent in d.c.j.de pact.& in c.ſi.de fo.compe. in vj.
tñ fortè in practica ſeruareř cõis opinio cũ qua tran-
ſeunt cõiter canoniſtę,licèt Inn.aliter dixerit.¶ Et qa
dixi.ſ.ꝙ etiã vř, ꝙ per viã exceptionis nõ potuerit de
duci iuramentum , nititur etiam hoc oſtendere Inn.
& Ioan.An.nam archi.hic non videtur potuiſſe age-
re petitorio,cum ipſe poſſideret.ſ.de iudi.examinata.

& ſuo petitorio nõ potuit obijci,ex quõ agere nõ po-
terat,nec etiã ſuo poſſeſſorio poterat obijci: qa poſ-
ſeſſorio non ob.exceptio ꝓprietatis.vt tetigit gl. ſed
ad hoc rñderi põt,ꝙ imo Archid.potuit agere petito
rio. quia in iſtis iuribus incorporalibus etiã compe-
tit actio confeſſoria,vel negatoria poſſeſſori.vt no.ꝑ
gl.ſ.de cã poſ.c.in eccleſia.& facit etiã.ſ.de verb.ſig.
Abbate.& ſ.de iudi.examinata. ¶Ad id aũt , qđ di-
ctũ eſt de poſſeſſorio ſatis patere põt rñſio ex his,his
quę dixi.ſ.ſuper gl.Et ideo non expedit inſtare.Et fa
cit etiã,qđ dixi circa primũ intellectũ.nã per illa etiã
q̃ ibi dixi patet rñſio.& ꝑ hoc habes expeditũ quartũ
intellectũ.Inn.tñ dicit; ꝙ tertius intellectus melior ,
& planior eſt.¶Sed aduerte,qa vř,qđ exceptio abiu
rationis debuerit opponi ante litis conteſt.nã vř eſſe
declinatoria,qñ excludit ꝑſonã tantũ non dignitatẽ.
ſ.de excep.in c. exceptionem.ſoluit Inn. quòd pro-
priè non eſt declinatoria , qa per illam non declinař
iudex,vel pars, ſed vř eſſe quodãmodo dilatoria ha-
bens differre exercitiũ iuris cõpetentis ſicut dilato-
ria ſolutionis q̃ põt ꝓponi añ litis ɔ̃te. & poſt ɔ̃teſta
tionem ꝓbari.C.de ꝓba.in l.exceptionẽ.& facit,qđ
notař in l.exceptionem.ff.de exce. vbi dici pt ſm In.
2 ꝙ iſta exceptio abiurationis erat peremptoria q̃tũ ad
Archidiaconũ , qa ꝑtinebat ius archidiaconi ſaltem
quò ad eius perſonã.ideo potuit opponi poſt lit.con
te.& hanc dicit eſſe veriorem.¶ Item aduerte, qa vř
ꝙ mala fuerit rñſio archi.dum dixit, ꝙ Archieps pro
ſuo placito fecerat de archidiaconatu; & de omnib'
alijs,&c.Nam omnis pactio interueniẽs in ꝓmotio-
ne eſt illicita.ſ.de pac.c.ſi.Preterea vř fuiſſe ſimonia
ſaltẽ mẽtalis, qa in aliquo vř habere intentũ ſeruien
di.facit.ſ.de ſimo.c.ſi.Soluit do.Ant.hic poſt Io.An.
ꝙ ponderandũ eſt, qđ archidiaconus hic iam non ha
bebat plenũ ius,ſed ſola poſſeſſio reſtabat,& ſic vř,ꝙ
archidiaconus ſolũ intelligatur feciſſe ad redimendũ
exactionem,vt ſic nõ differatur eius poſſeſſio.& hoc
non videtur eſſe illicitum. qa hic nõ erat pactio, ſed
ſimplex dictum,quod diſtinguiř a promiſſione.l.ſciẽ
dũ.§.dictũ.ff. de edi.edic.& facit, qđ notauit Archi.
22.q.v.in c. quocunq;. & ſic reſidet do.Ant.in tertia
oppoſi.¶Sed aduerte,quia vt hic tangit do.Flo. con
tra ꝓdicta facit, qa ante habitam poſſeſſionem bene
ficij non vř eſſe illicitum vexationẽ redimere, vt vo-
luit Inn.in c.ad aures.ſ.de ſimo.ſoluit , qđ archidia-
conus hic non reſpondit proferendo verba de q̃bus
in tex propter conſequi poſſeſſionem, ſed ne impedi
retur.Nec hic dicitur,ꝙ propter hoc Archieps citius
ei tradiderit poſſeſſionẽ.& iſta inter ſe differunt. Prę
terea,vt dixi.ſ.ad nihil ſe obligauit.quia fuerunt ver
ba generalia quæ non obligant,quando proferuntur
ꝑ modum cuiuſdã liberalitatis vulgo conſuetę.ſicut
dici ſolet omnia mea tua ſunt, & ex hoc etiam colli
gi conſueuit q̃ licitum eſt ſeruire de vento,vt dixi in
notabilibus allegatis etiam pro prædictis.quia dictũ
32 diſtinguitur a promiſſione ſuperius, vt dixi. ¶Itẽ ẽt ,
qa talis generalitas debet ciuiliter intelligi, & ſic dũ,
dicit,ꝙ faceret Archieps q̃cquid placeret debet intel
ligi dumtamen non ſit illicitum.facit,quod habetur
in c.j.de iureiu.in vj.& ſ.de iureiu.in c.quintauallis
¶ Vlterius pro literæ declaratione dum dicit,ꝙ ſi ꝓ-
pter abiurationem ſuccumbat archi.non acquiretur
ius Archiepõ,qa per Papam conſuletur archidiaco-
natui,poteſt dubitari quomodo hoc ſit.dicit d. Flo.
ꝙ varijs modis exemplificatur,tamen dicit dici poſ-
ſe,ꝙ conſuletur hoc modo prouidendo vbi interim
exerceantur hæc iura nomine archidiaconatus,& al
legat ſimile de prælato q̃ habebat feudũ a Rege,& ɔ̃
ipſum

ipſum commiſit fęloniā.nā q̄rit feudū dum viuit, &
reuertitur ad Regem etiam ſi erat feudū ſpectans ad
eccleſiam.ſed poſt obitum prælati reuertitur ad ſuc-
ceſſionem,vt habetur in vſibus feudorum in ti.de ca
pitulis Conradi.c.j.ad fi.& ſic caſu iſto eodem modo
viuēte Archidiacono exercebat iura Epiſcopus, ſed
ſine pręiudicio Archidiaconatus, puta diſcerneř per
Papam,ꝙ per hoc non ꝑiudiceř Archidiaconatui.&
hoc modo conſuleř ꝑ Papam ipſi Archidiaconatui.
ſed contra prædicta facit, quia vř,ꝙ nō ſit neceſſariū
tale conſilium Papæ, nam ēt ſine ipſo vř conſeruari
ſtatus dignitatis,cum ſnīa ferař ſolū contra archidia
conū.& non contra archidiaconatū,nec aliquid adiu
diceř Archiep̄o vt hic patet,ſoluit Inno.ꝙ neceſſaria
fuit prouiſio Papæ mō ſupradicto, q̄a forte in ꝓceſ-
ſu t̄pis poſſent deficere probationes,& poſſet credi,
ꝙ dicta iura ſpectarent ad Archiep̄m,& qđ Archidia
conus abiuraſſet, ex eo, quia ad Archiep̄m ſpectaſ-
ſent, vel fortè poſſet Archiep̄s allegare,ꝙ aliqua alia
fuerunt data in recompenſationē ipſi Archidiacono
iurium quæ abiurabantur,vel aliqua alia allegare in
facto in q̄bus difficile eſſet Archidiacono litigare cū
ipſo Archiepiſcopo.¶ Et ideo,vt aduerſus ꝑiudiciū,
ꝙ de facto poſſet contingere conſulař fuit opportu-
num conſilium, & prouiſio Papæ.facit,qđ hř.s̄.de
arbi.in c.ꝑuenit.& qđ ibi notatr in gl.ij. & s̄. de ma.
& obe.in c.dilecti.Poteſt etiam dici ſm do.Flo.ꝙ Pa
pa poterit ꝓuidere, qđ archiep̄s non exerceat dicta
iura,ſed alius deputatus.& ſic prouidebit ne Archie
piſcopus poſſet dicere qn̄q; iſta iura ad ſe ſpectare.fa
cit, qđ inferius tangetur. Vltimo aduerte,quia do.
Ant.hic tetigit primo vnam opoſitionem qua latè ꝓ
ſequiř,& ex illa parum vtilitatis habetur, & plus cō
tinet ſubtilitatis q̄ vtilitatis,& poſuit etiā quādā op-
poſitionē in qua ſolū vnum dictū poſuit. Ideo omiſ-
ſis dictis oppoſitionibus colligam aliqua dicta vtilia
ex eis. primo potes notare, ꝙ ius deductū in iudicio
ex forma perceptionis appareat reale. ſi tn̄ poteſtas
ex deductis in iudicio detegatur ſolum eē ꝑſonale
pronunciari poterit in eadē inſtantia ſuꝑ iure ꝑſona
li.nā hic iudicium agitatū per Archiep̄m a principio
fuit inſtitutū ad ꝑiudicium reale dignitatis. tn̄ q̄ in
proſecutione iudicij apparuit eū tm̄ hēbere ius ꝑſo-
nale.ideo ſnīa fuit lata in eadem inſtātia pro ipſo Ar
chiep̄o ꝯtra archidiaconū ſuꝑ iure ꝑſonali tm̄ impo
nendo,videlicet archidiacono ſilentiū,& non archi-
diaconatui.nec etiā adiudicando iura ipſi Archiep̄o.
Ratio aūt quare potuit ferri ſnīa ſuꝑ iure ꝑſonali in
eadē inſtātia ꝓ ipſo Archiep̄o ꝯtra archidiaconū, li-
cèt ex forma petitionis deductū eſt ius reale eſſe pōt
q̄a deducens ius reale ēt vř ſatis deducere ius ꝑſona
le, cū id,qđ plus eſt cōtineat id,qđ eſt minus.de re.
iu.c.plus.li.vj.& facit ēt ad materiā,qđ no.Bart.in l.
q̄q̄.§.iulianus.ff.de aqua plu.ar.vbi tangit Ant. ſi de
ductū ſit dominiū,& poſtea ſolum appareat de vtili,
poſsit ſequi ſnīa in eadem inſtantia. ¶ Itē aduerte,
quia ſolū ꝑdicta prouiſio Papę de qua in litera nō vř
eſſe ꝑ viā remedij nullitatis.q̄a ſnīa fuit aliqua, nec
ēt ꝑ viā reſtōnis ī integrū.q̄a ſnīa vř fuiſſe iuſta,& ſi
n̄ vř fuiſſe lęſa eccl̄ia ex illa,licèt aliq̄ đ dictis reme
dijs hic intelligerent ꝓmiſſionē Papę,ſed n̄ bn̄ ꝑ ꝑdi
cta.& attendendo etiā,q̄a tangit hic.d.Ant. an reme
diū nullitatis poſſit concurrere cū remedio reſtitu-
tionis in inte.& concludit ꝙ non, q̄a remediū nulli-
tatis tanq̄ remediū ordinarium excludit remediū re-
ſtitutionis veluţ extraordinariū.l.in cauſæ. la ij.ff.de
minori.¶ Limita tn̄ hoc verū, niſi timereř in futurū,
ꝙ aliqua poſſet ſurgere moleſtatio.nam tūc dicit ...
poterit concurrere reſtitutio in inte. cū remedio nul-
litatis.quia tunc vř plenius ꝓuidere remedium reſti
tutionis quā nullitatis. moueř ꝑ c. ꝑuenit.s̄.de arbi.
& s̄.de maiori.& obe.in c.dilecti.in q̄bus iuribus ſin
cum dř,qđ dari pōt reſtitutio eccleſiæ non ſolū pro-
pter lęſionē iuris ſubſiſtentē de ꝑſenti.ſed ēt vbi in fu
turum aliqua de facto pōt ſurgere moleſtatio. Et iō
dicebat, qđ in caſu huius.c. qđ tractu t̄pis potuiſſet
ſnīa lata ꝯtra archi.trahi ad ꝑiudiciū dignitatis archi
diaconalis.quia fortè diceret archidiaconū renūtiaſ-
ſe,q̄a ſciebat archidiaconatui ius nō competere, vel
q̄a alia iura æquiualentia fuerint data. ideo poterat
competere reſtitutio aduerſus dictam ſnīam,& decla
rari ipſam non extendi ad ꝑiudiciū dignitatis.ſed ad
uerte,q̄a iſta opinio non vř bona. nam nullo caſu vř
poſſe concurrere remediū nullitatis cū remedio reſti
tutionis,per ea quæ hn̄r in d.l.in cauſa.nec obſt.c.ꝑ-
uenit.q̄a ibi non dř, ꝙ deř reſtitutio,ſed dř, ꝙ laudū
ibi fuerit nullū, q̄a ex illo poterat generari ꝑiudiciū
eccleſiæ,& eodē modo poterit rn̄deri ad c.dilecti.q̄a
ibi nihil diciř de reſtitutione in integrum.ſed dř, qđ
iuramētum non hēt ꝑiudicare,quia tendebat ad ꝑiu
diciū eccleſiæ. & ſi dicas qualis ergo fuit pronuſio de
qua loquitur text.potes dicere primo, ꝙ fuit in hoc,
q̄a per ſnīam latam ꝯ archidiaconum erat archidia-
conus priuatus facultate exercendi iſta iura. & ſic di
cta iura erant quodāmodo vacātia, & per ꝯn̄s eis ſic
vacantibus videbař,ꝙ reuerte.ētur ad archiep̄m vn-
de deſcenderunt:& ſic,ꝙ archiep̄s eſſet ille qui habe
ret exercitiū iſto. ū iuriū volente archidiacono. & ſic
ſaltem indirectè inducebatur præiudicium dignitati
archidiaconali.quia vbi eius ſponſus,hoc eſt ipſe ar-
chidiaconus dēret exercere dicta iura, archiep̄s exer
cebit,vnde poterit ꝓuideri decernendo ne per vſum
archiepiſcopi fiat pręiudiciū dignitati. Et de iſta ꝓui
ſione pōt intelligi litera.vt etiam tetigi poſt.d. For.
ſupērius.¶ Poterāt ēt aliter ꝓuideri,videlicet decer-
nendo,ꝙ archiep̄s noīe dignitatis archidiaconalis in
terim viuente archidiacono exerceat.¶ Vel etiā po-
terit prouideri, qđ alius exerceat nomine dignitatis
archidiaconalis,& non ipſe archiep̄s,& potiſſimè ne
in poſteriū poſſit ſurgere aliquod ꝑiudiciū ipſi gn̄ali
dignitati archidiaconali.Et per prędicta,vt tangit hic
Inn.videtur,ꝙ cautius,& melius eſſet, qđ qn̄ iudex
pronunciet ad ꝑſonale præiudicium prælati, & non
quò ad reale præiudicium dignitatis, vt erat in caſu
iſtius.§.qđ ipſe iudex imponat ſilentium archidiaco-
no,ſeu prælato ſuper vſu, & exercitio iurium dedu-
ctorū, & nō ipſi dignitati.nec aliquid adiudicet agna
ti, & proteſteř in ſnīa ipſe iudex, ꝙ per ipſam ſnīam
vel per id,qđ ex illa ſequatur non intendit,qđ aliqđ
ꝑiudiciū reale inferatur dignitati. nā tunc ſic pronun
tiando,& proteſtando in ſnīa nō erit neceſſaria alia
ſuppletio ex officio, nec alia reſtitutio etiā ꝑtextu fu-
turi præiudicij. quia ſemper apparente dicta ſnīa cū
proteſtatione in ea facta ſatis apparebit,ꝙ non pote-
rit trahi ad præiudicium reale dignitatis.¶ Item etiā
aduertę,quia dicit Inn.ꝙ ſi agatur ad præiudicium ꝑ
ſonale archidiaconi,tale præiudicium non præiudi-
cat eccleſiæ etiam ſciente eccleſia non pręiudicat ea
ratione,ſed quia ad ipſum archidiaconum ſpectat pri
mo loco defenſio.facit de iudi.quamuis.s̄.¶ Et plus
dicit,ꝙ etiā ſi eccleſia,hoc eſt aliquis de eccleſia no-
mine eccleſię vellet comparere in tali iudicio ad de-
fenſionem, nec fiat præiudicium eccleſiæ,quòd non
poterit,quia ſua non intereſt, ex quò agitur ad pręiu
diciū perſonale.argu.s̄.de ele.cum inter.j. & 2.q.vj.
non ſolent.¶ Et hoc facit ad.q. ſi aliquis petat certā

penſionem a Titio pro aliqua re, & eccleſia ꝑtendat
ſe rē illā locaſſe, & velit ꝯparere ne illi fiet ſolo aſſe-
rendo, ꝙ potius ſibi debeat ſolui.nam vr̄ ꝓ prædicta.
quod nō debeat admitti eccleſia,quia vr̄ agi de ꝑiu-
dicio perſonali conuenri, & ſic ſnīa non habebit ꝑiu
31 dicare eccleſiæ. nec etiam † ſolutio penſionis alteri
facta habet præiudicare poſſeſſori, nec ex hoc inter-
uertitur poſſeſſio ipſius eccleſię.facit,quod legitur,&
notatur in l.q̄uis.§.j.ff.de acqui.poſ. & quod legi.&
notatur in l.fi.C.eo.tit. & hæc ſufficiūt de prima opi
nione.Circa ſm,vnum tantum eſt notandum,videli-
cet,quòd ſienda eſt differentia inter cōfeſſionem im-
plicitam,& cōfeſſionem explicitam. vnde aliud eſt ſi
archidiaconus dicat, verū eſt ꝙ olim iura iſta ſpecta-
bant ad Archiepiſcopum. Sed poſtea fuerunt cōceſ-
ſa Archidiacono.& aliud eſt dicere ſi dicat,ꝙ nō ſpe-
ctant iura ad Archiepiſcopum, quia fuerunt per Ar-
chiepiſcopum cum conſenſu capituli cōceſſa digni-
tati.nam quia prima confeſſio ex explicita poſſet Ar
chiepiſcopus dicere, ꝙ illa fundat ſuā intentionē rō
ne primę partis,niſi aliud probet.ar.l.ſiue poſſidetis.
C.de proba.Secus eſt in ſcd̄a confeſſione, quia licèt
per illā implicitè videatur fateri illa iura olim fuiſſe
Epiſcopi. tn̄ quia explicitè hoc non dicit non pote-
rit Archieps ex illa ſe fundare,ſed oportebit, qđ vel
illam in totum acceptet, vel ex toto repudiet. & ad
ꝓdicta bene facit,qđ notauit gloſ.in l.exceptionem.
C.de ꝓbatio.Et facit ad mām,ꝙ no.in l.ſi q̄dē.C.de
exceptio.& ꝙ tetigi ēt in nobilibus.¶ Vltimo ad gl.
pe.potes addere id, quod hr̄ in l. ſcire debes.vij.q.j.

SVMMARIVM.

1 *Cuſtodia eſt dignitas.*
2 *Argumentum a diuiſione ſiue a partium ſufficienti enumeratione eſt validum in iure.*
3 *Abbas habet poteſtatem conferendi dignitates, vel beneficia particularia in eccleſijs ſecularibus.*
4 *Vicem duorum an poſſit quis ſuſtinere.*
5 *Poteſt quis per alium, quod per ſe poteſt.*
6 *Electio ſi ad duos tantum pertineat, & vnus eligit alium, an valeat electio.*

CVm ad noſtram. Ille ad quem
ſpectat colla
tio dignitatis ſeipſum inſtituere non pōt.
h.d.& ponit in prima dictum.in ſcd̄a rō.
1 ſcd̄a ibi:quia.¶ No.j.ex tex.ꝙ † cuſtodia eſt dignitas
& ſonat in nomen dignitatis, ſimiliter & ſuccētoria.
j̄.de excet.ꝑla.c. inter dilectos.¶ Quomodo aūt co-
gnoſcat̄,an beneficiū ſit dignitas,vel nō,plenè dictū
fuit in c.de multa.de ꝑben.Et aduerte,quia aliter ſu
mit̄ iſtud nomē cuſtodia.ſ̄.c.ꝓxi. Nā ibi ſumitur cu-
ſtodia pro iure cuſtodiendi bona eccleſiæ vacantis.
¶ Item no.illud vulgatum,ꝙ inter dantem, & recipiē
tem debet eſſe diſtinctio perſonalis.& ex hoc nota.ꝙ
cauſa agens differt a cauſa patiente.¶ Item, qđ offi-
cia agentis, & patientis in eodem ſubiecto ſunt incō
2 paſſibilia.¶ † Item no.ꝙ arg.a diuiſione,ſeu a ſufficiē-
ti partium enumeratione eſt validum in iure.facit,ꝙ
habetur in l.patre furioſo.ff.de his,qui ſunt ſui iuris.
3 ¶ † Item no.ꝙ Abbas videtur habere poteſtatem cō-
ferendi dignitates,vel particularia beneficia in eccle
ſijs ſecularibus.poſſes tamen dicere,qđ notabile ne-
ceſſario non colligitur.quod poteſt eſſe eo, ꝙ hic re-
petit vulgare loci.nā in Apulia prælati,& rectores ſe
culares appellantur Abbates,in Anglia appellant̄ ꝑ-
ſona,in Francia in aliquibus partibus priores.& ſic
potuit eſſe,qđ non erat Abbas regularis.¶ Item pōt
intelligi, ꝙ iſta eccleſia Petronenſis erat regularis.ꝑt
etiam dici,ꝙ non eſt abſurdum,ꝙ ex priuilegio, vel
ex conſuetudine ꝑſcripta habeat poteſtatem confe-
rendi bn̄ficia in aliqua eccleſia ſeculari, licèt ſit Ab-
bas regularis.& ita etiā poteſt intelligi iſte tex. & at-
tende.q̄a per hanc decretalem,dicit Inn. ꝙ hn̄s bn̄fi
cium ex ꝓpria collatione dicitur incoloratus poſſeſ-
ſor, adeo ꝙ cum impetraretur tale beneficium non
eēt neceſſe fieri mentionem de tali poſſeſſione.ſecus
quando eſt tolerata.j̄.ti.j.cum noſtris.¶ Item aduer
te inquantū litera dicit,ꝙ alius non habeat ius cōfe-
rendi hoc dicit.Quia Epiſcopus,vel alius inferior nō
habebat poteſtatē conferendi ipſam cuſtodiam,cum
talis poteſtas ſpectaret ad Abbatē,nec Legatus de la-
tere erat in prouincia. nam ille habuiſſet bene pote-
ſtatem conferendi in c.j.de offic.leg.in vj.& ſimiliter
etiam Papa,de ꝑben.c.ij.¶ In gl.ſi ib.icū inter canoni
cos domi.Floria.remittit ad notata.ſ̄.de ele.cum in-
4 ter. dicens † ꝙ in quibuſdā poteſt interdum tanq̄ al-
ter aliquid in ſeipſum exercere,ſed regulariter ſecus
vt hic patet.& facit,ꝙ notatur per gl. in c.in ſingulari
allegato in gl.& ſ̄.de proba.ex literis. Sed do.Anto.
aliter ſoluit dicēdo,ꝙ eadē ꝑſona in his,quæ ſunt in-
compaſſibilia non poteſt ſuſtinere vicem duorum,vt
in ꝯrijs.& facit,quod no.in d.c.ex literis.& quod ibi
dictum fuit.ſ̄.de probatio. & quod dixi etiam in no-
5 tabilibus.¶ In eadē gl.in fi.dic, ꝙ † regulariter illud
quod quis poteſt per ſe.poteſt,& per aliū.& illud, ꝙ
non poteſt per ſe,non poteſt etiam per alium,regula
riter fallit in aliquibus caſibus de quibus.j̄.de re iud.
pōt quis,& c.quòd alicui. lib.vj.& hoc quò ad gene
ralia tacta in gl. quantum autem ad quæſtionem ta-
ctam in gl.dic ſm Ioā.And. & do.Ant.diſtinguendū
eſſe modum transferendi.¶ Nam ſi transfert ius cō-
ferendi in alium,vt in compromiſſarium, vel vt in ꝓ
curatorem, & tunc cum talis habet hoc facere nomi
ne ipſius cuius eſt compromiſſarius,vel procurator,
ſicut ille ſibi conferre non poſſet. Ita nec iſte poterit
ſibi conferre.Si vero transfert totaliter poteſtatē con
ferendi irreuocabiliter donādo alteri,ita ꝙ ille dona-
tarius habeat conferre nomine ſuo non noīe ipſius
transferentis poteſtatem.& tunc poterit ipſi donan-
ti conferre,ex quò non habet nomine alieno confer-
ri.facit,quod habetur de præbend. dilectus. el iij.de
iurepatrona.capitu.vno. in vj.& quod nota infra. de
iurepatrona.& c.ex inſinuatione.& c.per veſtras.&
ſupra.de elec.ne pro defectu.& ſic tranſit Ioan. An.
& domi.Anto.¶ Sed domi.Floria.cum Ioan. Calde.
dicit hoc vltimum dictum procedere, quando tran-
ſtulit poteſtatem conferendi in perpetuum alteri,pu
tà conferendo cum conſenſu capituli.& cum ſolen-
nitate debita.ſecundum ea,quæ habētur.infra de re-
ligio.do.conſtitutus. & ſupra capi.proximo. ¶ Si aūt
tranſtuliſſet in alium poteſtatem conferendi etiam ꝑ
modum donationis pro vna vice tantum. tunc,quia
ſecundum eum non eſt donatio, ex quò fit pro vna
vice tantum.allegat,quod habetur,de elect.capitulo
primo,dicit,quòd tunc non poterit conferre ipſi do-
nanti.fatetur tamen quòd aliqui tenent contrarium
quaſi donatarius non facit vice donantis,ſed vice ꝓ-
pria, licèt ſecus in procuratore. ¶ Sed certè videtur
ſatis poſſe defenſari,quòd etiam ſi pro vna vice tan-
tum donetur poteſtas conferendi, ex quò ille eſt do-
natarius cenſetur habere vtilius ius ſuo iure pro illa
vice ſicut dicimus, quando ceſſio fit alicui ex cauſa
donationis. facit, quod habetur in l. qui ſtipendia.
C.de procur. & in l.ſi duo.ff.de ſolu. ſecundum Ioā.
Calde. tamen videtur facere, quia de facili tenent
do,quod

quod dixi poſſet fieri fraus huic decretali quod non ita de facili contingeret tenendo opin.o.Ioan.Cald.

6 ¶† Quid autem ſi ad duos pertinet tantum electio, & vnus eligit aliũ,an valet electio. Boatinus dicit,ꝙ nõ: qa nõ eſt facta a maiori parte capituli ꝓut videt̃ requiri.ſ.de elect.qa ꝓpter. & hoc videt̃ procedere ſm aliquos qñ illi haberẽt eligere,vt corpus, vel collegiũ. ſecus,qñ habent præſentare,vt ſinguli,qa videt̃,qđ tũc vnus poſſit aliũ præſentare per ea,quę habent̃ in d.c.per veſtras.& eo.tit.c.iij.& facit etiã,qđ hr̃ co.ti.ex inſinuatione. & de materia remitit Ioan. An.ad notata per ſe in c. in toto.de reg.iuris.in vj.in mercurialibus.vbi finaliter vr̃ ↄcludere,qđ etiã quãdo ad duos tanq̃ collegium ſpectat electio,qđ vnus poteſt eligere aliũ.& ſi alter cõſentiat cenſetur electio facta cõcorditer a toto collegio.de quo plenè in dicta regula,in toto.per Io.An.& de materia etiã dici cõſueuit in c.cũ in iure.ſ.de elect.& facit etiã,qđ no.Pau.in clemen.ij.de electio.

¶De conceſſione præbendæ,& eccleſiæ non vacantis. Rub.

¶Viſum, & tractatum eſt in titulo præcedẽti de inſtitutionibus perſonarum fiendis in præbendis, vel eccleſijs.verũ,qa in eccleſijs.vel præbẽdis nõ vacãtibus non debent inſtitui,nec debent eccleſiæ, vel p̃bendę non vacãtes cõferri. ideo poſt titulum præcedentem ponit iſtũ, de materia in decretis. vij.q.j.in c.factus eſt.& c.ſeq.& c.non ſore.cum ſeq.& c.cum q.& iij.q.ij.audimus.& reperit̃ in vj.& clemẽtinis.

SVMMARIVM.

1 *Collatio eccleſię non vacantis non tenet.*

2 *Matrimonium contrahens cum vxore viuentis illam in perpetuum habere non debet.*

3 *Sententia in matrimonio carnali non tranſit in rem iudicatam: ſecus in ſpirituali.*

4 *Iniuſtè obtinens beneficium licèt hoc non conſtet iudicialiter,an in foro conſcientiæ teneatur illud dimittere.*

5 *Res aliena ſi mihi adiudicata eſt iniuſtè,vel declarata mea actiõe reali præſuppoſito,quòd ceſſet fraus vtrum tenebo cum bona conſcientia ſi non appellaſti.*

6 *Poſt præſcriptionem completam in rebus prophanis qui ſcit rem ad alium pertinere non tenetur ad reſtitutionem.*

QVi in viuorum. Inſtitutus ſcienter viuenti ab eccleſiaſtica cõione repellitur.h.d. Et non recipit cõmodã diuiſionẽ.¶ No.ex iſto tex.r̃ſam,ꝙ nõ va-
1 let† ↄceſſio,vel collatio eccl̃ię nõ vacantis. ¶Et no.pœnam faciẽtiũ ſe ſubrogari in loco viuentiũ, vt exprimit̃ in lr̃a.patiũtur ẽt tales aliã pœnã. qa inhabilitantur perpetuo ad habẽdũ eccleſiã illã in qua ſunt ſubrogati:ſicut in ſimili dr̃ de contra-
2 hẽte † matrimoniũ carnale ſciẽter cũ vxore viuẽtis, quia illam imperpetuum habere non poterit etiam poſt mortem viri.vt in c.2.& c.ex tuarũ.j̃.de eo.qui duxit in matri.quã polluit per adul.& facit,qđ hr̃.j̃. eo.poſt electionem.& ſic idẽ vr̃ dicẽdũ in matrimonio ſpũali.arg.eorũ, q̃ habentur.ſ.de tranſl.præla.c. ij.& patiũtur etiã aliam pœnã. qa ſunt deponendi. vt tãgit gl.ij.& vltra hoc etiã, vt dicũt doc.ſunt infames.3.q.ij.audiuimus.& vj.q.j.infames. ¶In glo.1. in fi.& ſic ſentit gl.ꝙ nõ loquitur de cõmunione hominũ.& ſic nõ dicit̃ hic,qđ tales ſint excõmunicãdi. ratione tamẽ cõtumaciæ ſi ſortè nollẽt dimittere beneficiũ poſſent excõicari.j̃.de ſent.excõ.in c.ſacro. & de verb.ſig.ex parte. ¶In gloſſ.2.ibi:alio remoto. ſupple de facto, vt colligi poteſt ex gl.& qa ſi remotus eſſet de iure nõ poſſet poſtea obtinere beneficiũ.

a ¶In ea.gl.ᵃ ibi dicunt theologi. ſupple,quidam non multũ aduertẽtes, vel facientes conſcientiã vbi non oportet cõtra id,qđ notat̃ de reſti.ſpolia.olim.el 1. in gl.j.ſm d.Flor.nã ſm eũ rarò,aut nunq̃ reperit̃,ꝙ aliud ſit dicendũ ſm canones quã ſm theologos. cũ etiam canones fundentur ſuper iure diuino.j̃.de accuſa.qualiter. el ij.in prin.ſed benè cõſueuit fieri diſtinctio quãdoq; inter forũ cõſciẽtiæ,& forũ iudiciale.vt hr̃.j̃.de ſponſa.in c.tua.de ſentẽ.excõ.in c.inquiſitionẽ.& per p̃dicta dicit,ꝙ opinio iſtorũ theologorum tenentiũ,ꝙ in caſu glo.iſte teneat̃ dimittere beneficiũ nõ procedit, niſi ex quadã ſuperabundantia cõſcientiæ vellet reſtituere.dicit tamẽ,ꝙ ſi quis faceret de hoc ſibi conſciẽtiã ex eo, qa beneficiũ fuiſſet alienũ:licèt ille fuiſſet priuatus:& tamen non poſſet deponere cõſcientiã deberet dimittere bñficiũ ne faciat ↄ̃ cõſcientiã,qa conſcientia etiã erronea ligat.ſ. de reſti.ſpo.literas.& j̃.de ſymo.per tuas: & not.bñ

3 ex gl.ſm do.Flo. ꝙ in matrimonio † ſpũali ſnĩa tranſit in rem iudicatã. vt hic eſt glo.ſingulariter notãda ſm eum.de quo per Inn.ſ.de cau.poſ.cũ olim. licèt ſecus ſit in carnali matrimonio.ſ.de re iudica.in c.tenor.& c.lator.& c.ↄſanguinei. & qđ dixi ſnĩam in matrimonio ſpirituali tranſire in rem iudicatã, licèt ſit iniuſta: intellige verũ,qñ tendit ad priuationẽ.vt in caſu gl.ſecus qñ tenderet ſententia iniuſta eſt conferẽdũ ius, vt qa nõ p̃cedẽte aliqua priuatione poſt collationẽ facta vbi de bñficio ſcđo loco cõferret̃ alteri hoc ignoranti:& demũ orta q̃ſtione inter prædictos ꝓnũciaret̃ pro illo ſcđo,ꝙ non habet ius contra primũ habentem ius.nam tunc ſi ille qui obtinet ſcit ſnĩam eſſe iniuſtã tenetur dimittere beneficiũ etiã ſi victus nõ appellauit, qa hoc caſu taciturnitas illius non poteſt dare ſibi titulũ:qa quęritur ſolũ ꝑ canonicam inſtitutionẽ.j.de reg.iur.c.j.libr.vj.Ex prædictis patet,ꝙ interdum præcedẽte priuatione iniuſta: alij poſtea confertur beneficium.interdũ vero nõ pręcedente priuatione poſt collationẽ vni factã de beneficio cõfertur alteri idẽ beneficiũ:& poſtea ſnĩa fertur iniuſta ꝑ ſcđo.primo caſu ꝓpriè loquit̃ gl.quã limitat Io.An.ꝓcedere, qñ ſnĩa priuationis fuit aliqua, licèt iniuſta, & ſubſtitutus nõ fuit conſcius fraudis. Secus aũt ſi fuiſſet nulla,vt qa lata ↄ̃ ius ↄſtitutionis, vel fuiſſet venalis. facit,qđ hr̃ in c.j.ſ.de re iudic.& in l.venales.C.quãdo prouocare nõ eſt neceſ.vel qa lata eſſet ꝑ falſos teſtes,vel falſa inſtrumẽta: de quo tñ vltimo dicendũ,vt dici conſueuit.ſ. de exce. cum venerabilis.& de proba.in c.licèt cauſam.& tũc non procederet glo.qa primus non eſt priuatus licèt non appellaſſet,ex quò ſentẽtia fuiſſet nulla.Ideo nõ potuiſſet alius ſubrogari.& pro tanto teneretur ad reſtitutionẽ. Idem ſi ſententia fuiſſet aliqua,ſed lata per fraudẽ iſtius ſubſtituti. ſed vbi eſt aliqua ſnĩa priuationis,& ceſſat fraus ipſius ſubrogati.licèt fuerit iniuſta: tunc,ex quò nõ fuit appellatũ tranſit ſentẽtia in rem iudicatã ↄtra ipſum priuatum, & ſic ex hoc cẽſetur beneficiũ vacare.Ideo potuit alteri cõferri. ¶Secundo caſu, ſi ſnĩa fertur pro ſecũdo qui non habet ius: tunc qñcũq; hoc ſibi cõſtet,ꝙ ſnĩa fuerit iniuſta q̃tũ ad forum cõſcientiæ tenetur dimittere bñficiũ. qa non habuit canonicè. nam ꝑ ſnĩam declaratoriã iudicis nõ egit iudex dare ſibi ius, ſed declarare.l.ſicuti.§.ſi quæratur.ff.ſi ſeruitus vendicetur.& licèt ille ↄ̃ quẽ lata eſt ſnĩa acquieuerit ſnĩæ q̃uis tale acquieſcere ſufficiat,vt ex hoc priuetur iure ſuo.ꝑ id,ꝙ ſupius dixi.nõ tñ ſufficit, quò ad hoc, vt ſubſtitutus dicatur

ᵃ In ea.gl. Adde hic d. Henri. Bo. in prin.c.& d.Abb. hic.

dicaẽ debitè tenere tũc cũ indebitè habuerit, nec põt
ſibi ex poſtſacto acquiri ius ex tacita renũtiatione ip
ſius victi. ſicut nec poſſit ex expreſſa. facit, quod ha-
betur.ſ.de elect.dudum.vbi põderatur initium.facit
4 etiam, quod hẽ in regu.j.ĵ.de regu.iur.in vj. ¶ †Et iõ
vbicunq; cõſtet ipſi qui obtinuit, ꝙ iniuſtè obtinuit,
licèt iudicialiter hoc nõ conſtet, quò ad forum con-
ſcientiæ tenetur beneficium dimittere, nec ex cur-
ſu temporis iuuaẽ per ea quæ habenẽ in dicta regu.j.
In foro autem contẽtioſo videtur eſſe tutus: qa non
poterit agere ille qui fuit victus, ex quò non appel-
lauit.qđ intellige verum ſm domi. Anto.niſi ille vi-
ctus vellet venire per viam denũciationis euangeli-
cę, quia tunc audireẽ ſm notata ꝑ Inn.ſ.de reſcrip.
ad aures.& c.cõſtitutus.& facit etiã, qđ no.ꝑ Anto.
in eo.tit.ad audientiã.el ij. ¶ Poſſet ẽt iudex ex oſ-
ficio inquirere de titulo cõtra illum qui obtinuit ſm
ea quæ notãtur in iuribus prælleg.& facit quod ha-
beẽ in c.ordinarij.de offi.ordi.in vj. & hæc ꝓcedunt
5 in beneficialibus. ¶ †In rebus autem prophanis, ſi mi
hi adiudicata eſt res tua iniuſtè in actione ꝑſonali,
vel declarata mea actione reali ꝑ̃ſuppoſito, ꝙ eſſet
participatio fraudis, & ꝑ̃ſuppoſito ẽt, ꝙ transferatur
dominium ex ſnĩa lata in reali ſecuta traditione. de
quo per gl.in §.ſi.inſtit.de offi.iudi.& per Barto.in l.
Pomponius.§.ſi iuſſus. de acqr.poſ. An tunc tenebõ
cũ bona cõſcientia ſi nõ appellaſti. Inno.vẽ velle, qđ
ſic.ĵ.de immu.eccle.qa pleriq; & facit etiã, quod ip-
ſe tangit in c.cum olim.de cenſi. & pro hoc facit, qa
ille q acquieſcit ſententiæ non appellando vẽ tacitè
conſentire, & ſuo iuri renũtiare.l.ab eo. C.quomõ,
& quando iudex. & ſ.de re iudi.qđ ad conſultatio-
nẽ. ¶ Sed do.Ant.hic tenet ꝯ̃riũ.l.ꝙ iuſtè non teneo,
qa non vẽ eſſe cõſenſus ipſius victi: ſaltẽ qñ appella
uit, & fecit quicqd potuit.de quo remittit ad no.ꝑ ſe
in d.c.qa pleriq;. Sed aduerte, qa ſatis videreẽ poſſe
dici, ꝙ ſi victus nõ appellauit tunc ꝓcedat opi.Inno.
qa tunc tacitè vẽ conſentire. ſecus qñ appellauit ſe-
mel a ſecundo.& ſic fecit quicquid potuit, quia tunc
videtur conſentire ſentẽtiæ.& ſic poſſit intelligi opi.
6 do.Anto. ¶ †Item aduerte, quia voluit gloſſ.quòd in
rebus prophanis vbi poſt completam præſcriptio-
nem qui ſcit rem ad alium pertinuiſſe non teneatur
ad reſtitutionem. & iſta eſt cõmunis opinio. de qua
in c.vigilanti.ſ.de præſcrip.

a Beneficia non vacantia. Nihil differt hoc ſummariũ a ſummario domini Abbatis, & ſi quæris, an bñficia non vacãtia añq̃ vacẽt poſ. ſint alteri conferri, diſtingue hoc ſcdm Hen. Boyc.

S V M M A R I V M.

1 *Collatio beneficij vacaturi nõ valet, nec etiam promiſſio de vacatura. & nu.8.& 14.& 20.*
2 *Proximus dicitur quis multis modis.*
3 *Collatores habet ſex menſes ad conferenda beneficia a tempore vacationis.& nu.15.*
4 *Tempus ſex menſium dicitur diuturnum alibi tempus decem annorũ.*
5 *Negligentia prælati in cõferendo beneficia ſuppletur per capitulum, & amborum negligentiam ſupplet archiepiſcopus.*
6 *Ordinare capitur quandoque pro conferre.*
7 *Miſterium differt a miniſterio.*
9 *Feudum, quod aliquis detinet ſi a prælato alteri concedatur vt illud poſt mortem primi vaſalli habeat, ſi prælatus moritur ante primum vaſallum non tenebitur ſucceſſor ratum habere conceſſionem.*
10 *Pactum de futura ſucceſſione, an valeat.*
11 *Teſtamentum mutare an poſſit quis licèt iurauerit illud non mutare.*
12 *Mora, an, & quando purgari poſſit.*
13 *Executores teſtamentorum ſi non exequantur intra terminũ ſtatutũ deuoluetur poteſtas exequendi ad Epm: nec poterunt morã purgare.*
15 *Tempus ſex menſium ad conferendũ beneficia, an arctet executores Papæ, ſicut arctat ordinarios.*
16 *Negligentiam Archiepi.ſupplere, an poſſit Patriarcha.*
17 *Legatus natus ad quem deuoluetur poteſtas conferendi propter negligentiam inferioris, an habebit duo ſemeſtria.*
18 *Legatus Cardinalis, an poſſit conferre beneficia quæ ſunt deuoluta ex negligentia alicuius extra prouinciam ad prælatum qui eſt in prouincia ſuæ legationis.*
19 *Legato de latere, an currat ſemeſtre.*

a NVlla. Beneficia non vacãtia a cõce
di, vel ꝓmitti non debent, &
cũ vacauerint cõferri debent intra ſex
mẽſes qbus elapſis de Epo ad capitu-
lum, & ecõtra: io demũ ad ꝓximũ ſu-
periorẽ collatio deuoluitur. h.d. Et in
prima punit celeritatẽ promiſſionis. in ſcđa punit tar
ditatẽ. ſcđa ibi: cum vero. Prima ſubdiuiditur. nã pri
mo ponit prohibitionẽ. ſcđo eius cauſam. tertio forti
ficat per locũ a minori. ſcđa ibi: ne deſiderare. tertia
ibi: cũ enim. Scđa principalis ſiſr facit tria. Nam pri-
mo ſtatuit tp̃s. ſecũdo punit neligentiam primi gra-
dus. tertio negligentiam, &c. ſcđa ibi: ſi autem. tertia
1 ibi: vel ſi. ¶ No. primo † ꝙ nõ valet collatio beneficij
vacaturi. nec etiã promiſſio de conferenda vacatura.
& no. rationẽ. Nam hoc eſt inductum ne inducaẽ vo
tum expectandę, & captãdę mortis alterius. facit. ĵ. c.
c.ij.li.vj. ¶ Item no. parificari prouiſionẽ, & traditio-
2 nẽ. de quo in l.fi.C.ad leg.falci. ¶ †Item nota de hoc
verbo, proximus. nam multis modis aſſumitur & prę
cipuè quatuor modis, vt tãgit in iij.ſentẽ. nã dẽ quis
proximus alteri ex natiuitate, nã omnes ab Adã ꝓ-
ceſſimus. dẽ etiam proximus ex ſpe conuerſionis, qa
omnes in fide Chriſti ſperãtes poſſunt dici proximi.
xj.q.iij.ad menſam. ¶ Item ex propinquitate agnatio
nis. facit, qđ habetur in l.proximus.ff.de verbo.ſign.
¶ Item ex remuneratione beneficij. vt habetur in hi
3 ſtoria euangelica de ſamaritano. ¶ †Item no. ꝙ colla
tores ad conferenda beneficia habent ſex mẽſes a tẽ
pore vacationis qbus elapſis priuantur poteſtate cõ-
4 ferendi. ¶ †Item no. ꝙ tempus ſex mẽſiũ dẽ eſſe diu-
turnũ, alibi tempus.x.annorũ.l.ſed ſi fideicommiſ-
5 ſum.§.ariſto.ff.q, & a qbus. ¶ †Itẽ no. ꝙ neligẽtiã ꝑ-
lati in cõferendo ſupplet capitulũ: & ſimiliter ecõtra
negligentiã capituli prælatus. ¶ Itẽ, qđ negligentiã
6 Epi, & capituli ſupplet Archiepiſcopus. ¶ †Vltimo
no. de hoc verbo, ordinare, qđ ſumitur ꝓ cõferre. de
quo in c.ſuper eo.ſ.de offi.deleg. ¶ In gl.j.in fi.facit
quod habeẽ.ſ.de elec.cum in cunctis.§.inferiora. &
7 de differentia † inter verbum myſterium, & verbum
miniſterium. notaẽ ꝑ Io.An.ſ.de vita, & hone.cleri.
in c.j. ¶ In gl.ij.ibi: non valet. hoc intelligitur, niſi fie
ret a Papa. per id, quod habetur.ſ.de offic.delega.ex
8 parte.de reſcrip. eam te.& ĵ.eo.propoſuit. ¶ †In ea.
gl.ibi: ſed id ſoluitur. ſupple, qa ibi præcedebat actus
receptionis in canonicũ. vt ſeqtur in gl.ex quò ſur-
gebat diſpoſitio iuris, vt deberetur prębenda ipſi re-
cepto in canonicum cũ qua diſpoſitione iuris cõcur
rebat promiſſio hoĩs. hic ſecus. & hæc ſolutio vẽ bo-
na inquantũ opponiẽ de promiſſione præbendę, de
qua tũ dicendũ, vt ibi: ſed inq̃tũ ibi tribuitur locus
nõ vacãs recipiẽdo in canonicũ, nõ vẽ bona, qa tũc
videtur concurrere ius, ſeu iuris diſpoſitio. Iõ dicen-
dũ, ꝙ ibi non tribuiẽ locus alterius, qa aut ibi in ec-
cleſia nõ erat numerus determinatus: & tũc creatur
locus de nouo ꝑ receptionẽ in canonicũ: & tale ius
extinguiẽ ꝑ mortẽ recepti.ſ.de præben.dilecto. Aut
ibi erat numerus. tunc ex receptione vltra numerũ
rumpiẽ numerus.ſ.de prębẽ.pro illorũ.& ſic non tri-
buitur locus alterius. nec ob.ꝑ̃dictis ꝓut habetur.ĵ.
eo.accedẽs. qa nõ ꝓmittitur ꝓmiſſio vacaturę. Sed
cum ſe facultas obtulerit, ꝙ fieri poterat ſcđm iſta
tp̃a, licèt hodie ſecus.ĵ.eo.c.ij.in vj. ¶ In gl.iiij.ibi.§.
ſi vero Archieps. aliàs capitulũ, & non in primo tñ.
lib.feudo.

lib.feudo. pur alleg.glo.ſed in iij.titu. Et dicitur ibi,
9 qđ † ſi feudū, ꝙ alter detinet prælatus alteri cōcedit
vt habeat poſt mortē primi vaſalli, ſi prælatus moriť
ante obitū primi vaſalli nō tenetur ſucceſſor habere
ratam cōceſſionem ſaluo, niſi ſeđs fuit immiſſus in
10 poſſeſſionē de cōſenſu primi vaſalli. ¶ † Generaliter
autē cum quæritur, an valeat pactū futuræ ſucceſſio
nis. tāgit do. Flo. hic etiā do. Pet. & in effectu ponūt
verba Bar. quæ habenť in l. ſtipulatio. hoc modo cō-
cepta. de verb. obli. nam dicunt, ꝙ aut ſit pactum de
iure ſucceſsionis perdēdę: aut de iure ſucceſsionis ac
quirēdę. aut ſit quarto de iure ſucceſsionis diuidēdę.
¶ Primo caſu valet inſtitu. de legi. agna. ſucceſ. §. ſi.
¶ Secundo caſu adhuc valet ſi ſubeſt cauſa. ff. ſi q́s a
parente fuerit manumiſſus. l. j. §. ſi parens. ſm vnum
intellectū ſcđm quem ibi excluditur pater ab hære-
ditate filij per pactū, quia deliquit recipiēdo preciū
emancipationis. Si autē cauſa nō ſubeſt, tunc pactū
nō valet de non ſuccedendo. C. de colla. in l. pactū.
ſaluo, niſi firmatū fuerit iuramēto. ij. de pactis. in vj.
¶ Tertio caſu quando agiť, vt per pactū quis ſucce-
dat: & tunc nō valet ſine cōſenſu ipſius: de cuius hę-
reditate agitur. vt hic tetigit gl. & patet in l. ſi. C. de
pactis, & in hoc differt pactū de ſuccedēdo in tempo
ralibus, & ꝓphanis a pacto de ſuccedendo in bene-
ficio, q́a in beneficijs nō valet etiam cum conſenſu
tenentis beneficium. vt hic tetigit gl. nec ob. qđ ha-
beť. j. eo. poſt electionē. in gl. j. vbi dicit, ꝙ beneficia
electi poſſunt conferri eo conſentiente. q́a dicit do.
Flo. ꝙ aliud eſt in collatione. de qua loquitur illa gl.
nam ſi illa fuit cū conſenſu electi ad Epatum tenet,
q́a cenſetur renunciare. facit, qđ notant Archi. liiij.
diſt. ſi ſeruus. aliud autem eſt in promiſſione benefi-
cij vacaturi. de quo loquitur iſte tex. & pro hoc etiā
dicit do. Flo. ꝙ etiā aliud eſt in pręſentatione, vel ele
ctione, quia non poteſt quis præſentari, vel elegi ad
beneficiū viuētis etiam cōſentiente bñficiato. q́a cū
nō poſſit expreſſe renuntiare in manibus præſentan
tis, vel eligentis, ergo nec tacitè. facit, quod no. j. de
his, quę fi. a ma. par. capi. in c. ex ore. & per hoc infert
illud, qđ dictum eſt de collatione debet intelligi, qñ
fit per illū in cuius manibus potuiſſet fieri exp̄ſſa re-
nūciatio. de quo in c. admonet. & c. qđ in dubijs. ē.
de renuntia. & in cle. v. eod. titu. videlicet de renun-
tiatiōe. ¶ Quarto caſu qñ ſit pactum de ſucceſſione
certo modo diuidenda: & tunc, aut ſit reſpectu incer
ti hominis: vt q́a duo paciſcantur diuidere cōmuni-
ter omnē hæreditatē ſibi obuenientē, & tūc valet ta-
le pactū. l. iij. ſeu. 4. §. de illo. ff. pro ſocio. aut ſit reſpē
ctu certi hominis, ſeu reſpectu hæreditatis certi ho
minis, & tunc nō valet ſine eius cōſenſu. C. de pac. l.
vlt. ſaluo, niſi in cōſequentiā præambuli contractus
deberetur hæreditas. l. ſi quis ſeruum. ff. de actio. em
pti. de quo per Bar. in d. l. ſtipulatio, p alleg. fallit etiā
ſm Bar. in loco prææalleg. quādo pactū de futura ſuc
ceſſione veniret ſub vniuerſalitate. iuxta id, quod ha
beť in l. ij. §. illud. ff. de hæredi. vel actio. vendita. Itē
fallit ſm eum qñ tenderet ad deliberationē. l. & ſuū.
§. filia. ff. de pac. Aliàs non valet pactū ſub hæredita
te certi hominis etiā cū iuramēto, q́a eſſet cōtra bo
nos mores. l. ſi. C. de pac. niſi cōſentiret ille de cuius
hæreditate ageretť: & tunc valeret quādiu duraret cō
ſenſus, & nō vltra, dicta. l. ſi. C. de pac. vbi & de ma-
teria per Bar. & Bal. ¶ Aduerte tamē, q́a do. Flor. hic
nō poſuit tres limitationes de q́bus ſupra dixi. ¶ Itē
aduerte, q́a per id, qđ dixi de hæreditate incerti ho-
minis, qđ valet pactum ſuper illa. dicūt quidā, ꝙ &
valeat collatio bñficij incerti vacaturi. ſed hoc com-
muniter nō teneť, vt hic tangit do. Pet. per id, qđ ha
betur. j. eo. conſtitutus. & fallit, qđ habeť. j. eo. c. nec
11 captandæ. lib. vj. ¶ † An autē poſſit inueniri remediū
per id, qđ q́s ſe aſtringat nō mutare teſtamentū te-
tigit Bar. in d. l. ſtipulatio. & in l. ſi quis. in prin. teſta.
ff. de lega. pſtā. Et dicebat aliqđ remediū eſſe, qđ iu-
ràt nō mutare. Sed certè ſm Bart. iuramētū nō tene-
ret. Vel ſm Io. An. licèt teneret nō impediret quomi
nus poſſet mutare, licèt incurreret periuriū. facit, qđ
hť in ſimili. in c. ſi. de procu. in vj. & qđ no. per Ioan.
An. in mercurialibus. de reg. iur. qđ ſemel. libr. vj. de
quo plenè dixi in c. cū contingat. ē. de iureiurā. ¶ In
gl. quarta. ibi: a tempore ſcientiæ. & hoc cōmuniter
tenetur. licèt Hugo dixerit, ꝙ a tempore monitionis
per id, qđ habetur. xvj. q. iij. placuit. Sed eius opinio
reprobať. q́a dies interpellat. p hoīe. j. de locato. po
tuit. Nec ob. c. placuit. q́a nō loquiť in caſu iſto: ſed
in alio diuerſo. de quo loquitur. c. j. j. de pſcrip. ¶ In
ea. gl. ibi. c. vlti. Solue, ꝙ ibi nō erat ex toto impedi-
tus. q́a poterat eligere petita licētia ſuperioris. vt ibi
patet. ideo ſi non petijt imputet ſibi. Et aduerte, q́a
licèt iſtud tempus ſit vtile, q́a nō currit impedito: tñ
alio reſpectu poteſt dici ꝯtinuum, q́a currūt dies ſi-
ue ſint feriatæ, ſiue nō. facit, qđ habeť in ſimili in tpe
dato ad appellādū. in auth. ei q. C. de tem. app. & l. j.
C. de tempo. reſti. in integ. licèt ſecus ſit in tempore,
ꝙ ex toto eſt vtile. per id, quod not. in l. ſi. C. de tēp.
reſti. in integ. & ex prædictis no. ꝙ quoddā eſt tēpus
ex toto cōtinuum. quoddā eſt ex toto vtile, & par-
tim continuū. de quo in dicta l. ſi. & aliq. dij. eo. quia
diuerſitatem. & per Io. An. & in cle. de reſti. in integ.
vbi etiā aliquid per modernos. & facit etiā, quod no
12 tat. Bal. in l. quoties. C. de preci. impe. offe. ¶ † In ea.
gl. ibi. l. celſus: ſolue. qđ mora purgari nō poteſt, niſi
in caſibus expreſſis. vt nota. gl. in reg. mora. de regu.
iur. in vj. ¶ Vel potes dicere, vt hic tāgit do. Anto. ꝙ
quādo non eſt facta executio a iure, vel ab homine:
tūc regulariter admittiť purgatio morè, vt in contra-
rijs. ſecus, qñ facta eſt executio a iure. vt hic erat. nā
tunc non admittiť purgare. vt hic voluit gl. & bene fa
cit, qđ nota. de elec. licèt canon. in vj. Et idem ſi exe-
cutio ſit facta ab homine. vt notauit Bar. in l. ſi is cui.
ff. de leg. ij. & plenè per eum in l. ſi inſulam. ff. de ver
bo. oblig. vbi plenè tractat materiā purgationis mo-
13 rę. & per prædicta videť † ꝙ executores teſtōrum q
habēt poteſtatē exequēdi intra certū tp̄s ſtatutū a cō
ſtōne ſynodali cum lapſo dicto tpe deuoluať ptās ad
Epm nō poterūt morā purgare: tūc fiet executio a iu
re p lapſum termini. facit, qđ no. Bart. in l. cū q̄dā. de
le. ij. ¶ In ea. gl. ibi: nullo licētia. facit, qđ hť in l. quæ
ſub cōdōne. §. quoti. & §. ſi. ff. de ꝯdi. inſt. & hoc cōi-
ter teneť, licèt q̄dā dicunt hoc verū, qñ maiores hñt
ſupplere neligentiā minorū. & ſecus ecōtra. nam iſta
opi. nō vř bona. per iſtū q parificat dictos caſus. Cō-
tra gl. tñ facit. ſm Pet. q́a poſſet eſſe, qđ aliqua impe-
dimēta interueniſſent: & ſic nō cucurriſſet tp̄s, ꝙ nō
fuit impedito: vt ſuperius eſt dictū. & ſic vř, ꝙ nō poſ-
ſit eligi, niſi prius citato illo qui dř priuatus. facit, qđ
no. Bart. in l. ij. §. ſi ad diem. ff. de re mili. & in l. ij. ff. ſi
quis in ius vo. nō ier. vbi diciť, ꝙ licèt nō cōparuerit
in termino nō poterit mulctari, niſi prius diceť. quia
poſſet eſſe, qđ fuerat impeditus. per gl. tñ ſcđm eū.
facit, qđ no. Inn. ē. de app. c. rōne. vnde dicit cogitan
dū, ſuper hoc potes dicere, ꝙ dictū Bar. nō ob. q́a lo
quiť, qñ agiť de imponēda poena extrinſeca mulctæ:
ſed hic agit de poena q̄ imponiť ipſo iure a canone.
¶ In ea. gl. ibi. j. eo. ex parte. & facit. ē. de pben. dile-
cto. Aduerte tñ licèt hoc. c. nō habeas locū in eccſia
non nu-

nõ numerata:ſi tñ eccleſia indigeat miniſtris poterit
per ſuperiorem ſtatui tps illi ad quẽ ſpectat ꝓuideſi
de miniſtris.& ſi fuerit in negligẽtia,vr ꝙ poterit po
ſtea ꝓuidere.ar.huius.c.& facit, qđ hr̃ in c.cũ eccle
ſia.ſ.de elec.& ĩ.eo.in c.ex parte. ¶ In ea.gl.in fi.fa-
cit,qđ hr̃ in c.vbi picnlũ.in pri.de ele.ĩ vj.¶ In gl.fi.
in fi.ibi:dr̃;ꝙ illud,qđ dr̃ de cõſilio religioſorum de
honeſtate ꝓdit non de neceſſitate:& ideo ſupior ad
quẽ deuoluit poteſtas de neceſſitate nõ tenebit tale
ꝯſiliũ reqrere.¶ Extra gl.põt opponi de.c.cõſultatio
nibus.de dona.& de re.ecc.nõ alie.in cle.ſi vno. ver.
bñficiũ nõ vacãs põt ꝯferri.cuius ꝯriũ hic dr̃, ſol.ibi
loquit qñ agit de cõferẽdo bñficiũ in ꝓprietatẽ: hic
de collatione fiẽda in titulũ, & ratio diuerſitatis ſm
do. Pet. q a qñ cõfert in proprietatẽ cõfert eccleſiæ,
vel dignitati: & ſic rei inanimatę,q̃ nõ põt deſidera-
re mortẽ alterius:ſed qñ fit in titulũ,ꝯfert perſonę,q̃
14 bñ põt deſiderare alterius mortẽ. ¶ † Scđo tãgit Io.
An.an ſi capitulũ,vel alius ad quem ſpectat collatio
ꝓmittat vacãtẽ p̃bẽdã,an valeat repromiſſio. ¶ Cõ
cludit,ꝙ ſic per iſtũ tex.a ſenſu ꝯrio.dicit tñ,ꝙ ſi nõ
obſtãte dicta ꝓmiſſiõe alteri fiat collatio, ꝙ valebit:
quia per talẽ promiſſionẽ non fuerunt ligatę manus
ipſius ordinarij collatoris.facit,quod plenè no.p gl.
in c.ſi ſoli.ĩ.eo.in vj.pro hoc etiã alleg.ſimile. de ma
trimonio carnali. q a mr̃imoniũ per verba de pñti ꝯ-
ctũ poſt ſpõſalia pręcedẽtia de futuro cum alio valet
nõ obſtantibus iſtis ſpõſalibus,ĩ.de ſponſa;ex lr̃is.&
ſilr̃ votũ ſolẽne ꝯriũ voto ſimplici ꝑambulo valet.ĩ.
15 de reg.q poſt votũ.li.vj. ¶ † Tertio tãgit,an tps ſeme
ſtre de quo hic arctat executores Papæ ad cõferẽdũ,
ſicut arctat ordinarios remittit ad nota.p gl.in cle.ſi
de bñficio.de p̃ben. vbi de hoc in glo: ſed nunq d:
vbi ꝯcludit, ꝙ nõ qñ executor haberet ptãtẽ ꝓuidẽ-
di de bñficio ad cuiuſcũq; collationẽ ſpectet, vel ſi
eẽt deuoluta poteſtas ad Papã.ſecus ſi habuiſſet po-
teſtatẽ de bñficio ſpectante ad collationem capituli,
q a tunc põt ꝓuidere donec durat poteſtas capituli;
& ſic nõ poterit ꝓuidere ſi trãſferat poteſtas ad Epi
ſcopũ, donec durabit poteſtas Epi,vel & alterius, ſi
tñ deuolueret ad Papã:poſſet tũc ꝓuidere.vt voluit
16 gl.pręalleg.¶ † Tangit etiã quarto,q d de ſupiore me
tropolitani,ſeu Archiepi,puta Patriarcha,an poterit
ſupplere negligẽtiã ipſius Archiepi.Cõcludit,ꝙ ſic;
q a vſq; ad Papã ſuperior implebit negligentiã inferio
ris. Papæ aũt poteſtatem nemo ſupplere põt,cũ non
habeat ſuperiorẽ:ſaluo tñ eo,qđ hr̃ in c.ſtatutũ. de
17 p̃ben.in vj.¶ † Vltimo tãgit do.Ant.duo dicta dñorũ
de Rota. vnũ eſt qđ ſi alq s eſt legat᷒ natus rõne ſuę
dignitatis. ꝓut ſunt aliq de q bus hr̃ in c.j.ſ.de offic.
leg.Nunq d ſi ad eũ deuoluatur poteſtas ꝯferendi ex
negligentia Inferioris habebit duo ſemeſtria. vnũ vi-
delicet,vt Archieps:aliud,vt legatus.vr̃,ꝙ ſic ꝑ ꝯcũ-
currentiã diuerſorũ iuriũ in eandẽ ꝑſonã.ar.eorũ q̃
hñr de appella.in c.de appellationẽ.li.vj. & ĩ.eo.po-
ſtulaſti.& ſ.de elec.cũ inter vniuerſas. & ff.de his q
bus,vt indig.in l.tutorũ. ¶ Cõtrariũ tenẽt do.de Ro.
in ſua conclu.cevnj.vbi dicũt,ꝙ non habebit niſi vnũ
ſemeſtre ex eo, quia tanq̃ legatus non hẽt ptãtẽ ſup-
plẽdi negligẽtiã ꝓpriã, vbi neglexit tanq̃ Archieps,
& ideo ſibi tanq̃ legato mãdabit aliud ſemeſtre, ſi-
cut de ſeipſo ad ſeipſum nõ põt appellari, nec & q̃re
lari ſm ea,q̃ hñr de foro cõpe.Romana.li.vj.& de cõ
ſue.c.ij.eo.li.& ꝓ hoc & dicunt eſſe caſum.in c.licèt.
ſ.de ſupplen.negli.præl.vbi loquit ĩn Ebotacen.Ar-
chiepo, qui eſt legatus natus rõne ſuę dignitatis;ſi-
cut & Cartuarien.ſm ea quæ hñr in c.j.ſ.de offi.leg.
& tñ ibi anteq̃ deuolutio fiat ad Papam nõ hẽt, niſi

vnũ ſemeſtre.nec obſtãt ꝯtraria,q a loquunt qñ quis
cũ alio hẽt aliq d facere, quo caſu põt ſupplere negli
gentiam ſuã.d.c.poſtulaſti.ſecus qñ ſolus habet actũ
expediẽdi:q a tũc ꝓpriã negligentiã non ſupplebit:vt
18 ſuperius dixi.¶ † Scđm dictũ eſt,an legatus Cardina
lis poſſit conferre bñficia, quæ ſunt deuoluta ex ne-
gligentia alicuius extra prouinciam ad prælatũ q eſt
in prouincia ſuæ legationis, nam vr̃,ꝙ ſic. p ea quæ
hñr in c.j.de offi.leg.in vj. ¶ Contrariũ tenent in de-
ciſione prędicta per id,quod notauit Inno.de elect.
cum in cũctis. adſi.cuius dictũ etiã poſuit Archi.ne
ſede vac.c.j.in vj.& Io:An.in c.quicunq;.de elec.eo.
lib.in nouella.Nã cõcludit Inn.ꝙ licèt ꝑlatus habeat
poteſtatẽ ſupplendi negligentiam capituli,vel cõtra:
hoc eſt verum ſcđm eũ in bñficijs q̃ proprio iure ſpe
ctabant ad collationẽ prælati,vel capituli. ſecus vbi
ex accidẽti fit deuolutio. q a in illis nõ cenſetur eſſe
cõmunitas inter prelatũ, & capitulum.ſed in his quę
ſpectãt dẽ iure cõi dicta poteſtas ſupplendi ſurgit a
cõitate,quæ eſt inter prælatũ, & capłm.Et ideo,vt ex
accidẽti fit deuolutio nõ habebit ꝑlatus poteſtatem
ſupplendi negligentiã capituli,vel ecõtra.& ſic eodẽ
modo in ꝓpoſito vr̃,ꝙ legatus nõ poterit cõferre ac-
cidẽtalr̃ deuoluta extra ꝓuinciã ad ipſam ꝓuinciã.
& ꝓ hoc & facit,quia poteſtas quæ prouenit accidẽ-
taliter nõ deuoluit ad capitulũ ſede vacãte,niſi in iu
re accidẽtali ꝑlatus, & capłm haberẽt cõionẽ ſcđm
ea quæ habent in c.verũ.ſ.de ſo.cõpe.per Io. And.&
ĩ.ne ſede vacã.in c.ij.& cũ iſto dicto trãſit etiam do.
Anto.licèt dicat non eſſe ſine aliquali dubitatione.
¶ Tangebat etiã hic do.Flor.quid ſi ad plebanũ ſpe-
ctat inſtitutio in aliqua capella ſui plebanatus ad p̃-
ſentationẽ patroni,an ex negligentia patroni fiat de-
uolutio ad plebanũ, ita qđ poſſet libere cõferre, vr̃
ꝙ non; q a ad ipſum de iure cõi in tota diœceſi ſpectat
inſtitutio.ſ.titr.ꝓxi.cũ veniſſent.& facit,qđ not.ſ.de
elec.cũ eccleſia.& ideo,ex quò nõ reperitur præiudi
catũ diœceſano per ius plebani, niſi ſub certo modo
vt qđ plebanus poſſit inſtituere ad p̃ſentationẽ patro
ni.ergo priuato pſono ꝓpter neligẽtiã iuris p̃ſentan
di vr̃,ꝙ remaneat ius Epi liberũ.in cõtrariũ facit iſte
tex.inquãtum vult,ꝙ fiat ex negligẽtia deuolutio ad
proximũ immediatè ſuperiorẽ.& pro iſta parte videt
eſſe tex.cũ gl.in cle.vna.de ſupplen.neg.p̃la.in verbo
diſpoſitionẽ. vbi concludit gl.ꝙ ſi aliqđ bñficiũ ſpe-
ctat ad p̃ſentationẽ religioſorũ, & ipſi ſunt negligen
tes,qđ fiat deuolutio ad habentẽ inſtituere, ſiue ſit
diœceſanus,ſiue alius. Et per illam gl.quã dicit eſſe
ſingularẽ tenet iſtã partem. & ꝓ illa etiã alleg.q a p̃-
ſentatio nõ vr̃ eſſe pars ſubſtãtifica inſtitutionis, ſed
potius q̃dã ſeruitus bñficij, quò ad hoc, q a non po-
teſt quis inſtitui in bñficio contempto patrono. alias
ipſo [illegible] de contemptu caſſaret inſtitutio.xvj.q.
vij.decernimus.cũ duobus ſeq.ſed ſi non ꝯtradiceret
patronus,licèt facta eſſet eo contento valeret inſtitu
tio.vt no.Hoſt.in ſumma.de iure patr.ad fi.facit,qđ
hr̃ in c.per vr̃as.de iure patr.Et ideo in q̃ſtione ꝓpo
ſita vr̃ ſufficere,qđ patronus ratione negligentiæ nõ
19 poſſit ꝯtradicere.c.qđ tene menti.¶ † Poſſet etiam q̃ri
an legato de latere currat ſemeſtre.de quo hic locus
tetigit hoc dubiũ in cle.ſi.de beneficio.de pręben.&
cõcludit, qđ cum ipſe ſit ordinarius in ꝓuincia ſibi
decreta.ĩ.de offi.leg.c.ij.in vj. vr̃ ꝙ currat ſibi adeo,
qđ ſi ex neligentia alicuius ſibi ſubiecti deuoluatur
poteſtas ad alium extra ꝓuinciam ſibi decretã, non
poterit de illo beneficio ꝓuidere, niſi vltimatè deuo
lueretur ad Papam,quia tunc poterit per ea, quę le-
20 gũtur,& notãtur in dicta cle.ſi.de beneficio.¶ † Vlti-
mo poſſet

mo poſſet opponi,qđ teneat ꝑmiſſio vacaturę, quia vł conferri in ıps permiſſum:ſcilicet cum vacabat.& ſic vł qđ debeat valere pet ea quæ habent in l.in tēpus.ff.de hære.inſti.& ſoluit hic do.Pet.ꝙ iſtud contingit ex eo,qa lex reſiſtit in initio. facit, qđ hł in l. minor.ff.de ſeruis exportādis.& quod no.in l.j.§.itē nuntiatio.ff.de ope.no.nun.per Dy.& Bar.in q.illa. an valeat citatio facta die feriata pro non feriata.de qua ēt ꝑ Io.An.& do.Ant.in c.fi.ꝫ.de ferijs. ¶ Contrariū aūt ꝓcedit in his quibus lex nō reſiſtit initio.

S V M M A R I V M.

1 *Appellatio friuola non habet impedire collationem.*

2 *Ordinare quandoque capitur pro conferre.*

a RElatum. Bñficia vacantia poſſunt cōferri non obſtāte appellatione illorū quibus fuerant promiſſa anteq̃ vacarent.h.d. Et primo ponitur deciſa conſultatio. ſcđa rñſio.ſcđa ibi:ꝯſultationi. ¶ †Not primo ex text.ꝙ appellatio friuola non habet impedire collationē.¶ Et no.ꝙ dł eſſe friuola,quādo fit ꝑtextu ꝑmiſſionis inualidę.nam tūc nō intereſt illa de cā appellare.& ideo nō valet appellatio.arg.eorū, quę habent.ꝫ.de elec.cum inter R.& de appel.in c.cum

2 appellationibus.li.vj. ¶ †Item not.de verbo ordinare,quod ſumit pro conferre. de quo etiā in c.præceden.& ꝫ.de offi.dele.ſup eo. Et aduerte,qa procedit decretalis, quando fuit facta ꝑmiſſio nulla ꝓcedēte receptione in canonicū.ſed vbi præceſſiſſet,qa tūc videret valere ꝑmiſſio.ꝫ.de ꝓben.relatū.videretur,qđ teneret appellatio, tamen qa per talem promiſſionē non afficiuntur manus ordinarij collatoris videtur ꝙ collatio teneret non obſtante dicta appellatione. facit,quod dixi in c.præcedenti.& aduerte,quia potes addere hic oppoſitionem vltimam quam feci in c. præcedenti.in fin.

S V M M A R I V M.

1 *Collatio facta alteri q̃ illi ꝑ quo ſcribitur dato executore ad ꝓuidēdū in negligentiam capituli ſi literæ fuerunt ꝓñtatę capitulo eſt nulla.*

2 *Executor datus ad ꝓuidendum licèt hēat poteſtatē reſeruādi ꝓximā vacaturā,nō tñ habet poteſtatē illā conferēdi antequam vacet.*

3 *Præbenda non vacante non poteſt præbenda conferri, ſed canonicatus conferri poteſt canonicatu non vacante.*

4 *Inueſtitura quandoque capitur pro collatione.*

5 *Præbenda, vel beneficium ſi de facto non vacat, ſed ſolum de iure ꝓcedi non debet ad collationem, niſi prius caſſetur color tenendi.*

6 *Per inueſtituram, an transferatur dominium.*

7 *Papa eſt ſupra ius, & habet plenitudinem poteſtatis, vt poſſit contra ius diſpenſare, & de actu nullo facere aliquem.*

8 *Præbenda quando aſſignatur, aſſignatio debet fieri cum plenitudine honoris, ſeu iuris canonici.*

9 *Collatio beneficij de iure vacantis ſi non vacat de facto non valet, niſi prius caſſetur color tenendi.*

10 *Executor datus ad ꝓuidendum, an nō vacante præbenda poſſit illam conferre, & ſi conferat, an collatio habeat aliquem effectum.*

11 *Forma mandati eſt ſeruanda.*

12 *Præbenda vacans, quæ conſueta eſt aſſignari canonico ſi confertur, ſeu aſſignatur clerico habili ad canonicatum, intelligitur collatus canonicatus, & eadem ratione dicitur de canonicatu.*

13 *Præbenda annexa canonicatui, ſeu conſueta conferri canonico, an intelligatur collata ad collationem canonicatus.*

14 *Confirmatio an requiratur in beneficijs habentibus adminiſtrationem temporalium ſine cura.*

15 *Collato canonicatu, an intelligatur collata præbenda.*

16 *Si in canonicum quis eligatur, an requiratur aliqua confirmatio.*

17 *Adminiſtrare præbendā, an poſſit quis ſine aſſignatione aliqua, dato, ꝙ collatus ſit canonicatus, & an poſſit quis exercere iura canonicatus ſi non fuerit inſtallatus, licèt fuerit collatus canonicatus.*

18 *Adminiſtrare, an poſſit electus, & confirmatus anteq̃ inſtalletur.*

19 *Conſuetudo, ꝙ qs poſſit adminiſtrare ſine aſſignatione, vel inſtallatione, aut confirmatione, an valeat.*

20 *Diſpenſare an poſſit Papa contra apoſtolum.*

21 *Diſpenſare non poteſt Papa contra vniuerſalem ſtatum eccleſiæ licèt habeat plenitudinem poteſtatis.*

22 *Diſpenſare poteſt Papa in omnibus quæ non ſunt contra fidem, dum tamen non foueat peccatum euidenter.*

23 *Collatio quæ eſt nulla licèt non poſſit de iure caſſari, poteſt tamē caſſari de facto.*

24 *Dominium, an per ſententiam perdatur, vel acquiratur.*

25 *Executor datus ad prouidendum, an in prouiſione facienda per eum habeat neceſſe vocare partes, puta collatores, vel illos qui poſſidēt, vel alios quorum intereſt: an vero poterit ꝓuidere parte nō vocata.*

26 *Executor datus ad prouidendum, an teneatur admittere contradictores qui fortè ſe opponunt non vocati.*

27 *Executor ſñiæ nō tenetur recipere exceptiones concernētes merita negotij, tenetur tū recipere exceptiones concernentes executionem.*

28 *Executor ad prouidendum, an poſſit compellere ordinarium collatorem, vt conferat.*

29 *Executore prouidere volente ſi tenens beneficium nō compareat, ſed collator, & iudicium agitetur cum eo, an ſentētia lata cōtra ipſum habebit præiudicare poſſidenti.*

30 *Executor datus ad compellendum, an poterit compellere collatorem ad conferendum præbendam, quam aliàs ante impetrationem longo tempore detinuerat.*

b PRopoſuit. [b] Si ſcribit ei ad quē ſpectat collatio dato executore ad ꝓuidēdū affecta eſt præbenda per pñtationē lrarū factā collatori, ita ꝙ collatio alteri facta nō tenet.h.d.Et in primo narrat factū ꝯtinens gratiā, & executoris ꝓceſſum capituli cōtemptū,& duplex factum cęleſtini. ſcđo ponit mandatū Inn.præmittens ꝓteſtationē, & motiuū ipſius. ſcđa ibi:licèt aūt. ¶ Itē in tex.ibi:executore cōceſſo, ſupple.ad ꝓuidendū ſm verū intellectum. ¶ Itē ibi: cōtumaces,ſupple fortè in eo, qđ nō recipiebāt ipſum T.in canonicum. nam in præbēda nō poterant eſſe cōtumaces ſi aliqua non vacabat. facit,qđ hł.ꝫ. de ꝓben.dilectus filius T.¶ Itē in prima vacatura,in hoc malè fecit iſte executor,qa nō potuit de vacatura ꝓuidere.ꝫ.eod.c.ij.licèt potuiſſet reſeruare vacaturā ſnę collationi.ꝭ.eo.ſi ſoli.lib.vj.Et ideo.j.reprobat in hoc factū decani, qa cū per ꝓſentationē lrarū factā capitulo affectę fuerūt manus capituli.ꝭ.eod.ſi capitulo.li.vj.nō potuit capłm vacante poſtea præbēdā illā alij aſſignare.¶ Itē ibi:ad donationē capłi.ſupple,& ꝓpoſiti.nā aliàs ſi ſolū ad collationē capłi ꝑtineret cū mandatū eſſet ꝓuideri de ꝓbenda vacatura ad collationem ꝓpoſiti, & capituli vł,ꝙ nō poſſit ꝓuideri de ꝓbēda ſpectāte ſolū ad collationē capituli, niſi adiecta eſſent illa verba cōiter,vel diuiſim.ꝓ id, qđ hł.ꝭ.de ꝓb.cū in illis.§.pe.& fi.& c.fi.lib.vj.¶ Itē ibi ratū volēs habere,&c.ſupple,inſpecto effectu,& fine nō inſpecta forma,vel modo.qa nō approbauit collationē factā de vacatura, ſed de vacante inueſtiuit.¶ Itē ibi:irritauit.i.irritū nūtiauit.quia erat nulla cū affectu, & ligatę eſſent manus ordinarij collatoris per ꝓſentationē literarū,vt ſuperiꝰ dixi.¶ Itē ibi: intētionis noſtrę,&c.quaſi dicat non intendimus approbare factū decani qui de vacatura inuiſtiuit,licèt poſſemus diſpēſare:qa ſupra ius poſſumus.vt ſequit

1 in lra.¶ †No.ex tex.primo,ꝙ vbi ſcribit capitulo, & executori dato executore ad ꝓuidēdū in negligētiā capłi literis ꝓſentatis ipſi capło, ligant manus ipſius capłi.& ideo collatio alteri facta quā illi ꝑ quo ſcribit eſt irrita. & ſic non valet.vt hic eſt caſus ſm verū intellectū.& hodie clarius expſſum eſt.j.c.ſi caplo.

2 li.vj.¶ †Itē not.ꝙ licèt datus executor ad ꝓuidendū habeat poteſtatē reſeruandi proximā vacaturā.facit, qđ hł.j.eo.ſi ſoli.li.vj. nō tñ ꝑtātē hēt cōferendi illā anteq̃ vacet.vt hic ꝓbatur. & facit.ꝫ.e.c.ij.& ex hoc not.ꝙ nullitas proceſſus executoris circa actū collationis

a Nihil addito nihilque detracto, ſūmat hæc mō do. Abb.

b Hoc etiā modo ſummat Abb.

lationis non vitiat effectum p̃ſentationis l̃rarum p̃ce
dentẽ.facit,qđ not.gl.ĩ.co.lib.vj.ſi ſoli.in gl.magna.
3 circa fi.¶†Itẽ no.ꝙ licèt p̃benda nõ vacat: nõ poſſit
p̃bẽda conferri,tñ nõ vacãte canonicatu poteſt quis
recipi in canonicũ.facit,qđ hĩ.ſ.de p̃bẽ.ꝓ illorũ. &
c.dilecto. & c.dilectus . el j.qđ intellige qñ ſponte
fieret exceptio ꝑ capitulũ,vel qñ ĩ literis apoſtolicis
eſſet facta mẽtio de numero ſm ea quæ habent̃.ſ.de
4 reſcri.cõſtitutus.& in d.c.pro illorũ.¶†Itẽ not.ꝙ in-
neſtitura interdũ ponit̃ ꝓ collatione . de quo per gl.
5 ĩ.co.autoritate.& ibi etiã dictũ fuit.¶†Itẽ not.ꝙ vbi
p̃bẽda,vel bñficiũ vacat ſolũ de iure nõ de facto , vr̃
ꝙ ꝓcedi nõ dẽt ad collationẽ, niſi prius caſſet̃ color
tenendi,quãdo colorate poſſidet̃. facit,qđ habet̃.j.e.
cũ noſtris.& ibi de hoc plenè dicet̃. facit etiã qđ hĩ.
ĩ.co.literas.Et not.ꝙ vr̃ dici poſſe quẽ colorate poſ-
ſidere,qñ hẽt titulũ a collatore ordinario: licèt inuti
lem,vt qa eius manus iam erãt affectę:quãdo aũt di
6 catur incoloratus tetigi.in c.fi.ſ.ti.j.¶†Itẽ not.ꝙ per
actũ inueſtiturę,qđ fit ante ius trãſlatum nõ trãsfer-
tur poſſeſſio maximè alio poſſidente . facit,qđ dictũ
fuit.ſ.ti.j.cũ veniſſent.& c.autoritate.& qđ not.per
7 Cõpoſtellanũ.ſ.de ele.trãſmiſſa. ¶†Itẽ not.illud ad
qđ quotidie allegat̃ decretalis iſta : videlicet , ꝙ Pa-
pa eſt.ſ.ius & hẽt plenitudinẽ p̃tãtis,vt poſſit ꝯ ius di
ſpẽſare,& actũ nullũ,ſeu d̃ actu nullo facere aliquẽ.
8 ¶†Itẽ no.practicã,ꝙ qñ aſſignat̃ p̃bẽda fiat aſſignatio
cũ plenitudine honoris,ſeu iuris canonici, ſeu cano
nicalis.& ſic dẽt aſſignari ſtall⁹ in choro, & locus in
capitulo,etiã ſibi dari dẽt portio cõtingens de bonis
cõibus.ſ.de præbẽ.pro illorũ. ad fi.& c.dilectus . el
9 ij.¶Vltimo potes notare argumentum, ꝙ † collatio
præbendæ,vel beneficij de iure vacantis ſi tamen nõ
vacat de facto non valeat, niſi prius caſſetur colorte
nẽdi,qñ colorate poſſidet̃,qđ an ꝓcedat indiſtinctè,
plenè dicet̃.ĩ.co.cũ noſtris. ¶In glo.j.in fi.Sed certè
poteſt etiã dici,ꝙ licèt ſimpliciter mãdet̃ aſſignari p̃-
bendã ꝓximè vacaturã,cũ tale mãdatũ dẽt ciuiliter
intelligi.arg.c.ſi cui.ff.de ſerui. & ſic dẽt intelligi cũ
vacauerit ꝑ id,qđ hĩ.ſ.co.c.ij. Et ꝑ prædicta põt ſol
ui ꝯriũ de d.c.ij.qđ voluit ſoluere ẽt iſta gl. ¶In glo.
ij.in fi.& per hæc verba vr̃ datus executor ad ꝓuidẽ
dum.facit,qđ hĩ.ĩ.e.ſi capitulo.li.vj.& qñ ſcribit̃ ca-
pitulo,& executori: vt in negligẽtiã capituli exequa
tur,qñ executor poſſit ꝓuidere.hĩ in dicta decret.di.
ſi capitulo . quia poſt lapſum termini aſſignati capi-
tulo ꝑ executorẽ.vt ibi hĩ . & dicebat hic Inn.ꝙ iſte
eſt merus executor, & hẽt merũ miniſteriũ ſicut ille
cui mãdat̃,vt ꝓuideat . allegat,qđ hĩ.ſ.de offi.dele.
c.fi.& facit ẽt, qđ ipſe hic no.in gl.mag.ĩ ver.ſed ſi ĩ
lr̃is. ¶Quid aũt de forma faciat bñficiũ aſſignari.tan
git hic Inn.dicens,ꝙ eſt merus executor. aduerte tñ
ne ꝯtradicat his q̃ dicit.ſ.de p̃bendis.pro illo ĩr. qđ
licèt dicat,qđ ſit merus executor:nõ tñ dicit, ꝙ ſit p̃
ciſè ſolũ ad cõparendũ,ſeu cõpellẽdũ . & ſic nõ ob-
10 ſtat his quæ dicta fuerunt in d.c. pro illorũ.†Tangit
hic ẽt Inno.an executor datus ad prouidẽdũ non va-
cante præbenda habeat poteſtatẽ illã cõferendi.& ſi
conferat an hẽat aliquẽ effectũ.Inn.hic dicit,ꝙ de iu-
re non põt aſſignare,ſeu ꝯferre anteq̃ vacet.& ꝓ hoc
vr̃ eſſe hic caſus.refert tñ.ꝙ alij dixerunt ꝙ ſi aſſignet̃
præbẽda antequam vacet , operabitur tranſlationem
poſſeſſionis iuris præbendæ.ſed certè,vt ipſe etiã tan-
git iſta aſſignatio q̃ ſumitur loco inueſtiturę non põt
trãsferre poſſeſſionẽ alio poſſidente:qa duo eandem
rem non poſſunt inſolidum poſſidere. vt legit,& no-
ta.ſ.de probat.:licèt cauſam.& ff.de acquiren.poſ.l.
iij.§.ex ꝯtrario.& qa etiã ꝑ inueſtiturã nõ vr̃ trãsfer-
ri poſſeſſio. facit,qđ hĩ.ſ.co.autoritate . & qđ ibi ẽt
dictũ fuit.& qđ no.ſ.de elec.trãſmiſſa. ¶Refert etiã
Inn.alios dicere,ꝙ talis aſſignatio,ſeu inueſtitura fa-
cta de non vacante habet vim reſeruationis,vt ſic li-
cèt non valeat,qđ agitur,vt agitur , qa nõ vacans nõ
põt cõferri:valeat tñ,vt põt:& ſic vt habeat vim reſer
uationis,quã facere põt executor.ĩ.c.ſi ſolẽ.li.vj.fa-
cit,qđ hĩ.ſ.de præbẽ.pro illorũ.ſed finaliter hoc nõ
placet Inn. Vnde dicit,ꝙ talis collatio,ſeu aſſignatio,
vel inueſtitura nil operabitur, qa fit iure prohibẽte:
& iõ ſi nõ valet,vt agit̃ , nõ valebit etiã,vt põt.facit,
qđ hĩ.ſ.de offi.dele.cum ſup.& in l.non dubium.ff.
de leg.& x.diſt.in c.vides . & per hoc cõcludit,ꝙ nõ
valebit vt collatio iuris,nec vt reſeruatio,nec vt trãſ
latio poſſeſſionis.& iſtud vr̃ veri⁹ ꝑ iura.p̃al. ¶In gl.
tertia ibi:id eſt aſſignauit.hoc dicit gl.vt euitarent ꝯ-
11 rium,qđ fieri poſſet.ꝑ quia forma mandati eſt ſeruã
da.ſ.de reſcri.cũ dilecta.& ſic videbat̃, ꝙ non poſſet
inueſtire,ex quò non erat datum mãdatũ de hoc.ſed
de aſſignatione faciẽda.tñ quantũ ad hoc non vr̃,qđ
& ex hoc capitè non valuiſſet factũ decani. qa licèt
inueſtiuerat.videretur in effectu aſſignare,ꝓut habe
bat in mãdatis.cũ verba ſint ſm ſubſtãtiã merã intel
ligẽda.l.ſi vno.ff.loca. & qa etiã vbicũq; expedit rõ-
ne ſubiectę materiæ vnũ verbũ.põt pro alio exponi.
vt no.per gl.in l.cas cauſas. ff.de cõditio. & demon.
¶In ea.gl.in fine.& ſm intellectũ gl.vr̃,ꝙ decretalis
ponit gratiam,& non ius. ſed certe tales intellectus
ſunt euitandi.vt dicit Io.An.ſ.de teſtibus.in c.ex par
te.ideo dici põt, ꝙ de iure procedit id qđ fecit Cele
ſtinus inquantũ caſſauit collationem capituli.qa hic
fuerat datus executor ad ꝓuidẽdũ . vt tetigi cũ gl.ij.
& iõ ꝑ p̃ſentationẽ lr̃arũ factã capitulo affectę fue-
rũt manus ipſius capituli.ĩ.co.ſi capitulo.lib.vj.ideo
merito de iure potuit caſſari collatio capituli . prout
hic fecit Celeſtinus.nec eſt veriſimile,qđ caſſaſſet,ſi
de iure hoc fieri non debuiſſet . qa licèt Papa plena-
riam poteſtatem habeat in beneficijs.ĩ.de præbẽ.c.
ij.in vj.non tñ cõſueuit facere gratiã ad p̃iudiciũ al-
terius.facit,qđ hĩ.ſ.de offic.dele.ſuper eo.& ſi dicat̃
ſm prędicta videtur,qđ collatio fuerit nulla,ex quò
ligatę erant manus capituli:& per cõſequẽs nõ erat
expediẽs caſſari cũ priuatio p̃ſupponat habitũ.ĩ. de
deſponſ.impu.ad diſſoluendum.poteſt dici,qđ dum
litera dicit irritauit:debet exponi:id eſt irritam nun-
tiauit.vt etiã tangit gloſſ.ſuper illo verbo:& ſimiliter
dũ dicit poſt caſſationem,põt exponi :id eſt poſtquã
caſſatam conceſſionem nuntiauit. & ſic ex prædictis
patet,ꝙ Celeſtinus benè facit inquantũ irritauit col
lationem capituli quatenus de facto ꝓceſſit. facit,ꝙ
notauit gl.in l.j.§.j.ff.de ferijs.& per hoc tamen non
approbauit factũ decani inquantũ decanus inueſti-
uit de uacatura . Nec obſt.lr̃a.dũ dicit, ꝙ Celeſtinus
uoluit ratũ habere factũ decani. qa debet intelligi,ꝙ
uoluit habere ratũ quò ad effectũ : qa ſicut decanus
uoluit ꝓuidere de præbenda impetranti.ita etiã ꝓui
dit decanatũ Celeſtinus . ſed nõ habuit ratum factũ
decani,quò ad modũ,ſeu quò ad formã.qa decanus
ꝓuidit de uacatura . Sed Celeſtinus de uacante. &
hoc ẽt uoluit gloſſella ĩ uerbo ratũ, cũ d̃r cũ effectu.
¶In gl. aſſignaſtis.ibi:imo bñ ualuit.hoc nõ ẽ uerũ,
quia uno collatio fuit nulla . qa facta poſtquã ligatę
erant manus capituli. nam , ex quò ſcriptum fuerat
capitulo, & datus executor ad prouidendũ ꝑ p̃ſenta
tionẽ lr̃arũ affectę fuerunt manus capituli.ut dixi ſu
per præcedenti gl.Nec obſt.lr̃a.ĩ.dũ caſſat , ſeu irri-
tat collationẽ:& ſic uĩ innuere,qđ ualuerit cũ priua
tio p̃ſupponit habitũ,qa rñdeti põt exponẽdo literã
vt facit

vt facit glo. in verbo irritauit. ¶In glo. ratum. in fin.
quare hoc dicat glo. declaraui ſuper glo. iij. ¶In glo.
irritauit. impropriè tenetur. hoc non eſt verũ. per id,
quod ſuperius dixi ſuper glo. iij. & etiam ſuper gloſ.
in verbo. aſſignaſtis. Ideo verior eſt opin. Io. ꝙ colla-
tio capituli hic fuerit nulla. & plus dicebat hic do.
Flo. ꝙ caſſatio Celeſtini quam fecit de collatione ca
pituli non fuit neceſſaria, ex quò collatio erat nulla.
& ſic ſm eum ſolum ex quadã ſuperabundãtia caſſa-
uit quatenus de facto proceſſit. facit, quod notaꝰ per
gloſſ. in l. j. §. j. ff. de ferijs. & ideo dum litera dicit. ĩ.
tẽpore quæ poſt caſſationem. & ſubaudit maximè.
& pro hoc facit, quod hr̃. j. eo. licèt Epiſcopus. li. vj.
vbi cõferri poteſt præbenda, quæ de iure vacat, licèt
non vacet de facto. ¶In glo. inueſtiuit. in fi. ideo aũt
nihil, ſeu nullum ius habuit per decanũ, ſeu factum
decani: quia eius factũ fuit inualidum, cũ factũ fuerit
de vacatura. vt ſuperius dictum fuit. & nota diligen-
ter ex glo. inquantũ dicit, ꝙ per inueſtiturã factã per
Celeſtinũ de præbenda: tunc vacãte intelligitur col
latum ius canoniæ. qa ex hoc videtur velle gloſſ. ꝙ
12 †vbi præbenda vacans cõſueta canonico cõferri, ſeu
aſſignari ꝯfertur, ſeu aſſignatur alicui clerico habili
ad canonicatũ: hoc ipſo etiã intelligitur collatus ca-
nonicatus. Et hoc cõiter tenẽt doc. propter cõnexita
tem quã habet præbenda ad canoniã. Et hoc exp̃ſſe
tenuit Compoſtella. ſ̃. de ꝯſti. cum M. & Io. An. ſup
gloſſ. quæ incipit. vnde eis. poſt eum. & Archidia. in
decreta. in cap. ſi clericus. de præben. in vj. licèt non
alleget iſtam glo. Et eadem ratione videretur dicen
dum, ꝙ ſi vacat canonicatus, & prẽbẽda illi annexa,
qđ ſi confertur alicui canonicatus intelligatur etiã
collata eſſe p̃bẽda ratione connexitatis. ar. c. tranſla-
tus. ſ̃. de cõſti. & pro hoc etiã, qa præbẽda vr̃ eſſe ac-
ceſſoria ad canoniam. facit, quod hr̃. j. q. iij. ſi qs obie
cerit. Ideo ſi per collationem præbẽdę quæ eſt acceſ-
ſoria intelligitur collatus canonicatus: multofortius
vr̃ qđ ecõtra collato canonicatu vr̃ collata prębẽda,
cum principale conſueuit potius regulare acceſſoriũ
quàm econtra. per id, qđ legitur, & notatur in l. ex
pupillari. ff. de vulg. & pupil. & de reg. iu. acceſſoriũ.
lib. vj. do. tñ Pet. in prææalle. c. ſi clericus. videꝰ velle,
ꝙ cũ re vera aliud ſit canonicatus, aliud præbẽda ad
collationem vnius non ſequitur collatio alterius.
ſed vt dixi cõmunis opinio eſt in contrarium. & glo.
hic etiam videꝰ velle, vt ſuperius tetigi. ¶Do. Anto.
hic videtur nolle, ꝙ ad collationem præbẽdæ intel-
ligatur collatus canonicatus ꝑ notata in d. c. cũ M.
13 ¶†An autẽ ecõtra ad collationem canonicatus in-
telligatur collata prębenda annexa canonicatui, ſeu
cõſueta conferri canonico. reuocat hic dubiũ. & Inn.
etiam videtur hic tangere, & meo iudicio Inno. non
clare loquitur. nec etiam domi. Anton. nam dicunt
ꝙ licèt collatus ſit canonicatus anteq̃ poſſit admini-
ſtrare in præbenda: requiritur aſſignatio præbendę,
quia per collationem canonicatus ſolum eſt tranſla
tum ius canoniæ: & ſic nõ habet præbẽda, cũ cõſiſtat
in facto, niſi aſſignetur. facit, qđ notatur. ĩ. de his quę
fiunt a ma. par. capi. in c. ex ore. ideo dicit, ꝙ non erit
licitũ adminiſtrare præbendã anteq̃ fiat ſibi aſſigna-
tio præbẽdę ab illo qui habet poteſtatem aſſignandi,
ſiue ſit prępoſitꝰ, ſiue decanus, ſiue alius rector eccle
ſię in qua eſt electus in canonicum. facit, quod hr̃. ſ̃.
de cõſti. cum M. & ĩ. de exceſ. pręla. c. accedentibus.
ad fi. Et per p̃dicta dicit, ꝙ facta aſſignatione per ha-
bentem poteſtatẽ poterit adminiſtrare: non obſtante
aliqua ꝯdictione, aut autore pretore poſſidet. ff. de ac
qui. poſſeſ. l. iuſte. Dicunt tñ, ꝙ hęc aſſignatio non eſt
confirmatio: nec loco cõfirmationis hr̃. vnde dicunt
ꝙ in tali aſsignatione facti non exigitur examinatio
aliqua perſonæ, nec electionis: nec etiã auditur con-
tradictor: ſed ſumatur ſine diſcuſsione. ſed ſi habens
facere aſsignationẽ videat illam faciẽdam faciat ip-
ſam: aliàs ſuperſedeat, & examinationem ad ſuperio
rem remittat. arg. c. ij. de offi. archi. & de offic. Archi-
presby. in c. fi. ¶In pręlatis tñ, ſeu electionibus p̃la-
torum qui habent curam animarum ſemper dicunt
neceſſariã confirmationem, & examinationem pſo
nę, & etiam electionis. per id, quod habetur. ſ̃. de ele
ctio. poſtq̃. & c. nihil. & ſ̃. de appel. qua fronte. in iij.
gl. & ſubdit Inn. ꝙ talis aſsignatio, quę fit in canoni-
co de prębenda nõ impeditur ꝑpter appellationem.
qa non fit cum cauſę cognitione: nec per eã tribuiꝰ
aliquod ius, ſed ſola poteſtas adminiſtrandi. alle. qđ
habetur. ſ̃. de app. conſti. ¶Dicit etiam, qđ ſicut quò
ad poteſtatẽ miniſtrandi prębendã requiriꝰ aſsigna-
tio prębendę per eũ ad quem ſpectat. ita eodẽ modo
in canonicatu vr̃ requiri aſsignatio ſtalli in choro, &
loci in capitulo per eũ ad quem de iure, vel cõſuetu
dine pertinet anteq̃ exerceat iura canonicatus. alle.
qđ habeꝰ. ſ̃. de pręben. relatum. & c. dilecto. facit. co.
titu. pro illorũ. ad fi. Fatetur tñ, ꝙ ſi eſſet ꝯſuetudo, ꝙ
ſine tali aſsignatione poſsit adminiſtrare, ꝙ tunc po-
terit adminiſtrare. ſup quo etiã remittit ad not. in c.
in literis. de reſti. ſpo. & ſ̃. de appel. quia nos. & c. ex
14 parte. ¶†Refert etiã Inno. aliquos dixiſſe, ꝙ in habẽ
tibus adminiſtrationẽ temporaliũ ſine cura non re-
quiraꝰ cõfirmatio. Alij tñ tenẽt ꝯriũ, & benè ſm eũ.
alle. qđ hr̃. ſ̃. tit. j. c. ij. & iij. ¶Hoſt. vero hic dicebat,
ꝙ vbi aliquod beneficiũ perpetuo aſsignaꝰ alicui, nõ
dẽt adminiſtrare ſine aſsignatione diœceſani, quod
ꝓcedit etiã in minoribꝰ ſm eũ allegatis. qđ hr̃. ſ̃. ti. j.
c. iij. & qđ ibi dictũ fuit, & etiã ſuper rubr. & qđ no.
ſ̃. de prębẽn. cum iãdudum. & de cle. pereg. c. fin. Et
ſubdit etiã Hoſti. ꝙ etiã in minoribus bñficijs requiri
tur examinatio perſonę. alleg. qđ hr̃. ſ̃. de p̃bẽ. graue.
& dicit, qđ oppoſita ꝯſuetudo de iure non valet. per
ea quę ipſe notauit. de offi. archid. cum ſatis. fatetur
tñ, ꝙ de facto ſæpe ſeruaꝰ ꝯriũ. Si autem beneficium
nõ cõferretur perpetuo: ſed fortè ad tempus, & non
in titulũ, vel eſſet tale vbi ſola dareꝰ adminiſtratio tẽ
poraliũ ſine cura: tunc non exigiꝰ examinatio ſm eũ.
allegat, qđ hr̃. ĩ. ne p̃lati vices ſuas. c. fi. & qđ hr̃ in c.
volẽtes. ad fi. in decima. parte. & qđ ibi not. per ipſum
Hoſt. de priui. li. vj. do. Anto. hic cõcludit, ꝙ ſi aliquis
eſt examinatus tp̃e receptionis in canonicũ vr̃ iure
approbatus, quò ad prębendã. arg. eorũ quę notanꝰ.
ſ̃. de pręb. cũ ſecđm. ſaluo, niſi aliqd noui apponereꝰ
vt ibi no. Et ideo in aſsignatione prębẽdę nõ erit ne-
ceſſe examinari. & putat, ꝙ aſsignatio non habebit
vim ꝯfirmationis. ſed erit aſsignatio facti. & ꝑ illam
tradetur poteſtas adminiſtrandi. nunquid autem col
latione in beneficiorũ facta per alios requiratur aſ-
ſignatio Epi. Concludit, ꝙ ſic in beneficijs cura is.
Idẽ etiã in alijs de iure. dicit tñ, ꝙ de facto non ſerua
tur in iſtis minoribus bñficijs non curatis. facit, qđ
dixi poſt eum. ſ̃. tit. j. in rub. & in c. iij. ¶An autẽ ſine
aſsignatione poſſet adminiſtrare prębendam. dicit, ꝙ
de iure vr̃ dicendũ, ꝙ non. an autem teneat conſuetu
do in contrariũ. Innoc. voluit, quod ſic. vt patet ex ſu
perius dictis. cõtrariũ tenuit Hoſti. vt ſupra tetigi. &
ſequiꝰ etiam Arch. in c. cũ qui. de p̃bẽ. in vj. & ibi ẽt
cõcludit, ꝙ vbi nõ apparet cõſuetudo pro, nec cõtra
nõ põt quis de iure adminiſtrare ſine inſtallatione: li
cèt fuerit cõfirmatus. Inno. tñ vr̃ ꝯriũ velle. ſupra de
ꝯſti. cũ M. & de cle. trãſmiſſa. vbi vr̃ de hoc caſus, ꝙ
per

per ſolā confirmationē quæratur ius adminiſtrādi.
ſed Archid.ſupplet. dūmodo interuenit inueſtitura.
per id,qđ hr̄ in c.ad hæc.& c.ad noſtrā.de offi.archi.
& in d.c.eum qui.do.Ant.finaliter hic dicit,ꝙ in mi
noribus beneficijs vr̄ ſufficere quædam aſſignatio fa
cti,ſecus in curatis, & maioribus,in quibus videtur
requiri examinatio.& ſic reſidet. & ſic videt̄ velle d.
Ant. ꝙ cōſuetudo poſſit operari in minoribus benefi
cijs ſine aſſignatione:ſecus in curatis, & maioribus.
Sed aduerte,q̄a per p̄dicta non videtur benè hęc ma
teria declarata,& plura videntur ſuperius eſſe tacta,
quæ non videnť egere declaratione.¶ Primū eſt nū-
quid collato canonicatu intelligať collata prębenda
tūc vacans.¶ Scđm eſt,an ſi aliq̄s eligeť in canonicū
req̄rať aliqua ɔfirmatio.¶ Tertiū eſt an poſſit q̄s ad-
miniſtrare p̄bendā anteq̄ ſibi aſſigneť dato,qđ fuerit
collatus canonicatus. & ſimilr̄ nunq̄d poſſit q̄s exer
cere iura canonicatus,ſi non fuerit inſtallatus , licèt
fuerit collatus canonicatus. ¶ Quartum eſt an ſi ali-
quis eſt electus , & confirmatus poſſit ne miniſtrare
anteq̄ inſtallať. ¶ Quintum eſt,an valeat ɔſuetudo,
ꝙ quis poſſit adminiſtrare ſine aſſignatione , vel in-
15 ſtallatione,aut ɔfirmatione.¶ †Circa primū Inn.hic
vr̄ fuiſſe locutus ambiguè.nam in vna parte vr̄ velle,
ꝙ collato canonicatu nō intelligať collata prębenda
inq̄ū dicit,ꝙ req̄ritur aſſignatio p̄bēdę,& per colla
tionē canonicatus ſolū tranſlatum eſt ius canonię.&
per hoc nō habet p̄bendā,cū conſtat in facto,niſi aſ-
ſigneť. ɔtrariū vr̄ ſentire in alia parte cū dicit,ꝙ ta lis
aſſignatio eſt aſſignatio facti: nec eſt ɔfirmatio,nec
loco ɔfirmationis hr̄: nec ēt exigiť in ea aliqua exa-
minatio perſonæ,vel electionis.& per id etiā,qđ po
ſtea dicit dū dicit,ꝙ talis aſſignatio non impediť per
appellationē,q̄a nō fit cū cauſæ cognitione , nec in
ea tribuiť aliqđ ius:& ſic vr̄ velle,ꝙ per collationem
canonicatus ſit ius quæſitū in p̄benda. & ad id,qđ ꝓ
alia parte allegaui poſſet dici,qđ illud dicit Inn.quò
ad hoc,vt non poſſet adminiſtrare p̄bendā,niſi prius
fiat aſſignatio ipſius p̄bēdę.Pro ſcđa tñ parte videli-
cet, qđ collato canonicatu intelligatur collata p̄ben
da. benè facit,qđ notat Cōpoſt.& Io. An.poſt et m.
s̄.de cōſt.cū M.ſuper glo.quæ incipit vide. & qđ no.
Archi. de præben.ſi clericus. in vj.in quibus patet,ꝙ
vbi confertur prębenda vacās conſueta canonico aſ-
ſignari ꝓpter cōnexitatē quā hēt p̄bēda ad canoniā:
& ecōtra.Ideo collatus canonicatus. ergo eodē mo-
do ecōtra,ꝙ collato canonicatu debet intelligi colla
ta p̄benda tunc vacās,cum eadē ſit rō,& fortior:vt ſu
perius dixi,cū canonicatus ſit q̄d principale,& p̄bē-
da q̄d acceſſoriū:& ſic multomagis debet p̄bēda ſeq̄
canonicatū,q̄ ecōtra canonicatus p̄bendā . & hoc ēt
expreſſe voluit hic gl.ſuper iſto verbo,inueſtiuit . vt
ſuperius tetigi quā in hoc reputo ſingularē:& ꝓ hoc
etiā faciat . q̄a de cōnexis vr̄ eſſe idem iudiciū.s̄.de
conſtit.tranſlatū . & facit etiā,qđ hr̄ de præben.quia
ſæpe.li.vj.Pōt tñ dici,ꝙ aūt in eccleſia eſt cōſuetudo
de optanda ſm ea quæ habenť in c.ſi.de conſue.in
vj.& tūc,q̄a præbēda vacans nō eſt annexa certo ca-
nonicatui: ſed potius incerte , q̄a antiquior canoni-
cus poſſit illā optare, ſeu eligere ſtante conſuetudi-
ne p̄dicta, & illo non obſtante ſequēs poſſit optare.
& ſucceſſiuè.& iſto caſu poteſt dici hic,ꝙ collato ca
nonicatu intelligatur collata præbēda quæ tunc va-
cat, ſed expediet illam aſſignari , ſeu cōferri ipſi ca-
nonico q̄ manebit nō optata.¶ Interdū vero non vi-
get talis conſuetudo de optando in eccleſia : & tunc
ſatis vr̄,ꝙ intelligať p̄bēda annexa canonicatui vacā
ſtatō tūc collato canonicatu intelligať talis præbēda
collata. & ſic poſſit intelligi iſta gl.& hoc caſu ſi fiat
aſſignatio p̄bēdę erit quædā aſſignatio facti cum ꝑ
prius tam ius ſit quæſitū in p̄benda per collationem
canonicatus . & hoc caſu poteſt intelligi , qđ dixit
Inn.aſſignationē, & præbendę eſſe aſſignationē fa-
cti.ſed in p̄cedenti caſu,qñ adeſt ɔſuetudo de optā-
do in eccleſia:tunc aſſignatio p̄bende nō eſt ſimplex
aſſignatio facti dum per illā acquirať ius in p̄benda,
qđ ante nō erat quæſitum. & hoc caſu pōt intelligi,
qđ dixit Inn.dū dixit , ꝙ per collationē canonicatus
ſolum eſt tranſlatum ius canoniæ . & per hoc non
hēt p̄bēdā. vbi aūt quis reciperet̄ in canonicū,qñ p̄-
benda nō vacat:tūc clarum eſt ꝙ nō intelligiť collata
p̄bēda. & qđ poſtea ipſa vacāte illa cōferri debebit.
facit,qđ hr̄.s̄.de p̄ben.c.dilectus . el ij.& c.ꝓ illorū.
¶ Do.tamen Petr.in d.c.ſi clericus.vt tetigi ſuperius
dicebat indiſtinctè,qđ per collationem canonicatus
non intelligebatur collata præbēda: nec econtra col
lata præbēda non intelligebatur collatus canonica-
tus ex eo,q̄a talia erant diuerſa.vt patet in d.c.ſi cle
ricus.cum ſimi. Sed vt dixi communis opinio hēt, ꝙ
collata p̄benda cōſueta aſſignari canonico intelliga
tur canonicatus collatus . Nec ob.ꝙ ſint diuerſa,q̄a
q̄uis ſint diuerſa:ſunt tñ cōnexa:vt ſuperius dixi. iō
nō eſt abſonū,qđ per collationē vnius connexorū ip
ſorū intelligatur aliud collatū. & tene menti prædi-
cta, q̄a non reperies ipſa ſic declarata per doct. nec
reperies ſpecificè tactum,an collato canonicatu in-
intelligatur collata præbēda, niſi hic per gloſ.& ali-
quid etiam vr̄ tetigiſſe Inn.hic.& do.Anto.poſt eum
16 vt patet ex his q̄ ſuꝑius dixi.& hoc de primo. ¶ †Cir
ca ſcđm , an ſi aliquis eligiť in canonicum requirať
aliqua confirmatio. videreť quod non,q̄a ſi aliquis
recipiť in canonicum,vr̄ ꝙ acquirať ius canoniæ. per
id,qđ hr̄.s̄.de p̄ben.ꝓ illorum.& c.dilecto.Inno.hic
ēt vr̄ hoc ſentire,dum dicit,ꝙ nō exigiť in aſſignatio
ne præbendæ examinatio aliqua ꝑſonæ nec electio-
nis,ſed ipē Inn.in c.trāſmiſſa.de ele.vr̄ velle,ꝙ req̄-
ratur cōfirmatio,vel aliq̄d,qđ loco ɔfirmationis hr̄.
& ꝓ hoc bene facit,qđ hr̄ in c.ſi.de elec.in vj.¶ Ad-
uerte tñ,q̄a in eccleſia cathedralis ad Epiſcopum,&
capitulum vr̄ ſpectare electio canonicorum,vel ſecū
dum alios ad Ep̄m cum cōſenſu, vel conſilio capitu
li ſcđm no.per gl.& docto.s̄.de elec.c.cum eccleſia
vulterana. & ſic ad capitulū ſolum de iure nō ſpecta
ret electio,vel receptio,aut collatio canonicatus,ſeu
canonicorum, ſed demum qñ hoc cōpeteret ex ɔſue
tudine,vel priuilegio, & tunc attendenda eſſent ver
ba priuilegij.s̄.de priui.porrò.& recepimus.& ſimili
ter attendenda eſſet qualitas conſuetudinis : nam ſi
cōſuetudo haberet, ꝙ ad canonicos ſpectaret colla-
tio canonicatus: q̄a collatio habet in ſe vim electio-
nis,& confirmationis:vt no.gloſ.in c.j.in vj.de elec.
tunc nō vr̄ neceſſaria alia cōfirmatio:& ꝓ hoc ēt,qđ
no.in c.ſi.de ele.in vj.vbi dr̄, ꝙ illud.c.non hēt locū
in collationibus.Si aūt ad canonicos, ſeu capitulum
ſpectaret recipere q̄nē in canonicum:tunc idē vr̄ di-
cendum per id qđ habeť in d.c.ꝓ illorum . ſi autem
ad capitulum ſpectaret electio :& de conſuetudine
habeatur, ꝙ confirmatio non requireretur : tunc vi-
detur, qđ ſufficiat ipſa electio, & intelligetur habe-
re vim collationis,niſi aliq̄d aliud loco ɔfirmationis
ex ɔſuetudine requireť . & ſic pōt intelligi, qđ dixit
Inn.in d.c.tranſmiſſam . In alijs aūt bñficijs curatis,
& maiorib' ſi hēt ꝓuideri eis ꝑ viā electiōis ſatis vr̄
ꝙ req̄rať cōfirmatio : nec valeat ɔ̄ria ɔſuetudo ꝑ id,
qđ no.Inn.in d.c.trāſmiſſam.& facit,qđ hr̄ de elec.
auaritię.li.vj.& qđ ſuꝑius dixi poſt d.Ant. ¶ Et ꝓ p̄-
dictis

dictis & faciat, qđ no. in c. tranſmiſſam. de ele. Ibi tñ
Hoſt. vr̃ indiſtinctè tenere ꝙ non valeat ↄſuetudo, vt
elect⁹ poſſit adminiſtrare ante ↄfirmationẽ. alleg. qđ
hr̃. ſ. de conſue. cum venerabilis. vbi vr̃ eſſe tex. cũ gl.
Ibi tñ vr̃ loqui in Abbatijs. pro opinione tñ Hoſti. fa-
cit, qđ no. gl. in c. auaritiæ. de elect. in vj. vbi g'o. ponit
multas rõnes ꝑꝑ quas non poteſt q̄s adminiſtrare an
te ↄfirmationem. & ſic vr̃, ꝙ conſuetudo habẽs oppo
ſitum non ſit rõnabilis: & per conſequens nõ valet. ꝑ
id, qđ hr̃. in c. ſi. ſ. de conſuetu. & de conſti. c. j. lib. vj. ꝑ
gl. vr̃ poſſe dici, ꝙ ſi ↄſuetudo habet, qđ poſſit q̄s ad-
miniſtrare ante confirmationẽ: & nihilominus teneat̃
petere confirmationem: tunc talis conſuetudo nõ va-
let: quia non vr̃ eſſe rationabilis ꝑꝑ id, quod dicit gl.
in d. c. auaritiæ. nam ex quo poſſit adminiſtrare nõ pe
tita confirmatione non curaret poſtea petere confir-
mationem. & ſic poſſet intelligi opi. Hoſti. q̃nque ↄ-
ſuetudo habet, qđ poſſit quis adminiſtrare poſt ele-
ctionem: & qđ alia confirmatio non req̄ratur. & tũc
vr̃, ꝙ in caſibus in q̄bus locum habet fo. ma. c. q̄a ꝑꝑ.
ſ. de elec. de quibus nota. in j. gl. & de ele. in ca. ſicut.
in ij. gl. lib. vj. & per Io. And. in nouella. in ca. j. in ver-
bo in formam. e. tit. li. vj. tũc non valet ↄſuetudo, q̄a
cum illa ſit ſolennis forma de facili poſſit eſſe erratũ
in illa ex ſic reperiret minus canonicè habere. ideo
tunc req̄ratur confirmatio: neque tunc valebit cõſue
tudo oppoſita. vt & eſt tex. in d. c. cum venerabilis. iũ-
cta glo. ¶ In alijs autem beneficijs in quibus non hẽt
locum forma. d. c. quia ꝑꝑ. quia tũc dicit in electio-
ne ſeruari formam, q̃ ſeruatur in collatione, ſeu ꝓui-
ſione. vt voluit Io. An. in d. c. j. ſuper verbo in formã.
de ele. in vj. tunc vr̃, ꝙ ex quo cõſuetudo habet, ꝙ nõ
requiratur confirmatio. & qđ poſſit adminiſtrare poſt
electionem vr̃ in effectu talis conſuetudo inducere,
qđ talis electio habeat vim collationis: & ideo ſicut
poſt collationem non requiritur alia confirmatio. vt
no. per gl. in c. ſi. de elec. in vj. ita videtur, ꝙ non req̄-
ratur hoc caſu, ex quo ſic habet conſuetudo. & ſic po
teſt intelligi, quod dixi ſuperius. & hæc ſufficiant de
17 ſecundo. ¶ †Circa tertium, an poſſit quis adminiſtra-
re præbendam ſine aſſignatione aliqua dato, ꝙ colla-
tus ſit canonicatus: & ſimiliter nunquid poſſit quis
exercere iura canonicatus ſi non fuerit inſtallatus: li-
cèt fuerit collatus canonicatus. Conclude primo cir-
ca præbendam, ꝙ ſi in præbẽda non ſit collatum ius:
& ſic aſſignatio faciẽdi conſiſtat in iure, & non ſit me-
ri facti, ꝙ quando ſit, dixi circa primum articulum. &
& tunc non poterit adminiſtrare ante talem aſſigna-
tionem, cum nullum habeat tunc ius in præbẽda. fa-
cit, quod hr̃. in d. c. auaritiæ. licèt præbẽda ſit ſibi de-
bita. & ſic hẽat ius ad rem, ſed non in re. facit, quod
hr̃. in c. penul. de ꝑben. in vj. ¶ Si vero aſſignatio fien-
da eſſet meri facti: vt quia fieret poſt ius quæſitum in
præbenda, quod quando ſit, dixi circa primum arti-
culum. & tunc talis aſſignatio haberet vim cuiuſdam
inſtallationis. Vnde hoc caſu idem erit dicẽdum, q̄r
dicetur circa quartum articulum. & eodem modo ſi
q̃ritur: nunq̄d ille cui eſt collatus canonicatus poſsit
exercere iura canonicatus ſi non fuerit inſtallatus: di
cendum eſt, vt tanget̃ in dicto quarto articulo. & hoc
18 de tertio. ¶ †Circa quartum, an electus, & confirma-
tus poſsit miniſtrare anteq̄ inſtalletur. Conclude, ꝙ
aut eſt conſuetudo de inſtallando: & tunc videret̃, ꝙ
ante nõ poſsit adminiſtrare: & ſic poſsit intelligi, qđ
hr̃. de offi. Archi. ad hæc. & c. vt noſtrum. Si vero viget
conſuetudo aliqua poſſet adminiſtrare ante inſtalla-
tionem. tunc vr̃, ꝙ poſsit adminiſtrare per ea, quæ ha
bent. ſ. de electio. tranſmiſſam. vbi ex confirmatione
ſequitur q̄s ius adminiſtrandi. ¶ Interdum vero non
apparet conſuetudo pro, vel contra. & tunc videret̃,
ꝙ non poſsit adminiſtrare ante inſtallationẽ: q̄a de iu
re vr̃ hoc ſpectare ad Archidiaconum, vt faciat inſtal
lationem. d. c. ad hæc. & c. vt noſtrum. & hoc etiã te-
nuit Archi. in c. eum qui. de præben. in vj. Innoc. vero
& Io. An. in c. cũ M. Ferrarieñ. de ↄſti. & in d. c. trans-
miſſam. de electio. tenent contrarium, videlicet ꝙ de
iure poſt confirmationem poſſet quis adminiſtrare ꝑ
tex. in d. c. tranſmiſſam. & eodem modo dicit Innoc.
in d. c. cum M. ꝙ eoipſo, qđ aliquis adeptus eſt ius ca
nonicatus, licèt aliter non fuerit inſtallatus põt exer
cere iura canonicatus. & ad c. vt noſtrum. poteſt r̃ñde
ri, ꝙ illud intelligatur q̃n conſuetudo illud haberet,
ꝙ quis deberet inſtallari, & ante non poſſet admini-
ſtrare. Et iſta opinio cõiter tenetur. licèt Archi. in d. c.
eum qui. & do. Pe. ibi teneat oppoſitum, & r̃ñdeat ad
c. tranſmiſſam. quòd debet ſuppleri per dictum ca. vt
noſtrũ. q̃n interuentu eſſet inſtallatio. Sed certe iſtud
eſt diuinare ad illum text. & propterea eodem modo
poteſt dici, ꝙ c. vt noſtrum. intelligat̃ q̃n illud hẽt con
ſuetudo. & hæc de quarto. Et ſm prædicta poteſt de-
fenſari communis opinio. Aduerte tñ, quia probabi-
liter poſſet defenſari opi. Archi. per ea, quæ dixi. in c.
19 tranſmiſſam. de electio. ¶ †Circa quintũ concludit,
ꝙ valet cõſuetudo, quòd quis poſsit adminiſtrare ſi-
ne inſtallatione, vt patere poteſt ex ſuperius dictis cir
ca proximum articulum. ¶ An autem valeat conſue
tudo, ꝙ quis poſsit adminiſtrare ſine confirmatione
Epiſcopi eo caſu quo requiritur confirmatio. potes di
cere, ꝙ nõ in curatis, & maioribus beneficijs. facit, qđ
habetur de electio. auaritiæ. in vj. & quod dixi. ſ. poſt
do. Ant. ſed in minoribus beneficijs vr̃ ꝙ valeat, per
id. quod ſuperius tetigi circa ſecundũ articulũ. & fa-
cit etiam, quod no. in d. c. tranſmiſſam. ꝑ Inn. de hoc
tamen dic, vt ſuperius tetigi in additione. ¶ An autẽ
conſuetudo valeat, ꝙ quis poſsit habere beneficium
ſine inueſtitura, ſeu approbatione Epiſcopi. do. Ant.
hic vr̃ velle, ꝙ licèt de iure etiam in minoribus bene-
ficijs talis inueſtitura, ſeu approbatio deberet inter-
uenire: quia non deberet ſine licentia Epiſcopi, vel vi
carij ſui adminiſtrare habens beneficium ab alio. ſ. ti
tu. j. ca. iij. tamen de conſuetudine in minoribus be-
neficijs vr̃ ꝙ poſsit induci, quod poſsit adminiſtrare
ſine alia licentia, vel approbatione, aut inueſtitura. ſe
cus in curatis, & maioribus. vt hic dicit do. Ant. & in
d. c. iij. Hoſti. tamen hic, & ibi vr̃, ꝙ de iure indiſtinctè
talis conſuetudo non valeat: tamen de facto ſeruatur
contrarium. Quandoque tñ per conſtitutionem ſyno
dalem ꝓuidetur, ꝙ nullus poſsit intrare poſseſsionẽ
beneficij cuiuſcunque, niſi prius habita licentia ab
Epiſcopo, vel eius vicario. aliàs imponit certa pœna:
& ita viget conſtitutio in hac ciuitate. ¶ In gl. de va-
caturis. ibi vñr diuerſi. certe ſi bene ponderetur litera
non ſunt diuerſi. vt infra tangetur. ¶ In ea. gl. ibi Inn.
non vult. aduerte quia aliqui habent literam negati-
uam. ſcilicet, non vult. aliqui vero habent literã affir-
matiuã, videlicet Inn. vult. & ita vr̃ habuiſſe do. Flor.
& do. Ant. tñ litera negatiua poſſet ſaluari, vt intelli-
gat̃, qđ Inn. non vult hẽre ratũ factum Celeſtini qua-
tenus Celeſtinus vr̃ habere ratam inueſtituram de va
catura factam. vt per decanum. ſed Celeſtinus bñ vr̃
voluiſse habere illam ratam. & ſic videt̃ diuerſus eſſe
Inno. a Celeſtino: ſed certe potes dicere, ꝙ reuera nõ
ſunt diuerſi, q̄a etiam Celeſtinus non approbauit in-
ueſtiturã de vacãtia factã. per id, qđ paret, q̄a poſtea
inueſtiuit de vacãte, vt j. tangit gl. Nec ob. litera dum
dicit ratũ volẽs hẽri, &c. q̄a intelligit̃ quo ad effectũ

non quo ad formā, vel modum. vt tetigi ſuper glo. iij.
& ſup gl. in verbo ratum. ¶ In ea. gl. ibi: ex plenitudi-
ne poteſtatis hoc ꝓcederet ſi nullus datus fuiſſet exe
cutor, vel datus fuiſſet ad ꝯpellendum, q̄a tūc de iu-
re tenuiſſet collatio facta per capitulum. & ſic loq̄tur.
c. dilectus. ſ. eo. ſed hic loquitur qū fuit ſcriptum capi
tulo: & vltra hoc datus executor ad ꝓuidēdum: vnde
ꝑ præſentationem literarū factā capitulo affectæ fue-
runt manus eius. Et ideo collatio capituli non valuit.
j. e. ſi capitulo. li. vj. Nec ob. litera dū dicit irritauit, q̄a
dēt exponi, vt expoſuit glo. in verbo irritauit. facit, qđ
30 habetur. ſ. de elec. auditis. circa fi. ¶ † In gl. diſpenſa-
re. ibi ꝯ Apoſtolum. i. dicta Apoſtoli Pauli in quātum
dixi bigamum non ordinandū. facit, quod hr̄. in ca. j.
& ij. & c. debitum. ſ. de biga. vnde diſpenſauit Papa,
ꝙ bigamus poſſit ordinari in ſubdiaconū. vt patet. in
d. c. lector. dicunt tñ gl. & doc. ꝙ t pe illius capituli le
ctor, & ſubdiaconatus nō erat ordo ſacer: licèt poſtea
fuerit ſtatutū oppoſitū. in c. miramur. de ſer. nō ordi.
& in ca. a multis. de æta. & quali. & facit, qđ no. gl. in
c. ſup eo. ſ. de bigamis. & Arch. xxv. q. j. ſunt q̄dam. &
ꝑp hoc dicunt aliqui, ꝙ dictū Apoſtoli hēt locū in or-
dinibus ſacris. Et dicunt ēt, ꝙ in illis Papa nō pōt di-
ſpenſare cum bigamo. ſed contrarium cōiter tenet. vt
patet ex his, q̄ not. per Ioan. An. poſt Inno. & alios. in
d. c. ſuper eo. & pro hoc facit rō. q̄a Paulus nō potuit
imponere legem Petro, & ſucceſſoribus, qui ſunt, &
fuerunt maiores ipſo Paulo in autoritate. facit, quod
hr̄. xx. diſt. §. j. & ſ. de elec. innotuit. & de ma. & obe.
cum inferior. cum ſi. ¶ In ea. gl. ibi de iureiu. quanto.
& adde ēt, qđ no. Inno. ſ. de renun. cum inter. & glo.
j. de voto. in c. nō eſt. & plene dixi. in d. ca. quāto. ¶ In
ea. gl. ibi: diſpenſare non pōt. Concordat gl. in c. q̄ ad
31 ꝑpetuam. xxv. q. j. ¶ † Contrarium tenuit gl. in ea. ſunt
q̄dam. eadem cauſa, & q̄ne. & illā vr̄ tenere hic Ioā.
An. per id, quod hr̄. in c. non debet. j. de conſangui. &
affi. & i c. j. xxxj. diſ. do. Flo. vr̄ tenere gl. hic poſitā di-
cēs, ꝙ licèt Papa hēat plenitudinē poteſtatis, & poſſit
indiſtinctè diſpenſare cōtra ius poſitiuum: tñ hoc de-
bet intelligi in his, q̄ non ſunt indecentiæ. argumēto.
c. magnæ. de voto. Et ideo ſm eum non pōt immuta-
re vniuerſalem ſtatum eccleſiæ. & pro hoc etiā addu-
cit, q̄a Deus cuius Papa eſt vicarius, non vr̄ poſſe in-
decētia. quia vt dicit Angelinus ſm eum impoſſibile
eſt, vt omne indecens nō cenſet Deo impoſſibile. do.
Ant. hic remitit ad not. per Innoc. ſ. de conſue. quan-
tum. vbi Inno. vr̄ concludere, ꝙ ex cauſa poſſet ſtatue
re ꝯ vniuerſalem ſtatum eccleſiæ. Archi. in præalleg.
c. ſunt quidam. 25. q. j. concludit, ꝙ ſi ꝑ mutationē vni
uerſalis ſtatus eccleſiæ decoloraret ipſa eccleſia, ꝙ nō
poterit, tūc mutare, per id, quod hr̄. j. q. vij. c. & ſi illa.
Secus vbi non decoloraret, q̄a tūc poſſit, & ꝓcipue cā
ſubſiſtente: & hoc modo poſſunt concordari opi. iun
cto eo, qđ dixit Inn. in d. ca. quanto. ¶ In ea. gl. ibi cū
ad monaſterium. vt ibi patet ꝑ gl. & doc. licèt de hoc
fuerunt opi. vñ de hoc dicēdū, vt ibi no. ꝑ glo. & doc.
& facit ēt ad materiam, qđ dictū fuit. in c. cū olim. de
32 cleri. coniug. ¶ † In ea. gl. in fi. ſupple & in linea æqua
li. ꝑ id, qđ no. ꝑ gl. & ſu ꝑ illa. ſ. de reſti. ſpol. literas. in
verbo diuina. & in verbo lege. vbi etiam gl. enumerat
gradus ꝓhibitos lege diuina. in q̄bus Papa nō poteſt
diſpenſare. vt hr̄. in d. c. literas. & aduerte, q̄a cōcludit
hic Io. An. poſt Hoſt. ꝙ Papa p̄t diſpēſare i omnibus,
q̄ non ſunt ꝯ fidē. dū tñ non foueat peccatū euidēter:
q̄a tunc non poſſet q̄n illud pecatū ꝓcedit ex lege di
uina, ſeu ꝑp legē diuinā: ſecus ſi ſurgeret ex ꝯſuetione
legis canonicæ, vel humanæ: quia ipſe tales ꝯſtitutio-
nes tollere poteſt. facit, quod hr̄. de conſti. c. j. in vj. &
qđ no. ſ. de temp. ordi. ad aures. ¶ Dicit etiam Hoſt.
aduertēdum generaliter, ꝙ q̄cquid agat, vel dicat Pa
pa non pōt damnari, vel accuſari præterq̄ de hæreſi.
alleg. quod hr̄. 40. diſtin. ſi Papa. dicit tñ, ꝙ poterit in
ſecreto moneri: & etiā palàm, intelligo q̄n peccatum
eſt manifeſtum: quia quando eſt occultum non debe
ret publicari, & ſic non deberet publice, ſeu palā mo
neri. facit, quod hr̄. de pœni. diſt. j. non tibi dico. Ideo
autem moneri poteſt: q̄a velit nolit ſubiectus eſt euā
gelicæ veritati: & iō autoritati ſi peccauerit in te fra-
ter tuus, &c. de qua. ij. q. j. ſi peccauerit. ſ. de iudic. in
c. nouit. fatetur tñ, ꝙ quo ad illud, quod in dicta auto
ritate dr̄ dum dr̄ hic eccleſiæ non erit ſubiectus: quia
non hēt ſuperiorem, niſi in hæreſi: vt eſt dictū. Si ergo
monitus non pœniteat dicendum erit eccleſiæ: id eſt
Deo rogādo eum, vt ipſum reducat ad cor, ſeu ad cō-
tritionem, & eccleſiæ triumphanti ſupplicādum erit,
vt oret pro eo. aliàs aūt ſm eundem Hoſti. etiam ſi to-
tus clerus, & totus populus mundi, & Imperator eſ-
ſent ſimul non potuerunt ipſum iudicare. Dicit tñ, ꝙ
cauere debet ſibi Papa, q̄a omnia ſibi ſunt in manica
ſua, ſeu manibus ſuis, & durꝰ punietr̄ q̄ alius. vt dicit
glo. ij. q. iiij. præſul. in ſubditis aūt dicit Hoſt. ꝙ tātam
habet poteſtatem, ꝙ ei parendum eſt etiam ſi ſit du-
biū, an eius mandatū foueat peccatum dūmodo hoc
non ſit manifeſtū, & dummodo ꝯſcientia eius cui mā
dat poſſit vniri, ſeu conformari. Si aūt certū eſſet man
datū continere peccatū, vel non poſſet conuinci con-
ſcientia eius cui mandat in parendo q̄n eſſet dubiū:
tunc potius præcognoſcendus eſt Imperator cæleſtis:
hoc eſt ipſe Deus. xj. q. iij. Iulianus. & potius ſuſtinen
da eſt ſententia excōicationis q̄ pareri debeat. de ſen.
excom. inquiſitioni. & de reſti. ſpol. literas. nec mirū
ſi conſcientia ſequenda eſt ſi deponi non poſſit: quia
etiam ſi ſit erronea ligat, niſi deponatr̄. j. de ſimon. per
tuas. el ij. Et no. bene ex prædictis, quia vr̄ Hoſti. velle
ꝙ licèt Papa ſit in peccato notorio, & nolit pœnite-
re, quod non vr̄ poſſe ab aliquo iudicari. Nam etiam
de peccato manifeſto, & notorio videtur intellexiſſe
dū dixit, ꝙ palam poteſt moneri. per id, quod dixi ſu-
perius. Et cum iſto vr̄ tranſire Io. An. & do. Anto. ſed
do. Flo. hic vr̄ tenere cōtrarium. nam dicit, ꝙ idem di
cendum eſt de quolibet peccato notorio in quo Papa
perſiſteret, quod dicitur de hæreſi. quia ex hoc ſecun
dum eum ꝑſumitur, ſeu præſumi poteſt ſuſpectus de
fide. argu. eorum, quæ hn̄r. j. de pœnis. graue. allegat
ēt, quod no. glo. in d. c. ſi Papa. 40. diſt. ibi cum gl. lo-
quitur de peccato notorio in quo perſiſtit, & de quo
ſcandalizatur eccleſia. & illa gl. reputatur multū ſin-
gularis: & multū fuit allegata contra illos aſſumptos
in Romanos Pontifices, qui iurauerūt cedere ꝓ vnio
ne eccleſiæ, & tñ non cedebant. & ſic erāt in periurio
33 notorio ex quo ēt ſcandalizabatur eccleſia. ¶ † In gl.
poſt caſſationem. in fi. quaſi velit, ꝙ collatio, q̄ eſt nul
la, licèt non poſſit de iure caſſari, poteſt tñ caſſari de
facto quatenus de facto ꝓceſſit. facit, qđ no. gl. in l. j.
§. j. ff. de ferijs: & quod hr̄. ſ. de elec. auditis. circa fin.
& no. ꝙ hæc glo. ſequitur opinionē, ꝙ collatio capitu
li fuerit nulla. ſed glo. ſequens, in verbo conceſſionis,
vr̄ ſequi aliam opinionē: ſcilicet ꝙ collatio valuerit,
ſed fuerit caſſata. ſed præcedēs opinio verior videtur
quo ad iſtum text. ¶ Nec habet obſtare. cap. dilectus.
ſ. de præben. quia ibi nullus fuit datus executor. hic
autem fuit datus executor ad prouidendum. & ideo
per præſentationem literarum fuerūt affectæ manus
capituli. vt dixi ſuper gl. in verbo de vacaturis. circa
fi. ¶ In gl. vacare in l. in fundo. hæc lex modicū facit:
quia ſolum ibi dicitr̄, quòd res poteſt euinci per ſen-
tentiam

tentiam, nec dr, ꝙ transferatur dominium. Et not. ex glo. quæ quotidie allegaī pro ſingulari ſecundum do. Flo. ꝙ ſententia perdit, & ſic transferī dominium. tñ ſecundū eum, licèt in principio iſtud dicat, in fi. vr̄ tenere ꝯriū ī eo, qđ dicit, ꝙ iſte cuius collatio fuit caſſata ꝑdidit titulū, q̄a non appellauit. & ſic ſecūdum eum vult gl. ꝙ ꝑdat ex tacito ſuo ꝯſenſu: ſed hoc non vr̄ ꝓcedere, q̄a dominium nō ꝑdit ex ſola deſertione: licèt ſecus in poſſeſſione. l. ſi q̄s vi. §. differētia. ff. de acq. poſ. & facit, qđ no. ī. de renun. veniēs. ſed ſaluando gl. dici pōt ſecundū eam, ꝙ hoc operatur ſententia cum tacita approbatione. alleg. qđ no. ff. de cōdi. inde. in l. Iulianus. & iſta ꝓcedunt ſecundū eū tenendo, ꝙ caſſatio hic fuerit neceſſaria: non aūt tenēdo, ꝙ fuerit ſupflua, qđ eſt verius ſm̄ eum. vt ēt ſuperius tetigi. & ſecundū hoc nō ꝓcederet indiſtinctè vltimū notabile, qđ collegi: vnde recurrendū eēt ad ea, q̄ dicenī. ī. e. cum noſtris. ¶ Item aduerte, q̄a qđ dixit do. Flor. de tacita approbatione, nō vr̄ probari ex gl. q̄a hic non poteſt dici interuenire tacitā approbationē non appellando cū hic fuit ſnīa Papæ a qua nō appellaī cū nō habeat ſuperiorem. Sed potius vr̄ velle gl. ꝙ vbi ſententia tranſit in rem iudicatā: tunc ꝑdit dñium. nā & poſſibile eſſet, ꝙ eo caſu quo poſſet appellari appellareī ſemel & bis: & tñ ſuccūberet, & ſic nō ineſt tacitus conſenſus. ſnīa tñ lata in ſcđa appellatione tranſibit ſtatim in rē iudicatā. facit, qđ hr̄.
24 ſ. de app. in c. ſua. ¶ †Generaliter aūt ſi q̄ratur, an per
2 ſententiam ꝑdatur, vel acquiraī dominium.[a] tangit hic do. Flo. poſt Io. Cald. & concludit poſt eum, ꝙ aut ſententia lata eſt ſuper iuribus in q̄bus nihil corporale attingiī: & tunc ſi eſt abſolutoria petens ſtatim ꝑdit quaſi poſſeſſionem: ſi cōdemnatoria acq̄rit dñiū, & ꝓpria autoritate pōt ingredi. alleg. qđ hr̄. ff. de poenis. l. in ſeruorū. §. penul. & ff. de publiciana. in l. ſunt & alia. ſecundū vnam lectu. & ī. de cau. poſſ. cum eccleſia. & de app. paſtoralis. ij. reſpon. & alleg. ēt iſtum tex. ſed melius vr̄ faceret: licèt non alleget, qđ no. Inn. ī. co. cum noſtris. & qđ ibi diceī. ¶ Aut agiī de iuribus in quibus attingiī aliquid corporale, vel agiī ſuper rebus corporalibus. & tunc Io. Cal. & do. Flo. nō vūt perfectè locuti: ideo ad perficiēda dicta ipſorum iungi debet, quod hic tangit do. Ant. & qđ no. Bar. in l. ex hoc iure. ff. de inſti. & iu. Vnde dicendum, ꝙ aut agitur actione perſonali: aut agiī actione reali. Primo caſu per ſententiam ſecuta traditione ſi agens obtineat acquireī dñium, per id, quod hr̄. in l. ij. in fin. ff. ſi ex noxali cauſa agatur. & in l. prætorem. ff. de dam. inſe. & hoc ſi ipſe reus erat dn̄s, aliàs daretur ſolū vſucapiendi ꝯdictio dicta. l. ſunt & alia. & notatur ēt in iuribus pręalleg. & hoc intellige, qñ ageretur actione ꝑſonali: ſecus ſi ageretur actione ad reſtituēdā, puta actione ꝯmodati: q̄a tunc non agiī ad finē, vt dñium quæratur. facit qđ alle. Bar. in d. l. ex hoc iure. Si autē ferreī abſolutoria ꝓ reo, tunc non ꝑdereī dñium: q̄a agens non dicebat ſe dn̄m: & ſic ius reale nō fuit deductū in iudiciū iō non obſtaret agenti exceptio rei iudicatæ ſi poſtea ageret rei vēdicatione: q̄a mutareī cā agēdi. facit, quod hr̄. in l. conqueritur. & l. cum de hoc. & l. & an eadē. in prin. & §. actiones. ff. de excep. rei iudi. Si vero actū fuerit reali actione. puta rei vēdicatione: tunc ſi ferī abſolutoria pro reo non acq̄ritur ſibi dñium, vt legitur, & notat. in l. exceptio. ff. de excep. rei iudi. nā intelligiī abſolutus ex eo, q̄a nō ꝓbatū eſt. facit, qđ notaī. in l. Iulia. de condi. inde. & qđ hr̄. in l. ſed & ſi poſſeſſori. ff. de iureiu. & ſic ſola exceptio rei iudi. acq̄ritur ipſi reo. d. l. exceptio. & d. l. ſed ſi poſſeſſori. Sed ſi ꝓnūciareī ꝓ reo declaratoriē declarando non transferī dñium: ſed inducitur quædā præſumptio dominij ex dicta ſententia. per id, qđ hr̄ in d. l. ſed ſi poſſeſſori. & ſecundū ꝓdicta debet intelligi gl. in d. l. exceptio. Bar. tñ ibi vr̄ velle, ꝙ quæratur dñium reo, qñ fertur declaratoria ſup dñio ipſius rei. & pro iſta parte poſſet adduci, q̄a ſicut autoritas ſententiæ dñium operetur actori ſi ſentētia ferī pro eo: vt ī. dicetur. ita vr̄, qđ operetur, qđ acquiratur reo ꝓcipue cum reus ſit fauorabilior q̄ actor. ff. de reg. iur. l. fauorabiliores. ¶ Si aūt ſententia fertur ꝓ actore cōtra reum: tunc ante poſſeſſionis traditionē nō transfertur dominium. C. de pact. in l. traditionibus. & facit, quod hr̄. in l. cum aliquibus. ī. de re iud. ff. de excep. rei iud. ī l. ſi inter. facta vero traditione, an transferatur dñium gl. vr̄ tenere ꝙ ſic. inſti. de offic. iudi. in §. fi. & facit etiam, qđ not. in l. Pomponius. §. ſed iuſſu. ff. de acqui. poſ. cōtrarium tenuit gl. in l. exceptio. ff. de excep. rei iudi. & pro illa glo. facit ratio, q̄ colligi poteſt ex. l. iij. §. ſubtilius. ff. de condit. ob cauſam. vbi patet, ꝙ ſi trado tibi rem meam tanq̄ tuam non transfertur dñium. & ſic vr̄, ꝙ ſi reus cōdemnatus ſit in actione reali ad reſtituēdū rē actori: licèt ipſe reus ſit dominus, tamen quia reſtituit illam tanq̄ actoris, non vr̄ transferri dominium. ſed glo. cōiter tenēt cōtrarium. vt patet ex no. per gl. in §. fi. inſti. de offi. iud. & in d. l. Pomponius. §. ſed iuſſu. de acquir. poſſ. & in d. l. ſunt & aliæ. §. fi. ff. de publicia. & hæc opin. cōiter teneī per docto. & illam ſeq̄tur Bar. in d. §. ſed iuſſu. & Cy. in l. j. C. cōia vtriuſque iud. & ꝓ ipſa vr̄ eſſe caſus. in l. ſtatuliber a cæteris. §. quintus. ff. de ſtatuliberis. & in l. iij. §. item q̄ri poteſt. ff. de rebus eorū. & in l. ſi ꝑ errorē. ff. de vſuca. & in d. l. Pomponius. ſm̄ vnū intellectū. & in d. l. ſunt & alia. §. fi. ſecundū vnū intellectū poſitū ꝑ gl. nec ob. ꝓallegatus. §. ſubtilius. q̄a loquiī qñ extraiudicialiter fit traditio. ſed hic loq̄ī qñ ex autoritate ſnīæ fit traditio. quo caſu vr̄ eſſe ſecus ꝓp autoritatem ſententiæ. per ea, quæ hn̄r in iuribus præallegatis. Io. tñ An. hic poſt Hoſt. vr̄ velle, ꝙ vbi fit traditio autoritate ſnīæ in iudicijs cōibus prout eſt iudicium cōmuni diuidundo, & famil. erciſ. tūc transferaī dñium autoritate ſententiæ ſecuta tñ traditione. & ſic intelligit, quod hr̄ inſtit. de offic. iud. §. fi. vnde in alijs iudicijs dicit eſſe ſecus. ſed cōiter teneī idē in alijs iudicijs. & ſic in rei vendicatione per iura ſuperius allegata. & hoc etiam ſequitur Ioan. Cal. hic. & do. Flo. & facit ad materiam, quod no. ipſe Io. Cal. ī. co. cum noſtris. in vj. & vij. q. in gl. fi. ibi dimittatis: hæc prima expoſitio vr̄ literam violare. ¶ Eſt tñ notāda, quia ex illa habes, quòd non eſt abſonum, ꝙ rōne ſubiectæ materiæ verbum aſſignare ponatur ꝓ dimittere. facit, quod habetur. in l. ſi vno. ff. loca. & qđ no. in l. has cauſas. ff. de condi. & demon. quia tñ, vt dixi vr̄ literam violare, hæc ſol. datur ſecunda, & demum tertia, quæ in idem videntur recidere. & ex illis not. ꝙ per collationē tituli non transfertur poſſeſſio. facit, quod hr̄. in l. fi. C. de ſac. ſan. eccle. & quod no. glo. in l. cum duobus. §. idem reſpondet. ff. pro ſocio. vbi glo. notabiliter dicit, ꝙ licèt in multis caſibus transferaī dñium ex ſolo titulo: tamen nō transfertur poſſeſſio. Regulariter aūt ex ſolo titulo, nō transferatur etiam dñium: ſed fallit in aliquibus caſibus, de quibus. in l. traditionibus. C. de pac. & in d. l. fi. de ſac. ſanc. eccle. fallit etiam in beneficialibus. vt patet hic. & ꝑ id, qđ legiī, & notatur de ꝓben. ſi tibi abſenti. lib. vj. & ī. de conſti. cum M. & per Inno. in ea. gl. in fi. Pro declaratione literæ inquantū mandat, ꝙ aſſigneī ꝓbenda impetranti poſſit dubitari qūo procedetur. hic dom. Flo. quòd ſuper hoc Inno. poſuit hic magnam gloſſ. quæ

[a] Acquiritur dominium. Hęc eſt, quo magis legalis quàm canonicæ. vide ī l. Iulian⁹. & ibi per Bart. in vij. colū. ff. de condi. inde bi. gl. inſti. de offic. iudic. in fin. doc. Bar. & Ale. in l. Pōpon⁹. §. fi. ff. de acqui. poſ. l. n. Pō. in rub. ff. de re iud. in fi. glo. & doc. & Bart. l. ex hoc iure. ff. de inſtit. & iu. per Bal. ī l. 4. C cō. vtri. iu.

pro maxima parte ſm eum eſt expedita ꝑ iura noua.
& dicit,ꝙ maxime inſtat in hoc Inn. vtrum executor
poſſit ꝯferre beneficiū, qđ vacat de iure nō de facto,
qđ hodie eſt expeditum ſm eum per hoc, qđ hr̄. de
ꝓben.licèt Eps.libr.vj.q̄a poterit ꝯferre etiam nō di-
ſcuſſo de iure poſſeſſoris,licèt nō poſſet dare poſſeſ-
ſionē,niſi prius diſcuſſo de iure poſſeſſoris. illud tn̄
capitulum ſm ipſum hēt locum ēt in executore.quod
intelligo qñ literæ eſſent validæ. qđ qñ ſit apparebit
ex his,quæ hn̄r,& notantur.In c.cum noſtris.j.e. Itē
hoc vr̄ intelligendum,niſi poſſeſſor coloratè poſſide-
ret,& ꝓbabiliter dubitari poſſet,an ius haberet: quia
tunc non vr̄ poſſe procedi ad collationem, niſi prius
caſſato dicto colore.facit,qđ hr̄,& notatur.s̄.de elec.
auditis.& quod inferius dicetur:& quod habetur.j.e.
cum noſtris.¶Extra gl.eſt ſciendum,quod Inno. hic
25 tetigit quatuor,ſeu quinque.Primum eſt † an execu-
tor datus ad prouidendum in prouiſione facienda ꝑ
eum hēat neceſſe vocare partes: puta collatores, vel
illos q̄ poſſident,vel alios quorū interſit.an vero po-
terit prouidere ēt parte non vocata. Secūdum eſt,an
executor datus ad prouidendum ſaltē teneaꝬ admit-
tere contradictores,q̄ forte ſe opponunt non vocati.
Tertium eſt,an executor datus ad prouidendum po-
terit ꝯpellere ordinarium,vt conferat. & ſic eſt q̄ſtio,
an executor datus ad ꝓuidendum poſſit aſſumere po
teſtatē executoris ad compellendum. Quartū eſt,qđ
ſi executore volente ꝓuidere non compareat tenēs
beneficium: ſed ille qui contulit, & iudicium agiteꝬ
cum iſto comparente,an ſn̄ia lata cōtra ipſum habe-
bit ꝑiudicare poſſidenti.Quintum eſt,an executor ad
compellendum poſſit compellere collatores ad con-
ferendum ꝓbendam q̄ alius ante impetrationē longo
tp̄e detinuerat: & ſi poteſt dubitatur de modo ꝓcedē
di ꝑ ipſum executorem. & de primis duobus tangit
hic.& s̄.de re iudi.de cætero. & s̄.de ele.cum inter ca
nonicos.in ver.cauſis.circa fi.& de præſump.¶Circa
primū articulum,& ponit in effectu tres opiniones.
Prima eſt,qđ tenet prouiſio etiam non vocatis ꝑdi-
ctis ſicut ēt teneret collatio Epi non vocatis illis, qui
deberent ꝓbendam de facto aſſignare,& recipere ip-
ſum cui ſit collatio.j.eo.per electionē. qđ temperant
ipſi eſſe verum,niſi in literis contineaꝬ,ꝙ vocatis par
tibus ꝓcedere debeat ad prouiſionem: q̄a tūc forma
reſcripti eſſet ſeruanda.s̄.de reſcrip.cū dilecta. & fa-
cit.j.de accu.accedens.Scd'a fuit opinio,ꝙ ſi bn̄ficiū
vacat de iure,& de facto:vt q̄a nullus tenet ipſum,ꝙ
tunc ꝓcedat opinio præcedens:quia poterit ꝓuidere
ēt parte non vocata,& ſine cauſæ cognitione. Si vero
vacat de iure,& non de facto: vt q̄a per alium poſſi-
deretur de facto: & tunc licèt eſſemus in caſu in quo
poteſtas executoris ad talē tenentem extendatur.qđ
qñ ſit patebit ex his,quæ hn̄r.j.eo.cum noſtris.& tūc
nō poterit ad prouiſionem ſine cauſæ cognitione. &
illo poſſeſſore non vocato, adeo ꝙ ſi aliter ꝓcederet
conferendo non valeret proceſſus.facit,qđ habeꝬ. in
d.c.cum noſtris. Tertia fuit opi.ꝙ ſi mandatur execu
tori, vt ꝓuideat certæ ꝑſonæ de certo bn̄ficio in cer-
ta eccleſia:tūc poterit fieri collatio abſque vocatione
partiū. ſec9 ſi primo loco ſcribaꝬ illis ad quos ſpectat
collatio,& executori,vt ꝓuideat illis negligentibus:
tunc non poterit ꝯferre, niſi vocet illos ad quos ſpe-
ctat collatio,vt ſic ſciat quare ipſi nō ꝯferant. facit de
rele.ip.ſi qñ.& c.cum adeo. & ſatis vr̄ ꝓbari eo.tit.
ab excōicato.vbi executores ibi adiuncti non poſſunt
exeq̄ mandatū apoſtolicū ſine cāæ cognitione,& par
tibus non vocatis.Sed Innoc.hic vr̄ reſidere in prima
opinione: videlicet ꝙ indiſtinctè de neceſſitate nō ſit
fienda vocatio aliquorum: ex eo,q̄a eſt purus,& me-
rus executor, & pōt extraiudicialiter procedere,nec
habet neceſſe partes iudicis aſſumere.& ſic nō habet
neceſſe aliquem vocare.nec ob.c.ab excōicato.q̄a lo
quiꝬ in actu excōicationis in quo requiriꝬ cauſæ co-
gnitio ſuæ naturæ.ij.q.j.nemo.& ſic eodē modo requi
ritur in abſolutione,per id,quod hr̄.de pœni.diſtin.j.
c.verbum.hic autem loquitur in actu prouidendi,vbi
neceſſario ſui natura nō requiritur cauſæ cognitio: nec
ꝑ conſequens partis citatio. Et hanc opi.dicit do.An
to.poſſe procedere cum duabus limitationibus inq̄-
tum vult,ꝙ non habeat neceſſe partes vocare. nā fal-
lit ſi aliud forma literarum haberet:vt eſt dictum. Itē
fallit ſi reperiretur coloratus poſſeſſor.nam tunc non
poterit executor ꝓcedere ad prouiſionem, niſi prius
illum caſſet colorem.per id,quod habetur.j.eodem.c.
cum noſtris.& ſic requireretur cauſæ cognitio:& ꝑ cō-
ſequens citatio.argu.in l.in cauſæ.§.cauſa cognita.ff.
de mino.& ideo tunc procederet opi.dicentium non
valere ꝓceſſum parte non vocata.& ſic reſidet in hoc
articulo tn̄ inferius ante quartum articulum dicit, ꝙ
cognitio vr̄ neceſſaria ſolū in actu executionis reſpe-
ctu poſſeſſionis,per tex.in c.licet Eps.de præbē.in vj.
non autem in actu conferendi, vt ibi patet ſaluo ſecū
dum eum,niſi eſſet ꝓbabile dubium de iure ipſius te
nentis:q̄a tunc vr̄,ꝙ etiam in actu conferendi ſit ad-
hibenda cāæ cognitio.facit,quod no.s̄.de elec.audi-
tis.An aūt hoc dictum procedat dicam.j.eo. cum no
ſtris. & de iſto articulo,an executor neceſſario habet
partes vocare.plene dixi.in c.fi.s̄.de ꝓſum. vnde dic.
26 vt ibi dictum fuit. ¶†Circa ſcd'm Inn.hic poſuit tres
opiniones,& do.Ioan.Ant.addit quartam, hæc q̄ fuit
Cōpoſtellę. Prima fuit opinio,ꝙ ſi cōparens opponit
exceptionem in ꝑſonam eius cui debet ꝓuideri non
tenetur admittere executor talem contradictorem:
quia vr̄ eſſe nudus miniſter.& ſuper hoc non vr̄ habe
re iuriſdictionem. alleg.qđ no.de re iudic.de cætero.
Idē ſi opponat exceptionem recuſationis ꝯtra execu-
torem:q̄a executor non recuſatur.de appella.in c.no
uit.Si vero opponiꝬ reſcriptum eſſe obreptitium: tūc
ſi dicatur obreptitium ꝑꝑ alium defectum quàm ꝑꝑ
pœnam impetrantis:tunc admitti dēt talis exceptio,
& talis cōtradictor:q̄a ēt ſi fieret executio retractare-
tur poſtea detecta obreptione. de re iudi.cum olim.
& de reſcrip.cum dilecta. Si vero dicaꝬ obreptitium
ꝑꝑ inhabilitatē ꝑſonæ impetrātis: tunc q̄a in effectu
opponiꝬ in ꝑſonam,& non vr̄ proprie tractari de ob-
reptione,vel ſurreptione reſcripti. ideo non debebit
admitti.alleg.quod hr̄.25.q.ij.& non cognitio.Secū-
da fuit opi. ꝙ ēt ſi opponatur exceptio in perſonā,vel
aliter quomodocūque opponatur exceptio legitima:
licèt non debeat, ſeu non teneatur executor aliquos
vocare nihilominus opponentis etiam in perſonam
tenebitur admittere.arg.eorum,q̄ habentur. de acc.
accedens.& q̄ notantur,de cauſa poſſeſ.c.cum olim.
vnde dicit hunc non eſſe executorē meri facti: ſed hē
re ēt iuriſditionem.ideo debet admittere prædictas.
Subdit tn̄ Inno.ꝙ prius dictum.& ſic prima opi.de ri-
gore iuris plus videꝬ iure fulciri.& ſic magis placet.&
hoc ēt tenuit.in d.c.de cætero.vbi tenuit executorem
poſſe extraiudicialiter ꝓcedere omnibus ꝯtradictio-
nibus deiectis.Dicit tn̄,ꝙ omni caſu bene faciet ſi au
diat ea,q̄ eū moueant,qđ ſe informet,& ſuperſedeat
& ſuperiori reſcribet cuius conſiliū expectet. allega.
qđ hr̄.in d.c.de cætero. & j.de depō.impu.c.ad diſ-
ſoluendū. & auth.nulli iudiciū.§.iubemus.coll.a.ix.
Sed aduerte,q̄a licèt Inn.hic dicat primā plus ſibi pla
cere.tn̄ in c.cum inter canonicos. de elect.ſuꝑ verbo
cauſis.

cauſis.circa fi.gl.vř tenere ſecundã opinionem: videlicet ꝙ indiſtinctè oẽs exceptiones legitimę per executorem ſint admittendæ: licèt ſecus dicat in ꝓcedẽte ad prouidẽdum via ordinaria. & iſtam opinionem ẽt tenet Hoſti. vt etiam hic tangit. Ioan. And. dicens: ꝙ de iure exceptiones legitimę debent admitti: quia eſt miſtus executor cum ſemꝑ intelligatur tacita conditio ſi p̃ces veritate nitantur, & etiam ſi dignus extiterit is ꝓ quo ſcribitur. ſ. de reſcrip. c. ij. & c. cũ adeo. & de p̃ſumpt. dudum. & q̃a quicq̃d præcisè ſcribaĩ, tñ legitimę exceptiones vñr admittendæ. ſ. de offic. deleg. c. ex ꝑte. el ij. Tertia ſuit opinio, ꝙ ſi executor eſt datus ſine aliqua clauſula: tunc dẽnt admitti contradictores, nec ad hoc arctaĩ. Si vero datus eſt cum clauſula ꝯdictores anteq̃ &c. tunc dicunt quidam, ꝙ dẽt audire ꝯdictores anteq̃ inueſtiat, vel ꝓuideat, & ſummatim dẽt cognoſcere de eo, qđ opponitur: allegant. de renũtia. veniens. & qđ hř. in l. a diuo Pio. §. ſi ſuꝑ rebus. ff. de re iudi. refert tñ alios dicere, ꝙ audiri nõ debet ẽt ſi clauſula p̃dicta ſuerit appoſita, niſi poſtq̃ executum eſſet mãdatũ. ſed vt dicit Inn. nõ eſt dare cãm quare non ſit melius ꝙ audiat antequã &c. fateĩ tñ, ꝙ ſi procederet commiſſa p̃dicta cãæ cõgnitione ſummaria, & exequaĩ mandatũ deiectis cõtradictoribus non ꝑ hoc eius executio, vel ꝓuiſio vitiabitur: mouetur q̃a eſt merus executor: & quia hęc ſummaria cãæ cognitio non eſt ſemꝑ de neceſſitate. & plus etiam dicit, ꝙ non poterit appellari ex eo: q̃a omiſerit dictum ordinem. nam ab executore non appellatur, niſi in duobus caſibus. ſ. q̃n excedit modũ, vel nimis feſtinat. ſ. de appel. nouit. & de re iud. c. qđ ad conſultationem. & qđ dixi. ſ. ſummariã cognitionem, non eſſe ſemper de neceſſitate, dicit Innocẽ. id non procedere in compulſione: q̃a in illa ſemper neceſſaria eſt cauſę cognitio. ad qđ allegat Io. And. ca. licèt Epiſcopo. de p̃ben. in vj. & de hoc dicto, & eius intellectu plene fecit mẽtionem. in c. fi. ſ. de p̃ſump. Quarta fuit opinio Compoſtella. de qua ꝑ eũ in decreta. c. de reſcrip. & ibi ꝑ Io. An. poſt glo. in magna gl. ver. ſed nunq̃d exceptiones. vbi cõcludit, ꝙ in poteſtate executoris eſt, an aſſumat ꝑtes iudicis, an vero executoris. & ſi eligit aſſumere partes iudicis in excedendo, tunc tenentur contradictores admittere, & etiã partes vocare quibus præiudicareĩ. Si autem aſſumat partes executoris, tunc non teneneĩ admittere ꝯdictores: nec conſequenter exceptiones oppoſitas: adeo ꝙ ẽt ſi offeraĩ probatio, & appelleĩ, non retractabitur factum a tali executore, niſi poſtea corã iudice appellationis appareat exceptionem fuiſſe legitimã: vt probetur etiam veritas exceptionis obiectæ. & hanc opinionem ſecundũ do. An. vř recepiſſe Compoſtel. ex his, q̃ notauit Innoc. in d. c. fi. de præſump. iuncto eo, quod notauit. in d. c. eum inter canonicos. do. Ant. hic dicit: ꝙ iſte articulus magis latè examinatur. in d. c. fin. & in clemen. j. de offi. delega. & dicit ſe vidiſſe ſeruari ĩ practica, ꝙ executores nullam admittant exceptionem, nec aliquos contradictores: tamen ſi poſtea coram ſuperiore appareat cauſam eſſe veram, & legitimam, retractabitur id quod eſt geſtum non autem erit ꝓceſſus nullus. fatetur tñ, qđ Hoſtien. hic. & etiam Inn. in d. c. cum inter canonicos. tenent ꝙ de iure debent admitti contradictores. licèt ipſe Inno. hic vacillauerit. ipſe aũt do. Ant. concludit, ꝙ ſi obijciantur exceptiones manifeſtę. de quibus abſque diſcuſſione euidenter poſſet conſtare. tunc ſunt admittendæ: quia videtur, quòd tales exceptiones admitti debeãt ẽt ſi ſit merus executor. arg. c. cum ꝯtingat. de reſcrip. & iõ ſi opponaĩ euidẽs defectus literarũ debebit admitti. facit, qđ hř. de elec. ſi forte. lib. vj. ſi aũt exceptiones non ſint patentes, ſeu manifeſtæ, ſed dubiæ: tunc nõ arctaĩ illas admittere, licèt ſi velit poſſit admittere: q̃a vbi ſit mãdatũ ab eo q̃ de cã non cognouit ſemꝑ vř hẽre tacitam ꝯditionẽ ſi eſt ita. & ſic vř data cognitio, & poteſtas admittendi exceptiones. arg. eorum q̃ no. de re iudi. de cętero. & de reſcrip. ab excõicato. ad fi. & ꝓ hoc dicit hoc caſu ſequendo opi. Cõpoſtellani, ꝙ ſit in facultate executoris, an aſſumat partes iudicis. & tũc teneaĩ admittere exceptionẽ, an executoris: & tũc nõ teneatur admittere: q̃a põt eligere modũ extraiudicialiter ꝓcedendi, nec habent obſtare ſuperius allegata: quatenus poſſunt adduci in contrarium: q̃a rñdet, ꝙ loquunĩ in actibus iudicialibus in q̃bus cognitio ſemper eſt annexa: & cõſequenter admitti debent exceptiones: ſecus in actu collationis, ſeu ꝓuiſionis q̃ eſt extraiudicialis: & ideo nõ teneĩ collator, ſeu ꝓuiſor admittere exceptiones. Fateĩ tñ, ꝙ ſi appelleĩ ex cã legitima, vel ẽt ſi non appelleĩ appareat cum iniuſte ꝓceſſiſſe reuocabiĩ, id qđ erit geſtũ. alleg. de reſcrip. conſtitutus. & ĩ. e. eum noſtris. & ſic tenuit in diſcurſu lecturæ huius capituli: licèt dicat plenius ſe dixiſſe de materia. in d. c. fi. de præſump. Subdit tñ vnum non eſſe omittendum, ꝙ prædicta ꝓcedunt, q̃n executiones reſpiciunt merita negotij. Si aũt reſpicerẽt ipſam exceptionẽ, & modũ exequendi: vt q̃a opponereĩ, ꝙ beneficiũ non vacat, qđ ipſe vult ꝯferre, qđ tunc in hoc dẽt aſſumere partes iudicis: & ſic p̃termittere cãæ cognitionẽ. vt hic vñr ſentire doc. aliàs ſi ꝓcederet ad collationem ſine cãæ cognitione p̃cedente: ex quo non p̃cederet caſſatio coloris tuendi non teneret ꝓuiſio: licèt de iure vacaret ex quo de facto
27 non vacabat: & coloratè per alium tenebaĩ. ¶†E ꝓ p̃dictis adducit ſimile, q̃a licèt executor ſuiæ non teneaĩ recipere exceptiones cõcernentes merita negotij teneĩ tñ recipere exceptiones ꝯcernentes executionem. per id, qđ legitur, & nota. in l. a diuo Pio. §. ſi ſuꝑ rebus. ff. de re iudi. & ſ. de re iudi. de cætero. Do. Pe. hic in hoc vltimo vř concordare, q̃a ſecundum eũ vbi beneficiũ non vacat de iure, & de facto: ſed ſolũ de iure non dẽt ꝓcedere ad collationem, niſi vocatis his quorũ intereſt, & teneĩ ẽt ꝯtradictores ẽt non vocatos admittere. hoc tñ dictum vř intelligendum, q̃n poſſeſſor coloratè poſſidet, & ꝓbabiliter dubitari poſſet de iure tenẽtis. facit, qđ ſuperius dixi. Si aũt incoloratè teneret, tunc vř idem dicẽdũ acſi vacaret de iure, & de facto, quo caſu ꝯcludit do. Pe. ꝙ nõ teneĩ vocare partes: tenetur tñ admittere ꝯtradictores ſi q̃ appareant: q̃a ſecundũ cum non eſt merus executor, ſiue ſit datus ad ꝓuidendũ principaliter, ſiue ad ꝓuidendũ in negligentiã capituli, ſiue ad ꝯpellendũ. & hoc ꝑ rõnem ſuperius tactã ꝑ Hoſt. & q̃a ſecũdũ eũ vř, ꝙ poſsit appellari a talibus executoribus ſi nõ recipiãt exceptiones. ſ. de appel. dilecto. & q̃a etiã in executione vñr exceptiones admittendæ. ꝑ id, quod hř. in d. l. a diuo Pio. §. ſi ſuꝑ rebus. & ſ. de re iudi. cũ ſuper. Et iõ ſi appelleĩ ex eo, q̃a non audiaĩ legitima contradictio, ſeu exceptio non valebit, qđ agiĩ, per id, qđ hř. in d. c. dilecto. ſi aũt non appelleĩ dicit, qđ ꝓceſſus non erit nullus, ſed iniuſtus. & ſic in effectu tenet opi. Hoſti. & opinionẽ q̃ poſuit Inno. in d. c. eũ inter canonicos. Sed ad c. dilecto. poſſet rñderi, ꝙ ibi datus fuit ad ꝯpellendum, & in ꝯpulſione ſemꝑ neceſſaria eſt cãæ cognitio: vt hic tãgit Inn. vt ſ. dixi. & ſic nõ facit ad ꝓpoſitũ, q̃n executor eſt datus ad ꝓuidendũ principaliter, vel in negligẽtiã capituli. Et ad rõnem Hoſt. dum dicit, ꝙ ſubintelligitur clauſula vi-

delicet ſi dignus ſit ille ꝓ quo ſcribitur:q̃a pōt rñde-
ri,ꝙ illa ſonat in monitione potius q̃ in ɔdictione cū
tacite inſit:vt plene no.in c.ſi.de præſumptio. Quod
aūt dicit de clauſula ſi eſt ita.ſed de.ca.ex parte. el ij.
de offi.delega.poteſt dici,ꝙ loquitur in actibus iudi-
cialibus. ſed hic loq̃mur in actu collationis,vel pro-
uiſionis,q̃ eſt extraiudicialis.Et eodem modo poteſt
cſideri ad.§.ſi ſuper. & ad ca.cum ſup.& ideo de iſto
articulo eſt dicēdū:vt plene dixi. in d.c.ſi.de p̄ſump.
& ꝑ hoc ſit expeditus iſte ſecūdus articulus. ¶Item
aduerte,quia vr̃ velle hic Inno.ꝙ ſi Papa mandat ali-
cui, vt faciat aſſignari Titio beneficiū in certa eccle-
ſia,ꝙ iſte diceř merus executor:poterit tamē ſ᷑m eum
mandare beneficium : & ſi non aſſignetur excōicare
inobedientes.Do.Pet.hic dicit,ꝙ iſta vñr repugnan-
tia, videlicet,ꝙ ſit merus executor.& ꝙ habeat pote
ſtatem excommunicandi, cum excōicatio debeat fie
ri cā cognita,& monitione præmiſſa. de ſent.excōi.
c.ſacro.& ij.q.j.nemo. Et ideo dicit,ꝙ vbi eſt datus
executor ad ꝓuidendū,& ſic ad conferēdū ius prin-
cipaliter,vel in negligentiā,vel ēt ſi ſit datus ad com
pellendū:vt facit cōferri dēt dici ſ᷑m eum miſtus exe-
cutor:ſecus ſi poſt ius collatum per Papam.Papa mā
dat alicui,vt faciat illum de facto recipi: q̃a tunc ille
dr̃ merus executor:q̃a non habet facere cōferre ius.
Sed certe vr̃, ꝙ ēt in hoc caſu habeat poteſtatem ex-
communicandi inobediētes.per id,quod hr̃.ſ.de off.
delega.præterea.& ca.ex literis.Et ideo cum iſte di-
catur merus executor, licèt habeat poteſtatem excō
municandi inobediētes. Item etiam vr̃,ꝙ poſſet dici
merus executor ille qui habet facere aſſignari bene-
ficium,vel prouidere de beneficio,licèt habeat pote
ſtatem excōicandi inobedientes.& ſic verior vr̃ opi-
nio,ꝙ poſſit aſſumere partes meri executoris etiā ille
q̃ datus eſt ad ꝓuidendum principaliter,vel in negli
gentiam capituli. ꝓut voluit Compoſtel. & ēt dom.
An.& ſilr in d.c.ſi.plene dixi.de præſum.Et ꝑ p̄dicta
poteſt dici, ꝙ demum dicatur quis miſtus executor
qñ habet poteſtatem adhibendi cauſæ cognitionem
ſuper eo,qd̄ principaliter mandatur: ſecus qñ ſolum
poteſt illam adhibere ſuper quodam acceſſorio ad id
qd̄ principaliter mandaẽ,vt patere poteſt ex p̄dictis.
An aūt per formā, facias aſſignari, dicatur quis datus
executor ad compellendum. An vero etiam ad ꝓui-
dendum,dicendū eſt vt dictum fuit.in ca.ꝓ illoꝛū.ſ.
28 de præben. ¶†Circa tertium articulum:an executor
ad ꝓuidēdū poſſit compellere ordinarium collatorē
qd̄ conferat.ɔcludit Inno.ꝙ non : q̃a hoc non hēt in
mandatis,vt cogat,ſed vt ꝓuideat. & idem ſi eſſet da
tus ad ꝓuidendum negligentiā capituli, ſeu ordina-
rij collatoris:q̃a ſi ſunt negligentes ſunt priuati pote
ſtate ɔferendi,q̃ deuoluta eſt ad executores.j.e.ſi ca-
pitulo.lib.vj.& ideo cū non habeat tunc ordinarius
poteſtatem ɔferendi,ſeu prouidendi fruſtra ɔpellere
tur,vt ꝓuideret.Fateẽ tñ,ꝙ ſi executor ꝓuideret,po-
terit cōpellere canonicos,vt ipſum de facto recipiāt.
quod vr̃ eſſe verū ſi habeat clauſulā contradictionis.
ſed iſtā limitationem non poſuit Io.And.& bñ ſecū-
dum do.Ant. q̃a ex quo eſt executor Papæ habet po
teſtatē exequendi factū ſuum ēt ſine dicta clauſula.
ꝑ id,qd̄ hr̃.ſ.de offi.delega.q̃renti.& c.p̄terea. & ca.
ex literis.ī alio aūt executore dato ab inferiore a Pa-
pa dici poſſet ꝓcedere dictū Innoc.ſup quo tñ dicit
eſſe recurrendum ad no.ſ.de foro cōpe.ſi q̃s contra
clericum.ꝑ glo.& doct.vt per Inn.de offi.ordi. cū ab
eccleſiarum.Et per prædicta etiam dicit Inn. hic vel
le, ꝙ cum in reſpiciētibus executionem habeat exe-
cutor cognitionem, qd̄ oportebit,ꝙ ſe informet ſup

beneficio,qd̄ vult conferre, an vacet ſi forte de hoc
refricareẽ ī dubiū. Nam licèt poſſet ɔferre,vbi vacat
de iure,& de facto. ſi tñ de iure vacat tm̄,tūc poterit
illud conferre: ſed tñ debebit p̄mittere cauſæ cogni-
tionē,& audire ſummatim iura illius qui poſſidet: &
ſi reperiat eum nō habere ius, dicit ꝙ nō erit neceſſe
ſnīam aliquā ferri contra eū: imo poterit ſine aliqua
ſnīa monere ipſum detentorem,ſeu poſſeſſorē, vt di
mittat de facto bñficium:& poſtea poterit exeq. & ſi
hunc ordinē omitteret,caſſareẽ qd̄ factum eſſet. al-
leg.quod hr̃.j.eo.cum noſtris. & ca.literas.& facit ēt
qd̄ dixi.ſ.poſt do.Anto.circa ſcd̄m articulum. & di-
cit hic do.Ant. ꝙ credidit hanc cognitionem neceſſa
riā ſolū in actu executionis reſpū poſſeſſionis ꝑ text.
in d.c.licèt Ep̄s. de p̄ben.in vj.& non in actu confe-
rendi:vt ibi vr̃ ꝓbari ſaluo ſecundū eū,niſi eſſet pro-
babile dubiū de iure tenentis.Vnde poteſt deſidera-
re,ꝙ interdum beneficiū vacat de iure,& de facto.&
tunc clarū eſt,ꝙ executor pōt conferre etiā alijs non
vocatis.Interdū vacat de iure,ſed nō de facto: & tūc
ſi tenens bñficiū de facto tenet incolorate: vt q̃a nul
lum penitus hēt titulum: & tunc idē quo ad poteſta
tem conferendi:q̃a ēt ipſo vocato poteſt conferri,nō
debebit tñ priuari poſſeſſione, niſi prius citeẽ d.ca.li-
cet.Interdum autē poſſidet colorate,vt q̃a aliquem ti
tulum hēt inualidum:& tunc, aut ille titulus notoriè
eſt nullus:vt in caſu.c.ad noſtram.ſ.ti.j.& tunc idem
acſi non hēret titulum,vt ibi dictum fuit poſt Hoſtiē.
Aut titulus nō eſt notoriè nullus,& tunc ſi de illo nō
eſſet facta mentio in literis,ſeu de illo poſſeſſore red
dereñ literæ ſurreptitiæ.j.eo.cum noſtris. ſed vbi li-
teræ eſſent valide,ꝙ qñ ſit diceẽ. in d.c.cum noſtris.
tunc an poſſit ꝓcedi ad collationem non diſcuſſo de
iure poſſeſſoris vr̃ velle,ꝙ non.& etiā vr̃ ſeq̃ do.Ant:
Sed de hoc diceẽ.in d.ca.cum noſtris.& hæc ſufficiāt
de tertio articulo. ¶†Circa quartum q̃d ſi executore 29
volente ꝓuidere non ɔpareat tenēs beneficium : ſed
ille cui ɔtulit,& iudiciū agitaẽ cum iſto cōparēte, an
ſnīa lata ɔ̄ ipſum habebit p̄iudicare poſſidenti. & cō
cludit ꝙ ſic, ille ſciuerit iudiciū p̄dictum agitari ꝑ re
gulā.c.pe.de re iud.& ff.de re iudi.in l.ſæpe.& idem
etiam hic do.Flo. qui plus vr̃ velle,ꝙ ſi ꝓcediẽ voca-
to poſſeſſore ſi non ɔparuit poſſeſſor,ſed ipſe ad quē
ſpectat collatio q̃uis non contuliſſet illi, ꝙ ſnīa lata
cōtra ipſum cōparentem p̄iudicabit poſſeſſori q̃ ſci-
uit cauſam agi.ꝑ id,qd̄ hr̃.in d.c.pen.vū ſecundū eū
nō erunt partes executorū ɔtra ipſum poſſeſſorē ali-
ter neceſſariæ : ſed poterit ipſe executor cogere ipſū
poſſeſſorē poſſeſſionē dimittere, qd̄ eſt notādum ſe-
cūdū eū:q̃a ex hoc patet,ꝙ in caſibus q̃bus p̄iudicat
tertio fiet executio ɔ̄ ipſum tertiū etiā ſine noua cāæ
cognitione,qd̄ ēt tenet Bar.in l.ſæpe.de re iud.& no.
ēt bñ dictū do.Flor. inq̃tū loquiẽ ēt qñ cōpareat ille
q̃ nō cōtulit poſſeſſori beneficiū. nā re vera non bñ
ꝓbaẽ ꝑ d.c.pe. q̃a loq̃tur qñ tertius hēt cām ab illo,
q̃ comparet.Itē aduerte, q̃a licèt collatione facta de
neceſſitate nō ſit admittendus volēs defendere ſuam
collationem,quando iudicium agitat contra illū cui
facta eſt collatio:ſ᷑m ea,quæ no.per Io.And. poſt In-
no.ſ.de p̄bē.dilecto.vbi ēt dixi.tñ vt dicit do.Ant. ſi
admittaẽ valebit ꝓceſſus,& p̄iudicabit ei q̃ poſſidet:
vt hic voluit Inn.do.tū Pe. hic vr̃ velle,ꝙ ēt d̄ neceſſi
tate ſit admittēdus ſi velit ɔparere.Sed potes ɔcorda
re opiniones.q̃a opi.Inno.& do.Anto.pōt ꝓcedere,
qñ vellet ɔparere ſuſcipiēdo ī ſe principaliter defen-
ſionē.ſed opi.Pe.pōt ꝓcedere,qñ nō vellet principa
liter aſſumere defenſionē:ſed aſſiſtere liti. ar.eorū, q̃
hñr.ī l.ſi ſuſpecta.ff.de inoffi.teſt. & ī l.a ſnīa.de ap-
pel.

pcl.cum ibi no.ꝑ Bar.ſ.de re iudi.cum ſuper.& hæc
30 ſufficiant de quarto. ¶ †Circa quintū,& vltimū arti-
culū: an executor datus ad ꝯpellendū poſſit compel-
lere collatorē ad conferendum ꝑbendam, q̄ alias an
te impetrationē longo tꝑe detinuerat:& ſi pōt qualis
erit modus ꝓcedendi.vr̄ enim,ꝙ non poſſit ſe intro-
mittere ꝯ talē poſſeſſorē:q̄a non vr̄ hēre iuriſdictio-
nē ꝯ ipſum,cū non reperiat in reſcripto nominatus.
facit,qđ hr̄.in c.P.& G.de offi.deleg.Itē,q̄a nō vr̄ bn̄
hoc poſſe deduci ad practicā. Nam ſi concludat,ſeu
ꝑcipiat,ꝙ poſſeſſor dimittat ꝑbendam executori ma
le vr̄ ꝯcludere, cum ipſe executor nō habeat ptātem
conferendi,ſed compellendi.Si vero concludat eam
dimittendā capitulo.vr̄ etiam male ꝯcludere:q̄a nō
hēt ad hoc mandatū a capitulo. nec vr̄ etiā poſſe con
cludere,ꝙ dimittat illi ꝓ quo ſcribitur:q̄a ſibi confer
re non poteſt.His tn̄ obſtantibus concludit Innoc.ꝙ
imo poterit ꝯ talem ꝓcedere. nam poterit ipſum poſ
ſeſſorem vocare, & dicere q̄uo intellexit ꝑbēdam q̄
ipnet de iure vacare.& ſi hoc fateatur,poterit præci-
pere,ꝙ illā dimittat,& ēt ipſum ad hoc ꝯpellere:vt ī.
dicet.Si autem hoc neget,tūc poterit de hoc cogno-
ſcere,& cogere ēt illum ad oſtendendū titulū ſuum.
facit,qđ legit,& no.in c.ordinarij. de offi.ordi.in vj.
& de ꝓcur.ex inſinuatione.& de reg.iur.in regula.j.
lib.vj.& ſi ſit ꝯtumax in oſtendēdo titulū,vel ēt oſtē
dat,ſed inualidū poterit ꝑcipere,ꝙ relaxet ꝑbēdam,
nec exprimat aliter cui dēat relaxari.& ſi iſte dimit-
tet poterit poſtea ꝯpellere capitulū,vt conferat ꝑbē-
dam.Si aūt vellet illā dimittere poterit compellere ꝑ
cenſurā eccleſiaſticam: vel ēt manu militari implorā
do ēt auxilium iudicis ſecularis. ꝑ id,qđ hr̄.in c.j.ſ.
de offi.ordi.& de offi.leg. de cauſis.facit ēt,qđ hr̄. in
l.j.q. reſtituere.ff.de rei vē.& hoc ideo,q̄a ex quo te-
net ſolū de facto bene poteſt ꝯpelli,vt dimittat, licēt
ſi de iure teneret nō poſſet cogi iuri ſuo renūtiare.ſ.
de renū.ſuꝑ hoc.nec ob.ꝑdictis,qđ iſte nō eſt noīa-
tus in reſcripto:q̄a ſatis tacite intelligit̄ noīatus eoip
ſo,ꝙ datū eſt mādatū executori, vt ꝯpellat capl̄m ad
ꝑbēdā vacātē ꝯferēdi ſaltē ſi ē adiecta clauſula amo-
to quolibet illicito detētore:q̄a tūc vr̄ fuiſſe intentio
Papæ,ꝙ ſufficiat ꝑbēdā vacare de iure,licēt nō vacet
de facto ſm ea,q̄ plene dicent̄. in c.cū noſtris.ī.e.ti.

S V M M A R I V M.

1 *Poteſtas conferendi beneficia in eccleſia cathedrali,& in alijs,an ſpe-ctet ad diœceſanum.*
2 *Intruſus quis dicatur.*
3 *Conferri non debet beneficium coloratè poſſeſſum, niſi præcedente re-ſignatione.*
4 *In tempore ſemeſtri dato ad deuoluendum poteſtatem propter negli-gentiam in conferendo non computatur tempus quo habēs conferre eſt iuſte impeditus.*
5 *Tempus non currit impedito impedimento iuris: nec impedito imped mento facti.& nu.13.*
6 *Capitulum ſuccedit in poteſtate cōferendi prælato priuato propter ne-gligentiā,non tamen ſuccedit prælato priuato propter delictum, vel ipſius culpam,quia tunc deuoluitur ad Papam.*
7 *Papam poteſt conferre beneficia etiam non negligentibus ordinarijs.*
8 *Suſpēſus ab officio eſt interim poteſtate cōferēdi priuatus. & nu.10.*
9 *Confirmatio in forma communi,non validat actum.*
11 *Bona propria clericorum damnatorū veniunt deuoluenda in fiſcum ec-cleſiæ propter ipſum clerici delictum:ſecus tamē eſt in bonis eccleſiæ.*
12 *Bona laici vbi ex delicto aliquo veniunt confiſcanda,videtur ꝙ ex ſi-mili delicto bona clerici confiſcari debeant cameræ diœceſani.*
14 *Præbenda vacans de iure,ſed non de facto,an poſſit ab ordinario,vel ab executore conferri.*
15 *Epiſcopo ſuſpenſo,an Archiepiſcopus poſſit conferre capitulum.*
16 *Agere quis poſſit contra male inſtitutum in beneficio, vt ag itaetur, ſiue remoueatur.*

a Quia diuerſitatem. Tēpus* ſe-
meſtre da-
tum ad eligendū nō currit legitimè im-
pedito.h.d.Et ſunt duæ partes principa-
les.Nam in prima ponit̄ Archiepī querē
la.In ſecunda cāæ commiſſio.ſecūda ibi:mādamus.
Secunda pōt ſubdiuidi: q̄a primo ponit mandatū,&
ſoluit obſtaculū. Secundo duos caſus excipit:ibi niſi
forte.& ſcđm tripliciter exponit. ī ver.ſic tn̄.¶ No.j.
illud vulgatū quot capita tot ſententiæ. de quo ēt.in
1 gl.j.¶ †Itē no.ꝙ de iure cōi poteſtas conferendi bn̄-
ficia in eccleſia cathedrali,& ēt in alijs eccleſijs diœ-
ceſis vr̄ ſpectare ad diœceſanum.hoc tn̄ non eſt ſim-
pliciter verum.vt plene no.in c.cum eccleſia vulte-
rana.ſ.de elec.Vn̄ de hoc dicendū,vt ibi no.ꝑ gl.&
2 doc.¶ †Item no.q̄s proprie dicat̄ intruſus b: q̄a ille,
b q̄ ꝑter autoritatem ſuperioris beneficium eſt ingreſ-
3 ſus.facit,qđ no.in c.ex literis.de reſtit.ſpol.¶ †Item
no.ꝙ ad collationē beneficij ab aliquo coloratè poſ-
ſeſſi non dēt ꝓcedi,niſi ꝑcedente reſignatione bene-
ficij: vt vr̄ hic collgi. nam hic iſti coloratè poſſidebāt
ꝑtextu cōfirmationis Papæ.hoc tn̄ qualiter ſit intel-
ligendum plene declarabitur.ī.ca.proxi.q̄a hoc non
ſimpliciter,& indiſtinctè ꝓcedit,vt ibi dicet̄.& patet
ex his,q̄ hn̄r.in ca.licēt Eꝑs.de præben.in vj.¶ Item
no.ꝙ confirmatio Papæ facta in forma cōi non vali-
4 dat actum.¶ †Item no.ꝙ in tꝑe ſemeſtri dato ad de-
uoluendā poteſtatem ꝑꝑ negligentiā in conferēdo,
non computatur tꝑs quo iuſte eſt impeditus habens
cōferre,vel etiā ex impedimento iuris. & ideo detra
hitur tꝑs ſuſpenſionis,& tꝑs itineris in eundo,& re-
deūdo ꝓ abſolutione a ſede Apoſtolica obtinenda.
Et ex hoc etiā not.gn̄aliter, ꝙ non valenti agere,vel
actum exercere nō currit tꝑs ſuꝑ negligentia funda-
tum.ſecus ſi ꝑꝑ alium fauorem curreret tꝑs: vt no-
tauit gl.in c.ſtatutum.in ver.numerandū.de ꝑben.in
vj.& facit ēt,qđ no.Spe.in ti.de inſtru.edi.§.nūc ali-
qua.ver.item q̄d ſi executor.vbi dicit Spec.vt hic re-
fert do.Flor.ꝙ executori teſtamenti ēt impedito cur-
rit tꝑs anni.ita qđ eo lapſo ſit diſſolutio ad Eꝑm,qđ
eſt valde notandum ſecundū eum,licēt ibi Spe. non
reddat rōnē. Sed rō eſſe poteſt ſecūdum eum:q̄a de
ꝑiudicio executoris nō agitur: ſed de fauore vltimæ
voluntatis. Et ſic dicit ſe de facto terminari vidiſſe.
Aduerte tn̄,q̄a nō eſt ſine dubitatione. nā licēt repe
riatur,qđ vbi fauor ſuadet, qđ currat tꝑs ēt ignoran-
ti,vt ī caſu.l.genero.ff.de his,q̄ not.infa. vbi patet,ꝙ
mulier nō p̄t poſt mortē viri nubere intra annū:alias
efficit̄ infamis:tn̄ ſi mortuus ſit vir muliere ignorāte,
& lapſus ſit annus hoc hēt ſibi prodeſſe: vt ibi patet.
Sed vbi tractaret̄ de ꝑiudicando iuri illius, q̄ habet
aliq̄d facere intra tꝑs non reperit̄ iure expreſſum, ꝙ
currat ſibi tempus ſi fuerit impeditus: imo videt̄ eſſe
regula in oppoſitum per iſtum tex.& per id,quod hr̄
in l.j.in fin.C.de anna.excep. & ideo de iure non vr̄
5 procedere dictum Spe.¶ †Item ēt ex prędictis potes
notare,ꝙ nedum impedito impedimēto iuris nō cur
rit tꝑs ipſo iure:ſed nec ēt impedito impedimēto fa-
cti, vt ꝓbatur hic inquantum vult, qđ non cucurrit
tempus impedito in eundo,& redeundo. qđ vr̄ eſſe
ꝯtra theoricam legiſtarū,& contra tex.in l.j.§.ſi quis
autem ꝑꝑ.ff.de iti.actuq; priua.& in l.& attilicinus.
ff.de ſer.ruſti.prędio.in quibus etiam no.& vr̄ etiam
expreſſum, ꝙ impedito impedimēto facti currit tꝑs
ipſo iure,licēt detur reſtitutio. ſed pōt rńderi, quod
illud regulariter ꝓcedat,fallit niſi in iure aliud exꝑſ-
ſum reperiat̄. & ita poſſit intelligi, vel poteſt dici,ꝙ
ꝓcedat de iure ciuili: ſecus de æq̄tate canonica per

a Tempus. do.Abb.latiꝰ ſummat hoc capi. vl de eodem.

b Intruſus. An autē valeant, quæ intruſus facit. vid xxv. q.j. omne quod.& In noc. in c.nihil. ſupra. de elec.

id quod hic hr̃,præcedẽs tñ ſolutio vr̃ magis rationa-
bilis ne inducatur diſcordia iuris ciuilis a canonico,
facit etiã iſte tex. ꝙ ſi concedatur ſaluus cõductus in
veniendo,etiam intelligatur,vt poſſit recedere libe-
re. de quo per Bar.in l.vtimur.ff.de ſepul.viola.¶Itẽ
no.ꝙ vbi curſus temporis cauſatur ex negligẽtia exer
cendi actum,non currit tempus ceſſante negligẽtia,
licèt ſubſit culpa. facit,qđ dicet̃ cum gl.in verbo fue
6 rit.¶†Item no.ꝙ licèt capitulum ſuccedat p̃lato pri-
uato pp negligentiam in poteſtate cõferendi: nõ tñ
ſuccedit prælato priuato pp delictum, vel ipſius cul
pam.& ex hoc ponit Inno. regulã,ꝙ in poteſtate ſup
plendi poteſtate, & alterius regula eſt prohibitiua,
ſeu negatiua: & ſolum intelligitur pmiſſiua caſuum
expreſſorum in iure.facit,quod hr̃.in c.Romana. de
ſup.negli.præla.li.vj.& quod ẽt tangetur ſuper gl.in
verbo fuerit. ¶Et no.ꝙ priuato prælato pp delictum
deuoluit̃ poteſtas ad Papam. facit,quod legit̃,& no-
tatur.de elec.q̃q̃.lib.vi.quod dicit Inno. pcedere qñ
collatio ſpectat ad vnum.Secus ſi ad plures: puta ad
capitulum. qa tunc vno ſuſpẽſo deuoluitur poteſtas
ad alios.in c.gratum.s̃.de poſtulã.& de elec.veronẽ.
el j.& ca.cũ Vintonieñ.& idem dicit Inno.ſi ſpectat
ad capitulum & Ep̃m:quia vno tunc ſuſpenſo perti-
nebit ad capitulũ.& hoc hodie eſt exp̃ſſum.ĩ c.vno.
ne ſede vacan.lib.vj.& facit,qđ hic notat̃.in iiij.gl.&
7 ſu p ea.¶Itẽ no. ꝙ Papa†poteſt conferre beneficia ẽt
non negligentibus ordinarijs collatoribus. nam ſup
hoc hẽt latiſſimam poteſtatem.j̃. de præbẽ.c.ij.in vj.
¶Item no. quòd delegatus contra rebelles nõ poteſt
exercere cenſuram: ſed ẽt priuare beneficijs cõtuma
cia exigente. de quo.j̃.de homi.pro humani.libr.vj.
Poteſt tñ dici, ꝙ iſtud hic fecit ex ſpeciali mandato
Papæ:nã aliàs tantam pœnam non vr̃ poſſe impone-
8 re:vt no.p Ioan.And.in c.pro humanis.¶†Item not.
ꝙ ſuſpenſus ab officio interim eſt priuatus poteſtate
conferendi.de quo plene. in c.cum dilectus.s̃.de cõ
ſue.& ſpectat tunc ad Papam,vt prædixi. & vr̃ etiã,
ꝙ legatus de latere poterit conferre,per ea,q̃ hñr. in
c.j.de offi.leg.in vj.¶In gl.j.in fi.& aduerte,qa iſtud
quod hic dr̃. in prin.huius capituli forte ideo fuit po
ſitum: quia dẽ caſu qui ſequitur forte erant opinio-
nes.¶In glo.ſub forma.vnde ibi tria operat̃. hoc in-
telligit verũ do.Flo.qñ confirmatio fit ex certa ſcien
tia, aliàs ſi fiat in forma communi nihil operatur ſm
eum. & de hac confirmatione,& eius effectu remit-
tit ad no.p Bar.in l.& q.a.ff.de iuriſ.om.iudi. Tñ po-
9 tes dicere,ꝙ licèt† confirmatio in forma cõmuni nõ
confirmet id qđ eſt inualidũ. & ſic nõ operet̃ ſm ef-
fectũ poſitum in gl.vr̃ operari primũ, & vltimũ ſtan-
te tñ validitate actus,p id,quod hr̃. in ca.j.de confir.
vtili.vel inutil. ¶In gl.tempus ſuſpenſionis vbi non
currit tempus.& pro hoc bene facit,qđ hr̃ in regula
imputari. de reg.iu.in vj.vbi aperte datur regula,qđ
imputari non dẽt ei p quem nõ ſtat quominus actus
expediat̃.& ille tex.ẽt bene facit contra dictum Spe.
de quo dixi in notabilibus in eadem gl.in fi. Et p p̃-
dictis ẽt bene facit,qđ hr̃.in c.vlti.s̃.de elect. ¶In gl.
non tñ.ibi:item ei. ſolue ſecundũ dom.Anto.ꝙ impe-
dito impedimento iuris non currit tempus.& ita loq
tur hic. ſed impedito impedimẽto facti bñ currit tẽ-
pus.ſed dat̃ reſtitutio.& ita loqtur ↄ̃rium,quod intel
lige ſaluo,niſi reperiat̃ expreſsè diſpoſitum a iure, ꝙ
tp̃s nõ currat pp impedimentum facti, vt ↄtingit in
tpe hoſtilitatis. & in ſimilibus de qbus.s̃.de p̃ſcri.ex
tranſmiſſa.& c.cũ non liceat.& facit ẽt,qđ hr̃.in ver.
tempus. vbi ẽt pp impedimentum facti in eundo,&
redeundo non currit tp̃s ipſo iure. Aduerte tñ,ꝙ vbi

quis eſt in mora faciendi,vt poſſit conferre:tũc cenſe
tur eſſe negligens,& currit ſibi tp̃s ſuſpenſionis. cir-
ca finem.& facit,quod hr̃.in c.fi.de elec.¶†In ea.gl.
in fi.Solue,qđ ibi loq̃r de ſuſpenſo a canone minori
ſuſpenſione,q̃ non priuat poteſtatem cõferendi: qa
non priuat ẽt,nec ſuſpendit ab officio:ſed hic loqui-
tur in ſuſpenſo ab homine maiori ſuſpẽſione,put in
dubio intelligit̃:facit.j̃.de ſen.excõi.in c.ſi quẽ. & ta
lis ſuſpẽſio inducit ſuſpenſionem ab officio.Ideo in-
terim priuat̃ poteſtate ↄferendi.facit,qđ hr̃.s̃.de cõ-
ſuetu.cum dilectus. ¶In gl.a qua.in fi.quaſi velit gl.
ꝙ ſuſpenſus ſolũ ab officio non priuet̃ interim pote-
ſtate conferendi:ſed demũ ſi ſit ſuſpenſus ab officio,
& iuriſditione. hæc tñ opi.cõiter nõ tenetur:qa imo
ẽt ſimpliciter ſuſpenſus ab officio nõ poterit interim
ↄferre,vt hic vr̃ pbari non cauillãdo tex. de quo ple
ne notat̃.in c.cũ dilectus.s̃.de cõſuet.Et aduerte,qa
dicunt qdã,vt Pe. ꝙ iſte Archiep̃s forte fuerat ſuſpen
ſus a collatione beneficiorũ p Papã: qa forte fuerat
denuntiatũ Papæ p conſilium in bñficijs conferẽdis
indignis. ↄ̃ id,quod hr̃.s̃.de præben.graue.nec ob.ſi
dicat̃,ꝙ non ad Papã,ſed ad pſonam inſtitutã p con
cilium dẽt collatio beneficiorum ptinere:vt patet.in
d.c.graue. qa illud in inferioribus procedit:ſecus in
Metropolitano,qui per Papã ſuſpenditur, & nõ per
concilium,vt ibi hr̃.in gl.fuit.in fi. Faciat ẽt,quod le
gitur,& no.in l.quod te.ff.ſi cer.pe.& in l.ſi vehẽda.
ff.ad le.rho.de iactu. vbi patet,ꝙ ſi culpa,vel mora p̃
cedat caſum fortuitũ ĩputatur talis caſus culpæ, vel
moræ præambulæ.facit etiam,quod hr̃.in l.relegato-
rum.§.fi.ff.de interdic.& relega. vbi delictũ non de-
bet,ſeu pœna tribuere immunitatẽ. Inno.hic p ſolu
tione dicebat, qđ capitulũ hic pp culpam Archiep̃i
nõ põt ſupplere in poteſtate a qua interim eſt ſuſpẽ-
ſus Archiep̃s:qa hoc non reperitur In iure cautũ. fa-
cit,quod hr̃.j.de ſup.neglig.præla. in c.Romana.lib.
vj.ſed Archiepiſcopus bñ poteſt puniri ex culpa ſua.
& ſic loquant̃ contraria.Sed certe iſta ſolutio non vr̃
eneruare contraria:ideo alij dixerunt,ꝙ ſatis eſt punĩ
ta culpa Archiepiſcopi pp ſuſpenſionem ab officio.
ideo alia pœna non debet puniri,vt ſic poteſtas con-
ferendi deuoluatur ad alium,ne duplici pœna punia
tur.contra id,quod hr̃.s̃.de iudi.at ſi clerici. Compo
ſtellanus vero.in c.cum in cunctis.ad fi.s̃.de elec. ali
ter rñdit.nam dicit,quòd hic culpa, vel delictum nõ
fuit immediata cauſa,q̃ impediret poteſtatem confe
rendi: ſed immediata cã fuit ſententia ſuſpenſionis:
licèt culpa fuerit cauſa illius ſententiæ, q̃ ſententia
non eſt culpa:vt patet.de ſen.excõi.c.j.lib.vj.& bene
facit,quod no.per glo.eo.titu.& lib.de reg.iur. quid
ob gratiã.& in regula imputari.vbi bona gl.quaſi ve
lit,ꝙ attẽdi debeat cã proxima,& immediata,& non
remota: facit,quod legit̃,& notat̃.in l.ſi mulier.ff.re-
rum amotarum.& j.de homic.in ca.de cętero.& hãc
ſolutionẽ ſeq̃r hic do.Pet.& ẽt do.Flo. & pro hoc ẽt
adducit do.Flor.quia etiam ſi ſuſpenſio ſit iniuſta: ta
men impedit poteſtatẽ conferendi. & tñ etiam tunc
non põt imputari Archiepiſcopo culpa. & ſic patet,
ꝙ culpa non eſt cã impediendæ collationis: ſed ſola
ſuſpenſio.Qñque tñ pp ſolam culpam fit deuolutio
ad capitulum:vt quando Epiſcopus confert indigno
beneficium.s̃.de elec.cum in cunctis.ad fi. ſed illud
ideo,quia ibi ſic exprimitur.& idem dicendũ in alijs
caſibus in quibus propter delictum fit deuolutio col
lationis ad capitulũ,de quibus.in c.vnico.ne ſede va
cante.in vj.& de ſtatu mona.in cle.j.§. porro.nam il-
lud eſt, qa ſic reperitur expreſſum in dictis caſibus.
aliàs regulariter eſſet ſecus:vt hic patet,& in d.c.j.de
ſup.

ſup.negl.præla.in vj.& facit,quod hr̃ in c.q̃q̃.de ele.
eo.lib.Sed iſta ſolutio Compoſtellani non vr̃ placere
hic d.Ant.ſic ſimpliciter intellecta , prout ſonare vr̃
& ſic iacet : quia culpa præcedens vr̃ ꝙ debeat facere
actum ſequentem attribui culpæ , ſicut dicimus , qñ
culpa præcedit caſum,&,ſic vr̃ ꝙ non ſit dr̃a inter ca
ſum proximum,& remotum . & ideo ipſe concludit
quòd quædam ſunt quæ cauſantur , & regulantur a
culpa in faciendo : &,tunc caſus ſequens attribuitur
culpæ:& ſic loquantur contraria. quædam autẽ ſunt
quæ non regulantur a culpa,ſed a negligentia in nõ
faciendo:& tunc ſi culpa eſt ordinata ad negligẽtiã ,
facit teneri quẽ de caſu,ita ꝙ ſequens caſus attribua
tur culpæ:vt hic voluit gl.in verbo tempus ſuſpenſio
nis.circa fi.ſi autem non eſt ordinata culpa ad negli-
gentiam:imo potius illam excludit:& tunc caſus ſe-
quens non attribuitur culpæ, ex quò nõ datur negli
gentia. & id de quo quæritur regulatur a negligẽtia,
& non a culpa.& ita intelligitur iſte tex. Sed aduer-
te,quia etiam in contrarijs videtur ꝙ agatur de his q̃
regulantur a negligentia in non faciendo:q̃a loquun
tur etiam qñ agitur de mora , & ſic in negligentia in
non faciendo:& tñ caſus ſequens nõ vr̃ excuſare. Iõ
vr̃ poſſe dici,ꝙ interdum pęna venit imponenda, ſeu
imponitur a iure ex ſola negligentia intra certum tẽ
pus commiſſa.& tunc ſi excluditur negligẽtia etiam
occaſione alicuius culpæ commiſſæ,tunc non puni-
tur quis,ex quò non datur negligentia, & ita loquiť
hic, interdum autem quis non punitur ex ſola negli-
gentia , ſed ꝓp aliud extrinſecum contingens ꝓpter
negligentiam. & tũc illud quod poſtea accidit impu
tatur negligentiæ præambulæ.& ita loquuntur con-
traria.nam licèt quis ſit in mora,& ſic in negligentia
non tradendi rem ad quam eſt obligatus ex hoc ſolo
non punitur:ſed demum ſi aliud extrinſecus contin-
gat:vt quia deterioratur res,quia poſt ipſam moram,
vel deterioratur eius æſtimatio,vel ſurgit peremptio
rei.ideo nimirum, ſi tunc caſus contingens attribuiť
moræ, & negligentiæ præambulæ.l.quod te.ff.ſi cer.
pet.cum ibi no.& l.ſi vehenda.ff.ad l.Rho.de iactu.
Similiter ſi quis incidat ramos arboris exiſtentis ſup
viam,licèt fuerit negligẽs in ponendo aliquod ſignũ ,
ne quis per locum illum tranſeat : tñ non punitur ſi
aliud non ſequitur,ſed demum ſi ſequatur læſio per-
ſonæ,vel rei.ideo nimirum,ſi tunc caſus ſeqnens im
putatur culpæ,& negligentiæ præambulæ . & ſic lo-
quuntur.c.ſtudeat.& c.ſæpe.allegata in glo. do.etiã
I-lo.hic dicebat dici poſſe pro ſolutione contrariorũ,
ꝙ regulariter imputatur caſus inquantum quis inci-
dit ſua culpa, vt in iuribus hic allegatis pro cõtrarijs
in fi.gl.¶ Ad iura autem ſuperius inducta in oppoſi-
tum in eadem gl.dicit,ꝙ reſpõderi poteſt : ideo vt in
eis patet.& prout notatur per gl.in regula, imputari.
de reg.iur.lib.vj. quantum autem ad hoc capitulum
dicit,ꝙ ideo eſſe potuit.prout voluit Inn.ꝙ ideo pẽ-
dente ſuſpenſione archiepi nõ fit deuolutio poteſta-
tis conferendi ad capitulum nõ habet locum: q̃a hęc
pœna non inuenitur a iure impoſita. facit præallega-
tum.c.j.de ſup.negl.pręla.in vj.Sed Archieps de illa
culpa poteſt aliter puniri , & vr̃ ꝙ per ſuſpenſionem
ſatis ſufficienter ſit punitus.facit,quod no.gl.in dicta
regula imputari. clarior tñ vr̃ eſſe ſolutio quam.s̃.te
tigi.nec ob.ꝙ pœna non debet tribuere immunitatẽ:
vt in l.relegatorum.ad fi.de interdi. & relega.ff.quia
illud verum directè , ſecus indirectè,& per quãdam
cõſequentiam:vt legi.& no.in l.decreto.ff.de ſuſpe.
tuto.& in l.ſed & milites.§.ignominię.ff.de excu.tu.
in quibus patet,ꝙ licèt ratione pœnę quis efficiať in-
famis:tñ quia infames non debẽt eſſe tutores,in cõ-
ſequentiã talis pœna tribuit immunitatẽ ad tutelam.
facit,qđ no.Dy.in regula,qđ ob gratiã. ad fi.de reg.
iur.in vj.& ideo non eſt abſonum,qđ hic pœna ſuſpẽ
ſionis in ꝯñtiam habeat prodeſſe ne transferať pote-
ſtas conferendi ad capitulũ:ex quò per illam pœnam
ſuſpenſionis excluditur negligentia,ex qua negligen
tia poteſtas venit deuoluenda ad capitulũ.¶ In gloſ.
ante pe,ibi.s̃.eod.propoſuit.& bene facit,quod hr̃ de
præb.c.ij.in vj.& in cle.j.vt lite pen.¶ In ea.gl.in fin.
ſed dubitari poteſt qũo colligatur argũ de quo tan-
git glo.dic ſm do.Flo. quòd colligitur ex eo,quia qñ
collator priuatur poteſtate conferendi deuoluiť ptas
ad Papam apud quem eſt fiſcus eccleſiæ . & ſic vr̃ ꝙ
dum glo.dicit,ꝙ deuoluenda ſunt in fiſcum eccleſiæ
intelligatur.ſ.eccleſię Romanę.Sed vt ipſe dicit cõi-
ter obſeruať,ꝙ quilibet eṗs,vel alius habens iuriſdi-
tionem,quaſi epalem cenſetur habere fiſcum. facit,
qđ legi.& no.in cle.volentes.de hære.& per illã cle.
11 patet ꝙ † licèt bona propria clericorũ damnatorũ ve
niunt deuoluenda in fiſcum eccleſiæ ꝓp delictum ip
ſius clerici:tñ ſecus eſt in bonis eccleſiæ , q̃ ꝓp deli-
ctum clerici non veniunt confiſcanda: vt ibi probať.
& facit,qđ hr̃ de reg.iur.delictũ.lib.vj.hodie tñ regu
lariter bona damnatorũ non confiſcantur.C. de bo.
12 dã.auth.bona dãnatorũ. ¶ † Et not.bène ex gl.ſm d.
Ant. ꝙ vbicunq; ex delicto laici veniunt confiſcãda
bona ipſius laici, vr̃ ꝙ ex delicto clerici tunc fiet con
a fiſcatio cameræ diœceſani [a] non aũt ad camerã fiſca-
lẽ laicorũ qđ eſt ſingulariter ſm eum notãdũ. Vide-
retur tñ in hoc cõſiderandum, an ius ciuile aſtringat
clericũ,ſeu an eius diſpoſitio gñalis extendať ad cle
ricum. de quo recurrendum eſt ad ea quæ conſueue
runt dici.s̃.de cõſti.in c.eccleſia ſanctæ Mariæ.& de
fo.cõp.in c.quid clericis.¶ In gl.pe.ibi:non currit,&
13 ſic vr̃ ꝙ ẽt impedito † impedimento facti non currat
tṗs.Et ratio eſſe poteſt:q̃a ſic exprimiť in caſu iſto:vt
tetigi ſuper glo.in verbo non tñ.Vel põt dici,ꝙ ideo
non currit iſto caſu tṗs impedito impedimento facti
quia tale impedimentũ acceſſoriè venit ad impedi-
mentũ iuris.iõ regulať ſcđm eius naturã. de reg.iur.
acceſſoriũ.libr.vj.ſecus vbi non veniret acceſſoriè ad
impedimentũ iuris:quia tunc currit, licèt deť reſtitu
tio:vt legi.& no.in l.j.§.ſi quis aũt ꝓp.ff.de iti.actuq;
pri.cum ibi no.per Bar.¶ In gl.fi.in fi. qñ aũt dicatur
haberi notitia vacationis.recurrẽdũ ad ea quæ hñr in
14 cle.cum ei quæ.de conceſ.præben. ¶ † Extra gl.tãgit
hic Inn.an præbenda vacans de iure,& non de facto
poſſit ab ordinario,ſeu ab executore conferri. & con
cludit ꝙ in præbenda non vacante de facto quis non
põt inſtitui niſi amoto poſſeſſore per iſtum tex. & fa-
cit,qđ hr̃ de præben.licèt eṗs.lib.vj.dicit tñ ꝙ pote-
rit conferri per ordinariũ collatorem , & ad illã etiã
fieri pręſentatio,& ſiħ de illa fieri electio per illos ad
quos ſpectaret.refert tñ aliquos dicere,ꝙ licèt proce
di poſſet ad p̃ſentationem.pro quo facit, qđ hr̃.s̃.de
re iudi.cũ Bertoldus.tñ non poterit ꝓcedi ad electio
nẽ:quia per electionẽ tribuit plenius ius, q̃ per præ-
ſentationẽ.facit,qđ hr̃.s̃.de elec.cũ inter canonicos.
ſed finaliter tenet idem in electione. & pro hoc etiã
facit,q̃a ſi põt cõferri per ordinarium,ergo potius po
terit eligi,ſeu fieri electio:tñ per collationem maius
ius tribuať,q̃ per electionẽ,cũ collatio habeat etiam
vim electionis:vt no.per gl.in c.j.de ele.in vj.& hoc
etiã ſequitur hic do.Pe.Sed dices tu,quare ergo non
poteſt etiam quis inſtitui in illa.dicit hic d.Petr.ꝙ tõ
eſt, quia per illã inferreť vis turbatiua , vel expulſiua
ipſi poſſeſſori,qđ fieri nõ debet & ſi ſit iniuſtus poſ-
ſeſſor

[a] Cameræ diœceſani. Adde an epiſcop⁹ habeat fiſcũ, & an ſi cõtrahit cum aliquo habeat bona eius tacite obligata. vide Bal. in rubri. C. de priui. fiſci.

ſeſſor.l.j.ad fi.ff.vti poſſide.& facit,qd hr in d.c.licet eps.& in c.cum qui.de præb.in vj.& per hoc declarádo ſuperius dicta potes colligere quod Inn.loquitur de inſtitutione corporali per quam quis immittitur in poſſeſſionem.de qua.s.de offi.arch.vt noſtrum.nõ autem loquitur de inſtitutione, prout habet vim collationis.de qua dictum fuit.s.de inſtit.auto.Nam in illa idem dicendum eſſet quod in collatione. & per hoc habes declaratum dictum Inn. licèt do.Ant.hic non declarat.An aũt per executorem poſſit conferri talis pbenda quæ de facto non vacat.concludit,q ſic: ſi poſſidetur de facto præter autoritatem ſuperioris. nam tunc poterit conferri ẽt non amoto poſſeſſore. arg.c.de multa.s.de præb.ſecus ſi eſſet in poſſeſſione ſuperioris autoritate.per id quod hic hr. & j.eo.cum noſtris.de qua ibi plenius dicetur in gl.pe. & ſup ea.

15 ¶ † Secundo tangit Inn.an epo ſuſpenſo poterit archieps conferre beneficium:de capitulo enim eſt certum,q non:vt hic patet.quidam dicunt,q ſic ẽt non expectato lapſu ſex menſium. ar.c.cũ ſcimus.ix.q.3. Sed alij tenent cõtrarium ex eo,quia nec quis nõ ſupplet poteſtatem alterius,niſi vbi hoc in iure exprimitur,vel vbi immineat neceſſitas,vt contingit in d.c. cum ſcimus. vbi loquitur de officio œconomi,quod vr neceſſarium eccleſiæ pro rebus ipſius cuſtodiendis.Ideo ibi archieps ſupplet negligentiã epi:ẽt ante lapſum ſex menſium. ſecus in alijs officijs non ſic neceſſarijs,vt in canonijs:quia demum poſt lapſum ſex menſium datum capitulo ad ſuppiendum negligẽtiã epi fiet deuolutio ad archiepm.faciat ad prædicta qd hr in c.illa.j.ti.j.vbi aũt eſt in iure expreſſum, q qs poſſit ſupplere poteſtatem alterius,poterit illam ſupplere ẽt non petita licentia:vt dictũ fuit.s.c.c.ij.Hoſt. tñ hic dicebat,q quicquid dicatur gñaliter poteſtas ſupplendi competit ſuperiori,allegato de offi.ord.c. cum nos.& c.paſtoralis.& j.de iurepa.nullus.tu potes dicere,q negligentia ſuperioris non vr poſſe inferior ſupplere niſi in caſibus in iure expreſſis. arg.c.cũ inferior.de maior.& obed. ſed negligentiã inferioris bene vr poſſe regulariter ſuperior ſupplere.vbi tñ requiritur negligentia certi tpis non poterit ante illud ſupplere.s.eod.nulla.aliàs poterit.per ea quæ hñr in d.c.cũ nos.& c.paſtoralis.& c.nullus. & per ea q̃ habẽtur in d.c.cum ſcimus. vbi autem pp delictum qs priuatur poteſtate vr q nõ deferatur poteſtas ad aliũ niſi in caſibus expreſſis in iure. per id qd hr in c.Romana.de ſup.neg.præl.in vj.& in iſto tex. & facit,qd hr in c.q̃q̃.de elec.in vj.Et per prædicta patet, q vbi eps fuit ſuſpenſus,ſi poſtea abſoluatur,& non erat lapſum tps ſex menſium: ex quò tps ſuſpenſionis non currit,qd nec poteſtas deuoluitur ad archiepm.Tertio tãgit quid ſi archieps iſte in via,dum rediret a ſede apoſtolica ſciuit beneficia vacare,an interim currat tps.quidam dicunt,q ſic:quia beneficia pñt conferri etiam ab exiſtente extra prouinciam:vt no.s.de offi.lega.nouit.Contrarium cõiter tenetur per hãc literã ex eo,quia honeſtũ eſt in talibus conciliũ capituli requiri.j.de his quę fi.a præla.c.nouit.& c.q̃q̃.Item quia in collatione perſonæ ſunt examinandæ ſaltem extraiudicialiter,& poſſet aliquid occurrere,q requireret diſcuſſionem iudicialem,quæ fieri nõ poſſet in diœceſi aliena. iuxta ea quæ notantur in d.c.nouit. ¶ Vlterius ẽt tangunt doc. quõ tps de quo hic vr eſſe vtile in principio,& in progreſſu.allegant quod hr in ſimili de tpe quod datur ad petendũ bonorũ poſſeſſionem.C.qui admit.ad bo.poſ.poſſunt.l.j.Aduerte tñ:quia iſtud tps certo reſpectu poſſit dici continuum poſtq̃ currere incepit:quia currunt dies ẽt feriati.facit,quod dictũ fuit.s.eo.c.ij.Eſt etiã aliud tps qd dr continuum in principio, & in progreſſu, ſicut tps quatuor annorum datũ ad reſtitutionẽ petendã. l.fi.C.de tem.reſti.in inte.de quo dicendũ vt ibi,vbi ẽt eſt bona gl.& in cle.vnica.de reſti.in inte.vbi etiã de materia per gl.& doc.Eſt etiam aliud tps vtile ab initio,& cõtinuum in progreſſu, ſicut tps.x.dierum datum ad appellandum:vt in auth.hodie.C.de app.& dictum fuit in d.c.ij.nam currit a tpe ſcientiæ:ſed poſtea cõputãtur ẽt dies feriati.Aduerte tñ,q vbi in iure nõ fit mentio,an tps ſit continuum,vel vtile, in dubio cenſetur eſſe continuũ.niſi ex diſpoſitione prætoria ſit inductũ aliud, vt eſt gl.no.in rub.ff.de diuer.

16 & temp.præſcri.quod diligenter tene menti. ¶ † Vltimo hic tangit Inn.quis poſſit agere contra male inſtitutum in beneficio,vt deſtituatur,ſeu remoueatur.Cõcludit Inno.q ille ad quem ſpectat inſtitutio,allegat no.s.de præbẽ.in c.dilecto.& qd etiã hic hr in iſto c. Idem dicit de eo ad quem ſpectat pſentatio.j. de iurepa.ex literis.& xvj.q.vij.decernimus.& facit,quod no.s.de teſti.c.ex parte. Item alius clericus ſi prætendat ſe inſtitutum in beneficio,vel etiam ſi non prætendat ſe inſtitutum prætẽdat,tñ ſe habere ius ad beneficium.per id,quod hr.s.eo.c.j.& iij.q.vj. ad hæc quippe.& s.de re iudi.cum Bertoldus. ¶ Itẽ poterit quilibet de eccleſia.facit,qd hr.s.de teſtib.cum olim. qd dicit eſſe verum,ſi velit agere denunciando,vel accuſando.per id,quod hr.j.de app.cõſtitutus.vel ij.ad fi. Nam aliter nõ vr poſſe agere ſm eum, etiam ex quò ius habet reſpectum ipſius beneficij.& ſubdit, q poterit agi non ſolum contra inſtitutos:ſed ẽt contra pplatos ſe inſtituentes.allegat.vij.q.j.præſentium.de quo etiam remittit ad ea quæ hñr de filijs presby.veniẽs. Dicit tñ q tales agentes debent exprimere cãm agendi quare inſtitutio ſit minus canonica ex eo,quia ſm eum talis actio nõ vr eſſe realis,nec miſta,per ea quę hñr de offi.ord.conquerente. & ſic vr eſſe perſonalis in qua debet exprimi cauſa. iuxta no.in c.j.& ij.de libel.obl.& cauſa legitima poteſt dici, ſi dicatur,quia ad me pertinet inſtitutio.vel quia ſum in poſſeſſione inſtituendi:vel quia ad illum qui dr inſtituiſſe nõ ptinet inſtitutio.facit,qd hr.j.eo.poſt electionem.& de cauſa poſ.cum eccleſia.& s.de ele.querelam. & j.de iurepa.conſultationibus.& per prædicta infert,q iſte conuentus tanq̃ male inſtitutus,ex quò perſonaliter dr contra eum agi non habebit poteſtatem nominãdi dñm in iudicio: quia illa nominatio ſolũ habet locum in actione reali:vt legi.& no.s.vt lite non conteſt. quñ frequenter.§.qd ſi ſuper.& C.vbi in rem act.l.ij. & plus dicit ſi agatur contra ſubiectũ,vt præſtet obedientiam non hẽbit ptãtem nominandi dñm in iudicio ſcdm ea quæ hñr.s.de maio.& obed. intra quatuor.Et demũ ſubdit,qd ſępe in talibus cauſis beneficialibus cõtra neminẽ agit:vt quia petit ab alio ſuã electionem confirmari.j.eo.poſt electionẽ.& tũc dicit vocandos eſſe eos quos res tangit. facit,qd hr in c.fi.de elec.in vj.& qd legi.& no.de trãſla.præla.decętero.qd intelligit Hoſt.verum,niſi forte per ius ſit facta vocatio.per id,quod hr in c.j.de ele.in vj. & ſic reſidet Io.An.& do.Ant. Sed aduerte, quia inquãtũ dixi.s. q actio per quam petitur quẽ remoueri de beneficio dr perſonalis.do.Pet.hic tenet contrariũ: quia actio perſonalis oritur ex cõtractu, vel quaſi.l.iuriſgentium.in prin.cum ibi no.ff.de pac.& inſti.de obliga.per totum.& facit,qd hr in §.omnium. inſtit.de act.Sed inter petentem aliquẽ remoueri a beneficio. & ipſum contra quẽ agit,non interuenit contractus, vel quaſi. ideo nõ vr competere actio perſonalis:ſed

potius

potius realis q̃ datur dño rõne proprietaris iuris conſerendi, vel inſtituendi, & contra poſſeſſorē. & iſtud propriè eſt de natura realis actionis, videlicet, vt dcē ei qui ꝑtendit ſe dñm, vel quaſi. Et contra poſſeſſorē. l.vna.C.de alie.iu.vñ dicit, ꝙ tunc habebit locũ nominatio: q̃a poterit conuenius noīare in iudicio illũ a quo ꝑtendit habere cām non ad finē ſe liberādi, cũ ꝑtendat ſe ſub noīe poſſidere: ſed ad finē, vt poſſit ſibi aſſiſtere. facit, qđ legi.& no.ſ̃.de præbē.dilecto.& qđ no.de emphyteuta in l.ij.C.vbi in rem act.¡ licèt vbi quis conuenitur reali, ſi diceret ſe alieno noīe poſſidere liberaretur a iudicio.d.l.ij.C.vbi in rem acti. & ſ̃.vt lit.non conte.qm̃.§.ꝙ ſi ſuper. & per hoc dicit ꝙ conuentus ad obedientiā: q̃a ipſe in ſeipſo non pôt poſſidere obedientiam: ſed alius in eo, qđ tunc bene pôt dñm nominare in iudicio. Tu potes dicere attendendā eſſe formā agendi: q̃a aut petitur pronuntiari inſtitutionē factā de poſſidente beneficiũ fore nullā, & ꝑ̃ar eum remoueri: & tunc vr̃ implorare officiũ iudicis, quo mediante pôt peti declarari actũ fore nullum: vt voluit Inn.ſ̃.de offi.iudi.& in c.fi.& Bart.in l.ſi expreſſim.ff.de ap.& bene facit, qđ no.gl.in l.j.§.j.ff.de ferijs. Et iſtud officiũ iudicis non eſt ꝓpriè actio realis, nec perſonalis: ſcđm ea quæ hñr in l.qui per colluſionem.ff.de act.emp.& in l.q̃ntus.ff.de annuis lega. Interdũ aũt quis petit remoueri inſtirutum, ſeu poſſeſſorem ex eo, q̃a ad ipſum ꝑtinet inſtitutio, vel ius præſentandi: & tunc vr̃ intentari confeſſoria, per ea quæ hñr.ſ̃.de iud.examinata.& de cauſa poſ.in c.cũ eccleſia.& iſta bene eſt actio realis: vt patet ex his quæ hñr in dictis iuribus.& in §.ruſus.inſt.de act.& in l.j.& ij.ff. ſi ſerui.vendi. Interdum vero quis petit poſſeſſorem remoueri ex eo, q̃a eſt in poſſeſſione iuris inſtituendi, vel conferendi: & tũc vr̃ intentari interdictum vtile vti poſſi.ꝙ competit ẽt pro quaſi poſſeſſione iurium corporaliũ.l.fi.cũ ibi no.ff.vti poſſi.l.quoties.ff.de ſerui.nam vr̃ in effectu aſſerere ſe turbari in ſua quaſi poſſeſſione a qua turbatione nõ ꝑt deſiſti niſi remoueatur conuentus a beneficio. facit, qđ legi.& not.in l.clā poſſidere.ff.de acq.poſ.& hoc caſu bene cenſetur eſſe actio perſonalis intentara: q̃a omnia interdicta perſonalia ſunt.l.ij.ff. de interdict. Poſſet ẽt dici, ꝙ ſi dicamus competere conditionē ex decre.querelam.de ele.contra talem male inſtirutũ: tunc ẽt dicetur ꝑſonalis actio intentata: tñ condictio ex lege, ſeu canone ſit perſonalis actio. facit, quod hr̃ in §.ſic itaq;.inſt.de ac.& per prædicta patet opiniones poſſe concordari ſcđm diuerſos modos agēdi.& facit ad materiam, qđ no.in d.c.querelam. & in c.ex parte.ſ̃.de teſti. Vltimo, quia hic tangitur de cõfirmatione Papali poteſt dubitari, quid de confirmatione inferioris a Papa, & præcipuè: an per illam poſsit electio nulla confirmari. de quo per Inn.de ele.quod ſicut.& per gl.& Modernos in cle.j.de ele.& ibi etiam plenè dixi.& ſimiliter nunq̃d ſnĩa quæ eſt nulla poſſit confirmari. de quo per Inn.in c.j.ſ̃.de confir. vtili vel inutili.& per Bar.in l.ſi expreſſim.ff.de app.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium poteſt tanto tempore vacare, ꝙ eius collatio deuoluitur ad ſedem apoſtolicam.*
2 *Canonici licèt ſint priuati per negligentiā conferendi per lapſum ſex menſium, Papa tamē quãdoq; facit eis gratiā, vt conferre poſsint beneficia, ſed an ſic promiſſus dicatur promiſſus autoritate ordinaria, vel apoſtolica.*
3 *Executor datus ſuper gratia Papæ poteſt conferre beneficia negligente ordinario.*
4 *Beneficia priora an vacent per promotionem, ad Epiſcopatum.*
5 *Eſt ad inferiorum dignitatem eligi non poteſt.*
6 *Literę ad beneficia ex ſurreptionis redduntur ipſo iure nulla.*
7 *Vacare ſimpliciter non dicitur beneficium ſi vacat tãtum de iure, & non de facto.*
8 *Generaliter, & indiſtinctè dictum debet generaliter, & indiſtinctè intelligi.*
9 *Indefinita quandoq; æquipollet vniuerſali.*
10 *Proprietas, & poſſeſsio, differunt inter ſe.*
11 *Surreptitia dicitur eſſe impetratio vbi tacetur ius, & colorata poſſeſsio facti.*
12 *Impetratio ſuper beneficio vacanti eſt ſurreptitia, ſi ſolum vacet de iure, & non de facto. & nu.20.*
13 *Præpoſitura eſt nomen dignitatis.*
14 *Diſpenſare, an poſsit inferior a Papa contra ſuam conſtitutionem.*
15 *Executor datus ad compellendum non poteſt prouidere.*
16 *Sed an poſsit interdicere, & reſeruare.*
17 *Literę priores ſi non valent non eſt neceſſe de illis facere mentionem in ſecundis.*
18 *Epiſcopus propter paupertatem poteſt habere dignitatem inconſulto Romano Pontifice.*
19 *Pluralitas dignitatum, quando ſit permiſſa.*
21 *Beneficium vacans de iure, ſed non de facto, an poſsit per executorem conferri ſuppoſita validitate literarum.*
22 *Collatio an poſsit fieri per executorē de beneficio quod vacat de iure non de facto de eo, quod ab alio poſsidetur præſuppoſita validitate literarum.*
23 *Literæ impetratæ ſuper beneficio vacante de iure, ſed non de facto eo, quia alius eum poſsidet, an valeant.*
24 *Collatio beneficij vacantis de iure, ſed non de facto propter coloratam poſſeſsionem non valet niſi prius caſſetur ille color.*
25 *Poſſeſsio, quando dicatur eſſe colorata, vel incolorata.*
26 *Electio facta per non habentē poteſtatē, & confirmata per habentē poteſtatem ſcientibus illis ad quos vere ſpectabat electio, & non contradicentibus ille dicetur coloratus poſſeſſor.*
27 *Probare quis debeat iuſtam poſſeſsionem, vel iniuſtam, an ille qui poſſidet, ꝙ iuſte poſsidet, an ille qui dicit eum iniuſte poſsidere.*
28 *Collatio facta crminoſo, vel irregulari, & ſimiliter electio de illo facta, an teneat mero iure.*
29 *Priuari an dicatur ipſo iure quis propter homicidium cõmiſſum poſt adeptum beneficium. & nu.35.*
30 *Conferens indigno ſi priuatur poteſtate conferendi ad quē deuoluetur ſi talis collator fuerit ordinarius.*
31 *Executor Papæ ſi ſcienter conferat indigno, an poteſtas conferendi deuoluetur ad ordinarium collatorem.*
32 *Collatio facta indigno, an teneat.*
33 *Sententia ſi feratur contra poſſeſſorem an perdat ipſam poſſeſsionē, an victor poſsit illam propria autoritate occupare.*
34 *Sententia ſi feratur contra aliquē ſuper amiſsione beneficij: an illi ad quos ſpectat electio poterunt eligere ſine alia licentia ſuperioris.*

a CVm noſtris. Nõ valent [a] literę ad beneficia impetratę, quæ de alrerius colorata poſſeſſione mentionē nõ faciũt. h.d. Et diuidiť in quinq; partes principales. Nā in prima ponit gratiā, & executionē theſaurario conceſſam. In ſcđa ponit exceptionē contra illam. In tertia ponit proceſſum executoriũ. In quarta ponit ꝓnuntiationē auditoris ſuꝑ illo ꝓceſſu. In quinta ponit ꝓnuntiantis cõfirmationem eum certo mandato. ſecũda ibi: verũ. tertia ibi: quod dicti. quarta ibi: auditor. quinta ibi: nos vero.& reputať decretalis difficilis hæc.& eſt fortiter gloſata per Inno.& maximè in duabus additionibus quas dicũt q̃dā, ꝙ fuerũt Inn. Io. Calde. cõmenrauit hāc decre.& ẽt poſuit materiā executorũ. de qua dictũ fuit. ſ̃.e.ꝓpoſuit.& de qua plenè habeť in c.fi.de ꝑſump.& tractauit ẽt de executore dato cũ clauſula in poſſeſſionem mittas, & defendas inductũ: de qua dictũ fuit in c.ꝓ illorũ.ſ̃.de præbē.do. An.ẽt ſatis prolixe ſcripſit in hac decretali. In text.ibi, deputatis.ſup.ad ꝓuidēdũ.vt j.colligiť. Itē ibi cõtrariũ eſſe iuri, & in hoc bene dicebant: q̃a de iure non poteſt q̃s habere duas

[a] Non valēt. Hoc c. ſecundum Ab. ē multũ allegabile, & habet materiam quotidianā & ſummaē per eum vt hic per do. Ioan.

duas dignitates.ſ.de pb.de multa. Itẽ ibi de iure va-
cantẽ.hoc bene erat verũ,qđ de iure vacabat: ſed de
facto non vacabat pp coloratã poſſeſsionem de qua
non fuit facta mentio.in hoc põt dici fuiſſe factã ſup
preſsionẽ veritatis:& ſic tacitã veritatem. Itẽ etiã põt
dici falſum fuiſſe ſuggeſtũ:ex eo,quia dictũ fuit ſim-
pliciter præpoſiturã vacare,ꝙ non erat verũ:qa licèt
vacaret de iure:non tñ vacabat de facto pp coloratã
poſſeſſionẽ,& ſic nõ erat verum dicere,ꝙ ſimpliciter
vacaret.¶ Itẽ ibi aſſignarũt.& ĩ.decidit,qđ fuit appel
latũ ꝓ parte canonicorũ, & pp hoc cã fuit delata ad
Papã,qui dedit auditorẽ corã quo fuit ꝓceſſum,& fi-
1 naliter audit ꝓnuntiauit,vt ſequit.¶†No.ex tex.j.ꝙ
bñficiũ põt tanto tpe vacare,ꝙ eius collatio deuolui
tur ad ſedẽ apoſtolicã.hoc autẽ contingit, qñ primus
collator eſt negligens intra ſex menſes , & demũ alij
ad quos fit deuolutio ſiſr ſunt negligentes in ſuo ſe-
meſtri.& ſic ſucceſſiuè per id,qđ hr.ſ.eo.c.ij.& ſ.de
2 ſup.neg.pla.licet.¶†Item no. ꝙ interdũ licèt cano-
nici ſint priuati per negligentiã ptãte conferendi per
lapſum ſex menſiũ,tñ qñq; facit Papa eis gratiam,vt
poſſint conferre beneficiũ:an aũt prouiſus tunc dicat
ꝓuiſus autoritate ordinaria: an vero autoritate apo-
ſtolica:recurre ad ea q̃ hñr de reſcri. cũ aliq bus.li.vj.

a Qđ litera. Vide d. Ab. hic l j. co. ver. l gl. l verbo nõ vacare.

3 ¶†Itẽ no.executorem datũ ſuper gratia Papæ,ſeu cõ
ceſſa a Papa poſſe conferri beneficiũ negligenti ordi
nario: qđ eſt verũ,qñ datus fuit ad ꝓuidendũ in ne-
gligentiã ipſius ordinarij collatoris.ĩ.e.ſi capitulo.ll.
vj.ſecus ſi datus eſt ad cõpellẽdũ tñ: vt tãgit in gl.ij.
4 ¶†Item no.ꝙ licèt per promotionẽ ad epatum vacẽt
priora beneficia:ſm ea q̃ hñr.ſ.de elec.cũ in cunctis.
per acceptationẽ tñ inferioris dignitatis factã per il-
lum qui eſt eps non vacat epatus:ſed ſolũ illa vltima
dignitas acceptata velut incõpatibilis cũ dignitate
epatus.Et ex hoc no.ꝙ c.de multa.ſ.de pb. inquãtũ
vult,ꝙ per acceptationẽ ſecũdæ dignitatis vacet pri-
ma ipſo iure non hẽt locũ in epatibus:vt hic patet.fa
cit,qđ hr.ĩ.eo.conſtitutus.& ratio eſſe põt:qa epatui
non põt renũtiari ſine licentia Papæ in c.j. & ij.ſ.de
tranſla.pla.& per hoc dicebat Egidi.ꝙ hoc dr proce-
dere,qñ erat in epm conſecratus, vel ſaltẽ confirma
tus:aliàs ſi non fuiſſet confirmatus , licèt fuiſſet ele-
ctus in epm potuiſſet renũtiare iuri q̃ſito ex electio-
ne ſine licentia Papæ:vt no.per gl.& doc.in d.c.ij.ſ.
de tranſla . Ideo ſi tũc acceptaret aliã dignitatẽ vide-
retur renũtiare iuri quæſito ex electione ad epatum,
cũ ſcđa dignitas ſit incõpatibilis cũ prima.facit,ꝙ hr
in cle.gratia.de reſcri.& qđ no.in c.ſi electio.de ele.
in vj.& cũ hoc dicto tranſit hic do.Io.An.& do.Ant.
Sed do.Flo.hic refert Pau.de Leaz.in d.cle.gratia. te
nere contrarium in electo ad epatum ẽt non confir-
mato.nam dicebat,ꝙ ſicut non perditur ius in re,qñ
eſſet confirmatus per electionẽ ſecũdæ dignitatis,ſic
ẽt perditur ius ad rem.& dicit,ꝙ de rigore vr proce-
dere opi.Pau.quia c.de multa.non hẽt locũ in epatu
ſicut ſuperius eſt dictũ:nec alio iure ẽt hoc exprimit.
& ideo vr ꝙ ſicut non vacat epatus per acceptationẽ
dignitatis alterius:ſic nec ius ad rẽ ad ipſum epatum
cõpetens.ſed vt dixit Io.An.hic ſequitur opi.Egidij.
& ſiſr Io.Cal.per id,qđ hr in cle.gratia.de reſcr. nam
ex quò ſm beneficiũ eſt incõpatibile cũ iure ad rem
q̃ſito ex primo vr ꝙ per acceptationẽ ſecundi intelli
gatur iuri q̃ſito ad primũ renuntiatũ. per id qđ hr in
d.cle.gratia.& ideo tali iuri quæſito ex electione ad
epatum.ſ.de ele.cum inter canonicos. ex quo nõ eſt
confirmatus dẽt intelligi renuntiaſſe,ex quò tali iuri
renuntiari põt ſine licentia Papæ:ſm ea quæ no.in d.
c.ij.de tranſla.& de elec.ſi ele.lib.vj.Dicit Io.An.hic,

ꝙ iſta decretalis præceſſit decretalẽ de multa: qa iſta
erat in tertia cõpilatione,illa in quarta. & ſic tpe hu-
ius decretalis non vigebat diſpoſitio.c. de multa . Et
iõ vr ꝙ tũc eſſet dicendũ, ſicut dicebat olim in duo-
bus curatis.de quo.ſ.de pb.pterea.& c.referente . &
de cleri.non reſi.in c.quia nonnulli.¶ Item not.ꝙ ad
5 †inferiorem dignitatem non põt eligi eps.& per hoc
dicunt aliqui, ꝙ triplici de cã non valuit hæc electio
facta de epo ad ipſam ppoſituram.Primo,qa eps nõ
debet eligi,ſed poſtulari.de poſtu.præla.c.fi.Secũdo
qa ad maius beneficiũ promoueri debebat,& nõ ad
minus.xciij.diſt.c.legimus.& ſ.de tranſla.c.vlti.Ter
tio,qa per acceptationem ſecundæ dignitatis cõſue-
uit vacare prima:iuxta ea quæ hñr.ſ.de preb.de mul-
ta.Iſta tñ vltima ratio non habet locũ in caſu noſtro:
quia c.de multa.non hẽt locũ in epatibus: vt ſuperi⁹
6 eſt dictum.¶†Item no.ꝙ literæ [a] ad beneficia ex ſur-
a reptione reddunt ipſo iure nullæ.& ſimiliter ẽt pro-
ceſſus per executorẽ habitus vigore taliũ literarũ vr
eſſe nullus.& hunc tex.dicit d.Ant.eſſe valde notan
dũ ad hoc.& eſſe de melioribus qui reperiunt in iu-
re.ad idem tñ facit,qđ hr de reſcri.cõſtitutus. & c.ad
audientiam.el ij. de quo ẽt ibi plenè conſueuit dici.
7 ¶† Itẽ no.ꝙ beneficiũ duplici reſpectu põt dici vaca
re.videlicet,reſpectu iuris,& reſpectu poſſeſſionis fa-
cti.Et no.bene ꝙ nõ dr ſimpliciter beneficiũ vacare,
ſi vacat tñ de iure,& non de facto. Et ex hoc ẽt not.
ꝙ verba quæ pñt verificari de iure,& de facto nõ vñr
verificari in ſolo iuris intellectu:ſed requirit vtrũq;
facit,qđ no.in cle.qđ circa.de elec.& ex pdictis etiã
not. ꝙ dicẽs ſimpliciter beneficiũ vacare:intelligitur
8 dicere,ꝙ vacat de iure,& de facto.¶†Et per hoc etiã
no.ꝙ indiſtinctè,& gñaliter dictum:indiſtinctè,& ge
neraliter debet intelligi,facit,qđ hr.ĩ.de priui.qa cir
ca.& qđ hr in l.j.§.gñaliter.ff.de leg.præſtã.& in l.in
9 fraudẽ.§.fin.cum l.ſeq.ff.de teſta.mili.¶†Itẽ ẽt potes
notare,ꝙ indefinita vr æqpollere vniuerſali. de quo
etiã in c.vt circa.de ele.in vj. & per Dy.ſuper rubrica
de reg.iur.lib.vj. ¶Item no.ꝙ proprietas non vr hre
cõe cũ poſſeſſione.nam ad defectum proprietatis iu-
ris non ſequit defectus poſſeſsionis: vt hic patet,nec
ſimiliter econtrario eadem ratione. de quo in l.natu
raliter.§.nihil cõe.ff.de acq.poſſ. & facit,qđ hr.ſ.de
10 cau.poſ.paſtoralis.& c.cũ dilectæ.¶†Item no.vnam
drĩam inter proprietatẽ,& poſſeſsionẽ : qa ꝓprietas
plurimum regulatur a iure:ſed poſſeſsio plurimũ re-
gulatur a facto . alia ẽt colligitur ex.l.ſi qs vi.§.dñi
ff.de acq.poſ.vbi patet,ꝙ facilius perditur poſſeſsio,
q̃ dñium. ¶Item no.ꝙ poſſeſsio dr habere plus facti
q̃ iuris:qđ qualiter ſit intelligendũ tangitur in gl.an-
11 tepen.¶†Itẽ no.ꝙ impetratio dr ſurreptitia:non ſolũ
vbi tacetur ius: ſed ẽt vbi tacet colorata poſſeſsio fa-
cti,ꝙ nõ ſolũ ꝓceditur in literis ad beneficia : vt hic
patet.ſed ẽt in priuilegijs,vt patet.ĩ.de priui.dudum.
12 & de deci.c.ij.lib.vj.¶†Item no. ꝙ vbi impetratio fit
ſuper vacante reſcriptum dr ſurreptitium:licèt vacet
de iure ſi non vacat de facto.& vt hic not.ſm Io.Cal.
ꝙ nedum de his quæ ſunt iuris facienda eſt mẽtio in
impetrationibus:ſed ẽt de his q̃ ſunt facti.allegat,qđ
hr in d.c.dudum . & ſ.vt lite pen.e.fi.& de teſti.in c.
cauſam.& ex hoc ẽt colligit,ꝙ qñq; plus ponderatur
factum q̃ ius ad hoc,qđ hr in c.literas.ĩ.eo.& ſ.de vi
ta & hon.cle.c.fi.& de biga.c.fi.& c.nup.& facit,qđ
13 ibi no.in tertia gl.¶†Item not.ꝙ præpoſitura eſt no-
men dignitatis eccleſiaſticæ.qñq; vero eſt nomen di
gnitatis ſecularis.ĩ.de ver.ſig.ex parte.el j.Generali-
ter tñ quilibet q præeſt lato tñ ſumpto vocabulo di-
ci poteſt præpoſitus.ĩ.de ver.ſigni.c.quamuis.¶Item
no.quòd

no,quòd quis poteſt tenere dignitatem cum epiſco-
patu ex diſpenſatione ſedis apoſtolicæ.¶ Et no.ꝙ q̄-
dam ſunt diſpenſationes,quę fiunt ex mera gratia:&
has ſolus Papa facit. q̄dam aũt quæ fiunt ex iuſta cã:
& tunc vr̃ ꝙ illas poſſet facere inferior. facit qđ hr̃,&
no.de elec.dudum.el.j.ad fi.& ĩ.eod.literas.Aduer-
te tñ,quia in caſu iſto inferior a Papa ẽt ex iuſta cau
ſa non poſſet facere diſpẽſationem:q̃a in duabus di-
gnitatibus :vel in duobus curatis ſolus Papa diſpẽſat
ſm cõem opi.de qua plenè dictũ fuit.ſ̄.de præbẽ.de
multa.circa fi.licèt Hoſt.aliter ibi dixerit. videlicet,
vbi fit ex iuſta cã ꝑꝑ vtilitatem, vel neceſſitatem ec-
cleſiæ poſſit inferior diſpenſare, non aũt ꝑꝑ prærog a
tiuam perſonæ,ſed illa opi.cõiter non tenetur : vt ibi
dictum fuit.Nec ob.iſte tex.quia non intẽdit dicere,
ꝙ in caſu iſto vbi fiat ex iuſta,& neceſſaria cã,ꝙ poſ-
ſit fieri per inferiorem:ſed vult dicere,ꝙ diſpẽſatio q̄
fit per ſedem apoſtolicã põt fieri ex duplici cã. videli
cet ex indulgentia ſpeciali quò ad prerogatiuã perſo
næ.& ẽt fieri poteſt ex iuſta,& neceſſaria cã.& ſic fie
14 ri poteſt ꝑꝑ neceſſitatẽ,vel vtilitatẽ eccleſiæ . ¶ † An
autem inferior a Papa poſsit diſpenſare contra ſuam
conſtitutionem ex ſola gratia.Inno.vr̃ velle,ꝙ ſic.j.de
ſta.mo.cũ ad monaſterium. licèt aliter videatur ſen-
tire,& non bene in c.dilectus.de temp.ordi.de quo
dicendum vt ibi.Prædicta aũt.ſ̄.procedunt, q̄ñ infe-
rior a Papa vult diſpenſare contra conſtitutionẽ iuris
cõis,quo caſu quid dicendum dictum fuit in d.c.de
multa.circa fi.in gl.fi.¶ In gl.ij.ibi:omnia acceſſoria.
hæc allegatio, vt dixit Io.And.potius caderet in caſu
econuerſo.videlicet,q̄ñ datus fuiſſet executor ad ꝓ-
uidendum. nam cõcurſio tunc eſſet acceſſoria ad ꝓ-
uiſionem.prouiſio aũt non vr̃ eſſe acceſſoria ad com
pulſionem.ſed fortè gl.intellexit,ꝙ per compulſionẽ
venitur ad prouiſionem.ſ.per compulſos faciẽdã . &
aduerte,ne erres,quia inquantũ dicit Ioan.An.ꝙ vbi
datur executor ad prouidendum,compulſio tunc eſt
acceſſoria ad prouiſionẽ.intellige reſpectu facti:quia
cogentur canonici de facto recipere prouiſum ꝑ exe
cutorem.non autem intelligas, ꝙ executor datus ad
prouidendum poſſet compellere ordinarium colla-
torem,vt prouideat.per id,quod dixi in c.propoſuit.
ſ̄.eo.¶ In ea.gl. ibi:ſed non eſt ita,quaſi velit gl.ꝙ illa
intelligũtur eſſe cõmiſſa quæ acceſſoriè venire poſ-
ſunt ad implendum formam mandati: & non alia.&
15 ex gl.no.ꝙ † executor datus ad cõpellẽdum non põt
prouidere. Concordat gl.in c.fi.ſ̄.de ꝑben.& qđ hr̃.
ſ̄.de reſcrip.Abbatem . Inn.in c.pro illorum.ſ̄.de ꝑ-
bẽ.facit differẽtiam inter formã,facias prouideri : &
formam facias aſſignari . vt primo caſu non poſſit ꝓ-
uidere etiam in negligẽtia collatoris.ſecus in ſecun-
do.Sed Hoſti.hic dicit.ꝙ ſiue dicatur facias ꝓuideri:
ſiue dicatur facias aſſignari collatore hoc nõ facien-
te,& ſic negligente poterit executor hoc facere q̄uis
fateatur multos tenere oppoſitũ: ſed nõ bene ſm eũ:
q̃a non vr̃ curandũ de verbis.dummodo id,qđ Papa
mandat fiat,nec vr̃ curandum qualitercũq; . Nã mẽs
vr̃ præferẽdã verbis. facit,quod hr̃ in c.intelligentia.
& c.præterea.de verb.ſigni.& in l.fin.ff.manda.¶ Itẽ,
q̃a mandata iuriſditione totum officium iuriſdicen-
di vr̃ eſſe mandatum.l.j.§.ſi tñ.ff.de ſuſpec.tuto.ſed
hęc opi.non placet Io.An.iõ tenet opinio.gl.mouet,
q̃a aliàs ſequeretur,ꝙ ſi alicui mandatur eligi præla-
tum in aliqua eccleſia,ꝙ ipſe poterit eligere illũ . qđ
eſt falſum,niſi hoc fuerit expreſſum.facit.ĩ.de elect.
cũ in veteri.Itẽ ſi opi.Hoſti.eſſet vera non eſſet ratio
quare plus afficerentur manus ordinarij per præſen-
tationem literarum in q̃bus datus eſſet executor ad
prouidendum,ꝙ ſi eſſet datus ad cõpellendum.& ſic
vtrobiq; per præſentationem literarum deberent affi
ci manus ordinarij,ſi vtroq; caſu poſſet prouidere. ꝙ
tñ eſt falſum,& contra id,qđ hr̃.ĩ.eo.ſi ſoli.& c.ſi ca
pitulo.lib.vj.Et ideo verior eſt opi.gl.ꝙ executor da
16 tus ad compellendum non põt prouidere. ¶ †An au
tẽ poſſit interdicere,& reſeruare.dic,vt hr̃ in d.c.ſi ſo
li.& c.ſi capitulo.dictum fuit.ſ̄.de præb.c.fi.Nã po-
teſt interdicere ipſi ordinario ne conferat.d.c.ſi ſo.i.
ſed non poſſet reſeruare ſuæ collationem,ex quò nõ
habet poteſtatem conferendi.¶ In ea.gl.ibi:& literæ
non valebant &c.no.bene ex gl. rationem quare fuit
annullatum factum executurum.nam ideo fuit,quia
literæ non valuerunt tanq̃ ſurreptitiæ , & impetratæ
tacita veritate.& ideo nõ valuit etiam proceſſus exe-
cutoris.de quo etiam tangetur in gl.pen. & ſuper ea
dicam.¶ In ea.gl.ibi:& non coerctio.& ſic vr̃ nudum
miniſterium de mandatũ.facit,quod hr̃.ſ̄.de offi.del.
c.fi.¶ In ea.gl.ibi:ego credo.Idem voluit glo.in d.c.
fi.in gl.pe.Hoſt.hic concordat opi.nam dicit,ꝙ ſi iſti
contradictores impediunt, ſeu præſtent impedimen
tum poſt traditam poſſeſſionem:& executo mãdato:
& hoc faciunt ex interuallo poſt mandatum execu-
tum tunc vera ſit opinio Io Si vero noluit admittere
illum pro quo eſt ſcriptum ſtatim poſt poſſeſſionẽ tra
ditam per executorem.ejiciunt illũ pro quo eſt ſcri-
ptum:tunc vera ſit opi.glo.quæ etiam fuit originali-
ter.Tancre.allegat qđ hr̃ in d.c.ex literis . allegato in
gl.& de pœnis.Romana.lib.vj.& facit ẽt quod no. ꝑ
gl.de elec.commiſſa.lib.vj.Et dicit Io.And. ꝙ hoc vr̃
habere locum ẽt ſi fuerit appoſita clauſula contradi-
ctores.per id,quod dictum fuit.ſ̄.de pręb.pro illorũ.
& remittit ad notata de offi.dele.c.fi.in gl.pe. & ſuꝑ
ea dixi vbi vr̃ notari , ꝙ in præſentia Papæ tales exe-
cutores non exercent coerctionem.Ioã.autem Cald,
hic dicit,ꝙ ibi vr̃ tenere,ꝙ tales executores . de qui-
bus vltimo tetigit gl.non poſſint excõicare: quia ſo-
lum certum miniſterium vr̃ eis cõmiſſum: & ad c.ex
literis.quod allegat gl.rñdet ibi qđ in d.c.ex literis .
habebat iuriſdictionem ille qui commiſit : & cũ miſit
vices ſuas circa executionem: non autem ſimpliciter
cõmiſit executionem.& illud ẽt vr̃ ſequi.do.Flo.ſed
tutius puto eſſe tenere gl.per rationem gl.& cum il-
la vr̃ tranſire d.Ant.ſaltem ſeruata,ſeu iuncta diſtin-
ctione Hoſt.de qua.ſ̄.¶ Nec obſtant no.per Ioã.An.
in d.c.fi.ſuper gl.pe.quia ibi vr̃ ponere opiniones.&
nõ clarè vr̃ videre. ¶ Aduerte etiam q̄ñ dicit hic Io.
And ꝙ executor datus ad prouidẽdum capitulo ne-
gligentiæ cũ clauſula contradictores , nõ poterit ex-
cõicare priusq̃ prouideat. & ſi faceret non videretur
valere:quia videretur facere contra formam manda-
ti.ſ̄.de reſcri.cum dilecta . ¶ In gl.per falſi ſuggeſtio-
nem.in fi.dicit Io.Cal.ꝙ contraria loquuntur,q̄ñ in-
ſtrã,vel literæ dicuntur ſurreptitiæ, vel inſurreptitiæ
inducũtur ad probationem. quo caſu etiam ſi iudex
illas ſequatur non redditur ſñia ipſo iure nulla,licèt
veniat retractanda:vt in iuribus allegatis in gl.& præ
cipuè.in c.cum I.& A.& in l.falſam.allegata in gloſ.
ſed hic loquitur,q̄ñ per literas dabatur poteſtas ꝓce
dendi.quo caſu ſi literæ ſunt ſurreptitiæ:& in benefi
cialibus ipſo iure non valent.vt hic patet. & ſ̄.de re-
ſcri.conſtitutus . & ideo non valet etiam tunc ꝓceſ-
ſus factus virtute talium literarum.do.Ant.hic dice-
bat,ꝙ reſcriptum reſpectu gratię in beneficialibus ex
ſurreptione redditur ipſo iure nullum.all.quod hr̃ de
præben.ſi motu proprio.lib.vj. Reſpectu autem pro-
ceſſus executoris concludit , ꝙ ſi executor aſſumpſit
partes iudices:quod facere poteſt.vt dictum fuit.ſ̄.e.
propo-

ꝓpoſuit. & no.ꝑ gl.in cle.j.de off.dele. & ꝑ Inn.in c.
ſi.de preſum.tunc de mero rigore valet proceſſus,ſi-
cut in contentioſis : ſm ea quæ conſueuerunt dici.ſ.
de reſcri.ad audientiam.el ij.adeo ꝙ ſi aliquid iudica
tet:ẽt ſcd᷑m reſcriptum ſurreptitium valebit ſnĩa.An
aũt tranſiret in rem iudicatã : ita ꝙ per hoc autoritate
ſnĩæ dicaꝛ iuſtè tenere non poſſit amoueri : recurren
dũ eſt ad id,qđ dictũ fuit.ſ.e.c.ſi.& facit, qđ hꝛ.ſ.de
iuſt.& iur.& de hoc ẽt conſueuit tangi.ſ.de reſcr.ad
aures.& c.cõſtitutus.per Inn. & per Io.An.in d.c.ad
audientiam.el ij.de reſcri.& ibi ẽt per d.Ant.¶ Si au
tem non aſſumpſit partes iudicis:ſed proceſſit,vt exe-
cutor:tunc proceſſus eſt ipſo iure nullus: vt hic bene
probatur.& in d.c.conſtitutus. Nec eſt ſienda vis,an
procedat ſcd᷑m reſcriptũ:an vero ſcd᷑m ius omiſſa for
ma reſcripti : q̃a vbi ſupponiꝛ defectus poteſtatis nõ
valet,quod agitur.Et ſubdit etiam q̃n aſſumit partes
executoris:tunc talis ptãs venit acceſſoriè ad gratiã :
ideo ſicut gratia eſt nulla ratione ſurreptionis:ſic erit
proceſſus.facit de reg.iur.acceſſorium.li.vj.ſ.de fide
inſtru.inter dilectos.§.cæterum. ſed vbi aſſumit par-
tes iudicis꜡: tunc ſcd᷑m eum , non venit acceſſoriè ad
gratiam:ſed æquè principaliter.ideo ſcd᷑m eum,licèt
gratia ſit nulla:non tñ ſic erit ptãs executoris. Sed cer
te vtrobiq; vꝛ ꝙ veniat poteſtas acceſſoriè ad gratiã,
ſi bene conſidereꝛ.iõ melior rõ videreꝛ: quia q̃n aſſu
mit partes iudicis vꝛ ꝙ tunc literæ aſſumant naturam
literarũ contentioſarũ.Et ideo ſicut in literis conten-
tioſis ad lites non vitiat ipſo iure ſurreptio: licèt obij
ci poſſit exceptio.ſ.de reſc.cæterũ.ita erit in caſu iſto.
17 ¶ †In gl.non valeret.ibi:ſed non eſt ita. No.bene ex
gl.ꝙ vbi literæ priores non valent non eſt neceſſe de
illis facere mentionẽ in ſecundis,qđ vꝛ velle gl.pro-
cedere ẽt ſi primæ non ſint ipſo iure nullæ:ſed ſolum
ope exceptionis.& idem voluit gl.ſ.de reſcr. ex teno
re.& facit pro hoc qđ ſequitur in gl.& qđ hꝛ etiã de
reg.iur.non præſtat.lib.vj.¶ Aduerte tñ,q̃a licèt in li
teris contentioſis ad lites ſurreptio nõ vitiat ipſo iu-
a re: a ſed ſolũ ope exceptionis.ſ.de reſcri.cæterum.tñ
ſecus eſt in literis beneficialibus,q̃ ipſo iure non va-
lent ſi ſunt ſurreptitiæ:vt hic patet. & ſ.de reſcr.cõſti
tutus.& c.ad audientiam.el ij.cum ibi notatis.¶ Sed
aduerte,q̃a ꝑdictis vꝛ obſtare iſte tex. inquantũ vult
ꝙ de collatione inualida debuit fieri mentio.& ſic de
eo,qđ conſiſtit in facto:licèt de iure ſit inualidũ. Sed
potes rñdere,ꝙ interdũ illud qđ in facto tñ conſiſtit
non moueret Principẽ ad denegandas literas:nec ad
difficilius concedendum.& tunc de tali facto non eſt
neceſſe facere mentionẽ in literis. & ſic loquitur qđ
dicit hic gl.Interdũ aũt eſt tale factũ, quod moueret
Principes ſaltẽ ad difficilius concedendum.& tũc de
illo facienda eſt mentio.per id,qđ hꝛ.ſ.de reſcri. po-
ſtulaſti.nã hic erat colorata poſſeſſio q̃uis habeat ſu-
perioris autoritate.& ab illo ad quẽ aliàs ſpectabat.
Et ideo ſi Papæ hoc fuiſſet dictũ non ſic faciliter cõ-
ceſſiſſet literas:ex quò alius colorate poſſidebat.ideo
merito tũc ſi nõ eſt facta mentio de tali colorata poſ-
ſeſſione redditur reſcriptum ſurreptitium.vnde dice
bat Io.Cal.ꝙ ſicùt in poſſeſſione beneficij quã habet
impetrans: licèt abſq; titulo canonico faciẽda eſt mẽ
tio de poſſeſſione colorata.no.j.de præb.in c.cum q.
lib.vj.ſic facienda eſt mentio de poſſeſſione colorata
quam alter tenet:vt hic innuitur.pro hoc ẽt quod hic
no.gl.in ver.ſic poſſeſſio nõ dꝛ &c. Et no.qđ ille ver.
gl.ſic poſſeſſio &c.vt hic loquitur Ioã.An.refertur ad
tex.ſeu referri debet.non autem ad illa quę ſuperius
dicta ſunt in gl.¶ In gl.talis poſſeſſio.in ſi.Iſta expoſi
tio gl.non vꝛ eſſe bona:quia ſi dicamus dicit gl.ꝙ lo-

a Ipſo iure. De hoc in cle.j.1 pri. & ibi Car. de præb. c. ad audientiam.ij. de reſcr.c. ſup literis.Car. vbi ſupra.

quamur de poſſeſſione quæ hꝛ ab illo qui habet plu
res dignitates, illa nõ vꝛ habere aliquid iuris cum ſit
cõtra ius.ſ.de præben.de multa.& ſic vꝛ ꝙ ex quò in
mero facto conſiſtat nõ debuiſſet impedire impetra-
tionem:cuius contrariũ hic dꝛ.vnde Inn.aliter expo-
ſuit.nam dicit ꝙ dum litera dicit,quia talis poſſeſſio,
debet intelligi.ſ.quæ prætenditur haberi ex iuſta cau
ſa.& dũ ſubdit litera plus hẽt facti, q̃ iuris debet in-
telligi.ſ.plus in facto,q̃ in iure cõſiſtit: an ita ſit ꝙ ha
beatur ex iuſta cauſa.& allegabatur fortè etiã ꝙ con
ſuetudo ſic habebat ꝙ epũs poſſet habere etiam digni
tatem in alia eccleſia.facit,qđ not.gl.in viij.diſt.in c.
fruſtra.in j.gl.& ſcd᷑m hoc iſta ratio hic poſita in lite-
ra bene facere vꝛ ad propoſitum.Hoſt.vero expone-
bat literam.dũ dicit:quia talis poſſeſſio.ſ.quæ colora
te hꝛ autoritate eius qui aliàs habet ptãtem conferẽ
di.& dum litera ſubdit plus habet facti q̃ iuris. intel
ligit,ꝙ ideo ſic dꝛ habere,quia non dẽꝛ conferri prius
tunc q̃ de facto vacet.ſecus q̃n eſſet poſſeſſio incolo-
rata:quia tunc bene poſſet conferri non obſtãte poſ-
ſeſſione facti.facit,qđ hꝛ.ſ.de præbẽ.de multa.& qđ
no.ſ.eo.propoſuit . & ſic dicebat tenere quendã do.
Ottonẽ epm̃ Cortuen.refert tñ alios tenere, ꝙ etiã ſi
poſſeſſio ſit colorata,ſi tñ vacet de iure: ꝙ poſſet ꝑ or
dinariũ conferri: licèt nõ debeat auferri poſſeſſio niſi
ꝑmiſſa citatione,& cauſæ cognitione. facit,qđ hꝛ de
præb.licet epũs.in vj. ¶ Et ſcd᷑m hanc opin. diceretur
habere plus facti, q̃ iuris quò ad hoc , vt de illa dẽat
fieri mentio in impetratione:aliàs reddatur reſcriptũ
ſurreptitiũ.facit,qđ dicetur cum gl.pe.& ſuper ea.d.
vero Flo.hic dicebat,ꝙ dũ litera dicit,quia talis poſ-
ſeſſio debet intelligi.ſ.quæ per nos acquiritur habet
plus facti,q̃ iuris:vt etiam tãgitur in gl.ſi.& ſeq.Sed
tñ hoc iſta allegatio,vt ipſe dicit veniret a remotis ;
& potius per quãdã ſimilitudinẽ, & modicũ faceret
ad propoſitum,ideo melior vꝛ eſſe expoſitio Inno.&
ſimiliter expoſitio Hoſt.an tñ prima expoſitio Hoſti.
vel ſecunda ſit verior.patebit ex his quæ diceñ ſup
gl.pe.¶ In gl.plus habet.Aduerte,quia gl.proſequiꝛ
tres caſus.nam q̃nq; poſſeſſio habet plus iuris,& pa-
rum facti:q̃nq; multũ iuris,& multũ facti, q̃nq; mul-
tum facti,& parum iuris,vt patet ex gl.& pro decla-
ratione gl.dicit d.Flo.aduertendũ, ꝙ poſſeſſio dꝛ hẽre
plurimum iuris,& parũ facti,q̃n in acquirenda poſ-
ſeſſione,& eius cõmodis magis verſatur actus corpo
reus,qui eſt facti,magis,q̃ iuris diſpoſitio: ſed multũ
iuris,& multum facti dꝛ habere,q̃n verſatur vtrunq;
vt patet in exemplis poſitis in gl.Et aduerte,quia ſub
prima ſpecie poſita in gl.ſ.q̃n habet plurimum iuris
& parũ facti.& poni poteſt poſſeſsio de qua in c.cõ-
tingit.ſ.de dolo,& contu.nam ibi plurimũ operatur
iuris diſpoſitio,quia efficiꝛ quis poſſeſſor , licèt non
fuerit poſt annũ poſſeſsionẽ adeptus, habet tñ aliqd
facti:q̃a requiritur, ꝙ iuſſus fuerit mitti in poſſeſſio-
nem ꝑ iudicẽ: licèt fuerit poſtea impeditus adipiſci.
¶ Item in exemplo glo. dꝛ aliquid facti interuenire,
q̃a requiritur,ꝙ ille qui eſt in poteſtate noſtra, vt ſer
uus,vel filius adipiſcaꝛ poſſeſſionem corpore.& ani-
mo.dicit etiam,ꝙ in tertia ſpecie poſita in gl. videli-
cet,in poſſeſſione quæ habet multum facti,& parum
iuris : vt contingit in illa quæ acquiritur per ſeipſum
requiritur factũ,q̃a oportet, ꝙ apprehendant corpo-
re,& animo.tñ dꝛ habere ẽt aliquid iuris ſcd᷑m eum:
q̃a oportet,ꝙ ille, qui acquirit ſi vult ſibi acq̃rere ſit
capax poſſeſſionis.& per ꝯñs non ſit ſeruus, vel mo-
nachus,qui nõ poſſunt ſibi acquirere : licet alteri ſic.
j.de priui.c.olim.el ij.& etiam ex eo, quia requiritur
ꝙ per modos traditos in iure acquiratur poſſeſsio.de
quibus

quibus in l.iij.in prin.ff.de acq.poſ.& facit,qđ no.ſ.
de reſti.ſpo.olim.el j.¶ Aduerte tñ, quia gl.cōiter di
cunt ꝙ illa quæ acquiritur per ſciplum dr̃ habere ali
quid iuris:ex eo,quia ſolo animo iuris artificio deti-
netur.facit,qđ hr̃ in l.licet.C.de acqui.poſ. ¶Quare
aũt in ſecunda ſpecie poſita per gl. qñ videlicet poſ-
ſeſſio habet multum iuris,& multum facti:vt qñ acq
ritur per procuratorē poſſeſſio acquiritur dño ignora
ti cuius noīe procurator acquiſiuit:non tñ acquiritur
vſucapio: nec incipit vſucapere niſi ſciat, & ratificet
tacitè,vel expreſsè. dic,ꝙ ratio diuerſitatis eſſe pōt:
quia in vſucapione exigitur bona fides.ſ.de præſcri.
ſi diligenti.& l.pe.C.de præſcr.lon.tēp.q̃ bona fides
ceſſat in ignorante:quia non dr̃ habere bonā,nec ma
lam fidem.facit,qđ notauit gl.in l.j.C.de acq.poſ.iō
non acquiritur ignoranti.ſecus in poſſeſſione:quia in
ipſius acquiſitione non requiritur bona fides.¶Item
pōt eſſe ratio, qa poſſeſſio acquiritur ſ'm naturalem
æquitatē.inſti.de rer.diui.§.per traditionem.ſed vſu-
capio eſt contra naturalē æquitatē. quia tēdit ad finē
vt vſucapiens locupletetur cum aliena iactura. ꝯtra
id quod hr̃ in l.nam natura.ff.de condi.inde.licèt ꝑꝑ
bonum publicum hoc tolleretur.l.j.ff.de vſuca. ideo
facilius acquiritur poſſeſſio,q̃ vſucapio.¶Itē pōt eſſe
alia rē,quia magis eſt ꝑiudicium in vſucapione.quia
tēdit magis ad acquiſitionem dñij, q̃ in acquiſitione
poſſeſſionis, q̃ de ſe non tendit ad acquiſitionē dñij.
facit,qđ no.per gl.& doc.in d.l.j.C.de acq.poſ.d.ve
ro Ant.hic dicebat, qđ aut ſimpliciter conſideramus
poſſeſſionē.& illa habet plurimum facti. quia in acq
rendo requirit̃ animus,& corpus,licèt in retinendo.
ſufficiat ſolus animus. Si aũt cōſideretur poſſeſſio ac
quirendi per reſpectum ad diuerſos modos acquirē-
di.tunc dicit,ꝙ procedit id quod dixit gl.proſequen
do tres ſpecies poſſeſsionis,ſeu tres modos quæren-
di.Si aũt conſideraretur reſpectu modi q̃rendi,& re-
tinendi ſimul. dicit,ꝙ quò ad actū acquirendi habet
plurimum facti,quia exigitur animus,& corpus. ſed
quò ad modum retinendi habet plurimum iuris, qa
ſolo aīo retinetur iuris artificio. Si verò conſideretur
poſſeſſio per reſpectū ad proprietatē. tunc inquantū
habet ſecum concurſum proprietatis dr̃ habere plu-
rimū iuris.vbi verò eſt ſine proprietate dr̃ hr̃e pluri-
mum facti.& hoc modo dicit intelligendū,qđ hic dr̃
in litera.nam præpoſitura,ſeu poſſeſſio ꝑpoſituræ hic
non habebat ſecum concurrentem proprietatē tituli
validi:quia ſine iuſta cā erat conceſſa.ideo hēbat plu
rimum facti:aliàs ſi habuiſſet cōcurſum proprietatis
habuiſſet plurimū iuris, & non fuiſſet coactus ad re-
nunciādū.vt hic ēt tetigit gl.¶In ea.gl.ibi:& talis eſt
hæc poſſeſſio. Sed aduerte,qa ſi poſſeſſio de qua in
litera habet plus facti,q̃ iuris.imo nihil iuris.vt dicit
gl.vr̃ ꝙ nō debuiſſet impedire impetrationem. & ſic
ratio poſita in litera non fuiſſet bona.Ideo melius ex
pone literam.vt dixi ſuper gl.in verbo talis poſſeſſio.
¶In gl.pe.ibi: paupertas ep̃atus.in antiqua videbat̃,
ꝙ allegabatur conſuetudo eccleſiæ.facit,qđ not.viij.
18 diſt.ſi uſtra.in j.gl.Et aduerte,qa gl.vr̃ velle,ꝙ † iuſta
cā poſſit eſſe paupertas ep̃atus,vt cum illo poſſit ha
bere dignitatē etiam inconſulto Romano Pōtifice ſe
cundū iura antiqua ante derctetalē de multa.nam ēt
vt tetigi ſuperius in notabilibus hæc decretalis ema-
nauit añ.c.de multa.dicit tñ hic d.Ant. poſt Io.Cal.
ꝙ hodie ſaltem non pōt quis habere plures dignita-
tes ſine diſpenſatione Papæ. per id, qđ hr̃ in d.c.de
multa.& poſſet eſſe iuſta cā diſpenſandi per Papam
19 paupertas ep̃atus.vt dicit gl. ¶†Aduerte tñ,qa qñq;
dignitates ſunt vnitæ,vel dependentes. & tūc poteſt
quis illas habere ēt ſine diſpenſatione.de elec.dudū.
el ij.& facit,qđ hr̃.ſ.de æta.& quali.cam te. & de ꝑ-
ben.cū ſingula.libr.vj.Qñq; vero non ſunt vnitæ,nec
dependentes ſunt tñ pauperes,vel altera earū. & tūc
gl.vr̃ hic velle,ꝙ pluralitas ſit permiſſa.pro quo facit
qđ hr̃ in d.c.cam te. tñ vt hic dicit Io.Cal. & facit,ꝙ
no.ſ.de præb.expoſuiſti. non eſt licitum ſaltē hodie
abſq; diſpenſatione Papæ tales plures dignitates te-
nere.nec ſufficiat diſpēſatio ep̃i. per ea,q̃ hñr in d.c.
de multa. & ſcđm prædicta debet intelligi.d.c.cam
te.vel in beneficijs ſimplicibus.vel qñ vnū eſſet ſim-
plex.aliud non. & qñ alterum eorum nō reqreret re
ſidentiam ſcđm no.de reſcr.gratia.lib.vj.licèt autem
ep̃s nō poſſet diſpenſare ꝑꝑ paupertatem beneficij,
ſeu dignitatis, vt poſſit q̇s habere plures dignitates.
tñ eſſet iuſta cā vniendi vnam dignitatē alteri.& hoc
poſſet facere ep̃s cū capitulo.j̃. de exceſ.præla. ſicut
vnire.& x.q.iij.vnio.poſſet ēt,ex cā ep̃s cū caplo cō-
cedere,qđ non perſonæ,ſed ep̃atui darentur fructus
alicuius dignitatis ad ep̃m pro gñatione debitorum
ep̃atus.facit,quod hr̃.j̃.vt eccleſiaſtica beneficia.in c.
vnū.cū ibi no.& de reſcr.ſi ꝑꝑ.li.vj.& j̃.de ver.ſig.c.
pen.¶Et no.pro declaratione literæ, ꝙ iſte ꝑpoſitus
Lauſonē.fuit electus in ep̃m alterius eccleſiæ,q̃ Lau
ſonen.vt ſatis hic innuit litera dum dicit,ꝙ ep̃s Lau-
ſonen.& canonici ipſum poſt electionem,& cōſecra
tionem de eo factā in ep̃m eligerent in præpoſitum
Lauſon.& vt dixi ſuperius non poteſt ep̃s diſpēſare,
ꝙ quis habeat plures dignitates ēt ꝑꝑ paupertatem
alterius earum:quia non debet attendi quantitas be-
neficij.ſed qualitas.vt patet in d.c.de multa.circa fi.
Si autem dignitates non eſſent pauperes.tūc dicebat
Hoſt.ꝙ ob prærogatiuam meritorū perſonæ ſolus Pa
pa poterit diſpenſare.ſed vbi fiebat ꝑꝑ vtilitatē, vel
neceſſitatem eccleſiæ.tunc inferior a Papa poterit di
ſpenſare.pro quo facere vr̃ tex.iſte in ver.niſi prædi-
ctus. vt ſic ſit dr̃ia quæ fit ex gratia. & illa quæ fit ex
iuſta cā. ſed vt dixit Io.Cal. cōiter tenetur ꝙ ēt ſi fiat
diſpenſatio ex iuſta cā ꝑꝑ neceſſitatem, vel vtilitatē
eccleſiæ inferior a Papa non poteſt diſpenſare in plu
ralitate dignitatum,vel curatorum. vt plenè dictum
fuit in d.c.de multa.circa fi.nec ob.iſte tex.quia non
loquitur de diſpenſatione inferiorum a Papa: ſed de
diſpenſatione Papæ quæ pōt fieri ex duplici cauſa.vi
delicet ex mera gratia ꝑꝑ prærogatiuam meritorum
perſonæ.vel etiam ex alia iuſta cā.puta ꝑꝑ vtilitatē,
vel neceſſitatem eccleſiæ.¶ In ea.gl.ibi:in literis mē
tio non hr̃.iunge hic ver.qui eſt infra, vel dicas lite-
ras tales.nam ille ver. non debet referri ad ea q̃ pro-
ximè hñr ante ipſum in gl.nam illa loquuntur de li-
teris de quibus in tex.& de beneficijs in tex.in qui-
bus non habet locum.c. de multa. vt dictum fuit in
notabilibus.ideo debet referri ad ea quæ dixit glo.in
ver.ſed pone.dum loquitur de duobus curatis. quia
in illis bene habet locum hodie.c.de multa. & per il
lud.c.vr̃ ꝙ literæ impetratæ ſuper primo curato, qđ
vacauit ipſo iure per acceptationē ſecundi curati be
ne valent hodie.licèt olim in c.de multa non valuiſ-
ſent.quia tunc nō vacabat primum curatum ipſo iu-
re per acceptationem ſecundi.vt patet ex his q̃ habē-
tur in c.de multa.& ſ.de cle.non reſi.quia nonnulli.
& ideo tunc non potuiſſet impetrari tanq̃ vacans.ſed
20 hodie ſecus per dictam decre.de multa. ¶†In ea.gl.
ibi:credo ꝙ tenuiſſent.idem communiter tenēt doct.
& ſic vr̃ voluiſſe glo.ꝙ interdum vbi beneficium va-
cat de iure.ſed non de facto:ab alio poſſidetur quod
ſi poſſidetur incolorate, ꝙ tunc teneat impetratio, &
etiam collatio de eo facta.& vr̃ velle glo.ꝙ dicat̃ eſſe
incoloratus

incoloratus poſſeſſor,qñ ipſo iure eſt priuatus ꝑ ſen
tẽtiã iudicis. vt eſt videre i caſu.c.de multa.& i caſu
c.cum in cunctis.ſ.de elect. Secus qñ eſſet coloratus
poſſeſſor. vt quia poſt talem priuationẽ noua colla-
tio ſuperueniſſet. quia tunc vr̃ ꝙ non teneat impetra
tio,nec ꝯñr collatio executoris. quia vĩr tunc literæ
ſurreptitiæ, ex quò ſimpliciter dictum fuit beneficiũ
vacare. & ſic vr̃ fuiſſe dictũ ꝙ vacet de iure, & de fa-
cto.cum interpretatio ſit fienda contra ipſum impe-
trantem.de reg.iur.contra eũ.li.vj.& præcipuè, quia
reſcripta ad beneficia cenſentur odioſa,cum per illa
deroget ordinariç ptãti.de ꝑb.quamuis.libr.vj.Et iõ
ſi beneficium non vacat de facto ꝑꝑ coloratam poſ-
ſeſſionem de qua non fuit facta mentio, reſcriptũ eſt
ſurreptitium,& ꝯñr inualidum,vt voluit litera. & ẽt
gl.de quo etiam latius infra dicetur.¶ In ea.glo.ibi:
ſecus in beneficijs ſimplicibus.hoc intelligit Inn.ꝓ-
cedere,niſi per receptionem ſecũdi beneficij ipſo iu
re vacet primum,licet vtrunq; eſſet ſimplex. vt quia
hoc haberet conſuetudo vtriuſq; eccleſiæ, vel priui-
legium,vel eſſet caſus in quo de iure cõi ipſo iure va
caret primum ſimplex per acceptationem ſecũdi. vt
eſt videre in caſu.c.literas.j.eo.ti. Vnde tunc ẽt dicen
dum eſſet in talibus ſimplicibus, qđ in curatis.qa ea
dem eſſet rõ.arg.c.ij.de tranſla. Regulariter aũt ꝓce
dit gloſ.quia per acceptationem beneficij ſimplicis,
vel ẽt beneficij curati, nõ vacat ipſo iure primum be
neficium ſimplex,ideo nõ poſſet impetrari anteq̃ q s
illo priuetur.¶ In ea.gl.in fi.Pro declaratione glo.&
tex.& etiam materiæ conclude quatuor caſus princi
pales.quia interdũ beneficium vacat de iure,& de fa
cto.vt quia mortuus eſt,vel profeſſus,ille qui benefi-
cium habebat. & tunc ſi aliud non impediret valebit
collatio quæ fieret ab ordinario.& ſimiliter impetra-
tio quæ fieret à Papa de dicto beneficio. & ꝯñr colla
tio quæ fieret ab executore. Qñq; verò impetraĩ be-
neficium non vacans de iure,nec de facto,& tũc cla-
rum eſt,quòd non valet impetratio,nec collatio,per
id,qđ hr̃.eo.tit.c.j.& ij.q.j.in primis. Qñq; vero im-
petratur beneficium vacãs,quodammodo de facto.
ſed non de iure.vt quia hẽt prælatum inutilem.vel ꝑ
ſuam negligentiam non conſecratũ.ſ.de tranſla.ꝑla.
c.ij.& tunc tale beneficium non põt conferri,nec im
petrari niſi prius talis ꝑlatus fuerit priuatus per id,ꝙ
hr̃ in c.j.ſ.e.& in d.c.in primis. Qñq; vero beneficiũ
vacat de iure.ſed non de facto. & iſta eſt propriè ma
teria.c.& hoc caſu plura eſſent videnda.primo,an ta
le beneficium eſſet per ordinarium conferendũ, vel
poſſet per ipſum ordinarium conferri. Scđo,an pote
rit per executorẽ conferri ſuppoſita validitate litera
rum. Tertio erit videndũ,an valeat impetratio, & ſic
an valeant literæ impetratæ non facta mentione de
21 poſſeſſione facti.¶ †Circa primum cõclude,ꝙ ſi poſ-
ſeſſio non eſt colorata.vt eſt videre in caſu.c.de mul-
ta.qñ per acceptationẽ ſecundi curati vacabit primũ
curatũ ipſo iure,vel per promotionẽ ad eꝑatũ vacant
priora beneficia ipſius ꝓmoti ſm ea quæ hñr in c.cũ
in cunctis.de ele.vel ſi fortè receperit quis beneficiũ
a laico.quod de iure fieri non põt.j.de iurepat.c.il-
lud.& tunc ſm gl.hic & ẽt alios doc.tenebit collatio
facta per ordinarium, eo qđ poſſeſſio eſt incolorata.
Et hoc ẽt voluit Compo.vt refert Io.An.in decre. ca-
pitulum.poſt gl.de reſcri.in magna gl.in ver.itẽ quę-
ritur.dicit tñ, ꝙ non poterit procedi ad traditionem
poſſeſſionis niſi prius vocato poſſeſſore,& præmiſſa
cauſæ cognitione. & pro hoc bene facit,quod hr̃ de
præb.licèt eꝑs.lib.vj.Et ꝙ poſſet fieri caſu ꝑdicto col
latio per ordinarium eſt caſus in d.c.de multa. ver.is
[illegible]

quoq;.& ꝓbatur ẽt in d.c.licèt eꝑs. Inn.tñ hic refert
quoſdam dixiſſe,ꝙ hoc procedit, qñ ordinarius ſci-
uit tꝑe collationis alterũ poſſidere.ſec⁹ ſi ignorabat,
quia tunc vr̃ collatio obreptitia, quaſi non videatur
veriſimile,quod ſi ſciuiſſet,ꝙ cõtuliſſet.niſi prius pri
uato poſſeſſore finaliter vr̃ tenere,ꝙ ẽt ſi ignorauit,ꝙ
teneat nihilominus collatio,quia aſtringit ad confe-
rendum.& puniĩ ſi non confert.per decre.de multa.
vt patet in ver.is quoq;.cũ ſeq. Et ideo ſufficit,ꝙ ſciat
ſcđm curatũ acceptatũ.& ſic,ꝙ ſciat primum vacare
ipſo iure.per ꝑalle.c.de multa.¶ Si aũt poſſeſſio erat
colorata ſorte prætextu nouę collationis, vt hic erat.
tunc dicit Compo.in loco ꝑal.ꝙ ẽt hoc caſu non im-
peditur collatio ordinarij.& in hoc vr̃ differre ab exe
cutore q non vr̃ poſſe conferre alio coloratè tenente
ꝑꝑ odium reſcriptorũ. Et iſtud ſequiĩ hic Io.Cald.in
ordinario collatore naturali,& immediato. ¶ In Pa-
pa aũt qui eſt etiã ordinarius collator.ſed mediatus.
cõcludit,ꝙ ſi collatio facta eſt a Papa proprio motu,
tenebit collatio.per id qđ hr̃ de præb.ſi motu ꝓprio.
& idẽ dicit in legato de latere. q̃a ille nõ eſt ordina-
rius perpetuus,& naturalis.ſed tꝑaneus,& acciden-
talis. ideo tunc nõ valebit collatio facta per legatum
non facta mentione de alterius colorata poſſeſſione,
ſi non ſit facta motu proprio.& in hoc differt ab ordi
nario naturali,& perpetuo.facit,qđ leg.& no.in cle.
ſi apoſtolicæ.de offi.leg.in vj. Et ideo ratio prædicto-
rum eſt,quia Papa nõ præſumitur ſcire alterius poſ-
ſeſſionẽ.arg.de conſt.c.j.in vj.nec ſimiliter legatus.&
non eſt veriſimile,ꝙ voluit dare materiã litigij.facit,
qđ hr̃ de reſcr.nonnulli.ideo in dubio ꝑſumiĩ colla-
tio ꝑdictorum ſurreptitia,ſi non fit mentio de colora
ta alterius poſſeſſione.nec fit collatio motu proprio.
Secus in ordinario naturali,& perpetuo qui bene ꝑ-
ſumitur ſcire ꝑꝑ viſitationem quã hẽt facere ſingulis
annis.vt in c.ordinarij.lib.vj.ſed do.Ant.non placet
iſta dña.& præcipuè inquantum dictum eſt, ꝙ ſi Pa-
pa proprio motu confert,ꝙ tunc tenet collatio. Nam
ſcđm eum non vr̃ hoc ꝓcedere. quis licet motus ꝓ-
prius firmet reſcriptũ contra vitium ſurreptionis. vt
d.c.ſi motu proprio.non tñ confirmat cõtra aliud im
pedimentum.vt ibi no.& ſic nõ dẽt confirmari ad ꝑ-
iudicium poſſidentis, quia non eſt veriſimile,ꝙ Papa
velit priuare poſſeſſorem iure ſuo ſic ex arrupto. Fi-
naliter tñ dicit dictum Io.Cal.poſſe ſaluari vbi Papa
proprio motu cõfert,& ex certa ſcientia,ita quòd ap
pareat,ꝙ velit tertio ꝑiudicare.facit,qđ hr̃ in c.ordina
rij.de offi.ordi.in vj.Et ſic vr̃ remanere, ꝙ vbi fit col-
latio non motu proprio,nec facta mentione de colo
rata poſſeſſione non valeat collatio Papę,nec Legati.
¶ Et plus vr̃ velle, ꝙ non valeat collatio Papæ, licèt
fiat motu proprio.niſi ẽt appareat, ꝙ ex certa ſciẽtia
fiat.¶ Sed an hoc vltimũ procedit.j.patebit.plus etiã
dicit,ꝙ inquantum dictum eſt,ꝙ valet collatio ordi-
narij naturalis,& perpetui,ꝙ iſtud non vr̃ verum:qa
ſecunda collatio quæ fit poſt primam non caſſatã nõ
vr̃ tenere per ea quæ hñr.ſ.de elec.auditis.vbi patet,
ꝙ ſecunda electio non vr̃ ualere facta non caſſata pri
ma,ſi illa erat coloratè facta. Nam vr̃ ꝙ tũc anteq̃ ꝓ-
cedatur ad ſecundam debeat ille color caſſari, ergo
eodem modo idem vr̃ in collationibus, vt non poſſit
deueniri ad ſecundam niſi prius caſſetur prima colo
ratè facta.& pro hoc etiam allegat, quod habetur.j.
de exceſ.prælato. inter dilectos.ubi patet ſecundam
collationem non tenere prima non caſſata. Pro hoc
etiam facit,quod habetur.ſ.c.proxi.vbi,quia per Pa
pæ confirmationem videbatur quis habere coloratã
poſſeſſionem non fuit proceſſum ad ſecundam col-
lationem

lationē anteq̃ compelleretur ad reſignandum,Ioan.
tamen Cald.dicebat, ꝙ illud fuit de ſuperabūdanti,
ſicut in c.ꝓpoſuit.ſ.eod.vbi etiā non erat reſignatio
neceſſaria: quia incoloratè poſſidebat contra decre-
tum Papæ. ¶ Sed domi.Anto.dicit,quòd in caſu ꝓ-
poſito videtur, ꝙ non potuerit fieri ſcđa collatio pri
ma non caſſata per rationē quam.ſ.dixi.cōis opi.vr̄
eſſe,ꝙ ordinarius collator poſſit conferre non obſtan
te colorata poſſeſſione. & illā tenet Compoſt.vt ſ.di
xi. & videtur tenere hic Ioan. Andre.& etiam Ioan.
Cal.in ipſo ordinario naturali.& etiā do.Pe.Hoſt.tñ
vr̄ tenere idē ꝙ do.Anto.pones concor.opiniones,ꝙ
cōis opi.procedat quando collatio dr̄ eſſe colorata
eſt nulla attenta diſpoſitione iuris. nec de hoc po-
teſt ꝓbabil. de iure dubitari.ſi aūt poſſet ꝓbabiliter
de iure dubitari. an dicta collatio valeret. tunc poſ-
ſet ꝓcedere dictum Hoſti. ſicut dicimus in ſecunda
electione facta poſt primā inualidā.quia ſi probabili
ter pōt dubitari,an fuerit valida,vr̄ ꝙ nō valeat ſecū-
da niſi prius fuerit prima caſſata.vt dixit in d.c.audi
tis.licèt. do.Flo.ibi videat̄ velle,ꝙ ſufficiat tp̄e quo
agitur de confirmatione ſcđæ apparere primam in-
ualidā. Tamen gl.hic videtur aliter ſentire.& etiam
do.Ant.¶ Et per prædicta vr̄ ꝙ in caſu iſtius capituli
ſolum allegabatur collatio facta de ꝑpoſitura poſt
cōſecrationem,q̃a illas cōſtat non valere,vr̄ ꝙ poſſit
cōferri ꝑ ordinariū ſecus ſi fortè allegabat̄ aliqua cā
ꝓpter quā potuiſſet tenere. vt q̃a fortè dicebatur cō
ſuetudinem eccleſiæ ſic habere, vel ꝙ fuerat diſpen-
ſatum.q̃a tunc vr̄ ꝙ non debeat procedi ad collatio
nem ſecundā prima non caſſata. tñ vt dixi cōis opi.
hēt, ꝙ teneat collatio ordinarij naturalis facta non
caſſata colorata collatione p̄ambula,dūmodo re ve-
ra reperiatur inualida.¶ Si tñ velimus ſuſtinere opi.
Hoſt.& d.Ant.poſſumus dicere, vt ex p̄dictis colligi
pōt,ꝙ opi.cōis procedat ſaluo,niſi ꝓbabiliter poſſet
dubitari, an coloratus titulus cuius vigore poſſeſſor
tenet valuerit,vel nō. de quo caſu poſſet ſaluari opi.
Hoſti.ꝑ ea quæ habentur in c.auditis.in glo.fi.& ſu-
per ea etiā dixi.ſ.de elec.aliàs procederet opin.cōis.
¶ Item aduerte,quia inquantū dixi, ꝙ in caſu huius
capituli interdū poterat deueniri ad ſecūdā collatio
nē per ordinariū collatorē.hoc dēt intelligi,niſi ordi
narius collator fuiſſet priuatus poteſtate conferendi
ex prima collatione. per id, qđ hr̄.ſ.de ſuppl.negli.
præla.in c.licet. & c.ſeq.& hæc ſufficiūt de primo ar
22 ticulo. ¶ †Circa ſm,an videlicet poſſet collatio fieri
per executorē de bñficio ꝙ vacat de iure nō de facto
eo,ꝙ ab alio poſſidetur p̄ſuppoſita validate literarū.
concludę, ꝙ ſi poſſeſſio eſt incolorata non hēt obſta-
re quominus poſſit beneficium conferri per execu-
torem. non poterit tñ tradi poſſeſſio poſſeſſore non
vocato.per id,qđ hr̄.ĩ.de pręben.licèt Eṗs. lib.vj.Si
aūt poſſeſſio eſt colorata. qđ qñ ſit inferius dicetur.
tūc dicunt quidā, ꝙ ſi cōferens ſcit talē poſſeſſionē,
valebit collatio,q̃a tunc non erit ſurreptitia. ſecus ſi
ignoraret.q̃a tunc videret̄ eſſe collatio ſurreptitia. &
ſic non valere. ¶ Alij vero tenēt indiſtinctè, ex quò
colorata eſt poſſeſſio etiā ſi ſciat non valeat collatio
executoris. q̃a vr̄,ꝙ exigatur caſſatio tituli putatiui.
& ſic coloratę poſſeſſionis anteq̃ deueniat̄ ad ſecūdā
collationē.& hæc rō vr̄ hr̄e locum etiā in caſu ſcien
tię. Vnde cōcludit d.Ant.ꝙ hoc caſu qñ colorata eſt
poſſeſſio, ꝙ aut talis poſſeſſio eſt recens.vt q̃a habita
eſt poſt impetratione lr̄arū in eluſionem collationis
executoris.& tunc dicit,ꝙ valet collatio licèt nō va-
cet de facto.vt voluit Compoſt.& Io.An.in decreta-
li,capitulum,poſt gl.in verſi.item quęritur vtrū.& in
ver.quęrit demū. vbi dicit,qđ qñ duo executores ꝓ-
cedunt faciendo duos proceſſus ad cōmodū diuerſo
rum ſup eodē bñficio, qđ ſi executor ſecundi impe-
trantis prius cōferat, & poſſeſſionē aſſignat ipſi ſcđo
impetranti non obſtante illa collatione poterit exe-
cutor primi impetrantis conferre, & valebit collatio
licèt etiā fuerit præuentus in traditione poſſeſſionis:
etiā ſi collatio fiat non caſſata illa colorata collatio-
ne. debebit tñ citari poſſeſſor anteq̃ auferat̄ ſibi poſ-
ſeſſio.per ea quæ hn̄r in d.c.licet Eṗs. Si autē poſſeſ-
ſeſſio eſt colorata,& non eſt recens ſed antiqua, prę-
cedens impetrationē reſcripti. & tūc hoc caſu nō te-
nebit collatio,niſi prius fiat caſſato illo colore tenen
di.& iſta vr̄ eſſe cōis opi.etiā ſuppoſito, ꝙ literæ ſint
validę. vt q̃a literæ eſſent conceſſę ſuper incerto be
neficio. vel quia dictū fuiſſet bñficiū vacare de iure,
vt tangetur in ſequēti articulo. Io.tñ Cal.hic in xiij.
q.dicit,ꝙ licèt tutius ſit,vt non fiat collatio nō caſſa-
to illo colore tenendi. tñ ex quò literæ ſunt validę:
& ꝑ collationē ſolum confert̄ ius quod vacat: & qđ
non hēt poſſeſſor,vr̄ ꝙ debeat valere collatio etiā nō
caſſato colore tenēdi.ſicut dicimus in ordinatio.nec
vr̄ fieri p̄iudiciū poſſeſſori,ex quò vere nō hēt ius. &
q̃a nō aufert̄ ſibi poſſeſſio,niſi eo titulo.per id,qđ hr̄
in d.c.licet Eṗs.cōis tñ opi.ꝙ aliud eſt in executore.
aliud in ordinario collatore.vt patet ex his quæ not.
in pręalleg.decretali,capitulum.in loco pręalleg.ito.
& per Inno.ĩ.eo.literas.& c.poſt electionem. de iure
tamen verior videretur opinio Ioan. Cald.per ratio-
nem ſuā.& ꝑ illā etiā pōt ſaluari id,ꝙ dixi poſt eū in
p̄cedenti articulo.videlicet qñ confert motu ꝓprio
beneficiū per alium coloratè poſſeſſum.nam ex quò
motu proprio confert,ceſſat ſurreptio.de p̄ben.ſi mo
tu proprio.lib.vj.nec dr̄ p̄iudicari poſſeſſori,ſi colla-
tio valeat: ex quò beneficium verè vacat de iure. &
ſic ius non hēt in illo poſſeſſor.& q̃a non aufertur ſi-
bi poſſeſſio,niſi prius eo vocato,& cognito eius iure
ſi qđ hēt.d.c.ſi Eṗs.de pręben.in vj.Et pro opi.Ioan.
Cald.inquantum dixi,ꝙ ſuppoſita validitate literarū
etiam executor nedum ordinarius poteſt procedere
ad collationem non caſſato colore: etiam ſi poſſeſſio
colorata p̄ceſſerit impetrationem reſcripti bene fa-
cit,quia poſſibile eſt,ꝙ licèt poſſeſſio fuerit recens,&
habita poſt impetrationem tñ pōt eſſe,ꝙ non fuit ha
bita fraudulēter:ſed bonafide.vt quia forte executor
ſecundi impetrantis ignorabat alium impetraſſe. &
tñ videmus, ꝙ valebit collatio executoris primi im-
petrātis non caſſata illa collatione, ꝙ non contingit
alia ratione, niſi quia per collationē executoris pri-
mi impetrantis ſolum confert̄ ius in p̄benda, qđ nō
hēt ſecundus.& ſic vr̄ eſſe eadē ratio etiā niſi poſſeſ-
ſio colorata pręcedat impetrationē.tñ vt dixi cōis eſt
opi.Cōpoſt.ꝙ in executore volente ꝯferre alio colo-
rato poſſidente diſtinguatur,an colorata poſſeſſio p̄-
ceſſerit impetrationem. an vero fuerit ſecuta. & ſic
tutius eſt,qđ nō cōferat, niſi prius caſſato colore te-
nendi. & hoc p̄cipuè etiā procederet qñ ꝓbabiliter
poſſet dubitari, an illa colorata poſſeſſio haberet̄ de
iure, vel non,ꝑ id quod dixi poſt Hoſti.in p̄cedenti
23 articulo.& hæc ſufficiunt de ſecūdo articulo. ¶ †Cir
ca tertium, an valeat impetratio facta de beneficio
vacante de iure:ſed nō de facto. vt quia ab alio poſ-
ſidetur,cōclude ꝙ ſi eſt incoloratus poſſeſſor ſatis vr̄
quòd ualet impetratio etiam nulla facta mētione de
tali poſſeſſione:quia ſi Papa ſciuiſſet veriſimiliter po
tius voluiſſet alteri cōcedere quā pati, ꝙ alius illici-
tè bñficiū teneret,& poſſideret.& iō ualebunt lr̄ę. &
executor ēt hoc caſu poterit procedere ad collatio-

nem etiam non amoto tali poſſeſſore licèt non poſſet ꝓcedere ad traditionẽ poſſeſſionis ipſo nõ vocato per ꝑalleg.c.licèt Epiſcopus.Dicit tñ Io. Calde.ꝙ tutius eſt, ꝙ anteq̃ conferat,ipſum moueat a poſſeſſione per id,qđ hr̃ in c.pręce.Si vero poſſideṫ coloratè bñficiũ ꝑ aliũ . & tunc cõclude, ꝙ aut literæ ſunt impetratę gñaliter ſuper incerto bñficio.puta,ꝙ ꝓuideatur impetranti de aliquo bñficio ſi qđ vacat in tali eccleſia . & tũc valent literæ,ex quò impetrans nõ impetrauit ſpecificè bñficium per aliũ coloratè poſſeſſum.& ſic literæ non peccant in ſurreptione. facit qđ legi.& no.de præben.c.cui.li.vj. ¶ An antẽ tales literæ extendantur ad bñficium , qđ in tali eccleſia vacat in quo alter habeat coloratam poſſeſſionem. dicit Compoſt.de reſcrip.in decretali,capitulum. vt ibi refert Io. An.poſt gl.in magna gl.vltra medium. in verſi.itẽ quæritur. qđ ſępius clamauit in curia . & dixit,ꝙ literæ bñficiales non extenderentur ad bñficium per alium de facto poſſeſſum ſaltem coloratè per hanc decreta. & per id,qđ hr̃.ĩ.de priuile.dudum. & hanc opi.dicit do. Ant.qđ putat eſſe veram de iure per id, qđ hr̃ in cle.literas.de reſcrip. vbi patet, ꝙ attenditur tp̃s datę ad vim comprehenſiuam reſcripti.& reſpectu materię beneficij comprehendẽdi in literis . ¶ Nec obſtat.c.ei cui.de ꝑben.in vj.q̃a ſcđm eum ibi non erat defectus in materia . ſed in capacitate beneficiandi . ideo ibi inſpicitur tp̃s quo bñficium eſt applicandum ad perſonã. fatetur tñ,ꝙ de facto ſeruatur ꝯtrium . quia tale reſcriptum ẽt ad tale bñficium extenditur.Et hãc partem,ꝙ tales literæ extendantur ad tale beneficium ab alio etiam coloratè poſſeſſum cõiter ſequuntur doct. & ſequitur hic . do.Flo.ſimiliter etiam do.Petr.pro opinione tñ ꝙ de iure non deberet includi tale bñficium ſub dictis literis . multum facit quia in gñali diſpoſitione non deberet venire id, qđ veriſimiliter in ſpecie Papa non eſſet faciliter conceſſurus per id, quod hr̃ ꝺe regu.iur.in generali.lib.vj.& in l.obligatione generali.ff.de pigno.tamen, vt dixi cõiter tenetur ꝯtrium. ¶ Sed hoc ſuppoſito tunc reſtat dubium , an executor poterit conferre anteq̃ renunciet poſſeſſor , vel caſſetur eius color tenendi.& cõiter tenetur,ꝙ non, ex quò talis color præceſſit impetrationem literarũ, vt etiam tangit hic Io.Cal.in xiij.q.dicit tñ, ꝙ de iure videretur dicendum,ꝙ poſſet conferre etiam non caſſato colore , quia ꝑ collationem ſolum confertur ius,ꝙ vere vacat. & in hoc non fit præiudicium poſſeſſori.quia vere ius non habet. & quia non auferetur poſſeſſio, niſi prius eo citato , & diſcuſſo de eius iure.de præben.licèt Epiſcopus . in vj.fatetur tñ,qđ melius eſt ꝙ executor non conferat prius quàm renuntiet poſſeſſor,vel caſſetur color tenendi . per id, qđ hr̃.s̃.c.proxi.& s̃.eo.ꝓpoſuit. ¶ Interdum autem literę impetrantur ſuꝑ certo bñficio, qđ vacat de iure.ſed non de facto. & tunc aduerte,q̃a aut dr̃ in literis bñficium de iure tñ vacare.& tunc valent literæ, nec poſſunt per exceptionẽ ſurreptionis elidi , quia eoipſo,qđ dicit ꝙ vacat de iure tñ.vr̃ dici,ꝙ non vacat de facto.facit qđ legi.& no.in l.rõnes.& in auth. quod obtinet.C.de proba.& ideo impetratio nõ erit ſurreptitia.Itẽ vr̃ dicendũ,ſi ſolum dictũ fuerit,ꝙ beneficiũ vacat de iure licèt non ſit adiecta dictio taxatiua tñ.quia dicendo, ꝙ de iure vacat, ſatis vr̃ dicere quòd non de facto.argu.eorum quę hñr in c.nonne. s̃.de præſum.& ff.de iudi.in l.cum ꝓor.& etiam vr̃ tenere hic Io.An.ſuper iſta gl.penul.licèt.do.An.nõ ponat iſtũ caſum. ¶ Aduerte tñ,q̃a iſto caſu,& ꝑcedenti ſm cõem opi.q̃ voluit Inn.ſentire hic . & s̃.eo. ꝓpoſuit . ex quò color præceſſit impetrationem non debebit executor conferre, niſi prius amoto colorato poſſidente . & ſic procedat ſm formam iuris. facit.s̃.de reſcrip.ſuper literis.& qđ hr̃.ĩ.c.literas. & idẽ vr̃ dicendum in auditore deputato in curia qui pronuntiauit alicui bñficium fore debitum ſi vult illud cõferre,quòd põt.vt hr̃ in cle.auditor. de reſcri. nã dẽt auditor prius amouere coloratè poſſidentem. facit,qđ hr̃.s̃.eo.propoſuit.ſm opi.tñ Io.Cal.põt cõferri beneficium per executorẽ , & etiã per auditorẽ anteq̃ amoueatur poſſeſſor . vt hic tetigi in xiij.q. & & ſequitur Lapus de Caſt.in ſua alle.ciij. Si vero dr̃ in literis ſimpliciter beneficiũ vacare.& tũc exigitur quòd vacet de iure,& de facto . & ideo ſi vacat de iure , & non de facto imputatur impetranti qui potuit apertius dicere.per id,qđ hr̃ in l.veteribus.ff.de pac. & de regu.iur.ꝯ eum.in vj. ¶ Aduerte tamẽ, quòd ſi poſſeſſio non eſſet colorata non vitiaretur impetratio,licèt dixerit ſimpliciter vacare,& vacauerit de iure,& non de facto,quia nocebit poſſeſſio, ex quò nõ eſt colorata. & valebit etiã executoris collatio facta etiã nõ amoto prius poſſeſſore per id,qđ hr̃.ĩ.tit.j.in c.illa . quãuis tutius eſſet illũ prius amouere ſecđm. Io.Cal.ꝑ id,qđ hr̃.ĩ.c.ꝓxi.& c.propoſuit. ¶ Vbi vero poſſeſſio eſſet colorata tunc non valet impetratio tanquam ſurreptitia , nec conſequenter valebit ꝓceſſus executoris,vt hic probaṫ . & hoc intellige,qñ in literis nõ eſſet appoſita clauſula amoto quolibet illicito detentore.Nã ſi eſſet appoſita tũc nõ impediṫ impetratio ꝑ poſſeſſionem alterius coloratam per id qđ hr̃.s̃.eo.ꝓpoſuit . & ĩ.de rerum permu.cum vniuerſorum. nam ſatis vr̃ tunc tacitè fieri mẽtio de illa.& iſtud etiã tenuit Io.de Deo.in ſuis q̃ſtionibus . q̃a per talẽ clauſulam ſatis dr̃ eſſe mentio facta de dicta poſſeſſione.Nec ob.qđ hr̃ hic,& ĩ.eo.literas . q̃a hic,& ibi talis clauſula non fuit appoſita,& vis faciẽda eſt in verbis appoſitis in reſcripto.ĩ.de decimis. ad audientiam.& de priui.porrò.& c.recepimus . & eo.tit.ſi Papa.li.vj.& dicit etiã ꝙ per illam clauſulã poterit remoueri etiã ſucceſſor.facit,quod no.de iudic.q̃a.V.ſuꝑ prima gl. ¶ Aduerte tñ,quia dicit do. Flo.qđ fertur.Io.Cal.dixiſſe hoc eſſe intelligendum qñ clauſula prædicta ponitur in literis gratioſis . ſecus ſi in literis executorijs tñ ex eo, q̃a per talẽ appoſitionẽ clauſulæ prædictę factam in executorijs nõ vr̃ poſſe validari literæ gratioſæ.& iſtud etiã tenuit Lapus de Caſtellione in ſua alleg.xv.& etiã hic tãgitur per.do. Ant.& pro hoc benefacit, qđ hr̃ in cle.j. de præben.vbi patet.ꝙ licèt in literis executorijs fiat mẽtio de cura animarum. ſi tamen in literis gratioſis non fit mentio non extendũtur literæ gratioſæ ad beneficiũ curatũ,vt ibi patet.qđ eſt benè notandum.ergo eodem modo vr̃ dicendũ, qđ nõ ſufficit in executorijs dictã clauſulam poni per dictam cle.licèt ipſe non alleget . Et iõ cautus ſit impetrans,vt procuret apponi dictam clauſulã in literis gratioſis. ſi aũt in literis nõ eſt clauſula prædicta.nec ſunt literæ generales, ſed ſpeciales . & ſimpliciter dictũ fuit beneficiũ vacare , cum beneficiũ vacet de iure,& nõ de facto. & coloratè poſſideaṫ . tũc dicit Cõpoſt.in ꝑalleg.decre.capitulũ . & Io.An.poſt eũ in loco ſupius alleg. & ẽt hic ſuꝑ gl.penul.qđ eſt aduertendũ,quia aut ille color fuit acquiſitus poſt impetrationẽ . aut ante. ſi poſt, dicit ꝙ nõ vitiant literæ, q̃a in eis attẽdiṫ tp̃s datę.de reſcrip.ſi eo tp̃e.li.vj. Et iõ licèt titulus ſuꝑueniat poſſeſſori ab ordinario,vel ab aliquo executore nõ vitiant lr̃ę primit' impetratę. ꝑ id,qđ hr̃.s̃.đ reſcriptis.ꝯſtitu'.& đ ꝯſtit.cũ acceſſiſſent . & ĩ.vt eccle.bene.

cle.bonæ.c.vnico.vnde valebit hoc caſu collatio exe
cutoris etiam illo prius non . moto. ꝑ id,q̃d hr̃.ſ̃.de
re iudi.cum Beitoldus. & ĩ.titu.j.in c.illa. ¶ Et hoc
intellige licèt nõ dicat.do. Ant.qñ ꝑ literas impetra
tas affectum fuit bñficium.q̃d qñ dicatur fieri recur
rere ad gl.magiſtram.in c.ſi ſoli.in gl.magna.in ſecũ
da parte.de cõceſ.p̃bẽ.li.vj.& facit,quod hr̃ eo.ti.&
li.ſi capitulo.de reſcrip.tibi qui.eo.li.& facit , q̃d no
tauit Lapus de Caſtel.in dicta alleg.c.ij.aliàs valeret
collatio ſi ꝑ literas nõ fuiſſet affectum beneficiũ.ſ̃.de
præben.dilectus . vnde ſm Lapum in loco prælleg.
ratio eſſe pôt quare executor pôt conferre non amo
to poſſeſſore qñ per literas affectum fuit beneficiũ,
& ſic ligatę fuerũt manus collatoris.q̃a tũc ſi fiat col
latio ab ipſo collatore, vel alio & ſic ab eo q̃ non hẽt
ptãtẽ cõferẽdi . & ſic potes dicere,ꝙ non ſit poſſeſſio
colorata per id,q̃d inferius tenetur. Ideo nimirum ſi
pôt executor ↄferre non caſſata tali collatione.¶ In-
terdum vero poſſeſſio colorata p̃cedit impetrationẽ,
& non eſt appoſita in l̃ris clauſula amoto illicito de-
tentore.nec ſunt literæ gñales,ſed ſpãles. & dictũ eſt
ſimpliciter beneficiũ vacare. & tũc nõ valet impetra
tio tanq̃ ſurreptitia,ex quò nõ vacat de facto ꝑꝑ co-
loratã poſſeſſionem . nec ↄñr valebit collatio execu-
toris.vt hic eſt caſus ſm verum intellectum. ꝙ limi-
tat.do.Ant.procedere,qñ executor proceſſit, vt me-
rus executor. ſi aũt aſſumpſiſſet partes iudicis,& ſen
tentiaſſet beneficiũ deberi impetrãti.& illi aſſignaſ-
ſet caſſato prius colore tenendi ꝑ ipſam ſentẽtiam.
tunc valeret,q̃d egit.ſi vero non fuerit appellatũ : tñ
quia gratia nõ fuit valida non teneret obtinens per
talẽ ſnĩam cum bona conſcientia, vt dixi.ſ̃.eo.c.j.&
quæ no.C.de reſcrip.ad audiẽtiã.el ij.& eo.tit.ad au
res.& c.cõſtitutus.¶ Et ex prædictis patet vnũ intel-
lectum huius.c.eſſe,ꝙ hic nõ valet proceſſus execu-
toris ex defectu l̃rarum ratione ſurreptionis , q̃a ex-
preſſum fuit beneficium ſimpliciter vacare. & tacitũ
fuit de colorata poſſeſſione quæ fuit habita ex noua
collatione facta poſt electionẽ Ep̃at⁹. ſec⁹ ſi nõ fuiſ-
ſet facta noua collatio,q̃a tunc oĩno incoloratè poſ-
ſediſſet,& nõ ꝓcederet caſus iſtius.c.¶ Sed aduerte
24 inq̃tum dictũ eſt,† ꝙ nõ valet collatio qñ bñficiũ va
cat de iure, ſed non vacat de facto ꝓpter coloratam
poſſeſſionem,niſi prius caſſetur ille color tenendi,vr̃
obſtare.ſ̃.de p̃ben.de multa.§.his quoq;.vbi vr̃ ꝓba-
ri,ꝙ ſufficiat beneficiũ de iure vacare , vt valeat col-
latio . ſed dic,ꝙ ibi loquitur de ordinario collatore,
& immediato.hic vero de nõ immediato.puta de Pa
pa,vel eius executore . ¶ Item ibi tenebat ſine colo-
re.hic ſecus.Itẽ ſcd̃o ad idẽ vr̃ obſtare, q̃d hr̃.ſ̃.c.ꝓ-
ximo.vbi anteq̃ cõferantur beneficia quę de iure nõ
tenebantur coguntur tenentes ea reſignare, & tñ ibi
loquir̃ in ordinario,& immediato collatore.& ſic vr̃,
ꝙ ſolutio p. ꝓced. ↄs nõ ſit bona ſolutio. Dicit domi.
Floria.ꝙ licèt ibi dicatur, q̃d cogentur reſignare, nõ
tñ per hoc tollitur,quin immediatus collator poſſit
cõferre etiam ante reſignationẽ per id, q̃d hr̃ in d.§.
his quoq;.Item etiam videtur obſtare,quod hr̃.ſ̃.eo.
ꝓpoſuit . vbi non ſit mentio de poſſeſſione alterius.
& tñ vñr valere l̃ræ,& mãdanr̃ a moueri.Soluit.Flo.
ꝙ ibi facta fuit ſatis mentio propter clauſulam amo-
to quolibet detentore . ¶ Tu potes dicere,q̃d ibi ſu-
peruenit poſſeſſio colorata poſt impetrationem lite-
rarum . ideo non habuit nocere per ea quæ ſuperius
ſunt dicta.¶ Sed iuxta p̃dicta videnda ſunt duo. Pri-
mum qñ poſſeſſio dicar̃ eſſe colorata,vel incolorata,
ſcd̃o cui incumbat onus ꝓbandi,ꝙ iniuſtè poſſideat
vel iuſtè.an ipſi poſſidenti,ꝙ iuſtè poſsideat. an vero
alteri incumbat onus probandi, ꝙ iniuſtè poſſideat.
25 Circa primum concludere,ꝙ † quãuis dr̃ incoloratè
poſsidere qñ ingreſſus eſt poſſeſsionẽ p̃ter ſuperio-
ris autoritatem.ſ̃.c.ꝓxi.& ibi dictum fuit,& ſic qñq;
abſq; aliquo titulo poſsidet. idem ſi habuit titulum,
ſed illo fuit priuatus per ſnĩam iuris,vel hominis. &
de ſentẽtia iuris patet exemplum,vt qui recepit ſm
beneficiũ curatũ,vel recepit ſcd̃am dignitatẽ, vel pri
mum curatum recipit dignitatẽ.ſ̃.de p̃bẽ.d.c.de mul
ta. Vel vbi q̃s eſt ꝓmotus ad Ep̃atum,& adeptus eſt
.poſſeſsionẽ Ep̃at⁹:& lapſũ eſt tp̃s de cõſecrandis.nã
tunc ipſo iure priuatur prioribus beneficijs.ſ̃.de ele.
cum in cunctis.§.j.Idẽ dicit Io. Cal.vbicunq; deficit
poteſtas in cõferente.quia tũc licèt per talẽ facta fuit
collatio non dicetur poſſeſsio colorata per id,q̃d hr̃.
ĩ.titu.j.c.illa. & hoc ẽt ſequitur Lapus de Caſtel.in
d.alle.ciij. vbi etiã dicit, ꝙ etiam ſi facta ſit ab ordi-
nario collatore eo caſu quo ligatę erant manus,puta
ꝓpter inhibitionem executoris , vel propter decretũ
poſitum in literis . vel alia de cauſa de qua plenè per
gl.in c.ſi ſoli.in ſcd̃a parte.magnę glo.ĩ.eo.in vj.non
dicetur poſſeſsio colorata,q̃d eſt valde notandũ. Il-
la autem dicitur eſſe colorata,quæ habetur ex titulo
conceſſo ab illo qui poterat conferre licèt ꝓpter de-
fectũ recipientis , vel aliam ſimilem cãm titulus fue-
rit minus iuſtus. vt patet in hoc capitulo.q̃a Ep̃s iſte
habuit titulũ ab Ep̃o,& canonicis qui habebant po-
teſtatẽ cõferendi p̃poſiturã. tñ nõ tenet collatio non
ꝓpter defectum poteſtatis cõferẽdi, ſed propter de-
fectum recipientis, quia nõ potuit habere p̃poſiturã
de iure cum Ep̃atu.Et ſimiliter etiã dicit,ꝙ ſi electio
facta de aliquo ſit cõfirmata ꝑ ſuperiorẽ licèt aliàs
ſit inualida ipſa electio dicetur tunc coloratus poſ-
ſeſſor, ex quò tunc cõfirmatus eſt ꝑ habentem pote
ſtatem dũmodo electio fuerit facta ab habentibus
poteſtatem licèt forte fuerit inualida . vt Hoſtiẽ.vo-
26 luit in ſumma huius titu.§.ij.poſt princi. † Et plus ẽt
vr̃ velle Io.An.ĩ.de exceſ.p̃la.inter dilectos.ſuꝑ glo.
q̃d etiã ſi electio fuerit facta per nõ habentẽ poteſta
tẽ,ſi tñ confirmatio ſit facta per habentẽ poteſtatẽ,&
ſcientibus illis ad quos ſpectabat vere electio,& nõ
ↄdicentibus dr̃ coloratus poſſeſſor . & ſic in effectu
concludit, ꝙ dr̃ coloratus poſſeſſor qñ defectus ſolũ
eſt ex parte recipientis, & non ex defectu poteſtatis
cõcedẽtis.quod tñ latius declaraui ſuperius.Sed ad-
uerte , quia do.Flor.hic opponit,ꝙ in caſu huius. c.
poſſeſsio nõ debuit dici colorata , quia illa habebat
plus facti q̃ iuris,vt in litera dr̃.Solue,ꝙ per hoc non
ſequitur , ꝙ non fuerit colorata ꝑ ea quæ tangentur
in ſequenti contrario . Vnde iterato ad id opponit,
quia ſi Ep̃s ante Epiſcopatũ adeptum habebat alia
beneficia perdit illa decurſo tp̃e de conſecrandis.ſ̃.
de elec.cum in cunctis . & ſic potius vr̃ acquirere de
nouo,argu.ĩ.de iureiur.quemadmodum. & ſic vr̃,ꝙ
aſsumptio facta de iſto Ep̃o ad præpoſiturã fuerit cõ
tra ius . & ſic vr̃,ꝙ non dẽt dici colorata, quia pactũ
cõtra ius nõ ualet.x.diſt.uides.& C.de legi.l.nõ du-
bium.facit etiã ꝓ hoc,quia Ep̃s non dẽt eligi,ſed po
ſtulari.ſ̃.de poſtu.c.ſi.tu poſses ſoluere hoc ↄtrariũ
ꝑ ea quę.ſ̃.dixi,ꝙ licèt collatio fuerit inualida.tñ,q̃a
habita fuit ab habẽte poteſtatẽ cõferẽdi dici pôt co-
lorata. Ipſe aũt dñs Floria.ꝓ ſolõne ↄtrarij dicit in-
ſtigandum eſse qualiter dẽat intelligi hæc l̃ra dũ di-
cit , ꝙ talis poſseſsio hẽt plus facti q̃ iuris.nã dicit. ꝙ
ſi exponatur,ut tãgit gl.in uerbo talis poſseſsio. tũc
rõ poſita in litera non faceret ad ꝓpoſitum.imo po-
tius facit econtra.& obſtaret ↄtrarium.ſ̃.formatũ.Si
uero exponar̃,ut hic exponit Inn.uidelicet, ꝙ uide-

tur habere plus facti ꝗ iuris ex eo, quia p̄tendebatur cauſa ꝑ quã poterat poſſeſſio eſſe iuſta. vt qa diceba tur,ꝙ de ſpãli gr̃tia Papæ, vel ex alia iuſta cã dignitas fuerat cõceſſa. & tunc ratio tex. benè facit ad id, ad qḋ inducitur, qa dicetur habere tunc plus facti ꝗ iuris ex eo, qa in facto ꝯſiſtebat magis ꝗ in iure. verũ talis poſſeſſio eſſet iuſta. nã de hoc nõ fuerat diſcuſſum, & poterat in facto ita eſſe, ꝙ erat iuſta. vt quia fuerat diſpenſatum ſuꝑ hoc per Papã. vel ex alia iuſta cã. vt quia fortè dicebatur, ꝙ conſuetudo eccleſię ſic habebat. ¶Facit, qḋ not. gl. viij. diſt. fruſtra. in j. gl. & pp hoc dr̃ poſſeſſio colorata. & ſm eum bñ conſonat iſta expoſitio literæ inquantũ vult, ꝙ nõ cogatur Eṗs ſtatim reſignare. ſed mãdatur diſcuti, an teneat ex iuſta cauſa, vel non. & ꝑ p̄dicta vr̃ velle. do. Floria. ꝙ tunc poſſeſſio dicatur colorata, qñ prętẽdit̃ aliqua cauſa ꝓpter quã quis dicit ſe iuſtè, & de iure tenere. ſed vbi non p̄tẽditur talis cauſa tunc dicatur poſſeſſio incolorata. & ſm hoc vr̃, qḋ ẽt ſi quis poſſideret duo curata ſi tñ p̄tenderet illa tenere ex diſpẽſatione Papæ tũc dicetur poſſeſſio colorata. ſecus vbi non p̄tenderet illa tenere ex diſpenſatione Papæ: qa tunc non videtur poſſeſſio colorata, ſed aduerte, qa ſcḋm hoc videretur, ꝙ eſſet in p̄tãte ipſius tenentis duo curata impedire literas, & dicere eas non valere aſſerendo, ꝙ tenet illa beneficia ex diſpẽſatione. qḋ vr̃ incõueniens. Sed volendo ſuſtinere iſtam opinionem poſſet dici, ꝙ aut apparet, ꝙ ante impetrationem p̄tendebat diſpenſationem. & tunc ꝓcedat dicta opinio. aut nõ apparet, ꝙ ante p̄tenderet diſpẽſationẽ. ſed demum poſt impetrationem. & tunc vr̃, ꝙ non habeat ſibi ꝓdeſſe, ne aliàs in fraudem impetrãtis de facili inducatur ad illam allegandã. & pro hoc facit, qḋ notauit Cõpoſt. in decretali, capitulum. inquantũ dicit poſſeſſionẽ coloratam habitã poſt impetrationẽ non prodeſſe. & tene mẽti ẽt hanc theoricam quã vr̃ voluiſſe etiã hic. d. Flo. & facit etiã ꝓ illa expoſitionẽ Inn. tñ Io. Cal. & do. Ant. & etiã Lapus in loco pręallegato ſequitur theoricam quam ſuperius primo poſui. ¶Dicebat etiã hic. do. Flo. ꝙ pȏt dici, ꝙ hic poſſeſſio erat colorata ex eo, qa Epiſcopus iſte fuerat electus per canonicos, & confirmatus per ſuperiorem. & licèt de confirmatione nihil videatur hic dici. tñ ſcḋm eũ dẽt ſubintelligi ex eo qa dr̃ in litera, ꝙ tenebat ipſam præpoſiturã ſicut antea: & ſic poſſidebat: quã poſſeſſionem ante confirmationem non poſſet acquirere de iure. ſ. de elec. tranſmiſſam. & ꝓ hoc etiam facit litera hic dum dicit, ꝙ Epiſcopus, & canonici dicebant iſtum fuiſſe electum. & fortè ſpectabat electio ad canonicos, & confirmatio ad Epiſcopum. ¶An autem de iure cõi hoc procedat recurrendum eſt ad notata. ſ. de ele. cum eccleſia. & iſto caſu qñ interuenit confirmatio habentis poteſtatẽ confirmandi licèt electio non valuiſſet clarũ eſt ꝙ poſſeſſio dr̃ colorata etiam ꝑ theoricã ſuperius primo loco datã. Aduerte tñ, quia licèt dicatur, ꝙ hic fuit adeptus poſſeſſionem, dicebat Inn. ꝙ idẽ vr̃ dicẽdum ſi ſolum fuiſſet electus, qḋ vr̃ intelligere, quò ad hoc, vt talis electio impediat curſum Lateranen. cõcilij. de quo in c. ij. ſ. eo. Sed an talis electio habebit effectum, vt impediantur literæ impetratę ꝑ aliũ vt non teneant, ſicut impediũtur quãdo facta eſt electio, & etiã adepta poſſeſſio. Nã vr̃ tangere Inn. nec alij tangunt ſm d. Flo. Ipſe tñ dicit de facto ꝯſuluiſſe ꝙ ẽt ſufficiat electio ad effectum p̄dictum ex eo, qa impetratio in qua dicebatur bñficiũ vacare dẽt intelligi de iure, & de facto, vt ſuperius eſt dictum. ſed ex quò facta eſt electio nõ vacat, quia ſi electus cõſenſit, cõtractũ eſt matrimonium ſpirituale. de electio. cum inter. Si nondũ conſenſit electus tunc etiã licèt bñficium videatur vacare, tñ idẽ dicẽdum ſcḋm eũ: quia bñficiũ non eſt liberum, ex quò pȏt conſentire electus de p̄ben. ſi tibi abſenti. li. vj. qḋ capitulũ hẽt locum etiã in executore apoſtolico quatenus impedit collationẽ, vt ibi voluit Archi. & quãuis ibi loquatur in collatione. idẽ eſt tñ dicendum in electione eadẽ ratione. quod ꝓcedit ſm eũ ſi electio eſt valida. ſed ſi eſſet inualida tunc vr̃ tenere impetratio cũ ceſſat ratio coloratę poſſeſſionis. & ſic vr̃ in effectu remanere, quòd ſi non poſſideatur beneficium. licèt facta ſit electio. tamen eſt inualida non impedietur impetratio. & iſtud ẽt vr̃ tenere Io. Cal. in ſolutione vltimi contrarij videlicet capituli illa. j. tit. j. vbi ſoluit, ꝙ ibi non erat deuentum ad poſſeſſionẽ. ideo nõ habuit nocere collatio. & pro iſta opinione etiã facit quia ſolum reperitur cautũ in iure, ꝙ colorata poſſeſſio impediat impetrationem. vt hic patet. ergo ſola electio, vel collatio non impediat dũmodo ſit inualida. facit, qḋ notauit gl. in ver. nõ vacare, & quod no. ſ. de reſcrip. ex tenore. ſatis tñ videret̃, ꝙ ſi aliqs habuiſſet poſſeſſionẽ coloratam: licèt poſtea deſijſſet habere, quia fuiſſet ſpoliatus, ꝙ nihilominus impediretur impetratio, quia iuris fictione vr̃ habere ipſam poſſeſſionẽ cum habeat actionẽ ad ipſam recuperandã. ff. de regu. iur. in l. qui actionem. ¶Et per p̄dicta ẽt infert. do. Floria. ꝙ licèt electio de qua in litera non tenuerit. & ſic potuerit tribuere ius. tñ ex quò eius virtute habita eſt poſſeſſio, & etiã prætendebat̃, ꝙ habebat ex indulgentia Papæ, vel ex alia cauſa iuſta. ideo impedita fuit impetratio. & licèt videatur ſentire, quòd quia non erat diſcuſſum, an iuſtè potuerit tenere, vel non, ꝙ per hoc impeditur ipſa impetratio. tñ vr̃ dictum ſuum intelligendum, qñ prętẽdebat̃ cã iuſta, vt dixi ſuperius. & hæc ſufficiant de iſto articulo qñ dicatur poſſeſſio colorata. ¶Circa ſcḋm. ſcilicet cui incumbat onus probãdi. an videlicet ipſi qui
27 dicit, ꝙ † iuſtè poſſidet, an vero illi qui dicit aliũ iniuſtè poſſidere. Compoſt. in decretali capitulum. in gl. magna. vltra mediũ. in ver. itẽ quærit̃ vtrum, cõcludit ꝙ ad petitionem impetrantis, vel agentis ꝯ poſſeſſorem non remouebitur poſſeſſor, niſi cõtra ipſum aliquid probetur per qḋ appareat ipſum ius nõ habere. nec obſt. ſ. de ꝓcur. ex inſinuatione. quia ibi poſſeſſor petebat ſuã poſſeſſionem ratã haberi. ideo debet probare illam eſſe iuſtam. ¶Itẽ nõ obſt. ſ. de inſti. ex frequentibus. & j. de iure patro. relatum, qa loquuntur in collatore beneficij, ſeu in ordinario qui bene pȏt petere titulũ a poſſidente, & compellitur poſſeſſor ad ipſius inſtantiam tituli oſtendere, & ꝓbare, ſed nõ ad petitionẽ tertij ꝯ eũ agẽtis. facit, qḋ hr̃. ij. q. j. in c. legimus. & de off. ordi. in c. ordinarij. li. vj. & intellige, ꝙ ad petitionẽ ordinarij cogit̃ oſtẽdere titulum, niſi fortè in ipſum cõſenſerit ordinarius tacitè, vel expreſsè: per id, qḋ hr̃ de his quæ fiunt a maio. pte cap. ex ore. ¶Hoc tamen caſu qñ viſus eſt collator conſenſiſſe in ipſum poſſeſſorẽ bñficij, licèt præſumatur pro ipſo poſſeſſore. poterit tñ ſi velit aſſumere onus ꝓbãdi: & dicere, & ꝓbare collationem eſſe ꝯ ius factã ꝑ id, qḋ hr̃. ſ. de p̄ben. dilecto. & facit, ꝙ hr̃ in d. c. ex inſinuatione. & j. de ſimo. licèt hęli. & de reg. iur. in rła. li. vj. & ꝑ Io. And. & Archi. in c. ordinarij. de offi. ord. in vj. ¶Et hęc dicit vera. d. Ant. niſi ius reſiſteret poſſidẽti. vt qa hẽret duo curata. vel duas dignitates. qa tũc vr̃, ꝙ incumbat ipſi poſſeſſori oſtendere, ꝙ iuſtè illa tenet ꝑ ea quę hñr in d. c. ordinarij, & in præalleg. c. ex inſinuatione. Et per prædicta

dicta habes expeditã materiã ſubſtantificam huius.
c.tñ aduerte,q̃a vt voluit hic Inn.& Io.poſt eum. &
ſimiliter etiã tangit.do.Anto.pōt dici,ꝙ duplex pōt
eſſe intellc̃s in hoc c.vnus eſt, ꝙ hic vitiatus fuerit ꝓ-
ceſſus executoris ex d̃fectu ipſius ꝓceſſus,& ñ ex d̃
fectu lr̃arũ.Alius eſt principalis intellectus,ꝙ hic vi-
tiatus fuerit ꝓceſſus ex defectu literarum, & vterq;
iſtorũ intellectuũ ſubdiuidiť in duos, vt ĩ.patebit.&
ad primũ intellectum inducit Inn.text.hic in fin.qui
vr̃ mandare ꝓuideri ipſi impetranti licèt prius caſſa
uerit proceſſum executoris . & ſic vr̃ innuere, quòd
literæ valuerint: ſed ꝓceſſus ex defectu ipſius ꝓceſ-
ſus fuerit inualidatus. qualis autem fuit defectus in
proceſſu dicit aduertendum primo,ꝙ literæ ex ſurre
ptione non videnť eſſe nullę.& videť,ꝙ in beneficia
libus ſufficiat,ꝙ q̃s ſit capax beneficij tp̃e quo cõfer
ri dēt licèt ſm tp̃s impetrationis fuerit incapax . arg.
eorũ quæ habenť de fo.compe.ex tenore.Et ideo vo
lebat,ꝙ hic caſſatus fuerit proceſſus ,quia non fuit
ꝓceſſum, vt debuit . Nã debuit primo caſſari color
tenendi.q̃ erat in poſſeſſore.& ſic prius caſſari colo-
rata poſſeſſio anteq̃ ꝓcedereť ad collationem, & q̃a
hoc factũ non fuit.ideo non tenuit ꝓceſſus. ſed cer-
tè iſte intellectus non eſt verus in ſe, q̃a ſurreptio in
bñficialibus ipſo iure vitiat.de reſcrip.cõſtitutus. &
c.ad audientiã. el ij.nec validanť literæ ex poſtfacto.
de reſcript.ſi eo tp̃e.lib.vj.ſecus. vbi lr̃æ nõ ſunt ſur
reptitiæ: q̃a tunc bñ attendiť interdũ capacitas ſcd̃m
tp̃s collationis.de præben.ei cui.lib.vj. ¶Itẽ non cõ-
formãtur literæ iſte intellectus qui vult,ꝙ ꝑꝑ ſurre-
ptionem literarum proceſſus fuit inualidus. Secun-
do modo ſaluat etiam iſtũ intellectum Inno. ꝙ vitiũ
ſurrepſerit ſolũ a proceſſu ex eo , q̃a iſte impetrator
ꝑ ſimplicitatem non fecit de poſſeſſione facti mentio
nem credens ſufficere,q̃d ad hoc,vt valeat impetra-
tio ſufficiat bñficiũ vacare de iure. & iõ literæ ſcd̃m
eum valent , non vt procedatur ſcd̃m formam reſcri
pti, ſed vt debeat procedere executor ſcd̃m formam
iuris.ſ̃.de reſcrip.ſuꝑ literis . Modo ad propoſitum
ſcd̃m eum ꝓceſſus eſt vitiatus ex defectu, q̃a nõ de-
buerunt ꝓcedere ad collationem , niſi primo caſſata
colorata poſſeſſione.Nã ſcd̃m formã iuris vr̃,ꝙ prius
debuerũt ſic ꝓcedere:& poſtea ꝓcedere ad collatio-
nem.verum,q̃a hoc non fecerũt. imo ẽt eadẽ ſimpli-
citate ꝓceſſerũt ad collationẽ nõ facta dicta caſſatio
ne iõ nõ valuit ꝓceſſus . q̃a licèt ſimplicitas excuſa-
ret impetrantẽ. nõ tñ excuſaret ꝓceſſum executorũ.
ſed certè ẽt iſte intellectus nõ eſt verus in ſe: q̃a lite-
ræ ſurreptitię in bñficialibus etiam ſi ex ſimplicitate
ſurreptitia ſit impetratio non valent.ꝑ id,q̃d hr̃.ſ̃.de
reſcrip.ſi proponente.& de ꝓbẽ.ſi motu proprio.lib.
vj.& no.ẽt in c.ſuper literis.de reſcrip.& iõ nõ ꝓce-
dit iſte intellectus. præterea ẽt non confirmať literę,
quia ut dixi in ꝓcedẽti intellectu litera uult , ꝙ pro-
pter ſurreptionem literarum non ualuit ꝓceſſus.nec
ob.q̃d dr̃ in fi.ubi dr̃, ꝙ uirtute primarum literarum
compellantur prouidere impetranti:quia pōt reſpõ-
deri dupliciter primo,ꝙ Papa nõ mandat, ꝙ cõpellã
tur prouidere:ſed,ꝙ inducanť. & ſic ur̃ loqui exhor-
tando.facit,q̃d diceť cũ glo.fi.& ſuꝑ ea. Scd̃o pōt di
ci etiã ſi intelligereť,ꝙ mandauit ꝓciſè compelli, ut
uoluit ſentire Inn.debet illud intelligi, ꝙ debẽt indu
ci uirtute ſcd̃i mandati, ſeu ſecundarũ literarum nõ
aũt uirtute primarũ,q̃a ille fuerint ſurreptitiæ,& in-
ualidę,ut litera dicit. & ꝑ hoc relinquiť, ꝙ iſte intel-
lectus,ꝙ literæ hic fuerũt validę. ſed ꝓceſſus execu-
toris fuerit inualidus non ꝓcedit in tex.iſto. vnde ve
rior eſt iſte intellectus , q̃d hic proceſſus executoris
fuit inualidus ex ſurreptione lr̃arũ,quæ erant inuali
dę ꝑꝑ ipſam ſurreptionẽ. Alius,& ſecũdus fuit intel
lectus,vt ꝓdixi, ꝙ hic ꝓceſſus executoris fuit inuali-
datus ꝑꝑ nullitatem literarum rõne ſurreptionis. &
iſte intellectus magis literæ amicať.¶Aduertẽdũ tñ,
ꝙ iſte intellectus ſubdiuidiť in duos.nã vnus eſt in-
tellectus,ꝙ ſurreptio fuerit in hoc,q̃a dictũ fuit ſim-
pliciter beneficiũ vacare cũ tñ de facto non vacaret
ꝑꝑ coloratã poſſeſſionem. & tactum fuit de ipſa col
lorata poſſeſſione . & iſte intellectus benè cõformať
literæ.vt patet ex illa. Alius eſt intellectus,q̃d ſurre-
ptio fuerit ex eo, quia dictũ fuit pro tãto tp̃e vacaue
rat bñficium. ꝙ erat deuoluta donatio ad ſedẽ apo-
ſtolicam . nã in hoc vr̃ fuiſſe expreſſam falſitatẽ ſm
Inn.q̃a ꝑꝑ collationẽ factã licèt inualidam purgata
fuit negligentia. & ſic impeditus curſus Lateranẽ.
ꝯcilij,ex quò collatio, quæ fuit facta nõ fuit facta pę
nitus incapaci. nam Ep̃s iſte non erat pœnitus inca-
pax: ſed potius ex accidenti,q̃a non poterat dignita
tem ꝓpoſiturę tenere cum Epiſcopatu . Et idem di-
cit ſi fuiſſet facta collatio alteri incapaci: tñ fuiſſet ta
lis in quẽ quoquo modo poſſit cadere ius, q̃d ꝯferť.
vel ſubſiſtere ius ante collatũ.& ſic nõ ſit oĩo,ſeu pę-
nitus incapax . quia tunc ꝑ talẽ collationẽ impediť
curſus Lateranẽ. cõcilij.exẽplũ ponit, ſi facta ſit col
latio homicidę irregulari, vel illegitimo . nam dicit,
ꝙ collatio facta tali : vel electio facta de tali purgat
vitium negligẽtiæ. & ideo rõne negligẽtiæ nõ deuo-
luiť poteſtas ad aliũ,q̃a tales nõ ſunt penitus incapa
ces. nam irregularis , vel homicida iuſtè tenet bñfi-
ciũ ex diſpẽſatione, vel ẽt ſine illa donec renunciat,
vel deponať ſi poſt adeptũ beneficiũ cõmiſerit homi
cidiũ,vel irregularitatẽ incurrerit facit,quod notauit
gl.& Hoſti.ĩ.de exceſ.ꝓla.ex literis . & plus vr̃ tene-
re Cõpoſt.in decretali capitulũ.de reſcri.& Io.ĩ c.au
ditis.ſuꝑ gl.fi.de ele.ꝙ electio,vel collatio fcã crimi
noſo,vel exiſtenti irregulari valeat de mero rigore,li
cèt veniat caſſanda.facit,q̃d notauit Inn.ĩ.de clerico
28 excõ.mini.in c.ſi celebrat.¶†Ex quibus nota bñ di-
ligẽter duo.primo,ꝙ collatio facta criminoſo,vel ir-
regulari.& ſimiliter electio facta de illo tenet de me
ro iure.& ſic vr̃ velle Innoc.& Io.An.& Cõpoſt. q̃d
etiã ſi fiat electio de homicida . vel illi fiat collatio ,
29 ꝙ de mero iure teneat . ¶ Secundo etiã not.ꝙ † ꝑꝑ
homicidium commiſſum poſt adeptum bñficium.&
ſimiliter ſi irregularitatẽ incurrat poſt ipſum adeptũ
a non priuať quis ipſo iure , beneficio licèt per ſñiam
poſſet priuari. idẽ voluit Compoſt.ſ̃.de ele.quod ſi-
cut.facit etiã,quod hr̃ in c.fraternitati. de clerico ex-
com.mini.& ſ̃.de renun.in c.niſi cum pridem . & ĩ.
de accuſa.in c.inq̃ſitionis . & hoc dictum ſæpe alle-
gatur,q̃d fuit originaliter hic dictum Innoc. & iſtud
dictum cõiter etiam tenetur . ſed primum eſt magis
dubium ꝓpter id, quod habetur.ſ̃.de elec.cũ in cũ-
ctis . vbi vr̃,ꝙ electio facta de criminoſo non valeat.
Io.An.in d.c.auditis. ſuꝑ glo.fi.rñdet,q̃d ibi non dr̃
electionẽ eſſe nullã, & illã fieri nõ debere de crimi-
noſo . Sed certè iſta rñſio non vr̃ bona , quia factum
iure prohibente vr̃ eſſe nullum.x.diſt.in c.vides . &
l.non dubiũ. C.de leg.do.Ant.hic tenet electionem
nõ valere ꝑ id,q̃d hr̃ in d.c.cũ in cunctis.ſecus tñ di
cit in collatione bñficiorũ,q̃a illa de mero rigore te-
nebit:nihil allegat, ſed fortè voluit ꝑ hoc ſaluare di-
ctũ Io.An.& Compoſt.ſaltem in collatione.pro ipſo
bñ facit,quod hr̃.ĩ.de exceſ.prę̃la.inter dilectos.vbi
collatio facta criminoſo irritať.nõ aũt irritata nũciať
& ꝑ hoc etiam facit, q̃a collatio hẽt in ſe vim ele-
ctionis,& ꝯfirmationis. vt notauit gl.in c.j.de ele.in

a Ipſo iure. Add hic.d. Abb. in v. col.i fi. verſ. ex qbus no ta adde. do. Fely.in c.de quarta . de præſcri.col. x.verſic. fa-ciũt poſtremo.vbi et ĩ dicit, quòd licitè percipit fructus donec priuetur . vide ibidem . Et fuit talis cã tractata in curia regia Lug. ſuper capella Sancti Michaelis, quæ eſt in opido ſancti Romani in iareſio. in qua cauſa fui ego Ioannes de Gradib' aſſeſſor cum alijs. iudice venerabili viro domino Mauricio ſecne doctore adde hic dominu Hen. Bove. in prin. ea.

vj.Et ideo videĩ, ꝙ poti⁹ debeat tenere collatio quã electio. Sed aduerte,quia in hoc etiã an collatio facta criminoſo valeat pot dubitari.nam Fede.de Sen. ſuo cõſ.50.tenuit,ꝙ non.& ſic dicit ẽt tenuiſſe Hoſt. in d.c.inter dilectos. dum Hoſti.exponit ibi:irritandam.i.irritã nunciandam.allegat etiã pro hoc,qa criminoſus priuari dẽt.de iureiuran. querelam.ergo vĩ ꝙ non dẽt ſibi fieri collatio.& ſi fiat vĩ ꝙ non valeat. Lapus Abbas in additione ad dictum conſilium dicit,ꝙ contra dictum Fede.facit dictũ Compoſt.in dicta decretali capitulum.& dictum. & Io.An.in d.c. audiſis. ſu℘ gl.vlti.& aliter nõ declarat gl.in d.c.inter dilectos.vĩ velle,ꝙ collatio ſit nulla.tamen text. non violando ipſum ibi vĩ facere in contrarium. pro opinione,ꝙ collatio facta criminoſo non teneat. vĩ facere quod hĩ in d.c.cum in cunctis. circa fi.vbi patet,ꝙ ſi Epiſcopus cõfert ſcienter indigno. deuoluiĩ poteſtas ad capitulum.& ſic videĩ ꝑſupponi,ꝙ collatio non valeat. aliàs non poſſet capitulum conferre. nec deuoluitur poteſtas ad ipſum, niſi velis dicere ſuſtinendo opinionẽ ꝯtrariam, ꝙ deuoluetur ad capitulũ poteſtas, vt ſic poſſet cõferre caſſata tñ prius ipſa collatione. aliàs nõ video quomodo poſſit dicta opinio defenſari. tñ meo iudicio videĩ de mẽte literæ fuiſſe in d.c.cũ in cunctis.§.fin.ꝙ deuoluatur ſtatim poteſtas conferendi ad ipſum capitulum. & ꝯñr ꝙ collatio nõ valeat. & ſic etiam videĩ voluiſſe gloſſ. in d.c.inter dilectos.& etiã Hoſtiẽ.ibi. & ſecundum hoc verbũ irritandã,ibi poſitum.quod debet exponi. i.irritam nuntiãdam, vt ibi etiam exponit Hoſt.nec miteris, quia etiam ſimilis expoſitio fit in d.c.auditis.ad fin.Et iſta opi.vĩ verior de iure quã tenuit Hoſtien.& gl.in d.c.inter dilectos. & Fede.in dicto cõſilio quinquageſimo.Compo.tamẽ in dicta decretali capitulũ.& Io.An.ĩ dicta decretali,audiſis ſu℘ gl.fi. tenuerunt cõtrariũ: & etiam.d.Ant.hic.& fortè fuit etiam de mente Inno. hic ꝓpter ea quæ ſuperius tetigi.& conſueui etiã in collatione iſtam opinionem tenere in d.c.auditis. tñ diligentius hoc cõſiderans in hoc.c.vt dixi adhęreo.de iure magis opinioni Hoſti.no.tñ menti diligenter dictũ Inno.hic.& do.Ant. & Compoſt.in ꝑalleg.decretali, capitulũ. & in d.c. auditis. & hæc procedunt vbi ille qui eligiĩ,vel cui fit collatio non eſt penitus incapax. qa tunc talis electio,vel collatio purgat negligentiã, & impedit curſum Lateranenſis concilij ſm Hoſt.ſecus ſm eum ſi eſſet totaliter incapax. vt qa eſſet mulier,vel infans illiteratus. facit ad id.qđ dictũ eſt de illiterato,& infante.& de tempo.ordi.c.fin.in vj.& ad id,qđ dictũ eſt de muliere. facit,qđ hĩ.ĩ.de pœni.& remiſ.in c. noua quædam.& quod hĩ.ſ̃.de maior.& obedi.in c. dilecta.ſm.do.Flor.& aduerte, qa aliqui habent vel infans.vt ſ̃.dixi.& ita cõiter hĩ.Alij habent,vel infamis.ſed iſta litera cõiter non hĩ. Et ꝯtra illã facit,qa ſi homicida, vel irregularis non cenſeaĩ omnino incapax vĩ ꝙ idẽ dicendum ſit de infami,niſi velis dicere,ꝙ infames repelluntĩ a dignitate,de regu.iur.infamibus. libr.vj.ſed certè etiã homicidę, & irregulares.ſ̃.de temp.or.ex tenore. & c.fi.& ideo vĩ melior litera infans,& dicit Inn.ꝙ collatio penitus incapaci vel electio facta de eo non purgat neligligẽtiã in cõferendo, nec impedit curſum Literanen.ꝯcilij,& ita vĩ hic ſentire in vna additione in alia tñ vĩ velle,qđ etiã ſi nullo modo ius cadat in illũ cui facta eſt collatio propter incapacitatẽ,tñ ex collatione purgabitur negligentia, dũmodo intolerabilis error nõ ſit expſſus in collatione. qa tũc eſſet ſecus de ſentẽ.excõ.℘ tuas.& c.ti.ſolet.li.vj. & iõ licèt fieret collatio criminoſo ẽt ꝑſeuerante in crimine non ꝑ hoc erit intolerabilis error, niſi collatio fiat expreſſe,puta confero tibi criminoſo. refert tñ quoſdã dicere, ꝙ ſufficit,ꝙ error ſit notorius,licèt nõ exprimatur ꝑ id,qđ hĩ de offi.vica.c.j. ¶ Recitat ẽt alios dicere ꝯriũ,videlicet, qđ non ſufficit quod ſit notorius, niſi exprimatur ꝑ id,qđ hĩ.ij.q.vj.§.diffinitiua.ver.ſi ſnĩa. & l.ij.ff.qñ prouo.non eſt neceſ.& bene facit,quod no.per Ioã. An.poſt Hoſt.in c.P.& G.de offi.dele.& ꝑ ibi notata vĩ qđ quò ad actũ ſentẽtię iſta vltima pars verior ſit,licèt quò ad alia interdũ operetur notoriũ idẽ, ꝙ expreſſio.per id,quod hĩ in c.j.de offi.vica.& ꝑ Inn. in extrauaganti ſua ꝑſenti.de reſcrip.Vĩ tñ etiã,quò ad actũ ſnĩæ multum facere notorium per ea quę habentur de re iudi.cũ Bertoldus. & in cle.paſtoralis. de re iudi.& ad not.in c.p.& g.poteſt dici,ꝙ ibi tempore ſnĩæ non poterat benè eſſe notorium quid futurũ eſſe poſt ipſam ſententiam per quam mãdabatur aliquid ſolui intra certum terminum ſub pœna excõmunicationis,licèt fortè ille cui mandatur tunc non eſſet habilis ad dictam ſolutionem faciendam. facit etiã ad prædicta,quod hĩ.ſ̃.de re iudi.inter cæteras. qđ ibi no.ꝑ do.Ant. ¶ Sed aduerte,qa vt tetigit hic domi. Petr.quando fit collatio ſcienter incapaci deuoluiĩ poteſtas ad aliũ, & præſumitur ſatis ſcientia, qñ eſſet notorium.ſ̃.de poſtu.præla.c.j.& ſic fruſtra vĩ tractari, an impediatur curſus Lateranen.cõcilij, qđ emanauit ꝯ habentem poteſtatem conferendi,& negligentem. nã priuatus non poſſet conferre.& ſic non eſſet negligens.ſ̃.c.proximo. Et ſic vĩ, qđ dictũ Inn.ſolũ poſſet procedere qñ cõferens ignorauit incapacitatẽ.¶ Iuxta ꝑdicta etiã dicit Inno.& põt eſſe tertius intellectus literæ hic erant ſurreptitiæ ex eo, qa narrata fuit deuolutio poteſtatis alio modo q̃ fuerit deuoluta. qa fuit narratũ, ꝙ ꝓpter negligentiam facta erat deuolutio,qđ nõ erat verũ ꝓpter collationem factam licèt inualidã,vt dixi in precedenti intellectu,ſed erat deuoluta,qa eligendo incapacẽ. videbanĩ priuari poteſtate eligendi, ex quò contuliſſent indigno.¶ Et propter hoc tangit hic duo dubia. Primum eſt,an conferens indigno ſi priuaĩ cõferẽdi poteſtate.vt quia ſcienter conferat ad quem deuoluaĩ, ſi talis collator fuerit ordinarius. Scđo quid erit in in executore Papæ ſi ſcienter conferat indigno. Cir-

30 ca primũ dicit,ꝙ † deuoluiĩ poteſtas ad illos quibus hĩ in c.cum in cunctis. ad finem. de elec.In alia tñ parte dicit,qđ ad nullum deuoluitur poteſtas eligẽdi,quia non vĩ eſſe iure cautũ.do.Ant.hic nõ bñ declarat, ſed remittit ad notata in d.c.cum in cunctis. & ad id,qđ habetur in c.bonæ.el j.ad fin.de elec. & eo.ti.q̃q̃.lib.vj.poteſt dicere, ꝙ in caſu huius.l.non eſt de iure expreſſum,qđ deuoluaĩ poteſtas ad aliũ. nã.c.cũ in cunctis. loquiĩ qñ quis eſt indignus,quia illiteratus,illegitimus, vel criminoſus, vt ibi patet, ſed hic nõ erat iſte Eṗs indignus altero de modis ꝑdictis, ergo pœna impoſita nõ habebat locum in caſu iſto. facit,qđ notauit Io.An.de reg.iur.odia.lib.vj.in mercurialibus. ſed vbi quis eſſet indignus altero de tribus modis de quibus.ſ̃.dixi,tunc bñ hẽr locum pęna priuationis de qua in d.c.cũ in cunctis. & in d.c.

31 bonę.el j.ad fi.& in d.c.q̃q̃. ¶ †Circa ſcđm qñ ſcilicet prouiſio fit ꝑ executorẽ q ꝯfert indigno nunqđ deuoluaĩ poteſtas ad ordinariũ collatorem,Inn.hic ponit opiniones. nã primo dicit,qđ nõ,qa nõ reperitur iure cautũ,qđ de Papa,vel eius executore deuoluaĩ poteſtas ad aliũ. & facit ẽt,qđ ipſe notauit.ĩ.de excep.pla.ĩter dilectos.& iſtud dicit ſibi pl⁹ placere q̃ illud,ꝙ notauit ipſe ĩ.c.lr̃as, & c.poſt electionẽ.ĩ.e. in d.c.in-

in d.c.inter dilectos. in alia parte tenet, q ante caſ-
ſationem non deuoluitur poteſtas ad aliquem. ſed
illa caſſata prouiſione, ſeu collatione deuoluet pote-
ſtas ad ordinariũ, & demum etiã refert aliquos dice-
re, q ſi poteſtas eſt data fauore eius pro quo ſcribit,
qd poteſtas redit ad delegantẽ. Compoſt. in decreta
li capitulũ, vt ibi refert Ioan. And. poſt gl. in magna.
gl. ver. Itẽ quid ſi puiſio. vt etiã hic refert Io. Cal. di-
cit, qd ſi in literis eſt verbũ, reſeruamus, poteſtas non
deuoluitur ad orinariũ, quia tũc vr negotiũ reſerua-
tũ Papæ. ſ. de appel. vt noſtrum. idem dicit ſi nõ eſt
verbũ reſeruamus ſi non eſt appoſitũ nomẽ illius pro
quo ſcribit, vt quia mandat de certo beneficio pui-
deri alicui idoneę pſonę. nã iſto caſu eadem vr ratio,
ex quò non eſt ſcriptum, ſi aũt pro certa perſona ſit
ſcriptum remittunt Io. Cal. & do. Ant. ad notata per
Inn. & Io. An. in d.c. inter dilectos. vbi de hoc tangi
tur per Io. An. ſuper glo. & licèt ibi ponantur opinio
nes põt concludi, q ſi eſt reſcriptum, fuit ſurreptitiũ,
quia impetrans tacuit ſe indignũ vr q non valeat re-
ſcriptũ, & p ↄñs, nec valebit collatio executoris per
id quod hr in text. iſto. Et ideo ordinarius poterit p-
uidere. Si vero reſcriptum non ſit ſurreptitium, vt qa
conceſſum eſt motu proprio, vel fortè ex poſtfacto
effectus eſt indignus, & tunc ſi per tale reſcriptũ be-
neficium non fuerit affectum, nec conſequenter liga
tę manus ordinarij: tunc vr q poterit ordinarius p-
uidere. facit, qd hr. ſ. de pben. dilectus. Si autem be-
neficium per reſcriptum eſſet affectum, quod quan-
do ſit colligi poteſt ex notatis per gloſſ. in decreta-
li ſi ſoli. in glo. magna. in ſecunda parte. j. eo. in vj. &
tunc nõ poterit ordinarius prouidere: quia per talem
affectionem ligatę ſunt eius manus. vnde ſi dicamus
collationẽ factam indigno non valere, poterit tñ. or-
dinarius ſe intromittere. Si vero dicamus illam vale-
re: ſed debere caſſari: tunc multofortius nõ poterit ſe
intromittere illa non caſſata: ipſa autẽ caſſata adhuc
videretur, qd non poſſit ſe intromittere, ex quò be-
neficiũ fuit affectum, niſi diceres, q fuit affectum p
illa vice. Et ſic collatio facta alteri per ordinariũ non
valeret. ſed in alia vacatione videtur, q tũc poteſtas
debeat eſſe penes ordinariũ. & ideo cũ deſierit pri-
mo vacare per collationem factam indigno, ſi dici-
mus illam tenere de mero iure ſi poſtea illa caſſetur
erit noua vacatio. & ſic vr, q redibit poteſtas ad ordi-
nariũ. & hoc fortè voluit Inn. hic in ſcđa opinione,
32 quã ſuperius recitaui. ¶ †An autẽ collatio facta indi
gno teneat, vel nõ, tetigi ſuperiùs. nã Inn. & Io. And.
vũr hic tenere, q ſic. & ẽt in locis ſuperius allegatis.
¶ An tñ de iure hoc procedat: dixi ſuperius. ¶ In gl.
fi. in fi. cum gl. concordat Io. An. dicens, q Papa fortè
voluit facere impetrãti maiorem gratiã fortè ex eo,
quia ſurreptitiè impetrauerat. Et nota. benè ex text.
cum gl. q verbum inducas, vel pcures inducere, nõ
vr importare compulſionem, ſeu poteſtatem cõpel-
lendi. ¶ Cõtrarium tenuit Archi. in c. ſi pauper cleri
cus. de præben. in vj. ex eo, quia aliàs mãdatum poſ-
ſet eſſe eluſorium ſi fortè non poſſet inducere illos
ad implendum mãdatum. & ideo videt, q cenſeatur
etiã data poteſtas, vt poſſit executor facere illa per q
mandatum ſortiatur effectum. & iſtud tenuit etiam
Io. de Deo. In ſuis quæſtionibus, vt hic refert Io. An.
& iſta etiam vr tenere communis opinio, vt patet ex
his quæ ſcribuntur p modernos in cle. j. de offi. dele.
vbi ẽt de hoc dixi. Vnde potes ↄcludere, q aut Papa
ſolũ mandat, vt aliquis, vel aliqui moueant ad aliqd
faciendũ. & tũc tales literæ vñr eſſe monitoriæ. & iõ
p illas nõ poterit cõpellere. facit qd no. ſ. de reſcrip.
ex inſinuatione. & quod etiã hic notauit gloſ. Inter-
dum etiã Papa mandat, q aliquis, vel aliqui inducã
tur ad aliquid faciendũ, vel mandat alicui, vt talem
vel tales moneat, & inducat ad tale qd faciendum
& tunc, aut tale mandatũ emanat in materia in qua
nõ cadit compulſio. exemplum in c. diſcretionem.
de eo qui cogno. conſan. vxo. ſuę. in c. veniens. eo. ti.
puta, quia ſumus in materia ingreſſus religionis ad
quẽ non dẽt quis cogi inuitus. & hoc caſu loquitur.
d.c. diſcretionẽ. vel ſumus in materia fori pęnitentia
lis. & hoc caſu loquit. d.c. veniens. & tunc dicta ver-
ba nõ important cõpulſionẽ. & hoc pp naturã ſubie
ctæ materiæ ſm quã verba debent intelligi. l. ſi uno.
in prin. ff. loc. ſi autem ſumus in materia indifferen-
ti: tũc vr ſuper hoc eſſe opi. nam communis opi. hẽt,
q per dicta verba videt data etiã poteſtas cõpellen-
di. vt patet ex notatis in d.c. ſi Pauper. per Archid. &
Io. An. & per Io. de Lign. in cle. j. de offi. del. Sed Io.
An. tenuit ↄrĩũ per iſtum tex. cum gl. ſed poſſet dici,
ſi vellemus tenere cõmunem opinionem, quòd hic
non negatur quin poſſet cõpellere, ſi aliàs induci nõ
poſſent ipſi canonici: licèt gl. hic aľr dicat, verũ eſt,
tñ. qd tunc cõpellerentur ex hoc nouo mandato. &
ſic vi harum ſecundarũ literarum: quia primæ fuerũt
nullę ratione ſurreptionis. Vel poſſes dicere, qd glo.
procedat in caſu iſto per rationem quam dixi. ſ. poſt
Io. An. ſed quia fortè pp ſurreptionem noluit Papa
facere impetranti maiorem gratiã: ſed aliàs regulari-
ter extra caſum iſtum non procedat communis opi-
nio. tene tamẽ menti iſtum tex. cũ glo. & etiã opi. Io.
An. in d.c. ſi pauper. qui noluit, qd indifferenter, niſi
aliud appareat p illa verba moneas, & inducas non
33 detur poteſtas compellendi. ¶ †Extra glo. tangit hic.
Inn. an ſi lata ſit ſententia econtra poſſeſſionem per-
dat ipſam poſſeſſionem. & an victor poſſit illam pro-
pria autoritate occupare. & proſequitur aliquos ca-
ſus. nam interdum fertur aliqua ſententia ſuper ali-
qua re corporali, interdum ſuper aliqua re incopora
li, & hoc ſecundo caſu proſequitur aliquos caſus:
nam quod fertur ſuper redditu annuo. ſeu ſup incõ
petendi ad redditum annuum. quãdoq; fertur ſuper
iure incorporali non adhęrenti rei corporali, puta ſu
per iure eligendi, vel iuriſdictionem exercẽdi. qñq;
fertur ſuper iure incorporali adhærente rei corpora-
li, puta prębendę ſm eum, vel ſi fertur ſuper iure ſer
uitutis adhærentis ſolo. ¶ Primo caſu concludit, qd
licèt feratur ſnĩa contra poſſeſſorem non perdit illã,
nec poteſt illam occupare victor ſine licẽtia iudicis,
vel ſine cõſenſu ipſius poſſeſſoris, aliàs caderet de iu
re ſuo per id, qd habetur in l. meminerit. C. vnde vi.
nec obſt. qd hr. C. eod. titu. ſi quis in tantam. ibi ante
euentũ: vt dixi, &c. quia debet ſuppleri maximè: qa
etiam poſt ſnĩam non eſt licitum occupare propria
autoritate: vt eſt dictum. facit, qd habetur. ſ. de re iu-
di. cum aliquibus. nec ob. text. in l. ſed & ſi res. ff. cõ-
muni diui. & quod habetur inſti. de offi. iudi. §. fin. in
qbus dicit, quòd res iudicata efficitur illius cui adiu
dicat, qa illud dẽt intelligi ſecuta traditione: vt nota
tur in d. §. fi. & facit, qd dictũ fuit. ſ. c. propoſuit. in gl.
penul. & ſuper ea. & qd notat ẽt p Io. Andr. in addi.
Spec. in tit. de peti. & poſ. §. fi. circa fi. concludit, qd
ſiue per ſententiam iuris, ſiue hominis quis priuetur
beneficio non perdit poſſeſſionẽ. facit, qd notauit. gl.
in l. cũ duobus. §. idẽ rñdit. ff. p ſocio. vbi aũt ſnĩa fer-
ret p ipſo reo, & abſolueret a petitione actoris, tunc
nõ ẽ neceſſaria alia executio, qa ipſe poſſeſſor erit tu
tus exceptiõe virtute talis ſnĩæ. facit, qd leg. & no. ſ. de
app. paſtoralis. Scđo caſu, qñ agit de iure incorpora-

li.& agitur de iure percipiendi annuũ redditũ,cõcludit Inn. q ſi ſententia fertur cõtra actorẽ qui erat in quaſi poſſeſſione ipſius, & imponitur ſibi ſilentium tũc pditur illius iuris quaſi poſſeſſio ex tali ſentẽtia, quia non eſt conueniens, quòd illi dandus ſit redditus ſuper ipſo redditu annuo nõ ſoluendo, quia aliàs non videtur poſſe amittere quaſi poſſeſſionem ipſius iuris, niſi per aditum ipſius ſententiæ. & quia ſi ſententia eſſet lata in fauorem eccleſię peccaret recipiendo, & ſimiliter peccaret ille qui ſibi ſolueret. Et ideo debet eſſe licitum talem contra quem lata eſt ſnĩa turbare in hoc iure ne remaneat in peccato per id, quod hr̃.ij.q.vij.negligentia.ſi autem fertur ſentẽtia ſuper iure incorporali non adherente rei corporali, puta ſu p iure eligendi, tũc dicit, quòd ſi ſententia fertur pro actore illa lata ſtatim põt ingredi poſſeſſionem, & ſic reus illam amitti, ttamen vt omnis remoueatur dubitatio dicit Innocen. quòd iudex debet dicere in ſententia vobis adiudicamus eligendi de aduerſarijs ſilentium imponimus. facit, quod hr̃.ſ.de cau.poſſeſ.cum eccleſiæ. ¶ Vltimum autem capitulum proſequitur hic Innocen. ſed meo iudicio aliqualiter ineptè videtur loqui. & allegat etiam.l.harum.& l.egi.ff.ſi ſerui.vendi.quæ non videt̃ loqui in caſu quem ponit Innoc.nam Inno.loquitur quando fertur ſententia in negatoria contra poſſeſſorem ſeruitutis, ſed ille.ll.loquuntr econtra, qñ fertur ſententia in cõfeſſoria contra negantem ſeruitutem. de iſta tamen materia eſſet etiã recurrendũ ad ea quę notauit Bar.in l.ſi prius.ff.de ope.no.nũ. & maximè circa quæſtiones.propriè tñ ibi loquitur qñ ꝯ contumacem

34 pceditur. ¶ † Itẽ aduerte, quia tetigit hic Inno. an ſi ferat̃ ſententia contra aliquem ſuper amiſſione beneficij, an illi ad quos ſpectat electio poterunt eligere ſine alia licentia ſuperioris. & videtur concludere, q non. & hoc dic eſſe ſecurius. Et idem etiã videtur voluiſſe.ĩ.de accu.in c.qualiter.el ij.in vlt.col. & penul. ibi:tñ in vna parte vr̃ ſentire oppoſitũ inq̃tũ vult, q poſtq̃ qs eſt priuat⁹ bñficio, vel depoſit⁹, qđ tunc clerici ad quos ſpectat poſſunt eligere ſine alia licentia. & iſtud vr̃ eſſe verius, vt etiã hic voluiſſe vr̃.do.Ant.ſed vbi quis non eſſet priuatus, ſed priuandus veniret, tunc bñ eſt verum, qđ non poſſent deuenire ad electionem, niſi prius ille priuet̃. Et aduerte, qa ibi voluit Inn. notabiliter, qđ licèt quis clericus ſit condẽnatus de homicidio: ſi tñ nõ ſit priuatus beneficio nõ poterit pcedi ad electionem, quod eſt valde notandũ. & ſic vr̃, qđ nedũ pp homicidiũ priuatur quis ipſo iure bñficio, vt dixi ſuper glo.penul.ſed nec etiam priuatur, licèt ſimpliciter condẽnetur de homicidio.d.tñ Flor.hic vr̃ velle oppoſitũ: licèt nõ faciat mẽtionẽ de Inn.nã dicit, qđ verũ eſt, qđ pp homicidiũ quis nõ eſt priuatus ipſo iure bñficio, vt voluit Innoc.& Cõpoſt.& archid.50.diſt.ſtudeat. & facit, qđ hr̃ in c.Henricus.ĩ.de clerico pugnante in duello.tñ iſtud eſt verum ſm cum anteq̃ ſit de homicidio condemnatus.ſed poſt cõdemnationem dicit, quòd ipſo facto erit priuatus. & non ſolum procedit hoc in homicidio ſm eum. ſed etiam ſi ſit condemnatus de alio crimine graui.allegat, qđ not.per Innoc.ĩ.de exceſ.prælato. inter dilectos. ibi tñ non bñ vr̃ hoc dicere. Et dicit ẽt.do.Floria.qđ etiã ſi crimen commiſſum induceret inhabilitatem ipſo iure non tamen diceretur ille qui commiſit eſſe prorſus inhabilis, cum poſſit eſſe habilis per diſpẽſationem.facit, quod dixi ſuper gloſ.penul. Et tene menti, quod

35 † dixi de cõdemnato de homicida, an per hoc ſit priuatus: quia vr̃ quod non, ſi aliud nõ dicitur ſm Innoc.

a Dignitas. do. Abb. nõ ita latè ſummat ſicut d. Ioan.

licèt domi.Floria.aliter dixerit. & tũc videtur, q operetur ſentẽtia ſolũ, quod erit ſuſpenſus ab executione officij, & poterit etiam priuari beneficio.& poterit etiam ſecum diſpenſari in titulo, vt ſic teneat beneficium, ſi forte hoc ſuadeat vtilitas eccleſiæ, & poterit per alium deſeruire ipſi beneficio. facit, qđ habetur in d.c.ſtudeat.& in d.c.Henricus. Credo tamẽ quod raro eueniret iſte caſus, qa ſi condemnaretur de homicidio veriſimiliter etiam deponetur per ſententiam de beneficio. Item adde his quæ dixi ſuper glo.ij.inquantũ dixi poſt Inn.quòd electio, ſeu collatio inualida facta de eo qui non eſt penitus incapax impedit curſum Lateran.concilij. Nam vr̃, quod de iure iſtud non procedit, imo videt̃, quod curat ex illo tpe, ex quò cõſtabat electionem, vel collationem non valere per id, quod hr̃ in c.ſi electio. in vj. Nec obſt.iſte text.quia hic nõ negatur, quòd cucurriſſet tempus inquantum iſte Epiſcopus cui collata fuit ꝑpoſitura non habuiſſet diſpenſationem. & ſic nõ habet obſtare. ¶ Item attende, quia illa quæ tetigi extra gl.domi.Ant.hic fuit proſecutus multum intricate, vt ex eius ſcriptis põt patere. ¶ Vltimate ſcias ẽt quod Io.Cal.hic tetigit aliqua quæ fuerunt expedita.ſ.eo.propoſuit.& de præben.pro illorum. & c.ſi, de pręſump.ideo vlterius non eſt inſiſtẽdum, ſed ſufficiant prædicta de materia iſtius decretalis.

S V M M A R I V M.

1 *Beneficia priora an vacant poſt electionem, & confirmationẽ in Epiſcopum. & nu.14.*
2 *Motus proprius poteſt cadere in inferiore a Principe in conferendo beneficium, & quid operetur.*
3 *Epiſcopus abſens a diœceſi, an poſſit conferre beneficia exiſtentia in diœceſi.*
4 *Ordinare, capitur aliquando pro confirmare.*
5 *Perſonatus appellatione comprehenditur dignitas.*
6 *Mandatum directum capitulo in his quæ ſunt facti videtur directum cuilibet ſingulari de capitulo. & præcipuè capiti capituli.*
7 *Allegari poſſunt ſimul priuilegium, & ius commune.*
8 *Collatio facta contra formam debitam, & de non idoneo, ſeu de indigno non purgat negligentiam cõferentis quin deuoluatur ad alium.*
9 *Prouiſiones diuerſæ a diuerſis, & diuerſo tpe factæ, an poſſint in iudicio Ducis proſequi, & accumulari.*
10 *Prouiſiones duas ſi cõtingat eſſe factas de diuerſis dicenti alteram præceſſiſſe incumbit onus probandi.*
11 *Inſtitui ſe permittens in locum viuentis inhabilitatur perpetuo ad illud beneficium.*
12 *Collatio ſecunda facta prima non caſſata non valet.*
13 *Idem an peti poſſit ex diuerſis cauſis.*
15 *Decanus an comprehendatur appellatione capituli.*
16 *Exceptio requirens altiorem indaginem non admittitur in poſſeſſorio, ſecus ſi de illa ſtatim conſtare poſſet.*
17 *Quando petitorio ſuper beneficio agitur debet pronuntiari ſuper titulo, & ſic ſuper ipſo beneficio, & non ſuper poſſeſſione beneficij.*
18 *Agenti poſſeſſorio vti poſſidetis, an obſtet exceptio abiurationis.*
19 *Exceptiones peremptoriæ, an debeant admitti contra inſtitutum in beneficio antequam admittatur ad poſſeſſionem.*
20 *Collatio prima ſi ſit inualida, an poſſit procedi ad ſecundam prima nõ caſſata.*
21 *Collatio facta excommunicato, an valeat.*
22 *Eligendi poteſtas deuoluitur ſi capitulum propter electionem de indigno factam eligendi poteſtate priuetur.*

2 POſt electionem. Dignitas a nõ vacãs alteri ꝯferri non põt, & vbi ꝯſtat bñficium collatũ eſſe p illũ qui habuit poteſtatẽ ꝯferẽdi per exceptionẽ renuntiationis, & obiurationis nõ dẽt poſſeſſio retardari. h.d. ¶ Et ſunt duę partes principales. Nã ĩ prima parte ponit̃ facti narratio. In ſcđa ipſius diffinitio. ſcđa ibi:

ſbi:qm̃.prima facit quatuor.nã primo ꝓmittit colla-
tionẽ archidiaconatus factã Honorio ꝑ Archiepm̃.
Scđo reſiſtentiam capituli,& eius capitulum.Tertio
colationem factam per capitulũ Rogerio.Quarto po
nit exceptionem abiurationis contra Honorium,&
collationem factam per capitulum rogerio.ſecunda
ibi.cuius.tertia ibi:ipſius igitur.tertia ibi:proceſſu ve
ro.¶Secunda principalis facit tria. Primo imponit ſi
lentium Rogerio,& exprimit cauſam,quare.Secũdo
in poſſeſſorio adipiſcendę pronuntiat pro Honorio.
Tertio poſt poſſeſſionem adeptam reſeruat vnicuiq;
cuius interſit ius agendi,aut proponendi de renũtia
tione.ſecunda ibi:exinde.in tex.ibi, ſeu perſonatum
ideſt perſonarum,& dignitatum: vt etiam colligi po-
teſt ex ſequentibus.Item ibi.ſupradictis,& infra de-
ciditur,quòd in dicto priuilegio etiam continebatur
quòd talis inſtitutus per Archiepiſcopum,& præſen
tatus decano,& capitulo debebat inueſtiri ꝑ ipſum
decanũ,vt.j.patet,in ver.cum igitur.¶Itẽ.ibi:nec ꝓ
perſona.i.ꝓ non habente perſonatum.¶Item.ibi.pe
tijt confirmari.&.j.deciditur,qđ dicebat Honorius ſun
datam intentionem ſuam ex reſpõſione Rogerij. vñ
petebat Roge.ſilẽtium.imponi,& ex illo patere Ro-
gerium ius non habere.¶Item.ibi. ſortiatur effectũ.
i.ꝑ adeptionẽ poſſeſſionis.facit,quod hr̃.ſ̃.de appel.
conſtitutus.el ij.& ſic,qđ ſequitur in litera,dum di-
1 xit exinde.expone.i.adepta poſſeſſione.¶†Not.j.qđ
per electionem,& confirmationẽ alicuius in Epiſco
pum videntur vacare priora beneficia, qđ eſt intelli
gendum:vt habetur.ſ̃.de elec. cum in cunctis. vt hic
in gl.j.videlicet,quando etiam adeptus eſt poſſeſſio-
nem Epiſcopatus,& eſt conſecratus, vel lapſum eſt
tempus de conſecrandis: aliàs non vacarẽt priora be
2 neficia.¶†Item no. quòd etiam in inferiore a Princi
pe videtur poſſe cadere motus proprius in conferen
do beneficium.¶ An tamen aliquid operetur recur-
rendum eſt ad ea,quę habentur in elc. & ſi apoſtoli-
cæ.de offi.ord.& in c.ſi.de offi.leg.in vj. & in c.ſi mo
tu proprio.de præben.co.li nam in ordinario natura
li non vr̃ operari,ſed in accidentali,puta in legato di
3 cendum,vt habetur in d.ele.& ſi apoſtolicę.¶†Item
no.qđ Ep̃s abſens a diœceſi videt̃ habere poteſtatem
ꝯferendi beneficia exiſtentia in diœceſi: vt hic vr̃ ꝓba
ri intelligendo,ꝙ iſte Archiep̃s erat abſens a diœceſi
videtur habere poteſtatem conferendi beneficia exi-
ſtentia in diœceſi: vt hic videtur probari intelligendo
ꝙ iſte Archiepiſcopus erat abſens prout dicitur nota
ri in antiqua,& ad hoc allegatur decretalis.& hoc ẽt
cõiter tenetur:vt no.in c.nouit.ſ̃.de offi.leg. nã iſtud
vr̃ eſſe iuriſdictionis voluntarię.ſ.conferre beneficia.
ideo extra territorium fieri poteſt.facit, quod habet̃
in l.ij.ff.de offi. procõ.& leg.¶†Item no.ꝙ verbũ or-
dinare interdum ſumitur pro confirmare: vt hic colli
gitur,interdũ vero ſumitur pro ſola aſſignatione,ſeu
inueſtitura facti de quo.ſ̃.de offic.delega.ſuper eod.
5 ¶†Item no.quod appellatione perſonatus compre-
henditur dignitas:vt ſatis colligitur ex tex.iſto dũ pri
mo dicit canonicorum, ſeu ꝑſonarum.& poſtea ſu-
biungit præbendam, vel dignitatem.& ſic vñr eẽ ſi-
nonima perſonatus,& dignitas.facit, quod habet̃.ſ̃.
de conſt.cum acceſſiſſent.quod vr̃ ꝓcedere lato ſum
pto vocabulo.ſtrictè autem vr̃ differre:vt dictum fuit
ſ̃.de pręben.in c.de multa.& notauit Archi. de con-
ſue.c.j.in vj.¶ Item not. qđ aliqñ fit præſentatio ad
fi.vt p̃ſentatus inſtituatur,ſeu confirmetur, vt patet.
j.de iurepa. per totum,qñq; vero fit p̃ſentatatio. ad
fi.vt p̃ſentatus de facto inueſtiat̃.ſeu inſtallet̃, vt hic
6 patet.¶†Itẽ not. ꝙ in his,q̃ ſunt facti mandatũ dire-
ctum capitulo videtur eſſe directũ etiam cuilibet ſin
gulari de capitulo,& p̃cipue capiti capituli,qñ potiſ
ſimè materia de qua agitur ſpectat ad ip̃m caput ca-
pituli.facit,qđ habetur.ſ̃.de reſcrip.eã re. & qđ not.
ꝑ doc.& no.etiam, qđ appellatione capituli compre
hendit̃ p̃latus qui p̃eſt capitulo. & ad hoc ſæpe alle-
gatur. & hoc vr̃ ꝓcedere, qñ agitur de materia lata.
ſecus vbi agit̃ de ſtricta,& exorbitante:vt eſt gl.nota
7 bilis in elc.vt hi qui.de eta.& quali.¶†Itẽ not.quòd
ſimul videtur poſſe allegari priuilegiũ,& ius cõe, qñ
vtrumq;, licèt in ſe ſint diuerſa tradit ad iuuãdum id
de quo agitur.facit,qđ habet̃.j. de priuile. cũ perſo-
næ.lib.vj.ſuper eo aũt propriè non p̃t cadere priuile
gium,& ius cõe propter repugnantiam.nã priuilegiũ
dicitur quaſi priuans ius.iij.diſt.priuilegia.& facit,ꝙ
8 habet̃.ſ̃.de reſcrip.veniens.¶†Item no. ꝙ collatio fa
cta contra formã debitã,& de non idoneo,ſeu indi-
gno.non vr̃ purgare negligentiam conferentis reſpe
ctu deuoluẽdi ad alium:vt hic videtur innui. de quo
plenè dictum fuit.ſ̃. c.proxi.vbi per Inn. & etiã Ioã.
An.qui vident̃ velle ꝯtrium, qñ collatio fit ei qui nõ
eſt penitus capax. Secus ſi ſit penitus incapax. & li-
cèt illa videantur communis opinio tñ de iure vr̃, ꝙ
vtrobiq; ſi collatio ſit inualida,& hoc appareat non
purgetur negligentia, per id qđ habetur in c. ſi ele-
ctio.de elect.in vj.& tetigi in c.præcedenti.circa fin.
9 ¶†Itẽ no.qđ vr̃ quẽ poſſe accumulare, & ꝓſequi in
iudicio ducis diuerſas ꝓuiſiones a diuerſis,& diuer-
ſo tempore factas hoc tamen hodie non videt̃ proce
10 dere ſi obijciatur.de elec.vt qui duas.libr.vj.¶† Item
not.ꝙ vbi apparet duas prouiſiones eſſe factas de di-
uerſis dicenti alteram præceſſiſſe videtur incumbere
onus probandi.facit,qđ legi.& no.de reſcr.duobus.
11 lib.vj.¶†Item no.ꝙ permittens ſe in locum viuentis
inſtitui perpetuo videtur inhabilitari ad illud bene-
ficium etiam ſi velit conſequi ex noua collatione. fa
cit,ꝙ no.per Ioã.An.ſ̃.eo.in c.j.& per glo.hic in ver.
poſt reſignationem.¶Item no.qđ opponens ſe colla
tioni alterius pro confirmatione iuris ſui ſi nihil pro
bat de iure ſuo,vel aliter conſtet eum ius non habe-
re q̃q̃ aliàs exceptio in ſe ſit legitima, tamen repellit̃
tanq̃ eius non interſit.facit,quod habetur.ſ̃.de elec.
cum inter R.& ij.q.vj.non ſolum.Et no.etiã,ꝙ repul
ſo eo cuius non intereſt admittitur ẽt poſt ſniam is
cuius intereſt.& ex hoc etiam no. quod in cauſa be-
neficiali non tranſit ſnĩa in rem iudicatã quò ad p̃iu
dicium tertij.qđ intellige, vt no.in c. cum dilecti.ad
fi.ſ̃.de elec.¶Item no.cautum eſſe in ſententia exci
pere ius tertij quamuis ipſi tertio ipſa ſententia non
12 faceret præiudicium.¶†Item potes notare, ꝙ colla-
tio ſecunda facta prima non caſſata non valet,qđ eſt
clarum,qñ prima fuit valida.ſi autẽ prima fuiſſet in-
ualida, an tunc poſſit valere ſecunda prima non caſ-
ſata dictum fuit in c.præcedenti.& notatur etiã.j.de
exceſ.pręla.inter dilectos.Nam ſi prima eſt nulla,&
incolorata valet ſecunda etiã prima aliter non caſſa-
ta.vbi aũt prima nõ fuiſſet colorata,licèt inualida eſt
magis,dubium tñ cõiter tenet̃, ꝙ ſi ſit per ordinariũ.
valet ſecunda. ſi vero per delegatum,ſeu per execu-
torem eſt opin. de qua plene dixi in c. præcedenti.
13 ¶†Vltimo per iſtum tex.dum dicit tam primæ q̃ ſe-
cundæ,&c.colligit do.Flo.qđ idem videtur poſſe pe
ti ex diuerſis cauſis.de quo remittit ad not.de elect.ſi
quis duas.lib.vj. & dicit etiam ſingulariter eſſe notã-
dum,qđ ille qui eſt in poſſeſſione beneficij poteſt ſe
tueri ex duabus collationibus,ſeu duobus titulis.qđ
dicit ſe alibi legiſſe ita exp̃ſſe,facit tñ ꝓ hoc dicto li-
cèt non alleget,qđ habet̃ in regula, nullus pluribus.

de reg.

de reg.iur.in vj.& ff.de except.l.nemo.ſecus dicit in
petente confirmationẽ electionis,qa non audit̃,niſi
ex vna electione.d.c.vt quis duas.& pro hoc,qa cõ-
firmatio eſt quoddã decretũ, ſeu quædã ſnĩa quę nõ
dẽt fieri ſuper incerto.inſti.de actio.§.curare. & l.itẽ
corũ.& l.item ſi decuriones.ff. quod cuiuſq; vniuer.
& facit,qđ no.Arch.in d.c.vt quis duas.& ſm hoc vi
detur,qđ litera hic debeat intelligi,qđ Rog.ſe defen
debat, qa archidiaconatũ poſſidebat ex duplici con-
ceſſione.& etiam petebat confirmari.tñ iſtud vltimũ
non potuit proſequi ex duplici cauſa ſi fuit oppoſitũ
qđ hodie eſt clarum per dictũ.c. vt quis duas. & qđ
poſſidens poſſit ſe tueri ex duobus titulis, dicit Paulũ
ſe conſuluiſſe in quæſtione facti,& eadem ratione di
cit idem dicẽdum in pluribus titulis, ꝙ dicit eſſe val
de vtile,& notandum.nam quicunq; inſtitutus dubi
tauerit,an inſtituens habuerit poteſtatem inſtituen-
di,&c. poterit petere ſe de nouo inſtitui ſine pręiudi
14 cio prioris.qđ tene menti.¶ †Item in gl.j.ibi.poſt cõ
ſecrationẽ ſupple,vel poſt lapſum tempus de conſe-
crandis,& ſupple etiam, & poſt habitam poſſeſſionẽ
Epiſcopatus, aliàs non vacarent priora beneficia : vt
dixi in notabilibus.& patet in d.c.cum in cũctis.¶ In
ea.gl.ibi electus conſenſit.& pro hoc bene facit, qđ
hr̃ in regularibus in c.beneficium.li.vj.& ĩ. de his q̃
fi.a ma.par.cap.in c.ex ore.circa fi.¶ In glo.iij.ibi de
teſtamentis.requiſiſti.ſolue,ꝙ iſta loquunt̃,qñ fit mẽ
tio de prælato,& eccleſia. ideo tunc ſub appellatio-
ne eccleſiæ non ꝯprehenditur prælatus.ſed hic loqui
15 tur ſolum,quando fit mentio de eccleſia.¶ †In ead.
gl.ibi ſedes Apoſtolica. Iſta decretalis videtur facere
quod appellatione capituli non comprehendatur de
a canus * qa de dignitate vr̃,ꝙ ſit facienda mẽtio. ꝙ hr̃.
ĩ.de reſcrip.ad aures.& pro hoc etiã facit, quia ver-
ba priuilegij faciunt mentionem de decano, & capi-
tulo.& ſic vr̃ eſſe ſeruanda. facit.ĩ. de priui.porro.
ſed potes rñdere,qđ prædicta procedũt in reſc iptis
contentioſis quæ ſunt ſtrictè interpretanda.ĩ. de re-
ſcrip.in c.nõnulli. ſed hic loquit̃ de collatione ordi-
narij quę eſt fauorabilis,ideo amplianda.facit,quod
habetur in regula odia.de reg.iur. in vj. & ſic reſidet
do.Ant. Tu potes dicere, vt tetigi in notabilibus , &
vbi agitur de materia lata tunc appellatione capituli
ꝯprehendit̃ etiã p̃latus qui præeſt capitulo per iſtum
tex.& alia iura allegata in prin.gloſſ.ſed vbi ageretur
de materia ſtricta , & exorbitante tunc appellatione
capituli non comprehenderet̃ prælatus cum regulari
ter ponantur,vt diuerſa,vt patet ex his,quæ hñr.ĩ.de
his q̃ fi.a p̃lato ſine conſenſu capituli in rubro,& ni-
gro.& ita no.gl.in cle.vt hi qui.de eta. & quali.¶ Ad
id aũt,qđ dixit gl.qđ plus operatur ſpecialis nomina
tio q̃ generalis,dic qđ regula eſt in contrariũ:qa re-
gulariter tantũ valet generale quò ad genus,quantũ
ſpeciale quò ad ſpeciem,licèt fallit in aliquibus caſi-
bus.de quo in c.ſi ſacerdos.ĩ.de offi.or.do.vero Flo.
in eo,quod tactũ eſt ſupra, an appellatione collegij ,
vel capituli cõtineatur ille qui pręeſt collegio,vel ca-
pitulo remittit ad notata per gl.in dicta cle.vt hi,qui
§.j.in ver.eiſdem.quæ ſecundum eum concludit no-
tabiliter, qđ nomine capituli continet̃ prælatus,ſed
impropriè.& quò ad hanc literam dicit,quòd hic nõ
probatur, quòd nomine capituli cõtineat̃ decanus .
nec etiam probatur contrarium.nam de hoc nõ fuit
diſcuſſum ſm eum.& dato etiam, quòd allegatio eſ-
ſet vera , tamen collatio facta per archiepiſcopũ te-
nuiſſet , ſed debuiſſet p̃ſentari decano , & capitulo.
iuxta formam priuilegij,ſed certè hic ſatis vr̃ proba-
ri,qđ noĩe capituli contineatur decanus , quicquid
ipſe dicat.nam ſi non cõtineret̃ mandatũ factũ capi
tulo non ligaret decanũ.& ſic tale mãdatũ fuiſſet cõ
tra formã priuilegii ex quo ſolũ decretũ fuiſſet capi-
tulo in eo,qđ cõiter ſpectaſſet ad decanũ, & capitu-
lũ,vel principaliter ad decanũ.ꝑ id,qđ hr̃. in c.ſi. de
præb.in 6.& eo.ti.cũ in illis , & ſic non fuiſſet ſerua-
ta forma priuilegij.& ꝑ ꝯñs videtur,ꝙ non debuiſſet
obtinere Honorius,ex quò non fuiſſet ſeruata forma
priuilegij.& per id, qđ hic dicit̃ in verſi. & ſi quis.iõ
melius vr̃ eſſe dicendum,vt ſuperius dixi.glo.reꝓ-
bata in ſi.hoc dicit gl.nec ob.qđ hr̃ in c.cum inferior
de maio.& obe.¶ In gl.poſt reſignationẽ.ibi:ſed non
fuit probatũ.& ſic vr̃ velle, ꝙ debuiſſet admitti ad ꝓ
bandũ ipſe Rogerius renuntiationẽ factã cũ iuro per
ipſum Rogeriũ, tñ qa litera vr̃ hic innuere contrariũ
gl.in ver.ſed ſi probaret̃.poſuit aliũ intellectũ, vide-
licèt,ꝙ non debuit audiri ad probandum:qa petebat
confirmationẽ ratione primæ conceſſionis factæ per
capitulũ ipſi Rogerio q̃ non iuuabat̃ per renũtiatio-
nem Honorij poſtea ſubſecutam,ideo non fuit audi-
tus.Iſte tñ intellectus non vr̃ literę conformari,qa vi
detur litera innuere, qđ iſte non perſequebat̃ ſolum
primam conceſſionem, nec petebat cõfirmationem
ſolum ratione primæ conceſſionis imo petebat etiã
ratione ſecundæ.vt patet ex litera . & tamen nõ fuit
auditus,cuius ꝯtrium eſſe debuiſſet ſm iſtum intelle-
ctum ideo gl.in ver.imo poſuit tertium intellectum,
videlicet, ꝙ iſte Rogerius non debuit audiri ad ꝓbã-
dum ipſam exceptionẽ renuntiationis , & abiuratio-
nis:qa ſua non intererat. nã nihil proficiebat ad pri-
mam conceſſionẽ ſibi factam ꝑ capitulũ,nec ẽt ad ſe
cundã factam ꝑ Archiepm:qa ex illa nõ poterat ob-
tinere, ꝓpterea qa fuerit factus inhabilis ab obtinen
dũ archidiaconatũ, ex quò ſemel paſſus fuit ſe inſti-
tui in locum viuentis non priuati iure ſuo , & ſciẽter
occupauerat locũ ipſius non priuati. ꝑ id, qđ hr̃.ĩ.e.
c.j.cum ibi notatis ꝑ Io.An. & ideo non intererat ip
ſius Rogerij admitti ad probandum dictã exceptio-
nem.¶ Quartus fuit intellectus extra gl.ꝙ Rogerius
hic non fuit auditus ad ꝓbandum dictã exceptionẽ ,
ex eo:qa Honorius agebat poſſeſſorio recuperandæ
in quo non admittitur talis exceptio.ĩ.de reſt.ſpo.in
literis.tñ, quia iſte intellectus non vr̃ literæ cõforma
ri dũ dicit de re ſortiat̃ effectũ:. & ſic vr̃ loqui de poſ-
ſeſſorio adipiſcendæ,nec etiam apparebat,qđ Hono
rius hic habuerit aliàs poſſeſſionem , licèt intellectus
ſit verus in ſe.¶ Datur etiã propter hoc quintus intel
lectus,videlicet qđ hic agebatur poſſeſſorio adipiſcẽ
dæ in quo non admittitur exceptio requirens altiorẽ
indaginẽ,vt fortè iſta faciebat.facit,quod habetur in
l.iij.ad exhi.in §.ibidem.& iõ hac de cauſa fortè non
fuit admiſſus.facit,qđ tanget̃ cum gl.fi.& ſuper ead.
¶ Et facit etiam ad prædicta,qđ legitur,& no.in l.fi.
C.quorum bonorum.& ĩ.de reſti.ſpo.in literis.in q
16 bus notatur, † quòd in iudicio poſſeſſorio non admit
titur exceptio requirens altiorem indaginẽ. ſecus ſi
de illa ſtatim poſſet cõſtare.¶ Sed aduerte, qa illud
vr̃ procedere,quando agit̃ poſſeſſorio adipiſcendę ſu
per rebus prophanis,vel etiam ſuper rebus eccleſiæ,
ſeu ſpectantibus ad eccleſiam fortè occaſione hrẽdita
tis delatæ. ſecus vbi agitur de adipiſcenda poſſeſſio-
ne beneficij:quia tunc cũ adeptio poſſeſſionis tendat
ad executionẽ prouiſionis, ſeu collationis pręambu-
læ non admittit̃ exceptio concernens merita proui-
ſionis , ſicut nec admittit̃ cum petitur executio ſnĩæ
exceptio ꝯcernens merita.facit,qđ legit̃, & not.in l.
ij.C.ſen.reſcin.non poſ.& qđ dixi in poſſeſſorio adi-
piſcendę non admitti exceptionẽ concernentẽ meri-
ta.fal-

a Decanus ad. hic d. Abb. in ij. col. ver. in glo. in ver. decano.

ta. fallit ſi opponatur exceptio ꝑ q̃ reddaẽ ꝓuiſio nul-
la. fortè ex defectu poteſtatis ꝓuidẽtis, vel ex alia cã,
fallit etiam ſi opponatur exceptio cũ infamia.j̃.de ac
cu.accedens. als non admittitur exceptio ꝯ agẽtem
poſſeſſorio adipiſcẽdę ad beneficium. vt patet ex his,
q̃ leguntur,& no.in d.c.accedens. vbi de hoc plenè di-
xi.& s̃.de appel.conſtitutus.el ij.ad fi. & facit etiã, ꝙ
no.s̃.de cau.poſ.ad fi.cum olim.& ideo iſta de cauſa
iſte Roge.non fuit auditus inquantũ allegauit renun
tiationem, & abiurationem ad impediendam ade-
ptionem poſſeſſionis fiendæ per Honorium. ¶ Alij,
tamen voluerunt dicere etiam ſequendo iſtum in-
tellectum, quòd hic actum fuerit poſſeſſorio adipi-
ſcendæ.& quòd ideo non fuit admiſſa exceptio renũ
tiationis: quia erat præſumptio calũniæ ꝯ ipſum Ro
ge.excipientem ne opponeret cauſa differendi.facit,
ꝙ habetur in l.ij.C. de fal. & præſumptio ſurgebat,
vt ẽt hic voluit Inn.ex eo, quia non erat veriſimile, ꝙ
quis renuntiaſſet beneficio ſuo.s̃. de renuntia. ſuper
hoc.concludit Inn.qđ in iudicio ſummario poteſt iu
dex ex leui p̃ſumptione calũniæ repellere exceptio
nẽ, & non obſtabit ſnĩa ſi poſtea agatur in plenario
iudicio de eo, quod fuerit exceptum,& recurſum.fa
cit, ꝙ hr̃ in l.pe.ff.de his.qui ſunt ſui iuris, & qđ le-
giẽ,& no.per Legiſtas in l.j.C.de ordi.iud. cũ ibi no-
tatis per Bar.& in l.qui.§.duo fratres.per eundẽ. de
ver.obl.& facit etiã, qđ noauit etiã ipſe Inn. de ord.
cogn.c.fi.& co.ti.c.dilectus.& ideo non hẽt obſtare
ſnĩa hic lata quo minus in alio iudicio poſſit agi, vbi
autem in iudicio plenario opponereẽ exceptio legiti
ma tunc videtur velle Inno. qđ non debet iudex illã
repellere ex leui p̃ſumptione, ſed demũ ex vehemẽ
ti.quinimo etiã tunc non deberet repellere ſi offeraẽ
probatio ipſius exceptionis.nam tunc ſi reijciatur,&
appelletur retractabitur, qđ erit geſtum hoc ipſo, qđ
apparebit fuiſſe oppoſitam exceptionẽ legitimam,&
oblatam probationem,& non admiſſam.s̃.de proba.
interpoſita.ſed vt dixi in ſummarijs,& in his in qui-
bus non ſeruatur ſolennis ordo iuris iudex magis p̃t
ſequi pręſumptiones.facit, quod habetur.ij.q.j.in c.
j.ſemper.& iſta vr̃ mihi eſſe mens Inno.¶ Hic tñ do.
Ant.vr̃ aliter intelligere Inn.Nam dicit Inn. velle, ꝙ
qñq; opponitur exceptio in iudicio ſummario,& nõ
exigente altiorem indaginẽ. & tunc repellit iudex il
lam. licèt prima facie exceptio videatur.conclude tñ
quòd non annullatur proceſſus: quia præſumiẽ iudi-
cem fuiſſe motum ad repellẽdum exceptionẽ ex ali-
qua præſumptione. p̃cipue qui contra opponentem
in talibus iudicijs ſatis præſumitur. & q̃a data eſt po
teſtas iudici ad reſeruandas tales exceptiones. C. de
fal.in l.ij.& quia, vt dixi in his in quibus nõ ſeruatur
ſolennis ordo iuris iudex magis poteſt ſequi p̃ſum-
ptiones.d.c.j. ſemper.ij. q.j. qñq, vero aliqua exce-
ptio ꝑemptoria opponitur in plenario iudicio, puta
agẽti ex mutuo, vel ex empto, aut locato. & ſuꝑ hoc
inſtrumentum exhibẽti opponitur exceptio pacti de
non petendo.nam tunc debet iudex ex quacunq; le-
ui præſumptione repellere exceptionem. ſi autẽ con
trarium faciat retractabitur ſnĩa. vbi aũt vehemẽter
ſuſpicaretur exceptionẽ malitiosè opponi. & ꝑ hoc
ipſam repelleret, tunc põt rationabiliter repellere ſi
ab opponente non fuit oblata probatio, nec per hoc
retractabitur ſententia. Si autem fuiſſet oblata proba
tio tũc p̃ſumptio malitię fuiſſet purgata. Iõ ſi tũc fuiſ
ſet repulſa retractabitur ſolum hoc ꝓbato, qđ ſe ob
tulerit ꝓbaturũ.arg.l.ſi is a quo.ff.vt in poſ.leg.& de
reſti.ſpo.literas.§.præterea.ſm̃ Inn.dicit do. Ant.di-
ligenter attendendum, quòd verba Inn. poſſunt du-

pliciter intelligi.inquantũ dicit, ꝙ retractabitur ſnĩa,
non poſſunt intelligi qđ retractabitur ſi fuerit appel-
latũ.& iſtud tunc eſt clarum: quia ſi in cã appellatio-
nis probetur de veritate exceptionis, vel etiã, qđ ob-
lata fuerit probatio, & non admiſſa retractabitur id,
quod fuit geſtum. alio modo poſſunt intelligi ſm̃ cũ
quod Inn.velit dicere, quòd vbi in plenario iudicio
quis eſt ſupplantatus in exceptione oppoſita repellẽ
da ex leui pręſumptione, vel etiã ex non leui oblata
probatione, ꝙ tunc ſnĩa retractetur abſq; alia proba-
tione.& ſic retractetur per viã nullitatis, quaſi ſit lata
ſnĩa ſine cauſæ cognitione quam iudex videtur ex-
cludere repellendo defenſiones partis.& ſic vr̃, ꝙ ſen
tentia non valeat tanq̃ lata ſine cauſæ cognitione.fa
cit, qđ hr̃.ij.q.vj.in verſi. prolatam.& in l.prolatã.C.
de ſen.& ij.q.j.in ſumma.& ſm̃ hoc excluſio talis ex
ceptionis in ſummarijs iudicijs non reddit iudicium
nullũ, in plenarijs vero ſic, niſi motus fuerit legitima
præſumptione, & præſumptio non fuerit purgata.
aliàs iudiciũ erit nullũ. Et pro prædictis allegat etiã.
do.Ant.id quod not. Inno.in d.c.tua.in ſcđa magna
gl.s̃.de coha.cleri.& poſuit Ioã.An.co.ti.in c.veſtra.
vbi dicit, quòd ſi iudex in notorijs ꝓpoſita legitima
excuſatione, vel exceptione ꝯ notorium ꝓcedat ad
ſnĩam non admiſſa excuſatione, vel exceptione, non
valebit ſnĩa, ſicut nec in plenarijs valet ſnĩa non co-
gnita de cauſa.C.de accu.in l.abſentem.& C.de ſen.
& interlo.om.iud.in l.prolatam.dicit tñ idem dom.
Ant.quod Io.Cal.& in d.c.veſtra.tenet ꝯtrarium. nã
ibi concludit ſnĩam latam reiecta exceptione, vel ꝓ
batione valere, niſi appelletur. & hoc etiã vr̃ tenuiſ-
ſe Specu.in titu.de præpa.iudi.vbi non videtur enu-
merare cauſæ cognitionem inter ſubſtantialia. Idem
videtur firmare in Specu.de offi.iud.§.j.finaliter do.
Anto.concludit, quòd ſi ex breuitate termini appa-
reat ſnĩam latam excluſa cauſæ cognitione, tunc ſen
tentia ſit nulla.vt voluit Bar. in d.l.prolatã. & facit,
ꝙ habetur.s̃.de reſti.in integ.cum ex literis.ſi autem
non appareat de breuitate termini, tunc dicit, quòd
ſi apparet per confeſſionem partium tales exceptio-
nes, vel probationes fuiſſe reiectas non ſubſiſtente,
vel illa allegata,& purgata, dicit quòd tunc vr̃ poſſe
dici proceſſum fore nullum, nec putat faciendã eſſe
vim an iudicium ſit ſummariũ, vel non: quia ſcđm eũ
idem videtur dicendũ in ſummario propter id, ꝙ di-
xi.s̃. poſt Inn.de notorio, & quia ſententia lata ſine
cauſæ cognitione redditur nulla.& per ꝯñs ſi omitta
tur cauſa in iudicio ſummario ſm̃ qđ exigitur atten-
ta qualitate temporis ipſius iudicij, videtur ꝙ redda-
tur iudicium nullum.facit, quod not.in d.l.prolatã.
In dubio autem dicit, qđ ſemper præſumi debet iudi
cem fuiſſe motum ex cauſa repellendo. argu.eorum
quæ habentur.s̃.de renun.in præſentia.s̃.de re iudi.
ſicut.Vnde tunc non retractaretur ſententia, niſi ap-
pellaretur. & tunc etiam non adhibita differentia in
ter iudicium plenariũ,& ſummariũ ſtandũ eſſet di-
ſtinctioni.c.interpoſita.quia aut exceptio repelliẽ,&
non offertur probatio per opponentem,& tunc non
retractatur ſententia, niſi iuſtificetur appellatio pro-
bando veritatẽ exceptionis. Secus ſi fuerit oblata ꝓ-
batio: q̃a tũc ſufficit dicere exceptionẽ oppoſitam,&
ꝓbationem oblatã,& nõ admiſſam, vt d.c.interpoſi-
ta.¶ Et ex prædictis vides quomodo intellexerit do.
Ant.dicta Inn.tamen, vt dixi ſuperius aliter vr̃ fuiſſe
intellectus Inn.videlicet, ꝙ in ſummarijs ex leui præ
ſumptione poſſit repellere exceptionem. ſed in ple-
narijs non debeat, niſi ex vehementi: ſed tunc ẽt ſi ſit
vehemens non debet repellere ſi offeratur probatio
aliàs

aliàs ſi appelletur habebit locũ.c.interpoſita. & hæc propriè videtur mens Inno. tene tamen menti, quod dixi.ſ.poſt do.Ant. ¶ Itẽ aduerte, quia in decretali vr̃ fuiſſe quadruplex principalis intellectus: vnus quòd actum fuerit poſſeſſorio per Honorium. Secundus, quòd per ipſum actum fuerit poſſeſſorio adipiſcendæ ꝑ Honoriũ, & per Roge.petitorio prius ſubdiuiſ̃. nã vnus fuit intell's, qđ Honorius egerit poſſeſſorio recuperandæ. & iſtũ tetigit gl. ſequẽs, & etiã gl.fi.in ver.vel intentabatur.nam licèt ibi gl. ſimpliciter faciat mentionem de poſſeſſorio.tamen videtur intellexiſſe de poſſeſſorio recuperandæ propter.c.ij.de reſtit.ſpo.quod allegat. & iſtum intellectũ poſuit Inn. hic, dum dicit, quòd hæc decretalis loquitur quãdo quis per officium iudicis petit ibi reſtitui poſſeſſionẽ de qua conſtat, ꝙ eam bona fide habuerat, vnde reſtituendus eſt anteꝗ̃ aduerſarius de proprietate audiatur.C.de agri.& cenſi.l.ſi coloni.lib.xj. & facit quod no.per Io.An.de reſti.ſpo.ſæpe.ante glo.& ſ.de re iudi.ſuborta.ſuper gl.& de ord.cog.c.fi. & quando habeat locum interdictum vnde vi. & qñ habet locum officium iudicis, vel condictio ex d.l.ſi coloni. plenè nota. in d. l. ſæpe. & ſecundum iſtum intellectum plana eſt ratio, quare non fuit auditus iſte Rogerius in iſta exceptione renunciationis oppoſita: qui aſpoliatus ante omnia reſtitui debet.de reſti.ſpol. in literis. Iſte tñ intellectus non videtur literæ conformari: quia hic non apparet, ꝙ Honorius non habuerit poſſeſſionem, imo potius innuitur, quod Rogerius poſſidebat, vt tangitur in gl.ſeq. ¶ Item etiam hic videtur innui, ꝙ potius actum fuerit poſſeſſorio adipiſcendæ attenta ſententia, quæ debet conformari petitioni. nam ſententiatum fuit, quod inſtitutio facta de Honorio ſortiatur effectum, & ſic quòd adipiſcatur poſſeſſionem. ideo alius fuit intellectus, quòd hic actum fuerit pro Honorio poſſeſſorio adipiſcendæ. & ſi dicatur, quare nõ fuit auditus Roge.in exceptione renũciationis, poteſt dici, ꝙ nõ fuit auditus ex alia de tribus cauſis poſitis in iſta gl.ſuper ver.reſignationem. vel etiã ex altera duarũ, quas poſui extra gl. quia tñ iſte intellectus, licèt in ſe poſſet ſuſtineri, nõ videtur conformari literæ, inquantum imponitur ſilentium Roge.& ſic videtur innui, ꝙ actum fuerit de proprietate, vt tangit gl.ſequẽs. Ideo ſecũdus fuit intellectus principalis, quòd hic actum fuerit petitorio per Honorium.& ſi dicatur, quare ergo non fuit auditus Roge.in exceptione renunciationis. dic, ꝙ altera de tribus cauſis poſitis in iſta glo.quarum prima fuit, quia licèt renunciatio fuerit allegata per Roge. non tamẽ fuit probata, ſed tunc obſtat: quia vr̃, ꝙ ex quo exceptio non fuit probata & ſñia eſt lata, videtur ꝙ non debuerit poſtea amplius de ipſa exceptione, ſeu renũciatione diſputari, quia prætextu nouiter reperti, vel probati non vr̃ ſententia retractanda.C.de re iudic.in l.ſub ſpecie.& ſ.de re iudic.cum inter. Sed ad iſtud voluit reſpondere gl.fi.in verſ.vel illa eſt potior cauſa. Videlicet, quòd poſt ſententiã latam in cauſa beneficiali non remittitur replicatio exceptionis ante non probatæ ad petitionẽ illius, qui ſuccubuit, & ad eius cõmodum priuatũ: ſed benè admittitur alius tertius volẽs dicere, & allegare de ipſa renunciatione, & abiuratione. nã ex viribus ſententiæ cum ſit lata cum alio nõ repellitur.C.res inter alios acta, in rubro, & nigro. & quia per taciturnitatẽ ipſius, qui acquieſcit ſententiæ in cauſa beneficiali nullũ ius, vel titulus quæritur illi, pro quo eſt pronunciatum: licèt proſit pronunciatio quantũ ad repellendũ eum, contra quẽ eſt pronunciatũ. vnde ne cõtingat illũ qui nõ canonicè obtinet beneficium per ſurreptionem ſententiæ ipſum beneficiũ tenere nõ tranſit ſententia in rẽ iudicatam ad præiudiciũ tertij, cuius intereſt, & qui ignorauit primum proceſſũ quominus poſſit allegare renunciationẽ, & abiurationẽ. facit quod not.ſ.de elec.cũ dilecti.ad fi.& eo.tit.cupiẽtes.§.cæterũ.li.vj. ſ.de reſcri.ad audientiã. el ij. & quod dictum fuit in c.j.ſ.eo.& ſic patet tenendo, quòd hic actũ fuit petitorio, ſaluat primũ intellectũ, ſeu primã cauſam poſitam in iſta gl.quare nõ fuit auditus Roge.ſuper exceptione renunciationis: aliæ duæ cauſæ ponuntur ẽt in iſta gl.quæ in ſe ſunt veræ. ¶ Quarta ponitur in gl.fi.videlicet in verſi. Ioan.nam ibi voluit, ꝙ ideo non fuit admiſſus Rogerius, quia calumnioſè videbatur obiicere. Et ideo ex quo iudex proceſſit ad ſentẽtias, non debuit amplius audiri per viam exceptionis: tñ ſm gl.admitti debet in modum appellationis. per id quod habetur ſ.de appel.conſtit.el ij.ad fi. Sed certè iſta ſolutio non videtur bona: quia non vr̃ hic apparere de calumnia.& ſic videtur diuinare. ¶ Itẽ, q̃a ex quo agebatur petitorio. & ſic plenario iudicio nõ debuit repelli ex leui præſumptione: ſed demum ex vehementi.& tunc etiam debuit repelli ſi fuiſſet purgata per oblationem probationis. per id, quod habetũ ſ.de appel.interpoſita, & per id, quod tetigi ſuperi⁹. ¶ Item dicta ſolutio videtur velle, ꝙ ipſe idem admittatur, qui fuit repulſus, cuius contrarium videtur innuere litera, quæ videtur loqui de alio tertio. præterea.c.cõſtitutus.loquitur quando actum fuit poſſeſſorio adipiſcendæ, quo caſu, quia iudicium eſt ſummariũ facilius repellitur exceptio. ideo poſt ſñiam tunc facilius auditur repulſus: ſed hic loquitur quando actum fuit petitorio ſm iſtum intellectum. ideo cum iudicium ſit plenariũ ſemel repulſus non vr̃ vlterius audiẽdus. facit quod no.in l.pen. ff.de his qui ſunt ſui vel alie.iur.& per gl.& Inn.de ord.cogn.c.ij.& eo.tit.c.fi. ¶ Aduertendum tamen, quia iſte intellectus non vr̃ literæ conformari inquantum fuit lata ſentẽtia pro Honorio, & inſtitutio facta de eo ſortiatur effectum.& ſic videtur innuere, quòd tactum fuerit poſſeſſorio adipiſcendæ. Ideo tertius fuit intellectus principalis, qđ Honorius egerit poſſeſſorio adipiſcendę. Item etiã petitorio aſſerendo Roge. ius nõ habere, & petendo ſibi ſilentium imponi. facit, qđ dixi in apoſtilla textuali.ſ. deciſa. & iſte intellectus in ſe poteſt ſuſtineri, & quare nõ fuit auditus Rogerius in exceptione renuntiationis patere poteſt ex ſupradictis ſiue conſideremus poſſeſſorium, ſiue petitoriũ ¶ Quartus tamen fuit intellectus quẽ tetigit hic do. Ant.& videtur etiam fuiſſe de mente Io.An.ſummãdo, & diuidendo videlicet, quòd per Honorium actũ fuit poſſeſſorio adipiſcendæ.& per Rogerium actum fuerit petitorio: quia petebat electionem ſuam confirmari. exceptio autẽ Rogerij de renuntiatione non fuit admiſſa contra Honorium propter naturam poſſeſſorij adipiſcendæ in beneficiali ſm quam non admittitur exceptio, niſi cõcernat nullitatem tituli, vel niſi opponatur exceptio cum infamia. iuxta id, quod habetur.j.de accu.accedens. & quod ibi plenè dixi. Rogerio autem fuit impoſitum ſilentium ſuper archidiaconatu: quia prima conceſſio ei facta fuit inualida velut facta prima Honorij non caſſata. Secundo ẽt non habuit ſibi prodeſſe: tum quia non fuit probata renuntiatio: tum ẽt quia erat inhabilis ad obtinendũ ipſum archidiaconatum: quia paſſus fuit ſe ſubſtitui in locum viuentis non priuati beneficio.& ideo fuit ſibi ſilentium impoſitum reſeruato tamen iure alijs qui vellent, & poſſent opponere de ipſa renũtiatione pro-

ne propter id,quod dicit gl.fi.in ver.vel illa.& ꝑ id,
quod ſuperius dixi.¶In gl.cõfirmari.ibi agebat poſ-
ſeſſorio.ſupple confirmandę.& ſic tangit vnũ intelle
ctum de his de quibus dixi ſuper gl.præcc.¶In ead.
gl.ibi ſpoliauit iſtum Rogeriũ.ſed fortè iſta fuit alle-
gatio quæ non erat vera.tñ iſte intellectus, quod hic
actũ fuerit poſſeſſorio adipiſcendę, vt dixi ſuper glo.
ꝓcedenti placet.¶In ea.gl.in fi.ibi:quod verius pu-
to.& ſic ponit gl.alium intellectũ principalẽ, videli-
cet,qđ hic actũ fuerit petito.de quo plenè dixi ſuper
gl.¶In ea.gl.in fi.No.bñ ſm do.Flo.caudã huius gl.
17 ex qua ſignanter colligitur ſm eum, † quòd qñ agit̃
petitorio ſuper beneficio debet ꝓnuntiari ſuper titu
lo.& ſic ſuper ipſo beneficio,& non ſup bñficij poſ-
ſeſſione.Et ex hoc etiam no.ꝙ bene fertur ſnĩa ſuper
beneficio alio non expreſſo intelligitur lata in peti-
torio,& ſic ſuper titulo.& etiam habes practicã pro-
nuntiandi in poſſeſſorio:quia non debet ſimpliciter
pronuntiari ſuper bñficio:ſed ſuper poſſeſſione bñfi
cij.¶In gl.conſtitit.in fi.No.ex tex. cum gloſ.ſi inter
duos eſt contentio de validitate duarum collationũ.
& non conſtet quæ ꝓceſſerit dicenti alteram ꝓceſſiſ-
ſe incũbit onus probandi.ſufficit tamen conſtare per
confeſſionem partis.vt voluit gloſ.ẽt dicitur conſtare
ex narratione facti præſuppoſiti allegãdo. nam illud
videtur allegans confiteri ſic etiam põt intelligi hic
ſm d.Ant. & ſm hoc habes, quòd licèt excipiens nõ
dicatur fateri allegans tamen fateri videtur id,ꝙ prę-
ſupponit,allegando,ꝙ tene menti.¶ Item etiam ad-
uerte, quòd licèt confeſſio in cauſa mr̃imoniali non
præiudicet.ĩ. de eo qui cognouit conſan. vxo.ſue.c.
ſuper eo.in matrimonio tamen ſpirituali videtur ꝓiu
dicare confeſſio ad ꝓiudicium cõfitentis,vt ſic ſibi ſi-
lentium imponatur,non præiudicat tamen ad præiu-
dicium ſuperioris: quia per confeſſionem partis factã
ſuper titulo non probatur canonica inſtitutio: quia
non pendet a parte dare titulum.facit,quod legitur,
& no.in c.eum qui,de eo,qui mitti.in poſ.lib.vj. Di-
cit etiam hic do.Anto. quòd vbi intentio agentis eſt
clara,& exceptio rei eſt dubia, qđ fertur ſnĩa ꝓ acto
re,niſi certificetur exceptio. de quo vide bonam gl.
in cle.literas.de reſcrip.& per Bart.in l.non ſolum.§.
ſed,vt probari.ff.de no.opet.nuntiatio.¶ In glo.fi.in
prin.pro recitatione huius gl.poteſt opponi,quòd ex
ceptio renunciationis debuerit admitti:quia videtur
eſſe legitima,qñ fit in manibus ſuperioris.ŝ.de renũ
tia.admonet.& c.quòd in dubijs.& ſic videtur,quòd
debuit admitti,cuius ɔ̃rium hic dr̃.ſi autem nõ fuiſ-
ſet legitima tũc nullus debuiſſet admitti poſt ſnĩam,
ſicut nec ante,cuius timore facta eſt hæc gl. & ſilr gl.
ŝ.in verſic.poſt reſignationem.& iſta gl.& etiam illa
voluit ſoluere,quòd exceptio erat legitima in ſe, ſed
non fuit admiſſa:quia non fuit probata.Alia ſolu.eſt
quod non fuit admiſſa propter præſumptionem ca-
lumniæ. & ideo,ex quò proceſſum fuit ad ſententiã
non auditur,vt voluit gl.in ver.Io.tamen,vt tetigi ſu-
per gl. in verbo poſt reſignationem. hic non apparet
de calumnia.Ideo non vr̃ bona iſta ſol.& pro tãto te
nendo intellectum, quòd hic actũ fuit petitorio quẽ
videtur proſequi iſta ſol.& præcedens quare nõ fuit
admiſſa exceptio renuntiationis.dic, vt dixi ſuꝑ di-
cta gl.¶In eadem gloſ.ibi.vel intendebatur poſſeſſo-
rium.ſupple recuperandę.nam ſic videtur intellexiſ-
ſe gl.vt patet ex gl.ŝ.in ver.conformari. & ex c.ij.hic
allegato.hæc tamen ſolutio non conformatur literæ
vt dictum fuit ſuper gl.in verſic.poſt reſignationem.
18 † An autem agẽti poſſeſſorio vti poſſidetis obſtet ex-
ceptio abiurationis,dictum fuit.ŝ.titul.j. cum veniſ-
ſent.cum gl.in ver.abiuraſſe.circa finem.In poſſeſſo
rio recuperandæ clarum eſt,quòd non admittitur.vt
in c.ij.allegato.in gl.¶In poſſeſſorio vero adipiſcen-
dæ videtur,qđ etiam non admittatur. per id,qđ ha-
betur in c.accedẽs.ĩ.de accu.& per id,quod dixi ſu-
per gl.in ver.poſt reſignationem.¶In ea.glo.ibi.vel-
le ideo contra iſtam ſolutionem.facit ſm do.Flo. qa
iſte Roge.ſaltem debuit audiri tanq̃ qlibet alius. nã
contra electum audiuntur etiam alij quam delecti
de elec.c.fi.li.vj.& ſic iſta ſolutio non videtur bona.
vnde dicit do.Flor.qđ non fuit audita exceptio Ro-
gerij ex eo,quia Honorius erat prouiſus, & plenum
ius habebat in archidiaconatu propter collationem
ſibi factã. & ideo non debet retardari quo minus adi
piſceretur poſſeſſionem prætextu talis exceptionis.ꝑ
id,quod habetur,ŝ.de appel.cõſtitutus.el ij.poſt ha-
bitam autem poſſeſſionem bene audiuntur agentes.
vt hic patet in fine.& hoc per rationem gl.quæ poni
tur in ver.vel illa de hoc. & quæ exceptiones poſſint
obijci, quando agitur poſſeſſorio adipiſcendæ in bñfi
cialibus tetigi ſuperius ſuper glo. in ver.poſt reſigna
tionem.& plene dixi in c. accedens.ĩ. de accuſa. vbi
ẽt per do.Anto.¶ Qui autem admittantur ad oppo-
nendum cõtra electum, vel prouiſum recurre ad ea,
quæ no.per gl.de ele.vt circa.in gl.quorum intereſt.
lib.vj.& de accu.in c.ſuper his.¶Item ibi: nõ poteſt
mora purgari.h.d.gl.quia inquantum fuiſſet lapſum
tempus ſex menſium anteq̃ Archiepiſcopus contu-
liſſet Honorio,nec potuiſſet mora purgari.per id,qđ
19 dictum fuit in c.ij.ŝ.eo.¶†Extra gl.opp. poteſt con-
tra tex.Nam videtur, qđ contra inſtitutum in benefi
cio antequam admittatur ad poſſeſſionem debeant
admitti exceptiones peremptoriæ.per id,quòd habe
tur.ŝ.de cau.poſ.in c.cum olim.& ſic videtur, qđ ex
ceptio renũtiationis, & abiurationis debuerit hic ad
mitti contra Honorium.ſoluit Inno.quòd interdum
opponitur exceptio ꝑ quã allegatur defectus in ele-
ctione,vel confirmatione,ſeu in iure eligẽdi, vel cõ
firmandi.& tunc cum per talem exceptionem allega
tur nullitas electionis, & ɔfirmationis talis exceptio
bene admittitur.& ita loquitur hic. & ŝ.de appel.cõ
ſtitutus.el ij.ad fi.Secundo modo aliter ſoluit Inn. ꝙ
hic loquitur in prouiſo per viam collationis quæ ha-
bet in ſe vim electionis,& confirmationis. facit, qđ
no.glo.in c.j.de electio.in vj.ideo,ex quò habetur ꝓ
confirmato cum acquiſitio poſſeſſionis veniat conſe
cutiue ad confirmationem. ideo non admittitur tũc
exceptio renuntiationis.per id,quod habetur in d.c.
conſtitutus.ad fi.& ita loquitur hic vbi vero prouiſio
habet fieri per viam electionis,& confirmationis, vt
quia ad vnum ſpectaret electio, & ad alium cõfirma
tio tunc ſi exceptio opponeretur ante factam confir-
mationem bene admitteretur.& ita loquatur cõtra-
rium.Secus ſi poſt confirmationem opponeretur:qa
non admitteretur ex eo: quia non dẽt impedire ade-
ptionem poſſeſſionis quæ eſt quædam executio, &
quid conſecutiuum ipſius confirmationis.per id,qđ
habetur in d.c.conſtitutus.¶ Sed aduerte, qa contra
iſtam ſolutionem.facit inquantum dicit Inno. quòd
vbi fit prouiſio per viam collationis, quòd nõ admit
titur exceptio.nam contrarium vr̃ voluiſſe in præal-
lega.c.cum olim. ſed pro dicto ſuo hic poſito vr̃ eſſe
caſus in c.accedens.ĩ.de accuſ.do.Anto.hic remittit
ad notata per eum in d.c. cum olim.& plenius.in d.
c.accedens.vbi ẽt plenè dixi. potes ſaluare vtrumq;
dictum,vt voluit Ioan. And.in d.c. cum olim.nam ſi
opponitur exceptio,cum infamia cum talis exceptio
admittitur etiam contra prouiſum ꝑ viam collatio-
nis ad

nis ad impediendum adeptionem poſſeſſionis, vt ꝓ-
batur in d.c.accedens.& ſic intelligatur dictum Inn.
in d.c.cum olim. Secus vbi opponitur exceptio ſine
infamia: quia tunc non admittitur ꝯ̃ prouiſum ꝑ viã
collationis & ita intelligatur dictum ſuũ hic. qđ in-
tellige, niſi eſſet exceptio q̃ concerneret nullitatem
ipſius collationis. nam tunc illa bene admitteret̃. per
ea, quæ not. in d.c.cũ olim.& de materia plenè in d.
10 c.accedens.¶†Secundo poteſt opponi: quia vr̃ litera
hic velle, ꝙ vbi præcedit collatio inualida poſſit ꝓce
di ad ſecundam prima non caſſata. nã hoc vr̃ ꝯ̃ id, ꝙ
habetur.j̃.de excel.prælato.inter. ſoluit Inn. primo,
quòd ſi electio facta eſt de ineligibili tunc illa nõ im
pedit ſcd̃am. facit, quod habetur.ſ̃.de ele. cum Vin-
tonien.& c.cum in cunctis. Si autem nedum facta eſt
electio. ſed etiam confirmatio de ineligibili tunc bñ
eſt verum, quòd non valet ſecunda electio non caſſa
ta prima. nam illa cenſetur habere colorem propter
confirmationem.& ſic talis confirmatus videtur co-
loratè tenere. facit, quod dictum fuit. ſ̃.eo. cum no-
ſtris.& quod no.j̃.e.literas.& in præal.c.inter. ¶Alij
vero dicunt, & ſecundo ſm Inn. quòd licèt ſit confir
mata prima electio nulla, tamen non impeditur ſecũ
da electio, vel prouiſio: ſed bene impeditur aſſignatio
ſecundæ: quia non poterit fieri ſecunda aſſignatio al
teri donec prima fuerit reuocata. allegat, quod habe
tur.j̃.eo.literas. Nam vt dicit Inn. ibi tenet mandatũ
de prouidendo poſt reſignationem. Non obſt. prima
aſſignatione inualida, ſicut ergo valet mandatum nõ
obſtante aſſignatione, ſic valere debet electio, vel pro
uiſio æquparando electionem mandato de prouidẽ-
do. Fatet̃ tamen, ꝙ licèt poſt primam electionẽ inua-
lidam confirmatam fiat prouiſio, vel electio ẽt ſi cõ-
firmetur non habebit vim ꝯfirmationis, vt poſſit fie-
ri aſſignatio donec prima aſſignatio fuerit reuocata.
do.Anto.hic remittit ad notata.j̃.eo. cum noſtris.&
de collationibus, qñ vna fit poſt aliã remittit ad p̃al-
lega.c.cũ inter. De electionibus vero remittit ad no.
in c.auditis.de electi.& eo.titu.c.conſideramus. Tu
potes dicere, quòd licèt electio ſit inualida ſi tñ con-
firmatio eſt facta de illa mero iure teneat. quod quã
do ſit legitur, & not. in c. quòd ſicut.ſ̃. de electio. &
in clem.j.de electione.& tunc videtur, quòd non va
leat electio facta poſt talem electionem ſic confirma
tam, nec ſimiliter prouiſio, niſi fiat prius caſſata di-
cta confirmatione. per id, quòd notauit Ioã. An. poſt
Inn. in d.c.inter.ſuper gl. vbi autem confirmatio etiã
fuiſſet inualida tunc poſſet procedere ſecũda opinio
poſita per Inn.& hoc, quando fieret electio, vel pro-
uiſio ſecunda per ordinarium. Quid autem ſi fieret ꝑ
21 delegatum. plenè dictũ fuit in d.c.cũ noſtris.¶†Ter-
tio tangit hic Inn. An valeat collatio facta excommu
nicato. Quidã dicunt, quòd ſic dumodo notoria non
ſit excõmunicatio, nec error ſit expreſſus in collatio-
ne. argu.c.ad probandum.de re iudicata.¶Alij vero
dixerunt indiſtinctè, quòd huiuſmodi collatio eſt in
ualida, per id, ꝙ habetur in c.paſtoralis.j̃. de cler.ex-
commu.mini.& iſta pars eſt verior per iſtum tex. nec
ob.c.ad probandum. quia ibi loquitur de geſtis per
excommunicatum ratione publici officij quæ valent
dummodo non ſit notorium ipſum eſſe excommuni
catum. ſed hic loquitur de collatione beneficij facta
ipſi excommunicato quæ non valet, licèt non ſit no-
torium ipſum eſſe excommunicatũ. per ea, quæ ha-
bentur in d.c.paſtoralis.& in c.j.de reſcri.in vj.& per
Io.Cal.in ſuis diſtinctionibus ſuper.d.c.ad ꝓbandũ.
¶Quarto tangit quis abſẽte decano haberet inueſti-
re ſtante priuilegio. de quo in litera conclude, quod
ſi conſuetudo ſuꝑ hoc prouidet illa eſt ſeruanda, illa
aũt ceſſante dic, quòd ille qui habebit primam vocẽ
poſt decanũ, ille hẽbit inueſtire. ꝑ id, ꝙ legit̃, & no.
in l.j.ff.de albo ſcribendo.& per Inn.in c.j.de ma. &
obe.& facit, qđ habet̃ in c.perlectis.xxj.diſt.¶Tan-
git ẽt Io.An. in quo nõ fuerit ſeruatus ordo iuris ꝓut
hic innuit̃, ſeu de quo ordine iuris hic loquatur. Re-
ſpondet, quòd forte non fuit lis conteſta. nec libellus
porrectus ꝯtra Honorium vt caſſaretur ipſius electio
nec fuit etiam de hoc conuictus, vel confeſſus. facit,
quod habetur.ſ̃.de ele.dudũ.el ij.& ij.q.j.nos in quẽ
quem. adde tamen, quòd hodie in cauſa electionis
procedi pôt etiam lite non conteſtata. ſcd̃m formã
cle.ſæpe.de verbo.ſigni.per id, quod habetur in cle.
22 ij.de iud.¶†Vltimo tangit Io.An.an ſicut deuoluit̃,
poteſtas ad ſuperiorẽ propter negligentiam capituli
ita ẽt deuoluat̃ ſi capitulũ priuetur poteſtate ꝓpter
electionem factã de indigno.& finaliter cõcludit, ꝙ
ſic. nã de hoc videtur eſſe tex.in c.cum in cunctis.ad
fi.ſ̃.de electio.& facit, ꝙ habetur eo.ti.in c. q̃q̃.li.vj.

SVMMARIVM.

1 *Receptus in canonicum habet ius agendi, vt ſibi conferatur præbenda cum ſe facultas obtulerit. & nu.9.*
2 *Sententia debet eſſe conformis petitioni. & nu.9.*
3 *Turpitudinẽ ſuam allegare non poteſt quis in agendo, ſeu excipiendo. & nu.7.*
4 *Recepto in canonicum debetur præbenda.*
5 *Excipiens non intelligitur fateri.*
6 *Receptus ad religionem p̃ ſimoniam, an debeat audiri ſi repetit, quòd dedit.*
8 *Diſtributiones quotidianæ, an debeãtur recepto in canonicum ſine præbenda.*
10 *Obligatus ad ſeruum in genere non tenetur ad certum ſeruum, & ſi obligatio eſſet alternatiua non debet peti alterum, ſed vtrumq; peti debet alternatiuè.*
11 *Exceptio iſta (tu non es audiendus allegans turpitudinẽ, quando poſſit opponi.*
12 *Recipientes aliquẽ in canonicum, & ſcientes eum habere præpoſituram vel decanatũ quam retinere volebat cum canonicatu & præbẽda an poterunt poſtea agere: vt remoueatur a præbenda quã de iure tenere non poterat cum præpoſitura.*
13 *Receptus per capitulũ in canonicũ ſi petat pronũtiari & declarari ſibi deberi præbẽdam cum ſe facultas obtulerit & feratur ſñia pro eo ſi vacet præbenda: & capitulum conferat alteri: an valeat collatio.*
14 *Sententia parit nouam obligationem: & per illam ius augetur.*

CVm ſuper. Recepto in canonicum
tenet̃ capitulũ ꝓuidere
quãcito facultas ſe obtulerit. h.d. Et in pri
mo ponit rationem diffinitionis.& allega
gationẽ contra illam, & duas reſponſiones ad eã alle
gationem. ſecundo cõcludit ex ratione concludẽs. ſe
1 cunda ibi: ſñiãdo.¶†No.j.ex tex. qđ receptus in ca
nonicũ videt̃ habere ius agendi, vt ſibi cõferat̃ præbẽ
da. facit, ꝙ hr̃.ſ̃.de p̃ben.relatũ. Et not. attenta forma
ſñiæ, ꝙ vr̃ poſſe agere, vt cõferat̃ ſibi p̃benda cũ facul
2 tas ſe obtulerit † cũ ſñia dẽat eſſe cõformis petitioni
j̃.de ſimo.licèt heli.& ſic videtur, qđ interdũ admit-
tatur petitio ſuꝑ iure futuro.& etiã incerto. ꝙ vr̃ cõ-
tra ea, q̃ hñr in c.Romana.§.caueant.j̃.de ſen.excõ.
& in l.j.§.j.ff.de vſu.& l.j.& ij.C.de ſen.quę ſine cer.
3 quã.de quo inferius tãget̃ poſt gl.¶†Itẽ no.ſm vnũ
intellectũ, ꝙ q̃s non pôt allegare turpitudinẽ ſuã agẽ
do, nec etiã excipiendo ſm aliũ intellectũ. & ſic non
pôt quis allegare ſe cõtra ius feciſſe. de quo tãget̃ eũ
4 gl.pe.& ſuꝑ ea.¶†Itẽ no. ꝙ eo ipſo, ꝙ q̃s eſt receptus
in canonicũ debet̃ ſibi p̃benda. de qua in p̃alle.c.re-
latũ.de p̃ben.¶In gl.fi.in fi.Io.An.dicit, ꝙ iõ hic nõ
5 fuerunt puniti: q̃a illi excipiebant, † & excipiens nõ
intelligit̃ fateri. de reg.iur.exceptionẽ.libr.vj.¶Item
q̃a ꝓpter exceptionem ꝓbatã non imponit̃ pęna or-
dinario.

dinario.ſ.de ordi.cog.c.ij.& ſic reſidet do.Ioá.¶ Ad-
uerte tñ,q vbi crimē ꝓbatū ꝑ viā exceptionis eſt cō-
nexū negotio de quo agiť,vř inducere punitionē.per
id,q hř.c.j.ſ.de exce.& in c. cū ſuper.allegato in gl.
& cū crimē.de quo hic agiť cōnexū negotio. de quo
agiť vř,q ſi fuiſſet probatū induxiſſet ptãtem punien
di.ꝑ id, qđ hř in iuribus præalleg. & hoc caſu poſſit
ſaluari gl. vel etiã qñ explicitè fuiſſet ꝯfeſſum de cri
mine.nã ēt hoc caſu vř poſſe gl.ſaluari.¶ In gl.pen.
ibi.de ſimonia,veniens,iſtud.c.ſm do.Flo. non facit
ad ꝓpoſitū:ſed certè imo vř facere,q̃a ibi † receptus
ad religionē ꝑ ſimoniã . & ſic ꝯ formã iuris vř audiri
repetens,qđ dedit:ſed potes dicere, quòd illud fuit
ſibi permiſſum in odiū eorū q coegerunt ipſum ad đ
dum:q̃a noluerunt ipſum aliter recipere. ¶ In ea. gl.
ibi:vbi de hoc.& vide,qđ tangit gl.iſta.j.in ver.itē ꝯ.
vbi repetit hoc ꝯtrariū,& illud ſoluit.¶ In ea.gl.ibi:
penitentes.ſolue,vt not.ꝑ gl.& dixi etiã in c.diuerſis
fallacijs.de cleri.coniug. & de materia ēt ꝑ Bar. in l.
poſt mortem.ff.de adop.& j.de reb.eccle.non alie.in
c.ſi quis p̃sbyterorū.Nam in iſtis iuribus tãgitur , an
quis poſſit venire cōtra factū ſuum de iure inualidū ,
de quo ēt aliquid tangitur.ſ.de ele.noſti.¶ In ea.gl.
ibi.vbi autem.ſolue ſm do.Flo.vt voluit gl. in ſolu-
tione ſequentis,dum dicit,quòd quia iſte fuerat rece
ptus in canonicum potior fuit eius conditio quaſi vi
deatur eſſe in quaſi poſſeſſione.¶ Sed aduerte,q̃a li-
cèt ſit in quaſi poſſeſſione canonicatus , nō tñ erat in
quaſi poſſeſſione præbendæ quæ petebatur. & ſic vř,
quòd potior debet eſſe conditio poſſidentis , ſcilicet
capituli.per id,q habetur in d.l.vbi autem. & de re.
iur.in pari.lib.vj.Sed ad hoc reſpondet do.Pet.quòd
iſtud ideo contingit, quòd potior fuerit ꝯditio iſtius
recepti in canonicum:q̃a aſſignatio præbendę q̃ reſta
bat de acceſſorijs,& cōſecutis ipſius canonicatus. &
iō ex quò erat in quaſi poſſeſſione canonicatus me-
lior fuit eius conditio etiam quò ad prębendã,tñ ac-
ceſſorium ſequi debet naturã principalis.de reg.iur.
acceſſoriū.lib.vj.Et no.bene hoc dictum pro declara
tione,& limitatione eius,qđ dicitur, qđ in pari cã tur-
pitudinis potior eſt cōditio poſſeſſoris.nã vř hoc pro
cedere ēt ſi non eſt quis in poſſeſſione eius de quo q̃-
ritur,dūmodo ſit in poſſeſſione eius cuius id. de quo
7 quæritur eſt acceſſoriū.¶ † In ea.gl. in fi. an allegans
a turpitudinem ſuam [a] debeat audiri.tangit gl. in c.in-
ter dilectos.de dona.& Bar.in l.iuſiurandū.§.fi.ff.de
iureiuran.& do.Ant.hic concludit , quòd aut agitur
de his,quæ tangunt periculū animę, vel materiã pec
cati. & tunc auditur allegans turpitudinem ſuã ſm
ea,quæ hñr.ſ.de præſum.in c.tertio loco. & c.ex te-
nore.de teſt.ſi aūt quęritur, an quis audiať in alia ma
teria.& tunc ſi vult allegare ad cōmodum eccleſię,&
non ad propriū.& tūc hoc ēt eſt licitum.facit,q no.
Inn.ſ.de elec.c. noſti.ſi aūt vult allegare ad cōmodū
vel incommodum proprium tunc conclude,q ſi vult
allegare ad incōmodum proprium pōt.ſ.de conceſ.
ſuper.& l.inde neratius.§.fi.ff.ad l.aquil.cum l.ſeq.
Si vero vult allegare ad commodum ꝓprium contra
aliū.& tunc vult allegare principaliter agēdo, & ius
agendi fundando ſuper turpitudine,& tunc nō pōt.
j.eo.ex tenore.& j.de dona.c.inter.& ff. de ꝯdi.ob.
tur.cau.per totum.¶ Si vero vult allegare excipien-
do,vel replicando,vel aliter intentionē ſuã iuuando,
& tunc ſi allegat contra participē turpitudinis audiť
vbi ipſe allegãs tractat de damno , & aduerſarius de
lucro.facit,qđ legiť,& no.in l. apud celſum.§. Mar-
cellus.ff.de do.excep.& ſ.de exce.in c.dilecti. ſecus
ſi econtra allegans certet de lucro, & alter de dãno,
per id,q habetur in l.de tutela.C.de in inte.reſt.mi.
fallit ſm Bar.niſi lex exprimat,q allegari poſſit ad cri
men detegendū ꝓpter criminis enormitatē.facit, qđ
habetur in auth.ſed nouo iure.C. de pen.iud.& in l.
quiſquis.C.ad l.iul.maie. Si vero quis allegat turpi-
tudinē contra aliū quàm contra participem,tunc ſi ꝑ
alium iam turpitudo eſt detecta audiť allegans turpi
tudinem ſuam iuuando exceptionem illam l.pen.ff.
de ſuſpe.tuto.& l.relegatoris.in fi.ff.de interdi. & re
le.Si vero non eſt ab alio detecta.& tunc non pōt q̃s
allegare ſuam turpitudinem.C.de tranſa.in l.cū do-
nationis.¶ Sed aduerte , q̃a contra prædicta videtur
facere iſte tex.q̃a hic canonicus vř tractare de lucro.
& capi.de damno, & ſic vř , qđ capitulum debuiſſet
audiri ſm ſuperius dicta inquantum dixi , qđ ſi alle-
gatur contra participem obtinet qui certat de dãno.
potes dicere ſm d. Ant.qđ ex quò iſte erat receptus
in canonicū vř certare de damno,ne inane nomē ca-
nonici habeat. & ne fortè cogatur mendicare in op-
probrium cleri.canonici aūt potius videntur certare
de lucro: quia non dēt præbenda apud eos remanere
per ea,quæ habentur.j.vt eccle.bene.in rubro.& ni
gro.dicit tñ hic do. Anto. q ſi capitulum hic voluiſ-
ſet venire non nomine proprio, ſed nomine eccleſiæ
per viam denuntiationis, quòd tunc debuiſſet audi-
ri:per ea quæ ſuperius dixi.& facit ad materiam, qđ
no.Inn.j.de adulte.in c.intelleximus. & quod no.ſ.
in c.dilecti.de excep.facit etiam, quod dicetur.j. ex-
8 tra glo.¶ † In gl.fi.ibi. hic voluit facere hanc gratiam
Io.An. dicit melius dici poſſe ſecundum Pet. & Ab-
batem,quòd hic nullę erant quotidianæ diſtributio-
nes,in contrario ſecus.An autem recepto in canoni-
cum ſine præbenda debeantur diſtributiones quoti-
dianæ ſi ibi ſint in eccleſia.cōis concluſio eſt, q ſi q̃s
eſt receptus de mandato Papæ non debentur diſtri-
butiones quotidianæ,niſi Papa aliàs voluerit.Secus
vbi quis receptus eſt in canonicum ex receptione ca
pituli.de quo dictum fuit in d.c.dilectus.& ſ.de prę-
ben.pro illorum.& tangitur ēt per Io.An.ſuper gl.ſ.
9 de conſti.in c.cum.M.¶ † Extra gl.pōt opponi cōtra
tex.nam videtur hic innui , q iſte canonicus petebat
ſibi aſſignari prębendam eum ſe facultas obtulerit ,
vt vř poſſe colligi ex ſententia quæ debet conforma
ri petitioni,de ſimonia in c.licèt heli.talis autem pe-
titio videtur,q non fuerit admittenda: quia per eam
agebatur de iure futuro , qđ non vř fieri poſſe.l.non
quemadmodum.& l.non poteſt.ff.de iudic.de ſent.
excō.Romana.§.caueant.in vj.¶ Item, q̃a talis peti-
tio erat incerta:quia non determinabať ad certū be-
neficiū.& per conſequens videtur , qđ debuerit ad-
mitti.per id,quòd habetur in c.j.& ij.ſ.de libe.obla.
¶ Timore huius contrarij Inno.hic poſuit varios in-
tellectus tam reſpectu modi agendi,quam reſpectu
perſonæ agentis.Nam primo ponit hic intellectū , q
iſte canonicus agebat conditione ex l. diffamari. C.
de indig.& manu.ex eo:quia aſſerebat,q capitulum
ipſum diffamabat aſſerendo ipſum iniuſtè tenere ca
nonicatum ,& contra formam iuris.& ideo ipſe cano
nicus direxit petitionem contra ipſos canonicos agē
do conditione ex d.l.diffamari. vt cogerentur oſten
dere eſſe verum id, quod aſſerebant diffamando . &
ſecundum iſtum intellectum nō obſtant ꝯtraria. Nã
hoc caſu non agebatur de iure futuro, ſed de iure p̃-
ſenti competenti propter diffamationem propter q̃
competebat ius agendi conditione ex.l.prædicta.fa-
cit,quod not. & legitur.ſ.de offic.ordi.conquerente.
¶ Item etiam non erat petitio incerta.imo certa : q̃a
petebatur vt cogerentur oſtendere canonici ipm ha-
bere

a Allegans turpitudinem ſuam. Addē hic reſolutionnē. do. Abb.in ij. col. ver. ſed gñaliter. adde d. Fel. in c.lator.in prin. & quaſi per duas col.de re iudi.

bere iniuſtè canonicatum. Et ſi dicatur intellectus nõ videtur literæ conſormari quæ videtur aliter innuere ꝓpter formã ſnĩæ. rñdet Inn. ꝙ Papa hic poſt ſnĩam latam ſuper petitione prędicta ex officio ſuppleuit id qđ iuris erat, ſeu id, qđ tenebat ad executionẽ iuris non per modum ſnĩæ, ſed mandati, mandando videlicet, ſeu declarando ꝓuideri dicto canonico debere de præbenda, cum ſe facultas obtulerit. ¶ Iſte intellectus, licèt ſit in ſe verus tamen non vr̃ bene literæ cõformari. vñ fortè ꝓpter hoc poſuit ſm intellectũ, videlicet, ꝙ iſte canonicus non egit: ſed potius ecõtra canonici egerunt ꝯtra eũ aſſerentes ipſum iniuſtè tenere canonicatũ. & petentes eum ab illo ammoueri. & qa non ꝓbauerunt illud, nec etiã ad ꝓbandũ admitti debuerunt: quia allegabant turpitudinẽ ſuam. ideo ſuccubuerunt. Papa tñ ex officio ſupplendo pro executione ius decernendo mãdauit ꝓut in litera dr̃. & ſm iſtũ intellectũ ẽt non obſtant cõtraria: qa petitio erat ſup iure de p̃ſenti: qa dicebant iſtum iniuſtę tenere canonicatũ. & ad hoc fortè agebãt cõditione ex c.ij.s̃.eo.vt ſentit hic do.Flo.& etiã non erat petitio incerta, ſed certa, vt de ſe patet: qa tñ iſte intellectus, licèt in ſe poſſet ſuſtineri non vr̃ etiam bene lr̃æ ꝯformari. ideo fortè Inn. poſuit tertiũ intellectũ, videlicet, ꝙ iſte canonicus petebat q̃dam p̃bendam quæ vacauerat poſt ſuã receptionẽ in canonicũ, & extiterat alteri collata. ideo petebat ſibi prouideri, &c. ad quod facit, qđ no.gl.ſi.circa ſi. & dicebat illam non poſſe alteri cõferri, ſed fortè per canonicos aſſiſtẽtes illi cui facta erat collatio dicebatur, qđ iſte petere nõ poterat: qa fuerat receptus ad vacaturam. & ſic ꝯtra formam Lateranẽ. ꝯcilij. & per ꝯñs receptio ſua non tenebat. Et iõ illius virtute non poterat petere p̃bendã. & licèt canonici ñ debuiſſent audiri: qa allegabãt turpitudinẽ ſuã: tñ iſte canonicus ſuccubuit ex eo: qa receptio in canonicũ ſcã ã capitulũ ñ affecit p̃bẽdã. facit, ꝙ dictũ fuit in c.ij.& c. ꝓpoſuit.s̃.e.& s̃.de prębẽ.relatũ.& ꝙ no. ꝑ gl. ĩ.e.ſiſoli.i ſcđa ꝑte magnę gl. li.vj. tñ, qa ꝯſiſtit, ꝙ iſte fuerat receptus in canonicũ, nec apparebat, qđ ꝯ̃ ꝯſilium eſſet receptus ideo ꝓnũclauit pro eo ſm diſpoſitionẽ iuris prout in litera patet. & hunc intellectũ dicit patere ex lr̃a. dicit tñ, qđ inferiori a Papa nõ fuiſſet licitum facere p̃dictã ſupplectionem, tum quia erat ſuper iure de futuro. tũ ẽt, quia ſuper incerto. Fateĩ tamen, ꝙ ſi fieret ẽt ab inferiore: qa tẽdit ad executionẽ iuris deducti in iudiciũ qđ teneret, niſi notoriè ꝯſtaret de nõ iure ipſius agẽtis. ¶ Aduerte tamen. quia iſte intellectus ẽt non vr̃ bene literæ conſormari. hic In. poſuit quartũ intellectum, videlicet, quòd iſte canonicus aſſerens ſe receptum in canonicũ petebat pronunciari, & declarari ſibi deberi p̃bendã cum facultas obtulerit. Canonici vero contra dicebant aſſerẽtes eum fuiſſe receptum contra formam iuris, & Lateranẽ. concilij. & iſte intellectus multũ literæ conformatur p̃cipue attẽta forma ſnĩæ quę eſſe debet conformis petitioni de ſimo. licèt heli. ſed tunc ob. contraria ſuperius formata ad quæ Inn. hic non videtur rñdere. Tu potes dicere primo ad primum, quòd vbi quis omnino fundat ſe ſuper iure de futuro tunc nõ debet audiri. & ſic loquũtur contraria. Secus vbi quis fundat ſe ex iure de præſenti, licèt eius occaſione agatur ad ius futurũ. vt patet ex his quæ habentur in l.harũ.& in l.egi.ff.ſi ſerui.vẽdi. vbi patet, quòd propter ius ſeruitutis, quod competit de præſenti poteſt agi, vt caueatur de non impediendo in futurum quem vti ſeruitute. & ſic vr̃ poſſe eodem modo hic dici. nã hic cõpetebat ius de præſenti propter receptionẽ in canonicum. Et iõ ipſius virtute potuit agi, vt declaretur p̃bendam deberi cum ſe facultas obtulerit. & pro hoc etiã facit, qđ habeĩ in l.in l.aqui.ſi delectum.ff.ad l.aqui. vbi diciĩ qđ ſi delectũ fuit inſtr̃m in quo continebatur debitũ in diem: qa damnũ eſt de præſenti poteſt agi, vt fiat cõdemnatio ad ipſum debitũ dandũ adueniente die. & ſic differetur tunc actio, ſicut etiam hic fit. facit ẽt ad prædicta, qđ legiĩ, & no. in l.j.C.de fideicõ.& qđ cõtueuit notari in d.l.non quẽadmodum. Non ob. ẽt ſm contrarium: quia poteſt rñderi, quòd tunc petitio debet eſſe certa, quando obligatio eſt orta ad aliqd

10 certum. ſecus vbi eſt orta ad incertum. † Vnde ſi aliqs ſit obligatus ad ſeruum in genere nõ poteſt creditor petere certum ſeruum. imo diceretur plus petere. s̃. de plus peti.c.vno.& inſti.de actio.§.ſi quis agẽs. ſed dẽt petere in genere ſibi dari ſeruũ. Et ſimiliter, quãdo obligatio eſſet alternatiua non poteſt peti alterũ alternatiuorum: ſed debet peti vtrumq; alternatiuè. vt in c.vno.de plus petiti.& in l.qui autem.§. qui illud.ff.de ver.obl. Et ideo nimirum ſi hic ſuſtineĩ petitio incerta: quia obligatio fuit orta ad p̃bendam incertam. dicit etiam Inn. quòd licèt a principio poſſet peti interdũ vt libellus certificetur, tamen ſi hoc nõ fuerit petitum procedet libellus, & ſnĩa ſuper eo lata fuit, quod legiĩ, & no. in l.ſi.C.de anna. excep. & in l.ij. C.de ſenten. quæ ſine cer.quanti.& qđ habeĩ in l.cum putarem.ff.faml.hercíſ.& quomodo interdum ſuſtinetur ſententia incerta tangitur per Inn. ĩ. de exceſ.præla.in c.tua.& de reſti.ſpol.cum ad ſedẽ. de procu.auditis.& per no. in d.l.ij. de libello autẽ, an interdum admittatur ſi ſit incertus plenè no. in c.ij.de libe.obla. ¶ Item, an interdum poſſit agi de iure de futuro no.in c.in noſtra.ĩ.de ſepul. & in c.prælatis.de homi.in vj.& aliquid in d.c.auditis.& ꝑ Bart. in l.j.C.de ſenten.quæ ſine cer.quanti. ¶ Item aduertendum, vt hic tangit Hoſt. quòd ſi Papa mandat aliquem recipi in canonicũ, & ſibi prouideri cum ſe facultas obtulerit: quia cum tũc ex reſcriptis oriaĩ ius, libellus tunc debet imitari formam reſcripti, quia ſecundum formam, & naturam actionis dictanda eſt ſententia. facit quod habetur in d.c.in noſtra.& ĩ.de emptio.& vend.in c.penul. facit etiam pro hoc. ¶ Secundo extra gl. poteſt opponi, quòd iſte canonicus non debuerit audiri, ſicut nec ipſi canonici, quia ita videtur ipſe feciſſe contra concilium recipiendo canonicatum ad uacaturam, ſicut & illi ſecerunt conſerendo. & ſic vr̃ etiam participaſſe turpitudinem. ſoluit Inn. quòd iſte canonicus taliter proponebat allegationes ſuas, & poſitiones, quòd aliquo modo non fatebatur ſe receptum ꝯtra concilium. licèt pars aduerſa diceret, & fateretur eum receptum ꝯ̃ cõcilium, ipſe autem fatebatur ſe receptum: ſed nõ ꝯ̃ conciliũ, & ſic acceptabat confeſſionem partis aduerſę inquãtum faciebat pro eo, & aliam partem impugnabat, ꝙ facere poterat. licèt vnica eſſet conceptio confeſſionis partis aduerſæ ex eo: quia præſumptio iuris faciebat pro ipſo. nã nemo præſumitur in dubio delinquere. l.merito.ff.pro ſoc. Et iõ non præſumitur, ꝙ canonici deliquerint faciendo contra concilium. Ideo potuit canonicus acceptare partem confeſſionis quatenus faciebat pro ſe. facit quod no.Bar. in l.Aurelius. §.Item quæſijt.ff.de lib.lega.& quod conſueuit dici. s̃.de reſcrip.ex parte decani. & de excep. cum venerabilis. & iſta procedunt, quando vnica fuit cõceptio ꝯfeſſionis: quia fatebatur eũ receptũ ꝯtra concilium tunc clarum eſt, quòd iſte canonicus potuiſſet acceptare partẽ ꝓ ſe faciẽt alia reprobata ꝑ notata in iuribus præalleg.& per gl.in l.exceptionem.C.de probatio.

batio.& per prædicta patet, qđ iſte canonicus nō al-
legabat turpitudinem ſuā,nec fundabat ſe ex illa.iō
fuit auditus.Et per prędicta cōcludit hic Io.An.poſt
Inn.doctrinam, & cautelam ꝙ vbi quis habet ius agē
di,vel excipiendi qđ habuit originem a turpitudine
qđ tunc in aliqua parte iudicij non alleget turpitudi
nē.nec ex illa ſe fundet aliās repelleretur.vnde pote
rit dicere excipiendo etiam ſi verum eſt,ꝙ allegas:ꝙ
tñ nego.dico ꝙ allegare nō potes: quia allegas tuam
turpitudinem.hęc tñ cautela ſm Hoſt.eſt bona in fo
ro contentioſo . Si vero habendo reſpectū ad forum
pœnitentialem in quo quis debet ſponte id qđ iniu-
ſtè tenet.per id qđ hī.ʒ.de præſcri.c.tin.& ĵ.de ſimo.
matthæus. ¶Itē pōt opponi,ꝙ text.iſte vr habere in
ſe repugnātiam. nam primo dicit,ꝙ iſti canonici non
debuerunt admitti ad probandum receptionē factā
fuiſſe contra concilium . & tñ etiam dicit ꝙ probare
non poterunt,& ſic innuit,qđ fuerunt admiſſi ad ꝓ-
bādum.ſoluit Io.An.poſt Egi.qđ in hac materia be-
neficiali eſt ī electione iudicis,an velit repellere, an
vero admittere velit talē probationem:ſed ad petitio
nem partis nō debet admittere.facit, qđ legi.& no.
per gl.in c.vt circa.in ver.aliqñ.In ver.interdictū. de
ele.in vj.& qđ legi.& no.ʒ.de ele.cum dilecti. & de
re iudic.cum olim.& de ætate,& quali.accepimus.
11 ¶†Tangit etiam hic Inn. qñ poſſit opponi hæc exce-
ptio,vel replicatio. Tu non es audiendus allegās tur
pitudinem tuam. Et concludit,ꝙ cum hęc non ſit ꝓ-
priè exceptio:ſed defenſio, ſeu replicatio poterit ta-
lis exceptio,vel replicatio fieri nedum ante litem cō
teſtatem. Sed etiā poſt vſq; ad ſnīam. Nam tales alle
gationes,qñq; detectę,ſeu manifeſtę in iudicio ſem-
per proficiunt:quia cenſentur cū ipſo facto deductæ.
facit,qđ no.per Io. An.ʒ.de conſuetudine. cū dilect⁹.
& qđ no.in ſimili per Bar.de exceptione facti oppo
ſiti incontinenti iuxta contractum qui cenſet̄ meſſæ.
& cum iſto pacto deduci,vt ipſe no.in l.cū qui.§.j.ff.
de ver.obl.& facit,qđ not. Inn.ʒ.de exce.paſtoralis.
12 & qđ vult etiā idē Bar.in l.lecta.ff.ſi cer.pet. ¶†Vl-
terius ēt reuocat hic in dubium Io.An.poſt Hoſti.an
ſi aliqui recipiant aliquem in canonicū ſcientes, qđ
habebat præpoſiturā,vel decanatū quā tenere vole-
bat cū canonicatu, & ꝑbenda poterunt agere poſtea
vt remoueat̄ a præbenda , quam de iure non poterat
tenere cū præpoſitura,vel canonicatu.facit,qđ hī.ʒ.
de ele.dudum.el ij.ad fi.videretur qđ non per hanc
decre.q̄a viderent̄ allegare turpitudinē ſuam,Hoſti.
concludit qđ audient̄ talē per viam denunciationis
ꝑ quā agitur de correctione peccati.ʒ.de iudi.nouit.
Ideo per talem viam vſīr audiendi:per id qđ no.ĵ.de
dona.inter dilectos.facit ēt ad prædicta,qđ hī & no.
in c.cū non ignores.ʒ.de præb.& de cleri.coniug.in
13 c.diuerſis . ¶†Vltimo pōt dubitari, an ſi receptus in
canonicum petat pronunciari,& declarari ſibi debe
ri præbēdā,dum ſe faculeas obtulerit,& feratur ſnīa
pro eo ſi talis fuerat receptus ex receptione capituli,
& non de mandato Papæ, an ſi poſtea vacet præben
da,& conferatur alteri per capitulum,an tenebit col
latio.nam clarum eſt,qđ ſic ſi nō interceſſiſſet ſnīa .
vt legi.& no.in c.inter cętera.ʒ.de præb. & in c.dile-
ctus.& ĵ.co.ſi ſoli.in gl.magna.in ſecūda parte. li.vj.
14 ¶†Sed dubium eſt,ex quō interuenit ſnīa,an per il-
lam augeatur ius ita qđ quodāmodo non teneat col
latio alteri facta.Nam vr ꝙ ſic,quia per ſnīam vr ius
augeri.l.j.cum ibi no.C.de iud.Iſtud dubiū tāgit hic
do.Pet.& clarè non decidit.Nam ꝑꝑ prædicta dicit
ſe dubitare.Tu potes dicere ꝙ licèt per ſnīam augea
tur ius perſonale,ſeu obligatio perſonalis: q̄a indu-
cit nouā obligationem perſonalē,vt legi.& not.in d.
l.j.Tñ hoc caſu quo agitur de iure perſonali non re-
peritur,qđ inducat ius reale afficiens ipſam præben-
dam, nec reperitur iſte modus inter alios afficiēdi ꝑ-
bendam de quibus per gl.in d.c.ſi ſoli.in ſecūda par-
te.Et ideo vr ꝙ teneat collatio alteri facta etiam poſt
talem ſnīam,licèt malè faciant ſic alteri conferētes;
& ꝑꝑ hoc teneantur iſti prouidere interim.ʒ.de ꝑb.
in c.dilectus.proderit tñ ſnīa prædicta:q̄a vt dixi in-
ducit nouam obligationem.& etiam quia non pote-
rit in dubium reuocari,an ſibi debeatur ꝑbenda.¶Et
aduerte etiam,quia dicit do.Pet. qđ qñ quis recipi-
tur in canonicum ſtatim canonici ſunt obligati ad cō
ferendum præbendam . differetur tñ exactio, ſi tunc
aliqua nō vacat,cum ſe facultas obtulerit . vnde ni-
mirum ſi talis receptus poteſt agere, vt ſibi confera-
tur præbenda cum ſe facultas obtulerit. de quo ſupe
rius tetigi. Et de materia an contra exceptionem do
li admittat̄ replicatio de dolo remittit ad notata in
c.intelleximus.per Inn.ĵ.de adul.& per gl.& doct.ʒ.
de excep.dilecti . & per Legiſtas in l.apud celſum.§.
Marcellus.de doli excep.ff. de quo etiam tetigi ali-
quid ſuperius ſuper gl.pe.

S V M M A R I V M.

1 *Poteſtas conferendi beneficium deuoluitur ad Papam per negligentiā inferiorum ſeruato ſemeſtri pro quolibet collatore.*
2 *Inueſtire quandoque ponitur pro conferre.*
3 *Priuatus beneficio alicuius eccleſiæ poteſt in eadem ad aliud promoueri.*
4 *Præbendam ſecundam acceptans an priuetur prima.& nu.11.*
5 *Diſpenſare an poſſit Epiſcopus ſuper pluralitate præbendarū. & nu. 8.9.& 13.*
6 *Diſpenſare an poſſit Eps vt quis teneat dignitatē, & etiam præbendā cum canonicatu in eadem eccleſia.*
7 *Conſuetudinis virtute an poſſit quis habere præbendam cū dignitate.*
10 *Diſpenſare an videatur qui diſpenſandi poteſtatē hēt ſi non exprimit.*
11 *Pluralitas præbendarum an de iure ſit admiſſa.*
14 *Impetratio,an,& qñ valeat alio tenēte de facto licèt de iure vacet.*
15 *Collatio Papæ an valeat quando præbenda vacat de iure; ſed non de facto.*
16 *Poſſeſſio quando dicatur eſſe puri facti.*
17 *Poſſeſſio quando dicatur colorata.*
18 *Electio ſi fuerit nulla,ſed fuerit cōfirmata an dicatur habere poſſeſſionem virtute confirmationis coloratè poſſidendo.*

2 LIteras veſtras. Si ille ᵃ q hēt prębendā recipiat in
eadē eccleſia dignitatē hñtem annexā pręben-
dā vacat ipſo iure prima ꝑbenda.h.d.
Et diuidit̄ in duas partes principales.In prima ponit̄
conſultatio.In ſecunda rñſio.ſecunda ibi:cū igit.Pri-
ma ſubdiuidit̄ in quatuor. Nā primo ponit formam
mandati pro actore directi.Secūdo allegationē acto-
ris.Tertio defenſionē rei.Quarto elicit dubia ex ꝑdi
ctis.ſcđa ibi:de facto.tertia ibi: ſed ꝑpoſitus . quarta
ibi:vnde cū.Et aduerte,q̄a do.Flo. hic dicit decreta-
lē poſſe lati⁹ ſummari ſm verā lecturā mō videlicet ,
ſi habens ꝑbendam in eadē eccleſia recipit dignitatē
cū ꝑbenda,vel aliā ꝑbendā vacat prima . & qñuis a
ſuperiore ſibi conferret̄,tñ valet impetratio ꝓ aliū fa
cta ēt tacita de poſſeſſione quæ colorata non eſt.h.d.
1 ¶†No.ꝙ per negligētiā inferiorū deuoluit̄ ptās infe
riorū ad Papā, intellige ſeruato ſemeſtri ꝓ quolibet
collatore,ſm no.ʒ.co.in c.ij.& de ſup.neg.ꝑla.in c.li
cet. q̄uis ex plenitudine ptātis etiā habeat Papa po-
teſtatē cōferendi beneficiū ſine aliqua deuolutione.
2 ĵ.de præb.c.ij.lib.vj. ¶†hīc no.ꝙ verbū,inueſtire,po
nitur etiā pro conferre,qñ non ꝑcedit collatio.vt col
ligit̄ hic in prin. dū dicit inueſtire iuncto fine dū di-
cit ꝯferre.facit,qđ dictū fuit ī c.autoritate.ʒ.de inſti.

ᵃ Si ille. Super hoc c.ſi quartas, au beneficiū . quod alius tenet de facto non de iure poſſit alteri cōferri: diſtingue hic ſecūdū do. Henri. Boyche. in pſo.c.

3 ¶†Item no. ꝙ licèt quis priuet̃ beneficio alicuius ec
cleſiæ vr̃ poſſe nihilominus in eadem eccleſia ꝓmo-
ueri ad aliud beneficiũ. An aũt promoueri poſsit ad
beneficiũ de quo fuit priuatus:videret̃ ꝙ non qñ pri
uatio illuderet̃.vt eſt tex.cũ gl.i c.cũ cõmiſſa.de ele.
4 in vj.¶†Itẽ no.ꝙ acceptatione ſecundæ ꝓbendę etiã
in diuerſis eccleſijs vr̃ ipſo iure vacare prima . & hoc
multũ vr̃ innuere iſta litera.& facit ẽt qd̃ hr̃.lxx.diſt.
ſanctorũ.& hoc ẽt tenuit Gof.Tancre.tñ tenuit con-
trariũ. & Inn. ẽt vr̃ tenuiſſe idem qd Tancre.in c.cũ
iamdudum.s̃.de præb.& cõis vr̃ eſſe opinio, quòd ꝑ
acceptationem ſecundæ præbendę in eadem eccleſia
ipſo iure vacet prima per iſtum tex.ſed in diuerſis ec
cleſijs, quia per acceptionẽ ſecundæ non vacabit pri
ma ipſo iure.ſaluo niſi ſtatutum,vel conſuetudo ec-
cleſiæ illud haberet.facit,quod dictũ fuit in c.fi.s̃.de
cle.non reſi.& qd̃ ibi no.per Inn. & ꝙ tangit̃ etiã hic
in gl.fi.& ꝑ gl.s̃.de ele.dudum.el ij.ad fi.¶ Itẽ not.ꝙ
ex conſuetudine nõ vr̃ poſſe induci,vt qs habeat plu
res præbendas,vt hic vr̃ innui:quia non obſtante cõ-
ſuetudine allegata dr̃ præbẽda prima vacare. Cõiter
tñ tenetur hoc procedere in pluribus præbẽdis eiuſ-
dem eccleſiæ,vt tunc conſuetudo non valeat . facit,
qd̃ no.gl.in cle.ſi iuxta.ad fi.de præben.ſed in diuer
ſis eccleſijs vr̃ ꝙ conſuetudo poſſit operari,qd̃ qs te-
neat duas præbendas deſeruiendo alteri per vicariũ.
facit,qd̃ legi.& no.in c.cum iamdudum. & s̃.de con
5 ſti.cum M.ad fi.& de cleri.non reſi.in c.fi.¶†Itẽ no.
ꝙ eps̃ ſuper pluralitate præbẽdarũ etiã in diuerſis ec
cleſijs,vel ſuper pluralitate dignitatis,& præbẽdæ in
eadem eccleſia non vr̃ poſſe diſpenſare.de quo remit
tit do.Ant.ad no.in c.de multa.s̃.de preb.& de con-
ſue.c.j.lib.vj.Nam cõiter tenet̃ qd̃ in ꝓbendis diuer-
ſarum eccleſiarũ põt Eps̃ diſpenſare.facit, qd̃ no.gl.
in c.dudum.el ij.ad fi. ſecus ſi velit diſpenſare ſuper
pluralitate ꝓbendarũ in eadẽ eccleſia:quia tunc non
põt per hunc tex.facit,qd̃ no.glo.fi.hic,& in d.cle.ſi
6 iuxta.¶†An aũt poſſet diſpenſare vt quis teneat di-
gnitatem,& ẽt præbendã cum canonicatu in eadẽ ec
cleſia. Conclude ꝙ ſi dignitas habeat etiã ꝓbendam
annexã non põt tunc diſpenſare: quia in duabus prę
bendis eiuſdẽ eccleſiæ ẽt ſi alteram velit habere iure
annexionis non põt Eps̃ diſpenſare.vt hic eſt tex.ſm
vnũ intellectũ, & no.gl.in cle.ſi iuxta.allega.s̃.ad fi.
¶Sed vbi dignitas non haberet prębendã annexam,
poterit tñ Eps diſpenſare:quia etiã hoc caſu valet cõ
ſuetudo,ꝙ vtrunq; habere poſſit & tenere . per id qd̃
hr̃ a contrario ſenſu in c.j.cũ ibi no.de conſue.in vj.
facit,qd̃ dicet̃ cũ gl.fi.& ſuper ea.¶ Itẽ no. ꝙ confir-
matio,& ẽt diſpẽſatio ſm vnũ intellectũ in caſu quo
quis non põt diſpenſare non vr̃ imprimere colorẽ te
nendi.¶ Itẽ no.ſm aliũ, ꝙ per confirmationẽ factam
de præbenda cui intelligebatur renunciatũ per acce
ptationẽ ſecundæ non intelligit̃ imprimi color tenẽ-
di:quia per confirmationẽ nõ vr̃ ei nouum ius tribui:
ſed ſi quod erat confirmari.facit,quod hr̃.j̃.de priui.
in his.Secus vr̃ qñ fit noua collatio,vel electio per il
los ad quos ſpectat,licèt illa forte non valeat:q̃a tũc
vr̃ imprimi color tenendi.per id quod habetur.s̃.eo.
cum noſtris.facit,quod.j̃.in fi.dicetur.¶ Item no.qd̃
valet impetratio facta ſuper præben.vacante. licèt il
la non vacet de facto,ſi tamen vacet de iure,quando
poſſeſſio facti eſt incolorata.¶ Item no.videtur ꝙ exe
cutores nõ debeant procedere ad actum collationis
anteq̃ fuerit facta reſignatio per tenentem de facto .
Et ideo videtur ꝙ debeãt prius illum compellere ad
cedendum ipſi poſſeſſioni,& poſtea conferre.de quo
plene dictum fuit.s̃.eo.cum noſtris.& aliquid etiam
tangetur inferius.¶Item potes notare,quòd licèt do
minium perdatur per acceptationem ſecundi benefi
cij ſm formam.c.de multa.s̃.de præben. vel quando
acceptaretur ſecunda præbẽda in eadem eccleſia, tñ
non ꝑditur poſſeſſio ipſius primi beneficij.& ſic hoc
caſu perditur facilius dominium quàm poſſeſſio. Et
hoc ideo, quia præter vel contra voluntatem tenẽtis
perditur dominium. & quia poſſeſſio in facto conſi-
ſtit,dominium in iure.facit,quod hr̃.s̃.eo.cũ noſtris.
Ideo hoc caſu facilius priuatur quis dominio quam
poſſeſſione. aliàs autem facilius conſueuit perdi poſ-
ſeſſio,quàm dñium.l.ſi quis vi.§.dñia.ff.de acq.poſſ.
7 ¶†In gl.ex conſuetudine.in fi.Et pro eo qd̃ dixit gl.
conſuetudine.de qua in litera non valere,ſatis vr̃ fa-
cere iſte tex.dum dicit,ꝙ prima præbenda vacauit.&
tamen fuerat allegata conſuetudo,qd̃ vnus etiam in
eadem eccleſia poſſet habere plures præbendas: ſed
contra gl.facit.& pñr contra tex.quia vr̃ ꝙ imo virtu
te conſuetudinis poſſit quis habere præbendam cum
dignitate.per id quod habetur.j̃.de præbẽ.cum in ec
cleſia.lib.vj.Io.An. remittit ad ea quæ habẽtur in c.j.
de conſuetu.in vj.tamen hic ſuper tex. ponit aliquas
ſolutiones. vna eſt quòd virtute conſuetudinis poſſit
quis habere præbendam cum dignitate.Nec ob.tex.
quia poteſt dici,qd̃ ideo conſuetudo hic non profuit
ex eo:quia non fuit probata conſuetudo ſpecialis ec
cleſiæ,nec etiam generalis:ſed ſolum fuit allegata. ꝙ
ſatis videtur patere ex cõſultatione iudicum in qua
iudices nihil de conſuetudine dixerunt,vel ſecundo
ſecundum alios dici poteſt, quòd ſi dignitas eſt prin-
cipalis dignitas eccleſiæ , cum illa non poteſt haberi
præbenda.Secus ſi non ſit principalis dignitas : quia
tunc poſſet cum illa haberi præbenda.Sed certe hæc
opinio eſt contra tex.in d.c.cum eccleſia.vbi præbẽ-
da habebatur cum epiſcopali dignitate.Vnde alij di
xerunt, quòd poteſt haberi præbenda cum dignitate
ex vi electionis.vt in d.c.cum in eccleſia. ſed non ex
pluralitate titulorum.& ſic intelligatur hic.Io.An.vt
dixi,remittit ad c.j.de conſue.in vj.do.Anto.remittit
ad ea quæ tanguntur in glo.fi.huius c. & videtur re-
probare vltimam ſolutionem per ea quę leguntur,&
no.in cle.vlt.de præben.circa fin.Tu potes dicere vt
tetigi in notabilibus. vt colligitur ex his quæ haben-
tur in d.c.j.de conſue.in vj.& in cle.fi.de prębẽ.qd̃
conſuetudo non poteſt operari vt quis habeat plures
præbendas in eadẽ eccleſia.& ſic intelligatur iſte tex.
quòd procedit etiam ſi altera prębendarum habetur
iure annexionis ad dignitatem,quod probatur in di-
cta cle.fin. & per hoc etiam patet,quòd conſuetudo
etiam non poteſt operari quòd quis habeat vnã prę-
bendam,& in eadem eccleſia habeat dignitatem ha-
bentem præbendam annexam . per id quod habetur
in dicta clemen.fin. & in d.c.j.de conſue.in vj.quòd
autem quis habeat canoniam,& præbendam cum di
gnitate quæ non habeat præbendam annexam bene
poteſt operari cõſuetudo , quòd quis habeat dignita
tem habentem præbendam annexam etiam ſi illa di
gnitas ſit principalis dignitas eccleſiæ.vt probatur in
d.c.cum in eccleſia.de prębẽ.in vj.¶In glo.pe.in fi.
hoc dictum gl.intellige.vt tangitur in gl.ſeq.¶In gl.
fi.in prin.Aduerte,quia pro recitatione gloſſ. poteſt
opponi , quòd non debuerit valere impetratio facta
poſt confirmationem factam de præpoſitura cum ꝓ-
benda. Primo,quia Epiſcopus videtur poſſe diſpen-
ſando in talibus, ex quo alterum eorum eſt ſimplex
beneficium facere quem pluralem,per id qd̃ hr̃.s̃.de
præben. de multa.a contrario ſenſu.¶ Item ſecundo
dato qd̃ ex tali confirmatione non haberet titulum
ſaltem

ſaltem vr̃ ꝙ ex illo habuerit quis colorẽ tenẽdi. & ꝑ
ↄñs coloratam poſſeſſionẽ. & ideo non vr̃ valuiſſe im
petratio.per id quod hr̃.ſ.eo.cum noſtris.Sol. huius
timore facta eſt gl.q̃ reuocat in dubium,an eṗs poſ-
ſit in caſu iſto diſpenſare.& ↄñr,an diſpenſare potue
rit iſte Archieṗs de quo ĩ litera.& ponit duas opinio
nes.vna fuit , vt nõ poſſit diſpenſare in caſu huius.c.
per hunc tex.& per id quod habetur.70.diſt. ſancto-
rum.& per alia quæ hic allegantur in gloſſ.Alia fuit
opinio,quòd poſſet diſpenſare in caſu huius c.& iſta
ponitur in ver.vel dic.Et aduerte, quòd tenendo pri
mam opinionem concludit gl.quòd cum intitulato
ad duo curata non põt eṗs diſpenſare,ſed in duobus
ſimplicibus beneficijs,vel in curato,& ſimplici bene
põt diſpenſare per c.de multa.a contrario ſenſu.¶Li
mita tñ prædicta procedere, qñ beneficia ſunt in di-
uerſis eccleſijs,ſed vbi ſunt in eadem eccleſia,tũc nõ
poterit eṗs diſpenſare etiam circa plura ſimplicia be
neficia eiuſdem eccleſiæ,vel circa ſimplex cũ digni-
tate in eadem eccleſia. Et ſecundum hoc reſponderi
poteſt ad contrarium ſuperius formatum,qđ valuit
impetratio ex eo:qa vacabat præbenda de iure, licèt
non de facto.de iure enim non habebat titulum ip-
ſa prima præbenda q̃ vacauerat:quia nõ potuit diſpẽ
ſare ipſe Archieṗs confirmans . Et ſi dicatur ſaltẽ ex
tali confirmatione habebat colorem tenẽdi. & ſic co-
loratam poſſeſſionẽ. & per ↄñs vr̃ ꝙ impediri debuit
impetratio.reſponderi poteſt ꝙ imo non habuit colo
rem tenendi:quia non interceſſit noua collatio. & ꝑ
hoc nõ obſtat.c.noſtris.ſ.eo.vbi noua collatio inter-
ceſſit.hic autem interceſſit ſola confirmatio antiq̃ ti-
tuli qui nullus erat.& ↄñr non valuit confirmatio ar
gumenti.de fide inſtru.inter dilectos.§.cæterum.Nã
per ↄfirmationem nõ egit nouũ ius tribuere, ſed ius
quod erat confirmare.facit,quod habetur.ĩ.de priui.
in his.¶Sed attende,quia huic ſolutioni videtur ob-
ſtare quod dictum fuit poſt Io.Cal.& Hoſt.ſ.eod.cũ
noſtris. vbi dictum fuit quòd confirmatio electionis
nullæ vr̃ tribuere colorem tenendi : ſed potes dicere
ſecundum do.Ant.quòd illud procedit,quando cõ-
firmatur electio,quæ licèt de mero iure ſit inualida:
quia facta forte forma non ſeruata,vel ex alia cauſa :
tñ ſaltem erat valida eo reſpectu:quia habebat cõſen
ſum habentium poteſtatem eligendi. facit,quod no.
Inn.ſ.de elec.quod ſicut. hic autem ſuppoſita caſſa-
tione,& priuatione primæ præbendæ per adeptionẽ
ſecundæ nullus alius conſenſus interceſſerat ꝑ quẽ
ageretur ius tribui de nouo . ¶Præterea confirmatio
iſta vr̃ ꝙ fiebat loco diſpenſationis . vnde cum fieret
a carente poteſtate diſpenſandi ſecundum iſtã opi-
nionem non præbuit talis confirmatio colorẽ tenen-
di per ea quæ dicta fuerunt in d.c.cum noſtris.¶Vel
dici poteſt quòd huic impetranti fuit prouiſum non
ex vi antiquarum literarũ:qa poterat dici, ꝙ non va-
lerent tanquã impetratę non facta mentione de co-
lorata poſſeſſione:ſed fuit prouiſum virtute ſecũdarũ
literarũ.facit,qđ in ſimili dictum fuit in d.c.cum no-
ſtris. & iſtam vltimam ſolutionem tenebat hic d.Pe.
ſed do.Ant.hic tenet p̃cedentem. & ſilr̃ qđ tenet do.
Flo.dicens,qđ iſte non habebat titulum in prima p̃-
benda. & qđ poterat libere conferri impetranti non
obſtante,qđ teneret̃ de facto ab alio: qa vt dicit Ab-
bas ſ'm eum non tenebat̃ de facto coloratè.Secus di
cit in c.cum noſtris.vbi tenebatur coloratè. & ꝑpea
hic aliter proceditur,q̃ in c.cũ noſtris. nam ibi exe-
cutores monent canonicos,vt faciant collationẽ. hic
aũt ipſi executores conferunt. ¶Et aduerte,quia ſe-
quẽdo iſtum intellectum,& iſtam opinionem qđ nõ
poterit diſpenſare poteſt reſponderi ad duo cõtraria
hic formata in gl.& dimiſſa inſoluta in ver.argũ cõ-
tra.nam ad l.quoties.ibi allegatam reſpõderi poteſt,
qđ ibi plures actiones pñt pro eadem re competere:
nec illud eſt contrarium iuri.nã tendunt ad eundem
effectũ.ſed hic plura beneficia in eadem eccleſia ha-
beri non pñt:quia tendunt ad diuerſum effectum.&
talis pluralitas eſt magis exoſa iuri.ſ.de præbẽ.cum
iamdudum.& c.quia intantum.Ad §.ſciẽdum. reſpõ
deri poteſt qđ ibi mulier habet legatum ſibi factũ ꝑ
virum vnà cum dote:quia ſic voluit ipſe maritus cu-
ius volũtas debet ſeruari in auth. de nup.§.diſponat.
col.iiij.& ſic eſt caſus valde diuerſus,& in quo eſt di
uerſa ratio: qa teſtator poteſt de bonis ſuis diſpone-
re,prout ſibi placet.& ſic non obſtante contraria p̃di
cta.& iſta procedunt ſ'm opi.prædictã qđ hic non po
terit diſpenſare iſte Archieṗs.¶Alia fuit opinio,vt ſ.
tetigi.quã ponit gl.in ver.vel dic,ꝙ bene habuit po-
teſtatem diſpenſandi. & ſi dicatur quare nõ valuit er
go tunc confirmatio.rñdet gl.quia per talem confir-
mationem non intendebat diſpẽſare, ex quo hoc nõ
exprimebat.nam vr̃ ꝙ ſemper ſit neceſſarium , quòd
exprimat habens poteſtatem diſpenſandi,qđ velit di
ſpenſare.aliàs diſpenſare non vr̃.per id,quod hr̃.ĩ.de
ſchiſmaticis.c.ij. & ſic confirmatio non valuit vt di-
ſpenſatio:quia hoc non expreſſit, nec valuit ẽt vt con
firmatio:quia vacabat præbenda de iure. licèt nõ de
facto.& ſic nullũ erat ius qđ confirmari poſſet. Ideo
non valuit confirmatio.facit , quod hr̃ de fide inſtru.
inter dilectos.§.cæterum . Et per prædicta concludit
gl.qđ iſte Archieṗs, ſi iuſta fuiſſet cã diſpenſandi po
tuiſſet diſpenſare.& ſic reſidet gl.Ex qua no.j.quòd
nunq̃ habens poteſtatem diſpenſandi vr̃ diſpenſare,
niſi hoc exprimat.hoc tñ non eſt ſimpliciter,& indi-
ſtinctè verum,vt patet ex his quæ not.per Io.And.in
d.c.ij.ĩ.de ſchiſmaticis. & ſ.de fi.presb.in c.veniẽs.
& per Bart.in l.quidam conſulebant.ff.de re iu.facit
etiã qđ not.ſ.de cle.cõiu.in c.diuerſis fallacijs. ¶Itẽ
aduerte ſecundo,qa ſuppoſita iſta opinione, qđ po-
tuerit diſpenſare.vr̃ ꝙ ille cui facta fuit cõfirmatio di
catur coloratè tenuiſſe : qa habebat autoritatẽ illius
qui poterat diſpenſare,& ſic vr̃ ꝙ impetratio non te-
nuerit.potes rñdere vt colligi põt ex his quæ dixi ſu-
perius in ver.ſi dicatur . vel potes dicere vt tangit hic
d.Ant.circa fi.qđ qñ peccatum eſt in forma tituli nõ
tribuitur color tenendi . licèt præſupponatur ptãs in
dante titulum.& ſic poſſit intelligi hic.idem ſi pecca
tum ſit in poteſtate:quia non habeat ptãtem dans ti-
tulum.vt dictũ fuit in d.c.cum noſtris. & facit.ĩ.tit.j.
in c.illa.ſecus qñ peccatum eſt in cauſa patiente,ſeu
reſpectu eius in quem confertur titulus : vel alia dat̃
iniuſtitia tituli,dummõ ceſſet defectus ptãtis.& non
ſubſit defectus formæ: qa tunc bene imprimit̃ color
tenẽdi ẽt per titulum inualidũ.de materia dictũ fuit
8 d.c.cum noſtris.¶†Itẽ no.ex gl.ꝙ eṗs põt diſpenſare
ſuper pluralitate beneficiorum ẽt in eadẽ eccleſia.fa
cit,quod hr̃ in c.j.de conſuetudine. li.vj.a contrario
ſenſu.& quod ibi no.per gl.¶Et per prædicta cõclu-
dit Io. An. quòd eṗs non ſolum in diuerſis eccleſijs :
ſed ẽt in eadem quo ad diuerſa officia , & beneficia
diſpenſare poteſt. intellige,dũmodo quis non ſit tri-
plex:ſed ſolum duplex: per id quod hr̃ in d.c.j.de cõ
ſuetudine.in vj.& in cle.vlt.ad fi.de præb.¶Sed quo
ad duas canonias eiuſdem eccleſiæ non poterit eṗs
diſpenſare q̃uis poſſit in canonijs diuerſarum eccle-
ſiarum diſpenſare.& ſic dicit debere intelligi , quod
not.Inno.ſ.de cleri.non reſi.in c.fi.¶Aſſignat ratio-
nem prędictorum:quia ſi aliquis per diſpenſationem

epiſcopi eſt canonicus in pluribus eccleſijs ſemp̱ in
eis erit reperire numerum cōpletū. Nam ſi q̄libet ec-
cleſia habet numerum duodenariū canonicorū in il
lo in quo eſt diſpēſatū ſemper reperiet duodenari⁹,
ſeu duodecimus canonicus. & ſi in eadē eccleſia ſit
numer⁹ duodecim canonicorū,& ex numerū ſint p̱-
ſonatus,vel officia perpetua,ſi ep̄s diſpenſat, qd̄ ali-
quis habeat perſonatū cū canonia per hoc nō infrin
gitur numerus canonicorū. & poterit q̄ſq; deſerui-
re canonicatui.Vbi autē canonico dať alia canonia,
tunc ſi eccleſia non habeat certū numerū ſup̱flua eſt
talis datio ſecūdæ canoniæ: q̄a potius vř fieri verba-
liter,q̄ ad effectū,ſicut q̄n ſemel manumiſſus iterato
manumittiť,vel baptizatus iterato rebaptizať,vel de
nouo ordinať ad eundē ordinē,aliàs ordinatus.nā in
talibus ſecundus actus eſt ſuperfluus.facit.l.ij.C.de
manumiſ.vindicta.& qd̄ hř.lxviij.diſt.§.q d ergo. cū
ibi no.¶Si aūt eccleſia haberet numerū per diſpēſa-
tionē frangereť numerus.Nam ſi ſunt duodecim ca-
nonici,& quis haberet duas canonias ex diſpēſatio-
ne re vera nō eſſēt niſi vndecim canonici,& ſic ſi cū
alijs quinq; diſpenſareť non eſſent niſi verè ſex cano
nici.ideo non vř poſſe fieri, qd̄ talis diſpenſatio ope
reť:operabiť ergo fractio numeri,& ſeparatio cōſilij,
& ſubſidij alteri⁹ ad qd̄ ille qui iam receptus fuerat
erat obligatus ex prima canonia. ita qd̄ per receptio
nē ſecundæ nihil addiť.vnde cōcludit vnitas eccleſię,
& officiorū prohibet id qd̄ diuerſitas eccleſiæ,vel of-
ficiorū permittit.Nec ob.p̄dictis ſi dicať, qd̄ plus eſt
habere dignitates cū canonia in eadē eccleſia, quàm
habere duas canonias,vt de ſe patere vř. & ſic videre
tur,qd̄ ſicut diſpenſari pōt per ep̄m, qd̄ quis habeat
dignitatē cū canonia.ita ēt poſſet diſpenſari, ꝙ quis
hēat duas canonias in eadē eccleſia, cū id videať mi
nus.& cū licèt id qd̄ plus eſt debet ēt licere id qd̄ eſt
minus.de reg.iur.cui licet.lib.vj.Quia rñderi pōt.vt
hic voluit ſentire Io.An.qd̄ licèt in ſe plus ſit habere
dignitatem cū canonia,q̄ duas canonias.tñ quia pri
mū minus inimicať,& cōtrariať iuri,& rationi,q̄ ſe-
cundū.ideo cēſeť eſſe minus primū, q̄ ſcd̄m quo ad
facultatē diſpenſandi.facit,qd̄ legi.& no.in ſimili in
c.fi.ē.de tranſla.præla.in gl.pe.& ſuper ea.& in cle.ſi
9 iuſta.de pręb.ad fi.¶†Et ex p̄dictis potes concludere
quòd aut ep̄s vult diſpenſare in duabus curatis,vt in
duabus dignitatibus,vel duobus perſonatibus, aut ī
curata dignitate,vel curato,& perſonatu,vel dignita
te,& perſonatu.& nō pōt,ſed plus Papa.ē.de præbē.
de multa.Aut vult diſpēſare in curato, & ſimplici be
neficio,& pōt vt hic dicit gl.& idē eadē ratione ſi ve
lit diſpenſare in dignitate,& ſimplici bñficio.& hoc
clarū,q̄n eſſent in diuerſis eccleſijs. & idē ēt vř in ea-
dem eccleſia.vt hic voluit Io.An.& bene facit,quod
hř in c.j.de conſuetudine.in vj.a contrario ſenſū,cū
ibi not.per gl.Et per hoc vř ꝙ poterit diſpenſare, qd̄
quis habeat canoniam,& p̄bendā cū dignitate in ea-
dem eccleſia.Qd̄ intellige verum,niſi dignitati eſſet
annexa præbenda:quia tunc non poſſet per iſtū text.
ſm̄ vnum intellectum,quē hic poſuit Inn. intelligen
do videlicet,ꝙ iſta præpoſitura habebat annexā prę
bendam.& hoc ēt probatur expreſſe.per ea q̄ hn̄r in
cle.ſi iuſta.de præb.& per hoc poteſt inferri,quòd ra
tio Io.An.de fractione numeri, quam ſuperius reci-
tatū non eſt omnino gn̄alis.Nā illa ceſſat in caſu iſto
q̄n dignitas habet præbendam annexam, & tñ nō p̄t
diſpenſare,vt quis habeat canoniam cum præbēda,
& talem dignitatem cui eſt annexa præbenda ambo
ſunt in eadem eccleſia,& ſi dicatur quę potuit eſſe rō
quare hoc caſu probatur diſpenſatio,ex quò non ha-
bet locum ratio fractionis numeri non video aliā ra-
tionem niſi iſtam videlicet,q̄a iuri vř eſſe valde exo-
ſum,quòd quis habeat plures præbendas,vt hic col-
ligitur.& in c.ſanctorum.70.diſt.fortè ratio odij ſur-
rexit:quia nimis ſorte frequentabatur pluralitas pre-
bendarū,q̄ aliorū beneficiorum.facit,qd̄ hř in argu.
in l.iuſtè.ff.de vſuc. An tñ in diuerſis eccleſijs ſit p̱hi
bita ipſa pluralitas præbendarum inferius tangetur,
hoc autem eſt clarum, quòd in eadem eccleſia prohi-
betur in tantum,quòd non poteſt ep̄s diſpenſare in
duabus præbendis eiuſdem eccleſiæ nedū ſi q̄s prin-
cipaliter velit ambas habere: ſed etiam ſi velit vnam
principaliter habere, aliā iure annexionis. vt hic p̱-
batur ſecundum vnum intellectum in præal.cle.ſi iu
ſta.Aut vult diſpēſare in pluribus ſimplicibus. & tūc
aut in diuerſis eccleſijs.& quod poteſt. vt hic voluit
glo.& in d.c.dudum.el ij.de elec.& bene facit,quod
habetur in c.de multa.& contrario ſenſu.An tamen
hoc p̱cedat in præbendis inferius tangetur.Aut vult
diſpenſare in pluribus ſimplicibus eiuſdem eccleſię:
& tunc gl.hic vult primo vř dixiſſe quòd non: ſed in
fi.vř ſentire contrarium.Io.An.videtur velle concor
dare dicta glo.quod primum dictum habeat locū in
ſimilibus beneficijs,ſecundum in diſſimilibus.& per
hoc videtur quòd non poterit diſpenſare in duabus
canonijs.& conſequenter in duabus præbendis eiuſ-
dem eccleſiæ.facit,quod ſuperius eſt dictum: ſed hic
poſſet dubitari nunquid poſſit epiſcopus diſpenſare,
vt habens canoniam, & præbendam in aliqua eccle-
ſia poſſit etiam habere capellam perpetuam in eadē
eccleſia.Iſtud dubium non tangit Io.An.nec d.Ant.
nec reperio tactum per alium,niſi per Fede.in cōſilio
cxx.& ſi teneremus indiſtinctè, quòd ep̄s non poſſit
diſpenſare circa plura beneficia ſimplicia in eadē ec
cleſia:tunc vř quòd non poſſet diſpenſare:ſed tenen-
do,quod quando ſunt diſſimilia poſſit diſpenſare. vt
videtur voluiſſe Io.An.tunc videtur quòd poterit di
ſpenſare.& iſtam partem tenuit Fed.Nec obſt.quòd
habetur in cle.ſi iuſta.de præb.& etiam hic ſecundū
vnum intellectum:quia reſpōdet, ꝙ licèt capellania
fuerit dotata, ſi tñ aliter non eſt ſibi aſſignata aliqua
præbenda non dř capellania habere annexam præbē
dam.allegat,quod hř in c.cum in eccleſia.de præbē.
in vj.vbi licèt epiſcopus habeat redditus deputatos
dignitati epiſcopali:tñ ex conſuetudine poteſt habe-
re præbendam,quod non eſſet ſi cenſeretur p̱p tales
redditus habere præbendam.per ea quæ habentur in
10 dicta cle.ſi iuſta.¶†An autem habens poteſtatem di
ſpenſandi videatur diſpenſare,ſi non exprimit.Gloſ.
hic tenuit,quòd non.quod limitauit Io.gloſſator de-
cretorum:niſi ſciēter promoueretur vocatus inhabi-
lis cum quo poſſit diſpenſari.per id qd̄ hř.liiij.diſtin.
in c.ſi ſeruus.& ibi de hoc in prima gl.& notauit ip-
ſe in c.qui in aliquo.lj.diſt.& facit etiam qd̄ ipſe no.
in c.j.xvj.q.j.communis.tamen eſt concluſio. prout
tetigit Io.An.in c.ij.ē.de ſchiſmaticis. vbi etiam glo.
tangit quòd ſi non ſubeſt cauſa diſpenſandi non in-
telligitur diſpenſare. Nam & ſine cauſa diſpēſare nō
poteſt.nam dř tunc potius diſſipatio quàm diſpenſa-
tio.vt no.in c.de multa.per Io.An.ē.de præb.Si vero
ſubſit iuſta cauſa diſpenſandi, tunc ſi præmiſſa cogni
tione ſuper cauſa ipſe poſtea promouerit intelligitur
diſpenſaſſe.& ſic intelligatur,quod habetur in d.c.ſi
ſeruus.& facit etiam quod dictum fuit in c.diuerſis.
de clericis coniugatis.¶Et aduerte etiam pro decla-
ratione literæ, quòd licèt hic in litera formata fue-
rit triplex quæſtio, vnica tamen data fuit ſolutio:
11 quia per illam omnes tolluntur quæſtiones. † Nam
p̱tima

prima queſtio fuit, an per adeptionem ſecundę pbē-
dæ vacaret prima. & huic vr̃ reſponderi ꝙ ſic. dum dr̃
ꝙ de iure vacat, quod eſt clarum, qñ ſunt in eadē ec-
cleſia. Quid autem ſi in diuerſis. ĩ. dicetur. Scd̃a quæ-
ſtio fuit, an per ſnĩam deberet priuari prima. & huic
etiam intelligitur rñſum, ꝙ non oportet, qđ priuetur
ipſa pbenda, ſeu titulo: quia vacat de iure. & ſic non
eſt opus quò ad hoc miniſterio iudicis. arg. l. quę ſub
conditione. §. fi. ff. de condi. inſti. ſed ſolum compelli
debet vt reſignet de facto id quod de facto tenet, vel
qđ de facto remoueatur. ¶ Tertia fuit qō, an per con
firmationem de qua in litera impediret vacatio pri-
mæ præbendæ. & huic ēt intelligitur reſpõſum inq̃-
tum dr̃ ꝙ de iure illa non obſtante vacat. videbatur
tñ contrarium ſm do. Fi. o. pp id quod hr̃. ſ. eo. cũ no
ſtris. Sed contrarium hic determinatur ſcd̃m: qa hic
non profuit confirmatio ex eo: qa non potuit archie-
piſcopus diſpēſare. de quo aliquid inferius tangam.
¶ Extra gl. vt tangit hic do. Ant. duæ ſunt quęſtiones
merè principales quæ poſſunt hic tractari. Prima eſt
ſuper pluralitate præbendarum. Secunda eſt, qñ te-
neat impetratio alio tenente de facto. Et circa primũ
duo erunt videnda. Primo, an, & qñ ſit permiſſa plu-
ralitas præbendarum. Secũdo, an inferior a Papa ſu-
per pluralitate præbendarum habeat poteſtatem di-
ſpenſandi. & de iſtis duobus nihil hic proſequit̃: ſed
remittit ad ea quæ dicta fuerunt. ſ. de prēb. cũ iamdu-
dum. Circa ſcd̃m ſimiliter dicit duo videnda. Primũ
eſt, an, & qñ teneat impetratio alio tenente benefi-
cium de facto, licèt vacet de iure. Scd̃m eſt, qñ dicat̃
quis coloratè tenere, ſeu poſſidere. & de iſtis duobus
remittit ad ea q̃ dicta fuerunt in c. cum noſtris. ſ. eo.
& vlterius non inſiſtit. ¶ Sed aduerte circa primũ ar-
ticulum primi dubij, & primæ materiæ, an videlicet
12 ſit permiſſa † pluralitas præbendarum, fuerũt opi. nã
Goff. hic tenet qđ de iure non eſt permiſſa, nedum
in eccleſia eadē, ſed nec etiam in diuerſis p iſtũ text.
& per id quod hr̃. 70. diſt. ſanctorum. Et dicit etiã qđ
ſolus Papa põt diſpēſare de iure ſuper pluralitate p-
bendarũ: quia inferior non vr̃ poſſe diſpenſare p iſtũ
text. & iſtud ſequebatur ēt Petr. dicens, ꝙ hoc vr̃ hic
eſſe expreſſum. Tancre. vero tenebat contrarium. vt
hic tangit Io. An. etiã ipſe Goſ. Inn. vero hic dicit, qđ
in eadē eccleſia non põt quis habere plures prębendas.
& ſic intelligatur iſte tex. ſed in diuerſis ſic. facit,
qđ dictum fuit in c. cum iamdudum. ſ. de pb. ¶ Ad-
uerte, quia multum vr̃ iſta litera facere p opinione
Goſ. nam ſcd̃m intellectũ Inn. oportet intelligere, vt
ipſe etiam tangit qđ præpoſitura habebat annexã p-
bendam, qđ tñ litera non exprimit, vel oportet intel-
ligi quatenus hic loqueretur de præbendis diuerſarũ
eccleſiarum, qđ per ſtatutũ, vel conſuetudinem erat
diſpoſitum, qđ per acceptationem ſecundæ vacaret
prima ipſo iure. facit, quod dictum fuit in c. de mul-
ta. de præb. & in c. fi. de cleri. non reſi. & in c. pal. c. cũ
iamdudum. de quo hic non bene apparet, ſed ſimpli-
citer litera vr̃ loqui, an per acceptationem præbēdæ
in maiori eccleſia vacauerit prima pbēda inferioris
eccleſiæ ſancti Fiſcardi. nã in conſultatione iudicum
ſolũ fit mentio, an qñ quis de vna præbenda eligitur
ad aliã prior intelligatur vacare, & non fit mētio qñ
de vna prębenda ad dignitatem habentē præbēdam
annexam, nec ēt in litera fit mentio, qđ præpoſitura
haberet præbendam annexam. & ſic vñr iudices in
cõſultatione ſe retuliſſe ad id qđ dictum erat, quòd
fuerat electus de præbenda ſancti Fiſcardi ad pben-
dam maioris eccleſiæ. & ſic rñſio Papæ ꝯñr intelligē-
da ſcd̃m conſultationem. argu. l. ſi defenſor. §. qui in-
terrogatus. ff. de inter. act. & ſic vr̃ hic caſus non vio-
landũ literam, ꝙ pluralitas pbendarum de iure ſit p-
hibita ēt in diuerſis eccleſijs. & ꝙ ſuper illa nõ poſſit
inferior a Papa diſpēſare. & pro hoc ēt bene facit di-
ctum. c. ſanctorum. vbi ēt ſcd̃m illa tpa magis vr̃ phi-
beri epõ diſpenſatio ſuper pluralitate pbendarum, q̃
aliorum beneficiorum, & ratio potuit eſſe, vt ſupius
tetigi: quia fortè magis frequentabatur pluralitas in
pbendis, q̃ in alijs beneficijs: iõ magis fuit facta phi-
bitio. & iſta opinio meo iudicio multum vr̃ de mēte
iſtius. c. & dictũ. c. ſanctorũ. & ſatis poſſet de iure de-
fenſari. tñ cõis opinio eſt in contrariũ, vt patet ex his
quæ dixi in d. c. cum iamdudum. vbi concludit Inno.
ꝙ ſi ſunt pbendæ non requirentes reſidentiã: & in di-
uerſis eccleſijs, tñ de iure cõi poterit quis illas habe-
re ſine diſpenſatione, qđ tñ vr̃ limitandum, qñ neu-
tra dictarum pbendarum ſit ſufficiēs: aliàs vr̃ ꝙ de iu-
re ſine diſpenſatione non poſſet habere. per id, qđ hr̃
in c. gratia. de reſcr. in vj. & qđ no. gl. in c. dudũ. el ij.
ad fi. de ele. Si aũt præbendæ requirerent reſidentiã,
tunc non poſſint haberi ſine diſpenſatione: licèt ſint
in diuerſis eccleſijs. Si aũt eſſent in eadē eccleſia, tũc
non poteſt habere quis plures præbendas: vt hic pro-
13 batur. & in cle. vlt. de præbē. ¶ † An autem epſ poſſit
diſpenſare ſuper pluralitate præbēdarũ, cõiter tenet̃,
quod non in eccleſia eadē: ſed in diuerſis ſic. arg. c. de
multa a ꝯrio ſenſu. & iſta eſt cõis opi. vt patet ex his
quæ dixi in d. c. cum iamdudum. & tenendo iſtã opi-
nionem, quia illi vr̃ obſtare. d. c. ſanctorum. & etiã. c.
iſtud. ad c. ſanctorum. eſſet rñdēdum, prout tetigi in
d. c. cum iamdudum. ad iſtud. c. reſpondendũ eſt, qđ
dēt intelligi de præbendis eiuſdē eccleſiæ. & oportet
intelligi, ꝙ iſta præpoſitura habebat præbendã anne-
xam: aliàs ſi intelligeretur de præbēdis in diuerſis ec-
cleſijs hic eſſet caſus expreſſus, ꝙ non poſſet epſ di-
ſpenſare ſuper pluralitate præbendarũ in diuerſis ec-
cleſijs, niſi diceres ꝙ hic bñ potuit diſpenſare, ſed nõ
diſpenſauit, licèt confirmauerit: vt tetigit gl. fi. circa
fi. & iſta ſufficiãt de primo articulo principali. ¶ Cir-
ca ſcd̃m pdicta procedunt, qñ quis vult habere plu-
res præbēdas in titulo. Si autem vellet habere vnam
in titulum, aliam in commendã, vel in ſtipendiũ ra-
tione alicuius laboris: tunc clarum eſt, ꝙ poſſit habe-
re: vt hic voluit Goſ. & etiam gl. in d. c. dudum. ad fi.
14 de ele. el ij. ¶ † Circa ſcd̃m articulum principalē ad-
uerte: quia pro ipſius expeditione põt opponi, prout
hic tetigit Inn. nam litera hic in fi. vr̃ velle, ꝙ qñ be-
neficium vacat de iure, ſed non de facto: qa per aliũ
poſſidetur, ꝙ non debeat fieri collatio prius facta reſi-
gnatione per poſſeſſorem. contra quod vr̃ eſſe tex. in
c. de multa. §. is quoque. ſ. de præben. vbi videtur p-
bari, quòd tunc poſſit fieri collatio etiam non facta re-
ſignatione. ſoluit Inn. quòd ibi loqtur in ordinario,
hic autem in delegato cuius poteſtas eſt extraordina-
ria: & per conſequens reſtringenda. ſ. de app. vt debi-
tus. facit, quod habetur. ſ. de offic. deleg. c. P. & G. &
qđ no. gl. in c. j. de reſcr. in vj. nec obſt. huic ſolutioni,
quod habetur. ſ. eodē. quia diuerſitatem. vbi videtur
quòd etiam ordinarius non poſſit conferre ante reſi-
gnationem: quia reſpondet Inno. quòd licèt ibi dica-
tur reſignationem fieri debere, non tamen negat̃ qn
potuiſſet fieri collatio p ipſum ordinariũ nõ facta re-
ſignatione. & no. hanc ſolutionem ad dictum c. Aliã
autem ſolutionem dedit circa finē, huius c. nam ibi
dicit, quòd ad decanũ, & capitulũ Eboracenſem ſpe-
ctabat aſſignare poſſeſſionem præbendæ: vt patet. ſ. e.
in capitulo poſt lectionem. vnde quia ibi aſsignata
fuerat poſſeſsio ad illum ad quem ſpectabat aſsigna-

re non potuit fieri aſſignatio alteri,niſi prius reſigna-
tã dicta poſſeſſione:quis ſm eum bñ potuiſſet fieri
collatio ante dictam reſignationẽ. & ſic nõ obſtabit
prędictis.& pro iſta ſolutione etiã facit: qa licèt poſ-
ſet fieri collatio qñ præbenda vere vacat de iure nõ
tamẽ poteſt auferri poſſeſſio poſſeſſori, niſi prius illo
citato,& præmiſſa cauſæ cognitione.ſ.eo. licèt Eps.
li.vj.iſtud tñ vr̃ limitare Inn.in c.j.ſ.eo.in vj.& Ioã.
An.in d.c.licèt.& Io.Cal.ſ.eo.cum noſtris. niſi prius
fuiſſet diſcuſſum cum ipſo poſſeſſore de iure ipſius,
& ſententia lata contra eum . nam tunc poterit po-
ſtea abſq; alia cognitione auferri ſibi poſſeſſio.facit,
qđ no.Inn.ſ.de appel.ex ratione. Et per prædicta vr̃
reſtare concluſio,ꝙ vbi præbenda vacat de iure : ſed
non de facto poſſit ordinarius illam cõferre etiã non
facta reſignatiõe:ſecus in delegato. & plus dicit Inn.
ꝙ ſi Papa ignorans præbendam per alium poſſideri
illam conferat,nõ tenebit collatio: quia in dubio nõ
eſt præſumendũ fuiſſe intentionis Papæ, ꝙ velit ape
rire viam litigijs.arg.ſ.de reſcrip.nonnulli.ſed benè
veriſimiliter eſt mens Papæ, ꝙ ſi præbenda vacat de
iure poſſit cõferri facta reſignatione a poſſeſſore,vel
15 illo per ſententiam priuato. ¶†Et de hoc vltimo ui-
delicet,an teneat collatio Papæ qñ uacat præbenda
de iure, & non de facto ſi Papa ignorat aliũ poſſide-
re : prout in dubio præſumitur.de conſti.c.j.in vj.an
valeat.plenè dixi in c.cum noſtris. vbi etiã dixi : qd
de collatione legati. Et pro declaratione prædictorũ
potes cõcludere,ꝙ interdum præbẽda vacat de iure,
& de facto.& clarũ eſt,ꝙ põt ꝯferri,interdũ nõ vacat
de iure nec de facto.& ſimiliter clarũ eſt,quòd nõ po
teſt conferri.idẽ ſi uacat de facto,ſed non de iure : ut
quia forte quis fuerit ſpoliatus de facto beneficio. &
de iſtis duobus caſibus ſi quis ſciẽter patiť ſe inſtitui
in tali beneficio ſit inhabilis ad illud.ſ.de eo. c.j. cũ
ibi no.& c.poſt electionem.Si autem ignorãter inſti-
tueretur:tunc licèt non teneret inſtitutio, ex quò nõ
vacat de iure beneficium : tñ teneretur inſtituens de
alio prouidere.ſ.de præb.inter cętera.cum ibi no.In-
terdum autem beneficium vacat de iure,ſed non de
facto:quia per alium poſſidetur. tũc dicit Io.An.poſt
Hoſt.ꝙ ſi talis poſſeſſio eſt puri facti : quia non habet
aliquid iuris nõ impeditur impetratio,neq; collatio.
facit,quod hr̃ in d.c.de multa.§.is quoq;.& ſ.eo.cũ
noſtris.in gl.pe. ¶Si aũt poſſeſſio nõ ſit puri,& nudi
facti: ſed aliquid habet iuris,tunc ſm eum impediet
impetratio,& collatio anteq̃ fiat reſignatio . ꝑ id,qđ
hr̃.ſ.eo.c.cum noſtris.& in hoc capitulo . & hoc di-
cit fuiſſe de mente tex.in d.c.cum noſtris.dum dicit
ꝙ ibi poſſeſſio habebat plus facti,q̃ iuris.& ſic innuit
16 ꝙ aliqd iuris habebat.¶†Sed iuxta ꝓdicta ſurgit du
bium,qñ dicetur poſſeſſio eſſe puri facti: & qñ dice-
tur habere aliquid iuris.reſpondet Io.An.poſt Hoſt.
ꝙ tunc dr̃ poſſeſſio eſſe puri facti,qñ quis habet illam
præter alicuius autoritatem. dr̃ autem habere aliqd
iuris,qñ habet autoritatem iudicis:ſeu ſuperioris:vel
quando habet autoritatem eorũ,qui & ſi iniuſtè eli-
gant,vel cõferant:tamen ad ipſos ſpectat electio,vel
collatio.facit,quod hr̃ in preal.c.cum noſtris.Quare
aũt magis aufertur poſſeſſio quæ hẽt aliquid iuris: &
ſic aliquem colorem, q̃ poſſeſſio puri facti quæ nullũ
habet colorem.rñdet Io.And.poſt Hoſti.ꝙ ratio eſt,
quia vbi habet autoritatem iudicis,ſeu ſuperioris fa-
ctum ipſius iudicis tuetur prætor.l.j.& ij.ff.quod fal-
ſo tut.autore.& quia præſumitur pro facto iudicis in
dubio.ſ.de renũ.in præſentia. & quia in dubio vr̃ iu
ſtè poſſidere qui autoritate iudicis poſſidet.l.iuſtè.ff.
de acq.poſ. & quia non videtur peccare qui iudicis,

vel iuris autoritate aliquid facit.xxiij.q.iiij.qui pec-
cat.& quia veriſimiliter præſumi poteſt,ꝙ talis,q ha-
bet poſſeſſionem habentẽ aliquid iuris allegauit for
tè diſpenſationem Papæ, vel aliam iuſtã cauſam ipſi
iudici,vel ipſis rectoribus, vel collatoribus anteq̃ eli
gerent,vel conferrent.facit, quod hr̃.ſ.eo.cũ noſtris.
de qua cauſa debebit inquiri.& ſi reperiatur non eſſe
iuſta poterit priuari ipſe poſſeſſor, & cogi reſignare :
& facta reſignatione poterit fieri collatio.Ante autẽ
videtur ꝙ nõ poſſet fieri impetratio,nec collatio, ex
quo poſſeſſio eſt colorata:& habet aliqd iuris , & ſic
non puri facti.& videtur velle Hoſt.ꝙ ante non poſ-
ſit fieri collatio etiam per ordinarium . & iſtud dicit
ſibi magis placere.Subdit tñ dici poſſe,quòd quãuis
tunc non teneat impetratio,tamẽ videtur tenere col
latio ſi ſit facta per eum ad quem ſpectat: & ſic ꝑ or-
dinariũ.per id,quod habetur in c.de multa.§.is quo-
que.& ſic reſidet Io.An. Iſtud vltimum communiter
tenetur videlicet,ꝙ colorata poſſeſſio non impediat
collationem ordinarij:licèt impediat impetrationẽ ,
& etiam delegati collationem etiam ſuppoſita validi
tate literarum niſi prius fieret reſignatio : vel niſi illa
colorata poſſeſſio fuiſſet habita poſt impetrationẽ:vt
plenè dixi in d.c.cum noſtris.Item aduerte, quia vi-
detur ꝙ ex quo confirmatio hic facta fuit purgatum
fuerit vitium.per id,quod habetur.l.j.§.item Pompo
nius.ff.ꝙ falſo tutore autore.Et ideo videť ꝙ non de-
buerit cogi ad reſignationem ille cui facta fuit con-
firmatio.ſoluit Inn.hic primo,ꝙ ibi fuit confirmatio
a iure approbata.hic autem fuit cõfirmatio a iure re-
probata:quia ex quo diſtinctę erant præbendæ nõ po
terat de iure fieri,ꝙ vnus in ipſa eccleſia duas habe-
ret:nec etiam ꝙ vna diuideretur in duas.ſ.de præbẽ.
tuæ.Sed contra iſtam ſolutionem facit:quia ſi confir-
matio hic fuit a iure reprobata.videtur ꝙ non habue
rit imprimere aliquem colorem tenendi . & ſic videť
ꝙ debuiſſet poſſe conferri etiam non facta reſignatio
ne.cuius contrariũ hic dicitur,& quod debuerit poſ-
ſe conferri.facit,quod not.in d.c.cum noſtris.in glo.
pe.¶ Inn.hic videtur ſoluere primo, ꝙ dum litera hic
dicit conferre curretis.exponi debeat.i.aſsignare.nã
videtur ꝙ etiam ante reſignationem bene potuiſſent
conferre , licèt non potuiſſent aſſignare poſſeſſionẽ
antequam illa reſignaretur.& pro hoc etiam allegat
quod hr̃ in c.de multa.§.is quoq;.Dicit tamen ſecun
do dici poſſe, quòd in d.c.de multa.loquitur de rigo
re inquantum vult poſſe fieri collationem ante reſi-
gnationem:hic de æquitate, & de honeſtate ſm quã
ante reſignationem fieri non debet collatio: vel ter-
tio ſm eum dici poteſt, ꝙ ibi loqtur in ordinario,hic
in delegato in quo non reperitur,ꝙ poſſit cõferre an
te reſignationem,ſed potius oppoſitum. Sed certe ẽt
tenendo vltimam ſolutionem non vr̃ bene clarè rñ-
ſum ad contrarium,quod.ſ.formaui:quia ſi dicamus
ꝙ hic coloratè non poſſidebat , nõ videtur ꝙ debeat
impediri collatio etiam delegati ante reſignationẽ.ꝑ
id,quod no.gl.ſ.eo.cum noſtris.in glo.pe.Vnde ipſe
Inn.poſtea dicit,ꝙ ſibi plus placet,qđ ideo dicať hæc
præbenda vacare:quia iſte nõ habet verum titulum :
nec poteſt dici verus canonicus,vel prælatus.allegat
quod legitur & notatur in c.cum dilecti.de ele.de fa
cto ſecundum eum dicitur canonicus, vel prælatus,
ex quo confirmatus:quia eius geſta tuetur prætor.&
conſequenter ius donec remoueatur.allegat , quod
habetur in l.Barbarius.ff.de offic.præto.Secus dicit,
quando confirmatio fuiſſet facta per illos ad quos
non ſpectaret , vt quia fuiſſet tranſlata poteſtas ad
alios : qa tunc talis confirmatio nõ impediret impe-
trationem

trationem, nec collationem.per id,quod habetur in
c.licèt.& c.fi.ſ.de ſup.neg.præla.Io.An. finaliter di-
cit,ꝙ ſibi plus placet illud qđ dixi ſuperius ante op-
poſitionẽ de l.j.§.Itẽ Põponius.Sed aduerte,q̃a ꝓ p-
dicta non vr̃ clarè rñſum ad contrarium ſuperius for
matũ inquantũ dixi : ꝙ ſi hic fuit incolorata poſſeſſio
debuit poſſe fieri collatio ante reſignationẽ ꝓp nota-
ta per gl.pe.in d.c.cum noſtris.poſſes ad illam rñde-
re,ꝙ ibi loquitur,qñ poſſeſſio erat penitus incolora-
ta:q̃a non hẽbat alicuius autoritatẽ.hic aũt non erat
penitus incolorata:q̃a habebat autoritatem illius ad
quem aliàs ſpectabat cõfirmare: licèt in caſu iſto nõ
potuit confirmare.ideo tunc procedat,ꝙ hic dr̃. Sed
contra iſtam ſolutionem facit : quia vr̃ ꝙ in caſu iſto
debuerit dici fuiſſe coloratam poſſeſſionem,& impe
diri impetrationem, & per ꝯñs impetrationẽ hic nõ
valuiſſe.per id,qđ hr̃.ſ.co.cum noſtris.vbi patet, qđ
q̃a facta fuit collatio ab illis ad quos aliàs ſpectabat ,
licèt fieri non poterit in caſu illo.tñ dr̃ poſſeſſio fuiſ-
ſe colorata,& vitiat impetrationem , ſi de illa non ſit
facta mentio.& eodem modo dicẽdum vr̃ in caſu hu
ius c.ex quò confirmatio fuit facta per illum ad quẽ
aliàs ſpectabat,licèt fuerat nulla in caſu iſto.Iſtud eſt
difficile contrariũ.poſſes dicere primo,ꝙ hic fuit mã-
datum conferri virtute ſecundarum literarũ:non aũt
virtute primarum:quia ille vñr eſſe nullę ratione ſur
reptionis,ſicut & in c.cum noſtris.& iſtam ſolutionẽ
tennit hic do.Pet.tñ,quia non vr̃ bene literæ confor
mari,fortè do.Flo.dedit aliam. Nam dicit,ꝙ hic poſ-
ſeſſio fuit colorata:quia nõ valuit cõfirmatio,nec po
tuit diſpenſare ipſe cõfirmans:ſed in ꝯria fuit poſſeſ-
ſeſſio colorata.¶ Sed attende, quia ꝯ iſtam ſolutionẽ
faciunt duo.Primo,quia ſi fuit hæc poſſeſſio incolora
ta debuiſſet poſſe fieri collatio ante reſignationẽ:cu-
ius contrarium hic innuitur,ſed ad hoc poſſet defen-
di,ꝙ qñ eſt poſſeſſio penitus incolorata, ꝙ tunc bene
põt fieri collatio ante reſignationem:ſecus,qñ nõ eſt
penitus incolorata: quia tunc licèt poſſet fieri colla-
tio per ordinarium,non tñ per delegatum . per iſtum
tex.Secđo obſtat,quia in caſu.c.cũ noſtris.collatio ibi
non valuit:nec poterat ẽt diſpenſari per inferiorem a
Papa,ꝙ quis teneret præpoſiturã cum ep̃atu:vt patet
in c.de multa.de præb. & ſic vr̃ ꝙ ſi hic dr̃ incolorata
poſſeſſio ex eo,quia non valuit confirmatio,nec po-
tuit diſpenſari:ita eadem ratione deberet ibi dici, ex
quo non tenuit collatio:nec potuit diſpenſare.cuius
contrarium ibi dr̃.& ſic nõ vr̃ procedere iſta ſolutio.
¶Do.Ant.hic dicit,vt tetigi in notabilibus: & ẽt ſuꝑ
gl.ꝙ in c.cum noſtris.interuenit noua collatio. & ſic
ibi conferens voluit aliquid conferre,licèt nõ poſſet:
ideo ibi dr̃ colorata.ſed hic non interuenit noua col
latio,ſed confirmatio quæ non confirmauit,ꝙ nullũ
erat.de fide inſtr.inter dilectos.§.cæterum.nec dedit
nouum ius:quia hoc non agebatur,ſed ſolum confir
mauit ius antiquum. ¶Sed certe,qñ confirmatio fit
ſcienter per illum qui habet poteſtatem conferendi
ſi ſcit actum nullum,vr̃ velle de nouo dare.l.adoptio.
ff.de adop.& no.Bar.in l.more.ff.de iur.om.iu.Et iõ
cum archieps hic cum conſenſu canonicorum cõfir
firmauerit ipſam præbendam, ſciens quòd illam nõ
habebat de iure.vr̃ ꝙ noluerit nouum ius conferre,li
cèt potuerit.& ſic vr̃ ꝙ etiam in iſto caſu deberet dici
poſſeſſio colorata,ſicut & d.c.cum noſtris.videat̃ ea
dem ratio:& per ꝯñs idem ius dici debet. argum.de
conſti.tranſlatum.& ſic non vr̃ procedere ſolutio d.
Ant.vnde poſſet dici,vt hic etiam tetigit d.Pe.quod
hic iſta confirmatio facta fuerat poſt deuolutam pote
ſtatem ad Papam.& ideo fuit colorata: quia non fuit

facta per illos ad quos ſpectaret,ſeu q̃ ſuper hoc ha-
berent poteſtatem. & ſm iſtum intellectum hic eſſet
caſus,ꝙ talis poſſeſſio nõ impediret impetrationem,
tñ quia non penitus colorata inquantum fuit habita
ab illis ad quos originaliter ſpectabat,licèt ptãs ex ac
cidenti fuerat tranſlata in aliũ habebit impedire quo
minus delegatus poſſit conferre ante factã reſignatio
nem:vt hic eſt caſus notabilis ſcđm iſtũ intellectum:
vnde vel teneas iſtum intellectũ,vel illũ, ꝙ hic vt ſe-
cundarum literarũ mandet̃ prouideri:aliàs nõ video
qũo bene poſſet ſolui contrarietas huius c.reſpectu .
c.cum noſtris.¶ Et ex prædictis potes concludere, ꝙ
qñ beneficium vacat de iure , ſed non de facto,ꝙ ab
alio poſſidetur : q̃a interdum poſſeſſio eſt penitus in-
colorata.¶Interdum vero eſt incolorata,ſed non pe-
nitus.Interdum vero poſſeſſio eſt colorata. Primo ca
ſu,qñ eſt penitus incolorata non impeditur impetra
tio:nec etiam collatio nedum ordinarij: ſed nec etiã
delegati per ea quæ leguntur,& notan.ſ.de præb.de
multa.§.is quoq;.& melius in c.cum in cũctis. in gl.
pe.dr̃ autẽ poſſeſſio penitus incolorata,qñ poſsidens
nullum habet titulũ : nec etiam habuit, vel ſi habuit
fuit illo priuatus per ſnĩam iuris,vel hominis . per ea
quæ hñr in d.§.is quoq;.& quæ no.in d.c.cũ in cun-
ctis.in gl.pe.Idem vr̃ ſi habet titulum ab illo quẽ nõ
ſpectat originaliter,nec accidentaliter . per id,qđ hr̃
in c.illa.j̃.ti.j.& facit,qđ no.Io.Cal.in d.c.cum nr̃is.
& qđ ibi dixi.nõ tñ poterit priuari poſſeſſor ſua poſ-
ſeſsione niſi prius eo citato , & de iure eius cognito.
de pręb.licèt ep̃s.lib.vj.ſaluo niſi prius de iure ipſius
fuiſſet cognitum,& contra ipſum lata ſnĩa:quia tunc
ſine alia citatione, & cognitione poterit priuari poſ-
ſeſsione.voluit Inn.j̃.eo.c.j.in vj.vt no.Io.An.in d.c.
licet,in nouella.& facit,quod no.Inn.ſ.de app.ex ra-
tione:Secundo caſu,qñ eſt incolorata:ſed non peni-
tus.puta quia quis habet titulũ ab eo ad quem origi-
naliter ſpectat:licèt poteſtas accidentaliter ſit trãſla-
ta in alium:& tunc talis poſſeſsio non impedit impe
trationem,nec collationem ordinarij . ꝑ id,qđ hr̃ in
tex.iſto.& in d.§.is quoq;.Impedit tñ collationẽ de-
legati ante factam reſignationem: vt hic eſt caſus ſm
vnum intellectum quem ſuperius tetigit do.Pet. Ter
tio caſu,qñ poſſeſsio eſt colorata: tũc talis poſſeſsio
ſi impetratio fiat ſuper incerto beneficio nõ impedit
illam:vt dictum fuit in d.c.cum noſtris.Idem ſi fiat ſu
per ipſo beneficio,qđ non vacat de facto ſi narratum
fuit ipſum vacare de iure:vel dato,ꝙ narratum fuerit
ſimpliciter beneficium vacare apposita fuit clauſula
amoto quolibet illicito detentore:& tũc iſtis caſibus
non impedit̃ impetratio:ſecus ſi dictũ fuerit ſimplici
ter ipſum beneficiũ vacare,& non fuerit apposita di-
cta clauſula,amoto quolibet illicito detentore : quia
tunc vitiat̃ impetratio tanq̃ ſurreptitia : vt ꝓbat̃.ſ.c.
cum noſtris . & hoc caſu ꝯñr impedit̃ collatio ipſius
delegati,ex quo impetratio eſt nulla,& non valent li
teræ.¶ In alijs aũt caſibus, in quibus dixi tenere im-
petrationem , conclude ꝙ ſi poſſeſsio habita eſt poſt
impetrationem non hẽt obſtare quominus delegatus
poſsit cõferre ante reſignationem: vt dictũ fuit in d.
c.cum noſtris.poſt Compoſt.Si autem habita fuiſſet
ante impetrationem:tunc ſcđm cõem opin.quam vr̃
hic ſequi Inno.impediet quominus delegatus poſsit
conferre ante reſignationem.facit,quod hic hr̃ in fi.
huius tex.Io.tamen Cal.in præallega.c.cum noſtris.
dicit de iure poſſe defenſari,ꝙ nõ impediat collatio-
nem delegati etiam ante reſignationem: quia per col
lationem cõfertur ius in beneficio,quod vacat in iu-
re:non autem aufertur poſſeſsio : quia non vr̃ impe-

diri.ar.d.c.licèt eþs.in ordinario aũt cõiter teneť, ꝙ
colorata poſſeſſio non impedit eius collationem ẽt
ante reſignationem.per id, qđ hr̃ in d.c.de multa.§.
is quoq;.& d.c.licèt eþs.lib.vj.licèt Hoſt.aliud ſenſe
17 rit hic.& in d.c.cum in noſtris.vt ibi ẽr tetigi. ¶ †Qñ
aũt dicaẽ colorata poſſeſſio.potes cõcludere,ꝙ dr̃ co
lorata,qñ hr̃ titulus ab illo ad quem ſpectat collatio,
vel electio:ita ꝙ poſſet aliũ eligere, vel alteri cõferre
licèt non poſſit eligere illũ,vel illi conferre q̃ eſt ele-
ctus,vel cui eſt facta collatio,vt patere p̃t ex his quæ
18 hñr in d.c.cũ noſtris.¶†Quid aũt ſi electio fuerit nul
la,ſed fuerit confirmata,an dicatur tunc hr̃ poſſeſſio
nẽ virtute confirmationis coloratè poſſidendo.Inno.
hic vr̃ voluiſſe, ꝙ ſic:vt patere põt ex his quæ dixi ſu
perius poſt eum. Potes dicere,ꝙ ſi confirmatio eſt fa
cta per non habentẽ poteſtatẽ:ſiue non habeat: quia
originaliter ad eũ non ſpectet talis poteſtas:ſiue etiã
non habeat:q̃a trãſlata eſt in alium:licèt originaliter
ad ipſum ſpectaret:& tunc dicetur talis ptãs incolo-
rata.per id,quod hr̃.j.de ſup.negl.prꝉla.c.j.& c.ſi.ẽt
hic probatur ſm vnum intellectũ , licèt quò ad quid
poſſet dici nõ penit⁹ incolorata,qñ originaliter ſpe-
ctabat ad confirmationẽ, licèt fuerit ad aliũ tranſla-
ta:vt hic eſt caſus ſm vnum intellm:& ſuperi⁹ tetigi.
¶Si verò ptãs confirmandi ſpectabat ad ipſum cõfir
mantẽ, tunc ſi ſumus in caſu in quo teneat confirma
tio electionis nullæ præambulæ,qđ qñ ſit no.ꝑ Inn.
ſ.de elec.ꝙ ſicut.& per Modernos in cle.j.de ele.tũc
clarum eſt, ꝙ poſſeſſio dr̃ colorata.imo plus vr̃ ꝙ ex
quò confirmatio valet impediaẽ impetratio,& colla
tio ẽt ordinarij niſi prius caſſetur ipſa confirmatio.ꝑ
id,qđ no.Inn.& Io.An.de exceſ.præl.inter dilectos.
& facit,qđ dixi.ſ.eo.poſt electionẽ.& ſic,licèt Inno.
hic dicat,ꝙ talis electio,ex quò fuit non eſt vere prę-
latus,vel canonicus,licèt habeatur ꝑ prælato,& ca-
nonico quò ad validitatẽ geſtorũ cũ eo donec fuerit
caſſata ipſa confirmatio.& dicat,ꝙ interdum vr̃ vaca
re de iure beneficium nõ vr̃ hoc bene dictũ : quia ex
quo confirmatio tenet vr̃ ꝙ non debeat cenſeri vaca
re de iure. Si aũt ſimus in caſu in quo cõfirmatio nõ
valeat tunc vr̃ poſſe dici,ꝙ ſi electio erat nulla:q̃a fa
cta ab illis ad quos non ſpectabat, ꝙ tunc nõ dicatur
colorata poſſeſſio.per id,qđ hr̃ in d.c.illa.ĵ.ti.j.Si au
tem aliàs ex cauſa erat nulla, tñ bene ſpectabat ele-
ctio ad ipſos eligentes.& tunc vr̃ ꝙ dicaẽ poſſeſſio co
lorata.per id,qđ hr̃ in d.c.cum noſtris .& qđ etiã ſu-
periuſtetigi.Et per prędicta habes expeditũ ſcđm ar
ticulũ.de cuius materia ẽt dictum fuit in d.c.cum no
ſtris.& aliqd in d.c.poſt electionẽ.¶Vltimo d.Petr.
inducit iſtum tex.contra opi.Inn.in c.cũ noſtris.vbi
dicit,ꝙ ſi fiat electio de nõ penitus incapace:licèt nõ
valeat,non impedit curſum Lateranen.concilij.nam
hic vr̃ innui contrarium.Sed potes dicere ſm eum,ꝙ
ipſe text.nõ habet obſtare:quia iam lapſum erat tp̃s
Lateranen.cõcilij,qñ fuit aſſumptus in ꝓpoſitum. pa
tet ,quia iam erat elapſus annus a die acceptationis
ſecundæ præbendæ.& ſic binũ ſemeſtre erat lapſum:
& per ꝯñs erat deuoluta poteſtas ad Papam . per id,
qđ hr̃.ſ.de ſup.neg.præla.licèt.vnde non potuit po-
ſtea fieri confirmatio præbendæ primæ:quia ptãs illa
conferendi erat tranſlata iam in Papam tp̃e quo fie-
bat confirmatio:ideo nimirum ſi non valuit cõfirma
tio.& iſta opi.& ſolutio procedit:tenẽdo ꝙ per ado-
ptionem ſecundæ præbendæ habitæ in eccleſia maio
ri vacauerit prima . Si aũt tenemus, ꝙ non vacauerit
prima p̃benda per adoptionẽ p̃bendæ annexę ꝓpoſi-
turæ:tunc oporteret dici , ꝙ poſt habitã præpoſiturã
lapſus fuit annus ante confirmationem factã de prę-

a Lateranẽ. Eiuſdẽ teno ris eſt ſummatum d. Abba.

benda prima ,ſi dicimus fuiſſe deuolutam poteſtatẽ
conferendi primã p̃bendã.Si aũt diceres, ꝙ nõ eſſet
deuoluta:quia non fuiſſet lapſus annus non valuiſſet
tñ confirmatio:quia non potuit quis habere duas p̃-
bendas in eadem eccleſia, vt dictũ fuit ſuper gl.ſi. &
ꝙ præbenda fuerit annexa ꝓpoſituræ:licèt litera non
exprimat vr̃ innui ex conſuetudine allegata per quã
dicebaẽ,ꝙ vnus in eadẽ eccleſia plures p̃bendas pote
rat habere.nam aliàs talis allegatio nõ feciſſet ad ꝓ-
poſitum niſi fortè fuiſſet allegata per ſimile:vt q̃a vo
luerit dicere,ꝙ ſi ex conſuetudine poterat habere plu
res prębendas in eadem eccleſia:eadem,& fortiori ra
tione in diuerſis.& per hæc ſit expedita decretalis.

S V M M A R I V M.

1 *Ordinare quandoque ponitur pro inſtituere,ſiue prouidere.*
2 *Vacatio præbendæ non eſt poſsibilis vbi non eſt certus numerus præ-*
bendarum,ſeu canonicatuum,nec fit deuolutio ad ſuperiorem ex ne-
gligentia non conferendi intra tempus ſemeſtre.
3 *Inſtitutio inualida non põt ex conſenſu canonicorum inualidari.*
4 *Sententia in qua exprimitur falſa cauſa , & non faciens ad rem non*
valet.
5 *Agere non poteſt regulariter vnus,vel duo de eccleſia pro ipſa,niſi*
habeat mandatum a pręlato,& capitulo,niſi vellet agere pro reuo-
catione rei malè alienatę:defendere tamen poteſt eccleſiam ſine man
dato.
6 *Impetrans ſibi prouideri in eccleſia non numerata cum clauſula non*
obſtante certo numero canonicorum, vel præbendarum, vel ꝙ proui
deatur ſibi de præbenda,ſi qua vacat,aliàs de proximo vacatura,an
virtute talium literarũ debebit prouideri impetrãti in dicta eccleſia.
7 *Viſitare prouinciam tenetur Archiepiſcopus omni anno.*
8 *Inſtituendi ſunt in eccleſia non numerata tot canonici quot conſueue-*
runt aſsignari.& nu.2.
9 *Numerus canonicorum,an inducatur ex conſuetudine.*
10 *Numerus certus canonicorum,an poſsit eſſe,& non præbendarum.*
11 *Papa non intelligitur velle tollere conſuetudinem eccleſiæ.*
12 *Eccleſia non numerata in qua non ſunt canonici ſecundum antiquum*
ſtatutum,an poterunt per Epiſcopum compelli ad ſupplendum , &
creandum alios.
13 *Cauſæ duæ ſi exprimantur in ſententia quarum vna facit ad rem al-*
tera non,an tenebit ſententia.
14 *Dictio præſertim,vel maximè,quid operentur.*
15 *Fructus aut redditus præbendæ in abſentia percipere , an valeat quis*
ex conſuetudine.

a EX parte. Lateranen.ᵃ cõcilium
locũ non hẽt:vbi p̃ben
dæ nõ ſunt diſtinctę: nec certus cano
nicorũ numerus.h.d. Et in prima po-
niẽ facti narratio.In ſcđa partiũ cõfeſ-
ſio.In tertia poniẽ ſnĩa. In quarta po-
nitur gratia.ſecũda ibi:tandẽ.tertia ibi:nos igiẽ.quar-
ta ibi:q̃a uero.¶In tex.ibi:vacauiſſent.ſupple, ut di-
cebatur:q̃a verè nõ erat dare uacationem in ipſa ec-
cleſia:ut ĵ.dicetur.¶Itẽ ibi:ſcientes fortè , quia licèt
uideretur deuoluta ptãs ad ep̃m pp lapſum ſex men
ſium:tñ videbatur ille priuatus ex quo intra ſecundũ
ſemeſtre non prouiderat.nam lapſi erant quatuor an
ni,& ultra.vt dicit litera.¶Item ibi: & ĵ.decidiẽ ꝙ oc
caſione prædicta vtraq; pars acceſſit ad curiã,ſeu ip-
ſarũ procuratores,& cauſa fuit tractata corã Papa:&
tandem Papa habuit confeſſionem vtriuſq; partis : vt
ſequitur.¶No.j.ex tex.ꝙ ille qui ſcit ſe habere titulũ
inualidum,cautę facit ſi procuret habere titulum ua-
lidũ,vt ſic mutet cauſam poſſeſſionis de nulla in ali-
quam ſcđm ea quæ hñr in l.cum nemo.C.de acquir,
poſ.& facit,qđ hr̃.ſ.eo.poſt electionem.ex pluribus
aũt titulis non põt quis habere beneficium : vt patet
in c.ut qui duas.de elec.in vj.In caſu tñ huius c.ſecũ-
dus titulus hic fuit inualidus,ſicut & primus,licèt im
petrans ſcđm titulum putaret ipſum ualidũ. ¶Item
not. ꝙ ille ad quem deuoluitur poteſtas prouidendi
ex ne-

ex negligentia alterius nedum vr̃ poſſe ꝓuidere: ſed
ẽt in corporalem poſſeſſionem inducere. poſſes tamẽ
1 dicere, ꝙ hoc fecit de conſenſu capituli. ¶†Item not.
ꝙ verbum ordinauit, ponitur pro inſtitutione, vel ꝓ-
uiſione. facit, qđ no. s̃. de offi. delega. ſup eo. & qđ di-
2 ctum fuit. s̃. eo. c. ij. ¶†Item not. ꝙ in eccleſijs in q̃bus
non eſt dare vacationem p̃bẽdarum, nec certũ nume
rum canonicorum non eſt dare vacationẽ. facit. s̃. de
p̃bend. dilecto. & rõ huius eſt, quia in dicto caſu iura
creantur cum electis, ſeu electione: & extinguunt cũ
defunctis: vt hr̃. in d. ca. dilecto. & facit, qđ tangit hic
in gl. iij. ¶Item no. ꝙ concilium Lateranẽ. diſponẽs
tp̃s computari ad vacationem in deuoluenda poteſta
te rõne negligentiæ, non habet locum in eccleſijs in
q̃bus non habet locum vacatio, vt ſunt eccleſiæ non
habentes diſtinctionem p̃bendarum, nec certum nu-
merũ canonicorũ. & ex prædictis no. ꝙ ad illũ caſum
nõ dẽt trahi, vel extẽdi lex ad quẽ verba legis nõ ada
ptent. facit, quod hr̃. in c. indemnitatibus. §. ſi cũ eas.
de elect. in vj. & in l. iiij. §. toties. ff. de dam. infec. cum
ibi no. & per Bart. in l. hos accuſare. §. omnibus. ff. de
accuſa. ¶Item not. ꝙ licẽt in eccleſijs non numeratis,
non ſit dare certum, & expreſſum numerũ: eſt tñ da-
re quẽdã numerũ tacitũ a iure ſubintellectũ: vt vide-
licet tot in eccleſia eſſe dẽant quot eſſe ꝯſueuerũt, &
quot poſſunt eſſe facultatibus eccleſiæ cõnumeratis.
& iſtũ numerũ tacitum, & a iure ſubintellectum cõ-
plendũ ꝯpelli poſſunt canonici ꝑ ordinariũ. Et ex p̃-
dictis no. hic Egidius, ꝙ in numero determinãdo plꝰ
operatur ſtatutum q̃ conſuetudo: quia ſtatutum facit
in eccleſia eſſe certum numerũ expreſſum, ſed cõſeu
tudo non. Nã poſito, ꝙ vſque ad certũ numerũ cõſue
uerunt eſſe in eccleſia non per hoc dr̃ eccleſia nume
rata, vt hic vr̃ colligi. ſecus ſi factum fuiſſet ſtatutum.
3 de quo tangetur ſuper glo. fi. ¶†Item not. ꝙ conſen-
ſus canonicorũ non poteſt inſtitutionem inualidã cõ
firmare. facit, quod hr̃. s̃. de elec. auditis. & ideo ꝯſen
ſus canonicorum in caſu huius. c. non profuit ad vali
dandã inſtitutionem Ep̃i, vel Archiepiſcopi. profuit
4 tñ, vt facilius cõcederet gratia per Papã. ¶†Item no.
ſm̃ Hoſti. ꝙ non vr̃ valere ſententia vbi exprimit̃ fal-
a ſa cauſa: ᵃ & non faciens ad rem, licẽt ſuſtineri poſſit
ex aſſiſtentia veræ cauſæ ad rẽ facientis: vt vr̃ hic poſſe
colligi. nam inſtitutio facta per Ep̃m ex cauſa: q̃a de
uoluta fuiſſet poteſtas ad eũ per conciliũ Lateranẽ.
non valuit. potuiſſet tñ valere ſi eccleſia patiebat̃ de-
fectum in miniſtris, & Ep̃s ſtatuiſſet tẽpus canonicis
in tra quod crearent alios canonicos. & ſi non creaſ-
ſent intra dictum tp̃s potuiſset tũc ipſe creare, & in-
ſti tuere. facit qđ. j. dicet: & qđ legit̃, & not. s̃. de elec.
in c. cũ eccleſia. Vltimo notare potes, ꝙ ille cuius ti-
tulus detegitur nullus poteſt remanere in eccleſia ſu
perueniente titulo valido: quod vr̃ intelligendum qñ
titulus primus fuit nullus: propter aliam cauſam quã
ꝓꝑ defectũ ipſius prouiſi: aliàs ſecus, per id, quod hr̃.
s̃. de elec. ſuper eo. & in c. ꝯmiſſa. de elect. in vj. ¶Itẽ
potes notare ſm̃ do. Flo. & tangit etiam hic Io. An. ex
litera ibi, dum dicit affectabãt, ꝙ in receptionibus ca-
nonicorum non vr̃ eſſe ſtatuta certa forma in tali re-
ceptione ſeruanda: ſed ſufficere vr̃ ꝙ appareat de cõ-
ſenſu capituli: vt hic videtur innui ſecundũ Inno. nã
hic non dicit, ꝙ capitulum elegerit iſtos. ſed ꝙ affecta
bat, ꝙ eſsent canonici. facit, quod hr̃. s̃. de elec. eũ in-
ter canonicos. & ſic videtur, ꝙ forma. c. quia ꝓꝑ. non
habeat locum in electionibus, vel receptionibus ca-
nonicorum: ſed ſolũ in electionibus prælatorum, per
quorum mortẽ eccleſiæ viduantur. de quo per glo. in
d. ca. quia ꝓꝑ. circa prin. Hoſti. tamen qui tenuit con-
trarium. dicit hoc argumentũ non colligi ex iſto text.
ex eo, q̃a affectio canonicorũ non fecit iſtos canoni-
cos: ſed ſolũ præſtitit adminiculum gratiæ q̃ Papa fa-
cit. & iſtud ſatis literę conſonat. tñ dictum Inn. cõiter
tenetur: vt patet ex his, q̃ not. in d. c. quia propter. per
gl. ¶In gloſ. j. ibi: defendere collegium. Alij dicunt, ꝙ
hic non defendebant collegium, ſed ius eccleſiæ Ro-
manæ: quia dicebant forte deuolutam poteſtatem ad
Papam: ſed dicunt aliqui, ꝙ quis non poteſt facere ſi-
ne mandato. per id, qđ hr̃. s̃. de confirma. vtili, vel inu
tili. cum dilecto. in hoc tñ non expedit inſtare: q̃a ſa-
tis poterit dici, ꝙ hic defendebãt eccleſiam, & ipſum
collegium ne videlicet reciperetur in eccleſia, vel ad
collegium ille, qui non eſset de iure recipiẽdus. ¶In
eadem gl. ibi reportarunt ꝯ̃riam ſententiam: imo ob-
tinuerunt ſententiam pro ſe: quia factum ꝑ Archiepi-
ſcopum, & capitulũ: & ẽt per Ep̃m fuit caſsatum. &
ideo in hoc gl. malè dicit: vt patet ex litera. põt tamẽ
glo. ſaluari habito reſpectu ad finalem effectũ, & ad
gratiam q̃ finaliter fecit Papa: q̃a illo reſpectu bñ re-
portarunt quodammodo ꝯ̃riam ſñiam quantũ ad ef-
fectũ. ¶In eadem gl. ibi: poſsunt ſe opponere ius inter
dum ẽt neceſſitatur: vt eſt expreſsum. in c. generanti.
de elect. li. vj. & in cap. ij. de rebus eccle. non alie. eo.
5 libr. vj. ¶†In eadem glo. in fi. tu potes concludere, ꝙ
pro eccleſia non poteſt regulariter vnus, vel duo de
eccleſia agere niſi habeat mandatum a prælato, & ca
pitulo: ſecundũ ea, quæ hñr. de ꝓcur. c. j. Fallit, qñ vel
let agere pro reuocatione rei malè alienatæ. de quo
in c. ſi q̃s presbyterorũ. j̃. de rebus eccl. nõ alie. & xij.
q. ij. non liceat. defendere aũt eccleſiam bene poteſt
vnus, vel duo. ꝑ id, qđ legitur, & no. in d. c. j. & plene
ꝑ Io. And. poſt Inn. s̃. de teſtibus. c. cum olim. & facit,
quod nota. de reſcrip. edoceri. & in prælleg. ca. ſi q̃s
presbyterorum. non vr̃ tamen, ꝙ quis poſſit ſe obijce-
re capitulo, niſi rõnalem cauſam oſtendat: vt hic pro-
batur. & j̃. de his, quæ fi. a maio. par. capi. in ca. j. dicit
tñ Inn. ꝙ ſi capitulũ non defenderet eccleſiam admit
terent̃ alij ſingulares de eccleſia. arg. l. j. & ij. ff. de lib.
cau. ¶In gl. ij. in fi. & facit ẽt, qđ no. i gl. in c. priuſq̃.
xxviij. diſtin. & qđ notat̃ per legiſtas per glo. in l. vna.
C. vt quæ deſunt aduo. partium. ¶In glo. iij. ibi: certũ
quid quotidie datur. idem tamen dicas, licẽt quoti-
die non daretur aliquid, ſi aliàs certus ſit numerus ca
6 nonicorum in eccleſia, & ſimiliter p̃bẽdarũ. ¶†Quid
autem ſi aliquis impetrat ſibi prouideri in eccleſia in
qua nõ eſt certus numerus præbendarum, nec cano-
nicorum, & impetrat ſibi prouideri cum clauſula nõ
obſtante certo numero canonicorũ, vel præbendarũ:
vel ꝙ prouideatur ſibi de præbenda ſi qua vacat: aliàs
de proximo vacatura: an virtute taliũ literarum dẽbit
ꝓuideri impetranti in dicta eccleſia. Inn. hic tetigit,
& ẽt Hoſt. quorum dicta poſuit glo. in c. fi. j̃. eo. lib. vj.
ibi glo. vr̃ cõcludere, ꝙ vbi in eccleſia eſset certus nu
merus canonicorũ: licẽt non apparet de expreſso nu-
mero præbendarum: quia tñ in conſequentiam intel
ligeret̃ eſse iuxta numerum canonicorum numerus
p̃bendarum, deberet tũc ꝓuideri. & idem eẽ ſi eſset
ſtatutus certus numerus p̃bendarum: q̃a in dubio in
ꝯſequentiã intelligeretur eſse ſtatus numerus cano-
nicorũ iuxta numerũ p̃bẽdarum. facit, qđ no. Io. An.
in c. cum M. ſuꝑ gl. s̃. de conſtit. & qđ dixi. s̃. de p̃ben.
in c. dilectus. el j. & ẽt. in c. dilectus. el ij. Si aũt in ec-
cleſia non eſt certus numerus canonicorum, & p̃ben.
darum, tunc ſi mandatum fuit ꝓuideri non obſtante
certo numero dẽbit prouideri, q̃a dicta eccleſia venit
potius ad augmentũ q̃ ad diminutionem, & ad tollẽ-
dũ obſtaculum ſi qđ eſſet: ideo tunc ẽt debebit pro-
uideri:

a Falſa cauſa. Sentẽtia ex falſa cauſa, an valeat. vide l. qui teſtamẽto & ibi Bart. Bal. & Ange. ff. de excuſa. tut. in c. j. & in c. inter cætera. Et ibi docto. & in c. j. per Abba. iiij. col. de te iudic. per Bart. in l. iuſte poſſ. det. ff. de quib. pol.

uideri:ſed ſi mandatum fuit prouideri de præbenda ſi
qua vacat: q̃a illa ꝯditio non pōt verificari in tali ec-
cleſia,vt hic ꝓbatur non poterit tali impetranti ꝓui-
deri,vt voluerunt aliq̃.ſed Hoſt. voluit ꝯ̃riū:quia ſi
Papa voluit per literas prouideri in eccleſia in qua ha
beret locum vacatio.& ſic in eccleſia numerata, mul
tofortius in eccleſia nō numerata.ar.c.ex parte.el iij.
ĩ.de decimis.& cum illa opinione tranſit ibi gloſſ. &
tranſeunt cōiter doc. tamē de rigore iuris non vide-
retur procedere: q̃a in illis literis beneficialibus,non
valet argumentum de maiori ad minus:vt eſt text. in
c.cui de non . de præben.in vj.vbi ſi mandatur alicui
de præbenda certi valoris prouideri,non poterit ꝓui
deri de præbenda minoris valoris virtute literarū. &
ſic vr̃ , ꝙ licèt magis ſit prouideri in eccleſia numera-
ta cum non debeat fieri prouiſio , niſi fiat mentio de
numero , qñ quis vltra numerum vellet recipi.s̃.de
reſcrip.conſtitutus. q̃ recipi in eccleſia non numera-
ta:tñ non vr̃,ꝙ ſi mandatur prouideri in eccleſia non
numerata , quòd per tales literas poſſet prouideri in
eccleſia numerata,communiter tñ tenetur cōtrariū :
vt patet ex glo.præallegata.¶ In glo.totum capitulū.
in fi.Hoſt.pro ſolutione contrarij hic dicit,ꝙ argumē
tum,ꝙ gl.collegit hic non colligitur : quia Papa non
ſuppleuit hic ex officio ad commodum ipſorū agen-
tiū,& petentiū pronuntiari inſtitutionem inualidam:
imo ſn̄iam pro eis tulit.verum eſt tñ,ꝙ extraiudiciali
ter gratiā faciendo poſtea ꝓuidit.& recte conſideran
do decretalis non probat dictum gloſ.ſed potius op-
poſitū.do.tñ Flor.aliter ſoluebat. Nam dicit,ꝙ illud.
c.examinata.procedit qñ agitur de cauſa concernen
te ꝑiudicium partium. hic autem agebatur de cā ec-
cleſiæ in qua iudex pōt ex officio ſupplere. iuxta not.
in c.iij.s̃.de poſtula.& s̃.de ele.cùm nobis olim.Præ-
terea ſm eum id,qđ hic fecit Papa,videlicet iſtos re-
cipi non fuit factum iudiciale,ſed extraiudiciale iam
finita cauſa.¶ In glo.penul.ibi:obtinet pars iſta. Ad-
uerte, q̃a licèt obtineat ex cā quam glo.aſſignat,non
obtinet per viam iudicialem , ſed per viam gratiæ,&
extraiudicialem:vt ſuperius dictū fuit in ꝑcedenti gl.
¶ In eadem gl.in fi.& ſic vult gl. ꝙ etiam ſi fuiſſet cer
tus numerus conſtitutus: & ſic potuiſſet habere locū
vacatio nō tenuiſſet collatio Epiſcopi,nec Archiep̃i,
q̃a cum cuilibet inferiori a Papa ad quem deuoluit
poteſtas detur ſemeſtre.s̃.co.c.ij. vnum ſemeſtre ha-
buiſſet capitulum ad conferendum.& ſi fuiſſet negli
gens deuoluta fuiſſet poteſtas ad Ep̃m,qui habuiſſet
ſecundū ſemeſtre. & ſi Ep̃s fuiſſet negligēs deuoluta
fuiſſet poteſtas ad Archiep̃m, qui habuiſſet tertiū ſe-
meſtre: & ſi fuiſſet negligens deuoluta eſſet poſt ter-
tium ſemeſtre poteſtas ad Papam.hic aūt nedum tria
ſemeſtria:ſed multa plura erant elapſa: quia tempus
quatuor annorum in quo ſunt octo ſemeſtria.Sed ad-
uerte,q̃a litera hic a contrario ſenſu videat̃ innuere,
ꝙ ſi certus fuiſſet numerus in eccleſia: & ſic fuiſſet da
re vacationē ꝙ tenuiſſet ſaltem collatio Archiep̃i.pro
hoc facit:quia tp̄s Lateranē. concilij nō currit igno-
ranti,ſed ſcienti.ꝑ id,qđ legit̃,& notatur.s̃.eo.c.ij. &
pro hoc ēt,quia ignorans non cenſetur habere pote-
ſtatem ꝓuidendi,facit quod hr̃.in l.annus.ff.de calū.
& in l.genero.ff.de his,qui no.infa. & quod hr̃.s̃.co.
q̃a diuerſitatem. archiep̃s autem vr̃ potuiſſe probabi
liter ignorare vacationem, q̃ erat extra ſuā diœceſim
in diœceſi ſuffraganei: tū q̃a regulariter non hēt pote
ſtatē in ſubditos ſuffraganei.s̃.de offi.ordi.paſtoralis.
tū ēt, q̃a ñ ꝯueniet ſecreta alieni territorij ꝑſcrutari.
l.iiij.C.de commer.& mercato. Et ſic vr̃,ꝙ non præ-
ſumatur ſcire,niſi appareat de ſcientia. & ſic videt̃,ꝙ
licèt fuiſſet lapſum tempus quatuor annorum: q̃a tñ
potuiſſet ignorare intra dictum tempus vacationē ip
ſe Archiep̃s potuerit valere collatio per eum facta, li
7 cèt eccleſia fuiſset numerata.¶ †In contrarium tamē
facit:quia Archiepiſcopus tenetur omni anno viſitare
ſuam prouinciam,& habere teſtes ſynodales,q̃ hæc,
& ſimilia debēt referre.ĩ.de accuſ.ſicut olim. ¶ Item,
quia ex officio ſuo debet prædicta facere . & ſic vr̃, ꝙ
debeat præſumi ſcientia. facit,quod hr̃.s̃.de elect.in-
notuit.cum ibi not.per gloſ.propter hoc reuocat hoc
in dubium Ioan.An. an Archiepiſcopus præſumatur
ſcire facta ſuæ prouinciæ extra ſuam propriam diœ-
ceſim.Et concludit poſt Hoſt.ꝙ hoc relinquendū erit
arbitrio boni iudicis,qui arbitrabitur,ſeu habebit ar-
bitrari an præſumatur talis ſcientia ex qualitate bñfi
cij vacantis:quia ſi eſt beneficiū notabile facilius ꝑſu
metur ſcientia,& ex quantitate temporis: q̃a ex ma-
iori tp̄e vacationis facilius præſumetur ſcientia quā
ex minori,& attenta etiam ſama, & remotione loci.
arg.l.moræ.ff.de vſuris.nam vbi fama erat vacatione
facilius præſumetur de ſcientia . & ſimiliter ſi erat in
loco propinquo vacatio facilius præſumetur q̃ in lo-
co remoto . vñ Archiep̃s forte ſtetiſset in curia:& ſic
valde remotus a ſua prouincia non de facili præſume
retur ſciētia: & ſic patet,ꝙ interdum potuiſset valere
collatio Archiepiſcopi poſt quadriennium ſi eccleſia
fuiſset numerata, quādo videlicet ignoraſset vacatio
8 nē ipſius beneficij.¶ †In gl. fi.ibi:ſcđm conſuetudinē
eccleſiæ. qualis aūt eſset ꝯſuetudo huius eccleſiæ hic
non bene exprimitur.dicebat Egidius,ꝙ erat conſue
tudo de certo numero.facit qđ.ĩ.tangit gl.dū dicit,ꝙ
9 tot ibi ſunt inſtituendi quot ꝯſueuerūt ibi eſse. ¶ †Et
ex hoc arguit Egi.vt tetigi in notabilibus,ꝙ licèt per
ſtatutū inducatur certus numerus, non tamen ſic in-
ducitur per conſuetudinem. & cum iſto dicto tranſit
hic Ioan.An.& do.Anto. facit,quod dixi in notabili
bilibus.Sed contra iſtud dictum facit:q̃a ſtatutum,&
coſuetudo vñr æquiparari:per ea,quæ hñr, in l.de q-
bus.ff.de lega.do.Flor. propter hoc dicebat,ꝙ nulla
videtur eſse differentia inter ſtatutum,& conſuetudi
nem prædictam: quia etiam cōſuetudo facit ius,ſicut
& ſtatutum. allegat,quod habetur.s̃.de cōſuetu.cum
dilectus.& in c.fi.ad iſtum tex.reſpondet,ꝙ hic pote
rat eſse conſuetudo ſuper alio q̃ ſuper numero.puta
ſuper modo aſſignandarum portionum , vel ſuꝑ alio
ſimili.Si autē vis intelligere,ꝙ eſset ꝯſuetudo ſuꝑ nu
mero:ſic dicit,ꝙ dēt intelligi, ꝙ erat ꝯſuetudo reſpe
ctu numeri canonicorum, non autem præbēdarum :
aliàs ſecūdum eum non procederet hoc capitulum ,
niſi accipiamus conſuetudinem impropriè pro ꝯſue
tudine non ꝑſcripta, qui ſecundū eum potius dr̃ mos
q̃ ꝯſuetudo,& ſm hoc poſset procedere dictum Egi.
quia licèt ſtatutū faciat certū numerū in eccleſia. non
ſic facit conſuetudo non præſcripta.ſed dom.Pet.hic
aliter vr̃ ſaluare dictum Egidij. nā dicit ipſe,ꝙ in his,
q̃ ſunt per modum liberæ facultatis ex ſolo tempore
non inducit̃ coarctatio . vnde ſi per 30.annos facerer
coqui panē in furno vicini , nō per hoc aſtringerer in
futurū facere coq̃ ſi non vellem. facit,qđ legit̃,& no.
in l.j.& ij.C.de ſeruitu.& aqua.per legiſtas.& qđ no.
Io.Ant.in c.fi.ſuper gl.de conſuetu.in vj.& iō cū per
modum liberæ facultatis competeret creatio canoni
corum in eccleſia non numerata,vr̃ ꝙ licèt conſueue
rint creari ad certū numerū.nō ꝓ hoc coercentur,vt
non poſſint ꝯ̃ illū creare,qđ vr̃ intelligendū,niſi forte
aliàs voluiſsent vltra illū creare,& fuiſsent prohibiti :
& tranſactū eēt tēpus.xl.annorū. nā tunc bñ induce-
ret̃ conſuetudo præſcripta ſuper numero . ꝓ id,quod
notatur

notatur in ſimili.in d.l.j.& ij.C.de ſeruitu. vbi notaẽ,
ꝙ ſi facere cõſueuerim coqui panem ad furnũ tuum,
& voluerim facere coqui ad alium furnum,& fuerim
ꝓhibitus, & demũ lapſum fuerit tp̄s ſufficiens ad p̄-
ſcriptionem ſeruitutis inducẽ ſeruitus, & cogar de-
inceps facere coqui ad furnum tuum.facit ad p̄dicta,
10 quod hẽ.de præben.vt beneficia.in vj. ¶†Itẽ aduerte
inquantum do.Flo. voluit,ꝙ poteſt eſſe certus nume
rus canonicorum,& non præbẽdarum.Intellige illud
verum qñ de hoc conſtat.facit,quod hẽ.ĩ.eo.c.fi.lib.
vj.vbi bonus tex. ſed ĩ dubio ſi ſtatuiẽ cert⁹ numerus
canonicorum,in conſequentiam videtur etiam deter
minari numerus præbendarum iuxta numerum ca-
nonicorum:vt voluit hic Inno.¶In eadem glo.in fin.
& per dicta in gl.& etiam in tex.dicebat Inno.ꝙ pro-
pter reſcriptum Apoſtolicum in tali eccleſia non nu-
merata impetratum ſi facultates non ſuppetãt etiam
vnus ſolus habebit poteſtatem ſe opponendi ex eo,
quia aliàs fieret cõtra ius. & generaliter ẽt læderetur
ipſa eccleſia:qa oppobrium eſſet ſi canonici cogeren
tur mendicare.arg.c.ad ſupplicationem.ĩ.de renun-
tia.& xcix.diſt.c.diaconi. vbi aũt ſuppetunt faculta-
tes, tunc non læditur eccleſia:imo fit melior eius con
ditio ꝑꝑ augmentum miniſtrorum: iõ tũc ſeruandũ,
qđ facit maior pars capituli.ĩ. de his,q̃ fiunt a maio.
par.capi.in c.j.¶Vlterius etiam per iſtum text.cũ gl.
dicunt hic Pet.& Abbas,ꝙ ſi ex mandato ſedis Apo-
ſtolicæ quis ſit recipiendus in canonicum ſi ex cõſue
tudine eccleſiæ canonicus recipiendus tenetur præ-
ſtare iuramentum de reſidendo nõ tenebitur capitu-
lũ talẽ recipere,niſi pri⁹ iuret de reſidẽdo:qa ĩ dubio
11 non eſt veriſimile ꝙ† Papa velit tollere cõſuetudines
eccleſiæ.per id,quod hẽ. in c.j.de conſtit.lib.vj. & de
12 conſuetu.c.fina.ad fi.co.lib. ¶†Extra gl. a tangit hic
a Io.An. an qñ eccleſia nõ eſt numerata:& ibi nõ ſunt
canonici ſcđm antiquum ſtatum : an poterunt com-
pelli per Ep̄m ad ſupplendum,& creandum alios. &
cõcludit,ꝙ ſic. & per iſtam viam poterit ſupplere ne-
gligentiam ipſorum ſtatuẽdo, videlicet illis titulum
intra quẽ debeant ſupplere numerum antiquum quo
elapſo,ſi non fecerũt poterit ipſe Ep̄s ſupplere. facit,
quod hẽ.ſ.de elect.cum eccleſia. & quia a iure in ec-
cleſijs non numeratis non reperitur dies ſtatutus. iõ
merito potuit ſtatui ab ipſo Ep̄o. & per hunc modũ
ſupplere negligentiam canonicorum in eccleſia non
numerata:non autem autoritate Lateraneñ.concilij,
qđ habet locum in eccleſijs numeratis in quibus a iu
re eſt ſtatutum certum tp̄s,qđ interpellat ꝓ homine.
ſ.e.c.ij.¶Et ꝑ prædicta dicit Hoſt.hic eſſe argumen-
tũ expreſſum,ꝙ ſi iudex moueaẽ ad deferẽdũ ſniam,
& non faciens ius ad rem,& exprimit hoc in ſenten-
tia,non valebit ſnia,licèt iuuari poſſet ex iure,nõ ex-
preſſo ꝑꝑ quod dicit periculoſum eẽ exprimere cãm
in ſententia.facit,quod hẽ.ſ.de re iudi.ſicut.& de re-
nuntia.in c.præſentia.& qđ no.ĩ.eo.dilectus.in gl.&
ſ.eam.& ĩ.qui filij ſint legiti.in c.per tuas.ſecus dicit
13 ſi † duæ cãæ exprimantur in ſenẽtia. quarum vna fa-
cit ad rem:altera nõ:qa tunc ſuſtinetur ſententia. per
id,quod hẽ.in d.c.per tuas.& notauit in d.c.in p̄ſen-
tia.niſi ꝑ hunc. & iõ conſuluit Iacobus de But.in l.ij.
§.ignominię.ff.de his,qui no.infa.ꝙ iudex in ſnia nõ
exprimat certã cauſam:aut ſi exprimat: exprimat ta-
liter, ꝙ ſe non reſtringat ad illam ſolam: & ſic appo-
nat dictionem maxime,q̃ ſui natura etiam implicat:
vt no.gl.in l.illud.ff.ad leg.Aquiliã. & idem dicebat
hic do.Flor.dicens:ꝙ ſi vult exprimere dẽt dicere ma
xime ex tali cã, & ex alijs pluribus,q̃ colliguntur ex
actis.Sed do.Anto. hic dicit, ꝙ contra concilium Bu-
trigarij facit,qđ hẽ.in c.ex literis.ſ.de reſtit.in integr.
14 vbi licèt ſit appoſita † dictio præſertim, vel maxime,
non videtur ꝙ habeat operari.; vnde remittit ad not.
per ſe.in d.c.in præſentia.de renuntia.& de reſcript.
ab excommunicato.potes dicere ꝙ dictio pręſertim,
vel maxime,operatur qñ ex actis appareat etiam alia
cauſa quàm expreſſa:aliàs non vẽ operari:quia ſcđm al
legata,& probata debet iudicari.ſecundũ ea,q̃ not.ſ.
de offic.de leg.paſtoralis.§.quia vero. & in l.illicitas.
§.veritas.ff.de offi.præſi.& ꝑꝑ prædicta conſuluit hic
Ioan.And.ꝙ quando ordinarius confert præbendam
dicat confero tibi talem præbendam ſic vacãtem: vel
etiam aliter quomodocunque, & ex cuiuſcunq; per-
ſona, ne aliàs ſi exprimereẽ ſolum vnus caſus vacatio
nis,q vere non adeſſet:licèt alius eſſet redderẽ colla
tio inualida.ꝑ id,qđ hẽ.de reſcrip.ſuſceptũ. lib.vj. &
15 facit,qđ ibi not.per dom.Lapum.¶†Vlterius ꝑ hanc
decretalem q̄dam dicere voluerunt, ꝙ valeat conſue
tudo, ꝙ quis percipiat fructus,aut redditus in abſen-
tia.& ꝓ hoc facit: quia ſtatutum a principio ſuꝑ hoc
factum tempore fundationis videtur valere. 19.q.ij.
eleuterius.& facit,quod hẽ.ſ.de elect.cum dilectus.
& ĩ.de cenſi.cum venerabilis.ergo eodem modo cõ-
ſuetudo in numero declarando videẽ poſſe illud ope
rari,ꝙ etiam redditus percipiantur in abſentia. facit,
quod habetur.ſ.in c.cum omnes.de conſtit.ad fin. &
illud finaliter tenet hic Hoſti. dumtamẽ certa portio
reſeruetur vicario,qui debeat deſeruire eccleſię:aliàs
ſi totum deberet recipere in abſentia eſſet conſuetu-
do oneroſa eccleſiæ:& ſic non valeret.ſ.de conſuetu.
c.j.& ſic reſidet Io.And. & dom.Ant.tu dic.vt plene
dixi.in c.extirpandæ.§.j.ſ.de præbend. ¶Vltimo per
iſtum tex.dicit Io.And.ꝙ in caſu decretalis ẽt ſi ſuffi-
cerent facultates eccleſiæ: tamen minuerentur cano-
nicorum ſoliiæ portiones non deberent iſti recipi per
iſtum text. hic in ñ.dum dicit ſecundum conſuetudi-
nem hactenus obſeruatam.

a Extra gl. vid. hic do. Abb. in iij. col. verſi. in gl.ſ.in fin. & ver. ſeq.

SVMMARIVM.

1 *Præbenda ſacerdotalis, quæ ſit.*
2 *Delegatus non poteſt concedere poteſtatem alicui conferendi vacaturam primam. & nu.7.*
3 *Verba iſta (promittit non contrauenire, vel contradicere) intelliguntur de iniuſta.*
4 *Poteſtatem conferendi alteri concedens, an poſſit illam reuocare.*
5 *Prohibitum vna via non debet alia concedi.*
6 *Validare poteſt Papa, quòd aliàs erat inualidum.*

COnſtitutus. Is qui hẽt ꝯferre non
poteſt de iure tradere
poteſtatem alteri cõferendi primum bñfi
cium eum vacabit.h.d.Et primo poniẽ gra
tiæ petitio.In ſecunda ipſius exauditio. In tertia futu
ræ fraudis prouiſio.ſecunda ibi,quod circa.tertia ibi:
quia vero.¶No.j.ex tex.ꝙ interdum in eccleſia ſunt
1 præbendę ſacerdotales.dicitur † autem ſacerdotalis,
quando habet onus ſacerdotij annexũ:ideo talis pręe-
benda nõ debet conferri,niſi ei,qui ſit in ſacerdotio,
vel ſaltem ſit in tali ętate,ꝙ poſſit ad ſacerdotium ꝓ-
moueri.ĩ.de p̄ben.ei cui.lib.vj. & facit,qđ hẽ.eo.tit.
2 & libro.c.cui de non ſacerdotali.¶Itẽ no.ꝙ † delega
tus non p̄t concedere poteſtatẽ alicui conferendi va-
caturã, cum nec ipſe legatus poſſet primã vacaturam
conferre.ſ.de p̄ben.dilectus. ¶Item no.ꝙ in ꝯceſſio-
ne p̄tãtis conferendi ſemper videtur intelligi clauſu-
la, dumtamen canonicè conferatur: & ſic modo ca-
3 nonico,& perſonę idoneę.¶Item no.de†virtute iſto-
rum verborũ,qñ quis promittit non ꝯuenire, vel nõ
ꝯdicere: quia intelligatur de cõtrauentione,vel ꝯdi-
4 ctione iniuſta,non autem de iuſta.¶Itẽ not.ꝙ † con-
cedens

cedens alteri poteſtatē conferendi non vr̄ illam poſſe reuocare, qn̄ illa conceſſio eſt valida. in contrariū tn̄ facit.ſ.de elect.in cauſis. vbi vr̄, ꝙ poſſit reuocari re integra. ſed dic, ꝙ ibi loquitur quādo conceſſio poteſtatis conferendi fit per viam ſimplicis cōceſſionis: vt quia dat talem poteſtatem faciendo ipſum cōpromiſſarium, vel procuratorem, vt ſic nomine ſuo eligat. nā tunc talis poteſtas poteſt reuocari re integra: vt ibi dicitur. ſed hic loquitur, qn̄ conceſſio poteſtatis conferendi fuit facta per viam donationis quo caſu reuocari non pōt dūmodo tenuerit ipſa conceſſio. An autem ante confirmationem ſedis Apoſtolicę in caſū decretalis tenuerit conceſſio. aliqui dixerunt, ꝙ ſic. ſed cōiter tenetur ꝯtrium: quia ſi voluiſſet potuiſſet fieri fraus concilio Lateranē. facit, quod hic dicitur. in fi. Et ideo debet dici, ꝙ non valet etiā ante hanc conſtitutionem quę pōt dici eſſe declaratoria: non autem noui iuris æditoria. ¶ Item not. ꝙ gratiæ perſonales, & exorbitantes a iure non ſunt trahēdæ ad conſequentiam: & ſic non ſunt extendendæ. facit ſ.de priuileg.ſane. ¶ Vltimo potes notare, ꝙ cum aliquid prohibetur, intelligat̄ etiam prohibitum illud per qđ perueniretur ad illud. facit, qđ hr̄. in l.oratio.
5 ff.de ſpon. ¶ † Et ſimiliter etiam potes notare, ꝙ prohibitum vna via, nō dēt alia concedi, ne fiat fraus legi. de qua in glo.fi.& ſ.de procu.tuæ.& ſ.de reg.iur. cum quid vna via.li.vj. quomodo autem deprehendatur fraus ex conceſſione poteſtatis conferendi vacaturam. dicit Io.And. ex hoc deprehendi: quia ille, q. non poſſet alicui permittere vacaturam poſſet concedere poteſtatem conferendi amico ius cui promittere vellet: quia veriſimile nō faceret aliud q̄ ille vellet cui volebat ꝑmittere. facit, quod hr̄. de officio lega.c.penul.ſecundo rn̄ſo.lib.vj. ideo ne per hanc viā indirectam aperiatur via ad vacaturam. hoc fuit ꝓhibitum: vt litera hic in effectu voluit. ¶ In gl.j.ibi: ſed qđ ſi ille. aduerte gl. loquitur quādo tenet conceſſio poteſtatis conferendi, & qn̄ ille cui facta eſt conceſſio confert tempore quo valeat beneficium. ¶ In eadem gl.ibi: certe nō. hoc ſatis videtur clarum, qn̄ data fuit poteſtas conferendi, vt ꝯpromiſſario, vel procuratori. per id, quod hr̄.ſ.de electio.ſi compromiſſarius, lib.vj. nam tunc functus eſt officio ſuo ſiue bene, ſiue male conferat: vt ibi patet. Si autem cōceſſio fuiſſet facta ex cauſa donationis, tunc ſi ſcienter contuliſſet indigno adhuc procederet glo. quia priuatur tunc poteſtate: vt in c.cum in cunctis, ad fi. allegato in fi. in glo. & tunc videretur deuolui poteſtas ad ſuperiorē non ad illum qui dedit poteſtatem: q a priuauit ſe illa, dando illā alteri. Si aūt contuliſſet ignoranter indigno: tunc quia non priuatur poteſtate cōferēdi. vr̄ ꝙ poſſet conferre ex quo quodammodo iure proprio vr̄ habere poteſtatem conferendi, ex quo illas habet ex cauſa donationis. & ſm̄ prædicta vr̄ limitandum dictum gloſ. ¶ In ea.glo.ibi: ad priſtinum ſtatum. intellige.i. ad ipſum ꝯcedentem ptātem conferendi, ſi illā ꝯceſſit, vt ꝯpromiſſario, vel procuratori. per id, qđ hr̄. in ſ alleg.c.ſi ꝯpromiſſarius. Si autē ex cā donationis facta fuiſſet ꝯceſſio ptātis conferendi: tunc vr̄, ꝙ ad ipſum qui tulit dēat redire. potes tn̄ dicere, ꝙ ēt hoc caſu redibit ad priſtinū ſtatū: q a conceſſio prius conferendi tunc vr̄ intelligenda de prima vice.l.boues.§.hoc ſermone.ff.de verb.ſig. & iō ex quo ſemel contulit: licèt ille cui facta eſt collatio nolit cōſentire. vr̄ ꝙ amplius nō poſſit ꝯferre ex quo collatio fuit valida, licèt non ſortiat̄ effectū: ſecus qn̄ valuiſſet, vt q a facta fuiſſet indigno ignoranter: vt ſ. tetigi. ¶ In eadem gl.ibi: q a dolus procuratoris, &c.

a Conferē-da. Si quæras verius inſtituēdi, ſiue conferendi beneficia poſſit donari, vel cōmitti. diſtingue, vt hic per do. Hen. Bohyche. ī prin. ca. & an data poteſtas talis poſſit reuocari, vide eundem hic: in ſecū da diſputa. verſi. ſuper. eod.c.

& hodie eſt exp̄ſſum. in d.c.ſi ꝯpromiſſarius. de electio. in vj. licèt olim hic erāt opiniones de q bus hic p Inno: & Hoſt. ¶ In eadem gl. in fi. & ſic vult gloſ. ꝙ teneret collatio facta p Ep̄m alteri in caſu huius capituli. dūmodo non fuerit appoſita clauſula decreti in confirmatione facta. ſed Ioan.Andr. tenet ꝯtrium. primo ex eo, q a licèt hic nō interuenerit decretū: tn̄ interuenit inhibitio: vt patet. ī verſi. & tu frater Ep̄e. & ſic nō dēt tenere collatio facta cōtra inhibitionem Papæ: q a nec teneret ſi fieret ꝯtra inhibitionem executoris Apoſtolici.ſ.eo.ſi ſoli.lib.vj. & ſic multo fortius, non dēt tenere ſi fiat ꝯtra inhibitionem Papæ. & p hoc non obſt.c.dilectus. allegatum in gl. q a loquitur, qn̄ interuenit ſimplex mādatū Papæ ſine decreto, & ſine inhibitione. p̄terea hic tranſlata fuerat poteſtas conferēdi in aliū p ipſum Ep̄m: & fuerat cōfirmata talis conceſsio p Papā. & ſic vr̄, ꝙ Ep̄s non poterat alteri conferre: q a nō hēbat ptātem, ſed erat in alium tranſlata. q̄ rō ceſſat in d.ca.dilectus. ¶ In glo. pen.ibi: pfecta donatio. & ſic innuit gl. ꝙ in caſu decre. conceſsio ptātis cōferendi fuit facta ex cā dona-
6 tionis. ¶ In eadem gl.ibi: hoc oppo. pōt † enim Papa ex certa ſcientia validare id qđ erat inualidum: vt legit, & notat̄.ſ.de confirma. vtili, vel inutili.ca.j.& ij. & ſ.eo. q a diuerſitatem. ¶ In eadem gl.ibi: tam inſtitutionem q̄ adminiſtrationem. & ſic vult gl. ꝙ conferendo in genere alteri ptātem conferendi beneficia, & concedendo ēt adminiſtrationē rerum ipſius concedentis poſsit fieri conceſsio. & ſic vr̄ innuere, ꝙ ſi non concedat̄ adminiſtratio rerum non teneret con-
a ceſsio facta ēt in genere poteſtatis conferendi. a ſed certe hoc non bene probant iura allegata in gl. vnde potes dicere, ꝙ vicario ſuo generali pōt Ep̄s concedere ptātem cōferendi beneficia. facit, qđ hr̄. de officio vica.cum in generali.libr.vj. ſed alteri q̄ vicario non vr̄ poſſe talem ptātem conferre. p id, qđ hr̄. de offic. lega.§.ꝓhibemus.c.penult.lib.vj. & hoc forte voluit gl. & ſic intelligendo pōt ſaluari. & hoc ēt tenuit hic do.Pe. p id, qđ hr̄. in d.c.ꝓhibemus. & ſ.de p̄bē.ſtatutū.lib.vj. ¶ In eadē gl.ibi: ſed non in ſpecie. ſcilicet dando ptātem cōferendi primam vacaturā. facit, qđ hr̄. in ſ allega.c.ſtatutum. & cū dicto gl. videlicet, ꝙ poſſet fieri ꝯceſsio in gn̄e, & nō in ſpecie tranſit Io. And. p id, qđ hr̄. in d.c.ſtatutum. & in d.c.fi. de officio vica. in vj. p q̄ iura dicit Ioā.And. ſe aliàs dictaſſe formam ꝯcedendi vni ſuo ſcholari, q volebat dare ptātem vni conferendi primā vacaturā. nam conſuluit, ꝙ daret ſibi tanq̄ vicario generalem ptātē conferendi omnia beneficia ad ipſum ſpectātia. deinde ſcriberet ſibi p aliā literā inhibēdo, ne poſt primam collationē faceret aliā, niſi prius intimaſſet ipſi ſcholari pſonam cui cōtuliſſet: & habito rn̄ſo ab ipſo, qđ collationem hēret gratiam. & ſic vr̄, ꝙ tale conſilium fuerit in fraudē huius decretalis. p p qđ dicit hic do. Anto. ꝙ tale conſiliū in foro conſcientiæ fuerat malum: q a factū in fraudē canonis. Item ēt in foro cōtētioſo, ſi fuiſſet diſcuſsum veriſir non habuiſset effectū. do.Pet. hic ſimpliciter tranſit cum dicto Ioā.An. ¶ Do. vero Flo. dicit, ꝙ valuit conceſsio facta ſm̄ cōſilium Ioan.An. ex eo, q a mādatū illius ſcholaris ſeparatè datū de ſignificādo collationē primi, ſeu primo factā ante conferat ſecundum non reſtrinxit poteſtatem illius cui fuit facta cōceſsio ad vnicū beneficium tn̄ ex eo, q a ſi non ſeruata tali forma cōmiſſario contuliſset ſcđm valuiſset collatio: ex quo non fuit tradita poteſtas ſimul cum dicta forma: ſed deorſum, p id, qđ hr̄. in clement.j. cum ibi notatis p glo. de iurepatro. Si autē reſtrinxiſset ptātē ad vnicū beneficium:

neficium:vt q̄a decreuiſſet irritum,& inane:tūc ſi cō
tuliſſet ſcd̄m non expectato ſecundo ſin formā com
miſſionis:tunc talis traditio ptātis non teneret ꝑ hoc
capitulū.qđ tñ tene menti. ¶ Aduerte,q̄a diſiunctio
iſta nō vr̄ ꝓcedere:q̄a clemen.j. loq̄tur qñ daſ aliàs
habenti ptātem.vnde tunc facilius ſuſtinetur factū a
tali,licèt non ſeruauerit formam ex poſtfacto tradi-
tā:ſed in caſu ꝓpoſito conceditſ ptās nō habēti,aliàs
ptātem conferendi:iō vr̄ ꝙ inhibitio facta ne confe-
rat ſcd̄m,niſi prius intimauerit cui fecerat primā col
lationem, & habuerit rñſum qđ illam habet grat.ā,
vr̄ ꝙ impediat ptātem conferendi ſecundam etiā ſi-
ne aliquo decreto. tene tñ menti dictum dom.Flor.
¶ Et no. ꝙ inferior a Papa,vel legato vr̄ poſſe appo-
nere decretum in dependentibus a poteſtate ſua.Fa
cit,qđ legiſ,& notaſ. in l.filiusfa.§.diui.ff.de lega.j.
¶ In eadem gl.in fi.Solue,vt ibi no.glo.pen.nā aliud
eſt ſeruare ſuæ collationi ptātem conferēdi primam
vacaturā:q̄a iſtud fieri p̄t ꝑ legatum:vt ibi. licèt non
poſſet fieri ꝑ inferiorem.facit,qđ hr̄.in ca.antepe.&
penul.de offi.lega.in vj. Aliud eſt conferre primam
vacaturam, vel dare alteri poteſtatem conferēdi pri-
7 mam vacaturam,qđ fieri non † poteſt etiam ꝑ lega-
tum:vt hic patet.& ſ.de præben.dilectus.In glo.fin.
in fin. Et de materia etiam per gl.in c.cum quid vna
via.de reg.iur.in vj.& eo.tit.& lib.c.cæterum.

SVMMARIVM.

1 *Dignitatis, vel beneficij appellatione, an comprehendatur dignitas Epiſcopalis, vel Archiepiſcopalis. & nu. 5.*
2 *Dignitas inferior Epiſcopali, an cōprehēdatur appellatione beneficij.*
3 *Ius eligendi poteſt cadere in vnum.*
4 *Conſuetudo eſt optima legum interpres.*
5 *Natalium defectum patiens poteſt cum diſpenſatione promoueri ad honores eccleſiaſticos, & dignitates.*
6 *Ius eligendi perdens actiuè nō intelligitur perdere ius eligēdi paſsiuè.*

D Ilectus. Lateraneñ.conciliū de be-
neficijs vltra ſex mēſes va
cantibus ad Ep̄atus non extendiſ. h.d.
Et in prima petitio.In ſecūda eius repul
ſio.ſecunda ibi.nos igiſ.In tex.ibi:eūdē.
& ꝑ ꝑ hoc petebat electionem confirmari. Itē ibi:caſ
ſamus,& irritam nuntiamus. facit,qđ hr̄.ſ.de elect.
1 auditis.ad fi. ¶ † Nota, ꝙ appellatione dignitatis,vel
beneficij non comprehēditur dignitas Ep̄alis, vel ēt
Archiepiſcopalis: ēt ī materia,ſeu diſpoſitione iuris
cōis:& ſic multo minus comprehenderetur in mate
ria exorbitāte,ſimiliter nec in materia pœnali in du-
bio ꝯprehendiſ ꝑſona Ep̄i,vel Archiepi.de ſent.ex-
cōl.q̄a periculoſum.li.vj.ſcd̄m do.Pe. Sed hoc intel
lige ſane in ſnīa ſuſpenſionis.de qua loq̄tur dictū.c.
q̄a periculoſum. ſecus aūt in ſnīa,ſeu pœna excōica
tionis:q̄a ſub illa bene cōprehenderentur Ep̄i:vt no.
gl.in d.c.q̄a periculoſum.& ibi ēt aſſignaſ rō diuerſi
2 tatis in gl. ¶ † An aūt appellatione beneficij cōprehē
daſ dignitas inferior Ep̄ali.conclude,ꝙ non in mate
ria ſtricta, vt ſunt literæ ad beneficia.ſ.de p̄ben.c.fi.
ſecus in materia lata vbi eſſet eadē ratio: vt eſt text.
cum gl.in clemen.auditor.in verbo beneficio.de re-
3 ſcrip. ¶ † Item no. ꝙ ius eligendi cadere p̄t ēt in vnū
tm̄.qđ eſt contra aliquos tenentes ꝯrium.de quo.in
c.gratum.ſ.de poſtu.p̄la. Dicit tñ Hoſti. ꝙ litera hic
dū dicit elegit.pōt exponi.i. ꝓmouit. ¶ Item nota,ꝙ
ꝑ deuolutionē poteſtatis factā ad illum ad quē ſpe-
ctat confirmatio non vr̄ mutari modus ꝓuidēdi. vn-
de vr̄ ꝙ hēat eligere ex poteſtate deuoluta ſicut pri-
mi habebāt eligere,& confirmare de iure ꝓprio. de
quo.ſ.de elect.cum inter canonicos. & c.ne ꝑ defe
ctu.& eo.ti.ſi p̄oſtq̄.ad fi.lib.vj.vbi ſatis vr̄ ꝓbari.&c.

facit,qđ hr̄.ſ.de elec.c.cum inter vniuerſas. ¶ Item
no. ꝑ longa conſuetudine, vel interpretatione iuris,
ſeu ꝑ conſuetudine longa interpretante ius, q̄a illa
4 dēt ſeruari. nam † conſuetudo eſt optima iuriū inter-
pres.ſ.de conſuetu.dilectus.& l.minime.ff.de legib.
5 ¶ † Vltimo potes notare, ꝙ ſi diſpenſaſ cū patientia
defectū natalium,vel aliam irregularitatē, vt poſsit
promoueri ad honores eccleſiaſticos,& dignitates:
non ꝑ hoc vr̄ diſpēſatum,ꝙ poſsit ꝓmoueri ad Ep̄a-
tum,vel Archiep̄atū: q̄a appellatione dignitatis non
comprehēdunſ Ep̄atus,& ſuperiores.& q̄a tales di-
ſpenſationes ſunt odioſę:iō reſtringendæ.de cōſang.
& affi.c.q̄a circa.& ſ.de tranſla.pręla.c.fi.& ī.de fil.
presby.c.j.& ij.in vj.& plus vr̄,ꝙ ſi cū aliquo eſt di-
ſpenſatum,vt poſſet ꝓmoueri ad Ep̄atum:tñ nō po-
terit ꝓmoueri ad Archiep̄atum: vt no.gl.in c.nos cō
ſuetudinem.xlj.diſtin.de quo ēt.in c.ſcriptum. & in
c.innotuit.ſ.de elec. Et ꝑ p̄dicta ēt vr̄,ꝙ ſi generali-
ter eſt cum aliquo illegitimo diſpenſatū:vt poſſet ꝓ-
moueri ad omnia ſpiritualia,non extendeſ dicta di-
ſpenſatio ad Ep̄atus,& ſuperiores: q̄a in generali ſer
mone non intelliguntſ illa de q̄bus ſpecialiter nota-
tur,& mentio eſt facienda,&c.Facit,qđ hr̄.de offic.
vica.c.fi.in vj.& in præalleg.c.q̄a periculoſum.eadē
rōne vr̄, ꝙ diſpenſatio obtenta ſuper pluribus digni
tatibus obtinendis non extendiſ ad Ep̄atus.facit,qđ
not.in Spe.tit.ij.§.fi.ver.q̄d ſi diſpenſatū.cū duobus
ſeq. ¶ In glo.j.ibi:autoritatis ipſius,&c. ¶ Nota bene
gl. q̄ vr̄ ſentire, ꝙ ēt hodie non valeret electio in ca-
ſu huius.c.ſi fieret autoritate Lateraneñ.concilij:q̄a
fieret ꝑ ius non faciens ad rē. Iō electio eſt nulla,li-
cèt ex iure alio faciēte ad rē potuiſſet iuuari,ſeu fie-
ri.& hoc tenuit ēt Hoſt.ꝑ id,qđ dictum fuit.ſ.eo. in
ca.ex pte. ¶ Et no.ꝙ iſta decretalis,licèt ſit poſterior
in ordine ad decretalē,ne ꝓ defectu. tñ fuit prior in
compoſitione. nā iſta decretalis erat in tertia compi
latione antiqua.ſed illa,ne ꝓ defectu,erat in quarta
compilatione:& de multis cōpilationibus antiq̄s tā
6 giſ in ꝓœmio hui' cōpilationis. ¶ † Vltimo potes no
tare ex iſto tex. ꝙ licèt q̄s ꝑdiderit ius eligendi acti-
uè: vt quia illo ſit priuatus propter negligentiam,vt
non poſsit eligere: tamen ex hoc non intelligitur pri
uatus iure eligendi paſsiuè: hoc eſt quominus poſ-
ſit eligi in eadem eccleſia,vt hic eſt caſus.facit,quod
habetur.ſ.de electio.in c.cum Vintonieñ.

SVMMARIVM.

1 *Lite non conteſtata procedi poteſt in cauſa beneficiali.*
2 *Probationes fieri debent poſt litis conteſtationem.*
3 *Ineptitudo petitionis ex notoria iniuſtitia, vbi pendēte lite poſt litem conteſtatam in aliqua parte iudicij, vel probationibus detegitur imponi dēt ſilentiū actori, & ab eius petitione reus diffinitiuè abſolui.*
4 *Scriptura in his, quæ ſunt contra iura nihil operatur.*
5 *Turpitudinem ſuam allegare, an poſsit quis excipiendo.*
6 *Iuramentum præſtitum ſuper obſeruantia promiſsionis vacaturæ: an ſufficiat ad obligandum ad vacaturam.*
7 *Promiſsio beneficij vacaturi eſt prohibita.*

E X tenore. Nō tenet ꝓmiſsio bñ-
ficij vacaturi.h.d. ¶ Et
in prima poniſ delegatoria conſultatio.
Secūdo reſponſio. ſecunda ibi: nos igiſ.
1 ¶ † Not.j.ex text. ꝙ in cā beneficiali iſto
iure inter p̄ſentes ꝓcedebaſ lite conteſta. de quo.ſ.
vt lit.non conteſta.qm̄.§.porrò. hodie vero dicendū
eſt,vt hr̄.in cle.diſpendioſam.de iudi.iuncta clemē.
ſæpe.de verb.ſign.vbi patet,ꝙ ēt lit.non cōte.poteſt
2 ꝓcedi. ¶ Itē no.ꝙ † ꝓbationes fiendæ ſunt poſt li.con
teſt.& hoc eſt regulare:vt patet in d.ca.qm̄.in princ.
3 ¶ † Item not.ꝙ vbi pēdente lite poſt litem conteſt.in
aliqua

aliqua parte iudicij, vel in ꝓbationibus detegit̃ inc-
ptitudo petitionis ex notoria iniuſtitia ĩponit̃ acto-
ri ſilentium, & abſoluit̃ reus diffinitiuè ab eius peti-
tione, qđ eſt notandum ꝓ declaratione corũ, q̃ hñr.
ſ.de iudi.examinata. ¶ In gl.ij.ibi:& c.relatũ. Aduer
te, q̃a poſſet dici, ꝙ iſta decretalis ſit ſuperflua p iura
hic allegata.in gl.& ſic p d.c.relatũ.& nulla.ſed po-
tes rñdere, ꝙ in illis non interuenit ſcriptura, hic aũt
interuenit.vñ videbat̃ p p illam eſſe: ſecus tñ ɔ̃rium
4 determinatur : q̃a † ſcriptura in his, q̃ ſunt ɔ̃ iura ni-
hil operat̃.facit, qđ hr̃.in c.vides.x.diſt. & C.de legi.
in l.nõ dubiũ. ¶ Item, q̃a regulariter tñ valet actus
ſine ſcriptura, quantum cõſuetudo, & non ſcriptura
contrahit̃.ff.de pigno. licèt fallit in aliq̃bus caſibus,
in q̃bus requiritur ſcriptura: vt no.p gl.in c.j.de cenſi.
in vj. ¶ In ea.gl.ibi:in odium illius recipiẽtis: immo
potius eſt ex eo: q̃a agens fundabat intentionem ſuã
ex turpitudine: iõ non debebat audiri.facit, qđ hr̃.in
5 l.ſi creditoribus.C.de ſer.pign.dato manumiſ. ¶ † In
eadẽ gl.ibi:bñ poteſt allegare.hoc verum, qñ tam a-
gens q̃ excipiens allegãt turpitudinem: q̃a tũc in ta-
li cã potior eſt ɔditio rei.de regu.iur.in pari.li.vj. &
C.de ɔdi.ob tur.cãm.l.ij. ¶ In eadem gl.ibi:de iure-
iurando.l.j.& ij. Sed certe dici poteſt, ꝙ ibi non alle
gabat turpitudinem agendo, ſed dicebat ſtandũ eſſe
iuramẽto p̃ſtito ad delationem partis, & nil vlterius
eſſe q̃rendum.Iõ nimirum ſi audit̃: licèt forte in veri
tate falſum fuerit iuratũ. & ſic quodãmodo quo ad
effectum vr̃ agi ex turpitudine. facit.ff.de iureiur.in
l.non erit.§.dato. ¶ In eadem glo.ibi: q̃a receptus in
canonicũ. & ſic erat ĩ quaſi poſſeſſione canonicatus:
iõ ibi potior fuit eius ɔditio.poſſes tñ dicere clarius,
ꝙ hic agendo fundabat intentionem ſuã ex turpitu-
dine: q̃a ex promiſſione facta de vacatura, q̃ erat con
tra Lateraneñ. ɔcilium: iõ non auditur.ſed ibi agens
non allegabat turpitudinem agendo: q̃a ſimplr̃ dice
bat ſe receptum in canonicum, & ſibi debere aſſigna
ri p̃bendam: ſed capitulũ excipiens ibi bene funda-
bat ſe ex turpitudine: q̃a dicebat ipſum fuiſſe rece-
ptum contra Lateraneñ.concilium. iõ repellitur ibi
excipiens, & non agẽs. Et de materia, an & qñ quis
audiri debeat allegans turpitudinem ſuam.plene di
ctum fuit.in d.c.cum ſup.& not.p Bar.in l.iuſiuran-
6 dum.§.ꝓcurator.ff.de iureiuran. ¶ † An aũt iuramẽ-
tum p̃ſtitum ſuper obſeruantia ꝓmiſſionis vacaturæ
ſufficiat ad obligandum ad vacaturam.dic, ꝙ nõ: q̃a
eſſet contra bonos mores. & iõ non valet ſicut dr̃ in
ſtipulatione iurata ſup ſucceſſione futura.in l.ſtipu-
latio hoc modo.ff.de ver.obli. An aũt facta ꝓmiſſio-
ne de prima eccleſia, q̃ ſpectaret ad donationẽ iſtorũ
Abbatis, & monachorum includet̃ p̃benda, q̃ ſpecta
ret ad ipſorum p̃ſentationem p̃ſuppoſito, qđ ꝓmiſ-
ſio valuiſſet. videret̃ dicendum, ꝙ nõ, q̃a differentia
eſt inter p̃ſentationẽ, q̃ ɔpetit rõne iuriſpatronatus,
& collationem, ſeu donationem.vt patet ex his, q̃ ha
bent̃.ſ̃.de iurepat.c.fi.& ſ̃.de p̃ben.cũ in illis.§.cum
aũt.li.vj. ¶ Contrarium hic tenet Io. q̃a ſm̃ eũ videt̃
fuiſſe mens ɔprehendere ẽt ipſam p̃ſentationẽ, quæ
latè ẽt p̃t dici donatio.ſ̃.eo.c.fi. Si enim voluerũt cõ
ferre eccleſiam ſpectãtem ad eorũ collationẽ, multo
fortius vr̃ qđ voluerint ẽt vt ille hẽat eccleſiam ſpe-
ctantem ad eorũ p̃ſentationem.arg.de reg.iur. cui li
cet.li.vj.Nec obſt.c.cum in illis. q̃a hẽt locũ in impe
trationibus, q̃ ſunt odioſæ. de p̃bẽ.q̃uis.li.vj.ſed hic
in collatione, q̃ appellat̃ donatio.ſ̃.de p̃bẽ.relatum.
Iõ latè fieri dẽt interp̃tatio.ſ̃.de dona.cũ dilecti.hęc
tñ q̃ſtio nõ poteſt habere locũ in caſu huius.c. q̃a ꝓ-
miſſio fuit inualida. In caſu aũt.c.ſequẽtis poſſet ha-
bere locũ ſm̃ iſta tp̃a: ſed nõ hodie, p id, qđ hr̃.i c.ij.
ſ̃.e.in vj.niſi confirmata eſſet p Papam: p id, qđ hr̃.in
c.conſtitutus. ¶ Extra gl.põt opponi.nam vr̃, ꝙ licèt
ꝓmiſſio hic facta p monachos nõ valuerit p rõnem
poſitam in litera tñ ẽt alia rõne non debuerit valere
ẽt ſi facta eſſet de vacante ex eo, q̃a monachi nõ de-
bent conferre ſine p̃lato, vbi collatio ſpectat ad vtrũ
que.ſ̃.de his, q̃ fi.a p̃la.in c.innotuit. & c.ea noſcit̃.
& quaſi p totum.& de regularib.c.fi.li.vj. Sol.faten
dum eſt ɔ̃rium, vel potes intelligere, ꝙ monachi ꝓ-
miſerent cũ Abbate. & ſic ab oĩbus ꝓmiſſio fuit fa-
cta. ¶ Vltimo poteſt opponi de c.ſequen. ſoluit Inn.
qđ hic fuit ꝓmiſſa prima eccleſia ſpectans ad dona-
tionẽ ipſorum Abbatis, & monachorũ, & non pote-
rat ſecundũ eum aliter euenire facultas, niſi p vaca-
tionem: iõ non valuit.ſecus in c.ſeq.ſed Hoſt.nõ pla
cet hæc ſo. q̃a ſecundũ eum ẽt aliter q̃ p vacationem
poterat ſpectare bñficium ad ipſos monachos forte
p donationem factã monachis de eccleſia vacante,
vel de iure patronatus ipſius eccleſię ipſis donato.fa
cit, qđ hr̃.ſ̃.de dona.c.cõſultationibus. & de iurepa
tro.c.j.in vj.vel p ędificationem, vel conſtructionem
nouæ eccleſiæ.facit, qđ hr̃.xvj.q.j.c.j.& ij. & penult.
& ſ̃.de eccleſijs ædifi.ad audien.iõ dicebat Hoſt.qđ
hic fuit ꝓmiſſa prima eccleſia vacatura ſpectans ad
ſuã donationẽ: ideo non valuit, ſed in ɔ̃rio fuit facta
ꝓmiſſio de ꝓuidẽdo cũ ſe facultas obtulerit quo ca-
ſu tenebat ꝓmiſſio ſecundũ iſta iura, q̃a non erat a-
perte ɔtra ɔcilium Lateraneñ.ex eo: q̃a poterat facul
tas euenire aliter q̃ p vacationem: vt patet ex his, q̃
ſuperius dixi, & q̃ tangunt̃.in c.ſeq.p gl.& iſtam ſo-
lutionem tenebat ẽt hic do.Ant.Do.vero Flo. dicit,
qđ hic fuit ꝓmiſſa prima eccleſia ſpectans ad colla-
tionẽ monachorũ, q̃ ꝓmiſſio intelligat̃ de prima va-
catura.nã ſecundũ eum non poteſt intelligi cũ ſe fa-
cultas obtulerit: q̃a illud verbum prima eccleſia de-
buit verificari de aliqua eccleſia ſpectante ad eos ſe-
cundũ tp̃s ꝓmiſſionis.p id, qđ hr̃.de reſcrip.in cle.li
teras.& ſm̃ hoc ſm̃ eũ non poteſt ſe offerre facultas,
niſi p vacationem: ſed certe ẽt vr̃, ꝙ poterit ſe offerre
facultas aliter ẽt in eccleſijs ſpectantibus ad eos tp̃e
ꝓmiſſionis: puta ſi forte deponeret̃ beneficiatus, vel
renũtiaret.facit, qđ no.ſ̃.c.ꝓxi.p gl.ſed poſſes defen
ſando do.Flo.dicere, ꝙ de talibus caſibus veriſimili-
ter non fuit cogitatũ: q̃a non debemus in dubio prę-
ſumere delictũ.l.marito.ff.ꝓ ſocio.Nec ẽt debemus
p̃ſumere veriſimiliter, ꝙ q̃s renuntiet beneficio.ſ̃.de
renun.ſup hoc. iõ potius vr̃ cogitaturum de caſu va-
cationis, q̃ naturaliter p mortẽ p̃t euenire.& iõ cum
videat̃ facta ꝓmiſſio de vacatura: licèt hoc nõ fuerit
expreſſum non valuit ꝓmiſſio.Poſſes ẽt dicere, ꝙ cũ
7 ſimus in materia prohibita in ſuo † genere q̃libet ꝓ-
miſſio intelligat̃ ꝓhibita, niſi reperiat̃ ꝓmiſſa. p id,
qđ legit̃, & not.in c.ij.ſ̃.de tranſla.iõ nimirũ ſi ꝓmiſ
ſio de qua in litera cenſeat̃ prohibita ex quo non re
perit̃ ꝓmiſſa.nec obſt.c.ſequẽs.quia loquitur, qñ ali
ter facta fuit promiſſio ſecundum modum, qui erat
approbatus ſecundũ iſta tp̃a. Hodie vero non eſt in-
ſtandum: quia.c.ſequens eſt correctum per.c.ſecun-
dum.in vj.de quo dicendum, vt ibi notatur per glo.

SVMMARIVM.

1 *Promiſſio de prouidendo de beneficio cum vacauerit, vel cum ſe facultas obtulerit, aut cum promittens poterit, differunt, & an aliqua illarum teneat.*

2 *Promiſſio de prouidendo cum promittens poterit facta exiſtenti in minoribus ordinibus, an ei debebitur beneficium curatum ſi contingat illud vacare.*

3 *Permittitur in genere, quod non permittitur in ſpecie.*

ACcedens. Obligaĩ ꝑlatus,ꝙ pro-
mittit ꝓuidere cũ pote
rit.h.d.¶ Et primo facit narratio.Scd̃o il-
1 lud approbat.ſc. a ibi:non igiĩ.¶†No.j.
differentiã eſſe, an ꝓmittaĩ ꝓuideri de
bñficio cum vacauerit: an vero ꝓmittaĩ ꝓuideri cũ
ſe facultas obtulerit, vel cum ꝓmittens poterit:quia
primo caſu non valet ꝓmiſſio,in alio ſic ſcd̃m iſta iura.
hodie vero neutro caſu valet,vt eſt expſſum. in c.ij.
ſ.eo.in vj.qđ intellige,vt ibi no. p gl.¶ Itẽ nota,ꝙ li-
teris delegatorijs credit de geſtis corã eis de quo.ſ.
2 de ꝓba.poſt ceſſionẽ. ¶†Quid autem in caſu decre-
talis ſi promiſsio fuit facta alicui exiſtenti in minori
bus ordinibus, an ei debebiĩ bñficium curatũ ſi con
tingat illud vacare.dic,ꝙ non,ſi non erat in ætate ha
bili ad ſuſcipiendum ſacerdotiũ: qa non intelligitur
tũc eſſe habilis ad beneficium curatum.facit,qđ hr̃.
de reſcrip.ſi eo tpe.lib.vj.mãdatum autẽ de ꝓuidẽ-
do intelligiĩ ſecundũ qualitatẽ ꝑſonæ.ſ.de ꝑben.cũ
de bñficio.li.vj.ſecus aũt ſi eſſet habilis ætate ad ſu-
ſcipiendum ſacerdotium: qa qualitas ordinis nõ re-
qriĩ ſcd̃m tp̃s impetrationis,vel ꝓmiſsionis:ſed ſuf-
ficit,qđ poſtea ſe faciat ꝓmoueri.de inſti.c.ij.lib.vj.
& de ꝑben.ſi ꝓ clericis.& c.ei cui.li.vj. & de elec.li-
cèt canõ.eo.lib. Et ꝑdicta ꝓcedunt ſecundũ iſta tpa.
hodie aũt non eſſet inſtandũ,qa ꝓmiſsiones de qui-
bus hic nõ tenent,vt patet.in d.c.ij.ſ.eo.in vj.¶ Ad-
uerte tñ, qa in ſimplici diſpoſitione de bñficio,non
vĩ venire curatum.ſ.de ꝑben.cum in illis.li.vj. Et iõ
videreĩ,ꝙ in ꝓmiſsione hic facta ſimplr̃ de ꝓuiden-
do de bñficio cum ſe facultas obtulerit nõ intelligaĩ
de curato: ſicut ẽt nõ intelligiĩ qñ Papa ꝑ reſcriptũ
mãdat ꝓuideri de bñficio:vt d.c.cum in illis:ſed be-
ne vĩ,ꝙ poſſet, & deberet prouideri de beneficio ſa-
cerdotali,ſeu habente onus ſacerdotij annexũ:dum-
modo qs ſit in ætate in qua qs poſsit ꝓmoueri ad ſa-
cerdotium ꝑ ea,q̃ hñr.in d.c.ei cui.¶ Vltimo potes
3 notare,ꝙ interdum aliqd † ꝓmittiĩ in gñe,ꝙ non ꝓ-
mittiĩ in ſpecie.de qua ẽt hic in gl. & ſ.de offi.ordi.
ſi ſacerdos.¶ In gl.j.ibi:poſſunt aliq adiungi,&c.fa-
cit ꝓ hoc,qđ hr̃.ſ.de ꝑben.ꝓ illorum. vbi licèt non
vacet canonicatus,& eccleſia ſit numerata pñt cano
nici aliquem recipere vltra numerum, & adiungere
alijs. ¶ In eadem glo.ibi:ꝙ non ꝓmittereĩ in ſpecie.
de hoc dicendum. vt in c.ſi ſacerdos.ſ.de offi.ordin.
qa regulariter tñ valet aliqd fieri in ſpecie quãtum.
in gñe.l.omnes.C.de quadri.ꝑſcrip.& l.ſi duo.ff.de
admi.tuto. fallit in aliqbus caſibus in iure expreſsis
inter quos eſt iſte. & rõ fallẽtiæ patet ex ſuperius di-
ctis p gl.¶ Aduerte tñ, qa licèt rõ gl.cẽt ꝑſuaſiua nõ
tñ vĩ neceſſario ɔcludere: qa ẽt ſub ꝓmiſsione gene
rali,licèt ɔprehẽdi pñt alij caſus,q̃ vacationes ꝑ mor
tem: vt dixit gl.tñ ẽt comprehendi poterat caſus va-
cationis ꝑ mortem ꝑp generalitatem ꝓmiſsionis.
Sed ſi hoc reſpectu ẽt poſsit captari votum mortis al-
terius. iõ hodie ẽt ꝓhibitæ ſunt ꝓmiſsiones gñales
bñficiorũ,ſeu beneficij:vt in ca.ij.ſ.eo.in vj.¶ In ea-
dem gl.ibi.§.q̃ſtionem.ibi dr̃,ꝙ iudex,q vult ponere
aliquem ad torturã non debet ſpecificè interrogare,
an tale qd fecerit: qa metu torturæ d facili poſſet in-
duci ad ɔfitendum: ſed debet interrogare in gñe,an
aliqđ delictum ɔmiſerit, vel an furtũ commiſerit nõ
exprimendo aliter.¶ In eadem gl.in fi.Sed aduerte,
qaꝫ dictum gl. inq̃tum vult valere ꝓmiſsionẽ gña-
lem. Præterea ſi promittaĩ alicui conferre beneficiũ
eccleſiaſticum vĩ obſtare.c.ꝑcedens.Sed poſſes dice-
re,ꝙ illa fuit nimis generalis q̃ ꝓmiſsio glo. qa pro-
miſit ɔferre primã eccleſiam ſpectantem ad ſuã do-
nationem: ſed in caſu gl. ſimpliciter ꝓmiſit conferre.
bñficium eccleſiaſticum. Aduerte tñ,ꝙ ẽt in cã gl.vĩ
ꝙ debeat intelligi de beneficio eccleſiaſtico ſpectan-
te ad ꝓmittentem ſcd̃m tp̃s ꝓmiſsionis.ꝑ id,qđ hr̃.
in cle.literas.de reſcri. & ſic vĩ quodãmodo eadẽ rõ
ꝓhibitionis in caſu gl.q̃ eſt in caſu ꝑcedẽtis.c. ꝑ ea,
q̃ ibi dixi. & ſic poſſet eẽ dubiũ,an gl. ꝓcedat ſcd̃m iſta
tpa.hodie tñ non eſt inſtandũ,qa clarũ eſt,ꝙ non va
let ꝓmiſsio ẽt in caſu gl. ꝑ ea,q̃ hñr.i d.c.ij.ſ.e.in vj.

S V M M A R I V M.

1 *Collatio beneficiorum cathedralis eccleſiæ de iure cõmuni ſpectat ad prælatum, & capitulum.*
2 *Collatio beneficij poteſt dici donatio.*
3 *Ordinare capitur quandoque pro conferre.*
4 *Negligentiã ſuipſius ſupplere eo reſpũ quo cõfert,ſeu hẽt cõferre.*
5 *Diuerſo iure cenſeri põt eadem perſona:propter diuerſas qualitates.*
6 *Prælatus aliquando poteſt intereſſe capitulo tanquam prælatus, aliquando tanquam canonicus.& nu.8.*
7 *Dolus nemini ſuffragari debet.*
9 *Epiſcopus, & canonicus eſſe an poſſit quis in eadem eccleſia.*
10 *Contraria non poſſunt eſſe ſimul in eodem ſubiecto.*
11 *Res ſpiritualis,non recipit æſtimationem pecuniariam.*
12 *Collatio beneficiorum,ſi ſpectat ad Epiſcopum, & capitulum ſimul ſi propter dolum Epiſcopi capitulum non conferat intra tempus ſemeſtre,dolus non nocebit capitulo.*
13 *Et ſi prælatus intereſt capitulo, vt prælatus,non poteſt ſupplere negligentiam capituli,& tamen ſic quando intereſt, vt canonicus.*
14 *Et ſi prælatus eo caſu quo tanquam prælatus intereſt capitulo cõpellat capitulum, vt procedat ad electionem ſi capitulum non vult eligere,ita ꝙ ſtat per capitulum , & non per prælatum an deuoluatur tunc poteſtas eligendi ad ipſum prælatum:an vero ad ſuperiorem.*
15 *Vox ꝑlati in capitulo,an cẽſeatur maioris autoritatis q̃ voces aliorũ.*
16 *Capituli appellatione, an comprehendatur prælatus.*
17 *Dictio,tanquam,quid importet.& nu.6.*
18 *Ambaſiatores quibus facta fuerit donaria à Principe ad quẽ acceſſerũt,an talia donaria hẽbũt,vel an dẽant eẽ cõmunitatis,ã qua miſſi.*

2 POſtulaſtis. Si ad capitulũ,a & ꝑ-
latum, vt ꝑlatum pri-
neat eligendi poteſtas de vno ad alterum
lapſu tpis nõ deuoluiĩ. Secus ſi ꝑlatus ſit
in capitulo,vt canonicus:qa tũc ex lapſu tpis deuol
uiĩ ad ipſum ꝑlatum , qđ tunc verum erit ſi dolũ nõ
omittat.h.d. Duæ ſunt partes principales. In prima
cõſultatio.In ſecũda rñſio.ſcd̃a ibi:ad qđ.a qua vnũ
caſum excipit ibi:niſi.& illũ determinat ibi,& ĩ hoc.
1 ¶†No.ex tex.j.qđ ad ꝑlatũ,& capitulum vĩ ſpecta-
re collatio beneficiorum in eccleſia cathedrali de iu
re cõi,qđ tenet Goff. ¶ Aliq tñ dicunt,qđ iſtud erat
de ɔſuetudine.de quo dicendum,vt ꝑ glo.& ꝑ doc.
2 ſ.de ele.in c.cum eccleſia vulterana. ¶†Itẽ no.ꝙ ap-
pellatione donationis ɔprehendiĩ collatio: & ſic col
latio bñficij põt dici donatio. in quo autẽ cenſeatur
donatio,hr̃ in tex.& gl.ſ.de ꝑben.relatum.& ꝓ hoc
dixit Ioan.Cal.qđ iſta decre.facit ad id,qđ determi-
naĩ.in c.ſi.de offi.vica.in vj.vbi dr̃,qđ in generali po-
teſtate in dubio non intelligiĩ ɔceſſa poteſtas confe-
rendi bñficium.& pro hoc facit,qđ in gñali ptãte in
dubio non intelligaĩ ptãs conceſſa donandi.l. filius.
ff.de dona.& l.ɔ iuri.ff.de pac.¶ Item no.de ſignifi-
3 catione huius verbi † ordinare: qa ſumiĩ ꝓ cõferre,
vt hic patet,qđ hr̃.ſ.eo.c.ij. de quo.ſ.de offi.delega.
4 ſup eo.¶†Itẽ no. ꝙ eo reſpũ quo qs confert,ſeu hẽt
cõferre non põt eodẽ reſpũ ſuipſius negligẽtiã ſup-
plere.& ex hoc no.ſecundũ Io.Cald.q iſtã decretalẽ
cõmẽtauit,licèt modica dixit vltra cõia dicta, quòd
actio,& paſsio nõ cadũt eodẽ reſpũ in eadẽ ꝑſona. fa-
5 cit.ſ.de inſtit.ad noſtras.¶†Itẽ no.ꝙ ꝑtextu duplicis
qualitatis ɔctus in eadẽ ꝑſona põt eadẽ ꝑſona ĩ ſub-
ſtantia ꝑp dictas qualitates diuerſo iure cẽſeri,& ſic
reſpectu

a Si ad capitulum. Si quæras ad quẽ deuoluaĩ electio, vel collatio beneficiorũ per negligẽtiam, vel delictũ eorum ad quos collatio ſpectat. vide ꝑ do. Hen.Bo in c.cũ in cũctis. ſupra. de electio.

reſpectu inferioris,& ſu pioris, & reſpectu ſupplētis,
& negligētis.Et ſic vr̄ ꝙ poſſit eſſe loco duorū corre-
latiuorū. de quo tāgetur cū gl.pe:& facit ēt qd̄ legit
6 & no.de præben.cū in eccleſia.lib.vj. ¶ †Item no.ꝙ
interdum in capitulo intereſt ꝑlatus tanq̄ prælatus.
interdū vero intereſt tanq̄ canonicus. ¶ Itē no.ꝙ ar.
de tanq̄.ꝙ aliqn̄ aliqs facit tanq̄ ipſe.aliqn̄ facit tanq̄
ali⁹.facit,qd̄ hr̄.ſ.de ele.cū inter diuerſos.& c.cū inter
canonicos. & qd̄ hr̄ in c.pe.de app.in vj.& facit ēt
qd̄ no.per Legiſtas in l.ſi pater.§.ꝙ duos.ff.de adop.
7 ¶Vltimo potes notare, ꝙ dolus † nemini debet ſuf-
fragari,vel ꝓdeſſe.facit,quod hr̄.ſ.de reſcript.ex te-
8 nore.& ff.de dolo.l.ne ex dolo.¶ †Q̄ſtio aūt [a] poterit
a cognoſci,an prælatus interſit in capitulo,vt prælatus:
an vero,vt canonicus. dicit hic Io.Cal.& no.gl.in d.
c.pen.de appella.in vj.quòd hoc poterit perpendi ex
modo ſedendi,& ſubſcribēdi cōgregato capitulo:q̄a
ſi ſedit primo loco, & primo loco ſubſcribit vr̄ inter-
eſſe,vt prælatus.Sed ſi antiquiores canonici præce-
derent cum in ꝓdictis:q̄a ſedēt ante ipſum,& prius
ipſi ſubſcribūt,tūc vr̄ intereſſe vt canonicus.facit,qd̄
hr̄ ſ.de maio.& obe.ſtatuimus. & ff.de albo ſcribē.
in l.j.¶ Aduerte tn̄, ꝙ ſi aliud nō appareret in dubio
cenſet,qd̄ interſit,vt ꝑlatus nō vt canonicus: vt not.
in d.c.pen.Ratio eſt,q̄a qd̄ interſit vt canonicus non
eſt de iure: ſed de cōſuetudine quæ nō præſumitur,
niſi appareat cū ſit facti,& in facto cōſiſtat.de cōſt.c.
j.in fi.& l.j.C.q̄ ſit lon.cōſue.¶ In glo.ij.ibi:non tn̄,
qd̄ prius habebat.forte voluit gl.dicere,ꝙ prius habe
bat deſeruire canonicatui per ſeipſum,ſed modo po
terit ꝑ vicarium. Iſta tn̄ ſol.non vr̄ bona per id,qd̄ hr̄
in c.cū in cūctis.vbi patet,ꝙ priora bñficia perdunt.
Et ſic patet,ꝙ prior canonicatus perdat oīno, & nul
lo modo retineat.¶ Præterea hic vr̄ innui,qd̄ per ſe-
ipſum intererit tanq̄ canonicus in capitulo. iō forte
gl.in ver.eoipſo. voluit dare aliā ſolutionē videlicet,
qd̄ ꝯriū non hēt obſtare,q̄a nō fuit argutū a ſufficiē-
ti partiū enumeratione. ¶ Nam ius canoniæ de quo
hic non hr̄ prius q̄ ipſe Archieps, nec etiā poſt Ar-
chiepiſcopatū eligitur ad ipſum ius,ſed potius ipſum
ius canoniæ imprimit cū Epiſcopatu eodem tpe. &
hoc operet annexio huius iuris canoniæ ad ius Ar-
chiep̄ale virtute cōſuetudinis. facit,qd̄.j.tāget cum
gl.¶ In ea.gloſ.ibi: & excedit alia iura:per hoc nō hr̄
clara ſolut. ideo Io.ſubiungit ,qd̄ iſtud cōtingit,q̄a
ius canoniæ eſt annexū Ep̄ali dignitati. & in hoc bñ
dicit,vt tetigi ſuperius. ¶ In ea.gl.in fi.& ſic rema-
net gl in ſolutione quā.ſ.tetigi, qd̄ iſtud ius canoniæ
eodem tpe imprimit ſimul cū archiepiſcopatu virtu-
te cōſuetudinis. & rōne annexionis eoipſo,qd̄ eligit
in Ep̄m.dicit tn̄ hic d.Flo.ꝙ nō debet intelligi hic de
annexione, q̄ extinguat titulū ,ꝓut facit interdū iuxta
no.ī.ti.j.in c.j.q̄a tunc retineret vocē,vt canonicus.
9 ¶ †Et aduerte ēt qd̄ gl.vr̄ velle,ꝙ poſſit qs eſſe cano
nicus,& Ep̄s in eadē eccleſia.¶ Sed Hoſt.hic dicit,
qd̄ iſtud nō dr̄ in tex.iſto,qd̄ Ep̄s ſit canonicus , ſed
qd̄ habebat vocem, & poterat intereſſe tanq̄ canoni
cus huius canonicatus gr̄a nō erat expediens,qd̄ ha
beret ꝓbēdā,q̄a ſufficit, qd̄ habeat redditus ep̄at⁹ li
cèt ex cōſuetudine ēt poſſet habere ꝓbendā.j.de ꝓ-
ben.cō in eccleſijs.lib.vj. Et iſtud ēt tenet Archi.ibi
videlicet,qd̄ nō poſſit quis eſſe canonicus, & Ep̄s in
eadē eccleſia . q̄a non vr̄ qd̄ hoc eſſe poſſit, ſicut nec
pōt in eodē ſubiecto ꝯcurrere,ſeu in eadē pſona,qd̄
ſit pater,& fili⁹ ,cū ꝓꝑ naturā correlatiuorū debeat
eſſe diſtinctio pſonalis. facit,qd̄ hr̄ in c.vlti.ſ.tit. ꝑ-
xi.Nec ob.iſte tex.q̄a vt ſuperius eſt tactū non vr̄ qd̄
fuerit canonicus,& Archiepiſcopus , ſed quod tanq̄

a Quomodo autem. Add. hic d. Abb. in ij. colū. prope fi. verſ. ſed quarto.

canonicus habebat ius cōſidendi cum alijs de capi-
tulo.& ſic poti⁹ facit in oppoſitū , q̄a nullū ſimile eſt
idē vt legit, & notat in decret.c.ſ.de reſcrip. hic aūt
vr̄ aſſimilari canonico dicendo,ꝙ tanq̄ canonicus ha
bet vocē.¶ Pro iſta parte etiam facit, ꝙ hr̄ in d.c. cū
in eccleſia.dum dicit,ꝙ erat numerus.xij.canonico-
rū i eccleſia.& xiij.ꝓbēdarū,quarū altera erat annexa
dignitati Ep̄ali,& habebit Ep̄s intereſſe in capitulo,
vt canonicus,licèt canonicus nō exiſtat. Et ſic vr̄ ibi
velle lr̄a qd̄ nō ſit canonic⁹,licèt hēat intereſſe, vt ca
nonicus. Io.An.ibi.dicit , qd̄ in effectu.vel vr̄ valere
opinio.Archi.vel q̄a ſīn cū non vr̄ referre, an Ep̄s ſit
canonicus, an vero vocē hēat vt canonicus , & ſic vr̄
velle,ꝙ valeat cōſiderando,qd̄ qs ſit Ep̄s,& canoni-
cus in eadē eccleſia.& pro hoc ēt.facit text.in d.c.cū
in eccleſia.a contrario ſenſu,dum dicit,licet canoni-
cus non exiſtat,q̄a vr̄ velle, qd̄ etiā poſſit operari cō
ſuetudo,qd̄ ſit canonicus, licèt in caſu illo cōſuetu-
do hoc non induxiſſet,ſed ſolū ꝙ intereſſet in capitu
lo,vt canonicus.facit ad prædicta,qd̄ legit, & notat.
ſ.de re iud.cū olim.vbi qs pōt eſſe ꝓpoſitus,& cano
nicus,& ꝓꝑ duplicē qualitatē habere binā vocē. pro
hoc ēt facit, q̄a in voluntarijs actibus vr̄ ꝙ poſſit qs
habere plura officia cōpaſſibilia,licèt ſecus in contē-
tioſis iuxta notata in l.ſi conſul.ff.de adoptio.& in c.
ex lr̄is.ſ.de ꝓba.Io.Cal.in repetitione huius.c.tenet
opi.Archi.in d.c.cū in eccleſia.ꝙ ēt vr̄ hic ſeq Hoſt.
& iō dicit,ꝙ non valet ꝯſuetudo,qd̄ quis ſit Ep̄s , &
canonicus.¶ Mouetur,q̄a talis ꝯſuetudo vr̄ eſſe quo
dāmodo ꝯ nām, vel q̄a ꝯtra nām correlatiuorum de
quorū nā eſt, qd̄ vnū nō ſit aliud.xxxv.q.j.c.j.xxiiij.
q.j.didicimus.& ī.de baptiſmo.debitū.& ſ. tit.ꝓxi.
cū ad noſtrā.facit ēt,ꝙ hr̄.ſ.c.literas. Cōſuetudo aūt
contra naturā rei non vr̄ ualere in c.ij. de cōſuetu.in
vj.& facit,ꝙ hr̄ in l.cū ꝑcario.ff. de ꝑcario.ꝓ hoc,q̄a
a ſicut ſuperior,& īferior,ſeu ſubdit⁹ ſunt correlatiua.
ij.q.vj.qui ſe ſcit.Sic vr̄ ꝙ ſint correlatiua ep̄s, & ca-
nonicus,& ſic vr̄r non poſſe cadere in eodē ſubiecto
per iura ſuperius allegata ēt licèt poſſit habere vocē
vt canonicus,ſi tn̄ verè non ſit canonicus ceſſat ratio
ꝓdicta.pro hoc etiā facit,q̄a tenendo opi.Io.And.&
gl.vr̄r ſequi multa abſurda.Nā ſi eſſet verus canoni
cus vr̄ ꝙ poſſit per ſeipſum priuare ꝓ non reſidentiā.
Itē ꝙ poſſet ſeipſum ſuſpendere, & excōicare. ¶ Itē
excōicatis oībus canonicis, vel ſuſpēſis vr̄ ꝙ ipſe eſ-
ſet excōicatus,& non excōicatus,& ſimiliter ſuſpē-
ſus,& non ſuſpenſus,q̄a eſſet excōicatus,vel ſuſpen
ſus,vt canonicus,& non eſſet ſuſpenſus,vel excōica
c tus,vt prælatus, & ſic ipſe idē eſſet excōicatus,& nō
excōicatus,& ſuſpēſus,& non ſuſpenſus . ¶ Nec ob.
qd̄ hr̄ in c.q̄a ſæpe.de ꝓbē.in vj.& de conſue.in c.j.
eo.lib.& in cle.ſi vero. de ꝓb.& de reſcri.cā te.quia
rn̄det Io.Cal.qd̄ non pōt quis eſſe prælatus principa
lis eccleſiæ,& canonicus in eccleſia ꝓꝑ ꝓdicta abſur
da. ſed aliā dignitatē bene pōt habere cū canonia in
eadē eccleſia,& ita loquunt iura in contrariū allega.
¶ Do.Ant.hic tranſit cū dicto Io.Cal.dicit tn̄ qd̄ fa-
ciliter poſſit rn̄deri ad rationes ſuperius allegatas ꝓ
opinione Archi.¶ Do.Pe.vr̄ hic tranſire cū dicto Ar
chi.& Hoſt.Sed d.Flo.hic refert,qd̄ Io.de I.ig.hic te
net gl.& ꝯrr cū opi.Io.An.& hoc tenēdo dicit poſſe
dici ꝙ nō refert dicere,an ſit canonicus,an vero ha-
beat vocē, vt canonicus . nā vtrobiq; caſus debet in-
telligi taliter,ꝙ non ſurgat incōpaſſibilitas.& ſic dēt
intelligi,qd̄ nō eodē tpe cenſet,vt prælatus,& vt ca
nonicus,nec reſpectu eiuſdē act⁹,ſed potius diuerſo
tempore & reſpectu diuerſi actus:& ſic tale ius cano
nicale erit ſingulare,hoc eſt habens ſpecialē naturā,
& priuile-

& priuilegiatã rõne conſuetudinis, vt dicit glo. Nec
ob. qđ dicitur, qđ duo correlatiua nõ cadunt in eodẽ
ſubiecto. qa illud verũ reſpectu eiuſdẽ actus. ſecus re
ſpectu diuerſorum. Præterea, vt dicit Ioã. de Lig. põt
dici, qđ p̃latus, & canonicus nõ ſint correlatiua. nam
eſt dare p̃latũ q non hẽt canoniam. Itẽ econuerſo eſt
dare canonicos ſine prẽlato cũ de ſubſtantia collegij
non ſit habere prælatum, vt no. Inn. ſ. de p̃ben. cũ nõ
ignoras. & ſic licèt ſuperior, & ſubditus ſint correla-
tiua. ſecus vr̃ in prẽlato, & canonico. Et ſi dicas, qđ
qñ prælatus eſt canonicus, & hẽt canonicos vr̃ eſſe
ſuperior, & ſubditus. dic ſm ipſum, qđ iſtud non eſt
abſurdũ reſpectu diuerſorum actuũ, vt ſ. dixi. facit,
quod hr̃. ſ. de appel. hac collatione. lib. vj. & ſm p̃di-
cta debet intelligi hoc. c. ſm eũ. Nec obſt. prædictis ſi
dicat̃, qđ ſi Ep̃s põt etiã eſſe canonicus, q tunc ſemp
Ep̃s cenſebit̃ habere maiorẽ partẽ capituli. quia ipſe
ex ſua perſona vr̃ habere medietatem, & ſic ſi hẽat
etiã vnũ canonicum vr̃ habere vltra dimidietatem, &
ſic maiorẽ partẽ, & per ꝯñs ſemper Ep̃s poterit face-
re id, qđ vellet, qñ ipſe erit Ep̃s, & canonicus ſicut
poſſet, qñ nõ eſſet canonicus, ſed haberet vnum, vel
duos ex canonicis ſecũ, qa rñderi põt, quòd illa fuit
opi. Hoſt. videlicet, qđ ſi Ep̃s habet vnũ, vel duos de
canonicis ſecum, q tunc dicat̃ habere maiorẽ partẽ
capituli, vt ipſe hic poſuit ſuã opinionẽ, ſed iſta opi.
coĩter non tenet̃, vt inferius tangetur. ¶ Itẽ aduerte
qa diſtinctio Io. Cal. inquantum facit differentiã in-
ter principalẽ prẽlatũ eccleſiæ, & aliũ hñtẽ aliam di-
gnitatẽ in eccleſia non vr̃ pcedere. qa vtrobiq; vide
tur eadẽ rõ, & p ꝯñs idẽ ius dẽt eſſe. ſ. de tranſla. p̃la
torũ. c. ij. qđ aũt eadẽ ratio ſit vtrobiq; ſatis põt pate
re ſi ponderamus, qđ aliquis ſit præpoſitus, & cano-
nicus in eadẽ eccleſia, quod eſſe põt, vt legitur, & no
tatur. ſ. de re iud. cum olim. & ſimiliter põt eſſe quis
Archidiaconus, & canonicus in eadẽ eccleſia. ſ. de
reſcriptis. & c. eã te. vnde ſi ponamus, qđ p̃poſitus p̃
ſit capitulo, & habeat iuriſditionẽ in canonicos, qđ
eſſe põt ſaltẽ ex conſuetudine, ſicut & capitulum ex
conſuetudine põt habere iuriſdictionẽ in canonicos
ſ. de offi. ord. irrefragabili. §. exceſſus. erit per omnia
eadẽ ratio in ipſo præpoſito, quòd in Ep̃o. nã licèt ip
ſe præpoſitus ſi ſit etiã canonicus non poſſit in ſe tan
quã canonicũ iuriſditionẽ exercere. qa nemo ſibijpſi
imperare poteſt. l. pen. ff. de arbitris. & ff. de lega. iij.
l. ſi quis in prin. teſtamenti. & hoc iõ, qa in actibus
cõtentioſæ iuriſditionis iſta duo officia eſſent incom
paſſibilia propter id qđ proximè dixi, qa nemo ſibi
p̃cipere, vel imperare põt. facit, qđ hr̃ in l. ille a quo.
§. ſi de teſtamento. ff. ad trebel. tñ non per hoc prohi
betur eſſe præpoſitus, & canonicus, qa poterit vti ip
ſo duplici officio in actibus voluntarijs ꝯpaſſibilibus
& ſic vbi non ſurgat repugnantia. & ideo poterit im
minente electione habere duplicẽ vocẽ. vnã tanq̃ p̃-
poſitus, aliam tanq̃ canonicus. facit, qđ habet̃ in d. c.
cum olim. & in l. ſi conſul. ff. de adopti. & quòd no.
ſ. de proba. ex literis. & eodẽ modo ſi quis eſſet Ep̃s,
& canonicus poſſet habere duplicẽ vocem ſi haberet
intereſſe in capitulo tanq̃ prælatus. nã vnã habebit,
vt Ep̃s, aliam vt canonicus. Si aũt ſolũ poſſet intereſ
ſe tanq̃ canonicus: tunc ſolum vnam vocẽ habebit.
Et per prædicta patere poteſt reſponſio ad rationem
Io. Cal. dum dicebat, q ſi Ep̃s poſſet eſſe canonicus:
ſequeret̃, qđ poſſet ſeipſum priuare, qđ eſſet abſur-
dum, & contra iura. qa non eſt verũ, qđ ex dicta opi
nione hoc ſequeret̃ ex eo, qa in his, quę ſunt conten
tioſæ iuriſditionis ſicut eſſet in actu priuationis non
poſſet fungi ipſo duplici iure. ſed p hoc non ſeqt̃, q
non poſſet eſſe Ep̃s, & canonicus. qa in actibus volũ
tarijs vbi non ſurgeret repugnãtia poterit vti ipſo du
plici iure. vt patet in actu electionis. d. c. cum olim.
¶ Itẽ non ob. q ſi excõicentur canonici, vel ſuſpendã
tur, qđ tũc eſt excõicatus, & nõ excõicatus, vel ſuſpẽ
10 ſus, & nõ ſuſpẽſus, qđ vr̃ abſurdũ, & ꝯ ius cũ † duo
cõtraria non pñt eſſe in eodẽ ſubiecto. xcij. diſt. c. ho
ſpitioſũ. & xxxij. q. j. quæ renũtiat̃. Nã rñderi põt, qđ
qñ excõicant̃, vel ſuſpendunt̃ canonici intelligantur
ſolum ſuſpenſi, vel excõicati illi qui tm̃ ſunt canoni-
ci, non aũt illi qui vltra canonicatũ habeant ẽt digni
tatẽ. qa in materia pęnali ſub caſu ſimplici non vr̃ cõ
prehendi miſtus. l. vim paſſam. §. præſcriptione. ff. de
adulte. ¶ Itẽ non ob. q conſuetudo talis eſſet contra
naturã rei. quia iſtud non eſt verum, vt patere poteſt
ex his, quæ hñr in d. c. cũ olim. & in d. c. eam te. & ſic
ex p̃dictis vr̃, qđ verior ſit opinio. gl. & Io. An. qui vo
luerunt, quòd quis poſſit eſſe Ep̃s, & canonicus in ea
dẽ eccleſia ſi cõſuetudo hoc habet. ¶ In gl. fi. ibi: non
eſſet ſoluendo. ſupple, qa hic agitur de re † ſpirituali,
quę non recipit æſtimationem pecuniariã. facit, qđ
12 no. per gl. ſ. de cau. poſſeſſionis. in c. cum olim. ¶ † In
eadẽ gl. in fi. & ſic vult gl. quòd dolus Epiſcopi non
proderit canonicis, ex quò fuerunt negligentes. ſed
nocebit Epiſcopo. qa vbi aliàs propter negligentiam
canonicorũ in non eligendo deuolueretur poteſtas
ad Epiſcopum, hoc caſu non deuoluetur ad eũ pro-
pter ipſius dolum. ſed ad ſuperiorem ipſius Ep̃i, licèt
Io. aliter dixerit, vt ſ. tetigit gl. Io. An. hic concordat
opiniones. nam dicit, qđ qñq; canonici propter do-
lum Epiſcopi non eligunt, nec eligere pñt, & tũc pro
cedat prima opinio, quia talis dolus in effectu non
nocebit canonicis. Si vero propter dolũ Epiſcopi nõ
eligunt, ſed tñ poſſunt eligere, & ſunt negligentes, &
tunc procedat opinio gl. primus autem caſus poteſt
exẽplificari ſi fortè Ep̃s excõicauit, vel ſuſpendit ca-
nonicos, vt ſic non poſſint eligere, vel procurauit per
aliũ fieri, vel fortè coegit eos ſingulariter abſentare.
nã tunc videretur, qđ tunc non currat tẽpus capitu-
lo, vel ſaltẽ reſtituetur. Do. Ant. poſt Lapũ de caſtel-
lione dicit, q qñ canonici ſunt ſuſpenſi, vel excõica-
ti tunc interim tp̃s non currit. ſ. eo. qa diuerſitatẽ. q
intelligi qñ non ſunt negligentes in petendo abſolu
tionem, vt ibi notatur. ideo fruſtra q̃rit̃ de deuolutio
ne, vel de reſtitutione, qa nulla ſit deuolutio, nec ne
ceſſaria eſt reſtitutio, ex quò tp̃s non currit, & ex p̃di
ctis habes vnũ exemplũ qualiter cõmitti põt dolus p
Ep̃m, & quid dicẽdũ in dicto exẽplo. ¶ Alij vero po-
nũt aliud exemplũ ſi fortè prẽlatus latitat, & nõ vult
venire ad electionẽ, allegant de dolo. c. cauſam. & c.
fi. ſed certè iſtud exemplum nõ eſt bonũ. qa per hoc
non impediret̃ electio. nam circa finem termini poſ-
ſet maior pars capituli pcedere ad electionẽ ſm no
tata de electione. bone. el j. & c. eccleſia. el ij. & c. in
cauſis. & facit, quod notatur de poſtula. bonæ. el ij. vñ
alij ponunt exemplum, quia fortè prælatus non vult
aliquo modo cõcordare cũ capitulo. ſed iſtud exem-
plũ etiã non eſt bonũ, qa capitulũ ſaltẽ circa finẽ ter
5 mini poterit eligere, per id qđ pximè dixi. nam qñ
p̃latus intereſt in capitulo, vt canonicus, eius vox eſt
tm̃ quantũ vox vnius alterius, licèt ſit aliquantũ ma
gis põderoſum pp dignitatẽ ipſius Ep̃i. Ideo alr̃ po-
nit̃ exẽplum, puta qa fortè pbatur prælatũ pcuraſſe
vt differretur electio q̃ſito colore de expectandis ab-
ſentibus, vel pmiſit p̃poſito qui habebat poteſtatem
conuocandi capitulũ, q ſi differret ordinaret ad libi-
tum ipſius prępoſiti. vnde ex his, & alijs pſpicuis in-
dicijs poterit probari dolus. l. dolũ. C. de dolo. & in

c.ij.de renũtiat. in vj. & in iſtis exẽplis poſſet ſaluari
opinio gl.quia tunc curret tempus,ex quo potuerũt
eligere, ſed non deuoluetur ptãs ad Epiſcopũ ꝓpter
13 eius dolum,ſed ad eius ſuperiorẽ,vt dicit gl.¶† Quę
aũt ſit ratio,ꝙ ſi prælatus intereſt in capitulo,vt præ-
latus,non poteſt ſupplere negligentiã capituli,& tñ
ſic,quando intereſt,vt canonicus.dicit Inn. qđ ratio
eſt.Quia primo caſu ipſe eſt principalis in negligen-
tia,quia ad ipſum ſpectat poteſtas conuocandi capi-
tulum,& cogendi ipſum ad electionẽ faciendã. Vn-
de tunc videtur propria negligentia, nõ capituli tñ
ideo ſupplere nõ poteſt.quæ ratio ceſſat,qñ intereſt
in capitulo,vt canonicus, ſed certè hęc ratio non eſt
perfecta,q̃a ex illa ſequeretur,qđ ſi eo caſu quo ha-
bet intereſſe, vt prælatus ſpectaret de conſuetudine
poteſtas cõuocandi,& cogẽdi capitulum ad electio-
nẽ ꝑterea fortè ad antiquiorẽ canonicũ.facit,qđ hꝛ.
ſ̃.de maio.& obe.in c.j. qđ tunc poſſet ſupplere ſuã
negligentiam,licèt intereſſet,vt prælatus, qđ eſt cõ-
tra iſtum tex.qui ſimpliciter, & indiſtinctè loquitur.
¶ Ideo datur alia ratio diuerſitatis, quia primo caſu
eius ptãs non confundit in capitulo,imo eſt ſepara-
ta ab ipſo capitulo.Ideo cũ ibi interſit,vt pręlatus,de
neceſſitate eodẽ reſpectu ſuppleret quo negligit,hoc
aũt ꝯtrarium eſſet iuri, quòd quis negligẽtiã ſuam
ſuppleret eodem reſpectu quo ipſe negligit, q̃a ſup-
plens debet eſſe diuerſus ab eo cuius negligẽtia ſup
plet.ar.c.fi.ſ̃.ti.j.Sed in ſcđo caſu,qñ intereſt, vt ca-
nonicus,ipſius poteſtas,vt vnius de capitulo confun
ditur in ipſo capitulo. factum autem a capitulo, vel
neglectum non eſt inconueniens, quòd corrigatur,
vel ſuppleatur per prælatum etiã ſi in capitulo habe-
bat intereſſe prælatus, vt canonicus . q̃a diuerſo re-
ſpectu tunc facit.nam negligentiã cõmittit tanq̃ ca-
nonicus,& ſic tanq̃ vnus de capitulo, & demum ſup
plet negligẽtiã tanq̃ prælatus,& ſic diuerſo reſpectu.
Ideo illud toleratur ꝓpter diuerſa iura concurrentia
in perſona ipſius.facit,quòd hꝛ.ſ̃.de electio. cũ inter
vniuerſas.& in l.tutorẽ.ff.de his quibus, vt indignis.
pro hoc etiã facit,quod habet.xvij.diſ.c.j.vbi de Ar
chiepiſcopo appellatur ad cõcilium, licèt in ipſo cõ
cilio habeat intereſſe Archiepiſcopus, q̃a non habe
bit ipſe ſolus cognoſcere, ſed illi de cõcilio cum eo.
Ad idem etiam,quod habetur in l.j.§.ſolent.ff.quã-
do appellandum ſit. vbi a nominatione facta per pſi
dem, & decuriones appellatur ad ipſum præſidem,
& hoc ideo,quia cum decurionibus pręſes interfuit,
vt conſultor interfuit,ſed in appellatione cognoſcit,
vt principalis,& ſic in diuerſo reſpectu,& ideo eodẽ
modo in propoſito nõ eſt abſonũ, quòd qñ prælatus
intereſt in capitulo,vt canonicus , qđ poſſit ſupplere
negligẽtiam capituli tanq̃ pręlatus,videtur tñ Inno.
hic facere differentiã inter ꝑtãtẽ eligendi, vel confe-
rendi ex vna parte,& iuriſditionẽ exercendi ex alia.
quia primo caſu procedit quod dictum eſt, vt ſit dif-
ferentia,an prælatus interſit in capitulo, vt canoni-
cus,aut vt prælatus.Sed in ſcđo caſu videtur velle, ꝙ
indiſtinctè poſſit appellari ad ipſum prælatum de ge
ſtis per eũ cum capitulo . ſed certè q̃cquid dicat, ea-
dem diſtinctio eſt fienda vtroq; caſu, vt hic tãgit Io.
An.& eſt expreſſum in c.pe.de appel.in vj. Et per ꝑ-
dicta põt inferri ſm Hoſti.ꝙ Epiſcopus electum a ſe
eo exiſtente in capitulo,vt canonico,poterit exami-
nare,& confirmare.q̃a diuerſo reſpectu facit, & per
prædicta etiã dicit, ꝙ ſi duo eſſent electi in diſcordia
in capitulo in quo interfuiſſet Epiſcopus, vt canoni-
cus, ꝙ quandocunque Epiſcopus faceret partem, &
eẽt de cõtradictoribus alterius electi, nihilominus,

a Directa. Do. Ab.ſũmat hic duplicites.vid' eum.

niſi recuſetur habebit poteſtatem cognoſcendi tanq̃
prælatus de ipſis electionibus quæ ipſarum dẽat ꝓua
lere,per id,quod habet in d.c.penulti.de ele.in vj.&
facit,quòd no.ſ̃.de offi.ordi.irrefragabili. §.j. & qđ
no.per gl.in d.c.penul. Et per prædicta etiam videt,
ꝙ ſi appellatur ab electione facta per Epiſcopum in-
tereſſentẽ in capitulo tanq̃ canonicus , qđ appellari
poterit ad ipſum tanquam prælatum , & poterit de
appellatione cognoſcere,niſi recuſetur , per id quod
14 habetur in d.c.pe.de appel.in vj.¶† Quid autem ſi ꝑ
latus eo caſu quo tanq̃ pręlatus intereſt in capitulo
compellat capitulum,vt procedat ad electionẽ ſi ca-
pitulum non vult eligere,ita ꝙ ſtat per capitulum,&
non per prælatum, an deuoluatur tunc poteſtas eli-
gendi ad ipſum prælatum,an vero ad ſuperiorẽ . Dic
ſm Ioan.Cal.ꝙ ſi circa finem termini capitulum no-
luit eligere,poterit ꝑlatus eligere ante lapſum termi
nũ,ꝑ id qđ hꝛ. in c.eccleſia.el ij.poſt Inno.de ele.&
eo.ti.c.bonæ.el ij.& pro hoc etiã,q̃a ſi aliqui de capi
tulo circa finem termini alijs negligentibus eligerẽt.
q̃a tunc ius capituli reſideret illis propter negligen-
tiam aliorum.facit,quod no.ſ̃.de poſtu.in c.gratum.
cenſeret talis electio ab eis facta a capitulo per ea,q̃
15 habentur in iuribus præallegatis.¶ † Sed iuxta ꝑdi-
cta quærit, an vox ꝑlati in capitulo cẽſeat eſſe maio
ris ponderis q̃ aliæ voces.videtur quod ſic, per ea, q̃
no.ſ̃.de ele.dudũ.& plus dixit Vincen.ſ̃.de ele.cum
eccleſia.qđ vox Epi præfertur omnibus alijs,quia ip
ſe eſt præordinator in cunctis.xxv.diſt.perlectis. ſed
certè licèt eſt præordinator in cunctis,tamen nõ ſe-
quitur, quòd eius vox in omnibus agendis præualet
omnibus alijs, cũ multa habeat expedire cũ capitu-
lo,vel cum eius conſenſu,facit,quod habet.ĩ.de his,
quę fiunt a prælato.c.ea noſcitur.& etiam, quod ha-
betur in tex.iſto,& infra,ne ſede vacante.c.j. libr.vj.
& ſic videtur,quòd nõ ſufficiat ipſius vox ſola.Hoſt.
dicit,quòd ſi Epiſcopus intereſt in capitulo, vt cano
nicus, tunc eius vox reſpectu numeri non eſt maio-
ris autoritatis quàm ſint alię voces aliorũ,ſed æqua-
lis eſt cum alijs,& cenſeretur vnica , ſicut & quæli-
bet alia alterius de capitulo,tñ aliquantulum eſt põ
deroſior alijs,& tanquam ponderoſior cẽſetur ſi fiat
collatio zeli,& meriti,ſecundum ea quæ hꝛ in c. in
geneſi.de elec.& in præal.c.dudum.ſi autem interſit
quantum prælatus.tũc dicit,quòd tantum valet eius
vox ſola, quãtum omnes voces totius capituli ꝑ ſe,
& ſic cenſetur habere dimidiam partem iuris eligen
di.pro hoc allegat.quia in ſimili videmus,ꝙ Epiſco-
pus ſolus tantum percipit de obuẽtionibus, quantũ
omnes alij canonici.allegat de teſtamẽtis,requiſiti.
§.ſi vero.allegat etiã pro hoc ſecundo , ꝙ habetur.ſ̃.
de ele. ſcriptum. vbi interdum aliquis habet tertiam
partem electionis,ſeu iuris eligendi,& ſic eodẽ mo-
do non videtur abſonum, ꝙ habeat dimidiam , licèt
canonici ſint plures in numero.Item pro hoc allegat
quod habetur.ſ̃.de reſcriptis. paſtoralis . vbi iudices
vnius reſcripti videntur habere parem poteſtatem cũ
iudicibus alterius reſcripti , licèt illi ſint in numero
plures,& ſic eodem modo videtur dicendum in pro
poſito,& ſic videtur , quòd ſi Epiſcopus tunc habeat
ſecum vnum,vel duos de canonicis , quòd licèt alij
contradicant , & eligunt alium , quòd debeat valere
electio facta ab Epiſcopo.q̃a illa videt facta a maio-
ri parte ; nam ex perſona ſua videtur facta a dimidia
parte,& propter vocem vnius canonici, vel duorum
quam etiam ſecum habet.videtur,quòd habeat ma-
iorem partem,& per ꝯſequens vr̃, ꝙ electio fcã tunc
ab eo tanq̃ facta a maiori parte dẽat valere,& ꝑdicta
dixi

dixi ꝓcedere in collationibus, & electionibus, & ſimilibus. nã iſta talia ſcd'm eũ debet p̃latus facere cũ cõſilio capituli non cũ cõſenſu. qđ tñ, an ſit verũ recurrendũ eſt ad plenè notata. ſ. de elec. cũ eccleſia. nã compoſt. ibi tenuit contrariũ, & vr̃ ẽt idẽ ſentire ibi gl. In alienationibus aũt q̃ accidẽtaliter q̃nq; fiũt dicit, ꝙ requirit̃ maior pars capituli, per id, ꝙ habet̃. j̃. de his, q̃ fiunt a præla. c. j. & de magiſtris. in c. quia nonnulli. Io. An. dicit Principalẽ de mediolano determinaſſe ꝯ opinionem Hoſt. vt ipſe ẽt plenè refert. in c. pen. j̃. de appel. in vj. & ſequit̃ ẽt ibi Io. An. & ẽt Io. Cal. hic mouentur, qa ſi Ep̃s habet aliquid facere cum ꝯſenſu capituli oportet, qđ hẽat ſecũ totũ capitulũ, & ſic voces oĩum, vel ſaltẽ maioris partis. Et idõ ſi viginti eſſent canonici nõ ſufficeret, qđ ex illis haberet. x. qa nõ hẽret maiorẽ partẽ ipſius capituli, ſed ſolũ mediã, vt eſt tex. cum gl. in c. j. ne ſede vacante. in vj. ergo multoſortius ſi ad p̨larũ, & capitulũ ſpectat aliquid facere debebit interuenire voluntas totius capituli, vel maioris partis. nã plus iuris cenſet̃ habere capitulũ, q̃n actus eſt expediendus per prælatũ, & capitulũ quã, q̃n eſt expediendus per p̨latum cũ cõſenſu capituli, vt eſt tex. in d. c. j. & expreſſe ibi hoc colligit̃ ſi bene aduertat̃. ¶ Itẽ cõtra Hoſti. facit, qđ habet̃ in c. cã noſcitur. de his, quæ fiunt a p̨lato. vbi vr̃ expreſſum, qđ debeat hẽre totũ capitulũ, vel ſaltẽ maiorẽ partẽ. ad idem etiam, ꝙ hr̃ in c. quanto. eo. ti. ¶ † Itẽ tertio pro iſta parte facit, quia licèt p̨latus, & capitulũ dicant̃ facere vnũ corpus cuiꝰ caput eſt p̃latus, & canonici mẽbra. j̃. ti. ij. in c. nouit. & ꝓpter hoc lato ſumpto vocabulo interdum appellatione capituli ꝯprehendit̃ p̃latus, vt dixi. ſ. eo. in c. poſt electionẽ. tñ re vera ſtricto ſumpto vocabulo, ſeu ꝓpriè aliud eſt p̃latus aliud capitulũ, & ꝓ hoc iſte tex. qui ponit copula inter iſta. facit etiã, qđ hr̃. j̃. de his, q̃ fi. a p̃la. ſine conſenſu ca. in rubro, & nig. & qđ notauit gl. in cle. vt hi, qui diuinis. de ęta. & quali. Et ſic cũ re vera capitulum ſit corpus ſeparatum de per ſe a p̃lato vr̃, qđ ad hoc, vt dicatur capitulũ conſentire requiratur, qđ oẽs de ipſo capitulo conſentiant, vel ſaltẽ maior pars ipſius capituli. qa virtutes capituli, ſeu capitulares cenſent̃ eſſe p̨nes maiorẽ partẽ ipſius capituli. j̃. de his, q̃ fiunt a maio. parte capi. c. j. & ſ. de ele. c. cũ inter canonicos: ibi no. & ſic non ſufficit, qđ Ep̃s habeat vnum, vel duos ex canonicis ſecũ. qa cũ ad ipſum Ep̃m, & capitulũ pertineat expedire actum non poteſt dici, ꝙ tunc ſit expeditus ab ipſo Ep̃o, & capitulo, ex quò cũ eo non conſentit maior pars capituli. pro iſta parte etiã. facit, quia tenendo opinionem Hoſt. ſequi poſſet abſurdũ. nã ſ'm illã ſi Ep̃s haberet vocẽ in capitulo tanq̃ canonicus, & actus haberet expediri per p̃latũ, & capitulũ, qa tanq̃ prælatus haberet medietatẽ vocis electionis, & tanq̃ canonicus aliã vocẽ haberet vltra dimidietatem, qđ ſemper præualeret electio Ep̃i. & dato, ꝙ non intereſſet vt canonicus tñ raro eſſet, ꝙ ſaltẽ vnũ, vel duos de canonicis nõ hrẽet ſecũ, & ſic ſemper p̃ualeret electio Ep̃i, ꝙ eſſet inconueniens. Præterea ſ'm Io. Cal. ſeq̃ret aliud inconueniens, cum vox Ep̃i ſit indiuiſibilis qa vnica eſt. facit, qđ hr̃ in c. loquuntur. xxiiij. q. j. nũquã capitulũ poſſet habere maiorẽ partẽ electionis, ſed eꝯ Ep̃s ſic, qa ꝓlata ſunt capita canonicorum, & ſic plures voces. Et per prædicta cõcludit Io. Cal. qđ opinio Hoſt. non eſt vera. & ideo videt̃, qđ ſi ad prælatum, & capitulũ, vel ad prælatum cum conſenſu capituli ſpectet aliquid expedire, ſi. xx. ſint canonici nõ ſufficiet decem conſentire cũ Ep̃o. & ſic tunc electio facta ab Ep̃o cum p̃dictis. x. non valebit, qa non põt dici facta ꝑ p̃latum, & capitulũ, vel per prælatũ cum ꝯſenſu capituli, ex quò nõ interuenit ꝯſenſus maioris partis capituli, & ſilr̃ electio facta ab alijs. x. non valebit, qa non eſt facta a capitulo, ex quò non interuenit maior pars capituli. dicit tñ Ioã. Cal. & etiã. d. Ant. hic, qđ ſi Ep̃s haberet intereſſe in capitulo, vt canonicus, & cum ipſo eſſent. x. canonici. qđ tũc, qa ẽt põt conſentire tanq̃ canonicus ſi hoc faciat habebit. xj. voces. & ſic maiorẽ ꝑtẽ capituli, vbi ex. xx. vocibus exiſtat capitulũ. Et ideo tunc valebit factũ ab ipſo Ep̃o cũ prædictis canonicis ꝓpter vocẽ illã vndecimã q̃ hẽt, vt canonicus. ſecus, q̃n nõ haberet intereſſe, vt canonicus. qa tunc, vt dixi, licèt haberet dimidietatẽ vocũ capituli non ſufficeret cum virtutes capitulares conſiſtunt in maiori parte capituli. l. qđ maior. ff. ad municipales. & de reg. iu. c. cũ maior. li. vj. & ſic multominus non ſufficeret habere vnũ, vel duos ſecũ. Nec ob. rõnes Hoſti. & primo non ob. qđ habet̃ in d. c. requiſiſti. §. ſi vero. qa rñdet Io. Cal. qđ ibi hoc non bñ ꝓbat̃, ad qđ allegat Hoſti. & ſic ſuppoſito, qđ illud ꝓbaret illud tolerat̃, ꝑ ea q̃ hñr. xiij. q. ij. in c. vobis. & c. cõceſſo. & c. Vulterana. & qa nullum tunc ſequitur inconueniens. ſed ſecus eſt in caſu ꝓpoſito, q̃n tractatur de electione, vel collatione, vel de alio ſimili, quia reſultare poſſent inconueniẽtia de quibus ſupra, ſi vera eſſet opinio Hoſt. Itẽ non ob. quod habet̃ in c. ſcriptum. de ele. quia illud procedit rõne conſuetudinis in caſu illo. Item non ob. ꝙ habetur in d. c. paſtoralis. quia imo facit, ꝙ ſi bene cõſiderent̃, qa non ſufficeret, qđ iudices primarum lr̃arum cõcurrerent cũ vno ex alijs iudicibus aliarũ lr̃arum. ſed oportet, qđ maior pars iudicũ non lr̃arum cõuenirent cũ eis ſ'm verũ intellectũ, & ſic patet, qđ non ob. ꝯtria, & de materia hic per Io. Cal. & per Io.
17 An. in d. c. pen. de appella. in vj. ¶ † Vltimo dicit Io. Cal. qđ quia hic argumentũ de tanq̃, ꝙ facit iſte tex. ad quæſtionẽ Ambaſiatorũ q̃bus facta fuerunt dona
a ria ᵃ a Principe ad quẽ acceſſerunt an debebunt talia donaria remanere penes ipſos Ambaſiatores, an vero debeant eſſe cõitatis, q̃ eos miſit, de quo per Legiſtas in l. qui ꝓprio. §. vt in certis. ff. de ꝓcur. in l. ſi vero. §. item quicquid. ff. ſo. ma. vbi ponit̃. nã quidam dicunt debere attendi, an ꝑſonæ Ambaſiatorum eſſent aliàs notę ipſi ad quem mittunt̃, an non, alij dixerunt conſiderandã qualitatẽ rei donatę. Ioan. Cal. quẽ ſequit̃. d. Ant. dicit has opiniones poſſe coniungi. qa ſi perſonæ Ambaſiatorũ ſunt notę aliàs ipſi ad quẽ mittunt̃ tunc remanebunt penes ipſos donaria. Si vero non ſunt notę conſiderari dẽt qualitas rei donatæ. quia ſi donauit veſtẽ p̃ſumitur cõtemplatione ipſarũ facta donatio, & ſic remanebit eis. Si vero donauit caſtrũ, præſumet̃ qđ cõtemplatione ciuitatis. allegat, qđ hr̃ de teſta. requiſiſti. & in l. hr̃ditatẽ. ff. de Caſtrẽ. peculio. Sed Bar. vt hic refert d. Flo. in d. §. itẽ q̃cquid. tenet in dubio alio non apparente, qđ donaria debent cedere, & remanere ipſis Ambaſiatoribus reiecta p̃dicta diſtinctione. allegat, qđ hr̃ in l. ſocium q̃ in eo. ff. ꝓ ſocio. iuncta gl. vbi patet, qđ ſi aliq̃d donet̃ vni ex ſocijs occaſione forte ipſius ſocietatis, ſeu q̃ occaſione ſocietatis efficit̃ notus donanti illud cedit ipſi donatario nõ aũt ſocietati. qa immediata cauſa donationis eſt ipſa liberalitas. facit, ꝙ habet̃ in l. j. ff. de dona. ideo ei debet cedere donũ in quẽ liberalitas exercetur, licèt propter aliam cãm remotã deuẽtum fuerit ad ipſam donationem, & cum iſta opi. trãſit hic do. Flo. quæ videtur bene probari per illa quæ habentur in d. l. ſocium qui. in eod. ad fi. licèt domi. Anto. tranſeat cum opinione Ioan. Cald.

ᵃ Donaria. Ambaſiatoribus, An ſint eorum vel eorum qui eos miſerunt. vid. ſuper hoc Petrũ rauenatẽſem in ſuo Alphabeto aureo verbo Ambaſiatores. vbi dicit, ꝙ cõiter concluditur, ꝙ illa dona ſunt ipſorũ Ambaſiatorum per rationẽ Bald. quia nõ recipiunt illa tanq̃ Ambaſiatores, cũ hoc ad hoc mãdatũ non habeant.

SVMMARIVM.

1 *Promiſſio beneficij vacaturi facta a collatore, vel etiam a patrono, an valeat.*
2 *Præſentatio poteſt dici donatio.*
3 *Mulier in dignitate conſtituta eſt capax iuris præſentandi.*
4 *Laicus poteſt in eccleſia cathedrali habere ius præſentandi ad præbendas, non poteſt tamen habere ius præſentandi prælatum.*
5 *Turpitudinem ſuam allegare non licet poſt ius alteri quæſitū, ſed ante ius alteri quæſitum ſic.*
6 *Laicus, an poſſit alteri committere poteſtatem præſentandi antequam vacet beneficium.*
7 *Procurator generaliter datus ad conferendum, vel præſentandum, & vltra hoc ad omnia negotia ipſius conſtituentis, an habeat poteſtatem præſentandi.*
8 *Patronus, an poſſit transferre ptātem pn̄tandi eccleſia nō vacante.*
9 *Mulier non habens dignitatem, an poſſit præſentare.*
10 *Mulieribus interdicta ſunt officia virilia.*
11 *Mulier dans villam in qua habet iuſpatronatus in dotem marito, an poterit maritus præſentare.*
12 *Et in illo caſu concurreret vir, & vxor in præſentando, præſentatus ab vxore præferri debet, & quid de præſentato a pupillo, & de præſentato a tutore.*
13 *Ius præſentandi non tranſit in creditorem ratione poſſeſſionis ſibi datæ in pignus.*

a Directa. Do.Ab.ſūmat hic duplicites.vid quæ.

2 CVm dilecta. Directaᵃ vł ĩdirecta promiſſio ſcā
a pronn de bn̄ficio vacatum n̄ tenet.
h.d.Et primo narrat factū. ſcd̄o illud
irritat,& fieri ꝓhibet.ſcd̄a ibi manda
1 mus.¶†Not.primo,qd̄ ſicut nō valet
ꝓmiſſio beneficij vacaturi ſcā ab illo q̄ hēt ptātē cō-
ferendi, ſic nec ēt valet ſi fieret ab illo q̄ habet ptātē
p̄ſentandi,qd̄ ꝓcedit, qn̄ beneficium nondū vacat,
ſed ſi vacaret bn̄ poſſet pr̄onatus promittere ipm̄ be
neficiū vacans, & ſic ꝓmittere alicui ipſum pn̄tare.
vt hic colligi pōt a cōtrario ſenſu.Dicit tn̄ Io.An.qd̄
per hoc nō afficiētur manus ꝓmittentis quominus
poſſit alterū præſentare,& ſic accumulare, q̄a etiam
ſi actualiter pn̄taſſet pr̄onatus laicus vnū poſſet po-
ſtea aliū p̄ſentare,& ſic accumulare aliū.ĩ.de iurepa
tro.ca.cū aūt.& in c.paſtoralis. licèt Ep̄s deberet præ
ferre primū ſi eſſet idoneus,ſi tn̄ nō p̄ſerret, ſed ad-
mitteret ſcd̄m teneret admiſſio.ſed dēret primo ꝓui
dere de neceſſarijs,ꝑ ea,q̄ hn̄r in d.c.paſtoralis.& ſic
ſi pōt pr̄onus laicus poſt pn̄tationē de vno facta aliū
p̄ſentare.vt d.c.cū aūt.multo fortius ſi ſolū fecit pro-
miſſionē de p̄ſentando poterit alium pn̄tare. ¶ †Itē
no.ꝙ præſentatio pōt dici donatio,quare aūt ſic dici
poſſit.dicit Io.An.qd̄ ratio eſſe pōt,q̄a per p̄ſentatio
nem effectualiter fit prouiſio ſicut per donationem,
ſeu collationem.nā dēt inſtitui p̄ſentatus, & ſic ſibi
prouideri,adeo qd̄ ſi p̄latus cui fit p̄ſentatio ipm̄ non
admittit,ſeu inſtituit, & ɔn̄r non ꝓuidet tenet̄ ipſe
p̄latus de ſuo prouidere ipſi p̄ſentato in neceſſarijs.
ĩ.de iurepat:paſtoralis.Et aduerte, qd̄ præſentatio
dicat̄ donatio,ſeu collatio hic vr̄ procedere latè ſum
pto vocabulo.nā ſtrictè ſumpto vocabulo aliud eſt p̄
ſentatio,aliud collatio,ſeu donatio,de p̄ben.cum in
illis.§.cū aūt. Et ꝑ p̄dicta vr̄ ꝙ licèt in caſu huius ca-
pituli ſub ptāte donandi, vel ɔferendi veniat niſi po
teſtas p̄ſentandi,q̄a dans ptātē donādi, ſeu cōferen-
di non hēr,niſi ptātem p̄ſentandi, & ſic rōne ſubie-
ctæ materiæ, & vt res intelligat̄ eo modo quo fieri pt
cōprehendit̄ ptās p̄ſentandi ſub ptāte donandi, ſeu
cōferendi.faciat, qd̄ hr̄ in l.ſi vno.in princ. ff.loca.&
ff.de reb.dub.in l.quoties.& ĩ.de ver.ſig.in c.Abba-
te.tn̄ vr̄, ꝙ ſi dans ptātē donādi, ſeu cōferendi bn̄fi-
cia habeat ptātem cōferendi.& ſic donādi aliqua cū
collatio poſſit dici donatio.ſ.de præb.relatū.cum ibi
no.& hēat etiā ptātē p̄ſentandi in aliquibus alijs vr̄
qd̄ tūc ſub ptāte cōferendi beneficia ad ipſum ſpe-
ctātia,nō comprehendat̄ ptās p̄ſentandi,cū illa ſit di
uerſa ptās ꝓpriè,& ſtricto ſumpto vocabulo,vt ſupe
rius eſt dictū,& ſic vr̄ quòd ſub illa nō includatur,ex
quo nō exprimit̄.ar.l.quicquid aſtringendæ.ff.de ver.
obl.Io.An.tn̄.ſ.eo.ex tenore.vr̄ velle cōtrariū,& inn-
dct ad c.cū in illis.§.cū aūt. qd̄ loquit̄ in impetratio
nibus q̄ ſunt odioſæ,de p̄ben.q̄uis.li.vj. ſed ſecus vr̄
in ɔceſſione facta ꝑ habentē poteſtatē ɔferēdi,& præ
ſentandi. q̄a illa vr̄ magis fauorabilis,& ſic extēden-
da arg.eorū q̄ hn̄r.ĩ.de dona.cū dilecti.illud tn̄ dictū
nō vr̄ ſine dubitatione ex eo, q̄a vbi verba pn̄t ſtare
ꝓpriè nō dēnt impropriari.ꝑ id,qd̄ hr̄.in l. non aūt.
ff.de leg.iij.& ĩ.de ver.ſig.in c.intelligentia. & c.pter
rea.& ſic vr̄ ꝙ cū pn̄tate ꝓpriè nō ſit cōferre, vel do
nare,vt ſuperius eſt dictū ptās p̄ſentandi nō includa
tur ſub ptāte cōferendi,ne verba improprient̄,& hoc
qn̄ dans ptātem cōferēdi hēt vtranq; poteſtatē.ſ.cō-
ferendi aliqua bn̄ficia, & ēt p̄ſentandi in aliquibus.
ſecus ſi ſolū hēret ptātē pn̄tandi. q̄a tūc rōne ſubie-
ctæ mãæ neceſſario oportet verba impropriari, vt ſic
intelligant̄ eo mō quo fieri pōt, & ɔn̄r ɔprehendant
ptātē p̄ſentandi.& ita intelligit̄ iſte tex.q̄ ſm hoc nō
facit ꝓ opinione Ioā.And. poſita in d.c.ex tenore.&
3 iſta adde ad ea,q̄ ibi dixi.¶ Itē no.qd̄ † mulier in di-
gnitate ɔſtituta eſt capax iuris pn̄tandi.q̄d aūt in alia
4 muliere.inferius dicet̄.¶ † Itē not.ſm Abbatē ex iſto
tex.dum dicit in aliq̄bus beneficijs eccleſiarū,ꝙ lai-
cus in eccl̄ia collegiata pōt habere ius p̄ſentandi ad
p̄bendas,& ſic ius pr̄onatus in particularibus benefi
cijs non tn̄ poterit habere ius p̄ſentandi prælatū, vt
legit̄,& notat̄.ĩ.de iurepatro.in c.nobis. de quo di-
cendū ibi,& hoc tene mēti.poſſet tn̄ dici, qd̄ hic nō
dicit̄, qd̄ eccleſia eſſet collegiata tn̄ cū dicto Abba-
5 tis tranſit Io.An.& cōiter Doc.¶†In gl.ij.ibi.cū nul-
lū ius,&c.& ſic vult gl. qd̄ poſt ius alteri q̄ſitū nō li-
cet allegare turpitudinē ſuā,ſed an̄ ius alteri q̄ſitum
ſic.Sed certè hoc eſſet verū excipiendo,q̄a in pari cā
turpitudinis potior eſt ɔditio poſſidentis.l.ij.C.de cō
di.ob turpem cau.& ſ.eo.cū ſup.& ĩ.de re.iur. in pa
ri.li.vj. agēdo aūt nō eſſet licitū, per ea q̄ hn̄r in d.c.
cū ſup.& iō glo.dedit ſcd̄am ſolutionē in ver.vel fortè.
& ſm illā habes, ꝙ Papa,ſeu ſuperior ex officio pōt
ꝓuidere in his,q̄ ɔcernunt fauorē eccleſiarū.facit, ꝙ
legit̄,& notat̄.ſ.de iureiu.ad noſtrā.el ij. & de appel.
in c.oblatæ.Vel tertio pōt dici ex gl.ſcd̄m Goffre. ꝙ
licèt Comitiſſa non poſſit agere pt tn̄ implorare offi
ciū iudicis ne in præiudiciū dignitatis Comitatus ta
lis promiſſio ſeruet̄.ar.c.intellecto.de iureiu. vel ſal-
tē potuit denuntiare.ar.c.quēadmodū.de iureiuran.
6 ¶ †Itē aduerte,q̄a inquantū hic dicit̄,ꝙ laicus nō ha
bet ptātem concedendi ptātē pn̄tandi alicui an̄quā
vacet bn̄ficiū iſtud ꝓcedit ex eo,q̄a an̄ vacationē cē-
ſet̄ habere ptātē ligatā. iō non vr̄ poſſe alteri cōmit-
tere.facit,quod habetur.ſ.de reſcriptis. paſtoralis.§.
j.& quia etiam videmus, qd̄ hoc non poteſt elector
facere.de elec.quia propter.nec collator.ſ.eodē.con
ſtitutus.& hoc ne aperiatur via ad vacaturas.facit,ꝙ
habetur in d.c.conſtitutus.& de officio legati.c.pen.
libr.vj.dicit tamen Ioan. And.quòd cedendo iuſpa-
tronatus alteri etiam anteq̄ vacet eccleſia pōt illud
in aliū transferre ſcd̄m ea,q̄ habent̄ in c.j.de iurepa
tro.in vj.& ĩ.de iurepatro.in c.cū ſeculum. & hoc vr̄
procedere,quando datur procurator ſpecialis ad cō
ferendum certum beneficium nondum vacans, vel
ad conferendū certa bn̄ficia nondum vacantia.& ita
poteſt

poteſt intelligi hic.ſecus ſi detur procurator genera-
lis ad conferendum oĩa beneficia ſpectantia ad ipm
dantẽ ptãtem, vel ad præſentandum in oĩbus eccle-
ſijs in quibus obtinet ius patronatus.q̃a tunc vr̃, q̃d
teneat talis cõſtitutio procuratoris, & ſic dicit Ioan.
An.tenuiſſe diſputando quẽdam do.Guidonem tũc
Epm mutinenſem.Moueiur per not. in d.c.conſtitu
tus.& per id,quòd hr̃ in c.fin.de offi.vic.in vj.& hoc
dicit Io.An. maximè procedere , q̃n conſtituens hẽt
iuſtã cãm ꝯſtituendi talẽ procuratorem,puta quia ſe
abſentat ad ſtudiũ,ſeu cauſa ſtudij, vel aliàs ſe abſẽ-
tet ad longam peregrinationẽ,& minus ẽt præſumet
fraus ſcd̃m eum ſi talem procuratorẽ conſtituat etiã
procuratorem oĩum ſuorum negotiorũ,& his cõcur
rentibus dicit,ꝙ videtur valere talis conſtitutio etiã,
dato quod vnicã tm̃ pręſentationem haberet.& ſic re
ſidet Io.An.qui ẽt vr̃ velle,q̃d talis procurator habe
bit poteſtatẽ præſentandi adueniente vacatione etiã
ſi ille conſtituẽs haberet ſolum præſentationẽ vnius
eccleſię.¶ Io.Cal.hic dicit,q̃d iſtud vr̃ poſſe tolerari
concurrentibus his quæ dixit Io. An. aliàs vr̃ ſecus,
q̃n vnicam tm̃ p̃ſentationẽ haberet, ꝑ id quòd.ĩ.di-
7 cetur.¶ †Item aduerte, q̃a dictũ Io. An.põt intelligi
dupliciter.primo,q̃n datus fuit generaliter ꝓcurator
ad cõferendũ,vel præſentandũ, & vltra hoc ẽt datus
fuit procurator ad oĩa negotia ipſius conſtituentis ,
& iſtum credo fuiſſe ſuũ intellectũ.facit,quod nota-
uit gl.in c.conſtitutus.ſ̃.eo.Alius poteſt eſſe intelle-
ctus,q̃d ſi quis conſtituatur procurator omniũ nego
tiorũ ipſius conſtituentis,q̃d ex hoc vr̃ data ptãs pre
ſentandi.& ſic vr̃ intelligere do.Flor.¶Sed certè iſtud
non eſſet tunc verũ.quia in generali mandato nego-
tiorũ non vr̃ venire poteſtas p̃ſentandi, vel conferẽ-
di beneficia.d.c.fi.de offic. vica.in vj.vnde dicit poſt
Io.Cal.quòd debet intelligi, q̃d aliqua erãt expreſſe
requirentia ſpãle mandatum adiecta clauſula genera
li. nam tunc cõprehendet̃ poteſtas præſentandi arg.
eorũ quæ hñr de ꝓcura.in c.qui ad agendum. lib.vj.
quòd dicit Io.Cal.poſſe ꝓcedere,& do.Flor.poſt eũ
ſi concedens , ſeu conſtituens ꝓcuratorẽ habet plu-
res tales præſentationes.ſecus ſi vnicã tm̃. q̃a illa nõ
veniret in generali mandato.ar.eius, quòd habet̃ in
cle.ſi dignitatem.in gl.de iſto de pręb.¶Sed certè de
facili poſſet r̃nderi dictæ gl.q̃a loq̃tur , q̃n per gñale
mandatũ p̃iudicaretur ei,qui non habebat, niſi vni-
cã p̃ſentationẽ,vel collationẽ. ideo tunc ſub tali mã
dato non includit̃.ſed hic non agebat alius præiudi-
care ipſi habenti dictã ptãtem.ſed loquimur , q̃n ex
poteſtate ab ipſomet data alteri fieret p̃ſentatio , vel
collatio.vnde contra ipſum concedentem, ſeu ꝓcu-
ratorẽ cõſtituentẽ latior põt fieri interpretatio. ĩ.de
dona.cum dilecti. Allegat ẽt Ioã.Cal. aliã rõnem,q̃a
q̃n vnicã tãtum habet p̃ſentationẽ, ex quò ſolum de
illa põt intelligi. tunc vr̃ , q̃d idẽ eſſet ac ſi in ſpecie
trãſtuliſſet poteſtatẽ ipſam p̃ſentandi.faciat q̃d hr̃ in
l.j.& ij.ff.de lib.& poſthu.& ſic vr̃ ſubeſſe ratio.c.cõ
ſtitutus.& ſic in effectu vr̃ concludere Io. Cal. quòd
ſub generali mandato omniũ negotiorũ non veniat
poteſtas p̃ſentandi ſaluo,niſi ſint aliqua requirentia
ſpeciale mandatũ ſpecificata ſecuta clauſula genera-
li.quia tunc veniret poteſtas præſentandi,& cõferẽ-
di.dum tñ habeat plures tales p̃ſentationes,vel col-
lationes.ſecus ſi vnicã tm̃.quia tunc illa nõ includet̃
ſaluo caſu quem dixi.ſ̃.poſt Ioan.An.Ipſe tñ Io.An.
videtur velle, quòd etiam ſi cõſtituatur ꝓcurator ge
neraliter ad p̃ſentandũ,vel conferendũ nõ nomina-
tis eccleſijs , ꝙ teneat talis cõſtitutio ꝓcuratoris ma-
ximè,q̃n ẽt cõſtituit ꝓcurator omniũ negotiorũ , &
q̃n ſubeſt iuſta cã,puta ꝓpter abſẽtiam. & iſtis cõcur
rentibus,vt dixi ẽt habebit ptãtẽ p̃ſentandi, vel con-
ferendi,licèt vnicã tm̃ collationẽ,vel p̃ſentationẽ ha-
beret.tñ vr̃ ſentire ꝓpter dictionẽ maximè,q̃d ẽt va-
leat cõſtitutio ꝓcuratoris,q̃n gñaliter conſtituit̃ ꝓcu
rator ad p̃ſentandũ,vel conferendũ. ¶ Sed ꝯ̃ hoc fa-
cit,quia ſicut Eps non põt dare ptãtem cõferendi ẽt
gñaliter,niſi ei quẽ cõſtituit ſuũ Vicariũ. vt not.in c.
pen.in gl.antepenul.de offi.leg.in vj.& de p̃ben.ſta-
8 tutũ.in gl.fi.eo.lib.vj.Ita vr̃, q̃d nec † patronus poſſit
transferre poteſtatẽ p̃ſentandi nedũ in ſpecie, vt hic.
ſed nec ẽt in genere eccleſia nõ vacante, niſi ꝯſtituat
ſuũ uicariũ illũ in quem transfert ſuã ptãtem in ge-
nere.& ſic ur̃, q̃d ſi talis patronus non hẽt iuriſditio-
nem,q̃a non põt tunc uicariũ cõſtituere non ur̃, q̃d
poſſit talem poteſtatẽ dare ẽt in genere.Sed forte Io.
An.voluit intelligere, q̃d ſatis eſt ſi vice ſua illũ quò
ad oĩa ꝯſtituat,& ſic quodammodo eũ ſuum.facit vi
cariũ.facit,quòd no.gl.in d.c.conſtitutus. & ſic etiã
videt̃ voluiſſe ſentire d.Ant. & ſ̃m hoc videretur eſ-
ſe neceſſariũ, quòd nedũ cõſtituat eũ procuratorem
generalem ad præſentandũ,vel cõferendũ,ſed ẽt ad
oĩa alia negotia.facit,q̃d notauit gl.in d.c. conſtitu-
tus.licèt Guido Minutenſis, & ipſe Io. And.propter
implicatiuã maximè aliter uideantur ſentire.¶ Do.
vero Flo.hic dicit,ꝙ q̃a.c.conſtitutus.ſ̃.eo.ſolũ ꝓhi-
bet tranſlationẽ primę vacaturę,q̃d ur̃ ſuſtineri poſſe
dictum Guido.videlicet,ut In ꝓcuratorẽ generalem
poſſit fieri hæc tranſlatio.tutius tñ dicit eſſe , q̃d det̃
mandatũ gñale ad oĩa negotia nõ facta expreſſione
p̃ſentationũ etiã in genere,ſed ſpecificatur aliq̃bus,
& ſubiecta generali clauſula.nam tunc ueniet pote-
ſtas p̃ſentandi.& hoc ſi transferens ſ̃m eum hẽat plu
res præſentationes.ſecus ſi vnicã tm̃,q̃a tunc idẽ eſ-
ſet,ac ſi in ſpecie tranſtuliſſet cũ tunc ſubeſſe uidet̃
ratio.c.conſtitutus.de hoc tñ ultimo quid dicendum
ſuperius tetigi,q̃a dictum d.Flo.in hoc ultimo uidet̃
poſſe procedere ſaluo , niſi concurrant illa de q̃bus
ſuperius dixi poſt Io.An.& ur̃ etiam hoc ſenſiſſe Io.
9 Cal.ut ſuperius tetigi.¶ †Vltimo p̃t dubitari, an mu
lier non habens dignitatem poſſit præſentare de ha-
bente dignitatem eſt hic expreſſum,& facit,q̃d habe
tur.ĩ.de arbitrijs.dilecti.ur̃,q̃d alia non poſſet habe-
re dictum ius præſentandi , ſicut nec põt eſſe iudex ,
10 uel arbiter d. c. dilecti. & quia † mulieris interdicta
ſunt officia uirilia.l.ij.ff.de regu.iur. Cõtrariũ ſeruat̃
quotidie,ut hic tangit.d.Ant.& ſic dicit tenere domi
nos de Rota in ſua concluſione. xix. ſed illam quotã
nõ reperio in nouis deciſionibus.fortè uoluit allega-
re in antiquis quas tñ non habeo, & ſcd̃m eum etiã
11 dicunt, q̃d ſi † mulier dat uillã in qua hẽt ius patro-
natus in dotem marito, quod maritus ipſe poterit p̃-
ſentare,quia ipſe eſt dñs rerũ dotalium.C.de rei uen
di.l.dote.& quia eligere,& p̃ſentare eſt fructus poſ-
ſeſſionis de iurepatro.conſultationibus. cũ ibi nota-
tis.& ſ̃.de maiori.& obe.cum olim.ideo tunc trãſeat
cũ uniuerſitate ius præſentandi, & ipſius iuris quaſi
poſſeſſio.de iurepatro.ex lr̃is.ideo uidetur , q̃d pote-
rit maritus præſentare ad quẽ ſpectant fructus dotis.
facit,quòd habetur in l.pro oneribus.C.de iure do-
tium.& ĩ.de uſuris.ſalubriter.¶ Et hoc maximè pro
cedit ſi hoc habet conſuetudo . facit , quòd habetur
in c.fi.ĩ.de dona.inter uirum.& uxo.& eo.ti.per ue-
12 ſtras.¶ †Quid autem ſi cõcurreret uir,& uxor in præ
ſentando tunc ſcd̃m eos p̃ponẽdus eſt p̃ſentatus ab
uxore,per ea quæ notauit Io.An.in c.ex eo.de ele.in
vj.Si p̃ſentet̃ aliquis ꝓ pupillũ,& alius ꝓ tutorẽ p̃fer
tur p̃ſtatus a pupillo ipſo exiſtẽte idoneo.ſed d.Ant.

dicit,qđ illud potius facit in oppoſitum, quia ibi p̄-
ſeiē præſentatus a pupillo,q̄a ipſe eſt dñs,& ſic vide
retur, ꝙ cū maritus ſit dñs rei dotalis deberet potius
p̄ſerri p̄ſentatus a marito.¶ Aduertendū tñ,q̄a vt tā
git.d.Ant.vr̄ probabiliter poſſe dici,qđ in marito nō
tranſeat ius præſentandi,ꝑ id qđ hr̄ in c.cum bertol-
dus.de re iudi.nā fructus iuriſpatronatus eſt honori-
ficentia q̄dā quò ad actū p̄ſentandi,nec vr̄ eſſe pro
portionabiles ad ſuſtentationem onerū mr̄imonij .
Iō vr̄,qđ non tranſeat im maritum, ſicut nec trāſeūt
13 in † creditorē occaſione pignoris ſibi dati,ſeu poſſeſ
ſionis datę in pignus, quia tales fructus non ſunt cō
penſabiles in debito,quod tene menti.

Ne ſede vacante. Rubr.

S V M M A R I V M.

1 *Præbenda non vacans non poteſt conferri.*

¶ Viſum , & tractatū eſt in præcedentibus titulis de
collationibus,& inſtitutionibus p̄bendarum, vel be
neficiorū q̄ debent fieri de iure cōia prælatis cum ca
pitulis.verū,q̄a poterat dubitari,an vacāte ſede poſ-
ſent talia fieri per capitula tantū, ideo volēs hoc de-
clarare poſt rubricas p̄cedētes ponit iſtā . Vel poſſet
1 cōtinuari ad ꝓximā rubricā hoc modo,q̄a ſicut † p̄-
benda non vacans non pōt cōferri.s̄.ti.j.ꝑ totum,ſic
nec p̄benda etiam vacans mortuo p̄lato ad quē col-
latio ſpectabat,pro tanto hic fuit poſita iſta Rubrica.
De mā rubricę in decretis.xij.q.ij.hoc ius.& c.ſi qua
de rebus.cū ſex capitulis ſequētibus,& reperit̄ in vj.

S V M M A R I V M.

1 *Vnio eccleſiarum iam facta poteſt diſſolui.*
2 *Societas vna alteri vnita,& ſubiecta poteſt ex cauſa diſſolui.*
3 *Eccleſia inferior poteſt erigi in cathedralem.*
4 *Religioſi magis tenentur ad eleemoſynā , & hoſpitalitatē quam laici.*
5 *Sede vacante nihil eſt innouandum.*
6 *Vacante monaſterio per mortem Abbatis prior clauſtralis regit mo naſterium.*
7 *Vnio eccleſiarum fit pluribus modis.*
8 *Vnio de monaſterijs diuerſæ religionis,vel habitus,an poſſit fieri.*
9 *Legio quid ſit.& quot ſub ſe contineat.*
10 *Archiepiſcopus, an poſſit ſe intromittere de clericis ſuorum ſuffraga- neorum.*
11 *Hæreditas etiam lucroſa non acquiritur pupillo ſine autoritate tutoris.*
12 *Alienare propter neceſſitatem , an poſſit Epiſcopus de rebus eccleſiæ ſibi ſubiectæ.*
13 *Contractus factus per canonicos ſuper rebus eccleſiæ ſolemnitate nō ſer uata eſt nullus.*
14 *Vacante ſede nihil eſt innouandum,quando habet locum regula.*
15 *Capitulum poteſt eſſe ſine ſpeciali mandato.*
16 *Agere an poſſit epiſcopus pro inferiore eccleſia collegiata.*
17 *Defendere eccleſiam, an poſſit vnus de capitulo prælato cōtradicēte.*
18 *Vnire, an poſſit Eps duas eccleſias parochiales q̄ ſunt adeo pauperes , quòd non poſſunt inuenire rectorem,& vacarunt tanto tempore,ꝙ collatio deuoluta eſt ad Papam.*

a Vacāte eccleſia . Idē ſūmat hic do.Abb.

a NOuit. Vacante eccleſia · ipſius ſta
tus nō dēt mutari. h.d. pri-
mo.& licèt Ioā.An.hic ſummat ſimul
totū titulū dicens,qđ eccleſia vacante
ſtatus nō dēt mutari: & capl̄m p̄ben-
das illa vacante nō ꝯfert ſi ſpectabant
ad collationē p̄lati.h.d.ſc̄do.Et iudiciū ꝯ eccleſiā ha
bitū ſede vacāte nō tenet.h.d.tertio. Et diuidit̄ iſtud
primū capitulū in duas partes principales. Nā in pri
ma ponit̄ petitio cū facti narratione. in ſc̄da petitio-
nis repulſio cū quadā ꝓteſtatione. ſc̄da ibi.attendē-
tes.Itē in lr̄a ib.idiligenter.& ī.decidit̄, qđ habetur
in gl.in verbo cepimus.Itē ibi.conceſſum.ſupple ipſi
Epo Batenien.confirmādo vnionē factā p Celeſtinū.

¶Nota primo illud vulgatū,ꝙ Deus ſcrutator eſt cor
diū.facit.ī.de ſimonia.in c.tua.ad fi.¶ Itē no.vnā ſpe
ciem vnionis eccleſiarū.q̄a q̄nq; inferior eccleſia eri
gitur in cathedralē,& alteri eccleſiæ Ep̄ali vnitur,&
vtraq; eſt eccl̄ia cathedralis . ſed vtriuſq; vnus ſolus
eſt p̄latus.de alijs ſpeciebus vnionū tangit̄ in gl.ij.&
ſuper ea ꝑ gl.xvj.q.j.in c.& tp̄is,& aliq̄d ēt ꝑ Bar.&
de materia vnionis in l.j.ff.de leg.j.& in l.j.§. ſi cohę
redes.ff.ad l.ſal.& in l.j.C.de metro. berito.l.j.li.xj.
1 ¶ †Itē not.vnionē iā factā poſſe ex cā diſſolui,quan-
do vnio tēdit ad graue præiudiciū alterius eccleſiarū
& maximè,qñ præiudiciū cōcernit ſpiritualitatē, &
2 pietatē.Et ex prædictis ēt no. quòd † licèt vna ſocie-
tas fuerat vnita,& ſubiecta alteri tñ ex cā pōt , & dēt
diſſolui, qñ reperit̄ tēdere ad graue præiudiciū alte-
3 rius,& ſic pridie de facto allegabā iſtū tex.¶ †Itē no.
ꝙ inferior eccleſia pōt erigi in cathedralē,qđ eſt ve-
rum per Papā inferior aūt hoc nō poſſet ſine eius li-
cētia,vt legit̄,& no.ī.de exceſ.p̄lato.ſicut vnire . ſed
cū eius licētia ſic.& ſic debet intelligi, qđ hr̄ in c. cū
4 inferior.de maiori.& obe.¶ †Itē no. tria ad quę prin-
cipaliter debēt intendere religioſi.ſ.ad ſi. religionis
obſeruandæ.& ad eleemoſinā,& hoſpitalitatē , licèt
q̄nq; iſta malè ſeruent.Et no.bñ, qđ magis ſunt ob-
ligati ad eleemoſinā , & hoſpitalitatē religioſi,q̄ laici.
& vbi pauperes non poſſunt habere hoſpitalitatē in
hoſpitalibus,vr̄ qđ religioſi p̄cipue tenerent̄ ad p̄bē-
5 dū eis hoſpitalitatē.¶ † Item no.regulā vulgarē , qđ
ſede vacāte nihil eſt innouandū. qđ an indiſtinctè ꝓ
cedat inferius tanget̄.¶ Itē no.arg. qđ in dubio vnio
dēt eſſe realis , & non ꝑſonalis,q̄a in dubio dēt fieri
6 ꝓpter vtilitatē eccleſiæ,& non ꝑſonę.¶ † Itē not. qđ
vacāte monaſterio ꝑ mortē Abbatis prior gubernat
monaſteriū,qđ intelligitur ſm̄ d.Flo.de Priore clau-
ſtrali.de quo in cle.ij.de reſcrip.& ī. de ſtatu mona.
in c.cū ad monaſteriū.§.Prior.& per hoc colligit̄,qđ
per obitū Abbatis non extinguit̄ officiū talis Prioris
qđ ēt dicit tenere Gui.de mon.lau.in d.cle.ij.¶ Ad-
uerte tñ licèt ipſe hoc non dicat,qđ hic vr̄ ex indul-
gētia Papæ adminiſtrare nō ſimpl̄r,vt prior clauſtra-
lis,ſed vice quodāmodo Abbatis.¶ Itē potes notare
qđ petitio iuri ꝯria, & ſic non rōnabilis nō eſt exau-
dienda.& ſic a cōtrario pōt notari,qđ vbi eſt iuri,&
rōni conſona petitio,qđ tūc eſt exaudienda.facit , ꝙ
7 habet̄ in l.cū rōnibus.C.qui accu.nō poſ.¶ †In gl.ij.
in fi. Aduerte licèt gl. multa verba ſpargat tñ in effe
ctu voluit,qđ triplex eſt ſpecies vnionis.Vna eſt,qñ
vna eccleſia vnit̄ alteri.& tūc illa eccleſia cui fit vnio
erit ſuperior, & illa q̄ vnit̄ erit inferior illi ſubiecta ,
& ipſi vnita, ſeu qui vniunt alteri habebit cōſuetudi-
nes,& priuilegia eccleſię ad quā facta eſt vnio,& ad
illa trahent̄.ī.de ſta.mo.colētes.§.ſi.dicit tñ Ioā.An.
qđ per hanc vnionē nō fiet p̄iudicium diœceſano in
cuius diœceſi erat illa q̄ alteri ſubijcitur ēt ſi cōfirma
tio fiat per Papā, niſi aliud exprimat̄ in ea. ꝑ id ꝙ hr̄
in c.cū dilecta.ad fin.s̄.de cōfirma.vti. vel inuti.& in
c.fi.eo.tit.& ī.de religio.do.c.ij.vel niſi fieret de cō-
ſenſu.ipſius Epi.ī.de dona.inter dilectos.Q̄nq; vero
fit vnio vnius eccleſię ad aliā ex eo, q̄a de duabus ec
cleſijs fit vna,& ſic vna tñ cenſeat̄ vniformiter nul o
iure diuerſarū eccleſiarū remanēte.& tūc cenſet̄ eſ-
ſe vnitū capitulū vtriuſq; eccleſiæ in actibus electio-
nū,& in alijs negotijs,tractatibus,q̄tū aūt ad priuile-
gia,vel ꝯſuetudines ipſarū eccleſiarū ſi q̄rat̄ q̄ dēant
ſeruari.Dic,vt voluit gl.quòd illa ſeruabuntur q̄ ſunt
magis honeſta fauorabiliora, & humaniora, per iura
& ſimilia allegata in gloſ.¶ Tertio modo poteſt fieri
vnio, vt ſi duę ſint eccleſiæ cathedrales ſimul vnient̄

vti aq;

vtraq; rem[illegible] cathedrali, & Epiſ[illegible] vt ſic fieret vnio
ſolū quò ad hoc[illegible] habeant tñ vnum Epm, &
ſcūm hoc remanent duo Epatus, [illegible] d vnus erit Eps
vtriuſque facit capitu.& tpis qualitas. a[illegible] ariū ēt in
gl.vbi eadē de materia p gl.& ē dicit gl. [illegible] eccle-
ſię ſuberant diuerſis Metropolitanis neutr[illegible] ipſorum
perdit ius ſuū,per id, qd hr.j. qui ad monaſteriū. de
religio.do.¶ Dicit tñ Inn.hic, qd inſpiciendus eſſet
tenor priuilegiorū,per id q hr.j. de priuile.porrò. &
c.recepimus.Hoſti. vero hic ponit quinq; ſpēs vnio-
nis.Nam prima ſpecies eſt ſcdm eū, qñ fit vnio tan-
tum quò ad cōionem ſpūalium, vt faciunt quædam
monaſteria,quia mortuo prælato ſuo,vel aliquo de
monachis inuicē ambo conuentus conueniunt ad
dicendum anniuerſarium, & ad faciendum officiū,
& ſm iſtā poſſet quis religioſus obtinere locū in di-
uerſis monaſterijs, nec obſt. quod hr.j.de religioſis
do.c.fi.quia reſpondet Hoſti. qd ibi quis volebat ha
bere locū in diuerſis monaſterijs vagationis cauſa.lō
nō eſt [illegible] tum ſecus ſi [illegible] charitatis,& offic[illegible] diuini,vt
proxim[illegible] dictum eſt.¶ Scda ſpēs, qñ vna eccleſia vni
a tur alteri [illegible] vt ſi illi ſubiecta,de qua dicendū.vt dicit
glo.¶ Tertia ſpēs eſt,qñ duo collegia non aliter ſunt
vn[illegible] reſpectu vnius plati,& ſic alio reſpectu vtra
q[illegible] ſuo eſſe,& tunc dicit hoc caſu,q ſi al-
ter[illegible] cathedralis,altera non,vtrūq; collegiū debet
con[illegible] in ipſa cathedrali ad electionē prælati,qa
licèt [illegible] ad alia nil haberent commune dicta colle
gia,[illegible] reſpectu [illegible] plati dicunt habere cōionē.
Ideo d[illegible] reſpectu ſimul cōuenire debēt ad eligen-
dum.¶ Quid [illegible] ſi vtraq; eſſet cathedralis,vel neu-
tra cathedralis in qua eccleſia deberet fieri electio p
lati.dicit Goſ.qd capitula deberent ſibi inuicē defer
re ſuper loco.ar.c. paſtoralis.de reſcrip. & poſſent ēt
cōuenire,qd alterna vice fieret in vna, & demum in
alia,facit,qd habeē in cle.ij.de iurepa.& a quo debe
ret incipi deberent ſibi deferre, & concordari. ſi aūt
nō poſſunt cōcordare,tunc dicit,qd vr,q in eccleſia
primo nominata in vnione primo debebit fieri ele-
ctio,facit,qd habeē in l.quoties.ff.de vſufructu,& in
c.pen.de procura.in [illegible] hoc apparere nō poſſet
hoc [illegible] debet [illegible] ſortis. facit, quòd hr in l.fi.
C. [illegible] de leg[illegible] & qd hr ēt in c.j.j.de parochijs.Nec
obſ.qd hr in c.fi.j.de ſortile.qa ibi prohibeē electio
nē [illegible] per ſortē,hic non tractamus de electione,ſed
de l[illegible] o c[illegible] faciendæ.¶ Quarta ſpecies eſt,qñ
d[illegible] ecc[illegible] & [illegible] fundun[illegible] ,vt
ſic [illegible] na ſit [illegible] ,& de iſta dicendum, [illegible] dixit
hic gl.¶ [illegible] pe[illegible] eſt,qñ eccleſia cōuētualis eri-
git in cathe[illegible] & [illegible] alteri cathedrali,vt idē ſit
Eps vtriuſq; [illegible] ppriè loquiē iſte tex.tñ in [illegible]
ſatis v[illegible] dicend[illegible] prout [illegible] ū eſt in tertia ſpecie.¶ Ad
uerte tñ,licèt Io.An. [illegible] non dicat, qd prima ſpēs modi
cū [illegible] facere ad ppoſitū,qa vr, qd illa poſſet fieri ēt
ſine autoritate ſuperioris,ſecus aūt in alijs.& ad ma
teriā etiam facit,qd notauit Bar.in l.j.§.ſi coheredes.
ff.ad l.falc.& in alijs locis allegatis.s.in notabilibus
¶ Et in dicto.§.ſi coheredē.tractat, an ſi vna villa gra
uata debitis vniaē alteri non grauatę, an illa non gra
uata tenebiē ad onera ipſius vnitę, & quid ēt cō. nā
videtur concludere,qd non,& quòd ſaltē poſſet pe-
ti ſeparatio bonorū,per id q notauit Inn. de priui[illegible].
p[illegible] ilis.de q[illegible] o [illegible] ,vt ibi.¶ Si[illegible] t [illegible] ut de dua-
bus e[illegible] v[illegible] a, ita ēt de duabus puin-
cijs po[illegible] , & ſimiliter de vna poſſunt fieri
du[illegible] .ſ[illegible] ciat.l.fi. ad. ff. de officio aſſeſſorum. & q no-
tauit Bar.in l.j.C.de Met.opo.berito.li.xj.¶ In gl.j.
ib[illegible] eſſent diuerſæ poſſeſſionis.fortè voluit glo.in-

telligere,quod eccleſia Batonienſis eſſet ſecularis.&
eccleſia Baſtonien.erat regularis, & Eps erat ſecula
ri[illegible].nā propter eminentiā Epalis dignitatis pt prefi-
ci in Epm eccleſiæ regularis Eps ſecularis,vt legitur
& notaē in c.nullus.de ele.in vj. & iſte intellectus tā
g[illegible] ur ibi in gl.l.ti.¶ Alius intellectus eſt, qd ēt eccle-
ſia Batoniē.erat regularis, ſicut ēt multæ in an[illegible] a tñ
erat diuerſæ profeſſionis ab eccleſia Blaſionien.& ſic
etiā intellexit hic Tancredus de Vincē.& vterq; in-
tellectus in ſe pōt eſſe bonus,per ea quæ hñr in d.c.
8 nullus.cū ibi.no.in glo.fi.¶ † An aūt poſſit fieri vnio
de monaſterijs diuerſę religionis, vel habitus nota-
uit Paulus in cle.j.de electio.vbi concludit,qd ſic p
Papam.ſed non per aliū ppter diuerſitatē religionis,
ne diuerſæ religionis ho[illegible] s ſimul eſſent, per id,q hr
in d.cle.i.¶ In gl.hoſpitalitatis. ibi.clerici, & mona-
chi.Not. bñ,qd nedū monachi,ſed ēt clerici tenētur
ad hoſpitalitatē.intellige congruam.& que dicaē cō-
grua dictum [illegible] in c.de monachis.de præbē.s. ¶ In
gl.Batonien.[illegible] h. ppter hoc,q tangit hic glo.de
legione ponit [illegible] Io.And.qd pprie ſit legio,& quot
b contineat ſub ſe [illegible] o., & concludit, qd † legio cōti
9 net ſub ſe ſex milia ſexcentos ſaxaginta ſex.nam ſin
cum in legione erant ſex milia, reliqui erant pceden
tes. nam quilibet decēnarius numerus habebat vnū
pcedentem qui vocabaē decanus, & ſic in quolibet
centenario erant decem decani, & ſic decē pceden-
tes.& per cōs in quolibet miliari erant centum deca.
ni, & ſic cum eſſent ſex milia erant ſexcentū decani.
quilibet aūt centenarius habebat ſuum præcedentē.
& ſic cum in miliari erāt decē,& per cōs cum eſſent
ſex milia erant ſexaginta pcedētes cētenarios. ¶ Itē
quodlibet miliare habebat ſuū pcedentē, & ſic cum
eſſent ſex milia erāt ſex pcedentes miliaribus, & ſic
in effectu legio, vt dixi continet ſex milia ſexcentos
ſexaginta ſex.& hanc dicit eſſe veritatē,licèt Accur-
ſius aliter notauit in l.ij.in prin.ff.de his,qui no.in.
vbi ēt tangit Accurſius quomodo in legione eſt dare
cohortē, & alas exercitum etiā qui conſtituiē ex le-
gione.de quo ibi.¶ In gl.ſede vacāte.ibi. qd potius
cōtradicit. Nam ibi clericus eccleſiæ vacantis nō fuit
petitus ab ipſis clericis eccleſię vacantis.ſed a Papa,
vt ibi patet. & ſic potius facit cō Hug. inquātū ibi.in-
nuitur,qd clerici eccleſiæ vacantis nō potuiſſent da-
re litiam capitulo,& Prærariæ.non facit ēt pro Hug.
ſed potius cōtra,vt ibi patet.¶ In ea.gl.ibi. ſuffraga-
neorū ſuorū.& ſic vr, qd remanemus in regula, qd
10 Metropolitanus † nō poſſit ſe intromittere de cleri-
cis ſuorū ſuffraganeorū,per id qd habeē.s.de offi.or.
paſtoralis.ex quò iſte caſus non eſt de exceptuatis. fa
cit,qd no.gl.in l.omnis diffinitio.ff.de regu.iur. ¶ In
ea.gl.ibi.& eſt argumentū. ſupple p opinione Hug.
cū eccleſia æqparetur minori.s.de reſti.in inte.c.j.tñ
gl.fortè voluit rñdere,quòd illud, quòd ſequitur p-
cedit in minore.quia ſic eſt expreſſum. ſed ſecus erit
in eccleſia. qa ex quò non eſt expreſſum Metropoli-
tanus nō pōt ſe intromittere de clericis,vel rebus ec
cleſiæ ſuffraganei ſui. Inn.tamen,& Io.An.hic aliter
rñdent,videlicet,qd in l.bonorū.allegata in glo.loqē
in hæreditate quæ cōiter eſt lucroſa, ideo ibi eſt ſpe-
ciale, quòd iudex pōt ſupplere defectū adminiſtra-
tionis in dādo bonorū poſſeſſionē ipſi minori.qa tra-
11 ctaē de acquirendo, licèt aliàs † hæreditas ēt lucroſa
ſine autoritate tutoris non acquiratur.inſti. de auto.
tuto.§.j.Hic aūt non agitur de acqrēdo,ſed de dimi-
nuēdo bona eccleſiæ.Ideo tex. ille nō facit p Hugo.
Et eodē modo pōt rñderi ad l.ait pretor.§. permittiē.
ff. de minoribus.vbi poteſt fieri ſolutio minori auto-

a Vnitur alteri, vniens monaſteriū & eius diſſolutionē, vide p Ant. [illegible] in [illegible] l.iij.iij.pte. & omnino per do. Abba.in c. ſicut vnire. de exceſ. prælato.

b Legio. Ad de Vegetiū de re militari quid legio cōtineat & in legenda ſancti Mauricij & ſociorū eius q paſſi ſunt ſub Maximiliano Imperat. in loco qui dicitur Aganicum quē eſt in dioceſi ſemineē. & nunc eſt membrum patrię Valeſij vnde mihi Ioānes de gradibus [illegible] orig.

ritate iudicis ſine autoritate adminiſtrationis, quia
ibi non agitur de obligãdo pupillo. ſed vt obligatus
ſibi liberetur. & vt aliquid quæratur pupillo per ſo-
lutionem. ſed hic agitur de diminuendo, & ſic non
facit pro Hug.& per ea, quę tetigit gl.vr gl. voluiſſe re
manere in concluſione, qđ clerici eccleſiæ vacantis
nõ poſſunt diſponere de rebus ipſius eccleſiæ, licèt
Hug.aliter dixit. An aũt opi.Hug. poſſit aliquo caſu
12 ſaluari, patebit ex.j.dicẽdis.¶ †In ea.gl.ibi.ſi qs Eps.
Sed certe illud capitulũ potius probat oppoſitũ, vt
ibi patet, licèt Hugo.litare voluerit illud capitulum
put hic refert gl.valet, qđ non habeat locũ, quã ppter
neceſſitatem vellet Eps alienare de rebus eccleſiæ ſu
biectę.ſed vt dixi illud capitulũ vr probare cõtrariũ, &
ſic vr, qđ opi.Hug. ẽt non ſit bona inquantũ voluit,
qđ Eps de rebus eccleſiæ ſibi ſubiectę poſſit aliena-
re ppter neceſſitatẽ. an aũt aliquo caſu poſſit ſaluari
opi.Hug.patebit ex his quę inferius tãgentur. ¶ In ea.
gl.ibi.ſi curatorẽ.ſupple, & ſic vr, qđ eodẽ modo va-
leat cõtractus factus ab ipſis canonicis eccleſiæ qui
non habent adminiſtratorem, ſeu platũ cũ eccleſia
æquiparetur minori.ſ.de reſti.in inte.c.j.& p hoc.fa-
cit tex.in d.c.ſi qua de rebus.dũ dicit reſciſſo cõtra-
ctu, &c.& ſic innuit, quòd valeat de mero rigore.qa
qđ nullũ eſt reſcindi nõ põt.j.de deſpon.impub ad
diſſoluendũ.¶In ea.gl.ibi.circa aliquã reſtitutionẽ.
ſupple, qa ibi de nulla reſtõne petenda fit mentio,
& ſic dum litera dicit reſciſſo, debet intelligi quatenus
de facto proceſſit, vt voluit gl. [illegible]rius, & [illegible], ꝙ
legit, & notatur in l.j.§.j.ff.de ſer.¶ In eadẽ gl. ibi.ſi
Eps ratũ habeat.intellige creatus poſt ipſum contra-
ctum factũ vacante eccleſia, & no.quòd gl.vult, qđ
ex tempore ratihabitionis incipiat pro tunc tenere,
licèt añ non valuerit.facit, qđ habetur in l.ij.§. fi.ff.
13 de offi.proconſulis, & legati.¶†In ea.gloſ.in fi.& ſic
vult gl. quòd ↄtractus factus per canonicos ſuper re
bus eccleſię ſolennitate canonica non ſeruata ſit nul-
lus ipſo iure, ſiue ſit factus ſed vacante, ſiue illa inſti-
tuta:erit tñ in electione prælati, an velit ſtare contra-
ctui, an non.vt dicit gl. hoc idẽ in effectu tenuit Goſ.
per id, qđ habetur.j. eo.c.fi. vbi iudiciũ agitatũ eccle-
ſia vacante eſt nullum.ergo eodẽ modo ẽt cõtractus
erit nullus, quia in iudicio videtur contrahi. l.iij.§.
idẽ ſcribit.ff.de peculio. Et pro opinione gl ẽt facit,
quia licèt minor carẽs curatorẽ poſſit ſe obligare ad
pecuniã, vel aliã rẽ, non tamen põt rẽ immobilẽ alie
nare.l.ſi prædium.& l.non ſolũ.C. de prædijs mino-
rũ.& ſic eodẽ modo vr, qđ clerici vacante eccleſia,
& ſic carentes adminiſtratore non poſſint rem eccle
ſiæ alienare.Hoſt.vero hic dicit ꝙ ponenda eſt differen
tia inter ↄtractũ, & iudiciũ.nã iudiciũ eſt oĩno nullũ
nec põt eſſe in pendenti.facit, quod habetur.j.eo.c.fi.
& l.non quẽadmodũ.ff.de iudicijs.ſed cõtractus ſm
eum non eſt omnino nullus, quia eſt in pendenti.nã
ſm eum ſi eſſet ex toto nullus, nõ poteſt ratificari ſi
ne autoritate Papę, per id, qđ habetur.iij. q.vj. ſi hoc
quippe, & de regulis iuris, non firmatur.libro ſexto.
& pro hoc facit, qa contractus vr poſſe eſſe in pen-
denti.l.fi.ff.commu[illegible]o.licèt ſecus ſit in iudi-
cio, vt ſuperius eſt dictũ, & [illegible]o ẽt [illegible]uerſitatis poſſit
eſſe ſm Hoſti. quia iudiciũ redditur [illegible]nuitum.l in-
ter ſtipulantem.§.j.ff.de ver.ob. ſecus in contractu,
qui ex voluntate innuitur.l. ſicut.C. de actionibus
& obligationibus. & ideo magis annullatur iudiciũ
ſede vacante q̃ contractus, & pro hoc etiam, qa for-
tius vr ſua natura ligare iudicium q̃ contractus, tum
etiam habeat executionem paratã ſui natura, & nõ
contractus.l.minor.xxv.annis cui fideicommiſſum.

ff.de minoribus.Ideo maturius ↄſilium eſt neceſſa-
rium in iudicio, & ſimiliter maior ſolennitas facit.l.
clarũ.C.de auto.præſt.& ſic teſidet Io.An.Do.Ant.
hic dicit gl.poſſe ſeruari, qa videmus in filio, qđ teſta-
mentum in quo filius in poteſtate eſt præteritus eſt
nullũ.l.j.ff.de iniuſt.teſta.& l.inter cætera.ff.de lib.
& poſth.& tñ qa eſt nullũ fauore filij poteſt ipſum
approbare.l.filio præterito.ff.de iniuſ.teſta.& ibi ẽt
no.per Bar.etiam in l.j.ff.de leg.iij.ergo eodem mõ
do videtur, ꝙ licèt contractus ſuper re eccleſiæ eſſet
nullus, tñ qa fauore eccleſię eſt nullus, vr ꝙ poterit
per eccleſiã approbari, & ſic in effectu ita demũ erit
nullus, ſi eccleſia hoc volet.facit, qđ no. in ſimili in
d.l.filio præterito.Pro pdictis ẽt facit, qđ legitur, &
no.in l.eleganter in prin.ff.de dolo. vbi ſi contractus
bonæfidei fiat dolo dante cãm contractui non valet
contractus ipſo iure, & tñ põt ratificari per illũ q dolo
fuit inductus ad ↄtrahendũ, quia eius fauore erat
nullus, & ſic eodẽ mõ vr dicendũ in pposito.¶ Nec
obſtant allegata p Hoſt.qa poſſent habere locũ, quã
actus eſſet nullus ex alia cauſa q̃ propter fauorẽ rati
ficantis, qa tunc non poſſit validari, niſi p Papã.facit
qđ notauit Inn.de offi.deleg.in c.prudentiã.in prin.
& quod [illegible] ẽt no.per gl.& quod notauit ẽt Inn.in c.
cum conſuetudinis.ſ.de conſuetu.& Bar.in d.l.ff.
de leg.iij.Dicit tñ do.Ant.poſſe concludi, qđ inter-
dum eſt notoriũ cõtractum fore initum in fauorem
eccleſiæ, & tunc erit aliquis inſpecto ſtatu pñnti, &
ẽt futuro.facit ſcđm eũ, qđ habetur in l.iulianus.§.ſi
quis a pupillo.ff.de ac.emp.Qñq; vero eſt notũ cõ-
tractum factum fuiſſe in pĩudiciũ eccleſiæ, & tũc erit
nullus inſpecto ſtatu præſenti, & etiam futuro p id,
qđ hr in c.ſine exceptione xij.q.ij.& de reb.eccl. nõ
alie.in c.j lib.vj.Qñq; vero eſt dubiũ, & tũc põt dici
ſm eũ, qđ inſpecto ſtatu præſenti ↄtractus iudicari
debet nullus, ex quò factus eſt ſine ſolennitate debi-
ta.ſed inſpecto futuro cenſetur eſſe in pendenti, qa
ſi reperiatur factus in fauorem eccleſiæ debebit ap-
probari, & ſic in effectu iudicari aliquis.¶ In gl. quã
eccleſiæ in fi.Not.ex gl.duo notabilia q̃ in ipſa tan-
guntur.¶ In gl.fi.in fine, facit, qđ habetur de reg.iu.
decet.lib.vj.Et ſic vult gl.quòd licèt de iure cõi eccle
ſia non vacante poſſit diſputari de iuribus ipſius ec-
cleſiæ, tñ hoc caſu fuit indulgentia.quia permiſit di-
ſputari ↄtra priuilegia cõceſſa p Romanos Põtifices,
Io.An.hic ſup litera, poſt Inn.dicit, qđ ẽt ex alio ca-
pite fuit indulgentia.quia vbi non fuiſſet hæc indul-
gentia, debuiſſet prius cauſa tractari corã Metropo-
litano.de foro comp.c. [illegible].modo coram Papa agi-
tabitur. Item in alio poteſt dici indulgentia, qa vbi
alibi coram ipſo Metropolitano a[illegible]ret [illegible], nõ pñt
cogi partes perſonaliter comparere [illegible]ſufficeret pcu-
ratorẽ mittere.ſ.de pcura.querela cũ ibi no.ex quò
cã erit corã Papa poterunt partes cogi ad perſonali-
ter cõparendum. facit, qđ habetur in c.j.de iudicijs.
in vj.¶ Itẽ põt dici indulgentia.qa mõchũ nõ hẽt po
teſtatẽ litigandi cũ ſuo plato, niſi cũ certis ſolẽnitati
bus.inſti.de cura.§.j. Mõ ille ſolennitates corã Papa
non erant neceſſariæ.per id. quòd habetur in l. oẽs
C.de teſt.& qđ no.in c.j.de lit.conte.Itẽ põt dici in-
dulgentia [illegible] hic fuit data ptãs priori, vt adminiſtra-
[illegible] circa [illegible], & etiam temporalia quodam [illegible]
ce Abbat[illegible], quæ [illegible] in verbo [illegible]mus.
¶ Iſtud tñ bñ.[illegible] turis,
& ſic alie expoſitio[illegible] , & [illegible] tetigit
gl.põt dici ind[illegible] ↄtra factũ
ſuũ & prædece[illegible] nõ po-
tuiſſet etiã per viam re[illegible]õnis. quia fortè er[illegible]aptum
tempus

tþs re[illegible]onis perẽdę, & ſimiliter ẽt fortè poterat
ſu[illegible]. qa lapſum erat tþs ſupplicandi, facit, qđ
h[illegible]th. q ſupplicatio. C. de precibus imperatori
14 o[illegible]en. & ſ. de reſti. in inte. in c. ex lřis. ¶ †Extra gl.
tangit hic Io. And. poſt Inn. duo principaliter, primũ
eſt an rła hic poſita inquãtum dř, qđ vacãte ſede ni
h[illegible] eſt innouãdũ habeat locũ in alijs eccleſijs inferio
r[illegible]us a cathedralibus. ¶ Secundũ eſt an indiſtinctè
dicta regula ꝓcedat, tam quò ad ꝯctum, quã quò ad
iudicium, an vero recipiat aliquas fall[illegible]as, & caſus
ex[illegible]eptos. ¶ Circa primũ Inno. hic in vna parte videť
v[illegible]e, q[illegible] iſta regula ſolũ habeat locũ in cathedra-
libus [illegible]js, & iſtud etiã tetigit in c. cum dilectus.
ſ. de c[illegible]ſuetudine. facit, qđ notauit gl. in cle. ſi vna.
de re[illegible] eccleſiæ non alie. demũ vř aliter dicere vi
delicet. qđ rła iſta nedũ hẽt locũ ĩ eccleſia cathedra-
li. ſed ẽt locũ hẽt in qualibet eccleſia collegiata, vbi
ꝑlatus, & cõuẽtus, ſeu capitulũ hñt oĩa cõia proue
cõiter c[illegible]tingit in cõuentualibus eccleſijs, quæ ſunt
ſub regim[illegible]ne Abbatum Priorũ, aut Præpoſitorũ. qa
tales conuentus, vel capitula nõ pñt aliquid alienare,
vel facere in ꝑiudiciũ ſedis vacãtis mortuo ꝑlato. &
idẽ dicit Hoſt. in qualibet dignitate vacãte, & etiã in
qualibet parochiali eccleſia. Et ꝓ hoc bñ facit, qđ lř
in c. j. de [illegible]bus eccleſiæ non alie. in vj. vbi ſatis hoc
vř expreſſum, facit etiã, qđ notauit Hoſti. in ſumma
15 eo. [illegible] §. de qua, & hæc quantũ ad primũ. ¶ †Cir-
ca [illegible]dm vero cõclude, qđ q̃dã ſunt eccleſiæ habẽtes
capitula nõ habentia [illegible]pecialẽ ꝑlatũ. nam nõ eſt ab-
ſonũ, qđ ẽt reperiař capitulũ nõ hñs ꝑlatũ, vt voluit
Inno. in c. cũ non ignores. ĩ. de præbẽ. & in tali eccle-
ſia, ex quò non cõſueuit habere prælatũ non dř ꝓ-
priè eſſe vacatio. & ſic in illa non vř hẽre locũ iſte ti
tulus. iõ poterit fieri ꝯctus alienationis ꝑ tale capitu
lum intercedẽte autoritate Epi, licèt nõ habeat prę-
latũ. & ſic quodãmodo videař vacare. qa nõ dicetur
propriè vacare, ex quo nõ cõſueuit habere ꝑlatũ, vt
prędixi. iõ tenebit ꝯctus alienationis factus per tale
capitulũ intercedẽte autoritate Epi. vt dixi ſcđm In-
no. allegat, qđ hř in §. emphyteuſim. in auth. de non
alienandis, aut permutandis. collat. ij. a ꝯtrario ſenſu
inquantum dicit, qđ valet ꝯctus iurãtibus admini-
ſtrato[illegible]ibus, & chartularijs, hoc eſt cõficientibus in-
ſt[illegible]ume[illegible]tũ, & ſcđm eum loquiř qñ non cõſueuit ec-
cleſia hẽre ꝑlatũ, qa tũc ille deberet iurare, ꝙ aliena
tio nõ fit in detrimẽtũ eccleſiæ, facit, qđ hř in [illegible]
[illegible], & auth. [illegible] porre[illegible]. C. de ſac. ſan. ec. dicit
tũ qđ tutiu[illegible] aſudare c[illegible]atorẽ, vel d[illegible]ſo
rẽ bonis per id, qđ hř in l. j. & ij. ff. de curato[illegible] bonis
da[illegible]o. & in c. j. de reb. eccle. nõ alie. li. vj. vt ſic cũ [illegible]
lius ꝯſenſu autoritate Epi fiat alienatio ꝑ id, qđ hř
d. c. dudũ. & eo. ti. in cle. ſi vna. Quędã aũt ſunt eccle
ſię q̃ c[illegible]ſueuerũt habere ꝑlatũ, & ſic poſſunt vacare ꝑ
mo[illegible] talium. & in iſtis ſi q̃[illegible]itur, an ſede vacãte poſ-
ſit [illegible]quid in[illegible]ouari, conclude qđ quędam ſunt quæ
neceſſario ſunt tractanda ſede vacante, vel ſaltem il-
la vacãte melius, & commodius tractãtur. & in iſtis
non hẽt locum hæc regula, quia talia non prohiben
tur ſede vacante, vt patet ex his quæ legunt, & notã
tur in c. ij. coniuncta gl. ſ. de reſtit. in integ. & in c. cũ
[illegible] ibi no. ſ. de conſuetudine. & [illegible] de verb.
[illegible]ẽ. [illegible]xemp[illegible]m [illegible]atet, qñ oport[illegible] di[illegible]putari
[illegible] di ad q[illegible] m[illegible]neat vaca[illegible]
[illegible]tur ꝯ[illegible]ari electio [illegible] ꝯdicentibus, & a[illegible]erẽti
bus [illegible] ſ[illegible]ſpectare iu[illegible] elig[illegible]li. nã licèt hæc qõ videař
[illegible]c[illegible], ſeu [illegible]tum eius, tñ vt expediatur
[illegible] de [illegible]ælato oportet qđ tractẽ
[illegible]e vacante, ne eccleſia diu vacet d. c. ij. de re-
ſti. in inte. cum ibi notatis, & in prælle. c. cum dile-
ctus. & eodem modo ſi duę eſſent factę electiones in
diſcordia oporteret tractari ſede va[illegible]e quę haberet
pręualere, & quis rectorum haberet m[illegible]ius ius. facit
quod hř in iuribus prællegatis. Simi[illegible]er etiam qñ
ageretur de vnione Epiſcopatuũ fienda, illud vř fieri
commodius vacãte ſede. xvj. q. vij. c. & tpis. ſecus vř
ſi ageret de vnione diſſoluenda, qa tunc vř qđ hoc
non ſit tractandum vacãte ſede Epali, vt vř ꝓbari, &
etiã vř tenere Hoſti. in ſumma eo. tit. §. fin. circa fin.
¶ Sed ꝯtra iſtud fortiter facit, qa ꝯtrariorum deberet
eſſe eadem diſciplina. xxxij. diſt. c. hoſpitiolũ. & in l.
ſi ꝯtra. ff. de vulg. & pup. & ſic vř qđ ſicut vnio Epa-
tuũ fieri põt ſede vacãte d. c. & tpis. & ita etiã vř, qđ
deberet poſſe fieri diſſolutio ſede vacãte, gl. ĩ cle. ſi
vna. de reb. eccle. non alie. vř dicere, qđ regulariter
vnio, & diſſolutio põt fieri ſede vacãte. fallit in Epa-
tibus per iſtum tex. non aſſignat tñ aliter rõnẽ diuer
ſitatis, vnde ſcđo dicit, qđ hic fuit impedita diſſolu-
tio, non qa ſede Epali vacante nõ poſſet fieri. ſed ne
ſi fuiſſet reuocata videreť Papa plus cauiſſe perſonæ
q̃ eccleſiæ. vt hic dř. Sed certe iſta ſolutio non vř bo-
na. quia hic videntur aſſignari duę rationes principa
liter, quarũ vna eſt, qa ſede vacãte nõ deberet aliqd
innouari. alia eſt ne videatur plus cauiſſe perſonæ q̃
eccleſiæ, & ſic vř quòd quęlibet ipſarum debeat ſuf-
ficere per id, quod legitur, & no. in l. liberorum. §. no
tantur. ff. de his qui no. infa. & in §. affinitatis. inſti. de
nup. vnde potes dicere, qđ ratio diuerſitatis ſit inter
vnionem, & diſſolutionem, quia vnio habet tantum
ſumere effectũ ſede vacante, facit. ĩ. de dot. conſulta-
tionibus, & quod hř in d. cle. ſi vna. ſed diſſolutio po
teſt etiam habere effectum ſede nõ vacante, & ideo
ius voluit, quod an diſſolutio eſſet fiẽda, potius hoc
tractari deberet ſede non vacante. & ſecundũ hoc
idem videretur dicendum etiam in inferioribus ec-
cleſijs a cathedralibus vnitis, cum eadem videatur ra
tio, & ꝑ ꝯñs idem ius. argu. c. tranſlato. de conſtitu.
& ſic ſimpliciter remanebit differentia inter vnionẽ
q̃ poterit fie[illegible] ſede vacãte, & diſſolutionem vnionis
quæ non poterit fieri ſede vacante. & hoc fortè fuit
de mente Hoſtien. in ſumma eo. tit. §. fi. circa fin. Vř
etiam quòd commodius poſſit fieri retentio fructuũ
ſede vacante. ĩ. vt eccle. benefi. c. j. & ibi tangetur, fa-
cit etiam, quod legiť, & not. in c. ſi ꝑꝑ tua debita. de
reſcrip. in vj. & ĩ. de verb. obl. c. penult. Similiter etiã
vacante præbenda commodius fit diuiſio præbẽdæ.
ſ. de præbend. vacante. vnde in prædictis non habet
locum hæc regula, ex quò commodius tractari poſ-
ſunt, & fieri uacante ſede, per ea quæ hñr in iuribus
præallegatis ¶ Quædam autem ſunt quæ commo-
dius tractantur, & fiunt ſede non uacante. & in iſtis
ꝯclude, quod aut quærimus de alienationibus uolũ-
tarijs, & extraiudicialibus, aut de neceſſarijs quę fiũt
per actus iudicij quę poſſunt dici neceſſarię, quia iu-
dicium redditur in inuitum. l. inter ſtipulantem. §. j.
ff. de uerbo. obli. primo caſu, qñ agitur de alienatio-
ne extraiudiciali. & ſic q̃ fit uoluntariè licèt fiat im-
pellẽte, ſeu ſuadente cã neceſſitatis, vel utilitatis ec-
cleſię. & tunc Inn. hic uř dicere, qđ regulariter tales
alienationes ſunt prohibitę ſede uacante, cũ habeãt
fi[illegible] ex uoluntate alienantium, ſiue fiat alienatio ꝑꝑ
u[illegible]em, ſiue propter neceſſitatem eccleſię. fallit ſe
[illegible]um eum in duobus caſibus, primus eſt, qñ ſunt
res quę ſeruando ſeruari non poſſunt. & ſic periculũ
eſt in mora in tenẽdo illas, ut ſunt fructus q̃ poſſunt
corrumpi. & tunc poſſunt alienari ſede uacante per
periculum, per id, quod habetur in l. lex quę tutores.

C.de admini.tuto.In ſimi[illegible] etiam tutor tales res alienare [illegible] de[illegible]eto [illegible] debit tñ pre[illegible]m cõſen[illegible] pe[illegible] ipſi[illegible]m ca[illegible] ipſius [illegible] na ç, vt poſte[illegible] d[illegible] præ[illegible]to quo[illegible] [illegible],quod hř in c.[illegible].de [illegible].in vj.& in c.[illegible] fi.de o[illegible] ordi.co.lib.& q[illegible] o.xij.q.ij.c.ſ[illegible]itulo il[illegible]d p glo.¶ Sed fal[illegible] ſ[illegible]m ſ[illegible]n.qñ eccleſia eſt in [illegible] ſtat[illegible],q[illegible] diu eſt vacatura & imminet p[illegible] [illegible]m eccleſiæ ſi a[illegible]natio nõ fiat, quia hõc caſ[illegible] pot[illegible]it alien[illegible]tio dato per iudicẽ curatore bonis ſ[illegible]m.l.j.&ij.ff.de curatore bonis dando, vel de c[illegible]tore ipſi eccl.ſ[illegible]m eá q̃ hñr in c.j.de rebus eccl.nõ alie.& ſic reſid[illegible] Ioan.And. & do. Ant. Sed aduerte,quia quod proxime dictum eſt. vř poſſe pcedere in inferiori eccleſia a cathedrali , de qua videlicet inferiore ꝓprie loquit.c.j.ꝑalleg.de rebus eccl.nõ alie.in vj.non aũt vř pcedere in eccleſia cathedrali.q̃a in illa inferiot a Papa non vř poſſe dare deſenſorẽ,aut viſitatorem,vel curatorẽ, aut procuratorẽ,vt patet. in c.penulti.de ſupplen.negl.præla.in vj.& talis ẽt datus a Papa nõ habebit poteſtatẽ alienãdi aliquid immobile.vt eſt text.in c.is cui.de elec. in vj.& licèt certo caſu poſſit inferior a Papa dare viſitatorẽ,& ſic pcuratorem eccl [illegible] ſię cathedralis, qñ videlicet capitulum eccleſiæ cathedralis negligenter, vel malè adminiſtraret. de ſu[illegible].neg.præla.c.ſi.li.vj. vbi Archieps põt tunc dare vi[illegible]tatorem:vt ibi patet, tñ non poterit alienare immobilia: q̃a ſi hoc non pt datus a Papa.vt eſt dictũ,mul[illegible] minus poterit datus ab inferiore a Papa,imo plus v[illegible] q̃ licèt datus a Papa poſſet ſuadente neceſſitate,uel utilitate eccleſię alienare mobilia,quę ſeruando ſeruari poſſent , ut probari uidetur a cõtrario ſenſu in d.c.is cui. & ibi not.per gl.tñ ſecus.uř in dato ab inferiore a Papa.q̃a hoc nõ reperitur in iure cautũ, & ſic intelligitur eſſe ꝓhibitum. per id,qđ hř.j.c.pxi.& ẽ.de tranſlat.præla.c.i[illegible]
¶ Item q̃a ſpeciale uř in dato a Papa ut poſſit alienare mobilia. per ea quę hñr in d.c.is cui . & ſic in alijs uř ſecus,facit,quod hř in c.nihil [illegible] ad fi.de elec. & in c.fin.de accuſa.¶ Secundo c[illegible] quando quęrit̃ de alienationibus nec[illegible]ſarijs,quę fiunt per uiam iudicij , cum iudicium re[illegible]datur in inuitum.l.inter ſtipulantem.§.j.ff.de uerb.obli.& facit, q̃ habetur in l. iij.§.item queri poteſt.ff.de rebus corum. & hoc caſu concludit Innocẽ.q̃ tales alienationes regulariter ſunt prohibite ſede vacãte.quia iudicium nõ vř poſſe tractari ſede vacante . imo ſi tractatur tali tpe ipſum iudicium [illegible]roceſſus, & ſi ſa ad præiudicium eccleſię nõ val[illegible]. c.ſi [illegible] dicimus,quòd proceſſus,& iudicium,& [illegible] potem carente legitimo deſenſore non valet in præiudicium ipſius [illegible] ris.l.acta.& [illegible]tumacia.§.ſi.ff.d[illegible] iud.& facit qđ hř in l.cum & [illegible]os minores . C.ſi aduer.rem iudica.
¶ Prædicta vřr limitare Inn.vt [illegible]dant, niſi in caſu in quo diu vacaret eccleſia quo caſu vř dicere,q̃ duplici modo poterit eccleſiæ prouider[illegible] primo, q̃ def curator eccleſiæ,ſeu[illegible] [illegible]ius eccl[illegible]ſiæ. per id,qđ ſuperius dictũ eſt.& pe[illegible] [illegible]od vř in præalleg.l.j.§. ij.ff.de curatore bo[illegible] d[illegible]o.Item poterit el[illegible] [illegible]ia via,videlicet vt d[illegible] [illegible] vi[illegible]tator & pcurator qui in ea rum cauſam agitabit.allega.[illegible] hř [illegible] . & c. ſeq.lxj.di[illegible].& ceſſ[illegible] alia [illegible] ſeu alio viſitatore d[illegible]t, q̃ de [illegible] cath[illegible]dralibus [illegible] ceſetur A[illegible] viſitator, & in [illegible] thedr[illegible] etur u[illegible]itator. & [illegible] di[illegible] & x.q.ij.c.ſi.& ſi[illegible] [illegible]o.An.& do.A[illegible].¶ Sed [illegible]rte primo, q̃a [illegible] uř.ueru qđ Archieps cen[illegible] ai ui[illegible]tator in [illegible]edr[illegible] ec[illegible] uacantibus,ſaluo niſi capitulũ ipſi eccleſię negligen[illegible]

uel malè adminiſtraret. ut eſt [illegible] ſu.de ſupple .neg.præla.in vj.& tunc [illegible] tatorem ipſi eccleſię ſi ucl[illegible]t.ut ibi pa[illegible] [illegible] a Papa non dat viſitato e eccl[illegible] & ſuperius dixi, tñ uř [illegible] cet in [illegible] primæ chiep[illegible] darc[illegible] [illegible] ẽ tñ poſſit iud[illegible] um agitari ſede [illegible] hoc non [illegible] tur expreſſum, & [illegible]la [illegible] cont[illegible].& j.e.o.c.h. [illegible] p prędictã etiam p[illegible] q̃ ip[illegible] [illegible] hec ali uacanti nõ põt dari [illegible]tor.ut q̃ad[illegible] per inferiorem a Papa nõ uidet poſſe d[illegible] admin[illegible]atore eccleſię cathedrali uacanti,niſi [illegible] de [illegible] o.ſ.dixi.Poſſet tñ dici,q̃ uiſitator datus a Papa ꝓpter plenariam ptatem quã habet,q̃a poteſt cõferre bñficia, & alia facere,q̃ poteſt electus cõfirmatus . ut patet in d.c.is cui.de el[illegible] in vj.q̃ poterit tractare cãm eccleſiæ uacãte ſede ſi hoc uideatur expediens , & hoc uř tenuiſſe do.Flor.in c. ſi.j.eo.ut etiam ibi tangetur,ſecus uř in alio dato ab inferiore,quia [illegible] uř habere poteſtatem quam habebat capitulum . ut patet in d.c.fin.unde non poſſet conferre beneficia,ſicut nec capitulum, qñ ſpectant ad collationem Epi.ut ibi hř. & facit.j.proximo.c. unde ſicut capitulum põt tractare cauſam,& ſic agere uac[illegible] ſede ut hic probař, ita nec talis uiſitator, uel p[illegible]curator.quod aut dictũ eſt de [illegible] [illegible] reſpectu inferiorum eccleſiarum , ſatis uř pcede[illegible] [illegible] id,qđ hř in c.ſi.de ſucceſ.ab inteſta. ubi Eps ua[illegible] eccleſia parochiali ſibi ſubiecta agere, & defender[illegible] poteſt pro ill[illegible] facit etiam quo[illegible] habetur in [illegible] de reb. eccle.non alien. in vj. ubi ſi expediat fie[illegible] [illegible]ationem eccleſię poteſt dare deſenſorem,& ſic multo ſortius videtur quòd poterit conſtituere aliquem qui agat pro iurib[illegible] ipſius eccleſiæ . Et per prædicta uř, quòd [illegible] differentia inter eccleſiam ca[illegible] dralem , & eccleſiam inferiorem, q̃a pro eccleſia inferiori: Epiſcopus vacante ſede poteſt agere pro eccleſia inferiori:epiſcopus uacante ſede , ſeu uacante ipſe eccleſia põt agere,& pro illa defendere. d[illegible].ſi.de ſucc.ab inteſta.ſed nõ poterit Archieps uacãte ſede eccleſię cathedralis ꝓ illa agere, uř expedi[illegible] e. & hoc uř ſatis uoluiſſe Inn.hic ſi bñ ponderent̃, & ẽt Hoſt.in ſumma eo.ti.§.de qua.Et ꝓ hoc põt ſaluari dictũ Inn.inquãtũ uoluit, qđ iſte tit[illegible] hñet locũ in eccl[illegible]is cathedralibus,& non in inſe[illegible]oribus, quia ut dictum eſt licèt non poſſet a[illegible] [illegible]tari iudiciũ ſede cathedrali uacãte,tñ po[illegible] [illegible] uacante eccleſia inferiori . & quòd dixi [illegible] primum membrum principale uidelic[illegible] quod i[illegible] titulus h[illegible] locum etiam in eccle[illegible] parochialibus debet int[illegible]ligi reſpectu alienationis,non eſpectu poteſtatis [illegible]endi ipſa eccleſia vacante , quia E[illegible]s poteſt pro [illegible] agere , vt di x[illegible],non poſſet tñ alienare rem ipſius eccleſię vaca[illegible]s, vt uj d.c.j.de [illegible]eb.eccl non alie.in vj.niſi prius ereato deſenſore ipſi eccleſiæ vt ibi patet, & ſic debet intel
16 ligi, qđ ibi dictum fuit. ¶ †An aũt Eps poſſet agere ꝓ inferiori eccleſia collegiata.poſſet dubitari, ad qđ vř poſſe dic , q̃ ſi eſt ſecularis eccleſia vř quod poſſit per id,quod hř [illegible] c.ſi.de ſuc.ab inteſta.vbi agit ꝓ eccl[illegible] [illegible] ui pręerat [illegible] hipr[illegible]bytet, & ſic fortè erat coll[illegible]giata.facit,qđ hř in e.j.& ij.de offi.archipreſ.de re[illegible]ibu [illegible] non b[illegible] [illegible] erit expr[illegible]ſſum vnde v[illegible] & [illegible] pue, [illegible] eq[illegible]parã[illegible] [illegible] v[illegible] patet.[illegible] elect. [illegible] c.ne pro defectu . & [illegible] hoc etiam voluit ſentire Inn.dum dicit, qđ iſte [illegible] hẽt locum in eccleſia cõu[illegible]tuali, v[illegible] [illegible] tetigi cir[illegible] [illegible]m membrũ pr[illegible]cipale Po[illegible] dici [illegible] poſſet agere pro eccleſia [illegible] re vac[illegible]te, [illegible] agere nõ poſſe,

poſſit, ſi hoc nõ facit de mãdato Epi, & hoc reſpectu
ẽt habebit locũ iſte ti. ẽt in eccl'ia parochiali. Itẽ ad-
uerte, q̃a prædicta inquãtum dictũ eſt non poſſe tra
ctari iudiciũ vacante ſede, vel eccleſia, vr̃. Inn. limita
re hic in vna parte, quòd iſtud procedat qñ quis vel-
let eſſe in iudicio inter agendo pro ipſa eccleſia, ſed
defendendo, & reſpondendo dicit, qđ ipſa eccleſia,
ſeu capitulum eccleſiæ poterit ſtãdere, & coget alle-
gare quod hr̃ de cõſuetudine. c. cum dilectus. & de
verb. ſignifi. Abbate. & de teſti. in inte. c. ij. Sed certè
dicta iura loquuntur in cauſa eligendi, quæ melius
tractatur ſede vacante, quàm ſede plena: vt ſuperius
tetigi. & ipſe Inno. vr̃ reſtringere in vna parte capitu
li prætallegata. & ideo in alia parte, ſeu in alia glo. fa-
cit regulam, quòd nec agendo, nec defendendo po-
teſt agitari iudicium cõtra eccleſiã, vel pro eccleſia,
& iſtud vr̃ verius per ea, quę ſuperius tetigi. quod tñ
dẽt limitari, niſi eſſet cauſa, quæ cõmodius tractaret
vacante ſede, vt dixi: aliàs ſtat regula prædicta in ec-
cleſijs cathedralibus. in inferioribus aũt quid tenen-
dum patet ex ſuperius dictis. Et aduerte, qđ in eccle
ſia cathedrali in tñ procedit dicta regula, qđ nedũ
non poſſit inchoari iudicium ſede vacante, ſed etiam
ſi cauſa fuiſſet incepta tp̃e prælati, & conſtitutus p-
curator, ſi ɔtingat prælatum mori cã non finita ẽt ſi
fuiſſet lis cõteſtata nõ poterit completi per procura-
torem ſede vacante, licèt fuerit conſtitutus ſede non
vacante, vt hic tenet Inn. & facit, quod hr̃. ĩ. eo. c. fin.
& hodie etiã eſt expreſſum in cle. procuratorem. de
procurato. vbi etiã gl. tangit, an illa cle. ſolũ hẽat lo-
cum, qñ procurator fuit ɔſtitutus a prælato in bonis
ſpectantibus tantũmodo ad prælatũ. an vero etiam
pcedat, ſi fuit cõſtitutus in bonis ſpectantibus ad p̃-
latũ, & capitulũ. de quo dicendum, vt ibi. & facit ẽt
quod notauit Inn. ſ̃. de foro cõpe. dilecti. An aũt ca-
pitulum poſſit cõſtituere pcuratorẽ ad adminiſtran-
dum bona vacante ſede. Inn. vr̃ velle, ꝙ ſic per id, qđ
hr̃ in l. ij. ſeu prima. §. j. ff. qđ cuiuſq; vniuerſitatis. &
aſſignat rõnem, quia in bonis cõibus prælato, & ca-
pitulo ipſe p̃latus, & capitulũ cẽſentur vnũ collegiũ,
ideo mortuo p̃lato ius adminiſtrandi vr̃ reſidere in
capit. per id, qđ hr̃ in l. ſicut. §. fi. ff. quod cuiuſq; vni-
uer. & in c. ſi fortè. lxv. diſt. & dicit etiã hoc expſſum
in c. ij. de teſti. in integ. ibi tñ vr̃ loqui de iure eligen-
di. Hoſt. verò hic dicit, quòd dictum Inn. põt pcede-
re qñ bona ſpectarent ad capitulum tñ, vel ad præla
tum, & capitulũ, ſi prælatus haberet intereſſe capitu
lo, vt canonicus, & non vt prælatus, & ſic ſpectaret
ad capitulũ, & prælatũ nõ vt p̃latum, ſed canonicũ,
in ſpectantibus aũt ad prælatũ tñ, vel ad prælatum,
vt prælatũ, & capitulũ, facit regulam negatiuam vi-
delicet, qđ vacante ſede capitulũ nõ põt in illis face
re procuratorem, nec illa adminiſtrare, niſi inquãtũ
reperiatur a iure conceſſum. facit. qđ hr̃. ĩ. c. pxi. & ſi
capitulũ optet, ſeu deſideret talia expedire, expediat
ordinationem eccleſiæ. i. eligat prælatũ, & hoc dicit
facere ɔtra Cardinales qui ſede vacante aliqua tem-
ptãt, q̃ non debent de quo dicendũ, vt in c. j. ad fi. de
ſchiſmaticis. libr. vj. & in cle. ne Romani. de electio.
¶ Do. An. hoc dicit dictũ Inn. pcedere ĩ bõis, q̃ ſpe-
ctãt ad capitulũ, vel etiã q̃ ſpectant ad capitulum, &
prælatũ, vt p̃latũ, & ſic in bonis cõibus prælato, & ca
pitulo, per id, ꝙ hr̃ in c. j. ĩ. eo. in vj. ¶ Sed in bonis ſpe
ctantibus ad prælatum tñ, pcedet opinio Hoſtiẽ. &
ſtet regula negatiua, ꝙ non poſſit capitulũ aliquid in
talibus diſponere, niſi in iure aliquid aliud reperiaẽ
expreſſum. & ita dicit do. Ant. qđ vr̃ ſentire Io. And.
in c. j. ĩ. eo. in vj. & in c. j. de maio. & obe. eo. li. & ſic
tranſit do. An. ¶ Sed certè vr̃ dicendũ, ꝙ etiã in ſpe-
ctantibus ad prælatũ tñ, vr̃ quòd ſuccedat capitulũ
in poteſtate adminiſtrãdi ſedẽ vacante p id quod hr̃
in c. penul. & fi. de ſupplen. negl. prælato. in vj. vbi ca
pitulum in poteſtate adminiſtrandi tp̃alia, & ſpiri-
tualia ſuccedit Ep̃o vacante ſede. vnde vr̃ eſſe mẽs il
lius text. qđ ſicut ſuccedit in poteſtate iuriſditionali
ſpectante ad prælatum tñ. de maio. & obe. in c. cum
olim. cum ibi no. & ĩ. de hære. ad abolendã. ita ſucce
dat in poteſtate adminiſtrandi tp̃alia bona, & ſpiri-
tualia, licèt nõ poſſit cõferre bñficia. vt ibi. & c. pxi.
& ſic multo fortius poterit adminiſtrare bona omnia
ſpectantia ad p̃latum. & capitulũ per id, qđ hr̃ in c. j.
ĩ. eo. in vj. Et ſm prędicta vr̃ intelligendum, qđ hr̃ in
tex. & gl. xij. q. ij. in c. illud. vbi gl. dicit, quòd vacante
ſede Epiſcopali ſpectaret ad ęconomũ, & clericos ec
cleſiæ cuſtodire ipſa bona. nam qđ ibi dicit de cleri-
cis debet intelligi de capitulo eccleſię, vt in ſimili ex-
poniẽ. c. cum apoſtolica. in verbo cleri. ĩ. tit. j. & vr̃ ẽt
dẽre intelligi, qđ ad ęconomũ ſpectet cuſtodire, ſed
ad ipſum capitulum ſpectat adminiſtrare. per id, qđ
hr̃ in d. c. pe. & fi. & ideo videẽ, qđ capitulum vacan
te ſede, ex quò hẽt ptãtem adminiſtrãdi bona ẽt ſpe
ctantia ad p̃latum tñ. p id, qđ ſuperius eſt dictum,
poterit etiam conſtituere procuratorẽ ad miniſtran-
dum dicta bona. vt etiã voluit gloſ. in d. c. fin. & facit
ẽt qđ habeẽ in l. ſi procuratorẽ. §. fi. ff. mãdati. vbi p-
curator ad negotia alium procuratorem poteſt con-
ſtituere ad negotia. ¶ An autẽ poſſet capitulum p-
curatorẽ conſtituere ad agendum, vel defendẽdum.
dixi ſuperius: quia videtur, quòd non per ea, quæ ſu
perius dixi, cum iudicium vacãte ſede Epiſcopali nõ
poſſet tractari, vt ſuperius eſt dictum. Et ſecundum
ſuperius dicta videtur poſſe intelligi, qđ habeẽ. xij. q.
ij. in c. hoc ius placitum. inquantum ibi dicitur, quòd
ad illũ ſpectat cuſtodire bona eccleſiæ mortuo ep̃o,
cui hoc fuit cõmiſſum. p capitulũ. p id, qđ hr̃ in tex.
& glo. in c. fi. de ſuppl. negli. pręla. in vj. prędicta aũt
procedunt ſede vacante, illa autẽ inſtituta, & ſic non
vacãte dicit Io. An. qđ in bonis ſpectãtib⁹ ad Ep̃m,
vel etiã ſpectantibus ad ipſum, & capitulum, nõ po-
terit capitulum cõſtituere procuratorem: q̃a capitu-
lum nõ habet exercitium actionum, ſed prælatus ad
quem ſpectat adminiſtratio bonorum, & non capi-
tulum, allegat, qđ habeẽ in l. fi. ff. quod cuiuſq; vni-
uer. facit, qđ no. ſ̃. de reſcrip. edoceri. per Inn. & Ioã.
An. dicit tamẽ, qđ ſi procurator conſtitueretur a ca-
pitulo nomine eccleſiæ interueniente autoritate ip-
ſius prælati, quòd valebit. per id qđ habeẽ in l. neq;.
C. de procura. & in c. cauſam. ſ̃. de iudic. & ij. q. vj. bi-
duũ. ver. impropriè. quinimo plus dicit, qđ ſi etiam
fuerit cõſtitutus a capitulo ſine autoritate prælati va
lebit conſtitutio quãtum ad hoc, vt valeat ſententia
lata pro eccleſia ad inſtantiam talis procuratoris. li-
cèt non valebit contra eam. per id, qđ habeẽ in l. non
eo minus. C. de procura. & qđ Io. An. not. in prætalle.
c. cauſam. Et prædicta procedunt vbi prælatus eſt p̃-
ſens: ſed vbi eſſet abſens, vel ſi eſſet præſens non tñ
vellet cauſam agitare, vel autoritatẽ interponere, tũc
dicit Io. An. qđ poterit ſuperioris autoritate dari cu-
rator bonis. arg. l. j. & ij. ff. de curatore bonis dando.
& l. ſi longius. ff. de indi. & C. de bo. quæ li. & l. cũ nõ
ſolum. §. neceſſitate. allegat, qđ legitur, & no. x. q. ij.
ſi quis Ep̃s. videretur etiã, qđ vbi eſt præſens poſſet
per ſuperiorem cogi. per id, qđ habetur in c. nullus.
de iure patrona. & in l. eũ qui. C. de procura. In l. j. §.
qui petant tutores. ad materiam facit, quod legitur,
17 & not. ſ̃. de reſcrip. edoceri. ¶ †An aũt vnus de capi-
tulo con-

tu!o contradicente prælato poſſit defendere eccleſiã
recurrendum eſt ad notata per glo. & Inn.in c.cum
olim.ſ.de teſti.& facit,qđ dicet in c.ſi qs pſbyteio-
18 rum.j.de re.eccle.nõ alie. ¶† Vlterius eſt ſciẽdum,
qđ do.Pe.j.c.proxi. poſuit duas quæſtiones,quæ hic
melius cadũt;prima eſt quid ſi duę ſunt eccleſiæ pa-
rochiales adeo pauperes, qđ non inueniunt rectorẽ,
& vacarunt tãto tẽpore , qđ collatio deuoluta eſt ad
Papam, ân Eps poterit illas vnire. vr qđ non ne per
indirectũ impediatur poteſtas conferendi deuoluta
ad Papam.arg.c.cũ qd vna via.de reg.iur.in vj. ¶ In
contrarium facit, quia Eps habebat duo iura ſepara
ta videlicet ius cõferendi dictas eccleſias,& ius vniẽ
di illas . & ſic vr,qđ licèt Eps perdiderat ius cõferen
di per deuolutionem factã ad Papã nõ tñ perdiderat
ius vniendi.argumento eorum,quę habent.j.de pri-
uile.paſtoralis . & in l.ſi ſeruitus.ff.de ſeruitu.vrba.
prædi.in quibus patet,quod ſublato vno iure rema-
net aliud,& iſtam partem vr tenere do.Petr.j.c.pxi.
dicens Fede.ſic tenere.de quo per eũ in conſilio cvj.
ibi tñ vr finaliter reſidere , qđ licèt poſſet vnire epi-
ſcopus dictas eccleſias non tñ præiudicabit talis vnio
illi cui conferetur eccleſia per Papam donec talis vi-
uet ne illa priuetur ne per indirectũ pręiudicetur Pa
pæ poteſtati.facit,quod hr.j.de donatio.cõſultatio-
nibus.& vr ẽt ſentire,qđ valeat collatio facta per Pa
pam etiam non facta mẽtione de dicta vnione. ¶ Se
cundo tangit do.Pe.poſt Old.quid ſi Papa ꝯceſſit vni
Epo, quod poſſit quatuor parochiales eccleſias vni-
re eccleſię ſuę cedẽtibus,vel decedẽtibus rectoribus
ſi Eps vniuit aliquas eccleſias virtute dictę poteſtatis
eccleſiæ ſuæ, an ſi aliqua fuerit illarũ impetrata a Pa
pa cũ clã anteferri nunqd debebit pferri ipſi Epo.&
finaliter cõcludit, quod nõ, qa talis clauſula antefer
ri debet non referri ad ſimilia.& ſic ad illos qui pre-
tenderent ius ex collatione, non autem ad illos qui
prætẽdunt ius ex cauſa diuerſa,vt eſt hic cauſa vnio-
nis.facit,quod hr in c.ſedes.de reſcriptis.& in l.fi.§.
cui dulcia.ff.de vi.tri.& ole.leg.& ideo pferret Eps,
niſi aliud conſtet de mente Papę.de quo plenius per
eum.j.c.ſequenti.ſed iſta eſt finalis concluſio. Tan-
git etiam hic,an capitulum ſuccedat Epo in poteſta
te diſpenſandi, & an ſtatutum factum per capitulum
ſede vacãte ad collationem horum duret creato no-
uo Epiſcopo de quibus duobus tangam in c.ſequen
ti.vbi melius iſta cadunt.

S V M M A R I V M.

1 *Sede vacante capitulum non ſuccedit in ſpectantibus ad Epiſcopũ.*
& nu.5.
2 *Collatio facta per non habentem poteſtatem non imprimit colorẽ te-*
nendi ei cui collatum eſt beneficium.
3 *Confirmatio nulla etiam facta a Papa in forma cõmuni collationis*
omnino nulla non imprimit colorem tenendi.
4 *Permiſſum intelligitur, quod prohibitum non reperitur, intellige in*
materia communiter permiſſa: ſed in prohibita prohibitum intelligi
tur, quod non reperitur conceſſum.
6 *Sede vacante an capitulum poſſit abſoluere, & an etiam poſſit eccle-*
ſiam commendare.
7 *Sede vacante an capitulũ ſuccedat Epiſcopo in poteſtate diſpẽſandi.*

ILla. Capitulũ non ſuccedit in po-
teſtate ꝯferendi prębendas ad
Epm,vel prelatum ſpectantes.h.d.Et
in prima decisè narrat factũ . In ſcđa
diffinit. In tertia ſoluit obſtaculũ pro-
bans deuolutioni locũ non eſſe. ſcđa
ibi eccleſiã.tertia ibi.cũ nnsq.¶ Itẽ not.in text.ibi.&
j.deciditur factũ,qđ colligitur ex ſequentibus.vt di-
xi in diuiſione. ¶ Item ibi pbendę nomine.h.d.quia
fortè eccleſia Sancti Leuci erat annexa vni præbẽdę.

1 facit,ꝙ habet in c.extirpãdę.§.j.ſ.de præbẽ.¶ †No.j.
ꝙ in ſpectantibus ad Epm non ſuccedit capitulũ va-
cante,niſi inquantum inueniatur in iure expreſſum.
& hoc etiam colligit , qđ capitulũ vacante ſede non
ſuccedit Epo in poteſtate conferendi beneficia ſpe-
ctantia ad collationem Epi tantũ . Secus eſſet ſi ſpe-
ctarent ad Epm,& capitulũ , vt hodie eſt expreſſum
in c.j.j.eo.in vj.licèt olim hic eſſet dubitatio. & Ho-
ſti.teneret oppoſitum . qs aũt habebit cõferre bene-
• ficiũ ſede vacante ſi ſpectat ad Epm tantũ , & ſubſit
cauſa neceſſaria: qa fortè periculũ ſit in mora. Dicũt
aliqui , qđ recurret ad ſuperiorẽ.ar.c.qa diuerſitatẽ.
ſ.tit.j.Io.An.dicit , qđ dictũ eſt de ſuperiore debere
intelligi . ideſt Papa, qa ille ſolus ſupplet defectũ in
caſu nõ expreſſo in iure.licèt alius inferior qñq; ſup-
plet negligentiam. de ſupple.negli.præla.c.j.libr.vj.
2 ¶ †Item no.ſcđm do.An.regulam,quæ vr hic colligi
videlicet, qđ collatio facta per nõ hñtẽ ptãtẽ non vr
imprimere colorẽ tenẽdi ei cui collatũ eſt beneficiũ.
facit,quod no.Io.Cal.ſ.tit.j.cum noſtris.& qđ ibi di
3 xi.& eo.tit.in c.literas. ¶ †Itẽ no.qđ cõfirmatio nul
la etiam facta a Papa in forma cõi collationis oĩno
nullæ nõ imprimit colorem tenẽdi. qđ dicit do.Ant.
benè eſſe notandũ pro intellectu præallegati capitu-
li literas . qa ſcđm eum ille eſt verus intellectus ibi,
ꝙ impetrans debet habere beneficiũ ex vi primarũ
literarum:qa confirmatio,quę fuit ibi facta de ꝓpoſi
to,vt haberet ẽt prębendã fuit nulla.qa ſcđm cũ nul
la præceſſit collatio, nec fuerat renũtiatũ primæ col-
lationi acceptando,ſcđm, ideo cũ ibi fuerit ꝯfirma-
tio nulla non habuit imprimere aliquẽ colorẽ ꝑ iſtũ
tex.ſed in caſu capituli cũ noſtris. præceſſit collatio,
ꝗ licèt nõ teneret habuit imprimere colorẽ tenendi
ſcđm eũ.¶ An autem bñ dicat in ꝑdictis. & an ꝑ ac-
ceptationẽ ſecundæ pbendę intelligat fuiſſe renũtia
tum primæ in d.c.literas. plenè ibi examinaui vbi ẽt
declaraui,an ex vi primarũ literarũ, an vero ſecũda-
rum ibi debeat habere bñficiũ. ¶ Vltimo no.qđ va-
let impetratio bñficij vacãtis de iure licèt non vacet
de facto qñ tenens eſt incoloratus poſſeſſor de quo
dicendũ,vt plenè dictũ fuit in d.c.cũ noſtris.& c.li-
teras.¶ In gl.ante pe.ſeu.iij.ibi intelligit conceſſum.
facit,qđ hr in l.nec nõ.§.ſed qđ de eis.ff.ex qui.cau.
maio.¶ In ca.gl.in fi.dic,qđ in materia cõiter ꝑmiſ-
ſa ſtat regula affirmatiua , vt illud intelligat permiſ-
4 ſum † qđ nõ reperit ꝓhibitum:ſed in materia cõiter
prohibita ſtet regula oppoſita videlicet,qđ intelligit
eſſe ꝓhibitũ,qđ nõ reperit cõceſſum.de quo per gl.
5 & doc.in d.c.inter corporalia.¶ †In glo.pe.ibi,quod
hic determinat,qa nõ ſuccedit capitulũ Epo in pote
ſtate conferendi bñficia vacãte ſede, qđ intellige,vt
dixi in notabilibus,qñ ſpectat ad Epm tñ.ſecus ſi ad
Epm . & capitulũ,qa tunc bñ ſuccedit in c.j.j.eo.in
vj.& ibi etiã determinat qd ſi ſpectat ad prælatũ cõ
ſenſu,vel conſilio Epiſcopi,an tunc ſuccedet capitu-
lum.de quo dicendum,vt ibi.¶ In ea.gloſ.ibi:ſoluit
hæc cõtrarietas ſupple:qa ibi loquitur in ptãte con-
firmandi electos in qua ſuccedit capitulũ hic in po-
teſtate conferendi beneficia in qua non ſuccedit ca-
pitulũ.Et ſi dicatur,quę eſt rõ diuerſitatis dicit Inn.
ꝙđ ratio eſſe põt , qa ius conferendi procedit a iure
ſpãli,quod hẽt Eps in priuilegio fundatione vel alio
iure ſpeciali.facit,qđ no.Inn.& Io.An.de fo.compe.
verũ.& de ele.cũ in cunctis.ad finẽ.& in c.q̃q̃.in no
uella.li.vj.ſucceſſio autem quæ fit de Epo in capitu-
lũ vacãte ſede vr ſurgere ad cõione, ꝗ eſt inter Epm,
& capitulũ de iure cõi.& iõ in his ꝗ competunt Epo
de iure ſpeciali non ſuccedit capitulum. hæc rõ non
placuit

placuit Hoſt.q̃a poteſtas cõferendi beneficia ẽt de iu
re cõi ſpectat ad Ep̃m,licèt q̃nq; dicat̃,qđ ſpectet cũ
cõſenſu capituli . & q̃nq; qđ ad Ep̃m , & capitulum
ſm notata.de elect.in c.cum eccleſia . facit,qđ hr̃ de
cõſti.in c.iij.& ſ̃.de cleri.peregrinis.c.fi. & licèt ha-
beret ex iure accidentali puta ex donatione Regis ta
lẽ p̃tatem,nihilominus eẽſet ius eccleſiaſticũ.ſ̃.de p̃-
lẽ.c.dilectus.el vltimo.ideo dicit ipſe Hoſt.qđ rõ di
uerſitatis eſſe põt:q̃a ius cõfirmãdi eſt leuius,& mi-
noris p̃iudicij quã ius cõferendi:q̃a cõfirmatio hãbet
actũ electionis præcedẽtem ad quem defertur.ſecus
in collatione , quæ hẽt actum electionis in ſe inclu-
ſum.facit,qđ no.gl.in c.j.in vj.ideo ius cõferendi eẽ
ſetur eſſe maioris præiudicij . & per ꝯñs in eo cau-
tius fuit agendũ. de elec.vbi periculũ.li.vj.ideo non
ſic de facili in tali iure ſuccedit capitulum.do. Anto.
hic dicit aliã rationẽ hic poſſe aſſignari . p̃ ea q̃ tãgũt
dñi de Rota in ſua concluſione.cccvj.nã ſm eũ ratio
eſſe põt : q̃a capitulũ ſuccedit in his quæ de neceſſita
te exercent̃,vt iuriſdictionalia & ꝯfirmationes.facit
qđ hr̃ in l.munerũ.§.iudicãdi.ff.de mun.& hono.&
qđ no.in l.j.ff.de iuriſdi.om.iudi. In iſtis enim ſcđm
eum nõ vr̃ requiri induſtria cũ ex neceſſitate habeãt
fieri:ſed nõ ſuccedit capitulũ in his q̃ ex volũtate, vt
ſunt collationes: q̃a in illis vr̃ req̃ri induſtria.& plus
vr̃ cõfidiſſe canõ de Ep̃o q̃ de capitulo ideo nõ ſuc-
cedit capitulũ. Et ſi dicat̃,qđ etiã neceſſitas vr̃ eſſe in
cõferendo . p̃ id,ꝙ hr̃.ĩ.vt eccleſiaſtica bñficia in ru-
beo,& nigro.dicit tñ,qđ ibi requirit̃ induſtria : quia
remaneat libertas in cui dando . facit,qđ dictũ fuit.
ſ̃.de præben.relatũ. ¶ Sed aduerte,q̃a inquãtũ dicit,
ꝙ in iuriſdictionalibus non requiritur induſtria. non
vr̃ benè dictum ſimpliciter ſic intelligendo,vt ſonat.
nam oportet iudicantẽ. & ſic vr̃ qđ etiam requiratur
ibi induſtria . facit qđ hr̃ in l.j.§.j.ibi.tu magis ſcire
potes.ff.de teſti.& ſ̃.de teſtibus.in noſtra . Sed forte
voluit dicere quod nõ tanta requiritur induſtria: q̃a
debet electio facta cõfirmari , ſi aliud nõ reperiatur
obſtare.& ideo illa facilius conceditur. Poſſet etiam
alia ratio aſſignari quã voluit tangere gloſſ.in d.c.cũ
olim. videlicet,q̃a conferre eſt fructus iuris conferẽ
di.facit,quod hr̃.ĩ.de iurepatron.ꝯſultationibus. fru
ctus aũt rerum,& iuriũ Epiſcopaliũ debent reſerua-
ri Ep̃o.xij.q.ij.in c.hoc ius.& de offi.ordi.p̃nti.in vj.
Ideo talis collatio reſeruatur Ep̃o. Iſta eñ ratio poſſe
vr̃ cauillari : quia etiam fructus iuriſdictionis vr̃ eſſe
exercere iuriſdictionẽ. facit,qđ no.in d.c.cõſultatio
nibus.& qđ no.Inno.in c.in literis.de reſti.ſpo.& tñ
nõ reſeruat̃ Ep̃o.vnde tene rõnẽ Hoſt.q̃ ſatis vr̃ eſſe
6 perſuaſiua.¶ †In ea.gl.ibi:Hug.dicit,qđ ſic.& hodie
eſt approbatũ in c.j.de maio.& obe.in vj.nec ob.c.ſi
Ep̃s . q̃a licèt hoc ſucceſſorem poſſe abſoluere, nec
negat quin etiã capitulũ poſſit, & q̃a p̃cipuè ex quò
poteſt condẽnare.vt ĩ.dicit gl. vacãte ſede multo for
tiꝰ dẽt poſſe abſoluere cũ fauorabilior ſit abſolutio ,
facit, qđ hr̃ in l.Arrianus.ff.de actionibus.& obliga.
in c.interior.allegatis in glo.¶ An aũt poſſit capitulũ
vacãte ſede cõmendare eccleſiã. dicit Io.And.qđ ſic
etiã ſi illa habeat aliquod onus annexum argumẽto
eorum quæ hñr in c.ij.& c.j.ĩ.de inſtitu.lib.vj.¶ Ex-
tra glo.quæri põt de duobus de quibus quæſiuit do.
7 Pet.in c.præcedenti.ſed melius cadũt hic.† Primum
eſt , an ſede vacãte capitulum ſuccedat in poteſtate
diſpenſandi Ep̃o . de quo etiã hic tangit d.Flo.& vi
deretur dicendum,qđ non:quia in capitulũ videren
tur tranſire ſolũmodo illa quæ ſunt de mera iuſtitia
ſm ea,quæ hñr in c.cum olim.de maio.& obe.diſpẽ
ſatio vr̃ inniti gratia,ſeu eſſe quædã gr̃a,hinc eſt qđ
capitulum cum ex eo . de elect.in vj.dicit quòd Ep̃i
in caſu illius.c.poſſunt diſpenſare non aũt dixit, qđ
debeant diſpenſare . ¶ Item pro hoc facit,quia licèt
malè faciat,ſupple interdũ non diſpẽſare.vt q̃ñ cau-
ſa diſpenſandi ſubeſſet non tñ vr̃ eſſe proditum, ſeu
inductum aliquod ius per quod poſſet de iure peti di
ſpenſatio.vt no.gl.j.q.vj.in c.exigunt . & facit,quod
hr̃.ij.q.v. quæ de cauſa . & quod not.de fi.presby.§.
penulti.in gloſ.penul. ¶ Item, q̃a diſpenſatio vr̃ ap-
pellari beneficium, de offi.ord.c.ordinarij.ver.ſi ve-
ro.lib.vj. & ſic vr̃ quòd non tranſeat talis poteſtas in
capitulum per hanc decretalem. ¶ Cõtrarium tenet
hic do.Flo.& do.Pet.ſ̃.c.proxi.ex eo,q̃a poteſtas di-
ſpẽſandi vr̃ eſſe poteſtatis iuriſdictionalis,quæ exer-
cetur cauſa cognita. facit, quod dictum fuit in c.di-
uerſis fallacijs.ſ̃.de cleri.cõiuga.& quod no.Io. An.
in c.ij.ĩ.de ſchiſmati.& ſ̃.de fi.presby.c.veniens . &
pro hoc faciat,q̃a licèt antiqua actio non ſit inducta
p̃ quam peti poſſet diſpenſatio,tñ vr̃ poſſe implorari
officiũ iudicis pro illa facienda.vt no.glo.in d.c.exi-
gunt.& ſi cauſa ſubeſſet diſpenſandi,vr̃ quòd poſſet
Ep̃s per ſuperiorem cogi ad diſpẽſandum. per id,qđ
hr̃ de iurepatron.c.nullus . & qđ capitulum ſuccedit
in poteſtate diſpenſandi Ep̃o tenuit etiam Io. An.in
c.cum ex eo,ſuper gl.licèt igit̃.de electio.in vj.& Fe-
de.de Senis in ſuis cõſilis conſilio.cxxx. Nec ob.qđ
diſpenſatio dicatur beneficium: q̃a illud eſt verũ la-
tè ſumpto vocabulo,& impropriè,nõ autem p̃priè,
cum poſſit q̃s cogi ad diſpẽſandum cauſa ſubſiſtẽte,
vt ſuperius dixi.& ſic nõ pendet a mera liberalitate.
ideo nõ debet dici p̃priè beneficiũ . facit qđ hr̃.ĩ.de
verbo.ſig.olim . & in l.hoc iuris.§.j.ff.de donatio.&
ff.de reg.iur.in l.donari. ¶ Secunda quæſtio eſt an ſi
per capitulũ vacante ſede factum fuerit ſtatutũ ten-
dens ad correctionem morum duret tale ſtatutũ po-
ſtea creato Ep̃o.& concludit do.Pet.in c.præcedẽti.
qđ ſic per c.vlti.ſ̃.de offi.lega.vbi ſtatutũ factũ p̃ le-
gatum durat etiã finita legatione.& iſtud etiã tenuit
Feder.in ſuo conſilio.xvj.& Io.An.in c.j.de maio.&
obe.in vj.vbi etiã plenè p̃ſequitur materiã,an & q̃ñ
capitulum ſuccedet Ep̃o vacante ſede ponendo ali-
quos caſus de quibus certũ eſt,qđ nõ.& demum ter
tio aliquos de quibus dubitat̃,& in effectu vr̃ conclu
dere , qđ in his q̃ ſunt iuriſdictionis ſuccedit capitu-
lum vacante ſede . & ideo ſuccedit etiã in poteſtate
ſtatuẽdi quæ etiam pendet a iuriſdictione in c.ij.de
cõſti.in vj.& ſimiliter in poteſtate diſpẽſandi de qua
p̃dixi.& idem in ſimilibus,in p̃tãte autem conferen-
di beneficia ſpectantia ad collationem Epiſcopi tan
tum non ſuccedit.vt hic patet.

S V M M A R I V M.

1 *Priuatus libertate iuris eligẽdi poteſt agere poſſeſſorio recuperãda.*
2 *Procurator conſtitutus a prælato litem certam viuente ipſo prælato non poteſt proſequi poſt mortem ipſius ſede vacante.*
3 *Iudicium habitum contra eccleſiam ſede vacante non valet.*
4 *Vacante eccleſia an poſsint recipi teſtes.*
5 *Vacante eccleſia an poſsit ei dari defenſor.*
6 *Vacante ſede capitulum in præiudicialibus non ſuccedit Epiſcopo, ſed in alijs ſic.*
7 *Vacante ſede an dari poſsit œconomus , vt iudicium agitetur , & an vacante ſede poſsit iudicium agitari.*
8 *Dictio, & quandoque, ſumitur pro ideſt.*
9 *Solutio debitorum cui fieri debeat ſede vacante.*

COnſtitutus. Atteſtationes rece-
pte ſede vacante nõ
tenent.h.d. Et primo narrat cãm ſup̃ qua
atteſtationes fuerunt recepte . Scđo illas
annullat,dicens quare.ſcđa ibi:nos igit̃. ¶ In tex.ibi:
libere eligẽdi. & fortè Ep̃s p̃hibuerat,& p̃turbaue-
rat ne

rat ne ꝑ clericos eccleſiæ fieret electio aſſerens ſor-
te:q̃a illa ad ſe de conſuetudine ſpectaret licèt de iu
re cõi.aliàs ꝑtineret ad collegiũ.de elect.c.j. & facit
qđ hr̃ de ꝯſuetudine. cũ dilectus. ¶ Item ibi.& j.ſub
iſto.j̃.decidit̃,qđ iudices quibus Inn.cõmiſerat cãm
receperunt mortuo Ep̃o teſtes ad inſtantiã ꝓcurato
ris eccleſię Sanctę Marię.vñ ſurrogato Honorio poſt
mortẽ Inno.fortè petebat ꝓcurator,vt referretur pro
ipſo ſnĩa,aſſerendo intẽtionẽ ſuã ꝓbatã ꝑ atteſtatio
1 nes receptas.vnde Papa ꝓuidit,vt ſequit̃.¶†No.j.ꝙ
priuatus libertate iuris eligẽdi põt agere poſſeſſorio
recuperandę.Et ex hoc no.ꝙ non ſolũ eſt dare quaſi
poſſeſſionem iuris eligendi : ſed etiam eſt dare quaſi
poſſeſſionẽ libertatis iuris eligendi.de quo ẽt eſt tex.
2 in c.Piſanis.de reſt.ſpo.¶†Itẽ no.ꝙ ꝓcurator cõſtitu
tus a p̃lato litẽ ceptã viuẽte ipſo p̃lato nõ põt ꝓſeq
poſt mortẽ prælati vacante eccleſia. & hodie etiã eſt
expreſſum in cle.ꝓcuratorẽ.de ꝓc.de quo dicendũ
vt ibi. & facit etiã,qđ not.per Inn.& Io.An.s̃.de ſo.
3 cõpe.dilecti. ¶†Itẽ no.ꝙ iudicium habitũ ꝯ eccleſiã
ſede vacante non vr̃ valere. de quo etiã dictũ fuit in
4 c.j.s̃.eo.¶†Itẽ no.ꝙ vacãte eccleſia nõ poſſunt reci-
pi teſtes .ꝙ eſt intelligendũ ſm Inn.niſi fortè eſſent
teſtes valitudinarij , vel alij de quibus in c.qm̃.§.j.s̃.
5 vt lite non cõteſt.¶†Vltimo potes notare ſm.d.Flo.
qđ eccleſia vacante vr̃ ei poſſe dari defenſorẽ. vt hic
vr̃ collegi dũ copulatiuè dicit vacante Burgẽſi eccle
ſia,& carente legitimo defenſore.facit,ꝙ hr̃ in c.j.de
reb.eccle.nõ alie.in vj.qđ intellige ſm ea , q̃ tãgent̃
cũ gl.¶ In gl.j.ibi.Laurẽtius.dixit ſupple.in c.p̃cedẽ-
ti.nõ enim vidit hoc capitulũ ſm.do. Flo.tñ bñ facit
iſte tex. ꝓ opinione Lau.inquantũ copulatiuè vr̃ re-
quirere ſedẽ vacare , & carere legitimo defenſore . &
ſic vr̃ qđ licèt vacet ſi tñ non caret legitimo defenſo
re. vt q̃a adſit ęconomus poſſit tũc interim iudicium
agitari ſi hoc videat̃ ipſi ęconomo licèt etiã in fauo-
rem eccleſiæ poſſet expectare quouſq; habeat paſtorẽ.
vt ſequit̃ in gl.& ꝓ hoc.q̃a modico tp̃e,vel ſimili va
cabit eccleſia.ꝑ id,qđ legit̃,& not.in c.poſtquã.50.
diſt.& s̃.de elec.in c.ne ꝓ defectu. ¶ In ea.gl.ibi:nõ
p̃iudicat̃ Ep̃o.vnde dicebat Goffre.& Hoſti.quòd in
negotio contingente ſolũ poterit capitulũ ſede vacã
te conuenire.ꝑ id,quod hr̃ de reſcrip.edoceri. qđ
vr̃ intelligendum,niſi eſſet negotiũ arduum : q̃a tũc
cũ illud non poſſet expedire capitulum ſine conſen
ſu prælati ſm notata per Inn.in p̃dicto.c.edoceri . &
in c.j.de procura.& de iudicijs in c.cauſam.nõ poſ-
ſet tunc tractari vacãte ſede.ſed interim deberet ſu-
ſpendi iudicium. & ſic debet intelligi,quod no.gloſ.
in cle.ꝓcuratorẽ. de ꝓcu.vt ibi plenè dixi . vbi autẽ
non eſſet arduũ benè poſſet expediri ſede vacante,
ex quò non ſolum ad capitulũ ſpectaret.Et no.benè
ex glo.vnã doctrinã,& theoricam in hac materia,an
capitulũ ſuccedit Ep̃o vacante ſede:quia vult gloſſ.
6 quod in p̃iudicialibus † Ep̃o nõ ſuccedit:ſed in alijs
ſic.& diuerſimode q̃nq; circa hoc datur doctrina.vt
patet ex his, quæ hñr.s̃.c.proxi.& j̃.eo.c.in vj. & de
7 maio.& obe.c.j.eo.li. ¶†In ea.gl.in fi.& ſic vult gl.
reprobãdo opi.Lau.quòd vacante ſede nõ dẽat dari
ęconomus,vt iudiciũ agitet̃.& ſi ante etiã fuerit da-
tus non poſſit iudicium agitare vacãte ſede. & tenẽ-
do iſtam opinionẽ poteſt reſponderi ad iſtũ tex.exponen
8 do † dictionem,&, pro id eſt. & ſic ſumit̃ hic defen-
ſor pro ipſo p̃lato ſm Hoſti.qui concludit,quòd quò
ad iudicialia , & quò ad ea quæ ſpectant ad menſam
Epiſcopalẽ nihil poteſt innouari ſede vacante, quod
etiam ſatis voluit glo.poſſet etiã exponi,&,pro,vel,
nec hoc eſt abſonum ratione ſubiectę materię.vt pa-
tet ex his quæ hñr in l.ſępe.ff.de verb.ſigni.& ff.de
condi.& demõ.l.cas cauſas.cũ ibi notatis.q̃a tñ iſte
expoſitiones vñr aliqualiter literã violare . dicit hic
do.Flo.quòd tenẽdo opinionẽ Lau.vt ſic ſtet ꝓpriè
& copulatiuè dictio,&, põt dici , quòd dicta opinio
eſt vera,ſi detur ęconomus,ſeu defenſor a ſede apo-
ſtolica cui ſoli hoc competit.ſupple,dare defenſorẽ
eccleſiæ cathedrali.alle.de elec. is cui.li.vj.pręter q̃
in caſu.c.fi.de ſupplen.neglig.prælato.eod.li. Et ſic
patet do.Flo.voluiſſe inquantũ tenuit in caſu prędi-
ctæ opinionis Lau. qđ ſi detur ęconomus defenſor,
aut viſitator eccleſiæ cathedrali vacanti per Papam,
qđ ille poterit ſi ſibi vr̃ iudicium agitare.de quo dixi
in c.j.s̃.eod.& ſic vr̃,qđ extra caſum prædictum non
ꝓcedit opi.Lau.ſed opi.glo. quod vr̃ intelligendum
in eccleſia cathedrali. ĩ eccleſia aũt inferiori videtur
qđ licèt ſit vacans , ſi tñ hẽat defenſorem poſſit cau-
ſam pertractare, cum ẽt tunc poſſit fieri alienatio ec
cleſia vacante , vt in c.j.de rebus eccle.nõ alie.in vj.
& facit,qđ hr̃ in c.fin.de ſucceſſionibus ab inteſt. &
qđ plenè dixi in c.j.s̃.eo. ¶ Aduerte tñ, quia ſi in d.
c.j.de rebus eccle.non alie.In vj.intelligeres defenſo
rem ꝓ prælato ꝓut ſumitur hic ſm vnã expoſitionẽ,
quã ſuperius tetigi, dicit tunc tex.ille faceret , ꝙ idẽ
eſſet dicẽdũ in inferiori eccleſia,ꝙ in cathedrali. Gl.
tñ ibi aſſumit defenſorẽ ꝓ alio quã pro p̃lato. & ſic
9 cõiter intelligitur . ¶†Extra gloſſ. vltimo tangit hic
Io.An.cui debeat fieri ſolutio debitorũ vacante ec-
cleſia,dicit do.Ant.qđ fieri debet ęconomo eccleſiæ
cui adminiſtratio gñalis eſt cõmiſſa.alle.xij.q.ij.hoc
ius.& c.charitatem.& de offic.ordi.in c.cum vos. &
q̃s dicat̃ ęconomus remittit ad ea quę hñr.s̃.de iura.
calum.impetrandas.& in l.iubemus. C.de ſacroſan.
eccle.¶ Hoſt.vero,& do.Flor.hic poſt eũ dicebat, ꝙ
fiẽda eſt ſolo ęconomo,& clericis eccleſię q̃bus gñа
lis adminiſtratio eſt commiſſa. allegant capitulũ p̃al
legatum . & ꝙ hr̃.xij.q.ij.non liceat.nec ſm eum eſt
vis fienda in noĩe,ſiue dicatur ęconomus, ſiue ſacer
dos Cardinalis.xxj.q.j.relatio , vel viſitator.lxj.diſt.
obitum.& lxxv.diſt.qm̃.vel procurator. facit , qđ hr̃
de ele.is cui.li.vj.Potes dicere,qđ ęconomo põt ſol
ui,& ẽt clericis,hoc eſt capitulo eccl̃ię : q̃a hñt ptãtẽ
adminiſtrãdi in tꝑalibus, & ſpiritualibus,de ſupplẽ.
neg.p̃la.c.penul.& ñ.li.vj.& vt dixi.s̃.eo.c.j.& ſimi-
liter illi cui commiſſum fuerit ꝑ capitulũ ꝑ id qđ hr̃
in d.c.fi.& in d.c.hoc ius.dicit tñ Hoſt.ꝙ volẽs caute
ſoluere ꝓcuret,qđ iudex hoc præcipiat , & eius au-
thoritate ſoluat̃ ſicut in ſimili cõſulit lex in ſoluen-
te adminiſtratori pupilli in l.ait p̃tor.§.ꝑmittit̃.ff.de
mino.q̃a tũc cõſequit̃ pleniſſimã liberationẽ .facit,
qđ no.gl.in l.j.& ij.C.ſi aduerſus ſolutionẽ. penſio-
nes tñ & redditus,ſeu ipſorũ ſolo nõ exigunt hãc ſo
lennitatẽ,niſi excedant ſummã centum aureorum.l.
ſancimus.C.de admi.tuto.fatetur tñ Hoſt.qđ de cõ
ſuetudine generali fit ſolutio indiſtinctè capitulo,&
ęconomo . & hoc etiã vr̃ ſatis eſſe de iure ꝑ id,qđ.s̃.
dixi. ¶ An autẽ capitulum ſit cõpetẽs iudex,vt poſ-
ſit libere ſolui ęconomo,remittit ad ea, q̃ hñr de ſo-
lutionibus , qđ quibuſdã . & de depoſito.c.j.nã licèt
non dicat,vr̃ qđ ſic,cum ſuccedat in poteſtate iuriſdi
ctionali in c.cum olim.de ma.& obe.do.Flor.hic di
cit,qđ de conſuetudine generali fit indiſtinctè ſolu-
tio illi qui ꝓ eccleſia vacante legitimè adminiſtrat
rei de qua ſoluitur in quacunq; quantitate . per id,
quod habetur de elect.is cui. in vj.& iura contraria
dicit loq in tutore,vel curatore.Et licèt ſic reſideat,
tamen cautius eſſe videtur ſoluere autoritate iudi-
cis per ea quæ ſuperius dicta ſunt.

¶De his

De his quæ fiunt a prælato ſine conſenſu capituli. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Prælatus, an, & quando, poſſit aliquid facere ſine capitulo.*
2 *Prælatus ſi præcipit aliquid ſubdito ſine capitulo, an ille neceſſe hẽat appellare.*

¶ Viſum, & tractatum eſt in titulis ꝓcedentibus de
inſtitutionibus, & collationibus bñficiorũ, verũ, q̃a
prædicta a prælatis ſine capitulis fieri non debẽt. Iõ
poſt titulos præcedentes ponitur iſte ſm Goffr. verũ
quia iſta continuatio videtur nimis ad remota. ideo
Hoſt. continuauit ad ꝓximũ. nã dictũ eſt in titulo p̃-
cedẽti ne aliquid in p̃iudiciũ p̃lati fiat vacãte ſe-
de. verũ, q̃a etiã illa inſtituta non debet aliquid fieri
in p̃iudiciũ eccleſiæ per p̃latũ nõ cõſentiẽte capitu-
lo. ideo poſt titulum pr̨cedẽtẽ ponit iſtũ ad materiã
rubric̨. facit, quod hr̃ in decretis. xvj. q. vij. p totũ. &
xij. q. ij. ſi Epſ. & c. ſeq. & cõcludit hic Io. An. regulã
1 eſſe, qđ regulariter nil põt † prælatus facere ſine ca-
pitulo. fallit in tribus caſibus. Primus eſt in c. ea no-
ſcitur. ĩ. eo. qñ ſcilicet hẽt hoc ex conſuetudine, pri-
uilegio legitimè p̃ſcripta. facit. c. non eſt de cõſenſu.
lib. vj. Scd's eſt in c. cũ apoſtolica. ĩ. eod. qñ videlicet
agiť de reuocanda decima quã tenet laicus in feudũ
ab aliqua eccleſia: q̃a illã poterit dare ſine conſenſu
capituli tũc etiã alteri eccleſiæ. Tertius eſt in c. paſto
ralis. infra eodem. quando videlicet agitur de quin-
quageſima, vel cẽteſima danda monaſterijs. de quo
2 in c. apoſtolic̨. ĩ. de donat. ¶ † An autẽ ſubditus cui
aliquid p̃latus p̃cipit ſine capitulo neceſſe habeat ap
pellare. remittit ad notata per ſe in cap. ad aures. ſ. de
tẽp. ord. vbi cõcludit, qđ nõ, ſi erat tale qd qđ nõ po-
terat p̃latus ſine capitulo expedire. alias ſecus. nam
primo caſu non teneret p̃ceptum. iõ nõ eſt neceſſa-
ria appellatio. ¶ Quid autem ſi capitulum tantum
aliq̃d faciat, vt pr̨cipiat. recurrendum eſt ad ea quæ
dicentur in c. j. j. titu. j.

SVMMARIVM.

1 *Alienare non debent prelati res eccleſiæ.*
2 *Solemnitas quæ requiratur in alienatione rerum eccleſiæ.*
3 *Titulus nullus non præſtat cãm præſcribendi, quando interueniret error iuris. ſecus ſi interueniret error facti.*
4 *Alienari, quando poſſint res eccleſiæ ſine conſenſu capituli: & quæ.*
5 *Res eccleſiæ, an poſſint præcario concedi ſine conſenſu capituli.*
6 *Subſcriptio clericorum, an ſit neceſſaria in alienatione rerũ eccleſiæ.*
7 *Et quorum clericorum requiratur ſubſcriptio.*
8 *In alienatione rerum eccleſiæ fienda per Epm, an requiratur conſenſus Archiepiſcopi, aut Papæ.*
9 *Epſ ſi iurauit non alienare ſine conſenſu Archiepiſcopi, an legatus poterit ei dare licentiam alienandi.*
10 *In alienatione rei eccleſiæ fienda per Epm qui nõ habet clericos cuius conſenſus requiretur. & nu. 14.*
11 *Et ſi tractetur de alienatione rerum inferiorum eccleſiarum, an dẽat tunc Epſ requirere conſenſum capituli maioris eccleſiæ. & nu. 16.*
12 *Alienatio prælati ſine conſenſu capituli, an, & quando, & quibus caſibus teneat.*
13 *In alienatione domus eccleſiæ quæ eſt maioris ſumptus q̃ redditus nõ requiritur conſenſus capituli. & nu. 4.*
15 *Alienatio rei eccleſiæ cathedralis quæ pertinet ad menſam Epi debet per ipſum fieri cum conſenſu capituli, & hoc ſuadente neceſſitate, vtilitate eccleſiæ, & quid ſi ſpectaret ad menſam capituli, vel ſi ſpectaret communiter ad Epiſcopum, & capitulum.*

IRrita. Breue eſt, & non põt com-
modè ſummari, vel põt ſic
dici. alienatio rei eccleſiaſticæ facta p
Epm nõ tenet ſi conſenſus, & ſubſcri
ptio capituli non interuenit. h. d. Et
1 nõ diuidiť. ¶ † Not. ex tex. j. qđ de re-
bus eccleſiaſticis p̃lati nõ habẽt liberã p̃tãtẽ alienã-
di. ſecus eſt in re ꝓpria in qua quilibet eſt modera-
2 tor, & arbiter. l. in re mandata. C. mandati. ¶ † Item
not. ſolennitatẽ requiſitã in alienatione rei eccleſiæ
vbi alienatio fit per prælatũ. nam requiritur, ꝙ lauda
tio, & ſic tractatus. de quo. ĩ. eod. tų. & de reb. eccle.
non alie. in vj. & in c. j. vbi per glo. ¶ Item requiritur
conſenſus capituli, quod patet, q̃a requiritur ſubſcri-
ptio eius. ¶ Item requiritur ſubſcriptio ipſorum ca-
nonicorum de iure, vt hic patet licèt hodie cõmuni-
ter hoc non ſeruetur: quia nõ ſubſcribũt. facit, quod
no. per glo. & Io. An. in d. c. j. de rebus eccle. nõ alie-
nan. in vj. quod aũt appellatione clericorũ de q̃bus
hic cõprehendanť ſoli canonici. facit, quod hr̃. ĩ. c.
proxim. & ꝙ hr̃ in c. ſine exceptione. xij. q. ij. vbi licèt
litera dicit, quòd alienatio fieri debet cũ totius cleri
cõſenſu debet intelligi, & exponi, id eſt, capituli, vel
maioris partis, vt eſt tex. cũ glo. ĩ. eo. cũ apoſtolica. in
verbo cleri. & in verbo totius. ¶ An autem ipſo iure
ſit irrita commutatio, donatio, vel vẽditio in caſu hu
ius capituli. dicit Io. And. quòd ſic ſi placet capitulo
non aliàs. q̃a poterat per capitulũ confirmari. ĩ. cap.
proxi. & ſeq. & ſic eſt caſus in quo claudicare vr̃ con
tractus. facit, quod hr̃ in ſimili in l. Iulianus. §. ſi quis
a pupillo. ff. de act. emp. Nec ob. quod hr̃ in l. j. ff. de
reſcinden. vend. & in l. fin. ff. de accep. vbi vr̃ ꝙ ꝯtus
nõ claudicaret: quia illud eſt verum, niſi iuſta cauſa
ſuadet oppoſitum. vt patet in d. §. ſi quis a pupillo.
Hoſti. tñ hic dicit, quòd in caſu huius capituli ꝯtus
non eſt oĩno nullus. nã poteſt ratificari. vt patet. ĩ. c.
proxi. & ſequenti. quod nõ eſſet, ſi eſſet oĩno nullus.
¶ Itẽ, q̃a tribuit titulũ præſcribendi. ĩ. de iure patro-
na. circa quod non faceret ſi eſſet oĩno nullus. Sed
de hoc vltimo licèt ſic pertrãſeat dic, vt colligiť p gl.
3 in c. apoſtolic̨. de dona. vbi vult. gl. † qđ titulus nul
lus non præſtat cauſam præſcribendi qñ interueni-
ret error iuris. Secus ſi interueniret error facti. vt q̃a
crederet capitulũ conſenſiſſe prælato. de quo dicen-
dum, vt ibi. Sed certè, vt dictum fuit in c. j. ſuper glo.
in verbo ſuper ſede vacante. ſ. tit. proxi. poteſt dici,
quòd licèt alienatio ſit nulla inſpecto ſtatu p̃ñti, tñ
inſpecto futuro poteſt dici, qđ eſt in p̃endenti. & ſic
quodammodo aliqualiter valida: quia poterit ratifi
cari, ſi hoc ſuadeat vtilitas eccleſį, vt hr̃ in ſequenti.
c. & plenè dictum fuit in d. c. j. ſuper dicta glo. & fa-
cit, quod dicetur. ĩ. eo. cũ vos. licèt Specu. in hoc tit.
non clare formauerit, ſed allegauerit pro, & contra.
4 Et adde, qđ diceť in c. ſeq. & in c. cũ vos. ¶ † In glo. ij.
in fi. addunt doct. aliquos etiã alios caſus in quibus
non requiritur conſenſus capituli. nam alius eſt qñ
alienatur domus eccleſiæ, quæ eſt maioris ſumptus
quã redditus. allegant. xij. q. ij. non liceat. Alius eſt
caſus in ſeruis fugitiuis eccleſiæ, & etiã in benemeri
tis: q̃a ſine hac ſolẽnitate poſſunt alienari. xij. q. ij. fu
gitiui. & ſeq. Alius eſt in reb' mobilibus nõ p̃tioſis.
per id, qđ hr̃ in ſimili in l. lex quæ. ad fi. C. de admi.
tuto. Alius in alienatione neceſſaria. per id, quod hr̃
in ſimili. ſ. de preben. extirpand̨. primo reſponſo. &
ĩ. eo. in c. ea noſcitur. & de iſto vltimo qualiter dẽat
5 intelligi. tangã in d. c. ea noſcitur. ¶ † Quid autem ſi
præcario concedatur res eccleſiæ nõ parua, an req̃re
tur conſenſus capituli. videtur qđ non: q̃a ad nutum
concedentis poteſt præcariũ reuocari. l. j. & per totũ.
ff. de præcario. & ĩ. de præcarijs. c. fi. & facit, qđ hr̃ in
cle. j. de reb. eccle. nõ alie. & ſic non videť magnum
præiudiciũ inferri eccleſiæ per talẽ cõceſſionem, ex
quò eſt ad nutũ reuocabilis. per ea, quæ hñr in dicta
cle. j. ¶ Contrariũ tenet hic Io. An. q̃a licèt inſpecto
ſtatu pr̨ſenti paruũ pr̨iudiciũ inferatur: tñ inſpecto
ſtatu

ſtatu futuro poſſet præiudicium inferri eccleſiæ non
modicum,ſi res eſt non parui valoris.per id,quod hr̃
in c.peruenit.s̄.de arbitris.& s̄.de inſti.cũ veniſſent.
nam poſſet de facto teneri occupata res eccleſiæ oc-
caſione talis conceſſionis.& ſic reſpondet Ioan.And.
& do.Anto.Poſſes dicere,qđ ſi conceditur præcario
ad certum tp̃s non longum vr̃ quòd teneat conceſ-
ſio etiã ſine ꝯſenſu capituli.per id,quod hr̃ in cle.j.
præallegata.Secus ſi fieret conceſſio ad tempus lon-
gum,vel ſimpliciter conceſſa fuerit præcario quo ca-
ſu etiam poſſet extendi ad tempus non longum : q̃a
intelligit ſacta donec reuocatur.d.l.j.ff.de precario.
6 & hoc caſu poſſet intelligi opi.Io.An.¶†In glo.fi.&
dicit Pet.quòd ſubſcriptio debet fieri nominatim. ꝑ
id,qđ habetur.j̄.eo.quanto. hodie tamẽ hæc ſubſcri
ptio non eſt in vſu , vt docet experientia : quia non
fiunt tales ſubſcriptiones:ſed tabellio cõficit inſtru-
mentũ qualiter talis prælatus cum ſuo capitulo , ſeu
cum talibus, & talibus,qui repreſentãt ſuum capitu
lum alienauit talẽ rem cum autoritate talis ſuperio
ris,quãdo eſt prælatus inferior Epõ.facit,quod.j̄.di-
cetur.olim aũt fiebant ſubſcriptiones ipſorũ canoni
corũ,vt hic dr̃ . ſic ẽt priuilegijs Papalibus olim ſub-
ſcribebat Papa,& etiã Cardinales. vt reperitur in q-
buſdam priuilegijs antiquis.& facit qđ hr̃.xij.q.ij.cũ
redemptor.licèt hodie non ſeruentur.tñ dicebat do.
Flor.quòd forte adhuc iſtud renouabitur ne licitum
ſit Papæ attentare per ſe ſolum quæ facere debet
cum conſilio fratrum.facit,quod habetur.s̄.de cleri.
non reſiden.in c.ex geſtis.per Io.An.& in c.in fidei.
de hæreti.in vj.& facit ad prædicta , quod no.per gl.
& Io.An.in c.j.de reb.eccle.non alie.in vj. An autẽ
in quolibet actu in quo requiritur conſenſus alicu-
ius requiratur etiã de iure ipſius ſubſcriptio. videre-
tur quòd ſic per iſtum text. ¶Contrarium tenuit hic
Inn.dans pro regula , quòd regulariter in actibus in
quibus requiritur conſenſus alicuius , vel aliquorũ
non eſt neceſſaria ſubſcriptio:ſed ſufficit ſolus cõſen
ſus . fallit in caſibus in quibus reperitur expreſſe di-
ſpoſitum ꝯtrium. Sed quod requiratur ſubſcriptio,vt
contingit in hoc caſu. facit,quod habetur in c.ea no
ſcitur.&c.proxi.& hanc regulam tene menti quam
etiam ſequitur Archid.in c.ſine exceptione.xij.q.ij.
7 ¶†Vlterius ꝑ declaratione literæ quæritur quorum
clericorum requiratur ſubſcriptio , & conſenſus in
alienatione rei eccleſiæ. dic ſm̃ Io.An.q̃ ſi alineatur
res eccleſiæ cathedralis requiritur cõſenſus canoni-
corũ,& ſufficit. & ſic hoc reſpectu appellatione cle-
ricorum comprehenduntur hic canonici. facit quod
hr̃.j̄.eo.tua.& de donatio.paſtoralis . & xij.q.ij.ſine
exceptione: non aũt oportet,quòd interueniat con-
ſenſus totius cleri. licèt hoc videatur innuere dictũ
capitulũ ſine exceptione.& c.cũ apoſtolica.j̄.eo.Sed
expone literam , vt ibi notatur per gloſſ.in d.c.cum
apoſtolica.ĩ verbo tali.& in gl.præcedenti.dicit tñ.d.
Flor.quòd forte illud capitulum ſine exceptione. &
in c.cum apoſtolica. quatenus dicit de conſenſu to-
tius cleri. retulit ſe ad antiqua tempora ſecundum q̃
ſæpe fiebant congregationes in ſynodo. & in eis cõ-
probabantur tales alienationes.cõmuniter tamen te
netur,quod ſuperius dixi. & intellige,quòd requiri-
tur conſenſus canonicorum ſcilicet præſentium , vel
maioris partis eorum,vt not.in d.c.cum apoſtolica.
abſentes autem non ſunt ad actum alienationis ne-
ceſſario requirendi per id,quod hr̃.x.q.ij.hoc ius. &
per id,quod no.per gl.in d.c.apoſtolica.in verbo to-
tius.& per gl.notabilẽ,& ſingularem in c.præſentiũ.
in gloſſ.quæ incipit,ibidem reſidentiũ,de teſtibus in
vj.vbi gloſſ.notabiliter concludit , qđ regulariter ad
actus capitulares expediẽdos non eſt neceſſe abſen-
tes vocari.fallit in tribus caſibus ibi poſitis,videlicet
in electionibus,receptionibus,canonicorũ ceſſatio-
nibus à diuinis.ĩ alijs aũt ſecº. & ſic ſufficit in aliena
tionibus reſidentes vocari,& cõſentire,do. tñ Anto.
hic dicebat,qđ Inn.in c.ij.de ope.no.nũtia. vr̃ trade-
re aliã doctrinam,videlicet,an regulariter in actibus
grauis p̃iudicij requiratur vocatio abſentium in leui
bus aũt nõ , & hanc regulam in vtroq; caſu dicit do.
Ant.ꝓcedere, niſi repertaĩ aliud expreſſe diſpoſitũ,
vt ꝯtingit in alienatione rei eccleſiæ in qua vr̃ diſpo
ſitũ ſufficere præſentes cõſentire per iura ſuperius al
legata, cõiter tñ conſueuit teneri doctrina glo.in d.
c.præſentiũ . & de materia tangitur ꝑ do.Anto.s̄.de
cõſti.cum oẽs.& s̄.de elec.licèt. & c.cũ inter vniuer-
ſas.& de ma.& obe.in c.humilis.& facit,qđ dicẽ.j̄.
8 tit.j.c.j.¶†Sed iuxta prędicta põt dubitari , an in hac
alienatione fienda per Ep̃m requiratur cõſenſus Ar
chiepiſcopi,aut Papę:quidã dixerunt, qđ nõ reperi-
tur iure cautũ . Alij vero tenuerunt contrariũ.vt hic
refert Inn.allegãt.x.q.ij.c.caſellas. qđ tñ nõ ꝓbat di
ctã opinionẽ Hoſt.ꝯcordat opi.dicẽs q̃ prima opinio
q̃ nõ requirit cõſenſum archiepiſcopi põt procedere
qñ iuramentũ eſt præſtitũ . de re.eccle.non alie.ſine
cõſenſu Archiepĩ,vel Papæ iuxta id, qđ hr̃.j̄.de reb.
eccle.nõ alie.vt ſuper quo: quo caſu licèt alienatio-
nes fiant ſuadente neceſſitate , vel vtilitate eccleſiæ
requiretur tñ expreſſus cõſenſus Archiepiſcopi , aut
Papę ſm̃ formã iuramenti.per id,qđ no.j̄.de eccle-
ſijs ędifi.c.ad audiẽtiã.& c.fi.& j̄.de donatio.ꝑ tuas.
& s̄.de iureiuran.ego N.do.Ant.hic remittit ad no-
tata in c.ij.s̄.de tranſla.vbi Inn.vr̃ velle,quòd autori
tas Archiepiſcopi ſit neceſſaria. & idẽ vr̃ velle gl.or-
di.in c.j.in verbo defenſorem . ad fi.de rebus eccle.
non alie.in vj.ibi tñ Ioã.And.in nouella remittit ad
hoc.c.& ſic videtur approbare opinionem Hoſti. qđ
tene mẽti . Tutius tñ eſſet propter opiniones vitan-
das adhibere autoritatem Archiepiſcopi.Et aduerte
q̃a dixi.s̄.qñ Ep̃s iurat non alienare ſine cõſenſu ar
chiepiſcopi,aut Epĩ. Si autẽ ſimpliciter iuraſſet non
alienare res eccleſię videt̃ quòd tale iur̃m intelligat̃
ſm̃ diſpoſitionem iuris.arg.l.fi. C.de nõ nu.pecu.&
ſic nõ impediat quominus ſuadente vtilitate,ſeu ne-
ceſſitate . & ſic in caſibus permiſſis fiat alienatio. vt
9 no.Io.Andre.in c.fi.j̄.de eccle.ędi. ¶†Et an eo caſu
quo iurauit nõ alienare ſine conſenſu Archiepĩ , vel
inferior ſine conſenſu Epiſcopi poterit legatus dare
licentiã.no.Io.And.in c.ij.j̄.de feudis.& facit,quod
10 not.in pręalle.c.vt ſuper . ¶†Vlterius iuxta prędicta
quęritur quid ſi Ep̃s non habet canonicos ſicut ꝯtin
git in eccleſia Tuſculana . & in q̃buſdam alijs.vt hic
tangit Io. An.quorum tunc requiratur conſenſus in
alienatione rei eccleſię,dic clericorum honeſtiorum
de clero ipſius dioeceſis qui de iure habebunt ſubſcri
bere,ſicut & canonici.facit.xij.q.ij.placuit.& qđ hr̃.
s̄.de conceſ.pręben.c.ij.& de offi.ordi.paſtoralis.§.
fi.& de appel.c.fin.& ꝑ prędicta agitur de alienatio-
11 ne rei cathedralis.¶†Quid aũt ſi tractetur de aliena
tione rerũ inferiorũ eccleſiarũ,an dẽt tũc Ep̃s reqre-
re cõſenſum capituli maioris eccleſię, ſeu cathedra-
lis.dicit Innocen.quod ſic,& plus dicit videlicet, qđ
etiam eſt tutum , quòd etiam ſubſcribant licèt nõ ſit
neceſſarium . allegat in argumentum,quod habetur
in iſto.c.& j̄.eo.nouit.& c.paſtoralis.Et fortè voluit
quod non eſſet neceſſaria ſubſcriptio canonicorũ ec
cleſię cathedralis.& ſic differat alienatio rei eccleſię
inferioris ab alie.rei eccle.cathe. Requirit ẽt cõſen-
ſus cle-

ſus clericorũ cuius res alienãtur. & requiṙ,quòd ipſi
ſubſcribant.allegat ,quod hř.xij. q.ij.placuit.& per
clericos eccleſiæ vř ꝙ intelligãť canonici ſi illos ha
beat.per id qđ ſuperius dixi. alìàs cõprehẽdant ipſi
clerici eccleſiæ. Et ſic prælatus inferior alienabit cũ
ↄſenſu ſui capituli,vel ſuorũ clericorũ.& cũ ↄſenſu,
ſeu autoritate Epi.facit.xvij.q.iiij.in venditionibus.
& xij.q.ij.Abbatibus.Item vř quòd requiratur con-
ſenſus ipſius capituli eccleſiæ cathedralis. de quo
vltimo remittit Io.An.ad id,quod no.ĵ.eo.ea noſciť.
& ĵ.de reb.eccle.non alie.c.j.in vj.¶Aduerte ,quia
in d.c.ea noſcitur. Innoc.videť tenere,quòd in alie-
natione rei inferioris eccleſiæ a cathedrali ſolũ req-
ratur conſilium eccleſiæ cathedralis non autem exi-
gatur neceſſario conſenſus : ſed hñ requiriť conſiliũ
& cõſenſus clericorum eccleſiæ cuius res alienatur.
In rebus vero eccleſiæ cathedralis benè requiratur
conſiliũ,& ↄſenſus ipſius capituli.& in hoc differat
alienatio rei eccleſiæ cathedralis ab alienatione rei
eccleſiæ inferioris:quia in illa inferiori ſufficit,ꝙ fiat
cum conſilio ſui capituli quo deberent talia,& ſimi-
lia expedire.ĵ.eo.nonit. & c.ſi quãto.hodie tñ.vt hic
dicit do.Flo.hoc nõ ſeruať cõiter : quia in alienatio-
ne rei inferioris non adhibeť etiã ↄſiliũ capituli ec-
cleſiæ cathedralis. & pro hoc allegat , quia gñaliter
p̃ſcripſerũt Epi exercitiũ iuriſdictionis in ciuilibus,
& criminalibꝰ,ſine ↄſilio capituli, qđ fieri potuit ſm
ea quæ hñr de conſuetudine in c.non eſt.li.vj. & fa-
cit,qđ no. ꝑ gl.& Io.An.in c.j.de reb.eccle.nõ alie.
12 in vj.¶†Vltimo aduerte , qa dicit hic do.Flo.qđ re-
gulariter alienatio p̃lati ſine conſenſu capituli nõ te-
net,niſi in caſibus in iure expreſſis de qbus tetigi ſuꝑ
gl.ij.Quantũ tñ ad id,qđ dixi in gl.in c.terrulas.dicit
verũ eſſe,ꝙ tenet alienatio rei puræ. id eſt parui valo.
ris. & quis dicať paruus valor relinquiť arbitrio ſu-
perioris.vt dixit Feder.de Senis in ſuis conſilijs cõ-
ſilio.ccx. vbi etiam tenet , qđ etiã p̃latus qui iurauit
non alienare inconſulto Papa põt rem exigui valo-
ris concedere in emphyteuſim ei qui reddat eã me-
liorem,& ſorte etiam , ſi melioret pẽſionem q̃ prius
haberetũr de ea. pro hoc alleg. quia tale iuramentũ
debet ciuiliter intelligi.de iureiuran.c.veniens.& ſic
non debet extẽdi ad id. qđ eſt cũ detrimento eccle-
ſiæ pro hoc qđ no.in c.cũ ſuper. in gloſſ.fi.ĵ.de reb.
eccle.nõ alie.& hæc dicit ꝓcedere,niſi p̃latus poſſit
per ſe reddere, ſeu facere rẽ meliorem : quia tunc ei
non eſt licitũ alienare, cũ per ſe debeat facere vtilia
eccleſiæ qñ põt fieri tutor.l.quicquid.cũ ibi notatis.
C.arbitriũ tutelę.& xij.q.iiij.c.fi. & hoc dicit ſignã-
ter menti tenendũ:quia cõiter ſcđm eũ ignorantur.
dicit tñ , quòd tutius eſt petere licẽtiã Papæ,ex quo
ſimpliciter iurauit nõ alienare rem immobilẽ Papa
inconſulto,quia etiam in dubio non debet venire ↄ̃
iuřm ſine licentia ſuperioris. de ele.in c.venerabilẽ.
ad fi.fatetur tñ , ꝙ ſi nõ petatur licentia nõ erit alie-
nans periurus per p̃dicta.qđ tene mẽti.Sed attende
quia dictũ Fede.vř ſatis procedere in caſu in quo lo-
quitur.Sed qñ res erat exigui valoris: quia de illa nõ
vř veriſimiliter cogitatum in iuramento, cum in illa
non requirať ſolennitas canonica,vt voluit hic gl.ij.
Sed vbi res nõ eſſet parui valoris vř, qđ licèt neceſ-
ſitas,vel vtilitas eccleſiæ ſuaderet alienationẽ, tñ nõ
poſſet illã facere,niſi prius Papa cõſulto ꝓpter iuřm
& hoc expreſſe tenuit Io.An.in c.fi. de eccle. ædifi.
13 licèt aliq voluerũt tenere ↄ̃riũ & nõ bñ ſm eũ.¶†Itẽ
aduerte inq̃tũ dixi ſuꝑ glo.ij.ꝙ qñ alienatur domus
eccleſiæ q̃ eſt maioris ſumptꝰ q̃ redditus,qđ tũc non
requiriť cõſenſus capituli. & ſic nõ reqriť ſolẽnitas
eccleſiaſtica q̃ requiriť in alienatione rei eccleſiaſti-
cę.nã licèt doc.ſic pertranſeãt,tñ vř poſſe dici,quòd
licèt talis domꝰ poſſit alienari quaſi hoc ſuadeat vti-
litas eccleſię,tñ vř ꝙ ſicut in alijs caſibus,qñ aliena-
tio fit ſuadente neceſſitate , vel vtilitate eccleſię ſer-
uari debet ſolennitas requiſita in alienatione rei ec-
cleſiaſticę,vt legit.& not.xij.q.ij.in ſumma.& c.ſine
exceptione.ita ſeruanda in caſu iſto.Et ſcđm p̃dicta,
põt intelligi.c.nõ liceat. xij.q.ij. allegatum per doc.
tene tñ mẽti dictũ doctorum , qđ videretur ſatis ha-
bere æquitatẽ ſi notoriũ eſſet,qđ eſſet maioris ſum-
ptus q̃ redditus.alìàs videreť ꝓcedere debere,quod
14 ſuperius dixi.¶†Item attẽde inq̃tum dixi,qđ ſi Ep̃s
non hẽt canonicos dẽt adhibere honeſtiores de cle
ro ſuę dioece.ſcđm Hoſti.& Io.An.ꝑ Inn. in c.ij.de
tranſac.& retulit.etiã Archid.xij.q.ij.placuit.dixit,ꝙ
dẽt alienationem facere cum cõſenſu ſui p̃sbiteri,id
eſt ſuorum p̃sbiterorũ.& ſic vř velle text.in d.c.pla-
cuit.ſcđm vnũ intellectũ,& iſtos ſorte Hoſti. appel-
lauit honeſtiores de clero quaſi p̃sbiteri alijs cẽſcanť
honeſtiores.& poſſet intelligi, qđ dẽret fieri cũ con-
ſenſu p̃sbiterorũ oĩum ſuę dioeceſis,vel maioris ꝑtis
poſſet etiam intelligi , quòd ſufficiat habere cõſen-
ſum p̃sbiterorũ totius ciuitatis , vel maioris ꝑtis ip-
ſorũ.& iſta pars ęquior videreť ne haberet neceſſariè
magnã multitudinẽ cõuocare,ſi haberet conuocare
p̃sbiteros oẽs ciuitatis,& etiã dioeceſis.tñ hoc nõ hũ
reperitur declaratũ.vñ vř,qđ tutius eſſet tũc reqrere
oẽs p̃sbiteros ciuitatis,& dioeceſis. Si autem ſimplici
ter teneremus dictũ Hoſtien. ꝙ ſufficeret reqrere ho
neſtiores de clero ipſius dioeceſis. poſſet dici , ꝙ qui
dicanť honeſtiores,& qui eſſe debeant relinquať ar-
bitrio ſuperioris.arg.c.de cauſis. de offi.deleg.& ſa-
tis videreť,tũc poſſe dici,qđ ſufficiant fortè tres, vel
quatuor cũ tot faciãt, ſeu cõſueuerũt facere collegiũ
iuxta no.in c.j.de elec.tñ reuera text.in d.c.placuit.
nõ loquiť de honeſtioribus : ſed dicit de presbytero.
Aliqui intelligunt etiã tex.illũ, ꝙ dicere velit,quòd
in rebus eccleſię cathedralis debeat habere conſen-
ſum collegij,id eſt,capituli ſui,ſed in alienatiõe rerũ
inferiorũ eccleſiarũ dẽat hẽre cõſenſum p̃sbyterorũ.
& ſic rectorũ ipſarũ eccleſiarũ. facit,qđ no.Archi.in
15 d.c.placuit.¶†Itẽ attẽde ꝓ declaratione huius capi-
tuli,& eorũ, q̃ ſuperius ſunt dicta de alienatione rei
eccleſiæ cathedralis tractať,ſi eſt res ſpectans ad mẽ-
a ſam Epi [a] dẽt alienatio fieri ꝑ Ep̃m cũ ↄſenſu capitu
li,intellige ſuadẽte neceſſitate,vel vtilitate eccłię ſe-
cũdũ notata.xij.q.ij.in sũma. & c.ſine exceptiõe. &
ſi nõ hẽret capitulũ,qd ſiẽdũ dictũ eſt.ſ̃. ¶Itẽ p̃cede
re dẽt tractatꝰ ſuꝑ ipſa alienatiõe ſiẽda anteq̃ fiat in
quo dẽt maior pars ↄſentire ipſam alienationẽ fieri.
& de iſto tractatu tãgiť.ĵ.c.tua. & in c.j.de reb.eccl.
nõ alie.Si aũt eſſet res ſpectãs ad mẽſam capituli:tũc
dẽret fieri ꝑ capłum cũ autoritate , ſeu ↄſenſu capłi.
ſuadẽte vtilitate,ſeu neceſſitate eccłię,& p̃cedẽte tra
ctatu,vt ſ̃.in ſimili dictũ eſt . & de forma ẽt tractatus
poſuit Spec.in tit.de locato.§.ij.ver.& ſcias. & facit,
qđ no.Ber.in gl.ſua q̃ poſuit ſuꝑ.d.c.j.de reb.eccle.
nõ alie.in vj.¶Si aũt eſſet res ſpectãs cõiter ad Ep̃m
& capłum: qa in tali re hẽt adminiſtrationẽ ep̃s ſecũ
dũ notata.de reſcr.edoceri. Ep̃s hẽret alienare cũ cõ
ſenſu capituli ſuadẽte neceſſitate, vel vtilitate eccle-
ſię,& præcedẽte tractatu, & de iure nedũ requiretur
cõſenſus capituli in prædictis:ſed etiã ſubſcriptio,vt
hic eſt expreſſum.& in c.ſine exceptione.xij.q.ij.tñ,
vt dixi hoc de ſubſcriptione cõiter nõ ſeruať. Et ſi di
catur,ꝙ conſuetudo detrahens ſolennitati canonicę
circa alienationem rei eccleſiaſticæ non videť vale-

[a] Menſam Epi. Quæ bõa ſpectãt ad menſam Epiſcopi. vide per dom. Abb. in c. vt ſuper. in ij. col. verſi. in gl. ſuper verbo intelligatur.

re quaſi vr̃ eſſe oneroſa eccleſijs. vt voluit Hoſtiẽ.&
Io.An.in c.j.p̃alle.de reb.eccle.non alie. in vj.p e.j.
§.de conſue.licet valeat conſuetudo detrahẽs ſolen-
nitati legali quatenus illa requirit aliquid vltra ſolẽ-
nitatẽ canonicam.vt patet in auth. hoc ius porrectũ.
C.de ſac.ſan.eccle.Et gl.no.& Io.An.in d.c.j.de re-
bus eccle.nõ alie.in vj.vbi ↄcludit, qđ ↄſuetudo bñ
derogaret dictæ ſolẽnitati legali quaten⁹ exigit aliqd
vltra ſolẽnitatẽ canonicã, nõ tñ vt dixi põt derogare
ſolẽnitati canonicæ.& ſic videret̃.qđ nõ valeat dicta
conſuetudo,qđ canonici nõ ſubſcribant ſe:ſed poſſes
dicere,ꝙ illa vr̃ eſſe leuis ſolẽnitas. & iõ illi poſſit de-
rogari.l.j.§.pe.& fi.ff.de ven.inſpi. ſecus in alijs,quæ
non ſunt leuis ſolẽnitatis. & hoc qñ agitur de aliena
tione rei eccleſię cathedralis.quo caſu,an requiratur
autoritas Archiep̃i dictũ eſt ſuperius. ¶ Si aũt agitur
de alienatione rei eccleſiæ inferioris: tunc cõſidera,
qđ aut illa eccleſia eſt collegiata, aut nõ eſt collegia
ta: tunc ſi agitur de alienatione rei ſpectante ad men
ſam p̃lati,deberet p̃lat⁹ vẽdere,ſeu alienare cũ ↄſen-
ſu ſui capituli ſuadente neceſſitate,vel vtilitate eccle
ſiæ,& p̃cedente tractatu.& idẽ ſi res eſſet cõiter ſpe-
ctans ad p̃latum,& capitulũ.per id,qđ ſuperius dixi
in ſimili.de reb.eccle.cathedralis.¶ Si vero ad men-
ſam capitulũ tm̃ ſpectarent: tunc capitulum haberet
alienare cum conſenſu p̃lati ſuadente neceſſitate,vel
vtilitate eccleſiæ,& p̃cedente tractatu,& in oĩbus p̃-
dictis caſibus ẽt vltra cõſenſum p̃lati ipſius eccleſiæ
requiritur cõſenſus,ſeu autoritas Ep̃i.xij.q.ij.Abba-
tibus.& xvij.q.iiij.in venditionibus:nec valet conſue
tudo ↄ̃ria ſm̃ Hoſt.licèt Goſ.aliter dixit vt no.Arch.
in d.c.in vẽditionibus.ſm̃ aliquos requirit̃ conſenſus
capituli eccleſiæ cathedralis, licèt non requirat̃ ſub-
ſcriptio ipſi⁹ capituli.& hoc tenuit Inn.hic, alij vero
dixerunt,ꝙ non requirit̃ ↄſenſus capituli eccleſiæ ca
thedralis,ſed requirit̃,& ſufficit capituli cõſilium ip-
ſius eccleſiæ cathedralis. Alij vero dixerunt,ꝙ nõ re-
quiritur etiã cõſiliũ capituli eccleſiæ cathedralis:ſed
ſufficit autoritas Ep̃i, ex quo interuenit cõſenſus p̃-
lati,& capituli eccleſię cuius res alienat̃,& iſtud cõi-
ter ſeruat̃.& pro hoc faciat: qa nõ bñ vr̃ reperiri ex-
preſſum,qđ conſenſus, vel conſiliũ capituli eccleſiæ
cathedralis requirat̃ in alienatione rei eccleſiæ infe-
rioris a cathedrali, imo poti⁹ vr̃ reperiri ↄ̃riũ ſm̃ vnũ
intellm̃ in c.placuit.xij.q.ij.de quo ſuperius tetigi. Et
tangit̃ ẽt per Arch.in d.c.placuit. Vñ vr̃ ꝙ ſaltẽ cõſue
tudo potuerit hoc operari, qđ non requiratur in ca-
ſu prædicto conſenſus, vel conſiliũ capituli eccleſiæ
cathedralis,cum illa ſit optima iuriũ interpres,de cõ
ſue.cum dilectus.& facit,qđ hr̃ in c.nõ eſt.eo.ti.lib.
vj.& qa etiã talis vr̃ eſſe leuis ſolẽnitas.& ex quo in-
teruenire debet conſenſus capituli eccleſię cuius res
alienat̃.iõ vr̃ ꝙ conſuetudo poſſit circa prędicta ope-
rari.arg.l.j.§.pen.ff.de vent.inſpi. & per id qđ ſupe-
rius dixi.¶ An aũt ſufficiat vnicus tractatus,an vero de
beant eſſe plures.Spe.in ti.de locato.§.j.ver.& ſcias.
tenet,ꝙ debet eſſe trinus.facit,qđ no.in glo.in c.j.de
reb.eccl.non alie.in vj.Io.And.ibi dicit,qđ iſtud eſt
de cautela:ſed de rigore vr̃ ſufficere vnicus tractatus,
cũ loquant̃ iura in ſingulari in hac materia, vt patet
in d.c.j.& ĩ.eo.tua.& de forma ipſius tractatus quali
ter habeat fieri,poſuit Spe.in d.ver.& ſcias.dicit Io.
An.ibi in addi.qđ vbi agitur de alienatione rerũ mo
naſterij monachorũ nigrorũ requiritur tractatus duo-
rũ dierũ. Et interdũ ẽt non põt fieri alienatio ſine li-
centia Papę.vt hr̃ in quadam extrauaganti.de qua ibi
per eum. Illud tñ videret̃ procedere,qñ monaſteriũ
haberet conuentũ,ſeu capitulũ:quia tũc poſſet cum
illo fieri tractatus:ſed vbi nõ haberet quid fiendũ pa-
tere poterit ex ſequentibus.& hoc,qñ agitur de alie
natione rei eccleſię inferiori a cathedrali,qñ eſt col-
legiata.¶ Secũdo caſu,qñ videlicet eſt collegiata,tũc
iſto caſu vr̃ ꝙ debeat interuenire cõſenſus rectoris ip
ſius eccleſię.¶ Item conſenſus,ſeu autoritas Ep̃i. per
ea,quę hñr in c.Abbatibus.xij.q.ij.& xvij.q.iiij.in vẽ
ditionibus.An aũt requirat̃ tractatus,vr̃ ꝙ non,quia
ex quo eccleſia non hẽt capitulũ non vr̃ eſſe, cũ quo
poſſit fieri tractatus. & ideo vr̃ ꝙ iura loquẽtia de tra
ctatu hoc caſu locũ non habeãt. ar.l.quartę.§.toties.
de dã.infec. & l.hos accuſare.§.oĩbus.ff.de accuſ.&
de ele.indẽnitatibus.§.ſed cũ eas.li.vj.& pro iſta par
te etiam facit,qđ no.glo.in c.potuit.de locato.vbi vr̃
velle,qđ tantã poteſtatẽ habeat Rector in eccleſia pa
rochiali q̃tam p̃latus cũ capitulo in eccleſia conuen
tuali.¶ In cõtrariũ videlicet,qđ requirat̃ tractatus ẽt
in alienatione rei eccleſiæ parochialis vr̃ eſſe text.in
c.j.de reb.eccle.non alie.in vj.potes dicere,qđ inter-
dum Ep̃s cum conſenſu ſui capituli concedit rẽ ec-
cleſię parochialis alteri eccleſiæ,qđ põt iuſta cã ſua-
dente ſm̃ ea quę legun.& no.ĩ.de reli.do. in c.conſti
tutus.& patet in d.c.j.de reb.eccl.non alien.in vj.&
tunc requiritur,qđ fiat tractatus,vt eſt expreſſum in
d.c.j.& poterit fieri tunc per capitulũ ipſius,ſeu cum
capitulo ipſius eccleſiæ cathedralis interueniente ẽt
Rectore ipſius eccleſiæ,vel defenſore dato ſi eccleſia
vacaret.per id qđ hr̃.in d.c.j.& vr̃ ꝙ licèt requiri de-
beat ipſe Rector in prædicto caſu, vel defenſor, tñ ſi
Ep̃o videatur etiam ſine illius conſenſu iuſta cã ſua-
dente poterit cum cõſenſu ſui capituli rem ipſius ec
cleſiæ parochialis alteri concedere,qđ intelligo,vt di
xi,qñ iuſta cauſa ſuadet.per no.in d.c.conſtitutus.&
qñ etiam non damnificaret nimis eccleſiã parochia-
lem.ar.c.ſuggeſtum.de decimis.¶ Interdum vero fit
alienatio per Rectorem eccleſię imperpetuũ ſuadẽte
vtilitate,vel neceſſitate eccleſię. & tũc,vt dixi debet
interuenire conſenſus,ſeu autoritas Ep̃i ſui.An autẽ
debeat interuenire tractatus, videretur ꝙ ſic per tex.
in d.c.j. qui gñaliter, & indiſtinctè vr̃ requirere tra-
ctatum in alienatione rei eccleſię.Spe.vr̃ voluiſſe cõ
trarium in ti.de empt.& vend.§.nunc dicendũ.reſtat
de alienationibus rerũ minorum.ver.cęterum vbi vr̃,
velle,ꝙ ſufficiat autoritas Ep̃i,ſeu eius licentia,vr̃ tñ
velle,qđ requirat̃ cõſenſus patroni,ſi eccleſia eſt pa-
tronata.& qđ etiam interueniat conſenſus duorũ vi-
cinorũ honeſtiorũ,Io.An.ibi:in additione,dicit,ꝙ il-
lud qđ dicit Spe.de duobus vicinis,illud eſt ex hone
ſtate,ſed non de neceſſitate. & dicit etiã, qđ non fit
per Spe.ibi mentio de tractatu: quia eccleſia nõ erat
collegiata: ſed vbi eſſet collegiata debet interuenire
tractatus. & ſic vr̃ Io.An. expreſſe tenere,qđ in alie-
natione rei eccleſiæ parochialis non collegiatæ non
requirat̃ tractatus.vr̃ tñ tranſire cum Spe.qđ illa alie
natio,ſi eſt patronata eccleſia, nõ debeat fieri nõ re-
quiſito patrono,imo vr̃ velle,ꝙ eius conſenſus requi
rat̃,ſed forte ſi patronus non haberet iuſtam cauſam
ↄ̃dicendi. & ſuaderet neceſſitas, vel vtilitas eccleſiæ
alienationẽ fieri haberet̃ pro conſentiente. arg.l.j.§.
voluntate.ff.ſol.mat. ¶ Quæro quid vr̃ velle Spe.in
loco præal.& etiam Io.An. qđ non requiratur cõſen
ſus,vel conſilium capituli eccleſiæ cathedralis: quia
de illo non faciunt mentionem.& pro hoc bene facit
qđ hr̃ in p̃alle.c.placuit.xij.q.ij.ſm̃ vnum intellectũ
ſcđm quẽ ibi dr̃ ꝙ alienatio dẽt fieri cũ ↄſenſu colle-
gij,qñ.ſ.eccleſia habet collegiũ, vel cum cõſenſu col
legij,qñ.ſ.eccleſia non habet collegium, & exponi-
tur, id eſt, p̃sbyterorũ,hoc eſt Rectorũ ipſarũ eccle-
ſiarũ.

ſiarum.& iſta opinio quotidie de facto ſeruaẽ, videli
cet,q̃a alienant res eccleſiæ parochialis nõ collegia-
tæ ſuadẽte vtilitate,vel neceſſitate eccleſiæ per Recto
rẽ cũ autoritate Epi ẽt non interueniente aliquo tra
ctatu,vel conſilio,aut conſenſu eccleſiæ cathedralis.
& ſic vr̃ cõſuetudo hãc opinionẽ approbare, quæ eſt
16 optima iuriũ interpres.de conſue.cũ dilectus.† & ꝑ
hoc iſta ẽt facit, q̃d non bene vr̃ clarè reperiri in iure
q̃d in alienatione rei inferioris a cathedrali fienda ꝑ
Rectorẽ,vel p̃latũ eccleſię requiraẽ conſenſus,vel cõ
ſiliũ capituli eccleſiæ cathedralis:imo potius vr̃ repe-
riri oppoſitum ſ̃m vnum intellectũ in d.c.placuit. &
ſic ꝯñr vr̃ nõ eſſe abſonum,q̃d fiat ſine tractatu alie-
natio:quia non eſt,cũ qua fiat.¶ Aduerte tñ,q̃a ſi te-
neremus,q̃d requireretur hoc caſu conſenſus capitu
li eccleſiæ cathedralis , ex quò ipſa eccleſia inferior
non habet capitulũ,tũc poſſet fieri tractatus cum ca
pitulo,ſeu in capitulo eccleſię cathedralis.& iſtud tu
tius eſſet ſeruare ad opi.vitandas, tñ cõiter ſeruatur
q̃d fiat alienatio rei parochialis eccleſiæ non colle-
giatæ per Rectorem cũ conſenſu,ſeu autoritate Epi,
vel de ipſius licentia ſuadente vtilitate,vel neceſſita-
te eccleſiæ ſine tractatu,& ſine conſenſu capituli ec-
cleſiæ cathedralis,vt patet ex his q̃ poſuit Spec.in d.
ver.cæterũ.in d.§.nunc dicendũ.& Io.An.ibi:in ad-
di.ſaluo niſi eſſet patronata:quia tunc ẽt debet req̃ri
ipſius patroni conſenſus,vt ſ.dixi.vbi aũt non fieret
alienatio per Rectorem,ſed per Epm,cũ conſenſu ca
pituli cõcedendo rem ipſius eccleſiæ alteri eccleſiæ
ſuadente vtilitate,vel neceſſitate eccleſiæ:tunc bene
requiritur conſenſus capituli eccleſiæ cathedralis,&
ẽt tractatus,vt eſt expreſſum in d.c.j.de reb.eccl.non
alienã.in vj.& prædicta tene menti:quia quotidiana
ſunt,& quotidie occurrunt in practica,& adde etiam
quod habetur in c.cum vos.j.eo.

S V M M A R I V M.

1 *In alienatione rei eccleſiæ exigitur conſenſus conuentus etiam in prælatis regularibus,quando a prælato regulari fit alienatio.*
2 *Alienatio facta ſine conſenſu capituli tacito, vel expreſſo, an validetur ex lapſu temporis.*
3 *Conceſſiones duæ,quando fiunt ſuper eodem diuerſo tempore,non attenditur prioritas temporis, ſed validitas conceſſionis.& num.8.*
4 *Alienatio ſi fiat de rebus monaſterij,vel de eius reddittu, aut fructu ad vitam alicuius non valet conceſſio.*
5 *Alienatio rei eccleſię,quando fit ad tempus , an ſufficiat tacitus conſenſus.*
6 *Contemptus minoris partis capituli non reddit electionem nullam,ſed annullandam,ſecus de contemptu totius,vel maioris partis.*
7 *Contemptus vnius,vel duorum , vel minoris partis capituli non reddit collationem nullam,ſed annullandam.*
9 *Statutum inferioris a Principe , an aliquo caſu comprehendat clericum,vel eccleſiam.*

a Ontinebatur. In t̃pali [a] alienatione quam facit
p̃latus taciturnitas capituli hr̃ pro cõſen-
ſu.h.d. Et in prima ponit̃ deciſa cõſulta-
tio.In ſc̃da diſtinguens r̃nſio.ſecunda ibi: cõſultatio
ne.& ſ̃m membrũ ibi: in ver.verum.¶ In tex.ibi.& j.
decidit̃ conſultatio q̃ patet ex ſequentibus. nã dice-
baẽ q̃d Abbatiſſa fecerat primo conceſſionẽ decimæ
ſine conuentu cuidã H.deinde ſc̃do nõ poſt multum
t̃pis fecerat ſecundã conceſſionẽ de eadẽ decima, cũ
conſenſu cõuentus. vñ q̃rebaẽ qui deberet p̃ualere.
& r̃ndet̃ diſtinguendo,vt ſequit̃.¶ Itẽ ibi:dedit . Ad-
uerte,q̃a põt fieri punctus poſt hoc verbũ,& põt ſup
plere.ſ.alteri. & ſ̃m hoc prima conceſſio fuiſſet facta
Henrico,ſc̃da alteri.& tũc verbũ eidẽ,q̃d ſequit̃ dẽt
iungi cũ verbo priori,infra poſito.Alius eſt intellect⁹
q̃d nõ fiat punctus poſt verbũ,dedit:ſed poſt verbũ,
eidem.& tunc vtraq; conceſſio,tã prima, q̃ ſc̃da fuit
facta eidẽ Henrico, & vterq; intellectus in ſe bonus.
1 ¶ † No.ex tex.primo ꝙ in alienatione rei eccleſię exi
git̃ conſenſus cõuentus ẽt in p̃latis regularibus,qñ a
p̃lato regulari fit alienatio.& no.ẽt q̃d ſi cõceſſio fiat
ꝑ beneficio, & ad vitã beneficiati ſufficit tacitus cõ
ſenſus.& ſic ſufficit q̃d illi q̃ ſunt de cõuentu,vel de
capitulo ſint p̃ſentes,& ſcientes,non cõtradicentes .
nã tunc ſic tacendo hñr pro cõſentientibus.facit,q̃d
hr̃ in regula,is qui tacet.de reg.iu.in vj.¶ Itẽ no.duo
q̃ habent excludere cõſenſum,videlicet, qñ interue
2 nit ignorantia,vel contradictio. ¶ † Itẽ no.ar.q̃d alie
natio facta ſine cõſenſu capituli tacito,vel expreſſo ,
vr̃ validari ex t̃pis lapſu,quod an procedat tangitur
3 hic in gl.pe.& ſuper ea.¶ † Vltimo potes notare, q̃d
vbi concurrunt duæ cõceſſiones diuerſo t̃pe factæ ſu
per eodẽ,non attendit̃ prioritas t̃pis:ſed validitas cõ
ceſſionis.q̃s aũt erit effectus in caſu capituli,ſi prima
& ſc̃da collatio ſit facta eidẽ,an innitatur primæ,vel
ſecundæ.dicit Io.An.q̃d eſt effectus: q̃a ſi nõ põt in-
niti primæ.& q̃a illa non tenuit:tũc deberet reſtitue-
re fruct⁹ perceptos vſq; ad ſc̃dam, ex quo illegitimè
tenuiſſet. Si aũt poſſet inniti primæ,vt q̃a illa fuiſſet
valida,tunc nõ dẽt reſtituere aliquos fructu.& ſic pa
tet ꝙ non eſt ſine effectu diſputare, & declarare , qñ
duæ collationes ſuꝑ eodẽ diuerſo t̃pe factæ ſunt ei-
dem perſonæ,q̃ p̃ualeat.¶ Alij tñ vt tetigi ſuper tex.
voluerunt tex.intelligere de collationibus factis di-
uerſis perſonis, diuerſo tempore,quo caſu clarũ eſt,
quod non eſt ſine effectu diſputare quæ collatio p̃ua-
leat.facit,q̃d inferi⁹ dicet̃ poſt gl.¶ In gl.j.ibi:hoc ius
in fi.in quibus iuribus patet ꝙ req̃rit̃ ſubſcriptio cle
ricorũ.& ſic patet ꝙ req̃rit̃ exp̃ſſus cõſenſus.¶ In ea.
gl.in fi.vel põt dici ex̃ gl.ſ̃m Io.An. & Inn.ꝙ ꝯ̃rium
ꝓcedat in alienatione magnæ rei.hic in alienatione
paruę rei.q̃d patet,q̃a alias fuiſſet neceſſaria ẽt auto
ritas ſuperioris.xvj.q.iiij.in vẽditionibus. & xij.q.ij.
Abbatibus.& facit,q̃d no.de reb.eccl.non alie.c.j.in
vj.q̃ hic non interuenit.& ex prędictis patet,ꝙ ſi agit̃
de alienatione parue rei ſufficit tacitus conſenſus.&
pro hoc faciat,q̃a vr̃ ꝙ in illa etiam non requiraẽ con
ſenſus capituli.xij.q.ij.terrulas.& ſic vr̃ ꝙ multofor-
tius ſufficiat tacitus conſenſus ipſius capituli: tñ iſte
intellectus quantum ad iſtum text.nõ vr̃ eſſe bonus,
quia hic dr̃ ꝙ ſi conceſſio eſt facta ſine conuentu non
valet,ſi facta fuerit ignorante cõuentu, cuius contra-
rium videretur dicendũ per d.c.terrulas.niſi dicas,ꝙ
ibi loquit̃ in eo qui põt ẽt ignorante capitulo aliena-
re rẽ parui valoris: ſed hic in inferiore p̃lato ab Ep̃o,
quo caſu , ſi agit̃ de alienatione parue rei ſeruari dẽt
quod hic dr̃. poſſet etiã dici ꝙ illud c.terrulas.intel-
ligeretur ſc̃d̃m iſtud inquãtum ibi dr̃ ꝙ Ep̃s põt alie-
nare rem paruam,ſeu parui valoris ſine capitulo:q̃a
põt intelligi:qñ fit alienatio capitulo ſciente , & non
contradicente.Secus ſi fieret ipſo ignorante,vel con
tradicẽte.& iſte intellectus ſatis videret̃ eſſe equus .
facit,quod no.Io.An.ſ.de reg.iur. qui tacet.lib.vj.in
mercurialibus.vbi concludit ꝙ in alienationibus re-
rum eccleſiæ regulariter requiritur expreſſus cõſen-
ſus capituli eccleſię cuius rei fit alienatio.facit,quod
hr̃ in c.præcedenti.fallit ſc̃d̃m cum in alienatione mo
dicæ rei.¶ Itẽ ſc̃do qñ fit conceſſio t̃paliter: q̃a tunc
ſufficit tacitus ꝯſenſus in dictis caſibus . per ea q̃ hic
hñr, in alijs aũt alienationibus requirit̃ expreſſus cõ
ſenſus.allegat,q̃d hr̃ in c.præcedenti. & de reb.eccl.
non alie.c.j.in vj.& ſ.eo.c.tua.vbi patet,ꝙ requiritur
tractatus q̃ ſine exp̃ſſo cõſenſu haberi non põt.& ſic
patet, q̃d in alienatione paruę rei,vel in alienatione

[a] In temporali. Idẽ ſũmat d. Ab. hic . Super hoc c.ſi quęras verũ donatio facta per Abbatẽ vel Abbatiſſam de decimis vel alijs rebus eccleſiæ poſſit ꝑ conſenſum expreſſum , vel tacitum confirmari. diſtingue , vt hic ꝑ do. Hen. Boyc. in ꝑtan.

temporali ſufficit tacitus conſenſus.Et no.bene ꝙ vr̃
q̃tum ad p̃dicta eſſe alienatio tꝑalis etiã ſi fiat ad vi-
tã eius cui fiat cõceſſio,vt hic vr̃ innuere gl.dũ dicit,
ꝙ hic fuit facta conceſſio clerico ꝓ beneficio,& facit
ẽt qđ no.Io.An.ſuꝑ dicta regula, is qui tacet,in mer
curialibus.in ſolutione tertiæ q̃õnis.Et attẽde tñ,qa
iſtud vr̃ ꝓcedere in cõceſſione rei tꝑalis,q̃ conceditᷓ
ad vitã alicuiꝰ ꝓ hoc beneficio hoc eſt ꝑꝑ merita, &
ſeruitia.facit,qđ no.Io.An.in ſolutione dictæ tertiæ
q̃õnis,& idẽ ſi fiat alicui clerico,vel laico indigenti,
& ex cã pietatis,per no.in loco p̃al.& in c.poſſeſſio-
nes.xvj.q.j.¶Si aũt fieret conceſſio ſpiritualiũ in titu
lũ.& ſic ad vitã eius cui fit conceſſio,tũc qa vr̃ agi de
maiori p̃iudicio, vr̃ ꝙ tũc reqratᷓ maior ſolẽnitas.ar.
c.vbi periculũ.de ele.in vj.xlij.diſt.c.quieſcamus. Et
ideo p̃latus non vr̃ poſſe cõferre bñficia eccleſiæ ſuę
ſine cõſenſu capituli,in c.ea noſcitᷓ.ĩ.eo.facit,qđ no.
Arch.in c.j.de reb.eccl.nõ alie.in vj.& in p̃al.c.poſ-
ſeſſiones ſpiritualiũ in titulũ: qa ſi cõcederetᷓ in ſtipẽ
diũ,vel cã pietatis,vt contingit,qñ fit conceſſio deci-
mæ,q̃ eſt qd ſpirituale.ſ̃.de p̃ſcr.cãm.hẽt locũ iſtud
c.vt patet.¶Itẽ attende,qa inquantũ dixi in cõceſſio
ne facta ad vitã non in titulũ habeet locũ hoc capi-
tulũ. & ſic non reqrit expreſſum cõſenſum capituli,
vel conſenſum vr̃ obſtare.qđ hr̃ in c.j.de reb.ecc.nõ
4 alie.vbi patet†ꝙ qñ alienatio fit de re monaſterij,vel
de eius redditu,aut fructu ad vitã alicuius non valet
cõceſſio:niſi fiat cũ conſenſu cõuentus,ſi monaſteriũ
hẽat conuentũ,licèt ſi fieret ad tp̃s paruũ valeret ſine
cõſenſu cõuẽtus,vt ibi patet.Et paruũ tp̃s dr̃, qñ eſt
minus tp̃s.x.ann.Tp̃s aũt.x.ann.cenſetᷓ nõ paruum:
ſed lõgũ,vt ibi no.per gl.ad fi.gl.in d.cle.j.vr̃ hoc cõ-
trariũ velle ſoluere,ꝙ ibi loquitᷓ in religioſo cõcedẽ-
te rẽ monaſterij ad vitã alicuius, vel ad certũ tp̃s nõ
paruũ,hic in ſeculari rectore,vel p̃lato in quo dicit ꝙ
ſi conceſſio fiat ad vitã alicuius per eũ hẽt locũ ꝙ hic
dr̃.& in p̃al.c.poſſeſſiones.Si aũt alienaret ĩ ꝑpetuũ,
tunc ſi faceret ſine ſolennitate capituli ſine exceptio
ne nõ valeret, & incurreret pœnã.c.non monemus.
xij.q.ij.Si aũt locaret rẽ eccleſiæ ſeruãdñ eſſet quod
hr̃ in c.ij.ne p̃lati vices ſuas. illud tñ qđ ibi dr̃ vr̃ in-
telligendũ,qñ locatio fit ad paruũ tp̃s.Secus ſi ad lõ-
gũ.per id qđ hr̃ in d.cle.j.circa fi.niſi dicatᷓ ꝙ illud ha
bet locum in religioſis. Secus in ſecularibus,qui vñr
poſſe ẽt ad vitã alicuius locare ſine ſolẽnitate.de qua
dixi,qñ fit conceſſio ad vitã alicuius de qua in hoc c.
ſ̃m gl.allegatã in d.cle.j.Sed certe iſta ſolutio vr̃ eſſe
apertè contra iſtũ text.qđ exp̃ſè loquitᷓ in religioſis:
qa in Abbatiſſa,iõ dicta ſolutio nõ vr̃ ꝓcedere.vnde
vr̃ ꝙ alterũ de duobus oportet dici,vel qđ iſtud capi
tulũ hodie ſit correctũ per illud: vel qđ illud intelli-
gatᷓ ſ̃m iſtud vt ſic,qđ ibi dr̃ ꝙ conceſſio ad vitã alicu
ius non dẽt fieri per religioſum p̃ſidentẽ monaſterio
ſine conſenſu cõuentus intelligatᷓ.ſ.expreſſo, vel ta-
cito,ꝓut hic dr̃.& pro intellectu,facit,quia in dubio
dẽt euitari correctio.de ele.cũ expediat.li.vj.& C.de
app.p̃cipimus.Si aũt non hẽat conuentũ,tũc deberet
fieri cũ conſenſu p̃lati,hoc eſt Ep̃i, ſi monaſteriũ nõ
eſſet exẽptũ,vt not.gl.in d.cle.j.& hoc niſi reperiretᷓ,
qđ tale monaſteriũ eẽt ſubiectũ alteri Abbati pleno
iure:qa tunc ſufficeret conſenſus talis p̃lati,vt voluit
gl.in d.cle.j.& no.bene diligenter dictã cle.q̃ vult,ꝙ
vbi eccleſia non hẽt conuentũ ſufficiat actũ fieri per
errorẽ ipſius eccleſiæ cũ conſenſu ſui p̃lati, & ſic fa-
cit ad ea q̃ dixi in c.p̃cedẽti. qñ fiat alienatio per Re
ctorẽ ipſius eccleſiæ cũ conſenſu ſui p̃lati, & ſic ſunt
ad ea q̃ dixi in c.p̃cedenti.qñ fit alienatio per Recto-
rẽ parochialis eccleſiæ non collegiatæ:& tene menti

p̃dicta.qa non bene declarantᷓ hic ꝑ Io.An. nec ꝑ d.
5 Ant.nec ẽt bene declarantᷓ per doct.in d.cle.j.¶†Itẽ
aduerte,qđ inq̃tum dixi, qđ vbi alienatio fit ad tẽpꝰ
ſufficit tacitus conſenſus. iſtud eſt verũ niſi fieret de
maxima re.qa tunc q̃uis fieret ad tp̃s conceſſio req-
reretᷓ ſolẽnitas,quæ requiritᷓ in perpetua alienatione
ſcđm Io.An.in addi.Spe.in ti.de reb.ecc.nõ alie.ſuꝑ
rubrica.ad fi.& ſequitᷓ hic d.Ant. qđ tene mẽti.& ſa
tis videretᷓ habere æquitatẽ, qñ conceſſio fieret ad vi
tã alicuius,vel ad tp̃s longum.ſed vbi fieret ad paruũ
tp̃s, qa tunc vr̃ agi de modico p̃iudicio videretᷓ non
hr̃e locum dictum Io.An.tene tñ menti dictum ſuũ.
qa ſimpliciter,& indiſtinctè loquitur, qñ cõceſſio fit
de re magna ad tp̃s.¶An autẽ qñ concederetᷓ benefi
cium in titulum per p̃latũ ipſius eccleſiæ ſufficiat ta-
citus conſenſus capituli, vel conuentus,vr̃ velle do.
Ant.ꝙ ſi agitᷓ de ꝓuiſione magni p̃iudicij nõ ſufficiat
tacitus cõſenſus.ſed requiritᷓ exp̃ſſus.alias ſufficeret
tacitus, & licèt ipſe non dicit ſcđm p̃dicta vr̃ intelli
gendũ eſſe ſcđm ea q̃ hñr in c.ea noſcitᷓ.j.e.Archi.tñ
in d.c.poſſeſſiones.xij.q.j.in d.c.j.de re.eccl.nõ alie.
in vj.& moderni ẽt in cle.j.de reb.eccl. non alie.vñr
velle,ꝙ aliud ſit in conceſſione tꝑaliũ q̃ nõ fit in titu
lũ,& aliud in cõceſſione ſp̃ualiũ,q̃ fit in titulũ. & pri
mo caſu dicit habere locũ hoc.c. ſcđo dictũ.c.ea no-
ſcitᷓ.& ſic vr̃ velle,ꝙ in collatione beneficiorũ in titu
lũ non ſufficiat tacitus conſenſus.ſed requiratur ex-
preſſus,& iſta vr̃ eſſe cõis opinio.de quo dr̃ in d.c.ea
noſcitur.¶In gl.pe.ibi:factum narrat. & ſic ſuppleri
dẽt maximè.& hoc tenuit hic ẽt Inn.Hoſt.aũt tenuit
contrariũ dicens literã hic voluiſſe,qđ conceſſio de
qua hic agitᷓ facta clerico ꝓ bñficio nõ tenet ĩ titulũ
vt ſuperius tetigi.licèt d.Ant.hic intelligat de cõceſ-
ſione facta in titulum beneficij.ſed nõ bene per ſupe
rius dicta ꝯfirmetᷓ per lapſum tꝑis,qñ non eſt modi-
cũ:ſed multũ.vt hic vr̃ innui a contrario ſenſu. & ꝓ
hoc faciat,qa ſi ex poſtfacto ſciuerant conceſſionẽ fa
ctã, & tacuerunt per multũ tp̃s vr̃ ꝙ intelligantᷓ con-
ceſſiſſe:& ꝓ hoc ẽt facit ſcđm Hoſt. qa iſta ꝯceſſio ſi
dicatᷓ ipſam eſſe infringẽdã iſtud cõtingit,qđ ꝑꝑ cõ-
uentũ capituli eſt infringenda, quo caſu ſcđm eum
actus nõ eſt nullus,ſed annullandus.allegat,qđ hr̃.ſ̃.
de ele.qđ ſicut. & iõ ſi capitulũ non contradicit poſt
multũ tp̃s habebitᷓ pro conſentiente per iſtum text.a
contrario ſenſu. Dicit ẽt qđ multum tp̃s dici põt,tp̃s
ſex menſiũ computandorum a tꝑe,ſeu a die ſciẽtiæ.
ſ̃.ti.j.qa diuerſitatẽ.qa ſi intra illud tp̃s non ꝓſequitᷓ
contẽptum nõ vr̃ poſtea poſſe plus proſequi. Io.An.
dicit,ꝙ hodie ẽt minori tꝑe excluditᷓ capitulũ a ꝓſe-
quendo contẽptum,videlicet,ex lapſu tꝑis,qđ mitti
dẽt in cõfirmationibus electionum.de elec.c.fi.in vj.
¶Sed aduerte,qa illud.c.loquitᷓ in electionibus,non
aũt in collationibus,vt ibi no.ꝑ gl.& Io.An.qa ĩ col
lationibus nõ erit neceſſe admitti edictum,& vr̃ tũc
6 poſſe ꝓcedere dictũ Hoſt.¶†Attẽde tñ primũ in ele-
ctionibus. qa licèt ꝯtẽptꝰ minoris partis capituli nõ
reddat electionẽ nullã,ſed annullandã.d.c.qđ ſicut.
tñ ꝯtẽptus totius capituli, vel maioris p̃tis redderet
electionẽ nullã. ꝑ id qđ hr̃ in c.qa ꝑꝑ.de ele.& ſic ex
tꝑis taciturnitate nõ confirmaretᷓ de ele.in c.auditis.
7 ¶†Itẽ ẽt attende qđ in collationibus,ſi contẽptus ſit
vnus,vel duo,vel minor pars capituli collatio nõ red
ditᷓ nulla,ſed annullanda,ſeu caſſanda. per id qđ hr̃
in d.c.qđ ſicut. Si aũt totum capitulũ eſſet cõtẽptũ,
vel maior pars,tunc vr̃ velle Hoſt.qđ collatio teneat
de mero iure,ſed poſſet peti caſſari ꝑꝑ cõtemptũ. &
hæc petitio poterit fieri per ſex mẽſes ſcđm eũ. & ſi-
militer in caſu p̃cedenti, quãdo minor pars capituli
fuit con-

fuit cõtẽptum. ſed gl. in c. nouit. ĩ. eo. in glo. fi. tenet, qđ collatio ſit nulla ipſo iure. & ſatis vr̃ ibi hæc lr̃a innuere, & idẽ tenuit Archid. in c. ſi. de ele. in vj. ſed ꝓ Hoſti. facit tex. in c. ea noſcitur. in verbo, vacuari. niſi exponat̃, vt ibi tangit Io. An. id eſt, vacuas, & irritas nuntiari ꝑ ea, quæ habentur in d. c. nouit. ad fi. Vnde ſi tenemus, qđ collatio non ſit nulla, qñ capitulũ totũ eſt contẽptũ, vel maior pars, prout tenuit Hoſt. tunc poſſet ꝓcedere opinio Hoſt. vt valeat tũc argumentũ a ꝯrio ſenſu huius literæ. Sed ſi tenemus opi. gl. in d. c. nouit. in gl. fi. videlicet, qđ ſit nulla collatio tunc ipſo iure: tunc vr̃ qđ non procedat opin. Hoſt. ſed opinio. huius gl. & Inno. per regulam non firmat̃, de reg. iu. li. vj. & per id, qđ hr̃ in c. auditis. de ele. & facit etiã ad ꝑdicta, qđ hr̃ in c. eccleſia. el ſecũdo. de elec. & in dubio tutius eſt tenere opi. glo. quã etiam, vt dixi ſequitur Innoc. facit ad materiam, qđ notauit Ioan. And. in c. cum dilecti. & in c. nihil. de ele. & c. qđ ſicut. co. ti. & qđ hr̃ in c. cõſultatione. de appella. in vj. Et nota bene ex prædictis, quia Hoſtiẽ. vr̃ intelligere iſtũ tex. etiã in collatione bñficij facta in titulo. ſimiliter do. Ant. & ſic facit, qđ c. ea noſcit̃. ĩ. eo. debeat intelligi ſecundũ iſtud, qđ tene menti. quia Archi. & alij videnẽ velle ꝯtrarium, vt ſuperius dixi: de quo tangetur in c. ea noſcitur. ¶ In eadẽ glo. ibi: non poſſet ꝑſcribere qui emit &c. ꝯtrariũ vr̃ notaſſe glo. in c. cum dilectus. de conſuetudine. & in c. de quarta. de ꝑſcript. & in c. cura. ĩ. de iurepatro. ſed põt cõcordare gl. per ea q̃ notauit gl. in c. apoſtolicę. ĩ. de dona. & qđ cõſueuit dici in dicto. c. cũ dilectus. & in cle. j. de rebus eccle. nõ alie. per Pau. de Eliaz. & Io. de Lig. nam iſta gl. põt ꝓcedere, qñ interueniret error iuris. ſed gl. ꝯtrarie põt ꝓcedere, qñ interueniret error facti, vt quia crediſſet capitulũ ꝯſen-

8 ſiſſe ꝑlato de quo in ꝑallegato. c. apoſtolicæ. ¶ † Extra gl. tãgit hic Io. An. legitimũ dubiũ inq̃tũ lr̃a hic dicit ſeu vr̃ velle, qđ ſi duæ conceſſiones interueniũt ſuꝑ eadẽ re debeat ꝑualere prima ſi illa teneat & nõ ſecũda, ſiue fiant eiſdẽ ꝑſonis, ſiue diuerſis, ꝑ ea quę dixi ſuper tex. nã hoc vr̃ eſſe contra. l. quoties. C. de rei vendi. vbi patet, qđ ſi res primo vẽdit̃ vni, ſcđo ꝑ eſidẽ vendit̃ alteri, ꝑfertur ſecũdus emptor ſi ſibi ſit facta traditio non autẽ primus. licèt prima opinio fuerit valida ſoluit Io. An. poſt Hoſt. valde notabiliter: nã dicit, qđ differentia eſt inter contractus clericorũ ex vna parte. & contractus laicorũ ex alia pte. quia primo caſu attẽditur prioritas traditionis: nõ aũt prioritas ꝯtractus, vt in ꝯtrario. ſcđo caſu attendẽt̃ prioritas ꝯtractus. & conceſſionis. & ſic ꝑfert̃ primus ſcđo habẽti cõceſſionẽ, & traditionẽ rõ dĩuẽrſitatis eſt, q a laicis licitũ eſt qualiter ſe inuicẽ decipe. l. in cauſa. §. in pretio. ff. de mino. ſed non ſic in clericis: quia eccleſia nemini parat laqueũ. xvij. q. j. de viduis. & ſ̃. de teſtit. ſpol. literas. Item, quia tales varietates ſunt clericis ꝓhibitę. ĩ. de iurepatro. cũ aũt. & in c. paſtoralis. licèt laicis ſint permiſſę, vt ibi patet. Item quia fortior eſt cõſenſus ſpiritualis q̃ carnalis, & ideo fortius operatur de tranſla. ꝑlatorũ. c. ij. & ſic reſidet Io. An. & Hoſt. ¶ Nota diligẽter hoc dictum ſcđm do. Ant. pro limitatione dictæ. l. quoties. q a illa nõ habebit locũ ĩ cõtractib⁹ clericorũ. imo ꝑferet̃ habens primo titulũ. ſed iſtud dictũ ſic latè intellectũ non placet do. Anto. per illã. l. quoties. quæ. ſ̃. & indiſtinctè loquit̃. & ſic indiſtinctè vr̃ intelligendo, argum. l. de ꝑtio. ff. de publi. & ſecundum eum. l. nõ eſt corrigenda ex opinione alicuius doctoris, cum non reperiatur expreſſe correcta per id, qđ hr̃ in c. cũ expediat. de electio. in vj. Sed certe huic rationi poſſet reſpõderi. quòd hic non agit̃ de correctione, ſed reſtrictione & limitatione, qđ facilius fieri põt, vt voluit. Bar. in l. ſi conſtante. in ix. q. primæ partis. ff. ſol. ma. Tñ do. Ant. ꝓpter ꝑdicta reſtringit dictum Io. An. & Hoſt. ad cõceſſionẽ iuriũ ſpiritualũ. quia in illis transfertur ius ex ſolo titulo ſine traditione, vt legit̃. & no. in c. ſi abſenti. de ꝑbẽ. in vj. & de reſcrip. gratia. eo. lib. & per Ioã. An. poſt Inn. & Cõpoſt. in c. cum. M. de cõſti. Ideo in illis potior erit primus: quia ille plenũ ius hẽt etiã ſine traditione. Et ideo, ſi ordinarius primo cõfert beneficiũ Titio, licèt nõ tradat ſibi ſi poſtea, illud confert Sęio, & ſibi tradat potior erat Titius. quia ex ſua collatione cõſecutus fuit plenum ius in beneficio per ea, quæ hñt in d. c. ſi tibi abſenti. ſed in alienationibus rerũ tẽporalium clericorum, vel etiam eccleſiæ non vr̃ ꝓcedere dictũ Io. An. quia ex ſolo titulo non transfert̃ dñiũ rerũ tẽporaliũ ſine traditione. l. traditionibus. C. de pac. & no. ſ̃. de cõſue. c. ij. ſaluo niſi fieret in eccleſia alienatio. quia tũc eſt ſpeciale, qđ tranſit dñiũ ſine traditione. l. fin. C. de ſacroſan. eccl. & licèt ibi vr̃ loqui qñ a ꝑlato in eccleſia fit alienatio. tñ ſcđm do. An. videret̃ qđ habeat locũ ẽt, qñ ab vna eccleſia in aliã fit alienatio. ſed forte iſtud nõ eſt verũ ex quo reperit̃ vtraque eccleſia priuilegiata, iõ videret̃ ꝙ tũc vtant̃ iure cõi; & ꝑcipuè q a ille eſt caſus ſpãlis in d. l. fi. exorbitãs a iure cõi: & ſic non vr̃ extendẽdum. de reg. iu. q̃ a iure. li. vj. & ff. de legib⁹ in l. ius ſingulare. ¶ Et ꝙ d. l. quoties. habeat locũ in rebus clericorũ vr̃ ẽt tenere domi. Pe. & hanc opinionẽ etiã puto verã, tene tñ mẽti dictũ Io. An. & Hoſt. q a eorũ autoritas non eſt modica in practica, & ꝑcipuè in foro eccleſiaſtico. Nec ob. his q̃ dixi circa dictã. l. quoties, inq̃tũ tenuit illã habere locũ etiã in clericis, ſi dicat̃ ꝙ cõſtitutio legalis non hẽt cõꝑhẽdere clericũ, vel eccleſiã ꝑ id, qđ hr̃ in c. eccleſia Sãctæ Mariæ. de cõſt. & xcvj. di. c. bñ quidẽ. q a illa iura ꝓcedũt in ſtatutis inferiorũ a Principe, ſecus in l. ĩperiali cõi. q a illa valet etiã quo ad eccleſias. & clericos dũmodo non cõcernat dãnũ eccleſiarũ, vel clericorum. ꝑ id, qđ hr̃ & not. x. diſt. c. j. & ij. & ĩ. de ope. no. nunc. c. j. & notauit Io. An. poſt

9 Hoſt. in c. ſi. ĩ. de ſolu. An aũt aliquo caſu † ſtatutum inferiorũ a Principe habeat cõꝑhendere clericũ, vel eccleſiã dixi in c. qđ clericis. de foro compe. & tetigi etiã in d. c. eccleſia. & aliqđ etiã tangitur per Io. An. in d. c. quod clericis. & in addi. Spe. in titu. de conſt. §. j. & per Bar. in l. j. C. de ſum. tri. Et circa materiam huius capituli vide etiam, quod dicetur in c. ſequen.

SVMMARIVM.

1 *Conceſſio facta per Epiſcopum reclamãte capitulo de rigore nõ tenet.*
2 *Seruus ſi per prælatum manumittatur ſine conſenſu capituli, an talis manumiſſio poterit per conſenſum capituli ratificari.*
3 *Conſenſus capituli requiritur in omnibus actibus tangentibus communiter prælatum, & capitulum.*
4 *Decretum quando in aliquo actu debet interuenire, an debeat præcedere ipſum actum. & nu. 16.*
5 *Conſenſus Epiſcopi qui interuenire debet in actu alienationis, an exigatur per viam conſenſus, an per viam autoritatis, an vero per viam decreti. & nu. 12.*
7 *Decretum qñ requiritur, an ſufficiat, ꝙ interueniat ex interuallo.*
8 *Et ſi iudex dicat interpono decretum inquantum de iure teneor, an teneat talis interpoſitio decreti.*
9 *Et ſi dicat interpono decretum, ſi actus valet, an aliquid operetur.*
10 *Statutum ſi dicat, ꝙ mulier non poſſit obligari ſine decreto iudicis, an requiratur ꝙ citentur conſanguinei.*
11 *Conſenſus duorum conſanguineorum, quando interuenirẽ debet in aliquo actu, ſi vnus velit conſentire alter non quid iuris, & quid ſi nõ habet niſi vnum conſanguineum.*

13 *Conſenſus, quando requiritur in expediendo qualiter cognoſcetur, an requiratur per modum ſolemnitatis, an per viam autoritatis, an vero per viam ſimplicis conſenſus.& nu.4.*

14 *Negotiorum geſtori contra dominum competit actio mandati præcedente mandato, & ſi non habuerit mandatum competit ei actio negotiorum geſtorum.*

CVm nos. Alienatio facta ſine conſenſu capituli ratificari põt per capitulũ.h.d. & non diuiditur ſm do. Ant.Do.vero Flo.ſic ſummabat. Alienatio tẽporalis facta ſine cõſenſu capli per ratificationẽ eius roboratur.h.d. Et primo ponitur dictum ſm eum.ſcđo exceptio.ſcđa ibi:niſi.¶In tex.ibi.cũ nos. aliq habent cũ vos.ſed prima vr̃ verior ſm Io. An.& do.Flo.pp ſu pſcriptionẽ in qua patet, ꝙ loquiſ vni perſonæ.& ſic nõ deberet loqui in plurali. ſibi Papa per id,quod hr̃ in c.q̃ graui.de crimi.fal.Item ibi habuiſſent.ſ.ipm capitulũ.& ſic habes cũ numero collectiuo ſingularis numeri põt dari numerus pluralis. iuxta illud populus currũt.poſſet etiã opponi, vt dicaſ

1 caſ habuiſſent.ſ.illi de capitulo.¶†No.primo ꝙ cõceſſio facta per Epm reclamãte caplo de rigore non tenet.& ſic ipõ iure vr̃ ꝙ ſit nulla. & ex hoc ẽt nota, ꝙ vbi actus eſt nullus ipſo iure vr̃ poſſe ratificari,& ↄfirmari,qñ deficit rõne conſenſus.facit quod notauit Inn.in c.j.ĩ.de eo qui dux.in matri.quã pol. per adulte.& quod diceſ.ſm gl. fi.& ſuper ea qualis aũt reqraſ ratificatio capituli,vel ↄ̃tus ↄfirmeſ dicit Io. An.& do.Ant.poſt eũ, ꝙ ſi ↄceſſio fuit tpalis ſufficiat tacitus ↄſenſus ꝑ id qđ hr̃ in p̃cedenti.c.Si aũt ſiunt ꝑpetua.tũc reqriſ ẽt expreſſus cõſenſus.& ſic qualis a principio exigereſ, talis ẽt reqriſ ↄſenſus in ratifi-

2 cationis actu. ¶†Quid autem ſi ſeruus fuerit manumiſſus ꝑ p̃latũ ſine cõſenſu capituli. notauit Io.An. in c.forus.ſu ꝑ tertia gl.q a ſeruus.ĩ.de verb.ſigni.vbi tenet ꝙ talis manumiſſio põt per ↄſenſum capituli ratificari.Sed aduerte inq̃tũ dixi poſt Io.An.ꝙ ſi conceſſio eſt tpalis.tũc ſufficit tacitꝰ ↄſenſus,vt ratificeſ. nã illud vr̃ ↄ̃ notata ĩ c.p̃cedẽti.ꝙ loquiſ in tpali cõceſſione,vt ibi dictũ fuit.& not.in glo.fi.& tñ ibi fuit dictum ꝙ nõ ratificaſ actus ex tacito ↄſenſu ex poſtfacto,ſed a principio ſufficeret tacitũ ↄſenſum interueniſſe.nã ibi dictũ fuit, qđ a principio ſufficit capitulũ ſcire, & tacere, & ſic non ↄ̃dicere. & tñ ſi facta fuit cõceſſio ignorãte,vel ↄ̃dicente non ſufficit ꝙ capitulũ ex poſtfacto ſciat, & nõ ↄ̃dicat etiã ſi a multo tpe taceat,vt ibi voluit gl.penul.Poſſes dicere primo ꝙ non ſufficit tacitus cõſenſus ſurgẽs ex ſola ſciẽtia, & taciturnitate ad hoc,vt inducaſ ratificatio,ſed reqriſ tacitus cõſenſus apparẽs ꝑ aliqua indicia. & ſic intelligiſ dictũ.Io.An.hic facit,qđ hr̃.ſ.de offi.dele. cũ ſu p.& ff.rẽ rat.hab.in l.Paulus rñdit non tm̃ verbis.ff.rẽ ratã habe.qđ & notauit Bal.in l.cũ nõ ſolũ. §.neceſſitate.in vltima charta.C.de bo.q̃ lib.¶Poſſet etiã dici ſcđo, ꝙ vbi ↄceſſio eſt tẽporalis,tunc teneat mero iure licèt poſſet caſſari, ſi capitulũ agat contẽptu,ideo põt ratificari etiam per tacitum conſenſum,& hoc tenebat do. Flo. ſed certe iſta ſolutio vr̃ eſſe contra iſtum textum intelligendo illũ,vt ipſe facit in alienatione tẽporali.nã expreſſe dicit, ꝙ illa de rigore iuris non tenet, qñ facta eſt reclamãte capitulo.& idem etiã vr̃ probari in c.p̃cedẽti. vñ tenẽdo,ꝙ talis ↄceſſio ſit nulla vr̃ neceſſario dicendũ, qđ requiratur tacitus cõſenſus apparens per aliqua indicia,& non ſimpliciter ex ſola ſciẽtia, cum taciturnitate: aliàs obſtarent no.in c.præcedenti. ¶Aduerte, quia forte poſſet attentari, quòd licèt conceſſio tẽporalis facta reclamãte capitulo nõ valeat, tñ cõfirmetur ex poſtfacto, ſi de illa perueniat ad notitiã capituli,& per non paruũ ſpacium taceat,& non cõtradicat,vt vr̃ eſſe caſus in c.p̃cedenti a ↄ̃rio ſenſu.& ſi dicas iſtud erit contra regulã non firmatur,de reg. in vj.põt reſpõderi, qđ illa regula habet locum, niſi ex facto eſſet cauſa impediens, & ſuperueniat cauſa cõfirmans quæ ſatis videtur interuenire,qñ ex poſtfacto interuenit illud, qđ ſi a principio interueniſſet valuiſſet actus, & ideo, quia ſi a principio interueniſſet ſcientia cũ taciturnitate ipſius capituli valeret actus,ita vr̃ qđ ſufficiat ad hoc,vt ratificeſ ſi a principio illud nõ interuenit, ꝙ ex poſtfacto illud interueniat,& ſic qđ capitulũ ſciat actum geſtum,& non ↄ̃dicat,& ſm hoc bñ eſſet verum,qđ talis conſenſus ſufficit in ratificatione qualis a principio exigereſ, & iſte intellectus multum vr̃ conformari lecturę.c. p̃cedẽtis.tñ gl.penul.& Inn.hoc non tenuerũt,& tenendo gl.& Inn.oporteret dici.quòd requiratur apparere tacitus cõſenſus per indicia, vt ſuperius tetigi.¶Itẽ attende inq̃tũ dixi, qđ in ꝑpetua requiriſ expreſſus cõſenſus etiã in ratificationis actu vr̃ velle Io.An.qđ licèt alienatio ꝑpetua fuerit nulla,quia facta ſine conſenſu capituli tñ poſſet ratificari. ¶An aũt hoc ſimpliciter ꝓcedat patebit ex inferius dicẽ-

3 dis.¶†In gl.prima.in fi.Aduerte, quia ſcđm Io.glo. enumerauit aliquos caſus in quibus requiriſ cõſenſus capituli, & ẽt interſeruit aliquos in quibus ſufficit conſiliũ,vt patet ex ſequenti.c.& in c.quanto. Et cõcludit hic do.Ant.ꝙ in oĩbus actibus tangentibus cõiter p̃latũ,& capitulũ ſemper in illis vr̃ requiri cõſenſus capituli,vt hic ẽt voluit Io.And.allegat,quod habetur.ſ.de p̃ſcrip.accedentes. Et de hoc,an,& qñ requiraſ conſenſus capituli,an vero ſufficiat conſiliũ dicetur in c.ſeq.¶In gl.ij.ibi obligari. circa fi.ſoluit Hoſt.ꝙ contraria loquũtur in tutore,quia habet autorari pupillo in actu gerẽdo ꝑ pupillum,& ideo debet autoritatẽ ĩ ipſo actu ĩterponere, vel ſtatim poſt. aliàs non valet actus, nec affirmaſ ſi ex interuallo ẽt autoritas interponatur,vt patet in iuribus allegatis ĩ gl.ſed hic loqtur ĩn c.qđ non habet autorare, ſed cõſentire,ne videatur contẽni.facit de electio.q a ſicut. ideo ſufficit conſenſus ex poſtfacto ſem ꝑ interuenire.do.vero Flor.hic ſoluebat, qđ aliud eſt in tutore. ſine cuius autoritate contractus pupilli non tenet. Ideoq; poſtea nõ ratificaſ, vt in regula,nõ firmatur, de reg.iur.in vj.ſed hic alienatio ſm eum fuit tpalis, vt dixi in eius ſummario quæ ſcđm eũ tenet mero iure,licèt caſſari poſſet,ſi capitulum agat de contẽptu. ideo nimirũ ſi põt ratificari.ſed certe vt tetigi ſupius ante gl.iſta ſolutio vr̃ apertè contra iſtum tex.qui dicit conceſſionem de rigore iuris non tenere.pręterea ſcđm ſolutionẽ ſuã vbi alienatio eſſet nulla nõ poſſet ratificari cuius tñ cõtrariũ eſt verũ, vt patebit ex ĩ.dicẽdis. ¶In ea.gl.ibi:prima rubrica,id eſt,prima allegatio facta in principio gl.& in verſi.itẽ argũ,qđ ratificatio poſſet habere locum.¶In ea.gl.ibi: qui ratum habet.intellige, ſi maleficium fuit factũ eius nomine,aliàs ſecus per id,qđ hr̃.ĩ.de ſenten.excõ.mulieres,& eod.tit.cum quis.lib.vj.& facit etiam quod habetur in l.j.§.deieciſſe.ff.de vi & vi arma. ¶In ea. glo.ibi: ſi eius nomine factum eſt.facit,quod hr̃.ĩ.de reg.iur.ratũ.lib.vj.Et iſtud procedit in negotijs.in ſacramentis vr̃ ꝙ ẽt ſi actus non ſit geſtus nomine ratũ habentis tñ poſſit ratificari. vt patet in c.Lugdunenſis.allegato in glo.vbi dicitur ꝙ ſi clericus vnius Epi ordinetur ad ſacros, vel alios ordines quo non habet per alium Epiſcopum,licèt illa ordinatio non ſit facta noĩe proprij Epi põt tñ ratificari.& eſt rõ, quia

talis

talis ordinatio tenet.& ex illa imprimiẽ character or
dinis.facit,qđ no.ȝ.de ſacra.non iteran.in rubrica.&
& c.paſtoralis.licèt ordinat⁹ careat executione.ideo
pōt ratificari.vt notauit gl.in d.c.ratũ.¶ In ea.gl.ibi
vel teſtiũ,aliàs teſtiũ.No.bene ꝙ quis nō pōt per aliũ
teſtari.de quo dicẽdum,vt legi.& no.in c.eum te.ĩ.
de teſta.¶ In ea.gl.in fi.clarius gloſ.loquiẽ in regula
non firmatur,de regu.iur.in vj.vbi gl.finaliter con-
cludit,ꝙ vbi conſenſus requiriẽ certo,& determina-
to tpe,vel agitur de his quæ habent perpetuam cau-
ſam prohibitionis,ratihabitio non pōt operari.vt pa
tet ex his quæ hñr in c.auditis.de ele.& l.quid ergo.
ff.de his qui not.infa.& in iuribus ẽt hic allegatis in
gl.dum allegat.c.ſchiſma.& c.cum ſatis.& c.flagitia.
& ver.ꝙ ſi priuatus.In alijs aũt caſibus,ſi ceſſat cauſa
impedimenti,& ſuperueniat cauſa cõfirmans exp̃ſ-
ſè,vel tacitè bene poteſt habere locum ratificatio.&
ita intelligatur iſte text.ſecus vbi non ceſſaret cauſa
impediens,vel non ſuperueniret cauſa confirmans,
quia tunc ſuccedit,qđ hẽ in dicta regula,nō firmaẽ.
nã tunc tactus inualidus non firmatur ex ſolo tractu
tpis.d.Ant.hic de materia remittit ad dictã regulam
non firmaẽ.& ad notata per Inn.in c.cũ conſuetudi-
nis.de coniue.& in c.prudentiã.de offi.dele.in prin.
vbi bona gl.Inn.& per gl.etiam & Inn.in c.dudũ.de
reb.eccl.non alie.in vj.vbi ẽt bona glo.& de materia
etiã tangitur per Inn.in c.j.de eo qui duxit in matri.
quã pol.per adulte.& facit etiã ad propoſitũ,qđ hẽ ĩ
c.propoſuit.de cõiu.ſeruo.& qđ hẽ in c.hęc quippe.
iij.q.vj.& in c.auditis.& c.cũ in iure.& c.qđ ſicut.ȝ.
de ele.& de materia etiã per Bar.licèt ipſe non alle-
get in l.ſi q̃s bona.§.ſi iuſſum.ff.de acqui.hære.& ibi
etiã aliquid per Bal.& aliq̃d etiã per Bart.in l.ſi aũt.
ff.de aqua plu.ar.in quibus locis cõcludit Bar.ꝙ ſi in
aliquo actu debet interuenire iuſſus,mandatũ,vel li
centia iſta debent p̃cedere aliàs actus non vẽ valere.
Si aũt req̃raẽ autoritas dẽt interuenire in ipſo actu,
vel ſtatim poſt,nō aũt ex interuallo.facit,qđ dixi ſu p
4 gl.¶ †Quid aũt ſi dẽt interuenire decretũ,an debeat
p̃cedere,an vero ſeq̃ui.de hoc non tetigit Bart.in lo-
cis p̃allegatis.Sed Bald.de hoc tetigit in l.j.in vltima
charta.C.qui admitti ad bo.poſ.vbi tãgit etiã de ma
teria de qua.ĩ.diceẽ.& in l.q̃cunq;.C.de bo.quæ lib.
& in l.fi.§.neceſſitate.in pen.& vltima charta eo.tit.
a do.Ant.hic concludit[a] ꝙ interdũ conſenſus exigitur
in actu per modũ autoritatis.interdũ per modum ſo
lennitatis,interdũ per modũ ſimplicis conſenſus.pri
mo caſu dicit,ꝙ nō ſufficit cõſenſum ex poſtfacto ſu
peruenire,intellige ex interuallo ad validandũ actũ
vt p̃baẽ in §.tutor.inſti.de autorit.tuto.& l.obligari.
in fi.ff.de aut.tut.& facit,quod notauit Inno.in p̃al.
c.cum conſuetudinis.& in præal.c.dudum.& quod
etiã ibi no.gl.ſcđo caſu dicit idem.vnde ſm eum vẽ,
ꝙ alienatio p̃petua magnæ rei in qua exigiẽ exp̃ſſus
conſenſus,& ſubſcriptio,& etiã tractatus.ȝ.eo.c.j.&
in præal.c.dudum.non poterit ratificari,quod an ſit
verũ inferi⁹ patebit.¶ Tertio caſu dicit,ꝙ ſi requiriẽ
conſenſus certo,& determinato tpe ad ſubſtantiam
actus non validabiẽ ex ratificatione ſubſequẽti.vt pa
tet in præal.c.auditis.Si aũt non exigiẽ certo,& de-
terminato tpe ad [illegible] actus,ſed ſolum ne dicaẽ
q̃s contẽptus.ſ.is ad quem ſpectat p̃bere cõſenſum,
& tũc iſte actus poterit ratificari,ſi actus ẽſt validus,
licèt poſſet peti caſſari p̃p contẽptũ,vt eſt tex.in d.c.
qđ ſicut.ſi aũt actus eſſet null⁹,tũc adhuc dicit ꝙ pōt
ratificari,vt hic eſt caſus.eſt tñ differẽtia ſm eum,an
actus ſit aliàs licèt poſſet caſſari,an aũt ſit nullus,q̃a
vbi actus ſit nullus ratificabitur ſolũ ex tempore ſu-

perueniente conſenſu,facit,qđ hẽ in l.obſeruare.§.
fi.ff.de offi.proc.& legati.Sed q̃n eſt aliq̃s licèt poſ-
ſit caſſari ratificabitur retro ex tpe actus geſti,vt d.c.
qđ ſicut.& facit,qđ no.in præal.c.propoſuit.& ȝ.de
ele.in c.cum in iure.¶ Sed iuxta p̃dicta pōt eſſe du-
biũ qualiter cognoſceẽ,an conſenſus requiraẽ p̃ mo-
dum autoritatis,an vero per modũ ſimplicis conſen
ſus.dicit d.Ant.hic,& ẽt in d.c.cũ conſuetudinis.de
conſue.qđ q̃n requiriẽ conſenſus ſuperioris,& ſic p̃-
ſtandus a ſuperiore,tunc vẽ exigi per modũ autorita
tis.Sed q̃n requiriẽ conſenſus inferioris,& tunc vẽ re
quiri per modũ ſimplicis conſenſus,q̃a ſuperiorũ eſt
autorari,inferiorũ vero cõſentire,allegat,qđ notauit
Io.An.in addi.iſtius tit.circa fi.Sed certe ibi hoc non
vẽ dicere,ſed hoc dicit poſt Inn.in c.de reb.eccl.non
alie.in vj.ſup gio.& ſm p̃dicta vẽ ꝙ conſenſus Ep̃i q̃
requiriẽ in alienatione rei eccleſiæ,vel in alio actu vẽ
req̃ri per modũ autoritatis.& per hoc vẽ ꝙ ſi in alie-
natione rei eccleſiaſticæ non interuenit ꝯſenſus Ep̃i
ĩ ipſo actu alienationis,vel ſtatim poſt,nō valet alie-
natio,nec vẽ poſſe ratificari ex interuallo,per id qđ
hẽ in §.tutor.inſti.de aut.tut.& qđ notauit glo.in c.
dudum.de reb.eccl.non alie.in vj.& hoc vẽ etiã vo-
luiſſe Bal.in l.fi.§.neceſſitatẽ.in vltima charta.C.de
bo.q̃ lib.& in l.q̃cunq;.ad fi.eo.ti.& dixit etiã Bald.
in d.§.neceſſitatẽ.qđ vbicunq; ab aliquo exigitur cõ
ſenſus ſub rõne publici officij,qđ intelligiẽ exigi per
modũ autoritatis,allegat notata per Archi.xviij.q.ij.
in c.quidã.ſed certe ibi hoc nō dicit,ſed bene hoc vẽ
dicere gl.in d.c.dudũ.Sed contra p̃dicta.facit,qđ hẽ
xij.q.ij.in c.ſi qua de rebus.& in c.cura.de iurepa.in
quibus vẽ ꝙ ſufficiat ex interuallo interuenire cõſen
ſum Ep̃i,vt actus valideẽ.& ſic vẽ ꝙ etiã ex interual-
lo poſſit ratificari alienatio facta ſine conſenſu,& au
toritate Ep̃i,& vẽ expreſſum in dictis iuribus,& hoc
ẽt vẽ tenuiſſe Bal.in d.l.quæcũq;.circa prin.& in l.j.
in vltima charta.C.qui admitti ad bo.poſ.p̃nt.vbi di
cit ꝙ interdũ agiẽ de conſenſu formali,& tunc opor-
tet ꝙ interueniat in ipſo actu,vel ſtatim poſt,& ſicut
in p̃ductione rei ineſt forma in ipſo actu.ſed vbi agiẽ
de conſenſu approbatorio,tunc dicit,ꝙ pōt ex poſt
facto ex interuallo interuenire,& ſic intelligit iura
p̃allegata.ſed certe iſta ſolutio,ſeu iſtud dictũ nō vẽ
procedere,q̃a cõſenſus Ep̃i qui requiriẽ in alienatio-
ne rei vẽ requiri pro forma,qđ patet,quia aliàs non
valet ipſa alienatio.xij.q.ij.Abbatibus.& xvij.q.iiij.
in venditionibus,& ſic non vẽ iſte paſſus bñ declara
5 tus.¶ †Vnde eſt aduertendũ,qđ pōt dubitari,an con
ſenſus Ep̃i qui debet interuenire in actu alienationis
exigatur per viam conſenſus,an verò per viã autori-
tatis,an vero per viã decreti.nã aliqui tex.vñr velle ꝙ
requiratur per viam conſenſus.c.qđ aũt.ĩ.de iurepa.
aliqui volunt qđ per modum autoritatis,vt eo.tit.in
c.illud.aliqui per modum autoritatis,& cõſenſus,in
c.cura.eo.ti.aliqui per modum permiſſionis,vt in d.
c.Abbatibus.aliqui per modum licẽtiæ,vt in d.c.in
venditionibus.& ſic iura vario modo loqui videntur
in iſta materia.gl.vero.in l.fi.C.de trãſa.videtur vel-
le,ꝙ requiratur per viam decreti.& iſtud videtur te-
nere Bal.in d.l.quæcunq;.vbi etiam circa fin.allegat
gl.præallegatam.Gl.tamen in d.c.dudum.& Io.An.
poſt Inn.& Hoſt.dicunt ibi in d.c.dudum.ꝙ in aliena
tione rei eccleſiæ non requiritur decretum,q̃a hoc
non reperitur in canonibus expreſſum,imo videẽ ꝙ
ſufficit ſolennitas capituli ſine exceptione.xij.q.ij.li
cèt requiratur in alienatione rerum minorũ,vt patet
in d.l.non ſolũ.& l.ſi p̃dium.C.de p̃dijs,& rebus mi
6 norum.¶ †Tamen aduerte,quia tenẽdo opinionem,

[a] Hic concludit. Vide hàc diſtin. clarius per Abb. hic in a.col. verſi. & cõclude.

quod requiraꝛ̃ decretum,licèt canoniſtę cõiter illam
non teneant,vt patet ex ſuperius dictis, & ex notatis
in dicto.c.dudũ. põt eſſe dubium,an decretũ debere
prꝗcedere actum,an vero poſſet ſequi,& iſtud inue-
ſtigare poſſet eſſe vtili quo ad alienationes rerum
minorum, & in alijs actibus in quibus nõ requiritur
decretum,& videtur quòd debeat præcedere ipſum
actum.nam decretum vr̃ eſſe, quãdo iudex decreuit
actum futurum licitè fieri poſſe, vt voluit glo.in d.c.
dudum. & ſic videtur quòd debeat præcedere ipſum
actum,& hoc etiam ibi tennit gloſ.& facit, quod ibi
notauit Inno.in quadam additione de qua etiam ibi
per Ioan.An.& pro iſta parte etiam facit, qđ notauit
gl.in l.ait prætor.§.permittitur.in gl.quæ incipit,ſed
cur ſecus.ff.de minoribus.¶ In cõtrarium facit,quia
videtur ꝙ poſſit fieri poſt ipſum actum, & eſſe com-
plementum ipſius actus per id,quod hr̃ in l.j.in ver-
bo decretum coniuncta gl.C.de tuto.& curato.illu-
ſtrium.facit,quod babetur in l.fi.C.arbitrium tutelę.
Et pro iſta parte etiam facit communis obſeruantia
tabellionum . quia in fi.inſtrimenti ponunt clauſulã
illam qbus omnibus , & ſingulis præfatus dñs iudex
ſuam appoſuit autoritatem,& decretũ . Bal.in d.l.j.
qui admitti ad bon.poſſ.poſſunt.in vltima charta di-
cit quòd vtraq; practica poſſet eſſe bona, dummodo
decretum interponatur ſuꝑ omnibus,& ſingulis ſu-
per quibus requiritur decretum. Et pro prædictis fa-
cit , quia ea quæ incontinenti facit videntur ineſſe.l.
lecta.§.dicebat.ff.ſi cer.pcta. An autem ſufficiat de-
cretum ex interuallo interponi inſtitu. de autoritate
tutorũ.§.tutor.¶ In contrarium.facit, qđ habetur in
c.ſi qua de rebus.& in c.cura.Bal.in d.l.quęcũq;.di-
xit,quod ſicut aliàs conſueuit dici duæ ſunt principa
les cauſæ cuiuſlibet actus.ſ.cauſa eſſendi quæ ſub ſe
comprehendit materialem,& formalem, & cauſa fiẽ
di quæ ſub ſe comprehendit efficientem,& finalem,
vt notauit Io.mo.in procemio ſexti,& conſueuit etiã
dici in procemio huius compilationis.Ita ſm eum vr̃
poſſe dici ꝙ interdum decretum ſumitur pro cã fien
di.& tunc deberet præcedere. interdum ſumitur pro
cã eſſendi.& tũc deberet in ipſo actu interuenire, ſi-
cut materia, & forma in productione actus interue-
niunt qñq; ſumitur pro cauſa approbandi,ſeu cõfir-
mandi.& tunc dicit,ꝙ põt interuenire ẽt ex interual
lo, qñ hoc ſuadet fauor illius in cuius fauorem req-
ritur decretum,& ſic intelligatur dictum c.cura.& c.
ſi qua.allegat,quod hr̃ in l.cum hi.§.ea. cum ibi not.
per gl.ff.de tranſa.Pro hoc ẽt facit, quod dixi.ſ̃.tit.j.
allegat etiam, quod hr̃ in l.ſi quos.C.de decu.li.x.&
facit,qđ hr̃ in l.ij.C.de iure fiſci.eo.lib.pro iſta parte.
etiam adducit. qa ſi ſuadet vtilitas eccleſiæ alienatio
poſſet fieri de nouo cum decreto.ergo eodem modo
videtur ꝙ poſſet confirmari iam facta ſi hoc ſuadeat
vtilitas eccleſiæ,quaſi videatur quodammodo renoua-
ri contractus.facti.l.iuriſgentiũ.§.adeo.ff. de pactis .
Item,quia paria videntur eſſe aliquid a principio le-
gitime fieri,vel ex poſtfacto legitimè confirmari.l.tri
bunus.ff.de teſta.mili.& l.adoptio.ff.de adopt.¶ Itẽ,
quia videmus in ſimili ſm eum , quod ex interuallo
põt inſinuari donatio de quo per eũ in l.illud.de ſac.
ſan.ecc.& tene menti hoc vltimum dictum pro intel
lectu, & practica illius materiæ inſinuationis de qua
in l.ſancimus.C.de do.& per Bart. in l.Modeſtinus.
ff.de do.& ſic ex pdictis vult Bal.quod etiã ex inter-
uallo poſſet interponi decretum,ſi hoc ſuadeat vtili-
tas.Sed aduerte,qa iſtud dictũ nõ vr̃ de iure verum ,
quia ſm hoc eadem rõne eſſet dicẽdum ꝙ ſi actus eſt
geſtus per pupillũ ſine autoritate tutoris , ꝙ ſi ſubeſ-
ſet vtilitas pupilli, quod poſſet tunc ratificari per in-
terpoſitionem autoritatis tutoris etiam ex interuallo
quod eſt expreſſe contra ea q̃ habentur in d.c.tutor.
& quæ hñr in d.l.obligari.ad fi.de auto.tut.¶ Præte
rea ex quo actus ſine decreto nõ valet ergo vr̃ quòd
decretum requiratur tanq̃ cã eſſendi , vel fiẽdi,& ſic
videtur,ꝙ debeat in ipſo actu interuenire. & non ex
interuallo,ſed tunc eſt videndum qualiter rñdeaꝛ̃ ad
capitula præallegata põt dici primo,quòd non eſt ve-
rum,ꝙ in rebus eccleſiæ requiraꝛ̃ decretum.quia nõ
reperitur in canonibus expreſſum, & ſufficit ſolenni-
tas.c.ſine exceptione.vt no.per gl.Inn.& Io. An.in d.
c.dudum.& ſic non faciunt pro opinione Bal.qđ de-
cretum poſſit ex interuallo interuenire ad validandũ
7 actum. Scđo põt dici ꝙ † vbi requiritur decretũ non
ſufficit qđ interueniat ex interuallo. fallit ſi expreſſe
aliud reperiaꝛ̃ diſpoſitũ, & ſic pñt intelligi dicta iura
aliàs regulariter dicẽdũ eſt oppoſitũ,& per hoc dice-
bam pridie in quęſtione de facto qđ ſi a tutore actor
ſit conſtitutus ſine decreto iudicis,quod ex interual-
lo non poterit per iudicem actus confirmari,nec per
inferiorem a Principe,vel a Papa,cũ actus ſit nullus,
& decretum non poſſit ex interuallo interponi, licèt
aliqui in contrarium conſuluerint.ſed vr̃ ꝙ non bene
8 per prędicta.¶ †Quid autem ſi iudex dicat interponi
decretum inquantum de iure teneor,& nõ aliter an
teneat talis interpoſitio decreti. Bar.dubitauit in l.&
ſi conditionalis.ff.de aut.tut.& nõ clarè decidit Bal.
in d.l.j.in vltima charta tenet,ꝙ ſi ſuadeat vtilitas ĩ-
terponi decretum tenebit interpoſitio , qa iudex tũc
ad inſtantiam partis tenetur interponere decretũ ar-
gumento eorũ,quæ hñr in l.j.cũ ibi no.ff.de iur.om.
iudi.& in l.muneris.§.iudicandi.ff. de mu.& ho.ſec'
9 vbi vtilitas hoc non ſuaderet.¶ †Quid aũt ſi dicat in-
terpono decretum, ſi actus valet an aliquid opereꝛ̃ vr̃
ꝙ non,quia actus non valet ſine decreto.Cõtrarium
tenuit Bart.in l.cũ propter.ff.de leg.præſt.nã illa ver
ba,ſi actus valet intelliguntur.ſ.ſubſiſtẽte decreto, &
ſic vr̃ eſſe intentio,qđ ſi actus non valeret etiam ſub-
ſiſtente decreto, qđ tunc nõ intẽdit interponere de-
10 cretũ.idẽ etiã voluit Bal.in d.l.j.† vbi tangit ſi ſtatutũ
dicat ꝙ mulier nõ poſſit obligari ſine decreto iudicis,
an requiratur tunc,quod etiam interueniant, vt citẽ
tur conſanguinei.& concludit, qđ non ex quo ſtatu
tũ hoc nõ dicit.ſecus ſi diceret, qđ mulier nõ poſſet
ſe obligare ſine decreto iudicis,& ſine pſentia ſuorũ
conſanguineorũ,quaſi tunc deberẽt requiri.An autẽ
tũc ſi nõ ſint maſculi debeat mulier aliã ꝯſanguineã
requirere.Cõcludit,qđ nõ,qa nõ vr̃ veriſimiliter ſta
tutũ intellexiſſe de fœminis cum ille nõ habeant fir-
mũ conſiliũ,& ẽt nõ reputenꝛ̃ ex toto habiles ad ſua
negotia . vt patet in toto tit.ad Vellcianũ.C.& ff.Et
tangit ẽt ibi,an cõſanguinei pñt a decreto appellare
ſi interponaꝛ̃ ꝯ eorum voluntatẽ,& ꝯcludit, ꝙ ſic eo
11 caſu quo eorũ reqriꝛ̃ pñtia aliàs ſecus.¶ †Quid autẽ
eo caſu quo requiriꝛ̃ cõſenſus duorũ cõſanguineorũ
ſi vnus vellet conſentire alter nõ cõcludit, qđ iudex
hẽbit arbitrari qs rõnabili' moueatur, qđ tene mẽti.
qa põt ſæpius de facto ꝯtingere. Quid aũt ſi non hẽt
niſi vnũ dic,ꝙ ſufficiat conſenſus illius facit,qđ nota
uit Bar.in l.Stichũ qui meus erit.ff.de lega.j. & hæc
12 ſufficiant de decreto.¶ †Nũc reſtat videre aliquid de
autoritate pro declaratione eorũ , quæ ſunt dicta eſt
videndũ,an conſenſus Epi requiraꝛ̃ per modũ autori
tatis,an per modum ſimplicis conſenſus in quo Inn.
in præal.c.dudum.vr̃ velle,qđ requiraꝛ̃ per modum
ſimplicis conſenſus,& hoc tenendo clarũ eſſet quòd
poſſet ex poſtfacto ĩteruenire,& ſic poſſunt intelligi
præalle-

ꝑallegata capitula videlicet. c.ſi qua de rebus.xij.q.
ij.& c.cura. de iurepatro. Glo.vero Bernardi in ꝑal.
c.dudum.dicit,qđ hēt interuenire autoritas, ſiue cō-
ſenſus Epi.& facit,qđ no.glo.in d.c.dudū. & ſic ne-
ceſſario non requiret cōſenſus Epi ꝑ modū auto-
ritatis:Et ꝑꝑ hoc forte Bal.in d.l.q̃cūq;.dicit,ꝙ alie-
natio facta ſine conſenſu ſuperioris non pōt ratifica-
ri per ſequētē autoritatē, ſed per ſequētē cōſenſum,
& ſic vr̄ ꝙ ſi ex interuallo velit ꝑſtare cōſenſum per
modū autoritatis non poſſit,ſed ſi per viam ſimplicis
cōſenſus tunc ſic.gl.vero in d.c.dudum.vr̄ velle, qđ
debet fieri alienatio autoritate, & conſenſu Epi,&
ſic loquendo copulatiuè vr̄ velle , qđ exigatur etiam
per modum autoritatis , & pro hoc facit text.in d.c.
cura.& hoc tenendo poſſet rn̄deri ad ꝯtraria duplici-
ter,primo quòd regulariter vbi requiritur conſenſus
per modum autoritatis in actu non ſufficit quod in-
teruenlat ex interuallo , fallit ſi aliud reperiatur ex-
preſſum,& ſic poſſunt intelligi præalleg.c.vide licet.
c.ſi qua.& c. cura.aliàs inhęrendum erit regulæ, qđ
non ſufficiat illum ex interuallo interuenire per ea,
q̃ habent in d.§.tutor.Vel ſecundo poſſet dici, ꝙ vbi
cōſenſus requiritur per modū autoritatis, tūc de iu-
re ciuili nō ſufficit qđ interueniat ex īteruallo,ſecus
de æquitate canonica q̃ non cōſiderat rigores ſubti-
litatis iuris ciuilis.ſ.de iud.dilecti. ꝓcedēs tn̄ ſolo vr̄
tutior ꝓpter notata per Inn.in c.cum conſuetudinis.
de conſue.& per gl.& ipſum Inno.in c.cum dudum.
¶Item aduerte,quia ꝓ opinione, qđ ſufficiat alter-
natiuè,qđ interueniat per modum autoritatis aut ꝑ
modum cōſenſus , quia iura variè loquūtur,& aliqn̄
dicunt de conſenſu , & aliquando de autoritate, vt
patet ex his q̃ dixi ſuperi⁹,& ex c.qđ aūt.& c.illud .
de iurepatr.Ideo vr̄ per hoc fuiſſe mens dictorū iu-
rium,qđ ſufficiat alterū prædictorū argumento.eorū
quæ notantur per gloſſ. in c.fraternitatis.xxxiiij.diſt.
tn̄ vt dixi etiam ſi teneas ꝙ requiratur per modū au-
toritatis erit ſpeciale , qđ ſuadente vtilitate eccleſiæ
etiam ex interuallo poterit interuenire , quia ſic eſt
expreſſum,aliàs eſſet ſecus per id,qđ ſuperius dixi.
Et iſtud facit ad quæſtionē quā tetigit Bal.in l.ſi quis
mihi bona.§.iuſſum.ff.de acqui.hære. vbi tangit q.d
iuris ſi ſtatuto ciuitatis cauetur,quòd vniuerſitas de-
beat facere ſyndicum cū autoritate præſidis,ſeu po-
teſtatatis an ſufficiat tūc ex interuallo,qđ præſes,ſeu
poteſtas confirmet conſtitutionem ſyndici factā ſine
eius autoritate.nam videretᵣ dicendū qđ non,ex quo
ſtatutū dicit, ꝙ ſyndicus debeat ꝯſtitui cū autoritate
præſidis, ſeu poteſtatis, & ſic vr̄ ꝙ ex interuallo.nō
ſufficiat interuenire cōſenſum,vel confirmationē ꝑ-
ſidis,ſeu poteſtatis ꝑ id,qđ hr̄ in §.tutor.inſti.de au-
tori.tuto.& per id qđ ſuperius eſt dictū.Contrarium
ipſe ibi decernit dicens, ꝙ ſufficit etiā ex interuallo
interuenire ꝯfirmationē ipſius præſidis, ſeu poteſta-
tis ꝑ.l.ij.C.de iure fiſci.li.x.& l.ſi q.s.C.de decurio.
eo.li.& in c.cura.de iurepatro.& ſic etiam dicit Dy.
tenuiſſe,aliter tn̄ non rn̄det ad præallegatū.§.tutor.
¶Vn̄ Ange.ibi tenuit contrariū ꝑ prædictū.§.tutor.
nō tn̄ rn̄det Ange.ad iura allegata ꝑ Bald.Sed poſſet
rn̄deri primo ad l.ij.de iure fiſci,qđ ibi loqtur qn̄ a-
ctus dēt fieri cum autoritate ſuperioris,ſed dicit ꝙ ſi
calculatio ſit facta ꝑ tabellionē nō hēt vim ſn̄iæ niſi
approbetᵣ ꝑ ſuperiorē ad l.ſi quos. pōt rn̄deri,qđ ibi
ēt nō loquit,qn̄ actus dēt expediri cū autoritate ſu-
perioris , ſed loqtur qn̄ q.s nominatᵣ ad aliqđ mun⁹ ,
ſeu officium.quo caſu, vt dicta nominatio ſortiatur
effectū dēt confirmari per ſuperiorē. facit,ꝙ hr̄ in §.
interim.de defen.ciuita.colū.ij.& qđ hr̄ ꝑ gl. in d.l.
ſi quos.Ad c.cura.pōt rn̄deri.qđ ibi nō requiritᵣ cō-
ſenſus per modū autoritatis,ſed per modū ſimplicis
conſenſus,vt patet in his q̃ hn̄r in c.qđ aūt. de iure-
patro.& ſuperius ēt tetigi, vel pōt dici,ꝙ ſit ſpeciale
in caſu illo.quia ſic reperitur expreſſum, quòd ſuffi-
ciat ex poſtfacto interuenire cōſenſum illius qui au-
toritate habebat præſtare, aliàs ſtandū eſt regulæ,qđ
non ſufficiat ex interuallo cōſentire per ea,quæ hn̄r
in d.§.tutor.& in l.omnis diffinitio.ff.de regu.iur.&
facit etiam, quod ſuperius tetigi.¶Aduerte tn̄ quia
vt dixi in d.§.iuſſum.dictum Bal. vr̄ poſſe ſuſtentari
in caſu in quo loquitur ratione ſubiectę materiæ.nā
de iure cōi vr̄ ꝙ ſufficiat ſyndicū cōſtitui per vniuer-
ſitatē, & poſtea confirmari per ſuperiorem in Anth.
de defenſoribus ciuitatum. §.interim. præallegato.
Et ideo dictū ſtatutū ratione ſubiectæ materiæ qua-
tenus loquitur de autoritate videtur intelligendum
impropriè pro conſenſu, arg.l.ſi vno.In prin.ff.loca-
ti . tutius tn̄ eſſet ad opi.vitādas ſtāte ſtatuto de quo
ſ.facere,qđ præſes , ſeu ptās ſtatim poſt ipſam con-
ſtitutionem præſtet conſenſum,& autoritatē,& non
13 ex internallo, & hæc ſufficiāt de autoritate. ¶†Nūc
reſtat videre , qn̄ requiritᵣ cōſenſus in actu expediē-
do,qualiter cognoſcetur, an requiratur per modum
ſolēnitatis.an vero per viam autoritatis. an vero per
modū;ſimplicis ꝯſenſus.Bal.in d.l.j.ī vltima charta.
C.qui admit.ad bo.poſ.pn̄t:vr̄ dicere ꝙ tunc vr̄ requiri
cōſenſus per modū ſolennitatis , & ſic pro conſenſu
formali,qn̄ diſponitᵣ in lege . vel in ſtatuto , ꝙ actus
non poſſit celebrari ſine conſenſu talis perſonę,puta
ſi dicit ſtatutū,ꝙ mulier non poſſit obligari ſine con-
ſenſu duorū conſanguineorū proximorū. nam tunc
ſi fiat actus ſine tali conſenſu,vr̄ ꝙ ſit nullus. quia vr̄
prohibitus ꝑꝑ verbū non pōt.& ſic ꝑꝑ negatiuā adie
ctā ipſi verbo pōt. per id qđ notauit gl. in c.j.de reg.
iur.in vj.& Bar.in l.Gallus.in princ.ff.de ll.& poſth.
Et ideo ſm̄ eum.qa conſenſus vr̄ requiri pro forma-
li conſenſu, & ſic pro formali ſolennitate actus vr̄ ꝙ
debeat conſenſus interuenire in ipſo actu, aliàs ipſe
actus ſit nullus,nec ſufficiat interuenire ex interual-
lo,ſed cōtra iſtud facit,qđ hr̄ in ꝑal.c.cura. & in hoc
c.ſed ipſe rn̄det in d.l.j.qđ in ꝑalle.iuribus loquitᵣ de
conſenſu confirmatorio,& approbatorio qui pōt in-
teruenire ēt ex interuallo , ſed qđ ſuperius dictū eſt
locū habet in cōſenſu formali qui debet adeſſe in ip
ſo actu ſicut forma adeſt in productione rei. & idem
ēt ipſe tetigit in l.q̃cūq;.C.de bo.q̃ lib.¶Sed aduer-
te,quia ſolutio ad dictū c.cura.non vr̄ bona.quia ibi
loquitᵣ in actu in quo expreſſe ius diſponit, quòd nō
poſſit fieri ſine cōſenſu Epi,vt eſt tex.in c.qđ aūt. de
iurepa. & ſic diſponit negatiuè adijciēdo negationē
in verbo non pōt . & per ꝯn̄s vr̄ quòd ibi etiam agatᵣ
de conſenſu formali,& tn̄ pōt interuenire ex poſtfa-
cto ex interuallo.vt patet ī d.c.cura. & ſic vr̄ ꝙ dictū
Bal.nō procedat. vnde pro declaratione iſtius articu
li,ſi q̃ritur, qn̄ cōſenſus exigitur in aliquo actu,an di
catᵣ exigi per modum ſolennitatis,an per modū ſim-
plicis conſenſus.quia potes concludere,qđ aut con-
ſenſus reqritᵣ in aliquo actu ex diſpoſitione hoīs,ſeu
contrahentium,aut ex diſpoſitione iuris cōis,vel mu
nicipalis.primo caſu attēdenda eſt forma diſpoſitio-
nis,& conuentionis per id qđ hr̄ in l.j.§.ſi conueniat.
ff.depoſi.& in l.contractus.ff.de regu.iur.& in l.dili-
genter.ff.manda.¶Scđo caſu conclude,quòd aut in
actu expediendo requiritur conſenſus eius de cuius
præiudicio agitur,aut requiritur cōſenſus tertij de cu
ius præiudicio non agitᵣ.primo caſu,aut actus eſt ali-
quis non interueniente conſenſu eius de cuius pre-
iudicio

iudicio agitur licèt poſſit petere ipſum caſſari. & tūc vr̄, q̄d poſſit ex poſtfacto interuenire etiā ex interuallo. vt in c. q̄d ſicut. de electio. aut actus eſt nullus nō interueniente dicto conſenſu. & tūc videretur, quòd non poſſit ratificari per id, q̄d hr̄ in c. auditis. de ele. In contrariū vr̄ eſſe text. cū ibi notatis in c. ꝓpoſuit. de coniugio ſeruorū, & in c. j. de eo qui duxit in matrimonium quam polluit per adulterium cū ibi notatis per Inn. in quibus patet, q̄d matrimoniū, quod a principio eſt nullum propter defectum conſenſus illius de cuius ꝑiudicio agitur ex interuallo pōt ratificari, ſaltem vt valeat, vt ex tunc licèt non, vt retro. facit, quod hr̄ in l. obſeruare. §. fi. ff. de offic. procon. & legati. potes dicere, ꝙ iſta ſcd̄a pars regulariter eſt verior. facit, quod legi. & not. in l. filio præterito. ff. de iniuſt. ruptoq; teſtamen. & per Bart. in l. j. ff. de leg. iij. fallit in electionibus, & collationibus in quibus inſpicitur initium ne reperiatur aliquo modo quem habere initium vitioſum, & ſic intelligatur, ꝙ hr̄ in c. auditis. & hic etiam vr̄ voluiſſe glo. in regula non firmatur, & etiam glo. Bernardi in c. dudum. de rebus eccle. non alie. in vj. & facit etiam, quod notauit Inno. in c. j. de eo qui duxit in mat. & quod hr̄ in §. vulnerato. & §. cū ergo. j. q. j. & ſic in electionibus & collationibus vr̄ requiri conſenſum interuenire certo, & determinato tēpore, ideo nō vr̄ ſufficere q̄d ex poſtfacto interueniat. facit, quod habetur in l. q̄d ergo. in prin. ff. de his q̄ not. infa. & quod no. per gl. in præalle. regula, nō firmatur. Secundo caſu quādo in actu expediendo requiritur conſenſus tertij tunc vt dixi ſuperius videtur Bal. velle, quòd tunc requiratur, quòd interueniat in ipſo actu, & ſic requiratur vt conſenſus formalis ſaltem. qñ lex vel ſtatutum loquitur negatiuè præponendo negatiuam verbo pōt & ſic videtur, ꝙ ſi ſtatutū dicat, ꝙ mulier, vel minor non poſſit obligari ſine conſenſu duorum proximorum conſanguineorum, quòd tūc debeat conſenſus cōſanguineorū interuenire in ipſo actu, aliàs ſi non interueniat actus ſit nullus, nec poſſit confirmari, ſi ex interuallo interueniat conſenſus ipſorum, & hoc expreſſe tenuit Bal. in d. l. j. Sed vt dixi ꝯtra ipſum vr̄ eſſe caſus in d. c. cura. de iurepatro. iuncto. c. q̄d aūt. eo. tit. ꝓpter quod vt ſuperius tetigi. non vr̄ eſſe bona r̄ſio Bal. datā per ipſum in d. l. j. ad dictū. c. cura. & contra ipſum etiam facit iſte text. vbi patet, quòd conceſſio facta per Epiſcopum ſine conſenſu capituli non tenet, & tñ pōt ratificari ex poſtfacto etiam ex interuallo vt hic patet, & ſi intelligatur hic de cōceſſione rei menſę Epalis non agebat̄ de ꝑiudicio capituli. vñ tunc vr̄ facere ꝯ Bal. ſed vbi ſpectaſſet res ad ꝑlatum, & capitulū tūc poſſet dici, quòd hic requirebat̄ ꝯſenſus capituli ꝑꝑ eius ꝑiudiciū. Ideo nimirū ſi ex poſtfacto potuit conſentire. per id, quod. ſ. dixi. Fortius tñ vr̄ obſtare. c. cura. vnde vr̄ poſſe dici, ꝙ aut actus in quo requiritur conſenſus tertij. ex diſpoſitione iuris, vel ſtatuti remanet validus ſine conſenſu ipſius tertij. quāuis poſſit peti caſſari ꝓpter defectum ipſius cōſenſus tunc tutius videtur, quòd nō requiratur cōſenſus per modū ſolennitatis ideo tūc valet actus ſine tali conſenſu, & poterit ex poſtfacto etiam conſenſus interuenire. arg. eorum quæ habētur in c. quod ſicut. ſ. de electio. Interdum vero actus in quo interuenire debet conſenſus tertij eſt nullus ipſo iure ipſo nō interueniente, vt quia hoc exprimitur in lege, vel ſtatuto. vel prohibetur actū fieri ſine conſenſu ipſius tertij, quia tunc etiam actus ſine illo videtur eſſe nullus per id, quod legitur, & notatur in l. non dubium. C. de legibus. & in l. j. & in rubrica. C. ne fideiuſſores dotiū dētur. & in c. iudex. x. diſt. Idem ſi lex, vel ſtatutum diſponit, quòd nō poſſit fieri actus ſine conſenſu ipſius tertij, quia tunc vr̄ eſſe de mēte legis, vel ſtatuti, quòd actus ſine illo ſit nullus per id, quod legit̄, & notat̄ in regula. j. de reg. iu. in vj. & per Bar. in l. Gallus. in prin. ff. de liberis, & poſthu. & hoc caſu reſpectu validitatis ipſius actus intelligitur requiri conſenſus ipſius tertij ad ſolēnitatem actus, quod patet, quia ſine illo actu nō valet. facit, quod notauit Bal. in d. l. j. in vltima charta, & quod hr̄ in l. cum hi. §. ſi prætor. ff. de tranſactio. ſi aūt q̄ritur, an intelligat̄ req̄ri, vel eſſe de ſolennitate q̄tū ad hoc, quòd ex poſtfacto ex interuallo nō ſufficiat ꝯſenſum interuenire, & in hoc vr̄ poſſe dari triplicē theoricā. & doctrinam. vna eſt ꝙ intelligatur eſſe de ſolennitate etiā, vt ex interuallo nō poſſit interuenire, niſi reperiatur ꝯtrium expreſſe diſpoſitum, & iſta tehorica vr̄ eſſe de mēte Bal. in d. l. j. ī prima charta, & licèt ipſe dicat ſimpliciter, quod ī caſu ꝑdicto, qñ requiritur cōſenſus ꝓ forma, & ſolennitate actus ita quòd ſi actus fiat ſine eo non valet, nec poſſit interueniri ex poſtfacto ex interuallo, tñ id vr̄ poſſe limitari niſi exp̄ſſe aliud reperiat̄ diſpoſitū. ꝑ hoc poſſet r̄ſideri ad c. cura. & ad iſtud. c. tenēdo hanc theoricā. tñ q̄a non bñ apparet de rōne ſpecialitatis pōt dari ſcd̄a theorica, videlicet, ꝙ ī caſu ꝑdicto ſi ſuadet vtilitas eius in cuius fauorē debebat interuenire cōſenſus, arg. q̄d actus validet̄ per cōſenſum. & tunc ēt ex interuallo poterit interuenire cōſenſus. argu. eorū, q̄ hn̄r in l. cū hi. §. ea. ff. de tranſa. & facit, quod hr̄ in l. quod fauore. C. de le. & de reg. iu. q̄d ob gratiā. li. vj. & quod dictū fuit in c. ſuper. gl. in verbo ſede vacāte. ſ. ti. j. ſecus vbi hoc nō ſuaderet vtilitas eius in cuius fauorē requirebatur conſenſus tertij. & iſta theorica tollitur ex notatis per Bal. in l. q̄cunq;. C. de bo. quæ lib. & hęc theorica ſatis vr̄ poſſe tolerari in alienatione rerū eccleſiæ, vel minoris, qñ per modum conſenſus requireretur conſenſus tertij, vt quia ſtatutum diceret, quòd minor non poſſit contrahere ſine conſenſu duorū conſanguineorum de eccleſia, patet exēplū, quia non pōt res eccleſiæ alienari ſine conſenſu capituli, & tñ ſufficit q̄d ex interuallo interueniat cōſenſus, ſi hoc ſuadeat vtilitas eccleſiæ, vt hic probat̄, & inferius etiam tangetur, tñ hæc theorica nō vr̄ omnino gn̄alis propter ea q̄ hn̄r in d. c. cura. ideo tertio dari pōt theorica videlicet, ꝙ non intelligat̄ de ſolennitate talis ꝯſenſus quominus poſſit ex poſtfacto interuenire, quia ex quò requiritur per modū cōſenſus vr̄ ꝙ ſufficiat ipſum ex poſtfacto etiam ex interuallo interuenire regulariter per iſtum tex. & per præallegatum. c. cura. fallit in electionibus, & collationibus in quibus non ſufficit ex poſtfacto interuenire, quando actus eſt nullꝰ, vt patet in c. auditis. de ele. & not. in regula. non firmatur. de reg. iur. in vj. & hæc theorica vr̄ colligi ex gl. in dicta regula non firmat̄, & ēt ex gl. Bernardi. in c. dudū. de reb. ecc. nō alie. in vj. & etiā ex ibi no. ꝑ Inno. ¶ Nec obſt. ſi dicatur, ꝙ ex quò actus a principio eſt nullus non debet tractu tp̄is firmari. quia illud eſt verum ex ſolo tractu tp̄is. ſecus vbi vltra tractum temporis ceſſat impedimētum, & ſuperuenit cauſa confirmans. quia tunc non eſt abſonum, quòd cōfirmetur ipſe actus ex poſtfacto, vt hic patet, & in d. c. cura. iuncto. c. q̄d aūt. eo. ti. vt dixi iſta theorica vr̄ eſſe de mente gl. & Inn. in d. c. dudum. licèt aliter videatur ſentire in c. cum cōſuetudinis. de conſue. ſ. & in c. prudentiam. de offi. deleg. vbi videt̄ velle, ꝙ vbi actus eſt nullus non confirmetur per cōſenſum ex poſtfacto interueniente pro quo facit, q̄d

conſueuit notari in d.c.prudentiam. & in l.j.C.qui
pro ſua iuriſdictione.in quibus patet,qđ vbi ſnīa eſt
lata per vnum ex collegis ſine conſenſu alterius non
valet,nec poteſt ratificari. & ſimiliter ſi ſnīa eſt lata
per aliquem tanq̃ delegatum cum non eſſet,licèt ſu
perueniat conſenſus delegantis, nō ratificatur ſnīa.
facit etiam quod no.in l.ij.C.de iure fiſ.libr.x.poſſes
dicere,ꝙ illa locum haberet in ſententijs,& ſic iudi-
cijs quæ cum maiori ſolennitate agitantur,quàm cō
tractus.ſecus in contractibus.Sed cōtra iſtā ſolutio-
nē.facit, qđ hr̃ in l.licèt.ff.de iudi. & in l.licet.C.de
proc.& l.iiij.§.falſus.ff.rem rat.ha.vbi qn̄ iudiciū eſt
nullum poteſt ratificari per conſenſum eius in cuius
fauorem erat nullum. vnde ratificare poteſt dn̄s iudi-
cium agitatum ſuo nomine per procuratorē falſum,
licèt iudicium nullum nō poſſit ratificari per eum in
cuius fauorem non erat nullum,& ſic loquuntur no-
tata in d.c.prudentiam. & in d.l.j.C.qui pro ſua iu-
riſdictione. & ſic videretur eodem modo dicendum
in contractibus:qđ vbi contractus eſt nullus poſſit ra
tificari per eum in cuius fauorem erat nullus: ſed nō
per conſenſum illius in cuius fauorem non erat nul-
lus.poſſes dicere,ꝙ in præal.l.licet. cum ſi.præal.iu-
dicium ibi nō erat omnino nullum, quia volebat in
præiudicium procuratoris.vt ibi no.& in l.licet.C.de
procur. ſed vbi iudicium eſt omnino nullum non vr̃
poſſe ratificari,per id quod hr̃ in d.c.prudentiam.&
in d.l.j.C.qui pro ſua iuriſdictione.Item aduerte,qa
ad c.cura.vr̃ poſſe rn̄deri,qđ ibi vr̃ agi de præiudicio
Epi. quia vbi aliàs eccleſia erat ſibi immediatè ſubie
cta agebatur, ꝙ per donationem laici facta religioſis
eſſet ipſis religioſis immediatè ſubiecta.Ideo nimirū
ſi conſenſus Epi pōt ex poſtfacto interuenire per ea,
quæ ſuperius dixi. Sed certè,licèt poſſet dici, ꝙ agaꝰ
de præiudicio Epi,ſi laicus donaret eccleſiā loco re-
ligioſo exempto,quia tunc exiret poteſtatem epi ip-
ſa eccleſia,tn̄ ſi donatur loco religioſo non exempto
non vr̃ quòd fiat p̃iudicium Epo, quia religioſi habe
bunt præſentare,vt prius habebat laicus,& etiam ec
cleſia donata erit ſubiecta Epiſcopo, ſicut locus ipſe
religioſus quāuis locus erit immediatè ſubiectꝰ, ſed
eccleſia mediata,& ſic tunc nullum, vel ſaltem mo-
dicū p̃iudicium vr̃ Epo generari. Poſſet etiā dici ad
iſtud.c.etiam intelligendo, ꝙ agatur de conceſſione
rei menſę Epiſcopalis,quod certo reſpectu vr̃ agi de
p̃iudicio capituli, quia ſi contingeret Epm indigere,
tenerenꝰ ſubuenire.ſ̃.de offi.ordi.conquerente.circa
fi.& ideo hoc caſu poſſit ex poſtfacto conſentire, ſed
certe ſi ita latè attēdamus p̃iudicium,eodē modo vi-
deretur dicendum qđ qn̄ ſtatutum diſponit, qđ mu
lier,vel minor non poſſit obligari ſine conſenſu duo-
rum ꝓximorum conſanguineorū, qđ certo reſpectu
talis contractus vr̃ reſpicere præiudicium conſangui
neorū,quia ſi mulier,vel minor indigeretꝰ, cōſangui-
nei ſubuenire deberent.86.diſt.in c.poſſe.& ſic vide
reꝰ,ꝙ tunc deberet poſſe interuenire conſenſum cō-
ſanguineorū ex poſtfacto cuius cōtrariū tenuit Bal.
in d.l.j.Quæ igitur theorica ex p̃dictis iuribus ſit ve-
rior ſatis pōt dubitari. tn̄ prima vr̃ ſatis rationabilis,
videlicet, ꝙ ex quo cōſenſus tertij exigitur pro ſolē-
nitate actus,& non ſ̃m ſuum fauorē,ſed in fauorē ꝯ-
hentis, & contractus ex interuallo non poſſit ratifica
ri per conſenſum ipſius tertij, ex quò eius fauore nō
erat nullus.fallit in caſibus vbi reperiatur expreſſum
oppoſitum,& ſic poſſit intelligi dictū.c.cura. & iſtud
c.Gl.tn̄ iuris canonici cōiter videntur tenere, quòd
in ꝯctibus vbi requiritur conſenſus alicuius per mo-
dū conſenſus, qđ tūc ſufficiat etiam ex poſtfacto in-
teruenire per iſtū tex.& illud.c.cura. & per id etiam
qđ hr̃ in c.ſi qua.xij.q.ij. ¶ Aduerte tn̄,quia doctrina
gl.vr̃ etiam ſatis probabiliter poſſe ſuſtineri, qa qua
ratione,licèt actus ſit nullus ꝑꝑ defectum conſenſus
illius de cuius præiudicio agebatur pōt ratificari.Ita
eadem ratione nō vr̃ abſurdum, quòd licèt actus ſit
nullus ꝓpter defectū conſenſus tertij,ſi ſuperueniat
conſenſus,licèt ex interuallo cōfirmeꝰ actus ex quò
tunc ceſſat impedimentum, & ſuperuenit cā confir-
mans,& ſumus in his,quæ non hn̄t perpetuam cau-
ſam prohibitionis,vt voluit gl.in dicta regula, nō fir
matur,circa fi.illud aūt eſt certum, ꝙ Papa actū om-
nino nullum,dūmodo non nutriat peccatum pōt ex
certa ſcientia confirmare,cū.ſ̃.ius ſit vt in c.ꝓpoſuit.
de conceſ.præb.& notatur etiā in c.j.& ij.de confir.
vti.vel inuti. ſed in prima theorica vr̃ rationabilior.
Et per p̃dicta pōt inferri ad intellectū huius c.nā do.
Ant.hic dicebat,ꝙ decretalis iſta pōt intelligi in alie
natione modicę rei quo caſu non requiriꝰ conſenſus
expreſſus,ſed ſufficit tacitus, vt dictum fuit.ſ̃.e.ꝓxi.
& ſic non videꝰ requiri certo,& determinato tpe ſ̃m
eum,ideo ſufficit ex poſtfacto interuenire. vel ſecun-
do pōt intelligi ſ̃m eum iſtud.c.in conceſſione tēpo-
rali,quia etiā tunc ſufficit tacitus conſenſus, vt dictū
fuit in c.p̃cedenti. ¶ An aūt poſſit intelligi in ꝯceſſio-
ne ꝑpetua,& magnę rei vr̃ ſibi ipſi in hoc.c.ꝯdixiſſe.
nā primo dicit,ꝙ non dicēs,ꝙ alienatio perpetuæ, &
magnę rei in qua exigitur ſubſcriptiò.ſ̃.eo.c.j.& etiā
p̃cedens tractatus de quo in c.j.de reb.ecc.non alie.
in vj.nō pōt ratificari,vt ēt recitaui poſt eū in fine gl.
ſi.ꝯtrariū ipſe tenuit circa fi.huius c.vbi dicit iſtud.c.
poſſe intelligi ēt in conceſſione perpetua, & magnæ
rei.quia illa etiam poterit ratificari per capitulū, dū
tn̄ ratificeꝰ expreſsè,& ī ratificationis actu cōcurrat
vtilitas eccleſiæ,qa licèt alienatio deficiente conſen
ſu capituli reſpectu ipſius pn̄tis ſit nulla, tn̄ inſpecto
exitu futuro inq̃tū contractus poſſit reſpicere vtilita-
tē eccleſiæ recipit pendentiā ex eo, qa cum nullitas
ꝯtractus fundeꝰ ſuꝑ fauore eccleſiæ eſt ita demū nul
lus,ſi eccleſia non approbat illū,ne aliàs cōtingat qđ
ſtatutū in eccleſiæ fauorē retorqueatur ad eius læſio-
nē, contra ea q̃ hn̄r de reg.iur.qđ ob gratiam.lib.vj.
allegat ēt qđ dictū fuit in c.j.ſ̃.tit.j.& ſic reſidet. Inn.
vero hic.& Hoſt.& Ioā.An.poſt eos circa fi.huius c.
videntur velle hoc c.non ꝓcedere in ꝑpetua aliena-
tione magnæ rei ꝑꝑ neceſſitatem p̃cedētis tractatus
requiſiti in alienatione rei eccleſiæ iuxta id qđ leg.&
no.in c.dudum.de reb.eccle.non alie.in vj.& ſic vn̄r
tenere primam partem. ¶ Potes concordare opinio-
nes,qa aut capitulū ſimpliciter vult ratificare cōtra-
ctum. & tunc ꝓcedat opi.Hoſt.& Inn.per eorum ra
tionem,aut capitulum anteq̃ ratificet. facit & p̃mit-
tit tractatum,an ſit vtile ratificare contractum,& tūc
ſi in tractatu delibereꝰ eſſe vtile ratificare vr̃ ꝙ poſſit
poſtea contractū ratificare,quia tunc ceſſare vr̃ ratio
Inno.& Hoſt.nā non reperieꝰ hoc caſu rem eccleſiæ
alienatam fore ſine tractatu. ¶ Et per p̃dicta etiā in-
ferri pōt ad intellectū capituli, ſi qua de rebus.xij.q.
ij.vbi ponitur caſus econtra,qn̄ capitulū alienauit ſi-
ne prælato,& ibi dicitur ꝙ prælatus pōt ratificare cō
tractū.nam illud videtur intelligendū,qn̄ capitulum
fecit alienationē p̃cedere tractatum. ſed vbi nō p̃ceſ-
ſiſſet tractatus.tunc alienatio fuiſſet inualida ex du-
plici capite, videlicet ex defectu tractatꝰ, & etiam ex
defectu conſenſus prælati.ideo licèt ſuperueniret cō
ſenſus p̃lati nō ſufficeret. quia ſublatum eſſet vnum
impedimentum tm̄.& ſic aliud remaneret.facit, qđ
hr̃ in §.affinitatis.inſt.de nup.& ĩ.de priui.paſtoralis.

& ideo niſi ꝑlatus cũ capitulo faciat tractatum, an ſit
vtile contractũ ratificari nõ vr̃ ꝙ poſſit cõtractũ factũ
per capitulũ non ꝓcedẽte tractatu ratificare qđ tene
mẽti ꝓ declaratione, & limitatione illius capituli, &

a Prælatus. Do. Abb. reſidet ad primum ſummariũ hic.

14 ẽt iſtius, q̃ doctores nõ tangũt. ¶ † Vltimo tractauit
hic Inn. in gerente negotia alterius, qñ cõpetit actio
mãdati, & qñ cõpetit actio neg. geſt. & concludit ꝙ ſi
aliqs gerit negotia alterius ꝓcedẽte mãdato deinde
cõpetit actio mãdati, ſi ille a principio accepit mãda
tũ. Idẽ ſm cũ, ſi a principio nõ acceptauit mãdatum,
ſed ex poſtfacto pñia ductus acceperat, q̃a tunc ẽt ex
quo dñs durauit in eadẽ voluntate cõpetit actio mã
dati. l. ſemper q non ꝓhibet. ff. de reg. iur. & facit, qđ
hr̃ de procu. licèt. in vj. ſed vr̃ obſtare regula, q̃ habet
qđ illud, ꝙ reprobauit nõ poſſet approbare ad actio
nẽ q̃rendã. l. diſpenſatorẽ. cũ ibi no. ff. de ſol. Hoſt. nõ
tãgit hoc ꝯriũ, ſed potes dicere, ꝙ q̃a dñs nõ impro
bauit dño, cõpetit actio mãdati. Et iõ ne cõtractus re
periaꝛ claudicare ar. eorũ, q̃ hñr in l. ſi cũ dies. §. ſi ar
biter. ff. de arbitris. & l. j. ff. de reſcin. ven. cõpetit etiã
mandati contraria ipſi gerẽti per quendã ꝯñtiã, & ſic
intelligaꝛ dictũ Hoſt. qđ hr̃ per gl. in d. l. ſemper q nõ
prohibet. Idẽ dicebat ſi mandatũ fuerat reuocatũ per
dñm. q̃a adhuc cõpetet gerẽte cui a principio ſuit da
tũ mãdatũ actio mandati, intelligẽ ſane dari Hoſt. li
cèt Io. nõ dicat, qñ reuocatio fuiſſet facta ꝑ dominũ
ignorãte ipſo procuratore per ea q̃ hñr in c. ex parte
decani. ſ. de reſcri. & inſti. mandati. §. rectè. & §. idẽ ſi
adhuc. ¶ Vbi aũt non ꝓcedente mandato aliqs gerit
negotia alterius. tũc daꝛ actio neg. geſt. vt in toto tit.
de neg. geſt. C. & ff. & hoc, qñ liber homo, & ſui iuris
gerit negotiũ alienũ, ſi aũt ſeruus, vel filiusfa. gerant
negotiũ patris, vel dñi ignorãtibꝰ, dicit Hoſt. ꝙ ſi po
ſtea tales ratificant dabitur actio de in rem verſo, vel
qđ iuſſu. allegat. l. j. §. ſi ratũ. ff. qđ iuſſu. d. Flo. hic de
clarat iſtud dictũ dicens, ꝙ in actione iuſſu requiriꝛ
expreſſus conſenſus preſens, vel dñi ab initio, vel ex
poſtfacto. d. c. ſi ratũ. ſed vbi verſus eſt in vtilitatẽ dñi
vel patris, daꝛ actio de in rẽ verſo contra eos ẽt ſi nõ
luit hr̃e ratũ. q̃a coguntꝛ ratũ habere niſi verſio fuerit
facta in cãm voluntariã. l. j. §. in rẽ. ff. de in rẽ verſo. Si
aũt aliquis gerit negotia peculiaria, vel filij contẽpla
tione ipſius ſerui, vel filij tñ, & ipſius noĩe, & nõ no
mine patris, vel dñi non vr̃ pater, vel dñs poſſe ratifi
care, qđ non ſuo nomine eſt geſtũ. l. ſi pupilli. §. ſed ſi
ego. de neg. geſt. de quo dicendum eſt. vt ibi no.

S V M M A R I V M.

1 *Epiſcopus, & canonici cenſentur vnum corpus.*
2 *Canonici vocantur fratres prælati.*
3 *Prælatus non debet aliquid facere ſine conſilio canonicorum.*
4 *Conſilium inferiorum non eſt ſpernendum.*
5 *Imperator quæſiuit conſilium ab vxore ſua auguſta.*
6 *Facta a prælato ſine conſenſu capituli videntur nulla.*
7 *Agere poteſt Epiſcopus rebus communibus prælato, & capitulo ſine literis de rato ipſius capituli.*
8 *Tranſigere, an poſſit prælatus ſine conſenſu capituli.*
9 *Inſtituere, vel deſtituere, vel alia negotia eccleſiæ tractare non debet prælatus ſine conſenſu capituli.*
10 *In alienatione bonorum eccleſiæ, an ſufficiat conſenſus maioris partis capituli.*
11 *Conſenſus capituli in quibus caſibus requiratur.*
12 *Conſilium capituli in quibus caſibus ſufficiat.*
13 *Conſilium capituli ſine ipſius conſenſu requirere ſufficit in actibus gerendis per prælatum.*
14 *Donatio inter virum, & vxorem eſt prohibita.*
15 *Donare an poſſit Epiſcopus aliqua bona loco exempto, vel alteri indigenti ſine conſenſu capituli.*
16 *Epiſcopus an ſine conſenſu, vel conſilio capituli poſſit monere clericum abſentem ad reſidentiam, & ſi ſit contumax ipſum priuare.*

b Conſenſus. D. Ab. ponit hic 1 quibus caſibꝰ requiratur conſenſus capituli. in ij. col. ante fi. ver. vltimo quæritur.

a NOuit. Prælatus[a] ſine cõſenſu capituli
iſtituere, vel deſtituere, vel alia
negotia eccleſiæ tractare nõ dẽt. h. d. cum
ſequenti ſm Io. An. & ſic etiã ſummat. do.
Flo. & d. Pet. Sed d. Ant. hic aliter ſummat hoc mõ. vi
delicet: ꝑlatus ſine conſilio capituli inſtituere, vel de
ſtituere, vel alia negotia eccleſiæ tractare non poteſt.
h. d. ſm eum, q̃ aũt ſummatio ſit melior patebit ex ĩ
dicendis. & primo ponit exordiũ, ex quo ſumiꝛ rõ
ſcđo factum reprobabile narrat: tertio concludendo
prohibet, & caſſat. ſcđa ibi: innotuit. tertia ibi: ideoq;
1 ¶ † No. ex tex. primo ꝙ prælatus, & canonici cenſentꝛ
vnũ corpus cuius prælatus cenſetꝛ eſſe caput, & cano
nici membra, & ſic ꝑlatus cũ cenſeaꝛ eſſe caput cen
ſetꝛ eſſe principalis pars eccleſiæ. facit, qđ hr̃ in l. cũ
in diuerſis. ff. de religioſis. & ex ꝓdictis ẽt no. ꝙ cũ ꝑ
latus, & canonici cẽſeantꝛ vnũ corpus vr̃ ꝙ capitulũ,
ſeu collegiũ, vel vniuerſitas cenſeaꝛ vna perſona re
preſentata, ſeu ficta. facit, qđ hr̃ in l. mortuo. ff. de fi
deiuſ. & ĩ c. Romana. §. vniuerſitatẽ. de ſent. exc. li. vj.
& in l. intantum. §. vniuerſitatis. ff. de rer. diui. & xij.
q. ij. in c. q manumittiꝛ. & ſic facit ſcđm d. Pe. ꝙ ſi ſta
tutũ dicat, ſi quis fecerit ſic, cõſequaꝛ tale q̃d, vel pu
niaꝛ tali pœna, qđ nõ habeat locũ dictũ ſtatutum in
vniuerſitate id faciente. q̃a vniuerſitas vt eſt dictũ, eſt
ꝑſona ficta, & repſentata, ſed ſtatutũ actũ de quo di
ctũ eſt, loquiꝛ in caſu vero, & ſic nõ vr̃ habere locũ in
caſu ficto per id qđ legi. & no. in l. iij. §. hæc verba. ff.
de neg. ge. & ſic reſidet, potes dicere, ꝙ ſi dictũ ſtatu
tũ nõ eſt exorbitans a iure cõi, licèt fortè ſit ꝓter ius
vr̃ ꝙ cõprehẽdat ẽt vniuerſitatẽ cũ eadem ſit rõ, licèt
quo ad ſonũ verborũ non videatur cõprehendere ꝑ
ea q̃ hñr in l. j. §. lex Falcidia. & qđ ibi dixi. ff. ad l. Fal.
& qđ etiam hr̃ in d. §. hæc verba. & quod no. in c. fin.
de conſue. in vj. per Io. An. Secus eſſet dicendũ ſi ſta
tutũ exorbitaret a iure cõi per ea quæ hñr in d. §. hæc
2 verba. ¶ † Item no. ꝙ canonici vocantur fratres ipſius
3 prælati, qñq; appellantur filij. ĩ. de exceſ. præla. ¶ † Itẽ
no. ꝙ non eſt licitum, nec honeſtum, qđ caput aliqd
faciat ſine conſilio membrorũ, & ſic, ꝙ prælatus ali
quid faciat ſine conſilio canonicorũ, & ex quo id nõ
eſt honeſtũ, & etiã contra ſtatuta pactũ vr̃ ꝙ per con
ſuetudinem, vel ꝑſcriptionem non poſſet induci cõ
trariũ contra qđ vr̃ eſſe tex. in c. ea noſcitur. ĩ. eod. &
in c. iij. de conſue. in vj. de quo dicẽdũ vt diceꝛ in d.
4 c. ea noſcitur. ¶ † Item no. ꝙ conſilium inferiorũ non
eſt ſpernendũ. nam qñq; reuelatur paruulis, qđ non
reuelatur magnis, vt no. in c. ad noſtram. de cõſue. &
5 † Imperator ẽt conſilium Auguſtę vxoris ſuæ requiſi
uit in l. condenda. vt hr̃ in Auth. vt iudi. ſine quoquo
ſuffra. §. hæc omnia. col. ij. ſic ẽt dicit Io. And. hic re
quiſiuiſſe cõſilium dñe Milãcinæ vxoris ſuæ in quæ
ſtione poſtrorum, qui primo erant nati in vna paro
chia, & poſtea tranſplantati in alia. nã ſit quæſtio cui
parochiæ decima debeatur de ipſis, de qua per eũ in
regula qui prior, in mercurialibus. de reg. iur. lib. vj.
6 ¶ † Item no. ꝙ geſta a prælato ſine conſilio capituli vi
dentur eſſe nulla. de quo hic in gl. fi. & tangetur etiã
ſuper ea. ¶ Vltimo potes notare, ꝙ regulariter in agẽ
dis per prælatum vr̃ requiri conſilium capituli tñ, &
b non conſenſus.[b] Et no. ẽt quia hic vr̃ caſus, ꝙ in col
lationibus beneficiorum fiendis extra eccleſiã cathe
dralem collatio, & inſtitutio ſpectat ad Epm̃, cũ con
ſilio capituli, & nõ cum conſenſu, de quo quid tenẽ
dum, & quid etiam in particularibus beneficijs ipſiꝰ
eccleſiæ cathedralis. An idem ſit dicendum, remittit
do. Ant. ad notata per gl. & doc. in c. cum eccleſia. ſ.
de ele. de quo aliquid tangetur inferius. & j. eo. c. ea
noſcitur.

7 noſcitur.¶†In gl.j.in fi.dic ꝙ ſic, puta in bonis cõi-
bus p̄lato,& capitulo, p̄latus ſolus habet exercitiũ
actionum ſecundum notata in d.c. edoceri. per Inn.
& Ioan.And. & ideo poteſt agere ſine literis de rato
ipſius capituli ſicut etiam tutor agere poteſt pro pu-
pillo ſine literis de rato,niſi dubitaret̃ an eẽt tutor.
l.vulgo.ff.de admini.tuto. & ſimiliter actor vniuer-
ſitatis.l.ſi.ff.quod cuiuſque vniuerſi.niſi dubitaretur
de eius mandato.l.item eorũ.§.qđ ſi actor. ff.quod
8 cuiuſq; vniuerſi. ¶†Tranſigere aũt nõ poteſt p̄latus
ſine conſenſu capituli.s̄.de tranſa.c.cõtingit. & ſic
non habet omnino liberã adminiſtrationẽ, q̃a tunc
poſſet tranſigere.l.procurator cui libera. ff.de ꝓcu-
rat.& facit,quod no.ĩ c.nobis olim.circa fi.s̄.de elec.
& quod dixi prælatum poſſe agere ſine capitu. & ſic
ſine literis capituli de rato, intellige verũ, niſi cauſa
eſſet ardua,quia tunc requiratur, qđ habeat cõſen-
ſum capituli,vel de rato.vt voluit Inn.in c.j.s̄. de ꝓ-
curat.Fallit etiam ſcđm Hoſt. qñ p̄latus eſſet ſuſpe-
ctus per ea,quæ hñt in d.c.j.& facit, qđ no.Hoſti.in
9 ſumma huius ti.§.penul.¶†In gl.ſi.in fi.facit,qđ hr̃
x.diſtin. in c.vides. Idem tenuit Archi. in c.ſi.vt hic
refert.Ioã.An.in ver.veritas.in vj.in nouella.allegat
quod hr̃ in l.Titium & Meuium.in prin.ff.de admi-
ni.tuto.& in l.ſi quis mihi bona.§.corã.ff. de acqui.
hæredi. & l.j.§.ſi plures.ff. de exerci. & l.j.§. condi-
tio.ff.de iſtituto.idẽ hic Goff.Sed Hoſt.tenet hic cõ-
trarium dicens tales inſtitutiones valere, ſed debere
caſſari per ſñiam ꝑ id,qđ hr̃ in c.ea noſcitur. in ver.
vacuari.j̄.e.Sed Goff.ibi ponit vacuari,id eſt,vacuas
nuntiari.facit, qđ legitur in ſimili.s̄. de ele.auditis.
circa fi. Primam opinionem tenet do.Ant.per iſtum
text.quia hic per ſñiam iuris non hominis videntur
caſſari.& hæc etiam opinio eſt tutior ex quo gl.eam
tenet, & illam tenendo vr̃ quòd non procedat opi.
Hoſt.de qua dixi in c.ij.ſuper gl.pen.s̄.e.de quo, &
an aliquo modo poſſit ſaluari dixi in c.p̄cedẽti.¶Et
aduerte, q̃a ꝯ illud,qđ dictũ eſt ꝙ in caſu iſtius capi
tuli nõ valẽt inſtitutiones,& deſtitutiones factæ ſine
conſenſu capituli,opponebat do.Flo.quòd imo de-
beant valere per id,qđ no.glo. in cle.j.de iurepatro.
Soluit quòd illud hic contingit. quia nõ ſimpliciter
hic ius ꝓhibet. ſed etiam vlterius ꝓcedit irritando
actum,iõ nimirũ ſi actus non valet.Generaliter autẽ
an & qñ teneãt geſta ꝯ legem,vel canonem,remittit
ad notata per ſe in c.ſi.s̄.de poſtu.de quo conſueuit
dici.in d.l.non dubiũ.C.de legi. & dixi etiã in p̄alle
gata.cle.j.de iurepatro. ¶Vlterius etiam opponebat
inquantũ vr̃ hic litera velle, ꝙ ſufficiat adhibere cõ-
ſilium capituli. quia imo vr̃ qđ requiratur cõſenſus
per capitulũ.s̄.eo. Soluit, qđ illud loquitur in alie-
natione quo caſu ſcđm Inn.requiritur cõſenſus ca-
pituli ex eo,quia cuiuſlibet canonici intereſt, quòd
poſſeſſiones eccleſiæ ſuæ non alienẽtur. regulariter
aũt ſufficit requiri conſenſum capituli per iſtũ text.
Fallit ſm eũ vbi reperiretur expreſſum de cõſenſu,
vt contingit in alienatione.facit quod hr̃ in clemẽ.ſi
vna.de rebus eccle. non alie.& per ibi notata ſecđm
eum deciduntur quædam quæ hic ſcripſit Hoſti. & ſic
reſidet. An aũt ꝓcedat qđ dixi regulariter ſufficere
cõſiliũ capituli,patebit ex.j̄.dicendis.¶Extra gl.põt
opponi. nam vr̃ quòd requiratur cõſenſu capituli in
gerendis per p̄latum non aũt ſufficiat conſilium.per
id, quod hr̃ in c.ea noſcitur.j̄.eo.Io.An.non tangit
iſtud contrarium,nec d.Pe.ſed do.Ant.illud tangit,
& reſpõdet dupliciter.Primo,quòd ꝯtrariũ ꝓcedit ĩ
inferioribus p̄latis, ſed iſte tex.procedat in Ep̄is, &
ſuperioribus,iſta ſolutio non vr̃ bona,quia ſicut Ep̄s
quo ad ſuam eccleſiã põt expedire agenda cũ ꝯſilio
capituli,ita vr̃ ꝙ idem eſſet dicendũ in p̄lato inferio-
ris eccleſię reſpectu ſuę eccleſiæ,niſi velis dicere,qđ
ꝑꝑ prærogatiuã Ep̄alis dignitatis aliud ſit dicendũ,
arg.eorũ,quę habetur in c.quia periculoſum.de ſen.
exc.li.vj.& de offi.dele.quia Pontificali. eo.lib.facit
etiam,quod hr̃.s̄.de offi.dele.in c.ſanè.el ij. ¶Secũ-
da ſolutio datur per eum, quòd iſte tex.procedit in
beneficijs aliarum eccleſiarum non illius cui præeſt
p̄latus, ſed ꝯtrariũ loquit̃ in bñficijs eiuſdẽ eccleſię
cui p̄eſt p̄latus.Iſta ſolutio non vr̃ bona per tex.in c.
ſeq.vbi videtur dici in beneficijs ipſius eccleſiæ ca-
thedralis.Præterea in contrarium videtur etiam lo-
qui de beneficijs aliarum eccleſiarum,cui non prę-
eſt prælatus.nam loquit̃,qñ ſit p̄ſentatio rectoris ad
aliam eccleſiã,vt ibi patet. & ſic vr̃ ꝙ iſta ſolutio nõ
ſit bona.dom.Floria.in c.ea noſcitur.j̄.e.dixit tertio
qđ in his q̃ hẽt diſponere p̄latus de iure cõi tũc ſuf-
ficit, ꝙ faciat cũ cõſilio capituli. & ita intelligat̃ iſte
tex.ſed in his quę hẽt diſponere de iure ſpãli,dicitq̃
requiritur,qđ faciat cũ ꝯſenſu capituli. & ſic intelli-
gatur ꝯtriũ. nã ex quo ius acquiſitũ fuit collegio dẽt
exerceri per collegiũ.& hoc eſt per p̄latũ cũ cõſenſu
collegij per id,qđ hr̃ in d.c.ea noſcitur.qđ aũt cõpe-
tat de iure ſpãli collegio, & conſequenter p̄lato in-
nitit̃ ꝓbare ꝙ de iure cõi,p̄ſentatio ſpectat ad patro
nos, & ſic ptãs p̄ſentãdi nõ p̄t ſpectare ad collegiũ,
niſi ex cã ſpãli,puta per fundationẽ eccleſiæ, vel lo-
cationẽ, vel quia patronatũ acquiſiuit a patrono, de
iurepatro.c.vnico.in vj.& licèt p̄alle.c.ea noſcit̃.lo-
quat̃ in p̄ſentatione,tñ ſm eũ idẽ iuris erit in quali-
bet alia diſpoſitione ſpectãte ad collegium de iure
ſpeciali, ſufficit, tñ quòd hoc caſu ſm eum non ha-
beat locum.c.nouit.& iõ cõcludit, quòd qñ de iure
cõi ſpectat aliquid p̄lato,& capitulo, ſufficit adhibe
re cõſiliũ capituli.vt in hoc.c. niſi reperiat̃ exp̄ſſum
qđ debeat adhiberi cõſenſus per id, qđ dixi ſuperiꝰ
poſt eũ.& qđ no.etiã in c.j.s̄.e.ſecus qñ de iure ſpe-
ciali ſpectat aliq̃d p̄lato,& capitulo, quia tũc reqrit̃
cõſenſus capituli per dictum.c.ea noſcit̃. nõ impro-
priando literã,licèt aliqui improprient illã exponẽ-
do ibi cõſenſum pro conſilio. ſed nõ bñ ſm eum. Et
pro p̄dictis etiã allegat,quia qñ aliq̃d cõpetit de iu-
re cõi,vr̃ principaliter competere prelato. ideo tunc
ſufficit conſilium.ſecus,qñ cõpetit.de iure ſpeciali.
vnde ſicut qñ bona p̄lati, & capituli ſunt diuiſa capi
tulũ adminiſtrat per ſe ſcđm notata.s̄.de reſcri.edo-
ceri. ita qñ præſentatio acquirit̃ eccleſiæ collegiatæ
principaliter ſpectat p̄ſentatio ad collegiũ. ideo tũc
dẽt conſenſus collegij interuenire. Et p̄dicta proce-
dunt in p̄ſentationibus quæ ſpectant collegio de iu-
re ſpeciali ſcđm eum, & idẽ in alijs diſpoſitionibus
ſpectantibus ad collegiũ de iure ſpãli, puta ſi per pri
uilegium cõcederet̃ collegio ptãs ꝯferẽdi aliqua bñ-
ficia non debebit fieri collegio per p̄latũ cum cõſen
ſu collegij.ar.c.ea noſcitur.Et ſubdit ꝙ iõ dixit de iure
ſpeciali.quia nõ vr̃ poſſe reperiri exẽplum in quo ali
qua diſpoſitio ſpectat ad collegiũ de iure cõi. nã ſm
eum,neq; p̄lati inferiores,neq; collegium fundat in-
tentionẽ de iure cõi,ſed ſolum Ep̄s,de offic.or.in c.j.
dicit tñ ꝙ ſi reperiretur aliqua diſpoſitio ſpectãs ad
collegiũ de iure cõi adhuc haberet locũ.c.ea noſcit̃.
vt ſic ex quo ſpectaret ad collegium per p̄latum colle
gij expediat̃ cum conſenſu ipſius collegij.& ad illud
c.reſpondet. ꝙ hic loquitur in collationibus,& inſti-
tutionibus quæ ſpectant ad Epiſcopos ſuperiores de
iure cõi, ſcđm notata de ele.cum eccleſia.vbi & per
eũ.& ideo tunc ſufficit qđ fiat cũ cõſilio collegij,ſeu
capituli,

capituli,nec requiritur cõſenſus ipſius collegij , ſeu capituli.quia non ſpectant ad collegiũ,ſeu capitulũ. ſecus vbi ſpectarent ad ipſum collegiũ , vel capitulũ per id qđ ſuperius dixi poſt eum,& in hac ↄcluſione finaliter reſidet.¶Poſuit tñ aliã ſolutionẽ ante p̃dictam.videlicet,qđ hic loquitur in collationibus,ſed in c.ea noſcitur.de p̃ſentationibus. Quæ autẽ poſſit eſſe ratio diuerſitatis,dicebat per alios nõ tangi. ſed ratio ſm cum eẽ poterat, quia p̃ſentatio competit collegio rõne bonorum eccleſiæ , vt quia de bonis eccleſiæ fundata, vel dotata , vel conſecrata eſt alia eccleſia.j̃.de eccle.ædi.ad audientiã. el j. ſicut ergo in alienatione taliũ bonorũ requiratur ↄſenſus ſingulorũ.s̃.eo.c.j.ita etiã in eo , qđ inde ſurgit.& h.d. eſſe in ſe ſubtile,ſed nimis reſtringit literã p̃alle.c.ea noſcitur. ¶Item non requiritur ibi conſenſus ſingulorũ,ſed collegij,vel maioris partis, & ideo finaliter tenet id,qđ dixi.s̃.dicens p̃dicta procedi.in diſpoſitionibus extraiudicialibus,in iudicialibus autẽ dicit quòd etiam ſi adminiſtratio ſit cõis prælato , & collegio,ſeu capitulo,tñ prælatus poterit agere,ſeu defendere per ea,quę hñr de reſcrip. edoceri.& hæc dicit notanda tanq̃ per alios non tacta,& neceſſaria ꝓ intellectu huius. c. & c.ea noſcit̃.¶Sed aduerte,q̃a licèt do. Flo. multa verba ſparſerit in hac materia ꝓ ſolutione contrarij. d.c. ea noſcitur. non tñ vr̃ bene

10 dixiſſe.& primo inquantũ dixit,quòd† in alienatione bonorũ eccleſiæ requiritur conſenſus ſingulorum de eccleſia,malè dixit, q̃a imo ſufficit ↄſenſus maioris partis,vt no.in c.cum apoſtolica.in verbo,totius. j̃.eo.dixi in d.c.j.s̃.eo.qđ debet intelligi, & ſuppleri ſcđm notata in d.c.cum apoſtolica. Itẽ vr̃ ẽt malè dixiſſe inquantum vult, quòd præſentatio,qñ competit collegio dicat̃ ſemper ſpectare de iure ſpeciali. nam illud non videtur verũ,quia ſi in fundo eccleſię erigatur aliqua eccleſia vr̃ ꝙ de iure cõi ſpectet præſentatio ad ipſam eccleſiam in cuius fundo erigitur alia eccleſia per id,qđ hr̃ in c.ad audientiã. el j.j̃.de eccle.ædifi.& q̃a de iure cõi,ſi ædificatur eccleſia in fundo laici acquirit̃ ipſi laico ius patronatus. iuxta no.per Inno.& Ioã.An.j̃.de iurepatro. ſup rubrica. & facit,quod no.per gloſſ.xvj.q.vij.in c.pię mentis. ergo eodem modo , & multo fortius ſi in fundo eccleſiæ collegiatæ cõſtruatur alia eccleſia acquiretur ipſi eccleſiæ ius patronatus de iure cõi.& multo fortius quàm ipſi laico.quia maior eſt ratio quæ religioni fauet.l.ſunt perſonæ.ff. de religio. & ſic ſpectabit præſentatio,ſeu ius p̃ſentãdi Rectorẽ in eccleſia cõſtructa de iure cõi ad ipſam eccleſiam collegiatã.& ideo non vr̃ bonus intellectus,qđ c.ea noſcitur. loquatur in ſpectãtibus ad collegium de iure ſpeciali , cum ille.tex. loquat̃ ſimpliciter.& indiſtinctè de p̃ſentatione,quæ poteſt ſpectare de iure cõi ad collegiũ vt dixi.& ideo intellectus do.Flo.non vr̃ bonus.

11 ¶†Hoſtien. in ſumma huius tituli.§. antepe. poſuit aliquos caſus in quibus requiritur conſenſus capituli,& in §. penulti. poſuit aliquos in quibus requirit̃ conſilium, & in §.fina. poſuit aliquos caſus in q̃bus non requiritur conſilium aliquod,vel ↄſenſus. ¶Caſus autem in quibus requiritur conſenſus dicit eſſe p̃cipuè tres. Primus eſt in collationibus beneficiorũ qñ ſunt cõia prelato,& capitulo.Si autẽ eſſent diuiſa tunc vr̃ velle, quòd ſufficeret conſilium facit , qđ ipſe notauit & Io.An.poſt eum in c.cum eccleſia.s̃. de electio.¶Secundus eſt,qñ agitur de obligãdo eccleſiam.j̃.de depoſi. c.j. & idem vr̃ conſequenter in electione.s̃.eo.c.j.& iſte eſt tertius caſus.Et ſm prædicta vr̃ intelligere,c.ea noſcitur, videlicet,qñ bona

12 erant cõia p̃lato,& capitulo.¶†Caſus aũt in quibus ſufficit conſiliũ,dicit eſſe p̃cipuè tres,vnus in inſtitutionibus , & deſtitutionibus , qñ bona p̃lati,& capituli ſunt diuiſa , & ſic vr̃ intelligere illum tex. Secũdus eſt in ordinationibus clericorũ.xxiiij.diſt. c.fin. Tertius in cauſis matrimonialibus, & pecuniarijs. xv.q.7.ſi aſit.& c.Ep̃s.¶Aduerte tñ,q̃a ibi non clarè dicitur, ꝙ ſufficiat conſilium , ſed vr̃ dicere. ꝙ Ep̃s ſolus ſine capitulo nõ põt talia facere,& ſic vr̃ Hoſt. velle ſoluere contrarium ad.c.ea noſcitur. & ſimilia iura,vt diſtinguatur an bona prelati, & capituli ſunt cõia,& tunc requiratur conſenſus capituli, an vero ſint diuiſa.& tunc ſufficiat conſiliũ.facit qđ no. Ioã. An.poſt eum Hoſt.in p̃alle.c.cum eccleſia.& j̃.c. ea noſcitur.ſuper gl.Sed certe iſta ſolutio Hoſti.non vr̃ bene colligi ex iſtis iuribus , & vr̃ eſſe q̃dam diuinatio,& per conſequens nõ vr̃ bona.Vnde aduerte qđ alia põt dari ſolutio q̃ vr̃ eſſe planior, & quã vr̃ ſenſiſſe Ioan.An.ſummãdo videlicet,ꝙ hic & in c.ſeq. ſummat̃ cõſiliũ pro conſenſu.& ſcđm hoc in effectu non obſtaret.c.ea noſcitur.j̃.e.imo concordaret , & pro iſto intellectu facit,quia vbi a iure diſponit̃ , qđ req̃rat̃ conſiliũ alterius in actu expediẽdo. vr̃ ꝙ dẽat intelligi cõſiliũ ꝓ ↄſenſu,& p̃cipuè,qñ vult req̃ri ↄſiliũ ciꝰ q eſt particeps officij,vt eſt capitulũ cũ p̃lato , cũ cõſtituãt̃ vnũ corpus.vt dicitur , & iõ vr̃ ex quo ius requirit adhiberi conſiliũ capituli intelligat̃ voluiſſe quod ſequatur conſilium , & ſic in effectu accipiatur conſilium pro conſenſu, de quo etiam eſt text.& ibi per Barto.in l.Titium.in prin.ff.de adminiſtra.tuto. & facit ẽt qđ hr̃ in tex.cũ ibi no.ꝑ Bar. in l.impuberibus.ff.de ſuſpectis tutori.& plenè per eum in l.j.§. ſi plures.de exercitoria.& facit etiã,qđ leg.& no.in c.venerabili.coniuncta gl.s̃.de offi.dele.vbi etiã ↄſiliũ ponitur pro cõſenſu,& ꝓ hoc etiã qđ no.Io. An. in regula.nullus ex cõſilio,in mercurialibus,in ver. iij.li.vj.vbi vr̃ expreſſe hoc velle, & ſic intellige hoc c.& ſequẽs , vbi apertè vr̃ dari theoricã p̃dictã,ꝙ qñ a lege, ſeu canone diſponit̃ qđ requirat̃ conſiliũ alicuius,intelligit̃,qđ illud dẽat ſequi, & p̃ſertim dicit hoc habere locũ, qñ prohibet fieri actũ ſine conſilio, vt ipſe poſt ea in ſolutione q̃ſtionis tãgit . & iõ cũ hic ẽt prohibeat actum fieri etia ſine conſilio capituli vr̃ ꝙ debeat accipi conſiliũ ꝓ conſenſu. Idẽ videret̃ dicendum ẽt ſi nõ prohibuiſſet,per id qđ ipſe not.in d. ver iij.& qđ hr̃ i d.l.Titiũ.in prin.cũ ibi no.per Bar. & in alijs ſuperius allegatis.& iſte intellectꝰ planior vr̃,vt ſuperius tetigi.Nec ob.quod hr̃ in c.cum clim. de ar.& qđ hr̃ in c.cũ in veteri.de ele.in quibus vr̃ ꝙ vbi dẽt aliq̃d fieri cũ conſilio alterius,ſufficiat req̃ri conſilium,& expectare rñſum congruo tp̃e, nec neceſſe ſit illud ſequi,q̃a illud ꝓcedat,qñ ex diſpoſitione hominis quis tenet̃ requirere cõſiliũ alterius . ſecus qñ ex diſpoſitione iuris,per id qđ hr̃ & no.in d. l.impuberibus.per Bar.& per Io.An. in d.regula nullus, in mercurialibus in d.ver.iij.& ꝑ not.etiã per gl. & doc.in d.c.venerabili.s̃.de offi.del. Et pr̨dicta vera niſi reperiatur aliud expreſſe diſpoſitum. An autẽ poſſit p̃ſcribi,vel induci conſuetudo, qđ non teneat̃ p̃latus requirere conſiliũ,vel cõſenſum capituli. tanget̃.j̃.e.in d.c.ea noſcit̃.& facit,qđ hr̃ de cõſuc.c.iij. lib.vj.¶Et Adde quia etiam,vt dixi Io.An. vr̃ voluiſſe intellectũ ſupradictum.ſ. quod hic ponatur conſiliũ pro conſenſu in ſummario huius c. & in d.regula nullus,in loco prælle.tñ in hoc c.vr̃ etiam aliter dixiſſe.nam hic q̃ſiuit, an indifferenter ſufficiat cõſiliũ requirere ſine conſenſu ipſius capituli . & concludit poſt Innoc. quòd regulariter in actibus gerendis per

prælatum

prælatum ſufficit conſiliũ,nec requiritur conſenſus. vthic dicit patere.allegat ad hoc , qđ hř.ſ. de arbitris.cum olim..& ſ.de elec. cum in veteri. Fallit etiã ſcđm eum, in alienationibus rerũ Ep̃aliũ in quibus etiam ſubſcriptio capituli eſt neceſſaria.ſ.eo. c.j.& xij.q.ij.ſine exceptione,& etiam in cauſis grauibus, & ponderoſis ꝑ id qđ hř.ſ.de maio.& obe.humilis. & eſt rõ quare in alienationibus requiritur conſenſus capituli. quia intereſt capituli ne bona eccleſiæ dilapideñ. & intereſt etiã cuiuſlibet canonici poſſeſſiones eccleſiæ ſuæ conſeruare. nam poſſeſſiones ꝑtinẽtes ad Ep̃atũ,& ſimiliter ꝑtinentes ad canonicos dicunñ eẽ poſſeſſiones eccleſiæ Ep̃alis.j.de teſta. requiſiſti.& j.de ver.ſign.cum clerici.ideo nimirũ, ſi ꝑꝑ intereſſe capituli exigitur conſenſus ipſius capituli in alienatione.& eadẽ rõne videreñ dicẽdũ vbicunq; gererctur actus tãgens intereſſe capituli , quia tunc videretur qđ requiri deberet conſenſus capituli.ar.corũ,q̃ hñr.ſ.de mai.& obe.c.quatuor.¶Hoſt. vero aſſignabat rationem quare in alienatione requiriñ cõſenſus capituli.nã rõ eſſe põt ſcđm eum . quia p̃latus,& capitulũ faciũt vnũ corpus.vt hic patet , & licèt eccleſia faciliter poſſet acquirere.C.de ſacr.ſan. ecc.l.fin.tñ difficilior debet eſſe alienatio cum bona eccleſiæ ſint deputata ad alimenta pauperum. xij.q. ij.c.aurũ.xvj.q.j.c.ſi. & iõ fauore eccleſiæ requiritur conſenſus vbi agiñ de alienatione rei eccleſiæ Ep̃alis. vbi vero Ep̃s interponeret autoritatẽ alienationis rei inferioris eccleſiæ,tunc dicit Inno. ꝙ ſufficit conſiliũ canonicorũ requirere ſine conſenſu:ꝯrium tñ ipſe notauit in c.j.ſ.eo.vbi dixit, qđ etiã tunc requiriñ conſenſus , licèt non requiraĩ ſubſcriptio ipſius capituli eccleſiæ cathedralis, q̃a ſufficit ſubſcriptio clericorũ
13 ipſius eccleſiæ,de quo dicẽdũ vt ibi plenè dixi.¶†Et ſic ſi ex p̃dictis vř Io.An.poſt Inno.intellexiſſe iſtud c.& ſequens,qđ ſufficiat conſilium requirere ſine cõſenſu.& plus ēt vř velle , qđ in actibus gerendis per p̃latum ſufficiat cõſilium capituli,nec requiratur cõſeoſus ipſius capituli,niſi vbi reperiatur exp̃ſſum , vt eſt in alienatione rerũ Ep̃aliũ,& in arduis cauſis. facit,qđ dixi.ſ.poſt d.Flo. & ſic vř ſibijpſi contradixiſſe habito reſpectu ad ſummariũ ſuum.¶Quid igitur dicẽdũ.ſatis vř dici poſſe, quòd de iure ſit verior intellec.quẽ ſenſit Io.An.ſummando per ea q̃ ſuperius dixi, & ſcđm hoc non vř vera regula hic data ꝑ Inn. inq̃tũ vult,ꝙ regulariter in actibus gerendis per p̃latum non requiraĩ cõſenſus, imo verior vř regula oppoſita per iſtum text.intelligẽdo,prout intellexit Io. An.ſummãdo,nec ob.c.cũ olim.de arbi. & c.cum in veteri.ſ.de ele.per quæ mouetur Inn. quia ad illa ſuperius eſt reſponſum.nam loquitur qñ diſpoſitione hoĩs quis teneĩ requirere conſiliũ alterius,hic aũt loquimur,qñ ex diſpoſitione legis quis teneĩ requirere conſiliũ alterius quo caſu vř eſſe ſecus per ea quæ ſuperius dixi ¶Vlterius aduerte,quia Hoſtien.limitat hanc decre.inquantũ hic exigiĩ conſiliũ capituli.Nã ſm eum procedit, qñ tutè põt requiri:aliàs non eſſet requirendũ.Exemplum ponit ſi agatur de correctione alicuius ſingularis de capitulo , vel conſanguinei illius. nã tunc ipſius non erit requirendũ conſilium , quia eſſet ſuſpectus , cũ ſcriptum ſit,qđ nemo carnẽ ſuam odio habuit.xiij.q.ij.non æſtimemus.facit ſ.de præben.graue.& qđ hř.j.eo.c.ſi. & ſic tranſit Io.An. ¶Aduerte tñ,quia licèt conſilium illius non ſit req̃rendũ,aliorũ conſilium poſſet requiri,& deberet,ex quò non eſſent ſuſpecti.¶Secundo limitat hanc decre.inquantum dicit requiri conſiliũ in deſtitutione, vel correctione , quia iſtud non procedit,vbi agiĩ de correctione monachi fienda per p̃latum regularẽ,q̃a monachus põt corrigi a ſuo p̃lato ſcđm tenorem regulæ ſine conſenſu,vel cõſilio capituli,vt no.Io.An. in c.Ioannes.j.de regula.in ver.ad tertiũ.& facit,qđ no.ſ.de app.reprehenſibilis.ad fin.vř tñ, qđ remotio prioris regularis non poſſit fieri a ſuo p̃lato ſuperiori ſine cõſenſu,vel conſilio capituli.facit,qđ no.Inn. ſ.de iud.cũ deputati. & ſimiliter vř qđ depoſitio monachi, quia illa eſt grauis pœna in monacho nõ poſſit fieri ſine conſenſu capituli.facit, qđ hř in d.c.reprehenſibilis.& hic.& j.c.proxi.Et quid operetur depoſitio in monacho, notat Io.An.in decr.dilectus.el ij. j.de ſimo.nam operatur,qđ non habet vocẽ in capitulo,nec debet vocari ad cões tractatus, nec ēt debet eſſe in menſa cum alijs,ſed in ergaſtulo,ſeu in manſione ſeparata.¶Tertio limitat Io.An.decre.inquantum hic requiriĩ in inſtitutione conſilium capituli , vt hoc ſit verũ in inſtitutione autorizabili ex qua ius transfertur ſecus in illa per quam ſolũ poſſeſſio trãſferretur.quia illa eſt leuis p̃iudicij,& ipſam facere poteſt etiã Archi.ſ.de offi.Archi.c.vt ad noſtrum. & iõ non requiritur conſiliũ.¶Quarto limitat Io.An.decre.procedere in inſtitutione p̃laturarum , & maiorum eccleſiarũ,in minoribus vero eccleſijs dicit Inn. quod tales inſtitutiones, & deſtitutiones pñt fieri ſine conſilio capituli.arg.c.terrulas.xij.q.ij. & idẽ etiã Abb.dicens,ꝙ ſic videmus quotidie ſeruari, Hoſt.vero allegat in contrariũ,qđ hř in c.j.j.de exceſ.p̃la.& remittit ad ibi notata , vbi ſimpliciter dicit,ꝙ nõ põt eccleſiam ſuſpendere ſine cõſenſu capituli, ſed illud vř temperandũ in maioribus eccleſijs per ea quę hic no.Inn.& Io.An.¶Vltimo limitat procedere decre. niſi agatur de alienationibus neceſſarijs ad quas teneaĩ Ep̃s,q̃a tunc neceſſario nõ exigitur conſenſus , vel conſiliũ capituli,& per hoc dicit , ꝙ ſi Ep̃s abundans de redditibus de mẽſa ſua vult prouidere canonicis egentibus,quòd poterit ẽt non interueniẽte alterius autoritate,& idem econuerſo,allegat Hoſt.cuius fuit dictum quod hř.ſ.de p̃ben.expoſuiſti . & q̃a tenetur Ep̃s indigẽtibus prouidere.xij.q.j.p̃cipimus. & x.q.j.regẽda,& maxime fratribus,& filijs , cũ etiã irrationabilia animalia hoc faciant,inſt. de iure naturali.in prin.& l.j.ff.de iuſt.& iur.ad fi.& facit ẽt , qđ hř prima ad Corinth.v.c.vbi dicit,ꝙ ſi quis domeſticorum ſuorum curã non habet,fidẽ non vř hře,& vř infideli deterior . & ideo vř ꝙ in caſu prædicto teneĩ Ep̃s ipſis canonicis ꝓuidere.& per ꝯñs vř ꝙ non requiraĩ alterius autoritas . Nec ob.ſi dicatur,ꝙ donatio eſt ꝓhibita inter vir.& vxor.j.de don.per veſtras,
14 & ſic vř ēt ꝙ † intelligatur prohibitũ inter eccleſiam, ſeu capitulũ,& Ep̃m.faciat in arg.qđ hř in c.ſicut iure.vij.q.j. q̃a rñderi põt ꝙ ille timor ne mutuo amore coniuges ſe ſpolient q̃ ſubeſt in viro,& vxore ceſſat in Ep̃o,& capitulo,quia nedũ qđ inter eos ſit nimius amor,q̃a vt dicit Hoſt. vtinam non eſſet liuor, & inuidia p̃terea in carnali matrimonio põt p̃iudicare agnatis,& cognatis, qui aliàs poſſent viro,& vxori ſuccedere.ſed hic iſta ratio ceſſat,quia ſemper eccleſia ſuccedit,& apud eã remanet . Nec ob.etiã ꝙ Ep̃s iurat nihil alienare ſine ſuperioris licentia.ſ.de re.eccle.non alie.vt ſuper.quia rñderi põt,ꝙ illud non dř ꝓpriè alienari , qđ in dñio eccleſiæ retineĩ.ar.l.vnũ ex familia.ff.de leg.ij.& l.Imperator.§.fi.eo.ti.tñ dicit eſſe tutiꝰ,ꝙ fiat ſuperioris autoritate,alle.de priuile.antiqua.cum ibi no.& facit,qđ no.gl.antepe.in cle.ſi vna.de reb.eccl.non alie. & per ibi notata etiã apparet tutius eſſe,ꝙ fiat ſuperioris autoritate. Nam & Zenzelinus ibi dicit etiã hoc eſſe neceſſariũ : ideo

propter opi.vitandas tutius eſſet, qđ fieret ſuperioris autoritate,& ſic pp id qđ no.i d.cle.ſi vna. Si tñ velles tenere opi. Hoſt.potes dicere, ꝙ d.cle.non ob. qa loquiť,qñ res vnius eccleſię Epalis intra eandẽ eccle
15 ſiã alienať. ¶†Quid aũt ſi Eṗs docet aliqua bona loco exẽpto,vel alteri indigenti,an poterit id facere ſine conſenſu capituli? Dicit Hoſti.qđ ſic,qa in hoc vr̃ exercere officiũ ſuũ ad qđ teneť.l.ꝓuidere indigentibus.xij.q.j.ꝑcipimus. & ideo tenebit donatio ſine cõſenſu capituli, allegat de don.cõſultationibus. Qđ tñ vr̃ facere in contrariũ, ſed forte voluit intelligere, qđ donatio ſit loco nõ indigenti, dicit etiã ꝙ ſi ex cã erigat eccleſiã ſecularẽ in regularem.& pp hoc velit dotare,& magnificare illã in redditibus ſine magna læſione eccleſiæ ſuæ religionis cã, ꝙ id facere poterit ẽt ſine conſenſu capituli.allegat, qđ hr̃.xij.q.ij.bonæ rei.& j̃.eo.paſtoralis.& c.cũ apoſtolica.dicit tñ ꝙ tutius eſt in ṗdictis, id facere cũ licentia Papæ, ꝑ id qđ hr̃.j̃.de eccl.ædi.in c.pe. & ẽt requireť conſiliũ canonicorũ per id qđ hr̃ leg.& no.j̃.cod.paſtoralis.& qđ hr̃ in ſumma eo.ti.§.j.ij.& iij. & cũ hoc dicto tranſit hic do.Ant.& plus dicit, ꝙ in dicto caſu nõ obligat iuřm de non alienando ex eo, qa teneť ex officio indigentibus ſubuenire. vt ſuperius eſt dictũ,& facit, qđ no.per Io.An.s̃.de præbẽ.extirpandæ. & vr̃ velle etiã doc.iſtud tenere, ſed re vera Ioã.An.hic iſtud nõ dicit, vt patere poterit intuenti. Et contra ṗfatũ dictũ vr̃ facere, qđ no.per Io.An.in c.pe.& fi.j̃.de ecc.ędi. vbi vr̃ velle, ꝙ ẽt ſubſiſtente eã alienationis iuřm impediet alienationẽ fieri ſine licẽtia ſuperioris, ſed ipſe nititur hic rñdere ꝙ hic loquiť, qñ ſit alienatio ex neceſſitate intrinſeca pp indigẽtiam cui tenetur Eṗs ſubuenire, ſed id quod no.in d.c.pen.& fi. qñ ſubeſt neceſſitas extrinſeca,& ſic alia quàm neceſſitas ꝓuidendi indigenti.ideo tunc requiriť licẽtia ſuperioris, allegat ſimile de alienatione rerum minorũ. ſed certe non reperio iſtã diſtinctionẽ in alienatione rerum minorum.nec ẽt ſimiliter in alienatione rerũ eccleſiæ, vnde non vr̃ eſſe bona. ṗterea inquãtũ vult Hoſt. ꝙ poſſet Eṗs donare rẽ eccleſiæ loco religioſo indigẽti ſine ꝯſenſu capituli vr̃ eſſe i ele.ſi vna.de re.ecc. nõ alie.per quẽ vr̃ reprobari iſta opinio Hoſt.& hãc ibi expreſſe tenet gl. Qñ aũt erigeret eccleſiã ſecularẽ in regularẽ religionis cã,& vellet dare quinquageſimã, vel centeſima reddituũ.an hoc poſſit facere ſine ꝯſenſu capituli tãgiť in c.paſtoralis.j̃.eo.& ibi diceť.
16 ¶†Vltimo tangit gl.pe.hic, an Eṗs ſine conſenſu, vel conſilio capituli poſſit monere clericũ abſentẽ ad reſidentiã,& ſi ſit contumax ipſum priuare.vr̃ ꝙ non ꝑ id qđ hr̃.xv.q.vij.Eṗs.¶ In cõtrariũ determinat, quia ſicut ad officiũ ṗſidentis exercitui ſpectar dare licentiam,& reuocare.l.officiũ.ff.de re mil.ſic ẽt ad Eṗm ſpectat dare licentiã abſentiæ,& reuocare,& ꝯñ punire cõtumaces.facit, qđ hr̃ in c.ſi.xcj.diſt.& 5o.diſt. contumaces.& s̃.de cler.non reſi.c.ſi.Nec ob.præal. c.Eṗs.quia rñdet ꝙ loquitur in cauſis in qbus requiritut ſolennitas iudicij, ſed hic non requiritur citatio, ſed ſufficit requiſitio, vel vocatio, nec requiritur ſnĩa priuationis, quia põt ſpoliari beneficio ſine alia ſnĩa.s̃.de cle.non reſi.ex parte.cũ ibi notatis ꝑ Hoſt. Qđ qualiter ſit intelligendũ plenè ibi dixi,& eo.tit. c.ex tuæ.Et pro hoc etiã, quia talis abſentia non põt eſſe notoria, s̃.de tranſla.præla.q̃to. & ſic vr̃ eſſe q̃dã executio iuris ſuꝑ facto notorio,& iõ vr̃ ꝙ ſol⁹ Eṗs id facere poſſit.facit, qđ not.Inn.s̃.de tẽ.or.ad aures. Et ſic dicit ẽt tenuiſſe Old. hodie tñ cõiter Eṗi ṗſcripſerunt talia,& ſimilia ſine capitulo, quæ cõſuetudo valet de conſue.c.iij.li.vj.& ſic non eſſet dubium.

SVMMARIVM.

1 *Conſilium capituli quærere debet prælatus, quando facit conceſſiones confirmationes, aut ſtatuta, ſiue collationes non tamen requiritur conſenſus.*

2 *Conſilium, an differat a conſenſu.*

3 *Conſilium capituli, ſiue conſenſus vbi a prælato debet haberi in aliquo agendo ſufficit ꝙ habeat vnum, vel duos de capitulo.& nu.6.*

4 *Maior pars,& ſanior capituli requiritur in electione.*

5 *Inſtrumẽtũ in quo ſcriptus eſt teſtis qui non interfuit dicitur falſum.*

7 *Conſuetudo, ꝙ prælatus poſſit res eccleſiæ alienare,& cætera huiuſmodi ſine conſilio,& conſenſu capituli, an valeat.*

8 *In inſtrumentis dictandis a capitulo non ſufficit dicere capitulum tale quid fecit, ſed debent exprimi nomina illorum de capitulo.*

9 *Legatum debet fieri certis perſonis,& non incertis.*

10 *Notarius qui ſchedulam datam per partem in actis falſum aliquid continentem regiſtrauit bona fide,& illud ignorauit, an incurrat falſum, vel ſaltem pars porrigens ſchedulam.*

QVanto. Summariũ eſt, cũ ṗcedenti ſcḋm Io.An.& d.Flo.& d.Pet. d.vero Ant.ſic ſummabat.ṗlatus ſine cõſenſu capituli ſtatuere, corrigere, vel alia
1 negotia eccleſiæ nõ põt tractare.h.d.¶† Et in prima ṗcipit.ſcḋo prohibet.ſcḋa ibi:abſentiũ.¶No.hic tria expreſſe q̃ nõ põt facere ṗlatus ſine cõſilio capituli, videlicet facere conceſſiones, item cõfirmationes, itẽ ſtatuta,& ẽt vr̃ addi quartũ.ſ.de collatione.Et no.ſecundũ d.Ant.ꝙ in talibus vr̃ requiri conſilium capituli.& non exigitur conſenſus,& allegatur ẽt ſpecificè ſcḋm eum, qđ Eṗs, ſeu ṗlatus non poſſit facere ſtatuta ſine conſilio capituli, de quo per Arch.in c.j.de ꝯſti. in vj.ẽt vbi tangit qd iuris, ſi capitulũ nollet conſentire, vel conſulere.nã dicit, ꝙ ſi non allegat cãm rõnabilem habebiť pro conſentiente, per id qđ hr̃ in c.j. lxv.diſt.facit, qđ hr̃ in c.j.j̃.ti.j.& in l.ij.§.voluntate. ff.ſol.mat.& ſubdit.d.Ant.ꝙ vbi aliqs tenetur requirere conſiliũ, vt qa iniungitur, vt aliqd faciat de conſilio, vel cum conſilio alterius ſufficit requirere cõſilium,& expectare congruũ rñſum, nec arctabiť reqrere conſilium ad ſequendũ ipſum conſiliũ ſuꝑ quo remittit ad ea quæ hñr.s̃.de ele.cum vetcri. & de arbi.cum olim.& per Io.An.ſuper regula.nullus ex cõ
2 ſilio.de reg.iu.in vj. ¶†Et no.bene ꝙ ſcḋm ṗdicta vr̃ d.Ant.intelligere iſtum tex. dum dicit de cõſilio ſtrictè, prout differt a conſenſu. Sed contrarium voluit ſummando,& miror ꝙ hoc nõ aduertit, ſicut nec Io. An.in c.ṗcedenti.& ſic eſſet inueſtigãdũ, an melius dixiſſet ſummando vbi in effectu vr̃ hic conſiliũ, accipiatur pro conſenſu.de quo plene dixi in c.ṗcedẽti.nam vr̃ ꝙ melius dixit ſummãdo per ea quę ibi dixi in no.Sed tñ velles tenere id qđ dixi in notabilib⁹ in c.præcedenti.& quod ibi not.Inn.vbi voluit ꝙ regulariter ſufficiat pręlatum requirere conſilium, licèt non habeat conſenſum præter quàm in alienationibus rerum eccleſiarum, vel vbi tangeretur intereſſe capituli, vel in arduis, ſeu maioribus negotijs, vt hic etiam tetigit Hoſt.& Io.An.Poſſes dicere, ꝙ illud ꝓcedit in Epo,& ſuperioribus, ſed in inferioribus ṗlatis, ſecus ſit, qa teneniť etiã habere conſenſum per c. ſequens.tñ de iure plus placet ꝙ hic,& in ṗcedẽti.c. accipiať conſiliũ pro conſenſu ꝑ ea q̃ dixi in c.ṗcedẽti. Tene tñ menti dictũ Inn.in c.ṗcedẽti. cũ quo vñr ſimpliciter tranſire doc.licèt de iure non videať ꝓce
3 dere, per ea q̃ dixi in c.prior.¶†No.argu.contra opi. Hoſt.de qua.s̃.de ꝯceſ.ṗb.poſtulaſtis.vbi tenet ꝙ vbi ṗlatus dẽt hr̃e cõſenſum, vel conſiliũ capituli in aliquo agẽdo ſufficit ꝙ hẽat vnũ, vel duos de capitulo. nã illud nõ vr̃ eſſe verũ.imo vr̃ eſſe ꝯ iſtũ tex.vbi reqriť, ꝙ hẽat maiorẽ partẽ capituli ad idẽ qđ hr̃ i c.ꝓx.
4 ¶†No.ꝙ ſicut in electionis actu ad eius validitatem requiritur

requirit,ꝙ cōcurrat maior pars, & ſanior capituli.ſ.
de elect.q̃a pp.ita etiã vr̃ ꝙ requirat in alijs actibus
particularibus gerẽdis ꝑ capitulum,ſeu cũ capitulo.
5 ¶†No.ꝙ inſtrumentum dr̃ ſalſum vbi deſcriptus ali
quis eſt tanq̃ teſtis q̃ inſtrumẽto non interfuit.& ſic
rõne partis falſæ totum inſtr̃m vitiat̃ facit, qđ hr̃ in
c.ſi ad ſacras.ix.diſt.& faci.ĩ.de hæreti.fraternitatis,
qđ no.ꝑ Inn.ĩ.de fi.inſtru.cũ Ioãnes, & ad materiã
facit,qđ no.in l.ſi ex falſis.C.de trãſa.¶In glo.ij.ibi:
nõ tñ oportet ſcire teſtẽ deſcriptũ.& ſic dic hoc verũ
ſm Io.An.ſi inſtr̃o diceret̃ oppoſitũ, puta,ꝙ teſtis vi
derit audiuerit,ꝑſciuerit. q̃a oportet ꝙ ſciat,& ꝙ vi-
derit,vel audiuerit ꝑ id,qđ hr̃ in l.fi. C.plus valere,
qđ agit̃,& C.de dona.l.non ignoras.Gl.aũt ꝓcedat,
qñ ſolũ ꝯtinet̃,ꝙ talis ad ꝑces talis, vel taliũ ſigilla-
uit.¶In ea.gl.ibi:reclamare non poſſet. hoc clarum,
qñ ſcienter ſigillauit. facit,qđ hr̃ in l.ij.de reb.alic.
non alie. Si aũt non ſigillauit tunc,an ex præſentia,
& taciturnitate fiat ꝑiudiciũ. conſueuit dici, ꝙ ſi eſt
actus qui poſſit fieri inuito tacente non fit ſibi præiu
diciũ,ſecus,ſi fieri non poſſet eo inuito,vt no.ꝑ glo.
in l.caius.ff.de pig.actio.& facit etiã, qđ no.in c.nõ-
ne.ſ.de ꝑſump. & plenè ꝑ Bar.in l.quæ dotis.ff.ſol.
6 mat.¶†Extra gl.tãgit hic Io.An.& dãnat opi.Hoſti.
de qua dixi in c.poſtulaſtis.ſ.de cōceſ.præben.& hic
in notabilibus. nã ille vr̃ eſſe ꝯ iſtũ text.vbi nõ ſuffi-
cit,ꝙ ꝑlatus habeat ſecũ vnũ, vel duos, imo requirit̃
qđ hẽat maiorẽ ꝑtẽ,ſed ipſe Hoſti.nitebatur rñdere
tribus modis.primo,ꝙ hic intererat Eps̃ in capitulo,
vt canonicus,nõ vt ꝑlatus.Sed certe iſta ſolutio eſt
cōtra ea,quæ hñr in rubrica tituli ꝑ quę patet, quod
hic ſequitur qñ hẽt intereſſe,vt ꝑlatus facit,qđ hr̃ in
c.prior.vnde ſoluit ſcđo, ꝙ hic loquit̃ in ſpectãtibus
ad capitulum tm̃ ſeparatim a ꝑlato quo caſu oportet
ꝙ interueniat maior ꝑs capituli cum ꝑlato. Sed cer-
te iſtud eſt diuinare. ꝑterea ſi ſpectat ad capitulum
tm̃,non vr̃ ꝙ ꝑlatus hẽat tunc intereſſe.ſed fortè hoc
dixit Hoſt.q̃a tenuit,ꝙ in ſpectantibus ad capitulum
tm̃ requirit̃,ꝙ id faciat cũ autoritate ꝑlati.vt ipſe no-
tat in ſumma huius ti.§.j.circa fi.Quia tñ iſta ſolutio
dedit tertiã, videlicet,ꝙ eoipſo,ꝙ ꝑlatus hẽt ſecum
vnũ,vel duos dr̃ hẽre maiorẽ,& ſeniorẽ ꝑtẽ,& ſic nõ
obſtabit iſte tex.Sed certè iſtud non eſt verũ, ꝙ dicat̃
habere maiorẽ,& ſaniorẽ ꝑtẽ capituli ſi habeat locũ
vnũ,vel duos.& iõ iſta opinio nõ eſt vera,nec cõiter
tenet̃,vt ẽt late notat Io.An.in c.pe.de ap.libr.vj.&
Archi.xxj.diſt.in prin.vbi ẽt tenet dir̃am eſſe,an pla-
tus interſit in capitulo,vt ꝑlatus, & tunc non ſufficit
habere ꝑlatũ ſecũ mediã partẽ capituli. ſed oportet,
ꝙ habeat vltra mediã,& ſic maiorẽ.An vero interſit,
vt canonicus.& tunc ſufficit,ꝙ habeat mediã ꝑtẽ ca-
pituli.q̃a cũ ipſe tãq̃ canonicus ſit in capitulo,ſi hẽat
mediã partẽ capituli. & ipſe,vt canonicus ꝯſentit in
eo in quo cōſentit media ꝑs,cenſetur tunc maior ꝑs
capituli ꝯſentire.& ideo obtinebit.& ſic vr̃ ꝙ minus
poſſit ꝑlatus qñ intereſt in capitulo,vt prælatus,q̃ qñ
intereſt,vt canonicus,vt ꝯtingit in caſu prędicto,qđ
eſt notãdũ. & ſic patet opinionẽ Hoſti.nõ ꝓcedere.
7 ¶†Scđo tangit hic Io.An.an virtute ꝯſuetudinis poſ-
ſit ꝑlatus ſine cōſilio capituli agere q̃ hic dñr. Hoſti.
fuit in opinione,ꝙ non, concludens, ꝙ licèt ꝯſuetu-
do poſſit dare facultatẽ iſta agendi ſine cōſilio quaſi
illa ſit irrationabilis, & inhoneſta per id, qđ hr̃ in c.
ꝑcedẽti.Goſ.vero hic tenuit ꝯriũ.& ei⁹ opinio eſt ap
probata ꝑ c.iij.de cōſuetu.ĩ vj.vbi dr̃ ꝙ valeat ꝯſuetu
do vt ẽt ſine ꝯſilio capituli iſta gerat.nã ꝑt dici rõnabi
lis,& honeſta,vt ſic facilius iſta expediant̃ de quo in
d.c.iij.& ꝑ Io.An.in c.fi.ſ.de cōſuetu. Dicebat etiã
Hoſt.ꝙ valebat cōſuetudo,vt poſſet res vnius eccle-
ſiæ concedi alteri ſine ꝯſenſu capituli.ſed non valet,
vel ꝙ nõ requirat̃ ꝯſilium licèt vbi alienaretur res ni
in laicum non valeat conſuetudo, ꝙ ſine ꝯſenſu ca-
pituli alienet̃ in ipſum laicũ. ſed certè etiam qñ res
vnius eccleſiæ datur alteri, vr̃ quod non valeat cōſue
tudo,quod id ſine cōſenſu capituli fiat. per id,qđ hr̃
in cle.ſi vna. de rebus eccleſiæ non alie. & ibi etiam
expreſſe hoc tenet gl.& notat etiam Io.An.ĩ.de do-
na.paſtoralis.¶Vlterius Hoſtien.per hanc decre.dã
nat. conſuetudinem quorundã locorũ in quibus ex-
primuntur in inſtrumẽtis nõia decanorũ,& canoni-
corum abſentiũ, ac ſi eſſent præſentes, q̃a hoc non
effugit vitium falſitatis,vt hic patet.¶Aduerte tamẽ
ſm eum quia ſi dicat̃ in inſtrumento,ꝙ decanus, &
capitulũ fecerũt tale quid, &c.licèt abſens ſit deca-
nus eccleſia Romana ſm eum approbat ꝯſuetudinẽ
ꝙ ſufficiat, & admitti procuratorẽ taliter ꝯſtitutũ q̃
cōſuetudinẽ dicit poſſe tolerari, ſi non exprimit̃ no-
men proprium ipſius decani, ſed loco eius ponunt̃
duo pũcta, primo verbum decanus, vel ante,facit.ſ.
de offi.dele.qm̃ Abbas.ſecus ſi diceretur Petrus De-
canus, & capitulum ꝯſtituerunt talem ꝓcuratorem,
quia tunc ꝯſuetudo nõ excuſaret quominus ꝯmit-
tatur falſum per iſtũ text.& per.c.fin.ſ.de cōſue.
quaſi velit,ꝙ in præcedenti caſu, qñ propriũ nomen
exprimitur cẽſeat̃ dignitas decanatus, & capitulum
ꝯſtituere per ea quę habentur in d.c.quoniã Abbas.
8 ¶†Vltimo per hanc decre.dicit Pe.& Io.An.poſt eũ,
ꝙ in inſtrumentis dictãdis ſuper gerendis a capitulo
nõ ſufficit dicere capitulum tale quid fecit, ſed opor
tet exprimere nomina, quia licèt actus originetur,
ſeu ſumat vires a capitulo.ſ.de elc.in Geneſi, tamẽ
principaliter trahit originem a ſingularibus conſen-
ſibus capitulorũ,iõ exprimi debent ar.huius literę.
& ſ.eo.c.j.de quo recurre ad notata in c.fin.ſ.de ꝓ-
cu.vbi Io. An.remittit ſuper vltima glo.ad notata in
Spec.in ti.de ſyndico.§.j.ver.itẽ opponitur. Et ſic re
ſidet Io.An.& do.Ant.do.vero Pe.hic tenet oppoſi-
tum.videlicet,ꝙ hic ſufficit dicere capitulum,vel col
legiũ talis eccleſię, vel talis vniuerſitatis tale q̃d fe-
cit. Mouet̃,q̃a id dr̃ eſſe certum,ꝙ exprimitur nomi
ne proprio per cicũlocutiones.l.certũ.ff.ſi cer.peta.
ſed hic vr̃ eſſe certũ per circũlocutiones. quia colle-
gium,vel capitulum, vel vniuerſitas cẽſetur eſſe q̃dã
perſona ficta, & pręſentata.l.mortuo.ff.de fideiuſ.
C.de offi.Rect.prouinc.l.ciuitas. & de ſen.excõ.Ro-
mana.§.vniuerſitatẽ.li.vj.& tetigi.in c.præce. ¶Item
9 ſcđo,q̃a † legatũ dẽt fieri certis perſonis, & non in-
certis.inſtitu.de leg.§.incertis. & tñ ſi fiat collegio ſa
tis dr̃ certũ.ff.de rebus dubijs. in l.cũ ſenatus. & C.
de here.inſti.l.collegiũ. Item tertio,quia rei,quę eſt
de ſe certa fruſtra adijcitur.l.j.in fi.ff.de dote pręle.
Et per ꝑdicta ꝯcludit, ꝙ ſufficit dicere capitulũ talis
eccleſiæ cōſtituit talem procuratorem, vel talis vni
uerſitas. nam ſm eum vbi fit mentio de ſolennitate
explicitè, vel implicitè in inſtrumento debet præſu-
mi,vt voluit glo.in l.j.C.de fide inſtru. & iure haſte
fiſcalis.lib.x.& no.per Bar.in l.ſciendum.ff.de verb.
oblig.& ideo cum non poſſit eſſe capitulum, vel vni-
uerſitas, niſi conſentiat maior pars:vt hic colligitur
dicendo,ꝙ capitulum, vel vniuerſitas conſtituit pro-
curatorem intelligitur notarius dixiſſe, quod maior
pars cōſenſit.& ꝓ hoc facit,q̃a præſumi dẽt ꝓ nota-
rio tanq̃ perito, ꝙ ipſe ponat verba ſm intellm̃ iuris
facit qđ no.ꝑ gl.& doc.in l.j.C.de vſur.Nec obſt.di
ctũ Pet.q̃a ſm eum dẽt intelligi quando notarius di-
ceret canonici talis eccleſie fecerũt ſic, vel ꝯſtituerũt

talem procuratorē: q̄a illa verba poſſent verificari in
duobus tm̄. arg. l. inter illā. §. fi. ff. de verb. ſig. & ideo
debēt exprimi nomina, & ēt dici, ꝙ duæ partes fue-
runt p̄ſentes, & maior ipſarū cōſenſit. ſecus autē q̄n
dicit, ꝙ capitulū cōſtituit talem procuratorē: q̄a non
pōt eſſe capitulū, niſi maior pars ↄſenſerit. ¶ Ad iſtū
tex. nō rn̄det, ſed ſortè voluit intelligere, q̄n nō dixit
qđ capitulū fecit, ſed ꝙ canonici. p̄terea pōt dici, ꝙ
hic non dicit litera noīa eſſe inſcribenda: ſed dicit, ꝙ
ſi inſcribātur, & inſcribatur aliquis abſens ꝓ præſen
te, qđ inſtr̄m eſt ſalſum. Refert tn̄ ipſe d. Pe. qđ Bar.
in l. j. ff. de albo ſcriben. in hoc articulo dixit, quòd
aut loquimur in alienationibus rerum eccleſiæ, vel
vniuerſitatis, vel alterius ciuitatis: & tūc debent ex-
primi nomina. per id, quod hr̄ in l. fi. C. de vendi. re-
bus ciuita. lib. xj. & s̄. eo. c. j. Aut quærit̄ in alijs acti-
bus: & tunc ſi collegiū eſt magnū non requirat̄ ex-
preſſio. s̄. de procurato. c. fi. ſecus ſi ſit paruum. & ſic
intelligat̄ iſte tex. quod hic no. per Doc. & ſic reſidet
do. Pet. Sed certè etiā ſi collegiū ſit paruum vr̄ ꝙ nō
ſit neceſſaria expreſſio ꝑ text. in d. c. fi. s̄. de procura.
qđ indiſtinctè loquitur. & ſic vr̄ ꝙ poſſit hr̄e locū ēt
in vniuerſitate parua. Sed potes ſaluare, qđ ibi loqui
tur in cōitate, quę cōiter cōſueuit eſſe magna. Tn̄, vt
colligi pōt ex his, quę. s̄. dixi. iſte tex. nō vr̄ neceſſario
ꝓbare, ꝙ ſit neceſſe exprimi noīa. vnde vr̄ poſſe dici,
qđ in caſibus in quibus reqritur ſubſcriptio, vt con-
tingit in alienationibus: tunc requiratur expreſſio no
minum ipſorū de collegio, vel capitulo. per id, qđ hr̄
in d. l. fi. de vend. reb. ciui. & in c. j. s̄. eo. In alijs autē
actibus in quibus non requiratur ſubſcriptio ſatis vr̄
poſſe ſuſtineri opi. do. Pe. quòd ſatis vr̄ ſatisſacere, ſi
dicat, ꝙ capitulum talis eccleſiæ ↄſtituit talē ꝓcura-
torem, & ſtetur inſtr̄o donec probetur ↄ̄riū. tutius
tn̄ eſſet ad opiniones vitādas, quòd exprimant̄ noīa
ſaltē, q̄n collegium eſt paruū. & dicat̄ q̄uo illi repr̄ſen
tant totū capitulū, vel collegium: & ſic cōiter etiam
practicat̄. Et in vniuerſitate ciuitatis conſueuit dici
q̄uo congregato cōcilio generali more ſolito ꝑ ſonū
cāpanę in quo interfuerūt duę partes ipſius ↄcilij, &
vltra maior pars cōſtituit talem procuratorē, vel cō-
ſenſit, ꝙ ſit procurator. ¶ Vltimate etiam do. Pet. hic
tāgit quid iuris, ſi feci ſocietatem cū Titio ſuper ali-
qua negatione, demum volens habere totum lu-
crum feci, ꝙ quidam fecit ſe vocari Titium, & duxi
eum coram notario, & feci, quod ille renūciauit ſo-
cietati: & notarius ſic ſcripſit inſtrumētū credēs illū
eſſe Titium, cum quo fuerat ſocietas ↄ̄cta, an potero
accuſari de ſalſo, & dicit, qđ non. q̄a notarius in quo
tranſſubſtantiat̄ inſtrumentū fuit in bonafide. & ſic
nō cōmiſit dolū, nec ſubſequenter ſalſum, qđ nō cō
mittit̄ ſine dolo. l. quid ſit ſalſum. ff. de ſalſis. & iō, ex
quò non tenet̄ ipſe notarius de ſalſo. iō nec ↄ̄ſr ego
debeo teneri, ex quo principalis qui facit inſtr̄m nō
tenetur. per id qđ hr̄ in l. ſi his qui. §. ſi tu Titiū. ff. de
fur. ſed tenebor de obreptione, & de dolo. ſaltē cri-
mine ſtellionatus per ea quæ hn̄r in l. ſi quis obrepſe
rit. ff. de ſalſis. & in l. j. de crimi. ſtellionatus. & ſic vr̄
in ſimili ſentire Bar. in d. l. ſi quis obrepſerit. vbi di-
10 cit † quòd ſi notarius regiſtrauit ſchedulā datam per
partem in actis continentē aliquid ſalſum, ſi regiſtra
uit bonafide illud ignorans non incurrit ſalſum nota
rius, nec porrigens ſchedulā. ſecus dicit in dictante
inſtrumentū notario, ſi aliquid ſalſum inſerat. licèt
notarius hoc ignoret. Sed certè non video bonā rō-
nem diuerſitatis. ideo videtur dicendum vtrobique,
ex quò notarius eſt in bonafide. licèt d. Pet. videatur
hic tranſire cum dicto Barto.

SVMMARIVM.

1 *Archiepiſcopus habet iuriſditionem generalem in ſua prouincia.*
2 *Capituli appellatione cōprehenditur Archiepiſcopus tanquam caput.*
3 *Præſentatio, & collatio poteſt fieri per literas.*
4 *Conſilium capituli, ſiue conſenſus, an in dubio præſumatur interueniſſe.*
5 *Collatio, & præſentatio in inferioribus ſpectat ad prælatos cum conſenſu capituli.*
6 *Conſuetudo ex actu negatiuo poteſt induci.*
7 *Contractus, & alij actus qui debent geri per prælatum cum conſenſu capituli ſi ſine eo gerantur non ſunt nulli, ſed annullandi. & numero. 11. & 19.*
8 *Per conſuetudinem poteſt induci, quòd prælatus non teneatur adhibere conſenſum capituli, nec conſilium.*
9 *Et an ſufficiat prælatum præſcripſiſſe ex conſuetudine, quòd poſſit cōferre ſolus ſine conſenſu capituli. & nu. 20.*
10 *Procurator, an poſſit per literas conſtitui.*
12 *Conſenſus capituli præſumitur interueniſſe eoipſo, quòd non probatur contrarium.*
13 *Solemnitas extrinſeca, an præſumatur interueniſſe in actibus, ſiue contractibus.*
14 *Conſenſus capituli præſumetur interueniſſe ſi in inſtrumento de conſenſu fiat mentio.*
15 *Maior pars capituli numero præſumitur ſanior alio non apparente.*
16 *Electio an ad hoc, vt validetur requiratur copulatiuè, quòd fiat a maiori, & ſaniori.*
17 *Ius eligendi de iure communi ſpectat ad prælatum, & capitulum q̄n bona capituli non ſunt diuiſa a bonis prælati.*
18 *Præſentare poteſt capitulum per ſyndicum cum conſenſu capituli. & numero. 3.*
20 *Præſcribere an poſſit prælatus conceſſiones ſine conſenſu capituli. & numero. 9.*

LA noſcitur. Si eccleſia colle-
giata in alia eccle-
ſia hēt p̄ſentare præſentabit p̄latus de
ↄſenſu capituli, vel maioris partis, ni-
ſi aliud hēat priuilegiū, vel ↄſuetudo.
h. d. Et in prima ponit̄ facti narratio.
1 In ſcđa rn̄ſio. ſcđa ibi: rñdemus. ¶ † No. ꝙ Archieps̄
vr̄ hr̄e iuriſdōnē gn̄alē, vel vlēm ī ſua ꝓuincia & cir
ca illa q̄ ī ꝓuincia cōmittunt̄. facit, qđ hr̄ ī c. iij. s̄. de
iſti. & ī Auth. de ſan. Epi. §. vt aūt. col. ix. qualē aūt iu
riſdōnē hēat ipſe Archieps̄ ī ſua ꝓuincia, no. plenè ī
2 c. paſtoralis. s̄. de offi. or. ¶ † No. quòd applone capitu
li cōprehendit̄ p̄latus tanq̄ caput. de quo in c. poſt
elec. de cōceſ. p̄bē. s̄. & eſt bona glo. in cle. vt hi qui.
de æta. & quali. vbi glo. cōcludit, quòd applone ca-
pituli rr̄ nō cōprehēditur p̄latus. ſed pōt dici ſm̄ do.
Ant. quòd in materia ſtricta applone capituli nō cō
prehendit̄ p̄latus. ſecus in materia lata in ſpectanti-
bus ad capitulū, & p̄latū, vt hic, & in d. c. poſt electio
nē. de quo ēt ibi dixi in materia authētica indifferēti.
dici quòd nō cōprehēdit̄. & ſic pōt intelligi dicta gl.
ſm̄ eū. Sed certè ſi mā ſit indifferens dūmodo nō ſi-
mus in materia ſtricta, aut correctoria, aut exorbitā-
te: ſatis vr̄, quòd cōprehendat̄ p̄latus applone capli
3 ꝑ iſtū tex. & ꝑ dictū. c. poſt electionem. ¶ † No. quòd
præſentatio, & collatio pn̄t fieri ꝑ lr̄as: & ſic ꝑ abſen
tē. facit, quod hr̄. s̄. de p̄ben. accedēs. & eo. titu. ſi tibi
abſenti. li. vj. An aūt fieri poſſit ꝑ ꝓcuratorē dictum
fuit in c. fi. s̄. de cōceſ. præbē. & facit ēt, qđ hr̄ in d. c.
accedens. Aduerte tn̄, quòd licèt do. Ant. nō dicat ꝙ
licèt p̄ſentatio poſſit fieri ꝑ lr̄as ꝑ iſtū tex. tn̄ vr̄ quòd
pn̄tandus dēat eſſe p̄ſens corā illo cui fieri dēt pn̄ta-
tio ꝑ id, qđ no. gl. & Pau. in cle. dudū. in verſi. pn̄tari.
de ſepul. & ſic nō ſufficeret dirigere lr̄as epo q̄n ipſe
pn̄tat Titiū ſi Titi⁹ nō ſit p̄ſens tꝑe pn̄tatiōis lr̄arū. ꝙ
4 tene mēti. ¶ † No. ſm̄ vnū intelm̄, ꝙ ī actib⁹ in q̄bus
exigit̄ ↄſenſus capituli, & eadē rōne ↄſiliū, ī dubio ſi
nō appeat, an itereeſſerit vr̄ nō p̄ſumit̄ iteruenilſe. &
ſic diceni

ſic dicẽti nõ interceſſiſſe incũbere vr̃ ꝓbatio . & per
hoc vr̃ hic ꝓbari , qđ ſolẽnitas extrinſeca præſumit̃,
ꝙ vr̃ eſſe ꝯ ea q̃ hñr in l.quæcunq;.§.fin.ff.de publi-
5 cia.de quo dicet̃ ſuper gl.¶†No.ꝙ collatio,& pñta-
tio in inferioribus vr̃ ſpectare ad p̃latos cũ ꝯſenſu ca
pituli.de quo in c.cũ eccl̃ia vulterana.s̃.de ele.vbi ẽt
q d de Epo. & facit,qđ hr̃ in c.fi.s̃.de ſupplẽ.negl.p̃-
6 la.& ꝙ dicet̃ ſup gl.fi.¶†No.ꝙ de actu negatiuo põt
induci ꝯſuetudo de quo ĩ c.Ioãnes.s̃.de cler.cõiu. &
ibi dictũ fuit. ¶No.ꝙ ꝯgregatio cl̃icorũ appellat̃ ꝯuẽ-
tus qñq; appellat̃ capitm̃.s̃.de p̃bẽ.niſi eſſent.de quo
in decre.capitulũ.s̃.de reſcrip. ¶No.ex tex.ibi:maio
ris,& ſanioris ꝯtra opi.Hoſt.de qua dixi in c.p̃cedẽ-
7 ti.¶†Not.ꝙ ꝯtractus,& alij actus q̃ dñt geri p̱ p̃latũ
cũ ꝯſenſu capituli,ſi gerant̃ ſine eo nõ vñr nulli : ſed
annullãdi p̱ iſtũ text.dũ dicit ꝯuenit vacuari cũ pri-
uatio p̃ſupponat habitũ.j̃.de deſpon.impub.ad diſ-
ſoluendũ.& hoc tenuit Hoſt.vt dixi.s̃.c.nouit.ſuper
gl.fi.Sed gl.ibi,& doc. cõiter tenent oppoſitũ p̱ illũ
tex. Nec ob.iſte tex.q̃a põt exponi vacuari,ideſt,va
cui nũciari.vt hic dixit Goff.facit,quod hr̃.s̃.de ele.
8 auditis.ad fi.¶†No.ex litera,dũ dicit circa fi.ex anti
quis,&c.quod per cõſuetudinem põt induci,ꝙ prę-
latus non teneat̃ adhibere cõſenſum capituli. & hoc
hodie etiã eſt expreſſum in c.iij.de cõſue.in vj.vbi
patet,ꝙ etiam põt induci cõſuetudo,qđ nõ requirat̃
ẽt cõſiliũ licèt Hoſti.in hoc vltimo tenuerit ꝯtrariũ.
ſed nõ bñ.vt patet in d.c.iij.& ẽt hoc tenebat Goff.
vt dixi in c.p̃cedẽti. ¶Nota ex tex.dũ dicit aliq̃ co-
rũ,&c.q̃a vr̃ l̃ra iſta ꝓbare,ꝙ ſi ꝓbat̃,ꝙ aliqui Abba-
tes ſeruãt talẽ conſuetudinem,ꝙ ſine conſenſu cõuẽ
tus faciunt præſentationes,& collationes,ꝙ talis cõ-
ſuetudo extẽditur etiam ad alios Abbates eiuſdẽ ꝓ-
uinciæ,qđ eſt notandũ.de quo cõſueuit dici in c.fi.
s̃.de offi.archi.& facit,quod hr̃ in c.cũ eccleſia.ad fi.
s̃.de elec.ſecus tñ eſſet in priuilegio aliquibus cõceſ-
ſo.quia illud nõ trahitur ad aliàs perſonas.j̃.de pri-
uile.ſanè. licèt in dubio cõſuetudo videatur extẽdẽ-
da ad aliàs perſonas per iſtum tex. & per ea,quę hñr
in d.c.fi.& in d.l.cũ eccleſia . Aduerte tñ,q̃a hic ęq-
parat̃ ꝯſuetudo,& priuilegiũ,quia vr̃ ꝙ pariformiter
in vtroq; debeat intelligi l̃ra. vnde põt dici,ꝙ ſenſus
literæ eſt,qđ ſi aliqui ꝓbent priuilegiũ ſibi conceſ-
ſum,vel ex antiqua cõſuetudine habere , qđ poſſint
conferre,vel præſentare ſine conſenſu capituli: illi ta
les hoc facere poterunt ſine conſenſu capituli. & ſic
non ꝓbatur,ꝙ cõſuetudo extendatur ad alios,& per
hoc faciat,quia demum vr̃ extendenda, qñ eſt gña-
lis,& non aliquorũ tñ . vt patet ex his quæ hñr in d.
c.fi.& in d.c.cum eccleſia. & intelligo,qđ tunc extẽ-
dit̃ ad perſonã allegantẽ ipſam cõſuetudinẽ gñalẽ;
quia in dubio præſumetur etiã pro reo,niſi appareat
ꝯtrarius vſus eiuſdẽ.de quo plenè in d.c.fi.de offi.ar
9 chi. ¶†No.vltimo,qđ ſufficere vr̃ Abbatẽ p̃ſcripſiſſe
ex cõſuetudine,vt ſolus poſſit cõferre ad hoc , vt ta-
lis cõſuetudo extendatur etiã ad actũ præſentandi:
vt ſic illas ſolus poſſit facere.nã hic q̃ſitũ erat de actu
p̃ſentãdi:& tñ hic circa finẽ rñdet de actu conferen-
di,dum dicit,ſeu bñficiorũ collationibus.& hic ẽt vr̃
tenere Hoſti.& Io.An.q̃a ſi prælatus preſcripſit quo
ad collationes,& ſic , quò ad ius cõferẽdi fortius , vr̃
ꝙ intelligat̃ præſcripſiſſe,quò ad præſentationes : &
ſic,quò ad ius p̃ſentãdi.arg.eorũ quæ hñr.j̃.de deci
mis.ex parte.el ij.qđ eſt valde notãdum,& ſic pertrã
ſit Io.An.¶Do.Ant.hic dicit,ꝙ iſte text.facit ꝓ eo,
qđ dictũ eſt ſi verbũ cõferre,ſeu verbũ collationibus
hic ꝓlatũ late intelligat̃ , vt cõprehẽdat ẽt actũ præ-
ſentãdi, qđ facere põt ſm ea q̃ hñr in c.fi.s̃.de ꝯceſ.

præben.ſed ſtrictè ſumẽdo differt collatio ab actu p̃-
ſentãdi.vt patet in c.fi.j̃.de iure patro.& in c.cum in
illis.§.cum autẽ . de præbẽ.in vj.vnde ſi verbum col-
lationibus hic ſumatur ſtrictè tũc probaret dictũ Ho
ſti. Si aũt ſumatur late tunc licèt textus etiam poſſit
induci pro dicto Hoſt.tñ põt etiã dici,ꝙ facit ꝓ eo ſi
ſumatur verbum collationibus largè , & impropriè
præſentationibus prout ſumitur in d.c.fin.ſupra de
conceſ.præben.vt ibi dixi.Et ſm iſtum modum dicit
do.Ant.debere intelligi iſtũ text.videlicet,ꝙ hic po-
natur collatio ꝓ præſentatione. nã ſm eũ vr̃ ꝙ ꝯſue-
tudo inducta in actu cõferendi tanq̃ odioſa cũ ſit cõ
tra ius nõ ſit extendẽda ad actũ pręſentandi.facit,qđ
hr̃ licèt non alleget, qđ hr̃ in c.cũ cõtingat.ad fi.j̃.de
deci.Et per p̃dicta hoc tenendo patet intio ad iſtum
text.quia verbum collationibus debet late intelligi
pro præſentationibus. Poſſet etiã reſponderi,vt vo-
luit etiã ſentire Io.An.ꝙ dum litera dicit collationi-
bus ſuppleatur præſentationibus , de q̃bus ſuperius
dixerat. & ſm hoc etiã nõ faceret pro dicto Hoſti.tñ
q̃a iſte reſponſiones aliqualiter literam vident̃ viola
re . videt̃ dictũ Hoſti.magis literæ conformari . & iõ
eſt menti tenendũ:& ideo reſpõderi poſſet ad c.cum
cõtingat.præallegatũ.ꝙ loquat̃ in præſcriptione. ſed
hic loquitur in cõſuetudine.facit,qđ no.Io.An.in c.
fi.ſupra de ꝯſue.& quòd no.ẽt in c.iij.de ꝯſue.in vj.
Qđ aũt dixit l̃ra,& approbata cõſuetudine dẽr intel
ligi.i.nõ interrupta,vel legitimè p̃ſcripta ſm nota.in
c.fi.ſupra de ꝯſue. nã licèt certo reſpectu poſſit dici,
ꝙ loquat̃ de p̃ſcriptione,q̃a detrahit̃ iuri capituli: tñ
q̃a acq̃rit̃ ius in oĩbus caſibus occurrẽtibus in q̃bus
cõpetet ius cõferendi poſſit dici cõſuetudo; q̃a nõ re
ſtringitur ad certũ actũ particularẽ.facit,qđ no.in d.
c.iij.de conſue.in d.c.fi.ſupra de ꝯſue. & in l.ij.C.q̃
ſit lõga ꝯſuetu.& ꝯſuetudo vr̃ etiam eſſe magis ex-
tẽdibilis q̃ præſcriptio. per ea quæ habent̃ in d.c.fin.
ſupra de offi.archi.iũcto eo, qđ hr̃ in l.j.§.Iulianus.
ff.de itinere actuq; priua.& qđ not.ſupra de præſcri.
10 auditis.¶†In gl.ibi:per literas p̃ſentari.ſimiliter põt
ꝓcurator per l̃ras cõſtitui in cle.j.de ꝓcura.& l.ſi ꝓ-
curatorẽ.ff.de procu.ſecus in voto pręſentãdo in ele
ctione,ꝙ nõ põt p̱ literas dari.& facit. ſupra de ele-
ctione,quia p̱ p̱. & facit,qđ hr̃ in c.penul.eo.titu.in
vj.& ſimiliter nõ põt quis teſtimoniũ p̱ l̃ras depone
re.l.iij.ff.de teſti.& iij.q.ix.teſtes.ſint nec ſniam. ſed
oportet,ꝙ legat̃.l.fi.C.de ſentẽ.ex pericu.reci. & c.
fi.de re iudi.in vj.¶In gl.ſcđa ibi:neſcierunt. rñdet.
& dicit Hoſti.quòd poterunt ꝯtradicere,vſq; ad ſex
menſes poſt notitiã habitã . de quo plenè dixi in c.
ij.ſupra eo.ſup gl.pe.nam vr̃ etiã, qđ poſt ſex men-
ſes poſſunt ꝯtradicere ſi dicamus actum eſſe nullum
qñ fuit factus ſine conſenſu capituli,prout not.gl.fi.
in c.nouit.s̃.eo.& dixi in notabilibus. Et nota diligẽ
ter hanc gl.cum qua tranſit Io.And.& Hoſti.q̃ vide-
tur velle,qđ.c.ij.ſupra eo.quatenus vult ſufficere ta-
citum conſenſum ſurgentem ex ſnĩa cũ taciturnita-
te haberet locũ etiã in collatione beneficiorũ Archi-
diaconus tñ in c.poſſeſſiones.xvj.q.j.& ẽt Moder. in
cle.j.de rebus eccle.non alie. vt tetigi in d.c.ij.vidẽ-
tur velle,quòd illud.c.hẽat locũ in conceſſione t pa-
liũ , vel quæ non fiat in titulũ bñficij ſecus in cõceſ-
ſione ſpiritualiũ in titulũ,vt ꝯtingit in collationibus
& p̃ſentationibus bñficiorũ.q̃a tunc hẽt locum iſtud
capitulũ,& ſic vñr velle,qđ non ſufficiat tacitus cõ-
ſenſus.ſed tutius puto tenere gl.cũ qua hic trãſit Io.
An.& Hoſ.& ẽt idẽ vr̃ ſentire ipſe Hoſt.ĩ d.c.ij.vt ibi
dixi.¶In gl.iij.ĩ fi.& ſic vult gl.ꝙ vbi apparet actũ fa
ctũ per pręlatũ,ꝙ in dubio p̃ſumat̃ factus cũ cõſilio,

ſeu cōſenſu capituli hic tñ erit præſumptio iuris tm̄. & ideo recipit probationē in ɔ̄rium. vt hic dixit glo. & no.gloſ.etiam plenè in c.is qui.j.de ſponſa. & in l.ſiue poſſidetis. per gloſſ.& doct.C.de proba.Quod aūt debeat p̄ſumi in dubio cōſenſum capituli interueniſſe,facit iſte tex.ſi exponat̃, dū dicit intelligi debet.i.præſumi debet, & ſic erit cāſus pro gloſ.Et pro iſta expoſitione benè facit litera a ɔ̄rio ſenſu in ver. vnde . dū dicit,ꝙ ſi cōſtiterit non affuiſſe conſenſum cōuentus,vel maioris partis,tūc vacuant̃ inſtitutiones factę de p̄ſentatis.& dicit Io.And.ꝙ vr̄ ꝙ de hoc nō ſit inquirendū: an cōſenſus capituli interuenerit, ſi capitulū nō reclamat. ſed certè etiā ſi capitulū nihil dicat,vr̄ ꝙ per alium poſſit opponi . quia opponi pōt de iure tertij,qñ ex toto eſt excluſoriū iuris agētis ſm notata in l.ij.ff.de exce.rei iudi. & in l.cū ſeruum.C.de ſeruis fug.& ita eſſet hic,qa actus reddit̃

12 nullus.¶†Item aduerte,qa licèt glo.velit,ꝙ eo ipſo ſatis probetur cōſenſum capituli interueniſſe,ꝙ ɔ̄riū nō probatur. facit,qđ hr̄ in ſimili in c.pterea.j.de eē ſibus.& .n c.j.ad fi.ȝ.qđ me.cā.& ī l.ſup ſeruis.C.q mili.nō poſ.li.xij.Tñ alij,vt Egid.hic tenēt ɔ̄rium.videlicet , ꝙ qui dicit conſenſum capituli interueniſſe hēt illud pbare . & ad iſtū tex.r̄ñdet,ꝙ nō dēt exponi intelligi.i.p̄ſumi. ſed dēt exponi,dum litera dicit intelligi dēt.i.de iure.& ſic erit ſenſus, ꝙ de iure eſt, & ſic dēt intelligi,ꝙ fiant.i.fieri debeāt de collegiorum ſuorū aſſenſu,&c.Inn.hi c vr̄ cōcordare opi.Nā dicit , ꝙ qñq; defectus ɔſenſus capituli opponit̃ ante inſtitutionē factā de p̄ſentato. & tūc dicens ɔſenſum interueniſſe hēt illū pbare . Itē dicit, ꝙ ſi opponatur ante ſñiam , ꝙ in pcuratoris conſtitutione nō interceſſit ɔſenſus capituli eo caſu quo intercedere dēt.Si aūt poſt ſñiam , vel inſtitutionē opponatur de defectu cōſenſus ipſius capituli. tūc talis opponēs cōſenſum capituli non interueniſſe debebit illud probare ex eo, qa facta inſtitutione, vel lata ſñia p̄ſumit̃ pro ſolēnitate eorū,q̄ acta ſunt.ar.eorum,q̄ hñr in c.ij.ȷ̄. de eo q furti.ordi.ſuſcepit.cū ibi no.p Innoc.& ȝ.de off.dele.cū in iure.& ȝ.de inſti.cū veniſſent.Nec ob. huic opinioni litera , dū dicit,aliqñ añ aliqñ poſt.qa dēt ītelligi qñ añ pñtationē.vel poſt pñtationē,tñ añ īſtitutionē fuit ɔtradictū, & ɔdictio nō fuit admiſſa. ideo nimirum,ſi tūc poſtea pōt opponi,ex quò ɔſtat ꝙ ante inſtitutionem fuit hoc oppoſitum.facit,quod hr̄.ȷ̄.de iurepatr.cōſultationibus.ſecus qñ nihil fuiſſe oppoſitū ante inſtitutionē.¶Itē nō ob.ſi dicatur,ꝙ ſcđm hoc per ſurreptionē erit facta inſtitutio, ſi con ſenſus capituli non interceſſit . & ſic vr̄ ꝙ licèt ante inſtitutionem nil fuerit oppoſitū, tñ poſſit poſtea ſ p opponi.qa de ſurreptione ſemp obijci pōt etiā ɔ̄ inſtitutū per Papā.ȝ.de re iudi.cū olim.Nā r̄ndē.i pōt, ꝙ iuris p̄ſumptio eſt,q̄ ipſa inſtitutione excuſat ſurreptionem in dubio donec pbetur ɔ̄rium. impedietur contrariū probari,& ſic intelligatur contrariū,& qđ hr̄ in d.c.cū olim. ¶Itē etiā nō ob.ſi dicatur,ꝙ ſcđm hoc ſi per.xl.annos taceatur poterit p̄ſcribi , vt actus celebretur ſine cōſenſu capituli.quia imputet ſibi capitulū,ſi tāto tpe taceat. & ſic vr̄ reſidere hic Io.An. Sed attēde primo inquātū dixi,ſi ante inſtitutionem fuit ɔtradictū,& oppoſitū, ꝙ poterit poſtea etiā poſt inſtitutionē obijci poſtea đ defectu capituli illud vr̄ poſſe pcedere, qñ inſtitutio fiebar extraiudicialiter. qa actus extraiudiciales nō traſeunt in rē iudicatā . vt no.ȷ̄.ti.j.c.j.per Inn.& Io.An.& olim , ꝙ poterat extraiudicialiter fieri p no.p Inn.de elec.cū dilecti. hic vero vr̄ ꝙ habeat iudicialiter fieri, qa poſitis edictis ſcđm formā c.fi.de elect. in vj.ꝙ licèt loquatur in electionibus vr̄ habere locū etiā in inſtitutionibus,licèt nō habeat locū in collationibus: vt ibi no. & dixi.ȝ.e.c.ij.vnde vr̄ ꝙ ſi nō appelleẗ nō poſſit poſtea opponi.& idē vr̄ ſi olim fuiſſet iudicialiter facta

13 eadē rōne. ¶†Itē aduerte inquantū Inn.vult,ꝙ præſumatur cōſenſum capituli interueniſſe,& ſiſr gl.hic iſtud vr̄ ɔ̄ ea, quę hñr ī l.quęcūq;.§.fi.ff.de publicia. vbi patet,ꝙ ſolennitas ext inſeca nō præſumit̃,vnde nō p̄ſumit̃ ꝙ in ɔ̄ctu celebrato per minorem interueniſſe autoritatem adminiſtratoris,vel iudicis,niſi aliud pbetur,vel appareat, & no.etiā p Bar.in l.ſciēdum.ff.de verb.obli.pp hoc fortè Compoſtellanus in c.dilectus.ȝ.de cōſue. dixit,qđ ſolēnitas extrinſeca ſit,qđ interuenerit ɔſenſus capituli. vel autoritas adminiſtratoris p̄ſumitur interueniſſe,qñ nō negatur. & ſic intelligit iſtud.c.ſecus,ſi negeẗ p d.l.quæcūq;.§.fi.Sed certè iſte intellectus vr̄ eſſe parui effectus,ex quò non præſumitur qñ negatur , ſed ſolum

14 qñ nō negatur . ¶†Vnde do.Anto.hic finaliter ɔcludit,ꝙ aut in inſtrumēto fit mentio de cōſenſu capituli.puta,qa dr̄ in inſtrumento,ꝙ talis prelatus cū cōſenſu couentus cōſtituit talē procuratorē, vel tale qđ fecit:& tūc clarū, ꝙ dicēti cōſenſum nō interueniſſe incumbit probatio, quia ſolēnitas extrinſeca , q̄ potuit interuenire tpe confecti inſtrumēti, ſi eſt enūciata in inſtrō præſumit̃ donec pbetur ɔtrariū . per id, qđ no.gl.in l.j.C.de fide inſtr. & iur.haſtę fiſca.li.x. & no.in d.l.ſciendū.per Bar.& facit qđ hr̄ in l.optimā.C.de cōtrahen.ſtip. & per Inn.in c.cū in iure.ȝ. de offi.deleg.Interdum vero non fit mentio de conſenſu capituli.vt qa ſimpliciter dr̄ talis prelatus fecit talem procuratorem, vel fecit talem conceſſionē : & tunc,ſi nihil opponitur ſatis pōt dici , ꝙ præſumitur cōſenſum interueniſſe.vt dixit Cōpoſtellanus.Si vero negatur dictam ſolēnitatem interceſſiſſe: & tūc dicit,ꝙ ſi ſumus in actibus in qbus ſufficiat tacitus cōſenſus,vt eſt in cōceſſionibus temporalibus.ȝ.eo. cōtinebatur,& in actu præſentationis,vel inſtitutionis. per id,qđ dixit hic glo.ij.& tunc iſto caſu vr̄, ꝙ in dubio debeat præſumi tacitum conſenſum interueniſſe,qa talis conſenſus exigitur a capitulo, ꝙ cenſetur eſſe cōiuncta perſona ipſi prelato ſaltē accidentaliter licèt non naturaliter. nam cenſetur vnū corpus cum ipſo.ȝ.eo.nouit.& etiā canonici cenſetur fratres.d.c. nouit . ideo veriſimiliter p̄ſumit̃ ſcire facta ipſius p̄lati.ar.eorū,q̄ hñr in l.optani.ff.vnde cognati . & C. de teſtit.in integ.iu l.tutela.& ideo p̄ſumit̃ ɔſenſiſſe,ſi aliud nō appareat:& præcipuè,qñ actus fit palā & notorię,ita ꝙ veriſimiliter poſſit trāſire in notitiā , ſicut cōiter cōſueuit fieri præſentatio, vel inſtitutio. ¶Si aūt ſumus in actu in quo tequirit̃ expreſſus conſenſus,& tūc, ſi actus eſt talis , ex quò cauſetur quaſi poſſeſſio, & ille qui hēat conceſſionē a prælato ſit in quaſi poſſeſſione,tūc præſumetur pro eo , & per ɔ̄s præſumetur iſta ſolennitas , ꝙ interuenerit cōſenſus capituli pp dictā quaſi poſſeſſionē. ar. eorū,q̄ hñr.ȝ. de inſtitu.cū veniſſent. quod dicit pcedere vbi talis eſſet in iudicio tanq̄ reus p quo in dubio eſt præſumendū.ȝ.de probatio.ex literis . Si aūt tanq̄ actor in iudicio,tunc dicit ꝙ ſi poſſeſſio eſt recens tūc non p̄ſumeret̃ p iſtis ſolennitatibus,qñ principaliter hoc in iudiciū deducit̃.arg.eorū quę no.in l.quidā in ſuo. ff.de condi.inſti.per Bar. Si vero nō eſſet recēs quaſi poſſeſſio tūc præſumeretur pro ſolēnitate.arg.l.ſi filius.ff.de peti.hære.& l.qui in aliena.§.j.ff.de acqui. hær.& maximè in iſtis b̄ñficialib' in qbus nō eſt veriſimile,ꝙ ſu pior patiat̃ malè inſtitutū,& ſic ceſſāte ſolēnitate debita ſtare in b̄ñficio nō poterit:& ſic tenetur,vel

tur,vel poſſidere beneficiū. per ea quæ not. Inn.in c.
illud.ſ.de præſumptio. & in c.ex inſinuatione.ſ.de
procura.& per Hoſti.in c.licèt heli.ſ.de ſimo. Si aūt
eſſet actus in quo nō hēt in ſe in quaſi poſſeſſionē tūc
regulariter nō præſumitur ſolennitas extrinſeca,niſi
forte ſit actus multū antiquus, facit, quod no.Ioan.
An.in c.Alberieus.ſ.de teſti. & not.per qđ Cy.in l.
emancipatione.C.de fide inſtru.vel niſi aliud interueniat
ꝓpter ꝙ præſumaī dicta ſolēnitas: puta ſnīa,
vel alius ſimilis actus per quē p̄ſumi poſſit dicta ſolē
nitas ſm no.per Inn.in c.ij.ſ.de eo q̃ tur.ordi.ſuſcepit.
& qđ dixi,qđ poſt ſnīam p̄ſumiī ſolēnitas intel
ligitur verum,qñ non fuit appellatum : alias non vē
præſumendum pro illa per id,quod hī in l.j.in fi.ff.
ad Turpili.& in c.venientes. ſ.de iureiuran.& quod
not.in c.quoniam contra. de proba.quinimo ſi non
fuit appellatum, ſi ante ſententiam non fuit oppoſitum
de defectu cōſenſus,vel de defectu ſolēnitatis,
vī ꝙ poſt ſententiam,licèt præſumaī pro illa:& ſic p̄
ſumatur pro dicta ſolēnitate poterit obijci de defectu
conſenſus capituli in conſtitutione procuratoris:
tñ tunc incūbet onus probandi ipſi obijcienti q̃ erit
admittendus,cum talis exceptio reddat iudicium re
tro nullum.ſ.de procura.in noſtra . cū ibi : nota.vbi
autē fuiſſet oppoſita ante ſnīam , & reiecta,vī quòd
non poſſit opponi tunc poſt ſententiam ſi non appel
latur per.l.qđ in diem.§.rationem.ff.de compenſa.
¶ Item aduerte inquantum dixi , ꝙ ſi poſſeſſio eſt re
cens non præſumitur pro ſolēnitatibus,poſſet proce
dere qñ principaliter quis peteret declarari conſenſum
capituli interueniſſe per no.in d.l.quidā in ſuo.
ſed qñ hoc principaliter nō deducitur in iudiciū.tūc
ſufficit quaſi poſſeſſio bñficij ratione inſtitutionis factę
per prælatum poterit petere debitum eccleſię:
quia pręſumiī,ꝙ fuerit canonicè inſtitutus,niſi ꝓbetur
oppoſitum : ideo exiſtens in quaſi poſſeſſione, ex
quò eſt in quaſi poſſeſſione ex inſtitutione ſuperioris
ſi aliud non probatur.voluit Io.And.in c.nihil.ſuper
gl.fi.ſ.de elec.& Spec.in tit.de actore.§.j.verſi.item
cōtra prælatum . ¶ Item etiā attende,qa etiā pro intellectu
glo.facit, qđ no.gl.in l.actor.ff.rem ra.ha.q̃
vult in dubio præſumi ſolēnitatē decreti in conſtitutione
procuratoris.Bart.tñ ibi tenuit contrariū.& ad
iſtum tex.& gloſſ.rñdet,quòd verior eſt intellectus,
ꝙ in dubio non præſumatur iſta ſolēnitas . & ſic voluit
tenere,intellectum Egidij.ſed tu potes dicere,vt
dixi ſupius poſt do.Ant. ¶ In gloſ.maioris. in fi.dic
15 ſm do.Ant.qđ † alio nō apparēte pars maior nume
ro cenſetur ſanior:aliqñ tñ minor.puta ſi maior pars
eligat indignum,& minor dignum.nam tunc minor
cenſetur ſanior : & præualet etiam electio minoris,ſi
maior ſcienter eligat indignū.ſ.de poſtu.præla.gratū
. Si aūt ambæ eligant dignū,ſed forte aliqua pars
digniorem . An autē tunc aliquid operabitur ſanioritas
. plenè not.ſ.de elec.eccleſia.el ij.vbi etiā tracta-
16 tur,an ad validitatē † electionis requiratur copulatiuè
, ꝙ ſit facta a meliori,& ſaniori parte capituli . de
quo ēt in c.quia pp.ſ.de electio. ¶ In gl.vacuari. in
fi.An aūt ipſo iure ſint nullæ hmōi inſtitutiones. an
vero ſint aliquę,ſed eueniāt caſſandę. dixi in notabilibus.
¶ In gloſ.penul.ibi.ſ.pręſcripta,& forte voluit
litera hic dicere , dū dixit approbata.facit,qđ not.ſ.
17 de cau.poſſ.eccleſia.& ſ.de elec.Cumana. ¶ † In gl.
fi.ibi:de iure cōi pertinet ad Ep̄m,& capitulum. Ho
ſti.dixit hoc procedere . & idē vī velle Inno.qñ bo-
na capituli nō ſunt diuiſa a bonis Ep̄i,ſed ſunt cōia.
Nā tūc ſpectat collatio ad capitulū, & p̄latū,ſeu ad
p̄latū cū ɔſenſu capituli.ſecus vbi bona eſſent diuiſa:
& forte in partem capituli obueniſſet ius pręſentandi.
qa tūc dicit,quòd poterit capitulū pręſentare;
vel ſyndicū conſtituere ad præſentādū: per id,qđ hī
in l.j.ff.quod cuiuſq; vniuer. & in c.edocteri.ſ.de reſcrip.
& ſic vī trāſire Io.An.hic. & etiā Hoſti.ſed do.
18 Ant.recitat, ꝙ † capitulū ꝑ eius ſyndicū poterit pręſentare
cū autoritate pręlati. Hoſti.vero in ſumma:
eo.tit.§.ij.vī velle,ꝙ qñ bona ſunt diuiſa, ꝙ tūc prelatus
ɔferet,vel inſtituet eum conſilio capituli: & ſic
vī aliter dicere. Sed tu potes dicere , ꝙ vbi expreſſe
obuenit in partē ipſi capitulo ius pręſentādi . ꝓcedit
id,qđ dī hic.vbi aūt nō obuenit ſpecificè in partē. li
cèt bona ſint diuiſa:& tunc vī,qđ ꝓcedat dictū Hoſti.
in ſumma huius titu.& tūc conferat,vel inſtituat
pręlatus cū ɔſenſu capituli . Sed vbi bona ſunt cōia,
tunc debet inſtituere, vel cōferre cū ɔſenſu capituli.
vt ēt no.in ſumma.de elect.§.quis poſſit.verſi.qd de
prębendis. Et ſm pędicta vī capitulū iſtud concordandum
cū duobus capitulis precedētibus. quia ſm
hoc hic loquiī qñ bona pręlati,& capituli ſunt cōia.
ideo requiritur cōſenſus capituli,ſed in duobus capitulis
pręcedētibus intelligatur qñ bona erant diuiſa.
Sed certè iſta ſolutio vī diuinare.ideo qualiter poſſit
ſolui contrarium huius capituli ad dicta duo capitula,
plenè dixi in c.nouit.licèt do.Flo.ſatis hic in ſi.
19 ſtat, cuius dicta retuli in d.c.nouit. ¶ † Item etiā aduerte,
qa ipſe do.Flo.ſuper glo.iij.huius capituli col
ligit , ꝙ in dubio actus geſtus per pręlatum pręſumitur
geſtꝰ de ɔſilio fratrū. & in hoc dicit illā ſingularē.
& exponit tex.dū dicit, ītelligi,id eſt,pręſumi.:& ſic
dicit cōiter intelligi . Et per hoc ēt dicit Fede.de Se-
nis,ꝙ in actibus collegij opponenti nō interueniſſe cō
ſenſus collegij incumbit onus probādi. & eodē mo-
do opponēti,ꝙ nō interfuerunt oēs,vel qđ nō fuerūt
vocati incumbit probatio, & ſtaī inſtrumēto in quo
dī,ꝙ Abbas A.B.& C.repreſentantibus totū ɔuentū
fecerunt talē procuratorē : & ſi opponitur,ꝙ tunc in
conuentu erant plures habentes neceſſe incūbit ꝓbatio
opponēti , quę oīa colligūtur ſm eum,& dicta
gloſ.& ſępe poſſunt accedere: & per hoc dicit ſe defenſaſſe
multa inſtrumenta,& eſt ratio p̄dictorū , qa
pręſumit pręlatus iuſtè agere ſuum officiū. de p̄ſcri.
ad audiētiā.& de pręſum.c.illud.nec pręſumitur de-
lictū cōmittere,de p̄ſumptio.c.ſi.eſſet autē delictum
ꝓcedere ſine capitulo ſm eū.cum id ſit ɔ̄ honeſtatē,
& ɔtra iura.§.nouit.& ſic reſidet.ſed de hoc dixit ple
nius ſuperius poſt Inn.& do.Ant.Tangit etiā hic do.
Flo.nunqd ſi Abb.præſentare hēt in aliqua eccleſia,
& dedit literas quę nō fuerunt p̄ſentatę , & interim
moritur ipſe Abbas , nunqd ſucceſſor poterit illum
p̄ſentare.de quo remittit ad ea q̃ hñt .ſ. de ele.in cau
ſis.nā vī ꝙ ſic,ex quò reintegra deceſſit ipſe p̄ſentās,
20 ſeu dans lr̄as. ¶ † Vltimo tāgit hic Io.An.an prelatus
poſſit p̄ſcribere ɔceſſiones ſine ɔſenſu capituli.dicit
Hoſt.ꝙ ſi vult facere collationē in titulū bñficij poterit
p̄ſcribere ꝑ iſtū tex. Si vero velit facere collationē
in ꝓprietatē, tūc ſi vult ɔcedere laicis res eccleſię
in ꝓprietatē: & ſic alienādo eis nō poterit hoc p̄ſcribere,
qđ poſſit hoc facere ſine ɔſenſu. qa talis ɔſuetu
do eſſet oneroſa ecclię.ſ.de ɔſue.c.j.lūcto.c.ſine exceptione.
xij.q.ij.nā licèt ſolēnitas anthētice.hoc ius
porrectū.ſit p̄ſcripta.vt ī c.dudū.de reb.eccl.nō alie.
in vj.tñ ſecus iu ſolēnitate.c.ſine exceptione.xij.q.ij.
vt no.in d.c.dudū.facit,qđ dixi in c.j.ſ.e.Idē dicit de
alienatione volūtaria,vel cōceſſione facta eccleſijs q̃
hñt cōgruā ſuſtentationē : & ſic non indigent,qa nō
tenebunt ſine cōſenſu capituli, alle.ij.q.j.paſtor.nec
valebit conſuetudo contraria ſm eum.in alienationibus

nibus autẽ, & conceſſionibus quæ fiũt ad ędificatio
nẽ eccleſiarũ dicit, qđ iſta poterit facere prælatus ſi-
ne conſenſu capituli, ſi hoc hẽt cõſuetudo ꝑ iſtũ tex.
& ĩ.de dona.apoſtolicæ. & xij.q.ij.bonæ rei.& c.au
rũ.¶Nec obſt.j.e.tua.& c.paſtoralis.& de dona.pa-
ſtoralis.ſed loquiř de iure cõi. ſed qđ dictũ eſt ꝓce-
dit qñ ſubeſſet cõſuetudo, ꝙ ſine conſenſu capituli,
id facere poſſet, qa talis conſuetudo in caſu ꝓdicto
vř valere. vř tñ tũc reqri cõſiliũ,nec valebit cõſuetu
do ne exigat cõſilium in dicto caſu. Et plus ẽt dicit,
ꝙ vbicũq; de iure exigiř cõſenſus, vel cõſilium non
poterit præſcribi,vel induci conſuetudine, ꝙ nõ req
ratur ſaltẽ cõſiliũ,licèt ecõtra capitulum poſſet cõtra
prælatũ præſcribere,ꝙ poſſit expedire actũ ſine prę la
to.& rõ diuerſitatis eſt ſm eum, qa ꝑlatus eſt ſolus,
& ſic indiget cõſilio. ſed in c.cũ ſint plures,nõ ſubeſt
illa neceſſitas.arg.c.prudentiã.circa prin.ſ.de offi.de-
leg.facit, qđ ipſe no.in ſumma.eo.ti.§.ij.¶Sed cer-
te quicqd ipſe dicat præſcribi põt etiam ꝑ prælatũ,
ꝙ nõ teneať requirere cõſiliũ capituli in collationi-
bus inſtitutionibus præſentationibus correctionib',
& cauſarũ vẽtilationib',vt eſt expſſum in c.ij.de cõ
ſue.in vj.¶In alienationibus autẽ, vel cõceſſionibus
rerum eccleſię, vř ꝙ nõ valet conſuetudo, vel pręſcri
ptio, ꝙ prælatus poſſit prædicta facere ſine conſenſu
capituli per id, quod hř in cle.ſi vna. de rebus eccle.
nõ alie.& ibi no.per glo.per quã patet, ꝙ reprobatur
opi.Hoſti.in alienationibus, & cõceſſionibus rerum
eccleſiæ: qa oĩno nẽ obſtãte cõſuetudine requiritur
ꝙ fiat cũ cõſenſu capituli.¶Itẽ attẽde ad vnũ, qa Ho
ſti.vř velle, ꝙ qñ cõceduntř res vnius eccleſiæ ad ędi-
ficationẽ alterius eccleſiæ, quòd iſto caſu de iure cõi
debeat fieri cũ cõſenſu capituli, niſi ꝯſuetudo aliud
habeat, quia tunc ſufficiet conſiliũ. Sed ꝯrarium vř
ſenſiſſe in c.nouit.ſ.eod.vbi velle vř qđ poſſit fieri ꝑ
prælatum etiam ſine conſilio, vel conſenſu capituli.
licèt dicat tutius eſſe requirere conſenſum: & ſic vř
ſibi ꝯtradixiſſe.do.Ant.hic concordat. opi.ipſius Ho
ſti.quòd ſi alienatio fit ex cã neceſſaria, vt qa fiat ꝓ-
pter indigentiam, & tũc ꝓcedat dictum.c.nouit.ſed
vbi fit ex cã volũtaria licèt ꝓꝑ cauſam religionis, tũc
procedat, qđ dicit, & ſic trãſit do.Ant.ſed certè ſem-
per: & ſic vtrobiq; vbi agitur de cõcedendo rẽ vnius
eccleſiæ alteri requiritur, qđ fiat cum conſenſu capi.
aliàs non valet conceſſio, nec valet conſuetudo cõ-
traria. per ea quæ habentur, & notan.in tex.& gloſ.
in dicta clemẽ.ſi vna.de rebus eccle.non alie.& hæc
ſufficiant de iſta decre. Et hic ſit etiam finis lecturæ
pro iſto anno.

SVMMARIVM.

1 *Capituli appellatione, an comprehendatur prælatus qui præeſt ipſi capitulo.*
2 *Compromitti poteſt ſuper decimis, & ſuper re ſpirituali.*
3 *Transactio ſtrictè ſumpta non poteſt fieri ſuper re ſpirituali.*
4 *Titulum poſſeſſionis allegare, an debeat reus.*
5 *Decimas quas tenet laicus contra ius commune ex tolleratione ſuperioris, ſeu eccleſiæ certo reſpectu dicitur illas malè tenere.*
6 *Tractatus, & conſenſus differunt.*
7 *In alienatione rei eccleſiaſticæ quæ requirantur pro ſolennitate illius alienationis.*
8 *Solennitas maior requiritur in alienatione rei eccleſiæ, quàm in eius rei reuocatione. & nu.16.*
9 *Decimas, vel alia ſpiritualia ex conſenſu ſuperioris, ſeu Papæ poſſidere propriè non dicitur laicus, ſed detinere.*
10 *Argumentum a contrario ſenſu eſt validum in iure.*
11 *Conſilium Lateranenſe celebratum fuit anno domini.1178.tempore Alexandri tertij.*
12 *Abſentes an debeant vocari in actibus capitularibus.*
13 *Alienatio rei eccleſiæ debita forma obſeruata, an valeat, licèt per ipſam alienationem non procuretur vtilitas eccleſiæ.*
14 *Geſtor voluntarius qui cepit vtiliter gerere negotium pupilli ſi propter caſum fortuitum non ſequatur euentus, an tenebitur pupillus.*
15 *Dictio, præſertim, eſt implicatiua, & etiam dictio, maximè.*
17 *Alienare extra familiam, an dicatur filius qui dat ſorori.*
18 *Relictum Epo ab extraneo uidetur relictum contemplatione eccleſiæ.*
19 *Decimæ quas laici habuerunt ante conſilium Lateranenſe licitè ab eis detinentur, & poſſunt eas cum conſenſu Epiſcopi transferre in aliquam eccleſiam, vel locum religioſum.*
20 *Infeudari, an poſſint laici de decimis.*
21 *Et quid ſi laicus eſt in quaſi poſſeſſione feudi decimarum alicuius eccleſiæ, ſi eccleſia uult illas uendicare dicendo conceſſionem eſſe factã poſt concilium Lateranenſe, & laicus dicat quòd ante, cui incumbit onus probandi.*
22 *Feudatarius poteſt dare in feudum ipſam rem feudalem.*

CVm apoſtolica. Tenet dona-
tio quã de ſo-
lius diœceſani licẽtia facit laicus eccleſię
de decimis quas ab alia eccleſia habuit
in feudũ ab antiquo.h.d. Et diuiditur in duas partes
principales.nam in prima ponitur conſultatio.in ſe-
cũda rñſio.ſcđa ibi:taliter rñdem'. Primo facit qua-
tuor, qa primo ponit partiũ ꝯpromiſſum. ſcđo vnius
partis allegationem. tertio alterius partis allegatio-
nem.quarto ponit cõſultationem arbitrorũ.ſcđa ibi:
dicti monachi.tertia ibi:ecõtrario.quarta ibi:quia ve
ro. Scđa principalis ſimiliter facit alia quatuor, q.
primo rñdet conſultationi. ſcđo ſoluit, & concordat
ꝯtraria. tertio corroborat rationẽ.quarto eã determi
nat, ſeu limitat.ſcđa ibi: autoritates.tertia ibi: nã in
Lateranẽſi.quarta ibi:hoc aũt.¶In tex.ibi: capitulũ.
1 †an autẽ applone capituli cõprehendatur ẽt præla-
tus qui præeſt ipſi capitulo.recurre ad ea quę hñr in
tex.& gl.in c.poſt electionẽ.de conceſ.ꝑben.& an ſi
capitulum nõ hẽat cõſenſum prelati poſſit agere pro
iuribus eccleſiæ: & ſic econtra, an prælatus ſine capi
tulo poſſit agere. recurre ad ea, quę hñr.ſ.de relati.
edoceri.& in c.j.ſ.de ꝓcu.Itẽ ibi ſuꝑ decima.ſupple
quę erat ſita in parochia Sancti Stephani. & ſic ſuꝑ
illa eccleſia Sancti Stephani fundabat intentionẽ ſuã
de iure cõi iuxta ea q̃ hñr de deci.cũ contingat. & in
c.ad decimas.de reſti.ſpo.in vj.¶Item ibi: dicti Mo-
nachi omitti petitionem eccleſię Sancti Stephani.for
te ex eo: qa ſatis erat nota in ſe, cũ fundaret intentio
nem ſuã de iure cõi, per id qđ ſuperius dixi. ¶Item
ibi:diœceſani eius.ſupple:ſcilicet militis, vel melius
2 ſm Io.An.dic eius:ſcilicet decimę.¶†Nota, ꝙ ſuper
decimis, & ſic ſuꝑ re ſpirituali põt cõpromitti.qđ in-
telligũt qdã eſſe verũ, qñ fit cõpromiſſum tanq̃ in ar
bitratorẽ.facit, qđ hř in c.niſi eſſent.ſ.de ꝑbẽ. ſecus
ſi tanq̃ in arbitrũ. per id, quod hř.ſ.de arbi.in c.con
tingit. & iſtud vř ſequi do.meus do.Petr.de Ancha.
ſed Hoſti.hic tenet contrariũ.qa etiã tanq̃ in arbitrũ
põt cõpromitti. & ꝓ iſto facit text.iſte.facit etiã, qđ
3 no.in d.c.contingit. ¶†Fatetur tñ, quòd tranſactio
ſtrictè ſumpta nõ poteſt fieri ſuper re ſpirituali.ſ.de
tranſac.ſuper eo.Nec ob.prędictis.c.contingit.qa ibi
loquiř qñ de re ſpirituali compromittiř in laicũ, qđ
fieri nõ põt vt ibi. ſed hic loquiř, qñ in perſonas ec-
cleſiaſticas.vt hic patet, & in ſupraſcriptione.ideo tã
quã in arbitros potuit cõpromitti. Et quod dixi pate
re ex ſupraſcriptione, intellige verũ, ſi magiſter ſcho
lariũ erat clericus. Si aũt fuiſſet laicus, qđ vř ẽt eſſe
poſſe per ea quę hñr.j.de magiſt.c.j.& c.pe.tunc in-
tellige, qđ de autoritate ſuperioris fuit compromiſ-
ſum in clericũ, & laicum, aliàs ſic fieri non poſſet de
4 iure ſpirituali iuxta not.in c.ꝯtingit. ¶†Nota, quòd
reus non vř abſoluẽdus, niſi alleget titulũ ſuę poſ-
ſeſſionis. quod vř contra ea quę hñr in l.fin.C.de rei
vendi.&

vendi.& ĩ.vt eccleſiaſti.benefi.c.vno. & in l.qui ac-
cu.C.de eden.&t de proba.ex literis .ſed dic,ꝙ iſtud
contingit ex eo,quia ius cõe faciebat ꝯreum,& fun-
dabat intẽtionem agentis . ideo tũc ſuccumbere de-
bet reus,niſi alleget titulum ſuæ poſſeſſionis,& pro-
bet.facit,qđ hr̃ in c.j.de ꝑſcri.in vj.¶ No.ꝙ vbi in ali
quo actu cõſtitutio requirit cõſenſum Epi vr̃ ſuffice
re ad cõſenſum Epi etiam abſq; ꝯſenſu capituli, niſi
5 actus exprimaĩ . ¶ †No.qđ decimas quas tenet lai-
cus ꝯ ius cõe ex tolleratione ſuperioris, ſeu eccleſiæ
certo reſpectu, dr̃ illas malè tenere licèt ex toleratio
ne eccleſiæ,ſeu Papæ teneat. & idẽ de obuẽtionibus
eccleſiaſticis . per id,qđ hr̃ in c.qm̃ quicquid. alleg.
in prima glo.Quod qualiter intelligatur,diceĩ ſuper
prima gl.in verbo , monendus.¶ Nota tres ꝯtus ꝓ-
hibitos rei eccleſiæ ſine folennitate determinata a iu
re.idem dicendum de alijs per quos alienareĩ res ip-
6 ſa.ĩ.de re.eccle.non alie.nulli. ¶ †Nota dr̃iam inter
tractatum, & conſenſum , quia tractatus eſt quidam
actus præcedẽs ipſum conſenſum . de quo tangitur
in c.ſequen.& tangitur etiam per glo.in c.j.de re.ec-
cle.non alie.in vj.& iſtud dicit do.Anto.eſſe notãdũ
ꝑꝑ ſtatuta q̃ imponũt interdũ pœnas faciẽtibus tra-
ctatũ: nam vr̃ ꝙ pœna habeat locũ ſi fecerint tracta-
tum.licèt cõſenſus ipſorũ tractãtiũ nõ interuenerit.
7 ¶ †Nota plura quæ requiruntĩ in alienatione rei ec-
cleſiaſticę pro ſolennitate illius alienationis.nam pri
mo exigitur tractatus. ſcđo conſenſus capituli. Item
tertio vtilitas eccleſiæ , & eius melioratio . ſufficit tñ
quò ad validitatẽ alienationis, ꝙ melioratio ſit quò
ad opi.ipſorum alienantium,& cõſentiẽtium:vt hic.
& tãgitur in gl.in verbo profuturum . & aduerte,q̃a
hic loquitur qñ agitur de alienatione rei eccleſiæ ca-
thedralis, vbi vero ageretur de alienatione rei eccle-
ſiæ inferioris a cathedrali , tũc ꝑlatus eccleſiæ ille q
hẽt alienare cũ tractatu,& ꝯſenſu capituli ſi eccleſia
illa inferior habeat capitulum . & fieri debet etiam
ſuadẽte vtilitate eccleſię vltra hoc requiritur autori-
tas Epi diœceſani, vt hic tãgit glo.in verbo cleri.fa-
cit, qđ not.per Ber.in c.j.de reb.eccle.nõ alie.in vj.
Et an tũc ẽt requiraĩ,ꝙ interueniat cõſenſus capituli
eccleſiæ cathedralis plenè dixi in c.j.ſ.eo.vbi ẽt per
Inno.& Io.An. Si aũt eſſet rector eccleſiæ parochia-
lis qui nõ hẽt capitulũ, qualiter tunc fiet alienatio.&
qũo poterit fieri tractatus,dixi in d.c.j. ¶ No.ꝙ inter
diuerſa nõ ꝓpriè cadit diuerſitas.facit,qđ no.glo.in
c.nihil.ſ.de elec.Et no.ꝙ vbi iura ſunt ꝯtraria debẽt
ſi fieri põt per diſtinctionẽ , vel diuiſionẽ ad concor-
diã reduci.facit,qđ hr̃ in §.quibus.in j.cõſtitutione.
C.nõ tñ ſufficere vr̃ qđ dicaĩ caſum eſſe diuerſum,
niſi etiã ratio aſſigneĩ,vt hic vr̃ colligi.& facit etiam,
qđ legiĩ,& no.in c.q̃a in cunctis.de cõceſ.præbẽ.in
8 vj.¶ †No.ꝙ nõ exigitur tanta ſolẽnitas in reuocatio-
ne rei eccleſiaſticę ad ius eccleſię qui per laicum ex-
tolleratione eccleſię tenetur, quãta reqritur in alie-
natione rei eccleſiaſticæ qui ab eccleſia poſſidetur,
quia in prima requiriĩ ſolũ cõſenſus Epi. in ſcđa re-
9 quiriĩ cõſenſus Epi cum cõſenſu capituli.¶ †Not.ꝙ
laicus decimas,vel alia ſpiritualia ex tolerãtia ſupio
ris,ſeu Papę nõ ꝓpriè dr̃ poſſidere,ſed potius detine
re.facit,qđ hr̃.ſ.de reſcrip.cauſam.¶ Not.ꝙ illud dr̃
ad vſum eccleſiaſticũ reuocari, qđ reuocatur quò ad
ꝓprietatẽ,& ſic interdũ verbũ,vſus,aſſignat ꝓprieta
tẽ. facit,ꝙ hr̃ in l.donationes cõcubinã.§.ſpecies.ff.
10 de dona.¶ †No.ꝙ argu.a ꝯtrario ſenſu vr̃ eſſe validũ
in iure , de quo in l.j.§.rei cuius.ff.de offic. eius cui
manda.eſt iuriſ.& ꝑ Io.An.in c.publicato.ſ.de elc.
& in c.j.de ęta.& quali.in vj.& in cle.j.de ſen.excõ.
& per Legiſtas in l.cõuẽticulã . C.de Epiſ.& cle.&
in l.iij.C.de cõdi.incer. ¶ Et not.ꝙ iſtud argu.a ꝯtrio
ſenſu plus vr̃ venire ex mente, & intellectu ꝑ intelli-
gentiã q̃ ex verbis , vt patet ꝑ literã dũ dicit,indire-
ctè,& non dicit directè. Itẽ dũ litera dicit daĩ intelli
gi.facit,qđ legitur,& not.in l.apud antiquos . C.de
fur.Et hoc eſt notãdũ ꝑꝑ ſtatuta in q̃bus põt dubita
ri,an hẽat locũ arg.a ꝯtrario ſenſu,cũ illa ſint ſtrictè
intelligẽda.iuxta no.in l.cõſtitutionibus.ff.ad muni
ci.& in l.j.ff.de ver.ſig.ꝑ Dy. & Bar.de quo.ꝑ Bart.
in l.oẽs populi.ff.de iuſti.& iur.& in materia ſtatuto
tum aliud inferius tangeĩ . ¶ Vltimo not.ꝙ hæc de-
cre.hẽt locũ in decimis in feudũ perpetuo ꝯceſſis lai
11 cis,intelligo ante concilium Lateranẽſe†qđ fuit tpe
Alexandri tertij.M.clxxviij.ſecus in cõceſſis poſt di-
ctũ cõciliũ. q̃a non potuerunt ꝯcedi laicis,& iõ non
poſſent alteri eccleſiæ cõcedi ẽt cũ cõſenſu Epi . fa-
cit,qđ hr̃.ĩ.de priui.cũ & plantare.& de decimis.q̃-
uis . An etiã ſi ante conciliũ fuiſſent cõceſſe decimæ
alicui laico ad vitam diceretur fuiſſe conceſſe perpe
tuo. videreĩ dicendum,ꝙ ſic per id,qđ hr̃ in l.j.& ij.
ff.pro ſocio . Sed contrarium eſt verius,quia certum
erat ipſum moriturũ cui facta erat ſpes,ꝙ reuerterẽ-
tur ad eccleſiam cuius erant ipſe decimæ,ideo alteri
eccleſiæ non potuiſſent concedi,& etiã de conſenſu
Epi.ſecus in his,quæ fuerunt perpetuo conceſſę.q̃a
tũc cum ſit dubium, an,& qñ redibũt ad eccleſiam,
ideo ius permiſit,ꝙ poſſint cõcedi alteri eccleſiæ rõ-
ne ipſius dubij. facit in argu.ꝙ hr̃ in l.ſufficit.ff.de cõ
di.inde. Et no.quòd primo debet moneri ipſe laicus
vt reſtituat ipſam decimam eccleſiæ cuius fuit . ſi tñ
ad hoc poſſit induci procedit,qđ ſuperius dixi , quia
poterit alteri eccleſiæ concedi de cõſenſu Epi. vr̃ tñ
ꝙ a cõtrario ſenſu , ſi non ꝑcedit dicta monitio non
poſſit fieri cõceſſio alteri eccleſiæ.& hoc etiã vr̃ vel-
le hic Ioan.And.¶ In glo.iij.in fi.fallit etiam in caſi
bus notatis.ĩ.in glo.penul.¶ In glo.tutius.ibi:ſeruiẽ
tis.per hoc innuit gl.quòd non ſit neceſſaria vocatio
12 abſentiũ, & an in actibus capitularibus † requiratur
vocatio abſentium, an vero ſufficiat conſenſus præ-
ſentium,vel maioris partis recurre ad gloſſ.ſing.quę
habeĩ in c.ꝑſentiũ.de teſti.in vj.vbi gl.notabi.ꝯclu-
dit,ꝙ regulariter nõ requiriĩ abſentiũ vocatio . fallit
in tribus caſibus,videlicet,ꝙ in alienationibus fien-
dis in receptionem canonicorum, & ceſſationibus a
diuinis,qđ ſingulariter tene menti . Inn.tñ in c.ij.ff.
de noui ope.nũ.vr̃ velle, ꝙ in actibus qui ſunt grauis
ꝑiudicij requiraĩ vocatio abſentiũ,in alijs ſecus . ſed
in contrarium fortiter facit tex.iſte cũ glo.vbi agitur
de actu grauis præiudicij,q̃a de alienatione rei eccle
ſiaſticæ . & tñ non requiriĩ vocatio abſentium, ideo
tutius eſt tenere gl.d.c.præſentium.& ad materiã ẽt
dixi in c.fi.ſ.de ma.& obe.¶ In gl.cleri.ibi : capituli
ſui.& ꝓ hoc facit,qđ hr̃.ĩ.de ver.ſig.cũ clerici.& q̃a
eſſet nimia difficultas tantã multitudinẽ ꝑſonarũ cõ
gregare. ¶ In ea.gl.in fi.Adde quod dixi in notabili-
bus.¶ In gl.profuturũ.ibi : reſtitueretĩ.& ſic patet de
13 mero rigore,ꝙ † ex quò ſeruata eſſet forma data a ca
none ipſo iure teneret alienatio,licèt poſſet reſtitui,
ſi ꝓbareĩ læſio enormis. Nã quò ad validitatẽ aliena
tionis ſufficit,ꝙ ꝓcureĩ vtilitas,& melioratio eccłię,
quò ad opinionẽ alienãtiũ,& ꝯſenſũ alienatiõis ipſ⁹
licèt forte re vera nõ ĩteruenIat,vt vtilitas eccłię imo
poti⁹ dãnũ.Et ex hoc ſeqĩ ,ꝙ vbi ꝯſtaret,ꝙ quò ad opi
nionẽ alienãtiũ,& ꝯſentiẽtiũ alienatiõi rei eccłię nõ
ꝓcurareĩ vtilitas eccłię ꝑ ipſam alienationẽ nõ vale
ret ipſa alienatio ipſo iure. Et ſm̃ ꝑdicta ſaluari poſſe
vr̃ gl.q̃ hr̃.xij.q.ij.ad fi.ſũmę . & in c.ſine exceptiõe.

xij.q.ij.In quibus locis gl.cócludũt, ꝙ licèt alienatio
fiat in caſu non cóceſſo a iure. vt q̃a non ſuadet vti
litas eccleſiæ. ſi tñ ſit aliàs debita forma ſeruata tene
bit alienatio.licèt eccleſia poſſet reſtitui ſi reperiatur
lęſa.nam licèt illa glo.cõiter reprobeť facit,qđ legiť,
& nota.in c.j.per glo.& quod etiã ibi dixi.ſ.de reſti.
in integ.tñ põt ſaluari,qñ apparẽtet quò ad opinio-
nem ſuberat vtilitas eccleſiæ licèt re vera nõ ſubeſ-
ſet per id,quod hic dicit glo.Et ſic etiam do.Ant.ſol
uat hic gloſſas prędictas.¶ Aduerte tñ,quia gl.in d.
c.ſine exceptione.vř velle,ꝙ nõ ſufficiat aliq̃d ceptũ
in vtilitatem eccleſię,ſi ꝯrius euẽtus ſubſequať poſt-
modũ ad inſtar eius, qđ dř de pupillo in l.ſi pupilli.
in prin.ff.de neg.geſt.Sed certè ibi loquiť in geſtore
volũtario.ſecus in neceſſario. vnde ſecus in tutore.
l.iij.§.ſufficit.ff.de ꝯrio iudicio tutelę. Et ſic qñ alie-
natio fit per prælatum non vř illa gl.bñ dicere, cũ ꝓ-
latus æquiparetur tutori per id,qđ not.gloſ.ĩ.de ac-
cu.in c.qualiter,& qñ.el ij.licèt, quò ad quid diffe-
rat ab ipſo tutore: quia tutor non facit fructus ſuos
nec cõuertit in ſuam vtilitatẽ. ſed prælatus ſic.facit,
qđ no.Inn.& Io.And.in c.licèt hęr.de ſimo.¶ Item
14 aduerte, q̃a gl.† in d.c.ſine exceptione.allegãdo di-
ctã.l.ſi pupilli.vř velle,ꝙ ſi geſtor voluntarius cepit
vtiliter gerere negotium pupilli, ſi poſtea nõ ſequať
euentus ꝑꝑ caſum fortuitum,qđ tunc teneať pupil-
lus,quod vř eſſe ꝯ dictã.l.ſi pupilli.& ꝯtra gloſſ.ibi
poſitam.poſſet tñ illa gl.ſaluari qñ geſtor volũtarius
cepiſſet negotiũ neceſſariũ pupilli non ſolũ vtile. vt
voluit glo.in d.l.pupilli.ſecus qñ cepit facere nego-
tiũ vtile tm̃.vt ibi no.per gl.Et quõ in hoc eſt differẽ
tia inter geſtorẽ voluntarium,& tutorẽ,qñ cepit ne-
gotium gerere. vtile notauit Bar.in l.ſi pupilli.quid
aũt ſi eccl̃ia ex actu celebrato nõ eſt locupletata,nec
dãnificata alienando rem eccleſiæ. an tenebit aliena
tio, gl.ĩ d.c.ſine exceptione.tenet,ꝙ ſic:q̃a ſufficere
vř, ꝙ ad læſionẽ diuinæ domus nihil ſit factum.x.q.
ij.hoc ius.ſeu in auth.hoc ius porrectũ.ibi:canoniza
ta.& eoipſo,quòd non eſt pauperior facta cenſenda
ſit locupletior. facit.l.In pupillo.ff.de ſolu. Sed do.
Ant.tenet ꝯtrariũ per text.iſtũ,& dictũ.c.ſine exce-
ptione.qui vñr velle,ꝙ alienatio ſit tunc licita,qñ fit
ꝑꝑ vtilitatẽ eccleſiæ. & vt melioretur eius conditio.
& ſic vř ꝙ ſaltẽ quò ad opinionẽ alienãtium debeat
interuenire vtilitas, & melioratio eccleſiæ. ſatendũ
eſt tñ,ꝙ ſi re vera nõ ſequať melioratio, nec dãnum
tenebit alienatio facta cum ſolennitate debita: nec
poterit tũc reſtitui eccleſia,ex quò nõ eſt dãnificata,
licèt nõ ſit meliorata cũ reſtitutione. tũc demũ ꝯce-
datur qñ dãnificať eccleſia, vel minor in nõ leui dã-
no.l.Scio.ff.de reſtitu.in integ.& ſm prædicta poſſet
ſaluari gl.in d.c.ſine exce.¶ In gl.teneť.ibi:antiquꝰ.
ſupple,ante cõciliũ Lateranenſę factũ tp̃e Alexãdri
tertij:de quo ſuperius feci mẽtionẽ. de quo ẽt hř.in
c.prohibemus.ĩ.de deci.& in c.cũ & plantare.§.ec-
cleſias.ĩ.de priui.& de quo tp̃e fuit factũ ſuperius di
xi,& de quo cõcilio Lateranẽſi debeat intelligi,ꝓba
tur in c.ij.§.illas. de decimis.in vj.Hoſt.aũt intellige
bat de antiquitus cõceſſis ante decretũ vrbani ſcd̃i.
ſeu cõciliũ factum per eũ. ꝑ id,qđ hř in vſi.ſeu.in ti.
Ep̃m vel Abbatẽ.in c.vbi ſiĉ vñr tolerari decimę cõ
ceſſæ ante decretũ Vrbani, & ꝓhibitę poſt decretũ.
Sed vt dicit Io.An.prima opi.vř approbari per text.
in ꝑalle.c.ij.§.illas.& pro hac opi.etiã facit,q̃a Vrba
nus ſcd̃s, vt patet ex chronicis fuit diu ante Alex.&
tñ Alexãder vř tolleraſſe decimas datas in feudũ añ
ꝯciliũ Lateranẽſe factũ ꝑ eũ:& ſic redactas ꝑ decre-
tum Vrbani.& iõ illas tollerauit,q̃a eccleſia tp̃e ſuo

a Dictio,ꝑ-
ſertim.Hęc
dictio præ-
ſertim, in-
cludit vtrũ-
que caſum,
ſicut maxi-
mè,per glo.
quæ inci-
pit non ita.
& Flor.in l.
illud. ff.ad
leg.Aql. &
gl.in l.ꝙ ſi
minor.§.re
ſtitutio.ff đ
minor. ſed
qñq; poniť
ꝓ ſolum-
modo,& cõ
ꝓhẽdit ca
ſum expreſ-
ſum tãtum.
c.j.de exce.
& vide in
Spec. de di-
ſpu. & alle.
§.poſt hoc.
in ver.item
maximè qñ
que.

paſſa fuit multas perſecutiones.vnde vt laici fauerẽt
eccleſijs fuit illud tolleratum,ꝙ poſſent detinere de-
cimas datas in feudũ ante cõcilium ꝓut ẽt ſenſit gl.
in c.q̃uis.ĩ.de decimis. ¶ In gl.mouẽdus.ibi: non in
feudũ ꝯceſ.ſupple:vel in feudũ cõceſ.poſt ꝯciliũ La-
teranen. de quo.ĩ.de decimis. ꝓhibemus. & d.c.cũ
& plantare.§.eccleſias.de priuileg. In ea.gloſſ.ibi:in
feudũ conceſſis. ſupple,antiquitus cõceſſis ante cõci
liũ Lateranẽſæ.Sed tunc aduerte,q̃a ſi de illis intelli
gať litera ꝓut vř ĩtelligẽda, vř ꝙ tales decimę nõ ma
lè detineãtur: imo bñ & abſq; peccato,ex quò ex di
ſpenſatione, & tolleratione eccleſiæ tenerent. facit,
quòd hř in l.gracchus. C.de adult.& xxiij.q.iiij.qui
peccat. in quibus patet,ꝙ vbi quis facit aliquid iure
permittente non vř peccare. cuius ꝯrium vř hic in-
nuere litera,dum dicit, vt ſi a laico malè detẽta,&c.
& Idem vř dicere tex.in c.vlti.xvj.q.j.qđ eſt.c.Hiero
nymi.Inn.hic primo ſoluit, ꝙ iõ dicũtur malè detẽ-
te,q̃a detinẽtur cõtra ius eccleſiæ illa q̃ ſunt ſpiritua
lia,qđ ſaltẽ ex honeſtate fieri nõ deberet: tñ re vera
licitè,& abſq; peccato tenentur ꝑꝑ diſpenſationem
vel tolerationem ſuperioris. ¶ Vel ſcd̃o poteſt dici,
ꝙ ideo dicuntur malè detineri ſcd̃m Innocen. quia
tales redditus ſpirituales fuerunt deputati pro de-
ſeruientibus in diuinis eccleſijs.facit,qđ hř.ĩ.de de-
cimis.c.j.& eo.tit.q̃uis.& c.tua nobis. & ideo cum
laici illas teneant ſine exhibitione diuini obſequij:
dicuntur malè tenere: tenent tñ ſine peccato ex di-
ſpenſatione, & tolleratione eccleſiæ: quia licèt laici
nõ deſeruiãt in diuinis tñ deſeruiunt eccleſiæ a qua
hñt in feudum ipſe decimæ. & ideo vř ꝙ in caſu hu
ius capituli, licèt poſſint moneri: non poterunt cogi
ad reſtituendum. vt voluit ſentire gloſſ.in iſta tertia
ſolutione quam in effectu poſuit hic in verſi. hoc qđ
15 dicit.¶ † In gloſſ.præſertim:ibi:maximè.no.benè.gl.
a quòd dictio præſertim,ᵃ eſt implicatiua de ſui natu-
ra,ſicut & dictio,maximè,qñ ſtat in ꝓprio ſignifica-
to.de qua hř.ſ.de fil.presbyt.ad abolendam. per gl.
& in l.illud.ff.ad le.Aqui.Quandoq; tñ ponitur im-
propriè pro tm̃.& tunc non implicat,vt no.in d.c.ad
abolendam. ſed illud tunc procedit impropriè: &
hoc ſuadet ratio contrarietatis vitandę.aliàs de pro-
prio ſignificato habet implicare. vt patet in prealle-
gatis iuribus.¶ In glo.reuocare:ibi.de laico ad eccle
ſiã:& licèt nõ trãſferať ad eccleſiã ad quã ſpectabat:
ſed potius ad aliã,qđ eſſe põt: vt hic dř nõ cẽſeť alie
natio:q̃a cẽſeť quodãmõ prima eccleſia ſoror alteriꝰ
eccleſię.q̃a vnica eſt vniuerſalis eccleſia cuiꝰ alię ſpe
ciales ſunt membra.xxiiij.q.j.in c.loquiť dñs ad Pe
trum.& patet in ſymbolo ibi:& in vnam catholicam
16 eccleſiam,&c.& ad id,qđ hic dř ꝙ † facilius ꝓmittiť
reuocatio rei quę ab eccleſia detinetur,bñ facit, qđ
hř in ſimili in l.ſeruus.C.de pactis.vbi facilius ſeruus
præiudicat dño in quæſitis q̃ in quęrendis,& quia ẽt
debitor in fraudem creditorum non põt alienare ea,
quę hẽt: licèt poſſit non acq̃rere quę nõ hẽt.l.j.& ij.
& l.qui autẽ.ff.de his q̃ in frau.cred. ¶ In ea.glo.ibi:
non vř alienare:hoc verum,qñ filius erat prohibitus
17 †alienare extra familiã: q̃a tũc nõ dř extra familiam
alienare dãdo ſorori. ſecus vbi ſimpliciter ꝓhibitus
eſſet alienare facta tñ prohibitione taliter, ꝙ teneat
prohibitio ſecundum ea,quę habẽtur in l.filiusfami
lias.§.diui.ff.de lega.j.nam tunc non liceret aliena-
re etiam ſorori ſecundum ea quę not.in d.l.volun-
tas.per gl.& docto.¶ In eadem glo.ibi:ſiue ſint col-
laterales,&c.tamen etiam poſſent nedũ deſcenden-
tes,ſed etiã collaterales deficere, nihilominus q̃a ẽt
poſſent non deficere:& ſic dubiũ,an redibit ad prio-
rem

rem eccleſiã:ideo propter dubium canon ꝑmiſit,qđ
laici poſſint ipſam decimã in aliã eccleſiam transfer
re cum conſenſu Epi.vt ſic potius eccleſia habeat,&
teneat illam q̃ laici.¶In gl. in Lateranenſi concilio.
ibi:cũ,& plãtare.ſupple.§. in eccleſijs. & hr̃ etiã in c.
prohibemus.ſ.allega.¶In ea.gl.ibi: in alios laicos.ſi
intelligatur gl.de decimis poſt concilium Lateranen
ſę conceſſis in ſeudũ:tunc clare procedit.ſi autẽ intel
ligatur ẽt de decimis conceſſis in ſeudũ ante conci-
lium Lateranenſe: tunc poſſet eſſe dubitatio,ex quò
illas licitè tenent, an poſſint alios laicos ipſas tranſ-
ferre:ſaltem de conſenſu Epi.Et gl. hic relata ad tex.
vr̃ innuere,ꝙ no.& pro ipſa facit tex. iſte a contrario
ſenſu inquãtũ ꝑmittit ſolũ tranſlationẽ quæ fit de cõ
ſenſu Epi in eccleſiam, vel locum religioſum : & ſic
a cõtrario vr̃,ꝙ non ſit permiſſa tranſlatio in aliũ lai
cum:& iſtud videntur tenere doc. in c. prohibemus.
j.de deci.licèt ibi.gl.videatur tenere cõtrarium. ſed
videtur,ꝙ nõ bñ per prædicta.¶In gl.datur.intellige
de iſta materia,an licitũ ſit argu.a cõtrario ſenſu: tan
gitur in gl.de quibus dixi in notabilibus.do.Ant.hic
cõcludit , ꝙ aut in diſpoſitione apponitur aliqua di-
ctio implicatiua,vt dictio, ꝑſertim:& dictio, maximè
pute,vel dictio, etiã.facit,quod habetur in l.conuen
ticulas.ſm vnam lectu.& qđ no.But.ibi. C. de Epiſ.
& cleri.tunc ceſſat arg.a contrario ſenſu.quia dictio
implicatiua,implicat idem eſſe a contrario ſenſu . ꝑ
id,qđ dixi.ſ.in gl.ſuper verbo,pręſertim.aut non po
nitur in diſpoſitione aliqua dictio implicatiua.& tũc
ſm eum a verbis narratiuis non debet ſumi arg.a cõ-
trario ſenſu.facit , quod hr̃ in c.ſi Papa.de priuile.in
vj.licèt ipſe nõ alleget.& in cle.ſi ſummus.de ſentẽ.
exc.& licèt ſic ſimpliciter tranſeat:tñ hoc vr̃ verum,
niſi diſponentis intentio fundetur ex verbis narrati-
uis.per id,qđ hr̃ in cle.lr̃is.de proba.& ad idẽ,qđ di
xi de verbis narratiuis:ipſe dicit idẽ in verbis moda-
libus nihil alleg.hic tñ videtur verum,qñ modus re-
ſpicit fauorẽ eius cui adijcitur.per id,qđ hr̃ in l.Titio
centum.ff.de condi.& demon.Si aũt reſpiceret con-
modum alterius , tunc vr̃ ꝙ ſit licita argumentatio ,
qñ ſtaret per debentẽ implere modũ. ſecus ſi per ca-
ſum,per id qđ hr̃ in l.ſi Titio.ais eſt.§.primus ſub.l.
ſi fundum per fideicõmiſ.de leg.j.& cũ ibi no.ꝑ Bar.
facit ẽt,qđ no.Bar.in l.ij.§.fin.ff.de dona.& qđ not.
glo.in l.ſi mulier.C.de iure do.Et ſcđm prædicta vr̃
litandum dictum ſuum.an autem a verbis diſpoſiti-
uis,vel cauſatiuis diſponendis poſſit ſumi arg.a con-
trario ſenſu,concludit,ꝙ ſi cauſa eſt repulſiua dẽt ſu-
mi,q̃a illa ceſſante non ceſſat diſpoſitio.l.§.ſextum.
ff.de poſtulan.& facit,qđ habetur.ſ.de renũcia. poſt
tranſlationẽ.cum ibi notatis. Si autẽ cauſa ſit finalis
concludit , ꝙ ſi diſpoſitio habet plures cauſas finales
ab vna tñ non eſt ſumendum arg.a contrario.quia li-
cèt vna ceſſet:altera remanet.facit, qđ habetur in §.
affinitatis:inſti.de nup.& in l.liberorum.§.notanter.
ff.de his,q̃ no.infa.& in l.ſi ſub hac.ff.de actio.& ob.
ab vtraq; aũt ipſius inuitis poſſet ſumi.facit,qđ hr̃ in
d.l.conuenticulam.& in dicto.c.notanter.ſi vero vni
ca ſit cauſa finalis,tunc regulariter ſumi poteſt arg.a
contrario ſenſu.facit,qđ legir̃,& no.in l.ij.§.ſi.cũ ibi
no.ꝑ Bar.ff.de dona.& ſilr̃ a verbis diſpoſitiuis ꝑ iſtũ
text.cum ſimilibus.fallit ſi ſenſui cõtrario repugnet
alia lex,vel aliud ius,vel repugnaret rõ naturalis,vel
aliqua abſurditas ſequerer̃, q̃a tunc non deberet ſu-
mi ar.a ꝯtrario ſenſu,per id qđ hr̃ in l.ij.C.de cõ.in-
ſer.& qđ no.gl.in c.j.de ętate,& qua.in vj.& qđ no.
in d.l.ꝯuẽticulã,& qđ no.in d.c.ſignificaſti.ſ.de ſor.
ꝯpe.Et hęc ꝓcedũt in legibus cõibus.in ſtatutis aũt,

an licitũ ſit arg.a ꝯ̃rio ſenſu.ꝯcludit poſt Bar.in l.oẽs
populi.ff.de iuſt. & iur. ꝙ ſi contrarius ſenſus repu-
gnaret iuri, vel tenderet ad correctionem iuris cõis,
tunc non deberet ſumi.qđ lex nõ corrigitur,niſi q̃tũ
expreſſe hoc appareat.l.ꝑcipimus.C.de appel. vnde
alibi dixit gl. notabiliter:licèt ipſe non alleget , ꝙ ꝑ
ſubditos,& tacitos intellectus non dẽt induci corre-
ctio.ita no.gl.in c.cupiẽtes.§. ꝙ ſi per viginti.de ele.
in vj.Senſus aũt ꝯtrarius non eſt expreſſus:ſed potius
ex mente ſumitur:vt hic innuit tex.dum dixit,datur
intelligi,& dũ dixit,& ibi dar̃ intelligi.& facit,quod
hr̃ in l.apud antiquos.C.de fur.vbi aũt ꝯtrarius ſen-
ſus ſtatuti non repugnaret iuri.tunc bene licita eſſet
argumentatio,q̃a caſus omiſſus in ſtatuto relinquir̃
in diſpoſitione iuris cõis.faciat, qđ hr̃ in l.ſi ex̃neus.
ff.de cõdi.ob.cau.& in c.ſuſceptum.de reſcrip.in vj.
& de materia per Io.An.in c.publicato.ſ.de electio.
18 ¶†In gl. pen.ibi:de teſta.requiſiſti.Sed certè in eadẽ
decre.in ver.ſi vero.vr̃ idem ꝓbari,qđ hic.nã ſi relin
quir̃ Epo ab extraneo vr̃ relinqui cõtemplatione ec
cleſię.& ſic vr̃ relictũ nedũ Epo.ſed ẽt eccleſiæ, licèt
ſit ſecus,qñ relinquir̃ a propinquo . & ſic patet,ꝙ ex
circũſtantijs hoc erit diſcernendũ,an ſub appellatio-
ne Epi ſolũ ꝯprehendar̃ Eps.facit,qđ no.in c.ad apo
ſtolicæ.in gl.iij.& ſuper ea.j.de dona.Io.Cal.hic di-
cit,ꝙ ibi,& hic reſpicimus mentem diſponẽtis, & fa
uorẽ eccleſię.nã ibi mẽs eſſe vr̃,ꝙ de ſolo Epo intel-
ligar̃,qñ a ꝓpinquo ſit relictũ,ſed vbi ab ex̃neo, tunc
vr̃ eſſe mẽs diſponẽtis.& ẽt fauor eccleſię hoc ſuadet
q̃a vr̃,& dẽt intelligir̃ relictũ ꝯtẽplatione eccłiæ . hic
aũt fauore eccleſiæ ſuadet, vt appellatione Epi ꝯpre
hendar̃ ſolus Eps:vt ſic facilius aduocer̃ res de manu
laici.& ſic per hoc patet ſolutũ dictũ ꝯ̃riũ.¶Do.Flo.
hic dicebat,ꝙ ꝓpriè loquẽdo idẽ eſt dicere Epi.& ſo
lius Epi:q̃a in dubio non dẽt intelligi alia ꝑſona , ꝑ
id qđ hr̃ in l. ita ſtipulatus.§.Chryſogonus.ff.de ver
bo.obl.Fater̃ tamen,ꝙ qñq; diſpoſitio collata in Epi
ſcopum intelligir̃ collata intuitu eccleſiæ,qñ ſit reli-
ctum ab extraneo . & tunc noĩe Epi comprehẽdir̃ ẽt
eccleſia.vt patet in d.c.requiſiſti.¶In gl. ſi.ibi. nullũ
ius habeat.Adde hic verbum,q̃a Eps.j.poſitum, q̃a
melius hic cadit.¶In ea.gl.ibi.fuit permiſſum.ſ.ex di
ſpenſatione eccleſiæ,id eſt Papę,qđ fieri potuit,cum
decima ſit res ſpiritualis. nam ex ꝯceſſione Papę põt
fieri conceſſio iuris ſpũalis laico.facit,qđ not.Inn.&
Io.An.in c.quod ſicut.de electio.& qđ no. per gl.in
c.bene quidem.in ver.ꝑter Romanũ. quæ fuit addi-
tio.& aliqui libri non habent.xcvij.diſt.vbi ẽt gl.tra-
ctat,an poſſit cõcedi per Papã poteſtas excõicãdi lai
co.& facit ẽt,ꝙ no.per Ioan.And. in c.ij.de ꝑben. in
vj.& quod dixit gl.ſ.qñ antiquitus,&c. & intellige,
19 vt dixi ſuper gl.in ver.tener̃.¶†Et ex prædictis pate-
re poteſt ratio diuerſitatis,quare laici poſſunt cũ con
ſenſu Epi transferre decimas habitas añ concilium
Lateranenſę in aliquam eccleſiam,vel locum religio
ſum,& tamen hoc non conceditur eis facere de habi
tis poſt concilium.nam ratio diuerſitatis,quia habi-
tas ante concilium licitè tenent ex diſpenſatione, &
tolerantia eccleſiæ . quia fortè fuit indultum propter
ſcandalum euitandum.faciat, qđ hr̃.ſ. de reſcri.c.ij.
& ideo cũ non poſſent aduocari ab ipſis laicis eis in-
uitis:tunc facilius retractarentur de manibus ipſorũ
laicorũ,q̃a minus malum erat, qđ tales decimę trãſ
ferrentur in aliquas eccleſias,vel loca religioſa,q̃ qđ
ipſi laici retinerent qui certo reſpectu dicũtur ipſas
malè detinere.vt tetigi ſuꝑ gl. in verbo,monendus.
Et ideo ꝑmiſſum fuit qđ tales decimæ per laicos cũ
conſenſu Epi poſſint transferri in eccleſiam ꝑ locum
reli-

religioſum quæ ratio ceſſat in conceſſis poſt cōciliū,
qa non valet cōceſſio.ī. de decimis.prohibemus. &
iō de facili veriſimiliter poſſunt recuperari:iō tūc nō
ſufficit ſolus conſenſus Epi. ſicut, nec in alia re quā
poſſideret eccleſia.imo plus videtur, ꝙ licèt res pro-
phana eccleſiæ quæ per laicum indebitè tenetur nō
poſſet ſine ſolennitate canonica alienari.facit,quod
legitur in ſimili.l.j.& ij.C.ſi aduerſus tranſac.tñ non
videtur, ꝙ conceſſio iuris decimalis tanq̄ rei ſpūalis
non poſſet fieri laico etiā cum ſolennitate conſueta
obſeruari in alienatione rei eccleſiaſticæ ſine licētia
Papæ.per id,qđ habetur in cap.j.de rebus eccle.non
alie.in vj.¶ In ead.gl.ibi.non poteſt alij dare.hoc ve-
rum,niſi cum cauſa, & conſenſu capituli, quia non
poteſt alia Epiſcopus ius vnius eccleſiæ dare alteri.p
id qđ habetur in d.c.de rebus eccle.non alie.in vj.ꝙ
legitur,& notatur per gl.& docto.ī.de relig.d.c. con
30 ſtitutus.¶ †Extra gl.quæri poteſt,an hodie laici poſ-
ſint infeudari de decimis.conclude,ꝙ poſſunt eis lo-
cari,vel ad firmam concedi fructus decimarum.ī.de
loca.c.veſtra,& no.in c.q̄uis.ī.de deci.ſed imperpe
tuum non poſſunt infeudari neq; concedi, qa tunc
tranſiret vtile ius in ipſis decimis.facit,qđ hř. in c.ij.
de capitulis conradi. in vſi.feu. & in c.j.de inueſtitu.
facta.de rebus alie, & in c.j. ſi controuerſia orta fue-
rit inter vaſallum.in vſi.feu.facit etiam,qđ legiť, &
notať in l.j.& 2.ff.ſi age.vectiga.vel emphyteu.peta.
ius aūt ſpirituale non poteſt cōcedi laico per inferio
rem a Papa,ſed ſolum per Papam.facit,qđ not.In.in
l.qđ ſicut.de elec. & qđ ēt.ſ̄. tetigi. Authoritate eñ
Papę interueniēte poſſent infeudari:vt ſic ille cui fie
ret conceſſio poſſit fructus decimarū percipere:aľs ſi
ne licentia Papę hoc fieri non poſſet.facit,qđ legitur
& notatur.ī.de decimis.q̄uis. & c.ꝓhibemus. Qui-
dā tñ voluerunt dicere,vt hic tangit Inn. ꝙ laici poſ-
ſint infeudari de decimis intercedente cauſa,& inter
ueniente autoritate,& conſenſu Epi.Nec obſt.ſcđm
eos,qđ hř in d.c.veſtra.de loca.quia ille tex. ſm eos
dēt intelligi de his, qui non habent conſenſum Epi-
ſcopi:qa inferioribus hodie,nec olim fuit licitum lai
cis infeudare perpetuo ſine conſenſu Epi.facit,ꝙ hř.
xvij.q.4.in venditionibus. & ī.de decimis. ad hæc.
nec etiam ob.ſm eos,qđ hř in c.2.ī. de feudis. quia
dicunt,ꝙ ibi loquiť de his, qui iurant nō infeudari.
Sed certè,vt voluit Inn.non eſt licitum ſine autorita
te ſedis Apoſtolicę hodie īfeudari laicos de decimis.
per id,quòd hř.ī.de deci.q̄uis.& c.ꝓhibemus.& per
21 id,qđ ſuperius dixi.¶ † Vlterius quæri poteſt a ꝓ de-
2 claratione literæ inquantū hic diciť, ꝙ laici decimas
conceſſas ante conciliū Lateranēſe in feudū licitè te
nent,ſed poſt conciliū non. Quid ſi laicus eſt in qua
ſi poſſeſſione feudi decimarū alicuius eccleſię, quia
ſunt in eius parochia.facit,qđ hř de reſti.ſpo.ad deci
mas.lib.vj.An ſi eccleſia vult illas vendicare:& dicat
conceſſionem eſſe factam poſt cōcilium Lateranen-
ſe. laicus vero dicat illā factā ante. quis hēbit ꝓbare
in eccleſia,qđ poſt conciliū fuerint conceſſę, an vero
laicus,qđ ante fuerit facta cōceſſio, vel qđ autorita-
te Papæ habuit.Hoſt.hic tenuit,ꝙ laico incūbit onus
ꝓbandi,ꝙ facta fuerit cōceſſio ante cōcilium,vel au-
toritate Papæ.Moneť,qa eccleſia agens ꝓ decimis ſi
tis in ſua parochia fundat intentionē ſuā de iure cōi
d.c.ad decimas.& ſic vř,ꝙ laicus debeat ꝓbare exce
ptionem ſuam,per id,qđ habetur in c.j.de except.in
vj. Allegat etiam aliquas alias rōnes de quibus hic
per Ioan.An.& hanc partem tenuit Archi.& Io. mo
na.in c.2.de deci.in vj.Io.An.hic dicit,& do. Anto.
poſt eum, quòd ſi laicus pōt probare poſſeſſionē tāti

a Vlterius quæri pōt. De qōne vide ēt d.Ab. hic ī iij.co. ver. ſed pulcherrimū dubium.vide cōſil. vj. Alc. in primo volu.

tpis cuius initij memoria non exiſtit,& ſic ꝙ ſemper
illas tenuerit in feudum, qđ non eſt memoria in cō-
trariū:& qđ cōis opinio,ſeu fama ēt ſic eſt ſm not. p
gl.ad fi.in c.j.de preſcrip.in vj. ꝙ tūc dēbit obtinere,
p ea q̄ no.ī d.c.j.de p̄ſcri.in vj.& ī.de ver.ſig ſup q-
buſdā.Et aduerte,qa pōt intelligi dictū Io. An. inq̄-
tum dixit ꝓbari debere cōem opi.ſeu famā,pōt intel
ligi,ꝙ intellexerit de cōi opi.ſeu fama, qđ ſemper te
nuerit in feudū.pt etiā intelligi,ꝙ intellexerit de cōi
opi.& fama,qđ habuit ante cōcilium. & ſic intelligē
do vř hic dicere do. Flo. ꝙ iſta fortè non de facili ꝓ-
babiť.ideo dicit,qđ idē vř hic dicere do. Ant.ꝙ ſuffi
cit,qđ alleget tantā p̄ſcriptionē tpis cuius initij me-
moria non exiſtit, qđ valet titulū cōceſſum ſibi fuiſ-
ſe ante conciliū Lateranenſe. nam tunc p̄ſumeť pp
poſſeſſionem tanti temporis,facit qđ legiť,& not.in
c.ꝓuenit.ī.de cēſi.& facit.qđ no.per Legiſtas in l.cū
de in rem ver.ff.de vſu.De cautela tñ vř eſſe, qđ ec-
cleſia vendicet decimā tanq̄ ad ſe ſpectantē,cum ſit
ſua parochia,nec dicat illā conceſſam laico poſt cō-
ciliū,ne videatur ſe aſtringere ad hoc ꝓbandum:ſed
ſimpliciter vendicet tanq̄ ad ſe ſpectantē, cum ſit ita
in ſua parochia.nā hoc ꝯſtito, qđ ſit in ſua parochia
laicus ſuccumbet,niſi ꝓbet illā conceſſam autorita-
te Papę.vel niſi ꝓbet illā conceſſam ante ꝯcilium La
teran.vel niſi ꝓbet p̄ſcriptionē tanti tpis cuius initij
memoria non exiſtat.& allegat cōceſſam fuiſſe ante
cōciliū.Nec ob.p̄dictis ſi dicať,ꝙ laicus non poſſit p̄-
ſcribere decimas ēt p tantum tp̄s cuius initij memo
ria non exiſtit, cū illarū ſit incapax. ſ̄.de p̄ſcrip.cām
q̄.& no.Io.mo.in c.2.de deci.li.vj. qa reſponderi p̄t
ſcđm do.Flo.ꝙ hoc caſu laicus non tenebit decimas
ex vi p̄ſcriptionis.ſed ex vi p̄ſumptionis. qa p̄ſumiť
adeptus tpe permiſſo.ſ.ante ꝯcilium. ex quò tanto
tpe poſſedit.& ꝓ hoc facit,quia non eſt veriſimile,ꝙ
tanto tpe fuiſſet permiſſus in poſſeſſione ſi non ha-
buiſſet ius.facit,qđ no.Io.An.poſt Inn.& Hoſt. in c.
illud.ſ̄. de p̄ſcript. & per p̄dicta patet rñſio ad rōnes
Hoſt.qa ꝓcederēt,vbi poſſeſſio eſſet recens non anti
qua,vel licèt antiqua.non tñ tm̄,qđ non extaret ini
tij memoria. ſecus vbi extat memoria.ſ. qa illa tueť
poſſeſſorē,licèt ius cōe ſit ꝯ eū in d.c.j.de p̄ſcri.in vj.
& eodēmō pōt rñderi ad rōnes alias alleg. per Hoſt.
qa ꝓcedūt, qñ apparet de poſſeſſione tāti tpis cuius
initij memoria non exiſtit,p ea quæ habenť in d.c.j.
¶ Vltimo ꝓ declaratione decre.poteſt opponi ſcđm
Inn. qa aut iſte decimæ fuerunt conceſſe ab eccleſia
ſancti Stephani,aut fuerunt ꝯceſſę ab Epo.¶ Primo
caſu non vř ꝓcedere lřa,qa laici non hēnt ptātē alie
nandi feudū dño irrequiſito: imo tunc cadunt a iure
ſuo,& reuertiť res ad dñm,vt liř in l.feudo.de feudo
nō alienan.ſine conſenſu dñi. aľs ſub rubrica de ꝓhi
bi.alie.feu. p Fede.in li.feu.c.Imperialē. & maximè
non vř habere vaſallus poteſtatem alienādi feudū in
aliā eccleſiā.p id qđ habetur in c.j.de aliena.feu. qa
tunc maximè fieri vř deterior ꝯditio dñi.qa eccleſia
non moriť. vt patet in d.c.j.& 12.q.2.liberti. ¶ Scđo
caſu ſi dicatur,ꝙ fuerūt cōceſſę ab Epo laico,qa for-
te ex cā abſtulit eccleſiæ Sancti Stephani. & poſtea
cōceſſit laico.& tunc ēt non vř ꝓcedere lřa. qa tunc
vř,quòd non deberet mandare Papa,quòd reſtituan
tur eccleſiæ Sancti Stephani,cum fuerint ltimè abla
tę ab ea.ſed potius vř,quòd deberēt reſtitui Epiſco-
po.Propter hoc Inn.poſuit duos intelľs.Vnus eſt, ꝙ
loquatur de decimis ſpectantibus eccleſię Sancti Ste
phani,& Abbatis ex cā ab Epo,& demū ꝯceſſis laico
per Epm dñio directo remanente penes eccleſiā Sā-
cti Stephani. quo caſu ſcđm Inno. ſicut Eps ꝯceſſit

ab ini-

ab initio laico: ita poterit ꝯſentire, ꝗ iſte decimę de-
bētur alteri eccleſię, vel loco religio. q̃a per hoc non
vr̃ prępiudicari eccleſię ſancti Stephani, quare ſicut pe
nes laicū fuiſſent remanſura quo ad vtile dñiū: licèt
non quo ad directū, ex quo ex cauſa fuerunt ablata
ab eccleſia Sancti Stephani. Ita poterit poſtea laicus
alteri eccleſiæ concedere. P. laico religioſo cum con
ſenſu Epi. nam debebit id fieri ſine præiudicio dire-
cti dñij eccleſiæ Sancti Stephani, imo ſm Inn. in du-
bio ſemꝑ dicta conceſſio intelligitur facta ſine alte-
rius p̄iudicio. facit, qđ hr̃. ſ. de vſu pallij. ex tuarum.
ſ. de offi. dele. ſuper eo. & l. nec auus. cum ſimilibus.
C. de emancip. libero. vnde dicit, ꝗ modicū prępiudi-
ciū vr̃ fieri eccleſiæ Sācti Stephani. & magnū cōmo-
dum fieri eccleſię cui conferūtur. vnde ēt videretur
ſm Inn. qđ laicus remaneat vaſallus eccleſiæ Sancti
Stephani. & prælatus eccleſię, vel monaſterij cum fit
ꝯceſſio erit vaſallus ipſius eccleſię ad quē ſpectat di-
rectū dñium. ¶ Scđs intellectus eſt, ꝗ eccleſia ſancti
Stephani conceſſerat laico decimas perpetuo de au-
toritate Epi, propter ꝗ laicus factus erat vaſallus ec-
cleſiæ Sācti Stephani. & ita ēt erit eccleſia cui fuit fa
cta donatio, ſeu cōceſſio per laicum authoritate Epi.
& per hoc non p̄iudicabitur directo iuri eccleſiæ Sā-
cti Stephani. & ſic fiet ſine eius præiudicio. nam ab-
ſurdum eſſet, qđ eccleſia ſuo iure priuaret. i. ſuo feu-
datario ſine cauſa, in c. ſatis peruerſum. lvj. diſt. tamē
Inn. hic dicit ſibi plus facere primū intellectū, videli
cet, ꝗ Intelligatur de decimis ablatis ab initio ex cau
ſa ꝑ Epm ab eccleſia Sancti Sthepani. qđ vr̃ fieri po-
tuiſſe, per id, qđ habetur. ſ. vt eccleſi. benefi. c. vnico.
ad fi. & demū per Epm fuerunt conceſſę laico in feu
dum. & ideo poterunt poſtea alij eccleſiæ cōcedi in-
teruueniente autoritate Epi. ſed huic intellectui ob.
primo, q̃a Papa hic mandat moneri laicum ad reſti-
tuēdum eccleſiæ parochiali, nam vr̃, qđ debet et mo-
neri ad reſtituendū Epo a quo habuit. Reſpōdet hic
Inno. qđ hoc debet intelligi, ꝗ monitio iſta fieri dēt
de voluntate Epi a quo in feudū habuit. & ſi ēt dicar̃
quare Papæ mandauit, qđ moneat̃, vt reſtituat eccle
ſiæ Sancti Stephani. Reſpondet, qđ ideo de facili res
reuertit̃ ad ſuā nām. xxxv. diſt. ab exordio. & l. ſi vnū.
§. pactus. ff. de pactis. & quia ęquius, & iuſtius vr̃, qđ
reſtituatur ipſi eccleſiæ cuius fuit q̃ alteri. facit, quod
habetur. ſ. de teſta. cum in officijs. quinimo ſi Eps nol
let conſentire poſſet cogi per ſuperiorē. per id, quod
hr̃. ſ. de iurepatro. in c. nullus. nec placet ſibi ſecun-
dus intellectus: videlicet, ꝗ per eccleſiam Sancti Ste
phani fuerit facta conceſſio decimarum laico. q̃a ſm
eum illas perdere non deberet eccleſia ēt de conſen
ſu capituli, niſi magna cauſa ſubſiſtat. per id, qđ ha-
betur in c. j. ſ. de re. eccle. non alie. & c. o. ti. c. j. lib. vj.
Hoſti. vero non vr̃ placere primus intellectus. q̃a nō
vr̃ eſſe licitū Epo poſſe auferre perpetuo rē alterius
eccleſiæ. ſed ſolū ad tempus. per id, qđ habetur in d.
c. vnico. ad fi. vt eccle. benefi. & ſi ad tp̄s fuiſſet facta
ablatio non fuiſſet licitū Epo dare perpetuo in feudū
ipſas decimas laicis. facit. ſ. de deci. q̃uis. & c. prohi-
bem⁹. Fatet̃ tn̄, ꝗ eccl̃iam ñ laico: ſed loco religioſo
dare poſſet. ſ. de do. paſtoralis. & c. conſultationibus
vel ēt in ipſa eccl̃ia cēſum aſſignare de nouo, vel an-
tiquum augmētare cum conſilio capituli, ſcđm ea q̃
hr̃ in c. prohibemus. ſ. de decimis. & in pręalle. c. pa
ſtoralis. & facit, quod habetur in cle. ſi vna. de rebus
eccle. non alie. & ſic ſcđm eū videretur, qđ nec pri-
mus, nec ſcđs intellectus ꝓcedat. Do. Ant. hoc dicit,
qđ hic debet intelligi de decimis conceſſis ante cō-
cilium Lateranenſe, q̃ ex tolleratione eccleſiæ deti-
nebantur, & plus nō dicit, nec aliter declarat. ¶ Do.
Flor. hic vr̃ velle, ꝗ primus intellectus poſſet ſuſtine-
ri. tn̄ non rñdet ad id, quòd Hoſt. dixit, nec de ipſo fa
cit mētionē. dicit etiā ſcđm intellectū poſſe defenſa-
ri. Et ad ꝯtrium dum dr̃, qđ laicus non debet alienare
ſine expreſſo conſenſu eccleſiæ Sancti Stephani. Re-
ſpondet, ꝗ laicus hic habuit conſenſum Epi qui po-
tuit vices eccleſiæ inferioris ſupplere. alle. de ſucceſ.
ab inteſta. ſed certè ibi. ſupplet ad commodum eccle
ſiæ inferioris: hic aūt ſupplet ad pręiudiciū ipſius ec-
cleſię Sancti Stephani. Et ſic vr̃, quòd nō ſit perfectè
declaratus intellectus decre. docto. nec etiam Ioan.
And. aliter declarat q̃ recitando dicta Inno. Mihi vr̃
conſiderandum circa primum intellectum, ꝗ q̃a Epi
ſcopus non poteſt eſſe autor in facto proprio. in cle.
ſi vna. de re. eccle. non alie. Non vr̃ potuiſſe auferre
ipſas decimas ꝑpetuo. vt dixit Hoſt. & ſi ad tempus
ſolum abſtuliſſet vr̃, ꝗ non potuiſſet ipſi laico perpe-
tuo concedere. & ſic non videtur procedere primus
intellectus Inn. vt dixit Hoſt. & de hoc an, & qñ per
ipſum poſſit auferri ius alterius eccleſię ad ſuam vti-
litatem. dicetur in d. c. vno. ad fi. vt eccle. bene. & in
c. ſi propter tua debita. de reſcriptis. in vj. vnde ꝓpter
prædicta non videtur procedere primus intellectus
Inno. ſi dicas ſaluando ipſum, quòd fuerit licitū Epo
auferre decimas ab eccleſia Sancti Stephani ex cau-
ſa non pro ſe: ſed vt daret laico qui defenderet eccle-
ſiam, ſchiſmaticis. & ab alijs oppreſſionibus quæ tunc
erant in eccleſia. & videtur, quòd id debuiſſet facere
cum ꝯſenſu capituli. quia ſi non potuit ex cauſa au-
ferre ius vnius eccleſiæ, & dare alteri eccl̃ię ſine ꝯſen
ſu capituli. ſ. de dona. paſtoralis. & in prælleg. cle. ſi
vna. de rebus eccle. nō alie. multominus vr̃, ꝗ debuiſ
ſet auferre eccleſię, vt daret laico ſine ꝯſenſu capitu-
li. hoc tn̄, ꝗ potuerit auferri taliter, vt ꝯcederet laico
non poteſt bene iure probari, niſi per hanc decre. in
iſtum intellectum. Ex cuius verbis tamen hoc nō bñ
colligitur: & ſic ſoluemus intellectum primum. ſcđm
prædicta ſatis videtur, ꝗ ꝯceſſio quæ fiet per laicū al-
teri eccl̃ię intelligi dēat ſine p̄iudicio directi dominij
eccleſiæ Sancti Stephani. & ſic videretur, quia ec-
cleſia cui fiet ꝯceſſio debebit recognoſcere rōne dire
cti dñij ipſam eccleſiam Sancti Stephani. Vel poterit
dici, ꝗ erit vaſalla laici, & ipſe laicus erit vaſallus ip-
ſius eccleſię Sācti Stephani. Qualiter tn̄ hoc ſit intel-
ligendū patere poterit ex his, quæ dicam circa ſcđm
intellectū. ¶ Vnde circa ſcđm intellectū eſt ēt viden
dum nunquid poſſit procedere. nam Inn. dixit, ꝗ nō
vt ſ. tetigi. Sed d. Flo. ſaluat illum per modum quem
ſuperius tetigi. tamen eius ſaluatio non vr̃ fuiſſe bo-
22 na. per id, quòd ſuperius dixi. ideo attende, ꝗ † feuda
tarius, & olim, & hodie poteſt dare in feudum alte-
ri ipſam rem feudalem, dummodo det ęquè idoneo,
& ſub eadem lege ſub qua habuit dummō nō fiat in
fraudem. vt legitur, & not. in c. j. de capitulis conra-
di. in vſi. feud. & in c. ſimiliter. in tit. de lege conradi.
aliter autem alienare non erat licitum ſine conſenſu
dñi. olim tamen ſi alienabat partem, & non totū alie
nari poterat ſine conſenſu dñi. poterat etiam dare ad
libellum totum ipſum feudum ſine conſenſu dñi, niſi
daret eccleſiæ. q̃a id fieri non poterat, cum per id cē-
ſetur fieri deterior conditio primi dñi infeudātis. q̃a
eccleſia nō moritur. vt hęc ꝓbantur in c. j. quæ olim
feudum alienari poterat. iūcto. c. j. de alie. feud. in vſi.
feu. Applicando vero prædicta ad propoſitum hodie
neque totum neque partem neq; etiam ad libellum
pōt dare ſine ꝯſenſu dñi. per id, qđ habet̃ in l. impe-
rialē. de prohi. allę. feu. per Fede. licèt olim, & hodie
poſſit

poſſit dari alteri in feudū.vt ſuperius dixi.Attende,ꝙ
aut iſte laicus nolebat infeudare aliā eccleſiā.aut vo
lebat aliter alienare, ſeu ipſam decimā ꝯcedere alte
ri eccleſiæ. primo caſu vr̄,ꝙ non poſſet etiā cū cōſen
ſu Epi ſine cōſenſu eccleſiæ Sancti Stephani.q̄a non
vr̄ fieri i æquali,& vr̄ fieri deterior cōditio eccleſiæ Sā
cti Stephani. quia laicus poteſt mori ſine deſcendē-
tibus,ſed eccleſia non mo:it.xij.q.ij.liberti.& in d.c.
j.de alie. feu. & in re prophana conceſſa in feudū ab
eccleſia ſatis vr̄ procedere,ꝙ non poſſet infeudari al
teri eccleſiæ ſaltem ſine conſenſu prioris eccleſię per
rationem ſuperius dictam . ſed in re ſp̄uali prout eſt
decima poteſt dici,ꝙ ius diſpēſauit cōtra regulas p̄-
dictas,vt poſſit laicus infeudare alteri eccleſię.& hoc
vt facilius auferāt de manibus laicorū qui certo re-
ſpectu dicunt illas malè tenere,vt dixi ſuper glo. in
verbo monendus.& ideo ius voluit,ꝙ ſaltē cum cō-
ſenſu Epi, licèt non interueniat ꝯſenſus capituli poſ
ſit in aliā eccleſiā transferri,& ideo requiritur cōſen
ſus Epi,ne fortè fieret fraus.vt ſic poſſit videre,& co-
gnoſcere,an tractetur de decima ꝯceſſa an̄ conciliū,
an poſt.facit,qđ legit,& not.j.de deci.q̄uis. & ſcđm
intellectū iſtū intelligendo , ꝙ laicus daret in feudū
alteri eccleſiæ eueniet,ꝙ eccl̄ia in q̄ transfert erit va
ſalla ipſius laici:& poterit ſeruire per ſubſtitutū ſi ex-
pediat fauori ipſius eccleſię ſm̄ no.per gl. & Cy.in l.
quiſquis.C.de Epi.& cle. Ipſe aūt laicus remanebit
vaſallus eccleſiæ Sancti Stephani.& hoc modo poſ-
ſet intelligi hæc decreta.ſm̄ intellectum poſitum per
Inn.ſi aūt laicus voluerit infeudare,ſeu alteri aliena-
re fortè donando ꝯcedendo ipſi alteri eccleſiæ. tunc
videretur, ꝙ non poſſet ſine conſenſu eccleſiæ Sācti
Stephani.imo videretur eadē a iure ſuo.per ea , quæ
hn̄r in d.c.j.de prohi.alie.feu.per Fede.tn̄ ſuſtinendo
iſtum intellectū poteſt dici,qđ id,qđ dictum eſt ꝓxi
mè ꝓcederet in re prophana cōceſſa in feudū. ſecus
in re ſpirituali ꝓut eſt decima ius diſpenſauit, vt fa-
cilius auferāt de manibus laicorū, ꝙ poſſit in aliā ec-
cleſiam alienari ſine conſenſu primæ eccleſię infeu-
dantis dūmodo fiat cum conſenſu Epiſcopi diœceſa-
ni. & ſm̄ hoc vr̄,ꝙ eccleſia in quam transfertur non
erit vaſalla laici.quia hoc non agit,nec laicus rema-
nebit vaſallus primę eccleſiæ,ex quo decimā non ha
bet,nec donauit alteri eccleſię.ſatis tn̄ vr̄ per iſtum,
ꝙ eccleſia in q̄ transfertur,quia illa ſolū hēt vtile do-
miniū decimarū,qđ erat penes laicum dēat recogno
ſcere reſpectu directi dn̄ij primā eccleſiā infeudātē
ipſum laicum ſicut recognoſcebat ipſe laicus, q̄a ta-
li iure non debet intelligi in dubio eſſe priuata ipſa
prima eccleſia,per id,qđ ſuperius dixi.& qđ hr̄.lxvj.
diſt.ſatis peruerſum.& ſi laicus nil ſoluebat eccleſię,q̄a
fortè feudū erat francū,& liberū.iuxta id, qđ no.Io.
An.in addi.Spe.in rubri.de p̄ſcri.circa fi: ſitr nihil p̄-
ſtabit eccleſia in q̄ transfert: debebit tn̄ recognoſce-
re reſpectu directi dn̄ij in capitulis fidelitatis quę ha
bentur in ti.de forma iurā,& fidelitatis,& ti. ſequen.
ſicut ipſe laicus q̄ ad p̄dicta tenebatur , vt notat Ioā.
An.in p̄alleg.addi.& ſi in aliquo p̄dictorū erit expe-
diēs ſeruiet ꝑ ſubſtitutum ipſa eccleſia ad q̄ transfer
tur fauore ipſius eccleſiæ.per no.in d.l.q̄ſquis.Et ſm̄
p̄dicta ēt poteſt intelligi iſte tex.facit,ꝙ not. Iaco.de
Belui.in ti.j.& c.j.circa prin.in vſi.feu.& in ti. Ep̄m,
vel Abbatem,&c. in c.j.vbi ēt tangit,qn̄ res eccleſię
dicatur eſſe conſueta dari in feudū.de quo dicet in c.
2.j.de feud.& per p̄dicta ſatis patere pōt reſpōſio ad
ꝯtria quæ fiunt,& fieri poſſunt circa ſcđm intellectū.
Et tene diligenter menti prædicta.quia doc.non de-
clarant plene intellectum.capitu.j.

SVMMARIVM.

1 *Electus in prælatum, & confirmatus habet facultatē adminiſtrandi.*
2 *Electus in Epiſcopum . & confirmatus non vocatur Eps ante conſe-
crationem,ſed electus.*
3 *Electio,an fieri debeat de gremio ipſius eccleſiæ.& nu. 12.*
4 *Eccleſia ſi conceditur ad vſum monachorum dicitur alienari ,debet il
la conceſſio fieri cum ſolemnitatibus requiſitis in alienationibus.*
5 *Solemnitates requiſitæ in alienationibus rei eccleſiæ quę ſint.*
6 *Conuenientia ſumitur pro conſenſu ,ſed communiter pro tacito con-
ſenſu.*
7 *Clericorum appellatione quandoq; ſolum comprehenduntur canonici
qui ſunt de capitulo.*
8 *Tractatus plures,an fieri debeāt in alienatione rerū eccleſiæ,& qua
liter fieri debeant.*
9 *Res mobiles pretioſæ æquiparantur immobilibus.*
10 *Conceſſio rei eccleſiaſticę facta alicui ad vitam,an cenſeatur eſſe tem
poralis.*
11 *Alienatio perpetua rei eccleſiaſticę facta forma non ſeruata eſt ipſo
iure nulla.*
13 *Dominiū rei legatæ poſt mortem teſtatoris ante aditum hæredita-
tem tranſit recta via in legatarium.*
14 *Legatum repudiare an poſſit minor ſine iudicis autoritate.*

TVa nuper. Non p̄t Eps ſine cō-
ſenſu capituli dona
re eccleſias alijs eccleſijs etiā q̄ iuſpa
tronatus hēnt in illis.h.d. Et in prima
ꝯſultatio.ſcđa ꝯfiſio.ſcđa ibi:alterius.
1 ¶†No.electū in prælatū habere facul
tatē adminiſtrandi, qđ intellige verū ꝯfirmatione ſe
cuta.nam ante non habet ius adminiſtrandi.ſ.de ele
ctio.qualiter.in c.noſti.& c.tranſmiſſam. & e.ti.aua
2 ritiæ.in vj.fallit tn̄ in caſu.c.nihil.ſ. de elect.¶†Not.
electū in Ep̄m cōfirmatū. non tn̄ cōſecratū nō appel
lari Ep̄m:ſed bene electum tn̄.facit,qđ no. per gl.j.
de religio.do.c.j.& bene dixit de electo,& cōfirma-
to.q̄a ex cōfirmatione etiā ante conſecrationē cōſe-
quitur ius adminiſtrandi.d.c.tranſmiſſam. quia ſi non
fuiſſet cōfirmatus, & ſic non haberet ius adminiſtrā
di non eſſet dubium ꝙ ſolum deberet appellari ele-
3 ctus.¶†No.arg.ꝙ ad dignitatem particularem eccle
ſiæ fieri debet electio de gremio ipſius. de quo in ca.
cum dilecti.ſ.de conſue.& in c. cū inter canonicos .
ſ.de elec.q̄a hoc non eſt neceſſariū de iure cōi:q̄a p̄t
fieri electio ēt extra gremiū eccleſiæ.vt colligitur,&
notat in dictis iuribus , niſi conſuetudo aliud habe-
4 ret.& ſic pōt intelligi, qđ inferius dicetur.¶†Not.ꝙ
vbi eccleſia conceditur ad vſum monachorū ēt ſi mo-
nachi in illa habeant iuſpatronatus,dicitur tunc alie
nari ipſa eccleſia. & ſic non pōt fieri talis cōceſſio ſi-
ne ſolēnitatibus reqſitis in alienationibus.Quod tn̄
eſt intelligendū,ſcđm ea quæ no.j.de dona.paſtora-
lis.& in cle.ſi vna.de re.eccl.non alie.& in c.j. de re.
5 eccle.nō alie.in vj.¶†No: quatuor quæ ſunt de ſolē
nitate alienationis rei eccleſiaſticæ . nā primo requir
tractatus,ſecūdo conſenſus capituli,tertiò vtilitas ec
cleſię:ſaltē quātū ad opinionē , & in totum alienan-
tiū:vt hic tangit gl.in c.precedēti.in verbo ꝓfuturū .
Quarto requirit ſubſcriptio capituli.Et aduerte , q̄a
in actibus capitularibus ſtr non requiritur ſubſcri-
ptio,niſi reperiat aliud in iure expreſſum. vt no.Inn.
in c.j.ſ.eo.& eſt expreſſum in caſu iſto, & ēt in con-
ſtitutione ſyndici.facit,qđ habetur in c.j.& c.ſi .ſ.de
ꝓcu.& ſit. in decreto electionis.ſ.de elec.innotuit.
Et an ꝯſuetudo poſſit operari,ꝙ in alienatione rei ec-
cleſiæ non requirat ſubſcriptio dixi in c.j.ſ.eo.Et facit
6 qđ no.in c.j.de rebus eccle.non alie.in vj.¶†No.de
iſto verbo;cōuenientia:q̄a hic ſumit ꝓ cōſenſu.com
muniter tn̄ ſumitur pro tacito cōſenſu.l.4.C.de ma-
numiſ.quia in alienationibus perpetuis requirit ex-
preſſus

preſſus conſenſus canonicorum. vt no. per gl. in c. ij.
ſ. e. & in c. j. de rebus eccle. non alie. in vj. ſed in tem-
porali ꝯceſſione ſufficit tacitus conſenſus: vt q̄a non
contradixit capitulum, nec reqrit̃ etiã tunc ꝯñr ſub-
ſcriptio canonicorũ: per not. in d. c. ij. ſ. eo. & in d. c. j.
7 ¶ No. ꝙ appellatione † clericorum aliqñ comprehẽ-
dunt̃ ſolum canonici qui ſunt de capitulo. facit, qđ
no. gl. in c. præcedenti. in verbo clerici. ¶ In gloſ. ij. in
fi. ſup. qñ fit ſine cõſenſu capituli. ſed vbi fieret cum
cõſenſu capituli, & ex cauſa: vt quia fortè vellet veni
re eccleſiã loco religioſo indigenti: & tunc poſſet ne
dum ſi eccleſia eẽt vacans: ſed ẽt ſi nõ eſſet. vt probat̃
in cle. ſi vno. de rebus eccle. non alie. hoc tñ caſu, qñ
non eſt vacãs fiet ſine præiudicio rectoris, & ſic poſt
mortẽ eius ſortietur effectũ. facit, qđ hr̃. ſ. de reſtitu.
8 ſpo. cũ veniſſent. ¶ † In gl. tractatu ᵃ ibi, qđ ſibi videt̃
a formã inſtrũ fiendi. ſuper hoc tractatu poſuit Spec. in
ti. de locato. §. ſequitur. ver. & ſcias. An autẽ debeant
fieri plures tractatus, an vero ſufficiat vnus, de caute
la eſt, qđ fiant plures. vt tetigit Spe. in loco prꝍalle.
tñ ſufficit vnus diligenter, & ſolenniter factus: vt vo-
luit gl. in c. j. de rebus eccle. non alie. in vj. & pro hoc
facit tex. iſte, dũ dixit, ĩ ſingulari de tractatu. & an ſo
lennitas auth. hoc ius porrectũ. C. de ſacroſan. eccle.
hodie neceſſaria. an vero ſufficiat ſolennitas. de qua
hic, & in c. ſine exceptione. 12. q. 2. cõlter tenetur, ꝙ
ſufficiat iſta ſolẽnitas. vt no. gl. in d. c. j. de rebus eccl.
non alie. in vj. licèt aliqui aliqua dixerint vt ibi no.
¶ In ea. gl. ibi: de bonis ciuitatis. aliàs eſt ſub rubrica
de bonis vendendis ciuitatũ. & in l. vltima dicti ti. ꝙ
ꝯuenire debent curiales, & honorati poſſeſſores ciui
tatis quorũ res diſtrahat̃, & ꝓpoſitis ſacroſanctis ſcri
pturis quilibet dẽt dicere id, qđ putat eſſe vtile ciui-
tati. hoc tñ de ſacroſanctis ſcripturis non ſeruatur in
alienatione rei eccleſiaſticæ, nec etiã iſtud dicit̃ hic.
9 ¶ † In ea. gl. ibi: mobilibus p̃tioſis. no. bene ęquipara-
ri res mobiles p̃tioſas rebus immobilibus eccleſiæ:
quia ꝑ hoc vr̃ extendi hęc decre. qđ eſt notandũ ſm
do. Ant. & pro hoc dicto facit. l. lex quæ tutores. q̃ in
minore etiã ęquiparatur cui eccleſia ẽt æquiparat̃. ſ.
de reſt. in integr. c. 1. Item aduerte. q̄a id, qđ dixi ſim-
pliciter ſufficere vnicũ tractatum diligenter, & ſolẽ-
niter factũ. dicit Io. An. in addi. Spe. in ti. de loca. p̃al
leg 1. §. ſequit̃. ſuper ver. & ſcias, ꝙ hoc ꝓcedit in alijs
monachis q̃ nigris. In illis eñ debet pręcedere ad mi
nus tractatus duo ũ dierũ interpellatorũ. & interdũ
dicit etiã reqri lnĩam Papæ. & dicit patere in ꝯſtitu-
tionibus Bñdicti. quod tene menti. ¶ In gl. pe. in fin.
ꝯriũ vr̃ voluiſſe gl. 12. q. 2. ſine exceptione. ſed de hoc
dic, vt plene dixi in c. præcedenti. in glo. ſuper verbo
ꝓfuturum. ¶ In gl. fi. ibi: in eorum vita. & ſic vr̃ ſen-
10 tire gl. ꝙ † conceſſio rei eccleſiaſticæ facta ad vitã ali
cui cenſeat̃ eſſe tẽporalis. & quòd poſſit fieri ſine ſo-
lennitate. de qua hic: ſed certè vr̃, ꝙ vbi fit ad vitã, vel
ad longũ tp̃s, ꝙ tunc vr̃ illa fieri perpetua. per id, qđ
habet̃ in cle. j. de rebus eccle. non alie. coniuncta gl.
Alię autem dicuntur eſſe temporales, & an in cõceſ-
ſione temporali ſit ſeruanda ſolennitas huius capitu
li. ita, ꝙ illã nõ poſſit facere Ep̃s ſine ꝯſenſu capituli.
vr̃ dicendum per iſtum tex. a contrario ſenſu. dũ di-
xit, perpetuas, &c. qđ ar. a cõtrario ſenſu vr̃ eſſe vali-
dũ in iure. ſ. c. p̃cedenti. facit, qđ hr̃ in c. poſſeſſiones.
xvj. q. j. Nec ob. ꝙ habetur in c. Ep̃s. 12. q. j. vbi vr̃, ꝙ
Ep̃s etiam temporales alienationes non poſſit facere
ſine conſenſu capituli: quia ibi: ideo fraudabat̃ eccle
ſia. Nec ob. ẽt prædictis, quod habetur in c. ea noſcit̃.
ſ. eo. quia ibi loquitur in conceſſione ſpiritualiũ. vbi
debet eſſe maior æſtimatio. ſed de hoc, & qualiter ſit
dic, vt dictũ fuit. ſ. eo. in c. 2. & d. c. ea noſcitur. & no
ta, ꝙ Ioan. An. per rñſionem ad dictum. c. ea noſcit̃.
vr̃ ſentire, ꝙ in re prophana eccleſiæ poſſit fieri con-
ceſſio ad vitam ſine conſenſu capituli. vt etiã hic ſen
tit gl. tamen hoc non videtur verum ſaltem hodie, ꝑ
ea, quæ habentur in d. cle. j. de re. eccle. non ali. Ex p̃-
dicta intelligit ꝓcedere d. Ant. quatenus dictũ eſt in
temporali conceſſione non requiri conſenſum capi-
tuli, nec ſolennitatem de qua hic ſaluo, niſi fieret cõ-
ceſſio omnium bonorum, vel maioris partis eccleſię.
quia tunc idem eſſet dicendum, qđ in perpetua: vt
voluit Io. An. in addi. Spe. ſuꝑ ti. de re. eccle. nõ alie.
11 ¶ † Itẽ aduerte, q̄a certũ eſt, ꝙ qñ alienatio perpetua
rei eccleſiæ fit forma nõ ſeruata, ꝙ tunc ipſo iure eſt
nulla, vt patet hic dum dicit irrita eñ, &c. ſed vbi fit
ſeruata forma in caſu nõ conceſſo, tunc eſt dubiũ. nã
aliqui dicunt idẽ per iſtũ tex. Alij vero dicunt aliena
tionẽ tenere mero iure, licèt eccleſia poſſit reſtitui ſi
reperiat̃ leſa. & iſtã opi. tenuit gl. 12. q. 2. in ſumma.
& in c. ſine exceptione, ſed cõiter tenet̃ prima opi. vt
patet ex his, q̃ notant̃ in c. j. ſ. de reſti. in inte. per Io.
An. & facit, ꝙ no. per eundem. & Archi. in c. j. de re.
eccl. nõ alie. in vj. Aduerte tñ, q̄a dr̃, ꝙ ſaluari poſſet
ſcđa opi. intelligendo illã, ſm ea q̃ notaui ſuꝑ c. ꝓxi.
12 in gl. ſuꝑ ver. profuturũ. de quo dic, vt ibi. ¶ † Vltimo
poſſet opponi, q̄a vĩ, qđ Archi. poſſet aſſumi aliunde
q̃ de corpore eccleſiæ, & de numero canonicorũ: q̄a
ius eligendi, & etiã cõſerẽdi bñficiũ in eccleſia vr̃ ex
parte paſſiua, ſeu ipſius eligendi eſſe liberum de iure
cõi, vnde vr̃ poſſe eligi nedum per eũ de eccleſia, ſeu
de gremio eccleſiæ: ſed ẽt ſi ſit de extra eccleſia, dũ tñ
ſit idoneus, ꝑ ea q̃ hñr. ſ. de conſue. cũ dilectus. & ſ.
de ele. cum inter canonicos Rñdet Inno. ꝙ cõtrariũ
ꝓcedit de iure cõi: ſed hic loqr̃, qñ de conſuetudine
debebat eſſe canonicus, ſeu eligi de numero canoni
corũ: ideo non poterat Ep̃s ꝯferre Archidiaconatu
alteri q̃ canonico: Fatet̃ tñ, ꝙ ſi haberet poteſtatẽ cõ-
ferendi Archidiaconatũ, & canonicatũ, ꝙ tunc ſi va-
caret canonicatus poſſet aliquẽ q̃ non eſſet de eccle
ſia creare in canonicũ, & illi ꝯferre archidiaconatũ.
& ſm p̃dicta dicit debere intelligi iſtũ tex. ¶ Vltimo
tangit hic do. Flo. an ſine ſolẽnitate requiſita in alie-
natione perpetua rei eccleſiæ poſſit prælatus repudia
13 re legatũ factũ eccleſiæ. videtur, ꝙ non: q̄a † dñiũ rei
legatę poſt mortẽ teſtatoris ante aditã hæreditatẽ trã
ſit recta via in legatariũ: vt hr̃ in l. a Titio. ff. de fur. &
14 in l. magis. §. fundũ. ff. de re. corũ vbi patet, ꝙ † minori
nõ repudiat legatũ ſine tutore: quia eſt alienatio rei
minoris: vt ibi dr̃ in tex. In ꝯriũ facit. l. magis. §. fun-
dus. cum ibi no. vbi vr̃ dici, ꝙ non ſunt paria non ac-
qrere, & alienare. & ꝑ hoc ẽt, q̄a nõ vr̃ fieri paupe-
rior q̃ non acqrit. l. ſi ſponſus. §. ſi maritus. ff. de don.
inter vi. & vxo. & iſtud tenet Fede. de ſenis in ſuis cõ
ſilijs ꝯſilio. ix. & idẽ dicit do. Flo. tenuiſſe Bald. per l.
pupillorũ. C. de repud. hęredi. qđ dicit eſſe valde no-
tandũ. pro quo ẽt allegat, qđ legitur, & notat̃ in d. §.
ſi fundum. facit, qđ legit̃, & no. in l. ſi q̃s ita hr̃ditas.
ff. de condi. inſti. Ad §. ſi fundum. Rñdet, ꝙ ideo non
repudiat minor legatum ſine autoritate tutoris: quia
nõ hẽt lĩmam adminiſtrationẽ bonorũ ſuorum: ſe-
cus dicit in p̃lato qui hẽt lĩmam adminiſtrationem
bonorum eccleſię. j. de do. c. ij. & tene diligẽter men
ti iſtud dictum. Tñ aduerte, q̄a non vr̃ eſſe ſine dubi-
tatione ꝓpterea: q̄a tex. in d. §. fundum autoritate le-
gatum, & c. vr̃ loqui aduerſatiuè ad p̃cedentia in qui
bus dictum erat, ꝙ poterat pupillus ſine decreto iudi
cis tradere rẽ emptori vẽditã per defunctum: & ſic cũ
propter aduerſatiuã autẽ videat̃ aduerſari in factum.
facit,

a In gl. tractatu. Suꝑ hac gl. ſi q̄ris verũ in his in quibus capitulũ collegiũ vel conuentus dẽnt cõſentire ſufficiat, quod tanq̃ ſinguli ſegregatũ conſentiãt, vel an teneant̃ collegi aliter conſentire. vide hic ꝑ d. Hẽr. Bo. in j. eo. ver. ſuper eo. c.

facit,qđ legiĩ,& notatur in l. hoc amplius.§. de his
aũt.ff.de dam.inſecto.& in l.2.§.ſed,& fortius. ff.ne
quis eum qui in ius voca.vi.ex,ꝙ non poſſit repudia
re legatum ſine decreto iudicis.& ſic ſine ſolennita-
te requiſita in alienatione rei immobilis minoris. &
hoc ſatis indicat rõ literæ dum dicit aliàs eſſe verum
hanc alienationẽ cõſtare,cũ ſit res ipſius pupilli. Nec
ob.quia ibi ſolũ fit mentio de tutore:qa videtur ſup-
plendũ eſſe ẽt de decreto iudicis propter aduerſati-
uam ibi poſitam,cũ in pręcedentibus facta fuerit mẽ
tio, ꝙ non requiratur decretũ iudicis in caſu de quo
dixi, & quia ẽt ſic debeat ſuppleri ſatis poteſt colligi
ex ratione tex.qui habet declarare dictũ.facit,qđ le-
gitur,& notatur in l.is q autem.ff.de acquiren.poſſ.
& in l.adijcere.§.quis.ff.de iurepatro. Et aduerte,qa
Bal.in d.l.pupillorũ.non loquitur in legato:ſed in hę
reditate quæ poteſt habere in ſe onera:vnde tunc be
ne videtur,ꝙ poſſet prælatus cum cõſenſu ſui capitu-
li ſi eſt eccleſia collegiata,vel rector eccleſię ſi nõ eſt
eccleſia collegiata cum tales habeant legitimam ad-
miniſtrationẽ repudiare adminiſtrationẽ ſi ſibi vr̃ ẽt
ſine autoritate ſuperioris.prout voluit ibi Bal. & qa
videmus,ꝙ ẽt pupillus cũ autoritate tutoris ſine de-
creto iudicis repudiare poteſt hæreditatem . vt patet
ex his,quæ habentur in d.l. pupillorum . & ſic aliud
videĩ in hęreditate quę cõiter habet in ſe onus:aliud
in hęreditate quæ merum lucrum habet in ſe.Et ad l.
ſponſus.§.ſi maritus.poteſt rñderi,vt ibi tangit gl. in
d.§.fundum.qđ ibi loquitur in marito,& vxore in q
bus non debet fieri amara interpretatio. l. ſiquos.§.
ſi quas.ff.de dona.inter virum,& vxorem.& ideo li-
cèt maritus repudiet legatum ſibi factum.& propter
hoc acquiratur vxori.non intelligetur eſſe donatio ꝑ
quam fiat pauperior:ſed potius dicetur non acquire-
re.Et per prædicta videtur. ꝙ minor non poſſit repu-
diare legatum ſibi factum rei immobilis ſine ſolenni
tate reqſita in alienatione rei ĩ mobilium ipſius mi-
noris.& idem videtur dicendũ in legato facto eccle-
ſię,cum ęquiparetur minori, de reſt.in inte.c.j. Tene
tñ menti dictum Fcde.de ſenis.& do.Flo.qui tenue-
runt ꝯrium:vt dixi ſuperius: ſed de iure fortè verius:
quod ſuperius tetigi.& pro differentia q̃ feci inter hr̃
ditatẽ,& legatum.bene facit,qđ habetur in l.ſi hęre-
ditatem.vbi eſt bonus tex.ff.manda.

SVMMARIVM.

1 *Redditus eccleſiaſtici ſunt deputati ad ſuſtentationẽ miniſtrorum, & vſu,& neceſſitate eccleſię.*

2 *Concedere non põt Ep̃s redditus ſpirituales vnius eccleſiæ abſque cõſenſu capituli.& nu.7.*

3 *Redditus ſpirituales eccleſiæ non poteſt Epiſcopus etiam conſentiẽte patrono concedere in vſus monachorũ, nec nouam penſionem illis concedere,vel veterem augere.*

4 *Quinquageſimam dare põt Ep̃s loco pio de bonis ad menſam, vel eccleſiam ſuam ſpectantibus, & etiam de bonis ſpectantibus ad quam libet inferiorem eccleſiam ſibi ſubditam.& nu.6.*

5 *Epiſcopus ſi velit agere contra capitulum,an debeat petere cõſenſum capituli.*

a Ep̃s. Sup hoc c. ſi q. ris vtrũ Epiſcopus poſ-ſit donare. mõaſterio de nouo fundando qnquageſimam, vel iam fundato magnificando centeſimã partem rerum eccleſiæ ſine conſenſu capituli diſtingue, vt hic p d. Henr. Boy. in princi. c.

a PAſtoralis. Ep̃s[a] eccleſias paro-
chiales,vel obuentio-
nes earũ ẽt de cõſenſu patroni ſine cõ-
ſenſu capituli monaſterio cõferre non
p̃t.h.d.Et in prima duplex qõ.In ſecũ-
da ad vtranq; poniĩ cõis rñſio.ſecunda ibi: ad quòd.
Et no.qđ Inn.& Hoſt.& ẽt Io.An.& ſimiliter d.Ant.
ſatis inſtant a quo differat prima quæſtio a ſecunda:
potes dicere,qđ prima eſt,an Ep̃s ſine licentia Papę,
vel ſine conſenſu capituli ſui poſſit religioſis conce-
dere obuentiones alicuius parochialis eccleſię reſer-
uata congrua ſuſtẽtatione Vicario eccleſiæ, ſeu eius
Rectori.& videtur dicta prima qõ fieri,quando eccle
ſia non eſt patronata. Secunda quęſtio eſt, an qñ ec-
cleſia non eſt patronata cõſentire patrono poſſit Ep̃s
ſine conſenſu capituli ſubijcere, ſeu concedere totã
eccleſiã ipſis religioſis, vel ſaltẽ de nouo conferre ali
quã portionẽ. Et aduerte , qa dubitatio primę qõnis
potuit eſſe,qa videbatur fauore religionis.per id,qđ
habetur in l.ſunt perſonæ.ff.de relig.poteſt Epiſco-
pus tales obuentiones conferre ipſis religioſis etiã ſi
ne conſenſu capituli. Contrarium determinatur : qa
ex tali cõceſſione videbaĩ ſurgere confuſio termino
rum ipſarũ parochiarũ diſtinctorũ per diœceſim. Itẽ,
quia ſunt terminati ad vſum miniſtrorum ipſius ec
cleſię parochialis:vt hic dicitur.& facit, qđ habeĩ in
c.j.de ſepul. In ſcđa autem qõne potuit eſſe ratio du
bitandi:qa videbatur,ꝙ deberet ſufficere,quod Epi-
ſcopus haberet conſenſum patroni. Contrariũ hic de
terminatur,& ẽt contrarium videbatur eſſe determi
nandũ ex eo, quia Lateranenſe concilium prohibet
de nouo imponi penſionẽ,vel augere veterem: & iõ
fortius videbatur de mente ipſius fuiſſe prohibere,ne
tota eccleſia alteri daretur: ¶ No.j. ꝙ olim lites eccle
ſiarum parochiallum fuerunt litatę per Dyoniſium.
¶ No.ꝙ eccleſia parochialis intra limites ſuæ eccleſię
ſuper receptionẽ redditũ, & obuentionũ ſpiritualiũ
fundat intentum ſuũ de iure cõi.facit,qđ hr̃ de reſti.
ſpo.c.j.ad decimas.lib.vj.& per hoc argui poteſt ſm
do.Anto. quid iuris ſit dicendum de oblationibus q̃
fiunt imaginibus poſitis in pariete alicuius eccleſiæ:
qa videtur,ꝙ pertineat ad parochianũ illius eccleſiæ
intra cuius limites ſunt illę imagines, qđ tene mẽti.
1 ¶ †No.ꝙ redditus ſpũales ſunt deputati ad ſuſtenta-
tionem miniſtrorũ,& ꝓ vſu eccleſię.& ſic ꝓ neceſſi-
tate, vel vtilitate ipſius eccleſiæ.facit, ꝙ habeĩ in c.j.
& c.non eſt.& c.tua.j̃.de decimis. & per hoc ſm do
cto.pñt reprehendi illi qui hos redditus dant hyſtrio
nibus,vel illis q malè expendũt.facit,qđ hr̃ in c.do-
2 nare.lxxxvij.diſt. ¶ †Not.Ep̃m non poſſe concedere
redditus ſpirituales vnius eccleſię abſq; cõſenſu capi
tuli:cũ conſenſu aũt capituli,& ex cauſa vr̃ bene poſ
ſe,qđ eſt intelligendũ,ſm ea quę hñr in c.j.de re.ec-
cle.non alie.in vj.& in c.conſtitutus.de re.do.per gl.
& doc. ¶ No.ꝙ Ep̃s vr̃ poſſe concedere pio loco,ſeu
religioni abſq; ꝯſenſu capituli quinquageſimã reddi
tuum,de quo tangiĩ hic in gl.& in tex.& gl.j̃.de no-
3 ua.c.apoſtolicę. ¶ †No.ꝙ redditus ſpirituales non p̃t
Epiſcopus ẽt cõſentiente patrono concedere in vſus
monachorum , nec nouã pẽſionem illis concedere ,
vel veterem augere ſine conſenſu capituli:cũ conſen
ſu aũt capituli,& ex cauſa vr̃,ꝙ poſſit nouã penſionẽ
imponere,vel veterẽ augere.per id,qđ hr̃.j̃. de cenſi.
ꝓhibemus.vr̃ ẽt, ꝙ poſſit ẽt ipſam eccleſiã cũ conſen
ſu capituli religioſis ſubijcere.per id , qđ hr̃ in cle.ſi
vna.de re.eccl.non alie.& in c.paſtoralis.j̃.de dona.
4 & qđ legiĩ,& no.in c.de monachis.ſ̃.de p̃bẽ. ¶ †No.
arg.ꝙ quinquageſimã quã põt Ep̃s dare loco pio ſm
formã.c.Apoſtolicę.j̃ de dona.& xij.q.2.c.bona rei.
nõ ſolũ vr̃ poſſe dare de bonis ſpectantibus ad men-
ſam,vel eccleſiam ſuã : imo ẽt de bonis ſpectantibus
ad quacunq; aliam eccleſiã inferiorẽ ſibi ſubiectã,vt
hic vr̃ innui dum dicit ſalua conſtitutione canonica
vbi vr̃ excipere a ſuperius dictis vbi ẽt dictum fuit de
bonis inferiorum eccleſiarum:quod an procedat tan
getur inferius.Et no. ꝙ qnquageſimam dare poteſt ,
qñ monaſterium de nouo conſtruitur.ſed vbi eccle-
ſia ſecularis erigitur in regularem , tũc poteſt dare cẽ
teſimam. Et idem,qñ vult dare monaſterio iam con-
ſtructo

ſtructo pro magnificandis ſepulturis: quia fortè deli-
berauit ibi ſepeliri: vt patet ex his, ꝙ hñr in d.c. Apo-
licæ. ¶ In gl. ij. ibi: vicarij. hoc dixit gl. & ẽt litera. qa
qñ eccleſia parochialis ſubijcitur alteri eccleſię non
ꝯſueuit ibi poni Rector, ſed perpetuus Vicarius. ſ. de
pręben. extirpandæ. §. cui. & principalis Rector cenſe
tur etiã ille cuius eccleſię, vel beneficio, ſubiecta, ſeu
vnita fuit ipſa parochialis eccleſia. de quo in c. extir-
pandæ. & c. expoſuiſti. vbi per gl. & Doc. ¶ In gl. pen.
in fi. Et remanet ſic gl. ꝙ vbi exceptio quæ innuit hic
in ver. ſalua aliquid operet, ꝙ non requirat cõſenſus
capituli, qñ Eṗs vult concedere quinquageſimã pio
loco. Hoſt. hic dicebat, ꝙ ſi Eṗs vult cõcedere de bo-
nis ſpectantibus ad ſuam menſam, vel de bonis cõi-
ter ſpectantibus ad ipſum, & capitulum: tũc ꝓcedat
gl. ſecus ſi vult cõcedere de bonis ſpectãtibus ad ca
pitulum tñ: allegat, qḋ hr̃ in l. meritũ. ff. ꝓ ſocio. vbi
vr̃, ꝙ rõne cõionis licitũ ſit facere, qḋ aliàs nõ liceret.
Pe. vero, & Abb. hic dicũt, ꝙ eccleſiã de nouo infor-
mare monaſticis regulis, vel de nouo conſtruere mo-
naſteriũ non poteſt ſine conſenſu capituli. per id, qḋ
hr̃ in c. ſi Epiſcopus. xij. q. ij. ſed monaſterio conſtru-
cto, vel eccleſiæ informatę poterit dare quinquageſi-
mã, vel centeſimã ſine cõſenſu capituli. nã vr̃ obliga
tur ad dotandũ. facit, qḋ hr̃. j. de conſecra. eccle. vel
alta. c. conſuluit. cũ ibi no. Et hoc modo vñr opinio-
nes poſſe reduci ad concordiã. & iſtud placet hic Ioã.
And. in hoc reſidet do. Ant. & do. Pe. & ẽt do. Flo. in
tellige tñ ſanè inquantum dixit, ꝙ monaſterio ꝯſtru-
cto poteſt dare quinquageſimam. illud eſt verum, qñ
nouiter ꝯſtruitur, vt colligitur ex dicto. cap. ſi Eṗs. &
d. c. bone rei. 12. q. 2. & ſimiliter, quod dixi poſſe ec-
cleſię informatę monaſticis regulis dare cẽteſimam
vr̃ intelligendum, qñ nouiter fuit informata, vt quia
ſecularis eccleſia fortè collegiata erecta fuit in mona
chalẽ cum ꝯſenſu capituli. facit, ꝙ hr̃. j. de eccle. edi.
ad audientiã. el ij. & ſatis etiam vr̃ hoc colligi ex p̃al
lega. c. bonæ rei. & c. Apoſtolicæ. Fatendum eſt tñ ſi-
ne conſenſu capituli non vr̃ poſſe conſtrui monaſte-
rium de nouo, vel erigi ſecularis eccleſia in regularẽ,
ꝑ id, qḋ hr̃ in d. c. ſi Epiſcopus. & voluit etiam Pe. &
Abb. An aũt ꝓcedat, qḋ dictũ eſt de quinquageſima
vel centeſima etiam ſi Epiſcopus iurauit non aliena-
re. voluit Hoſtiẽ. ꝙ ſic. & facit, qḋ habetur in c. tua. j.
de eccle. edifi. & hoc dicunt quidam eſſe verum, niſi
in litera Papali aliud caueretur. & ſic tranſit hic do.
Ant. Satis tñ vr̃ dicendum, per ea quæ no. Ioã. And.
in d. c. tua. ſecus ſi iuraſſet nõ alienare Romano Põ-
tifice inconſulto. per ea, quę no. Ioan. And. in præal-
5 lega. c. tua. ¶ † An aũt ſi Epiſcopus velit agere ꝯtra ca
pitulũ debeat petere conſenſum capituli. dic, ꝙ non:
quia abſurdũ vr̃, ꝙ quis conſenſum, vel conſiliũ con
tra ſe dẽat præſtare. facit, qḋ hr̃ in c. j. de proba. & in
c. petitio. de iureiur. & de materia per gl. in c. ſignifi-
cauit. de appel. & ſ. de reſcrip. edoceri. in glo. fi. in fi.
Et licèt do. Ant. videat velle, qḋ Io. And. ſequat opi.
Pe. & ipſe etiã. do. Ant. teneat illã, vt patet ex. j. dicẽ-
dis. tñ mihi videtur oppoſitũ, videlicet qḋ Ioã. And.
hic potius ſequat opi. Inn. quia poſuit opi. Inn. & ſu-
biunxit, licèt Pe. cõtradixerit, & ẽt cõſuluit in ciuita-
6 te Auinioñ. & ſic vr̃ potius inherere opi. Inn. ¶ † Ex-
tra gl. poteſt quæri de quarũ eccleſiarũ rebus poteſt
dare Epiſcopus hanc quinquageſimã. dicunt quidã,
ꝙ tñ de rebus eccl'ię Epiſcopalis, de rebus aliarũ ec-
cleſiarũ nõ poſſet. & ſic intelligunt iſtũ tex. dum fecit
mentionẽ de hac quinquageſima. & hoc ſequit Inn:
Pet. vr̃ hic dicere, ꝙ ẽt de rebus inferiorũ eccleſiarũ
dare poterit. aliàs exceptio hic poſita nõ vr̃ bona: qa
non videt excipere ab his, quę ſuperius erãt dicta de
parochialibus eccleſijs, & per hoc dicit ampliari di-
ſpoſitionẽ. c. bonę rei. Egidius tñ hic dicebat, ꝙ hoc
videtur ſibi ſatis durũ, & extraneũ. & ſic reſidet Ioã.
An. & do. Ant. vlterius non declarantes, ſed opi. Inn.
tenet hic Io. Cal. & do. Flor. ꝑ ea qua hñr in d. c. Apo
ſtolicæ. & in præalle. c. bonę rei. in quibus ſolũ dr̃ de
bonis eccleſiæ cathedralis. & ſic vr̃, ꝙ ſimiliter debeat
intelligi iſte text. qui fuit eiuſdẽ autoris: videlicet In.
tertij: vt hic patet in d. c. Apoſtolicę. ideo ne videatur
ſibijpſi contrarius videtur, ꝙ iſte tex. debeat intelligi
ſolum de bonis eccleſiæ cathedralis. Nec ob. iſta lite
ra dum dicit ſaluo, &c. quia hoc dicit ne fortè illud. c.
bonæ rei. eſſet correctũ, & quia ẽt quò ad quid. Secũ
da qõ poterat includere bona eccleſię cathedralis. Et
iſtã opi. puto eſſe tutiorem: quare aũt hic in litera fit
mentio de licentia Papæ. Poteſt dici, quia qñ non ha
bet conſenſum capituli requiritur lĩa Papę: vt hic
litera ſatis vr̃ innuere. & dicit d. Flo. hic: quia ſiue Epi
ſcopus iurauerit non alienare, ſiue non iurauerit: ꝓ-
cedet litera iſta: quia nõ dẽt hoc facere ſine capitulo.
facit, qḋ hr̃. ſ. eo. nouit. & c. ſe. ſed cum capitulo po-
terit: qa non eſt ꝓpriè alienatio: licèt Eṗs cõcedat to
tam eccleſiã alteri eccleſiæ: qa remanebit eis ſubie-
cta, & retinebit q̃dam iura. de quibus. j. de cenſi. ve-
nerabilis. & facit, qḋ dictũ fuit. ſ. de præben. de mo-
nachis. & qḋ dicit do. Flor. procedere literã ſi iurauit
non alienare: vr̃ intelligendũ, ſm ea quę ſuperius di-
7 xi: & quæ no. per Io. And. in d. c. tua. ¶ † Vltimo tãgit
hic do. Ant. dicens, ꝙ ad materiam decre. facit, ꝙ di-
ctum fuit. ſ. de p̃ben. extirpandæ. ſ. eo. nouit. & c. ea
noſcit. Et ſubdit, qḋ ex ſcriptis hic per doc. in locis.
p̃alle. vr̃, ꝙ doc. ſibi contradicant: tñ ſm eum Rectè
intelligendo non ſibi ꝯtradicunt. & ideo concludit,
ꝙ aut Eṗs non vult ꝯcedere cẽteſimam, vel quinqua
geſimam, ſed alium redditũ, & vult hoc facere ad ſu-
ſtentationem neceſſariã ſubiecti. & tunc dicit aduer
tendum, ꝙ aut vult dare de rebus ſpectantibus ad mẽ
ſam: aut vult dare de bonis capituli, aut inferioris ec
cleſiæ, Si de ſpectantibus ad menſam: tunc dicit, ꝙ ſi
hoc vult facere alicui canonico eccleſiæ ſuæ indigen
ti, poterit hoc facere ſine conſenſu capituli. & ſi det
de bonis ſpectãtibus ad menſam: qa hoc non vr̃ alie
nare, ex quò dat canonico proprię eccleſię. facit, qḋ
hr̃ in l. voluntas. C. de fideicõ. & qḋ no. gl. ſ. eo. cum
apoſtolica. ſuper verbo, reuocare. Et ſic debet intelli
gi, qḋ no. in c. nouit. ſ. c. & in c. extirpandę. Aut vult
dare alteri ex̃neo imminente neceſſitate. & adhuc di
cit idẽ: quia iſta eſt alienatio neceſſaria ad quam te-
net ſm eum: qa tenet pauperibus indigentibus ſub-
uenire. facit, qḋ hr̃ in c. Paſce. 86. diſtin. Sed certè hoc
vr̃ poſſe ꝓcedere ſi fieret conceſſio ad tṗs modicum.
facit, qḋ dictũ fuit in c. præcedenti. Si aũt fuit ad lon
gum tempus, vel in perpetuũ, cũ tractetur tũc de alie
natione non temporali vr̃, qḋ requirat ſolennitas ca
nonica, & ſic ꝯſenſus capituli. facit, qḋ hr̃ in c. præce
denti. & qa non reperit iure cautũ, ꝙ talẽ alienatio-
nẽ nõ poſſit facere ſine ꝯſenſu capituli: imo potius op
poſitum, ex quò non eſt temporalis, ꝑ ea q̃ hñr in c.
p̃cedenti. Secundo caſu, qñ vult dare de bonis capi-
tuli, vel eccleſiæ inferioris. & tunc dicit, ꝙ non pote-
rit ſine conſenſu capituli, niſi aliud habeat ꝯſuetudo
per no. ſ. eo. ea noſcitur. & j. de do. paſtoralis. & hoc
ſatis vr̃ verum, ꝙ non poſſit concedere de bonis ec-
cleſiæ inferioris ſine conſenſu capituli: & ſine ſolen-
nitate dicta: vt patet in c. j. de re. eccle. non alie. in vj.
Aduerte tñ, quia inq̃tum vr̃ velle cõſuetudinẽ poſſe
operari ꝯtrium, non vr̃ bene dicere. per id, qḋ legitur,
& no-

& notatur in cle.ſi vna de re.eccle.non alic. iūcta gl.
& per Io.An.ī.de dona.paſtoralis.licèt aliqualiter di
xerint:vt refert gl.in d.cle.j.& Io.An.in d.c.ea noſci
tur.Aūt Ep̄s vult quinquageſimam,aut centeſimam
concedere de bonis ſpectantibus ad menſam ſuam:
& poterit ſine conſenſu capituli per hunc tex.in bo-
nis aūt alijs ſpectantibus ad eccleſiam cathedralem,
vel ad inferiorē,dicit,ꝙ ſi hoc facit ad ſubueniēdum
neceſſitati,ꝙ etiā poterit id facere ſine conſenſu capi
tuli per hanc lr̄a,mquæ ſic neceſſario vr̄ intelligēda
ſm eū.Et attende,q̄a quatenus dixit de bonis ſpectā
tibus ad eccleſiam inferiorē,videtur ſequi opi.Pe.de
qua ſuperius dixi, vbi tetigi,an illa procedat.Quate-
nus aūt dicit de bonis ſpectantibus ad eccleſiā cathe
dralē.vr̄ intelligendū ſm Hoſt.per id,qđ dixi.ſ. poſt
eū,qn̄ bona eſſent cōia Epiſcopo,& capitulo. tn̄ q̄a
ſicut poteſt præiudicare capitulo reſpectu partis ſuæ
in bonis cōibus:ita vr̄,ꝙ poſſet p̄iudicare capitulo in
bonis ſpectantibus ad capit. tm̄. & ꝓ hoc facit tex.in
c.Apoſtolicę.ī.de do.dū dicit ſimpliciter,ſiue de pro
uētibus,ſiue de poſſeſſionibus ad Ep̄alem menſam,
vel ad eccleſiam cathedralem pertinentibus .Si autē
Ep̄s velit cōferre non ſubueniendo neceſſitati:ſed ali
ter voluntariè.tunc dicit do. Ant. ꝙ non poterit ſine
cōſenſu capituli.Et ex hoc infert,ꝙ informare de no
uo eccleſiam monaſticis regulis,vel cōſtruere de no
uo monaſterium:quia hoc fit voluntariè non pōt ſine
conſenſu capituli.ſed monaſterio conſtructo, vel ec
cleſia informata monaſticis regulis bene poterit ſine
conſenſu capituli in ſuſtentationē quinquageſimam
vel centeſimam cōferre:quia hoc videtur fieri ex ne-
ceſſitate ſm eum. Et concludit regulam in iſta mate-
ria,ꝙ omnes alienationes quas fecit Ep̄s ex neceſſita
te: ex quò neceſſaria eſt alienatio poterit facere ſine
conſenſu capituli. dummodo non tangit bona capi-
tuli:ſed aliàs alienationes voluntarias nō poterat fa-
cere ſine conſenſu capituli, licèt ꝓpter aliquam ne-
ceſſitatē fiat.Et eodē mō dicit,ꝙ alienationes neceſſa
rias poterit facere non obſtante iuro de non alienan
do:ſecus in voluntarijs,licèt fiant ꝓpter aliquam ne
ceſſitatē:quia non poterant fieri obſtante iuro. & ſic
intelligit no.per doc.in c.tua.ī.de eccle.edifi.Nā ſm
eum longa eſt differentia inter alienationē quam ius
iubet fieri, quia iſta dicitur alienatio neceſſaria ſecū
dum eum,& alienationē quā ius non pręcepit fieri,
ſed ꝓpter neceſſitatem, & vtilitatē eccleſiæ fieri ex-
pedit:q̄a iſta non ſimplr̄ dr̄ neceſſaria.facit ſm eum,
qđ legit,& notat in l.ob es.C.de præd.min.& ſic re-
ſidet in hac materia.Sed aduerte,q̄a qn̄ agitur de iſta
centeſima vr̄, ꝙ non iubet ius illā fieri.ſed permittit
Ep̄o ſi velit illam facere, vel pro magnificandis ſuis
ſepulturis,vel in augmentū religionis ſi eccleſia ſecu
laris fuit erecta in monachalem,& ſic informata mo
naſticis regularis:patet in c.bonæ rei.7.q̄.2.& in ca
pl.ibl.p̄cedens.& ī.de do.Apoſtolicæ.& ſic non vr̄,
ꝙ debeat dici alienatio neceſſaria cū ius non præci-
piat illā fieri,ſed det licentiā Ep̄o ſi hoc facere volue
rit:vt patet in iuribus præal.& ſic vr̄, ꝙ Ep̄s poſſit ex
permiſſione iuris dare ipſam centeſimam ſine ꝯſen-
ſu capituli:quia ſibi hoc videtur eſſe permiſſum:non
aūt q̄a neceſſitetur a iure ad illam faciendam.& licèt
ēt ius velit,ꝙ dēat ſubuenire eccleſiæ, vel beneficio
indigenti:tn̄ vr̄,ꝙ non poſſit ſubenire ſine ꝯſenſu ca-
pituli,& ſolēnitate debita,qn̄ vult rem vnius eccleſię
dare alteri indigenti: per id qđ habetur in c.j. de re-
bus eccl.non alie.in vj.& in cle.ſi vna.de re.eccl. nō
alie.licèt do.Ant.videat innuere ꝯtrariū:& iō nō vr̄
fuiſſe pfectè locutus in hac materia q̄tum ad intelle
ctū. c.tua. inq̄tum ibi tangitur de p̄lato iurante non
alienare.q̄d tenendum dixi ſuperius,& tangit p Ioā.
An.in d.c.tua.,vbi vr̄ facere diſtinctionē q̄ hic tangit
do.Ant.ſed potius.an ſimplr̄ iurauerit non alienare
Romano Pontifice inconſulto:q̄a in hoc vltimo caſu
non poterit in caſu aliàs conceſſo alienare ſine lr̄a
Romani Pontificis: ſecus qn̄ ſimpliciter iurauit non
alienare:q̄a poterit tunc alienare inconſulto Roma-
no Pontifice. dummodo aliàs ſeruet ſolennitatē de-
bitam,& requiſitam in alienatione.

SVMMARIVM.

1 *Ad concilia prouincialia qui debeant vocari.*
2 *Et,an ad concilium prouinciale poſſint capitula eccleſiarum cathedra lium per procuratorem comparere.*
3 *Inuito acquitur ius ex inuitatione,& debet inuitatus,ſeu citatus, aut requiſitus ad actum admitti,& expectari.*
4 *Ad cōcilium prouinciale dēnt vocari capitula cathedraliū eccleſiarū, quando ibi tractanda ſunt aliqua quæ ipſa capitula tangunt.*
5 *Dictio maximè habet implicare.*
6 *Concilijs prouincialibus,quando intereſſe habeant laici.*

ET ſi membra. Ad concilia pro-
uincialia vocari
debent,& admitti cathedraliū eccleſiarū
capitula.h.d.Et in prima q̄: ela. In ſecun
da rn̄ſio.ſecunda ibi:viſum fuit.¶†Not.
j.ꝙ ad concilia prouincialia vocāda ſunt capitula ec
cleſiarum ſicut cathedralium ēt vocantur Epi ipſarū
eccleſiarū.& maximè in tangentibus ipſa capitula.A
contrario ſenſu no.ſcđm Io.An. ꝙ capitula aliarū ec
cleſiarū q̄ cathedraliū neceſſario nō erunt vocanda,
An aūt Abbates, vel priores ſint ad talia concilia vo
candi.recurre ad id,quod habetur. in text.& gl.ſ.de
maio.& obe.ꝙ ſuper his, cum ibi notatis per Io.An.
2 ¶†No.ꝙ ad conciliū prouinciale poſſunt comparere
capitula eccleſiarū cathedralium p̄ ꝓcuratorē, ꝙ vi-
detur intelligere do.Ant. qn̄ per ſe non poſſent com
parere. Sed certè puto ſupplendum eſſe maximè, q̄a
rlr poteſt quis per procuratorē,qđ poteſt per ſe.l.j.ff.
de procura.& præſertim in caſu iſto ratione multitu
dinis euitandę videtur maximè ſufficere comparitio,
3 per procuratorem.¶†No.arg.ꝙ ex inuitatione acq-
ratur ius inuitato,& inuitatus,ſeu citatus,aut requi-
ſitus ad actū debeat admitti, & expectari. de quo in
c.cū inter vniuerſas.ſ.de elec.qđ limitat do. Ant.ni
ſi ſuperueniret notitia,ꝙ ille non haberet ius.arg.co-
rum quæ habentur in c.paſtoralis.ſ.de excep. dom.
Ant.hic dicit,ꝙ in d.c.cum inter.concludit,ꝙ cū q̄s
vocat,non tenet expectare,nec admittere,ſed veniē-
ti non admiſſo tenebitur ad intereſſe,de quo dicen-
4 dum,vt no.per gl.& Doc.in d.c.cum inter.¶†No.ꝙ
capitula eccleſiarum cathedralium maximè ſunt vo
canda, qn̄ aliqua ſunt tractanda quæ ipſa capitula ha
beant tangere,& exponunt hic maximè,pro tm̄ volē
tes,ꝙ ad alia non ſint neceſſario vocanda. Et iſtā par
tem vr̄ voluiſſe In.in c.graue. ſ.de p̄ben. Alij tenue-
runt oppoſitum, ꝙ generaliter ad oīa ſunt vocanda:
licèt maximè ad tāgentia factum ipſorū. & iſta pars
5 vr̄ verior per † dictionē,maximè, quę de ꝓprio ſigni
ficatu habet implicare:vt dictū fuit.ſ.eo.cū Apoſtoli
ca.& no.ſ.de fil.præsby.ad abolendam. ¶ Aduerte
tn̄,q̄a Hoſt.lītat hanc decre.inq̄tum hic dicit ꝓcura
tores,& nuntios capitulorū.de q̄bus hic, admitti de
bere.Nam dicit hoc eſſe verū, niſi fortè aliqua ſecre-
ta ſunt ꝯmiſſa prælatis ibidem aſſiſtentibus a ſuis ſu-
perioribus qui ſine tranſgreſſione obedientiæ, vel iu
ramenti non poſſunt propalari.ſ. de iureiur. ego.N.
vel niſi ſubſit aliqua cauſa aliàs legitima, per quam
illa

illa quæ inter prælatos agantur non debeant ipſis capitulis propalari. Facit, qđ no. ſ. eo. c. nouit. & c. q̃to.
6 ¶ † In gl. fi. in fi. Aduerte ſecūdm doc. ꝙ etiā in caſibus prædictis non vocabuntur, vt vocē habeant, vel vt iudicent. lxij. diſt. docemus. ſed vt audiant, vt poſſint ſe defendere. dicit Io. An. ꝙ vr̃ ꝙ etiam non ſit neceſſe etiam in dictis caſibus vocari: ſcilicet, qñ tractat̃ cauſa fidei, vel matrimonialis: quia poterit poſtea in prædicationibus, quod determinatum fuerit publicari, q̄ publicatio, & propalatio poterit fieri etiam corā excōicato. ĩ. de ſen. excom. j. reſponſo. dicit etiā Io. An. ꝙ poſſunt laici venire ad concilium prouinciale pro petenda, vel defendenda iuſtitia: allegat, quod hr̃ de iudi. nouit. Fatetur tñ ꝙ non debet habere; autoritatē tractandi in negotijs eccleſiaſticis. ſ. de ele. Maſſana. & c. ſacroſancta. & c. decernimus. ſ. de iudi.

¶ De his, quæ fiunt a maiori parte capituli. Rubrica.

¶ Viſum eſt in ti. præcedenti. de his quæ fi. a prælato ſine capitulo: & ēt quæ cōiter fi. a prælato, & capitulo: verū quia aliqñ aliqua gerunt̃ per capitulū ꝑ ſe in qbus interdū vota fratrū diſcordāt: iō reſtabat videre q̄d iuris de actibus geſtis per capitulū ſubſiſtente inter ipſos de capitulo diſcordia. Et pro tāto ponit̃ hic iſta rub. de materia. 19. diſt. in canonicis. & 20. diſt. c. fi. & 64. diſt. extra conſcientiam. & x. q. iij. c. hoc ius.

SVMMARIVM.

1 *Geſta a maiori, & ſaniori parte in actibus faciendis ab vniuerſitate: etiam minore parte contradicente, & hoc ſi fuit præſens, & non cōtenta, niſi per minorem partem aliquid rationabile contra actum geſtum allegaretur, & probaretur coram ſuperiore.*
2 *Exceptio legitima in extraiudicialibus appellationibus ad iuſtificandum ipſam appellationem non ſufficit, niſi illius fuerit oblata probatio, ſecus in iudicialibus appellationibus.*
3 *Clauſula appellatione remota, quid operetur.*
4 *Exceptionem obijcere, & eius probationem offerre non ſufficit ad iuſtificandam appellationem, vbi præſumptio iuris reſiſtit appellanti.*
5 *Verba iſta (propria voluntate) intelliguntur de voluntate iuris ratione non regulata.*
6 *Iuramentum præſtitum contra vtilitatem eccleſiæ nō eſt obligatorium.*
7 *Conſuetudo quæ non innatur ratione, nec iure, ſeu canonibus nō valet.*
8 *Conſuetudo non valet, vt in actibus gerendis per capitulum non ſtetur maiori parti capituli.*
9 *Iurans ſeruare conſuetudinem inualidam, ſiue ſtatutum, non obligatur ad obſeruantiam talis iuramenti, & talis iurat temere, & peccat, & tale iurm̃ temerarium potius dicitur periurium, quàm iuramentum.*
10 *Maior pars capituli præſumitur ſenior, niſi aliud appareat, & an, & quando ſtetur maiori parti.*
11 *Exceptio legitima, & eius probationis oblatio facta coram actum gerente iuſtificat appellationem, ſi nō admittatur oblatio, & hoc in appellatione, quæ fit ab actu iudiciali, ſed in extraiudiciali ſecus.*
12 *Contradictio ſimplex ſine appellatione, an ſufficiat in actibus gerendis per capitulum, quando iniuſtè geruntur, an vero requiratur cōtradictio cum appellatione.*
13 *Abſentes in quibus actibus debeant vocari.*
14 *Maior pars vocandorum, an debeat eſſe præſens.*
15 *Et qualiter intelligatur, quòd ſufficiat duas partes vocandorum eſſe præſentes.*
16 *Et vtrum in vniuerſitate eccleſiaſtica requiratur, quòd adſint duæ partes vocandorum, vel an requiratur, quòd ſint duæ partes illorum de capitulo.*
17 *Iurans ſeruare conſuetudines, ſiue ſtatuta intelligitur iurare de licitis.*
18 *Venire contra cōſuetudinem iuratam, an poſſit capitulum, & quãdo.*
19 *Actus factus contra ſtatutum iuratum, & ſic contra iuramentum, an teneat, licèt contrafacientes ſint periuri, an vero ſit nullus.*
20 *Iurantes ſeruare ſtatuta, vel conſuetudines capituli, aut vniuerſitatis, ſi veniunt cōtra iurm̃ ſunt periuri, niſi ſtatuta reuocentur. et nu. 22.*
21 *Statutum factum contra ſtatutum iuratum, an annulletur, ſeu ſit nullum, an vero valeat, ſeu contrafaciens, ſit periurus.*
23 *Canonici collegialiter congregati poſſunt tollere ſtatutum iuratum.*
24 *Electio facta poſtquam iudex dixerit excommunico te ſi elegeris, an erit nulla tanquam facta ab excommunicato.*
25 *Statuta, & quod in eis continetur ſeruare iurantes, an remoto ſtatuto incurrant periurium contraueniendo. & nu. 26.*
27 *Iurans ſeruare ſtatutum etiam eo ſublato quid iuris.*
28 *Iuramentum, an habeat vim clauſula derogatoria. & nu. 31.*
29 *Conſuetudo, an poſſit præſcribi.*
30 *Conſuetudinis triplex eſt ſpecies.*

a CVm in cunctis. Ordinatio[a] maioris partis capituli ꝑ appellationem, & ꝯdictionē minoris partis nihil rationabile opponentis, & probantis impediri non debet. h. d. In prima tractat factū reprehenſibile. In ſecunda prouidet. ſecūda ibi: quocirca. ¶ In tex. ibi: per quaſdā. i. paucis eccleſijs. ¶ Itē ibi: ordinationem eccleſiaſticā. i. quæ ordināda ſunt ꝑ neceſſitate, vel vtilitate eccleſiæ. ¶ Item ibi: a paucioribus. ſ. numero. ¶ Item ibi: inferioribus: ſup. conſilio, vel diſcretione. ¶ Item ibi: conſuetudinem-ſupple. fortè per quam ſeruabatur oppoſitum eius, qđ
1 eſt dictum. ¶ † Not. j. regulā ꝙ in actibus gerendis ab vniuerſitate nr̃ valet geſta a maiori, & ſaniori parte etiā contradicente minore. Quod intelligit do. Ant. ꝓcedere, qñ minor pars fuit p̄ſens, qñ actus gerebatur. ſecus dicit ſi fuiſſet contēpta: vt quia vocata non fuiſſet eo caſu quo vocari debuiſſet, nec fuiſſet tunc p̄ſens: quia venit reuocandum rōne contemptus minoris, qđ geſtū eſt a maioris. ſ. de ele. qđ ſicut. ¶ No. exceptionem a regula p̄dicta, q̄a procedit niſi per minorem partem aliquid rōnabile allegat̃ ꝯ geſtum, ſeu gerēdum a maiori parte capituli, ſeu vniuerſitatis: nā tunc quo ad effectū impediet̃, q̄a reuocabit̃. ¶ Et no. ꝙ nō ſufficit aliq̄d rationabile allegari, niſi etiā illud probet̃ corā ſuperiore: vt hic patet iuncta gl. facit, qđ hr̃ in tex. & gl. in l. j. in prin. ff. ſi quadru. pau. feciſ. dicat̃. ¶ Et no. ꝙ bene vr̃ hic reqrere, qđ ꝓbet̃ corā ſuperiore: & pro hoc vr̃ ꝙ non ſufficiat oblatā eſſe ꝓbationē coram ipſo capitulo, ſeu vniuerſitate. & ex hoc
2 etiā pōt notari, ꝙ † ꝙ in appellationibus extraiudicialibus ad iuſtificandū ipſam appellationē non ſufficit obiectus exceptionis, vel ꝯdictionis legitimę etiā ſi illius fuerit oblata probatio: licèt ſecus ſit in appella-
3 tione iudiciali. de ap. Interpoſita. ¶ † No. ſecūdm alium intellectum vnum effectū clauſulę, appellatione remota: quia illa tollit facultatem iuſtificandi appellationē per obiectum exceptionis, & oblationem pro-
4 bationis. ¶ † No. ſecūdm alium intellectum, ꝙ vbi præſumptio iuris reſiſtit appellanti, non ſufficit ad iuſtificandum appellationem obijcere exceptionē, & eius ꝓbationem offerre. & per hæc tria notabilia habes ſecundum do. Ant. tres limitationes ad c. interpoſita. ſ. de app. Prima, quia illud. c. non ꝓcedit in appellatione extraiudiciali. facit, quod dicetur ſuꝑ gl. in verbo oſtenſum. Secunda eſt, ꝙ etiā non procedit in appellatione iudiciali, qñ cauſa fuit commiſſa appellatione remota. Et de alijs effectibus clauſulæ prædictæ plenè no. in c. paſtoralis. ſ. de app. Tertia eſt. ꝙ etiam in appellatione iudiciali non procedit, qñ appellans habet p̄ſumptionē iuris contra ſe pro qua etiam allegat, qđ not. per Inn. ſ. de app. in c. conſtitutis. & ſ. de
5 ele. conſtitutis. ¶ † Not. ꝙ de ſignificatu verborum illorum propria voluntate, quia intelligitur de voluntate iuris ratione non regulata, cui non eſt innitēdū.
6 ſ. de conſt. ne innitaris. ¶ † No. ꝙ iuramentum præſti-

a Ordinatio. Idē per omnia ſummathic Ab. & adde hic, quæ poſuit d. Hē. Boy. ſupra de cōſti. c. cū omnes.

tum contra vtilitatē eccleſiæ non eſt obligatorium.fa
7 ciat,qđ hr̄ de iureiu.ſicut noſtris.¶†No.ꝙ non valet
conſuetudo,q̃ non iuuatᷓ rōne,nec iure, ſeu canoni-
8 bus.facit,qđ hr̄.ſ̄.de conſue.in c.fi.¶†No.ꝙ non va
let conſuetudo,vt in actibus gerendis per capitulum
non ſtetᷓ maiori parti capituli,qđ eſt notādū. & facit
9 qđ dicetur ſuper gl.fi.¶†No.ꝙ iurans ſeruare cōſue
tudinem inualidam, & eodem modo ſtatutū inuali-
dum,cum parificetᷓ ſtatutum,& conſuetudo,vt leg.&
not.in l.de quibus.ff.de legi.non obligatᷓ ad obſeruā
tiā talis iuri.¶Et no.ꝙ talis iurans dr̄ temerè iurare,
& peccat : quia per tale iuſm priuatur a perceptione
corporis dn̄ici , ſeu corporis dn̄i noſtri Ieſu Chriſti.
¶Et no.etiam ꝙ talia iura temeraria dicuntur potius
periuria,q̃ iura:quia per illa iuratur,qđ non eſt iurā-
dum.facit,quod hr̄ in c.tuas.el j.ſ̄.de iureiur.& in c.
ſicut noſtris.eo.ti.¶In gl.ij.in fi.ſm Io.An. fortè ꝑꝑ
eorum nobilitatem,vel potētiā : vel idem dicas qua-
litercūq; de facto:quia eadem eſt ratio: & ſic idē ius.
10 de tranſla.præla.c.ij.& ff.ad l.Aquil.l.illud.¶†In gl.
iij.ibi:pro pluralitate præſumitᷓ,& ſic præſumitur, ꝙ
maior pars etiam ſit ſanior, niſi aliud appareat.facit,
qđ hr̄ in c.eccleſia veſtra.ſ̄.de ele. & adde ēt qđ no.
per gl.in c.cum omnes.ſ̄.de conſtit.vbi gl.diſtinguit,
an aliquid ſit cōe pluribus,vt ſingulis.An vero pluri-
bus,vt vniuerſis:quia primo caſu non ſtatur regulari
ter maiori parti per l.fundum. hic allegatam in gl.ſe
cus in ſecundo caſu,qñ aliqua ſunt cōia pluribus,vt
vniuerſis, quia tūc procedit,qđ hic dicit gl.ꝙ regula
riter ſtādū eſt maiori parti. de quo tñ dic latius,vt gl.
in d.c.cū omnes.vbi gl.etiā diſtinguit hoc : & in hoc
ſecundo caſu,an aliqua fiant ꝑꝑ neceſſitatem,vel vti
litatem eccleſiæ,aut vniuerſitatis.An vero aliàs fiant
voluntariè:quia primo caſu licèt ſufficiat maior pars
regulariter,niſi aliquid rationabile in cōtrarium fue-
rit obiectum,& oſtenſum: tñ ſecūdo caſu requiritur
conſenſus omnium , nec ſufficit conſenſus maioris
partis:vt ibi dicit gl.quæ eſt valde notabilis materia,
& menti tenenda.& facit ad materiam,qđ dicetur in
gl.pe.ſuper ea.¶In gl.oſtenſum.in fi.Vel potes dice
re,ꝙ coram arbitris cōiter electis fiēda erit probatio.
per id qđ hr̄ in c.ſecūdo requiris.ſ̄.de app.quia corā
capitulo tanq̃ ſuſpecto etiā ſi ipſum capitulū requi-
rat probationem ab opponente non tenebitur oppo
nens probari ꝑꝑ ſuſpitionem.facit, qđ hr̄ in c.cū ſpe
ciali.ſ̄.de app.& in c.ſuſpitionis.ſ̄.de offi.dele. & ſic
reſidet Io.An.& d.Ant.Potes dicere, ꝙ cū hic videatᷓ
loqui de his,q̃ extraiudicialiter geruntᷓ per capitulū:
ideo corā ipſo non tenetur opponens facere proba-
tionem q̃ non habet fieri extraiudicium coram par-
te:ſed in iudicio coram iudice. & per hoc etiam non
ſufficeret opponenti ſe offerre paratum probare co-
ram faciente actū extraiudicialem:imo oportet om-
nino, ꝙ de veritate obiectionis probetur corā iudice
ſuperiore ad quē forte fuit appellatū ab ipſo actu ex-
traiudicialia quo pōt appellari:licèt ſit actus extraiu
dicialis:vt patet in c.concertationi.de appel.in vj.Et
idem vr̄ ſi non fuit appellatum, ſed rationabilis cau-
ſa contradictionis allegata contra actum gerentē ex-
traiudicialiter:quia coram ſuperiore probari debebit
veritas cauſæ contradictionis: & vtroq; modo poteſt
intelligi iſte tex. cum gl.facit.ſ̄.in gl.ij. Et ex p̄dictis
11 patet, ꝙ licèt † in appellatione q̃ fit ab actu iudiciali
oppoſitio legitimę exceptionis,& oblatio probatio-
nis ipſius facta coram ipſo actum gerēte iuſtificet ap
pellationē, ſi non fuit admiſſa ipſa oblatio.ſ̄.de app.
interpoſita.& ſ̄.de teſti.ex parte.cum ibi no.Illud ꝓ-
cedit ex eo: qa ex quo actus iudicialiter geritᷓ,ibi eſt

a In actibus gerēdis. Per capitulum, ſi iniuſtè geruntur, an requiratᷓ appellatio a cōtradicētib⁹. vel ſufficiat tantum cōtradictio. Et no.bene adde hic do. Abba.in ij. col. verſi.& cadit hic q.

iudex qui debet exceptiones legitimas admittere,&
ꝓbationes illarū,ſecus qñ actus fit extraiudicialiter :
qa ibi non eſt iudex,& ideo non neceſſitatᷓ admittere
exceptionē,vel illius probationē,& ideo licèt ſit ob-
lata probatio exceptionis legitime in actu extraiudi
ciali, non ex hoc iuſtificabitᷓ appellatio facta ab ipſo
actu extraiudiciali: vt hic colligitᷓ ſcđm vnū intelle-
ctū.& legitᷓ ēt & no.per Io.An.ſ̄.de ele.cū inter cano
nicos.& tangitur ēt in c.interpoſita.ſ̄.de app.De iu-
ribus aūt appellationis extraiudicialis tangitur in c.
dilecti.ſ̄.de maio.& obe.per Io.An.poſt Inn.& Hoſt.
in c.bonæ.ſ̄.de appel.& in d.c.cū inter canonicos.&
ideo nimirū,ſi fuit expediens, ꝙ probaretur hoc caſu
veritas cauſæ contradictionis coram ſuperiore . Et ſi
dicatur, quid operatur remotio appellationis hoc ca
ſu.potes dicere,ꝙ operabitur potiſſimè: quia maximè
dabitur tunc ſecuritas maiori parti,vt poſſit procede
re ad actū non obſtante contradictione minoris par-
tis:& de viribus clauſulæ appellatione remota.plenè
no.in c.paſtoralis.& c.vt debitus.ſ̄.de app. quæ autē
poſſit eſſe iuſta cā ꝯtradictionis minoris partis contra
maiorem.dic,qa forte maior pars vult aliquid agere
in læſionem capituli,vel eccleſiæ, vel cōtradicentiū,
vel etiam alterius tertij.facit,qđ .j.dicetᷓ: aliàs ſi capi
tulū p̄ciperet canonicis aliquid,qđ ſpectaret ad eius
officiū , teneretur illud adimplere,aliàs poſſet puni-
re contumaciam reſiſtentium p̄cepto:qa licitū eſt iu
riſditionē ſuā defendere.ff.de iud. in l.ſi quis alienā.
12 & ſ̄.de offi.or.in c.irrefragabili.§.exceſſus.¶†Et ꝑꝑ
p̄dicta tangit hic Io.An.poſt Inn.& Hoſt.An in acti-
a bus gerendis a per capitulū,ſi iniuſtè geruntur exigatᷓ
cōtradictio,& appellatio per ipſos cōtradicentes. an
vero ſufficiat ſimplex contradictio ſine appellatione
ad hoc,vt retractentur oīa geſta . & concludunt dr̄iā
eſſe inter actus extraiudiciales qui geruntᷓ extraiudi
cialiter a capitulo. & actus iudiciales qui geruntᷓ iu-
dicialiter a capitulo aliquo tp̄e , vel caſu iuriſditionē
habent.facit , qđ hr̄ in d.c.irrefragabili.§.exceſſus.ſ̄.
de offi.ord.Primo caſu,qñ agitur de actibus extraiu-
dicialibus.concludit Inn.ꝙ aut illa tangunt p̄iudiciū
eccleſiæ : aut tangunt p̄iudiciū aliqđ particulare ali-
quorū ſingulariū de eccleſia contradicentiū:aut tan-
gunt p̄iudiciū tertij extranei.ſi tangunt p̄iudiciū ec-
cleſiæ non erit neceſſaria appellatio:quinimo,nec cō
tradictio:qa ille actus illicitè geſtus poterit qñcunq;
detecta iniuſtitia corā ſuperiore retractari ex eo , qa
actus extraiudicialiter geſti nō tranſeūt in rē iudi.&
ſic non firmantᷓ , licèt appelletᷓ quominus veniāt re-
tractādi per ſuperiorē detecta iniuſtitia.facit,qđ leg.
& no.in c.cōſtitutus.el ij.ſ̄.de app.& de elec.cū inter
canonicos.Aduertendū tñ,qa vt patet ex verbis, &
mēte huius decr. ꝙ nō dēt reuocari talis act⁹ niſi oſtē
datᷓ de iniuſtitia,& de veritate cauſæ cōtradictionis ,
& p hoc vr̄ dari ſecuritas maiori parti : vt ꝓcedat ad
actū non obſtante ꝯdictione minoris partis: qa vt di
xi nō reuocabitᷓ niſi oſtēſum fuerit corā ſuperiore , ꝙ
iuſtè ſit geſtū,fatetur tñ Inn.ꝙ in aliquo poterit pro-
deſſe appellatio ab ipſo actu extraiudiciali: licèt non
ſit neceſſariū:qa eo ipſo, ꝙ erit appellatū per appella-
tionē reuocabitᷓ negotiū ad iudicē ad quem,adeo ꝙ
nō poterit inferior interim ſe intromittere. Itē ſecun
do, qa non valebit impetratio ad aliū facta nō facta
mentione de illa appellatione.ſ̄.de reſcr.ex parte. &
facit,qđ no.Io.An.in c.oblatæ.ſuper vltima glo.ſ̄.de
app.Itē ſcđm aliquos ꝓderit in alio:qa probata iuſti
tia appellationis omnia quæ reperientur attētata re-
tractabuntᷓ officio ſuperioris : qđ ſecus erit ſcđm eos
vbi non fuiſſet appellatum. Sed hoc non placet Inn.
& Hoſti.

& Hoſt. quia etiam ſine appellatione huiuſmodi extraiudicialiter geſta iniuſtè retractabũtur:qñq; apparebit de iniuſtitia: quia nõ eſt in illis neceſſaria cõtradictio, vel appellatio. Fatentur tñ ꝙ via attentati eſt magnæ vtilitatis in alijs caſibus: vt patet ex his q̃ habentur in d.c.bonæ.de app.& in d.c.dilecti. Secũdo caſu, qñ aliquid geritur in præiudicium illorũ de eccleſia.concludit Inn.idem reguraliter. Fallit tñ ſ͛m eum:vt hic tangit Io.Andr.quando aliquis vocaretur ad officium maſſariæ,vel ſyndicatus:vel ad aliud publicum officium autoritate,& vtilitate:quia ſi nõ appellat, & contradicit incontinenti. & intellige intra decem dies, per id quod habetur in c.cũ certationi. de app.in vj.non poterit poſtea appellare.l.ſi aſcribã tur.& l.hi qui.C.de app. quod intellige,qñ vocatio, ſeu nominatio eſt facta legitimè, aliàs ſi eſſet nulla, nõ eſſet neceſſe appellare.l.qui nominationes.C.de appel.in d.l.ſi aſcribantur.& ſic intelligo, quod dixit do.Flo.dum dixit, ꝙ ſufficit contradictio ſine appellatione,ſi eſt vocatus per ſolam nominatinnem: ſecus ſi per decretum iudicis: allegat præal.l.nominationes.& prædicta,quando quis vocatur ad officium publicum autoritate,& vtilitate,vt quia reſpicit vtilitatem publicam. Si autem vocetur ad officium publicum,ſed vtilitate priuatum,vt eſt officium tutelę:quia illud tendit ad vtilitatem pupilli,& tunc non eſt neceſſe,ꝙ appellet: quia illa nominatio nõ tranſit in rẽ iudicatam:ſed ſufficit quod proponatur exceptio legitimo tempore.l.j.§.ſi quis tutor.ff. quando appel. ſit.canonizata.ij.q.vj.biduum.& ibi de materia ꝑ gl. facit,quod hr̃ in c.vlti.86.diſt. & 87.diſt.in c.j.& per prædicta dicũt aliqui,ꝙ ſi aliquis de capitulo vocetur ad aliquod officium eccleſiaſticum ipſius eccleſiæ:& non appellet,non poterit contradicere: licèt nominatio ſit extraiudicialis:ſecus dicunt ſi extraneus nominaretur: quia iſta officia eccleſiaſtica non cadunt in extraneum inuitum,ſed volentem.ſed Hoſt.non placet iſta opinio: quia ſecundum eum,etiam in ꝓpria eccleſia non arctatur quis ad aſſumendum officiũ, ſi non vult,ideo dicit ſibi non ꝑiudicari: licèt non appellet.de quo remittit ad c.quærit.de ætate,& quali. & ad c.ſi.ſ̃.de poſtu.præla.vbi etiam tãgitur, an quis poſſet, vel debeat compelli a Papa ad aſſumendam dignitatẽ.Nec ob. ſcͩm eum iura ſuperius in cõtrarium allegata:quia ibi loquunĩ de muneribus, & honoribus temporalibus:ſecus in eccleſiaſticis.vt dictũ eſt ſecundũ eum.d. Ant.hic dicit poſſe ſaluari Inn.in officijs eccleſiaſticis,quæ ſunt potius oneris,q̃ honoris,vt eſt officium ſyndicatus.& idem vr̃ voluiſſe hic do.Flo.dum dixit,ꝙ ſuperius dicta procedunt in officijs:ſecus in beneficijs: quia non cogitur quis acceptare bñficium,licèt ſi acceptauerit poſt acceptationem,poſſit cogi ſuſcipere ordines,vel aliud agere, ꝙ ſpectat ad ipſum beneficium.iuxta ea, quæ hñr in d. c.quæris.de æta.& quali. & qđ not.in c.licèt canon. de ele.in vj.& pro ſaluatione,quam facit do.Ant.ſaluando Inno.bene facit:quia vbi expreſſe non reperiĩ diſcordantia inter ius canonicum, & ius ciuile etiã in foro canonico ſtari debet iuri ciuili:vt legi.& not. in c.j.ĩ.de no.oper.nun.& ſic quo ad hoc non vr̃ ꝓcedere dictũ Hoſt.¶ Item aduerte,quia prędicta ꝓcedunt,niſi capitulum faceret aliquid ſpectans ad eius officium:quia tunc deberet puniri contumax,ſeu inobediens, cum licitum ſit defendere ſuam iuriſdictionẽ.ſ̃.de offi.ord. irrefragabili.§.exceſ.l.vnica.ff.ſi quis ius dicen.non obtem. Tertio caſu,qñ actus extraiudicialiter geritur in prçiudicium tertij,& tunc cõcludit Inn.& Ioan.And.poſt eum, ꝙ in iſto caſu debent cõtradicere particulares de capitulo,ne aliàs videãtur cõſentire ei,qđ iniuſtè geritur, & ſic ne illaqueẽtur ad peccatum inquantũ videnĩ conſentire iniuſtè geſta.facit,quod hr̃.lxxxvj.diſt.facientis. & in c.nihil. & ij.q.vj.negligere.Fatenĩ tñ prædicti, ꝙ ipſi particulares de capitulo:licèt poſſint,& debeant contradicere,non tñ poſſunt appellare pro ipſo tertio:quia eorum non intereſt.facit,quod hr̃.ij.q.vj.non ſolent.& ſ̃.de elect.cum inter.R.poterunt tñ per viam denuntiationis euangelicę procedere:quia ad illam videtur quis teneri,videlicet, ꝙ qñ peccatur in proximum ſecundum aliquos.facit,qđ hr̃.ij.q.vj.quapropter. de quo in c.ſi peccauerit.ij.q.j.& in c.nouit.ſ̃.de iudi.& quod hr̃ in c.quemadmodum.de iureiu.Secundo caſu principali,qñ agitur de actibus iudicialibus.& ſic de his qui iudicialiter gerũtur: & tunc eſt neceſſe appellare intra decẽ dies a die grauaminis:aliàs tales actus tranſeunt in rem iudicatã.ſ̃.de re iudi.ꝙ ad conſultationem. & ideo appellans tacitè vr̃ conſentire. l.ab eo.C.quomodo & qñ iudex.¶ In glo.penul.ibi: nihil conſtituere poſſunt.& ſic vult gl. ꝙ vbi capitulum vult facere conſtitutionem tendentem ad præiudicium abſentium,nõ poteſt illam facere in præiudicium abſentium:ſed oportet:ꝙ omnes ſint præſentes quos tangit conſtitutio.& ſic vr̃ velle gl. ꝙ tũc abſentes ſint vocandi.& ſcͩm hanc gl. ibidẽ reſidentiũ,q̃ hr̃ in c.præſentium.de teſti.in vj.q.de qua feci mentionẽ in c.cũ apoſtolica.ſ̃.ti.præce. dum excipit tres caſus tantũ:in quibus debẽt vocari abſentes: videtur intelligenda, qñ non agitur de ſtatuendo aliquid in ꝑiudicium abſentiũ: ſed vbi agitur de ſtatuendo aliquid extra iudiciũ abſentiũ: tunc bene ſunt vocandi abſentes:vt voluit gl.hic,& plus videreĩ, ꝙ licèt oẽs ſint præſentes non poſſit conſtitutio fieri in ꝑiudiciũ non conſentientiũ.& ſic vr̃ ꝙ oẽs debent eſſe præſentes tunc cõſentientes. facit,qđ legi.& no.in d.c.cum omnes.& qđ hr̃ in l.id qđ noſtrum.ff.de regu.iur.& cum iſta gl.tranſit hic Io.An.& do.Pet. & do.Ant.tñ do.Flo.hic dicit gl.iſtam procedere inquãtũ dicit, ꝙ non poſſunt præſentes aliquid ſtatuere in prçiudiciũ abſentiũ, qñ hoc vellent facere ſine cauſa rationabili.Nam ex cauſa rõnabili bene poſſunt, licèt non alleget,qđ hr̃ in c.ſi.ĩ.eo.quod intelligo, dũmodo fuerint abſentes vocati ex quo de eorũ ꝑiudicio agebaĩ. arg.eorum,quæ hñr in ſi.ſ̃.tit.proxi.& intellige etiã, qñ faciunt ſtatutum canonici, ſeu capitulũ ſuper his ſuper quibus habent poteſtatem ſtatuendi.ſuꝑ quibus autem habeat capitulũ ptãtem ſtatuendi, recurre ad gl.no.in c.cõſtitutionẽ.de ver.ſig.in vj.vbi glo. notabiliter dicit,ꝙ ſuper his q̃ tangunt ſtatum generalem eccleſiæ, vel ius Ep̃i non poſſunt ſtatuere ſine Ep̃o,qđ vr̃ intelligẽdum,niſi ex priuilegio, vel aliàs legitimè habeat poteſtatem ſuper prædictis.facit,qđ hr̃ in c.ſuper quibuſdã.ĩ.de ver.ſigni. ſuper alijs autẽ ſpectantibus ad ipſum capitulũ poteſt capitulum facere ſtatutum:vt ibi dicit gl.& etiã ponit aliqua exẽpla.Nec ob.ſcͩm eum,qđ hr̃ in d.c.cum omnis.quia ibi non erat ordinatio,ſeu cõſtitutio rationabilis quã facere volebant,vel ſeecrint:vt ibi patet. Vincen. tamen Hoſt.& Goff.ſimpliciter dicebant, ꝙ non valet conſtitutio niſi duæ partes ſint prę́ſentes per iura inferius allegata per gl.& ſic videtur velle,ꝙ ſi duæ partes vniuerſitatis ſint præſentes valebit qđ conſtituetur a maiori parte ipſarum duarum partium. Poteſt dicere,vt ſenſit ibi do.Ant.ꝙ dictũ Hoſtiẽ.procedat, quando volunt ſtatuere ad vtilitatẽ, ſeu cõmodũ,vel incommodum vniuerſitatis:ſed quando vellent ſtatuere ad præiudiciũ abſentium,tũc ꝓcedat, qđ dixit

gl.quã intellige ſm limitationẽ quã dixi poſt d.Flo.
ꝙ tñ dictum eſt de duabus partibus, qđ debent eſſe
p̃ſentes,intellige,vt inferius dicet̃. ¶ In ea.gl.ibi: cir-
ca alia negotia.dicit d.Flo.ꝙ gl.põt dupliciter intel-
ligi. vno modo circa alia negotia,hoc eſt circa nego-
tia aliarum vniuerſitatum:puta, ſecularĩu. ¶ Itẽ põt
ſecũdo intelligi,qñ agitur de alijs negotijs gerendis
per capitulum ſuper negotijs eccleſiæ, & nolunt ali-
quid ordinare in ꝑiudicium abſentiæ.Et iſte ſecũdus
intellectus magis vr̃ eſſe de mente gl. & ſm iſtũ in-
tellectũ habes ex glo. ꝙ in gerendis per capitulũ,qñ
volunt ſtatuere in ꝑiudicium abſentiũ debent eſſe p̃-
ſentes duæ partes capituli:vr̃ tñ ꝙ ſufficiebat maiorẽ
partem illarum duarum partium conſentire. per id
qđ legi.& not.in l.mili.& in l.planè.hic allegatis.&
qđ hr̃ in l.qui maior.ff.ad munic. ¶ Item aduerte,q̇a
gl.poteſt tertio modo intelligi:vt hic voluit ſentire d.
Petr.ꝙ velit facere dr̃iam, an capitulum velit facere
nouum ſtatutum. An vero velit aliter aliquid gere-
re circa negotia eccleſiæ,vel capituli. reuera tñ gl.vr̃
ſe reſtringere, qñ capitulum vult facere ſtatutum in
ꝑiudicium abſentium:& ad idem qđ dictũ eſt,ꝙ ca-
pitulum non põt facere ſtatutũ in ꝑiudicium abſen-
tium:ſed oportet,ꝙ ſint præſentes,& conſentiant.bñ
facit,qđ no.Inn.in c.noſtra.ĩ.de locato.vbi cõcludit,
ꝙ in præiudicium alterius non põt Ep̃s facere ſtatu-
tum niſi ille conſentiat,vel ſaltem ſit præſens,intelli
go,& non contradicat quaſi tunc videat̃ tacite cõſen
tire.facit,qđ hr̃ in l.ab eo.C.qũo & qñ iud.& in l.ij.
ff.ad muni.qđ eſt notandũ:q̇a conſueuit aliàs dici,ꝙ
vbi agitur de ꝑiudicio præſentis,& tacentis nõ intel
ligitur conſentire.iuxta not.in l.filiusfa.§.inuitus.ff.
de procu.& per Inn.de ele.in Geneſi.& per glo.ĩ.de
reg.iur.qui tacet.li.vj.Nam ſm Inn.aliud erit in caſu
iſto,qñ ſit ſtatutum in præiudicium præſentis,& tacẽ
tis.qđ tene mẽti. ¶ Item etiã aduerte, quia ad id qđ
dictũ eſt: ꝙ ex cã põt ſtatui in præiudicium alterius.
bene facit,qđ not.Inn.& Io.And.poſt eũ.ĩ.de iniur.
in noſtra.& qđ not.etiã ꝑ eos in c.quæ in eccleſiarũ.
ſ̃.de conſti.ſequitur ver.Vinc.vero & Hoſt.& Goffr.
hic ſimpliciter dicebant, ꝙ non valet conſtitutio niſi
duæ partes ſint p̃ſentes per iura hic allegata:& etiam
ſuperius tetigi:& vlterius non declarant.Alij vero,vt
Guil.Naſo & Alanus dicũt ſimpliciter,ꝙ ſufficit ma-
iorem partem capituli aliquid facere per iſtum text.
& facit,qđ hr̃ in c.quia ꝑ ꝑ.ſ̃.de elec.& ad iura alle-
gata in gl.rñdet, ꝙ loquãtur in decurionibus ciuita-
tum,qui ſunt conſiliarij ciuitatum.facit,qđ hr̃ in l.j.
& per totũ.C.de decur.lib.x.& qđ no.etiam in rubri
ca de decretis decurio.eo.lib. de quibus quidẽ decu-
rionibus ſm eos nõ eſt fienda cõparatio ad clericos:
quia ſaltem in ſubſidium poſſent eſſe ſpurij.ff.de de-
curio.l.ſpurij. ſed clerici non debent eſſe ſpurij.ſ̃.de
fil.presby.c.fi.& facit,qđ hr̃ eo.ti.c.j.& ij.lib.vj.Ioã.
An.hic dicit,ꝙ duæ partes vocandorũ debent eſſe p̃-
ſentes,& ſic vr̃ velle,ꝙ nõ requiratur præciſè,ꝙ duæ
partes illorum qui ſunt de capitulo ſint præſentes.al-
leg.qđ hr̃ in c.fi.ſ̃.de maio.& obe.circa finem tertiæ
gl.& x.q.ij.hoc ius.& lxiij.diſt.c.obeuntibus.de quo
hr̃ etiam in Spe.de ſyndico.circa prin.& hoc tenet &
do.Ant.hic.& ſimiliter d.Pe.& dicit d.Ant.ꝙ iſta gl.
ponit veritatem ſic intellectã. de quo etiã hic tetigit
do.Ant.in c.licet.& in c.cũ inter vniuerſas.& c.cum
13 nobis olim.ſ̃.de elec. ¶ †Qui autẽ ſint actus in q̇bus
debeant vocari abſentes.No.per glo.in c.præſentiũ.
quę incipit ibidem,reſidentium.de teſti.in vj.& ſupe
rius tetigi.nam concludit gl.ibi, ꝙ regulariter nõ eſt
neceſſaria vocatio abſentium. fallit in tribus caſibus
ibi poſitis per gl.d.autem Ant.hic dicebat, ꝙ in acti-
bus grauibus requiratur vocatio abſentiũ niſi appa-
reat in iure contrarium ſtatutũ: ſed in leuibus nõ eſt
neceſſaria vocatio, niſi appareat contrariũ iure ſtatu
tum.Et iſtã dr̃iam ſm eum tenet Inno.in c.j.ĩ.de no.
ope.nun.ſed vt dixi in c.apoſtolica. tutius vr̃ eſſe te-
nendum theoricã,& doctrinã gl.q̃ cõiter tenetur, vt
ibi dixi ſupra gl.in ver.Titius. de quo autem remoto
loco vocãdi ſunt abſentes eo caſu quo vocari debẽt,
vr̃ ꝙ ſi ſint intra prouinciam vocari debent, dũmodo
fieri cõmode põt:ſed vbi ſint extra ꝓuinciã non vr̃r
neceſſarij vocari, niſi ꝯmode vocari poſſint:vt leg.&
no.in c.corã.ſ̃.de elec.& eo.ti.qđ ſi.ut.& qđ legi.&
no.in c.fi.de maio.& obe.Et ſic tranſit do.Ant.licèt
non ita declaret,& in effectu ſequitur glo.cũ limita-
tione Io.An.do.Flo.hic dicebat,ꝙ cõiter intelligitur
gl.iſta velle,ꝙ in vniuerſalibus eccleſijs ſufficiat ma-
ior pars. in ſecularibus aũt requirant̃ duæ partes.de-
mũ dicit ſcđm Io.And.ꝙ in quibuſlibet vniuerſitati-
bus oportet,ꝙ duæ partes ſint præſentes, & intelligi
debet duabus partibus vocandorũ:vt legi.& no.ſ̃.de
ele.in c.eccleſia. & ſic ſcđm eum non procedit illud
qđ multi dicunt: videlicet, ꝙ in collegiatis eccleſijs
ſufficiat p̃ſentia maioris partis: q̇a imo reꝑit̃ ꝙ ſint
p̃ſentes duæ partes vocãdorũ,& valebit,ꝙ fiet a ma-
iori parte ipſarũ duarũ partiũ.facit,qđ hr̃ de elec.q̇a
ꝑ ꝑ.de quo remittit ad no.ꝑ ſe in c.licet. & c.nobis.
& c.eccleſia.ij.ſ̃.de ele.& de maio.& obe.c.fi.remit-
mit ẽt ad no.per Spec.in tit.de ſyndico.in prin.& ſic
reſidet.Sed aduerte inquantũ dicit gl.velle,ꝙ in vni-
uerſalibus eccleſijs ſufficiat maior pars:in ſecularib⁹
aũt requirant̃ duæ partes,non vr̃ bene dicere,quia ſi
14 gl.bene ponderetur hoc non dicit. ¶ †Itẽ aduerte,q̇a
id qđ dictũ eſt: qđ ſufficit duas partes vocãdorũ eſſe
p̃ſentes.bene facit,qđ no.Inn.in c.cum olim.in vlti.
col.ſ̃.de ele.vbi aperte vr̃ hanc opi.ſequi gl.rñ.iij.in
c.fi.de maio.& obe.vr̃ velle,ꝙ ſufficiat maiorem par-
tem vocandorum eſſe p̃ſentem, & ibi plus ẽt vr̃ con
cludere gl.ꝙ vbi abſentes ſunt in tali loco,ꝙ nõ ſunt
vocandi,ꝙ qñ ſit dixi ſuperius.& no.in c.coram.ſ̃.de
elec.qđ tunc in minori parte capituli p̃ſente reſideat
ptãs capituli.ſed vt dixi in primo dicto gl.præal.Inn.
& Io.And.illud non vr̃r tenere, vt patet ex ſupradi-
ctis.An aũt in ſecundo dicto procedat gl. illa patebit
15 ex eo,quod ſtatim dicam. ¶ †Vnde etiã aduerte,qđ
inquantum dictum eſt,qđ ſufficit duas partes vocan
dorum eſſe præſentes:debet intelligi, qñ ante termi
num iuris volũt expedire actum:puta electionis. Nã
tunc ſi ille ad quem ſpectat poteſtas conuocandi ca-
pitulum ſtatuit terminum ante terminum iuris:& fe
cit vocari abſentes ſufficiat duas partes vocandorum
eſſe p̃ſentes termino ſtatuto:& voluit Inno.in d.c.cũ
nobis olim. Et quis habeat poteſtatem conuocandi
capitulũ,no.per Inn.& Io.An.in c.j.ſ̃.de mai.& obe.
ſed vbi canonici vellent in termino iuris expectare
actum electionis. de quo in termino iuris habetur.ſ̃.
de elec.quia propter. tunc notabiliter dicit Inn.in d.
c.cum nobis olim.quod quia terminus iuris interpel
lat pro homine.ĩ.de loca.potuit. & quod hr̃ in l.ma-
gnum.C.de contrahen.& commit.ſtipu. & in l.ij.C.
de iure emphy. tunc dicit ꝙ ſi etiam minor pars capi
tuli, vel vocandorũ ſit præſens in fine ipſius termini
iuris, ꝙ poterit procedere ad electionem etiam alijs
non vocatis, q̇a ſatis intelliguntur vocati ex diſpoſi-
tione iuris per terminum ſtatutum a iure,& plus etiã
vr̃ ibi velle,quòd etiam ſi eſſet vnus ſolus qui tũc re-
periret̃ in eccleſia de capitulo, quòd tunc in illo reſi-
det totum ius capituli propter negligentiam aliorũ.

argu.

argu.eorum quæ hñc.ſ.de poſtu.præla.gratū. & qđ
hr̃ in l.ſicut.ff.quod cuiuſq; vniuer.in quibus patet,
quòd etiam in vno ius vniuerſitatis reſidere pōt. qđ
tene menti diligenter pro limitatione eorum quę ſu
perius ſunt dicta. ſecundū prædicta poteſt intelligi
ſcđm dictum glo.tertio poſitę in dicto c.fi.de maio.
& obdien.¶ Vlterius ſcias, & attende, ꝙ Innoc.in d.
c.cū nobis olim. poſuit de materia appellationis ex-
16 traiudicialis. ¶ † Itē attende, quod licèt cōiter docto.
tranſeant cum iſta gloſ.iuncta limitatione Io.An.&
ſic, quòd in vniuerſitate eccleſiaſtica requiratur, qđ
adſint duę partes vocandorum. & ſic vr̃ velle, qđ nō
requiratur, quòd ſint duę partes illorū de capitulo.
tamen hæc opi.non videtur iure probari: imo videt̃
potius probari oppoſitum per iura hic allegata p Io.
And.qa ſi benè inſpiciant nō probāt hoc, nam.c.fi.
de ma.& obe.hoc nō pbat, & gl.iij.ibi poſita. & hoc
nō probat: imo potius vult quòd ſufficiat maiorē par
tem vocandorū eſſe præſentem: vt ſuperius dixi, nec
etiam id, quod hr̃.x.q.ij.hoc imo potius videt̃ face-
re ad oppoſitum: qa vr̃ quòd ſufficiat maior pars reſi
dentiū. Nec ob.c.obeuntibus. qa ibi non dr̃ qđ duæ
partes vocādorum debeant eſſe præſentes. ſed dr̃, ꝙ
ſi religioſi debēt itereſſe electioni Epiſcopi: ſi illa fiat
eis non vocatis non ſortiretur effectū. nec obſt. etiā.
l.quoties.C.de allega.quia ibi nō dr̃, qđ dicit Ioan.
An.ſed dr̃, ꝙ qñ aliquis in legatū mittitur, decurio-
nes debeant atteſtari de eius virtutibus. Compoſtel.
in c.quia p p.ſ.de elec.ſimpliciter tenet ꝙ in vniuer-
ſitate eccleſiaſtica ſufficit maiorē partem eſſe pſentē
facit, qđ hr̃ hic: & in hoc.c.ſecus in vniuerſitate ſe-
culari. de quo tetigi.in d.c.fi..ſ.de maio. & obe.vbi
dixi ꝙ iſta opi.vr̃ verior de iure, licèt opi.Ioan.And.
cum ſit cōis canoniſtarū veriſimiliter ſeruarētur in
practica. Nunc autem ſubtilis conſiderando videret̃
mihi poſſe attentari, ꝙ etiam in vniuerſitate eccle-
ſiaſtica requirantur duæ partes illorum qui ſunt de
vniuerſitate eſſe pſentes, quia nō reperimus expreſ-
ſe de iure canonico cautum eſſe ꝯrium. & clarū eſt
de iure ciuili vr̃ ꝙ debeant duæ partes eſſe præſentes
ipſius vniuerſitatis: vt patet in iuribus hic allega.&
ideo vr̃ ꝙ ex quo non reperitur expreſſe diſcordātia
inter canones, & leges, ꝙ debeamus in iure canoni-
co ſtare, qđ eſt expreſſum in iure ciuili: vt legitur &
not. in c.j.ſ.de no.ope.nun. & licèt canones dicant
ſtandū eſſe maiori parti: non tñ hic excludunt ꝙ non
debeant eſſe pręſentes duæ partes: ſicut in ſimili vr̃ ꝙ
lex dicit, qđ id, qđ maior pars vniuerſitatis facit om
nes feciſſe videnť.l.qđ maior.ff.ad munici. & tñ in-
telligitur ꝙ duę partes adſint.l.nulli.& l.planè.ff.qđ
cuiuſq; vniuerſ. Et per pdicta vr̃ etiam ſatis pbabi-
liter poſſe defenſari dicta opi.quam voluit hic gloſ.
ſanè intellecta: vt in dicta l.nulli.& l.planè.fateor tñ
vt dixi.ſ.qđ ſeruaretur opi.Ioan.An. in practica. An
autem de iure ciuili vocandi ſint abſentes. Bart.in l.
omnes populi.ff.de iuſti.& iure.vr̃ velle, ꝙ non: ſed
ſufficiat fieri in loco in quo actus debēt geri per va-
cationem generalem, vel per ſonū campanę, nō aūt
requiritur vacatio abſentium. allegat, quod habetur
in l.nominationum.C.de decur.lib.x.vult tñ, qđ ad
minus debeant eſſe duę partes vniuerſitatis pſentes,
vel repreſentantes vniuerſitatē, ſeu populum: vt no.
gl.in rub.C.quæ ſit lon.conſuetu.vr̃ tñ ꝙ in actu ele-
ctionis fiendę, qđ etiam per vniuerſitatem ſecularē
debeant vocari abſentes: ſicut vocant̃ in vniuerſita-
te eccleſiaſtica, cum expreſſe non reperiat̃ ꝯriū p id,
qđ hr̃ in d.c.j.de no.oper.nunt. & illa.l.nominatio-
nū. poſſet intelligi ꝙ ſufficit duas partes eſſe pręſen-
tes, qñ ſcilicet vocati fuiſſent abſentes, niſi ꝯſuetudo
aliud haberet: & hr̃ in l.minime.ff.de legi.& ſ.de cō
ſue.cum dilectus. ¶ In glo. fi.ibi: & licitas conſuetu-
17 dines.& ſic vult gl.ꝙ † nō extendit̃ ad illicitas in du-
bio, nec illicita ſtatuta ſi illa gñaliter ſunt iurata.&
de hoc eſt caſus expreſſus in c.j. de iureiur.in vj. qđ
eſt notandū de ptātibus, & rectoribus qui quotidie
iurant ſimpliciter, & in genere ſeruare ſtatuta. nam
tale iuſm reſtringitur ad licita. & nullatenus exten-
ditur ad illicita. & idem ſi iurauit ſeruare conſuetu-
dines ciuitatis, vel eccleſię, idem reſtringitur ad lici-
tas non autem extenditur ad illicitas. tranſgreſſor.
aūt cōſuetudinis licitæ vr̃ peccare, & puniēdus, ſicut
tranſgreſſor iuris in c.in his.vt xj.diſt. ¶ In eadē glo.
ibi: ſtatim ſunt periuri intellige lato ſumpto vocabu-
lo: quia iurauit, quod debet. facit, quod dixi in nota-
18 bilibus. Et no.benè tex.cum glo. ꝙ † ſaltem ex cauſa
vr̃ eſſe licitum venire contra conſuetudinē iuratā. de
quo per glo.in d.c.in his.xj.diſt. & dicit hic do. Flo.
ꝙ differentia eſt, an iuretur conſtitutio, an cōtēta in
ipſa conſtitutione. de quo remittit ad notata p eū.ſ.
de pben. dilecto. Et plus hic non dicit propter præ-
dicta Ioan.An.reuocat in dubium, & ſimiliter domi.
Anto.& do.Pe poſt eos, quid ſi ſtatutum aliquod eſt
iuratum, an capitulum poterit venire contra eum ſi-
ne pœna periurij. Glo.Ioan.tangit in d.c.in his.xj.di
ſtin.vbi gloſ. vr̃ velle ꝙ ex cauſa poterit venire cōtra
tale ſtatutum. ſed ipſe idem Ioan. in c.cum omnes.
ſ.de conſti.ſimpliciter, & indiſtinctè dixit cōtra ſta-
tutum iuratum poſſe venire: vt refert.hic Ioan. And.
licèt domi.Ant. aliter referat dicta Inno. ſed vr̃ hic
melius tuliſſe Io.An.& Io.Mona.& Archi.In c.vno.
de cleri.non reſi.in vj.tenent ſtatutum iuratum, vel
conſuetudinem iuratum non poſſe in melius refor-
mari per capitulum propria autoritate. allegant, qđ
hr̃ de iureiuran.ſi vero.& c.venerabilem.de elec.di-
cunt tñ ꝙ conſuetudine hoc poſſet per notata in di-
cto c.in his.Ioan.An.hic concludit, ꝙ communiter
tenetur ꝙ fienda ſit differentia: an ſimpliciter fuerit
ſtatutum iuratum per ipſos de capitulo, ſeu de vni-
uerſitate. An vero fuerit ſtatutum iuratum, & etiam
id quod continetur in ſtatuto. Nam primo caſu dicit
communiter teneri, ꝙ ſi ſtante ſtatuto aliquid fiat
contra ſtatutum: tunc contrafacientes ſunt periuri.
19 ¶ † An autem actus factus contra ipſum ſtatutū iura
tum.& ſic contra iuramentum teneat, licèt contra-
facientes ſint periuri. An vero ſit nullus tetigit Inno.
in c.dilecto.ſ.de pben.& Io.An.poſt eum: vbi etiam
per do.Anto.& dom. Flo.& ibi plenariè dixi de hoc
articulo. Si autem capitulum, vel vniuerſitas reuo-
cat ſtatutum, quod dicit poſſe reuocari ex mera vo-
luntate ipſorum ſtatuentiū: ſi a ptāte eorū pēdebat
facere ſtatutum. facit qđ hr̃.j.de re.iur.omnis res.&
in l.nihil tam naturale.ff. de reg.iur. tunc dicit, ꝙ li-
cèt poſtea faciat contra ipſum ſtatutū nō ſunt piuri
ex quo ſtatutum fuit ſublatū: quia ex quo iuratum
fuit ſeruare ſtatutū intelligit̃ ſcđm eū, donec duret
ipſum ſtatutum. & ſic ſublato ſtatuto amplius non
obligabit iuīm. pro quo allegat in ſimili, quod hr̃ in
c.venerabilē.ad finē.ſ.de elec.& j.de cenſi.ſignifica
uit.vbi patet. ꝙ iuīm præſtitum alicui ratione digni
tatis finita dignitate non obligat ipſum iurantē, fate
tur tñ ꝙ illi qui volunt caute agere, qñ faciunt ipſum
ſtatutū, & iurant ipſum ſeruare faciunt etiam ad cau
telam ſpeciale ſtatutum, ſeu ſpecialē mentionē ꝙ nō
intendunt, quòd iuramentum præſtitum ſine obſer-
uantia ſtatuti impediat eos quominus poſſint illud
tollere, & immutare ēt ex nuda voluntate. Bar.tñ in

l.omnes populi.in iij.q.principall.in verſi.circa me-
diũ.licèt do.Ant.nec do.Pe.faciat mẽtionẽ,nec etiã
do.Flo.aliter vr̃ dicere. Nam dicit ꝙ ſi ſtatutũ iuratũ
fuit factum cum autoritate ſuperioris,quæ ad id re-
quirebatur,quod tunc non poterunt reuocare illud
ſtatutum:nec etiã eſt veriſimile ꝙ ſuperior velit dare
ptãtem reuocandi ne aperiet viam periurijs.facit qđ
hr̃ in l.j. C. ſi aduerſus vendi. Si autem erat ſtatutũ
ꝙ poterat facere ſine autoritate ſuperioris : tũc dicit
ꝙ erunt periuri ſtatuendo , vel faciendo contrarium.
Sed certè in hoc vltimo verior videtur opi.Ioã. An.
per rationem ſuam , & quia vt ipſe etiam dicit aliàs
eſſet abſurdum, ꝙ multi ſcholares eſſent periuri qui
iurant ſeruare ſtatuta vniuerſitatis : tñ ſi poſtea ſunt
reuocata per vniuerſitatem non ſeruant ipſa ſtatuta
reuocata.& ſic videtur ꝙ iur̃m ſolum obliget donec
duret ſtatutum. Secundo caſu,quando iurant ſerua-
re ſtatutum: & etiam id, quod continetur in ſtatuto:
vt quia faciunt ſtatutum de non recipiendo aliquem
in canonicum, niſi ſit in ſacris, & iurant ipſum ſta-
tutum, & vltra hoc etiam iurant nõ recipere aliquẽ
in canonicum,niſi ſit in ſacris:& tunc dicit , qđ licèt
tollat̃ ſtatutũ non per hoc tollit̃ iur̃m,qđ de ie eſt ꝓ-
ſtitum vltra iur̃m præſtitum de ſeruãdo ſtatutum:&
ideo contraueniens erit periurus ex capite ſcđi iur̃i:
licèt nõ ex capite primi iur̃i. & intellige. ſanè vt hic
dicit do. Ant. & etiam fuit de mente Ioã. And. ꝙ illi
qui iurant incurrunt periuriũ: ſecus ſi non iuraſſent:
licèt eſſent ſurrogati loco illorũ qui iurauerunt:quia
iur̃m eſt perſonale ex parte præſtantis ipſum iur̃m:
& ideo ligat ipſius ſucceſſorem qui non iurauit. vt
legitur,& no.per Io.And.de iureiur. veritatis. & idẽ
multo fortius,qđ.ſ.dixi,qñ iuratur ſtatutum, & etiã
iuratur id, qđ continet̃ in ſtatuto procedit ſi iurarẽt
nõ recipere aliquẽ in canonicũ , niſi ſit in ſacris etiã
remoto ſtatuto.& ſubdit etiã Io.An. quoſdã dicere,
ꝙ perpetuari poteſt ſtatutum, qñ quis per ſe,vel per
ſyndicũ , vel ꝓcuratorẽ ad hoc ſpecialiter conſtitutũ
iurauit non immutare ſtatutũ, quia veniens ꝯ ſtatu-
tũ erit periurus. ſĩr ſi reuocet̃ ſtatutũ ex quo iuraue
runt nõ reuocare. Sed Io. And.dicit ſibi hoc non pla-
cere p.c. veritatis.ſ.de iureiu.cũ ibi no.Sed do. An.
hic dicit, ꝙ verum eſt, ꝙ nõ obligabit̃ ſucceſſor q nõ
iurauit aliqd non ſtatuendo,vel reuocando ſtatutũ.
ꝑ id,qđ hr̃ in d.c.veritatis, & ꝑ ea, q̃ ſuperius dixi.
Sed illi qui iurarũt non reuocare vident̃ eſſe periuri
reuocando, ſicut & qñ iurarũt id qđ continet̃ in ſta-
tuto:& poſtea ꝯ̃faciũt.& hoc ſatis puto fuiſſe de mẽ-
te Io. An.ꝑ c.veritatis.qđ alleg.& ſ̃m hoc vr̃ ꝙ iur̃m
præſtitum de non reuocando ſtatutũ non impediat
reuocationẽ ſtatuti, licèt reuocando quis incurrant
periuriũ.facit qđ no.in ſimili per Ioã.An.in regula,
qđ ſemel.de re.iur.in Mercu.li.vj. vbi concludit, ꝙ
licèt teſtator iurauerit nõ reuocare teſtm̃ tñ potuit
reuocare,quia non potuit ſibi legẽ imponere a qua
nõ licuit diſcedere.l.ſi q̃s in prin.teſtamẽti.de leg.3.
licèt incurrat periurium:ex quo iur̃m poterat ſerua-
ri ſine interitu ſalutis æternæ. Bart. tamen in hoc de
periurio vr̃ aliter dixiſſe in d.l.ſi q̃s in prin.teſtamẽ-
ti.de quo plenè dixi.in c.cum contingat. in materia
iur̃i.ſ.de iureiu.vbi tetigi quæ opi.ſit verior.ꝓ dicto
Io.An.facit,qđ legi.& no.in c.ſi.de ꝓc. in vj.vbi pa
tet ꝙ ꝯſtituens ꝓcuratorẽ iurat nõ reuocare , qđ ni-
hilominus poterit reuocare licèt incurrat ꝑiuriũ , vt
ibi ẽt vr̃ velle gl. & ſic patet ꝙ licèt ſtatuẽtes ꝓmit-
tant,& etiã iurãt nõ reuocare ſtatutũ nihilominꝰ ẽt
poterũt ipſum ſtatutũ reuocare:vr̃ tñ ꝙ incurrũt ꝑiu-
riũ vt prędixi.¶ An aũt, qñ reuocant ſit fienda ſpãlis

mẽtio de ipſa clauſula reuocatoria , vel de ipſo iur̃o
inferius tanget̃.Ex ꝓdictis habes dicta Ioã. An.&
facit etiam quod ipſe no.in Spe.in tit.de iureiur.§.in
ſuper.verſi.q̃d ſi alius.& qđ.ĩ.dicetur.do.Pe.hic trã
ſit cũ Io.An.ſed d.An.hic addidit aliqua,quę tetigit
Pau.in cle.j.de regula.& q̃ etiã tetigit ibi:Io.de Lig.
20 & etiam hic.Vnde aduertẽdũ ꝙ † circa primũ caſum
qñ videlicet illi de capitulo , ſeu de vniuerſitate iu-
rant ſeruare ſtatutum .& ꝯcludit̃ per Ioã. An.ꝙ tunc
ꝯfaciẽtes ſunt periuri, niſi primũ ſtatutum fuerit re-
uocatum.Pau.in cle.ꝓal. limitat hic procedere,qñ
ſingulares de capitulo non capitulariter:ſed ſingula
riter veniunt contra ſtatutũ:quia tunc benè incurrũt
periurium,quia eorũ ꝑtãte illa ſingulariter cõſidera-
ta non pendet tollere ſtatutũ: ſed demum , qñ capi-
tularìter,& collegialiter volũt tollere ſtatutum,ideo
qñ non capitulariter contrauenirũt:q̃a tunc ſtat radix
& eius ꝓhibitio & iur̃m : & ideo tunc contrafaciẽdo
21 incurrũt ꝑiuriũ.An aũt † ſtatutũ ꝯtra ſtatutũ iuratũ ,
vel iur̃m annulletur,ſeu ſit nullũ:an vero valeat,ſeu
contrafaciens ſit periurus tetigit Pau. in d.cle.j:reci-
tando opi.& præcipuè diſtinguentium inter factum
ſpirituale,& non ſpirituale de quibus plenè in d. c.
dilecto. ſ. de præben. finaliter ibi ſequitur opi.Ioan.
An.licèt Archi. in c.omne qđ.xxij.q.j. videatur ſeq
prædictam diſtinctionem quæ originaliter fuiſſe vr̃
Inno.in d.c.dilecta.ſuper quo recurrendum ad ea,q̃
plenè dixi in c.dilecto.Si autem collegiũ,vel capitu
lum collegialiter veniat contra ſtatutum. tunc dicit
Pau.in loco ꝓal.ꝙ licèt expreſſe non reuocent ſtatu-
tum:tñ tacitè intelliguntur reuocare faciendo col-
legialiter contra ipſum ſtatutũ. per id , qđ hr̃ in d.c.
cum acceſſiſſent.& d.c.cum M.Ferrarien.ſ.de con-
ſti.& c.ꝓ illorum.ſ.de ꝓben.& iõ non incurrũt ꝑiu-
riũ,ſicut nõ incurrũt,qñ expreſſe reuocãt:vt eſt dictũ
cum [illegible]ſſi , & taciti eadem debet eſſe conditio.ꝑ
id,quod hr̃ in l.cum quid.ſi cer.petat. & hoc allega.
quia ſi ſicut expreſſe reuocato ſtatuto conſecutiuè
intelligitur ſublatum iur̃m.& ita etiam vr̃ dicendum
qñ tacitè tollitur ſtatutũ. & ꝓ hoc etiã allegat, quia
in momento in quo collegialiter ꝯtrafaciunt ex cõi
ꝯſenſu tacitè tollitur ſtatutum: vt patet ex iuribus.ſ.
allega.ergo eodem tp̃e,ſeu eodẽ momento nõ poſ-
ſunt habere locum tam contrarij effectus videlicet ꝙ
tollatur ſtatutũ, & ex ꝙ ipſo.& eodem facto in eodẽ
momẽto ſequat̃ effectus ſtatuti, & ſit periuriũ cũ in
eodẽ inſtanti, idẽ nõ dẽat eſſe cauſa diuerſorũ ꝯtra-
riorũ,& ſic remotionis ſtatuti , & periurij. facit ꝙ hr̃
in c.maiores.ver.ſed adhuc .ĩ.de baptiſ.& qđ notat̃
per gl.in c.j.lvij.diſ.& ſ̃m eum qđ no. Inno.in c.ꝓte-
rea.el.ij.ſ.de appel.vbi concludit , qđ ſi ſuperior di-
cit excommunico te ſi elegeris, ꝙ electio erit nulla
ſi deueniatur ad actũ electionis quaſi facta ſit ab ex-
cõicato. facit ꝙ hr̃ in c.cũ dilectus.ſ.de cõſuetu.q̃a
ſ̃m eum ,licèt in eodem inſtanti videatur concurrere
electio,& excõicatio tñ ex ordine intellectus ꝓſumi
tur actũ excõicationis ꝓceſſiſſe : q̃a gladius ſpiritua-
lis omni alio gladio ſ̃m Inn.eſt penetrabilior: vt ele
gãter ibi dicit,quia rñdet Pau.qđ ibi ſunt duo actus
ꝯcurrẽtes in eodẽ momẽto. ſ.electio. & excõicatio:
ſed hic eſt vnicus actus.ſ. contrauentionis ꝯtra ſtatu
tũ q ĩ eodẽ momẽto dẽt operari ꝯtrarios effectus: vt
ſuperius eſt dictũ.& ſic reſidet Pau.in ꝓalle. cle.Do:
Ant.vero hic volens ſubtiliter conſiderare iſtum ar-
ticulum dicit:ꝙ iſta quæſtio eſt de puncto,ſicut in ſi-
mili habent Lgiſtæ in l.Aretuſa.ff.de ſta.hom.cũ ibi
notatis.ꝑ doct.& ideo ſubtilis ſ̃m eũ,& pro tanto di
cit ꝙ minutatim hẽmus diſtinguere momẽta.vñ ſ̃m
eum

cum,cũ punctus quæſtionis pendet in hoc a quo mo
mento facti pendeat remotio ſtatuti: an videlicet,ab
ipſa p̄paratione faciendi contra ipſum ſtatutũ. An a
facto,dum eſt in fieri,an vero in facto, dũ eſt in per-
fecto eſſe:& ſic qñ eſt contrauentio. Si dicat̃ ꝙ remo
tio ſtatuti pendet a p̄paratione facti, vel contrauẽtio
nis contra ſtatutum,tunc ſcd̃m Pau.diceret verum,ꝙ
primo reperiret̃ ſublatum tacitè ſtatutũ anteq̃ eſſet
contra factũ:& ideo non incurrererẽt periurium. Vn
de vr̃ idẽ dicendum.Si dicat̃ ꝙ ſurgat a fine facti con
trauentionis,dum eſt in fieri:quia eadẽ eſt ratio.Si au
tem dicatur,vel ꝯdictionis, ꝙ ſurgat a fine facti con-
trauentionis,vel contra ſtatutum,& ſic ab ipſa perfe
ctione contrauentionis,qđ vr̃ eſſe verius ſcd̃m eum:
quia ipſi canonici ante perfectũ actũ contradictionis
poſſunt pœnitere, & ſic ꝯñr non tolleretur ſtatutum.
facit, qđ hr̃ in ſimili in l.qui falſum.ff.de fal.& quia
vr̃ in dubio intelligendum de facto,cum effectu.arg.
eorum,q̃ hñr in c.relatum.de cle.non reſi.& ff.quod
quiſq; iuris.l.iij.§.hęc verba.canonizata.de pœ.diſt.
j.§.hoc aũt.& ſ̃m eum magis dubium. An procedat
dictũ Pau.Vnde dicit,ꝙ hæc p̄ſuppoſitio, ꝙ remotio
ſtatuti tacitè ſurgat ſine facti contrauentione, & ſic
a facto perfecto ipſius contrauentionis oportet ſuc-
ceſſiuè videre a quo ſurget periurium,an a p̄paratio
ne facti contrauentionis: an vero a proſecutione ip-
ſius facti contrauentionis,& in hoc concludit ꝙ q̃tũ
ad Deum vr̃ pro conſtanti ponendũ,ꝙ ſurgat a prępa
ratione,vel ꝓſecutione ipſius facti: qa iam in animo
ſuo firmauerũt facere ꝯtra id qđ eſt iuratum:& iõ cũ
remotio ſtatuti ſurgat a fine facti,vt eſt dictũ,& piu-
rium a principio ipſius facti:tunc prius eſſet periuriũ
q̃ eſſet ſublatum ſtatutum. Si autem haberemus,qñ
incurratur periurium quo ad forum contentioſum,
& qñ ſurgat ipſum periurium quo ad dictum forum:
& tunc dicit,ꝙ credit, qđ a fine facti cõtrauentionis
ſurgat periurium:& ſic reperietur ꝙ in eodẽ puncto,
ſeu momento concurrit remotio ſtatuti, & incurſio
periurij: ideo tunc eſt conſiderandũ ſcd̃m eum, ꝙ in
ordine p̄dictorum intellectus p̄cedit,ſeu intelligatur
præcedere,& concludit, ꝙ prius intelligatur præce-
dere periuriũ,q̃ remotio ſtatuti. Mouetur in effectu
per id,qđ no.Inno.in c.præterea.ij.s̃.de appel.& fa-
cit,qđ no.de ſen.excom.venerabilibus.in vj.nã vin-
culum iur̃i eſt vinculũ Dei & hominis. & ſic eſt vin-
culũ ſp̃uale: ſed remotio ſtatuti eſt ſimpliciter actus
hominis.¶ In iſtis autem actibus Dei, ſeu ſpirituali-
bus vr̃ ꝙ ſint pęnetrabiliores,q̃ ſint actus hominum,
& velociores:vt voluit Inn.in d.c.p̄terea.& etiã.s̃.te
tigi.& ideo per prius vr̃ ſurgere ex ordine intellect⁹,
q̃ remotio ſtatuti.ſequens autem remotio non tollit
periurium p̄cedens, vt de ſe patet. ¶ Item ſcđo pro
hoc allegat e:qa ex contrauentione ſtatuti ꝓ hoc, vt
factũ contrauentionis eſt perfectũ, cũ verba debeant
intelligi cũ effectu,de cle.non reſi.relatũ.vr̃ ꝙ ſtatim
ſurgat periurium ex contrauentione facta contra ſta
tutũ,& iur̃m,& ſucceſſiuè remotio ſtatuti,& ſic poſt
actum perfectum cõtrauẽtionis vr̃ ſurgere immedia
tus actus periurij, & ſucceſſiuè mediatus actus remo
tionis ſtatuti.& ſic vr̃ ꝙ actus periurij tanq̃ actus im
mediatus p̄cedat ipſam remotionẽ ſtatuti tanq̃ ipſũ
actum mediatum,& nõ immediatũ Et ex p̄dictis cõ
22 cludit ꝙ † venientes ꝯtra ſtatutum,licèt veniant col-
legialiter ex cõi ꝯſenſu erũt periurij, ſi expreſſe pri⁹
ſtatutum non fuit ſublatum,licèt diu in d.cle.j.dicat
oppoſitum.Io.tñ de Lig.in præal.cle. vr̃ tenere idẽ ꝙ
d.Ant.& p̄cipuè per no.per Inn.in d.c.p̄terea.Si aũt
ſtatutũ prius expreſſe fuiſſet ſublatũ.tunc clarũ eſt ꝙ

non incurreret periurium:per ea quæ.s̃.dixi per Ioã.
An.& ſic trãſit hic d.Ant.cum limitatione tñ de qua.
j̃.dicã.Sed dom.Flo.in c.dilecto.s̃.de p̄ben.vr̃ tenere
opi.Pau.& cum illa ibi tranſit, & cũ ipſa ẽt ibi tran-
ſiui.Vnde aduerte,quia vr̃ opi.Pau. verior de iure ex
23 eo † quia ex quo ipſi canonici collegialiter congrega
ti poſſent expreſſe tollere ſtatutũ:ita etiam vr̃ ꝙ taci-
te collegialiter veniendo contra ſtatutum intelligan
tur tacite ipſum ſtatutum reuocare.& ꝯñr ꝙ non ha-
beat locum pœna periurij.nam cũ incurrerent periu
rium,& pœnam periurij, ſi non intelligerentur tacite
reuocare ſtatutum in dubio debẽt veriſimiliter intel-
ligi,ꝙ intelligatur tacitè voluiſſe reuocare ſtatutũ ne
incurrant pœnam periurij.arg.l.merito.ff.pro ſocio.
& eius qđ hr̃ in l.illud.ff.de acq.hære. vbi ille qui re
pudiat hæreditatẽ ab inteſtato, cũ eſſet ſibi delata ex
teſtamento:vnde quia non poterat repudiare ab inte
ſtato,quia taliter non erat ſibi delata,niſi prius repu-
diaret ex teſtamento,tacite ex ordine intellectus in-
telligitur prius repudiare ex teſtamento repudiatio-
ne facta ab inteſtato. Sic igitur dicunt in propoſito,
ꝙ ex quo canonici poterãt expreſſe tollere ſtatutum,
& ꝯñr euitare periurium: quia iur̃m non obligat niſi
durante ſtatuto:vt dixi.s̃.poſt Io.And.ita vr̃ ꝙ colle-
gialiter veniendo contra ſtatutum tacitè,& per prius
ex ordine intellectus intelligãtur ſuſtuliſſe ſtatutũ,
ne aliàs incurrerent periurium.Et per p̄dicta põt rñ-
deri ad rationes.d.Ant.& Io.de Lig. qa illud qđ no.
Inn.in d.c.p̄terea.loquitur qñ erant duo actus diuer
24 ſarũ ꝑſonarũ:quia dixit † iudex,ſeu ſuperior: excõi-
co te ſi elegeris:nam ſi poſtea eligis iſto caſu incurris
excõicationẽ, & ſic electio non valebit tanq̃ facta ab
excõicato: quia actus excõicationis eſt tanq̃ gladius
ſpiritualis.& ꝯñr penetrabilior,& velocior intellige-
tur p̄ceſſiſſe actũ electionis.hic aũt eſt vnicus actus.ſ.
contrauentionis contra ſtatutum qui pendebat a po
teſtate contrauentionis,ſi intendebat per prius tolle-
re ſtatutum.ideo nimirum, ex quo pendebat a ptãte
eorũ tollere ſtatutum, ſi per talem actum ꝯtrauentio
nis intelligatur tacite per prius ſuſtuliſſe ſtatutum,ſi-
cut potuiſſent expreſſe,ne aliàs incurrãt pœnã periu-
rij.ar.eorum,quæ hñr in d.l.merito.& præal.l.illud.
& pro prædictis ẽt facit:quia mens excõicati facit im
pedire actũ electionis,& ꝯñr velle ꝙ excõicatio p̄ce-
dat actũ electionis: qa aľs excõicationẽ ſequẽtẽ actũ
electionis non tolleret̃ electio p̄ambula. & ſic veriſi-
militer mens excõicantis fuit in volendo, ꝙ p̄cedat
ipſa excõicatio actum electionis,quæ habet regulari
ſ̃m mentem ipſius excõicantis: non ſcd̃m mentẽ ip-
ſius eligentis,& facientis cõtra excõicationẽ,cum id
non pendeat ab ipſius ptãte,ſed in caſu ꝓpoſito agit̃
de actu conuentionis pendente a ptãte ipſorũ cõtra-
uenientiũ:qa veriſimiliter intelligi debẽt ipſam ꝯuẽ-
tionẽ velle taliter facere, ꝙ nõ incurrant pœnã periu
rij,ex quo hoc pñt.ar.d.l.merito.& d.l.illud. & facit
25 qđ j̃.dicet̃.¶ †Circa ſ̃m qñ iurãt ſeruare ſtatuta,& id
qđ ꝯtinet̃ in ſtatutis, cõiter tenet̃,ꝙ licèt tollat̃ ſtatu
tũ, tñ ſcd̃m vim ipſius iur̃i incurrunt periurium con
trauenĩẽdo.Io.tñ de Lig.in d.cle.j.tenuit ꝯtriũ dicẽs,
ꝙ qñ iurant ſtatuta,& contenta in ſtatuto, vr̃ ꝙ caſſa
to,& remoto ſtatuto non ligentur ad periuriũ etiã ex
vi ſecundi iur̃i:quia non vñr principaliter iurare cõ-
tenta in ſtatuto:ſed cõſecutiuè,& ſic acceſſoriè ad ip
ſum ſtatutum per id qđ no.Inn.in ſimili in c.venera-
bilis.s̃.de exce.vbi concludit,ꝙ producens inſtr̃m vr̃
approbare,& confiteri contenta in ipſo inſtrumento
conſuetudinę ad ipſum inſtr̃m. ideo caſſato inſtr̃o
nõ præiudicabit ſibi confeſſio prædicta.Et ſic eodem

modo in propoſito vr̃ ꝙ ex quò iurando ſeruare contenta in ſtatuto habeāt reſpectū ad ſtatutū, intelligaẽ tale iuſm, donec durat ſtatutū. & plures vr̃ velle Ioã. de Lig. dixi. ſ. in c. ↄſtitutus. ſ. de reſcri. ꝙ ſi iuraui ſeruare ſtatuta, & contenta in ſtatuto, & ẽt expreſſe iuraui id, qđ continẽ in ſtatuto non faciendo mentionẽ de ſtatuto, qđ ſi incontinenti fit poſt iuſm præſtitum ſuper ſtatuo, & ſuper contentis in ſtatuto, ꝙ tũc tale iuſm nõ ligabit ſublato ſtatuto: quia ex quò incontinenti fit, vr̃ intelligendū ſm ꝓcedẽtia. ar. l. lecta. ver. dicebã. ff. ſi cer. peta. ſecus qñ ex interuallo iuraẽ id, qđ continẽ in ſtatuto non facta mẽtione ſtatuti: qa tunc tale iuramentū ligabit etiã ſublato ſtatuto, & ſic intelligaẽ dictū Ioan. An. & id qđ cõiter tenent doc. Sed aduerte, qa vt hic tangit do. Ant. vr̃ ꝙ dictū Io. An. qđ eſt cõe dictū doc. poſſit ſaluari: qa ſi canonici iurant ſeruare ſtatuta. & iurant ẽt ſeruare contẽta in ſtatuto conſiderato, ꝙ primū iuſm obligabat ſolū donec duraret ſtatutū: ſi eodẽ modo intelligamus ſm illud, ſcđm nil adderet ad primū: & ſic eſſet ſuperfluū, & nugatorium, ꝙ in dubio nõ debemus ꝓſumere: imo potiꝰ interpretari, qđ alqđ opereẽ. ar. l. ſi qñ. de leg. j. & decre. ſi Papa. de priuil. in vj. Item ex quo eſſet ſuperfluū, & nugatoriū conſequenter induceret peccatum per id, qđ hr̃ in c. & ſi Chriſtus. de iureiu. & ideo vr̃ intelligẽdū ſcđm iuſm, vt aliqd addat ad primū ꝙ voluerunt æquè, & principaliter iurare per ſe contenta in ſtatuto, ſicut & ipſum ſtatutum: & ſic qđ obliget ſcđm ẽt ſublato ſtatuto: nec hẽt obſtare dictum Inn. in d. c. cū venerabilis. quia rñdet do. Ant. ꝙ ibi non eſt peccatū ſi confeſſio ſit nugatoria. ſecus in iuſo. & ideo in dubio dẽt intelligi, vt aliquid addat: vt ſ. dixi. d. tñ Flor. in præal. c. dilecto. tranſit cū dicto Io. de Lig. vt ibi dixi: ſed verior vr̃ opi. do. Ant. vt etiã tetigi in d. c. dilecto. & in præal. c. conſtitutus. de reſcri. ¶ Aduerte tñ, qa vt hic dicit. d. An. Io. An. nõ ꝓdicit expreſſe, qñ iurant ſtatuta, & contenta in eo: ſed loquiẽ, qñ iurant ſtatuta. & etiã iurant id qđ cõtineẽ in ſtatuto: & ſic põt intelligi, qñ iurant ſeruare id qđ continẽ in ſtatuto non facta mẽtione ſtatuti. quo caſu vr̃ ꝙ ex vi ſecundi iuſi obligentur ad periuriū cõtraueniendo ẽt ſublato ſtatuto. & idem vr̃ dicẽdum, qñ iuraſſent ſtatuta: & etiã contenta in ſtatuto etiam caſſato ſtatuto: quia tunc ceſſaret ratio Io. de Lig. ex quo apparet de mente iurantium: vbi aũt non præcederet iuſm de ſeruando ſtatuta: ſed ſimpliciter iurarent ſeruare contenta in ſtatuto, & aliud iuſm non ꝓſtarent: vrꝙ tunc poſſit procedere opi. Io. de Lig. quia tunc ceſſat ratio do. Ant. ex quo aliud iuſm non pręcedit. facit, quod dixi in d. c. dilecto. & in c. conſtitutus. & omnia quæ dixi. ſ. do. Ant. hic ſequendo dictã ſua limitat illa dicens, ꝙ procedunt, qñ iuſm concernit vtilitatem alterius, vel pietatem, vel Dei reuerentiam, & ſibi placitū: quia tunc canonici nõ pñt ſe abſoluere a iuſo, cū principaliter concernat vtilitatẽ alterius ſm no. in c. ꝓterea. a. j. de ſponſ. & in Spe. de iureiu. §. j. ver. quid ſi aliquis. & in ti. de leg. §. nunc oſtẽdendum. ver. hoc quoq;. ſecus dicit ſi iuſm concerneret ſolum vtilitatem priuatã in vniuerſitate, ſeu ipſorum canonicorū: quia tũc dicit ꝙ reiecta omni diſtinctione de qua. ſ. dixi. & ſic ſiue iurauerunt ſolum ipſa ſtatuta ſeruare, ſiue iurauerunt ſtatuta, & contenta in ſtatuto: vel id qđ continẽ in ipſo ſtatuto etiam non facta mentione ſtatuti: vel iurauerũt ſeruare cõtenta in ſtatuto etiam caſſato ſtatuto eodem momento quo vniuerſitas, ſeu ipſum capitulum deliberat venire contra ipſum ſtatutū videretur ſibi remittere iuramentū, qđ põt ex quo ſolum concernit vtilitatem ipſorum, per id qđ hr̃ in c. ꝓterea. in locis ſuperius allegatis: ideo tunc non curant periurium committẽdo non ex ſublatione ſtatuti: vt voluit Pau. ſcđm eũ: ſed ex remiſſione, & abſolutione iuſi pro quo allegat: qa ſi duo iuraſſent ſe accipere in vxorẽ, & iurant & demum de cõi concordia poſtea quilibet ↄtrahit cum alio in illo inſtãti videẽtur ſe abſoluere a iuſo: & ſic eodem modo in propoſito videtur, ꝙ ſit ꝓſumẽdum ſcđm eum, qđ velit ſe abſoluere, nam eum poſſint ſe abſoluere, vt eſt dictū vr̃ ꝙ veriſimile eſt, ꝙ velint ſe abſoluere, ne aliàs incurrant delictum periurij. facit licèt nõ alleget, qđ hr̃ in d. l. merito. ff. pro ſocio. Et not. benè iſtam rationẽ, quia optime facit ad id, quod dixi. ſ. ſuſtinendo opinionem Pau. quia dato ꝙ non poſſint ſe principaliter abſoluere a iuſo, qñ iurarunt ſeruare ſtatuta: tñ quia intelliguntẽ iuraſſe ſeruare donec durent ipſa ſtatuta: vt ſuperius dictum fuit, & ſic expreſſe tollendo ſtatuta in cõſequẽtiã poterunt tollere iuſm, ſeu facere ꝙ non haberet locū: & ideo vr̃ ꝙ ex quo poterunt euitare periurium expreſſe reuocando ſtatutum: ita vr̃ ꝙ collegialiter contraueniendo tacitè intelligantur ſuſtuliſſe ſtatutū, ne incurrant pœnam periurij, ex quo ab eorum poteſtate pendebat reuocatio ſtatuti eadem debet eſſe conditio. l. cum quid. ff. ſi cer. pet. ¶ Et aduerte: quia canonici, vt ſinguli iurant ipſi capitulo, vel recipienti vicẽ capituli, non autem intelligitur ipſum capitulum iurare: quia capitulũ, ſicut & alia vniuerſitas eſt quędam perſona ficta, & repreſentata a iure. c. Romana. §. in vniuerſitatem. de ſenten. excom. in vj. & ſic caret anima. facit, quod hr̃ in l. mortuo. ff. de fideiuſ. & iõ vr̃ ꝙ qñ iuſm reſpicit vtilitatem capituli, quòd tunc capitulum intelligatur abſoluere, & ſic etiam ſi ſibinuicem præſtitiſſent iuſm tendens ad vtilitatem ipſorum vr̃ ꝙ eodem modo intelligantur ſeinuicem abſoluere, & ſic poteſt intelligi, quod ſuperius dixi poſt do. Ant. per ꝓdicta põt inferri: licèt doc. non ſic declarent quæ potuerit eſſe ratio, ꝙ licèt ſtatutum ſit iuratum per illos de capitulo: tñ poteſt tolli per capitulū: nam ſi ratio eſſe poteſt, quia vt dixi. ſ. iurant. vt ſinguli, & non vt capitulum. & ideo nimirum, ſi iuſm non impedit, quominus ipſi tanq̃ capitulum collegialiter congregati poſſint tollere ſtatutum, & ſic vr̃ ꝙ iuſm liget quandiu duret ſtatutum, & nõ vltra, qñ ſimpliciter iurauerunt ſeruare ſtatutum: vt ſuperius dixi. & etiam voluit Io. An. hic: vt ſ. recitaui. ¶ Item etiã aduerte, quia ſtatutum tendat ad vtilitatem tertij, ſi ſit iuratum non poteſt reuocari per ſtatuentes: quia nõ

26 impeditur reuocatio virtute iuramenti. quia ligat ſolum donec durat ſtatutum, vt eſt dictum, nec etiam impeditur reuocatio: licèt tendat ad ꝓiudicium tertij, qñ aliquid ad vtilitatem tertij per viam ſtatuti poteſt etiam eodem modo reuocari per viam ſtatuti: qa non poſſunt ſibi legem imponere. a qua nõ liceat diſcedere. ff. de leg. iij. l. ſi quis in principio teſtamenti. Quod intellige verum niſi ſtatutum trãſiuiſſet in contractum: quia tunc non poſſet reuocari in pręiudicium tertij, per id, quod legitur, & nota. in l. qđ ſemel. ff. de decre. ab ordi. facien. maximè per Bar. & per eundem in materia ſtatutorum in l. omnes populi. ff. de iuſti. & iure. ¶ Item etiam aduerte inquantum dom. Ant. facit dñam inter forum Dei, & forum contentioſum quo ad pęnam periurij non vr̃ bene dicere. Imo vtrobiq; vr̃ idem dicendum videlicet, ꝙ non incurrat periurium etiam quo ad Deum, nedum quo ad forum contentioſum, niſi ex facto contrauentionis: nam licèt deliberent, & firment in animo venire contra id qđ eſt iuratum; licèt propter talem malã voluntatem peccent,

peccent,& ꝯñr pro illa veniãt puniendi quo ad Deũ
qui etiam malas cogitationes punit.vt leg.& not.de
pę.diſt.j.§.cogitationis.& facit,qđ leg.& no.ĩ c.j.de
eo qui mit.in poſſeſ.& in palea teſtĩn.iij.diſt. tñ non
poteſt dici,ꝙ incurrant periurium, niſi qñ contraue-
niunt. & ſic ex facto contrauentionis : quia tunc ve-
niunt contra iuſm,& non ante:& ideo tunc ſolum vi
dentur incurrere periurium etiam quo ad Deũ , ne-
dum quo ad forum contentioſum ẽt per ea q̃.ſ̄.dicta
27 ſunt patet.¶†Quid iuris,qñ quis iurat ſeruare ſtatu-
tum etiam ſublato ſtatuto,& etiam illud qđ cõtineť
in ſtatuto. Nam dicit.d.Ant.ꝙ ſi ſtatutum concernat
vtilitatem aliam,q̃ ipſorum propriam ſtatuentiũ , &
iurantium non poterunt ſe abſoluere , ſecus qñ con-
cernat vtilitatem priuatam ipſorũ, per id qđ.ſ̄.dixi .
Cõmuniter tñ vt dixit d.Flo.in d.c.dilecto.ad caute
lam petunt abſolutionem a ſuperiore,& ſuſpendunt
ſtatutum,& ſic ſæpe ſeruant doc.collegij. ¶An autẽ
de iure ſit neceſſarium, ꝙ abſolutionẽ a ſuperiore pe
tant,ſatis patere poteſt ex ſupradictis.Quid autem ſi
apponant clauſulam,ꝙ non poſſit tolli ſtatutum , an
nihilominus poterit tolli ſaltem quando fuerit iura-
tum,Io.An.hic tangit do.Ant.aliquid tangit de ma-
teria in addi.Spe.in ti.de iurciu.§.j.ver.quid ſi aliqs.
vbi allegat pro,& contra.& nihil concludit.Sed do.
Ant.hic dicit dici poſſe:vt ſ̄.eſt tactum.quia poterũt
tollere illam clauſulam, ſi ſolũ vtilitatem eorum re-
ſpiciat.ar.l.ſi quis in principio teſtamenti.ff.de lega.
iij. aliàs non poſſet tollere , quin incurrerent periu-
rium ſcđm eum.ſed vt dixi,ſi reſpiciat ſolum vtilita-
tem ipſorum bene poterunt tollere.quia videntur ex
mente,& ordine intellectus ſe abſoluere a iuſo.Nec
obſt.ſm eum, ꝙ iuramẽtum habeat vim clauſulæ de-
rogatoriæ:quia rñdet , ꝙ id procedit quo ad vtilitatẽ
actus:ſed non quo ad illaqueandum ad periuriũ pro-
pter præſumptionem volendi delinquere. facit.l.me
rito.ff.pro ſocio.& per prædicta etiam dicit , ꝙ ſi iu-
rant ſtatutum,& promittant non cõtrauenire,nec il-
lud reuocare.& ſic etiã iurãſt, ꝙ non poterunt illud
tollere,ſeu reuocare, ſi concernat fauorm alterius:ſe
cus ſi concernit fauorem iurãtium: quia pñt ſibijpſis
remittere iuramentũ.¶Et per prædicta etiam patere
poteſt,qñ apponitur clauſula,qđ non poſſit tolli,vel
reuocari ſtatutum de quo tangit Io.An.in addi.prędi
cta:& vt dixi nihil concludit:licèt alleget pro,& con
tra.Sed d.Ant.dicit, ꝙ ſi clauſula concernit fauorem
ipſorum poterunt ab illa reſilire, & illam reuocare.
per id,quod hŕ in d.l.ſi quis in princ. quia in talibus
non vŕ ſibi legem imponere a qua non licet diſcede-
re.vt ibi.ſecus ſi concernat fauorem alterius . arg.co-
rum,quæ habent in c.ſi diligenti.de for.compe.& in
d.c.præterea. quid aũt ſi contra fiat clauſula nõ reuo
cata,an tenebit contra factum.ponit duas opin.Vna
eſt , ꝙ teneat ex quo aliter non apparet oppoſitũ de-
cretum.faciat,licèt nõ alleget,quod hŕ in c.dilecto .
ſ̄.de præb.Secunda eſt ꝙ actus non valeat,q̃a non vŕ
eſſe de mente eorum velle recedere a ſtatuto,ſi non
faciant mẽtionem de clauſula derogatoria.per id qđ
hŕ in d.l.ſi quis in princi.& iſta pars vŕ verior per ibi
no.licèt d.Ant.aliter non declaret hic. Sed aduerte,
quia d.Ant. non vŕ perfectè dixiſſe circa iſtas clauſu
las.nam qñq; apponunt clauſulam,qđ non poſſunt
reuocare.Et iſta vŕ eſſe inualida de iure: q̃a nõ poſ-
ſunt ſibi hanc legem imponere.d.l.ſi quis in princi-
pio teſtamenti.& expreſſe tenuit Bar.ibi.Qñq; appo
nunt clauſulam, ꝙ ſi contingat reuocari ſtatutũ , vel
contrarium ſtatutum fieri non valeat reuocatio , vel
ſtatutum ꝯriũ,niſi certa forma fuerit ſeruata.& tunc
clauſula erit valida:quia per illam vŕ velle derogã-
re reuocationi,& ſtatuto ꝯtrario fiendo. ideo non va
lebit reuocatio per ſtatutum contrarium, niſi fiat mẽ
tio de dicta clauſula.per id qđ hŕ in d.l.ſi quis.& no
tauit Bar.in d.l.omnes populi.in iij.q.principali,ſed
vbi fit mentio de clauſula,vŕ ꝙ poſſit fieri reuocatio,
& ſtatutum contrarium etiam ſi ſtatutum concerne-
ret vtilitatẽ tertij,q̃a vt ſupra dixi, qñ aliquid ſtatuiť
per viam ſtatuti ad vtilitatem tertij põt reuocare ſta-
tutum,niſi trãſiuerit in contractũ, per id qđ hŕ in d.
l.qđ ſemel.& hoc vŕ procedere ẽt ſi ſtatutũ ſimplici-
ter fuerit iuratum,quia tale iuſm non liget , niſi do-
nec duret ſtatutũ.vt ſ̄.dixi.& ſic non incurrerent piu
rium reuocando tale ſtatutum . q̃cq̃d ſenſerit hic d.
Ant.Sed vbi iuraſſent ſeruare ſtatutũ,& etiam id qđ
cõtineť in ſtatuto.bñ eſt verũ,ꝙ ſi reſpicit vtilitatem
alterius,q̃ ipſo.ũ ſtatuentiũ,ꝙ tunc contraueniendo
incurrunt periuriũ:ſaltem ex vi ſecũdi iuſi. & ſic põt
intelligi dictũ do.Ant.Vlterius dicit hic d.Ant.ꝙ in-
quãtum ſuperius eſt dictũ, ꝙ ſublato ſtatuto expreſ-
ſe tollitur in ꝯñtiam etiam iuſm,qđ liget quãdiu du
ret ſtatutum:limitat hoc eſſe verum,qñ ſtatutum tol-
litur per illos ſtatuentes,& iurantes.ſecus dicit,ſi tol
latur per ſuperiorẽ:quia nihilominus durabit iuſm .
& de hoc dicit eſſe gl.valde notabilem, & ſingularẽ:
& quæ non eſt alibi ſcđm eum in c. cum deceat . de
elect.libr.vj.in verbo effectus.& eſt ratio diuerſitatis
ſcđm eum:quia qñ ſtatutũ tolliť a ſuperiore,licèt tol
latur quo ad vinculum poſitiuum remanet obligatio
naturalis ex conſenſu,ſeu ꝑpter conſenſum ſtatuen
tium fundamento ipſius iuſi,ideo tũc durabit iuſm.
facit,q̃đ not.Inn.in d.c.cũ venerabilis. de exceptio.
quæ ratio ceſſat, qñ tolliť ſtatutũ ex conſenſu ſtatuẽ
tiũ : quia nihil remanet fundamenti habentis ſuſtine
re iuſm. Nec ob.ſi dicatur,ꝙ iuſm habet conditionẽ
in ſe quandiu durat ſtatutum , & ſic non vŕ obligari
ſublato ſtatuto etiam per ſuperiorem . quia rñdet,ꝙ
quãdo tollitur per ſuperiorem durat ſtatutũ quo ad
obligationem naturalẽ ſtatuti.& ſic reſidet.¶No.be
ne dictum do.Ant.cñ gl.pręal.& rationem diuerſita-
tis,quã aſſignat inter caſum, qñ ſtatutũ tolliť ꝑ ipſos
ſtatuentes:& caſum,qñ tollitur ꝑ ſuperiorẽ.Sed ad-
uerte,quia poſſet etiam dici,ꝙ c.cũ non deceat.cum
ſua gl.loquatur,qñ non tolliť ex toto ſtatutũ,ſed ſo-
lum in certo caſu per ipſum ſuperiorẽ. ideo tũc pro-
cedat cum non tolliť iuramentũ. Itẽ poſſet dici,ꝙ ibi
non tolliť iuramentum,nec ſtatutũ ex quo ſtatutum
fuit iuratũ,& non fuit facta mentio de iuſo , licèt ſit
facta mentio de ſtatuto,q̃a tunc non vŕ eſſe mens ſu
perioris tollere ſtatutum iuſm,qñ non facit mentio-
nem de iuramento,licèt non faciat mẽtionem de ſta
tuto, ſed ſolũ vŕ eſſe mens tollere ſtatutum ſimplex
non iuratum.ad hoc facit,qđ legi.& not.in c.conſti-
tutus ſ̄.de reſcrip.vbi patet,ꝙ qñ Papa mãdat alicui
prouideri non obſtante ſtatuto de certo numero ca-
nonicorũ,non vŕ per hoc velle derogare ſtatuto prę-
dicto,ſi eſt iuratum.& pro hoc,quia veriſimiliter faci
lius tollit vinculũ vnum,q̃ duplex, & ſic vinculũ ſim
plicis ſtatuti,q̃ vinculum ſtatuti,& iuſi:quia duplex
vinculum fortius eſt vno.vt leg.etiam & no.in auth.
itaq;.C.cõia de ſucc. & in corpore vnde ſumitur. &
in c.j.ſ̄.de treu.& pa. ¶Et ex hoc reſultat alius intel-
lectus ad d.c.cum nõ deceat.quẽ poſuit ibi gl.q̃a gl.
ibi vult,ꝙ tollať ſtatutũ,licèt non tollať iuſm.¶Sed
ſcđm ꝑdicta non intelligitur ſublatum ẽt ſtatutũ, ex
28 quo iuratũ,qđ tene mẽti ꝑ itelu.d.c.¶†Vlterius q̃-
ri poteſt , nũquid iuſm habeat vim clauſulę deroga-
toriæ.Io.An.in regula,quod ſemel.de reg.iur.libr.vj.
in quæ-

in quæſtione ibi poſita circa fi.tenuit, ꝙ ſic per.l.cũ
pater.§.filius matrem.ff. de lega.ij. & in l. cum quis
codicillis.ff.de lega.iij.& idem Bart. in l.omnes po-
puli.de iuſt.& iure.in iij.q.principali, circa fi.vbi ẽt
tangit.¶Quid ſi ſimul interueniat clauſula deroga-
toria,& iuramentum. Nam ſcd̃m quoſdam tunc, vt
iur̃m aliquid addat non poterit veniri contra actum
habentem clauſulam derogatoriam,& iur̃m, ſed ip-
ſe tenet contrarium.quia non poteſt quis ſibi legem
imponere a qua non liceat diſcedere d.l.ſi q̃s in prin
cipio teſtamenti.ff.de leg.iij.Nec ob.ſi dicat̃, ꝙ iur̃m
tũc nihil addat,quia imo operatur ſ̃m eum , nam ob
timorem,& reuerentiam iur̃i nõ ſic faciliter venitur
contra . & ſcd̃m p̃dicta tenendo,ꝙ iur̃m habeat vim
clauſulæ derogatoriæ vr̃ intelligẽdum id qd̃ notauit
Io.An.hic inquantũ dixit,ꝙ ſi ſtatuẽtes iurent ipſum
ſtatutum,pñt nihilominus reuocare ipſum ſtatutum
non obſtãte iur̃o:quia iur̃m intelligitur obligare,do-
nec duret ſtatutũ,qd̃ erit intelligendum, dũmodo re
uocando ſtatutum faciat mentionem de iur̃o . & ſic
de clauſula derogatoria.ipſe tñ hoc hic nõ dicit, ſed
ſimpliciter dicit ſtatutũ poſſe reuocari, licèt fuerit iu
ratũ.¶Aduerte tñ,q̃a d.Ant.hic vr̃ velle vt ſuperius
tetigi,ꝙ iur̃m habeat vim quo ad validitatem actus ,
ſed nõ ſimpliciter habeat vim clauſulæ derogatoriꝙ.
& ideo voluit,ꝙ qñ ſtatutum iuratum reſpicit fauorẽ
ſeu vtilitatem ſtatuentiũ,ꝙ tunc veniendo collegiali
ter contra ſtatutum videantur ſe abſoluere a iur̃o,li-
cèt aliter non faciant mentionem de iur̃o : quia non
vñr velle ſe illaqueare ad periuriũ , & etiam ſatis ꝓ-
babiliter vr̃ poſſe ſuſtineri , ꝙ iur̃m operetur quo ad
validitatem actus,vt ſi vno modo quo celebratus eſt.
non valeat,& poſſit valere alio modo,ſi pręſtitum ſit
iur̃m operetur ꝙ valeat actus eo modo quo põt va-
lere.& ſic vr̃ ꝙ habeat vim clauſulæ,ꝙ ſi non valet a-
ctus,vt geritur,valeat,vt valere poteſt . vnde actus q̃
non valebat vt teſtamẽtum,valuit vt codicillus,ſi ta-
liter valere põt , ſi interuenit iur̃m.& ſic loquit̃ .§.fi-
lius matrem.Item vbi per diſpoſita in teſtamento nõ
probaret̃ debitum ſubeſſe,tñ ſi apponitur iur̃m benè
probabunt.vt patet in pręal.§.codicillis.facit etiã ad
prædicta,qd̃ no.Bar.in l.hi qui.& in l.ſi quis pro eo.
ff.de fideiuſſo. & ſic non videt̃ bene iure probari , ꝙ
iur̃m hñat vim clauſulæ derogatoriæ.tñ vt dixit Ioã.
And.in dicta regula,ꝙ ſemel.& Bar.in d.l.oẽs popu-
li.tenuerunt contrariũ,& ideo tutius eſt,ꝙ fiat mẽtio
de iur̃o, ſicut fieri debet mentio de clauſula deroga-
toria per dictam l.ſi quis in principio teſtamẽti . imo
ſcd̃m Dy.in dicta regula,qd̃ ſemel.& refert ibi Ioan.
An.non ſufficit facere gñalem mẽtionẽ de ipſa clau
ſula,ſed fieri debet ſpecialis mentio. licèt Ia.de Bel.
aliter dixerit,vt refert Io.An.in c.j.ſuper gl.de conſt.
lib.vj.de quo per Bart. in præal.l. ſi quis in principio
29 teſtamenti.¶†Vltimo per iſtum text.vr̃ ꝙ cõſuetudo
q̃tuncunq; tp̃e introducta non poſſit præſcribi, ſi ta-
lis conſuetudo hẽt ꝙ non ſtetur maiori parti capituli
in agẽdis per capitulũ:ſed requirat̃ ꝙ totũ capitulum
contentiat:quia talis conſuetudo eſſet contra fauorẽ
eccleſiæ,cui renuntiare nõ põt capitulum.& quodã-
modo videretur fouere peccatum , cum videat̃ cõtra
vtilitatem eccleſiæ.& ſic vr̃ non valere.facit,qd̃ hr̃ in
c.fi.ſ̃.de conſue.& ĩ.de ſimo.non ſatis.& vt tãgit hic
do.Ant.vñr velle doc.ponere pro regula ꝙ illud poſ-
ſit induci per conſuetudinem . qd̃ poteſt induci per
pactum, vel qñ conſuetudo eſt ſuper iure cui poteſt
per pactum renuntiari,aliàs vr̃ ꝙ non poſſit conſue-
tudo induci.de quo per Io.An. in c.fi.ſ̃.de conſuetu-
dine.poſt gl.in ſumma materiæ conſuetudinis,quam,

ibi ponit.& facit,qd̃ eſt ibi no.ꝑ Bar.in d.l.omnes po
puli.de iuſt.& iu.vbi tangit,an aliquo caſu poſſit in-
duci per conſuetudinem,q̃ non poſſit induci per pa
ctum.¶Sed aduerte, quia ſcd̃m prædicta vr̃ ꝙ ſi capi
tulum ſtatuit,& determinat, ꝙ in aliquo actu requi-
ratur concordia maior,q̃ maioris partis, ꝙ non vale-
bit ſtatutũ,nec conſuetudo, qd̃ vr̃ contra id qd̃ hr̃ in
30 c.licet.ſ̃.de elec.Io.An.concludit,ꝙ † eſt dare tripli
cem ſpeciẽ conſuetudinis.vna eſt cõtra ius naturale ,
& contra p̃cepta legis diuinę,& euangelij.Et iſta nul
lo modo eſt p̃ſcriptibilis.facit,qd̃ hr̃.ĩ.de ſimo. nõ ſa
tis.& in auth.vt nulli iud.§.quia vero. ¶Secũda eſt,
qñ eſt contra ius poſitiuum inductum in fauorẽ vten
tiũ.& hæc eſt præſcriptibilis,cũ poſſint renũtiare ſuo
fauori.ĩ.de regula.apoſtolicam.& c.ſtatuimus. Ter-
tia eſt,qñ eſt contra ius inductũ in fauorem eccleſia-
rũ.& hæc vr̃ impreſcriptibilis per hunc tex.niſi fuerit
per Papam approbata. Et dicit.d.Ant.aduertẽdum ,
ꝙ ſi conſuetudo,vel ſtatutum determinat , ꝙ maiori
parte aliquid determinante,ꝙ ſtetur minori parti,ta-
le ſtatutũ eſt irrationabile, & ſimiliter conſuetudo ir
rationabilis eſſet,ideo nõ valeret.facit,quod hr̃ in c.
cor epi.lxix.diſt.& in c.conſuetudo.j.diſt.& in c.erit
autem.iij.diſt.Si autem determinaret capitulum , ꝙ
maiori parte aliq̃d determinante minor pars cõtradi
cens poſſet illud impedire, ſi rationabilem cãm alle
garet,vr̃ ꝙ non valeret,niſi intelligat̃,qñ allegaret,&
probaret poſtea coram ſuperiore. & ſic ꝙ poſſet im-
pedire quo ad effectũ iuris.non aũt ꝙ de facto poſſet
impedire ſolum cãm rationabilem allegando : q̃a ꝑ
hoc dari poſſet materia de facili impediendi quemli
bet actum fiendũ.& hoc ſatis vr̃ eſſe de mente iſtius
tex.cõiunctis etiam dictis doc.Si vero capitulum de-
terminaret,ſeu ſtatueret,ꝙ maiori parte aliquid de-
terminante minor pars contradicens,poſſit illud im-
pedire niſi haberet̃ cõcordia maior,q̃ maioris partis.
tunc dicit do.Ant.ꝙ ſi tale ſtatutũ fieret a ſuperiore,
vel eſſet approbatũ per ipſum ſuperiorẽ intelligo Pa
pã,qui ſupra ius eſt.ſ̃.de conceſ.p̃ben. propoſuit. &
tunc poſſet valere.facit,qd̃ hr̃ in d.c.licèt.ſ̃.de elect.
Si autẽ ab ipſa vniuerſitate,ſeu capitulo fiat dictũ ſta
tutum:nec ſit aliter approbatum per Papam. & tunc
dici poteſt, ꝙ ſi fiat circa actiones tãgentes ſolum p̃-
iudiciũ ipſorũ de vniuerſitate,ſeu capitulo, ꝙ tale ſta
tutũ poſſet valere,ex quo eorũ tantum p̃iudicium re
ſpicit.ſed ſi fieret in actibus concernentibus vtilitatẽ
eccleſi.dicit d.Ant.ꝙ tale ſtatutũ non vr̃ valere, cum
videat̃ eſſe ꝯtra vtilitatem eccleſiæ. quia aliàs impe-
diret̃ multa determinanda pro vtilitate eccleſiæ ꝑ
maiorẽ partẽ quæ in dubio vñr vtilia eccleſiæ ꝓcura
re,& p̃ſumit̃ eſſe ſanior,ex quo eſt maior:vt dixi ſu ꝑ
gl. ideo non vr̃ ꝙ valeat ex quo vr̃ eſſe ꝯ vtilitatẽ ec-
31 cleſiæ ſu ꝑ iſtum tex. ¶†Itẽ aduerte inquantum dixi
poſt Io.An.ꝙ iur̃m hẽt vim clauſulæ derogatoriæ.Io.
An.in dicta regula,qd̃ ſemel.ad fi.vr̃ limitare,qñ ſta-
tim iur̃m p̃ſtat̃ in actu, per id,qd̃ hr̃ in d.l.ſi quis in
principio teſtamenti.ſecus dicit,qñ ex interuallo in-
teruenirẽt iur̃m,qd̃ diligẽter tene menti, licèt aliud
non alleget.Sed aduerte, q̃a forte dictũ ſuum poſſet
ꝓcedere in clauſula derogatoria,quia illa,ſi apponit̃
in actu ſolẽni,puta in teſtõ , vr̃ operari,& habere ef-
fectũ, ſed vbi ex interuallo apponeret̃ forte corã duo
bus,vel tribus teſtibus.tunc vr̃ ꝙ non operet̃ ad dero
gãdum actui teſtamenti ſolenni p̃ambulo facto corã
ſeptẽ teſtibus . Si autẽ clauſula derogatoria ad teſtũ
p̃ambulũ adijceret̃ ex interuallo corã ſeptẽ teſtibus
vocatis,& rogatis,q̃a videret̃ fieri in actu ſolẽni: nõ
video quare nõ deberet operari, ex quo fit ĩ actu ſo-
lenni.

lenni. & per ipſam apparet de mente apponẽtis clau
ſulam. ſicut & qñ apponit̃ in ipſo actu. In iuſo autẽ,
q̃a illud ad ſui validitatem, & probationẽ non requi
rat niſi p̃ſentiam, vel duorũ, vel trium teſtium. facit,
qđ hr̃. ſ. de teſti. in omni negotio videret̃ ꝙ etiã ſi ex
interuallo interponat̃ iuſm, quòd dẽret habere vim
clauſulæ derogatoriæ: ſicut & ſi in ipſo actu eſſet ap
poſitum. Tene tñ menti dictum Ioã. An. Et de mate
ria, qñ ſit ſtatutum iuratum dixi in c. dilecto. ſ. de p̃
ben. & aliquid etiam in c. conſtitutus. ſ. de reſcri. Et
hæc ſufficiant loco repetitionis huius capituli.

SVMMARIVM.

1 *Interdicere non poſſunt clerici ſingulares, nec interdictum in eccleſia ponere, & an de conſuetudine hoc poſſint habere. & nu. 9.*
2 *Interdictum non poteſt de iure communi poni in eccleſia ſine autoritate Epiſcopi, & conſenſu capituli.*
3 *Interdictum in eccleſia non eſt ponendum pro debito, & delicto ſingularis, & priuatæ perſonæ.*
4 *Pœna tenere debet ſuos autores. & nu. 10.*
5 *Pœna debet limitari ad limites delicti.*
6 *Supplere poteſt iudex ex officio, & prouidere ne interdictum malè poſitum in eccleſia obſeruetur.*
7 *Interdictum in eccleſia ponere non poteſt vnus ex canonicis, vel duo.*
8 *Ius Epiſcopale, quando dicatur canonicus habere in eccleſia.*
11 *Celebrare, an poſſit Epiſcopus in eccleſia interdicta, non tamen propter delictum Epiſcopi.*
12 *Celebrare, an poſſit Epiſcopus in eccleſia ſuſpenſa a diuinis ſine pœna irregularitatis.*

a C Væſiuit. ¶ Canonic⁹ a nõ dẽt inter
dicere eccleſiã. ſed hoc fa
cere dẽt Ep̃s cũ capitulo. h. d. & ſunt duę
partes principales. Nã in prima ponit̃ cõ
ſultatio. i ſcđa rñſio. ſecũda ibi: fraternitati. ¶ In tex.
ibi: minimis. i. minus ſciẽtificis, vel inferioris gradus
ſcđm Inn. vel forte erant minores ætate, q̃ eſſent alij
ſcđm Io. And. in text. ibi: ſupponit. & infra decidit̃ ꝙ
q̃rebat̃, an teneret̃ illud obſeruare, & ſimiliter, an te
neret̃ facere ab alijs obſeruari. ad qđ rñdet̃, vt infra
ſequit̃. ¶ Itẽ ibi: ſubiaceat. ſupple, non aũt interdicat̃
eccleſia, nec vnus puniat̃ pro alio. & ſic bene ſequit̃,
1 cũ peccata &c. ¶ † No. ꝙ ſingulares canonici de eccle
ſia non habent iuriſdictionẽ, nec ptãtẽ de iure ponẽ
di interdictum in eccleſia. ¶ An aũt hoc pñt habere
2 de conſuetudine. dicet̃ in gl. j. & ſupra ea. ¶ No. ꝙ † in
terdictũ non põt de iure cõi poni in eccleſia ſine au
toritate Ep̃i, & conſenſu capituli. ¶ Nunq̃d aũt capi
tulũ ex ꝯſuetudine poſſit talẽ ptãtẽ habere ſine Ep̃o,
recurrendũ eſt ad ea quæ hñr in c. irrefragabili. §. j. de
offi. or. & co. ti. ſi canonici. lib. vj. in q̃bus vr̃ probari,
3 ꝙ ſic. ¶ Not. ꝙ † pro debito, aut delicto ſingularis, &
priuatæ perſonæ non eſt ponẽdũ interdictũ in eccle
4 ſia. facit, qđ dicet̃ ſuper glo. ij. ¶ † No. illud vulgatũ, ꝙ
pœna dẽt tenere ſuos autores, & non alios. ipſos aũt
autores tenere dẽt: quia delinquẽdo vſr naturaliter
obligati ad pœnam. per id qđ no. glo. in l. j. §. beſtias.
ff. de poſtu. & pro hoc ẽt facit ſcđm do. Flo. text. dicit
ſingularem in l. Imperatores. ff. de iure fiſ. ibi. te pœ
næ ſubdidiſti. &c. facit ẽt, licẽt ipſe nõ alleget, quod
hr̃ in §. quia vero leonis. el ij. in Auth. de non alie. col.
5 ij. ¶ † No. ꝙ pœna debet limitari ad limites delicti. fa
cit, qđ hr̃. xxiiij. q. j. nõ auferamus. Vnde dicit lex, ꝙ
non debet aliquid grauius, vel leuius ſtatui, q̃ cã deli
cti depoſcat. ff. de pœ. l. reſpiciendum. & facit etiam
ad prædicta, qđ hr̃ in c. literas. ſ. de tem. ord. & etiam
6 iura allegata hic in gl. fi. ¶ † No. ꝙ iudex ex officio p̃t
ſupplere, & prouidere, ne in eccleſia obſeruet̃ inter
dictum malè poſitum a non ſuo iudice ſcđm Inn. fa
7 cit, qđ no. in c. bonæ. ſ. de poſtu. præla. ¶ † Vltimo col
ligit hic do. Pet. notabiliter, ꝙ vnus ex canonicis, vel
duo non pñt ponere interdictum in eccleſia. licẽt ſm
eum hoc ſpectet ad capitulum, quia res capituli non
ſunt ſingulorũ de capitulo. xij. q. ij. qui manumittit.
& facit, qđ hr̃ in l. qui in tantum. §. vniuerſitatis. ff. de
re. diui. qđ vr̃ intelligendum ſcđm eum, niſi capitu
lũ fuit negligens, ſicut ẽt vnus ex canonicis alijs ne
gligẽtibus agere põt pro recuperatione rei eccleſiæ.
j. de re. ecc. non alie. ſi q̃s p̃sbyterorũ, & ſimiliter eli
gere alijs negligentibus. ſ. de poſtul. p̃la. gratũ. cũ ibi
not. ¶ Finaliter tñ hoc non tenet. dicens, ꝙ non vr̃ ꝙ
ptãs irrationabilis deuoluat̃ ad vnũ, vel duos de capi
tulo etiã ſi ageret̃ de recuperatione rei eccleſię. p iſtũ
tex. ¶ Sed aduerte quatenus vr̃ voluiſſe, ꝙ ad capitu
lũ ſpectat ptãs, & iuriſdictio ponendi interdictum in
eccleſia: q̃a illud poſſet p̃cedere de cõſuetudine, nõ
de iure cõi. p qđ dixi in notabilib⁹. ¶ Itẽ aduerte in
quantũ voluit, ꝙ ptãs irrationabilis in negligentiam
capituli non poſſit deuenire in vnũ, vel duos de cano
nicis. illud verũ vr̃, ſaluo niſi terminus eſſet ſtatutus a
iure ad iuriſdictionẽ exercendã, q̃a tunc vr̃ ꝙ in ne
gligentiã aliorũ in fi. termini deuolueret̃ ad vnũ, vel
duos diligentes. per id qđ not. Inn. ſ. de ele. cũ nobis
olim. & qđ dixi. ſ. eo. in c. j. ¶ In gl. j. ibi: de vſu pallij.
c. j. & ſcđm hoc bene cõcordabit rñſio cõſultationis.
poſſet ẽt dici, ꝙ licẽt q̃ſitũ fuiſſet eccleſię cathedrali.
tñ Papa latius voluit rñdere, tã de eccleſia cathedra
8 li, q̃ de alijs. ¶ † In ea. gl. ibi: non hẽt ius Ep̃ale in ipſa
eccleſia. Qñ aũt dicat̃ habere ius Ep̃ale canonicus in
eccleſia, dicebat Philippus, qđ eo ipſo, ꝙ habebat cũ
p̃benda curã in eccleſia annexã p̃bendæ. ar. eorũ, quę
hñr. ſ. de p̃b. extirpandæ. §. q̃a vero. quo caſu poterit
eccleſiã interdicere, cũ hoc videat̃ eſſe de cura. ſ. de
ele. dudũ. ij. & q̃a decanus ẽt interdicit eccleſiã. ſ. de
app. dilectis. ibi tñ vr̃ loqui, qñ ex conſuetudine hẽt
dictã ptãtẽ, vt ibi vr̃ ſentire glo. ¶ Sed aduerte, q̃a li
cẽt q̃s hẽat curã in eccleſia non tñ hẽt ptãtẽ interdi
cendi eccleſiã. nec interdicendi, vel excõicandi pſo
nã certã, niſi aliud haberet de cõſuetudine, licẽt poſ
ſet gñaliter excõicare ſcđm formã. c. ſi ſacerdos. ſ. de
offi. ord. cũ ibi no. & iõ licẽt. d. Ant. & alij ſic ſimpli
citer trãſeũt hic cũ dicto Philippi. tñ Io. Cal. cautius
fuit locutus in ſuo tractatu de eccleſiaſtico ĩterdicto.
in tertio mẽbro principali. ver. q̃d de ſimplici canoni
co. vbi dicit, ꝙ ſi canonicus habeat p̃bendã cui ſit ec
cleſia curata annexa, ſi ex conſuetudine hẽt iuriſdi
ctionẽ ſpiritualẽ in ipſa eccleſia curata. tunc poterit
ponere interdictũ in eccleſia. per id qđ hr̃ in c. ſuper
co. de p̃b. in vj. & ita intelligit gl. iſtã. Et ſic vr̃ intelli
9 gendũ dictũ Philippi. ¶ † An aũt aliàs cõſuetudo poſ
ſit ſimplici canonico dare ptãtẽ interdicẽdi eccleſiã.
Inn. hic dicit, ꝙ dato ꝙ conſuetudo poſſet dare iuriſ
dictionẽ ſimplici canonico. allegat, de offi. del. in lite
ris. dicit ꝙ ſimplici canonico nõ habẽti iuriſdictionẽ
non poterit dare ptãtẽ interdicendi eccleſiã, licẽt in
p̃lato ſit ſecus. per id qđ hr̃. ſ. de ap. dilectis. & ſic trã
ſit. d. Ant. & d. Pe. d. vero Flo. hic dicit, ꝙ ex quo con
ſuetudo põt dare canonico iuriſdictionẽ, q̃a qui vult
ꝯñs, vr̃ velle antecedens ſine quo illud eſſe non põt.
arg. eorũ, q̃ hñr in l. illud. ff. de acq. hære. & ſ. de offi.
del. in c. p̃terea. & c. ex literis. & ff. de procu. in l. ad rẽ
mobilẽ. & l. ad legatũ. & ſic pertrãſit. Hoſt. vero vide
bat̃ hic velle, ꝙ conſuetudo non poſſit dare ptãtẽ in
terdicendi eccleſiã ſimplici canonico. q̃a iſta pœna
vr̃ eſſe periculoſa, & quodãmodo irrationabilis, cum
vnus puniatur pro alio, qđ fieri nõ dẽt vt hic innuit̃.
Io. Cal. in p̃al. ver. quid de ſimplici canonico. fatet̃ ꝙ
conſuetudo nõ põt dare ptãtẽ interdicendi eccleſiã
ſimplici canonico noĩe ſuo, ſed noĩe p̃bendæ ſuæ, ſi
cut vide-

a Canonici. Sup hoc ea. ſi quęras an vnus puniatur pro delicto alterius. diſtingue ſ hoc ſecundum d. H. Boyche. in prin. c.

cut vř voluiſſe hic Inno.qui dixit, ꝙ conſuetudo pōt
dare canonico iuriſdictionē ſuper aliquos, puta ha-
bitantes in p̄benda ſua,& in territorio ſuæ p̄bendæ:
& tunc non ſolū per talē conſuetudinē poterit inter-
dicere homines ipſius p̄bendæ,vel excōicare: ſed ēt
in territorio ſuæ p̄bendæ.Dicit tñ Inno.ꝙ non poſſet
conſuetudine introduci ꝙ ꝓ factis cōmunibus eccle
ſiæ vnus canonicus interdicat, vel excōicaret homi
nes eccleſiæ. nā non debet ligare illos qui non ſunt
ſubditi: ſinguli aūt de capitulo non ſunt dñi omniū,
vel rerum ipſius capituli, ſed ipſum capitulū.xij.q.ij.
qui manumittiť. & talis ſortè conſuetudo erat in ec-
cleſia Claramonenſi q̄ hic reprobať ſm eum. Ad p̄-
dicta facit,qđ no.Inn.& Io.An.ſ̄.de reſti.ſpo.olim,
el iij.vbi tangit, an per conſuetudinē poſſit dari ptās
excōicandi ſimplici canonico,& licèt ponat opinio-
nem,finaliter vř concludere,ꝙ ſic: ex quo eſt p̄ſona
eccleſiaſtica,& capax ꝯñr talis iuriſdictionis.tñ illud
vř limitandum,qñ cōſuetudo vellet dare iuriſdictio-
nem illā in aliquos ſubditos ipſi clerico.aliàs ſecus.
per ea q̄ hic notauit Inn.& Io.Cal. in loco præalleg.
¶Et attende etiā:quia Vincentius hic dat regulā, ꝙ
de iure capitulū non hēt aliq̄n iuriſdictionē:niſi ec-
cleſia vacante:vel niſi conſuetudo aliud habeat.facit
qđ hř in c.irrefragabili.§.j.ſ̄.de offi.ordi. ¶In gl.ij.in
fi. & ſic defectus ptātis interdicētis hic induxit inua-
liditatē ſñīæ interdicti,& hoc ēt ſatis fuit iuſtū: quia
a per iſtā pœnā interdicti vnus pro alio puniť.[a] & ſic
certo reſpectu vř irrationabilis, & ideo qñ Papa ſcri-
bit cōtra aliquē dñm, vel cōitatē ſolet excipere ſen-
tentiam interdicti in loco.facit,qđ hř in extrauagan.
ti Bonifacij quæ incipit. Prouide attendentes, & qđ
notať ꝑ Io.And.ī.de exceſ.p̄la.c.j.& de ver.ſig.cū in
partibus. ad fi. Vnde etiam in dicta extrauaganti eſt
prouiſum,ꝙ per ordinariū,vel delegatum non debet
poni interdictū gñale in loco ſine ſpeciali licētia Ro-
mani Pontificis.aliàs non ligat.facit,qđ not.Io.Cal.
in d.ver.qd de ſimplici.¶In gl.ij.in fi. hæc ſcđa pla-
10 cet do.Flor.dicens, ꝙ † qñ quis puniať pro alio non
eſt propriè pœna ſcđm eum:ſed potius q̄dam inhabi
litatio,ſeu ſubtractio dignitatū,vel bonorū. & in il-
lis redditur actio ꝑꝑ immanitatem delicti. vt patet
de pœnis.ſelicis.lib.vj.& C.ad l.Iul.maie. in l.q ſq s.
& de materia remittit ad notata.j.q.iiij. in ſumma.
23.q.3.in ſumma.d.Ant. hic ēt remittit ad notata in
regula, ſine culpa.de reg.iur.in vj.Sed aduerte,quia
prima ſolutio vř verior.quia ēt in pęna corporali in-
terdum punitur quis ꝓ alio.vt patet in paruulis, &
alijs iuſtis qui perierūt in ciuitatibus Sodomę,& Go
morrę.vt hř in §.item peccato.ad fi.alle.in gl.Pœna
aūt ſpirituali non fuerunt tales puniti. non tñ q̄s dēt
puniri pro alio pęna ſpirituali.fallit tñ in pęna inter-
dicti gñalis iuſtè prolati,vt hic innuitur,& no.per gl.
11 in locis pręal.¶†Vltimo quęri pōt,an eccleſia inter-
dicta.non tñ ꝑꝑ delictum Epi,an Eps poterit ibi ce-
lebrare.Hoſt.tenuit,ꝙ ſic, vt ſic ſpiritualis ſpōſus ſpi
rituale debitū ſponſæ ſuæ reddat,cū ſcđm eum face-
re dēt non obſtante nulla exceptione.ī.de coniugio
lepro.c.ij.& dicit,ꝙ hoc facere poterit Eps ſcđm te-
norem priuilegij Epis conceſſi.de quo.ī.de priui.cū
nonnullis.Sed hæc opi.non placet Io.And.quia tale
priuilegiū locū habet de interdicto generali, de quo
loquitur decre.alma.§.adijcimus. de ſen.excō.li.vj.
& facit,qđ no.ibi in gl. ſed in interdicto ſpeciali non
reperitur Eps priuilegiatus,& idem tenuit Io.Cal.in
tractatu de eccleſiaſtico interdicto, in ſecundo mem
bro.in ver.per p̄dicta etiam ſoluitur. & facit,qđ not.
12 gl.in d.§.adijcimus. ¶†Quid autem in ſuſpenſione
a diuinis, an interim poſſit celebrare ſine pœna irre-
gularitatis:recurrēdū eſt ad no. in c.irrefragabili.§.j.
ſ̄.de offi.ordi.& per gl.in c.ſi canonici. de offi.ord.in
vj.vbi gl.vř concludere,ꝙ tunc eccleſia non vř inter-
dicta,ſed ſuſpenſa vīdētur organa clericorum. & ſic
vř velle, ꝙ male faciat celebrans,ſi ſuſpenſio fuerit
canonici facta. per ea quæ hñr in d.c.ſi canonici. ta-
men non incurrit irregularitatem.de quo dicendum
vt ibi per gl.& per Io.An.ſuper illa.

a Pro alio puniť. Adde hic apoſtillam,quę eſt ſupra ī prī.

SVMMARIVM.

1 *Acceptatio perſonarum non eſt apud Deum,nec etiam debet eſſe apud iudices.*
2 *Impetrare literas, poteſt pater pro filio ad obtinendum beneficium.*
3 *Manus collatoris non afficiuntur per appoſitionem temporis in reſcripto ad conuincendam negligentiam conferre habentium beneficium.*
4 *Manus collatoris ordinarij non adeo ligantur per præſentationem literarum in quibus datus eſt executor ad compellendum quin collatio alteri facta teneat.*
5 *Beneficia Priora electi in Epiſcopum, an per ſolam confirmationē vacent.& nu.21.*
6 *Reuerentiam,& obedientiam præſtans alicui, vt prælato, videtur renuntiare iuri,quod habet in prælatura.*
7 *Familiaris alicuius,quando dicatur quis, & qualiter probari poteſt.*
8 *Tempus ſtatutum a iure poteſt per Papam abbreuiari.*
9 *Mandare de inueſtiendo,vel prouidendo,& inueſtire, vel prouidere, aliud eſt.*
10 *Plura iura,& plures rationes pro ſua parte allegare cautum eſt.*
11 *Poſſeſſio,an detur per inueſtituram. & nu.17.*
12 *Dominium,an per inueſtituram ſine traditione transferatur.*
13 *Ex titulo ſolo in beneficijs transfertur ius ſine traditione. & numero.16.*
15 *Poſſeſſorio recuperandæ agere non poteſt beneficiatus nomine ſuo ante adeptam poſſeſſionem:poteſt tamen agere nomine eccleſiæ.*
15 *Traditione clauium transfertur poſſeſſio.*
17 *Mandare quandoque ponitur pro rogare, quandoque pro præcipere.*
17 *Electio facta de aliquo ad dignitatem qui tpe electionis erat ſolum in minoribus ordinibus ipſo iure non valet.*
19 *Tolerantia quid operetur.*
20 *Tacita renuntiatio beneficij ſurgens ex aliquo actu contrario iuri ipſius beneficij valet etiam ſine autoritate ſuperioris.*
22 *Renuntiatio beneficij expreſſa, vel tacita facta coram iudice incompetenti,an teneat.*

EX ore. Cōis ordinatio eccleſiæ ꝑ cō
tradictionē vniꝰ cuius nō in-
tereſt non impediť.h.d.& in prima poniť
deciſa facti narratio. in ſcđa cāæ deciſio.
ſecunda ibi:quia vero.Prima facit duo. nā primo po-
nit partium comparitionē. ſecundo ponit allegatio-
nem Ber.q̄ continet formā literarū apoſtolicarū, an-
nuli immiſſionē:executoris dationē,& capituli rebel
lionem.ſcđa ibi:ex parte.Secunda ēt facit duo. nam
primo ex triplici motiuo concludit contra Ber.ſecū-
do confirmat electionem p̄poſiti exprimentis quare
& Bernardo ſilentium imponit.ſecunda ibi:nos attē-
1 dentes.¶†In tex.ibi:ſedentis.& infra deciditť, quod
hř.ī.de priui.ex ore.nā ibi dř.Ex ore ſedentis in thro
no ꝓcedit gladius bis acutus,quaſi ꝑcutiēs ad dextrā
& ſiniſtram,ne in parcēdo vbi iuſtitia ſuadet.facit de
iud.nouit.vbi apud Deum nō eſt acceptio p̄ſonarū.
& ſic non dēt eſſe apud habentem iudicare.¶Itē ibi:
elegerunt,& infra.licèt in lectura do.Ant. hic ponať
quędam deciſa.tñ dic melius,ꝙ deciditur illud ꝙ hic
tangiť in gl.iij. ꝙ videlicet ipſi.H.Bernardus p̄buerit
reuerentiam tanq̄ p̄poſito.& tandem mortuus eſt ip
ſe.H.& ꝙ poſt mortem eius canonici volebant ꝓce-
dere ad nouam electionem. Bernardus hoc ſentiens
proteſtatus fuit hoc non facere,& appellauit, ſi con-
tra facerent: tñ hoc non obſtante canonici fecerunt
aliā electionē.& ꝑꝑ hoc inter iſtū vltimū electum,&
ipſum Bernardum orta fuit cōtrouerſia ꝑꝑ q̄ partes
acceſſe-

acceſſerunt ad ſedē Apoſtolicā corā Inno. ſurrogato
Celeſtino. & ꝓ pte Bernardi fuit allegatū ꝓut colli-
gi pōt ex ſuperius dictis. ꝓ parte vero vltimo electi
fuit allegatū id, qđ colligi pōt ex ver. quia vero. & tā
dē fuit ꝓnūtiatū ex vltimo electo. vt patet ex ſequē-
2 tibus. ¶ †No. ꝙ in cauſa bñficiali, ſeu pro bñficio ob-
tinendo pōt pater impetrare literas pro filio. & ſic
vř ꝙ coniuncta ꝑſona poſſit literas bñficiales impe-
trare abſq; ſpāli mādato pro coniuncto. de quo in c.
3 nōnuli. circa fi. ſ. de reſcrip. ¶ †No. ꝙ per appoſitio-
nē tēporis in reſcripto. ad cōuincendā negligentiam
conferre habentium bñficiū non afficiuntur manus
ordinarij collatoris. nec etiam expirat gratia per la-
pſum dicti temporis, qđ vř cōtra ea, quæ hñr in cle.
cum ei quem. in verſi. ſecus. cum ibi no. de ꝯceſ. ṗb.
¶ Sed potes dicere ꝙ hic loquiř, qñ tp̄s adijcitur in
mādato qđ fit alicui, vt prouideat, ibi aūt loquiř, qñ
tp̄s ad adijcitur in acceptione beneficij, ſeu fiendę
de beneficio. quo caſu imputādum eſt illi qui infra
tp̄s non acceptat. negligentia aūt habentis conferre
non debet nocere ei cui dēt fieri collatio. & iſta eſt
4 rō tex. ¶ †Not. ꝙ per ꝑſentationē literarū in quibus
datus eſt executor ad cōpellendū non afficiunř ma-
nᵘ ordinarij collatoris, ꝗ collatio alteri facta teneat,
nec ſimiliter afficiunř ꝑ ſtatuitionē termini factā ab
executore ſtatuēdo terminū ad rñdendū, vt hic pa-
tet. ſecus aūt ſi executor inhibuiſſet ordinario ne al-
teri ꝯferret. de quo, & quibᵘ modis afficianř manus
ordinarij collatoris. plenè. ĭ. nota. de ꝯceſ. præben. ſi
ſoli. lib. vj. vbi glo. magiſtra plenior de corpore iuris.
5 ¶ No. ꝙ per ſolā confirmationē † electi in Ep̄m vi-
dentur priora beneficia vacare, quod videtur eſſe cō
tra ea quæ habentur. ſ. de elec. cum in cunctis. & fa-
cit, quod habetur. ſ. de conceſ. præb. poſt electionē.
de quo eſt dicendum vt dicitur in d. c. cum in cūctis.
6 & inferius dicetur poſt glo. ¶ †Not. ꝙ per exhibitio-
nem reuerentiæ, & præſtationem obedientiæ alicui
vt ꝑlato vř renuntiare iuri, qđ hēt in ꝑlatura. & hoc
ideo, quia facit actum contrariū iuri ſuo: ſicut etiam
qñ quis procurat, vel aduocat pro alio ſuper re ad
ipſum pertinēte. facit, quod legi. & not. ſ. de tranſa-
ctio. ex literis. & in l. penul. ff. de inoffi. teſt. ſecus qñ
quis non faceret actum cōtrariū iuri ſuo: ſed ſimplici
ter taceret, q̄a nō cēſereř ꝯſentire, nec iuri ſuo renū-
tiare cum de eius præiudicio agatur. vt voluit Inno.
ſ. de electio. in geneſi. de quo no. per gl. in regula is
qui tacet. de reg. iur. in vj. Et de materia, an tacens ha
beatur pro conſentiente, vel contradicente. tangitur
per Legiſtas, & maximè per Barto. in l. quæ dotis. ff.
ſolu. matri. & per Archi. vij. q. j. qualiter. & c. ſi ſer-
uus. liiij. diſt. vbi vř dicere poſt Tancre. ꝙ ſi ordina-
retur præſente aliquo electo ad aliquā dignitatē: &
tacente cōferat bñficium, quod ſpectabat ad ipſum
ante electionē. & ꝯfert ipſo tacente, & ꝑſente ꝙ in-
telligiř iuri, ꝙ habebat in tali beneficio renuntiare.
adeo ꝙ non poterit ad illud redire etiam ſi cōtingat
electionē de ipſo factā caſſari. Sed ꝯtrariū tenuit Io.
An. in mercu. ſuꝑ dicta regula. is qui tacet: quia ex
quo agebatur de eius ꝑiudicio tacens intelligi non
dēt cōſenſiſſe per id qđ not. per Inn. in d. c. in geneſ.
¶ Pro Tancre. Archi. tñ fortiter facit: quia vbi agiř
de pręiudicio iuris realis tacentis ſi eius cōtradictio
poſſet impedire actū ſi non ꝯdixit intelligiř conſen-
ſiſſe. vt leg. & no. per gl. in l. Caius. ff. de pigno. actio.
& etiam per glo. ſ. de ꝑſumpto nomine. & no. etiam
ꝑ Bart. in l. quæ dotis. ff. ſol. matr. & ideo cū collatio
non potuiſſet fieri taliter ꝙ ꝑ illā ius acq̄rař ſi ꝯdi-
xiſſet ille de cuius ꝑiudicio agebař & q̄ habebat ius

in bñficio, quod confertur. ideo vř ꝙ ſi non contra-
dixiſſet fieret ſibi ꝑiudiciū, ſicut & fit in præiudiciū ta-
centi, & non contradicenti, qñ res ſua aliū obligatur
ipſo ꝑſente iuxta ea quæ notā. in d. l. Caius. & in d.
c. nōne. & ꝑ hoc vř poſſe ſuſtineri opi. Tancre. & Ar
chi. Nec obſt. regula Io. An. q̄a hēt locū qñ agiř de ꝑ-
iudicio obligationis ꝑſonalis: quia tūc tacens nō hř
pro cōſentiente. l. filiusfamilias. §. inuitus. ff. de ꝓc.
& idem ſi agatur de ꝑiudicio iuris realis, qñ tacens
non poſſet impedire actum contradicēdo. per id, qđ
hř in l. rem alienam. ff. de cōtrahen. emptio. & quod
no. in d. l. Caius. & l. quæ dotis. ¶ Not. ꝙ propter ex-
hibitionē reuerētię vř ꝓbari ſubiectio, ſimiliter etiā
quando quis paruit ſnīæ alicuius tanq̄ ſuperioris. de
7 quo per Inn. in c. olim. el. iij. ſ. de reſti. ſpoli. ¶ †Qua
liter autem poſſit probari ꝙ quis ſit de familiaribus
8 alicuius not. Bart. in l. j. §. familię. ff. de publi. ¶ †No.
ſecundum do. Pet. ꝙ tempus ſtatutum a iure poteſt
abbreuiari per Papam. nam tempus datum a iure ad
conferendū propoſiturā erat ſex menſium. ſ. de cō-
ceſ. ꝑben. nulla. & tñ arctatur hic ad ſpatium menſis.
inferior autem a Papa nō vř poſſe arctare, niſi vbi re
periatur expreſſum. vel niſi clauſula legitima ſubſi-
ſtente ſecundū ea quæ leg. & not. ſ. de appel. cum ſit
Romana. & c. ꝑſonas. & per Bar. in l. ij. ff. de re iudi.
¶ Aduerte tñ diligenter, ꝙ hic ſtatuitio termini facta
per Papam non habuit afficere manus ordinarij col-
latoris ad quē dirigebař mandatum. qđ eſt valde no
tandum. & hoc ideo forte, quia de ſtatuitio termini.
velut acceſſorio mandati de prouidendo non videř
debere afficere, ſeu ligare manus ordinarij. ſicut nec
mandatū de prouidendo. ſ. de pręb endis. dilectus. &
facit, qđ hic tangitur in glo. in verb. ſi mandatum ad
finē. ¶ Nota ꝙ pendente ſtatuitione termini in actu
extraiudiciali non impeditur aliquid innouari, ꝓut
factum fuit pendente termino ſtatuto ab executori-
bus. ſecus vř pēdēte termino. dato in actu iudiciali.
per id, qđ leg. & notatur in l. ſiue pars. C. de dilatio.
9 & in c. ſignificante. ſ. de ap. ¶ †Nota, qđ aliud eſt in-
ueſtire, vel prouidere. aliud dare mandatum de in-
ueſtiendo, vel prouidendo. facit quod habetur in c.
penul. de electio. lib. vj. & in l. bone fidei. cū ibi nota-
tis. per But. ff. de eo, qđ certo loco. & facit etiam, qđ
notatur in l. in emendis. C. de cōtrah. emp. & in l. ſer
ui electione. ff. de leg. j. in quibus tractař, an aliud ſit
velle emere, vel velle eligere. temere, vř eligere. facit
ēt qđ no. in l. qui ſe patris. C. vnde liberi, vbi tāgitur
an ꝑ illa verba volo adire hęreditatē inducař aditio.
¶ No. quod per appellationē factum per illum cuius
non intereſt non dēt actus impediri. facit, quod ha-
betur. ſ. de elec. cum inter. R. ¶ Not. ꝙ Papa vř poſſe
reſtringere, & determinare electionem fiendam ad
certam perſonam. An autem hoc poſſit inducere ſta-
tutum, vel conſuetudo. recurrēdum eſt ad ea quæ le
guntur, & no. ſ. de ele. cum ita. & de conſue. cum di-
lectus. ¶ Aduerte tamen, quia licèt Papa hic manda
ret prouideri certæ perſonæ. tñ quia nō appoſuit de-
cretum in literis non fuerunt affectę manus ordina-
rij collatoris. ideo valet electio de alia perſona facta
10 per ipſum ordinarium, ad quem ſpectabat ele. ¶ †Vl
timo no. ꝙ cautum eſt plura iura, & ſucceſſiuè plures
rationes allegare pro parte ſua. & ſic debent facere
ſcđm Io. An. cauti aduocati. nā quæ non proſunt ſin
gula, multa iuuāt. vt no. ſ. de teſti. præterea. & etiam
de cautela eſt ſcđm eū, ꝙ potiores rationes in fin. re-
11 ſeruet vt ſic melius, & citius iudex illas ꝑcipiat. ¶ †In
gl. j. in fi. no. ex hac gl. ſcđm do. Flor. ꝙ per inueſtitu
rā vř dari poſſeſſio. & ſic vř innuere iſta gl. ſcđm eū.

ipſe vero

ipſe vero dicit,ꝙ imo iſta inter ſe differunt. videlicet
inueſtitura , & poſſeſſio : licèt qñq; inueſtitura acci-
pitur pro datione poſſeſſionis.vt patet ex hac gl.qñ-
que vero accipiatur pro collatione.ſ.de cōceſ.ꝑben.
propoſuit. propriè tñ inueſtitura ſecundum eum eſt
propriè approbatio collationis iā factæ de quo etiā
per gl.& ibi etiam plenè.de inſti.auto.itate.& ſic di-
cit poſſe intelligi iſtū text. vt ſit ſenſus, ꝙ Celeſtinus
deſignauit annullū in ſignum inueſtiturę.l. faciēdæ,
vt ſic poſtq̄ fuiſſet aſſumptus in ꝑpoſitum. iſte.B.in-
ueſtireẽ cū dicto annulo.Et ſubdit hic Inn.dicere, ꝙ
per talē inueſtiturā non transferẽ dominiū ſine tradi
tione regulariter.ꝑ l.in traditionibus.C.de pac.fallit
in aliquibus caſibus.& ꝓcipuè.l.primę.C. de dona.
q̄ ſub modo.de quo etiam remittit ad not. in c.ij.ſ.
de conſuet.& facit,qđ diceẽ.j.in gloſſ.ſuper ver.& ſi
mandatū.Sed aduerte primo : quia an per inueſtitu-
ram transferatur poſſeſſio: non bene declarauit.dicā
ſuꝑ dicta gl.in ver.& ſi mādatū.& tetigi in d.c.auto-
12 ritate. ¶ † Itē ſcđo inq̄tum dicit ꝙ per inueſtiturā nō
transfertur dominiū ſine traditione.Inno. intellexit
illud verū in rebus tēporalibus. ſed vbi qs inueſtireẽ
de bñficio vacante per habentē ꝑtātem conferendi ,
dixit Inn. ꝙ transferẽ ꝑ talē inueſturā ius in bñficio
abſq; alia traditione ex quo interuenit cōſenſus ha
bentis ꝑtātē conferendi,& illius qui inueſtiẽ,ſicut &
acq̄ritur ius ex electione eſt bñficium in qua ꝯcur-
rit conſenſus eligentiū, & electi.ſ.de elec.eum inter
13 canonicos. & ꝙ in bñficijs † ex ſolo titulo transfera
tur ius in ipſo bñficio abſq; traditione. bū facit , qđ
leg.& no.in c.ſi tibi abſenti, de ꝓb.lib.vj.& qđ no.ꝑ
doc.ſ.de de conſtit. cum.M.¶ In gl.& ſi mandatum.
ibi:non efficitur quis poſſeſſor. ſed certè pōt dici,ꝙ
hic non colligiẽ ꝙ dicit gl. quia non apparet , ꝙ hic
fuerat inueſtitus. facit,quod dixit ſuperius ſuꝑ gl.j.
¶ In eadē gl.ibi.c.ex literis.dic,ꝙ ibi interuenit actus
determinatus a cōſuetudine ad adipiſcendū poſſeſ-
ſionem.ideo nimirum ſi per illū acquiritur poſſeſſio.
hic ſecus.facit,qđ no.in d.c.ex literis.¶ In ea.gl. ibi:
ꝯtra ſanctorū: ibi diciẽ ꝙ clerici denominati, vel in-
troducti in bñficium ſi expellāiur pñt repetere poſ-
ſeſſionē qua ſunt ſpoliati,& dicit hic Io.Cal.ꝙ dū ibi
dr̃,vel introductio:dēt exponi,vel, pro idest.& ſic ap
paret ꝙ ibi fuit tradita poſſeſſio. hic ſecus. Dicit tñ
14 aduertēdū ꝙ licèt † bñficiatus ante adeptam poſſeſ-
ſionē nō poſſit agere noīe ſuo iudicio poſſeſſorio re-
cuparādę.tñ poterit agere nomine eccleſię,vt voluit
15 Inn.Io.An.in c.cū ſuꝑ.ſ.de cau.poſ. & ꝓprie.¶ † In
ea.gl.ibi:moderamine.ibi:dr̃ ſm Io.Cal.ꝙ ex ſolo ti
tulo abſq; traditione trāſfertur dominiū in eccleſiā ,
de quo ibi.& ĵ.de deci.tua.per glo.non aūt dr̃ , ꝙ ex
ſolo titulo quæratur poſſeſſio. & eodē mō pōt rñde-
ri ad.l.vt inter diuinum. q̄a in caſibus ibi poſitis de
iure ciuili.transfertur domininm in eccleſiam. facit
qđ no.ſ.de ꝯſue.in c.ex literis.¶ In ea.gl.ibi.l.claui
16 bus.dic ꝙ † ibi per traditionem clauium transfertur
poſſeſſio.quia per claues reſtringuntur, & reſeruanẽ
res clauſulæ. & iō per traditionem illarū ſatis vr̃ ex-
primi voluntas rerū tradēdarū q̄ erant in loco cuius
claues traduntẽ . ſed hic inueſtitura , & annulus vñt
eſſe actus ſeparati ab ipſo bñficio.& ideo nō vr̃ eſſe
ſignum traditę poſſeſſionis,niſi per prius ad hoc de-
ſtinatione hominis deſtinētur. facit ad prædicta, qđ
no.in c.coram.ſ.de offi.delega.¶ In ea.glo.ibi: q̄uis.
dic,ꝙ ibi qs fuit iuſſus mitti in poſſeſſionē licèt non
potuerit ꝑꝑ inundationē.ideo ceſſante inundatione
aquarum ſine alia traditione acq̄riẽ poſſeſſio. q̄ rō
hic ceſſat.& ꝓcipuè , quia hic nō fuit iuſſus mitti in
poſſeſſionē. ſed mādatū fuit factum, vt eligi deberet
ipſe Bernardus.¶ In ea.gl.ibi:contingit.ad iſtud.c.&
ad ſequentē q̄ eodē caſu loq̄ẽ,dic ꝙ ibi ꝓceſſit iuſſus
iudicis,vt mitteretẽ,qs in poſſeſſionē . ſed ꝓpter dolū
aduerſarij fuit impeditus. ideo habetur perinde acſi
17 fuiſſet miſſus. & ſic nō obſt.¶ † An autem ſit verum
ſimpliciter ꝙ per inueſtiturā non transferatur poſ-
ſeſio . Conclude , ꝙ interdū ſumitur inueſtitura pro
collatione iuris . vt q̄a ſit de bñficio vacante ꝑ hñtē
poteſtatē conferendi non ꝓcedente alia collatione.
facit,qđ habetur.ſ. de conceſ.præben.propoſuit. &
tunc per talem inueſtituram non acquiritur poſſeſ-
ſio:quia ſatis fatigatur in trāſferendo ius in ipſo bñ-
ficio.facit qđ no.per gl.in l.j.in prin.ff. de acqui.poſ.
Aut inueſtitura non ſumitur pro collatione iuris. vt
quia non fit ꝓcedēte collatione.& tunc ſi talis inue-
ſtitura eſſet deſtinata per conſuetudinē vt transferaẽ
poſſeſſio. tunc transferetur per ea , quæ habentur in
d.c. ex literis. Si aūt ſuper hoc non reperitur cōſue-
tudo.tunc dicit do.Ant.hic ſimpliciter,ꝙ per illā nō
transfertur poſſeſſio.& ſic intelligatur glo.hic poſita.
¶ Sed potes dicere hoc verum, qñ inueſtitura fieret
in abſentia rei.ſecus ſi in ꝓſentia ꝑ id,qđ leg. & no.
in l.ꝓdia.ff.de acqui.poſſeſ.& facit qđ dixi in c.trāſ-
miſſam.ſ.de inſtitu.auto.¶ In eadem gloſ.in fi.& de
hoc recurrēdum eſt ad ea quæ plenè hñr in c.ſi ſoli.
de conceſ.ꝓben.li.vj.¶ Et aduerte , quia Ioan.And.
videtur fateri dictum glo. qū Papa mandauit proui-
deri:quia mandare idem videtur eſſe, quòd rogare.
l.j.ff.manda.& xxiij.q.iiij.in c. Guiliſarius. conūcta
gl.licèt interdum etiā præcipiatur per verbum man-
do.l.ſi quidem.ff.de actio. & obligatio.quaſi videa-
tur ſentire ſecus eſſe ſi ꝓciperet prouideri. Sed do.
Anto.hic dicit , ꝙ non vr̃ eſſe differentia inter man-
dare,& ꝓcipere quo ad ꝓpoſitū , quia etiā ꝓceptum
nō inducit,niſi obligationē ꝑſonalē.& ſic eadē rō eſt
quæ in mandato.ſed quo ad alia poſſet eſſe differen-
tia ſcđm eum.& plus non dicit de hoc, an inter pręc-
ceptum,& mandatū ſit aliqua differentia. tangiẽ ꝑ
Legiſtas in l.ſæpe.ff.de offi.pręſi.vbi per gl. & etiam
per gl. in c.ꝙ præcipitur.xiiij.q.j.& ibi etiā ꝑ Arch.
aliq̄d etiā tāgiẽ per glo.in c.qm̄ Abbas.ſ.de offi.de-
leg.& ibi etiā tetigi. ¶ Quid autem ſi Papa ꝓhibeat
ne alteri conferatur beneficium . dic,ꝙ non tenebit
collatio.facit , quod hr̃ de reſcri.c.j.li.vj.& in d.c.ſi
ſoli.In quibus etiam patet q̄d iuris ſit in inhibitione
facta per executorem.facit etiam , qđ hr̃ de conceſ.
ꝓben.conſtitutus.& de reſeruatione, & inhibitione
Papæ,& eius effectu.vide in tex.& gl.in c.ſi eo tem-
pore.de elec.li.vj.& ibi etiā tangitur de decreto Pa-
pæ, an afficiat ignorantes.¶ Quid autē de decreto le
gati.tangitur per gl.in c.ſi apoſtolicæ. de ꝓben.in vj.
18 & in c.j.de concel.ꝓben.eo.li.¶ † In gl.certa ratione.
ibi:in minoribus ordinibus cōſtitutus. No.hunc tex.
cū gl.ꝙ electio facta de aliquo ad dignitatē q̄ tēpore
electionis erat ſolū in minoribus ordinibus ipſo iu-
re non valet qđ tene mēti . de quo in cap.dudum.el
primo.ſ.de electio.¶ In gloſ.penul.ibi.l.Herennius.
§.vltimo. potes dicere , ꝙ ibi non agitur de renun-
tiatione: ſed de acquiſitione facienda in officio de-
curionatus.quo caſu non ſufficit, quòd quis perce-
perit ſalariū tanq̄ decurio. quia per talē actū non fit
quis decurio. ſed ꝑ electionē canonicā , ſeu legiti-
mè factā.l.nominationū formā. C. de decu.li.x.do.
vero.Flo.hic ſoluebat,ꝙ hic allegabaẽ renunciatio nō
ad inferendū ꝙ iſte q̄ litigabat cū ipſo.B. ex hoc ac-
19 q̄ſierit ius ad excludēdū ipſum.B.¶ † In ea.glo.ibi.c.
dilecto.potes ſoluere, ꝑ ea q̄ hñr ibi ī gl.ī ver.rece-
piſti.

plſti. vel potes dicere ſm Io. An. & Hoſt. hic, ꝙ licèt ibi Eps tolerauerit tanq̃ canonicũ illũ ꝯ quẽ poſtea egit aſſerendo illũ non eſſe canonicũ hoc facere potuit: quia interdũ tolerantia iuncta cum actu tendit ad tollendũ ius priuatũ partis: & tunc bñ operaẽ ad p̃iudiciũ ipſius. & ita loquiẽ hic. Interdũ vero tendit ad tollẽdũ ius publicũ. & tũc nõ oneraẽ. facit, qđ hẽ in l. iuriſgentiũ. §. ſi paciſcar. cum ibi no. ff. de pac. & ita loquiẽ hic. nã ibi facta fuerat collatio canonicatus ꝯtra conſiliũ Lateranen. ꝯtra qđ Archieps, vel legatus non potuit diſpenſare. ideo nimirũ ſi ibi fuerit auditus Eps. facit qđ leg. & no. ſ. de elec. noſti. hic autem. B. poterat renuntiare iuri ſuo. ideo faciendo actũ illi ꝯrium vẽ tacitè renuntiare ad p̃dicta facit, qđ hẽ in c. cũ veniſſent. ad fi. ſ. de inſti. & ꝙ Eps non poſſit diſpenſare ꝯtra conſilium. not. gl. in c. cũ dilecti. ſ. de electio. & facit etiam, qđ notauit gl. in cle. generalẽ. ad fi. de æta. & qnali. & idẽ vẽ dicendũ in legato etiã de latere. per id qđ no. gl. valde no. in c. fi. de hære. li. vj. facit etiã, qđ no. per Io. An. in c. fi. ſ.

20 de offi. Archiepi. ¶ † In ea. gl. ibi: valet etiã circa autoritatẽ &c. Nota diligenter hanc glo. quæ vẽ ſingu-

a laris, ꝙ tacita renuntiatio ª beneficij quæ ſurgit ex aliquo actu contrario iuri ipſius beneficij: valet etiã ſine autoritate ſuperioris. ſecus in expreſſa renuntiatione. Sed cõiter tenetur ꝯtrarium, videlicet, ꝙ etiã tacita renuntiatio non valeat ſine autoritate ſuperioris. & ſic in præiudicium ipſius ſuperioris quominus poſſit retinere inuitum in beneficio ipſum tacitè renuntiantẽ. per id, qđ leg. & no. ſ. de p̃ben. de multa. vbi ꝯcludit, ꝙ ſi habẽs bñficium curatũ, & acceptat aliud non curatum ſine autoritate ſuperioris videaẽ renũtiare primo. & valeat renuntiatio quo ad ipſius p̃iudiciũ, ſi ſuperior vult ipſam ratam habere cũ non valeat in p̃iudiciũ ipſius ſuperioris, ſi nõ vult ipſam ratã habere de quo etiã ibi dixi. & ideo vt p̃dixi poſſet ẽt ſuperior ipſum reuocare ad primũ bñficiũ, & facere ꝙ dimittat ſcđm beneficiũ. Et ex p̃dictis diciẽ do. Flo. ꝙ ſingulariter eſt hoc not. ꝙ licèt renuntiatio bñficij facta in manibus non legitimi ſuperioris non valeat in p̃iudiciũ ſuperioris. tñ valet quo ad ipſum renũtiantẽ ad hoc vt de ipſa poſſit excipi in iudicio in oĩbus, & per oĩa acſi eſſet legitimè facta, quod eſt ſingulariter notandũ ſm eũ. Do. vero Pe. hic dicit, ꝙ hic nõ habebat ius in re licèt haberet ius ad rem. & ideo potuit renuntiare ſine autoritate ſuperioris. ꝑ id, qđ leg. & no. in c. ij. ſ. de tranſla. p̃la. & in c. ſi electio. de elec. in vj. hic enim iſte. B. non fuerat inueſtitus de bñficio. vt hic innuiẽ in litera. in ver. quia vero. & ſic nõ habebat ius in re, ſed ad rẽ in ipſo bñficio. & iſta ſolutio vẽ eſſe etiã bona quo ad hunc tex. & ceſſaret tunc dubium, an tacita renuntiatio bñficij poſſit fieri ſine autoritate ſuperioris. quia illud ꝓcedit qñ quis hẽt ius in ipſo bñficio. ſecus, quãdo non habet ius in ipſo, ſed ad ipſum conſequendum. ¶ In ea. gloſſ. ibi: vero procuratori. ibi: dicitur, ꝙ ſi ſtipulor a te dari decem mihi, aut Titio non poſſum te prohibere expreſſe quominus ſoluas Titio, ex quo in ſtipulatione fuit adiectum. ad ſolutionẽ, tñ ſi litẽ ꝯteſtor ꝯtra te petendo a te ipſa decẽ tacitè intelligeris prohibitus ne ſoluas Titio. & ſic deinceps nõ poteris ſoluere me inuito. facit ẽt ad dictũ gl. qđ legi. & no. in l. ij. C. de pac. per Legiſtas. vbi patet, ꝙ tacitũ pactum plus operatur q̃ expreſſum, qa tacitũ valet etiã abſq; p̃ſentia ptis: ſecus in expreſſo, vt ibi not. ¶ In ea. gl. ibi: dũ dicit nõ. Et ꝓ iſta rõne facit, qđ hẽ in l. planè. ff. de leg. j. vbi patet, ꝙ ſi teſtator vult legatũ alicui factũ in aliũ transferre. & ſic a primo adimere licèt nõ valeat legatũ quo ad pſonam eius in q̃ vult trãsferre. tñ primus non poterit petere ex quo teſtator vult ab illo adimere. Nec obſt. qđ hẽ in regula: non p̃ſtat. de reg. iur. in vj. quia ibi non loquiẽ de renuntiante iuri ſuo de quo hic loquiẽ. ¶ In ea. gl. in fi. nam hic mortuo Henrico ex quo vacabat p̃poſitura vẽ ꝙ potuiſſet. B. habere ius in illa. Sed iõ hic nõ habuit propter renũtiationem tacitè per eum factam, & per alia q̃ hic dicunẽ in tex. & de materia, qñ res deuenit ad caſum a quo põt habere principiũ. tangitur per Legiſtas, & maximè per Bart. in l. pluribus. §. ſi placeat. ff. de verb. obl. & facit, qđ hẽ in l. quia in

21 eum. ff. ad l. aqui. ¶ † Extra gl. põt opponi, quia vẽ ꝙ per ſolã confirmationẽ electi in Epm non perdant priora bñficia. imo oportet, ꝙ expecteẽ conſecratio, vel lapſus tpis de conſecrandis Epis. ſ. de elec. cũ in cunctis, cuius contrariũ vẽ hic innui in litera, vt etiã tetigi in notabilibus. Soluit Innoc. primo, ꝙ iſte tex. debet ſuppleri per illũ. Vel ſcđo põt inteligi ꝙ Eps expreſſe renuntiauit prioribus bñficijs in manibus ſuperioris. Vel tertio poteſt intelligi ꝙ Papa ex certa ſcientia voluit cõferri nõ expectato dicto tpis lapſu, qđ facere potuit cũ ſit ſupra ius. de ꝯceſ. p̃ben. ꝓpoſuit. Nõ aũt ſibi placet id, qđ dicũt qdã, videlicet, ꝙ eoipſo, ꝙ electus, & ꝯfirmatus in Epm conſentit capitulo, vt aliũ eligat ad ptiora bñficia: ꝙ ꝓ hoc priora bñficia vacẽt, qa nõ hẽt ptãtẽ renuntiãdi in manibus capituli ad ꝙ ſpectat electio tantummodo termino elapſo. ſecus dicit ſi cõſentit et prælato habenti ptãtẽ ꝯferẽdi dicta bñficia: qa tũc valeret renũtiatio. quaſi velit ꝙ in manibus collatoris, ſeu habẽtis ptãtem cõferendi bñficiũ poſſit fieri renũtiatio, licèt nõ in manibus habentis eligere: qa poſt electionẽ reqriẽ confirmatio ſuperioris. ſ. de elec. quali. & c. tranſmiſſa: Do. vero. Ant. hic vẽ velle ꝙ non valeat renuntiatio etiam ſi fiat in manibus collatoris, ſeu habẽtis ptãtẽ ꝯferendi. ſaluo, niſi etiam habeat ptãtem deſtituẽdi, & priuãdi bñficiũ. ꝑ id, qđ no. Inn. de renũ. qđ ĩ dubijs. & facit, qđ no. gl. ĩ cle. vnica: de renũ. Dicit tñ ꝙ tutius eſt ꝙ fiat prius expreſſe renuntiatio, & poſtea fiat collatio, per id, qđ hẽ in c. j. ſ. de conceſ. p̃ben. Et ſm p̃dicta etiã põt intelligi, qđ hẽ in c. beneficium. de regula. li. vj. cum ibi not. de hoc, an ſufficiat ꝙ renũtiatio fiat in manibus collatoris. an requiraẽ, ꝙ habeat ptãtem deſtituendi. dicã. in d. §. admonet, & an

22 † renuntiatio expreſſa, vel tacita facta coram iudice incõpetenti teneat. tangiẽ in d. c. qđ in dubijs. & ibi etiam dicetur. Cõiter tñ teneẽ, ꝙ tenet in p̃iudiciũ renuntiãtis, licèt nõ in p̃iudiciũ ſuperioris. Et pro hoc infert, ꝙ non poſſet impetrari, vel conferri, vt vacãns: quia non cenſeẽ ſimpliciter, & omni reſpectu vacare. facit, qđ hẽ de p̃b. ſi tibi abſenti. li. vj. ſed demum diceẽ oĩno vacare, ſi ſuperior habet ratã renuntiationẽ tacitè, vel expreſſè. ¶ Itẽ ſcđo põt opponi, ꝙ collatio alteri facta lite pendente nõ tenet. vt in c. j. & ij. vt lite pendente. li. vj. cuius cõtrariũ hic vẽ innui. Soluit Hoſt. ꝙ literæ erant nullæ tanq̃ ſurreptitiæ. per id qđ hic dẽ in gl. antepe. & ideo ꝓceſſus fuit inualid⁹. ſ. de reſcr. conſtitutus. & c. ad audientiã. el ij. Cõtrariũ procedit, qñ literæ eſſent aliquæ, & ſic proceſſus aliquis. Vel põt dici ſcđm d. Ant. ꝙ hic executor extraiudicialiter ꝓceſſit. & ſic nulla erat litis pendẽtia. dicit ẽt ꝙ vbi lis pendeat inter duos ꝯtẽdentes de beneficio habeat locũ. d. c. j. & ij. tñ qñ lis pẽdet cũ collatore, non priuaẽ ex hoc poſſeſſione ſua: & valebit, qđ aget non obſtante pẽdẽtia talis litis, ꝑ id, qđ leg. & no. in c. j. & ij. & ſ. vt lite penden. de quo in text. & gl. & ꝑ doc. in c. j. & ij. ſ. de reſti. in inte. ¶ Vltimo põt opponi

a Tacita renunciatio. Add hic diſtictio. quã poſuit Hẽr. Boy. I pria. huius c.

opponi,ꝙ ex quo ꝑ Celeſtinũ iſte.B.fuerit inueſtitus
de ꝓpoſitura aureo annullo ſibi deſtinato,collatio al
teri facta non tenuerit.de præben. ſi poſtquam.& c.
ſi clericis.lib.vj. Soluit Inn.primo,ꝙ hic anullus fuit
traditus in ſignũ inueſtituræ.ſ.faciendæ.nõ aũt factæ.
nã iſte.B.fortè non erat in curia.& ſic non fuit inue-
ſtitus.ſed mãdabatᷓ executoribus,vt facerẽt ſibi ꝓui
deri de ꝓpoſitura.& facta collatione illũ annullo in-
ueſtirẽt.& hæc vrᷓ literæ ↄformari.¶Põt dixi ſcd̃o ſm
Inn.ꝙ licèt hic allegaretᷓ inueſtitura. non autẽ ꝓba-
batur.ſecus aũt ſi fuiſſet ꝓbata:quia ex tali,vel ſimili
ſigno inueſtituræ factæ per hñtem ptãtem bñficium
conſerendi transfertᷓ ius in beneficio ſi vacat:quia ꝑ
talẽ inueſtiturã declaratᷓ voluntas conferentis bñfi-
cium:& etiã ipſius ſuſcipientis.qđ ſufficit ad ius ac-
quirendũ.ſicut ↄſenſus eligentiũ,& electi.ſ̃.de elec.
cũ inter canonicos. licèt in ↄ̃ctibus ꝑ inueſtiturã nõ
tranſeat rr̃ dominiũ ſine traditione.per id, qđ hrᷓ in
l.in traditionibus. C.de pac.& idẽ dicit in poſſeſſio-
ne,niſi illa corporaliter apꝓ̃hẽdatᷓ.ꝑ l.ij.§.in admit-
tẽda.ff.de acq.poſ.de hoc tñ,an,& qñ per inueſtitu-
rã acqratᷓ poſſeſſio dixi ſuꝑ gl. ĩ verbo, & ſi mãdatũ,

S V M M A R I V M.

1 *Redditus, ſiue bona capituli non poteſt Epiſcopus pro reſtauratione fa brica ſine conſenſu capituli exponere.*
2 *Maiori parti,an, & quando ſtetur in actibus tangentibus præiudiciũ particularium perſonarum de capitulo. & nu.3.*
4 *Collectã an imponere pñt illi de collegio pro debito neceſſario ſoluẽdo.*

EX parte. Prælatus cum maiori pte
capituli ↄtradicẽte mino-
re ſtatuere põt quo ad neceſſariã repara-
tionẽ fabricæ eccleſiæ, qđ conſerre quili-
bet canonicus teneatᷓ.h.d. In prima facti narratio,&
deciſa ↄſultatio.in ſecunda rñſio.ſcd̃a ibi:ſtatuimus.
¶In tex.ibi: & ĩ.deciditur,ꝙ aliqui ex canonicis cõ-
tradixerunt.& ꝑꝑ hoc Archiep̃s conſuluit Papã qd
eſſet fiendũ,& rñdet.vt ſequitᷓ.¶†No.ex text. ꝙ pro
eccleſia ad reſtaurationem fabricæ non põt Ep̃s ſine
cõſenſu capituli exponere bona,vel redditus capitu-
li.Et ſic no.ꝙ etiã pro actu pio non põt Ep̃s ſine cõ-
ſenſu capituli aliquid de bonis capituli exponere.
¶No. ꝙ ad incõmodũ ſubiecti,& in declarationem
iuris ipſius põt Ep̃s ſtatuere cauſa legitima ſubſiſten
te.facit,qđ no.ĩ.de loca.veſtra.per Io.An. poſt Inn.
& ĩ.de iniurijs.in noſtra.& ſ̃.de ↄſti.ꝗ in eccleſiarũ.
facit etiam qđ dixi.ſ̃.eo.c.j. ſuper gl.o.pe. ¶No.ꝙ in
2 actibus † etiam tangentibus ꝑ̃iudiciũ particularium
ꝑſonarũ de capitulo aliqñ ſtatᷓ maiori parti capituli.
de quo iu c.cũ oĩs.ſ̃.de ↄſti.& facit, qđ dixi in d.c.j.
ſuꝑ gl.pe.¶No.ↄtra opi.Hoſt.de qua in c. poſtula-
ſtis.ſ̃.de conceſ.ꝑ̃b.vbi vult,ꝙ in gerendis a ꝑ̃lato cũ
capitulo ſufficiat habere vnũ canonicũ ſecũ. nã hoc
non vrᷓ verũ.imo requiritᷓ ꝙ habeat maiorẽ ptem ca-
pituli, de quo plenè ibi dictũ fuit.¶In gl.j.ibi decer-
nimus.& bñ facit, qđ hrᷓ xij.q.ij.ĩ c.quatuor.¶In ea.
gl.ibi:cõferre tenent: ſupple, qñ portio deputata nõ
ſufficeret.vel qñ non reperitᷓ aliqs qui haberet ptẽ
3 aliq̃ ad hoc deputatã. ¶†Extra gloſſ. põt opponi de
eo.qđ hrᷓ in regula.in re cõi.de reg.iur. in vj.& ſ̃. de
conſti.cũ oẽs.vbi vrᷓ notari,ꝙ licèt in tangentibus ꝑ̃-
iudiciũ particulare illorũ de collegio,vel vniuerſita-
te,vt vniuerſitati ſtetᷓ maiori pti capituli,vel vniuer-
ſitatis.tñ in tangentibus ꝑ̃iudiciũ pticulare illorũ de
collegio,vel vniuerſitate non vrᷓ ſtãdũ maiori pti. &
ſic vrᷓ ꝙ cũ ageret de particulari ꝑ̃iudicio canonicorũ
& ꝑ̃bẽdarũ ſuarũ,ꝙ nõ debuerit ſtari maiori pti.Sol-
uunt alij vt Vin.ꝙ iſtud hic operatur autoritas Papæ:
aliãs aliud fuiſſet dicẽdũ.Hæc ſolutio non vrᷓ bona,q̃a
ſm hoc hæc decre.nõ poneret ius cõe, ꝓut in dubio
debemus ꝑ̃ſumere.vt voluit gl.in c.pc.ſ̃.de tẽpo.or.
iõ Inn.hic aliter ſoluit dicẽs, ꝙ theorica de qua in c.
cũ oẽs ꝓcedit, qñ ageretᷓ de ꝑ̃iudicio ꝙ fieret in re-
bus ꝓprijs priuatis ſingulariũ de collegio,vel vniuer.
ſecus in ꝓprijs priuatis ſingulariũ de vniuerſitate.vt
ſunt ꝑ̃bendæ,& poſſeſſiones ꝑ̃bendales. & ita intel-
ligatᷓ iſte tex.¶Vel ſcd̃o ẽt põt dici ſm do.An. ꝙ qñ
res eſt cõis pluribus, vt pluribus ſtatᷓ maiori pti, qñ
volunt vti ad vſum deſtinatũ.l.Sabinus.cũ ibi no.ff.
cõi diui.& facit ẽt qđ no.in d.c. cũ oẽs. Cũ igitᷓ ſub-
ſiſtẽte neceſſitate reparationis eccleſiæ oẽs redditus
eccleſiæ ẽt pticulares ſint ꝑꝑ hoc inſtituti,iõ põt ꝑ̃la
tus cũ maiori pte ſtatuere. qđ hic drᷓ & hæc ſolutio
ſm eũ ſatis recidit in idẽ cũ ꝑ̃cedẽti. ſed tene menti
dictũ Inn.hic ꝓ limitatione eorũ quæ not. in d.c.cũ
oẽs.Sed aduerte,ꝓut hic tangit do.Flo. vrᷓ ꝙ ẽt in re-
bus ꝓprijs põt qs per ſuperiorem cogi ad dandũ de
ſuo.l.vẽditor.in §.ſi ↄſtat.ff. cõia ꝑ̃dio.vbi per ↄſue-
tudinẽ põt quis cogi ad vẽdẽdũ rẽ ſuã.puta lapides,
quos quis hẽt in fundo ꝓprio.ſoluit ꝙ ibi non cogitᷓ
ad dandũ de ſuo ſimpliciter. ſed ad vendendũ iuſto
pretio.hic autẽ, qñ cogeretur dare ſatis per ea, quæ
hñr in d.§.ſi conſtat. & ĩ.de iniu.in noſtra. per Ioan.
And. & ſ̃.de ↄſti.ꝗ in eccleſiarũ.Fatetᷓ tñ ꝙ cauſa de
qua in litera non eſſet ſufficiens: vel ſaltẽ non ita fa-
ciliter ſufficeret,vt quis cogeretᷓ ad dandũ de ſuo,ſi-
cut de bonis eccleſiæ, per ea ꝗ ſuperius ſunt dicta.
¶Vltimo per iſtũ tex.dicit hic do.Pet, ꝙ illi de col-
4 legio † pñt ſibi imponere collectam pro eorũ debito
neceſſario ſoluẽdo. de quo etiam per legi.in l.j.§.q-
bus.ff.qđ cuiuſq; vni.cũ ibi no.per gl.& per Bart.in
l.iiij.§.actor.ff.de re iudi. Dicit tñ ꝙ etiã per viã ſta-
tuti non poſſet vniuerſitas vnum tm̃ cogere ad ſoluẽ
dum.per id,qđ no.glo.in l.ij.C. quæ ſit lon.conſue.
qđ videtur intelligendum,vt ibi not.

¶Vt eccleſiaſtica beneficia ſine diminutione conferantur. Rubrica.

¶Viſum,& tractatũ eſt in titulis ꝑ̃cedentibus de bñ
ficijs ↄferendis.ſed verũ, quia bñficia integraliter,
& ſine diminutione debent conferri. ideo ponitᷓ hic
iſta rubrica ſcđm Goff.de materia in decre.j.q.iij. ſi
quis ꝑ̃bendam.& c.ſi.& xvij.q.j.factus.& c.nõ ſum.
Sequitᷓ.c.vt noſtrũ ꝓcedit de vultu Dei iudiciũ &c.

S V M M A R I V M.

1 *Delictum,an poſſit probari per inſtrumentum.*
2 *Iudex debet ſemper Deum in mente habere.*
3 *Sine accuſatore nemo damnari debet.*
4 *Atteſtationes receptæ in iudicio minus ſolenniter agitato non valẽt.*
5 *Iudex ex officio procedens tenetur, & debet excuſare ſuũ proceſſum.*
6 *Famam ſuam non debet quis negligere,ſed potius eam defendere dẽt.*
7 *Cauſam ſententiæ ſuæ aſſignare debet Papa.*
8 *Actore non probante reus abſolui debet.*
9 *Idoneus præſumitur quis niſi aliud appareat.*
10 *Præſumitur de facili contra ea quæ occultè aguntur,ſecus in his quæ palàm ſunt.*
11 *Vacationis beneficij notitiam,an præſumatur habere ſuperior.*
12 *Papa tenet locum Dei in terris.*
13 *Diuinatio,an aliquo caſu ſit permiſſa. & nu.22.& 23.*
14 *Collatio beneficij facta retentis redditibus præſumitur ſimoniaca.*
15 *Ex ſuſpicione ſola poteſt ſuperior procedere contra inferiorem, vt illum corrigat,& ſe emendet de delicto, & poteſt, ſi velit inquirere ad finem purgationis indicendæ.*
16 *Ab accuſatione adulterij non repellitur vir probato lenocinio, ſed poterit de lenocinio per officium iudicis puniri.*
17 *Accuſatione non præcedente,quandoque quis poteſt damnari.*
18 *Negatiua in quibus caſibus probetur.*

19 Reus

19 *Reus ſi aſſumpſit in ſe onus probandi non aſtringendo ſe ad perditionem cauſæ, an erit abſoluendus ſi actor non probet intentionem, licèt ipſe reus nihil probet.*
20 *Occultatio facit præſumptionem ſiniſtram.*
21 *Contractus: tranſactio. aut teſtamentum, vel actus ſimilis ſi fiant de nocte non vitiantur.*
24 *Confeſſio non deliberatè facta non reuocatur de facili.*
25 *Simoniam committit qui ex ſola conſanguinitatis cauſa alicui confert beneficium.*
26 *Conditio, & modus differunt.*
27 *Fructus beneficij vacantis, quando retinere poſſit Epiſcopus.*
28 *Fructus beneficij applicare, an poſſit Epiſcopus mēſæ capituli cum ipſius capituli conſenſu.*
29 *Cuſtodiam bonorum, ſiue redditwum eccleſiæ vacantis quis habere debeat.*
30 *Alienare res ecclſiæ, an poſſit Epiſcopus, & quando.*

VT noſtrum. Beneficium eccle-
ſiaſticum debet ſine
diminutione conferri.h. d. Et ſic patet,
ꝙ rubrica poteſt eſſe loco ſummarij. Ab
bas vero aliter ſummabat.& ſic Occulta
collatio bñficij, licèt ſit ſuſpecta: tamen valet dum-
mō alias legitimè ſit facta. hoc dicit.Sed certè iſtud
ſummarium non vr̄ facere ad titulum. & ad ēt pro-
cedat.dicer̄ eum gl.in verbo occulta.Et diuidi pōt in
quatuor ꝑtes principales. Nā primo ponit deciſum
exordium.ſcđo Papa ponit tres oppoſitiones Archie
piſcopi interſerbs motiuum executionis ipſius Papę:
qa ibi vero.in tertia ibi:pro. rn̄det oppoſitionibus ip
ſius Archiep̄i.in quarta ibi:oībus ergo diligenter au-
ditis te in tribus,&c.notat Archiep̄m, & de tertio di
ſtinguendo determinat.ibi: vnde credimus.¶ Propo
ſitione caſus literalis vide gl.j.q̄ ponit illum.¶ In gl.
j.ibi:deuoluta fuit ad Papā.ſupple.vt patet ex his, q̄
hn̄r de conceſ.præb.c.ij.& s̄.de ſupplē.negl.p̄la.c.li
teras.¶ In ea.gl.ibi:cuidā H.noīe.& vr̄,ꝙ ille,H.erat
conſanguineus Archiep̄i:& pſona non idonea: ſic vr̄
fuiſſe motus carnali affectione.vt intelligir̄ ex tex. in
ver.oībus.ibi.circa carnalitatē tn̄, &c.¶ In ea.gl. ibi:
oſtenſa ſunt.iſta glo.ꝯiuncta cū tex.facit,ꝙ † delictū
pōt ꝓbari ꝑ inſtrumentum.de quo dicendū,vt in c.
ſi.de iureiu.in vj.& per Legiſtas in l.ꝯtra negantem.
C.ad l.acq.& in l.ſciant.C.de ꝓba. & etiā aliqd per
gl.in c.ꝯſtitutionē.de ver.ſig.i vj.& de hoc.s̄. de ma.
& obe.in c.eum eccleſijs.& per Io.An.in mercu.ſup
regula.ſemel malus.de reg.iur.in vj.& per Bart. in l.
ſenatus.ff.ad trebel.¶ In ea.gl.ibi:fuit ꝯfeſſus.intelli
ge de procuratore ipſius Archiep̄i. ꝓcurator autē ip-
ſius.H.hoc non fatebar̄.vel dato,ꝙ fateretur dicebat
hoc fuiſſe poſt primū mandatum:& ante fm. & ideo
Papa mandauit de hoc inquiri,vt ſequir̄. ¶ In ea.gl.
ibi:ꝓhibitus fuit.hoc ideo,qa apparuit.ꝙ poſt ſcđm
mandatū traditū ſibi fuit ſigillum.¶ In ea.gl.ibi:p̄iu-
dicare.ſupple,& ēt allegabat Archiep̄s, ſeu nuntius
eius,ꝙ de iure non debuit ſibi imponi onus ꝓbatio-
nis, cum ipſe eſſet reus.& actore non probante,&c.
prout iura volunt.& tangitur hic in tex.ibi: de vultu
Dei iudicium habear̄. hæc verba originaliter in pſal-
mo.xvj. & qđ repetente inferius tanger̄ in notabili-
bus.¶ Itē ibi:ſine accuſatione damnabili.facit, qđ hr̄
Io.8.c.vbi dicit ſaluator noſter mulieri: vbi ſunt q te
accuſant:nemo dn̄ę:nec ego te dāno. ¶ Item:tibi.ſup
ple Archiep̄o. Si aūt habes ſibi:intellige.ſ. H. noīato
in deciſione caſus in prima gl.¶ Item ibi. gn̄ali. Ad-
uerte, qa hucuſq; poſuit duas oppoſitiones Archie-
piſcopi.ſed j. in ver.cum enim.colligir̄ tertia,de qua
tetigi ſu ꝑ gl.añ illā cum interſerit motiuum excuſa-
tionis Papę.vt ſequir̄.¶ Itē ibi: nihil p̄ſtat probabile.
¶ Itē.ibi. malitioſè hoc verificar̄, qn̄ Papa ſcienter ꝯ

ius facit.Sed ꝙ ſeqr̄ vim indiſcreta verificar̄, qn̄ non
ſcienter facti contra ius.¶ Itē ibi.præmiſſis.ſ.indeci-
ſa poluimꝰ.¶ Itē ibi ſuſpicione:ſupple, ne eſſet ſimo
nia.¶ Itē ibi:magis idoneo:& ſic innuir̄ ex iſto tex. ꝙ
H.cui facta fuit collatio,vt tāgir̄ in gl.j. erat ꝯſangui
neus Archi.& minus idoneus ad bn̄ficiū.¶ Itē.ibi:ex
pactione:ſed ex parte facta.qđ ſubdit, vel ꝯuētione.
pōt intelligi,ſi per mediatorē ſm Io.An.¶ Itē ibi.cō
ſtituat.i.ſtatuerit.& intellige cū capitulo, vt tāgit gl.
2 ¶ Itē ibi.palliare.j. pallio quodā ſe cooperire. ¶ † Itē
no.primo,ꝙ ſnīa a iudice eſt ꝓmulganda vultu Dei.
& intelligit iudex ſnīare, & ꝓcedere in iudicio Dei:
qm̄ Deū ſemper dēr in mente,ſeu præ oculis mentis
habere.facit,qđ hr̄ in l.rē non nouā.C.de iudi.& qn̄
ꝓcedit ad ſnīam ſup exceptione pſonali. facit.s̄. de
iud.nouit.nā tunc corā oībus ſe ſimiliter poteſt oſtē
3 dere cū vultu Dei,vel ſnīare.¶ † No.2. vnā rl̄am vul-
gatā. videlicèt, ꝙ nemo dēt ſine accuſatore dānari.
de quo in gl.& in l.reſcripto.§.ſi qnis accuſatorē nō
4 habens.ff.de mune.& hono.¶ Itē not.ꝙ † atteſtatio-
nes receptę in iudicio minus ſolēniter agitato nō va
lent.facit,qđ hr̄.s̄.vt li.non conte.in rubro,& nigro.
Aduertendū,vt hic tāgit d.Pe.ꝙ hic atteſtationes iſte
fuerunt ꝓductę pro parte Archi.& tn̄ vr̄,ꝙ licitū fue
rit illas impugnare ꝑꝑ defectū ſolēnitatis iudicij.qđ
eſt notandū. non poſſet tn̄ impugnare pſonas teſtiū
ex quò illas ſemel approbauit.per id,ꝙ habetur in l.
ſi quis teſtibus.C.de teſtibus.canonizata. 4. q.3. Itē
5 eo, † ꝙ iudex ex officio procedens tenetur, & debet
excuſare ſuum proceſſum.an autem ſi fuerit appella
tum vocandus ſit,vt ſe defendat.tangit Inn.s̄.de pro
cu.in noſtra.& in c.de cætero. de tranſac. & de app.
cum ſpeciali.& de hoc videtur eſſe tex. in c.venerabi
libus.circa prin.de ſen.excom.in vj. & vr̄ probari, ꝙ
ſic.¶ Itē no.ꝙ imputandum vr̄ iudici, qn̄ minus ſolē
niter ꝓceditur.& ideo pōt,& dēt obuiare, ne minus
ſolenniter procedatur.facit,qđ no.gl.in l.j.ff.de offi.
aſſeſſorum.vbi poteſt iudex ex officio reijcere,vel la
cerare libellum ineptum.facit ēt,quod leg.& not.in
6 c.examinata.s̄.de iud.¶ Item no.ꝙ quis † non debet
negligere famā ſuam.ſed potius illam defendere. &
potius debet p̄eligere, ꝙ alterius confundar̄,quā ip-
ſius.12.q.j.nolo.& facit.s̄.de aut.& vſu pal.c.2.¶ Itē
no.ſcđm Hoſti. excuſabilē eſſe illum qui multa ſcri-
bit.quæ licèt non eſſent neceſſaria prouectis,tn̄ poſ-
ſent eſſe nouitijs,& polteris vtilia.ad qđ etiā Io.An.
hic allegat dictum Leonis dicētis melius eſt proue-
ctos honorare ſatis,quàm iuuenes fraudare dicēdis.
7 ¶ † Itē,ꝙ Papa dēt aſſignare cām ſuæ ſnīę ex eo, quia
eius pronuntiatio trahir̄ a poſteris in exemplum. fa-
8 cit.s̄.de re iudi.in cauſis.¶ † Item no.aliā regulā vul-
gatā,ꝙ actore non probante,&c.de quo in l. qui ac-
cuſare.C.de eden.& in l.actor.C. de probatio.& tā-
gitur hic in gl.¶ Itē no.ꝙ ſuper tribus Papa hic one-
rauit Archiep̄m onere probandi.videlicet, ꝙ cancel-
lariā contuliſſet pſonæ idoneę modo canonico,& tē
pore competenti.& hoc ideo,quia p̄ſumtio erat con
tra eum propter ꝯrietatem reſpōſi. & ꝑꝑ dicta reſtiū.
alſs aūt, vr̄ ꝙ in dubio p̄ſumir̄ collatio facta perſonæ
9 idoneę,cum qlibet præſumitur † idoneus,niſi aliud
appareat.s̄.de præſum.c.ſi.de quo dicendū,vt ibi.&
in c.ſi fortè.de ele.in vj.vr̄ ēt præſumēdum, ꝙ modo
canonico ſit facta.de quo tn̄ dicendū,vt no.Inn.in c.
innotuit.j.de eo q furti.ord.ſuſcepit.& in c. illud.s̄.
de p̄ſump.Quòd aūt tpe ꝯpetenti ſit facta ſatis appa
ret, qn̄ j.tp̄s debitum eſt facta. & volenti impugna-
re incūbit ꝓbatio,ꝙ poſt tp̄s debitū fuit fcā: cum ex
hoc fundet intētionē ſuam.ꝑ id, ꝙ no. in cle.literas.

de reſcrip.& ꝑ Bar.in l.non ſolum.§.ſed, vt probari.
ff.de ope.no.nuntia.Et adde ēt, qđ not.per eum in
l.ſciendū.ff.de ver.obl.vbi tangit,an ſi aliquid debet
fieri per aliquem:& reperiatur poſtea illud factū, an
præſumat̄ factum ꝑ illū qui illud facere debuit pro-
batione non facta. & ſic ſi teſtator damnauit hæredē.
vt faceret pingi figuram alicuius Sancti. an ſufficiat,
quòd reperiatur depicta in loco prædicto, licèt aliter
non appareat,ꝙ per hr̄dem, ſeu eius mandato fuerit
depicta.de quo dicendum, vt ibi.nam videtur ibi cō
cludere,ꝙ ſic, ex quò ad ipſum ſpectabat tale opus,
& ēt requirebatur,vt impenſam ipſe faceret. ¶ Item
no.ꝙ faciens ꝯ ius reputatur malitioſus ſi hoc ſcien-
ter facit.aliàs reputatur indiſcretus.¶Itē not. ꝙ quis
propter p̄ſumptionē exiſtentem ꝯtra reum grauatur
onere probandi,& releuat̄ actor.facit.l.ſiue. poſſide-
tis.C.de ꝓba.& in.c.ad decimas.de reſt.ſpo. & in c.
10 j.de reſcrip.in vj.de quo ēt tangitur hic in gl. ¶† Itē
no.ꝙ contra ea,quæ occultè [a] gerunt̄ de facili p̄ſumi
tur.facit.j̄.de hę: c.cum ex iniuncto.& qđ no. hic gl.
in ver.occulta.ſimiliter econtra p̄ſumit̄ pro his, quæ
palàm fiunt.l.fin.ff.de ritu nup.& l.ſi adulterium.§.
item pollioni.ff.de adulte.& ff.de admini.tuto.l. nō
11 exiſtimo.¶†Item no. ꝙ excuſandus eſt ſuperior ſi cō
fert bn̄ficium,qđ putat per lapſum tpis ad ſe deuolu
tum eſſe ſi non appareat alteri fuiſſe collatum.an aūt
præſumatur ſuperior habere notitiam vacationis bn̄
ficij.no.s̄.de conceſ.pręb.ex parte aſtenſis. vbi ꝑ Io.
12 An.& ibi ēt dictum fuit.¶†Itē not.ꝙ Papa locū Dei
tenet in terris.alibi dicitur,ꝙ primus homo eſt q te-
net vices Dei in terris.30.q.v.hæc imago.& alibi,qđ
etiā Ep̄s quò ad quid tenet ēt vices Dei in terris. ca.
cā.& q:in c.mulier.vbi,ꝙ mulier debet velare caput
ſuum, & incedere p̄ſente Ep̄o qui tenet vicem Dei.
13 ¶†Itē no.ꝙ Papa nō pōt diuinare de occultis:an ali-
quo caſu ꝑmiſſa ſit diuinatio. tangit̄ per Io.An.in c.
14 j.ſuꝑ glo.s̄.de ſer. non or.& in c.j.j̄.de ſortile.¶†Itē
no.ꝙ ꝯtra collationē bn̄ficij factā retentis redditibus
p̄ſumit̄ ſimoniaca.& ꝯn̄r non lrīma collatio. de quo
15 tangit̄ in gl.fi.& ſuꝑ ea.& ibi ēt tanget̄.¶†Itē not.ꝙ
ex ſola ſuſpicione ſuperior hēt ptātē ꝓcedendi ꝯ in-
feriorē ad fi.vt illū corrigat,& vt ſe emendet de deli-
cto.& ibidē vr̄, ꝙ poſſit ſi velit inquirere ad fi.purga-
tionis indicendę.de quo.s̄.de offi.ord.ex parte.ad fi
nē eñ puniendi ſubditū, ſeu inferio ē nō vr̄ licitum
inquiſitionem fieri,niſi fama publica p̄cedente.ꝑ id,
qđ hr̄.j̄.de accu.qualiter.ij.¶Itē no. differentiā eſſe
inter cām,& occaſionē.nam cā vr̄ eē cā proxima: oc
caſio remota.de quo in c.ſolitè.de maio. & obe. vbi
ꝑ Io.An.itē p̄ſumendū contra illū q ſibijpſi eſt ꝯtra-
rius:facit,qđ hr̄ in l.eos.ff.ad l.fal.cū ibi.no.ꝑ Bar.&
dicebat Hoſt,ꝙ verbū ſacerdotis,aut eſt ſacrū: aut ſa
crilegiū.v.q.vj.p̄sbyteri.itē no. ꝙ p̄ſumat̄ ꝯtra colla-
tionē factā cōſanguineo,niſi aliter iuſtificet̄. & eadē
rōne p̄ſumit̄ ꝯtra alienationē eccleſiæ factā in ꝯſan-
guineū ꝑ p̄latum facit,qđ hr̄.12.q.ij.Ep̄s.& c.dece.
89.diſt.itē no.ꝙ ſicut pactio,vel conuentio facta in cō
ceſſione ſpūaliū inducit vitiū ſimonię:ſic & modus in
retinēdis tpalibus ipſius bn̄ficij.¶Itē no.ꝙ ex cā lici
tū vr̄ eſſe Ep̄o retinere fructus bn̄ficij:dūtñ hoc fiat ꝑ
viā ſtatuti,& nō pacti cū bn̄ficiato,vel mediatore.de
quo hic in gl.fi.& ibi dicet̄ ſuꝑ ea. nā in hoc arti.do.
loqunt̄ vario modo.& p̄ſertim Inn. aliqd ēt tangit̄
in c.ſi ꝓpter tuā. de reſcript. in vj.¶Itē vltimo potes
notare,ꝙ Ep̄s vr̄ habere ptātem diſpēſandi in digni-
tate.vt hic vr̄ colligi in ver.circa carnalitatē:dum di-
cit,magis idoneę,ꝙ vr̄ eſſe contra no.s̄.de præbē. de
multa.ſed potes dicere, ꝙ hic diſpenſatio ponit̄ im-

propriè pro collatione.facit, qđ habetur.43.diſt.di-
ſpenſatio ſm̄ Io.An. ¶ Item potes notare arg.pro ge
nerali allegatione,vt illa ſufficiat.vt hic vr̄ colligi,dū
dicit,& alibi tm̄ reperitur.facit.j̄.de ſen.exc. cū illo-
rū.& s̄.de cohabi.cle.veſtra.nec ob.l.fi.de fal. qa ibi
allegabat̄ res quę non erat in corpore iuris ſm̄ Goff.
& de hoc,an ſufficiat generalis allegatio,an vero de
beat eſſe ſpecialis.tāgit̄ ꝑ Io.Cald.& do.Ant.in d.c.
veſtra.& ibi ēt dicetur in gl.ij.in fi.& ſic vr̄ velle gl.ꝙ
iudex vr̄ iudicare vultu Dei,qñ hēt ęquitatē prę ocu-
lis.facit,qđ hr̄ in præallegato pſalmo.xvj.vbi dr̄ vul-
tu Dei iudiciū ꝓdeat,& oculi tui ne videant vanita-
tem.pōt ēt aliter exponere, vt dixi in not. & aduerte
ēt,quia iudex ſemꝑ dēt ſequi ęquitatē: qa iudex nō
ſemper pręfertur rigori.vnde,an & qñ æquitas præfe
ratur rigori:recurrendū eſt ad no.per Io.An.in c.fi.s̄.
de trāſac.& ibi etiam dixi, & per Legiſtas in l.j. C.
de leg.& in l. placuit.C.de iudi.¶In gl. ſine accuſa-
tione.ibi:quiſquis poteſtatē.& bene facit, qđ habet̄
in l.reſcripto. ſi quis accuſatorem non habens. ff. de
16 mune.& hono.¶†In ea.ibi:& ipſa replicat,&c. intel
lige poſt lit.conte.quo caſu,licet probetur lenociniū
non repellitur vir ab accuſatione adulterij.ſed pote-
rit ꝑ officium iudicis puniri de lenocinio. ſecus, vbi
fuiſſet oppoſita exceptio ante litis conteſt.ſeu nego-
tium inceptū inter eos. vt patet in d.l.j.§.ſi publico.
17 ff.de adulterijs.¶†In ea.glo.in fi.aduerte,qa gl.in §.
ſi publico.poſuit oēs caſus quos poſuit iſta gl. q̄ fuit
ſumpta ex illa:exceptis tribus quos iſta glo.ponit vl-
tra illam.vnus eſt in ver.in modū inquiſitionis, alius
in ver.ſi infamatus.tertius circa fin.ibi: ſi corrupit te-
ſtes.Hoſt. hic addit alios caſus de quibus hic per Io.
An.qui propriè non vr̄ loqui, qñ fit inquiſitio. ſed
iudex ex officio punit in expenſis, vel alia pœna. vt
patet in eo qui non ſequitur appellationem. de app.
reprehenſibilis.§.ſi autem in impetrāte ſurreptitie,
vel abutente reſcripto.de reſcri.c.fi.vel in ſuccūben
te in cauſa appellationis.de app.vt debitus. vel in ꝓ-
ponente exceptionē,& ſuccūbente in ꝓbatione.s̄.
de dolo.& contu.finem litibus. vel in eo q līam ab-
radit.qa ex officio punit̄. de reſcri. olim. ſimiliter in
eo q obligauit ſe ad certā pęnā ſi non probabit. s̄. de
ele.cū dilecti.¶Itē ēt, qñ quis ſubtraxit ꝓbationes
aduerſario:qa iudex ex officio prouidit, vt ſibi nō ꝓ-
ſit.de teſti.conſtitutus. el ij.& ſimiliter,qñ quis illu-
dit iudicē:vel aliud delictū cōmittit.s̄.de alie. iudi.c.
j.Ponit tñ caſum vltra prædictam.l.ſi quis in hoc ge-
nus.C.de Epi.& cle.qñ ēt agit̄ de vindicanda iniuria
ſacerdoti irrogata.quo caſu bñ pōt fieri inquiſitio.vt
hic innuit̄. & de alijs caſibus in quibus poſſit fieri in
qſitio:remittit Io.An.ad no.in Spec.de inquiſitione.
§.qm̄ aūt.in prin.do.Ant.hic tenuit,ꝙ rīr de iure ca-
nonico pōt iudex de quolibet delicto inquirere: dū-
modo de hoc pręcedat infamia quæ ſit loco accuſa-
toris.j̄.de accu.qualiter.2. & de ſimo.licèt heli.& c.
per tuas.& ſic debet intelligi gl.dum dicit,ſi in mo-
dum inquiſitionis,facit etiā,quod no.in c.j.s̄.de off.
ordi.item etiam vr̄ eſſe permiſſa inquiſitio,quādo de
lictum eſt notorium iudici. vt quia coram eo fuit cō
miſſum,ſicut contingit in teſte coram ipſo narrante.
quo caſu loquitur. l. nullum .C.de teſtibus. de cuius
intellectu aliquid tangitur in c.j.s̄. de exceptio. & in
c.dilectus.j̄.de pęnis.& ibi Inn.melius q̄ alibi decla-
rat illam.l. ¶Videtur etiam hic velle do. Anto. ꝙ in
caſibus in qbus poſſit iudex ex officio ſupplere poſ-
ſit inquirere. Qui autem ſint illi caſus no. per Cy. in
l.j.C. vt quæ deſunt aduo.&c.& per Bart. in l.4.hoc
autem.ff.de dam.infec.& per gl.& doct.s̄.de poſtu.
in c.

[a] Occultè. Occultū ēt & manifeſtum quid ſint, vide p. d.Car.l cle. §.notarij.d ij.hſti.& in c.veſtra. de coha.cle.

in c.bonæ.el j.& ad prædictas regulas ſm eum ſuffi-
ciunt prædicta.& ſic reſidet.¶ Aduerte, quia Bar. in
d.§.ſi publico.reduxit hanc materiam,an & qñ poſſit
fieri de crimine inquiſitio per quinq; regulas:dicens
attendendum eſſe,ꝙ ſicut rr̃ non eſt licitum accuſa-
re ſine metu calumniæ.l.ſi qui.ff.de accu.ita, nec rr̃
eſt licita inquiſitio. Sicut autem in certis caſibus lici
tum eſt accuſare ſine mentu calumniæ:ita ẽt licitum
erit inquirere de crimine. Vnde ſm eum priuua regu
la eſſe pôt, ꝙ iudex ad denuntiationem officialis pt
inquirere.facit.l.ea quidem.C. de accuſa. & in l.di-
uus.ff.de cuſto.reo.& rõ eſt: quia tunc eſt incitatus ꝑ
denuntiationem officialis, ſic etiã in ſimili videmus
ſm eum,ꝙ tutor excuſaẽ a pſumpta calumnia accu-
ſando pro pupillo,qñ eſt incitatus a matre,vel cura-
tore.de his,quibus.vt indig.Secunda regula eſt,ꝙ iu
dex pôt ad inquiſitionẽ procedere propter incidentẽ
cognitionẽ.& ſic loquitur.c.ſi publico:quia ẽt in quo
cognouit incidenter,pôt etiã de illo pronũtiare l.de
qua re. ff.de iu.videmus in ſimili ſm eum,ꝙ ratione
incidentis criminis excuſatur quis a calumnia.l.qui
cum maior.§.qui libertus.ff.de ope.libe.Tertia regu
la eſt ſm eum , ꝙ procedere iudex pôt per inquiſitio
nem ꝯ illum quem inuenit culpabilem in generali
inquiſitione,quæ eſt permiſſa a iure contra maleſa-
ctores.ff.de offi.pſi.l.congruit.l.4.§.j.ff.ad l.Iul.pec.
Nam virtute generalis inquiſitionis non poſſet ille
puniri,cum ſacta fuit ad inueniendum,non ad puniẽ
dum.vt voluit Bar.in §.ſi publico.& originaliter fuit
dictum Inn.in c.bonę.in gl.magna.ſ̃.de cle.ideo aſit
hoc caſu poterit inquirere cõtra talem inuẽtum cul-
pabilem:qa ſm eũ videmus in ſimili, ꝙ qñ hæres ac-
cuſat aliquem de aliquo delicto,quòd teſtator in te-
ſtamento dixit ipſum ꝯ eum cõmiſiſſe excuſaẽ a præ
ſumpta cal. ꝑꝑ id,qđ inuenit in teſtamento.l.qui cũ
maior.§.fi.ff.de ope.liber.ita igitur hic propter inuẽ
tionem ſactam poterit iudex inquirere contra illũ.
Quarta regula eſt ſcđm eum,iudex pôt inquirere ra-
tione magni doloris. vt quia delictum eſt cõmiſſum
coram eo.ſic etiã videmus in ſimili,ſcđm ꝙ maritus
accuſando mulierem de adulterio propter magnum
dolorem ſibi imminentẽ excuſaẽ a præſumpta calũ-
nia.l.iure mariti.C.de adulte.ꝙ procedit,qñ.ĩ.ſexa-
ginta dies accuſat.vt ibi patet,ſimiliter accuſari vr̃ fi
lius a præſumpta calumnia ſi accuſat aliquẽ de mor
te patris.l.4.C.de calũ. Quinta regula eſt,ꝙ propter
enormitatem criminis poteſt iudex inquirere. exem
plum in l.ſi quis in hoc genus.C.de Epi.& cle.& iſta
eſt in effectu concluſio ſua poſt Nico.de ma. ſed Sa-
licetus in l.ea quidem.in materia inquiſitionis.C.de
accuſ.dicit iſtam ęquiparationem ſibi nõ placere: qa
accuſatio,& inquiſitio ſunt diuerſa, & ſeparata.de q
bus non fit Recta illatio de vna ad aliã. l.fi.ff.de cal.
& l.ſi maritus.de do.inter vi.& vxo.& ĩ. qui filij ſint
leg.per venerabilem.& in l.inter ſtipulantẽ.§.ſacrã.
in ver.diuerſum.ff.de ver.obl. & non ſequitur ſcđm
eum eſt caſus in quo poteſt fieri accuſatio ſine metu
calumnię:ergo poterit fieri inquiſitio: nec hoc repe-
ritur iure cautum . & ideo non vr̃ de iure procedere
ar.l.illam.C.de colla.& ſ̃.de tranſla.pręla.c.ij.& pro
tãto ipſe concludit,ꝙ inquiſitio nõ eſt ꝑmiſſa aliquo
præambulo non ꝑcedente:ſed ꝑcedente aliquo ꝑam
bulo bñ eſt permiſſa.& ſcđm eum dr̃ ꝑcedere ꝑam-
bulum,qñ peruenit ad ſuperiorẽ clamor validus , ꝙ
aliqs eſt diffamatus de aliquo crimine.& dr̃ eſſe cla-
mor validus,qñ non a maliuolis:nec vilibus ꝑſonis:
aut inimicis:ſed honeſtis,& fidedignis.ĩ.de accuſa.
qualiter.el.ij.vbi hoc ꝓbatur aperte.Si aũt tale ꝑam-
bulũ non ꝑcedat,dicit idem ſi aliud ſufficiẽs indiciũ
præcedat,vt quia delictum ſuit commiſſum corã iu-
ce,vel præcedat denuntiatio officialis,vel incidẽs co
gnitio.aliàs non erit licita inqſitio. & ſic vr̃ velle idẽ
eſſe de iure ciuili, & de iure canonico . vt colligi pôt
ex ſuperius dictis poſt eũ. Sed certè de iure ciuili nõ
non vr̃ bñ reperiri expreſſum,qđ iudex contra diffa-
matũ poſſit ſpecialẽ inquiſitionẽ facere regulariter.li
cèt hoc bene reperiaẽ de iure canonico expreſſum .
& ſic vr̃,ꝙ de iure ciuili ſolũ in caſibus de qbus dixit
gl.in §.ſi publico.& etiã Bar. poſſit fieri ſpecialis inq
ſitio.licèt ſatis poſſit dici,ꝙ non reperitur bñ iure cau
tum taliẽ expſſe,ꝙ vbi poteſt fieri accuſatio ſine me-
tu calũniæ poſſit fieri inqſitio.¶ In gl.actore nõ pro-
bante.ibi:ſiue poſſidetis,& bñ facit.c.ad decimas.de
reſt.ſpo.in vj.¶ In ea.gl.ibi:de re publica. ſupple ciui
tatis Romanæ.ſecus ſi fiat de re publica alterius ciui
18 l.4.§.fi.ff.ad l.Iul.pecu.¶ †In ea.gl.in fi.Hoſt. hic ad
dit alios caſus.vnus eſt fauore eccleſiæ.vt qñ eccleſia
petit bona quæ clericus tpe mortis poſſidebat. vr̃ , ꝙ
hęres conuentus habet probare, ꝙ non ſunt bona ec
cleſię.de quo remittit ad ea,q̃ hñr in c.j.& fi.ĩ. de pe
cu.cle.& ibi dicetur. Alius eſt caſus, qñ natura nego
tij repugnat. vt ſi nego aliquem eſſe ſanę men is. nã
præſumptio eſt contra me. & ideo mihi incumbit ꝓ
batio.ĩ.de ſucceſ.ab inteſta.cum dilectus.& 3.qõ.9.
indicas,& ibi.no.& in l.nec codicillos.C.de codicil.
Tertius eſt propter contumaciã non venientis.ĩ.an-
nũ.ſ̃.vt lite non conte.qm̃.§.in alijs. Quartus eſt ꝑꝑ
contumaciã non iurantis.ſ̃.de iura.cal.in c.fi. & con
cludit hic d.Ant.ꝙ ſi actor fundauit intentionem per
ꝓbationẽ facti,vel etiã iuris. vt qa ius cõe fundet in-
tentionẽ ſuã iuris diſpoſitione,vel pſumptione:tunc
reus non dẽt abſolui : qa in exceptione habetur loco
actoris.l.exceptionibus.ff.de ꝓba.Et circa caſum qñ
19 † reus aſſumpſit in ſe onus probandi. dicit aduerten
dum,ꝙ ſi aſſumpſit in ſe onus probandi ſub pęna ꝑ-
ditionis cauſæ ſi non probet,ꝙ mos ei gerendus eſt,
ideſt debet audiri ſic ſe conſtringens.& ideo ſi nõ ꝓ-
bat:ſiue actor probet:ſiue non,feretur ſnĩa cõtra eũ,
qui tunc perdit cõmodum tale actore non probante
propter id,ad quod ſe aſtrinxit.ſ̃.de elect.cum dile-
cti.& ſ̃.de proba.licèt cauſam.& per Io. An.in addi.
Spe.in ti.de proba.c.j.ver.tertium. & ver.11. ſecus ſi
reus aſſumpſit ſimpliciter in ſe onus probandi non
aſtringendo ſe ad pęnã perditionis cãę.nã tunc reus
erit abſoluendus.licèt non probet,ſi actor non ꝓba-
uit intentionem ſuã per hoc ſolum , quòd aſſumpſit
onus probandi non perdit commodũ regulæ a ctore
non ꝓbante.vt eſt gl.not. in l.circa.ff.de probatio.&
facit,ꝙ no.Inn.in c.ex conqueſtione.de reſti.ſpol. &
voluit Io.An.in addi.Spe.in d.§.j.in loco prælle. ẽt
ſuper verſi.ſed vbi vterq;. Nã reus habet duo reme-
dia: vnum eſt, quòd actore non probante debet ab-
ſolui.ſcđm eſt , ꝙ ſi probat ius ſibi competere fertur
ſnĩa declaratoria pro eo.vt no.in d.l.circa. & ideo ſi
non probat,licèt perdat ſcđm : quia non poterit ferri
declaratoria pro eo.vt no.in d.l. circa.non tamen ꝑ-
dit primum, quia erit abſoluendus actore non pro-
bante.argu.eorum quæ hñr in l.ſi domus.ff.de ſerui.
vrba.prædio.& ĩ.de priuile. paſtoralis.ĩ. de ſenten.
excom.licèt.in vj.& ff.de teſtamen.mili.l.3.Quãdo-
que autem actor,& reus aſſumunt in ſe onus probã-
di ſimpliciter:& neuter probat.tunc do. de Rota ſua
concluſione.xj.aliàs eſt.14.quæ incipit.item in bñfi-
ciali cã.cõcludũt,ꝙ ſi vterq; videlicet actor,& reus ,
petunt ſibi adiudicari beneficium,quilibet abſoluẽ
ab impetitione alterius.per id , qđ hr̃.ſ̃. de proba.ex

literis.& c.licèt.& nullus eorum dãnabitur in expẽ-
ſis:ſed fiet compenſatio hincinde.& hoc dicit d.Ant.
tenendum.licèt Inn.in c.cũ contingãt. de offi.de leg.
videatur velle, ꝙ tunc fiat abſolutio ab obſeruatione
iudicij.Sed certè do.de Rota dicunt in loco præalle.
dictum Inn.poſſe procedere,qñ actor poſſideret bñ-
ficium.vt procedat ſm eum,qđ ſuperius eſt dictũ,ſal
tẽ ſi reus ẽt non poſſideret beneficiũ.Quandoq; vero
ſolus actor petit adiudicari bñficium,reus aũt ſolum
petit ſe abſolui.& tunc reus eſt abſoluendus ſi actor
non probat: nihilominus reus dẽt abſolui per regulã
hic poſitam.& facit,ꝙ no.s̃.de cau.poſ.cũ eccleſia.&
ꝙ notãt dñi de Rota in p̃alle.concluſione.Qñq; vero
actore non probante reus fatetur defectũ iuris ſui.&
adhuc hoc caſu dicit do.Ant. non eſſe ꝯ reum in ea-
dẽ inſtantia ꝓnuntiandũ:niſi forte eſſet Papa qui ta-
libus poſſet ſuppplere.s̃.ius.s̃.de conceſ.p̃ben.ꝓpo-
ſuit.& facit, qđ no.Io.An.poſt Compo.in decre.ca-
pitulũ.s̃.de reſcri.poſt gl.In alia aũt inſtantia poterit
dãnari.vt voluit Spe.in ti.de actione,& peti.§.ſup pe
titionibus.ver.ſed quid.in 4. colũ.Et per p̃dicta dicit
do.Ant.ꝙ parũ ſapiens eſſet poſſeſſor, ſeu qui poſſet
agere poſſeſſorio,ſi illo omiſſo agit petitorio:quia diſ
ficilis eſt ꝓbatio petitoris.ideo melius eſt agere poſ-
ſeſſorio,vti poſſidetis, pro vi turbatiua,vel recuperã
dę pro vi expulſiua.l.is qui.ff.de rei vend.& facit,qđ
no.gloſſ.s̃. de cauſa poſ.cum eccleſia.Quid autem ſi
actor,& reus concurrant, & velint ſimultaneo tem-
pore teſtes producere,quis præferri debebit. An ve-
ro debebunt ſimul admitti.Specu.in tit. de proba. §.
j.verſi.ſed vbi vterque.ꝰ ãgit hoc dubiũ.& recitat opi-
niones.Finaliter concludit,ꝙ prius dẽnt recipi teſtes
actoris.p id,qđ habetur in l. qui Prior appellat Prior
agat.ff.de iudi. & q̃a ſi actor non probaret intentio-
nem ſuam ſuperuacuo reciperent teſtes rei qui veni
ret abſoluendus.& ſi nihil probaret.vt hic dicit.facit
qđ legitur,& no.in c.de teſti.s̃. de teſt.vel dicit poſſe
appellari ſi iudex aliter faceret per ipſum actorẽ.ſed
Io.An.in addi.Spe.in loco præalleg.dicit , ꝙ non vi-
det qũo actor hẽt iuſtam cauſam appellandi ſi vtrinſ
que ꝓbationes velit accipere: niſi fortaſſe teſtes acto
ris veniſſent de lõginquo.& vnicus eſſet notarius de
putatus ad examinationem teſtiũ:q̃a tunc poſſet im
pediri expeditio teſtiũ actoris,cuius intereſt, vt non
differat̃ expeditio teſtium propter expenſas quas ha
bet eis miniſtrare.4.q.3.venturus,& c.ſtatutũ.§.pro
ferendo.de teſti. in vj. & C. de teſti.l. qm̃ liberi.qđ
tene menti, q̃a d.Ant.hic ſimpliciter tranſit cum di.
Spec.non faciendo mentionem de dicto Io. And.in
addi.pręalle.¶†In gl.occulta. ibi anaſtaſius.ibi præ-
ſumit̃ cõtra occulte re.cõciliantẽ hereticum.Item ita
fidei ibi: præſumit̃ cõtra occulte relinquentem lega-
tum,vel fideicommiſſum alicui.Item ibi.nõ æſtimo.
ibi:præſumit̃ contra tutorẽ occulte recipientem rem
pupilli.Itẽ ibi.pernicioſum.ibi præſumitur ꝯ mulier-
culas occulte facientes conuenticulas.& facit,quod
20 hr̃ in l.conuenticulam.C.de Epi.& cle. ¶† In ea.gl.
ibi:non vitiat donationem.Similiter dicunt Do.ꝙ li-
cèt ꝯtractus,vel tranſactio:aut teſtamentũ, vel actus
ſimilis fiat de nocte non vitiatur imo tenet.l.non mi
norem.C.de tranſac.& dicunt , ꝙ in talibus dies in-
cipit ad mediam noctem . ideo ſi actus fiat poſt me-
diã noctẽ,notarius habet ſcribere diẽ ſequentẽ:ſeu ꝙ
eſt actũ in dię q̃ ſequit̃ . vbi vero ante mediã noctem
fieret,dẽt ſcribere actũ factũ in die q̃ p̃ceſſit. de quo
in l.more Romano.ff.de ferijs.& in c.conſuluit.s̃.de
offi.dele.& no.diligenter hanc gl.q̃ vr̃ velle,ꝙ colla-
tio bñficij occultè facta valeat,& teneat.aliqui tñ te-
nuerunt ꝯriũ.& Archi.in c.ſi tibi abſenti.de p̃ben.in
vj.dicit,ꝙ Inn.iſtud hic tenuit: ſed potius vr̃ velle op
poſitũ: q̃a dicit , ꝙ talis ſcilicet , cui facta eſt occulta
collatio poterit priuari.& ꝯñr ab eo remoueri, & al-
teri conferri.& ſic vr̃ innuere,ꝙ collatio tenuerit: q̃a
priuatio pręſupponit habitum.j.de deſpon.impu.ad
diſſoluẽdũ.ff.de iuſti.& iure.l. manumiſſiones. & in
l.decẽ.ff.de ver.obli.Hoſt.tñ,& Io.An. non placet,ꝙ
iſte ſit priuãdus ex eo:q̃a occultè facta fuerit ſibi col-
latio.ꝓpterea,q̃a ꝙ Ep̃s veniat priuandus ſeu eſſe pę-
na q̃ non eſt imponenda per gl.aut doc.qñ non ſcri-
pta in c.arg. de pęni.diſt.j.§.pęnæ.& de reg.iu. in pę
nis.in vj.& l.ij.§.non perpetuo.ff.de ſepul.vio.& in
l.at ſi quis.§.generaliter.ff.de relig.Fatet̃ tñ Io.And.
poſt Hoſti. ꝙ iſto caſu ſuperior poterit aſſignare ter-
minũ.j̃.quẽ is cui facta eſt collatio dẽat illã ꝓducere
& oſtẽdere de iure ſuo.nã ſi hoc intra terminũ nõ fa
cit poterit non producẽs priuari.per id,qđ hr̃.in c.ſi.
j.qui matri.accu.poſ. & de conuerſione cõiugatorũ.
ex publico.& C.de remiſ.pig.ſi eo tpe.Nec ob.præ-
dictis ſi dicatur,ꝙ ex quò beneficiũ fuit occultè colla
tum,vel ſimiliter non reſidet in beneficio.& ſic vr̃, ꝙ
ueniat priuandus:quia tñ dici pôt ſm Ioan.An.ꝙ ve-
rum eſt , ꝙ ex non reſidentia poterit priuari . Sed tñ
monendus erit prius,vt reſideat.s̃. de cleri. non reſi.
ex tuæ.non autem priuandus venit immediate ex oc
culta collatione . & pro hoc facit , ꝙ non reperit̃ iu-
re cautum, ꝙ in collatione bñficiorum collatio dẽat
publicari.licèt ſecus reperiatur in electione prælato-
rum eccleſiæ cathedralis,vel aliarum inferiorum ec-
cleſiarum collegiatarũ.de elec.q̃a pp.& c.cum poſt,
& ẽt voluit hic gl.in fi. & pôt eſſe ratio diuerſitatis ,
q̃a in ſimplicibus beneficijs ſolã collationẽ ſæpe Epi
ſcopi faciunt in camera. & vt dixi non eſt aliquo iu-
re cautũ,ꝙ debeat dicta collatio publicari: nec ꝙ ſcri-
ptura neceſſario de ea requiri debeat: licèt ſecus vi-
deatur in donationibus. vt l. ſi quis.& l.donatio.ibi:
in aſcribendis,&c.C.de don.Iſtud tñ intelligitur,qñ
excederet donatio ſummã taxatã a iure. de qua in l.
ſancimus.e.ti.vel qñ actũ eſſet,vt ſcriptura inde fie-
ret valeret donatio ẽt ſine ſcriptura,vt ibi no.licèt Io.
And.& do. Ant. ſimpliciter velle videntur ſcripturã
requiri in donatione. Sed dictum eorũ dẽt intelligi,
& limitari ſm prædicta.Nec ob.ẽt prædictis hæc decre.
inq̃tum dictum eſt collationem beneficij occulte fa
ctam tenere, quia iſta decretalis non dicit ipſam eſſe
nullam: nec etiam dicit, quòd veniat priuandus ille
cui occultè eſt facta:ſed bene dicit,ꝙ propter hoc col
latio redditur ſuſpecta.& ꝙ propter hoc ſuperior po
teſt illam habere ſuſpectã.& ꝙ ẽt ex hoc pôt probari
ignorare,an collatio facta fuerit:non autem, vt dixi,
hic dr̃,ꝙ non valeat:imo potius innuitur ꝯrium:cum
Papa voluerit probationes admitti ſup illa. & ſic re-
ſtat concluſio ex prædictis,ꝙ collatio beneficij occul
te facta tenet , licèt ſit in electione . vt hic vr̃.voluiſſe
gl.& iſtam opin.communiter tenent doct. præcipuè
Tancre.Goffre.& Hoſtien.& Io.And.hic,& glo.etiã
iſta.& idem Archi.In prælega.c. ſi tibi abſenti.licèt
dom.Anto.hic referat,& non bene, ipſum ibi tenere
contrarium.verum eſt tñ,quod refert Innocẽ.hic te-
nuiſſe contrarium.vt s̃.tetigi. ſed potius oppoſitum.
Et aduerte,quia verum dixerat Io.An.habendo Inn.
ꝓut ipſe vr̃ habuiſſe,& recitaſſe in ver.potuiſſemus.
nã recitat eum hoc modo no. ꝙ facienda eſt collatio
publicę,etiam in pręben dis.tñ licèt non fiet dummo
do fiat intra tempus debitum valet prima collatio ,
& non ſecunda ſm Inno.qui etiam dicit,ꝙ quia ſine
graui negligentia cancellarij qui ſe ſcire celabat . &
quod

quod hoc eſſe non potuit auferri ſibi poterat cauſa
cellaria,& alij dari.Ego aũt aliter habeo in meo Inn.
dictum Inn.ſuper dicto verbo,potuiſſemus. & ſic pu-
to, ꝙ cõiter habeat.& ita credo Archi. habuiſſe.Nã
habeo ſub hac forma no.non ſolum in Epatibus:ſed
ẽt in præbendis eſſe neceſſe publicari electionem.&
vbi nõ plublicetur ſi fiat alia electio tenebit.& iſtud
no.q̃a per hoc ſatis vr̃ velle,ꝙ prima nõ valeat.nam
aliàs non poſſet valere ſcd̃a,per ea, q̃ hñr.s̃. de elec.
ditis.Et ſubdit Inn.credimus tñ,ꝙ ſi fiat infra tp̃s le-
gitimũ electio, & qñcunq; publicet̃ non tenebit alia
electio facta poſt publicationẽ factã de prima. arg.s̃.
de ele.q̃a ꝓpter.in fi.& hoc ſatis innuit hic ſm̃ eum.
Subdit etiam, ꝙ q̃a hoc non põt eſſe ſine graui negli
gentia põt ille cui conceſſa fuit cãcellaria,& q̃ ſe ce
lauit auferri,& alij dari, & ſic ſi bene ponderent̃ ver
ba In.vult,ꝙ ſi fiat ſecunda collatio anteq̃ prima col
latio occulte facta ſit publica,teneat ſcd̃a,& non pri
ma.ſecus,qñ ſcd̃a fieret poſt primã publicatã,& per
hoc vr̃,ꝙ Archi.in d.c.ſi tibi abſenti. nõ malè allega
uit In.licèt Io.An. & d.Ant.hic dicãt cõtrariũ, q̃cq̃d
tñ voluerit hic Inn.Cõiter eſt opinio,ꝙ occulta colla
22 tio beneficij valeat.vt ſępius dixi.¶†In glo.diuinare.
ibi Beatus.nã ibi Apoſtolus Paulus ꝓmiſerat ſe itu-
rum in Hiſpaniã,& ſic vltra mare,cũ ire nõ potuit ꝓ-
pter occupationẽ diuini myſterij ſuꝑuenientis, &c.
¶In ea.gl.ibi.§.ſi cũ debita.ibi colligit̃,ꝙ nõ tenet̃ fi-
deiuſſor diuinare,an debitor fecit pactũ de non petẽ
23 do.& ideo debitor hoc ſibi dẽt intimare.¶†In ea.gl.
ibi:ſi putator.ibi dr̃,ꝙ ſi aliquis putat arborẽ in loco
ꝑ quẽ non ſolent homines tranſire non imputat̃ ſibi
ſi aliq̃s tranſiuit eo ignorante. & fortè ꝑcuſſus eſt ex
ramo putatoris, vbi aũt aliq̃d fieret in via,vel loco ꝑ
quẽ conſueuerunt hoĩes trãſire,dẽt ponere aliquod
ſignum per ꝙ tranſeunts hẽant ſibi ꝓcauere,aliàs im-
putet̃ ſibi,q̃a aliquid proieciſſet,ex quo alius dãnifi-
caret̃. Et, an aliquo caſu licita ſit diuinatio dedi re-
24 miſſio nes in notabilibus.¶†In gloſ.ſed gratia.ibi.ad
excõicato.& q̃a ẽt, qñ confeſſio fit deliberatè nõ de
facili põt reuocari.vt not.Inn.in c.in lr̃is.ĩ.de diuor.
25 & in c.vlti.de iureiu.in vj.¶†In gl.carnalitatem.ibi.
aliàs nõ cõceſſurus.ſupple.vt q̃a erat indignus.& ſio
pat et,ꝙ vbi quis ꝑꝑ conſanguinitatem ꝯfert benefi-
ciũ eccleſiaſticũ indigno cõmittat ſimoniã.facit, qđ
hr̃.s̃.de ętа.& quali.tuę.ibi ẽt no. an præces q̃ fiũt ꝓ
digno inducant ſimoniã.Nã vr̃, ꝙ ſic,per ea q̃ ſequũ
tur in gl.& q̃ ibi no.Et concludit hic do. Gaſ.de cal.
ꝙ collatio facta conſanguineo pauperi,& digno tunc
valebit:q̃a tenet̃ talibus ꝓuidere.lxxxvj.diſt.non ſa-
tis.non dẽt tñ moueri carnali affectu principaliter:vt
hic innuit̃.& ſatis vr̃ ꝙ in dubio non p̄ſumat̃ carna-
li affectu principaliter moueri, ex quò ꝯſanguineus
eſt pauꝑ,& dignus ac idoneus,ꝑ id, qđ hr̃ in d.c. nõ
ſatis. cõſanguineo aũt diuiti ẽt aliàs idoneo non dẽt
conferre ſm̃ eũ.ꝑ id,qđ hr̃.s̃.de p̄ben.graue.puto, li-
cèt ipſe non dicat,ꝙ ſi eſt idoneus. aliàs tenebit col-
latio,ꝑ id ꝙ legit̃,& no.ꝑ Io.An.s̃.de p̄bẽ. in c.Eps.
¶In ea.gl.ibi.inducit ſuſpicionẽ.hoc verũ in dubio,
niſi aliud appareat. nã poſſibile eſt,ꝙ licitè facta eſt,
& cũ ſolennitate debita.facit,qđ hr̃ in p̄al.c.nõ ſatis.
& ꝓpter p̄dicta cauere ſibi dẽnt p̄lati ne ſaciant de fa
cili collationẽ, vel aliq̃ alienationẽ in cõſanguineũ
26 iuxta no.de vi.& ho.cle.in c.cum ab oĩ.¶†In gl.ſub
mõ.in fi.facit ẽt, qđ hr̃ in l.j.& ij.C.de his,quæ ſub
mo.Et q̃ eſt differentia inter modũ, & ꝯditionẽ ple-
nè hr̃ in c.verũ.ĩ.de condi.appo.& ꝑ Bart. in l.q̃bus
27 diebus.§.fi.ff.de condi.& dem.¶†In gl.fi.ibi.grauat̃
debitus,ſic habes ex gl.vnã lẽtimam cãm quare põt re

tinere fructus bñficij ad tp̃s ſtatuendi vna cũ capitu-
lo ſuo.vt dicit gl.nã ſine conſenſu capituli hoc face-
re nõ poſſet.ꝑ id,qđ no.Inn. de cõſti.cũ acceſſiſſent.
& facit ẽt,qđ hr̃.s̃.de dona.paſtoralis.¶Doct. ẽt hic
addũt alias cãs iuſtas,ſi ꝓpter guerras ſint adeo dimi-
nuti redditus Epales, ꝙ non põt cõmodè viuere ex
illis,vel ſi pro eccleſia hẽt magnũ litigiũ, ꝑꝑ qđ opor
tet fieri magnas expenſas,cũ fortè non ſufficerẽt red
ditus Epales:vel quia fortè ſi aliàs eccleſia habet mo
dicos redditus. & ſic dicet̃ eſſe iuſta cã paupertas ec-
cleſiæ.facit,qđ hr̃ in c.& tꝑis.xvij.q.j.¶In ea. gl. in
fi.ſed aduerte,q̃a illud.c.pen.vr̃ facere in ꝯriũ: q̃nia
ibi interceſſit autoritas Papæ.& ſic vr̃, ꝙ ſine illa nõ
poſſet obtinere fructus beneficij, niſi dicas, ꝙ ibi ſu
ꝑuacuè,& ad cautelã fuit impetrata autoritas Papæ,
qđ non eſt veriſimile: q̃a fruſtra præcibus impetrat̃,
ꝙ a iure cõi conceditur.l.j.C.de theſau.lib.x.Gl.teti-
git iſtud dubiũ in c.ſi ꝓpter.de reſcrip. in vj.in glo.q̃
incipit allegatus. & ibi concludit, ꝙ ſi Eps velit reti
nere fructus,ſeu redditus oĩum bñficiorum,ſeu diœ-
ceſis non poterit ſine licentia Papę.& ſic intelligatur.
d.c.pen.Sed ſi vult ſolum retinere fructus vnius bñ-
ficij,bene poterit hoc facere ex cauſa cum conſenſu
capituli. aliàs non poteſt aliquid applicari mẽſe ſuę,
vel menſæ capituli.& ſi dicat, ꝙ ibi loquitur in ꝑpe-
tuis alienationibus,hic in tꝑalibus, dic ꝙ iſta rñſio
non vr̃ bona. & ꝙ vr̃ obſtare ratio.d.cle.quæ fuit,ne
q̃s autorizet̃ in facto proprio q̃ pariter habet locum
in ꝑpetuis alienationibus:ſed ẽt in tꝑalibus. vt tãgit
Io.An.ſuꝑ d.cle.& ẽt ſuper iſta gl.& ꝙ ſm̃ eum vr̃,ꝙ
poſſit fieri fraus ſi aliud dicat̃ in tꝑalibus alienationi
bus.q̃a poterit fieri pro q̃nquennio.& demũ renoua
ri pro alio q̃nquennio.& ſic ſucceſſiuè,qđ eſſe nõ dẽt
de reg.iur.in c.certũ.in vj.& in l.ꝯ leges.ff. de leg.&
aliter non declarat hoc dubiũ hic,nec ſuꝑ d. gl.in d.
c.ſi.propter.Et ſic videret̃ velle, ꝙ hodie per illã non
poſſit etiã cũ conſenſu capituli ẽt ex cauſa retinere ſi
bi fructus beneficij ad tp̃s.¶Cõtrariũ tenuit gl. in d.
c.ſi ꝓpter.& ẽt gl.iſta,& ꝓ iſtis gl.vr̃ hic eſſe text.nõ
violando eũ.¶Do.Anto.hic ſuꝑ gl.dicit, ꝙ pro vtili
tate eccleſiæ vacantis bñficiũ recipiebat redditus de
menſa Epi,quia tunc per viam ſtatuti, cũ cõſenſu.c.
ex cauſa poterit retinere,aliàs vr̃ ꝙ fructus ſunt reſer
uãdi futuro ſucceſſori,nec poſſit illos retinere. & ſic
vr̃ velle Inn.tenere,allegat qđ hr̃.12.q.2.de redditi-
bus. & s̃.de offi.or.cum nos,& ꝙ no.ĩ.de teſt.relatũ.
el ij.Finaliter.do.Ant.ſuper illa gl.dicit ſe credere,ꝙ
Eps velit appropriare redditus beneficij menſe ſuæ,
vel capituli cauſa ẽt ſubſiſtente, ꝙ tunc non poſſet ꝑ
d.cle.ſi vna,& eiꝰ rõnem. Si aũt vult retinere ꝓ te-
paratione vnius eccleſiæ vacantis.tunc poterit. & ſic
põt intelligi,ꝙ hic no.& ibi.Si vero vult retinere pro
vtilitate alterius eccleſiæ, vel ẽt ipſius cathedralis ec
cleſiæ, ita tñ ꝙ non veniant applicandi in vſum ꝓ-
priũ Epi,vel capituli, ſed fortè pro fabrica ipſius ec-
cleſiæ cathedralis, vel alterius inferioris eccleſiæ. &
tunc bñ poterit retinere,ex quò non applicat menſæ
ꝓprię,vel capituli ſui:quia tunc non obſtat rõ d.cle.
& ſic reſidet hic ſuꝑ gl.iſta, & ſi bñ ponderas vr̃ vel-
le, ꝙ nõ poſſit ad ſuã vtilitatẽ retinere fructus bñficij
vacantis ẽt cũ conſenſu capituli, & ex cauſa,licèt ẽt
ad tp̃s velit retinere. q̃a obſtaret rõ d.cle.ſi vna.& ſe
cũdũ hoc in effectu nõ ur̃ tenere gl.iſta.Nec glo.d.c.
ſi ꝑꝑ.& iſtum tex.ur̃ intelligere,qñ ex iuſta cã ad tp̃s
uult retinere,ſed ñ ad ſuã utilitatẽ, ſed ꝓ utilitate ec
cleſiæ uacantis. uel utilitate fabricæ eccleſiæ cathe-
dralis, uel alterius inferioris. Sed certè contra ip-
ſum. facit iſte text. qui uidetur loqui, quando uult

pro ſuis vſibus retinere.vt patet ibi partē ꝓuentium ſuis vſibus retinere p̄ſumat.& ibi circa fi.dū dicit retineat ipſe ſibi ꝓuētus.& ſic etiā intelligit gl. iſta hic tex.& d.c.ſi ꝓpter.vñ attento,ꝙ do.Ant.de hac materia ēt tetigit añ glo.in vet.tertio ad declarationē finis.& ibi refert Inn.dicere,ꝙ q̄dā intelligunt iſtū tex. ꝙ ſi redditus eccleſiæ cuſtodiant̄ ꝑ aliquē qui hēt cuſtodiā eccleſię ipſa vacante de iure cōſuetudine, vel priuilegio. & ēt ius percipiendi fructus vacāte eccleſia, ꝙ Ep̄s tunc non poterit ad p̄iudiciū illius ſibi retinere. Et aduerte,vt hic tetigit Inn.licèt do.Anto.hoc nō tangāt,q̄a iſta opi.poteſt dupliciter intelligi.vno mō, qñ q̄s hēt cuſtodiā eccleſiæ cauſa eius ꝑcipiendi fructus ipſa vacante ad finē , vt in ꝓpriā vtilitatē conuertat,ꝙ eſſe pōt vi conſuetudinis, vel priuilegij in alijs eccl̄ijs q̄ in cathedralibus regularibus,vel collegiatis:q̄a in illis,ſecus vt patet ex his,q̄ hn̄r de electio.q̄a ſæpe.in vj.& de offi.or.præſenti.ad fi.co.lib. Pōt ēt intelligi, qñ quis habet ius ꝑcipiendi fructus eccleſiæ ad finē cuſtodiendi, & reſeruandi ſucceſſori prout ſr̄ fieri dēt.ſ̄.de offi.or.cū nos, cum ibi notatis. & ēt ſuperius tetigi.& ſm̄ primū intellectū,v̄r ꝙ etiā dēat intelligi,ꝙ non poterit ad p̄iudicium illius recipiētis ſibi retinere, ſcilicet quominus illa vacante eccleſia habet illā cuſtodire. Sed an poterit retinere,vt ceſſante vacatione illos hēat patebit ex.ī. dicendis , q̄a Hoſt.v̄r velle,ꝙ ſic.vt ī.tangam. Si aūt alius nō ꝑcipiebat fructus,ſed ipſe Ep̄s.vt q̄a forte illud beneficium,ꝙ modo vacabat ꝑcipiebat redditus de menſa Ep̄i tunc dicit Inno.ꝙ cauſa legitima ſubſiſtente.& ꝑ viam ſtatuti poterit Ep̄s huiuſmodi fructus, ſeu redditus ſibi retinere , an autē tunc erit aliq̄s inſtituendus in ipſa dignitate, vel beneficio vacāte ponit opi. vna,q̄d non deberet tunc aliq̄s inſtitui,ex quo Ep̄s ſibi retinuit redditus alia fuit. & hanc dicit eſſe meliorem,ꝙ inſtituendus eſt aliquis in dignitate,vel bn̄ficio vacante , ſed fructus non percipiet intellige,niſi ſm̄ moderationē capituli præſenti.de offi. or.in vj.& ſic nō fiet oīno inutiliter inſtitutio. licèt ipſe hoc nō dixerit.& ꝓ iſta opi.ēr facit,q̄d no.per gl.& Ioā.An. in c.ſi ꝓpter tua debita.Idē dicunt aliqui ſm̄ Inno.ſi redditus bn̄ficij vacātis nō ꝑcipient̄ de menſa Ep̄i . ſi tn̄ ad Ep̄m de iure conſuetudine, vel alio ſpirituali iure ſpectaret cuſtodia vacantis eccleſiæ, & collatio fructuū eccleſiæ.nā tunc ꝑ viā ſtatuti cauſa ſubſiſtente poterit tales fructus retinere aliàs fructus ſunt reſeruandi ſucceſſori.12.q.2.hoc ius placiti. & c.charitatem.Hoſt.no.hic dicebat , ꝙ de quocūq; beneficio ſpectante ad collationē Ep̄i ſi ad eū bn̄ficio vacante ſpectat cuſtodia, & collectio fructuū poterit ex cauſa fructus retinere per viam ſtatuti per iſtū tex.Si aūt ad aliū ſpectaret cuſtodia de iure , vel conſuetudine tunc q̄diu vacat beneficium non erit ab illo auferenda cuſtodia,nec ꝯñr collectio fructuū.allegat, ꝙ legitur,& no.ſ̄.de inſtitu.cū veniſſent.¶ Dicit,tn̄ ꝙ facta collatione,tunc quia ceſſat cuſtodia poterit retinere redditus quos ſibi reſeruauit , ꝙ intelligo per viā ſtatuti ante collationē detractis tn̄ prius expēſis neceſſarijs ꝓ oneribus eccleſiæ,& miniſtrorū,ſm̄ ea q̄ habent̄ in d.c.p̄ſenti.de offi.or.in vj.Alij. aūt dicunt,ꝙ v̄r ſequi Inn.ꝙ finis iſtius tex.pōt intelligi ēt de redditibus bn̄ficiorū non ſpectantiū ad collationē Ep̄i , ſed aliorū,vt Ep̄s poſſit ex cauſa ante collationem.& de ꝯſenſu tn̄ illorū ad quos ſpectat collatio ſtatuere de retinendis redditibus ar.eorū quæ hn̄r.ſ̄.de offic. Archi.Ad hoc ēt dicit Hoſt.ꝙ licèt illa opinio nō videat̄ cōformis lr̄æ. tn̄ ſatis ex mēte eius v̄r poſſe ꝓcedere cū limitatione de qua dixi,videlicet,qñ de conſenſu illorū ad quos ſpectat electio ſtatuti de retinēdis fructibus do.Ant.hic dicit,ꝙ credit verū intellectū decre.eſſe, q̄d loquat̄ de beneficijs ſpectantibus ad collationē Ep̄i.& q̄d diſtingui dēt, an fructus percipiant̄ ab alio,& fiat cōuentio, vt ipſe conferēs ꝑcipiat. & tunc erit ſimonia , an vero ipſe Ep̄s ꝑcipiat. & tūc ſi ex aliqua cauſa ꝑcipiebat tp̄e vacationis . & fit cōuentio, vt poſtea ꝑcipiat ad tp̄s adhuc erit ſimonia.Si aūt ꝑ viā ſtatuti,& ex cā retineat tūc v̄r,ꝙ hoc fieri poſſit ꝑ iſtū tex.& facit,ꝙ no.ſ̄. de conſti.cum. M.Si aūt ꝑcipiebat añ vacationē. & vult eos retinere ēt poſtea dicit.ꝙ ſi hoc fiat ꝑ viā ſtatuti eſt licitū.ſecus ſi per viā pacti.& intelligo , licèt ipſe non dicat , qñ ꝑcipiebat añ vacationē ad tp̄s forte ex priuilegio facit,q̄d hr̄ in d.c.ſi ꝓpter.Si aūt ꝑ viā ſtatuti tunc v̄r ꝙ non poſſit vlterius retinere faciēdo ſtatutū de nouo ſaltē,qñ prima retentio,vel ſc̄d̄a ſimul iunctę ꝯtinerēt longū tp̄s,vel vltra,ꝑ id q̄d.ī.dicet̄.Et attēde , q̄a ſi bene ponderas do.Ant.in hac parte non bn̄ determinat,an poſſit retinere Ep̄s ad ſuā vtilitatē,ſed ſolū dicit,q̄d p̄t retinere ex iuſta cā.vnde forte voluit intelligere,qñ ad ſuam vtilitatē nō retinet ꝓpter id , ꝙ dixi ſuꝑ gl.fi.& ſic remanet dubiū ꝯtra eū, ꝙ ſ̄.tetigi de materia ante gl.in ver.p̄dicta vera. dū dicit, q̄d niſi Ep̄s cū conſenſu capituli vult res eccleſię,vel redditus ad manus ꝓprias,vel ad vſum ꝓpriū retinere , licèt Inn.ſm̄ eū hic vacillauit.tn̄ dicit,ꝙ hodie eſt expeditū,ꝙ hoc non pōt ēt cū conſenſu capituli per dictā cle.ſi vna ex eo,q̄a Ep̄s nō habet ptātē in facto ꝓprio autorādi.& hoc clarū , qñ vellet retinere aliquā rē bn̄ficij quò ad approbationē ipſius rei.Sed ſi quò ad fructus dicit,q̄d de hoc loquit̄ lr̄a.& ꝙ do.hic variant.& ꝙ ſuꝑ gl.non v̄r ſe firmare Io. And.Sed ipſe remittit ad ea,q̄ dixi poſt eū ſuꝑ hac gl. fi. & ađr non declarat.& ſic remanet dubietas de qua ſuperius dixi p̄terea Inn.hic,vt refert Io.An.hic ante gl. in ver.hic aūt tenendū nō vacillando,vt dixit do.Ant. ſed ſimpliciter tenendū eſſe,ꝙ Ep̄s cū cōſenſu capituli poterit ad tp̄s , & imperpetuū ad ꝓprios vſus retinere rē , vel redditus eccleſię cā ſubſiſtente ꝑ iſtū text.& ſ̄.de cōceſ.p̄bē.cū noſtris.& de p̄ben.c.expoſuiſti.& ſ̄.de cōſti.cū acceſſiſſent.ſed Io.An.dicit , ꝙ hodie nō ꝓcedit , ꝙ poſſit imperpetuū retinere ꝑ d.cle.ſi vna. & idē dicebat Hoſt.ſi volebat retinere ad longū tp̄s, q̄a id ēt nō v̄r ꝓmiſſum:q̄a cēſet̄ quodāmō ꝑpetua alienatio.vt legit̄,& no.in l.j.& 2.ff.ſi ager.vec.Et facit, ꝙ no.gl.in cle.j.de re.eccle.non alie.circa fi.Et ad c. cū noſtris.rn̄det, ꝙ ibi ex authoritate ſuperioris ipſe rn̄debat,ꝙ intelligo Papæ.ut hic patet.¶ Ad.c.expoſuiſti.rn̄deri pōt, q̄d ibi non applicabat menſe ſuæ , uel capituli,ſed p̄bēdę unius canonici.facit glo.in d. cle.ſi una.Ad c.ſi una.p̄t rn̄deri, ꝙ ibi ꝑ ꝑ ſuppreſſionē dignitatis,nec hoc applicabat̄ Ep̄o, uel capitulo, ſed ſingularibus clericis.facit,q̄d hr̄.12.q.2.q manumittit̄.& l.ītātū.§.uniuerſitatis.ff.de rerū.di. Ad iſtū tex.rn̄debat Io.An.ꝙ hic loq̄t̄, qñ ad utilitatē eccleſię uacantis uult retinere, vel qñ recipiebat redditus de menſa Ep̄i.Sed certè prima ſolutio non u̇r de mēte tex.ſecunda ur̄ diuinare, & nimis reſtringit literā. ¶ Prętere a,ut dicit do.Petrus ſi ꝓuiſio erat realis, & fiebat de menſa eadem ratio eſt in illa in alio redditu beneficij.facit , q̄d hr̄.ſ̄.de præbē.niſi eſſent.& ſic uidet̄,ꝙ per predicta hęc materia non remaneat clara.Et dicebat.Do.Pe.hic,q̄d non uidet bonā reſponſionē ad iſtū tex.Et iō ſc̄d̄m eum erat ſubtilius cogitandum ꝓ illa quā tn̄ dicebat ſe non videre ꝓ tunc concludes, q̄d licèt data ſit poteſtas Ep̄i in unione facienda de eccleſia,& etiā in onere imponendo bn̄ficio.ī.

cio.J.de exceſ.præla.ſicut.& ſ.de præbẽ. ſignificatũ.
tñ ſtricta vr̃ eſſe quò ad fructus retinẽdos in ſuã vti-
litatẽ,& aliter non declarat.¶ † Tangit tñ,an poſſet
Ep̃s cũ capitulo applicare fructus beneficij vacantis
ſę capituli.Et refert Old.tenuiſſe,q̃d ſic.ccxvij.& cõ-
ſi.& mouet̃ p d.l.cũ noſtris.& c.expoſuiſti. & p d.c.
cũ acceſſiſſent.ſuperius allegatũ.& ẽt p rõnem:quia
Ep̃s videt̃ poſſe loco religioſo egenti ſine cõſenſu ca
pituli puidere ſm no.p Hoſt.ſ.tit.ij. ea noſcit̃.& ſic
fortius capitulo ſuo.Sed,vt dicit d.Pe.hęc deciſio eſt
ↄ dictã cle.ſi vna.quã fortè non vidit Oldr.& ad iura
ſuperius allegata põt rñderi,q̃d non pcedit.per ea q̃
hñr in c.paſtoralis.de dona.facit,vt dixi in d.c.ea no
ſcit̃.& c.paſtoralis.¶ Do.Flo. ſup iſta gl.fin.dixit,ꝙ
multa,& varia de modo recipiendi fructus p collato
rẽ hic fuit pſecutus Innoc.Ipſe vero dicit ꝙ litera in
effectu hoc intendit,videlicet, q̃d collator nõ põt re
tinere fructus paciſcendo cum eo cui confert:nõ pa-
ciſcẽdo aũt põt ex cã. & hoc ſi alij debebant̃ fructus:
qa tunc non poſſet collator applicare ſibi fructus va-
cantis beneficij in præiudiciũ alterius cui debebant̃,
puta fabricæ,ſm eũ ſi ei debebant̃:qa ſine culpa non
dẽt qs priuari iure ſuo.de reg.iur.ſine culpa.in vj. re-
fert tñ Inno. dicere,ꝙ Ep̃s cũ autoritate capituli poſ
ſet ſtatuere,ꝙ ad tp̃s,& imperpetuum poſſit fructus
bñficij,vel dignitatis in ſuos vſus cõuertere.arg.c.cũ
acceſſiſſent.ſ.de conſti. & ſ.de cõceſ.p̃b.cũ nr̃is. qñ
autoritas ſupioris adſit.Ipſe aũt d.Flor.dicit q̃d illud
c.nihil facit ad ppoſitum.qa loqtur,qñ Ep̃s confert
alteri bñficium in ti.hic autem loqt̃,qñ ſine tit. ſpãli
retinet ſibi fructus beneficij quaſi tenendo bñficium
iure pprietatis,quo caſu ſcd̃m eum nõ agit̃ de p̃iudi
cio alterius cui deberent̃ poterit retinere ex cauſa
ad tp̃s,& ſic intelligit iſtum text. ſed imppetuũ non
poſſet ſine autoritate ſupioris.& intelligo Papæ, per
id q̃d hr̃ in cle.ſi vna.de re.eccl.nõ alie.& ſatis dicet̃
imperpetuũ ſcd̃m eum,ſi p decẽniũ,vel vltra.vt not.
in cle.j.in fi.in gl.fi.de re.eccle.non alie.Et ſi ponde
ras,vr̃ velle dom.Flo.ꝙ poſſit retinere fructus ad tp̃s
non conferendo bñficiũ,q̃d non vr̃ verũ,p ea q̃ teti-
gi ſuperius poſt Inn.& p ea,quę not.in d.c.ſi ppter.
& ſubdit.d. Flor. ꝙ prædicta dẽnt intelligi de Ep̃o q̃
hoc facit cum cõſenſu.c. ſecus, ſcd̃m eũ in inferiore
p̃lato,puta,plebano:qa ſi hẽt collationẽ alicuius bñ
cij non poterit ſibi retinere prouentus cũ cõſenſu ſui
capituli.ſed demũ cum conſenſu Ep̃i,& capituli ec-
cleſię cathedralis.& p hoc.ꝙ non, licèt illud pleba-
no.allegat,qa non repetit̃ iure expreſſum.& qa ſicut
inferior Ep̃o nõ poteſt vnire beneficia,licèt Ep̃s ſic,
J.de exceſ.præla.ſicut vnire.ita dicamus in retẽtione
fructuũ q̃ vr̃ q̃dã vnio. Et pro hoc dicit ſe aliàs con-
ſuluiſſe de facto.nã cõſtitutũ erat beneficiũ,& adie-
ctũ in ↄſtructione,ꝙ ſpectaret ad collationẽ pleba-
ni. & ꝙ eſſet in eius optione conferre bñficium,vel
ad menſam ſuã retinere dicit ſe conſuluiſſe, ꝙ talis
ordinatio,ſeu collatio, ꝙ poſſit ad ſuã menſam reti-
nere nõ valebit ſine conſenſu Ep̃i,& capituli. & ſine
tali cauſa q̃ ſufficere poſſet ad vnionẽ. vt hr̃ in d.cle.
ſi vna.nam ſufficit, ꝙ non inuenit̃ in iure expreſſum
neq; pmiſſum,imo potius prohibitũ, ꝙ bñficiũ non
dẽat vniri ſine cã.ſ.de conſti.cum acceſſiſſent. & ſic
reſidet.& vt patere põt per eius dicta nõ vĩ ſoluta du
bietas q̃ eſt in hac mã, nec bñ declarata.Potes tñ di-
cere, ꝙ aut ad aliũ quã Ep̃m ſpectat eccleſiæ vacãtis
pceptio fructuũ.& tũc tex.hic vr̃ ſimplr̃ velle, ꝙ Ep̃s
nõ poſſit ſe talibus fructibus intromittere, q̃d eſt cla
rũ,qñ ille percipiens poterat in vſus pprios cõuerte-
re,q̃d de iure interdũ põt ſibi cõpetere.p ea,quę hñr
in c.præſenti.de off.or.in vj.Si autẽ ptinebãt ſolũ ad
finẽ cuſtodiẽdi,lr̃a vr̃ velle idẽ,cum hic loquat̃ ſimpli
citer,& indiſtinctè.tñ doc.vt patet ex his,q̃ ſuperius
recitaui.& maximè Hoſtiẽ.vr̃ velle,ꝙ licèt non poſſit
Ep̃s ſup talibus fructibus ſtatuere ad finem, vt impe
diat pceptionẽ,eccleſia vacante tñ poterit ſtatuere,
vt ceſſante vacatione fructus ad tp̃s habeat faciendo
illud cũ conſenſu capituli.& ex cauſa.tñ, vt dixi lr̃a
vr̃ ſimpliciter velle,ꝙ Ep̃s alio pcipiẽte fructus ſe in-
tromittat.Si vero Ep̃s percipiebat fructus eccleſia va
cante,tunc p viã pacti non poſſit retinere fructus:ſed
ſi vult per viã ſtatuti ex cauſa.& cũ ↄſenſu capituli,
tunc ſi vult imperpetuũ retinere non poterit per iſtũ
tex.a ſenſu ↄ̃rio.& per d.cle.ſi vna. & idẽ ſi ad longũ
tp̃s per no.in d.cle.j.in gl.fi.de re.eccle. non alie. Si
aũt vellet retinere ſibi ad ſuã vtilitatẽ ad tp̃s,& ex cã
cũ cõſenſu capituli,vr̃ ꝙ poterit per iſtũ tex.dummõ
palã faciat,& bona fide.& ſic intelligit̃ iſte text. vt ẽt
voluit hic gl.ſi bñ ponderet̃.& p hoc, qa non vr̃ eſſe
abſonũ,q̃d dictũ eſt, ſicut nec reputat̃ abſurdũ,ꝙ tu-
tor palã,& bona fide accipiat rẽ pupilli.l. non exiſti
mo.& l.quoties.ff.de admi.tu.& l. fiſtulas.§. q fun-
dũ.ff.de ↄ̃hen.emp.& facit,q̃d legit̃,& no.in l.cũ ip-
ſe.C.de ↄtrahen.emp. & ſm p̃dicta vr̃ lĩtanda d.cle.
ſi vna,videlicet,vt nõ hẽat locũ, qñ ad tp̃s. & ex iu-
ſta cã cũ cõſenſu capituli palã,& bona fide vult fru-
ctus retinere.Et p prædicta põt patere rñſio ad ratio
nes Io.An.quas tangit ſup iſta gl. in d.c.ſi ppter. qa
licèt quis regulariter non põt eſſe autor in facto pro
prio.tñ fallit interdum: qa põt quis autorari in facto
proprio,qñ hic facit palã,& bona fide. vt patet in tu
tore accipiente a ſeipſo, vel ẽt a pupillo pecuniã pu
pilli mutuo.vt pbat̃ in cle.quoties.§.tñ.& in d.l.nõ
exiſtimo.ff.de admi.tu. & ſic poteſt emere palàm,&
bona fide a pupillo rẽ pupilli. quod intelligo, qñ eſt
res in qua non requiritur decretum iudicis. & ſi req
reretur deberet tunc illud intercedere.facit, q̃d ha-
betur in d.l.cum ipſe.C.de ↄtrahen.emp.vbi vr̃ hoc
probari ſm vnũ intellectũ.& no.gl. in l.ſi in emptio-
ne.§.fi.ff.de cõtrahen.emp.Eadẽ igitur rõne vr̃,ꝙ ſit
licitũ Ep̃o retinere ſibi fructus ad tp̃s faciẽdo hoc pa-
làm,& bona fide.& ex iuſta cã cũ conſenſu capituli.
¶ Et no.ꝙ licèt,qñ tutor palàm,& bona fide accipiat
rẽ pupilli mutuo,vel emat rẽ ab eo in qua nõ requiri
tur decretũ iudicis,ſufficiat ꝙ palã facit,& bona fide
tñ ĩ caſu iſto,qñ Ep̃s vult retinere ſibi fructus nõ ſuf
ficit,ꝙ palã,& bona fide faciat,niſi alia ẽt cõcurrant,
videlicet,ꝙ ex iuſta cã id faciat,& cũ ↄſenſu ca.& ad
tp̃s.Et eſt rõ diuerſitatis, qa qñ tutor accipit mutuo
pecuniã pupilli vl̃ emit rẽ ab eo illud fit ſine p̃iudicio
pupilli: qa tenet̃ reſtituere pecuniã mutuo receptã.
& ſimiliter,quando emit dẽt conuertere prætium in
vtilitatẽ pupilli:ideo ſufficit,ꝙ fiat palàm, & bona fi-
de. Sed hic Ep̃s retinet ſibi fructus eccleſię vacantis
in præiudicium ipſius eccleſiæ.iõ non ſufficit, quòd
palàm,& bona fide faciat,niſi ẽt concurrant alię quę
ſupra dixi,videlicet, quòd de conſenſu capituli, &
ex iuſta cauſa fiat.& videtur hic procedere, quando
beneficium ſpectabat ad collationem Epiſcopi. ſi au
tem ſpectaret ad collationem alterius,tunc videtur,
quòd vltra pdicta requiratur,quòd hoc faciat de con
ſenſu collatorum.per id,quòd dixi ſuperius poſt In-
noc.¶ † Vlterius propter id, quod dictum eſt de cu-
ſtodia eccleſiæ vacantis,tangit hic Ioan. Andre.poſt
Inno.& ſucceſſiuè domi.Anto.& etiam do.Petr.quis
de iure habeat poteſtatem cuſtodiendi bona eccleſię
vacantis,& redditus eius pcipiendi.Cõclude, ꝙ aut
quęrimus de eccleſia cathedrali,aut de eccleſia inſe-

riori collegiata.& hoc caſu,aut eſt eccleſia patronata,ſeu quæ hēt patronū,aut q̄ nō hēt p̄ronū. & ſi eſt patronata,aut habet laicum patronū, aut patronum eccleſiaſticum.Primo caſu,qn̄ quærit̄ de eccleſia cathedrali vacante,dic, quòd cuſtodia eccleſię ſpectat ad ęconomū ſi ibi eſt, aliàs ad capitulū ipſius eccle. 12.q.ij.c.illud.cum ibi no.& c.charitatem. & c.ſtatuendū.& hoc qn̄ ſunt clerici idonei ad cuſtodiam ipſam,aliàs ſi non eſſent idonei, & non eſſet ibi economus ſpectaret ad Archiepiſcopum . vt habetur ix.q.3.conqueſtus. aliàs aūt non habet Archiep̄s ſe intromittere,niſi aliud haberet conſuetudo.vt hr̄.in d.c.illud.cū ſe.poſſet tn̄ capitulū ipſius eccleſiæ vbi ad ipſum ſpectaret cuſtodia illā cōmittere ipſi Archiep̄o. facit,qđ legit̄,& no.in d.c.conqueſtus. & in c.pe.de ſupp.neg.præla.in vj. & hoc verū, niſi Papa dediſſet viſitatorem, vel procuratorē q̄ haberet gubernatores eccleſiæ:quia tunc ille haberet cuſtodiā. 71.diſt. in obitum.& c.ſeq.& qđ hr̄.ſ.de ele.cū nobis olim. nullus aūt excepto Papa ſine cauſæ cog.& non vocatis his quorū intereſt talem viſitatorem, ſeu procuratorē dare pōt ſm Inn. & Hoſt. de quo dicendū,vt hr̄ in c.eccleſia.de ſup.neg.præla.in vj.& hoc de cuſtodia eccleſię cathedralis. ſecundo, qn̄ q̄rit̄ de eccleſia collegiata inferiori.dicit Io.An.quòd ſpectat ad collegium ipſius eccleſię.facit.xij.q.2.non licèt.& quod hr̄ in d.c.illud.& hoc vr̄ intelligendū,qn̄ ibi nō ęconomus.per id,qđ dixi de eccleſia cathedrali.& qđ hr̄ in prædicto.c.illud.¶ Nec ob.qđ habet̄.j.de ſta.re.ea quæ.§.quòd ſi:quia vt ibi tangit Io.An.ibi loquit̄,qn̄ illi de collegio ſunt ſuſpecti. nā tūc ſpectaret ad aliū cuſtodia,vt ibi habet̄.Et idē videret̄ ſi illi de collegio non eſſent ſufficientes:q̄a vr̄,quòd ſpectaret ad Epiſcopum.per id, q̄ dixi de eccleſia cathedrali .& hæc vera,niſi ad alium ſpectatet ex priuilegio,vel conſuetudine.facit,quod legit̄,& no.in prædicto.c.ſi plebibus.& ſ.de inſti.cum veniſſent.& ſ.de elec. cum bonę.& vtrobiq; de materia, & hęc de ſecūdo caſu.Tertio caſu,qn̄ eſt eccleſia non collegiata.tunc ſi eſt patronata,& Ep̄s, ſit patronus: quia forte fundauit illam,tunc ipſe tanq̄ patronus eccleſiæ vacantis habebit cuſtodiā. & erit tunc ei rn̄dēdū de redditione. de app.bonæ.xvj.q.2.c.j.¶ Intelligo tn̄, quòd debebunt tunc redditus reſeruari ſucceſſori.vt habetur.12.q.2. charitatē.& ſ.de offi.ord.cum vos,niſi Ep̄s ex priuilegio,vel cōſuetudine aliud ius haberet.per id,qđ habetur de offi.ord.præſenti.in vj. Si vero alius q̄ Ep̄s ſit patronus, tūc ſi eſt perſona eccleſiaſtica, ille tunc habebit cuſtodiam eccleſiæ, & etiā p̄tātē interim p̄cipiēdi redditus,intelligo ad fi.cuſtodiēdi,& reſeruādi ſucceſſori,niſi aliud ex priuilegio,vel ex conſuetudine ſibi competeret.per id,qđ p̄ximè dixi.Et quòd habeat cuſtodiā probat̄, per id qđ habetur de priuile.cum,& plantare.§.in eccleſiis . & in d.c.bonæ.de app.cum ibi no.& facit ēt,qđ legit̄,& not. de p̄ben. in Lateran.& tali patrono eccleſiaſtico reddenda eſt ratio de temporalibus ipſius eccleſiæ. vt habet̄ in iuribus præal. & hoc procedit de iure,cum ad patronū eccleſiaſticū ſpectat cuſtodia , niſi ad aliū ex priuilegio,vel conſuetudine ſpectaret.per id,qđ hr̄.vt dixi. ſ.de inſti.cum veniſſent.& in c.in plebibus . Si vero patronus eſſet laicus,ſeu ſecularis perſona,tunc non hēbit cuſtoodiā eccleſiæ vacantis de iure, nec etiā tenebit̄ reddere rector rōnem ſibi de t̄palibus,ſed Ep̄s. & iō hoc caſu ſpectabit cuſtodia ad Ep̄m, vel ad illū cui cōmittit Ep̄s.vt habet̄.ſ.de offi.or.cū nos. & x.q.3.c.fi.Si aūt eccleſia non eſt p̄ronata,tunc de iure cōmuni ſpectat ad Ep̄m, vel ad illū cui cōmiſerit p̄tātē cuſtodiendi,vt hr̄ in d.c.cū nos,& de materia cuſtodiæ eccleſię vacantis tangitur per Io.An.poſt Inn.in d.c.bonæ.de app. & ēt tangit̄ per eū in c. cum veniſſent.de inſti.& aliq̄ dēt in c.vt p̄teritę.de elec.& j.de hære.ad abolēdam.per Inn.& in c.generali. & c. q̄a ſæpe.de elec.in vj. & p̄ tex.& gl.in p̄al.c.illud.12.q. 2.& qđ hr̄ in c.p̄ſenti.de offi.or.in vj.Et tene menti p̄dicta p̄ q̄ plenè habes ad quē ſpectat cuſtodia eccle-
30 ſiæ vacantis. ¶ †Vltimo tangit Io.An.hic,vtrum ſit licitum Ep̄o res eccleſiæ alienare.& ꝯcludit poſt Inn. qđ ſi beneficiū hēt rectorē,& ſic ſponſum,nō dēt fieri diminutio,vel alienatio aliqua non requiſito rectore.facit,qđ hr̄ in c.j.j.eo.vj.& j.de eccle. edi. ad audientiam.Si aūt vacat eccleſia non poterit Ep̄s illius iura,vel bona alienare etiam cauſa ſubſiſtente. & cū conſenſu capituli,niſi prius ꝯſtituto legitimo defenſore ipſi eccleſiæ.per id,qđ hr̄ in c.j.de reb.eccle. nō alie.in vj.& in cle.ſi vna.eo.ti.vbi dēt &c.p̄miſſa cāę cognitione,& debito tractatu.& d.c.j.& 12.q.2.ſine cognitione.¶ Et prędicta procedunt,qn̄ Ep̄s eſſet patronus eccleſiæ.Si autē alius eſſet patronus eccleſiæ, non dēret fieri ſine illius conſenſu . Si aūt ſit p̄ronus laicus tunc dicit, q̄ pōt alienari etiā nō requiſito eius conſenſu:quia ad ipſum non ſpectat quærere rōnem de t̄palibus, vt ſuperius tetigi, licèt ad p̄ronum eccleſiaſticum ſic,vt.ſ.dixi. Facit tn̄,qđ de honeſtate requiri dēt ꝯſenſus p̄roni laici,ne poſtea velit reuocare rem alienatā allegando alienationē iniuſtè factā.vt hr̄. 16.q.vij.c.filijs ac nepotibus.& c. decernimus . Ep̄s etiam non pōt ſibi appropriare aliquid de rebus eccleſię,niſi quatenus de iure,vel conſuetudine hoc reperitur p̄miſſum , per id,qđ hic hr̄.& 12.q.2.in c. nulli.& vbi Ep̄s malè alienat res dignitatis, vel eccleſiæ ſuperior ex officio prouidere dēt, per ea q̄ hn̄r.ſ. de inſti. cū veniſſent. ad fi. & prædicta procedunt in alienatione perpetua in t̄pali autem non requirit̄ tanta ſolennitas,quanta in perpetua.vt no.ſ. ti.ij.in c.ij. de re.eccle.non alie.in vj. vbi per gl. & ſic reſidet Io. And.& do.Anto.¶ Sed tu diligenter no.q̄ in alienatione rei eccleſiaſticę. requirit̄ conſenſus patroni eccleſiaſtici,ſed non patroni laici ſm Spec.in ti.de em. & ven.§.nunc dicendū reſtat.de alienatione, & iuſto rerū minorū,& eccleſiarū.ad finem in forma inſtiſi q̄ ibi ponit vbi vr̄ ſimpliciter,& indiſtinctè velle, q̄ requiratur conſenſus patroni, vel patronorū ſi ſunt plures in alienatione rei eccleſiæ.ſed Io.An.ibi in addi. dicit, q̄ illud eſt verū de honeſtate , q̄a de iure non reperitur hoc expreſſum.& ſic videtur velle, quòd indiſtinctè ibi loquatur , quòd de iure non ſit neceſſarius cōſenſus patroni ēt eccleſiaſtici. & ſic neceſſe ēt nō hēat requiri,q̄ tene menti.magis tn̄ ſuadet ratio, quòd ex æquitate debeat requiri p̄ronus eccleſiaſticus q̄ laicus: q̄a primo reddenda eſt ratio de temporalibus,non ſecundo.tene tn̄ menti Io.An.hoc dictū Inn.& Hoſt.inq̄tum diſtinguit de patrono eccleſiaſtico.& non de laico requiri de iure conſenſum, tamē vt dixi ad p̄dicta vr̄ velle Io.An.quòd in his indiſtinctè de iure non ſit req̄rendus conſenſus etiā patroni eccleſiaſtici in alienatione rei eccleſiaſticæ.tutius tn̄ eſt ad opiniones vitandas,per id quòd ſuperius eſt dictum,quòd requirat̄ cōſenſus, tam eccleſiaſtici,quā laici. vt voluit ſentire Spe.in loco p̄allegato.& tene menti prędicta: quia ſępe de facto poſſet contingere dubitatio, an validetur alienatio rei eccleſię facta ſine conſenſu patroni.¶ Vlterius aduerte, q̄ quod dixi ſuperius de patrono eccleſiaſtico, dēt intelligi,qn̄ eſt p̄ſona eccleſiaſtica,q̄ hēt ius patronatus ratione alicuius eccleſiæ, vel dignitatis eccleſiaſticæ. Secus ſi ha-

ſi haberet ratione patrimonij: quia de tali iudicandū
eſſet, vt de laico patrono. licèt eſſet pſona eccleſiaſti
ca. vt eſt gl. no. in c. cum dilectus. ſ. de offi. dele. ¶ Itē
quia dixi, q̃ Ep̄s in alienatione rei eccleſiæ inferioris
cathedrali ſibi ſubiectę hēt īterponere autoritatē ī il
la pōt eſſe dubiū, an in alienatione q̄ facit Ep̄s de re
bus eccleſiæ cathedralis autoritate capituli. xij. q. ij.
ſine exceptione. requiratur autoritas Archiep̄i, vel
Papæ ſi ſit exemptus. & vr̄ dicendum, quòd non: q̄a
non videtur reperiri in iure cautum. nec in d. c. ſine
exceptione. q̃ videatur loqui q̄n alienantur res ec-
cleſiæ cathedralis. facit. c. cum apoſtolica. ſ. tit. ij. vbi
poſuit opi. & in c. j. eo. tit. nam quidam in hoc tenēt,
alij ꝯtrium. ſed Hoſt. ibi concor. opi. quia prima opin.
ꝓcedit in Ep̄o qui non iurauit nō alienare ſine licen
tia patroni, vel Papæ. ſecunda non procedit quando
iuraſſet non alienare, & ſimiliter ſi iuraſſet non alie-
nare ſine licentia patroni, vel Papæ: quia tunc non
poſſet ſine illius autoritate alienare. de quo plenius
in d. c. j. & de materia per Innocen. & ibi dixi in c.
ſtatuimus. de tranſact.

¶ De rebus eccleſiæ non alienandis. Rub.

¶ Viſum, & tractatum eſt. ſ. de rebus ſpiritualibus
clericorum, verum quia ſpiritualia diu eſſe non poſ-
ſunt ſine temporalibus. j. q. iiij. ſi quis ſubiecerit. Idō
reſtabat de ipſis temporalibus videre. & quia inter-
dum clerici quærunt, an poſſint ipſa temporalia alie
nare, vel non. ideo ponitur hic iſta Rubrica ſm̄ Goff.
qui videtur habuiſſe Rubricam in hanc formam. de
reb. eccle. alie. vel non. & ita ego habeo, communi-
ter tamen videtur, quòd videatur Rubrica ſub hac
forma, videlicet, de reb. eccl. non alie. & ſic commu
niter allegatur de materia. x. q. ij. per totum. xvij. q.
iiij. nullus. cum duobus ſequentibus. & repetitur
in vj. & etiam in clemen.

SVMMARIVM.

1 *Res vnius eccleſiæ transferre non poteſt Epiſcopus in aliam ſine cō ſenſu capituli, & cauſa legitima non ſubſiſtente.*
2 *Abbas non poteſt interponere autoritatem in alienatione facienda de rebus eccleſiæ ſibi ſubiectæ.*
3 *Permutationis contractus eſt eccleſijs permiſſus.*
4 *Alienationes rerum eccleſiæ non poſſunt fieri ſine conſenſu clericorum ipſarum eccleſiarum*
5 *Epiſcopus nouam eccleſiam ædificans, an poſſit illi dare iura matricis eccleſiæ.*
6 *In alienatione rei eccleſiæ cathedralis facienda per Epiſcopum, an requiratur autoritas Archiepiſcopi.*
7 *Res eccleſiæ per Epiſcopum alienanda ſi ſit in aliena diœceſi qui Epiſcopus interponet autoritatem.*

NOn liceat. Prælatus nō poteſt
bona vnius eccleſię
dare alteri, nec ſine conſenſu ambarū
res inuicē ꝑmutare. h. d. Et duo ſunt
1 dicta quę ponit. Scd̄a ibi: tn̄. ¶ † No. j.
quòd Ep̄s non habet poteſtatem rem
vnius eccleſiæ transferendi ad aliam, intelligo cauſa
legitimè nō ſubſiſtente. & ſine cōſenſu capituli. ꝑ id
qđ tangit hic gl. & qđ not. gl. in c. ꝯſtitutus. j. de reli.
2 do. & qđ hr̄ in c. j. j. eo. in vj. ¶ † No. ij. qđ Abbas.ª &
a ſic inferior prælatus ab Ep̄o vr̄ habere poteſtatem in-
terponendi autoritatē in alienatione faciēda. de reb.
eccle. ſibi ſubiectę, qđ pōt procedere q̄n ipſe Abbas
eſſet exēptus, q̄a tunc cenſetur habere iuriſdictionē
quaſi Ep̄alem. vt eſt gl. notabilis in cle. j. hoc eo. titu.
Et no. Innoc. ſ. de tranſla. ſtatuimus. & j. de priui. ex
ore. Secus in alienatione rei p̄dictę: ſed requirit autori
tas Ep̄i. vt hr̄. xij. q. ij. in c. Abbatibus. xij. q. iiij. in vē-
ditionibus. & ſic practicatur. Nec obſt. ſi dicatur, q̃
poteſtas, & ſolicitudo pertinet ad Abbatē. xviij. q. ij.
nullus, q̄a illud quò ad regulā, quò ad alienationē
3 ſecus. vt ſ. dixi. ¶ † No. q̃ ꝯtus permutationis vr̄ ec-
cleſijs permiſſus, dūmodo interueniat debita ſolēni-
4 tas. facit, qđ hr̄ in glo. fi. ¶ † Not. q̃ alienationes rerū
eccleſiarū non vr̄ poſſe fieri ſine ꝯſenſu clericorum
ipſarum eccleſiarum a quibus agitur alienationem
fieri. & ꝑ hunc tex. & per prædicta dicebat hic Vin-
cen. qđ clerici nō poſſunt inter ſe permutare domos
nec præbendas ſine conſenſu Ep̄i, ne fraus fiat. facit,
quod hr̄ in l. cū hi. §. ſi vni. de tranſla. Nec Ep̄s pote-
rit id facere ſine eis. & h. d. do. Ant. diligēter eſſe no
tandum: q̄a ſæpe pōt de facto cōtingere. Et aliàs etiā
dicit ſe vidiſſe cōſultum ꝯtrium. & quòd tūc multū
perquiſiuit pro hoc dicto. & tūc non potuit inueni-
5 re. tu dic, vt dicer̄ in c. quæſitū. j. de re. permu. ¶ † In
gl. j. in fi. Et per prædicta dicit Inn. & Hoſti. q̃ ſi Ep̄s
ędificat iuſta de cauſa nouam eccleſiam poterit illi
dare iura matricis eccleſiæ, puta ius decimarum, &
mortuariorū, & oblationū, intelligo percipiendorū.
j. limites territorij aſſignati nouę eccleſiæ. facit, quod
hr̄ in c. ad audientiam. alleg. in gl. & xvj. q. j. eccleſia.
Et quod hr̄ in c. j. j. eo. lib. vj. & in c. conſtitutus. alle.
in glo. ¶ Vltimo poſſet oppo. q̃ litera vr̄ hic ſubijpſi
cōtradicere. Nā primo vr̄ dicere, quòd res ſunt poſi-
tę in poteſtate Abbatis. & per ꝯñs videtur, quòd poſ-
ſit libere diſponere de eis. argu. in l. re mandata. C.
mand. cuius contrariū hic dicitur. potes dicere, quòd
cenſetur eſſe in eius poteſtate quando benè admini
ſtrat. Secus q̄n malè, ſicut in ſimili dicimus de tutore
qui habetur loco domini, dū benè adminiſtrat. aliàs
ſecus. l. qui fundum. §. quid ſi tutor. ff. de vſucap. pro
6 empto. & l. interdum. §. qui tutelam. ff. de fur. ¶ † An
autē in alienatione rei eccleſiæ cathedralis fiēda per
Ep̄m requiratur autoritas Archiepiſcopi dixi. ſ. tit. j.
c. vnico. in fi. de quo per Inn. & Io. An. in c. j. ſ. tit. ij.
7 ¶ † Quid aūt ſi prædiū alienādum ſit in diœceſi vnius
Ep̄i, & eccleſia cuius eſt res in alterius diœceſi, quis
Ep̄s habet interponere autoritatem in alienatione,
an Ep̄s diœceſis rei ſitę, an vero Epiſcopus in cuius
diœceſi eſt eccleſia, cuius eccleſiæ eſt ipſa res alibi ſi-
ta, no. per Inn. & Io. An. j. de priuile. paſtoralis. ¶ Et
facit, quod no. ꝑ Legiſtas in l. ſi prædium. C. de præ-
di. mino. & facit. xvj. q. j. c. fi.

SVMMARIVM.

1 *Bona eccleſiarum propriè ſunt pauperum.*
2 *Rem alienam donare non debet Rex, ſiue Princeps.*
3 *Meliorans rē eccleſiæ, quæ ab eo repetitur, an poſſit petere, vt ſibi ſatisfiat de melioratione.*

QVires. Laici nō poſſunt res eccle
ſię alienare, & qui recipiūt
ab eis ſunt excōicādi. h. d. Et non reci
1 pit commodā diuiſionē. ¶ † No. q̃ bo-
na eccleſiarū cēſent̄ eſſe pauperū. Vñ
p̄lati, & clerici dn̄r eſſe procuratores,
ſeu diſpenſatores, & nō domini. j. de dona. cæterū.
Et facit. xvj. q. j. c. fina. ¶ No. q̃ horrendum eſt quòd
laici, vel alij petāt res eccleſiæ a Regib⁹ vel alijs Prin
cipibus. nam ſm̄ Io. An. iuri ciuili, & Canonico videt̄
horrēdum, ac etiam omni rationabili homini. ¶ No.
q̃ irrita hn̄r illa quæ tales obtinent. & ſic intelligas
de illis, quæ habēt a Regibus hoc clarū. ſed Guil. Na-
ſo. & quidam alij, vt hic refert Io. And. intelligunt, q̃
nedum illa quæ recipiūt a Regibus ſunt irrita: ſed ēt
illa q̄ tenebāt ab eccleſijs ēt iuſto tit. qđ tn̄ Flor. hic
dicit eſſe nimis rigoroſum. ſed Io. And. vr̄ tranſire cū
opin. prædicta, quaſi de delicto. de quo hic priuentur
etiam

a Qđ Abbas. Si quęras, an ad Abbatē ꝑtineat, tota poteſtas, & ſolicitudo. monaſterij. diſtingue, vt ſecundū Hoſt. Boy.

etiam illis quæ iuſtè tenent ab eccleſia. & hoc facit
litera iſta quæ ſimpliciter, & indiſtinctè videt̃ loqui.
¶Sed aduerte, quia Inn. illa verba tex. quæ obtinēt,
intelligit de donationibus habitis a Regibus. & ſic
intelligit ēt do. Flo. & ſm hoc nō ꝓbaretur hæc opi.
Guil. de qua. ſ. dixi quā etiā tenebat Boatinus, & q̃a
in pœnis mitior faciēda eſt interpretatio. de regu. iur.
in pœnis, in vj. vr̃ quod potius ſit tenenda opi. Inn. &. q̃
vt dixi tenuit do. Flor. ¶Vltimo pōt notari ſm d. Pe.
ꝙ illi q recipiunt illicitè res eccleſiæ, vñr eſſe ſimiles
rectoribus. & ideo licèt ſint laici vr̃ ꝙ poſſunt con-
ueniri in foro eccleſiæ. per id, quod habetur. ſ. de fo.
2 compe. cum ſit generale. ¶†In gloſ. penul. in fi. & ſic
vult gl. ꝙ quando Rex, vel Princeps donat alicui rē
alienam licèt talis olim eſſet tutus lapſo quadrien-
nio, ita ꝙ non poſſit ab eo res reuocari per illū cuius
fuit, tñ per illam. l. ſtatim eſt tut⁹. Sed intra quadriē-
nium hēt regreſſum etiam reuocandi rem fiſcalē ad
pretiū. vt habet̃ in l. benè a zenone. C. de quadr. p̃-
ſcri. & in l. fi. C. ſi aduer. fiſc. vt ibi no. per gl. qđ non
hēt locum in rebus eccleſiæ: q̃a poterit eccleſia rem
repetere, niſi fortè interueneiit præſcriptio quadra-
genaria, & in bonafide. vt habetur. ſ. de reſcrip. in c.
de quarta. Similiter dicit gloſſ. in c. placuit. xvj. q. iij.
ꝙ ſi eccleſiæ per Imperatorem donatur res non hēt
locum lex benè a zenone. ſicut, nec econtra habet lo
cum, vt ſuperius eſt dictum. & ideo poterit rem ab
eccleſia reuocare, niſi eccleſia legitimè præſcripſerit.
¶In glo. fi. in fin. aduerte, q̃a licèt hic fuit delictum
commiſſum cōtra particularem eccleſiam, tñ exclu
ditur a cōmunione nedum ipſius particularis eccle-
ſiæ cenſeret̃ facta etiā eccleſiæ generali cuius omnes
particulares eccleſiæ ſunt membra. xxiiij. q. j. c. loq-
tur. & ſic econtra vtilitas eccleſiæ particularis cenſet̃
eſſe vtilitas eccleſiæ generalis, ſeu vniuerſalis. vt pa-
tet ex his q̃ leguntur, & no. ſ. tit. ij. cum apoſtolica. q̃d
3 aūt ſi ille a quo repetit̃ res eccleſiæ illam † meliora-
uit, an debeat ſibi ſatisfieri de melioratione. tāgit hic
Vicen. de quo in Spec. de emp. & ven. §. nūc dicēdū.
ad fi. vbi vr̃ cōcludere, ꝙ ſic, qđ vr̃ intelligendum qñ
res fuit alienata cum debita ſolēnitate. Sed fortè ec-
cleſia ratione læſionis petijt reſtitui. vt hr̃ in c. j. ſ. de
reſti. in integ. & idē vr̃ eſſe ibi de mente Spec. ſecus
vr̃ qñ illicitè fuit habita. nam emptor tunc perdit p̃-
tium. l. iubemus. C. de ſacroſan. eccle. & ſic multo-
magis videtur quòd non debet ſatisfieri de meliora
tione. facit, quod dicetur. infra eodem. ſi quis preſby
terorum. in c. ad audientiam.

SVMMARIVM.

1 *Liberti ab eccleſia manumiſſi, & eorum poſteri debent eſſe ſub patro cinio eccleſiæ, & ſunt de foro eccleſiæ.*
2 *Operari tenetur vxor pro viro, & quid de clerico.*
3 *Alienare, & colligere poſſunt clerici albergarias, & collectas antiquitus impoſitas ſuis hominibus.*
4 *Peculium quod habebat ſeruus tempore manumiſſionis, an intelligatur ſibi remiſſum.*
5 *Feudatarius an teneatur ſequi dominum vltra quam patiantur facultates feudi.*
6 *Vaſallus an teneatur ſequi dominum in bello illicito.*
7 *Manumittere volens ſeruum eccleſiæ debet eccleſiæ dare rem duplo maiorem.*
8 *Libertorum filij, an ſint obnoxij patronis ſuorum parentum.*

a Si prælatus. Eodē modo ſummat hic d. Abb. vide eum.

2 CONſenſus. Rector eccleſiæ ſi ª dat
ipſi eccleſiæ rem duple
æſtimationis ſeruū eccleſiæ pōt manumit
tere. Ipſe tñ manumiſſus, & eius poſteri
erunt ſub patrocinio eccleſiæ. hoc dicit. Primo ponit
vnum dictum. Secundo adijcit vnam limitationem.
1 ſcđa ibi: ita vt. ¶†No. j. ꝙ liberi qui facti ſunt per ma-
numiſſionem eccleſiæ, & eorū poſteri debēt eſſe ſub
patrocinio eccleſiæ, & ſic eccleſia erit patrona. & ſm
do. Ant. erunt obligati ad eccleſiam defendendam.
¶Et not. ēt ꝙ vñr ipſi cum poſteris, & eorū peculio
eſſe de foro eccleſiæ. vt hr̃ in c. penul. lxxxviij. diſt. Et
qđ no. ſ. de fo. cōpe. nullus. ¶No. ꝙ ꝓpter bona reli-
cta eccleſiæ per rectorē, vel etiam per ipſum acquiſita
eccleſiæ pōt clericus eccleſiam grauare in re ipſius
eccleſiæ. ſed Hoſtiē. intelligit hoc verum, qñ intuitu
perſonæ, & non eccleſiæ acquirūtur, vel ex artificio
ipſius rectoris. per id, qđ hr̃. j̃. de teſta. relatū. & c. re-
quiſiti. & facit, qđ hr̃. eo. tit. c. q̃a nos. ſecus ſi intuitu
eccleſiæ acquiſiuiſſet: q̃a tunc illa quæruntur eccle-
ſiæ. vt in iuribus præalleg. do. tñ Petr. hic vr̃ velle, ꝙ
quæſitū ex artificio, vel negotiatione acq̃rit̃ eccleſiæ.
& ſic vr̃ ēt velle Iac. de Bu. in authen. legitima. C. de
2 Epi. & cle. quaſi † teneat̃ operari ꝓ eccleſia qua ꝑci-
pit alimēta. facit, qđ dicit̃ in ſimili de muliere q̃ tene
tur operari ꝓ viro in l. vnica. §. exactio. C. de rei vxo.
act. & ſic vr̃ ēt intelligere voluiſſe Hoſt. Sed certe Ho
ſti. hic vr̃ velle ꝯtrium, vt prædixi. & ꝓ eo eſt tex. in c.
q̃a nos. j̃. de teſta. & ſic vr̃ quòd ſi clericus eſt bonus
ſcriptor, & aliqua quærit ſcribendo alteri, tale lucrū
ſit ꝓpriè clerici, & nō eccleſiæ. Inno. hic vr̃ velle, ꝙ ſi
prælatus, vel rector eccleſiæ cultiuauerit de nouo,
ſeu reduxit ad culturā p̃diū eccleſiæ. & in tantū illud
meliorauerit, ꝙ extēderet̃ ad duplū ſeruū manumit-
tendi, ꝙ poterit ſeruū eccleſiæ manumittere. & ſic vr̃
intelligere iſtū text. qđ eſt intelligēdū ſcđm eum ſm
3 no. p Io. An. j̃. de pec. cle. ¶†No. ex hac decretali. ꝙ
clerici poſſunt alienare, ſeu colligere albergarias, &
collectas antiqtus impoſitas ſuis hoībus. facit qđ ha
4 betur. j. de iudc. c. multorū. ¶†An autē liber homo
poſſit hēre peculiū. & an videat̃ in dubio peculiū, ꝙ
habebit ſeruus tp̃e manumiſſionis ſibi cōceſſum. re-
mittit Io. An. ad. c. quod redēptor. xij. q. ij. & ad c. pe
nul. lxxxvij. diſt. in quibus dr̃, ꝙ propriè liber homo
dr̃ habere peculiū profectitiū. ¶Itē aduentitiū. Item
peculium caſtrenſe, vel quaſi caſtrēſe, & ſic in qua-
druplici genere, vel ſpecie. vt patet etiā in l. fi. C. de
inoffi. teſta. ¶Notatur ēt in dictis iuribus, ꝙ ſi ſeruus
manumittit̃ in vltima volūtate, non vr̃ ſibi in dubio
ꝯcedi peculium. ſecus qñ manumittit̃ inter viuos. fa
cit lex. j. C. de pecu. eius qui lib. meruit. Dicit tñ glo.
in d. c. qđ redēptor. ꝙ iſtud eſt verū, qñ manumittit̃
ſeruus alterius, q̃ eccleſiæ: ſed qñ manumittit̃ ſeruus
eccleſiæ, nō p̃t ei vltra quātitatē. xx. ſoli. ꝯcedi, qđ ex
ponunt quidā in exponēdo, ſolidū, pro ſolido aureo.
vt ibi tāgit Archi. & ꝙ gl. in l. quicūq;. C. de ſer. fugi.
& ꝙ ibi no. & Archi. alle. d. l. quicūq;, facit, quod hr̃
in c. ſi quos. de ſeruis. xij. q. ij. ¶No. ꝙ licèt permitta
tur rectori manumittere ſeruū eccleſiæ ſm formā hic
traditā, tñ ipſe manumittēs nō efficit̃ patron⁹: ſed ec
cleſia. & ſic p̃ſtare vr̃ nudū miniſteriū. facit, qđ hr̃ ī
l. ſi pater. & ī l. pater ex ꝓuincia. ff. de manu. ¶No. ꝙ
iſti manumiſſi tenent̃ vtilitatē eccleſiæ iuxta poſſe ꝓ-
5 ſequi. ¶†Vlterius no. vt hr̃ in c. faciat homo, qđ poſ-
ſit. xij. q. ij. & hoc inducit d. Pe. ad q̃ſtionē, vt non te-
neat̃ feudatarius ſequi dominū vltra quam patiātur
facultates feudi. facit, qđ hr̃ in l. meuia. cū ibi not. p
6 Bar. ff. de an. leg. & dicit † ꝙ nō tenet̃ adiuuare domi
num in bello illicito. vt hr̃ in c. domino guerram fa-
ciente in titu. hic finitur lex in vſi. feu. & in l. ſi quis
in graui. §. ſi cū maritus. ff. ad ſill. ¶In gl. j. in fi. intel-
lige hoc verum. vt dixit gloſ. qñ manumittit̃ retento
7 patronatu eccleſiæ. per id, qđ hr̃ in d. c. ſi quis. ¶†In
gl. ij. in fi. aduerte, quia hoc, qđ dixit gl. vr̃ verū, quā-
do vult manumittere non retento patronatu eccle-
ſiæ. Sed

ſiæ. Sed vbi vult retinere patronatū eccleſię, vr̄ quòd
ſufficit dare rē eiuſdē ęſtimationis. vt vr̄ colligi ex d.
c. Ep̄s. q mancipiū. allegatū in gl. cū ibi no. p Archi.
Io. tn̄ An. hic ſimpl̄r tranſit cū iſta gl. & ſil̄r do. Pet. &
do. Ant. facit, qđ dicet̄ in c. ſeq. Quare aūt requiritur
dari duplū, vt ſeruus poſſit manumitti. & tn̄ nō req̄rit̄
dari duplū, ſi aliā rē mobilē eccleſię velit in aliū trāſ-
ferre. No. gl. in d. c. Ep̄s. vbi dicit, ꝙ rō eſt: q̄a ſerui bo
ni ſunt valde vtiles. q̄a cuſtodiūt iura eccleſię, & dn̄i
ſui, & nō ꝑmittunt, ꝙ malè tractent̄. Sed & mali etiā
certo reſpectu ſunt vtiles: q̄a poterit extorqueri ab
eis, vt indicent, ſi quis malè eſt adminiſtratus. facit. l.
neq; tutores. C. de admi. tut. ¶ In glo. penul. in fi. do.
8 †Flo. hic dicit, ꝙ vera eſt ſolutio q̄ fit in liberto eccle
ſię. & in l. fi. C. de li. & eorū li. alle. in gl. dicit, ꝙ nō ꝓ-
batur in libertis aliorū, ꝙ filius liberti ſit obnoxius ad
ea q̄ ipſe libertus eſt obnoxius: ſed ſolū, ꝙ filiū liber
ti pōt reuocare in ſeruitutē, ſicut libertū, ꝙ intelligit
ibi Cy. qn̄ per ingratitudinem per ipſum filiū liberti
factam reuocatur, vt tetigit gl. ſm̄ vnam opinionem.
¶ In gl. fi. & iſtud operatur fauor ordinis clericalis. fa
cit, quod habetur in c. j. & ij. ſ. de ſeruis ordi. vel non.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio rei eccleſiæ poteſt per ſucceſſorē legitimè reuocari, & an ipſe alienans admittatur ad reuocationem.*

2 *De ſeruis eccleſiæ diſponere poteſt prælatus qui aliquid confert eccleſiæ, & hoc iuxta modum rei collatæ.*

3 *Negotia alterius gerens ſi aliqua quæſiuit domino, & in aliquo eum damnificauit, debet hincinde fieri compenſatio.*

4 *Res eccleſiæ malè alienata poteſt repeti abſq; aliqua exceptione.*

5 *Seruum eccleſiæ benemeritum manumittere poteſt prælatus cum cōſenſu capituli.*

6 *Alienatum, vel diſtractū nō videtur, ꝙ in domino remanet eccleſiæ.*

EPiſcopi. Si prælatus nihil de ſuo
dat eccleſiæ, & ſeruū ec
cleſię manumittit, nō valet manumiſ-
ſio. h d. In prima ꝓhibitio, & eius rō.
In ſcđa reuocatio. ſcđa ibi: talis ergo.
In text. ibi: libertos. ideſt liberatos, ſeu
manumiſſos de facto. ¶ Not. ꝙ alienans indebitè rē
eccleſiæ grauiter peccat, & pōt deponi. facit, qđ hr̄.
xij. q. ij. c. monemus. & c. diaconi. ¶ Not. ſm̄ Hoſt. il-
lud ꝓuerbiū vulgatū, nil mihi debes, dūmodo meū
1 nō auferas. ¶ †No. ꝙ alienatio rei eccleſiæ illegitimè
facta p ſucceſſorē pōt reuocari, an ēt ipſe idem malè
alienans admittatur ad reuocationē. dicet̄. j. eo. ſi q̄s
præsbyterorū. ibi ēt de hoc in tex. An aūt ſi quis pri-
uatus ſuccedat alteri priuato q rem malè alienauit,
poterit illā reuocare. recurrēdum eſt ad ea q̄ hn̄r per
tex. & gl. ibi p Bar. in l. cum vir. ff. de vſucap. ¶ No. ꝙ
illđ dr̄ reuocari ad ius eccleſię, qđ ſolū reuocat̄ quò
ad poſſeſſionē, licèt nō reuocet̄ quò ad ꝓprietatē. &
2 ſic facit ad ea, quæ dn̄r poſt gl. p Inn. ¶ †No. ꝙ ſi Ep̄s
vel ꝑlatus cōferat aliquid eccleſiæ, pōt diſponere de
ſeruis eccleſiæ iuxta modum rei collatę. vt colligit̄ a
ꝯrio ſenſu. & ꝓbat etiā. ſ. c. proxi. & ex hoc habes, ꝙ
interdū ex iuris diſpoſitione admitti̇̄ cōpēſatio ſpe
ciei ad ſpeciem, licèt ēt ꝯriū ſit de iure. vt legi. & no.
in l. fi. C. de cōpen. & in l. diuortio. §. ob donationes.
ff. ſol. ma. & hoc inducit d. Pe. in c. p̄cedēti. iuſm̄. ꝙ ſi
3 aliq̄s adminiſtret † negotia alterius, ꝙ aliqua q̄ſiuit.
& in aliquibus alijs dn̄m damnificauit, ꝙ hincinde
fieri dēt cōpēſatio. de quo in l. ꝯquerebat̄. ff. de ad-
mi. tut. Et in l. ſi quis negotia. ff. de neg. geſt. ¶ hē fa-
cit ſm̄ eum, ꝙ ſi adminiſtrator erat debitor illius cu-
ius negotia adminiſtrauit, & poſtea aliquid ſibi reli-
quit in vltima volūtate, ꝙ videat̄ illud relinq̄ aīo cō-
penſandi. Sed hoc non vr̄ verū. vt hr̄ in l. creditorem.
ff. de leg. ij. ſuper quo eſt recurrendum ad notata per
Bart. & etiam doc. in l. ſi cum dotem. §. ſi pater. ff. ſol.
mat. & adde, ꝙ cū hic ꝓbat̄ manumiſſio ſerui cenſet̄
q̄dā alienatio. facit, qđ no. gl. in c. cū olim. ſ. de mai.
& obe. vbi dicit, ꝙ magis vr̄ eſſe alienatio ꝑſonarū q̄
4 rerū. ¶ †Vltimo no. ꝙ res eccleſiæ malè alienata pōt
repeti abſq; aliqua exceptione. & ſic vr̄ ēt, ꝙ non ſit
neceſſe probare de dn̄io ipſius eccleſiæ, ſed ſufficiat
probare, ꝙ erat in bonis ipſius eccleſiæ, ſeu poſſeſſa
per eccleſiā. & hoc eſt valde vtile. q̄a difficile eſt ꝓ-
bare dominia. vt legit̄, & not. ſ. de reſti. ſpo. ſæpe. &
facit ad mām, ꝙ no. Bar. in l. ſi alienā. ff. ſol. ma. Et an
gn̄al̄r vbi ius ꝓhibet aliq̄ exceptionē opponi aliquo
caſu admittat aliquā exceptionē no. p Bar. in l. j. §. j.
ff. quod vi, aut clam. & in cle. vnica. de ſeque. poſ. &
fru. circa fi. ibi eſt gl. q̄ reputat̄ ſingularis, ꝙ non intel
ligitur excluſa exceptio p q̄ detegat̄ defectus pote-
ſtatis actum gerentis. facit ēt, ꝙ hr̄ in c. ex parte. ſ. de
offi. dele. ¶ In gl. tertia. ibi: ſi quos ſupple vr̄ poſſe ma
5 numittere nihil ꝯferendo. ¶ †In ea. gl. in fi. hæc ſcđa
iuncta cū p̄cedēti eſt bona: q̄a ſeruū benemeritū pōt
manumittere de cōſenſu capituli etiā nihil dando,
dū tn̄ retineat ius patronatus eccleſiæ. aliàs eſſet ſe-
cus p id, qđ hr̄ in §. ſed rn̄det. xij. q. ij. nā bn̄meritū
ante non pōt manumittere, niſi cū cōſenſu capituli.
& niſi conferat eccleſiæ: Iuxta id, ꝙ dictū fuit in p̄ce-
dēti. iuncta glo. ij. vnde cōcludit hic do. Flor. ꝙ ſeruū
benemeritum pōt Ep̄s manumittere cum conſenſu
capituli, etiam ſi non dat aliquid de ſuo. vt in c. ſi q̄s.
alle. in gl. & hoc ſi vult manumittere retento iure pa
tronatus eccleſiæ. vt habetur in d. c. ſi quis. & in §. ibi
ſeq. non retento aūt iure patronatus eccleſiæ nō pōt
manumittere vbi ſicut qn̄ ſeruus non eſt benemeri-
tus quo caſu nō pōt prælatus eum manumittere, niſi
det duplū valoris ipſius ſerui. vt in c. præcedēti. cum
ibi notatis. & idem dicit, ſi manumittatur benemeri
tus non retento iure patronatus per id, quod. ſ. dixi.
Fatetur tamen, ꝙ raro hæc materia venit in practica,
q̄a raro cōtingit, quòd eccleſia habet ſeruum. tu ad-
de, ꝙ quando manumittere vult ſeruum non bene-
meritum, quòd tunc videtur quòd debet pręſtare du
plum valoris eius, quando vult manumittere nō retē
to iure patronatus eccleſiæ: q̄a tūc etiā perdit duo vi
delicet ius dominij ſerui, & ius patronatus. ideo in
recōpenſationem debet volens manumittere præſta
re duplum valoris ſerui. Secus videtur qn̄ velit ma-
numittere retento iure patronatus eccleſiæ: q̄a tunc
ſufficit præſtare ſimplū valoris ſerui. per id, qđ hr̄ in
d. c. Ep̄s. qui mancipiū. a ꝯrio ſenſu cū ibi not. p Ar-
chi. xij. q. ij. glo. tn̄. in c. præcedenti. cum qua vn̄r trāſi
re doc. vt ibi dixi vr̄ indiſtinctè tenere, quòd debeat
manumittēs non benemeritū præſtare duplū valoris
ipſius ſerui. Sed de iure videretur ꝓcedere, qđ dixi.
¶ Extra glo. opponi poteſt. nam videtur, quòd litera
iſta malè dicat cum dicit reuocationem fiendam ad
ius eccleſiæ: q̄a cū manumiſſio fuerit illicita non te-
nuit manumiſſio. & ſic remanſit ſeruus in iure, & do
minio eccleſię. & ſic videtur, quòd nō poſſit reuocari
ad ius, vel ꝓprietatē, ex quò ius ipſum nō eſt deper
ditū cū priuatio p̄ſupponat habitū. j. de deſpō. impu.
ad diſſoluendam. ſoluit Innocen. quòd iſtud verbū
ius, habet legitimam ſignificationem, & multa com-
prehendit. facit, quod not. gloſſ. j. de reg. iur. ſuper ru
brica. in vj. Vnde ponitur hic ius pro poteſtate. vt ha
betur in ſimili in l. j. ff. de his q ſunt ſui, vel alie. iu-
ris. Vnde, q̄a ſeruus de facto manumiſſus exiuit poſ-
ſeſſionē, & poteſtatē eius eccleſiæ, ideo debet ad illā
reuocari. & ſatis dr̄ ad ius eccleſiæ reuocari, ex quò
ad po-

ad poteſtatē eccleſiæ reuocaſ.& ſic facit iſta decreta
lis ad illā cōmiſſionē, q̄ interdū Papa facit cōmittē-
do alicui, ꝙ ea,q̄ in bonis eccleſiæ repererit alienata
ſtudeat ad ius ipſius eccleſiæ reuocare. nam facit,ꝙ
delegatus ſm prædictā formā habeat ēt ptātem ꝯ in-
uaſores per hāc decretalem. licèt res non fuerit alie-
nata,quò ad poſſeſſionē eſt alienata.facit,qđ habeſ.
ſ.de elec.querelam.& ff.de alie.iur.l.ſi res.§.pedius.
aliàs incipit lex non ſolum. & facit etiam.ff.qđ me.
cau.l.ſi mulier.§.qui poſſeſſionem. Sed aduerte, q̄a
6 ꝯ prædicta facit, q̄a non vř dici † alienatum, vel di-
ſtractū, ꝙ in dominio remanet eccleſi.ff.de verb.ſig.
l.alienata. ¶Item non vř dicendum eſſe alienatū, ſi
aliquis nō diſtrahit,ſeu alienat alteri,qđ nō ꝯtingat;
qñ aliquis propria autoritate ingreſſus fuit poſſeſſio
nem rei eccleſiaſticę: quia nullus tūc alienauit ſibi.
Sed potius dř violentus inuaſor,vel vi poſſeſſor.vt l.
fi.C.vnde vi. & tñdet Innoc.ꝙ leges prædictę ponūt
ſtrictā ſignificationem verbi. ſed habito reſpectu ad
latam ſignificationē poteſt dici alienatum reſpectu
poſſeſſionis,qñ poſſeſſio eſt perdita.facit,quod habeſ
in tex.iſto,& qđ.ſ.dixi.Et ideo tale reſcriptum tanq̄
fauorabile. & rñdens ad cōmodum eccleſiarū intel-
ligi dēt de alienatiōe largo modo, & ſtrictò ſumpto.
¶Præterea etiam pōt dici, ꝙ res occupata ſatis dici-
tur alienata,ex quò facta eſt aliena, quò ad poſſeſſio
nē,ſicut etiā in ſimili dicim⁹ quē alienatum eſſe mē-
te, qñ non eſt ſanę mētis.xv.q.j.§.ij.Nec ob.prædi-
ctis ſi dicatur, ꝙ proprie ſignificationi vocabuli ſtan
dum eſt.l.non aliter.ff.de leg.iij.quia illud eſt verū,
niſi veriſimile mēs diſponentis ſe habeat ad propoſi
tum.vt legiř,& no.j̄.de verb.ſigni.intelligētia. & qđ
dictū eſt de forma iſta ea, quæ de bonus, &c.idē di-
cit Inno.de illa forma reuoces, ſi poſt iter arreptum
aliquid inueneris attentatū. facit.c.j.ſ.de cle.pereg.
Et idem in illa, ſi poſt litē ceptam inueneris innoua-
tum ſtudeas reuocare.ſ.de conſti. cum M.& ſic vidē
tur tales formę cōtinere,nedū petitoriū:ſed etiā poſ-
ſeſſoriū: nam vtrūq; eſt connexū.ſ.de ſeque.c.j.di-
cit Inno. ꝙ in formis prædictis non poterit iudex ex
officio procedere, niſi in literis aliq̄d ſingulariter ex-
primatur. Sed ad petitionem partis debet ꝓcedere:
quia in tali forma videtur includere cauſæ cognitio-
nē,cuius numerata partiū aſſertione pandūtur.l.fin.
C.ſi per vim,vel alio modo. facit,qđ hř.j̄.eo.ad au-
dietiā.ibi:legitimè reuocari. & j̄.de præca.c.ij.de do
na.fraternitatis.& tene mēti ſm do.Ant.de iſto ver-
bo alienata. ¶Itē,ꝙ de reptis tendentibus ad vtilita-
tē eccleſiæ vñr latè ſumēda verba ex mēte ſcribētis.

SVMMARIVM.

1 *Mancipium ruſticum eſt res immobilis.*
2 *Alienatione probibita,an intelligatur probibita hypotheca.*
3 *Obligatio ſpecialis hypotheca rei eccleſia eſt probibita,ſed an genera-*
lis permittatur.
4 *Locatio temporalis,an,& quando dicatur alienatio.*
5 *Alienatio rei eccleſiaſticæ,debet fieri cum ſolennitate.*
6 *Pignus propriè conſiſtit in re mobili.*
7 *Contractus conditionis eſt nullus.& nu.4.*
8 *Locatio ad longum tempus, & contractus emphyteuticus differunt*
ſolum quò ad nomen.
9 *Alienatione probibita, an intelligatur probibita ſucceſſio ex teſtamē*
to,vel ab inteſtato.
10 *Nomina debitorum,an computentur inter immobilia,vel mobilia.*
11 *Legatum factum eccleſia,an poſſit prælatus repudiare.*

a Res eccleſiarum. Ad materiā huius text. Ad de Bald. in c.j.in prin. col. vij. dicit qui ſeu. da. poſ. & vide Inno. & doc in c. peruenit. de arbiter. vbi de hoc plenè Fradde de HE. Bo. hic.

a NVlli. Res eccleſiarum [a] alienari nō de-
bēt.h.d.Et primo ponitur aliena
tionis ꝓhibitio.Scđo q̄d ſit alienare.Ter
tio ponit pęnę impoſitio,ſeu cōminatio.
ſcđa ibi:alienatio.tertia ibi:Vnde. ¶Itē: ibi.ruſticū,
ideſt,operi deputatū ruſticali. vt in l.iij.ff.de diuer.
& temp.præſcri.& in l.quēadmodū. & in rub. C.de
agri.& cen.li.xj. ¶In tex.ibi:ꝯditionē.alij aūt habent
cōductionem. Sed prima lřa eſt cōis,& quid impor-
1 tat inſerius patebit. ¶†No.ꝙ mancipiū ruſticū cen-
ſetur eſſe res immobilis:q̄a rei immobili eſt deputa-
tū.Facit,qđ hř in d.l.iij.& in d.l.quēadmodū. alle.
2 ſuper tex.¶†No. ꝙ aliud vř eſſe alienare, aliud ſpe-
ciali titulo hypotheticè obligare. & ſic vř quòd ꝓ-
hibita alienatione nō vř ꝓhibita ſpecialis hypothe-
ca, vbicūq; enim lex,vř teſtator,aut ꝯhētes ꝓhibeāt
alienationē intelliguntur prohibere, & hypothe.l.
fi.C.de re.eccl.nō alie.& ſic licèt ſtrictò ſumpto vo-
cabulo aliud ſit alienare,aliud ti.hypothe. obligare.
Secus videreſ,qñ ſequeretur vēditio, vel emptio.vt
3 in l.inquiſitionis.ff.de pigno. ¶†No.a ꝯtrario ſenſu,
quòd,licèt ꝓhibita ſit obligatio ſpecialis hypothe.
rei eccleſiæ,tñ vř pmiſſa gñalis obligatio.Et iſte tex.
vř habuiſſe reſpectū ad id, qđ hř in auth.de nō alie.
§.nos igitur.col.ij.vbi expreſſe prohibebatur ſpecia
lis pignoris obligatio rei eccleſiæ,etiā in caſu in quo
alias ꝯceſſa eſſet alienatio. Sed generalis obligatio
nō prohibebaſ.Hodie vero iſtud eſt correctū:q̄a etiā
ſpecialiter pōt obligari res eccleſiæ eo caſu quo poſ-
ſet alienari.vt ꝓbatur in §.ſi vero.in auth.de nō alie.
in emphy.coll.viij.& ſic ēt dicebat hic Egi.¶Qui ēt
dicebat,ꝙ ſpecialis,& generalis obligatio ꝓ vtilita-
te eccleſiæ erit permiſſa ſm Canones. ¶Si aūt non
interueniret vtilitas eccleſiæ: tūc ſpecialis,nec gñā-
lis eſſet permiſſa. ¶Fatetur tñ,& idē etiā voluit Ho-
ſti.vt hic tangit do. Flor.ꝙ generalis obligatio in ca-
ſu pmiſſo poterit fieri ſine autoritate epi. alle.l.pen.
C.de his qui ve.æta.impe. ¶Et pro hoc ēt facit.l.fi.
C.quæ res pign.oblig.poſ.vbi dicit,ꝙ generalis obli
gatio poterit eſſe modici præiudicij. ¶Sed certè, vt
hic tangit do.Anto.non vř verum, ꝙ poſſit fieri obli-
gatio rei eccleſiæ ēt generalis ſine autoritate Epi, cū
illa vř ēt prohibita.ꝑ id,qđ hř in d.§.ſi vero.Nec ob.
l.penul.p̄allegata,q̄a ſi bñ ponderet non ꝓbat dictū
Hoſt.¶Nec ob.ēt lex fi.p̄alle.q̄a licèt cēſeaſ modici
p̄iudicij, quò ad hoc in gñali obligatione veniāt etiā
poſtea q̄ſita eo caſu,quo licitè fit ipſa gñalis oblō,tñ
vř quòd ſatis eſſet præiudicialis eccleſię rem ipſius
eccleſiæ obligari etiā per gñalem obligationē, quia
poſſet ab ea aduocari, ſicut & ꝑ ſpecialem hypothe-
cam.Facit,qđ hř in l.ſi quā venditio.ff.de euic.¶Itē
potes notare,q̄ cōprehendātur ſub ver.alienationis.
q̄a illa q̄ cōprehenduntur in tex.in ver. alienationis
4 & etiam obligatio hypothecæ ꝑ id, qđ.ſ.dixi. ¶†Et
no.ꝙ ꝯtractus cōditionis intelligitur ꝓhibitus.& ſic
e cōtrario, vř quòd tꝑalis locatio non cōprehendaſ,
qđ eſt verū, quando eſt ad modicum tp̄s. ſecus ſi ad
longū.l.j.ſi ager vecti.cū ibi notatis.& ibi ēt tangitur
qđ dicatur longū tp̄s.de quo ꝑ glo.in j.cle.ad fin.de
reb.eccle.nō alie. & ſic vř quòd oēs alienationes ex
quibus directum dominium,vel vtile transfertur hic
cōprehendanſ per eē tractum,tñ ꝑ emphyteuticū nō
trāsferſ directū dominiū.Sed vtile,vt in l.j.ſi ager ve-
5 ctigalis.¶†In glo.j.in fi.ibi.§.hoc ius. ibi ponitur di-
ſpoſitio auth.hoc ius porrectū.C.de ſacroſan.eccle.
Et ſic vř innuere glo.ꝙ alienatio rei eccleſiaſticę de-
beat fieri cū ſolennitate.de quo hř in dicta auth.hoc
ius porrectū.Goffr.verò hic dixit,ꝙ ſolennitates illę
nō ſeruantur. & ideo ſm eum ſufficit ſeruari ſolen-
nitatē requiſitā ſcđm conſuetudinē loci,cui eſt ſtan
dū ſm eā. Inn.vero hic dicit,quòd ſtandū eſt ꝯſuetu
dini, q̄ ſeruaſ in illa eccleſia cuius res alienaſ,dūmo
do nō ſit ꝑterius.& nō ſit nimis groſſa. aľs nō tene-
ret.ſ.

ret.ſ.de reb.eccle.nō alie.cū cauſa.& ſ.de cōſue.c.j.
Hoſti.vero dicebat, ꝙ cōſuetudo non vr̃ poſſe opera
ri in ſolēnitates requiſitas in alienatione rei eccleſię
ꝑ c.j.j̃.eo.in vj.Io.And.hic finaliter concludit,ꝙ id,
qđ hr̃ in præalle.c.j.j̃.eo.in vj & ſ.de cōſue.c.j.in fi.
ꝙ ſi quærit̃, an cōſuetndo poſſit tollere ſolēnitatem
auth.hoc ius porrectum . dicendum eſt, ꝙ ſic,qa illa
fuit introducta a iure ciuili , ideo conſuetudo pōt ei
detrahere.& facit.l.de quibus.ff de leg. ¶ Si aūt loq
tur de ſolennitate requiſita ꝑ capitulū ſine exceptio-
ne.xij.q.ij. ꝙ non poſſet ꝯſuetudo illi non detrahere
quia aliàs eſſet grauoſa eccleſiæ,& ꝯ vtilitatē ipſius.
vt d.c.de ꝯſuetudine.& ꝙ dixi de ſubſcriptione intel
lige,vt dixi in c.j.ſ.tit.ij.ſatetur tñ Io.An. quòd ſi cō
ſuetudo aliqd adderet ſolēnitati . d.c.ſine exceptio-
ne. ꝙ tunc conſuetudo valeret ſi tenderet ad vtilita-
tem ipſius eccleſiæ . alleg.quod legit̃, & no.j̃.de cō-
ſan.& affi.in c.quòd ſuper his. cū ibi no.ꝑ ipſum Io.
An.& quod no.in c.Io.de cle.coniu.in vj. & de ma-
teria per gl.in c.j.j̃.eo.in vj.vbi ponit gl.ij.in fi. ¶ Idē
dicūt doc.in rebus mobilibus , quæ magis expediat
vendi q̃ retineri,vt ſunt animalia ſuperflua, & veſtes
auratę.vt ſ.de his, quæ fi.a prælato. cum apoſtolica.
6 ¶ †In gloſſ.[a] iij.in fi.& ſic propriè pignus conſiſtit in
a re mobili , requiritur etiā ꝙ ſit tradita res pignorata
in §.item Seruiana.inſt.de actio.& ſcđm hoc dictio,
maximè,poſita in verſi.inter pignus. exponi debet ꝑ
tātum : ſi autē ſumatur propriè tunc habebis ex illo
tex.quòd etiā in re immobili cadit pignus quādo nō
eſt facta traditio,quantum tamen ad hypothecariam
actionem non eſt dr̃ia inter pignus,& hypothecam .
vt voluit gl.in d.§.inter pignus.¶ In gl.pe.ibi:largiſ-
ſimè ponit̃.& dicebat hic Egi.ꝙ ſic etiam large acci-
pitur,qñ lex teſtator, vel pactio ꝯhentium prohibet
rem alienari per.l.ſancimus. hic alle.in gloſ.¶ In ea.
gloſſ.in fin.nec habet obſtare, quod habetur.j̃.eod.
ad aures.vbi dr̃ ꝑmitti ꝯtractus, cuius cōtrarium di-
cit glo. & vr̃ velle hic text.quia reſpondcri poteſt,ꝙ
tex.iſte . & hæ gloſſ.debent intelligi cauſa legitima
non ſubſiſtente . Secus vbi illa ſubeſſet.vt quia fortè
ager eſt ſterilis.& ſic ſuadet vtilitas eccleſię,vt detur
in emphyteuſim ad hoc,vt redducatur ad culturā.&
ſic loquitur ꝯtrarium.& ad hoc facit,quod hr̃.x.q.ij.
hoc ius. in ver.præterea.C.de ſac.ſan.eccle.in auth.
7 ſi quas . ¶ †Sed iuxta prædicta quæri poteſt , qs,ſeu
b qualis eſt ꝯtractus cōditionis [b] de quo loquitur lr̃a .
dicunt quidā,ꝙ cōtractus ſub conditione, puta ſi vē-
ditur res,ſi nauis venerit ex aſia.nam talis cōtractus
eſt nullus in præiudicium eccleſiæ,ſicut alij puti: qa
adueniente conditione hr̃ perinde ac ſi ꝯtractus fuiſ-
ſet purus.facit.ſ.de app.ꝑtima ſecđa. Sed,vt dicit hic
do.Flo.eo ipſo,ꝙ ſimpliciter prohibetur donatio,vē-
ditio ,& alij cōtractus de quibus hic vr̃ ꝓhiberi, ſiue
fiant porè,ſiue ſub cōditione,ex quò ſimpliciter, &
generaliter ꝓhibent̃.arg.l.ij.§.gñaliter.ff.de leg.ptę-
ſtan.& j̃.de priui.qa ēt .cū ſimi. & iō iſta opi.non vr̃
bona. Ideo ſecūdo pōt dici.vt hic tāgit Inn. ꝙ dr̃ eſſe
cōtractus conditionis,quando prælatus imponit ali-
quod onus tributi prædio eccleſiæ. nam id,quòd eſt
ſub tributo dicit̃ vulgariter eſſe ſub cōditione , ſeu
cōditionale,vel cōditionatū,ſeu oneratū tali onere,
ꝙ cadit qs de iure ſuo ſub cōditione , ſi nō ſoluit ip-
ſum onus tributi. & ꝓdicta ꝓcedūt ꝓut hr̃ in lr̃a cō-
ditionē. Alij aūt habēt in litera conditionē.vt dixi ſu
per tex. & ꝓ hoc dicūt hmōi cōtractū eſſe ꝓhibitū ſu
ꝑ re.eccle.qđ ē verū ſm doc.qñ fieret ad nō modicū
tps : qa tunc ex tali locatione transfertur vtile dñiū.
l.j.§.qui in perpetuum. cum ibi not.ff.ſi ager vec.&
l.j.§.quod ait.ff.de ſuperfi.¶ Ideo etiam talis loca-
tio eſt prohibita:quia in effectu eſt. & idē,qđ cōtra-
ctus emphyteuticus.facit.quòd hr̃.j̃.eo.ad aures. &
in c.ad audientiā.Secus vbi locatio,& cōductio fie-
rent ad modicum tempus:qa illa non eſt prohibita .
per id , qđ hr̃ in cle.j.hoc eod.titu.Et ibi etiam tan-
git glo.qñ dicatur fieri ad nō modicū tēpus:quia qñ
fit ad tempus decennij , vel vltra.gloſſ.tamen valde
not in l.penul.§.inſtituto. de leg.ij. videtur dicere ,
quòd etiam ſi locatio fiat ad lōgum tēpus nō trāſfer
tur dominiū directū,nec vtile. & quod idem ſit in il-
la,quod in ea quæ fit ad modicū tēpus.Sed iſta gloſ.
vr̃ reprehēdi ꝑ doc.& maximè ꝑ Bar.ibi.& tangit ēt
8 ꝑ gl.in dicta cle.j.in gl.antepe. ¶ †Et no.ēt ex prædi
ctis,ꝙ locatio ad longum tēpus,& cōtractus emphy
teuticus nō vñr differre quò ad effectū:ſed ſolū quo
ad nomen,qđ tene mēti. facit,ꝙ no.per Bar.in l.quo
9 ties.§.qui maximos.ff.de pub. ¶ †An autem ꝓhibita
alienatione intelligatur prohibita ſucceſſio ex teſta-
mento.vel ab inteſtato , recurrēdum eſt ad ea,q̃ hñr
in l.peto.§.fi.de leg.ij.& ibi ēt ꝑ Bar.& in l.ſi ita qs .
§.ea lege.ff.de ver.obl.vbi per glo. & Bar.& vtrobi-
que ēt dixi . ¶ In glo.fi.ibi.§.ęconomus.& pœna eſt,
ꝙ alienando deponatur , & decipiens etiam in eadē
pœna:qa ꝑdit precium datū, qđ applicatur eccleſię.
& ſic lex illa imponit pœnā cōtrahēti nō legitimè ſu
per re eccleſiaſtica. Imponit ēt pœnā tabellioni ſcri-
bēti tales ꝯtractus . & dicit Hoſt.ꝙ illa ꝯſtitutio erat
localis . Sed poſt hāc decretalē extenſa eſt ad omnes
eccleſias,& ad omnia pia loca.& ſimile pet id,quod
hr̃ in §.qa.ver.leonis . in auth.de nō alie.col.ij.Alij
vero dixerunt,quòd poteſt intelligi de legitima ꝯſti-
tutione leonis Papę.de qua hr̃.xij.q.ij.& hoc ſm Io.
An.nō eſt abſurdum . licet Hoſt.velit primā opinio-
nem magis eſſe de mēte literæ. ¶ Et no.bñ ex prædi-
ctis,ꝙ etiam in alienationibus rei hoſpitalis , vel pij
loci vr̃ requiri ſolēnitas,quæ requirit̃ in alienatione
rei eccleſiæ.facit,qđ hr̃ in auth.hoc ius porrectū.C.
de ſac.ſan.eccle.Canonizata.x.q.ij.de qua idē Ant.
hic dicit ſe vidiſſe,aliàs hoc in dubiū reuocari.& de
materia hoſpitaliū tractauit Lap.de Caſtellio. in re-
petitione ſua quam facit.j̃.de reli.domi. de xenodo
chijs. & videtur ꝯcludere ſm eum,ꝙ requiratur auto
ritas Epi, non tñ omnes alię ſolēnitates ſup quo pōt
10 recurri ad ea,quæ plenè dixi in c.j.ſ.titu.ij. ¶ †Vlti-
c mo tangit hic do.An.quòd iura,& nomina [c] debito-
rum computātur inter mobilia,& immobilia in effe
ctu.& concludit,ꝙ aut quærimus de iuribus ſeruitu-
tum. & illa cenſentur immobilia:qa adhærent rebus
immobilibus.facit.l.ſi aliena.§.j.ff.de vſuca.Et quod
not.in c.ij.j̃.eo.in vj. quid ſi ſint iura competentia ꝓ
annuis redditibus,qa ſimiliter cēſentur immobilia .
vt in cle.exiui.§.cūq; annui redditus.de verbo.ſign.
allegat ibi no.in l.iubemus.C.de ſacroſan.eccl.in §.
ſi vero.in auth.de nō alie.coll.ij. ſi vero ſunt alia iu-
ra,puta nomina debitorū,tunc dicit,ꝙ ipſa in ſe cōſi
derata ſunt immobilia,ſeu incorporalia. facit.l.iij.&
iiij.ff.pro ſocio.& in l.quis ergo caſus.ff.de pecu. &
ideo non poſſunt dici propriè mobilia : quia non cir-
cunſcribuntur loco,ſicut res immobiles,ſed ſequū-
tur perſonam quocūq; vadit . facit,quod habetur in
l.fin.C.de præſcri.lon.temp. An ergo ſint cenſenda
mobilia,vel immobilia . gloſſ.tangit in l.mouentiū.
ff.de verbor.ſignifi. & ibi per Dyn.& Iacob.de Are.
Et aliquid ibi per Barto.& plenius per eum.in l.pōt.
ff.de auto.tuto.vbi concludit , quòd propriè nō ſunt
mobilia,nec immobilia.per ea,quæ.ſ.dixi. Sed ſunt
quædam tertia ſpecies ſeparata a mobilibus , & im-
mobilibus

a In gl.Ad de hic Abb. in iiij.colū. verſi. in gl. in ver.hypothecæ.

b Contractus cōditionis . Adde hic.d. And. Barb.in iij. colū. verſic. quis aūt dicatur cōtractus cōditionis.nu.6.

c Iura, & nomina. Adde hic poſt oēs do. Andre. Barba. prope fin verſi. quid ſ actionibus . numero.11.

mobilibus. & hoc ſatis probatur in l.a diuo Pio.§.ij. ff.de rei vē.vbi diſponitur, q in executione ſniæ primo deueniatur ad mobilia. Scđo ad immobilia Et tertio ad nomina debitorum. & ad idem facit tex.in l.quā tuberonis.§.penul.ff.de pec.ibi immobilium. & ideo in talibus legatis nō ueniunt nomina debitorum.& hoc etiam uoluit Spec.in titu.de fructibus & intereſſe.§.j.uer.ſed pone prælatus. & ibi etiam per Io.And.in additione Spec.ibi etiā recurrit ſuper hac materia opi.& tenet concluſiuè,quod.ſ.dixi. Si uero ſit neceſſe, q ipſa nomina debitorum applicentur ad aliquā ſpeciem mobilium,vel immobilium, puta quia tractatur de alienatione talium iuriū cōpetētiū minori.& quæritur,an ſolēnitas aliqua requiratur in tali alienatione tanq̄ de re immobili. & ſic eadē ſolēnitas tūc requiratur. Si vero pro re mobili iudicabiť tanq̄ de re mobili. & ſic ſi competat pro re mobili,q̄ ſeruando ſeruari poteſt,requiretur etiam ſolēnitas q̄ reqriť in alienatione rei immobilis. ſecus ſi cōpeteret pro re mobili,q̄ ſeruādo ſeruari nō pōt: qa dicta ſolēnitas nō reqret. & ſic procedet,q no.gl.in auth. de non alie.§.j.col.ij.inquantū dixit atrēdendū ad qd cōpetat actio. ¶ Et no.q ſi ad pecuniā cēieť cōpetere pro re mobili quam ſeruando ſeruari non pōt: vt eſt gloſ.notabilis in l.j.§.fuit queſitum.ff.ad Trebel. & qđ dixi de iure,vel nomine minoris: idē dicas de iure.vel nomine debitorū eccleſiæ: qa eadem ſit rō. ſ.de reſti.in integ.c.j.vbi eccleſia æquiparatur minori.& pro eo, qđ dixi debere inſpici ad quem cōpetat actio.facit.l.ſi ad reſoluendū. C.de prædijs mino.&

a Alienatio. Idē ſummant dos. Abb.& An. Barba.

11 in l.j.& ij.C.ſi aduer.tranſa. ¶† An autem prælatus poſſit repudiare legatum factū eccleſiæ. remittit do. Pet.ad ea,quæ dicunť poſt eum.j.eo.vt ſup. de quo dixi poſt do.Flor.in c.tua.ſ.de his quæ ſi.a præla. & pro eo,q dixi.ſ.de iure ſerui.facit quod hť in l.iulianus.ff.de fun.dot.Poſſet etiā dubitari, an prohibita alienatione intelligatur ꝓhibita diuiſio. concludit,q ſi diuiſio fiat gratia cōmodioris vſus, & culturę non intelligiť pro hac:ita,vt ꝓbať in l.iubemus. ſm vnū intellectum.C.de ſacroſ.eccl.& benè facit,qđ hť in l.Caius.§.j.ff.de leg.ij.ſi autem fieret cauſa iudicandi partē vnā vni,& alterā alteri:tūc reſpectu eius cui eſt ꝓhibita alienatio intelligatur etiā ꝓhibita diuiſio. & ideo non poterit frater prouocare ad diuiſionē ſine ſolēnitate requiſita in alienatione:ſecus ſi ſocius cui nō eſſet ꝓhibita alienatio vellet prouocare ad diuiſionē alium cui eſt prohibita: qa tunc poteſt,& nō requiretur ſolēnitas reſpectu eius cui ꝓhibita eſt alienatio.l.intereſſe.cum ibi no.C.de pręd.mino.

SVMMARIVM.

1 *Dictio, ſi quis, de ſui natura comprehendit maſculum, & fœminam.*
2 *Maſculinum, an, & quando comprehendat fœmininum.*
3 *Dictio, ſeu, qñq; eſt diſtinctiua modorum, qñq; cauſatiua, qñq; eſt ampliatiua, & quandoq; ponitur inter ſynonyma.*
4 *Defendere qui tenetur non debet impugnatione vti.*
5 *Subſcribens videtur conſentire ad ſui præiudicium, & nu. 14.*
6 *Deus nouit mutare ſententiam.*
7 *Excommunicatio iniuſta non ligat animam quò ad Deum.*
8 *Anathema, quid ſit.*
9 *Mora, an in delictis poſſit purgari.*
10 *Dictio, præter, quandoq; ponitur incluſiuè.*
11 *Venire contra factum proprium licitum eſt, quando erat inualidum. & nume. 17.*
12 *Emptor contra prohibitionem iuris tenetur ad reſtitutionem rei, & fructuum. & nu. 30.*
13 *Agens iudicio populari, ſiue publico, debet audiri ſine mandato. & nume. 22.*
15 *Ira, an cadat in Deum.*
16 *Iurans non alienare res eccleſiæ ſi poſtmodum alienat iurando non contrauenire illud iuramento an eſt illicitum.*
18 *Mutatio voluntatis, an, & quando ſit licita.*
19 *Epiſcopus qui ſcienter promouit criminoſum, vel irregularem, an poterit eum de illo crimine accuſare.*
20 *Feudatarius, vel emphyteota qui feudū, vel rem emphyteuticā alienauit irrequiſito dño: ſi illam reacquiſiuerit non euitabit pœnam quam dominus poſſit ſibi auferre.*
21 *Alienatio rei eccleſiæ facta ſine legitimo perſonarum conſenſu non valet.*
23 *Cedere actiones, an, & quando teneatur eccleſia.*
24 *Poſſeſſor conuentus ad rem ſi ſoluat æſtimationem rei ipſi actori, an competat ſibi aliqua actio ſine ceſſione.*
25 *Alienans rem eccleſiæ non ſeruata debita ſolemnitate, ſi habet bona propria debet ſatisfacere emptori de pretio, & de euictione tenetur.*
26 *Conductores bonæfidei rerum eccleſiaſticarum habent actionem contra locatores.*
27 *Agens actione populari, ſiue publica, audiri debet ſine mandato, nec tenetur ſatiſdare, & aget nomine ſuo ad commodum eccleſiæ, vel vniuerſitatis.*
28 *Et an taliter agens poterit ante litē cōteſtatā cōſentire ꝓcuratori, & ſi recōueniatur, an tenebitur defendere, & de defendēdo ſatiſdare.*
29 *Coniunctæ perſonæ admittitur ſine mandato, ſed non contra mandatum.*
31 *Poſſeſſor bonæfidei facit fructus induſtriales ſuos: ſecus in fructibus naturalibus.*
32 *Oliua, an cenſeatur fructus naturalis, vel induſtrialis.*

a SI quis. Presbyterorū alienatio a facta de rebus eccleſiæ nō tenet: & tā ſubſcribens q̄ etiā alienans, & recipiens, niſi rem reſtituant eccleſię excōicanť.& qlibet de eccleſia pōt ꝯdicere,& rē cū fructib9 repetere.h.d. & ſunt tres partes,q̄ pateť,ſicut ſunt tria principalia dicta.Scđa ibi:q ſi minor e.Tertia ibi:ſed ēt.¶ In tex. ibi:feriatur.ſupple,ſm Hoſt.& alienator deponať, & recipiens puniatur. & ad iſtud.ſubaudiendum bñ vť ſequi expoſitio quæ ponitur in ver.niſi. Non autē vť ꝓpriè poſſe referri ad præcedētia in quibus ſolū de ſubſcribente fuit locutus. ¶ Sed certè iſta expoſitio, vel ſuppletio,non vť bona: qa innueret,q pœnā criminis euitaret alienator. & ſic pœnam depoſitionis reſtituendo rem eccleſiæ,qđ nō eſt verū de iure,niſi ex gřa fuerit per Papā ordinatum:vt legiť,& no.in c. qđ ſicut.ad fi.ſ.de elec.io melius pōt ſuppleri.Nam, dum dicit feriať,vt ſuppleas,& ſiľr alienans, & recipiens. Nā qlibet p̄dictorū triū,videlicet,ſubſcribēs, alienans,& recipiēs,debēt excōicari:niſi res reſtituatur eccleſię:vt ꝓbať.xij.q.ij.nō liceat. qđ fuit eiuſdē autoris cuius fuit iſtud capitulū. & ibi in effectu hť, qđ hic, dť exponiť feriať.i.excōiceť. ¶ Item ibi: ꝓſpexerit.ſupple,quantum in eis fuerit. arg.xxij.q.ij. in c.faciat homo,quod pōt. quod diceť ſuper glo.in ver.celeri.Item ibi: documentum.i.inſtřm: quia per ipſum docemur de cōtentis in eo.Item ibi: eccleſiaſtica autoritate huius canonis. & ſic cōpetit cōditio ex hoc canone. facit,qđ hť in l.vnica.ff.de cōdi.ex.l.
1 ¶†No.primo de iſta dictione, ſi quis.nā ſm Io.Cal. comprehēdit ſui nā nedū maſculū.ſed ēt fœminā.l.j. & ibi Bar.ff.de ver.ſig.fallit rōne adiuncti: vt hic,dū dicit: ſi quis p̄sbyterorū,tñ mulier non poſſit tale officiū habere.j.de pę.in c.noua quędā.Itē fallit,qñ rō ſubiectę materiæ non ꝯtingeret fœmiæ. facit qđ hť in c.identitatibus.§. ſed cum eas. de electio. in vj.
2 ¶†Et de iſto articulo: an maſculinū comprehendat
b fœmininum b, tangūt glo.& doct.in c.gñali.de elec. in vj.& ibi ꝯſueui dicere.& per Archi.in c.ſi qs ſuadente.xvij.q.iiij.& per Bar.in d.l.j.ff.de ver.ſig.& p Cy.in l.quęcūq;. C.de ſer.fug.& p Butr.in l.ſi qs in tātam. C.vnde vi.& per Pau.& Io.de Lig.in cle.j.de tegu.

b Fœmininū. Add hic d.And. Barba. poſt oēs col.ij. verſ. not. q iſta dictio. numero.3.

3 regu.¶†No.de hac dictione, ſeu, q̇a iſta eſt diſtin-
ctiua modorũ. Qñq; aũt eſt diſtinctiua caſuũ.ĩ.com
mod.c.j.Qñq; vero ponit̃ inter ſynoyma.facit,quod
hr̃ in c.bonę.ibi.s̃.de poſtu.ſicut.& dictio, ſiue,iuxta
illud:Alexãder,ſiue Paris,&c.vt no.gl.in l.ad ꝓtegẽ
dũ.C.de in li.dã.tuto.Qñq; vero dictio,ſeu,eſt am-
pliatiua.l.ſi q̇s ita.& ibi per Bart.de aur.& arg.lega.
vbi ſi teſtator legat ea,quę ſunt in vrbę,ſeu in porta,
4 ponitur ampliatiuè. ¶†No.ex ver.defenſorẽ.ſm Io.
Cald.ꝙ ille,q̇ debet,ſeu tenet̃ defendere nõ dẽt im-
pugnatione vti.de quo in c.j.ĩ.de dona.ex libero vẽ
5 tre.¶†No.ꝙ ſubſcribens vr̃ cõſentire ad ſui præiudi
ciũ. de quo in l.j.§.ſed & ſi.ff.qđ iuſſu. cũ alijs alle-
6 ga.in gl.ij.de quo dicetur ſuper.d.gl. ¶†No.ꝙ Deus
vr̃ iraſcibilis,& ſic variabilis.facit qđ hr̃ de pœ.diſt.j.
c.nouit.vbi dicit̃ nouit Deus mutare ſñiam,ſi tũ no-
ueris mutare delictũ.facit ea.diſt.laudamus.& Gen.
vij.c.ibi:pęnitet me feciſſe hominẽ. de quo dicet̃ ſu-
7 per gl.iij.¶†No.ꝙ excõicatione ligat̃ aĩa.vñ dicebat
Inn.ꝙ nedum per excõicationem quis excluditur a
cõione fratrũ,& eccleſiæ.iij.q.iiij.Engeltrudã.ſed ẽt
excluditur a cuſtodia, & gratia Dei. Et intellige,ꝙ p
excõicationem ligatur anima quò ad Deum,quãdo
excõicatio eſt iuſta: aliàs licèt excõicatio liget quò
ad eccleſiam.vj.q.iij.c.j.non tñ ligabit animam quò
ad Deum.ĩ.de ſen.excõi.a nobis.ij. & per prædicta
patet quare iudęi nõ poſſunt excõicari.& ſic quò ad
hoc nõ ſubſunt eccleſiæ: ſed ſunt ſub Principibus ſe
cularibus.ĩ.de diuor.gaudemus.& l.vir Dei.C.de iu
dæis. rõ eſt,q̇a iudæi nõ habẽt aĩam ĩtra eccleſiã cũ
8 ſint infideles. ¶†No.ꝙ excõicatio appellat̃ anathe-
ma,ꝓpriè tñ dr̃ anathema excõicatio ſolẽnis quæ fit
cum ſolennitate. de qua in c.debent.xj.q.iij.de quo
conſueuit dici in c.cum non ab homine.s̃. de iudæ.
& dicitur Anathema ſm Hug.ab ana, quod eſt ſur-
ſum,& thema,ꝙ erat ſignũ, qđ imprimebatur frõti-
bus dãnatorũ.& ſic põt dici Anathema quaſi ſupre-
9 ma dãnatio,vel maledictio. ¶†No.etiam,ꝙ in deli-
ctis vr̃ eſſe licitum moram purgare. de quo in regu-
la mora.de renun.in vj.& s̃.de elec.c.qđ ſine.& in l.
qui ea mẽte.& ibi per Bar.ff.de fur.hic tñ ꝓpriè loq
tur,quò ad euitandũ pœnã excõicationis ferendam
ab homine,q̃ debet ferri ꝑp contumaciã:vt eſt gloſ.
notabilis in c.vxor fęlicis.vij.q.iiij. An autem poſſit
mora purgari,quò ad aliã pœnã criminis: vt no.glo.
in p̃al.c.qđ ſicut. ad fi.& p Bar.in d.l.q̇ ea mẽte. Et
no. ꝙ mora vr̃ purganda intra breue tp̃s eo caſu quo
permittitur purgatio. facit.c.potuit.ĩ.de loca. & ma-
teria purgationis morę in ꝯctibus hr̃ plenè per Bart.
in l.ſi inſulã.ff.de verbo.obli. ¶No.imputandum il
li qui negligit remedium ſalubre ꝓ cura animæ ſuę.
10 ¶†No.de dictione, præter,q̃ hic ponit̃ incluſiuè. de
quo per gl.& Legiſtas. & maximè p Bart.in l.j.ff.de
pign.act.& per Io. Cal.in c.dilectorũ.s̃.de teſt.cog.
de dictione, autẽ vbi plenè per Bar.in l.ſi cum.§.qui
iniuriarũ.ff.ſi quis cau. ¶No.ꝙ illud,qđ eſt nullum
poteſt euacuari:qđ vr̃ ꝯ ea quę habentur in c.ad diſ-
ſoluendum.ĩ.de deſpõ.impu. ¶Sed expone,ſeu in-
tellige, quòd poteſt euacuari.i.vacuũ p ſñiam nũtia
ri.facit qđ hr̃.s̃.vt lit.nõ cõteſt.accedens.ad fin.& ĩ.
eo.ad audientiam.& quod no.s̃.de ele.in c.noſti.in
prin.vltimæ gl.& ij.q.j.ſi primates. vel poteſt dici,ꝙ
euacuetur quatenus de facto ꝓceſſit:vt not.gl.in l.j.
§.j.ff.de pę. & qđ hr̃ in d.c. ibi ſi primates.ij.q.j.ca-
non vero dicit,ꝙ inſtr̃m ꝯſectũ ſup illicita alienatio-
ne dẽt tradi ad incidẽdũ. xij.q.ij.c.apoſtolicos. vbi
alienatio rei eccleſiæ facta in caſu nõ cõceſſo: vel ſi-
ne ſolẽnitate debita ipſo iure vr̃ nulla. de quo tãge-
11 tur ſuper gl.in verſ.abſentia. ¶†No.ꝙ licitũ eſt veni
re ꝯ factũ ꝓpriũ,qñ eſt de iure inualidũ. de quo hic
p Io.Cal.& tangit̃.s̃.de elec.in c.noſti.per glo.& s̃.
de ele.cõiu.diuerſis. per glo.& Inn.& aliqui dicũt p
gl.in c.pęnitentes.lvj.diſt. & in l.iubebmus.§.ſanè.
C.de ſac.ſan.eccle.& de materia ẽt per Legiſtas. &
in gl.in l.poſt mortẽ.ff.de adop.¶No.ꝙ ad repeten-
dum rem eccleſiaſticã malè alienatã admittit̃ quęli-
bet pſona eccleſiaſtica. facit,quod hr̃ in c.nõ liceat.
xij.q.ij.¶Et not.etiam, ꝙ clerici debent cõtradicere
prælato volẽti illicitè alienare rem eccleſię,& inter-
dũ,ſi nõ reſtituunt incurrunt pęnã ſuſpẽſionis.ĩ.co.
12 c.ij.in vj. ¶†No.ꝙ emptor cõtra iuris prohibitionẽ
nedum tenet̃ ad reſtitutionẽ rei, ſed fructuũ. de quo
gl.in prędicto.c.nõ liceat.xij.q.ij.vbi bona gl.in ma
teria fructuũ. de quo.s̃.de reſti.ſpol.grauis. ¶Nota,
ꝙ ad repetendam rẽ eccleſiæ põt agi condictione.ex
hoc canone. vnde dicebat hic Inn.ꝙ agens iſto caſu
non ſatiſdabit ꝓ eccleſia:q̇a hoc vr̃ eſſe populare iu
dicium ſm Hoſti.& ex hoc potes notare vltimo ſm
13 Io.Cal.ꝙ † agens iudicio populari, ſiue publico,dẽt
audiri ſine mandato. facit,quod hr̃ in l.ij.& iij.& pe.
ff.de po.ac.¶Item potes notare, ꝙ ad reuocandũ rẽ
eccleſiæ malè alienatam competit condictio,ex hoc
canone. Nam introducere vr̃ nouam obligationem.
facit,quod hr̃ in l.j.ff.de condi.ex le.& quod hr̃.s̃.de
elect.querelam. & s̃.de reſt.ſpo.ſæpe.competit etiã
actio in rem ꝯ ipſum poſſeſſorem:vt hic tangit gloſſ.
14 fi.¶†In gl.ij.quid contineat̃,vel dic,vt hic tangit do.
Ant.quòd ibi ſubſcripſit,vt teſtis,ideo ſibi nõ præiu-
dicauit. facit,quod hr̃ in l.Titia.§.Lucia.ff.de leg.ij.
hic aũt loquitur, qñ quis ſubſcripſit, vt autoritatẽ p̃-
ſtans quo caſu hẽt locũ diſtinctio, quæ.ĩ.ponitur in
glo.¶In ea.gl.ibi: deſiderat̃.ſup.vt tũc ſubſcriptio ha
beat p̃iudicare, qđ eſt intelligendum ſecundum gl.
cum diſtinctione, quæ ſubditur in glo. ¶In ea.gloſſ.
in fi.do.Ant.hic cõcludit,ꝙ aut q̇s ſubſcribit, vt te-
ſtis,& nõ fit ſibi præiudiciũ:vt ſupra dixi. ¶Si autem
ſubſcribit,vt autoritatem præſtans,tunc tenet diſtin-
ctionẽ gl.Io. Calde.hic in prima oppoſitione recitat
opi.quæ tanguntur per gl.in l.Caius q̇a.de pig.ac.&
Io.An.& Hoſt.in c.ex literis.ſupra de tranſac.finali-
ter cõcludit,qñ ſubſcribendo quis ſibi præiudicat, ꝙ
aut ſubſcribit noĩe alieno: aut nomine proprio.pri-
mo caſu ſibi non præiudicat: vt in l.vlti.ff.de inſti.&
in l.Titio.ff. de reſcin.ven.alle.in ar.qđ hr̃.s̃.de re iu
di.cũ inter.hoc intelligo verũ,niſi interueniſſet actus
p quẽ p̃iudicaret̃ iuri ipſius ſubſcribẽtis. nam tunc ſi
poſſet illud ĩpediret & nõ impediret, & nõ poſſet fie
ri eo inuito,fieret ſibi præiudiciũ,ſi ſciẽter ſe ſubſcri-
beret: puta ſi ſciẽter ſe ſubſcriberet noĩe alieno obli
gationi quæ fieret de re ſua.Facit,qđ hr̃ in l.Lucius.
ff.q̇bus mo.pig.vel hypo.ſol.ff.de euic.l.quadam ex
parte.& j.q.vij.quoties.& in c.ſaluberrimũ. Aut nõ
fuit de exercẽtibus actum,& tunc, aut ſubſcripſit au
toritate præſtãdi: aut ad probationẽ,ſeu teſtis.& tũc
primo caſu,ſi illud facit rõne officij ſibi nõ præiudi-
cat.ſupra de fi.inſtru.inter dilectos.ver.porrò. & ff.
de admi.tu.& l.cum quidã. & hoc ideo: q̇a nemini
dẽt eſſe officium ſuum damnoſum. de elect.cum nõ
liceat. in vj. Si voluntariè ſe ſubſcribit autoritatẽ p̃-
ſtãdo:tũc ſibi p̃iudicat.ff.qđ iuſſu.l.j.§.ſed & ſi.& qđ
hr̃ in d.l.fideiuſſor.§.pr̃.ff.de fideiuſſo. Si vero ſub-
ſcripſerit.Si ad ꝓbationẽ,ſeu vt teſtis. & tũc,aut ſub
ſcripſit ſe in facto alterius ſup eo,qđ nõ ꝑtinebat ad
eũ,nec tãgebat eũ:& tũc ſibi nõ p̃iudicat. & in l.mu-
tuę. C.ſi cer.pet.aut ſubſcripſit ſup eo,qđ ad ipſum
ꝑtinebat,vel tãgebat: & tũc,aut ſubſcripſit ignorãs
quò,

quòd ageretur,& tunc ſibi nõ præiudicat: vt ꝓbatur
in ll.hic alleg.in gl.aut ſciens,ꝙ ageretur, & tũc,aut
eſt certũ,ꝙ põt fieri ipſo ſubſcribente inuito:& tunc
ſibi nõ p̄iudicat.l.Caius.ff.de pig.act.aut poterat ip-
ſo inuito:& tũc ſibi p̄iudicat.vt hr̄ in l.fideiuſſor.§.j.
ff.de pig.& in l.ij.de re.ali.non alie.ſ.de trãſact.c.ex
literis. & qđ no.in c.nõne.ſ.de p̄ſump.& gl.præal-
leg.l.Caius. & no.benè hanc diſtinctionẽ ſuper hoc
articulo.an ſubſcribens intelligatur conſentire.quia
eſt plenior, quàm diſtinctio gl.do.Ant.& ibi plenius
declarat,quã Bar.in l.qui dotis. circa fi.ff.ſolu.ma.
15 ¶†In gl.natus .in fi.vel põt exponi ſm Io.An.dum li
tera dicit,Deus.i.Vicarius Dei.facit,qđ hr̄.ſ.tit.ꝓxi.
c.vnico.Sed certè iſta nõ vr̄r de mente literæ: & etiã
non declarant alia iura,q̃ allegaui in notabilibus. vñ
ſolutio gl.vr̄ melior.& dr̄ eſſe quędã figura qñ id,qđ
conuenit homini,& non Deo attribuit̃ Deo: vt patet
ex no.per glo.ĩ.de ver.ſig.in c.forus. & aduerte ſecũ
dũ do.Flo.ꝙ hic dũ dixit, ꝙ humano more loquatur
litera voluit dicere,ꝙ hominibus vr̄ Deus iratus, qñ
ꝓpter ipſorum demerita punit eos. nam tunc dicũt
homines Deum iratum cõtra eos, vel ſm cum dicit̃
more humano loqui:q̃a ſicut homines ſolent turba-
ri cõtra delinquentes ita,Deus puniendo videtur tur
batus humano more: licèt nõ ſit commutabilis:vt in
ver.incõmutabilis. alleg.glo.ibi. tamen dicit glo.ꝙ il
la quæ dicit Deus cominando reuocat: vt hic cum
ſimi. facit, qđ hr̄. ſ.de p̄ſumptio.c.afferte.ſ.de app.
cũ ceſſante.Sed ea, quę dicit diffiniẽdo,vel aſſertiuè
nõ mutat ſm illam gloſſ.Tho.de Aquino.in j.parte
ſuæ ſummę.q.xix.ar.vij.vt hic refert Cal.in ij.oppo
ſitione.& ſucceſſiuè do.Flo.tangit de hac materia.&
ibi hoc cõcludit, ꝙ aliud eſt mutare voluntatẽ: aliud
velle aliquam rerũ mutationem. nam põt quis ea-
dem voluntate manente velle,ꝙ quid non fiat:& po
ſtea velle ɔ̃riũ ꝓpter aliquod cõtingens,ſicut qñ Pa-
pa mandat iuxta facultates eccleſiæ certũ numerum
clericorũ inſtitui in eccleſia: & tamen poſtea auctis
facultatibus ampliatur numerus manẽte eadem vo-
luntate Papæ.ſ.de conſti.cũ M.ſic & Deus eodẽ mo
do põt velle aliquã rerũ mutationẽ volũtate nõ mu-
tata. & ꝑꝑ hoc dr̄,ꝙ vult, vt peccator cõuertat̃. &
ob hoc viuat.& non moriat̃.xxvj.q.vj.in c.cognoui-
mus.mutare aũt voluntatẽ non cõtingit in Deo: q̃a
aut ɔtingit ex parte cogitationis.& hoc eſſe non põt,
cũ eius ſcientia ſit immutabilis:aut ex parte ipſius.&
hoc ẽt eſſe non põt,q̃a eius ſubſtãtia nõ mutatur. &
ideo eius voluntas dr̄ immutabilis. ꝙ autẽ dr̄ pœni
tere, & iraſci, reſpicit potius ipſam operationem, &
noſtrã ſimilitudinem: vt voluit hic dicere gl.non aũt
ipſum.& ſic Metaphoricè dicuntur.facit,qđ no.per
glo.in d.c.forus. & ideo dr̄ interdum,ꝙ Deus mutat
ſententiam.ſ.quantũ ad homines.facit,qđ hr̄ de pœ-
ni.diſt.j.in c.nouit.vbi dr̄ nouit Deus mutare ſñiam,
ſi tu noueris mutare delictum: q̃a ſi homo nõ mutat
delictum:nec pœnitentiã agit,venit dãnandus:ſecus
ſi pœnitentiã agit,nõ autem immutatur conſiliũ vo-
lũtatis Dei.de quo plenè in loco præallegato. ¶Sed
planior vr̄ expoſitio gl.declarata, vt ſuperius decla-
16 raui.¶†In glo.alienator. in fi.Io.An.hic dicit, ꝙ iſte,
qui iurauit nõ alienare iurauit in ꝓmotione ſua nõ
alienare, & tunc iuramentũ poſtea præſtitum ſuper
alienatione de illa nõ reuocanda eſt inualidum tan-
q̃ cõtrarium primo iuramẽto licito.Si autem non iu
raſſet nõ alienare: tunc dicit,ꝙ non poterit venire ɔ̃
iur̄m per c.cũ veniſſent.allegarũ in gl.ſoluo,niſi ali-
ter nõ poſſet ɔſuli eccleſię.ꝑ id,qđ dixit gl.& facit,ꝙ
no.ſ.de iureiur.c.ij.do.vero Anto.hic dicit,ꝙ ſi p̄iu-

diciũ eccleſiæ intantum eſt connexũ præiudicio pſo
næ,ꝙ non poteſt aliter eccleſiæ cõſuli, tunc ꝓcedit,
ꝙ itõ ob.iur̄m.ſecus ſi neceſſarium nõ eſt ɔnexũ. nã
tunc ꝓcedit,qđ hr̄ in d.c.cũ veniſſent.nam in renũ-
tiatione iuris poterat reſtringi ad præiudiciũ pſonæ,
Hic aũt alienatio,vt alius teneat rẽ alienã nõ poterat
eſſe ſine p̄iudicio eccleſiæ ꝓpter fructus: iõ indiſtin-
ctè ſm eũ nõ obſtabit iur̄m. pro quo facit,qđ legit̃,
& notat̃ in d.c.ij.de iureiur.facit etiã,qđ dixi in d.c.
veniſſent. in glo.celeri.in fi.Alij,vt hic tãgit Innu.ex-
ponũt.i.anteq̃ excõicetur exercet̃. Goſ.vero intelli-
git celeriter fieri,quãdo fit intra breue tp̃s poſt inter-
pellationẽ.Nã ſicut ſi poſſeſſor interpellatus cõgruo
loco,& tp̃e nõ reſtituit dr̄ in mora.l.mora.ff.de vſur.
Ita ſi iſte alienator interpellatus nõ ꝓſpicit ſibi com-
ponendo cũ illo qui recipit,vt reſtituat, vel ſaltẽ agẽ
do cõtra illum ſi non vult reſtituere, & faciẽdo iuxta
poſſe, ꝙ cogat̃ ad reſtitutionẽ vr̄ eſſe in mora.Secus
ſi faciat,ꝙ poteſt: q̃a tũc non vr̄ eſſe in mora,nec de-
bet excõicari.arg.eorũ quæ hñr.xxij.q.ij.in c.faciat
homo,qđ põt. aduerte tñ, q̃a hic nõ ſolũ loquit̃ de
alienatore:ſed etiam de illo qui rem accepit.& ſic vr̄
ꝙ poſſit excõicari: vt hic innuit̃, qđ intellige verum
monitione præmiſſa:q̃a ab hoĩe nemo eſt excõican-
dus,niſi ꝑꝑ contumaciã: vt no.glo.in c.de presbyte-
17 ris.xxxvij.q.vij.¶†In gloſſ.ꝓſpexit.ibi: poteſt repe-
tere.& ſic poteſt venire ɔ̃ factum ſuum.& ꝓbant ẽt
iura allegata in gl.& propter hoc tãgit Io. Cal.in iij.
oppoſi.an & quando ſit licitum contra factum ſuũ
18 venire.& dicit aduertendum,† quòd qñq; quęrit̃ de
pœnitẽtia,& mutatione volũtatis circa ea, quæ ſunt
licita,vel valida,& ſunt aliena a ɔtractibus,tũc dicit
recurrendum ad ea,q̃ habent̃ in regula, qđ ſemel.&
in regula mutare.de reg.iur.in vj. ¶Si autem quærit̃
de ɔtractibus, recurrendũ eſt ad ea q̃ habent̃ de elec.
in c.noſti.ff.de cõdi.ob cau.in l.ſi pecuniã.vbi diſtin
guit̃ inter contractus nominatos, & innominatos.
¶Si autẽ quæritur in actibus iudicialibus, an ſit lici-
ta mutatio.remittit ad notata per ſe.ĩ.de accu.quali
ter.el j.¶Si vero q̄rit̃,an habeat locũ mutatio in cri-
minalibus quò ad pœnã euitandam in foro iudicia-
li,vel pœnitẽtiali.tangit̃ in c.ſicut.circa fi.per gloſ.ſ.
de elect.& etiam adde, qđ tangitur per Bar.in l.qui
ea mente.ff.de fur. Si vero quærit̃ de eligente cuius
electio non habet effectũ,& velit iterato eligere. re-
mittit ad no.ſ.de ele.in c.cãm.vbi plenè de mã ꝑ eũ
& ꝑ Bart.in l.ij.ff.de opt.legata. ¶Si aũt q̄rit̃ de va-
riatione,q̃ fit accumulãdo.recurrẽdũ eſt ad ea,q̃ dñr
ĩ.de iurepatro.c.cũ autem. Interdum vero quis vult
venire ɔtra factum ſuũ inualidũ de iure,& tũc ꝓpriè
eſt materia huius capituli. de quo etiam aliquid per
gl.lv.diſt.pęnitentes.& xij.q.j.c.certè. & per gloſ.&
Inn.C.de cleri.cõiug.diuerſis fallacijs. & de materia
etiã per Legiſtas in l.poſt mortẽ.ff.de adop.& ꝑ gl.
in c.noſti.ſ.de elec.& aliqd etiã ibi per Io.An.& de
iſta materia tãgit hic Io.Cal.& finaliter ɔcludit poſt
recitationẽ opinionũ,ꝙ ſi q̄rat̃, an ɔ̃ factũ ſuũ inuali-
dũ q̃s poſſit venire noĩe alieno ad alterius cõmodũ,
aut noĩe ſuo, & ad ꝓpriũ cõmodũ. Et primo caſu,
aut eſt remotus ab adminiſtratione: & nõ põt.xij.q.
ij.in c.monemus.& voluit hic gl.aut nõ eſt remotus
ab adminiſtratione,&c.& põt ɔtrauenire ꝑ id,qđ ha
betur.xxxv.q.ix.c.qđ q̃s.xij.q.ij.nõ licèt. in l.iube-
mus .C.de ſac.ſan.eccl.in §.ſanè. & in l.j.C.de lib.
cau.& ſ.de elect.noſti.Secũdo caſu qñ ſuo noĩe,& ad
ꝓpriũ cõmodũ vult cõtrauenire, &c.aut in reuoca-
tione remouet̃ periculũ aĩæ,ꝙ ex ipſo facto immine
bat,vel vertit̃ fauor Reipublicę,vel libertatis:aut nõ

vertitur

vertitur in tali actione aliquod p̄dictorũ.ſi vertit̃ in
reuocatione aliquod p̄dictorũ audiri debet non ob-
ſtante ꝙ allegaret turpitudinẽ ſuam.¶Ad primũ al-
legat, qđ hr̃.xxxv.q.ix.c.qa ergo.& ſ̃.de re iudic. in
c.lator.c.tenor.& c.conſanguinei. ¶Ad ſm ſi de fa-
uore rei publicæ alle.:quod hr̃.xxxv.q.ix.c.quod qs.
& c.ſnĩam.lv.diſt. pęnitentes.xij.q.j.certe.& C. de
agri.& cẽ.l.quẽadmodũ. ¶Ad tres videlicet de fauo
re libertatis all.qđ hr̃ in l.interrogatã.C.de lib.cau.
Si vero in tali reuocatione nõ vertitur aliquod p̄di-
ctorũ:& tũc, aut factum eſt inualidum ipſo iure:aut
venit caſſandum,primo caſu, aut vult venire contra
proponendo aliquid in iudicio : aut faciẽdo aliquid
extra iudicium.Si in iudicio, aut vult venire agẽdo,
vel excipiendo.Si agẽdo,& tunc,aut allegat dolum,
vel turpitudinẽ ſuã,& non dẽt audiri.ſ̃.de ꝯceſ.p̄bẽ.
cũ ſup.C.de ſer. pign. dato manumiſſo.l.ſi creditor.
C.de dona.in l.cũ ꝓfitearis.aut non allegat dolum,
vel turpitudinẽ ſuã,& tunc audietur.per id qđ hr̃ in
c.vlti.cũ ſimil.ſ̃.de ſolu. Si aũt vult venire excipien-
do,& tunc per id,qđ hr̃ in l.j.& ij. per totũ.ff.de cõ-
dic.ob turpẽ cau.& ff.de ꝯhen..emp.l.liberti. & tũc
audit̃.qđ intelligo verũ, licèt ipſe nõ dicat,qñ agẽs,
& excipiens erant in pari cauſa turpitudinis:ſecus ſi
excipiens ſolus allegaret turpitudinẽ ſuã : quia tunc
non audiet̃. per id ,qđ hr̃ in l.ſeruus pluriũ.§.j.ff.de
legat.j.& idem vr̃ ſi ipſe ſit qui principiat: aliàs inci-
piat allegare turpitudinẽ ſuã.per id,qđ hic no.Inno.
& qđ dicetur ſuper gl.fin.& facit,qđ no.do.Pe.in c.
diuerſis.ſ̃.de cleri.coniu. Si vero vult venire ꝯ factũ
faciendo aliquid extra iudiciũ : & tunc,aut factũ eſt
inualidum rõne facientis:vt quia nõ habebat pote-
ſtatem, vel quia ſubſtantialia formæ eſſent omiſſa.&
ipſe idẽ qui fecit poterit ꝯuenire.per id, qđ hr̃.ſ̃.de
elec.noſti.& c.cũ terra. & c.innotuit. & qđ ꝯſueuit
notari. eo.ti.publicato.& ſ̃.de p̄ben.c.cũ nõ ignores.
aut factũ erat inualidũ rõne recipientis tñ:& tunc ſi
faciens actũ ſcienter id fecit non põt conuenire per
id qđ hr̃.ſ̃.de cleri.cõiug.in d.c.diuerſis. & de fil.p̄-
sby.veniens.ſecus ſi ignorauit vitiũ,vel defectũ reci
pientis:quia tunc poterit ꝯuenire.per id,qđ no.in c.
diuerſis.& qđ hr̃.ſ̃.de elec. cum terra.& c.innotuit.
Si autem factum non eſt inualidũ ipſo iure,ſed caſ-
ſandum per ſñiam : & tunc ipſę qui fecit non poteſt
contrauenire.per id,qđ legit,& no.ſ̃.de ele.ꝙ ſicut.
& ſic ẽt ſm eũ põt intelligi, qđ hr̃ in l.p fundũ.ff.de
ſerui.ruſti.prædi. & in l.poſt mortem.ff.de adop.vbi
etiam de materia per gloſſ.& Barto.& per do.Pet.in
præalleg.c.diuerſis. licèt iſta diſtinctio vr̃ melius de-
clarata.¶Aduerte tñ :quia q̃tum ad l.poſt mortem.
alia ſolutio datur ibi per gl.& doc.ſcilicet ibi loqui-
tur,qñ factũ ſuũ non eſt ꝯ legẽ, ſed præter legem: &
poſtea tranſiuit longũ tẽpus.ideo non auditur volẽs
venire contra,ſecus ſi non eſſet longum tempus : vt
in l.j.C.ſi aduer.rẽ iud.& in d.l.poſt mortẽ.& per p̄-
19 dicta poteſt ſolui quæſtio. † quid ſi Ep̃s ꝓmouit ſciẽ
ter criminoſum, vel irregularem : an poterit eum de
illo crimine, vel irregularitate poſtea accuſare : quia
vr̃ ꝙ nõ per prædicta:ex quo ſcienter id fecit. & de-
fectus eſt ex parte præcipientis tñ,videtur tamen ꝙ
bene poſſet denuntiare illius inhabilitatẽ ſuperiori,
cũ ad hoc videat̃ teneri ex præcepto euangelico. de
quo ij.q.j.ſi peccauerit. a quo non põt per ſuũ factũ
ſe eximere.facit.ſ̃.de iureiu.quẽadmodũ . ad fi.quid
autẽ ſi corã tali Ep̃o dictus promotus accuſetur de
illo crimine,vel de irregularitate : an debeat iuſtitiã
facere dicendũ eſt ꝙ ſic : ex quo accuſatur: & ipſum
acceptat in iudicẽ.de quo hic ꝑ Io.Cal.& ꝑ Inno.in

d.c.diuerſis.& ibi etiã de hoc dictũ fuit.¶In eadẽ gl.
in fi.& intellige ſm do.Ant.inq̃tum dictum eſt alie-
nantẽ habere ptãtem agendi ad reuocãdũ rem alie-
natam,hoc ꝓcederet, ſi vellet reuocare ad cõmodũ
eccleſiæ:quia tunc permittitur ſibi venire contra fa-
ctum ꝓpriũ:vt.ſ̃.de elec.noſti.& ſuperius dixi: aliàs
eſſet ſecus:vt hr̃ in l.j.C.ne fiſcus rem quã vendidit
&c.ff.de euic.l.vendicantẽ.In glo.remediũ. in fi.ibi
concluditur ꝙ non euitabit pœnã depoſitionis, niſi
Papa ex miſericordia aliud ſibi ꝯceſſerit.& ſic intel-
ligit̃,qđ hr̃ in p̄dicto.c.ꝙ ſicut. & c.qđ quis.xxxv.q.
ix.& xij.q.ij.ſi quis qualẽ.facit, quod legi.& no.in l.
qui ea mente.ff.de fur.¶Aduerte tamen : quia ſunt
quidam caſus in quibus certa pęna non imponitur
ei qui deſiſtit intra certa tempora qui nominant̃ per
glo.in d.c.qđ ſicut.in prin. vltimæ gloſſ. Regulariter
autem dicimus,ꝙ pęnitentia nõ liberaret a pęna de-
licti conſummati in foro iudiciali. de quo per Ioan.
Cal.in c.j.de eo qui mit.in poſſeſ. & per Bar.in prę-
alleg.l.ea mente.ff.de fur.& hæc procedunt, qñ agit̃
pęna criminis:ſecus qñ agitur de pęna infligẽda ꝑꝑ
contumaciam quæ eſt pęna excõmunicationis: quia
quo ad illam euitandam bene admittitur pęnitentia
ſatisfaciendo:vt hic probatur.& faciunt prædicta ad
20 quæſtionem:an ſi quis emphyteuticus† vel feudata-
rius alienauit rem emphyteuticam , vel feudũ dño
irrequiſito: an ſi illam reacquiſiuerit euitet pęnã ne
dñs poſſit auferre ſibi. nam vr̃ ꝙ nõ per p̄dicta.& eſt
tex.in c.j.ſi vaſallus feudũ alienauit qđ poſtea rede-
mit.de quo etiã per Bar.in l.ſequitur.§. item Labeo.
ff.de vſucapi.& facit.l.j.§.ſi rem.ff. depoſiti. ¶In gl.
antepe.ibi:contra formã iuris.aduerte,ꝙ aut fit con-
tra formã iuris:quia fit in caſu non conceſſo: & ẽt nõ
ſeruata ſolẽnitate iuris: & tunc clarũ ꝙ eſt nulla: aut
fit in cõceſſo,ſed non ſeruata ſolẽnitate iuris:& tũc
eſt dubiũ,an valeat. & ſuper hoc fuerunt opi.Nã gl.
xij.q.ij.in ſumma. ad finẽ. & in c.exceptione.tenuit
ꝙ valet,licèt eccleſia poſſit reſtitui ſi ſit læſa. & idem
Hoſt.in ſumma huius tit.§.iij.ad finẽ. Sed contrariũ
cõiter tenent doc. vbi patet ex his quæ hñr in c.j.ſ̃.
de reſti.in inte.& per Goff.ſ̃.de his quæ fi.a præla.c.
tua.& ipſe Hoſt.etiã hoc tenuit in p̄al.c.j.licèt aliud
tenuerit in ſumma, vt prędixi. & pro iſta opi.vr̃.ſ̃.de
ꝯſti.c.q̃ in eccleſiarum.& ĩ.e.c.inter.in quibus dr̃ ꝙ
21 † alienatio facta rei eccleſiæ ſine legitimo ꝑſonarũ
ꝯſenſu nõ valet, ꝯſtat aũt ꝙ in caſu p̄dicto ſi interue
nit legitimus conſenſus ex quo fit in caſu non ꝯceſſo
a iure,ergo alienatio erat nulla.& iſtud ẽt tenuit hic
Io.Cal.ĩ v.oppoſitione.ꝓ qua ẽt allegat : qa defect⁹.
materiæ inhabilis reddit nullũ id,qđ agit̃ ſ̃.de elec.
cũ in cũctis.j.q.j.detrahe. de bap.ĩ c.nõ vt apponẽs.
& ita eſt hic,vt hr̃ in d.c.ſine exceptione.facit,qđ hr̃.
in cle.j.co.ti.¶Nec obſt.p̄dictis, ꝙ talis alienatio vr̃.
poſſe haberi rata. per id,quod habetur in c.ſi qua de
rebus. allega.in gloſſ.ſic vr̃ ꝙ a principio non fuerit
nulla.j.de regul.iur.non firmatur. in vj. quia poteſt
reſponderi ꝙ nullitas alienationis reſpicit fauorem
eccleſiæ.Ideo nimirum ſi eccleſia ratificat,& cõſen-
ſit,ſi cõtractus remanebit.& ſic intelligitur pręal.c.ſi
qua.eccleſia aũt,vel alius ipſius noĩe venire põt ꝯtra
contractum qui remanet nullus . & ideo ſi recipiens
p̄ueniret eccleſiã p̄petendo reſcindi ꝯctum , vel de-
clarari nullũ non audiret̃ ne de dolo cõmodũ repor
taret.l.ne ex dolo.ff.de dolo. & iſtud etiã tenuit hic
do.Ant.videlicet,ꝙ contractus ſit nullus cũ poſſit ra-
tificari ſi magis fortè expediet eccleſiæ hr̃e ptiũ:vt hr̃
ĩ d.c.ſi qua.& dictũ fuit.ſ̃.ne ſede vac.c.j.Io.tñ Cal.
nõ placet ꝙ ꝯct⁹ null⁹ poſſit ꝑ ratificationẽ ꝯfirmari

vt no.Inn. in c.cũ cõſuetudinis.ſ.de cõſue.ſed certè
eius dictũ nõ ꝓcedit,quia vbi actus eſt nullus rõne
pſonæ, non eſt abſurdũ ꝙ poſſit per illã ratificari: vt
ꝓbať in l.filio præterito.ff.de iniuſ.teſta.& per Bar.
in l.j.ff.de leg..iij.Inn.vero hic dr̃ velle idẽ, qđ gl.in
c.j.de re.eccl.nõ alie.in vj.facit ẽt ad p̃dicta qđ not.
per Legiſtas in l.eleganter. in prin.ff.de dolo . & qđ
dixi in d.§.j.ne ſede vacã.& in c.cũ nos. de his quæ
fi.a p̃la.ad c.vero ſi qua de rebus.rñdebat Io. Cal.ꝙ
loquitur de alienatione facta in caſu p̃miſſo : ſed va-
cante eccleſia. Sed certe ex quo vacat eccleſiæ vr̃ ꝙ
fuit nulla ipſa alienatio : vt hr̃ ĩ.eo.c.j.in vi.& ſic di-
cta rñſio non vr̃ bona.nec ob.p̃dictis, qđ hr̃ in l.j.ſ.
de reſtit.in integ. vbi vr̃ dari extraordinarium. reme-
dium reſtitutionis,ꝙ nõ cõpetit qñ competit reme-
dium ordinarium nullitatis.l.in cauſę.cũ ibi no.ff.de
mino. quia rñdendũ eſt , ꝙ ibi alienatio fuit facta in
caſu conceſſo. & ſeruata ſolennitate debita, qua ec-
cleſia fuit læſa:ideo tunc de rigore tenuit cõtractus.
Sed ex æquitate datur reſtitutio:ſecus, qñ fieret alie
natio in caſu non cõceſſo quo ad veritatẽ,& quo ad
opinionem.ſecus ſi fieret in caſu ꝯceſſo quo ad opi-
nionẽ alienantiũ: licèt non eſſet ꝯceſſum ſ̃m verita-
tem: qa tũc teneret licèt eccleſia poſſet reſtitui,an ſi
eſſet læſa : vt voluit gl.in c.cũ apoſtolica.in ver. ꝓfu-
turũ.ſ.de his q̃ fiunt a p̃la.per q̃ glo. & per ſuperius
dicta poſſunt opi.reduci ad cõcordiã ſuper gl.ſupra-
dicta.¶In gl.penul.in fi.qđ dixit glo.de patronis,&
parochianis dicũt doc.ꝓcedere ẽt ſi ſint laici:qa iſto
caſu non accuſant,ſed repetunt malè alienata. & iõ
hoc facere poſſunt:licèt nõ poſſunt accuſare clericũ
ſeu Rectorẽ.ſ.de teſti,de cætero. ¶Itẽ aduerte,quia
Lau.& Phi.hic dicunt : ꝙ etiã oĩs pſona eccleſiaſtica
admittitur per iſtũ tex. qui indiſtictè loquiť.& ſic vr̃
ꝙ etiã perſona eccleſiaſtica alterius eccleſiæ debebit
admitti.facit,qđ hr̃.ĩ.de priuil. qa circa.& in d.c.cõ
ſuluiſti.ij.q.v.& facit ad materiã q̃ no.gl.& Io.An.
in c.venerabili.ſ.de offi.del.& qđ no.p Inn.& Hoſt.
de teſti.cũ olim.& ꝓ iſta opi.facit , qđ dixi in nota-
22 bilibus:quia vr̃ ꝙ iſtud † iudicium ſit populare : & iõ
vr̃ ꝙ admitti debeat quælibet perſona eccleſiaſtica.
facit,quod dicetur ſuper gloſſ.fin.plus dixit Ioan.in
§.conſtitutus.xvj.q.j.ꝙ etiam quilibet de populo ad-
mitti debebit . & pro iſta etiam parte facit , qđ hr̃ in
Auth.de non alie.circa fi.col.ij.Sed certè videtur di
cendum ꝙ ſolum perſonæ eccleſiaſticæ admittantur
per iſtum text. nec obſt.quod habetur in d.Auth.de
nõ alie. qa leges ſup rebus eccleſiaſticis nõ poſſunt
diſponere. ſ.de conſti.in c.q̃ in eccleſiarum. & xcvj.
diſt.bñ qdem. ſatis tñ vr̃ poſſe dici ꝙ ſolum admit-
tãtur perſonæ eccleſiaſticæ eiuſdem ciuitatis : ſecus
ſi alterius:per id,qđ not.in ſimili in l.ij.§.pe.ff.ne qd
in loco publico.& hoc mõ poſſet intelligi,& ſaluari
gl.hic,licèt Pau.& Phi.ſimiliter dicãt ꝙ oĩs eccleſia-
ſtica pſona admittetur, qđ certè etiã non vr̃ abſonũ
fauore eccleſiæ. ar.l.ſicut perſonæ.ff.de relig. ¶Ad-
uerte tñ ꝙ ſi velis ſuſtinere gl.in d.c.cõſtitutũ.per id
qđ hr̃ in dicta Auth.de nõ alie.in ſimi.ſi potes dice-
re ꝙ licèt ſtatuta inferiorum ab Imperatore ſuper re.
eccle.non valeant etiã ſi eccleſiarũ fauorẽ reſpiciant
vt.ſ.de conſti.eccleſia ſanctæ Mariæ. & c.quæ in ec-
cleſiarũ . & in d.c.bene quidem.tñ leges Imperiales
fauentes eccleſijs bene valẽt:vt no.Io.An.poſt Hoſt.
in c.fi.ĩ.de ſolu. ſecus ſi eſſent dãnoſę eccleſijs , vel
eccleſiaſticis perſonis:vt ibi no.& ſic vr̃ dicta gl.poſ-
ſe ſaluari,niſi dicas dictam legẽ Imperialem quæ hr̃
in authentico p̃dicto de non alie. non approbari per
canones qui ſolũ admittunt perſonas eccleſiaſticas:

vt hic patet. xij.q.ij.non licèt. & ob hoc vr̃ ꝙ nõ ſit
ſeruanda:vt no. per Io.An.poſt Hoſti. in prædicto.c.
fidem ſalutis.¶In glo.fi.ibi.§.ſi plures.hoc verũ, qñ
agitur ad rem , vel intereſſe.ſecus qñ agitur ad pœ-
nam:quia tunc ſolutio vnius non liberat alium:vt hr̃
xij.qõ.ij.cum deuotiſſimam. & c.monemus.cum ibi
not.& in l.item mela.§.ſi plures. ff.ad leg.Aquil.¶In
ea.gl.ibi:ſi plures tutelam . dicit in hoc Ioã.An.poſt
23 Hoſt.ꝙ † licèt eccleſia non teneať facere ceſſionem :
tñ ſi fecerit,poterit ille cui fieret agere, dũmodo an-
te ſolutionẽ facta fuerit ceſſio:vt habetur in l.Mode-
ſtinus.ff.de ſolu.Item dicit Ioã.And.glo.procedere,
niſi res deueniſſent ad tertiũ bonafide : quia tũc de-
beret fieri ſibi ceſſio , cum ceſſet etiã tũc ratio gl.per
dictã.l.ſi plures.¶Sed aduerte : qa aut res deueniet
ad tertium bonafide titulo lucratiuo: & tunc vr̃ ꝙ ec
cleſia non teneať cedere actiones: ex quo titulo lu-
cratiuo res habetur per illum: quia nil vr̃ ſibi depe-
rire: licèt res tunc aduocetur ab eo tanq̃ eccleſiaſti-
ca,propterea poſſet cedere, quod dictum eſt:aut de-
uenit titulo oneroſo : & tunc vr̃ ꝙ non teneať eccle-
ſia ſi non vult:quia tunc habet regreſſum contra ſuũ
actorẽ.p id qđ hr̃ in l.exceptione.C.de euic.& qua-
ſiper totum.& ſic non vr̃ procedere dictum Io. An.
inquantum vult, ꝙ ſi ad tertiũ deuenit res eccleſiæ
bonafide ꝙ eccleſia teneatur cedere actionem. licèt
24 Io.Cal. hic ſequatur dictum Ioã. An autẽ † ſi poſſeſ-
ſor conuentus ad rem ſoluat æſtimationem rei ipſi
actori cõpetit ſibi aliqua actio ſine ceſſiõe. Et an tũc
ſibi debeat cedi actio . recurrendum eſt ad ea q̃ hñr
in l.ij.ff.de vſucapio. pro empto. cum ibi not. & per
Bar.in l.in depoſiti.ff.de re iud.& in l.culpa.ff.de rei
vendi.¶Item aduerte inquantũ glo. dixit.ſ.ꝙ ſi agiť
& obtinetur cõtra alienantem liberatur poſſeſſor,vr̃
obſtare quod hr̃ in l.nec nullam.§. penul.ff.de petit.
hæredi.¶Sed dic ꝙ ibi poſſeſſor nõ habebat cauſam
a conuento,hic ſecus: ideo tunc procedit dictum gl.
per id qđ no.per glo.in d.§.pe.¶In eadem gloſſ.ibi:
& l.ſi ob cauſam. & probatur etiam in l.vendican-
tem.ff.de euic.¶In eadem glo.ibi: in l. quemadmo-
dum.ibi loquitur,quando ſeruus aſcriptius, & depu
tatus ad agriculturam venditur ſine terra: quia non
tenet venditio propter publicã vtilitatẽ, ne deſerať
agricultura. & ideo ille qui alienauit põt ipſum re-
petere, licèt emptor ſi fuerit ſtipulatus de euictione
poſſet agere ad pretium:vt ibi no.per gl. ¶In eadem
ibi:nihil habet prælatus : puta quia fortè eſt ꝓfeſſus,
vel fortè,licèt ſit ſecularis prælatus non habet de fa-
cto aliqd de ꝓprio,ex quo poſſet ſatisfacere de p̃tio
emptori.¶In ea.ibi.C. de rei vendi.l.ſi mancipium.
parum facit ad dictã gl.dicta lex: quia loquiť in alio
caſu,qñ videlicet dñs vult recuperare mancipiũ ſibi
furto,vel vi ſubtractũ: quia tunc nõ teneť reſtituere
p̃tium emptori , ex quo mancipium eſt ipſius. vt ibi
25 dicitur.¶†Et no.bene quia gloſ.vr̃ ſimpliciter velle,
ꝙ vbi alienans rem eccleſiæ non ſeruata debita ſo-
lennitate habet bona propria:vnde poſſet ſatisface-
re emptori de p̃tio,qđ tunc teneť de euictione:& ſic
ad ſatisfaciendũ emptori de p̃tio:nec diſtinguit glo.
an emptor fuerit bonæfidei , vel malæfidei : & ſic vr̃
velle,quòd indiſtinctè etiam ſi emptor ſit malæfidei
habeat actionẽ ad p̃tium cõtra alienantem , ſi habet
vnde poſſit ſatisfacere.& idẽ vr̃ ſenſiſſe gloſ.ſ.oppo.
dum dicit , ꝙ vr̃ audiendus alienator cũ teneatur de
euictione : nec diſtinguit inter emptorẽ bonæfidei.
& hanc opi. ꝙ etiã emptor malæfidei actionẽ ad pre
tiũ ꝯ alienãtẽ hẽat:& ſit ſpãle in odiũ ipſi' malè alie-
nãtis rẽ eccleſiæ : & vt emptores ſint ſeniores & ma-
gis pigri

gis pigri ad intromittendum ſe de re eccleſie, ſeu de
emptione rei eccleſiæ, tenuit glo. Io. xij. q. ij. hoc ius.
in ver. qui vero res iam dictas. idẽ etiã tenuit Hugo.
idem etiã tenuit Hoſti. in c. ad audientiã. ĩ. eo. & idẽ
Guil. Nazo & Accur. in auth. qui res iam dictas. C.
de ſacroſan. eccle. ipſe vero Io. in c. Vulterana. xij. q.
ij. dixit diſtinguendũ eſſe inter emptorẽ bonę fidei,
& malæ fidei, vt primus poſſit agere ad pretium: alius
non. & ſic dicatur ꝙ ſemper dicatur malæ fidei emptor
qui ꝯ iura mercatur: vt hr in l. quẽadmodũ. alle. in gl. &
de reg. iur. q ꝯ iura. in vj. & ĩ. eo. c. ij. libr. vj. & reſpõ-
dit glo. in d. c. vulterana. ꝙ illud eſt verum quantum
ad vſucapionem, vt illam non poſſit facere: non autẽ
quãtum ad hoc quin poſſit habere regreſſum contra
ſuum actorem, & ſit bonæ fidei. nam ſi quis erret in
iure vr eſſe in bona fide. l. ſed & ſi lege. §. ſcire. cũ ibi
notatis. de peti. hære. & in l. ſi furem. §. j. cum ibi no.
ff. de vſucap. & facit etiam quod not. gloſſ. in dicta. l.
quẽadmodũ. quæ incipit redit in gl. fina. & iſtã opi.
vt diſtinguatur inter emptorem bonæ fidei, & malæ-
fidei. tenuit gloſ. ĩ. eo. ad audientiã. & ibi Vincen. &
Goffre. & Lau. in d. c. vulterana. & in illa etiã hic vr
finaliter reſidere Inn. vt patebit ex. ĩ. dicendis. idem
tenuit Bar. in l. iubemus. §. ſanè. C. de ſacroſan. eccl.
& hanc opi. tenuit Io. An. in d. c. ad audientiam. ſup
glo. & idem ibi do. Flo. Sed do. Pet. hic de hoc dubi-
tauit, & dixit cogitandum: tñ in d. c. ad audientiam.
tenuit primam opin. & idem ibi tenet do. Anto. hic
primo ponit opi. ꝙ diſtinguatur, an emptor fuit ſciens
factum, & ius &c. in mala fide: & tunc tenetur vendens
de euictione, niſi expreſſe ꝓmiſerit: vt hr in l. ſi fun-
dum ſciens. C. de euic. & dicit ꝙ tunc non obſtabit
exceptio contra alienãtẽ, ſi repetet rem ipſam malè
alienatã, qđ eſt clarũ ſi nõ ꝓmiſerit de euictione: ex
quo etiam non tenetur ſm prædictam opin. idem tñ
ſi promiſit: quia etiã tunc non obſtabit exceptio: per
ea quæ hñr in d. l. quẽadmodum. & in l. vendicantẽ.
ff. de euic. & qđ. ĩ. dicetur. ſecus vero ſi emptor fuit
ignorans factum, & ius: quia fortè ignorauit rẽ eſſe
eccleſiæ: vel etiam ignorauit ſolũ ius: quia credidit
alienantẽ poſſe alienare: & ſic fuit in bona fide. facit
qđ hr in d. l. ſed & ſi lege. §. ſcire. quia etiam tenetur
venditor de euictione. p qđ id hr in d. l. ſi fundũ. a cõ-
trario ſenſu. & in toto titu. de euic. C. & ff. poterit tñ
nihilominus repetere venditor rẽ ipſam malè alie-
natam: quia non repetit illam ad propriam vtilitatẽ
ſed eccleſiæ: & ideo ſibi non obſtat regula qua cauetur,
quem de euictione tenet actio eũdem agentem
repellit exceptio. de qua hr in d. l. vendicantem. ff.
de euic. in d. l. exceptione. alleg. in gloſſ. & hic etiam
per gloſſ. nam dicta regula habet locum, quando qs
agit nomine proprio ad propriam vtilitatem: & ſic
agit eodẽ reſpectu in quo conuenitur de euictione.
Sed in caſu huius capituli agit nomine alieno ad vti-
litatem alienam. & ſic tanq̃ alius: & per ꝯñs diuerſo
reſpectu agit q̃ conueniatur: ideo tunc nõ habet lo-
cum dicta regula. facit, quod hr in c. frequens. ad fi-
nem. de reſtitu. ſpolia. in vj. & qđ no in d. l. vendicã-
tem. demum d. Ant. hic dicit tenẽdum, quod hic vo-
luit Inno. ſecundum eum qui vr tenere, vt ipſe dicit
ꝙ etiam ſi ſcienter emit emptor cõpetit ſibi actio de
euictione: & erit ſpeciale hoc caſu in odium alienã-
tis: licèt regulariter ſit ſecus: vt probatur in l. ſi fundũ
ſciens. C. de euic. facit, qđ dicetur poſt eum. ĩ. eo. ad
audientiã. & ſi dicatur agenti obſtat exceptio doli: qa
poterit excipi ꝙ rẽ illicitè emit. & dicit ꝙ poterit re-
plicari ꝙ ipſe vẽditor ẽt illicitè vẽdidit ꝙ licita vr eẽ
replicatio doli: qñ agẽs non incipit a dolo: ſed exci-
piẽs, vt ꝯtingit in caſu iſto: qa emptor ſimplr dicit rẽ
venditã ſibi fuiſſe euictã. Et ideo agit de euictione, vt
ꝑtiũ ſibi reddatur, & ſic nõ ĩcipit a dolo: ſec9 ſi ipſe agẽs
ſed emptor inciperet dolum proponere. per id, qđ
legitur, & no. in c. pe. cũ ibi no. per Innoc. ĩ. de adulte.
& in l. apud celſum. §. Marcellus. ff. de doli excep. &
per Legiſtas in l. cũ mulier. ff. ſolu. matri. & ideo ſi
emptor diceret agendo contra venditorẽ ꝙ ipſe ven-
ditor talẽ rem illicitè ſibi quęſiuit euictã: & ideo pe-
tit eum condẽnare ad intereſſe, tunc quia incipere
vr a dolo: ſi vẽditor excipiat de dolo emptoris dicẽ-
do, ꝙ ipſe illicitè emit non auditur emptor replicãdo.
& hoc dicit Inn. procedere qñ expreſſe agendo em-
ptor faceret mẽtionẽ doli. ¶ Idem dicit ſi tacitè facit
mentionẽ doli. vt qa in libello cã ſit taliter expreſſe
ꝙ dolũ arguat ſm not. in c. ij. s̃. de libel. obla. & ex-
primetur ture cauſa turpis. & ideo dicit ſi nõ expri-
matur expreſſe: quia dicta actio habet in ſe dolũ vela-
tũ ſapiens naturã actionis in cuius locum ſuccedit.
l. ſi eũ. §. qui iniuriarũ. ff. ſi quis cautio. Et ſubdit etiã
Inn. ꝙ ſolus principalis alienator tenetur de euictione:
& ſi plures fuerint oẽs tenentur. Alij conſentientes, &
ſubſcribẽtes non tenentur de euictione: ſed ſubiacent
alijs pęnis, de quibus in c. nõ licèt. xij. q. ij. & in l. iu-
36 bemus. §. ſanè. C. de ſacroſan. eccle. ¶ † Et vltimatè
ẽt ſubdit ꝙ qdã dicunt, & nõ malè ꝙ cõductores re-
rum eccleſiaſticarũ ſi ſunt bonæ fidei habent actionẽ
contra locatores. Sed ſi ſunt malæ fidei, non niſi ſibi
de euictione proſpexerint. facit. l. vniuerſos. C. ne rei
dominicæ, vel tẽplo. ¶ Fallit in caſu ſpãli. l. fi. §. em-
ptor. C. ꝯmu. de leg. vbi emptor ẽt ſciẽs agit de eui-
ctione: licèt ſibi de euictiõe aliter nõ ꝓſpexerit. Sed
illud ideo, quia ibi res erat vẽdentis, licèt ſubiecta eſſet
reſtitutioni. Hic aũt venditur res aliena. Hoſtiẽ. hic re-
mittit vltimatè ad no. in c. ad audiẽtiã. ĩ eo. do. Ant.
hic aliter nõ declarat. do. Pe. dicebat ꝙ erat dubitã-
dũ. an Inn. & Io. An. inquantũ hic diſtinxerant inter
conductorem bonæ fidei, & malæ fidei: an voluerunt
etiam idem intelligere in emptore, vt diſtinguatur: an
ſit malæ fidei, vel bonæ fidei cũ eadẽ videatur rõ. & ibi
Inno. vr ſentire idem: vt d. l. fi. §. emptor. quæ loquitur
in tempore. & dicit ſuper hoc cogitandum. ſed vt
dixi in c. ad audientiã. ĩ. eo. tenet primam opi. ꝙ non
diſtinguatur inter bonæ fidei emptorẽ, & malæ fidei.
ſed Io. An. ſuper glo. ibi: vr intelligere Innocẽ. ꝙ reſi-
deat. & voluerit tenere opi. in qua vltimatè reſidet
ipſe. & ſic, vt fiat diſtinctio inter emptorem bonæ fi-
dei, & malæ fidei: prout tenet gl. in d. c. ad audientiã.
& hanc opi. tenuit ibi Io. An. & etiam Io. Cal. hic in
vj. oppoſitione. quæ autem opi. ſit verior dicetur in
c. ad audientiã. ¶ In eadẽ gl. ibi: ſuper literis de rato.
& põt dici ſm Io. Cal. qđ hoc caſu eſt ſpeciale ne ec-
cleſia dãnũ patiatur. facit. ĩ. eo. c. ij. in vj. & in c. gñali.
de elec. eo. li. vel ſcđm eũ põt dici ꝙ in ſpiritualibus
iudicijs non admittitur quis ſine mãdato: vt in c. j. s̃.
27 de procur. Sed hic loquitur in populari † actione, cũ
iſta actio cõpetens ex hoc canone cenſetur popularis:
vt dixi in notabilibus poſt Innocẽ. & ideo iſte agens
cenſetur habere mãdatũ ex iſto canone: & ideo non
tenetur ſatiſdare: vt hic etiam voluit Inno. ¶ Sed iuxta
ꝓdicta quæri hic Io. Cald. an iſte agens habebit for-
mare petitionem in ſua ꝑſona. an vero noĩe eccleſię.
dicit qdã ſm eũ, ꝙ aget ſuo noĩe: ſed ad ꝯmodũ ec-
cleſię: qa vt dictũ eſt hic, actio eſt popularis. ff. de po-
pula. ac. ꝑ totũ. & xvj. q. vj. ſilij. & in c. illud. xxiij. diſt.
ſed Inno. in c. cũ olim. s̃. de teſtib. vr dicere, ꝙ forma-
bitur petitio noĩe eccleſiæ, & petet reſtitutionẽ fieri ꝓ
eccleſia, & pro ipſa iudicari. ar. s̃. de reſt. in integ. c. ij.

& iij. & in c.cum ex literis. & licèt ſic agat noīe ec-
cleſiæ,& petat reſtitutionem fieri pro eccleſia, & ꝑ
ipſa iudicari:tñ non erit neceſſe, ꝙ habeat mādatum
nomine eccleſiæ: qa ſatis hēt mandatū a iure per iſtū
tex.fatetur tñ ꝙ non eſt neceſſe,ꝙ habeat mādatum
nomine eccleſię:vel ꝙ exprimat cuius noīe agat,& ꝙ
iudex cautè facit ſi ipſum ad hoc nō cogat. Demum
iuxta prædicta quærit Io.Cal.nunquid vno agēte no
mine eccleſiæ,& ſuccūbēte,alius poterit agere.dicit
ꝙ non etiam ſi ſit procurator legitimè cōſtitutus,niſi
ignoraſſet, qñ alius agebet, vel niſi doceat de collu-
ſione prioris:vt hř in l.ſi cui.§.iiſdem.ff.de acc. & in
l.cum qui.§.in popularibus.ff.de iureiu.& ſ.de ele.
cum dilecti.ad fi.cum ibi no.per glo. Quid autem ſi
plures vellent ſimul agere. dicit ꝙ iudex habet tunc
eligere idonioré.l.ij.& iij.ff. de populari. acti. & fa-
cit, quod not.j.de colluſione dete.c.j.qd auté ſi agat
ille cuius ſingulariter intereſt.dicit Inno. ꝙ tunc for-
mabit petitioné nomine ſuo,& ſententia cōtra eum
lata non ꝑiudicabit eccleſiæ,vel alteri:quia tunc alia
eſt perſona,& ad aliud agitur.ff.de exce.rei iudi.in l.
cum q̄ritur.& l.ſeq.ff.de re iudi.cum ſuper.& in cle.
28 cōſtitutionem.de ele.¶†Iuxta prædicta quærit Io.nū
quid iſte agens poterit conſentire procuratori ante
lit.conteſt.vř ꝙ non: quia iſtud non poſſet facere tu-
tor,vel curator ex eo: quia ſunt domini.l.neq;.C.de
procur. procurator autem dř qui a dño conſtituit.l.j.
ff.de procu.contrariū tenet ex eo,ꝙ iſte talis ſucceſſit
in locum eccleſiæ,vel vniuerſitatis.facit, qđ hř in l.
pe.ad fi.ff.qđ cuiuſq; vniuer.Sed ipſa eccleſia poſſet
dare procuratorem ante lit.cōte.ergo & poterit hoc
caſu iſte qui in eius loco ſuccedit.ar.c.eccleſia ſanctę
Mariæ.el ij.vt lit.penden.& j.de voto.magnæ. cum
ſimi.& ſic etiam dixit Spe.fuiſſe obtentum de facto.
de procu.§.ij.ver.quid ſi canonicus. ¶Quærit etiam
vlterius:quid ſi iſte agens recōueniať:nunquid tene-
tur eccleſiā defendere,& ſatiſdare de illa defenden-
da.vř ꝙ ſic.per id,qđ hř.iij.q.viij.cuius in agendo.&
in l.ſeruum quoq;.§.ait prætor.ff.de procu. Vin.in c.
cum olim.præal.ſ.de teſti.dixit,ꝙ non tenebitur ec-
cleſiā defendere,nec ſatiſdare de defendendo:qa for
tè abſtineret agere pro eccleſia, ſi ſciret ſe poſſe cogi
ad defendendū,vel ſatisfaciēdū. facit.l.ij.§.ſed & ſi.
ff.de iud.& hoc etiam Specu.in ti.de recōuentione.
29 §.ij.ver.ſed pone aliquis. ¶†Vltimatè q̄rit:nūquid in
caſu iſto poterit quis agere eccleſia prohibente.Vin-
cen.hic dicit, ꝙ non ad inſtar eius qđ in ſimili dř de
coniuncta perſona quę admittitur ſine mandato,ſed
non contra mandatū.l.Pompo.ad fi.ff. de procu.Sed
contra iſtam opi.facit,qđ hř in c.ij.j.e.in vj.& de ele.
generali.eo.li.& ſ.de teſti.cum olim.ſcđm vnā lect.
& ff.de lib.cā.l.j.& ij. & Ideo propter hoc dicūt qui-
dam,ꝙ contra voluntatem eccleſię pōt defendere ec
cleſiam.& ſic loquuntur iura in cōtrarium allegata:
ſed non poterit agere contra voluntatem eccleſię.&
ſic procedit dictum Vincen.Sed contra iſtam opi.fa-
cit, qđ hř in prædicta decretali.ij.j.eod.in vj. quæ vř
etiam loqui in agente. Et facit etiam,qđ hř.ij.q.vij.
quapropter.Sed tenētes prædictā opinionem rñdēt,
ꝙ quis pōt denūtiare exceſſum inuita eccleſia. & ſic
nō ante agere inuita eccleſia.Io.Cal. finaliter hic cō
cludit in caſu huius capituli:ꝙ ſi eccleſia prohibet:qa
non vult per ſe repetere: ſed per procuratorem ab ip
ſa ꝯſtitutione.& tunc procedit dictū Vin.ar.d.l.Pōp.
¶Sed ſi negligit,tunc nō obſtāte ꝓhibitione poterit
iſte agere in caſu huius capituli pro recuperāda re ec
cleſiæ malè alienata.argu.præalle.c.cum olim.de te-
ſti.Et pro hoc allegat tex.iſtum inquantum ſimplici-
ter permittit agere. ¶Et ſcđm prædicta intelligo di-
ctum dñi Ant.hic inquantū dixit, ꝙ ſi cōſtaret rem
malè alienatā in damnū eccleſiæ: tunc etiā ꝯtradicē
te eccleſia licitū erit particulari de eccleſia agere ꝓ
illa recuperanda, ſeu reuocanda. arg.eorū q̄ hñr.ſ.
de his q̄ fi.a maio.par.cap.& qđ not.in præallega.c.
cum olim.de teſti.non enim poſſet tūc eccleſia rati-
ficare cōtractū,qñ ꝯ conſtaret rem malè alienatā in
damnū eius:qa demum poteſt ratificari qñ hoc vel-
let facere ſuadente vtilitate. facit, quod dictū fuit.ſ.
ne ſede vacāte.in c.vno. & ſuꝑ gl.antepenul.¶Hoc
autem dictū do.Ant.inquantū dixit,ꝙ licet particu-
lari de eccleſia agere etiā eccleſia cōtradicēte debet
intelligi ſm limitationem Ioan.Calde.de qua.ſ.dixi.
30 ¶†Vltimo inquantū hic dř, ꝙ res debet reſtitui cum
fructibus.poteſt opponi: quia vř ꝙ emens nō tenea-
tur ad reſtitutioné fructuū: qa habet titulū,& ſoluit
pretium,& ſic vř ꝙ bonafide poſſederit. per id,quod
hř in l.bonæfidei.ff.de ver.ſig.bonæfidei auté poſſeſ-
ſor non teneť fructus reſtituere: qa facit illos ſuos.l.
bonæfidei.ff.de acq.rerū domi.in l.qui ſcit.§.fi.ff.de
vſu.facit,qđ hř inſti.de re.diui.§.ſi quis a nō dño.&
ſ.de elec.querelam.& j.co.c.pe. ¶Et ꝓ prædictis ēt
facit,quòd errans in iure vř eſſe cōſenſus bonæfidei
poſſeſſor,quò ad hoc, vt non teneať ad fructus.l.ſed
& ſi lege.§.ſcire.ff.de petitio.hæredi. cum ibi not.&
in l.ſi fur.§.j.ff.de vſucap. & facit etiam, quod not.
Dy.in regula.j.& ij.de reg.iur.in vj.& qđ habetur in
l.de fructibus.ff.de dona.inter vir. & vxo.vbi ſi vxor
credens donationé ſibi factā a viro valere recipit fru
ctus rei ſibi donatę a viro,& illos facit ſuos. & tñ nō
tenuit ꝯtus.l.j.& ꝑ totū.ff.de don.inter vi.& vxo.j.
de don.inter vir.& vxo.c.vlt.Soluit Io.Cald.dicēs:ꝙ
primo poſſumus fingere obiectioné dicēdo, ꝙ iſtud,
ꝙ hic dř habet locū,qñ quis non errauit in iure, ſed
ſciuit ius,& factum. & ſic ſecus,ſi ignoraſſet ius, vt
in cōtrarijs. & pro hac ſolutione facit,qđ legitur,&
no.in d.§.ſcire.& qđ no.per glo.in l.quēadmodū.C.
de agri.& cenſi.li.xj.in gl.q̄ incipit reddit.'& in gl.fi.
Sed ꝯ iſtā ſolutioné facit iſta decr. & c.nō licèt.xij.q.
ij.quæ iura generaliter. & indiſtinctè loqnūtur:ideo
non tenet prædictam ſolutionem. & intelligit text.
iſtum etiam,ſi ius ignorauit. & ad cōtraria reſpōdet,
ꝙ non habet locum, ꝙ titulus habet pro non titulo:
vt eſt hic:qa contractus rei eccleſiæ factus non ſerua
ta debita ſolēnitate eſt ſimpliciter null9:vt hic innui-
tur. ſecus dicit, qñ contractus poteſt haberi ſaltem
in certo caſu, vt contingit in præalleg.l.de fructibus.
nā donatio facta inter virum, & vxoré confirmatur
morte donantis, ſi non fuit reuocata.l.donationes.
C.de do.inter virū, & vxo. & pro prædictis alleg.ꝙ
iuris ignorantia nō vř excuſare in acquirendo.l.iu-
ris ignorantia. cū.l.ſeq.ff.de iur.& fac.igno. facit rła
iuris ignorantia.de reg.iur.in vj.Et quia ꝯ iſtā opin.
vř facere decretalis pe.j.eo.rñdet, ꝙ ibi retinet fru-
ctus pro mercede laborum:ꝓut ibi vř dici.Sed certè
ſi tenemus ibi ꝯctū fuiſſe nullū. & tenemus,ꝙ ibi lu-
cretur fructus ꝓ mercede laborum.& ꝑꝑ iuris igno-
rantiā. Idem vř dicendum in caſu iſto eadem rōne.
ideo ſcđo rñdet,ꝙ ibi ꝯctus tenuit:ſed datur reſtitu-
tio ꝑꝑ leſioné.& hęc ſolutio ſibi placet. tenendo aūt
ꝙ ibi cōtractus fuiſſet nullus poſſet dici,ꝙ ibi fuit ꝓ-
uiſio ſpecialis, quæ voluit illo caſu fructus nō reſti-
tui.de qua.j.dicetur.Sed aduerte primo: qa Io.Cal.
vř velle,ꝙ vbi contractus eſt factus ſuper re eccleſię
eſt ſimpłr nullus. & vř velle, ꝙ non poſſit ratificari.
hoc nō vř verū, quando vtile eſſet eccleſiæ ratifica-
tę ipſum cōtractum: vt dixi ſuper gloſſ.antepenulti.

¶Item

a Item aduerte:quia aliud eſt quærere, an quis teneatur
de fructibus percipiendis.i.qui percipi potuerũt: li-
cèt nõ fuerint percepti:aliud eſt quærere,an quis teneat
de fructibus perceptis. nam primo caſu cõiter dr, q
bonæ fidei poſſeſſor non tenet de percipiendis: ſed
malæ fidei poſſeſſor ſic.fallit ſi malæ fidei poſſeſſor ha
beat titulum:quia tunc pp titulũ excuſatur a pcipiẽ-
dis,ſaluo niſi titulus haberet pro non titulo:vt no.gl.
in l.ſi fundũ.C.de rei ven.Secundo caſu,qñ quæritur de
perceptis:tunc cõiter dr q poſſeſſor malæ fidei tenet
illos reſtituere:ſed bonæ fidei poſſeſſor demũ tenetur
illos reſtituere,ſi extant: ſecus ſi non extant, qñ ſunt
induſtriales fructus: quia illos facit ſuos ratione labo-
ris,& culturæ:iõ non tenet reſtituere,ſi nõ extãt:offi-
cio tñ iudicis tenetur reſtituere,ſi extãt: vt plenè no.
per gl.in l.ex diuerſo.ff. de rei ven. & ſic vr q fructus
hic extabant,tũc clarum erat,q debeant reſtitui: ſed
ſi non extabant:quia fuerunt percepti, & conſumpti
per ipſum poſſeſſorẽ:tunc magis eſt dubiũ pp illa q
ſuperius ſunt tacta:tñ intelligendo tex.indiſtinctè:vt
hic intelligit Io.Cal.poſſes dicere,q ſit ſpeciale in ca
ſu iſto fauore eccleſiæ. non aũt vr q ſit bona rõ dñiæ,
q iſtud ſit:quia hic titulus hr pro no titulo. nam in l.
ſed & ſi lege.§.ſcire.non habebat titulũ: licèt errãdo
in iure putabat ſe habere titulum,& tñ non tenetur
reſtituere fructus conſumptos:vt ibi patet. & de ma-
teria aũt fructuum tangitur in d.l.ex diuerſo. per gl.
& doc.vt in c.non licet.xij.q.ij.vbi etiam glo.tangit.
& s.de reſti.ſpo.grauis.& inſti.de rer.diui.§.ſi quis a
non dño. ¶Vltimo ad id qd dictum eſt.s.q actio de
qua hic in ti.eſt popularis.bene facit,qd no.glo.in l.
iubemus.§.æconomus.C.de ſacroſan.eccl. vbi dr iu
dicium iſtud eſſe publicũ.& facit.l.j.§.ius publicum.
31 ff.de iuſt.& iur. & adde q † licèt bonæ fidei poſſeſſor
fructus induſtriales faciat ſuos: ſecus tñ in fructibus
naturalibus:in quorum perceptione nulla,vel modi-
ca induſtria verſatur,vt ſunt poma,& ſimilia: vt no.
in præal.l.ex diuerſo.& in l.bonæ fidei.ff.de acq.rer.
32 do.An† aũt oliua cenſeatur fructus naturalis,vel in-
duſtrialis.cõiter doctores tenent,qd cenſeatur indu
ſtrialis:quia ad hoc, vt habeat eius vtilitas finalis mul-
ta induſtria requiritur,& idem dicũt de vuis. de quo
in l.fructus.& in d.l.ex diuerſo.ff.de rei ven.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio rei eccleſiaſticæ, quando permittatur concedendo eam in emphyteuſim perpetuo.*

2 *Contractus emphyteuticus tranſit ad hæredes.*

a ADaures: Terra[a] eccleſię infertilis pt
dari in emphyteuſim ei cu-
ius ſtudio redigitur ad culturã. In prima
deciſione ponit factum. In ſecunda ponit
prouiſio.In tertia exceptio.ſecunda ibi:illã.tertia ibi:
niſi. ¶Et aduerte, quia duobus modis poteſt intelli-
gi litera.vno modo, q nondum confecto inſtro quis
confiſus de prælato recepit ſyluam ad eccleſiã extir-
pandam,& colendam:& vt haberet in emphyteuſim
quo facto petebat ipſe,vel eius hęres ſibi fieri inſtrm
emphyteuſis:quia ſic cõuenerat a principio: videlicet,
q extirparet, & reduceret ad culturam daret ſibi in
emphyteuſim. Alio modo legit,quòd cõfectum fuit
inſtrm anteq extirparet. & hoc innuit gl.ij.dũ dicit,
q ſi tpe contractus:& ſic innuit,q anteq ſylua extir-
paretur factus fuit contractus emphyteuticus: ſed pri
1 ma lectura magis conſonat literæ. ¶†No.ex tex.pri-
mo vnum caſum in quo eſt permiſſa alienatio rei ec-
cleſiaſticæ concedendo illam in emphyteuſim ppe-
tuo.Nam hoc eſt licitum,qñ terra erat inculta,& in-
fertilis,& datur alicui,vt reducat ad culturã,& intel-
lige,q eſt permiſſa talis alienatio, ſi fiat cum ſolenni
tate requiſita in alienatione rei eccleſiæ.& ſi interce
dat conſenſus Epi,& capituli in rebus eccleſię cathe
dralis.& tractat.xij.q.ij.ſine exceptione.& s.de his q
fiunt a prala.in c.tua. ¶An autem requiratur,tũc cõ
ſenſus,vel autoritas Archiepiſcopi,vel Papæ,tange-
tur in c.ſeq. ¶Item no. demum cõtractũ emphyteu-
ticum pdictum tenere effectualiter,qñ alius tũc tpis
non reperiatur qui meliorem conditionẽ offerret ec
cleſiæ. ¶No.et hoc procedere,qñ poſſeſſio inculta,q
conceditur in emphyteuſim pp non cultiuationem
eſt modici valoris:ſecus vbi tanti valoris,vel maioris
eſſet inculta,ſicut culta: prout interdum reperiuntur
aliquæ ſyluæ. nam tunc non requireretur vtilitas ec-
cleſiæ in reducendo ad culturã. ¶Item no.q vbi alie
natur res eccleſiæ debet alienari pp maiorem vtilita
2 tem.facit.c.tua.s.de his quæ fi.a præla. ¶†Itẽ not.q
contractus emphyteuticus tranſit ad hæredes. facit.
l.j.& ij.C.de iure emphyteutico. ¶In gl.fi.in fi.facit.
§.adeo.inſti.loca.& ad id qd hic dr de terra inculta,
& infertili.Facit,quod hr in ſimili de domo ruinoſa,
q põt dari in emphyteuſim.in authẽ. ſi quas ruinas.
C.de ſacroſan.eccl. ¶In gl.fi.ibi: eccleſia reſtituitur.
probatur in c.j.s.de reſti.in inte. ¶In ea.gl.in.fi. Ad-
uerte,quia quidam habent hic in fine, & honore: &
tunc reſpicit ipſam eccleſiam, cui eſt honor talem rẽ
habere,ſeu redditum ex tali re.alij habent,& onere:
& tunc reſpicit recipientem.& dixit Io.An. q verbũ
honor, per.h. dẽt ſcribi, & ſic aſpirari:quia ad hono
res quilibet aſpirat.Sed verbũ onere debet ſcribi ſine
ne h & ſine aſpiratione:quia ad onera nemo aſpirat.
¶Item aduerte inquãtum hic dr terram ſterilem, &
incultam reductam ad culturam poſſe cõcedi in em
phyteuſim.dicit do.Ant.poſt doc.procedere, qñ con
ceditur ipſi qui reduxit. alteri autem non poſſet con
cedi, ſicut nec poſſet fieri alienatio niſi ſubſiſtente
cauſa legitima,& interuenientibus ſolennitatibus de-
biti.s.eo.nulli.vnde ſm eum hoc eſt priuilegium cul
turantium.Et aduerte:quia hoc vr procedere,quãdo
a principio fit de hoc inſtrm, cum ſolennitate debi-
ta:vel qñ facta fuit conuentio: licèt nõ fuerit factum
inſtrm:quia quis confiſus fuit in prælato. Sed vbi nõ
eſſet factum inſtrm:nec præcederet cõuentio:an tũc
debeat concedi illi qui reduxit rem ad culturam. Io.
An.& d.Flo.hic videntur innuere,q non. ¶Sed do.
Pet.hic vr velle cõtrarium:quia ſcdm eum eadem ra
tio vr:& per õñs vr idem dicendum.s.de tranſla.c.ij.
potes concordare opin.quia aut reduxit ad culturam
de licentia prælati non interueniente alia conuentio
ne.& tunc poſſit procedere opi.do.Pet.aut ſine licen
tia prælati reduxit ad culturam:& tunc,quia vr quo-
dammodo malæ fidei occupando rem ſine licentia.
l.fi.C.vnde vi.vr q non teneatur prelatus concedere
ſi non vult.& ſic poſſet intelligi Io.An.& d.Flo. ſatis
tamen videtur q de æquitate poſſit concedi ſi velit,
& ſic etiam poſſet intelligi do.Pet.

a Terra. Idem ſummãt hic d. Ab. & An. Sicu.

SVMMARIVM.

1 *Decimas poſſidere non poteſt laicus.*

2 *Euentus qui nihil operaretur fruſtra expectatur.*

3 *Permutatio rerum eccleſiæ, quando permittitur.*

4 *In alienationibus rerum eccleſiæ non ſufficit interuenire conſilium capituli, ſed requiritur conſenſus.*

5 *Alienatio, an dicatur, ſi vtile dominium ſolum transferatur.*

6 *Per præſcriptionem res poſſunt eſſe de menſa prælati.*

7 *Res de menſa, quæ dicantur.*

8 *Eccleſia, quando dicatur de menſa.*

9 *Alienari nõ poteſt cum iis exoſus fundus minoris ſine decreto iudicis.*

10 *Iurans non alienare rem eccleſiæ Romano Pontifice inconſulto, an ſi*

fiat alienatio in caſu permiſſo ligetur iuramento.
11 *Et an in iſto caſu, quo prælatus iurauit non alie.ſine licētia Papæ ſufficiat peti licentia non facta mentione de iuramento.*
12 *Alienare rem modici valoris: an poſsit prælatus non obſtante iurō.*
13 *Aeconomus quis dicatur.*
14 *Adminiſtratio rerum eccleſiæ non debet concedi laicis, & præcipuē conſanguineis.*
15 *Legatum rei immobilis factum eccleſiæ: an poſsit per prælatum repudiari ſine conſenſu capituli*
16 *Legatum acquiritur ignoranti.*
17 *Alienare, an poſsit prælatus res eccleſiæ, cum conſenſu capituli abſq; tamen conſenſu ſui ſuperioris.*

a Prælatus. Vid ad hoc cap. Pau. de Ca. in cōſi. 134. quod incipit, viſo iſtrumēto. qui hoc confirmat.

a VT ſuper. Prælatus [a] qui iurauit non
alienare rē eccleſiæ q̄ ſunt
de menſa, & illa ēt de quibus dubitaē, an
ſint de mēnſa alienare nō pōt.h.d.primo.
Secundo dicit, ꝙ poſſeſſiones minus vtiles pro vtilio
ribus de conſenſu capituli pn̄t permutari.h.d.Et ſunt
duæ partes quæ patent ex ſummario. Secundam po
nens in tex.ibi:ſiue non,ſup.ſi tn̄ dubium ſit,an ſint
de menſa.nam tunc rōne dubij procedit, qđ hic dr̄:
facit,qđ hr̄ in l.ſufficit.ff.de condi.inde. ſecus ſi cer-
tū eſſet,ꝙ non eſſent de menſa:q2 tunc clarū eſſet,ꝙ
poſſent alienari. ꝑ id qđ hr̄ in c.ij.j.de ſeu. & qđ in-
1 ferius diceē. ¶†No.j.ꝙ licèt laicus nō poſſit decimas
poſſidere.ſ.de præſcri.c.cauſam quæ.Poſſeſſiones tn̄
datas loco decimarū: & ēt alios redditus ꝑpales eccle
ſiæ bene pōt poſſidere.Facit,qđ hr̄ in c.quamuis.j.de
deci.¶Item not.ꝙ dr̄ manu teneri, quod poſſideē ꝓ-
priè enim poſſeſſio dicta eſt a pedum poſitione.l.j.ff.
2 de acq.poſ.¶No.ſm do.Ant.ꝙ † vbi caſus dubius in
quocūq; euentu habet extrema prohibita ſi uſtra q̄-
ritur eius certitudo ad finē prohibitionis cognoſcē-
dæ.¶Sed aduerte:q2 licèt notabile ſit verum in ſe ꝑ
id quod hr̄ in l.aliqn̄.ff.ad leg.Velle.ver.patet, ꝙ fru
ſtra expectatur euentus qui nihil operaretur: tn̄ no-
tabile non colligitur ex iſto tex.q2 hic alterum extre
morū erat permiſſum, qn̄ videlicet bona nō fuiſſent
de menſa. per id qđ hr̄.j.de ſeu.c.ij. & quod inferius
dicetur,licèt hic ratione dubij Papa conſuluit abſti-
neri ab alia alienatione.¶Item no.ꝙ in dubio tutior
via eſt eligenda.facit.j.de ſpon.iuuenis.¶Item no.ꝙ
3 †permutatio nō eſt permiſſa, niſi fieret ad vtilitatem
eccleſiæ.facit.ſ.de his quæ fi.a præla.c.tua.¶Itē not.
contra opi.Hoſt.de qua in c.poſtulaſti.de conceſ.ꝓb.
ver.dicis.ꝙ in agendis per prælatum cū capitulo ſuf-
ficit ꝙ habeat vnum de canonicis locum:q2 hoc non
eſt verū:imo requiritur,ꝙ habeat maiorē, & ſaniorē
partē capituli.¶Item no.vnam cauſam legitimā alie
nationis permittendæ ex cōtractu permutationis,qn̄
ſcilicet,inutilis poſſeſſio in fertilē intenditur permu-
4 tari.facit,quod hr̄.ſ.de his quæ fi.a pręla.¶†Vltimo
no.ꝙ in alienationibus non ſufficit interuenire conſi
lium:imo requiritur cōſenſus capituli.facit, qđ hr̄ ꝑ
gl.in cle.ſi vna.de reb.eccl.non alic.¶In gl.j.in fi.&
pro dicta gl.facit,qđ hr̄ in c.oēs decimæ.& in c.deci
mas.xvj.q.vij.vbi ſatis vr̄ probari, ꝙ pro futuris non
admittitur cōmutatio. & pro hoc etiam facit, qđ hr̄
in ſimili in l.de alimentis.C.de tranſa.vbi ſuꝑ alimē
tis præteritis poteſt fieri tranſactio ſine autoritate ſu
perioris,ſeu iudicis: ſecus ſi fieret ſuper futuris.l.cū
hi.ff de tranſa.¶In gl.ij.in fi.ideo gl.ſi.expoſuit, q2
hic verbū excipit, nō ponit pro exceptione,cum illa
propriè ſit actionis excluſio.l.j.ff.de except. Sed po-
nitur pro receptione: vt in ſimili etiam ponitur in c.
non eſt noſtrum.allega.in gloſſ.¶In gloſſ.iij.ibi: im-
mediatè ſubiectus.Idem ſecundum Ioan.Andr.ſi nō
ſit immediatè ſubiectus, ſi recipit ꝓmotionem a Pa-
pa,vel confirmationem,vel ꝯſecrationē.facit, quod
hr̄.& no.in c.ego.M.ſ.de iureiu.¶In ea.gl. ibi.dabit
de nouo.ſup.Romano Pontifice inconſulto.j.de ſeu.
c.ij.¶Et no.ſm Io.And.& tangit hic do.Flo.ꝙ aliud
eſt ſimpliter iurare non alienare bona eccleſiæ:aliud
iurare Romano Pontifice inconſulto.de quo per Io.
And.j.de rebus eccl.non alie.in vj.c.2.& inferius ēt
5 tangitur.¶†In gl.alienationes.ibi:ſiue non.potes in
telligere gl.velle,ꝙ ſiue trāſferaē directū dn̄ium,ſiue
non transferaē directū,ſed vtile, ꝙ tunc dicitur alie-
natio per ea,quæ dicta fuerunt in c.nulli.hic allega.
poteſt etiā intelligi gl.ꝙ ēt velit,ꝙ dicaē alienatio ēt
ſi non transferatur dn̄ium directum,nec vtile. & tūc
intellige gl.ꝓcedere,qn̄ ſpecialiter obligareē pigno-
ri.d.c.nulli.alio modo vr̄ fieri alienatio ſi non tranſ-
feratur dn̄ium directum:nec vtile: & nec ſpecialiter
pignori obligatur.per ea,quę dicta fuerūt in d. c.nul
li.& quæ diceņ in c.ſeq.¶In gl.intelliguņ.ibi:non
rn̄det.& ſic vr̄ nos dimittere ſub incerto.ꝯ ea, q̄ ha-
benē in ꝓœmio huius libri.& in §. in prima cōſtitu-
tione.C.in eadē gl.ibi:quāto tꝑe tenuit,an ꝑ̄ſcripſit,
6 an ſit de menſa.& ſic innuit gl. ꝙ † per præſcriptionē
pn̄t res eſſe de menſa ꝑlati.facit.c.venerabilis. ad fi.
ſ.de exce.& hoc ēt tenuit gl.in cle.frequēs.de exceſ.
præla.in gl.quæ incipit.no.Inn. Quantum aūt tp̄s re
quiratur ad præſcriptionem.tangeē inferius.& remit
tit hic d.Flo.ad no.per ſe.j.in c.ij.de ſeu.¶In ea.gl.
ibi:an mala fide &c.non apparebit,an poterit præſcri
bere:& ideo quia factum nō fuit certitudinaliter nar
ratum non potuit Papa certum dare rn̄ſum. facit.c.
7 de muliere.alle.in gl.¶†Quæ autem res dicanē eſſe
b de menſa. [b] tangit hic Inn.d.Ant.hic dicit: ꝙ bona di
cūtur de menſa,qn̄ illi,vel ille ad quos, ſeu ad quem
ſpectat menſa pn̄t in vſus proprios redditus conuer-
tere,& de illis ꝓ libito diſponere.de quo remittit ad
no.in d.cle.frequens.per glo. ad quam etiam hic re-
mittit d.Pet.& do.Flo.& ibi gl.melius concludit.nā
dicit aduertendum,ꝙ aūt quæritur, quæ res dicātur
eſſe de menſa.Aut quęritur,quę eccleſia dicatur eſſe
de menſa.Primo caſu concludit ꝙ ille res dicanē eſſe
de menſa,qn̄ dn̄ium directum,& vtile ſpectat ad mē
ſam prælati,vel Rectoris:ſecus ſi quo ad vtile dn̄ium
ſpectaret ad alium:quia vellet percipere redditus, vt
contingit in emphyteuta,& feudatario,qui tunc hn̄t
vtile dn̄ium:vt no.in l.ſi vt certo.§.ſi duobus.ff.com
moda.& facit,qđ dicetur.j.de præb.c.j.nam tunc ta-
les res non dicantur eſſe de menſa. ¶Si autē res tales
redeant ad manus prælati forte ꝑꝑ canonem non ſo
lutum,vel lineam finitā ſm ea quæ hn̄r in c.potuit.
de loc.& in præal.c.ij.de ſeu. Quanto autem tꝑe res
dicuntur eſſe de menſa.gl in d.cle. hoc non tangit:
nec etiam Inn.hic:nec Io.An.gl.hic vr̄ innuere,quòd
requiratur, ꝙ tanto tempore tenuerit dictam rem ad
menſam ſuam, ꝙ præſcripſit quantum tempus requi
ratur ad præſcriptionem.gl.hic non declarat. Bar.in
l.ſi vacante.C.de bo.vacan.libr.x.dicit:ꝙ ſi per annū
tenuit,dicetur præſcripſiſſe,vt ſint de menſa.moue-
tur per iſtum tex.Sed certe hoc non probat: imo po-
tius oppoſitum: quia dicit, ꝙ prælatus tenuit res ad
manus ſuas donec vixit. & non declarat quanto tꝑe
vixit:& ſic poterat eſſe,ꝙ vltra annum vixit, & tn̄ hic
innuitur,ꝙ non erat facta præſcriptio.pro iſto tamen
dicto,quod tenuit do.Flo.in d.c.ij.de ſeu.& pro quo
dixit ibi multos doc.conſuluiſſe.allegatur, quod hr̄.
xxxv.q.vij.c.j.ver.nuptiæ. dicantur nouę vſque ad la
pſum anni,& non poſtea ad id etiā alle.l.interdictū.
§.quoties feud.§.qui mancipia.ff.de publicanis. vbi
mancipia dicuntur nouitia intra annū,& poſtea. fa-
cit etiam

a De menſa. Adde hic d.Abb. in ij. colū. ver. in glo. ſuper verſi. intelligantur.

cit etiã qđ hr̃ in l.vetus.ff. de vi.triti.le. vbi vnum dr̃
eſſe vetus poſt annũ. Sic igitur,& in propoſito nõ di-
centur iſte res de nouo reuerſe ad prælatum, qñ la-
pſus eſt annus.& hãc partem, ꝙ per lapſum anni in-
ducatur dicta præſcriptio.dicit do.Flo.tenuiſſe Arch.
in d.c.j.35.q.8.ſed certe ſi ibi ponderentur verba Ar
chi.ipſe hoc non dicit:ſed bene dicit,ꝙ ſi prælatus iu
rauit non infeudare niſi ea quæ de nouo ad eũ perue
niunt,ꝙ tunc non poterit infeudare res feudales ad
eũ reuerſas lapſo anno a tp̃e reuerſionis.& ſic vr̃ vel-
le,ꝙ vbi hoc nõ iuraſſet modo prædicto poſſet infeu-
dare etiam poſt annum,& pro hoc facit tex.iſte,cum
hic ſimpliciter loquatur.& poterat eſſe,ꝙ annus erat
lapſus:vt ſuperius tetigi.& ideo vr̃ ꝙ requirat pręſcri
ptio.40.ann.quę requiritur ad inducendũ certum ſta
tum in eccleſia.ar.eorum, quæ hñr in c.ſi de benefi-
cio.de præb.in vj.& forte hoc voluit glo.hic.& etiam
gl.in d.cle.frequens.per id quod.ĩ.tangitur. tene tñ
menti dictum Bar.& d.Flo.ꝓꝑ eorum autoritatem.
dicit etiam Bar.in d.l.ſi vacantia.ꝙ ſi per officiales ad
hoc deputatos,& habẽtes ſuper hoc poteſtatem de-
ſcriptæ fuerunt tales res inter alias quæ ſunt de men
ſa,intelliguntur incorporatę ad menſam.& idẽ ſi pręlatus declaret eas velle eſſe de menſa ſecundum eũ
per ea quæ hñr in ſimili in d.l.ſi vacantia. vbi res dr̃
incorporata in fiſcum,ſeu in camerã fiſcalem,qñ de-
ſcriptæ ſunt cũ alijs incorporatis per habẽtis ad hoc
poteſtatem. Sed certe,vt paret ex pręd:ctis.ibi loquit̃
in caſu diuerſo, qñ videlicet bona vacantia deferunt̃
ad fiſcum,qñ non ſunt incorporata,q̃ qñ ſunt incor
porata.Facit,quod leg.& no.in l.intra quatuor.ff.de
diuer.& tp̃alibus præſcr.Sed hic loquimur de rebus
quæ non ſunt de menſa prælati, vt ſunt res feudales,
& emphyteuticæ,& quæritur quomodo fiant de mẽ
ſa.nam vr̃ ꝙ per prælatum ſolũ non debent poſſe re-
digi ad menſam: imo fortè nec per prælatum cũ con
ſenſu capituli: ne ipſe prælatus ſit in facto ſuo ꝓprio
autor contra ea quæ hñr in cle.ſi vnæ.de re.eccl. non
alie.& ideo vr̃ ꝙ ex quo non ſunt de menſa:& ſic ha
beat certum ſtatum requiratur,ꝙ interueniat præſcri-
ptio.xl.ann.ad inducendum nouum ſtatum in eis. ꝑ
id quod hr̃ in d.c.cum de beneficio. de præb.in vj.&
quod no.gl.in d.cle.frequens.& Inn.hic.& ſic vide-
tur ꝙ vſque ad.xl.annos erit in poteſtate ſua infeu-
dare: ſed poſtea non ſi intra prædictum tempus illas
non infeudauit.facit ad prędicta,quod habetur in d.
c.cum venerabilis.ad fi.ſ.de exceptionibus. tene tñ
menti dictum Bar.propter eius autoritatem. Sed de
iure ſatis videtur dicendum:vt ſuperius dixi. Non pu
to tamen,ꝙ impediatur dicta præſcriptio:licèt præla
tus ſciuerit rem feudalem: quia per hoc non videtur
neceſſario in mala fide. nam potuit bona fide facere
retinendo illam rem ad menſam intra dictum tem-
pus:quia forte id putauit vtile eccleſiæ. & tene bene
menti prædicta:quia doc.non tangunt: nec bene de-
clarant: prout ſuperius declaraui.& hæc ſufficiant de
primo caſu,quando quæritur quę res ſint de menſa.
8 ¶†Secundo caſu, quando quæritur quę eccleſię ſint
de menſa prælati eccleſiæ,vel præbendæ,quando ſic
fuerunt vnitæ menſæ prælati eccleſiæ,vel præbendę:
quia nullum alium habent rectorem, vel vicariũ ꝑ-
petuum niſi ipſum prælatum cuius mẽſæ eccleſia eſt
vnita,vel Rectorem eccleſiæ, cui alia eccleſia eſt vni
ta, non habebit vicarium niſi tp̃alem ponendum ad
libitum illius,cui facta eſt vnio,vel qui poterat ad li-
bitum remoueri:& ideo per mortẽ ipſius vicarij non
dicetur ipſa eccleſia talis:vt hr̃ in d.cle.frequens. Se-
cus qñ haberet vicarium perpetuum:vt in c.extirpã-
dæ.in §.qui verò.ſ.de præb.¶Quomodo autem eſſe
poſſit, ꝙ talis eccleſia ſit vnita alteri taliter, dicit ibi
gl.in d.cle.frequẽs.ꝙ hoc eſſe potuit altero de tribus
modis, videlicet per vnionem factam per Ep̃m cum
conſenſu capituli ſui modo prædicto.facit cle.ſi vnæ.
de reb.eccle.non alie.Item per pr.ęſcriptio: em,facit
prædictum.c.cum venerabilis. & quod hr̃ in cle.ne
in agro.§.ad hæc. de ſta.mona. ¶Item ce: tio per tẽ-
poralem cõceſſionem.¶Aduerte tñ quia licèt eccle-
ſia concedatur monaſterio, vel alteri eccleſiæ pleno
iure:non tñ intelligitur eſſe de menſa:vbi etiam cõ-
cederetur in proprios vſus non tunc fiat pleno iure
ſubiecta,& ſic in ſpiritualibus,& tp̃alibus:nec eſt ſu
biecta alteri, q̃ illi eccleſiæ cui eſt conceſſa reſpectu
populi:nec reſpectu inſtitutionis Rectoris,quæ hẽat
fieri per alium. ſatis videretur tunc conceſſa ad men
ſam.ſecus ſi ſolum eſſet conceſſa pleno iure: ſed non
fuit conceſſa in propriũ vſum.per id qđ no.Inn.ĩ.de
priui.paſtoralis.& ſ.de præb. de mortali. de quo ibi
plenè dixi.Itẽ ſecus ſi eſſet ſubiecta alteri quo ad po-
pulum.& haberet recipere inſtitutionẽ Rectoris, vel
vicarij ab alio.per id quod hr̃ in cle.j.de iurep.& no.
gl.in d.cle.frequens. ¶Quãtum aũt tp̃s requiratur,
vt per præſcriptionem quæratur,ꝙ ipſa eccleſia ſit de
menſa.ſatis vr̃ ꝙ requiratur tp̃s.xl.annorum:vt hr̃ in
c.cũ de beneficio.de præb.in vj. & ſimiliter quæ ec-
cleſię dicantur eſſe de menſa.de quo hic per Inno.&
per g .in præal.cle.frequens. ¶In glo.ſiue non.ibi:in
poſſeſſionem eorum.ſupple,tanq̃ de menſa:quia te-
nebar,vt alias res effectas de menſa.facit,quod hr̃ in
l.moneor.C.de ſer.expor.vbi in dubio res debet iudi
cari ſm̃ ſtatum in quo reperitur,& aduerte: q̃a iſtud
qđ dicit gl.fuit cauſa deciſionis. nam licèt eſſet du-
bium,an eſſet de menſa,vel non.& ſic eſſet dubium,
an poſſet alienari, vel non: tñ quia in dubio ex quo
poſſidebantur vt aliæ res de mẽſa, p̃ſumebant̃ eſſe de
menſa,licèt poterat eſſe oppoſitũ. & ideo Papa con-
ſuluit,ꝙ in dubio alienent.& dũ dicit litera,ſiue nõ,
intellige,vt dubitet̃,an ſint de mẽſa: vt dixi in litera.
¶Et ex p̃dictis apparet rõ dubitãdi,& decidẽdi.Goſ.
dicebat,ꝙ erat dubiũ,an decimæ quorũ loco ſucceſſe
runt poſſeſſiones,ſeu redditus legales fuiſſent de mẽ
ſa,vel non:& ideo ſimiliter fuit dubiũ de ipſis.ſ.poſ-
ſeſſionibus,ſeu redditibus loco ipſorũ ſubrogatis. fa-
cit.ſ.ne lit.pen.eccleſia.¶Inn.vero hic dicebat,ꝙ du
biũ erat:q̃a de nouo deuenerunt ad p̃latũ.vñ dubita-
bat̃, an iuſm̃ de nõ alienandis ipſis q̃ ſunt de menſa
intelligat̃ ſolũ de antiquis,an vero de nouiter acq̃ſi-
tis:tõ conſuluit,ꝙ abſtineat̃ ab alienatione,cũ ſit da-
tũ iuſm̃ intelligatur nõ ſolũ de antiquis,ſed ẽt de no
no acq̃ſitis.ar.c.relatum.ij.rñſo.ĩ.de teſta.& q̃a non
occurrit rõ quare plus de alijs,q̃ de ipſis debeat intel
ligi.ſecus dr̃ de his in quibus eccleſia hẽt directũ do
miniũ,& alius vtile:vt ſunt feuda, q̃ non pñt dici de
menſa,cũ alius fructus,& vtilitatẽ percipiat.& iõ ſi il
la deuoluant̃ ad eccleſiã:tunc nõ pñt infeudari:vt in
c.ij.ĩ.de feudis.& eſt ratio ſm̃ eum:q̃a de ipſis q̃ ſpe
ctant ad alium rõne vtilis dñij:vt eſt feudum emphy-
teuticum nõ põt diſponi in eius p̃iudiciũ. facit,quod
hr̃ in l.j.& ij.ff.ſi ager vec.& in c.j.de inueſtitu.de re
alienata facta.& in c.j.de capitulis contradi.per glo.
in vſi.feu.vr̃ ſic ab initio ordinatum, ꝙ ipſi tales res ſi
redeant ad eccleſiam licitum ſit infeudare, vel dare
in emphyteu.quia res de facili reuertitur ad naturam
ſuam.l.ſi vnus.§.pactus.ff.de pac.xxxv.diſt.ab exor-
dio.& ſubdit Ioã.Andr.ꝙ vbi de nouo aliqua dantur
eccleſiæ in dubio videntur data, ut ſint ſub iudicio
eccleſiæ,& eius dominio:& ut conuertantur in utili-

tatẽ ipſius eccleſiæ ea quę exinde peruenerunt : &ſic
in dubio iudicari debent de menſa : & ideo nõ debẽt
alienari.alleg.qđ hr̃ in l.priuilegia. & in l.iubemus.
ij.C.de ſacroſan.eccle.¶ In gloſ.fina. in fine.vltima
ſolu.vr̃ eſſe contra ipſum tex.ideo tene primam.Sed
contra illam facit, quod hr̃ in l.ſi fundus.ff.de rebus
9 eorum.vbi licèt † fundus minoris ſit exoſus , & ſte-
rilis.& ſic ſimpliciter inutilis:tñ nõ põt alienari ſine
decreto iudicis.& ſic ſine ſolẽnitate requiſita in alie-
natione rei minoris,ſoluit ibi glo.ꝙ illud habet locũ
in minore qui ſperatur effici maior: ita ꝙ poterit ſibi
prouidere poſt maiorem ætatem,ſi interim alienatio
non fuit facta:ideo interim prohibetur ſine ſolenni-
tate debita.Sed aliud in eccleſia quæ ſemper manet
eccleſia:& ceſſat ratio ſuperius aſſignata in minore:
ideo in alienatione talis rei non requiritur ſolenni-
tas,quæ aliàs requireretur in alienatione talis rei ec
cleſiæ: & ideo poteſt per ſolum prçlatum alienari.ꝑ
id,qđ hr̃ in c.terrulas.xij.q.ij.& per id etiam qđ hic
dicit glo. ¶Extra glo.tangit hic Io.An.an id,qđ hic
dicitur in ver.ſeu.§.poſſeſſiones.contineat ius com-
mune.an vero contineat gratiam. Goffre. hic tenuit
ꝙ continet ius commune. Sed contra eum : quia ſic
aliàs etiam in ſimili exponit̃.xiij.diſt.nerui.ver.huic
paucis.Inn.vero hic tenuit ꝯtrariũ dicens,ꝙ iſte tex.
continet gratiã in iſta ſecunda parte:quia non pote-
rat alienare abſolute iuſo, niſi hoc fuiſſet ſibi cõceſ-
ſum per Papã.do.Flo. hic cõcludit ꝙ interdũ tractat̃
de re minus vtili ſimpliciter:& tunc põt fieri aliena-
tio per ꝑlatũ ſine cõſenſu capituli:& ſic ſi de illa in-
telligeret̃ contingeret ius cõe. & debent exponi : vt
expoſuit Goff.vt in ꝑalleg.c.terrulas.alle.in gl. & ẽt
ex honeſtate hic interuenit ꝯſenſus capituli, & non
de neceſſitate,vt dixit gloſ.ſi vera ſolu.eſt. Si autem
tangeret̃ de re minus vtili non ſimpliciter,ſed cõpa-
ratione vtilioris:tunc dicit recurrendũ ad ea,quę no.
Io.An.in c.fi.de eccl.ædifi.quia aut prælatus iurauit
non alienare Romano Pontifice inconſulto: & tunc
non poſſet ſine licentia Papæ cõmutare res ſibi mi-
nus vtiles pro vtilioribus.& ideo intelligẽdo tex.iſtũ
iſto modo poneretur gratia.ꝓut voluit Inn. & Hoſt.
& Egi.aut ſimpliciter iurauit ꝑlatus non alienare: &
tunc ex quo in iuſo non additur , ꝙ debeat habere
lciam ſuperioris:tũc poterit de iure cõi res minus vti
les pro vtilioribus ſine licentia Papæ alienare. & ſic
intelligendo tex.iſtũ in caſu prędicto vera eſſet opi-
nio Goffre. & eius expoſitio.nam tale iuſm deberet
intelligi ciuiliter,videlicet , vt non alienet in pręiu-
dicium eccleſię.facit qđ no.in d.c.fi.per glo.& ideo
per tale iuſm non intelligeretur eſſe prohibita alie-
natio in caſu permiſſo ſuadẽte vtilitate eccleſiæ : vt
ibi voluit Io.An.In ꝑalleg.c.fi.dicit tñ hic do.Flo.ꝙ
tutius eſt ꝙ hoc caſu petatur licentia Papæ.ar. eorũ
quæ hñt in c.venerabilẽ. ſ̃. de elec.& tene mẽti ꝑdi-
ctam diſtinctionẽ,an ꝑlatus ſimpliciter iurat nõ alie
nare:an vero iurat non alienare Romano Pontifice
inconſulto.nã iuxta vltimũ caſum vr̃ reſeruata ẽt qñ
fieret alienatio in caſu aliàs cõceſſo:& hoc ne detur
materia inconſultè faciendi alienationẽ rei eccleſię:
ſecus in caſu,qñ ſimpliciter iuratur nõ alienare res
eccleſię:qa vt dixi,nõ ligat ſi ſit alienatio in caſu cõ-
ceſſo.¶ Quidã tñ,vt refert.Io.An.in d.c.fi. dixerunt
10 ꝙ etiã † qñ ꝑlatus iurat non alienare Romano Ponti
fice incõſulto, ꝙ tale iuſm non ligat ſi fiat alienatio
in caſu permiſſo,ꝙ nõ eſt verũ ſ̃m eũ.ar. eorũ q̃ hñt
in c.aduerſus. ĩ. de immn.eccle.vbi ẽt in his q̃ de ſe
vidẽtur licita:aliàs vr̃ requiri autoritas Papæ ex quo
ſimpliciter erat diſpoſitũ poſſe fieri illa ſine licentia

Papæ.Fede.iũ de Senis ſuo conſilio. ccx.vr̃ tenuiſſe
opi.ꝙ non ſit differentia : an prælatus iuret ſimplici-
ter non alienare:an vero iuret non alienare Romano
Pontifice inconſulto : quia in hoc ſcđo caſu vr̃ velle
ꝙ poſſit alienare in caſu ꝑmiſſo ſine licentia Papæ .
¶Sed vt dixi Io.An.in ꝑalleg.c.fi.& do.Flo.hic te-
nuerunt contrariũ faciendo differentiam inter caſus
prædictos.qđ tene menti.tutius tñ eſt tenere opi.Io.
11 And.¶†Sed iuxta prædicta quęritur,vtrum eo caſu
quo prælatus iurauit non alienare ſine licentia Papę
ſufficiat peti licẽtia Papę nõ facta mẽtione de iuſo .
dicit domi. Anto. hic ꝙ ſic per hanc decretalem in
hac ſecunda parte:vt ſentit hic Ioã.And. nam iuſm
habet conditionẽ,niſi licentia petatur.& ideo ſi pe-
tatur licentia incõtinenti ceſſat iuſm. & ideo no eſt
neceſſe facere mentionem de iuſo:ſecus ſi iuraſſet
Eṗs non alienare ſine licentia Archieṗi:quia tunc ſi
peteret licẽtiam a Papa non facta mentione de iuſo
præſtito Archiepiſcopo,impetratio eſſet ſurreptitia:
& ſic non valeret: & per ꝯñs alienans eſſet periurus:
ſecus vbi peteret licẽtiã ab ipſo Archieṗo: quia nõ
eſſet neceſſe facere mẽtionẽ de iuſo.per id ,qđ dixi
in ſimili, qñ iurat non alienare , ſine licentia Papæ.
12 ¶Vlterius tangit do.Pe. an ſi pręlatus iurauit aliena
nare rem eccleſiæ:vtrum poſſit rem eccleſiæ modici
valoris & modici redditus alienare cõſanguineo , q
multo maiores redditus vult dare eccleſię.& finali-
liter poſt Fede.concludit ꝙ ſic:quia tale iuſm non vr̃
extendi ad caſum permiſſum :& ꝑcipuè in iſtis mi-
nimis:per ea , quæ habent̃ in c.terrulas.alleg.in glo.
fi.& qđ etiam hr̃ in c.fi.j.de eccl. ædifi. & ſi dicatur
non vr̃ potuiſſe fieri conſanguineo, per illud qđ hr̃.
x.q.ij.hoc ius.ver.quibuſcũq;. & C.de ſacroſan. ecc.
auth.quibuſcũq;.tñdet lex ꝙ ibi loquit̃ , qñ ſit alie-
natio ęconomo,& eius cognatis:ſed certè hæc ſolu-
tio non vr̃ tuta:quia eadem ratio vr̃ in ꝑlato,& eius
13 cognatis.¶ Sed ideo fortè dixit de † ęconomo: quia
ęconomus eſt cui res eccleſiaſtica gubernãda cõmit
tatur, ſeu mandat̃.lxix.diſt.quia in qbuſdã.& c.vo-
lumus.& C.de Epiſ.& cle.l.oẽs.& not.de iura.calũ.
c.Imperatoris,& ꝓpter hoc fortè Bar.non faciendo
dr̃iam inter æconomũ , & ꝑlatũ dixit in auth.qbuſ-
cunq;.ꝑalle C.de ſacroſanc. eccle. ꝙ ꝑlatus non po-
terit concedere alicui ex cognatis ſuis rem eccleſiæ
imperpetuũ:ſed bene poterit concedere ad tẽpus,cũ
ibi non ꝓhibetur:tamẽ,vt dixit Fede.in loco ꝑalleg.
tenet,ꝙ prælatus etiam poſſit imperpetuũ cõcedere
rem eccleſiæ conſanguineo ſuo . dũmodo id fiat bo-
nafide abſq; lęſione eccleſiæ: & ipſe conſanguineus
ſit bonæ opi.& famę.aliàs ſec' eſſet, & ꝑ hoc allegat
quod not.Archi.x.q.ij.c. Eṗs.vbi ſatis hoc vr̃ tenere
Archi.& facit ẽt,qđ no.per gl.in c.decẽter. ſ̃in diſt.
& hoc potiſſimè vr̃ ꝓcedere, quãdo conſanguineus
eſſet pauper:quia tenetur ei potius ꝓuidere q̃ alij: vt
in c.non ſatis.ſic & cũ opinione etiam trãſit hic do.
14 Pet.¶†Aduerte,quia de mente canonũ vr̃ eſſe ꝙ ad-
miniſtratio, vel officiũ adminiſtrandi res eccleſię nõ
debeat cõcedi laicis, & ꝑcipuè conſanguineis: vt in
prælleg.c.decenter.& c.iudicatũ. eadẽ diſt.vbi autẽ
intuitu eleemoſyne concederet̃ aliquid ad tẽpus mo
dicũ,vr̃ ꝙ poſſit concedi conſanguineo indigenti:imu
potius ſibi,q̃ alteri.ꝑ id quod hr̃ in d.c.non ſatis.vbi
autem ſit conceſſio.vt habetur,puta in perpetuã em-
phyteuſim,tunc eſt magis dubiũ,an poſſet talis con-
ceſſio fieri conſanguineo . nam quia per tales cõceſ-
ſiones,quæ talibus conſanguineis fit, conſueuit cõi-
ter eccleſia lædi:videtur ꝙ intelligatur eſſe prohibita:
voluit.Bar.in d.authen.quibuſcunque . & bene facit
quod

quod hr̃ in tex.& gl.j.q.iij.peruenit.& quod no.etiã
ſm vnam ſolutionem ꝑ gl.in d.c.decẽter.tñ(vt dixi)
Archi.voluit contrarium in præal.c.Eps.x.q.ij. & ẽt
gl.in d.c.decenter.ſcd̃m vnam ſolutionem, qñ con-
ſanguinei eẽnt bonæ famæ abſq; læſione eccleſiæ. &
hoc tenuit etiam Fed.in loco præal.& ſequitur d.Pe.
hic:tutius tñ eſſet propter opiniones vitandas,ꝙ non
fieret per prælatum conceſſio perpetua rei eccleſiæ
conſanguineo ſuo.Tangit etiam d.Pe. qa in aliena-
tione rei minoris debet interuenire cauſæ cognitio.
& debet iudex inueſtigare, quam rem ſit vtilius vẽdi
vt ſatisfiat creditoribus. l. magis puto. §. ne paſſim.
ff.de reb.eor.an idem erit dicendum,qñ fit alienatio
rei eccleſiæ,vt requiratur,an dicta cauſę cognitio fie
ri debeat,ſiue alienatur res eccleſiæ ſuadente neceſſi
tate,ſiue ſuadente vtilitate.facit,quod no.Inno.in c.
vnico. & quod etiam ibi dictũ fuit.ſ.vt eccleſiaſtica
beneficia. tñ potiſſimè vr̃ adhibenda dicta cauſæ co-
gnitio:quam videlicet rem expediat magis alienari.
videlicet,an hanc,aut vero illam, qñ alienatio fit ex
cauſa vtilitatis eccleſiæ,& non ꝑꝑ neceſſitatem:quia
qñ fit ꝑꝑ vtilitatem non ſufficit,ꝙ vtiliter aliquid ſit
ceptum niſi etiam ſequatur euentus per no.per gl. &
Archi.xij.q.ij.ſine exceptione.cõcludit tñ,ꝙ ſiue ꝑꝑ
neceſſitatem, ſiue ꝑꝑ vtilitatem eccleſiæ fiat aliena-
tio:quia non vitiabitur alienatio:licèt dicta cauſæ co
gnitio fuerit omiſſa, dummodo appareat, ꝙ ſuberat
vtilitas,vel neceſſitas eccleſiæ in alienando:licèt ma-
le faciat ſuperior non adhibendo dictã cauſæ cogni-
tionem.per id quod hr̃ in l.ſi pupillorum.§.ſi prætor,
vbi vr̃ caſus.ff.de reb.eor.quod tene menti. & facit,
quod no.Fed.in ſuo conſilio.ccxlij.¶ Aduerte tñ:qa
inquantum dixit do.Pet.ꝙ non ſufficit vtiliter ceptũ
niſi ſequatur euentus,non vr̃ procedere. per id quod
dixi in c.tua.ſ.de his quæ fi.a præl.ſuper gl.pe.& qd̃
ibi etiã no.gl.pe.& facit ẽt quod no.gl.co.tit.cũ apo-
ſtolica.in ver.profuturum.& quod ibi etiã dixi. Ter-
15 tio tangit hic do.Pet. an † legatum rei immobilis fa-
ctum eccleſiæ poſſit repudiari per prælatum ſine con
ſenſu capituli.& ſic ſine ſolennitate requiſita in alie-
natione rei eccleſiæ.Fed.de Senis ſuo conſi.ix.tenuit
ꝙ ſic: quia licèt ſolennitas requiritur in re acquiſita
eccleſiæ:tñ ſecus vr̃ in re acquirẽda. facit,quod hr̃ in
l.ſeruus.C.de pac.ver.ſeruus.vel filius poteſt præiu-
dicare dño,vel patri in acquirendis: licèt non in ac-
quiſitis.ad idẽ etiam facit, quod hr̃ in l.fi.C.de acq.
poſ.ſimiliter videmus,ꝙ debitor poteſt in fraudẽ cre
ditorum facere ꝑiudicium in acquirendis: licèt non
in acquiſitis.l.qui autem.in prin.ff.quæ in frau.cred.
& iſtam partem etiam tenuit dom.Flo.in c.tua.& ibi
dixi, de his quæ fiunt a p̃la.Pro iſta parte etiam alle.
d.Pe.ꝙ facilius poteſt quis renuntiare beneficio nõ-
dum acquiſito.de pœnis.ſi tibi abſenti. in vj.iuncto
c.admonet.& c.quod in dubijs.ſ.de renun. finaliter
26 tñ do.Petr.vr̃ hic ſentire contrarium:quia † legatum
quæritur etiam ignoranti:& ſic etiam ante exceptio-
nem.l.cum pater.§.ſurdo.de leg.ij. licèt quæratur re
uocabiliter: quia cũ poteſtate repudiandi.l.ſi quis ita
hæreditatem.ff.de condi.inſti.ideo ex quo res eſt ac-
quiſita eccleſiæ.vr̃ ꝙ non poſſit prælatus præiudica-
re eccleſiæ ſine ſolennitate debita.& pro iſta parte ẽt
vr̃ caſus in l.magis puto.§.fundum.ff.de reb.eor. vbi
vr̃ tex.ꝙ res immobilis legata minori:quia eſt acqui
ſita minori virtute legati non poterit tutor,vel cura-
tor præiudicare minori,ſicut nec in alia re immobili
minoris ſine ſolennitate debita.iſta pars vr̃ verior de
iure in quam etiam vr̃ inclinare hic do.Pe.tene tamẽ
menti dictum Fed.qui conſuluit oppoſitũ,cuius opi-
nionem ſequitur do.Flo.in præal.c.& vr̃ etiam ſequi
Lap.de Caſtel. in ſuis alle. alleg.vj.& vr̃ tñ illã tran-
17 ſiſſe d.Ant.qui illas allegationes abbreuiauit.¶†Vl-
timo facit tex.iſte ad quæſtionem, an Eps ſine cõſen
ſu Archiepi:vel Archieps ſine conſenſu,ſeu autorita
te ſui ſuperioris poſſit res eccleſiæ cathedralis, cũ cõ
ſenſu ſui capituli, & ſolennitate.c. ſine exceptione.
xij.q.ij.alienare.Nam vr̃ ꝙ non:per iſtum tex. in cau
ſa,contrarium facit,quod hr̃.x.q.ij.hoc ius.ver.quod
ſi neceſſarias.cõiuncta gl.ibi.gl.vr̃ velle, ꝙ licèt olim
duo, vel tres Epi prouinciæ debent adhiberi, & ipſa
alienatio:tñ hodie ſolus Eps cum conſenſu capituli,
& ſolennitate capituli ſine exceptione ſufficiat.idem
Archi.in c.j.ſ.eo.in vj.¶Inn.poſuit de hac opinione
in c.j.de his quę fiunt a præla.vbi etiam de hoc dixi.
potes dicere vt ibi voluit Hoſti.ꝙ ſi Eps iurauit non
alienare ſine licentia Archiepi,vel ſine licẽtia Papę,
non poterit alienare niſi habita licentia per iſtũ tex.
& per illa quę ſuperius dicta fuerunt.Si vero nullum
præſtitit iurm:vel iurauit ſimpliciter nõ alienare, tũc
non requirit licentia ſuperioris,qñ ipſe Eps, vel Ar-
chieps alienat res eccleſiæ cathedralis,qa non repe-
ritur hoc iure cautũ.& text.in c.ſine exce. qui loquit
de Epo alienante res eccleſię cathedralis non requi
ſiuit hanc ſolennitatem, ꝙ cum autoritate Archiepi
hoc fieret:vt ibi patet.& ideo non vr̃ eſſe talis ſolen-
nitas de iure neceſſaria.& hoc, vt dixi vr̃ velle glo.in
d.ver.ꝙ ſi neceſſarias.& Archi.in d.c.j.ſ.eod.in vj.&
tetigit etiam Inn.in d.c.j.de his quæ fiunt a præla.ibi
etiam dixi.videretur tñ contrarium dicendum primæ
faciе:quia ſicut prælatus inferior Epo non poteſt alie
nare ſine autoritate Epi ſui ſuperioris.xij.q.ij.Aabati
bus.& xvij.q.iiij.in venditionibus.ita vr̃ eadẽ ratio-
ne,ꝙ Eps non poſſit alienare res ſuæ eccleſiæ ſine au
toritate ſui ſuperioris.tñ contrariũ eſt dicendũ,vt pa
tet ex prædictis:niſi iuraſſet non alienare ſine licentia
ipſius Archiepi, & forte ꝑꝑ prærogatiuam dignitatis
Epalis.aliud ſtatuendum eſt in Epo,q̃ in inferioribꝰ.
vt in c.quia periculoſum.de ſen.excom.lib.vj.

SVMMARIVM.

1 *Locatio perpetua de re eccleſia non eſt permiſſa ſine debita ſolennitate.*
2 *Locatio, quando dicatur fieri ad non modicum tempus.*
3 *Locatio perpetua, & emphyteuſis, idem ſunt in effectu. & nu.5.*
4 *Emphyteuticus contractus deficit a cenſuali.*
6 *Venditor rei eccleſiæ malè alienatæ, debet & tenetur reſtituere pretium emptori.*
7 *Epiſcopus, an poſſit eſſe iudex in cauſa eccleſiæ ſuæ.*
8 *Repetere, an poſſit emptor malæfidei, vel conductor id quod dedit.*
9 *Et ſi emptor non ſoluiſſet pretium, an eccleſia poſſet illud petere.*

AD audientiam. Canonicus prę
diũ eccleſiæ ꝑ-
petuo locare nõ põt.h.d.Et in prima nar-
rat factũ.In ſecunda ꝓuidet.ibi: ideoque.
1 ¶†No.primo,ꝙ ꝑpetua locatio de re ecc.nõ eſt per-
miſſa ſine debita ſolennitate.facit, qd̃ dictũ fuit.ſ.c.
nulli.& rõ eſſe põt: qa per talẽ locationem transfert
vtile dñium.l.j.& ij.cum ibi no.ff.ſi ager vec.vel em-
phy.petat. ſecus ſi fieret ad modicũ tps locatio rei ec
cleſiæ:qa per illã non transfert vtile dñium: ideo eſt
permiſſa.j.ne præla.vices ſuas.c.fi.qñ aũt dicat fieri
imperpetuũ.dicunt quidã vt hic tangit Io.An. qñ fit
ad tps.30.annorũ.facit,qd̃ hr̃ inſt.de perpe.& temp.
act.§.j.& l.ſicut.C.de præſcri.30.ann.do.Ant.hic re-
mittit ad not.ꝑ gl.in cle.j.in gl.fi.de re.eccl.nõ alie.
2 ¶†Sed aduerte,qa illud eſt quærere qñ dicat locatio
facta ad modicũ tps,qñ facta eſt pro tpe.x.anno.vel
vltra,qa tale tps dr̃ longũ tps,& ſic nõ modicũ.C.de
præſcri.

pſcrip.lon.temp. per totū:& voluit glo. in l.j.& ij.ſi
ager vec.vel emphy. & in rub. C. q̄ ſit long. ꝯſue.&
ē̄t glo.in d.cle.j.Sc̄do caſu pōt dici ſatiſfieri im ppe-
a tuū,qn̄ ſit ꝑ tēpore. xxx.annorū ª vel vltra , vel etiā
imperpetuū , ꝑut verbū ſonat donec videlicet pēſio
ſoluat̃.ꝑ id,qđ hr̃ in iuribus ſuperius allegatis. & in
§.adeo.inſti.loca.¶Item aduerte quatenus dixi ꝙ ꝑ
locationem perpetuā transfert̃ vtile dominiū.gl.n.q̄
non eſt alibi , tenuit oppoſitū.l.penul.§.inſtituto.ff.
de le.ij.¶Sed illa gloſſ. cōiter reprobat̃:maximè per
Dy.& Bar.ibi.nam vr̃ eſſe contra tex. & ea,quæ hn̄r
in d.l.j.& ij.ff.ſi ager vecti.Bal. tamē in d.§.inſtituto
ſaluat.glo.illam,qn̄ expreſſe ageretur ꝙ nullum do-
minium etiā vtile tranſiret in cōducto: em:quia tunc
non tranſiret aliquod dominiū : ſed ſolū obligaretur
locans,& non intelligeretur tunc alienare. vr̃ tamen
illud dictum Bal.procedere poſſe in laico,qui preter
ſe,& hæredes ſuos imperpetuū obligaret.l.ſi ꝑtium.
ff.de ꝑba.& l.ſtipulatio iſta.ff.de verb. oblig.Secus
vr̃ in prælato qui non pōt ſucceſſorē obligare,niſi ex
cauſa,& cum debita ſolennitate.vt le.& not. ne pla.
vices ſuas.in c.querelā.an aūt poteſt prælatus vitam
alicuius cōcedere intuitu eleemoſyne rem eccleſię,
3 dicā in c.ſeq.¶†Item aduerte:quia qn̄ ſit locatio ꝑ-
petua vr̃ in effectu eſſe ꝯceſſio in emphy. Nā idē eſt
effectus,ſiue locatur imperpetuū ꝑ certa annua pē-
ſione:& ſic vn̄r tales contractus ſolū quò ad nomen,
& non quò ad effectum differre.& ſic etiam vn̄r vel-
4 le doctores in c.nulli.s̄.eo.& ibi dixi.¶†Et not.ēt ꝙ
alius eſt ꝯ̄ctus emphyteuticus:alius eſt ꝯtractus cen-
ſualis.nam per contractū emphyteuticū tranſit vtile
dn̄ium, vt dixi in c.ad aures.s̄.eo.& facit l.j.& ij.ff.ſi
ager.vecti.cū ibi no.nec curo , ſiue dicatur ꝙ fiat cō-
ceſſio ſub certa annua penſione,vel mercede,ſiue di-
catur pro certo annuo cenſu,ex quò vtile dn̄ium eſt
tranſlatum:ꝑut in dubio vr̃ transferri alio nō appa-
rente,per ea,quæ hn̄r in d. c.j. & ij.& non ſit vis, an
dicatur ſub annuo cenſu.bene facit dictum c.ad au-
res.ꝯtractus vero cēſualis proprie, & ſtrictè eſt, qn̄
in eum cui conceditr̃ res transfertur directū dn̄ium ,
& vtile,quia dr̃ concedo tibi talem , & trāſfero in te
q̄cquid iuris in illa habeo.nā ꝯtractus eſt cenſualis
ſi annuatim dēt pſtari certus cēſus ꝑ illo.vt eſt text.
coniuncta glo.in c.cōſtitutus.de relig.dom.nec cu-
ro hoc caſu,an fiat conceſſio ſub certo annuo cenſu.
an vero ſub certa annua penſione,vel mercede: quia
nihilominus cenſet̃ ꝯtractus eſſe cēſualis.vt eſt tex.
cū gl.in d.c.conſtitutus.& ſumit̃ tūc pēſio , vel mer-
cēs pro cenſu ꝑꝑ ſubiectā materiā contractus.vt vo-
luit gl.in d.c.& bene facit, qđ hr̃ in l.inſulā.ff. de p̄-
ſcrip.ver. qđ hr̃ in l.ſi duo. in prin.ff.loc. plus vr̃ di-
cendum ſi dictum fuerit : concedo tibi talem rem in
emphyteuſim.perpetuā:& q̄cquid iuris habeo in illa
pro certa annua penſione ꝙ nihilominus cōtractus
erit cenſualis,& nō emphyteuticus.vt eſt tex.expreſ-
ſus,ſi bene pōderetur in d.c.cōſtitutus. & ſic impro-
priabit̃ tūc verbū in emphyteuſim,& in effectu expo
net̃.i.in ꝯceſſionē cenſualē perpetuā ex quò expreſ-
sè dictum fuit ꝙ quicquid iuris habebat cōcedens in
re concedit illud, & transfert in ipſum cui fit cōceſ-
ſio,vt ſatis ꝑbatur in d.c. ꝯſtitutus. ſi bene aduerta-
tur.qđ tene menti.& bene faciūt iura q̄ allegaui:vt
videlicet verba improprianẽ ſm̄ naturā ꝯtractus ex
mēte ꝯtrahentiū.vt d.l.inſulam.& d.l.ſi vna. & tene
mēti hæc.qa multi dicūt oppoſitum.¶Et no.ꝙ diffa
eſt inter ꝯ̄ctū emphyteuticū,& ꝯtractū cēſualē:qa in
ꝯtractu emphyteutico nō ſoluēs debitā pēſionē in-
fra biēniū in emphyteuta ecclę, vel intra triennium

priuato cadit a iure ſuo.l.ij.C.de iure emph. & in c.
potuit.ī.de loc.Secus ī ꝯtractu cēſuali.eſt tex.cū gl.
5 in d.c.ꝯſtitutus.qđ diligēter tene mēti.¶†Et ꝑ ꝑdi-
cta patet ꝙ c.potuit.ī.de loc.& l.ij.C.de iure emph.
non habēt locū in cōtractu cēſuali ꝑpriè ſumpto vo-
cabulo.& ad aliud qđ dixi.s̄. ꝙ nō eſt diffa in effectu
inter locationē q̄ ſit imperpetuū ꝑ certa annua pē-
ſione,& contractū emphyteuticū.bn̄ facit qđ notat̃
per gl.& docto.in auth.ingreſſi.C.de ſacro ſan.eccl.
& ꝑ Bar.in l.ſi finita.§.ſi de vectigalibꝰ.ff.de dā.infec.
6 ¶†Itē no. ꝙ vbi reperitur res eccleſiæ malè aliena-
ta vēditor debet,& tenetur reſtituere emptori præ-
tium,quod percepit ſi res aliter aduocari non poteſt
de quo tangitur in glo. penul.& ſuper ea. ¶Vltimo
dum textu. dicit legitimè reuocare ꝑcures.dixit hic
Abbas ꝙ Ep̄s,vt actor debet conuenire poſſeſſorē vt
reū, & corā iudice cōpetēti reperiatur ꝙ ſit iudex in
cauſa propria, vt habetur. C.ne quis in ſua cauſa ſit
iudex.in rubro,& nigro.& hoc ſonat verbum legiti-
7 mè.Scđm poteſt tn̄ dici ꝙ † Ep̄s non ꝑhibet̃ eſſe iu-
dex in cauſa eccleſiæ ſuæ,vt hr̃ in c.j.ī. de maledi.&
per Inn.in c.ex parte.ī.de verb.ſig.& per gl. ij.q. vij.
ſi quis ergo. & c.ſi quis Ep̄s. & de pęnis. Romana.in
vj.& qđ qualiter ſit intelligendū no.ꝑ Inn.& Io.An.
in d.c.ex parte.¶In gl.penul. ibi:non tenuit contra-
ctus.ſupple,& ſic remanſit res in dn̄io eccleſiæ: & iō
vr̃ ꝙ de iure poſſit reuocari non ſoluto ꝑtio emptori.
¶In gl.in fi.idem hic Inn. dicens ꝙ de facto nō po-
terat reuocari,vel ſine ſcandalo:licèt de iure reuoca-
re potuiſſet ex quo contractus nō tenebat. Hoſt. no.
hic ad literā dicit non aliter reuocari poterunt . ſup-
plebat,maximè,quaſi voluerit,ꝙ etiā ſi de facto po-
tuerit reuocari ꝙ debeat pretium reſtitui emptori:&
hoc dicit,ꝙ ipſe tenuit īdiſtinctè: ſiue emptor ſit ma
læfidei,ſiue bonæfidei debet ſibi reſtitui ꝑtiū,vt dicet̃
ſuꝑ gl.ſeq. ¶Sed certe ēt dato ꝙ ſua opinio eēt vera
de quo tn̄ dicet̃ ſuper glo.ſeq.non vr̃ ꝙ impediri dēt
de iure reuocatio rei eccleſiæ malè alienatæ: licèt nō
ſoluatur pretium emptori: quia licèt vēditor teneat̃
ad pretiū reſtituendū, tn̄ qn̄ repetit rē eccleſiæ malè
alienatam:tamen repetit nomine eccleſiæ:& ad vtili
tatem eccleſiæ non poterit repelli exceptione ex eo:
quia tunc teneat̃ ꝑtium. reſtituere emptori : qa tunc
non hēt obſtare illa regula quem de euictione &c.
vt plenè dictum fuit in c.ſi quis p̄sbyterorū. ibi de
hoc per gl.fi.& ſuper ea.& ſi vēditor repetens rē ec-
cleſiæ non poteſt repelli dicta exceptione licèt rema
neat emptori cōuento ſaluū ius agendi ꝯtra vēdito-
rē ad recuperationē ꝑtij:multominus poterit repelli
exceptione alius q̄ vēditor agēs ad recuperationē rei
eccleſiæ, ꝑut hic erat.& iō melior vr̃ expoſitio glo.&
Inn.in gl.fi.ibi:de euictio.proſpexit.puta,ſtipulādo
ꝑtium debere ſibi reddi,ſi res euincat̃. ¶In ea.gl.in
fi.& ratio ſpecialitatis eſt in caſu prædicto : quia ibi
emptor nō emebat rē alienā,ſed vēdētis ſubiectā: tn̄
reſtitui : iō voluit lex ꝙ ſi eueniat poſtea caſus reſti-
tutionis emptor poſſit agere ad ꝑtiū:nec etiā ad du-
plū ſi expreſſe illud eſſet ſtipulatus. vt ibi voluit tex.
quia ſatis fuit , ꝙ de iure ſibi reſeruet̃ actio ad ꝑtiū,
licèt ſciuerit rem ſubiectā reſtitutioni. & ſic hoc re-
ſpectu fuit in mala fide.& not.bn̄:qa gl.in effectu vr̃
idē velle in ꝯ̄ctu emptionis,qđ in ꝯtractu locationis
inter ꝯductorē bonæfidei,& malæfidei:ita etiā diſtin
guat̃ inter emptorē malæfidei,& bonæfidei:aliàs nō
feciſſet ad ꝑpoſitū id,qđ dixit gl.dū alle.l.vniuerſis.
C.ne rei dn̄icæ, vel tēplorū.q̄ loquit̃ etiā in vēditio-
ne.& cū gl.ꝯcor.hic Inn.expreſſe in hac opinione ēt
vltimatè reſidet Inn.in c.ſi q̄s p̄sbiterorū.s̄.eo. ¶In
gl.magna.

gl.magna.dic ... nē tenuit hic Inn.Goff.& ... hanc etiā opinio- Vulterana. & g.in l.iubemus.§.ſanè.c.ii.q.ij.in c. & clarius in c.ſi quis igiť iurauerit.de nō alie.colla. ij.idē etiam ↄnat glo.in l.quēadmodū in gloſſ. quæ incipit:redd.& in gloſſ.fin.C.de agri.& cenſib.lib. xj.hāc opi.tenuit ēt Io.An.& do.Fr.& etiā Io.Cal. in d.c.ſi q.pſbiterorū.vt ibi etiā tetigi.hāc etiā opi. tenuit Ia.But.in d.l.iubemus.§.ſanè.& Bar.in auth. qui res iā dictas.C.de ſacroſan.ecc.Sed glo.in auth.

8 q res.tenet oppoſitū.videlicet q † ēt malæfidei emptor,vel conductor poſſet repetere, qđ dedit.& hoc ideo, quia ſicut dolus ꝑpōderet culpæ. l.ſi rem obſtetrix.§.ā.ff.ad le.Aq.l.& facit, qđ diciť in c.vno.ĵ. de cōme.ita dolus maior vř ꝑponderare minori: & inde cū maior videať eſſe dolus in œconomo,vel ꝑlato malè alienāte rē eccleſiæ ꝑ officium,qđ habet q magis eſt obligatus ad defendēdū iura eccleſiæ,q̄ ſit dolus emptoris,vel conductoris q non hēt officium ꝑ qđ tenetur ad conſeruādas res eccleſiæ:ideo teneť q ꝑponderare debet dolus œconomi, vel prælati dolo emptoris,vel cōductorū.& ſic vř q indiſtinctè etiā malæfidei emptor, vel cōductor poſſit agere ad repetendū id,qđ dedit.& idē voluit gl.Io.x.q.ij.hoc ius.ver.q vero res iā dictas. licèt ipſe Io.in c.Vulterana.ſuperius allegat tenuit ↄriū,ſeu primā opi.vt.ſ. tetigi.& cū gl.Io.in d.ver.q vero ↄcordat ibi Hugo. & etiam Hoſt.hic.& Guil.Naſo dicēs.hoc ſtatutū in odiū malè alienātiū res eccleſiæ , vt ſi ſeniores fiant circa alienationem rei eccleſiæ.facit,qđ hř in dicto. §.ſi quis igitur.in auth.de non alie.colla.ij.hanc etiā opinio.tenuit Cyn.in d.auth.quis iam dictas. & idē etiam tenuit ibi Bal.per eandē rōnem.& plus dixit, q licèt de rigore iuris ciuilis eccleſia lucratur pretiū datum d.§.ſanè. & d.auth.qui res. cum de æquitate ꝑſertim catholica vř q eccleſia ſi fuit ex pretio locupletata.debet illud reddere emptori aliter , qđ vero per Pau.in cle.j.de reb.ecc.non alie.& facit etiā , qđ no.gl.in d.§.ſanè.& hoc ſalē , qñ non poſſet repetere a venditore:vt quia fuiſſet prælatus qui erat ꝓfeſſus:puta Abbas.& ſic nō poterat habere propriū.de ſta.mo.in c.cum ad monaſteriū, vel ſi aliter de facto non poterat recuperare a venditore : qđ tñ vř velle procedere,qñ emptor fuiſſet bonæfidei:vt quia fuiſſet in errore facti credēs rē alienā eſſe vēditoris, vel in errore iuris:vt q a licèt ſciuiſſet rē eē eccleſiæ credebat licitum eſſe alienāti illam alienare:forte,quia erat de ꝑſonis q̄bus permittať ius ignorare.de q̄bus in l.cum de indebito. ff.de ꝓba. & ĵ. de ſolo.c.ſi. & idem vř ſi eſſet de alijs, ſi ex circunſtantijs conſtaret q fuiſſet in errore iuris ſēm not. per Bart. in l.ij.ff.de ↄfeſ.nā aliter non præſumeť ius ignorare ſēm ea quæ hñr in c.j.ſ. de conſt.& in l.leges.C. de legi.Si autē fuiſſet emptor malæfidei: tunc licèt nō poſſet recuperare a venditore qđ dedit,tñ non ab eccleſia: ētiā ſi pecunia ſit verſa in vtilitate eccleſiæ : q a fuit in culpa ſciens ius,& factū,& ſic malafide emēdo rē eccleſiæ ſine ſolēnitate debita reſidet.nam ſibi dēt imputari dānū,qđ culpa ſua ſentit.de reg.iu. damnum.in vj.& ff.de re iu.in l.qđ quis.But.vero in d.§.ſanè.dicit q ſi fuit bonafide ꝓpter errorē facti bene habet recurſum cōtra eccleſiā ad quā peruenit pecunia ſi nō pōt recuperari a vēditore.Sec° dicit ſi fuit in errore iuris:quia tunc imputet ſibi:quia debuit conſulere peritiores.ff.de bono.poſ.l.in bonorū. præcedens tñ opinio vř magis æqua,ne eccleſia locupletetur cum iactura aliena.ar.l.nā natura.ff.de ↄdi.inde. do. Ant. hic tenet in effectu opi.Hoſt.& ſequaciū,videlicet,q in odiū malè alienātis detur actio etiam malæfidei emptori.vt poſſit repetere,qđ dedit ipſi venditori licet non poſſit agere contra eccleſiam.ꝑdicta auth.q res iam dictas.& qđ hř in d.c.ſi quis igiť. in auth.de non alie.dicebat in hoc concordare doct.in c.ſi q s. ſ.eo.& etiam hoc tenet Io.An.hic.& glo.in c.vulterana.Sed certè miror de hoc dicto ipſius: q a expreſſe Io.And.hic tenet opi.gl.& etiā Inn.in d.c.ſi quis. glo.etiam in d.c.vulterana concordat cū opi.glo.hic poſitę. licèt ipſe allegat oppoſitum,ſed nō bene.do. Pe.tenuit in effectu opi.Hoſt.& ſequentium. q̄ etiā hic tenuit do.Ant.in d.c.ſi quis. licèt do.Pe. de hoc ibi dubitauit:vt ibi dixi.& mouetur d.Pe.q a qñ malè alienatur res eccleſiæ licèt non valeat contractus in præiudiciū alienātis.allega.quod hř in l.ciuitas.ff. ſi cer.pet.& pro ipſo pōt allegari,qđ legiť, & not.in l.& ſi is.C.de prædijs minorum. per gloſſ. & doc.& in l.cū vir.cū ibi no.per Bar.ff.de vſucap.& in l.cum res vel lex.ff.de fide.¶Sed certè pōt rñderi ad l.ciuitas.qđ loquitur in diuerſo caſu,qñ videlicet adminiſtrator eccleſiæ recipit pecuniā mutuo:quia ſi non vertitur pecunia in vtilitatem eccleſiæ non obligatur eccleſia:ſed ipſe recipiens:nec ibi apparet de dolo mutuātis,vel eius malafide.Sed hic loquiť in emptore malæfidei emente rem eccleſiæ ſcienter ſine debita ſolennitate. & ſic caſus eſt diuerſus.Et etiā vř eſſe diuerſa ratio per ꝑdicta.Item ad l. & ſi is. & l.tū vir.& l.cum lex.cūm ibi no.pōt rñderi,q ſi tutor,vel curator q vendidit rem minoris ſine ſolennitate debita bene poteſt ſe obligare:licèt non poſſit obligare minorem,vel res eius.Sed vbi expreſſe ſe nō obligat de euictione:tunc vř q ſi emptor ſciuit rem eſſe minoris,& non proſpexit ſibi de euictione, q nō poterit agere de euictione etiam contra ipſum venditorem.per l.ſi fundum.C.de eui.& hoc etiā voluit Bar. in d.l.cum vir.quid igitur dicendum in huius dubio. Canoniſtæ cōiter.& pro maiori parte vñr tenere, cū hac gl.& maximè Inn.hic expſſè.& Io.And.Io.Cal. in d.c.ſi quis.& do.Flo.hic, vnde difficile eſſet obtinere in practica ſaltē in foro eccleſiaſtico contra cunctorum opi.& præcipuè,quia gl. Legiſtarū cōiter videntur tenere opi.huius gl.excepta gl. Auth.qui res iam dictas.vt patet ex his quæ ſuperius dixi.hāc opi. ſeq tur Bar.& But.licèt Cy.& Bal.in d.Auth.qui res. teneant gl.ibi poſitā.ſorte de iure poſſet dici, q quia emptori non datur actio de euictione ſimpliciter.ſed ſolum ad petendum id qđ dedit . & ſic vltra datū nō poſſet agere ad intereſſe:vt patet in d.Auth.q res.canonizata in dicto verb.qui vero.x.q.ij.hoc ius , q ēt emptor malæfidei habeat actionem ad repetendum , qđ dedit non ad aliud intereſſe contra ipſum vendētem,& non contra ecleſiā:vt hř in d.ver.qui vero. & in d.Auth.qui res.& in §.ſi q s igitur.in Auth.de non alie. & ſic ſpeciale hoc caſu in odium malè alienātis rem eccleſiæ,vt teneatur ad reſtitutionē pretij etiam emptori malæfidei:licèt non ad aliud intereſſe, ſicut in ſimili eſt ſpeciale in l.ſi.§.emptor.C. cōia de lega. vbi emptor etiam malæfidei agit ad pretium recuperandum contra venditorem,licèt non poſſit agere ad illud intereſſe:vt hic etiam voluit gl.ſi.& ſic ſpeciale: vt dixi in odium ipſorum malè alienantiū, & vt ſint ſeniores in alienando. per id,qđ hř in d.§.ſi quis igitur.in tex.in Auth.de non alie.tñ vt dixi in practica , vř q difficile hoc teneretur propter autoritatem glo, Inn.hic poſitę.& Io.Cal.& ꝑ alios etiam hoc tenētes.de q̄bus.ſ.dixi.Sed de iure ſatis vř dicta opi.poſſe defenſari,per id quod.ſ.dixi.& licèt Iac.But. in d. §.ſanè.& in d.Auth.q res.nitatur rñdere ad rationē

gl.poſitæ

gl.poſitæ in d.Auth.qui res.dum dicit,ꝙ dolus æco-
nomi,& ꝓlati malè alienantis ꝓpter officium ſ...n-
deretur dolo emptoris.dicens ipſe But.ꝙ licèt habeť
officium rei eccleſię nõ tñ officium reſpectu. empto-
ris:& ſic non obſtar ratio gl.ſecundũ eum. Sed certe
iſta reſponſio non vr̃ bona: quia licèt æconomus vel
ꝓlatus hẽat officiũ reſpectu eccleſiæ, & nõ reſpectu
ementis.tñ ꝓp officiũ magis eſt obligatus eccleſię q̃
ſit emptor,qui nõ habet aliquod officium:& ideo vr̃
magis delinquere:& ſic poteſt defenſari ratio glo. &
9 per hoc ſit expeditus iſte articulus. ¶†Quid ſi em-
ptor non ſoluiſſet ꝑtium, an eccleſia poſſet illud pe-
tere,de quo dubitat gl.in d.§.ſanè.Butri.ibi tenet ꝙ
ſic per Auth. qui res.& ibi etiam idem Bart.dixit tñ
Bal.ꝙ non agitur actione ex eo ꝯtu: tñ cõtractus ſit
nullus:ſed condictione ex dicta auth. facit, quod hr̃
de teſti.ſpo.ſæpe.& in c.querelam.de ele.But.tamẽ
in d.§.ſanè.videtur velle, quòd etiam actione ex co-
ꝯtractu petere poſſit,quia licèt contractus ſit nullus
in ꝑiudiciũ eccleſiæ: tñ quo ad eius fauorẽ cenſetur
eſſe validus:& ideo poterit agere ad pretiũ.Sed plus
placet opi.Bal. quia agendo actione ex contractu vr̃
ratificare contractum: & ſic non videretur poſſe res
auocare ab emptore: quia tunc vr̃ reprobari contra-
ctus.& ſic ſurgeret contrarietas:ideo nõ debebit au-
diri.l.j.de fur.& ſ.de ap.ſolicitudinẽ, quæ ratio ceſ-
ſat ſi agatur condictione ex lege iubemus.§.ſanè. &
quia ſuperius tactum eſt de cõtractu emphyteutico,
etiam ſuadeo poſſe queri,an emphyteuta,vel cẽſua-
rius poſſit ſe liberare cedẽdo rei emphyteuticæ, vel
cẽſuatę.Dy.& Bart. de hoc tetigerũt in l.is cum quo.
ff.de aqua plu.arcen. vbi etiã tangunt ꝙ de feudata-
rio,an poſſit ſe liberare cedendo rei feudali.Et finali-
ter concludit ibi Bart.poſt Dy.in feudatario, & em-
phyteuta,ꝙ ſi obligatio fuit contracta ad certũ quid
determinatum ꝙ non põt inuita altera ꝑte ſe libera-
re cedendo rei feudatariæ, vel emphyteuticæ cuius
actione eſt obligat⁹:q̃a imputet ſibi quare ſe a prin-
cipio obligauit. nam qđ ab initio fuit voluntatis,ex
poſtfacto fiat neceſſitatis.l.in commodata.§. ſicut.ff.
cõmo.& l.ſicut.C.de acti.& obliga.facit,qđ no.ſ.ti.
ij.c.j.ſecus ſi obligatio non fuit contracta ad certum
q̃d determinatũ,ſed potius indeterminatũ: q̃a tunc
poterit renunciari ipſi rei feudali, vel emphyteuticæ
ẽt inuita altera ꝑte.per id,qđ no.gl.valde notabilis.
in c.j.de capitaneo qui curiã vẽdidit in vſibus feudo-
rũ.vbi glo.ꝯcludit, ꝙ ſi vaſallus ſe obligauit ad certũ
ſeruitiũ nõ põt renũtiare feudũ inuito dño.ſecus,qñ
indeterminatè obligat ſe ad ſeruiendũ dño.& idem
dicendũ eadem rõne in contractu emphyteutico.vt
voluit Dy.& Bar.in loco ꝓalle.& ſimiliter eadẽ rõne
idem eſt dicendũ in contractu cẽſuali,cũ eadẽ ſit rõ:
& per ꝯñs idẽ ius.ſ.de tranſla.c.ij.& ff.ad leg.Aquil.
l.illud.& per prædicta etiam vr̃ ꝙ collectę imponã-
tur perſonis pro rebus.l.ex reſcripto.§.fi.iuncta glo.
ff.de mu.& ho.cũ on⁹ collectarũ ſit extraordinariũ,
& indeterminatũ, vr̃ ꝙ quis a collectis facturis cedẽ-
do rei,vel rebus pro qua,vel q̃bus imponebañ col-
lectę liberetur.& hoc etiam voluit Bald. in l.is cum
quo.¶Quid autem ſi multo plus valeat res emphy-
teutica, vel cẽſualis q̃ obligatio annua ꝓ illa com-
petens, an poterit tũc inuito dño renuntiare rei em-
phyteuticę,vr̃ ꝙ ſic per dictam. l.is cũ quo.ad fi. ſed
in contrarium vr̃ veritas:quia hoc caſu eſt obligatus
ex facto ſuo,vel vt heres defuncti,ſi ex facto ſuo fuit
obligatus: ideo non vr̃ inuito dño poſſe renũtiari. vt
ꝑ Bar. i d.l.de his.j.rñſo.nec ob.ſm rñſum,q̃a loqꝫ
qñ ex diſpoſitione iuris q̃s tenebañ ad patiẽtiã ꝓſtã-

...cum : n̄o autem ex
dam volenti deſtruatur. de materi. plenius ꝑ Dy.
& Bar. in loco præalle.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio, quandoque capitur pro dominio, & ſi quis legat poſſeſſio-
nes ſuas Titio ſitas in tali loco, an veniant mobilia.*
2 *Eccleſiæ conſuetæ Regi per monachos non debent aſsignari clericis ſe-
cularibus.*
3 *In vſus Laicorum conuerti non debent veſtimenta altaris, & ligna ec-
cleſiarum.*
4 *Eccleſia regularis, an comprehendatur ſub mandato quo mandatur cle-
rico ſeculari prouideri de aliquo beneficio.*
5 *Eccleſia curata, an poſſit concedi monacho.*
6 *Decimarum fructus, an poſſit concedi laicis ad vitam.*
7 *Acquirere, an poſſit Epiſcopus cum conſenſu capituli annuum ad ip-
ſum capitulum ſpectantem.*

POſſeſsiones. Poſſeſſiones quæ ſũt
de menſa non poſ-
ſunt alienari.& eccleſiæ conſuetę Regi ꝑ
regulares ſecularibus clericis conferri nõ
debent.h.d.& nõ recipit cõmodã diuiſionem. quia
1 vnico constructu clauditur.¶†No.j.ꝙ verbum poſ-
ſeſſio, interdum accipitur pro dñio facit. quod hr̃ in
l.interdum.ff. de verb.ſigni.vnde etiã vulgariter di-
cimus locaui poſſeſſiones meas tali. Quid autem ſi
q̃s legat poſſeſſiones ſuas Titio ſitas in tali loco, an
veniant mobilia impoſita.tangitur per Cy.in l.fi.C.
de compẽ.& per Bar.in l.ex ore.de lega.iij.ibi: con-
cludit ꝙ non attento cõi vſu loquendi qui eſſe vr̃ ꝙ
de immobilibus intelligatur. nã attendi debet cõis
vſus loquendi.per id,qđ legitur,& no.in l.liberorũ.
§.qđ tñ caſſius. ff.de leg.iij. & l.lacedemonijs. §. aſi-
nam.ff.de fund.inſtruc.& ſ.de ſpon.ex literis.inter-
dum tñ poniẽ poſſeſſio ꝓ ſimplici detentatione: vt
cõtingit in ruſticis, q̃ dicũt de poſſeſſione, locata eſt
iſta poſſeſſio mea in qua maneo.& no.gl.circa prin.
de ori.iur.¶No.ꝙ q̃dam ſunt res ſpectantes ad mẽ-
ſam ꝓlati,vel capituli.q̃ autẽ dicanẽ propriè eſſe de
mẽſa plena dictum fuit.c.vt ſuper.ſ.eo.¶Not. ꝙ at-
tendi debet ſtatus eccleſiæ conſuetus.facit, quod hr̃
2 in c.cum de beneficio.de præben.in vj.¶†No.ꝙ ec-
cleſiæ cõſuetæ Regi per monachos nõ debẽt aſſigna-
ri clericis ſecularibus.facit,qđ hr̃ in c.ꝓallega. cũ de
beneficio.& c.cum ſingula.eo.tit.& in cle. quia re-
gulares.de ſup.neg.prælа.¶In gloſſ.j.ibi:Tertiarum
q̃ debebanẽ olim Epis.de re.eccle.parochialis. vt ibi
patet. Sed certè non eſt dare rõnem diuerſitatis in-
ter poſſeſſiones eccleſiæ parochialis. & tales tertias
ſaluo,niſi vult alteri eccleſię concedere,ſeu cõferre.
Ideo fortè gl.dedit huius regulæ ſolutionem: videli-
cet,vt ille tex.intelligatur,qñ vult alienare illas ter-
tias cũ cõſenſu capituli,& cauſa legitima ſubſiſtẽte,
ſupple,& cũ ſolẽnitate capituli ſine exceptiõe.xij.q.
ij.& iſtam ſolutionẽ tenuit ibi gl.& ẽt tenuit hic do.
F.o.& ſm iſtam dẽt intelligi, & limitari iſte tex.¶In
gl.monachi:ibi: ſeculares amoueri. & hoc contingit
fauore religionis. facit, qđ hr̃ in l.ſunt ꝑſonæ. ff.de
relig. q̃ nõ ceſſat, qñ Eps de eccleſia regulari vellet
facere ſecularẽ.facit quod hr̃ in c.inter quatuor.ſ. de
relig.domi.qđ intellige,vt tangitur in gl.ſeq.¶Item
ea.gl.ibi:vſurario.in gl.dicit ꝙ prælatus æquiparatur
vſurario.de hoc,an ſit cõparandus vſurario, vel vſu-
fructuario.no.per glo. meliorem in corpore iuris. in
c.ꝑſenti.de offi.ordi.in vj.& facit,qđ dicetur in c.fi.
de pecu.cle.de materia etiam per Archi.prælleg.c.
preſenti.¶In glo.penul.in fi.quaſi velit a contrario,
qđ vbi non poſſunt reperiri regulares:poterunt tunc
poni ſeculares in eccleſia, ne eccleſia remaneat de-
ſtituta officio, prout videtur eſſe de mente. c. inter
quatuor.

3 quatuor.¶ In gl.fi.ibi:& lignis eccleſiarũ.¶ †No.be-
ne,ꝙ veſtiméta altaris , & ligna eccleſiarũ non debẽt
conuerti in vſus laicorũ, licet qñq; fiat de facto con-
trarium,& non bene.& intellige de lignis ex quibus
4 conſtructa fuit eccleſia.¶ †Extra gl. q̃rit hic Io.And.
poſt Hoſti.quid ſi mandatur clerico ſeculari ꝓuideri
de aliquo beneficio.an ſub tali mandato comprehẽ-
detur eccleſia regularis:concludit ꝙ non per iſtũ tex.
& facit.ſ̃.de ele.cum cauſam.& in c.cũ in magiſtrũ.
& j̃.de teſti.c.j.qđ intellige, qñ eccleſia eſt conſueta
regi ꝑ regulares, qđ dr̃ eſſe, qñ in tali ſtatu recta eſt
per ſpatium quadraginta annorũ.arg.eorũ, quæ hñr.
ſ̃.de cauſa poſ.cum eccleſia.& c.Cumana.de elec.&
hodie eſt expreſſum in c.cum de beneficio. de præb.
in vj.& oportet eccleſiam eſſe ita capacem , vt ſaltẽ
duos monachos ſuſtentare poſſit.j̃.de cap.mo.ex par
te.Quid econtra,ſi mandetur prouideri regulari,ſeu
monacho de beneficio ſeculari.& vr̃ ꝙ ſic.Sed quidã
Bertrandus tenebat contrarium,q̃a cõtrariorum ea-
dem eſt diſciplina.inſti.de bis qui ſui,vel alien. iuris
ſunt.§.& quia ſeruari dẽr antiquus ſtatus eccleſiæ.vt
hic patet,& ẽt quia mandatum dẽt intelligi de ꝓui-
ſione fienda ſ̃m qualitatem perſonæ.l.plenũ.§. quod
Titij.ff.de vſu & ha. & hæc intellige vera niſi vbi ap-
pareat Papã ex certa ſciẽtia velle.facit,quod hr̃.j̃.de
priui.cum olim.& ſ̃.de conceſ.præbẽ.propoſuit. vel
aliud fieret autoritate diœceſis cã ſubſiſtente , vt q̃a
beneficiũ eſſet curatũ,& monachus eẽt inſtructus in
ꝑdicationibus. nam tunc poſſet conferri ſibi tale be-
neficium curatũ.j̃.de ſta.mo.qđ Dei. de quo dicẽdũ
vt ibi per iſtũ tex.dicebat Abbas,ꝙ ſi eccleſia eſt mo
nachorum, & ꝑꝑ negligentiam deuoluta eſt ad col-
lationẽ Epi,vel Archiepi , nõ habebit ꝑtãtem ille ad
quem facta eſt deuolutio cõferendi alteri , q̃ regula-
ri:& ita eſt hodie determinatũ in cle.j.de ſup.neg.p̃l.
& ſ̃m prædicta dicebat Abb. intelligi poſſe iſtũ text.
5 ¶ †Vlterius eſt ſciendũ,ꝙ d.Gaſ.poſuit hic certas cõ
cluſiones quarũ vltima fuit, an eccleſia curata poteſt
concedi monacho per id qđ hr̃ in præal.c.qđ Dei.&
iſtud etiam ſatis fuit qđ res eccleſiæ põt cõcedi ad vi
tam intuitu eleemoſyne clericis,vel laicis. per id qđ
hr̃ in c.quia tua.xij.q.j.& 32.diſt.c.ſi q̃s vero.& facit
licèt non allegat,qđ no.in c.poſſeſſiones.xvj.q.j.& ſ̃.
de his quæ fi.a præla.tua.coniuncta gl.fi.& qđ no.ꝑ
gl.xvj.q.j.c.vlt.& j̃.de deci.quãuis.ibi glo.vñr velle,
6 ꝙ † fructus decimarũ poſſunt concedi laicis ad vitã.
& hoc tenuit Fed.in conſi.lij.Sed cõtrarium ipſe te-
nuit in conſi.ccliij.quia conceſſio, quæ fit ad vitã,vr̃
eſſe perpetua.xij.q.ij.hoc ius.ver.perpetua.cũ ibi no.
& l.j.& ij.ff. pro ſoc. & ideo vr̃ ꝙ non poſſit fieri niſi
ſolennitate debita.& hoc etiam ſatis vr̃ hodie prõba
ri in cle.j.de reb.eccl.non alie.ibi ad vitam concedẽ
tis,vel eius cui fit conceſſio:vel aliàs ad non modicũ
tp̃s non põt fieri conceſſio:& iſta pars vr̃ verior de iu-
re per dictã cle.& hanc partem etiam tenuit Lappus
in ſuis alleg.xxj.non ob.c.quia tua. & c.ſi quis vero.
ſuperius alleg.quia loquuntur in clericis Anglicis,q̃
erant in minoribus,& habebant vxores cum quibus
ꝑꝑ nouitatem fuit diſpenſatum , ꝙ deberent habere
diſpendia eccleſiaſtica.vt no.glo.in d.c.q̃a tua.Nam
hodie clerici coniugati non debẽt habere beneficia.
de cle.coniu.lo.¶ Item non ob.gl.præal. quia hodie
non vñr procedere per ea quæ hñr in d.cle.& per id
qđ dixi in d.c.tua.ſup gl.fi.vr̃ tñ ſatis poſſe dici , ꝙ ſi
eſt res parui valoris,& parui redditus quid tũc, quia
in alienatione talis rei non requiritur neceſſario ſo-
lennitas req̃ſita a iure in alienatione rei eccleſiæ.xij.
q.ij.terrulas.tunc poſſit ſuſtineri,qđ teneat conceſſio
talis rei facta ad vitam:ſecus ſi eſſent aliæ res . per id
7 quod hr̃ in d.cle.j.¶ †Vltimo tangit hic do.Pe. quid
ſi capitulum habet domum quæ eſſet expediẽs Ep̃o ,
an poterit cum cõſenſu capituli acquirere. vr̃ ꝙ nõ:
ne ſit autor in facto ſuo.in cle.ſi vna . de reb.eccl.nõ
alie.contrarium tenuit Fede.in conſi.ccx.ex eo,quia
non vr̃ eſſe quodammodo alienatio , ex quo in eadẽ
eccleſia remanet res.ar.eo. q̃ hñr in l.voluntas.C.de
fideicom.& qđ no.glo.in c.cum apoſtolica. de his q̃
fiunt a præla.ad hoc etiam facit,quod no.Hoſt.in c.
nouit.co.ti.& gl.pe.in d.cle.ſi vna. & idem vr̃ tenere
Io.An.in mercu.ſuper litera, q̃ caret.de reg.iu.in vj.
vbi vr̃ dicere,ꝙ cle.ſi vna . haberet locum,qñ ageret̃
de re alterius eccleſiæ quàm cathedralis approprian
da ipſi Ep̃o . ſecus qñ agitur de re ipſius eccleſiæ ca-
thedralis.per id qđ.ſ̃.dixi.dicit tñ ꝙ tutius eſt id face
re cum conſenſu ſuperioris.facit, qđ no.in præal.gl.
pe.& ad opiniones vitandas.dicit Fed.in loco præal.
ꝙ poſſit Ep̃s procurare vendi rem illam per capitulũ
alteri cauſa ſubſiſtente,demum ab illo poſſit Epiſco-
pus vendere,alias emere,quod tene menti.

SVMMARIVM.

1 *Abbas poteſt autoritatem præſtare in alienatione rei ſpectante ad monaſterium.*
2 *Reſtitutionem petere poteſt eccleſia enormiter læſa aduerſus contractum.*
3 *Eccleſia vbi reſtituitur aduerſus contractum res debet reponi in priſtinum ſtatum, tamen aduerſarius contrahens facit fructus ſuos.*
4 *Reſtitutio in integrum non datur eccleſiæ poſt quadriennium,niſi vbi de enormis eſſet læſio.*
5 *Abbas non exemptus non poteſt rem monaſterij alienare etiam cũ conſenſu conuentus ſine autoritate Epiſcopi: nec Abbas exemptus ſine autoritate Papæ alienare poteſt.*
6 *Vtilitas putatiua quo ad validitatem contractus rei eccleſiæ ſufficit.*
7 *Feudum principaliter dari non debet propter pecuniam , ſed propter amorem, & honorem domini concedentis.*

Eccleſia curata,an poſſit,concedi monacho.

a AD noſtram. Reſtituit̃ [a] eccleſia cõ
tra cõtractum in quo
fuit enormiter læſa. In prima ponitur mo
nachorum petitio.In ſc̃da cõmiſſio.Sc̃da
ibi:quo circa.¶ No.primo vnã cauſam legitimã alie-
nandi rem eccleſiæ, qñ videlicet,eccleſia eſt grauata
1 multo onere debitorũ.¶ †No.ar. ꝙ Abbas in aliena-
tione rei ſpectante ad monaſterium põt autoritatem
præſtare de quo dictum fuit in c.j.ſ̃.eod. & j̃.aliquid
2 tangetur.¶ †No.ꝙ eccleſia poteſt reſtitutionẽ petere
aduerſus contractum in quo reperitur eſſe læſam ip
ſam eccleſiam.de quo in c.ij.ſ̃.de reſti.in integ. & in
auditis . ¶ Not.ꝙ vr̃ requiri eccleſiam eſſe enormiter
læſam:quia pro leui læſione non datur reſtitutio , vt
3 hic tangit gl.¶ †No.ꝙ vbi reſtituitur eccleſia [b] aduer
b ſus contractum etiam ex parte aduerſarij,qui cõtra-
xit cum eccleſia debebit res reponi in priſtinum ſta-
tum.facit,quod hr̃ in l.j.& ij.ſi aduerſus tranſactio.&
l.j.C.de putationibus q̃ fiunt in iudicio.¶ No.ſc̃dm
vnum intellectũ , ꝙ ſuppoſita validitate contractus
per quem dñium ſaltem vtile transfertur quantũcun
que eccleſia ſit læſa in contrahendo nihilominus ad-
uerſarius contrahens facit fructus ſuos,nec eos tene
tur in pretio contractus compẽſare:ſed potius lucrat̃
eos pro labore culturæ.facit,quod dictum fuit.ſ̃.eo.
ſi quis presbyterorum.¶ No.ꝙ ad hoc,vt valeat con-
tractus rei eccleſiæ,vel alienatio,ſufficit fieri ad vtili
tatem eccleſiæ attento fine cauſa mouente contractũ
quamuis in modo contrahendi non fiat per oĩa vtili
tas eccleſiæ.vt q̃a in pretio decipiat̃ . vt hoc patet in
c.ij.de reſti.in inte.& ſ̃m prædicta poteſt intelligi gl.
quæ hr̃.xij.q.ij.in ſumma.ad fi.& c.ſine exceptione.
& qualiter dicit glo.poſſint ſaluari.plenè dixi.ſ̃.eo.ſi
quis.

a Reſtituit. Nõ ẽ differẽtia in ſũmariõe huius c. inter tres ſũmos viros. do. Ab.& And. Sic,& ſic hũc noſtrũ autorem.

b Reſtituitur eccleſia. Imo prælatus ipſe niſi petierit reſti. in inte. mortaliter peccat.vt ꝑ do. Car. in cle.j.4.no. de reſtit. in integ.

quis.ſuper gl.pe.& c.cum apoſtolica.in gl.ſuper ver-
4 bo profuturum.¶ †In gl.j.in fi.Hoc intellige verũ ni-
ſi valde enormis eſſet lęſio:quia tunc ẽt poſt quadriẽ
nium daretur reſtitutio eccleſiæ. per id qđ hr̃.ſ.de re
ſti.in inte.c.cauſa.ex literis.& c.j.coniuncta gl.eod.
ti.in vj.& hoc modo poteſt ſaluari opi.Hoſti.qui di-
cebat habuiſſe notitiã facti:& quod lapſum erat qua
driennium,vel poteſt dici ſecundo qđ ibi Abbas, &
monachi fuerũt auditi de iure cõi,ex eo, quia cõtra-
ctus fuit nullus ſm̃ vnum intellectum.de quo tange-
tur in gl.ſeq. & ideo etiam poſt longum tp̃s debebit
audiri.facit.ſ.de præſcri.de quarta. Sed vbi eccleſia
vellet venire de iure ſpeciali per reſtitutionem in in-
tegrum. tunc regulariter non debet audiri poſt qua-
driennium.per id quod hr̃ in d.c.j.de reſti.in inte.in
vj.& in cle.vnica.eo.ti.& per id quod dicit glo.¶ Ex
prædictis patet duplicem fuiſſe intellectum in decre
tali.vnus qđ contractus fuit nullus pp defectum au-
toritatis Ep̃i,quę requirebatur.xij.q.ij.Abbatibus.&
xvij.q.iiij.in venditionibus. alius fuit qđ contractus
eſſet aliquis,ſed eccleſiæ ſuccurratur per reſt.in inte.
ratione enormis læſionis, & qs intellectus ſit verior,
tangeť cum gl.ſeq.¶ In glo.ij.ibi: conſenſus capituli
affuit.Sed certè hoc non vr̃ ſufficere, qđ Abbas alie-
naret cum cõſenſu capituli ſui, niſi intercedat auto-
ritas Ep̃i.xij.q.ij.Abbatibus.& xvij.q.iiij.in vẽditio-
nibus.Et pp hoc dicebat Hoſti.ꝙ contractus hic fuit
nullus,quia nõ apparet, quod interceſſerit autoritas
Ep̃i.do.Ant.hic nititur concordare.nam dicit,ꝙ opi.
gl.ꝑcedit in Abbate exempto. opinio vero Hoſti.in
Abbate non exempto per no.per gl.in cle.j.in verſi.
prælati.de re.ecc.non alie.& ꝑ id qđ dixi in c.j.ſ.eo.
¶ Sed aduerte,quia dictum d.Ant.poteſt procedere
qñ agitur de alienatione alicuius rei eccleſiæ ſubie-
ctę Abbati.¶ Sed vbi ageretur de alienatione rei mo
naſterij cuius eſſet ipſe Abbas prælatus.tunc nõ pro-
5 cederet dictum d.Ant, † Nam ſicut Abbas non exẽ-
ptus non poſſet rem monaſterij alienare etiam cũ cõ
ſenſu cõuentus ſine autoritate Ep̃i per iura ſuperius
allegata: ita nec etiam poterit alienare Abbas exem-
ptus ſine licentia Papæ q tunc cenſetur eſſe ſuperior
loco Ep̃i,per id qđ no.præal.cle.j.¶ In ea.gl.ibi:cre-
6 debant vtiliter contrahere.¶ †No.bene glo.ꝙ ſufficit
vtilitas putatiua, quo ad validitatem cõtractus rei ec
cleſiæ:licèt poſſit poſtea reſtitui,ſi reperiatur læſa. idẽ
voluit gl.in c.cum apoſtolica.ſ.de his quæ fiunt a p̃l.
in ver.profuturum.& eo.ti.c.tuæ.¶ In ea.glo.ibi:vſq;
ad legitimam præſcriptionem.ſupple.xl.annorũ. vt
C.de ſac.ſan.ec.in Auth.quas actiones.& c.de quar-
ta.de reſcri.¶ In ea.gl.ibi:iudicis officium.& ſic ſolũ
quadriennium ibi:per id quod hr̃ in c.j.de reſtitu. in
inte.in vj.iñ glo.Sed hæc opinio cõiter non tenetur,
quia imo competit actio ex ipſo contractu, quando
eccleſia eſt decepta vltra dimidiam iuſti pretij, & vt
plenè not.in c.cum dilecti.ſ.de emptio.& vendic.&
in c.cum cauſam. & per legi.in l.ij.C.de reſcin.ven.
Sed verè,licèt doc.non tangant,quia vr̃ ꝙ in caſu de-
cre.eccleſia fuit decepta vltra dimidiam.nã valor rei
cõprehendiť ex qualitate reddituũ, q̃ ex ipſa re perci
piunť.l.ſi quos.C.de reſcin.ven.& not.ꝑ gl.in d.l.ij.
de reſcin.ven. qđ redditus vnius anni aſcenderũt ad
quantitatem ſolutam pro monaſterio.vnde ſi res va-
lebat libras mille: vel ſaltem ad rationẽ octo ꝓ cẽte-
nario.& ſic in multo priuſq̃ ſit dimidia iuſti pretij vr̃
eccleſia fuiſſe decepta,ſeu læſa: & per ꝯñs vr̃ ꝙ non
debuit huic dari reſtitutio.Sed competere de iure cõi
remedium.d.l.ij.& d.c.cum dilecti. potes dicere,ꝙ
7 † feudum principaliter non debet dari pp pecuniã,
ſed pp amorem,& honorem dñi concedentis. vt hr̃
in c.j.de feudo dato in vicem legis cõmiſſoriè:& ſic
non debet ſui natura pecunia emi. & ideo non attẽ-
ditur hic pecunia data quo ad cõſiderandum, an de-
ceptio interuenerit in contractu feudi:& forte feudũ
fuit liberum,& francum,& nil ſoluebat. Sed ſolum
tenebatur ad conſeruanda capitula fidelitatis. de q-
bus in c.j.de forma fidelitatis. in vſi.feu.& xxij.q.vj.
de forma,& de feudo franco,& libero fecit mentio-
nem Io.An.in addi.Spe.ſuper rubrica de præſcr.cir-
ca fi.Si autem certum ſeruitium debebat feudatarius
p̃ſtare tunc poſſet conſiderari, an reperiri potuiſſent
qui præſtitiſſent alia ſeruitia quorum æſtimatio ex-
cederet æſtimationem ſeruitij præſtandi vltra dimi-
diam.nam etiam in locatione habet locum remediũ
legis ſecundæ.de reſcin.ven. ſicut locum habet ẽt in
venditione ac.¶ Not.per doc.in d.l.ij.& voluit gl.in
l.maioribus.C.cõia vtriuſq; iudi. & bene facit.l.j.&
ij.ff.loca.& inſti.loca.in prin.in quibus dr̃,ꝙ locatio,
& venditio eiſdem regulis regulanť, & ſm̃ prædicta
poſſet ſaluari, qđ dixit gl.de deceptione vltra dimi-
diam.¶ In gl.fi.ibi.ff.de rei ven.l.ſumptus.Aduerte,
quia ſi fecit expenſam in fructibus percipiendis illã
debet compenſare cum fructibus, ſed ſi feciſſet expẽ
ſam ad perpetuam vtilitatem rei: tunc talem expen-
ſam debet compenſare,cũ fructibus,& ſi fructus ex-
cederent ipſam expenſam veniunt reſtituendi per l.
ſumptus.hic alle.& hoc ſm̃ gl.qñ vult petere merce-
dem laborum, aliàs ſi bonafide ꝑcipit lucrari vr̃ eos
pp laborem.vt hic innuitur in tex.& in glo.hoc vero
hic dicebat, ꝙ iſte Ber. de quo in litera fuit lucratus
fructus ex ſpeciali prouiſione Papæ, quia aliàs forte
non poterat induci ad dimittendum feudum,vbi lu-
craretur fructus.Inn.hic vr̃ velle, ꝙ de iure cõi etiam
ſi contractus fuit nullus: tñ ſi percipiens fructus fuit
in bonafide facit fructus ſuos per iura alle.in gl.& be
ne facit,quod no.in l.& ſi lege.ff.de pet.hæred. & ſic
multofortius lucraretur,qñ cõtractus tenuit:licèt da
retur reſtitutio.do.Ant.hic dicit, ꝙ bonafides non vr̃
iuuare,qñ contractus eſt nullus:quia tunc titulus hr̃
pro nõ titulo ſm̃ ea quæ notanť in l.ſi fundum.C.de
rei ven. & facit,qđ hr̃. in c.cũ cã.ſ.de offi.dele.C.de
iur.fiſ.l.prohibitis.lib.x.do.Pet.fuit hic locutus ambi
gue.nam primo dixit,ꝙ non credit, ꝙ ius debeat lu-
crari fructus,qñ contractus cõtra iura fit,quia ex hoc
vr̃ in malafide.l.quemadmodum.C.de agri.& cenſi.
lib.xj.niſi forte dr̃ ſecundũ eum, qđ illud procedit quo
ad præſcriptionem impediendam,& non quo ad fru
ctus per ea quæ hñr in d.§.ſi rem.nam poteſt qs eſſe
in bonafide,ſi ignorauit ius. vt probatur in d.§.ſcire.
& voluit gloſ.in d.l.quemadmodum. & præſumitur
ignorantia, ſi eſt de perſonis quibus permittitur ius
ignorare. de quibus in l.cum de indebito.ff.de ꝓba.
& c.fi.ſ.de ſolu.cum ibi not.vel qñ ex circunſtantijs
apparet de ipſo errore iuris.ſecundũ no.per Bart.in l.ij.
ff.de confeſ.quæ igitur opinio ſit verior Io.An.hic nõ
declarat.dixi de materia.ſ.eo.ſi quis presbyterorum.
& ſatis vr̃ poſſe ſuſtineri,qđ pp bonam fidem, licèt
fuerit in errore iuris lucretur fructus.per ea quæ hñr
in d.§.ſcire. & quia hic eſt caſus ſecundũ vnum intelle
ctum,quem etiam ſequitur Inn.hic & d.Flo.& fina-
liter vr̃ etiam reſidere do.Pet.licèt do.Ant.aliter di-
cat.& etiam do.Io.Cal.in d.c.ſi quis presbyterorum.
in vltima oppoſitione.nec poteſt bene hunc text.te-
nendo contractus fuiſſet nullus niſi diceremus,ꝙ ꝓ-
uiſio fuit Papalis.vt dicit Hoſtien.aliàs non lucretur
fructus errans in iure ſaltem in pręiudicium eccleſię.
vt tetigi in d.c. ſi quis presbyterorum. Tamen pro
opinione

opinione Inn. bene facit lex bonæfidei.ff.de acq.re.
do.quæ loquitur etiam in re prohibita alienari: & ſic
q̃n contractus eſt nullus: & tamen bonafide poſſeſ-
ſorem fructus lucrari.& ideo videtur ꝙ opi.Inn.poſ-
ſet probabiliter defenſari.

SVMMARIVM.

1 *Laici quandoque appellantur religioſi.*
2 *Laici non poſſunt diſponere de rebus eccleſia, nec ſtatuta ſuper illis facere.*
3 *Laicis non debent clericis imperare, ſed eis ſubeſſe debent, & obedire.*
4 *Immunitas eccleſiaſtica fuit, & a ſanctis patribus, & per Principes ſeculares conceſſa.*
5 *Statuendi poteſtas dependet ab imperio, & iuriſditione ſtatuentis. & a ſubiectione eius in quem ſtatuitur.*
6 *Contra libertatem eccleſia venire dicitur qui aliquid diſponit in præiudicium ſolennitatis requiſitę ad eius alienationem.*
7 *Statuere non poſſunt laici ſuper alienatione rerũ eccleſia. & nu.12.*
8 *Alienatio rei eccleſia facta ſine legitimo conſenſu pſonarũ non valet.*
9 *Statutum laicorum, ꝙ non poſſit eccleſijs relinqui non valet.*
10 *Principes ſeculares poſſunt priuilegiare eccleſias ſuper temporalibus.*
11 *Priuilegia per Principes ſeculares conceſſa eccleſijs quæ ſint.*
13 *Feudum, an poſſit eccleſiæ pro anima relinqui.*

CVm laicis. Alienatiões factę de feu
dis,& rebus eccleſiaſti-
cis non valent etiã ſi per conſtitutionem
laicorũ approbentur.h.d.Et primo recitat
factum reprehenſibile.ſcd̃o prohibet. ſecũda ibi:vo
1 lentes.¶†Not.primo,ꝙ laici etiam appellãtur q̃nq;
a religioſi,quod procedit latè ſumpto vocabulo[a] ſcd̃m
2 no.per gl.in c.ex multa.ĩ.de voto.¶†No.ꝙ laici non
habent ptãtem diſponendi de rebus eccleſiæ:nec ſta
tuta faciendi ſuper illis,qd̃ procedit etiã ſi ad vtilita
tem eccleſiæ facerent ſtatutum ad p̃iudicium eccle-
3 ſiarũ.¶†No.ꝙ laici cenſentur ſubeſſe clericis, & ha
bent eis obedire in ſpectantibus ad eorũ officium. &
ideo non pñt imperare,vel percipere ipſis clericis.fa
4 cit.s̃.de maio.& obe.cum inferior.¶†No.ꝙ immuni
tas eccleſiaſtica non ſolum fuit conceſſa a ſanctis pa-
tribus:ſed etiã fuit conceſſa per Principes ſeculares.
de quo.ĩ.de ſen.excõ.nouerint. & facit,quod no.Io.
5 An.poſt Hoſt.in c.j.de ſolu.¶†No.ꝙ ptãs ſtatuendi
dependet a ſuperioritare,ſeu ab Imperio, & iuriſdi-
tione ſtatuentis,& a ſubiectione quo ad eum in quẽ
ſtatuitur.facit de conſtitutionibus in c.vt animarum.
6 §.j.lib.vj.& in l.fi.ff.de iur.om.iud.¶†No.ꝙ dr̃ quis
venire contra libertatem eccleſiaſticam , q̃n aliquid
diſponit in prçiudicium ſolẽnitatis requiſitę ad alie-
nationem rei eccleſiaſticæ.de quo per Inn.& Io.An.
in d.c.nouerint. & p Legiſtas in l.j.C.de ſac.ſan.ec.
7 ¶†No.ꝙ laici non poſſunt facere ſtatutum ſup alie-
natione rerum eccleſiæ,nec ſuper mortuarijs,vel iu-
rium ipſius eccleſiæ:nec etiã ſuper annexis iure ſpi-
rituali.& facit iſte tex.ſm do.Pet. qd̃ non valeat ſta-
tutum ciuitatis diſponens,ꝙ circa funus non debeãt
portari niſi tot funeralia, ſeu dupleria,vel debẽt in-
dui de nigro niſi tot, vel non debent inuitari niſi tot
clerici.dicit tñ ꝙ in tuſcia talia ſtatuta ſeruãtur, nec
aliter declarat.pores dicere,ꝙ tolerari poſſet ſtatutũ
qualiter diſponat de his quæ non applicantur eccle-
ſijs,ſicut ſunt veſtes nigrę quas portãt aliqui aſſociã-
tes funus,& vt etiam ſunt funeralia, quæ non rema
nent penes eccleſiam:ſed quatenus diſponunt,quod
non pñt inuitari niſi tot clerici, vel quod nõ pñt of-
ferri niſi tñ pro mortuarijs,vel quod non dent , niſi
tot candelę , vel niſi tot denarios vr̃ ꝙ tale ſtatutum
8 non valeat per hũc tex.¶†No.ꝙ alienatio rei eccle-
ſiaſticæ facta ſine conſenſu legitimo perſonarum nõ
valet ad hoc.s̃.de conſtit.quæ in eccleſiarum . & per
iſtos duos tex.vr̃,ꝙ ſi alienatio fiat in caſu non cõceſ-
ſo , licèt alia ſolennitas ſeruetur non valebit aliena-
tio,quia tunc non vr̃ interuenire legitimus conſen-
ſus:& iſtud tenuit Arch.in c.ij.& vj.& eſt cõis opi.vt
dixi.s̃.co.ſi quis presbyterorum. licèt gloſ.xij.q.ij.in
ſuã. & in c.ſine exceptione.aliud dixit,quæ an poſſit
ſaluari dixi in d.c.ſi quis presbyterorũ . ſuper gl.an-
9 tepe ¶†Nota ꝙ non videntur valere ſtatuta laicorũ,
qui diſponunt,ꝙ non poſſit eccleſijs relinqui,vel nõ
valeat relictum eis ſine ſolennitate.Facit,quod hr̃.ĩ.
de teſta.relatum.Et per hoc vr̃ ſm do.Ant. ꝙ ſtatuta,
quæ requirerent ſolennitatem in relictis eccleſiæ,&
ponantur ad camerã actoris,vel aliam ſimilem ſolẽ-
nitatem requirant,ꝙ talia ſtatuta non valent quo ad
eccleſiam.de quo per Bar.in l.j.C.de ſumma trin.&
per do.Ant.in c.cum eccleſia.de conſtit.& per Io.de
Lig.in c.cum veniſſent.s̃.de eo qui mit.in poſ.¶ Vl-
timo no.ꝙ facientes contra hoc capitulum debẽt cõ
pelli per cenſuram eccleſiaſticam,vt deſiſtant. Dicit
tñ hic Io.And.poſt Hoſti. ꝙ multi prælati quærentes
tranſitoriam pacem tanq̃ canes,multi non audẽt ꝓ-
cedere contra tales cõtra quos loquitur Greg. in c.ſi
rector.xlij.diſt.& facit etiam quod hr̃ in c.in canoni-
bus.xvj.q.j.vnde dicebat quidam do. Bertrãdus Gra
ſon, ꝙ Rectores, & Pontifices muti,ſunt de iure ſuo
malè tuti:vel cum ſunt cornuti,nõ audent cornibus
vti. ¶ In gl.ij.ibi.c.auditis.dic,vt ibi no.p glo.& doc.
quia veritas eſt , ꝙ laici Principes poſſunt dare pri-
uilegia libertatis eccleſiæ ſuper rebus temporalibus.
& poſſunt illas liberare a tributo , & ab onere.facit,
quod hr̃.viij.diſt.c.quo iure.Sed nõ poſſunt dare pri
uilegia ſuper rebus ſpiritualibus.ĩ.de deci.tua. in fi.
10 ¶†In ea.gl.in fi.dic,ꝙ licèt Principes ſeculares poſ-
ſint priuilegiare eccleſias ſuper temporalibus , vt di-
ctum eſt:non tñ poſſunt ſe intromittere contra poſ-
ſeſſionem datam in dotẽ eccleſiæ quæ debet eſſe ſub
iuriſditione Epi,& ita loquitur.¶ Contrarium hic al
legatur , ꝙ procedit etiam ſi per ipſos Principes data
fuiſſet per id quod hr̃ contra.de præben.dilectus.m.
11 ¶†Extra gl. quæritur quæ ſunt priuilegia cõceſſa ec
cleſijs per Principes ſeculares.de q̃bus hic dicit Ioã.
An.poſt Hoſt.ꝙ ſunt iſta, quia olim non poterat libe
re relinqui eccleſijs. Sed Imperatores prouiderũt cõ
tra.l.j.C.de ſac.ſan.eccl. vr̃ tñ ꝙ illud qd̃ non poſſet
olim libere relinqui eccleſijs potius ꝓcedebat de fa-
cto,q̃ de iure.per id quod hr̃ in c.cum oẽs.& c.rela-
tum.ĩ.de teſta.¶ Item conceſſerunt priuilegium qd̃
poſſet fieri donatio Epis in quacũq; ſnĩa, licèt ſecus
ſit in alijs.l.illud.C.de ſac.ſan.eccle.& §.ſi minus.in
Auth.de non alie.colla.ij.¶ Item conceſſerunt, ꝙ in
certis caſibus tranſiret in eccleſia dñium ex ſolo titu
lo.l.fi.C.de ſac.ſan.ecc.licèt regulariter ex ſolo titu-
lo non tranſeat dñium.l.ex traditionibus.C.de pac.
Et iſta priuilegia fuerunt conceſſa in honorem,& re
uerentiam Dei,& in fauorem eccleſiæ : & etiam in-
terdum hr̃ loco filij.s̃.de proba.in præſentia.& fauo
re beneficij Principis.l.beneficium.ff.de conſti.prin
cipum.& etiam fauore vltimæ voluntatis.d.l.j.C.de
ſac.ſan.ecc. & ideo talia priuilegia non debent viola
12 ri.vt hic dr̃.¶†Vlterius põt opponi contra text.q.a ſi
laici non poſſunt ſtatuere ſuper alienatione fiẽda de
rebus eccleſiæ, vr̃ ꝙ quaſi omnes res laicorũ deueni-
rent ad eccleſiã,q̃ non de facili poſſet illas alienare .
vt patet in c.ſine exceptione.xij.q.ij.& ſic poterit cõ
tingere, qd̃ adeo pauce res remanebũt penes laicos,
qd̃ non poterunt ſuſtinere onera ſibi incũbentia,qd̃
vr̃ inconueniens.Soluit Hoſt.ꝙ tunc recurrẽdũ eſſet
ad Papã pro remedio adhibendo.arg.eo.quæ hñr.ĩ.
de immu.eccle.c.non minus.& c.aduerſus.Bar.tñ in
l.reſcri-

a Procedit late ſũpto vocabulo. Nam propriè dicuntur religioſi illi qui tria ſubſtãtialia regulæ promittunt gl. in cle.j.de de ci.do. Ant. & alij I rubric.de regula.

l.reſcripto.§.fi.ff.de mu.& ho.nititur dare aliqua remedia:& præcipuè,vt res trāſeat ad eccleſiam, cum onere ſoluendo cōitati,prout ſoluebatur per laicos: an tñ remedia ibi poſita oĩno de iure procedant pōt eſſe dubium per ea quę ipſe idē dixit in quodam ſuo conſi.qđ incipit,ſi aliqua poſſeſſio.ibi vr̄ tenere contrariū ei°.g.qđ dixit in d.l.reſcripto.§.fi.qđ ad p̄ſens nō examino. Sed forte dicam aliquid in c.ex literis. j.de pig. ¶ Vltimo pōt opponi, q̇a vr̄ ꝗ laici pn̄t ſtatuere ſuper re eccleſiaſtica, q̇a ſtatuunt, ꝗ ſi eccleſia non ſoluat pēſionem debitā pro emphyteuſi, pdat ipſam tem.l.ij.C.de iure emphy.vbi perdit̄ nō ſoluēdo intra triēniū. ¶ Item vr̄r tenere ſtatuta laicorū, quòd perdatur feudum in certis caſibus in c.j.q̄ fuit prima cauſa beneficij amittendi. ¶ Item ſtatuerunt,qđ non
13 poſſit † feudum pro anima iudicari, ſeu relinq̇ in c. j.§.donarc.in ti.qualiter feudum olim poterat alienari.in vſi.feu.in c.j.de prohi.feu.alic. per Fede.in ver. habito. Soluit hic Hoſti.ꝗ quoddam eſt feudū t̄pale, vt eſt feudū guardiæ,ſeu caſtaldię,vel ſm alios,quod vocatur decanica:tunc claıū,qđ non tranſit ad eccleſiam.facit,qđ hr̄ in c.j.de ſcudo guardiæ, vel caſtaldię.& de multiplici diuiſione feudorū,tangūt in c.j. de vſi.feu.& præcipuè Iac.de Bel.And.de Yſernia.& Bal. Quoddam aūt eſt aliud feudum in quo exigitur ſeruitium perſonale non congruēs clericis:puta,ſeruire dño cum armis. Nam arma clericorum ſm Ambroſium debent eſſe lachrimę.xviij.q.viij.cōuenio. & iſtud non tranſit ad eccleſiam,vel clericum: & ſic poteſt intelligi,quod hr̄ in c.ſi de feudo fuerit cōtrouerſia.c.clericis. Idem dicit ſi ſit aliud feudū nō tranſibile ad hæredem: quia tunc non poterit tranſire ad eccleſiam.nec hoc ſtatuere ēſt ſtatuere contra eccleſiam,vbi tradetur volens eccleſiæ non habet poteſtatem,q̇a plus iuris non pōt transferre,q̄ habet. Facit qđ hr̄.j̄.de don.inter vir.& vxo.in c.nūper.& j̄.de iurepa.in c.qđ aūt. Si aūt ſit feudum tranſibile ad hæredes,& habet annexum ſeruitiū honeſtum ēt clericis,& tunc bene vr̄ relinqui poſſe eccleſiæ, & in ipſam tranſmitti.facit,quod no.per Legiſtas in l.q̇ſq̇s. C.de Epiſco.& cle.& ſi ſtatutum hoc caſu inhiberet tranſmiſſionem,vr̄ ſm do.Ant.qđ eſſet illicitum, & non teneret per iſtum text.facit,quod hr̄ in c.j.& ij. de gradibus ſucc.in feudis.in vſi.feu.& ſic teſidet hic Io.An.poſt Hoſt.& ſimiliter do.Ant.& domi.meus. ¶ Sed certe videtur ꝗ indiſtinctè feudum laico conceſſum non poteſt transferri ad eccleſiā,quia ex hoc fieret deterior conditio domini ex eo, quia eccleſia nunquam moritur.xij.q.ij.liberti. & c.j.de alienatione feudi. in vſi.feu. & ſic non poſſet redire ad dominum per linire finitam, ꝑut poteſt qñ eſt penes laicum:& pet ꝯñs deterior fieret cōditio domini,quod fieri non debet.vt in c.ij.§.ſimili. & §.fina.in ti.de l. Conradi.in vſibus. & ſatis videtur expreſſum in d.c. j.de alie.feudi.facit, quod dixi in c.cum apoſtolica. de his quæ fiunt a ptæla.

a Precarię. Ad naturā huius rex. adde Bart. in l. ſi fiai-ta.§.ſi d ve ctigalibus. de dā. infa.

¶ De precario. Rubrica.

¶ Dictū eſt.s̄.in ti.p̄cedēti.de alienatione in gñe,verū, q̇a conceſſio p̄carię continet ſpeciē alienationis, vt tangeē in c.l. iō poſt titulū p̄cedentē ponit iſtum. ¶ Vel ſcđo pōt ſic cōtinuari vidimus.s̄. de ꝯctibus ꝑ quos trāſfert̄ dñium,reſtabit videre de contractibus per quos transfert̄ ſolū cōmodum,& vtilitas fructus percipiendi,vt fit qñq; in ꝯctu p̄carię: ideo poſt titulū p̄cedentē ponit̄ iſte,de materia.x.q.ij.c.p̄carij. & ſe.xij.q.ij.p̄cariè.& c.ſępe.& xvj.q.iij.c.clerici.cū ſe.

SVMMARIVM.

1 *Precarium in neutro genere, & precaria in fœminino differunt.*
2 *Precaria quid ſit.*
3 *Precaria differt ab emphyteuſi.*
4 *Contractus emphyteuticus eſt contractus nominatus.*

PRecarię. Nō pōt breuius ſummari, vel pōt ſic ſummari.
a p̄carię a cōceſſæ de rebus eccleſiæ debent ſcđm antiquā conſuetudinem de quinquennio in q̇nquenniū renouari, & non recipit cōmodā diuiſionē: & hr̄ iſtud c.& ſequens pro palea.xvj.q.ij.c.p̄carię.& ſequenti. ſcđm Io.An. ¶ No.j.ꝗ contractus p̄carię rei eccleſiæ debet renouari de quinquennio in quinquenniū ſcđm antiquā conſuetudinē,& hoc ad finē, vt habeat̄ memoria ipſius contractus.xij.q.ij.limitatū. de iure aūt cōtract° p̄carię eſſe vr̄,qñ fit vſq; ad mortē eius cui cō-
1 cedit̄,vt tangit̄ in gl.j. ¶ † In glo.j.ibi:Item dr̄ p̄caria, & ſic vult gl.ꝗ dr̄ia ſit inter p̄cariū in neutro genere, q̇a de illo ꝓpriè loquit̄ titulus.ff.de p̄cario. & j̄.eo. c.ſi.in prin.& p̄cariam in fœminino gñe, quia tūc dr̄ ꝯtractus factus ad p̄ces aliquorū vſq; ad q̇nquēniū:
2 vt hic dr̄. ¶ † Itē vr̄ p̄caria ꝯtractus factus ad p̄ces recipientis vſq; ad mortē ipſius accipiētis de cuius natura hr̄ in c.p̄carię.x.q.ij. & in l.iubem°.§.ſi.C. de ſac. ſan.eccl. aliq̇ ēt faciebant dr̄iā inter p̄cariā in ſingulari,& p̄carias in plurali, vt dicit Io.An.hæc dr̄ia nō bene iure probat̄. ¶ Item aduerte,q̇a inquantum gl. dicit̄, ꝗ p̄caria dr̄ cōtractus factus ad p̄ces aliquorū vſq; ad q̇nquenniū,ſi intelligas, ꝗ ſolū vſq; ad quinquenniū ſit factus,tunc in effectu eſſet locatio, ſi interueniret penſio annua in pecunia: alʾàs ſi pēſio eſſet in alia re,q̄ in pecunia, eſſet ꝯtract° innoĩatus ſimilis locationi.inſti.loca.§.j. & l.ij.§.ſi q̇s ſeruum.ff. depoſiti. Si aūt intelligas, ꝗ fuerit factus vſq; ad q̇nquēniū:& deinceps imperpetuū,vt ſic fiat renouatio de q̇nquennio in q̇nquenniū:tunc erit ꝯtractus ſimilis ꝯtractui emphyteutico,q̇a per ipſum trāſfert̄ vtile dñium. ſicut in ꝯtractu emphyteutico ex quo cōcedit̄ imperpetuum.per id qđ hr̄ in l.j.& ij.ff.ſi ager
3 vec. † Et differt ab emphyteuſi,q̇a in illo nō eſt cautū, ꝗ fiat renouatio.licèt ſm conſuetudinē fieri dēat de.xxix.annis in alios xxix.annos. vt docet experiētia. & quare fiat iſta renouatio poſſet dubitari ꝯſiderato,qđ hñs rē in p̄cariā, vel in emphyteuſim,nō p̄ſcribit contra dñm.l.male agit̄.C.de p̄ſcri.30.an.pōt dici,ꝗ iſtud fuit factū ad cautelam,vt melius teneret̄ memoriæ forma ꝯtractus vt d.c.ſæpe.& c.longinq̇tatis.dr̄ ēt interdū p̄caria,vt dicit gl.qñ fit conceſſio ad p̄ces recipientis vſq; ad mortē ipſius,& ſic certi redditus,& eccleſia ſibi concedat ad vitam fructū alterius rei eccleſiæ eiuſdem redditus, ita ꝗ vterq; poſt mortē redeat ad eccleſiā.facit, qđ hr̄ in d.l.iubem°. §.ſi.& de ſac.ſan.ec.& in d.c.p̄carię.x.q.ij.& de iſto ꝯtractu p̄carię non loquit̄ titulus.ff.de p̄cario.d.Pe. ponebat hic aliū modū per quē fit ꝯtractus p̄carię.vt ſi forte eccleſia hēt territoriū minus vtile, & dant̄ ſibi forte.30.ſolidi ad hoc,vt poſſit dans ſibi ædificare, & demū dant̄ facto ædificio.x.vel v.annuatim.& iſte cōtractus eſt ſimilis ꝯtractui ſuperficiario,de quo in l.j.ff.de ſuperficiebus.nā directū dñiū facto ædificio ſoli ædificij erit eccleſię,cū ædificiū cedat ſolo.l.obligationū ferè.§.palàm.ff.de ac.& obl.Sed vtile dñiū erit penès illum qui fecit ædificium, per id quod hr̄ in l.j.§.j.cum ibi notatis per gl.& Bart.ff.de ſuperficiebus.& aduerte,quod quia dabūtur.30.ſolidi, vel alia ſimilis quātitas pro territorio ad hoc, vt ibi poſſit ædificare,intellige hoc acto,quod demum remaneat

neat penes eccleſiam aliàs vr̃ eſſe emptũ territorium
licèt emeretur ad factum ibi ędificandum per id, qđ
habetur in l.quoties.§.pecias.ff.de dona.& l.ſi mu-
lier. per gl.C.de iure do.Saluo, niſi eſſet adeo mo-
dica quãtitas reſpectu valoris territorij, & veriſimili
ter non fuiſſet intellectum de venditione, ſed potius
de locatione territorij, vt ibi ędificetur.ar.eo.quę ha
bentur in l.ſemper.§.ſtipula.ff.de regu.iur.& d.l.j.§.
qui ſuperficiem.ff.de ſuperficiebus.& ſic attendi dẽt
quantitas pretij dati,& valor territorij. Si quæratur,
an debeat ꝓſumi venditio, vel locatio ipſius territo-
rij alio non apparente.& hoc etiam tenuit do. Pet.&
facit,quod no.Bar.in l.j.§.qui ſuperficiẽ.ff.de ſuper-
ficiebus,& adde,qđ dr̃ in c.fi.ſuper vltima glo.j.eo.
& no.ꝙ gloſſ.hic dicit contractum precariæ eſſe cõ-
tractum innominatum,& vr̃ velle Ioan. An.hic poſt
Abb.Et ſimiliter do. Ant.ꝙ dabir̃ ꝯdictio ex canone
ſicut datur condictio ex lege pro contractu emphy-
teutico ſcđm notata in l.j.C.de iure emphyteutico.
& facit,quod hr̃ de reſt.ſpo.ſæpe.& c.q̄relam.& iſta
vr̃ eſſe cõis opi.Bar.in l.vulca.ff.de cõdi. ex l.tenuit,
4 quòd ꝯtus † emphyteuticus eſt ꝯtus noĩatus,& ex
illo dar̃ actio ex illo ꝯtractu.ſicut dar̃ in alijs ꝯtibus
noĩatis. nã vr̃ habere elegans nomen diſtinctũ ſepa-
ratum ab alijs, & ſic videt̃ ꝙ poſſit dici ꝯtractus no-
minatus. facit,quod hr̃ in l.iuriſgẽtium.§.quinimo.
ff.de pac.& l.j. C.de iure emphy. & in ſumma loca.
§.adeo.& eadem ratione vr̃ poſſe dici ꝯtractus ꝑca-
riæ eſt ꝯtus noĩatus habens nomẽ diſtinctũ, & ſepa
ratum ab alijs. & ſic vr̃ ꝙ poſſit dici,ꝙ detur actio ex
ipſo cõtractu, ſicut in alijs cõtractibus nominatis.ta
men cõis opi.eſt,ꝙ ſit cõtractus innominatus,& det̃
ꝯdictio ex canone. In gl.ij.in fi.Hoſti.dicit ſtandum
eſſe contrario,qa eoipſo,quòd nõ ſit renouatio, ſeu
non petitur ab ipſo recipiente precariã, talis omiſſio
facit contrahentem cadere a iure ſuo eccleſia volen
te. facit,quod hr̃ in l.ij.C.de iure emphyteutico. &
j.de loca.c.potuit. Si aũt eccleſia vellet retinere reci
pientẽ in primęuo ꝯtractu,durabit ꝯtractus,qa iſtud
ꝙ recipiens cadit a iure ſuo non repetendo fuit ſtatu
tum in fauorem eccleſiæ,ideo non debet redũdari,
ſeu retorqueri in eius læſionẽ per ea, quæ habent̃ in
c.j.j̃.de eo qui dux.in ma.& c.ꝙ ob gratiam.de regu.
iur.in vj.& aduerte,qa licèt hic dicit do. Flo.in hac
facta reuocatione vr̃ ꝙ nõ requiratur ipſa fieri per ꝑ-
larum cum conſenſu capituli. ſed ſufficit ipſam fieri
per prælatum, qa talis renouatio non cenſetur quo-
dammodo eſſe alienatio.facit,quod hr̃ in c.ij.de feu
dis.& hoc voluit Spec.in tit.de loc.§.ſequitur. ver.&
hoc.circa fin.quod eſt notandum ſecundum eum.

SVMMARIVM.

1 *Contractus rei eccleſiaſticę ad hoc, vt efficiatur realis, & ſic tranſeat in ſucceſſorem debet fieri rationabiliter.*
2 *Contractus rei eccleſiæ vbi eſt nullus, qa celebratus ſine debita ſolẽnitate non obligat ſucceſſorem.*
3 *Creditor ſi vẽdit pignus, & ꝓmittit penã,ſi res euincatur nõ tenebitur ad penã, ſi poterat ſine ꝓmiſſione ꝓ eodẽ ꝑtio videre aliàs fecus.*
4 *Pęnę adiectio non ualet, ſi procurator fiſci uendendo rem fiſcalem ꝓmiſit duplum, uel triplum pro euictione.*

De precarijs. Per Rectorẽ eccleſiæ
reuocat̃ res eccleſiæ
per ꝑdeceſſorẽ ipſius irrationabiliter alie
nata.h.d.¶In prima variat̃ factũ. ¶In ſe-
1 cũda ꝓuidet.Scđa ibi:ꝑcipimus.¶†No.
primo,ꝙ ad hoc,vt contractus efficiatur realis, & ſic
tranſit ad ſucceſſorem oportet,ꝙ ſit rationabiliter fa
ctus.facit,qđ leg.& no.in c.querelã.j̃.ne pręla.vices
ſuas.Quando autem dicatur contractus rationabili-
ter factus, dic,qñ fit ſuadẽte vtilitate,vel neceſſitate
eccleſiæ, & cum ſolennitate debita de qua in c.ſine
exemplo.xij.q.ij.de re.eccle.nõ alie.c.j.in vj.aliàs dr̃
irrationabiliter factus, ideo tunc non ligat ſucceſſo-
rem quantum ad principalẽ obligationem, nec etiã
quantum ad acceſſoriã obligationẽ pęnalẽ. facit,qđ
hr̃ in præallegato.c.querelã. & ſ̃.de fo.compe.ſi dili
genti & de le.nõ dubium.& dicebat Inn.ꝙ vbi prin-
cipale nõ valet ipſo iure,vel ꝑ ſniam reuocat̃,ſimili
ter & acceſſoriũ. facit,quod habetur.ſ̃.de fi.inſtru.
c.inter dilectos.§.cæterum.& in præall.c.ſi diligẽti.
2 ¶†No.ꝙ vbi ꝯtractus eſt nullus,vt qa celebratus, ſit
ſine debita ſolennitate nõ obligat ſucceſſorem quò
ad obligationem principalem,nec etiam quò ad ac-
ceſſoriam pœnalem.¶Qualiter autẽ poſſit poni exẽ-
plũ in decretali.dicunt quidam per c.precarię.xij.q.
ij.Sed hoc exẽplum nõ placet do.Anto.iõ dicit poſſe
poni aliud exẽplũ,puta ſi ſortè eccleſia fecit cõtractũ
non interdicente vtilitate eccleſiæ.vt qa laicus dedit
fundum ſterilem eccleſiæ non reciperet alium fertilẽ
ab eccleſia ad vitã eius. Nam quòd talis contractus
nõ valeat, ex quò fundus datus per laicũ nõ eſt tanti
redditus, q̃ti eſt fundus eccleſiæ ſibi ꝯceſſus ꝑ id qđ
hr̃.xij.q.ij.ꝑcariæ.& hoc exẽplũ ſatis poſſit ſuſtineri
per.d.c.do.vero Flo.hic poſt Pe. & Abb.dicit,ꝙ cõ-
ceſſio ꝑcariæ dr̃ eſſe irrationalis. Si ſortè laicus reci-
piebat de domo ſua.x.ꝓ annua pẽſione, & hanc do-
mũ dedit eccleſiæ imperpetuũ, & eccleſia dedit ſibi
ad vitã ipſius eccleſiæ,ꝙ reddebat in anno.xxx.vel ſi
ipſe retinuiſſet vſumfructũ domus in vita, quã dedit
eccleſiæ, & eccleſia dedit ſibi rem reddẽtẽ.xx.annua
tim.Sed certè vr̃ per ꝑalleg.c.ꝑcariæ. ꝙ dictæ ꝑcariæ
ſunt rõnabiles.qa ibi aperte vult,ꝙ qñ laicus ex toto
dat rem ſuã eccleſię poſſet eccleſia ſibi dare ad vitam
rẽ eccleſię reddẽtis duplũ.l.cũ iubemus.§.fi. C.de ſa
croſan.eccl.indiſtinctè dicit,ꝙ ſolum poſſit dari alia
res eiuſdem redditus q̃ vr̃ eſſe ęquior,vt tangitur in
d.c.precariæ.& cõiter etiam ſic practicatur,tñ de iu-
re vr̃ ꝓcedere qđ dixi.ſ̃.de triplo ꝑ id, quod hr̃ in d.
c.precariæ. ponebat etiam Io.An.hic exemplum ir-
rationabilis contractus,quando domus data per lai-
cum eccleſiæ erat in loco ſtudij, & ſtudium inde re-
ceſſit, ita quòd nõ poteſt penſionari more ſolito, &
ex hoc eccleſia dãnificatur. & iõ poſſit reuocare con-
ceſſionem precariæ.de quo in Spec.eo.ti.in prin. vbi
Io.An.in addi.reprobat hoc exemplum,& bene. li-
cèt do.Pe.hic ſimpliciter tranſeat. Nã ad ſciendum
an eccleſia fuerit damnata debet cõſiderari initium
contractus per id,qđ hr̃ in d.c.ad aures.& l.ſi volũta
te.C.de reſcin.ven.¶In glo.ij.ibi: ſoluere non tene-
tur.contra hoc facit.qa ſi contractus eſt irrationabi-
liter factus erga eccleſiam,debet ſtare contractui, &
ipſum agnoſcere,& per conſequens vr̃ ꝙ valeat adie
ctio pœnę,& illam ſoluere, ſi ꝯtra faciat per id qđ hr̃
in c.dilecti.allegato in gl.& per iſtum tex. a contra-
rio ſenſu,potes dicere,ꝙ glo.debet intelligi qñ con-
tractus fuit rationabiliter factus. Sed nõ tenet adie-
ctio pœnæ, vt qa ſortè alienata, vel vendita fuit res
eccleſiæ cum debita ſolennitate.Sed tñ nõ fuit rõna
biliter pœna adiecta,vt quia eodẽ modo poterit alie
nari ſine adiectione pœnæ,ſicut cum adiectione pœ
næ,& ideo tunc non tenetur eccleſia ad pœnam vbi
agnoſcat cõtractum etiam quò ad ipſam pœnã. Sed
vbi res non potuiſſet pro tanta vtilitate alienari nõ
adiecta pęna, ꝓ quãta fuit alienata adiecta pęna,tũc
vr̃ ꝙ eccleſia tenetur agnoſcere ꝯtũ, etiã quò ad pę
nam per id, qđ hr̃ in ſimili.l.ſi pignore.§.vlt.hic al-

3 legato,vbi ſi † creditor vẽdit pignus, & ꝓmittit pœ-
nã,ſi res euincatur,ſi poterat pro eodem pretio ven-
dere ſine promiſſione pœnæ non tenebit̃ creditor ad
pœnam . ſecus ſi nõ potuiſſet vendi pro eodẽ p̃tio ꝓ
quo fuit vendita ſine adiectione pœnæ , vt ibi patet.
4 ¶†In ea.gl.in fi.ibi:dicit̃,quòd ſi procurator fiſci du
plum, vel triplũ pro euictione vendendo rem fiſcalẽ
promiſit , fiſcus tenetur ſolum ad ſimplum,& ſic nõ
vr̃ valere pœnæ adiectio.Sed dic ſm Io. An.ꝙ ibi lo-
quitur qñ vltra materiam contractus pœna eſt pro-
miſſa quo caſu non tenet promiſſio pœnæ ad præiu-
dicium fiſci . ¶Sed aduerte,quia hæc ſolutio non vr̃
perfecta. Nam potuit eſſe,quòd non potuit vendere
pro eo pretio pro quo vendidit,niſi pœnam promiſ-
ſam , & cum ibi indiſtinctè dr̃ quòd fiſcus non tene-
tur ad pęnam, poſſes dicere primo,ꝙ ille tex.debeat
limitari,quando ſine adiectione pœnæ in eius pręiu
dicium.facit,qđ hr̃ in ſimili in l.fi.§.emptor.C.com
munia de le.an autem ipſe procurator teneat̃ ad ip-
ſam pœnam quam promiſit.tãgit gl.in d.l.ſi procura
tor.& Bar.ibi, qui vr̃ concludere,ꝙ ſic de quo dicen
dum,vt ibi,& hæc procedebant olim,hodie vero res
vẽdita per fiſcũ non poteſt euinci.l.bene a zenone.
C.de quadr.præſcr.licèt.intra quadrienniũ poſſit agi
contra fiſcum ad pretium,vt ibi habetur.

S V M M A R I V M.

1 *Precarium,ex quò transfertur poſſeſſio, vel detentatio ex parte con cedentis tranſit ad hæredem ipſius concedentis,nec extinguitur per mortem eius cui facta eſt conceſſio.*
2 *Precarium tranſit in ſingularem ſucceſſorem,in quem res eſt alienata:& durat donec ipſe ſucceſſor reuocet.*
3 *Precarium non ſoluitur nuda voluntate concedentis.*
4 *Precarium in neutro genere,& precaria in fœminino differunt.*
5 *Precarium,& commodatum,quò ad quid conueniunt, & quò ad qd differunt.*
6 *Precarium a duobus poſſidetur.*
7 *Precarium contractus eſt quando quis recipit rem ab emphyteuta in perpetuum pro certa annua penſione.*
8 *Liuelli contractus quis ſit.*

PRecarium. conceſſio p̃carij extin-
guit̃ ad voluntatẽ con
cedentis,ſeu ei ſuccedentis.ſecus autem
in cõtractu precariæ.h.d.Et ſunt duę par
1 tes quæ patent.Secũda ibi:pro.¶†No.primo quid ſit
p̃cariũ.de quo in gl.j.No.ꝙ precariũ,ex quò trãſfer-
tur poſſeſſio,vel detẽtatio: vt tangit̃ ſuper gl.j.ex par
te cõcedentis tranſit ad hęredem ipſius concedentis,
nec extinguitur per mortem eius cui facta eſt con-
2 ceſſio.¶†No.ꝙ precarium tranſit etiam in ſingularẽ
ſucceſſorem in quẽ res eſt alienata , & durat donec
3 ipſe ſucceſſor reuocet.[a] ¶†No.ꝙ precariũ non ſoluit̃
a nuda voluntate concedentis : & hoc ideo , quia per
ipſum transfertur vtile dñium : vel ſaltem durat vſq;
ad vitã recipientis cõſiderata forma ipſius cõtractus.
Sed ea,quę dixi in c.j.ſuper gl.j.s̃.eo.ideo nimirum,
ſi nõ põt reuocari nuda voluntate ꝯcedentis,qa non
4 ſuadet rõ reuocationis,tũc fieri poſſe . ¶†No.differẽ
tiam eſſe inter precariũ in neutro genere , & p̃cariã
in fœminino genere . de quo dictum fuit in c.j.s̃.eo.
5 & tangitur hic in glo.fin.¶†In glo.j.ibi.ff.eo.tam p̃-
cariæ,& ſic vult gloſ.quòd precarium,& commoda-
tum quò ad quid ſint ſimilia, quia per neutrum tran
ſit dominium rei ad vtraq; , & debet reuerti finaliter
ad concedentem.differunt tamen in alio,quia preca
rium poteſt reuocari, quandocunq; etiã ſi ad certum
tp̃s fuerit cõceſſum: ſed cõmodatum nõ põt reuoca-
ri,niſi poſt completum vſum ad quẽ eſt factũ cõmo-
datũ. ¶Itẽ per cõmodatũ transfertur ſola detẽtatio.
l.rei cõmodatę.ff.cõmodati . ſed per precariũ in du-

a Succeſſor reuocet. Et ſic ad volũtatẽ põt reuocari . tamẽ ſi petat̃ reuocari nõ põt autoritate ꝓpria expelli vt tenet d.Alex. de Imo. in conſil.cvij. iiij parte.& ꝑ ipſũ Alex. vide in l.j. ff.de prec.

bio transfertur naturalis poſſeſſio.& ita vult gl.& in-
ferius tangetur. ſunt,& aliæ differentiæ inter preca-
riũ,& cõmodatũ.de quibus dicetur.ĩ.tit.j.c.j.ibi per
gl.j.tangit̃ de materia,& adde , qđ dicetur,ſeu hr̃ in
glo.vlti.& qđ ibi dicetur.¶In ea.gl.ibi: rogat p̃cario
a creditore.ſupple,cui fuit traditũ pignus in quem in
dubio vr̃ fuiſſe tranſlata poſſeſſio ciuilis,& naturalis.
l.cum viciſſim.& qđ ibi no.C.de pręſc.xxx.an.Si aũt
nõ fuiſſet adhuc traditum creditori nihilominus ro-
garet debitor creditorẽ,nec liceret ſibi pignus p̃carię
retinere,tunc per talẽ p̃cariũ trãſfertur ciuilis in cre
ditorẽ,& naturalis remanet penes ipſum debitorẽ.
per id,qđ hr̃ in l.quiſquis.ff.de dona. & facit etiam
quod hr̃ in l.interdum . in princ.cum ibi notatis. per
6 Bar.ff.de acqui.poſ.¶†In eadẽ gl.ibi:vnus ciuiliter.
ſcilicet ille cõcedens precario , alter naturaliter:ſcili
cet ille cui ſit conceſſio: & intelligo hoc verum in du
bio in illum cui conceditur res precario videtur agi,
ꝙ ſolum tranſeat naturalis poſſeſſio , & ciuilis rema-
neat penes cõcedentem.vt no.glo.aliàs habet.§.pe.
alleg.in gloſſ.poſſet tamen agi expreſſe , ꝙ tranſeat
vtraq; poſſeſſio.ſ.ciuilis, & naturalis in ipſum cui cõ
cedit̃ res p̃cario. ¶Itẽ poſſet agi,ꝙ poſſeſſio transfer
tur : ſed mera detẽtatio,ſicut tranſit in cõmodatariũ.
vt eſt gl.in d.l.agat.§.pe.ſed in dubio alio non appa-
rente videtur agi,ꝙ cõcedẽti remanet ciuilis poſſeſ-
ſio,& in illum cui concedit̃ tranſeat naturalis:& per
prędicta vr̃,quòd ſi aliquis vendit rem,& cõſtituit ſe
noĩe emptoris p̃cario poſſidere,ꝙ in ipſum emptorẽ
intelligat̃ trãſlata ciuilis , & penes ipſum venditorẽ
remaneat naturalis.facit,qđ hr̃ in l.quiſquis.ff.de do-
na.ſecus ſi conſtituiſſet ſimpliciter venditor poſſide-
re.qa tunc videt̃ tranſlata ciuilis, & naturalis in em-
ptorem retenta ſola detentione per venditorem.l.q̃-
dam mulier.ff.de re iudic. & l.quod in eo.in prin.&
ibi per Bar.ff.qui pot.& facit etiam qđ leg.& no.eo.
titu.l.interdum.& ibi idem etiam ipſe Bar.in l.iij.C.
de pig.in repetitione illius legis.& prædicta tene mẽ
ti,qa interdictum,vti poſſidetis,nõ datur. niſi ei qui
habet aliquã ſpeciem poſſeſſionis, nõ datur tñ ꝯ illũ
a quo q̃s habet precario.l.j.C.vti poſſidetis . ¶In ea.
gl.ibi : poſsidere nõ poſſunt.ſupple,eadẽ ſpecie poſ-
ſeſsionis: ſed diuerſa ſic.vt s̃.voluit gl.& hr̃ de mate
ria in l.iij.§.econtrario.ff.de acq.poſ.¶In ea.gloſ.in
fi.hoc verũ , ꝙ non dr̃ nouũ precariũ qñ durabat tp̃s
primæ cõceſsionis tp̃e quo fuit prorogatio . ſecus ſi
fuiſſet finita.vt patet in d.l.ſed ſi manẽte . & facit ad
qõnẽ, ꝙ ſi ꝓroget̃ officiũ p̃tãtis durãte tp̃e primi offi
cij,non dicat̃ habere nouũ.aliàs ſecus.de quo ꝑ Bar.
in l.iij.ff.de dam.inſec.¶In gl.ij.ibi:niſi volũtate no
ui dñi. Sed certè in dubio eoipſo,ꝙ nouus dominus
patitur ipſum cui facta cõceſsio precarij rem tenere ,
tatis videtur ex eius voluntate retineri : & ideo non
reuocat̃ per ſolam alienationem . ſed demum, ſi ille
ad quẽ facta eſt alienatio.vt patet in d.§.ꝙ actio.§.il-
lud.alle.in gloſ.¶Sed aduerte cum in eũ cui ſit con-
ceſsio p̃cariæ trãſeat poſſeſsio, niſi aliud dictum fue
rit.vt dictũ fuit in glo.præcedenti. quomodo potuit
acquiri dominiũ emptori , ex quò vẽditor non tene-
bat rẽ:ſed alius poſsidebat,qa ex ſolo tit.nõ trãſfert̃
dñiũ.l.traditionibus.C.de pac. potes dicere, vt hic
voluit Io.An.& d.Pet.ꝙ iſte vẽdens cõſtituit ſe noĩe
emptoris poſsidere.& ſic trãſlata erat poſſeſsio ciui-
lis quæ erat penes venditorẽ in ipſum emptorem: &
itẽ fuit trãſlatum dñium in emptorem.facit,qđ hr̃ in
l.quiſquis.ff.de dona.& l.qđ meo.ff.de acqui.poſ.& l.
quędã mulier.ff.de rei ven.vbi aũt poſſeſsio natura-
lis, & ciuilis eſſet trãſlata in illum cui ſit ꝯceſsio,tũc
non

non vř ꝙ conſtitutio vẽditorũ id opereť, ex quò ipſe non poſſidebat, ſed potuiſſet tunc transferri dñium inducẽdo emptorem in poſſeſſionẽ, ſeu tradẽdo.l.ſi fundũ.ff.de fundo dota. vbi aũt etiã illi cui facta fuit cõceſſio nulla poſſeſ.fuit trãſlata:ſed ſola detẽtio.tũc clarũ, ꝙ ↄſtitutũ vẽditoris opereť ꝑ voluntatẽ vẽditoris.per id,qđ no.gl.in l.ij.§.nõ aũt.ff.de vi,& vi ar. & qđ ibi no.per Bar.licèt ↄcedẽs ꝑcario, tũc ſi expelleret ꝑ tertiũ de poſſeſſione nõ perderet illã,ex quò deijceret ille cui facta fuit conceſſio,ſicut non perdit poſſeſſionẽ q deijcit, ſi nõ deijcit colonus ꝑ quẽ retinet ipſam poſſeſſionẽ.vt ꝓbať in d.§.nõ aũt. an aũt poſt rem alienatã, & trãſlatã in emptorẽ cõpetit interdictũ de ꝑcario ei qui primo loco ꝑcario cõceſſit. Vin.dixit,ꝙ nõ, qa illud interdictũ deinceps cõpetit emptori,& nõ debet cõpetere duobus. ar.l.ne in plures.ff.de exerc.an aũt,ſi ipſe emptor reuocaret ꝑcariũ,& ille nollet reddere, an poterit violẽter auferre,vř ꝙ nõ ꝑ ea,q̃ hñr in l.cũ fundũ.ff.de vi, & vi ar. do.Pet.hic dicit recurrendum ad ibi not. ſatis vř ꝙ ſi emptor adeptus fuerit poſſeſſionẽ ſaltem ciuilẽ,ꝙ poterit incõtinenti recuperare per l.§.cũ igitur. cũ ibi no.ff.de vi,& vi ar.nõ aũt ex interuallo poteſt, & ſic dẽt intelligi.d.l.cum fundũ.vt ibi not.Bar.Si aũt vllã poſſeſſionẽ penes ſe habuiſſet emptor, cũ de volũtate vẽditoris reuocaret precarium: tunc eſt magis dubium. gl.In d.l.cũ fundũ.vř velle,ꝙ ſi non admittitur ipſe emptor non poſſit recuperare ipſe emptor etiam incontinenti.ſed ipſe venditor. Vnde ſ'm illam gloſ. nõ põt expulſus reuocare,& violenter expellere per aliũ,ſed ſolũ per ſe,qđ eſſet valde notãdũ, ſi eſſet verum. ſed Bart.ibi tenet oppoſitum,quòd per aliũ de eius voluntate hoc faciente poſſit incontinenti recuperare poſſeſſionem per id,qđ hř in l.ſi quis in ſeruitutem.ff.de fur.non ob.d.l.cum fundum.qa illa ꝓcedit,niſi ex interuallo vellet recuperare, vt ibi voluit Bar.& prædicta procedunt qñ emptor vult extra iudicium rem recuperare reuocato precario. Sed niſi vellet agere interdicto de precario eo caſu quo venditor tranſtuliſſet poſſeſſionẽ ciuilẽ,& naturalẽ in ipſum cui ꝑcario cõceſſit, vř ꝙ tunc agere non poſſet emptor interdicto de ꝑcario,niſi prius facta ceſſione a venditore per id, qđ hř in l.flumine.§.adijcitur.ff. de dam.infec. & in l.ſi tertius.§.ſi quis priusq̃.ff.de aqua plu.ar.¶In ea.gl.ibi.ff.eo.l.ſi debitor.aduerte, qa glo.clarè procedit qñ nullũ aliud erat debitũ,niſi illud ꝓ quo fuit res pignorata. ¶Sed vbi vltra illud fuiſſet & debitũ chirographariũ ſine hypotheca, vel pignore, tũc põt eſſe dubiũ,an debitore ſoluẽre pecuniã pro qua pignus fuit obligatũ poſſit rem reſtituere inuito creditore,qui ꝑcario pignus ↄceſſit etiam ſi nõ ſoluať debitũ chirographariũ, nam vř ꝙ nõ, ſicut nec ſufficeret ſoluere pecuniã creditori pro qua fuit obligatũ pignus,vbi etiã ſoluatur pecunia chirographaria,ſi debitor haberet penes ſe pignus per id, qđ hř in l.vnica.C.de chirogra.pa.in pig.te. Sed ↄtrariũ ibi tenuit Cy.in xij.q.& ſic etiã dicit Dy.tenuiſſe in d.l.ſi debitor.& ſic & fuiſſe determinatum cũ per.d. l.ſi debitor. quæ loquiť indiſtinctè,& per cõſequens videť intelligenda per.l.de precario.ff.de publi.& ꝑ. de priuile.qa circa.& hoc tenuit etiã hic d.Pet.¶In ea.glo.ibi:expreſſit volũtatem ſuã.ſ.qa dixi cõcedo tibi talem rem ꝑcario donec voluero. nam tũc,qa ꝑ mortẽ extinguitur voluntas, quia mortuus non põt dici aliqd velle.iõ tũc finiť ꝑcariũ morte cõcedẽtis. & ita loquitur lex.iiij.alle.in gl. ſecus qñ ſimpliciter conceditur precariũ. qa tunc nõ finitur precarium morte concedentis,vt hic dicitur.¶Item ſecus videť ſi fuiſſet dictũ, ↄcedo tibi talem rem precario donec reuocauero. qa tũc,ſi nõ reuocat ante mortẽ cũ moriẽdo etiã nihil dicat non videť illud reuocare. & ſic durabit etiã poſt mortẽ ↄcedẽtis. & hæc faciũt ad q̃ſtionem,ſi poteſtas poſuit aliquẽ ad cõfinia quouſq; reuocauerit illa,vel donec voluit,an expirat ꝑ mortẽ ipſius poteſtatis,vel finito officio ſuo de quo ꝑ Bart. in l.cẽteſimis.§.fi.ff.de ver.obli.vbi cõcludit,ꝙ finiatur,qñ dixerit donec voluero. & idem,ſi dixiſſet, ꝙ volebat illa durare vſq; ad beneplacitũ ſuum. ſecus. ſi dixiſſet vſq; ad beneplacitũ officij poteſtatis per id quod habetur in c.ſi gratioſè.de reſcrip.in vj.Sed vbi dixit,donec reuocauero,eſt magis dubiũ,an reuocetur morte poteſtatis. nam ſi verba ſententiæ æquiparemus cõtractibus, ex quò nunc ſunt reuocata durabunt etiã poſt mortẽ per ea,quæ ſuperius dixi. ſi aũt æquiparemus vltimis volũtatibus.tunc videtur,ꝙ ſit finita,qa tunc dicta verba intelliguntur donec reuocauero.i.donec vixero per.l.vxorẽ.§.pe.ff.de le.iij. & dicit,ꝙ in pœnis benignior interpretatio eſt faciẽda.de regu.iur.in pœnis. in vj.ꝙ verba talis ſñiæ debent intelligi,vt in vltimis voluntatibus.& ꝓ hoc bñ facit,qđ hř in c.ſi delegatus.de offi.dele.li.vj.in fauorem litiũ dirimendarũ, & vt citius finiať cã, ſi quis delegauerit cãm donec reuocauerit vices ſuas non finitur delegatio per mortẽ ſuã.ſi aũt non ſit facta reuocatio.¶In gl.pe.ibi:poteſt reuocari.ſupple etiam, ſi pactũ eſſet factum in cõtrarium,qa tale pactũ, velut factũ contra ſubſtãtiã nõ valet,vt ibi hř,ſecus qñ ſit contra ea quæ ſunt accidentalia contractus iuxta eã quæ leg.& no.per glo.in l.pacta.ff.de ↄhen.emp. de quo etiam in l.dedit.ff.de cõdi.ob cau.ibi ꝑ Bart. & recolendę memoriæ do. Fran.de Ramponibus. in repetitione illius legis,& de materia etiã aliqd tetigi in l.id vbi ita donatur.ff.de dona.cau.mor.& ꝑ ꝑdicta dicit hic do.Pet.ꝙ in his, q̃ pendent a volũtate diſponentis nõ põt ſe obligare ne illã reuocẽ per l.ſi quis.in prin.teſtamenti.ff.de leg.iij.& ideo, ſi conſtitui procuratorẽ non poſſem me obligare quominus reuocem, quod vř procedere etiam ſi iure non reuocarem.vt eſt tex.cum gloſ.in c.de procuratore.in vj. hoc tamẽ caſu,licèt reuocare poſſim,ero,periurus,ſi reuocem.vt ibi no.facit quod not.Io.An.in regu.qđ ſemel.de reg.iur.in vj.in mercurialibus, in quæſtione illa qñ quis iurauit teſtamentũ non reuocare. de quo etiã plenè dixi in c.cũ contingat.de iureiu. ¶In ea.gl.ibi:culpam nõ pręſtat.ſupple,leuem,vel leuiſſimam: ſed ſolũ dolum,& latam culpam, quæ dolo comparatur.ut ſequitur in glo.& in hoc differt a cõmodato, qa cõmodatarius teneť etiam de leuiſſima culpa.l.ſi ut certo.§.j.ff.cõmoda.& eſt rõ diuerſitatis.ut tangit hic Ant. qa ad cõtractum precarij non uř uenire dans ꝑcario ꝓpter gratiam accipientis.Sed ex ſola uoluntate,& libertate. ſecus in cõmodato.tu potes aſſignare aliã rationẽ quã uoluit Barto.in l.cõmodato.§.ſicut.ff.cõmoda.& l.quod nerua.circa fin. ff.depoſi.nam ratio diuerſitatis eſſe poteſt ſecundũ eum,qa cõmodatum non poteſt reuocari ante uſum expletũ,ſeu cõpletum.ut d.l.in cõmodato.§.ſicut.& ꝑ.rit.j.& iõ grauať cõmodatarius in alio, ut teneatur & de leuiſſima culpa qñ cõmodatum ſit eius grã tantum.arg.l.cum q.ff.de iureiur.Sed ꝑcarium reuocať qñcunq; ad uoluntatẽ eius ↄcedentis & ſi ad certum tps fuiſſet conceſſum,ut hic dicit glo. ideo in alio releuatur ille cui fuit facta cõceſſio.uidelicet,ut teneať ſolum de dolo,& lata culpa.de alijs differẽtijs.tetigit gl.j.& ſup ea dic.ſ. ¶In gl.fi.in fi.de contractu precariæ.tãgitur in auth.ingreſſi.C.de ſacroſan.eccle.&

in l.finita.ff.de dã.infe.§.ſi de vectigalibus. & ibi ẽt
7 per Bar.& dixit in glo.in d.auth.ingreſſi.ꝙ †contractus precariæ eſt, quando qs recipit rem ab emphyteuta in perpetuũ ꝓ certa annua penſione. contractus autem liuellariꝰ, ſeu liuelli eſt, qñ qs recipit rẽ ab eo, qui habet precariã. Sed Bar.in d.§.ſi de vectigalibus. dicit, ꝙ cõtractus ꝑcariæ licèt ipſe nõ dicat, quando de re eccleſiæ ad vitã concedentis fit ſeruata forma, q̃ habetur in capitulo ꝑcariæ.x q.ij. & dictũ fuit.in c.j.in glo.j.& ſuper ea, & iſtud puto nerũ licèt Bal.in v.rubrica, in vſibus feudorũ, in ver.aut ſi ꝑcario, aliàs linellario, videaĩ tenere gl. dictę auth.in
8 greſſi.contractus † aũt liuelli dĩ eſſe, qñ fit conceſsio per feudatarium ꝓ certa annua mercede. qđ olim videbatur poſſe fieri ꝑ vaſallũ etiã ſine cõſenſu dñi ꝑ id, qđ hĩ.in c.j.de alie.feu.dũmodo nõ fiat in fraudẽ, qđ qñ ꝓſumebatur ꝓ modiciſſima pẽſione duorũ denariorũ, vt in ti.qualiter feudũ, olim poterat alienari.§.donare.& facit, qđ hĩ.in c.j.ſi vaſallus feudũ qđ alienauit redemerit. Et ſm ꝓdicta vĩ intelligendum, qđ no.Bar.in d.§.ſi de vectigalibꝰ. hodie vero omnis alienatio vĩ ꝓhibita vaſallo ſine conſenſu domini, vbi quãdo vult alij infeudare ꝑ id, qđ hĩ de ꝓ a hi.alie.feu.per Fed. in c.ſeu imperialem.§.j.& c.j.de lege conradi.cum ibi notatis. dicit tamen Bart.in d.§.ſi de uectigalibus.& Bal.in loco præallegato, quòd interdum ex uſu loquendi appellamus contractum emphyteuticum contractum liuellarium.& ſimiliter contractum precariæ contractum liuellarii.& hoc iõ forte, qa quantum ad effectũ non uideĩ multũ differre.facit, quod dictum fuit.in c.j.ſ̃.eo.

a Hic declarat. Ad intellectũ huius.c.videque dicuntur. C.eo.ti.l.j.& per domi. Ale.in l.qđ nerua.ff.de poſi.& in l.ſi quis nec.ff.ſi cer.pe.vbi totam ferè materiam colliges.

¶De commodato. Rub.

¶Viſum eſt in ti.j.de contractibus q fiunt gratia accipientis tm̃, vt eſt cõtractus precarij. verum, quia eſt alius cõtractus qui etiam fit gratia accipientis, vt eſt cõtractus cõmodati. ideo poſt titulũ præcedentẽ ponit iſtum, verum qa iſta continuatio non vĩ reſpicere cõtractum ꝑcarię, qui videtur fieri gratia vtrinſq; de quo principaliter loquiĩ titulus præcedens in rubro, & nigro, ideo poteſt aliter cõtinuari hac forma: quia contractus eccleſiaſtici de quibus inceptus eſt tractatus fiunt quãdoq; gratia accipiẽtis tm̃, vt cõiter contingit in cõtractu commodati, qñq; gratia dãtis tm̃, vt cõiter cõtingit in ꝯtu depoſiti: qñq; gratia vtriuſq;, vt eſt cõtractus emptionis, & vẽditionis, & locationis, & ſimiles. ideo de oĩbus iſtis erit vidẽdũ, in primo de cõmodato, ꝙ Beatius eſt dare quàm accipere, vt dicit gl.ſuper rubrica.ff.cõmod.& iõ poſt tractatum præcedentem ponit iſtum.

SVMMARIVM.

1 *Dictio, cum, ponitur quandoq; pro, quia.*
2 *Commodatarius tenetur de leui, & lata, & etiam latiſſima culpa.*
3 *Commodatarius non tenetur de caſu fortuito.*
4 *Commodatum non reuocatur ante vſum completum.*
5 *Beneficium dicitur beniuola actio gaudium tribuens capienti.*
6 *Gratia dicitur multis modis.*
7 *Transferre, & concedere differunt.*
8 *Precarium conceditur ſine præfinitione certi vſus, ſecus in commodato, & qualiter differat precarium a commodato. & nu. 29.*
9 *Pecunia computantur inter res quæ vſu conſumuntur, & quæ ſeruando ſeruari non poſſunt.*
10 *Contractus vbi fit gratia recipientis tm̃, tenetur de leuiſſima culpa.*
11 *Dolus quid ſit.*
12 *Lata culpa quid ſit.*
13 *Leuis culpa quæ dicatur, & quæ leuiſſima. & nu.18.*
14 *Caſus fortuitus quis dicatur.*
15 *Incendium, an ſit caſus fortuitus. & nu.33.*
16 *Culpa quid ſit.*
17 *Et quot eius ſpecies.*
19 *Mutuum quomodo differat a commodato.*
20 *Debitor mittens rem per idoneum nuntium, an re perempta liberetur.*
21 *Mutuatæ rei dominium tranſit in recipientem.*
22 *Si commodatur res cum famulo, an de re perempta teneatur commodatarius.*
23 *Caſum fortuitum in ſe ſuſcipiens, an, & quando teneatur.*
24 *Renuntiare, an poſſit quis iuri de futuro.*
25 *Renuntiare caſibus fortuitis, an poſſit quis.*
26 *Commodatarius, ſi eſt in mora reſtituendi tenetur de caſu fortuito etiam, ſi res apud commodantem fuiſſet eodem modo peritura.*
27 *Culpa, ſi præcedit caſum, an teneatur quis indiſtinctè de ipſo caſu.*
28 *Commodatarius, ſi ex cõtumacia, aut per culpam (quia impeditus) reſtituere ceſſet, ad quid teneatur.*
30 *Vaſa vitioſa commodans ignoranter non tenetur de vino effuſo, & quid in vaſa locato, vel vendito.*
31 *Contractus fit commodati gratia recipientis.*
32 *Furtum, an computetur inter caſus fortuito.*

CVm gratia. Loco ſũmę ꝓt dici, ꝙ hic declarat, [a] qñ, qualiter, & de quo teneatur commodatarius, & quòd commodatum intẽpeſtiuè non poteſt reuocari. Et ſunt duo principalia, quę patẽt, ſicut ſunt duo principalia dicta. Secunda ibi: contra eum. Primo facit duo, quia primo ponit vnum dictum. Secũdo aliud a quo excipit. Secunda ibi: licèt. Secunda ſimiliter facit duo. quia primo ponit vnum dictum. ſcđo ipſius rõnem aſſignat. ſecunda ibi: cum non de-
1 cipi. ¶†No.de iſta dictione, cum, quæ poniĩ pro qa. de quo per Io.An.ſuper regula, nullus ex cõcilio. de reg.iur.in vj. ¶No.ꝙ commodatũ quãdoq; fit gratia commodatarij.& iſtud regulariter contingit in l.ſi vecerto.§.j.& §.cõmodatũ.ff.eo.tit.quandoq; vero fit gratia cõmodãtis, quãdoq; gratia vtriuſq;, vt tãgiĩ in
2 gl.ij. ¶†No.ꝙ vbi cõmodatũ fit gratia cõmodatarij tm̃, teneĩ cõmodatarius nedũ de leui, & lata culpa:
3 ſed etiã teneĩ de leuiſſima culpa. ¶†No.ꝙ cõmodatarius regulariter non tenetur de caſu fortuito, de qbus exceptis tangiĩ in gl.ij.& ſuper ea patebit quali-
4 ter debeat intelligi. ¶†No.ex ſecũda parte, ꝙ de mã cõtractus cõmodati eſt, ꝙ cõcedaĩ ad certũ. & determinatũ vſum, & ꝙ tunc cõmodatũ nõ poſſet reuocari, niſi vſu finito, vt hic dĩ. & tangitur etiam in glo.j. ¶No.ſm do.Ant. ꝙ in ꝯtractibus hincinde obligatorijs, quòd ab initio eſt voluntatis, ex poſtfacto eſt neceſſitatis.& ad hoc allegant doc.ad qđ benefacit.l.In cõmodato.§.ſicut.ff.cõmo.& l.ſicut.ſ̃.de act. & obl.
5 ¶†No.ꝙ cõmodanĩ appellaĩ bñficiũ, & ꝓ hoc facit: qa bñficiũ dĩ beniuola actio gaudiũ tribuẽs capienti.vt hĩ in c.j.ex quibus cauſis feudũ amittaĩ.non dĩ tñ tũc bñficium eccleſiaſticum: ſed ſimplex bñficiũ. ¶Not.illud vulgatũ, quòd non eſt conueniens nos decipi ex beneficio non collato: ſed potius iuuari.
6 ¶†Not.de verbo, gratia, quod accipitur hic pro vtilitate, ſeu contemplatione ſecundum domi.Floria. allegat ſimile, quod habetur in regula, quod ob gratiam.de regu.iur.libro ſexto. ¶Alio modo dicitur ſcilicet gratia Dei, & hæc eſt triplex ſecundum eum: quia quædam eſt gratia data quædam gratum faciẽs. Prima dicitur gratia data: quia ex latitudine, ſeu liberalitate Dei prouenit, & præparat hominem, vt operatur ea per quę pręuenitur gratia gratum faciẽs: largitas vero poteſt dici gratia gratũ faciens: qa per eũ qcqđ factũ eſt gratũ eſt Deo, de quo per magiſtrũ

ſententia-

ſententiarū.lib.vj.diſt.xxvij. & per Thomā in prima
ſecūdæ diſt.c.xj.arti. pen. & vlti. facit etiam ad præ-
dicta, quod hr̄ in glo.in cle.j.de magiſtris. ibi tangit
gl.de gratia operante,& de gratia coöperante.In gl.j.
7 ibi:& non tranſlatio. ¶†No.benè ex glo.differentiā
inter tranſlationem, & conceſſionem : quia verbum
cōceſſio, verificat̃ qñ ſola detētatio tranſit ex cōceſ-
ſione,vt contingit in commodato, & etiam in re lo-
cata.facit, qđ hr̄ in l.licèt.§.j.& in l.cōmodate.alle.
in gloſ.& l.j.C.cōmunia de leg.Sed tranſlatio notat
trāſlationem dominij,vel poſſeſſionis,qđ tene méti.
¶ In ea.glo.ibi: in locationē,vel in contractū innoīa
tum.dic,ꝙ tranſit in locationē qñ merces eſſet in pe
cunia. Sed ſi vbi eſſet in alia re,tunc tranſit in cōtra-
ctu innominato,vt probatur in §.vltimo,allegato in
gl.& bene facit inſti.loca.§.j.& l.naturalis.ff.de præ-
8 ſcrip.verbis.¶†In ea.glo.ibi: ſine præfinitione certi
vſus,puta,q̄a ſimpliciter concedo tibi equū, vel con
cedo tibi librū. & hoc in caſu non eſt vis, ſiue dica-
tur concedo tibi equū, vel concedo tibi librū.an ve-
ro dicatur cōmodo tibi librū,vel cōmodo tibi equū:
q̄a licèt verba videant̃ ſonare in cōmodatū hoc vlti-
mo caſu tñ erit precarium, ex quò eſt determinatus
vſus. nam potius debet attendi mens,q̄ verba.facit,
qđ hr̄ in l.inſulam.ff.de præſcrip.verb. & l.ſi vnum.
ff.loca.& hoc etiam tenuit Cy.in l.ij.C.commodati.
plus vr̄ ꝙ etiā,ſi fiat cōceſſio, vel cōmodatum rei ad
certū vſum,quòd ſi non fit ad tp̄s determinatū exp̄ſ-
sè,vel tacitè, puta q̄a cōmodo, vel ꝯcedo tibi domū
ad habitandū,nec aliter exprimit̃ tp̄s,erit precarium,
& nō cōmodatum. per id,quod hr̄ in l.Lucius.ff.de
dona.cum ibi notatis. per Bar. Et no.per eundē.l.in
cōmodato.§.ſicut.ff.cōmodato. & per Cy.in l.ij.C.
co.ſecus,ſi certū tp̄s fuiſſet expreſſum, vt quia dictū
fuiſſet concedo tibi domū ad habitandū pro dicto tē
pore,vel tacitè intelligitur, vt ſi concedo tibi equū;
vt vadas ad villam,q̄a tacitè intelligat̃ tp̄s, intra qđ
poſſes ire,& redire facit, qđ hr̄ in l.cōtinuus.§.cum
ita.ff.de ver.obli.& per prædicta vr̄ ꝙ ſi cōcedit̃ do-
mus ad habitandū pro certo tp̄e, non poſſit reuocari
cōceſſio ante tp̄s finitū, ſecus vr̄ ſi non fuiſſet ſimpl̄r
facta ꝯceſſio, ſed dictū fuiſſet concedo tibi precariè
habitationem talia domus pro tanto tp̄e: q̄a tunc,ex
quò cōſtat partē voluiſſe hoc cōtractū præcarij pote
rit reuocari ante dictum tp̄s,cū præcariū ad tp̄s con-
ceſſum poſſit ante reuocari.l.cum præcario.ff.de p̄-
ca.& no.gl.penul.ſ.tit.j.c.fi. & hoc etiā voluit ſenti-
re gl.hic,dum dixit, quòd præcariū qñq; conceditur
ſine præfinitione certi vſus, quaſi voluerit, ſed poſſit
etiam eſſe præcarium,licèt certus vſus fuerit expreſ-
ſus:q̄a partes hoc voluerunt,qđ tene mētl. & ex p̄di
ctis habes vnam dif̄am inter p̄carium,& cōmodatū;
quia p̄carium concedit̃ vt plurimū cum præfinitione
certi vſus,ſed in cōmodato cōiter exprimitur certus
vſus. ¶Itē eſt alia dif̄a,q̄a qñ cōceſſio fit ſimpl̄r non
expreſſo,qđ fiat præcario licèt exprimat̃ certus vſus,
ſiue nō exprimat̃ certū tp̄s,nec tacitè itell̄r, erit p̄ca
riū:ſed niſi exprimatur certus vſus,& certū tēpus,vel
tacitè ſubintelligitur tunc erit cōmodatum. ¶Item
tertio eſt alia differentia:q̄a vbi eſt cōmodatū nō p̄t
reuocari: vt patet ex iſto text.iuncta.l.præcario.ff.de
præcario.¶Itē eſt quarta dif̄a,q̄a ille qui recipit p̄ę-
cario tenet̃ ſolum de dolo, & lata culpa.l.quantū.§.
illud.ff.de præcar. ¶Et no.in gl.penul.c.fi.tit.præce
denti. ſecus in cōmodato, qui regulariter tenetur ēt
de leuiſſima culpa: vt tangit in gl.ſeq.Cōueniunt p̄-
carium,& cōmodatū in aliquibus, de quibus.ſ.tit.j.
c.fi.in gl.prima, quia per neutrum transfert̃ dñium.

¶Item cōſiſtit tam in re mobili,q̄ in re immobili.vt
voluit alle.etiā hic circa finem.Alia tñ dif̄a,& quin-
ta p̄t aſſignari inter præcarium, & commodatū, q̄a
p cōmodatū non trāſfert̃ aliqua poſſ.l.rei commoda
tę.ff.cōmoda. Sed per præcarium in dubio transfert̃
naturalis.l.& habet.de præcario.& voluit glo.j.in d.
c.fi.ſ.titu.j.vbi etiā dixi. Sed iuxta prædicta p̄t du-
bitari de duobus.primo quid ſi peto rem mihi cōce-
di ad certū vſum.& ad certum tp̄s expreſsè,vel taci-
tè.& conceſſio fit ſimpliciter,an erit præcariū,an ve-
ro cōmodatū.dic,ꝙ erit commodatum: q̄a in dubio
tñſio intelligitur ſm̄ interrogata.§.præterea. inſti.de
inut.ſtip.ſcd̄o quærit̃ q̄d ſi res eſt cōmodata ad certū
vſum,& certum tp̄s expreſsè,vel tacitè: ſed caſu for
tuito impeditus cōmodatarius vti intra tp̄s, an poſt
tp̄s poſſit reuocari.gl.& Bar.in l.in commodato.§.ſi-
cut.ff.cōmo.tenēt,quòd poterit reuocari: quia talis
caſus nō dēt nocere commodanti q̄ certat de dāno:
ſed potius cōmodatario,qui certat de lucro.facit,qđ
hr̄ in l.cū quæritur.& l.ſi vno.§.item cum quid.ff.lo-
ca.& ad materiam facit,quod no.Bart.in d.l.cōmo-
dati.§.ſicut.& Cy.in l.ij.C.cōmodati.¶In ea.gl.ibi:
duxiſti ad bellum.ſupple.& ſic fuiſti in culpa verter-
do ad aliū vſum,q̄ res fuerit conceſſa.ideo tūc tenet̃
de caſu fortuito etiam,vt voluit gloſſ.& probatur in
§.interdū.alle.in glo.¶In ea.gl.Viuianus.ſupple iu-
9 riſconſultus.vt patet in d.l.j.ff.co.¶†In ea.gl.ibi: nō
cōmodat̃,niſi ad Pompā.& ſic vr̄ velle gl.per l.quas.
alle.quòd pecunia dicatur eſſe res quæ vſu conſumi
tur.Et hoc ideo contingit,q̄a eo ipſo, ꝙ cōmiſcet̃ cū
alia pecunia ſimili nō p̄t amplius diſcerni. & ideo
cenſet̃ quodāmodo conſumi.l.ſi alieni.ff.de ſolu.&
cōmodatur quādoq; pecunia ad Pompam, vt ditior
quis appareat, ne fortè creditores repetāt pecuniam
ab illo cui ſit cōmodatū, qui fortè aliàs repetijſſent
vbi non vidiſſent pecuniā,quæ fuit cōmodata quam
fortè ignorant cōmodatam, & putauit eſſe campſo-
ris debitoris. & hoc modo quādoq; aliqui campſo-
res euadunt,vt non incidāt in rupturā.¶Item etiam
aduerte,ꝙ pecunia numeratur inter res, quæ ſeruan
do ſeruari non poſſunt. vt eſt gl.notabilis in l.j.§.fuit
q̄ſitū.ff.ad treb. & hoc ideo: q̄a ſeruādo pecuniā ni-
hil vtilitatis hr̄ ex ea. ſed potius,qñ quis illa vtitur.
& tūc etiam,vt dixi, qñ cōmiſcetur cum alia vr̄ quo-
dāmodo cōſumi.d.l.ſi alieni.¶In ea.gl.in fi.& eſt rō
diuerſitatis: q̄a principalis non p̄t facere ſibi præiu
diciū. ideo non obligant̃, niſi quatenus factus eſſet
locupletior.l.j.§.fi.ff.eo.¶Sed benè poteſt ſibi acq-
rere reſtitutionem.de inuti.ſtip.§.principalis.& non
eſt abſonum,quòd interdum fauore perſonæ claudi-
cet contractus, vt habetur in l.Iulianus.l.antepe.al-
le.in gl.licèt regulariter ſeruari debet æquitas inter
10 cōtrahentes.l.ſi cum dies.§.ſi arbiter.ff.de arbi.¶†In
glo.ij.ibi:leuiſſima culpa. Nam regulariter vbi cōtra-
ctus fit gratia recipientis tm̄, tenetur etiam de leuiſ-
ſima culpa.Sed vbi fit gratia dātis tm̄, regulariter te
net̃ ſolū de dolo,ſupple. & lata culpa,quæ dolo æq-
parat̃.l.j.§.penul.ff.ſi menſor fal.mo.dix. & l.quod
nerua. & ibi no.ff.depoſiti. ¶Si vero contractus fit
gratia vtrinſq; partis:tunc regulariter tenet̃ de dolo,
& lata culpa.vt ipſe tāgit, gl.ſupple.& ēt de leui cul-
pa:ſed nō de leuiſſima.p id, qđ hr̄ in l.ſi certū.§.nūc
videndū.ad fi.ff.cōmoda.& l.ꝯtractus.ff.de regu.iur. &
j.de reg.iur.e.ꝯtractus.cū ibi no.p gl.& Dy.& Ioā.An.
Non aūt tenet̃ quis de caſu fortuito, ēt ſi contractus
ſit celebratus gratia recipiētis tantum,niſi in caſibus
hic poſitis, & multominus tenet̃ de caſu fortuito, ſi
contractus fuit celebratus gratia dantis tantum, vel

gratia vtriuſq;,niſi in caſibus hic poſitis. & aduerte,
qa gl.hic ſupponit q̄d eſt dicere dolū latam culpā:
leuem culpā,& leuiſſimā. ¶Item caſu fortuito, & q̄
dicantur eſſe iſta tangit gl.notabilis inſti.quibꝰ s mo.
re contrahi.obli.§.pe.& ideo Io.An. hic. & do.Ant.
poſt eū. Bar.plenius tetigit in repetione.l.quod ner-
ua.ff.depoſiti.& Io.An.hic tranſit ſimpliciter. Tamē
dicit Io.An.nō faciendo mentionē de dictis Bar.do.
Flo.hic aliqua tetigit de dictis Bar.d.Pe.hic non teti
git,ſed remiſit ad ea quę ipſe dixit.ī.ti.j.c.ij.vbi reci
tat do.Bar.do.Ant.hic dicit declarando. primo quid
11 ſit dolus. & dicit † quòd eſt ſtudioſa machinatio ad
decipiendū alterum adhibita. Exemplum,ſi depoſi-
tarius,vel commodatarius latenter indicant furi, vt
veniat ad furandū rē depoſitā, vel commodatam,vt
fortè poſtea partieē eam cum eo.Lata vero culpa eſt
12 nō intelligere † q̄d omnes intelligunt,vel non ſcire,
ꝙ oēs ſciunt, vel ſaltem maior pars.l.latæ culpæ.ff.
de ver.ſig.& l.q̄d nerua. cum ibi no.ff.depo.exem-
plum,ſi cōmodatarius,vel depoſitarius dimittit rem
cōmodatam,vel depoſitā in porticu,ſiue in via,ſiue
in cuſtodia,ꝙ cōiter homines nō faciūt. Ideo dr̄ eſ-
13 ſe in lata culpa. †Leuis vero eſt omittere illud,quod
diligēs nō omiſiſſet, vel facere illud,ꝙ diligens non
feciſſet. exemplū,ſi dimittit rem cōmodatam in ca-
mera,ſiue in aliqua clauſula: ꝙ diligens nō feciſſet.
Leuiſſima culpa eſt, quæ prouideri poteſt per diligen
tiſſimam.facit.l.ſi putarem.ff.ad l.Aquil.& ſic leuiſ-
ſima culpa eſt facere,q̄d diligentiſſimus nō feciſſet,
vel omittere,ꝙ diligentiſſimus non omiſiſſet. exem-
plū, ſi cōmodatarius dimiſit librū cōmodatū in ca-
mera clauſa cū catenatio, & fortè reuoluit clauē, &
non temptauit, an eſſet bn̄ clauſa, ꝙ diligentiſſimus
non omiſiſſet.imo temptaſſet,an eſſet bn̄ clauſa, vt
ſic videret ne ex tranſuerſione clauis eſſet deceptus.
14 Caſus vero fortuitus eſt inopinatus rei † euentus, q̄
etiam diligentiſſimus, ſeu a diligentiſſimo præuidere
non potuiſſet.l.ij.§.ſi eo tpe.ff.de admi.rerū ad ci.p-
ti.& faciunt etiam hic allegata in gl.in verbo, caſus
vero fortuiti:exemplū,pono caſum,ſi res commoda-
ta eſt ablata in curſu latronum,vel ſi eſt incendio cō
ſumpta.& licèt ſic reſidet Io.An.& do.Anto.in hoc
15 vltimo pōt eſſe dubitatio videlicet, † an incēdiū cen
ſeatur eſſe caſus fortuitus,cū plerunq; ſit culpa inha
bitantis.l.iij.ff.de offi.præfe.vrb. & l.ſi vna.ff.de pe-
ri.& cōmo.rei vend.de quo inferius dicet̄.& ſm p̄di
cta patent tres ſpecies culpę:qa q̄dā eſt culpa lata,q̄-
dā leuis,q̄dā leuiſſima.& ſic cōiter dicunt gl.vt patet
hic in d.§.penul.inſti.qui.mo.re ꝯhi.obli.ſm Bar.in
l.q̄d nerua.ff.depoſi.dicit, ꝙ poſſumus conſiderare
culpam in genere.& illa habet ſub ſe quinq; ſpecies.
nam quædam eſt leuiſſima culpa,& iſta eſt dolus p̄-
ſumptus.de quo hr̄ exemplum in l.ꝙ nerua.& ī.etiā
tangetur.& ibi probatur non violando literas ſecun
dum vnum intellectū, quem tangit ibi gl.& ſequitur
ibi Io.de Blonoſto.& in ſuis libellis.& Bar.in d.l.q̄d
nerua. licèt gl.videat̄ ibi velle aliū intellectū,videli-
cet,ꝙ ibi ponat̄ latior culpa, & ſic cōiter cōſueuerūt
doc.trāſire cū gl.vt ēt patet hic ex dictis Io. An. Sed
re vera vr̄ litera violari, q̄ loquit̄ de latiori culpa, &
inter illas vr̄ eſſe dira,vt ī.tanget. & eſt latior culpa
dolus p̄ſumptus. ¶Item ſm Bart.eſt dare latā culpā,
leuē,& leuiſſimā.& ſic erūt quinq; ſpecies culpę,vi-
delicet latiſſima culpa,latior,lata,leuis,& leuiſſima.
vnde pro declaratione p̄dictorum eſt videndū, quid
eſt culpa in genere ſumpta. dicit Bar.in d.l.q̄d ner-
ua.ꝙ eſt deuiatio ab eo, ꝙ bonum eſt,quod per hoīs
diligentiam potuit prǫuideri,ſiue deuietur faciendo
malū, ſiue deuietur omittendo facere bonū ſciēter,
vel ignoranter. nam prima eſt culpa,vt apparebit ex
ſequētibus. & ideo dixi per hoīs diligentiam,vt ex-
cludant̄ caſus fortuiti. Pe.de Bellaper.diffiniebat ſic
16 culpam.culpa † eſt a legis diſpoſitione deuiare. Sed
iſta diffinitio non placuit Bart.qa totū vr̄ cōprehen-
dere latā culpā,q̄ eſt ignorare, ꝙ ab oībus ſciri dēt.
l.latæ culpæ.ff.de verbo.ſig.ſed certè,vt hic refert d.
Flo.in quibuſdā additionibus ſup repetitione Bart.
in d.l.q̄d nerua. dixit,ꝙ diffinitio Petri vr̄ habere eū
dem intellectū quē diffinitio Bar.arg.eorum. q̄ hn̄t
in l.qui liberos.ff.de ritu.nup. vbi ſatis vr̄ q̄s facere
malū,ſi non ſtudet ad bonum.a.le.quod hr̄.ī.de ſen.
exc.quātę: ſed melius facit,quod hr̄ in c.j.de forma
fidelitatis.in vſi.feu.vbi dr̄,quòd non ſufficit abſtine
re a malo, niſi etiam fiat, quod eſt bonum, ſed ipſe
Flo.dicit, quòd neutra diffinitio vr̄ complere totum
diffinitū quāuis culpa accipitur large, & cōprehēdat
dolum,qa ſm eum dolus non vr̄ eſſe propriè deuia-
tio q̄ dr̄ eſſe meū non eum, imo eſt potius quid po
ſitiuum:qa eſt machinatio,hoc eſt animi praua cōce
ptio,ꝙ eſt dolus malus hoc dico: qa eſt reperire etiā
dolum bonum, vt qn̄ quis machinatur aduerſus ho-
ſtē.l.in x.ff.de dolo.vnde dicit dom.Flor.ꝙ culpa in
genere pōt ſic diffiniri,ꝙ eſt deuiatio a bono, vel pra
ua operatio: ſed certè diffinitio Bar.ſatis comprehē-
dit illud in effectu,vt patere poteſt ex his q̄ ſuperius
17 dixi. Viſo igitur quid ſit culpa in genere † eſt viden-
dum quot ſunt ſpecies culpæ, gl.cōiter dicunt quot
ſunt tres,ſcilicet,lata,leuis, & leuiſſima. vt patet in
hac gl.& §.penul.inſti.qui.mo.re cōtrahi.obli.Bart.
vero in d.l.quòd nerua.vt ſuperiꝰ tetigi.dicit, ꝙ ſunt
q̄nq;,latiſſima,latior,lata,leuis, & leuiſſima,& dr̄ le
uiſſima dolus verus,& manifeſtus,latior vero dolus
præſumptus,vt ī.dicet̄. & de alijs culpis quæ ſint.ī.
tanget̄.& ſm hoc patet,ꝙ dolus poteſt dici culpa:qa
vt patet ex p̄dictis eſt ſpecies culpæ. & ſic cōtinetur
ſub genere, ſicut & quęlibet ſpecies.l.ſi q̄d eorū.§.
inter emptū.ff.de leg.iij.& l.j.in fi.ff.de ſuis, & legi.
& facit, q̄d hr̄ de reg.iur.q̄m.lib.vj. & ꝙ dolus poſſit
culpa dici, vr̄ etiā ſatis pbari in l.ſi ex cauſa.§.ſi mu-
lier.iuncta gl.ff.de mino. & l.non tm̄.§.conueniant.
in gl.in verbo prædone.ff.de peti.hæredi. & bn̄ facit
quod hr̄ in l.quòd hr̄ quis.iuncta gl.ff.de reg.iur.&
iſta faciunt ad quæſtionem, ſi quis promiſit recipiē-
ti aliquem in famulum pro ipſo famulo de reſarcien
do dāno quod eius culpa datum fuerit, an ſi q̄d ſub-
traxit,vel doloſè fecerit ipſe famulus tenetur ipſe p-
miſſor,videretur ꝙ non:quia promiſit,q̄d famuli cul
pa datum fuerit,& nihil fuit dictū de dolo. & iſta vi-
dent̄ eſſe diuerſa, a culpa, vt vr̄ colligi ex hac glo.in
princi. ¶Sed contrarium vr̄ dicendum, ꝙ ſub culpa
in genere ſumpta comprehendit̄ etiam dolus,vt prę-
dixi. & iſtud tenuit Bart.in d.l.quòd nerua.quod eſt
idem,quòd dolus manifeſtus.& ſic pōt diffiniri pūt
diffinitur dolus.l.j.ff. de dolo. quia eſt machinatio
ad decipiendum contra alterum adhibita manifeſtè.
& quòd vltimo dicitur, videlicet, manifeſtè,dictum
eſt ad differentiam doli præſumpti, qui dicitur ſin
culpa latiori.l.quòd nerua.& ſecundum verum intel
lectum non violandum literam.ff.depoſi.& de iſta
largiſſima, quæ eſt dolus manifeſtus poteſt poni
exemplum,vt ſupra poſui.de dolo.poſt Ioan.Andre.
hic de largiſſima culpa. latior videtur culpa,quæ eſt
dolus præſumptus. poteſt ſic diffiniri: quia eſt ima-
ginatio ad decipiendum,fallendumq; alteriū,adhibi-
ta p̄ſumptiuè.& ideo dicit̄ prǽſumptiuè ad differētiā
doli manifeſti: ſed aduerte, dices tn̄ cū dolus ꝯſiſtit
in animo

in animo vr̃ ꝙ ſemper debeat dici præſumptus: quia non poteſt benè cõſtare quid habeat quis in animo, niſi ꝑ ꝑſumptionem. facit quod hr̃ in l.dolũ. C.de dolo.& c.ij.de renũ. in vj.dicit Bart.in d.l.qđ nerua. quòd dolus manifeſtus ſatis poſſit, quando indicia ſunt manifeſta: qa illa inducat probata induc.it dolũ manifeſtũ. d.l.dolũ.C.de dolo. & ibi patet exemplũ in glo.pueri. qñ apparet, quòd datum fuit magnum vinũ alicui, vt inebriaret. & ſic poſtea cõſueuerat alicui actui. Quædã vero ſunt indicia, ſeu ꝑſumptiones non ita manifeſtę, nec omnino concludẽtes. & iſta non inducunt manifeſtũ: ſed præſumptum.l.ſi procuratoris.§.dolo. & l.dolus.ff.mã.& patet etiam exẽplũ in d.l.quòd nerua. puta aliquis ſaluauit res proprias: ſed non res depoſitas. nam vr̃ fuiſſe in dolo ꝑſumpto. vt ibi patet, & ponebat etiam exemplũ do. Flo.magis ſpecificum, puta, ſi res depoſitas dimiſiſti in aula, & tuas in camera. nã, ſi perdunt̃ res depoſitę tuis remanentibus ſaluis, tu teneris de dolo præſumpto, quod põt dici culpa, ſcilicet latior. vt d.l.quòd nerua.& ĩ.tit.j.c.ij.licèt alij dicãt, quòd potius dicitur tunc eſſe lata culpa. Sed certè.d.l.quòd nerua applicat illam culpam latiorem licèt glоſſ.ibi exponat id eſt latam: ſed litera tunc violatur. eſt autem dr̃ia inter verum dolum, & præſumptum: qa a vero dolo minor non excipitur: ſed a dolo præſumpto ſic.l.vbi exigitur.ff.de eden.vnde licèt non reſtituatur aduerſus dolum verum: tamen reſtituitur aduerſus dolum pręſumptum.vt in c.auditis.ſ̃.de reſtitu.in integ.vbi reſtituitur aduerſus dolum, ſeu publicum teſtamentum. & faciat, qđ habetur in l.j.§.nũtiatio.per Io.de Are.ff.de no.ope.nũtia. ¶Item a vero dolo nulla eſt excuſatio. ſed a præſumpto bene interdum põt eſſe excuſatio, vt patet ex his quæ no.in l.ſi vt certo.§.qđ vero ſenectus.ff.cõmodati. vbi patet, quòd licèt ꝑſumptio doli ſit aduerſus eũ qui ſaluauit res ꝓprias, & nõ res depoſitas, vel cõmodatas tñ põt eſſe interdum excuſatus, vt quia non poterat vtraſq; ſaluare, & res ſuæ erant prætioſiores. vt ibi no.ſecundum illud debet limitari.d.l.qđ nerua. ¶Itẽ differt in alia dolus manifeſtus a præſumpto: quia in criminalibus cum in eis requirant̃ probationes clariores luce, nõ debet quis ex pręſumptione priuari.l.ſciant cuncti. C.de proba.l.abſentes.ſ̃.de pœnis. & hæc de culpa latiori. Culpa vero lata ſm̃ gloſ.in d.§.penul.quibus modis re contrahi.obli.& d.l.quòd nerua. eſt nõ intelligere, quod omnes intelligunt.l.latæ culpæ.ff.de verb.ſigni. ſed Bar.in d.l.quod nerua.dicit quòd hęc diffinitio nõ vr̃ bona: qa nõ cõuertit̃ cũ ſuo diffinito, prout cõuerti debet.l.j.§.j.& quod ibi nota.ff.de dolo.Furioſus enim nõ intelligit, qđ omnes intelligũt. & tamen non eſt in culpa.l.domus.ff.de offi.præſi.q. enim caret ſenſu non poteſt culpam committere.ff. ſi quadru.pau.fe.dicatur.l.j. & facit, quòd hr̃.ĩ.de delic.puer.c.j.Raynerius in additione ſuper.d.l.qđ nerua.ſaluat diffinitionem dicens, quòd debet referri ad homines ſanę mentis.alleg. quod hr̃ in l.ſuper arg.ff.de mi.tu potes allegare, quod habetur in c.ad noſtram.de iureiur.& l.ti.C.ſine cenſu, vel reliq.s.& iſta ſaluatio placet hic domi. Flo.vt ſic ſaluetur diffinitio iuriſconſulti q dixi in l.latæ culpæ.ff. de verb. ſignifi.quòd latæ culpæ finis eſt nõ intelligere, ꝙ oẽs intelligunt.Bar. tñ ꝓpter prædicta aliter diffinit latã culpam. nã in d.l.quod nerua. dicit, ꝙ lata culpa eſt deuiatio incircũſpecta ab ea diligentia q̃ cõiter habent homines qui ſunt eiuſdẽ profeſſionis, & conditionis. ideo autem dr̃ deuiatio incircũſpecta, vt differt a culpa latiſſima, & latiori in quib. nõ eſt deuiatio incircũſpecta, ſed potius machinatio habita ad alterum decipiendum. ¶Item ideo dr̃ eiuſdem profeſſionis: quia ſi aliquis peritus alicuius artis, puta, medicus adhiberet diligentiam quam adhiberent non medici, nõ ſufficeret.& hoc in ſpectãte ad illã peritiam.facit.c.fraternitatis.ĩ.de ſti. & l.j.§.j.ff.de ven.inſpi.& l.j.§.j.& §.penul.ff.ſi menſor fal.mo.dix.& per hoc dicit Bar.quòd non quælibet imperitia artificis eſt lata culpa: ſed demum quando erratur in eo, quod cõiter ſciant omnes artifices illius artis. Leuis vero culpa eſt qñ erratur in eo, ꝙ excellentes ſciunt. Leuiſſima vero quando erratur in eo quod excellentiſſimi ſciunt. & ſecundum prædicta debet intelligi ſecundum eum, quod hr̃ in l.j.ff.ſi menſor. fal.mo.dix.ideo autem dr̃, & eiuſdem conditionis, vt excludantur homines habentes iuſtam cauſam ignorantiæ, vt ſunt abſentes qñ aliqd præconizatur in ciuitate. facit, quod habetur in c.fin.ĩ.qui accu.poſ.Iuxta prædicta quæri poteſt, an error iuris ſit lata culpa. vr̃ per prædicta. ꝙ ſic in quolibet literato. Secus in illiterato. Sed in contrarium vr̃: quia iura dicunt ab oĩbus ſciri.ſ̃.de conſti.c.j.& l.leges. C.de legi.& licèt illiteratus non poſſit per ſe habere peritiam, ſatis eſt quòd poteſt habere conſulendo peritiores.l.in bonorum.ff.de bono.poſ.& ideo regulariter non excuſatur etiam illiteratus ab ignorãtia iuris. fallit in ꝑſonis enumeratis in l.regula.ff.de iur.& fac.igno. & l.cum de indebito.ff.de probatio. & tangitur etiam in c.fi.ĩ.de ſoluti.in glo.tñ circa hunc articulum, an error iuris ſit lata culpa.dicit Bar.in l.quòd nerua. ꝙ aut eſt error iuris communis, aut error iuris municipalis. primo caſu eſt ius certum, & clarum, & eſt lata culpa. vt d.l.latæ culpæ, & l.liberorum.§.notanter.cum ibi no.ff.de his qui notantur infamia. Si vero eſt ius dubium ſuper quo. vt quia ſuper illo ſunt opiniones, vt contingit potiſſimè in l.dos a patre. C. ſol.matri.& facit, quod no.per gl.§.quibus.in prima cõſtitutione Codicis: vel ſi eſt ius. de quo nõ reperit̃ caſus expreſſus: ſed oportet tranſire per argumenta. & ſimilia, tunc dicit, quòd interdũ poteſt cadere in culpam leuem.puta, qñ excellentes id ſcirent. idẽ in leuiſſima, puta qñ ſcirent ſolum excellẽtiſſimum.facit, quod dixi.ſ̃.& quod no.Bart.in l.in actionibus. & quod no.etiam per glo.& Io. Andr.in d.c.vno.de poſtu.præla.in vj.& facit etiam, quod not.per gl.inſti.de obli.quę ex quaſi delic.naſ.in principio.& §.j.& not.ẽt in l.ſi filius.ff.de iudi. ¶Scđo caſu qñ q̃rit̃ de errore iuris municipalis. & tunc, aut quæritur de illis qui habitãt in loco.& tũc idem dicendum qđ.ſ̃. dixi de errore iuris cõis, aut quæritur, quo ad alios. & tunc nõ cenſentur eſſe in lata culpa: ſed potius in ignorantia facti in c.j.de conſti.in vj.¶Item iuxta ꝑdicta poteſt dubitari, an lata culpa teneat̃ ẽt de dolo. dic, qđ æquiparãtur.l.j.§.penul.ff.ſi menſor ſal.mo. dix.fallit in aliquibus caſibus de qbus inſt.de ſuſpe.tut.§.ſuſpectus.& in l.in actionibus.ff.de iureiuran. vel dic, quòd in dictis glo.vident̃ poni tres caſus. de quibus ibi dicetur. Nam plures etiam eſſe videntur, vt tangit Bar.in d.l.quòd nerua. Nam fallit vbi ageretur de pęna corporali imponenda: quia tũc nõ æquiparat̃ dolo.l.iij.§.j.ff.de ſica. & hanc fallentiã poſuit gl.in l.in actionibus. fallit etiam vbi agit̃ de pęna pecuniaria, ſi lex, vel ſtatutũ requirit dolũ: qa tũc nõ veniret lata culpa.l.ij.§.vetatis.ff.vi bono.rapro.& no.gl.notabilis in l.nam negligẽtia.ff.de reg.iur.ſeu de ver.ſig.ſecus, qñ ſimplr̃ lex, vel ſtatutũ loquitur: quia tunc lata culpa æquiparatur dolo in pœna pecuniaria.l.i.§.non autem.ff.ſi quis teſtamento liber iuſſus eſ-

ſus eſſe fuerit.& facit,qđ ibi not.Bart. & quod hř in l.j.§.penul.ff.ſi men.falſ.mo.dix. ¶Item tertio ſallit quò ad infamiam irrogandam ſm legem in actionibus : qa non æquiparatur tunc lata culpa dolo,ꝙ dixit Azo eſſe verum . & ſequitur Bar.in d.l.qđ nerua. qñ agitur de infamia irroganda per ſententiã . ſecus ſi irrogatur ipſo facto : quia tunc æquiparatur dolo, etiam quò ad infamiam, vt vř eſſe tex.cum glo.in l. liberorum.§.notanter.ff.de his qui notãtur infamia. ¶Item fallit quarto in iuramẽto in lite , qđ defertur ꝑꝑ dolum , & non propter culpam etiã latã , vt no. per glo.in l.in actionibus . & facit, quod not.in d.§. ſuſpectus.inſtit.de ſuſpec.tuto.¶Quinto fallit in petendo reſtitutionem in integrum per minorem,quæ non petitur cõtra verum dolum.l.ſi ex cauſa.§.nũc videndum.ff.de mino.Sed ꝯ latam culpam,vel dolũ præſumptum ſic.l.vbi exigitur.cum ibi notatis.ff.de edendo . & facit etiam,quod dixi.ſ̄.circa culpam latiorem.¶Item fallit inquantum ad malam fidem nõ autẽ lata culpa , vt probatur in l.ſed & ſi lex.§.ſcire. cum ibi not.ff.de peti.hęre. vbi patet,quòd errans in iure,licèt ſit in lata culpa , vt ſuperius eſt dictũ,tñ dř habere bonam fidem. vt ibi patet. & ex hoc ſequitur ſallentia,videlicet , ꝙ lata culpa non impedit acqſitionẽ fructuũ . licèt dolus ſic, vt probať in d.§.ſeu e. & facit etiã, quod hř in l.ſi fur.§.j.ff.de vſuca. & hoc de lata culpa.Culpa vero leuis. vt voluit gl.in d.§.penul.eſt deſidia,ſeu negligentia: ſed do.Flor dicit,qđ eſt deſidia,ſeu negligentia,ſeu deuiatio ab ea diligẽtia quam habẽt diligentes eiuſdẽ profeſſionis:& cõditionis, exemplificat in eo qui rem cõmodatam dimiſit ĩ camera ſine cuſtodia oſtio aperto. de lata aũt culpa poſui exemplũ.ſ̄.poſt Io.An.& poſſet etiã poni exemplum quãdo oſtium domus dimitteretur de noctę apertum : quia illud nedum diligentes : ſed ẽt cõmuniter omnes non faciunt. ideo tunc eſt lata culpa per id,qđ dixi in diffinitione latę culpę.ergo.Bar. autẽ in d.l.quod nerua. ſubtilius cõſiderando dixit , quòd lata culpa venit tripliciter conſideranda , ſcilicet in rebus prorſus alienis . ¶Itẽ ſecundo in rebus cõibus incidenter. vt qa duobus eadẽ res cõiter fuit legata . ¶Item tertio in rebus communibus ex con-
18 uentione . † Prima leuis culpa poteſt ſic diffiniri ſecundum eum,ſcilicet,quando fit in rebus alienis:qa eſt deuiatio incircũſpecta ab ea diligentia quã adhibent homines diligentes eiuſdem profeſſionis, & cõditionis in rebus alienis . & dř deuiatio per ea, quæ ſuperius fuerũt dicta in diffinitione culpæ in genere ẽt ab ea diligentia,quam &c.per.l.ſi putator.ff.ad l. Aquil. & l.ſi conuenerit.ff.de pig.act.& vt differat a culpa lata in qua non hř reſpectus ad diligentes : ſed ad id,quod communiter omnes homines,vel maior pars faceret. licèt non eſſent multum diligentes . dř etiam eiuſdem profeſſionis , & conditionis ꝑꝑ ea, q̃ dixi in diffinitione latę culpę.dř etiam in alienis ꝓpter res cõmunes de quibus.ĩ.dicetur,& quod dixi in alienis idem dicendum in proprijs,quæ ſunt reſtituẽdæ,vt ſunt res dotales quæ poſſunt dici quodammodo alienę.l.iij.ſolu.ma.licèt verè interim ſint mariti durante ma.l.dote. C.de rei vendi. ¶Scđa vero leuis culpa videlicet , in rebus cõibus incidenter eſt deuiatio incircũſpecta ab ea diligẽtia quam ipſe deuians tunc temporis in rebus proprijs adhibebat.l. hæredes.§.non tñ.ff.fami.hær.Si tñ nullã adhibent diligentiam in ſuis tenetur ſaltẽ tũc de lata culpa ꝑ
19 d.l.ſi conſtante.§.ſi maritus.¶†Tertia vero leuis culpa, videlicet in rebus cõibus ex conuentione eſt deuiatio incircũſpecta ab ea diligentia quam ipſe deuians tũc temporis in proprijs habere ſolebat quando contraxit ſocietatẽ ſuper re.vt inſti.pro ſoc.§.fin. & ſic aliter cõſideratur culpa leuis in rebus alienis , aliter in cõibus. & rõ diuerſitatis eſt ſm Bar.in d.l.ꝙ nerua. qa mea,& aliena ſunt extrema,& culpa culpať.ſed non puniť.l.in re mãdata.C.mãdati.ſecus in alienis,vt d.l.ſi conſtante.§.ſi maritus . iure vero cõi capitur media via,ne videlicet totaliter ſit culpa impunita: ſed ſufficiat eam diligentiam adhiberi quam in ſuis. ideo aũt dicit inter communes ex cõuentione . & ſic ex ſocietate inita,& cõis ex incidẽti eſt,qa qñ quis contrahit. ſed aliàs ſine contractu incidit in cõmunionem. & hoc de culpa leui in rebus alienis. poteſt poni exemplum. vt ſ̄.poſui poſt Io.An.& ponebat hic exemplum do.Flo.in eo qui dimiſit rẽ cõmodatam in camera ſine cuſtodia oſtio non clauſo eum claui. de leui autem culpa in rebus cõibus incidenter . vel ex cõuentione,ſatis patere poteſt exemplum per ea quæ.ſ̄.dixi . ¶Leuiſſima vero culpa eſt deuiatio incircũſpecta ab ea diligentia quã adhibẽt homines diligentes , & diligentiſſimi eiuſdẽ profeſſionis,& conditionis.& ideo dixi diligẽtes.& diligẽtiſſimi , vt differat a culpa leui in quo non hř reſpectus ad diligentiſſimos : ſed ſolum ad diligentes , vt dixi ſuperius ſuper leuem culpam . & facit quod hř in l.j.§.his quoq;.ff.de act.& oblig.& l.in rebus . in prin.ff.commo.§.item is cui. & §.ad hi.inſti.quibus mo.tol.oblig.& eodem titu.§.præterea.Et ex prędictis patere poteſt qualiter poſitiones,& articuli formari debẽt qñ quis vult probare aliquid de ſupradictis culpis.& de hac leuiſſima culpa põt poni exemplum.vt ſ̄.poſui poſt Io. An.qñ quis reuoluit clauẽ ad ſerraturã oſtij , ſed non tetigit poſtea , an oſtium eſſet benè clauſum,& ſimilia, an fuiſſet deceptus ex reuolutione clauis,ꝙ cõſueuerunt facere diligentiſſimi. An autẽ ſit fienda differẽtia inter leuẽ,& leuiorem culpam,ſicut ſit inter latam , & latiorem . dicit Bar.quod nõ in d.l.quod nerua. quia non reperitur iure cautum,quod ſecus eſt in lata,& latiori . vt d.l. quod nerua.cũ ibi no. ¶Iuxta prædicta poteſt quæri an aliquo caſu culpa leuiſſima æquiparatur leui, ſeu latę.dicit Bar.ꝙ ſic in d.l.quod nerua. quia culpa leuis , ſeu leuiſſima in faciendo æquiparatur latę in nõ faciendo. allegat notata per gloſſ.in l.ſi conſtante.§. ſi maritus.ff.ſolut.ma. ¶Sed certè ibi hoc non benè probatur:ſed in l.cum mora.§.per mulierem.cum ibi not.per gloſſ. eodem . titul.ſolu. matri. & bene facit,qđ hř in l.Aquilia.ff.ad l.Aquiliam. ibi:leuiſſima culpa in faciendo venit in actione legis Aquilię. & ſic multofortius debet teneri ad illã , qui teneť ad cuſtodiam vigore cõtractus . & iſtud etiã tenuit Dy. in regula ꝯctus . de regu.iur.in vj.& facit,quod hř in l.in rebus.§. ſi autem.ff.commo. & ſm hoc vř quòd indiſtinctè vbi culpa eſt in faciendo quis teneať de illo etiam ſi ſit leuiſſima: ſed vbi eſt culpa in nõ faciẽdo : tũc nõ tenetur de leuiſſima in alienis æquiparať leui,aut latæ. ſed Bar.dicit,quòd tũc cadit in latiorẽ culpam per.l.quod nerua. nõ autem in leuem,vel leuiſſimam : quia illa fuit deuiatio incircũſpecta.vt ſuperius dixi in diffinitionibus eorũ. & hoc caſu eſt dolus præſumptus . vt patet in d.l.quod nerua.vbi appellatur ẽt culpa latior.Quæ aũt culpæ veniũt in cõtractibus, & quaſi,proſequiť Bar.in d.l.quod nerua. in viij.q.vſq;.ad finem . Et primo tangeť de cõtractu depoſiti.Scđo de contractu mãdati. Tertio de actione tutelæ . Quarto de actione negotiorum geſtorũ . Quinto de actione cõmodati . Sexto de ꝯctu ꝓcarij. Septimo de ꝯtractibus innominatis . Octauo q̃ culpa venit

pa venit in obligationibus ex vltimis volũtatibus de
quibus tangit d.Pe.ſ.ti.j.& ibi fortè aliquid diceẽ.de
contractu aũt commodati.de quo tangitur in xij. q.
in d.l.quòd nerua.infra dicam. & potes pro nunc cõ
cludere, quòd regula in contractibus qui fiunt gra-
tia recipientis tantum tenetur quis etiam de leuiſſi-
ma culpa.¶ Item no.de caſu fortuito : niſi ex caſibus
hic expreſſis.& hoc , quando non transfertur domi-
nium rei in recipientem,vt contingit in cõtractu cõ-
modati.l.rei commodatæ.ff.commoda.ſecus ſi tran-
ſiret dominium in recipientem, vt ꝯtingit in mutuo.
l.ij.§.appella.ff.ſi cert.peta.vbi patet, quòd dicĩ mu
tuum ex eo:quia de meo tuum fiat,mutuũ gratia re-
cipientis nedum tenetur de leuiſſima culpa:ſed ẽt de
caſu furtuito : q̃a periculum caſus fortuiti ſpectat ad
dominum,vt probatur in l.incendium,ff.ſi cer.peta.
facit.l.j.ff.de pericu.& commo.rei vend.& in §.item
ſi is.inſtitu. quibus mo.re contrahi. Et ſic in duobus
19 differt mutuum a commodato.† Primo transferẽ do-
minium in mutuo in recipientem . ſecus in commo
dato.Secundo, quia recipiẽs mutuum tenetur de ca
ſu fortuito.ſecus in recipiente cõmodatum,vt hic pa
tet,ſi autem cõtractus fuit gratia dantis tñ,vt cõtin-
git cõiter in depoſito,tunc teneẽ recipiẽs ſolũ de la-
ta culpa l.j.C.depoſi.& d.l.quòd nerua.& teneẽ etiã
de latiori multofortius per d.l.ꝙ nerua. Aut contra-
ctus fuit gratia vtriuſq; partis . & tunc tñ tenetur q̃s
de dolo lata,& leui,ſed non leuiſſima . per id qđ hic
no.gl.& qđ habetur in l.ſi vt certo.§.nunc videndũ.
ff.commo.& in l.contractibus.ff.de reg.iur. ¶ In ea.
gl.ibi.gratia dantis tantum.exemplum ſi maritus ac
commodat iocalia,vel alia ornamenta ſponſę ſnę, vt
ornatius veniat ad eum.vt patet in §.interdũ. hic al-
lega. & facit ille text.quòd alia iocalia tranſmiſſa in
dubio non vĩr donata,ſed fortius ꝯmodata. de quo
ibi per Bart.in d.§.interdum.& in l.j.§.caſtrenſe.ff.
de colla.bono.Et no.per gl. quæ dicit hoc caſu ſolũ
recipientem teneri de dolo.ſed Vincen.Phi.Gaſpar.
& Inno.dicunt,ꝙ etiam tenetur de lata culpa:quia il
la æquiparatur dolo in contractibus.l.j.§. hęc actio.
ff.ſi menſor.fal.mo.dix.& facit,qđ hĩ in l. quòd ner-
ua.& in l.j.§.non autem.ff. ſi quis teſta.lib. eſſe iuſ-
ſus fu.& in l.ij cui.§.dolum.ff.de poſ. leg. & qđ ha-
betur in tex.& gl.in l.magna negligentia.ff.de verb.
ſigni.ſed do.Flo.hic dicebat,quòd verior eſt gl. inq̃-
tum dicit recipientem teneri hoc caſu ſolum de do-
lo,vt videtur probari.in §.interdum.alleg.in gl.ibi ẽt
gl.vĩ idem tenere,ꝙ iſta dicit . contraria opinio poſ-
ſet procedere in culpa latiori quæ cõtinetur ſub do-
lo, vt ſuperius dictum fuit,cum ſit dolus p̃ſumptus,
refert tñ,ꝙ Bar.in d.l.quòd nerua.diſtinxit,ꝙ aut cõ
modatus vltimo ſe obtulit ad cõmodatum . & tunc
non tenetur commodatarius niſi de dolo. vt in gloſ.
aut fuit requiſitus a commodatario.& tũc venit cul-
pa etiam leuiſſima.ff. commo.l. in rebus. ipſe autem
do.Flor.dicit, quòd hæc diſtinctio quò ad propoſitũ
non videtur eſſe bona.nam,q̃ñ fuiſti requiſitus a cõ-
modatario non poteſt dici commodatum factũ gra-
tia tui,ſed commodatarij.& dato,ꝙ non eſſet fortè ſi
bi opus,ſuffieit,quòd ſibi placuiſti,ſicut & aliàs dicĩ
ſatisfactum quomodocunq; ſatisfiat voluntati credi
torum.l.j.ff.quibus mo.pig.vel hypo.ſoluiẽ. Et not.
in regula,peccatum.de re.iur.in vj.in gl.ij. facit ẽt.li-
cèt ipſe non alleget.l.cum ſeruus.ff.de cõdi. ob cau
ſam.¶ Sed aduerte,quia do.Flo.non bene recitat di-
cta Bar.quæ poſuit in 12.q.in d.l.quod nerua.vbi tã
git quæ culpa veniat in contractu commodati . nam
ibi diſtinguit tres caſus : quia aut cõmodatũ fuit gra-
tia recipientis tantum,aut gratia danti tantum, aut
gratia vtriuſq;.primo caſu concludit,ꝙ aut quæritur
de directa actione contraria quæ datur contra com-
modãtem.& in illa venit ſolum dolus.id eſt lata cul-
pa.l.pe.& fi.ff.commo. aut quæritur de directa actio
ne commodata quæ datur contra commodatarium.
& tunc,aut commodans vltimo ſe obtulit ad cõmo-
datum. & tũc tenetur commodatarius ſolum de do-
lo,& lata culpa per l.ſi vt certo.§. interdum.circa fi.
ſecundũ vnum intellectum.ff.commo.aut non obtu
lit ſe commodans . & tunc teneẽ commodatarius ẽt
de leuiſſima.vt hic patet ſecũdo caſu,q̃ñ ſit gratia dã
tis tantum, exemplũ poſui.ſ.tunc ſm eũ tenetur de
dolo,& lata culpa,per ea quæ hñr in d.l. interdum.
& facit , qđ habetur in d.l.j.§. hęc actio.ff.ſi menſor
fal.mo.dix.& in alijs iuribus ſuperius allegatis,in q̃
bus dicitur,ꝙ lata culpa æquiparatur dolo. & ſic di-
cit lex in d.§.interdum.& etiam gl. hic , & ibi debet
ſuppleri inquãtum dicit de dolo.& etiam de lata cul
pa per iura allgata.& ſic voluit Bart.in locopræalle-
gato.& etiam Io.An.hic poſt Vincen.& Inn.& allos
de quibus.ſ.dixi.& ſic non vĩ procedere opinio do.
Flor. Tertio caſu,q̃ñ cõmodatum ſit gratia vtriuſq;.
& q̃ñ ego. & tu.inuitamus communem amicum ad
cenam, tu accepiſti onus cœnę faciendæ,& petijſti a
me aliqua vaſa commodari tibi.facit,qđ hĩ in l. ſi vt
certos.§.nunc videndum.& l.commodatum.§. com
modatum.ff.commo. & tunc tenetur quis de dolo,
& leui culpa, non autem de leuiſſima. vt habetur in
d.l.ſi vt certo.§.nunc videndum.& ideo dum gl. hic
dicit.ſi vero gratia vtriuſq;.tunc ſpectat dolum,& la-
tam ſcilicet culpam.vt debet ſuppleri.& etiam leuẽ.
vt hic voluit Io.An.& Inn.& Bar. in loco p̃allegato.
Non autem tenebitur de leuiſſima hoc caſu , ex quò
gratia vtriuſque fit. ¶ In ea.gl.ibi.Ioan.& c.cũ olim.
& bene.facit qđ hĩ in l.ij.§. ſi eo tẽpore.ff. de admi.
rerum ad ciui.pert.¶ In ea.ibi.ſecus ſi per idoneum.
ſupple.de quo etiam diligentiſſimus fuiſſet in culpa
20 etiam leuiſſima.¶ †In ea.gl.ibi.ſignificãte.aliàs ſigni-
ficatio:ſed aduerte,q̃a illud capitulũ vĩ facere in cõ-
trarium.nam ibi miſerat debitor rem per idoneũ nũ-
tinm.& tñ non liberatur re perempta.ſed ſm Io.An.
qđ ibi loquaẽ in contractu mutui de cuius natura eſt
21 † vt tranſeat dñium rei mutuatę in recipientem.l.ij.
§.appellante.ff. ſi cer. pet. ideo ibi non liberatur pe-
rempta pecunia tranſmiſſa.l.incendium.ff.ſi cer.pe.
licèt excuſetur a mora,vt ibi:ſed loquitur gl. in ꝯtu
commodati quo caſu non tranſit dñium rei commo.
in commodatarium.l.rei commo.ff.cõmo.ideo pe-
rempta re ſine culpa li,beratur.l.ſi ex lege cauſa.ff.de
act.& ob.& l.argentum.ff.eo.¶ Sed iuxta p̃dicta po
22 teſt quæri.† Quid ſi commodatur alicui res, & tradiẽ
etiam ſeruo,vel famulo, an excuſetur tũc commoda
tarius a culpa, de quo habetur in l.ſi vt certo.§. ſi in
me.& ſeq.ff.commo.vbi concludit Bar.ꝙ aut com-
modatur res,& etiam ſeruus,vel famulus,aut ſolum
commodatur res, ſed mittitur famulus pro cuſtodia
rei.primo caſu dicit,ꝙ culpa famuli nõ excuſat com
modatarium a cuſtodia quominus teneaẽ de illa: ſed
dolus famuli non habebit iam nocere commodata-
rio.d.§.ſi in me.Scđo caſu,aut mittiẽ famulus a prin
cipio cum re,vt illam cuſtodiat, aut mittitur ex poſt
facto.Primo caſu excuſatur commodatarius a cuſto-
dia.ar.l.ſi ſoluturus.ff.de ſolu.& ff.de acq.poſ.l.qua-
rundam.Si autem ex poſtfacto mittitur,tunc,aut res
remanet penes commodatarium , & nõ excuſatur a
culpa,ſeu cuſtodia:aut res non remanet penes eum:
ſed penes cuſtodem ipſum.& tunc excuſatur,vt ha-
betur

betur in d.§.quòd in me.l. ſi mei cauſa.§.j. & l.ſeq. Si autem ſit dubium,an res, & famuli fuerunt accõmodati,aut famulus fuit miſſus pro cuſtodia. & tunc dicit Bar.quòd in dubio vř commodatus eſtã famulus.per id, quod no.gl.in l.pe.ff. viufru.queadmodũ caueat.vbi gl. valde notabilis. & faciunt prædicta ad q̃onem quotidianam,ſcholari,vel alteri commodat̃ equus, & mittitur famulus cum equo:an tenet̃ ſcholaris,vel alius de cuſtodia,an vero excuſetur ꝑ miſſionem nuntij:quia quid dicẽdũ patet ex ꝑmiſſis. dicit tñ, ꝙ vbi remittit equum per talem nuntiũ deinceps non tenet̃.ꝑ id,qđ hř in d.l.ſi mei cauſa.§.j. de quo per Bar.in d.§.ſi de me.in d.l.ſi vt certo. & ſm ꝑdcta debet intelligi gl.in d.l.pe.¶In ea.gl.ibi.§.quæſitum.& ibi plenè de materia per gl. Guil. & Barto.

23 ¶†Sed aduerte,quia gloſſatores ibi cõiter tenent,ꝙ ille.§.procedat in pacto.qđ interponitur in iudicio. & ſic, qñ circa iudicialia quis ſuſcipit in ſe caſum fortuitum.Nam vř tunc ſolum teneri de expreſſis,& nõ de alijs.& ſic vř,quòd ſi nulli ſint expreſſi: ſed ſolum in genere obligauit ſe ad caſus fortuitos, quòd tunc non teneat obligatio,& idem etiam vř velle.ſi aliqui numerantur ſubſecuta clauſula generali de alijs:q̃a ſolum ſcđm eos valebit conuentio in caſibus expſſatis:non autem in alijs contractibus, fuerunt opiniones,an poſſit quis ſe obligare ad caſus fortuitos. Nã aliqui dixerunt,quòd ſic,etiam ſi nõ fiat ſpecificatio & iſtam opinionem tenuit Martinus in gl.in d.§.q̃ſitum.Ioã.vero ibi tenuit oppoſitum,videlicet, ꝙ non valet obli.niſi in ſpecificatis.Bart. vero poſuit tertiã opinionem:q̃a aut quis ſe obligauit in genere ad caſus fortuitos,tunc non valet obligatio.& hoc ne ſub inuolucro verborum contrahentes obligẽtur ad idẽ quod fortè in ſpecie non obligaſſent.& quia generalitas parit obſcuritatẽ l.ita fidei.ff.de iure fiſci.& etiã ĩnterdum inducit inualiditatem actus.l. duo ſunt Titij.ff.de teſta.tute.¶Si aũt fiat ſpecificatio caſuũ aliquorum,& demũ ſubijciatur clauſula generalis quo ad alios:tunc dicit,quòd valebit conuentio etiam in non ſpecificatis.& bene facit,licèt non all.qđ habetur in c.qui ad agendum.de procur. in vj.& iſtã opi. dicit gl. ibi ſeruari de cõſuetudine.& idem & tenuit Dy.de reg.iu.contractus.lib.vj.etiam per Io.And. & etiam per Cyn.in l.j.C.commo.in d.§.quæſitum.q̃a iudicium reddit̃ in inuitum. l. inter ſtipulantem.§.j. ff.de ver.ob.contractus autem fiunt ex voluntate. de re.iu.contractus.in vj.& C.de act. & obli.l.ſicut.ſed contra iſtam diſt.inter iudicia, & contractus.facit,ꝙ & in iudicijs quaſi ꝯhitur.l.3.§.item ſcribit.ff. de pecu.refert do.Flo.hic,ꝙ recolendę memorię do. Bar. de ſaliceto dicebat,ꝙ etiam in iudicio tenendũ erat, ꝙ dixit Bul.in ꝯtibus,vt ſic ſpecificatis aliquibus ſubiecta clauſula generali illa includat caſus non expreſſos in quibus ſit ſimilis,vel maior ratio, q̃ in expreſſis per rõnem ꝑeallegatã,videlicet, quia in iudicijs,quaſi contrahitur.& hoc dicit ponderandum,vt in §.quæſitum.formata fuit quæſtio,an valeat denũtiatio generalis caſuum fortuitorũ. Athilitius Iuriſconſultus rñdet,ꝙ non.Vlpianus vero dixit,ꝙ nõ valet,niſi facta ſit ſpecificatio. & refert ſe ad q̃onẽ formatã, qñ videlicet denuntiatio erit oĩno generalis. & ſic ſecus vř voluiſſe ſi aliqui caſus ſunt expreſſi ſecuta gñali.& ſic tex. ille non facit contra opinionem ſupradictã,ſed potius pro illa ſm ipſum do.Bart. ſed ꝯ hanc opi.Sali.facit,vt in d.§.quæſitum.dř, ꝙ valet renuntiatio ſi exceptiones ſpẽliter ſunt expreſſę. ſecus eſt autem,qñ non ſpecialiter exprimuntur caſus qui ſub generali cauſa comprehendunt̃, vt de ſe patet.ideo dicit do.Flo.ꝙ tutior videtur eſſe opin.quæ habet, ꝙ in iudicijs ſit neceſſaria ſpecificatio ꝑ tex. in d.§.quæſitum.fatendo, ꝙ volendo defendere opi. Saly.poſſet dici,ꝙ ex quo pceſſit ſpecificatio aliquorum caſuum clauſula generalis poſtea ſubiecta operatur, ꝙ ea quæ continentur ſub illa ſatis cenſentur ſpecificata.vt hř in c.qui ad agendum.de procura.in vj. quæ autem poſſet eſſe ratio huius ſpecificationis. fiendę, dicit ne contrahentes illaqueantur qui facile inducuntur ad renuntiationem generalem.arg.c. de viduis.28.q.j.de quo etiam ſuperius tetigi. & ſic reſidet do.Flo.concludens,qđ in contractibus communis eſt opi.Bulgari poſita per glo. in d.c.quæſitũ. videlicet,ꝙ ſi nulli ſunt expreſſi,tunc non valet renũtiatio.ſi vero aliq ſunt expreſſi appoſita clauſula generali quò ad alios tunc valebit quò ad omnes caſus dummodo ſint ſimiles,vel minores expreſſis. ſecus ſi maiores ſm Guil.de Cug. in d.§.quæſitum.ꝑ quo facit,qđ habetur.ſ.de reſcri.ſedes.in cle.non poteſt. de procura.in l.ſi.§.fiducia.ff.de vino tritico lega.& eandem opi.tenet Dy.in regula contractus.de regu. iu.lib.vj.Et aduerte,q̃a licèt Saly. non faciat differẽtiam inter iudicia,& contractus.ex eo,q̃a in iudicijs fuit contractum, vt ſuperius dictum eſt. & idem etiã voluit Cy.in l.j.C.commoda.dicens, ꝙ eadem ratio videtur eſſe in contractibus,& in iudicijs,ergo debet dici idem iuris.arg.l.illud.ff.ad l.aq. & ſ. de tranſla. in c.ij.Nec ob.ſi dicatur, quòd iudicium redditur in inuitum,vt tetigit gl.in d.§.inuitum.& ſic videtur, ꝙ quodammodo inuitus renũtiaret in iudicijs:q̃a hoc non ſequitur.nam eſt præſumptio,ꝙ in iudicio patitur contra debitum iuris, vel non eſt veriſimile. ff.ꝙ met. cau. cõis opinio eſt, quòd aliud ſit in iudicijs, aliud in contractibus,vt patet ex gl.d.§.quæſitum.& ſequitur ibi etiam Guil.& Bart.& aſſignat Bar.aliam rationem differentię inter iudicia. & contractus: q̃a in iudicijs agitur de ſtipulationibus prætorijs,& iudicialibus,quę regulantur ſcđm mentem ipſius prætoris.l.prætoria. & l.eum prætoriũ.ff. de præto.ſtipula. tio.qui cum habeat ſemper æquitatẽ ante oculos. l. cod.tdlli.ff.de eo,qđ certo loco. voluit partem ꝑ inuolutionem verborum ſibi poſſe præiudicari.Sed in contractibus agitur de ſtipulationibus conuentionalibus quæ regulantur ſcđm mentem partium.l.conuentionalibus.ff.de ver.obl. ideo tunc facilius poſſit ſibi præiudicare.¶Item attende,q̃a in contractibus, vt dixi cõiter tenetur opi.Bulg.cum limitatione. de qua dixi, licèt gl. hic videatur tenere opinionem Io. poſitam in d.§.quæſitum. ſed Io.An. hic tenet opin. Bulg.coniuncta opin.Odoſ.qui dicit,quòd ſi numeratio caſuum eſt omiſſa per eum cui fit renuntiatio: quia nõ exprimit caſus,vel ſolum exprimit aliquos, tunc nemo ſolum expreſſatur: ſed vbi ſtaret per illũ qui renuntiat quominus fieret expreſſio. puta, quia dum ille cui fit renũtiatio exprimit aliquos caſus, & volebat exprimere alias renuntiationes,dixit,ꝙ non erat expediens,quòd alios exprimeret, q̃a illos volebat habere pro expreſſis. Nam tunc nocebit ei etiam quò ad non expreſſos,ex quò ſtetit per eum. & ſic videtur, quòd tũc perinde habetur ac ſi poſt expreſſos fuiſſet appoſita clauſula generalis quo caſu, vt dictũ eſt,præiudicat etiam in non expreſſos, per ea quæ hñr in præal.c.qui ad agendũ.de procur. in vj.& pro opi.Bulg.quòd ſufficiat expreſſio caſuum aliquorum ſubiecta clauſula generali.alle.hic Ioan.An.quia infiniti ſunt quodãmodo caſus fortuiti.l.ſi.C.de tem. ap.& l.ſi.C.de præſcrip.30.anno. & ſic quodammodo impoſſibilis eſſet enumeratio oĩum.Ideo videtur

eſſe

eſſe ęquum, qđ ſufficiat expreſſio aliquorũ caſuũ ſub
ſecuta clauſula gñali prout voluit Bulg. addenda. &
cum iſta opinio Io. An. tranſit hic, & vr̃ tranſire cum
Bulg. & limitatione Guil. de qua. ſ. dixi, Bart. vero in
d. §. quæſitum. dicit, qđ aut quis ſimpliciter ſuſcipit
in ſe periculum. aut ſuſcipit in ſe omnes caſus for-
tuitos. primò caſu concludit, ꝙ ſi ſuſcipiens periculũ
aliàs tenebat̃ de illo, tenebit̃ de caſu fortuito. l. peri-
culũ. ff. de nautico fenore. ſi aũt non tenebat̃ de pe-
riculo concludit, qđ aut qs ſuſcepit in ſe periculum
rei exiſtentis penes aliũ. & tunc, q̃a in illa veriſimili
ter non põt committere culpam, ex quò non eſt pe-
nes ſe, tenebitur de caſu fortuito. l. in venditione. ff.
de peri. & commo. rei vend. ſi aũt ſuſcipit periculum
rei exiſtentis penes ſe, tunc ſi prius tenebat̃ de dolo,
& lata culpa, tenebit̃ de leui. & ſic de periculo proue
niente de leui culpa, ſi aũt prius tenebat̃ de leui te-
nebit̃ de leuiſſima, & ſic de periculo ꝓueniẽte de cul
pa leuiſſima. ſi aũt prius tenebatur de leuiſſima culpa
nunc tenet̃ de caſu fortuito, vt voluit glo. in d. §. q̃ſi-
tum. ¶ Scđo caſu, qñ quis ſuſcipit in contractibus in
ſe periculum caſus. & tunc dicit gl. in d. §. quicunq;.
& ſequit̃. Bar. quod tenebitur de caſu fortuito per l.
fortuitos. ff. de pigno. act. & ſic multoſortius tenebit̃
quis ſi expreſſi fuerunt aliqui caſus ſubiecta clauſu-
la generali in alijs, vt hr̃ in d. c. qui ad agendũ, qđ in-
telligit. dummodo ſint ſimiles, vel minores expreſſis.
& non maiores per iura q̃ alle. poſt Guil. dicit ẽt, qđ
non tenebitur ad caſus inſolitos per Epiſtolas. §. fi.
ff. de contrahen. emp. & idem etiã in hoc vltimo ſen
tit do. Anot. ꝙ ſi clauſula generalis non referat̃ ad nõ
ſolitos, & inopinatos ꝑ d. l. ſi fiſtulas. Sed certè ſi be-
ne ponderet tex. ille vr̃ probare ꝯtrariũ, videlicet, ꝙ
vbi caſus eſt fortuitus qui cõiter cõſueuit venire de
illo non vr̃ actum. ſed potius de illo qui non conſue
uit cõiter euenire. vnde ibi dicitur, quòd ſi aliquis vẽ
dit frumentum futurũ ſeminatum ſuſcipit in ſe peri
culũ ſi vi, aut tempeſtate cõtingit corrũpi ſi niues cõ
ſueto euenire cõiter corrumperet non tenet̃. ſecus ſi
niues intemperate, & non ꝯſuete cõiter euenire cor
rumpant ipm frumentum, q̃a tunc bene tenebit̃, vt
ibi dr̃. ¶ Itẽ aduerte, quia Bart. videtur velle, quòd ſi
quis ſuſcipit in ſe generaliter periculũ caſus fortuiti,
ꝙ teneat talis conuentio. vt ibi voluit glo. in d. §. q̃ſi-
tũ. & licèt hoc vr̃ poſſe cõiter ſeruari in d. §. quæſitũ.
ideo in practica difficile eſſet obtinere cõtrariũ. & de
materia facit, qđ hr̃ in Spc. de loca. §. iam dicendum.
ver. ad euidentiam. ſed iuxta prædicta põt quæri, q̃d
ſi iuſm ſuperueniat ſuper renuntiatione caſuum for
tuitorum. Bar. in d. §. quæſitum. dicit quòd ad illum
caſum operabitur iuſm in quo operat̃ renuntiatio.
& non in alio. per id, qđ habetur in l. fi. C. de non nu
me. pec. in l. fi. ff. qui ſatiſda. cog. & in l. fi. ff. ad muni.
Io. An. hic tangit q̃õnem: an ſi renuntiatio generalis
caſuum fortuitorum ſit iurata, an valebit. nam vr̃ ſm
eum, ꝙ ſic ſaltem de iure canonico. ꝑ id, qđ hr̃ in c.
quãuis. de pac. in vj. de iureiuran. cum contingat. in
ꝯtrariũ tenet: quia iuſm vltra conſenſum non obli-
gat, ſicut nec ſtipulatio. l. obligationũ ſubſtãtia. §. fi.
ff. de act. & obli. facit de iureiuran. q̃to. ſed in cogita-
tis non vr̃ adeſſe conſenſus. facit, quod hr̃ in l. man.
ff. de peti. hęre. & in l. mater. ff. de inoffi. teſta. ideo vr̃
ꝙ non habeat ꝑiudicare iuſm. facit, qđ no. per Ioan.
And. in c. pe. ſ. de iureiur. & ĩ. de emp. & ven. in c. pe.
in gl. penul. ad finem. & idem ſequitur hic do. Anto.
idem etiam videtur fuiſſe de mente Barto. in d. §. q̃ſi
tum. idem etiam tenuit hic d. Flo. per rationem ꝑal-
le. & quia iuſm videtur eſſe quædã qualitas acceſſo-
ria. ideo accedit ſtatuto. vt dixi. poſt eũ in c. dilecto.
de præb. & plenius in c. j. ſ. de his, quæ fiunt a maio.
par. c. & hanc partem dicit eſſe veriorem licèt cõtra-
rium dicat eſſe tutiorem: ſed certè vr̃, ꝙ etiam de iu-
re pars alia ſit verior. nam licèt teneremus, ꝙ genera
lis renuntiatio nõ valeat, tñ vr̃ ꝙ vbi interuenit iuſm
ſit ſecus, per ea, quæ hñr in c. q̃uis. & in d. c. cum cõ-
tingat. nec vr̃ verũ, quòd talis renuntiatio non valeat
ex defectu conſenſus: ſed potius ex diſpoſitione iuris
fauore ipſarum renuntiationum, ne ex inuolutione
verborum facit ſibi præiudicium. Nam conſtat, ꝙ in-
teruenit conſenſus: ex quò vult generaliter renuntia
re. licèt enim in ſpecie non cogitauit de quolibet ca
ſu tñ ſaltem in genere de quolibet caſu cogitauit. fa
cit, qđ habetur in l. quid iuris. ff. de teſta. mili. & qđ
no. per doc. & maximè Bart. in l. ſub prætextu. & l. ſi
debita. C. de tranſla. & ideo non vr̃ deficere conſen-
ſus in iuro: quia non vr̃, ꝙ validet̃ ẽt iuſm, vt habet̃ in
c. q̃uis. in c. cũ cõtingat. & iſtã partẽ puto de iure ve-
riorẽ, licèt cõiter doc teneant contrarium, vt prędixi.
¶ Itẽ aduerte, q̃a inquantũ dictũ eſt, ꝙ non valet ge-
neralis renuntiatio vr̃ obſtare, qđ habet̃ in auth. ma-
tri. & auie. C. qñ mulier tutel. offi. fungi põt. Sed põt
rñdere. vt voluit Bar. in d. §. quæſitũ. quia ibi loquit̃,
qñ renuntiat̃ exceptionibus competentibus de prę-
ſenti, ſeu de præterito: ſed hic, qñ renuntiatur exce-
24 ptionibus futuris: ſed tunc ob. quia vr̃, † ꝙ etiã ſi fiat
expreſſio non teneat renuntiatio: quia iuri de futuro
non potuit renuntiare. l. ſi hi per ſcriptum. §. ſi ſub cõ
ditione. ff. de leg. ij. ſed dicit verũ ſi per ſimplicẽ renũ
tiationem. ſecus ſi ꝑ pęnã. l. j: & qđ ibi no. C. de pac.
25 ¶ † Itẽ vr̃ facere contra ꝑdicta, q̃a ſi quis renuntiat ca
ſibus fortuitis vr̃ velle ſe obligare ad impoſſibile. Nã
videt̃ per talẽ renuntiationẽ velle, ꝙ etiam ſi contin-
gat ipſum propter caſum fortuitũ, ꝙ non poſſit adim
plere, ꝙ conuenit, ꝙ nihilominus teneatur. Quis autẽ
non poſſet ſe obligare ad impoſſibile. de regu. iur. ne-
mo põt. in vj. & in l. poſſibile. ff. de ver. obl. ſolutio ſm
Bar. in d. §. quæſitum. qđ hic a principio obligauit ſe
ad impoſſibile: ſed ex poſt facto poterat effici nõ im-
poſſibile propter caſum continentem: & ſic cõpete-
ret: tunc ſi conueniretur ex obligationẽ primo contra-
cta. l. ij. ff. ſi quis cau. per renuntiationem autem ca-
ſuum fortuitorum vr̃ velle renuntiare exceptioni ſi-
bi competenti, ꝙ facere põt per l. pen. C. de pac. non
aũt videtur ſe obligare ad impoſſibile. ideo non vitia
tur talis renuntiatio ſuper obligatione ab ipſo prin-
cipio poſſibili. & ſic intelligatur, quod ſuperius eſt di
ctum inquantum renuntiatio ſit facta modo valido.
vt quia ſunt expreſſi aliqui caſus ſubſecuta clauſula
generali. aliàs ſolum in expreſſatis noceret, vt eſt di-
26 ctum. ¶ † In ea. gl. ibi. eodem modo peritura. Nam ſa
tis eſt rem potuiſſe non perire apud ipſum dñm, ſeu
commodantem fortè: quia illam vendidiſſet. ita, qđ
nõ ſibi periſſet ſi naturalis interitus eſſet ſecutus. &
hanc rõnẽ voluit gl. ĩ. ti. j. & ij. circa fi. licèt. M. gloſ-
ſator iuris ciuilis tenuerit contrarium, vt not. in l. qđ
te. ff. ſi cer. pet. Et, vt ibi ẽt tangit Guil. & Bart. eſt ad-
uertendum, ꝙ interdum quis conuenitur actione rea
li. & tunc, an ſit adhibenda dicta diſtinctio, an eodẽ
modo res eſſet peritura penes actorem recurrẽdum
eſt ad tex. & gl. in l. ſi verberatum. ff. de rei vendi. aut
conuenitur actione ex delicto. & tũc dicta diſtinctio
non hr̃ in l. j. §. diſtiſſime. ff. de vi, & vi ar. & l. ſubtra-
cto. C. de fur. aut cõuenitur actione perſonali ex cõ-
tractu, vel quæritur, tunc, an ꝓrſus indiſtinctè teneat̃
de interitu etiam ſi eodem modo poſſet peritura pe-
nes actorẽ fuerunt opi. do. quibus in d. l. qđ te. ¶ Sed
com-

communis opin.eſt,ꝙ indiſtinctè teneat̃ de interitu.
per iura hic allegata in gl.per Bar.in l.nemo rem ſuã.
ff.de ver.obli.¶ Item aduerte,quia poteſt eſſe dubiũ
circa primũ caſum,dum dicit litera,niſi acciderit cul
27 pa ſua,† an vbi culpa præceſſit caſum teneatur quis
indiſtinctè de ipſo caſu.Bar.hoc tetigit in l.ſi vt cer-
to.§.ſed interdum.ff.commo.vbi cõcludit,ꝙ aut cul-
pa cadit in mora.& tunc dicendum eſt,vt ſ.dixi de
mora.aut non cadit in moram.& tunc,aut talis cul-
pa nullo modo erat ordinata ad caſum.& non tene-
tur quis de caſu.l.non omne.ff.de ſta.lib.& l.ſi alius.
§.eſt alia.ff.ꝙ vi,aut clã.aut poterat eſſe ordinata ad
caſum.& tunc aut illam ſecutus eſt caſus.& tunc te
net̃ de caſu,& ita loquit̃ hic in d.§.ſed interdũ.aut
ex illa non eſt ſecutus caſus:quia abſque illa etiam
eueniſſet.& tunc,aut erit culpa in non faciendo,&
non tenetur quis de caſu.l.an in totum.ff.de impen-
ſis.aut fuit culpa commiſſa in faciendo.& tunc,aut
non cadit in delicto.& non tenetur quis de caſu,ex
quò abſq; illo caſus eueniſſet.l.ſi vehendi.§.j.ff.ad l.
rhodiam.de iac.aut talis culpa iacebat in delicto.&
tunc tenebitur de caſu.l.ita vulneratus.ff.ad l.aquil.
qđ limitat Bar.verum,qñ delictum fuit commiſſum
circa rem,ſecus ſi ſolum circa vſum rei:quia tunc per
hoc non augeť obligatio ex contractu vltra naturam
ipſius contractus.vt eſt tex.notabilis in l.cũ furtũ.ff.
de condictio.furti. Si tñ conueniret̃ actione ex deli-
cto deſcendente vr̃,ꝙ ẽt indiſtinctè teneť de caſu,vt
ſuperius dixi.& no.Bar.in l.ſi furtũ.¶ Item aduerte,
quia põt eſſe dubiũ,an extra illos caſus hic poſitos
teneatur de caſu fortuito,dicunt aliqui,quòd ſic.pu-
ta ſi res fuit tradita,& æſtimata.vt habetur in l.ſi,vt
certo.§.nunc videndum.& §.commodatum.ff.com-
mo.& licèt ſuper hoc fuerunt opi.vt hic refert Ioan.
An.& Cy.in l.j.C.tamen cõis concluſio eſt.vt voluit
hic Ioã. And.& latius Bar.in d.§.nunc videndum.ꝙ
aut fit æſtimatio rei in contractu de cuius natura eſt,
vt transferat̃ dominium.aut fit ęſtimatio rei in alio
contractu de cuius natura eſt,vt transferat̃ dñiũ.pri-
mo caſu,aut æſtimatio fit ad finẽ emptionis.& hoc
conſtat.& tunc clarum,ꝙ facit tranſire interitus.l.j.
ff.de peri.& cõmo.rei vẽ.& l.neceſſario.cum l.ſeq.
eo.ti.& l.ſicut.C.de act.emp.aut fit ęſtimatio nõ ad
finem emptionis:ſed vt ſciatur,an creſcat,vel decre-
ſcat valor rei.& iſta ſolum operatur effectus,ad quã
fit.l.ſi per virũ.C.de iure dotiũ.in dubio aũt vr̃ fieri,
vt faciat emptionẽ,vt no.in d.l.ſi per virum.ſcđo ca-
ſu,puta,qñ res eſt commodata,vel locationis ęſtima
tio,conclude,qđ ſi prius tenebat̃ quis ex natura ꝯtra
ctus de lata culpa nunc tenebit̃ de leui,& ſi tenebat̃
de leui,tenebit̃ de leuiſſima.& ſi de leuiſſima tenebit̃
modo de caſu fortuito.vt voluit gl.in d.§.nunc vidẽ
dum.& ſic vr̃,ꝙ vbi æſtimatio quæ fit in ꝯtractu de
cuius natura non transfertur dñium non operet̃ em
ptionẽ.nec ob.quod hr̃ in l.cũ fundum.ff.locati.vbi
vr̃ p.obari.ꝙ etiam in contractu locationis ęſtimatio
facit emptionem in dubio:qa reſponderi põt ẽt,vt
tangit Bar.in d.§.nunc videndũ.quòd vbi acceſſoria
fundi,puta,inſtrumenta quæ fuerant fundi non fue-
runt locata:ſed ipſe fundus.ideo nimirum ſi ibi quò
ad ipſa neceſſaria ęſtimatio facit emptionẽ.¶ In ea.gl.
ibi.aliàs.§.qñ non reſtituitur in eadẽ cauſa,ſeu for-
ma res cõmodata.vt quia reſtituit̃ deteriorata.¶ †In
ea.gl.in ñ.quid aũt ſi commodatarius nullam reſti-
tuat rẽ commodatã.dic,ꝙ ſi per contumaciã ceſſet
reſtituere.licèt fortè mandatũ fuerit per iudicem,vt
reſtituat iurabit̃ in litem contra ipſum.l.in actioni-
bus.ff.de in litem iurã.& l.3.§.2.ff.commoda.ſi aũt
non p contumaciã:ſed per culpã impedit̃ reſtituere.
& non reſtituit,tunc tenebitur quãti plurimi fuit ip-
ſa res a tempore moręę.& hoc clarum in actione cõ-
modati quę eſt bonæfidei.§.actiones.inſti.de act.&
no.ſ.de exceptionibus.cum Venerabilis.& l.in hac.
ff.de tribu.¶ In gl.mag.& in l.3.§.2.ff.cõmo.& idẽ
dicendũ ſi petatur res ex contractu ſtricti iuris:quia
ſi ageretur æſtimatione ipſius rei,habetur res quanti
plurimi fuit a tempore morę annũ,& ꝙ no.ff.ſi cert.
pet.& l.in hac.vbi gl.ff.de tritica.ſi autem agatur de
fructibus,vel alijs acceſſionibus:tunc de eis hr̃,vt eſt
in contractibus bonæfidei a tempore morę.l.mora.
§.in bonafide.ff.de vſuris.ſed in contractibus bonę
fidei habetur ratio fructuum,vel cen.hoc eſt aliarum
acceſſionum.nam ſic exponit̃.l.præterea.ff.de rei vẽ.
& per gl.d.l.in hac,qđ intellige verum,niſi ex cõtra
ctu,ſeu actione ſtricti iuris peteretur,niſi illud qđ eſt
vel fuit meum:qa tunc hr̃ ratio a tempore morę.l.vi
deamus in fauiana.& §.ſi actionum.ff.de re.iu.& de
materia in d.l.in hac.& d.l.vinum.& d.l.3.§.2.ff.cõ
mo.& ibi etiam per Bar.Sed iuxta prædicta põt dubi
tari vſq; ad qđ tempus poſſet creſcere æſtimatio rei
quæ petit̃ poſt morã commiſſam.gl.in d.l.in hac.&
in d.l.iij.§.2.vr̃ velle,ꝙ in ꝯtctibus ſtricti iuris poſſet
creſcere vſque ad tp̃s iuris cõpoſiti:ſed in contracti-
bus bonæfidei vſq; ad ſñiam.per id,qđ hr̃ in d.l.2.§.
2.ſed iſtam opi.reprobat Bar.qa p cõteſtatiõnẽ litis
non dẽt fieri deterior,imo melior conditio litis con-
teſtantis.l.non ſolet.ff.de regu.iur.ideo concludit,ꝙ
tã in ꝯtractibus bonæfidei,q̃ ſtricti iuris creſcere põt
æſtimatio ipſius rei vſq; ad morã ad præiudiciũ con-
uenti quouſq; ipſa mora fuit purgata.l.ideo.ff.de pe
ricu.& commo.rei ven.ſi aũt mora non eſt purgata,
tunc ſi res perit ante ſñiam creſcere põt vſq; ad tem-
pus peremptionis.facit,qđ hr̃ in l.arbitrio.§.nõ tñ.
ff.de dolo.ſi autem mora nõ fuit purgata,nec res pe
rijt ante ſñiam,tunc creſcere põt vſq; ad ſñiam.& ẽt
poſt vſq; ad executionẽ detracto tamen tp̃e,qđ dat̃
iudicato ad ſoluendum.per id,qđ hr̃ in d.l.3.§.2.&
l.fideicõmiſſi.in prin.§.j.ff.de vſur.& no.per Bart.in
d.l.3.§.2.Quid autem ſi accõmodaui alicui boues q
eius culpa perierunt,an ſi velit dare alios æquè vale
tes.x.aur.ſi potius fortè nolo æſtimationem commo
datorum,tetigit Spe.in ti.de ſolu.§.requiratur.ad fi
nem.vbi arguit pro,& contra,potes dicere,ꝙ ſatis vr̃
ſufficere dare ęquè ualentes,per id qđ hr̃ in l.ꝙ autẽ.
29 §.pen.ff.de conſti.pecu.¶ †In gl.pen.ibi:ſed in pre-
cario ꝯtrarium eſt.& hoc ideo,quia precariũ datur cõi-
ter non determinato vſu,vt dictũ fuit in gl.& ſup ea:
ideo ſi non poſſet reuocare quodammodo inutilis eſ
et proprietas,qđ eſſe non debet.l.3.§.ne tñ.ff.de vſu.
30 ¶ † In ea.gl.in fi.aduerte,quia dictum gl.procedit in
vaſe vitioſo cõmodato:qa tunc fieť diſtinctio inter
commodantem ſcienter,& ignoranter.vt dixit gl.ſe-
cus aũt in vaſe vitioſo vendito,vel locato:quia tunc
non adhibetur diſtinctio ſcientiæ,& ignorantię,imo
indiſtinctè tunc tenetur pro ipſo vaſę vitioſo.l.tenet̃.
§.qui vas.ff.de actio.emp.& vend.& l.ſed adde.§.j.
& ideo diuerſitas eſt.qa in contractu uẽditionis,uel
locationis,uendens recipit ꝑtium,& locãs mercedẽ,
ſed in contractu commodati ꝯmodãs nihil recipit.iõ
plus tenet̃ uendens,uel locans,q̃ tenetur cõmodãs,
ut uidetur per Bar.in l.in rebus §.qui ſciens.ff.com-
31 moda.¶ †Extra gl.põt opponi,qa ur̃,ꝙ licèt contra-
ctus fiat gr̃a recipientis,non tñ per hoc debet teneri
de leui,& leuiſſima,cuius contrariũ hic dr̃ ex eo:qa
ea quæ ſunt inducta ob gr̃am.& fauorem non dẽnt
in læſionem retorqueri.l.quod fauore.C.de leg.& ĩ.
de reg.

de reg.iur.ob grãm.lib.vj.ſoluit Io.An.quòd ex ipſa gratia immediate, & qualiter ordinat̃ in finẽ gratiæ non inferẽ odium,nec ſurgit læſio,vt in cõtrarijs:ſed bene poteſt occaſionaliter ſurgere, vt contingit hic: quia in plus obligatur recipiens gratiã. facit, qđ hr̃ in c.ſepties.de pœn.diſt.5.vbi dr̃,ꝙ cui plus donatur plus debet diligere.facit,etiam ad prædicta, ꝙ no.in d.l.regula,ꝙ ob gratiam.¶ Item ſecundo põt opponi,ꝙ pactũ non poteſt operari, ꝙ quis teneatur de caſu fortuito,qđ factũ contra naturam ꝯctus nõ valet. l.cum precario.ff.de precario.vbi non valet pactum, qđ non licet reuocare precarium, qđ eſſet cõtra ſubſtantiam,& naturã præcarij.facit,qđ hr̃.in c.fi.de cõdi.appo.ſol.Io.An.ꝙ interdum pactum eſt cõtra ſubſtantialia contractus. & ſic contra eius naturam. & tunc aliqñ vitiatur contractus.per id,qđ hr̃ in d.c.fi. aliqñ non valet,vt d.l.cum ꝑcario.de quo per Bar.in l.vbi ita donatur.ff.de dona. cauſa mor. & ibi etiam tetigi per Ioan.An.in d.c.fi.de condi.appo. & etiam tangitur in auth.ingreſſi.C.de ſacroſan.ecc. & plenè per Fran.de ramp.in repetitione.l.fi.ff. de condi. ob cauſam.qñq; vero pactum non eſt contra ſubſtantiã vel naturam ꝯtractus:ſed contra circũſtantias,& accidentalia ipſius cõtractus.& tunc bñ põt valere pactum:& ita intelligatur hic.Nam de circunſtãtijs cõtractus eſt,ꝙ in plus,vel minus teneatur commodatarius ſm qualitatem commodati:ideo tunc pactum põt operari.facit,qđ no.gl.in l.pena.ff.de contrahẽ. emp.vbi bona gl.& propter prædicta dicebat hic,qđ non valebat pactũ de non reſtituẽdo commodatum poſt vſum finitum: quia hoc eſſet contra ſubſtantiã ipſius cõtractus,ſaluo,niſi partes vellent ipſum contractum tranſire in alium, puta in contractum donationis.per id,qđ hr̃ in l.vbi ita donat̃.ff.de don. cau. mor.¶ Tertio poteſt opponi,q a vr̃,ꝙ licèt mora præceſſerit quis non tenetur de caſu.per id, qđ hr̃ in l. illud.ff.de pericu.& commo.rei ven.ſol.q a hic loqr̃ qñ mora non fuit purgata. ſecus vbi fuiſſet purgata offerendo ipſam rem aduerſario: quia voluit recipere.nam tunc nõ tenet̃ de caſu:quia vltima mora habet nocere,vt in contrario.¶ Quid autẽ operet ipm creditorem eſſe in mora,ſeu illũ cui debuit fieri reſtitutio, hr̃ in tex.& gl.in l.ſi mora.ff.ſolu.matr.quia ꝑ hoc non debet debitor eſſe in lucro ſi ſe defenderet ne ſentiat dãnum.vt ibi hr̃,Ideo ſi cõmodans fuit in mora recipiendi rẽ commodatã, quia voluit recipere eã non ſubſiſtentem,ſi creuit poſtea æſtimatio rei, tale lucrũ nõ ſpectat ad ꝯmodatariũ:ſed dẽt ipſa res reſtitui ipſi ꝯmodãti,licèt æſtimatio eius creuit.ſi aũt qs recepiſſet mutuo. x. corbes frumẽti & obtuliſſet ipſos,x.corbes mutuãti,& voluiſſet recipere:tũc, licèt poſtea creſcat æſtimatio frumẽti ñ tenebit̃ poſtea dare ſm æſtimationẽ poſtea creſcẽtẽ,ne ſit ĩ dãno:ſed dare ſufficiat ſm æſtimationẽ q̃ erat tpe oblonis.ꝑ ea quæ hñr in d.l.3.§.2.¶ Vlterius põt quæri, an ꝙ hic dr̃,ꝙ tribus caſibus hic poſitis qs teneat̃ de caſu nedum ꝓcedat in contractu qui fit gratia recipientis: ſed ẽt ſi fiat gratia dantis,vel vtriuſq;,dicit Ioã.An.ꝙ ſic quò ad hoc,ꝙ hic dr̃ de pacto.& mora,idẽ quò ad id,qđ dr̃ de culpa præcedẽte caſus,ſi culpa erat talis quæ venerit ſcđm naturam contractus. aliàs ſecus.

32 ¶ Vltimo tangit hic Ioã.An.† An furtum computet̃ ĩter caſus fortuitos,de latrocinio eñ qđ fit vi hoſtiũ non eſt dubiũ,ꝙ cẽſeẽ caſus fortuitus.l. de fortuitis. ff.de pig.act.l.j.C.depo.in furto autem,qđ fit clam, vr̃ ita fiat culpa interueniente,per id quod no. in d. l.j.C.depoſiti.per gl.& Doc.ibi furtum eſſet factum a coniuncta perſona,vel a tali de qua diligentiſſimus non ſuſpicaretur: quia tunc cadit ad caſum fortuitũ. l.cũ qui.§.idẽ ſcripſit.ff.de furtis.& facit,ꝙ no. Bart. in d.l.j.ff.depoſiti.Quid autẽ de incendio,an cenſeat̃

33 caſus fortuitus. † vr̃, ꝙ non:quia dixit text.plerunq; cõtingit culpa habitantium.& ſic regulariter.l.4.§.j. ff.de offi.præfec.vrb.& l.ſi vendita.ff.de pericu.& cõmo.rei vend.potes dicere,quòd quò ad ipſos inhabitantes regulariter aſcribitur culpæ potius, quã caſui fortuito per iura allegata,niſi appareat,quòd ipſi inhabitantes habuiſſent diligentiam,quam diligentiſſimi ſolent habere quò ad alios autem cẽſetur eſſe caſus fortuitus.facit,quod habetur in l.ſi alius.§. eſt.& alia. ff.quod vi,aut clam.

¶ De depoſito. Rubri:

SVMMARIVM.

1 *Dictio, de, auget.*

¶ Viſum,& tractatum eſt in ti. præcedenti de contractu commodati qui fit gratia recipientis:regulariter reſtabat videre de contractu qui fit gratia dantis, vt eſt depo. Ideo poſt præcedentem Rubricam ponitur iſta,ad materiã.facit,qđ hr̃ in decretis.22.q.2.r c qs hos tit.vero continuabat. ¶ Viſum eſt.§.de commodato,reſtabat videre de commendato ideſt depoſito. Nam commendare eſt apud alium deponere.l.commendare.ff.de ver.ſig.& dicitur commendatum, aut depoſitum,quod alicui eſt datum ad cuſtodiendum.

1 & † dictio,de,auget,quaſi totum videatur in fide,& cuſtodia recipientis depoſitum.l.j.ff.depoſiti.

SVMMARIVM.

1 *Argumentum ex nomine rei,an,& quando valeat.*
2 *Dictio,&,quandoque exponitur pro,ideſt.*
3 *Laicus contra clericum poteſt in foro eccleſiaſtico deponere querelã.*
4 *Eccleſia non obligatur ex contractu inito cum particulari de eccleſia, niſi probetur rem eſſe verſam in vtilitatem eccleſiæ.*
5 *Et quid de contractu cum ipſa eccleſia inito, an ſi non probetur dicta verſio obligetur eccleſia.*
6 *Reſtitutio in integrum non datur aduerſus dolum,ſed aduerſus latam culpam ſecus.*
7 *Furtum,an computetur inter caſus fortuitos.*
8 *Ad torturam liberi hominis procedi an poſſit in cauſa ciuili ad eliciẽdam veritatem.*
9 *Torqueri,an poſſit clericus.& nu.20.*
10 *Pro debito in executione ciuili põt quis immediatè capi, & carcerari,quando ipſum debitum habet annexum delictum.*
11 *Clericus qui geſſit negotia alterius, & reddit malam adminiſtrationem,an poſſit detineri donec ſatisfecerit.*
12 *Verſio in vtilitatem eccleſiæ,an probari debeat ad hoc, vt eccleſia teneatur ex contractu.*
13 *Verſio in ſolo mutuo probari debet.*
14 *Verſio in vtilitatem in quibus caſibus probari debeat.*
15 *Ex depoſito facto apud clericum nõ tenetur eccleſia,niſi quatenus locrum ſenſit.*
16 *Fideiuſſio facta per ſeruum, vel filium non nocet domino, vel patri, niſi quatenus tendat in vtilitatem domini, vel patris.*
17 *Ex mutuo facto nomine eccleſiæ non tenetur eccleſia,niſi verſio probetur.*
18 *Verſio quomodo probetur.*
19 *Soluens debita eccleſiæ, an liberetur ſi non probetur,qđ pecunia ſoluta ſit conuerſa in vtilitatem eccleſiæ.*
21 *Exceptio competens eccleſiæ non poteſt per capitulum remitti.*
22 *Exceptioni domino competenti, an renuntiare poſſit procurator priuatus.*
23 *Remitti non poteſt debitum liquidum eccleſiæ per prælatum, vel eius adminiſtratorem.*
24 *Tranſactio vbi per prælatum fit bonafide, & per tranſactionem venit danda pecunia eccleſiæ tenet tranſactio.*
25 *Sententia lata per calumniam,an teneat.*

Grauis.

a Ex depoſito. Super hoc.c.ad intellectũ gl. ij.ſi quæris verſ. & qñ eccleſia tenentur ex dpoſito facto apud eam.diſtingue hic ſecundũ do. Hẽr. Boy.

a GRauis. Ex ꝺpoſito a facto apud clericum eccleſię non tenetur eccleſia, niſi in eius vtilitatem ſit verſum. h.d. Et in prima ponit̃ decíſa facti narratio.In ſecunda eccleſiæ abſolutio.In tertia deponentis inſtructio. In quarta iudicũ præceptũ. In quinta compoſitionis. ſuaſio.ſecunda ibi.cũ eñ.tertia ibi.quo circa.quarta ibi.nam etiam.quinta ibi.ſi autem. ¶ In tex.ibi.in depoſito.ſupple ſm Io.An.inter Ep̃m,& canonicos,ſeu eccleſiã longo tp̃e fuit quæſtio, & tãdem petijt Ep̃s a Papa,vt præcisè præciperet per eccleſiã depoſitum reſtitui,vel ſaltẽ patienter ſuſtineret,ꝙ de redditibus cũ eccleſia componeret.& his duobus rñdet. & h.d. Hoſtiẽ. contineri in deciſa q̃ continetur ſub ver.qua. ¶ Itẽ.ibi.vir Belial,aduerte:quia,vt dicit Io.An.Iſtud nomen Belial,põt eſſe nomẽ depoſitarij qui ſic vocabatur. & tunc Ep̃s debebat ſibi ꝓcauere accuſato ma
1 lo nomine ipſius depoſitarij,tamen ex † nomine arguimus.ꝫ.de præben.cum ſm.& facit,qđ no.in l.pacta.§.ſi in danda.ff.ad trebel.& an,& qñ poſſit argui ex noĩe.tangit Bal.ſuper Rubrica infortiati.& dom. Anto.j. de ſpon.c.j.põt etiã intelligi,ꝙ iſtud nomen Belial.ideſt vir diaboli dicit̃.facit.2.ad corinthios,vt ibi dicitur,quę coniunctio eſt Chriſti ad Belial quaſi dicat nulla. ¶ Item.ibi.loculos habet.põt intelligi ſm
2 Io.An.ideſt,pecuniã ſubtractã,& tunc † dictio,&,q̃ ſequit̃ exponitur pro ideſt. ¶ Alio modo poteſt intelligi, ꝙ loculos habet. ideſt pecuniã in ſecreto loco terre collocatam. nam loculus diminutiuè dr̃ quaſi paruus locus factus in terra ſecretè ad cuſtodiendam pecuniã,vt ẽt voluit hic Io.Cal.& tũc dictio,ꝑt ſtat propriè. ¶ Item ibi.aſportauit,ſonat in vitium.dicit Io.And.& ſupple, vt autem poſſit pecuniam a furerehabere id remedium, ꝙ poſſumus adhibemus.
3 nam,& iudicibus,&c.vt ſequitur. ¶ † Not. ſcđm do. Anto.laicum ꝯtra clericum in foro eccleſiaſtico poſſe deponere querelã,alle.qđ hr̃ de fer. cũ ſit;ſed certè notabile non tollit̃:quia loquitur de Epiſcopo agẽte. ¶ Item no.etiam non habet dubium,quia certum eſt, ꝙ clericus poteſt conueniri in foro eccleſiaſtico.
4 ¶ † No.ꝙ ex contractu inito cum particulari de eccleſia non obligatur eccleſia, niſi probetur rem eſſe verſam in vtilitatẽ eccleſię.& ex hoc no.vnum caſum in quo requiritur ad obligandum eccleſiam, ꝙ probet̃ in eius vtilitatẽ factam verſionem. Quid de contractu inito cum certo monacho.tangit Inn. j. de priui. olim.2.& ĩ.de fideiuſ.c.quòd quibuſdam.& ibi tan-
5 getur. ¶ † No.quòd ex cõtractu inito cum eccleſia vr̃ eccleſia obligari, licèt aliter non probetur verſio in eius vtilitatem,vt hic vr̃ probari a contrario ſenſu dũ dicit perſonæ non eccleſiæ commodatã.ideſt depoſitũ.facit,quod dixi eccleſiã obligari,qñ depoſitum factum eſt eccleſię intelligitur verum ſcđm Ioã. An.ſi eccleſia eſſet in dolo, & lata culpa.per id,qđ habet̃. in c.proximo.ne tunc impetraret reſtitutionẽ in delictis.ff.de minori.l.ſi ex ea.§.nũc videndũ.& idem ſequitur hic do.Pet.& do.Flo.dicens,quòd tunc tenetur eccleſia eo modo quo alius tenet̃. facit;qđ hr̃ in gl.ij.& quod dicet̃ ſuper ea. ¶ Sed aduerte, q a licèt
6 aduerſus † dolum non det̃ reſtitutio,tñ aduerſus latam culpam vr̃ dari eccleſiæ,ſicut datur minori.l.vbi
7 exigitur.ff.de eden.& dixi.ꝫ.ti.j.c.j. ¶ † No.ꝙ furtum non vr̃ computari inter caſus fortuitos. Nam ſi cõſeruetur caſus fortuitus non teneretur eccleſia,licèt depoſitũ fuiſſet factũ eccleſiæ, ex quo res depoſita fuit ſubtracta,cuius ꝯtrarium hic innuitur;ſed de hoc dic vt dixi in c.j.ꝫ.ti.j.circa finem.& eſt gl.valde notabilis.in l.cum duobus.§.dãna.ff.pro ſoc. & in l.j.C.de poſi.quæ in effectu vult id,qđ dixi poſt Ioã.An.in d. c.j.ad finẽ. ¶ No.ꝙ hic Papa ſuadet actori,vt agat,nõ autem præcipit.& eſt ratio: quia nr̃ nemo cogitur inuitus agere,vel accuſare.§.nemo inuitus.in rubro,& nigro. ¶ No.ꝙ ex verbis, & forma libelli apparet agẽtem ius agendi non habere contra quem agit ab ipſo principio,& libellus ab ipſo initio eſt reijciendus. facit,qđ hr̃ in tex.& gl.in l.j.ff.de offi.acceſ.& in l.j.§. j.ff.ſi menſor fal.mo.dix. ſi aũt iam inchoata inſtantia appareat de ineptitudine libelli: tunc pars eſt abſoluenda ab obſeruatione iudicij.ꝫ.de iud.examinata.& ibi ẽt no.& no.bene,ꝙ ad hoc,vt libellus dicat̃ ineptus,& a principio reijci poſſit,non eſt neceſſe ius agẽdi ex eo indiſtinctè non concludi:ſed ſufficit, ꝙ non concludat reſpectu illius contra quem agit̃ ſpecifice,vt hic probatur. ¶ No.quòd licèt qs cępit agere contra illum contra quem non competit actio nõ impeditur poſtea agere contra illum contra quẽ non vere competit.facit, qđ hr̃ in præalleg.c. examinata.
8 ¶ † No.ꝙ in cauſa ciuili ad veritatẽ eliciendã põt qñque procedi ad torturam etiam liberi hominis,qđ vr̃ eſſe contra ea quæ habentur in l. diuus. ff. de quæſtionibus.cum ibi notatis per Bar. vbi vr̃ concludi.ꝙ ſolum ſerui poſſunt tunc torqueri, qñ cauſa eſt ciuilis:ſed potes dicere,ꝙ hic loquit̃,qñ cauſa ciuilis habet in ſe annexum delictum. & ſic vr̃ voluiſſe hic d. Ant.ſecus,qñ eſſet cauſa merè ciuilis non habẽs delictum annexum.& ſic intelligatur,qđ habetur in d. l.diuus.& tene menti pro limitatione dictæ legis, ꝙ Bar. ibi hoc non poſuit,nec domi.Ant.hic bene de-
9 clarauit. ¶ † No.ꝙ clericus videtur poſſe torqueri. de quo hic tangit gl. pen. & videtur intelligere hoc verum de clerico ſuſpecto.& dicit Io.An.etiã poſt alle. quòd ibi intelligendum eſt, qñ clericus eſt infamis. fatetur ꝙ moderatę debet torqueri circa periculũ ꝑſonæ.facit.ĩ. de rap.in Archiepiſcopatu.& dixit Ab. no.nunquam inuenire in iure cautum, ꝙ clerici torqueant̃, niſi ſint infames, intelligo hoc eſt infamati, ſeu diffamati.& dicit, ꝙ hic erat infamatus, vel diffamatus per lr̃am hic,dũ dicit,vt audimus.& de materia,qñ quis ſubijcitur tormentis plenè no.per Ioã. An.ĩ.de iureiurãn.cũ contemplatione.do.Flo.hic dixit,ꝑ dictum Abb.non vr̃ oĩno hic ꝓbari:q a ex verbo audiuimus,non vr̃ inferri,ꝙ eſſet infamis.fatetur tñ dictum eius eſſe notabile,& cõiter approbat̃:poſſet tñ dici,ꝙ ſatis innuitur,quòd erat diffamatus, ex quò ad aures Papæ relatum erat de ipſo furto.& prodictis.facit,quod no.Ioan.An.hic ſuper dicta gl.
10 pe. ¶ † Not.ꝙ pro executione debiti ciuilis quis põt immediatè capi pro debito,& incarcerari, qñ ipſum debitum habet annexum delictum,vt hic ſatis videt̃ probari,qđ tene menti.an autem aliàs, qñ debitum non eſt materiæ ciuilis põt quis capi pro delicto recurrendum eſt ad ea,q̃ hñt in l.ſi.C.qui bo.ce.poſ.& plenè no.Bar. in d.l.cum eo. aliàs.l.eſt.§.labeo.ſub. l.qui tabulas.ff.ad l.Iul.pecu. de quo ẽt per Ange. in ſua repetitione in l.nemo carcerẽ.C. de exac. tribu. li.x.no.quòd iudex debet laborare, vt partes veniãt ad concordiam.de quo.ꝫ.de mu.peti.c.j.& de tranſla.c.ſi. ¶ No.etiam,quòd vbi conſtat alteram ex partibus ius agendi non habere,vel non fouere iuſtitiã, videtur, ꝙ iudex ſalua cõſcientia poſſet laborare ad concordiam partium.de quo per Io.An. in d.c.j.ꝫ.de mu. peti. & ibi etiam dixi,vbi recitaui dictum Ioan. An.in præalle.additionibus. ¶ No.ꝙ Papa hic approbat compoſitionem per eccleſiam, & ſic vr̃ dicendũ de eius adminiſtratore, quod qualiter ſit intelligendum

dum no.in l.pactum curatoris.C.de pac .ibi per gl.
& Doct.& inferius ēt tangi.ſ. & no.ꝙ aliqui in ver.ſi
aūt.qui eſt circa finem hn̄t.Si aūt cum eo,&c.litera
in ſe eſt clara,& loquitur,qn̄ fieret cum illo qui dice
bat̄ ſubtraxiſſe.Alij hn̄t,& hęc eſt communis litera
cum eis,& canonicis.& ſic cum ipſa eccleſia.& tunc
qualiter debeat intelligi text.patebit ex dicēdis poſt
11 gl.¶ †Vltimo no.ſm Hoſt.arg. quòd ſi clericus geſſit
negotium alterius,& reddit malam adminiſtrationē,
ꝙ poſſit detineri donec ſatiſfecerit, facit, qđ hr̄ in c.
ij.j.de cler.vel mona.& ſ.de obl.ad rati.c.vno.& ſic
dicit Hoſt.ſeruari in eccleſia Anglicana. & ipſe dicit
ꝙ hoc non eſt tutū, niſi interuenerit lite. a Papę put
hic interuenit:quia per talem adminiſtrationem non
perdit priuilegium clericale.j.de ſen.excō.in audiē-
tia.& c.contigit. & ſic q̄diu paratus eſt dare cautio-
nem de ſtando iuri vr̄,ꝙ nō debeat detineri. pro hoc
alleg.Io.Cal.quod habetur in c.ſi clericos.j.de ſen.
excō.lib.vj.& c.2.prælle.reſpondet Hoſt. ꝙ ſol.pa-
tet ex his,quæ ibi no.per gl.& Doct. & ſic tranſit hic
Ioan.And.& aduerte, quia poteſt, ꝙ dictum eſt pro
detētatione dupliciter intelligi vno modo,ꝙ detinea-
tur per reum cuius negotia ſunt malè adminiſtrata ..
& tunc hoc videtur intelligēdū, qn̄ fuiſſet ſuſpectus
de fuga.& qn̄ detineretur ad finem, vt duceretur ad
iudicem competentem.arg.l.ait prętor.§. ſi debitor.
ff.quæ in frau.credi.& quod no.ſ.de iudi.non ab ho
mine per Io.An.& de ſen.excō.vt famę.& c.vniuer-
ſitatis.¶ Item poteſt intelligi de detentione facta p
iudicem.& tunc eſt intelligendum, vt habetur in d.
12 c.ſi clericos.ad finem:¶ †In gl.j.in fi. Iuxta prædicta
quæri poteſt,an generaliter ad hoc vt teneatur eccle
ſia ex cōtractu ſit neceſſe probare, qđ verſio ſit facta
in vtilitatem eius.do.Flo.hic dicit,quòd Inn.hic va-
riauit.¶ Nam primo dixit,quòd nō tm̄ in mutuo: ſed
etiam in oībus contractibus qui fiūt gratia vnius cō-
trahentis, non eccleſię non tenetur eccleſia niſi pro-
betur verſio. Secus dicit in contractibus qui fiūt gra
tia vtriuſque,vt in emptione,locatione,& ſimilibus:
quia tunc ſufficit,quòd vtiliter contraxit dummodo
ſeruata fuerit forma tradita a canone in ipſo contra-
ctu tenebit contractus, licèt poſſit reuocari per reſti-
tutionē in integrum.alleg.ſ.de reſti. in inte.in c.j.&
C.de prędijs minorum.l.ſi quidem.& ex hoc vltimo
dicto.vt dicit d.Flo.vr̄ Inn.tenere opi.gl.xij.q.2.ſine
exceptione,& in ſumma. & dicit alienationē rei ec-
cleſię tenere ſi ſit ſeruata forma etiam ſi fiat in caſu
non conceſſo cuius contrarium cōiter tenetur prout
not.per Ioan. dixi an hæc opi.aliquo modo poſſit ſal
uari de quo etiam dixi. in ca.cum apoſtolica.in glo.
ſuper verſi. profuturum.ſ.de his, quæ fiunt a præla.
¶ Subdit domi.Flor.quod Inno.quo ad primum di-
ctum ſucceſſiue aliter dixit, videlicet,ꝙ ēt in contra-
ctibus,qui fiunt gratia vnius tantum non expedit p-
bare,ꝙ facta ſit verſio,niſi in mutuo. & pro hoc facit
vt dicit do.Flor.& Inn.vr̄ ſentire cira principium ea.
gl.litera hic,dum dixit,non eccleſię cōmendata,qui
a contrario ſenſu probat,ꝙ ſi depoſitum eſſet factum
eccleſię,teneretur eccleſia etiam non probata verſio
ne.& dicit do.Flo.ꝙ circa hoc Inn.& alij variant, &
materiæ vr̄ valde intricatę.Ipſe aūt pro materia ex-
plicanda concludit,ꝙ vera eſt vltima opinio Inn.vi-
13 delicet, † quòd ſolum in mutuo debeat probari ver-
ſio.& ꝙ nō expediat hoc in depoſito.& dicit hoc hic
bene probari inducendo lr̄am a ꝯtrario ſenſu.vt ſ.te
tigi. quia hic innuitur, ꝙ teneretur eccleſia ſi fuiſſet
depoſitum factum eccleſiæ: tamen non erat verſum
in vtilitatem eccleſiæ. quia ille vir Belial exportaue-
rat, & plus dicit, ꝙ etiā in mutuo non ſemper opor-
tet probari verſionē,ſed tunc tm̄, qn̄ vt creditori ſol-
uatur expedit,ꝙ alienent̄ immobilia eccleſiæ, vt mo
bilia pretioſa.nam ſcđm eū ſicut non poſſunt præla
tus,& capitulum alienare talia ſine ſolennitate.c. ſi-
ne exceptione. ita non poſſunt alienationis cauſam
petere contrahendo mutuū.& ſic intelligit auth. hoc
ius porrectū.C.de ſacroſan.eccle.q̄ eſt canonizata.x.
q.ij.& ſic loquitur ſm eum ver.is creditor.poſitus in
dicta auth.vt notanter.dicit eſſe pōderandū,ꝙ ibi po
nitur dictio,hic.& debet exponi hoc caſu.de quo ibi
videlicet,dum q̄rit̄ de facienda alienatione,aut ſol-
uendo creditoribus,vt dixi in eadem auth.in prin.fa
tetur tn̄ ꝙ in aliquibus libris in dicto verſi.hic credi-
tor. nō habetur dictio hic.tn̄ tenet, qđ dixi.& ſecus
dicit eſſe ſi nō eſt neceſſe immobilia alienari.puta,ſi
poteſt ſolui de fructibus,vt quia prælatus, vel colle-
giū parce viuendo poſſunt ſatiſfacere. nā tunc ſcđm
eum magis debent clerici cogi ad ſoluendum q̄ ipſa
eccleſia,pro hoc alleg.c.peruenit.j.de fideiuſ.qđ ha-
bet̄ in Auth. de alienatione,& emphyteuſi.§. ſi vero
quis.colla.ix.fatet̄ tn̄,ꝙ Archidia. in dicta Auth.hoc
ius,dicit,ꝙ licèt aliquis a prælato,& capitulo deſtine
tur ad accipiendā certam pecuniam mutuo,tn̄ bene
obſtat exceptio creditori de verſione non facta.l.ve-
rū.§.ſeq.ff. de inſti.& l.j.§.ſi pupillo.ff. quod iuſ.ſed
certè ſm eum ille leges hoc non probant,quia loquū
tur,qn̄ pupillus hoc fecit ſine tutoris autoritate. ſe-
cus ſi eum autoritate tutoris feciſſet,quia tunc obli-
gatur,vt innuitur in d.l.verum. & ſic ſcđm eū dictæ.
ll.potius faciūt pro eo,qđ eſt dictum.nam cū præla-
tus, & capitulum habeant poteſtatem adminiſtrandi
fructus,vr̄ ꝙ teneatur creditoribus eccleſiæ de fructi-
bus etiā ſi non doceantur fructus in tm̄, ꝙ etiā ex de
bito cōtractus prælati cum collegio teneatur ſucceſ-
ſor,alle.quod no.in c.ij.in gl.3.ſ.de ord.cog.dicit tn̄,
ꝙ hoc caſu ſi eſſet prælatus ſecularis qui haberet hæ
redem tenebitur hęres non ſucceſſor,per id,qđ hr̄ in
dicta auth.de alienatio.& emphyteuſi.§.ſi vero quis.
& ita dicit de facto conſuluiſſe. & hoc dicit ſignāter
notandum eſſe, quia ſcđm eum peruenire credunt̄
cōiter ad ignorantem.An autem bene, & perfecte di
xit patebit ex.j.dicendis ¶ Sed aduerte, q̄a do.Ant.
hic aliter fuit locutus in ſecunda opin.nam dicit, ꝙ
videretur, ꝙ non eſt neceſſaria probatio verſionis in
vtilitatem eccleſiæ ex eo,quia ſufficere vr̄ contractus
cum eccleſia haberet ſormalia ſua, vt valeat contra-
ctus,& ex eo agatur contra eccleſiam. xij.q.2.ſine ex
ceptione.¶ Nam certè ſolennitates ibi.exigūtur in-
ter quas non numeratur verſio, & ſic vr̄ ſufficere, ꝙ
ex cauſa iuſta ineatur contractus ad vtilitatē eccle-
ſiæ.licèt oppoſitum eueniet.ſ.de his, quæ fiunt a p̄-
lato c.cum apoſtolica,& c.tua.cum ibi no.& ſ.de re.
eccl.non alie.in c.ad noſtram. & ſ.de reſti. in inte.c.
tua.Subdit tamen Inn.per hanc decretalem voluiſſe,
ꝙ vltra ſolennitates requiſitas in d. c. ſine exceptio-
ne exigitur,ꝙ probetur verſio,& vr̄ ſcđm eum quoſ-
dam dicere in oībus contractibus hoc exigi,ita ꝙ ex
aliquo non obliget̄,niſi probetur verſio in vtilitatem
eccleſiæ.demum refert,ꝙ In.hic in prin.gl.j. & in fi-
ne finaliter perſiſtit,quòd rīr, vt obliget̄ eccleſiæ nō
eſt neceſſe,quòd probet̄ actualis verſio.ſed hoc fallit
in aliquibus caſibus.primo in contractibus qui fiunt
gratia alterius tantum,vt in depoſito,quia tunc cum
nulla videat̄ ſupponi vtilitas eccleſie oportet, quòd
probetur verſio, & ſic videtur velle Inn.hic eſſe ca-
tum ſecđm.d.Ant.Ipſe aūt dom.Ant.dicit, ꝙ dictum
Innoc.poſſet procedere, qn̄ contractus eſt ceptus cū

prę'ato

prælato,vel aliquo particulari de eccleſia. quia tunc oportet,ꝙ probetur verſio,vt hic dicit.ſecus,qñ cum eccleſia eſſet initus contractus,vt quia depoſitũ fuiſſet factũ capitulo. nã tunc ſatis videt̃ ab eccleſia eueniſſe,vt obliget̃ eccleſia,vt hic ꝓbat̃ a contrario ſenſu,& habet̃.j.de fideiuſ.qđ q̃buſdam. & pro hoc ẽt, q̃a capitulũ vr̃ repreſentare eccleſiam.j.de teſta.relatum.quod intellige,niſi aliqua fraus,vel ſimulatio interuenerit. & qđ dixi de depoſito facto capitulo idẽ ſm eum etiam fortè poſſit dici de rectore vbi ſolus eſt rector,vt tunc cẽſeatur perueniſſe ad eccleſiam id quod peruenit ad rectorem. quia illud videtur poſſit Rector in eccleſia non collegiata,qđ poteſt capitulũ in præiudicando in eccleſia collegiata,vt vr̃ eſſe glo. valde ſingularis,& no.j.de loca. potuit facere dictũ. c.relatũ.& ſ.de præben.cũ non ignores.& quod no. Io.An.in c.edoceri.ſ.de reſcrip.dicit tñ,ꝙ non audet hoc firmare, ꝙ dixi de Rectore eccleſiæ non collegiatę,quod præiudicet factum eius eccleſiæ,niſi aliàs ſuperioris autoritas intercederet, quia aliàs ſm eum illud tenere videretur eſſe valde præiudiciale eccleſijs de quo dicetur in d.c. potuit. fallit ſecundo ſm Inn. in mutuo.quia oportet mutuãtem eſſe ſollicitum , vt pecunia mutuata vertatur in vtilitatem eccleſię di. auth.hoc ius.circa fin.& d.§.ſi vero quis.in Auth.de alienatione,& emphy.& hoc ſpeciale ſcđm Hoſt. in odium feneratoris ſcđm fauorem eccleſiarum,q̃a tamen oportet eccleſiaſticas perſonas frequenter mutuum contrahere,& creditores feneratores, & auari ſunt prompti,& parati ad dandum mutuũ.j.de vſur. manifeſtę.& ſic conſuluit.¶ Item ne contingeret iſta occaſione paſſim, ſeu indiſtinctè diſtrahi bona ĩmobilia eccleſiarum,& ꝓñr ne deſint alimenta pauperibus fuit ſuper hoc ſpecialiter prouidendum , vt in l.iubemus nulli.C.de ſacroſan.eccl.& in auth. de non alie.in prin.& per totum in dicta Auth. hoc ius. & ſic in mutuo. Secundũ eſt ſpeciale,ꝙ creditor debet eſſe ſolicitus, vt vertatur in vtilitatẽ eccleſiæ,qđ in alio contractu nõ requiritur, & eſt ſimile in ſeruo quia ſi pecunia fuit ſibi mutuata oportet probari pecuniã verſam in vtilitatẽ dñi,& dñs obligetur.l.iij.§. ſed ſi ſic.& quaſi per totum.ff. de in rem ver. dat etiã ſimile in muliere obligante ſe cũ viro , vel cum alio, requirat̃,ꝙ probetur verſio in res eius. C.ad velle.l. antiq.& in auth.ſi qua mulier. Fallit tertio ſcđm In. qñ fit alienatio rei immobilis eccleſiæ , addit d.Ant. vel alterius rei eccleſiaſticæ quæ prohibita eſt alienari.tñ In.ſolum dixit de re immobili.¶ Idem tamẽ qđ d.Ant.in hoc vr̃ voluiſſe do.Flo.vt patet, per id , qđ dixi poſt eũ tñ reuera text. in dicta auth.hoc ius. ſolum loquitur,qñ fit alienatio rei immobilis eccleſiæ. Ideo tũ ponit caſum ſpecialem contra dictam regulam. Videtur, ꝙ non debeat extendi ad res mobiles,vt hr̃ in l.ius ſingulare.ff.de legi,& ꝙ no.e.tit.de reg.iur.qui a iure.in vj.erit ergo ſpeciale, qñ alienet̃ res immobilis eccleſię,vt ſatisfaciat creditoribus ſoluendo ei debitum. nam tunc emptor debet eſſe ſolicitus ad hoc,vt tenet alienatio, ꝙ pecunia ſoluta vertatur in vtilitatem eccleſię, & in cauſa propter quam facta eſt alienatio,& vt Priori creditori prius ſoluat̃, quàm poſteriori,vt vr̃ probari in §.fuimus.in auth.de immobiliũ eccleſiaſticarum re.alienatione,colla.vj. Nec vr̃ tenere vẽditio,niſi emptor errauerit, vt dictũ eſt:& probat̃ in dicta auth.hoc ius.& ſubdit d. Ant. qđ fallit etiam quarto, qñ contractus initur cum particulari de eccleſia non habẽte adminiſtrationem ab hoĩe,vel a iure per iſtũ tex.dicit etiã, ꝙ prædicta inquantum dictum eſt non neceſſarium creditorẽ eſſe ſolicitũ de verſione, procedere quò ad hoc,vt hęc vẽditio non exigat̃ ab ipſo creditore,exigit̃ tñ ſcđm eũ a iudice præſtatio autoritatis contractui, & ſiľr ab ipſo prælato alienante,vt in l.magis puto.§.quęri põt. & §.illud.ff.de reb.eorũ.& dicta auth. hoc ius. & ſic dicit reſidere Inn.dicit aũt d.Ant. circa caſum de ꝯtractu mutui,ꝙ putat dictum Inn. procedere, qñ contractum mutui ſit cum prælato , & fortius ſic cũ aliquo particulari de eccleſia,vt tũc ſit neceſſe probare verſionem,qđ limitat procedere,niſi fieret mutuum intra ſñiam cõi prouidentia taxatam,& mandatam, vt in c.cum in quibuſdam.j.de fideiuſ. ſi autem fiat mutuum cum ipſo capitulo tunc dicit, ꝙ ipſum capitulũ mutuo ſuſcipit reſpectu certi,& determinati vſus, vel cauſæ ad hunc Inn. dicit verum, quia oportet , ꝙ probetur verſum in vtilitatem vſus, vel cauſę . & ſic intelligit iſtum text.generaliter etiam extra caſum , qñ fiat alienatio ad finem relationis , ſeu ſolutionis debitorum creditoribus,q̃a vr̃ eadem rõ ſcđm eũ,qñ recipitur pecunia mutuo reſpectu certi , & determinati vſus,vel cauſæ, & ſic intelligit̃ dictum Ant. circa hoc ius,& ꝑ ille.§.ſi vero quis.ſi aũt eccleſia recipiat mutuũ,puta prelatus cum conuentu,vel capitulo,& non determinat̃ certus vſus , vel certa cauſa in q̃,vel in qua recipiatur,tunc dicit,ꝙ non eſt neceſſaria ꝓbatio verſionis,q̃a eo ipſo,ꝙ peruenit mutuũ ad capitulum cenſet̃ verſum in vtilitatem eccleſiæ, vt vr̃ eſſe caſus ſcđm eum non cauillando literam in c. ꝙ quibuſdam.j.de fideiu.& hęc dicit eſſe notandũ,q̃a aliàs ſic non dicit do.Pet.hic ſuccintè tranſire cũ eo, qđ hic ponit Io.An.¶ Sed aduerte,ꝙ mihi vr̃,ꝙ duo ſunt videnda,primo q̃ propriè fuit mens Inno.in hac materia,cuius mentem.do.Flo.recitat ſuo modo.& ſimiliter do.Ant. ſuo,ſecundo erit videndum qđ tenendum in materia,& an bene dixerit do.Flor.& an do.Ant.circa primum eſt aduertendum,ꝙ Inno. hic primo allegat aliquas concordantias ad id,qđ hic dr̃ ꝙ non teneatur eccleſia,niſi probet̃ uerſio. demũ dixit , ꝙ hic loquitur, qñ perſonę non eccleſiæ fuit res depoſita ſucceſſiuè.tertio dixit, ꝙ non tm̃ in mutuo , ſed etiam in alijs contractibus,uidetur ꝙ debeat probari uerſio,ut poſſit agi contra eccleſiã,demum dixit ꝙ hoc poſſit procedere in contractibus qui fiunt gratia alterius,vt eſt depoſitum: Sed ubi ꝯtractus fit gr̃a eccleſiæ,ut contingit in emptione,& uenditione, & ſimilibus,dicit,ꝙ tunc non eſt neceſſe probari in uerſionem,niſi in mutuo,licèt fiat gratia eccleſiæ. Vnde in alijs ſufficit,quòd utiliter contrahat̃,ſeu fuerit contractum,licèt non appareat uerſio per l.uerũ.§.ſciendum.ff.de minori.& plus etiam dixit,ut ſ.tetigi, qđ ſi utiliter non contrahatur in alijs cõtractibus q̃ fiũt etiã gratia eccleſiæ dũmmõ forma ſit ſeruata capitulo ſine exceptione tenet contractus, licèt poſſet dari reſtitutio ſi eccleſia ſit lęſa,ut.ſ.dixi poſt do.Flo.& ſi dicatur, ꝙ non ur̃,ꝙ etiam in contractu uenditionis debeat emptor probat uerſum in utilitatem eccleſiæ ꝑ id,qđ hr̃ in l.magis.§.illud.ff.de rebus eo. & in dicta auth.hoc ius.rñde,quia ſcđm eum in dictis iuribus hoc non dr̃.ſed dr̃ in §.illud.quod bene ad iudicem hñtem præſtare autoritatem alienatione rei minoris ſpectat dicta ſolicitudo,ut faciat conuerti ꝓtiũ, &c.ſoluẽdo creditori.& in auth.hoc ius.debet intelligi, q̃a ſpectat ad ꝓlatum habere dictam ſolutionẽ , qñ alienatur res eccleſiæ.emptori aũt ſufficit, ꝙ ſeruata ſit forma ibi poſita,uerũ,quia iſte intellectus uř eſſe ꝯ dictam auth.niſi expreſſæ litera uř uelle, ꝙ ſolicitudo ſpectat ad emptorem,ut faciat cõuerti pretiũ in ſoluendo creditoribus,aliàs non poſſet hẽre rẽ

quæ

quæ vendiĩ.Ideo fortè Inn.m:t intermixta qõne,an
& qñ debitor eccleſiæ ſoluens p̃lato videreĩ libera-
tus,& an tũc ſit neceſſe, ꝙ probetur pẽcuniá ſolurá
eſſe verſam in vtilitatem eccleſiæ.de quo ĩ. dicetur.
¶ Sub dubio fortè dixit,quòd ſpeciale vr̃ eſſe,quãdo
alienatur res immobilis eccleſiæ pro ſatisfaciendo
creditoribus, vt emptor dẽt eſſe ſolicitus,ꝙ pretium
per ipſum datũ conuertaĩ in ſatisfaciendo creditori-
bus,& qđ dixi.ſ̃.de pecunia mutuata ſeruo, & mu-
lieri. in alijs aũt venditionibus.& contractibus dicit
eſſe ſecus.& ſic reſidet Inn.& iſta dr̃ eſſe ꝓpria mẽs
Inn.vt patere põt ex his ſcriptis per eum ſm̃ dicta vr̃
hęc eſſe concluſio. ꝙ ꝯtractus qui fit gratia alterius,
vt eſt diſpoſitum requiraĩ ꝙ ꝓbeĩ verſio, & iſtud fir
mat hic Inn.indiſtinctè.ſimiliter etiã iſtud firmat in
c.ꝙ quibuſdã.ĩ.de fideiuſ.in glo.magna.vbi dicit, ꝙ
ciuitas,& eccleſia nullatenus tenenĩ ex mutuo, niſi
probeĩ verſio.ſi aũt fiat gratia eccleſię,& alterius,vt
eſt ꝯtractus emptionis,& venditionis,tunc dr̃ velle,
ꝙ non ſit neceſſe probari per emptorem p̃tium ver-
ſum in vtilitatem eccleſiæ.Fallit ſcd̃m eũ, qñ fit alie-
natio rei ĩmobilis eccleſiæ, vt ſatisfiat creditoribus,
qa tunc eſt locus ꝓ id,qđ ſ̃.dixi. & iſta eſt in effectu
ꝯcluſio Inn.in hac materia,vt patere põt ex ſuperius
dictis.¶ Et aduerte,qa reperio Bald.in auth.hoc ius.
C.de ſa.ſan.eccle.in pe.col.intellixiſſe.Inn. prout ſu
perius recitaui, videlicet, ꝙ in tribus caſibus reqrĩ
14 ꝙ probeĩ verſio.Primus † eſt in cõtractu qui fit gra-
tia alterius,vt in depoſito.ſcd̃s in mutuo.Tertius qñ
venditur res immobilis eccleſiæ: aliàs ſm̃ eũ non eſt
neceſſe probare verſionẽ,& per hoc fertur,ꝙ ſi Ab-
bas emit pannũ pro veſtimentis monachorũ non eſt
neceſſe,ꝙ mercator qui vendidit pannũ ꝓbet pannũ
verſum in vtilitatẽ monachorũ,dicit etiã Inn.hoc ve
rum,ꝙ qñ debitum eccleſiæ ſoluiĩ prælato liberabiĩ
etiã ſi non ꝓbeĩ verſio pecuniæ ſolutæ in vtilitatem
eccleſię,de quo inferius diceĩ,& etiã inferius tangã,
an in p̃cedẽti dicto bene dixi.Bal.dixit etiã Inn.vel-
le,ꝙ ſacerdos recipiẽs pecuniã mutuo noĩe eccleſiæ
licet non teneĩ eccleſia ſi nõ ꝓbeĩ verſio,tñ tenebi-
tur ipſe ſacerdos,& eiuſdẽ hæredes, vt voluit Inn.in
c.ex p̃ſentibus.ĩ.de pigno. ſatis ẽt ꝓbaĩ in §.ſi vero
qs.in auth.de alie.& emphyteuſi.colla.ix.reſtat nũc
15 videre qd tenendũ in materia.¶†Aduertẽdũ primo
qa circa depoſitũ,qđ Inn.dixit.in xij.gl.qđ fuerit ſa
ctum depoſitũ nõ teneĩ eccleſia,niſi quatenus lucrũ
ſentit. arg.l.iij.§.ſi filius.ff. de precario.vbi dñs non
16 teneĩ † ex fideiuſſione facta per ſeruũ,vel filium,niſi
quatenus tẽdat in vtilitatem domini,vel patris,& ſic
vr̃ intelligere literam iſtam inq̃tum a ꝯrio ſenſu in-
nuit eccleſia tenere,ſi res fuit eccleſię cõmẽdata,ſeu
depoſita.do.vero Anto. & do. Flo.vt ſuperius tetigi
ſimpliciter videntur velle per iſtum text. a contrario
ſenſu eccleſiam teneri, quando res fuit depoſita ec-
cleſiæ, potes dicere, ꝙ de iure obligata vr̃ eccleſiæ,
qñ depoſitum factum eſt eccleſiæ per iſtum tex.non
violando eũ.ſed poteſt tunc eſſe dubium,an eccleſia
poſſet ſe iuuare aduerſus dictam obligationẽ per re-
ſtitutionem in integ.ſi res non reperiatur eſſe penes
eccleſiam,potes dicere, ꝙ ſi ex dolo eccleſiæ. & ſic
p̃lati & capituli deſijt res eſſe penes eccleſiã.tũc nõ
poſſit reſtitui ad inſtar minoris, qui non reſtituiĩ in
delictis.l.ſi ex cauſa.§. nunc videndum.ff. de mino.
dolus autem prælati, & capituli vr̃ nocere eccleſiæ,
vt videtur eſſe text.cum gloſſ.notabili.in c. cum di-
lectus.ſ̃.de or.cog.in gl.iij.de quo ibi per doc. & ibi
etiã dixi.& de do.& cõtu.c.ij.ibi etiã tangiĩ de ma-
teria,& ibi etiã dixi,& no.in regula, delictũ.de reg.
iur.in vj.& per gl.& Legiſt.in l.iubemus nullã.C.de
ſacroſan.eccle. ſi vero ex culpa lata prælati,& capi-
tuli deſijt res eſſe penes eccleſiã, tũc Ioan.An.hic.&
idẽ do.Flo.& do.Pe.vñr velle,ꝙ cum lata culpa æq-
paraĩ dolo.vt in l.ꝙ nerua.ff.depoſi.& in l.j.§.pe.ff.
ſi menſor fal.mo.di.ꝙ etiam tũc non reſtituaĩ,vt te-
tigi in notabilibus.ſed vt in illis dixi , ꝙ minor poſ-
ſit reſtitui aduerſus latam culpã, vt eſt tex.cũ gl.no-
tabili.in l.niſi exigitur.ff.de eden.eadẽ rõne vr̃ ꝙ ec
cleſia poſſit reſtitui aduerſ' illã,cũ æqpareĩ minori,
vt in c.j.ſ̃.de reſti.in integ.& no.per gl.in l.iij.C.qñ
ex offi.tu.& hoc vr̃ intelligendũ,niſi quatenus aliqđ
lucrũ perueniſſet ad eccleſiã ex ipſo, ꝙ poſito per id
17 qđ ſuperius poſt Inn.¶†Nunc videndũ eſt qd tenẽ-
dum in mutuo.tu potes concludere, ꝙ aut mutuum
factũ ſit ſoli p̃lato,& tunc non vr̃ teneri eccleſia niſi
probeĩ verſio, ſicut nec obligaĩ minor ex mutuo re-
cepto noĩe ipſius minoris ꝑ tutorẽ, vel curatorem,
niſi probetur verſio in rem ipſius minoris.l.iij.C.qñ
ex facto tutoris. & hoc etiam tenuit Cy.in auth.hoc
ius.C.de ſacroſan.eccle.& ꝓ hoc,quia vr̃ ęquiparari
p̃latus tutori,vel curatori minoris,vt voluit glo.in c.
qualiter.& qñ.el ij.ĩ.de accu. & facit,qđ hr̃ in §.or-
phano.in Auth.de eccl.tit.ad finẽ.q̃uis nõ ꝑ oĩa ęq-
parãtur,vt eſt gl.valde notabilis.v.q.iij.c.ſi.vbi ponit
aliquas drĩas inter tutorem , & curatorẽ ex vna pte ,
& p̃latum ex alia parte ,tñ ꝙ ad illud qđ dictum eſt
eadem eſt ratio & per ꝯñs idem ius, de conſt. tranſ-
lato.& de tranſla.c.ij.ff.ad l.Aqui.l.illud. videretur
tamen ſatis eſſe, quòd ipſe prælatus recipiẽs mutuũ
poſſit conueniri , & cogi ſatisfacere de fructibus ab
ipſis expectatis,vt in §.peruenit.de fideiuſ. & in p̃al
le.§.ſi vero quis.in Auth.de alie. & emph.& qđ no.
Inn.in c.ex præſentibus.de pig.& qđ dixi de pręlato
recipiente mutuum nomine eccleſiæ, multoſortius
procedit in alia particulari pſona recipiente mutuũ
nomine eccleſiæ,etiam ſi ſit beneficiat' in eccleſia ,
interdum vero mutuũ fit prælato,& capitulo,& tũc
hoc caſu eſt dubium,an eccleſia teneatur ſi non pro-
betur verſio in vtilitatem eccleſiæ. Azo tenuit quòd
ſic,& eius opinionem.vr̃ ſecus in gl.in auth. hoc ius.
circa fin.C.de ſacroſan.eccle.& idem tenuit Lau. &
Goſ.vt refert Arch.x.q.ij. hoc ius. idẽ etiã Bart.in d.
auth.hoc ius. & idẽ vr̃ velle Cy. ſaluo tñ qđ.ĩ.dicã.
gl.vero.in §.ſi vero qs.in Auth.de alie.& emphy.te
nuit ꝯriũ ꝑ tex.illũ & ꝑ id,qđ hr̃ in auth.hoc ius. ad
finem. in quibus videtur indiſtinctè dici , ꝙ ex mu-
tuo facto nomine eccleſiæ non tenetur eccleſia, niſi
probetur verſio,& cũ illa gl. tranſit ibi Ia. de Belui.
cum illa videtur hic tranſire Innoc. dum indiſtinctè
dixit ex mutuo non tenere eccleſiam , niſi probetur
verſio,& idem voluit in c.quod quibuſdã.ĩ.de fidei.
cõ.vbi dicit,quòd ciuitas , & eccleſia nunquam te-
nentur ex mutuo,niſi ſit verſum in vtilitatẽ eccleſię,
idẽ dr̃ ſequi Archi.in d.auth.hoc ius. & ſi diceretur
p̃latus cum capitulo poteſt p̃iudicare eccleſiæ delin
quendo,vt no.ſ̃.de ord.cog.cum dilectus.in gl.iij.&
per ꝯñs poteſt præiudicare eccleſiæ ꝯtrahendo. rñ-
det gl.in d.§.ſi vero quis.& in d.l.iubemus nullã.C.
de ſacroſan.eccle.quòd facilius præiudicat prælatus
cum capitulo eccleſię delinquendo,q̃ ꝯtrahendo,ſi-
cut minor facilius ſibi præiudicat delinquendo quã
contrahendo , & not.in l.ſi quis in tantum. C.vnde
vi.Bart.vt dixi ſtat cum gl.dictæ auth.hoc ius.d.vero
Ant.nititur ꝯcordare opi.nã dicit,ꝙ aut pecunia fuit
mutuata in certã,& determinatã cãm,& tũc nõ cre-
dit,quòd ſufficiat pecuniam eſſe mutuatã pręlato,&
capitulo,vel ipſi p̃lato ꝯſentiẽte capitulo. ſed opor-

tet,quòd ꝓbeẽ verſio per id, quod hr̃ in d.auth.hoc ius.& in d.§.ſi vero quis.qui text.ſecundum eũ non bene poſſunt cauillari.quia ibi fuit contractus factus cum prælato, & capitulo, & tamen non ſufficit mutuum factum eſſe prælato,& capitulo,niſi aliter probetur verſio in illam cauſam determinatã pro qua factum erat mutuum. Sed certe, ſi bene ponderentur dicti tex.non loquũtur de mutuo facto.ſed bene eſt verũ,ꝙ loquunẽ,qñ fit alienatio rei mobilis ad certã cãm,videlicet,vt ſatisfiat creditoribus quo caſu emptor dẽt eſſe ſolicitus,vt pretium conuertatur in illam cauſam pro qua fit venditio,& ſic, vt ſatisfaciat creditoribus.forte tñ do.Anto.voluit dicere per illũ text. ꝙ ſicut vbi, qñ alienatio fit ob certam cauſam emptor dẽt eſſe ſolicitus,vt ꝯuertatur in illam cãm, ita & eadem ratione dẽt creditor eſſe ſolicitus,quãdo fit mutuum in certam cauſam, vt in illam cõuertatur,hoc tñ vt dixi non probaẽ ibi,licèt argui poſſit pro dicto.do.Anto.per illum tex.in ſimili quatenus ibi dicitur de emptore.poſſet dici, quòd illud eſt in emptore qui vult ſequi rem immobilem eccleſiæ q̃ ratio vr̃ ceſſare,qñ creditor mutuat ĩ aliam cauſam, tunc dicit do.Anto. ꝙ ſufficit probari mutuum eſſe factum prælato,& capitulo, vt hr̃.ĩ.de fideiuſ.quod quibuſdam.vbi vr̃ eſſe caſus ſcd̃m eum.& ſcd̃m prædicta vr̃,quòd opinio.gl.in auth.hoc ius porrectum. ad finem.& ſequentium habeat locum,qñ mutuum eſt ſimpliciter factum prælato,& capitulo.& tũc nõ ſit neceſſe ꝓbari verſionẽ.opi.vero gl.in §.ſi vero q.s. & ſequentium habet locum, qñ mutuũ fit mediante determinata cauſa.quia tũc ſolicitus, & curioſus dẽt eſſe creditor,vt vertaẽ in illã cauſam. ar.dictæ auth. hoc ius.Quòd aũt circa mutuũ dixit do. Flo.dixi ſuperius poſt eum.Sed ad arg.quia differentia q̃ facit do.Ant.an fiat mutuum,vt certa cauſa,an vero ſimpliciter non videẽ bene iure probari, vt tetigit ſuperius.Item non vr̃ opi.do.Flo. procedere inq̃tum voluit,ꝙ in mutuo ſit neceſſe probari verſionẽ, niſi qñ agitur de alienatione rei immobilis eccleſiæ per id qđ dixi.ſ.poſt Inno.qui indiſtinctè vr̃ velle, quòd ex mutuo nunq̃ teneaẽ,niſi probetur verſio. & ſic videẽ quòd etiam ſi tractaretur de alienatione rei mobilis eccleſiæ etiam non præciſè nõ ſufficiat apparere de mutuo,niſi appareat conuerſum in vtilitatem eccleſiæ. Quid ergo dicendũ in hoc articulo in quo variæ fuerunt opiniones,vt patet ex prædictis potes dicere ꝙ vbi fit mutuum prælato, & capitulo conſentiente capitulo,& idem ſi fiat alteri de ꝯſenſu p̃lati, & capituli. ꝙ tunc eccleſia eſt obligata ex tali mutuo.vr̃ eſſet tex.in prælle.c.ꝙ quibuſdã. & vr̃ etiam ibi tenere Io.An.ſuper gloſſ.ſed dubium tunc eſſe põt,an eccleſia põt petere reſtitutionẽ in integrũ, ſi non appareat de verſione.& certe vr̃ dicendum ꝙ ſic ad inſtar mutui facti minori cum autoritate curatoris qui põt reſtitui,ſi non ꝓbeẽ mutuum verſum in eius vtilitatẽ,vt eſt tex.in l.j.& ij.C.ſi aduer.credito.& iſtud vr̃ etiam voluiſſe Cy.in dicta auth. hoc ius.vbi vr̃ cõcludere,quòd ſi prælatus ſolus recipit mutuum ipſo iure non tenetur eccleſia,niſi ꝓbeẽ verſio. ſed vbi recipit mutuũ p̃latus cum capitulo. tunc de iure teneẽ eccleſia.ſed põt reſtitui ſi non ꝓbeẽ verſio ꝑ creditorem,& ꝑ hoc bñ facit, ꝙ eccleſia æquiparaẽ minori vt in p̃dicto.c.j.ſ.de reſti.in inte. & iõ dẽt poſſe reſtitui ſicut minor,& ad hoc non tenebiẽ cum effectu, ſi petat reſtõnem, niſi ꝓbeẽ verſio ꝑ creditorẽ,& hoc mõ poſſit intelligi dictũ Inn.hic,& in d.c.ꝙ qbuſdã. & gl.in d.§.ſi vero q.s. & licèt als minor dẽt ꝓbare minorẽ ætatẽ,& læſionẽ.l.nã & poſtea.§.ſi minor.& qđ ibi no.ff.de iureiu.cum ſpãle eſt in mutuo, ꝙ nõ teneretur probare læſionem,& ſic eoipſo p̃ſumiẽ læſus qui allegat læſionem,niſi creditor ꝓbet eſſe verſum in vtilitatem eius.& idem eodem modo vr̃ in eccleſia dicendum, videlicet,ꝙ licèt aliàs qñ eccleſia petit reſtitutionem dẽat ꝓbare læſionẽ ſm̃ ea quæ hñr in d.c.j.de reſti.in inte.cũ iſto caſu,qñ agitur ex mutuo contra eum erit ſecus,quia ſufficit allegare lęſionem, ſeu eccleſiã fore læſam,niſi ꝓbetur verſio per ipſum creditorẽ, & hoc vr̃ procedere, ſiue mutuum fuit receptũ in determinatã cãm,ſiue in nõ determinatã,& ſiue agiẽ de alienatione rei ĩmobilis,ſiue mobilis eccleſiæ,vr̃ tñ per id,qđ ſuperius dixi,ꝙ p̃latus & ipſi de capitulo qui recipiunt mutuũ poſſunt ꝯueniri,& cogi,vt de fructibus ad ipſos ſpectãtibus ſatiſfaciant ipſi mutuanti.hr̃.ĩ.de fideiuſ.peruenit.& qđ dixi.ſ.poſt do.Flo,¶Sed iuxta p̃dicta poteſt eſſe dubium, an quod dictũ eſt de mutuo reſpectu eccleſiæ procedat etiã ſi mutuũ non fuit fęneratitiũ.videretur dicendum,quòd demũ, qñ fuit fęneratitium in odiũ ipſorum fęneratorũ,& iſtud cenſiſſe hic Hoſtiẽ.dum dixit ꝙ ſpãle ĩ odiũ fęneratorũ,& vtilitatẽ eccleſiarũ vt ſuperꝰ recitaui recitãdo.dictũ Ant. & poſt d.Flo. & eũ ꝓpoſuit hic Io.An.dictũ Hoſ.Idẽ vr̃ voluiſſe gl. in l.j.& ij.C.ſi aduer.cre.Idẽ ibi Bar. idẽ Cy.ĩ auth. hoc ius porrectũ.Inn.vero hic.& ĩ pãl.c.qđ qbuſdã. vr̃ velle contrariũ dum dixit indiſtinctè eccleſiã nunquã teneri ex mutuo,niſi ꝓbeẽ verſio.& ꝓ iſta parte facit, quia licèt lex.ij. C.ſi aduer.credi. loquatur de creditore fęneratitio.tñ.l.j.de illo expreſſe nõ loquitur, ſed ſimpl̃r de mutuante,q̃uis gl.ibi illã intelligit in creditore fęneratitio.cõis vr̃ eſſe opi.vt patere põt ex ſupradictis, ꝙ id, qđ dictum eſt de creditore mutuante intelligatur de creditore fęneratitio, tñ non putaret abſonum tenere opi.Inn. vt ſuperius hr̃ in l.j.C.ſi aduer.credi.non diriuando ad l.illã.rato.cum contingit,ꝙ mutuum non ſit feneratitium, vt docet experientia, & vtinam non eſſet,cum nimis magnis vſuris &c.& hęc ſufficiant de contractu mutui.Qualiter aũt probaẽ verſio eo caſu quo expediens eſſet illã ꝓbari,vt eccleſia teneaẽ.ĩ.tangetur. in cõtractu autẽ cõmodati facti gratia eccleſiæ ſatis vr̃ ꝙ ſi ſit factum p̃lato,& capitulo teneẽ eccleſia. ar.huius.text. vt poſſet petere reſtitutionẽ, niſi probet læſionẽ, qa qđ ſufficiat allegare lęſionẽ, licèt non ꝓbeẽ vr̃ ſpãle in mutuo, vt prædixi.ſi aũt ſic dicit cõmodatum ſoli prelato,vr̃ quòd eccleſia non teneatur, niſi ꝓbeẽ verſio,vel niſi apparet rem ſtare penes eccleſiã per hũc text.in contractu autẽ emptionis, & venditionis vr̃ ꝙ ſi fiat venditio rei immobilis probare debet qđ hr̃ in d.auth.hoc ius.qui emptor dẽt eſſe ſolicitus,vt p̃tium conuertatur in ſatisfaciendo creditoribus,aliàs non poterit rẽ habere,vt ibi dr̃.in alijs. autẽ venditionibus vr̃ ꝙ ſufficiat ꝙ ſit facta per p̃latum, & capitulum cũ ſolennitate capituli ſine exceptiones eo caſu quo illa requiriẽ. nã tũc tenebit ꝯtractus,nec poterit reſtitui eccleſiæ,niſi ꝓbet læſionẽ,vt hic voluit Inn. & quod dixi,qñ fit venditio rei immobilis idem dicit do.Flo.& do.Ant.vt patere poſſit ex his quæ.ſ.dixi,qñ fit venditio rei mobilis prætioſæ quæ non põt alienari ſine ſolennitate capituli ſine exceptione, vt hr̃ in ſimi.C.de admi.tuto.l.lex quæ. & dictũ ſuit.ſ. de his q̃ fi.a p̃l.c.tua.Inn.tñ:& hic ſimiliter tex.in d. auth.hoc ius.ſolũ loquunẽ de re immobili, iõ de iure vr̃ ſecus de re mobili.tutius tñ eſt propter vitãdas opiniones probare idem in re mobili prætioſa quãdo venditur, vt ſic emptor tunc ſit ſolicitus ꝓtiũ cõuerti in cauſam ꝓꝑ q̃ fit venditio. ſi autẽ ꝙ dixi.ſ.ꝙ

quando

qñ ſit mutuum prælato,& capitulo, ꝙ tunc de iureiuran.eccleſia tenetur:obſtat quod hr̃ in l. iubemus nulli.C.de ſacroſan. eccle.vbi vr̃ ꝙ etiã ſi omnes de eccleſia conſentiant non teneaꝫ eccleſia.ſed rñde,ꝙ ibi loquitur in alienatione prohibita,qđ dictũ etiam procedit in mutuo, qđ non eſt prohibitũ fieri eccleſię.& ſic non hẽt obſtare qđ dictũ eſt.ſ.Quid iuris,ſi mutuũ fiat p̃lato ſõl,an cenſeaꝫ eſſe factum eccleſię. do.Ant.vr̃ voluiſſe ꝙ ſic inq̃tum dicit ꝙ capitulũ repreſentat eccleſiam, vt hr̃.ĩ.de teſta.relatũ.el ij. ſed glo.in auth.hoc ius.in fi.vr̃ requirere,quòd ſit factũ oĩbus de eccleſia, & ſic p̃lato, & capitulo.facit.ſ.de his q̃ fi.a p̃lato.c.nouit. & c.q̃to.potes dicere,ꝙ ſi diuiſa eſt adminiſtratio capituli ab adminiſtratione p̃lati, tunc poſſit ꝓcedere dictũ do.Ant.facit,qđ no. in c.edoceri.ſ.de reſcri.qđ tñ vr̃ intelligendum,niſi eſſet magna quantitas quæ mutuo ſumeretur, ꝙ tunc vr̃ ꝙ dẽt interuenire etiã ꝯſenſus p̃lati ꝑ id,qđ not. Inn.in c.j.ſ.de proc.vbi vult, ꝙ licèt p̃latus haberet adminiſtrationem bonorũ eccleſiæ, tñ in negotijs arduis,ſeu magnis negotijs teneꝫ requirere conſenſum prælati.vbi aũt mutuum ſit ſoli prælato, ſiue habeat adminiſtrationem diuiſam a capitulo,ſiue habeat adminiſtrationem cum capitulo,ſiue ſolus habeat adminiſtrationẽ bonorũ cõiũ p̃lati , & capituli, prout de iure vr̃ eſſe hoc vltimũ ꝑ ea , q̃ no.in d.c.edoceri. non obligabiꝫ ſucceſſor,nec eccleſia , niſi ꝓbeꝫ verſio,vt habetur in l.iij.C.quando ex facto tutoris.& ꝑ id,qđ ſuperius dixi,qñ mutuũ ſit ſoli prælato.& per p̃dicta patere põt, an Bal.bñ dixit ĩ p̃dicta auth.hoc ius. inq̃tum dixit ꝙ ſi Abbas emit panũ pro veſtibus faciendis monachis,ꝙ tũc pannarius qui vendit pãnũ poterit agere contra ipſam eccleſiã.& ſic,an procedat, ꝙ tunc ex tali contractu Abbatis obligeꝫ monaſterium.nam vr̃ dicendum,ꝙ ſic ſi Abbas haberet adminiſtrationem bonorum monaſterij. ex quo iſte non eſt contractus mutui, nec agitur de alienatione rei ĩmobilis eccleſiæ.& ideo vr̃,ꝙ teneaꝫ eccleſia.licèt aliter non ꝓbeꝫ verſio. poterit tñ eccleſia petere reſtitutionem in integrum , ſi forte læſa eſſet in pretio panni,vel ſi fortè apparet,quòd culpa prælati per quem ipſum pannum emptum fuit.arg.eo. quæ hñr in l.ſiue habere.§.interpoſito.ff.de admi.tuto.& in l. pater.§.idem ex diuerſo.ff. de minori. Secus ſi caſu fortuito periſſet. quia tunc nihilominus tenebiꝫ eccleſia argu.l.verũ.§.ſciendũ.ff.de minori.& l.ij.§.vñ ſi ſeruus.ff.de in rẽ ver.& notauit. Cy.de pãnario,ſi ille periſſet caſu fortuito, qđ tũc teneretur eccleſia. ar.iurium p̃allegatorum.Qualiter autem probetur verſio eo caſu quo expediens eſt illam probari. Concludeꝫ ꝙ diuerſimodi traduntꝫ circa illud.nam glo.in d.auth.hoc ius.ad finem . dicit ꝙ ſatis vr̃ ꝓbari verſio eo,quod mutuũ factum fuit prælato,& capitulo. Gl.tñ tenuit in §.ſi vero quis cõtrarium. in Auth.de alienatione,& emphyteuſi.colla.ix.do.An.hic,vt & ſuperius tetigi dicit, ꝙ ſi mutuũ eſt receptum ob certam,& determinatam cãm , tũc ꝓcedit ſecunda opinio.ar.eorum quæ hñr in dicta.auth.hoc ius.Si autẽ pecunia ſit ſimpliciter mutuata prælato,& capitulo, tunc procedit prima opinio.ſed certe,vt ſuperius dixi vr̃ ꝙ hoc caſu,qñ ſit mutuum p̃lato,& capitulo,ꝙ obligeꝫ eccleſia.de iureiu.vt hr̃.ĩ.de fideiuſ.ꝙ quibuſdã.ſed tñ vr̃ ꝙ eccleſia poſſet petere reſtitutionẽ allegando læſionẽ etiã ſi aliter nõ ꝓbat,quia ſpãle vr̃ in mutuo facto minori in l.j.& ij.C.ſi aduer.cred.& ſic quo ad impediendã reſtitutionẽ in inte.nõ dr̃ apparere de verſione etiã ſi mutuũ fuerit factũ prælato,& capitulo,niſi aliter probetur q̃q̃ do. Anto. aliter hic dixerit , vt patet ex ſuperius dictis . Alius modus eſt ſecundum aliquos ꝙ ꝓbeꝫ p̃latũ qui ſuſcepit mutuũ fuiſſe diligentẽ qui conſueuit eſſe diligens in alijs negotijs.ar.l.nõ oẽs.§.ab arbitrijs.ff.de re mili.ſed iſtã opinionẽ reprobat gloſſ. in d.§.ſi vero quis,& illam cõiter reprobant doc.ꝙ talis coniectura non vr̃ eſſe ſufficiens,vt hr̃ in d.auth. hoc ius. ad finem. & facit etiã,qđ hr̃ in l.iij.§.ſed ſi ſic.ff.de in rẽ ver.Vnde alij dixerunt,ꝙ alius modus probandi verſionẽ eſt ſi ꝓbetur p̃latũ cõſueuiſſe diligentẽ eſſe, & eccleſiã tũc habuiſſe indigentiã de eo ꝑp qđ mutuũ accipiꝫ,puta reparatione , vel monachi egebant veſtibus , vel frumẽto,vel vino pro victu.& hoc caſu ſi apparet indigentiam ceſſaſſe.vt quia reperitur eccleſiã eſſe reparatam,vel monachos indutos veſtibus , vel fuiſſe alimentatos pane,& vino,licèt nõ appareꝫ ſpecificè quod pecunia mutuo recepta conuerſa fuerit in indigentia eccleſiæ , vel monachorum, tamen ſatis vr̃ p̃ſumptione.ꝓbabitur verſio,& p̃ſumeꝫ ſubuentum indigentiæ ex pecunia mutuata.arg. l.ſi neuter. §.fi..ff.de pri.credi. per id,qđ notauit Bart.in l.cum ſeruus.ff.de ver.obli.& quod hr̃ in l.fi.C.de alimen. pup.p̃ſtan.& iſtud cõiter ſequunꝫ doc.præcipuè Cy. in dicta auth.hoc ius. & etiam Bald.ibi. & Sali.& d. Anto.hic.Si autem appareret pro tempore mutui recepti , quòd aderat indigentia , & non appareret illi indigẽtiæ fuiſſe ſatisfactum, quia adhuc durabat tũc eſt dubium, an ſi mutuans mutuauit , vt ſubueniret indigentiæ,& p̃latus cõſueuit eſſe diligens.an hoc ſufficiat , vt mutuans agere poſſit. ¶Quidam videnꝫ voluiſſe,quòd ſic per l.fi.ff.de exercito. & vr̃ ſenſiſſe glo.in dicta auth.hoc ius.ſed doc.cõiter tenent contrarium, videlicet,ꝙ nõ ſufficiat id mutuari,vt poſſit agere contra eccleſiã,niſi aliter probet pecuniã conuerſam eſſe in vtilitatẽ eccleſiæ , vt hr̃ in dicta auth. hoc ius.ad finem.& in l.ciuitas.ff.ſi cer.pe.ſed nunc videndũ eſt qualiter rñdeatur ad dictã.l.fi.ff.de exercito.ꝓ cuius declaratione dicit Guil.in d.auth. hoc ius.quod quandoq; recipiꝫ pecunia mutuo pro alio ab illo qui nullum habet mandatum, & tũc mutuãs non põt agere cõtra illum pro quo recipitur, niſi ꝓbet pecuniam verſam in eius vtilitatem per id,quod hr̃ in d.l.ij.§.ſed ſi ſic.ff.de in rem ver.qñq; recipitur pecunia a non habente verum mandatum hominis, ſed interpretatũ a iure, vt contingit in tutoribus, & curatoribus qui propriè non habent mandatum ab ipſis minoribus, ſed cenſetur hẽre a iure.& ideo non agunt ꝯ ipſos minores actione mãdati,ſed tutor agit actione tutelę,& curator actione neg.geſt.l.j.ff.de tute.& rõnibus diſtra.l.curatores.ff.de neg.geſt.& idẽ etiã cõtingit in p̃latis eccleſiarũ qui ſimiliter cẽſenꝫ hẽre a iure mandatũ,& tũc in iſtis ꝓcedit, quod tenetur minor,vel eccleſia ex mutuo eis facto , niſi probetur verſio , vt dicta auth. hoc ius.ad finem,& in l. iij.C.qñ ex facto tutoris.& idem in mutuo facto adminiſtratori ciuitatis, ꝑ id qđ hr̃ in l.ciuitas.ff.ſi cer. pet.& facit,quod no.ĩ.de fidei.quod quibuſdã.qñq; autem recipitur pecunia mutuo pro alio ab eo qui hẽt verũ mãdatũ ab hoĩe.xxv.annorũ , & hoc caſu ſi hẽt mãdatũ ſpecificũ ad recipiẽdũ ĩ certa cã , ſufficit ꝙ recipiat pecuniã mutuo ob illã cãm licèt poſtea ĩ illã cãm nõ ꝯuertit.l.j.§.nõ aũt.ff. đ exercito.ſi aũt nõ hẽt ſpecificũ mãdatũ ad recipiẽdũ pecuniã mutuo,ſi in ꝯña intelligitur hẽre mandatũ , qđ poſſit recipere pecuniã mutuo ꝓ reparatione nauis. & hoc caſu ꝓpriè loquiꝫ d.l.fi.ff.de exercito.q̃a ad hoc , vt creditor mutuãs tali propoſito hẽat actionẽ ꝯ illũ q ꝓpoſuit,non ſufficit ſimpliciter mutuare, ſed oportet,ꝙ

ꝓbet ꝙ tpe mutui nauis indigebat reparatione, & ꝙ in loco vbi factum fuit mutuum erant res ex quibus poterat reparari,& ꝙ mutuans in cauſa illa, vt fieret reparatio nō tenetur,ſi probat creditor prædicta, licèt aliter non probet de reparatione ſufficit,vt poſſit agere contra illum qui propoſuit illum recipientem pecuniā.vt ꝓbatur in d.l.fi.& ꝓcedit illud.ideo ſm Guil. quia talis præpoſitus habuit verū mandatū ab homine maiore.xxv. annis exercenda negotiatione nauigandi.ideo tunc obligatur ille qui dedit mādatum tale cōcurrētibus coiecturis de quibus.ſ. etiam ſi non ꝓbetur aliter pecuniā in eius vtilitatē verſam, Bart.autem in d.auth.hoc ius. & in l.ciuitas.ff.ſi cer. peta.in mutuo facto ciuitati concludit,ꝙ aut ſit mutuum cōcilio generali, qđ repreſentat populū,vt eſt gl.no.C.quæ ſit lon.conſue.ſup Rubrica. & tūc tenetur ciuitas etiam ſi aliter non ꝓbet verſio.Idē dicit, ſi fiat mutuū habenti ſpāle mandatū ad recipiēdum mutuū ab ipſo concilio gñali,quia ſufficiat tali mutuare, licèt aliter nō appareat,ꝙ pecunia ſit verſa in vtilitatē ciuitatis. Idē dicit ſi habuit mādatum recipiendi mutuū in certā cām. Nam ſufficit ꝙ mutuet in illā cauſam,licèt appareat pecuniā in illā cām verſam, alle.l.habebat.§. non aūt.ff.de exerci. & ꝙ no. Azo in ſumma de exercito.& Inno.ī.de fideiuſ.ꝙ quibuſdā.& facit,qđ no.ipſe Bar.in d.l.j.§.non autem. & in l.fi.ff.de exercito.ſi autem recipiens mutuo nō hēt ſpāle mandatū. ſed gñale interpretatū a lege, vt contingit in adminiſtratore bonorū ciuitatis. & tūc ita demū obligatur ciuitas, cū verſio ꝓbet, ꝑ id qđ hī in d.l.ciuitas.ff.ſi cer.pet.& in l.iij.C. qñ ex facto tuto.& in d.auth.hoc ius. & idē in ſimili vr voluiſſe Bar.dicendum fore in eccleſia,ꝙ dictum eſt.ſ.de ciuitate.vt ſic diſtinguatur,an mutuum ſit factum a ꝑlato,& capitulo,vel habenti mādatum ab eis, vt tūc non ſit neceſſe probare verſionem, & hoc caſu non hēt locum d.l.fi.de exercito. quia vt dixi prælati, & adminiſtratores ciuitatū cenſentur hre mandatum a iure interpretatum,non autē habent verum mandatum ab homine quo caſu loquitur.d.l.fi.de exerci.vt ſuperius dixi.¶ Præterea,vt hic dicit do.Ant. loquit in his qui habent mandatū ab illis qui poſſunt præiudicare ſibi, qđ non cōtingit in adminiſtratorib' bonorū eccleſiarū,vel ciuitatum, & per prædicta patet rūſum ad dictam.l.fi. an autē ſit fienda dria,an mutuum ſit prælato, & capitulo ſimpliciter, an vero ob certam,& determinatam cauſam,& ſimiliter,an det mādatū per prælatū,& capitulū alicui ad recipiendū mutuū ſimpliciter. an vero ad recipiendū in certam & determinatam cām.do.Ant.hic voluit, ꝙ ſic vt ſuperius dixi poſt eum.Sed ꝙ ꝓcedat eius dictū patere pōt ex his quæ.ſ.dixi,dicit idem do.Ant.ꝙ niſi hēat mandatū a prelato,& capitulo recipere vltra ſummā ſibi mandatā non obligaretur eccleſia, niſi probaret verſio per id,qđ hr.ī.de fideiuſ.ꝙ quibuſdā. vbi aūt mutuū ſit ſoli ꝑlato,vel habenti mandatū ab eo concludit ꝙ indiſtinctè non obligatur eccleſia,niſi ꝓbet verſio facit quod hr ī d.l.iij.C.qñ ex facto tutoris.&. ex prædictis patet ꝙ non ſufficit ad probandum verſionem factā in vtilitatē eccleſiæ,licèt apparet.ꝙ tpe mutui eccleſia indigebat reparatione,& ꝙ mutuum fuit in illam cām ſi poſtea non appareat eccleſiā eſſe reparatam,& ideo non poterit creditor obtinere,niſi probet aliter pecuniā verſam in vtilitatē eccleſiæ.ſecus ſi apparet eccleſiā eſſe reparatam,licèt nō appareat ex pecunia mutuata ob dictā cām ob qđ fuit facta reparatio.nā q̄uis ex alia pecunia potuiſſet reparari,tn in dubio debet ꝑſumi,ꝙ ex pecunia mutuata dicta reparatio ſit facta,vt in l.ſi neuter.§.fi.ff.de priuile.credi.& qđ hr in l.fi.C.de alimen.pup.præſtan. & qđ no.per Bart.in l.cum ſeruus.ff.de conditio.& demon.iſtud etiam renuit Bal.& Sali.in d.auth. hoc ius.& ibi etiam ponit Bal.qualiter priuatus obligetur per alium recipientem mutuū nomine eius. nam concludit ꝙ in tribus caſibus obligatur,licèt non appareat verſio.primus eſt,qñ hēt mādatū.ff. de exercito.ſecundus, qñ recipiens mutuū erat propoſitus alicui negotiationi ꝑꝑ quā erat expediēs recipe pecuniā mutuo, & hoc caſu propriè loquitur.l.fi.ff.de exercito.nam ibi loquit,qñ quis erat prępoſitus negotiationi nauigandi quo caſu tacitè cenſet hre mādatū ad recipiēdum pecuniā pro reparatione nauis. vnde ſi tunc recipiat mutuo pecuniam ob dictā cām an poſſit creditor agere contra illum qui propoſuit ipſum dictæ negotiationi, ſi non probetur pecuniā conuerſam in dicta reparatione habet locum,qđ ibi dixi, quia ſi appareat, ꝙ tpe mutui nauis egebat reparatione, ꝙ acceptum fuerit mutuū ob dictā cām, & ꝙ in loco fuerunt res ex quibus poſſit nauis reparari tenetur tunc ille qui ꝑpoſuit.licèt aliter non ꝓbet pecuniā verſam in reparationē ex quo interuenerint ꝑdictę coniecturæ,aliàs ſecus vt ibi patet.¶ Tertius caſus eſt,qñ recipitur per procuratorem habentem gñalem adminiſtrationē cū libera,vt hr in l.procurator eum libera.ff.de ꝓcur.& per prædicta infert quòd ſi aliquis ſolum deputatus eſt ad recipiendum fructus,vel cuſtodiendos,vel ad cuſtodiam caſtri, ꝙ ſi tali fiat mutuum non obligabit dñs, niſi probetur pecunia verſa in eius vtilitatem. ¶ Item aduerte, qa vltra modos de qbus dixi ſuperius probandi verſionem factā vtilitatē eccleſiæ,dicunt aliqui eſſe alium modū,qñ videlicet pręlatus,& capitulū confitentur pecuniā verſam in vtilitatē eccleſiæ.d.Ant.hic ↄcludit,ꝙ ſi ꝑlatus ſolus confitet verſionē non probatur verſio per eius confeſſionē per id, qđ hr in d.auth. hoc ius,& in d.§.ſi vero quis.in Auth.de alie.& emphyteuſi. & quia confeſſio ſolius prælati non nocet eccleſię,vt no.ratione, idem vr dicēdum ſi ſit ↄfeſſio ꝑlati,& capituli,vt hr in d.c.pñtiū.ſi uero ſit cōfeſſio ꝑlati,& capituli, tunc gl.in d.auth.hoc ius.& Cy.ibi vr velle, ꝙ talis cōfeſſio præiudicet factū ꝑlati,& hēt nocere eccleſiæ.vt hr in l.iubemus nulla. C.de ſacro ſan.ec.& ſ.de or.cog.cum dilectus, & in c.j.de dolo & contu.ibi etiam dixi de materia,& facit.ī.de fideiuſ.qđ quibuſdā.& in c.dilectus.de ſimo.Glo. vero in d.§.ſi vero quis.vr tenere contrarium,videlicet, ꝙ dicta confeſſio nō ſufficiat, & idē etiam tenet Bald. in d.auth.hoc ius. vbi,vt dixi aliud apparet. vt quia appareat eccleſiā indiguiſſe reparatione ex eo fuiſſe reparatā, idem etiā tenet Guil.de Cu.in d.auth.hoc ius.aliàs ſm cum daret materia delinquēdi.nā fortè ſic confiterentur,& poſtea diuiderent pecuniā inter ſe.ideo tali confeſſioni non eſt ſtandum ar.eorum q̄ hnr in l.qui teſtm.ff. de ꝓbatio. & in l.cum quis decedens.§.Titia.ff.de leg.iij.vbi patet, qđ regulariter ꝓhibitus,& certo caſu permiſſus nō ſtat verbo dicētis factum eſſe in caſu permiſſo.ad idem facit, quod no.Io.An.in addi.Spe.ſup rubrica de rebus eccleſię non alie.vbi dicit,quòd ſi per eccleſiam ſit donatio alicui tanquam benemerito de aliqua re. & not.ſacra.de meritis aſſertioni partium facit,quod habetur in l.ſi fortè.ff.de caſtren. pecu. in l.ſi donatione. C. de collationibus.& hanc opi.videtur ſequi Archi.in d.auth.hoc ius.x.q.ij. & hāc opi.ſequit etiā d.Ant. ex eo, quia confeſſio talium adminiſtrationem per viam voluntariæ iuriſdictionis nō debet præiudicate per

re per id, quod habetur,& notatur . in l.certũ.§.ſed
an ipſas.aliàs ſi Ant. maximè per Bart.ff.de cõfeſ.&
per Cy.l.j.C.de confeſ.in xiiij.& xv.q.Item quia ta-
les cõfeſſiones ſunt talis naturæ,ꝙ non poſſunt ipſos
per partes liberè renutiare in præiudicium eccleſiæ.
ergo non eſt ſtandum cõfeſſioni partium ſi aliud nõ
appareret per id,qđ hr̃ in præalle.l.ſi fortè.& no.Bar.
in l.ſciendum.ff.de ver.obli. & hãc opi. dicit domi.
Ant.eſſe valde vtilem , & neceſſariam eccleſijs.An
autẽ ſufficiat eſſe verſum in vtilitatẽ ,licèt non du-
ret verſum. tetigit Archidia.in dicta auth.hoc ius.&
Inno.j.de fideinſ.qđ quibuſdam.& ibi dicet.& hæc
ſufficiant de iſto articulo qualiter ꝓbet̃ verſio.Quid
18 autem de † ſoluentibus eccleſiæ. an liberentur non
19 probato aliter quod † pecunia ſoluta conuerſa ſit in
vtilitatem eccleſiæ.Innocẽ.hic tetigit illud dubium .
domi.Anto. hic concludit, quòd ſi fiat ſolutio alicui
particulari de eccleſia non habenti mandatum ad re
cipiendum ſolutionem,nec aliàs habenti adminiſtra
tionem oportet,quòd probetur verſam eſſe pecuniã
in vtilitatem eccleſiæ,vt liberetur ar.huius capituli.
Si vero ſoluitur prælato habenti adminiſtrationem
eccleſiæ.tunc in caſu huius auth. hoc ius tenẽdũ eſt,
qđ ibi dr̃.ſi autẽ ex interuallo ſoluatur pecunia ipſi
prælato in alijs caſibus. concludit poſt Inn. ꝙ ſi ſol-
uens vult cautè facere,ſeu ſoluere.faciat ꝙ ſoluatur
autoritate ſuperioris ar.l.ait prætor.§.permittit̃.ff.de
mino.& l.ſancimus. & l.pe.C.de admi.tut.ſi aũt ſi-
ne dicta ſolennitate ſoluit , tũc ꝯcludit ꝙ ſi ſoluens
prælato habenti adminiſtrationẽ eccleſiæ liberatur.
ſed eccleſia poterit reſtitui.ſi pecunia non ſit in eius
vtilitatem verſa per id , qđ hr̃ in l.j. C.ſi aduer.ſolu-
tionem.& facit etiam,qđ hr̃ in l.ſine herede.§.inter-
poſito.ff.de admi.tuto. & in l.j.& ij.C.ſi tutor , vel
curator interue. Itẽ fallit in aliq̃bus caſibus in q̃bus
nõ reſtituit̃ eccleſia,puta,qñ ſoluũt̃ pẽſiones,vel red
ditus non excedẽtes ſummã centũ aureorũ ꝑ id, qđ
hr̃.in d.l.ſancimus. & in d.l.pe.Nã vt patet ex dictis
legibus. idẽ eſt qñ ſolutio fit tutori , vel curatori mi-
noris.& ſic a ſimili idẽ dicendũ, qñ fit prælato eccle
ſiæ,cum minor, & eccleſia æquiparant̃.s̃. de reſti.in
inte.c.j.dicit tñ do.Ant.qđ vbi pecunia manet ſalua
ſemꝑ repellitur eccleſia. & etiã minor ſi petat̃ reſti.
quia ſoluẽs tutus eſt tũc doli exceptione.l.ſi minor .
ff.de admi.tuto.& C.pro emp.l.ſi.facit.l.nã hæc ve-
ra.ff.de condi.inde.& qđ hr̃ in l.in pupillo.ff.de ſol.
& prędicta dicit do.Anto.vera, qñ ſoluit prælato,&
capitulo.q̃a tunc ſatis ex hoc dẽt dici, ſeu p̃ſumi ver
ſam eſſe pecuniã in vtilitatem eccleſiæ.per id qđ hr̃
j.de fideic.qđ in quibuſdã;niſi fortè facta fuiſſet ſo-
lutio.vt verteret̃ in certã cauſam.ꝑ id, qđ hr̃.s̃.ne ſe
de vacan.c.ſi.ſm cũ.Sed melius facit,qđ hr̃ in auth.
hoc ius.an tñ hoc ſit verũ,qđ eo ipſo quo ſolutio fit
prælato,& capitulo præſumit̃ verſio, vt ſuperius di-
xi.iõ vlterius non inſiſto.an aũt ſolui poſſit ſucceſſu-
ro p̃lato q̃ verè non eſt p̃lat⁹. ſed reputat̃ ꝑ p̃lato.re
mittit.do.An.ad no.ꝑ Inn.de reſti.ſpo.in literis.& s̃.
de ele.nihil eſt.nã vr̃ ꝙ non per id, qđ hr̃ in l.ſi Vr-
bana.ff.de condi. inde. an aũt prælato remoto poſſit
ſolui.remmittit ad not.in c.venerabile.s̃.de elec.vbi
vr̃ concludi,qđ non poſt remotionem, & ſic reſidet.
do.An.do.vero Flo.hic in debitore eccleſiæ ſoluẽte
p̃lato poſt recitationem dictorum Inno.concludit,ꝙ
quãtacũque ſit ſumma nõ eſt expediens in ſolutione
fienda p̃lato adhibere ſolẽnitatem: ex eo,q̃a p̃latus
hẽt gñalẽ adminiſtrationẽ cũ libera,allegat de reſcri.
edoceri. de quo ꝑ gl.licèt nõ all.ĩ c.is cui.de ele.ĩ vj.
& v.q.iij.c.ſi.& facit,qđ hr̃.s̃.đ ele.cũ nobis olim.ad
finẽ.de quo ꝑ Archi.in c.ſi.& per Ioã.And. in d.c.is
cui.& s̃.de tranſac.ꝯtingit.Ad ll.allegatas per Inn.in
effectu rñdet ꝙ loquunt̃ ĩ debitore minoris,q̃ ſi vult
eſſe tantus , vt minor non poſſit petere reſtitutionem
debet ſoluere cum autoritate tutoris , vel curatoris ,
& iudicis , quæ ſolennitas non eſt neceſſaria in eo
qui ſoluit penſiones annuas quæ non excedunt cen-
tum aureos,vt vr̃ in l.cõſtitutionẽ.C.de admi. tuto.
& ſic in effectu vr̃ velle aliud eſſe in debitore mino-
ris,aliud in debitore eccleſię.ſed certè tutius eſt tene
re opi.Inn.& do.Ant.ꝙ eccleſia ęquiparatur minori.
d.c.j.de reſt.in integ.tene tñ mẽti dictũ.¶In gl.ij.in
fi.Inno.vero hic dicit,ꝙ etiã ſi fiat prælato,& capitu-
lo nõ tenet̃ eccleſia,niſi ex depoſito ſenſerit aliquod
lucrũ.ar.l.licet.§.filius.ff.de pecu.facit qđ not. Ant.
poſt Inn.j.de priuile.c.ij.in gl.quæ incipit.Ideo Inn.
Ioã.An.hic diſtinguit,an depoſitũ ſit factũ ei qui de-
putatus erat ad cuſtodiã vaſorũ eccleſiæ. vt tunc non
teneatur eccleſia niſi factũ fuerit prælato,& capitulo
conſentiẽte, an vero depoſitũ fuerat factũ ei qui de-
putatus erat ad cuſtodiã depoſitorum in eccleſia, in
qua conſueuerunt fieri depoſita , & vr̃ velle,qđ iſto
caſu teneatur eccleſia.ſi tali factũ fuit depoſitum,li-
cèt nõ fuerit præſente p̃lato,& capitulo,qđ intelligit
do.Flo.ſi erat deputatus etiã ad recipiendũ depoſi-
ta aliàs ſcđm eum nõ tenebit̃ eccleſia , niſi depoſitũ
ſit factũ đ ꝯſenſu p̃lati.& capituli.vt voluit gl.vbi aũt
fit de conſenſu p̃lati,& capituli dicis , ꝙ tenet̃ eccle-
ſia etiã ſi nihil lucri receperit per iſtũ tex.a ꝯ̃rio ſen-
ſu.de quo ſatis ſuperius dixi ſuꝑ glo.j.& idẽ in effe-
ctu hic voluit do.Ant.ꝯcludens, ꝙ ſi depoſitũ ſit cõ-
ſentiente fide.Si vero ſit ſoli p̃lato , & capitulo ſuf-
ficit,vt eccleſia obliget̃ per hũc text.& j.de elec.niſi
aliter ſit verſum in vtilitatem eccleſiæ.vel de præſen
ti ſit depoſitũ penes eccleſiam tꝑe quo agit̃ , ſi vero
factũ fuit ſacriſtæ deputatus ad cuſtodiendũ vaſa ec-
cleſiæ,nõ obligat̃ eccleſia,niſi quaten⁹ appareret ver
ſum in vtilitatẽ eccleſiæ, vel aliq̃ vtilitatem eueniſſe
eccleſiæ. ſecus ſi factũ fuerit ſacriſtæ deputato ad cu-
ſtodiendũ vaſa,& ad ſuſcipienda depoſita.¶Sed ad-
uerte,quia fortè Io.An.voluit , ꝙ ſi deputatus eſt ſa-
criſta ad cuſtodiendũ depoſita eccleſiæ. & in iſta ec-
cleſia ꝯſueuerũt fieri depoſita,tunc tali ſacriſtę ſi cõ-
ſueuerunt fieri ꝙ tacitè tunc videatur habere man-
datum ad dicta depoſita ſuſcipiẽda, & cuſtodienda.
argu.eorum,quæ hñr.in l.vniuerſorũ.ff.de pig.ac.&
in l.qui ſemiſſes.ff.de vſuris. ¶Itẽ aduerte, q̃a refert
hic do.Floria.Innõc.hic dicere,ꝙ in eo caſu quo põt
excipi de verſione non facta ſi ſit tranſactum ſuꝑ di-
cto dubio ceſſabit dicta exceptio, & refert quoſdam
dicere,vt tũc tetigit Inno.ꝙ ſi per calumniã quis ob-
tinebit ex falſis allegationibus etiã aduerſario, & iu-
dice conſentiente , tũc obſtabit doli exceptio q̃a nõ
conſenſus eorum nõ excuſat a malitia.& per hoc di-
cit.quòd ſi ꝑ falſas allegationes aduerſario cõſentiẽ-
te.tunc ſi erat talis cui non poterat præiudicare,vt eſt
prælatus, qui non poteſt facere conditionem eccle-
ſiæ deteriorem, & tunc non nocebit ſententia. ſi aũt
ſit talis qui poterat præiudicari vt eſt priuatus maior
xxv.annis qui poteſt ſibi facere præiudiciũ , tũc ſen-
tentia tenebit. & ex hoc ſecundum eum, colligitur
limitatio notãda ad l.ſi prætor.§.Marcellus.ff.de iu-
di. & pro p̃dictis etiam allegat , quia qñ quis poteſt
ſibi præiudicare põt etiã approbare falſas allegatio-
nes ĩ ſuum p̃iudiciũ,vt voluit Inn.s̃.de teſti.cũ cãm.
& hoc dicit notandum,ꝙ qñq; vidit in iudicijs malè
allegari gloſſ.Inno. hic poſitam,& ſubdit poſt Inno.
ꝙ ſi per tranſactionem conuenitur , ꝙ aliquid detur

pro vſuris,quòd talis conuentio non valet, quia per
nullã trãſactionẽ quis poteſt obligari ad vſuras.ĩ. de
vſur.per totũ.& ſ.de iureiurã.debitores.an autẽ do.
Flo.bñ dixerit ſuperius patebit ex infra dicendis poſt
gl.¶Itẽ aduerte,quia dixit Bal.in auth.hoc ius. poſt
Inn.ĩ.ꝙ ſi fiat tranſactio ſuper dubio, quia tunc prę
ſumeretur tranſactio quę fieret in fraudem,& ſic nõ
valeret,qđ dicit eſſe notandum contra vſurarios qui
tpe contractus faciunt fieri procurator. procurato-
ris ad confitendũ debitum, vel ad tranſigendũ.facit
qđ hr̃ in l.ſi quis ſub conditione.& qđ ibi no.per gl.
ff.de condi.inſt,& de materia tranſactionis infra di-
cetur additio eſt.¶In gloſſ.penul.in fi.dicit hic Ioã.
20 An.qđ requiratur etiam ſm Abb.ꝙ † clerici, vt tor-
queantur ſint infames, quia ſcđm eũ non inuenitur
qđ clericus ſit torquendus,niſi ſit infamis.dicit etiã,
ꝙ eo caſu quo eſt ſuſpectus, & infamis dẽt torque-
ri moderate.& citra corporis periculũ per id, qđ hr̃
in iuribus allegatis in gl.& v.q.vj.c.j.§.porrò.& xlv.
diſt.cum beatus.& ĩ.de pig.lator.& facit,qđ hr̃ in c.
a nobis.ĩ.de apoſt.& ſ.de appe.dilectus. & plenè de
materia, qñ poſſit quis torqueri hr̃.ĩ.de regu.iur.cũ
contemplatione.per Io.An.& per Bar.in l.fi.ff.de q.
& per Cy.in l.fi.C.eo.titu.facit, quod dixi in nota-
bilibus.¶In gloſſ.fi.in fi.facit, quod habetur in l.j.
ff.de his qui no.infa.& iij.q.vij.§.terra.circa fi.¶Ex-
tra glo.poteſt opponi contra text.quia vr̃ ꝙ Papa nõ
debuerit habere ratum tranſactionem fiẽdam cum
eccleſia in caſu huius cap.ex eo.quia tranſactio non
poterat eſſe niſi calũniosè ex quo cõſtabat ipſum nõ
habere ius agendi contra eccleſiam in cuius vtilita-
tem nihil erat verſum.& ſic vr̃ ꝙ non valebat tranſa-
ctio per id,qđ hr̃ in l.in ſumma. in prin.ff.de condi.
inde.& quod no.per gl.ſ.de trãſa.ſuper eo. ſol.põt,
mandetur fieri cum illo Belial.& tunc non eſſet du-
biũ, quod tenent, quia contra eũ bene competebat
ius, & quia dolus ex parte rei non iuſtificat tranſa-
ctionem ſcđm opi.gl.in l.ſub prętextu.C.de tranſa.
Alij habent in litera cum eis, & iſta eſt litera cõis,&
ſic loquit̃ de cõpoſitione fienda cum eis de capitulo
quæ hic vr̃ approbari per Papam.& ſcđm iſtã obſtat
ꝯriũ.Inn.hic ſoluit contrariũ.quia hic reuera tranſa-
ctio erat nulla ex eo, quia ꝑlatus, vel etiam capitu-
21 lum † non põt remittere exceptionẽ competẽtẽ ec-
cleſiæ.quia exceptio remitti non potuit. q̃a eſſet q̃-
dam donatio, alle.Inn.qđ hr̃ in l.contra iuris.& §.ſi
creator.& ſequenti.ff.de pac.& facit,quod hr̃ in l.ſi
quis delegauerit. cũ ibi notatis. per Bar.ff. de dona-
tio.& ibi etiam tangit Barto.an procurator priuatus
22 poſſit † renuntiare exceptioni dño cõpetenti,de quo
etiam per eundẽ in l.fi.in prin.ff.quæ in frau. credi.
& per Inn.in c.cũ olim.ſ.de offi.dele.ad iſtũ tex. rñ-
det, qđ hic ex gratia a Papa fuit approbata fortè in
ſuſtentationem in iure.& reparationem damni, qđ
paſſus fuerat Eṗs. quia fortè erat pauper. potuit aũt
id facere Papa.quia.ſ.ius eſt, vt in c.propoſuit.ſ.de
conceſ.ꝑben.vt aũt ageretur ex mutuo,vel depoſito
contra eccleſiã.& dubiũ eſſet.an eſſet facta verſio in
vtilitatẽ eccleſię.& de hoc fuiſſet exceptũ dicit Inn.
qđ ſi ſuper tali dubio fuit trãſactũ & iudicatũ, ſtãdũ
erit tranſactioni, & ſnĩæ, q̃a prætextu inſtr̃i nouiter
reperti non reſcindit̃ trãſactio nec res iudicata.l.ſub
prætextu.C.de tranſac.& ſ.de re iudi. ſuborta.quod
intellige ſane.licèt ipſe vendicat, niſi eccleſia vellet
venire per bñficiũ reſtitutionis in inte.per dictũ capi
tulũ ſuborta.aľs aũt ſi ageret̃ actione in factũ ex ſnĩa
vel actione ꝑſcriptis verbis ꝯ trãſactionẽ non poſſet
obijci ex quo,nec ẽt ſolutũ ꝑtextu ſnĩa trãſactionis
poſſet repeti ꝯdi.inde.vel ſine cã,q̃a tale ſolutũ erat
debitũ ſaltẽ ciuiliter virtute ſnĩæ.l.Iulia.ff. de condi.
inde.& ſimiliter virtute trãſactionis erat debitũ.l.in
ſumma.§.j.ff.de cõdi.inde. iõ tale ſolutum non põt
dici indebitũ, neq; ſine cã eſſe penes eũ cui facta eſt
ſolutio, & hæc vĥr procedere ſm Innocẽ. qñ neutra
pars fuit in calumnia.vt quia q̃s ſciẽs debitũ nõ ſub-
eſſe & verſionẽ factã non eſſe tranſegit.tũc talis trã-
ſactio nõ valet ꝑ id qđ hr̃ in l. in ſumma.ff.de cond.
ind.& ideo ſolutũ poterit repeti ꝯdictione ſine cã,fa
cit.l.ſi fideiuſſor.§.in oĩbus.ff.mã.& idẽ ẽt dicũt q̃-
dam ſm Inn.ſi ſnĩa fuit obtenta ꝑ calũniã ẽt iudice,
& aduerſario ꝯſentiẽtibus, ꝑ id qđ hr̃ in l.ſi ꝑtor.§.j.
ff.de iud. Alij tñ ſcđm Inn.intelligunt illum tex. qñ
ꝯ abſentẽ ex dolo ꝑſentis fuit lata ſnĩa, & aliter non
declarat de quo etiã aliquid tetigi in c.ij.ſ. de dolo:
ſed inferius dicetur quid tenendum, demum ſubdit
Inno.qđ id dictum eſt, qñ trãſactio per calumniam
fuit obtenta hẽt locum,qñ agens fuit in calũnia. q̃a
ſciebat debitũ non ſubeſſe nec verſionẽ factam. ſed
eccleſia,ſeu ꝑlatus qui conueniebat̃ hoc ignorabat,
ſecus ſcđm eũ ſi eccleſia ẽt ſciuiſſet.quia ſciẽti & vo
lenti nõ vr̃ inferri dolus,vel calũnia.l.cõdẽnationis.
C.de tranſac.& ĩ.de reg.iu.ſcienti.in vj. qđ dicit pro
cedere,niſi a principio fuiſſet actũ,qđ ſuꝑ futuro du
bio deberet tranſigi.quia tunc vr̃ fieri fraus de con-
tractu ad ꝯtractũ,licèt diuerſo tpe fieri debeat,ideo
nõn dẽt nocere.ſicut, nec qñ fit de ꝯctu ad ꝯtractũ
eodẽ tpe.ĩ.tit.j.ad noſtrã.& l.ſi ſponſus.§.circa.ff.de
dona.inter vi.& vxo.l.aliqñ.ff.ad Vell.& facit qđ hr̃
in l.fraus.& l.ꝯtra.ff.de leg.Tandẽ refert Inno.alios
dicere,qđ ẽt ſi ſciente eccleſia ſit facta tranſactio qđ
23 nõ valeat,& hoc facit, qđ nõ põt † remitti debitũ li
q̃dũ,vel exceptio liq̃da ꝑ ꝑlatũ, vel adminiſtratorẽ
eccleſiæ.l.ꝑſes.C.de trãſac.& in hac opi.finaliter re-
ſidet dicens ẽt,ꝙ niſi trãſactione ſit ꝯuẽtio,ꝙ det ver
ſio qđ illa non valet, cũ vſura omni iure ſit indebita.
ĩ.de vſur.q̃a in oĩbus.& ꝑ hoc hẽs dicta Inn.in effe-
ctu quo ad illũ articulũ. ¶Scđo erit videndũ q̃d de
ſnĩa per calũniam obtenta. ¶Circa primum etiam
erit videndum, an eo caſu quo teneat tranſactio ali-
quod remedium,& quale competat eccleſię.¶Item
erit videndũ quid de tranſactione facta cum priuato
maiore.xxv.annis circa tranſactionẽ licèt do. Anto.
multa verba ſpargat & videat̃ etiã repetere qđ dixit
prius,tñ finalis ſua ꝯcluſio ſtat in hoc. Nam qñq; in
implemento tranſactionis venit aliquid tẽpore puta
ſi eccleſia ex tranſactione debeat obligari ad dictas
vſuras.tũc talis tranſactio eſt nulla.q̃a per trãſactio-
nẽ non põt obligari ad vſuras ſcđm Inn.& plus dixit
Hoſt.ꝙ vſuræ omni iure videntur ꝓhibitę, nec per-
mittit obligationem per id,qđ hr̃.ĩ.de vſuris.quia in
oĩbus.& c.ſeq.quod intelligit ꝓcedere, niſi tranſa-
ctio fieret inter priuatos præſtantes iuřm de illa ſer-
uanda.q̃a tunc licèt tranſactio nõ obligaret.tñ iuřm
obligaret iurantẽ.ſ.de iureiur. debitores. de quo di-
cendũ,vt ibi & facit,qđ hr̃ eo.ti.ſicut noſtris.& ſ.de
arbi.per tuas.& qđ no.ĩ.de ſolu.c.fi.Si autẽ impedi-
mentũ tranſactionis non eſt turpe.tunc ꝯcludit do.
Ant.qđ aut facta eſt tranſactio a pręlato ſine ꝯſenſu
capituli.ſi ſimul cũ capitulo.tũc dicit, qđ ſi trãſactio
eſt facta in fraudẽ mutui,vt q̃a a principio fuit ꝯuen-
tum,qđ ſi opponeret̃ de verſione non facta ſuꝑ hoc
debent tranſigi.& ſi poſtea eſt facta tranſactio. talis
tranſactio non valet ꝓꝑ fraudẽ per id, quod hr̃.ĩ.de
priui.q̃to.& ff.de leg.l.fraus.& facit qđ dixi ſuperius
poſt Inn.ſi vero non interueniat dicta cõuentio, ſeu
ſimulatio.ſed aliàs intercedat fraus, & calũnia tunc
concludit,

concludit,ꝙ ſi ex vtraq; pte interueniat. vt qa agens
ſciebat indebitũ eſſe,vel verſionẽ non factã, & ſimi-
liter ꝑlatus,& capitulũ . tũc trãſactio nõ valebit ſm
eum.& ſic ſequit vltimã opi.Inn.de qua ſuperius di-
xi.Nã tunc non vr̃ ſubeſſe legitima cauſa tranſigẽdi,
ideo non vr̃ valere facit,quod habetur in d.l.præſes.
C.de trãſac. idẽ dicit ſi ex parte ipſius creditoris tñ
fuerat calũnia,& in hoc vr̃ bene dicere ex quo calũ-
nia eſt in litigando ex parte agentis per dictum l.in
ſumma.ff.de condi.inde.¶ Item etiã dicit ſi ſit calũ-
nia ex parte ꝑlati tñ , quia ſcd̃m eũ non vr̃ ſubeſſe
tunc legitima cauſa trãſigendi. ſed an hoc ſimpl̃r ꝓ-
cedit,patebit ex ſequentibus.ſi vero ex neutra parte
ſit fraus,vel calũnia,tunc dicit, ꝙ tenebit tranſactio-
nec poterit eccleſia iuuari ſi ſit læſa , niſi mediãte re-
ſtitutione per id,qđ hr̃ in d.c.ſuborta. & facit ad pre
dicta, quod hr̃ in l.ſi quis cũ aliter.ff.de ver. obli.nã
licèt non interuenerit verè calũnia . tñ re ipſa vr̃ in-
eſſe ſtante læſione per id , qđ hr̃ in d.l.ſi quis cũ ali-
ter.tñ tũc , vt dixi vr̃ ꝙ opus ſit petere reſtitutionẽ in
caſu prædicto per id,qđ hr̃ in d.c.ſuborta.an autẽ ꝑ
viã poſſit deduci tale ius, qñ eccleſia eſt læſa ex trã-
ſactione.recurrendũ eſt ad id, qđ in ſimili dr̃ de mi-
nore.in l.nã & poſtea.§.ſi minor.ff.de iureiu.& facit
qđ no.Inn.ſ.de or.cog.ſuper ſpo.& ꝑdicta dicit do.
Ant.ꝓcedere,niſi notorium eſſet debitũ nõ ſubeſſe,
quia tunc non eſſet probabile dubium,ideo tunc nõ
poſſit fieri tranſactio per id , qđ hr̃ in l.poſt rẽ. cũ ibi
no.ff.de tranſac.& ꝑ ꝑdicta etiã põt inferri,quid iu-
ris ſi trãſactio eſt facta cũ ꝑlato , & capitulo calũnia
dante cauſam tranſactioni , quia vr̃ ꝙ talis trãſactio
erit nulla , cũ nõ videat̃ ſubeſſe leuiſſima cauſa trãſi-
gendi,& quia tales ꝯtus ex quibus contingi eccle-
ſiam abſq; cã obligari,vel rẽ,aut eius ius alienari nõ
vr̃ valere per id,qđ hr̃.ſ.de reb.eccle.non alie.in c.j.
in vj.& ſ. de fide , quod quibuſdam. Si autem nulla
interuenit calũnia in tranſigendo,vt quia fortè agens
agebat ex facto alieno , qđ potuit ignorare ꝓbabil̃r.
l.qui alterius.ff.de iureiu.& tunc ꝓꝑ probabile du-
biũ valebit tranſactio,dumtamen ſit facta cũ ſolẽni-
tate debita, vt quia ſit facta a prælato cum conſenſu
capituli,per id quod habetur.ſ.de trãſac. ſtatuimus .
& c.contingit.facit, qđ no.Arch.q.v.c.vlt.& Io.An.
in c.nouit.ſ.de his quæ fiunt a præla.& ſic reſidet d.
Anto.adde quod videtur etiam requiri autoritas ſu-
perioris per ea,q̃ hñr in l.ſi ad reſoluendũ.C.de præ-
dijs minor.& in l.j.& ij.C.ſi aduerſus tranſac. cũ ibi
notatis. per doc. ſi tñ eccleſia reperiatur læſa poterit
iuuari per reſtitutionẽ per id, qđ hr̃ in d.l.j.& ij.C.ſi
aduer.tranſac. & in ꝑalle.c. ſuborta. & ex prædictis
patet,an,& qñ tranſactio facta cũ ꝑlato,vel cũ ꝑlato
& eccleſia teneat,& quale remediũ dat̃ eo caſu quo
tenet ſi reperiatur eccleſia læſa.& vt clarius etiã pa-
tent prædicta eſt videndum , an tranſactio facta per
calũniã cũ priuato valeat necne.conclude,quòd aut
calũnia interuenit in litigãdo , aut interuenit in trã-
ſigendo.ſi in litigando,& tunc,aut ex parte actoris,
& tunc trãſactio reddit̃ nulla in priuato ꝓpter talẽ
calũniã.vt eſt tex.in l.in ſuã.ff.de ꝯdi.ind.aut inter-
uenit calũnia ex parte rei i.reſiſtẽdo calũnioſè,& ſic
calũnioſè litigãdo, & tunc nõ reddit̃ nulla ipſo iure.
& no.in l.ſub prætextu.per gl.C.de trãſac. & in d.l.
i ſumma.& rõ diuerſitatis eſt,q a fauorabiliores ſunt
rei,quàm actores.ff.de reg.iur.in l.fauorabiliores . ſi
autem non interuenit calumnia in litigando. ſed in
tranſigendo,& talis calumnia det cauſam tranſactio
ni, tunc ſm Bar.ſi tranſactio ſit ſuper cõtractu bonæ-
fidei,trãſactio erit ipſo iure nulla,ſicut etiam quãdo
dolus dat cauſam contractui bonæfidei , contractus
ipſo iure redditur nullus.l.eleganter. in princi. ff.de
conditio.& demon.& ꝓ hoc allegat etiã qđ no.glo.
in l.de tutela.C.de reſti.in integr.& in l.ſi maior.C.
de dolo.& vtrobiq; aliquid per Bart.& tãgit ēt ꝑ eũ
in d.l.ſub ꝑtextu.& in d.l.in ſumma. ſi vero fiat trã-
ſactio ſuper cõtractu ſtricti iuris, tũc tenebit ſnĩa de
iureiu.ſed venit reſcindẽda per actionẽ de dolo , vel
per exceptionem dol.l.dolo.C.de inutili ſtipula. vn
de voluit Bat.qđ diſtractus q̃q̃ per viam tranſactio-
nis iudicetur bonæfidei,aliàs cenſeat̃ eſſe ſtricti iu-
ris.do.Anto.hic dicit, ꝙ aliàs repetendo iura repro-
bat illam diſtinctionem. an fiat tranſactio ſuper cõ-
tractu bonæfidei,vel ſtricti iuris,finaliter hic dicit,ꝙ
poteſt ſaluari.quia atrendenda vr̃ materia ſuper qua
ſit ipſa tranſactio,alle. qđ hr̃ per gl.& doc. in l.ij.C.
de reſcin.ven.& in l.ſi quis cũ aliter.ff.de ver.oblig.
tecolendæ memoriæ do.Fran.de Ramponibus tene-
bat in d.l.ſub ꝑtextu.qđ nõ ſit fiẽda diſ̃a,an ſit facta
tranſactio ſuper contractu ſtricti iuris,an bonæfidei,
quia contractus tranſactionis non numeratur inter
cõtractus bonæfidei,inſt.de actio.in §.actionẽ.& ad
l.de tutela.& ad l.ſi maior. rñdebat.qa iſte leges nõ
ꝓbant dictũ Bart. intelligẽdo illas,prout ibi tetigi ēt
glo.ſecundũ alium intel. licèt ſecundum verum in-
telle.videantur facere pro Barto.ſed ſecundum eum
iſte intellectus non vr̃ bonus. quia vt dixi tranſactio
vr̃ eſſe contractus ſtricti iuris . & ideo vr̃ ꝙ non pro-
cedat illa diſtinctio.& iſta opinio forte verior eſt. de
iure tamen probabiliter poſſet ſuſtineri opinio.Bar.
quia pro illa viderur eſſe caſus ſecundum vnum in-
tellectũ in d.l.de tutela.& in d.l.ſi minor.& ſecundũ
hoc ſuppletur id,qđ hr̃ in d.§.actionũ.per ea , q̃ hñr
in præal.iuribus,& ex prædictis videtur cõcludẽdũ ,
quòd in caſibus in quibus dixi tranſactionem fore
nullam in priuato , multofortius erit nulla cum pri-
uatio aliquo caſu ſit nulla in eccleſia, puta ſi ex par-
te agentis non erat calũnia.quia putabat fortè debi-
tum ſubeſſe ex eo,quia reperit iſtr̃m debiti in hære-
ditate,& ignorabat de ſolutione. ſed prælatus con-
uentus ſciebat.an tunc erit nulla tranſactio ſi eſſet
priuatus valeret,& imputet̃ ſibi; facit.l.j.C.de trãſa.
ſed in eccleſia ſi ꝑlatus ſolus facit non valeret,vt di-
xi.& idẽ ſi cũ capitulo ſcđm do.Ant.quia tunc nõ vr̃
ſubeſſe cauſa legitima in trãſigendo. & iſtud ſatis vr̃
rationabile cum debeatur aliqua vtilitas ſatis vr̃ ad
opinionẽ illorum de eccleſia interuenire. facit quod
hr̃ in c.apoſtolica.& in c.tua.ſ.de his quæ fi.a præla.
facit etiam ad prædicta,quod habetur in l.præſes.C.
de tranſac.per gl. & doc.ſi autem aliquis contra ec-
cleſiam ſciebat debitũ non ſubeſſe. tũc quia calũnia
eſt in litigando ex parte agentis,tranſactio facta erit
nulla. & ſi quando ſit cum priuato.d.l.in ſumma.&
hoc ſi prælatus , & capitulum ignorabant debitum
non ſubeſſe.idẽ etiã ſi ſciuiſſent.quia licèt in priuato
quis poſſit ſibi præiudicare , qñ ſciret actorem calũ-
nioſè agere ſi faceret tranſactionẽ præiudicaret ſibi.
quia ſcienti.& volẽti non vr̃ inferri dolus, de iureiu.
ſcienti. in vj.& in l.j.in fi.ff.de actio.empt. tñ ſecus
vr̃ in eccleſia , ſeu prælato,& capitulo,qui non poſ-
ſunt ſcienter ꝑiudicare eccleſiæ,ex quo ſciũt debitũ
non ſubeſſe,facit,qđ hr̃ in præalle.l.præſes.& qđ di
xi ſuper gl.ij.poſt do.Flo.Si vero prælatus peteret in-
debitum ſcienter nomine eccleſiæ.tamen quia non
eſt conueniens eccleſiam locupletari cũ iactura alie-
na.argumen.l.nam natura.ff.de conditio. indebi. &
de regulis iuris.locupletari.in ſexto. ſicut tranſactio
eſt nulla, quando calumnia eſt in priuato in litigan-

do,vt ſuperius eſt dictum.ita videtur,ꝙ etiam ſit nul
la,quando eſt in p̄ælato calumnioſè litigante. Si ve
ro reus etiam ſci.et calumnioſe agi tunc imputaret
ſibi ſi tranſigeret. & noceret ſibi ex quo eſt talis per-
ſona,quæ poteſt ſibi p̄iudicare per id quod ſuperius
eſt dictum, & quod dixi poſt d.Flo.ſuper gl ij.& fa-
cit etiã qđ leg.& no,in c.licet cauſam.per gl.& doc.
ſ.de proba.ſi vero agens cõtra eccleſiam peteret de-
bitum, ſed p̄latus calumnioſè reſiſteret , cũ deberet
agnoſcere bonã fidẽ, ſicut & tutor l.quoties.§.ſicut.
ff.de admi.tu.tunc ſi fiat trãſactio. qa iſta veriſimili-
ter tendit ad vtilitatẽ eccleſiæ, ex quo agẽs petebat,
qđ debitum erat,tenebit trãſactio. ſicut & tenet reo
priuato calũnioſè reſiſtẽte ſm no.in d.l.ſub p̄textu.
C.de tranſa.& in p̄dicta.l.in ſumma. ſi aũt dolus nõ
fit litigando,ſed interueniat in tranſigendo.& qa do
lus dat cãm tranſactioni,tunc ſi tenemus opi.Bar. ꝙ
qñ fit ſup contractu bonæfidei,qa tunc ſit nulla.tũc
nõ valeret,qñ dolo aduerſarij eccleſiæ dante cauſam
tranſactioni inita eſſet trãſactio.ſi vero inita eſſet do
lo p̄lati dante cãm contractui tranſactionis . tunc vř
magis dubiũ,cũ delictũ p̄lati nõ dẽt nocere eccleſiæ,
de reg.iur.delictũ.in vj.poſſet dici,ꝙ ſi interueniſſet
delictũ, põt p̄iudicare eccleſiæ ſm no.per gl.& doc.
in c.ij.de ord.cog.tunc vř ꝙ tranſactio eſſet nulla. &
ſic in priuata,ſi vero ſolũ delictũ p̄lati interueniſſet,
tunc ſi ex tranſactione fiebat melior conditio eccle-
ſiæ,vř ꝙ non inualidet tranſactio.tñ vt dixi delictum
p̄lati non hẽt nocere eccleſiæ.ſi per tranſactionẽ fie-
bat deterior conditio eccleſiæ.tunc vř ꝙ non valebat
ne per delictum p̄lati præiudicaret eccleſiæ.vbi vero
tranſactio fieret ſup contractu ſtricti iuris.tunc trãſa
ctio cũ priuato facta nõ eſt nulla , ſed veniet reſcin-
denda p̄p dolũ.l.dolũ.de inuti.ſtip.vbi vero eſſet fa-
cta cum eccleſia in eius læſione.tunc vř ꝙ ſi interue-
niret ſolennitas debita ex parte eccleſiæ de iure. ꝙ te
neat trãſactio,ſed poterit reſtitui eccleſia.non aũt da
bit actio de dolo cõtra aduerſariũ,qa remediũ actio
nis in integrũ actionẽ de dolo concludit.l.j.§.itẽ Põ.
ff.de dolo.& l.diuus.ver.nec inter has.ff.de reſtit.in
inte.nec vř ꝙ in hoc caſu dolus aduerſarij reddat trã
ſactionẽ nullã, qa hoc non reperit iure cautũ . facit,
qđ hř.ſ.de tranſla.p̄la.c.ij. per.j. dicta patere põt d.
24 Ant.in hac materia non oĩno perfectè dixiſſe. ¶†Itẽ
potes addere ſuperius dictis , ꝙ vbi tranſactio fit per
p̄latũ bonafide. & per tranſactionẽ venit danda pe-
cunia eccleſiæ , ꝙ teneat tranſactio ẽt ſi facta ſit cum
conſenſu capituli,ex quo p̄latus cẽſet habere admi-
niſtrationẽ gñalẽ,& liberalẽ ſcđm ea quæ hñr de re-
ſcri.edoceri.& per gl.in c.is cui.de elec.in vj.& quia
tenet in tutore tranſigente,cui æquiparat p̄latus , vt.
hoc voluit Inn.in gl.j.de accu.qualiter . el ij.ad ſi.&
hoc vř intelligendum,qñ non eſſet magna quãtitas
ꝗ daret,aliàs deberet interuenire cõſenſus capituli,
qa in magnis,& arduis negotijs debet prælatus face
re iſta cũ conſenſu capituli,vt voluit Inn. in c.j.ſ.de.
procur.& per prædicta plenè habes quid tenendũ in
25 tranſactione facta cum eccleſia.¶†Circa ſoĩam vero
obtentã per calumniã.conclude, ꝙ ſi lata eſt contra
minorẽ.l.j.& ij.C.ſi ex fal.allegationibus. & eadẽ ra
tione idẽ vř dicendũ ſi contra eccleſiã ex falſis alle-
gationibus. cũ eccleſia æquiparat minori.ſ.de reſti.
in inte.c.j.Si aũt contra aliũ p̄ſentẽ ſit lata ex fal. al-
legationibus,tunc de iure tenet ſnĩa,ſed poterit dari
reſtitutio. per id qđ hř in d.l.p̄tor.§.j.& hoc qõ quis
vellet reponi rem in priſtinũ ſtatum.facit.l.diuus. &
qđ ibi no.per Bar.ff.de iureiu.ſed ſi vellet ſolũ repel
lere aduerſariũ agẽtẽ ex ſnĩa per exceptionem doli,
tunc poſſit per id qđ hř in l.q agnitis.ff.de exceptio.
& in l.cũ aliter.ff.de dolo.& in l.ſi fideiuſſor.§.i om-
nibus.ff.mandati.& facit,qđ no.per glo. & doc.ſ.de
proba.licet cauſam.Et ad materiã etiã facit,qđ not.
Inn.ſ.de reſcr.cum dilecta.& qđ hř in c.Bertoldꝰ.&
qđ ibi ẽt no.per Inn.ſ.de re iudi.& de materia p̄ gl.
& ibi Bar.in l.ſi exorte.ff.de acq.hære.aliquid etiam
tãgitur in l.ſeruo inuito.§.cum prætor.ff. ad Trebel.
vbi tangit quid iuris,ſi iudex corruptus pecunia, vel
etiã precibus, ſnĩam fert,& ibi concludit, qđ primo
caſu ſnĩa eſt nulla. In ſecundo valet,ſed dabit reſti-
tutio,de quo dicendũ,vt ibi.& per p̄dicta patere põt
quid iuris,ſi ſnĩa eſſet lata contra prælatum in cauſa
eccleſiæ,& collatione vtriuſq; partis . Nã d.Ant.hic
dixit,ꝙ ſubueniendũ eſſet eccleſiæ per doli exceptio
nẽ,ſi probetur collatio, qa dolus prælati non debet
nocere eccleſiæ.de reg.iur.delictũ. in vj.ſed certe po
teſt dici , ꝙ tũc ipſo iure ſoĩa erit nulla ex quo etiam
falſis allegationibus lata eſt contra eccleſiam , per id
qđ ſuperius dixi.& de materia plenius per Bar. in d.
l.ſi is ad quod.ſed hæc ſufficiant de iſto articulo.

S V M M A R I V M.

1 Depoſitarius tenetur de dolo,& lata culpa tantum , ſed non de leui, vel leuiſſima,aut caſu fortuito. & nu. 13.
2 In depoſito dolus præſumitur,quãdo res depoſitarꝰ ſaluæ ſunt rebus depoſitis conſumptis,& amiſſis.
3 Depoſitarius,quando teneatur de leui culpa.
4 Depoſitarius,quando teneatur de caſu fortuito.
5 Compenſationis exceptio non obſtat contra agentem actione depoſiti.
6 Delictum,quando dicatur liquidum.
7 Compenſatio,quandoq; ceſſat in odium ipſius opponentis.
8 Tutor non tenetur pecuniam pupilli ſequori commendare,
9 Præſumptio iuris,quando ſufficiat ad condemnationem.
10 Lata culpa dolo comparatur , & vbi quis tenetur de dolo tenetur de lata culpa.
11 Simile non eſt idem.
12 Depoſitarius qui mercedem accipit pro depoſito tenetur de dolo, & lata culpa,& etiam de leui:ſed non de leuiſſima.
14 Depoſitarius poteſt rem depoſitam retinere propter expenſas factas in ipſa re depoſita.
15 Depoſitarius retinet poſſeſsionem rei depoſitæ , niſi ponatur apud ſequeſtrum:quia in dubio videtur in illum transferri poſſeſsio:& etiã proprietatem niſi quando in rebus conſiſtentibus pondere numero, vel menſura expreſsè conuenitur, vt tantundem in eodem genere reddatur.
16 Depoſitum in quibus caſibus non reſtituatur.
17 Compenſatio fieri non debet de ſpeciebus ad pecuniam.
18 Compenſatio,an habeat locum in ſtipulationibus.
19 Compenſatio,an poſsit obijci,quando ex vna parte debetur pecunia, vt ſpecies,& ex alia debetur, vt quantitas.
20 Deponens,ſi eſt mortuus,& duo contendunt ſe eſſe hæredes inſolidũ, & quilibet repetit depoſitum,cui ſolui debeat.
21 Culpa qualis veniat in actione depoſiti.
22 Et qualis in actione mandati.
23 Operas ſuas locans videtur ſe aſſerere peritum.
24 Culpa qualis veniat in actione tutelæ.
25 Culpa qualis veniat in actione negotiorum geſtorum , & qualis in actione de precario.
26 Precarium recipiens tenetur ſolum de dolo,& lata culpa,ſed recipiens commodatum tenetur de leuiſſima.
27 Culpa qualis veniat in actione ex teſtamento.

BOnafides. Iſtud.c.gregorianũ eſt & ſatis vř ſe ſummare. & tñ loco ſũmæ,& diuiſionis di.i põt,qđ tria facit.¶Nã primo iſtruit ad qđ teneat depoſitarius.Scđo qñ depoſitum põt repeti. Tertio an contra depoſitariũ poſſit obijci cõpenſatio. ſecun
1 da ibi:ſanè.tertia ibi:contra quod.¶†Not.j.ꝙ depo-
ſitarius

.ſitari⁹ circa rē depoſitā teneē regulariter de dolo, &
lata culpa tñ, q̄ dolo cōparaē nō aūt d̄ leui, vel leuiſ
ſima, vel caſu fortuito, niſi in caſibus de qb⁹ ĩ. diceē.
2 ¶ † Item not. ꝙ dolus præſumiē in depoſito eoipſo, ꝙ
dicit res depoſitas eſſe amiſſas, vel cōſumptas ſi ap-
3 paret res ſuas eſſe ſaluas. ¶ † Item not. duos caſus in
quibus tenetur depoſitarius etiam de leui culpa, vt
qñ ſe obtulit depoſito, vel fortè, quia præcium
recipit pro cuſtodia rei depoſitæ. nā hoc vltimo caſu
vr̄ depoſitum factum gratia vtriuſque partis. ideo tūc
tenetur de culpa lata, & leui, non autem leuiſſima ꝑ
ea, quæ habentur in l. vt certo. §. nunc videndum. ff.
cōmo. & in l. j. §. ſi quis ſeruum. ff. eo. ti. in præcedē-
ti caſu vr̄ teneri etiā leuiſſima, qñ ſe obtulit depoſi-
to. nā tunc vr̄ fieri gratia ipſius depoſitarij. facit, qd̄
4 hr̄ in l. j. §. ſępe. ff. eo. ti. ¶ † Item no. tres caſus in qui-
bus depoſitarius teneē de caſu fortuito, qñ videlicet
culpa, vel mora p̄ceſſit caſum, vel qñ ꝑparationi q̄s
ſuſcepit periculū caſus fortuiti. Quod vltimū quali-
ter ſit intelligendū, tangit hic gl. ij. & plenè dictū eſt
in titulo p̄cedenti. c. vnico. ſup gl. antepe. circa finē.
qd̄ autē dixit de culpa ad q̄ non tenetur, nō faceret
eum tenere de caſu. facit qd̄ dictum fuit in titu. p̄ce-
dēti. c. vnico. ſuper glo. ij. ¶ Et no. ꝙ vbi propter mo-
ram, vel pretiū tenetur de caſu fortuito, multoforti⁹
tenebiē de culpa etiā leuiſſima, cum in plus ſe habet
caſus fortuitus. arg. eius, qd̄ hr̄ ĩ auth. multo magis.
C. de ſacroſan. eccle. & ſ. de elec. in prin. in gl. & hoc
5 etiā tenuit hic Io. An. & do. An. ¶ No. qd̄ † ꝫ agentē
actione depoſiti non obſt. exceptio cōpēſationis ēt
ſi opponaē de debito liberè, vel de alio debito depo-
ſiti. facit, qd̄ hr̄ hic in glo. pe. ¶ No. ꝙ regulariter in
alijs cōtractibus, ſeu in alijs actionibus, qñ debitum
6 eſt liquidum pōt dici cōpenſatio. ¶ † Et not. ꝙ diciē
eſſe liquidū, qñ facilē exitū creditur hr̄e. & ſic ꝙ de
facili poſſit expediri, ſeu liquidari, & ſm do. Anto.
hic vr̄ hoc eſſe arbitrariū. & relinquit peritiei iudi-
cantis. de quo diceē ſup gl. fi. & tangit per Cy. in l. fi.
C. de ꝯpē. & p Dy. & Bar. in l. offerē. §. q̄ cōpenſatio-
7 nē. ff. de iu. fi. ¶ No. vltimo, ꝙ † interdū ceſſat cōpen
ſatio in odium, & perfidiam ipſius opponentis de
alijs caſibus notatis per glo. in l. hoc negotium. ff. de
cōpen. ¶ In gl. j. ibi, ꝙ nerua. bene facit, quod hr̄ in l.
tutor. §. non eſt. ff. de admi. tut. vbi in ſimili dr̄ de tu-
tore, ꝙ ſi apparet per eū pecuniā propriā collocaſſe,
& non illam pupilli, ꝙ non excuſatur ſi allegat ſe ꝑ-
ſonas idoneas non inueniſſe penes quas collocet. fa
cit, quod habeē in l. cum plures. §. fi. ff. de admi. tuto.
8 ¶ † No. ꝙ licèt olim teneret tutor pecuniam pupilli
fęnori collocare. tñ hodie non teneē per id, quod hr̄
in l. j. & in auth. ibi poſita. C. de admini. tuto. & ma-
ximè hoc p̄cedit de iure canonico, ſm q̄d vſurę ſunt
p̄hibitę. vt. ĩ. de vſur. quia in oībus. ¶ Sed ſm p̄dictā
auth. vr̄, ꝙ de iure cōi non teneatur etiam collocare
apud mercatorē idoneū iuncta negotiatione ad p̄tē
lucri, qd̄ tene menti. in aliquibus tñ ciuitatibus ſta-
tuta diſponſit ꝯtrariū, & maximè ĩ ciuitate Lucana.
¶ In ea. gl. ibi: non minorē. bene dixit gl. non mino-
rē. quia interdū teneē ad maiora quàm in ſuis. Vnde
gl. concludit ſcd̄m Io. An. ꝙ ſi eſt diligens, vel diligē
tiſſim⁹ in ſuis, eadē diligētia debet p̄ſtari in alienis,
& debet eſſe diligēs ſm materiā ꝯtus. & ſic ſaltem
non eſſet in lata culpa in cōtractu depoſiti. q̄a in ſuis
culpaē, & nō punitur in l. re mandata ciuitati. ſed in
alienis culpaē, & puniē. l. ſi conſtante. §. ſi maritus. ff.
ſol. ma. ¶ In ea. gl. ibi: adeſſe p̄ſumiē. nā remoto vno
ꝯtriorū ceſſeē poni reliquū. vt in c. cū renuntiatū. infe
9 rius allegatū. ¶ † In ea. gl. in fi. & de mā, an & qñ p̄-

ſumptio iuris ſufficiat ad ꝯdēnationē hr̄ p gl. & doc.
in l. filiæ poſſidei. C. de proba. & p glo. & doc. in c. is
qui. ĩ. de ſpon. & aliud etiā per gl. in c. j. ſemper. ij. q.
j. & in c. fraternitatē. liiij. diſt. allegata. ¶ In gl. ij. ibi.
Quod nerua dixi dolū, ſed certè, vt hic tāgit do. Flo.
ibi non loquiē de lata culpa. ſed de laxiori, q̄ bñ eſt
dolus præſumptus. vt no. Bar. in d. l. qd̄ nerua. & ple
nè dixi. ſ. tit. j. c. j. ſup gl. verūtamē. eſt qd̄ depoſitari⁹
nedum teneē de vero dolo. ſed etiā latiori culpa. &
ſic de dolo p̄ſumpto. vt d. l. qd̄ nerua. violādo literā.
Item tenetur etiam de lata culpa. l. j. C. eo. titu. ¶ In
ea gloſſ. ibi: latam culpam dolo comparari. Not. bñ
10 † quod regulariter lata culpa dolo comparatur, ſeu
æquiparatur. & ideo vbi quis tenetur de dolo. tunc
etiam de lata culpa. fallit, in tribus caſibus non æq̄-
paraē dolo lata culpa. vt eſt, qñ agiē de infamia. Se-
cunda eſt, qñ agitur de pęna perſonali. quia tūc lata
culpa non ęquiparatur dolo. l. in lege. ff. ad l. Cor. de
Sica. ¶ Item nō æquiparatur quo ad iuſm in lite de-
ferendum, quia licèt poſſit deferri propter dolū, non
tñ propter latam culpam. vt no. in d. l. in actionibus.
Item in actionibus. Item in alio nō æquiparatur: q̄a
non valet pactum ne dolus futurus præſtetur. vt ĩ.
tangitur per gl. & tñ valet pactum, vt non præſtetur
culpa etiam lata. vt l. j. §. cū venerit. ff. depoſiti. & de
materia plenius dixi. ſ. tit. j. c. vnico. ſuper glo. ij. circa
articulū latæ culpæ. ¶ In ea. gl. ibi, q̄a nihil. &c. Not.
11 bñ gl. ꝙ † nullū fiſſe eſt idē. & ad hoc ſæpe alle. & idē
no. in l. qd̄ nerua. ff. depoſi. & decre. capitulum. ſ. de
reſcrip. ¶ In ead. glo. ibi obtulit ſe depoſito &c. non
tenetur nedū de lata culpa. ſed etiam de leui, & le-
uiſſima, quia ratione talis oblationis cenſeē depoſitū
factum gratia depoſitarij. & hoc tenuit. d. Pet. hic, &
etiā Bar. in l. qd̄ nerua. in viij. q. per l. j. §. ſæpe. allega
12 ta. & etiā tetigi, vt ĩ notabilibus. ¶ † In ea. gl. ibi: acci
piat pro cuſtodia. & tūc teneē nō ſolū de dolo, & la-
ta culpa. ſed etiā de leui nō autē de leuiſſima. q̄a tūc
vr̄ contractus depoſiti fieri gratia vtriuſq;. ideo non
venit leuiſſima culpa. vt in l. contractus. ff. de reg. iu.
& in l. ſi vt certo. §. nūc videndū. ff. cōmo. ¶ In ea. gl.
ibi: conueniat inter eos: ſcilicet, ꝙ depoſitarius tenea
tur etiam de leui, & leuiſſima. quia ſecunda erit con
uentio per iura allegata in gl. ¶ In eadem gloſ. ibi: ne
dolus præſtetur. ſubaudi futurus. ſed pręteritus bene
pōt remitti per ea, quæ hn̄r in l. actione. C. de trāſa.
¶ In ea. gl. ibi: leuiſſima culpa. & plus dicunt aliqui,
vt ſequitur hic do. Flo. quòd etiam hoc caſu, quādo
depoſitum fit gratia depoſitarij tenebitur depoſita-
tius de caſu fortuito. & ſic vr̄ velle gloſſ. in l. ſi quis
nec cauſa. ff. ſi cer. pet. & illa gloſſ. cōiter tenetur per
Legiſtas. & idem etiam vr̄ ſentiſſe iſta gl. inquantum
13 ſolum dixit de leuiſſima culpa. ¶ † In eadem glo. ibi
& depoſitæ non apparent. nam iſto caſu præſumitur
fuiſſe in dolo, vt hic voluit litera, & in d. l. quod ner-
ua. ff. eo. quod intellige verum, niſi aliud p̄betur, ex
quo tollatur præſumptio doli, vt quia opponaē, qd̄
ſuperueniente incendio nō potuit vtraſq; res ſalua-
re. nam tunc, ſi ſolum ſaluauit ſuas, non vr̄ ſibi impu
tādum, cum prima charitas incipit a ſeipſo in l. præ
ſes. C. de ſer. & aqua. & hoc clarum, qñ res ſuæ erāt
pręcioſiores, quàm res depoſitæ, quę forte erāt viles.
facit, qd̄ not. gl. in l. ſi vt certo. §. quod vero ſenectute.
ff. commo. & facit etiam. l. ſi longus. ff. de iudi. & l. ſi
q̄s graui. §. ſi tñ omnes. ff. ad Sil. & in l. in nauę. ff. lo-
ca. ſi vero econtra res depoſitæ erant prætioſiores. &
res ſuæ viles, tūc ſecundum eum poſſet dici, ꝙ licèt
res depoſitæ erant prætioſiores, ſi res ſuę erāt p̄tioſæ,
licèt min⁹ p̄tioſæ quā depoſitæ, ita ꝙ ex p̄ditione re-
rum ſua-

rum ſuarum nõ modicũ damnũ fuiſſet paſſus, quod
tunc non imputetur ei,ſi prætu lit res ſuas. arg.dictæ
l.præſes. ſecus vbi modicum dãnum ex amiſſione re
rum ſuarum fuiſſet paſſus,ſeu paſſurus,& ſic põt ꝓ-
cedere dictum Hoſt. & per prædicta patere poteſt,ſi
fuiſſent æquè prætioſæ locus fuit gratificationi. facit
quod hr̃ in d.§.ſi cum omnes.nec ob.prædictis qđ hr̃
in §.neceſſe.xlvij.diſt.vbi vr̃ dici indiſtinctè,quòd in
rebus proprijs quis maiorẽ debet adhibere diligẽtiã,
quàm in alienis,quia vt ibi tangit gl.exponi dẽt ver-
bũ debet.i.conſueuit.non aũt ſemper maiorem dili-
gentiã adhibere debet ꝑ ea quæ dicta ſunt ſuperius.
¶ In ea.gl.ibi:nominetur in pacto. de hoc,an ſit ne-
ceſſe omnis caſus fortuiti, vt quis teneatur de caſu
fortuito plenè dictũ fuit.ſ.ti.j.c.vnico.ſuper gl.pen.
& ibi etiam dictum fuit, an qñ culpa ꝑcedit caſum
tenetur quis de caſu.¶ In ea.gl.ibi:potuit nõ perire.
puta,quia potuiſſet rem diſtraxiſſe,vel vendidiſſe al-
teri.nec obſt.quod hr̃ in l.ſi plures.§.fi.ff.eo.vbi vr̃ ꝙ
debeat diſtingui,an res eo modo peritura fuiſſet pe-
nes deponentem,vel nõ, quia ibi loquitur,qñ depo
ſitarius non erat in mora ex eo,quia habebat iuſtam
cauſam litigandi, quia volebat retinere rem depoſi-
tã, donec ſatisfaceret de expẽſis pro illa factis,vt ibi
14 no.gl.& ſic habes, ꝙ † depoſitarius poteſt vti retẽtio
ne rei ꝑꝑ expenſas factas in re, & hoc etiam tenuit
Inn.in c.ꝑꝑ ſceleritatem.ĩ.de loca.& ſequitur etiam
hic d.Flo.licèt aliter videatur dicere in l.ue.C.eo.ti.
15 ¶ † In ea.gl.ibi:& etiam poſſeſſionem hoc vr̃ eſſe ve-
rũ regulariter,ſed fallit, qñ res ponitur apud ſeque-
ſtrum,quia vr̃ in dubio in illum transferri poſſ.vt hr̃
in l.licet.j.rñſo.ff.eo.quod dixit gl.ꝙ rem depoſitam
etiam quo ad proprietatem retinemus, intelligo ve-
rum regulariter,fallit,qñ depoſitum cõſiſtit in rebus
conſiſtentibus in pondere,numero,vel menſura, &
conuenitur expreſsè, vt tantundem in eodem gene-
re reddatur,& ſatis vr̃ tacitè idem conueniri, qñ de-
ponuntur prædicta non ſignata,vel clauſa,quia tunc
vr̃ tacitè prohibitum, ne depoſitarius illis vtatur.l.
dies conſaldorum.§.j.ff.depoſi.ver.patet. quod ſi pe
cunia deponitur ad numerũ vr̃ tacitè agi,quod ſuffi-
ciat tantam pecuniam reddere,quanta fuit numera-
ta, ſecus qñ fuiſſet pecunia depoſita ſignata in ſaccu
lo,qa tũc vr̃ tacitè prohibitus deputatis, ne illa vta-
tur.& eo caſu quo tranſit proprietas in depoſitarium
multofortius trãſit etiam poſſeſſio,qua autem actio-
ne teneatur depoſitarius de cuſtodia rei depoſitæ. di
cit, ꝙ ſi non recipit mercedem,tũc ſi pecuniam rece-
pit tenetur actione locati, quia vr̃ operã ſuã locaſſe
ad cuſtodiendum.Si vero aliam rem recepit pro mer
cede, tunc datur actio præſcr.verb.quia tunc eſt con
tractus innominatus.l.j.§. ſi quis ſeruum.ff.eo.initi.
loca.§.j.& in iſtis caſibus,qñ recipit mercedem tene
tur depoſitarius de leui culpa.vt probatur in iuribus
præal.& dixi ſuperius ſuper gl. ¶ In gl.reuocare.ibi:
ſuo nomine.puta,quia per ſe fuit in iudicio. ſecus ſi
per procuratorem.l.furti.§. ſi quis aliena.ff. de his q
no.infa.¶ In ea.gl.in fi.nec obſtat ſi dicatur, ꝙ depo
ſitum non eſt reddendum ad libitum deponentis.vt
probatur.xxij.q.ij.in c.ne quis arbitretur. quia fallit
in caſu illo quo tenetur ad reſtitutionem depoſui ex
eo,quòd deponens factus fuit furioſus.ideo tunc nõ
debet fieri ſibi reſtitutio,& præcipuè, ſi gladius fuiſ-
ſet depoſitus per eum,vt ibi dr̃.Fallit etiã in caſibus,
de quibus,tangit gl.ſequens.¶ In glo.pen.ibi:dedu-
ctioni.ſcilicet,pro parte,vel potes dicere ſm doc.qđ
compenſatio fit in iudicio, ſed deductio extra iudi-
cium.dicit tñ d.Flo.ꝙ verbum, compẽſationis, ſum-
ptum generaliter comprehendit etiam deductionẽ,
ſed ſpecialiter ſumendo procedit,ꝙ hic, & vniuerſi-
tas,de quo per glo.& doc. dr̃ compenſatio debiti,&
crediti facta contributio.l.j.ff.de compẽ. ¶ In ea.gl.
16 ibi.ff.eo.bonafides,& ibi etiam probatur,ꝙ † ſi depo
ſitum ſit factum dño non tenetur reſtituere, qa in re
ſua non conſiſtit depoſitum,vt ibi,ſicut nec emptio.
l.ſuæ rei.ff.de contrahen.emp. & ſic habes duos ca-
ſus in quibus non fit reſtitutio depoſiti. Tertius ca-
ſus,qñ bona deponentis fuiſſent publica, quia tunc
non debet reſtitui depoſitum deponenti,ſed fiſco.vt
probatur in d.l.bonafide.Quartus caſus eſt,quem di
xi ſuper præcedenti.gl.qñ videlicet, deponens eſt ef-
fectus furioſus.¶ In ea.gl.in fi.Nam dicuntur bonæ-
fidei ex eo, quia in illis maximè debet ſuperare bo-
nafides.vt leg.& no.in §.actioné.inſti.de act.¶ In gl.
fi.ibi:ſiue in rem.hoc intellige,vt no.gl.in ver. ſed il
lud.¶ In ea.gl.ibi:intra duos menſes,tñ glo.vr̃ ſenti-
re hic Io.And.& etiam do.Ant.hic ſuper iſta gl. qui
ſimpliciter tranſit cum dicto Io.And.dicentis, quòd
ex hoc tꝑis ſpatio non ſit deterior conditio repeten-
tis debitum de quo conſtat, cum etiam vſq; ad qua-
tuor menſes non debeat de iure cõi reſtringi ad ſol-
uendum.l.fi.de re iudi.ſed do.Ant.licèt recitando di
ctum Io.An.hic tranſeat cum illo, tñ in notabilibus
vr̃ voluiſſe,ꝙ iſtud ſit arbitrarium,& relinquatur pe-
ctori iudicantis,& hoc etiam Cy.in l.fi.C.de compẽ
ſa.vr̃ ſequi gl.in d.§.qui compenſationem.alle.in gl.
Bar.ibi aliter dicit,videlicet,ꝙ ideo ibi admittitur li
quidatio intra duos menſes.quia duo menſes dabũ-
tur debitori fiſci ad ſoluendum,& ſic vr̃ velle, ꝙ vbi
dantur quatuor menſes,vt eſt de iure in alio debito-
re,vt no.in c.quærenti.per gl.ſ.de offic.dele.& tunc
ſufficiat liquidare.ĩ.quatuor menſes. & ex hoc etiã
vr̃ ꝙ ſi per formam ſtatuti ſolum darentur.x. dies ad
ſoluendum, tunc intra illud tempus debet fieri liq-
datio, & etiam ſufficit intra quod tꝑs debet fieri ſo-
lutio,vt hr̃ in d.c.qui compenſationem. & iſtam opi
nionem etiam ſequitur hic d.Pet. quam puto verio-
17 rem eſſe de iure.¶ † In ea.gl.ibi: non ſpeciebus ad pe
cuniam,nec ſimiliter de ſpecie ad aliam ſpeciem, tñ
eadem ſit ratio, & ſic ſolum admittitur compẽſatio,
qñ hincinde eſt debita pecunia. idem ſi eſſet debitũ
hincinde in rebus exiſtentibus in pondere,& menſu
ra, puta ſi vnus deberet.x.corbes frumenti Titio, &
ſimiliter ecõtra Titius deberet illi.50. corbes frumẽ
tj,vel ſimiliter deberet.x.libras olei Titio, & ecõtra
ſimiliter Titius deberet.x.libras olei. nam fiet com-
penſatio,dummodo hincinde ſit liquidum, & nõ ſit
ex cauſa depoſiti,per id quod hic dr̃. fit etiam com-
penſatio cõis ad genus in his quę ſunt eiuſdem gene
ris.ſecus in alijs,vt patet in l.j.§.penul.tñ ibi no.ff.ſi
pars hæreditatis p.tatur.& no.per Cyn.in l.fi.C.eo.
& ex prædictis no.ꝙ interdum ceſſat compenſatio ra
tione perfidiæ euitandæ, vt contingit in depoſito,vt
hic probatur,& interdum etiam in odium violenti.l.
vlt.ad fi.ff.de compenſa. interdum etiam in odium
illius q malè adminiſtrauit annonã reipublicæ.l. ob
negationem.ff.de compen.interdum vero ceſſat cõ-
penſatio ex eo, quia non eſt liquidum id quod quis
vult compenſare,vt hic probatur,interdum ob fauo-
rem ceſſat compẽſatio,puta, qñ fiſcus petit ſolui tri
butum.& in alijs caſibus poſitis in l.in ea.C. de com
penſa.& de materia etiam per gl. in d.l.ob negatio-
nem. ¶ Itẽ ceſſat, qñ ex vna debetur pecunia,ex alia
18 ſpecies,vt hic voluit gl.¶ † In ea.gl.in fi. habet etiam
locum compenſatio in ſtipulationibus.l.qui bona.§.
ſi quis quia.ff.de dam.infec.& in l.cum ambo.§.fin.

ff.de

ff.de compen.puta ſi voluiſti mihi cauere de dã.infe.
ꝑꝑ domum ruinoſam tuam,quæ minabat̃ ꝯ meam,
& ꝑꝑ hoc fui miſſus in poſſeſſionem domus ruinoſę:
& eſt adiudicata, ſi dicta domus minatur ruinam ẽt
contra aliam domũ tuam ꝑꝑ quã tu petas,qđ caueã
tibi de dã.infe.non debes audiri,quia econtra volui-
ſti mihi cauere.& ideo hincinde fit compenſatio, &
no.vt dixi ſuperius, qđ ſpeciei ad quantitatẽ non ad-
mittitur compenſatio.nã dicta compẽſatio obijci nõ
põt per id qđ hr̃ in l.ſi cõuenerit.ff.de pig.act.& alijs
iuribus allegatis in gl.an aũt indirecta cõpenſatio, q̃
propriè eſt,qđ retentio poſſit fieri.tangit Cy.in l.ſub
ꝑtextu.ff.com.& in l.fi.C.de cõpen. & Bar.in l.ſi nõ
ſortem.§.ſi centum.ff.de condi.inde.& tangit hic d.
Petr.poſt Cy.in locis præal. qđ aut quantitas debet̃
ex vna parte,& ſpecies ex alia ex eodem contractu,
aut ex diuerſo. primo caſu põt fieri retentio.l.Iulia-
nus.§.ferè.ff.de act.emp.vbi venditor põt rem ven-
ditam retinere,donec ſibi ſoluatur pretium. ¶Scđo
caſu,qñ non ex eadẽ cã debentur,aut vna dependet
ab alia,& idem eſt dicendũ.l.in rebus.§.pñt.ff.com.
vbi commodatarius põt retinere rem cõmodatã,do-
nec ſibi ſatisfiat de expenſis factis pro ipſa re com-
modata.Interdũ vero vna cã non pendet ab alia. &
tunc aut debitũ ꝑꝑ qđ quis vult retinere rem fuit cõ-
tractum,vt res perueniret per volẽtem illã retinere,
& tunc ſi tale debitum fuit conuerſum in vtilitatem
volentis rem recuperare a detinente illam,& tũc po-
terit retineri per id qđ hr̃ in l.emptor.ff.de rei vend.
& in l.ſi prædijs.C.de prædijs minorum. ſecus ſi dñs
vult vendicare rem ſuam, quã non dñs ab alio emit
ſine voluntate ipſius dñi põt emptor rẽ retinere,do-
nec pretium ſibi reddatur, ſi pretiũ fuit cõuerſum in
vtilitatẽ dñi,aliàs ſecus,ſi vero debitum ꝑꝑ qđ quis
vult retinere rẽ non fuit contractũ, vt ipſa res habe-
retur, & tũc aut talis res eſt obligata pro aliquo de-
bito ei,qui vult retinere pro alio debito,pro quo nõ
fuit obligata,& tunc põt vt l.j.C.ob chirographa.pe-
cu.l.pignus teneri. aut nõ erat obligata ſibi dicta res
quã quis vult retinere,& tunc aut deuenit ad ipſum
ſine voluntate dñi in volente retinere,& tunc cõclu-
dit do.Pet.poſt Cyn.ꝙ aut deuenit tranſlato dñio in
ipſum ad quem peruenit, & tunc põt retinere.l.ſi nõ
ſortem.§.ſi centũ.ff.de condi.indeb.aut deuenit non
tranſlato dñio in recipiente, vt contingit in re cõmo-
data,vel depoſita.& tunc non põt fieri retentio, per
id qđ hic dr̃ in l.ſub prætextu.C.cõmo.& ſic reſidet
do.Pet.Sed aduerte, quia ſ̃m hoc videret̃ ꝙ ſi depoſi-
ta fuiſſet pecunia ad numerũ, vel cõmodata ad nu-
merum,vt ditior quis appareat,ꝙ tunc cum tranſeat
dñium in recipientem,vt hr̃ in l.dicm.§.j.ff.depoſi.
& dixi etiã ſuper gl.ij.circa fi.qđ tunc poſſet fieri re-
tentio ꝑꝑ debitum, ꝙ eſt contra iſtum text. & ideo
iſta vltima diſtinctio,an ſit tranſlatum dñium in reci-
pientem,vel nõ,vr̃ bona. nec illam poſuit Bar.in l.ſi
centũ. ideo vr̃ ſimpliciter dicendum ꝙ qñ res perue-
nit ad aliũ de voluntate dñi,qđ aut peruenit ꝑꝑ de-
bitum ꝑꝑ qđ quis vult retinere,& tunc põt,vt eſt ca-
ſus in d.§.ſi centum.vbi patet,ꝙ ſi ſoluitur res maio-
res pretij,q̃ ſit debitum,& ſoluitur ab ignorante qui
putabat magnum debitũ ſubeſſe, ꝙ tunc poterat res
corrupta retineri,donec ſoluatur verum debitũ non
aũt poterat ex parte ipſius rei pro vero debito inui-
to ſoluente,ſi vult ſatisfacere ex vero debito. aut res
peruenit ad aliam de voluntate dñi,& non ꝑꝑ debi-
tum ꝑꝑ qđ quis vellet retinere,& tunc nõ põt, ſicut
contingit,qñ quis rem cõmodatam vellet retinere ꝓ
aliquo debito ſibi a cõmodante, niſi eſſet debitũ ra-

tione expenſarum factarũ pro re commodata, per id
qđ ſuperius dixi, & ꝑ ea quæ hñr in l.ſub ꝑtextu.C.
commo.& in prædicta.l.in rebus.§.poſſunt.ff.com.
.& ex prædictis patere pt̃ ſolutio q̃onis formatæ per
gl.in d.§.ſi centum.an videlicet ſcriptor põt retinere
quinternos,donec ſibi ſoluatur de pretio ſcripturæ.
nam ſi vult retinere quinternos ſibi datos, vt in illis
ſcriberetur, quia ꝑꝑ ſcripturam tũc ſunt maioris ꝑ-
tij effecti poterit illos retinere.arg. eius qđ dictum eſt
de impenſa in re incommodata. ſi autẽ vult retinere
quinternos exemplaris,& tunc illos non poterit reti-
nere,vt hr̃ in d.l.ſub prætextu.C.com.& ſic etiam te-
19 nuit Bar.in d.§.ſi centum.¶†Sed iuxta prędicta põt
eſſe dubiũ,an qñ debetur pecunia, vt ſpecies ex vna
parte:& ex alia debetur,vt quãtitas,an poterit obij-
ci compenſatio.gl.multum notabilis dicit,ꝙ non in
l.fundus.§.ſeruũ,ff.ſi cet.pet.pro qua.facit, quod ad
quantitatem non admittat̃ compẽſatio, vt dictũ eſt,
ſed vbi pecunia debetur,vt ſpecies,vt qñ datur pecu-
nia in certo ſacculo ſignato,vel in certo loco,vr̃ de il-
·la iudicandũ,vt de ſpecie.l. ſed ſi certo.ff.de le.j.ſed
Lotha.antiquus gloſator iuris ciuilis,vt refert glo.in
d.§.ſeruum.tenuit contrarium,& illam opinionem
ſequuntur Vltramõtani.& illam ſequit̃ Bar.qa in pe-
cunia non eſt dare rationẽ affectionis etiam ſi debea-
tur,vt ſpecies,ideo in ea vr̃ ſecus quã in alijs ſpecie-
bus,& ad d.§.ſeruum.rñderi põt,vt ibi not.per Bart.
& pro hac opi.etiã facit,quod no.gl. in l.ſub ꝑtextu.
C.com.vbi gl.vult,quòd ſi pecunia accõmodata ali-
cui ad inopiã,vt ditior appareat, quòd poterit obijci
compenſatio de debito ipſi cõmodatario,& cum in-
diſtinctè loquatur gl. vr̃ velle id procedere etiã ſi nõ
fuerit tranſlatum dñiũ pecuniæ in depoſitario, & ſic
etiã ſi vt ſpecies fuerit accomodata. & illã gl.cõiter
ſequunt̃ doc.& pro ipſa parte etiã facit ſ̃m Bar.in d.
§.ſeruum.qa ſpãle eſt de impoſita, qđ non admittat̃
compẽſatio,vt hic patet,cum tñ depoſitum ſæpe fiat
de pecunia in ſacco ſignata.& ſic qñ deponit̃, vt ſpe-
cies.tñ poſſit obijci cõpenſationi,qđ tene menti, qa
doc.hic non tangunt.nec do.Pet.hic tangit.¶Poteſt
etiã q̃ri conſiderato, ꝙ debitum naturale põt in cõ-
penſationẽ deduci.l.qđ nerua.ff.de cõpẽ. Si forte tu
debes mihi.xx.naturaliter,& ciuiliter,& ego debeo
tibi.x.naturaliter,an ſi timens,qđ ſi agã cõtra te. ad
xx.tu opponens cõpenſationem de.x.tibi debitis na-
turaliter,ego vendã actiones meas alteri,cõpetentes
mihi contra te,an ſi ille ceſſionarius agat cõtra te po-
terit obijcere de eo, qđ tibi debebã naturaliter.vr̃ ꝙ
non, qđ illud non eſt debitũ per ceſſionariũ fiendũ.
contrarium tenuit Dy.in c.ſi quis in ius.de reg.iu. in
vj.ex eo,qa exceptio cõpenſationis eſt in rẽ,& cõcer-
nit ipſum debitum non ſimpliciter perſonã, & ſic vr̃
afficere ſubſtantiã debiti,& iõ poterit opponi ẽt con-
tra ceſſionarium, qa non potuit cedens plus inter eũ
trãsferre,q̃ ipſe hẽbat.l.trãſactio.ff.de acq.rer.do.&
j̃.de iurepa. qđ aũt ſecus qñ eſſet exceptio ſolũ con-
cernens perſonã,puta exceptio exceptionis,qa licèt
illa obſtaret cedẽti, nõ obſtaret ceſſionario ex cã one-
roſa,vt eſt cã emptionis,vel ſimilis,licèt ſecus qñ ex
cã lucratiua,& ea q̃ hñr in l.apud celſum.§.de auto.
& §.ſi cũ leuiſſima.ff.de doli exceptione. & idẽ ẽt vo-
luit Bar.in l.ſi qs in rem.ff.de procu.vbi gl.formauit
q̃onem,ſed non ſoluit.& idẽ ẽt tenuit Cy.in l.eius.
C.de cõpen.& ſequit̃ d.Pe.hic,& de materia ẽt per
20 Io.An.in c.j.de iurepa.in vj.in gl.pe.& ſup ea.¶†Vl-
terius pt̃ q̃ri de eo qđ hic tetigit Io.An.poſt cũ,vide-
licet,qd iuris,ſi deponens eſt mortuus,& duo cõten-
dunt ſe eſſe hrẽdẽ inſolidũ:& qlibet repetit depoſitũ,
cui debet

cul debet ſolul conclude,ꝙ illi qui vult cauere deſen
dēdo depoſitariū aduerſus aliū,& ſi neuter vellet ca-
uere poterit gratificari primo venienti. ſi vero ambo
concurrunt erit in ptāte depoſitarij,cui reſtituat. ar.
c.fi.de reſcr.in vj.tangit etiā Io.An.poſt Abb.an em-
phyteuta poſſit obijcere cōpenſationē cōtra dominū
petentē penſionē, ſi forte dñs ex cā mutui tenet ſibi
in x. tñ conuerſio ēt pro penſione ipſe emphyteuta
teneretur ad x.nam vr̄ ꝙ ſic, per iſtum text.dūmodo
debitum ſit hincinde liqdū,per id qđ hic dr̄, de quo
in Spe.de loc.§.nunc aliqua.ver.lxxix.vbi Spe.vr̄ in-
clinare in iſtam partem,dūmodo opponat̄ cōpēſatio
ante biennium in eccleſiam,vel trienniū,& non fue-
rit oppoſita compenſatio,cum reuera tñ debebatur
ex parte dñi emphyteute quantum econtra ꝑ ipſum
emphyteutam.nam vr̄ ꝙ ſi non ſit oppoſita compen-
ſatio ante tp̄s prædictum,qđ emphyteuta deciderit a
iure ſuo ſaltem tenendo opinionem, ꝙ compenſatio
nō fiat ipſo iure,ſed demū, cum opponat̄ ab hoīe de
quo per gl.& doc.in l.ſi conſtat.C.de cōpen. nā cōis
opi.doc.& gl.eſt quod regulariter non fit compenſa-
tio niſi apponatur ab hoīe.fallit tñ quo ad pœnā im-
pediendam,vel ad impediendum curſum vſurarum.
& quia tunc tenet odio pœnæ vſurarum fit ipſo iure
ſm̄ no.in d.l.ſi conſtat.& ſm̄ hoc vr̄ ꝙ cum hic agitur
de euictione pœnæ, ne ipſe emphyteuta cadat a iure
ſuo, qđ intelligat̄ ipſo iure cōpenſatio etiā ſi nō fue-
rit appoſita ab hoīe ante tp̄s prædictū,qđ tene mēti.
¶ Item aduerte,qđ dictū eſt.ſ.in glo.ij. & etiā voluit
hic tex.qđ depoſitarius nō tenet̄ regulariter de caſu
nec ſimiliter pōt eſſe dubiū, an ſi quis dicit rē amiſ-
ſam debeat illud probare, an vero aduerſarius rem
adſtare.gl.aliquid tetigit,& plenius per Bar. ſi qs ex
argentario.§.ꝑtor.ff.de edē.& ibi cōcludit, ꝙ aut nō
conſtat rē perueniſſe ad illū qui dicit illā non hr̄e. &
rem nō adſtare, & tūc ſtat̄ eius dicto niſi aliud ꝓbet̄
per id qđ no.gl.in l.cū de lege.ff.de ꝓba.& qđ hr̄ in
l.iij.§.numera.ff.de acq.poſ.aut conſtat rē ad ipſum
perueniſſe dicit illā deperditā,& tunc aut tenebatur
ad illā exhibendā ſolum officio iudicis, & tunc ſtari
debebit ſacro illius ſuper deperditione,niſi aliud ꝓ-
bet̄ per id qđ hr̄ in l.fi.C.de fi.inſtru.aut tenebat̄ ad
illam exhibendā iure actionis, vt creditor depoſita-
rius cōmodatarius,& ſimiles,& tunc non ſtabit̄ eius
iuramento ſuper perditione, ſed requiritur maniſe-
ſta probatio, qđ res ſic deperdita ſit cā accuſationis,
vt in caſu dicti.§.prætor.ſiue defenſionis, vt in caſi-
bus,de qbus ſtatim dixi. & hoc plenè probat̄ in d.§.
ꝑtor.ſed tūc ſurgit dubiū,qn̄ dicet̄ eſſe probatio ma-
niſeſta dicit Bart.in loco præal.quod qdā ſunt caſus
manifeſti,puta incendiū,ruina, & ſimiles,& tūc ſatis
pn̄t manifeſtè probari.facit,qđ hr̄ in l.quæ fortuitis.
& in l.ſi creditor.C.de pig.act.Quidā aūt ſunt caſus
qui non ſic manifeſtè occurrunt,vt eſt furtum,quod
clam conſueuit fieri.l.j.ff.de furtis.& tunc probabili
ter per coniecturas,vt qa probatur oſtiū fuiſſe fractū
vbi erat res, & famulū fugiſſe.facit,qđ hr̄ ī l.nō oēs.
§.a Barbaris.ff.de re mili.& iſta probatio ſatis dr̄ ma
niſeſta fuiſſe,qa probatio q̄ fit ex præſumptione iu-
ris ſatis vr̄ manifeſta.l.licet Imperator.ff.de leg.& l.
ſi qs locuples.ff.de manu teſta.& no.gl.in l.ſi tutor.
C.de pericu.tut. Sed iuxta ꝑdicta pōt eſſe dubiū,an
qs debeat probare rē amiſſam ſine ſua culpa,vel do-
lo.An vero aduerſarius dēt probare dolū,vel culpā.
cōcludit Bar.in loco ꝑal.qđ qdā ſunt caſus q cōiter
cōtingunt abſq; culpa,puta ruina,& tunc allegās do
lum,vel culpā interueniſſe dēt illud probare.l.cū ita.
§.ſpeciē.cum ibi no.per gl.ff.de leg.ij.Quidam ſunt
caſus qui conſueuerunt contingere ex culpa, vt eſt
furtum,incendium, & fuga quæ debuerunt cuſtodi-
ri.l.cum duobus.§.danda.cū ibi no.ff. pro ſoc.& l.ſi
vendita.ff.de peri.& com. rei vend.l.ſi vero.ff.de rei
vē.& ex iſtis ꝑſumit̄ culpa.vt voluit Bar.in loco ꝑal.
& de materia etiā per Cy.in d.l.ſi creditor.& in l.cū
fortuitis.ff.de pig.act.& facit.l.ſi quis fundum.§.Im-
perator.ff.loca.& l.pe.ff.de cuſt.reo.¶ Vltimo d.Pe.
hic tangit quid ſit culpa in genere, & quid dolus, &
qd latior culpa,& qd lata,& quid leuis,& qd leuiſſi
ma,recitando dicta Bar.in d.l.qđ nerua. ſed de his.
dic,vt plenè dixi.ſ.tit.proxi.c.vnico. tangit etiā plus
Bar.in d.l.qđ nerua.qualis culpa veniat in ꝯtractib⁹
conclude, ꝙ in actione commodati qualis culpa ve-
niat recurrendū eſt ad ea q̄ hn̄r.ſ.tit.proxi.c.vno. in
21 gl.ij. & ibi ſuper ea dixi.qualis autē † culpa veniat in
actione depoſiti.cōclude, aut depoſitū ſit gratia de-
ponentis tm̄,aut ſit gratia depoſitarij tm̄,aut ſit gra-
tia vtriuſq;.Primo caſu,qn̄ ſit gratia deponentis,put
regulariter fieri conſueuit.conclude, ꝙ aut quæritur
de actione contraria, quæ datur depoſitario contra
dñm, & in illa venit etiam leuiſſima culpa.l.ſi ſeruus
cōis.§.qđ vero.ver.idq; euidētius.ff.de furtis. aut q̄-
ritur de directa actione depoſiti,quę datur cōtra de-
poſitarium,& tūc venit dolus latior culpa,& lata nō
autem leuis,vel leuiſſima.l.quod nerua.ff.depoſiti.&
l.j.C.depoſiti. & hoc qn̄ depoſitarius non ſe obtulit
depoſito,aliàs teneretur etiam de leuiſſima, licèt nō
de caſu per legem primam.§.ſæpe.ff.depoſiti.vt teti
gi ſuper glo.ij.Secundo caſu,qn̄ ſit gratia depoſitarij
tantum, & tunc depoſitarius tenetur etiam de leuiſſi
ma non autem de caſu fortuito.l.ſi quis nec cauſam.
ff.ſi cer.per.licèt gl.aliter ſenſerit in d.§.ſæpe. & do.
Flo.hic,vt tetigi ſuper glo. & hoc in actione depoſiti
directa competente contra depoſitariū, ſed in actio-
ne contraria depoſiti competente contra deponentē
hoc caſu venerit ſolum dolus,& lata culpa. facit.l.j.
§.fi.ff.commo. Tertio caſu, qn̄ gratia vtriuſq; ſit de-
poſitum per l.j.§.ſi qs ſeruum.ff.depoſiti. & no.Bar.
22 in d.l.quod nerua.in viij.q.¶ † Sed iuxta prædicta po
teſt dubitari qualis culpa veniat in actione mandati,
aliqui volunt dicere, ꝙ debeat diſtingui, aut gratia
vtriuſque ſm̄ quod in ſimili diſtinxit in depoſito.ſed
gl.l.procurator.ff.man.vr̄ velle indiſtinctè, quòd ꝓ-
curator teneatur etiam de leuiſſima culpa.Bar.in d.l.
quod nerua.in ix.q.concordat opi.nam dicit,ꝙ qn̄q;
mandatur aliquid quod modicam,vel quaſi nullam
requirit diligentiam,vt in mandato de ſoluendo, qđ
fit fideiuſſori,& tunc tenetur mandatarius ſolum de
dolo,& lata culpa.l.ſi fideiuſſor. in prin.§.j.ff.mand.
An mādatur aliquid quod ſui natura requirit aliqua
diligentiam,vt qn̄ mandatur alicui, quòd gerat ne-
gotia mandantis, vel quòd aliquam rem emat ꝓ ip-
ſo mandante, & tunc tenetur mandatarius, nedum
de dolo,& lata culpa,ſed etiam de leui, per id quod
hr̄ in l.ſi procurator.§.ff.ff.man. & l.in re mandata.
C.mand.Interdum vero mandatur,quod ſui natura
requirit exactiſſimam diligentiam,vt qn̄ datur alicui
mandatum,vt ſit procurator ad iudicia. & tūc tene-
bitur mandatarius etiam de leuiſſima culpa,vt hr̄ in
l.procuratore.C.mandati.& ſic debet intelligi,quod
ibi not.Dy.in regula contractus.de regu.iur.in vj.&
quod no.in l.contractus.ff.de reg.iur.& ratio prædi-
ctorum eſt,quia quis ſuſcipiendo mandatum vr̄ aſſe
rere ſe peritum in eo negotio,quod ſibi mandatur,
& pro quo ſuſcipit mandatum, & ſic ſecūdum qua-
litatem dicti negotij,& per ꝯñs vr̄ ſe aſſerere diligen
tiſſimum,qn̄ ſuſcipit mādatum ſuper negotio, quod
requirit

requirit exactiſſimam diligentiam. facit, quod habeẽ
in l.imperitiam.ff.de reg.iur.& quod no. per gl.in l.
ij.ff.quod quiſq; iur.& hæc procedunt, qñ mandatũ
fit gratia mandantis tãtum quo caſu qualis culpa ve
niat in actione mandati, quæ competit contra man-
datarium patet ex prædictis. Qualis autem culpa ve-
niat in actione mandati contraria, quæ competit mã
datario contra mandantem dicit Bar. in loco præal.
quod venit etiam leuiſſima culpa, ex quo actione mã
dantis tantum factum eſt mandatum, alle. quod ha-
betur in l.ſi ſeruus cõis.§.quod vero.ff.de ſorti. & fa
cit, quod dixi.ſ.in ſimili circa actionem contrariam
depoſiti. ſi autem mandatum fieret gratia vtriuſque,
tunc videtur ꝙ tam in actione mãdati directa, quàm
in contraria venit leuis culpa, per id quod hr̃ in l.ſi
vt certum.§.j.ff.commo.& in l.contractus.ff. de reg.
iur. ſi vero fit gratia commodatarij tantum, tũc tene
tur de leuiſſima culpa mandatarius, ſed dominus ſo
lũ tenebitur de dolo, & lata in actione mandati con
traria, quę contra eum competit per id quod dictum
fuit in ſimili.ſ.qñ depoſitum fit gratia mandantis tã-
tum, quòd tenetur mandatarius de leuiſſima, quãdo
mandatur negotium, quod requirit exactiſſimã dili-
gentiam, quod videtur in illo ſuſcipiendo mãdatum
aſſerere ſe peritum. nam videtur hoc eſſe cõtra illud
qđ habeẽ in l.j.§.hæc actio.ff.ſi menſor falſum mod.
dixe. vbi menſor ſolum tenetur de lata. & non de le
ui. gratia. cuius contrarium videtur. ſuſcipiẽdo tamẽ
officium menſoris videatur aſſerere ſe peritũ. ſed dic
illud eſt ſpeciale in menſore ex eo, quòd nulla ciuilis
actio dabatur contra eum. ideo prætor qui actionem
cõtra eum induxit ſolum voluit eum teneri de lata.
d.l.j.& facit, quod not. in l.imperitia.ff.de regu.iur.
23 ¶ † Item non ob. ſi dicatur, quãdo quis locat operas
ſuas vr̃ aſſerere ſe peritum. facit, quod no. glo. in l.ij.
ff.quod quiſq; iuris.& ſic videtur ꝙ debent teneri de
leuiſſima in contractu lata, dum tamen ſolum teneaẽ
de dolo, & lata, & leui, ſm ea quę habentur in l.j.§.ſi
quis ſeruum.ff.depoſi.& in præalle.l.contractus. de
regu.iur. Nam reſponderi poteſt, vt dicit Bar. in loco
præal. quòd aliud eſt, qñ quis præſtat, vt cõtingit, qñ
quis gratis recipit procuratores ad iudicia, prout fa-
ciunt qñq; ſm Bar. alij procuratores nouitij, vt faci-
lius concurrant ad eos. Nam tunc vidẽtur quodam-
modo ſe ingerere, & ſe offerre. vnde tenentur de le-
uiſſima, & homines qui dant mandatum non ſic ha-
bent diligentiam, qñ quis ſuſcipit mãdatum gratis,
ſicut habent, qñ mandatum non ſuſcipitur gratis, &
ideo ęquum fuit vt magis eſſet ille ꝗ gratis, & quo-
dammodo ſe ingerendo ſuſcipit mãdatum ſecundũ
eum, quod tene menti. & hoc de actione mandati.
24 ¶ † Quærit etiã vlterius Bar. in d.l.quod nerua. qua-
lis culpa veniat in actione tutelæ, cum gratia pupilli
tantũ geranẽ negotia. Et rñdet ꝙ venit dolus lata cul
pa, & leuis: fallit in duobus caſibus in quibus tutor te
neatur ſolum de dolo, & lata vnus eſt in l.nomina.
C.de ar.tute.ſ. qñ nomina contracta per patrem pu-
pilli effecta ſunt non ſoluendo tempore tutoris. alius
in l.tutor qui repertorium.§.competit.ff. de admini.
tuto. qñ.ſ.tutor emit prædium pro pupillo, vt ibi pa-
tet, & ex prædictis etiam patere poteſt, quòd non te-
netur tutor de leuiſſima culpa, glo. tñ tenuit contra-
rium in §.ſuſpectus.inſti.de ſuſpec.tuto. ſed non be-
ne ſcđm Bar. in d.l.quicquid.& hoc de actione tute-
25 læ. In † actione vero negotiorum geſtorũ qualis cul-
pa venit, remittit ad no. per gl. in l.iij.§.interdum.ff.
de neg.geſt. nam regulariter tenetur de leui.l.tutori.
& l.curatorum.C.de neg.geſt. fallit, qñ quis acceſſe-
rit ad gerendum negotia alterius quæ erant omnino
deſerta, & a nullo ſperabantur exercitari, quia etiam
teneretur de dolo, & lata culpa. vt no. in d.l.interdũ.
tamen fallit, quando quis acceſſerit ad gerendũ ne-
gotium alterius, quod alius diligentius erat geſturus
ſi ipſe non geſſiſſet. nam tunc tenebitur de leuiſſima,
vt not. in d.§.interdum.& in aliquibus caſibus teneẽ
etiam de caſu fortuito, de quibus per gl. in l.ſi nego-
tia.ff.de neg.geſt.& hæc de actione nego.geſto. ¶ In
actione vero de precario, venit ſolum dolus, & lata
culpa ante moram, l.quæſitum.§.illud.ff.de p̃cario.
& concor.ſ.de preca.c.vlti.in gl.pe.& in hoc differt
a cõmodato, q̃a licèt p̃carium, & cõmodatũ fiat gra-
26 tia recipientis, tñ recipiens † precarium tenetur ſo-
lum de dolo, & lata culpa. ſed recipiens cõmodatũ
tenetur de leuiſſima, & eſt ratio diuerſitatis, q̃a com
modatũ non põt reuocari ante vſum expletum.ſ.ti.
c.j. ſed precarium quandocunq; reuocari, & ſic ma-
gis grauatur, ideo magis ei ſubuenitur. & hanc rõnẽ
etiã ſentit glo. in l.contractus.ff.de reg.iur.& hoc in
acti.p̃carij. In actione vero ex cõtractu innominato
cõcludit Bar. in loco præalleg.& do.Pe.ibi, quòd iu
dicandũ eſt de contractu innominato ſm naturã cõ
tractus nominati.ſ.cui aſſimilatur. vt in l.j.§.ſi quis
27 ſeruum.ff.depoſiti. ¶ † Vltimo tangit qualis culpa ve
niat in actione ex teſtamento, & cõcludit, quòd ſi hę
res habet parum lucrum, ſed legatarius, vel fideicõ-
miſſarius magnũ, tũc tenetur hæres ſolũ de dolo, &
lata culpa.l.mulier.§.alia cã. ver. ſi enim.ff.ad Treb.
ſi vero ecõtra hæres habet magnum commodum, le
gatarius paruum tenebitur hęres etiam de leuiſſima.
l.cum res.§.culpa.ff.de leg.j. Si vero hęres, & legata-
rius habeant ęquale commodum, tunc hæres tene-
tur de leui culpa.& nõ leuiſſima.l.ſi ſeruus legatum.
§.cum quid.ff.de leg.j.de quo per Bart. in d.l.quod
nerua. in vlti. quæſtione.

¶ De emptione, & venditione. Rub.

¶ Viſum & tractatum eſt.ſ.de contractibus, qui fiũt
gratia dantis, vel recipientis. reſtabat videre de con-
tractibus, qui fiunt gratia vtriuſq; inter quos eſt con
tractus emptionis, & venditionis, qui prę cetèris ma
gis frequentatur. Facit quod hr̃ in l.j.ff.de contrahẽ.
empt. ideo de ipſa poſt ciuiles præcedentes, & ante
ſequentes voluit tractare. facit.l.ſingularia.ff.ſi cert.
pet.& pro tanto hic fuit poſita iſta rubrica. Vel ſcđm
Hoſt. poteſt dici. Viſum eſt in præcedentibus titulis
de contractibus, ex quibus transfertur commoditas
vtendi.& nuda detentatio. verum quia ſunt aliq̃ cõ-
tractus ex quibus transfertur dominium, & etiã poſ-
ſeſſio, inter quos eſt contractus emptionis, & vendi-
tionis reſtabat de his videre, & ideo iſtam rubricam
ponit, ſed præcedens continuatio propter titulum
de loca. vbi non transfertur dominiũ, neq; poſſeſſio.
tamen fit gratia vtriuſq;, ideo melius cadit ſub præ-
cedenti continuatione. ad materiam facit, quod ha-
betur in decre.de pœ.diſt.v.qualitas.& j.q.j.qui ſtu
det.& c.eos qui.& q.ij.& iij.quaſi per totum.

S V M M A R I V M.

1 *Dictio, &, quandoque exponitur pro vt.*
2 *Ad eleemoſynas dandas egentibus compelli poſſunt diuites per viã denunciationis.*
3 *Ad hoſpitalitatem tenentur non ſolum presbyteri, ſed etiam laici.*
4 *Res tantum valet quantum vendi poteſt.*
5 *Peregrini, & tranſeuntes non ſortiuntur forum in loco.*
6 *Laici ſubijciuntur foro eccleſiaſtico, quando agitur de caſu reſpiciente pietatem, vel quando tractatur de materia peccati. & nu. 10. 11*

7 Contra-

7 *Contrahentibus,licet ſe in pretio re ipſa decipere.*
8 *Cogi,an poſſit quis ut uendat rem,& nu.11.& 13.*
9 *Peregrini,& tranſeuntes ſi inhumaniter tractentur poſſint recurrere ad Epiſcopum.*
12 *Victualium appellatione comprehenditur habitatio.*

PLacuit. Non pôt cômode ſummari ſcdm Io.And.Sed
d.Ant. ſummat c.ſic,pſbyteri,& plebes debent eſſe hoſpitales,nec carius
debent vendere res tranſeuntibus, q̃
in mercato vendant:aliàs poſſunt ad hoc côpelli per
excôicationem.h.d. & non recipit diuiſionem ſcdm
eum pp pendentiam.ſed d.Flo.hic aliter ſummat &
ſic. Eps prohibere dêt ne carius vendantur res tranſeuntibus,q̃ vendant in mercato. hoc eſt in loco fori.h.d.& ſcdm eum pôt diuidi in duas partes. Nam
primo ponit modũ venditionis. Secundo modũ denuntiationis.ſecunda ibi:alioquin.¶Et no.ſcdm Io.
An. quòd duplex pôt eſſe intellectus literæ.vnus qđ
presbyteri debent eſſent hoſpitales, & ꝗ debent admonere plebes ſuas hoc eſt illos de plebibus ſuis, vt
non carius vendant res tranſeuntibus, q̃ in mercato vendantur.ſcdm hoc litera debet iungi hoc modo
placuit, vt pſbyteri hoſpitales ſint, qđ eſt infra,& vt
eſt ipſi ſcilicet presbyteri,quod ſimiliter eſt infra plebes ſuas ammoneant,& non carius êt vt exponat &
1 prout.& †ſcdm hoc non dr hic,ꝗ laici, ſeu plebani
ſubiecti pſbyteri debeant eſſe hoſpitales, ſed ſolũ dicit de his pſbyteris. verum quia iſte intellectus aliqualiter vr literam violare.Alius eſt intellectus,vt litera exponatur plane,vt iacet,& ſic eſt ſenſus, quòd
presbyteri debent admonere plebes ſuas, vt ſint hoſpitales, & quod debent êt monere eos,vt non vendant carius res tranſeuntibus. ¶No.ꝗ quatenus dicit presbyteri, loquitur de pſbyteris parochialibus,
ſed quod infra dicetur.in ver. alioquin ad presbyterum &c.intelligitur ibi presbyter pro Epo. vt tangit
gl.ij.& rationem tangam ſuper ca.¶Et not. etiam ꝗ
ſcdm intellectum verbum hoſpitale poteſt accipi ꝓpriè,vt ſonat.& poteſt exponi,vt hic voluit Hoſti.&
ſint hoſpitalarij.ideſt,eleemoſynarij,& caritatiui,quia
laici vltra decimam partem quam dare tenentur parochialibus presbyteris debêt de nouem partibus reſiduis remanêtibus facere eleemoſynas pauperibus.
vt hr in c.j.ĩ.de decimis.& xvj.q.j.c.decimas.& c.reuertimini.& plus dixit gl.no.xlvj.diſt.c.ſicut hi. qđ
2 † diuites per viam denuntiationis poſſent compelli
ad dandas eleemoſynas indigentibus,quod tene mẽti.Item ibi:plebes ſuas. ideſt, illos de plebibus ſuis.
3 ¶†No.ꝗ imminente neceſſitate non ſolum presbyteri, ſed etiam laici videntur teneri ad hoſpitalitatem.
dicit tñ do.Ant.quod non vr teneri gratis illam facere ipſi laici vbi tranſeuntes non ſunt ſoluendo.facit,
qđ no.per gl.lxxxiij.diſt.in ſumma. vbi etiam gl.tangit,an medicus debeat pauperem infirmum curare,
qui non eſt ſoluendo, & vr tenere ꝗ ſic,aliàs vr peccare. Et attẽde,quòd clerici,& religioſi præcipuè vñr
teneri ad hoſpitalitatem. vt hr.ſ.de præben.de monachis.laici ſolum quo ad humanitatem videntur teneri,& ideo dicit Io.An. quòd reſpectu laicorũ Eps
debet eſſe contentus quantum ad hoſpitalitatem ſola monitione,de quo tangetur,cum gloſ.j.ſed clerici
poſſunt cogi,& excommunicari, vt hr in §.hinc etiã.
xvj.aliàs.xlij.diſt. vbi dr ꝗ Io.Euangeliſta quendam
clericum pp hoc excommunicauit, quia nullam humanitatem erga hoſpitalitatem habebat. ¶†Not.ꝗ
4 res tantum valet quãtum vendi poteſt, quod debet
intelligi.ſ.in mercato,ſeu in loco vbi vendi conſue-

a Illos coercere. Vide in hac materia late d.Anto. & Fel.in c. nouit. de iudi. & facit, quod voluit Ol. in conſ. in cip. quæritur an eccleſia. vbi multa pulchra dicit.

uit.facit,quod hr in l.pretia rerum.& quod no.ibi p
Bar.ff.ad leg.Fal.& ſic etiam poteſt no.ſm do.Pet.vt
inſpiciatur pretium loci vbi venditur res, nõ autẽ ꝓtium loci,de quo eſt volens emere. & not.ſcdm eũ,
5 †ꝗ licèt tranſeuntes, & peregrini nõ ſortiant̃ forum
in loco.l.hæres abſens.§.j.ff.de iudi.Et not.in c.Romana.§.contrahentes.de ſor.compe.in vj.tñ poſſunt
6 ſe iuuare in rebus emendis côſuetudine loci.¶†No.
caſum in quo laicus eſt ſubiectus foro eccleſiaſtico,
vt qñ agitur, ſeu tractatur de caſu reſpiciente pietatem,vel qñ agitur de materia peccati. ¶No.ꝗ in his
quę concernunt officium charitatis,& humanitatis,
7 vr etiam laicus ſubiectus eſſe Epiſcopo. ¶†Nota,ꝗ
res non debet vendi carius, quàm ſit iuſtum pretiũ.
dicit tñ lex quòd ceſſante dolo licitum eſt contrahẽtibus re ipſa decipere ſe in pretio.l.in cauſæ.§.Pom.
ff.de minori.quod intelligi debet, dummodo nõ ſit
deceptio vltra medium iuſti pretij, aliàs in c.cum dilecti.& in c.pen.dixit eum glo.no.xij.q.ij.hoc ius. ꝗ
prælatus eccleſiæ ſciens iuſtum pretium rei non debet vendere illam maiori pretio pp honeſtatem, &
côſcientiam,maximè clericis debitam. Lau.tñ ibi tenuit contrarium,ſed potes dicere,ꝗ emptori ſcienti,
& ſponte ementi poſſit vendi pro aliquo pluri, q̃ ſit
iuſtum pretium,& ſic poſſit procedere opi.Lau. imputet tunc ſibi emptor ſciens,ſed emptore ignorante poſſet habere locum opinio gloſſ. in d.c.hoc ius.
8 ¶†No.ꝗ interdum quis vr cogẽdus, vt rem vendat,
quod vr eſſe contra legem,nec emere.C.de iure delib.& per l.inuitam.§.dudum.C.de contrahen.emp.
de quo inferius dicetur.tñ potes dicere,ꝗ hic non dr
ꝗ cogantur ad vendendum,ſed quod cogũtur, vt nõ
9 vendãt cariori pretio.¶†Vltimo potes notare,quòd
qñ peregrini, & tranſeuntes inhumaniter tractantur
poſſunt habere recurſum ad Epm, & ſic nota caſum
in quo Eps poteſt ſe contra laicos intromittere. facit
quod hr in c.ſi quis romipetas. & c.ſi quis de parentibus.xxiiij.q.iij.& quod no.Inn.ſ.de offi.dele.ſignificantibus.& dicebat hic Abbas. vt refert Io.An.magiſtrum ſuum induxiſſe iſtam decretalem pro iuriſditione eccleſiaſtica contra laicos,qui in cera,quam
vendebant miſcebant farinam fabarum. Nam vr ꝗ
a Eps poteſt illos coercere, [a] ſicut coercet hic carius
vendẽtes,quàm ſit iuſtum pretium,quod tene mẽti.
¶In gl.j.in fi.Inn. hic tenuit côtrarium niſi forte eſſet notorium iſtos inhumaniter ſe habere circa hoſpitalitatem imminente neceſſitate, quia tũc poſſet excôicari niſi ſe emendaret.Sed vt tetigi in notabilibus
Io.An.vr dicere, ꝗ reſpectu laicorum Eps dêt eſſe ſola monitione contentus. potes dicere illud dictũ intelligẽdum eſſe ſcdm dictũ Inn.Sed do.Gaſ.de Calhie in quibuſdam qõnibus quas ponit ſuper hoc tenet, quòd clerici beneficiati de iure tenentur ad hoſpitalitatem ſcdm qualitatem,beneficij,per id quod
hr in c.Archi.lxxxv.diſt.& quod no.ſ.de præben.de
monachis.& hoc ex eo,quia quicquid habent clerici ex beneficio debet eſſe pauperum.xvj.q.j.c.vlt.&
not.glo.in d.§.de monachis.& intellige,ꝗ tenentur
ad hoſpitalitatem pauperum,non autem aliorum.vt
in c.j.ĩ.de immu.eccle.& in l.j.C.de Epiſ.& cleri.&
ideo dixi ſcdm facultatem beneficij,quia ſcdm eum
primo ſibi.& ꝓximis ſuis pauperibus prouidere debet ſi non poteſt alijs prouidere, aliàs etiã alijs prouidebit,raro tñ côtingit,quòd clerici,vel religioſi hoſpitentur pauperes,quia vadũt ad hoſpitalia,ſi tñ nõ
poſſunt reperire locum in hoſpitalibus de iure debẽt
clerici beneficiati,& religioſi hoſpitare pauperes, &
poſſunt etiam laici ab Epo ad hoc côpelli, per id qđ
habetur

habetur.in c.hinc etiã.xlij.diſ.clerici vero nõ bene-
ficiati,& laici non tenent̃ ad hoſpitalitatem niſi ſi-
cut ad alia opera charitatis,ſaeit, qđ habet̃ xlij.diſt.
in ſuã,& ideo ſm eum non debent cogi ad hoſpitali
tatem,qđ vr̃ limitandum niſi imminnente neceſſita
te per id,quod dixi.ſ.poſt Inn.in gl.ij.ibi id, qđ tñ
ideo ſic expoſuit gl.q̃a pſbyteri parochiales nẽ ha-
bent iuriſdictionẽ coercẽdi,ſed p̃lati eccleſiarũ.ſ.de
offi.ordi.cũ ab eccleſiarũ ſm do.Flo.¶ Et no.ꝙ olim
nõ erat differẽtia inter p̃ſbyterũ,& epiſcopũ, q̃a ab
initio nõ ſuit ĩuẽtũ officiũ Epĩ.ſed poſtea ꝑꝑ ſchiſ-
10 ma vitãdũ, vt habet̃.in c.cũ olim.hic alleg.¶†In ea.
gl.in fi.Io.And.dicit,quòd decr.iſta loquit̃ ſm anti-
qua tempora,ſcđm quæ habebatur recurſus ad ec-
cleſiã ꝑ cauſis,vt hr̃.ĩ.q.fi.ſint legi. per venerabilẽ,
vel poteſt dici,quòd licèt iſta de quibus hic ſpectent
etiam ad iudicem ſecularẽ.l.j.§.cã.ff.de offi.præfec.
vrbis.tñ ratione peccati ſpectant etiam ad iudicẽ ec-
cleſiaſticum etiam ex diſpoſitione legis, vt patet in
l.j.C.de Epiſco.audi.& quod hr̃.ſ.de iudi.nouit, &
de offi.dele.ſignificant.& de ſo.compe.ex parte.b.&
per hoc dicit Hoſt. quòd cum hic agatur de correctio
ne peccati contra huius correctionem non currit p̃-
ſcriptio,& ſic non vr̃ valere conſuetudo,vt hr̃ in c.fi.
& c.cum venerabilis.de conſuetudine.vnde dicebat
hic do.Flo.ꝙ licèt hoc de ſacto nõ ſeruatur,quia Epĩ
ſe non intromittunt, poſſet tñ ſeruari ſaltem qñ pec-
catum eſſet notorium.nam rõne peccati hr̃ recurſus
ad eccleſiam etiam cõtra laicos.ſupra de iud.nouit.
11 ¶†Extra glo.poteſt opponi,quia vr̃ ꝙ quis non dẽat
cogi rem ſuam vẽdere certo modo, vel pretio per id
quod hr̃ in l.Imperatores.ff.de contrahen.emp.& l.
nec emere.C. de iur.deli.& l.inuitum.l.dudũ.C.de
contrahen.emp.Sol. regulariter non cogitur q̃s eme
re,vel vẽdere rem, fallit in caſibus notatis.in d.l.nec
emere.& hoc qñ non exponit rem venalem vendat,
quia tunc poteſt arctari, vt ſm cõe pretium pro quo
in mercato fit venditio, & vt non vendat cariori pre
tio.facit,quod no.gl.in l.j.C.de epiſ.audi. & in l.no
ua.ff.de var.& extraor.cog.& in l.j.§.cura.ff.de offi.
præfe.vrb.& in l.fi.§.item Epĩ.ff.de mu.& ho.Hoſt.
hic vero dicebat, quòd in caſu neceſſitatis poteſt q̃s
arctari ad vendendum ea quæ conſiſtunt in victuali-
bus, quia tunc interdum quis excuſatur a furto.ĩ.de
fur.c.pe.& pro hoc facit,quòd tp̃e neceſſitatis oĩa vi
dentur eſſe cõia.l.ij. eum ibi no.ff.ad l.Rho.de iact.
facit.c.licet.ſ.de fer.& iõ multo fortius tp̃e neceſſi-
tatis põt quis cogi ad vendendum victualia, & ita ẽt
de facto vr̃ quotidie ſeruari.& per prædicta vr̃ ꝙ mul
to fortius põt quis cogi ad vendendum victualia, qñ
expoſuit.facit,quod hr̃ in l.j.§.j.ff.de furtis aduerſus
nautas.vbi patet,quòd ex quo quis cepit tenere ho-
ſpitium poteſt cogi, vt recipiat hoſpites, ſic ergo &
in ꝑpoſito ex quo expoſita ſunt venalia victualia põt
cogi vendere,& quæ etiam iuſto pretio vẽdat, & nõ
cariori,quàm in loco mercati,ſeu fori per iſtũ text. ſi
autem non eſſent expoſita venalia, & non immine-
ret neceſſitas,vr̃ ꝙ tunc non deberet q̃s cogi vẽdere.
ſecus vt dixi,qñ ſunt expoſita venalia, quod põt co-
gi, vt vendat, & vt iuſto pretio vendat,non tñ debet
ſingulariter reſpectu vnius ſtatui pretiũ. facit l.rẽ nõ
emi.ff.rerũ amot. ſed vniuerſaliter,puta vt libra car-
nium,vel corbes frumenti vendatur pro tanto pretio
quod hr̃ in d.l.j.§.cura.ff.de offi.præfec.nec debebit
etiam quis cogi vendere pretio minus iuſto, vt hr̃ in
l.ij.ff.ad l.Iul.de annona. & hæc procedunt in victua
libus.in domo autem,& in poſſeſſionibus vr̃ ꝙ quili
bet ſit in re ſua moderator,& arbiter.l.in re manda-
ta.C.man.ſcđm Hoſt.& Io.An.& illud ſequitur hic
do.Ant.& ſic vr̃ velle,ꝙ ſi expoſuit domum,vel poſ-
ſeſſionem venalem non poſſit cogi illam vendere, ſi
velit retinere,nec poſſit ẽt ſalſari pretiũ ipſo inuito.
12 ¶†Aduerte tñ quia dixit Cy.in d.l.j.C.de Epiſ.aud.
& refert hic do.Petr.quòd tñ appellatione victualiũ
comprehendatur habitatio.l.verbo victus.ff. de ver.
obli. quod vr̃ ꝙ poterit fieri taxatio pretij habitatio-
nis,ſicut põt fieri in victualibus per iura ſuperius al-
legata dubito etiam hic do.Pet. bene dicere in d.l.j.
§.j.cum appellatione victualium cõtineatur veſtimẽ
tum.d.l.verbo victus. quod etiam circa pannos opti
mos ſcđm qualitatem perſonæ pro veſtimentis pote
rit taxari pretium,ſicut in victualibus quod tene mẽ
ti. Martinus vero de Silla. vt refert Cy.in d.l.j.& Io.
An.hic dicebat in hac materia tria conſideranda.Pri
mum eſt ſimpliciter vendere.Scđm minus iuſto pre
13 tio vendere.Tertium iuſto pretio vendere.¶†Ad pri
mum,& ſcđm nullus dẽt compelli ſcđm eum, alle.
quod hr̃ in l.fi.ff.ad l.Iul.de anno. ¶Ad tertium di-
cit ꝙ ſingulari,ſeu particulari non dẽt quis ad id cõ-
pelli,& per l.non enim.ff.rerũ amo.Si in cõi ſtatuat̃
iuſtum pretium,& ſic per id quod hr̃ in d.§.cura.ſed
tene id quod ſuperius dixi.quia per id hẽs clariorẽ,
& meliorem doctrinam.d.Flo.hic dicebat,ꝙ in tex.
iſto non probatur,quòd quis cogatur vẽdere: ſed ꝓ-
hibetur ne carius vendat tranſeuntibus, quã vendat̃
in mercato publico.Fallit qđ hr̃ ĩ l.annona.ff.de ex-
traor.criminibus. vbi prohibetur annona augeri pre
tio,& licet glo.ibi dicat,ꝙ non cogatur quis vendere
nec puniatur,ſi non vendat,ſed ſolum, quòd carius
vẽdat.facit.l.ij.ff.ad l.Iul.de annona. cum ipſe dicit
ꝙ non tantum victualia.ſed etiam alia ex cauſa pote
rit quis cogi vendere.ff.com.præd.l.venditor.§.ſi cõ
ſtat.ibi dr̃ ꝙ ille qui habebat lapidicinas in fundo,cũ
forte alibi non commode poſſent haberi,quod ratio
ne conſuetudinis,vel ſtatuti, vel præcepti ſuperioris
ad vendendum tenetur pro pretio congruo, de quo
dicendum vt hic.

S V M M A R I V M.

1 *Pondera iuſta, & ſimiliter menſuras mutare prohibetur, & ad ec-
cleſiam ſpectat determinare.*
2 *Et qualiter contra eos agatur.*
3 *Et qua pœna puniri debeant.*

a VT menſuræ. Si quis[a] Iuſtas men
ſuras,& iuſta põde-
ra mutare p̃ſumpſerit cauſa lucri. per 30.
dies in pane & aqua agere debet pniam.
h.d.& ſunt duæ partes,ſicut duo ſunt dicta. ſecunda
1 ibi.ſi quis.¶†Nota ex decret. ꝙ ad eccleſiam ſpectat
determinare,vt dent̃ pondera iuſta,ſimiliter mẽſuræ
iuſtæ.& hoc ꝑꝑ peccatum euitandum.nam materia
peccati poteſt habere cõcurſum ad eccleſiam etiam
inter laicos.vt ſ.de iudi.nouit.& in c.præcedenti. &
præcipuè in foro pœnitentiali.ut hic patet.nota pœ-
nam pœnitentialem,quam ponit eccleſia in falſanti
bus pondera,uel menſuras.dicit tñ Io.An.quod ho-
die oẽs pœnitentiæ ſunt arbitrariæ ad arbitrium ſa-
cerdotis,cui quis confitetur per id quod hr̃ de pœn.
diſt.j.menſuram.& in c.tempora.cum punituris.26.
2 q.ij.¶†Et no.per gl.in c.ſignificauit.ĩ.de pœn. & re-
miſ.qualiter autem in foro contentioſo poſſit agi cõ
tra illum qui decepit pondus, uel menſuras eſt glo.
magiſtra.in l.ab arbitrio.§.de co.ff.de dolo.& tangi
tur per Hoſt.in ſumma cod.ritu.§.quibus menſuris.
3 ¶†No.ꝙ mutatio ponderis,uel menſuræ,demum vr̃
prohibita,qñ fit cauſa lucri.ſecus ſi hoc faceret men
ſura minus iuſta ſcienter,quia tunc illud non ꝓbat̃.
l.Impera-

a Si quis. Ad declarationem huius ca. vide Spe. in ti. de paro. verſi. hat.in ti. ſi mẽ.fal.mo. dix.& facit, qđ not. do. Ale. de Im. in l.vbi exigit.ff. đ ed.

l.Imperatores.ff.eo.in gl.in fi.& per prędicta iura di
cit Io.An.patere,quòd etiam in iudicijs debet obſer
uari iuſta ſtatera,quod nō debet declinare ad dexte-
ram,vel ad ſiniſtram in c.cum æterni.de re iud.in vj.
in glo.fi.in fi.& aduerte,quia loquitur de pœna fori
pœnitentialis.ſed l.allegata in gl. loquitur de pœna
fori contentioſi.Eſt aũt pœna publicationis bonorũ,
& deportationis.l.j.ff.ad l.Cor.de fal.& aliqñ etiam
eſt pœna relegationis. & aliqñ pęna damnationis ad
opus publicum,vt patet in l.annona.alle.in glo.per
quam hoc caſu videtur imponi pœna relegationis,
vel damnationis ad opus publicum.

S V M M A R I V M.

1 *In libello vno an poſsint produci plura remedia.*
2 *Valor rei inſpici debet ſecundum tempus contractus.*
3 *Decepto vltra dimidium iuſti pretij,qualiter ſubueniatur. & nu. 16.*
4 *Cauſa quando ſimpliciter committitur duobus ſine additione alicuius clauſulæ,non poteſt vnus procedere ſine alio.*
5 *Plures executores,ſi ſimpliciter dentur in teſtamento,an in exequendo interuenire oportebit conſenſus omnium.*
6 *Delegatus Papa,an poſsit exequi ſententiam ſuam.*
7 *Obligatio ſi eſt alternatiua iudex non debet auferre electionem parti ſententiando ſuper altero alternatiuorum.*
8 *Attentata vi ſententia nullæ debent reſcindi officio iudicis pronunciantis ſuper nullitate.*
9 *Sententia vbi detegitur nulla prætextu certæ cauſæ,non obſtat agenti,ſi poſtea obſtat ex alia via.*
10 *Exceptio ineptitudinis libelli,an poſsit poſt ſententiam opponi.*
11 *Iudex cognoſcens de nullitate ſententiæ,an poſsit eam reformare ex alia cauſa.*
12 *Snīa lata ex cauſa non legitima expreſſa in ſententia non valet.*
13 *Dolus,quando dat cauſam contractui,an ſit aliquis.*
14 *Dolus contrahentis dans cauſam contractus bonæ fidei reddit nullum, ſecus tamen eſt in dolo tertij dante cauſa contractui.*
15 *Deceptus per dolum poteſt approbare contractum, niſi aliàs contractus eſſet expreſsè reprobatus a iure.*
16 *Matrimonium per dolum celebratum,an teneat.*
17 *Libellus debet eſſe certus.*
18 *Deceptio ſi fiat vltra dimidiam iuſti pretij in cōtractu locationis, aut permutationis,quid iuris.*
19 *Deceptio vltra dimidiam,an hēat locum in contractibus ſtricti iuris.*
20 *Metus cadens in conſtantem reddit matrimonium carnale nullum,et etiam ſpirituale,quod fit per profeſsionem.*

a Cum res. Ad declarationem huius tex. vid l.ij. C.de reſcin.ven. p omnes ſcribentes.& l.elegãter. ff. de do.& ibi per omnes ſcribentes.

a CVm dilecti. Cum res a venditur minus dimidia iuſti
pretij in arbitrio eſt emptoris, vt rem re-
ſtituat pretio recuperato,vel iuſtum pre-
tium ſupplere.h.d.& ſunt duæ partes principales.nã
in prima narrat factũ,& ꝓceſſum.in ſecunda diffinit.
ſecunda ibi: q̄a verũ.pōt etiam addi tertium ſcd̄m d.
Flo.qd̄ colligitur in ver.ſaluo: quia ibi ponit̄ quædã
proteſtatio.ſed Io.An.& d.Ant. tranſit cum prima di
uiſione in tex.ibi proceſſu forte,quia Eṗs fuit impe-
ditus.lıē ibi induxit,& quæ ſub iſto.j̄.decidit̄. quòd
fortè fuit appellatum a ſnīa ad Papam, vel de nulli-
tate ſnīæ dictũ corã Papa non auditis iuribus vtriuſ-
que partis,vt patet pronuntian.vt ſequit̄.¶Not.pri-
mo, ꝙ interdum ex variatione in libello pōt colligi
duplex remedium,vt hic contingebat. quia eo quod
narrante capitulo allegabat̄ venditio facta ſurgebat
remedium nullitatis ex eo, quia allegabat̄ deceptio-
nē dimidij iuſti pretij petebat̄ remediũ.l.ij.C.de re-
1 ſcin.ven.& de hoc. an in † eodē libello pñt produci
plura remedia,& p̄cipuè, ſi vnus concernit nullita-
tem actus,& alius non,hr̄ in tex. & gl.ibi no.de reſt.
in inte.conſtitutus. & per Bart.in l.ſi expreſſim.ff.de
2 adop.¶No.ꝙ debet inſpici † valor rei ſcd̄m tp̄s con
tractus.facit,quod hr̄.s̄.de re.ec.non alie.c.ad aures.
3 ¶†No.vnum remedium reſcindendi contractum cō
petēs de iure cōmuni cuilibet decepto,qñ videlicet,
in contractu venit deceptio vltra dimidiam iuſti ꝓ-
tij. nã ſi venditor fuit deceptus in pretio vltra dimi-
diã iuſti pretij pōt agere, vt reſcindat̄ contractus, &
res reſtituat̄ reddito pretio percepto, vel ne pretiũ
legitimum,ſeu iuſtũ reſtituatur,& no.ꝙ huius alter-
natiuæ electio eſt emptoris ꝯuenti. nã ſicut in oblõ-
ne alternatiua inducta ex diſpoſitione hominis ele-
ctio eſt rei,vt in l.plerunq;.§.fi.ff.de iure do. & l.vbi
autē.§.qui illud.ff.de ver.oblig.ita etiã qñ obligatio
eſt ex diſpoſitione iuris,vt ibi ꝓbat̄, facit, qd̄ habet̄
4 de regu.iur.in alternatiuis.in vj. ¶†No.qñ cã cōmit
titur ſimpl̄. duobus ſine additione alicuius clauſulæ,
nō pōt vnus ꝓcedere ſine alio, vt hic ꝓbatur a con-
trario ſenſu,& hr̄.s̄.de offi.de caſu monaſterij, & in
c.prudētiã.in prin.ſecus qñ additur clauſula de qua
in litera,in ver.adijcentes. Quid autē, ſi ſimpliciter
fuit cōpromiſſum in aliquos arbitros.An aliquo ca-
ſu poterit vnus,vel duo ex tribus procedere.recurre
5 ad ea quæ hñt in cap.ij.de arbi.in vj.¶†Quid autē,ſi
plures fuerunt dati ſimpliciter executores in teſtō,
an ſit neceſſe, ꝙ omniũ cōſenſus interueniat in exe-
quēdo.recurre ad c.fi.de teſta.in vj.quid etiã in plu-
ribus datis adminiſtrationibus ad idē, an vnus ſine
alio pōt autoritates p̄ſtare.recurre ad.l.fi.C.de auto.
p̄ſtã.Quid autē in duobus procuratoribus datis ſim-
pliciter.recurre ad c.ſi duo.de procura.in vj.& ad id
6 qd̄ hr̄ in l.pluribus.ff.de proc. ¶†No.ꝙ delegatus Pa
pæ vr̄ habere ptātē exequēdi ſnīam ſuã,vt in c.ſigni-
ficaſti.& in c.quærenti.ij.s̄.de offi.deleg. Quid aũt in
delegato inferiori a Papa.no. ꝑ gl.& doc.in c.ſi quis
cōtra clericum.s̄.de fo.compe.& de materia ꝑ Bart.
in.l.a diuo Pio.in prin.& §.j.ff.de re iud.¶Item no.ꝙ
vbi ex natura materiæ in libello deductę ius agendi
cōpetit alternatiuę,ſi ſnīa fert̄ precisè in altero alter
natiuorũ ſnīa eſt ipſo iure nulla tanq̄ iuri contraria,
& velut cōtinens expreſſum iuris errorē,facit,qd̄ ha
7 bet̄ in c.j.s̄.de re iudi.& ſic not.ꝙ † vbi obligatio eſt
alternatiua,nō dēt iudex auferre electionē parti ſen-
tentiãdo præcisè ſuꝑ altero alternatiuorũ,facit.l.vbi
autē.§.qui illud.ff.de ver.obl.& in l.vt quid certarũ.
8 co.rit.¶†Item no.ꝙ attentata vi ſnīæ nullæ reſcindi
debēt iudicis officio pronũtiantis ſuper nullitate, &
ideo ſi poſſeſſio virtute ſnīæ nullæ fuerat parti abla-
ta, debebit reſtitui officio iudicis ſuꝑ nullitate ſentē
9 tiantis.facit c.cōquerēte.s̄.de reſt.ſpo.¶†Not.ꝙ vbi
ſnīa detegit̄ nulla prætextu certę cauſæ, ſeu ex certa
cã non obſtat agenti,ſi poſtea ob.ex alia via, vt in l.
cōquerebatur.ff.de re iudi.& in l.an eadē.ff.de exce
ptione rei iudicatę.Et nō.etiã ex prędictis,quòd vbi
ſnīa pronuntiatur nulla,iudex pōt reſeruare ius par-
ti cōpetens ex alia cauſa, quæ hr̄ in ſuperius allega-
tis.& facit.c.pc.s̄.de exceptioni. & s̄.de iudi.exami-
10 nata. ¶†No.ſecundum do.Pe.ꝙ ſic dicit ſe audiuiſ-
ſe ſępius Bal.allegantē iſtã decre.ꝙ excep. ineptitu-
dinis libelli pōt opponi ēt poſt ſnīam. Nam hęc peti
tio fuit inepta ex eo, q̄a pręcisè fuerat petitum rem
reſtitui,cũ id nō eēt in obligatione, ſed alternatiuę. ſ.
rem reſtitui reſtituto pretio, vel iuſtum pretium ſup-
pleri.& ideo petitio fuit inepta per quã petebat̄ ſolã
rem reſtitui. & ideo poſt talem ſentētiã corã iudice
appellationis, vel nullitatis, potuit etiã de ineptitu-
dine,vel nullitate proponi. Nã etiam, vt dicebat Ab-
bas, qñ obligatio eſt alternatiua, ſi alterum tm̄ p̄cisè
petatur,videtur quis plus tamen petere.s̄.de plus pe-
ti.c.j.& iuſti.de ac.§.ſi quis, & ſentētia ſuper inepto
libello fit nulla, vt ſatis patet hic,& inſti.de obli.cir-
11 ca principiũ.¶†No.ꝙ iudex cognoſcens de nullita-
te non vr̄ poſſe ſnīam reformare ex alia cã, dũ tñ iu-
dex cauſæ

dex cauſæ appellationis id vř poſſe.facit, qđ hř in l.
Titianus.ff.ꝙ cum e.& j.de teſt.Raynutius.& c.Ray
naldus ad finem,Bar.tñ vř vtrobiq; velle idē eſſe di-
cendũ,& qđ iudex etiam nullitatis reformare ſnĩam
ex alia cã poſſet.l.ſi expreſſum.ff.de app.& in l.ſi vt
proponis.eo.li.C.quomodo,& qñ iudex.do.Per.hic
notabiliter dicit, ꝙ qñ nullitas ſurgit ex fundamẽto,
ſi eſſet vitiũ,vt q̃a petitio fuiſſet apta,& ſic libell' ap
tus,licet ex aliqua cauſa proceſſus fuerit nullus, vel
ſnĩa nulla,vt quia lata ſnĩa die feriata, vel proceſſus
factus die feriata,tunc poſſet iudex reformare ſnĩã ſi
hoc fuerit petitũ,ex quo põt cõformari petitioni ap-
pte a principio ꝓpoſite: & ita intelligatur,qđ notauit
Bar.in d.l.ſi expreſſum.& in d.l.ſi,vt proponis,ꝙ tene
menti pro limitatione.d.Bart.¶ Ex hoc patet quare
hic Papa non reformauit ſnĩam,q̃a a principio peti-
12 tio fuit inepta. vel põt notare ſ̃m do.Anton.ꝙ † ſnĩa
lata ex cauſa nõ legitima expreſſa in ſnĩa non valet,
licet ex alia cauſa non expreſſa potuiſſet iuuari. all.
qđ habeť.ſ̃.de conceſ.preben.ex parte.& c.dilectus.
& qđ hř eo.ti.cum ſup.poſſet tamen dici, ꝙ hic non
poterat iuuari ex alia cauſa ex eo,q̃a petitio fuit ine-
pta, & ſic non potuit ſnĩa valida proferri ſuper dicta
petitione. q̃a ſi feratur ſ̃m formam petitionis vř eſſe
iuri contraria, & petitioni.Si aũt feratur alio mõ nõ
vř valere,q̃a ferret ſuper non petito contra ea, q̃ hñr
in l.ſi.C.q̃bus ad lib.procla.non licet.& in c.licet he
li.j.de ſimo.& in l.in fundum.ff.cõi diui.¶ In gl.j.in
ſi.adde,qđ tangit gl.j.in verbo reddenda.& qđ diceť
ſuper ea.¶ In gl.ij.in ſi.& facit ad prædicta, qđ habe
tur in c.ad aures.ſ̃.de re.eccle.non alie.cum ibi no.
¶ In gl.reddendam.ibi in ſi. vel poteſt dicere ſ̃m In.
ꝙ non conſtitit Papæ. quia venditio fuit facta ignorã
te capitulo,nec aliqua probatio ſuper hoc fuit facta.
licet hoc fuerit allegatum. ſed ſolum fuit facta pro-
batio ſuper deceptione iuſti pretij.& ideo Papa ſolũ
ſup illa pronuntiauit. & ſup alia reſeruauit ius par-
ti.¶ In gl.ſi.ibi.cũ dolus,&c.quaſi velit gl.quòd quæ
dã eſt deceptio re ipſa etiam abſq; dolo, vt qñ res vẽ
ditur minus dimidia iuſti pretij. & de iſta ſatis Papa
expꝛſſit in ſnĩa.q̃dã eſt deceptio q̃ ſit p dolũ,& de iſta
Papa reſeruat ius monachis.& dũ dř,& alia cã rõna-
bili.gl.non declarat quid importat litera ibi.Io.And.
dicit, ꝙ ſub alia cã rõnabili põt cõprehendi.ſi fortè
allegeť alienationẽ fuiſſe factã ſine conſenſu Epi. fa-
cit,qđ hř in c.ſine exceptione.12.q.ij. & in c.Abba-
tibus.eo.c.& q.¶ Item põt comprehendi ſcđm eum
enormis deceptio.facit, qđ hř in c. cum ex literis.de
reſtit.in inte.Sed tunc vř hoc intelligendũ, qñ eſſet
deceptio vltra dimidiã iuſti pretij.nã, qñ eſt vltra di-
13 midiã ſatis dictum erat.ſ̃.in litera.¶ † In ea.gl. ibi.§.
ſi venditor.Nota.bñ ex glo.ꝙ interdũ dolus dat cãm
contractui.interdũ incidit in cõtractum; & ponebat
Ioan.An.exemplum,qñ dolus dat cãm cõtractui, vt
quia fortè aliq̃s habebat pulcherimum corpus iuris.
& emptor volens emere doloſè ſuaſit compilationẽ
eſſe mutatã,qua publicata modicũ valuiſſent libri q̃
ante illã fuiſſent.& hoc induxit ad vẽdendũ illũ qui
aliàs nõ erat venditurus libros,ſeu ipſum corpus iu-
ris.dř aũt incidere in contractu,qñ quis aliàs erat vẽ
diturus, ſed non vendidiſſet pro illo pretio ꝓ quo vẽ
didit,niſi ad hoc fuiſſet inductus dolo emptoris, pu-
ta, q̃a fortè aliquis habebat aliquam mercantiã ve
nalẽ,& fuit ſibi ſuaſum vẽdere, q̃a ipſe habebat lr̃as
qđ multe ſimiles mercantiæ debebant portari ad lo-
cum,propter,ꝙ illud.v.valeret, & nõ valebat poſtea
quinq;, & ꝓpter hoc doloſè induxit eũ non eſſet ve
rum, ꝙ allegabat ad vendendũ minori prætio quàm
aliàs fuiſſet venditurus.facit, qđ hř in l.itē ſi pretiũ.
§.ſi.ff.locati vbi gl.vř velle eoipſo,ꝙ qui per menda-
cium aliquid aſſerit videať in dolo.& no.ex gl.ꝙ vbi
dolus dat cãm contractui ſtricti iuris, q̃a tunc eſt ali-
quis,ſed põt obijci exceptio ↄtra agẽtẽ ex illa. & iſta
eſt cõis opinio gl.& Doc.Vltramon.& maximè Pet.
de Bel.pertica,vt refert Cy.in l.ij.C.de reſcin.ven.&
Barto.in l.eleganter.ff.de dolo.tenet,ꝙ etiam dolus
dans cãm ↄtractui ſtricti iuris,moueť,q̃a ſcđm cũ nõ
vř hęc differentia bñ probari. & q̃a vbi ↄtractus hẽt
ſua eſſentialia dẽt valere,alle.qđ hř in l.iuriſgentiũ.
§.ſi ob maleficiũ.ff.de pactis ad l.eleganter q̃ vř dice
re vẽditionẽ eſſe nullã,qñ dolus dat cãm venditioni
rñdet,ꝙ ibi eſt nulla,ſcilicet quantũ ad effectũ. quia
obſtabit exceptio ↄtra ipſum,etiam facit.l.3.in fin.ff.
pro ſoc.vbi dicit litera ſocietatẽ ipſo iure nullam,qñ
dolus dat cãm ↄtractui ſocietatis. Sed ipſe intelligit
illud ſi hoc opponať, ſicut in ſimili dicimus de cõpẽ-
ſatione, in l.ſi conſtat. C.de compenſa.Sed certè iſte
rñſiones violant text. p̃dictos.& ideo verior vř opin.
glo.q̃ pro hoc facit, ꝙ dolus dans cãm liberationi in
contractu bonæfidei reddit illam nullam.l.elegãter.
§.non ſolũ.ff.de leg.facit,qđ no.in l.de tutela.C. de
reſt.in inte.& ꝙ dixi.in c.j.de depoſito. ergo multo
fortius reddit obligationẽ nullã in ↄtractu bonęfidei,
ꝓ Petro tñ facit, q̃a ↄtractus initus p metum vř vale
re de iure ciu.l.j.& 2.ff.ꝙ metus cã, & tñ i metu ineſt
dolus.l.ſi cũ exceptione.§.cũ qui.& l.metum.§. vo-
lenti.ff.ꝙ me.cau.¶ Sed gl.in l.dolo.C.de inuti.ſtip.
Rñdet, ꝙ aliud eſt in dolo aperte q̃ reſcindit ipſo iu-
re.& d.l.elegãter.aliud in velato q̃ ↄtineť in metu q̃
non reſcindit ipſo iure,& rõ diuerſitatis eſt,q̃a in ve
lato interuenit cõſenſus in cõtrahendo,& ẽt in cau-
ſa cõtrahendi.q̃a voluntas coacta,licet ſit coacta. tñ
pura voluntas eſt.l.ſi mulier.§.pe.ff.ꝙ me.cã,& in c.
merito.xv.q.j.& ſic cõſenſus, licet non fuerit ſpõta-
neus,ſecus,qñ eſt dolus apertus, q̃a tunc q̃s circun-
ſcribiť ↄtrahiť,& tunc vř deficere cõſenſus,& iõ red
diť cõtractus habens ſua eſſentialia. q̃a iſtud non eſt
verũ in cõtractu bonæfidei: q̃a non vř ineſſe conſen
ſus pp dolũ interuenientem,quem ſi ſciret pars non
cõtraheret,& ſic apparet, ꝙ melior vř eſſe opinio gl.
quæ cõiter tenetur.¶ Nec ob.id qđ.j̃.dicit,videlicet,
ꝙ in quolibet contractu requiritur bonafides,quia li
cet illud ſit verũ tñ exuberantior requiritur in cõtra-
ctu bonæfidei in §.actionum.inſti.de act.& ideo faci
lius inficitur contractus bonęfidei,quàm ſtricti iuris.
14 ¶ † Et no.etiam ex glo. ꝙ licet dolus contrahẽtis dãs
cãm contractui bonæfidei reddit ipſum nullum, tñ
ſecus eſt in dolo tertij dante cãm cõtractui.puta ſi ſit
dolus mediatoris,ſeu procuratoris, q̃a tunc non red
diť ↄtractus nullus,& hoc voluit gl.¶ Et not. etiã ex
gl.q̃a in contractibus ſtricti iuris,ſi dolus dat cauſam
contractui ſolum videtur competere remedium ex-
ceptionis,non autem remedium agẽdi, ꝙ an ſit verũ
inferius dicetur.Et ex prædictis patere poteſt,ꝙ inter
dum in ↄtractibus interuenit exceptio doloſa, & ſic
ex propoſito. interdũ interuenit exceptio re ipſa ab-
ſq; dolo proueniente ex propoſito.¶ Primo caſu,aut
interuenit in contractibus bonęfidei aut in ↄ̃ctibus
ſtricti iuris ſi in ↄ̃ctibus bonæfidei,& tũc dol' incidit
in contractu,aut dedit cauſam contractui. Si incidit
in ↄ̃ctu,tunc ↄ̃ctus nõ reddiť nullus. ſed agiť actione
ex eo ↄtractu in quo q̃s decipiť in l.Iul.§.ſi vẽditor.
ff.de act.em.nõ aũt ageť actione de dolo. & ſic ſi em
ptor fuerit recept' i p̃tio dolo vẽditoris agere poterit
ex ẽpto ↄ̃ vẽditorẽ vt ſibi reddat quatenus plus iuſto
p̃tio ſoluit. & ſic e ↄ̃ ſi vẽditor fuit decept' i p̃tio do-

lo emptoris poterit agere actione ex vendito ꝯ emptorem, vt vbi ſuppleatur id, qđ eſt ad iuſtũ pretiũ. Si vero dolus dat cãm contractui, tũc ſi fuit dolus tertij, puta proxenete, ſeu mediatoris tunc nõ redditur nullus. Sed competit actio de dolo ad intereſſe contra ipſum mediatorem, ſeu proxenetam d.l. eleganter. §. Itẽ de dolo. Si aũt fuit dolus alterius contrahentium, tunc ſcđm veram opinionem gloſſatorũ, & do. cõiter reddit̃ contractus nullus ppter talem dolũ, vt eſt caſus in d.l. eleganter. non violando literam, & d. l. iij. ff. pro ſocio. & pro iſta parte facit vltra ſuperius allegata, q̃a ſi contractus nõ eſſet nullus purgaretur contractus per actionem ex eo contractu q̃ competeret etiã contra hęredes doloſi. vt in l. ſi hominẽ. §. dat̃. ff. depoſi. & l. ex contractu. ff. de act. & ob. qđ non cõtingit in caſu propoſito ex eo, q̃a tunc cõpetit actio contra hęredes doloſi in eo, ꝙ non peruenit ad eos, vt hr̃ in §. alioquin. inſti. de perpe. & tẽp. act. & hoc in dolo aperto, ſecus in dolo velato conſenſu ſub euentu. quia ille, vt dixi, licèt det cauſam ꝯtractui bonæfidei non reddit ipſum nullum, vt voluit gl. in d.l. dolo. C. de inut. ſtip. & eſt ratio diuerſitatis ſm̃ aliquos, quia in metu. & ſic dolo velato ineſt conſenſus, licèt coactus. d.l. ſi mulier. §. pe. ff. ꝙ me. cauſa. Sed dolus apertus vr̃ includere errorem inductum per dolũ, & ſic vr̃, ꝙ pp ipſum excluditur conſenſus. l. ſi per errorem. ff. de iuriſ. om. iud. ideo nimirũ ſi tunc, qñ dolus dat cãm contractui bonęfidei contractus ſit nullus, ſed certè, vt dicit Bart. in d.l. eleganter. §. j. ſi iſta ratio eſſet vera, ꝙ dolus dans cãm contractui induceret errorem in decepto per dolum, & per hoc excluderet̃ ipſius conſenſus, videretur ꝙ idem eſſet dicendũ in cõtractu ſtricti iuris. quia etiam in tali ꝯtractu requiritur conſenſus. per id, qđ hr̃ in l. j. ff. de pact. & in l. obligationum ſubſtantia. ff. de act. & ob. ideo ipſe aliter dixit in d.l. eleganter. videlicet, ꝙ dolus dãs cauſam contractui non inducitur ad ꝯtrahendum eſſe falſum non contraheret, & ſm̃ eum vr̃ quodammodo cõſentire ſub conditione. ſi vero eſt cauſa ppq̃ inducit̃ ad contrahendum, & ſic non reperitur vera, quia doloſè fuit inductus vitiat cõtractum bonæfidei de cuius natura eſt, ꝙ veniat id, qđ bonum eſt, & ęquum, licèt expreſſę aliter hoc non agatur, vt in §. actionum. inſtitu. de act. ſecus in contractu ſtricti iuris cuius natura eſt ſtricta, & non conſideratur id, qđ in ipſo cõtractu ſtricti iuris non eſt deductũ. l. quicquid aſtringẽdę. ff. de ver. obl. & ſic reſidet Bar. in d.l. eleganter. d. Pe. hic, ſed certè iſta ratio non vr̃ bene inferre. & diuerſitatem inter contractum bonæfidei, & ſtricti iuris, nam ſi verũ eſt, ꝙ dolus dans cãm contractui inducat errorem in contrahendi cauſa, & ꝙ per hoc intelligatur contrahens ſub conditione contrahere, ſi vera eſt cauſa ppter quã inducitur ad contrahẽdam eadem ratio vr̃ ſubeſſe etiam in cõtractibus ſtricti iuris. & ſic debetur ſibi ipſo iure annullari. ¶ Cuius tñ contrarium eſt verum, vt ſuperius eſt dictum. iõ potes aſſignare aliam rationẽ meliorem, videlicet, ꝙ in contractibus bonæfidei requiritur exuberantior bonafides. & maior, quàm in alijs, vt patet ex his, quæ habentur in d. §. actionum. ideo dolus qui opponitur bonæfidei. ſ. tit. j. c. ij. magis contrariatur naturæ contractus bonæfidei, quàm naturæ contractus ſtricti iuris. per ea quæ habentur in d.l. eleganter. in princ. & pręallegata. l. dolo. C. de inuti. ſtipu. Et aduerte, quia id, qđ dictum eſt, ꝙ dolus dans cauſam cõtractui bonæfidei reddit ipſum nullum hoc debet intelligi inq̃tum ipſe deceptus hoc velit, videlicet cõtractum eſſe nullum. Secus ſi vellet ipſum valere, quia licèt ius fauore, & odio doloſi ſit nullus, valebit tamen cõtractus. facit, qđ hr̃ in l. ſi p̃tio. ff. de iniuſto. teſta. & not. gl. in d.l. eleganter. in principio. ¶ Item intellige, ꝙ p̃t

15 † deceptus per dolum approbare contractũ ſaluo, niſi aliàs contractus eſſet expreſſę reprobatus a iure, vt voluit gl. in l. a diuo. ff. de ritu. nu. vt hic tangit d. Flo. ¶ Item aduerte, q̃a prędicta pcedunt in actibus temporalibus. In ſpũualibus aũt dr̃, ꝙ dolus dans cãm ꝯtractui ſpũali non variat ipſum fauore ipſorũ ſpũaliũ. facit, qđ hr̃ in c. cum dilecti. in gl. vltra. ſ. qđ met.

16 cauſa. vbi gl. vr̃ velle, † ꝙ teneat mr̃imoniũ per dolũ celebratum. & idẽ vr̃ in mr̃imonio ſpũali. vt qñ quis p dolum inducitur ad intrandũ religionẽ, ꝙ talis dolus videtur eſſe dolus bonus, cũ inducatur ad ſeruiẽdũ Deo. & ad meliorẽ vitã, facit, qđ no. ĩ d. c. dilecti. ad finem. & in c. conſtituit per gl. xx. q. iij. & ĩ. de cõuerſi. coniuga. dudum. in glo. antepe. & quod no. per Hoſti. eo. tit. §. qualiter reſcindat̃. & hoc de deceptione doloſa in qua quidem dicendũ in cõtractibus ſtricti, ſiue det cãm ꝯ̃ctui dolus, ſiue incidat in ꝯtractũ non vitiatur ꝯtractus, ſed venit purgãdus dolus per actionẽ de dolo. l. dolo. præallegata. Si aũt deceptio ſit re ipſa abſq; dolo. tunc ſi eſt in dimidia iuſti pretij vel infra dimidiam, non cõpetit remediũ contra talẽ deceptionem, cũ licitum ſit cõtrahentibus re ipſa ſe decipere abſq; ad dolo vſq; dimidiã iuſti p̃tij incluſiue, vt hic tãgit gl. qđ intellige verum, niſi eſſet perſona priuilegiata, puta minor, vel eccleſia. quia tunc, licèt ꝯtractus tenet̃ poſſet peti reſtitutio in inte. rõne lęſionis. ſ. de reſti. in inte. c. j. ¶ Itẽ fallit in muliere fauore dotis ſi fortè ſit decepta in æſtimatione rei dotalis, ẽt ſi intra dimidiã ſit decepta, q̃a nihilominus ei ſuccurritur ne remaneat decepta. l. iuris ſuccurſum. §. fi. & l. ſi res. §. j. & ibi no. per gl. ff. de iure dotiũ, qđ tene menti. ¶ Si autem deceptio ſit vltra dimidiam. tunc etiam ſi ſit in modicũ, puta in vno minimo, tũc aduerſus deceptionem talem ſuccurritur per remedium l. ij. C. de reſcin. ven. de quo hic fit mẽtio, & in c. pe. ĩ. eo. & facit, qđ no gl. in c. pen. in prima gl. ĩ. e. An aũt hoc locum habeat in alijs contractibus ſtricti iu. is. ĩ. tangetur. ¶ In ea. gl. ibi. vſque ad dimidiã iuſti pretij. intellige incluſiue. vt no. in c. pe. gl. & intellige etiam hoc verum niſi fallit in caſibus de quibus. ſ. dixi, valet in eccleſia, & minore, & muliere decepta in æſtimatione rei dotalis. ¶ In ea. gl. in fi. ibi. dicitur, ꝙ ſi quis emit a procuratore meo aliquã rem aſpectare habet actionẽ ex empto p quã agere põt, vt autẽ ſtet̃ emptioni, aut diſcedatur ab illa. & dicit d. Flo. ꝙ iſte §. non ur̃ probare id, ad ꝙ gl. inducit, q̃a ibi ꝯtractus non erat oĩno nullus ex eo, quia dñs poterat illi ſtare ſi uolebat. Sed poſſes dicere, ꝙ gl. uoluit dicere, ꝙ ibi cõtractus erat nullus ad præiudiciũ dñi. & ideo hoc reſpectu facit pro dicta gl. ¶ Extra gl. aduerte, q̃a ut hic patet ex tex. notatur forma in qua fuit cõcluſum per iſtos canonicos in ſua petitione, ſeu libello. Sed apparet in petitione, ſeu libello factam narrationem fuiſſe, quòd ſylua fuit uendita monachis ignorante capitulo p. x. libris, cum ualeret. x. Marchas tempore uenditionis. ¶ Vnde poteſt intelligi, ꝙ fortè cõcludendo petierunt pronuntiari uenditionem nullam, & ipſam ſyluam ſibi reſtitui. niſi fortè uoluerunt ppter duplicem cauſam dicere uenditionem non tenuiſſe. quia facta ignorante capitulo, & quia uendita erat res ualens. xl. pro. x. & ſic ppter deceptionem ultra dimidiã iuſti prętij. ſed in pceſſu ſolũ fuerũt pſequuti ſm̃ cãm, & illã pbauit. & pp iuſtam cãm expreſſam in ſñia iudex pronuntiauit uenditionem nõ tenere. & ſyluã adiudicauit canonicis, iſta tamẽ ſententia

tentia non valuit tanquã iuri contraria,qa ꝓpter de-
ceptionem vltra dimidiã non redditur ↄ̃ctus nullus
ipſo iure. ſed venit reſcindendus,niſi ſuppleat̃ iuſtũ
pretium,ideo Papa ſñiam decani pronũtiauit nullã,
& licèt potuiſſet illam confirmare ſi conſtitiſſet ſibi
de prima cauſa,videlicet,ꝙ ignorante capitulo fuiſ-
ſet vendita.tamen,ꝙ illa ibi non conſtabat, nec ſup
iſta fortè fuit aliquid actitatum,iõ Papa ſimpliciter ꝓ
nuntiauit ſñiam decani non valere.facit,qđ dictum
fuit in gl.iij.& ſuper ea.& qđ etiam inferius dicetur.
põt etiã intelligi,ꝙ canonici concludendo ſimplici-
ter petebant rem reſtitui. Sed tunc ↄ̃tra intellectum
iſtũ facit, qđ dr̃,ꝙ ſñia decani valuerit inq̃tum pro-
nuntiauit rem reſtituẽdam canonicis,quia vbi inter-
uenit deceptio vltra dimidiã iuſti pretij vr̃ in obliga
tione ſolum eſſe rem reſtitui, & in facultate empto-
ris vr̃ eſſe poteſtas addendi iuſtum pretium,vt no.p
gl.in l.ij.C.de reſcin.ven. & ſic vr̃,ꝙ ſñia debeat va-
lere, cum videatur lata ſuper eo in quo erat obliga-
tio. Nã per hoc non admittitur per talem ſñiam ptãs
ſoluẽdi id,qđ eſt in facultate ſoluẽdi.l. miles.§. 2.ff.
de re iud.vbi patet,ꝙ ſi ſeruus dat damnum alicui do
minus poteſt condẽnari ad reſarciendum damnum,
& tu potes dare ſeruũ pro noxa. quia in obligatione
eſt emendare dãnum: ſed in facultate ſoluẽdi eſt ſer
uum dare pro noxa in dicta.l.miles.§.x.de re iud.So
lu.vt hic tangit Ioã.An. poſt eum ſuper hac materia
fuerunt opiniones, vna fuit Ia.de Balduinis quem ſe
quitur Accur.in d.l.ij.& Damaſius in q.j.huius tit.ꝙ
ſit in obligatione reſtitutio rei,& in facultate ſit em-
ptoris ſupplere iuſtum pretium,& per hoc dicunt, ꝙ
re perempta liberatur emptor p l.ſi ex legati cauſa.
ff.de ver.obl.vbi patet,ꝙ debitor ſpeciei liberatur re
perempta ante morã, & ſic non tenebitur etiam ſup
plere iuſtũ p̃tiũ.Alia fuit opi.quam tenuit Bart.Brix.
poſt Tan.in q̃ſtione venereali.lxij. videlicet, ꝙ vtrũ
ſit in obligatione alternatiuè valet rem reſtitui, vel
iuſtũ p̃tium ſuppleri. & iſto caſu petitio debet forma
ri alternatiuè,p id, qđ hr̃ in l.vbi autem.§.qui illud.
ff.de ver.obl. & ſimiliter etiam ſñiam ferri alternati-
uè,per ea quæ hñr ibi. & ideo ſi tunc feratur ſñia p̃-
ciſè in altero ex alternatiuè debitis,non valebit ſñia
& iſtã opi.ſm Ioã.An.& Hoſt.vr̃ hic Alexãder autor
decretalis approbare,& ideo pronuntiauit ſñia deca
ni nullam,qui pronunciauit præciſè rem reſtitui. &
ſic ſuper altero alternatiuorum tñ, & ſcđm iſtã opi.
non obſtat contrarium,quia procedit ſcđm aliã opi-
nionem quã tenuit Accur. in d.l.ij. qualiter tñ poſſit
rñderi ad iſtum tex.tenendo dictam opi.ĩ. tangetur.
Et per p̃dicta vr̃, ꝙ ex quò ſcđm iſtam opinionẽ vtrũ
que eſſet in obligatione alternatiuè.ſ.rẽ reſtitui, vel
iuſtum pretiũ ſuppleri.facit.ff.de ver.obl.l.ſi duo rei.
re perempta non liberatur emptor quin teneat̃ ſup-
plere iuſtum pretium,ratio, qa vbi quis eſt obligatus
ad duo alternatiuè,ſi vnum dare non põt alterum eſt
dandũ.l.plerunq;.§.j.ff.de iure do.& l.ſtichum, aut
Pamphilũ.in prin.ff.de ſol.ſecus ſi ſolũ in obligatio-
ne eſſet res, licèt in facultatem ſoluendi eſſet pretiũ
ſupplere,qa tunc perempta re liberaret̃ emptor,nec
teneretur ea ad ſupplendum pretium, per id qđ ha-
betur in l.Titiæ textores.§.fi.ff. de leg.j. pro iſta opi:
quam ſequitur Accur.in d.l.ij.facit.qđ hr̃ in d.l. mi-
les.§.x.& in Litem.§.qđ prædiximus.ff. de pe.hære.
ſed potes dicere,ꝙ loquuntur in diuerſo caſu,quan-
do ſeruus dat damnum eſt in oblõne,ſeu emẽdatio-
ne ſibi ademta.ſed in facultate dñi eſt ſe liberare dã-
do ſeruum pro noxa, licèt in ſententia fuerit ſimplr
condemnatus ad dãnũ,qa per illam non tollitur fa-
cultas dandi ſeruũ ꝓ noxa q̃ durat ẽt poſt ſñiam do-
nec dñs conueniatur actione deſcendente ex ſñia,vt
patet in d.§.cum p̃diximus.ſed certè iſte caſus eſt di
uerſus ab illo.ideo nõ eſt abſonum,qđ diuerſa ſit di-
ſpoſitio cũ de ſeparatis,non ſit fienda illatio.l.ſi.ff.de
17 calumnia.& ĩ.q.ſi.ſint le.per venerabilem.¶ Itẽ fa-
cit ꝓ prima opinione, qa libellus debet eſſe certus,
vt no.in c.j.ſ̃.de libel.ob.& in c.ij.eo.ti. ſed alterna-
tio parit incertitudinẽ.l.prætor.§.qđ autẽ.ff.de iniu.
ergo vr̃,qđ nõ debeat ↄcipi alternatiuè, ſoluit Hoſt.
in c.pe.ĩ.cod.ꝙ ↄ̃trium ꝓcedit, qñ reus eſſet obligá-
tus ad vnũ tñ, vel qñ fieret conditio rei deterior al-
ternatiuè ꝓponendo,vel incertè, quia tũc libellꝰ in-
certus iſt nõ admittitur,vt patet in l.j.§. qđ autẽ. ff.
quorũ legatorũ. ſecus vbi reus eſt obligatus alterna-
tiuè formari,& per ↄñs ſñiam, ꝙ debet eſſe confor-
mis libello,ſeu petitioni p id,qđ hr̃ in præalleg.§. il
lud quinimo ſi peteret̃ alterum tñ alternatiuorum
videretur peti plus ea.ſ̃.de plus peti.c.vno. & per p-
dicta dicunt hic.doc.potiſſimè Io.An.ꝙ ideo hic Pa-
pa voluit approbare ſñiam đcani.qa petitio fuit ine
ptè formata ſecurè, & ſimpliciter. Si aũt fuiſſet peti-
tio alternatiuè formata,& conſtitiſſet Papæ.de veri-
18 tate ſuper deceptione pretij vltra dimidiam iuſti.pre
tij,tunc monachos alternatiuè condẽnaſſet, ex quò
petitio fuiſſet apte formata.nam potuiſſet reformare
tũc ſñias facit.ĩ.de teſta.Raynutius. ad finẽ.& ideo
non potuit reprehendi hic Papa ſi nõ reformauit da-
to,ꝙ de veritate deceptionis ſibi conſtitiſſet, ex quò
petitio fuit inepta.facit,qđ dixi ĩ notabilibus. & hoc
ꝓcedit tenẽdo ſcđam opinionẽ de qua.ſ̃.dixi, vide-
licet,ꝙ vtrunq; ſit in oblõne alternatiue.ſ. rem reſti-
tui p̃tio recuperato,vel iuſtũ p̃tiũ ſuppleri. & ſcđm
iſtã opiñ ſatis patet non obſtare ↄ̃riũ.ſ̃.formatum. Et
ex iſti ẽt habes,ꝙ vbi petitio eſt euidenter cõtra ius,
tunc ſñia lata ſup tali petitione eſt ipſo iure nulla.Si
aũt vellemus tenere primã opinionẽ, videlicet, ꝙ in
obligatione p̃ciſè ſit rẽ reſtitui reddito p̃tio. & in fa-
cultate ſoluentis ſit iuſtũ pretium ſuppleri.tũc vr̃ ob
ſtare ↄtrariũ ſuperius formatum.Sed potes rñdere,vt
hic tangit.d.Ant.ꝙ ẽt tenendo opi.p̃dictam ſñia lata
per iſtũ decanũ de quo in litera fuit nulla ex eo, qa
pronuntiauit venditionem nõ tenere,& ſic illã fuiſſe
nullã ꝓp deceptionẽ vltra dimidiã iuſti pretij,qđ nõ
erat verũ de iure ex eo, qa licèt interuenerit in ↄtra-
ctu deceptio vltra dimidiam iuſti pretij. cõtractus tñ
non eſt ipſo iure nullus.ſed bene põt agi,vt reſcinda
tur,& res reſtituatur pretio reddito.vt patet ex his,q̃
hñr in l.ij.C.de reſcin.ven.& hic.& ĩ.e. c.pe. & ideo
ẽt ſcđm iſtam opi. decanus de quo in litera malè ꝓ-
nuntiauit, & ↄtra ius inq̃tum ꝓnuntiauit venditio-
nem nõ tenere, & ſic nullã eſſe ꝓp deceptionẽ vltra
dimidiã iuſti pretij. & iõ nõ potuit ẽt hoc caſu redar
gui inq̃tum pronuntiauit ſñiam decani fuiſſe nullã.
q̃ aũt dictarũ opi.ſit verior.Io.An.poſt Hoſt.vr̃ velle,
qđ ſuperiꝰ tetigi, ꝙ ſcđa opi.verior ſit, & hic appro-
bat̃.ſ. ꝙ utraq; ſit in obligatione alternatiuè,non aut
alterũ tm.ſ.præciſè rem reſtitui p̃tio reddito.& in fa-
cultate ſoluentis ſit p̃tium ſupplere. Bar.in d.l.ij.C.
de reſcin.ven.uidet̃ uelle, ꝙ poſſit etiã ſuſtineri pri-
ma opi.& ſic, ꝙ in cõcluſione libelli poſſit ſimplr pe
ti rem reſtitui oblato pretio recepta.tñ dicit finaliter
ꝙ magis laudat,ꝙ concludatur alternatiuè,per id,qđ
hr̃ in l.j.§. ſi maior factus. in iiij.li.codicis.circa finẽ
ipſius legis. & iſtud ur̃ eſſe tutius p p opiniones uitã
das.licèt gl.in d.l.ſequatur opi.primã.ut ſ̃.dixi.¶ Itẽ
aduerte ſcđm do.Aug.inq̃tum teneatur, ꝙ in oblõ
ne ſit rẽ reſtitui, & in facultate ſoluentis ſit ſupple-

ri iuſtū pretium vř, ꝙ iſtud procedat ſi ante ſnīam q̇s
velit ſupplere iuſtū pretiū. ſecus ſi poſt ex eo. quia id
qđ eſt in facultate ſoluendi non vř eſſe compatibile
cū eo, qđ eſt in obligatione lata ſnīa. q̇a ſnīa reſcin-
dit cōtractū, & per iſtā præcipit iudex rē reſtitui. Sed
ſoluere iuſtū pretiū ſupponit contractū validū. ideo
ꝙ poſt ſnīam poſſu ſuppleri. Sed certè iſtud vř proce
re, q̇a cōis theorica eſt, ꝙ vbi aliquid eſt in facultate
ſoluendi pōt etiam poſt ſnīam ſolui, donec cōueniaꝛ
actione iudicati deſcendente ex ſnīa, per ea, q̄ habē
tur in l. miles. §. decē. ſuperius alle. & l. item veniunt
§. cū prædiximus. ff. de pet. hære. qua aūt actione, ſeu
quo iure ſit agendū, qñ interuenit deceptio vltra di-
midiā iuſti pretij, tangitur per gl. in d. l. ij. C. de reſcī.
ven. & ĩ. eo. §. pe. & ibi diceř. nā cōiter teneř, ꝙ cōpe-
tat actio ex eo contractu. Sed tunc obſtat huic decre
tali. quia ex quō iſti canonici egerunt actione ex eo
ꝯctu vř, ꝙ approbauerint ꝯctū. ſic nō vñr poſtea poſ-
ſe contradicere contractui ex defectu conſenſus, per
id, qđ hř in l. j. C. de fur. ſoluit Io. An. ꝙ iſti canoni-
ci non potuerunt approbare cōtractū ſine ſolennita-
te. 12. q. 2. ſicut, nec poſſunt ab initio ꝯtractū facere
ſine illa ſolēnitate, qđ tene mēti, & facit, qđ diceř. ĩ.
18 c. c. fi. ¶ †Vlterius q̇a hic loquitur in ꝯtracta vēditio-
nis, qñ in ipſo interuenit deceptio vltra dimidiā iuſti
pretij poteſt quæri. An idem ſit dicendum in contra-
ctu locationis. cōiter tenetur, ꝙ ſic per. l. ij. ff. loca. ibi
dř, ꝙ fere eiſdē regulis regulatur locatio, quibus &
vēditio. ad idē, qđ habetur in l. item ſi pretio. §. fi. ff.
loca. Quid aūt de cōtractu permutationis, an etiā in
iſto habeat locū remediū dictæ. l. ij. de reſcin. ven. de
quo etiam hic ſit mentio. & in c. penul. ĩ. e. cōiter te-
netur, ꝙ ſic, quia eadē eſt ratio, & per ꝯñs idē ius arg.
c. ij. š. de tranſla. & l. illud. ff. ad l. Aquiliā. & q̇a pmu
tatio ſimilis eſt emptioni. l. fin. ff. ex quibus cauſis in
poſ. ea. & in l. ij. ff. de contrahen. emp. facit, qđ hř in
l. fi. ff. de re. permu. an aūt prædictū remediū hēat lo-
cum in contractu feudi, vel emphyteuſi. Spe. eo. ti. in
§. nunc dicendū. ver. ſed circa prædicta, & ſequenti
tenet, ꝙ non. quia non vñr ſimiles emptioni. facit, qđ
hř i §. adeo. inſti. locati. & in l. j. C. de iure emph. Sed
do. Ant. hic dicit. qđ in contractu emphyteutico pōt
procedere dictū Spe. ſi habeař reſpectus in conſiderā
dą deceptione ad verū valorē iuris emphyteutici: q̇a
tunc putat, ꝙ ẽt in illo contractu habebit locū reme
dium dictæ. l. ij. ex identitate rationis. ar. dicti. c. ij. de
tranſla. præla. & facit, qđ not. š. de re. eccle. non alie.
in c. pen. latis vř idē dicendū, vt ſic debetur deceptio
conſiderari reſpectu iuris feudalis, vt ſi in illo repe-
riatur deceptus quis vltra dimidiā iuſti pretij poſſu ſi
bi ſuccurri. ¶ Aduerte tñ, q̇a poſſet dici, ꝙ iſta lex. ij.
habet ſolū locū in contractibus ſtricti iuris, & habet
locum, qđ hř in l. ſi q̇s cū aliter. ff. de ver. obl. de quo
ſtatim dicam, & ſic cū ꝯtractus feudi, & ſimiliter em-
phyteuticus nō numerař in §. actionū. inſt. de actio.
nec per gl. in c. cum venerabilis. š. de exceptionibus.
& ſic ſint ſtricti iuris, ſicut, & cōtractus ſtipulationis
facit, qđ no. per gl. in l. ex hoc iure. ff. de iuſti. & iure.
videtur, ꝙ propriè in eis non habet locum remediū
dictæ. l. ij. ſed remedium. l. cū aliter. Et propter prædi
cta pōt dubitari q̇d iuris ſi in cōtractu bonæfidei in-
terueniat ſtipulatio, vt quotidie contingit, an hēat lo
cū remediū. d. l. ij. glo. voluit, ꝙ ſic. in l. ſi quis cū ali-
ter. præalle. & ẽt Bar. ibi, & hoc clarum, qñ ſtipulatio
fuit coæqua. & ſic non interpoſita animo nouandi.
ſed potius multiplicandi vinculū prout in dubio præ
ſumitur, niſi aliter appareat. l. duo ſocietates. ff. pro ſo.
ideo tunc licèt ſtipulatio eſt ſtricti iuris interueniēs

a In cōtractibus ſtricti iuris. An hēat locum deceptio vltra dimidiā iuſti pretij. & adde hic do. Abb. in ij. col. verſi. in glo. fi. in fi. ibi no. bene, & ibi ẽ tractat, an hoc. c. hēat locū in cōtractib⁹ ſpiritualibus. ſicut in matrimonio, vel in profeſſione religionis.

in contractu bonæfidei nō per hoc impedietur reme
d. ū. d. l. ij. & plus voluit Bar. in d. l. ſi quis cū aliter, ꝙ
etiam ſi interponiř ſtipulatio animo nouādi ꝯtractū
bonæfidei, ꝙ nihilominus habebit remediū. d. l. ij. q̇a
priuilegiū competens primæue actioni nouatæ intel
ligitur repetitū in ſtipulatione nouāte, per id, qđ hř.
in l. aliam. ff. de noua. Sed certè illud dictam non vř
pcedere, q̇a d. l. aliā. loquitur in priuilegio p̄lationis
qđ p̄t intelligi repetitum in ſtipulatione nouāte. ſed
hic loquitur in priuilegio, qđ datur cōtractui bonęfi
dei. quod non vř poſſe habere locū ſi ipſe cōtractus
innominatus ſit in contractu ſtricti iuris, qui q̇dē cō
tractus. ſtricti iuris non habet propriè priuilegiū. d. l.
19 ij. ¶ †Iuxta prædicta pōt quæri q̇d dicendū in contra
a ctibus ſtricti iuris.[a] glo. in d. l. 2. C. de reſcin. ven. & in
d. l. ſi quis cū aliter videtur velle, ꝙ deceptus vltra di
midiā in contractu ſtricti iuris habeat ſolā exceptio-
nem doli contra agentē, per ea quæ hñr in d. l. ſi q̇s
cum aliter. ſed non habeat actionē ſi fortè tradiderit
rē in qua fuit deceptus, & hoc ideo, q̇a ante traditio
nem erat tutus doli exceptione, & ſic vř, ꝙ poſt tra-
ditionem non pōt repetere, per id, qđ hř in l. qui ex-
ceptionē. ff. de condi. inde. ſi aliquis eſt tutus exce-
ptione odioſa, & ſoluat, licèt per ignorantiā iuris nō
repetit, & iſtā opinionem tenuit Azo. in ſumma de
reſcin. ven. Bart. tenuit ꝯriū in d. l. ſi quis cū aliter. ex
eo, q̇a licèt hic quis ſit tutus exceptione odioſa. non
tamen eſt odioſa odio ab ipſo initio cōtracta quo ca
ſu propriè loquitur dicta lex qui exceptionē. ſ. qñ ab
initio orta eſt exceptio odioſa. ſecus, qñ ex poſtfacto
oritur, ſicut hic. q̇a ſolum cenſetur dolus cōmitti tpe
quo petiř res in qua quis eſt deceptus vltra dimidiā,
& ideo tunc habet locū. d. l. qui exceptionē. per id,
ꝙ no. gl. in l. qui ſe debere. in gl. valde notabili. ff. de
condi. ob cām. & ideo ſoluens hoc caſu poterit con-
tradicere poſſeſſori, & iſtā retinere, donec decipiatur
per id, qđ hř in l. debiti. §. ſi nemini. ff. de cond. inde.
& ideo ſi quis promiſit animo donandi rem valentē
x. tñ putauit ſolum valere quator. & cōſtat poterit rē
retinere donec ſibi ſuppleatur iuſtū pretiū vltra qua
tuor. & ſm hoc q̄tum ad effectū non eſſet magna dif
ferentia inter remediū d. l. ſi quis cum aliter. de ver.
obl. qđ datur in cōtractu ſtricti iuris, eſſet tñ differen
tia in hoc, q̇a in contractu bonæfidei veniunt acceſ-
ſiones a tpe moræ. ſed in contractu ſtricti iuris a tpe
litis conte. l. cū fundus. in principio. ff. ſi cer. pe. ¶ Et
aduerte, q̇a dixit Bar. in d. l. ſi quis cū aliter, q̇a ẽt in
contractu ſtricti iuris videtur competere actio de do
lo, & ſic multofortius dari debet promiſſori per regu
lā. l. arrianus. ff. de actio. & ob. & ff. de reg. iur. l. fauo-
rabiles. Sed certè illud dictū non vř procedere, q̇a
d. l. id qđ. loquitur, qñ interuenit dolus ex propoſito
quo caſu in ſtricti iuris iudicio bene dař actio de do-
lo per l. dolo. ff. de inuti. ſtipu. ſed hic loquitur, qñ de
ceptio non ex propoſito. ſed re ipſa, & de materia ple
nè dixi in d. c. cū aſr. ¶ Vltimo potes addere duo his,
quæ dicta ſunt ſuperius, vnum eſt, ꝙ qñ ꝯtractus bo
næfidei eſt nullus transfertur dñium in accipientē,
q̇a traditur res ex cauſa putatiua p quā putat tradēs
ſe obligatū. licèt non ſit, & ideo transfertur dñiū, per
id, qđ hř in l. j. & per totū. ff. de condi. inde. cum res
traditur poterit repeti per actionē de dolo. vt d. l. ele
ganter. & ideo dixit ibi Bal. procedit venditio nulla.
ſed ſequitur traditio infirmanda per actionem de do
lo. ¶ Aliud poteſt addere, qđ licèt dolus apertus in
tpalibus magis noceat interdum q̄ velatus, qui con
tinetur in metu, tñ in iure ſpirituali videtur econtra,
qđ interdum plus interficiat dolus velatus contene-
tur in

30 m: in metu quã dolus ſimplex. nam † metus cadens in conſtãtem reddit mrimoniũ carnale nullum.j.de ſpon.cum locum,& ſimiliter mrimonium ſpirituale, qd fit p profeſſionem.ſ. quod me.cã.c.j. & ij. Secus eſt in dolo ſimplici,ut no.gl.in c.cum dilecti.ſ.quod me cauſa.vt ſ.tetigi,& ratio potuit eſſe. quia in ipſis ſpiritualibus requiritur pleniſſima libertas, vt colligi poteſt ex d.c.cum locum,& d.c.j.quod me.cauſa.

S V M M A R I V M.

1 *Dos ſoluto mrimonio redire debet ad mulierem, & donatio propter nuptias ad virum.*

2 *Donatio propter nuptias non poteſt alienari etiam conſentiente vxore ſi non reperitur de alijs bonis vbi ſatisfieri poſſit mulieri de dote & nu.5.*

3 *Propter adulterium per virum commiſſum ipſe vir perdit donationem propter nuptias: & etiam mulier dotem.*

4 *Redditus donationis propter nuptias ſpectat ad virum.*

6 *Pro donatione propter nuptias competit mulieri rei vendicatio quæ durat etiam ſoluto mrimonio antequam ſit dos reſtituta, & habet etiam hypothecam,*

7 *Hypotheca non eſt in re propria.*

8 *Dos conſtante matrimonio non poteſt ſine conſenſu mulieris alienari.*

9 *Alienatio, quæ eſt nulla conſentiens põt tali alienationi contrauenire.*

10 *Donatio propter nuptias alienari poteſt de conſenſu mulieri tribus cõcurrentibus.*

11 *Error iuris reſpectu tituli impedit præſcriptionem ad quem titulus requiritur.*

12 *Solennitas intrinſeca ex diuturnitate temporis præſumitur interueniſſe in actu.*

13 *Solennitas extrinſeca præſumitur diuturnitate longi temporis vbi principaliter agitur de acquirendo.*

PEruenit. Iſtum capitulum hẽt duos intellẽs principales vnus ẽ quẽ poſuit gl. videlicet, q non interuenit pactum de lucranda donatione ꝓpter nuptias.alius eſt, q interuenit pactum de lucrãda ipſa, & iſtum etiam tetigit gl.ſm primum intellectum poteſt ſic ſummari. Si vir vendiderit rem donatam pp. nuptias vxori eo mortuo vxor emptorẽ ſuper iſta re inquietare non poteſt.h.d. ſm alium intellectum poteſt ſic ſummari.Si vir habens alia bona, vnde vxor ſibi conſulere põt conſentiente vxore rẽ ipſi vxori ꝓpter nuptias donatã vẽdiderit.& in vſus ſuos,& vxoris pretium cõuertit.emptorem q rem.30.annis. poſſedit ſup illa vxor inquietare nõ põt.h.d. dicit ſcdm alium intellectũ quẽ ſequitur hic ſm Ioã.An.& ſunt duæ partes principales. Nã in prima poniẽ facti narratio,& cõſultatio.In ſcda rñſio.Scda ibi,quia igiẽ.

1 & pro euidentia põt pmitti ſm.d. Ant. q ſicut † dos ſoluto mrimonio debet redire ad mulierem: ita donatio ꝓpter nuptias debet redire ad virũ ſoluto matrimonio,niſi pactũ,vel conſuetudo aliud habeat, vt in c.fi.ad fi.de do.inter virum.& vxo.Et ſi dicatur,q̃ vtilitatẽ affert talis donatio mulieri, dic quòd affert vtilitatem,qñ eſſet pactũ de illa lucranda. Itẽ ẽt ceſ-

2 ſante pacto mulier habet vtilitatẽ: qa dicta † donatio eſt pro cautela dotis, & iõ nõ poteſt alienari ẽt cõſentiente muliere ſi non reperiẽ,vbi poſſit ſatisfieri mulieri de alijs bonis pro dotę in auth. ſiue a me. C.ad vell.& qñ vir vergeret ad inopiã nedũ dotẽ.ſed ẽt donationẽ ꝓpter nuptias ad ſe vocare. & ſic ex illis alimẽtet ſe,& maritũ.l.in rebus.C.de iure dotiũ.

3 ¶ † Item pp adulterium per virum commiſſum pdit vir donationẽ propter nuptias,ſicut & mulier dotem ſi ipſa cõmiſerit adulterium.facit.c.j.ſ.vt lit.non cõte.& qd no.Io.An.in d.c.vl.de dona.inter vi.& vxo. ante.gl.quæ incipit ad quid.Et attende etiã,q licèt,

4 † donẽ res aliqua vxori ꝓpter nuptias, & ei tradaẽ transferẽ dñium in illã, tñ nõ hẽbit ipſa mulier redditus conſtante mrimonio talis donationis. ſed vir q ſuſtinet onera mrimonij.aliàs ſi mulier haberet redditus, licèt vir reciperet reddit⁹ rei dotalis in effectu cenſeretur tãto minus recipere,q̃tum reciperet mulier ex donatione.& ideo,vt integraliter redditus dotis cenſeanẽ deſeruire oneribus mrimonij. dicendũ eſt,qa redditus donationis pp nuptias ſpectent etiã ad virũ. & hoc expreſſę tenuit gl. valde notabilis. in §.eſt & aliud. inſt.de donatio.Et no.Bal.in auth.ſiue a me.C.ad velleia.& facit,qd no.in l.vbi adhuc. C. de iure do.¶† Itẽ etiã attende,q differentia eſt inter rem viri obligatã ꝓ dotę mulieris,& ipſam donationem pp nuptias,q mulier põt renuntiare in alijs rebus iuri hypothecę ſaltẽ ſi alia bona ſuperſint ex quibus mulieri poſſet cõſuli ne perdat dotẽ.l.iubemus. cum ibi no.per Bar.C.ad Vell.nec videtur requiri binus conſenſus mulieris, ſed ſufficeret vnicus conſenſus.vt patet ex d.l.iubemus.& plus vr. q qñ renũtiatio non fit extraneo,ſed viro,q ſufficiat etiã in vnico conſenſu.l.etiã.C.ad vell. ſecus in donatione ꝓpter nuptias,quia in illa ad hoc non piudicet mulieri cõſenſus præſtitus per eam in alienatione ipſius donationis requiritur duplex conſenſus, vnus tempore contractus:alius poſt bienniũ a tpe contractus, & vltra hoc requiriẽ, q ſint alia bona viri ex qbus mulier poſſit conſuli pro dotę,vt patet in Auth.præalleg ita ſiue auiæ.aliàs non fit mulieri piudiciũ,licèt conſenſerit alienationi donationis propter nuptias q̃ cenſeẽ facta pro cautela dotis in §.huic igitur, & ſequenti. & §.his pñs. in Auth.de ęquali.do. col.3.& facit,qd hr in l.pe.& fi. cũ auth.poſita ibi.C.de do.ante nup.

6 ¶†Et no.etiã, q pro ipſa donatione pp nuptias mulieri debet competere rei vendicatio q̃ durat etiã ſolu.ma.anteq̃ dos. ſit reſtituta etiã ſi pactum non fuit

7 appoſitũ de lucranda donatione. ¶ †Itẽ habet etiam hypothecam pro ipſa re donata, & ſic actionem hypothecariam,& licèt aliàs in re propria non conſueuit conſiſtere pignus, ſeu hypotheca.l. neq; pignus, & l.neque ex prætoria.ff.de iur.dot.tñ fallit hoc caſu fauore mulieris,& dotis,vt plures actiones ſibi competant in fauorem dotis recuperandæ cũ interſit noſtra plures actiones habere inſti.de ac.§.ſic itaq;. & ẽt põt alia rõ aſſignari. quia licèt ſit mulier domina donationis pp nuptias ſperatur ab illa recedere ſol.ma.cum debeat tũc redire ad virum,vel ad hæredes eius ceſſante pretio,vel conſuetudine,vt ſuperius dixi,& probatur in pręalle.c.vlti.j.de dona.inter virũ, & vxo.& ideo facilius ius voluit in tali re competere ei hypothecã.fa.qd hr in l.& ſi conſtante.§.latius.de exce.rei iud.& in l.libello.§.ſi quis ſeruum.ff.de captiuis.& bene facit,qd hr in l.adhuc.C. de iure dot. & hanc communem poſuit Bal.in dicta. auth. ſiue a me.præcedẽs tñ vr eſſe melior,qa generalior. Nam comprehendit caſum etiam, qñ mulier deberet lucrari donationẽ pp nuptias ex pretio,vel cõſuetudine, & hæc faciunt ad ea quæ dicentur ſuper gl.¶ In tex. ibi: peruenit. fortè hoc ſignificãre iudice coram quo vertebatur q̃ſtio.& erat in terris eccleſiæ.Vnde propter hoc cõſuluit Papã.fa.ſ.de ap.ſi duobus.Item ibi. relicta eius.i. vxor quodam eius.ſ. militis de quo.ſ. ¶ No.ex text. primo,q vir facit donationem propter nuptias uxori.de quo dicendum,ut plenè habetur in

8 l.fin.cum auth.ibi poſita.C.de dona.ante nup.¶†Itẽ nota,quòd ſicut dos non poteſt conſtante matrimonio ſine conſenſu mulieris alienari.l.j. & l.cum lex. C.de rei vxo.ac.ita nec etiã donatio ꝓpter nuptias;

9 ¶†Item, quia vbi alienatio eſt nulla poteſt etiam cõſentiẽs tali alienationi ꝯuenire,& eadem ratione vi-

deř ĕt ipſe alienans fa.l.quemadmodũ.C.de agri.&.
cẽ.lib.xj.& de hoc,an quis poſſit venire contra factũ
ſuum.no.in c.diuerſis.š.de cle.coniu.& ibi ĕt aliqd
dictum fuit,& plenius per Ioan.Cal.in c.ſi quis pręſ-
sbyterorum.š.de rebus eccle.non alie.ibi etiam dixi
10 per leg.in l.poſt mortem.ff.de adop.¶†Itẽ no. ꝙ ti-
bus ꝯcurrentibus de quibus in litera,dř validari alie
natio donationis propter nuptias de conſenſu mulie
ris,videlicet ſi poſſeſſa eſt per iſtum in quem eſt alie
nata ſpatio.30.annorum,& ſic alienationis tpe ſupe
rerat,vnde ex ſacultatibus viri poſſit mulieri ſatisfie-
ri,ſi in communes vſus viri,& mulieris pretiũ eſt cõ-
uerſum,& hoc notauit,& procedit ſequendo intelle
ctum Ioan.Andr.qui voluit, ꝙ ſit neceſſe, ꝙ omnes
iſte tres cauſę ad validitatem alienationis cõcurrãt,
11 ꝙ an ſit verum patebit ex dicendis ſuper gl,¶† Item.
no.quòd licèt error iuris reſpectu tituli, quia credit:
validus impediat pręſcriptionem ad q̃ titulus requi
ritur.l.nunq̃.ff.de vſuca.tñ non impedit præſcriptio:
nem ad cuius ſubſtãtiam non requiritur titulus, ſed
ſufficit ſola bona fides,vt eſt præſcriptio.30.annorũ.
facit,qđ no.in c.cura.j.de iurepat.per do. Ant.š. de:
præſcriptio.vigilanti.& qđ dixi in repetitione capitu
li ſi.š.de præſcri.De iure tñ ciuili præſcriptio.30. an.
norũ procedit ĕt cum mala fide.l. ſi quis emptionis.
C.de præſcriptio.30.an.licèt ſecus ſm canones,vt in
d.c.ſi.de præſcri.ad id autem,ꝙ dictum eſt, qđ pro-
cedat cum bona fide, licèt interueniat error ius be-
ne facit.l.ſi furt.de vſuca. Gof.vero hic dicebat,ꝙ li-
cèt in foro ciuili non ſit neceſſe allegare titulum in
pſcriptione.30.an.vt d.l.ſi quis emptionis.tamen de
iure canonico.& ſic in foro canonico in quo erat hęc
qõ debet allegari titulus,& propter hoc hic ſuit alle
gatus ſm eum,ſed de hoc,an in præſcriptione.30.an
no.requiritur titulus de iure canonico recurre ad c.j.
de præſcrip.in vi.vbi concluditur, ꝙ non,ſed ſufficit
ſola bona fides,nec ius commune,vel pręſcriptio ali
12 qua facit contra præſcribentem.¶† Vltimo no.ꝙ Pa
pa hic ad longam facti narrationem dat breuem rñ-
ſionem,talis erat mos,ſeu conſuetudo iuriſconſulti,
vt patet in l.qui Romę.§.Calimachus.ff.de verb.ſig.
& in alijs legibus ſceuole, vnde.qñq; conſueuit vul-
gariter,dici,iſta qõ eſt magis longa quàm.§.Calima.
ſeu quæſtio.§.Calima.& tamen ſecunda ibi breuiſſi-
me reſpondet.vnde mos ſecundæ cõiter eſt reſpõde-
re ſi vera ſunt quę proponuntur poſſe,vel non poſſe,
prout ratio ſuadebit.¶In gl.ibi,nec currit ei præſcri
ptio in rebus dotalibus.ſupple, & ſic eadem ratione
vř,ꝙ cui at viris donatio propter nuptias,facit,quod
hř in l.vbi adhuc.& qđ ibi no.gl. C.de iure d. & qđ
inferius dicetur.¶In ea.gl.ibi.§.aliud, & ſic videtur
ꝙ prima cauſa q̃ hic allegatur, videlicet,ꝙ p.30. an-
nos conſtante matrimonio emptrix domum poſſe-
dit non fuerit bona fide,nec ſufficiens.¶In ea.gloſ.
ibi.ſi qua mulier. & ſic vř,ꝙ ſecunda cã hic allegata
non fuit ſufficiens.vř etiã, ꝙ tertia non fuit ſufficiẽs;
quia non videtur ſufficere, ꝙ tempore ſactę donatio
nis fuerit.vnde mulier poſſit conſuli in facultatibus
viri:imo requiri vř, ꝙ etiã tempore quo agiř ſit in fa-
cultatibus viri.vnde mulier poſſit ſibi cõſulere,in au-
then.ſiue a me.in corpore vnde ſumiř.C.ad velle.&
ſic videtur, ꝙ neutra trium cauſarum hic poſitarum
in text.de per ſe fuerit ſufficiens,& per hoc,ꝙ etiam
ſimul neceſſe non ſufficiat.arg.l.ſpadonem.§.qui iu-
13 rat.ff.de excuſ.tut.¶†In ea.glo.ibi.reſpondet Papa.
hęc prima ſolutio,ſeu iſte primus intellectus vř poſ-
ſe procedere,qñ mulieri fuiſſet ſatisſactum de dote:
quia tunc reddit dominiũ rei donatę propter nuptias
ad virum,vel eius hæredes.& ideo cum teneatur de
euictione emp.merito remanet emptrix ſecura.& cõ
firmetur emptio, ex quo reddit dominium ad vendẽ
tem,vel eius hæredem.l.cum vir.cum ibi nota.ff.de
vſuca.¶ Sed tamen aduerte proſequendo iſtum intel
lectum,iſte tres cauſæ,ſeu tres conſiderationes de q
bus in litera non debuiſſent conſiderari. tñ etiam ſi-
ne illis ſm intellectum emptrix ſuiſſet ſecura,cuius
tamen contrarium hic tangit Papa: quia ponderauit
dictaa tres conſiderationes,ſeu cauſas.& voluit con-
currere. & ideo non vř ꝓcedere iſte intellectus; niſi
ſuppleremus poſt verbum emptricem dictionem ma
xime,qđ tamen eſſet literam violare.tamen illam di
ctionem Papa non poſuerit. Si autem nondũ fuiſſet
reſtituta dos quæ fortè conſiſtebat in pecunia: tunc
non re fuiſſet trãſlatum dominium in virum,vel eius
hęredes ipſius donationis propter nuptias, vt voluit
Bal.in d.auth.ſiue a me. vt ſaltem remaneret hypo-
theca ſuper dicta donatione propter nuptias, vt vide
tur hic voluiſſe dñs Flo.& etiã vř ſenſiſſe.do. Ant.iõ
tunc vř, ꝙ mulieri competat actio ꝯ iſtam emptricẽ.
& ſic dato,ꝙ mulier non debuiſſet lucrari ipſam do-
nationem pp nuptias nihilominus vř, ꝙ durat con
trarium ſuperius formatum per gl. cum additione q
feci. vnde qualiter tunc poſſit reſponderi patebit ex
ſequentibus,& ꝓpter prædicta, & quia etiam hæc li
tera indiſtinctè vř loquř non diſtinguẽdo, an mulier
debeat lucrari donationem ex pacto, vel conſuetudi
ne:an non, glo. tranſiuit ad ſm intellectum in ver. ſi
mulier.videlicet,ꝙ hic intelligatur,qñ mulier debe-
bat lucrari donationem propter nuptias. & qñ tantũ
erat in bonis mariti,qđ poterat ſibi conſulere.& ſic
vř velle,ꝙ ſuppleri debeat litera,ꝙ nedum tpe vẽdi-
tionis erat,vnde mulier poterat ſibi conſulere,ſed ĕt
tunc tpis quo agebat,& intelligit etiam gl.qñ inter-
uenit ſecundus conſenſus conſentiendo ſecundo ex
preſſe ipſi alienationi, vel ſaltem interuenit tacitus
ſiue pſumptus pp tranſcurſum tã longi tpis ar. eorũ
q̃ hñr in c.cura.de iure pa.& in l.ſi filius.C.de pet.hæ
re.ubi patet, ꝙ filiusfamilias qui hřditatẽ ſibi delatã
longo tpe detinuit patre ſciente pſumiř iuſſu patris
agnouiſſe.& ſic ibi eſt caſus notabilis, ꝙ ꝓpter patiẽ
tiam diuturnitatis pſumiř factũ extrinſecus interue-
niſſe hoc eſt iuſſum přis pceſſiſſe aditionem hřditatis
factã p filiũ,qđ facit ad multa ſm d. Flor. de quibus
tangiř per Bal.in d.l.filius.& iſtud voluit glo.vſq; ad
verſum illa uero ratio.Et no.bene ſcđm iſtum intel-
lectum ex gl.ꝙ ex tpis diuturnitate pręſumitur inter
ueniſſe ſolennitas intrinſeca in actu,qđ eſt notãdum
ſcđm do.Ant.facit.c.ea noſciř.š.de his, q̃ ſi.a præla.
Sed huic intellectui obſtat in inquantum dicit de ſe-
cundo expreſſo conſenſu uideř diuinare.Item inq̃
tum dicit de licito uř obſtare, q.a emptrix non exci-
piebat de iſto tacito conſenſu,ſeu præſumpto, ſed ſo
lum ex præſcriptione ſe fundabat.dicit do. Ant.Do.
hic uelle, ꝙ licèt non fundaret ſe ex tali pſumpto cõ
ſenſu. quia non apparet iudici iſtam mulierem pęni
tentem ius habère.Ideo potuit ſupplere ex officio.&
hoc ĕt fortè fuit de mẽte gl.qđ eſt ualde notandũ.nã
per hoc habetis, ꝙ licèt conſenſus non obligeř ſi tñ
ex temporis diuturnitate hoc pretiũ poſſit iudex hoc
perpendens ex his,quæ coram eo acta ſunt ad utilita
tẽ patris ſupplere. hoc tñ uidetur eſſe ſatis dubiũ,qđ
Legiſtę uidentur uelle, ꝙ ubi aliquid præſumitur ex
tempore,uel ex aliquo actu ita demum id præſumatur ſi allegetur, ut patet ex his,quæ habentur in l. ſi
adulte.& ea quę nota.per Barto.ff.ſi certum petatur,
in l.cum quid. & ff.de uſuris.¶Et propter hoc dicit
do.Ant.

do. Ant.hic,ꝙ non audet ponere pro conſtanti,ꝙ iudex poſſet ſupplere id, quod a iure preſumit̃ ſi id nõ allegeĩ per partem.dicit tñ,ꝙ putat ſufficere,ꝙ allegatio fiat per partem intra tps datum ad allegandũ, ſeu ad faciendas allegationes in cauſa, qñ id, quod allegatur non eſt id ſuper quo ſubſtantialiter fundat̃ ius agendi: ſed eſt coadiuuatiuum illius,de quo remittit ad notata per ſe in materia notorij.in c.veſtra.ĩ.de cohabi.cle.& facit,qđ no.per Io.An.in c. cum dilectus.de conſuetudine.& per Inn.de conceſ.præben.in c.cum ſuper.& de excep.paſtoralis.& p Bar. in l.eum qui ita.§.j.de ver.obl.& in l. lecta.ff. ſi cert.pet.Tu potes dicere,quòd vbi ſi iudex non ſuppleret locupletaretur actor cum aliena iactura poteſt iudex ex officio,ſupplere ex his, quæ actitata ſunt corã eo per l.planè.ff.de peti.hæred.& l.ſi vnus.§. pactus.& ibi per Bar.de pac.& ita erat hic: quia mulier agebat de lucro donationis propter nuptias in præiudicium emptricis,quia certabat de damno vitãdo,& hoc ſaltem,qñ mulier recuperauerat dotem,& inſiſtebat in lucro donationis,q̃ debebat lucrari ex pacto, vel cõſuetudine.¶Et no.ex prædictis,ꝙ licèt vbi agit̃ principaliter de acquirendo præſumat̃ ſolennitas extrinſeca,& ex diuturnitate longi tpis,vt ꝓbatur in l. fin. allegata in gl.nec requiritur tempus longiſſimũ.30. annorũ:tñ ſecus vr̃, qñ agitur de ſolennitate extrinſeca præſumenda principaliter ad p̃iudiciũ alterius, vt hic videtur:quia vr̃,ꝙ tunc requirat̃ tp̃s.30. anno. vt hic vr̃ colligi ex rñſione Papę.¶ Ex prædictis etiã no.vnũ in decretali valet,ꝙ intelligat̃,qñ mulier debeat lucrari donationẽ propter nuptias: & qñ interuenit ſecundus conſenſus poſt biennium,vel qñ ſaltem tacitè intelligitur,ſeu p̃ſumitur interueniſſe. & qñ tempore quo agitur eſt in bonis viri,vnde poterat ſibi mulier conſulere.¶ Sed certè iſte intellectus non vr̃ literę conformari,quæ ſolum vr̃ requirere,ꝙ tpe venditionis fuit in facultatibus viri.Vnde mulier potuit ſibi conſulere:& etiam diuinare eſt,ꝙ expreſſus conſenſus poſt biẽnium interuenerit.pp hoc fortè Io.And.hic dixit,ꝙ ſpeciale eſt,vt fiat mulieri p̃iudicium in donatione propter nuptias concurrentibus tribus quæ in litera dicuntur, vt videtur hic colligi ex reſponſione Papæ.facit,qđ no.Ioan.An.in ſimili in c.conſultationibus.ĩ.de ſimonia. quamuis alterum p̃dictorum,vel ſi aliquis ex dictis tribus deficeret non ſufficeret,an autem iſte intellectus procedat inferius patebit.¶ In eadem gl.ibi.quod in communes vſus,&c. ideo aũt dicta ratio non eſt efficax: quia licèt quatenus eſſet verſum in vtilitatem mulieris ipſum pretium non poſſet dicto reſpectu ꝯuenire tñ pro parte pro qua pretium eſt conuerſum in vtilitatem viri dẽt mulier poſſe contrauenire,cum dicto reſpectu cenſeatur ipſa mulier conſentiendo intercedere quodammõ pro viro. ideo dicto reſpectu nõ vr̃ valere conſenſus,per id, qđ hr̃ in auth. ſi qua mulier.C.ad velle.vel ideo vr̃,ꝙ non poſſit repelli a reuocando rem pp nuptias donatam alienatam,niſi fortè offerret̃ ſibi quatenus in vtilitatem viri eſſet facta cõuerſio.fortè tñ ipſa vellet pretium in eius vtilitatem conuerſum reddere,& pro hoc rem recuperare,quã recipere ipſum pretium,quatenus fuit verſum in vtilitatem deberet audiri,ex quò alienatio non valuit. videtur etiam, quòd pro parte qua pretiũ eſt verſum in vtilitatem mulieris non debeat id conſiderari, qa ad virum ſpectat alere vxorem.l.pro omnibus.C.de iure do.ve.ſi. quoties. Sed ad hoc poſſet defendi gl. quia poteſt intelligi,qñ in communes vſus alios præterq̃ in alimentis fuit pretium conuerſum in vtilitatem mulieris pro parte,puta,fortè pro redimendo parentes.l.q̃uis.ff.ſolu.ma.vel fortè pro redimendo p̃dia dotalia habentia maiores redditus, q̃ ipſa donatio.facit.l.fi.de iure dot.& per hoc patet,ꝙ ſi pretiũ totaliter fuiſſet conuerſum in vtilitatẽ mulieris,mulier repellitur ab agendo ex hoc ſolo ſine alia conſideratione.¶Sed qa non fuit totum pretium cõuerſum in eius vtilitatem.ideo hic fuit ponderatum alia, etiam interuenire.¶ In ea.gl.ibi.damna communia, ſic dicit Vin.eſſe de conſuetudine in hiſpania.¶ Sed certè non video,quòd licèt omnia lucra,& dãna eſſent cõia,ꝙ per hoc deberet mulier repelli,ex quò ſolutum eſt mr̃imonium, quia reperiretur pretium ꝓ parte fuiſſe cõuerſum in vtilitatem viri,ſic illo reſpectu non debetur mulier impediri reuocare donationem,ſiue petere rem donatam.¶ In ea.gl.in fi.dicit Ioan.An.ꝙ cum iſta gl. communiter tranſeunt Doc. & dicebat Abbas,ꝙ iudex poteſt ex officio ſupplere ex his, quæ erant excitata coram eo.licèt quis ſe ex illis non fundaret. & ſic vr̃ velle: quia licèt emptrix conuenta non allegaret,ꝙ mulieri non intererat agere, & per hoc deberet repelli,tñ iudex ex officio ob dictam cauſam potuit eã repellere. Sed certè ille intellectus vr̃ literam violare, quia Papa hic non fundat ſe ex hac cauſa.ſed ex eo, quia illa concurrebant de quibus fit mentio in litera.¶ Præterea glo.non vr̃ in ſe verum dicere inq̃tum dicit,ꝙ donatio pp nuptias ſoluto matrimonio, vel cadit in ſubſtantiam viri,vel applicatur communibus liberis, nec hoc probat.§.ad hoc dicimus.allegatus in gl.nam ibi loquitur,qñ interuenit pactum de lucranda donatione pp nuptias,& dicitur,ꝙ non poteſt alienari res immobilis propter nuptias donata, niſi cum ſolennitate de qua ibi,vt quia interuenit ſecundus ꝯſenſus poſt biẽnium.& quando ſint alia bona.vñ poſſit mulieri conſuli pro iſta donatione.Et dicit litera,ꝙ nedum intereſt mulieris,ꝙ non fiat alienatio ipſius rei immobilis donatę propter nuptias ſine dicta ſolennitate.imo intereſt etiam viri:quia mulier tenetur lucrũ talis donationis reſeruare liberis ipſius matrimonij.& ſic nõ poterit eſſe,ꝙ etiam reuertet̃ in ſubſtãtiam viri ſi fortè liberi poſt mortẽ matris decedant ante patrem:qa pater ſuccedit eis in tali donatione, q̃ mater habuit eis reſeruare,& eis relinquere.non aũt dicit iſte tex. ꝙ vbi interuenit pactum de lucrando ipſam donationem non interſit mulieris agere pro ipſa recuperãda, ſiue ſuperſint liberi communes ex ipſo mr̃imonio: ſiue non ſuperſint.Nam interim,dũ viuit,debet ipſam rem habere,& ſi contingeret liberos ex ipſo mr̃imonio, ex quò factum eſt lucrum nõ extare tpe mortis mulieris poſſit de ipſa re ad libitum diſponere, & ſic videretur,qđ gl. hic nõ bene dixit inquantũ dixit,ꝙ non intererat mulieris petere ipſam rem donatã.ſol. mat.Hoſt.vt hic refert Ioan.An.ſuper fine iſtius glo. dicebat,ꝙ dictũ gl.non procedebat: qa donatio propter nuptias dabatur pro cautela dotis,& ꝓpter hoc prohibeatur alienari etiã conſentiente muliere.alle. qđ habetur in §.huic igitur.& ſequenti.& in §.is cõſequens.in auth.de ęqualitate dotium.& finaliter dicebat,ꝙ tandem hic aſſignantur tres rationes quarũ quælibet ſm eum vr̃ de per ſe ſufficere multo ſo:tius ſimul coniunctę ſufficiant.arg.c.j.de treu.& pa.quia fortius eſt vinculum duplex,vel triplex q̃ vnum. Sed certè videtur Hoſti.malè dicere inquantum dicit,ꝙ quælibet trium rationum poſitarum in litera per ſe ſufficeret.nam prima,videlicet,quia.30.annis fuerat res poſſeſſa conſtante matrimonio non vider̃ ſufficere,quia conſtante mr̃imonio nõ currit p̃ſcriptio mu-

lieri.l.in rebus.ad fi.C.de iure do.& l.cum noti. §.il
lud.allegat.in gl.Sed ipſe dicit,ꝙ hoc debet intelligi
qñ vir vergebat ad inopiã,quia tunc mulier pôt age
re,& ꝯñr tunc pôt currere ꝑſcriptio.per l.vbi adhuc.
C.de iu.do.Sed do.Anto. hic dicit,ꝙ ẽt conſtãte ma
trimonio,licèt vir nõ vergeret ad inopiam potuit mu
lier agere,qa ipſa erat domina rei non donatę ſibi ẽt
conſtante matrimonio.ſa.Auth.permiſſa. licèt nõ al
legat poſita ſuper.l.fi.C.de dona.ante nuptias. & iõ
ſm eum iſta prima ratio ſola in litera poſita erat ſuffi
ciens ad concludendam mulierem agentem.¶ Ad-
uerte tñ,quia gl.hic circa principium vr̃ ſentire con-
trarium,videlicet,ꝙ non incipiat currere pręſcriptio
mulieri in donatione propter nuptias,niſi eo tempo
re quo inciperet currere in dote.¶ Et ꝓ iſta parte be
ne facit tex.ĩ d.l.vbi adhuc.C.de iu.do.vbi litera di
cit,ꝙ ſicut ſol.matri.lex dat mulieri actionem ꝓ do-
te,& pro donatione ꝑꝑ nuptias,qđ vr̃ intelligendũ,
qñ mulier deberet lucrari donationem, vel qñ aliter
non poſſet ſibi conſuli pro dotę , per ea q̃ dixi ſupe-
rius.& q̃ hñr etiam in c.fi.ĩ.de dona.inter vi.& vxo.
ita etiam ius voluit prouidere,qđ conſtante mr̃imo-
nio ſi vir vergeret ad inopiam poſſit mulier agere. ꝓ
dote,& donatione ꝑꝑ nuptias,& ſic vr̃ aperte innue
re,ꝙ conſtante mr̃imonio non poſſet etiam peti do-
natio propter nuptias per mulierem,niſi vir vergeret
ad inopiam,& poteſt pro hac parte facere, quia ipſa
mulier conſtante matrimonio non habet adminiſtra
tionem ipſius rei donatę propter nuptias, ſed potius
vr̃ ipſius viri:cum debeat deſeruire oneribus mr̃imo
nij.vt nota.in Auth.dos data.C.de do.an.nup.poſita
ſuper l.fi.& in d.l.vbi adhuc.per gl.& in §.eſt , & alia
inſt.de dona.& ideo fortè de mente iuris fuit,ꝙ mu-
lier non poſſit agere pro ipſa donatione conſtãte ma-
trimonio,ſicut nec poterat agere ꝓ dotę,niſi vir ver-
geret ad inopiã. ſecunda rõ de per ſe non vr̃ ſufficiẽs
quia ſaltem quatenus in vtilitatem viri ꝑtiũ eſſet cõ-
uerſum non deberet obſtare quominus mulier poſſet
petere rem donatã,per id,qđ ſuperius dixi.fateor ta
men , ꝙ ſi totũ ꝑtium eſſet conuerſum in vtilitatem
mulieris,puta,pro redimendo patre ipſius mulieris,
vel pro redimendis prædijs dotalibus ; ꝙ tũc mulier
repelleretur,per ea quæ hñr in l.q̃uis.ff.ſolu.matr.&
in l.fi.ff. de iure dot. & idem ſi in aliam rem mulie-
ris ſuiſſet ꝑtium conuerſum fortè in reparatione ali-
cuius rei paraphrenalis mulieris,facit,qđ hr̃ ĩ l.j. C.
de pac.conuen.Tertia añt cauſa de per ſe non vr̃ ſuf-
ficiens,qđ requiratur ẽt emptor quo agit̃, ꝙ ſit in bo
nis viri vnde mulieri ſatisfieri poſſit.& ſic vr̃ ꝙ Hoſti.
non bene dixiſſet,do.Anto.hic aliter non declarat q̃
ſuperius dixerim facit ad prędicta auth.ſiue a me.C.
ad vell.& per prædicta videtur tenendus intellectus.
Io.An.ſed do.Flo.hic dicit, ꝙ iſtud capitulum eſt in
tricatiſſimum,& non excuſatur per gl. nec per ſcribẽ
tes,nec ſibi vr̃ placere intellectus.Ioan.Andr.ex eo,
quia ſcđm eum Papa non vr̃ hic velle ius conſtitue-
re.ſed potius rñdere de iure ad conſultationem factã
alle.ꝙ no.plenè per gl.ſ.de tempo.ord. Item,qa ſi rõ
nes hic poſitę de per ſe non ſufficerent non vr̃ ẽt, qđ
debent coniunctim ſufficere: qa non ſunt eiuſdẽ na-
turæ,facit qđ habetur in l.j.C. qui numero tutelarũ.
& in l.ſpadonem.§.qui iura.ff.de excu.tu. all. etiam
notata ꝑ ſe in c.cũ cauſam.ſ.de proba.Itẽ dicit , ꝙ ꝑ
intellectum Ioan. An. non aperitur via ad tollẽdum
contraria.vnde finaliter concludit omiſſo primo in-
tellectu de quo hic tetigit gloſ.quia ille non videtur
bonus propterea, quia iſtum tenendo non haberent
locum illa,quę ponderant̃ in litera,ſeu non eſſent il-
la ponderanda,pro tanto præſuppoſito ſecundo in-
tellectu,ꝙ mulier debebat lucrari per dotem,dicit ꝙ
mulier hic egit hypothecaria quo caſu anteq̃ audiat
debent diſcuti bona mariti.& tunc audiet̃ ſi nõ inue
niatur ſoluendo,per id qđ no.per gl.in l. vbi adhuc.
C.de iu.do.& Cy.ibi in xj.q.hoc ꝑſuppoſito dicit, ꝙ
prima conſideratione,videlicet, ꝙ pretium erat con-
uerſum in cões vſus non eſt omnino ſufficiens,qa ſo
lum ꝯcludit quatenus eſſet verſum in vtilitatẽ viri .
vñ mulieri poterat conſuli.¶ Itẽ, ꝙ emptrix poſſide-
rat ſpatio.33.annorũ.Nã ſicut excludit̃ mulier ab hy
pothecaria ſi expreſſę poſt bienniũ conſentit aliena-
tioni facere de re donata propter nuptias ſi eſt in bo
nis viri.vñ mulieri poſſit cõſuli,vt in auth.ſiue a me.
C.ad vell.Ita hic concludit,quia præſumitur, ꝙ etiã
poſtea fuerit in bonis.ar.re.ſemel malus.de reg.iu.in
vj.& taciturnitas vſq; ad.30.annos operet̃ idẽ,ꝙ cõ-
ſenſus expreſſæ poſitus poſt bienniũ, qa ratione tãti
tꝑis ꝑſumit̃ talis cõſenſus,vt hic voluit gl.& plus di-
cit , ꝙ hic eſt caſus multum ſing. & ex diuturnitate
patientiæ inducit̃, ſeu ꝑſumit̃ conſenſus tacitus qui
plus operat̃ quã expreſſus,qa ꝑ conſenſum expꝛeſſum
ſcđo ꝑſtitũ ita demũ mulier excludat̃ ab hypotheca
ria,ſi tꝑe quo agit ſit in bonis mariti.vñ poſſit ſibi cõ
ſuli.d.auth.ſiue a me. aliàs vt dr̃ in corpore vñ ſumi
tur.d.auth.etiam,& ſubſequenter cõſenſerit nõ ꝑiu
dicat̃ ſibi. Sed taciturnitas.30.annorũ hic opat̃ , ꝙ ñ
audit̃ mulier dũmõ poterat ſibi ꝯſuli tꝑe vẽdõnis ad
excludẽdã mulierẽ ſufficit ꝑſumptio de qua ꝑdixi,vi
delicet,qđ ex quo tꝑe venditionis erat vñ poſſit ꝯſu-
li mulieri ꝑſumit̃ ẽt hodie ſic,& dicit,ꝙ iſtud ſufficit
ẽt ſi nihil de ꝑtio fuit conuerſum in vtilitatẽ mulie-
ris.Sed certè iſte intellectus vr̃ ꝯ tex.q copulatiuè vr̃
requirere , ꝙ concurrant tria poſita in lr̃a. Præterea vr̃
velle.d.Flo.quodãmõ implicare cõtrarietatẽ.Nã pri-
mo dicit,ꝙ mulier egit hypothecaria, & ꝙ nõ debuit
audiri,niſi prius diſcuſſis bonis mariti,& eo inuento
non ſoluendo.poſtea dicit,ꝙ ex quo tꝑe venditionis
erat vñ poſſit cõſuli mulieri ꝑꝑ taciturnitatẽ.30. an-
norũ ꝑſumit̃,ꝙ etia hodie ſic. Nã nõ video qũo poſ-
ſumus tractare de dicta ꝑſumptione ſi fuerũt diſpen
ſata bona viri, & cũ incertis non certis eſt locus co-
niecturis.l.ꝯtinuis.§.cũ ita.ff.de vet.ob. & ſic vr̃ ma
gis intricare intellectũ capituli,q̃ extricare. iõ vr̃ tu-
tius eſſe tenere intellectũ Io.And.Nam licèt rõr,& ꝑ
ſe nõ ſufficiũt ẽt ꝯiuncti tñ vr̃ fallere in caſu iſto ꝑꝑ
multa hic occurrentia. & ſm hoc non eſt neceſſe ſup
plere,qđ hic tꝑe quo agebat̃ erat ĩ bonis viri.vñ poſ-
ſet conſuli mulieri , licèt aliàs extra caſum iſtũ illud
ſit neceſſe.vt patet in d.auth.ſiue a me.¶ Et aduerte,
quia quatenus dictũ fuit.ſ.qđ dẽnt cõputari.30.an-
ni a tꝑe quo vir incepit malè uti ſua ſubſtantia,illud
ꝓcedit , qñ allegat̃ curſus dicti tꝑis ad ꝑſumptionẽ
inducẽdã.qa nõ prius currit ꝑſcriptio q̃ mulier poſ-
ſit agere,ut ſuperius dictũ fuit,ut ꝓbat̃ in c.ꝑ ueſtras
ĩ.de dona.inter uir.& ux.& in l.in rebus.ad fi. C. de
iu.dot.& l.ubi adhuc.eo.ti. Sed ubi allegaret curſus
dicti tꝑis ad excludendã mulierẽ ex ui præſumptio-
nis,ſed ad inducendã ꝑſcriptionẽ cõſenſus poſt biẽ-
niũ.tunc ſatis pôt dici,ꝙ etiã cõputet̃ tꝑs a tꝑe uen-
ditionis ꝯſtãte mr̃imonio. etiã ſi uir non uergeret ad
inopiã,ut uoluit hic do.Flo.& ẽt do.Ant.& adde ꝑdi
ctis,qđ ſi mulier iſta q̃ conſenſit alienationi donatio
nis ꝓpter nuptias iuraſſet non cõtrauenire. tũc cer-
tum eſſet , ꝙ non potuiſſet contrauenire,ut hic uo-
luit Hoſt.& ꝓ hoc, qa ſi ĩ alienatione rei dotalis mu
lier iurat ñ ꝯtrauenire,nõ audit̃.de iureiu.in c.cũ cõ-
tingat.ergo multofortius ñ audit̃, qñ iurauit nõ ꝯue-
nire

nire in alienatione ꝓpter nuptias. ¶ Itē aduerte, q̄a licèt donatio ꝓpter nuptias ſuit inuenta ꝓ cautela dotis, & ſic mulier poſſet cõſuli in donatione ꝓpter nuptias, ꝑcipuè ſi fortè nõ poſſet ↄſuli in dote q̄ fuiſſet data in pecunia, vt patet ex his q̄.ſ̄.dixi in authē. ſiue auiç. C.ad Vell. vr̄ hr̄e locum ēt ſi mulieri poſſet cõſuli in dote, aūt loquit̄ indiſtinctè. & ſic indiſtinctè vr̄ intelligendū ar.l.ꝑrio.ff.de pub. & j̄.de piuil. quia circa. attende tñ, q̄a dicta auth. ſolum hēt locū, qñ res immobilis donat̄ ꝑꝑ nuptias, nõ aūt in re mobili. q̄a in illa facilius põt mulier ſibi ꝑiudicare, vt ibi no. ꝑ gl. ¶ Itē ēt attēde, q ſm iura Codicis erat in poteſtate viri, an vellet facere donationem ꝑꝑ nuptias. an vero non. & ſi faciebat a principio, an illa faceret equalē. l.fin. C.de do. ante nup. & ſi fiebat pactū de lucranda ꝑte dotis intelligat̄ factū de lucranda ſimili parte in donatione ꝑꝑ nuptias ꝑ ipſam mulierē. & ſi fiebat pactū expꝛſſum ēt ſuꝑ donatione ꝑꝑ nuptias debebat eſſe æquale in quãtitate cū pacto facto ſuꝑ dote. Sed nõ erat neceſſe, ēt q eſſet ęquale in quãtitate. l.ex morte. & pl' ēt fuit ſtatutū ꝑ ius auth. q vir neceſſitaret̄ facere mulieri donationē ꝓpter nuptias ęqualē doti. & q ipſo iure ad hoc intelligat̄ obligatus, in auth. dos data. poſita ſuꝑ.l.fi. C.de dona. ante nup. Sed vt dicit gl. poſita in auth. ſituata ex l. ſuꝑ morte. C.de pac. cõuen. hoc nõ ſeruat̄. vñ de cõſuetudine videmus, q nõ fit ꝑ virum vxori donatio ꝑꝑ nuptias, nec ad hoc cogit̄ in aliquibus tñ partibus ēt vidi in ciuitate Senarū ſeruari, q vir facit donationem ꝑꝑ nuptias, prout ſibi vr̄ & apponit̄ pactum, q certa pars lucrat̄ per mulierē ſoluto mr̄imonio. & faciunt pactū de iſta parte lucranda de qua ſibi vr̄ facere ipſum pactum. ¶ Vltimo potes addere, q licèt fundus dotalis, ſeu datus in dotē inęſtimatus abſq; iuramēto nõ poſſit alienari ēt ↄſentiente muliere. l.j.§.& cū lex. C.de rei vxo. act. tñ ſecus eſt, ſi fuiſſet ęſtimatus, tūc licèt non poſſit alienari ſine cõſenſu mulieris in ipſius ꝑiudiciū, tñ ipſa conſentiente poterit alienari, dūmodo interueniat huius cõſenſus ſm formā dictę auth. ſiue auiæ. & dūmodo ſupeſint alia bona in facultatibus viri ex q̄bus mulieri poſſit ↄſuli, vt voluit gl. ſm vnū intellectū in d.auth. ſiue & auię. & ēt ſequtur hic do. Pet. & hoc ꝓcedit, qñ ęſtimatio fuit talis, quæ facit emptionē. q qñ fit no. per gloſ. in l. ſi inter. C.de iure dot. idē dicit do. Pe. ſi ſolum fuit facta ęſtimatio ad finē, vt videretur, an res efficeret̄ deterior per id, q̄d hr̄ in l. ſi ęſtima. ff. ſol. ma. vbi ēt hoc tenet Iaco. de Are. Bar. & Bal. q̄d eſt valde notandum, quia prima facie videret̄ contrariū, ex quo æſtimatio nõ fuit facta ad finē emptionis. & ſic vident̄ remanere res dotales. & idem vr̄ dicendū, ſi res mobilis fuiſſet data in dotē per ea, q̄ habent̄ in d.auth. ſiue auiæ. Et ex ꝑdictis patet, q interdū alienat̄ res data in dotē: & tunc dēt diſtingui. an fuit res mobili, an vero immobilis, & ſi immobilis, an fuerit æſtimata. an non. nā ex ꝑdictis ſatis patet, an poſſit alienari cõſentiēte muliere. Si vero alienat̄ donatio ꝓpter nuptias, tunc recurrēdū eſt ad dictā auth. ſiue auiæ. q̄a aut fuit donata res mobilis. & hoc ſcd'o caſu habet locum. d. auth. vt ibi no. Interdum vero mulier cõſentit alienationi ſibi obligari ꝓ dote. & tūc hēt locū. l. etiā. & l. iubemus. C.ad Vell. q̄a nocet mulieri, dum tñ ſuperſint alia bona ex quibus poſſit mulieri ſatisfieri, nec hoc caſu requiritur binus cõſenſus, vt patet ex ꝑdictis iuribus cū ibi notatis. per Bart. & maximè in d.l. iubemus. interdū vero mulier vult ſe obligare ꝓ viro, vel pignus dare ꝓ obligatione viri. & tūc ꝓpriè hēt locū auth. ſi qua mulier. C.ad vellc. additio eſt.

SVMMARIVM.

1 *Tempus contractus conſideratur in deceptione.*
2 *Contractus de retrouendendō, quando præſumatur ſimulatus.*
3 *Pactum de retrouendendo eſt in ſe licitum, & antequam res redimatur emptor lucratur fructus.*
4 *Fraus, & dolus nemini patrocinari debet.*
5 *Ius vſurarium compellendi ad reſtitutionē vſurariā, vel rei pignus date tranſit ad hæ̃des debitoris etiā contra hæredes creditorum.*
6 *Ex præſumptionibus iuris vrgentis poteſt deuenire ad ſententiam.*
7 *Simulatio contractus, an poſſit probari per teſtes.*
8 *Et, an ſimulatio allegari poſſit ſuper contractu firmato iuramento.*

a AD noſtram. Fictus emptor [a] q̄ verus eſt creditor reſtituere cogitur rē in veritate pignoratā, ſed fictę venditam, ſi ſatisfactū eſt ei de ſorte fructibus computatis in ea. hoc dicit. Et primo narrat factum. Secundo dat iudicem. ſecunda ibi: quia igitur iſtud capitulum eſt bonū, & hēt materiā quotidianam, & etiam hic docto. variabant. ¶ In text. ibi: oliuas. i. petias terræ arborate. i. laborate ſecundum vnum intellectum, tamē in aliquibus partibus dicit̄ vulgariter iſte campus eſt bene oliuatus quando eſt bene arboratus. ¶ Vel ſcd'o poteſt intelligi, quòd erant petiæ terræ in quibus erant arbores oliuatę. & iſtud videt̄ magis conformari literæ. item ibi a ſeptēnio, &c. dic computando a tempore cõtractus quaſi voluerit creditor ante ſeptēnium rem poſſe redimi, quia omnino volebat redditus vſq; ad illud tēpus lucrari: & volebat, q lapſo ſeptennio vſq; ad nouē annos computandos a tempore contractus res redimi poſſet, non poſtea, vel ſic, quòd poſt nouē annos res remaneret ſibi. ¶ Itē ibi: charlinorum. genus eſt monete facit. c. olim. el ij. j̄. de priuile. ſicut etiam intellexi, quòd in apulia habēt vncias charlinorū. Itē ibi vix dimidiā. ſi intellectus, quòd dictio vix in effectu exponatur pro non, tunc videtur, quòd competiſſet, etiam remedium. l. ij. C.de reſcin. ven. Sed ideo illud non fuit intentatum ſecundum Inno. & Io. And. quia magis expediebant ſibi dicere contractum venditionis fuiſſe ſimulatum, & reuera fuiſſet cõtractus pignoris propter fructus computandos in ſortem, quod non fit, quando intentatur remedium dictæ legis. ij. facit, quod hr̄ in c. penul. ſ̄. de re. eccl. nõ alie. Nam tunc cõtractus eſt validus, ſed venit reſcindendus, vt dictum fuit. ſ̄. eo. c. cum dilecti. & tangitur. j̄. eo. c. penul. ¶ Si autem dicas, q dictio vix, notat veritatē, quia interdū dicimus, quòd id, quòd vix fit. l. vix exteris. ff. de iudic. tunc, non habuiſſet locum remedium. l. ij. ex quò non fuiſſet deceptio vltra dimidiā iuſti pretij. Sed ſolum in dimidia per quod not. j̄. e. prox. ¶ In gl. j. No. primo, quòd aliquando fit fraus, ſeu ſimulatio de contractu ad contractū, de quo per glo. j̄. de priui. quā io. & in l. fraus. ff. de leg. & de reg.
1 iur. certū. in vj. ¶ †Itē nota, q in contractibus ſimulatis potius attenditur, quod in veritate agitur, quàm id, quod ſimulate concipitur facit, quod hr̄. C. plus valere, quòd agitur in rubro, & nigro. & pręcipuè in
2 l. iij. ¶ †Itē no. quòd in deceptione conſideramus tēpus contractus, de qua. ſ̄. eo. cum vnico. ¶ Item not. quòd ex conuentione de reuendendo ad certum terminum contractus venditionis præſumitur ſimulatus concurrente altero, ex quò ſm do. Ant. vel quòd venditor, dum peteretur pecunia mutuo inductus eſt ad vendendum cum pacto prædicto, vel qñ ꝑtiū, non commenſuratur valori rei venditæ, vt quia valde minus eſt pretium, q̄ valeret. ſed do. Pe. hic aliter vr̄ colligere notabi. vnde no. ſm eum, q licèt pactum de reuendēdo de ſe ſit licitū. l. ij. C.de pac. in empt. & antequam

a Fict' emptor. Ad intellectum huius c. & eius materiæ, uide Pau. de Ca. in conſilio. cclxxxv. Incipiē. ad primū quæſitum & oēs canoniſtas in c. conſuluit. infra de vſur.

antequam redimatur res emptor lucretur fructus,vt
3 patet.† Et no.per gl.ĩ.de vſu.conq ieſtus,tamen hoc
fallit, quando cum pacto de reuendendo concurrũt
aliæ coniecturę propter quas pręſumi poteſt contra-
ctum fuiſſe ſimulatũ.& in fraudem vſurarũ,vt hic cõ-
tingebat.nam hic ſecundum cum põderandũ erat,ꝙ
iſte de quo in litera,erat vſurarius. Item cõcurrebat,
quòd ante ſeptennium nõ poterat res redimi. Item,
quòd a principio fuit petitum pecuniã mutuari. Itẽ
cõcurrebat paruitas pretij. vnde nimirũ, ſi hoc caſu
præſumitur cõtractus ſimulatus, & factus in fraudem
vſurarum ſtante etiam pacto de vendendo, vt dici-
4 tur in litera,facit,quod.ĩ.dicetur ſuper gl.¶†Itẽ no.
illud vulgatum, quòd fraus, & dolus nemini debet
patrocinari facit.ſ.de reſcrip.c.ex tenore.& ff.de do-
5 lo.l.ne ex dolo. ¶†Itẽ nota, quòd ius compellendi
vſurarium ad reſtitutionem vſurarum, vel rei in pi-
gnus datę tranſit etiam ad heredes debitoris.Simili-
ter etiam tranſit cõtra hæredes creditorum, cum te-
neantur ſm canones, etiam pro debito defuncti.ĩ.de
ſepul.per rationes.& ĩ.de rapto.c.penul.& c.in lite-
6 ris.¶†Vltimo nota, ꝙ ex pręſumptionibus poteſt in-
terdũ deueniri ad ſententiã, qñ ſunt præſumptiones
iuris vrgentis.facit,qđ hr in c.is qui.ĩ.de ſpõ.& in l.
ſiue poſſideris.C.de probatio.& ſ.de præſumpt.af-
ferte, & præcipuè vr hoc procedere cõtra vſurarios,
qui conant quotidie occultare, & palliare ne videã-
tur facere ꝯctus vſurarios, adeo quòd de facili non
pñt cõuinci expreſſe.ideo fuit ꝯ tales laxida ꝓbatio.
ar.corũ q̃ hñtur in l.ex cõſenſu.§.ſu ꝑ plag.C.de re-
pud.facit cle.j.de vſuris, & qđ no.ẽt ꝑ Io.An.ĩ c.ex
lris.ſ.de iureiur.¶In gloſſ.iij.ibi:præſumit.hoc dixit
gl.q̃a ex tenore inſtrumẽti patebat cõtractũ eſſe ven-
ditionis,& nõ pignoris,licet pręſumetur factus ſimu-
latus in fraudẽ vſurarũ,& loco ꝯtractus pignoris.vñ
poſſet ẽt exponi lra,dũ dicit.patet.ſ.iuris reprehẽſio-
ne ꝑꝑ multas ꝯiecturas ꝯcurrẽtes in caſu iſto, facit,
qđ dixi in notabilibus. ¶In ea.gloſ.ibi.l.ij.§.ꝑꝑ hoc
aũt fuit res veſtita minus iuſto pretio, & ꝯctus ſimu-
latus in fraudẽ ꝯctus pignoris.& iõ bñ ſequit in glo.
pcius cõſiderandũ eſt qd agit, quã id qđ eſt ſcriptũ,
facit,qđ no.gl.ij.ſ. ¶In ea.gl.in fi.aduerte ſcđm do.
Ant.ꝙ gl.vr voluiſſe in effectu,ꝙ aut ꝯhentes volen-
tes mutuũ ꝯhere ſimulãt vẽditionẽ,& tunc clarũ,qđ
ꝯctus taliter ſimulatus nõ valet. Sed de eo iudicatur
vt de mutuo. vt hic probat, & in l.iij.C.plus vale.ꝙ
agi.interdũ agit,& hoc cõſtat,ꝙ tãtũmodo fit vendi-
tio.& tũc talis vẽditio valebit,& emptor interim lu-
crabit fructus donec vẽditor reddat pretiũ ipſi em-
ptori.d.l.ij.C.de pac.inter emptor. vbi aũt ſumus in
dubio gl.hoc nõ bene declarat ſcđm eũ, & doc. etiã
nõ bñ ſimiliter declarãt.¶Sed ipſe dicit,ꝙ iſta decre-
talis vr requirere duo.vt præſumat ꝯctũ fuiſſe vſura-
riũ,ſeu ſimulatũ,& fictũ,videlicet paruitatẽ pretij.&
pactũ de reuendendo ad certũ tps, & illa duo vident
etiã exigere. Hoſt.quòd per ꝓdicta conuincat de vſu-
raria prauitate ipſe emptor ꝓcipuè ex eo. q̃a paciſcit
ꝙ ad certũ tps poſſit res redimi.q̃a ex hoc apparet, ꝙ
interim vult fructus lucrari.ſola autem paruitas ꝑtij
non ſufficeret ſcđm Inn. ad ꝓſumẽdũ ꝯtractũ ſimula-
tum, niſi interueniat pactũ de reuendendo ad certũ
tempus.& ꝙ ſola paruitas pretij non ſufficiat. patet
q̃a licitũ eſt ꝯtrahentibus ſe decipere re ipſa abſq;
dolo dummodo nõ interueniat deceptio vltra dimi-
diã.l.in rẽ.§.pe.ff.de mino.& dicebat etiam Hoſt.&
hic tangit do. Ant.ꝙ ſola paruitas pretij nõ facit ip-
ſum ꝯtractũ ſimulatũ,nec ſolũ pactũ de reuendẽdo.
Sed ꝑtiũ de reuendẽdo in duobus caſibus facit ꝑtiũ
ſimulatũ. Primus eſt,qñ cõſtat vẽditorẽ præciſè pri-
mo loco pecuniã mutuari. & iſte a quo petebat vo-
luit ſibi fieri vẽditionẽ de rebus. Secundus eſt qñ cõ-
currit paruitas pretij eũ pacto de reuẽdendo maximè
ſi eſt pactũ de reuendendo in certũ tps, & non ante.
q̃a ex hoc apparet, ꝙ voluit certitudinaliter lucrari
fructus percipiendos ante dictum tps,& ſic vr gloſſ.
intelligere iſtũ tex.ſcđm do.Ant.in c.cõqueſtus.ĩ.de
vſu. facit eo.tit.cũ in dio.& xiiij.q.iij.plerиq;.& dice-
bat.Hoſt.hoc de facili ꝓſumẽdũ eſſe cõtra vſurarios.
q̃a peſſimũ genus hoĩm.& q̃a ſic pretiũ expedit aĩa-
bus eorũ.arg.c.iuuenis.de ſpõ.& j.de vſur.in ciuita-
te.nã faciũt multas fraudes. & quotidiæ nouos fin-
gũt ꝯct⁹, qb⁹ optabat ꝓuideri.& Io.An.ẽt hic expri-
mit de multis fraudibus quas quotidię excogitabãt.
facit qđ no.in Spe.in tit.de vſur.& ſic reſidet hic.do.
Ant.Et ꝑ ꝓdicta habes ex q̃bus cõiecturis præſuma-
tur ꝯtractũ vẽditionis eſſe fictũ.& ſimulatũ in fraudẽ
vſurarũ. Sed aduerte q̃a do.Flor.aliter hic vr loq in
illa mã. nã cõcludit, ꝙ aut fit pactum de reuendẽdo
poſt certũ tps.& tũc propriè hẽt locũ tex.iſte, inter-
dũ verè fit pactũ de reuendẽdo ad libitũ vẽditoris. &
tũc, aut fit pactũ de reuendẽdo pro maiori pretio, q̃
eſſet primũ, & tũc præſumit ꝯtractus fęneratitius. ꝑ
c.illo vos.ĩ.de pigno.aut fit de reuendẽdo ꝓ eodem
pretio. & tũc valebit.l.ij.C.de pact.inter empt.¶Ex
ꝓdictis dicit, ꝙ hic fuit duplex ꝓſumptio: prima ꝑꝑ
pactũ de reuendendo non ſimpliciter:ſed poſt ſepten-
niũ. Item de reuendendo pro longo minori pretio, q̃
res valeret. nã ex his ſcđm eũ præſumitur, ꝙ contra-
ctus fuerit pignoratitius: & quòd creditor voluit lu-
crari fructus ſeptẽnij pro vſuris, nec eſt veriſimile ſe-
cundũ eũ, ꝙ ſi fuiſſet vera vẽditio, ꝙ voluiſſet dari ꝓ
mino. i, q̃ valeret. Sed certè illud vltimũ nõ vr ꝓce-
dere, qñ vult dare ꝓ eodẽ ꝑtio pro quo emit, q̃a tũc
ſatis illud eſt veroſimile. & ꝑ prædicta dicit ꝯſuluiſſe
in quæſtione facti. Nã quidã habuerat a Titio certã
quãtitatem: puta centum de ꝓdio valente ducenta,
demũ per aliud inſtrumentũ promiſit Titius redde-
re prædium redditis ſibi centũ, dicit ſe conſuluiſſe, ꝙ
ex hoc nõ potuit ꝓſumi ꝯtractus fęneratitius, ex quo
nõ fuit factũ pactũ de cõputãdo fructus in ſortẽ, quo
caſu ſecus eſſet, vt d.c.illo. Et pro hoc allegat. q̃a de
natura emptionis eſt, ꝙ emptor faciat fructus ſuos:
vt hic dixit. Mi& ꝑ hoc dicit patere intellectũ huius
capituli, in quo dicit ſcribentes variare quorũ ſnĩam
dicit nõ eſſe op⁹ referre, & ad prędicta allegat, qđ ip-
ſe notauit.ſ.de iureiuran.ex his.& quod not. Cy.in
l.iij.C.plus valere.ꝙ ẽt ibi cõcludit Cy.ꝙ ibi ẽt ſi in-
teruenit pactũ de reuendẽdo,& etiã, ꝙ q̃s ſit vſura-
rius,& etiam paruitas pretij,ꝙ nõ pręſumit ꝯtractus
fęneratitius, q̃a licèt q̃s ſit vſurarius põt facere uerũ
cõtractũ emptionis.& q̃a ꝑtiũ de reuendendo eſt il-
licitũ.l.ij.C.de pac.inter emptorẽ. & q̃a ẽt paruitas
pretij ur nocere per id, qđ hr in l.dolus.ſ.de reſcin.
uẽ.& qđ ẽt hic dic't Inn.& ad.c.illo uos. rñdit ꝙ ibi
alia cõcurrebãt,uidelicet, q̃a fuit actũ,ꝙ fructus cõ-
putarent in ſortẽ. ¶Item,ꝙ ultra pretiũ aliud daret,
iõ nimirũ,ſi ibi præſumit contractus fęneratitius, q̃
ceſſant in caſu.c.cum aũt ad q̃ſitũ.nitit ibi Cy.rñde-
re,ut dixit Io.An.in d.c.illo uos. hr corruptę. poſſes
rñdere,ut uoluit.d. Flo.ꝙ hic fuit pactũ de reuenden-
do qñcunq; uoluerit uẽditor uſq; ad biennium, uel
ad aliud tps.poſſet ẽt rñderi, ꝙ multa hic concurre-
bant,ut dixi in notabilibus poſt do. Pet. & no.ꝙ Io.
An.in d.c.illo uos.ur trãſire cũ dicto Cyn.& ſilr do.
Flo.hic,& do.Pe. ¶Sed do.Ant.hic ur uoluiſſe con-
trarium,cum dicit, ꝙ qñ cõcurrit paruitas pretij,cũ
pacto

pacto de reuendẽdo,ꝙ pſumitᷣ ꝯtractus fęneraritius,
maximè ſi pactũ eſt de reuendendo poſt certum tp̃s
vel ſimpl̃r,qñ placuerit vẽditori,& idẽ vr̃ voluiſſe gl.
in c.ꝯqueſtus.ĩ.dᷣ vſu.vbi gl.vr̃ aperte velle, ꝙ parui
tas pretij cũ pacto de reuendendo qñcunq; placue-
rit vẽditori facit pſumi ꝯtractum vſurariũ , pcipuè ſi
emptor cõſueuit exercere vſuras.allegat,qđ hr̃ in d.
c.illo vos.ibi ponitur dictio,pręſertim,quę importat
idẽ,qđ maximè, & ſic vr̃ gl.prædicta voluiſſe,ꝙ etiã
in nõ cõſueto fęnerari præſumitᷣ ꝯtractũ fore pigno-
ratitiũ , & iſtud etiã vr̃ tenuiſſe Archi.xiiij.q.iij.in c.
pleriq;. & iſta pars ſatis vr̃ rõnabilis,ex quò ſubiũgitᷣ
paruitatẽ pretij interuenire.tñ,vt dixi, Cy.voluit cõ
trariũ,qđ vr̃ ſequi.Io.An.in d.c.illo vos. & ẽtd. Flo.
& do.Pe.hic,& reuerà ad iſtum tex. & ad dictũ.c.il-
lo vos.tenẽdo opi.Cy.& ſequaciũ poſſet rñderi.vt ſ.
dictũ eſt,tñ pp fraudes,quæ quotidiæ fiunt in fraudẽ
vſurarũ ſatis vr̃ ꝙ rõnabiliter poſſet teneri opi.gl. in
d.c.cõqueſtus.quã ſequitᷣ Archi.in d.c.pleriq;.& d.
6 Ant.hic.¶†Et not.etiã,vt tãgit Bal.in d.l.iij.ꝙ qñq;
cõtractus venditionis fit ſimulatè,vt qa cõtentatᷣ cre
ditor a quo petitᷣ pecunia mutuo mutuare.ſed dicit,
ꝙ ꝓ ſui ſecuritate vult,ꝙ fiat inſtrumentũ vẽditionis
de aliqua re cũ pacto de reuẽdendo . Interdum autẽ
verè fit cõtractus vẽditionis , ſed fit in fraudẽ vſura-
rum, vt qa debitor petit pecuniã mutuo . Sed ſi vult
ipſe debitor vendere ſibi talem rem pro tanto pretio
cũ pacto de renendẽdo, ꝙ ipſe eſt cõtentus ſic eme-
re.Nã hoc caſu ſcđm Bald.erit verus cõtractus ven-
ditionis factus in frandẽ vſurarũ.& ſic ſumitᷣ,ex quò
originalis cauſa fuit mutui petitio.facit,qđ hr̃ in tex.
7 iſto,& ꝙ ſuperius dixi. † An aũt poſſit ſimulatio ꝓba
ri per teſtes. glo.in §.ſi vero aliquod tale.in Auth.de
fide inſtru.& cautela,vt hic.tangit do.Pe.vr̃ velle,ꝙ
ſic vbi cõtractus fuiſſet factus in ſcriptura,ſeu in ſcri
ptis , ita ꝙ ſcriptura eſſet de ſubſtantia. qa tunc non
poſſet ꝓbari,niſi per cõtrariã ſcripturã.facit,qđ legi
tur,& notatur in l.generaliter.C.de non nu.pec.ipſe
tñ do.Pe.hic fuit ſecutus quãdã diſtinctionẽ quã po
ſuit Cy.in l.optimã.C.de cõtrahẽ.& commit.ſtip.in
iiij.q.ꝙ mihi nõ placet,qa fundatur ex.l.antiqua.C.
ad Vell.& ex.l.fi.C.arbi.tute.ꝙ iura loquũtur,qñ ex
ſcriptura ſurgit pſumptio iuris. & de iure,cõtra quã
non admittitur probatio in contrarium. vt no.ĩ.in c.
is qui.de ſpõſ.¶Itẽ aduerte,qa licèt dixerim,ꝙ iſte.
M.de quo in litera erat vſurarius,vt etiam voluit hic
Egi.tñ poſſet dici,ꝙ hoc nõ bñ apparet ex litera.nec
obſtat litera,dũ dicit per canonẽ ꝯtra vſurarios, &c.
qa põt intelligi,ꝙ voluit mutuare faciẽdo contractũ
mutui ſub vſuris ne poſſet ꝓcedi ꝯtra eũ per canonẽ
ꝓmulgatũ ꝯtra vſurarios.¶In glo.pe.ibi:& ſi qõnes.
ſolue,ꝙ ibi receptio paruę rei nõ inducit ſimoniã pci
puè attẽta qualitate pſonæ recipiẽtis. vt hic,aut par-
uitas pretij inducebat magnã læſionẽ. ideo hic põde
ratᷣ. ¶In ea.gl.ibi.l.dolus,ibi dr̃,ꝙ dolus nõ arguitur
ex paruitate pretij,niſi qualitas facti aliud ſuadeat.&
ita cõtingit hic,qa cũ qualitate ptij ꝯcurrebat quali
tas facti pp quã pſumitᷣ fraus . quia interuenit vltra
8 qualitatẽ ptij pactũ de reuẽdẽdo poſt tp̃s. ¶†In ead.
gl.ibi: ſi vſusfructus.ibi dr̃ ꝙ qñ vſusfructus alicuius
rei datus fuit in dotẽ viro,qa vſusfructus eſt ſeparabi
lis a perſona ſoluto m̃rimonio ꝑ diuortiũ nõ poſſet
reddi ipſe vſusfructus mulieri.iõ ex quadã neceſſita
te põdera ꝑ legẽ, ꝙ mulier cõducat ab ipſo viro cõ-
moditatẽ vſusfructus ſoluẽdo annuatim vnũ nũmũ ,
vel vnum bolendinũ.& ſic caſus ille eſt valde diuer-
9 ſus huius decre.& ꝑ ꝯñs nõ obſtat.¶†Extra glo.ad-
uerte , qa dixit hic Hoſti.ꝙ fęneratores multas frau-
des, & multas baratarias quotidie faciẽdo nũc emẽ-
do,nũc partim emẽdo,& partim vẽdẽdo ĩ fraudẽ vſu-
rarũ,ꝙ vere dñr baratariæ ſm eũ:qa eos ducũt ad ba
ratrũ.i.ad infernũ.& Io.An.etiã hic exprimit aliquas.
fraudes.nã dicit,ꝙ vbi emunt rem aliquã cũ pacto de
reuendendo,nolũt ꝙ de ipſo pacto de reuẽdendo ap-
pareat in inſtrumento venditionis . ſed in alio de per
ſe . & quando emunt volunt,ꝙ appareat aliquo mo-
do pactum de reuendẽdo. ſed quòd debitor ꝯfidat
de eo,vt fit de vno ſacriſta. ¶Itẽ qñq; nolũt reuẽde-
re, vel facere inſtrumentũ abſolutionis , niſi debitor
econtra abſoluat eum ab omni eo,quod poſſet pete
re occaſione vſurarum, & quãdoq; etiam faciunt fie
ri ceſſiones in ſibi amicos,vel ꝯiunctos de eo , quod
poſſet peti nomine vſurarũ.& dicit Io.An.quòd bo-
num eſſet prouidere ꝯtra tales fraudes.& pcipuè ſm
eum poſſet fieri cõſtitutio ꝙ ſi poſt prædicta de qui-
bus eſt ſuperius dictum reperiretur quẽ exercuiſſe
vſuras poſt dicta inſtrumenta, quòd præſumerentur
ſacta in fraudem vſurarum.& quòd nõ tenerent ceſ-
ſiones neq; liberationes de quibus.ſ.Dicit ẽt , quòd
qñ faciunt fraudẽ dãdo pecuniam alicui ad negotiã
dũ ĩ certa arte, eũ tñ ille nullo mõ negotietᷣ.Itẽ qñq;
vẽdũt aliq rẽ petenti pecunias mutuo, & poſtea reci
piunt ꝓ lõge minori ptio ꝙ vẽdiderũt, & iſti vocantᷣ
ſcochi vulgariter, dicebat ẽt d. Pe.ꝙ uidit quẽdã mu
tuãtẽ gratis:ſed ſi in termino nõ ſoluatᷣ : tũc ſi ei ali-
quid emolumenti dabatur ſcilicet ſub titulo dona-
tionis differebat exactionem,aliàs ſe difficilem red-
debat in exactione , & fortiter moleſtabat debitorẽ.
& ſi ẽt ſoluebat in termino,ſi aliqd ultra ſortem non
dabat ſcilicet ſub ti.dõnis, alia uice non mutuabat .
Nã ſm eũ iſte erat uſurarius ſaltẽ mẽtalis: licèt nõ fa
ceret expſſum pactũ dᷣ uſu.facit,qđ hr̃ ĩ c.fi.ĩ.de uſu
ris.& dicit ẽt,ꝙ aliq uſurarij nõ ſcribunt id, qđ reci-
piunt de uſuris . uel ſi ſcribunt : ſcribunt in ſchedulis
quas poſtea lacerãt,& ſic de facili nõ poſſunt cõuin-
ci dᷣ uſuris.facit cle.j.de uſuris.unde ipſe dicit,quòd
ſatis vr̃ de iure poſſe dici , ꝙ qñ nõ apparet aliquem
feciſſe aliud exercitiũ quàm mutui,& apparet,quòd
ualde eſt ditatus ultra ꝙ a principio haberet ante di
ctum exercitium, quòd ſatis præſumitur ipſum fuiſ-
ſe ditatum ex uſuris.& ideo uᷣ quòd ex tali præſum
ptione poſſet cõdemnari ad reſtitutionẽ uſurarum .
facit,quod no.Bar.in l.fi.ff.de quæſtio. & Io.And.in
c.ex lr̃s.ſ.de iureiur. & maximè uᷣ procedere quod
dixi qñ alia cõiecturã nõ apparebit ex qua poſſet di
ci ipſum lucratum fuiſſe:alias quod exercitio mutui
& fama etiam uicinię hoc habebat , quòd ex exerci
tio mutui fuit lucrat⁹ illa , quę appareat ipſum fuiſ-
ſe lucratum poſt dictum exercitium . & ad hoc facit
glo.ualde notabilis. licèt ipſe non alleget in c.ꝙꝙ.in
uerſi.alioquin.de uſuris.in vj.ubi eſt bona gl.& adde
etiam ſuperius dictis,quòd de hoc caſu quo dixi cõ-
tractum uenditionis præſumi ſimulatum multo for-
tius præſumetur,ſi in contractu ſint adiecta illa uer-
ba,ꝙ uenditor uẽdit uere rem,& non fictè, aut ſimu
latè.quia talis clauſula non conſueta apponi inducit
maiorem ſuſpicionem, & maiorẽ pſumptionem ſm
Bal.in d.l.iij.& no.gloſ.in l.ſi qs ſub conditione.ff.
10 de condi.inſt.quod tene menti † An autem iuramẽ-
tum præſtitum ſuper cõtractu impediat dici de ſimu
latione.glo.vr̃ velle,ꝙ no.in d.l.iij.& idem do.Flor.
& do.Pet.hic.qa cũ deficiat conſenſus in contractu
ſimulato non extenditur iuramentum ad ipſum per
id,quod hr̃ in l.fi. C.de non nu.pecu.quod vr̃ intel-
ligendum,niſi expreſſe fuiſſet iuratũ oĩa,& ſimilia in
inſtrumento contenta eſſe vera: quia tunc allegandæ
ſimula-

ſimulationē veniret ꝯ iurm̄. ſecus qñ ſiſr iuraſſet nõ ꝯuenire.facit,qđ no.Bar.in d.l.fi.& do. An.in c ꝯtin gat.de iureiu.circa fi.& qđ ibi ēt plenè dixi, dicit ēt hic do.Flo.ꝗ licèt in inſtro ſit renunciatū oĩbus exceptionibus comparentibus, ꝗ nihilominus poterit opponi exceptio ſimulationis: qa talis renūciatio ēt ceenſeť ſimulata.vt not.Bar.in l.nemo ꝑt.ff.de le.j.& hoc qñ fuit facta in ipſo inſtro. ſecus ſi ex interuallo poſt inſtrm̄ cõſectū.ar.l ij.C.qđ me.cā.& no.Bar.in d.l.nõ oportet.& adde ēt qđ no.ꝑ ipſum Bar.ĩ l.emptor.ff.de aqua plu.arcē.ibi tāgit, in ex ꝯctu ſimulato trāſferť dñiū,vel poſſeſſio.& ꝯcludit,ꝗ no.de quo dicēdum,vt ibi per eum. Bal.& Dy.l.iij.additio eſt.

S V M M A R I V M.

1 *Obligatio, ſi eſt alternatiua libellus alternatiuus procedit, & ſimiliter ſententia.*

2 *Tempus initi contractus inſpici debet quò ad valorem rei quādo ad deceptionem vltra dimidiam iuſti pretij agitur.*

3 *Læſio vſque ad dimidiam iuſti pretij toleratur, ſed non vltra.*

4 *Ad concludendum contractum reſcindi debere propter deceptionē vltra dimidiam iuſti pretij, ſufficit concludere venditorem eſſe deceptum vltra dimidiam iuſti pretij, licèt non determinetur in quantū.*

5 *Sententia incerta quandoque valet.*

6 *Contractus in quo apponuntur iſta verba (vendit rem pro tanto pretio, & ſi apparet rem plus valere donat quantitatem in qua plus valere reperitur) an venditor videatur excludi propter donationem, ita ꝗ ſi ſit deceptus vltra dimid.iuſ.pre.agere non poſſit.*

7 *Valorem rei ſcire, an præſumatur, quis in dubio.*

8 *Clauſula iſta (ſi plus valet donat illud, &c.) qd operetur, & nu. 10.*

9 *Indefinita quando æquipolleat vniuerſali.*

11 *In deceptione vltra dimidiam iuſti pretij, an procedat libellus in quo ſolum petitur reſcindi contractus.*

12 *Tranſactio in qua aliquis vltra dimidiam iuſti pretij decipitur, an valeat.*

13 *Condictiones omnes ſunt actiones perſonales.*

14 *Actiones perſonales, quæ intelliguntur introductæ a iure ciuili ſunt perpetuæ.*

15 *Nomen actionis ſcdm canones nõ eſt neceſſario exprimēdū in libello.*

16 *Minor iurans non venire cõtra vēditionem ratione deceptionis vltra dimidiam iuſti pretij, an ſibi præiudicet, & ſimiliter, ſi iurat non cõtrauenire ratione minoris ætatis, an ſibi præiudicet.*

17 *Minor iurans non venire contra contractum de iure, vel de facto, ſi non fuit certificatus de beneficio reſti.in integrum, præſumitur illud ignoraſſe.*

18 *Velleianum ignoraſſe præſumitur mulier, niſi fuerit certificata.*

19 *Iurans præſumitur certificatus de eo ſuper quo iurat.*

20 *Contrauenire non dicitur, qui petit reſtitui.*

21 *Minor iurans non præiudicat ſibi in beneficio ſibi competente rõne minoris ætatis, ſcilicet beneficio reſtitutionis in integrum.*

22 *Contra non venire promittens, vel generaliter renuntians beneficio ſibi competenti non per hoc uidetur renunciaſſe beneficio reſtitutionis in integrum.*

23 *Reſtitutio in integ.non datur contra iuramentum a ſe præſtitum.*

24 *Abſolutionem petere, an poſſit, qui iurauit non contrauenire.*

25 *Procedi qualiter debeat in materia deceptionis ultra dimidiam iuſti pretij.*

26 *Error in deceptione iuſti pretij quomodo probetur.*

27 *Valor rei in deceptione iuſti pretij qualiter probetur.*

28 *Dictio, ultra, quid operetur in teſte q dicit, quòd talis res ualebat decem, & ultra.*

29 *Tempus contractus, an ſit inſpiciendum in æſtimatione ualoris rei.*

30 *Sententia in deceptione ultra dimidiam iuſti pretij qualiter pronunciari debeat.*

31 *Stipulatio ſapit naturam contractus cui adijcitur.*

32 *Feudum non datur pro pretio, ſed ex amore, & gratia.*

CVm cauſa. Idem dicit in ſumma quod cap.cum dilecti. ſ.co.vel põt ſic ſummari ſm do.Pe.venditor [a] deceptus vltra dimidiam iuſti pretij agere põt, vt res ſibi redempti pretiū acceptum reſtituať, vel iuſtū pretiū ſuppleať. & in hoc caſu electio eſt emptoris.h.d.in primo recitat factū.ſ.in ſcđa diffinit.

1 ¶ †No.ꝗ vbi obligatio eſt alternatiua ꝓcedit libellus alternatiuus. & ſiſr ſnĩa alternatiua, quinimo ſi libellus præciſè in altero alternatiuorū ꝯcluderet: ſnĩa ſiſr nõ valeret.ſ.co.c.cū dilecti. & ibi dictū fuit.ꝗ in debito alternatiuo ēt ſi ſit alternatiuū ex diſpoſitione iuris.electio eſt debitoris. facit reg.in alternatiuis.de reg.in vj.Idē ſi eſſet debitū alternatiuū ex diſpoſitione hoĩs.l.plerūq;. ad fi.ff.de iure do. & facit dicta re.in alternatiuis. Si aūt eſſet debitum alternatiuū.ex diſpoſitione teſtamenti: tunc recurrendū eſt ad no.per glo.& doc.in l.Lucio.ff.de leg.ij.qa in dubio electio eſt legatarij,vt ibi not. niſi aliud appareat

2 ex verbis ꝓlatis ꝑ teſtatorē. ¶ †Itē no.ꝗ ad ponderādum deceptionē vltra dimidiā iuſti pretij attendi dēt tp̄s initi contractus,quò ad ↄſiderādū valorē rei.fa-

3 cit,qđ no.ſ.co.dilecti. ¶ †Itē no.ꝗ tolerať læſio vſq; ad dimidiā iuſti pretij incluſiuè: ſed nõ vltra in rē eſſe põt, qa qñ actus participat de pluribus regulatur

4 a potentiori.l.qritur.ff.de ſta.ho. ¶ †Itē no.ꝗ ad concludendū contractū eſſe reſcindendū propter deceptionē vltra dimidiā iuſti pretij. ſufficit cõcludere venditorē eſſe deceptū vltra dimidiā iuſti pretij: licèt nõ determineť:in quantū vltra ſit deceptio: vt probatur ex iſto.tex.iuncto.c.cū cā.ſ.de reſti.qđ e.eſt pars huius.& ex hoc habes.ꝗ ꝓbatio incerta releuat probādum qñ eſt certa ſaltē reſpectu concludēdi intentionē agētis, dato ꝗ nõ ſit certa in aliquo particulari vltra ipſam intentionē: & ex hoc habes, ꝗ aliqñ valet ſnĩa incerta ꝓ parte, qñ eſt certa ſaltē reſpectu eius, qđ requiriť ad concludēdū intētionē agētis.quod eſt no.ſcđm do.Ant.ꝓ practica. licèt dicat,quod ꝯ iſtā practicam videatur facere tex.coniuncta gl.in d.c.cū cauſa. Sed certè,ſi bñ põderētur text.gl.ibi nõ faciūt ꝯ practicā prædictam.imo potius faciūt ad prædictā, qđ hř.ſ.de transla.ꝑla.in c.literæ.ſ.de dilatio. ¶ Aduerte,qa in exactione, ſi emptor elegit ſupplere iuſtum pretiū oportebit liquidari quātum res valebat tp̄e vēditionis. & ſic in quātum pluris vltra dimidiā iuſti pretij fuerit deceptio: vt ꝓbatur in c.cū cauſa.ſ. de reſti.& facit ad prædicta,quod legitur, & no.in l.j.& ij.C.de ſen.q ſine certa quanti.ver.interdū. ſufficit in executione ſnĩæ certificari. ¶ In gloſ.j.ibi.Sed primū verius eſt.& hæc opinio cõiter tenetur.& ſequtur in l.ij.C.de reſcin.vē.& pro iſta opi.etiā facit: qa ſcđm aliā opi.quā ponit gl.non eſſet reperire caſum deceptionis.& ſic vř eſſe contractus ſine ꝑtio,qđ nõ poteſt eſſe in emptione, & venditione.l.inter partē.§.ſine pretio.ff.de contrahen.emp.& inſti.eo.titu.§.

5 item pretium. ¶ †In ea.gl.in fi.Aduerte,qa põt eſſe dubiū qd ſi in contractu ſunt appoſita verba,quæ vt plurimū apponuntur,vendit rem tāto pretio:& ſi apparet rem plus valere donat iſtam quantitatē,in qua plus valere reperitur:an tunc poterit habere locū remedium huius.c.& d.l.ij. C.de reſcin.ven.quidā dicunt,ꝗ nõ.qa vř tūc venditor excludi ꝓpter donationem.per id,qđ hř in l.cū in venditione.& in l.ſi quis donationis.ff.de cõtrah.emp. & hanc vř tenere Azo in ſum. de reſcin. vend. & Nico. de Matha. vt refert Bal.in d.l.ij.C.de reſcin.vend.in ij.ſeu.vj.queſt.Sed Bar.in d.l.ij.tenuit cõtrariū ex eo,qa iſta donatio inquantum donať id, quod plus valet videť referri ad modicam quantitatem. arg.l.hæc aditio.ff.de verb.ſig.& quod hř in l.cū furti.ff.de iureiur.& iō vř ꝗ nõ obſtāte dicta donatione fuit læſus vltra dimidiā iuſti ꝑtij.Primū tñ dictū magis ſibi placet.& hoc dicit ꝓcedere in ignorante valorē rei:in ſciente aūt dicit ſecus:qa nõ hēbat remediū dictę.l.ij.nec huius.c.etiā poſito,

[a] Vēditor. Ad materiā huius text. adde Paul. de Caſt.in l.ij.C.de reſcin.vē.Io. de Por.in l. ſi quis cum aliter. de ver. obliga. no.do.ale. in conſilio. ccxxvij. in 2.parte.vbi pulchras limitationes ponit,

poſito,ꝙ nõ fuiſſent adiecta illa verba,ꝙ donabat id
in quo plus ualebat. arg.l.j.in fi.ff.de ac.emp.& fa-
cit quod hr̃ in l.quæritur.§.ſi vẽditor.ff.de ędi.edic.
de quo etiã in Spec.eo.ti.§.nũc dicendũ.ver.quid ſi
aliquis. & ver.ſequentibus.etiã tractatur de materia
huius.c.& dicit do. Pet.hic,ꝙ ſi id,quod accedit iu-
ſto pretio aſcenderet in tantã ſummã,ꝙ ſi expreſſe
donaret requireret inſinuatio ſm̃ ea,ꝗ habent in l.
ſancimus.C.de don.etiã hoc caſu reqreret inſinua-
tio.arg.l.ſi qs obłone.cũ ibi no.p gl.ff.de reg.iur.aſs
quatenus eẽt vltra dictã ſummã & reqreret inſinua-
tio nõ ꝑiudicaret ſibi etiã ſciens valorẽ rei. ¶ Itẽ ad-
uerte inquãtum dixi ſcientẽ valorem rei facere ſibi
ꝑiudiciũ,limitat Bald.in d.l.ij.in ij.q.niſi fortè eſſet
perſona,ꝗ potius ex ſimplicitate videret venditionẽ
facere ꝗ̃ ex deliberatione,puta ſi eſſet mulier, vel ru
7 ſtic⁹.facit.l.regula.§.j.ff.de iur.& fac.ign.¶†An aũt
in dubio præſumat qs ſcire valorem rei ſuæ.text.eſt
notabilis iuncta gl.in l.quiſquis. C.de reſcin. vend.
ꝙ in dubio nõ ꝑſumit ſciuiſſe,ſi reperiret deceptio
vltra dimidiã iuſti ꝑtij: qa non eſt veriſimile,ꝙ ſi ſci-
uiſſet voluiſſet ſibi ꝑiudicare in tãta quãtitate:qđ te-
ne mẽti. licèt Bald.aliter videat diſtinguere in d.l.ij.
8 ¶†Itẽ ẽt aduerte,qa dixit Bal.in ꝑalle.l.ij.ꝙ opi.Bar.
poſſet eſſe vera qñ ſimplr dictũ fuit.& ſi plus valet il
lud donat.ſec⁹,ſi vniuerſaliter fuit dictũ,& omne,&
totũ in quo plus valeret donat.dicit tñ,ꝙ de cautela
eſt,ꝙ vltra ꝑdicta adijciant illa verba,etiã ſi illud in
quo valet ꝯſiſtit nedũ in parua: ſed ẽt in magna,vel
9 maxima quãtitate. p Bar.tñ põt allegari, qa† indiſ-
finitũ videretur ęqpollere vniuerſali.l.ſi pluribus.cũ
ibi no.ff.de le.ij.& no.de elect.vt circa.in vj.& ſic,ꝙ
idẽ ſit dicere.& ſi qd pl⁹ valet donat,qđ eſt dicere.&
10 omne,& totũ in quo pl⁹ valet donat.¶†Itẽ aduerte,
qa ꝯ Bar.facit: qa ẽt ſi dicta verba nõ apponant non
poſſet rõne modicę læſionis vẽditor agere, quinimo
nec ẽt vſq; ad dimidiã incluſiuè,dũmodo non eſſet
vltra dimidiã iuſti ꝑtij,vt hic dicit gl.j.& iõ vr̃ ꝙ adie
ctio illorũ verborũ. & ſi qd plus valet,& tũc debeat
aliqd opari,qđ nõ cõtingeret ſm̃ opi.Bart.Sed ſi vis
ſaluare opi.ſuã:potes dicere,ꝙ illa verba intelligunt
ꝑlata gr̃a dubitationis tollendę. arg.l.ſi mutuã.§.nõ
iõ.ff.man.nõ aũt ex eo, qa p illa voluit ſibi facere ꝑ-
iudicium in tã enormi quantitate quãta eſt quãtitas
vltra dimidiã iuſti pretij. tñ veroſilr tãtã quãtitatem
nõ donaſſet,ſi ſciuiſſet.arg.l.cũ de indebito.ff.de ꝓ-
11 ba.¶†In gl.ij.ibi:ad reſciſſionẽ ꝯctus. intelligit dom.
Ant.gl.iſtã velle,ꝙ ꝓcedat libellus,ſi petat ſolũ re-
ſciſſio ꝯctus quaſi in obligatione ſit reſcindere ꝯtra-
ctum: & in facultate emptoris addere pretium. Sed
certè gl.hoc nõ dicit,ꝙ agebat ad reſciſſionẽ cõtra-
ctus,niſi emptor vellet ſupplere iuſtũ pretiũ. & ſi ita
exꝑſſe dixiſſet nõ egiſſet ad reſciſſionẽ ſolũ ad ꝗ̃ ſo-
lam nõ dẽt agi tenẽdo opi.ꝙ alternatiuè vtrũq; ſit in
obligatione.ſ.rẽ reſtitui reddito pretio recepto, vel
iuſtũ pretiũ ſuppleri. de quo plenè dictũ fuit.ſ.eo.in
12 c.dilecti.& aliquid tanget poſt gl.¶†In ea.gl.ibi: ſe-
cus eſſet:& ſic remanet glo.in cõcluſione,ꝙ in tran-
ſactione nõ habeat locũ remedium.l.ij.C.de reſcin.
ven.nec huius.c.& iſtã opin.ẽt tenuit Dyn.in l.Lu-
cius.§.fi.ff.ad Treb.& ſequit Pet.& Cy.in l.ij.& Io.
An.hic,& etiã Spe.in tit.de empt.& vend.§ nunc di
cendũ.ver.quid de trãſactione,ſed Bar.in d.l.ij.tenet
ꝯtrariũ.& ſic dicit velle gl.in d.l.Luci⁹.§.fi.ad Treb. vi
delicet,ꝙ remediũ.l.ij.& l.ſi qs cũ adiecta.ff.de ver.
obl.habeat locũ in trãſac.ſicut ẽt in alio ꝯtractu, qñ
reperit deceptio vltra dimidiã iuſti pretij,eſt tñ dr̃ia
in modo ꝯſiderãdi,& ęſtimãdi læſionẽ, & deceptio-
nem in contractu trãſactionis, ſiue petatur reſtitutio
ex remedio iuris cõis, ſiue ex remedio ſpeciali reſti-
tutionis in integrũ ab alijs cõtractibus, qa in tranſa-
ctione,quò ad põderũdũ læſionẽ,ſeu deceptionẽ nõ
hr̃ reſpectus ad verã rei ęſtimationẽ ſimpliciter: ſed
habebitur reſpectus ad valorem rei conſiderato du-
bio euentu: & tunc tali læſo,ſeu decepto ſuccurrere
tur per remedium iſtorũ iuriũ:aliàs ſecus ſed in alijs
contractibus hr̃ reſpectus ad veram rei æſtimationẽ.
& per prædicta dicit Bar.in l.ſi quis cum aliter.alleg.
& in l.ſi ſocietatem.§.arbitrorũ.ff.pro ſocio.ꝙ in ar-
bitramentis,& laudis,ſi petatur arbitramentum, ſeu
laudũ reduci ad arbitrium boni viri ad detegendum
& probandum iniquitatem arbitramenti:non dẽt ha
beri ſimplex reſpectus ad veram ęſtimationẽ rei, vel
iuris ſup quo eſt laudatum. Sed dẽt haberi reſpectus
ad æſtimationẽ ꝯſiderato dubio litis euentu, vt ſi il-
lo attento vr̃ pars dãnificata,ꝙ debeat fieri reductio
ad arbitriũ boni viri,tunc debebit deduci. Et ꝓ hoc
facit ſm̃ eũ: qa arbitramentũ obtinet vim tranſactio
nis:vt no.in auth.ſi vero contigerit.C.de iudic.& in
corpore vnde ſumitur valet ius, ſi ꝯtigerit in Auth.
de iudi.col.ix:& facit,qđ no.Io.An.poſt Inn.& Ho-
ſti.ſ.de iureiu.Quintauallis.Et no.bñ ex gl.ſcđm d.
Ant.ꝙ eo ipſo, ꝙ a lite diſceditur dr̃ habere cõmodũ
& vtilitatem ex actu p quẽ diſceditur.& ſic facit ſm̃
eũ,ꝙ tranſactio facta per eccleſiam,ſeu ꝓ ipſa eccle
ſia & alia vtilitate nõ quæſita in dubio ſit valida: qa
in dubio ꝑſumitur eſſe vtilis eccleſiæ,vt hic vr̃ velle
gl.ꝙ intellige verum: licèt ipſe non dicat,niſi appare
ret illam factã eſſe ſuper debito liquido ipſi eccleſię.
per ea ꝗ no.p gl.& doc.in l.ꝑſes.C.de trãſa.& qđ di
13 xi i d.c.j.ſ.de depo.¶†Sed aduerte,qa licèt gl.i d.l.
Lucius.§.j.i d.l.n.ſi benè põderent verba eius,velit
opinionem Bar.valet ꝙ ſi reperiat qs deceptus vltra
dimidiã eius, quòd valet res habito reſpectu ad du-
bium litis euentum, ꝙ tunc etiam taliter decepto in
tranſactione ſuccurratur.facit,qđ no.gl.in l.p diuer
ſas.in gl.magna.C.mandati.& hanc opi.etiam ſequ-
tur do.Flo.& ẽt Ia.de Ra.in dicta.l.ij.& etiam Bar.&
Angel.ibi tñ,vt dixit Io.An.hic. & Spe.in loco ꝑal-
legato.ſequuntur opi.gl.hic poſitę, & etiam Dyn.in
d.l.Lucius.§.fi.& Bal.in l.ij. C.de reſcin.ven.in viij.
oppoſitione dicẽs ſnĩam illam eſſe communem do-
ctorum,& eſſe veriorem ſm̃ eum, & ſnĩam Bar.eſſe
erroneã,mouet p tex.in d.l.Lucius.§.fi.qui ſimplici
ter,& indiſtinctè vr̃ innuere,ꝙ ſi interueniſſet trãſa-
ctio nullum remediũ daretur.Scđo ꝓ hoc alle.l.j.C.
de plu.peti. ¶Itẽ tertio,quia ſnĩa,& tranſactio ęqui-
parantur.l.poſt rem.ff. de re iudic.l.ſub ſpẽ ergo nec
tranſactio.Quarto pro hoc allegat:qa in actu libera-
torio non haberet locum remedium dictæ.l.ij.per.l.
ſub prætextu.C.de trãſac.allegat etiam hic do.Pe.l.
ſi inter.ff.de pac.ſed certè illa modicum facit, alleg.
etiam.l.tale pactũ.eod.titu.vbi confeſſio ad liberan-
dum valet etiam ſine cauſa. per prædicta concludit
Bal.in vera tranſactione opi.communem dat verio-
rem,dummodo ceſſet fraudis continuum per id, qđ
hr̃ per.l.in ſumma.cum ibi not.ff.de condi. inde.ibi
quaſi aũt tranſactione. & ſic in arbitro idẽ dicit: qa
ſecundum eum arbitrator debet habere reſpectum
ad veram ęſtimationem,nec in eo videtur habendus
reſpectus ad litem, cum coram eo non dicatur eſſe
iudicium,nec lis,nec conſequenter res litigioſa, vt
voluit Innocen.in c.Quintauallis. ſupra de iureiur.
Prætere a ſecundum eum arbitrator poteſt aſſumi ſu
per pretio declarando quo caſu etiam non poteſt tra
ctari de dubio litis. facit,quod habetur in l.fi.de cõ-
trahen.

An in trã-ſactione habeat locum remedium l.ij.C.de reſcin.vẽ.ad. de hic do. Abbat. l.ij. col. verſi.j. gl.fi. & do. Andr. Sicu. in v.colum. verſ.ſed an hẽat locũ. nu.14.

trahen.emp.& hãc partem tenet etiam Salic.in d.l.
ij.& etiam do.Pe.hic.¶ Sed aduerte primo: q̃a ſi te-
nemus contractum tranſactionis fore contractum
ſtricti iuris. de quo plenè dixi quid tenendum in c.j.
s̃.depoſi.clarum eſſet,quòd non habet locum reme-
dium.l.ij.nec huius. c.cum illa iura loquũtur,& in-
telligant̃ in contractu bonæfidei ſecundum omnes.
¶ Sed poteſt tunc dubitari , an habeat locum reme-
dium.l.ſi quis cum aliter.ff.de verb.obli.quod ſecũ-
dum omnes habet locum in contractibus ſtricti iu-
ris:illud tetigi in c.cum dilecti.s̃.eod.vnde tunc po-
teſt dubitari,quæ opi.ſit verior:an opi.Bar & ſequa-
cium:an vero opi.huius gl.& ipſius Io.An.& ſequa-
cium.Nã vr̃ q̃ poſſet defendi opi.Bar. ¶ Pro qua fa-
cit,quod benè no.gl.in l.per diuerſas . C.manda.&
gl.dictę.l.Lucius.§.fi.Si benè ponderentur verba gl.
Item ſatis videtur ęquum,q̃ ſi tanta deceptio reperi
tur in ipſa tranſactione , ita quòd ſit vltra dimidiam
reſpondetur,quòd debeat ſubueniri parti læſæ.argu.
eorum , quæ habentur in dicta.l.ſi quis cum aliter.
nec obſt.tex.in d.l.Lucius.§.fi.quia licèt ſimpliciter
videatur loqui, vt non audiatur quis qñ eſt facta trã-
ſactio:tamen poteſt intelligi,& limitari,vt ibi voluit
glo.niſi reperiatur quis deceptus vltra dimidiam: ẽt
attento dubio euentu litis.& eodem modo poteſt re
ſponderi ad.l.j.C.plus valere.& ſimiliter ad.l.ſub p̃-
textu. C.de tranſact.nec ob.etiam,dum dr̃ q̃ ſnĩa,&
tranſactio æquiparantur:q̃a illud vr̃ ꝓcẽdere qñ eſ-
ſet eadem ratio.facit.l.illud.ff.ad l.Aq̃l.& s̃.de trãſ-
la.p̃la.c.ij. Sed hic nõ vr̃ eſſe eadẽ rõ. Nam poſt ſen
tentiam cõpetit remedium appellandi. ideo ſi pars
non appellaſſet imputet ſibi.argu.l.ab eo. C.q̃ro &
qñ iudex . & s̃.de re iudi.q̃ ad conſultationem . ſed
poſt tranſactionem aliud remedium nõ competeret
ſi nõ cõpeteret remediũ.d.l.ſi quis cũ aliter . vel di-
ctæ.l.ij.C.de reſcin.ven.ideo in hoc non vr̃ ęquiparari
tranſactio rei iudicatę . ¶ Itẽ non ob.dum dr̃ q̃ eo ã
arbitratore nõ dr̃ eſſe lis . ꝑ no.in d.c.Quintauallis.
q̃a licèt illud ſit verum quò ad hoc , vt nõ ſit neceſſe
ꝓcedi ordine iudiciario corã ipſo arbitratore.tñ non
põt negari quin aſſumat̃ ſuper dubio litis,qđ eſt vel
eſſe põt,aut eſſe ſperat̃ inter partes. facit,quod no.p
Bar.in l.j.§.& poſt opis.ff.de noui ope.nũcia.& in §.
arbitrorũ.in dicta.l.ſi ſocietatẽ.ff. ꝓ ſocio.¶ Item nõ
obſtat q̃d aſſumatur interdũ ſup p̃tio decl'rãdo. q̃a
licèt illud ſit verũ,& tũc debeat haberi reſpectus ad
verũ pretiũ: tñ nõ ſequit̃,qđ in alio caſu qñ aſſumat̃
arbitrator ſup đ eadẽ do dubio litis exiſtẽtis,vr̃ ipõte
inter partes nõ debeat tunc haberi reſpectus ad tale
dubiũ litis.ad qđ bene facit,quod hr̃ in l.mortuis.cũ
ibi nota.per glo.& doct.ff.de donat.cauſa mortis. &
in l.j.§.ſi hr̃s.ff.ad Trebel.in quibus patet , quòd res
dẽt ęſtimari habito reſpectu ad ꝯditiones.& qualita-
tes.ĩhęrẽtes ipſi rei,facit ẽt qđ no.gl.i d.l.ꝑ diuerſos.
& per prædicta vr̃ poſſe ſuſtentari opi. Bar.q̃ ẽt in ſe
equa vr̃.tñ fortè difficile erit ꝓbare iſta.q̃a nõ de faci
li fortè reperiunt̃ teſtes qui bñ ſciant tale dubiũ litis
ęſtimare.nam oporteret eos.eſſe valde peritos. facit,
quod dixi in d.l.ſi q̃s cũ aliter.¶ In ea.gl.ibi:fuit opi.
Pla.& ꝓ iſta opinione facit tex.in d.l.ij.dũ dixit iu-
dicis autoritate intercedente &c.¶ Item q̃ tale offm̃
iudicis non detur ad reſcindendum debet durare ſo
lum intra quadriennium . bene facit,quod habetur
in l.hæreditarijs.§.ſed cum receſſiſſet.ff.de actio. &
obligatio. Sed certè ad dictam l.ij.poſſet dici , quòd
loquit̃ de officio iudicis.c.ij.cum ibi no.facit,qđ no.
gloſſ.in l.iiij.C.depoſi.ibi bona gloſſ.Item ad id,qđ
dicitur, quòd vbi datur ad reſcindendum debet du-
rare vſq; ad quadriennium.põt dici, q̃ illud ꝓcedit,
qñ remedium ad reſcindendum inducitur per præto
rem.ſecus ſi per ius ciuile.quia remedium iuris ciui
lis durat vſque ad 30.annos.l.ſicut. & l.omnes.C.de
prę̃ſcr.30.an.& ꝑ hoc fortè alij dixerũt aliter,vt ſe-
quitur in glo.videlicet,vt detur condictio ex illa.l.ij.
Sed contra iſtam opi.facit:quia condictioni ex l.non
vr̃ competere aliud remedium videlicet, actionis ex
eo contractu.vt ĩ.dicetur.& ideo hæc opi.non vr̃ bo
13 na.Nota tñ ex hac opi.vt tangit hic gl.† q̃ omnes cõ
ditiones dicuntur actiones perſonales.facit,quod hr̃
in § ſic itaq;.inſti. de act. & vt ibi etiam patet quæli-
14 bet perſonalis poteſt appellari condictio . ¶ † Nota ẽt
ex gl.q̃ actiones perſonales,quæ intelliguntur intro-
ductæ a iure ciuili ſunt perpetuæ. ideo autem dicun
tur perpetuæ.quia olim durabant perpetuo.inſti. de
perpe. & temp.act. in prin.§.j.hodie vero loco tem-
poris perpetui durat vſq; ad 30.annos.C.de præſcri.
30.an.l.ſicut.& l.omnes.& facit , quod hr̃ in d.§.in-
ſti.de perpe.& temp.act.& ideo quatenus dicuntur
durare perpetuo,intelligitur hodie.i.vſq; ad 30. an-
nos.per dicta iura. Tertia vero fuit opinio de qua hic
per gl.in ver.credit. Vin.quod agatur conditione ex
contractu alternatiuè,vt videlicet ſuppleatur iuſtum
pretium,vel reſcindatur venditio.Et no.q̃ licèt gl.di
cat,q̃ agatur condictione ex contractu : & ſic condi-
tione ex vendito, qñ venditor eſt deceptus, vt ſup-
pleatur iuſtum pretium,vel reſcindatur venditio. &
iſta fuit opi.Vincen.quam etiam ſecutus fuit Iac. de
Bel.per dictam.l.exemptos.§.ſuper.& etiam per ra-
tionem alleg.in gl. Quarto fuit opi.quę tangitur per
Legiſtas in dicta l.ij.q̃ reſciſſio contractus fiat officio
iudicis nobili,& tale officium:quia inuentum a iure
ciuili erit perpetuũ,ſicut aliæ actiones perſonales,cũ
loco actionis perſonalis competere videatur:& dura
bit ſaltim vſq; ad xxx.annos.per id qđ.s̃.dixi.& be-
ne facit qđ habetur in tex. iuncta glo. in d.l.ſicut.C.
de prę̃ſcrip.xxx.anno.nec ob.l.fi.C.de temp. in in-
teg.reſt. quia ibi loquitur in officio iudicis,qđ datur
de iure communi.quia illud nõ expirat per quadriẽ
nium. ſed durat vſq; ad xl.annos. vt in d.l.ſicut. &
hanc opi.tenebat Pe.in d.l.ij. vt hic refert d. Ant.&
attende qđ dicit d.Ant.Pe.velle,qđ agitur officio iu
dicis ſeruiente actioni ex vendito quando.venditor
eſt deceptus vel actioni ex empto, quãdo emptor eſt
deceptus.licèt Pet.fuit ſibi contrarius. quia quando
tenuit opinionem Pla.poſtea tenuit iſtam aliam vt
refert Cy.in d.l.ij.¶ Sed aduerte quia licèt d. Anto.
taliter recitat d.Pe. tamen longa differentia eſt an di
camus competere officium iudicis nobile qđ ſucce-
dit loco actionis , an vero officiũ iudicis deſeruiens
actioni ex eo contractu,quia illa ſunt diuerſa, vt pa-
tet ex notatis per gl.in d.l.iiij.C.depoſi.licèt d.Ant.
non videatur de prædicto facere drĩam. Hoſtiẽ.vero
hic dicebat de iſtis ſubtilitatibus non curandum ſal-
15 tem ſm̃ canones, ſcđm quos non eſt † neceſſe expri
mi nomen actionis in libello.s̃.de iudi.dilecti.cũ ibi
no.Sed certè vt dicit d.Ant. licèt nõ ſit neceſſe expri
mere nomẽ actionis i libello. tñ neceſſe eſt ſcire no
mẽ actionis:vt ſic ſciam⁹ q̃tũ durat actio.iõ vr̃ q̃ opi.
gl.hic poſita q̃ fuit Vin.& Ia.de Balduinis ſit vera.&
illa ẽ, cõiter tenet̃ ꝑ doc.& eã ſequit̃ glo.in d.l.ij.C.
de reſcin.ven.& ẽt Bar.ibi q̃ pro clariori intelligẽtia
materiæ vbi ꝯcludit,vt ẽt hic refert d.Ant.q̃ qñq; cõ
tractus eſt annullatus ex diſpoſitione ꝯtrahentiũ, &
agit̃ ad reſcindendũ quatenus de facto ꝓceſſit.& tũc
dat̃ actio ex eo cõtractu.l.celſus.§.ſi fundus.ff.de cõ
trahẽ.emp.& l.ex empto.§.ſi is q̃ vina.ff.de ac.emp.
quandoq;

qñq; eſt nullus ꝑpter diſpoſi.ionem cõtrahentiũ: vt
q̃a dolus dat cām cõtractui. & tunc nõ agitur actio-
ne ex eo contractu, ſed actione de dolo.ff.de dolo.l.
eleganter.in prin.facit.C.de reſcin.ven.l.ſi dolo.qñ-
que vero ɔtractus eſt aliquis a principio, ſed ex poſt
facto petiẽ reſcindi, & tunc ſi ad reſcindẽdũ prodita
eſt aliqua ſpecialis actio,illa datur,vt patet in actio-
ne,ꝙ met.cauſa.qñq; ɔtractus fuit initus per metũ.
facit,qđ hẽ.in l.metum.§.volenti.ff.quod met.cau.
& per totũ.& qđ etiam hẽ de metus cauſa.idem dicit
ſi modus reſcindendi eſſet inductus ex aliquo ſpecia
li fauore:vt in reſtitutione in integrum,quę datur mi
nori,vel eccleſię.facit,qđ hẽ.s̄.de reſt.in integ.c.j.Si
vero petiẽ reſtõ de iure cõi,tũc in cõtractibus bonæ-
fidei datẽ actio ex eo contractu,dicta.l.ex empto.§.ſi
quis virginem.ff.de ac.emp.& ideo in caſu huius ca
pituli dictæ.l.ij.C.de reſcin.vẽ.agiẽ ex eo ɔtractu,vt
voluit hic Vincen.in contractibus vero ſtricti iuris,
hẽt locũ remediũ.l.ſi quis cum aliter.ff.de verb.obl.
de quo dixi in c.dilecti.s̄.eo. & ꝑ prędicta vẽ ꝙ nedũ
in contractu venditionis, ſed etiã locationis, vel ꝑ-
mutationis habeat locũ remediũ dictæ.l.ij.vt etiam
voluit glo.ibi.& in d.c.cũ dilecti. vẽ etiã habere locũ
in ɔ̄ctu diuiſionis.l.maioribus. C.cõia vtriuſq; iud.
cõiuncta gl.facit,qđ no.ꝑ doc.in d.l.ij.Nec ob.p̄di-
ctis, qđ hẽ in l.venditi actio.C.de ac.emp.vbi vẽ ꝙ
actio ex vẽdito non datur ad reſcindendũ cõtractũ;
q̃a verbũ nõ facile ibi poſitum tollit contrarium.Nã
innuit,ꝙ licèt de facili non deẽ ad reſcindendum: tñ
qñq; detur.Et adde etiã inquantum dixi,quòd licèt
actionẽ ꝑſonalẽ:& ſic etiã actionẽ ex vẽdito poſſe ap
pellari conditionẽ.illud eſt verum lato ſumpto voca-
bulo,vt patet inſti.de act.§.ſic itaq;.ver.appellamus.
ſed ſtricto ſumpto vocabulo, aliud eſt actio ex vẽdi-
to.aliud ɔdictio ſtrictè ſumpta comprehendit ſub ſe
cõditiones,vt eſt certi conditio. & ɔditio incerti, cõ
ditio indebiti:conditio ob cauſam,conditio ob tur-
pẽ cauſam: conditio triticaria:& conditio furtiua.de
quibus hẽ in xij.& xiij.libro digeſti veteris. & adde
etiam, quòd dominus Petr.hic tenuit officium iudi-
cis competere hoc caſu, per id quod habetur in l.in
cõtractibus.C.ex quibus cauſis ma.& in d.l.ij.C.de
reſcin.ven.Sed vt dixi cõiter tenetur,ꝙ cõpetit actio
ex eo contractu per ea,quę ſuperius dixi.Nec obſtãt
iura præallegata.q̃a intelligi debent de officio iudi-
cis competente loco actionis per ea quæ.s̄.dixi. facit
16 quod no.gl.in l.iiij.C.depoſi.¶†In ea.gloſ.fin.cum
glo.iſta concordat gloſ.in l.ij.præallegata. & etiã in
corpore vnde ſumitur auth.ſacramenta. C.ſi aduer-
ſus ven.& idẽ tenuit Bar.in dicta.l.ij.& etiam Bald.
ibi.Sed Pet.de Bellappertica.vt refert Cy.in d.l.ij.di-
cit,ꝙ ſi minor ſimpliciter iurauit nõ contrauenire, ꝙ
per hoc iuramentũ cum ſit ſimplex indeffinitum ap-
rum comprehendere vtrumq; remedium valet reſti-
tutionis in integrum. & dicta.l.ij.præiudicat minori
in vtroque remedio,ex quò ſic effuſo ſermone eſt lo
cutus.arg.l.fin.C.de dotis promiſ.¶Itẽ,q̃a videmus
in ſimili, ꝙ per vnicã repudiationem tolluñẽ duo re-
media tunc cõpetẽtia.l.j.§.ſed vidẽdũ.ff.de vſuca.ꝓ
do.Idẽ vẽ tenere Salyc.in auth.ſacramenta. conclu-
dens, ꝙ ſi minor iurat non ɔ̄uenire rõne minoris ęta
tis,non præiudicaẽ ſibi in remedio.d.l.ij.& ſiñ,ſi iu-
rat non venire ɔ̄ rationẽ deceptionis vltra dimidiam
nõ p̄iudicat ſibi in beneficio reſtitutionis in integrũ.
ſecus, ſi iurat nõ venire ɔ̄ rõnem minoris ętatis, vel
alia de cã.& idẽ ſi ſimpl̃r iurat nõ ɔ̄uenire ꝑ ea q̃ hñr
in d.l.j.§.ſed vidẽdũ.q̃a tale iurm̃ indiffinitũ vẽ in du
bio referri ad vtrũq; remediũ.arg.dicti.§.vbi ex cir-
cũſtãtijs appareret eum reſcindendũ:puta ſi fortè di-
ctum fuiſſet, & talis ſciens ſe minorem iurauit non
ɔtrauenire. quia tunc dẽ de mẽte iurantis ſatis fuiſ-
ſe ſe reſtringere ad bñficiũ competens rõne minoris
ętatis. Sed in dubio nõ apparente alia cõiectura iu-
ramentum præiudicabit in vtroq; remedio. & hoc ẽt
tenuit Ange.in dicta auth.ſed glo.hic in d.l.ij. C.de
reſcin.ven.tenuit cõtrariũ videlicet, ꝙ iurm̃ ſimpl̃r
ſumptũ prę̃ſtitũ per minorẽ de nõ veniente cõtra cõ
tractũ nõ p̄iudicat minori, niſi in bñficio reſtõnis in
integrũ, nõ aũt in remedio.l.ij.p̄alleg.& iſtud etiam
Bal.ibi poſt Nicol.de Matarell.facit, qđ hẽ in l.j.C.
ſi minor factus. in v.li.C.vbi patet,ꝙ ſi factus maior
ratificat ſimpliciter contractum factũ in minori ęta-
te:non intelligitur ꝑ hoc tollere remediũ dictæ.l.ij.
ergo eadẽ rõne idẽ vẽ dicẽdũ, ſi in minori ętate ſim-
pl̃r iurat nõ ɔtrauenire. q̃a ſatis operaẽ iurm̃ in tollẽ
do bñficium reſtitutionis. & ideo non p̄iudicabit in
beneficio.l.ij.nec ob.qđ hẽ in d.l.j.§.ſed videndum.
q̃a ibi loquitur qñ duo remedia competebãt ad idẽ.
ideo nimi ũ,ſi tũc ſimplex renũtiatio trahiẽ ad vtrũ-
que. Sed hic iſta duo remedia tendebant ad diuerſa.
nam unũ cõcernit remediũ reſtitutionis in integrũ,
qđ datur ratione læſionis ẽt ſi nõ ſit ultra dimidiam:
dũmodo non ſit modica læſio.l.ſcio.ff.de reſti.in in-
teg.ſed remediũ.l.ij.cõpetit demũ,ſi læſio ſit vltra di
midiam, vt dixit hic gl.j.& iõ vẽ ꝙ ſatis operaẽ iurm̃
indiffinitũ,ſi tollit remediũ reſt.in inte.ſicut in ſimili
approbatio facta ĩ maiori ętate de ɔtractu inito ĩ mi-
nori ætate ſic ſimplex totũ ĩducit p̄iudiciũ quò ad be
neficiũ reſtõnis, nõ aũt quò ad remediũ dictæ.l.ij.vt
eſt caſus valde notabilis ĩ d.l.j.ſi maior factus fuerit.
iõ vẽ tutius eẽ tenere opi. gloſſarũ, q̃ ẽt in ſe vẽ ęq̃or
ne in dubio quis intelligatur uelle renũtiare tam ma
gnæ deceptioni, quando eſt deceptio ultra dimidiã
17 iuſti pretij. ¶†Item aduerte,quia cõſuluit Dy.ut re-
fert Cy.in dicta.l.ij.& Io.And.hic, ꝙ licèt minor iu-
rauerit cõtrauenire cõtra cõtractum de iure, uel de
facto,ſi nõ fuit certificatus de beneficio reſtitutionis
in integrum mouetur,quia iuramentum nõ extendi
tur ad alia de quibus non eſt ueriſimile iurantem ſen
ſiſſe.l.j.in prin.ff.ad municip.facit,qđ hẽ in l.adige-
re.§.fi.ff.de iurepatro. & l.fi. C.de non nume.pe.&
quod hẽ.s̄.de iureiur.in c.petitio.& c.quãto. & c.ue
niẽs. Facit etiam,qđ hẽ in l.tres fratres.ff.de pac.ubi
generaliter renuntiatio non uidetur præiudicare in
his quæ neriſimiliter fuerunt ignorata. & per hoc,
q̃a nõ eſt ueriſimile quẽ uelle renuntiare iuri, quod
ignorauit ſibi cõpetere.l.j.ff.de inoffi.teſt. & l.legiti
mam.ff.de pe.hæredi.ſi minor non fuit certificatus
de beneficio reſtitutionis præſumiẽ illud ignoraſſe
ſibi cõpetere: q̃a æq̃paraẽ minor,& mulier,quò ad
præſumptionẽ ætatis:& tollendum ignorantiam.l.re
gula.ij.i ñ.ff.de iur.& facti igno.& ff.de eden.l.j.§.fi.
18 ff.de iur.fiſc.l.ij.§.vlti.† mulier autẽ præſumiẽ igno-
raſſe Vell.niſi fuerit certificata,vt no.gl.in l.fin.§.pe.
ff.ad Vell.& Io.An.in c.ſi diligenti.de fo.cõpe.ergo
in minore quò ad beneficiũ reſtitutionis in integrũ.
& pro hoc facit, q̃a ſolẽnitas extrinſeca nõ prę̃ſumi-
tur.l.quęcunq;.§.fi.ff.de publicia. & no.in l.ſciẽdũ.
ff.de verb.obl. & ideo uẽ ꝙ in dubio nõ uẽ certiora-
ta mulier de beneficio Velleiani:necnõ de beneficio
reſtitutionis,cũ hęc ſit quędã ſolennitas extrinſeca:
niſi aliud appareat per ea quę hñr in d.l.q̃cunq;.§.fi.
& in d.l.ſciẽdũ. & ideo de cautela eſt qđ notarij cer-
tificẽt mulierẽ,& minorẽ de bñficio eis competẽte,
aliàs uẽ ꝙ eis nõ fiat p̄iudiciũ. & in practica, quò ad
mulierẽ hoc bene ſeruatur quotidie, q̃a notarij ſępe
illam

illam certificant de beneficio Vell.& ſecūdm opi.Dy.
ſi iuſm non nocet in beneficio reſtitutionis, multo-
minus nocebit in remedio.l.ij. Archidia.tamen in c.
quamuis.de pactis.in vj.videtur velle, ꝙ eoipſo,ꝙ in
19 †contractu eſt præſtitum iuramentū præſumatur certi
ficatus de eo ſuper quo iurat,cum ad iurandū de fa-
cili quis non veniat.& ſic vr̄ velle,ꝙ iuramentū ope-
tur,ꝙ præſumetur quis ſcire. & cum hoc dicto trāſit
Ioan.An.ibi:ſed hic trāſit cum dicto Dy.Bar.in pal-
lega.Authē.ſacramenta.in d.l.ſciendum,& etiam in
d.l.ij.dicit ſe cōſuluiſſe contra Dy.videlicet,ꝙ ſi mi-
nor iurat nō venire cōtra contractū præiudicabit ſi-
bi: licèt non appareat eum aliter fuiſſe certificatum,
mouetur primo per Auth.præallega.ſacramenta, q̄
ſimpliciter vr̄ velle, ꝙ ſi minor præſtet iuramentum
in cōtractu de nō cōtraueniendo, quòd per hoc fiat
ſibi præiudiciū,ꝙ nō poſſit petere reſtitutionē in inte
grum. ¶ Item mouetur per ea,quæ hn̄r in l.ſi duo pa
troni.§.idem Iulianus.ff.de iureiur. & l.ex duobus.
§.ſi quis iurauerit.eo.tit.vbi patet, ꝙ ſi qs iurat non
contraxiſſe cū tali, vel nō feciſſe furtum rei,q̄ petit,
tollit etiā ius cōpetens ex illo facto: licèt aliter non
fuerit certificatus: nō vr̄ in ꝓpoſito,ꝙ ex quo minor
iurat nō fuerit certificatus,cū illud includat in facto
non contraueniendi. Ad rōnem Dyni rñdet,dū dicit
ꝙ iuramentū non extendit ad non cogitatū:qd̄ eſt ve
rum qn̄ nō eſt cogitatū in genere,nec in ſpecie.ſecus
ſi fuit cogitatū: qa tūc vr̄ ꝙ poſſit extēdi per id,quod
legitur,& not.in l.ſub prætextu.C.de tranſac.& in l.
iutat.ff.de teſt.mili.& dicit, ꝙ aliqui canoniſtæ con-
cordauerūt ſecum in cōſulendo. do.Ant.hic dicit,
ꝙ ratio quā facit Barto.per l.ſi duo patroni.& per l.ſi
duobus. videtur eſſe ſatis friuola,ideo quia illa iura
loquuntur in maiore qui nō debet de iure certifica
ri. ſed hic loqmur de minore q vr̄ certificād' de bn̄-
ficio ſibi cōpetente,ſicut & mulier de bn̄ficio Velle.
& ideo tenet opin.Dy.q̄ vr̄ dicere eſſe communē.d.
Flor.hic primo dicit, ꝙ verius vr̄ ꝙ etiā maior q in-
rat nō cōtrauenire poſſit vti remedio huius.c.qa nō
dicit ſimpliciter cōtrauenire, ſed alternatiuè, vt ſu-
perius dictū fuit:nec debet extendi iuſm ne videatur
renuntiaſſe huic iuri quo hoc nō fuit expreſſum. tn̄
poſtea dicit,ꝙ qa in dubio ſtari debet iuramento.s̄.
de elec.venerabilem. ꝙ tutior eſt opi.gl.valet,ꝙ ma-
ior iurans non cōtrauenire nō audit.& pro hac par-
te facit.qa ratio ſuperius tacta per eum non vr̄ bona
inquantū dicit,ꝙ vr̄ ꝙ poſſit cōtrauenire.qa nō ſim-
pliciter nō cōtrauenit, ſed alternatiuè. Nam iſtā rō
vr̄ reprobari per.l.quæ ſub cōditione.§.ſi q̄s.ff.de cō
di.inſti.& ſic etiā vr̄ voluiſſe glo.in d.l.ij.In minore
enim etiā dixit veriorē opi.Dy.q̄ Bar.qa in dubio cū
minor iurat non cōtrauenire intelligitur ratione mi-
noris ætatis dicta Authē.ſacramenta. Secus ergo ſi
alia ratione poſſit cōtrauenire. Secundum dubiū ſtat
ratione minoris ætatis cōtrauenire poterit. ¶ Item ꝓ
20 opinio.Dyn.allegat †, ꝙ petens reſtitui non dr̄ ſim-
pliciter cōtrauenire: nec dicitur violari,ſi iuramentū
iuris autoritate violatur,de iureiuran. quanto. & c.
veniens. Itē,qa reſciſſo ꝯctu per iudicem ſublatū erit
iuſm:ꝙ vr̄ durare donec durat cōtract'. per id,qd̄ di
ctum fuit de ſtatuto iurato in c.dilecto.s̄.de præbē.
& s̄.de his q̄ fi.a ma.par.capi.c.j.Sed certe iſtę rōnes
d.Flo.parum vnr̄ vrgere. nam dum dicit,ꝙ nō dr̄ ſim
pliciter contrauenire non vr̄ procedere, vel prodeſſe
per id, qd̄ hr̄ in dicta.l.qui ſub cōditione.§.ſi quis.
Item etiam non probat,ꝙ autoritate iuris poſſit veni
re ꝯ hoc iuramentū hoc caſu, vel cōtra ꝯtractū iura-
tum.& ideo nō benè videtur probari ꝓ hac opi.Dy.
c.

nec ob.etiam,ꝙ dicit de ſtatuto iurato, quia ibi ptās
ſtatuendi pēdebat ab ipſis ſtatuentibus. Sed hic con-
tractus pēdebat a conſenſu vtriuſq; partis.ideo inui-
ta parte cui eſt ius quæſitum: non videtur poſſe tol-
li.quæ iſtarū opi.ſit verior,an Dy.an vero Bart.vide-
tur dici poſſe, ꝙ ſi tenemus, ꝙ de iure debeat certi-
ficari de beneficio Vell.& alias non fiat ſibi præiu-
diciū ſecūdm not.in l.fi.§.pe.ff.ad Vellia.eodem mo-
do dicendū ſit in minore,ꝙ debeat certificari de be-
neficio reſtitutionis in integrum:alias ſibi non fiat p̄
iudiciū per rationē ſuperius allegatā p opi. Dy.nec
videtur eſſe abſonum: ꝙ ſicut.ll.loquentes de bene-
ficio Vell.in quātū volūt,ꝙ renūtiatio noceat mulie-
ri limitentur,& intelligantur,ſi mulier fuit certifica-
ta de beneficio. ¶ Item etiā limitentur iura loqueti-
tia de minoribus,& beneficio reſtitutionis competē
tis minoribus,vt nō p̄iudicat renuntiatio,niſi primo
fuit certificatus minor. & ſic limitetur, & intelligat
Auth.ſacramēta. cum in practica ſeruatur,ꝙ mulier
certificatur de beneficio Vell.ſed in minoribus non
ſeruat,ꝙ certificet,& nihilominus ſeruat iuſm:& ꝓ-
pter hoc fortè ꝯſuetudo vr̄ potius approbare opin.
21 Bar. ¶ Pro qua facit gl.iſta,& gl.d.l.ij.qa † ſimpr̄ di-
cunt minorē iurantem nō ſibi præiudicare in bn̄ficio
cōpetēte ratione ætatis. & ſic in bn̄ficio reſtitutio-
nis in integrū. nec requirit,ꝙ fuerit de hoc certifica
tus.tene tn̄ menti opi.quā ſequit hic Io. An.do. Ant.
& do.Flo. & vr̄ eſſe multū æqua ꝓpter deceptiones
q̄ fiunt ſæpe minoribus. ¶ Hic aduerte,qa d.Ant.hic
vr̄ fuiſſe varius in articulo illo qn̄ ſimpr̄ iurat non
venire contra. an tollat vtrunq; remediū tā reſtōnis
in integrū,q̄ dictæ.l.ij.qa primo dixit,ꝙ neutrū tollit
ſi minor non fuit certificatus.ſecus ſi fuiſſet certifica
tus.qa non tollet vtrūq;.nec ob.qd̄ hr̄ in c.non pōt.
ad fi.de p̄bē.in vj. qa ibi loquit ſm eū in deputatio-
22 ne q̄ ſtrictè dēt intelligi. ſecus in iuro,ꝙ ſecūdm eū latè
dēt intelligi,poſtea vr̄ dicere etiā, ꝙ qn̄ eſt certifica-
tus de bn̄ficio reſtōnis:nō nocebit,ſi fuerit deceptio
magna vltra dimidiā. qa non vr̄ in dubio eſſe mens
eius donādo magnā quātitatē.p id,qd̄ hr̄ in d.l.ij.ſal
uo, niſi de dicta quātitatē eſſet certificatus: vel niſi
iuraſſet nō venire cōtra etiā ſi maxima quātitate eſ-
ſet læſus. & ſic finaliter reſidet. de hoc,an intelligat
vtriq; remedio renūtiare, dic, vt ſuperius dixi.qa in
dubio.vr̄ tenēdū,ꝙ ſolū videat renūtiatū bn̄ficio cō-
petēti ratione ætatis,vt s̄.dixi. ¶ Hic aduerte,qa Bal.
in d.auth.ſacramēta. & etiā in d.l.ij.de reſcin.vē.vr̄
velle concordare opi. Dy.& Bar.& pōt ꝓcedere qn̄
minor ꝯtraxit cū curatore:qa ſciētia curatoris cenſet
eſſe ſciētia ipſi' minoris.allegat,qd̄ leg.& no.in l.pu
pillus.ff.de acq.hære.Et ideo tūc p̄iudicabit renūtia
tio:licèt minor p̄ſumit congregare bn̄ficiū ſibi com-
petere.per id qd̄ hr̄ in l.j.ff.de edē. & l.clauſula.§.j.
ff.de in.& fac.ign.nec eſt q tūc ſupplet ſciētiā, quæ
non ſupplet ex facto iudicis: cū hoc non reperit iure
cautū ſecūdm eū.& ideo in hoc caſu ꝓcedit opi.Dyn.
qa tn̄,vt dixi minor p̄ſumit ignorare bn̄ficiū ſibi cō
petens rōne minoris ætatis, nō vr̄ ꝙ trahat renūtia-
tio ad tale bn̄ficiū, niſi fuerit certificatus p ea q̄ hn̄r
in l.q cū tutoribus.& in l.cū Aquiliana.ff.de tranſa.&
in l.leuiſſimā.ff.de pet.here.& in l.mater.ff.de inoff.
teſt.& qd̄ no.p gl.in auth.ſacramēta. nō placet hæc
diſtinctio. qa ſm eū non reperit iure. cautū, ꝙ iudex
pōt ſupplere defectū tutoris,uel curatoris. ¶ Præte-
rea,ut ipſe Saly.etiam tangit. licèt ipſe curator ſciat
cum ipſe numero neſciat iure præſumptione qui eſt
ille q principalis renuntiat.& ſic uidenir,quòd cum
ipſe p̄ſumat ignorare,ut eſt dictum,ꝙ non deret no-
cere etiam

cere ēt,qñ interuenit curator.aſr tñ nõ declarat quæ
opi.ſit verior de iure,& de hoc dic,vt dictũ fuit ſupe
32 rius.¶†Itẽ aduerte,qa dixit Bal.notabilr in l.ij.ꝙ li-
cèt qs ꝓmittat nõ ꝯuenire,vel gñaliter renũtiat bñ-
ficiũ ſibi ꝯpetẽs.nõ vr̃ per hoc renũtiaſſe bñficio di-
ctæ.l.ij.& ſic dixit tenuiſſe Nico.de Ma.eo qa non vr̃
hoc caſu ſufficere gñalis renũtiatio q̃ non vr̃ trahẽda
eſſe in dubio ad ea q̃ qs veriſilr p̃ſumit̃ ignorare.per
ea,q̃ hñr in p̃alle.l.q cũ tutoribus . & in l.cũ Acqui.
ff.de trãſac. Et in dubio nõ p̃ſumit̃ qs emiſſe p̃tium
rei , qñ reperit̃ deceptus vltra dimidiam iuſti pretij:
vt gl. valde notabilis in l.q cũq;. C.de reſcin.ven.&
ibi etiã per Bart.Et ꝑ hoc ēt facit,qa cũ in inſtr̃is ap-
ponit̃ clauſula illa,& ꝑtes ꝓmittũt p̃dicta obſerua-
re,& nõ ꝯdicere,vel venire, nunq̃ hẽt locũ remediũ
d.l.ij.etiã nullo præſtito iur̃o de non contraueniẽdo
ſi eoipſo quis promittat non contrauenire intellige-
ret̃ renũtiaſſe remedio d.l.ij.qđ tene menti.¶Sed ꝯ
iſtã opi.facit fortiter,qđ dictũ eſt ſupra videlicet, ma
iorẽ iurantẽ de non contraueniẽdo excludi a reme-
dio.d.l.ij.& huius.c.nã vr̃,ꝙ ſi opi.Bald.& Nico.eſt
vera,etiam ſi iur̃m interponitur,& iuretur non ꝯtra-
uenire,ꝙ per hoc non debeat tolli remediũ d.l.ij.qa
iur̃m non extenditur vltra mentẽ partiũ. per id , qđ
hr̃.in l.fi.C.de non nu.pec.& in c.quinto.de iureiu.
& not.Bart.in l.ſi quis pro eo.circa finẽ.ff.de fide.&
ſic ſi in dubio renũtiatio gñalis non trahitur ad tolẽ-
dum dictum remedium d.l.ij. quia veriſimiliter non
vr̃ ad illud ſe extẽdere mens partiũ, ſeu ipſius renũ-
tiantis ꝑꝑ ignorantiã q̃ præſumitur in d.caſu.vt.ſ.di
xi.eadẽ rõne videret̃ , ꝙ ſilr, qñ maior ſimpliciter iu-
rat non ꝯtrauenire non tollat̃ remediũ d.l.ij.cuius cõ
trariũ voluit.hic gl.& in d.l.ij.quas cõiter ſequuntur
doc.& ſic vr̃,ꝙ opi.Nico.non procedit: & ſi vellet ſu
ſtinendo opi.Nico.dicere,ꝙ in caſu glo.illud operat̃
autoritas facti:non vr̃ bene dictum:quia iur̃m,vt di-
xi non dẽt extendi vltra mentem partiũ. & ſic,cum
mẽs partis videat̃ in dubio eſſe , ꝙ velit ibi p̃iudica
re, qñ enormis eſt læſio. quia vltra dimidiã iuſti p̃tij
non vr̃,ꝙ ad talem caſum ſe extendat iur̃m. & ſic vr̃
quòd vel opi.Nico.non ſit vera,vel extendit̃ veriſimi
liter mẽs partium.benè facit, quod habetur in d.l.j.
C.de non nume.pecu.& quod no.Bart.in l.ſi quis.§.
quæſitum.ff.ſi quis cau.vbi ꝯcludit , ꝙ ad quẽcunq;
caſum non extenditur renuntiatio non extendit̃ etiã
iuramentum.& facit etiam,quod not.Barto.in d.l.ſi
quis pro eo. ad fin. & iſtam partem videtur tenuiſſe
Goſ.vt refert.Iac.de But.in d.l.ij.vbi dicit,quòd tale
iur̃m recipit conditionem, niſi appareat de enormi
læſione:ꝑ id qđ hr̃ in l.ſi libert᷒.ff.đ ope.lib.& ſic nõ
videtur præiudicare,ſi ſequitur enormis læſio.vt no.
Bar. in l.ſi ſocietatem.§.arbitrorum.ff.pro ſo.& Ioã.
And.in addi.Spe. in titu.de arbi.§.fi.in ver. item qd
ſit compromiſſum,facit etiam,quod not. Bar.in l.fi.
ff.de præto.ſtipu.vbi concludit,ꝙ ſi quis cõpromittit
vel iurat ſtare dicto alterius,itē l.igitur, niſi enormi-
ter ledat.& ſic non p̃iudicat, ſi appareat poſtea de
enormi læſione. & idem videtur velle Bald.in vſibus
feudorũ.in ti.de pace. iuramẽto firmãda. in §.ſacra.
¶ Aduerte,quia ad dictam.l.libertus.& ad id,qđ di-
xi de renũtiatione: aliàs de reductione ad arbitrium
boni viri, poſſet reſponderi:vt tetigit Butr.in d.l.ij.quòd
illud procedit ,qñ quis leditur per alium:quia ex fa-
cto arbitratorũ,hic aũt, qñ qs ledit̃ ꝑ ſeipſum ex ſuo
ꝯtractu,quo caſu nõ eſt fienda omnimoda æquiparatio
inter prædicta.nam videamus,ꝙ in alio differunt, ꝙ
maior læſio requirit̃,qñ quis ledit̃ ꝑ ſeipſum,qa re-
quirit̃,ꝙ ſit vltra dimidiã iuſti p̃tij.q̃ requiratur , qñ
quis leditur per alium : quia ſufficit maior læſio , vt
patet ex his q̃ no.per Bart.in d.l.ſi ſocietatem.§.ar-
bitrorum.ff.pro ſoc. & pro glo.poſſet allegari,quòd
ſicut iuramentum præſtitum per minorem de non
contraueniendo ratione minoris ætatis : vt quando
ſimpliciter iurat non ꝯtrauenire præiudicat ſibi bñfi-
ciũ qđ poteſt ſibi cõpetere rõne minoris ætatis:vt pa-
tet in auth. ſacramenta.puberum.& etiam voluit hic
gl.in d.l.ij.ita vr̃ , ꝙ ſi maior iurat non contrauenire
præiudicet ſibi in beneficio, qđ ſibi cõpetit rõne de-
ceptionis vltra dimidiam, cum eadẽ ratio videat̃. &
per conſequens etiam idem ius,arg.c.ij.de tranſl. p̃-
la.& ff.ad leg.Aquil.l.illud.cum ſimilibus.Item vr̃ ꝙ
ſi maior promittat non contrauenire etiam non ap-
poſito iuramento.qđ ob.ſibi exceptio,ſi velit inten-
tare remedium dictæ.l.ij.quia vr̃ tunc venire contra
ſuam promiſſionem,vt ibi tetigit But. & facit etiam,
quod not.gl.in d.l.ij.& Goff.in libellis ſuis,in rubri.
ſi aliquis euicit ſeruum,vel liberum. in penul.col.&
pro opi.glo.etiam facit,ꝙ vbi iuratur ſimpliciter ſu-
per facto non contraueniendi,vr̃ ꝙ per tale iur̃m ex-
cludit omne remedium tendens ad contrauẽtionem
arg.l.ſi duo patroni.§.Marcellus. & §.ſi quis iuraue-
rit.ff.de iurepatro.& facit qđ not. Butri.in d.auth.ſa
cramenta.& ſic videtur,ꝙ dictum iur̃m excludat re-
medium.d.l.ij.licèt Pla.aliter dixerit.vt ibi refert gl.
pro alia tamen contraria.opi.fortiter facit,qđ babe-
tur in l.fi.§.item quæ ſit.ff de condi. inde. vbi patet,
quòd quando quis ex errore inducitur ad aliquem
actum,licèt promittat non cõtrauenire, nõ facit ſibi
præiudiciũ:vt ibi eſt caſus ſingularis, & notabilis.vñ
ſi quis per ignorantiam ſoluit indebitum,& promit-
tit nullam controuerſiam mouere.& ſic non contra-
uenire:non præiudicat ſibi quo minus poſſit ſolutum
petere per condictionem indebiti. & eſt ratio ſcđm
Bar.ibi quia ex eodẽ errore quo inducitur ad ſoluẽ-
dum indebitum vr̃ induci ad faciendum dictam ꝓ-
miſſionem.& ideo non dẽt præiudicare.arg.l.doli.ex-
cept.§.diuiſum.ff.de don.& l.ſi mulier. C.ad Velle.
facit etiam qđ no.Bar.in l.qui Romæ.§.duo fratres.
ff.de verb.ob.& plus dixit Bar.in d.§.quæ ſit , quòd
etiam ſi renũtiaret cõdictioni indebiti, & ſine cauſa,
& omni alteri auxilio,ꝙ non præiudicabit talis renũ-
tiatio per rõnem prædictam. Sed certè illud vltimum
dictum non vr̃ verum : quia ſi renuntiat condictioni
indebiti apparet aperte , ꝙ in ipſa renuntiatione co-
girat de ipſa cõdictione indebiti ſpecificè , ergo vr̃ ꝙ
fiat ſibi præiudicium,ex quò expreſſe renunciat.vt.l.
pe.C.de pac.& ſic non vr̃ dictũ ſuum procedere di-
cto caſu:cum per ea,quæ hñr in d.§.item quæritur.&
per ea,quæ ſupra tètigi vr̃ ꝙ iuramentum de non cõ-
traueniendo non excludat a remedio.d.l.ij. quia ex
eodem errore quo quis inducitur ad vendendum rẽ
pro minori pretio vltra dimidiam : ex eodem errore
videtur induci ad præſtandum iur̃m per ea,quæ ſupe
rius tetigi.& ꝑꝑ prædicta non poteſt negari hũc paſ-
ſum non eſſe dubium.videtur tamen poſſe dici, ꝙ ſi
maior iurans eſt perſona quæ præſumitur ius ignora-
re,vt mulier,vel ruſtic᷒.l.r̃a.§.j.de edẽ.tunc,qa non
præſumit̃ hr̃e notitiã d.l.tp̃e quo contraxit, vr̃ ꝙ nõ
excludatur a dicto remedio per dictum iuramẽtum.
Sed vbi eſt ꝑſona quæ non præſumitur ius ignorare,
vt eſt regulariter quilibet maior.l.leges . C. de leg.
& ſupra de conſti.c.j.& facit , quod not.Bartol. in l.
quod nerua.ff.depoſi. & quod dixi ī c.vno. ſupra de
commo.tunc , quia talis præſumptio iuris habuit no
titiam.d.l.ij.quòd ex quo ſimpliciter iurat non con-
trauenire.& ſic generaliter,& veriſimiliter potuit in

& inquantum ſit deceptio vltra dimidiam iuſti ꝑtij.
¶Item tertio.debet dicere in libello,ꝙ paratus ſit te
ſtitnere pretiũ, qđ recepit, & ꝙ dixi debere narrari
de valore rei ſcđm tp̄s contractus.ſatis probatur hic
& ſ.eo.cum dilecti. & ibi etiam not. Circa ſcđm di-
cit do.Anto.ꝙ ſufficit dicere,ꝙ errore ductus vendi-
dit viliori ꝑtio q̃ ſit dimidia iuſti pretij: licèt nõ ſpe-
cificet quantitatem q̃ ſit vltra dictam dimidiam.per
id,qđ hr̄ in text.& in c.cum cauſam.ſ. de teſtib.& fa
cit,quod ibi notabiliter dixi.¶Sed aduerte,quia ex-
primitur quantitas, quæ dicitur fuiſſe iuſtum pretiũ
ſecundum tempus contractus. & dicitur, etiam qđ
pro tanto pretio fuit vendita,quòd errore ductus re
peritur deceptus vltra dimidiã, & inquantũ inſpe-
cto pretio, quod dicitur valuiſſe res ſcđm tp̄s cõtra-
ctus,ſed ſolum dicit,ꝙ vendidit talem rem pro tanto
pretio: & quòd errore ductus id fecit. tamen minori
pretio q̃ fuit dimidia iuſti pretij ſcđm tp̄s cõtractus.
tunc procedit libellus: licèt alia non fuerit facta de-
claratiõ.vt voluit do.Ant.Item etiam aduerte: qa in
q̃tum dicit. Bar.ꝙ vẽditor dẽt offerre ſe paratum re-
ſtituere pretiũ receptũ.dixit Bal.in d.l.ij.in pe.char-
ta. circa finem. quòd etiam ſi non fuerat facta dicta
oblatio procedit libellus:qa ſufficit ſcđm eũ, ꝙ fiat
ꝑſente iudice ante ſnĩam.per id, qđ hr̄ in l.ſi maior.
C.de trãſa.in d.l.j.C.de reſc.ven.tutius tñ eſt facere
oblationem ad opiniones vitandas. qualiter autem
debeat fieri concluſio in libello fuerunt opiniones.
Nam quidam dixerunt, ꝙ in concluſione libelli dẽt
petere rem ſibi reſtitui, qñ venditor intentat hoc re-
mediũ: & talis reſtitutio venit iure actionis ex eo ꝯ-
ctu.ſed suppletio pretij veniat poſtea officio iudicis.
arg.l.miles.§.decẽ.ff.de re iudi.vel ſcđm Bart.in d.l.
ij.melius eſt, ꝙ libellus concludat alternatiuè, puta
peto rem reſtitui,vel iuſtum pretium ſuppleri.alleg.
quod hr̄ in l.j.C.ſi maior factus ratum habuerit.in v.
li.C.de hoc,ꝙ in ſecundo li.hr̄ eadem rubri. & iſtã.
q.dicit etiam do. Anto. hic magis approbari. ¶ Sed
aduerte,quia gl.in d.l.ij.& Cy.ibi, & etiam Bald.&
cõiter Legiſtæ vñr tenere,ꝙ prima concluſio ꝓcedat
quando ſimpliciter petitur rem reſtitui : quia ſecũdũ
eos illud eſt in obligatione,rem reſtitui, vel iuſtum
pretium ſuppleri.& eſt longa dĩa inter prædicta: qa
ſi ſolum in obligatione, rẽ reſtitui, pro re perempta
liberatur emptor,nec tenetur ſupplere iuſtũ pretiũ.
& ita etiam voluit gl.in d.l.ij.& ẽtCy.& Bal.ſecus ſi
vltimum eſſet in obligatione alternatiuæ:quia perẽ-
pto vno alternatiuorũ, quis tenetur ad reliquum.l.
ſtichum.in prin.ff.de ſolu.cõiter canoniſtę tenent ꝙ
vtraq; ſit in obligatione alternatiuæ. per id, qđ hr̄
in c.cum dilecti.ſ.eo.& ibi dixi.fortiter in foro ciui-
li ſeruaretur opi.glo.d.l.ij.& Legiſtarum.ſed in foro
canonico ſeruaret̃ opi.canoniſtarũ.& ꝓ opin.gl.d.l.
ij.allegabat Bal.in d.l.ij qa ſi diceremus vtrũq; eſſe
in obligatione alternatiuæ,conſiderato ꝙ mutatio ꝑ
tij eſt circa ſubſtantialia ꝯctus emptionis, & vendi-
tionis,cũ pretiũ ſit de ipſius ſubſtantia.l.inter partẽ.
§.ſine ꝑtio.ff.de ꝯhen.empt. cogeretur quodãmodo
quis ad faciendum nouũ contractũ.facit, qđ hr̄ in l.
pacta ꝯuenta.ff.de ꝯtrah.emp.qđ eſſe non dẽt.l.nec
emere.C.de iure delib.Sed certe ad hãc rõnem poſ-
ſet rñderi, ꝙ cũ actio ex eo ꝯtractu ex iuris diſpoſi-
tione cõpeteret ad vtrũq; alternatiuè. iõ induceret̃
ex hoc nouus ꝯtractus: ſed potius iuſtificabit̃ prim⁹,
ſi ſupplet̃ pretiũ.Qualiter autẽ poſſit rñderi ad.c.cũ
dilecti.tenẽdo opi.Legiſtarum.ibi dixit.tutius tñ eſt
ad opi.vitãdas,ꝙ ꝯcludat̃ alternatiuè petẽdo rẽ reſti
tui, vel iuſtũ ꝑtiũ ſuppleri. nã tolleret talis ꝯcluſio
etiã,ſi ꝑtium iuſtũ ſuppleri, eẽt in facultate ſolueñ.li.
per id, qđ hr̄ in d.l.miles.§.decẽ. & in c.ſi maior fa-
ctus. non vitiatur tñ libellus ſcđm opi. Legiſtarũ, ſi
ſolũ peteret̃ rem reſtitui.& licèt poſſet fieri mẽtio in
libello de bñficio cõpetente,& eo conuento.per ea,
q̃ hñr in iuribus pręallegatis.tñ nõ eſt neceſſe de tali
in libello facere mẽtionem.l.pater.ff.qđ cum eo. &
26 d.§.decẽ. & hoc de primo principali.¶†Circa ſcđm
videlicet de modo ꝓbandi. Primo eſt vidẽdũ quali-
ter error.qa allegat̃ in libello inq̃tum qs dicit, ꝙ er-
rore ductus vendidit pro minori pretio q̃ ſit dimidia
iuſti pretij,dic, quòd ſatis ꝓbatur ex ipſa allegatio-
ne:qa a iure ꝑſumit̃ ipſum errore inductũ fuiſſe, qñ
reperitur deceptus vltra dimidiã iuſti ꝑtij. vt voluit
gl.& Bar.in l.quiſquis.C. de reſcin.ven. ¶Scđo eſt
27 videndũ qualiter ꝓbetur † valor rei. primo,an poſ-
ſit probari per inſtr̃m.quidam dicunt,ꝙ non vr̄ poſſe
probari per teſtes.Scđo an poſſit probari per inſtr̃m,
quidam dicunt,ꝙ non vr̄ poſſe probari per teſtes:qa
licèt teſtis dicat,ꝙ res tantum valuit tempore vẽdi-
tionis:quia ipſum tantum dediſſet quãuis plures te-
ſtes ſic dicant:non vr̄,ꝙ probẽt :quia vñr eſſe ſingu-
lares in eorum dictis. & ſic non videntur probare ꝑ
id,qđ hr̄.ſ.de elec.bonę.cle.j.in c.cũ dilecti.ſ.de ꝓ-
ba.licèt hæc ratio non placet do.Ant.quia ſufficit,ꝙ
teſtes ſint teſtes in principali dicto. & ſic concordãt
licèt non ſint teſtes in cauſis dicti:per id,ꝙ no.Inno.
in c.qualiter.el.ij.ſ.de ac.vnde ipſe dicit,ꝙ alia rõ-
ne poſſet dici,ꝙ teſtes prædicti non probãt.quia de-
bent teſtificari de cõi pretio non de ſingulari.l.ꝑtia
rerũ.ff.ad leg.fal.& l.ſi ſeruũ.ff.ad leg.Aquil.& facit
qđ dictũ fuit ſ.eo.c.ij.& ſic per hoc tñ poſſet intelli
gi, qđ no.gl.in d.l.ij.ſecus dicit poſt Bar.Si teſtis di-
ceret,ꝙ valet tm̃: quia dediſſet tm̃ pro cõi ęſtimatio-
ne,& ꝑtio ipſius rei.Nam tunc plures teſtes ſic depo
nentes probabunt:quia videntur teſtificari circa idẽ
in quo vñr eſſe æqualiter periti,videlicet in cõi æſti-
matione.facit,qđ hr̄ i l.nemo.ff.de duob.reis.& qđ
ibi not.per Cy.in l.j.circa fi.C.de ſen.quæ pro eo,ꝙ
intereſt.& quod not. Inno.in pręalleg.c.qualiter.el.
ij.& ſic reſidet Barto.in d.l.ij.Sed in d.l.j. circa fi.de
ſen.quæ pro eo.videtur tenere contrarium dicens,ꝙ
non ſufficit qđ liquidũ fuit ęqualiter periti, ſeu eiuſ-
dẽ peritię:niſi ex cõuentione hic ſit actum.per id,qđ
hr̄ in d.l.nemo ff.de duob.reis.vbi etiam de hoc tan-
git. & ideo dicit in d.l.j.ꝙ teſtis debet dicere, quod
tantum dediſſet pro communi ęſtimatione,& ꝙ etiã
quilibet alius ſimilis conditionis ſimiliter tm̃ dediſ-
ſet.Sed certe quatenus deponit de alio non dr̄ depo-
nere de eo. qđ percipiat per ſenſum corporeum. &
ſic vr̄,ꝙ nõ probet. per id,quod hr̄ in l.teſtium.C.de
teſti.& de teſti.cum cauſam.ideo videtur, ꝙ melius
eſſet teſtem diceret,quòd ipſe tantũ dediſſet pro cõi
ęſtimatione.& ꝙ vidit, & audiuit ab alijs ſimilis con
ditionis, ꝙ tm̃ dediſſent. additio eſt plus dixit Bald.
ĩ d.l.ij.& ẽt teſtis ſimpliciter dicit, ꝙ res tm̃ valet,vel
tm̃ valuit tp̄e ꝯtractus:qa tm̃ daret,vel tm̃ dediſſet,ſi
plures teſtes in hoc concordant ꝓbabũt alio nõ ap-
parente:quia in dubio debet intelligi, qđ tm̃ darent
ſibi pro cõi æſtimatione:quia cõiter conſueuit fieret
& ꝯñr ſic debet ꝑſumi.ar.eorũ quę hr̄ in l.ij.& in l.ſi
pactum.ff.de proba.& ff.de pac.l.iuriſgentium.§.pa
ctorũ.cum ibi not.iõ ſcđm eum in dubio ꝓbabunt,
niſi appareat in eis ſubſiſtere aliqua cã ſingularis af-
fectionis,puta qa ſunt vicini : vel quia res ſunt maio
rum ſuorum.facit qđ hr̄ in l.ſi in emptione.ff.de mi-
no.& in l.ſi cui.ff.de leg.ij.glo.tñ in d.l.ij.vt dixi, vr̄
ſentire ꝯtrarium,& ẽt Bar. & do.Ant. videlicet,ꝙ in

dubio non probent. q̄a dubium eſt, an admoneant
ad teſtificãdum de quantitate de qua teſtificarẽ ex
affectione, an vera rõne cõis. & idõ vr̃ q̄ in dubio non
ꝓbent, ꝑ id, qđ hr̃ in c.in præſentia.s̃.de proba. ideo
tutius eſt tenere dictum gl. & Bar. tene tamen mẽti
dictum Bal. Item vr̃ q̄ alio modo poſſit probari valor
rei per teſtes, puta ſi eſſent plures teſtes qui dixerũt
q̄ tunc tpe contractus, & ante, & poſt viderunt q̄
plures volentes emere ꝓ tãto p̃io, vr̃ tñ q̄ hoc caſu
quodãmodo argueretur ſcientia iuſti pretij in vendi-
tore: ſi ipſe fuiſſet ille cui dictum pretium dare vo-
luiſſent. Sed ſi voluiſſent dare ꝓcuratori domino ab
ſente: tunc probabilis eſſet ignorantia reſpectu dñi.
arg. l.fi.ff.pro ſuo. & q̄ præfati teſtes probẽt: facit qđ
res dr̃ valere tm̃ quantum vẽdi põt. l.ſi ſeruus. & ibi
no.ff.de condi.furt. Si autem non reperiantur teſtes
qui deponant ſecundum prædicta. tamẽ alia practi-
ca poterit fieri. nã poterunt plures articuli fieri. Pri-
mo q̄ prædium venditum erat tanti redditus tẽpore
venditionis, & ante poſt. Item prædicta tãti redditus
ſita in tali loco conſueuerunt tanto pretio vendi. Nã
ſi dicti articuli probentur per teſtes ſatis probabitur
de valore rei. l.ſi quos.C. de reſcin.vẽ. facit qđ hr̃ in
auth.de nõ alie.§.quia vero. & §.ſi vero alicuius.co.
ij. & in auth.de alie. & emphy.§.qđ aũt. & §.hoc au-
tem.col.viij.¶ Vnde ex prędictis iudex poterit æſti-
mare quantũ ſit iuſtũ pretium. Nam ad eius officium
hoc pertinet. l.vt tm̃.§.æſtimatio. ff.ſi ſeruus corruptus.
& l.fin.ad fi.C.de iur.do.impetrando. & facit, quod
hr̃ in l.ſi quod ex Pamphila.ff. de legat.ij. poterit ẽt
alia practica teneri: quia poterit iudex facere q̄ eligã
tur duo boni æſtimatores per partes: vel ipſe iudex
eligat de conſenſu partium qui habeant inueſtigare
de iuſto p̃tio rei & referre p̃ſtito ſacrõ qđ legaliter æſti
mãdo ꝑ id, qđ hr̃ ĩ l.hac edictali.§.is illud.C.de ſec.
nup. vnde poterunt etiam ire ad rem, & illam inſpi-
cere. facit, quod habetur in l.ſi irruptione. ff.finium
regund. & ſi partes eſſent diſcordes, iudex poſſet ex
officio illas eligere, vt dixit Bald.in d.l.ij. & ſi electi
eſſent diſcordes poſſent ſtare dictis plurium. & ſi eſ-
ſent ęquales numero, poſſet eligi tertius ſcđm Bald.
cuius autoritati ſtetur, per id quod habetur in l.itẽ ſi
vnus.§.fi.cum l.ſequenti.ff.de arbi. & facit quod ha-
betur in c.j.de arbi.in vj. & pro prædictis facit, quia
in his in quibus potius eſt dare iudicium q̄ teſtimo-
nium: iudex debet facere, q̄ periti aſſumantur: per
id, quod habetur in l.comparationes.C.de fide inſtr.
& in l.j.ff.de ventre inſpi. quantum autem res valet
non poteſt videri per oculum: ſed comprehendetur
per intellectum, ideo pñt ſuper hoc eligi periti in ar
te. facit, quod hr̃ in Auth.de nõ alie.§.quod autem.
ver.vt neq;.col.ij. & ibi etiam patet q̄ interdũ pote-
rit aſſumi vnus ſolus, ſi hoc pateat partibus: vel ſi for
tè vnus ſolus reperiatur in arte ita peritus, & iſta ꝓ-
cedunt, qñ agit̃ de probando pretiũ rerũ immobiliũ:
tunc ſi cõſiſtat in pondere, numero, vel mẽſura qua-
liter debeat ꝓbari dictũ fuit.s̃.eo.c.ij. quia ꝓbat ꝓ-
bando pro quanto pretio vendit̃ in mercato, ſeu in
loco fori. facit, quod hr̃ in l.pretia rerũ.ff.ad leg.Fal.
& qđ ibi no.ꝑ Bar. Si autẽ ſit alia res: tunc dicetur tm̃
valere quantũ vendi põt. l.ſi ſerui.ff.de condi.fur. ſa-
tis tñ vr̃ q̄ etiã poſſet ꝓbari per relationẽ peritorum
aſſumptorũ ad hoc per id, qđ hr̃ in d.l.hac edictali.
§.is illud. Sed iuxta prædicta põt dubitari, quid ſi te-
ſtes deponunt, q̄ per annũ ante tẽpus venditionis res
valebit tm̃. an illud ſufficit. Bal. ĩ d.l.ij. vr̃ velle q̄ ſic,
quia præſumendũ eſt, q̄ eodẽ modo valuerit tempo-
re venditionis ſm eũ, qñ res erat ĩmobilis: niſi fortè

appareat, vel probetur, q̄ poſt p̃dictũ tps ſuperuenit
guerra ante tps venditionis: vel alia ſimilis cã ꝓp q̄
minoratum fuit pretiũ rei, cuius tene menti: facit quod
hr̃ in l.ſiue poſſidetis.C.de ꝓba. & hr̃ in auth.ſed q̄-
uis.C.de rei vx.ac.vbi patet quòd ſi pater ſemel do-
tauit filiam in certa quantitate: & poſtea velit quãdo
ſcđo nubit minorem da[re] dotẽ, non põt: niſi alleget,
vel probet aliquã cladẽ, vel cauſam euenire ꝑp quã
diminuta ſint eius bona. & ſic eodẽ modo vr̃ q̄ non
præſumatur mutatus valor rei, niſi aliud probetur.
de quo per Cy.in d.auth.ſed quãuis.in vlt.q. adden-
do tñ tutius eſt, qđ deponant etiam de tpe cõtus: q̄a
aliàs dictũ eorũ neceſſario [nõ] ɔcluderet ad tps ɔtra-
ctus. & ſic non videret̃ nece[ſſ]ariũ id de quo quærit̃:
qđ hr̃ in c.j.in præſentia.s̃. de proba. & q̄a pretia re-
rũ variant̃ ex tempore. l.p̃tia rerũ. ad fi.ff.ad leg.Fal.
¶ Item aduerte, q̄a ſi vend[it]a eſt res ꝓ quatuor. & di
cũt teſtes, qđ valebat dec[em] & vltra, valet dictũ eorũ
licèt nõ adijciãt q̄tum vlt[ra], ſi fortè non fuerunt in-
terrogati. ꝑ id qđ hr̃ hic, & s̃.de teſti.cum cãm. ſecus
ſm Bal. ſi dicerent, q̄ valeb[a]t res octo, & vltra. quia ꝑ
hoc non ꝓbãt deceptionẽ [v]ltra dimidiã iuſti p̃tij. cũ
28 † dictio vltra: aliter non d[e]clarata modicũ operet̃ in
teſte. l.cũ furti. cũ ibi no.ff [de] in litẽ iur. & ſic nõ eſſet
ꝓbata deceptio vltra dim[i]diã: cũ quatuor ſint p̃ciſè
dimidia ipſorũ octo. & i[n] l.vltra. vel minus dimidio
ipſorũ octo. & hæc ſatis [v]r̃ eſſe mens Bal. licèt aliter
videatur ponere exempla per ea, quæ dixi.s̃.de ven-
ditore ſatis patet, q̄ dicendũ e contra in emptore de-
cepto. & per ea, q̄ dixit hic gl.j. & qđ dr̃ in vẽditore:
dicendũ eſt idẽ in emptore. facit, qđ hr̃ in l.j.C.de
cupreſſ.ex luco dã.cedendis lib.xj. & eſt vltima rub.
qđ no.per Bar.in l.fi.ff.de recepti. & hæc ſufficiant.
De ſcđo videlicet, de practica ꝓbandi. adde tñ q̄ qñ
nõ determinat̃ q̄tum vltra valeat res in executione
hoc poterit declarari, vt dixit nota. An autem poſſit
fieri ꝓbatio p̃tij per inſtrã: vr̃ dicendum q̄ non, quia
inſtrã fiunt de pretio conuento: & de illo rogat̃ no-
tarius: non autẽ de pretio cõi: nec de iſto rogat̃ nota-
rius: & ideo, qđ inſtrm̃ non probet per id, quod hr̃
in §.nos aũt. in Auth.de tabellio.col.v. & q̄a inſtrm̃
confectum inter certas perſonas nõ videtur probare
inter alias. facit, qđ hr̃ in l.deſideriũ. & qđ ibi no.per
Bal.C.de bo.poſ.final. concludit Bar.in d.l.j. q̄ ſi ſu
per ęſtimatione rei facta eſt ſcriptura autoritate pu-
blica. vt contingit in li.ęſtimationũ qui fit publica au
toritate: tunc per talẽ ſcripturã ꝓbabitur ęſtimatio,
ſeu pretiũ rei. facit, qđ hr̃ in l.celſus.ff.de prob. Alia
autẽ inſtrã confecta inter priuatas perſonas non vñr
plenè probare ęſtimationẽ, ſeu pretium rei ſm cõem
valorem. ꝑ ea, q̄ ſupra dixi, vr̃ tñ ſi apparerent multa,
inſtrã in quibus appareret, quod tornatura terrę ſitę
in tali loco fuiſſet vendita pro tanto pretio, quod fa-
ceret magnã p̃ſumptionẽ, qđ tornatura terrę de qua
quæritur: ſit ſita in dicto loco tm̃ valet: tamen neceſ-
ſario nõ ꝓbaret. q̄a poſſibile eẽt q̄ illa de qua q̄rit̃ nõ
29 eſſet tanti redditus q̄ti eſſent alię. ¶ † Itẽ aduerte ſm
Bal. q̄ ſi ſint teſtes qui deponunt de p̃tio rei, ſiue ęſti
matores, debent ſe referre ad tps ɔ̃ctus, vt hic patet.
dicit tñ hoc ꝓcedere qñ non eſſet mutatus aſpectus
rei, vel locus. vt ſi fortè de terra aratoria tpe ɔ̃ctus po-
ſtea facta eſt vinea, vel ſi eſſet terra ĩculta tpe ɔ̃ctus:
poſtea eſt cultiuatiua, vel eɔ̃: q̄a tũc nõ pñt ęſtimato-
res ęſtimare qđ oculis videre nõ pñt. alle. qđ hr̃ ĩ l.3.
C.de allu. & in l.intra.§.vẽdentibus.ff.de mino. me-
lius facit: licèt non alleget, qđ hr̃ in l.j.§.j.ff.de his q̄
in teſt.dele. qđ tene menti. vr̃ tñ Bal. velle, qđ qñ eſt
mutat⁹ aſpectus poſſint ęſtimatores deponere de tẽ-
pore

pore ꝯctus, qđ vr̄ intelligendũ, qñ veriſimiliter habe
bat noticiam cõis pretij ſimilium rerum. Qũo autem
aliud eſt pretium conuentum: aliud cõe: aliud ſingu
lare. no. per glo. & doc. in l. j. C. de ſen. quæ pro. Item
etiam aduerte, quod dixit Bal. in d. l. ij. ꝙ ſi aliqui te-
ſtes dicãt de maiori pretio: aliqui de minori, quòd vr̄
ſtandum dicto illorum, q̃ dicũt de minori: q̃a ſcđm
eum vñr minori affectione moueri. Si autem neuter
mouetur ex affectione, dicit, ꝙ magis credit̃ affirmã-
tibus, q̃ negãtibus per l. diem proferre. §. ſi plures. ff.
de arbi. Tu potes dicere melius, quod ſtabitur maio-
ri numero teſtium, ſiue dicant de pluri, ſiue de mino
ri: vr̄ ꝙ credatur illis qui ſunt maioris autoritatis. per
quod hr̄ in præal. c. in noſtra. ¶ Si autem omnino eſ-
ſent æquales, tunc vr̄ credendum illis qui dicunt de
maiori: licèt illi q̃ dicunt de minori dicant valeat tm̃
& non plus. quia vr̄ ꝙ tunc in dubio magis dẽat cre-
di affirmantibus. per id quod no. per glo. in d. l. diem
proferre. §. ſi plures. ff. de arbitr. niſi fortaſſe illi eſſent
maioris autoritatis: quia tunc vr̄ ꝙ debeant præferri.
quia licèt deponunt ſuper aliquo negatiuè: quia ta-
men poteſt cadere illud in ſenſum teſtis non vr̄ reij-
ci teſtimonium. per id quod no. Bar. in d. §. ſi plures.
ff. de re iudi. & prædicta procedunt, qñ teſtes in eorũ
dictis, & rationibus referũt ſe ad cõem æſtimationẽ.
& ſic non deponunt ex affectione: & per hoc ceſſabit
ratio Bal. inquantum dixit, ꝙ deponentes de maiori
pretio, vñr minori affectione moueri: quia ex quo ſe
referunt ad cõem æſtimationem non vñr moueri ex
30 affectione. additio eſt. ¶ † Ad tertium videlicet de pra
ctica ſententiæ fuerunt opiniones. Nam quidam di-
xerunt, ꝙ pronuntiari debet contractum non valere:
ſed certe hæc opi. non eſt vera. quia contractus eſt ali
quis, ſeu venit reſcindendus, vt dictum fuit. s̃. eo. c. 3.
Vnde alij dicunt, ꝙ cõdemnabitur ad reſtitutionem
rei ipſe emptor: ſed poſtea erit in facultate ipſius em-
ptoris ſoluere iuſtum pretium. hanc opi. dicit d. Ant.
eſſe falſam per id quod hr̄ in d. c. iij. ¶ Sed certe ſm
opi. gl. j. in d. l. ij. & ſecũdũ cõem opi. Legiſtarum to-
leraretur talis ſnĩa. Sed ſm Canoniſtas eſſet ſecus. &
ſi ſic intelligatur, toleraretur dictum do. Ant. & ideo
tutius eſſet quòd iudex condemnet alternatiuè em-
ptorem, vt reſtituat rem, vel ſuppleat iuſtum pretiũ.
31 facit, qđ dixi. s̃. circa concluſionem libelli. ¶ † Circa
quartum, & vltimum dicit d. Ant. poſt Bar. quòd q̃a
ſtipulatio ſapit naturã ꝯtractus, cui adijcit̃. l. ſi ſtipu-
latus. de vſuris. talis ſtipulatio coæqueua non nouat
contractum, niſi hoc fuerat actum. l. ſi ſocietatem. ff.
pro ſocio. vel ſi nouat, cũ qualitatibus, & priuilegijs
primi contractus. l. aliam. ff. de noua. habebit locum
remedium ipſius legis. Sed de hoc dic melius, vt di-
xi in c. cum dilecti. s̃. eod. & in l. ſi quis cum aliter. ff.
de ver. obl. & no. ꝙ hic propriè loquitur in contractu
bonæ fidei, & ſimiliter. d. l. ij. Vnde ſcđm doct. habet
locum etiam in alijs contractibus bonæ fidei, & etiã
dixi in d. c. cum dilecti. & ſic etiam in locatione, &
permutatione, vt ibi dixi. & conſequenter etiam in
datione inſolutum, cum illa ſit ſimilis venditioni. l. ſi
prædium. C. de euic. & etiam in contractu diuiſionis:
cum ibi interueniat permutatio partium. l. maiori. C.
com. vtriuſq; iudi. An autem habeat locum in con-
tractu ſtricti iuris remedium huius c. & l. ij. C. de re-
ſcin. ven. communiter tenetur, ꝙ non: ſed habet locũ
remedium. l. ſi quis cum aliter. ff. de ver. obli. de quo
plene dixi. s̃. eo. cum dilecti. vbi dixi, ꝙ dabitur exce
ptio ante traditionem: poſt traditionem dabitur con-
ditio incerti, vel conditio indebiti. Bald. autem in
d. l. ij. dicit, quòd dabitur actio in factum per l. quo-
ties. ff. de præſcri. verbis. Sed certe iſta videtur ceſſa-
re, quando alia actio competit, vt ibi dicetur: an ha-
beat locum in contractu feudi. Spe. eo. ti. §. dicendũ.
verſi. nunquid. dixit ꝙ non. & nihil allegat. Sed forte
fuit motus: per id qđ ipſe no. in contractu emphyteu
tico. in verb. ibi ſequenti. de quo ſtatim dicet̃. Bal. in
32 d. l. ij. dicit ꝙ ratio eſſe põt, ꝙ † feudum non datur ꝓ
pretio: ſed ex amore, & gratia. & eſt quædam remu-
neratio inæſtimabilis fidei: quia tenetur dñm adiuua
re. nihil allegat. ſed bene facit, qđ hr̄ in vſi. feu. c. j. de
feu. dato inuicem l. commiſſoriȩ. & in c. j. de forma fi-
delitatis. tñ contra id dictũ, facit quod hr̄ in c. ad no
ſtram. s̃. de reb. ecc. non alie. vnde vr̄ per id c. poſſe di
ci contrarium, vt ibi tetigi. Facit ẽt quod dixi poſt d.
Ant. in præal. c. cum dilecti. quia eſt contractus ſimi-
lis venditioni, & locationi, vt colligitur in d. c. adeò.
& facit, quod hr̄ in l. ij. ff. loca. tangit ẽt hic d. Pet. an
habeat locum in quaſi contractu aditionis hæredita-
tis. & concludit, ꝙ non. q̃a iſte quaſi contractus perfi
citur voluntate vnius tm̃. ſ. hæredis adeuntis. inſti. de
rerum qualita. & dña. §. fi. ſed remedium huius c. &
l. ij. de reſcin. ven. & d. l. ſi quis cum adita. habet locũ
in actu qui perficitur conſenſu duorum. tangit etiam
an habeat locum in permutatione beneficiorum; &
dicit, ꝙ non. q̃a tunc titulus hr̄ a ſuperiore non à par
te. vt in c. j. de rerũ permu. in vj. Tangit ẽt an poterit
habere locum remedium huius c. & vr̄ concludere
ꝙ ſic. ſi forte pro illa ſpe emptor dedit vltra dimidiã
eius qđ cõiter fuiſſet datum. & eodẽ modo in vendi
tore, ſi vendit minus dimidia quã cõiter daret̃. ar. eo.
quæ hñr in l. iij. §. ſi quis filio. ff. de mino. & ſic debet
intelligi ſcđm eum, quod hr̄ in l. ſi actũ. ff. de actio.
emp. quid aũt ſi reperiatur ex poſtfacto rem plus va-
lere, q̃ cõiter reputaretur tpe contractus. vt quia for
te ex poſtfacto eſt habita notitia alicui9 ſeruituris de-
bitȩ rei vẽditæ propter quod res plus valet. Dicit hic
d. Pet. hoc non eſſe attendendum: quia non vr̄ habi-
tus reſpectus ad id quod non apparebat tpe contra-
ctus: per id quod hr̄ in l. lege. & l. rutilia. ff. de cõtrah.
emp. ſicut nec hr̄ conſideratio theſauri poſtea inuen
ti. & ſic dicit Bal. tenere in d. l. ij. cõiter tñ in lectura q̃
modo hr̄ nõ reperitur hoc dictum. ¶ Vltimo dicit d.
Pet. & voluit etiam Bal. in d. l. ij. quòd licèt venditor
ſciens præiudicet ſibi in remedio huius c. & d. l. ij. vt
ſuperius dixi, tñ ſecus eſt; ſi hoc ſciuerit adminiſtra-
tor minoris, vel eccleſiȩ: q̃a tales non habent ptãtem
donãdi. l. ꝯtra iuris. §. fi. ff. de pac. l. ſi filius. ff. de don.

S V M M A R I V M.

1 *Emptor, an, & quando de euictione habeat regreſſum contra vendi-
torem re euicta.*
2 *Emptor debet denuntiare venditori (lite ſibi mota) ꝙ veniat ad de-
fendendum rem per eum venditam.*
3 *Et ſi ſciuerit litem motam emptor, licèt non fuerit ſibi denuntiatum,
an tenebitur.*
4 *Et ſi venditor non reperiatur, an debeat emptor fideiuſſori nuntiare
litem ſibi motam.*
5 *Et quouſq; poſſit emptor litem ſibi motam denuntiare venditori.*
6 *De euictione tenetur hæres quando legata fuit res in genere.*
7 *De euictione non tenetur venditor, ſi emptor compromittit in arbi-
trum, & contrariam ſententiam reportauerit.*
8 *Venditor in multis caſibus non tenetur emptori de euictione.*
9 *Contumax, an poſſit appellare.*
10 *Iniuria quæ fit emptori non contingit venditorem. & nu. 1.*
11 *Caſus fortuitus cõtingens poſt perfectam venditionẽ nocet emptori.*
12 *Iudex qui tulit iniuſtam ſententiam facit litem ſuam, & ſi pars a ta-
li ſententia non appellauerit, an iudex tenebitur.*
13 *Iudex ſi corruptus pecunia tulit ſententiam, eſt nulla.*
14 *Venditor non tenetur, ſi emptori ablata ſit poſſeſſio rei venditæ.*

15 Periculum rei venditæ ad quem ſpectet ante traditionem rei.
16 Venditor ad quid teneatur.
17 Venditor an teneatur emptori tradere inſtrumenta tituli ſui.
18 Euictio, an debeatur in contractu permutationis, & actionis in ſolutum, & quid de contractu tranſactionis.
19 Euictio, an debeatur in donatione.
20 Et an debeatur in legato.
21 Quæſtio ſi moueatur emptori poſt rem ſibi traditam, & ante pretiū ſolutum non debet ſoluere niſi ſibi ſatiſdetur de euictione, & an venditor tenebitur ſatiſdare pro quacunq; euictione futura.
22 Seruus communis plurium poteſt acquirere vni duorum inſolidum.
23 Ante euictionem ſecutam, an poſſit aliquo caſu agi.
24 Et ſi res reſtituatur mouenti quæſtionem agnoſcendo bonam fidem nō interueniente ſententia, vel renuntiatione, an poſſet agi de euictione.

SI venditori. Loco ſummarij. dic, ꝙ ponit tres caſus in quibus re euicta venditor emptori de euictione non tenet̃. h.d. & ideo diuiditur.

1 ¶†Nota tres caſus in qbus emptor non habet regreſſum contra venditorem de euictione [a] re euicta. Primus eſt, qñ emptor denuntiauit venditori litem motam, vt veniret ad ipſum defendendū. Secundus eſt, qñ fuit lata ſnīa contra eum ꝓꝑ contumaciam. & ex hac colige vnam regulam ſcd̃m do. Anto. ꝙ vbicunque ſnīa ſe extēdit ad præiudicium alterius, q̃ iſtius contra quem eſt pronuntiatum, nunq̃ iſta ſnīa præiudicat tertio qñ eſt lata in contumaciam eius contra quem principaliter iudicatur. facit. l. præſes. C. de pigno. & ff. de inoffi. teſt. l. qui repudiantis. & ff. de eui. l. ſi ideo. & ſic debet intelligi, & limitari. c. pe. ſ. de re iudi. Tertius caſus eſt, qñ ſnīa lata eſt per iniuriā iniuſtè contra emptorem, non aūt ex defectu iuris ipſius venditoris. facit, quod hr̃ in l. ſi imprudētiam. ff. de euic. ¶ Et no. ꝙ iniuria iudicātis potius nocet emptori, q̃ venditori. & ratio eſſe poteſt, quia qñ iudex facit iniuriam vr̃ eſſe quodāmodo quidam caſus fortuitus occurrens, & ideo periculum tale ſpectat ad emptorem: quia periculum eſt caſus fortuiti contingentis poſt perfectam venditionem, & iō pertinet ad emptorem. l. j. & l. neceſſario. ff. de peri. & cō. rei vē.

[a] De euictione. Limita tamē iſtam concluſionem non habere locum ſi emptori ſcienti res aliena vendita fuiſſet, quocaſu vēditor nō tenetur de euictione, nec ad pretij reſtitutionem, vt latè tenet do. Ale. de Im. in cōſi. 55. l 4. parte. & conſi. 90. eadem parte. doc. & Bar. in l. vēditoris. ſ j. q. de ver. obli. & adde hic diſt. quā ponit d. Hē. Boy. in c. princ. huius c.

2 ¶†Item not. quid dēt denuntiare emptor venditori lite ſibi mota: qa debet denuntiare, ꝙ veniat ad defendendum rem per eum vēditam. & ſic vr̃, ꝙ nō fiat denuntiatio ſimplex ad finem ſcīæ inducēdæ. ſed vt aliquid faciat ipſe venditor cui fit denūtiatio, qđ eſt notandū ꝓꝑ ea q̃ dicūtur ſuper gl. j. ¶ In gl. j. ibi: debet ei denuntiare. hoc intellige verū niſi fuit remiſſa neceſſitas denuntiandi. per id quod hr̃ in l. erroneus. j. rñ. ff. de euic. & ſic cōiter hodie in inſtr̄is fit dicta remiſſio. vt docet experientia, quæ eſt efficax rerū magiſtra. de ele. q̃ ſit. in vj. ſecus ſi non ſit remiſſa: qa tūc procedit gl. an autem ad hanc denūtiationem faciēdam debeat emptori dari dilatio. tangit Spe. in ti. de dila. §. j. ver. denūtiatio. in ij. col. & ibi vr̃ tenere ꝙ ſic.

3 ¶†In ea. glo. ibi: ei non tenetur. ſed quid ſi venditor ſciuerit litem motam emptori: an tunc tenebitur venditor etiam ſi ei non fuerit denūtiatio facta. vr̃ ꝙ ſic, quia qui certus eſt, certiorari non debet. l. j. in fi. ff. de act. emp. & de re. iur. eum qui certus eſt certiorari nō debet. in vj. & hoc tenuit glo. in l. emptor. C. de euic. hic alle. dicit tñ quòd tutius eſt denuntiare etiam in caſu permiſſo. arg. l. denūtiaſſe. §. quid rñ. ff. de adult. & cum gl. vr̃ concordare Dy. in dicta regula, cū qui. & Cy. in d. l. emptor. Io. An. hic tenet contrarium dicens, ꝙ licèt venditor eſſet certus litem motam eſſe emptori, ſi non fit ſibi denuntiatio ab emptore non habebit emptor actionem de euictione per dictā denuntiationem: aſſignat rōnem hic. & in addi. Spe. eo. ti. ad fi. vbi etiā Spe. vr̃ tenere, quia vbicunq; denuntiatio requiritur ſolum ꝓꝑ finem certificandi: tūc nō exigitur denuntiatio: quia qui certus eſt & c. vt in dicta regula. cum qui. ſecus vbi fit vt veniat ad defendendum, & producendum probationes: quia tūc ex quo ex ſola ſcientia, & certificatione non habemus oēm finem denuntiationis exigitur denuntiatio: non obſtante dicta ſcientia per d. l. denuntiaſſe. & ꝓ hoc etiam facit qđ poſſibile eſſet, qđ emptori adeo vr̃ de iure ſuo, ꝙ non curaret per alium defendi. & iō exigitur denuntiatio. dicit tñ Io. An. videri fuiſſe dictum Dy. in dicta regula. ei qđ in dubio. ſi non apparet ad quid exigatur denuntiatio: qđ vr̃ potius exigi ad certificandū. pro Io. An. & Spe. facit quod no. ſ. de ꝓcu. non iniuſtè. in glo. vltra quod hr̃ in l. non ſolum. §. is qui. ff. de lib. leg. rōnem opi. Io. licet ipſe nō alleget. concordat Bar. in d. l. denūtiaſſe. & mouetur eadem rōne cum Io. An. & hanc opi. ēt ſequitur hic d. Ant. d. Pet. & d. Flo. qui alle. pro hac denuntiatio in caſu iſto non fuit ad vicinandum vēditori: ſed ſic: i debet ēt vt defendat rē q̃ petitur ab emptore, & ſic reſidet ī lite. allegat quod hr̃ in l. ſi parentes. C. de euic. & in l. empti. eo. ti. & in l. cū ſucceſſores. ibi vt tibi aſſiſtāt. vt dr̃ in d. l. emptor. & etiam ſatis dr̃ in l. cū ſucceſſores. & ideo ſcd̃m eum tenebitur emptor denuntiare vēditori ēt ſi ſciat litem motā, & ſine dubio: vt dicit gl. in d. l. emptor. tutius eſt, qđ denuntietur, cū de iure vr̃ poſſe ſuſtineri, ꝙ ſufficiat venditorem ſcire litē motam. vt voluit gl. in d. l. emptor. & Cy. & Dy. in d. regula, cum qui. Nam licèt aliqui videantur velle, ꝙ fieri debeat denuntiatio venditori, vt veniat ad defendendum ipſum emptorē, vt hic in d. l. ſi parentes. cum alijs præal. cum text. in l. ſi quæſtio. C. de euic. aperte vr̃ velle, ꝙ ſufficiat emptori denuntiare venditori litem ſibi eſſe motam. & ſic certiorare eum de lite mota: licèt aliud non denuntiat. & per ꝯñs vr̃ ꝙ ſi ipſe vēditor ſit certus litem eſſe motam, ꝙ nō ſit neceſſe denuntiando eum certū facere. arg. dictæ regulæ: eum qui certus. & l. j. in fi. ff. de act. emp. facit etiā quod hr̃ in l. ſi dictū. §. ſi præſente. ff. de euic. & ſic vr̃, ꝙ licèt emptor denuntiare poſſit venditori litem ſibi motam. & vt veniat ad eum defendendum. tñ vr̃ ꝙ ſi ſufficiat ſi denuntiat litem: licèt non adijciat, ꝙ veniat ad eum defendendū: per d. l. ſi cōqueſtio. vbi de hoc vr̃ eſſe caſus notabilis nō violando literā. & ad l. denūtiaſſe. §. qui eum. ff. de adulte. tenendo opi. gl. poſſet rñderi vt voluit Dy. in dicta regula. cū qđ. ꝑ le. ibi voluit denuntiationem non eſſe de ſubſtantia. ideo dēt fieri mulieri: licèt ſciat actionem inſtitutā cōtra adulterū. & rō eſſe potuit fauore matrimonij: vt ſic non impediat̃ matrimoniū niſi fuerit denūtiatū mulieri ne nubat: q̃uis ſciuerit litē motā ꝯ adulterū. Eſt enim matrimoniū res fauorabilis, & ei fauent iura. in c. fi. de re iudi. in caſu aūt ꝓpoſito non reperit̃ expſſum qđ denuntiatio fit oīno ſcienti: qm̄ imo nec reperitur expſſum, ꝙ oīno fieri debeat vt veniat ad defendēdum. imo vr̃ reperire, qđ ſufficiat qđ denuntiet̃ litem eſſe motam. d. l. ſi conqueſtio. & ideo vr̃ per prædicta, ꝙ opinio gl. & ſequaciū de iure poſſet probabiliter ſuſtineri. tutius tñ eſt ꝓꝑ opi. vitādas qđ fiat denuntiatio ēt ſcienti. Cōtra enim hodie per inſtr̄a q̃ fiunt tollitur hoc dubium: qa vitijs remittit̃ emptori neceſſarijs denuntiandi. Et no. ꝙ ſi denūtiatio ſit facta venditori non eſt neceſſe, quod fiat fideiuſſori per l. mora. ff. de ver. obli. vbi mora rei principalis nocet fideiuſſori. & de hac etiam eſt caſus in l. autore. C. de euic.

4 ¶†In ea. gl. ibi: quidam tamen dicunt & c. recens opin. communiter tenetur ſcd̃m do. Ant. & eſt magis tuta. & pro illa facit, quod hr̃ in d. l. emptor.

emptor.ad finē.a contrario ſenſu.& quod hr̄ in ſimi
li in l.ſi dictum.§.ſi præſente.ff.de euic.& ꝓ hoc etiā
facit,ꝙ ex quo obligatus eſt fideiuſſor de euictione,
vr̄ ꝙ ei debeat denuntiari ſi non pōt denuntiari prin-
cipali autori,vt ſic fiat denuntiatio cui fieri pōt,ſicut
in ſimili fit ꝓcuratori venditoris,quādo venditor eſt
abſens.vt no.in d.§.qui præſente.& facit quod hr̄ in
5 l.ſi ideo.§.præſente.ff.de euic.¶†In ea.gl.j.§.quoli-
bet tempore.vnde dicunt aliqui ꝙ vſq; ad concluſio-
nem in cauſa fieri poterit, & non poſtea. pro quibus
facit quod habetur in c.cum dilecti.ſ.de fide inſtr.&
hoc modo intelligunt præalle.§.quolibet tempore.
qđ tandem admittitur denuntiatio q̄din ſaluum ſit
ius ſuum venditori.argu.eorum, quæ hn̄r in l.man-
cipiorum.cū l.ſeq.ff.de optio.leg.gl.no.in d.§.quo-
libet.dixit ꝙ valebit etiam denuntiatio facta per em
ptorem venditori in cā optionis: dummodo tūc oīa
iura vēditoris ſint integra.& circa teſtes:& circa alia
optima.& nihil ei perierit.facit,qđ hr̄ in d.l.manci-
piorū.cū l.ſeq.potes dicere ꝙ in cā principali poteſt
fieri denuntiatio, & pōt iūgi prima opinio cum opi.
Hoſt.In cā aūt optionis poterit ſimiliter fieri ante cō
cluſionē in cā: dūmodo oīa iura vēditoris etiam ſint
integra.& ꝓderit dicta denuntiatio emptori.licēt nō
fuerit facta denūtiatio in cā principali.vt voluit glo.
in d.§.quolibet,qđ eſt no.Sed contra p̄dicta fortiter
facit, qđ hr̄ in l.j.§.concubinā.§.ſi hæres.ff.de lega.
iij.vbi vr̄ ꝙ debeat fieri denuntiatio. an & qn̄ iudex.
& qđ hr̄.ſ.de offi.deleg.c.ſuper queſtionum.§.j.glo.
in d.§. hæres. rn̄dit. ꝙ iudicium ibi debet accipi pro
ſnīa.Pro qua facit ꝙ multis modis accipit̄ iudiciū.vt
no.gl.in §.p̄terea.inſti.quib.mo.teſta.infir. & de re.
iur.in iudicijs. in vj.inter quos vr̄ eſſe vnus, ꝙ acci-
piatur interdum pro ſnīa,tn̄ quia propriè iudiciū di-
citur eſſe ceptū:qn̄ facta eſt litis conteſt.per ea, quæ
habentur in d.c.ſuper q̄onum.hæc ſolutio non vr̄ bo
na.ideo Dy.& Bar.in d.§.ſi hæres.& Cy.ī l.qm̄.C.de
eui.dicūt,ꝙ aut ius agēdi de euictione,qn̄ legat̄ cer-
ta res.l.ſi ex ſubſtituto.§.j.ff.de le.j.tn̄ fallit in aliq-
bus caſibus, de quibus in l.cum alienam. C.de leg.
6 ¶†Item tenet̄ de euictione hæres, qn̄ legata fuit res
in gn̄e,puta ſi legatus fuit vnꝰ ſeruus, vel vnus equꝰ
ſcđm ea,quę hn̄r in d.§.ſi hæres.& no. etiā in l.ſi do
mus.§.de elec.ff.de elec. & iſto caſu qn̄ ius agēdi de
euictione a cauſa lucratiuo. dicunt magis diſtingui
ipſe q̄ vult agere de euictione. ideo dēt denuntiare
ante litis conteſtatio.per dictum.§.ſi hæres. aliàs re-
pellitur a poteſtate denūtiandi de euictione ſurgit ex
alia cauſa lucratiuo q̄ legati:puta a cauſa donationis
in q̄ interdum debetur euictio:vt qn̄ expreſſe ꝓmiſ-
ſum eſt de euictiōe,vel qn̄ incipit a ꝓmiſſione, & nō
a traditione.vt nota.Cy.in d.l.qm̄.& facit,qđ no.in
ſimili.in l.j.C.de iu.do. Eadē em̄ eſt rō ex quo cā eſt
lucratiua rōne donationis quæ eſt, qn̄ eſt lucratiua
ratione legati.& ꝑ ꝯn̄s idē ius dici dēt l.a Titio.ff.de
ver.obli.& ſ.de tranſla. p̄la.e.ij.& ꝓ hoc etiā:q̄a le-
gatū eſt q̄dam donatio.l.legatū.ff.de lega.ij.Interdū
vero ius agendi de euictione ſurgit a cōtrouerſia, vt
ꝯtingit in emptione,& ſimilibus, & tūc iſto caſu ꝓ-
cedit,qđ ſuperius dixi,ꝙ poteſt fieri denuntiatio per
ea,q̄ hn̄r ī d.l.ſi rē.§.quolibet.ff.de euic.ī gl.j.§.ſi p̄-
ſente,& dicit Io.And. ꝙ putat cautū eſſe ꝙ iſto caſu
niſi latitet impedit venditor,ne fiat denuntiatio ſer
uet̄ practica cle.cām.de elec.per ea,q̄ hn̄r.circa fi.&
idē ſi aliter non poſſit hr̄i p̄ntia ipſius vēditori abſq;
eius facto ꝑ p̄al.cle.cām.vn̄ tūc poterit fieri denūtia
tio ad domū,in qua cōiter cōſueuit habitare, & ſi de
iſta nō appareret.poterit fieri apud eccleſiam cathe-
dralē denūtiatio ī ſcriptis.& ibi affigi,& ēt ī loco rei
7 de qua eſt q̄ō.facit,qđ hr̄ in l.iij.ff.de dā.infec.¶†In
ea.gl.ibi.§.ſi cōpromiſero.rō eſt ſm̄ do.Ant.q̄a ſnīę
dēt ſtari,ſiue æqua,ſiue iniqua ſit.l.diē ꝓferre.§.ſta-
ri.ff.de arbi. ideo ſcđm eū, ſi ꝑdidit emptor vr̄ potiꝰ
ꝑdidiſſe de eā q̄ ex eo ꝙ iuſtā cām non habuerit,pōt
tn̄ eſſe dubium ſcđm eū qđ iuris. ſi fortè fuerit factū
compromiſſum ꝙ tn̄ ſcđm ius deberet ꝓnūtiare.an
erit tūc idē dicendū, & ſub dubio fortè dicit ꝙ ſic,&
nihil alle.dubiū facit in d. q̄ōne, quia ſi arbiter tunc
non pronūtiat de iure vr̄ contra formā mandati ſibi
dati ꝓnuntiare.& ſic vr̄ ꝙ non valeat ſnīa per id, qđ
hr̄ in c.cum dilecta.ſ.de reſcrip.& in l.diligenter.ff.
mandati.facit qđ no.Bar.in d.§.ſtari.vbi hoc vr̄ tene
re, videlicet ꝙ ſnīa tunc ſit nulla. Alij vero dixerunt
ꝙ tunc vr̄ exprimi ꝙ tacitè inerat. q̄a arbiter de iure
dēt ꝓnuntiare ſm̄ ius.l.j.ff. de arbi. & ideo talis ex-
preſſio nihil vr̄ operari ex quo tacitè inerat.arg.l.nō
recte.ſ.de fide.īſtr.& ī l.iij.ff.đ le.j.iſtā partē tenuit
d.Ant.in c.Quintauallis.ſ.de iureiur.& an hæc opi-
nio ſit vera,ibi plene dixi.tangitur etiam de materia
per Bar. in l.ſi ſocietatē.§.arbitrorū.ff.ꝓ ſoc.ſed q̄c-
quid ſit de p̄dicto dubio,an tūc ſnīa arbitri ſit nulla,
vel aliqua, vr̄ dicendū ꝙ nō agat emptor de euictio-
ne per rationē text.in d.§.ſi cōpromiſero.nā dicit ibi
tex.ꝙ nō agit emptor.qn̄ cōpromiſit,quia ex volun-
tate ſua factū eſt cōpromiſſum,ſic vr̄ ex facto ſuo vo-
luntario euinci.iō tunc non agit,ſed ratio ceſſat, qn̄
euincitur per ſnīam, cum iudiciū reddit̄ in inuitū.l.
inter ſtipulantē.§.j.ff.de verb.ob.& per prædicta di-
cit hic do.Flo.& etiā do.Pet.ꝙ ſi quis non cōpromit
teret voluntariè,ſed neceſſariè, vt q̄a forte per ſtatu
tū fuit ad hoc coactus,vel alio modo,ꝙ tunc non ha
beret locum dictus.§.ſi cōpromiſero:quia ceſſaret ra
tio ibi poſita, dū dicit nulla enim neceſſitate cogēte
id fieri.& ſic dicit d.Flo.de facto ſe conſuluiſſe,& ꝓ
prædictis facit,qđ hr̄ in c.arbitris.de offi.del.in vj. &
in l.fi.C.de iudi.& in l.ſi fideiuſ.§.ſi neceſſaria.ff.qui
ſatiſ.cog.vbi patet, ꝙ magis ſuccurritur facienti actū
ex neceſſitate,quàm ex voluntate,& ſic patet, ꝙ im-
putatur emptori,qn̄ compromittit voluntariè, quia
tunc vr̄ ſua volūtate poſuiſſe cām in periculo. & per
prædicta vr̄ ꝙ ſuper quæſtione intentata contra em-
ptorē poſſit cōpromitti in venditorem, quia nō vr̄ in
re propria ipſius venditoris compromiſſum, cū tunc
de euictione non teneatur per dictum.§.ſi cōpromi-
ſero.& per hoc ēt nō poteſt dici ſuſpectus, qđ ſit ꝓ-
nuntiaturus pro emptore, ex quo tunc de euictione
non tenetur,de quo in Spe.de arb.§.ij.ver.ſed in vē-
ditore,& ſequenti,Spe.tn̄ ibi finaliter de hoc vr̄ du-
bitare,an videlicet,ſi pronuntiat ꝯ emptorem tenea
tur de euictione,tn̄ ex facto ipſius venditoris tunc vi
deat̄ res euinci.Sed poſſet rn̄deri, ꝙ imputādum eſt
emptori quare cōpromiſit, ꝑ ea quæ hn̄r in d.§.ſi cō
8 promiſero.¶†In ea.gl.in fi.l.& alij caſus ſcđm Ioan.
An.in quibus non tenet̄ venditor de euictione. Pri-
mus eſt,qn̄ quis ſciens rem alienā emit:& non eſt ſti
pulatus de euictione.l.ſi fundū.C.de euic.Sečs caſus
eſt, ſi culpa ſua factꝰ eſt ipſe emptor de poſſeſſore pe
titor,& ſic grauauit ſe onere probādi.l.ſi rem quoq;.
§.ſi duplex.ff.de euic.Tertius caſus eſt,ſi emit ſeruū
alienum qui non erat venditoris,& ipſum manumi-
ſit.l.ſi ſeruum.ff.de euic.& eſt ratio, quia non cenſet̄
hr̄e dānum ſi euincitur,& ſic nō fuit factus ſuus: q̄a
ſi fuiſſet factus ſuus, fuiſſet effectus liber ex manu-
miſſione.ff.de iuſt.& iur.& ſi dicatur,ſi fuiſſet factus
ſuus habuiſſet ſaltem iuſpatronatus.dic, ꝙ illud non
cōſideratur ꝑ id,qđ hr̄ in l.planè.el ij.§.ſi.ff. de le.j.

Quartus caſus eſt ſi ſeru' mortu' eſt, licèt fuerit alienus, q̃a nõ hẽt tunc actionẽ de euictione. l. ſi ſeru'. ff. de euictione. & hoc ĩtelligo, q̃n mortuus eſt añ litis conte. ꝯ emptorẽ, ſecus vř ſi poſtra, per ea quæ hñr in l. vtiq;. ff. de rei ven. nam tunc poterit deueniri ad ſñiam ſecundum formã ibi notatã per gl. ex quo lis iam erat cõteſtata ſi agens obtinebit poterit emptor de euictione agere, ſi denuntiauerit venditori, vt veniat ad defendendum eum per ea, q̃ hñr in d. l. vtique. Quintus caſus eſt ſi euincitur ex eo, q̃a emptor contra legẽ venditionis verſatus eſt, ſeu fecit. l. ſi mãcipium. primo reſponſo. ff. de eui. Sextus caſus ſi emptor habuit rem emptã pro derelicto. l. ſi. ff. de euic. Septimus eſt ſi bonã cauſam iuris pſumptione propter pſcriptionem t pis perdidit, vt quia permiſit labi tẽpus appellandi. l. Herennius. §. j. ff. de euic. nam licèt pſumat̃ ꝓ ſñia anteq̃ ſit appellatum. facit. ſ. de renũ. in pſentia. tñ ſecus eſt poſtq̃ eſt appellatũ. ꝓ id qđ legi. & nor. in d. l. Herennius. §. j. Octauus eſt, ſi vẽditor, vel alius ſciente emptore eſſet ſepultus in locum emptũ, q̃a tunc locus efficit̃ religioſus, ſi fuiſſet ſnus, & ſic non hř intereſſe. l. ſi imprudẽtiã. §. ſi locũ. ff. de euic. Nonus ſi nõ apparuit per ea, q̃ hñr in d. l. Herẽnius. §. j. qđ nõ placet aliquibus de quo remittit Io. An. ad no. per ſe in c. non iniuſtè. ſ. de. pe. ibi & ꝑ d. Ant. nã fuit q̃ô an emptor teneatur appellare, ſi ſentẽtia ſit lata contra eũ. & breuiter vř dicẽdum, ꝙ ſi conſtat ex actis iuſtè latã, nõ tenetur appellare facit, quod hř in l. propter veneni. §. ſi. ff. ad Sill. & l. ſi bona. C. de admi. tut. Si autem conſtaret, quòd iniuſtè fuiſſet data, tunc debet appellare per ea, quæ hñr in iuribus præalleg. in dubio autem pręſumitur pro ſententia dicti. c. in præſentia. ideo non tenetur appellare, vt etiã videtur ſentire gloſ. in d. l. Herẽnius. §. j. & no. Bar. in d. l. veneni. §. ſi. C. de proc. l. inuit'. licèt aliter videatur loqui in l. ꝓcuratorem. §. ſi ignorante. ff. manda. Si tñ apparuit tenebitur appellationem proſequi, quia per appellationem reſcinditur ſñia. l. j. §. ſi. ff. ad Turpil. & ſ. de iureiu. venientes. & ideo tunc ceſſat pſumptio quæ erat pro ſñia, & ꝓ tãto tenebitur proſequi apppellationem aliàs imputabitur ipſi emptori, vt etiam voluit gl. in l. Herẽnius. §. j. vbi eſt gl. valde norabilis, & ibi etiam aliquid per Bar. nec obſtat qđ hř in d. l. inuitus. & in d. c. nõ iniuſtè. vbi procurator tenetur appellare, & in dubio, quia ibi loquitur de procuratore ſimpliciter, qui nomine alieno, & ad cõmodũ alienũ eſt in iudicio. Sed loq̃mur in emptore qui nomine ſuo eſt in iudicio ad cõmodum tm̃, vel incõmodũ vẽditoris, qui tenetur de euictione. & ideo hoc caſu nõ tenet̃ in dubio appellare per ea, quæ hñr in d. l. Herennius. §. j. & in l. propter veneni. §. ſi. & de materia plenius in d. c. non iniuſtè. & de materia etiam per Bar. in d. l. inuitus. & in d. l. propter veneni. & in d. l. Herenius. & idẽ dicit Bar. in locis pall. in fideiuſſore, qđ dixi in emptore. Si quæritur, an tempore teneat̃ appellare ſi ipſe etiã nomine ſuo cõueniat̃ ad cõmodũ, vel incõmodum alienũ, cũ habiturus ſit regreſſum ꝯtra principalẽ. & ſic eadẽ eſt rõ q̃ in emptore. vt voluit Barto. in locis palle. Aduerte tñ q̃a Inn. & Ioã. An. in pall. c. nõ iniuſtè. ſ. de. pcu. vñr æq̃parare fideiuſſorẽ ſimplici ꝓcuratori. Sed d. An. ibi tenet opi. Bar. q̃ & ibi tenuir. & iſta & vř verior de iure ꝑ rõnẽ ſuperi' allegatã. & adde ꝙ dixi ſi certũ eſt emptorẽ. & ꝯtr fideiuſſorẽ eẽ iniuſtè dãnatũ, ꝙ tũc tenet̃ appellare. bñ facit, qđ hř in

9 l. ſi pro eo. C. man. additio. ¶ †In gl. ij. in fi. de hoc, an ꝯtumax poſſit appellare recurre ad ea, quæ leguntur & plene not. in cle. ſi tm̃. de dolo, & ꝯtu. quia verus cõtumax nõ appellat. ſed fictus ſic, vt ibi no. de quo etiam in l. ſi. de reſti. in inte. per gl. & Bar. in l. ex con ſenſu. §. ſi. ff. de ap. & ꝑ Cy. in l. ꝑperãdũ. §. ſin autẽ. C. de iud. & etiam in pallegato loco. tangit̃ quis di-

10 catur verus contumax. ¶ †In gl. pe. ibi: contingit venditorem, & hoc clarum, q̃n iniuria facta eſt ex culpa emptoris, ſorte quia emptor habuit verba iniurioſa cum iudice, & propter hoc iudex tulit ſñiam ꝯ eum. Si autem ſñia eſſet lata ex iniuria tm̃ ex culpa venditoris, tũc teneretur venditor de euictione. ar. eorum quæ hñr in l. pen. ff. ſoln. mat. & in l. ſi merces. §. culpa. ff. locati. & facit, quod not. in l. ſi per imprudentiam. ff. de euic. Si autem emptor nõ fuit cauſa iniurię, nec etiam vẽditor. vt quia ſorte iudex corruptus pretio, vel amore tulit ſententiam iniuſtã. tunc hoc caſu eſt dubium, an nocebit emptori. nam gloſſ. in l. ſi per imprudẽtiam. vř velle, ꝙ non ex quo non peruenit ex culpa emptoris, contrarium vř velle gloſſ. in l. exceptione. ff. de fideicõ. & iſta cõiter tenetur. l. ſi pro eo. C. man. & l. ſi ſeruus plurium. §. ſina. ff. de leg. j. & q̃a ſicut caſus fortuitus poſt perfectam venditionem cõtingens nocet emptori. l. j. C. de peri. & commo. rei vẽ. ita eadẽ ratione periculũ talis ſñiæ ſpectat ad emptorem. ſecus tñ eſt in ſentẽtia lata iniuſtè cõtra fideiuſſorem abſque culpa ſua, quia iſte non dẽt ſibi nocere. vt eſt caſus in d. l. exceptione. ff. de fideiuſ. a contrario ſenſu. licèt gl. ibi ſub iudiciendo maximè voluit cõtrariũ, ſed illa gl. cõiter non tenet̃. vt ibi no. per Bar. Item quia Inno. hic videtur intelligere decretalem, quando ſentẽtia eſt lata per talem iniuriam ex qua iudex facit litem ſuam. ſecus dicit ſi non faceret litẽ ſuam, vt quia tulit ſñiam contra cõuentũ ab emptore: ex eo, quia non ſue unt factæ ꝓbationes ſufficientes cõtra eũ ſine dolo, & culpa emptoris. nã tunc poterit agere emptor ꝯtra venditorẽ. quia vẽditori imputatur culpa ſua, & ſic etiã reſidet hic Io. An. & do. An. & do. Pet. põt etiã dici, ꝙ cũ index debeat iudicare. ſcđm allegata, & ꝓbata, vt l. e. & no. in l. illicitas. §. veritas. ff. de offi. præſi. & ſ. de offi. dele. c. paſtoralis. §. quia non. dẽt dici propriè facere iniuriã, ſi tulit ſñiam ꝯtra agentẽ ꝑꝑ defectũ ꝓbationũ, licèt ſorte inſpecta veritate actor habuit iuſtitiã & hoc reſpectu põt dici rem re ipſa iniurioſam, ſeu iniuſtã inſpecta veritate de qua non, tñ ꝯſtat iudici. facit, qđ legit̃, & nota. in ſimili in l. ſi quis cũ aliter. ff. de ver. ſig. Itẽ aduerte, q̃a id qđ hic dř de ſñia lata ex iniuria iudicis. l. ſi ꝑ imprudentiam. vel errorẽ iudicis. l. ſi per imprudentiam. ff. de euic. q̃n autem iudex dicat facere litẽ ſuã hř in l. ſi. ff. de va. & extraor. cog. & in l. ſi filius. ff. de iudi. & inſti. de obl. q̃ ex quaſi delic. naſcunt̃ in principio, & in l. ex maleficijs. §. iudex. de ac. & obl. & tangit̃ cũ gl. in l. ſi. etiã no. in c. j.

11 de re iud. in vj. ¶ †In gl. ſi. ibi: condẽnabit̃. hoc procedit, q̃n ipſe emptor fuit conuentus, & idem eſſet dicendum econtra ſi abſq; culpa ſua perdidit poſſeſſionem, & egit contra tenentem rem venditam. quia ſi conuentus fuit abſolutus per iniuriã iudicis nocebit talis ſñia emptori per iſtum text. q̃ loquit̃ indiſtinctè. & q̃a & eadẽ eſt rõ. ¶ In eadẽ gl. ibi, & ipſe tenetur. inq̃tum autem teneatur glo. non declarat: ſed hř in l. ſi filius. alleg. in gl. quia ſi doloſè tulit ſñiam tenetur in verã ęſtimationẽ litis. ſi vero per imperitiã, aut errorẽ, tenet̃ inq̃tum viſum fuerit eſſe æquũ iudici habẽti iudicare ꝯ eũ. vñ in plus condẽnabit ſi erraverit in caſu legis vulgatę, & ſuper qua non ſunt opi. q̃ ſi erraneit ĩ aliqua lege ſingulari cui' nõ ſit cõiter notitia, vel q̃n errauit in lege ſup qua erant opi. nã in iſtis caſibus mitius puniendus eſt, facit, qđ no. gl. inſti.

gl.inſti.de obli.quæ ex quaſi delic. naſcunẽ in princ. hodie etiã addita eſt pęna ſi corruptus pecunia tulit ſniam,qa in cauſa ciuili ɔdẽnatus eſt in triplum, & efficitur inſamis.in cauſa criminali cõfiſcari debẽt eius bona , & ipſe dãnari in exiliũ.l.fi.& in auth.ibi poſita.C.de pœna iudicis:eſt ẽt hodie ſtatutũ in iudi ce eccleſiaſtico, ſi tulit iniuſtã ſnĩam ſatiſfacere dẽt pti læſę,& etiã ſuſpenditur ab officio,vt eſt tex.in c.
12 cũ æterni.de re iudi.in vj. ¶ †Sed iuxta hoc põt eſſe dubiũ quid iuris,ſi iudex fert ſnĩam in iuſtã,& ſic fa-cit litẽ ſuã,an ipſe teneatur ſi pars nõ appellauit a ta li ſnĩa cũ poſſet : & vr̃, ꝙ non ex quo pars potuit ap-pellare,& non appellauit,contrarium tñ eõiter tene tur per id,quod hr̃ in tex.& in glo. in l.j.circa princi pium.ff.de appel.& in l.j.ff.qđ quiſq; iuris. nec vr̃ iu dex poſſe obijcere hoc parti cũ ipſe fuerit eã iniuſtę ſnĩæ potius vr̃ facere ꝓ eo, ꝙ non fuerit appellatum ne diſcooperiatur eius iniuſtitia. facit in argu. quod. habetur.in l.eum in fundo.§.ſi fundus.ff.de iure do. An aũt ſi pars appellauit tenebiẽ iudex , vr̃ ꝙ nõ,qa per appellationem reſcindiẽ ſnĩa.l.j.in fi.ff.ad Turp. & ſ.de iureiu.venientes.Bar. in qõne per ipſum di-ſputata quæ incipit a ſnĩa iudicis qui per prudẽtiam ɔcludit,ꝙ ſi fuit appoſitũ,& obtinuit nõ põt agi ɔtra iudicẽ ad totale itereſſe, quia ex quo obtinuit vr̃ de-ſiſſe intereſſe quo ad æſtimationẽ litis, & vr̃ deſiſſe facto ſuo,ideo non vr̃ ad illud poſſe agere per id,qđ hr̃ in l.ideo.ff.de condi. furti.& in l.ſi vendidero.§. ſi Titius.ff.de furtis.Et in qua auth.§.j.ff. ſi quis cau tio.iſte tñ.§.primus poſſet allegari in contrarium,ſed die,vt ibi plenẽ no.per Bar.Sed poterit agi ad inte-reſſe expenſarũ quas occaſione iniuſtæ ſnĩæ fecit in cauſa appellationis per.l.ſi fine.§.cũ aũr. ff.rem ratã habe.qđ intellige,qñ ille contra quẽ obtinuit cõdẽ-natus q̃ deberet alias non videreẽ intereſſe ipſius ꝗ appellauit reſpectu iudicis quo ad expenſas . Et pro prædictis etiã allegat Bar.qđ no.glo.in l.ſi.ff.de var. & extraor.cog.vbi eſt gl. valde notabilis, & ſingula-ris q̃ dicit,ꝙ ſi iudex fert per iniuriã ſnĩam q̃ ſit nul-la non facit litẽ ſuam, qđ intelligo verum illud æſti-mationis litis iniquę ſnĩæ bene facit iudex litẽ ſuã & teneẽ ꝓ id,qđ dixi ſuperius.Sed aduerte,ꝙ certũ eſt
13 ꝙ ſi † iudex tulit ſnĩam corruptus pecunia ꝙ ſnĩa tũc eſt nulla.l.venales.C.qñ ꝓuo.non eſt neceſſe,& fa-cit,qđ no.in c.j.ſ.de re iud.& ſic vr̃ ꝙ teneaẽ in verã æſtimationẽ litis,vt eſt text.expreſſus in l.filius.ff.de iudicijs.alle.in gloſſ.& dictũ Bart.debet intelligi,qñ alia de cauſa ſnĩa eſt nulla,vt quia fortẽ eſt lata con-tra ius ɔſtitutionis expreſſo errore in ſnĩa.ſ.de re iu di.c.j.vel ſo tẽ delegatus tulit ſnĩam nullã ex eo,qa non ſeruauit formã mãdati.facit.ſ.de offi.dele. veue rabili.& de teſcrip.cũ dilecta. ¶Non aũt põt ſaluari gl.& dictũ Bar.ſi ſnĩa eẽt nulla,quia iudex corruptus pecunia illã tuliſſet.nam eſt expreſſum in dictis iuri bus, ꝙ in eius odium teneẽ in verã æſtimationẽ litis. facit.l.fi.C.de pęna.iud.ver.etiam vr̃, ꝙ tunc, ſi fue-rit condẽnatus efficiatur infamis. Si autem appellãs ſuccubuiſſet, dicit Bar.in quæſtione prælleg. ꝙ iu-dex non tenebitur,ex quo prima ſnĩa fuit iniuſta,& ideo vr̃ , ꝙ licẽt talis ſententia confirmatoria noceat ipſi appellanti reſpectu aduerſarij, non tñ noceat ap pellãti reſpectu iudicis. tñ ſnĩa in alios lata non hẽc quo ad alios præiudicare.ſ.de re iu.cũ inter vos.& l. cũ quæritur.ff.de exc.rei iu. & ideo vr̃ ꝙ in lite mo-uenda contra iudicem qui tulit ſnĩam primam iniu-ſtam poſſit de ipſius iniuſtitia ipſequi appellauit do cere non obſtante ſententia lata eum aduerſario in caſu oppoſitionis,& iſtã partẽ puto de iure veriorẽ,

licẽt Bar.tenuit contrariũ.& non ob.d.l. pro conſu-libus,qa ibi dr̃,ꝙ ſi primus iudex qui tulit ſnĩam nõ detulit appellationi,ſi iudex ad quẽ eſt appellatũ il-li deſerat , qa de iure fuerat deferendũ puniri debet iudex qui non detulit.Si vero iudex ad quẽ etiã non detulit , quia de iure non fuit deferendum tũc puniẽ pars,quæ vr̃ appellaſſe in caſu ꝓhibito , vt ibi patet in dubio,ſi aliud non apparet vr̃ ſtandũ declarationi iudicis ad quẽ ibi innuitur,niſi oſtendereẽ ipſum ini-quẽ declaraſſe,qa inter eaſdẽ perſonas verſaẽ ibi qõ, an fuit deferendũ oppoſitioni , vel non. ideo tunc,ſi non declarat a declaratione iudicis ad quem eſt ſtãt , ſed in caſu de quo.ſ.dixi, cã appellationis ventilata eſt inter appellantem. ideo vr̃ ꝙ non habeat nocere. ſnĩa in ea lata in iudicio mouẽdo ɔ iudicẽ per ipſum appellantẽ.Si aũt pręſente appellante a ſnĩa iniuſtẽ lata velit agere contra iudicem qui iſtam tulit,dicit. Bart. in dicta qõne in eius ſolutione, ꝙ poterit agere. ad intereſſe expenſarũ,non aũt ad æſtimationẽ litis, ſi ſuccũberet idẽ tenendo opi.ſuã de qua ſupius di-xi.Sed tenẽdo ɔriũ poſſes dicere ꝙ præſente lite po-terit agere ad expenſas,& etiã ad æſtimationem litis. nam non vr̃ impediri agere contra iudicẽ.cum lis pẽ deat cũ alio,& diuerſum ſit cõpetẽs cõtra iudicẽ ab eo,ꝙ cõpetit contra aliũ.facit,qđ hr̃ in l.creditor.ff. man.in prin.vr̃ enim, ꝙ ſi prius condemnetur iudex in ęſtimatione:& ſoluat remaneat actio ɔ poſſeſſorẽ.ſe-cus econtra ſi poſſeſſor prius fuerit condẽnatus rẽ re ſtituere ꝑ.l.nec nulla.§.pe.ff.de pe.hær. illud autem ſatis vr̃ certum,quod qñ dr̃ ſnĩam doloſẽ iniuſtẽ la-tam,qđ tunc dẽt poſſe agi contra iudicẽ ad verã ęſti mationem litis.etiã ſi pendeat appellatio dicta ſnĩa per ea, quæ hñr in d.l.ſi filius.ff.de iudi.& in l.ſi.C. de pęna iudicis.attende tñ,quia ſatis vr̃ ꝙ non poſ-ſeſſor prius condẽnareẽ rem reſtituere ꝙ iudex libe-raretur per id, qđ hr̃ in ſimili in d.l.nulls.§.pe.& fa-cit , qđ hr̃ in l.iij.§.his quibus. ff.de alie.iudi.& hæc
14 ꝓcedunt,qñ iniuria cõmittitur per iudicẽ. ¶†Quid aũt ſi fuerit iniuria extra iudiciũ , vt qa emptor ſpo-liareẽ de facto iniurioſẽ de poſſeſſione rei vẽditę, vel auferẽ ſibi res violenter.dic ꝙ hoc caſu non teneẽ vẽ ditor.l.fi.C.de ac.emp.An aũt hoc ꝓcedat ſi vẽditor ꝓmiſit defendere emptorẽ de iure, & de facto.Bart. tetigit in l.ſtipulatio iſta. circa fi. principij.ff. de ver. ob.videretur ꝙ nõ ꝓcedat , qđ eſt dictũ ex quo pro-miſit defendere etiã de facto,& ſic vr̃ ꝙ ꝑp dictã ꝓ-miſſionẽ non teneatur.ſed Bar.finaliter ibi cõcludit ꝙ venditor in dicto caſu tenebiẽ ꝙ iſta verba de iu-re,& de facto pñt multipliciter intelligi. vno mõ, ꝙ defendet in iudicio,ſiue fiat iuſtitia,ſiue nõ,alio mõ poſſunt intelligi,ꝙ defendet de iure ꝓducendo iura ad defenſionẽ,& etiã defendet de facto ſuſcipiendo in ſe litẽ,& miniſtrãdo expẽſas.de facto pñt,& intel ligi tertio vt ſonãt,ꝙ defendet de facto aduerſus vio lentiã,vel rapinã.Sed quia iſte tertius intellectus nõ eſt ſcđm naturã contractꝰ. vt patet in d.l.fi.C.de ac. emp. & in dubio ſtipulatio,vel ꝓmiſſio dẽt intelligi ſcđm naturam ɔtus ſup quo adijciẽ.l.ſi ſtipulatio. ff.de vſur.& l.legatũ.ff.de le.j.& l.dãni.ff. de dã.inf. ideo dicta ꝓmiſſio dẽt intelligi ſcđm primos duos modos,& nõ ſm tertiũ,vt voluit Bar. ĩ d.l.ſtipulatio
15 iſta.¶†Extra gl.tãgit hic Io.An.ad quẽ ſpectat peri-culũ rei vẽditę ante traditionẽ rei.& ɔcludit ꝙ ad em ptorẽ ſi eſt purẽ vẽdita,nec expectareẽ aliqua deguſta-tio partiũ ꝑtinentiũ ad emptorem ex ꝓcepto caſu pu blicationis,vbi culpa,vel mora vẽditoris aliud indu cat ꝑ l.qđ ſæpe.§.res vẽdita.ff.de ɔhẽ.empt.inſti.eo. §.cũ autẽ. & §. ſeq.de quo habes remediũ ad notata plenẽ

plenè per gl.& Legiſtas in l.j.ff.de peri.& cõmo. rei
ven.& ad ea,ꝙ hñr in l.j.C.de peri.& commo.rei vẽ.
¶Aduerte tñ,quia licèt ſic tranſeat Io.An.& do.An.
inq̃tum excipiunt caſum publicationis, tñ vr̃ idem
dicendum in illo per l.Lucius.ff.de euic. obſtat.l.ſi
fundus.ff.loca.vbi caſus publicationis nõ noceat cõ
ductori,quia hic loquimur in emptore cuius pericu
lo eſt res poſt contractum perfectũ etiam ante tradi
tionem per ea,quæ hñr in d.l.j.C. de peri.& como.
rei ven.niſi culpa,vel mora venditoris aliud inducat
ſupra dictũ eſt, ſecus in venditore ad quẽ nõ ſpectat
16 periculum caſus ɔtingẽtis abſq; culpa ſua. ¶†Tan-
git etiã Io.An.ad quid tenet̃ emptor.& ad quid ven-
ditor:concludit,ꝙ venditor tenet̃ ſimpliciter ad tra-
dendum ex materia contractus, & ſic non tenet̃ ad
tranſlationem dominij ſi non eſt dominus:quia põt
quis vendere rem alienã. & tradere.l.rem alienã. ff.
de ɔhen. emp.& l.j.& l.ex empto.ff.de ac.emp.& iõ
ſufficit,ꝙ de euictione teneat̃, vt patet in dictis iuri-
bus ſuperius not.& tenetur a tranſlatione dñij ꝑ me
q̃ dicat̃ pro pretio ipſi vẽditori, vt patet in d.l.ex em-
pto.hoc autẽ nõ ɔtingit ex nã ɔtractus,ſed ex natu-
ra rei quæ verſatur in obligatione, quia emptor tene-
tur in genere ad quantitatem conuentam ꝓ ꝑtio,& 20
ideo tunc dẽt facere accipientis id,ꝙ ſoluit ꝓ obli-
gatione generis.l.qui cõcubinam.§.ſi hæres.ff.de le.
iij.Et no.in d.l.ex empto.venditor vero tenet̃ in ſpe-
cie,videlicet ad rẽ venditã tradendã,iõ ſufficit vendi
tori tradere ipſam qualis eſt ĩ d.l.rem alienã.& facit,
ꝙ hr̃ in d.l.j.ff.de ac.emp. & l.ſi ex ſubſtituto.§.j.ff.
de leg.j.Si autem venditor eſt dñs tũc tradendo trãſ-
fert̃ dñium in emptorem.d.l.ex empto.in principio.
adeo,ꝙ ſi fuiſſet factũ pactum ꝙ non deberet trãſire 21
dñiũ rei in emptorẽ nõ eſſet vẽditio.ſed potius alius
ɔtractus, vt eſt tex.valde notabilis.l.cum manuſcta.
§.fi.ff.de ɔtrahẽ.emp. & tunc verbũ vendo ꝓpriatur
& intelligit̃ ꝓ alio ɔtractu.l.inſulã.& ibi tex.notabi-
lis ff.de ꝑſcri.& per ꝑdicta põt inferri, ꝙ ſi venditor
tenet̃ in genere, vt quia vendidiſſet.x.corbes frumẽ
ti,ꝙ tũc tenebit̃ trãſferre dñiũ ipſorũ.x.corbiũ in em-
ptorem ꝑꝑ naturã obligationis gñis per d.l.ſi ɔcubi
nã.§.ſi hæres.ff.de leg.iij.ꝙ no. per gl.& Bar.in d.l.
17 ex empto.in princi.¶†Vltimo quærit hic do.Pet.de
aliquibus ꝓ declaratione materiæ.c.j.an autẽ vendi
tor teneat̃ tradere emptori inſtr̃a tituli ſui,& cõclu-
dit ꝙ non,& ſic illa põt penes ſe retinere per id, ꝙ
hr̃ in l.inſtr̃a.C.de fideicom.& in l.Titius.& in l.cre
ditor.ff.de ac.emp. cũ ibi notatis.debebit tñ illa ex-
hibere,& ꝓducere ſi qõ moueatur emptori, vt no.in
iuribus ꝑal.Scd̃o tangit: quia hic loquit̃ in cõtractu
vẽditionis,in quo vẽditor tenet̃ de euictione. an idẽ
18 erit in ɔtractu † ꝑmutationis,& actionis inſolutũ,&
ɔcludit ꝙ ſic,quia iſti etiã ſunt ɔtractus oneroſi,& in
eis ẽt debet̃ euic. l.ſi ꝑtium.C.d̃ eui.& l.libera.C.de
ſent.& l.j.ff.de re. ꝑmu. & voluit Bar.in d.l.libera.ꝙ
in omni caſu in quo qs tenet̃ de euictione dẽat fieri
denũtiatio autori,ſicut in ɔtractu venditionis ꝑ d.l.
libera.ꝙ eſt notãdũ in quo tꝑe dẽat fieri denũtiatio
& debebit attẽdi,an actio de euictione ſurgit ex cõ-
tractu oneroſo,an vero ex lucratiuo ꝑ ea, q̃ ſuperius
dixi.¶Quid aũt de ɔtractu trãſactionis,an ĩ illo dẽat̃
euictio.remittit ad notata in l.ſi ꝓfundũ.C. de trãſa.
vbi vr̃ ɔcludi. ꝙ pro re q̃ dimittit̃ ex cã tranſactionis
nõ debet̃ euictio,ſecus in illa q̃ tradit̃ noĩe trãſactio-
nis de quo dicendũ,vt ibi, an autẽ in cõtractu dotis
ſi res data in dotẽ euincat̃ euictio. recurrendum eſt
ad l.j.cũ ibi notatis.C.de iure dot. qa debet̃ euictio.
ſi quis ſtipulatus fuerit de euictione: idẽ ſi dos cepit

a cõuetione,vel ꝓmiſſione, aut pollicitatione. ſecus
a traditione, niſi dolꝰ interuenerit de quo in d.l.j.&
hęc d̃ ɔtractibꝰ oneroſis.¶Sed an ĩ ɔtractu lucratiuo
debeat̃ euictio põt dubitari, & primo in donatione,
19 ſcd̃o in legato.¶†Circa donationẽ ɔcludit Cy. in l.
qm̃.ff.de euic.ꝙ ſi interuenit ſtipulatio de euictione
debetur euictio. idem ſi donatio incepit a ſtipulatio-
ne de donãdo,ſecus autẽ ſi incipiebat a cõuentione
nuda de donando, qa illa non inducebat actionẽ.l.
iuriſgentiũ.§.j.ff.de pac.hodie vero parit actionẽ in
ɔtractu donationis per l.ſi quis argẽtũ.C. de don. &
ſic idẽ ac ſi ĩcepiſſet a ſtipłone d̃ donãdo,vñ tũc obli
gatꝰ eſt donãs ad donãdũ. dare aũt eſt accipiẽtis face-
re,inſti.de act.§.ſic itaq;.& l.vbi aũt.§.fi.ff.de ver.ob.
& tũc ſi euincat̃ & ſic appareat rẽ non tũc factã acci
pientis poterit agi ac ſi res nõ fuiſſet data,vt in dictis
iuribus,& in l.Iulianus.§.qui fundũ.ff.de verb.ob.ſi
aũt donatio incepit a traditione.vt qa nulla ꝑcedẽn-
te ɔuentione,vel ꝓmiſſione traditur res ex cã dona-
tionis, & tunc non debet̃ euictio.l.ad res.ff.de ædil.
edic. Si aũt tradẽs fuiſſet in dolo.vt qa ſciẽter tradi-
diſſet rẽ alienã ingnoranti tenebitur ad intereſſe do
natario,ſi fortè fecit expenſas in re q̃ poſtea euincit̃
20 per id,ꝙ hr̃ in l.ariſto.ff.de dona.¶†In legato autẽ
an debeat̃ euictio ɔclude, ꝙ ſi legatur res in genere
debetur euictio per id,ꝙ hr̃ in l.qui concubinã.§.ſi
hæres.ff.de lega.iij.ſecus ſi legatur res in ſpecie, qa
tũc tñ nõ debet̃ euictio, & ſufficit tradi rẽ qualis eſt
l.ſi ex ſubſtituto.§.j.ff.de le.j.Fallit,qñ ſciẽter teſtõr
legaſſet rem alienam,& idẽ ſi ignoranter.Si legaſſet
coniunctæ perſonę cui veriſimiliter etiam legaſſet ſi
ſciuiſſet alienã.l.cũ alienam.C.de leg.& ibi de ma-
21 teria in l.ſi res obligata.ff.de leg.j.¶†Vlterius etiam
quęri põt quid ſi moueat̃ qõ emptori poſt rẽ ſibi tra
ditã ante pretium ſolutum, dicit ꝙ nõ tenet̃ ſoluere
pretium,niſi ſibi ſatiſdetur de euictione.l.ſi poſt ꝑfe
ctã.C.d̃ euic.¶An aũt tũc ſufficiat vẽditori ſatiſdare
de euictione ꝓ illa lite q̃ mouetur,an vero tenebitur
ẽt ſatiſdare ꝓ quacũq; euictione futura gl. dubitauit
in l.pe.§.j.ff.de peri.& cõ.rei ven. vbi de hoc q̃ſiuit.
& non ſoluit.Sed de hoc videtur eſſe tex.in l.fi.ff.de
reſcin.ven.vbi videt̃ probari,quòd ꝓ omni euictione
futura dẽt ſatiſdare.& hoc ibi tenuit Bar. & ſcd̃m ꝑ-
dicta intelligit̃ etiã ſuppleri.d.l.pe.§.j.ꝙ tene mẽti.
¶Vlterius aduerte.qa prædicta ꝓcedunt,qñ vendi-
tur res ſingularis,qd aũt ſi vendit̃ vniuerſitas.recurrẽ
dum eſt ad l.j.C.de euic.& no.per Cy.in l.qm̃.eo.ti.
vbi concludit Cy. quod aut venditur vniuerſitas iu-
ris,vel hæreditatis,vel peculium, aut vniuerſitas fa-
cti,puta grex pecudũ, vel porcorũ,primo caſu con-
cludit ꝙ ſi ipſa euincat̃ non eſt dubiũ ꝙ tenet̃ de eui-
ctione per ea,q̃ no.in d.l.j.Si vero euincit̃ res parti-
cularis quæ erat in hæreditate. tunc non debet̃ eui-
ctio,niſi ꝓ illa fuit promiſſum de euictione, vel niſi
vẽditor affirmaſſet illã eſſe hæreditariã.vt leg.& no.
in d.l.j.aliàs nõ tenet̃, & iõ qa aut res nõ erat hære-
ditaria.& non vr̃ fuiſſe vendita ex quo nõ affirmauit
eã eſſe hæreditariam: aut erat hæreditaria.& tunc,ſi
euincit̃ vr̃ euinci ꝑ iniuriã, cũ de iure ad ipſum em-
ptorẽ ſpectaret hęreditas & ɔñr res hæreditaria. ta-
lis aũt iniuria nocet emptori.vt hic patet: ſi vero vẽ-
ditur vniuerſitas facti,puta,grex pecudũ: tũc ſi euin
cit̃ aliqua res de ipſo grege non debet̃ euictio, niſi
fuerit ꝓ illa de euictione ꝓmiſſum,vel niſi aſſeruerit
illã eſſe de grege ꝑ id,ꝙ dixi.ſ.in ſimili de re hęre-
ditaria:qa ſi res euicta nõ erat de grege nõ vr̃ fuiſſe
vẽdita:quia vniuerſitas gregis vẽdita fuit nõ ſingula
corpora de grege.ſi aũt erat de grege.tũc ſi euincit̃ ꝑ
iniuriam,

Iniuriã,& ſic noceri dẽt emptori. vt patet,& hæc ĩtelligit vera,qñ remanet grex.nõ obſtãte euictione rei euictę,puta,qa remanẽt nihilominus decẽ capita pecudũ:illa faciunt gregẽ. l.oues.ff.de abigeis.ſecus ergo ſi nõ remanerent,niſi nouẽ,qa tũc nõ remaneret grex.& iõ ſi euincat̃ decima, pecus debebit̃ euictio, de quo dicendũ vt no. ꝑ Cy.in d.l.qm̃. Vlterius põt quæri,an agi poſſit re euicta pro pᵗe,cõclude ꝙ certũ eſt ꝙ ſic actione ex empto.l.nauẽ.ff.de euic.& l.j.eo.ti.cũ ibi not.Sed an poſſit agi ex ſtipulatione de culpa ſi fuerit interpoſita ſaltem reſpectu partis euictę. fuerunt opi.de quibus per glo.dictę legis primæ.potes dicere,ꝙ ſi fuerit euicta ꝑs quota,puta tertia dimidia põt agi etiã ex ſtipulatiõe de dupla,niſi totus euincatur,vt no.per gl.in d.l.j.& ideo põt eſſe ſcđm Bar. qa quo ad q̃dam ex quo ſeruus remanet ꝓ pᵗe licèt aliqua pars fuerat euicta affert commoditatem in aliquibus ac ſi in nulla parte eſſet euictio.Nã ſeruus cõis pluriũ acquirere põt vni dominorũ inſoli-
22 dum ex re ipſius dñi ſtipulãdo † vel noĩarim vni ſtipulãdo,vel iuſſu vnius ſtipulãdo.l.v.ff.de ſtipulatio.ſeruo.& l.ij.ff.per quas perſo.nob.acqui. licèt Pet. aliter dicat vt refert Cy.in d.l.qm̃. ¶Si aũt vniat̃ ꝑs quędã quota, puta vna tabula nauis. & tunc clarũ ꝙ non cõmittitur ſtipulatio de dupla.ſed ſolũ actio ad intereſſe.l.nauẽ.ff.de euic.An autem tenet̃ venditor ꝓmittere de dupla ꝓ euictione. dic ꝙ non rñr.ſallit, qñ petitur,vt caueat de dupla pro rebus prætioſis.l.emptori.ff.de euic. vel ſi id haberet conſuetudo per id,qđ hr̃ in l. qđ ſi nolit.§.q̃ aſſiduã.ff. de ædil.edic. aliàs non tenet̃ cauere de duplo.ſed ſolũ de ſimplo. l.ij.& ibi not.ff. de euic.neutro tñ caſu tenetur dare fideiuſſorẽ,niſi qõ moueretur ante pretium ſolutum
23 per ea,q̃ hñr in l.ſi poſt perfectũ.C.de euic. ¶†Iuxta p̃dicta põt quæri, an ante ſecutã euictionem põt aliquo caſu agi.Conclude,ꝙ rñr non poteſt agi.l.qui rem.C.de euic.& l.euicta.ff.de euic. Fallit ſcđm gl. in d.l.qui rem.in aliquibus caſibus ibi no.per gl. nã fallit ſi ita eſt cõuentũ videlicet, ꝙ mota lite etiã ante euictionẽ ſecutam poſſet agi.l.ſiue in libertatẽ.C.de euic.Itẽ fallit,qñ quis ſcienter vẽdit rem alienam ignoranti.vt eſt text.valde notabilis. in l.ſeruus.§.fi.ff.de ae.emp.ibi tñ non dr̃,ꝙ agitur de euictione.ſed qđ agere poterit ad intereſſe quanti interuenit emptoris rẽ alienam non fuiſſe ſibi vẽditam. Item fallit ſcđm gl.qñ imminet euictio in limine ꝯtractus, hoc eſt qñ ante pretiũ ſolutũ mouetur qõ.l.ſi poſt ꝑfectã. C.de euic.ſed certe ibi non agitur de euictione.Sed nõ tenet̃ emptor ſoluere pretiũ, niſi detur ſibi fideiuſſor pro euictione,de quo ſuperius dixi. ¶Itẽ quarto fallit.ſcđm gl.qñ venditur res alteri obligata emptori ignoranti.l.ex prædijs.C.de euic. Sed certe ibi non agitur de euictione, ſed vt liberetur ipſa res ab obligatione,vt ibi patet, an aũt mota qõne ꝯtra emptorẽ poterit emptor agere ad expenſas. glo.vr̃ velle ꝙ non in l.j.C.de euic. & in l.qui abſente.ff.de ꝓcu. nã ſcđm gl.aut obtinebit emptor, & tunc condenabitur ſibi aduerſarius in expenſis. & ſic nõ intererit ſua agere ꝯtra venditorẽ:aut ſuccũbet. & tũc poterit agere ꝯ vẽditorẽ ꝓ euictione rei & pro expẽſis.vt voluit gl.in d.l.ſi abſente.ſed Gui.de Cunio ibi,& Bar. in l.venditores.ff.de verb.obli.dicũt, ꝙ licèt nõ poſſet agi p̃ſente lite de euictione rei de qua qõ,tñ poterit agi ad intereſſe expenſarum : qa venditor non defendit tenebit̃ ad intereſſe expenſarũ : qa in obligatiõibus facti poſt morã ſuccedit obligatio intereſſe.l.ſtipulationes nõ diuidunt̃.ver.celſus.ff.đ ver.ob. & bene facit,qđ hr̃ in l.conquerebatur.ff.iudicatum ſolui.vbi patet in ſimili, ꝙ ſtipulatio iudicatũ ſolui ex clauſula defendẽdi in ea comprehẽſa punitur ad intereſſe ſi non fit defenſio ꝓ hoc etiã alleg.Bart.qđ venditor tenetur facere,vt emptori liceat rem hr̃e.l.emptorem.§.pe.ff.de act.emp. l.Stipulatio autẽ hr̃e licere.§.ſi forte.ff.de verb.obli. & ideo dẽt poſſe agere ad intereſſe expenſarũ ſi vẽditor nõ defendat emptorẽ.dicit etiã Bar.in d.l. venditores.ff.de verb ob. qđ poterit eſſe ꝙ emptor obtinebit fortè aduerſarius ad expenſas,vel in minus condẽnabit̃ quã ſint expẽſę factæ per emptorem etiam ſi fuerunt moderatę: & ideo non concludit ratio glo.inquantũ dixit,ꝙ ſi obtinebit recuperabit expenſas ab aduerſario de quo plenè per Bar.in d.l.venditores. & adde ſuperius dictis,quòd de cautela eſt, ꝙ in inſtr̃o vẽditionis exprimat̃ ꝙ venditor ꝓmittat defendere , & promittat de euictione ſi moueatur qõ de ꝓprietate,ſiue ſuper tota, ſiue ſuper parte , vt tollat̃ dubiũ de quo ſuperius dixi,& etiã,qđ tangit̃ in gl.d.l.vẽditores. vbi vr̃ velle gl. ꝙ promi[illegible] in dubio referat̃ ſolũ ad qõnem de proprietate.[illegible] tñ tenuit ꝯtrariũ videlicet, ꝙ in dubio referat̃ etiam ad qõnem ſuper ꝓprietate de quo dicẽdum vt ibi per eum.quid aũt ſi euincitur aliqua ſeruitus.recurrẽdum eſt ad l.ad ſeruitutes.ff.de eui.
24 ¶†Vltimo põt quæri, an ſi res reſtituat̃ mouẽti qõnem agnoſcendo bonam fidẽ nõ interueniẽte ſnĩa , vel renuntiatione, poſſet agi de euictione.vr̃ ꝙ ſic ꝑ ea,quæ hñr in l.emptorẽ . aliàs eſt.§. ſolis ex empto. ff.de ac.emp.& ꝑ no.ꝑ gl.in l.at q nã.§.cũ eo abſente.l.euicta.& l.habere licere.ff.de eui. & in l.qui rẽ. C.de euic.Bar.vr̃ fuiſſe cõtrariꝰ ſibi.nã in d.l.emptorẽ.tenet, qđ nũquã committitur actio de euictione, niſi feratur ſnĩa,& res auferatur virtute ſnĩæ per iura præallegata, & per id , quod hr̃ in l.vtique.ff.de rei ven. ¶Nec obſt.d.l. emptorem. ſcđm eum,quia ibi bene fuit lata ſnĩa.& facta executio , licèt non fuerit facta defenſio per emptorem, quia notorium erat rẽ eſſe agentis contra emptorẽ, vnde dicit etiã ibi ſcđm gl.ꝙ tunc debuit denuntiari autori. qa fortè debuiſſet hr̃e aliquã defenſionẽ q̃ ignoraſſet emptor, vt vr̃ velle glo.& dicit , ꝙ etiam in notorijs exigitur ſnĩa, allegat,qđ hr̃ in c.cũ ſit Romona.de appella. & bñ, & qđ no.gl.in c.ad noſtrã.el.iij.de iureiur. ipſe autẽ Bar.in d.§.cum abſente.& etiam gl.ibi vr̃ velle, ꝙ ſi emptor ſciat rẽ eſſe agentis poſſit agnoſcere bonã fidem , & iſtã reſtituere abſq; ſnĩa. facit d.l.emptorẽ. ſm vnũ intellectũ.& in l.quoties.§.ſicut. ff.de admi.tut.dicit tñ Bar.in præallegato loco, ꝙ tunc grauat ſe emptor onere probandi rem eſſe iſtius cui reſtituit , & ꝑ hoc dicit vnũ notabile verbũ, ꝙ ſi fiant per aduerſariũ poſitiones ſuꝑ dominio ipſius aduerſarij, ꝙ non tenebitur ille rñdere ſi non vult.nam tenet̃ ille rñdere ſub ſacramẽto.l.ij.§.qđ obſeruari.C. de iur.cal.& facit,qđ legit̃,& not.c.j.de ꝯfeſ.in vj.aut oportet ipſum deierare negando illas.aut ſi ꝯfitet̃ grauaret ſe onere ꝓbandi de iure aduerſarij ſi volet agere ꝯtra ſuũ autorẽ:& iõ iuſtè põt recuſare, ꝙ noluit rñdere arg.cor.q̃ hñr in l.alias.& in l.q iuraſſet.§.ſi pr̃. ff.de iureiuran. & ideo poterit dicere non teneor reſpondere,ſed volo, quod facias probationes de iure tuo.vt ſic poſſit agere de euictione,qđ tene mẽti,dicit tñ ꝙ ſemper debebit denũtiari autori:qa licèt emptor putet rẽ eſſe aduerſarij agentis. tñ fortè vẽditor poſſet hr̃e aliquas defenſiones quas ignorat emptor, & ſic vr̃ velle,qđ ad hoc,vt abſq; aliqua probatione poſſet emptor agere contra venditorem de euictione requirat̃ ꝙ denũtiet. ¶Itẽ ꝙ non reſtituat,niſi ſecuta ſnĩa,& factis ꝓbationibus per agẽtem. Si autẽ velit

reſtituere

reſtituere rem ſine ſn̄ia.tunc vr̄ velle,ꝙ debeat om-
nino denuntiare venditori anteq̄ reſtituat, vt veniat
ad eum defendendum:& ſi non venit: tunc reſtituat
ſine ſn̄ia. quia viſum ſibi fuerit agentem fouere iuſti
tiam,& per hoc,q̄a agnouit bonā fidem poterit age
re de euictione. Sed oportebit eum probare de iure
illius cui reſtituit,& iſta vr̄ eſſe concluſio Bar.in d.§.
cū eo abſente . ¶ Sed aduerte,quia plus vr̄ ꝙ ēt ſi nō
ſit facta denuntiatio . Idem ſit dicendum ſi venditor
in l.rationabile.allcget.nec oſtendit contra ius illius
cui facta ſit reſtitutio, q̄a tunc nō vr̄ intereſſe ipſius
venditoris denuntiationē ſibi fuiſſe factā, ex quo ab
paret eū non debuiſſe aliquā defenſionē cōtra ius il
lius cui facta eſt reſtitutio.& ſic vr̄ ꝙ ſi excipiat d̄ de-
nuntiatione non facta, & nō expectata ſn̄ia poſſit re
plicari , quòd ſua non intererat ex quo ille cui facta
eſt reſtitutio habebat ius, & ipſe venditor non habe
bat defenſionē cōtra tale ius.facit optimè qd̄ no.gl.
in ſimili in l.niſi hoc actum.ff.de pac. & qd̄ not.etiā
Ang.in d.l.decē.ff.de ver.ob. Nā vr̄ velle gl.& Ang.
ꝙ licet hodie debeat prius diſcuti principalis quam
veniat̄ ad fideiuſſorē,in auth.p̄ſente.C.de fideiuſ.tn̄
ſi non fuit facta diſcuſſio,& excipiat fideiuſſor de di-
ſcuſſione non facta poterit replicari , ꝙ ſua non in-
tereſt.q̄a debitor non eſt ſolnendo,& ſic vr̄ eod. mō
poſſe replicari contra venditorem,ꝙ non intereſt ſua
denuntiationem factā eſſe, nec expectatā fuiſſe ſen-
tentiā ex quo appaiet, quòd iſte cui facta eſt reſtitu-
tio habebat ius , nec apparet venditorem aliquā de-
fenſionem habuiſſe , ītellige,ꝙ hoc caſu vr̄ poſſe agi
actione ex empto pro euictione,nō aūt ex ſtipulatio-
ne deducta , quia illa oīno requirit rem eſſe euictam
per ſn̄iam.l.hr̄e licere.ff. de euic. ſecus in actione ex
empto.l.nō tn̄.& l.ſi ei cui.ff.de euic. in q̄bus patet
ꝙ ſi emptor ſuccedit dn̄o rei,licèt aliter non euincat̄
res per ſn̄iam , ſi tn̄ conſtat iſtū eſſe dn̄m cui emptor
ſuccedit pōt agi de euictione.& ſic vr̄ eodem mō di
cendum idem qn̄ aliter conſtat de dn̄io alterius, cui
reſtituit emptor,licèt ſine ſn̄ia fuerit res reſtituta, tu
tius tn̄ eſt ꝙ expectet̄ ſn̄ia,& expectent̄ probationes
agentis,& non rn̄deatur poſitionibus eius per id qd̄
ſuperius dixi,& quòd etiam denuntietur venditori .
ſi tn̄ velles rn̄dere ad d.l.ſi ei.poſſes dicere ꝙ vbi hoc
lucrum hæreditatis, qd̄ quærit emptor nō eſt ſibi im
putādum,ſi acceptat hæreditatem illius qui erat dn̄s
rei venditæ,quæ ratio ceſſaret,qn̄ abſq; aliquo lucro
quis reſtituit rem ipſi qui mouit litem.cum ſubtilizā
do etiam poſſes dicere,ꝙ illa lex ſi ei.etiam haberet
locum,ſi dn̄s legaſſet rem ipſam emptori. nam tunc
dr̄ quodammodo ſuccedere ſic in re iſta . ar.l.ad tē-
pus.§.j.ff.de vſuca.& tunc fortiter faceret pro eo qd̄
ſ.dixi.quādo reſtituitur res abſque ſententia , tutius
tamen eſt ſeruare quod ſuperius dixi.& hęc ſufficiāt
de materia huius capituli.

¶De locato,& conducto. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Penſio in contractu locationis debet eſſe in pecunia numerata.*

¶Hæc rubrica continuatur in hunc modū. Viſum,
& tractatum eſt in titulo p̄cedenti.de contractu em-
ptionis,& venditionis,verū quia contractus locatio-
nis,& conductionis hēt magnā ſimilitudinem, cū di
cto ꝯtu emptionis.in rn̄ quòd in aliquibus caſibus
dubitari ſolet,an ſit vēditio, an vero locatio.l.j.& ij.
eo.ti . Et inſti.loca.§.adeo.Ideo poſt p̄cedentem titu-
1 lum ponit iſtum, † facit,qd̄ hr̄ inſt.loc.in prin.& §.j.
vbi patet,ꝙ merces,ſiue penſio in contractu locatio-
nis debet eſſe in pecunia numerata,ſicut & p̄tium in
emp.& ven.l.inter partem.§.ſiue p̄tio.ff.de contrah.
emp.poſſet etiā aliter continuari.& ſic,viſo.ſ.ti.p̄x.
de contractu emp. & ven.qui celebrat̄ gratia vtriuſ-
que pariter,q̄a ſimiliter contractus locationis, & cō
ductionis gratia vtriuſque celebratur.ideo poſt præ-
cedētem titulum ponitur iſte, facit quod hr̄ in l.ſi vt
certo.§.j.ff.com. & de materia in decre.x.q.ij. auth.
perpetua.cum ſequenti.

SVMMARIVM.

1 *Legatus de latere poteſt in ſua legatione facere conſtitutionem , quæ durat etiam finito officio legationis.*

2 *Sententia lata per iudicem , quæ forte interdicit exercitium alicuius artis , vel miniſterij , an habeat durare vltra tempus iuriſdictionis proferentis.*

3 *Legatus poteſt confirmare conſtitutionem alterius legati ſui prædeceſſoris.*

4 *Vniuerſitas ſcholarium eſt ſubiecta iudici eccleſiaſtico , & ſtatutis iudicis eccleſiaſtici ligantur.*

5 *Doctores vocantur magiſtri.*

6 *Doctorum, vel magiſtrorum appellatione, an veniant ſcholares , vel econtra.*

7 *Prohibitum ſub pœna excommunicationis videtur canon latæ ſententiæ non ferendæ, & nu. 11.*

8 *Excommunicatio, & anathema differunt.*

9 *Scholarium appellatione non continentur ſcriptores.*

10 *Legio quid ſit.*

11 *Præceptum ſi fiat ſub pœna excommunicationis, an contrafaciendo incurratur ipſo iure excommunicatio.*

12 *Bononia eſt de patrimonio eccleſiæ.*

13 *Vniuerſitas cenſetur eccleſiaſtica.*

EX reſcripto. Excōicati ſūt ma
giſtri & ſcholares
Bononiæ qui ante t p̄s ꝯductionis con
ducunt aliorū magiſtrorū,vel ſchola-
riorū hoſpitia ſine ipſorū ꝯſenſu.h. d.
Et ponit deciſam relationem legati .
Secundo ponit conſtitutionem ipſius.Tertio illā pu
blicare mandat.Secunda ibi:conſtitutionem. Tertia
ibi:ſtatuētes.¶In tex.ibi:tuſculanen. Ep̄i . hic eſt de
numero Cardinalium,ſicut Portuen.de quo ſequit̄,
& ſimiliter Arbanē. de quo.ſ.de confir.vti.vel inut.
c.pe.¶Item ibi:noſtram.§.magiſtrorū.& ſcholarium
Bon.cōmorantium.Item ibi . cōueniri.i.conuentio-
nem cum hoſpite facere,ſeu cum dn̄o domus . Item
ibi:& conſenſum expreſſum,& tacitū fauorem præ-
ſtando.facit,quod hr̄ de his quæ fi.a ma.par.ca.c.ex
ore.& aduerte,quia licèt plus litera.ſ.dicat ſimplici
ter de habitantibus,ſeu vbi fit in læſionem, ſeu præ-
iudicium habitantium,tn̄ vr̄ id reſtringendū ad ſcho
lares habitantes,vt voluit Io.An.ſummando, & etiā
1 ſequit̄ hic dn̄s Ant. ¶†No.primo ꝙ legatus de latere
pōt in ſua legatione facere conſtitutionē , q̄ durat ēt
finito officio legationis.facit,qd̄ hr̄ in c.fi.de offi.le.
2 An aūt ſn̄ia † lata per iudicē per quā fortè interdicit
exercitiū alicuius artis,vel miniſterij hēat durare vl-
tra tp̄s iuriſditionis proferētis.no.in l.puto.ff.de po-
ſtulando.per gl.& in l.fi.ff.de pœ.vbi concluditur ꝙ
ſic ſi cā cognita,& ſeruato iuris ordine fuit lata: aliàs
ſecus.facit,qd̄ no.per gl.in c.a nobis. el j.ī.de ſentē.
3 excō.¶†Item not.legatū poſſe confirmare conſtitu-
tionē alterius legati ſui prædeceſſoris.Ioā.tn̄ An.hic
dicit,ꝙ confirmare propriè ſpectat ad ſuperiorem ,&
approbare,& ratificare ad parem , vel inferiorem p
4 id quod legi.& no.per gl.in c.ſuper.de offi.le.¶†Itē
no.vniuerſitatem ſcholariū fore ſubiectam iudici ec
cleſiaſtico,& ſtatutis iudicis eccleſiaſtici ligari.facit,
qd̄ tangit hic gl.plene.& qd̄ dicet̄ ſup ea.& idem ēt
hic dicit̄ de vniuerſitate magiſtrorum, ſeu doctorum
nec

nec mirum,q̃a illi ſubiecti rectoribus vniuerſitatis q̃
ſunt clerici:& q̃ etiã ciuitas Bon.eſt ſubdita eccle-
ſiæ,vt dixi in c.ſi diligenti.de ꝓſc.iõ nimirũ ſi pñt liga
ri ſtatutis iudicis eccleſiaſtici . facit.j̃.de ap.ſi duob⁹.
¶Itẽ no.ꝙ licèt conſtitutio coipſo, quòd eſt publicè
promulgata liget, de quo in c.j.s̃.de cõſti.& in c.qđ
dictis.xvj.diſt.nihilominus ad cautelã,niſi in cõſtitu
tione ꝓmulgač pœna excõicationis cautũ eſt, vt plu-
5 ries publicetur.ſ. cit,qđ tangič hic in gl.fi.¶†Itẽ no.
a ꝙ doc.vocanč magiſtri,de quo per gl.in cle.j.* de ma
giſtris.vbi glo. concludit , ꝙ commentati in legibus
vel canonibus vocanč doc. In alijs autem facultati-
6 bus vocantur magiſtri.¶†Item no.differentia eſt in-
ter magiſtros,ſeu doc.& ſcholares, & ſic appellatio-
ne magiſtrorũ,vel doctorũ non vr̃ cõprehẽdi ſchola-
res,nec econtra,de quo in proœmio huius libri ſuper
ſalutatione. & aliquid in proœmio ſexti, & clemen-
7 tinarum . ¶†Item not. ꝙ vbi aliquid prohibetur ſub
excõmunicatione, vel ſub pœna anathematis,vr̃ eſſe
canon latæ ſententiæ non ferendæ , de quo in gloſſa
8 penultima.& ſuper illa tangetur . ¶†Itẽ nota dñiam
eſſe inter excõicationem , & anathema , de quo per
docto.in c. cũ non ab homine.s̃.de iudi. q̃a anathe-
ma eſt excõicatio ſolennis facta cum ſolennitate. c.
dẽt.xj.q.iij.ſed facta ſine ſollennitate appellatur ſim
plex excõicatio.¶In gl.ij.propter potentiores.facit.
l.j.ff.de alie.iud.& c.j.& ij.s̃.alie.iudi.mu.cauſa fac.
Et no.glo.quæ vult,ꝙ magiſtri,ſeu doc. & ſcholares
ibi cenſenč alijs potentiores. ¶In ca. gloſſ.qui gra-
tia ſcholariũ inſunt.facit auth.habita.C.ne filius pro
9 patre.¶†In ea.gl.ibi: vxoratos.quaſi innuat gl.ſecus
eſſe in non vxoratis,cum idem vr̃ dicendum in illis
cum etiã de ipſis hic nõ loquač. & hoc etiam tenet
hic do.Ant.& ſimiliter tenet hic do.Flo.mouetur,q̃a
hæc conſtitutio eſt pœnalis,& in ſtricta ſignificatio-
ne appellatione ſcholariũ non cõtinenč ſcriptores.
in materia aũt pœnali vocabula debent accipi ſtrictè,
& non largè,de elec.ſtatutũ.in vj. & ꝓ hoc etiã alle.
do.Anto.q̃a licèt qñ id de quo quæritč cõprehendič
ſub eodẽ vocabulo q̃uis late intellecto poſſit proce-
di ex identitate rõnis ad extenſionem faciendã,vt in
tex.cũ gl.in cle.j.de elec.tñ vbi agitur de extenſione
fiẽda ad diuerſum vocabulũ nullatenus cõprehen-
ſum ſub expreſſo non vr̃ fienda extenſio in materia
pœnali exorbitãte.& circa iſtam materiam extenſio-
nis,& qñ fieri poſſit dicit hic do.Ant.ꝙ aliàs notanit
multas glo.in ſexto,& in cle.quarũ.aliquæ vñr velle
ꝙ ex identitate rõnis fiat correctio.& hoc tenuiſſe di
cit Nico.de Matlia.in repetitione.l. de quibus.ff. de
le.& de materia per eũ in d.cle.j.de elec. & in c.ñ.s̃.
de cõſue.cõiter tñ tenet ꝙ ex idẽtitate rõnis nõ dẽt
fieri correctio,vt ẽt voluit auth.quas actiones. C.de
ſac.ſan.ec.& de materia extenſionis plenariè dixi in
l.ſi vero.§.de viro.ff.ſol.ma.Nec ob. allegata in ꝯriũ
tenẽdo opi.glo.nã primo non obſtat ꝙ debent verba
ſumi lato ſumpto vocabulo.quia illud nõ ꝓcedit in
materia pœnali.vt patet.in c.ſtatutũ.de ele.i vj.¶Itẽ
non ob. dum dr̃,ꝙ ſcriptores ſunt gratia ſcholariũ in
ſtudio per id qđ vr̃,ꝙ etiam ad illos trahač,q̃a id,qđ
concernit antecedens vr̃ concernere & ꝯñs , ſiũ qđ
iuris eſt de principali vr̃ eſſe de acceſſorio.Nam põt
dici ſm d.Flo. ꝙ nõ:ſed id hẽt locũ,& p̃cipuè i his q̃
ſunt ſtrictę interpretationis.facit c.per exemptionẽ,
& c.pe.de priui.i vj. ¶Itẽ nõ ob.qđ hr̃ i §. exercitũ .
vbi dr̃,ꝙ licèt ꝓpriè dimiſſus ab exercitu dicač pro-
priè eſſe dimiſſus a cohorte.Sed illud ideo eſt,q̃a ibi
ꝓp demerita fuit dimiſſus. iõ ne delictum remaneat
impunitũ pœna infamiæ quæ ſequitur dimiſſum ab

exercitu ſequič etiã dimiſſum a cohorte fauore pu-
blicè vtilitatis cuius intereſt ne delicta remaneãt im
punita.l.ita vulneratus . ad finem.ff.ad l.Aquil.& j̃.
10 de ſen.exc.vt famæ.q̃d aũt ſit legio,& quid† cohors.
tangit gl.in d.§.exercitũ.& dixi poſt Io.An. in c.j.ne
ſede vacan.ſuper verbo Lutanen.Epi.hic aũt de iure
cõi non erat delictum añ tp̃s finitum primæ locatio-
nis conducere pro tp̃e futuro poſt finitã primã loca-
tionẽ.l.ne cui.C.loc. & ideo prohibitio facta magi-
ſtris.& ſcholaribus non dẽt trahi ad ſcriptores . Nec
ob.etiam c.cum in partibus.q̃a ibi non ꝓpriè ſit ex-
tenſio.Sed ex ꝓprio ſignificato id de quo q̃rič,vt ibi
no.per gl.¶Quod aũt dixit gl. meretrices nõ cõpre-
hendi.intellige verũ ſcđm Io.An.niſi participarent
delicto cũ ſcholare,vel magiſtro, puta conducẽdo ꝓ
illo contra formã conſtitutionis hic poſitæ, vel indu
cendo iſtũ ad conducendũ contra formam dictã . nã
tunc teneretč meretrix, vel concubina participans in
tali delicto.j̃.de ſen.excõ.ſi concubinæ,vñ etiã dicit
ſecus eſſe ſi ꝓ ſe cõduceret habitationem in qua ha-
bitaret magiſter, vel ſcholaris pro tp̃e ſecuturo poſt
finẽ ꝯductionis ſcholaris, vel magiſtri. ¶Et aduerte
qđ opi.glo.tenuit Io.An.& Goff.licèt Hoſt.Vin. te-
nuerũt opi.Lau.& pro eo ꝙ dixi circa ſolutionem.§.
exercitũ.Facit qđ ibi no.Bar.& Dy.in rła odia de re.
iu.in vj.in glo.pe.ibi latæ ſñiæ,& ſic vlut ꝙ ipſo iure
contrafaciens ſit excõicatus, ſed vbi nõ eſſet ipſo iu
re excõicatus,ſed excõicãdus.tunc eſſet canon ferẽ-
11 dæ ſñiæ.¶†Et aduerte q̃a gl.hic vr̃ velle,ꝙ vbi aliq̃d
præcipitur ſub excõicatione , vel ſub pœna excõica-
tionis ꝙ contra faciens ipſo iure incurrat excõicatio
nem.ꝯriũ cõiter tenetč,& iſtud tenuit gl.in c.vnico.j̃.
de ſagittarijs.& in c.ſicut tuus.j̃.de ſymo.& in c.j.de
eo qui fur.or.rece.& in c.cũ eſſes . in gl.fi.j̃.de teſta.
ꝓ iſta parte facit,q̃a iſta verba ſub pœna excõicatio-
nis pñt intelligi dupliciter. ſ.ferendæ , vel ipſo iure
incurrendæ.In dubio aũt mitior interpretatio dẽt ſu
mi in materia pœnali.de re.iur.pœnis.li.vj.& l.ſi præ-
ſes.l.interpretationẽ.ff.de pœnis.& ſic in dubio dẽt
fieri interp̃tatio,vt ipſo iure non incurritur excõica-
tio cũ illa ſit mitior interp̃tatio.Nec ob.iſte tex.quia
dẽt intelligi ꝙ hic nõ recitat Papa verba ꝯſtitutionis
formalr.& ñ erãt.formalia verba ꝯſtitutiõis illa q̃ hic
ponunč:ſed alia ex q̃bus apparebat ꝙ erat canõ latæ
ſñiæ. vt q̃a fortè fiebat ꝓhibitio ſub excõicationis
pœna. Sed ipſo facto ꝯfaciẽs ĩcurreret pœnã,facit,qđ
no.g'o. in d.c. ſicut tuus.de ſymo.vñ dicebat hic do.
Flo.ꝙ fortè gl.habuit reſpectũ ad factũ.puta: q̃a lega
tus ſub excõicatiões ꝓhibuit,hoc ẽ excõicauit. & ꝓ
hac opi.qđ vbi aliq̃d p̃cipič ſub pœna excõicationis,
vel ſub pœna anathematis, ꝙ non inducatur ipſo iure
excõicatio,vel anathema ſi fiat ab hoĩe , ſiue à iure ,
l'ñ facit,qđ hr̃ in c.relatum. ad fi.j̃.de iure patrona.
vbi ꝓbač,ꝙ ſi fiat tale p̃ceptũ ab hoĩe nõ ĩducič ipſo
iure excõicatio.vel anathema.facit etiam,qđ hr̃ in c.
clericis.§.fi.j̃.ne clc.vel mo.vbi ꝓbatur, ꝙ ſi fiat a iu
re per ſolã conuentionẽ ipſo iure non incurrič excõi
catio vel anathema.& per hoc vr̃ reprobari opi.dicẽ-
tium , quòd licèt vbi ſit præceptum a iure ſub pœna
excommunicationis non inducitur tunc excommu-
nicatio ipſo iure cõtraueniẽdo.ſecus qñ ſit ab hoĩe,
cum mitius agatur cũ l.q̃ cũ miniſtro legis.l.celſus.
ff.de arbi. Et no.per gl.in c. ſalonitanæ.lxiij diſt.Nõ
eſt etiam vera opi.dicentiũ,ꝙ ſi fiat p̃ceptũ ſub pœna
excõicationis non incurritur ipſo iure excõicatio cõ
trafaciẽdo,ſecus ſi fiat præceptũ ſub interminatione
anathematis,vel ſub excõicationis ĩterpoſitione,de
qua tetigit gl.in d.c.relatũ. ſed reprobat ibi per Ioã.
And.

* In cle.j. Vbi vid d. Car.& vide doc. l l.quibus præcipua. ff. de ver.ſig. vbi de iſta materia multã ſcribũt.

An.Sed aduerte,quia fortiter vr̃ obſtare prędictis qđ
hr̃ in c.ſi quem.j̃.de ſen.exc.vbi ſi iudex excõicat all
quem,Intelligitur excõicari maiori excõicatione.nõ
minori.& ſic verbum,excõico,licet ſit aptum ad ma-
iorem excõicationem, & minorẽ iuxta ea quæ legũ.
& not.in c.ſi celebrat.j.de cle.excõ.& in c.a nobis.ſ.
de ſen.exc.cum ibi no. per Io.An.in præal.c.ſi quẽ.
tñ in dubio intelligitur de maiori,licet agatur de pę-
na excõicationis,vt ibi patet, & ſi teneremus ratio-
nem quam ibi poſuit Hoſti. videlicet,ꝙ ideo intelli-
gatur de maiori excõicatione, q̃a pœna ſpritualis eſt
medicinalis.de ſen.exc.in vj.ideo intelligatur de ma
iori excõicatione,& ſic de maiori pœna. ſecus in pœ
nis tpalibus, in q̃bus in dubio mitior debet fieri in-
terpretatio,& ſic de minori pœna debet intelligi.l.ſi
p̃ſes.& l.interpretatione.ff.de pœn.rñdetur dicendo
eadem rõne, ꝙ licet qñ ſit p̃ceptũ ſub pœna excõi-
cationis poſſit intelligi.ſ.ferendæ, vel quã ĩcurrat ip
ſo facto ſi cõtra fiat, q̃a ex quo agimus.de ſen.exc.q̃
ſpiritualis,& medicinalis eſt, qđ in dubio dẽt fieri ĩ-
terpretatio in maiori pena,per id qđ hr̃ in d.c.ſi quẽ.
& ſic,qđ incurraĩ ipſo facto excõicatio. in dubio po-
tes dicere, ꝙ iſtam partem tenere non poſſumus pp
ea quæ hñr in d.c.relatum.& in d.c.clericis.§.fina.in
quibus eſt caſus in cõtrarium,vt ſ.dixi.Item nõ poſ-
ſet dici ꝙ alia fuit ratio in d.c.ſi quem.quare ibi ver-
bum excõico intelligitur de maiori excõicatione,vi-
delicet,quia ſicut excõicatio intelligitur ſcđm vulga
rem,& cõem modum loquendi,verba aũt prolata in
dubio debent intelligi ſcđm cõem vſum loquendi.
de ſponſ.ex literis. & l.liberum.§.qđ ſi caſſius.ff.de
leg.iij.quæ rõ ceſſat in caſu propoſito.quia licèt non
operetur excõicationem ipſo iure,ſaltem operaĩ ex-
cõicationem quam habet timere iſte cui ſit p̃ceptum
ſub dicta pęna,& per hoc habes iſtam materiã decla
12 ratam. ¶†In ea.gl.ibi:in cis. hoc non procedit ſcđm
d.Flo.cũ ciuitas Bononiæ ſit de patrimonio eccleſię.
& per ꝯñs habebit iuriſditionem in ipſos. facit.ſ.de
app.ſi duobus. Ideo ſcđm eum hæc rõ non eſt vera,
ſed alia rõ ſcđm eum eſt, quia iniuſtũ fuiſſet interpo
nere legem locatori, cum in re ſua quilibet dẽt eſſe
arbiter,& moderator.l.in re mãdata.C.man. & illud
voluit finis gl.ſcđm eum.Sed Hoſt.hic tenuit cõtra-
rium videlicet,ꝙ locatores ligantur hac conſtitutio-
ne ex eo,quia locando conducenti contra formã hu-
ius conſtitutionis participant in ſpecie delicti ipſius
conductoris, & ideo rõne talis participij debent in-
currere excõicationẽ per id qđ hr̃.j̃.de ſen.exc.ſi cõ
cubinę.& id ẽt ſequitur hic d.Ant.& d.Pet.Nec ob.
ſi dicatur,ꝙ conſtõ illa loquitur de conductore,& ſic
nõ dẽt extendi ad locatorem,cũ ſit pœnalis,& p ꝯñs
ſtricta bñ tñ extendiĩ ad locatorẽ ex natura correlati
uorũ,cũ locator & ꝯductor ſint noĩa correlatiua, &
in materia ẽt ſtricta,& odioſa ſit extenſio de vno cor
relatiuorũ ad aliud.l.ſi.& ibi no.C.de indicta vidui-
tate.vbi ſtatutũ in vxore trahiĩ ẽt ad viros ex identi-
tate rõnis,& per ꝯñs etiã dixit Bar.ꝙ pœna impoſita
venditori extendiĩ ẽt ad emptorẽ quatenus ꝓportio
nari põt,vt ipſe notauit in l.ſi.ff.de accep.& facit ẽt
qđ ipſe no. in d.l.fin.C.de indi.vidui.& qđ hr̃ in l.j.
C.de cupreſ.ex luco dam.lib.xj.ad ſi.libri. ¶Præte-
rea põt dici,ꝙ participiũ,qđ ſit in crimine damnato
ſubijciĩ ipſe locans ſtatuenti, per id qđ hr̃ in p̃dicto
capitulo,ſi concubinæ,& per id qđ ſuperius dixi. In
13 ea.gl.ibi:pro maiori parte. ¶†No.bene ex glo.ꝙ vni
uerſitas cenſeĩ eccleſiaſtica,& ſic ſtãte pars pſonarũ
de vniuerſitate eſt eccleſiaſtica. & ſic ſtante miſtura
clericorũ, & laicorũ ĩ vniuerſitate iudicari dẽt ſcđm
maiorẽ partẽ,facit lex q̃ritur.ff.de ſta.ho. & no.Bar.
in l.ſi.C.de coll.illicitis.& per p̃dicta dicimus,ꝙ vni
uerſitas ſcholariũ ſubiecta eſt Ep̃o de iure cõi.facit,
qđ hr̃ in auth.habita.C.ne filius pro patre, & ꝓ hoc
ẽt qđ Rectores vniuerſitatis qui ſunt capita, ſunt &
eſſe debent clerici. ¶In gl.ſi.ibi.l.j.in fin.& j.de reg.
iur.eum qui certus.in vj. ¶In ea.gl.ibi:publicè pro-
mulgata.ſupple,ſaltem poſt duos menſes,de quo di-
cendum vt leg.& no.in c.j.ſ.de conſti. & ibi tetigi ĩ
in auth.factæ nouæ conſti.coll.vj. ¶In ea.ibi:ad cau
telã,& hoc præcipuè ſcđm d.Pet.q̃a ſcholares quo-
tidie nouiter veniunt. & ſic veriſimiliter non ſtatim
pñt habere notitiam. ¶An aũt ſufficiat vt Ep̃s Bono.
dicaĩ obſeruare conſtitutionẽ ipſam quod faciat ip-
ſam legi per ſcholas.dicit Io.An.poſt Tan.qđ nõ, q̃a
iſta non eſt cõis audiẽtia omnium ſcholariũ. & ideo
ſcđm eum deberet in congregatione ſcholarium pu
blicari.Sed vt dicit hic.d.Ant. de facto non ſeruatur
quod fiat iſta publicatio, & in deſuetudinem abijt.
¶Extra gl.opponitur,ꝙ vr̃ ꝙ iſta conſtitutio cõtineat
in ſe iniquitatem,quia ſi non eſt licitum interpellare
locatores,vt locent ante tp̃s finitũ, quia iam erit ap-
ta via ad deludendum locatorem,q̃a ſi expectabitur
tp̃s finitæ conductionis poterit eſſe quòd tunc iſte q.
habitabat recedat, ſimiliter ille qui nolebat ꝯducere
aliter diſpoſuit quã recipere domum. & ſic remane-
bit vacua domus.ſoluit Io.An.imaginãdum eſſe qđ
erat certum tp̃s ante finitam locationẽ, qđ erat de-
terminatum ſcđm conſuetudinẽ ad interpellandum
locatorẽ,vt dicit hic eſſe in Bononia in medio augu
ſti,& forte etiam ſic erat tpe ſuo.ſed hodie vr̃ ſeruari
in feſto ſancti Petri Apoſtoli,qđ eſt circa finem men
ſis iunij.refutari dẽt domus,vel reconduci,& ſi nõ re
futatur in dubio intelligiĩ reconducta, niſi dñs ante
dixerit conductori ſe nolle dare pro futuro tpe, mõ
ad propoſitum dicit Io.An. ꝙ tp̃s iſtud locationis fa-
ciendæ non dico iam factę non erat licitũ.& ſic loqĩ
hæc decretalis de tpe locationis faciendæ non iã fa-
ctæ.quia aliàs poſſet ſequi abſurdũ,de quo p̃dixi.de
iure aũt licitum eſt qñcunq; interpellare locatorem
ẽt durante tpe primæ locationis habituræ effectum
poſt finitam primam locationẽ.ar.l.in tp̃s.ff.de hær.
inſt.& probatur expreſſe in l.ne cui.& ibi per Cy.C.
locati,ſed ſpeciale eſt hic in magiſtro, & ſcholarib9
ꝙ non pñt interpellare locatorem ante tp̃s locatio-
nis de quo dixi. ¶Vlterius q̃riĩ,an hæc cõſtitutio cõ
ſtringat locatorem ad locandũ pro ſecũdo anno illi
cui pro primo anno non eſt locata dicta domus.dicit
Hoſt.ꝙ non, q̃a hæc cõſtitutio nihil dicit de neceſſi-
tate locandi in ſecundo anno, & iõ poterit locare al
teri ẽt ſine conſenſu inquilini pro ſecundo anno:dũ-
modo lapſum fuerit tp̃s conductionis fiendę:de quo
ſupra dixi:aliàs id non poſſet ſine ꝯſenſu inq̃lini. vt
hic ꝓbatur.dicebat tñ hic Goſ.ꝙ ſi nouus inquilinus
vult hr̃e pro eodem p̃tio quo antiquus, ꝙ antiquus
eſt p̃ferendus. ſicut dicimus in locatore p̃diorũ fiſca
lium per l.congruit. cum l.ſeq.C.de loc.præd.fiſca.
lib.xj.d.Ant.hic dicit, ꝙ non reperiĩ iure cautũ iſtud
qđ dicit Goſ.niſi in conductoribus fiſcalibus, de q̃-
bus loquiĩ illa.l.congruit. & potuit eſſe iõ ſcđm Cy.
in d.l.ne cui.q̃a tales conductores fiſcales pñt inuiti
detineri pro tpe ſequenti.l.totam.§.ſi.ff.de publi.iõ
q̃a in iſto grauaĩ in alio releuaĩ vt debeat proferri no
uiter conducere volentibus ſi velint idem p̃tium da-
re,q̃ rõ ceſſat in alijs.facit quod hr̃ in l.eum qui.ff.de
iureiu.dicit do.Ant.hic,quòd ex quadam vrbanitate
potius deberet locare antiquo conductori, quam no
uo,ſi vult dare idem pretium,& quodammodo ſi fiat
contra-

contrarium pōt dici ſibi fieri q̄dam iniuria lata. arg.
eius qđ hr̄ in ſimili.l.j.§.permittit̄.ff. de aqua quoti.
& æſti. vbi ēt Bart. dicit q̄ licèt de rigore iuris finito
tpe emphytenſis non tenet̄ dñs antiquo emphyteu-
te concedere.tñ ſi paratus eſt alij locare,& cōcedere
dēt potius cōcedere antiquo quā nouo pro eadē q̄ti-
tate aliàs dicet̄ ei facere iniuriam.& vr̄ ſentire Bar.q̄
in iſto caſu haberet officium inſiſtēdi coram ſuperio-
re contra dñm vt ab hac iniuria deſiſteret, ſicut dici-
mus in ſimili de poſtu.q̄a ex ea acquirit̄ ius quoddā
gratioſum inſiſtēdi corā ſuperiore,vt gratiā faciat po
ſtulato,q̄ ſi non facit dr̄ iniuriā facere.ſcđm ea q̄ hñr
s̄.de poſtu.bonæ.el j.& ibi ēt tetigi.ſic ēt dr̄ de p̄ſen-
tato per laici patronū de iure patr.paſtoralis.& c.cū
aūt. Et no.bene p̄al. dictū Bart.cū quo tranſit hic do.
Ant.nā facit,qđ ſi finita ſit emphyteuſis cōceſſa vſq;
ad tertiā gñationem , & ſuperſit aliq̄s de quarta qđ
dēat illi potius concedi quā alteri.& ad idē facit, qđ
no.Bar.in l.j.ff.de priui.cre.an aūt dictum Bar. oīno
p̄cedat tetigi in d.c.bonæ.& tāgā in c.ij.j̄.de feu. nā
ſæpe de facto iſto occurrunt.l.quo aūt . Ad id qđ di-
ctū eſt,an teneat̄ locator pro ſecđo anno ſcholari, vel
magiſtro q̄ conduxit pro primo dicit d.Ant. hic ſer-
uanda eſſe ſtatuta vniuerſitatis,q̄ ſup hoc diſponūt.
& dixit.j̄.c.proxi.hic eſſe ſtatutū,qđ pro triennio p̄t
ſcholaris p̄ eodē p̄tio retinere de iure cōi vr̄ ſecus p
ea q̄ hñr in d.l.ne cui.¶ Vltimo tāgit hic Io.An.poſt
Hoſt.an iſta conſtō ſit ſeruanda in alijs ſcholaribus ,
q̄uā Bon.& ſic an hēat locū gñaliter in quolibet ſtu-
dio.Hoſt. hic dicit q̄ ſic.quia aliàs fruſtratoriè fuiſſet
iſta conſtō hic poſita,q̄a ſuffeciſſet cōſtō legati.¶ Itē
q̄a ſcđm eū olim fuit i ſupraſcriptione Epō Bon. qđ
fuit remotū.Itē vr̄ eadē rō in alijs, & per ↄ̄ñs idē ius
dēt eſſe.s̄.de conſti.tranſla.& de tranſla.c.ij. Pro p̄di
ctis ēt qđ hæc conſtitutio fuit gñalis aliter.q̄a eſt clā
in corpore iuris,licet de Bon. ſtudentibus loquat̄ fa
cit inſti.de iur.natu.gen.& ci.§.ſed quid principi,cū
ſequenti. & p̄ hoc ēt,q̄a fundata vr̄ ſuper bono pu-
blico,& cōi. ideo vr̄ q̄ gñaliter habeat locū etiam in
alijs facit qđ hr̄.iiij.diſt.erit aūt ↄtrariū tenēt alij , &
ſequit̄ Io.An. quia ſcđm eū hæc cōſtitutio fuit loca-
lis in ſcholaribus,& magiſtris Bon.habitātibꝰ, vt pa
tet ex verbis cōſtitutionis. & ſic non dēt eſſe gñalis.
Itē q̄a pœnalis eſt,& per ↄ̄ñs reſtringenda,& nō am
pliāda.de iure iu.in pœ.Nec ob.qđ in ſupraſcriptio-
ne olim erat Bon.Epō,q̄a dicit Io.An.id non eſſe ve
rū niſi ſit talis p̄ſcriptio remota aīo ampliandi, cū di-
cit patere ex magiſtro,qđ determinat̄ ſolū ad locum
Bononiæ.& id dicit d.Ant.eſſe tenendū. Nec ob.qđ
eadē.eſt ratio,q̄a ſumus in materia pœnali, & exor-
bitate a iure cōi,vt patet hic,& in l.ne cui.C.loc. iō
non eſt fienda extenſio,per id qđ hr̄ in c.cōſtitutio .
de reg.iu.li.vj.& de reg.iu.ea q̄ eadē.Nec obſt.ēt qđ
iſta conſtitutio clara tñ reſtrinxit ſe ad certū locū, &
eſt exorbitās,vt prædixi,iō non inducit ius cōe.facit
optime,qđ hr̄ in l.neq; dorotheū.& in l.dotati.C.de
decurio.li.x.do.tñ Flo.hic dicebat,qđ quo ad alia vo
lebat, & inducebat ius iſta conſtō ex quo eſt inſerta
in corpore iuris quo ad diſpoſitionē quā continebat
ar.c.j.& fi.s̄.de conſti.Sed rō pœnæ erat localis,quia
iſta nō dēt extendi,vt in d.c.ſtatutū.de ele.in vj. Sed
verius puto qđ non hēat locum ēt quo ad diſpoſitio
nem,vt voluit Io.An.& d.Ant.& etiā hic d.Pe. quia
ēt iſta conſtitutio eſt exorbitans a iure cōi reſpectu
ſuæ diſpoſitionis,vt patet ex his q̄ hñr in d.l.ne cui .
& ex his q̄.s̄.dixi.& ideo non vr̄ extēdenda,& p̄ hoc
nō obſtat qđ no.Io.An.in c.diſpendia.de reſcr.li.vj.
ſuper d.gl. vbi in ſimili dixi idem qđ hic dicit d.Flo.
videlicet,q̄ illud c.licet loquatur in actionibus p̄ſo-
nalibus habet locum pœna ibi poſita.Nam poteſt di-
cere,q̄ ibi non loquitur in exorbitantibus a iure cō-
muni.ſed hic ſecus vt prædixi.

SVMMARIVM.

1 *Locari laicis poſſunt ad modicum tempus fructus, ſeu redditus decimarum.& nu.8.*
2 *Dominium directum non transfertur in locatione ad modicum tempus,nec etiam vtile.*
3 *Statutum facere non poteſt Epiſcopus ad præiudicium inferioris eccleſiæ.*
4 *Statuta facere poteſt Epiſcopus in his quæ ſpectant ad ſuam iuriſditionem.*
5 *Conſentire,an videantur præſentes qui non contradicunt.*
6 *Præſentia cum taciturnitate,an habeatur pro conſenſu.*
7 *Decimæ,an poſſint concedi laicis.*

VEſtra. Reuocat̄ ſtatutū, qđ arctat ec-
cleſiaſticos res ſuas certis lo-
care perſonis.h.d.vel ſic ſcđm d.Flo.p̄ſo
næ eccleſiaſticę locare p̄nt p̄uentus deci
marū his cū q̄bus conditio eccleſiæ ſit melior ſtatu-
to diecœ.ↄtrario nō obſtāte . Et primo ponit̄ mona-
chorū deciſa q̄rela.ſecđa p̄uiſio,cū declaratiōe. ſcđa
ibi:diecœſanorū.¶ In tex.ibi: ad firmā.i.ad annuum
cenſum,vel p̄ēſionē , & eſt vulgare Anglicorū ſcđm
1 Io.An.¶ † No.j.q̄ fructus,ſeu redditus decimarū p̄nt
a ad modicum tp̄s locari laicis, [a] licet non p̄nt laici de
nouo infeudare de decimis,vel de iure decimarum,
de quo in c.q̄uis.j.de deci.qđ hr̄.s̄.de his q̄ fi.a præl. [a] ¶ Locari laicis. Add hic Pau.de Caſ.in cōſ. 156. & in conſi. 156. doc.in l in quorū.ff de pign.& per hic ſcribētes.
2 cum apoſtolica.¶ † Itē no.de materia cōtractus ad fir
mū,q̄a vr̄ pro contractu locationis ad modicū tp̄s in
quo non transfert̄ dñium directū,nec vtile.¶ Itē no.
q̄ non valet cōſtō , vel ſtatutum per qđ reſtringatur
libera facultas cōtrahendi , & limitat̄ ad certas p̄ſo-
nas tm̄.nam tale ſtatutum vr̄ eſſe cōtra ius,vt hic pa
tet,& in l.dudum.C.de contrah.emp. hoc tñ intelli
ge verū niſi fieret ex cā per id qđ leg. & not.in l.j.C.
non licere habitatoribus Metropo.lib.xj.& in præal.
3 l.dudū.in gl.fi.& qđ inferiꝰ dicet̄.¶ † Item no.q̄ Ep̄s
non poteſt facere ſtatutum ad præiudiciū inferioris
eccleſiæ,& ad hoc ſæpe allegat̄ decre.quod vr̄ intel-
ligendum non ſubſiſtēte cā legitima, per id qđ hr̄ in
c.fi.de his quæ fi.a ma.par.c. & per id ēt quod infe-
rius dicetur.¶ In gl.ibi: nō modicum impediebatur.
ſupple,ex quo non poterant libere locare, cui vole-
bant oportebat eos interdū locare cui nolebāt.¶ Et
not.q̄ licèt iſtæ decimæ eſſent inter fines parochialiū
eccleſiarum, tñ ſpectabant ad monachos forte ex do
natione ſibi facta per laicos,qui illas tenebant in feu
dū ab antiquo interueniente cōſenſu Ep̄i in dicta do
natione ſm ea quæ hñr in c.cū apoſtolica. licèt aliàs
de iure cōi ſpectarent ad ipſos parochiales presbyte
ros in quorum parochijs erant dictæ decimæ.j̄.de re
ſti.ſpo.ad decimas.lib.vj.¶ In ea.glo.ibi: Papa tollit
ſtatutum.ſupple,de facto, quia de iure non vr̄ valere
tanq̄ irrationabile,& contra libertatem eccleſiæ, &
ipſius vtilitatem, & ſic de iure non valebat.s̄.de con
ſue.c.j.& de his q̄ fi.a ma.par.c.c.j. & ita etiā voluit
hic d.Ant.nec eſt nouum,qđ illud qđ de iure nō va-
let de facto tollat̄ quatenus de facto p̄ceſſit,per id qđ
4 hr̄ in l.j.§.j.ff.de ſer.& s̄. de ele.auditis.i fi.¶ † Et ad-
uerte,quia concludit hic Inn.q̄ Ep̄s facere poteſt ſta
tuta in his quæ ſpectant ad ſuam iuriſditionem non
autem ad præiudicium inferiorum eccleſiarum , vel
inferiorum ſibi ſubditorum,qđ dicit p̄cedere ēt ſi fit
cum cōſenſu capituli,niſi fieret etiam cōſentiētibus
Ep̄i inferioribus , vel niſi fieret ſtatutū ipſis p̄ſentibꝰ
quaſi tacite intelligatur,tunc in inferioribus, vel niſi
fieret

fieret ſtatutū ipſis pſentibus,& non cōtradicentibus
quaſi tacite intelligant tunc conſentire,facit de reg.
iur.is qui tacet.lib.vj.qđ hr.ſ.de maio.& obed.c.ſi.
& iſtud etiam vr loqui.hic Hoſt.ſed Ioan.An.hic vr
5 velle contrarium videlicet,ꝙ † præſentes,licet nō cō
tradicant non hñr pro conſentientibus. Si non appa
ret de eorum cōſenſu per no.per Inn.in c.in geneſi.
de ele.& per gl.in præal.reg.is qui tacet.vbi nota.ꝙ
qñ agitur de præiudicio alterius,tacens nō hr pro cō
ſentiente.ſecus qñ agitur de fauore. facit qđ hr in l.
qui patitur.cum ibi no.per Cy.in l.Lucius.C.de pc.
& qđ no.per Bar.in l.quæ de dotis.ff.ſol.mat.& iſtā
partem vr hic ſequi d.Ant.& etiam.d.Per.limitat tñ
d.Ant.hoc verum,niſi iuſta cā ſubeſſet in ſtatuendo
ad præiudicium alterius.q a tunc valeret ēt ſine con
ſenſu ipſius inferioris.facit qđ leg.& not.in c.ſi.ff.de
his q̄ ſi.a ma.par.cap.aliàs non ſubſiſtēte cā iuſta,nō
valeret ſtatutū in piudiciū alterius inferioris nō con
ſentientis.¶Si aūt intelligas,ꝙ eccleſia iſtorū mona
chorū fuiſſet adempta.tunc clarū,ꝙ ad piudiciū ip-
ſius non potuiſſet ſtatuere,& multofortius qñ nō eſt
exempta.nā in eccleſia exempta nullā hēt iuriſditio
nem ſaluo niſi illa haberet capellas non exēptas,q a
tunc rōne taliū capellarū eccleſia talium monacho-
rum cenſet ſubiecta Epo.j.de priuil.ex ore.& facit
qđ leg.& no.in c.dilectus.ſ.de off or.& no.bñ qđ di
ctū eſt,videlicet,ꝙ Eps ad piudiciū inferiorū eccle-
ſiarū ēt cū ꝯſenſu capituli non hēt ptātē faciendi ſta
tutū ſine ꝯſenſu illarū,niſi cā ltīma ſubſiſtente.facit,
qđ no.in ſimili per Inn.& Io.An.in c.in nra.de iniu-
rijs.& qđ no.per gl.pe.& qđ ibi ēt dixi.ſ.de his q̄ ſi.
6 a ma.par.cap.c.j.¶†Aduerte tñ ad id qđ dictū eſt de
pñtia inquantū ius vult qđ pñtia cū taciturnitate hr
p ꝯſenſu ēt reſpectu illorū,de quorū piudicio agitr;
d.Flo.hic dicit,ꝙ ꝯtrariū cōiter no.in d.c.in geneſi.
& in d.regula.is qui tacet.li.vj.ipſe tñ dicit ſaluādo
Inn.ꝙ pōt dici,ꝙ hoc operat ptās Epi qui gñaliter pt
rñdere,& ſtatuere in tota diœc.& ſcđm eū vr ꝙ va-
leat ſtatutū ſi grauatus per illū non contradicit,cum
poſſit cōtradicere.ſed de iure verius vr dictū Io.An.
& ſequaciū,p not.in d.c.in geneſi.& in d.regula is q
tacet.licet d.Flo.aliter dixerit,vt pdixi,& licèt ēt ali
ter dixerim in prædicto.c.j.de his q̄ ſi.a ma.par.cap.
ſup gl.pe.in quadā additione.Si tñ vis ſuſtinere Inn.
pōt dici,ꝙ vbi actus,q̄ ſit ad præiudicium pñtis non
valet,niſi conſentiat,tunc tacēs hr p conſentiente.vt
no.per gl.& doc.in c.nōne.de præſum.& per gl.in l.
Caius.ff.de pig.act.& i l.ſæpe.ff.de re iudi.ſecus vbi
actus in ſe valet,ſeu pōt eſſe validus ēt iſto non con-
ſentiente,exēplum patet,ſi vendit aliena res pñte,&
dño tacente.q a valet venditio.l.rem alienā.ff.de cō
trahen.emp.licèt non præiudicet ipſi dño non cōſen
tienti.vt no.in d.c.& in d.l.Caius.& iō in propoſito,
ſi ſtatutū ſit ad piudiciū pñtiū,cū non videat valere
ſine conſenſu illorū,de quorū piudicio agit.nā non
vr ſtatuens hre in hoc ptātem per iſtum text.& p id
qđ dixi ſuper gl.ideo ſi ſit ſtatutū ad piudicium pſen
tiū,& nō ꝯdicunt,vr ꝙ intelligant cōſenſiſſe ex quo
aliàs non valebit ſtatutum ſine ipſorū conſenſu.per
7 no.in d.l.Caius.& in d.c.nōne ¶†In ea.gl.in ſi.facit
qđ hr.ſ.de præſcr.cām.& per iſtā gl.& iura alle.in c.
regula.vr ꝙ non pōt concedi decima laicis.contrariū
vr velle tex.iſte,ſed forte gl.voluit ſoluere ꝙ ius de-
cimarū tanq̄ ſpūale non pōt vēdi,vel locari ēt laico.
ſed fructus decimarū bene pñt concedi laico.pōt ēt
dici ſecundo,ꝙ locatio fructuū decimarū pōt ad tps
fieri laico.& ita loquitur litera non aūt imperpetuū.
facit qđ hr in c.quis.j.de deci.d.Ant.coniungit has
ſolutiones concludens,ꝙ ius decimarum non pōt cō
cedi laico,vel locari ēt ad tps.ſed fructus,ſeu reddi-
tus decimarum bene pñt locari laico ad tps non in-
perpetuum,vel ad tps non modicum.& quid dicatur
tps nō modicum.recurre ad no.per gl.in cle.j.de re.
ecc.non alie.¶Nec ob.pdictis qđ hr in c.iudicatum.
89.diſt.quia ibi vetat adminiſtrationem,& ptātē lai-
co ſuper clericos.facit quod hr de ætat.& quali.c.ij.
hic autem permittit laico locari fructus decimarum
ad tps ex quo plus offert,& in hoc procuratur vtili-
tas eccleſiæ,ideo hoc tolerat in pal.c.quis.j.de deci.
& pro iſto tex.facit quod hr in x.q.ij.c.hoc ius.do.tñ
8 Flo.hic dicit ꝙ † decimæ non pñt locari ī perpetuo
laicis,ſed tpali ſic,ēt poſſet iſte text.intelligi,& ratio
diuerſitatis ſcđm eum eſt,quia titulus perpetuus dat
ius vtile,quod ius cenſet ſpirituale ex quo eſſet per-
petuum.talis aūt iuris laicus non eſt capax d.c.cām.
de præſcr.facit ad prædicta quod legi.& not.in l.j.&
ij.ff.ſi ager vec.vel emphy.petatur.per locationē au-
tem temporalem ſolum acquirit ius tpale reſpectu
receptionis fructuum,aliàs perceptionis,pōt autē
dici ꝙ transferatur vtile ius decimarum,& ideo nul-
lum ius ſpirituale tūc acquirit laicus,ſed ſolum ius
temporale percipiendi fructus remanente iure ſpiri-
tuali decimarum penes eccleſiam.Et per prędicta vr
ꝙ licèt eccleſia locet decimam laico ad tps modicū
non vitietur poſſeſſio,quia per hoc non intelligit cō
cedere ius ſpirituale decimæ,quia id non poſſet,licèt
conceſſio eſſet tpalis,vt notabiliter voluit hic gl.Sed
potius intelligitur prouentus,vel fructus decimarum
locaſſe.Et ad hoc bene facit,quod hr in c.querelam.
j.ne præl.vices ſuas,vbi toleratur locatio eccleſiæ fa
cta ad tps modicum,quia intelligitur facta reſpectu
prouentuum eccleſiæ,quod tene menti.¶Extra gl.
inducitur decretalis iſta per Io.And.contra ſtatutum
vniuerſitatis,quod non permittit ciuibus de maiori
pretio locare domum in qua inhabitat ſcholaris,vel
doctor quam locauit in præſenti anno.nam vr eſſe ꝯ
libertatem ipſorum ciuium ſibi de iure cōi competē
tem in locando.l.nemini.C.eo.ti.& dicit hic do.Ant.
ſore ſtatutum quòd pro triennio pōt ſcholaris p eo-
dem pretio retinere,& ſic quodammodo vr Io.And.
innuere ſtatutum non valere,& ſimiliter do.Flo.&
do.Pet.hic.Sed do.Ant.defendit ſtatutum prædictū
ab hac decretali,quia ſtatutum de quo in litera non
habeat iuſtam cauſam ſtatuēdi id quod ſtatuebat,ſe-
cus in ſtatuto vniuerſitatis.Nam quod ex priuilegio
vel ex ſtatuto illud concedatur ſcholaribus vr ſubeſ-
ſe legitima cauſa,quia publica vtilitas vr verſari in
fauendo ipſis ſcholaribus.facit,quod hr in l.j.C.de
ſtudijs liberalibus vrbis Romæ.lib.xj.& in l.j.ad fin.
per Bar.ff.ſol.mat.vbi etiam dicit Bar.& tangit gl.in
d.l.j.quod iuxta domum ſcholę non poteſt venire fa
ber ad habitādum ne impediatur publica vtilitas ſtu
dentium.dicit tamen hic do.Pet.quòd ſi faber præue
niſſet in habitando ſcholarem qui vellet ire ad habi-
tandum prope habitationem fabri ex quo eſſet iam
præuentus non poſſet iſtum expellere,qđ tene men
ti.Dicit etiam hic Io.And.ſe conſuluiſſe,quòd vnus
canonicus non potuiſſet locare fundum prębēdalis
vel domum alteri canonico.& ſic etiam tranſit dom.
Flo.quod oportet omnes canonicos tali ſtatuto con-
ſentire.Sed do.Ant.dicit hic dictum Ioan.And.non
procedere cauſa iuſta non ſubſiſtente.ſecus ſi ſubeſ-
ſet iuſta cauſa,vt quia fortè ſi locaretur extraneo nō
de facili poſſet retrahi ad manus eccleſiæ ſine ſcan-
dalo.& ideo ponderandum erit,an ſubſiſtit cauſa ſta
tuendi ſecundum eum.

SVMMARIVM.

1 *Penſio quando remitti debeat propter ſterilitatem, & nu.8.*
2 *Conductorem expellere ante tempus locationis quando liceat locatori, & nume.19.*
3 *Dotem repetere, an & quando poſſit mulier conſtante matrimonio.*
4 *Colonus, & inquilinus qualiter differant.*
5 *Sterilitas magna, ſiue damnum, quando dicatur. & nu.8.*
6 *Locatio, an habeat in ſe quandam tacitam venditionem redditum, & ſic ſit ſimilis contractui venditionis.*
7 *Incurſus latronum enumeratur inter caſus qui habent præbere poteſtatem petendi remiſſionem.*
9 *Locator, an & quid remittere teneatur conductori ex caſu fortuito.*
10 *Locans rem pro certo tpe tenetur ad patientiā pro toto ipſo tempore.*
11 *Penſionis remiſſionem propter ſterilitatem petere poteſt colonus qui conduxit prædium pro certa mercede. ſecus in colono partiario.*
12 *Emphyteuta an poſſit petere remiſſionē mercedis propter ſterilitatē.*
13 *Operas ſuas locans, ſi caſu impeditur illas præſtare forte propter infirmitatem ſupervenientem, an poſſit petere totum ſalarium etiam tempore infirmitatis.*
14 *Penſionis augmentum, an petere poſſit locator propter abundantiā fructuum.*
15 *Vbertas quantum debeat ſuperare vltra ſolitum, vt fiat compenſatio anni ſterilis cum vbertate alterius.*
16 *Penſionis remiſſio qualiter pro rata facienda ſit.*
17 *Sterilitatis culpa quando imputanda ſit colono.*
18 *Vbertatis annus, ſi præcedat ſterilitatē, & nihilominus pp ſterilitatē dñs fecit remiſſionem mercedis, cū non teneretur, an id ſibi nocebit.*
20 *Emphyteuta eccleſiæ, ſi non ſoluit p biennium pōt repelli, ſed in emphyteuta priuati requiritur triennium, & nu.19.*
21 *Conductor ad breuiſſimum tempus ſtatim poterit expelli eoipſo, q non ſoluit penſionem. & nu.24.*
22 *Dominium vtile tranſit in contractu emphyteutico.*
23 *Emphyteuticus contractus ex conventione a principio perficitur, requiritur tū ad ſui implementum. item quòd ſoluatur penſio.*
25 *Conductor, an poſſit a locatore propria autoritate expelli.*
26 *Emphyteuta, an poſſit a domino propria autoritate repelli.*
27 *Conductor ad modicum tēpus, ſi fecit expenſas neceſſarias, an poſſit reſiſtere domino volenti eum expellere, ſi non reficit ſibi expenſas.*
28 *Conductor poteſt expelli per emptorem qui emit rem a locatore, niſi eſſet conductor ad non modicum tempus, vel niſi conductor haberet bona locatoris obligata,*
29 *Conductor poteſt expelli a locatore propter neceſſitatem habitationis, vel refectionis.*
30 *Et quid, ſi conductor ſine cauſa repellitur.*
31 *Conductor, an poſſit ante finitum tempus locationis ex cauſa rem cōductam dimittere.*
32 *Inquilinus quando a locatore expellitur, an locator debeat ſibi dare aliam domum ad habitandum.*
33 *Penſio quando debeat ſolui.*
34 *Salarium quando debeat ſolui locanti operas ſuas, an in principio, an in fine temporis.*
35 *Canonem non ſoluens intra terminum a iure ſtatutum eſt in mora.*
36 *Mora multis modis contrahitur.*
37 *Mora quid ſit, & quis affectus eius.*
38 *Cēſualis cōtractus differt ab emphyteutico in eo, q si emphyteuta nō ſoluit canonem intra tps debitum cadit a iure ſuo, ſecus in cenſuali.*
39 *Emphyteuta qñ expellitur in caſu a iure permiſſo pdit melioramenta, & etiam expenſas factas, ſecus in colono.*
40 *Pedagium emens a cōmunitate cū fructibus, & redditibus quie x eo pcipi poſſent vſq; ad decem annos pro mille florenis ſoluendo quolibet anno centū p rata quantitatis, ſi propter guerram nihil percipi poſſit, an debeat fieri remiſſio.*
41 *Fructus plurium annorum, ſi vendantur pro uno pretio non diſtributa ſolutione per annos ad quem ſpectabit periculum.*
42 *Fructus pendentes, ſi emantur periculum eſt ementis*

PRopter. Non pōt ſummari breuiter multitudinē dictorum ſm Io.An. vel pōt dici ſm do. An. ſic ſummā do. Propter ſterilitatē [a] ex qua conductor magnū dānū ɔſeqt fit remiſſio p rata, niſi cū vbertate præcedentis, aut ſequētis anni ſterilitas valeat cōpenſari. h.d. primo. Et locator inqlinū de domo cōducta expellere non poteſt ante tps cōductionis, niſi in iiij. caſibus, in litera expſſis. h.d. ſecdo, & diuidit in duas principales. nam primo loquitur in prædio ruſtico. ſecdo in pdio vrbano. ſecunda ibi: verū. ¶ † Not.
1 pp ſterilitatem vnius anni contingentē fieri dēt remiſſio penſionis p rata fructuū nō collectorū, ſaluo, niſi ſterilitas cū vbertate pcedentis, vel ſequētis anni valeat cōpenſari. ¶ Itē no. q ppter ſterilitatem nedum cōtingentē caſu fortuito. ſed etiam vitio rei dūmodo non interueniat culpa coloni dēt fieri remiſſio penſionis p rata, qd eſt intelligendum ſm ea, q
2 tangunt in gl. ij. ¶ † Itē no. quatuor caſus in quibus licitum eſt locatori expellere ɔductorem ante finitū tps locationis. Primus eſt qñ ſuperuenit neceſſitas locatori habitandi domum. Quæ autē poſſit eſſe neceſſitas talis, tangit hic gl. iiij. Secundus eſt quādo ſuperuenit neceſſitas reficiendi, ſeu reparandi ipſam domum. ſecus ergo ſi tpe locations eadē neceſſitas imminebat, qa tunc non poſſet propter hoc expelli. ar. a ſenſu ɔtrio hui⁹ tex. qd eſt in iure validū. ſ. de his q fi. a prælа. cū apoſtolica: cū ibi not. & ſic facit qd ſi qs contrahat cū aliquo, & poſtea ea ſupueniat ſuſpicio fuge ppterea, qa ex poſtfacto malefecit facta ſua q tunc pōt creditor petere, q detineatur tanq̄ ſuſpectus. ſecus, ſi non ſupuenit noua cā ſuſpicionis. l. ſi creditores. & p Bar. ff. de his, q in ſi au. & facit, qd ipſe no. in l. ait ptor. §. ſi debitorē. in eo. ti, & plenè etiā tāgit Ang. in ſua repetitione. l. nemo carcerem. C. de exactoribus tributorum. li. x. facit etiā ad pdicta, qd
3 hr. l. is a quo. §. fin. cū. l. ſeq. ff. vt in poſ. leg. ¶ † Quid autem ſi mulier ɔtrahat matrimoniū, & det dotē illi q malè facit ſua facta, videt q ſi ex poſtfacto incepit malè facere poſſit repetere dotē etiā conſtāte matrimonio, p ea q ſuperius ſunt dicta. ſecus videret ſi tpe datę dotis malè faciebat. Sed tñ fauore dotis vr idē dicendū ac ſi ex poſtfacto incepiſſet malè facere. vt hic voluit do. Pet. & Bar. in l. ſi conſtante. ff. ſo. ma. & facit ad pdicta, qd habet in c. per veſtras. ſ. de dona. inter virū, & vxo. & quod le. & no. in l. adhuc. C. de iure do. Tertius caſus qñ pverſè inquilinus verſat in domo locata, de quo hic in glo. antepe. Quartus, qñ canonem, ſeu penſionē per biennium non ſoluit
4 nec moram. j. breue tps purgauit. ¶ † Vltimo not. q colonus propriè eſt in villa, & in prędio ruſtico. ſed inquilinus in ciuitate, ſeu in prædio vrbano, facit, qd
5 habetur in l. re pignoris. ff. de acqui. poſ. ¶ † In gl. ibi: etiā ſeminis nō ſuperſit, &c. & ſic videtur velle gl. q magnū incommodū, ſeu damnū, & conſequenter ſterilitas dicat eſſe quando non recolligitur ſemen, qd hr in d. l. ex ɔducto. §. j. & in l. ſi vno. §. vbicunq;. e. ti. gl. vero ī l. licet. e. ti. dicit, q inſpici dēt vulgi opinio. & ſic ſi opinio vulgi hēt, q fuerit ſterilitas iſto anno. tūc ſit remiſſio ficda, & hēat locū iſte text. aliàs ſecus. & p iſta opinione facit, q ī talib⁹ vr attēdēda opinio uulgi. p id, qd hr in l. j. ff. de decurionibus. & in l. cū de lanionis. §. aſinam. ff. de fundo inſtructo. & facit. j. de ſpō. ex lrs. uñ ſi dicāt coloni optimas ſegetes habemus, & nō ſufficimus ad colligēdū fructus, uel ad recipiēdū illos oīa uaſa ſunt plena. & ſic cōiter uulgariter oēs coloni loquunt. tūc ann⁹ dr fertilis. Si uero dicāt nil ualēt redditus, operas nras pdimus uis ſemē recollegimus, iſte ánnus dr ſterilis. Iſta opinio ēt placuit gl. ī l. ſi uno. ī pri in. ff. locati. Pe. tñ nō placuit. & hāc opi. ēt gl. tenuit in d. l. licèt. C. eod. & hāc opi. ſequitur hic do. Flo. dicens iure tenere, quòd in hoc ſtetur communi opi. colonorum, ſeu vulgi, ar. prędictæ. l. ibi de fluminibus, & pr. ε all. eg. decre. ex literis. j. de ſpou. hāc ēt opi. dicit d. Ant. cōiter placere doctoribus

Ioan. au Imo. ſuper iij. Decret. Dd

[a] Propter ſterilitatē. Ad intellectum huius materię uide d. Andre. Sic. in quodā conſi. ſuo inci. ſcripſit propheta, ubi latè ď hoc. Pau. de Ca. ī cōſi. 54. inci. quia exceptiones. & dominus Ale. ī Imo. cōſ. vj. ſcda parte.

doctoribus.Sed Petro,vt refert Cy.in d.lege.licet.nõ
vr̃ placere , nã dicit,ꝙ in vno agro poſſet eſſe ſterili-
tas.& in alijs nõ.Sed vt dicit Cy.in d.l.licet,& ẽt Io.
An.hic põt dici,ꝙ ẽt tũc,quò ad illũ agrũ cõſiderabi
tur opi.vulgi.& dicit d.Flo.ꝙ fiet remiſſio in tota pẽ
ſione,ſi nihil fuit ꝑceptũ.alś ſi aliq̃d fuit ꝑceptũ fiet
ꝓ rata remiſſio.¶ Sed aduerte . q̃a prima opin.nõ vr̃
eſſe gñalis . q̃a nõ haberet locũ in vineis,& pratis in
q̃bus interuenit ſemen, facit qđ no.Sal.in d.l.licet.
vbi tenet ſcđm opin.ſed attende.q̃a ipſa opinio non
clare ꝓbatur iure , q̃a in materia iſta iura non debẽt
ꝯſiderari vulgi opi.ſed debent cõſiderari, an interue
niat caſus ꝑ ꝑ quẽ magno incommodo efficiat̃ con-
ductor.vt hic patet ĩ d.l.vñ ꝑ ꝑ hoc fortè.Alij dixerũt
tertio ꝙ tunc dr̃ eſſe ſterilitas qñ non percipit̃ dimi-
dia fructuũ, vel reddituũ qui cõſueuerunt cõiter ꝑci
pi. vt ſi cõiter percipi ꝯſueuerunt ex agro locato.xx.
corbes.tunc,ſi percipiantur.x.nõ erit ſterilitas. quia
non ꝑcipit minus q̃ dimidia eius, qđ cõſueuit perci-
pi cõiter . & iſtã opi.vr̃ ſeq̃ gl.in d.l.ſi vno.in princi.
vbi dicit , ꝙ ſi ex fundo cõiter conſueuerunt percipi
xxx.ſi ꝑcipiant̃.xv.nõ erit ſterilitas. q̃a iſta ſunt dimi
dia de.xxx.& ſic dimidia eius,qđ ꝯſueuit percipi.ſe
cus ſi minus fuerit perceptus quam.xv.& iſtã opi.vr̃
ſequi Azo in ſumma.C.locati.in ve.ſic.Itẽ agitur ex
cõducto,& ſequẽti . & ꝓ iſta opin.l.ñ facit,ꝙ vbi nõ
percipit dimidiũ,ꝙ cõſueuit percipi, ſatis vr̃ poſſe di
ci, ꝙ tunc conductor afficiatur magno incommodo,
ſicut etiam in ſimili dicimus, ꝙ quis dr̃ eſſe enormi-
ter deceptus, qñ in ꝯhendo fuit deceptus vltra dimi
diam iuſti p̃tij.s̃.ti.j.cũ dilecti.& c.pe.& iſtam opi.ẽt
poſuit Bal.in d.l.licèt. & ipſam ẽt hic vr̃ tangere do.
Ant.licèt nõ videatur bñ explicare , ſeu exẽplificare
ꝓut.s̃.exemplificaui.Io.An.poſt Hoſt.vr̃ dicere,ꝙ ſi
de tribus ſtarijs terræ locatis pro tribus ſolidis ſingu-
lo anno, vel tribus aureis conſueuerũt haberi cõiter
xv.corbes,ſi cõtingat in quo habeant̃.xxx.annus erit
fertilis . Si vero percipiantur ſolum.x.vel minus erit
ſterilis,& vult Io.And.& ſilr̃ Hoſti.ꝙ ſi percipiant̃ in
vno ſolum.x.cenſebit̃ eſſe ſterilis ꝓ tertia parte pẽ-
ſionis, & ſm eos fiet remiſſio ꝓ rata , & ſic pro tertia
parte pẽſionis,& ideo ſolũ duo ſolldi, vel floreni ter-
tio retento,niſi annus p̃cedẽs fuiſſet fertilis. puta,q̃a
perceptę fuiſſent.xxx.corbes.nã tunc integraliter ſol
uent̃ ipſa tria ꝓ ipſo anno in quo fuit ſterilitas ꝓ ter-
tia ꝑte . nã illa põt cõpenſari cũ fertilitate p̃cedẽtis
anni.Et idẽ ẽt dicũt ſi in pręcedẽti anno.xx.fuiſſent
percepta.& ſic quinq; vltra id,qđ cõſueuit ꝑcipi . nã
illa quinq; ſunt tertia pars eius, qđ conſueuit ꝑcipi.
q̃a ſunt tertia pars de quindecim,& illa poſſunt com
putari cum tertia anni in qua fuit ſterilitas pro ipſa
tertia,q̃a ſolũ.x.fuerũt ꝑcepta ſm eos. Sed certè iſta
opi.nõ placet . q̃a nõ reperitur iure cautũ, ꝙ damnũ
cõtingens ꝓ tertia parte eius,qđ cõſueuit percipi ha
beat inducere ſterilitatem , ſeu ꝙ ex hoc dicatur an-
nus ſterilis,nec ẽt reperitur cautũ, ꝙ tunc dicatur co
lonus affici magno incommodo. ¶ Præterea ſm opi.
p̃dictorũ vñr ſi eſſent ꝑceptę.xij.corbes cũ dimidia ĩ
dimidia tertię ꝑtis diceret̃ ſterilitas.& ꝯñr,ꝙ ꝓ dimi
dia tertiæ partis penſionis deberet fieri remiſſio , qđ
nõ reperitur iure cautũ,nec vr̃ ẽt in ſe verum, q̃a nõ
põt dici,ꝙ tunc colonus magno incommodo afficia
tur,vt de ſe patet,& ideo iſta opi. nõ vr̃ de iure ꝓce-
dere licèt iſtã videat̃ hic ſequi Io.An.& Hoſti.& ẽt
d.Ant.hic in vltima q̃ſtione primę ꝑtis ante gl.ſcđæ
ꝑtis. Alia fuit opi.Ia.de Are.q̃ dixit,ꝙ ſterilitas eſſet
qñ conſideratis expenſis occurrentibus circa fructus
cum ille ipſo iure fructus dominant̃.nã fructus dñr q̃

ſuperſunt deductis expẽſis,ſeu ſumptibus.l.fructus.
ff.ſol.ma.& l.fundus q̃.ff.fami.erc.& l.j. C.de fruc.
& li.expenſis.Vnde ſi ponderata pẽſione,q̃ ſoluitur,
& ſumptibus occurẽtibus circa fructus reperitur co
lonus deceptus vltra dimidiã iuſti p̃tij. vt q̃a fructus
qui ſubſunt non aſcendunt ad valorem dimidij p̃tij,
qđ ſoluit colonus pro penſione,tunc dicetur eſſe ſte
rilitas,& affici colonus magno incõmodo, per id qđ
hr̃ in ſimili in l.ij.C.de reſcin.ven.& s̃.ti.j.cũ dilecti.
& c.penul.iſta opi.tetigit Cyn.in d.l.licèt,& eam ẽt
tetigit Bal.& vr̃ ẽt cum ipſa tranſire,licèt ẽt Bald.ibi
tranſire videat̃ cũ opinione tertia q̃.s̃.dixi . & iſtam
opinionẽ ẽt vr̃ ſequi Bart.in d.l.licet. & in l.ſi vno.§.
vbicunq;.ff.eo.ti.¶ Sed ꝯ iſtam opinionẽ facit,quod
in cõſideranda deceptione vltra dimidiã iuſti p̃tij,vr̃
ꝙ debeat attẽdi tp̃s ꝯctus.l.ſi voluntatẽ.C.de reſcin.
ven.& s̃.ti.j.cũ dilecti.& ibi not.& ꝑ ꝑ hoc iſta opin.
placet Salyceto in d.l.licèt,ſed do.Anto.hic vr̃ velle
ipſam defenſare in ver.& ſi dicas . nã dicit,ꝙ ꝯriũ ꝓ-
cedit qñ fit ꝯctus ſuper re , quę eſt in rerum natura,
ſed hic loquit̃ qñ fit ſuper ſpe fructuũ percipiẽdorũ ,
ideo oportet tũc expectari futurũ euentum, & ita in-
telligatur iſta opin.dixit etiã Barto.in l.merces.§.vis
maior.ff.de eo.ꝙ debebit haberi reſpectus ad valorẽ
qui erat tp̃e contractus,& non ad valorẽ ipſorũ fru-
ctuum qui ex tp̃e poſt ſunt percepti per dictã.l.ſi vo-
luntatẽ.iſtud tñ non bñ videt̃ iure aliquo ꝓbari , &
ideo nõ videt̃ eſſe tutũ illud tenere per ea q̃ hñr in l.
illam.C.de colla.& s̃.de tranſla.præla.c.ij.¶ Nec ob.
d.l.ſi voluntate,q̃a vt dixi loq̃tur qñ cõtractus fit ſu
per re q̃ eſt in rerũ natura.hic aũt licèt locet̃ fundus.
qui eſt in rerum natura,cũ id fit ꝑ ꝑ ſpem fructuũ ꝑ-
cipiendorũ qui nõ ſunt in rerũ natura anteq̃ naſcan
tur.facit,qđ ipſe idẽ Barto.notauit in d.§.vis maior.
¶ Alia fuit opi.in d.§.vis maior.licèt do.An.hic alle-
get cũ illã ponere.l.ex cõducto. in §.itẽ tñ quidã.ff.
eo.aliàs eſt ille.§.vis maior.nã ibi non tenet opinio-
6 nẽ q̃ tenuit in d.l.licèt.q̃ fuit Ia.de Are. ¶ † Sed dicit
aduertẽdũ, an cõtractus locationis hẽt in ſe quandã
tacitã vẽditionẽ reddituũ, & eſt ſimilis cõtractui vẽ-
ditionis.l.j. & ij.ff.locati . hoc ſuppoſito dicit , ꝙ hęc
materia,& mens eius declarari , & colligi põt per ea
quæ hñr in l.ſi neceſſario.§.qđ ſi pręſente.ff.de peri.
& cõmo.rei vẽ.& in l.nec emptio.ff.de ꝯtrahẽ.emp.
In iſta enim locatione ſm eum vident̃ fruct⁹ quodã-
modo conditionaliter vendi cũ naſcuntur,vñ dicit,ꝙ
ſicut ſi venditio ſit cõditionalis,& res vendita nullo
modo ſubſit tp̃e euenientis cõditionis, vt q̃a vendo
ſeruũ ſub ꝯditione, ſi nauis ex Aſia venerit,& ſeruus
ante moritur nõ tenebit venditio.ſecus ſi viuat,licèt
ſit deterioratus.q̃a tunc bñ tenet cõtractus,& tenebi
tur emptor ad pretiũ, vt ex his quæ habentur in d.§.
quòd ſi præſente,& in d.l.nec emptio.ſimiliter eodẽ
modo dicit in ꝓpoſito , cũ redditus videant̃ venditi
ꝯditionaliter,ſi ꝯtingat,ꝙ deductis expẽſis nihil ſuꝑ-
ſit deficit ꝯtractus ꝑ ꝑ defectũ rei nõ ſubſiſtentis tp̃e
ꝯditionis natiuitatis ipſorũ fructuũ. q̃a iuris fictione
non cẽſent̃ extare, ſi nihil ſupereſt deductis ſumpti-
bus in d.l.fructus.cũ alijs p̃alle.ſuperius.& iõ tũc nõ
tenebit̃ colonus ad ſoluẽdũ p̃tiũ,ſeu pẽſionẽ . & põt
tunc dici eſſe ſterilitatẽ. Si vero aliq̃d deductis ſum-
ptib⁹ ſuꝑſit,licèt id ſit modicũ,tũc poterit agi rẽ ſub-
eſſe licèt deterioratã . iõ debebit ſolui integrũ p̃tiũ,
nec poterit agi ad remiſſionẽ mercedis ar.dicti.§.ꝙ ſi
præſente.dictæ.l.nec emptio,& iſtam opin.ſequitur
in dicto.§.vis maior.ſed certę iſta opi.non placet. q̃a
vt dicit do.Anto.ſi iſta opi.& hæc doctrina,ſeu theo
rica ſit vera nunquã fieret remiſſio ꝓ rata, imo ſemꝑ

aut

aut fieret remiſſio,aut in totũ,aut in nihil,ꝗ́q eſt ꝯtra
iſtũ tex.dũ dicit ꝓ rata,&c.& in l.ſi vno.§.vbicũq;.ff.
eo,vbi ſimiliter dicit fie.i remiſſionem pro rata.Præ-
terea , vt dicit dominus Ant.ſi conſiderentur iura in
hac materia, non videntur ponderate , quòd videaẽ
eſſe venditio.Sed aliter ponderant rationem.quia di
cunt , quòd ideo fieri debet remiſſio propter magnũ
damnum.quia bonafides id exigit, vt patet in d.l.li-
cet , vel quia æquum eſt , quòd pro rata damni fiat
remiſſio, qñ magno incommodo afficitur colonus .
vt hic patet. & ideo videtur quòd dicta opinio Bart.
non ſit bona Et pro tanto concludit conſiderari de-
bere conſuetudinem reddituum. vnde dicit,quòd ſi
contigat,quòd in redditibus attento eo,quòd cõſue
uit percipi ſit tanta ſterilitas , quòd reperiatur colo-
nus deceptus vltra dimidiam iuſti , pretij poterit tũc
agere,vt fiat ſibi remiſſio mercedis.alias ſecus . vnde
dicit , quòd ſi conſueuit percipere.xx.ſi recipit.viij.
vel ix.non habet tunc dimidiam eius, quod conſue-
uit habere , & pro quo ſoluit penſionem . Ideo tunc
cenſetur eſſe ſterilitas , ſecus ſi recipit.x.vel vltra, &
hãc opi.dicit ſibi placere, & fuit originaliter opi.glo.
licèt ipſe non allegat in d.l.vno.in princip.& Azo in
ſumma.ſ̃.loca.in verſi.Item agitur ex conducto,& ſe
quentibus , & ſic ſecundum eũ poteſt dici,ꝙ quò ad
quid qñ ſit locatio fundi colono videẽ fieri ꝗdã taci
ta venditio de ſpe perceptionis fructus . ideo ſi deci-
pitur in hac ſpe vltra dimidiam iuſti pretij habebit re
medium.l.ij.C.de reſcin.vend.& ſ̃.tit.j.c.pe.& hoc
ne decipiatur,& vt ſibi fiat remiſſio pro rata. Sed ad-
uerte , quia ſi dicimus cenſeri factam venditionem
tacitè de ſpe perceptionis fructuum , videtur quòd
debeamus inſpicere tempore contractus per ea ꝗ ha
bentur in l.ſi voluntate, per præallegata . & per id
quod dixi in c.cum dilecti.in c.pe.ſ̃.tit.j.vnde ſi cõ-
muniter quilibet pro tali ſpe dediſſet pretium,quod
dedit colonus, vel etiam,ſi minus dediſſet dummo-
do non ſit minus ꝗ̃ dimidia eius, quod communiter
fuiſſet datum non habet locum remedium dictæ.l.
ij.nec dicti.c.cum dilecti.licèt poſtea fortè eueniat,ꝙ
tantum non percipiat prout ſperabat . facit,quod hẽ
in l.ſi iactum.ff.de ac.empt.& ideo melior ratio dicit
tenendo opinionem prædictam, quòd quando perci
pit minus dimidia eius,quod conſueuit percipi . tũc
dicatur eſſe ſterilitas,poteſt dici , ꝙ ratio ſit non illa,
quia reperiatur deceptus vltra dimidiam iuſti pretij.
q̃a vt dixi, quò ad illam dẽt inſpici tempus contra-
ctus,ſi ſit ratio. quia ex quò percipit minus,quam ſit
dimidia eius,ꝙ ꝯſueuit:cẽſeẽ affici magno incõmodo
ſicut in ſimili cenſetur eſſe magnum incommodum,
& enormis læſio qñ a principio tempore contractus
quis decipitur vltra dimidiã iuſti pretij. & iſtud for-
tè fuit de mente gl.in d.l.ſi vno.& Azo.in præalleg.
iſta opi.latis videtur poſſe ſuſtẽtari per ratione prędi
ctam.potes tamen in hac materia concludere, quòd
aut apparet, quòd eſt ſterilitas ſecũdum vulgi cõem
opi.& tunc illud ſufficit,ꝙ debeat fieri remiſſio ꝓ ra-
ta,& qualiter intelligendum ſit patebit ex ſequenti
bus.Si autem non appareat de vulgi opinione. & tũc
aut bis ſemen eſt recollectum,& multo fortius,ſi ſe-
men non eſt collectum videtur,ꝙ ſit ſterilitas cẽſen-
da per id,quod tetigit hic,& quod dictum fuit in pri
ma opi.Si vero vltra ſemen eſt facta recollectio , vel
in his in quibus non interuenit.vt in vineis , & pra-
tis,& tunc , aut deductis ſumptibus non remanet tm̃
qđ aſcendit ad dimidiam partem p̃tij,quod ſoluit.&
tunc vẽ ꝙ etiam poſſit dici eſſe ſterilitatem per id,qđ
dixi.ſ̃.poſt Iac.de Are.aut ſupeſt vltra. & tũc,aut eſt
ꝑceptum minus dimidia eius,qđ ꝯſueuit ꝑcipi , vel
vltra:& tũc nõ cenſeaẽ ſterilitas ꝑ id,qđ voluit gl.in
d.l.ſi vnũ . & Azo in loco præallegato . & hoc modo
poſſunt reduci opi.ad concor.opi.tñ ꝗ ſequiẽ hic Io.
And.& Hoſti.non placet,vt ſuperius dixi.& rõnem
etiam aſſignaui quare non procedat de iure,& ſtatim
etiam inferius diceẽ. Et no.ꝙ do.Petr.fuit hic ſecutus
opi.Barto.in §.vis maior . Sed illa non videtur bona
vt dixi ſuperius poſt do. Ant.& ꝓ opi.tamẽ Bar.quã
ponit in d.§.vis maior.alle.do.Pe.hic rõnem quã al-
legat etiã Bart.in d.§.vis.maior. nam dicit,ꝙ ꝓꝑ fru
ctuum paucitatem nõ videtur fiẽda remiſſio.l.ſi vno.
§.cum quidam.ff.loca .& ſic videtur , quòd etiam ſi
ꝑceperit minus dimidia eius, qđ cõſueuerit ꝑcipere
nõ debeat fieri remiſſio, ſed ſufficiat aliquos fructus
eſſe perceptos, licèt paucos,vt uoluit Bar.in d.§.vis
maior. ſed certè huic rationi põt rñderi,q̃a verũ eſt,
ꝙ ꝓpter paucitatem fructuũ non dẽt fieri remiſſio.
l.ſi vno.§.cum quidam qñ nõ eſt tanta, ꝙ magno in-
cõmodo afficeret cõductorem,q̃a tunc eſſet ſecus,vt
hic ꝓbaẽ.nam tũc videntur inducere ſterilitatem ꝓ-
pter magnum incommodum per id qđ ſuperius dixi
ideo deberet fieri remiſſio, & no.quod Bar.variauit,
& vẽ ſibi fuiſſe ꝯ̃rius in hac materia . nam aliud dixit
in l.licet.C.loca.& in l.ſi vno.§.vbicũq; . ff.loca.vbi
tenuit idẽ,ꝙ in dicta.l.licèt,videlicet qđ tunc dicatur
ſterilitas qñ vltra dimidiam reperitur colonus dece-
ptus,aliud dixit in d.§.uis maior.ubi uideẽ reprobare
hanc opi.& tenere,ꝙ ſufficiat aliqđ ſupereſſe de fru-
ctibus deductis ſumptibus ,ad hoc ut nulla fiat remiſ-
ſio,ſed iſta ſua opi.nõ eſt uera,ut ſuperius dixi.¶Cõ
tra tñ ſuperius dicta uidetur facere , qđ habetur in l.
damnũ.C.eo.titu.ubi ſi contingat damnũ per uiolen
tiam non uidetur poſſe agi,ut fiat remiſſio, gl.ibi ſol
uit,ꝙ ſi ui diuina, ſeu diuinitus contingente contin-
gat damnũ intolerabile:& ſic magnum,tunc bñ fit re
miſſio.ſecus ſi contingat ex ui hoſtium humanorum,
q̃a talis uiolentia damnatur a iure,ut ꝑ totum titulũ.
ff.de ui,& ui ar.& ſ̃.de reſtit.ſpo.olim cãm. Sed cer-
7 tè ſolutio eſt contra † tex.in l.ex conducto.§.ſi uis tẽ
peſtatis.ff.eo.tit.ubi enumeraẽ incurſus latronũ in-
ter caſus qui habent p̃bere ptãtem petendi remiſſio-
nem. nec obſt.dicta.l.damnum , q̃a põt intelligi qñ
damnum datur in fructibus iam recollectis,ꝰſic ſepa-
ratis a terra.nam tunc,ſi corrumpantur,uel auferanẽ
ui hoſtiũ poſtꝗ̃ ſunt recollecti dñium ipſorũ erit co-
loni.l.ſi illis.§.j.ff.de furtis ibi ideo tunc caſus for-
tuitus ſpectat ad ipſum.l.ꝗ fortuitis.C.de pig.act.&
pro tanto non ſit remiſſio: ſecus qñ fructus nondum
erant recollecti,ſed pendentes,q̃a tunc interim non
ſunt coloni.l.fructus præſentes.ff.de rei uen.iõ tũc
ſi propter caſum fortuitum contingentem afficitur
colonus magno incommodo,bñ fieri debet remiſſio,
8 ſic intelliguntur ſuperius dicta. ¶†Et aduerte,ut hic
tangit.Io.An.ſuper gloſ.ij.& Cy.poſt Iacob.de Are.
in l.licèt.C.eo.& Bar. in d.l.ſi uno.§.ubicunq;, & in
d.§.ſi uis maior.& do.Ant.hic.& ẽt d.Pe.& d.Flo.ꝙ
qñq; ꝯtingit,ꝙ coloni allegant fructuũ ſterilitatẽ,qđ
qñ ſit ſuperiꝰ declaraui,& tũc dẽt fieri remiſſio ꝓ rata
ut hic,& in d.l.ſi merces.§.uis maior. & in l.ex ꝯdu-
cto.§.j.ff.eo.ti.& ſ̃.eo.in l.licèt . Fallit quatuor caſi-
bus,ĩ q̃b. nõ põt peti remiſſio.de quo tradit.Bar.ĩ l.ſi
una.§.ubicunq;. ff.eod.ubi iſtos quatuor caſus enu-
merat,idẽq; in §.uis maior.l.ſi merces.ff.eo.Primus
eſt quando conuentum eſt quòd periculum ſterili-
tatis ſpectat ad colonum , & propter ſterilitatẽ non
poſsit peti remiſsio mercedis , ut eſt caſus in l.licèt.
C.eod.& facit,qđ habeẽ in l.ſi de fundo. & in l.legẽ,

eo.titu. Secundus caſus eſt quando culpa coloni cõtingit ſterilitas, vt hic probatur a contrario ſenſu, dũ dicit, ſine culpa, &c.& in l.ſi merces.§.culpæ.ff.eod. Tertius caſus eſt qñ colonus dimiſit agrũ incultum, & poſtea illo anno contingit ſterilitas. nã poteſt dici ſterilitatẽ intuliſſe fructus aliàs fructuũ qui nõ fuiſſent percepti, nec naſcituri, ex quò ager fuit icultus. l.ex conducto.§.quidem.ff.eo. Quartus caſus eſt qñ fit compenſatio cum vbertate ſequentis, vel præcedentis anni, vt hic probatur, & hoc clarum qñ proximus præcedens annus, vel ſequens habuit, ſeu habet vbertatẽ. Quid autem, ſi in alio anno non proximo præcedenti fuiſſet hæc vbertas, an talis vbertatis ẽt habebitur ratio. Ioan. And. hic nõ tetigit. ſed reperio Hoſti. tetigiſſe in ſumma eo.titu.§.q actionis verbo. fit autẽ, & ſequenti. nã vr prima facie dicendũ, q nõ, cũ hic ſolũ in ſingulari dicat de vbertate præcedentis anni, vel ſequentis ꝯriũ, tñ finaliter tenuit Hoſtiẽ. in loco præallegato, qa eadem vr eſſe ratio vtrobiq; & per ꝯñs idem ius ar.c.ij.de tranſla.præla.& l.illud. ff.ad l.Aquil. Nec obſtat iſte text. quia ſingulare hic poſitum debet reſolui in plurale propter identitatẽ rõnis, ſicut ecõtra plurale reſoluit in ſingulare qñq; ſuadente rõne.l.iij.§.negotia.ff.de neg.geſt.ī.de priuile.vt priuilegia. Inn.tñ hic non vr tenere opi.Hoſt. nam dicit, q ſolũ ꝓximi præcedentis, vel ſequentis anni vbertas dẽt conſiderari, nõ aũt interpellari. Sed certè ratio nobilior, & iuſtior vr eſſe opi.Hoſti. Aduerte tñ, qa vt dixit Bal. in l.licèt.ī.eo.& etiam Saly. ibi iſtud, q vbertas vnius anni compenſari valet cum ſterilitate alterius anni hẽt locum qñ annus vbertatis, & ſterilitatis continentur ſub eadem locatione, ſecus qñ vbertas cõtingeret in alia locatione, qm tũc illius non haberet ratio reſpectu ſterilitatis alterius anni locationis, licèt inter eaſdem perſonas, & de eadem re facta fuerit vtraq; locatio, qđ tene mẽti. Et ꝓ hoc facit. qa ex quò locationes ſunt ſeparatę, & diuerſæ de vna ad aliam, vel de anno vnius ad annum alterius inferri non debet, arg.l.ſi naturalis.ff.de calum.& l.Papinianus exuli.ff.de minoribus.& ī.q ſi lij ſint leg.ꝑ venerabilem. Quandoq; vero colonus allegat fundi caſmaſitatem. vt quia dicit, q caſmate hoc eſt terremotu, vel ruinoſitate perijt fundus. Nam caſma eſt ruina verſus abyſſum.& tunc debet fieri remiſſio ꝑ id, quod hr in l.ex conducto.§.ſed ſi ager.ff. eo. qñq; colonus allegat fructuũ vtilitatem, vt qa parum valet, licèt in magna copia fuerint ꝑcepti.& tũc nõ põt peti remiſſio. qa tunc nõ põt dici fuiſſe ſterilitatem. ſed potius abundantiam. idem ſi alleget fructuum vitioſitatem, vt qa non ſunt ita boni ꝓut eſſe conſueuerunt. vt qa fortè vinũ eſt magis acerbũ, q̃ ꝯſueuit, vel frumẽtũ nõ eſt ita bñ annitum, ſicut conſueuit, nã tunc etiã nõ põt peti remiſſio, vt l.ſi vno.§. cũ qdem, & d.l.ex cõducto.§.j. qñq; allegat colonus fructuũ paucitatẽ. & tunc, ſi non eſt tanta, q inducat ſterilitatẽ, nec afficiat magno incõmodo.& tunc non fit remiſſio.l.ſi vno.§.cũ qdẽ.ff.e. qñq; allegat dãnũ in fructibus ꝑꝑ defectũ poſſeſſionis, puta viueæ vetuſtatẽ q̃ ꝓpẽdere potuit ꝯductor.& tũc ẽt nõ eſt fiẽda remiſſio dictæ.l.ex cõducto.§.j.& ſequẽti. idẽ ẽt ſi ſit aliqua ſterilitas cõſueta ꝑꝑ q̃ nõ vr danda remiſſio, cũ pars veriſimiliter vr illã ſciuiſſe. facit, qđ hr in d.l.ex ꝯducto.§.ſed ſi ager.& ſequenti. facit, quod not. Bar. in d.§.vbicunq;, & in d.§.vis maior. refert etiam hic d.Ant. q Albe.Pap. in ꝑalleg.l.licèt. eodẽ modo limitat ſupradicta inquantũ dictum eſt remiſſionem fieri debere, qñ actio ſurgit ex ꝯctu bonæfidei, vt eſt ꝯctus locationis, & actio ex cõducto ſurgens ex illo, ſecus dicebat, ſi ꝯctus locationis eſſet trãſlatus in ſtipulationẽ, qa iſta eſt ſtricti iuris. & ſic vr q tunc non poſſet peti remiſſio. ꝯtrariũ tenet ipſe do. Ant. ꝑ ea q dixi in c.cũ dilecti.& in c.pe.ī.tit.j.& q no.gl. in l.ij. C.de reſcin.vẽ.& in l.ſi qs cũ alr.ff.de ver.obl.& qa ſm eũ dicta ſtipulatio dẽt trahi ad materiã actionis bonæfidei, cuius loco eſt ſurrogata. ar.l.ſi eum.§.qui iniuriarũ.ff.ſi quis cautionibus, & ī.vt lite pendente eccleſia.el j.& ꝑꝑ hoc ẽt dicebat Iac.de Are. in ꝑalleg.l.licèt, q ſupradicta etiã locũ habẽt, ſi ꝯtractus locationis tranſiuerat ẽt in ꝯtractũ innominatũ do, vt facias, vel facio, vt des, qa ꝯtractus innominatus iudicari dẽt ſm naturã cõtractus noĩati cui aſſimilar.l.j.§.ſi quis ſeruũ.ff.depoſiti. & l.naturaliter. cum ibi no. potiſſimè circa finem.ff.de pręſcrip.ve.b.& quod dixi poſt do.Ant. idẽ eſſe, ſi ꝯctus locationis ſit trãſlatus in ſtipulationẽ hoc eſſet clarũ, qñ ſtipulatio non eſſet facta animo nouandi. qa nihilominus remanet actio ex ꝯducto, licèt ei competeret actio ex ſtipulatu. ſed vbi eſſet interpoſita animo nouandi. tunc eſſet magnum dubiũ, an id procederet. ꝑꝑ ea, quę dixi in d.c.cũ dilecti.& in d.c.pe. facit tñ ꝓ dicto ſuo, qa habetur in l.aliam.ff.de dona.

9 ¶†Item aduerte, quia contra ſupradicta facit. nã vr q cum contractus locationis ſit bonæfidei non teneatur de caſu fortuito etiam cõtingente in fructibus pendentibus, ſicut nec aliàs quis tenet de caſu fortuito in alijs cõtractibus præcipuè bonęfidei.l.quę fortuitus.C.de pigno.act. ſoluit glo. in d.l.ſi vno.§.item cum quidam. aliàs eſt ſub lege ex conducto. q locator ex caſu fortuito nõ tenetur ad totale intereſſe conductori, ſed ſolum tenetur ad aliud, videlicet ad remittendum penſiones pro rata quam aliàs debebat conſequi. ¶Sed contra iſtam ſolutionẽ facit, qa venditor re perempta poſt venditionẽ ꝓbatam non tenet reddere pretium, nec remittere obliuionem ad pretium, ſed omne periculum poſt contingens pertinet ad emptorẽ.l.j.C.de peri.& cõmo.rei vend. & l.neceſſario.ff.de peric. & cõmo.rei uendi. & ſic vr q eodẽ modo nõ debebat teneri locator remittere mercedem, cum eiſdem regulis regulentur venditio, & locatio.l.j.& ij.ff.eo.ti. Soluit gl. in d.§.itẽ cum quidam. q aliud in venditore, aliud in locatore, & ratio diuerſitatis eſt ſm gloſſ. quia venditio eſt de damno vitãdo: nam ſi non haberet pretium, ex quò res eſſet perempta careret re vendita, & etiam pretio, ſed locator vr tractare de lucro. qa non amittit rem licèt ſit ſterilitas. nõ aũt eſt eadem ratio lucra non facere, & aliquid perdere.l.fi.§.& ſi pręfatam.C.de iure delib. Sed certè, vt dicit Bar. hæc ratio non vr generalis, qa poſſibile eſt, quòd res locata caſu fortuito periret puta caſmate, & ſic nõ habebit tunc rẽ, quæ erat perempta, nec mercedẽ ſi fiat remiſſio ꝓut tunc fieri dẽt, vt ſuperius eſt dictũ. Ideo Cy. poſuit aliam rationẽ in d.l.licèt, ſeu in l.legem. C.eo. videlicet, quia commodum eſt modico tpe duraturũ apud cõductorẽ, cũ locatio fuerit tpalis. Sed res vendita perpetuo debet eſſe penes emptorẽ, iõ magis noceat caſus fortuitus emptori. Sed vt dicit Bar. in dicto.§.item cum quidam. non videtur bona ratio diuerſitatis ſaltem pro tempore pro quo ſpectat commodum ad colonum, quòd pro illo etiam non debet ſpectare ad ipſum periculum caſus fortuiti, ſicut ſpectat ad emptorem, & pro tanto dicit. Bar. in dicto.§.item cum quidam. quòd ratio diuerſitatis eſſe poteſt, quia in emptore venditur res quæ eſt in rerum natura, ideo ſpectat tunc periculum interitus ad ipſum emptorem, ſic loquitur dicta.l.j.C.de pic. & commo.rei vendi. cũ ſimilibus. ſecus ſi vendit res,

quæ

quæ non eſt in rerum natura,puta, ſi vendantur. 10.
corbes frumēti,q̄ naſcētur ex tali ſundo, ſi nō naſcū
tur,niſi.v.fiat remiſſio pretij pro rata. & ſic pro dimi
dia.l.ſi debitor.§.j.ff.de contrahē.empt. & ideo cū lo
cator locat operas ſuas tenetur ad operas ſuturas , q̄
10 non ſunt in rerū natura,& ſimiliter ille q̄ locauit rē
ꝑ certo tpe,tenetur ad patientiam ꝑ toto ipſo tpe,q̄
patientia nō pōt conſiderari anteq̄ veniat tps . & iō,
ſi caſus fortuitus contingat ꝑpter quem opera pręſta
ri non poſſunt , vel propter quem patientia pro futu
ro præſtari non poſſit merito debet fieri remiſſio pro
rata tēporis,ſicut in ſimili fit remiſſio in emptione,&
venditione , qn̄ venditur certa quantitas fructuum
futurorum, ſeu naſciturorum ex aliquo fundo, cum
eadem ſit ratio vtrobiq; , & q̄a etiā ex eiſdē regulis
procedunt iſti duo cōtractus locationis,& venditio-
11 nis.d.l.j.& ij.ff.e. ¶†Et aduerte, q̄a.ſ.dicta ꝓcedūt
in colono qui ꝯducit p̄diū ꝓ certa mercede,& ſic dat
mercedem reſpectu reddituū quos recipere dēt , q̄a
talis poteſt petere remiſſionem ꝑꝑ ſterilitatem,ſecus
in colono partiario,qui recipit fundum colēdum ad
medietatem fructuum. nam tali non debet fieri ali-
qua remiſſio, imo debet dare medietatē fructuū tpe
ſterilitatis,ſicut tpe fertilitatis, vt eſt text.in l.ſi mer-
ces.§.vis maior.ff.eo.tunc enim quilibet pro rata ſua
portabit onus,cū cēſeatur inter eos eſſe quædā ſocie
tas quodammodo in fructibus percipiēdis . facit,qđ
hr̄ in l.cum duobus.§.quidam , & §.damna.ff. pro
12 ſocio.¶†Quid autem in emphyteuta,an poſſit pete-
re remiſſionē.mercedis ꝑꝑ ſterilitatem tāgit hic do.
Ant. Sed melius cadit in ſequenti.c.vbi propriè tra-
ctatur de emphyteuta, & etiā expreſſe de hac mate-
ria tangitur ꝑ gl.pen.circa fi.ver.ſed nunqd. Et tan-
git ēt hic d.Ant.an ſi ꝯtingat emphyteutā ꝑꝑ guerrā
nō poſſe recipere fructus,an poſſit peti remiſſio mer
cedis,de quo plenè dicam ſuper dicta gl.pen. ¶Vlte
rius eſt ſciendum,qđ.Inno.hic dixit. & Io.And.poſt
eum,ꝙ hic loquitur, quando locatur res,quo caſu fit
remiſſio mercedis propter ſterilitatem: & ſic ꝑꝑ ca-
ſum fortuitum illum inducentem.ſecus dicit,quan-
do non locatur res,vel corpus certę rei. ſed locat q̄s
operas ſuas pro certa mercede,vel locat rem, & ope
ram,quia tunc ſcđm eum , licèt impediatur præſtare
operas per caſum fortuitum, ſiue caſus contingat in
perſona conducentis,ſiue in perſona locantis,pręſta
ri debebit integra penſio,niſi culpa, vel mora deben
tis præſtare operas interueniat.allega.quod hr̄ in l.j.
§.diuus.ff.de var.& extraor.cog.& in l.ſed, & idem.
§.pe.& fi.& l.qui operas.§.j.ff.eo.& l.pen. C.de cō-
di.ob cau.& per hoc pōt inferri ad q̄ſtionē: ſi Paulus
13 locat operas ſuas †, & caſu impeditur illas præſtare,
fortè ꝑꝑ infirmitatē ſuperuenientem , an pōt petere
ſalarium totum etiam ꝑ tpe infirmitatis . Inn.hic ꝑ
p̄dicta videt̄ velle , ꝙ cum agimus de locatore ope-
rarum,non dēt fieri remiſſio ſalarij,ſed dēt fieri inte-
gra ſolutio etiā pro tpe infirmitatis . & hoc expreſſe
tenuit gl.in l.arboribus.§.de illo.ff.de vſufruc.Bart.
vero.in l.ſi duo.§.itē cū quidā.ff.loca.vt refert hic ,ēt
d.Ant.tenuit ꝯriū,videlicet, ꝙ dn̄s non teneat̄ pręſta
re ſalarium . niſi pro rata tpis pro qua ſeruit per ea
quæ habentur in d.§.item cū quidam. vbi patet,ꝙ ſi
quis locauit operas ſuas , ſi impeditur caſu fortuito
nō dēt habere mercedē , & ſic vr̄ ꝙ pro rata dēt fieri
remiſſio qn̄ ꝑ parte tpis opas præſtaret . vbi aūt ca-
ſu fortuito ꝯtingeret ex parte debentis præſtare mer
cedē. tunc bn̄ vr̄ ꝙ debeatur tota merces , & ſic totū
ſalariū locatori operarū. vel locatori operarū & rerū
per.l.ſi vehenda.in prin.ff.ad.l.Rhodiam de Iactu.&
no.gl.in d.§.itē cū quidā . ¶Sed aduerte,q̄a iſta fuit
opi.venerij,q̄ poſuit gl.in d.§.item cū quidā. & illā
ſequitur Bar.& vr̄ ſequi gl.in l.pe.C.de cōdi.ob cau.
Sed opinio q̄ ſequitur Inn.& Io.An.hic fuit opi.Azo
nis,quā poſuit in ſumma. C.loca.& illā finaliter ſe-
quitur gl.in d.§.item cum quidā.dicēs illam veriorē,
& etiā Inno.& Io.And.hic. & Hoſt.in ſumma huius
tit.§.q̄ actiones ver.quid aūt.cum ſequentibus.& Sa
lyc.in dicta.l.licèt .& glo.in dicta.l.arboribus.§.de il
lo.videtur eſſe cōis,vt patere poteſt ex ſupradictis.ta
men contra ipſum fortiter facit dictus.§.cū quidam.
per quem.§.Bar.dicit hāc opi.de iure non ꝓcedere,
ſed potius opi.venerij . de qua ſupra . & idem etiam
voluit Bar.ff.de vſufru.legato. vbi etiā concludit fa-
mulo pro tpe infirmitatis pro quo non ſeruiuit non
deberi ſalarium.Sed ad dictum.§.tenendo opi. Inn.
& Azo.poſſet reſponderi, vt hic voluit ſentire Inno.
ꝙ ille tex.debet intelligi,quando præceſſit culpa vel
mora locatoris.tamē,quia iſta ſolutio videtur diuina
re,& violare literā illam,de iure verior vr̄ opi. vene-
rij,quam ſequitur Bart. & do.Anto.hic,& etiam do.
Pe.tenẽ tamen menti opi.Inn.q̄a non eſt modicę au
toritatis,maximè attento,quòd gloſſatores iuris ciui-
lis communiter iſtam ſequuntur , & etiam illam ſe-
quitur hic Io.An.& Hoſti.in loco.præalle.¶Itē , q̄a
Bar.pro declaratione materiæ in d.l.j.§.diuus.ff.de
var.& extraord.cog. tāgit etiā aliquid in dicto.l.j..§.
item cū quidam. diſtinguit quatuor caſus in locatio-
ne operarū,& de locatione corporū,vel rerum remit
tit ad no.in dicto.§.itē cū quidam. nā qđ quandoque
vnus dēt operam, alius mercedem non ex contractu
vero.ſed ex contractu qui ſuccedit in locum diſpoſi-
tionis legalis . & de iſtis omnibus plenè ꝓſequit̄ in
dicto.§.diuus.¶Et circa primum caſum ēt conſidera
ꝙ quandoq; vnus dēt operas . alius mercedem tam,
ex contractu nominato, q̄ ex innominato aut voluit
repetere mercedē ex capitę pœnitentiæ, quæ hēt lo-
cum in contractibus innominatis. l.ſi pecuniam.in
princ.ff.de condi.ob cau.aut vult repetere mercedē
vel petere remiſſionem . q̄a cauſa non eſt ſecuta ꝑꝑ
caſum fortuitū . & proſequitur ſingulos caſus, & ſic
etiam in ſecundo caſu principali . Et in tertio fa-
cit aliquas diſtinctiones.Nam in ſecundo caſu diſtin
guit , ꝙ aut ſalariū principaliter datur ꝑpter laborē.
vt in ſtipendiario.aut propter ꝓbitatem ſcientiæ,aut
prudētiæ datur principaliter:vt in doctore,& aduoca
to,aut datur propter vtrunq;,vt cōtingit in capitanco
qui præeſt certo numero ſtipēdiariorum,cui dat̄ ſala
rium tanq̄ ſtipendiario,& etiam rōne prudentiæ per
quē hēt gubernare ſtipēdiarios quibus pręeſt,aut da
tur ſalarium principaliter ꝑꝑ dignitatem,& quid iu
ris in caſibus prædictis ꝓſequitur Bart.in d.§.diuus.
In quarto autem caſu qn̄ agit̄ de cōtractu qui ſucce-
dit in locū diſpoſitionis legalis,dicit ille id, quod qn̄
agit̄ de diſpoſitione , ſeu de obligatione legali ꝑ id,
qđ hr̄ in l.fori.C.de offic.diuer.iudi.cum ibi not.per
gloſ.& docto. & ꝑ prædicta determinat quid de do-
ctoribus legētibus,& aduocatis,poteſtatibus,& alijs
rectoribus aſſeſſoribus,& officialibus alijs locātibus
operas ſuas,an ſi impediantur caſu illas pręſtare ſiue
caſus contingat in perſonas eorum, ſiue in perſonas
illorum quibus debent,debeatur pręſtari tota penſio
ſeu ratio ſalarij , an vero debeat fieri remiſſio ꝑ rata
tpis impedimenti de qua materia ēt remittit hic do.
Ant.& ſimiliter do.Pe.ad no.per Bar.plenè in dicto.
§.diuus . inquantum dicit,ꝙ poteſtates terrarū tenēt
locū maiorum iudicū,ſeu habentiū maiorē,vel ma-
gnam dignitatem ſm̄ notata per gl.in l.ij. C.de ſen.

ex p'cu.recltan. & ꝑ hoc ẽt dixit, ꝙ electus in ptātẽ
alicuiꝰ loci.licèt moriaẽ anteq̃ ĩtret eiꝰ offm̃ & anteq̃
illud intrauerit,ꝙ hẽdes eius deberẽt hr̃e totũ ſalariũ
per id,qđ hr̃ in l.ſi q̃s in ſacris. C. de ꝓximis ſacro.
ſcriniorũ.li.xj.& l.fin.C..de domeſti.& ꝓtectoribus.
li.12.nam hoc nõ ſeruatur de facto,vt docet experiẽ
tia. ¶ Itẽ nõ vr̃ procedere ratio ſua,q̃a dicit,ꝙ ex tpe
electus cõſequitur dignitatem,ſicut ꝯtingit in maio
ribus.l.fi.C.de decurio.li.10.& ſic de conſulibus.li.
12.hæc enim ratio non videtur vera,quia cõiter prę-
ſentantur electiones ante finitum tẽpus alterius po-
teſtatis cui dẽt ſuccedere. Sic non iudici, ꝙ de iure,
& tpe præſentate electionis cõſequentur dignitatẽ,
ex quò alius in iſta nõ eſt quæ ratio ceſſat in legibus
allegatis per eum. & ideo qđ tunc de iure non de-
beat habere ſalarium electus in ptātem,ſi nondũ in-
trauit officiũ,ſecus vr̃ ſi intraſſet ꝑ ea,q̃ leg.& no.in
d.§.diuus. ¶ Iuxta prædicta põt quæri de quæſtione
quam poſuit.Bar.in l.cũ pluries.in prin.ff.eod.& eã
etiam poſuit hic do.Ant.& do.Pe.quæ eſt talis.nam
quidã eugubius credens multos romipetas tranſire
in anno tunc futuro ꝑ ciuitatem illã conduxit mul-
tas domos ꝓ hoſpitio tenẽdo,& habitãdo, ꝯtigit po
ſtea,quòd euenit guerra ꝑꝑ quã nullus trãſiuit,mo-
do quæritur,an ſibi debeat fieri remiſſio mercedis.&
ſimilis q̃ſtio poſſet fieri,quò ad illos qui conduxerũt
domos in ciuitate iſta,cũ poſtea ſuꝑuenit guerra ꝑꝑ
quã nullus tranſiuit per ciuitatẽ iſtam, an eis debeat
fieri remiſſio. videẽ ꝙ non inducat remiſſionẽ merce-
dis.d.l.ſi vno.§.cũ quidã.ff.co. Sed ex illis domibus
ꝯductis,licèt nõ ꝑcipianẽ fructꝰ,ſicut ſi trãſierint ro-
mipete,vel alij itinerantes,tñ videtur,ꝙ poſſit perci-
pi aliq̃s fructus. Quapropter ipſe cõductor inhabita
uit cũ ſua familia,& multo cõmodius quam ſi tranſi
rent romipetę, vel alij in cõtrariũ. facit dicta.l.cum
plures.in prin.Bar.ibi dicit eſſe animaduertendum,
ꝙ fructus fundi dicũtur nõ ſolũ illi qui ex fundo ꝓ-
ueniunt.ſed etiam illi qui ſundi occaſione ꝓueniũt,
puta ſi capiebanẽ ibi aues fere,& ſic iſte beſtię ſylue
ſtres, & ſimilia.l.item ſi fundi.§.aucupiorũ.ff.de vſu
fru.hoc præmiſſo dicit, ꝙ aut iſte ꝯduxit eam cã ſuę
habitationis pricipaliter licèt ipſe cogitaret ibi alios
ẽt hoſpitare.& tunc, q̃a inter eum,& dñm ſolũ, fuit
cogitatũ de habitatiõe nõ dẽbat fieri remiſſio merce
dis,ex quò illã p̃t habitare.l.habitatores.ff.e.aut fuit
facta locatio ad tenendum hoſpitium,& ſic fuit cogi
tatum de fructu qui percipitur hoſpitando, & tunc
debebit fieri remiſſio mercedis.quia ſatis tunc cenſe
tur ſuperueniſſe ſterilitas,ex quò non potuerit perci
pere fructum hoſpitando propter guerram ſuperue-
nientem, facit,quod habeẽ in d.l.ex conducto.§.j.ff.
eo.aut dubitatur qua de cauſa facta fuit locatio, an
ad habitandũ,an vero ad tenendũ hoſpitiũ, & tũc di
cit,ꝙ ex qualitate domus, & pſonæ cõductorũ pote
rit de hoc iudicari,& præſumi. Nam ſi ꝯducens erat
hoſpitator,& cõſuetus ad illud exercitium,& cõdu-
xit magnam domũ,præſumẽdũ eſt, ꝙ cõduxerit pro
hoſpitio,& ſic pro hoſpitãdo,& ideo debebit fieri re
miſſio,vel in totũ, vel ꝓ rata ꝓut iuſtũ fuerit per hãc
decr.aliàs ſecus,vt voluit Bar.in d.l.cum plures. qđ
14 tene menti. ¶ †Vlterius põt q̃ri quis hic loquitur,qñ
ꝓpter ſterilitatẽ petitur remiſſio quid ecõuerſo, an
ꝓpter fructuũ abundãtiam,& magnã vbertatẽ pote-
rit locator petere augmentum mercedis.[a] ſicut ecõ-
tra colonus ꝑꝑ ſterilitatem poteſt petere remiſſionẽ
mercedũ.gl.tetigit de iſta materia in d.l.ſi merces.§.
vis maior. vbi arguit ꝓ,& ꝯ̃,& demũ ꝯcludit de mã,
ẽt ibi tãgit Bar.qui latius ꝯcludit q̃ glo. Vnde cõclu-

[a] Augmẽtum mercedis. Adde hic d. Aod. Sic. l ij. col. ver. no. ſep.

dit,ꝙ aut colonus multùm lucratur non ex eo, quia
multos recollegit fructus.ſed propter maximũ valo-
rem fructuum. & tunc non poteſt peti augmentatio
mercedis, ſicut nec propter diminutionem fructuũ
poteſt peti remiſſio, vt ſuperius dixi.aut contingit
augmẽtũ propter fructuum magnã ſuperabũdantiã,
& tũc cõcludit glo.& etiã Bar.in d.§.vis maior.quod
ſi contingat tale augmentum ꝓpter diligentiã colo-
ni non dẽt fieri augmentatio penſionis per id, quòd
hr̃ in l.j.& ij.C.de alluui.& in l.ij.C.de ſeu.re priua.
lib.11.& l.fi.C.de omni agro.deſer.eo.li.& facit,qđ
no.in c.cum M.ſ̃.de conſti. Idem ſi ꝯtingat propter
bonitatẽ territorij. q̃a de eo veriſimiliter fuit habita
ꝯſideratio in pretio,cũ dñs præſumatur ſcire qualita
tem.& ſic bonitatẽ rei ſuę.l.quiſquis.C.de reſcin.vẽ.
ideo tunc nõ fiet augmẽtatio. Aut cõtingit augmẽtũ
caſu fortuito, & inſolito,ſi in tali augmẽto in pretio
moderãdo veriſimiliter non fuit habita cõſideratio,
& tũc debet fieri augmẽtatio. ſm̃ gloſſ. & ſeq̃tur ibi
Bar.& Io.An.hic poſt Inn.Cy.tñ in l.legem.C.co.vr̃
tenere ꝯ̃riũ,videlicet,ꝙ locator non poſſit petere ali-
quo modo pẽſionis augmẽtũ licèt ecõtra ꝓpter ſteri
litatem poſſit peti remiſſio. aſſignauit rõnẽ diuerſita-
tis. q̃a ad conductorẽ modico tpe duraturũ ſpectat
onus ſupportabile eum conduxit ad tp̃s ideo dẽt pe
nes eũ remanere emolumentũ.Sed onus inſupporta
bile nõ dẽt ſpectare ad eũ,vt d.§.vis maior. Sed certè
ille.§.ſm̃ vnũ intellectum facit in ꝯ̃rium a contrario
ſenſu inquãtũ vult,ꝙ modicum lucrũ nõ debeat au-
ferri. & ſic a cõtrario. ſecus vr̃ velle ſi ſit magnũ lu-
crum.q̃a vr̃ ꝙ tũc illius debeat haberi cõſideratio,vt
non remaneat ſimpliciter penes conductorẽ. & iſtã
partem cõiter ſequuntur doct.vt prædixi, & ſequiẽ
glo.in d.§.vis maior. pro hoc facit,q̃a cõtrariorũ ea-
dem dẽt eſſe diſciplina.l.& ſic ꝯ̃.ff.de vulga.& pup.
& l.fi.ff.de leg.iij.Et per prædicta dicit Barto.ꝙ ſi oĩa
molẽdina fuerunt deſtructa ꝑꝑ impetum aquarum
vno excepto. & ꝓpterea ille qui cõduxit illud,qđ re
manſit,eſt multum lucratus vltra dimidiam eius,qđ
conſueuit percipere,poterit peti augmẽtatio penſio-
nis ꝑꝑ magnam vbertatẽ.nõ reperio declaratum per
doctores.potes dicere,ꝙ ſi tanta fuit vbertas,& ꝑce-
pit duplum eius,qđ conſueuit percipere. tũc debeat
augmentari penſio ad duplum, vt ſi ſoluebat tres flo
renos, modo ſoluat ſex pro illo anno,ſi vero nõ rece
pit duplum. & tunc ſi recipit tantum q̃tum conſue-
uit percipere, vt ſi fortè erat cõſuetus percipere.xxx.
corbes, & vltra dictas.30.corbes,etiam percepit ali-
q̃d, nõ tñ vſq; ad duplum,& ſic non percipit.45.vel
minus,& tũc videtur, ꝙ nõ debeat augmentari pen-
ſio,ex quò nõ percipit vltra dimidiã eius,qđ cõſue-
tus eſt percipere, licèt perceperit id quod conſueuit
percipere.quia 30.& ẽt vltra,q̃a quindecim. q̃ ſunt
dimidia de.30.& ſic eius,quod conſueuit ꝑcipi ſicut
econtra videmus, ꝙ non fit remiſſio mercedis qñ q̃s
percipit dimidiam eius, qđ conſueuit percipere, vt
ſuperius eſt dictũ.ſi vero q̃s ꝑcepiſſet id qđ eſt ꝯſue-
tus ꝑcipere,puta.30.corbes, uel ultra,hoc ẽt ꝑcepit
ultra dimidiã dictæ quãtitatis. puta, q̃a ꝑcepit q̃n-
quaginta. & tunc,q̃a percepit duas partes ex tribus
vltra id, qđ ꝯſuetus eſt percipere ultra ſolitum p̃tiũ,
debebit ſoluere duas partes ex tribus dicti p̃tij, ſicut
econtra ꝓ rata ſterilitatis fit diminutio penſionis. &
hæc procedunt qñ nõ fuit ſterilitas.& ſic nõ expedit
vbertatẽ cũ ſterilitate cõpẽſari.aliàs nõ fieret augmẽ
tatio pẽſionis ꝑꝑ vbertatẽ,ſi cõpenſabiẽ vbertas an-
ni fertilis cũ ſterilitate anni ſterilis ꝑ id,qđ hic dr̃ qđ
15 qualiter intelligaẽ patebit ex ſequentibus. ¶ †Vnde
iuxta

iuxta p̃dicta pōt quæri inquantum debeat eſſe vbertas vltra ſolitum, vt fiat cōpenſatio cū ſterilitate anni ſterilis,& ꝯñr impediat remiſſionem mercedis.gl. de hoc tangit in l.ſi vno.in princip.ff.loca.& etiam Azo in ſumma. C.loca.in ver.item agitur ex conducto.cum ſequentibus.& poſuit gl.& Azo duas opin. vna eſt,ꝙ tanta debet eſſe vbertas vltra ſolitū, ꝙ reperiatur ꝑcepiſſe duplum eius, qđ cōſueuit,puta,ſi cōſuetus erat percipere.xx.percipit.xl.Sed certè iſta opi.vt tangit Saly.in l.licet.C.eo.vr̃ nimis fauere cōductori,cū rariſſime cōtingat duplum percipi. Vnde ſcđa fuit opi. ĩ qua vr̃ reſidere gl. & Azo,ꝙ tūc dicat̃ eſſe vbertas qñ cōſiderata quãtitate fructuum ꝑceptorum vno anno neuter annus dēt dici ſterilis. puta,ſi in vno anno ꝑceptę ſunt.xxx.corbes, & ſic ꝯñr cōſueuerunt ꝑcipi: & in ſequenti anno nihil eſt ꝑceptū deductis ſumptibus,facit.l.fructus.ff.ſol.mat. & l.j.C.de fruc.& l.i.expen.& tunc ſm glo.in loco ꝑtęal leg.fiet compēſatio,& cēſebitur eſſe vbertas,& neuter annus ſterilis, & pro vtroq; debebit ſolui. nã ſm eos,ſi in vno anno ꝑceptę eſſent tm̃.xv.corbes,& ſit dimidia eius,quod cōſueuit ꝑcipi,& in ſequēnti anno ſimiliter fuerunt ſolum ꝑceptę.xv.corbes. qa ēt in hoc eſſet percepta dimidia eius,qđ cōſueuit ꝑcipi cum cōiter conſueuerunt percipi.xxx.neuter annus dicet̃ ſterilis. & ideo ꝓ vtroq; debebit fieri ſolutio. & ſic intelligunt iſtum text.& quod hr̃ in d.l.ſi vno. Sed certè,vt dicit Saly.in l.licet.non vr̃ ꝙ ꝓpriè dicatur eſſe vbertas vnde ſolū p̃cipitur id, qđ ꝯluetū eſt percipi. & iſta etiam opi.vr̃ nimis fauere locatori, iō ipſe dicit recurrendū eſſe ad vulgi opi.qñ dicat̃ eſſe vbertas,ſicut & recurritur, qñ quæritur qñ dicat̃ eſſe ſterilitas. Sed certè per iſtam opi.non hr̃ perfecta intelligētia materiæ. d.Ant.hic poſuit duas opi.in hac materia,vna eſt, quòd debet tanta eſſe vbertas,quæ ęquiualeat ſterilitati cum qua fieri debet compenſatio. exempli gratia ſm cum ſi.xxx.corbes ſm cōem curſum colligebant̃,& hoc anno tantū ꝑceptę ſunt. x.Si in p̃cedenti ſolū ꝑceptę ſunt.xxx.corbes. & ſic in ſequenti poſt iſtum in quo tantum perceptę ſunt. x.corbes, non fiet compenſatio aliqua,quia nulla videtur fuiſſe vbertas in anno p̃cedenti, nec in ſequenti.Si autem in præcedenti anno.xl.corbes fuiſſent ꝑceptę.& ſic.x.vltra.xxx.tunc dicit, ꝙ ille.x.cōpenſabunt̃, & contribuētur cum alijs.x.de perceptis anno ſterili,& ſic pro rata fiet compenſatio,vnde cenſebit̃ in anno in quo habuit.x.percepiſſe.xx.& ſic ſolum fienda erit remiſſio mercedis pro alijs.x.quę nō ſunt perceptę.& ſic fieri debebit remiſſio mercedis ꝓ tertia parte,cum reſtet ſterilitas in ipſa pro tertia parte. Alia fuit opi.quam ipſe tãgit, quòd ſi in p̃cedēti anno fuerūt p̃ceptę.xl. corbes,& in anno ſterili ſolū.x. ideo computando.x.anni pręcedentis percepta vltra ſolitū cū.xxx.conſueuerunt percipi,reperietur quòd in anno ſterili cenſebitur habere.xx.ipſe colonus, & ſic annus non debebit cenſeri ſterilis cum cenſeatur colonus hēre de redditibꝰ vltra dimidiã eius,qđ cōſueuit percipi. & ſic vult iſta opinio, ꝙ nulla fiat remiſſio mercedis tunc pro iſto anno in quo ſolum.x. corbes fuerunt percepti,& in hoc differt a præcedēti opinione,quæ voluit, quòd pro tertia parte deberet fieri remiſſio penſionis,& quæ opin.ſit verior ipſe non declarat,videtur tñ reſidere in iſta.Sed qđ tenendum ſtatim dicam. ſi autem ſolum.xxx.corbes in præcedenti anno fuiſſent perceptę,tūc dicit,quòd etiam aſſumendo aliqđ de illis non dicetur colonus habere fructus vſq; ad dimidiã reſpectu anni in quo ꝑcepit.x.tm̃,& iō poterit tūc peti remiſſio ſcđm eū,

¶Sed certè iſtud dictū nō vr̃ ꝓcedere,qa ſi aſſumatur.x.de anno p̃cedēti in quo perceptę ſunt.xxx.corbes,& tribuant̃ cū anno in quo ꝑceptę ſunt in quolibet anno, & reperitur colonus habere vltra dimidiã eius,qđ cōſueuit habere, cū in quolibet prædictorū reperiat̃ habere.xx.& ſic non procedit dictū do.An. Quæ autem opi.ex duabus tactis ꝑ do. Ant.in effectu ſit verior,potes dicere,ꝙ prima,vt ſic in caſu quē poſui qñ cōſueuerunt ꝑcipi.30.corbes. & xl.in anno p̃cedenti ſunt ꝑceptę, & in anno ſequēti ſolū decem ille decem perceptę vltra.30.contribuent̃ cū illis.x.annis,in quo tantū.10.ſunt perceptę,& ſic ſolū remanebit ſterilitas ꝓ tertia parte, ex quò ſolum cēſebit̃ hēre.30.iō dēbit fieri remiſſio,ex quò in anno, in quo ꝑceptę ſunt.20.attēta vbertate anni p̃cedētis cenſetur percepiſſe.alij.10.quæ vltra ſolitum in anno pręcedenti ſunt ꝑceptę cum fuerint percepta.40. & ſic non cenſeatur habere.20.& per conſequens vltra dimidiam eius, quod conſueuit percipere videtur,ꝙ non ſit fienda remiſſio Opin.in qua reſidet do. Ant.poteſt reſpōderi. ꝙ non pōt negari quin in anno in quo ſolum perceptę ſunt.10.corbes,fuerit ſterilitas,cum perceperit colonus minus dimidia eius, quod conſueuit percipere,& quia ſolum tertiam partem percepit eius,quod conſueuit percipere, vr̃ ꝙ ꝓ duabus partibus debeat fieri remiſſio penſionis ipſi colono. & ſic ſi conſueuerat ſoluere tres flore. ſolum pro illo anno debebat ſoluere vnum florenum, & ad hoc de iure videtur, ꝙ dominus tenebat̃ ꝑꝑ ipſam ſterilitatem facere remiſſionem de duabus partibus ex tribus penſionis. Si ergo in anno præcedenti percepta ſunt.40.& ſic.10.vltra ſolitū vr̃ ꝙ illa.10. debeant contribui cum alijs.10.anni ſterilis,& ſic ſolum vr̃ ꝙ habeat operari, ꝙ vbi pro duabus partibus penſionis attenta ſterilitate anni dēbat fieri remiſſio pēſionis ipſi colono mō ſolum habebit fieri pro tertia parte,quia propter illa.10.anni vbertatis,quæ cōtribuuntur omni anno ſterilitatis vr̃ quòd non ſit fiēda remiſſio pro duabus, ſed ſolum pro tertia parte, ex quò in compēſationem habet ꝓ vna ex illis duabus partibus.facit.quod no.in ſimili.C.de reſcindē. vendit.in l.ij.& in c.cum dilecti. & c.pe.ſ.tit.j.verſi. ſed ſi venditor. eſt deceptus vltra dimidiam iuſti p̃tij non ſufficit, ꝙ emptor vellet ſupplere tm̃, qđ reperiat̃ venditor deceptus vltra dimidiã iuſti p̃tij. ſed oportet, ꝙ ſuppleat totum iuſtum p̃tiū,ita dicam in ꝓpoſito, ſi reperiat̃ colonus deceptus vltra dimidiã eius,qđ ꝯſueuit ꝑcipe,dēt fieri remiſſio ĩ toto eo,qđ vltra reperit̃ deceptus,& non dēt ſufficere, quòd reſtauret̃ taliter, ꝙ nō cenſeat̃ vltra dimidiã deceptus, ſicut nec ſufficit in ꝯtu emptionis,& venditionis,cū eadem rō ſit vtrobique. & eiſdē ēt regulis regulant̃. l.j.& ij.ff.loc.Sed ex prædictis patet,ꝙ aliud eſt,ſi in anno ꝑcipiant̃.20.qñ cōſueuerūt ꝑcipi.30.qa tūc talis annus nō dēt dici ſterilis, cū vltra dimidiã ꝑcepit colonus.& ſic nō dēt dici ſterilitas ꝑ ea,q̃ ſupius dixi.aliud eſt qñ ſolū ꝑcipiunt̃.10.qa tūc nō pōt negari annū talē de ſe eſſe ſterilē,cū ſit ꝑceptū minꝰ dimidia eiꝰ, qđ ꝯſueuit ꝑcipi:& ſic đ ſe cauſat ius petēdi remiſſionē ꝓ rata ſterilitatis.& ſic de duabus ꝑtibus ex tribus fuerit ſterilitas. & ſic licèt in anno p̃cedēti ꝑcepti ſunt.10.vltra ſolitū, puta.xl.licèt illa.10.ꝯtributa cū anno ſterili faciãt ceſſare vnã deductis duabus partibus, vr̃ ꝙ remaneat ius colono, vt fiat ſibi remiſſio in quam nullã habet copenſationē,& iſtud
16 puto eſſe de mente iuriū loquētiū de hac mã. ¶Iuxta præmiſſa pōt quæri, qualiter ꝓ rata tantum eſt fiēda remiſſio pēſionis prout innuit hæc litera. & in l.ſi vno.§.

vno.§.vbicunq́ȝ.ff.eo.d. Ant.hic vr̃ recitare opinio.
tādē̃ finaſr vr̃ velle,ꝙ ſi tanta fuit ſterilitas in anno,ꝙ
nihil eſt recollectũ deductis ſumptib⁹,ꝙ tũc nihil de
bebis ſolui de penſione,& ſic ꝑ tota penſione debe-
bit fieri remiſſio. & ſic ſi pro tribus ſextarijs terræ ſol
uebantur tres ſolidi, ſeu Floreni remittuntur omnes
tres quos pro illis ſextarijs terræ ſoluebat . ſi autē ſe-
quenti anno percipiat.xxx.corbes,cum ſit ſolitus ꝑ-
cipere.xv.ſoluet penſionem duplicatā . & ſic ſex, &
per conſequens in effectu ſoluet̃ penſio. & etiā pro
anno ſterili integra , ex quò duplum eſt perceptum
eius,quod conſueuit, & ſic compenſatio anni ſequē
tis neuter annus eſt ſterilis. Si autē primo anno reci-
pit.x.corbes cũ conſueuerunt ꝑcipi.xv.ſoluet duos
Flore.ſeu ſolidos tertio non ſoluto.q̃a ꝑ tertia parte
videtur annus eſſe ſterilis, & ſi ſequenti anno perce-
pit.xx.ſoluet quatuor,q̃a in ſequenti anno videt̃ pro
tertia parte fuiſſe vbertas vltra ſolutũ , & ſic ſoluet
quatuor. & iſta fuit ſnĩa Io.An.& Hoſt.quam vr̃ hic
ſequi do.Ant.¶Sed vt ſuperius dixi,hęc opinio non
placet, q̃a cõſueuerunt percipi.xv.& x.ſunt ꝑcepta
ſm Io.An.& hoc ſequit̃ hic do.An.quia ꝑ tertia eſ-
ſe vr̃ ſterilitas ſm eos fiet remiſſio pẽſionis ꝑ tertia,ꝙ
non puto eſſe de mẽte iuris. tñ q̃a nõ eſt colonus de-
ceptus vltra dimidiam eius,ꝙ cõſueuit percipere,ex
quò duas partes ex tribus conſuetis percepit , & per
ꝯñs non poteſt dici,ꝙ magno incommodo afficiatur
ꝑ ea, q̃ ſuperius dixi . tñ etiam,q̃a eadem ratione, ſi
ſolũ perceptę ſunt.xij.corbes cũ dimidia, q̃a ꝑ dimi
dia vnius tertiæ partis eſſet ſterilitas deberet pro illa
fieri remiſſio, & ſic debent ſoluere duos ſolidos , vel
duos Flo.cum dimidia tantũmodo,qđ nõ vr̃ verum,
imo vr̃ ꝙ debeat ſoluere integram penſionem cum
magno incommodo ꝑꝑ ſterilitatem non afficiatur.
Vnde poteſt dici,ꝙ habemus videre qualiter pro ra-
ta fieri debet remiſſio quando in anno prætedẽti nõ
fuit vbertas,& fuit ſterilitas vno anno.tũc vt dixi de-
bemus videre qualiter pro rata debeat fieri remiſſio.
conclude,ꝙ ſi nihil eſt perceptum de fructibus dedu-
ctis ſumptibus. tũc dẽt remitti penſio. q̃a iſta eſt tũc
rata congrua remiſſionis, ex quò nihil eſt perceptũ.
arg.l.illud.§.minus.ff.de tributoria . Si autem aliq̃d
eſt perceptũ . tunc ſi illud aſcẽdit ad dimidiam eius,
qđ cõſueuit percipi, & vltra nõ cenſet̃ eſſe ſterilitas
per ea, quæ ſuperius dixi . & ideo non eſt tractandũ
de remiſſione quicquid dixit Io.And.& Hoſti. & do.
An.poſt eos.Si aũt aliq̃d ſit perceptũ minus dimidia
eius,qđ ꝯſueuit ꝑcipi.tũc fiet remiſſio pro rata.exē-
plum,ſi ꝯſueuerunt ꝑcipi.xxx.& ſolũ.x.ſunt ꝑcepta.
q̃a pro duabus partibus ex tribus eſt ſterilitas fiat re-
miſſio penſionis pro rata , & ſic pro duabus partibus
penſionis , & ꝑ ꝯñs ſolum pro tertia parte ſoluebat̃
penſio. ¶Si autem conſueuerunt percipi.xv.& ſunt
ꝑcepte tãtũmodo ſex.tũc,q̃a percepta eſt tertia pars
ſoluet̃ pẽſio ꝑ tertia parte. & vna corbes vltra tertiā
partē. quinta pars vnius alterius tertiæ partis, & pro
quatuor partibus vnius tertiæ in q̃bus eſt ſterilitas,
& ſic pro alia tertia in qua ſiſr eſt ſterilitas,& fieri de-
bebit remiſſio mercedis. & ſic in effectu ſolũ tertiam
partē mercedis debebit ſoluere colonus,& vnā quin
tam partē vnius tertiæ ꝑtis in reſiduo, vt dixi , & idē
in ſimilibus,& hoc modo intelligo iſtam materiā , q̃
meo iudicio malè eſt declarata ꝑ doctores Legiſtas ,
& canoniſtas.& ex ſupradictis pt inferri , ꝙ aliud eſt
qñ agit̃ de vbertate ad finē,vt augmẽtet̃ pẽſio,q̃a tũc
nõ dr̃ eſſe vbertas,niſi fuerit ꝑceptũ id,qđ eſt ꝯſuetũ
& ẽt vltra hoc dimidiā eius , ꝙ ꝯſueuit ꝑcipi,ſecus ſi
ſolũ dimia,vel minus vltra fuerit percepta. Aliud eſt
qñ agitur de vbertate vnius anni compenſanda cum
ſterilitate alterius, q̃a tunc ſufficit,ꝙ vltra ſolitũ ali-
quid ſit perceptum , etiam ſi non ſit vltra dimidiam
eius,qđ cõſueuit percipi.ſed ſolum dimidia,vel mi-
17 nus ꝑ ea,q̃ ſupius dixi.¶†In gl.ij.ibi:nec poterit co
lonus occurrere,ſecus ſi potuiſſet occurrere fortè fa-
ciendo ſulcos quos non fecit. nā tunc vr̃ eſſe in cul-
pa,ideo ſibi imputat̃ ſi ſuffocarent̃ ſegetes ꝑꝑ pluuiā
& hoc ſatis probat̃ hic a ꝯ̃rio ſenſu. ¶In ea.gloſ.ibi:
coacuerit.i.fuerit effectũ acetoſum , fortè ſm Ia.An.
q̃a nimis tarde vindemiauit,& ſic poterit tũc occur-
rere,& ꝯñr fuit in culpa non occurrendo ſimiliter in
caſu ſequẽti.¶In ea.gl.ibi: potuit occurrere truncā-
do,& extrahendo malas herbas , & ꝓcedẽs exemplũ
magis placet,quàm id,ꝙ poſuit Hoſti.in ſumma eo.
tit.§.q̃ actiones. ver.dr̃ autem ſterilitas, & in ſequen
ti ponit exemplum qñ tenuit vinum iuxta ignem, &
ꝑꝑ hoc effectum eſt acetoſum . nā illud exẽplum nõ
bñ congruit . nam hic loquitur, qñ vitium contingit
in fructibus pẽdentibus. Sed Hoſt.poſuit exemplum
qñ vitiũ cõtingit in fructibus iam collectis, quo caſu
etiam ſi ſine culpa coloni inſurgat corruptio , videt̃
ꝙ periculum ſit eius ꝑ id , quod dixi ſuper prima gl.
Hoſti.tñ vr̃ velle, ꝙ ſi corrumpunt̃ ꝑcepti ſine culpa
coloni propter vitiũ territorij in quo ſunt nati , ꝙ tũc
fieri dẽt remiſſio mercedis, qđ diligẽter tene menti,
& ꝙ id qđ dixi.ſ̃.in j.gl. debebit limitari quando cõ-
tingit damnũ in fructibus collectis , aliter q̃ ex vitio
ſoli,quod tene menti . ¶In ea.gl.ibi:potuit colonus
occurrere, & qualiter potuit occurrere ſatis patet ex
his quæ.ſ̃.dixi ſuper glo. & iſtam ſolutionem tenuit
hic Io.An.& Hoſti.alij vero dicebant,ꝙ contrariũ lo
quit̃ de rigore iuris ciuilis , hic autem de benignitate
canonica. Alij vero dixerunt,& tertio,quòd ꝯ̃iũ loq
tur qñ vitium ſoli, ſeu erat adeo graue , ꝙ inducebat
redditionem ſm.l.ſi prædiũ.C.de ędi.edic. Sed cer-
tè hæc ſolutio vr̃ minus reſtringere tex.iſtum, præce
dens vero ſolutio non vr̃ bona,quia in dubio nõ de-
bemus inducere diſcordiam iuris ciuilis a canonico
ſi poſſunt cõcordare per id,qđ hr̃.ĩ.de no.oper.nũ.
c.j.facit de electio.cum expediat.li.vj.ideo ſol.gloſſ.
vr̃ melior ꝑ hunc tex. ¶In eadem gl.ibi:caſus etiam
fortuitus intelligit Innoc.ſiue ſit caſus fortuitus ꝑꝑ
incurſum hoſtiũ,ſiue ꝑꝑ incendium,ſiue ꝑꝑ tempe-
ſtatem,ſiue propter inundationē aquarũ,ſiue ꝑꝑ de-
uorationē fructuũ factam ꝑ aues,vel feras, vel locu-
ſtas , per ea quæ habentur in l.ex conducto.§.ij.Sed
certè,vt ibi tãgit gl.& etiā finaliter hic voluit ſentire
Inn.& etiā Hoſt.in ꝑ̃al.§.in ver.dr̃ aũt ſterilitas.cum
ſequẽtibus. & tangit hic etiam Flor.illud dẽt intelli-
gi qñ modicũ damnũ eſt datũ, ſecus autē ſi magnũ ,
vt voluit glo.in d.§.iij.pro quo facit, qđ habet̃ in l.ſi
merces.§.vis maior.ff.eodē . ¶In eadem gloſſ.ibi:in
totum,vel in parte. qualiter hoc debeat intelligi ple
nè declaraui ſuper glo.j.circa fin.& dicebat hic Inn.
ꝙ bonum erat expectare annum ſequentem poſt ſte
rilitatē,vt videat̃,an in iſto ẽt vbertas licèt annus ꝓce
dens annũ ſterilitatis fuerit fertilis, q̃a tunc duo an-
ni veniunt in cõpenſationē,& ſic facilius patit̃ ſterili
tas cõpenſari . hoc tñ dictũ qualiter poſſet ꝑcedere
ſatis patere põt ex his quæ dixi ſuper gloſ.circa finē.
¶In eadem gloſ.ibi : poteſt petere integram penſio-
nem,& ſic remiſſio vr̃ in ſe habere quandā tacitā cõ-
ditionem,niſi ſequat̃ vbertas,quæ poſſit compenſari
cum ſterilitate per ea quæ habentur in l.ſi vno.hic al
18 leg.Quid autem † econtra,ſi ante annum ſterilitatis
fuit annus vbertatis,& nihilominus dñs ꝑpter ſteri-
litatem anni fecit remiſſionem mercedis,cum nõ te-
neretur,

neretur,an ſibi id nocebit.gl.nſ. in d.l.ſi vno.tenuit,ꝙ
ſic,ꝙ nocebit domino ſi ſciuit vbertatem ꝓcedentis
anni,q̃a tunc vr̃ ſcienter ius ſuum remittere,iō ſibi
ꝑiudicat vij.q.j.quam ſit periculoſum.l.quęritur.§.ſi
venditor.ff.de ęd.ędic.ſecus ſi ignoraſſet vbertatē ꝓ-
cedentē ꝓcedentis anni,fortè q̃a fuiſſet abſens a ciui
tate,vt etiā tenuit Hoſt.in d.§.q̃ actiones.vbi ēt dixit
& ēt tangit Io.An.ꝙ colonus non ſoluit decimas,ꝙ
vr̃ culpa coloni cōtingere ſterilitas ſi ipſam contin-
git euenire ꝑ id,qđ hr̃ in c.reuertimini.xvj.q.j.poſſet
tñ hoc iudicium reuocari in locis in quibus non ſol-
uunt̃ decimæ de conſuetudine,in quibus,an conſue
tudo aliquid poſſit operari tangit̃ ꝑ gl.& Doc. in c.j.
de deci.li.vj.& j.de deci.li.vj.& j̃.de deci.ſuper rub.
& ĩ c.a nobis.& ibi dicā. ¶In gl.quo locationis tpe.
ibi corruit,vel minat̃ ruinā.ſupple,ex poſt facto.¶In
ea.gl.ibi.vxorē duxit.ſupple,q̃ ex poſt facto ſe obtu-
lit eũ ſpes de deducenda vxore non ſubeſſet tpe lo-
cationis aliàs.ſecus,ꝑ id qđ hr̃ in l.ſi quis.§.j.ff.loca.
¶In gl.peruerſè.in fi.& pro dicta gl.facit,qđ hr̃ in l.
non ſolum.ff.in quibus cauſis pignus taci.ↄtrahi.&
in l.qui inſulam.§.qui mulas.ff.loca.& cũ gl.iſta cō-
cordat gl.in l.ea.C.eo.Et aduerte,quia quatuor ca-
19 ſus ponunt̃ in lr̃a,vt tetigi in notabilibus† q̃bus ꝑe
inq̃linus expelli,& in duobus primis ſi expellat̃,pu-
ta,q̃a expedit domum refici,vel neceſſitatem hēt do-
minus ꝑꝑ neceſſitatē venientem,de qua tetigit glo.
hic,& in d.l.edem.clarũ eſt,ꝙ debebit fieri remiſſio
penſionis pro reſiduo tpe in quo non habitabit inq̃-
linus,qđ intellige verũ,niſi dñs daret ſibi aliā domũ
æquè idoneā,q̃a tũc nulla fieret remiſſio,ꝑ id qđ hr̃
in l.habitatoris.cum l.ſe.ff.eod.¶Sed in tertio caſu,
qñ videlicet ꝓpter peruerſum ipſius inq̃lini ipſe ex-
pellit̃ eſt dubiũ.an tunc aliqua debeat fieri remiſſio
pro reſiduo temporis.ſuper hoc fuerunt opi.vt hic te
tigit gl.Nam aliqui dixerunt ꝙ non,imo integra pē-
ſio debebit ſolui.aliqui dixerunt ↄtrariũ.Et pro pri-
ma opi.multum facit iſte tex.q̃ in primis duobus caſi
bus facit mentionem de remiſſione fienda pro reſi-
duo tempore.ſed in duobus vltimis caſibus expellit̃
propter culpam ipſius inquilini.ideo vr̃ ſibi imputā-
dum per regulam iuris.de reg.iur.c.dānum.lib.vj.&
iō vr̃,ꝙ debeat teneri ad integram penſionem.Ioan.
And.hic vr̃ concordare opi.Nam dicit,ꝙ qñq; inqui
linus ꝑuerſè vſus eſt domo dānificando domum,vel
dando damnum in ipſa,vt quia retinebat ludum,vel
tenebat mulieres inhoneſtas.& tũc procedat prima
opi.ſm̃ eum,& Hoſt.facit,qđ leg & no.in text.& gl.
in l.non aliter.ff.de vſu.& ha.vbi vr̃ ꝓbari,ꝙ non eſt
licitũ tenere mulieres inhoneſtas in ipſa domo ↄdu-
cta,& de materia remittit Io.An.ad Spe.e.ti.§.poſtq̃
vero,ſed vtrũ.& ſic reſidet hic do.Ant.& do.Pet.hic
poſt Cy.in dicto ti.e.dicit,ꝙ ita demum licitè eſt ex-
pellere,qñ ꝑuerſè vtitur domo tenendo ibi ludũ,vel
mulieres inhoneſtas,qñ ex hoc generari pōt pręiudi
cium locatori,vel ipſi rei locatę,fortè q̃a locator hēt
domum ibi vicinam.aliàs ſecus ſm̃ Cy.quia etiā in-
terdum in domibus q̃ ſunt honeſtarum ꝑſonarũ reti
nentur mulieres inhoneſtę,vel ludus.l.ancillarũ.ff.
de peti.hęr.Sed certè ſatis videtur,qđ in dubio ſi res
eſt conſueta locari ad honeſtam habitationem non
debeat conductor vti inhoneſtatè,cum in dubio nō
debeat alterare vſum conſuetum rei,ar.eorum q̃ ha
bentur in d.l.non naturaliter.licèt Cy.in d.l.nitatur
ad illa rñdere.ſed non vr̃ bona rñſio ꝓpter rationem
ſuperius dictam,& cum opi.Io.And.hic ſimpliciter
tranſiuit ēt d.Flo.& pōt eſſe rō diuerſitatis tenēdo di
ſtinctionem Io.An.& quia qñq; inq̃linus ꝑuerſę vtit̃

dānum dando,dñs hēt remediũ pro reſtauratione dā
ni,vt hic dixit gl.ſed vbi peruerſe vtit̃ non dādo dam
nũ:tunc non vr̃ habere remedium ꝓ reſtauratione.
iō tunc integraliter ſolui debebit penſio.& hæc opi.
ꝑꝑ autoritatem fortè ſeruaret̃ in practica,tñ ſatis vr̃
de iure poſſe dici,ꝙ prima opi.ſimpliciter ſit vera ꝑ
iſtum text.quia in duobus vltimis caſibus nil repetit
de remiſſione,qđ facere potuiſſet faciliter ſi voluiſ-
ſet.& iō cum non fecerit ſatis vr̃ voluiſſe eſſe ſecus
in iſtis duobus vltimis caſibus.ar.l.j.§.ſin autē ad effi
cientis.C.de cadu.to.non obſtat,ꝙ dñs poteſt agere
contra inquilinum pro damno dato.q̃a non per hoc
ſequitur,ꝙ dēat fieri remiſſio mercedis ꝓ reſiduo tē
poris,ex quò ꝓpter culpam ſuam expellitur.ſic ſtat
rō,ꝙ ſibi debeat imputare dato etiam,ꝙ teneat̃ ad re
ficiendum damnũ.per id,qđ hr̃ in d.regula danũ.gl.
tñ Accu.in l.edem.C.e.vr̃ velle,ꝙ in omnibus iſtis
quatuor caſibus debeat fieri remiſſio pro reſiduo tē-
poris ſed eſſe vr̃ de iure,qđ dixi.facit,qđ no.Spe.ĩ d.
20 §.poſtq̃.ſm̃ præallega.ver.ſed vtrum.¶†In gl.pe.in
fin.Ioan.And.hic ſuper tex.ante gl.& do.Ant.circa
prin.huius decre.concludit,ꝙ vbi locatio non tran-
ſit in contractum emphytheuticũ non eſt differētia
inter ↄductorē ab eccleſia,vel de priuato,quia vtro-
bique ſi ceſſatum fuit per biennium in ſolutione po-
terit repelli conductor per iſtum tex.& per ea,q̃ hñr
in d.l.quæro.allegata in gl.In emphy.aũt bene eſt diſ
ferentia inter emphyteutam eccleſiæ,& emphyteutā
priuati,quia emphyteuta eccleſiæ ſi non ſoluit ꝑ biē
nium poteſt repelli.ſed in emphyteuta priuati requi-
ritur triennium,per id,qđ hr̃ in c.ſi quē.& in l.ij.C.
de iure emphyteutico.& ſic tranſit do.Ant.ante gl.
Sed ſuper iſta gl.aliter dicit.nam dicit,ꝙ ſi loquimur
de emphyteuta,qñ poſſit expelli ſi non ſoluit debitũ
canonem bene eſt differētia inter emphyteutam pri
uati,& emphyteutam eccleſiæ,quia primus demum
poteſt expelli ſi non ſoluit debitum per trienniũ.l.2.
C.de iure emphy.ſed in ſecundo ſufficit,ꝙ nō ſoluit
21 per biennium.j̃.c.proximo.¶ In conductore † autē,
dicit,ꝙ ſi eſt ad breuiſſimũ tp̃s ſtatim poterit expelli
eoipſo,ꝙ nō ſoluit penſionē,quia tunc nō vr̃ imple-
re contractum ex parte ſua,prout facere dēt.l.Iulia-
nus.§.j.ſerri.ff.de act.emp.& bene facit lex edē.C.
eo.ti.idem dicas,licèt ipſe hoc non tangat,qñ loca-
tio facta eſt ad bienniũ ſolũ,vel ad minus tp̃s non eſt
neceſſe expectare bienniũ.Similiter ſi eſt facta ad ſo-
lum biennium non eſt neceſſe expectare ipſum biē-
nium,ſeu finem eius,q̃a tunc poſſet expelli ꝑꝑ fini-
tam locationem,& ſic non eſſet tractandum,an poſ-
ſet expelli ratione ſolutionis non factæ,quia ēt ſi fuiſ
ſet facta,ex quò finita eſt locatio poteſt expelli,& te
tigit ſimiliter in l.edem.C.eo.ti.Si aũt ſit conductio
ad maius tempus biennio.& tunc,aut pactum eſt in
terpoſitum,ꝙ non dēat expelli.& tunc illud pactum
intelligitur,niſi differatur ſoluere bienniũ.& iſte eſt
caſus ſingularis qui non eſt alibi in l.q̃ro.§.inter lo-
catorē.ff.loca.Si vero locatio ſimpl̃r fuit facta,& nō
eſt appoſitum pactum de non expellendo conducto
tē,& tunc poterit locator incontinenti eoipſo,ꝙ nō
ſoluit penſionem,& non expectato biennio ip̃m ex-
pellere,ꝑ id,qđ hr̃ in l.idē.& qđ ibi no.in gl.fi.e.tit.
qđ intelligo verũ de iure cōi.& qñ nō eſt appoſitum
quo tpe dēat fieri ſolutio,nec ēt apparet cōſuetudo,
vel ſtatutũ determinans quo tempore debet ſolutio
ex pacto,conſuetudine,vel ſtatuto,non video quare
ante illud tempus poſſet expelli,cum ante nō teneat̃
ſoluere,licèt iſtud non tangat hic do.Ant.& per ea,
quæ ſuperius dixi poſt do.Ant.dicit do.Anto.ꝙ de-
cret.iſta

cret.iſta Inquantũ loq̃ de ꝯductore, & vult biẽniũ
expectari,dẽt intelligi ſm d.l.quæro.in ꝑalle.§.inter
locatorẽ.ſecus,qñ pactũ eſſet appoſitũ de non expel
lendo conductorem, aliàs ẽt non expectato biennio
poterit repelli, & ſic dicit materiam iſtam intelligẽ-
dam,qñ pactum ſuit appoſitum de non expectando
conductorẽ, iſta vĩ eſſe magna deriuatio ad iſtũ tex.
quia hoc non dicit. ideo ipſe finaliter vĩ dicere, ꝙ ſi
ſit conductio ad longum tempus,puta ad decenniũ,
& vltra ſm no.per gl.in cle.j.de re.ec.non alie.ad fi-
nem. tunc procedat hęc decre. vt requiratur ſpatium
biennij,vt voluit tex.& ratio eſt, quia tunc eſſet ea-
dem ratio q̃ in emphyteuta,cũ ex tali contractu trãſ-
feratur dominium.l.i.& ij.ff.ſi ager.vect.vel emphy.
petatur.& in l.j.§.qđ ait.ff.de ſuperficiebus.& ſic in
telligendo tex.in conductore non ad modicum tem
pus non eſt expediens cauillare text. & intellige, ꝙ
fuit appoſitum pactum de non expellẽdo. & per hoc
dicit do.Ant.ꝙ inquantũ gl.hic intellexit tex. qñ cõ-
ductio fuit facta ad tp̃s longum, & ſic ad.x.annos,
vel plus, bñ dixit,ſed inquantũ intellexit qñ condu-
ctio fuit facta ad minus tp̃s,puta,ſex,vel quinq; an-
norum non vĩ bene dixiſſe, & ſimiliter ſi aliter facta
fuerit ad minus tempus.x.annorum, ſm do.An. qui
tamen,vt dixi ſuper hac gl.variat. nam primo ſimpli
citer tenuit,ꝙ aliud ſit in emphyteuta, aliud in con-
ductore,& aſſignabat rationem, quia in cõtractu em
phyteutico tranſit dñium vtile, ideo non eſt ita de fa
cili reſolubilis ſicut contractus conductionis per quẽ
dominium non transfertur.¶ Item,qa penſio q̃ ſol-
uitur ab emphyteuta non ſoluiĩ eo reſpectu,vt perfi-
ciatur contractus emphyteuticus qui ſtatim perficiĩ
a principio cũ eſt initus, ſed datur reſpectu recogni-
tionis dominij, & ſic ſubſtantiale contractus nõ con
ſiſtit in ſolutione penſionis, & per ꝯñs non poteſt di
ci non implere contractum,non ſoluẽdo, ſed potius
impoſita eſt pęna per ius in caſu in quo nõ ſoluit in-
tra bienniũ ſi eſt emphyteuta eccleſiæ,vel intra triẽ-
nium ſi eſt emphyteuta priuati,& per hoc dicebat pa
tere, ꝙ etiã ſi erat contractus locationis non ad mo
dicum tp̃s idem videbaĩ dicendum in eo,qđ dictũ eſt
in locatione ad modicum tempus quis cum non vi-
deaĩ implere contractum ex parte ſua ſi nõ ſoluit vi
deĩ.ꝙ poſſit repelli.per id,qđ hĩ in l.Iulianus.§.affer
ri.ff.de act.empt.Sed aduerte,quia prima ratio ꝑ ip-
22 ſum aſſignata vĩ facere cõtra ipſam opi. nã ſicut † in
contractu emphyteutico tranſit vtile dñiũ,ita ex con
tractu locationis ad longum tp̃s nõ debet eſſe ita de
facili reſolubilis, ſicut contractus locationis ad lon-
23 gum tp̃s.¶ † Item ſecunda ratio per ipſum aſſignata
non vĩ bona.quia, licèt cõtractus emphyteuticus ex
conuẽtione a principio perficiatur,tñ requirit ad ſui
implementum,ꝙ ſoluaĩ penſio. & ſic aliud eſt quęre
re,an contractus de ſe ſit perfectus: & aliud,an ſit ẽt
impletus,nam ẽt vidẽmus in ſimili,ꝙ contractus vẽ-
ditionis ꝯſenſu ꝑficiĩ.Inſti. de obli.ex conſenſu.§.j.
& tñ non eſt impletus,niſi,qñ pretiũ eſt ſolutum per
emptorem,& res tradita ꝑ venditorẽ.l.Iulianus.§.of
ferri.ff.de act.emp. & non vĩ ſecũda ratio eſſe bona.
præterea etiam dato, ꝙ eſſet bona,tñ vbi ſunt duæ ra
tiones finales ſufficit alteram tm̃ adeſſe,vt eſt gl.no-
tabilis.in l.liberorum.§.noanter.ff.de his,qui no.in-
fa.vnde,licèt prædicta non tetigerit do.Ant. tñ fina-
liter remanebat in concluſione, ꝙ aliud ſit in loca-
tione ad modicum tp̃s,aliud in locatione ad non mo
dicum tempus.vt ſ.tetigi.& iſta eſt verior opi.quam
etiam voluit ſentire gl.in d.l.quęro.§.inter locatorẽ.
ff.loca.& etiam Bar.ibi.Vnde ex prædictis põt con-
24 concludi,ꝙ aut loquimur in † emphyteuta eccleſiæ,
& tunc ſi per biennium ceſſat in ſolutione,põt expel
li,vt probatur.ĩ.c.proximo.aut in emphyteuta priua
ti.& tunc demum põt expelli ſi ceſſat per trienniũ.l.
ij.C.de iure emphy.Scđo caſu, qñ loquimur in con
ductore.& tunc,aut eſt conductor ad tempus biẽnij,
vel minus.& ſtatim poterit expelli ſi non ſoluaĩ pen
ſio.aut eſt conductio facta ad tempus maius biẽnio.
& tunc,aut eſt facta ad tp̃s minus decennio.aut ad tẽ
pus decennij,vel maius.& ſic ad longũ tp̃s.ſi ad tem
pus minus decennio.& tunc, aut fuit appoſitũ pactũ
de non expellendo,& iſto caſu requiriĩ,ꝙ ceſſauerit
ꝑ bienniũ,vt poſſet expelli, vt eſt caſus ſingularis in
d.l.quæro.§.inter locatorem. aut hoc non fuit actũ,
ꝙ non debeat expelli, & tunc ſi non ſoluit integrã pẽ
ſionem ſtatim poterit expelli.l.edẽ.& ibi no.C.eod.
ti.Si autem conductio fuit facta ad longum tp̃s. tunc
vĩ,ꝙ demum poſſit expelli ſi non ſoluit per bienniũ,
vt eſt caſus in d.§.inter locatorem.ſcđm vnum intel-
lectum.& colligi põt ex ibi notatis per gl.& hic etiã
eſt caſus ſcđm vnum intellectum,vt ſuperius tetigi.
Et no.bene, ꝙ non vĩ eſſe differentia, qñ locatio ſit
ad modicum tp̃s,an q̇s conducat ab eccleſia,an vero
a priuato.qa vtrobiq; vĩ ſufficere,ꝙ per bienniũ non
ſoluaĩ,ſecus in emphyteuta. qa aliud eſt in emphy-
teuta eccľię,aliud in emphyteuta priuati cũ ĩ emphy
teuta eccleſię ſufficiat ceſſari ꝑ biẽniũ in ſolone.ſed ĩ
emphyteuta priuati requiriĩ triẽniũ,& illud ideo,qa
ſic reperitur expreſſum in iure de ipſo in emphyteu-
ta,ꝙ ſit dƒia inter empyteutã eccleſiæ,& emphyteu-
tam priuati.vt patet in c.ſeq.iũcta.l.ij.C. de iure em
phy.Sed in conductore ad non modicum tp̃s non re
periatur iure cautum dƒiam eſſe,an quis conducat ab
eccleſia, vel priuato imo potius oppoſitũ, vt in hoc.
c.& in d.§.inter locatorem cum ibi.no. & iſta vĩ eſſe
cõis concluſio gloſſatorũ,& doctorum.¶ Sed aduer-
te,qa inq̃tum dictum eſt,ꝙ ſi locatio ſit facta ꝑ bien
nium,vel minus,vel ſi facta ſit ad maius tempus,dũ-
modo non ſit facta ad decenniũ,vel vltra,& nõ ſit ap
poſitũ pactũ de non expellendo, ꝙ ſtatim poſſit ex-
pelli colonus,vel inquilinus,niſi ſoluat integrã pen-
ſionem vĩ eſſe dubium.nã cũ de iure ceſſante pacto
& ꝯſuetudine ſolutio penſionis dẽat fieri in fine triẽ-
nij,vt eſt gl.in d.l.edem.in fi. & inferius etiã tangeĩ.
& facit,qđ hĩ in l.qui hoc anno.ff.de ver.obli.vĩ, ꝙ
non dẽat dici in mora ipſe ꝯductor ante finem trien-
nij.cum interim videat habere exceptionẽ. ꝑ id, qđ
hĩ in l.j.in fi.ff.qñ dies lega.ce.& in l.lr̃a.ff.ſi cer.pe.
& per ꝯñs vĩ, ꝙ non debeat poſſe expelli. licèt non
ſaluat penſionem ante finẽ triẽnij. doctores illud cõ
trarium non tangunt,nec etiã glo.¶ Sed tenẽdo opi.
cõem gloſſarũ,& doct.de qua.ſ.dixi potes dicere du
plicem viam poſſe cõſiderari reſpectu locationis,vna
eſt.Si vult agere in iudicio ad pẽſionẽ.tũc nõ poterit,
niſi ad finem termini, & ſic procedit ratio in oppo-
ſitum facta, & ꝑ hoc etiam. qa dẽt prius impleuiſſe
locator ꝯ̃ctum ex parte ſua, & ſic paniẽtiam ꝓſtitiſſe
ipſi cõductori ꝑ tp̃s locationis,ar.l.Iulianus.§.offer-
ri.ff.de act.emp. Alia via eſt ſi vult expellere ꝯducto
rẽ, qa ad requiſitionẽ eius nõ ſoluit integrã penſio
nem, & tunc vĩ ꝙ iſta via nõ poſſit vti etiã ante finẽ
termini ꝑ ea,quæ hñr in d.l.edem.a contrario ſenſu.
C.loca.Iſta tñ ſaluatio nõ vĩ ꝓcedere ſine dubitatio
ne ꝓpter rõnẽ ſuperius tactã, qa ſi cõductor non te-
netur ſoluere,niſi in fine termini nõ dĩ eſſe in mora
in non ſoluendo ꝑ id qđ.ſ.dixi,& ꝑ ꝯñs non vĩ ꝙ ſit
iuſta cã expellendi,ſi ante terminũ non ſoluit, & iõ
mihi vĩ,ꝙ aliter ſit dicendũ. nã aut conductor nõ eſt
in re

in re locata,vel ſi eſt intrauit illam ignorante, vel cō
tradicente locatore,& hoc caſu puto,ꝙ ſi non eſt in
re locata locator non poſſit petere penſionem, & q̇a
nondū impleuit ꝯtractū ex parte ſua.d.l. Iulianus.§.
offerri.¶Si aūt ſit in ipſa re locata locatore ignoran-
te,vel contradicente,vr̄ ꝙ poſſit expelli,q̇a tunc lici-
tè non eſt ſecutus detentationē ar.l. ſi ex ſtipulatio-
ne.ff.de acqui.poſ.& intellige qn̄ intrauit cōtradicē-
te locatore nō tn̄ animo ſpoliandi dn̄m poſſeſſione,
ſed ſolum animo q̄rendi detentationē virtute loca-
tionis,quia tunc non ſolū detineat, & nō poſſideat.
l.j.C.cōia de vſuca.& l.cū plures.§.edē.ff. loc.iō ſic
pōt expelli. ſecus ſi intraſſet animo q̄rendi poſſeſſio-
nē,& interuertendi poſſeſſionē ipſi locatori. q̇a tūc
non poſſet expellere,niſi hoc faceret incontinenti:&
non ex interuallo in l.colonus.ff.de vi,& vi ar.& l.j.
C. vnde vi.& s̄.de reſt.ſpo.c.olim.aut conductor eſt
in re locata de conſenſu expreſſo locantis,& ēt taci-
tè,vt quia locatore ſciēte,per id qđ hr̄ in l.minus in-
ſertus.C.de acqui.poſ.& hoc caſu non puto,ꝙ poſſit
expelli,licèt non ſoluat penſionē añ finē termini.q̇a
ex quò ſolum tenetur ſoluere in fine termini non vr̄
eſſe in mora ſi ante non ſoluat,& ꝑ ꝯn̄s non vr̄, ꝙ ſit
iuſta cauſa expellendi eū,licèt tunc non ſoluat inte-
grā penſionē.nec obſt.d.l.edē. a contrario ſenſu. q̇a
vr̄ intelligenda eſſe ſ͞m p̄dicta.ſcilicet,qn̄ ignorante
locatore,vel contradicente ingreſſus eſt rē locatā ip-
ſe ꝯductor:aliàs vr̄ eſſe ſecus,ꝑ ea q̄ ſuperius dixi,qđ
tene menti,q̇a iſtud non reperio declaratum,ꝑ doc.
vel ꝑ gl.& p̄dicta ꝓcedunt,niſi actum eſſet expreſſe,
ꝙ ſtatim integra penſio dēt ſolui. q̇a tunc ſi noua ſol
ueret,ſatis puto,ꝙ poſſet expelli conductor ſi nō ſer
25 uaret ꝯuētionē,& ſic etiā pōt intelligi.d.l.edē. ¶†In
gl.fi.in fi.An aūt poſſit in iſtis caſibus propria autori
tate cōductor expelli a locatore.dicit Io.An. poſt In.
ꝙ ſic,q̇a colonus habet ſolam detentationē,facit,qđ
hr̄ in l.j.C.cōia de vſuca.& in l.cum plures.§. hęred.
ff.eo.& in l.ſi duo.§.cum inquilinus.ff. vti poſ. & iō
poteſt ab illa tali detentatione expelli eā ſubſiſtente,
nec eſt licitum colono, vel inquilino reſiſtere ipſi do
mino,vel locatori.ff.de vi,& vi ar.l.colonus,qđ intel
lige antecq̄ intrauerit poſſeſſionē ipſius locatoris. nā
aliàs ſi interuertiſſet non poſſet dn̄s expellere eum
ex interuallo, ſed ſolum incontinenti.d.l. colonus,
& ſuperius tetigi. & p̄dicta procedunt in colono, &
inquilino tꝑali,ſecus in perpetuo, vel qui conduxit
ad nō modicum tp̄s,q̇a iſte hēt vtile dn̄ium.l.j. & ij.
ff.ſi ager vectiga. ideo iudicis autoritate debebit ex-
pelli.facit,qđ hr̄ in l.Iulianus.C.de fun.patrimonia-
libus.li.xj.& ideo dicebat do.Ant.Doc.hic dicere in
emphyteuta.refert tn̄,ꝙ gl.iuris ciuilis vult cōtrariū
26 in l.ij.C.de iure † emphyteutico.Bart.autem ibi di-
xit,vt etiam tangit hic do.Ant.ꝙ ēt emphyteuta non
poterit expelli propria autoritate, ſed bn̄ poterit tur
bari propria autoritate ab ipſo locatore ꝑꝑ ciuilē poſ
ſeſſionē q̄ habet ipſe locator. Sed de ipſo emphyteu
ta,an poſſit expelli propria autoritate.dic,vt tāgetur
in c.ſequenti.vbi tangit gl.pen.& ibi tangetur ſuper
ea.& attende,ꝙ non eſt verum,ꝙ Io.An.hic aliquid
dixit de emphyteuta, ſed de conductore ad modicū
tp̄s poſt quem dixit expelli non poſſe propria autori
tate ſaluo tn̄ eo,qđ habetur in c.ſeq.ſ͞m eum. ¶Item
aduerte,q̇a qđ dixi.s̄.in conductore ad modicū tem
pus,vt poſſit in caſibus hic poſitis expelli propria au-
toritate.Idem dixit In.in additione, in commodata
rio,& precario rogante. quia tales etiam non habēt,
niſi meram detentationem,& ideo propria autorita-
te poſſunt expelli.& per hoc etiam eis non datur in-
terdictum ſi expellātur, niſi iam interuertiſſent poſ-
27 ſeſſionem dn̄o.d.l.colonus.ff.de vi,& vi ar.¶†An au
tem ſi conductor ad modicū tp̄s feciſſet aliquas ex-
penſas neceſſarias poſſet reſiſtere domino volēti eū
expellere ſi non reficit ſibi expēſas,& videtur quod
ſic per ea quæ no.in d.l.colonus.ff.de vi,& vi ar.& q̄
habētur in tex.iuncta gl.¶ An autem extra caſus po
ſitos in litera etiam non ſubſiſtente caſu de quo pro
ximè dixi poterit inquilin⁹, vel colonus reſiſtere ne
expellatur.dicit.d.Pe.hic,ꝙ ſic per iſtum tex. a con-
trario ſenſu,& præcipuè, qn̄ conductori fuerunt ob-
ligata bona ipſius locatoris, & ꝯn̄r ipſa res locata ꝓ
obſeruantia contractus,per id,qđ no. Bar. in l.inter
emptorem.C.eo.& in l.qui fundum.ff.eo.vbi dicit,
28 ꝙ † conductor pōt expelli per emptorē qui emit rem
a locatore,cum emptor non teneatur ſtare ipſi con-
ductori,vt patet in d.l.emptorem. qđ intellige verū
ſ͞m do.Pe. niſi conductor haberet bona locatoris ob
ligata,& ꝯn̄r rem locatam,voluit Ba.in d.l.emptorē.
& in præal.l.qui fundū.vel niſi eſſet cōductor ad nō
modicum tp̄s.quia talis hēt ius in re.vt patet in l.j.&
& ij.ff.ſi ager.vectig.& ſuperius eſt dictum . ideo tūc
non poſſet expelli per emptorem qui ſolum potuit a
domino ius directū emere,cum illud ſolum haberet,
ꝑ id,qđ hr̄.ı̄.de iurepa.ꝙ aūt extra gl.dicit Io.An.hic
qđ iſtorum litera dicit locatorē propter neceſſitatē ha
bitationis,vel refectionis poſſe conductorem expel
lere. ꝓcedit,qn̄ illa neceſſitas inhabitandi, vel refectē
di p̄uidere non potuit.aliàs ſecus,per id, qđ hr̄ in c.
j.de ſeruis non alie.& in l.ſi quis domum.§.j.ff. e.ti.
29 & facit,qđ no.in l.edem.C.e.ti.†Item, ꝙ dr̄ hic fieri
debere remiſſiones mercedis pro reſiduo tpe,intelli-
ge verum, niſi in aliqua parte domus congrue poſſit
habere commoditatem ſine magno incommodo.nā
modicum incōmodum pati dēt.l.habitatore.cum ſe
30 quēti.ff.e.ti.& l.ſi merces. §.ſi vicino. e.ti. ¶† Quid
ſi conductor eā non ſubſiſtente repellit̄.dic,ꝙ tenebi
tur locator conductori ad intereſſe,& ad dānū eius.
31 l.qui inſulam.ff.loca.¶†An aūt conductor aliqua eā
ſubſiſtente poſſit dimittere rem conductam ante fini
tum tp̄s locationis.dic,ꝙ ſic ſubſiſtente ligitima cau
ſa,dum tn̄ ſoluat penſionem ꝓ rata tpis ꝓ qua inha-
bitauit.l.dn̄i horreorum.§.qui contra.ff.eod.& l.j.in
prin.§.ſi penſio.cum ibi no.ff.de migrando.& d.l.ha
bitatores.cum.l.ſe.Dicebat Inn.hic,ꝙ ſi locator tur-
bat colonum, vel inquilinum poterit celeri pn̄ia oīa
purgare antecq̄ interſit ipſius coloni,vel inqlini, nec
nocebit paucorū dierū mora.l.ſi in lege.§.ſi colonus.
32 & §.ſi dn̄s.ff.e.¶ †An aūt,qn̄ inquilinus expellit̄ te-
neat̄ ipſe locator dare aliam domū ſibi ad habitādū.
tangit hic d.Flo.& concludit, ꝙ non:ſi iuſte expellit̄,
ſecus,qn̄ ex cauſa nō pōt inquilinus inhabitare, all.
l.cū in plures.& l.ſi quis domū.in prin.ff.eo.dicit tn̄
ꝙ ēt,qn̄ expellitur inquilinus,ꝙ ęquius eſt,ꝙ dēt ſibi
alia domus ꝑ locatorem ſi p̄t ar.dictarū.ll.¶Sed ad-
uerte,q̇a vr̄, ꝙ qn̄ expellit̄ in duobus caſibus vltimis
hic poſitis non vr̄,ꝙ teneat̄ ſibi locator dare alienam
domum eū ꝑꝑ culpā inquilini ipſe expellat̄.& ſic nō
vr̄ eſſe ęquum aliā domū ſibi dari: imo ēt vr̄, ꝙ non
dēat fieri remiſſio mercedis in iſtis duobus caſibus ꝓ
reſiduo tpis,vt tetigi ſuꝑ gl.in verbo,ꝑuerſe,licèt ali
q̄ ꝯ̄, vt ibi etiā dixi.Sed ꝓ dicta opi.ꝙ non dēat etiā
fieri remiſſio.facit,q̇a aliàs in ꝯn̄tiam teneret̄ dare lo
cator aliā domum ad inhabitādū ſi dēt fieri remiſſio
mercedis,ꝑ id,qđ hr̄ in l.habitatores. & in l.ſeq.ff.
eo.aliàs non poſſet euitare remiſſionem,argu.legum
præal.iniquum enim eſſet,ꝙ teneretur dare aliā do-
mum ad inhabitandum, ex quò propter culpam ex-
pellitur

pellit ipſe inquilinus,& ideo vſq; in ꝯſtiam non dẽt
fieri remiſſio mercedis.ar.l.q̃ ſub conditione.§.ſi q̃s.
ff.de cond.ir.ſt. vbi aũt inquilinus ſine culpa ſua ꝑ
aliquam cãm expellit, vt in primis dictis caſibus hic
poſitis. tunc bñ dẽt ſibi dari alia domus ad habitãdũ
æquè idonea , ſi dñs vult ꝙ non fiat remiſſio merce-
dis.& ꝓpterea ſi ex iuſta cauſa ipſe inq̃linus recedit
d.l.habitatores.cum l.ſeq.ff.eo. & facit,qđ hř in d.l.
33 cum in plures.& in l.ſi quis domum. ¶†Deterius tã
git hic Io.An.poſt In.quo tempore dẽt penſio ſolui ,
& concludit, ꝙ ſi hoc ſit determinatum per pactum,
ſeu conuentionem partium, vel per conſuetudinem
aut ſtatutum loci.tunc tale tp̃s debet attendi, aſs ceſ
ſante pacto,& conſuetudine, ac ſtatuto, dicit,ꝙ in fi-
ne tp̃is locationis dẽt ſolui. q̃a in dubio, qđ minimũ
eſt inſpici dẽt.l.ſemper in ſtipulationibus. ff. de reg.
iur.in obſcuris.libr.vj.& idem dicit in eo,qui ꝓmit-
tit aliquid in annum,vel diem certum,vt in kalẽ. vel
in nundinis,vel ſcilicet annis.x.quia ſemꝑ finis tp̃is
inſpicitur.l.qui hoc anno.& l.eũ qui kalen.ff.de ver
bo.obli.& l.ſi in annos.ff.de cõdi. & demõ. & hoc ,
qñ eſt vnicum debitũ,ſecus ſi eſſet debitum annuũ ,
q̃a tunc debet fieri ſolutio in principio cuiuſlibet an
ni.l.j.C.qñ dies le.ce.qđ procedit tam in legatis,q̃ in
ſtipulationibus,licèt aliqui aliter dicant, & non bñ ,
vt notatur in l.qui hoc anno.vbi de materia per Bar.
& per gl.& Doc.in d.l.j.qñ di.le.ce. & aliquid ẽt de
materia in c.ꝓuenit.ſ.de arbi. Vnde ꝯſueuerunt da-
ri verſus . Annua ſi debes tunc recipere caput anni .
Anno ſi debes in fine teneberis anni.& qđ dixi.ſ.pẽ
ſionẽ debere ſolui in dubio in fi.tp̃is,procedit in lo-
34 catione rerum de quo per gl.in l.edẽ.C.eo.¶†Quid
autem in eo qui locauit operas ſuas,an debebit ſolui
ſalarium,vel penſionem in principio,an vero in fine
temporis,ſiue loquamur de famulo locãte operas, ſi
ue de aduocato,ſiue de procuratore,ſiue de alio lo-
cante operas ſuas.allegat,qđ hř in l.j.C. de ſuffra.&
per.C.de poſtu.l.quiſquis. q̃uis ſm eum aliqui dicãt
contrarium in aduocato,videlicet, ꝙ abſente petere
poſſit ſalarium,per id,quod hř in l.properandum.§.
illo.C.de iudi.& in l.j.§.in honorarijs.& §. diuus.ff.
de varijs,& extraor.cog.¶Sed dicit Inn.ꝙ ſi illa iura
bene ponderentur hoc non probant, & debent intel
ligi ſm eum in ſpõte oblato,vel oblato ab initio. vel
ex forma conuentionis.Fallit in aduocato vbi eſt ſpe
ciale,ꝙ in principio temporis ſolui debẽt. l. per hãc.
C.de aduoca.diuer. iud.Et prædicta ꝓcedunt ſm Io.
An.niſi aliud dicatur ꝓpter conſuetudinem,vel aliã
iuſtam cauſam,vel niſi aliud ſit actum,& per hoc in-
fert,ꝙ ſi quis mercedem magiſtrorum,vel penſiones
domorum alicui locauit,vel promiſit,ſpectãdum eſt
tp̃s quo ſolui debent tales mercedes, vel penſiones:
l.nec ſemel.§.j.ff.qñ dies le.ce.& de materia in Spe.
de ſal.§.nunc de procura.in fi.& in Specu.de loca.§.
poſtq̃.ver.ſed q̃ritur,qñ.& §.ſequiť.ver.ſed,qñ.vbi ẽt
Spe.concludit, qđ in locatione rerum in dubio dẽt
ſolui in fine termini penſio,tñ ſi ante non ſit ſolutio
põt conductor expelli,per ea q̃ habentur, & no.in l.
ædem:C.eo.& iſta videtur eſſe communis opi.vt te-
tigi ſuper gl.pe.Sed,an de iure procedit ibi plenè di-
xi.Sed do.Pe.hic poſt Bar.in l.j.§.diuus.præallegata
aliter dixit.nã dicit,ꝙ aut loquimur in locatione re-
rum,& tunc ſi quæritur quo tp̃e ſolui debeat pẽſio,
vel ſalarium in locatione operarũ,tũc cõcludit,ꝙ aut
debetur ex contractu,aut ex legis diſpoſitione.Sed ſi
ex contractu,tunc debet inſpici id,ꝙ actum eſt inter
partes arg.j.de re.iur.cõtractus.li.vj. ſi vero illud nõ
appareat,debet inſpici,qđ veriſimiliter videtur fuiſſe

actum, puta ſi aliquis locauit operas ſuas ad facien-
dum certum ædificium,& non eſt potens ad illud fa
ciendum,niſi ſoluatur ſibi ſalarium conuẽtũ in prin-
cipio,vel ſaltem certa pars ſingulis menſibus,& tunc
videtur,& præſumitur eſſe actum, qđ in initio tẽpo-
ris ſoluatur,vel ſaltem in ſingulos ẽmſes certa pars ,
arg.eorum,q̃ hñr in l.ſi vero remunerandi.§. fi.ff.mã
da.& eius,qđ hř in l.ſemper in ſtipulationibus.ff.de
reg.iur.lib.vj. & ſimiliter ſi ex aliqua ꝯuentione poſ-
ſet veriſimiliter apparere,ꝙ voluit ſoluere in fine, tũc
dicto tp̃e fiat reſolutio. in dubio aũt ceſſantibus co-
niecturis in fine debebit fieri ſolutio, per ea q̃ hñr in
dicta regula, in obſcuris.de reg.iu.lib.vj.in præalle.
l.qui hoc anno.Si aũt debeať ſalariũ ex diſpoſitione
legis,vł ex ꝯuẽtione q̃ ſuccedit in locũ diſpoſitionis
legalis, vt contingat in aduocato iuxta no. per gloſſ.
in l.fori.C.de aduo.diuer. iudi. & tunc ſi vnica ꝓſta-
tio eſt fienda ſolui debet in prin.per ea , quæ hñr in
d.l.j.C.de ſuffra.Si vero ſit fienda ſolutio annua.tũc
in princ. cuiuſlibet anni dẽbit fieri.l.poſt duos.C.de
aduoca.diuer.iudi.& ſic patet ſi bene cõſideres, ꝙ in
ſalario aduocati.Inn.tenuit contra gl.Accu. qui vo-
luerunt , ꝙ in prin. debeat fieri ſolutio.Sed Inn. vo-
luit contrariũ,vt ſ.dixi,& pro Inn. multum facit d.l.
j.C.de ſuffrag.non violando illam, cum glo.ibi nitať
r̃ndere.vnde in foro ciuili,ꝙ Bar. etiam ſequitur opi.
gloſſarum vř , ꝙ ſeruanda eſſet opinio gloſſarum iu-
ris ciuilis,niſi cõſuetudo,vel ſtatutum aliud inducat.
& pro hoc etiam facit , quia in interpretatione iu-
ris ciuilis,per id ꝙ legi.& nota.in ſimili in,c.vt cæte-
rum.ix.diſt.& de materia etiam poſuit Spec.in ti.de
ſala.§.ſequiť.in ꝑalle. ver.ſed qñ.ad id autẽ ꝙ dictũ
eſt in locatione rerum fieri debere in dubio ſolutio-
nem in fine termini alle.domi.Pe.hunc tex.in q̃tum
dicit remiſſionem fiendam pro reſiduo temporis, &
non dixit reſtitutionem fiendam ẽt pro reſiduo tem-
poris.¶Vlterius per hunc tex.dicit Io. An. poſt Inn.
ꝙ ſicut terminus hominis interpellat pro homine. l.
magnam.C.de contrahen.& cõmit.ſtipu.ſic etiã ter
minꝰ ſtatuꝰt a iure hoc ꝓbať.& c.ꝓximo.nã,vt hic pa
35 tet nõ † ſoluens canonẽ infra terminũ a iure ſtatutũ
eſt in mora ſicut ille q. non ſoluit.j̃.tp̃s ſtatu ſi ab ho-
mine.d.l.magnam.Idem in ele. de conceſ. præbẽ.c.
36 ij.ſ.de elec.ne pro defectu.& ſic patet, ꝙ † mora cõ-
trahitur per lapſum diei appoſiti ab homine, vel a iu
re ſimiliter etiã per lit.ꝯteſt.factã contra debitorem.
l.nemo in fi.ff.de uer.obli.quinimo etiam contrahiť
per interpellationem factam cõgruo tempore,& lo-
co.l.ſi ex legati cauſa.ff.de ver.obl. dummodo intel-
ligat,vel intelligere debeat ſe fortè debitorem.l.ꝙ te.
27 ff.ſi cer.pet. Quid autẽ † ſit mora,& quis ſit effectus
eius habeť in tex.& gl.in l.moram.ff. de vſur. & per
Hoſt.in ſumma de vſuris.§.ex quibus cauſis. ver.mo
ræ.& j̃.de reg.iur.mora.li.vj.& aliquid de materia tã
git Inno. qui etiã tangit aliquos effectus moræ:nam
vnus eſt, ꝙ facit debitorem teneri quanti res pluri-
mi fuerit tempore moræ.l.in hac ff.de tribu.l.uinũ.
ff.ſi cer.peta.Item facit in actione perſonali quem te
neri de caſu fortuito etiam ſi eodem modo eſſet res
petitura penes creditorem.l.cum res.§.fi.ff.de leg.j.
& no.per gl. in c.ij.ſ.de depo.in cõuento autẽ actio
ne reali reccurendum eſt ad notata.in l.ſi verberatũ.
ff.de rei ven.Item in alijs effectibus,quia facit quem
teneri ad fructus in cõtractibus bonæfidei.& etiã in
ultimis uoluntatibus, quæ in hoc ſapiunt naturam
actionis bonæfidei.l.mora.§.in bonæfidei.ff.de vſur.
& in l.minorum.C.in quibus cauſis reſtitutio nõ eſt
neceſſaria.Idem in actionibus ſtricti iuris ſi petan-
tur,

tur,qđ eſt,vel fuit agentis.l.videamus.§. infamia.ff.
de vſur.alle.in ꝯtractibus ſtricti iuris ſolum a tp̄e lit.
cõteſt.veniunt fructus.l.eum ſeruis. in prin.ff.ſi cert.
38 pet.de quibus effectibus hic latius ſequit̄ Inn.¶†Itē
aduerte,q̄a dixit hic do.Pe.ꝙ licèt cõductor,vel em
phyteuta non ſoluens debitum canonem intra tem-
pus de quo eſt dictum cadat a iure ſuo , tñ ſecus eſt
in contractu cenſuali,vt eſt tex.ꝯiuncta gl.& non eſt
alibi in c.ꝯſtitutus.ſ.de re.diui.& in quo differat cõ-
tractus cenſualis a contractu emphyteutico ibi tan-
gitur,& plenè dixi in c.ad aures.& in c.ad audiētiā.
ſ.de reb.eccl.non alie.dixit etiam do.Pet. per id,qđ
hic dr̄ in ſecunda parte in pe.caſu. ꝙ ſi conſtitui ali-
quem ꝓcura. qui ex poſtfacto effectus eſt prodigus
malorū morū imitator,ꝙ ex hoc intelligit̄ tacitè re-
uocatus, ꝓ hoc bñ facit,qđ hr̄ in l.ſi cum cornelius.
ff.de ſolu.Secus ſi eſſet peruerſę cõditionis tp̄e quo
conſtituit̄ ꝓcurator,& conſtituens hoc ſciret,q̄a tūc
ſibi imputet̄.arg.iſtius tex.a ſenſu contrario,& bene
facit,qđ hr̄ in l.ſi is a quo.§.fi.ff.vt in pe.le. dixit ēt
hic do.Pe.qđ quando expellitur emphyteuta in ca-
ſu permiſſo a iure,ꝙ perdit melioramenta , & etiam
expenſas factas,ſecus,qñ expellitur colonus, quia ñ
debet perdere expenſas neceſſarias factas per eum ,
vt no.gl.in §.ſi vero quis in auth. de alie. & emphy.
col.ix.& facit,ꝙ hr̄ ī l.colono.ff.de vi & vi,& a .l.co
lonus.ff.eo.Dixit etiam per iſtum tex. inquantum d
cit in principio,ꝙ propter diminutionem emolumē-
ti fit diminutio oneris pro rata.ad ꝙ facit,qđ hr̄ in l.
plautius.ff. de condi. & demõ. ꝙ idem vr̄ ſi vendidi
duas domos pro vno prætio: ſi non poſſim alteram p̄
ſtare,ꝙ fieri debet remiſſio prętij pro parte , & ſic ꝓ
alia parte debet ſolui tradendo aliam domum:tñ cõ
trarium tene,per id,qđ hr̄ in l.qđ ſi vno. ff. de in di.
adiect.vbi vr̄,ꝙ ex quò vnica fuit emptio ꝓ vno præ-
tio , niſi tradatur vtraque non tenetur emptor ſolue-
re aliquam partem prætij . Et intelligo hoc dictum,
qñ non perijt aliqua domus,aliàs ſi perijſſet ſine cul
pa vendentis ſi emptio erit perfecta quò ad conſen-
ſum partium periculum interitus ſpectat ad empto-
40 rem.l.j.C.de pericu.& commo.rei vend.¶†Vltimo
tangit hic do.Pe.quæſtionem, q̄ diſputauit Bar.quæ
incipit,publicanus,in qua in effectu quęrit quid ſi pu
blicanus emit a communitate pedagium,& etiā fru
ctus reddit, & prouentus qui percipiant̄ , & percipi
poſſunt ex pedagio,& etiam ex edificijs, & molendi
nis ipſius communis pro mille florenis vſq; ad.x.an-
nos ſoluendo quolibet anno pro rata dictæ q̄titatis,
quid iuris ſi contigat,ꝙ propter guerras nil potuit ꝑ-
cipi ex pedagio,nec ex molendinis propter inunda-
a tionem aquarum, an debebit fieri remiſſio [a] tempo-
re quo nihil erat perceptum,& dubium facit, q̄a vr̄,
ꝙ non.nam,ex quò fuerit facta emptio vr̄ periculum
ſpectare ad emptorem.l.j.C. de picu. & cõmodo.rei
vend.in contrarium facit,q̄a vr̄ fuiſſe potius locatio,
ex quò aliquid debeat ſolui annuatim,cum id ſit pro
priè de natura locationis,vt in l.j.C. de iure emphy-
teutico.per gloſ. & dato,ꝙ eſſet emptio vr̄,ꝙ talis ꝯ-
ctus ſit ſimilis locationi.& ideo vr̄, ꝙ fieri debet re-
miſſio ſicut in contractu locationis, vt hic probatur,
& in dicta quæſtione,vt refert hic etiam do.Pe.& fi-
naliter concludit , quòd cum dubitatur de qualitate
contractus,an ſit emptio,vel locatio,dēt attendi quā
titas pretij.& qualiter fiat ſolutio.per id,qđ not.in l.
j.§.j.ff.de ſuperficiebus.& ī d.l.j.C.de iu.emphy.&
ideo etiam ſm̄ cum ſi ſolutio pretij debet fieri annua
tim debet fieri remiſſio.¶Nec ob. ꝙ ſit cõtractus lo-
cationis,& per cõſequens debet fieri remiſſio.¶Nec
ob.ꝙ vſi ſunt contrahētes verbo,emo,quia lato ſum
pto vocabulo conductor etiam appellatur emptor ,
quia videtur quodammodo emere id, quod condu-
xit.l.ſi hi.coniūcta gl.C.locati.& l.cęſar. & l.dotem.
de publi.& ſic non vr̄ abſonum, ꝙ attēta qualitate di
cti contractus ſumatur verbum,emi,pro conduxi.ſ-
cit,qđ hr̄ in l.inſulam.ff.de præſcrip.verb.Nec ob.ēt
ꝙ vſi ſunt verbo pretio:ꝙ vr̄ cõuenire emptori.l.inter
partem.§.ſine pretio.ff.de contrahen.emp.q̄a reſpõ-
det,ꝙ etiam poteſt conuenire contractui locationis.
l.qui inſulam.§.qui eđem.ff.eo.ti.& no.Azo.in ſum
ma.C.locati.circa prin.in j.col.Secus dicit ſi ſimpli-
citer emiſſet publicanus pro mille florenis non diſtri
buendo ſolutionem pro rata annuatim.ſed ſolū ſim-
pliciter emendo pro mille.quia tunc ſm̄ eū eſſet em-
ptio,ex quo ſolutio nõ debet fieri annuatim.ſed vni
ca tantum.& ideo non debebit tunc fieri remiſſio ali
qua, quia cenſetur emiſſe poteſtatem percipiēdi red
ditus ex pedagio,& ex molendinis. & ſic quodāmo-
do quandam ſpem,ſicut iſte qui emit iactum rhetis .
ideo ſi nihil percipiatur non fiat aliqua remiſſio ꝑ id
qđ hr̄.in l.ſi iactum.ff.de acti.emp.& l. nec emptio.
ff.eo.& cum iſta concluſione tranſit hic d. Pe. ¶Nec
ob.etiam prædictis ſcđm Bar.ſi dicat̄, ꝙ vnica eſt cē-
ſenda emptio pro vnico pretio in quęſtione prędicta,
licèt ſolutio pretij ſit diuiſa per tempora.per l.cum ſi
ne præfinitione.ff.qñ dies le.ce.quia reſpondet , qđ
illud eſt verum in vltimis voluntatibus,vel in obliga
tionibus ſimplicibus. ſecus in obligationibus reſpe-
ctiuis , & eſt obligatio deſcendens ex contractu em-
ptionis, & ꝯductionis.nam tunc diſtributio pretij vr̄
reſpectiuè fieri ad res,per id,qđ hr̄ in l .ędiles.§. ſi.co
niuncta gl.ff.de ędil.edic. & cum dicta q̄ſtione Bart.
tranſit hic do.Pe.vt p̄dixi.¶Sed aduerte,quia deter-
minatio Bar.non eſt ſine dubitatione. nam ſcđm cū
intelligitur eſſe empta perceptio redditū, vt ipſe tā
git in dicta quæſtione,& in l.cotem ferro.§.fi. de pu-
bli.& ſic videtur,ꝙ ex quò empta intelligitur perce-
ptio redditunm videatur in effectu empta ſpes per-
cipiendi redditus.& ſic vr̄, ꝙ ſi non percipiūtur illud
cedit ad damnum ipſius emptoris per l. nec emp. ff.
de contrahen.emp.facit,qđ hr̄ in l.ſi iactū.ff.de acti.
emp.& hoc eſt clarum ſcđm eum ſi pro vnico pretio
fuiſſet acta emptio, nec fuit diſtributa ſolutio annua
tim. tamen idem videtur dicendum , qñ etiam facta
eſt diſtributio,quia nihil repugnat,ꝙ non poſſim eme
re perceptionē reddituum plurium annorum dando
quolibet anno tñ,vt eſt tex.iuncta.l.Pompo.ff. qui-
bus modis vſusfructus amit.iuncta gl. in verbo omit
ti.quæ incipit.Sed qd nocet.& iõ vr̄,ꝙ periculū ſit ,
ꝙ qñ ſolutio fienda eſt annuatim in dubio debet iudi
cari contractus locationis per gl.in l.j.§.j.ff. de ſuper
ficiebus,& in l.j.C.de iure emphy. q̄a illud poſſet ꝓ
cedere in caſu dubij:puta ciuitas ſimiliter cõceſſit pu
blicano pedagium,& redditus qui percipient̄, & ꝑci
pi potuiſſent ex illo , & ex molendino per tp̄s.x.an-
norū pro pretio mille ducatorum,ſoluēdo annuatim
pro rata.nam tunc cum ſimpliciter ſit facta cõceſſio,
nec apparet,an facta fuerit vendendo, an vero locā-
do.tunc bñ põt dici eſſe dubium, an intelligat̄ fuiſſe
emptio,an vero locatio,ideo tunc ꝓcedit dictū Bar.
ꝙ propter ſolutionem fiendam annuatim p̄ſumat̄ lo
catio,idem vr̄ poſſe dici,qñ in cõtractu fuiſſet dictū,
ꝙ communitas vendidit, & locauit pedagium , vt ſ.
quia tunc non poſſet etiam eſſe ſimul locatio,& vē-
ditio oportet alterum dictorum verborū impropriari
ex mente partium.& ideo in dubio tunc poterit dici
ꝙ impropriabit̄ verbum,vendidit,per rationem Bar.
& per

a fieri remiſſio. Ad de. hic do. And. ſic.in vij. colū. ver. quid ſi cõduxi pedagiū. nu. 26.

& per id,qđ hr̃ in l.cęſar.ff.de publi.Sed,qn̄ ſimplici
ter vendit pedagiũ, & redditus ipſius pedagij. tunc
ex verbis clare patet,ꝙ eſt venditio. & ideo non indi
gemus alia interpretatione. arg.l.ille,aut ille.§. cum
in verbis.ff.de leg.3.& per hoc non obſtat.gl.in d.l.
j.§.j.de ſuperficiebus.& eſt.l.j. C. de iure emphy. &
debet intelligi,qn̄ eſt dubium,an ſit locatio,vel ven-
ditio.ſecus vr̃,qn̄ ſumus certi,ſicut vr̃ eſſe in propoſi
to,ex quò ſimplr̃ publicanus emit ipſum pedagium.
¶ Item non ob.ſi dicatur,ꝙ licèt ſit emptio debet iu
dicari ſm̃ naturam locationis cui aſſimilat̃. per l.j.§.
ſi quis ſeruum.ff.depo.quia ibi loquitur,qn̄ eſt con-
tractus innominatus,q bñ dẽt iudicari ſm̃ naturã cõ
tractus noĩnati cui aſſimilat̃.Sed hic agimus de con-
tractu noĩato emptionis qui habet ſuam ſpecificam
naturam.ideo non expedit,ꝙ iudicet̃ ſm̃ naturam al
terius contractus.Et per ꝓdicta vr̃,ꝙ deciſio Bar.non
ſit ſine magna dubitatione,de quo ẽt tetigi in l.cotẽ.
41 §.fi.ff.de publi.¶ †Iuxta ꝓdicta tangit hic do.Pet. q̃d
ſi vendunt̃ fructus pluriũ annorũ pro vno pretio non
diſtributa ſolutione per annos.Sed ſimplr̃ pro certo
pretio,de quo tetigit Bar.in d.l.cotẽ.§.fi. & conclu-
dit, ꝙ aut venditur ius vſusfructus pro certo tempo-
re.& tunc clarum eſt periculum ſpectabat ad empto
rem ſi aliquo tp̃e non percipiuntur fructus ꝑ l.j. C.
de peri. & commo.rei vend. aut vendit̃ ꝑceptio fru-
ctuum.& tunc ſimiliter erit periculum ementis per.
d.l.nec emptio.ff.de contrahen. empt. qñq; emũtur
fructus vſq; ad certum pro certo pretio. & tunc dicit
Bar.ꝙ aut exprimitur certa quantitas fructuum,puta
ſi emerentur.x. corbes frumenti naſcituri ex tali fun
do. & tunc ſi pauciores naſcerentur fiat remiſſio ꝓtij
prorata.l.ſi debitor.§.j.ff.de contrahen.emp.aut vẽ-
dunt̃ fructus futuri ex certo fundo pro pluribus an-
nis pro certo pretio nõ determinata q̃titate fructuũ.
& tunc dicit, ꝙ aut ipſe emens propria autoritate ha
bebat percipere dictos fructus ex forma contractus
& tunc cẽſebitur eſſe emptus vſusfructus ipſius fun
di,ideo ſpectabit periculũ ad emptorem.per id,qđ ſu
perius dixi,aut debebat accipere de manu vẽdentis.
& tunc vr̃,ꝙ non cenſeat̃ emptio vſusfructus.& ideo
vr̃ pro rata debeat fieri remiſſio.facit ad prædicta,qđ
hr̃ in l.ſi quis ita.cum gl.ſua.ff.de vſufru. aut non ap
paret ex forma contractus, an emptor habeat perci-
pere propria autoritate.& tunc dicit, ꝙ ponderanda
ſunt verba.Nam ſi dictũ fuit vendo tibi fructus ſi qui
percipiant̃,vr̃ vendi ſpes,per id,qđ hr̃ in ſimili.in l.ꝙ
ſi in venditione.ff.de hęre.vel act.ven.aut ſimplr̃ vẽ-
dunt̃ fructus futuri.& tunc dicit, ꝙ ſi omnes fructus
vendunt̃, vr̃ tacitè agi,ꝙ emptor illos percipiat ꝓpria
autoritate.& ſic vr̃ vſusfructus eſſe venditus. ſecus ſi
pars vſusfructus fuit vendita, quia tunc vr̃ agi in du-
bio,ꝙ percipiat de manu vendentis.per id, qđ hr̃ in
l.defuncta.§.fi.ff.de vſufru. Quid autem ſi quis emit
fructus unius anni tantum.dic,ꝙ hoc caſu attẽdi de-
bent verba, quia ſi dicatur, ꝙ talis emit fructus talis
anni erit emptio.Si autem dicatur,ꝙ cõduxit fructus
talis anni,erit conductio.per id,qđ habetur in l. qui
ſaxum.ff.de dona.& hoc, qn̄ vendunt̃ fructus futuri
42 qui non ſunt præſentes.Si autem fructus † pendẽtes
emãtur planum eſt,ꝙ periculum eſt ipſius ementis,
facit,quod habetur in l.manu.§.cũ emptio.ff.de con
trahen.empt.& de materia plenius per Bar.in d.l.co
tem.§.fi.qui etiam ibi tangit, an ſi res in qua quis ha
bet vſumfructum indiget expenſa quis habet illã fa-
cere.an dominus,an vſufructuarius, & concludit,ꝙ
ſi eſt modica ſpectat ad vſufructuarium.Si ãt magna,
ſpectat ad proprietarium ſoluere pecuniam cum ad
vſufructuarium ſpectat cultura,& diligentia,& ſoli-
citudo faciendi dictam expenſam. de quo latius per
eum in d.l.cotem.§.fi.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuta,an poſſit vendere ius emphyteuticum,& quot,& quæ requirantur.*
2 *Pœna emphyteutæ alienantis irrequiſito domino.*
3 *Purgatio moræ admittitur quandoque aduerſus maleficium.*
4 *Mora eo caſu quo poteſt purgari debet purgari intra breue tempus.*
5 *Præſcriptio biennij,quando currat contra eccleſiam.*
6 *Emphyteuſis fit ſolum de rebus immobilibus.*
7 *Domini ius directum, & vtile per venditionem transfertur, ſed in contractu emphyteutico dominus retinet dominium directum, ſed vtile tranſit in emphyteutam.*
8 *Meliorationes in rebus eccleſię factas,an poſſit ſuperficiarius alienare ſine conſenſu capituli.*
9 *Dñium directũ vendere volẽs,an teneatur requirere emphyteutam.*
10 *Donare,an poſſit emphyteuta ius ſibi competens in emphyteuſi.*
11 *Emphyteuta, an poſſit donare rem emphyteuticam ſine conſenſu domini directi.*
12 *Quinquageſima æſtimationis rei,an ſolui debeat directo domino, qñ fit donatio.*
13 *Quinquageſima quæ alias appellatur laudemium, vel ſecundum alios laudemium ſolui debet,quando in alium confertur emphyteuſis.*
14 *Emphyteuſis eccleſiæ donari non poteſt.*
15 *Per obligationem non transfertur ius emphyteuticum in alium.*
16 *Emphyteuta,an poſſit permutare ſine conſenſu domini.*
17 *Emphyteuta,an poſſit rem emphyteuticam dare in dotem ſine conſenſu domini.*
18 *Emphyteuta,an poſſit rem emphyteuticam alteri legare.*
19 *Emphyteuta,an poſſit hęredem extraneum inſtituere.*
20 *Emphyteuta,an poſſit rem emphyteuticam alteri in emphyteuſim dare ſine conſenſu domini.*
21 *Et an poſſit eam dare in feudum ſine conſenſu domini.*
22 *Emphyteuta, an poſſit locare rem ipſam alteri ſine conſenſu domini*
23 *Et qualiter agere dominus poſſit contra illum cum res emphyteutica vendita eſt, vel data in emphyteuſim ſine conſenſu domini.*
25 *Emphyteuta ſi dedit in emphyteuſim alteri de voluntate dñi, an ipſe ſecundus debebit requirere cõſenſum domini ſi vult alienare,an vero conſenſum emphyteutæ.*
45 *Emphyteuticam rem emere qui prohibeantur.*
26 *Emphyteuta ſi ingreditur religionem, an emphyteuſis tranſeat in monaſterium.*
27 *Emphyteuta eccleſiæ,& emphyteuta priuati qualiter differant.*
28 *Clauſula (rato manente pacto) quid operetur.*
29 *Emphyteuta qui non ſoluit per biennium, an poſſit purgare moram.*
30 *Emphyteutam expellere,an poſſit dominus propria autoritate,& numero.31.*
32 *Emphyteuta,quando contradicit interuertẽdo poſſeſſionem,an poſſit dominus ius ſibi dicere.*
33 *Emphyteuta ſi ceſſauit ſoluere canonem per tantum tempus,ꝙ nõ poſſit purgare moram, an dominus recipiendo ſolutionem ſibi ꝑiudicet,*
34 *Et quid ſi in eo caſu prælatus cum conſenſu capituli recipiat penſionẽ, an poterit poſtea emphyteutã expellere.nu.36.*
35 *Vendere poteſt Rector eccleſiæ non collegiatæ rem ipſius eccleſię ſuadente vtilitate, vel neceſſitate ipſius, licèt nõ interueniat tractatus.*
37 *Penſionem recipiendo,an ſibi præiudicet dñs in iure expellẽdi emphyteutam.*
38 *Penſionem pro tempore pręterito petere, an poſſit dñs emphyteuta quando incipit ab expulſione.*
39 *Penſionem recipiendo ab emphyteuta ſine proteſtatione, an ſibi præiudicet dominus in iure expellendi propter canonem non ſolutum.*
40 *Emphyteuta,an teneatur ſoluere integram penſionem ſi magna pars rei emphyteuticę intereat.*
41 *Tributum augetur aucto prędio tributario.*
42 *Emphyteuta ſi propter guerram nõ potuit percipere aliquos fructus ex re emphyteutica,an pro illo anno debeat ſibi fieri remiſſio penſionis, ſiue affictus.& nu.43.*
44 *Donans domum eccleſiæ, vel monaſterio, vt ab ea recipiat alimenta tp̃e vitæ ſuæ ſi poſtea cõtingat domum comburi, vel deſtrui,an eccleſia tenebitur alimenta præſtare.*
45 *Remiſſio penſionis,an debeat fieri propter peremptionem, vel diminutionem caſu fortuito contingentem.*

46 *Augmentum rei emphyteuticæ, an ſpectet ad emphyteutam. & an penſio augeri debeat propter augmentum rei emphyteuticæ.*
47 *Emphyteutæ coheredes, an expelli poſſint a dominio ſi vnus eorũ nõ ſoluerit penſionem.*
48 *Emphyteuta ſi vendidit rem emphyteuticã domino non requiſito, an poſſit purgari mora, ſiue tale delictum intra breue ſpatium diſcedẽdo ab ipſa venditione.*
49 *Alienata non dicitur res vendita nondum tradita.*
50 *Creditor cogi non poteſt ad petendum debitum.*
51 *Dictio, a ſignificat ſeparationem.*
52 *Contumax in non reſpondendo, an habeatur pro adeunte, vel pro repudiante.*
53 *Mora purgari põt ad euitationem pęna, qñ dies, & pœna eſt a iure ſtatuta: ſecus ſi ab homine, vel ab arbitro.*
54 *Emphyteuta non ſoluendo canonem debitum intra tempus ſtatutum a iure non cadit a iure ſuo ſi dominus voluerit.*
55 *Mortuo vno emphyteuta, an pars accreſcat alteri.*
56 *Emphyteuta ignorans rem eſſe emphyteuticam ſi non ſoluit debitum canonem intra tempus ſtatutum, an cadat a iure ſuo.*
57 *Pactum de non expellendo emphyteutam, an valebit, & an licitum erit domino non obſtante pacto ſi non fiat ſolutio intra tempus debitum expellere emphyteutam.*
58 *Emphyteutæ bona ſi propter delictum fuerint publicata, an publicabitur res emphyteutica.*
59 *Publicatis bonis feudatarij, an publicabitur feudum.*
60 *Emphyteuſis priuati, an poſſit tranſire ad extraneos heredes.*
61 *Emphyteuſim pro ſe filijs, & nepotibus recipiens, an pariter ſuccedẽt in emphyteuſi, ſi inæqualiter ſunt inſtituti, vel vnus in re certa, alij vniuerſaliter, & quid si vnus ſit exhæredatus, an noceat ſibi exhæredatio, & ſi repudiat hæreditatem paternam, an poterit habere rẽ emphyteuticam.*

POtuit. Gregorianum eſt iſtud. cap.
ponens plura dicta, & non
ſummatur per Io. An. vel poteſt ſic ſum
mari. emphyteuta eccleſiæ ſeruata for-
ma hic tradita in c. ſibi competens rñ-
dere põt. ſecus ſi aliter rñdere præſumat, vel canonẽ
a intra bienniũ non ſoluat. quia tunc licitè expellitur.ᵃ
h. d. poteſt etiam aliter ſummari ſm do. Ant. Melio-
rationes certo modo per emphyteutã vendi pñt, quo
non ſeruato ipſa melioramenta perduntur. h. d. do.
Flo. hic plenius ſummat. & ſic emphyteuta eccleſiæ
meliorationes vendere non poteſt, niſi ſeruatis his,
de quibus in litera. h. d. & ſi contrafecerit, vel canonẽ
per bienniũ non ſoluerit. vel moram poſtea celeriter
non purgauerit, iuſte poteſt expelli. h. d. & primo po
nit requiſita, vt meliorationes poſſint vendi. Secũdo
contrafacientem punit. Tertio tollit obſtaculũ illud
ſoluens. Secunda ibi: emphyteuta. Tertia ibi: non ob-
ſtante. vel vt dixit hic do. Ant. materia huius capituli
eſt ſatis prolixa, & ad ſaturitatem ponitur plenè per
Spe. per multos verſiculos ponendo verſus ꝑ nume-
1 rum in ti. de loca. §. nunc aliqua. ¶ † Nota primo ex
tex. plura requiſita ad hoc, vt poſſit emphyteuta pro-
cedere ad venditionem iuris emphyteutici. ¶ Nã pr
mo oportet prius requirere dñm. Secundo, ꝙ denun
tiet q̃tum offertur ſibi per volentem emere. Tertio,
ꝙ denũtiet id, ꝙ reuera offertur. facit, qđ habetur in
l. fi. eo. ti. aliàs non prodeſt denuntiatio, & haberetur
pro non facta ſcđm Hoſt. Quarto requiritur, ꝙ eccle
ſia, ſeu dño non rñdente lapſi ſint duo menſes a tp̃e
denuntiationis. Quinto requiritur, ꝙ vendat ſolum
ius ſibi competens. Sexto ꝙ non vendat perſonis ꝓ-
hibitis. Septimo requiritur, ꝙ non ceſſauerit in ſolu-
tione canonis per biennium, & hæc patẽt ex tex. Itẽ,
ꝙ vbi tempus eſt ſtatutum ad declarandam volunta-
tem, & ad p̃ſumẽdum declarationẽ. Si aũt terminus
expreſſe declaratur non eſt terminus vlterius expe-
ctandus facit, qđ hr̃ in c. ab eo. de ap. li. vj. & qđ not.

s̃. de reſcrip. ab excõicato. & qđ no. Bal. in l. a filia. §.
alũno. ff. ad treb. vbi in ſimili dicit, ꝙ finita cauſa dila
tionis cenſetur eſſe finita dilatio. & non impedit iu-
dex ꝓcedere, licèt adhuc duret determinatio dilatio
2 nis. ¶ † Item not. pęnã emphyteutę alienãtis domino
irrequiſito, vel in perſonã prohibitã, vel non ſoluen-
tis canonem intra bieñiũ qui procedit in emphyteu-
ta eccleſiæ. Nam emphyteuta priuati habet trienniũ
vt tangitur hic in gl. ¶ Item not. ꝙ ſi dies eſſet ſtatuta
a iure interpellat pro domino, & conſtituit quem in
mora, ſicut & hominis interpellatio conſtituit quem
in mora. l. mora. ff. de vſur. & l. quod te. ff. ſi cer. pe. &
& dictum fuit in c. præcedẽti poſt gl. fi. multo fortius
dies ſtatuta ab homine interpellat pro homine. l. ma
3 gnã. C. de contrahen. ſtipu. ¶ † Itẽ no. ꝙ aduerſus ma
leficium aliqñ admittitur purgatio moræ etiam vbi
dies, & pena eſt a iure ſtatuta. facit, qđ hr̃ in l. inſulã.
ff. de ver. ob. vbi de materia purgationis per Bar. in l.
& ſi poſt tres. ff. ſi quis cau. vbi de materia purgatio-
nis moræ per gl. & Doc. & aliquid etiam in c. mora.
4 de reg. iur. li. vj. ¶ † Itẽ no. ꝙ eo caſu quo mora poteſt
purgari debet purgari intra breue tempus, vł ſpatiũ,
5 de quo in d. l. inſulã. & in d. l. & poſt tres. ¶ † Itẽ not.
in quo currit p̃ſcriptio biennij cõtra eccleſiã, de quo
remittit do. Ant. ad ea, quæ hñr in c. j. & c. conſtitu-
tus. s̃. de reſti. in integ. ¶ Aduerte tñ, ꝙ hic ꝓpriè nõ
dr̃ currere contra eccleſiã, ſed potius contra emphy-
teutam in fauorem eccleſiæ, vt ſatis patet ex litera.
6 ¶ In gl. j. ibi † tm̃ de immobilibus, & in hoc etiã dif-
fert a contractu venditionis, q̃a poteſt fieri etiam de
mobilibus. ¶ In eadem gl. ibi. aliquid datur. & ꝓ hoc
facit, qđ habetur in auth. qui res iam dictas. C. de ſa-
croſan. eccl. canonizata. x. q. ij. & qđ habetur in l. pri-
uata. C. de excuſationi. munerum. lib. x. & quod ha-
betur in l. priuata. C. de iure emphy. vbi datur legiti
ma valoris rei, qñ fit tranſlatio iuris emphyteutici in
alium, & iſtud tenuit Ia. de Are. in l. j. C. de iure em-
phy. & ibi refert. Cy. videlicet, ꝙ de ſubſtantia cõtra-
ctus emphyteutici ſit, ꝙ aliquid detur a principio, &
ꝙ fiat conuentio, ꝙ aliquid ſoluatur annuatim ꝓ fu-
turo tempore, & Io. An. hic dicit, ꝙ licèt aliquid dari
poſſit ab ipſo principio tẽpore quo in emphy. res datr̃
per ea, q̃ habẽtur in dicta auth. qui res iam dictas. cũ
alijs. s̃. allegatis, tñ non eſt hic neceſſariũ, & ſic etiam
poterit fieri cõtractus emphyteuticus dato etiam, ꝙ
nil a prin. detur, & pro hoc allegat Ioã. An. qđ habet
in auth. de alienatione, & emphy. circa princ. col. ix.
7 ¶ † In eadem. gl. ibi: transferatur dñium. ſuple totali-
ter, & ſic directum, & vtile. ſed in contractu emphy-
teutico dominus retinet dñium directum, ſed vtile
tranſit in emphyteutam. l. j. & ij. ff. ſi ager vectigalis.
& quò ad hoc differt a contractu locationis, quia in
conductore non transfertur dñium etiam vtile. Item
differt a contractu venditionis, quia in emptorẽ tranſ
fertur naturalis, & ciuilis poſſeſſio, ſed in emphyteu-
tam trãſfertur ſola naturalis, & penes dñm remanet
ciuilis, ſicut contingit in vſufructuario. l. naturaliter.
ff. de acq. poſ. & facit, quod legitur, & no. in l. j. C. vti
poſ. & l. ſi vt certo. §. ſi duobus. ff. commo. & per præ-
dicta differt etiam a locatione. quia in conductorem
non transfertur aliqua poſſeſſio. ſed mera detẽtatio,
l. j. C. cõmunia de vſuca. ſecus in emphyteuta in quẽ
tranſit naturalis poſſeſſio, vt prędixi. ¶ Item differt a
contractu venditionis, quia periculum poſt emptio-
nem perfectam ſpectat ad emptorem. l. j. C. de peri-
cu. & commo. rei vendi. ſecus in emphyteuta. quia ſo
lum pertinet periculum ad ipſum, quãdo res tota nõ
perit. aliàs ſecus. l. j. C. de iure emphy. ad finem, inſti.
locati.

ᵃ Expellit. Adde, ꝙ & excõmunicati põt, vt per Inn. in c. ſignificaſti. de elec. Bal. l. mar. verſ. denegãs. Ad materiam aũt huius tex. vide Doc. in l. fi. C. de iure emphy. gl. in l. quæro. ff. loca. & per ſenben. hic.

locati.§.adeo.Item differt a contractu venditionis,li
cetpretium nõ ſoluatur, nõ reſoluitur per hoc ꝯtra
ctus.ſed poteſt dici contra emptorem, vt cogatur ſol
uere pretium,vt in l.non id circo.ff. de contrahend.
emp.Sed in emphyteuta reſoluitur contractus ſi nõ
ſoluat debitum canonem per biennium ſi eſt emphy
teuta eccleſiæ, vel per trienniũ ſi eſt emphyteuta pri
uati.cum locatione autem conuenit inquantum ali-
quid ſoluitur annuatim,vt tangit gl.Differt aũt con-
tractus emphyteuticus a contractu vẽditionis,& lo-
cationis quò ad originem.quia dicti contractus ſunt,
& fuerunt introducti de iuregen. l.ex hoc iure.ff. de
iuſti.& iure.Sed contractus emphyteuticus fuit indu
ctus a iure ciuili:vt patet in d.l.j.C. de iure emphy.
& in d.§.adeo. ¶ Item differt a prædictis, quia actio
nes deſcendentes a contractu venditionis,& locatio
nis ſunt bonæfidei.inſti.de act.§.actionem,& not. p
gl.in c.cum venerabilis.de exceptio.Sed actio deſcẽ-
dens a contractu emphyteutico eſt ſtricti iuris. quia
non numeratur in d.§.actionem.nec per gl.in d.c.ve
nerabilis.Item differt cõtractus emphyteuticus a cõ
tractu venditionis.quia in contractu venditionis req
ritur,ꝙ interueniat pecunia.vt d.l.inter partem.§.ſi-
ne pretio.ff.de contrahen.emp. Sed in contractu em
phyteutico põt dari aliud quã pecunia a principio,
& etiam annuatim.facit,qđ no.per gl.in §.adeo.in-
ſti.loca.& per hoc etiam differt a contractu locatio-
nis in quo penſio debet eſſe in pecunia.aliàs eſſet ꝯ-
ctus innominatus.l.j.§.ſi quis ſeruum.ff.depo.& in-
ſti.loca.circa prin.¶ Item differt contractus emphy-
teuticus a contractu venditionis.quia emptor poteſt
libere facere,quod vult de re empta ſine cõſenſu vẽ-
dentis.ſecus in emphyteuta,qui non poteſt alienare
niſi requiſito domino.vt hic patet.¶ Item differt a ꝯ-
ctu venditionis,& locationis,quia in illis non requi-
ritur ſcriptura, niſi hoc ſit actum,ſecus in contractu
emphyteutico,per id qđ hř in l.j.C. de iure emphy.
& iſtam opi.ibi tenet gl.primo loco, licèt in alia glo.
poſtea videatur dubitaſſe, hanc partem etiam gl.te-
nuit in prealle.§.adeo.hanc etiam opi.ſequitur gl.in
c.j.de cenſi.lib.vj.& Spe.in ti.de inſtr.edi.§.reſtat.in
iij.col.Sed ipſe idem Spe.eo.ti.§.nunc aliqua. verſi.
quinto.tenuit contrarium dicens,ꝙ neceſſario nõ re
quiratur ſcriptura,niſi ſit actũ,ꝙ cõtractus fiat in ſcri
ptis.& in l.contractus.C.de fide inſtr. & ſic dicit ſer
uari. qa non ſubſcribunt partes in inſtrumento ꝓut
fieri deberet ſi requireretur ſcriptura de ſubſtantia
prout habetur in l.contractus.Non ob.d.l.j.C.de iu-
re emphy. quia ſm eum licèt contractus fieri poſſet
cum ſcriptura non negat quinetiã ſine ſcriptura poſ-
ſet fieri.vt etiã tetigit gl.ſm vnam ſolutionẽ, ſeu ex-
poſitionem.& iſtam opin.ꝙ ſcriptura non ſit de ſub-
ſtantia in contractu emphyteutico dummodo aliter
probetur, tenuit etiam Bar.in d.l.j.& ſic dixit etiam
de facto ſeruari,& cum iſta opi. etiam hic tranſit do.
Ant.d.Flo.hic tranſit cum opi.contraria, per notata
in d.c.j. per gloſſ.de cenſib. libr.vj. & vř illam ſequi
domi.Pet.hic.& in d.l.j.& iſtam etiam ſequitur. do.
Ioan.And.in addi.Spe.in præalleg. §.nunc aliqua.ſu
ſuper ver.quinto:dicens. ꝙ licèt non requiratur ſub
ſcriptio partium ſm formam,legis contractus. C. de
fide inſtru.& ſic etiã ſeruetur. tamen aliàs requiritur
ſcriptura ad probationem, & ad ſubſtantiam proba-
tionis,& ſic aliter non poterit fieri probatio,niſi per
ſcripturam per id,qđ habetur in d.c.j.per gl.de cen-
ſi.lib.vj.& Spec.in prealle.§.reſtat. & iſta vř eſſe cõ-
munis opi.vt patere põt ex ſupraſcriptis.ideo videť,
ꝙ ſeruetur in practica,per id, qđ no.Ioan.And. in c.
ne innitaris.ẽ.de conſt.& Bar.in l.fi.C.de iu. de ma-
teria gl.habetur in prealle.§.nunc aliqua.in j. col. &
per Cyn.in d.l.j.de iure emphy.& ibi etiã per glo.&
inſti.loca.§.adeo.do.vero Flo.hic dixiť,ꝙ emphyteu
ſis poteſt dici locatio. vnde etiam qñq; vulgariter di
cimus talis locauit talẽ rem in emphyteuſim tali, &
propter hoc potuit poni in hoc titulo,licèt in C.ha-
beat titulum per ſe a titulo locati. dicitur etiam em-
phyteuſis ab emponeumate,greco vocabulo,qđ idẽ
eſt,quod melioratio. nam cõtractus emphyteuticus
poteſt dici contractus meliorationis,facit, qđ habeť
in l.ij.& fi.C.de iure emphyteutico.vel dř ab em gre
ce,quod idem eſt,quod in,& phicos fides.quia in fi-
de ſuſcipientis cõſtituitur emphyteuſis, vt melioret
rem ſm do.Flo.& hoc etiam poſuit in Spe.in §.nunc
aliqua.circa principium,quę differentia ſit inter con
tractum emphyteuticum,& liuellum. in quo autem
differt contractus emphyteuticus a contractu liuella
rio.tetigit Cy.in dicta.l.ij.& ibi videtur velle,ꝙ con-
tractus emphyteuticus ſit imperpetuum vſq; in ter-
tiam generationem, ſed liuellarius ſit ad renouandũ
de.xxx.annis.¶ Sed certè gl.aľr dixit in auth.ingreſ-
ſi.C.de ſacroſan.eccl.de quo etiam Bart.tetigit in l.ſi
finita.§.fina.de vectigalibus.ff.de damno in ſec.& di
xi in c.fi.de præca.Præterea etiã videmus,ꝙ emphy-
teuſis datur ad renouandum interdum de.30. annis.
in.xxx.anno.interdum de xxix.annis in xxix.annos,
& hoc communiter ſeruatur. In quo autem differat
contractus emphyteuſis a contractu præcarię patet
ex his,quæ habentur in c.j.& quia ibi dixi de pręca-
ri.d.Flor. hic dicebat,ꝙ præcariæ renouantur de qn
quẽnio in quinquenniũ.d.c.j.de præc. & durat ẽt ſo-
lum aliqñ ad vitam eius cui conceditur,vt ibi no-
tatur,emphyteuſis autem renouatur ſcđm eũ de xxx.
ann.in xxx.annos,& aliquando.in xxix.tamen ex pa
cto etiam poſſet in emphyteuſi apponi tempus bre-
uius ſcđm eum.In quo aũt differt emphyteuſis a ſu-
perficiario patere poteſt,per ea quæ habentur in l.j.
& per totum.ff.de ſupficiebus, qa ſuperficiarius eſt
qui habet ędificium ſuper territorio alio pro quo ſol
uit annuatim certam penſionem. Sed contractus em
phyteuſis nõ requirit,ꝙ ſuperficium fiat. nam poteſt
territorium in emphyteuſim concedi,& ſimilite hñs
domũ poteſt illam in emphyteuſim concedere, dice
bat hic Flo.ꝙ contractus emphyteuticus, & contra-
ctus liuellarius,& ſupficiarius,& pręcarium, multũ
conueniunt in natura ipſorum q̃tum ad effectum,fa
cit,quod dixi in d. c.j. & fi. de p̃ca.d. alicubi contra-
ctus emphyteuticus dicitur,& appellatur contractus
liuellarius, & ſic dicit appellari Paduæ, & variantur
dicti contractus,& nomina ipſorum ex varietate cõ-
ſuetudinis,& regionum,vnde dicebat,ꝙ contractus
liuellarius vř differre ab emphyteuſi ex eo,qa cõtra-
ctus emphyteuticus eſt de iure cõi.l.j.C.e.& hic.ſed
liuellarius magis conſiſtit,ex conſuetudine q̃ de iu-
re,vt no.Azo.in ſumma.C.loca.in ij.col.¶ † Iuxta p̃
dicta q̃rit do.Flo.quid ſi ſuperficiarius facit meliora
tiones in re.ecc.an poterit illas alienare ſine conſen-
ſu eccleſiæ,& ſic an erit idem,ꝙ in emphyteuta.Bar.
in l.j.§.pe.ff.de ſuperficiebus.dicit,ꝙ ſic,quia nõ po-
terit in alium transferre,niſi ſeruato eo,ꝙ hic diciť,
allegat etiam pro hoc, quod habetur in l.ij.C.ne rei
dominicæ,vel templo.Sed vt dicit hic d.Flo. iſta.l.vř
potius loqui,qñ ſit alienatio etiam quò ad dominiũ
directum,& nõ ſimpliciter quò ad meliorationes,te-
ne tñ dictum Bar.vt ſic illud, qđ dř hic de emphyteu
ta locum habeat in ſuperficiario volente diſtrahere
meliorationes,& iſtud etiam Specu.tenuit eodem ti.

§.nunc

9 §.nũc aliqua.ver.cxix.¶†In gl.ij.in fi.ecõuerſo aũt ſi
dñs velit vẽdere directũ dñium non tenebit de iure
reqrere emphyteutã,licèt æquũ eſſet, ꝙ reqreret,vt
no.in Spe.in ꝑal.§.nũc aliqua.ver.xciij.& hoc iõ cõ-
tingit,qa in re ſua qlibet dr̃ moderator,& arbiter.l.i
re mãdata.C.mãdati.& ſic dẽt poſſe vẽdere cui vult,
niſi reperiat cautũ iure in dño,ꝙ teneat reqrere em-
phyteutã iõ non tenebit reqrere,& poterit alteri vẽ
dere eo non reqſito.ſecus eſt ꝯtra in emphyteuta cũ
reperiat in iure expreſſum,ꝙ teneat primo dñm req
10 rere,vt hic patet.& in l.fi.C.de iure emphy.† In glo.
iij.ibi vr̃ ꝙ non ꝓ hoc facit qa donatio eſt alienatio.
s.de reb.ec.nõ alie.nulli. Sed emphyteuta vr̃ ꝓhibi
tus alienare ius ſibi cõpetens, niſi prius dñm reqrat.
C.de iure emphy.l.vln.ergo non vr̃ ꝓhibita ſibi do-
11 natio.¶†In ea.gl.ibi:alij dicũt.& hanc opi. in qua vr̃
hic reſidere hæc gl. leqtur &t Acc. in d.l.fi.C.de iur.
emphy.& &t Phl.& Pe.hic & Guil.in Spe. in ꝑalle.§.
nũc aliqua.ver.cvij.& ſeqtur Io.And.hic,& in addi.
ibi aſſignat rõnem diuerſitatis inter ꝯtractũ venditio-
nis, & ꝯtractũ donationis quæ donatio cõiter fit ꝑꝑ
meritum,& ꝑꝑ affectionem q̃ hẽt quis ad perſonam
cui donat.Sed dñs fortè nõ ita meruit, vt ſibi fiat do
natio, ſicut ille cui fit.emphyteuta vult donare, nec
illã affectionẽ fortè hẽt ad dñm, q̃ habet ad iſtũ cui
vult donare, & ideo non ſic hẽt finalẽ intentionem
ſuam volens donare in ꝯtractu donationis reſpectu
dñi. & ideo vr̃ ꝙ teneat requirere dñm & hanc opi.
dicit Io.An.tenendã reprobata diſtinctione q̃ tetigit
Spec.in loco præal. diſtinguendo inter emphyteutã
eccleſiæ,& alterius;vt ſic in emphyteuta eccleſię nõ
poſſit emphyteuta donare,niſi prius eccleſia requiſi-
ta ſecus in emphyteuta priuati,& mouent iſti,qa res
eccleſiaſtica non põt alienari ſine ſolennitate a iure
ſtatuta.xij.q.ij.ſine exceptione.Sed vt dicit Ioã. An.
iſta rõ ꝓcederet ſi alienaret ius eccleſiæ. ſed in caſu
ꝓpoſito tale ius non alienatur, ſed vtile ius cõpetẽs
ipſi emphyteutæ. ideo vr̃ poſſe donari ſine alia ſolẽ-
nitate.& iſtã opi. etiã ſequit do.Flo. dicens eam eſſe
cõem,videlicet ꝙ poſſit emphyteuta donare dño nõ
requiſito,& aſſignat rõnem diuerſitatis,qa ille q do-
nat afficit donatario.ſed ille qui vendit non afficit ꝑ-
ſonæ ementis : ſed potius ꝑtio in quo ꝑtio non cadit
affectio quocũq; habeat.l.minimis.ff.de in lit. iur.
ideo non fit iniuria emphyteutæ ſi cogat potius ven-
dere dño a quo etiam habebit pretium. Sed bene fie
ret iniuria,ſi cogeret donare dño cui fortè nihil affi-
cit,ſubdit tñ ꝙ dẽt hoc caſu requiri dñs. vt ꝑ dona-
tariũ res recognoſcat a dño qđ vltimum tene menti
ꝓ pꝛid,qđ j.dicet.Bar.in l.fi.C.de iure emphy.vt hic
tangit do.An.tenuit primã opi.glo. videlicet ꝙ non
poſſit donare dño non requiſito, qa oĩs tranſlatio in
alium vr̃ eſſe prohibita emphyteutæ abſq; conſenſu
dñi,vt vr̃ notari in d.l.fi. dum dicit alienare , vel ius
emphyteuticũ transferre.& hãc opi.vr̃ tenuiſſe gl.in
l.j.C.de fun.ꝑimonialib'.li.xj.q̃ hic alle.i gl. & hoc
in emphyteuta eccleſiæ,vel priuati.ſecus in emphy
teuta rei publicæ,vt vr̃ probari in d.l.j. de fun.patri-
monialibus.& ibi etiam tangit gl.& ſic etiam põt in-
telligi,qđ hr̃ i l.ſi domus.§.fi.ff. de le. Et põt eẽ rõ di
uerſitatis ſm Bar. qa fiſcus põt a quocũq; poſſeſſore
petere penſionem.l.j.& per totum.C.ſine cẽ. vel re-
li.fun.&c. Sed ſecus eſt in emphyteuta priuati,vel ec
cleſiæ.& iõ cum dñs non poſſet tunc agere ad penſio
nẽ ꝯ ipſum donatarium qui non haberet ab eo cãm,
oporteret eum agere rei ven. & ſic haberet neceſſe
ꝓbare de dñio. vnde cũ difficilis ſit ꝓbatio dñij.s.de
rest.ſpo.ſæpe.cum ibi notatis,fortè ſuccũberet ſi hẽret

neceſſe agere actiõe reali,ſeu rei vẽdicatione,& pñr
probare dñium, nõ enim poſſet agere ad penſione ꝯ
ipſum donatarium, cum nihil ſibi promiſiſſet,& ob-
ligatio perſonalis non ſequatur poſſeſſorem,ſed po-
tius perſonam ſe obligantem,& eius hæredes. ff.ad
Treb.& iſta opi.vr̃ ſatis colorata ꝓ qua &t facit.d.l.fi.
C.de iure emphy.vbi nedum vr̃ prohibere venditio.
ſed etiã ne fiat alienatio ne tráſferatur ius in emphy
teuticum in alio dño non reqſito. & ſic vr̃ ꝙ cõpre-
hendet &t donatio ,cum per illam latis dicatur fieri
alienatio,& ius emphyteutæ transferri vt d.c.nulli.s.
de re.ec.non alie.do.An.hic dicit,qa eccleſia, & res
publica,ſeu fiſcus æquiparant.l.fi.C.de ſa.ſan.ecc.vr̃
poſſe dici in emphyteuſi priuati procedere dictum
Bar.in emphyteuſi opi.Inn.& ſequacium,vt ſi dicat
idem in emphyteuta eccle. qđ in emphyteuta fi.ci.
tñ finaliter non tenet hãc opi.quia hoc priuilegium
quòd poſſet eccleſia agere contra tertium poſſeſſorẽ
ad poſſeſſionem non reperitur iure cautũ in eccleſia
licèt illud cõpetat fiſco.& ſic vr̃ eadem ratio in em-
phyteuta priuati.Nec obſt.d.l.fi. C.de ſa.ſan. eccle.
qa ibi æquiparant reſpublica, & eccleſia quo ad ca-
ſus ibi expreſſos inter quos iſte non reperit. Ideo fi-
naliter dicit , quòd poſſet dici non eſſe abſurdũ do-
minum debere requiri etiã in donatione nõ ad finẽ
vt ei debetur ius competens:qa non haberet intentũ
ſuum donans , per id qđ ſuperius dictum eſt.ſed ad
finem,vt recognoſcat illum in emphyteutam qui ha
beat etiam promittere ſibi ſoluere penſionem,& te-
nebitur ipſum recognoſcere, niſi allegaret cãm qua
re non teneat, & quare ſua interſit ipſum non reco-
gnoſcere, ſeu nõ recipere in emphyteutã.& ſic dicit
poſſe ſaluari opi.do.vero Per.hic poſt Cyn. in l.fi.de
iure emphy.refert.quoſdã modernos inter quos fuit
Gui.de Cu.& ex eius ſcriptis apparet,licèt ipſe non
dicat.q dixerunt,ꝙ d.l.fi.C.de iure emphy.hẽt locũ
ſiue emphyteuta vendit ius ſibi cõpetẽs,ſiue donet ,
ſiue alter in aliũ quatenus verba dictæ legis poſſunt
adaptari.& ideo dicunt , quòd licèt,qñ emphyteuta
donat,ſeu vult donare nõ poſſit ſeruari id , quod ibi
dicitur de conſenſu domini habendo,& quod etiam
ibi dicitur de ſoluenda quinquageſima æſtimationis
rei,& fit ſm eos.d.l.hẽt locũ in omni alienatione ꝑ
q̃ transfert ius emphyteuticum in alium.Pro quo al
legat tex.in d.l.fi.circa prin.vbi vr̃ loqui, qñ fit alie-
natio transfertur ius emphyteuticum in alium. alle-
gant etiam tex.inquantum dicit ſolui debere quin-
quageſima pretij,vel æſtimationis. nã quòd ibi dicit
de æſtimatione vr̃ reſolui ad alios cõtractus q̃ vẽdi-
tionis,& ꝙ dr̃ de qnquageſima ꝑtij vr̃ referre ad cõ-
tractũ venditionis facit,qđ hr̃ in ſimili in l.fi.C.lit.
gio.¶Nec obſt ſcđm eos,qđ ibi vr̃ tñ mentio de vẽ
ditione fieri,& non de alijs contractibus, quia ſcđm
eos verbum venditionis latè ſumitur , vt comprehẽ-
dat etiam alios contractus,probatur in l.ſtatu liberi.
§.quintus.ff.de ſtatuli.& nota gl.in l.ij. C. de vſuca.
pro emp.¶Nec ob.etiã,qđ hr̃ in l.iij.C.de ꝑd.curia.
li.x.vbi ſolum prohibetur vẽditio ſtrictè ſumpta, qa
illud eſt ſpãle in caſu illo,vt colligit ibi ex text.& gl.
Item non ob.qđ hr̃ in l.j.C.de fun.patrimo.vbi vr̃ ꝙ
res emphyteutica poſſit alteri donare ſine conſenſu
dominij ibi loqtur in emphyteuſi reipublicæ, vel fi-
ſci. quæ poteſt vendi, & donari etiam non requiſita
republica,vel fiſco.& illud ideo videtur, quia fiſcus
& reſpublica habent actionem ad penſionem contra
poſſeſſorem,licèt nihil promiſerit reipublicæ,vel fi-
ſco.l.j.& fi.C.ſine cen.vel reli. Secus in emphyteuta
eccleſiæ,vel priuati q nõ pñt agere ad penſionẽ ꝯtra

tertiũ poſſeſſorẽ qui non ꝑmiſit, vt ſuperius tetigit.
Et ꝓbaẽ in l.j.§.ſi heres.ff.ad Treb.¶Nec ob.ꝙ hẽ in
§.adeo.inſt.loca.quia ille §.dẽt ĩtelligi ſᵐ d.l.fi.C.
loca.Cyn.ibi reſidet cũ gl.Accur.q̃ ſequitur etiã hic
Inno.& Io.An.per rationem quam.ſ.dixi,q̃a in vẽ-
ditione habetur reſpectus ad pretium in quo non ca
dit affectio in l.minus. ff.de in litẽ iuran.& iõ ſi vult
põt hr̃e a dño a quo habuit bñficium emphyteuticũ
vr̃,ꝙ potius ab ipſo debeat recipere arg.c.cũ in offi.J.
de teſta.ſed in donatione habetur reſpectus ad affe-
ctionem perſonæ quæ non ſit fortè erga perſonã dñi,
ſicut hr̃ erga perſonam alterius,& in hac opi. vr̃ etiã
reſidere d.Pet.& iſtã ẽt tenuit Dy.vt refert Cy.in d.l.
fin.¶& ſi volumus tenere hanc opin. poteſt reſpon-
deri ad contrarium primo dum dr̃,qđ in d.l.fi.fit mẽ
tio de alienatione,quãdo transfertur ius emphyteu-
ticum in alium non poteſt dici, ꝙ illa mentio non fit
in ſtatuto legis,ſed in dubitatione quæ erat,vt ibi pa
tet,& ideo ex illo tex.nõ põt fieri bonũ fundamẽtũ,
ſed potius ex ſtatuto,& ideo cũ in ſtatuto ſolũ faciat
mentio de venditione, vr̃ ꝙ non babeat locũ in alijs
ꝯtibus,& pro hoc facit quia illa quæ poſtea ſequũ-
tur de denũciatione fienda de pretio,qđ offertur nõ
adaptantur,niſi ad ipſum contractum vẽditionis, &
ideo vr̃,ꝙ ſtrictè debeat ſumi verbum venditionis &
nõ latè.¶Nec obſtat ſi dicatur, ꝙ ibi dr̃ in ſtatuto, ꝙ
emphyteuta non põt ius emphyteuticũ vendere, vel
in alium transferre ſine dñi cõſenſu. & ſic quatenus
dicit,vel ius emphyteuticũ in aliũ transferre vr̃ com-
prehendere aliũ ꝯtum,q̃a põt dici,vt ibi etiam tan-
git gl.ꝙ ibi dẽt intelligi de tranſlatione iuris q̃ fit per
ꝯtũ vẽditionis ꝑ id,qđ poſtea dicitur de donatione
faciẽda dño,an velit ipſum ius emphyteuticũ ꝓ p̃tio
ꝙ offert.ꝑ hoc etiã põt rñderi ad id,qđ dr̃ in ea.l.de
quinquageſima p̃tij,vel æſtimationis.nã ꝙ dr̃ de æſti
matione debebit ĩtelligi de æſtimatione, q̃ fit ꝑ p̃tiũ
cũ res tñ dẽt æſtimari q̃tũ vẽdi põt.l.ſi ſeru⁹.§.j.ff.de
condi.fur.¶Sed aduerte,q̃a licèt tenendo opi.gloſſ.
Accur.ſimpl'r poſſet rñderi ad dictã.l.fina. ꝓut.ſ.te-
tigit, tñ q̃a put. vr̃ aliqualiter lr̃am violare in q̃tũ di
cit vendere,vel ius emphyteuticum transferre,& in-
quãtum dicit pretij,vel æſtimationis cũ dictio,vel de
ſui natura debeat poni inter diuerſa.l.hæc verba.§.
ille.aut ille.ff.de de ver.ſig.mihi placet opinio,q̃ hẽt
ꝙ quaten⁹ verba illius legis pñt adaptari ad alios cõ
tractus, quo ad illa habeat locum etiã in alijs cõtra-
ctibus,& iſtud vr̃ ſatis ſentire hic do. Anto.dum di-
xit debere requiri dñm etiam in donatione, non vt
ei donet;ſed vt iſtum recipiat, & recognoſcat in em-
phyteutam, & idem etiã vr̃ voluiſſe hic do.Flo.dum
dixit,ꝙ iſto caſu,qñ fit donatio dẽt req̃ri dñs & ſic ꝑ
donatariũ recognoſcat res a dño,& iõ vr̃ ꝙ licèt non
teneat emphyteuta volẽs donare ius emphyteuticũ
requirere dñm an velit ſibi donari,q̃a hoc non eſt iu
re cautũ,nec hoc dr̃ hic,nec ĩ l.fi.tñ dẽbit req̃ri,vt re
cipiat donatariũ in emphyteutã, & ipſum ĩtroducat
in poſſeſſionẽ ſᵐ formã dictæ.l.dñs autẽ non tenebi
tur iſtũ recipere, niſi ſit de perſonis non ꝓhibitis,&
niſi ꝑmitat ſibi ſoluere annuatim pẽſionẽ, ſeu đbitũ
canonẽ,& ꝑ hoc ꝯſulet dño,vt nõ hẽt neceſſe agere
rei vẽdicatiõe emphyteuta,ſeu ipſo donatario nõ ſol
uẽte,q̃a vt dixi nõ tenebit ipm̃ recipere,niſi recogno
ſcat eũ in dñm,& ꝑmittit ſoluere debitũ canonẽ an-
nuatim,& ſi dñs ſine iuſta cã nollet recipere ipm̃ vr̃
ꝙ tunc poſt lapſum duorũ mẽſiũ fieret p̃iudiciũ ipſi
dño,& poſſet emphyteuta tradere poſſeſſionem ipſi
donatario ꝑ id ꝙ hr̃ ĩ d.l.fi.& no.ꝙ vbi fit vẽditio pri
mo fit denunciatio dño, an velit emere pro pretio,
ꝙ offert ab alijs,& tunc dẽt expectari ꝑ duos mẽſes
eius rñſum q̃bus elapſis,ſi nihil rñdeat poterit alteri
vendere quo facto debebit req̃rere dñm, vt recipiat
emptorem in emphyteutã, & illum inducat in poſ-
ſeſſionẽ, & ſi dñs differat expedire debebit per alios
duos menſes expectari q̃bus elapſis, ſi dñs negligat
poterit tunc emptor per emphyteutã induci in poſ-
ſeſſionem, & ſic,qñ agit de venditione habebit dñs
interdũ quatuor menſes ad declarandũ voluntatem
ſuã, & primos duos bẽt,an velit recipere emptorem
emphyteutã,& inducere eũ in poſſeſſionẽ,vt probat
in d.l.fi.Sed in donatione habebit duos menſes cum
primi duo menſes non pñt bñ adaptari ad donatariũ
12 vt patere põt ex ſupradictis.¶† Itẽ qñ fit donatio ſa
tis vr̃ ꝙ ſolui dẽat de iure q̃nquageſima æſtimatio-
nis rei per d.l.fi.non violando eam cũ qua verba il-
lius pñt adaptari etiam ad donatariũ,& ſic dictio,vel
dum dicit de quinquageſima pretij,vel æſtimationis
ſtabit inter diuerſa, q̃a prima pars poterit reſpicere
ꝯtũ venditionis ſc̃da ꝯtũ donationis, & ſimil'r in-
q̃tũ ibi dr̃, ꝙ non põt emphyteuta ius ſuũ vendere,
vel in aliũ transferre ſine ꝯſenſu dñi dictio,vel ſtabit
ꝓpriè.& qđ dr̃ ius emphyteuticũ trãsferre nõ poſſe
ſine conſenſu dñi põt verificari etiã in ꝯtractu dona
tionis ad id,qđ dr̃ in d.l.fi.ꝙ req̃rit, vt emphyteuta
requirat dominum, vt in effectum præſtet eius con-
ſenſum recipiẽdo donatarium in emphyteutã,& in-
ducendo eum in poſſeſſionem,& idem vr̃ dicendum
in alijs contractibus quatenus verba pñt adaptari de
quo inferius ẽt tangetur, & per hanc vim pñt ſaluari
13 opi.& etiam verba text.¶†Aduerte tñ quia.vt dicit
Cyn.in d.l.fi.qđ illud,ꝙ ibi dr̃ de q̃nquageſima ſol-
uenda,qñ ꝯfert emphyteuſis in aliũ de cõſuetudine
in aliq̃bus locis nõ ſeruat,& in aliq̃bus minus ſoluit
q̃ quinquageſima q̃ in aliquibus ꝑtibus appellatur
laudumiũ.q̃a fortè dat ꝓ laudatione,& approbatio-
ne,qđ facit dñs recipiendo nouum emphyteuam fa-
cit ꝙ notauit Spec.in Specu.de loca.§.nunc aliqua.
14 verſi.cxvj.in aliquibus vero nihil ſoluitur.¶†Item
aduerte,quia cum emphyteuſis eccleſiæ videatur ſo
lum tranſire ad eum cui conceditur, & eius deſcen-
dentes.in Auth.de non alie.§.emph.col.ij.& not.in
l.ẽt.ff.ſo.ma.ꝑ gl.& in Spe.in ꝑall.§.nũc aliqua.ver.
cxiij.& ꝑ Barto.in l.qđ dr̃.ff.de verbo.obli.vr̃ ꝙ non
poſſit donari, quia tranſiret etiam ad eius hæredes
extraneos.l.ſi pactum. ff.de proba.& not. in d.l.qđ
dr̃. vnde videretur,ꝙ in emphyteuta eccleſię hoc nõ
procedat, qñ extraneo vult donare.potes dicere, ꝙ
tenendo opi. ꝙ emphyteuſis eccleſiæ non tranſit ad
extraneos,q̃ vr̃ tenuiſſe Specu.in hoc ti.ver.cxiiij.&
Io.An. ibi in add.ꝙ aliud eſt, qñ agit de alienatione
fienda in vita quo caſu ſeruari debet, ꝙ eſt dictũ.ſ.ñ
& ẽt põt vendere ex̃neo ſᵐ formã huius.c.aliud eſt,
qñ agit de alienatione fienda per vltimam voluntatẽ,
quia tũc procedat, qđ nõ poſſit trãsferri in extraneũ
emphyteuſis eccleſiæ tenendo opi.ꝓdictã. ¶Aduer-
te tñ. quia olim eſſet clarum, ꝙ emphyteuſis eccle-
ſiæ nõ poſſit dari,niſi pro ipſo recipiente filijs,& ne-
potibus,vel ẽt pro vxore eius. vt in Auth.de nõ alie-
nãdis.co.ij.tñ hodie eſt dubiũ,an indiſtinctè ille.§.ſit
correctus.per §.licentiam.in Auth.de alie. & emph.
colla.ix. vt ſic poſſit dari etiã vltra nepotes.& etiã in
extraneos.gl.cõiter Legiſtæ tenent. ꝙ ille.§.emphy-
teuſis.indiſtinctè ſit correctus ꝑ ꝑal.§.licentiã.vt no.
gl.in §.alienationis.in d.Auth.de non alie.& in d.§.
licentiã.& in d.§.adeo. inſtit.locat.& in auth.ſi quas
ruinas.C.de ſacroſ. ecc.Idem vñr etiã cõiter tenere
doc.Legiſtæ.Item etiam Spe.in §.nũc aliqua. in ver.
vij.quæritur

vij.quæritur.Sed ꝯ iū vr̄ ſentire ipſe Spe. in d. verſi. 114.ſeu 113.& Io.An. ibi in additione vbi dicit notabiliter,qđ §.licētiam. corrigit.§.emphyteuſis. ſolū quò ad minimum deſcendentiū. & ſic vbi olim per §.emphyteuſis.ſolum poterat fieri in filiū,& nepotē, & non vltra modū,per dictū.§.licentiam poſſit fieri. & concedi pro omnibus deſcendentibus recipientis in emphyteuſim in infinitum non autē corrigit quò ad qualitatē hæredum. & ſic poſſit concedi, vt tranſeat ad extraneos hæredes.& hoc fortè voluit ēt glo. in d.l.etiam.licèt aliter dixerit in gl.ſuperius allega. Idem etiā voluit Io. An.in c.in præſentia.ſ̄.de ꝓba. ſuper gl.Idem etiam fortè voluit Bar.in d.l. quòd dr̄, licèt aliter videatur velle in dicta auth.ſi quas. facit, qđ no.Iac.de Beiui.in d.§.alienationis. & d.§.licentiam.vbi vr̄ tenere idem quod Ioā.An.in Spec.in d. §.vij. & in verſic.cxv. tenuit contrarium videlicet,ꝙ indiſtinctè corrigat.§.emphyteuſis.per p̄alle.§.licētiam,nedum quò ad materiam.ſed etiā quo ad qualitatem ſucceſſionum.& ſic patet,ꝙ gl.variant in hac materia,quinimo ipſemet Spe.fuit varius in p̄alle.§. nunc aliqua.vt patet ex his quæ ſuperius dixi.Bar.ēt voluit variare, vt patet ex his quæ dixi in dicta auth. ſi quis ab his quæ dicit in d.l.quòd dicitur.ff.de ver. obliga. vbi plenè dixi de hoc articulo, & per p̄dicta nō pōt negari hunc articulū eſſe dubiū,tn̄ de iure vr̄ dicendum, ꝙ ſi emphyteuſis conceditur cum ſolennitate debita quæ requiritur in alienatione ſm̄ formā.c.ſine exceptione.xij.q.ij.& c.de rebus eccle.nō alienā.cum ibi notatis.lib.vj.poſſit emphyteuſis ſibi ꝯcedi recipienti pro ſe & etiā hæredibus extraneis. nā ſi poſſet res ex toto alienari in extraneū cū ſolennitate p̄dicta quo ad tale dñium directū,& vtile,ergo multo fortius debet poſſe alienari quo ad vtile dominium tantum.argu.ff.de regu. iur. cui licet.lib vj.& ideo videtur verior opinio quæ habet, ꝙ indiſtinctè ſit correctus.§.emphyteuſis.in præalle. §.licentiam. Attende tn̄ quia poteſt dici, ꝙ aut conſtat ꝙ datur in emphyteuſim ꝓ ſe & deſcendētibus.& tūc nō trāſibit ad extraneos.& ſic poſſet intelligi dictus.§.licentiam.aut ſimpliciter datur res per eccleſiā in emphyteuſi alicui recipienti,& pro ſe, & hæredibus.& iſte caſus eſt dubius,intelligit facta conceſſio ēt pro hæredibus extraneis,& de iure vr̄ dicendum, ꝙ ſic, qa ex quo ſimpliciter fit conceſſio pro hæredibus ipſius recipientis,vr̄ ꝙ intelligatur etiam extraneis. arg.l.ſi pactum.ff.de proba.& quod no. per gloſſ.in l.ſi tibi. §.ſi pacto.& hoc vr̄ intelligendum, niſi conſuetudo aliter ſe haberet arg. c.dilectus.ſ̄. de conſue.& ff.de leg.ij.l.minime.vnde ſi conſuetudo haberet, ꝙ tunc ſolum tranſiret ad deſcendētes, vt voluit Io.An.illa eſſet obſeruanda,& vr̄,ꝙ de ꝯſuetudine cōiter iſtud ſeruatur.& hoc modo poſſet ſaluari opi.Io.An.cum de iure ceſſante cōſuetudine verius vr̄,ꝙ deberet intelligi de hæredibus extraneis,per id quod ſuperius dixi,& per id,qđ not.Bart.in l.Gallus.§.etiam ſi emptor.ff.de lib.& poſthu.Vbi autē ſemel data eſt emphyteuſis cum ſolennitate debita, & ſic tranſlatum dñium vtile in alium, vr̄ ꝙ ſi res venit ad eccleſiam poterit dari alteri in emphyteuſi ſine alia ſolennitate cū non cenſeatur eſſe de menſa,vt plenè dixi in c.vt ſuper.ſ̄.de rebus eccle.non alie.in emphyteuſi autē ꝯceſſa priuato clarum eſt,ꝙ ſi ꝯcedit alicui pro ſe,& hæredibus ſuis intelligit cōceſſa etiā hæredibus extraneis,qđ vr̄ ꝓcedere etiā ſi ꝯceſſio fuit facta alicui ꝓ ſe,& hæredibus ſuis per id,qđ no.Bar.in d.§.ēt ſi emptor. licèt aliq volunt dicere, ꝙ tūc intelligat̄ de deſcēdētibus,vt voluit ſentire,Spe.in dicto ver.113. ſeu.114.& Io.An.ī additione,licèt aliter videat̄ ſentire ipſe Spec.in ver.cxv. & de materia etiam dixi in d.l.ꝙ dr̄.ff.de verb.obl.¶ In ea.glo.in fin.facit, quod habetur in l.lex vectī.ff.de pign.& pro hoc etiam facit quia per obligationē non transfertur ius emphy-
15 teutieū † in aliū, nec vr̄ habere locum d.l.fi.C.de iure emphy.de quo in Spe.de legato.§.nūc aliqua.ver. cxxij.¶ Nec ob. ꝙ appellatione alienationis, qn̄ lex prohibet vr̄ prohiberi etiam obligatio pignorū,vt.ſ̄. de rebus eccle.non alie.in c.nulli.& l.fi. C. de rebus eccle.non alie.quia poteſt dici, ꝙ in d.l.fin. C. de iure emphy.non prohibet̄ ſimpliciter alienatio,ſed ꝓhibetur vendi ius emphyteuticum, vel in aliū transferri, vt ibi patet. & ideo non intelligitur obligatio
16 prohibita.¶ † An autē poſſit emphyteuta permutare. remittit Io.An.ad no.in Spe.in §.p̄all.ver.cxj.vbi vr̄ Spec.primo dicere,ꝙ non poſſit ſine conſenſu dñi cū permutatio ſit ſimilis venditioni.l.fi.ff.ex qui.cau.in poſ.eatur,& in l.ij.ff.de rerū ꝑmu.¶ Similiter vr̄ reſidere,ꝙ ſi dñs nō hēt rē ꝓ qua emphyteuta vult ꝑmutare,ꝙ tunc poſſit ꝑmutare ſine conſenſu dñi eo nō reqſito,aliàs non vr̄ eadem ratio q̄ in donatione.vnde vr̄ quòd etiam quo ad illa quæ dixi habere locum dictam.l. finalē in donatione, ꝙ etiā in ꝑmutatione quo ad illa habebit locum.d.l.fi.nam eadem vr̄ eſſe rō, per ꝯñs idem ius eſſe dicēdum ar.c.tranſlatum.
17 ſ̄.de conſti.c.ij.ſ̄.de tranſla.præla. ¶ † Tangit etiā hic Io.An.an poſſit emphyteuta dare ipſam rem emphyteuticam in dotem pro filia,& concludit,ꝙ ſic per id quod hr̄ in Auth. de nō alie.col.ij.& dicit,ꝙ durabit donec duraret in perſona ipſius emphyteutæ, per id qđ hr̄ in c.nuper.ī. de dona.inter vir.& vxo.& hoc, qn̄ datur ipſa res inæſtimata. Si autē daret̄ æſtimata. quia æſtimatio facit emptionem. l.ſi inter virum. cū ibi no.C.de iure do.vr̄, ꝙ tunc dñs deberet requiri, ſicut in venditione cū eadem eſſe ratio,& voluit etiā ſentire.Spe.in §.nunc aliqua.ver.cix.¶ Et not. bene qđ Spec.poſuit exemplū,qn̄ datur in dotem pro filia ad quam vr̄ tranſire emphyteuſis eccleſiæ.d.§. emphy.vnde poſſet eſſe dubiū, ꝙ ſi daret in dotem pro extranea muliere.an hoc etiam dici pōt, ꝙ cum tūc vr̄ quodammodo donare mulieri.facit,quod hr̄ in l. fi.C.de iure dotium,ꝙ idem eſſet dicendum,qđ ſ̄.dictum eſt de dona.& hoc,quando data eſt ineſtimata, aliàs videretur idem dicendum, qđ in venditione ꝑ
18 id qđ ſuperius dixi. ¶ † Itē tangit hic Io. An.an poſſit emphyteuta rem emphiteuticā alteri legare. de quo Spe.in præal.§. nunc aliqua.ver.cxij. vbi ſimpliciter tenet, ꝙ ſic per.l.ſi domus.§.fi.ff.de le.j.& qa legatū eſt quodāmodo donatio in teſtamento relicta.l.legatum.ff.de leg.ij. ideo ſicut poteſt emhpyteuta donare:vt ſuperius eſt dictum,ita vr̄ ꝙ poſſit legare, & ſic vr̄ velle, ꝙ etiā extraneo legari poſſit, & hoc ſatis vr̄ procedere in emphyteuta priuati,cum ad eius hæredes etiam extraneos trāſeat emphyteuſis.l.ſi pactū. ff.de proba.& ſic eadem rōne tranſire poterit etiā ad legatarium extraneum qui ſuccedere cenſet̄ iure illo.l.id tempus.ff.de vſuca.ſed in emphyteuta eccleſiæ tenendo, ꝙ nō tranſeat ad extraneum hæredē vr̄ eſſe magnum dubium.nam vr̄, ꝙ ſicut non tranſiret ad extraneum hæredem de quo infra tanget̄ ita non tranſeat ad legatū extraneum. poſſes dicere ſaluādo dictum Spe. ꝙ legatū ſit q̄dam donatio,& fiat ꝓpter meritū.l.nec adiecit. ff.pro ſoc.& ꝙ tunc non debeat requiri conſenſus dñi,ſicut nec in donatione, cū forte non ita meruit, ſicut legatarius,ſic vr̄ eadē rō q̄ in
19 donatione.¶ † Iuxta p̄dicta quæritur,an emphyteuta poſſit extraneum hæredē inſtituere. vr̄ ꝙ ſic.quia hæ-

Emphyteuta, an poſſit permutare ſine cōſenſu domini.

Emphyteuta, an poſſit rem emphyteuticā dare in dotem ſine cōſenſu dñi.

Itē an poſſit legare.

redem inſtituendo non vr̃ emphyteuta alienare.l.ex
hoc edicto.§.alienare.ff.de alie.iudi. In contrariũ vr̃
tex.in l.peto.§.fratre.ff.de le.ij.& in l.ſi ita q.s.§.ea.
l.ff.de ver.obl.Spe.in pꝛal.§.nunc aliqua. ver.cxiij.ſi
naliter vr̃ tenere,ꝙ in emphyteuſi priuati poſſit inſti
tui hæres extraneus.ſecus in emphyteuſi eccleſię.qa
illa vr̃ ſolũ tranſire ad deſcendẽtes,ꝙ olim erat certũ
per præal.§.emph.in auth.de nõ alie.colla.ij.Sed an
hodie illud ſit correctum per.§.licentiam.in auth.de
alie.& emph.coll.ix.tangit ibi Io.An.in addi.vbi cõ
cludit,ꝙ il le.§.em ph.corrigitur quo ad dñm ſucceſ-
ſorum,& ſic vbi olim ſolum poterat dari in emph. ꝓ
filijs,& nepoti bus hodie poſſit dari pro omnibus de-
ſcendentibus in in fin itũ . ſed non corrigitur quo ad
qualitatem hæredis,vt ſic poſſit dari in emph.ꝓ hære
dibus extraneis.de quo hic,& an hoc dictũ procedat
plene dixi ſuperius.Spe.in d.ver.cxv.vr̃ tenere con-
trarium eius quod tenuit in d.ver.cxiij. Sed dic,vt ſu
perius dixi.Bar.vero in l.fi.C.de iure emph.vr̃ velle,
ꝙ licèt emphyteuta reipublicæ , vel fiſci poſſit alteri
emphyteuſim donare,vel legare,aut permutare ſine
licentia dñi tñ ſecus ſit in emphyteuſi priuati,vel ec
cleſiæ per rationem quam ſuperius dixi poſt eũ circa
20 articulũ donationis.¶†Item iuxta pdicta põt quæri,
an emphyteuta poſſit alteri in emphyteuſim dare ſi-
ne conſenſu dñi Spe.in d.§.nũc aliqua.ver.cxxv.di-
cit ꝙ non,quia eſt q̃dam alienatio per quam trãſfert
ius emphyteuticum in alium,& ideo vr̃ ꝙ id fieri nõ
poſſit ſine cõſenſu dñi per id quod hr̃ in d.l.fi. C.de
iure emph.& pro hoc facit,qa intereſſe vr̃ ipſius dñi
vt requiratur,an ipſe velit habere pro penſione, quæ
poteſt ab alio haberi.nam ſi erit eadem penſio q̃ ſol-
uebatur ſibi tunc recipiendo liberabitur ab emphy-
teutica re ſicut ſi alteri eſſet cõceſſa res de conſenſu
dñi,& deſinit eſſe res emphyteutica,quia res ſua nõ
põt dño ſeruire,ſeu ſeruitutem debere.l.iure cõi.ff.
de ſer.vrb.præd.& facit,quod no.Specu.in præal.§.
nunc aliqua.ver.129.Si autem maiorem penſionem
poſſet habere ab alio quam eſſet iſta q̃ ſoluitur dño
tunc videretur ꝙ pro rata pro qua eſſet maior debe-
ret dñs reſpõdere ipſi emphyteutæ, ſicut etiam vr̃ ꝙ
deberet reſpondere alius emphyteuta in quã trãſfer
tur cum conſenſu dñi.dubium tñ facit , quia non vr̃
poſſe cõſiſtere ſeruitus in re propria,& ideo vr̃ ꝙ tñc
dñs poſſet dare ipſi emphyteutæ q̃tum vendi poſſet
illa obligatio annua quæ in plus eſſet quam illa quæ
ſolueretur ſibi,& hoc modo deſineret res emphyteu
21 tica,& ſic non ſeruiret res ſua dño.¶†Item poteſt q̃ i
an emphyteuta poſſit dare in feudum ipſam rem em
phyteuticam ſine conſenſu dñi vr̃ ꝙ non,cum videa
tur alienatio per quam transfertur ius in alium tamẽ
feudatarius habet vtile dñium in c.j.cum ibi not. de
inueſtitura facta de re aliena.& ſic vr̃ ꝙ non poſſit fie
ri ſine conſenſu dñi in d.l.fi.C.de iure emph.in cõn-
trarium facit,quia dñs non poſſit recipere in feudum
cum res ſua ſeruire ſibi non poſſit vt ſuperius eſt di-
ctum,& quia forte vult alicui qui meruit , & ad quẽ
afficitur ipſe emphyteuta feudum dare, & ideo vr̃ ꝙ
non teneatur requirere dñm, ſicut nec in donatione
dictũ eſt ſuperius.de quo in Spe.in pręal.§.ver.139.
22 ¶†Item poteſt quæri,an emphyteuta poſſit locare rẽ
ipſam alteri,de quo in Spe.in præal.§.ver.123.vbi vr̃
velle,ꝙ ad modicum tp̃s poſſit ſine conſenſu dñi, qa
talis locatio non eſt alienatio,nec per ipſum transfer
tur aliquod dñium,vel poſſeſſio.ſed ſola detentatio.l.
non ſolet.ff.loc.Si vero vult locare ad non modicum
tp̃s,tunc quia per talem locationem transfertur ius
vtile.l.j.& ij.ſi ager vect.vel emphyteuti petatur vr̃ ꝙ

¶An poſſit hæredẽ extraneum inſtituere.

¶An poſſit alteri in emphyteuſim dare ſe nõ domini cõſenſu.

non poſſit id facere ſine conſenſu dñi,tñ quia in re pro-
pria non cadit locatio.l. ſi rem aliquã.ff.de acq.poſ.
& l.ei a quo.ff.de vſura. vr̃ ꝙ non debeat requiri dñs
an velit cõducere,qnia vt dixi non poſſet rem ꝓpriã
cõducere, & ideo videtur , ꝙ talis locatio poſſit fieri
etiam dño non requiſito . Si tñ non ſolueret penſio
ipſi dño poterit expelli ipſe conductor per id , qđ hr̃
in l.lex vectigalis.ff.de pigno. & quod ibi dixi videt̃
ꝓcedere qñ locatio non eſſet imperpetuum.tunc an
dñs eſſet requirẽdus videret̃ dicendũ id , quod dixi.
23 ſ.qñ conceditur in emphyteuſim. ¶†Quo iure autẽ
agere poſſit dñs cõtra illum cui res vendita eſt vel da
ta in emphyteuſim ſine conſenſu dñi tangit Spec.in
d.§.nunc aliqua.verſi.cxxv.qa ſi videt̃,ꝙ non ſolua-
tur ſibi penſio poterit agere rei vẽdicatione, & ſi ex-
cipiatur , ꝙ ipſe dñs dedit rem in emphyteuſim illi a
quo talis habet cauſam poterit replicari, ꝙ nõ eſt ſi-
bi ſeruata conuentio.& ideo non tenetur etiam illã
ſeruare.ſ.de iureiur.in c.iij.& in l.cum ꝓponas. C.
de pac.& ſubdit ibi notabiliter Spe.ꝙ ſi dñs induxiſ-
ſet ſcđm emphyteutam in poſſeſſionem ſcđm for-
mam.l.fi.C.de iure emphy.ꝙ tacite vr̃ actum,& con
tractum,ꝙ ille ſecundus ſoluat dominum,& iõ tunc
dominus ageret contra eum vigore dictæ l.fin.qđ vr̃
procedere etiam ſi alter expreſſe non promiſit ſolue
re,quia vt videtur ſentire Spec.& fortè fuit de men
te.d.l.fi.inquantum voluit,ꝙ dñs deberet requiri,vt
inducat illum in quem transfert ius emphyteuticũ
in poſſeſſionem,qđ ter ementi . tangit ẽt hic Io.An.
24 poſt Hoſti.¶†Quid ſi emphyteuta dedit in emphy-
teuſim alteri de voluntate dñi , an ipſe ſcđs debebit
requirere conſenſum dñi ſi vult alienare, an vero con
ſenſum emphyteutę. Concludit ꝙ oportet requirere
cõſenſum primi dñi,ſeu primum ipſum dñm ex eo ,
qa penes ipſum primum emphyteutam nullum ius
remanſit.nam non habet directũ dñium,qa illud re
manſit penes dñm,& ſic non tranſiuit in eum . vtile
vero qđ tranſiuit in eum tranſiuit poſtea in ſcđm, &
ſic nullũ ius remanſit penes eum,& iõ nõ eſt neceſſe
ꝙ ipſe requirat̃,ſed debebit requiri primus dñs,& il-
le eſt etiã q habebit ſm emphyteutã inducere in poſ
ſeſſionẽ de quo ẽt Spe.in pręallegato.§. nũc aliqua .
ver.cxxvj.facit,quod habetur in ſimili in appellatio
ne.in c.ſuper qõnem.§.porro.ſ.de offi.dele.inquan
tum ibi dr̃ debere appellari ad primũ delegãtem, &
quod debeat requiri primus dñs , & nõ primus em-
25 phyteuta ẽt tenuit gl.in l.fi.C.de iure emphy.¶† In
gl.ꝓhibentur.in fi.dicit ẽt hic Ioã.And.poſt Vin.ꝙ
intelliguntur prohibitę perſonæ notabiliter paupe-
res,& milites , & mulieres facit,qđ habet̃.in l.mili-
tes.& l.curiales.C.locati.& ad id,qđ dicit de nota-
biliter paupere facit,qa non debet fieri trãſlatio iu-
ris emphyteutici in pſonã minus idoneã quã fuerit
primus emphyteuta,per id,qđ hr̃ in ſimili in c.ij. §.ſi
militer , in ti.de l. conradi.in vſi.feu.facit,qđ hr̃ in l.
quia aũt.§.pen.ff.de conſti.pecu.ad id aĩt, ꝙ dixi de
muliere. facit , quia illa non põt detineri pro debito
etiam eo caſu quo poſſet maſculus in auth.ſed nouo
iure.C.de off.diuer.iud.¶Et aduerte , qa vr̃ ſenſiſſe
hic Io.An.& gl.poſt Phi.& Inn.nõ clare reperitur in
iure expreſſum q̃ pſonæ ſunt ꝓhibitæ reſpectu trãſ-
lationis iuris emphyteutici in illas . & iõ intelligunt
iſtũ tex.qñ erant ꝓhibite fortè per l.vniuerſalẽm,vel
conſuetudinẽ,vel per pactum ꝯtrahẽtiũ.facit , qđ hr̃
in l.ſi ita quis.§.ea.l.ff.de verb.ob. vnde etiã dicebat
hic do.Ant.ꝙ non reperit̃ aliquis tex.expreſſus q ꝓ-
hibeat ius emphyteuticum priuati trãſferri in eccle-
ſiã.licèt hoc dicat hic gl.& facit ẽt,qđ hr̃ in l.fin.C.
de iure

de iure emphy.& hoc dixit.gl.ſm eum,q̃a ex mente
tex.d.l.fi.vr̃ gñaliter ꝓhibere tranſlationem fieri in
perſonã per q̃ fiet durior conditio dñi laici ſi fieret
tranſlatio emphyteuſis in eccleſiã . q̃a forus mutat̃ .
& ſic ſm eum ſaltem reſpectu facultatis cõueniẽdi
dr̃ durior cõditio fieri per id, qđ hr̃ in c.ij.ſ.de alie.
iud.mutã.cã facta.¶ Sed aduerte,q̃a non eſt ſine du
bitatione,an iſta ſola dubitatio fori habeat facere, ꝙ
dicatur durior ꝯditio fieri,per no.in d.c.ij.Ideo alia
ratio põt aſſignari q̃ tangit hic do.Flo.& etiã ſtatim
tetigit Spe.in d.§.nunc aliqua.ver.cxvj.vr̃, ꝙ dicitur
conditio dñi fieri deterior,ſi poſſet transferri in ec-
cleſiã.quia nõ eſſet ſpes, ꝙ res poſſet redire ad dñm
per mortẽ,cum eccleſia non moriat̃,de pr̨eſcr.ſi gra-
tioſè.li.vj.xij.q.ij.liberti.cum tñ aliàs defuncto em-
phyteuta ſine hæredibus reuerteret̃ emphyteuſis ad
dñm.Item etiã ſecđm Spec.eccleſia non de facili põt
iura ſua alienare, ſicut priuatus. & iõ non ſic recipit
faciliter laudumiũ,ſeu qđ dr̃ pro laudumio,ſicut qñ
emphyteuſis transfert̃ in priuatũ,& q̃d ſit laudumiũ
dixi.ſ.Dicebat tñ Hoſt. ꝙ ſicut dñi legum excipiunt
eccleſiam ab emphyteuſi laici,vt non poſſit ad eccle-
ſiam trãsferri,ita ecõtra dñi decretorũ deberent ex-
cipere laicos ab emphyteuſi eccleſię.Sed vt dicit do.
Flo.iõ nõ excipiunt laici ab emphyteuſi eccleſię,q̃a
non ꝑ hoc ſit deterior conditio eccleſiæ , ſi transfert̃
in laicum eccleſiæ potius q̃ in aliam perſonã,imo ſit
melior conditio eius. Sed ꝯ non ſit melior conditio
laici ſi transfert̃ in eccleſiam,vt p̃dixi,& ꝓ hoc,ꝙ nõ
poſſit in eccleſiam transferri.bene facit,quod hr̃ in ſi
mili.in c.j.de alie.feu.vbi licèt feudum poſſit dari al
teri in feudũ,non tñ põt feudũ dari eccleſię.quia per
hoc foret deterior conditio primi dñi,vt ibi dr̃,cum
eccleſia non moriat̃,vt eſt dictũ,dicit tñ Io. An.ꝙ ſi
emphyteuta priuati donet,vel leget ius emphyteuti-
cũ eccleſiæ,ꝙ valebit ſaltẽ, vt poſſit eccleſia æſtima-
tionẽ petere, & ita etiã dixit Spe.in d.§. nũc aliqua.
ver.cxvij.& ibi etiam dixit Spe.de ꝯſuetudine ſeruat̃
in ꝓuincia , ꝙ ſi eccleſia reperiat̃ hr̃e emphyteuſim
priuati,vel qui conſueuit eſſe priuati tenet̃ intra an-
nũ vendere , pro eo aũt ꝙ dictum eſt, qđ ſi priuatus
transfert emphyteuſim in eccleſiã,ſeu donat,aut le-
gat,ꝙ debet̃ æſtimatio per id, qđ hr̃ in l.apud Iulia-
nũ.§.fi.cum l.ſeq.ff. de le.j. ꝙ autẽ nõ poſſit trãsferri
in eccleſiam nõ eſt illud ex culpa eccleſiæ. ſed ex eo
quia eccleſia non morit̃,& ſic fieret deterior cõditio
dñi.vt eſt dictum, & hoc ſatis puto verũ in legato.vt
in d.l.apud Iulia.Sed in donatione vr̃ ſecus per ea, q̃
hñr in l.multũ.ff.de ver.ob.licèt Io.An.hic , & doc.
cõiter tranſeũt cũ dicto Spe. Sed vr̃ ꝙ nõ bñ,q̃a quo
ad hoc vr̃ eſſe dr̃ia inter legata,& ꝯtus,per ea q̃ hñr
26 in d.l.multũ.¶†Quid aũt ſi emphyteuta ingredit̃ re-
ligionẽ an tranſit emphyteuſis in monaſteriũ.glo.&
Legiſtę de hoc tangunt in auth.ingreſſi.C. de ſa.ſan.
ec.& tangit ẽt ꝑ Io.An.in c.in pñtia.ſ.de ꝓba. & in
Spe.p̃ alle.§.nunc aliqua.ver.cxix.vbi vr̃ ꝯcludere,ꝙ
ſit in ptãte dñi emphyteuſis, ſeu rẽ emphyteuticam
recipe.an vero dimittere apud eccleſiã recipiẽdo pẽ-
ſionẽ de quo dicẽdũ,vt ibi,& in locis p̃al.d.vero Pe.
hic quo ad id,qđ tangit hic ꝯcludit,ꝙ ſiue loquamur
in emphyteuſi eccleſiæ,ſiue priuati ꝑſona in q̃ fieret
deterior ꝯditio dñi intelligit̃ ꝓhibita facit , qđ hr̃ in
27 d.l.fi.C.de iure emph. ¶†In gl.biẽnium.ibi:in priua
ta triẽniũ,& ſic eſt dr̃ia inter emphy.eccleſię,& em-
phyteutã priuati.In colono autẽ, ſiue ſit colonus ec-
cleſiæ,ſiue priuati , nõ vr̃ eſſe dr̃ia,& q̃tum tp̃s req̃-
rat̃ in colono ad hoc , vt poſſit expelli.tangit gl.pe.in
c.p̃cedẽti.& ibi plenè.¶ In ea.gl.in fi.idẽ tenuit Spe.
in p̃ alle.§.nũc aliqua.ver.ccxxiij.ver. de materia,cũ
duobus.ver.ſequentibus,& facit ẽt,qđ hr̃.xxv.q.ij.ſi
eccleſiæ.& ſ.de arbi.dilecti.circa finem vltimæ. glo.
28 ¶†No.bene glo. iſtam q̃ aperte vult,ꝙ clauſula, rato
mente pacto, intelligatur, & operatur in fauorẽ eius
qui ſeruat cõtractum non illius qui cõtrauenit , imo
potius vr̃ apponi in ipſius odium,& idem voluit glo.
in d.l.q. fidem. & in l.ij.C.de iure emphy.& ideo qñ
dñs apponit pęnam,ſi emphyteuta non ſoluit cano-
nem cum clauſula rato manente pacto, tunc ſi non
ſoluatur penſio põt exigi pœna,& cum hoc etiã põt
dñs ſtare cõtractui,ſi vult. põt ẽt non ſtare,ſi vult,&
expellere emphyteutã,nec poterit emphyteuta ſe iu
uare ex dicta clauſula,ex quò nõ ſeruauit ꝯtractum
per id,qđ hr̃ de reg.iu. ex eo.li.vj.facit,qđ no.Dy.&
Bar.in l.cũ pater.§.libertis.ff.de lega. ij. & hoc dicit
d.Flo. eſſe valde notandũ,quia ſæpę ꝯtingit,& vidit
in hoc errari.Sed aduerte,quia gl. debuiſſet p̃mitte-
re aliã q̃õnẽ,videlicet q̃d iuris ſi dñs ſtipulatus ſit pę
nã,ſi emphyteuta non ſolueret canonẽ : & nõ appo-
ſuit clauſulã,rato manẽte pacto:an tũc ſi emphyteu-
ta non ſoluat per biẽniũ,ſi eſt emphyteuta eccleſiæ:
vel triẽniũ,ſi eſt emhyteuta priuati poterit expellere
emphyteutam.vr̃ ꝙ non , q̃a pœna, & prouiſio hoĩs
facere vr̃ ceſſare pœnam , & prouiſionẽ legis ar.l.fi.
C.de pac.conuẽ.ꝯtrariũ tenuit gloſ.in l.ii.C.de iure
emphyteutico.q̃ cõiter ſequunt̃ doc.Nec obſtat d.l.
fi.de pac. conuentis. q̃a ibi loquit̃ de quodam iure
ſpãli inducto in fauorẽ mulieris, qđ facilius tollit̃,q̃
ius cõmune.l.ei⁹ militis.§.militia miſſum.ff.de teſt.
mil.& in §.quia vero veriſimile.in auth.de non alie.
col.ij.Et ex hoc etiam habes,ꝙ ſtipulatio pęnalis nõ
nouat primitiuam obligationem etiam deſcẽdentẽ
ex ꝯtractu iuris ciuilis. de quo plenè per Bart.in l.ita
ſtipulatus.ff.de ver.ob.& tangit̃ etiam in l.obſonum
fere.§.fi.ff.de act.& obl.vtrũq; aũt valet petere pęnã
& ẽt expellere emphyteutã facere non põt,ſed de-
bebit alterum eligere per id,qđ hr̃ in reſcrip.§.ſi pa-
ctum.ff.de pac.& hoc , qñ non eſt appoſita clauſula
rato manente pacto, ſeu ꝯtractu, ſi ſecus appoſita,vt
dixit hic glo.& ſuperius etiam dixi.& pro hoc etiam
facit,vt tangit hic Io.An.& Spe.loco ſupius all.ſatis
dr̃ ratum manere pactum,qñ ſeruat̃ id,qđ vult natu
ra ꝯtract⁹, & iõ cũ nã ꝯtractus hẽat,vt poſſit fieri ex-
pulſio ꝑꝑ ſolutionem non factã debebit talis expul-
29 ſio poſſe fieri ſtante dicta clauſula.¶†In gl.celeri re-
gimine hoc inuenias.Aduerte tñ vt plurimũ iura al-
legata in glo.vñr loqui quo ad aliam materiã q̃ quo
ad effectum purgationis morę.nã aliqua tangunt,an
qñ impugnando teſtm̃ dicatur quis pœnã incurrere,
vt non poſſit petere aliqua ex teſtõ,vt patet in §.me-
minuiſſe.& in l.alia.alle.in glo. aliqua tangunt,an qñ
q̃s promiſit ſub pœna bona amplius non petere, qñ
dicat̃ pęna cõmitti . & ſic loquit̃ ꝓpriè lex amplius.
aliqua iura tãgũt.qñ quis incurrat pęnã plus petẽdo
vt patet in l.vna.de plus peti.alle. in gl.lex ẽt ꝓmiſ-
ſo.§.j.non tangit de purgatione morę: ſed dicit q̃ cõ-
ſtituit ſe ſoluturũ debitũ hẽt terminũ.x.dierũ a iure :
ꝙ nõ cẽſet̃,nec vr̃ poſſe ꝯſtitui ĩ mora ſil̃.§.ꝙ ſimplr.
nõ tractat de purgatiõe moræ.ſed modico tp̃e ꝙ dat̃
poſt reuerſiõem abñtis cã reipublicę.l.& ſi poſt tres.
nõ loq̃tur de purgatione morę.ſed loq̃tur in ſtipula
tione iudiciali,& circa p̃paratoria iudicij.§.cõſeſtim.
non tractat de purgatione moræ.Sed dicit , ꝙ mater
q̃primũ põt dẽt petere tutorẽ filio quaꝑꝑ nõ loq̃tur
de purgatione morę,vt ẽt ibi patet.¶In ea.gl. ibi:ip-
ſũ interpellat,& ꝑꝑ hoc dicit Io.An.& fuit ẽt de mẽ
te Inn. ꝙ ſi nõ exigit ĩterpellõ extraiudicialis multomĩ

nus non exigitur interpellatio iudicialis ꝑ ꝯſtitutionē, vel ſniam, & ideo tene, ꝙ vltimatè hic tenuit gl. pro qua etiā facit, qđ no. in ſimili in c.ſi.lxxx.diſt.& qđ hr dc offi.dele.in c.de cauſis ;& iſtam etiam opi: ꝙ ad tempus modicum referatur, qđ hic dr arbitrio iudicis conſiderandum tenuit etiam dñs Flo.dicens hoc tenendū: licèt multę ſuper hoc fuerint opi.vnde poterit iudex inſpecta qualitate ꝑſonarū, & circunſtantijs aliter,& aliter arbitrari.nā emphyteuta diuite,& valde pecunioſo minus tp̄s poterit arbitrari,q̄ in non diuite neq; pecunioſo.& ſi hoc in dubiū fuerit reuocatū, qđ iudex malè fuerit arbitratus poſſet appellari per id, qđ legitur,& notatur per gl.in c.ſuper his.ꝫ.de accu.& qđ hr in l.ſi qua pęna.ff. de verbo.ſigni.& iſtud eſt tenēdū, licèt Inn.hic poſuit opi. nam ſm eum quidā dixerūt celerem eſſe ſatiſfactionē ſi fiat anteq̄ expellatur, vel interpellatur emphyteuta tenendū, qđ poſſit ꝓpria autoritate expelli: vel ſi teneař, qđ autoritate iudicis debeat expelli tunc dicetur celerē ſatiſfactionē fieri, ſi fiat anteq̄ interpelletur, ſeu vocet ad iudiciū ipſe emphyteuta, dicit tn̄ quòd non vr, ꝙ ſit expediens expectari conteſtationē litis. & ſic, quòd interpelletur per lit.ꝯteſt.qa non exigatur interpellatio extraiudicialis, vt hic vr, multominus ꝙ exigatur interpellatio per conteſtationem lit.vr innuere Innoc. ſi fiat ſatiſfactio anteq̄ vocet ad iudicium; vel etiam poſt, ſi fiat incōtinenti, ꝙ ſufficiat. vnde etiam ille dicitur celeriter ſatiſfacere qui exactus in iudicio incōtinenti ſatiſfacit. ſecus ſi exactus deneget ſatiſfacere. Hoſt. vero conſuluit, qđ nō expectet, vt exactus in iudicio ſatiſfaciat, quia ſic inuitus videretur ſatiſfacere, & ſic non celeriter. de quo etiam in Spe. in ꝑalleg. §. nunc aliqua: verſi.lxxxiiij. Tu potes tenere concluſionē gl. ꝑ ea, q̄ ꝫ. dixi. tn̄ Pe. hic dicit, ꝙ in materia purgationis morę iura variè videnť loqui. nam quędam vr̄ velle, ꝙ non admittatur purgatio moræ, q̄dam qđ admittař intra modicum tp̄s, q̄dam vſq; ad conteſta.lit. q̄dam vſq; ad ſniam, faciant iura alle.in gl. q̄dam etiā poſt ſniam quouſq; ꝑueniať actione iudicati.l. item veniunt.§. vt ꝑdiximus.ff. de peti.hære. vn̄ de materia dicit remittendum eſſe ad diſtinctionem Bar. q̄ poſuit in l.inſulam.ad fi.ff.de verb.ob. q̄ etiā poſuit hic do.Pe. in fin. lecturæ ſuæ huius capituli, q̄ tum tn̄ ad intellectum capituli tene menti. ¶ Sed aduerte, qa ꝯ text.& ſupradicta facere vr, ꝙ nullo modo debeat admitti purgatio morę. qa emphyteuta non ſoluēte canonē intra biēnium, ſi eſt emphyteuta eccleſię, vel intra biēniū, ſi eſt emphyteuta priuati vr, ꝙ ſit ipſo iure priuat⁹ iure ſuo,& ſic vr facta executio a iure poſt executionem etiam factam a iure. nam vr eſſe locus purgationi morę etiam incontinenti per id, qđ hr in c.licèt,& in c.literas.ꝫ.de ſup.negli.prǣla. & de elec. cano.li.vj.& facit etiam, qđ not.de re.iu.mora.eo.li. Soluit Inn. dupliciter, primo, ꝙ emphyteuta ipſo iure non eſt priuatus per lapſum biēnij, ſed venit priuandus per ſniam.& iſtam partem tenuit. Spe.in ꝑalle.§.nūc aliqua.verſ.xlviij. & ipſam etiā ſequiť hic do.Flo.dicens ꝙ iō hic ꝑmittit purgatio morę.qa dato, ꝙ emphyteuta nō ſoluat ꝑ hoc nō ꝑdit ipſo iure meliorationes ſuas, ꝑ id qđ hr in l.ij.C.de iure emphy.ver.ſm eū vr ſatis innui, ꝙ rea ipſo iure non reuertať ad dñm. licèt emphyteuta poſſit expelli. facit ſm eū, qđ not.gl.ī l.ij.ff.ſi ager vec.vel emphy.peta. ¶ Sed ꝯ iſtā ſol.facit, qa ſi nō eēt ipſo iure priuatus ꝑ lapſū biēnij, vel triēnij, nō dēret poſſe expelli anteq̄ priuareť ꝑ ſniam cui⁹ ꝯriū vr innui.d.l.ij.& ēt hic iō fortè Inn. dat ſcđam ſolutionem dicēs, ꝙ nōn eſt priuatus q̄diu dñs patiť emphyteutā ſtare in re emphyteutica. hinc eſt, ꝙ ſi dñs recipiat poſtea penſionē reformař ꝯctus. facit, qđ dicit in gl.ſeq. & ſuper ea. & ſic do.Ant.vr velle, ꝙ licèt emphyteuta ſit priuat⁹ ꝑ lapſum dicti tp̄is ipſo iure etiā. quia non eſt ex toto omnino priuatus: qa habet ſpem, vt reintegrat ꝯctus ipſo ſoluente penſionem, ſeu canonē,& dño recipiēte,& ꝑꝑ hoc admittiť purgatio moræ, ſi incōtinenti fiat.& iſta fuit mens Inno. ſm eum. ipſe autē dicit, ꝙ nullibi reperiť in text. expreſſe declaratū an emphyteuta lapſo biēnio, vel triennio ſit priuatus ipſo iure: licèt tex. dicat, ꝙ poſſit expelli, vt patet hic.& in d.l. ij. ipſe tn̄ dicit cōiter teneri, ꝙ ipſo iure ſit priuat⁹.& hoc tenēdo dici. poſſe ſolui ꝯriū ꝓut tetigi poſt ſniam ſcđa ſolutiōe. Pōt ēt & aliter ſolui, ſm eū, videlicet, ꝙ verū eſt, q̄, ꝙ non admittiť purgatio moræ poſt executionem factam a iure, fallit ſi in iure aliud exprimatur, vel ita intelligatur hic. Et per prædicta dicit primo Inno. clarum eſſe, ꝙ ſi emphyteuta expectet ꝯte.lit. qa non admittiť purgatio morę, quia ſm ius antiquū erat ipſo iure priuatus lapſo biēnio, nec admittebatur purgatio morę, ſed per hæc iura noua admittiť purgatio, ſi celerem. ſatiſfactionē faciat.& ſic intra breue tp̄s ad arbitrium iudicis declarandū. facit, qđ no. in ſimili in c.ſi.lxxx.diſt. & ſic reſidet do. An. potes dicere, ꝙ emphyteuta non ſoluēdo canonem intra biēnijū, aut trienniū non ſit ſimplr ipſo iure priuat⁹. ſed ſi dñs hoc voluit per id, qđ hr in d.l.ij. C.de iure emphy. facit, qđ cōſueuit dici in ſimili de cōpēſatione quę fit ipſo iure, ſi tn̄ opponař ab homine.l.ſi conſtat.C.de cōpenſa. & facit etiam, qđ not. Spec.in d.ver. xxvij.& iſtam partem vr etiā tetigiſſe Bart.in d.l.ij.C.de iure emphy.in l.ij.ff.de excep.rei iudica. Et ex hoc inſurgit, ꝙ ſi emphyteuta qui non ſoluit intra tempus prædictū canonē cecidit a poſſeſſione,& agat cōtra poſſeſſorem, ꝙ non poſſit poſſeſſor excipe, ꝙ ſit priuatus iure ſuo ex quo non eſt ſimplr ipſo iure priuatus, ſed ita demū, ſi dñs voluit, & iſtud voluit gl. notabilis. in l.ij.ff.de exce. rei iud. facit etiam, quod hr in l.his conſequenter.§.j.ff. fami.erciſc. & quod ipſo iure ſit priuatus domino volenti ſatis facit.l.ij.C.de iure emphy. in q̄tum dicit ꝙ dominus ſi voluerit pōt eum expellere poſt lapſum dicti tp̄is,& niſi priuareť ipſo iure non poſſet eū expellere poſt lapſum dicti tp̄is, niſi priuareť per ſententiam, qđ non vr de mente iſtius text. niſi autē apponatur de iure tertij, qđ ex toto,& ſimplr ſit excluſiuū intis agētis bene pōt de tali iure opponi ꝑ id, ꝙ leg.& not. in l.cū ſeruum.C.de ſeruis fugi.cū ibi no. ꝑ Cy.& Bar.& ꝑ Bar.ī d.l.ij.ff.đ excep.rei iu.& no. ꝙ licèt ꝑmittať purgatio moræ intra modicū tp̄s poſt lapſum biennij, tn̄ in emphyteuta priuati nō reperiť ꝙ in lapſum triennij poſſit mora etiam intra breue tp̄s purgari. vt patet ex d.l.j. C.de iure emphy. & ſic vr, quod ſecus ſit in emphyteuta priuati, tn̄ ꝙ idem debeat dici in emphyteuta priuati facit, quia ſi admittiť purgatio moræ in emphyteuta eccleſiæ quæ alias eſt in multis priuilegiata, multofortius videť, quòd ſic in emphyteuta priuati debeat dimitti qui non eſt priuilegiatus, vt eccleſia,& iſta pars vr habere æquitatem, tamen nō eſt ſine dubitatione per tex.l.ij. vbi nulla ſit mentio de purgatione morę. & quia in emphyteuta priuati maius tēpus requiriť anteq̄ cadat a iure ſuo, quia datur trienniū vbi eſt emphyteuta priuati, vt admittatur purgatio morę poſt trienniū licèt admitať in emphyteuta eccleſiæ poſt biēniū, qa ſatis vr ſuccurſū emphyteutæ priuati ex quo dať ſibi triēniū,& hęc ꝑs fortè eſt de iure verior, licèt nō reperiā

altam

30 iſtam q̃onem tactā ꝑ doc.Ideo tene menti. ¶†In gl.
pen.ibi,ſed melius facit, idē notauit glo.in l.ij.C.de
iure emphy.Idē in effectu vr̄ voluiſſe hic Inno.tn̄ vbi
glo.dixit,ſed melius Inno. dixit,ſed tutius. & ſic gl.
& Inno.videntur velle,ꝙ de iure poſſit propria auto
ritate dn̄s expellere emphyteutam. Sed melius, &
tutius ſit,ꝙ hoc faciat iudicis autoritate.Specu.in ꝓ-
allega.§.nunc aliqua.verſi.xlviij.dicit hanc opi. pro-
cedere poſſe,qn̄ ꝯſtat emphyteutā ipſum nō ſoluiſſe
canonem intra tempus debitū, ſecus ſi neget ſe eſſe
emphyteutā,vel dicat non eſſe lapſum tp̄s,vel ſe ſol-
uiſſe,cū per negationē fiat res dubia.l.iij.C.q̃bus ad
liberta.ꝓcla.non licet.& ideo tunc non debebit re-
pelli propria autoritate.¶Caſus autem in quibus q̃s
propria autoritate pōt ius dicere. poſuit Spe.in ti.de
actore.§.j.verſi.itē,ꝙ ſua.aliàs eſt ver.itē ꝙ vult. Et q̃
actionem intentat dn̄s contra emphyteutam non ſol
uentē canonē,vel contra extraneum poſſeſſorē.tāgit
in præalle.§.nunc aliqua. ver.xlix.& ver.lvj. vbi etiā
Specu.tangit plures modos ꝑ quos eccleſia agendo
rei vendi.contra extraneū poſſeſſorē pōt probare de
dominio.¶Sed aduerte, quia ſi dicatur ꝑꝑ negatio-
nem fieri rē dubiā de facili poterit impediri,nec dn̄s
poterit expellere propria autoritate Bar.in l.ij. C.de
iure emphy.dixit,ꝙ dn̄s pōt turbare emphyteutā nō
ſoluentē debitum canonē intra tp̄s debitum , ſed nō
pōt expellere ipſum emphyteutam , & hoc ideo ſm̄
eū , q̄a ipſe emphyteuta habet naturalē poſſeſſionē ,
dn̄s vero ciuilem,& quia ille naturalem habet a dn̄o
non iniuſtè vr̄ tenere illam , ſi non ſoluit.Ideo vr̄ , ꝙ
dn̄s, ſi turbet ipſum emphyteutā agit interdicto vti
poſſidetis cū ſuccūbere debeat ipſe emphyteuta eum
iniuſtè vi[illegible]ur tunc a dn̄o poſſidere.facit, qđ hr̄ in
c.licet cām.s̄.de prob.& in l.vna.C.vti poſ.& in l.j.
31 ad finē.ff.vti.poſ.¶†Expellere aūt ipſum emphyteu
tam ꝓpria autoritate nō poterit dn̄s ſm̄ Bart.ꝓcipuè
illo reſiſtente,q̄a ab illa naturali q̄ hēt nō dēt deijci,
niſi deijciatur per viā iudicij ſm̄ eū,do.Ant.dicit hoc
eſſe verum,niſi ex retentione illius naturalis cōtige-
ret expelli dn̄m a ſua ciuili, quo caſu licitū eſſet dn̄o
ſuā ciuilē recuperare,& ꝯn̄r illū expellere , dū tn̄ in-
cōtinēti hoc faceret.ar.l.clā poſſidere.§.ſi. cū ibi no.
ff.de acq.poſ.& c.olim cām.de reſt.ſpo.An autē hoc
dictū ꝓcedat. patebit ex infra dicendis. Cy.in d.l.ij.
C.de iure emphy.refert Pe.dixiſſe,ꝙ periculū eſt di-
cere emphyteutā propria autoritate poſſe deijci ipſo
reſiſtente , quia vr̄ dari materia rixę.facit quod hr̄ in
l.non eſt ſingulis.ff.de re.iur.& ideo ſm̄ eum non vr̄
hoc licitū , cū ipſe emphyteuta hēat naturalē poſſeſ-
ſionem,ſecus dicit in ſimplici colono,quia merā hēt
detentationē,& ideo bn̄ pōt expelli propria autori-
tate,ſi nō ſoluat penſionē per id,qđ hr̄ in c. ꝓcedēti.
& qđ ibi dictū fuit , & in l.edē.C.locati.d.Flo.vr̄ hāc
opi.tenere.Nam dicit nedū melius eſt hoc fieri auto-
ritate iudicis,ſed etiā ex neceſſario emphyteuta cō-
tradicente,& nolente exire.nā tunc ſm̄ eū eſt idē ac
ſi alius deieciſſet emphyteutā quo caſu non pōt dn̄s
talem ꝓpria autoritate expellere , vt hic tetigit glo.
32 ¶† Not. ēt qn̄ emphyteuta ꝯdicit interuertēdo poſ-
ſeſſionē nō vr̄ poſſe dn̄s ius ſibi dicere ꝑ id qđ hr̄ ī l.
non ſingulis.ff.de re.iur. refert tn̄ opinionem Bar.de
qua.s̄.dixi,videlicet,ꝙ dn̄s poſſit ingredi ꝓpria auto
ritate poſſeſſionē turbando emphyteutā in ſua natu-
rali,quia vr̄ tunc vitioſè ab ipſo dn̄o poſſidere.facit,
qđ hr̄ in l.j.in fi.cum l.ſequen.ff.vti poſ.& qđ no.s̄.
de ꝓſcr.veniēs.& ꝓcipuè ꝑ ipſum d.Flo.Subdit tn̄ ꝙ
verius vr̄,ꝙ nō liceat dn̄o turbare ex eo.q̄a ſm̄ eū em
phyteuta nō cadit ipſo iure.ſed cadit, ſi dn̄s velit per
ea,q̃ ibi dixit Ravnē.de Forl.vt hic tangit do.Pe.te-
nuit opi.huius.gl.& Inn.ꝑ tex.iſtū.& d.l.ij. C.de iu-
re emphyt.in quibus ſimplr̄ dr̄,ꝙ.dn̄s pōt expellere
emphyteutā.& ſic vr̄, ꝙ autoritate propria poſſit ex-
pellere per id,qđ hr̄ in l.iij.§.cum igit̄.ff. de vi & vi
ar.& vr̄ etiā ꝓbari in auth.qui rē.C.de ſa.ſan.ec. alle
gat,qđ hr̄ in auth.de alie.& emph.§. ſi vero quis lo-
cator.col.ix.do.Pe.hic dixit,ꝙ habem⁹ in ſimili ali-
bi aliam q̃onē,an creditor ex pacto de ingrediendo,
ſeu ꝙ ſit licitū ſibi ingredi poſſeſſionē bonorū debi-
toris,ſi non ſoluat debitū intra terminū poterit debi
tore non ſoluēte ingredi poſſeſſionem bonorum de-
bitoris ipſe creditor debitore cōtradicente, ſeu reſi-
ſtente.de qua q̃one tangitur ꝑ gl.in l.iij.C.de pig.&
plenius per Bart. ibi in repetitione illius.l.in quarta
principali q̃one vbi ꝯcludit, ꝙ ſi debitor ſine iuſta cā
reſiſtit:aut reſiſtit ſolo verbo,& nō obſtāte tali reſiſtē
tia verbali poterit creditor ex vi pacti ingredi poſſeſ-
ſionē , q̄a non eſt licitū debitori mutare voluntatem
per id,qđ hr̄ in l.aliud.ff.ſol.& in l.ſicut.C.de act.&
obli.aut reſiſtit de facto,& tunc dicit , ꝙ aut ipſe de-
bitor cōſtituit ſe nomine creditoris poſſidere, & tūc
tn̄ videatur omnē poſſeſſionem,& ſic naturalē,& ci-
uilē tranſtuliſſe in creditorem per id, qđ legi.& not.
in l.ꝙ in eo.ff.de acq.poſ.cū ibi no.per Bar.ſi reſiſtet
debitor de facto vr̄ velle ſpoliare creditorē poſſeſſio-
ne.& ideo poterit ipſe creditor ipſum debitorē pro-
pria autoritate expellere ingredi.poſſeſſionē,q̄a licet
incōtinēti vim vi repellere.l.iij.§.cū igit̄.& §.cū fun-
dū.cū ibi no.ff.de vi & vi ar.l.j.C.vnde vi.licèt ſecus
eſſet,ſi ex interuallo poſtq̄ creditor fuiſſet repulſus
vellet ꝑ violētiā recuperare poſſeſſionem, q̄a tūc de
iure non poſſet per ea,quę hn̄r in iuribus ꝓallega.&
in l.colonos. & in l.qui fundum. ff.de vi , & vi ar.&
qn̄ dicatur quis incontinenti velle recuperare poſſ.
no.per glo,in d.l.iij.§.cū igitur.s̄.de reſtit.ſpo.olim.
el.iij.per gl.& doc.idem dixit Bart.in loco præalleg.
Si debitor conſtituit ſe precario nomine creditoris
poſſidere,ꝙ transfertur ciuilis poſſeſſio in creditorē,
& remanet naturalis penes debitorē per id,qđ leg.&
no.in l.quiſquis.C.de dona.& in l.& hēt.§.cū qui.ff.
de precarijs.& facit,qđ dictū fuit in c.ſi.s̄.de ꝓca.In
gl.prima,& ſu ꝑ ea,& ideo ſi debitor de facto reſiſtit.
q̄a vr̄ violentiam inferre creditori in ſua ciuili, vr̄ ꝓ
illius defenſione poſſe expellere ipſum debitorē ꝑ ea
q̃ hn̄r in d.l.iij.§. cum igitur. cum alijs ꝓalle. Si vero
non cōſtituit ſimpliciter , nec ꝓcario ſe noīe credito
ris poſſidere, tūc dicit,ꝙ ſi debitor đ facto reſiſtat nō
erit licitū creditori ingredi poſſeſſionē bonorū debi-
toris ꝑ l.non eſt ſingulis .ff.de re.iur. vnde dicit do.
Pe.ꝙ illa q̃ dcta ſunt.s̄.qn̄ ex pacto datur licentia in-
grediendi poſſeſſionē quatenus poſſunt adaptari ha-
bebunt etiam locum, qn̄ ꝑ legem dat̄ licentia ingre
diendi poſſeſſionē,& aliū expellendi,cū de facto cō-
trahentiū vr̄ poſſe argui ad factū legis alleg. in ar.l.ſi
cōuenerit.ff.de pac.& melius facit,qđ hr̄ eo.ti.l.non
impoſſibile.& in l.ſi.ad fin.C.de fideiuſ. & ſic vr̄ vo-
luiſſe do.Pet.aliter non declarat. ꝙ ſi eſt emphyteu-
ta ſolūmodo verbū,reſiſtit, non impediat̄ dn̄s ꝓpria
autoritate ingredi poſſeſſionē rei emphyteuticæ. Idē
vr̄ ſentire,ſi de facto reſiſtat ex quo dn̄s hēt ciuilem
poſſeſſionē licèt emphyteuta habet naturalē iuxta il
lud,qđ legi.& no.in l.ſi certo.§.ſi duobus.ff.com.&
in l.j.& ij.ff.ſi ager vec.vel emph.pet. & ēt vr̄ in ſimi
li voluiſſe Bar.in l.iij.C.de pig.ꝓall.in iiij.principa
li q̃one,inq̄tum vult,ꝙ ſi reſiſtatur hn̄ti ſolā ciuilē,ſi
reſiſtit indebite etiā de facto reſiſtendo.quia tunc vr̄
inferri violentiam habenti ciuilem poterit expelli

habens naturalem etiam,qñ indebite reſiſtit, vt de-
fendat ſuã ciuilem habens illam per hoc vr̃, ꝙ poſſet
ſaluari opi.glo.hic poſitę, & Inno.inquantũ volue-
rit, ꝙ de iure poſſit propria autoritate poſt biẽnium,
vel trienniũ expelli emphyteuta.tamen, vt dixi dñs
habeat ciuilem, licèt emphyteuta habeat naturalẽ,
& ſic cum indebite reſiſtat, ex quò lapſum eſt bien-
niũ,vel trienniũ,vr̃ ꝙ poſſit propria autoritate expel-
li,no.per Bar.in d.l.iij.de pig.in ſimili in loco ꝑalle.
ipſe tñ Bart.vr̃ fuiſſe ſibi contrarius per id, qđ ipſe
dixit in l.ij.C.de iure emphy.vbi voluit, vt ſuperius
etiã recitaui, ꝙ licèt dominus hẽat ciuilẽ poſſeſſionẽ
tñ non poſſit expellere emphyteutam reſiſtentẽ, qa
ſic priuaret ipſum emphyteutã ſua naturali poſſeſ-
ſione,ſed bene poterit ipſum turbare, & ſic vr̃ ꝯdice
re his q̃ dixit in d.l.iij.vbi voluit,ꝙ ſi reſiſtat de facto
habenti ciuilẽ,& reijciatur indebite, qa vr̃ violentiã
inferre ipſi habenti ciuilẽ, ideo põt tunc aliũ expel-
lere ꝓ defenſione ſuę ciuilis,q̃ igiť opi.ſit verior dñs
Ant.hic nõ declarat,nec tangit ẽt ꝯtrarietatẽ ꝑdictã
vr̃ dici poſſe,ꝙ aut emphyteuta reſiſtit de facto volẽ
do dñm priuare ſua ciuili, & tũc vr̃,ꝙ ꝓ defenſione
licitũ ſit ipſum emphyteutam expellere,per ea q̃ hñt
in d.l.iij.§.cum igitur.ĩ.de reſt.ſpo.olim cauſam.aut
emphyteuta, licèt reſiſtat de facto reſiſtit ne expel-
latur,ꝓteſtař tñ qđ non intendit dñm priuare ſua ci-
uili,ſed vult defendere ſuã naturalẽ,q̃ ꝓteſtationem
vr̃ facere poſſe ꝑ id,qđ legi.& not. in ſimili ꝑ glo.&
doc.in l.vna.C.vti poſ.& tunc vr̃ dici,ꝙ ꝓcedit opi.
Bar.in d.l.ij.In dubio autẽ ſi de facto reſiſtat ne dñs
itret poſſeſſionẽ vr̃ facere violẽtiã ẽt reſpectu ciuilis
per id,qđ le. & not. in l.clã poſſidere.§.fi.cũ l.ſeq.ff.
de acquir.poſſ.& iſto mõ poſſet ſaluari Bar.a ꝯrieta-
te,& poſſent ẽt ſaluari opi. tñ qa hic,& in l.ij.C. de
iure emphy.ſimpliciter dicit,ꝙ poſt lapſũ biẽnij, aut
triẽnij poſſit emphyteuta expelli vr̃ velle indiſtinctè
ꝙ propria autoritate poſſit expelli,& ꝑ hoc facit, qa
licèt emphyteuta poſſidet naturaľr,& ꝓteſtař,ꝙ non
vult dñm priuare ſua ciuili, tñ ex quò lapſum eſt biẽ
nium,vel triẽnium indebitè & iniuſtè poſſidet,& ſic
poſſidendo iniuſtè ꝯñr vr̃ turbari,& violentiã inferre
circa ciuilẽ poſſeſſionẽ dñi ꝑ hoc qđ hr̃ ĩ l.vim facit.
ff.de vi & vi ar.Et ideo vr̃,ꝙ ex quò cẽſeť facere vio-
lentiam dño in ipſa ciuili, ꝙ poſſit propria autori-
tate ipſum emphyteutã expellere,ex quò aliter non
põt bene deſiſti a violentia,& turbatione ciuilis.facit
qđ no.ĩ ſimili, in ꝑallegata.l.clam poſſidere.§.fi.cũ
l.ſeq.ff.de acquir.poſ.vbi patet, ꝙ interdũ vti poſſi-
detis hẽt vim recuperandi naturalẽ poſſeſſionem,qñ
retinendo naturalẽ non põt deſiſti a turbatione ciui-
lis.Sic igiť in ꝓpoſito,qa nõ vr̃ poſſe reſiſti a violẽtia
& turbatione ciuilis,ſi emphyteuta retineat natura-
lẽ,ex quò retinet indebite vr̃, quòd poſſit expellere
ipſum emphyteutã.& ſi dicas, imo illud qđ hr̃ in d.
l.clam poſſidere.§.fi.vr̃ potius facere ꝯ ꝑdicta, qa li-
cèt per viam iudicialẽ agẽdo interdicto, vti poſſide-
tis,ꝑ illum qui hẽt ciuilẽ interdum poſſit recuperari
naturalis cũ ibi non dr̃ extraiudicialiter ꝑ violentiã
poſſit dñs recuperare ipſam naturalẽ ꝓteſtař, ꝙ non
vult dñm priuare ſua ciuili,& reſpectu illius nõ vult
repellere dñm.Nã põt dici,ꝙ ibi loquimur,qñ qs oc
cupauit poſſeſſionẽ naturalẽ vacãtem in abſẽtia dñi
quo caſu non reperitur,ꝙ poſſit talis repelli,niſi dñs
vellet repellere a ſua ciuili nullatenus admittẽdo eũ
vt ibi patet.Sed hic loquiť in caſu in quo expſſo mõ
ꝑmittit ipſum emphyteutã habentẽ naturalẽ.ſi illã
indebite tenet,ꝙ poſſit expelli.& ſic vr̃ ꝙ de iure poſ-
ſit defenſari opi.gl.hic poſitę.& ĩ l.ij.C.de iure em-
phy.q̃ ẽt ſecut⁹ fuit Inn.hic.Non ob.ꝙ hr̃ in l.ſcuo eſt
ſingulis.ff.de reg.iur.vbi vr̃ ꝙ nõ dẽt ꝯcedi alicui,ꝙ
ꝓpria autoritate ius ſibi dicat,qa rñderi põr, ꝙ illud
ꝓcedit vbi aliud in iure non reperiař expreſſum, vt
contingit in caſu iſto, & facit, qđ not.Spec.in ti.de
act.§.j.ver.itẽ ꝙ ſua autoritate. ¶ Nec obſtat ẽt ꝑdi-
ctis,ſi dicař,ꝙ emphyteuta ꝯdicente,vel reſiſtente vr̃
interuertere poſſeſſionẽ dñi.& ſic vr̃,ꝙ ſicut alius nõ
põt tunc eijcere emphyteutã. l.coloni. ff.de vi & vi
ar.& l.cum fundus.cod.tit.Ita nec etiã poſſet domi-
nus,vt hic dixit dom.Flor.quia reſponderi poteſt, ꝙ
vbi,emphyteuta reſiſtit, verum eſt quòd videtur inter
uertere poſſeſſionẽ dñi, & ideo licitum eſt dñm illã
defendere,& ſi fuerit expulſus,ſeu non admiſſus eſt,
dñs vr̃ ꝙ ꝯtingẽti poſſit recuperare ſuam ciuilẽ poſ-
ſeſſionẽ.licèt non poſſit illud facere ex interuallo, vt
ſuperius dixi.& ſic non eſt idem dicendũ, ac ſi alius
eieciſſet emphyteutã.qa alius non agit de defenſio-
ne,vel recuperatione ſuæ ciuilis,ꝓut facit dñs.& ſic
patet,ꝙ rõ do.Flo.nõ procedit,nec eius opi. ¶ Et ꝑ-
dicta etiam vr̃ ꝙ poſſit, licèt hoc non poſſit facere ex
interuallo.& ſic vr̃ intelligẽdũ idẽ, qđ hic dicit gl. in
verſ.ſed ſi alij tradidit.cõiter tñ doc.tranſeunt cũ gl.
quando emphyteuta alij tradidit poſſeſſionem, vel
ab alio expellitur, ideo tunc tutius eſſet per viã iudi
cialẽ recuperare poſſeſſionem, de iure tñ vr̃ procede
re,quod dixi, per ea quæ habentur in l.coloni.alleg.
in glo.in l.qui poſſeſſionem. & l.cum fundũ.cum ibi
notatis.ff.de vi & vi ar.licèt aũt opi.glo.de iure poſ-
ſet defenſari,& ſil̃r Inn.tñ vt aliqui dicunt melius &
tutius eſt qđ autoritate iudicis expellař emphyteu-
ta,vt tollanť materialiter rixæ q̃uis etiã & qđ de iure
poſſit etiã ſi ſit potens ipſe dñs propria autoritate de
facto expellere.qualiter practicabitur via iudicialis,
quando dominus eligit, ꝙ autoritate ꝓpria emphy-
teuta expellař.& an tunc neceſſaria erit libelli obla-
tio,vel citatio partis.tangit Barto.in d.l.ij.C.de iure
emphy.& plenius in l.iij.C.de pigno.not.circa fi.de
quo plenè dicã poſt gl. ¶ In eadẽ gloſ.ibi.Reſpon.in
33 priuato &c. ¶ † Aduerte quia gl.vult diſtinguere in-
ter emphyteutã priuati,& emphyteutã eccleſiæ,pri-
mo caſu, ſi dominus ſimpliciter recipiat penſionem
intelligitur ſuo iuri renunciaſſe.& ſic poterit ammo-
do emphyteutã repellere,qđ vr̃ intelligere gloſſ. qñ
dominus ſimpliciciter recipit penſionem ſine aliqua
ꝓteſtatione, ſecus ſi recipiat ſaluo iure ſuo in expel-
lendo,ſi voluerit. quia tunc talis proteſtatio opera-
biť,ꝙ non fiet ſibi ꝑiudiciũ. & ſic tunc,licèt recipiat
penſionem poterit nihilominus emphyteutã expel-
34 lere,vt ĩ.voluit gl.in verſi.itẽ qđ ſi dicat.† In emphy
teuta autẽ eccleſiæ.gl.in effectu concludit, quòd aut
eſt eccleſia collegiata,aut non collegiata. Si collegia-
ta tunc ſi ꝑlatus cum ꝯſenſu capituli recipiat pẽſio-
nem non poterit poſtea emphyteutam expellere,in-
llige ſi recipit ſine proteſtatione, aliàs etiam per id
quod dixi in emphyteuta priuati. Si autẽ recipit ſi-
ne conſenſu capituli. tunc poterit expellere. quia nõ
fit præiudiciũ eccleſiæ per factum ſolius ꝑlati. & ſic.
eius factũ non nocebit eccleſiæ, niſi poſtea capitulũ
ꝯſenſiſſet.Si vero ſit eccleſia non collegiata. tũc vel-
le vr̃ gl. ꝙ rector in dicta eccleſia,ſeu rector talis ec-
cleſiæ habeat in dicta eccleſia ꝑtãtem q̃ hẽt prælatus
cum capitulo in eccleſia collegiata.& ſic vult glo. ꝙ
ſi recipiat penſionem ſine proteſtatione,ꝙ fiat præiu
diciũ eccleſiæ,vt ammodo non poſſit expelli emphy-
teuta.& ex hac gl.ita no.diligẽter, ꝙ illud põt ſolus
rector in eccleſia q̃ nõ eſt collegiata, qđ põt ꝑlat⁹ cũ
capitulo i eccleſia collegiata.& ꝓ hac gl.bñ facit qđ
habetur.

habetur.ſ.de teſta.relatũ.el ij.vbi eccleſia in tali Re-
ctore vr̃ præſentari.& per hoc dicit Io.An. poſſe ar-
gui,quòd cum delictum prælati,& cõuentus noceat
eccleſię ſm no.in c.ij.de o· d.cog.& in d.c.j.de dolo
& contu.& in regula delictum.tñ nõ vr̃ hoc verum,
niſi ſit vnus Rector tm̃ in eccleſia, quia tunc vr̃ ꝙ de-
lictum ipſius poſſit præiudicare eccleſię,ſicut delictũ
collegij,ſeu prælati, & collegij hẽt præiudicare eccle
ſiæ.vt ſuperius dictum eſt . hoc tñ non audet ponere
pro conſtanti . facit quod dixi in c.j.ſ̃.de depoſi.ipſe
tñ vr̃ tranſire cum hoc dicto in prealle.c.j.de dolo &
contu. ¶Quantum ſit delictum Rectoris. an noceat
eccleſiæ, vel non,hic non agitur propriè de delicto,
ſed de facto prælati, vel Rectoris , an habeat nocere
eccleſiæ in iure expellendi emphyteutam, ſi recipiat
pẽſionem ab emphyteuta quo caſu Doctores cõiter
tranſeunt cum gl.& potiſſimè Io.And.hic, imo plus
dixit d.Flo.ꝙ non erat diſtinguendum.an eccleſia ha
beat capitulum,ſeu collegium,vel non,quia etiam ſi
habeat, tñ ſcd̃m eum poterit ſolus prælatus recipien
do penſionem pręiudicare eccleſiæ in iure expellẽdi,
mouetur,quia hoc ius expellendi non vr̃ eſſe cũ effe
ctu adhuc apud eccleſiam,cum ſcd̃m eũ emphyteu-
ta non cadit a iure ſuo ipſo iure.vt dixi ſuper gl.præ-
cedenti.& ideo vr̃ ꝙ poſſit præiudicari per ſolum ꝑla
tum eccleſiæ in tali iure.pro hoc poteſt adduci quod
dixi poſt eum in c.tuam.ſ̃.de his q̃ fi.a præla. vbi con
cluditur per Fede.de Se.quòd ſolus prælatus põt re-
pudiare legatum factum eccleſię.an hoc procedat di
xi vobis aliquid ibi,& pro iſta parte etiam facit,quia
ius expellendi emphyteutam ꝑꝑ canonem nõ ſolu
tum ita demum competit,ſi dñs voluerit,vt patet in
d.l.ij.C.de iure emph.& dixi ſuper gl.præcedẽti, ſic
vr̃ agi de iure quærendo ipſi dño,vel eccleſię,& ideo
vr̃ ꝙ prælatus poſſit præiudicare eccleſiæ negligendo
acquirere,& declarare,ſi vellet expellere emphyteu
tam,ar.l.ſeruus.C.de pac.vbi ſeruus,& filiusf.poteſt
præiudicare dño,vel patri in quærendis,licet non in
quæſitis, ad hoc etiã qd̃ no.per gl.in regula,delictũ.
vbi glo.vult,ꝙ negligendo poſſit prælatus ꝑiudicare
eccleſiæ, ſic vr̃ ꝙ negligat expellere emphyteutam ,
& recipiat penſionem, quod per hoc ꝑiudicat̃ eccle-
ſię.& iſtam partem etiam tenuit Mar.de Fa.vt refert
Spe.in ſæpius all.§.nunc aliqua.verſ.26.per id quod
hr̃ in ſimili in l.aduerſus.C. de vſur. vbi adminiſtra-
tor reipublicæ negligendo petere,& recipere vſuras
maiores. Si receperit tm̃ minores tñ cum de iure ci-
uili vſuræ eſſent ꝑmiſſæ ſcd̃m iura codicis,vt ibi pa-
tet,& in toto titulo il.o, & ſic vr̃ ꝙ eodem modo ꝑla
tus etiã poſſit ꝑiudicare ipſi eccleſiæ negligendo ex-
pellere emphyteutam,& recipiendo pẽſionem,cum
reſpublica,& eccleſia æquiparant̃.l.j.& quod ibi no.
C.de ſacroſ.ecc.& hęc pars ſatis vr̃ poſſe defendi,de
iure tñ Doct.cõiter tenuerũt cum gl.videlicet,ꝙ vbi
eccleſia eſt collegiata ſolus ꝑlatus non ꝑiudicat ec-
cleſiæ recipiendo pẽſionem, & iõ etiam voluit Spe.
in d.§.nunc aliqua.ver.26.ideo difficile eſſet obtine-
re in practica , qd̃ in eccleſia collegiata ſolus ꝑlatus
poſſit ꝑiudicare eccleſiæ recipiendo penſionẽ . ¶Itẽ
aduerte inq̃tum glo.hic poſuit, ꝙ idem poſſit ꝑlatus
cum capitulo in eccleſia collegiata.nam cõiter doc.
tranſeunt cum gl.& idem etiam dicit Spe.in prælle.
verſi.26.Idem ẽt voluit in ſimili Spe.in ti.de emp.&
ven.§.nunc dicendum reſtat. de alienationibus mi-
noris in ver. centum.vbi viuet̃ velle,ꝙ Rector eccle-
35 ſiæ non collegiatæ poſſit † vendere rem ipſius eccle-
ſiæ ſuadente vtilitate,vel neceſſitate, cum autoritate
Epi,licèt non interueniat tractatus qui fieri non põt
ex quo non habet capitulum,& idem ibi voluit Ioã.
An.in addi. & ſic idem põt tunc Rector ſolus in tali
eccleſia nõ collegiata,quod poteſt prælatus cum ca
pitulo in eccleſia collegiata.de quo etiam dixi in c.j.
36 ad fi.ſ̃.de dolo & contu.¶†His declaratis eſt viden-
dum an procedat dictum gl.inquantum dixit,ꝙ ꝑla-
tus recipiendo penſionem ſine proteſtatione præiu-
dicat ſibi in iure expellendi, prout etiam vr̃ voluiſſe
gl.in l.ij.de iure emphy.Io.An.ſimpliciter tranſit hic
cum gl.remittendo etiam ad ea quæ hñr in Spec. in
ꝑal.§.nunc aliqua.ver.23.& 25.do.Flo.dicit ꝙ iſtud
dictum gl.procedat,qñ recipit penſionem tꝑis futu-
ri poſtq̃ ceſſauit in ſolutione canonis per triẽnium ,
& ipſe emphyteuta priuatus fuit. facit licèt non alle-
gat quod hr̃ in l.qui furtum.ff.de pact.& in l.ij.§.nõ
malè.ff.de doli exce.ſecus dicit ſi recipit penſionem
tꝑis præcedentis, quia tunc ſi illam recepit cũ prote
ſtatione de qua tangitur in gl.in ver. item quid ſi di-
cat.tunc non ꝑiudicabit̃ ſibi,& ſic dicit intelligendũ
eſſe gl.Si autem recepiſſet pẽſionem pro tꝑe futuro,
ſeu ſecuto poſtq̃ ceſſauit in ſolutione dicit,ꝙ ꝓteſta
tio non iuuaret,quia vr̃ eſſe contraria facto,& ſic nõ
dẽt prodeſſe per id quod hr̃ in c.cum M.de conſt. ſal
uo niſi aduerſarius conſentiret ꝓteſtationi ſcd̃m no.
per eum in d.c.cum M.de conſt.& ſic vr̃ velle,ꝙ vbi
recipit penſionem pro tꝑe futuro, ſeu ſecuto poſt ip
ſam ceſſionem tunc ꝑiudicat ſibi ſi non fuit proteſta
tus. Idẽ ſi fuit proteſtatus de iure ſuo.ſ.expellendo ſi
aduerſarius non conſenſit proteſtationi.d.Ant.hic re
fert Barto. dixiſſe in d.l.ij.C.de iure emph.ꝙ ſi rece-
pit penſionem pro tꝑe præterito nõ ꝑiudicat ſibi,qa
ſcd̃m eum hẽt ꝑtãtem petendi penſionem pro dicto
tꝑe,& ẽt expellendi colonum copulatiuè . facit,qd̃
hr̃ in l.colonus.ff.loc. & recipiendo talem penſionẽ
etiam ſine proteſtatione non vr̃ renũtiare iuri expel
lendi. Si aũt pro tꝑe futuro recipiat , tunc cum iſtud
non ſe cõpatiat̃ cum actu expulſionis accipiendo ta
lem pẽſionem ſine proteſtatione ſibi ꝑiudicat per le
ges allegatas in gl.ſecus ſi recipiat cũ proteſtatione.
¶Do.Ant.hic ſatis placet dictum Bar.inq̃tum dicit,
ꝙ ſi recipit pro tꝑe ꝑterito non fit ſibi præiudicium
alle.pro hoc,quia cum talis receptio poſſit hr̃e dupli
cem intellectum.videlicet, vt fiat aĩo renunciãdi iu
ri expellendi, & ẽt vt fiat aĩo non renunciandi in ca
ſu dubio debet intelligi, vt nõ intelligat̃ facta aĩo re
nunciandi iure ſuo ex eo.ꝙ in dubio non dẽt ꝑſumi,
ꝙ vellet perdere rõnem iuris ſui.ar.l.cũ de indebito .
ff.de proba.& ſ̃.de renun.ſuper hoc , & de ꝑſum.qa
veriſimile.Sed vbi recipit pro futuro.tunc concludit
ꝙ ſiue ꝓteſtet̃, ſiue non ꝑiudicat ſibi quia non iuuat
ꝓteſtatio cum ſit ꝯria actui,nõ enim cõpaſſibile eſt ,
ꝙ ꝓ futuro tꝑe habeat penſionem,& qd̃ ẽt expellat,
& iõ non vr̃ tenere proteſtatio per id qd̃ hr̃ in c.cum
M.ſ̃.de conſti.& ſic vr̃ in hoc tenere ꝯra Bart. & ſiſr
d.Flo.vt põt patere ex his q̃ ſuperius dixi . vnde non
vr̃ dictũ Bart. ꝓcedere inq̃tum voluit ꝓteſtationem
operari,qñ recipit penſionem pro tꝑe futuro niſi ve
lis ſaluare, qd̃ aduerſarius conſentiret ꝓteſtationi ꝑ
37 id qd̃ dixi poſt d.Flo.¶†Et no.qa Bart.& d.Ant.vñr
velle ꝙ ꝓteſtatio nõ ſit neceſſaria,qñ recepit penſio-
nem pro tꝑe ꝑterito ꝯtrarium tñ hic vr̃ ſentire gl. &
ẽt d.Flo.Cy. tetigit de materia ĩ d.l.ij.de iure emph.
& ibi ẽt per Iac.de Are.& tangit hic d.Pet.nam vt re
fert Cy.in d.l.ij.Pet.dixit,ꝙ qõ gl. põt dupliciter in-
telligi inq̃tum q̃rit , an dñs recipiendo penſionẽ ſibi
ꝑiudicat in iure expellendi.nam vno mõ põt intelli-
gi,qñ recipit penſionẽ tꝑis ꝑteriti . alio mõ, qñ tꝑis
futuri.& ſic ĩtelligat̃.ſedo modo clarũ eſt ſcd̃m eũ,ꝙ
dominus

domious ꝑiudicat ſibi in iure expellēdi, per id qđ hr̃ in l.poſt diem. in l.ꝑcedenti.§.fi.alle.in gl. Si aũt intelligatur primo mõ.ipſe vr̃ tenere, ꝙ etiam ſi nõ ꝓteſtetur non fiat ſibi ꝑiudicium, & ſic ꝙ poſſit recipere dictam penſionem, & etiam expellere emphyteutam. facit qđ hr̃, in auth.quidam.C.de ſac.ſan.ec. & in §.ſi vero quis.in Auth.de alie.& emph.coll.ix.demum Cy.ibi refert diſtinctionem Ia.de Are.q. dixit, ꝙ aut dñs incipit ab expulſione, & põt poſtea petere penſionem pro ipſo tp̃e ꝑterito.l.colonus.ff.loc.aut ecõtra, primo modo, ſi recipit penſionem, & tũc aut recipit pro tp̃e futuro, & facit ſibi præiudicium.d.l. poſt diem.cum l.ſeq.aut recipit pro tp̃e præterito.& tunc aut recipit ſine proteſtatione, & ſic ſibi facit ꝑiudicium, quia ſcđm eum vr̃ quodammodo fieri purgatio moræ.arg.l.ij.ff.ſi quis cau. & l.vectigalia.§.fi. ff.de publ.aut recipit cũ proteſtatione.& tunc nõ fit ſibi ꝑiudicium, per ea q̃ hñr in l.ſi debitor.ff.q.mod. pig.vel hyp.ſol. & cum hac concluſione reſidet Cy. in d.l.ij.& ſir.d.Pe.hic, ſcđm quam eſſet intelligenda, & limitāda iſta gl.¶ Sed aduerte, quia Ia.de Are. vr̃ velle facere dr̃iam, an incipiat dñs ab expulſione, an vero primo recipiat penſionem pro tp̃e præterito. Bar.tñ in d.l.ij.& d.Ant. hic nõ vñr facere dr̃iam inter prædictos caſus.& pro hoc etiam faciat, quia nõ vr̃ poſſe dari bona ratio diuerſitatis, & ſic vr̃ ꝙ idem
38 eſſet vtrobiq; dicendum.¶†Gl.vero Accur.in d.l.ij. vr̃ velle, ꝙ ſi incipiat ab expulſione non poſſit poſtea petere penſionem, & ſimiliter ecõtra, ſi incipiat a receptione penſionis non vr̃ ꝙ poſſit poſtea expellere, q̃a ſcđm gl. ſolum alterum prædictorum non habebit, ad quod facit quod hr̃ in l.ſcriptum.§. ſi pacto.ff. de pac.& in l.apud celſum.§.Labeo ff. de doli exce. & illud etiam ſatis voluit hic gl. qñ nõ interceſſit ꝓteſtatio.alle.gl.Accur.ad prædicta id qđ hr̃ in §.ſi vero quis locato. in Auth.de alie.& emph.¶ Sed certe mirandum eſt quõ gl.allegauerit illum.§.quia ille.§. facit expreſſe in ↄ̃rium, videlicet ꝙ poſsit peti copulatiuè penſio pro tp̃e præterito. & etiã ꝙ poſsit emphyteuta expelli, & idem etiã probaṫ in auth.q.tem. C.de ſac.ſan.ecc.& ſic vr̃ ꝙ non ſine dubitatione ꝓcedat opi.gl. & ſimiliter non ſine dubitatione vr̃ ꝓcedere opi.Ia.de Are.opi.etiã Bar. vr̃ eſſe dubia ꝑꝑ autoritatem gl.potes dicere, ꝙ in emphyteuta eccleſiæ procedat opi.Bar. vt ſic poſſet recipere penſionem ꝓ tp̃e præterito etiã ſine proteſtatione, & nihilominus poſſet expellere ipſum emphyteutã, & ſimiliter ecõtra, ſi eccleſia expulit emphyteutã poterit poſtea petere penſionem pro tp̃e ꝑterito. quia caſus eſt in d.§. ſi vero quis.& in d. auth.qui rem. canonizata.x. q.ij. hoc ius ibi qui rem. Sed in emphyteuta priuati poſſet procedere opi.gl. vt ſic dñs decipiendo penſionẽ ſine proteſtationẽ non poſsit poſtea expellere emph. per id qđ ĩ ſimili hr̃ in l.reſpectu.§.ſi pacta.ff. de pac. & in l.apud celſum.§.Labeo.ff.de do.exce. in q̃b.patet, ꝙ ſi ꝓmiſi aliq̃d dare, & ſi nõ darẽ ꝓmiſi certam pœnã, ꝙ tunc non põt peti vtrunq; . ſed alterũ tm̃.& ita eodem mõ vr̃ dicẽdũ in ꝓpoſito. ex quo.l.vult, ꝙ ſi non ſoluaṫ penſio intra tp̃s debitũ in pœnã nõ ſoluentis poſsit ipſe non ſoluens expelli. vt hic patet in ꝑal.l.ij.C.de iure emph.& ideo vr̃ ꝙ alterũ tm̃ poſsit dñs conſequi, & eo.modo econtra. Si primo dñs expulit emphyteutã, vr̃ ꝙ non poſsit poſtea petere penſionem eadẽ rõne, & q̃a expellendo emphyteutã ꝑdat ipſe emphyteuta etiã meliorationes ſuas, vt probaṫ in d.l.ij.& in auth.qui rem. & hoc ẽt tenuit Iac. de Bel. vt hic refert d.Flo.in auth. de nõ alie.§.quod autẽ.col.ij.& iõ ſatis dẽt eſſe dño ꝙ expulit emphyteutam, & lucreṫ meliorationes, licèt non poſsit repetere pro tp̃e præterito penſionẽ, vt voluit gl.in d.l.ij. C.de iure emph.vbi concludit, ꝙ alterũ põt dñs eligere, videlicet, vel ius expellendi, vel ius petendi pẽſionem, non autem poterit vtrunq; copulatiuè eligere pro quo.l.apud celſum.§.Labeo.¶ Nec ob.prædictis qđ hr̃ in l.colonus.loca. per quã vr̃ ꝙ ſi dñs incipit ab expulſione, ꝙ poſsit nihilominus petere penſionem pro tp̃e ꝑterito, prout voluit Iac.de Are.& ẽt Bart.quia ibi loquiṫ in ſimplici colono qui non ꝑdit meliorationes ſuas factas in re. vt forte fecit expẽſas per quas res melioratur, vt ibi patet. nã licèt expellatur poterit illas expẽſas dño repetere, vt ibi dr̃, & iõ non abſonũ ꝙ pro tp̃e ꝑterito poſsit ab eo peti penſio. Sed hic loquimur in emphyteuta, qui per expulſionem ꝑdit ſuas meliorationes, vt patet in iure ꝑal. ideo non vr̃ conſonũ, quòd etiã petatur ab eo pẽſio pro tp̃e præterito, ne duplici pœna puniatur, contra id quod hr̃.s.de iudi.at ſi clerici.§.fi. & ſi dicas idem dẽret dici in emphyteuta eccleſiæ eadẽ rõne cuius tñ cõtrariũ vr̃ expreſſum.in d.§.ſi vero q̃s.& in d.auth. qui rem.põt rñderi, ꝙ fuit ſpecialiter ſtatutum in fauorem eccleſiæ cuius etiam fauore fuit ſtatutum, ꝙ qñ quis nõ legitimè recipit in emphyteuſim rem eccleſiæ poſsit peti penſio pro tp̃e præterito quo tenuit rem, & etiam pro tp̃e futuro, & nihilominus, ꝙ poſsit expelli, vt probatur in Auth.qui res iam dictas.C. de ſac.ſan.eec.& no.in ꝑal.auth.qui rem.& in d.§.ſi vero quis.& iõ cum reperiaṫ ſtatutum in emphyteuta eccleſiæ, quòd licèt receperit rem eccleſiæ in emphy.ltĩmè ſi non ſoluit intra debitũ tp̃s: ſeu intra biẽniũ debitam penſionem, ꝙ poſſit emphyteuta expelli, & nihilominus peti penſio pro tp̃e præterito: vt in ꝑal.§.ſi vero quis.& in d.auth.qui rem.nõ tñ ſeq̃tur qđ idem debeat dici in emphyteuta priuati, cũ priuato non ſit dandus tantus fauor, quantus daṫ eccleſiæ. & ſic ſcđm prædicta vr̃ opi.gl. poſſe ſuſtineri in em-
39 phyteuta priuati: & per ↄ̃ns dñs † penſionem ſine ꝓteſtatione recipiendo ꝑiudicat ſibi in iure expellendi: licèt ſit penſio præterita, ſecus vr̃ ſi recipit illã ſaluo iure ſuo expellendi.& ſic cum ꝓteſtatione per id quod hic dixit gl.& quod hr̃ in l.ſi debitor.ff.q.mo. pig.vel hyp.ſol.¶ Sed aduerte, quò hic põt eſſe dubium, an hoc caſu ſufficiat ſimpliciter ꝓteſtari de iure ſuo in expellendo: ſed aduerſarius expſſe non conſenſit, ſi tacet: potes dicere, ꝙ ſi expreſſe conſentit ꝓteſtationi aduerſarius, ſeu ipſe emphyteuta, tunc clarum eſt, quòd fiet ſibi ꝑiudicium: quia taliter cõſentiendo vr̃ renuntiari iuri ſuo: per ↄ̃ns ſibi debet fieri præiudicium per id quod hr̃.ĩ.de regularibus.ad apoſtolicam. & in l.mater.C.de rei ven.& in l.pc.C.de pac.& vr̃ expreſſum in ſimili in l.fi.§.item ſi prædixerit.ff.nau.cau.ſta. Si autem expreſſe non conſentiat: ſed taceat; tunc eſt magis dubium. nam vr̃ ſecus per id quod hr̃ in d.§.item ſi prædixerit, a contrario ſenſu.gl.tñ ibi ſubaudit, maximè: & ſic vult idem eſſe ſi expreſſe non conſentiat: & ita eodem modo vr̃ dicẽdum in propoſito. Pet.tamen ibi non tenet gl.illã, vt refert ibi Bar.& bene facit tex. ille pro opi.Pet.a cõtrario ſenſu quæ opi.ſcđm Bar.ibi procedit, qñ ꝓteſtatio fit ad ꝑiudicium iuris iam quæſiti, ſed ubi fieret ad præiudicium iuris quærendi, ꝓcederet opi.illius gl. & per hoc vr̃, ꝙ cum hic agatur de præiudicãdo iuri iam quæſito ipſi emphyteutæ, videlicet, vt habeat exceptionem, ne dominus conſequatur vtrunq; per ea quæ habentur in ſimili.in d.§.Labeo. ideo vr̃ ꝙ proteſtatio non ꝑiudicet ipſi emphyteute niſi conſentiaṫ ipſi proteſtationi per ea quæ habentur in d.§. item ſi

ſtem ſi prædixerit. & qđ ibi notauit Bart. Glo. tamen
hic forte voluit, ꝙ ſufficiat dominum proteſtari de iu
re ſuo in expellendo : licèt aliter non conſentiat ipſe
emphyteuta. & per hoc facit : quia videtur imputan-
dum emphyteutę quare ſoluit penſionem ſtāte ꝓte-
ſtatione prædicta. Sed adhuc poſſet reſpōderi, ꝙ em
phyteuta ſciebat ius ſuum durare: licèt ipſe taceret.
facit, qđ habetur in l. ſicut. §. non videtur. ff. quibus
mo. pig. vel hypo. ſol. ſi vis tenere iſtam gl. potes dice
re, ꝙ non eſt q̄ſitum ius excipiendi emphyteutæ an-
tequam ſoluat penſionem, vel expellatur. Sed demū
qñ dñs recipit penſionē ſimpliciter ſine proteſtatio-
ne quæritur emphyteutæ ius excipiendi ꝯ ius expel-
lendi, & ſimiliter econtra ſi fuerit expulſus. quia tunc
quęritur ius excipiendi cōtra petitionem penſionis,
facit qđ hr̄ in d. §. ſi pacto. & ideo vr̄, ꝙ ſi dominus re
cipiat penſionem proteſtando de iure ſuo in expel-
lendo, quod imputandum ſit ipſi emphyteutæ ſi ſol-
uit penſionem, & non ꝯdicit proteſtationi. & iſtud
vt dixi ſatis videtur fuiſſe de mente gl. hic. ¶ In eadē
glo. ibi clade. dicit Io. An. ꝙ clades ponitur pro inter
emptiōe, vt ſi forte paulatim interijt. Caſma vero po
nitur pro terremotu, vel fractione: q̇a forte fracta eſt,
& aperta terra verſus abyſſum. dicit tamen, ꝙ ꝓprie
40 clades dicitur interemptio per gladium. ¶ † In ea. gl.
ibi . alij dicunt, & melius: & ſic gl. inquātum dicit, &
melius vr̄ tenere iſtam ſcđam opi. videlicet, ꝙ etiam
ſi maior pars rei emphyteuticę intereat: nihilominus
debeat emphyteuta ſoluere integram penſionem, &
iſtam opi. etiam tenuit gl. in l. j. C. de iure emphy. &
in §. adeo. inſt. loca. & pro hac parte videtur eſſe tex.
in d. l. j. dum dicit, ꝙ ſi tanta clades emiſerit quæ ꝓr-
ſus ipſius rei ſubſtantiam perierit: tunc liberatur em-
phyteuta. aliàs ſecus: & idem probatur in d. §. adeo.
vbi dicit, qđ liberatur emphyteuta ſi totius rei inte-
ritus acceſſit: aliàs ſecus. & hāc partem etiam tenuit
Spe. in ṗal. §. nunc aliqua. ver. xxxv. & hanc opi. etiā
ſequitur Cy. & Bart. in d. l. j. vnde conſueuerunt dari
verſus vulgares. Si pereat, &c. & aſſignat Bar. in d. l.
rationem diuerſitatis. quia, quando res ex toto eſt pe
rempta dominus non pōt implere contractū ex par-
te ſua, cū teneaē ad pręſtandū patiētiam ipſi emphy-
teutę. facit, qđ hr̄ in ſimili in l. ex conducto. §. j. ff. lo-
ca. qñ enim res eſt perempta non poteſt dari vſus ip-
ſius rei, nec ꝯñr patientia circa illud. Sed vbi pro ali-
qua parte remanſit ſaltim reſpectu eius partis pōt da
ri vſus, & ꝯñr patientia. & ideo tunc reſtingiē ius em
phyteuticum ad illam partem, & per ꝯñs cum illius
reſpectu impleat dñs ꝯtum ex parte ſua poteſt age-
re ad penſionem. facit, qđ hr̄ in l. ſi pendēte. ff. de pe-
ricu. & commo. rei ven. aliàs eſt. §. ſub lege neceſſa-
rio. & tene menti hanc q̄ōnem q̄ etiam ſequitur hic
41 do. Anto. propterea q̄ infra dicuntur. ¶ † In ea. gl. ibi:
ſpāle eſt in tributo. ſupple q̇a aucto prædio tributa-
rio augetur tributū, & ſimiliter illo diminuto dimi-
nuiē tributū. vt ibi patet: facit, qđ hr̄ in l. forma. ff. de
cenſi. Nec obſt. prædictis, quod hr̄ in l. domum. ff. de
contrahen. emp. quæ vr̄ multū facere pro prima opi.
nā ita demū ibi vitiatur vēditio ſi maior pars domus
emptæ combuſta erat: ſecus ſi dimidia, vel minor ps,
quando fuit vendita vtroq; videlicet vēditore, & em
ptore ignorante combuſtionem, nam ibi loquiē, qñ
fuit diminuta ante contractum. quo caſu dicendum
eſt, vt ibi habetur. hæc vero diminutio contingit poſt
contractum perfectum. & ideo non ſic de facili reſol
uitur contractus. ¶ In ea. gloſ. ibi: & certè. nam iſtud
cōiter tenetur, & tenuit Ia. de Are. Cy. & Bart. in l. j.
C. eo. & Spe. in prætalle. §. nunc aliqua. verſi. cxxxvij.

& rōnem diuerſitatis inter locationē, & emphyteu-
ſim aſſignat Bar. in d. l. j. vt hic refert do. An. q̇a in lo
catione pēſio q̄ annuatim ſoluiē per reſpectū ad fru-
ctus q̇ percipiunē vr̄ ſcđm eum quaſi q̄dam tacita vē
ditio fructuum futurorum: ideo ſi cōtingit ipſum de-
cipi in ipſa ſpe taliter, ꝙ ledatur vltra dimidium iu-
ſti pretij poterit petere remiſſionem per id, qđ hr̄ in
c. præcedenti. & in l. licet. C. eo. ſed pēſio emphyteu-
tica non datur per reſpectum ad fructus: ſed potius in
recognitione directi dominij. & ideo non debet di-
minui, vel remitti penſio: licèt ꝓpter ſterilitatē fru-
ctus non percipiantur. ſic reſidet do. Ant. ¶ Aduertēdū
tñ inq̄tum Bar. dicit, ꝙ in locatione vr̄ eſſe q̄dam ta
cita venditio fructuum ſcđm ea, q̄ plenè dixi in c. ꝑ-
cedenti. ſuꝑ prima gl. quia hoc ſimpliciter non vr̄ ve
rum, vt ibi plenè dixi, & qualis deceptio requiratur
rōne ſterilitatis in ꝯtractu locationis, vt fieri debeat
remiſſio, etiā plenè dictū fuit ſuꝑ dicta gl. in c. ꝑce-
denti: q̇a hoc clarum eſt, qđ debet fieri remiſſio mer-
cedis ꝑꝑ ſterilitatē, qñ locatio fuit facta ad modicū
tp̄s. & ſic ꝓ minori tp̄e. x. annorū. Si aūt fuit facta ad
longum tp̄s, & tūc eſt maius dubium, an tūc debeat
fieri remiſſio ꝑꝑ ſterilitatē. nam vr̄, ꝙ non ex eo, q̇a
per locationē ad longū tp̄s tranſit vtile dñium per id
qđ leg. & not. ī l. j. & ij. ff. ſi ager vec. vel emhy. petaē.
qđ non ꝯtingit in locatione ad modicū tp̄s. l. non ſo
lū. ff. loca. & ideo vr̄ idē dicendū in ꝯductione ad lō-
gū tp̄s. facit qđ dicimus in emphyteuta, ꝯtrium tñ te-
nuit Cy. in l. ij. C. de iure emphy. & ſequiē hic d. Pe.
notanter, quia licèt locatio fiat ad longū tp̄s, tñ fini-
to tp̄e reuertiē ad dñm. Sed ſi emphyteuſis ꝯceditur
imperpetuū, & ideo nō eſt eadē rō in d. l. locatione.
quæ eſt in emphyteuſi. tñ cū res dicanē aliàs debeāt
eſſe perpetuæ penes emphyteutas, & ideo cū in hoc
habeat cōmodū non eſt incōueniēs, ſi in alio ſentiat
incōmodū. & ſic ꝑꝑ ſterilitatē nō fiat remiſſio pēſio-
nis. ar. l. cū q. ff. de iureiu. q̄ rō ceſſat ī locatione facta
ad longū tp̄s. Et prędicta faciūt ad q̄ōnem quotidia-
42 nā, videlicet † ſi emphyteuta ꝑꝑ guerrā non potuit
percipere aliquos redditus ex re emphyteutica, an ꝓ
illo anno debeat fieri remiſſio penſionis, ſeu afflictus,
vr̄ dicendum, ꝙ non, quia demum vr̄ emphyteuta
liberari ab afflictu, qñ tota res perit, vt dixit hic gl. &
ſuperius fuit dictū, ſed in caſu ꝓpoſito nō perijt ipſa
res, licèt non potuerit propter guerram laborari, vel
fructus percipi. ergo vr̄, ꝙ emphyteuta pro dicto tp̄e
non ſit liberatus, & pro iſta parte etiā facit, quia ꝓ-
pter ſterilitatē fructuum nō debet fieri remiſſio pen-
ſionis emphyteutæ, licèt ſecus ſit in locatione, vt di-
xit. glo. q̄ cōiter approbaē ab omnibus, vt ſ. dixi, ergo
eodē modo vr̄ ꝙ ſi fructus non percipiunē ꝑꝑ guerrā
non debet fieri remiſſio penſionis cū guerra videatur
potius ſterilitatē inducere, q̄ rei perēptionem. ¶ In
contrarium videtur dicendum, quia paria eſſe vñr
rem inūdatā eē ad flumine, vel mari, & occupatā eē
ab hoſtibꝰ l. cū minus. §. fi. ff. de bo. au. iudi. poſ. Sed
id, qđ eſt inundatū ab aquis donec duret inundatio
cenſeē deperditū. l. ſi inundatione. §. j. ff. de pericu. &
com. rei ven. & in l. iij. §. Labeo. & l. qui vniuerſas. §.
itē ꝙ amatj. ff. đ acq. poſ. ergo eodē mō & eadē rōne
dēt dici deperditū id, qđ propter vim hoſtiū nō pōt
poſſideri ar. l. illud. ff. ad leg. Aq. l. & ar. c. ij. ſ. de trāſl.
prela. Et pro iſta parte etiā facit, q̇a nullo ꝑdicto tp̄e
pſtari pōt q̄tum ad effectum per dñm patientia, ſicut
nec poſſet, ſi res tota perijſſet. ergo interim nō dēt te
neri emphyteuta cui dñs teneē ad patientiam. vt no.
Bar. in l. j. circa prin. C. de iure emphy. & do. Ant hic
poſt eū, vt ſuperius tetigi, ſicut nec tenereē ipſe em-
phyteu-

phyteuta ſi res perijſſet ex toto,& hāc partē expreſ-
ſe tenuit Ia.de Are.& Cy.poſt eū in l.j.ad fi. C.de iu
re emphy.& iſtā etiā partē ſequit̄ ibi Bar.circa fi.d.l.
in vltima.q.Idē ēt ſequit̄ Bal.S.:li.& etiā Ang. Idem
etiā tenuit dn̄s meus.do. Pet.de Ancha.hic in xj.q.
Idem etiam tenuit hic do. Flor, hanc partem tenuit
etiam Ioā.An.in addi.Spec.in ti.de loca.§. nunc ali
qua.verſi.cxxxvij.do.Ant.hic tetigit de hac qōne in
præcedenti.c.vbi vr̄ aliter dicere.nam ibi dicit,quòd
Iaco.de Are.& Bar.ipſos recitando dicunt licèt non
bene proben. ſcd̄m eum, ꝙ ſi contingat emphyteu-
tam propter guerrā non poſſe recipere fructus, ſeu
redditus,ꝙ peti poterit remiſſio pēſionis, ſeu affict⁹,
qd̄ dicit ſatis ſe putare æquum,ſi non modico duraſ-
ſet,quia non poſſit peti remiſſio, ſicut nec ꝓꝑ ſterili-
tatē ſcd̄m eum,& plus non dicit, ſed certe vt patere
pōt ex ſuperius dictis. Ia.de Are. ſatis vr̄ ꝓbare opi.
ſuā per rōnes,& iura ꝓ hac parte ſuperius allegata,
patet,quia distinctio.do.Ant. non vr̄ iure aliquo ꝓ-
bari.& ſic non vr̄ bona.ar.l.illam. C.de colla. & c.ij.
ſ.de tranſ.ꝓlat.Item qa ſi triēnio,vel biennio ſteriſſet
res inūdata aquis deberet ꝓ illo tpe fieri remiſſio ꝑ
rōnes,& iura ſuperius allegata, ergo eadē rōne fieri
deberet remiſſio ſi dicto tpe durauit guerra taliter ꝙ
nihil potuit percipere per ea,q̄ ſuperius dixi,nec ha-
bent obſtare ſuperius allegata in cōtrariū, quia ſatis
patere pōt iſſio ex ſupradictis. nā non obſtat dū dr̄,
ꝙ ſi non perijt res tota nō liberat̄ emphyteuta, quia
rn̄deri pōt,ꝙ hoc caſu iuris interpretatione cēſet̄ in-
terim tota perijſſe, ex quo ꝓꝑ vim hoſtiū patiētia ha
beri nō pōt,ſicut & ſi fuiſſet ab aqs inūdata.p id,qd̄
legit̄ & no.in d.l.cū minus.§.fi.& in d.§.Labeo.& in
d.§. dānę. Itē non obſtat cū dr̄ ꝙ propter ſterilitatem
non fit remiſſio mercedis,ſeu penſionis,qa illud cō
tingit ideo,quia in dicto caſu bene hr̄ patiētia vtēdi
re emphyteutica, licèt ꝓꝑ ſterilitatē fructus non pci
piant̄ hic.¶ Itē non obſtat ſi dicat̄ ꝙ emphyteuta pręſ-
ſtat penſionē in cognitione dn̄ij, vt ſuperius tetigi,
qa pōt reſpōderi, ꝙ ex quò iuris interpretatione in-
terim cēſetur res perijſſe per id,quod.ſ. dictum eſt,
non poteſt habere locū recognitio,ſicut nec qn̄ vere
43 res tota perijt.†Et ex prædictis cōcludendum vr̄ em
phyteutā non teneri ad affictum, ſeu penſionē illius
anni in quo nihil percipit,vel percipere potuit pro-
pter guerram per ea,quæ ſuperius ſunt dicta, & hęc
eſt cōis opi.doc.vt patere poteſt ex ſuperi⁹ dictis, iō
ab illa non videtur recedendum in iudicando. & cō
ſulendo.& per id,qd̄ no.in l.mune.ff.de leg.& ideo
etiam de facto conſului,ſecus tn̄ videretur ſi aliquos
fructus ꝑcepiſſet vel recipere potuiſſet ꝓ illo anno;
quia tunc non poteſt cenſeri rē pro illo anno taliter
peremptā,ideo vr̄, ꝙ tunc de iure non deberet fieri
remiſſio per ea,quæ hn̄r.in d.l.j.C.de iure emph.qd̄
tene menti.¶ Et prædicta etiā faciunt ad qōnem de
qua tangit Cy.in d.l.ij.circa fi.C.de iure emph.& d.
44 Pet.hic videlicet,qn̄ dat̄ † domus aliqua per aliquē
alicui eccleſię,vel monaſterio, vt præſtet ſibi alimē-
ta toto tpe vitę ſuæ,& poſtea cōtingat domum caſu
ꝯburi,vel deſtrui,an teneat̄ eccleſia,vel monaſteriū
ad ꝓſtanda alimēta. Nam vr̄,ꝙ non. qa ipſa res tota
perijt,qa illud cōtingit ex eo, qa dn̄iū totale nō fuit
trāſlatū i emphyteutā.ſed ſolū vtile, iō in dicto caſu
ſeruat̄,qd̄ hr̄ in d.l.j.Sed in caſu ꝓdicto dn̄ium dire-
ctū,& vtile.& ſic ex toto fuit trāſlatū in eccleſia, vel
monaſteriū, ad quē ſpectat piculū caſus fortuiti quē
dn̄s totaliter ꝓbat.l.q. fortuitis.C.de pig.ac. ¶ Præ-
terea pōt dici,ꝙ in caſu ꝓdicto nō poterit res tota qa
remanſit area quæ cenſet̄ maxima pars domus.l.qui
res.§.arena.ff.de ſolu.¶ Itē ēt vr̄ ſi ipſa area caſu nate
perijſſet per rōnē ſuperius tactā. & ideo cōcludebat
45 do.Pet.ſi quæritur,an debeat fieri † remiſſio ꝓꝑ per-
emptionem,vel diminutionē contingentē caſu for-
tuito,ꝙ aut fuit tranſlatum totale dominiū. aut fuit
tranſlatum ſolū vtile,aut non fuit trāſlatū vtile,nec
directū.Primo caſu ſpectat periculū ad ipſum dn̄m,
& nō fit remiſſio,vt dixi.ſcd̄o caſu diſtinguit,aut fuit
tranſlatū vtile dn̄ium ad tp̄s. & tunc fit remiſſio per
id,qd̄ dixi.ſ.de locatione facta ad longū tp̄s.aut fuit
trāſlatū vtile dn̄ium imperpetuū, vt cōtingit in em-
phyteuta.& tunc debet diſtingui, an tota res pereat,
aut nō:vt patet in d.l.j. Tertio caſu,quando nō trāſ-
fertur dn̄ium directum,nec vtile, vt contingit in lo-
catione ad non longū tp̄s,& tunc bene fit remiſſio ꝑ
ea,quæ hn̄r in c.ꝓcedenti.& prædicta dicit dn̄s Flor.
hic,ꝙ cū debeat per emphyteutā ſi res tota nō perijt
licèt pro parte perierit, ꝙ ſi prælatus ꝓꝑ peremptio-
nem partis ipſius rei emphyteuticæ tenet penſionē
non pręiudicabit eccleſię,cum iſtę ſit quidā redditus
perpetuus eccleſiæ,vt habeat̄ loco īmobiliū.facit,qd̄
hr̄ in §.j.in Auth. de non alic. col.ij.& in l.iubemus
nulli.C.de ſacroſan.ec.non poterit alienari ſine ſo-
lennitate q̄ requirit in alienatione rei eccleſiæ de qua
in c.ſine exceptione. xij.q.ij.& ſic talis remiſſio non
ꝓiudicabit ſucceſſori.facit, qd̄ hr̄ in c.ij.ſ. de preca.
imo ipſe idem vr̄ poſſe reuocare talem remiſſionem
per ea,quæ leguntur,& no.in c.ſi qs ꝓſbiterorū.ſ.de
46 re.eccle.non alie..¶ † Iuxta prædicta pōt quæri, quia
tactum eſt ſupra an propter diminutionē rei debeat
fieri remiſſio aliqua emphyteutæ,& dictū eſt,ꝙ non,
ſed talis diminutio ſpectat ad periculū emphyteutę,
quid iuris eſt de augmento,an ad ipſum emphy.ſpe-
ctat augmentū emphyteutæ. Spe.tangit in ꝓdicto.§.
nunc aliqua.ver.cxxxj.& vr̄ dicere, ꝙ ſic ſi latēs fuit
augmentū, ſeu latenter abueniēs, puta per alluuio-
nem.ſecus ſi patēter,ſicut in ſimili dr̄ de vſufructua-
rio.l.itē ſi fundi.ff.de vſufru. Pet. vero in d.l.j. C.de
iure emph.vt refert ibi Cy.vr̄ velle,ꝙ neutrum aug-
mentum ſpectat ad emphyteutā, ſed certe,cū plus
iuris hēat emphyteuta, q̄ vſufructuarius, cum hēat
vtile dn̄ium,qd̄ non habet vſufructuarius. vr̄ ſaltem,
ꝙ incrementum latens ſpectat ad emphyteutam, ſi-
cut ad vſufructuariū:imo plus vr̄,ꝙ ſpectat ad eū etiā
incrementū patens,ex quò habet vtile dn̄ium ipſius
rei emphyteuticæ per id,qd̄ no.Spec.in præal. verſi.
cxxxij.vbi tangit,quid ſi per tertium inueniat̄ theſau
rus in fundo emphyteutico,cū medietas debeat eſſe
inuentoris,alia medietas eius cuius eſt fundus.inſti.
de re.diui.§.theſaurus.facit, qd̄ hr̄ in l.nunq̄.§.the-
ſaurus.ff.de acq.re.do.concludit Specu.ibi, ꝙ debet
ſpectare ad emphyteutam qui habet vtile dn̄ium.er-
go eadē rōne vr̄,ꝙ etiā augmentū patēs ſpectat ad eū
& non ad dn̄m.Spe.tn̄ in augmento tenuit,vt vr̄ vo-
luiſſe do.Pet.hic illud ſpectare ad dn̄m, ſed de iure
ſatis vr̄ poſſe ſuſtineri,qd̄ dixi.& tn̄ Spe.vr̄ trāſire cū
Io.An.remittēdo ad dicta ipſius.Aduerte tn̄, ꝙ ſi bn̄
aduertat̄ dictum Spe.vr̄ potius tenere ſimplr̄ augmē-
tū ſpectare ad emphyteutā. licèt referat opi. aliquo-
rū faciētiū diſtinctionē inter augmētū patēs, & aug-
mētū latēs.& adde ēt ꝙ tetigit ipſe Spe.in verſi. 136.
vbi tāgit,an ꝓꝑ augmentū rei emphyteuticæ augeri
dēat pēſio: & ꝯcludit ꝙ nō:ſi eſt augmentū latens,ſi-
ue patēs: & ſic ad ipſū ſpectat ꝯmodū ad quē ſpectat
īcōmodū,de re.iu. in l.ſcd̄m nām.& l.fi.§.fi.ſeu pe.C.
de fur.vbi a pte dicit,ꝙ vbi eſt periculū dēt etiā lucrū
47 collocari.¶ † In ca.gl.ibi:ſi ſoluant pēſionē totam.&
ſic a contrario ſenſu videtur velle.glo.ꝙ ſi vnus hæ-
redum

Augmentū an ſpectat ad ipſū emphyteutā.

redũ emphyteutæ nõ ſoluat partẽ ſuã.& alij cohæredes non ſoluant pro eo qđ tunc ſit eis ꝓiudiciũ:& ſic vr̃ ꝙ poterunt expelli:poterunt tñ agere contra hęredem non ſoluentem ex cuius facto damnificantur actione fa.erc. vt reſarciat eis damnum. per ea q̃ hñr in d.l.hæredes.§.ſi vnus.& §.in illa. & §.idem iuris. ff.fa.erc.Pro declaratione tñ gl.eſſet per prius videndum,an ſi ipſe emphyteuta ſoluat partem penſionis, & ſoluat totam penſionem,an incurrat pœnam inſolidum,& ſic an poterit expelli in totum,an vero pro parte,& ſi promiſſa fuit pœna.an ſolita poſſit peti,an vero pro parte &c.& vr̃ dicendum, ꝙ inſolidum cõmittat,& inſolidum poſſit expelli. q̃a vbi pœna adijcitur dationi quantitatis cõmittiť inſolutũ,ſi ſolutio totaliter non fuerit facta.l.v.§.ſi ſortem.ff.de ver.ob. & l.in executionibus.§.pe.& ſi.eo.ti.& l.quandiu.& l.ſtilicidiũ.C.de diſtr.pig.Nec ob.qđ hr̃ in l.ſi ſeruꝰ. §.j.ff.ſi q̃s cau.vbi ſolũ pro parte non impleť, q̃a ibi eſt ſpãle in iudicijs:vt ibi no.¶Item non ob.qđ hr̃ in c.cõſtitutus.ĩ.de re.do. quia ibi loquitur in cõtractu cenſuali:quia in quo licet non ſoluať cenſus non põt expelli ille qui habet rem cenſualem,vt ibi patet, & etiam no.Sed hic loqmur in contractu emphyteutico,qui differt ab ipſo ꝯctu cenſuali:vt not.per glo.& doct. in d.c.conſtitutus. & dixi in c.ad aures.& in c. ad audientiã.de re.ecc.non alie.¶Item non ob.ꝙ hr̃ in c.præced.quia ibi loquiť,qñ ꝑꝑ caſum fortuitum contingit diminutio:ſed hic qñ ꝑꝑ fraudem,vel cõtumaciam non ſoluentis agitur de pœna incurrẽda. ¶Item non ob. ꝙ hr̃.ff.ad le.Fal.& ad l.repetũ.ff.de his qui.vt indi.quia ibi erant diuerſa corpora:iõ delictum circa vnam rem non nocet circa aliam:hic erat vnica penſio:ideo ſecus & hanc partẽ tetigit hic do. Pet.& tenuit etiam Old.in conſilijs ſuis.conſi.xxix. ¶Et ex prædictis patere põt,an ſi vnus cohæredũ nõ ſoluat, nec alij ſoluunt pro eo an tunc poterunt oẽs expelli:nam vr̃ dicendum ꝙ ſic: quia ex primo hærede non debet mutari conditio obligationis.l.ij.§.ex his.ff.de ver.obl.& etiam vr̃ hic ſenſiſſe gl.vt prædixi poterunt, tñ alij agere contra ipſum non ſoluentem iudicio fa.erc.vt reſarciet damnum, vt prædixi ſuperius de materia. in Spe.in præal.§.ver.lxxj.& hæc ꝓcedunt de iure ciuili.Sed de iure canonico, ſecus q̃a canoniſtæ non ſic ſubtiliter conſiderauerunt materiã diuidui,vel indiuidui,prout faciunt Legiſtæ in l.ea.§. cato.ff.de ver.ob.vbi plene per Bar. & patet ex his q̃ leguñ.& no.in c.ſuám.ĩ.de pœ. vbi vr̃ ꝙ æquitate canonica, licet pars nõ fuerit ſoluta non committatur in totum pœna.& poteſt eſſe magis dubium:ideo recurrendum eſſet ad ea quæ hñr in d.c.ſuam.Spec.tñ in præal.§.nunc aliqua.ver.39.dicit ꝙ vbi ꝑꝑ non cõtumaciam non ſoluitur integra penſio: tunc in totũ committitur pœna:ſecus ſi ꝑꝑ paupertatem. per l.j. §.ſi cum duobus.ff.de col.bo. Sed certe potius vr̃ recurrendum ad ea quæ not.in d.c.ſuam. Aduerte tñ, quia do.Flo.per iſtam gl.dum dixit non credo dixit poſſe dici,ꝙ non eſt locus pœnæ,niſi qñ tota penſio non ſoluitur ſic dixit ꝙ hic vr̃ innui. ſecus ſi pars ſit ſoluta,& pars non. nam ſcđm eum dñs recipiendo partem vr̃ nolle vti expulſione.dicit tñ tutũ eſſe conſilium gl.ꝙ vnus hæredum ſoluat totam penſionem, & repetat a cohæredibus. Sed quicquid dicat d.Flo. puto de mente gl.contrarium fuiſſe per id qđ ſubiũxit.gl.dum dixit,ſed ſoluat penſionem totam: & q̃a etiam de iure ad euitationem pœnæ non vr̃ ſufficere ſoluere partem per ea quæ ſuperius dixi. & ſic vr̃ ꝙ dñs recipiendo partem nõ per hoc ſibi præiudicat de iure ciuili.de iure tñ canonico poteſt eſſe dubium,an ſaltem pro rata partis receptæ fiat ſibi præiudicium, vt pro eadem rata non poſſit petere pœnam,nec ꝯñr pro rata ipſius rei pro qua reperitur facta ſolutio expellere emphyteutam per ea quæ hñr. in d.c.ſuam. & de materia etiam in Spec.in præal.§.nunc aliqua. ver.71.& ver.77.¶In ead.glo.ibi:emptor non poteſt expelli.facit qđ dixit gl.ſ.in verbo, ſed alij tradidit, & ꝙ ibi etiam dixi vbi etiam tetigi,an hoc dictũ ſimpliciter procedat:& facit iſta gl.inquãtum dicit ꝙ iſte ver.niſi refertur ad ſolum caſum, qñ non ſoluitur pẽ-

48 ſio. † an ſi emphyteuta vendidit rem emphyteuticã dño nõ requiſito:an poſſit purgari mora,ſeu tale delictum intra breue ſpatium diſcedendo ab ipſa ventione de qua qõne tetigit.Spe. in præal.§.verſi.cxvj. vbi concludit,ꝙ ſi ſolum vendidit, & nõ tradidit,qđ non incurrit pœnam:quia venditio non vr̃ cum effectu facta ex quo non eſt facta traditio. allegat qđ hr̃ in §.venditæ.inſti.de re.diui.verba autem debent intelligi cum effectu.l.iij.§. hæc autem verba.ff. quod cuiuſq; vni.nomine.& de pœn.diſt.j.§.hæc autẽ verba. & iſtud etiam vr̃ ſequi hic Io.An.remittendo ad Spe.& ſimiliter do.Ant.& tunc clarum eſt, quod gl. bene diceret,ꝙ non deberet referri ad vendentem nõ ſeruata forma hic poſita.Si autem vendidit,& tradidit.tunc ſi non ꝓuidit ſibi celeriter redimendo adhuc vr̃ gl.bene dixiſſe, quia cum res ſit penes emptorem non vr̃ ꝙ poſſit expelli per dñm ſine iudicis autoritate,vt dixit gl. de ipſo autem emphyteuta expellendo non vr̃ tractandum ex quo res non eſt apud eum. Si autem vendidiſſet,& poſtea celeriter redemiſſet. tũc eſt dubium,an inciderit in pœna.nam vr̃ ꝙ ſic per ea quæ hñr in l.j.§.ſi rem.ff.depoſi. In contrarium facit iſte tex.ſi iſte verſ.non referatur ad vtrunq; caſum ꝑcedentem. Nam vr̃ ꝙ potuerit purgari tale delictum præambulum ex quo celeriter redemit: & ideo vr̃ ꝙ non poſſit expelli,do.Ant. hic refert Alb.Papi.in l.j. C.de iure emph.tenuiſſe quod emphyteuta non euitet pœnam redimendo: cum pœna venit committenda ex facto affirmatiuo.ideo non vr̃ admitti purgatio moræ. in d.l.j.§.ſi rem.ff. depoſi. ipſe autem dicit ꝙ tenendo opi.quam videntur tenere Canoniſtę,videlicet, ꝙ aduerſus factum affirmatiuum non admittiť purgatio moræ,niſi qñ ius permittit illam ſm ea quę hñr in c.ſi quis.ſ.de reb.eccl.non alie. & de reg.iur. mora.lib.vj.vr̃ poſſe dici, ꝙ hic admittatur purgatio moræ,ſeu delicti.per iſtum tex.in ver.niſi referendo ipſum ad oĩa ꝑcedentia,& ſic etiam ad caſum venditionis.nam celer ſatisfactio non põt dici alia quam redẽptio facta incontinenti,ſeu intra breue ſpatium, qñ alienauit:& ſic per hoc rñdetur ad contraria.Sed de materia hr̃ in Spe.in præal.ver.xcv.& verſic.xcvj. Spe.tñ in d.verſi.xcvj.vr̃ reſiſtere ꝙ non euitat pœnã redimendo in præal.l.j.§.ſi rem. & vr̃ idem ibi ſentire Io.An.in addi.dum dicit,ꝙ iſte ver.niſi referať ſolum ad caſum,qñ ceſſatum fuit in ſolutione canonis per biennium:& iſtud etiã voluit hic gl.& dicit aliud qđ eſt expreſſum, qđ ſi vaſallus alienat feudum ſine ꝯſenſu dñi:licet poſtea redemat non euitat pœnã in c.j.ſi vaſallus feudũ qđ alienauit redimit:& iſtã partẽ tenuit Dy.& Bat.in l.ſeqť.§.Labeo.ff.de vſuca.& ſic vr̃ ꝙ iſta pars ſit cõis, & eam etiam vr̃ hic ſequi d. Pe.remittendo ad no.per Bar.in loco præal.& ꝓpter ꝑdicta in practica difficile forte eſſet obtinere contra iſtam opi.& ipſam tenendo põt dicere, ꝙ verſiculus non vr̃ bona adaptari ad caſum,qñ ſit venditio: quia vendidit,& tradidit alij,& non redemit:fruſtra diceretur,ꝙ iſte poſſet expelli cum res nõ eſſet apud eũ, ſed apud emptorem: & ſic nõ videtur fieri poſſe bonum fun-

num fundamentũ ex iſto ver.niſi pro opi.quã tenuit
do.An.& pro tanto vr̃,ꝙ illa opi.q̃ eſt cõis magis de
iure ꝓcedat Spe.tñ in d.ver.xcvj.dicit de facto fuiſſe
obtẽtũ,q͛d euitat pęnã redimendo. Sed certe de iure
verior vr̃ opinio oppoſita per ea q̃.s̃.dixi. pro eo aũt
q͛d dixi ꝙ vendidit,& non tradidit , q͛d non incurrat
pœnã.facit , q͛d hr̃ in l.alienatis.in prin cõiuncta gl.
49 ff.de ver.ſig.¶†Aduerte tñ,ꝙ dicta lex alienatis. põt
induci ad propoſitũ.nam ibi dr̃,ꝙ ſi res vendir̃,& nõ
eſt, tradita nõ dr̃ alienata.ſed bene dicitur vendita,
& ſic videt̃ , ꝙ cũ l.fi.de iure emphyteutico ꝓhibeat
emphyteutam vendere rem emphyteuticam, vel ius
emphyteuticum in alium trãsferre,vr̃ ꝙ emphyteu-
ta incurrat pęnam ex ſola venditione,licẽ non traſtu
lerit ius emphyteuticum in aliũ:quia non tradiderit:
& ſic vr̃,ꝙ ex ſola venditione incidat in pœnam per
illã.l.& iſtud ſatis de iure poſſet ſuſtineri ꝑ p̃dictã l.
fi.vbi vr̃ caſus non violando illam. Nec ob.ꝙ verba
debent accipi cũ effectu.j̃.de eler. non reſi.relatũ.cũ
alijs ſuperius alle.q͛a põt dici,ꝙ ſatis dr̃ cum effectu
facta vẽditio,ex quo purè facta eſt, cũ ꝑficiat̃ ſolo cõ
ſenſu.inſti.de obli.q̃ ex conſenſu.circa prin.& facit,
q͛d legit̃ & no.in l.j.C.de peric.& cõmo.rei vend.&
iſtud tenendo bñ poſſit referri.ver.niſi etiã ad caſum
venditionis cum vt dixi ſuperius cõiter tenetur,ꝙ ex
ſola venditione,ſi non eſt ſecuta traditio nõ incurrit
pęnã de iure:tñ vr̃ ꝯrium dicendũ, per ea q̃ ſuperius
50 dixi.¶†In gl.fi.in fi.melius facit ad id, q͛d dixit glo.
creditorẽ non poſſe cogi,vt petat debitũ. q͛d hr̃ in l.
vna. C. vt nemo.inuitus agere , vel accuſa.cogatur.
¶Extra gl.quia litera hic dicit , ꝙ dẽt req͛ri eccleſia.
tangit.do.Pet.hic in notabilibus qualiter requiret̃,
& ꝯcludit,ꝙ req͛ret̃ requirendo Rectorẽ,vel p̃latum.
per id,q͛d hr̃.vij.q.j.c.ſcire debes.vbi eccleſia dr̃ eſ-
ſe in p̃lato,& prælatus in eccleſia. tangit ſecundo in
notabilibus,an ſufficiat extraiudicialis requiſitio. &
concludit,ꝙ ſic.per id,q͛d hr̃ in l.qui Romæ.§.cohę-
redes.ff.de verb.ob.Tertio tangit, an ſi emphyteuta
denuntiat ſe certũ ꝑtiũ poſſe hr̃e,an erit credẽdum
ſuæ aſſertioni.& dicit,ꝙ non, niſi aliter appareat per
id,q͛d hr̃ in l.ſi forte.ff.de caſt.pecu.& in auth.ſed iã
neceſſe.C.de dona.ante nup. vnde debet denuntiari
illud,q͛d reuera poſſit habere per ea, quæ hñr in l.fi.
C.de iure emphy.aliàs haberet̃ denuntiatio pro nõ
facta.vt etiã voluit Io.An.Et no.Spe.in præal. verſi.
xcij.Et aduerte,quia poſt.Io.An. dicit,ꝙ iſta denun-
tiatio debet fieri anteq̃ vendat, nõ autem anteq̃ ve-
nalẽ exponat:quia tunc non appareret ꝑtiũ aliquod
oblatũ vero ſit. : & ſic non poſſet ſeruari forma denũ
tiationis,de qua hic facit,q͛d no.in d.ver.xcij.Quar-
51 to tractat de iſta † dictione a,ꝑꝑ id, q͛d dicitur a de-
nuntiationis tꝑe.nam dicit , ꝙ notat ſeparationẽ.de
quo per gl.in c.ſtatutum.de præb.in vj. & in l.rõ.§.ſi
per venditionẽ.ff.de ac.emp.& per Arch.in c.pia.de
exce.li.vj.tangit etiã quot dies habet menſis. de quo
eſt bona glo. in c,q̃ ſit.de elec.li.vj.q͛d eſt vtile ſcire,
qñ iudex certa die alicuius mẽſis dat terminũ vnius
52 menſis ad aliquid faciendum. ¶†Quinto per hunc
tex.dicit ꝙ cõtumax in non reſpondendo hr̃ pro re-
pudiante.facit,q͛d hr̃ in l.q̃diu.la.iij.ff.de acq.hęre.
vbi ꝯcludit,ꝙ ſi vtile eſt illi ad cuius inſtantiã dat̃ ter
minus,vt ꝯtumax habeat̃ ꝓ repudiante , vt apparet
hic, & ẽt ibi , qñ ſtatuit̃ terius inſtituto ad adeundũ
ad petitionem ſubſtituti:ſecus ſi vtile eſſet ipſum cõ
tumacem haberi pro acceptante,vt contingit,qñ ſta
tuitur terminus hæredi ad adeundum ad inſtantiam
creditorum : quia ſi ſit contumax in rñdendo hr̃ pro
adeunte,vt ſic creditores habeant quem poſſunt cõ-
uenire.vt per Bar.in d.l.quandiu. Et not: ꝙ licẽt ex
cõtumacia non reſpondendo intra tꝑs duorũ mẽſiũ
hic tribuat ptãtẽ vẽdẽdi: intelligitur tñ dũmodo nõ
vendat ꝑſonis ꝓhibitis.facit,q͛d hr̃ in ſimili in l.Lu-
cius Titius.ff.de le.ij.vbi in generali diſputatione in
dubio non includuntur perſonæ odioſæ, vel prohibi
53 tę.¶†Vlterius per hũc tex.dicit, ꝙ põt mora purga-
ri ad euictationẽ pęnæ,qñ dies,& pœna eſt ſtatuta a
iure.ſecus ſi ab homine,vel ab arbitro. per ea , quæ
habentur in l. cum dies.§. fi.cum l.ſeq.ff.de arbi. &
in l.magnam.C.de contrahen.& cõmit.ſtipul. & ſic
vr̃ velle regulam eſſe , ꝙ admittatur purgatio moræ
qñ dies , & pœna eſt a iure ſtatuta. Sed certe poſſet
dici,vt hic voluit ſentire do.Ant.per ea q̃ s̃.dixi poſt
eum:ꝙ hic non admittatur purgatio moræ,ex quo ẽt
dies,& pœna,niſi hoc fuiſſet expreſſum,facit,q͛d no.
gl.de reg. iur.in c.mora.lib.vj.& ibi de materia pur-
gationis morę.& per Bar.in l.inſulã.ff.de verb. obli.
54 cuius diſtinctionẽ poſuit hic do.Pet.poſt gl ¶†Vlte-
rius etiã per iſtũ tex.dicit do.Pe.ꝙ emphyteuta non
ſoluendo canonem debitũ intra tꝑs ſtatutñ a iure nõ
cadit a iure ſuo , ſed ſi dominus voluerit. hinc eſt ſm
eum,ꝙ dñs præiudicat ſibi recipiendo pẽſionem pro
futuro.vt etiã hic voluit Inno.& per hoc etiã dicit, ꝙ
tertius nõ poterit opponere de tali iure.de quo ple-
nè dixi poſt gl.antepe.de materia etiã in Spe.in p̃al.
55 §.ver.lxvj. & ver.lxxxvij. ¶†Item eſt aduertendum
poſt gl.tãgit aliquas quæſtiones. Primo,ꝙ ſi cõceſſa
fuit emphyteuſis duobus,an ſi aliter moriat̃ ſine hę-
rede accreſcat ſua pars alteri. de quo tetigit. Specu.
in præal.§.ver.lxix.& per Bar.in l.ſi mihi & Titio.ff.
de ver.obl.vbi ꝯcludit,ꝙ q͛a in ꝯ̃ctibus nõ hẽat locũ
ius accreſcendi, nõ accreſcat dicta portio alteri em-
phyteutæ:ſed potius reuertet̃ ad dñm,& hoc,quãdo
fuit conceſſa duobus:ſecus dicit,ſi alicui fuit res cõ-
ceſſa in emphyteuſim pro ſe,& filijs: quia tunc por-
tio vnius filiorũ deficiẽs accreſcat alteri.facit, q͛d hr̃
in c.j.de duobus fratrib⁹ de nouo bñficio inueſtitis.
de quibus plenius per Bar. in d.l.ſi mihi.Tangit etiã
ſecundo quis debet probare, an emphyteuta ſe vo-
luiſſe penſionem,an vero dominus, q͛d emphyteuta
non ſoluerit,& cõcludit,ꝙ domino agente:quia fun-
data eſt intentio domini ex obligatione debet em-
phyteuta probare ſe ſoluiſſe.facit, quod habet̃ in l.j.
C. de proba. ſecus ſi diceret emphyteutam non ſol-
uiſſe: vt quia forte fuiſſet excommunicatus emphy-
teuta ſi non ſoluerit intra certum terminũ. nã ſi ter-
tius lapſo termino vult dicere eũ excõicatũ ex eo,q͛a
nõ ſoluit in termino,debebit hoc probare: aliàs non
poterit repellere emphyteutã tanq̃ excõicatũ.voluit
Inn.in c.ſuꝑ his.j̃.de accu. & Cy.& Bart.etiã in l.in
illa.& in l.hoc iure.ff.de ver.ob.vt etiam tetigit,qua-
liter talis negatiua poterit probari.nam vr̃ ꝙ probari
poterit in faciendo fieri diſcuſſionẽ ſuꝑ hoc , an dño
ſit facta ſolutio.de quo dicendũ:vt ibi. & de materia
ẽt in Spe.in p̃al.§.ver.xxj. dicit tñ d.Pe.hic.& voluit
ẽt Spe.in loco p̃alleg.ꝙ ſi apparet de ſolutione vlti-
morũ triũ annorũ p̃ſumet̃ ſolutio facta ẽt aliorũ an-
norũ.& hoc ẽt tenuit Spe.in p̃alle.§.ver.xxvj. & pro
hoc ẽt eſt tex.in l.pe.C.de apo.publi.lib. x.q͛d tene
mẽti.nã ꝑ hoc dicit fuiſſe defenſatũ quendã Abba-
tẽ ab excõicatione: q͛a apparebat eũ ſoluiſſe capitu-
lo tribus vltimis annis: & fortè tenebat̃ ſolutionẽ fa
cere capitulo alterius eccleſiæ . Tertio tangit an pro
pluribus annis futuris poſſit emphyteuta ſoluere pẽ
ſionẽ.nã vr̃ ꝙ ſic,quia ille qui ſoluit ante tꝑs vr̃ plus
ſoluere.inſt.de ac.§.plus aũt.& facit,q͛d hr̃ in c.vno.
s̃.de plus petit. & ſic vr̃ ꝙ eũ faciat ad id q͛d debet &
plus

plus debeat talis ſolutio admitti. ¶ In contrarium fa
cit,quia vĩ intereſſe dñi,vt potius fiat ſolutio annua
ꝑꝑ recognitionẽ annuã,q̃ ſurgit ex annua ſolutiõe.
facit,qđ hĩ in l.cũ notiſſimi.§. ſed & ſi qs.C.de ꝑſc.
40.an.& in l.cũ de in rẽ verſo.ff.de vſur.& in l.ſi cer
tis annis.C.de pact.Et ꝓ iſta parte etiam facit qđ hĩ
in l.male agitur.C.de præſcri.30.& etiam facit quod
emphyteuta non poſſit cogi inuitus ſoluere ante ter
minum:ergo nec ecõtra dñs dẽt inuitus recipere an-
te terminũ rõne æqualitatis ſeruandæ.argu.l.ſi.C.de
fruc.& lit.expẽ.& l.ſi cum dies.§.ſi arbiter.ff.de arbi.
& iſtã partem tenuit Dy.& Bar.in l.iabolenus. aliàs
incipit eum qui.ff.de an.leg. & ſequit̃ hic etiam do.
Pet.facit qđ leg.& no.in l.q Romę.in pr̃in.ff.de ver.
obl.Et hoc etiam tenuit Spe.in præal.§.verſi.33.Nec
ob.qđ no.in præcedenti.ver.quia debet intelligi,qñ
56 dñs ſponte recepit,ne aliàs Spe.ſibi ꝯdicat.¶†Quar
to tangit an emphyteuta ignorans rẽ eſſe emphy.eu
ticã,ſi non ſoluit debitum canonem intra tp̃s ſtatutũ
cadat a iure ſuo,de quo tetigit gloſſ.in l.ij.C.de iure
emph.& Spe.in pręal.§.ver.xviij.& Dy.& Bar.in l.cũ
filius.§.in hac.ff.de verb.ob.& cõiter tenet̃ ꝙ ſic:ſed
poterit reſtituere ex clauſula gñali,de qua in l.j.i ſi.
ff.ex quib.cau.maio.nam iuſtam cãm ignorantiæ po
tuit habere.de iureiu.cum quis.lib.vj.Pe. tñ vt refert
Cy.in d.l.ij.tenuit ꝙ non reſtituit̃, quia cõtractus ha
buit originem a defuncto, & ideo vĩ ꝙ nõ debeat da
ri reſtitutio etiam ſi eſſet minor: quia ſucceſſiſſet ipſi
defuncto.per id quod hĩ in l.Emilius.ff. de minori-
bus.& in l.ij.C.ſi aduerſus vẽ.Sed certe vt dicit Bar.
in d.§.in hac.verum eſt, ꝙ hæres ex ꝓprio priuilegio
non debet iuuari ex clauſula gñali.de qua hĩ in d.l.j.
ad ſi.ff.ex qui.cau.ma.vbi dĩ ꝙ qñcunq; aliqua iuſta
cã appareat ſuadẽs dari debere reſtitutionem, quòd
tũc dari debet reſtitutio: & ideo cum hic ſubſit iuſta
cã ꝑꝑ ignorantiam quodãmodo fuit impeditus ſol-
57 uere:& hãc opi.ẽt ſequit̃ hic d.Pe.& d.Flo.¶†Quin-
to ẽt tangit ſi ſit pactum de non expellendo emphy-
teutam,an tale pactum valebit, an vero non obſtãte
tali pacto licitum erit dño, ſi nõ fiat ſolutio intra tp̃s
debitum expellere emphyteutam.de quo ẽt hic tan-
git d.Ant.& ẽt d.Flo.& tangitur ẽt in Spe.præalle.§.
ver.89.vbi recitant̃ opi.nam quidam dicunt pactum
non valere quaſi ſit contra naturã,ſeu contra ſubſtan
tiam ꝯtus.per l.cum ꝑcario.ff.de preca.& quia tale
pactum vĩ dare etiã materiã delinquendi cõtra.l.cõ-
uenire.ff.de pact.dotalibus. Alij vero dixerunt , ꝙ ſi
fiat pactũ de non expellendo ad certũ tp̃s:vt ſic intra
illud non poſſet expelli,licèt non ſoluat , tunc valet
pactum de non expellendo:ſecus ſi fiat pactũ de nõ
expellendo imperpetuũ.l.in hoc iudicio.§.ſi conue-
niat.ff.cõi diui. & iſtam partẽ etiã tetigi in l.ij.C. de
iure emph.Glo.tñ ibi finaliter tenet & Odoff. ꝙ tale
pactũ ẽt de non expellendo imperpetuũ teneat: quia
ius expellendi eſt inductũ in fauorẽ dñi: & iõ debet
poſſe illi renuntiare,per id qđ hĩ in l.pen.C.de pac.
& ĩ.de reg.iu.c.ad apoſtolicã. & qa pacta facta circa
expulſionẽ valent: vt d.l.ij.& ſic eadẽ rõne ẽt pactũ
factũ de non expellendo,debet tñ eſſe eadẽ diſcipli-
na.in l.j.in ſi.ff.de his qui ſunt ſui vel alie.iuris. Non
ob.dum dĩ ꝙ pactum contra ſubſtantiam contractus
non valet,quia vt dixit Bar. in d.l.ij.iſtud pactum nõ
eſt contra ſubſtantiã contractus:ſed potius contra ac
cidentia,& conſecutiua ipſius contractus:iõ dẽt va-
lere,ꝑ id quod hĩ in l.paciſci.ff.de pac. & in l.pacta.
ff.de contrahen.empt.facit quod no.Bart.in l.vbi ita
donatur.ff.de don.cau.mor. pactum aũt per qđ con-
uenitur de non ſoluendo canonem bene eſſet cõtra
ſubſtantiam venditionis, ſicut etiam contra ſubſtan
tiam venditionis eſt, ꝙ fiat ſine pretio.inſtit.de emp.
§.pretium.vel ſi apponatur pactum in venditione, ꝙ
non debeat ſolui pretiũ: quia tunc bene eſſet contra
ſubſtantiã contractus:vt hic voluit do.Ant.& tetigit
etiã do.Flo. Sed vt dixi ꝙ emphyteuta poſſit vel non
poſſit expelli.iſtud non eſt de ſubſtãtia,ſeu de ſubſtã
tialibus contractus:& iõ valet pactũ,qđ dixi non va-
lere pactũ ſi in contractu venditionis agat̃ ꝙ pretium
non ſoluat̃ vĩ illud procedere,qñ tale pactum in ip-
ſo contractu apponit̃: ſed vbi ex interuallo venditor
vellet remittere ꝑrium emptori non video q̃d repu-
gnat.¶ Item non ob. ꝙ vĩ dictum pactum dare mate
riam delinquendi:quia hoc negari põt. nã licèt non
poterit expelli tñ poterit peti pẽſio:& ſi reſiſtat fina-
liter etiã condemnabit̃ in expenſis.l.properandũ.§.
ſin autẽ alternatiua.C.de iudi.& ſ̃.de dolo & contu.
l.finem.cũ ibi no.Nõ ob.qđ hĩ in d.§.ſi cõueniat.qa
loquitur in alio caſu, qñ videlicet ſit pactũ , ꝙ nunq̃
diſcedatur a cõuentione:quia tale pactum noluit ius
valere ne perpetuo quis cogatur ſtare in conuentio-
ne inuitus cum cõio interdum conſueuit excitare di
ſcordias.l.cum pater.§.dulciſſimis.ff.de lega.ij.& in-
tellige qõnem qñ fuit pactum appoſitum de non ex-
pellendo & ſi non fiat ſolutio canonis intra tp̃s ſtatu
tũ a iure, aliàs ſi ſimpliciter fieret pactũ de nõ expel-
lendo:vt dixit hic do.Ant.intelligitur in caſu in quo
fieret ſolutio canonis: & ſic intelliget̃ ꝙ habeat effe-
ctũ niſi ceſſet in ſolutione,per ea q̃ hñr in l.q̃to.§.in-
ter locatorem.ff.loca.Et an ius expellendi trãſeat ad
ſingularem ſucceſſorem.remittit hic d.Ant.in ſi.hu-
ius c.ad not.in l.j.§.ſi.ff.de ope.no.nun. an aũt tran-
ſeat ius expellendi contra ſingularem ſucceſſorẽ,tan
git hic gl.pe.in ver.ſed ſi alij tradidit. Si aũt non q̃rit̃
de iure expellendi,de quo loquit̃ decretalis : ſed de
iure ingrediendi tenutã;& poſſeſſionẽ propria auto-
ritate rei obligatæ, an tale ius poſſit exerceri contra
ſingularem ſucceſſorem: plene tangitur in d.l.iij.C.
58 de pig.& per gl.Bar. ¶†Sexto quærit hic do.Pet.q̃d
ſi bona emphyteutę fuerint publicata ꝑꝑ delictũ,an
publicat̃ res emphyteutica.Spe.tetigit in ꝑal.§.verſi.
77.& in ti.de feu.§.qm̃.verſ.xl. & ibi vĩ concludere,
ꝙ ſic.Sed de hoc dicendum melius,vt tetigit Bart.in
l.ſi finita.§.ſi de vectigalibus.ff.de dam.infe. vbi tan
59 git an publicatis bonis † feudatarij publicet̃ etiã feu
dũ, & ſilr an publicatis bonis emphyteutæ publicet̃
etiã res emphyteutica.Circa primũ concludit, ꝙ nõ
publicat̃ feudũ,ſed tranſit ad agnatos. in c.j.de eo q̃
interfecit fratrẽ dñi ſui.co.lib.Circa ſm̃ concludit,ꝙ
ſi ſit emphyteuſis eccleſiæ nõ publicetur in effectu.
Sed põt eccleſia iſtã aduocare a fiſco , ſi iſtã reperiat̃
habere , in Auth.de alie.& emph.§.j.coll.ix.Si vero
ſit emphyteuſis priuati:& ſic talis q̃ poſſit tranſire ad
extraneos hæredes,tunc bene non publicaret̃, ſi filij
extarent,per id qđ hĩ in l.j.C.de bo.lib.& in l.ij.ſep
iij.ff.de interdic.& rele.& ſi filij non extarẽt vĩ ꝙ re-
uertentur ad dñm , per ea quæ hñr in dictis iuribus.
60 ¶† An aũt emphyteuſis priuati poſſit tranſire ad ex-
traneos hẽdes, attendi dẽt forma cõuentionis,in du-
bio autem vĩ ꝙ tranſeat etiam ad extraneos hæredes
etiam ſi reciperet pro ſe,& filijs : per id quod dicam
in ſequenti qõne.& per l.ſi pactum.ff.de prob. & qđ
61 no.in l.quod dĩ.ff.de verbo.obl.per Bar.¶†Septimo
tangit,quid ſi aliquis recipit emphyteuſim pro ſe, &
filijs,& nepotibus , an pariter ſuccedunt in emphy-
teuſi,ſi inæqualiter ſunt inſtituti,vel vnus in re certa
alij vlr.& quid ſi unus ſit exhæredatus,an noceat ſibi
exhæredatio, & nunq̃d etiã ſi repudiat hæreditatem

paternam

pate: nam poterunt nihilominus habere rem emphy
teuticã.& de his remittit ad no.per Bar.in l.Iuriſiur.
§.ſi liber.ff.de ope.lib.& per Bal.in auth. ſi q́s.C.de
ſac.ſan.ecc.& de materia etiam hr̃ in Spe.præalle.§.
ver.78.& ver.58.& aliter non declarat hic d.Pe.Bar.
vero in lo.o præal.concludit,ꝙ ex quo emph.eſt ac-
quiſita p̃ ſe,& filijs,ac nepotibus,ꝙ iſto caſu, cum
ius videatur q̃ſitum ipſis filijs ex contractu paterno,
& ſic æqualiter eis quæſitum ꝙ licèt poſtea inſtitu-
ti ſint vel etiam vnus eorum ſit inſtitutus in re certa
tñ oẽs æqualiter ſuccedunt in re emphyteutica, per
id qđ hr̃ in l.ſi patronus.§.ſi quis non mala.ff.de bo.
lib. dicit etiã quòd poterunt repudiare hæreditatem
paternam, & hr̃e rem emphyteuticam ex contractu
paterno.Nec ob.qđ hr̃ in c.j.an agnatus,vel filius re
pudiata patris hæreditate feudum poſſit hr̃e vbi fili⁹
non poteſt hr̃e feudum,ſi renũtiat hæreditati pater-
næ:quia procedit in feudo ex eo, quia ibi ſic ſpecia-
liter eſt ſtatutum contra regulas iuris, ideo non eſt
extendendũ ad emphyteuſim.per id quod hr̃ in c.ea
quæ.de reg.iur.li.vj.& in l.quod vero.& l.ius ſingu-
lare.ff.de legi.& hoc qñ q́s recipit emphyteuſim p
ſe,& filijs.Secus ſi dixiſſet pro ſe,filijs,& heredibus:
quia tunc copulatiue requiritur, quòd ſint filij,& hæ
redes,vt poſſint venire,& ſic tranſit Bar.in d.§.ſi libe-
ri.Tu potes dicere,ꝙ dicta ſua procedunt in emphy
teuſi eccleſiæ, tenendo ꝙ emphyteuſis eccleſiæ non
tranſeat niſi ad deſcẽdẽtes.de quo hr̃ ſuper gl.ij.&
tangit per Io.An.in c.in præſentia.§.de prob.ſup gl.
Nam tunc pater recipiendo pro ſe, & filijs, vr̃ velle
prouidere filijs,vt filijs.per id qđ no.per gl.& Bar.in
l.ſi tibi.§.ſi pactus.ff.de pac.& in præal.l.qđ dr̃:ſec⁹
vt in emphyteuſi priuati:q: cum illa poſſit trãſire et
ad extraneos in dubio vr̃ tunc prouidere filijs, & hæ
redibus.per id qđ hr̃ in d.§.ſi pactus.& in d.l.qđ dr̃.
Et ideo vr̃ ꝙ tunc ſolũ venirent pro hæreditarijs por
tionibus: non aũt æqualiter,ſi inæqualiter eſſent in-
ſtituti: & ſic ille qui eſſet inſtitutus in re certa ſolum
in illa ſuccederet: & ſic non veniret ad rem emphy-
teuticam. ſicut quod dixi in præall.l.Gallus.§.j.ff.de
lib.& poſth.vbi plene declaraui, an filij videant tunc
vocati ſimul cum patre, an vero veniant poſt morte
patris:& ſic in ordine ſucceſſiuo,de quo etiã aliquid
tangit ibi per Bar.Bal.& Ang.Et cõmuniter doc.dicũt ꝙ
62 admittit: ti ordine ſucceſſiuo. ¶ † Vlterius etiam põt
quæri,an in dicto caſu,qñ quis recipit emphyteuſim
pro ſe,& filijs,vel nepotibus,includantur etiam natu
rales tñ.de quo hr̃ Spe.in præalle.§.ver.lxvij.& per
Io.An.in c.in præſentia. ſuper gl. & ibi etiam dixi.§.
de proba.& per Bar.in l.ex poſt. ſi.§.ſi quis rogã-
63 tus.ff.ad Treb. ¶ † Item quæri põt, an emphyteuta poſ-
ſit renũtiare rei emphyteuticæ inuito dño. de quo in
Spe.in præall.ver.128.vbi vr̃ concludere,ꝙ ſi pactum
ſuper hoc interceſſit illud ſit ſeruandum,ceſſante di-
cto debet attendi terræ conſuetudo,ceſſante autẽ pa
cto,& conſuetudine dicit, ꝙ non poterit renuntiare
niſi iuſta cauſa ſubſiſte,& vr̃ velle quod ſit iuſta cã,qñ
res pro maiori parte perijt. Sed certe iſtud vltimum
non vr̃ bene dictum: per id quod hr̃ in l.j.C.de iure
emph.vbi vr̃ ꝙ ad inſtar vaſalli poſſit renuntiare dño
inuito.per id quod hr̃ in c.j.de vaſallo qui contra cõ
ſtitutionem l.otharij Regis ſpũ.alienauit. Sed certe
iſtud procedit,qñ feudum nõ fuit datum ad certum
ſeruitium: ſecus ſi fuiſſet datum ad certum ſeruitiũ
faciendum, quia tunc non poterit renuntiare inuito
dño.vt eſt gl.valde notabilis. in c.j.de capitaneo qui
curiam vẽdidit.in vſi.feu.quam ſequitur Dy. & Bar.
in l.is cum quo.ff.de aqua plu.arcen.& Io.An.in ad-
di.Spe.ſuper d.ver.128.& per hoc vr̃ ꝙ cum emphy.
obligauerit ſe ad certam penſionem, ꝙ non poterit
inuito dño renuntiare emphyteuſi: quod tene men-
64 ti.de quo etiam dixi in d.l.is cum quo. ¶ † Vlterius
etiã poteſt quæri.Quid ſi tẽpore quo conceditur emph.
datur licentia emphyteutæ,vt poſſit rem vendere, an
poterit vendere dño non requiſito vr̃ ꝙ ſic virtute pa
cti,quod ſeruandum eſt pro lege inter cõtrahentes.
de reg.iur.contractus.lib.vj.& l.j.§.ſi conueniat.ff.
depoſi.contrarium tenet notabiliter Spe.in d.§.verſ.
xciiij.vbi dicit tale pactum debere intelligi ſm natu-
ram contractus ſuper quo interponitur. arg.l.ſi ſtipu
latus.ff.de vſur.& l.ſi legati.ff.de leg.j.& l.ſi vno. in
prin.ff.loca.Contra illud tñ facit: quia ſm hoc dictũ
pactum nihil operabitur,quod in dubio eſſe non de-
bet.per id quod hr̃ in c.ſi Papa.de priui.in vj.& in l.
ſi qñ.ff.de le.j. & ideo videretur ꝙ de iure tunc poſ-
ſet vendi dño non requiſito. Fateor tñ ꝙ non debe-
bit introducere emptorem in poſſeſſionem:ſed debe
bit requirere dñm,vt illum ponat, & ipſum etiam ex-
pectare per duos menſes:vt in l.ſi.C.de iure emphy.
quia quo ad hoc per pactum prædictum nõ dr̃ dictæ
legi derogatũ.Et ad allegata per Spec.poſſet rñderi,
ꝙ procedunt,qñ pactum,vel ſtipulatio non omnino
eſſet inutile,vel inutilis,cuius contrarium continge-
ret in caſu propoſito,ſi teneremus opi.ſuam.tene tñ
menti dictum ſuum,quia cum illo tranſit.Io.An.in
in addi.Spec. & ideo non eſt ſine dubitatione tenere
oppoſitũ:de iure tñ ſatis vr̃ procedere,qđ dixi.& not.
ꝙ Spec.tractauit materiã rei emphyteutæ.in d.§.nũc
aliqua.ver.174.quæſtiones.de quibus aliquas pone
bam hic Per.& Abb. & de materia etiam per Io.An.
65 in c.in præſentia.ſuper prima gl.§.de proba. ¶ † Vlti-
mo poteſt quæri,qualis erit practica,qñ ex vrbanita-
te aditur iudex pro expulſione emphyteutæ:& an tũc
erit pars citanda,vel libellus offerendus. gl.in ſimili
in hoc,vr̃ fuiſſe contrariæ.nam gl.in l.meminerint.
in ſecunda gl.circa fi.C.vnde vi. vr̃ velle ꝙ non requi-
ratur citatio,nec ꝯſr libellus.gl.videtur tenuiſſe con
trarium in l.ij.de iure emphy.Iac.de Belui. diſputa-
uit quæſtionem:vt refert Bart. in l.iij.C.de pigno.in
quinta principali.q.in qua diſputatione in effectu cõ
cludit, ꝙ ſi imploretur officium iudicis ex vrbanita-
te, vt det ſibi licentiam faciendi id quod aliàs ꝓpria
autoritate poterat. Si iudex id concedit non facta ci-
tatione partis,& poſtea ille cui facta eſt conceſſio fa-
ciat:ideo quòd poterat facere propria autoritate:pu-
ta in caſu propoſito,quia ingreditur poſſeſſionem rei
emphyteuticæ,& expellit emphyteutam, vel in caſu
dictæ l.iij.ꝙ ſi propria autoritate ex pacto poterat in-
gredi poſſeſſionem rei debitoris obligatæ ipſi credito
ri. Si ingreditur poſt habitam licentiam poſſeſſionẽ
ipſius rei:dicit ꝙ confirmari debebit quod factum eſt.
nam non obſtante tali petitione debebit confirmari
ipſe dñs,vel creditor in poſſeſſionem, ex quo ꝓpria
autoritate id facere poterat per id quod habetur in l.
iij.§.miſſum.ff.de carbon.edict.& in l.j.C.de carbo.
edi.& in l.iij.in prin.ff.ne vis fiat ei. Si autem iudex
fecit partem citare,quod videtur rationabilius ſcđm
eum,per id quod hr̃ in l.de vnoquoq;.ff.de re iudi.&
in l.nam ita diuus.ff.de adop.& in c.intra quatuor.
de maio.& obe. tunc ſi pars citata veniat ad contra-
dicendum ne detur dicta licentia,& cõpareat,& cõ-
fiteatur verũ eſſe qđ narrat per implorantẽ officiũ iu-
dicis: vt q̃a tunc ſi emphyteuta fateat ſe eſſe emphy
teutã,& ſe nõ ſoluiſſe canonem intra tp̃s ſtatutũ: tũc
dicit ꝙ nõ erit neceſſarius libellus,p id qđ hr̃ i l.ꝓin
de.ff.ad le.Aq.& ſic poterit fieri in effectu executio

confeſſio-

confeſſionis,cum confeſſus in iure habeatur pro iudi
cato.l.vna.C.de confeſ. ideo poterit dari licētia nul
lo alio libello oblato:ſecus ſi negaret ſe emphyteu-
tam,vel ſe non ſoluiſſe.quia tunc dandus eſſet libel
lus ſm eum:vt voluit gl.in d.l.2. & ſm prædicta poſ-
ſunt reduci.gl.ad concordiam.ſm Iac.de Bel. Aduer
te tñ,q̄a vr̃ ſentire ipſe Iac. ꝙ licèt iudex poſſet dare
lnĩam prædictam parte non citata:tñ vr̃ velle,ꝙ non
tenet̃ illam dare parte non citata cum dicat hoc rō-
nabilius eſſe per iura allegata per eũ,Bar.vero in d.l.
3.in præal.q.v. dicit, quòd nedum non tenetur dare
licentiam prædictam parte non citata:ſed nec etiam
debet,ſicut non debet impartire officium ſuum im-
ploratum pro executione ſententiæ , niſi prius parte
citata ad contradicendum,ne fiat executio cum mul
te exceptiones poſſent opponi in executione etiam
ſententiæ,per id,qđ leg.& no.per glo.& Doct. in l.j.
C.de iur.& fac.ign.& facit etiam,quod no. Cy.in l.
ab executore.C.quorum appel.non reci.& ideo vr̃,
ꝙ debeat pars citari:aliàs vr̃ , ꝙ licentia data ſit ipſo
iure nulla ſi data fuerit parte non citata.per id,quod
hr̃ in d.l.de vnoquoq;. cum alijs ſuperius allegatis .
& ideo talis ingreſſus , vel expulſio vigore talis lnĩæ
non videtur valere,cum in effectu talis licentia data
parte non citata ex quo eſt nulla habetur pro nō da
ta.dicit tñ ꝙ licèt talis ingreſſus ,vel talis expulſio vi
gore talis licentiæ non valeat,vt iudicialis,valebit ta
men vt extraiudicialis, ſi extraiudicialiter id de iure
facere poterat. Vnde tunc , licèt petatur pronuntiari
ipſum ingreſſum,& ipſam expulſionem fore nullã,ꝙ
id fuit factum parte non citata, tamen debebit con-
firmari,ex quò,vt extraiudicialis valere poteſt. facit
qđ habetur in l.3.§.miſſum.ff.de carbo.edi. & in l.j.
C.de carbo.edi. & hoc ſi de iure extraiudicialiter po
terit expellere : ſecus ſi extraiudicialiter id facere nō
potuiſſet.fortè,quia adhuc non erat elapſum tempus
ſtatutum in ceſſatione ſolutionis canonis: quia tunc
non dẽret confirmari:imo caderet a iure ſuo ꝑ id,qđ
habetur in l.meminerint. C.vnde vi.quod legitur, &
no.in l.ſi quis in tantam.co.ti.¶Inquantũ aũt Iac.di
xit,ꝙ ſi citatus ad contradicendum , ne detur licẽtia
ingrediendi,& expellendi compareat,& neget id fie
ri debere,vel quia ſe negat emphyteutã,vel ſe ceſſaſ
ſe in ſolutione intra tp̃s ſtatutum,ꝙ tunc debet offer
ri libellus,& ſic intelligit gl.in l.ij.C.de iure emphy.
non placet hoc Bar.in loco præal. q̄a iſta via executi
ua dẽt tractari ſummariè . ſicut executio ſnĩæ in qua
ꝓcedit̃ ſummmariè,& ſine libello iudicis officio im
plorato,ſm no.in l.attentari.§.j.ff.de iud.& in l.intra
dies.ff.de re iud.ꝑ Bar.·iſta aũt via executiua vr̃ æqui
parari executioni ſnĩę,per id,qđ hr̃ in l.pe.C.de pig.
act.& in l.quæ dotis.ff.ſol.ma.& ideo vr̃, ꝙ nō ſit ne
ceſſaria libelli oblatio quando officium iudicis im-
ploratur pro hac via executiua . & pro hoc etiã alle.
quia in executione ſnĩæ latę ab arbitro cuius pote-
ſtas proceſſit a partium conuẽtione.l.non diſtingue-
mus.§.de offic.ff. de arbi.etiam ſummariè fit execu-
tio:vt leg.& no.in l.pe.C.de arbi.& in l. a diuo Pio.
§.fi.ff.de re iud. & ſic eadem rōne idẽ dicendũ in ca-
ſu propoſito.& pro hoc etiam,quia in via executiua
q̃ oritur ex iureiur.etiã præſtito ex conuentione par
tiũ ꝓceditur ſummariè, per id,qđ habetur in l.2. &
in l.iuſiurandum,ꝙ ex conuentione.& in l.ſed , & ſi
poſſeſſori.§.ſi cum de hæreditate.ff.de iureiurã.Nec
ob.prædictis,qđ no.per gl.in d.l.2.C. de iure emph.
quia rñderi poteſt,ꝙ licèt non ſit neceſſarius libellus
qñ imploraẽ officiũ iudicis per viã executionis:ꝑ ea q̃
ſuperius ſunt dicta,tñ pōt pars libellũ offerre ſi vult,

& ſic pōt intelligi illa gl.ſm eum:& qđ no.Spe.In ꝑ-
al.§.ver.xlix.Si tñ aduertatur dictum Spe. nihil exp̃ſ
sè dicit,qñ imploratur officiũ iudicis pro expulſione
an debeat pars citari,an libellus offerri.¶Non ob.ẽt
prædictis ſi dicatur , ꝙ qñ imploratur officium iudi-
cis vr̃ neceſſaria libelli oblatio,per id, qđ habetur in
l.2.§.dies.ff.quis ordo in bo.poſ.ſerue. Et In c.fin.ẽ.
de offi.iud.quia illud procedit in officio iudicis,ꝙ lo
co actionis intentaẽ.Sed hic,qñ imploratur ꝓ execu
tione quo caſu eſt,ſecus ꝑ ea q̃ ſuperius dixi.¶Item
non obſtat.ſi dicaẽ,ꝙ ſi aliquis turbat me poſſum ex
traiudicialiter eũ repellere propria autoritate.l.quẽ-
admodum.§.j.ff. ad l. Aquil.& l.ſi vitem.§. ſi ad ia-
nuã.ff.qđ vi,aut clam.& tñ ſi iudicialiter agere volo
interdicto,vti poſ.dẽt libellus offerri.inſt.de interdi.
§.retinendæ.illud ideo , quia interdictum habet vim
actionis.C.de interdi.l.fi.in qua act. afferri dẽt libel
lus:vt leg.& no.plenè in l.j.in prin.ff.de edend.& in
l.ędita ac.C.eo.ti.& in c.j.& 2.ẽ.de libel.obl.hic au-
tem,qñ imploratur officiũ iudicis per viam executi-
uam quo caſu non eſt neceſſaria libelli oblatio , per
id,quod ſuperius dictum eſt. Ex ex ṗdictis ẽt ſatis p̃t
patere ſolutio ad aliqua alia quæ poſſent allegari in
contrarium,de quibus tangit.Bar.in loco pręal.& ſi-
cut colligi pōt ex ſupradictis.Bart. reſidet in conclu-
ſione,ꝙ qñ imploratur officium iudicis pro expulſio
ne:& ſic pro hac via executiua expulſionis non tene
tur,nec debet iudex impartiri officiũ ſuũ, nec dare li-
centiã parte non citata. & ſi dederit quid iuris ſit ſu-
perius dixi.Si autem pars fuerit citata,& cōparuerit,
& contradicat,& non confiteatur intentionem agẽ-
tis,ſeu implorantis iudicis officium. tunc ſummariè
debebit procedi abſq; libello.& iſta eſt in effectu cō-
cluſio ſua.Saly.autem in d.l.3.C.de pig.dicit diligen-
ter ponderandũ eſſe qualiter imploratur officiũ iudi
cis ex vrbanitate.nam ſi pars compareat corã iudice,
& dicat dñe iudex ego conceſſi talem fundũ in em-
phyteuſim pro tanta mercede annua, iam lapſi ſunt
tres anni,& vltra , vt patet ex inſtrumento inito ſuꝑ
contractu emphyteutico,qđ coram vobis in publica
forma ꝓduco.dico etiã, ꝙ per trienniũ ceſſauit mihi
ſoluere debitã penſionẽ , & ob hoc poſſem eũ ꝓpria
autoritate expellere : tñ volo vrbanius agere:iō im-
ploro officiũ veſtrũ, vt detis mihi lnĩam ingrediẽdi ,
& expellẽdi dictũ emphyteutã , iſto caſu ꝓceditur ꝑ
Bar.q̄a tũc actus ingrediẽdi,vel expellẽdi vr̃ fundari
ſuꝑ lnĩa iudicis,& dẽt ps citari,& ſi data fuerit lnĩa
66 ꝑte nō citata erit nulla.¶†Quid tñ ſi ſecuta fuerit ex
pulſio vigore dictę licẽtię.dixi ſuꝑius.Si aũt ps citata
fuiſſet,& ꝯparuiſſet, ſed ꝯdiceret.tūc nō erit neceſſa
libelli oblatio,ꝑ id , qđ dictum eſt.ẽ.dicit tñ Saly. ꝙ
qualiſqualis petitio redigẽda eſt in ſcriptis apud acta
ſuꝑ. qua poſſit fundari officiũ iudicis ſicut conſue-
uit fieri in alijs iudicijs ſummarijs iuxta ea, quæ leg.
& no.in cle.ſæpe.de ver.ſig.Si aũt pars vadat ad iudi-
cẽ,& dicat,vt ſuperius dixi in ſimili.Sed vbi dixi,qđ
petit dari ſibi lnĩam ingrediendi,& expellendi nō di
cat,nec petat illud,ſed dicat,ꝙ intendat vti iure ſuo
in expellendo tamẽ ex vrbanitate , vt tollaẽ occaſio
rixe petit ſibi nuntium,& familiã qui aſſociẽt eum ;
tunc dicit,quòd quia expulſio fienda non fundatur
in actu iudicis poterit iudex etiam parte non citata
dare nuntium , & familiam qui aſſocient eum : cum
ad ipſum ſpectet prouidere, vt tollatur occaſio rixe.
facit,quod habeẽ in l.ęquiſſimum.in prin.ff. de vſufr.
& q̄a ſcđm eum,quando cōceditur gratia non vr̃ ne
ceſſaria citatio partis,per id,quod no.gl.in l.antepe.
ff.ex qui.cau.maio.all.etiã,qđ habetur in l.pe.C.de

his qui veni. ætatis impe. & in l. quæris.ff.de natali-
bus reſtituen.iſte tñ duæ leges non multũ faciunt,vt
patere pôt ex eis.aduerte tñ,quia vr̃,ꝙ ſaltẽ ſumma-
riè debeat fieri judici fides de ſolutione nõ facta ſal
tem per iur̃m,vel per teſtes qui interfuerunt confeſ-
ſioni,qđ non ſoluerit intra trienniũ.facit,qđ habeẽ
in ſimili in c.qm̃ frequenter.§.qđ ſi ſuper.ſ̃. vt lit.nõ
conteſt.aliàs non video quõ æquitas ſuaderet iudicẽ
debere dare ipſi imploranti ſuum officiũ familiã ſuã.
Et no.hãc opi.bene,& practicam Sali. fortè tñ iudex
non de facili adhærebit huic opi. qđ velit dare fami-
liã,vt aſſociat ſi pars nõ fuerit citata.& ſi videret iſtũ
paratum ad expellendũ propria autoritate,& veriſi-
militer poſſet ſuſpicari de magna rixa poſſet prohibe
re ſub certa pęna ne talem expulſionẽ faceret.arg.d.
l.æquiſſimum.cum ibi notatis. & tene tñ menti opi.
Sali. quia in ſe vr̃ ſatis tõnabilis: facta tñ ſaltem ſibi
ſummariè fide ſolutione nõ facta.vnde vr̃,ꝙ ſi dictã
opi. fuerit ſequutus nõ poſſet per hoc redargui in ſin
dicatu.& ſ̃m prædicta poſſit intelligi,& ſaluari glo.l.
67 meminerint.C.vnde vi.¶†Et no.ꝙ Spe.in l.prælle.
ver.cxviij.tetigit plures vias circa expulſionẽ emphy
teute, vna ꝙ intentaret dñs rei vendicationẽ, & pe-
tat rem reſtitui,& violenter auferri.l. qui reſtituere.
ff.de rei ven.& in iſta via,quia agitur via actionis ne
ceſſaria eſſet citatio partis, & libelli oblatio per no.
in d.l.j.ff.de edẽ. etiã ſi emphyteuta exciperet de cõ
tractu emphyteutico replicari poterit, ꝙ non debet
ſeruari in eius fauorem,cũ ipſe emphyteuta non ſer-
uauerit contractũ in c.3.ſ̃.de iureiur. & l. cum ꝓpo-
nas.C.de pac.cũ iſto caſu vr̃,ꝙ haberet neceſſe pro-
bare dñiũ,per id,ꝙ plenè no. Bar.in l. ſi aliena.ff.ſo.
ma.cuius dñij probatio eſt valde difficilis.ſ̃. de teſti.
ſpo.Sæpe tñ aliquos modos probandi poſuit Spe. in
præal.ver.lvj.& Bar.in l.rem quæ nobis.ſeu in l.ſi rẽ
mobilẽ.ff.de acqui.poſ. ¶Item pôt intentari condi-
ctione ex hac decre.Si eſt eccleſiæ,vel ex l.2.C.de iu
re emphy. ſi eſt emphyteuta priuati. & quia iſta eſt
etiam via actionis: tñ omnis conditio ſit perſonalis
actio.de act.§.ſi itaq;,& §.appellamus. erit neceſſa-
ria citatio partis,& libelli oblatio.per id,quod.ſ̃.di-
xi.¶ Item tertio poterit agi interdicto,vti poſſidetis,
quaſi videatur turbare dñm in ſua ciuili iniuſte deti-
nendo naturalem,ex quò non ſoluit debitum cano-
nem intra tempus ſtatutum, & in hac uia cũ indictũ
habet vim actionis:vt ſ̃.dixi etiã,requirit̃ citatio par
tis,& libelli oblatio. Item poterit intentari cõdictio
ſine cã,vel ex iniuſta cauſa, & iniuſtè vr̃ tenere, ex
quò non ſoluit penſionẽ in ſi.ad debitũ tp̃s.facit, qđ
habeẽ in l.j.& ij.ff.de condi.ſine cã: & in hac via quę
eſt via actionis etiã requirit̃ partis citatio, & libelli
oblatio,per ea,quæ ſuperius ſunt dicta.Itẽ poterit im
plorari officium iudicis,vt faciat ille expelli oſtẽden
do inſtrumentũ factũ ſuper contractu emphyteutico
iam tribus annis elapſis, & vltra aſſerendo non eſſe
factam ſolutionẽ intra tp̃s ſtatutum: non tñ declarat
Spe.an tũc pars debeat citari, vel libellus offerri ſi di
cit, ꝙ iudex velit tale officium impartiri,ꝙ recurren-
dũ erit ad alterã de vijs ſupradictis. dicit tñ tutiorem
eſſe viã,ꝙ agat̃ ꝯdictione ſine cã. Potes dicere, ꝙ aut
ſimpliciter imploraẽ officiũ iudicis, vt faciat expelli
emphyteutã,& tunc neceſſaria erit citatio.per id,qđ
ſ̃.dixi poſt Bar.aut dicit, ꝙ licèt ꝓpria autoritate poſ
ſit expellere tñ volens vrbanius agere petit ſibi dari
lñiam expellendi.& hoc caſu ẽt debet citari:vt ſ̃.di-
xi.& quid iuris ſit ſi pars non fuerit citata ẽt ſuperius
dixi.Interdũ aũt implorat officiũ iudicis ex vrbanita-
te dicens, ꝙ pôt ꝓpria autoritate expellere de iure:
tñ volens vrbanius agere ẽt vt tollatur occaſio rixe
petit ſibi dari nuntiũ,& familiam,vt ipſum aſſocient
ad expellendũ:& iſto caſu locũ habet opi. Saly. quæ
qualiter ſit intelligẽda,& an procedat dixi ſuperius.
68 & hæc ſufficiant de iſto articulo.¶† Vltimatè pôt q̃-
ri q̃d iuris ſi aliq̃s recepit aliquã rẽ in emphyteuſim
ꝓ ſe, filijs,& nepotibus,an poterit vni ipſorũ illã rẽ
prælegare. pôt dici,ꝙ aut eſt emphyteuſis habita a pri
uato:& tunc,q̃a vr̃ voluiſſe prouidere filijs, vt here-
dibus,cum talis emphyteuſis de ſui natura poſſit trã
ſire ad ext̃neos heredes.facit,qđ hr̃ in l.ſi pactũ.ff. de
ꝓba.& no.per Bar.in l.qđ dicit̃.ff.de verb.obl. & ꝑ
gl.in l.ſi inter.§.ſi pactus.ff.de pac.& tetigi etiã ſupe-
rius in p̃cedenti lectione.facit,qđ habeẽ in l. tale pa
ctũ.§.fi.ff.de pac.etiã vr̃,ꝙ poſſit prælegare vni dictã
rẽ emphyteuticã ſicut etiã poſſit aliam rẽ hereditariã
de qua eſt certũ per l.ex facto.ff.de hæred.inſti. & in
l.neſennius.ff.de re iu.Si aũt fuerit emphyteuſis ha-
bita ab eccleſia tenẽdo,ꝙ nõ tranſit ad extraneos hę
redes:ſed ſolũ ad deſcẽdentes,vt voluit Io.An. in c.
in p̃ſentia.ſ̃.de proba.tunc eſt magis dubiũ.nam tũc
videẽ,ꝙ recipiẽdo pro ſe,& filijs,ac nepotibus,videẽ
ꝓhibere voluiſſe filijs,vt filijs,& nepotibus,ut nepo
tibus,& non,vt heredibus,ex quò ſui natura nõ trã-
ſit ad ext̃neos hr̃des ꝑ no.per gl.in l.ſi tibi.§.ſi pactus.
ff.de pac.& ſic vr̃, ꝙ tunc ipſis filijs fuerit vtile ius q̃-
ſitũ,& vtilis actio ex cõtractu paterno,per id,qđ no.
in l.quodcunq;.§.2.ff.de uerb.ob.& in l.ſi quis ope-
ras.& in l.vt iuriſiur.§.ſi liberi.ff.de ope.lib. & ſic vr̃
ꝙ tunc diſpoſitio teſtamentaria ipſius p̃ris non poſſit
p̃iudicare filijs,ſeu aliquibus eorũ ſine eorũ conſen-
ſu.ꝑ id,ꝙ leg.& no.in l.id,qđ noſtrũ.ff.de re.in.& in
l.fin.ff.de pac.& in c.j.de ſucceſ.feu.in ūſib. feu. ubi
uideẽ caſus in ſimili. nã licèt ibi loquaẽ in feudo ta-
men idẽ videẽ dicendũ in emphy.cũ ſit eadẽ ratio:&
per ꝯñs idẽ ius.per l.illud.ff.ad leg.Aql. & hoc ẽt ui
deẽ tenere Spe.in ti.de loca.§.nunc aliqua.uer.78.&
Bar.in l.iuriſiuran.§.ſi libe.ff.de ope.libe.& ꝑ hoc ẽt
bñ facit,qđ habeẽ in d.l.ſi liberi. ubi ur̃ ꝓbari, ꝙ ẽt
ſi filius non ſit heres, vel ſit heres in certa alia re nihi
lominus ius ſibi quæſitũ ex ꝯ̃ctu paterno cõpetat,fa-
cit ẽt,qđ habeẽ in l.ſi operarũ.eo.titu. & ſic uideẽ,ꝙ
nõ obſtãte teſtamẽtaria diſpoſitione pariter poſſunt
uenire filij ad dictã rẽ emphyteuſim,ſeu emphyteu-
ticã.¶ In contrariũ uideẽ dicendũ pro cuius declara-
tione eſt aduertendũ,ꝙ cum res emphyteutica fuerit
acq̃ſita per recipientẽ ꝓ ſe filijs.& ſic noĩe filiorũ q̃
erant in poteſtate patris, & erant nati ex lrĩmo mři-
monio inſt.de nup.§.j. Nam idẽ eſt aliq̃d facere pro
Titio,& nomine Titij.ꝑ id,qđ le.& no.in l. fideicõ-
miſſa.§.interdũ.ff.de leg.3.& inſt. per quas pſo. ſeu
de his ꝑ quos agere poſ. in prin.& no.exp̃ſſę Bart.in
l.j.§.nũtiatio.ff.de ope.noui nũ.& ſic vr̃ in effectu q̃
dã donatio collata in filios in ptãte. ꝑ id,qđ hr̃ in l.
filię cuius.C.fa.erciſ. & ꝑ ꝯñs videẽ potuiſſe reuoca
ri.per id,qđ le.& no.in d.l.filię.& not. vbi non eſſet
reuocata ꝯfirmareẽ morte ipſius patris: vt ibi patet.
& in l.morte donãtis.ff.de dona.inter vi, & vxo.aut
ergo diceẽ dictã donationẽ cenſeri ſimplicẽ donatio
nẽ factam in filijs in ptãte,& clarũ eſt,ꝙ potuit reuo
cari.& ſic ſeruari dẽt diſpoſitio teſtamẽtorũ:vt patet
in d.l.filię,aut diceẽ dictã donationẽ cẽſeri dẽre fore
donationẽ cã mortis, qđ vr̃ dicendũ ex eo potiſſimè,
q̃a iſta verba appoſita in ꝯtractu emphyteutico ꝓ ſe,
& filijs intelliguntẽ ordine ſucceſſiuo.ꝑ id,qđ leg.&
& no.in l.gallus.§.j.ff.de lib.& poſth. & ibi ẽt plenè
dixi.& no.exp̃ſſę Bar.in d.l.qđ dr̃.ff.de ver.ob.& bñ
facit,qđ no.ꝑ eũdẽ in l.ſi mihi,& Titio.e.ti.& ꝑ ꝯñs

cenſenda

cenſenda vr̃ donatio cã mortis.per id,qđ no.gl. in l.
ſi.C.de pac.& per id,qđ no.in l.j.& per totum.ff.de
dona.cã mor.& p id,qđ no.Bar.in d.l.ſi mihi,& Ti-
tio.& tunc ſimilitet eſt clarum , ꝙ etiã potuit reuo-
cari.vt in l.qui mortis cã.ff.de do.cã mor.& in l.non
oĩum.ff.ſi cer.pe.& pro iſta parte etiã bene facit,qđ
leg.& no.in l.qui Romæ.§.flauius.ff.de ver.ob.cum
ibi no.per Batt.vbi patet, ꝙ qñ cõtraho cum aliquo,
& in contratctu appono pactum, per qđ alteri tertio
actio,ſeu aliquod ius ꝗritur,dicta actio,& dictũ ius,
ita demũ irreuocabiliter acquiritur ſi non interuenit
pęnitentia:vt ibi probatur iuncta.l.3.ff.de ſer.expor.
& ſic in caſu prædicto, qñ quis recipit emphyteuſim
pro ſe, & filijs eum cenſeant appoſuiſſe pactũ in fa-
uorem filiorũ,vt eis quæratur ius dicta re emphyteu
tica:ergo vr̃, quòd ex pęnitentia potuit impediri eſ-
fectualis acquiſitio iſtius iuris. Nec ob. huic rationi,
qđ habetur in l.ſeruus.& l.filius.C.de pac. & in l.fi.
ff.de pa.quia rñderi poteſt,ꝙ interdum ille ex cuius
pacto alteri quæritur non eſt ſui iuris : ſed alteri ſu-
biectus,vt ſeruus,vel filius:& ſic teneť illa acquirere
& tunc idem.& ſic loquitur.l.fi.ff. de pac. oam reus
tenetur quærere liberationem pro ſuo fideiuſſore.
facit.ff.de pac.l.hæredi.§.fi.& eodẽ mõ tenetur pro-
cura.acquirere domino.l. ſtipulatio iſta. §. ſi quis in
tantam.& §.ſi ſtipulator.ff.de ver.ob.Interdum autẽ
quis eſt ſui iuris:nec tenetur alteri acquirere:& tunc
vr̃,quòd ex pęnitentia impediri poſſit effectualis ac-
quiſitio,per id,quod le.& no.in d.§. flauius. & in d.
l.3. interdum autẽ ex facto tertij mihi non quæritur
ius immediatè:ſed venit quærendũ,demum ſequuta
mea ratificatione: & tunc non põt ex pęnitentia im-
pediri acqſitio:vt le.& gno.in l.ſi ego.ff.de neg.geſt.
Item non ob.huic rõni,qđ hr̃ in l.id,qđ noſtrũ.ff.de
reg.iur.& ibi dr̃,ꝙ id, ꝙ noſtrum eſt ſine noſtro facto
auferri non põt:quia reſponderi põt, ꝙ interdum ali
cui eſt ius quæſitum irreuocabiliter:& tunc non põt
ſine eius conſenſu auferri:ſic loquitur.d.l.id, qđ no-
ſtrum.ꝙ intellige,niſi iuſta cauſa in auferendo inter-
cedat,per id,qđ hr̃ in toto tit.ff.& C.de bo. dam.In-
terdum vero eſt alicui quæſitum ius : ſed reuocabili-
ter,& tunc non eſt abſonum tale ius auferri poſſe ſi-
ne conſenſu iſtius cui eſt quæſitũ,vt probatur aperte
in d.l.3.ff.de ſer.expot.& iuncto.d.§. flauius. cũ ibi
notatis per Bar.& hoc etiã ſatis probař ex his,q̃ hñr
in l.ſed,& ſi quis.§.interdũ.ff.de vſufru. iuncta gloſ.
vbi patet,ꝙ ſi ſeruus fructuarius aliquid emit, & ſibi
tradidit habita fide de pretio interim dñium efficitur
domini proprietaris.vt ibi dicit gl.& tameo ſi poſtea
ſoluatur venditori pecunia vſufructuarij qui habet
vſumfructum ſerui cenſeť non fuiſſe acquiſitum do-
minium ꝓprietario,ſed vſufructuario.& pro iſta dif-
ferentia,videlicet, qñ quædam ſit acquiſitio reuoca-
biliter,& q̃dam irreuocabiliter. facit bene,qđ leg.&
no.in l.ſi quis ita hẽditatẽ.ff.de condi.inſt. iuncta gl.
l.cum pater.§.ſurdo.ff.de leg.2.cum ibi not.& in l.ſi
mortis cauſa.cum.l.ſeq.ff.de dona. cauſa mor. Et ꝓ
iſta parte etiã bene facit,qđ no.Bar. in d.l.vt iuriſiu.
§. ſi liberi.iuncta gl.ff.de oper.libe.inquantũ dicit,ꝙ
pater qui ſtipulatus eſt a libero operas ſibi,& filijs,
poteſt tale ius aſſignare vni filiorum: ſi tñ nõ aſſignat
cõpetit oĩbus operarũ petitio,& in hãc partem vr̃ ſa
tis inclinare Barto.in §.flauius.licèt in d.§.ſi liberi.in
aliquibus rõnibus aliter ſentiat . & pro iſta parte ẽt
bñ facit,qđ no.Bal.in auth.ſi quas Ruinas.C.de ſac.
ſan.eccl.vbi videť hanc partẽ tenere,licèt aliter videa
tur loqui in l.liberi.C.de ope.li.hęc pars videť io du
bio amplectenda:quia fauet teſtamento , & diſpoſi-
tioni teſtamentorum pro quo teſtamẽto in dubio eſt
iudicandum.l.ſi pars.ff.de inoffi.teſta.& in c.fi. ſ.de
re iud.in hac parte etiam de facto conſului.nec obſt.
in contrarium allegata:q̃a ſatis ex ipſa patere põt ſi
69 ſio,per ea quæ ſuperius dicta ſunt.¶† Poſſet etiã q̃ri
quid iuris ſi aliquis recipit emphyteuſim pro ſe, & fi
lijs,an videantur fœmine incluſe.videtur ꝙ ſic , eum
maſculinum concipit fœmininum.l.j.ff.de ver.ſigni.
& q̃a emphyteu.eccleſiæ etiam pro filiabus põt acci
pi.in §.emphyteuſim.in Auth.de non alienan.col.ij.
In ꝯrium vr̃ dicendum, quia in contractibus vr̃ fien-
da interpretatio contra illũ ad cuius commodũ ver-
ba proferuntur.l.veteribus.ff. de pac.& de reg.iur. ꝯ
eum.lib.vj.& ſic vr̃,ꝙ maſculinum non concipiat fę-
mininum.& hoc tenuit expreſſę Archi.in c.ſi q̃s ſua
dente.xvj.q.4.& ſic etiam de facto conſului,niſi cõ-
ſuetudo aliud haberet : & tunc illi eẽt ſtandum.ſ. de
conſue.cum dilectus.& ff.de leg.3.l.minime.¶ Item
aduertè,ꝙ ſi quis reciperet emphyteuſim pro ſe filijs
& filiabus poſſet eſſe dubium,an pariter videanť in-
uitatę fœminæ cum maſculis.Batt. tetigit in d.l.iu-
riſiur.§.ſi liberi.vbi concludit, ꝙ ſi in loco pariter ab-
inteſtato ſuccedunt fęminæ cũ marculis:tunc videã-
tur fęminæ pariter inuitatę cum maſculis.Si vero ma
ſculi pferuntur feminis ab inteſtato fortè vigore ſtatu
ti tunc non videbuntur fęminę inuitatę cũ maſculis.
nam in dubio ſm Bar.veroſimile eſt patrẽ voluiſſe ſe
conformare diſpoſitioni ſtatutariæ loci, qđ tene mẽ-
ti.pro eo autem,qđ dixi in contractibus ſub maſcu-
lino non comprehendiť fęmina,niſi aliter exprimať:
bene facit,qđ oo.Bar.in l.liberorũ.ff.de ver.ſign.vbi
concludit,ꝙ licèt aliàs vbi in vltima voluntate fieret
mentio de filio ꝯprehenderetur ẽt nepos : tñ in con-
tractibus non ꝯprehẽdereť nepos appellatione filij ,
niſi aliud appareat fuiſſe de mente partiũ,per ea quę
hñr in d.l.veteribus.nec ẽt ob.prædictis, qđ hr̃ in d.
§.emphyteuſim.vbi vocari uideantur ẽt filiæ:quia il-
lud verũ,qñ fuit expreſſum : ſecus vr̃,qñ ſimpliciter
recipitur pro ſe,& filijs:per id,quod ſuperius dixi.&
hæc ſufficiant pro iſta decretali.

¶De rerum petmutatione. Rubr.

SVMMARIVM.

1 *Emptio,& venditio ſine pretio eſſe non poteſt.*
2 *Adoptio generaliter ſumpta ſumitur pro arrogatione.*
3 *Arrogatio propriè ſit de homine qui eſt ſui iuris: ſed adeptio ſit de illo qui eſt in alterius poteſtate.*
4 *Permutatio generaliter ſumpta comprehendit omnem contractum in quo hincinde aliquid accipitur.*
5 *Permutatio ſtrictè ſumpta eſt contractus innominatus.*
6 *Contractus innominati qui ſint,& quot.*

¶Cõtinuať iſta rub.ſm Io.An.& do.Ant. ſic. Viſum
eſt.ſ.de emptione,& venditione.verum, q̃a permu-
tatio ſiſis eſt emptioni. l.ij.ff.de re.pmu. Idcitco poſt
titulũ pdictũ ponit iſtũ.¶ Sed aduerte, q̃a iſta conti-
nuatio non vr̃ bona:q̃a nõ vr̃ fieri ad ꝓxima,ꝓut fie-
ri dr̃ , ſm qđ hr̃ in l.ij.ff.de ſta.bo.& in ꝓhe.ſexti.nã
ꝓximè pceſſit ti.de loca.non aũt de emp.& ven.ideo
põt alr̃ continuari,& ſic.Viſum eſt.ſ.io ti.2. de emp.
& ven.q̃a aũt locatio ſimilis eſt vẽditioni,& emptio
1 ni.nam ſicut † emptio,& venditio ſine pretio eſſe nõ
põt.l.inter partem.§.ſine pretio.ff.de ꝯhen. emp. ita
etiam locatio non poteſt eſſe ſine mercede in pecu-
nia conſtituta.ff.loca.l.2.ideo poſt ti.de emp.& ven.
poſuit ti.de loca. Verum etiã,q̃a nedum locatio ſiſis
eſt emptioni : ſed etiã pmutatio cũ illa ſimilitudinẽ

habet.d.l.ij.ff.de rerũ permut.Idcirco poſt ti.pręce-
den.ponit iſtum. Quomodo aũt in multis conueniat
permutatio cum emptione,& venditione:& in mul-
tis etiã differat,tangitur per gl.& Doc.in l.ij.C.de re
rum permut.¶Et eſt aduertendum,ꝙ permutatio pͭ
dupliciter ſumi vno modo in genere : alio modo in
2 ſpecie. ꝓut in ſimili etiam † dicit̃ de adoptione q̃ in
genere ſumpta comprehẽdit & arrogationem: ſed in
3 ſpecie differt ab illa:q̃a † arrogatio propriè eſt de ho
mine qui eſt ſui iuris:ſed adoptio fit de illo qui eſt in
4 alterius poteſtate:vt patet in l.2.ff. de adop. † ꝑmu-
tatio autem in genere ſumpta comprehendit omnẽ
ↄ̃ctum in quo hineinde aliquid accipitur : vnde hoc
mõ ſumendũ comprehendit & locationem: q̃a ꝑmu-
tantur opera cũ mercede quæ pro illa dat̃ , vt patent
prędicta ex his,q̃ hñr in l.j.ff.de cõtrahen.emp. & in
l.2.ff.loca.ideo dicitur in d.l.j.ꝙ emptio, & venditio
traxerunt originẽ ab ipſa permutatione , ꝓut autem
ſumitur in ſpecie ↄprehendit ſolũ contractũ permu-
tationis ſtrictè ſumptum,quæ propriè eſt,q̃ñ dat̃ ſpe
cies pro ſpecie.l.j.ff.de rerum ꝑmu.& l. naturalis.§.
j.ff.de præſcri.ver.ſi aũt daret̃ ſpecies pro pecunia nu
merata non eſſet propriè contractus permutationis
ſtrictè ſumptus:ſed emptio,& venditio,vt patet in d.
l.j.ff.de contrahen.emp.¶Item etiam aduertendum
5 ꝙ † permutatio ſtrictè ſumpta eſt contractus innomi
natus:& ideo non parit actionem ſtatim:ſed demum
ſecuto implemento ex parte agere volentis.l.rebus.
& l.ex placito.& l.cum præcibus.C.de rerum ꝑmu.
& d.l.j.ff. eo. ſecus autem eſt in contractibus nomi-
natis.l.iuregen.§.j.qđ ibi no.ff.de pac.Quare aũt nõ
dicatur contractus permutationis cõtractus noĩatus,
ſed potius innominatus,dic,ꝙ ratio eſt,quia non aſ-
ſumpſit ſibi nomen aliquod ſpeciale: ſed remanſit in
nomine generis ſui. & pro tanto dicitur eſſe contra-
ctus innominatus.i.non habens nomen ſpecificum,
ſeu ſpeciale:vt no.per gl.& Doc.C.eo.in rub. & in l.
iuriſgen.§.j. præal. ſecus aũt eſt in contractibus no-
minatis:quia ſumpſit ſibi nomen ſpeciale alijs nõ cõ
ueniens,vt patet in emptione,& venditione, & in lo
catione,& conductione,& ſimilibus. Quare autẽ ſic
remanſit in nomine generis ſui.dic , quia commodè
aliud nomen non potuit reperire. nam plura ſunt ne
gotia q̃ vocabula.l.nam naturalis.ff.de præſcrip.ver.
6 ¶Item aduertendum,ꝙ † contractus innominati di-
cunt̃ eſſe quatuor.ſ.do , vt des,q̃ñ datur ſpecies pro
ſpecie,& iſte etiam propriè eſt contractus permuta-
tionis,qui vt dixi dicitur cõtractus innominatus.Se-
cũd⁹ eſt facio,vt facias.Tertius eſt do,vt facias. Quar
tus,quando eſt econtra facio aliquid, vt tu aliq̃d des
de iſtis quatuor ſpeciebus contractuum innominato
rum plenè habetur in l.naturalis.§.j.ff.de p̄ſcri. ver-
bis.¶Et aduertẽdum etiã,ꝙ in do,vt des:& in facio,
vt facias , dat̃ actio præſcri.ver.implenti contractũ
ex parte ſua contra aduerſarium non implentẽ,vt im
pleat,vel ſaltem condemnet̃ ad intereſſe, non aũt vt
quis poſſit cogi præciſè ad implendum . vt probatur
in l.cum præcibus.C.e.& ibi etiam not.per gl.& idẽ
dicendũ in contractu do,vt facias.In contractu vero
facio,vt des,idẽ eſt dicendum ſi factũ eſt tale,ex quò
commodum pecuniarium nõ eſt aduerſo quęſitum ,
puta ſi manumitto ſeruum meũ , & tu des mihi cer-
tum librum,vel aliam rem.tunc dabitur actio de do
lo mihi contra te ſi non imples conuẽta.l. naturalis.
§.quod ſi faciam.ff.de præſcrip. verbis.an aũt in iſtis
duobus contractibus innominatis do,vt facias:& fa-
cio,vt des,ad conſiderandum ſpeciem actionis atten
di debeat forma cõuentionis,an vero quid prius im-
pleat̃, vel ab ipſo initio ex vtriuſq; parte diuerſimo-
dè dẽat iudicari , & ſic ex parte dantis iudicari dẽat,
do,vt facias.& ex parte facientis facio,vt des,non at
tenta forma cõuentionis fuerunt opiniones inter Le
giſtas.gloſſato.iuris ciuilis. cõiter tenent,ꝙ attendat̃
forma conuentionis.vt patet ex his,quę hñr per glo.
in l.cum proponas.C.de dolo.& in l.cũ mota. C.de
tranſa.& in d.l.naturalis.§.quod ſi facio.& iſta eſt cõ
munis opi.Doct.citramontanorum.¶Vltramontani
tamen quos vr̃ Bar.ſequi in d.§.quòd ſi facio.tenent,
ꝙ ab initio,& vtriuſq; parte debeat iudicari ſicut cõ-
tingit ĩ emptore,& venditore.de quo & per Cy.in d.
l.cum proponas.Sed opi.gl.ſequitur Iac.But. in d.l.
cum proponas.& etiam recolendæ memorię domi-
nus meus d.Fran.de Rampo.in repetitione ſua.l.fin.
ff.de don.ob cau.& illa etiam, vt dixi eſt communis
opi.& hec ſufficiãt pro canoniſtis pro aliquali decla-
ratione iſtius rubricæ, & contractuũ innominatorũ ,
de quibus plenè hr̃ in d.l.naturalis.§.j.& in l.ſi pecu
niã.ff.de cond.ob cau.vbi etiam patet,ꝙ licèt in cõ-
tractibus noĩatis non habeat locũ ꝑnitentia , tñ ſecus eſt
in contractibus innominatis,quia illi ſunt debilioris
naturę,vt patere etiam pͭ ex his, quæ ſuperius dixi .
De materia rubricæ hr̃ in decre.x.q.ij.hoc ius.verſi.
ſed permutare.& xij.q.ij.in c.diaconi.& c.præcariæ.
& c.ſine exceptione.& c.Epiſcopus qui mancipium.
& repetitur etiam hęc rub.in vj.& in cle.

SVMMARIVM.

1 *Princeps,an poſſit rem immobilem cum eccleſia,vel pio loco permu-
tare.*
2 *Permutatio debet fieri de conſenſu partium.*
3 *Alienari poteſt res eccleſiæ etiam ſi non fiat melior conditio , quãdo
de ea re eccleſia recipit damnum.*
4 *Imperator poteſt facere conſtitutionem,per quam ligetur eccleſia dũ
tamen per Papam approbetur.*
5 *Imperator ſi vult contrahere contra iura debet ſuper hoc legem pro
mulgare.*
6 *Permutatio rerum eccleſiæ cum Principe valet,licèt non procuretur
vtilitas eccleſiæ.*
7 *Pragmatica ſanctio dicitur conſtitutio facta a conſilio procerum , &
præſertim pro rebus vniuerſitatis.*
8 *Solennitates quæ ſeruari debent in alienatione rerum eccleſiæ, debent
ſeruari in earum permutatione.*

a SI princeps.[a] ¶ Eccleſia pͭ res
immobiles cũ Prin
cipe permutare.h.d.ſm Abb. & Ioã.
An.vel aliter latius ſm do. Flo.& ſic.
Princeps põt rem immobilẽ eccleſiæ
per permutationẽ acq̃rere data re ma
iori,vel æquali. h.d. Et in hoc vltimo quatenus dicit̃
de re æquali,eſt ſingularis fauore Principis . nam in
alijs eſt ſecus:vt patet ex his,q̃ hñr in c. ſine exceptio
ne.12.q.ij.Et licèt non recipiat commodã diuiſionẽ:
quia vnico conſtructu claudit̃,tamen quò ad mẽtem
põt diuidi in duas partes.vt hic etiã voluit d.Flo. Nã
in prima parte ponit̃ thema in quo tacitè eligit̃ q̃ſtio.
In ſcđa ſolutio.ſcđa ibi.liceat.¶No.ex tex.an,& q̃ñ
1 Princeps † poſſit rẽ immobilẽ cum eccleſia,vel pio lo
co ꝑmutare.nã vr̃,ꝙ pluribus concurrentibus hoc fa
cere poſſit.primo,q̃ñ accedit etiã voluntas eccleſiæ ,
vel pij loci:& ſic,q̃ñ fit ex cõi conſenſu,ſeu volunta-
te.¶Itẽ q̃ñ rationabilis cã interuenit. ¶ Itẽ & tertio,
q̃ñ p̄ſtat̃ p Principẽ maioris ęſtimationis q̃ ſit res ec-
cleſię,vel ſaltẽ æqualis. ¶Itẽ etiã quarto, q̃ñ ſup hoc
emanat pragmatica ſanctio ꝗde quo vltimo tangit̃ in
gl.fi.¶An aũt,ꝙ hic dr̃ in Principe habeat locum ne
dũ in Imperatore:ſed etiam in alio Principe cũ & in-
ferior ab Imperatore interdum poſſit dici Princeps:vt
patet in aliq̃bus habẽtibus dignitatẽ principatus, vt
contingit

a Si prin. ceps. Eccleſia ad mate riam huius tex. vid Bar to. & Doct. in l. ſicut. §. permiſerit, quib⁹ mo. pigno. vel hip. ſolu. Et ad. l hic di. d. Hẽr. Bo. in princi. c.

contingit in Principe Agaiæ,& in Principe etiã Arãti,& pluribus alijs,facit,qđ no.gl.in ele.j. de bap.& qđ hř in c.fundamenta.de elec.in vj.vbi dicit,ꝙ illud ſolum hẽt locum in Principe qui ſumitur ꝓ Imperatore:qa ille ſolus põt facere pragmaticam ſanctionẽ
2 facit qđ hř in l.fi.C.de leg.¶†Itẽ not.ꝙ permutatio debet fieri de conſenſu partiũ, & ſic vř,ꝙ ↄ̃ctus permutationis dependet a partiũ conſenſu, & non exigit aliã ſolennitatem verborũ: ſecus in ſtipulatione.
3 l.j.ff.de verb.obli.¶†Itẽ no.caſum in quo põt alienari res eccleſiæ etiã ſi non fiat melior conditio de eccleſia dũmõ recipiat damnũ,& eſt ſpãle in cõtractu iſto permutationis qui fit cum Principe.vt hic patet, & ſic valet tunc contractus ſi hoc ſuadeat neceſſitas, vel vtilitas Principis,licèt hoc non ſudeat neceſſitas,
4 vel vtilitas eccleſiæ.¶†Itẽ no.ꝙ Imperator põt facere ſanctionẽ,ſeu ↄ̃ſtitutionẽ p q̃ ligeť eccleſia,ſi tñ p Papã hoc approbeť: aliàs non: facit qđ hř.s̃. de conſti.in c.eccľia Sãctę Mariæ.poſſet tñ dici, ꝙ iſta pragmatica ſanctio non ſit ad ligamẽ eccleſię , ſed ad excuſationẽ cleri,vt accuſari non poſſit, ꝙ ꝑmutationẽ non fecerit non expedientẽ eccleſię . nã neceſſe habuit hoc facere ꝑ ꝑ priuilegiũ cõceſſum Principi.per hoc.c.adeo,qđ ſi noluiſſet eccleſia cõſentire,ſeu clerici de eccleſia potuiſſent per ſuperiorẽ cogi.ĩ.de iu-
5 repa.in c.nullus. ſm Ioã.An.¶†Item põt notare ſm do.Pet. de Anch.ꝙ vbi imperator vult ↄ̃here contra iura,debet ſuper hoc legẽ ꝓmulgare,aliàs non vř diſpenſare:ſed de hoc,an ſuperior aliqd faciendo contra ius intelligatur diſpenſare.recurrẽdum eſt ad no. per Inn.in c.veniens.de fil.præsby.& per gl. & Ioan. And.in c.ij.ĩ.de ſchiſmaticis.& aliquid per Bar. in l. quidã conſulebat.ff.de re iud.poſſet tñ dici,ꝙ hic fiebat lex per Principẽ ad alium officium , videlicet ad executionẽ cleri,vt ſuperius dixi.¶In gl.prima in fi. põt tñ dici,vt tetigi in notabilibus.ꝙ ſi clerici noluiſſent conſentire potuiſſent cogi ꝑ ſupiorem.ꝑ id,qđ
6 hř in ꝑal.c. nullus.de iurepa.¶†In gl.tertia.ibi procurator.Hoſt.dicit,ꝙ etiam ſi vtilitas eccleſiæ nõ ꝓcureť valebit permutatio cũ Principe , vt innuiť hic in litera,inq̃tum dicit,ꝙ ſufficit dari rem æqualis valoris: & iſtud eſt priuilegiũ Principis hoc eſt Imperatoris.& fuit hoc ſatis iuſtum tale priuilegiũ concedere:qa & ipſi Imperatores multa priuilegia conceſſerunt eccleſijs.facit qđ leg. & no.in c.fi.s̃.de reb.eccl. non alie.& ſm hoc aliter,pone exemplũ de cã rõnabili:puta ſi eccleſia habeat caſtrum in cõfinio hoſtiũ Principis.Pro cuius cuſtodia expẽdebat multũ. nam potuit hoc dare Principi ꝓ re ęquali maximè,vt princeps tanq̃ potentior melius arceat hoſtes,vel põt poni exemplũ , qñ eccleſia habet prædiũ iuxta palatiũ Principis,& Princeps vult ampliare Palatiũ,vel vult ſibi facere viridariũ.nã talis cauſa cenſebitur rõnabilis,intereſt etiã Principis, vt rẽ confinẽ ſibi poſſit habere.facit,quod habetur in l.ſi cui fundus.ff. de leg.
7 ij.¶†In gl.fi.in fi. & de pragmatica ſanctione tangiť ẽt per gl.in c.j.cj.diſt.& dicebat Vin. ꝙ ſi pragmatica ſanctio dř conſtitutio facta a concilio procerũ . & præſertim pro rebus vniuerſitatis.l.fi.C.de diuer.reſcri.& no.ẽt gl.in auth.qua in ꝓuincia.C.vbi de cri. agi.opor. An aũt pragmatica ſit reſcriptũ ꝓprio motu ↄceſſa,hic aũt vt ſentit gl.vř poni pragmatica ſanctio pro ſcriptura teſtimoniali,facit ad excuſationẽ cleri. An ãt vltra talem ſcripturã interuenire debeat etiã ſolennitas q̃ debet interuenire in alienatione rerum eccleſiæ.Inn.hic dixit,ꝙ ſic.facit,qđ hř in c.j.de reb.ecc.non alie.in vj.in c.ſine exceptione.12. q.2. Sed Hoſt.tenuit contrariũ:qa ſm hoc nil eſſet ſpãle in Principẽ,qđ vř eſſe contra tex.Quinimo ſm dictã opi.Princeps vř quodãmodo durioris conditionis q̃
8 alij.Io.An.cõcordat opi.Nã dicit,ꝙ † ſolennitates q̃ ſeruari debent in alienatione rerum eccleſiæ debent ſeruari ẽt hoc caſu:vt voluit Innoc. eo excepto,ꝙ vbi aliàs non poſſet fieri ꝑmutatio cum alio, niſi melior fieret conditio eccleſiæ hoc caſu fieri poterit etiã ſi non fiat melior: puta ſi detur ſolum res æquiualens , vt hic habetur,& aperte colligitur.

SVMMARIVM.

1 *Succeſſor reuocare põt , qđ indebitè factum eſt per prædeceſſorem.*
2 *Hæres an poſſit reuocare factum a defuncto.*
3 *Venire contra factum proprium, an poſſit quis.*

VT commutationes. Breue ẽ, & ñ eget ſummario,vel põt ſic ſummari. ꝑmutationes factæ inconſulte de rebus eccleſiarũ ꝑ anteceſſorẽ poſſunt per ſucceſſorem reuocari.h.d.& non diuidiĩ.¶Et no. qđ dictũ eſt in ſummario.& ſic
1 potes notare , ꝙ † indebite factũ ꝑ prædeceſſorẽ põt ꝑ ſucceſſorem reuocari. & hoc clarũ in rebus eccle-
2 ſię.An aũt in alijs rebus † hæres poſſit aliquo caſu reuocare factũ a defuncto:recurre ad id,qđ hř in fin.§. in computatione.C.de iure delibe. & in l.cum a matre.C.de rei ven.¶In gl.j.in fi. hoc dixit gl.ne oratio ſit imperfecta.& ꝑ ↄ̃ns mala grammatica,qđ eſſe nõ debet.s̃.de reſcrip.ad audientiam.& in l.plaurius.ff. de auro,& arg.leg.¶In gl.2.ibi:dãnum eccleſiæ.põt ẽt dici inconſulte facta,qñ eſt facta ſine conſenſu capituli:vel qñ ſine debita ſolennitate.de re.ecc.ñ alie. c.j.ĩ vj.¶In ea.gl.ibi ille q feeit.de hoc,an &, qñ q s
3 poſſit † venire ↄ̃ factũ ꝓpriũ: de hoc recurrẽdũ eſt ad no.in c.noſti.s̃.de ele.& in c.diuerſis fallacijs.de ele. coniug.& in c.ſi quis præsbyterorum.de reb.ecc.nõ alie. & ibi plenè dixi : & aliquid etiam per Legiſtas. in l.poſt mortem.ff.de adop.

SVMMARIVM.

1 *Mancipia eccleſiaſtica non ſunt commutanda cũ mancipijs prophanis.*
2 *Seruus eccleſiaſticus ad hoc, vt poſſit manumitti quæ requirantur.*
3 *Semel Deo dicatum non debet ad humanos vſus transferri.*
4 *Diſpenſare, an poſſit Papa, vt aliquo caſu monachus contrahat matrimonium.*
5 *Patronus laicus non habet poteſtatem in rebus collatis eccleſiæ.*
6 *Conſecratio rei alienæ inanimatæ,puta calicis tenet, licèt dẽat æſtimatio dño præſtari: & tamen ſecus eſt in re animata , vt quando ſeruus ordinatur,quia talis ordinatio non tenet.*
7 *Seruus ſi fuerit ordinatus ad ſacros ordines quid iuris.*
8 *Veſtimenta, vel manutergia altaris non debent in vſus laicorum deputari.*

MAncipia. ¶Mãcipia eccleſiaſtica nõ debent cõmutari, niſi ad li ad libertatẽ,hoc dicit.& põt diuidi in duas partes. Nã primo ponit dictũ . Secđo rõnẽ ſubmittit.ſcđa ibi,ꝙ enim.¶In tex.ibi, homine.i.ſer
1 uo.facit,qđ hř in c.j.ĩ.de ſer.non or.¶No.ꝙ † rř mãcipia eccleſiaſtica non ſunt cõmutanda cum manci-
2 pijs ꝓphanis.fallit,qñ permutanť cã libertatis.¶†Et no.bene,ꝙ ad hoc, vt ſeruus eccleſiaſticus poſſit manumitti vř neceſſariũ,quòd dentur duo mancipia.& ſic duo alij ſerui eccleſiæ pro ipſo ſeruo eccleſiaſtico manumittendo,de quo in c.iij.s̃. de rebus.eccl.non alie.& 12.q.j.in capi. Eps q mancipium.quod intellige,vt ibi dictum fuit.Quare aũt ſerui dicantur mãcipia:dic,quia dicuntur a capio,& manu:quia manu capiebanť ab hoſtibus.inſt.de iure perſo.§.ſerui.& in
3 l.iiij.ff.de ſtatu ho.¶†Itẽ no.rãm de qua in fi.videlicet,qđ ſemel deo conſecratum non dẽt trãsferri ad humanos actus.Et no.ꝙ hic latè accipitur verbũ,cõſecratum,ꝓ omni eo,qđ deputatur ad cultũ,ſeu ſer-

uitiū eccleſiæ.nā conſecratio ꝓpriè eſt q̄ fit p Epos
in caſibus deputatis a iure.ĩ.de conſecra.eccl.vel al
ta.in c.aqua.facit,qđ hr̃ in regula ſemel Deo.de reg.
4 iur.in vj.vbi etiā tangit Io.An. an Papa † poſſit diſpē
ſare aliquo caſu,vt monachus ꝯtrahat mr̃imoniū. de
quo ēt per Inn.in c.cū ad monaſterium. de ſta. mo.
in gl.j.in fi.vel dic ſm Io.An.qđ §.loquiť in ſeruis do
natis a Principe ipſi eccleſiæ qui poſſunt permutari
cum Principis conſenſu:& hoc intellige ſm d.Flor.ſi
Princeps ſibi retinuit hoc ius:aliàs dando ſimpliciter
eccleſiæ trāsfert omne ius in eccleſiā, & ſic amplius
de illis non ſe haberet intromittere.x.q.j. in c.noue-
rint,& ſic idē eſſet dicendum,qđ in datis ab alijs. Ar
chi. vero in d.c. Præcariæ.dicit illud ſtatutū fuiſſe ex
cā, & in certis locis propter ſcandalum euitandum.
5 Nā ſtr nullus † patronus laicus habet ptātem in re-
bus collatis eccleſiæ:vt probatur in d.c.nō nouerint.
& ſm hoc illud.c.eſſet locale,pōt etiā dici ſm d.Flo.
ꝙ ibi ſolū dr̃,ꝙ non pñt res,vel mancipia data eccle-
ſiæ per errorē commutari ſine conſenſu Regis:nō tñ
ibi dr̃,ꝙ conſenſus Regis ſufficiat. vnde cum illo dēt
ēt ſeruari,qđ dr̃.& ſic no.ibi arg.a ꝯtrario ſenſu,cum
hic ꝯtrariū dicat.facit,qđ no.p gl.in c.vnico. de eta.
& quali.in vj.& per Io.An.in c. publicato.ſ̃. de elec.
& per Legiſtas.in l.ij.C.de Epi.& ele.¶In gl. ſecun
da,in fi.facit etiā,qđ habeť.ĩ.de ſen.exc.in c.relatū,
ſcđm Goſ.potes dicere formalius ad contrariū,vt vo
luit Io.And.ꝙ illud, ꝙ hic dr̃ in fine iniuſtè conſecra
tus:ſecus ſi iuſte,vt contingit,qñ ſeruus ordinať do-
mino contradicente,vel ignorante,q̱a tunc dēnt de-
poni, & reſtitui dño cum fieri hoc de iure nō debue
rit ipſis non conſentientibus:& ſic iniuſtè, ſeu inde-
bitè tunc ordinanť.ideo dēnt deponi,& reſtitui dñis
hoc petētibus,qđ tñ intellige ſcđm diſtinctionē quā
tangit gl.in c.ij.ſ̃.de ſer.non ord.& in c. ad hoc.ĩ. de
relig.do.& facit etiā ad materiā,qđ no.per gl. in c.q̄
6 ſemel.xj.q.iij.¶†Quare aūt tenet ꝯſecratio facta rei
alienę inanimatæ:puta calicis ꝓphani:licèt dēat dño
æſtimatio pſtari. & tñ ſecus eſt in re animata : vt qñ
ſeruus ordinatur ad ordines: q̱a talis ordinatio nō te
net in præiudiciū dñi:vt patet in d.c.ex antiquis.& c.
frequens.& no.per gl.in præal.c.frequens.& in c.cō
perimus.14.q.vj. & voluit hic ſentire gl. nā ideo eſt,
q̱a res inanimata cum careat anima non pōt dici de
linquere,qñ conſecratur.ſecus aūt eſt in re animata.
& ſic in ſeruo qui patitur ſe ordinari dño ignorante .
nā delinquit patiendo ſe ordinari. & ideo non tenet
talis ordinatio ad p̄iudiciū dñi,qđ intellige,qñ ordi-
7 nať ad minores.†Quid āt ſi fuerit ordinat' ad ſacros
ordines.recurre ad notata.per gl.in d.c.ij.ſ̃.de ſeruis
non ord.Et ad p̄dicta bene facit,qđ hr̃ in l.ſi rē mobi
lē.ff.de acq.poſ.vbi patet,ꝙ facilius perditur poſſeſ-
ſio rei mobilis ĩanimatę,q̄ animatę,ſi res effugiat cō
ſpectum dñi,& poſſeſſoris.Nam tunc ſi eſt inanima-
ta perdiť poſſeſſio.ſecus in ſeruo,& ſic in re animata
quia eius retineť poſſeſſio ſaltē ciuilis: licèt ſit in fu-
ga.d.l.ſi rē mobilē.& l.j.§.ſi ſeruū.ff.de acq.poſ.¶In
gl.fi.ibi.i.ſeculares.intelligit glo.ſeculares hoīes lai-
cos.hoc dico,q̱a clericorū alij ſunt clerici ſeculares,
alij religioſi.12.q.j.in c.duo ſunt genera. & ad vſum
clericorū ſeculariū, vel religioſorū bñ pñt adeo trāſ-
8 ferri.vt ēt tāgit.gl.in c.q ſemel.19. q.iij.¶ †In ea.gl.
ibi:ligna:ibi dr̃, ꝙ ligna eccleſiæ deſtructę nō dēnt in
vſus laicorū deputari,ſeu trāsferri.qđ tene mēti, q̱a
qñq; cōtrariū fit de facto.& ſilr vr̃,ꝙ veſtimenta, vel
manutergia altaris non dēnt in uſus laicorū deputa-
ri,vel trāsferri;licèt in hoc qñq; ꝯtrariū fiat de facto,
& malè,per c.veſtimēta.allegatū,in gl.¶In ea.gl. ibi;

dicit Alanus.idē tenuit Goff.& pro eis litera , dū fa-
cit mentionē de cōſecratione.tñ,vt colligi pōt ex his
q̄ hic dicunť in prin.latè ſumiť cōſecratio . vt dixi in
notabilibus ꝓ deputatione facta ad ſeruitium eccle-
ſię.ꝑꝑ hoc fortè Laur.vt ſequiť in gl.dedit aliā ſolu-
tionē:tamen eius ſolutio nō vr̃ bona:q̱a ſm illā hoc.
c.hodie eſſet correctū.qđ nō eſt dicendum,cū corre
ctio ſit euitanda.de ele. cum expedit.in vj. & C.de
app.in l.p̄cibus.ꝓpter hoc fortè data fuit tertia ſolu-
tio.& illa eſt vera. Nā ibi loquiť , qñ per Papā datus
fuit ſeruus eccleſiæ illi qui ſerui erant eccleſiæ: & ſic
voluit ex gratia ſeruitorē ſibi concedere quo fortè in
digebat.vt ibi patet.& ex hoc patet,ꝙ illud.c.non ꝓ-
bat dictum Inn.inq̄tum dicit, ꝙ illud,qđ hic dr̃ , qđ
mancipia eccleſiæ non conuenit commutari. dēt in-
telligi.ſ.ex honeſtate. vel non conuenit de facili illa
commutari,vel ſine magna cā:& mouebať p illud.c.
eccleſiaſtici.p id,qđ dicebať,ꝙ licèt ex honeſtate nō
dēret fieri cōmutatio.p iſtū tex.tñ ſi fiebat,de iure te
nebat,ſicut,eſt ſi bos,vel alia res eccleſiæ cōmutareť
cum alia.Sed certè,vt dixi illud.c.eccleſiaſticis. non
ꝓbat pro Inn.imo potius facit in oppoſitū ſcđm ter-
tiā ſolutionem.& econtra Inn.ēt facit, qđ hr̃ in c.ſe.
in prin.vbi expreſſe dr̃,ꝙ iniuſtū,& impium eſt man-
cipia eccłię pmutari cum alijs mācipijs ꝓphanis. &
vr̃,ꝙ nedum de honeſtate. ſed ēt de iure ꝓcedit , qđ
hic dr̃ in iſto.c.& ſic aliud erit ĩ ſeruis eccleſiæ q̱ nō
pñt cōmutari,niſi ad libertatē.vt hic dr̃,aliud in alijs
rebus eccleſię q̄ pñt pmutari ſeruata forma.c.ſine ex
ceptione.12.q.2.& c.j.de re.ecc.non alie.in vj.& rō
eſſe potuit diuerſitatis,q̱a ſerui ſi ſunt boni ĩpediunt
fraudē ꝯmitti in rebus eccleſiæ.Alij ēt pñt ſubijci tor
mētis,vt đtegāt fraudes ſi q̄ fuerint ꝯmiſſę.faciat,qđ
hr̃ in ſili.de ſeruis mino.l.ſex q̄ tutores.C.de ad.tut.

S V M M A R I V M.

1 *Oblationes quæ fiunt eccleſiæ in honorem Dei, vel ſanctorū proficiunt ad remiſſionem peccatorum.*

2 *Mancipia deputata ad ſeruitium eccleſiæ.*

3 *Seruus non poteſt habere dignitatem.*

4 *Serui eccleſiæ fugitiui vendi poſſunt, & alienari.*

INiuſtum. Serui eccleſiæ cū ꝓpha-
nis pmutare nō pñt nec
alienari,niſi ſint fugitiui.h. d. Et tres pñt
dici partes,ſicut tria ſunt dicta,ſecūda ibi
& ideo.tertia ibi:& eſt.¶In tex.ibi. conſecrarunt.ex
pone.i.deputarunt ad ſeruitium eccleſię.& ſic latè ſu
miť hoc verbum ꝯſecrarunt,vt dixi in c.p̄cedēti.¶Itē
ibi:eleemoſina vnius.ſ.ꝯferentis ſeruū eccleſię.¶Itē
ibi:alterius:ſupple alienātis ſeruū ab eccleſia.¶Not.
1 ex text. primo , ꝙ † oblationes quæ fiunt eccleſiæ in
honorē Dei, vel ſanctorum proficiunt ad remiſſionē
2 peccatorum.¶†Itē no.ꝙ iniuſtū,& impiū eſt,ꝙ man
cipia deputata ad ſeruitium eccleſiæ cōmuteň cum
alijs pro vſu ſeculariū,ſeu laicorū:& ſic vr̃,ꝙ de iure
hoc fieri nō poſſit.non aūt tātūmō hoc ꝓcedat ex ho
3 neſtate.licèt Inn.alr dixit in c.p̄ced.¶† Itē no.ꝙ ſer-
uus eccleſiaſticus,ſeu deputatus ad ſeruitiū eccleſiæ
dr̃ eſſe in dignitate:ſed ꝯtra hoc facit, q̱a ſeruus non
pōt hēre dignitatē. nec fortè etiā pōt eſſe tabellio.l.
generali.C.de tabel.lib.x.Sed potes dicere, ꝙ dū lr̃a
hic dicit ab eccleſiaſtica dignitate.dēt exponi.i.ab ec
cleſiaſticę dignitatis ſubiectione.vel potes dicere , ꝙ
lato ſumpto vocabulo p̄t dici eſſe in dignitate ſeruus
eccleſiæ pro tāto, q̱a ſunt ſerui Dei ad cuius ſeruitiū
ſunt deputati,& cuius eſt dñiū rerū eccleſiæ. ſm ea,
q̄ hñr in c.cum ſuper.ſ̃.de cā poſ.& ĩ.de verbo.ſign.
in c.cum tām.cui ſeruire eſt regnare.vt no.Io.An.ĩ.
de regula.in c.cum iuris.ſuper glo.facit,qđ hr̃ in ſili
in l.

in l.ſed,& ſi q.d.ff.de vſufr.vbi etiã latè interdũ ſerui
4 dicuntut habere dignitatẽ.¶†In gl.prima,ibi:nõ dẽt
vendi.ratio eſt,q a fuga cenſetur eſſe q̃dã ſpecies li-
bertatis cũ tunc non ſit in ptãte alicuius. ff. de edil.
edi.l.qd ſit fugitiuus.§. idẽ poſſet tñ dici,ꝙ eſt ſpãle
in ſeruo eccleſiæ.vt poſſit vendi ẽt,dũ eſt in fuga . &
ſic põt intelligi hic.facit,qđ no.gl.in l.fugitiui. alle-
gata in gl.tangit rõnem q̃.ſ̃.dixi. illud aũt ẽſt certũ ,
ꝙ ẽt a quolibet põt vendi,dũ eſt in fuga ſi non venda
tur pure,ſed ſub cnnditio... ſi cõprehendaẽ.& ꝙ tũc
demũ,cũ fuerit apprehenſus procedat vẽditio.l.j. ff.
ad l. flauiã de plagia . non ꝓhibeẽ tñ agi actione cõt
diui.vel fam.ercisc.pro ſeruo poſito in fuga.l. arbor.
§.iudex.ff.communi diui.¶ In gl.fi.ibi:in ſeruis mi-
noris.& de illa dixi in præcedenti.

SVMMARIVM.

1 *Dictio,præſertim,ponitur pro maximè.*
2 *Canonicus põt eſſe delegatus apoſtolicus ſi habeat canoniam,& præbendam.*
3 *Diſpoſitum in dignitate non habet locum in præbenda , niſi aliud exprimatur.*
4 *Permutatio beneficiorum debet capere principium a poteſtate , & arbitrio ſuperioris.*
5 *Permutatio beneficiorum debet fieri ex cauſa neceſſaria.*
6 *Permutatio beneficiorum debet fieri ex officio Epiſcopi.*
7 *Permutatio præbendarum facta præcedente pactione tanquam ſimoniaca non valet.*
8 *Permutare,an poſſint beneficiati ſine tutoris autoritate.*
9 *Annexa ſpiritualibus quæ dicantur.*
10 *Permutandi practica.*
11 *Permutatio quid ſit.*
12 *Permutari poſſunt omnia beneficia quæ habent titulum.*
13 *Permutari non poteſt beneficium commendatum cum intitulato.*
14 *Permutari,an poſſit hoſpitale cum hoſpitali, vel beneficium cõmendatum cum commendato.*
15 *Permutari , an poſſint beneficia vnita cum beneficio alio,quòd quis habet in titulum.*
16 *Permutatio non habet locum in eccleſia non habente certum numerum canonicorum,& præbendarum.*
17 *Obligatio extinguitur , quando vnus duorum correorum qui erant ꝓ eodem debito inſolidum obligati ſoluit: & ſic non põt ſibi cedi actio per creditorem.*
18 *Conferri non poſſunt beneficia ex cauſa permutationis renuntiata,niſi permutare volentibus.*
19 *Permutari,an poſſit beneficium eccleſiaſticum cum illo qui non hẽt beneficium,ſed expectat.*
20 *Permutari,an poſſit beneficium pingue cum tenui.*
21 *Permutare,an poſſit habens beneficium cum titulo cum tenente beneficium de facto,& non habente titulum.*

QVæſitum. Præbendæ pacto ꝓ-
cedẽte permutari nõ
pñt.põt tñ Eps ex cã de loco ad locũ
permutare ꝑſonas.h.d. ¶Et in prima
ponit qõ. ¶ In ſcđa qõnis ſolo diſtin-
guens modũ licitũ ab illicito.ſecunda
ibi:gñaliter.¶In tex.ibi: interdũ.ſupple: & nil dr̃ ibi
de ꝑmutatione ꝑbendarum : & ſic poterat dubitari ,
an illa eſſet ſimilitudo ꝓhibita . an vero intelligeret
2 permiſſa.ex quò ibi de illa.in l.dicebat.¶Itẽ ibi. †ꝑ
ſertim,expone.ꝓmaximè.facit,qđ hr̃ in c.illo vos.j.
de pig. & intellige non interueniente autoritate ſu-
perioris,q a non eſt licita permutatio. talis etiam nõ
3 ꝑcedente pactione aliqua.¶†Not. ex text. primo,ꝙ
aliud eſt dignitas.aliud ꝑbenda.& ſic , licèt canoni-
cus habeat ꝑbendã nõ per hoc dr̃ habere dignitatẽ ,
põt tamẽ eſſe delegatus apoſtolicus ſi hẽat canoniã,
& ꝑbendã cathedralis eccleſiæ , licèt non habeat di-
3 gnitatẽ in c.ſtatutũ.de reſcri.in vj.¶Itẽ no.ꝙ † diſpo-
ſitũ in dignitate non videẽ hẽre locum in ꝑbenda,ni
ſi aliud exprimaẽ.vt hic vr̃ colligi iſtc̃o.c.maioribus.
ſ̃.de ꝑbẽ.& ſic colligit in effectu.d.Ant. Sed do.Per.
de Ancha.hic colligebat ꝯriũ,videlicet, ꝙ diſpoſitũ
in dignitate quo ad cõmutationẽ ipſarũ dignitatum
habeat locũ etiã in cõmutatione ꝑbendarũ. Et iſtud
notabile ſatis procedit hodie poſt iſtud cap. ſed añ
hoc capitulũ erat dubiũ an idẽ eſſet dicẽdum in cõ-
mutatione ꝑbẽdę,qđ dicebaẽ in cõmutatione digni
tatum.tñ ſatis puto,ꝙ iſtud capitulũ emanauerit ad
declarandũ hoc dubium.tñ etiam ſi non emanaſſet ;
idem erat dicendum,ꝙ eadẽ ratio in cõmutatione ꝑ-
bendarũ q̃ erat in cõmutatione dignitatum. Nam ſi-
ne autoritate ſuperioris neutrũ debebat fieri poſſe,
cũ bñficia eccleſiaſtica quæcũq; ſint non pñt obtine
ri ſine canonica inſtõne.de reg.iur.in c.j.li.vj.& ſic ſi
non pñt partes ſibijpſis titulum cõferre . ſed oportet
legitimè habeant a ſuperiore.facit,qđ hr̃.ſ̃. de inſti.
4 c.iij.& eo.tit.in c. fi.¶†Item not. ꝙ permutatio non
debet capere principium in beneficialibus permu-
tantibus. ſed a poteſtate & arbitrio ſuperioris.facit,
qđ hr̃.j̃.eo.c.pe.Nã reprobaẽ, tñ quin partes poſſint
a ſeipſis incipere tractatum de permutãdo, dũmodo
nil inter ſe firment:ſed reponant in arbitrio ſuperio-
ris.vt vr̃ tex.cum glo.in cle.j.de re.permu.in ver. vo
lentibus.& facit,quod no.Io.An.ſuper rubri. eo. tit.
5 in addi.Spe.¶†Item no.ꝙ permutatio beneficiorum
dẽt fieri demũ ex cauſa neceſſaria. Idẽ tñ dicas ſi ſit
cã vtilitatis.vj.q.j.ĩ c.ſcias. & ſic dẽt fieri ex cã neceſ-
ſitatis, vel vtilitatis eccleſiæ.ſufficiet etiã ſi fiat pro-
pter neceſſitatem,vel vtilitatẽ permutantiũ. vt ꝓbaẽ
in c.pe.j̃.e.ibi.ſi vtilitati vtriuſq; &c. ¶Dicit tñ hic
Io.An.qđ in minoribus bñficijs haberi dẽt reſpectus
ad neceſſitatẽ , vel vtilitatẽ eccleſiæ.licèt qñq; etiam
poſſet haberi reſpectus ad vtilitatẽ ꝑſonæ,ſicut hr̃ in
diſpẽſatione in c.de multa.ſ̃.de ꝑben.& facit, qđ hr̃
in c.quorũdam.lxiiij.diſt.& in c.ad ſupplicationẽ.ſ̃.
de renũ.in minoribus autẽ facilius ſufficit ad ꝑmuta
tionẽ,ꝙ expediat vtilitati perſonarũ permutantium.
6 ¶†Item no.ꝙ ꝑmutatio bñficiorũ debet fieri ex offi-
cio Epi . nã interponere autoritatẽ in ꝑmutationibꝰ
ſpectat ad Epm,vel ſuperiorẽ Epo: & nõ ad inferio-
rem.vt eſt glo.notabilis in cle.vnica.de rerũ permu.
& intellige,ꝙ Eps ex officio poterit permutare per-
ſonas bñficiatas de vno loco ad aliũ dũmodo hoc fa
ciat eis volentibus non inuitis.vt hic ſentit Io.An.in
verbo perſonas.dũ dicit.ſ. volentes. Nã permutatio
non vr̃ fieri,niſi a volẽtibus.facit.ſ̃.eo.c.j.ſm do.Flo.
Hoc tñ videreẽ liſtandũ,niſi ex cauſa aliud videretur
ſuperiori.per id,quod leg.& not.in c.niſi cum pridẽ.
7 §.pro graui.& quod ibi dictũ fuit.ſ̃.de renun. ¶†Itẽ
no.ꝙ permutatio præbendarum facta præcedente pa-
ctione tanq̃ ſimoniaca non valet.¶Item not. ꝙ ſicut
pactio in meris ſpiritualibus inducit ſimoniam. ita
etiam in annexis ſpiritualibus.facit quod habetur.ſ̃.
de iudi.in c.quanto. ¶Item potes notare, quòd vbi
procedit conuentio de permntando vitiatur permu-
tatio ſequens:quia intelligitur tacitè repetita in per-
mutatione poſtea ſequenti.per id,quod hr̃ in l.quę-
dam mulier.cum ibi notatis per glo.ff.de rei ven. &
ideo cum pactio, ſeu cõuentio facta permutãdo bñ-
ficia quę hñt in titu.vt hic patet merito vitiatur per-
mutatio,& poſtea ſequens,ꝙ vr̃ ꝓcedere etiã ſi Eps
qui permutationi autoritatẽ præſtat ignorauerit cõ-
uentionẽ per id,quod hr̃.j̃.c.cũ olim. & ibi etiã hoc
tenet do.Pet.¶Item potes notare, quòd maioris effi
caciæ eſt autoritas iudicis , q̃ conuentio partium in
beneficijs quæ tenentur in titulum.& ratio eſt,quia
bñficiati nõ dicunẽ dñi,ſed procuratores.j̃.de dona.
in c.cæterũ.& facit,quod dicetur infra c.proxi. & c.

cum olim.cū ibi notatis. Autoritas aūt iudicis vr̄ tol
lere omne vitium.ar.l.furti.§.qui iuſſu.ff. de his qui
no.infa.qđ eſt intelligendum,qñ non præcedit con-
uentio partium.per id,qđ.s̄.dixi. ¶ In gl.j.ibi:& etiā
diuiſio.iſtud verbū,diuiſio,fuit additio quę fuit facta
ideo,q̃a gl.ſi illud verbū non eſſet poſitū voluiſſet ēt
commutationē p̄bendarū fuiſſe prohibitam in cōſi-
lio Turon.qđ nō eſſet verum,q̃a ibi ſolum prohibet̄
diuiſio p̄bendarum, & nil dicitur de ꝑmutatione p̄-
bendarū.& pro tanto emanauit iſtud cap. ¶ In gl.ſi.
in fin.vt ibi patet, qñ quis in vno loco non moratur
ſanus poteſt trāſferri ad aliū locū vbi poſſit ſanus mo
rari. & ſimiliter etiā vbi in vno loco pōt magis profi
cere q̃ in alio etiam tunc poteſt fieri mutatio.facit,ꝙ
inferius dicetur.& qđ no.Io.An.in addi.Spec.ſuper
rub.huius ti.& pōt poni exemplū, qñ bonus theolo-
gus habet eccleſiā in rure:& presbyter qui eſt bonus
agricultor habet eccleſiam in ciuitate quæ magis in-
digeret bono theologo. vnde hoc caſu ſuadere vr̄ ꝑ-
mutationem fieri nedum vtilitas eccleſiarū,ſed ēt ꝑ-
8 ſonarum. ¶ † Extra gl.pt opponi,ꝙ poſſint benefici-
ti qñq; ſine ſuperioris autoritate permutare præben
das:vt quia ſunt præbendati in eadem eccleſia : quo
caſu per permutationem non videtur,ſeu dicitur fie
ri alienatio.per id,quod habetur in ſimili.in l. vnum
ex familia.ff.de leg.ij.& qđ no.per gl.in c.cum apo-
ſtolica.s̄.de his,quæ fiūt a præla. in ver. reuocare.In.
hic vr̄ ſoluere, ꝙ iſtud,quod hic dicitur debet intelli
gi de præbendis diuerſarū eccleſiarū.vel etiam eiuſ-
dē,qñ cenſentur diuerſo iure: vt q̃a vna deputata eſt
vni officio:puta,cantori.alia alteri officio.vel vna ha
bet onus ſacerdotij annexum:alia non.facit qđ habe
tur.s̄.de præbē.in c.ſignificatum.ſecus dicit ſi eſſent
deputatę eidē officio.vel altare haberet ſimile onus ,
quia tunc poterunt habentes tales præbendas inui-
cem permutare.& intellige,ꝙ dixi eidem officio.i.ſi-
mili.vtraq; eſt deputata officio cantoris.& ſic plures
ſunt cantores in eccleſia.& ſic tranſit Inn.hic,videli
cet,ꝙ vbi ſunt præbendæ eiuſdem eccleſiæ q̃ non cē-
ſentur diuerſo iure , ꝙ poſſunt tunc ſine autoritate
ſuperioris permutari.& ratio eſſe pōt,quia non vide
tur quodammodo fieri alienatio,ex quò fit in alio ſi
mili de eccleſia.per id,quod hr̄ in d.l. vnum ex fami
lia.Hoſt.tñ dicit,ꝙ propter connexitatem,quam hēt
canonia cū præbenda.facit,qđ hr̄ in c.cum M.ferra-
rienſis.cum ibi no.per glo.s̄.de conſti.& in c.ſi quis
obieccerit.j.q.3.tutius eſt ſemper facere permutatio-
nem autoritate ſuperioris propter periculum ſimo-
nię.Et hoc dixit d.Ant.hic eſſe tenendum Io. de lig.
vt refert.do.Pe.in c.ſi.j̄.eo.in tracta.permutationis,
quem ibi ponit in ij.col.tenet,ꝙ nedū tutius eſt ſem-
per facere permutationem præbendarum autoritate
ſuperioris : ſed etiā de iure aliter fieri non debet ſm
cum ꝑꝑ connexitatem, q̃ habet præbenda cū cano-
nia.d.c.cum.M.cum ibi no.& per id,ꝙ hic dicitur in
ver.p̄ſertim.d.Flo.hic vr̄ cōcordare opi.Nam dicit ,
ꝙ ſi permutentur p̄bendę hoc eſt p̄dia p̄bendarū pōt
ꝓcedere dictum Inn.illa prædia conſtituit in tempo
ralitate.facit, qđ hr̄ in c. ſeq. ſecus ſi permutarent̄ p̄-
bendę,hoc eſt tituli præbēdarū.nā tales ſunt ſpiritua
les.s̄.de pręben.in c.dilecto.& ideo tunc opus eſt,vt
faciat autoritate ſupioris ſcđm ꝙ hic dr̄ . & hęc opi.
9 ſatis vr̄ rōnabilis. ¶ † Vlterius q̃ri pōt q̃ dicant anne-
a xa ſpūalibus.[a] dic ius p̄ronatus.j̄. de iud.in c.q̃to. &
ius funerandi.s̄.de ſepul.in c.ſi.& intellige, ꝙ hic dr̄
de annexis ſpūtualibus procedere,qñ intātum ſunt
annexa , ꝙ non pñt ſeparari a temporalibus, ſed vbi
poſſent ſeparari : tunc ex puris temporalibus cadere

a Annexa ſpūalibus. Add hic. d. And Sic.in 3.00.ver. q̃ autem dicitur.nu.6.

10 poſſet permutatio.vt patet in c.ſeq. ¶ † Itē q̃ri pōt de
practica permutandi. dicunt quidam, vt etiam tāgit
Inn.ꝙ fieri poterit hoc modo: quia clericus debebit
porrigere ſupplicationem Epiſcopo hoc modo,cum
in tali eccleſia,q̃ habeo non poſſim ſecure morari ꝑꝑ
inimicitiam, vel ꝑꝑ aeris qualitatē mihi bene nō cō
formē ſupplico, vt alteri prouideatis de mea eccleſia
& mihi de alia.poſſet etiā dicere aliter hoc modo:cū
mihi vtilius eſſet eſſe in eccleſia quam habet talis,&
ſibi vtilius eſſet eſſe in mea.Idō ſupplico, vt vobis pla
ceat nos permutare.& hęc practica ſatis poſſet ſuſti-
neri.Io.An.tñ dicit,ꝙ pro maiori cautela practicauit
& practicabat,ꝙ deberet principiari ꝑmutatio a ſupe
riore hoc modo. Reuerendus ac venerabilis in Chri
ſto pater d.talis Ep̄s,&c.Cōſiderans , ꝙ talis clericus
ſe vtilius haberet in tali eccleſia:& talis in tali ꝑpter
talem cauſam quam pōt exprimere.requiſiuit dictos
clericos , an vellent conſentire permutationi facien-
dę.& quia rñderunt ſe cōtentari. ideo tale de tali ec
cleſia tranſtulit ad aliā eccleſiam, & ēcōtra talē ad ta
lem recepta reſignatione ab vtrolibet cuilibet con-
tulit eccleſiam.de qua eſt prędictum.facit,qđ legi.&
no.in cle.vnica.hoc eo.ti.& qđ no.plenē per Io.An.
in add.Spe.eo.ti.ſuper rubrica.An aūt ſufficiat inter-
uenire in permutatione conſenſum, & autoritatē ſo-
lius Ep̄i,qñ permutantes conſentiunt.dicit, ꝙ ſic ſm
Io.An.ſi collatio ſpectat ad Ep̄m tm̄: ſecꝰ ſi ſpectaret
ad capitulū,vel ad eum,& capitulum ſimul: q̃a tunc
requireretur etiam conſenſus capituli.per id , qđ.hr̄
in c.ad hoc.s̄.de offi.archi.& in c.ſi.de maio.& obe.
& j̄.de reg.iur.in c.ꝙ oēs.lib.vj. quinimo ſi eſſet bñfi
cium patronatum vr̄,ꝙ etiam requiratur ꝯſenſus pa-
troni,qñ fit permutatio.vt no.gl.in c.j.j̄.eo.interpo-
nere tñ autoritatē permutationi ſpectat ad Ep̄m , &
non ad inferiorē Ep̄o.vt dixi.s̄.& no.gl. in d.cle.vni-
11 ca.eo.ti. ¶ † Vlterius eſt aduertendum,q̃a d. Flo.hic
pro declaratione decre. & materiæ quęrit de aliqui-
bus.Nam primo quærit quid eſt permutatio.Rñdet ,
ꝙ permutatio generaliter ſumpta eſt rei propter rem
bi cui conuentione facta traditio.facit , qđ hr̄ in l.ex
placito.C.e.ti.& in l,j.ff.de rerū permu.& per Azo.
in ſumma.illius ti. ꝑmutatio aūt beneficiorū eſt duo
rum beneficiatorum vnius in alterum beneficiorum
12 facta per ſuperiorem tranſlatio,& econtra. ¶ † Scđo
quærit quæ beneficia poſſunt permutari . Reſpōdet,
ꝙ omnia quæ habentur in titulū beneficij. vt hic pa-
tet.j̄.eo.cum olim . & intellige autoritate ſuperioris
non præcedente conuentione.per ea,quæ.s̄.dixi.ſed
titulus beneficij non poteſt permutari cum alio iure
etiam ſpirituali.puta cum iure funerandi,vel decimā
di.facit,qđ no.gl.in cle.vnica.e.ti. in ver.beneficia .
Ex hoc infert, quòd titulus beneficij non poterit ꝑ-
mutari cum hoſpitali, qñ hoſpitale non eſt collatū in
titulū.ſed tanq̃ bono viro,vt fieri pōt,vt habetur cle.
q̃a contingit.ver.vt aūt.de relig.do.ſecus ſi eſſet col-
latum in titulum.qđ fieri p̄t.vt probatur in d.cle.q̃a
contingit. nam tunc bñ poſſet habens hoſpitale in ti
tulū permutare cum habente aliud bñficium eccle-
ſiaſticū,q̃a diuerſitas qualitatis beneficiorum vr̄ im-
pedire ꝑmutationē.j̄. eo. cum olim.vbi permutabat̄
p̄poſitura cū archidiaconatu.dicit tñ d.Flo.hic.ꝙ Fe
de.de ſenis in ſuo tractatu ꝑmutationum vr̄ ſimplici
ter tenere,ꝙ ſi clericus hēat hoſpitale , ꝙ poterit per-
mutare cum illo eccleſiaſtico beneficia. ¶ Sed contra-
riū ſm eū tenet Lapus in apoſtillis ſuꝑ tractatu.& ēt
Alex.de antilla qui diu legit in ſtudio Padue. ſilr te-
nebat contrarium in repetitione.c.vnici.j̄.eo.lib.vj.
Sed ipſe.d.Flo.dicit. verius eſſe , qđ primo loco di-
ctum

ctum eſt. videlicet, vt diſtinguaẽ, an clericus habeat
hoſpitale in titulum, & tunc poſſit permutare cũ alio
bñficio eccleſiaſtico. An vero ſit ei conceſſum tanq̃
bono viro. & tunc non poſſit. nam etiã taliter põt cõ
cedi laico hoſpitale. vt patet in dicta cle. q̃a cõtingit.
13 ¶†Per prædicta etiã infert, ꝙ bñficiũ cõmendatũ nõ
poterit permutari cũ bñficio intitulato. licèt aliqui
in hoc varient. pro hoc allegat, q̃a commenda nõ eſt
propriè titulus bñficij: cũ tituli beneficiorũ conferã
tur imperpetuum donec viuant. de filijs presby. in c.
veniẽs. & ibi no. & ꝓbaẽ in c. paſtoralis. vij. q. j. & lv.
diſt. in c. præcepta. cõmenda vero fit ad tp̃s. vt patet
14 in c. nemo deinceps. de elec. in vj. ¶†An autem ho-
ſpitale cum hoſpitali, vel bñficiũ cõmendatũ, cum
alio cõmendato poſſit permutari. non tangit hic do.
15 Flo. dicã in c. fi. j. eo. ¶†Per prædicta etiã infertur, an
bñficia vnita poſſint ꝑmutari, cũ bñficio alio, qđ q̃s
habet in titulũ: & cõcludit, ꝙ nõ: q̃a per vnionẽ extin
guũtur tituli, vt leg. & no. per. c. j. s̃. ne ſede vacante.
& facit, quod hr̃ in c. cum acceſſiſſent. de conſti. & iõ
non poſſunt permutari iure tituli: ſed iure proprieta-
tis ſic prout permutanẽ aliæ res eccleſiarum. vt ꝓba-
16 tur. j̃. in c. proximo. ¶†Per prædicta etiam infert, ꝙ
in eccleſia non habente certum numerum canoni-
corum, & præbendarũ non habet locũ in talibus ca-
nonicatibus, & præbendis permutatio: q̃a tituli tũc
extinguuntur per renuntiationem, & recreantur de
nouo per collationem. s̃. de præben. in c. dilecto. Re-
fert tñ hic do. Flo. Collectariũ dixiſſe cõtrariũ ex eo,
q̃a qñ talia bñficia renũtiãtur ex cã ꝑmutationis nõ
extinguuntur tituli. ar. l. Modeſtinus. ff. de ſolu. Sed
certè, vt dicit do. Flor. illa. l. hoc non probat. nã cum
aliter declarat prima facie põt induci ꝑ Collec. inq̃-
17 tũ ibi dicitur, ꝙ † vbi vnus duorũ corrũ qui erant
inſolidũ obligati pro eodem debito: ſoluit ſimplici-
ter creditori extinguitur obligatio. & ſic nõ põt cedi
actio per creditorẽ illi qui ſoluit. ſecus qñ conueniſ-
ſet volens ſoluere anteq̃ ſoluat cum creditore, ꝙ ſibi
deberet cedere actionem. Nã tunc, ex quò ſolutio fit
præcedente dicta conuentione per ſolutionẽ nõ tol-
leretur actio, & poterit cedi per creditorem ipſi qui
ſoluit. & ſic idem videretur dicendũ in caſu prędicto
qñ renuntiatio fit cauſa permutationis, vt tunc tituli
non extinguanẽ per talem renuntiationẽ. ¶ Sed po-
tes dicere, ꝙ aliud eſt in caſu. d. l. Modeſtinus: ex eo,
q̃a ibi erat in ꝑtãte patris facere, ꝙ nõ extingueretur
obligatio qñ hac intentione ſoluebat, vt non extin-
gueretur, ſed in caſu propoſito non erat in ꝑtãte re-
nuntiantis facere, ꝙ non extingueretur titulus ꝑ re-
nuntiationem. per ea, q̃ hñr in d. c. dilecto. ideo ibi
ſecus. ¶Iuxta prædicta quærit do. Flor. q̃d ſi impetra
ſti certum bñficiũ. puta archidiaconatũ talis eccleſię
qñ vacaret. poterit ne archidiaconatus ille anteq̃ va
cet cũ alio permutare nõ obſtãte impetratione tua.
18 vr̃ ꝙ ſic per c. vnicum. j̃. eo. in vj. vbi dicir̃, ꝙ † bñficia
renũtiata ex cauſa ꝑmutationis cõferri nõ poſſunt,
niſi permutare volentibus etiã ſi ſint aliqui expectan
tes autoritate apoſtolica. Cõtrariũ tenuit Alexander
de Antilla, vt hic refert d. Flo. dicens, ꝙ c. vnicũ prę al
legatum loquiẽ in eo q̃ gñaliter impetrauit primum
beneficiũ vacaturũ. nã tũc licèt nõ ꝯſequatur bene-
ficiũ reſignatũ cauſa permutationis ipſe q̃ impetra-
uit primũ vacaturũ poterit tamẽ ꝯſeq̃ aliud. Sed qñ
q̃s impetrauit certũ beneficiũ nõ ꝯtingit in caſu ꝓ-
poſito, ſi ab illo excluderet annihilaretur eius grã. iõ
tũc non haberet locum. d. c. vnicũ. & eſt notabile, &
ſingularis limitatio ad illud. c. iõ illã tene mẽti. ¶Cõ
tra tamẽ illã facit, q̃a qñq; q̃s impetrauit primũ va-
caturũ ſtatim, cũ vacat aliqđ ꝓinde eſt acſi illud im-
petraſſet. vnde dicimus, ꝙ tale reſcriptũ eſt ſpeciale.
ſed incertũ. vt no. in c. ex parte. el j. s̃. de offi. deleg. &
in c. j. ad fi. s̃. de reſcri. dicit do. Flor. ꝙ hoc ꝯriũ valde
vrget. nec vr̃ illud ꝯſideraſſe Alexãder: tamẽ ſibi pla-
cet dictum Alexandri, ꝙ s̃. poſui: ex eo ꝑcipuè, q̃a c.
vnicũ. j̃. eo. in vj. deuiat a regulis iuris cõis, & fundaẽ
ſuꝑ æquitate. vt ibi dr̃. & aliud dicendũ foret de iure
ſi illa decre. non emanaſſet. & iõ non dẽt trahi extra
caſum ſuũ per regulã, q̃ a iure. de reg. iur. li. vj. & ſic.
d. c. j. non habebit locũ quãdo quis impetrauit certũ
beneficiũ. ſed ſolũ, quando impetrauit primũ vacatu
rum, qđ eſt ſingulariter notãdum, vt prædixi. tangit
etiam nunquid plura beneficia poterunt cũ vno per-
mutari. & concludit, ꝙ ſic per id, qđ leg. & not. in c.
19 venerabilis. & ibi hoc tenet Io. An. s̃. de excep. ¶†Itẽ
quęrit nunquid poſſit beneficiũ eccleſiaſticũ permu
tari cũ illo q̃ nõ hẽt beneficiũ, ſed expectat. & ſic nõ
hẽt ius in re; ſed ad rẽ. facit, qđ hr̃ in c. pe. de reſcrip.
in vj. & tenet poſt Fede. ꝙ non, pro hoc facit licèt ip-
ſe non alleget, quod hr̃ in c. vnico. j̃. eo. in vj. vbi per-
miſit permutari beneficia ſua ipſorum permutantiũ
& ſic videẽ ꝙ requiratur vtrũq; permutare volentiũ
habere ius in re. aliàs nõ ꝓcedat permutatio, ſi alter
habet ius in re, & alter ad rem. & hoc etiam vr̃ ibi
velle Io. And. in nouella. facit etiã qđ hr̃ in extraua-
20 ganti, ſed ſedes apoſtolica. Ioã. xxij. ¶†Itẽ etiã q̃rit
nunq̃d bñficiũ pingue poſſit ꝑmutari cũ tenui. Rñ-
det, ꝙ ſic licèt aliqualiter ſit ſuſpicio fraudis. ꝑ id, qđ
leg. & no. in c. quod veriſimile. s̃. de ꝓſumptionibus.
21 ¶† Vltimo quærit, an habens beneficiũ cum titulo
poſſit permutare cũ tenente beneficium de facto, &
non habente titulum. & concludit, ꝙ non, quia dans
id, quod non habet non põt permutare d. c. venerabi
lis. & l. j. ff. eo. & iõ hoc caſu, ſi a principio hñs titulũ
ignorauit illũ, cũ quo ꝑmutauit hr̃e titulũ, ſi poſtea
ex poſtfacto ꝯſtat ſibi de nõ titulo illi⁹ poterit reuer
ti ad ſuũ beneficiũ. per id, qđ hr̃ in c. ſi de beneficio.
de præben. in vj. In cuius. c. intellectu ſe inuoluit.
Alex. vt refert do. Flo. Sed ipſe dicit, ꝙ illud. c. debet
intelligi vbicunq; ſubeſt ratio probabilis ignorãtię.
nam dictũ. c. fingit acſi beneficium non fuerit renun
tiatum. vt ibi etiam patet. & ibi ẽt tangit Arch. & iõ
poterit ignorans probabiliter redire ad ſuum bene-
ficium propria autoritate quando videt ꝙ nõ potue
rit perfici permutatio, ex quò ille nõ habebat ius, ſe-
cus ſi non ſubeſſet ratio probabilis ignorantiæ, quia
tũc imputatur renuntianti. & ideo poteſt alij libere
conferre, & non põt redire ad illud. & iſte eſt verus
intellectus. c. ſecundum eum. Quid autẽ ſi quis ha-
beret ius in beneficio. ſed illud non poſſideret, an po
terit eum alio permutare. d. Flo. hic non tangit, dic ꝙ
ſic, vt dicam. j̃. eo. in c. fin. & ibi hoc etiam tenet. do.
Pe. ſatis eſt enim, ꝙ habeat ius in beneficio, vt teneat
permutatio. licèt non habeat poſſeſſionem. & de ma
teria plenè dicetur in dicto. c. fin. j̃. eodem. & aliquid
tetigit. domi. Anto. in c. cum olim, & plenè per Fede.
in ſuo tractatu permutationis.

S V M M A R I V M.

1 *Eccleſia conuentualis poteſt habere parochialem eccleſiam ſibi ſubiectam.*

2 *Ius ſpirituale cum ſpirituali poteſt permutari quando permutatio ſit ratione proprietatis, & non reſpectu tituli.*

3 *Permutatio temporalium, & ſpiritualium ſimul facta hinc, & inde ſeu vicißim debent in permutatione ſpiritualia reſtringi ad ſpiritualia, & temporalia ad temporalia.*

4 *Permutari poteſt vna eccleſia, ſi talis commutatio tendat ad commodum eccleſiarum permutare volentium.*

5 *Eccleſia*

5 *Eccleſiæ quæ debent permutari,ſi non ſunt æquales poteſt per addita mentum pecuniæ minoris pretij adæquari.*
6 *Contractus ſuper rebus ſpiritualibus debet eſſe diſtinctus a contractu qui fit ſuper rebus temporalibus.*
7 *Utile per inutile vitiatur quando non poſſunt ſeparari.*
8 *Eccleſia cum calice , an poſſit commutari.*
9 *Autoritas ſuperioris requiritur,quando vna eccleſia permutatur cũ alia iure proprietatis.*
10 *Munus a manu dicitur.*
11 *Venditio non habet locum in ſpiritualibus.*
12 *Spiritualia pura non tranſeunt cum vniuerſitate temporalium.*

a Eccleſiæ. Eodem modo ſummãt hoc ca. do. Abb. & do. And. Sicu. Et ad materiã huius. c.adde quæ dicuntur in auth. ſed & permutare. C.de ſacroſan.eccle.& ibi per oẽs ſcribentes, cum authẽ. ſequend.

a AD queſtiones. Eccliẽ iure ꝓprietatis poſſunt adinuicẽ ꝑmutare . poſſeſſiones etiam ipſarũ permutari pñt . & ꝓ minus valẽtibus pretium ſuppleri.h.d & eſt cõis diuiſio,& rñſio.ſcda ibi:: ñdemus.
1 ¶†Nota primo,ꝙ eccleſia cõuentualis põt habere parochialẽ eccleſiã ſibi ſubiectã.qđ procedit ẽt ſi eccleſia cõuentualis ſit regularis. per id,qđ legi.& no.in c.de monachis.ſ̃.de præbẽ.
2 ¶†Not.ſcđo,ꝙ ius ſpirituale cũ ſpirituali poteſt ꝑmutari , qñ permutatio fit ratione proprietatis,& non reſpectu tituli: nec committitur tũc ſimonia : licèt interueniat conuentio.& per hoc patet,ꝙ ad excuſandum vitiũ ſimoniẹ non requirit̃ tunc autoritas ſuperioris:ſed benè reqrĩtur ad finem,vt permutatio ſit valida,cum per eã fiat alienatio iuris eccleſiæ. & ſic requirit̃,ꝙ interueniat autoritas ſuperioris ĩ aliqua alia alienatiõe. ꝑ id,qđ habet̃ in c.ſine exceptione.xij.q.ij. & ſimiliter põt permutari res tꝑalis vnius eccleſiæ cũ re temporali alterius eccleſiæ . nec vitiabitur ꝯctus,ſi detur pecunia ex altera parte habito reſpectu ad temporale ad
3 finẽ reducendi ꝑmutationẽ ad qualitatẽ.¶†Itẽ nota ꝙ vbi fit ꝑmutatio temporalium,& ſpiritualiũ ſimul hinc,& inde,ſeu viciſſim debẽt in ꝑmutatione ſpũalia reſtringi ad ſpiritualia :& tẽporalia ad tẽporalia. aliàs ſi tẽporale reſpiceret ſpũale,vel econuerſo,contractus vitiaretur velut ſimoniacus.Quis aũt ſit intẽtus literæ,dum dicit,ꝙ ꝯctus non debent permiſceri. dic,vt voluit Inn.& do.Anto.poſt eũ , ꝙ põt eſſe duplex intellectus, vnus ꝙ ꝯctus non debẽt ſimul ꝑmiſceri : ſed ſeparatim fieri.puta primo ſuꝑ ſpũalibus. ſcđo ſuper temporalibus.& ſic nõ ſunt eodẽ tꝑe cõmiſcẽdi ne videant̃ hr̃e ſpẽm ſimoniẹ.Alius põt eſſe intellectus,ꝙ ꝯctus non debent cõmiſceri, vt ſic tẽporalia reſpectiuent̃ ad tẽporalia.vel econtra,q̃a tũc eſſet vitiũ ſimoniæ.ſed ſolũ debet reſpectiuari,ſeu re
4 ferri ſpũale ad ſpũale.& tẽporale ad tẽporale . ¶†Itẽ no.ꝙ vna eccleſia põt cũ alia cõmutari, ſi talis cõmutatio tẽdat ad cõmodũ eccleſiarũ ꝑmutare volẽtiũ . & ſatis cẽſet̃ verſari cõmodum, ſi vtraq; eccleſia quẹ commutatur eſt magis alteri principali eccleſiæ,quã ſuæ principali vicinẹ.vicinos enim fundos ſẹpe ẽt.ſ̃. iuſtam ẹſtimationẽ intereſt noſtra acquirere.l.ſi cui fundus.ff.de leg.ij.& ideo cenſetur permutatio in dicto caſu fieri ꝑꝑ vtilitatem eccleſiẹ.& per ꝯñs eſt ꝑ-
5 miſſa.xij.q.ij.ſine exceptione . ¶†Item nota remediũ qñ res quæ debent permutari non ſunt æquales. Nã põt per additionem,ſeu additamentum pecuniæ minoris pretij adẹquari . & ꝓpter hoc præſertim fuit inuentus vſus pecuniẹ.l.j.ff.de contrahẽ. emp. ¶ Itẽ no.ꝙ in permutationibus eccleſiarũ contractus non fit cũ ipſis eccleſijs ſubiectis.ſed cum illis q̃bus ſunt ſubiectæ.Nam ipſarum eccleſiarũ dominantiũ accedente conſenſu , & autoritate ſuperioris permutatio eſt efficax.vt hic patet.facit.ſ̃.de tranſa.c.p̃terea.& ſ̃. qđ me.cã.c.pe.& ſic vr̃ ꝙ eccleſia ſubiecta ſola domini , ſeu principalis eccleſiæ voluntate in aliã eccleſiã transferri põt.Cõtra hoc tñ facit . & ſm do.Pe.l.inuitus.ff.de fideicõ.liber.vbi ſubditus vnius nõ põt ꝑ dominũ ipſo inuito degradari. & ſic reſider do.Pe.q non ſoluit contrariũ . Potes dicere, quòd in ꝯtrario eſt ſubditus qui habet nolle , & velle.ideo eius exigitur ꝯſenſus.ꝑ id quod ibi hr̃.& qđ no.Cy.in l.j.C.de noua.& ꝑ Bart.in l.ij.§.j.ff.ſolu.ma. Hic aũt eccleſia ſubdita non habet aliquẽ q ſibi pręſit,niſi ipſum qui præeſt eccleſiæ principali cui ipſa eccleſia eſt ſubiecta.Ideo non eſt alius cuius conſenſus debeat reqri. & per hoc vr̃ poſſe dici,ꝙ ſi eccleſia ſubiecta haberet ſpecialẽ rectorem : licèt certo reſpectu eſſet ſubiecta alteri eccleſiæ,ꝙ tunc non poſſet fieri, niſi ẽt interueniat conſenſus rectoris ipſius eccleſiæ ſubiectæ. ꝑ id, quod hr̃ in dicta.l.inuitus,& in alijs iuribus ſuperius
6 allegatis . ¶†Item nota,quòd cõtractus ſuper rebus ſpiritualibus debet eſſe diſtinctus a contractu qui fit ſuper rebus temporalibus ipſarum eccleſiarũ,ne eccleſia quæ eſt res ſpiritualis videatur cõcedi pro tẽporalibus,in habẽtibus enim ſymbolum.ideſt ſimilitudinem facilior eſt tranſitus.l.in rem.§.itẽ ſi de quacunq;.ff.de rei vendi. vnde dicunt quidã,quod eccleſia poterit permutari, cum decima , vel calice , cum vterq; ſit ſpiritualis.hoc tñ non placet Vincen.quia dicta mobilia, licèt ſint ſpiritualia tẽporaliter poſſunt æſtimari ſaltem per conflationẽ ipſarum.xij.q.ij.c. aurum.& C.de ſacroſan.eccl.l.ſancimus. cũ ibi notatis.non ita in eccleſia etiam terremotu diruta. q̃a ſolum remanet religioſum.l.pacta.§.res ſacra.ff.de cõ
7 trahen.emptio. ¶†Item nota,quòd cõmiſtio hic habet vitiare cõtractus . & ideo,q̃a vtile per inutile vitiatur qñ nõ poſſunt ſeparari.ſ̃.de reg.iur.in c.vtile. lib.vj.& ꝑ Barto.in l.grege.§.vltimo.ff.de fideiuſ.& ſubdit hic do.Pe.quòd vbi ꝯctus conficitur ex duobus quorũ vnũ reddit ipſum ꝯctum validum inſpicimus id,quod nocet,& nõ id,quod prodeſt.ad qđ allegat.l.ſi vit.& quod nota.per Bar.ff.ꝓ donato. & facit,quod ibi no.in l.ſi ſpõſus.§.ſi maritus:& §.gñaliter.ff.de donationibus inter virũ,& vxo.Sed certẹ in d.l.ſi vir.probatur oppoſitũ,q̃a ibi inſpicit̃ id, qđ ꝓdeſt,& nõ id,qđ nocet.vt ibi patet,ſed põt dici,vt tãgit Bart.quod illud ibi,ideo eſt, q̃a illud qđ prodeſt offuſcat id,qđ nocet.vbi autẽ non offuſcaret:tũc dẽt attendi,an poſſit vnũ ab altero ſeparari , vt tunc fiat ſeparatio.l.relegato. ũ.§.fin.ff.de inter.& releg.aliàs inſpiciat̃ id,qđ nocet.l.eleganter.§.vlti.& fi.ff.ad Sille.¶ In gl.ij.ibi.c.nemini.ꝑ iſtud ca.dicebant q̃dam,
8 quòd † eccleſia poteſt commutari , cum calice . ſed iſtud non placet Vincen.vt dixi in notabilibus . nec obſtat.c.iſtud , q̃a hoc non probat ſi benè inſpiciat̃.
9 vt ibi patet.¶†In ea.gl.ibi:autoritate ſuperioris . intellige gl.ſane, quod requiritur autoritas ſuperioris, qñ permutatur vna eccleſia cum alia iure ꝓprietatis ad fi.vt valeat permutatio . nõ aũt ad finẽ excuſandi vitiũ ſimoniæ,ſi permutatio fiat pręcedẽti conuẽtione partiũ , q̃a hoc caſu nullũ cõmittit̃ vitiũ ſimoniẹ, licèt p̃cedat conuentio,ex quò ſpirituale, cũ ſpirituali permutat̃. & fit iure ꝓprietatis, vt etiã tetigi in notabilibus.¶ In ea.glo.ibi: non põt ex permutatione. expone.i. ex ꝯtractu permutationis facta per ꝯuentionẽ bñficiatorũ.vt patet in c.p̃cedẽti. nam requirit̃ quòd fiat ꝑ collationẽ ſuꝑioris.vt ibi patet.& in cle.
10 vnica.hoc eo.ti.¶†In ea.gl.ibi:munus a manu : ſupple ex cõuentione partium datur vnum bñficium,vt aliud habeat̃.facit,qđ hr̃ in c.ſunt nonnulli.j.q.j.& ꝑ hoc,qđ dixit gl.vr̃ poſſe ſolui cõtrarium de.c.p̃ee. & iſtud non põt dici,quòd ibi loquit̃ de permutatione,quẹ

ne quæ fiebat in beneficiũ,ſeu in titulũ.hic de illa q̃ fiebat in ꝓprietate,quæ facilius tolerat̃ a iure.argu. corũ,quæ hñr in c.j.ſ.de conceſ.pręben.iuncto.c.cõſultationib⁹.ĩ.de don.& facit,qd̃ hr̃ ĩ c.cũ q.de eo q. mit.in poſ.li.vj.vel p̃t dici ſcd̃o,ꝙ ibi loqt̃ de ꝑmutatione ꝑſonarũ quã ipſe perſonæ nõ poſſunt facere. vtpote allegatę ipſi bñficio . facit, qd̃ hr̃.ſ.de renun. admonet. hic autẽ loquit̃ de permutatione rerũ quæ põt fieri a dñs.l.j.C.eo.ti.¶ Sed aduerte, dices tu ſicut eſt munus a manu qñ ex cõuentione partiũ permutat̃ bñficium in titulũ cũ alio : ita vr̃ ꝙ dicat̃ eſſe qñ permutat̃ eccleſia vna cũ alio ratione proprietatis. & ſic videtur ꝙ etiam tunc conuẽtio partium ſit ꝓhibita.potes dicere,ꝙ ius magis abhorret dictã cõuẽtionẽ in permutatione q̃ fit in titulũ q̃ illã q̃ fit in ꝓprietatem:q̃a per ꝑſonã daretur ingreſſus vitioſus ad obtinendũ beneficiũ:ꝙ non cõtingit in ſcd̃a permutatione:facit,qd̃ hr̃ in d.c.cũ qui. & p p̃dicta habes vnã rõnẽ quare aliud in ꝑmutatione, q̃ fit ĩ titulũ q̃ in ꝑmutatione q̃ fit ĩ ꝓprietatẽ.d. vero Ant.hic aſſignat aliã rõnẽ.nã dicit,ꝙ ex ꝑmutatione eccleſiarũ iure ꝓprietatis nõ agit̃ de aliquo iure ſp̃ali creando.ſed d̃ eo,qd̃ eſt de vno ad aliũ trãſferẽdo qñ dat̃ ſpirituale pro ſpirituali creando,vt ꝯtingat qñ fit rõne proprietatis permutatio ſpũaliũ id fieri põt.ſecus qñ agit̃ de iure creando : q̃a ius, qd̃ q̃s habet in beneficio rõne tituli non põt in aliũ transferri: q̃a alius ſine noua collatione non põt habere titulũ.ĩ.de reg. iur.c.j.in vj.& de inſti.c.iij.& ſi per creationem iuris fiendã in beneficio induceret̃ pactũ eſſet ſimonia.iõ id fieri non põt . Prætcrea permutantes non poſſunt ſibi jnuicẽ titulum dare.ſ.c.proxi.nec a ſeipſo q̃s põt accipere titulũ.ĩ.de inſti.c.fi. ¶ Aliã rõnẽ diuerſitatis inter permutationẽ q̃ fit in titulũ , & illã, quę fit in proprietatẽ.ponit gl.ĩ.eod.cũ olim.aliam etiã poſuit hic do.Flo.de qua inferius dicetur.¶ In ea.gloſ. ibi:non tñ emptio.per hoc poteſt colligi ſm.do.Flo. quæ potuit eſſe ratio dubitãdi in iſto.c. & vt clarius hoc pateat dicit, ꝙ vt patere põt ex ſequẽtibus in gl. Ratio dubitandi potuit eſſe ꝓpter duo primo, q̃a dabatur pecunia.vnde non videbatur eſſe permutatio,
11 ſeu venditio. ¶ † Itẽ, q̃a venditio non hẽt locũ in ſpiritualibus,vt dr̃ in gl.videbatur etiam in permutatione quæ eſt vicina emptioni. vt voluit gl.circa.fi. Sed ratio decidẽdi fuit q̃tum ad primũ, ꝙ licèt hic interuenerit pecunia,non interuenit reſpectu ſpiritualiũ: ſed reſpectu tẽporaliũ. vt patet ex lr̃a,iõ illud ibi nõ fuit ꝓhibitũ, cũ ẽt res temporalis eccl̃æ poſſit vendi ſeruata forma capituli ſine exceptiõe.xij.q.ij.¶ Quò ad ſcd̃m ratio decidendi fuit,q̃a licèt permutatio aliquã ſimilitudinẽ habeat cum emptione. facit,qd̃ dixi ſuꝑ rubri.huius titu.tñ re vera non eſt emptio: q̃a non eſt ſine pretio,ſeu pecunia numerata.l.inter partem.§.ſine pretio.ff.de ꝯhen.emptione . ¶ Sed in permutatione interuenit pretiũ, quia illa propriè eſt qñ datur ſpecies pro ſpecie.l.j.ff.co.& dixi ſuper rubri. & ideo nimirũ, ſi permittit̃ permutatio in ſpiritualibus,& non venditio.¶ Et ſubdit hic.do.Flor.ꝙ quia per ſcribentes nõ bene declaratur illud, ꝙ tetigit iſta gl.& quare aliud in permutatione q̃ fit ratione tituli q̃ in iſta q̃ fit iure ꝓprietatis ideo dicit aduertendũ, ꝙ eo caſu quo ꝑmutant̃ eccleſię iure ꝓprietatis:licèt poſſeſſiones ſint acceſſoriæ eccleſijs.tñ permutantur tanq̃ ſeparatæ . ꝙ fieri non põt qñ bñficia ꝑmutant̃ iure tituli.tũc enim nõ hẽt locũ ſeparatio prædicta , q̃a ſtatim cũ titulus cõfertur intelligunt̃ collata prędia,& redditus bñficij, q̃a non poſſunt a titulo ſeparari.ſ.de cõſti.in c.cũ . M.cũ ibi notatis. & j.q.vj.c.ſi quis obiecerit. Sed qñ iure proprietatis fit permutatio põt fieri talis ſeparatio, q̃a ipſe eccleſiæ cẽſentur tanq̃ duæ,& poſſeſſiones bñficiorũ principalium,& poſſeſſiones ipſarũ eccleſiarũ potius accedũt principalibus bñficijs q̃ ipſis eccleſijs , q̃ iure proprietatis poſſident̃.nã deſinunt eſſe tituli bñficiales.ſ.de conſti.c.cũ acceſſiſſent.iõ ſicut cũ monaſteriũ põt vnũ p̃diũ monaſterij cũ p̃dio alterius monaſterij ꝑmutare,ita vt poſſeſſiones eccleſiarũ, q̃ ſunt de menſa monaſterij põt ipſum monaſteriũ ſeparatim ab eccleſia ꝑmutare,& ſilr̃ eccleſiã ſubiectã, cũ alia eccleſia . & per hoc dicit patere rationẽ huius literæ,qd̃ dicit eſſe ſubtile.¶ Sed certe meo iudicio non apparet magna ſubtilitas in dictis ſuperius ꝑ eũ . tene tñ mente dictũ ſuũ, q̃a ex illo potes cõprehẽdere rõnẽ diuerſitatis ĩter ꝑmutationẽ ſpũaliũ q̃ fit in titulũ, & illã q̃ fit ĩ ꝓprietatẽ,al's rõnes tetigi ſuꝑius , & al's tãgit gl. ĩ.c.cũ olim.¶ In gl.vl.ibi:cũ vniuerſitate.ꝯriũ vr̃ tenere Inn.ĩ c.ex lr̃is.hic allegato:vbi dicit,ꝙ mere ſpũalia.vt ſunt eccleſiæ
12 † vel decimæ non tranſeunt cum vniuerſitate tẽporaliũ. illud eſt verius ſm.do.Flor.& vt tangit hic Io.An.& d.Ant. dictũ Inn.procedit,qñ fit alienatio in laicũ . ſecus qñ fieret in ꝑſonam eccleſiaſticã,q̃a tũc hẽt locũ,qd̃ dixit gl.nec obſt.dictũ Inn.c.ex literis : q̃a ibi loquit̃ de iurepatronatus,qd̃ nõ eſt mere ſpũale,cũ poſſit etiã cadere in laicum. vt patet in c.j.& ij.ĩ.de iurepa. & ideo illud facilius trãſit cũ vniuerſitate, etiã ſi trãſferret̃ vniuerſitas in laicũ,vt ibi patet.¶ Extra gl.põt quæri de duobus . primo nunquid ad hoc , vt procedat detur inquantum vult fieri poſſe permutationẽ procedat quomodocũque ſint ſubiectæ. Inno.hic dubitauit.tñ finaliter tenet,qd̃ ſic: & ſic,ſiue pleno iure : ſiue alio modo ſint ſubiectæ dũmodo ꝑmutatio fiat de ſpũali ad ſpirituale,& interueniat etiã conſenſus illorũ ad quos eccleſiæ ſpectãt,& qui in eis ius habeãt per id,qd̃ hr̃ in c. pręterea.de tranſac.& in c.pe.ĩ.quod me.cã.& ĩ.de dona.in c.ꝯſultationib⁹.& in c.inter dilectos.¶ Vltimo quęri põt qñ in ꝑmutatione ab vna parte interuenit ſpẽs:ab alia parte ſpẽs , & pecunia ,qualis dẽat iudicari talis cõtractus,an permutatio.an vero venditio.dic,vt voluit Io.An.hic , & Bart.in l.Ariſto.ff. de dona.& ſequit̃ do. Ant.ꝙ primo inſpiciendũ eſt, quod agit̃ inter partes. & ſic erit vẽditio,ſi principaliter hoc agatur.& ſimiliter permutatio ſi principaliter hoc agatur.ſi autẽ hoc nõ apparet,dicit,ꝙ ſi q̃titas, q̃ datur ab altera parte dat̃,vt ſpẽs. vt q̃a datur in ſacculo ſignato,& nõ numerata,erit ꝯtractus permutationis.l.j.§.ſi pecuniã.ff.depoſi.& l.ſi certo.ff.de leg.j. Si vero dat̃ q̃titas,& ſic ad numerũ. tunc ſi ſpecies q̃ datur in q̃titate in valore excedit in ipſam q̃titatẽ. & ſic eſt maioris ęſtimationis q̃ quãtitas. tunc cenſebit̃ contractus permutationis, ex quò pręponderat q̃titati: q̃a a cã potentiori iudicandũ eſt.l.queritur.ff.de ſtatu ho.ſecus ſi pecunia , q̃a tunc iudicabitur ꝯtractus emptionis,& non permutationis. Et hęc faciũt ad q̃ſtionẽ q̃ poſuit Bar.in d.l.Ariſto.qñ ꝑ Papã data eſt licẽtia alicui p̃lato, vt poſſit vẽdere de bonis eccleſię: an ſi vẽdat rẽ aliq̃ ꝓ certo p̃tio,& ꝓ aliqua re ſimul dãda cũ p̃tio:an hoc facere potuerit. Nã videret̃,ꝙ nõ,q̃a vr̃ feciſſe vẽditionẽ,& ꝑmutationem:& iſtud nõ fuit ꝯceſſum,ſed ſola vẽditio . Nã certè dici põt ꝯtrarium ſi expreſſe dixit, ꝙ vendebat pro tanto pretio,& pro tali re, q̃a tunc conſtat cum principaliter fit venditio.de quo in pręallegata lege Ariſto.

S V M M A R I V M.

1 *Permutantes beneficia propria autoritate priuandi ſunt beneficijs.*
2 *Super notorijs ferenda eſt ſententia diffinitiua.*

3 *Duo ſt*

3 *Duo ſi inculpantur de communi delicto confeſſio vnius nō nocet alte ri nec etiam ſententia.*
4 *Pecunia,ſi ab altera partium detur iudici, vt ferat ſententiam ſenten tia eſt nulla:ſecus ſi detur a tertio.*
5 *Dignitates diuerſæ ſpeciei, vt præpoſitura , & archidiaconatus poſ ſunt adinuicem permutari.*
6 *Confeſſus ſponte mitius punitur,quam conuictus.*
7 *In confeſſum ferri debet diffinitiua in cauſa ciuili quando confeſſio fuit facta præcedente libello.*
8 *Dominium rerum eccleſiæ eſt penes Chriſtum.*
9 *Clerici in vita æquiparantur vſufructuario,ſed in morte æquiparan tur vſuario.*

a Beneficia ſua. Eodē modo ſum mant hoc. c.do. Abb. & an. Sic.

a CVm olim. ¶Beneficia ſua [a] p̄dere debent qui ca
ppropria autoritate permutant.h.d. Et
in prima narrat proceſſum . In ſecūda
diffinit.ſecūda ibi : cū ergo.¶ In textu
ibi:cōmutaſſent:ſupple,ſine autorita-
te ſuperioris.& ſic malè,& ꝯ ius.¶ Itē ibi:& ī.decidi
tur,ꝙ hoc fuit relatū ad aures Papæ . & ꝑp hoc Papa
ex officio inquiſiuit veritatē per modū qui.ī.ſequit̄ .
¶Itē ibi:& præpoſiturā:ſupple,quā tenebat ex cā p-
mutationis . ¶Itē ibi: & illū.ſupple,ſi vero.¶Itē ibi:
archidiaconatu, ſupple,quem tenebat ex cauſa per-
1 mutationis. ¶†No.j.pęnā permutātiū bñficia ꝓpria
autoritate:quia priuandi ſunt bñficijs:quaſi permuta
tio de iure nō teneat.facit qđ no.per gl.in c.ſuꝑ hoc.
s̄.de renun.¶Itē no.ꝙ eoipſo,ꝙ conſtat notoriè Pa-
pæ de delicto in iudicio ad alium finē inſtituto non
inchoata alia inſtantia poteſt pronūtiare ſuper illo,
¶Nā hic veriſimiliter non agebatur ad iſtum finem,
vt vterq;,vel alter priuaretur ſuis beneficijs.ſed fortè
aliàs contendebant inter ſe occaſione permutatio-
nis. & tamen Papa pronuntiat ſuper pœna ſurgente
ex permutatione a qua non vr̄ fuiſſe actū.vt hic vide
tur probari ſcđm do. Ant.Sed do.Pet.hic dicit,ꝙ Papę
fuit intimatum de permutatione facta per iſtos,ideo
ex officio voluit de hoc inquirere non de canonica-
tu titulo bñficij.vt legitur,& notat̄ in c.ordinatij.de
2 officio ordi.in vj. & in rła.j.de reg.iur.co.li. ¶†Item
no.ꝙ etiam ſuper notorijs vr̄ ferēda diffinitiua ſnīa.
de quo in c.ad noſtram.el iij.s̄.de reg.iur.vbi bona
gl.nam per confeſſionem , & ſimiliter per probatio-
nem iudicialem fit res notoria.ī.de coh.cle.in c.fin.
3 ¶†Itē nota,ꝙ vbi duo inculpant̄ de cōi delicto con-
feſſio vnius non nocet alteri,ſicut nec ſnīa.facit c.ſi-
gnificaſti.ī.de adulte.& l.renuntiaſſe.§.fi.ff.de adul
te.de quo aliquid per gl.in c.tātis Daniel.lxxxj.diſt.
& iij.q.vj.in c.& quippe.& s̄.de re iudi.in c.pe. & vl
ti.¶Itē not.ſcđm do.Petr.ꝙ licèt ordinarius purè, &
bonafide cōferat beneficia vacantia per renuntiatio
nē, tñ ſi renuntiationē præceſſit cōuentio de permu-
tando collatio ordinarij in bonafide facta vitiatur.vt
hic vr̄ probari ſcđm eum . Nam vr̄ ꝙ debeat intelli-
gi,ꝙ iſti primo permutauerunt.& poſtea vterq;:ordi-
narius vero contulit beneficium ab alio renuntiatū .
Et prout etiā vr̄ ſatis innui ex litera . & ex hoc colli-
gitur , ꝙ fraus , & dolus beneficiati vitiat collationē
cōferentis licèt ipſe conferens careat fraude . allegat
qđ hr̄ in q.iiij,in ſumma . quod tñ multū nō vr̄ face-
re.Sed melius facit iſte tex.Idem dicit qñ a tertio da
4 tur pecunia iudici,vt ferat ſnīam.allegat,qđ † no.in
l.elegāter.in prin.ff.de dolo.Sed certe ibi no.faciūt ī
cōtrarium. nam ibi dr̄ ꝙ licèt dolus cōtrahētis dans
cauſam cōtractui bonæfidei vitiet cōtractum ipſo iu
re.facit,qđ hr̄ in c.cum dilecti.s̄.de emp.& ven.tñ ſe
cus eſt in dolo tertij,qa nō reddit ꝯtractum nullum.
ſed agi poteſt de dolo cōtra ipſum tertium.& ſic eo-
dem modo vidētr ꝙ qñ datur a tertio pecunia iudici ,
vt ferat ſnīam ꝙ ſnīa valeat.ſed poſſet agi de dolo cō
tra dantem:licèt qñ daretur pecunia iudici per par-
tem ſnīa eſſet ipſo iure nulla.l.venales.C.qñ prouo.
non eſt neceſſe. & facit, quod no.s̄.de vita,& hone.
5 cle.in c.cum ab omni. ¶Item nota,ꝙ dignitates † ēt
diuerſæ ſpeciei . vt eſt præpoſitura,& archidiacona-
tus poſſunt ad inuicē permutari . facit, qđ hr̄.j.c.ꝓ-
6 xi.de quo dicetur.ī.eo.c.fi.¶†Item nota, ꝙ non agit̄
mitius cum ſponte confeſſo,q̄ cum conuicto.& hoc
ideo, qa ſic placuit Papæ. alias conſueuit mitius agi
cum ſpōte cōfeſſo . vt leg.in c.presbyteri ſi.50.diſt.&
s̄.de elec.c.innotuit.in ver.multa. Vel pōt dici,ꝙ il-
lud ꝓcedit qñ agitur de pœna perſonali. hic , quò ad
7 alia.¶In gl.j.in fi.facit,qđ dixi in notabilibus.¶†In
gl.fi.ibi:in ciuili cauſa. Nota bene,qa hæc gloſ.iun-
ctis his q̄ ſequuntur in glo.vult, ꝙ etiā in ciuili cauſa
in confeſſum debeat ferri diffinitiua.ſed glo.in c.du-
dum. el ij.s̄.de ele.vr̄ dicere hoc verum qñ confeſſio
fuit facta præcedente petitione,ſeu libello . aliàs nō
debet fieri diffinitiua. ſed fieri præceptum in confeſ-
ſum.facit,qđ hr̄ in l.ſi debitori.ff.de iudi. & ī.de ver.
ſig.ī c.cū olim.& in l.proinde.j.allegata.poſſet tñ di-
ci, ꝙ gl.in c.dudū.loquitur in cauſa mere ciuili,& pę
nali deſcendente ex crimine. ideo tunc fertur diffini
tiua,ſicut etiam in cauſa criminali quæ ferri debet ,
vt ī.ſequit̄ in gl.& not.etiā per Legiſtas in l.j. C.de
confeſ.& hoc tene menti pro limitatione,& declara
tione eorum q̄ notantur in d.c.dudum.¶In ea.gloſ.
ibi.l.vltima.& bene facit,qđ hr̄.s̄.de excep.in c. cum
8 venerabilis.¶†In ea.gl.ibi:ſui beneficij. ſupple:quia
dñium rerum eccleſiæ dr̄ eſſe penes Chriſtum.vt leg.
& not. in c.expedit.12.q.1. & 16.q.1.c.qm̄ . & ī.de
ver.ſigni.in c.cauſam.& p Inn.& Io.And.s̄.de cauſa
9 poſ.in ca.cum ſuper. ¶†In ea.glo.ibi.quaſi vſuario.
No.bene gl.ꝙ clerici ęquiparantur vſuario.& ſic ha-
bēti vſum rei,& nō dñium,& vſumfructum . de quo
dicetur in c.vlt.ī.de pe.cle. vbi tangitur per doct. &.
tangitur etiā per gl. meliorem de corpore iuris in ca.
præcedenti.de offi.ordi.in vj.vbi gl.vr̄ concludere,ꝙ
in vita clerici beneficiati ęquiparantur vſufructuario
qui percipere pōt oēs fructus , & redditus rei.l.1.&
2.ff.de vſufruc.ſed iuxta mortem æquiparantur vſua
rio , q ſolum pōt percipere fructus quatenus ꝓ eius
neceſſitate expedit.l.j.& 2.ff.de vſu & habi. ꝙ an ꝓ-
cedat. dicetur in c.vlt.de pec.cle.¶In ea.gl.ibi:adin
uicem permutari:ſupple,ex pacto etiā ſine autorita-
te ſuperioris . & qñ permutantur eccleſiæ iure pro-
prietatis non requiritur autoritas ſuperioris ad excu
ſandum vitium ſimoniæ. ſed ad validādum permuta
tionem per quā fit alienatio iuris eccleſiæ . vt dixi in
c.ad quæſtionem.s̄.eo.¶In ea.gl.ibi : in fine.hæc rō
vltima non vr̄ bona:qa ſi ſimpliciter attēderetur,cō-
cluderet ꝙ nō poſſit fieri permutatio eccleſiarum ēt
ratione ꝓprietatis.qđ nō eſt verum . vt patet in c.p̄-
cedēti.ideo melior fuit ratio p̄cedēs poſita in gl. Nā
licèt ꝑmutatio ſit vicina emptioni. tñ rationē quare
vere nō eſt emptio:vt dictū fuit ī c.p̄cedēti.¶Et ad-
uerte,qa ex gl.habes, ꝙ beneficia in titulū non poſ-
ſunt permutari.alia ratio aſſignatur etiam per doc.qa
ſi permutaret̄ permutatio talis nō interueniēte auto
ritate ſuperioris videret̄ vterq; ſe eligere.qđ eſt cōtra
vlti.c.ī.de inſti. & ideo tunc recte procedit permuta
tio quando initiitur arbitrio ſuperioris, & non ex pa-
cto partiū . vnde tunc aboletur vitiū. ar.l.furti.§.qui
iuſſu.ff.de his qui no.infa. & facit,qđ dictū fuit in c.
præcedenti . ¶Et extra glo.etiā habes rationē tituli-
& illā q̄ fit rōne ꝓprietatis de quo ēt ꝑ gl.ī c.p̄cedē-
ti.

ti.& ibi etiã dixi. ¶Extra glo.eſt ſciendũ,ꝙ do.Ant.
hic tangit aliquas quæſtiones quę ſunt numero ſex,
vel ſeptem. de quibus dicetur.ĩ.co.in c.fi.dicam ſo-
lum illas.¶Nã tetigit primo,an Epi cũ autoritate ſui
ſuperioris poſſint facere permutationem. ¶Scđo qđ
de monachis habentibus bñficia manualia, an poſ-
ſint inuicẽ permutare. ¶Tertio, an expectantes pro
quibus ſunt affectę præbendę:vel habentes ius ad rẽ
poſſint dicta ſua iura permutare. ¶Quarto,an ſi tacea
tur in ꝑmutatione aliud beneficiũ, qđ quis habet vi
tiet permutationẽ. ¶Quinto,an ſi ꝑmutatio ſit perfe
cta ex vna parte poſſit peti, vt ꝑficiatur ex alia. & an
ſi nõ fiat reſignatio ex alio poterit ille qui reſignauit
ſuum bñficium ad illud redire.¶Sexto,an in caſu in
quo alter ipſorum clericorũ non habeat ius in bñ-
ficio ꝑmutando quęratur aliquod ius ex permutatio
ne. de qbus dicetur in c.fi.ĩ.co.& facit qđ not.Fede.
in ſuo conſi.cc.& lxiiij.tangit etiam an beneficia cõ
mendata poſſint inuicem permutari. de quo dicetur
in d.c.fi.ideo hic omitto.

SVMMARIVM.

1 *Permutantes beneficia propria autoritate priuandi ſunt beneficijs.*
2 *Clauſula (amoto quolibet detentore) quem effectum habeat.*
3 *Iura non ſubueniunt decipientibus, ſed deceptis.*
4 *Simplicitas amicatur iuri, & datur ei venia, ſecus ignorantia, quia il la non toleratur præſertim in clericis.*
5 *Renuntians bñficio ex cauſa, an cauſa nõ ſecuta poſſit ad illud redire.*
6 *Promittens de permutando non poteſt cogi ad permutandum.*
7 *Beneficium renũtiatum ꝓpter fraudẽ tertij nõ põt tertio iuſtẽ cõferri.*
8 *Tractatus de permutando beneficium eſt prohibitus.*
9 *Renuntians beneficio propria autoritate cauſa permutandi non habet poteſtatem repetendi illud.*
10 *Permutatio, an valeat, ſi alter permutantium non hẽt ius in bñficio.*

CVm vniuerſorum. Cle-
rici ꝑ
ſe ſua bñficia ꝑmutantes ſuis bñficijs
priuanẽ, niſi ex natura ꝓꝑ ſimplicita
tẽ tolerenẽ.h.d. Et in prima facti nar
ratio. In ſcđa gratioſa prouiſio. ſcđa
ibi:cũ igiẽ. & ſm hoc decre.ꝯtinet gratiam. & iſta eſt
cõis opi.Sed.d.Flo.hic dicit,ꝙ põt intelligi,ꝙ ꝯtinet
ius.vnde ſic ſummat.ſi ꝑmutatio bñficiorũ eſt cõple
ta ex vna parte. & ꝑ alterã partẽ ſtet quominus im-
pleaẽ, reſtituitur prim⁹ ad ſuũ bñficiũ.h.d.Et primo
ponitur factũ.Scđo ꝓuiſio: cũ igiẽ.¶Not.j.ꝙ clerici
ꝓpria autoritate non poſſunt bñficia ꝑmutare.facit.
1 ſ.eo.quæſitũ. ¶†Itẽ not.pœnã permutantiũ bñficia
propria autoritate,qa veniunt priuandi bñficijs,niſi
2 ex natura tollerenẽ.facit,qđ hẽ in c.præcedẽti.¶†Itẽ
no.clauſulã,q̃ hodie frequentatur in literis gratioſis,
videlicet amoto quolibet illicito detentore.de cuius
effectu hẽ in c.cũ nr̃is.ſ.de ꝯceſ.ꝑb. & ibi Io.Cal.Itẽ
not.ꝙ ẽt bñficia diuerſa vñr poſſe ꝑmutari adinuicẽ.
Nã hic iſte Gerardus erat canonicus,ſed Laurẽ.erat
ſimplex cleric⁹.& ſic babebat titulũ clericatus:& nõ
titulũ canonię,quẽ habebat Gerar.& tñ adinuicẽ ꝑ-
mutauerũt, & valuiſſet ꝑmutatio tũc: ſi licitè fuiſſet
facta.¶Itẽ no.ꝙ ꝓꝑ vtilitatẽ ꝑmutantiũ põt fieri ꝑ-
3 mutatio,facit qđ dixi in c.ad q̃ſtiones.ſ.e.¶†Itẽ no.
illud vulgatũ,ꝙ iura nõ ſubueniũt decipiẽtibus: ſed
deceptis.de quo ĩ gl.Interdũ tñ nõ multũ differt de-
cipere,& decipi.xxvj.q.j.ĩ c.ſi cupis.qđ intellige, vt
ibi no.qa illud ꝓcedit qñ deceptio fit circa finẽ, qa
4 in illa non dẽt quis pati ſe decipi. ¶†Itẽ no.ꝙ datur
a venia ſimplicitati[a]. nã illa amicatur iuri.inſti.de fi-
deicõ.hæredi.§.ſed & qa.ſecus in ignorantia,qa illa
nõ toleraẽ,ꝑſertim in clericis.xxxvj.diſ.§.j.& ꝑ totũ.
vbi tñ dr̃ ꝙ ſicut nõ dẽt ꝓmoueri ignotus: & ſic nec
ſimplex. Si tamẽ fuerit promotus vr̃ quòd interdum
5 parcatur ſimplicitati.vt hic patet. ¶†Itẽ no.ꝙ vbi qs
renũtiat ex certa cã beneficio,vr̃ ꝙ cã nõ ſecuta poſ-
ſit ad illud redire.ſed certe ſm cõem opin.de gr̃a hic
redit.vnde de hoc dicendũ,vt not.in c.cũ inter. R.ſ.
de ele.& de pac.c.cũ pridẽ.& de renun.in c.ſane. &
6 in c.veniens. ¶†Item not. ꝙ ex ſola promiſſione de
ꝑmutando nõ vr̃ ꝓmiſſum poſſe cogi ad ꝑmutãdũ.
& ſic vr̃ habere locũ pœnitẽtia etiã re nõ integra. de
quo remittit do.Pet.ad.l.ſi pecuniã. cũ ibi not.ff.de
cõdic.ob cãm. hoc tamẽ ſm eũ nõ dr̃ ꝙ promiſerint
ꝑmutare,ſed ꝙ habuerunt tractatũ.Sed certe imo vr̃
dici de promiſſione per literã: ibi ſicut promiſerant.
Vnde põt dici, ꝙ licèt in rebus ꝓphanis nõ ſit licitũ
re integra pęnitere quominus teneat non implens ad
intereſſe.l.cum ꝓcibus.cum ibi no.ſ.de rerũ ꝑmu.&
l.rebus.eo.tit.& d.l.ſi pecuniã.q̃uis ſoluẽdo intereſ-
ſe non poſſit cogi præciſè implere ꝑmutationem. vt
voluit gl.in d.l.cum ꝓcibus. tamẽ,quia in ſpũalibus
non põt haberi conſideratio intereſſe pecuniarij. vt
no.per gl.ſ.de offi.deleg.in c.corã. & de cã poſ.in c.
cum olim. ideo etiã re non integra habeat locũ pęni
7 tentia.¶†Itẽ no.ꝙ beneficiũ renuntiatum ꝓꝑ fraudẽ
tertij non põt tertio iuſte conferri.intelligit tamẽ In-
no.hic ꝙ iſte tertius fuit cõſcius fraudis.& ꝯñr parti-
ceps.ſimoniæ. iõ ſicut nõ tenuiſſet collatio ſimonia-
8 ca.ſic nec ꝑmutatio,ſeu renuntiatio.¶†In glo.j.ibi:
ꝙ nõ licèt.& ſic vult glo.ꝙ tractatus de permutando
beneficium ſit prohibitus partibus. ſicut & ipſa per-
mutatio ad quã ꝑ tractatũ peruenit.facit ꝓ hoc, qđ
hẽ in r̃la, cum qd.de reg.iur.in ſexto.& in l.oratius.
ff.de ſponſa.& hoc etiã tenet do.Pet.& vr̃ velle etiã
Inn.ſ.eo.quæſitum. dicit tamẽ idem do.Pe.ꝙ minus
puniẽ attentatio q̃ cõſummatio delicti.vt hic vr̃ colli
gi, & in d.c.præce.facit.l. vulgares.§.qui furti.ff.de
furtis. ſed certe ſcđm cõem opinionem hic fuit gr̃a.
& ſic de iure habebat locum pœnã priuationis: licèt
non fuiſſet ꝑfecta permutatio,ſicut ſi fuiſſet perfecta
& conſummata.& ſcđm hoc hic nõ corrigereẽ. aliàs
corrigereẽ dictum ſuum. ¶Itẽ hic aduerte,qa illud,
qđ dixit de tractatu nõ vr̃ ſimpliciter ꝓcedere. vnde
dicebat Goſ.& Io.An.poſt eum, ꝙ tractatus de per-
mutãdo bene poterat interuenire inter volentes ꝑ-
mutare. ſed per illos ꝯtractus permutationis nõ põt ꝑ-
fici,ſeu finiri,qa totum a ſuperioris poteſtate depen
det.ſ.eo.in c.quæſitum. & facit,quod notauit glo.in
cle.j.eo.tit.& qđ dixi in d.c.quæſitum. & ſcđm ꝓdi-
cta debet intelligi hæc gloſſ.& quod no. Innocen.in
d.c.quęſitum.in gloſ.in dicta clem.j.¶In gl.ij.ibi:vel
alia conueniens. puta ſi fortè bonus theologus hẽat
eccleſiam in rure, q̃ potius indigebat bono agriculto
ri,& econtra ꝓſbyter bonus agricultor habebat in ci
uitate eccleſiam, quæ potius indigebat bono theolo
go.facit,qđ dictũ fuit.ſ.eo.in c.quæſitũ. ¶In ea.glo.
ibi:ſed non eſt verũ. An glo.in hoc bene dicat.colli-
9 gi põt ex his quæ tanguntẽ circa fin.gl. ¶†In ea.gl.in
fi.cũ gl.concordat Io.& Vin.& ẽt Inn.& Hoſt.& Pe.
& Abbas. vnde dicebat hic do.Ant.quòd licèt gl.ſe
inuoluerit,& videaẽ variaſſe.tamen veritas eſt,ꝙ re-
nuntians nõ hẽt ꝑtãtem repetendi beneficiũ,ex quò
ſponte renuntiauit permutationis cauſa propria au-
toritate.& ſic priuari debebat.& per ꝯñs obſtabat ſi-
bi exceptio.tandẽ Papa fecit ſibi gratiã: & huic gr̃æ
dedit cãm dolus partis,ne alius de ſuo dolo commo
dum reportaret: & alter ex ſua ſimplicitate remane-
ret in dãno.dicũt tamẽ doc.ꝙ hodie beneficiũ renun
tiatũ ex cã ꝑmutationis non põt alteri ꝯferri: vt hẽ
in cle.vnica.eo.ti.dicit tamen d. Ant. quòd non cre-
dit, quòd

[a] Simplicitas. Hiero. ſup Oſee. ſine prudẽtia ſimplicitas mali cia ẽ,& ſimplicitas abſque ratione ſtultitia nominatur.

dit,quòd illa cle.corrigat caſum iſtius decre.q̃a in di
uerſo caſu loquitur. nã ibi loquitur vbi permutatio
fit licitè autoritate ſuperioris. hic qñ illicitè propria
autoritate,facit,qđ hr̃.in tex.& gl.ĩ.eo.c.vno.li.vj.&
ſic reſidet do.Ant.& etiã do. Pe.cũ cõi opi.videlicet
ꝙ hæc decre.ꝯtineat gratiã.& ſic,ꝙ iſte.g fuerit audi
tus de gr̃a nõ de iure.& ꝑ hac opi.facit litera:ibi,ſim
plicitati venia tribuatur.Sed do.Flor.hic dicit, ꝙ ſm
hoc decre.de modico ſeruiret.ideo cõcludit prout di
xi ſummando,ꝙ põt intelligi,ꝙ ꝓcedat de iure ꝑrõ-
nes de quibus tetigit gl.& per id,qđ.ĩ.dicetur. & ad
ꝯriũ præcedẽtis.c.põt rñderi. ſm eũ, ꝙ loquitur, qñ
vterq; renũtiauit, & ſic cõpleta erat permutatio q̃tũ
erat in ipſis ꝑmutãtibus. hic aũt nõ erat cõpleta q̃tũ
ad.L.q̃ nõ renũtiauerat. vñ nõ põt dici ſm eũ,ꝙ pri-
uari dẽret bñficio .& ſic multominus ipſe.g.qui fuit
deceptus.& in litera dr̃. & ad ea.qđ in dubijs. ꝑ qđ
gl.fundaĩ, põt dici ſm eũ,ꝙ loqĩ qñ renũtiatio eſt ꝑfe
cta quo ad renunciantẽ, & q̃a purè renũtiauit:nã tũc
ſtaĩ renũtiationi ĩ ei⁹ ꝑiudiciũ.vt ibi dr̃. ſec⁹ vr̃ qñ nõ
eſt ꝑfecta. ꝑ id,qđ hic dr̃.nã hic vr̃ renũtiaſſe ſub ta-
cita conditione ipſe.g.vt etiã.L.renuntiaret.& ſic cõ
cõpleretur permutatio.facit,quod no.in c.inter cęte
ra.ſ.de præben.in eo.quod ibi no.per Io.An.de bñ-
ficijs.reſignatis cã permutationis. & facit,qđ hr̃.ſ.de
pac.cũ pridem.& ideo cũ.L.noluerit cõplere permu
tationẽ non poteſt dici permutatio eſſe facta.& ideo
non eſt tũc locus pœnæ. c.præcedentis. imo ſicut in
permutatione aliarum rerũ repetit permutans rẽ ſuã.
l.rebus.& l.ex placito. & l.cum precibus.C.eod.ita
& iſte dẽt poſſe repetere bñficium ſum.nec obſt.lite
ra hic,dum dicit ſimplicitati venia,&c.quia rñdet,ꝙ
tribuitur venia ipſi.G.nõ in hoc,ꝙ repetit bñficium.
ſed q̃a potuiſſet priuari bñficio per ſnĩam ꝑꝑ hunc
exceſſum.& hoc dicit eſſe notandũ.& ſubtile. ¶Sed
aduerte inquãtũ dixi,qđ q̃a . L.nõ renuntiauerat nõ
debebat priuari,non vr̃ verum,q̃a licèt renuntiaſſet.
tñ fecerat pactionẽ illicitã,& ſimoniacã conueniẽn-
do propria autoritate,cum Gerar.de permutando.&
ſic vr̃ ꝙ ꝓpter illud potuerit priuari ꝑ ea q̃ habentur
in c.præcedenti.ſ.eo.quæſitum. ¶Itẽ inquantũ dicit
ꝙ iſte Gerar.potuit repetere bñficium ſuum : q̃a in-
telligitur renuntiaſſe ſub tacita conditione ſi.L.renũ
tiaret,& cõpleret permutationem non vr̃ procedere:
quia in ſpiritualibus renuntiatio debet eſſe pura, &
ſimplex.j.q.ij.q̃ pio.& no.per gloſſ.iij.c.cum.R.ſ.de
cle. & iõ ex quò ſimpliciter renũtiauit , vr̃ ꝙ ad eius
præiudicium tenerit renuntiatio.per id,qđ hr̃ in ꝑal-
le.c.quod in dubijs. nã ſi renuntiatio facta in mani-
bus non ſui iudicis tenet quò ad præiudiciũ renun-
tiantis.vt ibi patet. multofortius debet tenere renũ
tiatio facta in manibus ſui prælati.ſ.ex cauſa ꝑmuta-
tionis.& ſic vr̃ ꝙ de iure nõ debuerint iſti audiri.ſed
ſolum de gratia ꝓut dixit gl.cõiter tenent doc.¶Ex-
tra gl.quærit hic do.Petr.de duobus. Primo q̃d ſi re-
ctor vnius eccleſiæ in manibus ſui Epi renũtiauit ec
cleſiã ex cã permutationis fiendę cum alio rectore
alterius eccleſiæ, q̃ aliter rector recepta dicta reſigna
tione per Epm nõ vult renuntiare,vel moriĩ ante re
nuntiationem, vel alia de cã ꝑmutatio nõ põt ꝑfici:
an talis q̃ primo renuntiauit poſſit ſua autoritate re-
dire ad ſuã eccleſiã ſine noua collatione. vr̃ ꝙ ſic ꝑ
c.ſi bñficia.de præben.in vj.Cõtrariũ tenet hic d.Pe.
poſt Fed.in ſuo conſi.clvj.aliàs.cl.mouetur . q̃a bñ-
ficiũ renuntiatũ ex cã ꝑmutationis vere vacat. vnde
de iuris rigore expectans amplius nõ poſſet illud pe
tere.ĩ.eo.c.j.in vj.¶In gl.quę incipit mortem . & iõ
vr̃ ꝙ ex quò perdidit ius per renũtiationem nõ poſ-

a Suum beneficium. Hanc quæſtionem tãgit. hoc dicit.Abb.circa finẽ. & do.Andre. Sicu.hic in iij.col.ver. tangit hic do.Pet.nume.4.& ad de do.Ant. de Bu.in c. ſupra ꝓxi. & qđ not. Fed.de Se. in tractatu ꝑmuta. beneficiorũ . qõ.x. & qđ no.do.in c. c.j.de rerũ permu. in vj.ver.quid ſi ex ꝑmutãtibus.adde d.Fely. in c.venerabilem. circa princ.de exceptionibus.

ſit illud petere ſine noua collatione.non obſtant iura
ciuilia,q̃ allegãtur in c.cũ inter . R.de electio.ꝑ q̃ vr̃
ꝙ ex quo permutatio non ſortiĩ effectũ poſſit repeti
id,qđ eſt datum.l.rebus.& l.ex placito. & l.cũ preci
bus.C.eo.q̃a rñderi põt vt no.per gl.in d.c.cũ inter.
q̃a illa iura habẽt locũ in rebus prophanis q̃ poſſunt
ſub certo modo, vel ſub certa cõditione renuntiari.
hic aũt nos loquimur in bñficijs, q̃ ſunt ſpũalia in q-
bus renuntiatio dẽt purè fieri.j.q.ij.q̃ pio. ¶Itẽ non
obſt.d.c.ſi bñficia.quia ibi nõ reſignauit bñficiũ. ſed
de facto dimiſit,q̃ dimiſſio nõ hẽt vim renũtiationis,
q̃a ex futuro euentu appareat in eũ de quo ibi loqĩ
nõ fuiſſe tranſlatũ : quo caſu etiã non hẽt locũ .c.de
multa.de ꝑben. ꝑ id,qđ hr̃ in c.ſi q̃s iã tranſlatus.2 r.
q.1.ſecus aũt qñ renũtiauit. nã ſi renũtiatio facta in
manibus non ſui iudicis valet in præiudiciũ renun-
tiantis . & no.in c.quod in dubijs.ſ.de renũ.multo-
fortius renũtiatio facta in manibus ſui ꝑlati ex cau-
ſa ꝑmutationis valebit in ꝑiudiciũ renũtiantis . nec
ob.iſte tex.vbi dr̃ ꝙ poterit redire ad ſuum bñficiũ.
& iſtud fuit de gratia,vt hic dicitur.& ſic reſidet do.
Pe.hic.¶Sed aduerte,q̃a aliter dixit ipſe do.Pet.ĩ.c.
in c.ſi.ſua quarta principali q̃ſtione.vbi refert Fede.
in viij.q.ſui tractatus materiæ permutationis bñficio
rum dicere Io.Andr.tenere,ꝙ de æquitate illius.c.ſi
a bñficia poſſit rediri ad ſuum beneficium[a] ꝓpria auto
ritate. refert tamẽ,ꝙ alij dixerunt ꝯtriũ ꝑ not.in c.cũ
precibus.C.eo.in gl.ij.ibi dr̃, ꝙ q̃uis ex altera parte
non ſit ſecuta traditio.tamẽ ille q̃ tradidit amiſit do-
miniũ.& ſic cum beneficium per renuntionẽ ſit ꝑdi
tum non vr̃ poſſe recuperari ſine noua inſtitutione.
ar.de reg.iur.c.j.in vj. nã ſeipſum quis inſtituere nõ
põt. de inſti.c.ſi.finaliter Fede.dicit,ꝙ opi.Io.An.eſt
ęquior per quã circuitus euitaĩ. facit cle.auditor. de
reſcr.Itẽ tenet Fed.in dicto cõſi.clvj.ꝙ noua collatio
ne eſt opus. ſed ꝯ ipſum multũ facit ꝑalle.c.ſi bene-
ficia. per quod ſatis vr̃ probari opi.Io.An.nec vr̃ bo
na reſpõſio, ꝙ ibi loquaĩ in dimitiẽte de facto bene-
ficiũ.q̃a plus eſt ipſo iure renuntiare,q̃ verbo.per id
qđ in c.mem̃.de app.& facit,quod notauit Lapus in
additionibus ad conſiliũ prææallegatũ. Et ꝙ etiã not.
Archid. in d.c.ſi beneficia.vbi dicit,ꝙ ex iuris diſpo-
ſitione fingiĩ non fuiſſe renuntiatũ beneficiũ in ca-
ſu.d.c.ſi beneficia. & ideo ibi ꝑmittiĩ reuerti ad pri-
mũ beneficium. & hæc pars indubitanter eſt æquior
vt ipſe ẽt dicit.nã certũ eſt,ꝙ ſaltẽ de nouo dẽret ſibi
cõferri . & ideo vt circuitus euiteĩ æquius vr̃ ꝙ ſine
alia collatione poſſit ad ſuũ bñficiũ redire cui renun
13 tiauerat ex cauſa permutationis.¶†Scđo quærit q̃d
ſi duo autoritate ſuperioris permutauerũt beneficia.
demũ apparet alterũ non habuiſſe ius in beneficio:
an collatio talis beneficij facta alteri permutanti ſuũ,
quod canonicæ tenebat valeat. Ioan. Andre. in capi.
primo.ĩ.eod.in ſexto. concludit, quòd nõ valet per-
mutatio, ſi alter permutantium non habet ius in be-
neficio cui renuntiat. & ideo non valet permutatio,
& neuter eorum acquiret ius in beneficijs ex permu-
tatione habitis.vt voluit Io.An.in d.c.j.in verbo,ſua.
in nouella.de quo per Fede.in ꝯſi.clxiiij.aliàs.clviij.
vbi videtur idem tenere.de quo dicetur in c.ſi.ĩ.eo.
ſub quarta principali quæſtione.

S V M M A R I V M.

1 *Compromitti poteſt in iudicem delegatum, & quid de ordinario.*
2 *Arbitrium habet inſtar contractus cui aſſimilatur in pronuntiatione, & modo implementi.*
3 *Laudum in quo iubetur pro ſpirituali iure dari aliquid temporale ab alia parte, an valeat, & nu.12.*
4 *Attentata prætextu laudi nulli venient in irritum retractanda.*

3 Senten-

5 *Sententia, & laudum poteſt ferri ſub conditione.*
6 *Compromitti poteſt in arbitros ſuper decimis.*
7 *Sententia incerta poteſt ſuper acceſſorijs ferri.*
8 *Ius decimarum tanquam ſpirituale non poteſt vendi.*
9 *Principale vbi non tenet, non tenet etiam acceſſorium iuramenti.*
10 *Super decimis futuris, an poſſit fieri compoſitio.*
11 *Super alimentis præteritis debitis ex teſtamento tranſigi poteſt ſine autoritate iudicis.*
13 *Permutatio large ſumpta comprehendit omnem contractum per quē fit rei pro re in alium tranſlatio.*
14 *Permutatio, an ſolo conſenſu perficiatur.*
15 *Quę actio detur ex permutatione.*
16 *Permutare, an poſſint Epiſcopi ſuos Epiſcopatus.*
17 *Permutare, an poſſint Abbates, vel alij prælati beneficia.*
18 *Permutare, an poſſint habentes beneficia manualia.*
19 *Commenda, an ſit titulus canonicus, & nu. 21.*
20 *Commenda ſi fiat per Papam de beneficio, quod ſpectabat ad collationem alterius inferioris finita commenda redit poteſtas conferendi ad ordinarium collatorem.*
22 *Expectantes pro quibus affectæ ſunt prabendæ, vel habentes ius ad rem, an poſſint ſua iura permutare.*
23 *Permutare, an poſſint habentes ius in re non in poſſeſſione.*
24 *Et an canonici eiuſdē eccleſiæ poſſint inuicem permutare præbendas quas habent in eadem eccleſia ſine ſuperioris autoritate.*
25 *Hoſpitale, an permutari poſſit cum beneficio,*
26 *Permutari, an poſſit beneficium ſimplex cum curato.*
27 *Plura beneficia, an poſſint pro vno permutari.*
28 *In permutatione qui debeant conſentire, vel autorizare.*
29 *Cogi an poſſit clericus ad permutandum.*
30 *Permutare an poſſint inuicem duo prælati eccleſiarum collegiatarū inuitis collegijs cum autoritate ſuperioris.*
31 *Permutatio facta contemptis collatoribus, electoribus, vel patronis ſit nulla ipſo iure, vel annullanda per ſententiam.*
32 *Et intra quantum tempus agere debeant de contemptu illi qui fuerūt contempti in actu permutationis.*
33 *Permutationi autoritatem præſtare, an poſſit inferior ab Epiſcopo.*
34 *Reſignatio beneficij permutandi, an fieri debeat in manibus epiſcopi ſi collatio ſpectat ad alium quàm ad epiſcopum.*
35 *Vicarius epiſcopi, vel capitulum, an poſſit ſede vacante præſtare autoritatem permutationi.*
36 *Sede vacante, an capitulum poterit recipere renuntiationem, vel reſignationem beneficiorum ex cauſa permutationis, ſi collatio ſpectat ad ſolum epiſcopum.*
37 *Beneficia reſeruata, an poſſint permutari.*
38 *Permutatio, an habeat locum in beneficijs reſeruatis.*
39 *Permutatio an poſſit fieri in beneficijs in quibus habet locum optio, ſiue poteſtas optandi.*
40 *Optio an habeat locum in beneficijs vacantibus ex cā pmutationis.*
41 *Permutatio, an habeat locum in beneficijs vnitis.*
42 *Permutatio ſi ratione reſeruationis Papæ non tenuit, vel alia ratione an valebit reſignatio facta ex cauſa permutationis.*
43 *Reſignantes qui non poſſunt conſequi beneficia permutata, an poſſint redire ad propria beneficia taliter reſignata.*
44 *Et ſi poſſunt redire, an poſſint propria autoritate redire.*
45 *Vnus ex permutantibus, ſi non habet ius, puta, quia ſimoniacus, vel aliter non habet titulū non tñ pertinet illud beneficiū ad alium, numquid acquirat ius in beneficio, quod conſequitur ex cā pmutationis.*
46 *Vnus ex permutantibus, ſi non habet ius in beneficio non conſequetur ius ex collatione epiſcopi ſibi facta de alio beneficio loco illius.*
47 *Simoniacus, an cenſeatur habere titulum.*
48 *Permutatio, an poſſit fieri ex interuallo.*
49 *Superior in cuius manibus reſignata ſunt beneficia ex cauſa permutationis intra quantum tempus teneatur illa conferre.*
50 *Inæqualitas beneficiorum, an reddat permutationem inualidam.*

EXhibita. Spirituale cū tpali pmutari non pōt ēt per viam cōpromiſſi.h.d. Et in prima ponit̄ facti narratio. In ſcđa diffinitionis cōmiſſio. Scđa ibi:quo circa.¶ In text.ibi:ſolidorū regaliū.genus eſt monete ſcđm vnū intellectū. facit, qđ hr̄ in ſiñ.s̄.de confeſ.c.ij.vel ſecundum Inn.erat certa menſuralis. Item ibi.& j̄.deciditur, quòd Abbas, & monachi di-
cebant arbitrum ſimomoniacum fuiſſe. & propter-
hoc petebat Papa ipſum caſſari. Vnde Papa prouidit
1 vt ſequit̄.¶†No.ꝙ in iudicē delegatū pōt cōpromit-
ti.de quo in c.lr̄as.s̄.de præſum.& ſic patet, ꝙ iudex
delegatus pōt eſſe arbiter in cā ſibi delegata. an aūt
idē in ordinario, vt poſſit in eū cōpromitti.hr̄ in c.cū
tpe.s̄.de arbi.vbi vr̄ dici, ꝙ ſic.vñ vr̄ ſcđm do.Pet.ꝙ
poſſit partim in cā ꝓcedi tanq̄ ꝑ arbitrū: & partim tā
quā ꝑ iudicē, facit qđ habet̄ in c.niſi eſſent.de ꝑben.
& qđ no.de illo in quē cōpromiſſum eſt tanq̄ in ar-
bitrū, & arbitratorē, an poſſit partim ꝓcedere vt arbi-
ter, & partim, vt arbitrator.in c.Quintauallis. de iu-
reiur.& ibi plenè dixi. facit, ēt qđ not.in l.j.ff.de iu.
2 & in l.ſi miles.ff.de teſt.mili.¶†Itē no.ꝙ arbitriū ha-
bet effectū, & inſtar ꝯctus cui aſſimilat̄ in ꝓnuntia-
3 tione, & implemēti, & modo.¶†Itē not.ꝙ non valet
laudum in quo iubetur ꝓ ſpūali iure dari aliqđ tpa-
le ab alia pte.vñ ſicut nō eſt licitū ꝑ viā pacti, vt ſpiri
tuale detur ꝓ tpali tollēdo, vel criminādo. ita nec ꝑ
4 viā laudi.facit c.ij.s̄.de arb.¶†Itē no.ꝙ attentata ꝑ-
textu laudi nulli veniunt in irritū retractāda. & not.
etiā ꝙ vbi laudū eſt nullū pōt ꝑ viā nullitatis retra-
ctari. nec eſt neceſſe, ꝙ petat̄ reduci ad arbitriū bo-
ni viri.vt cōtingit in caſu iſto qñ reſpectu implemen
ti laudi fiendi ex forma ipſius laudi annectitur lau-
dū ad vitiū ſimonia.facit, qđ leg.& not.in c.j.de arb.
5 ¶† Itē no.ꝙ ſnīa laudi pōt ferri ſub ꝯditione.de quo
in l.j.§.biduū.ff.qñ app.ſit.& ꝑ Bar.in l.a diuo Pio.
§.ſi venditionē.ff.de rei ven.¶ Itē no.ꝙ poſſunt impe
trari ad ſcholares Bono.cōmorantes. & ſic ibi poſſit,
de cā cognſci licèt ſuꝑ noīe dignitatis alibi exiſtētis
ſit facta cōmiſſio.ſuper quo dicit do.Pe.ſe dubitare, ſi
cōmiſſio talis fiat: & ille ꝯ quem facta eſt impetratio
diſtet vltra dietas limitatas in cap.nonnulli.s̄.de re-
ſcri.eo.ti.ſtatutū.lib.vj.fortè voluit dicere, ꝙ vr̄ tunc
reſcriptū nō tenere. poteſtis dicere, ꝙ licèt locus di-
gnitatis quā habet delegatus diſtet vltra dictas die-
tas.ſi tñ locus in quo morat̄ nō diſtet vltra dictas die
tas valebit reſcriptū, dūmodo ex forma reſcripti ap-
pareat Papā habuiſſe notitiam loci vbi trahit morā
ipſe delegatus.puta ſi cōmitteret̄ cā alicui canonico
Romano Bononiæ cōmorāti ꝯ aliquē qui nō diſta-
ret a loco Bononiæ vltra dietas limitatas a iure.facit
qđ leg.& no.in c.ſi.ſupra de iudi.¶ Itē not.ꝙ vbi eſt
q̄ſtio de re ſpirituali pōt cōponi pro re tpali.& ſic nō
pōt q̄ſtio de re ſpūali ꝑ tranſactionē de tpali ſopiri.
& no.ſcđm do.Pet.ꝙ eiuſdē naturæ ęſtimari dēt litis
6 pēdētia cuius eſt res ſuꝑ qua q̄ſtio pēdet.¶†Itē no.ꝙ
de q̄ōne decimarū pōt in arbitros cōpromitti.qđ eſt
verū ſcđm Hoſti.ſi fiat tanq̄ in amicabiles cōpoſito-
res.per id, quod hr̄.ſupra de ꝑben.in c.niſi eſſent. &
7 de arbi.in c.cū olim. de quo.j̄.tāget̄. ¶†Vltimo pōt
no.ex lr̄a ibi. Et quicqd, ꝙ ſuper acceſſorijs pōt ferri
ſnīa incerta.de quo pet Inn.in c.tāta.de exceſ.ꝑla.&
in c.grauis.de reſti.ſpol.& per Cy.in l.cū propria.C.
ſi quis alteri.vel ſibi.& no.etiā in c.ij.ſupra de libel.
obla.& ibi ēt dixi.¶ In gl.pe.ibi:ſiue trāſactio.de qua
8 dic, vt no.ſupra de tranſactio.in c.ſuper eo.¶†In ea.
gl.in fi.& ideo eſt, quia ius decimarū tanq̄ ſpirituale
non pōt vendi.per id, quod habet̄ in c.q̄relam. de ſi-
mo.ſecus in fructibus, vt dixi in gl.de quo in c.q̄uis.
9 in gl.ij.j̄.de deci.& in c.vlti.xvj.q.j.in iij.gl.¶†In gl.
fi.ibi: etiam ſi iurm̄ interueniſſet. & ſic vbi nō tenet
principale non tenet ēt acceſſorium iuramenti:quod
eſt verum qñ eadē ratio eſt vitiandi vtrunq;. ſecus ſi
non eſſet eadem ratio uitiandi acceſſorium iuramē-
ti.vt patet in c.debitores.cum ibi notatis.ſupra de iu-
reiu.¶ In ea.gl.ibi:ſed ſoluitur. ſupple, quia ibi loq-
tur quan-

tur, qñ datur tpale pro ſatisfaciendo decimis p̃teri-
tis, qđ fieri pōt cū ſatiſfactio illa in effectu habeat fie
ri de re tpali. ſed hic loq̃r qñ debeĩ ꝓ decimis futu-
ris tollendis. & ꝯñr ꝓ iure decimarū, qđ eſt ſpūale
tollēdo. ꝙ fieri nō pōt per dationem tpalis rei. vt hic
10 patet. & ꝑ hoc vr̃ ꝙ † cōpoſitio non poſſit fieri ſuper
decimis futuris, licèt poſſit fieri ſuꝑ decimis p̃teritis,
qđ hr̃ in ſimili in l. de alimentis. C. de trāſac. & in l.
11 cū hi. ff. de tranſac. vbi patet. ꝙ † ſuper alimentis pr̨-
teritis debitis ex teſtō pōt trāſigi ſine p̃tore, ſeu au-
toritate iudicis. ſecus in futuris. Vñ dixit Io. An. in c.
pe. đ ꝯfir. vti. vel inuti. ꝙ ſuꝑ futuris decimis nō p̄t fie
ri cōpoſitio ſine licentia Papæ ſi ꝑ illā diminuat ius
decimarū. ſecus ſi fieret cōpoſitio, in quo loco, vel tē
pore deberet ſolui. ꝑ id, qđ hr̃ in d. c. pe. ¶ Sed atten
de, qa ꝯ prædicta multū facit, qđ hr̃ in c. ſtatuimus.
ſ. de trāſac. vbi, vr̃ ꝙ ēt ſuper futuris ſine licētia Pap̨
autoritate ſuꝑioris eccleſiaſtici poſſit fieri cōpoſitio:
potes dicere, ꝙ illud pōt intelligi qñ ſubeſſet iuſta
cā, qa fortè ille qui hēt ſoluere decimas eſt pauper,
& habet magnā familiā quā non poſſet regere ſi inte
graliter ſolueret decimas. nā vr̃ iuſta cā cōponendi
cū tali, & diminuendi ſolutionē decimæ. Nam deci-
mæ cēſentur eſſe tributa pauperū. xvj. q. j. c. vlt. & iō
non eſt mirandū, ſi tūc autoritate ſuperioris poſſit fie
ri cōpoſitio. de quo plenè dixi in dicto c. ſtatuimus.
¶ Aduerte tñ, ꝙ licèt res tpalis ex cā compoſitionis
poſſit dari ꝓ decimis p̃teritis ēt ſi talis ſit diuerſa a re
bus q̃ debebāt præſtari occaſione decimarū. puta ſi
data fuerit petia terræ pro q̃titate frumenti debita
pro decimis præteritis. & hæc nō procedat in futuris.
vt ſ. dixi. tñ hoc vr̃ intelligendū qñ res data pro deci
mis præteritis æquiualet valori quātitatis decimarū
pr̨teritarū debitarū. ſecus vr̃ ſi eſſet minoris valoris:
qa non vr̃ poſſe rector eccleſiæ remittere ius debitū
eccleſiæ in totū, vel in partem. per id, quod hr̃ in l. ꝓ-
ſes. C. de tranſact. quod vr̃ intelligendū, niſi ex cā, &
cum autoritate ſuperioris id fieret. per id, quod hr̃ in
præallegato. c. ſtatuimus. & qđ ibi. ſ. de tranſac. ¶ In
ea. gl. in fi. & pro hoc etiam, quod hr̃ in c. omnes de-
cimæ. xvj. q. vij. & qđ notauit etiam Bartholomeus
Brixiē. in ſua dñicali qōne. xlix. tñ tenet, ꝙ tale pactū
factū ad decennium eccleſiæ ſeruare tenetur, etiā ſi
res ꝓ decimis permutata caſmate pereat. & ſic reſi-
det Io. An. & do. Pe. ¶ Sed certè iſtud dictum non vr̃
procedere, ſi res fuit mutata pro decimis futuris: qa
ſicut non pōt ius decimarum futurarum ex toto ꝑ-
petuo tolli pro re temporali. ſic nec vr̃ ꝙ ad tempus,
cum etiā tunc ſtet ratio, ꝙ nō licèt tpale cū ſpiritua-
li cōmutare. pōt etiā eſſe ratio quare dicta permuta-
tio fieri non pōt de decimis futuris. qa decimæ ſunt
cibus in domo dñi. in c. reuertemini. xvj. q. j. ideo ſi-
cut ſuper alimentis futuris ex vltima volunrate ceſ-
ſat trāſactio. l. cum hi. de tranſac. ſic vr̃ ēt, ꝙ ceſſet in
decimis. hæc tñ ratio licèt aſſignetur per d. Pe. non vr̃
ꝑfecta. tñ, qa ſuper alimētis futuris debitis aliter quā
ex vltima voluntate pōt trāſigi ſm̃ no. in d. l. cū hi. &
in l. de alimentis. C. de trāſac. tñ etiā, qa pōt inter-
uenire tranſactio etiā ſuper futuris debitis ex vltima
voluntate, ſi hoc fieret autoritate iudicis. vt hr̃ in iuri
bus præallegatis. ſecus in decimis futuris in q̃bus nō
pōt interuenire trāſactio ſine Papæ licētia. vt ſuꝑius
tetigi, & no. Io. An. in c. pe. de ꝯfir. vti. vel inuti. vnde
fortè ꝑꝑ hoc aliā rationē aſsignauit. do. Pe. videlicet
ꝙ decimæ ſunt tributa quæ oīpotens dñs in ſignum
vniuerſalis dñij reſeruauit. ĩ. de deci. c. tua nos. Si au
tem talis cōpenſatio, vel cōpoſitio eſſet permiſſa, vt
recognoſcerēt ſingulis annis Chriſtū autorem oīum
rerum. & ideo nō pōt ſemel fieri ſolutio ꝓ toto tpe.
facit, qđ no. ꝑ Cy. & Bar. in l. cū qui. aliàs incipit Ia-
bolenus. ff. de annu. leg. & qđ dictū fuit in c. potuit.
12 ſ. de loca. ¶ † Extra gloſſ. opponi pōt. Primo, qa vr̃ ꝙ
laudum de quo in litera debuerit valere, qa non cō
prehendat vitiū ſimoniæ. nam poſsibile eſt, ꝙ Abbas
non habebat ius: & ꝙ præpoſitus habebat ius, & ſic
licitum erat interuentus pecuniæ ex parte eius ad re
dimendū vexationem. vt ĩ. de ſimo. dilectus. qa non
datur tūc ſpirituale pro temporali. ſed pro vexatione
redimēda ſoluunt aliqui, ꝙ hic conſtabat Abbatē, &
conuentū ius habere. ideo datio pecuniæ vitiū ſimo-
niæ induxit. Si autē conſtitiſſet Pr̨poſitū ius habuiſ-
ſe. tunc licitū fuiſſet ei ſuā vexationē redimere. vt in
ꝯtrio, quamuis tunc monachi indebite recepiſſent. vt
ibi no. Hoſti. vero dicit, ꝙ hæc ſolutio non vr̃ ꝓcede
re ad literā: qa hic nō conſtabat, ꝙ ius haberet Abb.
quod ſatis vr̃ patere, qa hic lis pendebat, & euentus
litis eſt dubius. l. qđ debetur. ff. de peculio. vnde dicit,
ꝙ his nō valuit arbitriū: qa factū vt in arbitros, & nō
in amicabiles cōpoſitores: qa tunc valuiſſet. allegat,
quod hr̃. ſ. de præben. niſi. & de arb. cōtingit. & c. cū
olim. do. Ant. hic cōcludit, & melius, ꝙ ſi conſtitiſſet
Abbatem non habere ius, datio pecuniæ fuiſſet lici-
ta. vt d. c. dilectus. ſi autē conſtitiſſet eum habere ius.
tunc fuiſſet illicita. & ſic poteſt intelligi hic ſm̃ vnū
intellectum. In dubio autem, ſi nō conſtat de prædi-
ctis non eſt licitum dare pecuniam. ſicut nec in caſu
certo. & ideo eſt, qa licèt tunc non ſit ibi certitudina
liter ſimonia. habet tñ ſpeciem ſimoniæ: ſicut voluit
tex. in §. ſtatuimus. de tranſactio. dum dicit ſpeciem.
i. figurā continet ſimoniæ & pro hoc, qa p̄ſumendū
eſt in dubio. vt dicit Hoſti. ꝙ ius habeat ipſe Abbas,
ex quò agit contra alium: quia non eſt veriſimile, ꝙ
ſine cauſa agat, niſi aliud appareat. An autem proce-
dat differentia quam fecit Hoſti. inter arbitrum, &
amicabilem compoſitorem. ĩ. patebit. ¶ Secundo po
teſt dici, ꝙ ex quò autoritate ſuperioris ex vi com-
poſitionis interuenit datio rei temporalis ſit licita,
licèt aliàs ſtricta tranſactio ſit prohibita. per id, quod
habetur in c. niſi eſſent. de præben. iuncto præallega
to. c. ſtatuimus. ¶ Soluit Inno. ꝙ aliud eſt quando ex
conuentione inita inter partes, vt detur tēporale pro
ſpirituali. quia ex forma ſententiæ arbitri ſtricti ſum
pto datur temporale pro ſpirituali. quia tūc hoc non
eſt licitum. facit. c. ij. ſ. de arbi. aliud eſt quando non
ex forma ſtricti laudi, ſeu arbitramenti aliquod tem
porale datur pr̨cedente compoſitione partium com
promittentium tanquam in amicabilem compoſito-
rem. & ſic intelligatur. c. niſi. & ita videtur intelligere
Inno. & idem videtur voluiſſe Hoſtien. per id quod
ſ. dixi in notabilibus. ¶ Sed certè ſi bene litera pon-
deretur vniformiter concludit, ꝙ vtroq; caſu habeat
locum diſpoſitio huius capituli. Vnde poteſt dici ſe
cundo, vt tangit hic do. Ant. ꝙ aliud eſt quando im-
plemētum compoſitionis principiatur, & ex toto di
ſponitur per eum in quem eſt cōpromiſſum. & tunc
procedere poteſt, quod poteſt aliquid dari tempora-
le ex compoſitione ſuperioris occaſione rei ſpiritua-
lis. vt patet in dicto c. niſi. aliud eſt ſuperiorem non
perficere diſpoſitiones: ſed referre illas ad implemē-
tum partis, & tunc hoc non eſt licitum quando tem-
porale pro ſpirituali venit dandum. & ita loquitur
hic. & hæc ſolutio ſatis vr̃ bona. Ipſe tñ dat tertiā, vi-
delicet, ꝙ licitū eſt, vt aliquid tpale retineatur ex cō
poſitione ſuperioris pro iure ſpirituali, facit qđ hr̃ in
capitulo conſtitutus. ĩ. de religioſis domibus. & ſic lo
quatur c. j. niſi. ꝙ aūt tpale detur ꝓ ſpirituali etiam ex
compoſitio-

compoſitione ſuperio:is nonvř licitum. vt hic dicto
capitulo ſecundo.de arbitris. ¶ Sed certè iſte intelle
ctus non vidatur bonus,quò ad .c. niſi . quia ibi non
retinetur tpale : ſed datur.vt ibi patet.& pp hoc ſor-
tè tertio dicii,ꝙ aliud eſt compromittete in aliũ ſuũ
ſuperiorẽ q habeat poteſtatẽ de bñficio ꝓuidẽdi.qa
hoc bene pôt fieri , & tenebit compoſitio facta a tali
ſuperiore.vt d.c.niſi.aliud eſt compromittere in dele
gatum non ſuum ſuperiorem: quia tunc non eſt lici-
tum.& ita loquatur hic . Sed certè iſta ſolutio etiam
non eſt bona, quia in c.niſi.ẽt fuit compromiſſum in
delegatum.vt ibi patet. & ſic melior vř ſolutio ſecun
da.& per hunc tex.& ſ.de arbi.c.ij.dicit domi.Ant.
multoties ſe abſtinuiſſe a cõpoſitionibus ſuper ſpiri
tualibus:qa non vř ſm eum.ꝙ arbiter poſſit compo-
nere inter partes:niſi aliàs ſit ſuperior partium ille in
quẽ cõpromittitur. fatetur tñ,ꝙ vidit multos doc.nõ
abſtinere.& malè ꝑ prædicta ſm eũ.¶ Tu potes dice
re ꝙ de re ſpirituali non pôt cõpromitti in laicũ.ſ.de
arbi.cõtingit. ſi autem cõpromittatur in perſonã ec-
cleſiaſticã , tunc ſi hoc fit tanq̃ in amicabilẽ cõpoſito
rem,vt videlicet habeat videre quæ pars habeat ius,
& foueat iuſtitiam.& tũc vř ꝙ hoc fieri poſſit.ꝑ id,qđ
hř in d.c.niſi.& plus etiã vř ꝙ illud.c.ꝙ ſi ſiieiit com
promiſſum tanq̃ in amicabilem cõpoſitorẽ nedum
poterit declarari qs ius habeat:ſed etiam ordinare ꝓ
bono pacis,& concordiæ , ꝙ aliquid detur per vnam
partẽ alteri.de quo dicendũ,vt in d.c.niſi.vbi vř pro-
bari,ꝙ non ſit fienda diřa, an idem in quẽ cõpromit
titur ſit ſuperior partium,vel non. vt ſ.dixi.vř etiã,ꝙ
licèt in rebus ꝓphanis poſſit fieri compromiſſum in
arbitriũ ſtricto ſumpto vocabulo, adeo ꝙ eius ſnīæ ſta
ri debebit etiam ſi fuerit iniqua.l.diem.§.ſtari.ff.de ar
bi.tñ ſecus vř in rebus ſpiritualibus: qa non videtur
ꝙ poſſit fieri compromiſſum in arbitris ſtricto ſum-
pto vocabulo,vt ſic ſtetur ſnīæ eius ẽt ſi ſit iniqua.ꝑ
id quod hř in d.c.ij.de arb.& etiã hic . & hic patet,ꝙ
ſaluari pôt diřa quam facit Inn.Hoſti.inter compro-
miſſum,quod fit in arbitriũ ſtrictè ſumptum,& com
13 promiſſum,quod fit in amicabilẽ cõpoſitorẽ.¶†Vl-
terius quærit.do.Ant.quid cõtineaſ appellatione p-
mutationis. rñdet,ꝙ lato ſumpto vocabulo cõprehẽ
dit oẽm ɔ̃ctum per quem fit rei pro re in aliũ trãſla-
tio ſtrictè non ſumitur pro ɔ̃ctu,vt detur ſpẽs pro ſpe
cie.l.ij. C.de rerum permu.& l.j.ff.eo.tit.de quo ple
14 nè dixi ſuper rubrica.¶†An autem ſolo conſenſu ꝑ-
ficiaſ ꝑmutatio.dicit ꝙ nõ, niſi deueniaſ ad actũ tra-
ditionis.l.j.& ij.ff.eo. Eſt enĩ ɔ̃ctus innominatus . vt
dixi ſuꝑ rubrica.ideo ſolo cõſenſu nõ ꝑficiſ,vt pariat
15 actionẽ.¶†Vltimo quærit q̃ actio detur ex permuta
tione.ɔcludit,ꝙ duę.ſ.actio p̃ſcriptis verbis,quę daſ
illi q nõ impleuit ex parte ſua ɔ̃ illũ q nõ implet , &
nõ dat,qđ dare dẽt, ꝙnon pôt cogi pręcisè ad dãdũ.
ꝓpterea q obligatus eſt ex ɔtractu innominato qui
debilioris naturæ eſt q̃ ɔtractus nominatus in quo
ſi aliqs ſit obligatꝰ ad dãdũ rẽ aliq̃ poſſet cogi p̃cisè
ad dãdã.l.vbi ãt.§.fi.ff.đ ver.ob.facit,qđ ibi no.per
Bar.& c.ti.l.ſtipulatiões nõ diuiduñ.& qđ notauit
glo.in l.cũ p̃cibus. C.de rerũ permu. & in l.ſi pecu-
niã.ff.de cõdi.ob cãm . Itẽ dari pôt cõditio ob cãm
ad repetendũ rẽ datã.l.rebus.& l.ex placito.C.de re-
rum permu: & hęc ſufficiãt pro intellectu.c. Item vlte
rius eſt ſciendũ,ꝙ Fed.de Senis, qa mã ꝑmutationis
bñficiorũ eſt quotidiana.& ſic plenius attingenda ꝑ
id qđ dicit tex.in ſimili in l.legaui.ff.de libe.lega.cõ
poſuit quẽdã tractatũ ſuꝑ dicta mã,quẽ expediuit ꝑ
xl.qõnes.& illũ tractatũ dixerit dño Lapo Abbati q
ſcripſit ẽt additiones ſuꝑ ſexto.& fecit additiones ad
dictũ tractatũ . Do.vero Petr.de Ancha.hic reduxit
materiã permutationum ad.viij.qõnes principales .
& ad aliquas alias acceſſorias . Prima eſt qui poſſint
bñficia permutare.Scđa qui debeãt cõſentire,& au-
toritatẽ interponere in ꝑmutationibus bñficiorum.
Tertia q̃ bñficia poſſint ꝑmutari.Quarta qd ſi nõ te-
nuit ꝑmutatio rõne reſeruationis Papę,vel alia ſimi-
li rõne,an valebit reſignatio facta ex cã ꝑmutationis.
Quinta,an poſſit fieri ex interuallo . Sexta in quantũ
tp̃s ſuperior in cuius manibus renũtiata, ſeu reſigna
ta ſunt bñficia ex cã ꝑmutationis teneaſ illa ɔferre .
Septima qd ſi tractantes de ꝑmutatione ſuorũ bñfi-
ciorũ ɔuenerunt adinuicẽ data fide procuratori per-
mutationis bñficiorũ ipſorũ per illos quorũ intereſt.
& facere, ꝙ autorizent q autorizare pñt . Quid ſi al-
ter vult pœnitere,& nõ renuntiare ex cauſa prędicta
altero inſtante poſſit ad ꝑmutationẽ cõpelli. Octaua
& vltima,an inequalitas bñficiorũ , ſiue illa fit rõne
reddituũ, ſiue rõne oneris incumbentiũ vni bñficio,
& non alteri reddat ꝑmutationẽ nullã quaſi pręſu-
16 maſ frauduleñter facta . ¶†Circa primã qõnẽ tractat
de pluribus.Primo,an Ep̃i poſſint ſuos Ep̃atus ꝑmu
tare.& ɔcludit,ꝙ nõ ſine Papę autoritate.qa ſine licẽ
tia Papæ nõ pñt reſignare Ep̃atũ.ſ.de tranſla. præla.
17 ¶†Scđo q̃rit qd de Abbatibus , vel alijs prælatis, an
poſſint bñficia ꝑmutare.& ɔcludit, ꝙ ſic ſeruata for
ma c.quæſitũ.ſ.eo.& idẽ vř dicendũ in alijs bñficia-
tis.ꝑ ea q̃ hñr.nec obſt.prædictis.c.maioribus . de p̃-
ben.vbi ꝓhibeſ permutatio dignitatum . & idem ẽt
dicitur de pręben.ſ.eo.quęſitũ:qa illud dẽt intelligi
qñ permutatio nõ fit licite autoritate ſuperioris . ſe
cus qñ fieret licite autoritate ſuperioris ſm formam
18 præallega.c.quæſitum.ſ.eo.¶†Tertio q̃rit,an habẽ-
tes manualia bñficia pñt ꝑmutare.videtur,ꝙ non,
qa pñt ad libitũ ſuperioris reuocari.in cle.qa regula
res.§.p̃miſſa.de ſupplen.negli.prę̃lato.ɔtrariũ tenet,
qa talia bñficia poſſunt vacare per mortẽ . dicta cle.
qa regulares,& ſic eadẽ rõne pñt vacare per renũtia
tionẽ fiendã ex cã permutationis. ideo tenere dẽt ꝑ-
mutatio.qđ intellige verũ,ſi fiat cum autoritate Ep̃i,
& interueniente cõſenſu ſuperioris qui pñt tales re-
uocare.& ad quos ſpectat talia bñficia cõferre. ꝑ id,
qđ hř in c.j.ſ.eo.in vj cũ ibi notatis per gl.de quo ꝑ
Fede.in conſilijs ſuis,conſilio.ccclj.& in ſuo tractatu
ꝑmutationũ.q.xvj. ¶ Quarto quærit,an habẽtes cõ-
mendã eccleſiæ ſm formã.c.nemo deinceps.de elec.
19 in vj.poſſint permutare. & concludit,ꝙ ſic,qa cõmẽ-
da vř eſſe titulus canonicus per id , quod habetur in
d.c.nemo. & hoc ſatis videtur procedere ſi permute
tur cum alio habente aliã præbendã. Si vero habens
talem cõmendã velit permutare cum alio habente
beneficium in titulũ eſt magis dubiũ . tamen Fed.in
xv.q.dicti tractatus videtur velle,ꝙ ſic : qa ſcđm eũ
vt ſ.dixi, cõmenda vř eſſe titulus canonicus a iure
approbatus . & idẽ multofortius videretur dicendũ
in cõmendis q̃ hodie ɔceduntur ad vitã per Papam,
cum illa habent cõmodum fructuum.& ſic videãtur
habere ius in bñficio.¶ In ɔtrariũ tñ facit:qa licèt cõ
mẽda ſit titulus canonicatus. ideſt certo reſpectu nõ
cenſeatur eccleſia vacare ex eo,qa interim nõ currit
tp̃s habentibus eligere,vel p̃ſentare ac ɔferre. vt pa-
tet ex his q̃ leguñ,& no.in d.c.nemo. tñ alio reſpe-
ctu videreſ,ꝙ vere vacet donec fuerit ꝓuiſum de pri
cipali p̃lato,ſeu rectore.ꝑ id qđ leg.& no.in d.c.ne-
mo . Vnde finita cõmenda nõ dř eſſe noua vacatio;
ſed potius vř durare antiqua. vnde ſi tempore factæ
commendæ beneficium vacaſſet in curia ſublata
cõmenda , ſeu finita beneficium remanebit vacans

in curia.vt leg.& notatur per doc.in cle.j.vt lite pē.
20 ¶†An autem ſi commenda fiat per Papā de bñficio,
quod ſpectabat ad collationē alterius inferioris fini
ta commenda redeat poteſtas conferendi ad ordina
21 rium collatorem.¶†Nota per Inno.& Ioan.Andre.
in c.inter dilectos.de exceſ.prælа.& ſic reſidet hic.d.
Pe.aliter non declarando. do.Flor.in c.quæſitum.ſ̄.
eod.vt ibi dixi concludit, ꝙ commenda non eſt pro-
priè titulus bñficij, cum fiat ad tps.d.c.nemo.tituli
autem bñficiorū cōferuntur imperpetuum.vt no.in
c.veniens.de filijs presby. & per hoc dicit,ꝙ bñficiū
cōmendatū non permutatur cū intitulato. nō prohi
bet tñ alio commendato permutari: ſed potius a cō
trario ſenſu vr̄ permutare: ex quò ſolum vr̄ velle, ꝙ
ſit prohibitum commēdatum permutare cum intitu
lato.& pro hoc facit,quod notauit. Io. An.in ſimili.
ĵ.eo.c.j.in ſexto.vbi dicit,quòd ſi hoſpitale ſit colla-
tum non in titulum. ſed tanq̄ bono viro. quod fieri
poteſt,vt in cle.quia contingit.§.vt autē. de relig.do-
mi.non poteſt permutari cum beneficio intitulato.
¶Aduerte licèt iſte paſſus ſit dubi⁹ vr̄ poſſe ſuſtineri
de iure,quòd etiam commendatum cū titulato poſ-
ſit permutari. quia vt dixi commenda eſt titulus ca-
nonicus. & licèt ſit diuerſus a titulato principalis be
neficij.tñ vr̄ quòd hoc non habeat impedire permu-
tationem. nam qua ratione beneficium pingue po-
teſt permutari cum tenui.eadem ratione vr̄ quòd ha
bens titulum perpetui beneficij poſſit permutare cū
titulo temporali habito cum alio beneficio,arguen-
dò de re ad tps. quod eſt licitum. ar.in iure.l.miles
ita.§.& quia diximus.ff.de teſta.mili.& pro hoc ēt,
quia vna res temporalis poſſet permutare pro alia re
perpetua.puta ſeruus pro prædio. & ſic eadem rōne
idem vr̄ dicendum in ſpiritualibus.non video enim
quid repugnet, quòd ille qui habet beneficium in ti
tulū imperpetuum nō poſſit ex cauſa permutationis
reſignare pro commenda temporali.& ideo vr̄ quòd
opi.Fede.poſſit ſuſtineri,& multo fortius procedatur
qñ eſſet commenda perpetua conceſſa ad vitam per
Papam.qa tunc ceſſaret etiam ratio do. Flor.tene tñ
menti dictum do.Flo.cum quo tranſiui in d.c.quæſi-
tum.Sed re vera non eſt ſine dubitatione.& pro opi.
do.Flo.poſſet allegari,quòd in habentibus ſymbolū
hoc eſt ſimilitudinem facilior eſt tranſitus.l.in rem.
22 §.idem ſi quæcunq;.ff.de rei vendi. ¶† Quinto du-
bitari poteſt,an expectantes pro quibus affectæ ſunt
præbendæ,vel habētes ius ad rem poſſint dicta ſua iu
ra permutare. de quo per Fed.in ſuo tractatu.q.xiij.
vr̄ quòd ſic,qa vtrunq; eſt ius ſpirituale. facit.ſ̄.eod.
ad quæſtiones.in contrarium vr̄ dicendū per.c.j.ĵ.e.
in vj.vbi litera dicit,facultatem permutandi benefi-
cia ſua,expectantes autem non poſſunt dicere bene-
ficia fore ſua antequam vacent, vel ſibi conferantur,
ſed ſibi debita.vt in c.pe.de præben.in vj.& ſic videt
ꝙ nō poſſint permutare. Et pro hoc facit, qa autorita
te ordinarij non poterit vnus ex expectantibus cum
alio permutare tale ius,quia ligatæ ſunt manus ordi
narij,ex quò præbendæ ſunt. affectæ de conceſſio. p̄-
ben.in c.ſi ſoli.& in decre.ſi capitulum. de conceſſi.
p̄ben.in vj.¶Itē nec ēt autoritate executorū ſuorum
quorū pactum non extendat ad alias perſonas, nec
ad alia beneficia. per id qđ hr̄ in c.p.& g.de offi.de-
leg.& eo.tit.c.cū olim.& ſic patet,ꝙ executor gratiæ
meæ:licèt illā alteri cōcedere nō poſſet:poſſet tñ illi
ꝯferre bñficiū,qđ mihi dēt ꝯferri,vł id qđ dēt ſibi cō
ferri mihi ꝯferre ꝑ dictū.c.p.& g. Et ꝑ p̄dicta ēt vr̄ ꝙ
habētes canonicatus ſupnumerarios ſub expectatio
ne p̄bēde nō poſſunt ꝑmutare ēt ipſos canonicatus:
qa per illos non habent ius in re, ſed ad rem per id,
quod hr̄ in c.penul.de præben.in vj.& in c.fi.de cō
ceſ.præben.eo.lib.& pro hoc etiā:quia talia iura ſu-
pernumeraria non manēt eadē in ſubſtantia: ſed ex-
tinguuntur per renuntiationē quæ fieret ex cā per-
mutationis & ſecuta collatione naſcunt̄:vt le.& no.
in d.c.dilecto.de p̄ben.& eo.tit.in c.dilecto. ¶In ꝑ-
mutatione aūt iura debent eſſe in ſubſtātia quæ erāt
ante permutationem. per id,qđ hr̄ in c.j.ĵ.eo.in vj.
& ideo nō poterit tūc fieri permutatio de qua ēt dixi
poſt do.Flo.in c.q̄ſitū.ſ̄.eo.& per p̄dicta ēt ſatis pate
re pōt,ꝙ ius,qđ quis hēt ad bñficiū,& ſic ad rem nō
in re non pōt cum alio permutare, ſiue ſit ius cōpe-
tens ad p̄bendam affectam, ſiue etiā ad nō affectam.
¶Nec ob.qđ hr̄ in c.ad audientiā. el ij.de reſcri.vbi
vr̄ dici, ꝙ habens literas ad bñficiū ex pacto pōt re-
nūtiare,vt habeat aliud bñficiū. & ratio eſt ſm̄ Hoſt.
ibi,qa ſpiritualium ad inuicem poteſt fieri permuta
tio:qa rñderi pōt. & etiā tangit Feder.in loco p̄al.ꝙ
Hoſti.ibi nō dicit quòd fiat permutatio in caſu illo.
nam re vera ibi nō fit permutatio de bñficio ad bñ-
ficium,qđ patet:qa ibi ius competēs ex bñficio lite-
rarū nulli q̄rit̄:ſed extinguit̄ per renunciationem fa-
ctam illi qui erat obligatus ad beneficiū cōferēdū:
ſed iō illud dicit, vt excuſet̄ pactū ne ſit ſimoniacū.
¶Et pro hoc facit, quia ibi ēt ſine pacto recipiendo
aliud beneficiū loco alterius ſibi debiti intelligitur
renuntiare illi,quod ſibi debebatur. & ideo,ex quò
tacitè intelligit̄ renuntiare vr̄ ꝙ non vitiet̄ pactū cōti
nens illud qñ tacita renūtiatio. ꝑ id,qđ leg.& no.in
23 c.ſignificaſti.de ele.¶†Sexto tangit,an habentes ius
in re nō tñ in poſſeſſione poſſint permutare. Do.Pe.
hic dicit, ꝙ ſic ꝑ ea quæ notantur per Inn.in c.inter
cætera.ſ̄.de p̄ben.& quæ habentur in c.ſi tibi abſen-
ti.de præben.in vj.& ſic vr̄ ꝙ ſufficiat, ꝙ quis habeat
24 titulum beneficij. ¶†Septimo tangit, an canonici
eiuſdem eccleſiæ poſſint inuicem permutare p̄ben-
das quas habent in eadem eccleſia ſine ſuperioris au
toritate.Io.de Lig.vt hic refert do.Pe.dicit, ꝙ nō,qa
tales p̄bēdæ: licèt in tpalitate ꝯſiſtant,ſunt tñ annexe
iuri ſpirituali.ſ.canonijs.ſ̄.de ꝯſti.in c.cū. M.cū ibi
no.quas certum eſt nō poſſe permutari ſine ſuperio
ris autoritate.ſ̄.eo. quæ & h.d.tenendū Io.de Lig.li
cèt Inn.& Hoſti.aliter dixerunt.ſ̄.eo.quæſitum.& ſic
reſidet do.Pe.¶Tu potes cōcordare opi.prout vr̄ vo
luiſſe do.Flo.in d.c.quæſitum. ꝙ opi.Inn.procedat,
qñ prædia p̄bendæ volunt permutare:quia illæ ſunt
mere tpalia. ſecus ſi vellent permutare præbendas:
qa tunc procedat opi.Io.de Lig.per rationem ſuam.
25 ¶†Octauo quærit̄, an hoſpitale cū bñficio poſſit ꝑ-
mutari.vr̄ ꝙ ſic ſi hoſpitale ſit ꝯceſſum in titulū, & in
p̄ſtimoniā per id,qđ no.Io.An.in c.j.ĵ.eo.in vj.& in
cle.j.in ver.bñficia.eo.ti.ſecus ſi non in titulū:ſed vt
bono viro ſit ꝯceſſum ēt clerico.facit,qđ hr̄.ſ̄.de re-
li.do.in cle.qa cōtingit.§.vt aūt. vbi patet,ꝙ interdū
hoſpitale cōcedit̄ in titulū. Interdū,vt bono viro.Fe-
de.tñ de Se.in ſua.q.xiiij.dicit ꝙ ſi clerico cōmiſſum
ſit hoſpitale: licèt non ſit cōmiſſum in titulū poterit
permutari cū bñficio eccleſiaſtico:qa licèt hoſpitale
nō ſit ꝓpriè bñficiū nō eſt tñ titulus ꝓfanus: ſed titu
lus eccleſiaſticus,vñ vēdi nō poſſet.ĵ.de ſim.in c.cō-
ſulere. & ei ēt pñt accedere ſpiritualia in cle.ꝑ lr̄as.
de p̄ben.& hoc ēt vr̄ ſeq do.Pe.dicens ex mente Fe
de.poſſe colligi,ꝙ ſpirituale cum quaſi ſpirituali po
teſt ꝑmutari,qđ dicit eſſe addendum ad id,qđ hr̄ in
c.ad quæſtionē.ſ̄.eod. & per hoc vr̄ ſm̄ eum, ꝙ ius
patronatus poſſit cum eccleſia permutari, & ſic reſi-
det do.Pet.ſed vt dixi primā opi. ſequit̄ Io.An.in d.
c.j.&

c.j.& do.Flo.in d.c.quæſitum. vt ibi ēt dixi.& ſm.d.
opt.vr ꝙ vbi hoſpitale non cōferī in titulum nō poſ-
ſit pmutari eum bñficio intitulato bene, tñ vr ꝙ duo
hoſpitalarij clerici, vel laici habentes hoſpitalia non
in titulum poſſint illa inuicem permutare . proquo
facit,qa in habentibus ſymbolū hoc eſt ſimilitudinē
facilior eſt tranſitus.ff.de rei vend.l.in rem.§.item ſi
quęcunq; .& per hoc vr ꝙ non poſſit ius patronatus,
cum eccleſia,ſeu eccleſiaſtico beneficio permutarī, ,
tamen ſint poſita diuerſa iura. ¶ Sed aduerte,qa de
iure videtur poſſe ſuſtētari opi.Fed. qa ex quò vtrū-
que eſt ius ſpirituale vr poſſe fieri pmutatio p id qđ
dixi.ſ.in ſimili,in q.iiij.de beneficio commendato.
26 ¶†Per pdicta pōt inferri,an pmutari poſſit bñficium
ſimplex cum curato,vel econtra videretī,ꝙ non,cum
ſint diuerſæ qualitatis.ꝯrium tenet Io.de Lig.qa ſuſ-
ficit , ꝙ ambo ſint beneficia intitulata , licèt diuerſę
qualitatis,pro hoc eſt text.in c.j.ĩ.eo.in vj.vbi indi-
ſtinctè permittit beneficia inuicē pmutari . & bñ fa-
cit.ſ.eo. cum olim . vbi permutatur ppoſitura cū ar-
chidiaconatu,& ſ.c.pxi.vbi permutat canonicatus,
27 cū clericatu.¶†An aūt plura bñficia poſſint pvno p-
mutari,vel eꝯ.Io.An.tenet,ꝙ ſic in c.cū venerabilis.
de exce. p illū tex.& ibi de hoc p eū.Fed.tñ in xiij.q.
ſui tractatus dicit , ꝙ ſi qs hēt duo bñficia curata ex
diſpenſatione, & vult permutare cū vno curato , vel
ſimplici,ꝙ id fieri non poterit: qa diſpenſatio iſta eſt
pſonalis,& non pōt tranſire ad alium cū quo vult p-
mutare. de priui.in c.ſanè. nec Eps ēt poterit in hoc
diſpēſare:qa non pōt diſpēſare in duobus curatis : vt
nos.in c.de multa.ſ.de pben. Si aūt ille qui hēt duo
curata ex diſpenſatione vult vnum ex illis permuta-
re cū habēte vnū curatū,tūc caueat ſibi : qa recipien
do illud curatū vacabit id,qđ ſibi remanſit:qa diſpē
ſatio facta ſup duobus curatis intelligitur de primis
duobus.ĩ.de pbē.c.non pōt.in vj.& in cle.in plures.
de pben.ſecus ſi pmutat vnū de ſuis curatis cū alio
ſimplici : qa poterit retinere illud ſimplex cum alio
curato ſaltem ex diſpenſatione Epi: quia circa talia
pōt diſpēſare iuxta illud,qđ le.& no.in c.dudū.el ij.
de ele.& c.lr̄is.de ꝯceſ.pben.¶ Et ex pdictis patet ꝙ
ſiue ex vna parte, ſiue ex vtraq; bñficia teneanī ex di
ſpētatione reqreretī in pmutatione diſpenſatio illius
cuius fuit neceſſaria in primęua collatione . & hæc
28 ſufficiāt de primo principali q̄ſito.¶†Circa ſm q de-
beāt ꝯſentire in pmutatione, vel autorizare,dubitaī
de pluribus . & primo,an debeāt ipſi pmutātes con
ſentire,an vero laici,vt transferri poſſint de ſuis bñfi
cijs ad alia.vr ꝙ debeant cōſentire: qa nemo vr cogē
dus accipere bñficiū eccleſiaſticū,vel dignitatē.facit
de ele.in c.q̄ ſit.li.vj.& de pbē.ſi tibi.eo.li. & lxxiiij.
diſt.ĩ c.geſta.licèt aliud videaī in honoribus ſeculari
bus:vt no.Inn.in c.1.de his q̄ fi.a ma.par.ca.& hoc ēt
vr tenere Io.An.ſ.eo.q̄ſitū.ſup ver.pſonas,dū dicit.
ſ.volētes.& hoc ēt tenuit Io.in c.Eps.de loca.vij.q.j.
In ꝯriū facit qđ hr in c.q̄ris.de ætat.& quali.& ſ.eod.
in c.q̄ſitū. cum ibi no.p Hoſti.vbi Hoſti.vr dicere,ꝙ
illa pmutatio ibi eſt commēdabilis, cū ad eam inuiti
cōpellanī.allegat , qđ hr in c.ante oīa.xl.diſt.& viij.
q.j.in ſcriptis.& 23.q.iiij.in c.diſplicent.& hoc ēt vr
tenere Inn.in c.niſi.§.pp maliciā.in ver.perſecutio.
ſ.de renun.vbi dicit , ꝙ ſi periculū deſtructionis ec-
cleſiæ,vel magnū ſcādalū imminet,cogiī platus inui
tus cedere, dūmodo bonū cambiū alterius platuræ,
vel dignitatis ſibi aſſignetur,& ſic pōt intelligi palle.
c.q̄ſitū. & hoc ēt vr tenere Arch.in d.c.Eps de loco.
vbi dicit , ꝙ vbi neceſſitas , vel vtilitas eccleſiæ expo-
29 ſcit pōt Eps cogere clericū ad pmutandū . ¶†Idem

no.in c.ſi pp.in ver.vacabunt. de reſcrip.in vj. ¶ Idē
vr tenere Feder.in 25.q.vbi dicit,ꝙ ſi, nec per datio-
nē coadiutoris , nec alio modo pōt cōſuli neceſſitati
eccleſiæ , ꝙ poterit tunc bñficiatus inuitus trāſferri
ita tñ ꝙ ſibi fiat bona recompenſatio in alio bñficio
& p hoc , quia publica vtilitas dēt pferri priuatę. vij.
q.j.c.ſcias . Dicit tñ Fede.in loco palle.ꝙ hoc facere
debebit Eps cū conſilio ſui capituli,ſicut facit colla
tiones,& inſtitutiones:vt in c.nouit.de his q̄ fi.a pla.
ſaluo niſi pſcripſiſſet ꝯſenſum , & cōſilium capituli,
vt ſine illo facere poſſit per id,qđ hr in c.ij.de cōſue.
in vj.& qđ no.ĩ c.cū ex eo.de ele.eo.li.Et pdicta pce
dunt in nō curatis,& in clericis ſecularibus,ſecus di-
xit Fede.in religioſis qui velint nolint pñt trāſferri.
facit de ele.ſi religioſi. in vj.Idem dicit Fed.in conſi.
pal.in Epis,& curatis pp publicā vtilitatē . facit, qđ
no.Io.An.in c.ſi.ſup ver.collatū.de poſtu.pl. & ĩ re
gula q ob grām.in mercu.de reg.iur.in vj.& ſic videī
reſidere do.Pet.Sed certè ſatis vr dicēdū, ꝙ nec Epi,
nec curati,& ſil̄ , nec prælati religioſi,dūmodo non
ſint manuales. per id qđ hr in cle.qa regulares.§.p-
miſſa.de ſup.ne.præla.poſſunt inuiti trāſferri,niſi le-
gitima cauſa ſubſiſtente p id quod hr in d.c.eps . de
loca.& qđ no.Io.An.in d.c.q̄ſitū,& qđ no.Inn.in d.
§.pp malicitiam,qđ intelligo ſalua Papæ ptāte q.ſ.
tus eſt.ſ.de cōceſ.pbē.in c.pponſuit. & ſic poſſet etiā
inuitos transferre licèt non apparet cauſa legitima.
ſecus in Epis, & alijs ſuperiobus : ſed non vr̄ poſſe
trāſferre inuitos,niſi legitima cauſa ſubſiſtēte . ¶ Et
per pdicta vr ꝙ Eps cū capitulo poterit expedire p-
mutationē inuitis illis q hñt cōſentire,ſeu pmutare:
ſi pmutatio ſit ſumme vtilis cū poſſit facere maiorē.
ĩ.de exceſ.pl.c.ſicut unire. licèt Fed.uideaī uelle cō
trarium in q.24.Sed certè.h.d.do.Pe.hic non tangit.
Feder.in d.24.q.non loquiī de ipſis permutantibus :
ſed de illis qui habēt cōſentire permutationi,ut ſunt
habētes eligere,vel cōferre.nā talibus inuitis non ur̄
fienda pmutatio: qa ſm eum alia via pōt prouideri:
qa poſſet priuari bñficiatus q eſſet inutilis eccleſiæ,
& alius poſſet eligi : ſed qñ ſubeſt cauſa bñ pōt fieri
permutatio inuitis ipſis habentibus permutare,intel
lige ſm Fed.in d.25.q.poterunt cogi, ut de nolenti-
bus fiant uolentes per ſubtractionē reddituum , uel
per aliud remediū. nā ſm eū ēt poterit tunc illos pri
uare titulo quē habēt, & demum cōferre uni eorum
unū ex dictis bñficijs,& alteri aliud.& ex hoc ſit ex-
30 pedita iſta q̄ſtio . ¶†Scđo q̄ri pōt iuxta prædicta,an Conſentire in pmutatione q debeant,
duo plati eccleſiarū collegiatarū poſſint inuicē pmu
tare inuitis collegijs cū autoritate ſuperioris, cōclu-
de,ꝙ ſi hoc fit per Papam,ſeu autoritate Papę hoc fie
ri pt, qa ipſe pōt auferre de iure unius,& dare alteri,
vt no.in c.ꝯſtitutus.ĩ.de relig.do. Si autem hoc uult
facere Eps:& tūc ſi ad ipſum ſpectabat collatio taliū
dignitatū hoc facere poterit ēt inuitis collegijs.Si ue
ro ad collegia ſpectaret electio,pręſentatio,uel colla
tio.& tunc cōlter teneī,ꝙ ad quos ſpectat electio,p-
ſentatio,uel collatio debēt cōſentire:ut patet ex his,
q̄ notanī.ĩ.eo.c.uno.in vj.& ideo Eps illis inuitis,
nec ēt legatus poterit auferre electionē ipſi collegio
p id,qđ hr in c.iij.& iiij.& de offic.leg.in vj.& 16.q.
vij.in c.decernimus . & p tāto tunc nō poterit Eps,
uel legatus facere pmutationē inuitis collegijs ipſa-
rū eccleſiarū:qa ut dixi nō poſſunt auferre electionē
dicto collegio,cuius ꝯriū eueniret ſi pmutatio poſſet
fieri eis inuitis,& iō ꝯcludit, ꝙ ĩ pmutatione dēt tūc
collegiū ꝯſentire,ut maior ps,& ſilr ſi dictę eccl̄ie ha
bēt patronos debēt oēs,uel maior ps reſpectu aliarū
ptiū,ſeu ꝯparatiōe minoris ꝯſentire id, qđ hr ĩ c.3.

de iu.pa.& intellige verum,ꝙ ſufficiat ꝯſenſus maio
ris partis qñ permutatio eſt neceſſaria vel vtilis eccle
ſijs.ſecus ſi eſſet voluntaria,qa tunc melior eſſet con
ditio ꝓhibentis,& ſic requireret̃ ꝯſenſus oĩum iux-
ta id,qđ no.in c.cũ oẽs.de conſti.& per Io.An.ĩ.eo.
c.j.in vj.& ꝑ Pau.in cle.j.eo.tit.& ꝑ Fed.q.19.20.&
31 21.¶†Tertio quæritur, an ꝑmutatio facta contentis
collatoribus,electoribus v,el patronis , ſit nulla ipſo
iure,vel annullanda per ſnĩam. Feder.in q.30.tenet
ꝙ eſt aliqua,licèt veniat caſſanda. & hoc vr̃ voluiſſe
ꝑ Pau.in cle.j.e.ti.inquantũ dicit, ꝙ prędictorũ con-
ſenſus pt interuenire ante, & poſt.& per hoc ſatis vr̃
velle, ꝙ non ſit nulla,ſed annullanda. Nam aliàs nõ
poſſit ratificari,ſi fuiſſet nulla per id quod hr̃ in c.au
ditis.de elect.ſ̃.eo.& pro hoc etiã facit,qđ hr̃ eo.tit.
in c.ſicut.& in c.cum in eccleſijs.de præb.in vj.in q-
bus patet,quòd vbi in actu qui fit non requiritur ille
cuius conſenſus debeat interuenire,non vr̃ actus eſ-
ſe nullus:ſed annullãdus.faciat etiã , qđ legit̃,& no.
per Io.And.in c.illud.de iurepat.& in c.ea noſcitur.
de his quę fiunt a pręla.¶Pro prędictis etiã alleg.Fe
de.quia actus permutandi,& authorizandi vr̃ princi-
paliter dependere ab Epõ,quáuis collatio ad eũ non
pertineat. per id,quod hr̃ in c. quæſitũ.ſ̃.e.& qđ no-
ta.per g'o.in cle.j.eo.tit. &c. non vr̃ eſſe defectus ex
parte facientis permutationẽ,licèt malè faciat contẽ
nere eos quorum intereſt , & propter hoc peti poſſit
caſſari per ea quæ hñr in d.c.quod ſicut. & c.cum in
eccleſijs.¶Et per prædicta patere põt,ꝙ facta permu
tatione autoritate Epĩ ſine ꝯſenſu collatoris,vel ele-
ctoris non poterunt ipſi collatores,vel electores eli-
gere , vel conferre ante caſſationem permutationis,
ſecus ſi diceremus eam eſſe nullã iuxta id , qđ legit̃,
& not.in ꝑalle.c.auditis . & in c.inter dilectos.ĩ.de
exceſ.præla. & hoc vr̃ tenendũ, licèt alij aliter dixe-
rũt ꝑ reg.non præſtat.de reg.iur.li.vj. Sed certè dici
põt,ꝙ dicta regula hẽt locum qñ actus eſſet nullus .
aliàs eſſet ſecus, per ea quæ hñt in iuribus præall.&
ꝑdicta ꝓcedũt qñ ꝑmutatio ſit ꝯtẽptis collatoribus,
electoribus , vel patronis. Quid autẽ,ſi per Epm̃ fiat
collatio de bñficio nõ requiſito patrono, & ſic eo cõ
tẽpto,an talis collatio erit nulla .an vero annullãda.
videret̃ ꝙ eſſet aliqua,ſed annullanda. per id , qđ.ſ̃.
dixi. ¶In ꝯ̃rium vr̃ eſſe tex.in c.decernimus.xvj.vbi
litera vr̃ velle,quòd ſit irrita pro prima parte, videli-
cet quòd ſit irritanda videtur eſſe tex.expreſſus in c.
illud.ĩ.de iurepat.¶Et pro iſta parte etiam facit, qa
ad Epiſcopum videtur principaliter ſpectare prouide
re de beneficio. hinc eſt quòd per inſtitutionem Epĩ
confert̃ titulus in bñficio, & non per præſentationẽ
patroni.ĩ.de iurepa.paſtoralis . & ĩ.de inſti.in c.iij.&
ſic non vr̃ eſſe defectus ex parte conferentis titulũ,li
cèt malè faciat ꝯtemnere patronũ.& ꝑꝑ hoc ad peti
tionẽ patroni caſſari debeat,hũc articulũ nõ reperio
tactũ,nec bñ declaratũ per docto.tñ ſatis vr̃ de iure,
ꝙ ꝓcedat , quod dixi.ſ.ꝙ collatio non ſit nulla , ſed
annullanda ꝓ quo vr̃ text.in d.c.illud.cui text.tanq̃
poſteriori potius vr̃ ſtãdum quàm. d.c.decernimus.
per ea quæ no.in c.j.de cõſtit.in vj.& plenè no. Bar.
in l.omnes populi.ff.de iuſti.& iu. & in materia ſta-
tutoris.& ſm̃ hoc tex.in d.c.decernimus. dũ dicit ir-
rita debet exponi.i.irritanda. per id,quod hr̃ in d.c.
¶Præterea etiam dici põt , ꝙ etiã ſi diceretur colla-
tionẽ eſſe nullam: tñ poterit ratificari,ſi patronus ex
poſtfacto ꝯſentiat:qa eius conſenſus requirit̃ ꝑ mo-
dum conſenſus , & non per modũ autoritatis, cũ in-
ferior nõ hẽat autorari ſuperiori.ar.c.cũ inferior.ſ̃.đ
mai.& obe.& iõ cũ reqrat̃ amborũ cõſenſus: & hoc
fauore patroni,vr̃ ꝙ poſſit ratificare collationẽ q̃ erat
inualida ob eius fauorẽ.per id qđ hr̃ in l.filio pręteri
to.ff.de iniu.teſta.& quod no.Bar.in l.iij.in princ.ff.
de lega.iij.Et per hoc non ob.qđ not.Inno.in c.cum
conſuetudinis . de cõſue.inq̃tum dicit vbi actus eſt
nullus per ſequentem conſenſum nõ poteſt ratifica
ri:quia illud eſt verum quando actus eſſet nullus alia
de cauſa qàum ꝑꝑ fauorem babentis conſentire. ſe
cus vbi eſt nullus propter fauorem habentis cõſenti
re: qa tunc poteſt ratificari,vt probatur in d.l.filio ꝑ-
terito. vbi patet , ꝙ qa teſtamentum in quo filius in
poteſtate eſt ꝑteritus a patre eſt nullũ fauore filij,po
teſt filius tale teſtamentum approbare:& ſic patet,ꝙ
ſi tenemus collationem Epĩ eſſe aliquam, qñ fuit fa-
cta cõtempto patrono , licèt poſſit peti caſſari abſq;
dubio poterit ratificari per patronum . per id , quod
hr̃ in c.quod ſicut.de ele.Si autem dicatur,ꝙ ſit nul-
la,adhuc vr̃ quòd idem ſit dicendum,quòd poſſit ra-
tificari.per id qđ.ſ̃.dixi. Et pro prædictis põt etiã in-
duci , qđ hr̃ in c.cura.ĩ.de iurepa.vbi patet, ꝙ ſi lai-
cus patronus donat , ſeu cõcedit eccleſiam cuius eſt
patronus alicui loco religioſo, ꝙ licèt talis collatio ,
nõ valet:qa non põt quis dare,quod non hẽt.ĩ.de iu
repatr.c.ꝙ aũt. & ſic cũ non habeat ipſe patronus ꝓ-
prietatem eccleſiæ , nõ põt illam dare loco religioſo
ſine cõſenſu Epĩ. tñ ſi Eps̃ ex poſtfacto cõſentiat ra-
tificatur dicta donatio q̃uis a principio fuerit inuali-
da,& ratio in caſu illo: qa ad ipſum Epm̃ principali-
ter ſpectabat facere ipſam donationẽ . ideo ſi poſtea
cõſentit ratificatur ſaltem ,vt ex tũc. per id,qđ habe-
tur in l.obſeruare.§.fi.ff.de offi.procon. & lega.& ſic
vr̃ quòd ſicut ibi,qñ patronus donat eccleſiã ſequẽs
cõſenſus Epĩ ꝯfirmet illam.ſic etiã vr̃ ecõtra,qñ Eps̃
confert eccleſiam ſine patrono.& poſtea patronus
cõſentit.& tene menti hunc articulum: quia non re-
32 perio benè declaratum per doc. ¶†Quarto iuxta ꝑ-
dicta quæritur intra quantum tp̃s debeant agere de
contemptu illi q fuerunt contẽpti in actu permuta-
tionis .cõclude ſm̃ Fede.in q.31.ꝙ ſi ille qui fuit ꝯtẽ
ptus,poſtea ꝯſentit tacitè, vel expreſsè nõ audietur
vlterius . per id,qđ hr̃ in c.ex ore.ĩ.de his quæ fin.a
præla. vel audietur intra ſex menſes a tp̃e ſcientię fa
ctę permutationis ſm̃ Hoſti.alle.qđ hr̃ in c.ij.de con
ceſ.præben.& hoc intellige in collatore contempto.
¶In electoribus vero contẽptis eſt ſecus ſm̃ Io. An.
in d.c.ex ore,qa illis ſit præiudicium ſi non cõparet
intra tp̃s edicti.de quo in d.c.fi.de ele.in vj.ſaluo eo
quod hr̃ in c.fin.ĩ.qui matri.accu.poſ.de illis qui ve
riſimiliter permutationẽ potuerunt ignorare,& attẽ-
de,quia ideo Io.An.facit drĩam inter collatorem, &
electorẽ:qa forma c.fi.de elect.in vj.non habet locũ
in collationibus,ſed bene habet locũ in electionibus
33 vt ibi no.per glo.¶†Quinto q̃rit̃,an inferior ab Epõ
poſſit autoritatem præſtare permutationi , dic quòd
non per id,qđ hr̃ in tex.& in gl.in cle.j.eo.tit.& per
Hoſt.in ſumma.eo.titu.§.quid põt.verſ.& nunquid.
34 ¶†Iuxta hoc quæritur,an ſi ad aliũ quã ad Epm̃ ſpe
ctet collatio bñficij permutandi debeat fieri reſigna
tio in manibus collatoris , an vero in manibus Epĩ.
¶Fed.tangit in 21.q.& videretur dicẽdũ , ꝙ in mani
bus collatoris,vel electoris fieri debeat autorizante
Epõ.ꝑ id,qđ hr̃ in ſimili.xij.q.ij.in c.ab Abbatibus.
& xvij.q.iiij.c.in venditionibus.vbi patet,ꝙ qñ alie-
natio eſt fiẽda ꝑ aliquẽ ꝑlatũ,ille ꝑlatus alienat ꝯſen
tiente,& alienãte Epõ.Et ꝓ hoc ẽt faciat,qa ſi in ma
nibus Epĩ haberet fieri reſignatio, & ꝑ ipſum ẽt fie-
ret collatio,poſſet dici Eps̃ ĩ ꝓxima vacatione q̃ po-
ſtea occurreret eẽ in poſſeſſione ꝯferẽdi. hoc aũt eſt
prępcauen-

præcauendum ne vocatus ad aliquem actum ex ali-
qua iuſta cauſa ius p̃tendat, ꝑꝑ q̃ iuri alterius p̃iu
dicium grauetur.vij.q.j.Pontifices.¶Contrarium te
nuit Fede.ſcilicet ꝙ totum poſſit Ep̃s expedire de cõ
ſenſu electorum,vel collatorum.& hoc ſatis videtur
probari ex his quæ habentur.s̃.eo:quæſitũ. ex hoc vi
detur ſequi quodammodo mirabile videlicet, quòd
eccleſia cõſueta reformari per viam electionis,& cõ
firmationis,vel præſentationis,& inſtitutionis refor-
mabitur tũc per viam collationis per Ep̃m qui aliàs
habebat inſtituere,vel ꝯfirmare,ſed certè,vt dicit ip
ſe Fed.nullum in hoc eſt incõueniens, ex quò illius
ꝯſenſus requiritur q̃ hẽt cõferre,vel eligere, vel prę-
ſentare.facit,q̃d no.in ſimili per Hoſt.s̃.de iu.pat.cõ
ſuluit.ad fi.vbi dicit, ꝙ patronus poterit recipere ec-
cleſiã ab Ep̃o, licèt ad Ep̃m non pertineat collatio,
ſed inſtitutio. facit, q̃d no.ꝑ Io.An.in c.ꝑ veſtras.e.
ti.¶Nec ob.prędictis.c.Pontifices.q̃a illud haberet
locũ vbi Ep̃s ſimpliciter cõferret ſ̃m id, q̃d hr̃ in c.ſi.
cum ſi.de cau.poſ.& ꝓprie.q̃ nõ eſt in caſu noſtro:
q̃a non ſimpliciter confert,ſed ex cã permutationis.
35 facit,q̃d hr̃ in cle.j.ad fi.de fo.cõperen.¶†Sexto q̃rit̃
an vicarius Ep̃i, vel capitulũ ſede vacante poſſit p̃ſta
re autoritatẽ ꝑmutationi.de capitulo ſede vacãte. te
net gl.in cle.j.eo.ti.ꝙ non ſi collatio talis bñficij ſpe-
ctabat ad Ep̃m : ſecus ſi ſpectaſſet cõiter ad Ep̃m, &
capitulum,q̃a tũc deuoluitur collatio ad capitulũ ſe
de vacante,vt hr̃ in c.vno.ne ſe.va.in vj.¶De vicario
vero dicendum,ꝙ non põt autoritatem interponere
ꝑmutationi ex eo, q̃a ille põt reſignationem bñficij
recipere qui põt inuitũ deſtituere,vt no. Inn.in c.q̃d
in dubijs.de renunc.& per gl.in cle.j.de renun. Vica
rius aũt Ep̃i non põt deſtituere, nec ẽt conferre bñfi
cia,niſi aliud ſpecialiter habeat in mandatis. in c.ij.
36 & iij.de offi.vica.in vj. ¶†Iuxta prædicta incidenter
quæritur, an poterit capitulum ſede vacante recipe-
re renuntiationem, vel reſignationem bñficiorũ ex
cauſa ꝑmutationis,ſi ſpectat collatio ad ſolum Ep̃m.
vr̃ ꝙ non,per id quod no.in cle.j.in gl.penul.hoc eo.
ti.¶In ꝯ̃rium facit, quia capitulum tanq̃ tũc gerens
vices Ep̃i poteſt beneficiatos priuare:& per ꝯñs vr̃
poſſe recipere reſignationem bñficiorum,& licèt nõ
poſſet tunc perficere permutationem per id q̃d ſu-
perius eſt dictum. illã poterit Ep̃s ſucceſſor perfice-
re,quem ex licita cã vicegerens inchoauit faciãt no.
per Inno.& docto.in c.eam te.de reſcri. ¶Nec ob.ſi
dicatur, ꝙ capitulum ſede vacan.non poteſt facere
gratiam,licèt poſſet illa expedire quę ſunt iuriſditio
nis contentioſę, vt no.in c.vno.de mai.& obe.in vj:
quia poteſt dici, quòd hic non facit gratiam aliquã,
ex quò non perficit permutationem. ¶Et pro prędi-
ctis faciat:quia multa põt capitulum ſede vacante,q̃
ſunt voluntariæ iuriſditionis. Nã põt cõmendare be
neficia ſpectantia ad collationem ſolius Ep̃i.vt not.
per Archi.in d.c.vno.& ſic Ep̃s poteſt commendare
beneficia ſpectantia ad collationem Papæ, vt not.in
c.nemo deinceps. in fi.magnæ gl.de ele.in vj.de hoc
per Fede.in 36.q.vbi de hoc.circa finem.finaliter cõ
cludit, ꝙ ſi gratioſè fiat reſignationis receptio nõ po
terit capitulum ſede vacante illam recipere. ar.eorũ
quę no.in c.admonet.de renũ.ſi vero fieret in pęna,
tunc poſſit. faciat, quod hr̃ in l.alienationes.ff.fami.
erc. & in extrauag.Io.22.quæ execrabilis. in §.quia
vero certũ.& ſic reſider d. Pe.:Sed certè ſatis vr̃ ſuſti-
neri poſſe de iure, q̃d ẽt ſi gratioſè fiat reſignationis
receptio poſſint illã recipere vacãte ſede. & ſic ex cã
permutationis,licèt non poſſit perficere permutatio-
nem. ꝑ hoc,ꝙ no.Fed.in ſimili.in iij.q.vbi tenet,ꝙ ſi
beneficia ſunt reſeruata per Papã,ꝙ tñ Ep̃s poſſit reci
pere reſignationem beneficiorum ex cauſa permuta
tionis,licèt non poſſit perficere permutationem, ſed
illam habebit perficere Papa,ſic,& hic habebit illam
perficere Epiſcopus ſucceſſor,vt s̃.dixi.& ex his q̃ ſu
perius dixi, ꝙ reſignatio debet fieri in manibus illius
qui poteſt deſtituere inuitum poteſt inferri, ꝙ ſi duo
diuerſarum diœceſum volunt permutare beneficia,
requiratur autoritas vtriuſq; Ep̃i.arg.c.illorum.ĩ.de
ſen.exc. ¶Quid autem ſi duo ſint in curia vbi etiam
eſt eorum Ep̃s,& volunt permutare,an autoritas Epi
ſcopi ſufficiat: an vero requiretur autoritas Papæ: quia
per renunciationem vacarent in curia:& ſic ſpectaret ẽt
ad collationem Papæ. de præben.in c.iij.in vj.& hoc
vltimũ vr̃ verius ratione prædicta. ¶Quid autem ſi
duo commorantes in curia conſtituant procuratorẽ
ad reſignandũ bñficia ex cauſa permutationis extra
curiã fiendę quis locus debebit attẽdi quò ad inter-
ponendam autoritatem. dic vt colligi põt ex not.per
glo.in cle.j.vt li.pend.nã vr̃ ꝙ locus vbi fit reſigna-
tio debeat attendi per no.in cle.j.facit,quod no.per
Bar.in l.ſi vt ꝓponitur.ff.de fideicom. & hæc de ſe-
37 cundo principali.¶†Circa tertiũ principale videlicet
quæ beneficia poſſint permutari,eſt aduertendum, ꝙ
in permutationibus interuenit vacatio, quę inducit̃
per renuntiationem,ſeu reſignationẽ, & poſt ipſam
ſequitur collatio quæ potuiſſet ſequi,niſi pręceſſiſſet
vacatio in c.j.s̃.de ꝯceſ.pręben. & probatur in cle.j.
hoc eod.titu.ibi beneficia reſignata, &c.hoc ſuppo-
ſito quæritur primo, an beneficia reſeruata poſſint
permutari,ita quòd facta reſignatione ex cauſa ꝑmu
tationis poſſint, & debeant conferri illis pro quibus
ſunt reſeruata,& ꝙ non debeant alijs:ſed ipſis ꝑmu-
tantibus,vr̃ ſatis ꝓbari per.c.j.ĩ.eo.in vj.Breuiter vr̃
dicendum, ꝙ ſi eſſet reſeruatio ſpecialis nõ facta mo
tu proprio non habet impedire permutationem ex
eo:quia illam etiam non impedit reſeruatio executo
tis Papæ facta etiam cum decreto.per id,quod hr̃ in
dicto.c.j.ĩ.eo.in 6.Secus videtur ſi facta fuerit motu
proprio, vel fuerit reſeruatio generalis : quia tunc vr̃
quòd impediatur permutatio per extrauagantem be
nedicti.12.quę incipit,dudum. & per extrauagantẽ
execrabilis Ioan.22.ad fi.in quibus patet,quòd ꝑmu
tatio facta de bñficijs reſeruatis ſimpliciter non va-
let ſine autoritate apoſtolicę ſedis. & pro prędictis
faciat,quia inferior non poteſt ſe intromittere de
his quę Papa ſibi ſpecialiter reſeruat.per id,q̃d hr̃ in
c.ad noſtram. cum glo.ſua.s̃.de appel.hinc eſt quòd
per reſeruationem Papę ligatur manus ordinarij, ẽt
re non integra.de electio.ſi eo tempore.faciat,quod
no.Archid.in c.ſi.de conſue.in 6.vbi vr̃ dicere.quòd
paria ſunt beneficia vacare in curia, & beneficia eſſe
reſeruata,non poteſt autem negari quin in permuta
tiõe interueniat vocatio,& collatio,vt s̃.dixi. ¶Nec
ob.prædictis,quod habetur in c.1.ĩ.eodem.in 6.vbi
permutatio procedit non obſtantibus literis expecta
tiuis conceſſis a ſede apoſtolica : quia reſponderi põt
prout ibi loquitur in literis ad beneficia impetratis,
quæ ſunt odioſę,& reſtingendę in c.quamuis. de p̃-
ben.in 6.ideo non impediunt permutationem. re-
ſeruationes autem generales, vel ſpeciales quę fiunt
proprio motu Papę ſunt fauorabiles. & ideo am-
pliandę per id, quod habetur.in capitulo. ſi pluri-
bus.de pręben.in 6.& ideo licèt in caſu.dicto.c.1.p̃-
feratur ęquitas rigori,cum ibi agatur de literis impe
tratis. ſecus videt̃ in caſu reſeruationis vbi dicta ęq-
tas videtur ceſſare cum reſeruationes,vt dixi ſint fa-
uorabiles,& literę impetratę ſint odioſę. iõ tunc ha-

bebit locum rigor.prout tangit etiam Io.de Lig.in c.
quæſitum.ſ.eod.Quid autem tenendum qñ rigor,&
ęquitas ſunt ɔ̃ria.not.per legi.in l.j. C.de legi.& in
38 c.ſi.ſ.de tranſa.& ibi dixi. ¶†Et ex prædictis videť
quòd permutatio non habet locum in reſeruatis ge-
neraliter, & idem in reſeruatis ſpecialiter motu pro-
prio : ſecus vr̃ ſi ad impetrationem facta ſit ſpecialis
reſeruatio.& hoc ſatis vr̃ fuiſſe de mente Fede.in d.
q.j.Inquantum dicit, ꝙ reſeruationes ſpeciales, vel
generales,quæ fiunt proprio motu Papę ſunt fauora
biles. & literæ ad beneficia odioſę,quamuis reſpon-
dendo ad quæſtionem videatur ſimpliciter dicere, ꝙ
permutatio non habeat locum in beneficijs reſerua-
tis.de quo etiam per Federi.in conſi.ſuis.conſi.112.
39 ¶†Secundo quęritur quid de beneficijs in qbus ha-
bet locum optio,ſeu poteſtas optãdi. an in illis poſ-
40 ſit fieri permutatio: & † an optio habeat locũ in bñfi
cijs vacantibus ex cã permutationis. Fed.tractat plo
nè in q.29.& in conſi.lx.aliàs.lxij.vr̃ quòd in bñfi-
cijs reſignasti ex cauſa permutationis habeat locũ
optio ꝑꝑ vacationem mediam quæ interuenit ante-
quã conferatur ex cauſa ꝑmutationis. per id, quod
ſ.dixi.circa princ. tertiæ princ. quæſtionis. ¶Et pro
hoc etiam,quia ſtatutum, & cõſuetudo debet ſerua
ri,nec vr̃ eſſe intentionis Papæ illã tollere.de cõſtit.
c.j.in vj. & ſic eadem ratione vr̃ quòd licèt mandet
conferri bñficia permutantibus per ſuam cõſtitutio-
nem.iuxta id,quod hr̃ in cle.j.eo.tit.nõ vr̃ intelligẽ-
dum,quòd velit conſuetudini derogare. ¶Præterea
ſi permutantes ſciebant conſuetudinem, vel ſcire ve
riſimiliter poterant,videtur,quòd ſibi debeant impu
tare ſi ſtante dicta conſuetudine reſignant beneficia,
licèt ex cã permutationis.¶In cõtrarium facit,quod
habetur in c.j.eo.tit.in vj.& in cle.j.eo.titu.in qbus
videtur quòd quando ſit reſignatio beneficiorum ex
cauſa permutationis,talia beneficia debeant conferri
ipſis permutantibus,& non alijs. & pro hoc etiam fa
cit : quia aliàs non erant reſignaturi bñficia, niſi illa
debuiſſent ſibi conferri. Item prædicta cle.j.vr̃ pciſè
mandare,quòd ipſis permutãtibus ɔferantur. & hãc
partem tenet Fede.de Se.& do.Pe.poſt eum,de quo
hic latius in loco ſuperius hic allegato.Sed aduerte,
quia iſte paſſus eſt ſatis dubius. Et ſuper illo fuerunt
opi.vt refert Fede.in locis prælle. & præcipuè in d.
q.28.Nam do.Guido Eps Concordienſis, & nepos
Arch.Bonon.diſputando tenuerunt,quòd de rigore
iuris habebit locũ optio,ſed nõ de ęquitate. & ſic vr̃
voluiſſe, ꝙ cã ęquitatis hoc caſu non reperiať ſcripta
in iure,ꝙ ſtandum ſit rigori.de quo in d.c.j.ſit mẽtio:
quia vr̃ tunc præferendus rigor per illum tex.argnẽ-
do per locum a ſpeciali.arg.l.ius ſingulare.ff.de le-
gi.& pro iſta opin.bene facit, quia non videtur eadẽ
ratio æquitatis in iſto caſu quæ eſt in d.c.j. Nam ibi
ſi expectantes admitterentur, permutantes ex toto
excluderentur a beneficijs optatis:non tamen exclu-
derẽtur ab alijs beneficijs quæ remanerẽt loco opta-
torum quæ illorum loco ſuccederent, facit quod hr̃
in c.eccleſia.el j.ſ.vt lite pen.facit,quod not.Io.An.
in c.ſi.de cõſue.in vj.& pro iſta opi.etiam, quia vbi
ſit optatio, ſeu electio non interuenit collatio: ſed
optans intelligitur habere ex antiquo titu.vt voluit
Io.An.in d.c.ſi.& ſic non vr̃ habere locum hoc caſu
cle.j.eo.tit.q̃ vitiat collationes alijs factas cum ꝑmu
tantibus. Pau.de Lea.in d.cle.j.tenet non habere lo
cum optionem in bñficijs reſignatis ex cã permuta-
tionis.Mouetur,qa dicta cle.j.vr̃ mandare dicta bñ-
ficia conferri permutantibus, qđ nõ contingeret hoc
caſu ſi poſſent optari. ¶Nec ob.ſm eum.c.ſi.de cõ-
ſuet.in vj.quia ibi mandabať prouideri de beneficio
vacaturo alteri non debito. ideo non poteſt tũc pro-
uideri de beneficio optato, ſed in iſto caſu manda-
tur præcisè conferri permutantibus bñficia reſigna-
ta.& pro iſta parte ẽt facit: quia,vt dicit Fed.ſi dicere
mus habere locũ optionẽ, poſſet eſſe ꝙ per optionẽ
remaneret bñficiũ dimiſſum ꝑ optãtem,qđ haberet
aliquod onus annexum,ꝙ non habebat bñficiũ reſi-
gnatũ ex cauſa permutationis, & cui fortè non poſ-
ſet deſeruire ipſe permutans:vt ſi haberet onus ſacer
dotij.& ipſe permutans non eſſet habilis ætatis ad ſa
cerdotium ſm formã cle.generalẽ. de ęta.& quali.
& ſic remaneret ſine bñficio,& ceſſaret ratio Io.An.
& ꝑꝑ hoc tenet Fed.hanc partem,ꝙ non habeat lo-
cum optio. Lapus in addi.ſuper.d.q.dicit,ꝙ aut con
ſtat conſuetudinẽ optandi extendi ad bñficia reſigna
ta ex cauſa permutationis:aut conſtat nõ extẽdi,aut
ſumus,in dubio.¶Primo caſu,ſi non ɔſentit agẽs po
teſtate optandi poterit optare. ſecus ſi cõſentiret ꝑ-
mutationi fiendę.Nam fit ſibi præiudicium in pote-
ſtate optandi ſi ſimpliciter conſenſiſſet. ſecus ſi con-
ſenſiſſet ſaluo iure ſuo: qa tũc ratione proteſtationis
non fieret præiudicium ſibi.ſ.de elect.Cumana.& l.
ſicut.§.non vr̃.ff.qui.mo.pig.vel hypo.ſol. ¶Secũdo
clarum,ꝙ non habebit locũ optio. ¶Tertio caſu vr̃
ꝙ nõ habet locum per ea quæ ſuperius dixi: tñ finali
ter dicit poſſe dici, ꝙ ſi permutatio fiat ob vtilitatem
permutantiũ: tunc habeat locum optio in hoc tertio
caſu. ſecus ſi fiat propter vtilitatem eccleſiarum, ra-
tio diuerſitatis:quia præcedens videtur ambitioſa.&
ſic potius reſtringenda quam amplianda.& hęc opi-
nio ſatis vr̃ rationabilis.per quam opinio. reducun-
tur ad concordiam.licèt Pau.& Fede.indiſtinctè vi-
deantur tenere non habere locum optionem in be-
neficijs reſignatis ex cã permutationis.¶†Tertio q̃ri 41
tur de bñficijs vnitis,an in illis habeat locũ permuta
tio,&c.in effectu eſt quęſtio ſi duę eccleſię ſint cano-
nicę vnitę menſæ cuiuſdã monaſterij cedentibus,vel
decedentibus rectoribus,an dicti rectores poſſint in-
uicem permutari,dic,ꝙ non. Nam per talem vnionẽ
latę ſunt de menſa. & ammodo vacare non poſſunt
in cle.j.ver.quidam etiam. de exceſ.pręla.& ſic non
põt habere locũ ꝑmutatio cum in illa habeat inter-
uenire vacatio,& per hoc etiam vr̃ ꝙ talia bñficia nõ
debebuntur habentibus literas expectatiuas, etiam
cum decreto autoritate apoſtolica.facit qđ fuit dictũ
in c.j.ne ſede vac. ¶Quarto quęrit quid ſi numerus
decimus canonicorũ, & prębendarũ eſt reſtrictus ad
octauum cedentibus,vel decedentibus aliquibus,&
iuramento vallatus, an duo de numero exceſſiuo.&
ſic vltra octauũ poterunt permutare ſaltem acceden
te autoritate legati.vr̃ ꝙ non per illa quę dicta ſunt.
ſ.in ſimili de vnitis a quibus illa reſtrictio non vide-
tur differre, nec autoritas legati vr̃ poſſe tollere ſta-
tutum eccleſię,vt no.Arch. de pręb.ſi a ſe.de.li.vj.vr̃
tñ autoritas legati eos excuſare a periurio ſi eius mã
dato ɔ̃ueniunt.arg.c.j.& c.debitores. de iureiu.qa ſi
quis iurauit nõ exire domũ intra.15.dies.& interim
citetur a iudice,tenetur comparere, nec eſt tranſgreſ-
ſor iuramenti, vt no.Arch.in c.authoritatis.16.q.6.
& Spec.in tit.de citatione.§.1.ver.qđ ſi quis. & Ioã.
An.in c.cum parati.ſ.de app.& ſic vr̃ hic reſidere Fe
de.in q.33.& ſimiliter do.Pet.hic.¶Sed aduerte,qa
ex quò legatus non põt tollere ſtatutum eccleſię,nõ
vr̃ quòd eius autoritas excuſet. per id,quod no.glo.
in c.pro illorum. ſ.de pręben. ¶Quid autem, ſi illi
qui numerum reſtrinxerunt cũ iuramento conſenſe
rũt huic permutationi. an valebit permutatio quaſi
per

per contrariũ actum videatur receſſiſſe a reſtrictione
iuramenti,vr̃ ꝙ ſic.per.c.acceſſiſſent.de conſti.huius
quæſtionis ſolutio dependet ab illa,an teneat rece-
ptio canonici facta ȝ ſtatutum iuratum.Inno.vr̃ vel-
le,quòd non in c.dilecto.de præben. & idem Archi-
dia.In c.ſi a ſede . de præben.in vj.Ioan.Andre.con-
tra.in d.c.vlti.de offic.vica. & Fede.in q.33.de quo
dicẽdum.vt plenè dixi in d.c.dilecto. ¶ Vlterius põt
quæri,quid de expectante fructus beneficiorum vacã
tium vſq; ad annum: an ſibi debeantur fructus bene-
ficiorũ vacantiũ ex eadẽ cauſa permutationis. dic,ꝙ
ſic, vt not.gl.in d.c.tua.de reſcr.in vj.& propter hoc
facit quod hoc caſu non prohibetur per hoc, ꝙ non
poſſint conferri bñficia permutantibus: & ſic non im
pedit permutationẽ ſortiri effectum. & hoc de tertia
42 principali quæſtione . ¶†Quarto principaliter q̃rĩ ,
quid ſi nõ tenuit ꝑmutatio ratione reſeruationis Pa-
pæ,vel alia ratione.an ſaltem valebit reſignatio facta
ex cã permutationis. Fede.in iij.q.tenet,ꝙ ſic: & fiet
ꝓuiſio,ſeu collatio ipſis permutantibus per Papam.
43 arg.c.quidem.ſ.de renuntia. ¶†Iuxta hoc inciden-
ter quæritur,an taliter reſignantes, ex quò non poſ-
ſunt conſequi beneficia permutata poſſint redire ad
propria beneficia taliter reſignata. dicit Fede.ꝙ nõ,ſi
reſeruatio erat nota . ſecus ſi fuiſſet occulta : q̃a tũc
bene poſſunt redire ad ſua beneficia per.c.ſi bñficia.
de præben.in vj.faciat ad primũ dictum, qđ hr̃ in c.j.
44 ſ.de poſtul.præla.& in c.ij.de cõſt.in vj. ¶†Sed iux-
ta prædicta inſurgit dubiũ, an in illo caſu in quo pñt
redire,poterũt redire ꝓpria autoritate, an vero indi-
gebunt noua collatione,vel inſtitutione.Feder.tãgit
in q.viij.& refert Io.An.dicere, ꝙ de æquitate illius
capituli , ſi beneficia poſſunt redire ad ſua beneficia
ꝓpria autoritate , refert tñ,quòd alij contra . & ipſe
idem in cõſi.156.aliàs 151.tenet,ꝙ noua collatione
eſt opus. ſed in d.q.viij.dicit,ꝙ opi.Io.An.eſt æquior
per quã circuitus euitat. facit cle.auditor.de reſcrip.
45 de quo dixi latius in c.pe.ſ.eo.¶†Iuxta prædicta q̃ri
poteſt,quid ſi vnus ex permutantibus nõ habet ius:
puta,q̃a ſimoniacus,vel alter non habet titulũ:nõ tñ
illud beneficium pertinet ad alium nunq̃d acquiret
ius in beneficio,q̃d ꝯſequit̃ ex cauſa permutationis .
Fede.in x.q.dicit,ꝙ non duplici ratione. Primo;quia
aliàs ſequeretur abſurdum . nã quis per phas,& ne-
phas conaretur acquirere bñficium . & videns ſe il-
lud non poſſe tenere ſalua conſcientia permutaret
cum alio ius habente , &c. Sc̃da ratio eſt, q̃a dans rẽ
alienã non ꝯhit permutationẽ.ſ.de excep.cũ venera
bilis.cum ibi no.& pro hoc ẽt,q̃a Eps̃ qui confert ſi-
bi bñficium intendit illud conferre loco alterius,qđ
amittit,ex quò non habet ius: ideo poſito,ꝙ Epiſco-
pus aliàs potuiſſet ſimpliciter ipſi conferre bñficiũ:
q̃a tñ non contulit ſimpliciter, ſed ex cã permutatio
nis ille nihil ꝯſequetur,& habebit locũ illud vulgatũ
quod potuit noluit,&c. de offi.deleg.cum ſuper.& l.
mulũ.C.ſi quis alteri,vel ſibi . & de reſcri.ſuſceptũ.
46 li.vj.& hoc tenet Io.An.in c.j.ſ.eo.in vi. ¶†Ex predi
ctis patet, ꝙ ſi vnus ex permutantibus non habet ius
in bñficio non conſequet̃ ius ex collatione Epi ſibi
facta de alio bñficio loco illius: & ſic tradens benefi
cium per eum canonicè poſſeſſum ex cauſa permuta
tionis cum bñficio, ꝙ recepit non canonicè poſſeſſu
per illum a quo recepit nõ acquirit titulum canoni-
cum ex collatione Epi:& ſic poterit ſuum recupera-
re,vt ſ.dixi,quod intellige verum qñ iuſto ductus er-
rore bñficiũ ex cã ꝑmutatiõis reſignauit,& aliud nõ
potuit obtinere de quo in q.ꝑalle.& in ꝯſ.164.Si aũt
in ꝑmutatiõe ambo,vel alter fraudẽ cõmiſiſſet:frau-
dem cõmittentes non poſſunt redire ad priora bñfi-
cia,ſed ſunt priuati ipſis talem fraudẽ cõmittentes.ſ.
eo.cum olim.& ſic tenet do.Pet.ſed certè ibi non dr̃
47 ꝙ ſint priuati, ſed ꝙ ſunt priuãdi,vt ibi patet. ¶†Et
circa id,quod dictum eſt de ſimoniaco. an cenſeatur
habere titulum,an non,recurre ad nota. per gloſſ.in
c.niſi.a prin.ſ.de renun.& ibi etiam dixi. ¶Quid aũt
ſi illi qui cum fraude permutarunt poſſiderunt bñfi-
cia taliter permutata:quia fraus erit occulta,an ipſis
mortuis, & fraude detecta dicantur dicta bñficia va-
care per mortem,an vero ꝑ priuationem iuris . nam
ius vr̃ priuare tales cum fraude permutãtes. dicto.c.
cum olim . & hoc tenet Fede.in q.vij.alle.c.eum q̃
de præben.in vj.& hæc habent locum qñ interuenit
fraus.Si autem non ꝓꝑ fraudem, ſed alia ratione ꝓ-
pter culpam permutantium permutatio foret nulla;
vt quia fortè erant reſeruata , & reſeruatio non erat
nota eis,ſed fuerunt in culpa non inueſtigandi de il-
la,tunc dicta beneficia dicentur vacare per reſigna-
tionem non per mortem:q̃a non vident̃ habuiſſe ius
aliquod in vita. tamen ipſe Fede.in q.vj.finaliter di-
cit,ꝙ dicentur tunc vacare per mortẽ:q̃a illa reſigna
tio fuit facta ſub conditione ſaltem tacita,ſi permu-
tatio ſortiretur effectum quo effectu nõ ſecuto prior
titulus vr̃ duraſſe qui per mortem diſſoluitur:& hoc
etiam vr̃ ſentire , vt ipſe dicit Io.An.in c.j.ſ.eo.in vj.
ſuper glo.quæ incipit,ſi ſuper.ver.ſi vero Epi.& hæc
pars vr̃ vera,cum eam finaliter teneat Fede. & etiam
videatur ipſam tenere Ioan.And.in d.c.j. ¶Qualiter
autem poterit apparere de fraude : dic ex circunſtan
tijs per id quod legit̃,& not.in c.ij.de renun.in vj.&
in l.dolum . C.de dolo.¶Et adde inquantum eſt di-
ctum,quòd ꝓꝑ fraudem ius priuat permutantes. nã
vr̃ vt ſuperius tetigi,ꝙ ipſo iure nõ priuet. ſed veniũt
priuandi per.c.cum olim.ſ.eo.niſi velis dicere,quòd
verbũ,ſpoliare,ibi poſitũ ſumit̃ pro ſpoliatione facti
& præſupponit priuationem iuris . facit,qđ legitur,
& no.in c.conquerente.ſ.de reſtit.ſpolia. hoc tñ nõ
vr̃ bene colligi ex.d.c.cum olim . vel niſi dicas, ꝙ in
bñficijs in quibus habet locum.c.de multa.procedat
qđ eſt dictum de priuatione. & ſic vr̃ ſentire Fed.in-
quantũ in præalleg.q.dicit id,quod dixi de priuatio-
ne habere locum in bñficijs in quibus habet locum,
c.de multa.& tñ vr̃ velle,quòd tunc non fiat priua-
tio ipſo iure,ſed per ſententiam . & hæc pars videtur
tutior.ar.regulæ,in pœnis . de reg.iur.in vj.ſaluo ta-
men id quod habetur in c.ij.de renun.eo.libr.& hæc
48 de quarta principali quæſtione. ¶†Quinto principa
liter quæritur, an permutatio poſſit fieri ex interual-
lo: puta ſi bñficiati in diuerſis diœceſibus volunt ꝑ-
mutare. & primo vadunt ad vnum Epm̃,& vnus reſi
gnat ſuum bñficium,demum vadunt ad alium , &
alius reſignat ſuum in manibus ſui Epi , an hoc fieri
poterit Io.Mo.& Io.And.in c.1.ſ.eo.in 6.ꝯſuluit,ꝙ
omnia fiant i inſtãti. & ſic, qđ ambo Epiſcopi ſimul
cõueniant,& ſint præſentes in uno loco.per id,quod
hr̃ in c.cũ illorũ.ſ.de ſen.excõ. & ibi ſimul expediãt
permutationẽ. Nã aliàs poſſet difficultas cõtingere.
pone enim, ꝙ ego primo renuntiaui bñficio meo ex
cã ꝑmutationis.qđ tibi collatũ,& traditũ fuit, certè
ſi interueniat interuallũ non diceretur vacare tuũ ex
reſignatione q̃ poſtea faceres, ſed ex acquiſitione mei
bñficij.ſi ambo erãt curata. vt in c.de multa.ſ.de ꝓ-
bẽ.& ſic ꝓꝑ interuallũ ſequi poſſet intricatio, poſſet
& aliud inconueniens ſequi.de quo per Io.An.in d.
c.j.& ideo melius,& vtilius eſt oĩa ſine interuallo fie
ri.& hoc ẽt tenet Fed.in q.11. ¶Vlterius,q̃a dictum
eſt.ſ.q̃d iuris, ſi Eps̃ pñtibus ꝑmutare volentibus

& petentibus renũciationem admitti, & collationẽ
hincinde fieri.rñdeat Eps.placet vobis, & permuta-
mus vos, an hoc ſufficiat. vr ꝙ ſic, vt ſie per hanc bre-
uem locutionẽ verborũ videant iſti renũciaſſe, & eps
recepiſſet renunciationẽ, & contuliſſet. Nã ꝑ clerita
tem actuũ cõiungendorũ melius actus interdum oc-
cultatur, & hr pro expreſſo.l.ſingularia.ff.ſi cer.pet.
& l.iij.ff.de dona.inter vi.& l.illud.ff.de acqui.hęre.
Et pro hoc ẽt bene facit, quod no.Inn.in c.Inter cęte
ra.ſ.de præben. vbi dr ꝙ permutantes habent ius in
beneficijs permutationis ſtatim cum ſuperior ſuam
autoritatem interponit. Ad hoc etiam bene facit, qđ
no.Io.An.poſt Inn.& Hoſti.in c.ex ore.ſ.de his quæ
fi.a præla.vbi dicunt, ꝙ ſi Eps confert beneficiũ de
voluntate beneficiati valet collatio: qa ille intelligit
renunciaſſe, & Eps acceptaſſe. & hãc opi.dicit Fed.
de ſubtilitate iuris poſſe ſuſtineri in q.xxvij. Subdit
tñ, ꝙ tutius, & ſecurius eſt, vt ẽt Hoſt.ↄſuluit in d.c.
ex ore, ꝙ fiat expreſſe renũciatio, & collatio. & ſic ẽt
ſeruat cõſuetudo quæ ſatis probatur in cle.j.eo.tit.
49 & hæc de quinta principali qõne. ¶ † Sexto princi-
paliter quæritur, intra quantũ tempus ſuperior in cu
ius manibus ſunt reſignata beneficia ex cauſa ꝑmu
tationis teneatur illa cõferre. Pau.in d.cle.j.dicit, ꝙ
non reperitur tps in hoc a iure præfixum, ſed cõpel-
li poterit per ſuum ſuperiorem, ſi deprehẽdatur ne-
gligens. per id, qđ hr in c.nullus. de iurepa.facit, qđ
no.idem Pau.in ſimili, in cle.qa cõtingit.de reli.do.
vbi concludit, ꝙ non eſt tps præfixum in iure intra
quod hoſpitalia debeant cõmitti. & idem ẽt not.de
executore, in cle.ſi de beneficio. de præben. Idẽ etiã
eſt in electione canonicorũ vbi non eſt certus nume
rus ſtatutus in eccleſia, vt not.Io.An.poſt Hoſt.in c.
cũ eccleſia Vulterata.de elec.& de conceſ.ꝓben.in c.
ex parte.nec ob.c.ij.de cõceſ.prębẽ.vbi ſtatuitur tps
ſex menſium: qa ibi loquit qñ vacant bñficia ſimplr.
hic autem non ſimpliciter vacant. ſed ſm quid.ſ.ex
cã permutationis. ¶ Itẽ ibi collator habebat arbitriũ
conferendi cui volebat, hic præciſè debebat confer-
re ipſis permutantibus. hæc tñ vltima ratio vr tolli ꝑ
Io.An.in c.publicato.ſ.de elect.vbi dicit, quòd aſtri-
cto eligere certam perſonam currit tempus. d.c.ij.iõ
melior eſt ratio: quia hoc caſu non reperitur tempus
a iure pręfixum. & ideo poteſt per ſuperiorem ſtatui,
quo elapſo ipſe ſuperior vr poſſe facere id, quod in-
cumbebat.arg.eo.quæ leg.& not.in c.irrefragabili.
§.exceſ.de offi.or.Refert tñ Fede.Lap.Abb.tenere,
quòd elapſo termino per ſuperiorem præfixo, vel ela
pſis ſex menſibus ſit in arbitrio permutantium redi-
re ad priora beneficia, vel ipſum collatorem per ſupe
riorem compelli ad conferendum, alleg.c.beneficia.
de prębẽn. in vj.& c.j.ſ.de ſup.neg.pręla. & qđ not.
Hoſt.in d.c.irrefragabili.Sed do.Petr.hic dicit ſedu-
bitare, an ꝓpter moram, & culpam collatoris poſſit
redire ad priora bñficia, & plus non dicit. Potes dice
re hoc non eſſe verum, ex quò aliud remedium poſ-
ſunt habere, videlicet vt faciant cogi ſuperiorem ad
conferendum. nam c.ſi beneficia, qđ permittit redire
ad beneficia vr habere locum qñ aliud remediũ nõ
competit, vt ſatis videtur innuere pręal.c.ſi benefi-
50 cia.& hoc de ſexto principali. ¶ † Septimo principali
ter q̃ritur, quid ſi aliqui tractantes de permutatione
ſuorũ bñficiorũ ↄuenerunt adinuicem data fide ꝓ-
curare permutationem illorũ bñficiorũ ꝑ illos quorũ
intereſt, & facere, qđ autorizent qui autorizare poſ-
ſunt, & poſtea alter ipſorũ velit pęnitere, & non vult
reſignare ex cã ꝓdicta de qua facta eſt mẽtio. An in-
ſtante altero poterit ad ꝑmutationẽ cõpelli, vr ꝙ nõ:
qa pacta non vñr licita in ſpiritualibus.j.q.ij.c.quã
pio.& ſ.de pac.c.fi. In ↄtrium vr ꝙ iſti nõ conuenerũt
permutare: ſed dare operam cum habẽtibus poteſta-
tem, qđ non videtur prohibitum.ar.c.olim. de reſti.
ſpo.& eius quod not.in c.ad audientiam.el ij.in gl.
Sed nunquid.ſ.de reſcrip.in c.ſignificatum. de prę-
ben.Fede.in q.38.Concludit, quòd iure actionis nõ
poſſet compelli, ſed ex officio iudicis. Iuxta id, quod
habetur.ſ.eo.quęſitum. nam per tale officium iudi-
cis videtur, quòd poterit ille qui promiſit: vt eſt di-
ctum compelli ad permutationem. facit, quod hr, &
no.in c.ꝙ in dubijs.ſ.de elec.& ſ.quod me.cau.in c.
pe.nec ob.iura quę in talibus prohibent pactiones;
qa loquuntur de pactione illicita. ſed hic promiſerũt
dare operam cũ ſuperioris autoritate, quę non vr re
probata. Nam quantuncunq; permutatio teneat ex
ſuperioris arbitrio. ſupra eo.q̃ſitum. & pactiones ẽt
reprobentur: vt in iuribus pręall. tamẽ ſimplex mani
feſtatio, & declaratio voluntatis beneficia poſſiden-
tium, quòd volunt permutare non vr prohibita, nec
etiam additio ſuperioris, & imploratio officij eius ſu
per hoc, prout ſentit gl.in cle.j.e.ti.in ver.volẽtibus,
& Archidi.in c.j.ſ.eo.in vj.& ſic reſidet do.Pe. ¶ Sed
certè iſta deciſio non vr tuta: qa aliud eſt manifeſtarę
voluntatem non pręcedente pactione, vel obligatio-
ne: qa illud bene vr eſſe permiſſum. & voluit glo.in
d.cle.j.aliud eſt per pactum aſtringere ad procuran-
dum permutationem: quia iſtud non vr eſſe licitum,
imo vr eſſe ↄ tex.in pręalle.c.quęſitum. ſupra.eo.qđ
ſimpliciter prohibet quamlibet pactionem, & idem
vr quòd talis conuentio non valeat: & ideo abſtinen
dum eſt a talibus. nam abſq; dubio vr in ſe habere
ſpeciem mali. facit, quod habetur in c.audiuimus.ſ.
de ſimo.& quod not.Fed.in q.39.vbi conſulere vr a
talibus fore abſtinẽdum. ¶ Aduerte tñ, quòd ſi alter
permutantiũ paciſceret expreſſe, quòd alius ſecũ ꝑ-
mutans teneat ſoluere debitum tali, & tali ꝑſonę, no-
mine, & occaſione beneficij permutati, cũ pacto, ꝙ
tale pactum non vitiabit permutationẽ. quia ẽt abſq;
pacto ex debito tenetur ſucceſſor ad debita prędeceſ-
ſoris ↄtcta noĩe eccleſię in c.j.ſ.de ſol.facit quod no.
51 Fed.ĩ d.q.39.& hec đ ſeptimo principali. ¶ † Octauo
& vltimo quęrit principaliter, an inęqualitatis bene-
ficiorum, ſiue ſit ratione redditium; quia aliud ha-
bet maiores redditus quàm aliud, ſiue ratione one-
ris incumbentis vni beneficio: & non alteri; vt quia
vnum eſt curatum, aliud nõ. uel habet onus annexũ,
quod aliud non habet, reddat ꝑmutationem inuali-
dam quaſi fraude probata rõne dictę inæqualitatis.
Fed.in ulti.q.tenet ꝙ non: licèt dicat ꝙ aliqualis ſit
tũc ſuſpicio fraudis, cũ ſm eũ nõ eſt tãta, ꝙ niſi aliud
appeat ex hoc vitiet ꝑmutatio.& iſtud ẽt tenuit Io.
An.& Io.Mo.in c.j.ſ.e.in vj.Et ꝓdicta intellige, niſi
adeſſent alię ↄiecturę, & circũſtantię ex qbus fraus
ꝓſumeret a iure, per id qđ hr in c.ij.& ibi põt colligi
exemplũ. de tenun.libr.6.& tenemẽti bñ ꝓdicta, ui
delicet, quòd ſola inęqualitas non reddit ꝑmutatio-
nẽ inualidã, ſed demũ, ſi aliæ ↄiecturæ ſufficiẽtes cõ
currant: ut uoluit Io.An.in d.c.j.ſ.e.in 6.& Fed.in d.
ulti.q.& ibi dicit ẽt ꝙ ꝓpriè non ur eſſe ꝑmutatio ſi
renũtio bñficiũ meũ: ut tu habeas illud, & tuũ detur
nepoti meo.& idẽ ẽt uoluit Io.An.in d.c.j.ſ.eo.in 6.
& d.Flo.ſ.eo.c.pe.ubi latè q̃ri põt, an in ꝑmutatio-
ne bñficiorũ fieri debeat mentio de alijs beneficijs
q̃ obtinent permutãtes.tãgit Fede.in q.18.& ibi cõ-
cludit, ꝙ in ordinario clarũ eſt, ꝙ nõ expedit. facit, qđ
leg.& no.ĩ cle.& ſi apoſtolicę.de off.or.& c.fi.de off.
leg.in 6.Si uero fiat autoritate Papę, uel legati reci-
tat opi.

tas opi.tñ finaliter tenet indiſtinctè permutationem valere non ſacta mẽtione de alijs bñficijs:quia pmutatio non eſt pprię impetratio,nec collatio ſimplr ſacta.& ideo, licèt in impetrationibus fieri dẽat mentio de reſcriptis a proponente non ſequitur, q hoc caſu fieri dẽat mentio.& hęc dicit.nam ſaluo ſtilo curię:q a ſi de illo appareret dẽret ſeruari in c.q̃ graui. j.de cri.ſal.¶ Et hæc de vltima quæſtione,iſta ſufficiant de hac materia permutationis bñficiorum. de qua hic do.Pet.tractauit.& Fede.in ſuo tractatu quẽ fecit ſuper hac materia.Ioan.de Imo.

¶ De feudis. Rubrica.

a ¶Viſum,[a] & tractatum eſt. s. de certis contractibus ex q bus res eccleſię aliẽnantur,& per alienationẽ interdum transferuntur dñia directa,interdũ vtilia.facit,qđ le.& no.s.de re iud.in c.cum Bertoldus.ad fi. & in l.j.ff.ſi ager vectiga. verſ, quia inter alios ꝯctus ex quibus transfertur dñium eſt ꝯctus feudi per quẽ transfertur dñium ſaltẽ vtile:vt no.gl.plena.& notabilis in c.j.de capitulis conra.in vſi. feu. ideo poſt titulos præcedentes ponit iſtum,de materia in decretis in c.de formatione.22.q.v.

S V M M A R I V M.

1 *Feudalem rem poteſt dominus dare pignori domino feudi.*
2 *Fructus ex re pignorata percepti, quando a creditore licitè retineantur eis non computatis in ſortem.*
3 *Eccleſia poteſt recipere rem in pignus.*
4 *Fructus quãque cedant ad lucrum creditoris,nec computantur in ſortem.& nu.7.*
5 *Vaſallus ad quæ ſit dominus obligatus.*
6 *Vaſallus qui non poſſidet rem feudalem non tenetur ad ſeruitium præſtandum.*
8 *Vaſallus tenetur ad Antidora.*
9 *Vaſallus,an poſſit inuito domino renuntiare feudo.*

INſinuatione. Si eccleſia a ſuo vaſallo recipit feudũ in pignus abſtinendo ab eius ſeruitio non teneẽ fructus computare in ſortẽ.h.d.Et in prima ponit hoc dictũ.in ſcđa limitatio. Secunda ibi:ita.vel ſm.d.Flo. põt ſummari ſic.Si dominus a vaſallo recipit feudũ in pignus abſtinendo ab eius ſeruitio non teneẽ computare fructus in ſortẽ.h.d.& ſic vult do.Flo.qđ iſtud.c. nedũ habeat locum in feudo eccleſiæ:ſed ẽt in feudo alterius laici. & iſtud etiã cõiter teneẽ:ut.j.tãgetur.In tex. ibi:Gregorius.fortè ſcđm Hoſt.erat Gualcheria q̃ idem eſt, q fullonica apta.ſ.ad repurgandũ paunos. de qua hẽ in l.æquiſſimum.§.vlt.ff.de vſuf.vel expone Gualcheria.i.pignus:vt voluit gl.& eſt vulgare loci,in quo cõ-
1 tractus iſte fuit factus.¶†No.primo,q res feudalis põt dari pignori per vaſallum dño feudi.& ex hoc no. q in re ppria põt pignus conſiſtere,qđ eſt verũ reſpectu iuris tertio competentis in re illa:vt hic erat reſpectu vaſalli:aliàs eſſet ſecus:quia in re ppria qẽu eſſet oĩno ppria non poſſet conſiſtere pignus.l.neq; pignus. ff.de regu.iur.hinc eſt, q ſi dñium rei pignoratæ acquratur creditori extinguit pignus per dictam.l. neque coniũcta.& l.quia in eã.ff.ad l.Aquil. quod eſt verũ ſi acquiraẽ irreuocabiliter.ſecus ſi reuocabiliter: qa tunc non extingueẽ pignus,cum non debeat tunc talis acquiſitio creditori nocere.l.debitor.ff.ad treb.& l.in libello.§.ſi quis ſeruum.ff.de cap.& l. ex ſextante.§.latinus.ff.de exce.rei iud.facit etiã, qđ not.in l. 3.C.quod me.cau.per gl.& doc.& per Cy.in l.ſi.C.
2 de his,qui in prio.lo.¶†No.caſum in quo fructus ex re pignorata percepta licitè a creditore retinẽtur eis non computatis in ſortẽ.ſ.qñ eccleſia feudũ propriũ eccleſiæ recipit in pignus, dumtñ pro tempore recollectionis reddituum remittat ſeruitium a vaſallo de-
3 bitum.¶†Et ex prædictis etiã not.q eccleſia põt recipere rem in pignus.& ſic inter cõtractũ pignoris, qđ vr̃ procedere vbi aliquã vtilitatẽ licitè põt ex pignore pcipere,ſeu conſequi:vt hic contingit: aliàs ſi non poſſet vtilitatẽ licitè recipere nõ vr̃, q poſſit pecuniã mutuare,cũ inde nihil ſperare debeat,& ꝯhere hẽat: vt meliora recipiat.s.de his, quæ fi. a præla.in c. tua nuper.& ſic reſidet do.Pe.Sed certè ibi loquitur, qñ agiẽ de alienanda re eccleſiæ alia q̃ pecunia. Pecunia aũt conſueuit numerari inter res quæ ſeruando ſeruari non poſſunt.vt legiẽ,& no.in l.j.§.quæſitũ.ff. ad trebel.vbi hoc vr̃ velle gl.notabilis.& ſic vr̃, q teneretur ꝯctus mutui factus per p̃latum: licèt aliã vtilitatẽ non haberet eccleſia, ſicut etiã tenereẽ cõtractus mutui factus per tutorẽ.vt l.lex quæ tutores. & l.ſancimus.C.de admi.tu. ſatis tñ vr̃, q p̃latus non deberet mutuare pecuniã eccleſiæ, niſi fortè indigenti.& ſic rõne neceſſitatis pximi.nam tunc vr̃, q dẽret ſubuenire,per id, qđ habeẽ in c.Paſce famæ morien-
4 tem.86.di.¶†Not.caſum in quo fructus non computantur in ſortẽ.ſed cedũt ad lucrũ creditoris. de quo tangeẽ cũ gl.¶No.q vaſallus teneẽ eccleſiæ, & præ-
5 lato ad ſeruitiũ rõne feudi.Ad † q̃ aũt vaſallus ſit domino obligatus.hẽ in c.de forma. 22.q.v. & ibi in fi. & econuerſo hñr illa ad quæ dominus teneẽ vaſallo: & quã pęnã incurrit alter eorũ,illa ad quæ eſt obligatus non ſeruans.de quo etiã in ti. qualiter feudũ alienet.& in c.dño eſt committente.in ti.ſi de fen.fu.cõtrouerſia.& in ti. qualiter dñs ppriętare priueẽ.c. ex facto.aliàs eſt ſub rubr. de capitulis conradi.& eſt.§.
6 ¶†Vltimo no.q vaſallus qui non poſſidet rẽ feudalẽ nõ tenetur ad ſeruitiũ pſtandũ,qđ eſt verũ,qn res eſt penes dñm.Si aũt detineretur ab alio mala fide. dicit do.Pet.q fortè idẽ eſſet quaſi fortuito caſu deſierit poſſidere.vt dicit Cy.in ſũi in emphyteuſi ab hoſtibus occupata in l.ſi.C.de iu. emphy.& dixi in c.potuit.de loca.vbi etiã p do.Pe.in xj.q. per eũ ibi poſita.¶ Sed aduerte,q a licèt ſic reſideat do.Pe.vr̃ illud, qđ dixi, qñ detineẽ ab alio mala fide debere intelligi,qñ contra talem non põt habere remediũ,vt contingit,qñ occupatur,& detineẽ ab hoſtibus: ſecus vr̃ ſi poſſet habere remedium contra detinentem mala fide: q a tunc videẽ imputandũ vaſallo ſi non recuperat.¶ In gl.j.in fi.alij aliter dicunt: vt hic tangit Io. An.ſed,q a nullius eſt vtilitatis non eſt inſiſtendũ: vt
7 dũ dicit feudũ.ſupple.ſ.datũ in pignus.¶†In gl.ij. in prin.p recitatione huius gl.põt obijci,q creditor debeat fructus computare in ſortẽ.per id, qđ habeẽ in c.2.j.de vſu.& in c.ad noſtrã.el j.s.de iureiu.& j.tit. j.c.illa nos.& C.de pig.act.l.j.& ij. huius timore facta eſt hæc gl.quæ in effectu vult ſoluere,q contrariũ pcedit r̃.fallit in caſu iſto,vbi permittiẽ eccleſia fructus non cõputare in ſortẽ,vt res illa citius deueniat ad eccleſiã. & ſic vr̃ ſentire gl.q ſit priuilegiũ eccleſiæ,vt non teneatur fructus in ſortem computare. & ſic ſecus vr̃ voluiſſe eſſe in alijs,etiã in caſu huius capituli:ſed hoc non placet Hoſt.nec ẽt Io.An.nec cõiter Doc. q a nullũ poteſt eſſe priuilegiũ ſuper pacto concedendo.& ideo cũ non cõputare fructus in ſortem uideaẽ eſſe vſura,cũ recipiatur aliquid vltra ſortem, videtur q poſſit ſuper hoc priuilegiari eccleſia: & præcipue:quia vſuræ ſunt prohibitè in nouo,& veteri teſtamento, in c.quia in oĩbus.j.de vſur.& quia etiam plus videtur eſſe prohibitum clericis,& eccleſiaſticis perſonis vſuras facere, ſeu recipere q̃ laicis.

per id,

a Viſum. Do.An. Sic ſuper hanc rub.facit lõgũ tractatũ, & multa bona dicit vide eũdem,

per id, qđ hř in c. fornicari. 88. diſt. Et ꝓpter hoc for-
tè alij dixerunt, ꝙ ſpeciale eſt in ſeudo eccleſię pigno
rato eccleſiæ ꝓpter odiũ ipſorum feudorum, cũ feu
da quæ tenenť ab eccleſia teneantur de gratia, q̃a de
iure alienari non poſſunt, niſi neceſſitate imminente
quaſi nolint ipſi, ꝙ fructus veniãt computandi in ſor
tem, qñ res pignorata non eſt creditoris: ſed vbi eſt
creditoris, & ab alio malè detinetur bene ſit licitum
non cõpenſare fructus in ſortẽ. hęc ſolutio vř diuina
re inq̃rum vř reſtringere text. ad caſum in quo feudũ
eccleſiæ malè: & ſic ſlicitè detinebatur. Vnde alij, &
tertio dixerunt, qđ hic loquitur in feudo cõceſſo ru
ſtico qui tñ impendebat de labore q̃tũ valebant fru
ctus: ideo ſi laborem non ponit voluit ius, ꝙ hẽret
commodũ fructuũ quaſi velit iſta ſolutio, ꝙ vbi fru-
ctus habent aliam ꝯpenſationẽ, q̃ ꝙ compenſenť in
ſortẽ non debeant tunc in ſortem computari. Hęc ſo
lutio etiã vř diuinare. Vnde alij, & quarto dixerunt,
ꝙ hic loquitur, qñ hoc actum eſt inter partes, ꝙ fru-
ctus non computenť in ſortẽ. contrariũ vero ꝓcedat,
qñ hoc non eſt actũ. hæc ſolutio non placet doctori-
bus: quia pactum non põt facere, ꝙ vſura licitè perci
piať cõtra ꝓhibitionem noui; & veteris teſtamenti,
d. c. q̃a in oĩbus. Vnde alij dixerunt, & quinto, ꝙ hoc
operať directũ dñium remanens penes eccleſiam: li-
cet vaſallus habeat vtile: vt dixi ſuper rubrica: vnde
qñ res venit ad eccleſiam per contractum pignoris
receptio reddituũ ꝑ ꝑ directũ dominium, & ipſius ra
tionẽ potius applicabiť ad naturã ipſius antiqui dñij
quã ad naturã actualẽ pignoris ex eo ꝓcipue: q̃a rõ-
ne directi dñij obligať vaſallus dño ſm diuerſas con-
ſuetudines regionũ, & illis deficientibus obligať iu-
re ſcripto: vt patet in lib. feu. c. j. & in c. j. de forma fi-
8 delitatis. eo. ti. & obligať etiã † vaſallus ad antidora.
l. ſed, & ſi lege. §. conſuluit. ff. de pe hære. vñ prædi-
ctis conſideratis ſi vaſallus obligat dño feudũ, dř res
reuerti ad ſuam naturã: facit. l. ſi vnus. §. pactus. ff. de
pact. xxxv. diſt. c. exordio. & propter hoc Papa hic de-
clarauit fructus ꝯputari in ſortẽ, qđ facere potuit: q̃a
ex cã põt ius, & dñium ſimpľr loquens declarare: vt
facit in caſu iſto. c. ſalubriter. ĩ. de vſuris. & facit, qđ
no. Inn. & Io. An. in c. q̃ in eccleſiarũ. de conſt. & hęc
ratio ita vř hẽre locũ in feudo ſeculari, ſicut ĩ eccleſia-
ſtico. & ideo vř, ꝙ etiã in feudo ſeculari habeat locũ
iſtud. c. & iſtud vř ſequi hic Hoſt. & ẽt do. Flo. & do.
Pe. & do. Ant. vnde dicebat do. Flo. Hoſt. velle, ꝙ rõ
huius. c. ſit ꝓpter naturam feudi cuius directũ dñiũ
remanet penes dñm. & ſic cũ pignoratur dño vř re-
uerti ad ſuã naturã, & ꝑ ꝯñs dñs debet poſſe percipe
re fructus, prout perciperet ſi non dediſſet in feudũ. &
hoc declarando dicit idẽ Flor. ꝙ ex quò dñs abſtinet
a ſeruitijs vř eſſe perinde ac ſi res non eſſet feudalis,
quo caſu fructus eſſent dñi. & ꝓpter hoc vult litera,
ꝙ hoc caſu dñs percipiat fructus, nec cõputet in ſor-
tem: q̃a vř percipere iure ſuo. & eſt caſus valde nota-
bilis, & ſingularis ſm eum tñ cum iſto tex. cõcordat.
c. j. & c. conqueſtus. ĩ. de vſur. & ſic licèt ſit caſus no-
tabilis non eſt ſingularis. & habet locũ ẽt in feudo ſe-
culari: q̃a eadẽ eſt rõ in tali feudo q̃ eſt in eccleſiaſti-
co. iõ etiã in illo dẽt habere locũ: vt. ĩ. dixi, & voluit
etiã d. Flo. ſententiando. ¶ Quid aũt ſi feudũ fuiſſet li
berũ. i. ꝓpter ꝙ nulla ſeruitia debẽbatur, an idẽ eſſet di
cendum, qđ hic dř ſi tale feudũ fuiſſet pignoratũ ipſo
dño, videretur, qđ ſic ratione directi dñij, qđ remãſit
apud dñm. tñ d. Flo. tenet contrariũ, q̃a hoc. c. deuiat
a reg. iu. cõis, vt patet in iuribus allegatis in cõtrariũ.
iõ ſm eum tutius eſt ſtare literæ, prout iacet. & ſic ha
beat locũ ſolũ in feudo, propter qđ debẽtur ſeruitia.

a Emphyteuſim. Hanc qõnẽ tractat. hic etiã d. And. Sicu. in iiij. col. ſi. ver. vtrum aut. nu. 3.

do. An. hic concludit, ꝙ ſi feudum illicitè ſuit cõceſ-
ſum, vel ſit caſus in quo non teneat cõceſſio. tũc ſm
eum clarum eſt, ꝙ procedit decr. quia eccleſia tunc
ꝑciperet redditus ex re propria, non vt ex pignore,
cum nõ teneť pignoratio, ex quò res erat ꝓpria. ff.
de re. iur. l. neq; pignus. & hoc caſu eſt clarũ, ꝙ nõ eſt
ſpãle in eccleſia, ſeu fundo eccleſiaſtico, facit, qđ di-
xi in ſcđa ſolutione. ſi aũt facta ſit inſinuatio taliter,
ꝙ valuerit. tunc procedit decr. duobus concurrenti-
bus, videlicet, ꝙ eccleſia retinuerit directũ dñiũ, ꝙ
ſit parata remittere ſeruitiũ ipſi vaſallo, maximè qñ
eſſet ęquiualens ſeruitiũ redditibus: q̃a tunc faciliter
res reddit ad naturã ſuã. & etiã vt faciliter recuperet
res eccleſię poterit ex pacto debito remittere fruct⁹.
& ſic loquiť decre. ſm eum. Sed certè etiã ſi nullũ pa
ctũ interueniat vř ꝓcedere decretalis: q̃a ſimpľr loq̃
tur, & de nullo pacto facit mẽtionẽ. ¶ Et aduerte, q̃a
potes atẽtare, licet Doc. non dicant, ꝙ ſit ſpãle an ec
cleſia, ꝙ poſſit fructus ꝯputare in ſortẽ ſi velit, ſeu pa
rata ſit remittere ſeruitiũ ẽt ſi vaſall⁹ noluit accepta-
re talẽ remiſſionẽ, ſed ſecus ſit in feudo ſeculari: quia
non ꝓderit remiſſio ſeruitij q̃ ficret ꝑ dñm, niſi con-
ſentiat ipſe vaſallus, cũ in eo non reperiať hoc ſtatu-
tum: ſed ſolũ in eccleſia. facit, qđ dicẽ. ĩ. ſuꝑ hac gl.
Et ꝑ ꝓdicta patet, ꝙ põt ſaluari ſolutio gl. & ſic prima
ſolutio. ſ. poſita, qđ tene menti. q̃a eſt noua cõſidera-
tio, & nouus intellectus q̃ nõ tangitũ ꝑ Doc. ¶ An ſit
a diſpoſitio decre. extendenda ſit ad emphyteuſim, ᵃvł
locationẽ, vel ſimiles cõtractus factos ꝑ eccleſiam ſi
poſtea res pignoreť eccleſiæ. Io. And. poſt In. dicit, ꝙ
ſuꝑ hoc eſſet conſulendũ. Præterea de quo remittit
Hoſt. ad ſnãm in ti. de vſu. §. an aliquo caſu. ver. pri-
mo. do. An. hic cõcludit. ꝙ ſi cõtractus nõ teneret: q̃a
tunc decr. continet ius. cõe ex identitate rõnis poſſet
fieri extenſio, ꝑ id, qđ hř. ſ. de conſti. trãſla. & in c. 2.
de tranſlatio. ꝑla. ſed vbi conuẽctus teneret. tunc eſt
magis dubiũ ex eo: q̃a tunc æqualiter ledunť regulæ
iuris cõis: vt patet ex iuribus ſuperius allegatis in cõ
trariũ. iõ non videť fienda extenſio ad alium caſum,
niſi extenſio fieret per hñtem p̃tatem extendendi, &
ius condendi. per id, qđ hř in c. q̃a iuris. de reg. iu. in
vj. ſatis, puto ꝙ inquantũ priuilegiať eccleſia: vt poſ-
ſit remittere ſeruitiũ non trahi dẽat ad aliũ caſum, vt
poſſit eccleſia inuita altera parte facere remiſſionem
ei⁹, qđ dẽreť, ſed vbi eſſet emphyteuſis, & remitteret
merces, ſeu penſio ſoluenda, & ꝯſentiret emphyten-
ta videreť eadẽ rõ ꝑ oĩa, q̃ eſt hic in feudo. & per ꝯñs
videreť idẽ ius. per id, qđ hř in d. c. ij. & qđ no. glo. in
c. j. de tẽp. or. in vj. & iſtud puto ſatis poſſe de iure ſu
ſtineri, ex quò, vt dixi ꝑ oĩa eſt eadẽ rõ, tñ do. videnť
velle cõtrariũ, videlicet, ꝙ non ſit fienda extenſio ex-
9 tra illum caſum. ¶ † In ea. gl. ibi. ſalubriter. ibi eſt ſpã
le in re mobili pignorata genero pro dote ſoluenda,
vt poſſit ꝑcipere fructus non cõputandos in ſortẽ, &
rõ eſt ꝑ ꝑ onera m̃rimonij q̃ ſuſtinet vir cõſtante m̃ri
monio. l. ꝓ oneribus. C. de iu. do. ¶ In ea. gl. ibi: in fi.
ſupple. ſ. ipſe vaſallus: q̃a non poterit velle ſeruire ex
cludendo dñm ab hoc iure. & ſic facit gl. ad id, qđ. ſ.
dixi, videlicet, vt poſſit eſſe ſpeciale in eccleſia: vt poſ
ſit remittere ſeruitiũ: licèt non cõſentiat in hoc vaſal-
lus: ſed in feudo ſeculari, licèt ꝓcederet iſtud capitu-
lũ, vt non teneať dñs computare fructus in ſortẽ ſi re
mittat ſeruitiũ: tñ non poterit remittere inuito feu-
datario: ſed demũ ipſo cõſentiente, cũ ſolũ in eccle-
ſia reperiatur expꝛeſſum. ¶ Quid aũt ſi eccleſia admiſe
rit, vel receperit ſeruitiũ. dic, ꝙ vř huic iuri renũtia-
re. & ſic tenebiť fructus cõputare in ſortem ſaluo ſm
Hoſt. niſi ꝓcederet ꝓteſtatio conuentionalis, hoc eſt
recepta

receptã ex partiũ ꝯuẽtione allegat.l.ij.C.de iur.dñij
impe.& ſ.de conſti.c.cũ.M.& ſic reſidet Io. And.&
d. Ant. ¶ Sed tu potes addere, ꝙ ꝓteſtatio eſſet iuri
ꝯria:vt hic colligit,& per ꝯñs non valeret, ꝑ id,qđ le
gi.& no.in c.eum.M.de conſti.¶ Extra gl. de vno pt
q̃ri,nunquid vaſallus poſſit inuito dño renũtiare feu
a dũ:a vt a ſeruitio liberet̃,vr̃ ꝙ non ꝑ l.ſicut.C.de act.
& obl.& l.Imperator.§.ſi centum.ff.de leg.ij.& l.qui
cunq;.C.de fun.pa.li.xj.¶ In ꝯtrariũ facit.l. cũ vſuſ-
fructus.ff.de vſufr.& l.ſi fortè.§.labeo. ff.ſi ſerui. vẽ.
determinatũ fuit ꝑ pluta iura, ꝙ non põt renuntiare
dño inuito, qđ vr̃ eſſe cõtra caſum expreſſum in c.j.
de vaſallo qui contra conſtitutionem lotharij Regis
feudũ alienauit.¶ Sed dic,ꝙ illud c.intelligit̃,qñ fuit
feudũ conceſſum ſimpl̃r, ſecus ſi ꝑ ꝑ certũ,& deter-
minatũ ſeruitiũ: q̃a tunc non poſſet renũtiari dño in
uito:vt eſt gl.notabilis, & ſingularis quæ alibi non re
perit̃ in c.ſi.de capitaneo qui curiã vẽdidit de quo ẽt
per Bar.in l.is cũ quo.ff.de aqua plu.arcẽ. Et ꝑ p̃di-
cta vr̃,ꝙ ſi collectę extra ordinẽ imponunt̃ ꝓpter res
ꝙ poterit q̃s ſe liberare a collectis ſi velit rebus renũ
tiare ꝑ ꝑ quas collecta imponit̃: quia illę ſunt incer-
tę,ſecus ſi eſſent tributa certa quę præſtarentur pro-
pter res: quia tunc non poſſet quis ſe liberare dimit-
tendo res per ſuperius dicta,q̃a illa ſunt certa,& hoc
tenuit.Bar.in d.l.is cum quo,& tangit ẽt hic.do.Pet.

SVMMARIVM.

1 *Vaſallo decedente feudum reuertitur ad dñm, qñ datum eſt ad vitã ipſius, vel ſi decedat ſine deſcendentibus.*

2 *Feudum reuocare in aliam perſonam, & feudum nouiter concedere differunt.*

3 *Feudi priuatio in patre, vel conſanguineo non impedit renouationem fieri in filium conſanguineum, vel conſortem. & nu. 11.*

4 *Feudũ illicitè per aliquem detentum licitum eſt alij dare.*

5 *Prælati iurantes non alienare res eccleſiæ Romano Pontifice inconſulto, an tunc ſufficiat licentia.*

6 *Aliud eſt infeudare de nouo, & aliud feudum antiquum ad eccleſiã reuerſum iterum infeudare.*

7 *feudum ſi ab vno ex conſortibus alienetur ipſius portio non reuertitur ad conſortem, ſed ad eccleſiam.*

8 *Ex feudatarij delicto priuatur filius iure ſucceſſionis feudi, poteſt tamẽ ei concedi per dominum.*

9 *Cedere in potentiorem poteſt eccleſia ius ſibi competens, qñ feudum alienatum recuperare non poteſt.*

10 *Feudum non põt imperpetuum alienari, põt tñ ad tempus, puta vſq; ad vitam feudatarij alienari dando in dotem.*

12 *Libellus eſt locatio vſq; ad.xxx.annos, & demum poſtea de nouo renouanda.*

13 *Vaſallus non poteſt aliquam partem feudi alienare ſine dñi voluntate, nec etiam pignori obligare.*

14 *Vaſallus, & ſi propter alienationem perdat feudum, an reuertetur ad dominum, an ad agnatos.*

15 *Ius accreſcendi, an habeat locum in feudo pluribus conſortibus pertinenti, quorum vnus partem ſuam alienat.*

16 *Vaſallus ſi propter delictum, vel feloniam priuetur feudo, & dñs ſibi remittit Feloniam, & delictum cenſetur retinere illud feudum tã quam antiquum, & non tanquam nouum.*

17 *Delicta tenere debent ſuos autores.*

18 *Patronus qui libertum accuſat de crimine capitali perdit ius p̃ronatus, & vocari poterit in ius a liberto ſine venia, non tñ nocebit filij patroni.*

19 *Delictum patris quò ad honores non nocet filio nato, vel concepto ante delictum.*

20 *Liberi eminentiſſimorum virorum vſque ad pronepotem non torquẽtur, nec pœnis plebeiorum ſubijciuntur.*

21 *Feudo priuari, an debeat filius propter delictum patris.*

22 *Delictum patris, an noceat filio in bonis emphiteuticis.*

23 *Delictum patris, an noceat filio in bonis feudalibus.*

24 *Feudum ſi alienetur ſine licentia domini reuertitur ad dominum.*

25 *Feudum non põt alienari ſine licentia domini vendendo, vel obligando, poteſt tamen dari in feudum alteri per ipſum vaſallum.*

26 *Delictum propter, qđ vaſallus priuatur feudo ſi nõ reſpicit offenſam domini: feudum debet venire ad agnatos ſi eſt antiquum.*

27 *Feudũ vbi eſt auitum ſi deficiat portio vnius de feudatarijs dẽt venire ad alium: ſed an veniat iure accreſcendi, an iure ſucceſſionis.*

28 *Vaſallus ſi intra annum non petit inueſtituram ab hæredibus domini priuatur feudo.*

29 *Feudum ſi per vaſallum alienetur, an dñs poterit incontinenti recuperare feudum.*

30 *Feudatarius ſi eſt ita potens, ꝙ ab eo non põt peti penſio, vel ſeruitiũ, quod ratione feudi debetur, an poterit feudum alteri potentiori dari.*

31 *Alienari prohibita, an prohibeantur pignorari.*

32 *Liber de vſibus feudorum, an contineat ius commune.*

33 *Decretorum liber aditus a Gratiano, an ſit approbatus.*

34 *Feudum quid eſt.*

35 *Feudum Vnde dicatur.*

36 *Feudum diuiditur in plures ſpecies.*

37 *Res conſueta dari in feudum quæ dicatur.*

38 *Feudum maſculinum, an poſſit prælatus mutare in fœmininum.*

39 *Et ſi feudũ, qđ ſolis maſculis dari conſueuit cõceditur pro maſculis. & fœminis, an tota cõceſſio vitiabitur, an vero ſolum illa in qua fit mẽtio de fœminis.*

40 *Feudum reuerſum ad eccleſiam, an poterit prælatus infeudare quandocunque voluerit*

EX parte. Ponit tres caſus in q̃-
bus nõ obſtãte iur͠o de
nõ infeudãdo põt Ep̃s antiquũ feudũ
alĩ nõ vaſallo cõcedere.h.d. Et in pri-
ma ꝯſultatio. In ſcđa reſſio. Scđa ibi:in
primo. Et triplex eſt ꝯſultatio,ſicut tri
1 plex eſt q̃ſtio:vt patet in litera.¶ †No. primo,ꝙ dece
b dente vaſallo feudũ vr̃ reuerti ad dñm, b qđ ꝓcedit̃
qñ fuiſſet datũ ad vitã ipſius vaſalli,vel qñ decederet
ſine deſcendentibus. ꝑ id,qđ hr̃ in ti.j.in vſibus feu-
dorũ.vbi patet, ꝙ hodie ſi haberet filios tranſiret ad
2 eos.¶ †Itẽ no.ꝙ aliud eſt feudũ etiã in alia ꝑſona re-
nouare aliud feudũ nouiter concedere.& ex hoc no.
ꝙ iur͠m de non infeudando de nouo non extendit̃ ad
feudũ antiquitus cõceſſum ad eccleſiam reuerſum,
3 & nõ aliã ꝑſonã renouatũ.¶ † Itẽ no. ꝙ priuatio feu
di de patre, vel cõſanguineo nõ impedit renouatio-
4 nem fieri in filiũ cõſanguineũ,vel cõſortẽ. ¶ †Itẽ no.
caſum in quo licitũ eſt feudũ illicitè per aliũ detentũ
alteri infeudare,& qđ dr̃ hic de illicitè alienato. & ꝑ
aliũ detento.dicit Hoſt. ꝓcedere ẽt in feudo ſubuer-
ſo,qđ dr̃ eſſe, qñ vaſallus non vult ad oboliũ rẽdere
Ep̃o.nã tunc ſ͠m eum poterit alteri infeudare q̃ illud
5 ab ipſo recuperet.¶ †Itẽ no. ꝙ p̃lati iurant q̃ñq; non
alienare res eccleſiæ Romano Põtifice inconſulto,&
6 an tũc ſufficiat lnĩa.inferius dicet̃.¶ †Itẽ no. ꝙ aliud
eſt de nouo infeudare aliud feudũ antiquũ ad eccle-
ſiã reuerſum iterũ infeudare.ꝯcordantię allegant̃ in
gloſ.q̃bus adde,qđ hr̃ in c.nõ ſatis.vbi aliq̃d de hoc
24.q.ij.ff.de itine.actuq; priua.l.3.§.facere.vbi aliud
eſt facere:& aliud reficere. Sed aduerte, q̃a mirũ vr̃,
ꝙ poſtq̃ feudũ eſt conſolidatũ cum ꝓprietario. & ſic
extinctum,ſicut extinguit̃ vſusfructus morte vſufru-
ctuarij, qđ retineat priſtinã cõditionẽ,cum de natu-
ra rei antiq̃ videat̃,ꝙ ſi extinguet̃ nõ reuiuiſcit.l.qui
res.§.aliã.ff.de ſol.& facit,qđ hr̃ in c.j. de iurepa.in
vj.põt dici ſ͠m do.Pe.ꝙ hoc ꝓcedit ex eo:quia atten-
dit,ſeu attẽdi dẽt nã rei reſpectu vſus ad q̃ñẽ eſt de
ſtinata. ꝑ id,qđ leg.in l.ſi tutor.ff. de fideicõ. & in l.
id,qđ.ff.de do.& in c.vt.ſ.cũ ibi no.ſ.de re.ecc. non
7 alie.¶ †Itẽ no.ꝙ ſi vnus ex conſortibus alienat feudũ,
ipſius portio reuertit̃ ad eccleſiã, & non ad alium cõ
ſortẽ. & ſic facit ad q̃ſtionẽ,ſi duobus fratribus eſt cõ
ceſſa res in feudũ,vel in emphyteuſim:an altero deci
dente ſine deſcendẽtibus eius portio reuertat̃ ad do-
minũ.an vero ad fratrẽ ꝑ ius accreſcẽdi.de quo.ĩ.di-
cetur.

a Renunciare feudum. Adde hic do.Ab. in j. colũ. ver an aũs poſſit vaſallus.

b Reuerti ad dominum. Adđ ad materiã hu9 c. do. in c. verſi de foro cõpe.& Bald. in c.j. de ꝓhi.feu ali. per Federi.

8 cet.¶†Itē no.ꝙ ex delicto feudatarij priuat̃ filius iu-
re ſucceſſionis feudi.de quo.ĩ.dicet̃ ſuꝑ gl. ¶ Not.ꝙ
vbi propter delictū priuatur vaſallus non ꝓhibetur
eius filio feudū per dñm concedi.& ſic vr̃, ꝙ vbi pro
pter delictū patris ꝓhibetur ipſi patri acquiri,non vr̃
talis ꝓhibitio ad filiū extēdi.facit.l.non tm̃.§.eman-
cipatus.ff.de ꝯtab.& licèt ſic ſimpl̃r tranſeat do.Pet.
dic hoc intelligendū,qñ in l.venerit q̃rendū patri ſi fi
lius habeat:aliàs ſecus.ff.de bo.lib.l.q̃rii.& per not.
in l.diui.ff.de iurepa.vbi bona gl.Subdit tñ do.Pe.ſe
credere, ꝙ eccleſia poſſit ex cã reſtituere vaſallū ad
feudū amiſſum ꝓpter delicta.per id,qđ leg.& no.in
l.qđ dr̃.ff.de pe.de quo dicendū eſt ,vt in ſimili tan-
git̃ ꝑ gl.& Doc.de eo qui miſit emphyteuſim: an ec-
cleſia poſſit ſibi reſtituere in c.potuit.ſ.de loca.ꝑ glo.
& Doc.& hæc faciunt ad ea,q̃ hñr in ſimili in c.com
9 miſſa.de ele.in vj.¶†Itē no.caſum in quo eccleſia p̃t
ius ſibi competens cedere in potentiorē.ſ. qñ feudū
alienatū recuperare nō pōt,intellige de facto ꝓpter
potentiã:qa de iure,qñ pōt eccleſia recuperare cum
vaſallus alienans ipſo iure cadat a feudo. ſm Inn. &
Io.An.facit,qđ hr̃ in c.j.de vaſallo q ꝯ conſtitutionē
Lotharij Regis feudum alienauit.vbi dr̃, ꝙ vaſallus
alienando feudū ſine dñi voluntate id ꝑdit, & libe-
re ad dñm reuertit̃.ad idē,qđ hr̃ in l.imperialem.§.j.
de ꝓhibita feudi alienatione ꝑ Fed.& in c.j.de ꝓhi-
bita feudi alienatione ꝑ lothariū. regulariter aũt ec-
cleſia non pōt alienare in potentiorē.ſ.de alie. iudi.
c.j.& ij.de quo per Hoſt.in ſumma huius ti. ſuꝑ rub.
de ſuc.act.¶In gl.j.ibi:alienari non pōt. ſupple:vt ſa
tis vr̃ probari in iuribus allegatis in vltimo notabili.
10 ¶†In ea.gl.in fi.quaſi fortè voluerit gl. qđ licèt imꝑ
petuū feudum alienari non poſſit,tñ ad tp̃s,puta vſ-
que in vitã feudatarij poſſit alienari dãdo in dotem.
& ſic fortè voluit glo.ꝙ ſpeciale ſit,ꝙ propter caſum
dotis poſſit feudū ad tp̃s alienari: & hoc expreſſe vo-
luit Inn.in c.nuꝑ.hic allegato.vt ibi etiã refert Ioan.
An.ſuper gl.& ſic ob aliam cauſam poſſet dari ẽt ad
tp̃s:vt voluit Inn.ibi,& glo.hic a ꝯtrario ſenſu.Hoſt.
aũt,vt ibi refert Io.An.ſuꝑ glo.dixit,ꝙ ex quò dabat̃
ad tp̃s ẽt ob aliã cauſam dari poterat.all.c.q̃relam.ĩ.
ne.p̃la.vi.ſuas.& ſic reſidet ibi Io.An.& do.Flo.& ẽt
d.An.ſed certè.c.q̃relam.allegatū ꝑ Hoſti. non facit
ad ꝓpoſitū.qa ibi nō loquit̃ in re feudali : ſed in ob-
uentionibus eccleſiæ quæ bñ poſſunt ad certū tp̃s lo
cari,vel vendi:vt ibi patet ſaltē,qñ non eſt longum,
prout ibi nō erat.nam ibi loquit̃ de ſeptenio,qđ nō
dr̃ longū tp̃s.ſed tp̃s.x.annorū.per id,qđ legi.& not.
in rubr.C.quæ ſit lon.ꝯſue.& no.gl.in cle.j.de re.ec.
non alie.ad fi.vbi bona gl.præterea, qđ plus eſt vr̃,ꝙ
non poſſit feudum dari in dotē:vt eſt tex.in c.j.§.do-
nare.in ti.qualiter feudū olim alienari poterat in vſi.
feu.& no.Io.An.in addi.Spe.in ti.de loca.§. nūc ali-
qua:ver.cix.vbi,licèt Spe.dicat,qđ emphyteuſis poſ-
ſit dari in dotē filiæ per vaſallū . tñ ſecus eſt in feudo
p̃alle.§.donare.& ſic videret̃,ꝙ iſta gl.nō ꝓcedat. nã
video aliã rñſionē,niſi ꝙ dicamus,qđ ille.§.donare,
limitet̃ per c.nuper.& ſic,qđ ibi dr̃, ꝙ non pōt feudū
dari in dotē,intelligit̃.ſ.vltra vitã vaſalli . ſecus ſi det̃
ad vitã vaſalli:vt in d.c.nuper. Et ꝑ hoc vr̃, ꝙ Hoſti.
nō bñ dixerit inq̃tum hic dicit,ꝙ illud, ꝙ dicit gl. ꝓ-
cedit in tꝑali feudo.vñ dicit , ꝙ in perpetuo feudo ,
& paterno ſecus eſſet : qa illud poterit dari ſimplici-
ter pro dote,& ẽt ꝓ mortuario:ſeu ꝓ anima,vel ꝓ il
la iudicare,ſeu relinquere.allegat no.ꝑ ſe in c. fin.ſ.
de re.ec.non alie.& in ſumma.de immu.ec.§.inq̃tū.
ver.ſed nec illa.nã hoc dictū,ꝙ feudū perpetuū poſ-
ſit ſimpliciter dari,vr̃ eſſe ꝯ tex.expreſſum in d.§.do-

nare.& ideo non vr̃ ꝓcedere.pro dicto tñ Hoſt. vr̃ fa
cere dictum.c.nuper.a contrario ſenſu.nã ibi vr̃ vel-
le, ꝙ reſeruat̃ ius dotis ꝓpter mortem vaſalli ex eo :
qa feudū erat cōceſſum ad vitã.& ſic vr̃ innuere a cō
trario,ꝙ ſi fuiſſet feudū perpetuo duraſſet,& ſic poſt
mortē vaſalli.& ſic pōt rñderi,ꝙ non dēt ibi ſumi.ar.
a ꝯrio ſenſu:qã eſſet expreſſe ꝯtra tex.in d.c.donare.
facit,qđ no.gl.in c. vno. de æta.& quali.in vj. & qđ
& no.in l.ij.de condi.inſer.& in l. conuenticula. C.
11 de epiſ.& cle.¶†In gl.ij.in fine.& ſic vult gl. ꝙ vaſal
lus poſſit alienare vſque ad partem dimidiã feudi in
cluſiue,ſine lnĩa dñi.nec incurrat pœnam amiſſionis
feudi.ſecus ſi alienat totū feudum,vel maiorem par-
tem ſine licentia dñi:quia tunc vr̃,ꝙ perdat feudum,
¶Sed aduerte,quia glo. pōt procedere ſm iura anti-
qua:vt patet ex iuribus allegatis in gl.& ex eo, quod
habetur in c.j. qualiter feudum olim poterat aliena-
ri.poſtea autem fuit ſtatutum,ꝙ poſſet vſq; ad dimi-
diam incluſiue per libellum dare,vel obligare pigno
ri.per tex.allegatum in gl. & ſic etiam dixit Iaco. de
Bel.in ti.de ſucceſ.feu.in §.quid aũt ſit concedere ad
libellū.dicit Io.An. ꝙ eſt vulgare mediolaneſium ex
quorū vſibus,& conſuetudinibus cōdits, ſeu com-
poſitus fuit liber vſus feudorū . Azo in ſumma de iu.
12 emphy.dicit,† ꝙ libellus eſt locatio vſq; ad.xxx. an.
& demū poſtea de nouo renouãda de cuius dicto alĩ
qui hñt additionē ad auth.ingreſſi.C.de ſac.ſan.ec.
Bar.vero in l.ſi finita.§.ſi de vectigalibus.ff. de dã.in
fec.dicit,ꝙ ꝯtractus locationis perpetuæ factæ per va
ſallum ꝓ modica mercede.de quo etiã dixi in c.2.&
13 c.fi.ſ. de p̃ca. hodie vero non pōt † vaſallus aliquam
partem feudi alienare ſine dñi voluntate : nec etiam
pignori obligare.ꝑ id,quod hr̃ in c.j. de ꝓhibita alie
natione feudi per lothariū. in c.j. de vaſallo q cōtra
conſtitutionē lotharij feudum alienauit. in c.j. de ꝓ-
hi.feu.alie.per Fede. in §.j.adeo, ꝙ ſi etiã partē alie-
nauit ſine dñi voluntate vr̃ perdere totū feudū per iu
ra p̃allegata:ſed cōiter iura p̃dicta intelligunt̃,ꝙ ſi vē
dit partem illã ſolã perdit:& ſi totum ,tunc totū per-
dit,vt uoluit gl.in ti. quibus modis feudum amittat̃.
§.ſi frater.& in ti.de ꝓhibi. alie.feu.per Fed. in d.c.j.
faciat,qđ hr̃ in l.reſcripta.ff.de his,quib. vt indig.&
14 ſic pertranſeunt hic doc.¶†Sed aduertendū,qa licèt
ſit certū,ꝙ uaſallus alienando feudū ſine dñi uolunta
te illud perdat,tñ dubium eſt,an ad dñm reuertatur
an uero ad agnatos.tex.in iuribus præalle.uñr uelle.
ꝙ ad dñm reuertatur.in contrariū facit,qđ hr̃ in c.j.
§.j.de feudi ſucceſſione.& in c.titius. ſi de feudo fue-
rit controuerſia. conclude , ꝙ ſi feudū eſt nouū , hoc
eſt nouiter acquiſitum, tunc clarū , ꝙ ſi ipſe uaſallus
qui nouiter acquiſiuit ipſum alienat ſine dñi uolun-
tate,ꝙ tunc perdit illud,& ad dñm reuertit̃.facit, qđ
no.gl.in d.c.j.§.j.de feudi ſucceſſione. aut feudū non
erat nouum,ſed antiquum,& acquiſitum per præde-
ceſſores uaſalli,& tunc eſt magis dubium: nam uide
ret̃ idē dicendū,qđ iura præallegata quæ ſimpl̃r,& in-
diſtinctè uñr loqui,& hanc partē etiã tenuit glo.in §.
itē ſi fuerit.in ti.q.mo.feu.ami. & ꝓ illa ur̃ eſſe caſus
in c.j.§.fi.in ti. q̃ fuit prima cauſa beneficij amitten-
di.ubi litera vr̃ uelle ſimpliciter , ꝙ reuertat̃ ad dñm
qui ur̃ eſſe contemptus , & ſic iniuriatus per uaſallū
qui ſine eius uoluntate feudū alienauit,pro iſta par-
te etiam ur̃ hic eſſe caſus ſimpliciter intelligēdo tex.
etiam in feudo antiquo, cum indiſtinctè uideat̃ loq;
cōtrarium tenuit gl.in d.c.j.§.j.de ſucceſſione feudi ,
quæ aſſignat rationem.nam prohibendo alienationē
& in reuocanda uidet̃, quod agnatus uaſalli dño feu
di p̃feratur in tit.qualiter feudum olim poterat alie-
nari.

nari.c.j.§.fi.& ideo vř,ꝙ non debeat reuerti ad dñm:
ſed ad agnatos,ſeu ad proximũ agnatũ ipſius vaſalli.
¶ Itẽ,quia vbi nõ delinquitur in dominum:licèt pro-
pter delictũ feudũ debeat perdi,non tñ redit ad do-
minũ:ſed ad ꝓximũ agnatum:vt patet in ti. an ille q
interfecit fratrem dñi ſui. c.j. & hanc partem tenuit
Ia.de Bel.Sed Pe.de Ceruetis.Doc.Bononiẽ. tenuit
primã partẽ:vt refert Bal. in d.§.j. & illã ẽt dicit Bal.
eſſe verã.& ſatis probari per iſtum tex. Idẽ vř tenere
Odo.in ſumma,feudorũ. in ti.ad quos pertineat,ſeu
reuertatur,feudum,qñ amittiř:vt etiã refert Bal.in d.
c.j.ſi vaſallus feudo priuatur cui deferat.Idem etiã te
nuit Io.faſiola.de piſis. in quadam ſua ſumma,vt re-
fert Bal.in d.c.j.ſi vaſallus feudo priuař. & ſi q̃s vel-
let tenere iſtã partem poſſet rñdere ad rationes gl.in
d.§.j. Nã prima ratio ꝓcedebat de iure antiquo, qñ
feudũ alienabatur iure permittente, qđ erat in caſi-
bus de quibus tetigit gl.nam tunc præferebatur agna
tus in recuperando ſi conferebat pretium emptori q̃
uis dñs etiam eſſet paratus refundere pretiũ empto-
ri.& ſic non loquiř eo caſu quo alienatio fit in caſu
prohibito in quo caſu hodie eſt expreſſum, ꝙ perdiř
feudum,& reuertiř ad dñm:vt in iuribus præallega-
tis.Nec obſt.etiam ſcđa ratio, ꝙ illa habet locũ, qñ
non delinquiř in dñm: ſed hoc caſu vř delinqui in ip
ſum contẽnendo eum:vt aperte videtur velle text. in
d.§.fi.inti.q̃ fuit prima cauſa bñficij ꝑdendi ſeu amit
tendi.& ſic ceſſat dicta ratio.¶ Itẽ ad illum.§.j.e.j.de
feudi ſucceſſione.& ad c.titius.ſi de feudo fuerit cõ-
trouerſia.poſſet dici,ꝙ illa iura loquebanř,qñ fit alie
natio in caſu permiſſo. vnde de iure ſatis vř,ꝙ poſſet
iſta pars ſuſtineri.tñ,q̃a gl.firmat pedes in d.§.j.& il
lã ſequitur ibi Iaco.de Bel. non vř eſſe tutũ recedere
ab opi.illius gl.per id,qđ no.Ia.de Bu.in l.j.ad fi. C.
qui pro ſua iuriſditione.& tene menti prędicta:quia
Io.An.hic non declarat,neq; do.Ant.nec d.Flo.nec
etiam do.Pe.& ſm prædicta vř,ꝙ hic deberet intelli-
gi,qñ feudũ erat nouũ,aliàs ſi fuiſſet antiquum: licèt
tunc filij,& alij deſcendentes excludãtur. per id,qđ
hř in c.ſi vaſallus culpã.in ti.ſi de feudo fuerit cõtro
uerſia.& in c.j. ſi vaſallus feudo priuař cui deferař.tñ
vř reuerti,ſeu tranſire ad agnatos ipſius vaſalli. & vř
ꝙ tunc veniat ꝓximior vſq; ad quartum gradum.per
id,qđ hř in d.c.j.ſi vaſallus feudo priua. & licèt Iac.
de Bel.& ibi etiã Bal.videanř velle,ꝙ veniat agnatus
qui ſit in quarto gradu. & alij qui ſunt vſq; ad tertiũ
incluſiue excludantur,ſicut filij quaſi in eis,ſicut, &
in filijs propter ꝓximitatẽ, quam hẽnt in vaſallo vo-
luerit ius illos excludi cum glo.in d.c.ſi vaſallus cul-
pam.vř velle,ꝙ etiam illi qui ſunt agnati in ſcđo, vel
tertio gradu admittanř.& ideo etiã vltra quartũ gra-
dum ſaltem vſq; ad ſeptimũ.facit,qđ habetur in c.j.
qui feudũ dare poſſunt circa fi.quinimo vř, ꝙ etiam
vſq; ad finitũ.per id,qđ hř in præalle. c.j. ſi vaſallus
feudo priuatur.& iſta pars vř magis de mente gl.fa-
15 cit,qđ no.in d.§.j.¶ †In gl.conſortẽ.ibi,quaſi iure ac
creſcendi.certè iſtud hic non colligitur, ꝙ accreſcař
conſorti,imo potius innuitur oppoſitũ inq̃tum litera
vult, ꝙ conſors debeat habere per nouam inueſtitu
rã fiendam per dñm.nec ob.etiã.§.præterea. allega-
tus.in gl.quia ibi hoc non dř.do.tamen An. hic ſim-
pliciter tranſibat cum gl. dicens notandũ ex gl. cum
tex. ꝙ ſicut in vſufructu,ita & in iure feudi uideř ha-
bere locũ ius accr.Sed certè,vt dixi hoc notabile nõ
intelligiř hic,imo oppoſitũ:vt hic etiã voluit do.Flo.
vnde dicit,quòd in feudo non habet locũ ius accreſcẽ
ſcẽdi,niſi inueſtitura ſit facta ſub hoc pacto.nã ſi duo
fratres ſunt inueſtiti de feudo nouo pars decedentis
ſine liberis non accreſcit fratri: ſed reuertitur ad do-
minũ,niſi ſub hoc pacto fuerit facta inueſtitura:vt ha-
beř in ti.j.§.conradus.in uſib. feu. & in c.j. de duo-
bus fratribus de nouo beneficio inueſtitis.Generali-
ter aũt,an &,quando hẽat locum ius accreſcendi. re
mittit ad ea,quæ leg.& no. in l.vna.C. de cadu.tol.
& in l.j.ad fi.ff.de vſufru.accre.vbi p gl.& Rayne.C.
qñ non peten.par.l.una.& p Bar.plenè in l.in re co-
niuncti.ff.de le.3.Scd.d.Pe.hic remittit,& bñ de hac
materia. an in feudo vel emphyteuſi habeat locũ ius
accreſcendi.ad no.per Bar.in l.ſi mihi,& Titio.ff.de
ver.obl.Nam videretur,qđ nõ:q̃a licèt in vltimis vo
lũtatibus hẽat locũ ius accreſcendi.d.l.una.§.is ita;
tñ ſecus eſt in contractibus, quia in illis non hẽt lo-
cũ ius accreſcendi in ꝓprietate,licèt in vſufructu ſic.
d.l.j.ad fi.ff.de vſufr.accre.Bar.finaliter concludit in
d.l.ſi mihi,& Titio,ꝙ ſi emphyteuſis,vł feudũ de no
uo concediř duobus ſi deficiat pars vnius non accre
ſcit alteri,ſed reuertiř ad dñm. niſi aliud fuerit con-
uentũ.p id,qđ hř in d.c.j. de duobus fratribus de no
uo bñficio inueſtitis.Si aũt q̃rimus de feudo antiquo,
tunc ſi pars unius deficiat,bene accreſcit tunc cõſor
ti.per id,qđ hř in c.j.de gradibus ſucceſſionis in feu-
dũ.& plus dicit Bar.in d.l.ſi mihi,& Titio.quòd ſi eſ
ſet feudũ antiquum,vel emphyteuſis antiqua: ſed fi-
nita fortè,quia fuerat conceſſa uſq; ad tertiam gene-
rationẽ.& ſi de nouo ꝯcedatur illis qui erãt de agna-
tione,qđ fieri dẽt ſm eum. & ſi non fieret cẽſereř fie
ri eis iniuria per l.j.§.permittitur.ff. de aqua quoti.
¶ Videtur tñ conceſſa cũ eadẽ qualitate in qua erat,
& ſic,vt habeat locũ ius accreſcendi,qđ tene mẽti.fa
cit,qđ no.gl.in l.qđ dicit.ff.de impen. facit. qđ not.
gl.in l.peculio.§.ſi hære.ff.de pecu.¶ Et aduerte, q̃a
gl.in d.l.qđ dicit.ponit differentiã inter feudũ nouũ,
16 & antiquũ.iõ ipm no.¶ †Itẽ ẽt aduerte:q̃a glo.in d.l.
ꝙ dř.& in d.l.peculio.§.ſi habetur. vult notabiliter,
ꝙ quando ꝓpter delictũ, ſeu Feloniam uaſallus feu-
do priuatur, ꝙ ſi dñs remittit ſibi Feloniã: & ſic deli
ctũ, ꝙ cenſetur retinere feudum tanquam antiquũ,
& nõ tanq̃ nouum.& idẽ voluit gl.in ti.de ꝓhi. alie.
feud.per Fed.in §.an ſuper.Bal.tñ ibi dicit, ꝙ hoc põt
procedere, quando uaſallus non priuabiř ipſo iure,
ſed ueniebat priuandus per ſñĩam: ſecus ſi fuiſſet pri
uatus ipſo iure: quia tunc ſm eum cenſendum eſſet
feudum nouum, licèt dominus remitteret ſibi Felo-
niam.Sed certè doc.cõiter tranſeunt cum gl.ſimplici
ter,& indiſtinctè,& illã puto ſuſtineri poſſe: quia li-
cèt eſſet caſus in quo ipſo iure priuareř uaſallus,ta-
men illud intelligeretur ſi dñs uoluerit,per id,qđ hř
in ſimili i l.2.C.de iure emphy.ubi patet,ꝙ licèt em
phyteuta priuetur quandoq; ipſo iure tamẽ illud eſt
uerum ſi dñs uoluerit:ut ibi patet,& facit,qđ no.per
Bar.in l.ij.ff.de excep.rei iud.& per gl.in l.j. & ij.ff.ſi
ager uectiga.& ideo ſi dñs non uult, qđ ſit priuatus:
quia remittit Feloniam, uř ꝙ intelligatur habere ex
antiqua inueſtitura,prout uoluerunt gl.pręalle.¶ Itẽ
aduerte inq̃tum dixi,ꝙ §.pręterea.allegatus in gl.nõ
uidetur facere pro gl.poſſes dicere,ꝙ pro certo reſpe
ctu poteſt induci pro glo. nam ibi dř. ꝙ ſi proximior
agnatus ad quem feudum debebat deuenire conſen
ſit inueſtiri remotiorem, quòd non poteſt poſtea cõ-
tradicere,& ſic uidetur ibi ꝓbari,ꝙ ſi non conſenſiſ-
ſet remotiorem,quòd non poteſt poſtea ꝯdicere, &
ſic uř ibi ꝓbari,ꝙ ſi non conſenſiſſet remotiorẽ inue
ſtiri, ꝙ ad ipſum deueniſſet,& ſic ſibi accreuiſſet,&
hoc modo põt induci pro glo.¶ Sed potes dicere, ꝙ
illud habet locum in feudo antiquo,in quo bene ha-
bet locum ius accreſcendi. ſecus in feudo nouo con-
ceſſo

ceſſo duobus·vt ſuperius dictũ fuit.& de materia per
Bart.in d.l.ſi mihi.& Titio.per Bald.in auth.ſi quas.
17 C.de ſacroſan.eccl.¶†In gl.pe. ibi conſortem,vel fi-
lium,ſed dic,ꝙ non reſpicit,q̃a delicta debent tene-
re ſuum autorem.s̃.de his,quę fi.a maio.parte cap.in
c.quæſiuit.& l.ſancimus.C.de pę.¶Aduerte tñ ꝙ fi
lius,vel conſors non venit hic ex iure alienantis : q̃a
illud erat reuerſum ad dñm: vt ibi in litera. & ĩ. tan-
git gl.in ver.Ioannes.Sed dr̃ hic, ꝙ pōt uenire ex no
ua inueſtitura,q̃ pōt facere dñs ipſi filio,vel conſor-
ti.¶In ea.gl ibi,iure ſucceſſionis.hæc ratio dubitan-
di non eſt bona: q̃a per alienationẽ feudũ erat reuer
ſum ad dñm,& ſic non poterat iure ſucceſſionis veni
re ad filiũ,vel conſortẽ vnde dicit,ꝙ melior ratio du-
bitandi fuit:q̃a ex quò feudũ erat reuerſum ad eccle
ſiam p̃p alienationẽ factã ſine conſenſu dñi,videbaẽ
ꝙ ipſe p̃latus nō poſſet infeudare alteri per iuſm,qđ
præſtiterat de non infeudando de nouo Romano Pō
tifice inconſulto.tñ ꝯrium decidiẽ: q̃a vt tangit gloſ.
circa fin.aliud eſt alienare de nouo, & aliud eſt anti-
quũ feudũ ad eccleſiam reuerſum concedere. & hoc
voluit gl.ibi,& in conſtitutione Fed. ſupple , qđ ha-
betur in vſib.feu.& in ti.de prohibita feudi alien.per
Fed.¶In gl.in fi.& facit,qđ hr̃ in c.ñ ſatis.34.q.ij.&
in l.3.§.j.ff.đ iti.actuq; priua.vbi aliud ẽ facere.aliud
18 reficere.¶†In gl.ibi:adoptiuũ,in fi.vbi de hoc aliq̃d
per gl.& ibi dicit, quòd licèt patronus p̃dat ius p̄ro-
natus ex eo,q̃a libertũ accuſauit de crimine capitali:
& p̃pter hoc poſſit vocari libertũ in ius ſine venia:tñ
hoc non nocebit filio:& ideo nō poterit vocari filius
19 innocens,ſine venia.¶†In eadẽ gl.ibi.§.nullũ.ibi dr̃,
ꝙ delictũ patris quò ad honores non nocet filio na-
to,vel concepto ante delictũ per patrẽ cōmiſſum . &
facit,qđ hr̃ in l.emancipatũ.ad fin.ff. de ſenato.¶In
eadẽ gl.ibi.§.ſi plures.ibi dicitur,& in primo tñſo. ꝙ
licèt ex delicto patris bona veniant publicãda. tñ Im
perator conſueuit partẽ concedere filio.& ſi ſint plu
res interdũ totũ ne delictum p̃ris noceat filio,ſeu fi-
lijs.¶In eadẽ gl.ibi: dr̃,ꝙ ſi patronus perdit ius ſucce
dendi liberto propter ſuum delictum non nocebit fi-
20 lio eius emancipato.¶†In ea.gl.diuo.ibi dr̃,ꝙ liberi
eminentiſſimorũ virorum vſq; ad pronepotẽ nō tor-
queñ:nec pęnis plebeiorũ ſubijciuntur.& in hoc fa-
cit pro eo,ad qđ gl.allegat.Sed dũ ſubdit id p̃cedere
ſi liberos Prioris gradus nulla macula conſtringat vr̃
facere ꝯ.¶In ea.gl.ibi.iura vero.ibi vr̃ dici,ꝙ licèt iu
ra patronatus p̃dat patronus non nocet filio.¶In ea.
gl.ibi:qui contra legem. ibi dr̃,ꝙ patronus qui cōtra
legem eliaſcentiã ad iuſiurandũ de vero ꝯhendo nu
ptias coegerit libertũ nihil iuris bẽt in ſucceſſione li-
berti ipſe,nec liberi eius . Qđ tñ ibi dr̃ liberis, vr̃ in-
telligendũ, qñ erant in p̄tãte : & ſic venirent ad ſuc-
ceſſionẽ liberti acquiſiuiſſent patri: ideo tunc repel-
luntur:ſecus ſi fuiſſent emãcipati.p id, qđ hr̃ in l.q̃ri
tur.ff.de bo.libe.de quo in d.l.qui contra legẽ . & in
l.diui fratres.eo.tit. & q̃a gl.hic non declarat q̃tũ ad
text.dicit d.Flo.ꝙ hic non dr̃,ꝙ filius ſe intricatur ex
eo:q̃a pater fuerit inueſtitus:ſed ex nouo iure per no
21 uã inueſtiturã.¶†Si aũt q̃ratur generaliter,an p̃pter
delictum patris filius priueẽ feudo.Goſ.hic dixit, qđ
recurrendum eſt ad conſtitutiones, & cōſuetudines
feudorũ.de q̃bus habeẽ in libro vſus feudorũ. Hoſti.
vero remittit ad notata per eum in ſumma huius. ti.
§.qui.mo.vel cauſis feudum amittaẽ. vbi vr̃ cōclude
re,ꝙ ſi eſt delictũ,qđ reſpiciat offenſam dñi:tunc de-
lictum patris noceat filio,& reuertatur ad dñm.facit
qđ habetur in §.deniq;.in ti. quæ fuit prima cã bene
ficij amittendi . Si autem non reſpiciat offenſam dñi

tunc noceat filio,ſed non agnatis:vt ibi dr̃. & ſic erit
deterioris conditionis filius q̃ agnatus:vt etiam not.
gl.in ti.ſi vaſallus feudo priueẽ.c.j.& hoc , qñ feudũ
eſt antiquũ.ſi aũt eſſet nouũ:tunc multo fortius deli-
ctũ patris nocet Filio.facit,qđ no.per gl.in §.j. in c.j.
de ſucceſ.feu.Dy.vero in regula, non dẽt.de reg.iu.
in vj.diſtinguit,an feudũ ſit auitũ , ſeu ab auo quæſi-
tum.an vero paternũ.& ſic a patre q̃ſitum. primo ca
ſu delictũ patris non nocebit filio per l.3.ff. de inter-
dic.& releg.ſecus in ſecundo caſu.& ſic reſidet Ioan.
And.de quo etiã remittit ad no. in Spec. de feudis.§.
vlt.vbi Spe.aliqualiter vr̃ latius loqui.do. Flo.hic trã
ſit eum dicto Dy.dicens,ꝙ ſi eſt paternũ priuatur fi-
lius p̃pter delictũ patris:ſecus ſi p̃ueniat ab vlteriori
genere.puta ab auo,vel p̃auo.per d.l.iij.& ſic etiã vr̃
trãſire hic.do.Ant.¶Sed aduerte,q̃a vt hic tãgit do.
Pe.& etiã.Bar.in d.l.iij.ff.de interdi.& rele.Gy.poſt
Pe.in l.ij.C.de libertis , & eorũ liberis p̃bat dictum
Dy.inq̃tum dicit,ꝙ ſi eſt feudũ auitũ , delictũ patris
non nocebit filio,& ſic nepoti aui.nam hoc vr̃ exp̄ſ-
ſe contra tex.in c.ſi vaſallus culpã.in titu.ſi de feudo
fuerit controuerſia.& in c.j.ſi vaſallus feudo priuatus
ſit cui deferatur. & pro tanto ipſe Petr. & Cyn. poſt
cũ dicunt,ꝙ aut filius eſt venturus ad feudũ iure ſuo,
vt q̃a feudũ fuit acceptum pro ſe, & ſuis filijs, & de-
ſcendentibus, & tunc non nocebit ei delictum p̃ris.
arg.l.ſtipu.iſta.§.ſi quis inter.ff.de ver.ob. aut nō ve
nit iure ſuo, ſed mediante perſona patris inq̃tũ eius
hęres,& tunc nocebit ei:quia cenſebitur eadẽ p̄ſona
cũ eo,cum hæres,& defunctus cenſeanẽ eadẽ perſo-
na.in auth.de iur.a moriente p̄ſtito.in prin.ſed Bart.
in d.l.iij.cum quo ẽt tranſit hic do.Pet.latius diſtin-
xit.Nã dicit,ꝙ interdum quis cōmittit delictũ p̃pter
qđ directo debet priuari feudo : vt q̃a delinquit ꝯtra
dñm offendendo eũ, vel aliquid facit contra conuen
tionẽ feudi:& tunc delictũ patris nocet filio.ut in d.
c.j.ſi vaſallus feudo priuaẽ.& ĩ d.c.ſi vaſallus culpã .
& pro hoc ẽt facit lex prima.ff.ſi quis aliquem teſtari
p̃hibuerit.vbi patet,ꝙ ſi p̃ximior ꝯmittit delictũ p̃-
pter qđ auferẽ ſibi hęreditas,ut indigno nocet ſequẽ
tibus in gradu.& hoc intellige in feudo iam patri q̃-
ſito:vt quia auus erat pręmortuus.ſed ſi non erat q̃ſi-
tum,ſed q̃rendũ: vt q̃a erat apud patrem delinquen-
tis,& auũ quo ad nepotem:& tunc nō noceat nepo-
ti imo incipiet tenere locũ primũ quò ad ipſum auũ
per l.gallus.§.quid ſi tñ.ff.de li.& poſth.l.3.§.ſi emã
cipatus.ff.de contratab.Si vero propter aliud delictũ
dẽat priuari feudo,nō principaliter ſed ꝯñ,puta,q̃a
non delinquit ꝯtra dñm, nec cōtra p̃miſſiones factas
in cōtractu feudi,& tunc dicit diſtinguendũ,p̃ut no
Cy.in d.l.ij.in fi.C.de li.& eorũ li.q̃a aut tale feudũ
dẽt trãſire ad filiũ ex p̄ſona p̃ris tanq̃ p̃ris ſucceſſorẽ
& tunc delictũ patris nocet filio. aut debet trãſire ad
eũ iure ſuo,vt q̃a ad eũ,vt filiũ dẽt tranſire , nō quia
hæres,& tunc delictum patris ſibi non nocet,vt pro-
batur in ſimili in iure libertorũ.in d.l.3.& per hoc in
fert Bar.in loco præalle.ꝙ in contractu emphyteuſis,
qñ quis recipit pro ſe,& ſuis filijs,& nepotibus,ſi pri
mus, vel ſecundus deliquit circa ipſum ꝯtractum nō
ſoluendo canonẽ debitum , vel alienãdo ſine dñi li-
centia nocet ſequentibus per iura præallegata: ſed ſi
aliàs delinqueret p̃pter qđ bona publicarenẽ,tũc di
cta bona emphyteutica dẽrent remanere apud filios
& nepotes : q̃a non tranſeunt ad eos,vt hæredes.ſed
habent ea iure ſuo p̃pter ius ſibi quæſitum vigore cō
tractus.per id,qđ habetur in ſimili in l. vt iuſiurãdi.
§.liberi.cũ ibi nota.per Bar.ff.de ope.libe. ſubdit ta
men,ꝙ vbi dixi filio non nocere,delictum patris de-
bet in-

bet intelligi dummodo patri. in l. veniat q̃rendũ. per
id, qđ le. & no. in l. diui fratres. ff. de iure patro. & ibi
bona gl. & in l. q̃rif. ff. de bo. libe. & ſic reſidet Bar. in
loco pꝛæalle. & do. Pe. hic licèt Bart. latius fuerit lo-
quutus. quã hic tangit do. Pet. & eius dicta ſuperius
recitauit, & no. bene, ꝙ vr̃ velle Bar. ꝙ vbi non preſta
tur debita penſio: intellige per bienniũ in eccleſia, &
per triẽnium in priuato. iuxta. c. potuit. ſ. de loca. &
C. de iure emphyteu. in l. ij. vel ſi alienat̃ res emphy-
teutica ſine lnĩa dñi, ꝙ tale delictũ nocet oĩbus, quia
res videt̃ reuerti ad dñm. & hoc ſatis puto procedere
in emphyteuſi, per ea, q̃ hñr in d. c. potuit. & in d. l. 2.
An aũt procederet in feudo ſi non pręſtetur debitum
ſeruitiũ, vel ſi alienet̃ ſine licentia dñi. Bar. & do. Pet.
vñr velle, ꝙ ſic. & vñr tenere opi. ꝙ tale delictum no-
ceat etiã agnatis. qđ tene mẽti. tñ in alienatione hoc
procedat, qñ non eſt feudũ nouũ, ſed antiquũ, an tũc
reuertat̃ ad dñm: an vero ad agnatos. dixi ſuper gl. 2.
tñ tene dictum Bar. & do. Pe. quia cũ iura in hac ma
teria, an delictũ patris noceat filio videant̃ variare.
Sali. in d. l. 2. C. de lib. & eorũ libe. plenius tangit ma
teriã q̃ alius, cũ in aliquibus non bñ dixit. vt. ĩ. pate-
bit. & cõcludit ſi quæritur, an delictum patris noceat
filio. ꝙ aut q̃ritur, an noceat in dignitatibus, & oneri-
bus: aut an noceat in bonis ꝓprijs, aut an noceat in
bonis emphyteuſis: aut an noceat in bonis feudalib⁹.
Primo caſu remittit ad. l. emancipato. ff. de ſenat. &
ad l. 2. §. nullũ. ff. de decu. vbi in effectu concludit̃, lI
cèt ipſe non exprimat, ꝙ ſi erat natus, aut conceptus
ante delictũ non nocebit ſibi delictũ patris: aliàs ſe-
cus. Secundo caſu remittit ad gl. in l. diui. ff. de iure-
patro. & vlterius non dicit. ¶ Sed potes concludere,
ꝙ aut ſunt mobilia, vel immobilia, vel iura alia q̃ li-
bertorũ: & tunc ſi eſt delictũ in quo bona veniant pu
blicanda nocebit delictũ patris filio, & filijs, intellige
niſi Princeps ex gratia bona, vel partem concedat fi-
lio, vel filijs. l. cũ rõ. ff. de bo. damnatorũ. Et adde, qđ
hr̃ in auth. bona dãnatorũ. vbi patet, ꝙ licèt olim ex
multis criminibus bona venirent publicanda: tñ ho-
die non publicãtur, niſi in crimine leſe maieſtatis. de
quo dicendũ, vt ibi. Si autẽ ſint iura libertorum: tũc
recurrendũ ad gl. in d. l. diui. quia ſi eſt ius, quod trã-
ſit ad filiũ etiã in vita patris: puta, ꝙ non vocetur in
ius ſine venia: & tunc delictũ patris non nocet filio. l.
adoptiuũ. in fi. ff. de in ius vocã. Si aũt ſit ius, ꝙ venit
ad filium per ſucceſſionem, & ſic de iure ſuccedendi
liberto: tũc ſi delictum eſt commiſſum per patrem vi
uente auo nepotis non nocebit nepoti. d. l. diui. Si au
tẽ ius patronatus reſideret in patrẽ per mortẽ aui ne-
potis: tunc delictũ patris nocebit filio, vt nõ poſſit ſuc
cedere liberto ſi erit in poteſtate patris ſui. nam ſi ac-
quireretur ipſi filio in ꝯñtiam ꝓdeſſet patri: iõ tunc
ne hoc contingat delictum pr̃is nocet filio: ſecus ſi fi
lius eſſet emancipatus a patre, & ſic illi acq̃reret̃, vt
patri ſi filius veniat ex ſucceſſione liberti: vt no. in d.
22 l. diui. ¶ † Tertio caſu, qñ q̃ritur de emphyteuticis. re
mittit ad no. per ſe in l. ſi quis presbyter. C. de Epi. &
cleri. vbi in effectu vr̃ concludere, ꝙ ſi eſt emphyteu-
ſis q̃ tranſit ad ex̃neos delictum patris nocebit filio.
Si vero ſolum hẽt tranſire ad filios, tunc nõ nocebit
per id, qđ. ſ. dixi poſt Cy. & Pe. & ẽt Bar. ſed tu potes
latius dicere, ꝙ aut eſt emphyteuſis eccleſiæ, & tũc
ſi eſt emphyteuta cõmittit delictum ꝑ ꝙ qđ bona pu
blicant̃, vr̃ ꝙ ſi res emphyteutica occupetur per fiſcũ
ſit in electione eccleſiæ, an velit rẽ recuperare, an ve-
ro velit rem dimittere penes fiſcũ recipiendo penſio
nem p̃dictam. per id, qđ hr̃ in auth. de alie. & emph.
§. j. col. ix. aut eſt aliàs emphyteuſis q̃ hr̃ a priuato. &
tunc conclude, ꝙ aut emphyteuſis reſidebat in ꝑſo-
na aui: & tunc delictum patris non nocebit filio quo
minus poſtea moriente auo ſuccedit nepos ipſi auo
in ipſa emphyteuſi. facit. l. gallus. §. j. ff. de libe. & po-
ſthu. & qđ no. Spe. in ti. de feudis. §. vl. circa prin. aut
emphyteuſis reſidebat in perſonã patris delinquen-
tis: vt q̃a auus erat præmortuus: & tunc conclude, ꝙ
aut emphyteuſis proueniebat a genere: & ſic ab auo,
vel proauo: & tunc non nocebit filio delictum patris
per id, qđ hr̃ in l. 3. ff. de interdi. & rele. & in l. reorũ.
ff. ad l. iul. maieſta, aut emphyteuſis veniebat ab ipſo
patre: & tunc, aut filius veniebat iure ſuo: puta ſi ac-
cepta fuit emphyteuſis pro ſe filijs, & nepotibus, &
tunc delictum patris non nocebit per dictam. l. ſtipu
latio iſta. §. ſi quis ita. ff. de ver. obli. & per notata per
Cy. in d. l. ij. C. de libertis, & eorũ li. & per Bar. in d. l.
3. aut non ueniebat filius iure ſuo: ſed ut hæres pr̃is.
& tunc dicit Pe. & Cy. in d. l. ij. & Bar. in d. l. 3. ꝙ de-
lictum patris nocebit filio: ex quò ꝓpter delictũ pa-
tris bona publicant̃: q̃a tunc filius non eſt eius hæ-
res, ſed fiſcus habetur loco hæredis, licèt uerè non ſit
per oĩa hæres ſed ſucceſſor bonorũ. ꝑ id, qđ legit̃, &
notat̃ in l. inter eos. §. fi. ff. de fideiuſſo. cum ibi no. ꝑ
gl. & Bar. & in l. 2. C. ad le. iul. de ui. & ſic trãſibit em
phyteuſis in fiſcum: ex quò eſt talis naturę, ꝙ tranſi-
bit in hæredem ex̃neum. ꝑ id, qđ legit̃, & notat̃ in l.
j. C. de bo. li. per gl. & Doc. & per Bar. in l. ſi finita. §.
ſi de uectigalibus. ff. de dam. infec. ubi etiã tangit de
hac materia. & p̃dicta ſatis uidentur habere locũ, qñ
publicantur bona ꝓpter aliud delictũ q̃ propter cri-
men leſę maieſtatis commiſſum in Principẽ. Si autẽ
propter tale crimen uenirent bona publicãda adhuc
uidetur, ꝙ ſi filius erat uenturus iure ſuo: vt quia ac-
cepta fuit emphyteuſis pro ſe filijs, & nepotibus, ſi fi
lius tunc erat emancipatus ur̃, ꝙ non excludatur ab
emphyteuſi prædicta: quia pater cenſetur ex eã dona
tionis noluiſſe q̃ri ius ipſi filio emancipato poſt mor
tẽ ſuã. & talis donatio vr̃ ualuiſſe, ex quò filius erat
emancipatus, & fuit facta emancipatio ante crimen
commiſſum. facit, qđ habetur in l. quiſquis. C. ad le.
iul. maieſta. ſecus ur̃ ſi fuiſſet filius in poteſtate tem-
pore cõtractus initi ſuper emphyteuſi. nam uidet̃, ꝙ
tunc nõ tenuerit donatio q̃ uidebatur fieri in filiũ in
poteſtate: ſed ueniebat firmanda morte per l. dona-
tiones. C. de do. inter uirũ. facit, qđ not. Bal. in auth.
ſi quas Ruinas. C. de ſac. ſan. ec. unde hoc caſu uidet̃,
ꝙ non poſſit filius uenire ſi pater commiſit crimen le
ſę maieſtatis in Principẽ. & per hoc habes expeditũ
23 caſum de bonis emphyteuticis. ¶ † Quarto caſu, qñ
q̃ritur, an delictũ patris noceat filio in bonis feudali
bus. cõcludit Sali. in d. l. ij. ꝙ aut delictum cõmiſſum
ꝑ patrẽ eſt crimen leſę maieſtatis: aut eſt delictũ cõe:
aut eſt delictum feudale, ſeu cõmiſſum cõtra leges,
ſeu conſuetudines feudorum. Primo caſu dicit, ꝙ aut
eſt cõmiſſum in Principem, uel alios de eius cõſilio:
& tunc, q̃a proles etiã innocẽs punit̃, & omni hono-
re nudat̃ parentibus nõ ſuccedit. C. ad l. iul. maieſta.
in l. quiſquis. canonizata. vj. q. j. & tũc dicit, ꝙ delictũ
patris nocet filio ẽt ſi tunc feudum reſidiſſet in ꝑſo-
na aui: quia nec auo, nec proauo ſuccedere poteſt. d.
l. quiſquis. §. j. non tranſibit in fiſcum feudum: ſed re
uertet̃ ad dñm per c. felicis. de pęnis. in vj. & eſt ratio
ſm eum quare non trãſit in fiſcum multiplex. tum ui
delicet, quia fiſcus propriè non eſt hæres. facit, licèt
non alleget, qđ hr̃ in d. l. inter eos. §. fi. ff. de fideicõ.
tũ quia non eſt de liberis: tum etiam, quia dñs q̃ con
ceſſit tale feudum uериſimiliter noluit fiſcum habere
uel potentiorẽ eo cui conceſſit. facit, licèt nõ alleget.

quod hr̃ in c.j.ad fi.de le.conradi.in vſib.feu. tñ etiã quia ſeruitia pſonalia velut impotẽs ad illa cũ ſit pſona ficta,& repſentata non pſtaret fiſcus. facit, qđ no.Cy.in l.quiſquis.C.de Epi.& cle.¶ Sed aduerte, qa non vr̃ Saly.bene dicere.nã eo caſu in quo vaſallus priuaẽ feudo ppter delictũ, ꝙ non reſpiciat pſonã dñi:tunc non reuertiẽ feudũ ad dñm:ſed ad agnatos:licèt filij, & deſcendentes priuentẽ:vt pbaẽ in ti. q̃ fuit prima cauſa beneficij amittẽdi.c.j.§. denique. & in ti.de eo qui interfecit fratrẽ dñi ſui in ca.j.& in c.j.ſi vaſallus feudo priueẽ,& in ca. ſi vaſallus culpã. in ti.ſi de feudo fuerit cõtrouerſia.& iõ vr̃, ꝙ hoc caſu, licèt delictũ patris noceat filijs, & deſcendentibus,nõ tñ nocebit agnatis. p iura pal. Nec ob.qđ hr̃ in.c.felicis.qa ibi loqẽ in feudo,qđ hr̃ in eccleſia:& qñ delictũ cõmittiẽ in eccleſiã:quia ꝯ Cardinalẽ Sãctæ Romanę eccleſiæ. nã cenſeẽ delictũ tunc cõmitti ꝯtra vniuerſalẽ eccleſiã.& ꝯñr etiã ꝯ illam ad quã feudũ habebit.facit,qđ legiẽ,& no.in c.cum apoſtolica.ſ.de his,q̃ fi.a pla. iõ nimirũ ſi tũc reuertit ad eccleſiã. Si aũt delictũ non fuit commiſſum in Principẽ,nec in aliquẽ de his, qui cenſenẽ pars ſui corporis,ſed circa alia capitula illeſę maieſtatis. tunc dicit Saly.idẽ dicendũ,qđ diceẽ in caſu ſequenti. ¶ Scđo caſu,qñ eſt delictũ cõe,qđ cõmittitur per patrẽ, tũc concludit, vt ſuperius in ſimili dixi in emphyteuſi, qa aut feudũ reſidebat in pſonam aui,vel proaui:aut reſidebat in pſonam pr̃is, & hoc ſecundo caſu:aut puenicbat a genere,aut ab ipſo patre,aut filius veniebat iure ſuo,aut vt hęres patris,& in oĩbus pdictis caſibus cõcludit id, qđ.ſ.in ſimili dixi in emphyteuſi. Et ſubdit,ꝙ vbi habet venire vt hęres patris nocebit ei:qa eius hæres non eſt, ex quò pater cõmiſit delictũ ppqđ bona publicantur.facit.l. deportatorẽ.C. de pęnis.ſed fiſcus loco hęredis habeẽ, licèt verè proprie non ſit hæres,ſed ſucceſſor, vt ſ.dixi. & ſm eum non tranſibit feudũ in fiſcũ p rõnes quas.ſ.dixi poſt eũ in caſu pcedenti, qñ delictũ cõmittiẽ in Principẽ. ſed contra hoc facit: qa cum in fiſcũ tunc non tranſeat feudũ vr̃ ſatis humanũ, ꝙ in filiũ tunc tranſeat, ſed ipſe rñdet:ꝙ humanius eſt feudũ finiri,& ad dominũ reuerti q noluit feudũ ad filios trãſire, niſi ſint hæredes,nec ob.etiã pdictis ſm eum ſi datur, ꝙ ẽcin feudo puenicnte a genere filius non ſuccedat in feudo,niſi patris hæres extiterit. per id, qđ hr̃ in vſi. feu. in ti.an agnatus,vel filius repudiata patris hæreditate feudũ retinere poſſit: & ſic vr̃, ꝙ cũ non poſſit hr̃s eſſe ſi bona publicanẽ,ꝙ non poſſit hr̃e feudũ:qa rñderi põt ſm eum,ꝙ ille titulus,an agnatus,vel filius, &c.intelligiẽ in feudo conceſſo pro ſe,& ſuis filijs, q ſint hr̃des non pro ſe,& filijs ſimpliciter: & ita ſe hẽt cõis opi.ſm eũ,qđ diligenter tene menti. & ſi purę velles contra cõem opi.tenere,ꝙ ſic,ꝙ titulus ille ẽt intelligaẽ,qñ qs fuit inueſtitus p ſe, & filijs ſuis ſimpliciter,potẽs dicere ſm eum,ꝙ ille titulus debet ſtrictè intelligi in terminis ſuis, qñ filius repudiat hr̃ditatẽ:& ſic, qñ põt illam cognoſcere non aũt habebit locũ,qñ illã non accepit, qa ipſum habere non põt, vt cõtingit in caſu noſtro.& ſic reſidet Sali. ¶ Sed certè malè vr̃ directę inq̃tũ dicit feudũ reuerti ad dñm, ex quò delictũ non eſt cõmiſſum in pſonã dñi. & ſic vr̃,ꝙ tranſeat ad agnatos, licèt filij,& deſcendentes non ſuccedant per iura,q̃ ſuperius allegaui,qñ delictũ cõmittiẽ contra Principẽ. ¶ Item vr̃ malè dicere inq̃tum vult, ꝙ vbi feudũ pcedat a genere ſuccedat tunc filius,& delictum patris ſibi non noceat. nã vr̃ expreſſę ꝯ iura ſuperius allegata,maximè contra.c.j. ſi vaſallus feudo priuetur. & in c.ſi vaſallus culpã.ſi de feudo fuerit ꝯtrouerſia.vbi vr̃,ꝙ delictũ patris nõ noceat filio,licèt feudũ perueniat a genere,& tranſibit tunc ad agnatos,& non ad dñm: vt in dictis iuribus. & hoc,qñ feudũ reſidebat in pſonã patris delinquẽtis,ſecus ſi reſediſſet in pſonã aui.per l.diui.ff.de iurepatro.& voluit Spe.in hoc ti.§.fi.& Bar.in d.l.3.& & hęc de ſecundo caſu. Tertio caſu, qñ delictum patris non eſt cõe,ſed feudale. & ſic commiſſum cõtra dñm,vel contra formam fidelitatis, ſeu legem feudalem:& tunc cõcludit, ꝙ aut erat feudũ acquiſitũ per patrem,& delictũ patris nocet filio:d.ca.j. ſi vaſallus fuerit feudo priuatus.aut fuit acquiſitũ ab auo.& tũc concludit ſi tpe quo pater delictũ cõmiſit reſidebat feudũ in pſona aui nõ nocebit nepoti quominus poſtea moriẽte auo poſſit ſuccedere in feudo. arg.l. gallus.§.& qđ ſi tñ.ff.de libe.& poſthu.& ſuperius etiã dixi: ſecus ſi reſidebat in perſonã patris delinquẽtis: vt qa auus erat præmortuus:qa tunc eius delictũ nocebit filio etiã ſi veniebat iure ſuo,vt filius.per id, qđ habetur in d.c.ſi vaſallus culpã.ſi de feudo fuerit cõtrouerſia.facit,qđ hr̃ in ſimili in l.j.§.j. & §.fratris.ff. ſi quis aliquẽ teſtari phibuerit.vt prohibẽs aliquẽ teſtari nedum nocet ſibi,ſed ẽt ſequẽtibus ſuo iure venientibus.& pro hoc etiã, quia ſi cõtingit hoc in emphyteuta non ſoluente debitũ canonem non præiudicat cæteris ſequentibus, licèt veniant iure ſuo.& hoc ideo ſm eum:quia ex natura cõtractus ineſt ꝯditio tacita ſi debitus canõ ſoluatur.l. quæro.§.inter locatorẽ.ff.loca.& C.de iure emphy.l.2.ſic etiã in feudo ineſt tacita conditio, vt reuertatur ad dñm ſi fellonia ꝯmittatur ꝯtra eũ.& ſic reſidet Sal.¶ Sed aduerte:quia Ia.de Bel.in ti.de ſucceſ.feudi.§.j.latius vr̃ pſequi hunc articulũ vltimũ, qñ delictum cõmittitur p legẽ feudalẽ.Nam dicit.ꝙ aut ꝯmittit culpam, ſeu delictũ alienando,ſeu conſentiendo alienationi,aut taliter delinquendo.Primo caſu cõcludit,ꝙ ſi eſt feudũ nouum delictũ patris nocet filio, & reuertitur ad dñm.p id,qđ no.gl.in d.§.j. ſi vero eſt antiquũ: tunc dicit,ꝙ aut vaſallus alienat feudũ iure,vel conſuetudine permittente:& tunc non nocet filio ſi eſſet: & ſi non eſſet nocebit agnato.d.§.j.tamen videtur,ꝙ non veniet filius,vel agnatus ad reuocandum viuente vaſallo alienante,ſed demum poſt mortem:vt vr̃ pbari in d.§.j.ſaluo niſi ptium offerreẽ ipſi cui facta fuit alienatio:per id qđ hr̃ in c.j.ad fin. Qualiter feudum olim poterat alienari in c.Titius.ſi de feudo fuerit cõtrouerſia. aut alienaẽ in caſu prohibito:& tunc dicit, ꝙ delictũ patris noceat filio, tñ non nocebit agnato: & hoc caſu,qa fit alienatio in caſu prohibito ẽt viuo vaſallo, & nullo dato ptio poterit feudũ reuocari p agnatũ. & ꝙ dixi filiũ excludi: iõ procedit ſm eum: qa non poſſet hr̃e feudum niſi adiret hæreditatẽ patris per c.j.in ti.an agnatus,vel filius. & ſic nõ poſſet venire contra factũ defuncti, ex quo eſſet hæres.l.cũ matre.C.de rei ven.hoc tñ limitat niſi faceret inuentariũ de hæreditate patris,& nihil proueniret ad eũ: qa tunc vr̃ ꝙ debeat admitti filius ad reuocandũ, & non agnatus:ſecus qñ aliquid haberet de bonis pr̃is: quia tunc non amittetur ad reuocandũ ne veniat cõtra factũ defuncti.& ſic ẽt reſidet Bald.in d.§.j.¶ Sed aduerte, quia mirum vr̃ ꝙ qñ feudũ alienaẽ iure permittente,ꝙ tunc poſſit filius vocare ad reuocandum illud poſt mortẽ pr̃is:& tñ non poſſit vocare, qñ alienatur iure prohibente. hoc dubium non reperio declaratum poſſe dici,ꝙ ſi alienaſſet vaſallus iure permittente:& obligaſſet ſe de euictione, ꝙ tũc ſi filius ſit hæres patris, & velit reuocare feudum non poterit: quia non poterit venirę contra obligationem paternam.

ternam.d.l.cum a matre. Sed ſi ſimpliciter vendidit,
& non obligauit ſe de euictione vr̄ eſſe de mente iu-
ris,q̃ intelligaẽ vendidiſſe emptori:& ipſi.m ſeudum
hẽat viuo vaſallo ex quo ius vult, q̃ poſt mortẽ poſ-
ſit reuocari. Et ideo ex quo non tenebiẽ de euictione
non impedieẽ tunc reuocare.facit, qđ hr̄ in l.fundũ.
ff.de eui.vbi aũt alienatur in caſu p.ohibito: tunc ve
riſimile eſt, q̃ emptor faciat ſibi promitti de euictiõ.
ideo tunc repellitur filius hæres patris. ¶ Secũdo ca-
ſu,qñ ꝯſentit alienãti ipſe vaſallus:tũc dicit q̃ nõ no
cet filio :quia per talem conſenſum ſe non obligauit
de euictione,ſed ſimpliciter conſentit.¶ Si aũt aliter
deliquit, tũc ſi eſt feudum nouũ,ꝯdelictũ nocet filio.
per no.in d.§.j.per gl. Si vero antiquũ,tunc ſi in aliã
perſonã quã dictũ eſt deliquit ꝑꝑ quã veniat feudo
priuandus,nocebit filio.ſed non agnatis: vt in d.c.j.
ſi vaſal.feudo priue.& c.j.de eo q̃ iuterfe.fra.do.ſui.
Si aũt deliqt in dñm: tunc ſi feudum reſidebat in ꝑ-
ſonã aui non nocebit filio:aliàs ſic: & reuertiẽ tũc ad
dñm in c.j.§.deniq;.ĩ ti. q̃ fuit prima cã benefi.amit.
Et eum diſt.Ia.de Bel.vr̄ tranſire Bal.in d.§.j. Sed in
c.ſi vaſallus feud.priue.ibi no.ponit de materia ſolũ
facit duo mẽbra:q̃a videlicet, aut vaſallus delinqt cõ
tra contractũ:puta alienando ſine licentia dñi:& tũc
qđ dicendũ.ſuperius tetigi ſuper glo. iõ non repeto.
Aut aliqđ extra ꝯtractũ, & tunc diſtinguit in effectu
Ia.de Bel.q̃a aut deliqt in aliũ q̃ dñm: vt ſ.tetigi,de
materia ẽt per ipſum Bal.in l.fi.C.de lib.eã.& l.ij.C.
de lib.& eorũ li. Vnum reſtat dubium,videlicet,qđ ſi
non ꝑ̃ſtaẽ ſeruitiũ debitũ,an perdi debeat ſeudũ,& ſi
perdaẽ,an reuerteẽ ad dñm, an vero ibit ad agnatos,
Sal.hic:& ẽt do.Pe.& Bar.in l.iij.vñr velle,q̃ perdaẽ
feudũ,& reuertiẽ ad dñm, ſicut ĩ ſimili dr̄ de emphy
teuta in c.potuit.de loca.& in l.ij.C.de iure emphy.
¶ Tu potes dicere,q̃ aut reqſitus recuſãuit ꝑ̃ſtare ſer-
uitiũ debitũ,& q̃ nõ ꝓmiſit tp̃e ꝯtractus feu di.& ſic
illud non facit ad reqſitionẽ dñi:& tunc ꝑdit ſeudũ,
& reuertiẽ ad dñm:vt vr̄ probari in d.c.j.q̃ fuit prima
cã benefi.amit.gl.nunc.facit qđ hr̄ in c.breui. de in-
reiu.¶ Nec ob.q̃ legi.& no.in c.ꝯſtitutus.de reli.do.
vbi vr̄ q̃ ꝑꝑ canon.non ſolutũ nõ ꝑdaẽ rẽ,licẽt poſ-
ſit cogi cenſuarius ad ſoluendũ:q̃a ibi loquiẽ in cen-
ſuario in quẽ trãſlatum erat dñiũ directum, & vtile.
¶ Itẽ non mirandũ,ſi tunc nõ priuaẽ re cẽſuali , licẽt
nõ ſoluerit cẽſum debito tp̃e.facit qđ not.gl.in d.c.
conſtitutus.ſed ibi loquimur in vaſallo in quẽ ſolum
vtile dñiũ eſt tranſlatũ directo dñio remanẽte penes
dñm in c.j.de c.Conra.cũ ibi no. Si aũt nõ fuerit re-
quiſitus , tñ fuerit negligens in ꝑ̃ſtando ſeruitiũ tp̃e
debito,ſatis vr̄ q̃ ſi per bienniũ, vel trienniũ fuerit
negligens ex quo fuerit reqſitus non ꝑdit feudũ: q̃a
hoc non reperiẽ iure cautũ:ſecus in emphyteuta , vt
patet in d.c.potuit. Et facit ẽt per hoc:q̃a ſi requiſitus
etiã vnica vice non ꝑ̃ſtat debitũ ſeruitiũ priuaẽ feu-
do.§.ſed nunqđ qđ nõ ꝯtingit in emphyteuta:q̃a re
quiſitus in primo anno nõ ſoluente nõ priuareẽ em
phyteuſi:vt patet in d.c.potuit. iõ q̃a in vno plus gra
uaẽ feudatarius,q̃ emphyteuta in alio releuetur.ar.l.
cũ qui.ff.de iureiu. Et ſic vr̄ q̃ feudatarius, licẽt etiã
per trienniũ non ꝑ̃ſtiterit ſeruitiũ debitũ,ſi non fue-
rit requiſitus non perdit feudũ, & nõ reperiẽ expreſ-
ſum in iure.qđ tene menti: q̃a non reperio hũc paſ-
ſum per doc.declaratũ. Et per hoc ſit materia expe-
24 dita,an delictũ patris nocet filio.¶ †Adde tñ aliqua.
primo q̃ pro opi. q̃ hẽt q̃ ſi feudũ ẽt antiquũ alieneẽ
ſine licentia dñi reuertatur ad dñm, & non vadit ad
agnatos,multũ vr̄ facere tex.in §.fi.in ti.q̃ fuit prima
cã benefi.amit.inquantũ ꝯiungiẽ.§.deniq;.ibi proxi-
mẽ ꝑ̃cedẽti.in quo dr̄ q̃ vr̄ feudũ perdere, & ꝑꝑ iniu
riã cõmiſſam in dñm redit ad dñm,& nõ ad agnatos
in §.fi.ſequenti dr̄ q̃ vbi ſeudum alienaẽ ſine licentia
dñi reuertiẽ feudum ad dñm : vt ſic hẽat ſuæ iniuriæ
vltorẽ ꝑꝑ eius contẽptum:q̃a fuit contẽptus per va-
ſallũ alienãtẽ ſine eius licentia.tñ tenendo opi. quã
tetigi.ſ.gl.ij.videlicet, q̃ vadat ad agnatos.ille.§.fin.
dẽret intelligi in feudo nouo:aliàs qñ nõ extãt agna
ti:vt no.gl.in ti.de ſuc.feu.c.j.§.j.in gl.magna. Illud
aũt eſt certum , q̃ vbi emphyteuta alienat rẽ emphy-
teuticã ſine licentia dñi : etiã ſi emphyteuſis ſit anti-
qua redit ad dñm,& nõ ad agnatos per tex.in l.ij.C.
de iure emph.& in c.potuit.ſ.de loca.qui tex. ſimpli
citer,& indiſtinctè loquunẽ:& ſic indiſtinctè vr̄ intel
ligendum.j.de priui.quia circa.nec eſt bona ęquipa
ratio ad oĩa de emphyteuſi ad feudũ, cum in multis
diſcrepent:vt not.Bar.in l.iuſiurãdũ.§.liberi.de ope.
lib.& facit qđ ſuperius dixi.¶ Aduerte tñ : quia licẽt
25 † feudũ nõ poſſit alienari ſine licentia dñi vendẽdo ,
vel ipſum obligãdo: tñ põr dari in feudum alteri per
ipſum vaſallum,dummodo ea.l.detur : q̃a fuit datũ,
& non fiat deterior conditio dñi . per id qđ hr̄ in c.j.
§.fi.de l.Conradi.& no.gl.in c.j.de capitulis Conra
26 di.qđ tene menti.¶ †Itẽ aduerte inquãtũ dixi: q̃ vbi
delictum ꝑꝑ qđ vaſallus priuaẽ nõ reſpicit offenſam
dñi,feudum dẽt venire ad agnatos,ſi eſt antiquũ. Nã
illud vr̄ procedere, qñ feudum fuit ſimpliciter acce-
ptum:ſed vbi fuiſſet acceptum pro ſe,filijs,& deſcen
dentibus:tunc vr̄ q̃ ꝓbabiliter poſſit ſuſtinere, q̃ deli
ctum patris non noceat filio,vel nepoti, cum veniãt
iure ſuo:vt no.Cy.in l.ij.C.de libe.& eorum libe.&
Bar.in d.l.iij.ff.de interdic.& rele.q̃uis gl.nec in vſi.
feu.non vñr iſtam diſtinctionem facere.Item adde q̃
27 vbi † feudum eſt auitum.i.procedens ab auo,ſi defi-
ciat portio vnius de feudatis:clarum eſt, q̃ debet ve-
nire ad alium: Sed an deueniat iure accreſcendi : an
iure ſucceſſionis, põt eſſe dubium.nã vr̄ q̃ veniat iu-
re ſucceſſionis.per id quod hr̄ in c.j.de gradibus ſuc-
ceſſionis in feudum.& hoc ſatis credo,qñ ſimpliciter
feudum fuit acceptum per ipſum auum.ſed ſi fuiſſet
acceptum pro ſe,filijs,& nepotibus:tunc videtur di-
ci poſſe,q̃ portio deficiens accreſceret alteri deſcen-
denti . nam illam portionem debebat habere ſolam
mortuo auo,& etiam patre.per ea quæ no.in l.Gal-
lus.§.j.de lib.& poſth.& etiam per Bar.in l.quod dr̄.
ff.de ver.obl.& ſic ex donatione ꝑ dñm cauſa mor-
tis,vel ex mortis cauſa capiens:vt no.Bar.in l.ſi mihi
& Titio.de ver.obl.& Bal.in auth.ſi quas.C. de ſacr.
ſan.eccl. ideo habet locum tunc ius accreſcendi per
l.j ad fi.C.de cad.tol.vbi patet, q̃ in donatione cau-
ſa mortis habet locum ius accreſcendi : & ſic in feu-
do vr̄ q̃ eſſet actio illius ad quẽ deberet deuolui por
tio deficiens : an vellet venire ex iure acceſecndi, an
ex iure ſucceſſionis. facit quod habetur in l.publicũ.
C.de iure delib.ſed in emphyteuſi ſolum vr̄ poſſe ve
nire ex iure accreſcẽdi niſi ille cuius portio defeciſ-
ſet inſtituiſſet iſium ad quem deuoluitur portio: ſe-
cus in extraneo,cum nõ reperiatur in emphyteuſi ſta
tutum , q̃ ſi deficiat portio vnius alter illi ſuccedit .
¶ Doc.tamen videntur ſentire idem quod in feudo ,
ſed re vera non bene reperitur illud iure ꝓbari.¶ Itẽ
adde inquantum dixi, q̃ vbi emphyteuſis eſt talis na
turæ quod poteſt tranſire ad extraneũ : q̃ ſi publican-
tur bona propter delictum,quod non reſpicit offen-
ſam dñi tranſit in fiſcum:vt videtur velle gl. in d.l.3.
& Bart.in l.ſi fin.ta.de dam.infect. & Sal.in l.ſi quis
presbyter.C.de Epiſcop.& cleri.contra hoc videtur
facere:quia videẽ fieri alienatio in potentiorem tunc

pōt vaſallus alienare taliter in præiudicium domini
de loca. potuit.cū ibi not.¶Potes dicere, ꝗ illa alie-
natio non ſit immediatè per vaſallū:ſed iuris diſpoſi-
tio.& vt dicit Guil.in d.l.ſi qs presbyter. vr̄ ꝗ ad in-
ſtantiam dn̄i debebit vaſallus ius ſuū concedere ali-
cui priuato a quo facilius poſſit dn̄s hr̄e penſionem .
ar.l.quicūq;.C.de procu.& l.cum quaſi.in prin.§.j.
ff.de fideicōmiſ. liber.& ſequitur Sali. in l.ſi quis p̄-
sbyter.¶In eadem glo.ibi:non quæſierit.hoc probat̄
In c.j.in prin.quæ fuit prima cauſa beneficij amittē-
di.& in c.imperialis.§.p̄terea. ſi quis in feuda. & qđ
dixit gloſ.poteſt in ſequentibus.ꝑbatur in d.c.j.quæ
fuerit prima cauſa beneficij amittendi. ¶In eadē gl.
ibi:pura ſtatum eius.ſupple, vaſalli, ſec' in ſtatu dn̄i:
prout hr̄ in c.j.de eo qui interfe. fra.do. ſui. ¶In ea.
gloſſ.ibi:quibus modis feudum amittit.in melius fa-
cit.præallegatus ritu.quæ fuit prima cauſa beneficij.
¶In eadem gloſſ. ibi:non probatur.ſup. vt probatur
in c.ſi vaſallus culpā.ſi de feu.ſue.ꝯtrouer.& in c.j.ſi
28 vaſallus feudo priuatur.¶†Et adde,quod dixit gl.ꝗ
ſi vaſallus intra annū non petit inueſtituram ab hæ-
redibus dn̄i priuatur feudo,illud verū ſi iuſta cauſa
non fuit impeditus in c.j. quo tempore miles inueſti
turā feudi petere debet.& inter alios caſus eſt excōi-
catus,ſeu hæredes dn̄i qua durante non tenet̄ vaſal-
lus petere ſe inueſtiri ne cōiuret dn̄o:vt no.glo.in d.
c.j.qđ eſt valde notabile ſcđm do.Flo.¶Extra gloſſ.
tangit domi.Flo.ꝗ p̄ſtito iur̄o de non infeudando de
nouo,an poſſit dari licentia per legatū de latere.dicit
ꝗ non ſi p̄ſtitū fuit Papæ,vt voluit gl.in c.pro illorū.
de præl. Si vero fuit p̄ſtitum iur̄m Ep̄o vel inferiori
vel Archiepiſcopo , tūc ſi non eſt de prouincia lega-
ti ſi iurauit non poteſt ſibi dare licētiam legatus de
nouo infeudandi etiam ſi vellet cauſa ſubſiſtente,&
29 ſuadente vtilitate eccleſiæ.¶†Secundo tangit.quid
ſi contingit alienationem de feudo fieri per vaſallū,
an dn̄s poterit incontinenti feudū recuperare. cōclu
dit ꝗ ſic:q̄a alienans cadit a iure ſuo.facit,qđ hr̄ in c.
potuit.de loc.ſcđm Abb.& Inn. Hoc tn̄ intellige ſm
30 ea quæ dixi in gl.ij.¶†Quid aūt ſi feudū nō eſt alie-
natū per feudatariū.ſed ita potens eſt , ꝗ non poteſt
ab eo peti penſio, vel ſeruitium, qđ debetur ratione
2 feudi:an poterit dari alteri potentiori [a] in feudum:vt
ſic ꝯn̄r eccleſia poſſit res eccleſiæ recuperare.Io.An.
poſt Hoſti.tenet,ꝗ ſic.per id, qđ dicitur in text.iſto.
nec obſt.ſi dicatur,ꝗ ſingulariter prohibita eſt aliena
tio in potentiorē.l.j.& ij.ff.de alie. iudi.& in c.j.& ij.
de alie.iudi.quia reſponderi poteſt ꝗ illa iura loquū-
tur,quando alienatio ſit in potentiorem doloſè , &
animo turbandi aduerſarium: hic qn̄ ſit bonafide.&
vt facilius bona eccleſiæ recuperentur.& eſt ſpeciale
fauore eccleſiæ.per hoc dicunt doc.ꝗ clericis non eſt
licitum quo ad patrimonialia. de quo per Hoſtiē.in
31 ſumma.de alie.iud.ſub rub.de ceſſione actio. ¶†Vl-
terius tangit do.Pe.duo.Primum eſt ſi res prohibent̄
alienari an intelligantur etiā prohibitā pignori obli-
ligari.videtur ꝗ ſic:per l.ſi.C.de rebus eccle.nō alie.
In contrarium vr̄ tex.in l.in quo.ff.de pig. concludit
poſt Bar.in l.quorū. Aut ſtatutū,vt lex prohibet rem
alienari:& tūc intelligit̄ prohibere pignori obligare,
d.l.ſi.aut ſtatutū prohibet quē emere: puta forenſem
prohibet rem mobilē emere:& tunc non intelligitur
prohibere quominus poſſit rem immobilem pignori
accipere.Intellige illud verū,niſi pro tanta pecunia
pignoretur, qđ non eſſet veriſimile de prohibitis re-
bus,quia non vr̄ per l.q̄ habebat.ff.de lega.iij.& no.
Bar.in d.l.in quorū.& ratio eſt, q̄a licèt pignori ac-
cipiat non per hoc illū acquirit:& licèt non poſſit pe

a Alteri potentiori. Adde hic. do. And. Sicu. 17.col.ver. not.caſum. nu.11.

tere illā adiudicari:& tunc cenſet̄ in effectu emere.
facit l.ſi prædium.C.de euic. tn̄ non ꝓhibebit̄ rē illā
diſtrahere ex ꝯuentione,vel ſm legis diſpoſitionem.
facit.l.ſi.C.de iure domi.impe.& tn̄ qō non fuit ne-
ceſſaria quo ad intellectum capituli, & materiæ: q̄a
expreſſe eſt diſpoſitū,ꝗ res feudalis ſine licentia dn̄i
nedū nō p̄t alienari: ſed nec ēt pignorari in c.j.§.j.in
titu.de prohibi.alie.feu.per Fede.¶Secundo q̄rit ꝑ-
pter id,qđ tangit̄ in gl.j.ex qua colligitur , ꝗ reſolu-
to iure datoris reſoluitur ius acceptoris. in caſu quo
reſoluitur ius datoris.remittit ad no.per Bar.in l.iu-
dicis.ff.de aqua plu.arcen.ibi concludit Bar.ꝗ ſi ius
datoris reſoluitur eo inuito reſoluit̄ etiam ius acce-
ptoris.l.iiij.§.ſed & Marcellus.ff.de in diem adie. Si
vero non reſoluitur eo inuito . & tunc ſi reſoluit̄ ex
facto datoris ad hoc principaliter tendentis:& tūc nō
reſoluit̄ ius acceptoris.l.res diſtracta.ff.qui.mo.pig.
vel hypo.ſol.ſecus ſi principaliter non tendit ad hoc
ſed in quandam ꝯn̄tiam.l.res vectigalis.ff.de pig. de
32 quo latius per Barto.in d.l.in diē.¶†Vlterius quærit
hic Ioan.An.an liber vſus feudorū p̄ter ꝯſtitutiones
imperiales contineat ius cōmune. Et arguit primo ꝗ
non ex defectu conſtituentis.nam liber fuit compo-
ſitus de cōſuetudinibus præcipuè Mediolanenſium.
facit,qđ dixi.ꝭ.glo.ij.Ius aūt cōmune eſt,qn̄ aliquid
ſtatuitur a Principe,vel Senatu:aut a populo Roma-
no. vel præfecto prætorio.l.ius autem.ff. de iuſti.&
iure.& l.forma.C.de offi.præſe.præto. & ideo cū ta-
le ius non fuerit conditū ab aliquo prædictorum non
vr̄ eſſe ius commune.Secundo pro hoc allegat: quia
partes dicti libri non habent formā traditā requiſitā
a legibus,de quo in l.humanū. C.de legibus. ex for-
ma aūt ꝑtiū concluditur forma totius. ff.de aqui.re.
do.l.adeo.§.cum quis. Tertio aduerte: quia vt dicūt
quidā,liber ille fuit editus a Federico per eccleſiā cō
demnato:vt patet de dicta dānatione in c.ad apoſto-
licę.de re iudi.in vj.ſed certe hoc non bene apparet
ꝗ ab ipſo fuit editus.ideo iſta ratio non vr̄ multum
efficax. Vnde in contrariū allegat̄ primo: quia lex eſt
omne,qđ rōne conſiſtit.j.diſt.conſuetudo. ſed natu
ralis rō dictat id ,qđ eſt in ipſis legibus feudorū diſ-
finitum:ergo &c.¶Itē pro hoc facit:quia gl.& doct.
vtriuſq; iuris illū librū cōiter allegant, & gl.eſt ſolē-
nis.& vetitus eſt pluries in ſtudio ꝑ docto. in ſtudio
Bonon̄.q̄ legū nutrix appellat̄ in proœmio ffor̄ū.§.
hoc autē.& hoc etiam factum eſt per tot t̄pa, ꝗ non
eſt memoria in cōtrariū:ergo dēt hr̄i dictus liber pro
ſolenni ſm formā.d.l.humanū.ar.c.j.de præſcrip.in
vj.& in c.ſuper quibuſdā. de ver.ſig. & hanc partem
multi tenent:vt refert Ioan.And.dicit tn̄, ꝗ dn̄s ſuus
multū accedebat ad opinionem , ꝗ non ligaret. pro
quo facit,qđ no.Io.An. in c.lator. ſuper prima gloſ.
qui filij ſint legi.& ad materiā facit , qđ dicimus de
33 volumine decretorū edito per † Gratianum qui non
habuit p̄tātem ius condendi:tn̄ hr̄ pro approbato.&
idē vr̄ dicendū in libro vſus feudorū. facit tn̄ in ꝯtriū
q̄a verbis,vel diffinitionibus Gratiani non oīno ſta-
mus:ſed ſolum quatenus rōnabilia reperiant̄ ſcđm,
qđ no.per Io.An.in c.ij.ꝭ.de reſcrip.qui cōiter tenet
ꝗ illa cōpilatio eſt approbata. & qđ dicit autori.in-
ſertis ibi per Gratianū ſtatur dictis Gratiani.demum
ſtatur,ſi rationabilia ſint:vt dixit. Et pro hoc pōt dici
ꝗ cōſtitutiones Imperiales inſertę in vſibus feudorū
faciunt ius cōe:ſed aliæ non. Cōiter tn̄ dicit do.Ant.
ſeruant̄ pro iure leges t̄pe feudorum: prout experiē-
tia docet.¶Vltimo do.Flor.hic pro declaratione de-
creta. & materia huius titul. tractauit hic aliqua de
34 materia feudorū. Nā qn̄ † q̄rit q̄d eſt feudū. dicit, ꝗ
eſt bene-

eſt beniuola actio tribuens gaudium capienti, & ca-
piens tribuendo in id quod facit prona,& ſponte,ſi-
ue paratus:vt eſt text.in x.col.in libro vſus feudorũ ,
in ti.quib.mod.vſusfru.amitt.c.j.Vel breuius poteſt
diffiniri,vt alij dicũt:videlicet, q̃a eſt beneuola actio
tribuens gaudium capienti: alias accipienti cum re-
tributione ſeruitij, ſed hæc diffinitio non videtur ita
plene continere naturam diffiniti,prout prima.Ideo
dicit ſeruandum:prout per tex.prædictũ. Et ibi ſub-
ditur, ꝙ natura huius beneficij eſt , ꝙ dominio dire-
cto rei immobili remanente penes dominum fructus
transferantur in accipientem,& intellige ſm eum,ꝙ
etiam in ipſum vaſallum transfertur dñium vtile, ſi-
cut in emphyteuta nil allegãt. ſed potes allegare qđ
no.gl.in c.j.de c.Conradi.Ia.de Bel.licèt ipſe non di
cat inquantum liber vſus feudorum ſcribit de per ſe
feudum,vt ſiſr beneficium de per ſe,ſed reuera cum
hic agatur de beneficio feudi . ſatis vr̃ ſufficere diffi-
nitio ſuperius data:quam etiã ponit Hoſti.in ſumma
35 huius tit.§.j.¶†Secũdo tangit vnde dicatur feudum.
dicit ꝙ a fide,ſeu fidelitate: ſcilicet,qñ fit inueſtitu-
ra vaſallus promittit fidelitatem.& licèt in alijs con
tractibus debeat ſeruari fides.l.j.§.j.ff.de conſti.pec.
tñ maxime in feudo debet ſeruari fides,& legalitas :
quia dñs quodammodo ſe committit vaſallo quo ad
perſonam honorarij:& bona ſm ea quę hñr in c.j.de
36 noua forma fidelitatis.In vſi.feu. ¶†Tertio tangit q̃
ſit diuiſio feudorum.rñde ꝙ multipliciter poteſt di-
uidi.nam tale eſt feudum:quod tranſit ad condeſcẽ-
dentes,& collaterales,quoddam ad filios tm̃.quod-
dam etiam ad extraneos . quoddam ad neminẽ poſt
mortem vaſalli . & de hac vltima ſpecie aliquid fuit
dictum.ſ̃.j.gl. vt poteſt etiam exemplificari in feudo
dignitatis:vt marchiæ ducatus equitatis,& de alijs .
nam de iure talia feuda non trãſeunt etiam ad filios
de conſuetudine.paternum eſt cõtrarium, ꝙ filij ſuc
cedant:vt hr̃ in ti.de alie.feudi.ad fi.& in ti.de feudo
marchiæ,ſeu in ti.quis dicatur dux marchio.c.j.facit
quod hr̃ in c.venerabilem.de elec.vbi dicit, ꝙ impe
rium non tranſit ad hæredes: & qui ſunt ad quos ſpe
ctat electio Imperatoris deficiẽte Imperatore. gl.ſin.
in c.ad apoſtolicæ.de re iud.in vj.¶Et ſubdit d.Flor.
ꝙ in talibus dignitatibus filij nõ pñt petere legitimã.
& eſt gl.in c.licet heli.de voto . & ibi etiam per Inn.
Secunda diuiſio eſt: quia quoddam eſt feudum con-
ditionale.i.quod datur ſub certa conditione,ſeu mo
do.puta ad certum ſeruitium. facit in ti.qui.mo.feu.
amit.c.j.Aliud non conditionale:vt quia aliqđ opus
imponitur:& tale feudum ſolet dici feudum nobile,
ſeu francum.Et de hoc facit mentionem Io.An.in ti.
de ꝑſcr.in addi.Spe.licèt d.Flo.hic non alleget. ¶Itẽ
eſt alia diuiſio:quia feudorum aliud paternum: aliud
nouum:aliud fœmineum. Paternum dr̃ ꝙ ab aliquo
de maioribus ipſius vaſalli eſt acquiſitum:vt in ti.de
gradibus ſucceſſionis in feu.c.j.Nouum dr̃ ꝙ de no-
uo eſt acquiſitũ:vt in ti.per quos fiat inueſtitura.c.j.
Fœmineum vero,ſeu maternum dr̃ ꝙ per fœminã eſt
acquiſitum.de quo in tit.de beneficio fœmineo in c.j.
¶Item aliter põt diuidi.nam aliud eſt feudum,quod
habet naturam feudi : aliud qđ non habet naturam
feudi. Primum non põt alienari ſine licentia dñi.Se
cundum ſic.& exemplum ibi eſt,ſi conceditur alicui
feudum pro ſe,& pro illo cui dedit.de quo in tit.de
feudo non habente naturam feudi.c.j. & ſi tale feu-
dum alienetur non eſt locus pœnæ.de qua hic:vt di-
cit gl.do.Flo. vt probatur in d.c.j.qđ eſt ſingulariter
notandum ſcđm eum.& ſic dicit ſe conſuluiſſe de fa
cto ſuper quodam feudo dñi Michaelis de Rabotta
qui fuit miles Paduanus . ¶Itẽ eſt alia dñia:q̃a aliud
eſt liberum,aliud non eſt liberum.facit qđ dixi.ſ̃. Et
facit quod no.Io.An.in addi.Spe.ſuper rub.de ꝑſcri.
in pen.& vlt.col.¶Item quoddam eſt feudum ligiũ,
& quoddam non ligium . In primo initur fidelitas
cõtra omnem hominem mundi,& hoc procedit,qñ
dñs feudi non recognoſcit ſuperiorem.In ſecundo ,
qñ recognoſcit ſuperiorem ſalua ſuperioris autorita
te.de quo in clc.paſtoralis.§.ruſus.in glo. q̃ incipit:
de homagio.¶Item feudorum aliud eſt eccleſiaſticũ:
aliud ſeculare.Eccleſiaſticum eſt, quod datur ab ec-
cleſia,ſeu a prælato eccleſiæ. Item interdum datur a
clerico,qđ poteſt fieri ĩ bonis patrimonialibus: ꝓut
hr̃ in tit.de clerico qui fecit inueſtituram.in vſi.feud.
Dicit etiam d.Flo.ꝙ interdum ſuſcipitur ab eccleſia.
ſed certe hoc non bene reperitur iure cautum:ſed po
tius oppoſitum, cum reperiatur feudum trãſire ad ec
cleſiam in c.j.de alien.feudi.dicit etiam ꝙ interdum
ſuſcipitur feudum a clerico : ſed certe non reperitur
iure cautum , ſed potius oppoſitum in c.clericis qui.
in ti.ſi de feu.fue.controuer.vbi patet,ꝙ ſi feudũ con
ceſſum fuit laico qui poſtea efficitur clericus ꝑdit feu
dum,& reuertitur ad dñm,& ſic vr̃ ꝙ clericus ſit in-
habilis ad accipiendum feudum.¶Sunt & aliæ diui-
ſiones de quibus per Iac.de Bel. in libro de vſi.feud.
& ibi per Bald. Et inter alias diuiſiones eſt illa : quia
quoddam eſt feudum quaſi caſtaldię,quod tempora-
tiue eſſe cenſetur . de cuius natura hr̃ in c.j.de feudo
guardiæ,& caſtaldiæ.aliud eſt feudũ ſimplex.de quo
cõiter hr̃ in vſi.feu.¶Item ſcđm Iac.de Bel.quoddã
eſt feudum nobile quod datur ab Imperatore Regi ,
Duci,vel Marchioni.quoddam non nobile: vt in feu
do,quod datur a prędictis.quoddam mediocre,vt in
feudo quod datur ab illis qui receperunt a Duce,vel
Marchione.quoddam ignobile:vt eſt illud quod reci
pitur ab illis qui receperunt a Duce,vel Marchione.
de quo per Iac.de Bel.in loco præal.¶Et aduerte:q̃a
vt dicit hic Inno. res eccleſiæ quæ conſueuerunt dari
in feudum , vel emphyteuſim non cenſentur eſſe de
menſa prælati:quia dñium vtile eſt penes emphyteu
tam,vel feudatarium.facit quod ſuperius dixi, & qđ
no.Inn.c.vt ſ̃.de reb.eccl.non alie. & ibi etiam dixi.
¶Et not.ꝙ prælatus demum poteſt dare res eccleſiæ
in feudum,qñ ſunt cõſuetæ dari in feudum,aliàs nõ
poſſet dari ſine ſolennitate.c.j.de reb.eccl.non alie.
in vj.& c.ſine exceptione.xij.q.ij.& facit quod hr̃ in
37 c.nulli.de rebus eccl.non alie. Quando dicatur † res
conſueta dari in feudum.tangit Iac.de Belui.in ti.de
vſi.feu.ti.j.c.j.& in tit.Epiſcopum, vel Abbatem.c.j.
concludit Iaco.de Bel.ꝙ res dr̃ conſueta dari in feu-
dum , qñ intra quadraginta annos bis fuit datũ ſua-
dente vtilitate & ibi etiam concludit,ꝙ ſi aliæ res cõ
ſueuerunt dari in feudum, & aliæ ſint quæ non con-
ſueuerunt , ꝙ tunc ſolum ille poterunt dari in feudũ
ſine ſolennitate,& ſine exceptione , quæ erant con-
38 ſuetæ dari in feudum.¶†Iuxta prædicta poteſt quæ-
ri:nunquid prælatus poterit permutare naturam feu
di,vt ſi erat maſculinum:& quia conſuetum dari ma
ſculis poterit mutare,vt fiat fœmininũ. Dicit d.Flor.
ꝙ conſuluit ꝙ non:quia clericus non poteſt infeuda
re de nouo : vt hic patet. ſed iſtud eſſet de nouo in-
feudare quatenus ibi mutaret naturam antiquã feu-
di:ergo non poterit:vt hr̃ in c.vno.in prin.ĩn ti.Epm̃,
vel Abbatem.in vſi.feud.& hoc maxime procedit in
feudo antiquo cõcernente totam agnationem. nam
in præiudicium maſculorum non tenebit talis alie-
36 natio in ti.de alie.feud.c.j.§.hoc quoque. ¶†Sed hic
ſurgit dubium,qñ cõceditur feudum ꝓ maſculis, &

fœminis,qđ non conſueuit concedi niſi ꝓ maſculis. An tota conceſſio vitiabiť: an vero ſolũ illa in qua fit mentio de fœminis.Bar.in auth.quam rem.C.de ſacroſan.eccl. vr̃ innuere ꝙ tota conceſſio vitietur.ſed Bal.in auth.ſi quas.in fi.C.de ſacroſ.ecc. tenet conceſſionem valere reſpectu maſculorũ,ex quo eſt conſueta dari maſculis: ſed vitiabitur reſpectu fœminarum,non aũt vitiať tota conceſſio, quia in his q̃ ſunt ſeparabilia vtile per inutile non vitiatur.& hæc pars vr̃ verior per rationem prædictam.¶ Vlterius quærit hic d.Flor.quia hic dr̃,ꝙ p̄latus pōt feudũ reuerſum ad eccleſiam inſeudare non obſtante iuřo de nō inſeudando:an hoc procedit, ſi eſt feudũ decimarũ cōpetēs laico:an poterit alteri laico inſeudari. vr̃ ꝙ nō: quia in decimis vr̃ eſſe ſpecialis prohibitio:vt inſeudentur laicis.ĩ.de decimis.ad hæc. & c.quãuis.& c. prohibemus.& ideo licèt hic gñaliter permittatur p̄lato inſeudare feudum reuerſum ad eccleſiã, tñ quo ad feudum decimarum non vr̃ ſufficere gñalis permiſſio prædicta.arg.c.cum in gñali.de offi.vica.contrarium dicit conſuluiſſe ex eo:quia ſm eum,in decimis ſolum prohibetur,quòd nō inſeudatur de nouo poſt Lateranenſe concilium. facit licèt non alleget de decimis,nuper.Sed hoc caſu non infeudat de nouo ex quo eſt feudum reuerſum ad eccleſiam: ergo poterit concedere laico. & iſtud dr̃ ſatis voluiſſe gl. in d.c.prohibemus.ſed Io.An.ibi ſuper gl.vr̃ velle,ꝙ tutius ſit tenere contrariũ per d.c.prohibemus. ¶Et pro iſta parte etiam facit qđ hr̃ in c.ad apoſtolicam. ſ.de his quæ fiunt a præla. vbi permittitur feudũ decimarum concedi per laicum eccleſię cum conſenſu Ep̄i.& ſic vr̃ innui,ꝙ laico non poſſit concedi etiam cum conſenſu Ep̄i.Et ſic non ſolum vr̃ prohiberi infeudatio,quæ fit poſt concilium Lateranenſe, ſed ẽt qñ in feudum fuit conceſſum ante.& vult concedere alteri laico,& hæc pars de iure verior,& tutior.vr̃ tñ cōiter ſeruari opi.d.Flo.& gl.in d.c.prohibemus.

40 ¶†Quærit demum d.Flo.an feudũ reuerſum ad eccleſiam poterit prælatus infeudare etiam poſt annũ, qñcunq; voluerit etiam poſt annum reuerſionis.quidam magni doc.ſm eum conſuluerunt,ꝙ ſic.ſed dicit,ꝙ non bene conſuluerunt, & non fuerunt bñ copioſi in canonibus.nam ſm canones dicendũ eſt contrarium ſm eum:vt no.Arch.in c.j.xxxv.q.viij.vbi dicit Arch.ſcđm eum,ꝙ poterit inſeudare ſolum intra annum computãdum a t̄pe reuerſionis ad eccleſiã, & non poſtea illius c.vbi patet,ꝙ dicũtur nuptię nouæ,quæ intra annum ſunt contractæ.¶ Ad idem allegat quod hr̃ in l.fi.§.quoties.ff.de pub.vbi mancipia dicuntur nouitia, quæ nondum anno ſeruierunt, & anno completo dicuntur vetera. & ſic ꝙ eadem materia feudi dicetur de nouo reuerſum intra annũ tñ. & ſic poſt annum dr̃ applicatum menſæ, qđ dicit eſſe ſingulariter notandum. ¶Et p̄dicta intellige vera niſi appareret,ꝙ prælatus ideo non infeudaſſet: quia volebat inuenire bonum vaſallum: nec prius potuit inuenire.¶ Et ex prædictis hẽs vnum modum ꝑ quẽ feuda incorporantur menſę p̄lati.Alium modum ponit Bar.in l.ſi vacantia.C.de bo.van.li.x. qñ per officiales reputatos bona ſcriberenť ĩ libro vbi ſunt alia bona menſalia.facit qđ hr̃ in d.l.ſi vacãtia.& l.ſi qñ. co.ti.& quod dixi poſt eum.ſ.de reb.eccl.non alie. c.vt ſ.Et in prædictis duobus modis, idem vr̃ tenere Bar.in d.l.ſi vacantia.Et quo ad primum allegat, qđ hr̃ in d.c.vt ſ.ſed certe,vt hic dixi, ille tex.non ꝓbat, ꝙ poſt annum dicatur de menſa, ſi ante non ſit facta inſeudatio:imo potius ꝓbat oppoſitum, vt ibi latius declaraui,& ibi etiam rñdi ad no. per Archid.in c.j. xxxv.q.viij.¶Quo ad ſecundum modum vr̃ poſſe dici,ꝙ ille eſt contra mentem dicti.c. vt ſ.& d.l.ſi qñ. & d.l.ſi vacantia.non vr̃ obſtare: quia vr̃ loqui in diuerſo caſu:vt ibi dixi.vnde prout ibi tetigi. vr̃ demũ dicere incorporata menſæ,qñ per ipſum quadraginta annorum ſic fuit obtenta ad vſum menſæ, & iſtud de iure verius,per ea quæ ibi dixi. tene tñ menti dictos duos modos quos poſuit hic do.Flo.& etiã Bar. in d.l.ſi vacantia.ꝑꝑ autoritatem eorum.¶ Vltimate quærit d.Flor.quia hic permittitur prælato inſeudare rem feudalem occupatam per illum a quo de facili non poteſt reuocari, quid erit de non feudali, ſi erit ſimiliter occupata per eum a quo de facili nō poterit reuocari:an poterit alteri inſeudari,vt ſic faciliter redeat ad eccleſiã.¶ Refert d.Flor.ꝙ quæſtio fuit de facto in ciuitate Paduana t̄pe quo Io.An.ibi legebat.& conſuluit Io.And. ſuper hoc ꝙ fieri non poterat ex eo: quia id ſolum permittitur de re feudali. ¶ Nec obſt.ſi dicatur, ꝙ prælatus non poterat inſeudare,& ſic vr̃ ꝙ erat eadem quæ in feudo:q̃a cũ iſtud ſit exorbitans a iure cōi non debebit extendi ad aliũ caſum.ar.regulæ,quæ de iure.de reg.iur.in vj.Vnde debebit tunc habere recurſum ad ſuperiorem,& vltimate ad Papam pro recuperatione ipſius rei. & ꝓ prædictis facit: quia ſi permiſerũt infeudari dicto caſu res non feudales poſſet aperiri via fraudibus:quia prælatus volens amico inſeudare de nouo poſſet ꝓcurare ſibi, & ab aliquo potente, vt ſic poſſit amico ſuo inſeudare. malitijs aũt via non eſt aperiẽda.ĩ.de diuor.quanto.¶ Vltimo potes addere, vt dixi.ſ.poſt Inn.ꝙ bona quæ ſunt conſtricta infeudari,vel data in emphyteuſim: q̃a in illis alius habet vtile dominiũ, & eccleſia ſolum directum:vt voluit glo.in c.j.de c. Conradi.de vſi.feu.talia bona non cenſentur de mẽſa,ſeu vſibus prælati.& hoc voluit gloſ.ſing.in c.frequens.in glo.no.j.de exceſ.præla.

a ¶Viſum. Do.Andre. Sicu. ponit ſuper hac rub. multũ tractatũ, & multa eleganter more ſuo dicit. vide eum.

¶De pignoribus. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Cautio eſt ſimplex.*

a ¶Viſum [a] & tractatum eſt in titulis p̄cedentibus de multis ſpeciebus cōtractuum ex quibus res eccleſiæ poſſent alienari ſaluis in certis caſibus: verũ q̃a poterat dubitari:an & qñ poſſint res eccleſiæ pignori obligari, vel alia cautio ſuper eis interuenire: ideo fuit hic poſita iſta rubr. ¶De materia hr̃ in decretis.x.q. ij.& in c.hoc ius.poſt principiũ. ¶ Et aduerte,per id

1 qđ hic dr̃:& de alijs cautionib⁹,ꝙ multiplex eſt†cautio:vt hic tangit d.Pe.de Ancb.nam quædam eſt cautio ſimplex,& nuda.& hæc conſiſtit in ſola promiſſione.l.ſancimus.C.de ver.ob. Quædã iuratoria in qua interuenit promiſſio cum iuřo.ſ.vt lit.non cōte.qũ. §.in alijs.Quædam eſt cautio ſufficiēs,vel idonea,& iſta dr̃,qñ promiſerunt,& interuenerunt etiam fideiuſſores,vel pignora.l.ſi mandata pignora.§.fi.ff.mã. facit qđ no.in c.j.de ſequeſt.poſ.& fruc. Quædã aũt eſt cautio pœnalis, & fit qñ aliquid permittit ſub pęna.l.ij.§.ſi dubitetur.per gl.ff.de iud. ¶An aũt qñ fit mentio de cautione in dubio debeat intelligi de nuda cautione.an vero de fideiuſſoria, vel pignore: recurrẽdũ eſt ad gl.cũ ibi no.per doc.in l.ſancimus.C. de ver.ob.quia aut verbũ, cautio, ꝓferť cũ adiectione ſufficienti,vel idonea,& tunc intelligitur,ꝙ dẽant dari etiã fideiuſſores,vel pignora per d.l.ſi mandato. §.fi.Aut vero ꝓfertur ſine alia adiectione, & aut ꝓfertur a lege ciuili,vel ꝯtrahentibus:& tũc ſufficit nuda pro-

da promiſſio.d.l.ſancimus. aut profertur a lege prætoria:& tunc requirit̃ ꝙ fiat cũ fideiuſſoribus, vel pignoribus:per id qđ hr̃ in l.ꝓtorio.ff.de præto.ſtip.Et
adde qđ ibi dixi,ꝙ ſufficit nuda cautio,vr̃ ꝙ ſatis debeat fieri cũ obligatione bonorũ per l.filio.& qđ ibi
no.maxime per Bar.ff.vt lega.no.caue.ſatis etiam vr̃
ꝙ tunc debeat promitti ſub pœna cum faciliter fieri
poſſit:licèt non faciliter poſſent dari fideiuſſores,vel
pigno.facit,quod no.gl.in d.c.ſi dubitetur.

SVMMARIVM.

1 *Presbyteri appellatione comprehenduntur clerici inferioris ordinis habentes aliquam adminiſtrationem.*
2 *Ornamenta eccleſiæ pro diuinis officijs deputata prohibentur pignorari.& nume.6.*
3 *Neceſsitas non ſubijcitur legi.*
4 *Libri eccleſiæ non benedicuntur.*
5 *Animæ hominum ſunt cunctis rebus proferendæ.*
6 *Res ſacræ in nullius bonis ſunt.*
7 *Res eccleſiæ pro quibus cauſis poſsint obligari.*
8 *Iura incorporalia eccleſiæ,an poſsint pignori obligari.*
9 *Nomen debitoris,an poſsit in pignore alteri obligari.*
10 *Liber homo non poteſt in pignus dari.*
11 *Captiuum ab hoſtibus redimens : an poſsit illum retinere ad ſibi ſeruiendum.*
12 *Vendere filium,an,& quando poſsit pater.*
13 *Vendere poteſt pater filium propter famem,ſed non econtra.*
14 *Condemnatus pro debito,ſi nõ cedit bonis poteſt capi,& incarcerari.*
15 *Capi an poſsit aliquis.*
16 *Mulier,an poſsit capi pro cauſa criminali.*
17 *Debitor qualiter poteſt caute pro debito capi , & extrahi de domo.*
18 *Debitor,an poſsit renuntiare legi prohibenti debitorem capi in domo.*
19 *Ceſsionis beneficio,an per pactum renunciari poſsit.*
20 *Cogi,an poſsit quis præciſè ad factum.*
21 *Operas ſuas imperpetuum locare,an poſsit quis.*
22 *Soluens pro carcerato eo inuito,an poterit ab eo repetere.*
23 *Soluens pro condemnato ad decem , vel ad amputationem manus eo inuito,an poſsit repetere.*
24 *Pater qui ſoluit pecuniam pro filio capto ab hoſtibus,an computabit in legitimam.*
25 *Capi olim poterat debitor pro debito,& tradi creditoribus puniẽdus.*

NVllus presbyter. Sine cã rationabili non dẽt res eccleſiæ alienari.b.d.
ſm d.Ant.vel aliter ſm d.Flor.res eccleſiæ non debent pignorari ſine neceſſitate.b.d.ſm eũ. Et primo ponitur
dictũ.In ſecũda exceptio,ſcđm eũ.Vel aliter.Res eccleſiæ hic deſcriptæ non pñt pignori obligari: niſi vrgẽte iuſtiſſima neceſſitate.h.d.& in quo differat iſtud
1 ſummariũ ab alijs dicã in gl.¶†In tex.ibi:presbyter.
latè ſumitur vt cõprehendat ẽt clericos inferioris ordinis habentes aliquã adminiſtrationẽ: qa in illis eſt
eadẽ rõ.facit,qđ hr̃ in c.ij.de coha.cle.& mu. Itẽ ibi:
2 in vadiũ,vel pignus:& ſic facit titulũ. ¶†No.hic multas res mobiles eccleſię,q̃ prohibent̃ a clericis pignorari niſi vrgẽte neceſſitate , hodie eſt prouiſum in cle.
ſi beneficiorũ.de deci.ꝙ res hic nominatæ, & aliæ, q̃
ſunt deputatæ ad ornamenta eccleſiæ nõ pñt capi,pignorari,vel diſtrahi. aut modo aliquo tolerari ꝑ collectionẽ decimarũ.Alia aũt ornamenta eccleſiæ,quę
non eſſent deputata pro diuinis officijs bene poſſent
capi,vel pignorari ꝑ ipſos collectores:vt ibi voluit gl.
3 ¶†No.ꝙ in caſu neceſſitatis:aliàs prohibita conceduntur:nec mirũ,qa neceſſitas non habet legem: ſeu nõ
ſubijcitur legi.l.j.C.de ope.lib.de conſe.diſt.j.ſicut.
& de conſue.quãto.vnde in caſu neceſſitatis, qñ qs
aliter non euaderet licitè ſe defendendo alium occideret.in cle.ſi furioſus.de homi.& l.ſcientiam.§.qſitus.cum alle.ff.ad leg.Aquil.& ſimiliter alienam domum licet deſtruere cauſa arcendi incendium.l.ſi
alius.§.belliſſimè.ff.quod vi aut clam.Et etiã furtum
cõmittere in c.iij.& quod ibi no.ĩ.de fur.Nam vt ibi
dicit gl.tꝑe neceſſitatis, ne quis famæ pereat,intelliguntur omnia cõia . ideo ne quis famæ pereat licitũ
erit furari tñ,ꝙ ipſe ꝑꝑ hoc non pereat : & ſimiliter
etiam ꝑꝑ neceſſitatem famis pater põt filium occidere:vt tangit gl.¶†In ea.gl.ibi:nõ benedicuntur, libri
4 ſcilicet eccleſiaſtici,qđ intellige ſingulariter,ſed fallit in miſſali,qui debet benedici. & habet orationes
ſuas in libro pontificali.dicit tñ Io.An.ꝙ calix,& patena,& veſtimenta ſacerdotalia bene habent certam
benedictionem,vel certã ꝯſecrationem:vt colligitur
ex bis quæ hñr in c.vno.ad fi.de ſac.vnc.& ita voluit
Hoſti.finaliter,tñ dicit Io.And.ꝙ æquè põt diſtingui
inter bñdictionẽ,q̃ fit cũ vnctione,vt contingit in ea
q̃ fit in calice,& patena:vt patet in d.c.vno.Et benedictio q̃ fit ſine vnctione etiã contingit in ea q̃ fit de
miſſali,& de veſtimentis ſacerdotalibus.¶Forte voluit Io.An.ꝙ vbi fit benedictio ſine vnctione , ꝙ põt
dici ꝓcedere ſtricto ſumpto vocabulo, ſed latè ſumpto vocabulo.Põt ẽt dici res ſacra q̃ etiã non benedicit̃:prout vr̃ voluiſſe Hoſti.¶Et per prædicta vr̃ ꝙ gl.
non bene facit miſcere veſtimenta,& alia q̃ benedicuntur cũ libris qui non bñdicunt̃ . tñ gl.põt ſaluari
quo ad tex.quia oẽs res hic noĩatæ prohibent̃ pignorari,niſi in caſu poſito in litera.¶In ea.gl.in fi. potes
dicere , ꝙ illa quæ hic noĩantur fortius prohibent̃ in
pignore obligari,q̃ aliæ res eccleſiæ ex eo: quia ſunt
deputatæ ad cultũ diuinũ: & ideo licèt aliæ res eccleſiæ poſſint alienari ſuadẽte aliqua neceſſitate,vel vtilitate eccleſiæ:vt in c.nulli.alle.in gl.& xij.q.ij.c.ſine
exceptione . tñ vr̃ ꝙ res hic nominatæ non poterunt
ꝑꝑ neceſſitatem alienari:ſed demũ ꝑꝑ iuſtiſſimã cauſam neceſſitatis:puta ꝑꝑ captiuos redimendos:vel ꝓpter alimentationẽ pauperũ qui aľr ali nõ pñt : vt tãgit gl.ſequens.& l.ſancimus.C.de ſacroſ.ecc. & per
hoc patet ꝙ differunt res hic noĩatæ ab alijs rebus eccleſiæ,& pro tãto dedi tertium ſummariũ.¶In gl.ij.
ibi:& ꝓ ꝑdicto intellectu bene facit tex.ĩ.& l.ſancimus nemini.C.de ſacroſ.ecc.& xij.q.j.præcipimus.
qui vr̃ velle,ꝙ ẽt ſit ſpeciale in dictis caſibus ex eo: qa
5 † animæ hominũ ſunt ꝓferẽdæ cũctis rebus. facit qđ
dicetur ſuper gl.ſeq. ¶In gl.ij.ibi:caperentur.ſup.&
aliunde non poſſent redimi . & eodẽ mõ.ſupple,qđ
ſubijcit gloſ.pro pauperibus alendis.ſupple,qñ bene
6 aliunde ali non pñt. ¶†In ea.gl.ibi:a cõtrario ſenſu.
Nam dicta iura vñr velle, ꝙ res q̃ non ſunt in noſtro
commercio,& ſic vendi non pñt, nõ pñt ẽt obligari:
ſed res ſacræ non ſunt in noſtro commercio: quia in
nullius bonis ſunt.inſti.de rerum diui.§.ſacra . ideo
videtur ꝙ non poſſunt obligari.facit.l.j.§.eandem.al
leg.in gl.quæ dum dicit.ff.e.ti.l.puta legaliter.ff.quę
7 res pig.obli.poſ.¶†In ea.gl.in fi. idem tenent Goff.
& Inn.& ſic videtur velle Flo.& pręcdicti,quòd aliud
ſit ſcđm leges:aliud ſit ſecũdum canones.& ꝙ canones in hoc præualent,& ſic videtur velle gloſſ. quòd
ſecundum leges etiam in caſu , de quo in gloſſ.non
poſſunt res nominatæ in litera pignori obligari . ſed
Hoſt.tenet contrarium dicens,ꝙ etiam ſecundum leges in dicto caſu poſſunt obligari:vt eſt caſus in §.ijſdem pœnis.allega.in gloſſ.& bene facit quod habetur in l.ſancimus nemini.& ſic gloſ. non videtur bene dicere.ſed do.Flor.ſaluat gloſſ.inquantum dicit,
ꝙ canones præualent ex eo: quia canones expreſſius
dicunt quàm leges, ſed certè ſatis exprimitur in legibus.d.§.ijſdem.& in d.l.ſancimus nemini.& ſicut ꝑdicta ſaluatio non videtur bona : & per conſequens

gl.non vĩ bene dixiſſe. Quod autem pro dicta cauſa
poſſint res obligari.dic ꝙ ſic:quia veriſimile eſt Chri-
ſtũ q eſt dñs rerum eccleſiæ in c.eãm.de verb.ſig. &
per Inn.in c.cũ ſup.de cauſa poſ. & vĩ etiam velle, ꝙ
bona eccleſiæ diſtrahantur& obligenẽ pro redẽptio-
ne captiuorum:& ſic pro redemptione animarum,cũ
pro illis etiã effuderit ſanguinẽ ꝓpriũ:& ideo obliga
tio facta de dictis rebus valet , ſeu volente dño tenet
per id,qđ hẽ in l.alienam.ff.de pig.actio.facit ad p̃di
cta qđ no.xij.q.ij.in c.hoc ius.in glo.quia ad ꝓpha-
nas.vbi gl.tangit,an qñ iſte res obligantur in caſu li-
cito cadat ius obligationis in illis. nam ſcđm vnam
opi.ꝙ ſic,ꝙ poſſint res ſacræ obligari . vĩ tñ qñ vẽdit
calix, vel patena dẽre conturbari,ſi vẽderet priuato.
per id, qđ hẽ in l.ſancimus nemini. vel fortè etiã põt
dici ſpeciale,ꝙ poſſit vendi in eadem forma.videtur
tñ ꝙ priuatus non deberet illis vti ad vſum ꝓphanũ:
ſed poſſet vendi alteri eccleſiæ , vel alicui ſacerdoti
indigenti.per id,qđ dixit glo.j.ſecundũ alium intel
lectum quẽ ponit gl.prędicta,q̃ incipit ad ꝓphanos.
põt dici,ꝙ in eis ꝯſtituitur ius pignoris in rebus hic
noĩatis:tales poſſunt retineri,ex quo pignoranẽ:acſi
in eis ꝯſtituerẽ obligatio:ſicut in ſimili dicitur,ꝙ ẽt
interdum pro re non obligata retinetur pignus. fa-
cit,qđ not.in c.ex reſcripto.ſ.de iureiurã.& xxiij.q.
8 viij.c.vt pridẽ.¶†Extra gl. q̃ritur de vno:an iura in-
corporalia poſſint pignori obligari : puta iuriſdictio,
iuſpatronatus , & ſeruitutes perſonales.& reales,&
pedagiũ.Barto.tetigit in l.ſi is qui.§.an vſuſfructus.ff.
de pigno.vbi concludit, ꝙ ſi conſiſtant in noĩbus,vt
iuriſdictio,& ius,qđ habet dñs in vaſallo, vel patro-
nus in liberto.& iſta non poſſunt obligari, niſi in cã
magnæ neceſſitatis:vt hẽ in l.pro hærede.§. qui tñ.ff.
de acquir.hæredi. & in l.ij.C.de ope.liber.& in l.cũ
vero.in princi.ff.de fideicom.liber. ¶Quædam ſunt
iura quæ cõſiſtunt in re:vt iuſpatronatus in eccleſia,
ius percipiẽdi pedagium in loco : & ſi ſunt aliqua ex
quibus non percipitur cõmodũ pecuniariũ : tunc nõ
poſſunt obligari.de re iud.l.cum Bertoldus.& qđ hẽ
in l.planè.ff.de leg.j. ſecus ſi ſunt talia ex quibus cõ-
modũ pecuniarium poſſit percipi;. per ea quæ hñr in
d.§.vſuſfructus.& ibi patet,ꝙ vſuſfruct⁹ põt obligari
& ſic ſeruitus perſonalis:& etiã põt obligari ſeruitus
filialis,ſi eſt ſeruitus prædiorum ruſticorũ :puta ſer-
uitus eundi de vno fundo ad aliũ. ſecus in ſeruitute
vrbanorũ prædiorũ.l. in his qui.§.ſi.cũ l.ſeq. qđ in-
telligit ibi Bar.ꝓcedere,niſi obligatio prædij vrbani
fieret eo caſu in quo eſſet ratio quę eſt in ſeruitute p̃
dij ruſtici.nã tũc idẽ eſt dicendum. ar.l.illud.ff.ad le.
9 Aquil.& ſ.de tranſl.c.ij.¶†An aũt nomen debitoris
poſſit in pignore alteri obligari.& dicit,ꝙ ſic l.nomẽ.
C.quæ res pig.ob.poſ. Et ex tali obligatione quærĩ
vtilis actio cui obligatur nomen ꝯtra debitorẽ,cuius
nomen obligatur:vt patet in l.nomen.An autẽ dicta
vtilis actio poſſit intentari contra debitorẽ ipſum nõ
facta excuſſione bonorũ obligantis ipſum nomen.tã
git Cy.in d.l.nomen.& concludit,ꝙ ſic:licẽt aliàs ſit
qñ res corporalis fuit obligata : quia contra tertium
poſſeſſorẽ non poſſet agi,niſi prius facta diſcuſſione
bonorũ debitoris,in auth.hoc ſi debitor.C.de pig.&
idẽ Bar.in l.ſi ꝯuenerit.ff.de pig.ac.& q̃a olim de iu
re antiquo nõ erat neceſſe p̃tendere excuſſionẽ.l.di-
ſtractis.C.de pig. & ſolũ reperiẽ mutatũ in reb⁹ cor-
poralib⁹:iõ ĩ incorporalib⁹ erit ſecus,cũ correctio ſit
euitãda , & nõ hẽat locũ niſi expreſſe.l.p̃cipimus.C.
de appel.c.cũ expediat.de elec.in vj.Labor.hoĩs ẽt ſi
nõ ſit ſoluẽdo nõ dẽt ꝓ debito retineri, & nõ põt cõ
10 mode diuidi.¶†Nota ꝙ liber homo nõ p̃t in pignus
dari etiã in ſubſidiũ aliarũ rerũ deficientiũ: imo ho-
die puniẽ recipiens liberũ hoĩm in pignus perdit de-
bitum,& tñ de ſuo ſoluit,& etiã corporali ſupplicio
puniẽ:vt probaẽ in auth.vt nulli iudicũ.§.q̃a verum.
col.x.Et ratio eſſe põt,q̃a res quæ non ſunt in noſtro
cõmercio nõ pñt obligari.l.j.§.enim.ff. q̃ res pig.ob
li.poſ.liber aũt homo non eſt in dñio alicuius.nam
ẽt nemo eſt dñs ſuiipſius, vel mẽbrorũ ſuorũ : intel-
lige , vt poſſit quis dici habere ipſum dñium quo ad
proprietatẽ:prout habet in illis rebus.l.liber homo .
ff.ad l.Aquil.aliàs autem bene videtur eſſe dñs mẽ-
11 brorũ ſuorum quo ad poteſtatem vtendi illis. ¶†In
gloſſa ibi:ab hoſtibus retinetur. ſupple ſi redimaẽ ab
aliquo.nam redimens põt retineri illũ ad ſeruiendũ
tanq̃ ſibi obligatũ:qđ eſt verũ hodie vſq; ad q̃nquẽ-
nium.ſi aũt ſeruierit p quinquẽniũ poſt redẽptionẽ:
tunc recuperat libertatẽ.l.ab hoſtibus.& l.vlt. alleg.
in glo.recuperat etiam illam ſi reus remittat ſibi ius,
12 quod habet in eo.l.Senatus.§.ſi.ff.de leg.j.¶†In ea.
glo.ibi:in maxima neceſſitate.puta pp famem: vt hẽ
in l.ij.alle. in gl. qđ non debet extendi ad alium ca-
ſum, cum in exorbitantibus a iure non debeat fieri
extenſio.de reg.iur.quæ. in vj.& qđ ibi not.per Dy.
& Io.And.ĩ.de inſan.& langui.c.vno. Refuſo tamen
pretio emptori recuperabit filius priſtinã libertatẽ:
vt probaẽ in l.ij.alle.ſ.cũ ibi no.An aũt anteq̃ pro eo
ſoluaẽ debitum,vel detur ſeruus. æqualis valoris fi-
lius venditus ſit ſeruus creditoris.an vero ſit obliga-
tus ſeruire creditori tanq̃ ſeruus.tetigit glo.d.l.ij.vbi
ponit opi.finaliter dicit,ꝙ interim ſit ſeruus. qđ te-
ne menti.Et per prædicta dixit Iaco.de Are. vt refert
12 Cy.in d.l.ij.ꝙ ſi quis † hẽt panẽ,& vidit patrẽ ſuũ, &
filiũ ſuũ famę perire,ꝙ potius dẽt ſubuenire pr̃i q̃ fi-
lio:quia pater põt vendere filiũ propter famẽ: nõ aũt
filius patrem propter dictam neceſſitatẽ:licẽt alij ali-
ter dixerunt.quod tene menti.¶In eadem gl.ibi , ex
reſcripto.de hoc dic,vt no.per gl.& doc. vĩ tñ ꝙ qñ
ab hoſtibus Romani imperij, vt ſunt infideles datur
obſides Imperatori pro aliqua cauſa,vel Papæ,ꝙ ta-
les interim poſſint teneri tanq̃ obligati per l. diuus.
ff.de iure fiſci.& ideo tales ſunt innominati , quod
ſerui cẽſenẽ quodãmodo.Adeo,ꝙ nõ poſſunt teſtari
vt ibi dicitur.ſed vbi liber homo datur pro obſtagio
occaſione alicuius debiti priuatę perſonæ:an tunc id
fieri poſſit hẽ in c.ex reſcripto. de iureiu.& ibi ẽt di-
xi.nam ſine eius conſenſu non põt dari: vt hic patet.
An autem,cum eius conſenſu dari poſſit:& ſi deẽ, an
aliqđ ius q̃ratur, necnon,vide ea,quę hñr in d.c.ex
reſcripto.gl.tñ in l.ij.C.de patri.qui fi.diſtraxe.dicit
ꝙ licẽt de iure liber homo non poſſit dari obſidẽ pro
debito:ſed per conſuetudinẽ vſurpatũ eſt contrariũ:
& ſic qđ in die de facto ſeruatur. Conſuetudo autem
13 habet vim legis.l.de quibus.ff. de legi. ¶†In eadem
gl.ibi:ordinarium.i.regulare.Idem ibi cũ bonis cedit
liber vadat.& ſic vult gl. a ꝯ̃rio ꝙ ꝯdẽnat⁹ pro debito
ſi nõ cedit bonis poſſit capi,& incarcerari. & hoc cla
rius dicit gl.ſequens.qđ intellige verũ,qñ ꝯdẽnatus
nõ ſoluit id ad qđ eſt ꝯdẽnatus:nec alius pro eo , &
ante facta excuſſione bonorũ ipſius ꝯdẽnati nõ aliàs
niſi facta fuit excuſſio non vĩ poſſe incarcerari ex eo
maximè,ad hoc vt poſſint capi nomina debitoris pro
executione ſnĩæ debet præcedere excuſſio bonorũ:
& demũ,ſi non reperianẽ mobilia, nec ĩmobilia: vel
deuenietur ad capiendũ noĩa pro executione ſnĩę.l.
a diuo Pio.§.in venditione.ff. de re iudic. ſic multo-
fortius dicimus,ꝙ anteq̃ deueniaẽ ad captionẽ pſo-
næ debebit fieri diſcuſſio bonorum debitoris.Primo
mobiliũ.Secundo immobilium.Tertio noĩa debito-
rum.&

rũ.& ſi his nõ põt ſatisfieri debitori tunc poterit de-
ueniri ad capturã pſonæ condẽnati in ſubſidiũ.& ita
voluit glo.q̃ reputaĩ ſingularis in l.pe.ff.de ſuſpe.tu.
& ibi per Bart. & hoc tene menti pro limitatione,&
declaratione huius gl.& ſequentibus.& eius,qđ le-
gitur & nota.in l.j.C.qui bo.ce.poſ.¶In eadem gl.
in fi.Ioã.And.poſt Hoſti.addit alios caſus in quibus
quis põt capi.Nam aliud eſt in libero hoĩe ſuſpectus
& malemerito ratione maleficij cõmiſſi.s̃.de depo.
c.j. ¶Itẽ in teſte vacillãte.l.ex libero.ff.de qõ.Item
in raptore virginis, ſi fugiat ad eccleſiã non ſeruatur
ei vita, ſed cogitur ſeruire vbi ſe redimat ĩ c.raptori-
bus.xxxvj.q.j.& q̃tum tẽpus debeat ſeruire.Do.non
dixit,ſed dicit,ꝙ erit in arbitrio iudicis : vt voluit gl:
in illo c. præallegato.c. de raptoribus.ſuper verſi.ad
deſeruiendum.gl.tñ tranſiuit ad alium intellectum.
¶Item eſt,& alius caſus in committente crimen ca-
pitale : vel quia inducat pœnam capitalem.l.j.C.de
rap.vir.dum tñ ducatur ad iudicẽ poſt capturã intra
tempus ſtatutũ.l.capite quto.ff.de adult. qđ eſt tp̃s.
xx.horarũ:vt patet.Item aliud eſt in iudice q̃ poteſt
pro cauſa criminali faceret quẽ capi:& etiam de do-
mo extrahi:vt no.in l.ſed & ſi his. ff.de in ius vocan.
& in l.nemo de domo.ff.de regu.iur.facit,quod ha-
betur in l.j.C.de offi.diuer.iudi.quod dicit do. Ant.
procedere except a muliere , per id quod hr̃ in d.l.j.
cum auth.ibi poſita. ſed melius facit, quod habetur
in auth.nouo iure.C.de cuſto.reo.de quo inferius di
cetur. ¶Item fallit de debitore ſugiente cum pecu-
nia.l.ait prætor.§.ſi debitorem.ff.quæ in frau.cred.&
not.in c.cum non ab homine.s̃.de iudi. ſuper prima
glo.& ibi etiã not.An hoc procedat in laico volente
capere clericum ſugientẽ cum pecunia, & cõiter te-
netur:ꝙ ſic:ſi capiaĩ,vt ducaĩ ad iudicẽ eccleſiaſticũ:
licèt aliq̃ ꝯ.de quo plenius ibi no.¶Itẽ fallit , qñ q̃s
eſt debitor in diẽ quæ nõdũ venit,& ſuſpectus eſt de
fuga,nõ p̃t tũc capi,vt creditorẽ faciat ſecurũ , dẽbit
tñ prius de ſuſpectione cõſtare.l. hoc aũt.§.j.ff.ſi cui
plus q̃ per leg.fal.¶Item fallit in debitore publica-
rũ punitionũ.l.ij.C.de rap.tribu.& ſic reſidet Io.An.
& do.Ant.poſt eũ.Si autẽ potes dicere clarius,& me
lius in hac materia:prout tetigit Bart. in l. ſacrilegij.
§.Labeo.aliàs eſt l.cum eo.ff.ad le.Iul. pecu.Et tãgit
15 etiam do.Pet.poſt Bar.¶†Vnde dic ſi quæratur , an
quis poſſit capi.Quod aut quæritur,vt quis poſſit ca
pi a priuata perſona:aut an poſſit capi a publica:puta
a iudice,vel eius autoritate.Primo caſu aut quęritur:
an quis poſſit capi a priuato pro debito:& tunc dic ꝙ
non poteſt capi per l.non eſt ſingularis.ff.de reg.iur.
Fallit , qñ debitor alicuius fugit cũ pecunia debita:
quia tunc põt capi, vt pbãt in d.l.ait prætor.§. ſi de-
bitorẽ.ſuperius allega.Et vĩ ꝙ poſſit capi, vt ducatur
ad iudicem : cuius autoritate recuperet pecuniã,per
ea quæ hñr in d.§.ſi debitorẽ . An autem licitum ſit
laico capere clericum debitorẽ ſugientẽ cũ pecunia
debita dixi. ſuperiꝰ.& no.in c.cũ nõ ab hoĩe.s̃.de iu
di.ſuper.j.gl.Aut quæriĩ, an pro crimine poſſit quis
capi per priuatã perſonam:& tũc dicit, ꝙ ſi repetitur
delinquens in actu criminis:& ſic in fragranti crimi-
ne poterit capi , ſi crimen ſit tale,ꝙ inducat pœnam
capitalẽ:aĩs pœnã corporalẽ.l.j.de rap.virg.l. ſi q̃s in
ſeruitute.ff.de fur.& intellige ꝙ poterit capi , vt de-
tineaĩ vltra ſpatiũ.xx horarũ , ſi intra illas ducaĩ ad
iudicẽ.l.capite quinto.ff.de adul.Scđo caſu,qñ quæ
riĩ,qñ q̃s poſſit capi a iudice,vel eius autoritate.con
cludit Bar.vt.s̃.quia aut q̃riĩ,an q̃s poſſit capi p cri-
mine. & dicẽdũ eſt, ꝙ ſic.& p illo poterit extrahi de
domo:vt no.gl.in l.nemo de domo.ff.de re.iur.& in
l.ſed & ſi his.ff.de in ius vocan.& probaĩ in l.ſi vero
q̃s cõprehenſorũ. in auth. vt nulli iudi. col.ix. Fallit
ſcđm Bar.in muliere q̃ non põt capi , nec extrahi de
domo etiam pro cauſa criminali per l.j. C. de off.di-
uer.iudi.cũ auth. ibi poſita. ſed certe ibi nihil dr̃ de
cauſa criminali, ſed ſolum dr̃ , quòd pro caſu ciuili,
vel fiſcali non dẽt mulier extrahi de domo nec capi.
16 ¶†Vnde in hoc, ſi q̃riĩ:an mulier p cauſa criminali
poſſit capi.recurrendum eſt ad auth. noui iuris,C.de
cuſt.reo.ibi vr̃ dici,ꝙ mulier poſſit capi pro crimine,
ſed tñ non debet incarcerari , ſed detrudi in aliquo
monaſterio cuſtodienda.Hodie vero de cõſuetudine
ſeruaĩ , ꝙ poniĩ in carceribus ſeparatis a carceribus
hoĩm,vt docet experiẽtia: aut q̃riĩ, an poſſet q̃s capi
a iudice,vel eius autoritate pro debito:& tũc dicit,ꝙ
pro debito fiſcali poteſt quis capi per d.l.cũ eo. alias
eſt.§.Labeo.vt pręd ixi.non tamen debebit incarce-
rari,niſi fuerit in contumacia non ſoluendi per l.ne-
mo.C.de exac.tribu.lib.x.ibi, tamen vr̃ velle,ꝙ non
ponatur in carceribus, ſed detineatur in palatio ſub
cuſtodia.facit qđ not.Cy.in l.j.C.qui bo.ce.poſ.in j.
q.aut quæritur , an poſſit quis capi autoritate iudicis
pro debito priuatæ perſonæ:& tunc aut quæritur,an
poſſit extrahi de domo.& dicendum ꝙ nõ.l.plerique.
ff.de in ius voc.in l.nemo de domo.ff.de reg.iur.aut
q̃ritur,ſi reperitur extra domũ,an poſſit capi.& tunc
dicit,ꝙ aut aliàs fuit in iudicio , & præſtitit cautionẽ
de iudicio ſiſti.& tunc poterit capi,ſi nõ cõpareat ad
finẽ,vt veniat ad procedendũ in cã,in auth. de exhi.
re.§.ſi vero.etiã q̃dã iurẽt nõ tñ incarcerabiĩ, ex quo
non conſtabat de debito.aut aliàs nõ fuit in iudicio ,
& tunc dẽt capi anteq̃ citatus fuerit ter , vel vnica ci
tatione perẽptoria,& nõ ꝯpareat. Poſtea autẽ erit in
arbitrio iudicis,an velit ipſum facere capi, vt veniat
ad pcedendũ.an vero procedat ad alia remedia pdi
ta a iure ꝯ contumacẽ:de quibus in l.cõſentaneũ.C.
qũo,& qñ iud.pro debito tñ nõ debebit poni in car-
ceribus anteq̃ cõſtet de debito:& ſic anteq̃ ſit condẽ
natus.Poſtea vero ſic,& ſic poſt ſnĩam ꝯdẽnatoriã q̃
tranſiuerit in rẽ iudicatam poterit capi pro debito,&
incarcerari,ſi nõ ſoluit intra tempus ſtatutum a iure
de quo in c.quærenti.s̃.de offi.dele.& hoc ſi non ce-
dit bonis.ſecus ſi cederet bonis,vt voluit gloſſ.& ſic
tranſit Bar.in loco p̃all.& d.Pe.hic: ſed qđ dixit cõ-
dẽnatũ non ſoluentẽ,ſi non cedit bonis poſſe capi,&
incarcerari,intellige verũ ſi priꝰ facta fuit excuſſio bo
norũ ipſius debitoris.primo mobiliũ.ſcđo ĩmobiliũ,
& tertio nominũ debitorũ.& ſi ex illis non poſſit ſa-
tisfieri , aliàs nõ p̃cedẽte dicta excuſſione de iure cõi
non poſſet capi quis p debito,& incarcerari.p id qđ
no.gl.in l.ij.§.pe.ff.de ſuſpec.tut.vt s̃.tetigi.qđ tene
menti.ſtatuta tñ qñq; aliter pujident,& illa ſeruãda
eſſent in loco ſuo.per id , qđ hr̃ in l.oẽs populi.ff.de
17 iuſti.& iur.¶†Ex his tñ quæ dicta ſunt dat Bar.cau-
telã ad hoc,vt poſſit debitor priuatæ perſonæ capi p
debito, ſeu detineri in carceribus. nam ſi debitor ci-
tatus ter ſit ꝯtumax,& non cõpareat,& ſtet in domo
& illam non exeat,poterit iudex rõne cõtumaciæ il-
lum mulctare:& ſic imponere ſibi mulctã, ſeu pœnã
applicandã fiſco.per id, qđ hr̃ in l.j.ff.ſi quis ius di-
cen.non obtem.& facit,qđ not.in c.tuæ.s̃.vt lit.non
ꝯteſta.& in l.mulctarum.C.de modo mulct.vñ pro-
pter illam poterit extrahi de domo,cũ ſit pęna crimi
nalis.Propterea,quia imponitur ratione cõtumaciæ
quæ cenſetur eſſe delictum.l.omne delictum.§. con
tumacia.ff.de re milita.& q̃a pęna venit applicanda
fiſco.vñ etiã ex hoc cenſetur cã criminalis.p id,qđ
no.gl.in l.iij.ff.de ſepul.vio.in §.j.& poſtq̃ fuerit ca-

Cogi an quis poſſit præciſè ad factum. vide in l.j.§.hoc autem iudicium.ff. de op.no.nū. & ibi, per doc.

ptus pro dicta cauſa poterit recōmendari in carceri-
bus ꝓ debito ipſius priuati.per id,qđ legit̃, & notat̃
maximè ꝑ Bar.in l.ij.ff.de cuſt,reo.qđ tene mēti.Et
per p̄dicta ſit expedita materia. An & qñ poſſit quis
capi.¶ In gloſ.fina.ibi:ſi bona cedit.Aduerte tamen
vt tangit hic do.Flo.ꝙ demum poteſt cedere ſi fatea-
tur ſe debitorem,vel ſit conuictus,& condēnaus. nā
tunc aliter non poteſt cedere bonis,niſi creditor cō-
ſentiat per l.penul.ff. de ceſſ.bon. & ibi per gloſſ. &
18 Bartol.¶ †Sed iuxta prædicta quæri poteſt nunquid
legi prohibenti quem capi pro debito,poſſit per pa-
ctum renunciari.Spec.tetigit in ti.de renun. & con-
cluſione.§.j.ver.item eſt beneficium.vbi vr̃ dicere ꝙ
aliqui tenebant,ꝙ ſic.& propter hoc ſcđm eū aliqui
doct.Bonoñ.qñ mutuabant pecuniam ſcholaribus
faciebant eos renunciare legibus prædictis:vt ſic pro
debitis poſſent detineri,ſed ipſe tenet cōtrarium di-
cens,ꝙ pactū non valet.per id, quod hr̃ in l.ob es. &
Imo.in auth.ibi poſita.C.de act.& oblig.fallit ſcđm
eum in ſcriptoribus qui pñt in carceribus poni,vt cō
pleant ſcripturas quas promiſerunt ſcribere. per id,
quod not.glo.in l.ſtip.§.ſiue.ff.de noui oper.nun.&
ſimiliter fallit in obſidibus qui tanq̃ obſides ſe ob-
ligarunt.per id,qđ hr̃ in c.ex reſcripto.de iureiuran.
de quo dicēdū,vt ibi hr̃,& etiam ſuperius dixi ſuper
prima gl.Io.And.in addi.Spec. ſuper dicto ver.item
eſt beneficium.dicit ꝙ hæc quæſtio recidit in illam,
19 an † per pactum poſſit renuntiare beneficio ceſſionis
bonorum dato a iure.nam videtur ꝙ ſic: quia olim ꝑ
legem antiq̃ poterat quis capi pro debito , vt not.in
l.j.& in l.fi.C.qui bo.ce.poſſ.ergo videtur ꝙ poſſit ꝑ
pactū induci.ar.l.non impoſſibile.ff.de pac.In cōtra-
rium facit : quia induceret tale pactū q̃dā ſpeciē ſer-
uitutis.facit l.Titio centum. §.j.cū ibi no.ff.de cōdi.
& demon.quæ non poteſt induci etiam per conſen-
ſum.l.nec ſi volens.C. de liber. cau. & l.j.& ij. ff.de
libe.cau. & hanc partem tenebat Dy. & etiā Richar.
Malum.p id,quod hr̃ in præalleg.l.ob es.& in auth.
ibi poſita.ſed Iaco.de Are.vt tangit Cyn.in l.j.C.qui
bo.ce.poſ.diſtinguit an renunciatio fiat in cōtractu ,
& tunc valebit tanq̃ veſtita cohærētia contractus: an
poſtea ex interuallo tunc non valebit per l.iuriſgen-
tium.§.quinimo.ff.de pac.& hanc opi.dicit do. Flor.
hic eſſe veriorem de rigore iuris.nam poteſt quis te-
neri in carceribus eo volente: puta pro obſide , vt.ſ̃.
dictū eſt:nec vr̃ eſſe contra bonos mores ex quo cō-
ſenſit:& lex permittere videtur.C.qui bon.ce. poſ.l.
vlti.ſed alia opi.ſcđm eum eſt benignior. & ideo ſe-
quenda per c.fina.ſ̃.de tranſac.Barto. in l.alia.§. ele
ganter.ff.ſolu.matr.tenet, ꝙ rñ tale pactum, & talis
renunciatio non valet,fallit in duobus caſibus. Pri-
mus eſt,qñ debitor diſſipaſſet bona in fraudem cre-
ditorū per.l.fi.circa fi.ff.quę in frau.cre.Secūdus eſt
ſi tempore quo cōtraxit ſciebat ſe non eſſe ſoluēdo.
& doloſè illud tacuit per l.penul. ff.de iure do. aliàs
non valeat per rationes Dyn.nec ob. ꝙ olim poterat
fieri per legē captura anteq̃ introduceret̃ beneficium
ceſſionis:quia non ſequitur ꝙ poſſit fieri per pactum.
nam licèt aliqñ illud,qđ fit per legem poſſit fieri per
pactum: nō tñ ſemper omne id,qđ pōt fieri per legē
pōt fieri per pactū,vt probat̃ ex his q̃ legunt̃. & not.
in l.neq; pignus.§.priuatorū.ff.de re.iur. facit, quod
no.per Bart.in d.l.nō impoſſibile.& in l.omnes pop.
in illa qōne,ſuper quibus poſſint fieri ſtatuta.Itē non
ob.§.quinimo. quia loquit̃ in alia materia in qua nō
induceretur ſpecies ſeruitutis. Item non ob.c.ex reſcri
pto.de iureiur. quia illud per conſuetudinē eſt vſur-
patū,ꝙ dētur obſides pro debito, ſed de iure eſſet ſe-
cus vt voluit gl.in l.ij.C.de patri.qui fil.diſtra.& di-
20 xi ſuperius.¶ †Et p̄dicta faciunt,nunquid quis poſſit
cogi præciſè ad factum, & an quis poſſit locare ope-
ras ſuas in perpetuum . ſuper primo fuerunt multæ
opi.de quibus per Bar.in l.ſtipulationes non diuidū-
tur.ff.de verb.obl.in viij.q.ibi finaliter concludit, ꝙ
rīr non poteſt quis cogi præciſè ad faciendum illud
ad qđ quis ſe obligauit,ſed ſufficit ſoluere intereſſe,
ſi non facit per d.l.ſtipulationes. in ver.celſus. & in
l.ſi quis ab alio.§.fin.ff.de re iudi.facit, qđ no.Inno.
in c.ſacro.ĩ.de ſent.excō.fallit,qñ quis eſt obligatus
ad aliquid faciendum ex diſpoſitione legis,vel ex ob
ligatione ſuccedēte loco obſonis legalis per dictam
l.ſtipulatio.§.ſiue.Item fallit, quando quis ex vltima
voluntate eſſet obligatus per ſe.l. fideicōmiſſa.§.fi.
de lega.iij.& hoc,qñ aliquid eſt fiendum extra iudi-
cium.Si vero eſſet fiendum in iudicio : an tunc poſſit
cogi quis præciſè ad illud faciēdum , recurrendū eſt
ad notata per text.& gl.cū ibi not.l.ſed & hę.§.præ-
ter.ff.de procu.& per prædicta dicit Bart.ꝙ de ſupra-
ſcripta nō poſſet carcerari, vt ſic p̄ciſè cōpellatur ad
ſcribendum,ſed poſſet liberari ſoluendo intereſſe, li
cèt glo.dixerit contrarium in d.§.ſiue. quem videtur
ſequi Spec.in loco ſuperius allegato.& miratur Bar.
quomodo ſcriptores non deſtruxerunt iſtā gl.Io.An.
in addi.Specu.dicto verſi.item eſt beneficium.videt̃
dicere,ꝙ ſi fuit electa induſtria perſonæ. prout in du
bio præſumitur per l.inter artifices.ff.de ſol. ꝙ pote-
rit tūc pręciſè compelli,& in carceribus detineri , ſi
timeatur de fuga. ſecus ſi non eſſet electa induſtria
perſonæ.& iſtam partem vr̃ tenuiſſe Cy. Bar.tamen
non placet de iure,ꝙ etiam ſi ſit electa induſtria pſo
næ poſſit præciſè cōpelli:imo ſcđm eū debet liberari
ſoluēdo intereſſe.& ſic gl.præal.nō vr̃ vera ſecūdum
eum,niſi dicatur,ꝙ propter fauorē publicum, & ſtu-
dij procedat illud, qđ dixit illa gl.eo caſu quo electa
fuit induſtria.& hæc opi.vr̃ eſſe communis.& vr̃ etiā
ſatis æqua, licèt de rigore iuris opi.Barto.poſſet de-
fenſari.Et quia dixi,ꝙ regulariter non pōt quis cogi
præciſè ad factū,ſed ſufficit præſtare intereſſe poteſt
eſſe dubium , an hoc procedat, ſi interuenerit etiam
iuramentum.do.Ant.hic tenet ꝙ ſic:quia iuramentū
vr̃ regulari ſcđm naturā obligationis ſuper qua in-
terponit̃.ar.l.fi.C.de non nume.pecu.ſed certe in cō
trarium eſt gl.parua.ff.de condi.ob cau. l.ſi pecuniā.
& illa vr̃ verior:quia iuramentū debet impleri in for-
ma ſpecifica in c.ad noſtram.el.j.cum ibi no. ſ̃.de iu
reiuran.licèt Inno.In hoc articulo fuerit varius,vt pa
tet ex his quæ tāgit in c.per tuas.de arbi.& c.veniēs.
de iureiuran.& ibi de hoc dixi,& aliquid etiam teti-
21 gi in d.c.per tuas. De † ſcđo,an qs poſſit locare ope-
ras ſuas in perpetuū.tangit gl.in l.iij.ff.de vſufr.nam
vr̃ ꝙ non : quia videtur inducere ſpeciem ſeruitutis.
contra id,quod habetur in l. Titio.§.j.ff.de condi.&
demon.contrarium tenet gloſſ. quia poterit liberari
præſtando intereſſe , per ea quæ hñr in d.l.ſi quis ab
alio.§.fi.& in d.l.ſtipulationes nō diuiduntur.§.cel-
ſus.an autē debitor fiſcalis poſſit cedere bonis.dic ꝙ
ſic,niſi fuerit contumax non ſoluendo: qa tunc non
22 poterit, vt no. Cy.in l.j.C.q bo.ce.poſ.in j.q.¶ †An
autē ſi aliquis ſoluat pro carcerato eo inuito poterit
ab eo repetere. vr̃ ꝙ non per l.fi. C. de neg.geſt.ɔ̃riū
tenuit Io.And.in c.fi.de foro cōpe.in vj.quia intelli-
git̃ vtiliter geſſiſſe negotiū ipſius capti, ſi aliter nō po
terat exire carceres,qđ tene mēti:qa pōt de facto cō
tingere.facit qđ no.Bar.in l.Stichus.ff.de pecu.le.&
ꝑ p̄dictis faciat:qa ſtare inuitus in certo loco eſt ſpe
cies ſeruitutis p l.Titio cētū.§.j.ff.de ɔdi.& demō.a

ſeruitute

ſeruitute autem pōt quis inuitus liberari.l.j. & ij.ff.
23 de lib.cau.¶†Et aduerte:qa Bar.in d.l.Stichus.tan-
git,quid ſi aliquis ſit condemnatus pro maleficio ad
certam quantitatem pecuniæ,& ſi non ſoluerit intra
mēſem amputeī ei manus,vel pes : an ſi alius ſoluat
pro eo vellet potius ſibi amputari manū,vel pedē, q̄
ſoluere pecuniam.poterit repetere.& cōcludit ꝙ ſic.
per id qđ hř in d.l.Stichus. & idem dicit ſi quis fue-
rit condēnatus ad certā q̄ntitatem pecuniæ , & ſi non
ſoluerit intra menſem ſit bannitus de ciuitate : quia
vbicunq; timeī ne q̄s perdat membrū,vel ciuitatē ſi
pecunia non ſoluaī , vř ꝙ nō poſſet allegari pecuniā
nō eſſe ſolutā bene.& ideo poterit repeti.facit qđ hř
in l.non tm̄.ff.de app.tāgit etiam Bar.in d.l.Stichus.
an ſi pater ſoluit condemnationē pecuniariā ꝓ qua
filius ex maleficio fuit condēnatus, an talis pecunia
debebit poſtea cōputari in legitimā ſuā,& concludit
ꝙ ſi filiusfa.habebat peculiū profectitiū,vel aduenti-
tium,intelligiī pater de illo ſoluiſſe . ꝑ id qđ hř in l.
Neſennius.ff.de neg.geſt.& in l.pe. ſeu fi.ff.de peti.
hære.& ſic cōputabiī in legitimā. Si aūt nō habebat
peculiū aliquod,tunc ſi ſoluit coactus, vt q̄a fideiuſ-
ſerat pro filio:vel forte ex forma ſtatuti poterat pater
cogi ad ſoluendā condemnationem filij:& tunc com
putabit in legitimā: q̄a in neceſſitatibus nemo libera
lis exiſtit.l.rem legatā.ff.de adi.leg. & ſic non vř ſol-
uiſſe aīo donandi.ſecus ſi ſponte ſoluiſſet:q̄a tunc vř
ſoluiſſe ex pietate paterna,& aīo donandi.ar.l.j.& l.
ſi filius.C.de neg.geſt. & ideo non cōputabit in legi
24 timā.¶†Quid aūt ſi fuerat filius captus ab hoſtibus ,
an ſi pater ſoluit pecuniā pro eo redimendo cōputa-
bit filius in legitimā.concludit ꝙ non:q̄a vř pater cā
pietatis feciſſe.facit qđ hř in l.lib.C.de cap. & quod
no.Gui.de Cu.in l.frater a fratre.ff.de cond.inde.&
differt iſta q̄ō a p̄cedenti:q̄a ſupra fiebat ſol. ꝑ ꝑ ma-
leficiū filij.Hic aūt non fiebat ſolutio pro eā malefi-
cij.ideo iſte caſus eſt magis fauorabilis.Itē adde inq̄-
tū dixi,ꝙ pro debito ex cā criminali pōt quis extrahi
de domo,& incarcerari, & demū recōmēdari ꝓ de-
bito priuato.nam illud vř intelligendū,qñ pro debi-
to priuato poterat q̄s capi ſi fuiſſet extra domū:& ſic
impediebaī executio ſolū:q̄a ſtabat ī domo: de qua
non debet extrahi pro debito priuato . d.l.plerique.ff.
de in ius voc.vñ videreī ſi eſſet caſus in quo non po-
tuiſſet q̄s capi ꝓ debito priuato: q̄a nondū forte erat
ꝯdēnatus,nec ex forma ſtatuti poterat capi. nam tūc
vř ꝙ pro tali debito nō poſſet recōmendare ex quo
adhuc nō erat ortū ius ad capturā faciēdā. & iſtud fa
cis vř fuiſſe de mente Bar.in l.ij.ff.de cuſt.reo.inq̄tū
dicit ꝙ qñ ſunt duæ cauſæ ex quarū quælibet fieri p̄t
executio,ſi captus ſit in vna ꝙ poterit pro alia recom
mendari:vnde cautela eſſet, ꝙ dū eſſet captus ꝓ vna
cā liquidaretur debitū interim pro alia taliter ꝙ poſ-
ſet fieri executio:& tūc poterit recōmēdari ꝓ illa cā.
25 ¶†Vltimo pōt opponi de c.nō ſatis.86.diſt. vbi vř ꝙ
poſſit quis capi pro debito, & tradi creditoribus pu-
niendus,vel ad ſeruiendū eis.Solue ꝙ ibi loquiī ſm
iura antiqua ante inductū beneficiū ceſſionis. de q-
bus in l.j.& ibi per gl.& in l.ſi.C.q bo.ce.poſ.& ſm
legem veteres teſtamenti etiā illud ꝓcedebat:vt pa-
tet.iiij.Regū.iiij.c.Hodie vero ſecus vt hic patet. & ī
d.l.j.vel pōt dici ꝙ ibi loqī vbi ꝓ maleficio q̄s capiī.
facit.ſ.depoſi.ī c.j.& ĵ.de homi.c.ſicut dignū.§.eos.

S V M M A R I V M.

1 *Rector eccleſię non poteſt obligare rē eccleſię pro neceſſitatibus ſuis.*
2 *Succeſſores habere poſſunt clerici in bonis patrimonialibus.*
3 *Calix debet eſſe argenteus.*
4 *Obligatio acceſſoria pignoris non valet.*
5 *Creditor qui recipit rem pignori habet ius retentionis,donec ſoluatur ſibi pecunia mutuata.*
6 *Filius ex legitima vxore ante clericatum patris natus , an ſuccedet patri .*
7 *Rector vel prælatus eccleſiæ ſi pro neceſſitate ſui victus,vel veſtitus obligat eccleſiam,vel res eccleſiæ tenebitur ſucceſſor.*

a Ex præſentium. Si rector [a] ec-
cleſiæ ꝓ facto
ꝓprio rē eccleſiæ obligauit cogitur eius
hřs rem redimere, & reſtituere eccleſiæ.
h.d.Et in prima narrat factū.In ſecūda dat iudicem.
ſcđa ibi:vñ qm̄.in text.ibi: de offi.i.de illo loco.Item
ibi:p̄ſertim.expone,ꝓ maxime.licèt enim de his quę
ſunt miniſterijs ſacris deputatę:magis eſt cauēdum,
ne peteant:tñ idem in alijs.ſ.de re.eccl.non alie. in
1 c.nulli.¶†No. ꝙ rector eccleſiæ non vř poſſe obliga
re rem eccleſiæ ꝓ neceſſitatibus ſuis,licèt poſſet ob-
ligare pro neceſſitate eccleſiæ,qđ eſt intelligendū, vt
ĵ.dicet:q̄a hoc procedit, qñ neceſſitas ꝯcernebat res
patrimoniales clerici, ſecus ſi concernebat neceſſita-
tē perſonæ clerici.per id qđ legi:& no.in c.j.ĵ.de ſol.
2 & ſ.de præb.c.cū ſecđm.¶†No.ꝙ clerici in bonis pa-
trimonialibus pñt habere ſucceſſores,& hæredes.de
quo in c.j.& ij.ĵ.de ſucceſ.ab inte.¶No.vnam viam
agendi competentē eccleſiæ,qñ res eius eſt per recto
rem male alienata:quia pōt eligere rectorem,vel ſuc
ceſſorem ipſius rectoris , vt ſic eū compellat ad redi-
mēdam rem male alienatā. ¶Itē no.plures res poſſe
pro vno debito obligari,nec mirū:q̄a etiā ꝓ vno de-
bito pñt oīa bona obligari.l.fi.C.q̄ res pig.obli.pñt.
3 ¶†Item not.ꝙ calix debet eſſe argenteus . facit.ĵ.de
cele.miſ.in c.fin.¶Item no.ꝙ interdum quis p̄uenit
morte,vt emendare non poſſit q̄ male egit . & multi
ſm Goſ.ſic p̄ueniunī.facit.c.nullus. de pœn.diſt.iiij.
4 ¶†Item no. ꝙ licèt obligatio acceſſoria pignoris nō
valeat:tñ non vitiatur obligatio perſonalis cōpetens
contra debitorem,& eius hæredes;nec mirū : q̄a ac-
ceſſoriū non regulat principale, ſed potius econtra.
l.ex pupillari.ff.de vul.& pup.ĵ.de reg.iur. acceſſo-
riū.in vj.an aūt econtra,ſi non tenet,vel ex poſtfacto
extinguiī principalis obligatio,an haberet locū , qđ
ſit:& duraret obligatio acceſſoria fideiuſſoris, vel pi
gnoris.No.per Cy.in l.viue.C.de pign.& per Bar.in
l.j.§.cū p̄diū.& ibi etiā per glo.ff.de pig.& per eundē
in l.fideiuſſor obli.in prin.ff.de fideiuſ.& de materia
ēt in l.intelligere.C.de pign.vbi tangitur,an ſublata
principali actione perſonali tollatur etiam obligatio
acceſſoria hypothecæ,& concluditur, ꝙ ſi eſt eadem
æquitas tollendi ipſam acceſſoriam tollitur,aliàs ſe-
cus,de quo dicendum vt ibi gl.& doc.facit quod no.
Cy.in l.pen.C.de vſufru.¶Item no.ꝙ ita demum vř
poſſe agi contra filiū poſt mortem patris, ſi appareat
quòd teneat bona patris. & ſic non vř fundata inten
tio creditoris hęreditariorū ex ſola filiatione.Alij tñ
cōtra per illud vulgatum dictū capituli,ſi filius,ergo
hæres.ſed prima opi.verior eſt per iſtū tex. & eſt glo.
ordinaria quæ reputatur notabilis , & ſingularis in l.
ſi cum dotem.§.trāſgrediamur.ff.ſol.mat.facit qđ hř
in l.j.C.ſi vt ſe ab hær.abſt.in l.neceſſarijs.ff.de acq.
5 hære.& ibi per Bart.¶†Item not.ꝙ creditor qui reci-
pit rem pignori habet ius retentionis,donec ſoluatur
ſibi pecunia mutuata . facit.l.ſi rē.§.omnis.ff.de pig.
act.qđ eſt verum ; qñ obligatio pignoris tenet,ſecus
qñ non tenet , vt contingit in re aliena pignorata in
caſu non conceſſo, quo caſu non valet obligatio.An
aūt poſſit cōfirmari ex dñio poſtea quęſito debitori.
plene hř in l.j.in prin. & §.j.ff.de pigo.& in l.rē alie-
nam.ff.

a Si rector. Nulla ē diſparitas in ſummatione huius c. ſec. d. Ab. & An. Sic. & d.Ioā. de Imo. Super hoc.c. ſi q̄. tis , an , & quādo prę latus eccleſię poſſit rē eccleſiæ obligare.& v. trum,& qñ prælat⁹ obligans , vel ſucceſſor ipſius eā luere poſſit.diſtingue hic ſecundū d. Hen. Boyc.

nam,ff.de pig.act. ¶ Item no. caſum in quo quis cõpellit contra alium.nam compellitur filius ſacerdotis agere contra creditorẽ, vt rẽ alienã ſibi pignoratã reſtituat ſatisfacto ſibi prius debito, ex quo collige, ꝙ creditor cõtra debitorẽ repetentẽ pignus non põt ſibi referre q̃onem de dñio tertij, nec ſili̾ ſm d.Pet. de dñio ſuo ꝓprio, qđ ꝓtenderet in ſe creditor, allegat.l.nec creditores.C.de pig.act. & l.rẽ alienã.ff.de pig.act.& ibi de materia, ſed melius ꝑ Bar.in l.ſi alienã.ff.ſol.ma.vbi vr̃ velle, ꝙ licẽt nõ poſſet referri q̃õ de dñio tertij per creditorem:tñ poſſet referri de ſuo ꝓprio:q̃a illud infringeret contractũ pignoris oĩno, cũ in re ꝓpria non poſſit conſiſtere pignus.l.neq; pignus.& l.neq; ex ꝓtorio.ff.de reg.iur. & hoc qñ agit̃ actione ex contractu. facit qđ hr̃ in l.rei cõmodatæ.ff.com.ſecus ſi aget̃ act.l.ſi quis conductionis.C.locati.q̃a tũc verũ eſt, ꝙ non põt obijci etiã de dñio ꝓprio conuenti, vt ibi no.& plene per Bar.in d.l.ſi alienã.& hoc modo agendi ago, vt agas, hr̃ ſm do.Pe.in l.Iulianus.§.ſi quis colludente.ff.de acti.empt.ibi tñ ꝓpriè non agit contra procuratorem colludentẽ, vt agat, ſed vt faciat dñm approbare, quod eſt actũ, de quo dicendũ vt ibi. ¶ In gl.j.circa fi.ibi: ad inſtar minoris.nã in electione eſt minoris, an velit conuenire illũ qui fuit tutor, an vero illũ, cũ quo tutor contraxit, vt patet in iuribus allegatis in gl.& æquiparat̃ rector eccleſiæ tutori, vel curatori minoris, vt ſentit gl.fi.& no.etiã gl.fi.in c.qualiter & qñ.ad fi.de accu.& hęc vltima ſolutio eſt ipſa veritas, licẽt aliæ in ſe poſſint etiã procedere, vt dixit d.Flo. ¶ Extra glo.tñ dat̃ alia ſol.videlicet, ꝙ forte ignorauit iſte creditor rem fore eccleſiæ, ideo magis ſibi fauet̃.ar.l.liberi.cum l.ſeq.ff.de contrah.emp.Sed certe vt dicit d.Ant.& ẽt d.Pet.iſta ſol.non eſt bona.quia ignorantia creditoris nõ impediret quo minus eccleſia poſſet repetere rẽ ſuã:ex quo obligatio, vel alienatio non tenuit, ſed bene eſſet diſtinguẽdũ, an ꝯ̃ctus eſſet factus ab ignorante, vel non quo ad finẽ habendi, vel nõ habẽdi remediũ de euictione:q̃a ſciens nõ haberet.l.ſi fundũ.C.de rei ven.ſecus in ignorãte.d.l.liberi. & facit, qđ not.gl.in c.ſi q̃s ꝓ̃sbyterorũ.de re.ec.nõ alie.ꝓꝓ hoc forte Inn.aliter dixit. nã dixit ꝙ forte res fuit obligata noĩe eccleſiæ, & forma ſolennitatis eccleſiæ ſeruata, ſed ꝓ̃tiũ non fuit cõuerſum in vtilitatem eccleſiæ, quo caſu vr̃ ꝙ agi debeat contra alienantẽ, & nõ cõtra illum qui rem recipit, ſed iſta ſol.non vr̃ bona, vt tangit hic.do.Ant.ꝓꝓ ea quæ no.Inn.in c.j.ſ̃.de depoſi.vbi vr̃ concludere, ꝙ in contractu pignoris inito occaſione mutui ſuper rẽ eccleſiæ oportet creditorẽ probare pecuniã fuiſſe ꝯuerſam in vtilitatẽ eccleſiæ. iõ eo non ꝓbãte eccleſia vr̃ hr̃e recurſum immediate contra creditorẽ. & pro tanto tenet vltimã ſol.ſed d.Flo.hic ſaluat ſol.Inn.nam ſm eum Inn. vult ꝙ qñ cõtractus fuit initus noĩe eccleſiæ, & forma ſeruata, ſed non ꝯſtat verſum eſſe mutuũ in vtili.eccleſiæ, ꝙ talis ꝯtractus, licẽt non obliget eccleſiã, tñ obliget rectorẽ, ſeu ꝓ̃latũ ꝯtrahentẽ, vt teneat̃ ipſe, & ſui hæredes, & iſtud etiã tenuit Bal.vt ipſe refert in auth.hoc ius porrectũ.C.de ſac.ſan.ec.licẽt hoc ibi nõ ꝓbet̃, ſed bene ꝓbat̃.in auth.de alie.& emph.§.ſi vero q̃s.col.ix.qđ dicit eſſe ſignanter notandũ, licẽt ſm eum cõiter nõ reſeruet̃ ignorat̃. eſt tñ valde ęquũ, vt ipſe dicit, ꝙ teneat̃ ꝓ̃latus ſtare contractui, ac ſi fuiſſet validus quo ad ſui ꝓ̃iudiciũ nõ enim vr̃ audiẽdus, ſi dicat ꝯtractũ non tenere quẽ ipſe fecit, qñ de eius ſolo ꝓ̃iudicio agit̃.facit qđ hr̃ in c.diuerſis.de cler.ꝯiu.& in l.ſi creditoribus.C.de ſeruo pig.dato manumiſſo. & finaliter, an, & qñ, & qualiter ꝓbari debeat verſio remittit ad ea q̃ no.in c.j.ſ̃.de depo.& ibi dixi. ¶ In
6 gl.pe.ibi: † ante clericatũ.ſupple, ex ltĩma vxore. al̃s aũt non eſſet legitimus, facit.c.j.& per totũ.ſ̃. de fil.ꝓ̃sb.iõ non poſſet ſuccedere patri.l.j.C. de naturalibus li.an aũt patri poſſit aliquo caſu ſuccedere.hr̃ in tex.& gl.in l.ſi qua illuſtris.C.ad orficianũ. ¶ In glo.fi.ibi: curator eccleſiæ.expone.i.aſſimilari põt curatori minoris, & ſic vult gl.ꝙ rector, vel ꝓ̃latus eccleſiæ æq̃paret̃ tutori, vel curatori minoris, & hoc etiã voluit gl.in c.qualiter & qñ.el ij.ad fin.ĩ.de accu.& eſt verũ quo ad id de quo hic q̃rit̃, aliàs nõ, ꝑ oĩa eſt bona æq̃paratio, q̃a rector eccleſiæ põt vti fructibus rerũ eccleſiæ ad ſuũ cõmodũ, qđ non põt facere tutor, & iõ vt dixit Inn.in c.licet heli.ĩ.de ſimo.liberiorem cenſet̃ hr̃e adminiſtrationẽ rector, vel ꝓ̃latus quã tutor, vel curator, facit qđ no.gl.notabilis: in c.vlt.v.q.iij.Et ex ꝓ̃dictis etiã inſurgit, ꝙ ꝓ̃latus põt cõſtituere ꝓcuratorẽ ante litis ꝯte.facit qđ not.ꝑ doc.in l.j.C.de bo.mat. licẽt ſecus in tutore.l.neq;.C.de procur. ¶ In ea.gl.ibi: tenet̃ inſolidum.hoc intellige de eo, ꝙ ꝑuenit ad ipſum ſacerdotem ex dolo, vel lata culpa, aliàs non tenerent̃ hæredes ipſius ſacerdotis, ſeu rectoris, ſicut nec hæredes tutoris.l.j.& l.iiij.& vlti.C.de hære.tu.ſm Inn.& dicebat hic d.Flo.ꝙ in caſu iſto in quo cõuenit̃ hr̃s ex facto defuncti ex quaſi cõtractu. nã ſcđm eum obligat̃ rector eccleſiæ ad non diminuendũ res, & iura eccleſiæ, ſed potius ad augendũ, & ita ẽt ſolent iurare ſcđm cũ, & iõ ſi aliter faciũt tenent̃ ex quaſi ꝯ̃ctu ſeruare eccleſiã indẽnẽ, & ſurgit quaſi ꝯtractus ex eo, q̃a tacitè vr̃ ꝓ̃latus accipiendo beneficium ad hoc ſe obligare, & eius bona ẽt ad inſtar tutoris, & curatoris ſunt tacitè obligata ꝓ mala adminiſtratione, vt no.in c.ex literis. in gl.vlt.j.e. Gñaliter aũt qñ hr̃s ex facto defuncti teneat̃. remittit ad notata ad ea q̃ hñt in c.vlt.ĩ.de ſepul. ¶ Vltimo põt opponi ꝯtra tex. nã hic dr̃ ꝙ iſte ſacerdos obligauit res eccleſiæ pro ſua neceſſitate, ergo vr̃ ꝙ tenuerit obligatio, q̃a ſacerdos dẽt viuere de bonis eccleſiæ. in c.cũ ſcđm.ſ̃.de præb.Sol.ſm Io.And.q̃a illud qđ hic dr̃ ꝙ pignorauit pro ſua neceſſitate, dẽt intelligi, qñ pignorauit pro neceſſitate rei patrimonialis ſuæ, puta, pro refectione domus ꝓpriæ, nõ aũt dẽt intelligi de neceſſitate ſua pro ſuſtentatione ſuæ vitæ, & vt ſe aleret, q̃a tunc potuiſſet pro tali neceſſitate obligari res eccleſiæ, per id qđ hr̃ in d.c.cum ſcđm.& ex
7 hoc habes, ꝙ ſi † rector, vel ꝓ̃latus pro neceſſitate ſui victus, vel veſtitus obligat eccleſiã, vel res eccleſiæ tenebit̃ ſucceſſor ad tale debitũ, qđ dicit d.Flo.multos ignorare, & ſæpe accidere de facto, & ſic etiam ſe cõſuluiſſe, quod tene menti, tamen pro iſto dicto videtur etiam eſſe tex.in c.j.ĩ.de ſolu.

S V M M A R I V M.

1 *Contractus iudicari debet talis ex verbis formaliter in inſtrumento deſcriptis.& nu.6.*
2 *Conditio reſolutiua contractus emptionis, & venditionis, non reddit contractum conditionalem.*
3 *Dictio, niſi, in contractibus non facit conditionem ſimpliciter, ſed reſolutionem, & quid in ſententijs, & actibus iudicialibus.*
4 *Contractus præſumitur ſimulatus ex pacto contra naturam contractus appoſito.& nu.13.*
5 *Plures poſſunt agere, & conueniri ſimul in eodem libello.*
7 *Emptio quandoque eſt conditionalis, quandoque eſt pura.*
8 *Conditionis implementum tranſit ad hæredes, licẽt referatur ad perſonas principales.*
9 *Reſolutio contractus poteſt pendere ab arbitrio alterius cõtrahentiũ.*
10 *Vnus ex hæredibus, an poſſit ſine mandato agere, & defendere nomine ſuo, & aliorum.*
11 *Ex præſumptionibus iudicatur.*
12 *Contractus ex quibus cauſis iudicetur vſurarius.*

14 Emptor

14 *Emptor non facit fructus ſuos, quando apponitur pactũ reſolutiuum contractus.*
15 *Pactum in contractu emptionis de reſoluendo contractum, ſi venditor intra certum tempus, vel cum ſibi placuerit reſtituat pretium emptori non facit præſumi contractum ſimulatum, ſi aliud non appareat.*
16 *Paruitas pretij cum pacto de reuendendo, an faciat præſumi contractum ſimulatum.*
17 *Contractus ex quibus coniecturis præſumitur ſimulatus.*
18 *Contractus, an præſumatur vſurarius, ſi quis emit rem, & eam locauit venditori pro certa annua penſione, ſiue fructuum.*
19 *Clerici poßint aliquam rudem materiam emere, & redigere illam ad aliquam formam, & ex illa lucrari, & tale lucrum dicetur ex artificio prouenire non ex negotiatione.*

a ILLO VOS. Si vſurarius[a] emit rem eo
pacto, ꝙ illam poſt tp̃s re
ſtituat venditori recipiẽdo aliqd lucri vl
tra ſortẽ fructibus, tñ in illa cõputatis in
dicabiť ɔtractus fœneratitius.h.d. & eſt cõis diuiſio.
ſcd̃a ibi: verũ q̃a. vel ibi. Rñdemus. Et aduerte ſcd̃m
d.Flo. q̃a quatenus dixi in principio ſummarij, ſi vſu
rarius emit, illud ꝓcedit, ſi exponať, dictio, p̃ſertim,
poſita circa ſi. literę pro tñ, ſecus ſi exponať, ꝓ maxi
mè, prout in dubio dẽt fieri ſcd̃m ea quæ hñr in c.j.
ſ̃.de exce. & facit, qđ no.gl. in c. ad abolendã. de fil.
p̃sb. & tunc intelligendo ꝓ maxime deberet ſtare in
ſummario, ſi vſurarius, vel alius q̃cunq; emit rẽ &c.
¶In tex. ibi: ſed pure. i. nõ ſimulate, & ſic vř eſſe mẽs
allegantis. Papa tñ aliter intellexit hoc verbũ in rñ
ſione. ſ. i reſpectu ad ɔ̃triũ ſimulatũ. ¶Itẽ ibi: dare ex
ponunt aliqui. i. reſtituere, vt tãgit Io.An. ſed melius
ſtat verbũ dare, quia ſolũ. xxiij. libræ fuerunt datæ ꝓ
p̃tio, & non. xxvj. ¶Itẽ ibi: debeť. ſupple, & terras de
2 q̃bus. ſ̃. recipere debeť. ¶†No. j. ꝙ talis eſt iudicãdus
ɔtractus, qualis argui põt ex verbis formaliter in in
ſtřo deſcriptis, niſi ex cõuentionibus appoſitis in in
3 ſtřo aliud ſit p̃ſumendũ. ¶†Itẽ no. ꝙ conditio reſolu
tiua contractus emptionis, & vẽditionis non reddit
ɔtractum conditionalẽ, ſed purũ reſoluendũ in ɔdi
tionis euentũ. facit qđ hř in l.ij. cũ ibi no. ff. de in diẽ
adiec. & ibi etiã no. Quid in lega. & vltimis volunta
tibus. Et aduerte, ꝙ ſi dico vendo tibi talem rem pro
x. ſi alius non attulerit meliorẽ conditionẽ intra mẽ
ſem eſt ɔ̃ctus conditionalis. Si aũt dico vendo tibi ta
lẽ rem pro. x. vel ſit empta tibi talis res pro. x. niſi ali⁹
attulerit meliorẽ conditionẽ infra menſem, tũc vẽdi
tio vř eſſe pura, ſed reſoluenda in condõnis euentũ.
3 Et ſic dictio. † niſi, in ɔ̃ctibus non facit condõnẽ ſim
pliciter, ſed reſolutionẽ, & ſic condõnẽ reſolutiuam;
ſecus eſt in vltimis voluntatibus. l. q̃bus diebus §. q̃
dã Titio. ff. de ɔdi. & demõ. Quid aũt in ſententijs, &
actibus iudicialibus, an dictio, niſi, reddat actum cõ
ditionalẽ, an vero ſit reſoluendũ ſub conditione. tan
giť per Inn. in c. p̃terea requiſiſti. ſ̃. de app. & per glo.
in l. obligationũ ferè. §. placet. & §. conditio. ff. de act.
& obl. & per Bar. in l. centeſimis. §. fi. ff. de verb. obli.
4 ¶†Itẽ no. ꝙ ex pacto contra naturã contractus appo
ſito proportionabili natura alterius ɔ̃ctus p̃ſumiť de
ſimulatione contractus, & iõ pactũ de computandis
redditibus in ſortẽ repugnat naturæ contractus em
ptionis, & ꝓportionabile naturæ cõtractus pignoris
facit p̃ſumi ɔtractũ initũ in forma emptionis, & ven
ditionis eſſe ſimulatũ, & qđ nõ fuerit ɔtractus pigno
rũ. ¶Not. ꝙ pactũ de reſoluendo ɔtractũ appoſitum
in ɔtractu emptionis, & venditionis in fauorẽ debito
ris duobus ɔcurrentibus facit p̃ſumi ɔtractũ eſſe ſi
mulatũ, & vſurariũ, videlicet, ſi interceſſit p̃tiũ de cõ
putandis fructibus in ſortẽ, & qđ aliqd recipere de
beat emptor vltra ſortẽ, & ex quo p̃ſumiť cõtractus
pignorũ ex ſcd̃o p̃ſumiť ɔtractus vſurarij. ¶Itẽ no. ꝙ
ɔtractus vſurarius ſup ſimulatione ɔtractus de facili
5 ius p̃ſumit. ¶†Itẽ no. ꝙ plures p̃nt agere, & cõueniri
ſimul in eodẽ libello, & loquiť hic in pluribus hǣdi
bus. Quid aũt in pluribus reis tradẽdi. ¶No. ꝑ Bar.
in l. iij. ff. de duo. reis. & adde qđ no. gl. in l. j. de fide
iuſ. tut. vbi gl. vult q̃n duo ɔueniunť inſolidũ quo ſi
vnus ſolus liberat aliũ dẽt actor ꝓteſtari, ꝙ vnica ſo
lutione erit ɔtentus, de quo ꝑ Bar. in d. l. iij. Q̃n autẽ
plures hǣdes ſimpl. ɔueniunť ꝓ q̃ta parte itelliganť
ɔueniri. d. Pe. hic dicit ꝙ ꝓ virili. ſed tu dic, ꝙ ꝓ hæ
reditaria portione. l. j. C. ſi cer. pet. & hoc q̃n conue
niunť actione p̃ſonali, ſi aũt conuenirenť actione rea
li. recurrendũ eſt ad. l. ij. §. fi. cũ ibi no. ff. de p̃to. ſti. &
ad l. de eo. §. pen. ff. ad exhi. & licèt pignoratitia actio
ſit p̃ſonalis, vt ꝓbať in l. fi. C. de diſt. pig. ſi vnus hære
dũ poſſidebat pign⁹, an ipſe ſolus poterit ɔueniri. col
ligi põt ex no. in d. l. ij. §. fi. & in l. iij. §. hřs. ff. cõ. & ibi
vř ꝓbari ꝙ ſic. ¶Itẽ no. ꝙ de ſpẽ ɔtractus interdũ ꝓ
babiliter dubitať. nã hic ab vna parte dicebať, ꝙ con
tractus initus erat venditio. ab alia dicebať, ꝙ erat pi
gnus, & inter dictos ɔtractus ſunt multæ dřiæ, & mul
ti effectus diuerſi. opportunũ eſt ẽt iudici eccleſiaſti
co cognoſcere ſub qua ſpẽ ɔtractus cadat oblõ dedu
cta in iudiciũ, & q̃d in illa veniat, qđ ſcire non põt ſi
ignoraret ſpẽm actionis, vt colligiť ex his q̃ hñr inſti.
de act. ꝑ totũ. & ex his q̃ notanť, & ibi dixi in c. fi. ſ̃.
de depoſi. & ſic patet ꝙ licèt rřr ad iudicẽ eccleſiaſti
cũ, & ad canoniſtã non ſit expediens ſubtiliter inda
gare, ſeu perquirere ſpẽm actionis, tñ interdũ ſibi ex
6 pedit illã ſcire, vt hic colligiť. ¶†Itẽ not. ꝙ ſpẽs ɔtra
ctus magis cognoſciť ex tenore cõuẽtionis, & pacto
rũ, quã ex verbis poſitis i ɔtractu. nã hæc verba iſtři
ſonabãt vẽditionẽ, & tñ pacta appoſita i ɔtractu in
ferebant pignus, & iſtud potius dẽt attendi, q̃a poti⁹
dẽt attendi mens quã verba. ĩ. de ver. ſig. c. intelligẽ
tia. & c. p̃terea. & 14. q. 4. in c. plerique. & facit qđ di
7 ctũ fuit in c. pe. & fi. ſ̃. loc. ¶†Itẽ no. ꝙ emptio, & ven
ditio, q̃nq; eſt pura a prin. ſed venit reſoluẽda ſub cõ
ditione, q̃nq; vero a prin. eſt ɔditionalis, & inter iſta
eſt dřia, vt plene legi. & no. in l. ij. ff. de ĩ diẽ adiec. &
in l. j. ff. de don. & tetigi ẽt ſuperius qualiter cognoſci
poſſit an ſit conditionalis, an vero ſit pura, ſed reſol
8 uenda ſub ɔdõne, de quo ẽt tangã ſuper gl. pe. ¶†Itẽ
no. ꝙ licèt implementũ conditionis referať ad perſo
nas principales, tñ tranſit ad hæredes, de quo in l. ij.
C. de pac. inter emptorẽ. & ꝑ Bart. in l. ſi decẽ cũ pe
9 tiero. ff. đ ver. ob. vbi plene hoc examinat. ¶†Itẽ no.
ꝙ reſolutio ɔtractus põt pẽdere ex arbitrio alteri⁹ cõ
trahẽtis. ſecus in ſubſtãtia ɔtractus, q̃ nõ põt pẽdere
a voluntate alterius ɔtrahentiũ. l. in euẽtu. & ibi not.
C. de contrah. emp. facit qđ hř in l. hæc vẽditio. ff. de
ɔtrah. emp. & in l. fideicom. §. ſic fideicõmiſſum. ff. đ
leg. ij. & de hac mã vtrũ ɔtractus poſſint poni in arbi
trio tertij, vel alterius ex ɔtrahentibus. tangiť ꝑ Bar.
in l. ſi q̃s arbitratu. ff. de ver. obl. & ꝑ Cy. in l. fi. C. de
ɔtrah. emp. & facit etiã qđ no. ꝑ gl. & Bar. in l. j. ff. de
10 le. ij. ¶†Itẽ not. ꝙ vnus ex hæredibus vř agere poſſe,
& defendere noĩe ſuo, & aliorũ ẽt ſine mandato, de
quo dicendum vt in l. ij. C. de ɔſortibus eiuſdẽ litis,
vt ibi patet clarũ eſt, ꝙ põt defendere alios. ſed an &
poſſit agere ſine mãdato, ibi dř, ꝙ ſic poſt litis conte.
p̃ſtãdo cautionẽ de rato. ¶Itẽ potes notare illud vul
gatũ, ꝙ xx. ſolidi faciunt librã. nam lx. hic faciebant
11 tres libras, vt patet ex litera. ¶†Item no. ꝙ ex p̃ſum
ptionibus iudicatur, q̃n ſunt p̃ſumptiones a iure ꝓ
batę, vt hic colligiť ſcd̃m Inn. facit, qđ no. in c. ad no
ſtrã. ſ̃. de emp. & uẽ. & in c. auferre. ſ̃. de præſumptio.
¶†Et

a Si vſurarius. Eodẽ modo ſummãt d. Ab. & An. Sic. & ſi quęras verum ſi pęna apponitur niſi ſoluatur certo tempore, diſtingue, vt hic per do. Hen. Boy.

12 ¶†Et no.ꝙ Papa hic ex tribus vĩ iudicare cõtractum
vſurariũ, videlicet propter pactum de computandis
fructibus in ſortẽ,& qđ recepit aliquid vltra ſortẽ,&
qđ vſuras exercere ↄſueuit.iſtud tñ vltimũ nõ vĩ ne-
ceſſariũ,ſi exponatur dictio,p̃ſertim,pro maximè,vt
tetigit circa ſummariũ.dixit tñ hic do.Pe. & Cyn.in
l.iij.C.pl⁹ valere,qđ agiĩ.& refert Ia.đ Are.tenuiſſe,
qđ ex illis ſolis tribus non iudicatur contractus vſu-
rarius, de quo remittit d.Pe.ad no.in c.ad noſtram.
de emp,& vendi. & per Cy.in d.l.iij.Sed certe Iaco.
de Are.& Cy.non loquunĩ,qñ tria de quibus hic in
tex.interueniũt.ſed qñ alia tria diuerſa,videlicet,qñ
res eſt empta ꝑ modico p̃tio, & eſt appoſitũ pactũ đ
reuendẽdo,& emptor ſit vſurari⁹.nã dicit Ia.de Are.
& Cy.ꝙ ex illis non p̃ſumiĩ,nec ꝓbaĩ ↄ̃ctus vſurari⁹.
ꝙ an ſit verũ dicam poſt gl.& nõ ſic loquiĩ de tribus
de q̃bus hic loquitur.aliàs dictũ eius expreſſe fuiſ-
ſet ↄ̃ caſum huius capituli,& non haberet ↄñr dubi-
tationem.¶In gl.illa ibi:agebatur. ſupple,veriſimi-
liter attentis pactis appoſitis in inſtrumẽto. ¶In gl.
ſecũda.in fi.& ſic alludit litera vulgari prouincialiũ,
qui appellant filios hęredes,ſicut etiam in alijs locis,
qñq; ſit in vita parentum, vel potes exponere hære-
dum.i.cohæredum.quia iſta fuit cum alijs inſtitnta.
vel põt intelligi tertio,vt dicit Inn.& iſta gl.cepit iu-
diciũ.& ipſa poſtea mortua hæredes eius fuerũt ꝓſe
cuti.¶In gl.iij.ibi:qñq; velit.idem ſi aliud certũ tp̃s
ſit appoſitũ, quia intra illud poterit emptor diſcede-
re, per ea quæ hñr in l. qđ ſi nolit.hic allegata.¶In
gl.pura.Aduerte,quòd aliqui babent in gloſ.j.certis
verbis.alij vero habent Inſpectis verbis,& iſta eſt me
lior,q̃a inſpectis verbis, prout ab illis non recedereĩ
erat venditio pura,ſed inſpecta mente contrahentiũ
quæ colligitur ex verbis pactorum poſitis inſtr̃o erat
pignus,vt dicit gl.ſequens.¶In gl. ex forma. in fi.fa-
cit qđ not.xxij.q.v.in c. humane aures.& j.de verb.
ſig.in c.pręterea.& in l.cũ virũ.C.de fideicommiſ.&
in l.Labeo.§.tubero.vbi bona gl.ff.de ſupellectili le.
¶In gl.fructus. ibi:lucratur fructus. cõtratiũ vĩ velle
13 gl.pe.j.de quo ibi diceĩ.¶†In ea.gl.ibi,& in legibus
prædictis. quaſi velit glo. ꝙ pactum,ꝙ fructus cõpu-
tenĩ in ſortẽ facit pactum contractum fuiſſe pignoris
in rei veritate,& non venditionis,qnia eſt contra na
turam contractus venditionis,de cuius natura eſt, ꝙ
emptor fructus lucreĩ,ſed bene conuenit naturæ cõ
tractus pignoris de cuius natura eſt, ꝙ fructus com-
putari debeant in ſortẽ,vt in ti.j.& ij.C. de pignora.
actio. & ideo iſtud pactũ de cõputandis fructibus in
ſortẽ facit præſumi,ꝙ fuerit ↄ̃ctus pignoris, non aũt
facit p̃ſumi, ꝙ fuerit ↄ̃ctus vſurarius,ſed hoc ſuppo-
ſito,tñ ex ſcđo pacto videlicet,ꝙ dareñ tres libræ vl
tra ſortẽ,ſed vltra p̃tiũ datũ bene præſumitur ↄ̃ctus
fœneratitius,& vſurarius, q̃a creditor cui eſt res pi-
gnorata non dẽt hr̃e aliquid vltra ſortem, vt dicit gl.
ſequens.¶In ea.gloſſ.ibi, & quia iſte.Hæc particula
fuit additio,vt hic etiam dicit.do.Flo. qui etiã dicit,
ꝙ inq̃tum gl.ponderat hic,& in glo.ſequenti.qđ iſte
emptor erat vſurarius,qñ iſtud maximè procedit,qñ
eſt vſurarius, ſcđm quod dr̃ in litera,ſed eo ceſſante
quod non fuiſſet vſurarius locum hr̃et iſtud.c. nam
hic non quæritur principaliter, an contractus fuerit
vſurarius,vel fœneratitius,tunc enim debuiſſet poni
in tit.de vſuris. Sed quæritur principaliter,an fuerit
contractus emptionis,an vero contractus pignoris.
¶In glo.pe.ibi:ſuos facit.ſupple,& ſic computando
tales fructus in pecunia recipienda vĩ ſatisfacere de
ſuo ipſe emptor in eo,qđ plus dẽt recipere de ſorte,
ſeu p̃tio primo loco dato. & ſic vĩ ꝙ in effectu non

a Fructus. Vide hic diſtinctionẽ, quã ponit. d. Hẽ. Boy. ĩ 2.col.ver. ſuper eo. c. & pro hac materia ad de etiam.d. An.Sic. hic ĩ 3.col.ver. not. ꝙ empto.au. 7.

cenſeaĩ recipere aliquid vltra ſortẽ,ex quo in effectu
de ſuo vĩ ſibi cõputare, & cõpẽſare q̃tum eſt aliud
plus,ꝙ daĩ vltra p̃tiũ primo loco datũ.¶In ea.gl.ibi:
teneĩ eos reſtituere.& ſic quo ad effectũ non cenſeĩ
feciſſe ſuos,& per ↄñs non vĩ ſatisfacere de ſuo ipſe
• emptor quo ad id,qđ recipit vltra pretiũ primo loco
14 per ipſum datũ.¶†Et no.ex iſta glo.ꝙ licèt appona-
tur pactum reſolutiuũ cõtractus, emptor non lucraĩ
a fructus.[a] ſed teneĩ illos reſtituere, ↄ̃rium vĩ voluiſſe
gl.ſ.in verbo,fructus.vbi dicit,ꝙ emptor illos lucra-
tur.Io.An.hic ↄcordat gl.nã dicit, ꝙ glo. ꝓcedit, qñ
ſit pactũ de reſoluenda venditione, ſi alius attulerit
meliorẽ ↄditionem,prout etiam gl.hic voluit in fi.&
ſic,qñ fuit appoſitum pactum adiectionis in diẽ, ſe-
cus ſi fuiſſet appoſitũ pactũ de reſoluenda vẽditione
ſi diſpliceret vẽditio,q̃a tunc emptor lncraĩ fructus,
vt dixit gl.in verbo fructus, & patet in l.ij.& l.ſi a te.
C.de pactis inter emptorẽ,& venditorẽ. qđ eſt verũ,
niſi recepiſſet emptor fructus poſt receptã pecuniã
ab ipſo venditore,vel poſt illã oblatã, & ↄſignatã ac
depoſitam,ſi nollet recipere,per id,qđ hr̃ in d.l.ij.&
l.ſi a te.& l.obſignare.C.de ſol.& facit,qđ hr̃ ĩ l.acce
ptam.C.de vſuris.& eſt rõ diuerſitatis ſm Io.An. q̃a
in primo caſu agitur de vtilitate venditoris,cũ fuerit
pactum adiectionis in diem, & ideo cum ſibi ſit vtile
vt reſtituantur fructus reſtituunĩ fructus,& ſimiliter
e contra venditor dẽt reſtituere pretiũ cũ vſuris, p l.
illud.§.vlti.ff.de ędil.edi.& no.per gl.in l.itẽ ꝙ dictũ.
allegata in gl.& ſic tranſit Io.An.ſed qđ dicit de vſu-
ris,poterat procedere ſcđm leges antiquas ſm quas
permittebanĩ vſuræ,vt patet in ti.de vſuris. C.& ff.
hodie non procedetur,cũ ſint prohibitæ,vt in c.quia
in oĩbus.j.de vſuris.ſed in ſcđo caſu, qñ apponitur
pactũ de reſoluenda venditione,ſi venditio diſplice-
ret tunc agitur ſolũ de placito.i. voluntate habentis
reſoluere, ideo tunc non reſtituunĩ fructus, & dicit
do.Flo.ꝙ ſi reſolutio contractus pendebat a placito
venditoris eſt quid ſibi imputeĩ, ſi prius nõ declarat
diſplicẽtiam, q̃ recipianĩ fructus,ideo ſibi non reſti-
tuunĩ. ſed iſta rõ non vĩ bona, vel ſaltem neceſſaria
cõcludere, q̃a etiã ſi reſolutio contractus pendeat a
poteſtate emptoris,vt erat in caſu huius.c.emptor lu
cratur fructus,vt voluit gl.in verbo, fructus,& tñ nõ
eſt quid imputetur tunc venditori.ideo alia ratio po
teſt dari, q̃ voluit ſentire hic do. Flo. licèt non clare
explicet,pro cuius declaratione eſt ſciendũ,ꝙ inter-
dum in cõtractu emptionis, & venditionis apponi-
tur pactũ adiectionis in diẽ,interdũ apponiĩ pactũ.l.
cõmiſſoriæ.interdũ apponiĩ aliud pactũ tendens ad
reſolutionẽ ↄ̃ctus, exemplũ pacti adiectionis in diẽ
eſt,ſi vendo fundũ pro x. niſi alius attulerit meliorẽ
ↄditionẽ intra menſem.nã tunc intelligiĩ actum,ꝙ ſi
alius p̃tiũ dederit intra menſem res ſit inempta quo
ad primũ emptorẽ,& ſic,ꝙ reſoluaĩ titulus ipſo iure
& transferatur dñium in venditorẽ,vt colligiĩ ex his q̃
hñr in l.ij.ff.de in diem adiec.& in l.j. & ibi bona gl.
ff.de do.& ibi etiã ꝑ Dy.& Bar. & ꝑ Cy. in l.qui ea.
& in l.cõmiſſoriæ.C.de pactis inter emptorẽ. exem
plũ ſcđi,& ſic pacti legis ↄmiſſoriæ eſt,qñ vẽdo fun-
dũ.ꝓ x.hoc pacto, qđ ſi p̃tiũ non ſoluaĩ intra men-
ſem,res ſit inempta,& ſic reſoluaĩ titul⁹ ipſo iure,&
transferaĩ dñium in vẽditorẽ,ſicut ſi nulla fuiſſet fa-
cta vẽditio,& eſt ſpãle in iſtis duobus, ꝙ re trãſferaĩ
dñium in venditorẽ.& hr̃et ꝑinde ac ſi res non fuiſ-
ſet vẽdita. & iõ in iſtis duobus caſibus fructus debẽt
reſtitui vẽditori, ꝓbaĩ de pacto adiectionis in diẽ in
l.item ꝙ dictum eſt.allegata in glo.de pacto legis cõ
miſſoriæ probaĩ in l.lege fun.do.ff.de l.cõmiſſoria.&
non

non eſt mirũ,ſi tunc reſtituunẽ, q̃a vt dixi virtute di-
ctorũ pactorũ ꝑinde eſt ac ſi res nunq̃ fuiſſet vẽdita,
quo caſu nõ eſt dubiũ,ꝙ fructus ſpectaſſent ad vẽdi
torẽ.iõ in dictis caſibus fructus debent reſtitui. fallit
tñ ĩ pacto.l.ɔmiſſoriæ,qñ emptor ſoluiſſet partẽ p̃tij
& poſtea in termino non ſoluiſſet reſiduũ,q̃a tũc ꝑ-
deret ꝑtẽ p̃tij ſolutã,& lucrareẽ ipſe emptor fruct⁹.l.
4.§.ſed q̃d ait neratius.ff.de l.ɔmiſſoria. Et aduerte,
q̃a ſi vẽdo tibi rẽ ꝓ.x. ſi p̃tiũ ſolueris intra menſem,
vẽditio eſt ɔditionalis,& iõ emptor interim nõ ꝑci-
pit fructus.ſecus, qñ dr̃ vẽdo tibi fundũ ꝓ x.& ſi nõ
ſolueris p̃tiũ intra menſem ſit res inempta:q̃a tũc vẽ
ditio eſt pura. ſed eſt reſoluenda in ɔditionis euẽtũ.
& ideo interim emptor ꝑcipit fructus,ſed ſi cõtingat
cõtractũ reſolui reſtituit illos venditori, vt ſ̃.dixi,&
eſt propriè pactũ legis cõmiſſoriæ,vt prędixi.Si autẽ
dicaẽ vẽdo fundũ ꝓ x.ſi ali⁹ nõ attulerit meliorẽ ɔdi
tionem intra menſem tũc venditio eſt cõditionalis,
ideo emptor interim non ꝑcipit fructus, idẽ ſi dicaẽ
ꝑficiaẽ emptio, ſi alius non attulerit meliorẽ condi-
tionẽ intra menſem. Idẽ ſi dicaẽ ꝑficiaẽ emptio talis
fundi inter te,& me ꝓ x. niſi alius attulerit meliorẽ
conditionẽ intra menſem.& ſic patet, ꝙ vbi apponũ
tur verba futuri tꝑis,ſiue apponatur dictio ſi,ſiue di-
ctio,niſi,venditio reddiẽ cõditionalis ꝑ id,q̃d not.ꝑ
gl.in l.ij.ff.de ĩ diẽ adiec.& q̃d ẽt ibi hr̃ in text.iõ tũc
emptor non percipit fructus interim. ſecus ſi appo-
natur verbũ præſentis tꝑis,puta vendo tibi fundũ ꝓ.
x.vel ſit ꝑfecta emptio fundi ꝓ.x.inter me, & te.nã
tunc ſi apponitur dictio, niſi,puta niſi alius attulerit
meliorẽ ɔditionẽ intra mẽſem erit emptio pura, vel
reſoluenda in cõditionis euentũ, & erit ꝓpriè pactũ
adiectionis in diẽ, ſecus ſi apponereẽ dictio,ſi, puta
vẽdo tibi fundũ pro.x.vel ſit ter emptus talis fundus
pro.x.ſi alius non attulerit meliorẽ conditionẽ intra
menſem.q̃a tunc ɔ̃ctus eſt conditionalis, vt hæc col
liguntur ex his quæ hñr in d.l.ij, cum ibi not. & hoc
de pacto adiectionis in diẽ.& de pacto.l.cõmiſſorię.
¶Sed dicebã tertio,q̃d eſt aliud pactũ tendens ad re
ſolutionẽ ɔtractus,ꝙ non eſt propriè pactũ.l. cõmiſ-
ſorię,nec adiectionis in diẽ.& iſtud põt eſſe duplex.
nã interdum apponiẽ pactum ꝑ id, q̃d pendet reſolu
tio ɔ̃ctus a poteſtate emptoris.& de iſto propriè lo-
quitur hic in text.puta, qñ fit pactũ, ꝙ ſi diſplicuerit
emptori ipſe contractus,ꝙ reddaẽ ſibi p̃tium, & red
datur res venditori.Alio modo põt fieri, vt reſolutio
contractus pendeat a ptãte venditoris,puta ſi ſibi di-
ſplicuerit contractus intra certũ tꝑs reddatur res, &
pretium reſtituatur emptori.vel ſi apponatur pactũ,
ꝙ ſi intra certum tꝑs venditor reſtituat pretium em-
ptori reddatur ſibi res.vel ſi apponaẽ pactũ, qñcun-
que venditor ſoluat p̃tiũ emptori,ſeu reſtituat redda
tur ſibi res.& iſta duo vltima pacta tendentia ad re-
ſtitutionem ɔ̃ctus magis ſunt in vſu q̃ alia.& de iſtis
duobus hr̃ in l.ij. C.de pactis inter emptorẽ. & iſta
pacta ſunt diuerſa a pactis.l.cõmiſſoriæ.& adiectio-
nis in diem,vt patere põt ex prędictis,& vt etiã pate
re põt ɔſiderando formam dictorum pactorum non
apponuntur verba tendentia ad reſolutionem tituli
ꝓut apponunẽ in pactis.l. commiſſorię. & adiectio-
nis in diem,& ideo in iſta tertia ſpecie non reſoluiẽ
contractus ipſo iure,ſed venit reſoluendus ex pacto
p̃tiũ,& ſic non re transferẽ dñiũ in venditorẽ, & per
ɔ̃ns non hr̃ oĩno ac ſi res non fuiſſet uendita. ideo ni
mirũ,ſi in hac tertia ſpecie emptor lucraẽ fructus: li-
cèt non lucretur in pacto.l.commiſſoriæ.& adiectio
nis in diem,quia ibi apponuntur verba quæ inducũt
reſolutionem contractus ipſo iure,& re tranſlationẽ
dñij ipſo iure in venditorẽ,& ſic hr̃ ꝑinde ac ſi ɔ̃ctus
nõ fuiſſet fact⁹.facit q̃d no.gl.& Dy.& Bar.ĩ l.j.ff.de
do. & q̃d no.Cy.in l.q̃ ea.l.& in l.cõmiſſoriæ.C. de
pac.inter emptorẽ.Et ex p̃dictis patet ratio diuerſita
tis quare emptor non lucretur fructus,qñ interuenit
pactũ.l.cõmiſſoriæ,vel adiectionis in diem,& tñ qñ
interuenit tertia ſpecies pacti de qua hic in tex.& in
l.ij.& l.ſi a te.C.d̃ pac.ĩter emptorẽ lucraẽ fruct⁹ ꝓut
voluit glo.in verbo,fructus.Quid aũt ſi in hac tertia
ſpecie pacti apponerenẽ verba tendentia ad reſolu-
tionẽ tituli ipſo iure, puta ſi diſplicuerit emptori in-
tra tñ tempus res ſit inempta, vel ſi dicatur, ſi ven-
ditor reſtituat p̃tium emptori res inempta,an hoc ca
ſu deberet emptor reſtituere fructus,ſicut reſtituit in
pacto legis cõmiſſoriæ, & adiectionis in diem,vr̃ ꝙ
ſic.quia vr̃ tũc eadem rõ, ex quo ſunt appoſita verba
reſolutiua tituli ipſo iure.Sed certe licèt dicta verba
ſint appoſita,non tñ fiet hoc caſu reſolutio ipſo iure
per id,q̃d hr̃ in l.ſi prædium.de ędilitijs actionibus.
& tenuit Bar.in l.j.ff.de dona.vbi dicit eſſe ſpeciale
in pacto adiectionis in diẽ,& legis cõmiſſoriæ ꝓpter
eorum frequentiã.facit l.iuſto.ff.de vſucapio. ꝙ ver-
ba tendentia ad reſolutionem ti.ipſo iure illã indu-
cant re tranſlationẽ dñij ipſo iure in venditorẽ.vnde
ſecus eſt in alijs pactis per dictam.l.ſi prædium. nam
rr̃ ex ſolo pacto non transfertur,nec re transferẽ do-
minium.l.traditionibus.C.de pac.. & ſic vr̃ ꝙ in iſta
tertia ſpecie pacti.etiã ſi apponanẽ verba tendentia
ad reſolutionem ti.ipſo iure emptor lucretur fructus
ex quo non habent tantã potentiã dicta verba q̃tum
habẽt in pac.l.commiſſoriæ, & adiectionis in diem,
quod tene menti.¶In glo.fi.ibi:ex qualitate perſonę
præſumitur hic ſm̃.d.Flo.quòd iſtud, ꝙ põderat gl.
quòd iſte emptor erat vſurarius non erat neceſſariũ,
licèt in ſe ſit bona coniectura, & maximè tunc præ-
ſumi debeat ɔtractus vſurarius concurrentibus alijs
de quibus in litera,& hoc voluit litera,dum dixit,p̃-
ſertim, quæ dictio,importat idẽ ꝙ maximè. ¶In ea.
glo.ibi:legitimum modum vſurarum. cũ autẽ hodie
vſuræ ſint prohibitę, dic, ꝙ vbi pœna adijcitur obli-
gationi quantitatis ſoluendæ præſumitur in fraudẽ
vſurarũ,ſicut olim præſumebatur, qñ excedebat le-
gitimum modũ ipſarum,ſecus qñ adijceretur obliga
tioni facti,vel ſpeciei,vt no.per gl.& doc. in l.cũ al-
legas.C.de vſuris.facit q̃d no.Bar.& q̃d plenè dixi ĩ
l.ſtipulatio iſta.§.alteri.ff.de ver.obli..ſ̃.de arbi.¶In
ea.gl.in fi.dic ꝙ potiſſima coniectura hic fuit,q̃a fuit
appoſitum pactum,ꝙ fructus computarentur in ſor-
tem,q̃d eſt contra naturam contractus venditionis,
prout plenè dixi ſuper gloſſ. in verbo, fructus, adde
ſm̃ Io.An.& Hoſt. ꝙ præſumiẽ etiam ɔtra vſurarium
ſi exegit iur̃m a debitore,allegat.c. ſuꝑ hoc.ſ̃.de re-
nun. Debitores enim cõiter indigent, & creditores
abundant, ideo de facili contra creditores eſt præſu
mendum,nec vr̃ hoc eſſe contra eos ſcd̃m Hoſt. ſed
potius id expedit animabus eorũ,allegat de ſponſali.
ĩ c.iuuenis.& facit,q̃d no.ĩ c.ad noſtrã.ſ̃.de emp.&
vẽ. & ſic reſidet Io.An.& do.Ant.Caue tñ ne erres,
quia ſolũ iur̃m eſt limitatũ, ſeu illicitũ in caſu huius
c.ſi nõ interueniſſent alia pacta de q̃bus hic nõ eſſet
ſufficiens præſumptio ad pręſumendũ ɔtractũ vſura-
riũ, quia hoc non reperitur iur.cautũ,licèt aliqualis
p̃ſumptio ſurgat contra ipſum vſurariũ.¶Extra glo.
inducitur iſte tex.ɔtra opi.Iac.de Are.& Cy.q̃ ponit
Cy.in l.iij.C.plus valere,q̃d agiẽ.vbi dicit,ꝙ ſi appo-
15 niẽ in contractu emptionis,& vendi.pactũ † de reſol
uendo contractum, ſi venditor intra certum tꝑs, vel
qñ ſibi placuerit reſtituat pretiũ emptori,& interue-
niat

niat etiā paruitas ꝑtij, & etiā emptor ſit vſurariꝰ,qđ
ex ꝑdictis non dēt iudicari ꝯ̄ctus ſimulatus, ſi aliud
non ꝓbaṫ.nā vṙ ꝙ illa opi.ſit ꝯ̄tex. iſtū,ſed Cy.rn̄det
ꝙ iſtud ꝯtingit hic ꝑꝑ pactū appoſitum de fructibus
cō̄putandis in ſortē, qđ nō fuit appoſitum iu caſu de
quo loquiṫ Cyn.& eo mō vṙ tn̄deret c.ad noſtrā.de
emp.& vendi. licèt rn̄ſio Cy. cōiter habeaṫ corrupta
ad dictū.c.& non vṙ bona, quia ibi non fuit pactum
de computandis fructibus in ſortē,ſed interuenit ibi
paruitas ꝑtij,& illud ponderatur ibi. & etiā vṙ prin-
cipaliter ponderari,qđ cū paruitate pretij interuenit
pactum de reuendendo,& ſic vṙ eſſe mens illius tex.
ꝙ illis duobus concurrentibus ꝑſumaṫ cōtractus ſi-
mulatus, & ꝙ verè fuerit pignus,& iſtud voluit gloſſ.
in c.ꝯqueſtus.ī. de vſu. q̄ eſt valde notabilis, & ſin-
16 gularis.circa intellectum dicti.c.ad noſtrā.Et† vult il
la glo.ꝙ paruitas ꝑtij cum pacto de reuendendo fa-
ciat præſumi ꝯtractū ſimulatū maximè, ſi emptor ſit
vſurarius,& ſic vṙ velle idē etiā ſi non ſit vſurarius,&
hoc ſatis vṙ de mente.c. ad noſtrā. vbi ſolū ponderaṫ
paruitas pretij,& pactū de reuendēdo.Et aduerte,li-
cèt ibi fuerit appoſitū pactum, ꝙ a ſeptennio vſq; ad
nouennium poſſet venditor reemere rē vṙ illud no-
tare facti contingentiam non autē, qđ idem nō eſſet
ſi ſimpliciter fuiſſet pactum appoſitum de reuendē-
do,qn̄ venditor reſtitueret ꝑtiū,cū paruitate ꝑtij.ſed
maximè præſumaṫ contractus ſimulatus, qn̄ taliter
apponitur pactū de reuendendo, ꝙ demū poſt certū
tp̄s vſq; ad aliud poſſit redimi res & ita etiam voluit
hic.do.Ant.& per hoc vṙ ꝙ opi.Ia.de Are.& Cy.re-
probaṫ per dictū.c.ad noſtram.vbi ex mente tex.vṙ
ſufficere duo,qđ præſumaṫ ꝯtractus ſimulatus,vide-
licet pactū de reuendendo,& paruitas ꝑtij. vn̄ cōclu
dit hic do.Ant.ꝙ ſi reſolutio ꝯtractus pendet a facul-
tate venditoris.tunc ꝓpriè ꝓcedit.c.noſtram, qđ vṙ
velle,qn̄ ſola paruitas pretij,cum pacto de reuendē-
do,maximè qn̄ eſt appoſitū certū tp̄s intra qđ redimi
non poſſit,ſed poſtea faciat ꝑſumi contractū ſimulatū
ſi aūt reſolutio ꝯtractus pendet a ptāte emptoris.tūc
iſte eſt propriè caſus.c.quo caſu concludit,ꝙ ſi inter-
uenit unū ex pactis hic poſitis, uidelicet de cōputan
dis redditibus in ſortē ꝑſumeṫ cōtractus ſimulatus,
& ſic qđ uere fuerit pignus,ſed non ꝑ hoc neceſſario
ꝑſumiṫ,ꝙ contractus fuerit vſurarius,imo tale pactū
potius tēdit ad excludendā vſurā. Si aūt intercedāt
duo pacta q̄ hic ponunṫ, uidelicet,ꝙ fructus cōputē
tur ī ſortē ꝙ & ultra pactū reſoluendo ꝯtractū aliqđ
ꝑcipiat creditor vltra ſortē hoc caſu ex prīo pacto ꝑ-
ſumiṫ ꝙ fuerit pignus ex ſcđo iudicaṫ uſurariꝰ, & ita
inteligiṫ iſte tex.in hoc autem caſu, qn̄ reſolutio pē-
det a ptāte emptoris, an ſufficiat paruitas pretij cum
d.pacto de reſoluendo, ut dicit hic do. Ant.non ha-
bemus tex.expreſſum,qa c.ad noſtrā.nō loquiṫ hoc
caſu,qn̄ reſolō pendeat a ptāte emptoris.ſed qn̄ pē-
det a ptāte uenditoris. tn̄ ſm do. Anto. ſatis vṙ ꝙ ex
tōne decre.ad noſtrā dēat ꝑſumi contractus ſimula-
tus.ex quo ꝑtiū non æquiualet valori ipſius rei vēdi-
tę.& eſt appoſitū pactū reſolutiuū ꝯtractus. nam tūc
non eſt veriſimile ꝑtes vendidiſſe firmiter, ſeu vere,
& ſic tunc vṙ ꝙ præſumaṫ contractus ſimulatus, & ſi
qđ fuerit vere pignꝰ, maximè ſi emptor cōſueuit vſu
ras exercere dato,quòd non interuenerit pactum de
fructibus cōputandis in ſortē, & ſic reſidet do. Ant.
Sed certe hoc dictum non vṙ bn̄ probari. quia vt di-
xi.c.ad noſtrā.loquitur alio caſu,qn̄.ſ.reſolutio con-
tractus pendet a ptāte venditoris, ſed vbi pendet a
ptāte emptoris non loquiṫ ibi,nec vṙ ēt eſſe eadē rō.
ex quo non eſt iu ptāte uēditoris reſoluere ꝯtractū.

& iō fortè hoc caſu poſſit ꝓcedere opi.Iac.de Are.&
Cy.qa non vṙ iure ꝓbari ꝙ ꝯ̄ctus debeat ꝑſumi vſu
rarius,qn̄ reſolutio pēdet a ptāte emptoris. licèt in-
terueniat paruitas pretij. & licèt emptor ſit vſura-
riꝰ,ſi tū eēt đceptio vltra dimidiā iuſti ꝑtij hr̄et reme
diū.l.2.C.de reſcin.vē.ſecꝰ ſi nō eſſet vltra dimidiā
iuſti ꝑtij.qa tunc hr̄et dictū remediū, nec vṙ ēt iure
ꝓbari ꝙ ex ꝑdictis ꝑſumaṫ ꝯ̄ctus ſimulatꝰ. & iſtud
puto,ꝙ de iure poſſet defenſari tene menti dictū.do.
Ant.q tenuit ꝯ̄riū, & voluit, ꝙ in dicto caſu ꝑſumaṫ
ꝯ̄ctus ſimulatus,vt ſ.dixi. ¶ Vlterius aduerte.qa di-
17 xit hic do.Flo.ꝙ † ꝯiectura arguiṫ ꝙ ꝯ̄ctus fuit ſimu-
latus,vt ꝓbaṫ in tex.iſto vbi duę ꝯiecturæ pununṫ in
lfa eſt ēt alia ſm q̄ ſæpe accidit ſm eū.nā ſi venditor
remāſit in poſſeſſione rei vēditę. vt qa ꝯduxit ipſam
rē venditā ab emptore.ꝑſumiṫ ꝙ non fuerit venditio
in rei veritate.ſed ſolum ſimulata ꝑ.l.ſicut.§.ſuper-
uacuū.& l.volūtate.illo rn̄ſo.ff.q.mo.pig.vel hypo.
ſoluiṫ.Et no.gl.in ſol.in l.fi.C.de remiſ.pign. ¶ Ad-
uerte tn̄ ſm eū ꝙ hęc ꝯiectura ſufficit quo ad tertiū,
puta creditorē dicentē ꝯtractū fuiſſe ſimulatū.& ſibi
nō ꝑiudicare licèt ꝯſenſerit debitor,ꝙ venderet, ſed
venditor dicat ꝯ̄ctū per ſe factū.l.ſi creditoribus.C.
de ſeruo pignori dato manumiſſo.qđ tenet Bart.ī d.
§.ſuperuacuū,& in l.poſt ꝯ̄ctum. ff. de do.quo ad ip-
ſum ergo venditorem requirenṫ ēt aliæ ꝯiecturæ, pu
ta ille qbus in litera, vel ſ.de emp.& vē.c.ad noſtrā.
& ſic reſidet do.Flo.Sed aduerte,qa qđ dixit quo ad
tertiū ꝑſumi ꝯtractū, ſimulatū,ſi vēditor remanſit in
poſſeſſione intellige,qn̄ diu manſit.& ſic nō modico
tp̄e facit,qđ no.Bar.in d.§. ſuperuacuum.& d.l.poſt
ꝯtractum.vṙ tn̄ velle Bar.in dictis locis, ꝙ habebit iu
dex arbitrari ex circūſtantijs, qn̄ diceṫ diu remāſiſſe,
& vṙ ꝙ per triennium remanſiſſe ꝑſente emptore, &
non impedito q interim paſſus eſſet venditorē rē te-
nere, & nihil interim ꝑceperit ab ipſo venditore de
domo,vel fundo vendito.arg.l.pen.ſeu fi.C.de apo.
pub.li.x. ſecus vṙ interim recepiſſet pēſionē aliq̄ ob
ipſo venditore, vel partē fundi venditi. qa tunc ꝑſu-
mereṫ venditio ſimulata.vt voluit Bar.in d.§.ſuper-
uacuū q.§.loquiṫ.& ſic dēt intelligi,qn̄ interim em-
ptor nihil percipiebat, vt ibi ēt dicit Bart.& per hoc
ēt vṙ ꝙ ſi venditor cōduxit rē venditā ab emptore,&
ſoluit ꝓ illa penſionē, ꝙ non ꝑſumeṫ ꝯtractus ſimu-
latus,licèt venditor remanſerit in poſſeſſione rei ven
ditę.& ſi do.Flor.aliud voluit non bene dixit. ſed di-
ctū eius poſſet ſaluari,qn̄ ꝯduxiſſet.& nihil vnq̄ ſol-
uiſſet,& tn̄ diu remanſiſſet in poſſeſſione reuera, tn̄
illa.§.ſuperuacuū.non loquiṫ eo caſu quo fuiſſet ꝯdu
cta res vendita per vēditorē ab emptore vt ibi patet,
vn̄ in dicto caſu eſt clarū,ꝙ ꝑſumiṫ ꝯtractus ſimula-
tus,qđ dicit Bar.ibi ꝓcedere,ēt ſi vēditor ꝯſtituiſſet
ſe noīe emptoris poſſidere, qa ꝑꝑ hoc nō minus ꝑ-
ſumeṫ ꝯtractus ſimulatus, ſi diu emptor remanſit in
poſſeſſione qa illa eſt q̄dā ficta traditio.l.qđ meo.ff.
de acq.poſ.q in actu vbi eſt ſuſpicio ſimulationis nō
ſufficit ar.l.j.C.de ſuffra. & per ꝑdicta etiā pōt infer-
18 ri ad id,qđ tāgit ēt do.Pet.videlicet † qđ ſi vſurarius
emit rē, & venditori locauit pro certa annua penſio
ne,ſeu fructuū perceptione,an hoc præſumiṫ cōtra-
ctus vſurarius.Ia. de Are.vt ipſe refert mouit q̄ōnē,
& eam dimiſit inſolutā,quia pendebat de facto, ſed
ipſe dicit ꝙ vṙ ꝙ præſumaṫ dicta venditio fictitia, &
ſimulata ex eo, qa ꝙ emptor paſſus eſt diu vēditorē
eſſe in poſſeſſione, & poſſidere per dictū.§. ſuperua
cuū.& ꝑ not.ꝑ Bart.in l.poſt ꝯ̄ctū.& per hoc etiā ſm
eū patet,qa cōtra vſurarios de facili eſt ꝑſumendum
ꝑꝑ fauorē,& ſalutem animarū ipſorū.arg.c.iuuenis.
ī.de

ſ.de ſponſ.& l.ratas.C.de reſcin.ven.& h.d.maxime
procedere ſi multi ↄtractus per ipſum vſurariũ repe-
rianẽ initi ſub dicta forma‖, & ſubdit ẽt ꝗ in ciuitate
ſenarũ iſti contractus venditionis ſæpe fiebant, quia
venditor conducebat rem venditã pro certa penſio-
ne,vel ꝑ certa portione fructuũ fundi, qñ fundꝰ erat
venditus , & dicit ꝗ ſatis vr̃ pſumendũ ꝗ tales con-
tractus initos ab vſurario eſſe initos in fraudẽ vſura-
rũ,& ſic reſidet do.Pe.Sed certe non vr̃ bene dixiſſe,
q.a.§.ſuperuacuũ. per quẽ ipſe mouet̃ non loquit̃ eo
caſu quo emptor recipit pẽſionẽ, vel partẽ fructuũ a
venditore,vt ſ̃.tetigi.nã tũc vr̃ ipſe emptor vere poſ-
ſidere mediante pſona venditoris ex quo ab illo re-
cipit fructus,vel penſionẽ,per id qđ leg.& no.in l.li-
tibus.C.de agri.& cẽſi.li.xj.Et no.Bar. in d.§.ſuper-
uacuum. iõ licèt diu taliter remaneat in detẽtatione
rei ipſe venditor nõ per hoc dẽt præſumi ↄ̃ctus ſimu
latus, nec hoc iure aliquo probat̃ ẽt ſi emptor ſit vſu
rarius,ex quo non interueniunt pacta de quibus hic
in litera,nec interuenit paruitas pretij,& pactum de
reuendendo,de qbus loquit̃.c.ad noſtrã.nec ẽt tunc
vt dixi habet locũ.§.ſuperuacuum . iõ vr̃ ꝗ licèt ali-
qualis ſit pſumptio rõne qualitatis pſonæ emptoris
qui eſt vſurarius , nõ tñ vr̃ ſit tanta præſumptio qđ
ſit ſufficiens ad iudicandũ contractũ ſimulatũ,cũ hoc
iure nõ reperiat̃ cantũ,& poſſibile ſit qđ ẽt vſurarius
fecerit iuſtũ,& licitũ contractũ.facit qđ not.in d.l.4.
C.plus valere qđ agit̃.per Cy.& Bal. Tene tñ menti
dictũ.do.Pe. pp eius autoritatẽ.¶Vltimate,quia di-
ctũ fuit.ſ̃. in notabilibus neceſſariũ fore cognoſcere
ſpeciẽ ↄ̃ctus.tractat hic.d.Pe.qualiter poterit cogno
ſci,& ĩ effectu poſuit illud qđ dicit Bar.in l.ij.ĩ prin.
ff.ſi cer.peta. vbi facit duo mẽbra principalia.nã aut
agitur vt eadẽ ſpecies q̃ traditur reddatur. aut agitur
vt aliud reddat̃.Primo caſu ſubdiſtinguit.q.a aut per
tradentẽ non transfertur dñium in recipientem, aut
transfert̃,ſi non transfert̃,& tunc,aut dat cã cuſtodię,
& erit depoſitũ.l.j.ff.depo.aut recipiens ſpecie tradi
ta vtatur , & tunc ſi tradit̃ ad certũ , & determinatũ
vſum erit cõmodatũ.l.j. & l.in cõmodato.§. ſicut.ff.
com .ſi vero ad vſum indeterminatũ erit pcarium ſm
no.in d.§.ſicut.& l.j.ff.de precario. & in l.Lucius.ff.
de don.& per Cy.in l.j.C.cõmodati . ſi vero trãsfert̃
dñium ſpeciei in recipientem erit contractus innoĩa
tus,de quo ĩ l.ſi tibi arec.& l.naturalis.§.j.ff.de pſcr.
ver.Scđo caſu,qñ agitur vt aliud reddatur ſubdiſtin
guit in d.l.ij. ſed quia aliud nõ facit ad intellectũ.c.
nõ proſequor,ſed ſufficiat remittere ad no. p ipſum
19 Bar.in d.l.ij.& extrauagãti.dixit hic.d.Pet.qđ † per-
miſſũm eſt clericis rudẽ aliquã materiã emere,& re-
digere illã ad aliquã formã,& ex illa lucrari, & dicet̃
lucrũ prouenire ex artificio non ex negotiatione , vt
probat̃ in c.fornicari.88.diſt.& in c.nunq̃. de conſe.
diſt.v.Et no.xiiij.q.iij.in fi.in ſumma. & per hoc di-
cit ꝗ ſi per clericũ, vel platũ eccleſiæ empta ſit vena
ferrea,vt ſic ex illa faciat extrahi ferrũ,qđ talis cleri-
cus,vel prælatus nõ tenebit̃ ſoluere gabellã, q̃ ſolui
dẽt ex negotiatione,vt voluit Fede.de Se.in ↄſi.207.

SVMMARIVM.

1. *Mulier pro delicto viri non poteſt condemnari,nec conſtringi,nec eius dos debet publicari.*
2. *Emptio rei alteri hypothecatæ non tollit ius alteri competens.*
3. *Libellus pro reſtitutione dotis , quando agitur contra tertium poſſidentem res hypothecatas pro dote poteſt alternatiuè formari.*
4. *Libellus alternatiuus procedit , quando vnum eſt in obligatione , & aliud in facultate ſoluendi.*
5. *Libellus non vitiatur vbi ex narratis in libello concluditur ius agẽdi.*
6. *Bona omnia viri ſunt tacitè vxori hypothecata ꝑ reſtitutione dotis.*
7. *Cauſa dotis vr̃ ſpectare ad eccleſiam etiam ſi principaliter intentetur.*
8. *Mulieribus faueri debet ſuper dote.*
9. *Mulier agens hypothecaria contra tertium poſſeſſorem bonorum mariti quid habeat probare.*
10. *Proponere non ſufficit niſi probetur.*
11. *Iudicare debet iudex ſecundum allegata,& probata.*
12. *Mulier quo ad dotem habet hypothecam priuilegiatam , vt cæteris creditoribus habentibus tacitas hypothecas etiam priores tempore,ſed non habebit illud priuilegium prælationis,quo ad donationem propter nuptias.*
13. *Mutuans in refectionem rei præfertur omnibus habentibus hypothecam,licèt ſint tempore priores.*
14. *Mulier an habeat priuilegium prælationis in dote confeſſata, licèt nõ numerata.*
15. *Dos confeſſata peti poteſt actione ex ſtipulatu.*
16. *Delictum filiæ, an debeat nocere patri in dote : puta ſi filia committit adulterium propter quod debet perdere dotem.*
17. *Renuntiatio hypothecæ in bonis viri pro dote facta pro filia habet præiudicare patri eo caſu quo ſi illa eſſet ſui iuris ſibi præiudicaret .*
18. *Filiusfa.vel emancipatus,ſi iuſſu patris dotem recipit,an bona patris ſint hypothecata.*
19. *Mulier an pro bonis paraphrenalibus pferatur cæteris creditoribus .*
20. *Mulier habet tacitam hypothecam a lege in bonis viri, quando de illa exſſe ſibi non ꝓuidit, ſecus vbi de illa expreſſe ſibi prouidetur .*
21. *Bona prælati ſunt pro mala adminiſtratione eccleſiæ obligata.*
22. *Prælatus eſt curator eccleſiæ.*
23. *Agere pro dote conſtante matrimonio non poſſunt mulieres,quæ nubunt hæreticis.*
24. *Actio pro dote non competit conſtante matrimonio.*
25. *Sententia debet eſſe conformis libello.*
26. *Fugam accipiens præſumitur ſuſpectus , ſi dominus eius percipit ſibi aliquam rem deficere.*
27. *Præuentio in faciendo ſe mitti in poſſeſſionem,an proſit immiſſo.*
28. *Hypotheca tacita pro dote mulieris a quo tempore incipiat, an a tempore datę dotis,an a tempore promiſſionis.*
29. *In dote putatiua,an mulier habeat priuilegiũ hypothecę priuilegiatę.*
30. *Minor.lxxv.annorum, an poſſit ſine curatoris autoritate contrahere matrimonium, & dotem recipere.*
31. *Priuilegium,an poſſit per ceſſionem tranſire ad extraneum.*
32. *Priuilegium prælationis,ſiue tacitę hypothecę, & alia quæ competit mulieribus pro dote,an competant hæredibus mulieris.*
33. *Cauſa dotis eſt multum a iure priuilegiata.*

2 EX literis. Agere ᵃ põt mulier ꝑ dotẽ
ↄ̃ quemlibet detinentẽ bo
na mariti.h.d.Et in prima conſultatio. in
1 ſcđa rñſio.ſcđa ibi:mandamus.¶†No.ꝗ
mulier ꝑ delicto viri non põt condẽnari,nec ẽt de iu
re conſtringi , nec eius dos ẽt de iure poteſt , vel dẽt
publicari.facit.l.ob maritorũ.C.ne vxor pro marito,
vbi etiã vr̃ velle.gl. qđ mulier poſſet ſe obijcere cõ-
tra executionẽ q̃ fit pro facto mariti ſi res ad eã ſpe-
ctans occupet̃ faciat ad pdicta.ſ̃.de his,quæ fi.a ma.
par.ca.c.q̃ ſunt,& l.ſancimus.C.de pę. an aũt econ-
tra ꝑpter delictũ mulieris publicari dẽat dos . rñ dr̃
qđ non in præiudicium mariti.de quo dicendum,vt
2 hr̃ in l.qnq; legibus.ff.de bonis dãnatorũ. ¶†Itẽ no.
ꝗ emptio rei alteri hypothecatæ etiã ſi fiat mandato
curiæ, ſeu iudicis non tollit ius hypothecæ alteri cõ-
petens.nã factũ iudicis non dẽt tertio præiudicare.ſ̃.
3 de re iud.c.cũ ſu p.& de offi.dele.in c.ſu p eo. ¶†Itẽ
b no.practicã ᵇ libelli ꝑ reſtitutione dotis,qñ agit̃ ↄtra
tertiũ poſſidentẽ res hypothecatas ꝑ dotę.quia alter-
natiuè põt ↄcludi,vt dos reſtituat̃ vł inducat̃ in poſ-
ſeſſionẽ ipſius rei hypothecatæ poſſeſſę p ipm tertiũ
ↄ̃ quẽ agit̃,& contingit hoc,q.a licèt in obſone ſit,vt
poſſeſſio hypothecata dẽt ipſi agẽti hypothecaria.l.ſi
cũ vẽditor.ff.de eui. tñ in facultate ſoluẽdi eſt penes
ipm ↄuentũ ſoluere debitũ ꝑ quo res eſt hypotheca
ta,ſeu obli.l.paulus.§.j.ff. qui.mo.pig.vel hypo.ſol.
4 ¶†Et ex pdictis habes,ꝗ vbi vnum eſt in obſone, &
aliud

a ¶ Agere. Idẽ eſt ſummarium p omnes ſcribentes.

b Not.practicam.Adde hic. do. Abb.in tertio notabili.

aliud ī facultate ſoluēdi ꝓcedit libell⁹ alternati⁹. facit,qđ hr̄ in l.miles.§.decē.ff.de re iudi. & qđ leg.&
no.in c.cū dilecti.& c.pe.ṡ.de emp.& vēdi.& tolera
tur dicta incertitudo in libello exurgit ex alternatiua
ex eo, q̇a pendet a ptāte cōuenti q̄ ꝑtē velit eligere
5 facit,qđ hr̄ in l.j.§.ꝙ aūt.ff.quorū legatorū.¶†Item
no.ꝙ vbi ex narratis in libello ꝯcludit̄ ius agendi ꝑ
viā actionis nō vitiat̄ libellus. licèt ex officio iudicis
a Tacitas hypothecas. Adde hic distinctionē Hē. Boyche. in prin.c.
petat̄ illud, qđ veniebat ſcđm naturā actionis,vt pa
tet ex text.ibi.ex officio.&c.nā agens cōcludebat in
hypothecaria.& tn̄ implorabat officiū iudicis, & vr̄
hic innui,qđ hoc fieri poterat, qđ eſt ꝯ aliquos Legiſtas tenentes contrarium quaſi libellus ſcđm eos
ſibijnuicē videatur contradicere cū iudicis officium
non ꝑſupponat obligationē,ˀnec actionē.l. quintus.
ff.de annuis le.& l.qui per colluſionē.ff. de act.emp.
Sed certe nihilominus libellus ſaluat̄.q̇a intelligitur
imploraſſe officiū iudicis deſeruiens illi actioni.facit
6 qđ leg.& no.in l.iij.C.depoſi.vbi eſt bona gl.¶†Itē
no.ꝙ oīa bona viri ſunt tacitè obligata,& hypothecata vxori pro reſtitutione dotis.facit.l.fi.C.qui poſ.
in pig.ha. ¶ Itē ad aliud ad qđ quotidie allegat̄ hæc
decretalis. videlicet,ꝙ ius afficiens rē ſeq̇tur rē quocunq; vadat,& tranſit etiā ꝯtra ſingularē ſucceſſorē,
& ex hoc etiam nota illud vulgatum,ꝙ res tranſit cū
onere ſuo,& ad hoc allegat̄. cōcordantiæ hn̄r in gl.
7 fi.facit.l.via.§.ſi fundus.ff.de ſerui.ruſti. ꝑdio. ¶†Itē
nota.ꝙ cauſa dotis etiam ſi principaliter intentat̄, vr̄
ſpectare ad eccleſiam, ſeu ad iudicem eccleſiaſticū.
nam hic non erat qō de matrimonio.ſed de dote.&
tn̄ tractatur coram iudice eccleſiaſtico, qđ tene mēti,& de hoc ēt leg.& no.in c.de prudentia.ī.de dote
poſt diuorti. & in c.q̄cunq;. & hoc etiam voluit hic
8 Hoſtien.¶†Item nota. ꝙ multus fauor debetur mulieribus in dotibus repetēdis, vt hic patet,& in l.aſſiduis.allegata in gloſ.tamen ſimiliter debetur fauor
in eis conſtituendis, vt patet in l.fi.C. de dotis promiſſio.& in l.qui liberos.ff.de ritu nupt. & ſimiliter
in eis conſeruandis,vt patet in l.j. & in l.lex Iulia.ff.
de fundo dotali. & ſic patet, qđ tpe inchoati matrimonij, & eo durante etiā eo finito mulieres habent
priuilegium in ſuis dotibus,de quo plenè per Bar.in
9 l.j.ff.ſolu.matri.¶†Itē not.quòd dēt probare mulier
agens hypothecaria ꝯtra tertium poſſeſſorem bonorum mariti.nā vr̄ ꝙ duo præcipuè debet probare,primo videlicet dotem fuiſſe datam,& ſic numeratā.&
per hoc vr̄ ꝙ non ſufficiat,ꝙ fuerit confeſſata, & hoc
etiā voluit gl.in l.fi.C.qui poſ.in pig.ha.& ſic ꝑtranſit hic do.Pe. ſed an hoc ſit verū, tangā ſuper glo.iij.
¶Itē debet probare rem pro qua agitur fuiſſe in bonis debitorum, facit qđ hr̄ in l.& qui nondum.§.qđ
dicitur.ff.de pignoribus.& an requiratur, quòd fuerit in bonis tpe obligationis, an vero ſufficiat, ꝙ poſtea fuerit acquiſita per debitorē. tangitur in Specu.
de obligationibus.& ſol.§.j.ver. ſed quid debet creditor,& ſequenti.vbi Spec.dicit in alio creditore agēte hypothecaria,quòd debet probare rē ſibi fore generaliter,vel ſpecialiter obligatam & pecuniā fuiſſe
numeratam debitori, & quod res fuerit in bonis debitoris, & an ſufficiat ꝙ poſt tp̄s oblōnis fuerit acquiſita per debitorē.tangitur ibi, & plenius in l.j.ff.
de pigno.& per Cy.& Bar.in l.cū res.C.ſi aliena res
10 pignori data ſit.¶†Item no. ꝙ non ſufficit aliquid ꝓponere,niſi probetur, de quo.ṡ.de conceſ.ꝓbē.in c.
cum ſuper. & in l.j.ff.ſi quadrupes paupe.feciſ.dica.
11 ¶†Vltimo potes notare,ꝙ ſcđm allegata, & ꝓbata
debet iudicari.de quo in c.paſtoralis.§.q̇a vero.ṡ.de
offi.dele.¶Item potes notare, ꝙ poſſeſſio quæ conſiſtit in pluribus ꝑtijs minutis difficilius tpe. it emptorem,q̄ q̄n conſiſtit in vna integra.¶In gl.iij.ibi,
qui habēt ꝑſonales. ſupple etiā ſi mulier agat actione perſonali pro dote.nam ſi ageretur hypothecaria
non eſt dubium, quòd præſertur creditoribus habētibus ſolū ꝑſonales actiones.l.eos.C.qui pot.in pig.
12 ha.¶†In ea.gl.ibi:tacitas hypothecas.ª ſupple.etiā
a ſi ſint priores tēpore,vt patet in l.aſſiduis.ī.allegata,
& hoc quo ad dotē,vt ſequitur in glo.quia reſpectu
illius hēt hypothecā priuilegiatā,vt p̄feràt alijs habentibus tacitas hypothecas etiam priores tpe, ſed
non hēt hoc priuilegiū prælationis quo ad donationem propter nup. vt dicit gl. Nam veritas eſt ꝙ licèt
etiam ad donationem ꝑꝑ nupt. mulier habet tacitā
hypothecam, non tn̄ hēt illam priuilegiatā, vt illius
reſpectu p̄ferat̄ habentibus tacitā hypothecā priorem tpe, ſed demum præſertur habentibus poſteriorem iuxta id,qđ hr̄ in rła.qui prior.de re.iur.in vj.d.
tn̄ Pe.circa iſtud, qđ hic tāgitur de don.ꝑꝑ nuptias.
dicit ꝙ habeat locū priuilegium.nam dicit,ꝙ aut q̄ritur de actione intentanda a viro ad quē dēt reuerti
donatio ꝓpter nuptias ſoluto matrimonio,niſi aliud
fuerit conuentū.ī.de dona.inter virum.c.fi.aut agitur de actione intendanda a muliere pro ipſa donatione. primo caſu dicit,ꝙ vir non hēt aliquod priuilegium in illa.vnde non hēt etiā tacitā hypothecam
in bonis vxoris pro illa,quia hoc nō reperit̄ iure cautum: & ſic nō ad ipſum hoc caſu poterit extendi priuilegiū per.l.ſi vero.§.de viro.ff.ſolu.mat. Scđo caſu.
ꝯcludit, ꝙ ſi agitur de donatione propter nuptias ex
pacto lucrando per mulierem,tunc hēt mulier tacitā
hypothecam pro tali donatione,ſed nō priuilegiatā,
prout hēt pro dote,vt voluit gl.& ſuperius dixi,& patet.l.aſſiduis.allegata in gl.aut vult agere mulier pro
donatione propter nuptias tanq̄ ſibi obligata ꝓ ſua
dote,vt ſibi de illa ſatisfiat,& iſto caſu dicit,ˀ ꝙ mulier habet fortius ius in illa donatione proſequenda
q̄ in alijs bonis mariti pro repetitione dotis ꝑ id, qđ
hr̄ in auth.vt immobilia ante nuptialem donationē.
§.j.coll.iij.¶ In ea.gl.ibi: habentibus expreſſas.ſupple,priores tpe,& iſta fuit opi.Bul.quam tenuit glo.
in l.aſſiduis.hic allegata, vbi de hoc in gl.magna.&
Dy.ī §.fuerat.& in §.accuſationū.inſti.de acc.hoc ꝑ
rationem,quam ponit hic gloſſ.& quia etiam lex cōcedens dotibus priuilegium prælationis videtur cōcedere illud quo ad creditores habentes ius a lege ꝑ
tacitas hypothecas, nō autem habentibus aliunde,
puta per ꝑtium expreſſum, nam fortius eſt ius cōe,
q̄ priuilegiū, in Auth.de nō alie.§.q̇a vero veriſimile.col.ij.& not. in in ele.cāuī.de elect. Item firmius
vr̄ eſſe ius,qđ quis hēt ſua prouiſione q̄ illud, qđ hēt
ex legis prouiſione per id,qđ legit̄,& not. in l.ſi quid
bello.ff.de captiuis. & ī l.ſi filius.§.cit.ff.de fideicōmiſſa.libertatibus.& ſic nō eſt mirum, ſi lex facilius
tollit ſuū auxiliū q̄ illud ꝙ pars ſibi acquiſiuit. ¶Sed
Martinus ſ gl.vt refert gl.in d.l.aſſiduis.tenuit ꝙ mulier ꝑfert̄ in dote oībus creditoribus ēt habentibus
expreſſas hypothecas priores tpe per d.l.aſſiduis. &
hoc ēt tenuit Iac.de Are.& Pe.& Cy.in ea.l. per literam ibi,dū dicit,ꝙ p̄fertur mulier in oībus vallatis
priuilegio tpis,vt loquatur indiſtinctè. & ſic indiſtinctè dēt intelligi.ar.c.quia circa.ī.de priuile.& ꝓ hoc
13 etiam allegat, quia mulier ꝑfertur creditori q̄ † mutuauit in refectionem rei,vt patet in auth.poſita ſup.
d.l.aſſiduis. & tamen mutuans in refectionē p̄fert̄
omnibus habentibus etiam expreſſis tēpore priores.
l.interdū.ff.q potiores in pigno.habe. ergo eodē mō
mulier dēt ꝑferri per rłam illam, ſi vinco vincentem
te potius

te potius vir eo te,de qua in l.de acceſſonibus.ff.de
diuerſis,& tem.præſcri.& hæc opi.ſm do.Flo.cõiter
recipitur in iudicijs.Ad contraria rñdet, videlicet,dũ
dixit, ꝙ non debet præiudicari iuri prius quęſito ex
pacto,rñdet poſt Cy.in l.aſſiduis.ꝙ potuit lex p̄iudi-
care,ex quò voluit.licèt in dubio non videatur velle
p̄iudicare,qñ hoc non exprimit̃.ſed ibi hoc exprimit̃
ſm eũ,ſed ipſe do.Flor. dicit,ꝙ ſo. melius põt rñderi
videlicet,ꝙ quò ad creditores,qui habebant expreſ-
ſas hypothecas tp̃e quo emanauit.d.l.aſſiduis.nõ po
tuit p̄iudicare.ar.c.2.§.de conſt.ſed quò ad hypothe
cas poſt illã.l.creditor. cui acquiritur hypotheca dẽt
ſcire hoc poſſe euenire, ꝙ debitor vxorem accipiet ,
& recipiet dotem,ideo ſufficit , ꝙ de priuilegio mu-
lieris potuit cogitare.vnde per legem.aſſiduis.non vr̃
p̄iudicari iuri q̃ſito.ſed ſtatuitur modus obligationi,
& ponitur caſus exceptus a regula illa quæ habet , ꝙ
habens priorem hypothecam præferat̃ poſteriori.de
qua in pal.regula,qui Prior.ad id aũt,quod dicit gl.
de fiſco , rñdet ꝙ fiſcus , & mulier in dote ſe habent
tanq̃ excedentia,& exceſſa.nã qñq; plus conceditur
fiſco quam mulieri quandoque mulieri qñque ècon
tra,vt in iſto caſu,& non reſidet.ſed certè qcquid di
cat.d.Flo.cõiter tenetur,& practicatur opi.gl. vñ il-
lam tenet Bar.& ẽt Ia.de Bu.vt patet ex not. ꝑ eos in
d.l.aſſiduis.& ſequuntur cõiter Doct.& tenendo illã
põt rñderi ad d.l.aſſiduis.dum dicit, ꝙ præfertur mu-
lier omnibus vallatis priuilegio temporis,non loqui
tur de habentibus priuilegiũ ex conuentione.ſed ex
iuris priuilegio,vt tangit,gl.in d.l.aſſiduis.& nõ ob-
ſtat.etiam ratio illa ſi vinco vincentem te , &c.quia,
vt dicit gl.illa regula non ſemper habet locum,& pa
tet hoc ex his,quæ leguntur , & notantur in auth.li-
cèt.C.de naturalibus lib.vnde poteſt dici,ꝙ qñ exta
ret cum muliere ille qui mutuauit in refectionẽ rei,
ꝙ tunc mulier ex regula prædicta præfertur omni-
bus mediãte perſona ipſius qui mutuauit in refectio
nem.ſed vbi ille non extaret,tunc remanebit,ꝙ mu-
lier non debebit, tunc præferri habẽtibus expreſſam
hypothecam priorem , qa dicta regula hoc caſu non
põt locũ habere, ex quò non ſupereſt ille qui mutua
uit in refectionẽ,& licèt poſſet inſtari,ſuper prędicta
opi.tñ vt dixi opi.gl.hic poſita cõiter tenet̃, & illã ẽt
14 ſequitur hic do.Pe.& do.Ant.¶† Iuxta p̄dicta quæri
põt,nunquid mulier habeat hoc priuilegiũ prælatio-
nis etiam in dote confeſſata, licèt non ꝯſtat de actua-
li numeratione ipſiꝰ dotis.gl.in d.l.aſſiduis.in verbo,
dotæ ,dicit,ꝙ non,quia illa videtur requirere,qđ dos
realiter ſit data.facit,quod hr̃ in l.ſi quis poſt hac.C.
de bonis dã.Ray.de Forliuio.in d.l.aſſiduis.vt refert
hic do.Flo.dicit hoc verum,niſi maritus renuntiaue
rit exceptioni non numeratæ,ſeu non datę dotis,per
id,quod leg.& no.in l.j.C.de dotę cauta non nume
rata.Quando aũt renuntiauit maritus dictę exceptio
ni.tunc mulier ſm eum quò ad maritum, & ſucceſ-
ſores habebat priuilegium . ſed non cõtra creditores
priores.quia contra illos venit de iure ſpeciali . ideo
quò ad illos excludit̃.ar.auth.ſed iam neceſſe.C.de
dona.ante nup.Bal.vero,vt hic refert idem.d.Flor.in
l.cum aliquis.C.de iure delibe. ſimpliciter tenet gl.
præal.mouetur.quia priuilegium hypothecæ in dotę
datur actioni ex ſtipulatu. i.qñ dos petit̃ illa actione
dos ꝯfeſſata non petitur actione ex ſtipulatu ſm eũ ,
ſed condictione ex lege,cui non reperitur indultum
priuilegium p̄lationis præmiſſæ ſm ipſum Bal.& hęc
opi.placet do.Flo.nec ſm eum Ray. in effectu ꝯtradi
cit,ſi bene conſiderentur ſuperius dicta,& ꝓ iſta ꝑte
facit ſm eũ,qa.d.l.aſſiduis.vr̃ expreſſe requirere, ꝙ dos
realis ſit data,& ſic reſidet.hanc opin.vr̃ ẽt ſequi hic
do.Pe.& tetigit in notabilibus,do.vero Ant. nõ tan-
git qõnẽ iſtã Bar.in d.l.aſſiduis.dicit gl.ibi poſitã ꝓ-
cedere,qñ non eſt tranſactũ tp̃s opponẽdi exceptio-
nes non numeratæ dotis,nec eſt illi exceptioni renũ
tiatum.ſecus ſi eſſet tranſactum dictũ tp̃s,vel dictę ex
ceptioni renuntiatũ,& hoc dicit ẽt voluiſſe gl.in d.l.
ſi quis poſt hac.inq̃tum vult,ꝙ creditores poſſint op-
ponere exceptionẽ non numeratę pecunię competẽ
tem debitori ꝓꝑ eorum intereſſe,& ſic dicit quotidie
practicari.Et pro iſta opinione facit,quia vr̃ imputã-
dum creditoribus quare intra tp̃s debitũ non oppo-
ſuerunt exceptionẽ non numeratę dotis, ex quò illã
potuerunt opponere,vt p̄dixi.& facit,qđ hr̃ in auth.
hanc aũt querelã.C. de non numerata pecu. & hæc
opi.vr̃ rationabilior, quia imputent ſibi creditores ſi
fuerunt negligentes in oponendo exceptionẽ intra
tp̃s debitum.ar.regulæ.damnũ.de reg.iur.in vj. & ꝓ
iſta parte etiam facit, quia vbi ſuper cauſa dotis ſunt
opi.in dubio illa opi.eſt ſequenda quæ fauet dot.per
id,quod hr̃ in c.fi.ſ.de re iu.& in l.in ambiguis.ff.de
reg.iu.& in l.j.ff.ſol.ma.& tene hoc menti , quia ſæ-
pe poteſt de facto contingere.¶In ea.glo.ibi. præci-
pua.i. multa præcipua. hoc eſt ſpecialia habet cauſa
dotis,vt patet ex l.j.cum ibi notatis.ff.ſol.ma.& in-
ferius etiam tangetur , & de multis priuilegijs dotis
etiam poſuit Spe.in tit.de dona.inter virum. ad finẽ.
ver.in ſumma,& Bar.in d.l.j.& aduerte,qa iſte verſi.
præcipua,melius ſtetiſſet.ſ.in gl.ante ver.ſed non p̄-
fertur,& poſt verbũ aſſiduis.nec ob.qđ dicit Bal.vide
15 licet, ꝙ dos † confeſſata non petitur actione ex ſtipu
latu,qa illa opi.non vr̃ vera per l.j.circa princi. C.de
rei vxo.acti.vbi expreſſe dicit oẽs dotes poſſe peti ꝑ
actionẽ ex ſtipulatu, & ſic etiam dotem cõfeſſatam,
quando tranſactum eſt tp̃s opponendi exceptionem
non numeratæ dotis,quia qui omne dicit nihil exclu
dit in c.ſolitæ.de maio.& obe.¶In gl.4.ibi:in fi.loq
tur ibi in caſu ſpeciali.ſ. quando pater remanſit debi
tor ꝓpter officiũ primipili adminiſtratũ per eum,de
quo ẽt tangitur.ſ.de cõſue.in c.ex parte.in gl.& ſu-
per ea ibi etiã tetigi rõnem ſpecialitatis quã tangit
Io.An.ibi.Sed aduerte quid econtra , an † delictũ fi-
liæ nocebit patri in dote , puta ſi filia commiſit adul
terium,propter quod debet ꝑdere dotem.l.cõſenſu.
C.de repudijs.& ĩ.de adul.c.j.& 2.Gl. videtur dice-
re,ꝙ ſic in l.ſi dotem.C.ſo. ma. & tangitur etiam de
materia in d.l.conſenſu.d.Ant.hic dicit aduertendũ,
ꝙ q̃dam eſt dos aduentitia,puta,qñ ab alio q̃ a patre
filiæ fuit data:& nõ pro ipſo patre,& in iſta pater nõ
habet ius.l.profectitia.cum ibi notatis.ff.de iure do-
tium.& in iſta ꝓcedit qõ , ex quò pater non habet in
ipſa ius.Quædam vero eſt dos profectitia,qa de bo-
nis patris ꝓfecta eſt,ſeu data , & tunc ſi pater emãci-
paſſet poſtea filiam conſolidata eſſet actio in filia,&
ſic pater nõ haberet in illa ius.l.j.§.videamus.C. de
rei vxoriæ actione. Si aũt non emancipauit filiã q̃ ha
bebat in ptãte,& pro qua dedit dotem, & tunc actio
pro tali dotę eſt cõis patri,& filiæ,& ideo vr̃,ꝙ factũ
patris non noceat filiæ,nec econtra.l.2.ff.ſo.mat.ſed
mortuo patre bene efficitur dos ſolius filiæ, & ſic cõ
ſolidatur in illa , & econtra mortua filia etiã cũ libe-
ris dicta dos profecta a patre reuertitur ad patrẽ de
iure,niſi ꝯſuetudo aliud habeat.l.dos a patre. C.ſol.
ma.& propter p̄dicta,licèt.d.Ant. non tangat,Dy.vt
hic refert.d.Pe.tenuit,ꝙ delictũ filiæ non nocebit prĩ
ipſo viuente ſi ꝯtingat eſſe locũ repetitioni dotis,ſed
ipſi filię patre mortuo bene noceret,per id, quod hr̃
in l.2.§.item ſi voluntate.ff. ſolut.matri. & per præ-

17 dicta pôt inferri,an † renunciatio hypothecæ in bo-
nis viri ꝓ dotę facta pro filia habebit ꝑiudicare patri
eo caſu,quo ſi filia eſſet ſui iuris ſibi pręiudicaret,qđ
qñ ſit, hř l.iubemus.& l.etiam.C.ad Vell.nam vř ꝙ
non nocebit patri. ſed poſt mortẽ patris nocebit ipſi
filiæ,facit.l.ij.§.qđ ſi in patris.& qđ ibi no.ff.ſo.ma.
& hoc etiam tenuit Spec.in ti.de dona. inter virum.
18 §.ij.ver.quid ſi filia.†Quid autẽ ſi filiusfa. vel eman-
cipatus iuſſu patris recipit dotem.an bona patris ſint
obligata.Spec.tetigit in d.§.in duobus. verſi.ſeq.di-
ctum ver.quid ſi filia.Sed Barto.de hoc tetigit in l.ſi
cum dotem.§.tranſgrediamur.ff.ſol.mat.vbi conclu
dit,quòd ſi dos fuit data cõtemplatione patris,& fi-
lij. vterq; tenebiř,& vtriuſq; bona erunt obligata, ſi
autẽ cõtemplatione patris tm̃ fuiſſet, data tunc ſolũ
patris bona erũt obligata,in dubio tñ cenſebitur da
ta contemplatione patris,& filij facit.l.in ambiguis.
ff.de reg.iur.de quo per ipſum Bar.in d.§. tranſgre-
19 diamur.¶†In glo.pen.ibi:ad paraphrenalia.i.ad bo-
na q̃ mulier tradidit viro vltra dotem,& intellige gl.
ꝙ mulier hẽt etiam priuilegiũ in bonis viri pro ipſis
paraphrenalibus, ſi ſolũ occaſione vir obligeř mulie
ri, q̃ habebit mulier tacitè hypothecata bona viri ꝓ
dictis paraphrenalibus,non tñ habebit hypothecam
priuilegiatã,vt ꝑferař habẽtibus tacitã hypothecam
priorẽ tpe,ſed demũ habentibus poſteriorẽ hypothe
cã, licèt ſecus ſit in dote,vt dictũ fuit in gl.iij.& ſup
ea,& ſic ꝓ paraphrenalibus,& etiã ꝓ donatione ꝑꝑ
nuptias hẽt tacitã hypothecã,ſed non priuilegiatam
priuilegio ꝑlationis,vt etiã hic voluit Inn. Et aduer-
20 te,quia verũ eſt,ꝙ† mulier hẽt tacitam hypothecam
a lege in bonis viri,qñ de illa expreſſe ſibi non ꝓui-
dit,ſecus vbi expreſſe de illa ſibi ꝓuideř.qa prouiſio
hominis facit ceſſare prouiſionẽ legis , vt patet in d.
l.vlt.¶ An aũt idem ſit in dotę,qđ ſi mulier expreſſe
ꝓuideat ſibi de hypotheca nõ hẽat tũc tacitã hypote
cã priuilegiatã ſibi datã a iure. Pe.dixit ꝙ nõ.qa ꝓui
ſio hoĩs vř tollere prouiſionẽ legis ,& ſcđm hoc de-
terior eſſet ꝯditio mulieris,qñ expreſſe ꝓuideret ſi-
bi de hypotheca,ſeu obligatione bonorũ viri:qa tũc
non hřet tacitã priuilegiatã. nec iſta expreſſa reperiř
priuilegiata , & ſic non pręferreř habẽtibus priorem
hypothecã etiã tacitã.Io.tñ gl.iuris ciuilis.in d.l.vlt.
C.de pac.cõuen.tenet ꝯtrariũ.ſ.qđ ſecus ſit in dotę
q̃ dicař ibi in bonis paraphrenalibus.& iõ ſm eũ per
prouiſionẽ expreſſę hypothecæ non ꝑdet priuilegiũ
tacitę priuilegiatæ ſibi datæ a iure, & ſic ẽt habebit
tacitã hypothecã priuilegiatã priuilegio ꝑlationis .
& pro iſta opinione facit,qa ꝑ pactũ nõ pôt fieri de-
terior ꝯditio dotis l.de die.& l.ſeq.ff.de pactis dota-
libus.& pro hoc facit.qa cõiter hodie mulieres ꝓui-
dent ſibi de expreſſa hypotheca, & tñ quotidię pra-
cticař ꝙ ꝑferř habẽtib⁹ priorẽ tacitã, & ſic ꝯſuetudo
vř approbare opi.Io. facit.l.nume.ff.de legi.& c. cũ
dilec.ſ.de ꝯſue.Qũo aũt in multis caſibus inducař ta
cita hypotheca a lege.hř in l.j.& ꝑ totũ.ff.in qui.cau.
pig.tacite ꝯtrahař.¶ In ea.gl. ibi:ſunt obligata eccle-
ſiæ,vñ ſumat gl.illud dictũ non bñ apparet.ſed potes
dicere,ꝙ volunt arguere,ꝙ ſicut bona viri ſunt tacitè
obligata vxori pro dotę,ſic vř ẽt dicẽdum in ſimili,ꝙ
bona ꝑlati ſint obligata eccleſię. nã prælatus dř ſpõ-
ſus,ſeu vir,& eccleſia vxor,vt probař in c.ſicut alte-
21 rius.vij.q.j.& facit.ĩ.de pę.in c.ꝑsbyteri.& † ideo bo
na ꝑlati ea rõne debent eſſe obligata eccleſiæ ꝓ ma-
la adminiſtratione rerũ eccleſiæ, ſicut ſunt obligata
vxori bona viri ꝓ dotę.facit.c. qcũq;.cũ ibi no.xij.q.
22 iiij.Itẽ ꝓ gl.facit † qa ꝑlatus cẽſeř cura.eccleſiæ , vt
dixi glo.in fi.in c.iij.ſ.eo.& ſic æqparař curatori mi-
noris,& tutori,vt etiã tetigi.& no.gl.in c.qualiter,&
qñ.el ij.ad fi.ĩ.de accu.& ſic,ſicut bona tutoris,& cu
ratoris ſunt tacitè obligata minori,ita ẽt debent eſſe
bona ꝑlati tacitè obligata eccleſiæ, & iſte ꝑñt eẽ rõ-
nes q̃ mouerũt gl.licèt illas rõ ſic expſſe dixerit, qđ
tene mẽti. qa ſæpe ẽt allegař hæc gl. In ea.gl.ibi:res
Epi.idẽ dicas de rebus alterius ꝑlati,vel rectoris ec-
cleſiæ,qa eſt eadẽ rõ,& per ꝯñs idem ius.ſ.de cõſti.
tranſla.& hoc etiam tenuit hic do.F.b. remittens ẽt
ad id,qđ dictũ fuit in c.fi.ſ.de vita, & ho.cle.facit ẽt
23 quod no.per glo.in c.ſimiliter.allegato in glo. ¶†In
ea.glo.ibi:non percipiunt cõionẽ.ſupple,vel q̃ ſcien
ter nubunt hæreticis. de quo in c.decernit.ĩ.de hær.
24 in vj.¶ Extra gloſſ.poteſt opponi primo, quòd † con
ſtante matrimonio non potuerit agi pro dotę , quia
actio pro dotę videtur competere demum ſolu.mat.
l.ij.ff.ſol.mat.& in l.rebus.ad fin.C.de iure dotium.
Solutio dic,quòd licèt regulariter non poſſit agi pro
dotę conſtante mã.fallit quãdo vir vergit ad inopiã,
vel malè inchoat vti ſubſtantia ſua.l.vbi adhuc.cum
ibi no.C.de iure do.ſed hic poterat dici malè vti. qa
hic bona ſua fuerunt publicata,& vagabatur per or-
bem, ideo merito potuit agi etiam conſtan.mat.pro
ipſa dotę,facit l.ſi conſtante. in princ.& ibi plenè,de
materia maximè ꝑ Bar.ff.ſol.ma.& ĩ.de don.in vj:c.
per noſtras.¶ Secundo opp. ꝙ non potuerit agi con-
tra tertium poſſeſſorem non pręcedente executione
bonorũ.in auth.hoc ſi debitor.C.de pig.ſolue.ꝙ illud
procedit rř,fallit qñ eſt notorium de inopia viri, ꝓ-
ut hic fuerat,quia omnia bona viri fuerant occupata
per curiã,& diſtracta,ideo nõ fuit neceſſaria excuſſio
vt legi.& no.in l.fi.ff.ſi cer.pet.& facit etiã qđ no.in
l.fideiuſſoris.ff.de pac.& in l.decẽ. per gl.& Bart.ff.
de ver.ob.Et not.etiã ibi ꝑ Bar.facit qđ no.Cy.in d.
25 l.vbi.C.de iure dot. ¶ Tertio opponitur † quòd ſñia
non fuerit conformis libello,prout eſſe debet in c. li
cet heli.ĩ.de ſimo. & l.vt fundus.ff. cõmuni diui.nã
hic mulier petijt alternatiuè dotem ſibi reſtitui , vel
ſe in poſſeſſionem induci rei hypothecatæ, & tamen
in ſñia fuit condemnatus vir,de quo in litera ſimpli-
citer ad reſtitutionẽ dotis catenus quatenus reperie-
batur poſſidere de bonis mariti.do.Per.hic tangit cõ
trarium,& nõ clarè ſoluit , potes dicere,ꝙ vbi vnum
eſt in obligatione, & aliud in facultate ſoluẽdi, ꝓut
erat in caſu iſto,vt declaraui in notabilibus , ꝙ ſuffi-
cit iudicẽ ꝯdemnare in altero ꝑdictorũ , nec per hoc
intelligiř iudex tollere ꝑtãtem parti quominus poſſit
eligere q̃ partem velit adimplere. per l.miles.§.de-
cem.ff.de re iudica.& ſatis hoc vř probari in tex.iſto
iuncto.d.§.decem,vnde vt dicit ipſe d.Pe.vř ꝙ ſi iſte
vir non obſtante ꝯdẽnatione de eo facta in forma dẽ
qua in litera vellet dare poſſeſſionẽ rerũ mariti ꝓ q-
bus ꝯueniebatur non prohibebitur dare,per ea quæ
hñr in d.§.decem.¶ Vlterius tangit hic Inno.An iu-
dex hic iuſtè fecerit faciẽdo vẽdi bona delinquẽtis ,
& ſatisfieri mercatori. dic ꝙ ſic,dũmodo prius feciſ-
ſet detrahi debitũ vxoris, & aliorũ habẽtium hypo-
thecas tacitas,vel expreſſas.& qa litera hic facit mẽ
tionẽ de fuga. tangit hic do.Pet.An per fugã probeř
delictũ. de quo plenè per Bart.in l.lege Cornelia.ff.
ad Sillanianũ.illud aũt eſt certũ ꝙ inducit ſuſpicionẽ
ad hoc,qđ notauit gl.in §.ſi vero etiã.in auth. de ex-
hibendis, & introducendis reis.vbi gl.vř velle,quòd
26 ſit† præſumptio cõtra familiam arripientem fugam ,
27 ſi dñs reperit aliquam rem ſibi deficere. ¶†Vlterius
per hunc text.dicit do.Pet.ꝙ ꝑuentio in faciendo ſe
immitti in poſſeſſionẽ nõ ꝓdeſt ĩmiſſo,ſi alius poſtea
veniens hẽat ius potentius.vbi aũt non hẽt ius potẽ-
tius

tius tunc in pignore ꝓprio præuentio vnius non no
cet alteri.l.cum vnus.ff.de bonis autori.iudi. poſſi.ſe
cꝰ dicit,qñ ſit immiſſio ꝓ executione iudicati , & ſic
ſniẽ,quia vr̃ prodeſſe ꝑuentio per l.ſi & iure.cum ibi
28 notatis per Bar.ff.qui potiores in pig.ha.¶†Vlterius
pro declaratione materiæ dictæ , & corũ quæ tetigit
gl.Quærit do. Pe.a quo tpe incipiat tacita hypothe-
ca ꝓ dote,an a tpe datę dotis,an vero a tpe ꝓmiſſio
nis dotis glo.in l.aſſiduis.allegata in gl.tenet,ꝙ a tpe
dotis datę.Sed Cy.ibi in prima qõne tenet,qđ a tpe
ꝓmiſſionis,& matrimonij ſecuti per l.j.ff. qui potio
res in pig.ha.& iſtud vr̃ ſequi hic.d.Pe.Sed certe me
lius vr̃ dicendũ,ꝙ a tpe promiſſionis incipiat ſecuta
tñ poſtea numeratione,vt probatur in d.l.j.¶.Sol.tan
git ꝑſuppoſita opin.glo.& cõi nunqđ in poſtea q̃ſitis
poſt obligationem in literis præfertur mulier etiam
habentibus priorem expreſſam videretur,ꝙ ſic ad in-
ſtar fiſci,vt tangit gl.in d.l.aſſiduis.ſed cõtrarium ibi
tenet gl. quia non reperitur hoc cautum in muliere,
ideo cum ſit exorbitans a iure cõi non debet exten-
29 di,de re iud.quæ a iure.li.vj.¶†Iuxta prædicta quæri
põt,an in dote putatiua habeat mulier priuilegiũ hy-
pothecæ priuilegiatę,& Cy.in d.l.aſſiduis.& conſide
ratis ſi vaſallus obligat dño feudum dr̃ res reuerti ad
ſuã naturã.facit.l.ſi vnus.§.pactus.ff.de pac.35.diſt.
c.exordio.& propter hoc Papa hic declarauit fructus
computari in ſortẽ,qđ facere potuit.quia ex cauſa ꝑt
ius,& dñium ſimpliciter loquens declarare : vt facit
in caſu iſto.c.ſalubriter.ſ.de vſu. & facit,qđ no.Inn.
& Io.An.in c.q̃ in eccleſiarũ. de conſti. & hæc rõ ita
vr̃ habere locũ ĩ feudo ſeculari ſicut in eccleſiaſtico :
& ideo vr̃ , ꝙ etiam in feudo ſeculari habeat locum
iſtud c.& iſtud videtur ſequi hic Hoſt.& ẽt do.Flor.
& d.Pe.& d.Ant.vnde dicebat do.Flo.Hoſti.velle,ꝙ
ratio huius.c.ſit ꝓpter naturã feudi,cuius directũ do-
minium remanet penes dñm.& ſic cũ pignoratur do
mino vr̃ reuerti ad ſuã naturã , & per ꝯñs dñs debet
poſſe ꝑcipere fructus,prout ꝑcipiet ſi nõ dediſſet in
feudũ.& hoc declarando. ff.de re. corũ.In contrariũ
facit,quia lex permittit minori. xxv. annis dummo-
do ſit maior.14.contrahere matrimonium , inſtit.de
nup.§.j.& leg.& no.ſ.de reſti.ſpo.in c.ex parte.ergo
in conſequentiam intelligi debet ſibi permiſſum eſ-
ſe acceſſorium , & ſic dotem recipere. facit l.mutus.
ff.de iure dotium. & in hanc partem vr̃ declinare gl.
arguendo.in l.ſi.C.de legitima tutela.quæ gl. repu-
tatur notabilis,& ſingularis.& ibi ẽt hoc tenet Cyn.
dicens , ꝙ iſta videtur eſſe obligatio quæ inducitur a
lege ideo non requiretur alia ſolennitas. facit.l.2.&
3.de rebus corũ.alibi tñ gl.in ſimili vr̃ tenere ꝯrium.
in l.item q.2.ff.de pac.vbi tenet, quòd inuecta,& il-
lata per minorem domum conducta per eum nõ ob
ligantur tacitè,licèt alias ex legis diſpoſitione io ꝑſo
nam maioris ſurgat talis obligatio.l.certi.C.loca.&
illam gl.ſequitur Dyn.in §. item ſeruiana.inſtitu. de
actio.Guli.de Cu.in d.l.item. quia ſaluat vtranq; gl.
nam dicit,ꝙ prima glo.procedit ex eo,quia ſurgit ob
ligatio a lege abſq; alio facto extrinſeco interueniẽ-
te.Sed gl.2.procedit,qñ demum ſurgit obligatio ex
legis diſpoſitione, qñ aliquod factum extrinſecũ par
tis interuenit.puta , qñ ipſe debitor in domum con-
ductam inuehit,& inducit res aliquas, vt patet in d.
l.certi.cum ibi not.C. loca. Bar.in l.ſi conſtante. in
prin.in 4.q.principali tenet , ꝙ non ſint obligata bo-
na minoris pro dote per eum recepta ſi non interue-
nit autoritas curatoris,& decretũ iudicis , per id,qđ
legi.& not.in l.lex q̃ tutores.C.de admi.tuto.& in l.
Titia.ff.de iure do.& hanc partẽ tenui in d.l.ſi cõſtã-
te.ex eo,quia certum eſt , ꝙ minor non hñs curatorẽ
poteſt ſe obligare ad certam quantitatem pecuniæ.
l.ſi curatorem habens.C.de reſti.in int.re. & tñ ꝑ hoc
nõ intelligitur ſibi eſſe permiſſum , ꝙ poſſit bona ſua
obligare ſine ſolennitate debita,vt patet in d.l. lex q̃
tutores.ergo eodem modo in propoſito, licèt ꝑmiſ-
ſum ſit minori.xxv.annis contrahere mr̃imoniũ,non
tñ ſequitur per hoc, ꝙ intelligatur eſſe conceſſum,ꝙ
bona ſua poſſit obligare pro dote ſine ſolẽnitate de-
31 bita.¶ † Vlterius q̃ritur nunquid priuilegium poſſit
per ceſſionem tranſire ad extraneum.Cy.tangit in d.
l.aſſiduis.& etiam tangitur per Bar.in l.j.C. de priui.
dotis.cõis concluſio eſt, ꝙ ſi eſt tale priuilegium , ꝙ
tranſit ad hæredem extraneum,vt eſt priuilegium ta-
citę hypothecæ pro dote,prout inferius tangetur , &
tunc illud poteſt per ceſſionem transferri in ex̃neum
ar.l.ex pluribus.ff.de admi.tut.ſecus ſi ſit priuilegiũ,
ꝙ non tranſiret ad extraneum hæredem,vt eſt priuile
gium prælationis,quod datur mulieri,nam ꝑfert ha-
bentibus tacitam hypothecam etiam priorem tpe,vt
dixit gl.nam tale priuilegium non poterit per ceſſio-
nem trãſire ad extraneum per dictam.l. ex pluribus.
32 ¶†An autem priuilegium tacitę hypothecæ,& alia q̃
competunt mulieribus pro dote competant hæredi-
bus mulieris,dic,ꝙ ad filios eiuſdẽ matrimonij trã-
ſeunt oĩa priuilegia competentia mulieri,vt no. per
gl.in d.l.aſſiduis.& in l.etiam.ff.ſol.mat.Ad alios au
tem non tranſit priuilegium ꝑlationis. ſed ſolum ta-
citę hypothecæ,vt no.in d.l.aſſiduis, & ibi per Cyn.
in nona qõne Bar.tñ in l.j.ff.ſo.mat.latius hoc decla
33 rat dicens,ꝙ † dotis cauſa eſt multum a iure priuile-
giata,vt dr̃ in d.l.j.nã quoddam eſt priuilegium taci-
tę hypothecæ , & tranſit ad quẽlibet ad quem tranſit
actio pro dote,vt in §.fuerat.inſt.de act.& ſic ad quẽ-
cunq; hęredem mulieris,& ex̃neum,& ẽt ſi filius al-
terius mr̃imonij ſit. ¶ Scđm eſt priuilegium , ꝙ illa
hypotheca ſit priuilegiata, vt ꝑferat̃ habentibus taci
tam,& priorẽ tpe,& iſtud priuilegiũ non tranſit, niſi
ad filios eiuſdem mr̃imonij.vt ſ.dixi,& no. in l.j.C.
de priui.dotis.vbi per Cyn.in d.l.aſſiduis.in vlt.q.&
ibi etiã per Bar.& iſtud priuilegium non datur doti ,
nec actioni de dote ꝓpriè loquendo , ſed a lege mu-
lieri ꝓ dote ſequenda,vt probat̃ in d.l.aſſiduis.¶Ter
tium eſt priuilegiũ , ꝙ fundus dotalis non poſſit alie-
nari, & iſtud tranſit ad quẽlibet ad quem tranſit ipſa
res dotalis.l.cum vir.ff.de vſucap.& l.j. & l. fundus.
ff.de fundo dotali.¶Quartum eſt, ꝙ in ambiguis fiat
interpretatio pro dote.l.in ambiguis.ff. de reg.iur.&
iſtud etiã tranſit ad quẽ tranſit dos,vt ſic fiat interpre
tatio pro dote quocunq; agente pro illa.¶ Quintum
eſt priuilegiũ,qđ datur ꝯtractui dotis,q.a eſt ꝯtractus
bonæ fidei,vt patet in §.fuerat. & §.actionum.inſt.de
act.& iſtud etiã tranſit ad oẽs ad quos tranſit dos , vt
patet in d.§.fuerat.¶ Sextum eſt priuilegiũ, vt pręfe-
rat̃ in actione ꝑſonali alijs perſonalibus actionibus ,
& iſtud dat̃ mulieri,& filijs eiuſdem mr̃imonij,& ad
alios non tranſit.l.dabimus.ff. de priuile.creditorũ .
& l.j.C.de priuile.dotis.¶ Septimum eſt, ꝙ datur in-
ſtantiæ cauſæ dotis, nam quia eſt fauorabilis ideo di
lationes per iudicem ſunt abbreuiandæ , & eſt iuſta
cauſa illas abbreuiandi.l.a.ff. de re iud. & in cle.di-
ſpendioſam.de iudicijs.¶ Octauum eſt priuilegium,
quia fingit̃ ſtipulationem interceſſiſſe etiam ſi de illa
non appareat.l.j.in prin. C.de rei vxoriæ actione . &
iſtud vr̃ tranſire ad quẽcunq; dos tranſit, vt ibi patet.
ex ꝑdictis patet,ꝙ quoddam eſt priuilegiũ, qđ datur
actioni de dote , vt eſt actio ex ſtipulatu etiã ſi de illa
non appareat.Item priuilegiũ tacitę hypothecæ . Itẽ

qđ in dubio iudicetur pro dote. Quoddam autẽ eſt priuilegium, qđ datur cõtractui dotis, quia eſt bonę fi dci, vt ſ. dixi, quoddam daᵗ doti hoc eſt rei dotali, qđ dam daᵗ inſtantiæ cauſę dotis. quoddã datur mulieri pro ipſa dote, vt eſt priuilegiũ prelationis in actioni bus perſonalibus, & etiã habentibus tacitam hypothecam Priorem de quibus tangitur in d. l. j. per Bar. ſol. ma. Quid aũt ſi pater agat ꝓ dote, an habebit pri uilegiũ prælationis, qđ habet mulier, dic ꝙ ſic ſi agit ad vtilitatem filię: alias ſecus, vt no. Bar. in l. poſt dotem. ff. ſo. mat. & eadem ratione idẽ videtur dicendũ ſi extraneus ageret ad vtilitatẽ ipſius mulieris, vt ẽt tetigit Bar. in loco. præalle. & hæc ſufficiant pro declaratione materiæ dictæ, & eorum q̃ tetigit gl. de q. bus tangitur in d. l. j. & in d. l. aſſiduis. ¶ Vltimo, quia hic frater mariti mulieris de mandato iudicis poſſeſſionem retinuit, & ſoluit pecuniam mercatori, & tñ ꝯ aliũ hñtem iura potiora non tuetur ipſum factum iudicis, facit iſte tex. ſm. d. Pet. ad q. ſi aliquis ſit expulſus de ciuitate rõne ſectę, & debitores eius compellantur a cõi ſoluere ipſi cõi debitũ, ꝙ talis ſolutio non liberet debitores a creditore expulſo de quo remittit ad notata per Bar. in l. creditores. in princ. ff. de ſol. vbi concludit, ꝙ ſi res publica habeat hypothecata bona ipſius expulſi, ꝙ tunc debitores ſoluentes cõmunitati liberantur per l. nomen. C. q̃ res pignori. & per id, qđ hř. j. c. proxi. idem ſi bona fuiſſent publicata per l. 2. C. ad l. Iuliã de vi. Si vero erant obligata nec publicata dicta bona ipſius exitij, tunc dicit, ꝙ ſi exactio fit in iniuriã ipſiᵘ ſeu expulſi liberãtur debitores. arg. l. ſi merces. §. culpæ. ff. lo. ſecus ſi in iniuriã ipſorum debitorum, in dubio dicit, ꝙ ſi erat debitor ſpeciei liberabiť. ex quo ſine culpa deſinit poſſidere. ar. l. ſi ex legati cã. ff. de ver. ob. ſecᵘ ſi erat debitor q̃titatis, q̃a illa nõ põt dici perire l. incẽdiũ. C. ſi cer. pe.

a Si creditor. Super hoc c. ſi q̃s cum aliq̃ obligat rem aliquã quod 1ᵒ obligare vida tur, & quid intrin. vide diſtinctionẽ. 4o. Hẽ. hic in principio.

b Vitiabiť. Inſtrumentũ. De hoc adde Bart. & Alex. in l. j. § j. ff. de no. ope. nũ.

SVMMARIVM.

1 *Fructus percepti ex pignore computari debent in ſortem.*
2 *Compenſatio ſpeciei ad quantitatem fieri non debet altera parte inuita.*
3 *Fructus ex pignore percepti non ſiunt creditoris.*
4 *Dictio, quondam, excludit de praeſenti qualitatem cui adiungitur.*
5 *Creditor pignoris, an teneatur de fructibus qui ex pignore percipi potuerunt.*
6 *Transferre non poteſt quis plus iuris in alium quam habeat penes ſe. & nu. 7.*
8 *Libellus qualiter debeat formari, qñ res commodata redditur deterior.*
9 *Actio perſonalis non competit contra ſingularem ſucceſſorem rei.*
10 *Creditor primus, qñ obligat pignus ſecundo creditori, an debitor poſſit petere pignus a ſecundo creditore.*
11 *Et ſi primus creditor obligat nomen ſui debitoris ſecundo creditori, an detur aliqua actio creditori ſecundo contra ipſum cuius nomẽ eſt obligatum.*
12 *Debitor cuius nomen eſt obligatum ſecundo creditori, an poſſit poſt dictam obligationem ſoluere primo creditori non obſtante, ꝙ nomẽ ſuum ſit obligatum per ipſum primum creditorem.*

a **C**Vm contra. Si creditor[a] vel is q̃ ab eo cãm hẽt recepit tot fructus ex pignore, ꝙ ſatiſfactũ ſit ſorti dẽt reſtitui pignus debitori. h. d. & in prima narrat factũ, & peccitum, in ſcđa diffinit. ſecunda ibi. nos igitur. ¶ In tex. ibi. poſſeſſiones. ipſe. i. fructus, ſeu redditus ipſarũ poſſeſſionũ, & aduerte, q̃a non eſt inculcatio verborũ in iſta ſuperflua. Nã ſuperius dicit qđ iuris, hic aũt reſpicit probationes facti.
1 ¶ †Nota. j. ꝙ fructus ꝑcepti ex pignore tam a primo creditore q̃ a ſcđo cõputantur in ſorte, & extenuãt debitũ, & vř eſſe mirabilis cõpenſatio ſm d. Pe. videlicet de fructibᵘ ad pecuniã, & ſic de ſpẽ ad q̃titatem, qđ fieri non conſueuit iuxta ea quę leguntᵘ, & notant in l. ſi. C. de cõpenſa. de quo remittit ad ea, ꝙ ibi con ſueuerũt dici in c. ad noſtrã. el. j. de iureiu. & facit, qđ hř in l. j. C. de pro. pigno. & omni caſu potes dicere ſi fructus extant, & non ſunt conſumpti tunc veniũt reſtituendi, & non poſſet fieri compenſatio inuita al
2 tera parte, cũ † ſpẽi ad q̃titatẽ non fiat cõpenſatio alteraᵉ pte inuita, ꝑ id, qđ ſuperius fuit dictũ. ſed ſi ſunt conſumpti, vel non, apparent tunc, ꝙ tenetur ille q ꝑcepit ad æſtimationẽ ipſorũ, & ſic ad q̃titatẽ bñ pt tunc, & dẽt fieri cõpenſatio de ipſis ad ſortẽ, & ita pt intelligi hic. & ex pdictis colligi põt, vt ẽt voluit hic d. Pe. ꝙ creditor põt vẽdere fructus quos percipit ex re pignorata, & ſic remanebit tunc obligatus ad pretiũ receptũ ꝓ eis. & pro hoc facit, q̃a fructus cenſent eſſe res quæ cõiter ſeruando ſeruari non poſſunt ſaltem diu, vt voluit gl. in l. j. C. ſi aduerſus vſucapionẽ. ideo non eſt mirandum ſi dicatur eſſe pmiſſum cre-
3 ditori dictos fructus diſtrahere. ¶ †Not. ꝙ fructus ex pignore perceptos creditor non facit ſuos, imo tenetᵘ ad reſtitutionẽ, vel ad computandum illos in ſortẽ. ¶ Not. ꝙ extenuato debito primi creditoris reſoluitur pignus ſecundi creditoris a primo recipientis. Et ex hoc no. illud vulgatum, ꝙ reſoluto iure datoris re ſoluitur ius acceptoris. facit, qđ hř in l. lex vectig. ff.
4 de pi. ¶ †No. de dictione, quondã, q̃ videtur excludere de præſenti qualitate cui adiungit. facit. c. ex parte. b. de ſo. ope. vnde ſi dr in inſtrumento. b. quondã titij, illa dictio, quõdam, denotat Titium mortuum, & ſic vř inſtrumentum probare alio non apparente. Quid aũt ſi inſtrumento dicatur. b. filius Titij, & non dicatur quondam Titij, tamen re uera ſit mortuus,
b an per hoc vitiabitur inſtrumentum[b]. Specu. tetigit in tit. de inſtru. edi. §. reſtat. ad ſinẽ. & ibi pcludit, ꝙ non per hoc vitiabiť inſtrm, ꝑ id qđ hř in l. eius q in prouincia. iuncta gl. in verbo, defuncti. ff. ſi cer. pe. & facit etiã, qđ hř in l. cotẽ. §. pe. ff. de publicanis. nã vt dicit d. Flo. ibi cum dicit dñs, ſubaudiť ſi quondã. & ſic vř, ꝙ pro ſaluando inſtrm ſit fiendum in caſu ꝓ dicto. & ad prædicta facit, qđ no. gl. in l. nec emptio. ff. de cõtrahen. em. vbi ponit de iſta dictione, quonſdam. ¶ †In gl. prima in ſi. facit. l. j. & 2. C. de pignoratitia actione. & de hoc per Hoſt. in ſumma. eo. ti. §. qñ efficaciter. ver. ſed nunqđ creditor. do. Ant. hic ꝯcludit, ꝙ de iure etiam percipiendi, & ſic illi quos percipere potuerunt ẽt computanť in ſortem, non tñ ſub rõne vſuræ peti poſſunt, vt cõputentᵘ, quia iuri percipiendi nihil addunt vltra ſortẽ, ex quo non fuerunt percepti, & ſic ſub ratione vſuræ non veniunt. d. vero Flo. hic dicit, Hoſt. dicere in loco præallegato, ꝙ non imputaᵗ creditori ſi non coluit prædia pignorata, niſi fraudem cõmiſerit, alias non teneret de pcipiendis. Sed ipſe dicit gloſ. veriorem eſſe ex eo, quia creditor quo ad vtendũ fructibus vř eſſe poſſeſſor non bonæ fidei, per id, qđ legiť, & notaᵗ in c. cũ bertoldus. in gl. ult. ſ. de re iud. Malę fidei aũt poſſeſſor tenet ẽt de ꝑcipiendis. l. ſi nauis. ad ſinẽ. ff. de rei uen. & l. domũ. C. de rei uen. & licẽt ſcđm eum cum gl. in l. ſi fundũ. C. de rei uen. dicat, ꝙ titulus excuſat malę fide poſſeſſorem a percipiendis, niſi a quatuor caſibus quos ibi enumerat gl. hoc tñ ſcđm eum iure nõ ꝓbat, ſed potius oppoſitum per d. l. ſi nauis. & l. domum. dicit ẽt, ꝙ dato, ꝙ illa gl. eſſet uera, tñ ꝓcederet ſolũ in titulo qui tribuit ius in re, ut quis utaᵗ illa tanq̃ ſua, qđ nõ ꝯtingit in titulo pignoris per quẽ non habet ius utẽdi fructibus ad ſuũ ꝓfectũ, ſic reſidet certè non eſt in ſtandũ, an creditor teneaᵗ de pcipiẽdis. q̃a iura ſunt expreſſa q̃ allegat gl. & q̃ ſuperius allegaui. An autẽ

malæ

malæ fidei poſſeſſor excuſetur a percipiendis,qñ ha-
bet titulum alium q̃ pignoris.cõiter tenet gl.q̃ habe
tur in d.l.ſi fundũ.qcquid ipſe dicat de quo dicendũ
ꝓut hr̃ per glo. & Legiſtas in d.l.ſi fundum.C.de rei
ven.¶In gl.cum putari.in fi.& q̃ ſit ratio ſpecialitatis
in dictis iuribus.dic,vt dictum fuit in c.j.ſ.de feudis.
¶In gl.pe.ibi:quàm ei fuerat obligatum.ſupple,atté-
to tempore quo obligauit primus creditor ſecundo
creditori,puta ſi mutuauerat centum,& ex p̃dio pi-
gnorato perceperat.80.quia in illis erat extenuatum
debitũ non potuit obligare p̃dium, niſi ꝓ xx. quæ ſu
pererant,& hic poteſt colligi rõ dubitandi. nam for-
tè prius creditor obligauerat pignus ſecundo credito
ri ꝓ tota q̃titate per eum mutuata debitori,& ſic cre
debat ſecundus creditor ſe poſſeſſionẽ pignoratã ꝓ
illa retinere.ſed ꝯtrariũ decidit.& rõ dicendi colligit
ex gl.qa non potuit in aliũ plus iuris transferre ipſe
primus creditor,q̃ haberet tp̃e quo obligabat ſecun-
do creditori ipſe primus creditor. iõ cogitur ſecũdus
reſtituere pignus ſi ſunt percepti tot fructus, qđ pri-
ma ſors ſit extenuata.¶In ea.gl.ibi: non eſt nouum.
6 Solue, qđ rñ † qs non põt plus iuris trãsferre in aliũ
q̃ habeat penes ſe.fallit,qñ hoc facit iuris,& iudicis
autoritate , ꝓut contingit in creditore vendente pi-
gnus autoritate iudicis,& legis,facit,qđ hr̃ inſti.qui.
aliena.licet.in §.j.& qđ no.gl.in c.Romanus.de cõ-
7 ſecra.di.4.¶†In ea.glo.in fi.dic,ꝙ illud,qđ quis hẽt
habitu,& actu,põt in alium transferre.ſecus,qñ ha-
bet in habitu, licèt non in actu,vt contingit in domi
no qui habet plenã proprietatem rei, nam licèt non
habeat vſumfructum in re ſua,qa vſusfructus eſt ſer-
uitus pſonalis.inſtitu.de vſufru.§.j.& res ſua nemini
ſeruire põt. l.in re cõi.ff.de ſerui.vrb. p̃dio. & tñ hẽt
ptãtẽ ꝯſtituẽdi vſumfructũ alteri, & ſic loqtur ꝓprië
lex ꝙ nemini.nã ibi,licèt non habeat ſeruitutẽ vſuſ-
fructus in actu ipſe dñs plenã ꝓprietatẽ habet,tñ in
actu,& in potentia , vt poſſit cauſare alteri vſumfru-
ctũ formalẽ,& de materia in d.c.Romanus. & j.q.j.i
c.nuper.allegato in gl. de materia per gl. in c.nemo
8 plus iuris.de reg.iur.in vj.¶†In gl.fi.in fi.& qualiter
formari debeat libellus,qñ res cõmodata reddit de-
teriorata.No.Bar.in l.ſed mihi.§.j.allegata in gloſſ.
9 ¶†Extra gl.opponitur.Nam vr̃ ꝙ iſte.R.agebat con
tra iſtũ g.de quo in litera pignoratitia actione,prout
ẽt tangit hic Inn.q̃ competit debitori cõtra creditorẽ
ſoluto debito.l.ſi reus.§.oĩs.ff. de pig.act. Sed cõtra
hoc facit,qa actio pignoratitia eſt perſonalis,vt pro-
batẽ in l.fi.C.de diſt.pig.& no. per gl.ſuper rub.ff.de
pig act. ſed perſonalis actio non cõpetit ꝯtra ſucceſ-
ſorẽ ſingularẽ rei.l.j.§.ſi heres.ff.ad Trebel.ergo vr̃ ꝙ
non potuerit agi pignoratitia actione per iſtũ.R.con
tra.G. qui erat tertius poſſeſſor,& ſingularis ſucceſ-
ſor in pignore.Inn.hic tangit contrarium,& nõ clare
ſoluit.Io.An.hic dicit primo,ꝙ põt dici ꝙ iſte.R.non
agebat actione pignoratitia contra vi . cui res ſua pi-
gnorata fuerat per primum creditorem:quia illa non
competebat per iura præallegata , ſed dicit ꝙ iſte.R.
egit rei vendicatione,qua actione agere potuit ſi pa-
ter ipſius.R. erat dñs ipſius rei pignoratæ . & ipſe.R.
hæres patris ſui fuerit.& ſemel fuerit adeptus poſſeſ-
ſionem.allegat.l.cum dominam.C.eo.ti.& l.quod ſi
in diem.§.non ſolum.ff.de peti.hære.Sed certe vt di
cit hic d.Ant.inquantum iſta ſolutio requirit patrẽ.
R.fuiſſe dñm vt poſſit agere rei vẽdicatione bene di-
cit.per id quod hr̃ in l.rem actio.ff.de rei vendi.quia
aliter non competeret ei rei vendica.ſed inquantum
vr̃ requirere ꝙ ſit neceſſe quòd hæres apprehenderet
poſſeſſionẽ,vt habeat verũ.nõ bñ dicit,quia licèt poſ-
ſeſſio rei hæreditariæ non trãsferatur in hæredem ſi-
ne apprehenſione illius, tamen ſecus eſt in dominio
quod per ſolam adictionem acquiritur hæredi.l.cũ
hr̃des. ff.de acqui.poſſ.& propter hoc forte datur ſe-
cunda ſolutio,videlicet, quòd iſte.R.non egit pigno
ratitia actione : ſed implorauit officium iudicis con-
tra ipſum ſecũdum creditorem, cui res fuit impigno
rata per primum,per id quod habetur in l.ij.C.ſi pi-
gnus pignori datum ſit.dum dicit interceſſu præſidis
hoc eſt iudicis.&c.Et ſic refert illa ad iudicem, ideo
vr̃ competere iudicis officium.per id quod no.glo. q̃
reputatur notabilis in l.ſi ſoror.C. de colla. & facit,
quod no.Bar.in l.j.de conditione ex.l.facit etiam ad
prædicta,qđ habetur in l.debitor.§.j.ff. de pig.actio.
& in l.grege.§.cum pignori.ff.de pignoribus . & hæc
ſolutio videtur eſſe in ſe bona.per ea quæ habẽtur in
d.l.ij.Hoſti. tamen dicebat, ꝙ non eſt curandum de
iſtis ex eo: quia nomen actionis præcipuè de iure ca
nonico non eſt neceſſarium exprimendum in libel-
lo. vt legib. & not.in d.c.dilec.ſ.de iudi.Alij vero vt
refert hic d.Anto.dixerunt,ꝙ potuit agi pignoratitia
actione in caſu iſto per præallegatam.l.ſi debitor. in
§. & facit quod habetur in l. iiij.§. ſed quod Marcel
lus.ff.de in diem adiec.& hanc opi.licèt ipſe non di-
cat vr̃ voluiſſe gl.in l.grege.§. cum pignori.ff. de pi-
gnori.& pro illa bene facit.d.l.debitor.in §.fi.vbi di
cit ꝙ ſoluto debito primo creditori non datur perſe-
cutio,neq: retentio ſecundo creditori.& cum illa lex
ſit in ti.de pig.act.vr̃ intelligenda ꝙ non datur reten-
tio,quando contra ſecundum poſſidentem pignus a-
ctum fuerit pignoratitia.ꝑ id quod habetur in l.Im-
peratoris.ff.de in diem adiec.& l.fin.cum ibi no.per
gl.ff.de condi.inde.quamuis enim pignoratitia actio
ſit perſonalis,tñ poteſt dici ꝙ ius voluit illã extẽdere
etiam contra ſm creditorem,nec illud oĩno eſt mirã
dum: quia interdum actio perſonalis a iure datur cõ
tra tertium poſſeſſorem, qñ diſponit illam eſſe in rẽ
ſcriptam.l.ſi cum excep.§.hac actio.ff.qđ metus cã.
Nec ob.huic ſolutioni,qđ habetur in l.peten.ff.de pi
gno.act.vbi vr̃,ꝙ qñ debitor ſatisfacit primo credito
ri non debeat agere ipſe contra ſm tenẽtem pignus:
ſed debet agere contra primum creditorẽ qui pigno-
rauit,vt repetat pignus:quia reſponderi poteſt,vt ibi
voluit gl.ꝙ ibi loquitur,qñ primus creditor non ha-
buit rem pignoratam:quia ſibi non fuit obligata : ſed
poſtea de conſenſu debitoris rem ipſius debitoris pi
gnorauit ſcđo creditori.ideo non mirum ſi,licèt debi
tor ſoluat primo creditori non põt agere contra ſm
tenentẽ pignus:ſed dẽt agere contra primum,vt repe
tat pignus a ſecundo.ſecus ſi ipſi primo creditori res
fuiſſet obligata per creditorem.& demũ primus cre-
ditor illã obligaſſet ſecundo.qa tunc ꝓcedit, qđ ſu-
perius dixi.¶Solutio põt opponi contra tex. qa vr̃,ꝙ
cum qõ eſſet inter puros laicos non debuit tractari
coram iudice eccleſiaſtico.per id,qđ hr̃ in c.nouit.ſ.
de iudi.& j.qui.fi.ſint legi.in c.cauſam. potes ſolue-
re,ꝙ fortè iſti erant de loco ſubiecto tẽporali iuriſdi
tioni eccleſiæ.ideo potuit coram iudice eccleſiaſtico
agi.facit.ſ.de app.ſi duobus.& quod ibi no.vel potes
dicere,ꝙ conſueto erat in loco,ꝙ poſſet haberi recur
ſus ad iudicẽ eccleſiaſticũ.nã ꝯſuetudo tribuit iuriſdi
ctionẽ.l.j.C.de emãcipationibus liberorũ.& ſ.de fo.
cõpe.c.cum ꝯtingat.& facit,qđ no.gl.eo.ti.c.ſi cleri
cus. Nunqd aũt ſcđus creditor poſſet iterũ tertio pi-
gnus obligare.Spe.e.ti.§.j.ver.ſed cũ pignus.dicit,ꝙ
vltra tres vices ñ poterit dari in pignus res primo lo-
co pignorata ꝑ l.fideicõmiſſa.§.ſi qs dccẽ.ff.de le.3.
& ꝑ c.cũ in multis.de refer.li.vj.& ſic trãſit Io.And.

ſed certè iura præallegata loquuntur in diuerſis caſibus.& non vr̃ inſerre neceſſario ad propoſitum.nam §.ſi quis.dicit,ꝙ ſi teſtator legauit alicui decẽ. & ſi illa perdiderit iterũ ſibi legat,ꝙ ſi ſemel perdiderit habebit ſolũ ſecundo,& non vlterius,ne hr̃s nimis grauetur: ſed hic nos loquimur,an ſi pignus obligatum primo creditori obligetᷣ per illũ ſecundo creditori,an ſecundus poterit ipſum tertio creditori obligare , & ſimiliter tertius quarto. & certè vr̃ dicendum, ꝙ ſic , q̃a nullũ ꝑiudicium fit debitori ex eo , q̃a ſatisfacto primo creditore reſoluitur ius primi creditoris.& cõſequenter oĩum illorũ hñtium ab illo cãm.l. lex vectigalis.ff.de pign.& ideo , ex quò non fit ꝑiudicium debitori videtur , quòd non impediatur pignus etiã tertio,& quarto creditori obligari,q̃ ratio ceſſat in d.l.ſi quis decem.non ob.ẽt qđ habetur in c.cũ in multis.de reſcri.lib.vj.q̃a ibi loquiť in materia reſcriptorum ad lites q̃ eſt reſtringenda,cũ ꝑ illa ꝑiudicetᷣ poteſtati iudicis ordinarij.facit.c.fi. de reſcrip.& iõ ibi ſub clauſula illa gñali. & quidam alij , vel contra Titium.& quoſdam alios voluit ius comprehendi vltra quatuor:ſed iſta ratio nõ habet locũ in caſu ꝓpoſito , ex quò non fit præiudicium ipſi debitori,vt ſuperius dixi.¶Iuxta ꝑdicta põt quæri.Quid ſi Titius obligauit primo ſundum ſeio,demum de voluntate ſeij obligauit ſecundo loco caio.& demum tractu temporis Titius debitor offert debitũ caio, & repetit pignus, ſeius primus creditor ſe opponit , & vult dicto caio ſuũ debitũ ſoluere, & ſuum pignus recipere,q̃s præferatᷣ,an primus creditor,an vero debitor.dicit,ꝙ debitor.q̃a ſibi dẽt reddi pignus ſoluto debito ipſi creditori tenenti pignus,& cui pignorauit per l.ſi rem.§.omnis.ff.de pign.act. & quia primus creditor ꝯſentiendo pignus ſibi obligatum obligari ſecundo creditori videtur remiſiſſe vinculum pignoris,qđ ſibi competebat ꝑꝑ obligationem pignoris ſibi primo loco factã, vt eſt tex.in l.paulus.in prin.ff.q.mo.pig. vel hypo.ſol.& ſic, ex quò extincta eſt ſua hypotheca non põt ipſe primus creditor illam intentare , nec ẽt põt auferre debitum ipſi ſecundo creditori,ex quò ipſe primus creditor non poſſidet pignus: quia tertio demũ permittitur offerre creditori habenti rẽ obligatã poſſidet.l.paulus.§.j.præallega. & hæc vera,niſi primus creditor poſſet prætendere ſuſpicionem contra debitorem de baratatione rei pignoratę,ſi reluatᷣ ꝑ debitorem ab ipſo ſecundo creditore.nam tunc ꝯſilium eſt quòd faciat rem ſequeſtrari,vel ſatiſdari de re nõ baratanda.ꝑ ea, q̃ hñr in l.ſi fideiuſſor.§.fi.ff.qui.ſatiſ.cogan.& hoc etiã tenuit Fede.de ſenis.in conſi. 126. alias.127.& do.Pe.ĩ.eo.in c.fi.vbi etiã dicit , ꝙ non putat poſſe ſtatui tp̃s debitori ad reluendum pignus, cum hoc non reperiatur iure cautum.arg.l.illam.C.

10 de colla.¶†Vlterius,q̃a hic tractatur,qñ primus creditor obligat pignus ſecundo creditori.& q̃ritur , an debitor poſſit a ſecũdo creditore petere pignus.tãgit hic do.Pe. quid ſi ille ſcđus non poſſidet pignus : ſed debitor, an ipſe ſecundus creditor cui pignus eſt obligatum per primum creditorẽ qui obligauerit habeat aliquam act.contra primum creditorem.& quã actionẽ.remittit ad ea,q̃ no.Bar.in l.grege.§. cum pignori.ff.de pig.ibi concludit Bar.ꝙ qñq; primus creditor obligat nomen debitoris ſui ſecundo creditori, qñq; obligat pignus primo caſu dicit aduertendum, quòd eo ipſo , quòd primus creditor obligat nomen ſui debitoris,intelligitur etiam obligare pignus ſibi obligatũ per ſuum debitorem, cum obli. pignoris ſit acceſſoria ad obl̃onem perſonalem.& ſic vbi trãſfert quis perſonalem,in ꝯñtiam videtur transferre etiam acceſſoriũ ius hypothecæ, vt probatᷣ in l.emptori.ff.de hære.vel actione vendita. & in l.poſtq̃.& l.nominis.C.de hær.vel act.vendita.& l.ſi inſolutum. & l.ſi a creditore.C.de act.& obl.¶Si ergo quæritur quando primus creditor obligat nomẽ ſui debitoris ſecũ-

11 do creditori . ¶† An aliqua actio detur ipſi ſecundo creditori contra ipſum cuius nomen eſt obligatum , & quæ,gl. videntur variare.Nam gl.in l.nomen.C.q̃tes pig.obl.poſ.dicit,ꝙ aget vtili actione perſonali,q̃ competit directa primo creditori per illam l.& per iura præal.ſed gloſ.in d.l.grege.§.cum pignori.dicit,ꝙ agit vtili hypothecaria ipſe ſecundus creditor contra ipſum cuius nomen eſt obligatum, ſed directa hypothecaria competit primo creditori.Bart.in d.§.cũ pignori.concordat opin. quia ſi ſecundus creditor vult agere ad debitum contra ipſum cuius nomen obligatum eſt,poterit agere vtili actione perſonali:quia cõpetebat directa primo creditori,vt prædixi.Sed ſi velit agere ad rem pignoratam ipſi primo creditori,tũc poterit agere vtili hypothecaria . quod tene menti.

12 ¶†Sed hic inſurgit dubiũ,nunquid debitor cuius nomẽ eſt obligatum poſt dictam obligationem poterit ſoluere primo creditori non obſtante , ꝙ nomen ſuũ ſit obligatum per ipſum primum creditorem ſecũdo creditori.dic ꝙ ſic,niſi fuerit ſibi denuntiatum per ſecundum creditorem quòd non ſoluat deinceps, primo, ſed ſibi non ſufficeret tantũ iſta ſimplex denuntiatio niſi certificaretur debitor quomodo nomẽ fuit obligatum ipſi ſecũdo creditori. per id quod hr̃ in d.l.nomẽ ibi certior a te ſactus &c.nec crederetur ſimplici dicto ipſius creditoris,niſi legitimè faciat fidem per publicum inſtr̃m,vel teſtes idoneos de obligatione nominis ſibi ſacta per l. ſi quis inficiatus.ff.depoſiti.& quod ibi no.per Bar. & in l.non ſolum.§.morte.in materia proteſtationis circa ſpeciem proteſtationis incitatorię.ff.de no.ope.nun.¶Quid autem ſi debitor ſciret nomen ſuum fuiſſe obligatum ſecundo creditori,tñ aliter non eſt ſibi denũtiatum , quod non ſoluat primo creditori, an poterit ſoluere primo creditori.glo.ſentit quòd ſic in d.l.nomen.contrariũ voluit in l.ſi cum emptore.ff.de pac. Bar.in d.§.cum pignori.remittit ad no.per ſe in l.pacta.§.ſi hæres.ff.ad Trebel.ibi quo ad caſum propoſitum vr̃ tenere in effectu gl.d.l.nomen.de quo dicendum plene.vt no.per eum. ¶Nunquid aũt qñ creditor agit contra nomen ſibi obligatum debeat præcedere aliqua excuſſio.tetigit Cy.in d.l.nomen.& Bart.in l.ſi conuenerit.ff.de pig.act.& tenent vterq;,ꝙ non ſit neceſſaria aliqua excuſſio:quia olim nõ erat neceſſaria.l.diſtractis.C.de pig. nec in hoc reperitur aliquid innouatũ per ius authẽticorũ hoc caſu.nã auth. hoc ſi debitor.C.de pig.non loquiť hoc caſu:ſed qñ quis vult deuenire ad tertiũ poſſeſſorem rei pignoratæ.& iõ remanemus in iure antiquo quoad caſum noſtrũ.Secũdo caſu,qñ primus creditor non obligat nomẽ, ſed obligat pignus ſibi datum a ſecundo creditore.tunc dicit Bart.in d.§. cũ pignori.ꝙ ſecundo creditori ſolũ cõpetit vtilis hypothecaria,& nõ actio perſonalis.& ſic hoc caſu cõpetat hypothecaria ſine ꝑſonali. licèt tñ contra,ſm no.in l.j.§.cum ꝑdiũ.ff.de pig.per Bar.& per hoc dicit,ꝙ ex quo non habet ſecundus creditor actionẽ perſonalẽ contra ipſum cuius nomẽ eſt obligatum,ꝙ non poſſet impedire quominus debitor ſoluat primo creditori ẽt ſi eidẽ nũciat ne ſoluat, qđ tene mẽti.Et ex ꝑdictis patere põt,an iſte.g.de quo in litera potuiſſet agere cõtra.R.actione ꝑſonali,vel hypothecaria.nã ex ſupradictis ſatis colligi põt:q̃a ſi ſolũ pignus fuit ſibi obligatũ,ſolũ cõpetebat ſibi vtilis hypothe-

hypothecaria contra ipſm debitorem. Et ſ̄dicta ꝓcedunt, qñ creditor obligat nomẽ, vel res ſibi obligatas ſecũdo creditori: ſed qñq; contingit, ꝙ idem obligat res ſuas pluribus ſucceſſiuè, vel ſimul. tũc ſi poſterior poſſidet, an Prior poterit ab eo abuocare, vel ſi Prior poſſidet poterit poſterior ab ipſo abuocare offerendo debitũ, & an ſi ſatiſfaciat ipſi primo debito ſuccedat loco eius dicendum, vt legitur, & no. in l. j. & ibi ẽt p Cy. C. de his, qui in priorum loco. & per Bar. in l. ariſto. ff. quæ res pign. obligari poſſunt. & hæc ſufficiãt de materia decre.

S V M M A R I U M.

1 *Pactum legis commiſſoriæ eſt reprobatum in contractu pignoris, ſed an validetur iuramento. & nu. 14.*
2 *Debitor tranſmittens pecuniam creditori per fidelem nuncium liberatur a pœna periurij, & etiam conuentionali q̃uis nuncius non ſoluat in termino, non tamen liberatur a debito quin perempta pecunia teneatur iterato ſoluere.*
3 *Contra nuncium infideliter agentem circa rem ſibi traditam, vt illam alteri portet agi põt actione furti, & conditione furtiua.*
4 *Cauſa legitima cenſetur excepta a quolibet iur̃o, & a qualibet pœna conuentionali.*
5 *Carceratus dicitur legitimè impeditus ad ſoluendum in termino.*
6 *Obligatus ex iur̃o ad ſoluendum intra triennium poſt lapſum triennij iudicandus eſt periurus.*
7 *Debitor debet ire ad domum creditoris, & illi ſoluere.*
8 *Impedimentum tollit commiſſionem pœnæ, & periurij, non tamen tollit obligationem.*
9 *Pactum legis commiſſoriæ, an reprobetur in pignoribus.*
10 *Renuntiare, an poſſit debitor beneficio iuris improbantis pactum legis commiſſoriæ.*
11 *Pecunia a debitore per nuncium qui credebatur fidelis, & idoneus tranſmiſſa creditori cuius periculo pereat.*
12 *Mater ſi mittit procuratorem ad petendum tutorem filio ſuo pupillo, & a latronibus interficiatur non dicetur mater fuiſſe moroſa.*
13 *Nuncij culpa cui imputari debeat, quando res tranſmiſſa perit, & cuius periculo perire dicatur.*
15 *Mittens pecuniam creditori per nuncium qui infideliter ſe habuit ſi ipſe mittens fuit incarceratus, an teneatur ſoluere pecuniam, vel mittere.*
16 *Mittens rem, vel pecuniam per nuncium qui poſtea infideliter agit, an excuſetur.*
17 *Nuncius ſi fideliter agit, & poſtea in via captus ſit a latronibus, an poterit agere contra mittentem, vt eum redimat, vel ſaltem contribuat ad redemptionem.*
18 *Debitor, an debeat portare rem ad domum creditoris, aut econtra. & nu. 22. & 24. 25. & 26.*
19 *Excommunicatus, an ſit qui non ſoluit intra diem aſſignatũ ſi fuit impeditus ſoluere.*
20 *Penſio rei pignoratæ computari debet in ſortem.*
21 *Iurans ſoluere intra certum terminum excuſatur ſi fuerit impeditus ſoluere intra terminum.*
23 *Debitor debet perquirere creditorem, quando ſunt eiuſdem fori, & cõtra creditor debitorem, quando ſunt diuerſi fori.*
27 *Colonus partiarius qui tenetur ad medietatem fructuũ percipiẽdorũ ex fundo locato, an teneatur conducere partem tangentem dñm ad domum domini ſuis expenſis.*

a SIgnificante. Si is [a] q ſub pacto legis ꝯmiſſoriæ pignorat rẽ ſuã, & iurauit non ꝯuenire iuſte impeditus intra diem ſtatutam rem mõ redimit poſt diem illã redimere poterit. h. d. Et in prima debitoris q̃rela. In ſecunda dant iudices. ſecunda. ibi Igitur. Et pro euidentia decre. potes p̄mittere, vt etiã hic tangit do. Ant. ꝙ eſt reperire quoddã pactũ. l. cõmiſſoriæ. qđ eſt originaliter inductũ in ꝯctu emptionis, & venditionis. & fuit inductum ad reſolutionẽ tituli ipſius ꝯctus, exemplum patet ex notatis in prima gl. & iſtud tale pactum non facit a principio ꝯctum conditionalẽ: ſed puꝛũ reſoluendũ in cõditionis euẽtũm. vt hic tangit gl. & facit, qđ hr̃. ſ. eo. in c. illo vos. quoddam aũt eſt pactũ, qđ apponiť in ꝯtractu pignoris, & tunc transfert contractum pignoris in contractum emptionis, & venditionis ſ̃m do. Anto. exẽplũ ponit, qñ mutuať pecunia, & obligať res aliqua creditori, & ſibi tradiť pacto appoſito, ꝙ ſi non reluitur ipſa res pignorata, ꝙ ſit ipſius creditoris. & quia tunc reſoluiť per tale pactum contractus pignoris. ideo appellať pactum legis cõmiſſoriæ: tñ hoc pactũ eſt reꝓbatum in ꝯtractu pignoris, qđ qualiter ſit intelligendũ diceť ſup gl. ij. ad fi. & ſic reſidet do. Ant. Sed aduerte, q̃a non vr̃ bene dixiſſe inquantũ dicit, ꝙ pactũ legis cõmiſſoriæ appoſitũ in contractu pignora. trãſfert cõtractũ pignoris in contractu emptionis, & vẽditionis. & ponit exemplũ, qñ dr̃, ꝙ ſi debitor non reluat rẽ intra tm̃ tp̃s ſit creditoris. nam in dicto exẽplo non vr̃, ꝙ transferať in contractum emptionis: ſed ꝙ partes velint, ꝙ res ſit creditoris pro debito. & iõ tñ e pactũ non valet. ſecus ſi fuiſſet dictũ, ꝙ ſi debitor nõ relueret rem intra tm̃ tp̃s, tunc res pignorata ſit vendita creditori. nam hoc caſu bñ vr̃ reſoluere ꝯtractũ pignoris in ꝯtractũ venditionis, & valebit tũc pactũ, q̃a intelligeť in dubio, ꝙ ſit vendita ꝓ iuſto pretio, vt tangã. ſ. gl. ij. quo caſu valet pactũ. l. ſi fundus. §. fi. ff.
1 de pigno. ¶ †Not. j. ꝙ pactum legis cõmiſſoriæ eſt reprobatũ in ꝯtractu pignoris. nunq̃d aũt tale pactũ validetur iur̃o decre. iſta ſ̃m do. Ant. põt induci pro, & cõtra. & ſic ex illa non vr̃ haberi firmũ fundamentũ ſup hoc. nã ſi teneať, ꝙ infidelitas nuntij, & impotentia excuſauerit a iur̃o. & ſic, ꝙ aliàs obligatus fuerit ex illo: tunc hic vr̃ ꝓbari iur̃m firmare tale pactum. Si ãt teneať, ꝙ impotentia, vel infidelitas nuncij ſola non excuſet: ſed qualitas pacti ĩprobati a iure, tũc hic ꝓbareť contrariũ. Sed q̃d in hoc ſit tenendũ, dicã ſup
2 gl. fi. ¶ †No. ꝙ tranſmiſſio pecuniæ p fidelẽ nuntiũ cre-
b ditori excuſat non ſoluentẽ [b] in termino a pœna periurij, & ꝯñr a pœna etiã cõuentionali, licèt ipſe nũcius infideliter agat, & non ſoluat creditori pecuniã ſibi traditã, non tñ liberatur a debito quin perempta pecunia iterato debeat ſoluere, vt hic ꝓbatur. & ſic habes, ꝙ dolus, & infidelitas nuncij in omittendo non nocet dño reſpectu pœnæ periurij, vel cõuẽtionalis, nocet tñ reſpectu debiti: quia non obſtãte fraude nũcij teneť ſoluere ipſe debitor. & hoc intellige verum qñ debitor miſit pecuniã per ſuum nunciũ. ſecus ſi illã ſoluiſſet nuncio miſſo p creditorẽ: quia tunc pfidia nuncij noceret creditori, & ſibi intelligereť res perire. p id, qđ legiť. & no. in l. cum qui. §. ſi. cũ. l. ſequẽti. ff. cõmodati. & eſt ratio diuerſitatis: q̃a primo caſu non diſcedit pecuniæ dñium a debitore anteq̃ ſoluatur creditori. ideo ſi interim perijt non interueniente culpa creditoris pijt periculo ipſius debitoris. vt hic ẽt patet, ſed qñ tradiť nuncio creditoris, ſtatim dñiũ transfert in creditorem. l. qui mihi donatum. cum ibi no. ff. de dona. & facit, qđ hr̃ in l. ſi ego. ff. de neg. ge. ideo tunc perijt piculo creditoris cuius eſt. & intellige hoc verũ, qñ nuncius fuit miſſus p creditorẽ debito. i ad recipiendũ pecuniã ab ipſo debitore. ſecus ſi ſolũ fuiſſet miſſus ad monendũ debitorẽ. & ſic interpellãdũ, vt ſoluat pecuniã creditori: q̃a imputareť debitori ſi ei ſoluat, cũ ad hoc non hẽat mandatũ. p ea, q̃ hñr in d. l. cũ q. §. ſi. cũ. l. ſeq. ff. cõmodati. & ſi nuncius diceret ſibi eſſe cõmiſſum, vt pecuniam recipiat non debet debitor credere, niſi hoc oſtẽdat. p id, qđ hr̃ in l. fi. §. dolũ. ff. de eo p quẽ factũ erit. & in l. ſi q̃s inficiať. ff. depoſi. & iõ ſi verbo nũtij credidit alio nõ doc. imputat ſibi. facit. l. qui hominem. §. ſi nullo. ff.
3 de ſol. ¶ †Quæ aũt actio poſſit cõpetere contra nuncium

a Si is. Idẽ ſummat d. Abb. & An. Sic. & hoc. c. eſt valde notabile ꝓ materia ſegali legis cõmiſſoriæ.

b Excuſat non ſoluẽtem. Vide hic diſtinguẽdo Hẽ. Boy. in ij. co. ver. ſunt eo. c. videlicet, a n ſola oblatio debiti in iudicio impediat venditionẽ pignoris.

cium infideliter agentem circa rem ſibi traditam, vt
illam alteri portet.dic,ꝙ poterit agi actione furti, &
conditione furtiua contra ipſum.l.ſi is cui.C.de fur-
4 tis.¶†Itē no.ꝙ a quolibet iuſo.& ꝯñr a qualibet pę-
na conuentionali promiſſa cēſetur excepta legitima
cauſa.facit,qđ habetur in c.breui.š. de iuraran.e.ti.
c.queamodum.& l.qui iurato.ff.qui ſatiſda.cogan.Et
5 nota bene,quòd eoipſo,ꝙ quis eſt † detentus in car-
cere vr̄ legitimè impeditur ad ſoluēdum in termino,
quod debebat ſoluere, quod eſt notandnm ſm do.
Ant.maximè pro ſoluere debētibus penſiones in cō-
tractibus emphyteuticis,ut videantur iuſte impediri
ſoluere in termino ſi reperiantur incarcerati. ¶ Item
no. quòd ceſſante vi pacti legis commiſſorię in re pi-
gnorata: res pignorata remanet ſub titulo pignoris.
6 ¶†Item no.argu.ꝙ obligatus ex iuſo ad ſoluendum
intra triennium poſt lapſum triennij iudicandus ſit
periurus:niſi oſtendat impotentiā ſoluendi fuiſſe in-
tra ipſum trienninm,qđ intelligit d.Ant.procedere,
quando conſtat eum non ſoluiſſe,ne aliàs obſtet.qđ
no.Inn.in c.ſuper his.de accu.& ſic reſider. Sed cer-
tè,vt patet ex ibi notatis per Inn.& etiam per Cy. in
l.ij.C.de iure emphyteutico.& per Bar.in l. illa.& l.
hoc iure.ff. de ver.obl.ſi eſt creditor qui allegat ſolu
tionem non ſibi factam. & per hoc dicat eum periu-
rum ſatis concluditur contra ipſum debitorē ſi aliud
non oſtendat.Secus,quando eſſet tertius qui allega-
ret ipſum debitorem periurum ex eo: quia non ſol-
uit intra terminum creditori: quia debebit hoc pro-
bare,aliàs nō obtinebit.& qualiter dicta negatiua po
terit probari poteſt colligi ex his,quæ habenř in c.j.
7 de confeſ.in vj.& ex no.ꝑ Bar.in d.l.hoc iure.¶† Itē
no,ſcđm Inn.quòd debitor debet ire ad domum cre
ditoris,& illi ſoluere. & ſi non inuenit eum, dicit ꝙ
debet conſignare pecuniam coram iudice loci ſecđm
formam.l.acceptam.C.de vſuris.& l.obſignatione.
C.de ſolutio. ¶ Sed contra dictum Inn.facit,qđ ha-
betur in l.item illa.in prin.ff.de conſti.pecu.Sed po-
tes dicere,vt ibi tangit gl.quæ reputatur ſingularis,vi
delicet,quòd dictum Inn.procedit,quando debitor,
& creditor ſunt eiuſdem domicilij,& ſic eiuſdem fo-
ri.Secus ſi creditor eſſet alterius domicilij. & ſic ha-
beret domicilium in alio loco quàm debitor.nā tunc
non tenetur ire ad domicilium creditoris:ſed potius
ipſe creditor debet venire ad domicilium debitoris.
quod tene menti.¶Et aduerte, quòd iſta ꝓcednnt,
quādo in obligatione eſt dies expreſſa,vel tacita: qa
tunc ne debitor incurrat moram dēt ante lapſum ter
mini ire ad domum creditoris, qñ eſt eiuſdem fori.
¶ Si aũt non eſſet in obligatione dies tacita,nec ex-
preſſa:tunc,quia creditor non debet ſoluere,ſeu non
conſtituitur in mora,niſi interpelleř.l.ſi ex legati cā.
ff.de ver.ob.ñ tenetur debitor tũc ire ad domum cre-
ditoris etiam ſi ſit eiuſdem domicilij: ſed debet credi
tor,ſiue ſit eiuſdem fori, ſeu domicilij,ſiue diuerſi ſi
vult debitorem in mora conſtituere interpellare ip-
ſum debitorem.& ſic ire ad eius domum ſi alibi non
8 reperiatur.¶†Item no.ꝙ licèt impedimentum impe
diat commiſſionem pęnæ,& periurij,nō tamen tollit
obligationem.facit,qđ hř in c.dilecti.š.de do.& con
tu.¶Ex hoc etiam not.quòd licèt difficultas præſta-
tionis non impediat obligationem.l.continuus.§.cũ
ita.& §.illud.ff.de verb.obl. tñ impedit commiſſionē
pœnæ.vt hic per Bar.in d.§.illud.& facit,quod no.in
c.ij.š.de teſti.cogen.¶In gl.ij.ibi, in poteſtate vendi
toris. nam licèt videtur reſolutus ꝯtractus ſi emptor
non ſoluit intra terminum ꝑꝑ pactum legis cōmiſſo
riæ appoſitum in ꝯtractu venditionis,tñ illud ꝓcedit

ita demnm ſi venditor ſit contentus contractum eſſe
reſolutum. ſecus ſi potius velit ſtare cōtractui,& nō
vti dicto pacto: quia poterit propter rōnem gl. nam
cum dictum pactum fuerit appoſitum in fauorem ip
ſius venditoris ad hoc, vt emptor citius induceretur
ad ſoluendum pōt renuntiare tali pacto, & ipſo non
vti:qa quis poteſt ei, qđ in ſuum fauorem eſt indu-
ctum renuntiare.l.pe.C.de pac.& ĩ.de regulari.in c.
ad apoſtolicam. ¶ In ea.gl.ibi.conditionalis vēditio
contrahitur.hoc clarum ſcđm do.Flo.quò ad vltimā
l.ſed quò ad.l.ſi fundus.allegatā in glo.non ſic videř
procedere iſta ſolutio:ſed certè,vt hic videtur velle ēt
do.Ant.ſolutio gl. videtur ꝓcedere ad vtranq; legē.
nam mens gloſ.ſuit, ꝙ ſi pactum legis cōmiſſoriæ ſit
appoſitum in contractu emptionis, & vēditionis tũc
non facit contractum conditionalem, ſed reſoluen-
dum in conditionis euentum.& ratio eſt,quia pręce
dit pura venditio quæ vigore pacti venit reſoluenda
in conditionis euentum,videlicet,ſi emptor non ſol
uit intra terminũ.facit,qđ habeř.š.e.c.illo vos. Sed
ſi apponitur pactum legis commiſſoriæ in contractu
pignoris: tunc bene facit venditionem ꝯditionalem:
quia ibi non præcedit venditio pura.vnde ſi pignora-
ta re addito,ꝙ ſi non redemero, ſeu reluero intra cer
tum tp̄s rem ipſam pignoratam res ſit empta ipſi cre
ditori pro iuſto pretio:tunc ibi eſt conditionalis ven-
ditio:quia tunc ꝓceſſit pura quæ poſſit reſolui.differt
tamen pactum legis commiſſoriæ appoſitũ in contra
ctu emptionis:qa qñ apponiř in cōtractu pignoris or
dinatur ad reſoluendũ contractũ pignoris, & ad ineũ
dum contractũ venditionis: ſed qñ apponiř in con-
tractu venditionis: tunc ſolũ tēdit ad reſoluendũ ip-
ſum contractũ venditionis.& per hoc patet gl. bene
dixiſſe quò ad l.ſi fundus.& ēt quò ad l. vltimā. alle-
gatā in gl. qa vtrobiq; fuit pactũ legis cōmiſſoriæ ap
poſitũ circa pignus, licèt in d.l. vti.fuerit appoſitũ,
cum fideiuſſore.& in d.l.ſi fundus.§.fi. fuerit appoſi-
tum cum ipſo creditore. ¶†In ea. gl.in fi. Circa hoc
quod tangit gl. an indiſtinctè pactum legis commiſ-
ſorię reprobetur in pignoribus.Cōclude,ꝙ aut appo
nitur inter debitorem,& fideiuſſorē, & tunc videtur
valere,vt videtur caſus ſingularis qui non eſt alibi in
l.vltima primo reſponſo.ff.de contrahen.em.aut ap-
ponitur cum ipſo creditore.& tũc,aut apponitur pa-
ctum, ꝙ ſi non ſoluatur pecunia intra terminũ res pi
gnorata ſit empta pro iuſto pretio declarando.& tũc
tale pactum valet caſus ſingularis eſt,& non eſt tali-
bi in l.ſi fundus.in fi.ff. de pig.aut ſit pactum cũ cre-
ditore,ꝙ ſi pecunia non ſoluitur intra terminũ res pi-
gnorata ſit ipſius creditoris pro debito. & tunc, aut
iſtud pactũ apponiř a prin.r pe contractus.& tunc nō
ualet,vt hic probatur.& in l.j.& 3.C.de pactis pign.
aut ſit dictũ pactũ ex interuallo poſt cōtractũ pigno-
ris cũ ipſo creditore. & tũc tale pactũ non valet quò
ad hoc,ut ex illo creditor cōſequař actionē. Sed be-
ne ualet quò ad hoc,ut creditor ex illo habeat exce-
ptionē, ut ſic ex illo poſſit ſe tueri ſi rem pignoratam
poſſideat,ut colligitur ex his,quæ hñr in l. Titius.ff.
de pig.act. iuncta.l. q̄uis. quæ aliàs incipit Callipo-
dius.ff.de ſolutio.& ibi de materia per Bar.& ſi dicař
q̄ rō diuerſitatis inter pactum legis commiſſoriæ ap
poſitum in ꝯtractu uenditionis,qđ ſimpľr ualet.& tñ
ſecus,qñ apponiř in ꝯtractu pignoris.dic ſm Io.An.
ꝙ rō eſt,qa cōiter.& rľr res uendiř iuſto pretio.& li-
cèt qñq; ſecus ꝯtingat,hoc raro ꝯtingit,& iura ada-
ptant ad cōiter accidentia, & non ad illa q̄ raro acci-
dunt.l.nā ad ea.ff.de legi. & ideo ſi tale pactũ ſimpľr
ualeat in contractu uenditionis,nō uideř eſſe aliqua
deceptio:

deceptio:ſed pignus regulariter obligatur ꝓ multo minori quantitate q̃ valeat. vnde multum deciperẽtur debitores ſi pactũ.l.cõmiſſoriæ. ſimpliciter valeret in pignore. nã creditores ſi ſcirẽt valere pactũ nõ mutuarẽt, niſi interueniret pactũ.l.cõmiſſoriæ.& debitores indigentes pecunijs neceſſitarent̃ ad talia pacta faciẽda ſperãtes, ꝙ fortè intra terminũ haberent ptãtẽ ſoluendi q̃ poſtea fortè nõ haberent. & ſic remanerent multũ dãnificãti, ſi pactũ valeret.& iõ voluit lex, ꝙ tale pactũ.l.cõmiſſoriæ.in pignoribus nõ valeret. ¶ Itẽ, qa tale pactũ vr̃ quodammodo fauere vſuris, cũ tendat ad finẽ, vt creditor babeat vltra ſortem. iõ dictum pactum non valet, cũ vſurę ſint prohibitę.ĩ.de vſuris.in c.quia in omnibus. Quare aũt potius valeat inter debitorem, & fideiuſſorem, q̃ inter debitorem, & creditorẽ. potes dicere, ꝙ ratio eſt: qa ius nõ habuit tm̃ præſumptionem fraudis ꝯ fideiuſſorem quãtam habuit cõtra creditorẽ qui pecuniam mutuauit. ideo voluit, quòd valeret inter fideiuſſorẽ & debitorem. vt probatur in d.l.vltima.primo reſpõſo.ff.de contrahen.emptio. & intellige iſtud verum, niſi fieret fraus de perſona ad perſonam. qa fingeretur eſſe fideiuſſor qui vere eſſet creditor. nam tunc ſi hoc apparet nõ valeret. per id, quod habetur in c. quãto.ĩ.de priuile.& in l.ꝯtra.l. & in l.fraus.ff.de legi.& dicit Io.Andr. quòd iſta fraus fiebat in ciuitate Paduę. ¶ Item aduerte, quia põt dici, ꝙ in d.l.vltima primo reſponſo fuit appoſitum pactũ, quòd debitor deberet liberare fideiuſſorẽ a fideiuſſione intra certũ terminũ.& ſi hoc non faciat, & fideiuſſor ſoluat debitum tunc res pignorata ſit empta fideiuſſori.& nõ dicit, ꝙ fuerit actũ; ꝙ ſit empta pro quantitate debita creditori. vñ põt intelligi, ꝙ intelligat̃, ꝙ ſit empta ꝓ iuſto p̃tio.& ſi ſic intelligeret̃: tũc pactũ eſſet validũ ex eo: qa ẽt ſi fiat cũ creditore valet, vt ſuperius dixi.& in dubio, ex quò dr̃ ꝙ res ſit empta ipſi fideiſſori vr̃ ꝙ debeat intelligi, ꝙ ſit empta pro iuſto pretio: ꝑ id, quod no.Bar. in l.q̃uis.ff.de ſolu. & qđ etiã dixit bic do.Anto. nã dicunt prædicti, ꝙ etiã ſi fiat pactũ cum creditore. & dicat̃, ꝙ ſi nõ ſolueret pecuniã intra terminũ res ſit empta, vel vẽdita creditori, qđ ĩ dubio intelligetur eſſe actum, quòd ſit empta, vel vẽdita pro iuſto pretio. ſecus qñ dr̃ ꝙ ſi non ſoluatur pecunia intra terminũ, ꝙ res pignorata ſit creditoris: quia tunc videtur actum, quòd ſit creditoris pro debito. per ea quæ habentur in d.l.quamuis.& idem, ſi dicatur, quod ſi nou ſoluatur pecunia intra terminũ creditor habeat rem in ſolutum. nam intelligetur ꝓ debito. per id, quod hr̃ in d.l.q̃uis. & ſic vr̃ ex prædictis, ꝙ non valet pactum qñ ſit cum creditore, ſi dicatur, ꝙ ſi non ſoluatur pecunia intra terminum res pignorata ſit ſibi empta: qa intelligitur, ꝙ ſit empta pro iuſto pretio, vt prædixi, multo fortius dẽt valere qñ ſit cum fideiuſſore. & ita põt intelligi.d.l.vltima.primo rñſo docto. tñ cõiter vñr velle, quòd illa lex habeat locum qñ ſit pactum cũ fideiuſſore etiam ſi fiat pactum, quòd res ſit empta fideiuſſori pro quãtitate debiti, qđ tene mẽti. Ex prædictis habes duplicẽ intellectũ ad.l.vltimã. in princ.ff.de ꝯhen.emptio. nã ſm vnũ intellectũ valet ibi pactum l.cõmiſſoriæ inter fideiuſſorẽ, & debitorẽ. & iſte intellectus cõiter tenet̃ ꝑ doc. ſm quẽ ibi valet pactũ ẽt ſi dictũ fuerit, quòd res ſit empta fideiuſſori pro debito: ſed ſm aliũ intellectum ꝓut intelligitur, ꝙ ſit empta fideiuſſori. ſcilicet ꝓ iuſto pretio tunc non eſt dr̃ia, an pactum fieret inter debitorẽ, & fideiuſſorẽ, an vero inter debitorẽ, & creditorẽ, qa tũc vtrobiq; valeret, vt patet ex illa.l.ſi fundus.§.fi.ff.de pig. Quis aũt hẽat declarare iuſtũ pretiũ. dicit, ꝙ bonus vir qui dr̃ eſſe iudex habebit hoc declarare.l.cõtinuus.§.cũ ita.ff.de ver. obli.& l.vir bonus.ff.iudi.ſolui. ¶ Itẽ aduerte, qa rõ diuerſitatis inter caſum qñ pactũ apponitur a prin. contractus, & qñ apponitur ex interuallo eſſe põt: qa qñ apponit̃ a prin. tpe cõtractus apponit̃ eo tpe quo debitor nondũ habuit pecuniã. & ſic eſt veriſimile, ꝙ vt pecuniã recipiat faceret illud pactum creditori, ꝙ voluerit. quæ ratio ceſſat qñ fit ex interuallo.& ſic tpe quo iam habuit pecuniã, iõ tũc ſaltẽ valet, quò ad exceptionẽ, vt ſu ꝑius dixi. ¶ Itẽ aduerte, ꝙ pactũ.l.cõmiſſoriæ in ꝯctu pignoris reprobat̃, ſiue dicatur, ſi nõ redemero intra tm̃ tp̃s rẽ pignoratã, ꝙ res ſit inſolutum creditori pro debito.d.l.q̃uis.aliàs callipodius.ff.de ſol.ſiue dicatur, ꝙ non liceat in ꝑpetuũ redimere.per id, quod hr̃ in d.c.fi.ſ̃.de pręcarijs.ſiue dicatur, ꝙ creditor habeat rem in feudum. ꝑ id quod hr̃ in c.noſtram.ſ̃.de reb.ecc.nõ alie.ſiue dicatur in perpetuũ non repetam. facit.l.ſi duo.§.idẽ Iulianus.ff.de iureiur.ſm Io.An.& ſequit̃ do.Anto.

10 ¶†An aũt poſſit renunciari bñficio huius iuris improbantis iſtud pactum legis cõmiſſoriæ in pignoribus. vr̃ ꝙ ſic: quia iſtud ius videtur inductum in fauorem debitorum, ne aliquando nimis deciperentur, vt bic tangit do.Anto. ſuper hac gl.& ſu ꝑ gloſſ.pe. Sed cõtrarium eſt verum. vt etiã voluit hic do. Anto.& rõ eſſe põt licèt ipſe nõ dicat: qa vt tangit hic do.Pet. Iſtud pactũ vr̃ improbatum a iure principaliter odio creditoris. licèt ſcđario in fauorẽ debitoris hoc tendat.& ideo nõ põt debitor tali iuri renunciare cũ nõ ſit in eius fauorẽ principaliter inductũ: ſed in odiũ alterius. ꝑ id qđ legitur, & no.in l.tametſi.ff.ad Macedonia.& in c.ſi diligenti.de fo.cõpe.& qa eſt improbatũ a iure non valeret ẽt appoſitio pęnę. ꝑ id, qđ hr̃ in l.nõ dubiũ. C.de legi.& in l.cũ allegas.de vſuris. & in l.eleganter.§.penulti.ff.de condi.indebi. ¶ Itẽ aduerte inquantum dixi.ſ̃.qđ ſi interponitur pactũ inter debitorem, & creditorem ſub hac forma, quod ſi non fiat ſolutio in termino res ſit empta ꝓ iuſto p̃tio, ꝙ tũc valet pactum etiam ſi non ſit iuratum per d.l.ſi fundus.§.fi.nã hoc dicit verum do. Anto.de iure ciuili, & canonico ſi agatur inter partes, ꝙ redditus interim percepti reſtituant̃, vel cõputentur in ſortem, vel ſi in reſpectu ad redditus reſoluitur contractus in emptionem. Exemplum põt poni, licèt ipſe nõ ponat, ſi dicatur, ꝙ res pignorata ſit empta pro iuſto pretio dando ꝓ re, & fructibus ꝑceptis aliter ſm eũ nõ valeret de iure canonico: qa ſaperet vſurã, fatetur tñ, ꝙ ſi dicat̃ res ſit vẽdita, vel ſit empta creditori ſi nõ fiat ſolutio ĩtra terminũ, ꝙ intelligit̃ fuiſſe actũ de iuſto p̃tio vendat̃, ſeu ſit vẽdita. & idẽ voluit Bar. in d.l.q̃uis.vt ſuperius tetigi. ¶ Aduerte tñ, qa ſatis puto, ꝙ vbi nulla ſit mentio de fructibus: ſed ſimpliciter dr̃ ſit res empta, vel vendita ipſi creditori, ꝙ fructus remanebũt in diſpoſitione iuris cõis, ex quò nihil de eis eſt dictum. argu.c.ſuſceptũ.de reſcriptis.in vj.& l.ſi extraneus.ff.de condi.ob cãm.& ideo debebunt reſtitui debitori, vel in ſortem cõputari. Si aũt ageret̃, ꝙ creditor lucraret̃ fructus, tũc tale pactũ ſaperet vſuram, ex quò illos haberet vltra ſortem.& iõ non valeret ſaltẽ de iure canonico. per id quod hr̃ in c. debitores.ſ̃. de iureiuran. & hoc niſi interueniſſet iuramentũ: qa tũc obligaret iurantẽ, niſi relaxaret̃ ꝑ ſuperiorẽ.per id, qđ hr̃ in d.c.debitores.& eo.ti.c.ij. Dixit ẽt hic do. Anto. ꝙ interdũ etiã de iure canonico nedũ in cõtractu pignoris: ſed nec etiã in contractu vẽditionis valet pactũ legis cõmiſſoriæ. puta qñ reſolutio cõtractus pẽderet a ptãte emptoris ad cer-

tum

tum tempus,q̃a pſumeret̃ ſm eũ hoc factũ in fraudẽ
vſurarũ maximè in vſurario per.c.illo vos.ſ.eo.ſecus
dicit ſi reſolutio penderet a ptãte venditoris.ſacit li-
cèt nõ allegaret.qđ hr̃ in l.ij. C.de pactis ĩter empto
rẽ. & licèt dicat in exẽplo gloſſæ pẽdere a ptãte vẽ-
ditoris,illud cõtingit pp id,qđ dixi ſu p gl.tamẽ pri-
ma facie in exẽplo gl. reſolutio pẽderet ab emptore.
vt patet ex gl.& tene mẽti dictum do.Ant.inquantũ
voluit,ꝙ vbi reſolutio ɔ̃ctus venditionis pẽdet a po-
teſtate emptoris ad certũ tp̃s,ꝙ pſumitur hoc factũ
in fraudẽ vſurarũ. & maximè in vſurario per.c.illos
vos.nam reuera illud.c.nõ pbat ſuũ dictũ. vt ibi di-
xi.nã ibi alia pacta non interuenerũt pp q̃ præſumi-
tur fraus. vt ibi patet.Sed vbi illa pacta non interue-
niunt:tunc videret̃ ſecus vt ibi dixi, tene tñ menti di
ctũ ſuum. Quid aũt ſi vendo tibi fundũ cũ pacto,ꝙ
vſq; ad.xx.annos poſſim recuperare ip̃m,dicit hic Io.
An.poſt Inn.ꝙ valet tale pactũ p.l.ſi vir vxori.ff.de
præſcrip.verb.& bñ facit,quod hr̃ in.l.ij.C.de pactis
inter emptorẽ. ſ̃q intellige,niſi fieret illud in fraudẽ
vſurarum p.c.illo vos.ſ.eo.qđ dicit do.Anto.in du-
bio præſumendũ,ſi pro paruo pretio res fuiſſet vẽdi-
ta.per id, quod hr̃ in c.ad noſtram.ſ.de emp.& ven-
di. maximè in conſueto fœnerari,de quo plenè dixi
11 in d.c.illo vos.& c.ad noſtram.¶†In gl.in verbo,cer
tum.ibi l.argentũ. licèt iſta lex certo reſpectu faciat
ad id,quod allegat gl. q̃a ibi nõ imputatur dño mali
tia nuncij qui credebat̃ idoneus, tñ alio reſpectu illa
lex facit ɔtra iſtum tex.nã ibi dr̃ argentum per te mi-
hi cõmodatum tibi remitto per nunciũ meum quem
putabã,& merito fidũ, & cautũ,& ille fortè ſi ab alio
deceptus exportet, vel perire permittat,perit pericu-
lo tuo.Sed hic dicitur cõtrariũ, q̃a hic pecunia nõ pe
rit periculo creditoris imo,debitoris mittentis:q̃a nõ
liberat̃ a debito licèt pœnã periurij euitet. ſolue ſm
Abb.ꝙ ibi argentũ fuit cõmodatũ,vt ſpecies.& ſic re
manſit cõmodantis,quò ad dñiũ, & poſſeſſionẽ, vel
rei cõmodatę. & ideo ibi perit cõmodãti cuius erat.
& non cõmodatarij cuius non erat.& q̃ non teneba
tur de caſu vbi non præceſſerat culpa ipſius commo
datarij.facit,qđ hr̃ in c.j.ſ.de cõmoda. ſed in caſu.c.
ſi mutuaſti mihi centũ,illa ſtatim ſunt mea.ff.de re-
bus creditis. in l.ſcđa. vnde ſi remitto tibi poſtea pe-
cuniam per meũ nũtium donec tradatur tibi,illa eſt
in meo periculo:quia interim mea eſt. & ſic nõ perit
tibi,cuius non eſt,nec tua interuenit culpa: ſed mihi
cuius eſt. & ſic rectè ɔſiderãdo ratio, quæ facit in l.
ɔtraria remittentem liberari hęc eadẽ ratio.l.ſuadet
12 hic remittentẽ non liberari.¶†In ea.glo.ibi.cũ a ma-
tribus.ibi dr̃,ꝙ ſi mater miſit procuratorẽ ad petendũ
tutorẽ filio ſuo pupillo.& ille iuiſſet:ſed per latrones
eſt interfectus non dr̃ mater fuiſſe moroſa in mitten-
13 do tutorẽ filio.¶†In ea.glo.ibi:cũ olim.dicit do.Flo.
quòd ibi non fuit infidelitas nũcij: ſed temeritas par
tis,quæ violauit ſigillum iudicum. & ibi punitur de
illa temeritate. & hæc ſolutio procedit,ſi glo.voluit
allegare.c.cũ olim magiſter. & ſic vr̃ intellexiſſe do.
Flo.gl.voluiſſe: ſed fortè gl.voluit allegare.c.cũ Ab-
bas.eo.tit.& ad illud põt rñderi,ꝙ ibi pactũ pcura.
nocet dño: q̃a poſtq̃ ſciuit non cõtradixit,cũ potuit.
vt ibi hr̃,& ſic fuit in culpa,iõ illi nocet.ſecus qñ non
eſt in culpa, vt hic patet. & hoc modo ẽt põt rñderi.
ad.c.in grauibus. allegatũ in glo.nam ibi dr̃,cũ is q̃s
diſplicet ad intercedẽdum mittitur irati animus ad
deteriora prouocatur. & ſic dr̃ loqui qñ quis fuit in
culpa in malè eligendo. ideo ſibi nocet.facit, quod
hr̃ in l.eum qui.§.fina.cum.l.ſeq.ff.cõmodati Ad.l.
apud.§.ſi.rñdet hic do. Flor.nam ibi dr̃,quòd ſi cum
velles emere argentum vaſcularius. id eſt habens va
ſa argentea ad vendendum tibi reliquit argentum.&
ſic vaſa argentea.& cum non placuiſſet remiſiſti ſibi
per ſeruum tuum, ſeu nuncium tuum,ꝙ ſi perijt ip-
ſum argentum detrimentum eſt vaſcularij.& ideo vr̃
facere ɔtra tex.Sed ſubditur ibi,ꝙ tu debes prętare
culpam nuncij,hoc eſt qđ ſi periret culpa nuncij, qđ
tu teneris. & inquantum ibi dicit te teneri de culpa
nũcij,intellige ſm d.Flor.illud procedere, qñ illud
actum fuerat inter partes, quod per certũ nunciũ re-
mitteretur ipſum argẽtum, & ipſe cui fuerat relictũ
per alium remiſit: tũc enim talis electio eſt in culpa.
& ideo imputatur tũc remittenti per aliũ. ſecus ſi nõ
fuiſſet actum,vt per certum nunciũ remitteret̃. nam
tunc ſi ille qui remiſit elegit eũ quẽ putauit idoneũ,
& qui ſic cõiter fuiſſet reputatus idoneus,tunc caſus
permutationis ſecutus non imputabitur mittenti. vt
patet in l.argentum.pręallegata.& ratio patet ex his
quæ dixi circa intellectũ dictæ legis argentũ. in du-
bio vero qñ non cõſtat quid fuerit actũ.dicit do.Flo.
& fuit dictũ Bar.in d.l.eum qui.§.fin.ꝙ ex qualitate
perſonarum, & rerũ cõſuetudine hoc poterit ppẽdi
q̃d actum tacitè intelligatur. p id,qđ hr̃ in l.vel vni-
uerſorum.ff.de pigno.actione. & l.q̃ ſemiſſes.ff.de
vſuris. & per hoc patet reſponſum ad ɔtrarium Ioã.
An.tñ hic dicebat a cõtrario,ꝙ infidelitas nuncij nõ
imputatur quò ad periurium: ſed bene imputat̃, q̃a
perit pecunia piculo mittẽs nuncium. & de mã ple-
ne per Bar.in d.l.eum qui.§.fi.gloſ.pe. in fi.ibi hr̃ de
hoc ei.ca fi.c.ſed d. Ant.hic dicit,ꝙ ibi iurm̃ erat cõ
tra publicum. & cõem fauorẽ,hic autẽ erat ɔ̃ fauorẽ
ſingularium pſonarum. & ſic vult,ꝙ iſtud pactum.
de quo in lr̃a,improbet̃ pp fauorẽ debitorum. & eſt
verum ſcđario,ſed principaliter eſt improbatum pp
odium creditoris, vt ſuperius dixi ſup gl.ij.tñ iurm̃
obligat de mero iure ſicut etiã obligat iurm̃ pſtitum
ſup vſuris.ſ.de iureiurã.in c.debitores. facit, quod
tangetur ſuper glo.ſequenti,do.vero Flo.hic dicebat
ſoluẽdo cõtrarium,ꝙ in ɔtrario iurm̃ nõ poterat ſer
uari ſine interitu ſalutis æternę: q̃a erat ɔtra publicã
vtilitatẽ,hic autẽ ſecus,q̃a hic agebatur tm̃ de pręiu-
dicio creditoris.facit qđ no.glo.in d.c.ſi diligenti.in
glo.mag.& etiã in gl.penul.& qđ dixi ibi. ¶In gl.fi.
in fi.ibi.tangitur in d.c.cum ɔtingat.in gl.mag.potes
dicere.vt hic tangit do.Flor.quòd hic expreſſe litera
nõ dicit,an iurm̃ obliget,vel non.ſed dicit,quòd per
iurm̃ non debet faueri creditori, vt poſſit exigere vl-
tra ſortem,tñ a ſenſu ɔtrario tacite vr̃ velle. vt tetigit
gl.pcedens,quòd ſi nõ interueniſſet impedimẽtum,
ꝙ tunc iurm̃ eſſet ſeruandum. & ſic fuit hic excuſa-
tus a iurõ pp impedimentum: quia quantum in eo
fuit,debitor illud impleuit,nõ autem ex eo: q̃a iurm̃
non obligaret. & ſic vr̃ ꝙ ſi interueniſſet impedimen
tum deberet ſeruare iurm̃. vnde dixit Inn.in vna par
14 te † qđ licèt pactum legis commiſſoriæ nõ valeat in
contractu pignoris: tñ iuramentum obligat. p id,qđ
hr̃ in c.cum cõtingat.allegato in gl.& facit, qđ hr̃ in
c.q̃uis.de pactis.in vj.& ſcđm hoc iſte tex.ɔtradicit.
c.cum contingat.imo potius concordat ſi rectè intel
ligatur.& ſic etiam voluit glo.in d.capitu.cum con-
tingat.Et ideo dicebat do. Anto.ꝙ Papa ſi mandauit
prout dr̃ in litera pp impedimenta q̃ interuenerunt,
non q̃a iuramentum non ſit obligatorium. & ideo
ſi impedimentum non interueniſſet Papa ſecundum
eum mandaſſet iuramentum ſeruari.Sed aduerte,q̃a
contra prædicta fortiter facit tex.iſte, inquantum Pa
pa aſſerens pactum l.commiſſoriæ in pignoribus re-
probatum mandat, quòd non obſtante pacto, vel iu-
ramento

ramento cogitur creditor ad reluendum pignus, &
ſic vr̃ litera velle, quòd pactum legis commiſſoriæ
adeo ſit in pignoribus reprobatum, ꝙ pars poſſit veni
re ꝯ non obſtãte iuř° præſtito ſupet eius obſeruan-
tia. & vr̃ hic Inn. in gloſſ. ſua finali dicere hoc verum
eſſe de iure communi ſine aliqua diſpenſatione, vel
relaxatione iuramenti. Alij tñ, vt refert Io. An. & tan
git do. Ant. & do. Pet. dicunt, ꝙ hic relaxat̃ iuramen
tum, quia erat cõtra ius. per id, quod hr̃ in ſimili in
c. j. & c. debitores. s̃. de iureiur. & ſic vñr iſti velle, ꝙ
relaxatum fuerit iuramẽtum debitori in caſu iſto. Io.
An. hic non clare loquitur: ſed dicit dicendũ, vt ſupe
rius primo dixi poſt Inn. fortè Io. An. voluit dicere, ꝙ
vbi interuenit impedimentum. & ſic debitor adim-
pleuit iuramentum quantum in eo fuit: tunc ſibi nõ
obſtat iuramentum quominus poſſit repetere pignus
de iure cõmuni ſine aliqua diſpenſatione, vel relaxa
tione. & ſic intelligatur dictum Inn. in vlti. gl. ſed vbi
non interueniſſet impedimentũ: tunc non poſſet in-
teruenire ꝯtra iuramentum, nec poſſet repetere pi-
gnus, niſi non ſatisfecerit in termino obſtante iura-
mento, niſi relaxaretur ſibi iuramentum prius, & ſa-
tis vr̃ ꝙ poſſet peti relaxatio. de quo prohibetur pa-
ctum principaliter in odium creditoris. per id, quod
hr̃ in c. j. & c. debitores. s̃. de iureiu. & hoc mõ poſſit
ſaluari opi aliorũ, quam ſuperius recitaui. & ſic pu-
to fuiſſe de mente Io. An. licèt clare non expreſſerit,
nec etiam do. Pe. hoc declarauerit. do. tñ Ant. hic niti
tur aliter concordare opi. nam dicit, quòd ſi in cõtra-
ctu emptionis in quem reſoluit̃ pignus hr̃ reſpectus
ad fructus medio tempore perceptos, vt transferant̃
in emptorem, tunc procedat opi. quod iuramentum
ſit obligatorium: quia non eſt ibi tunc aliqua vſura.
exemplum ponit, ſi dicatur, ſi non ſoluat pecuniam
debitam intra tale tẽpus volo, ꝙ res ſit tua cum fru-
ctibus, & in dubio ſm̃ eum ſatis vr̃ hoc agi. Si autem
in contractu emptionis in quem reſoluitur contra-
ctus pignoris non habeatur reſpectus ad fructus: ſed
vt lucraret̃ creditor fructus perceptos. & tunc cum
interim ante reſolutionem fuerit pignus inquantum
ordinaretur ad fructus non repetendos, qui nõ fue-
runt transfuſi in ꝯtrã emptionis tẽdat ad nutriendã
vſuram. ideo tunc licèt iuřm obligaret: quia pactũ. l.
cõmiſſoriȩ non eſt improbatũ ſm̃ eũ: qa ſit cõtra bo-
nos mores, ſed in fauorẽ debitoris ideo firmat̃ iuř°;
tamen poſſet peti relaxatio. ꝑ id, qđ hr̃ in d. c. j. & c.
debitores. de iureiuran. Et huius ſecũdi membri po-
nit exemplũ: quãdo pretiũ ſortis reſpectiuat̃ ad rem
tantum. & non ad fructus, qa vult illos creditores lu
crari. & ſic reſidet. & vult hoc modo aliam opinionẽ
ſaluari. Sed aduerte inquantũ dixi pactum iſtud im-
probatum in fauorem debitoris debet intelligi ſecũ
dario: ſed principaliter fuit improbatũ in odium cre-
ditoris. vt s̃. dixi. facit. qđ hr̃ in l. qui ſine. ff. de con-
di. inde. Idem inquãtum dixi iuřm firmare pactum,
non vr̃ verum, nec hoc dicit Inn. ſed ſimpliciter dicit
quòd licèt non valeat pactum. l. cõmiſſoriæ in pigno
re, tñ iuřm obligat. & ſic poteſt dictum ſuum intelli-
gi, quòd licèt non valeat pactum, nec ꝯfirmet̃ ꝑ iura
mentum: tñ iuřm ſit ſeruandũ, vt in ſimili ꝯtingit in
iuř° præſtito ſuꝑ pacto de vſuris p̃ſtandis ſm̃ ea, q̃
legunt̃, & notant̃ in c. debitores. de iureiur. & iſtam
partem tenet hic do. Flo. & illã etiã tenet Bar. in l. ſi
qs ꝓ eo. in prin. ff. de fideiuſ. in ver. iiij. Et ſm̃ Bar. ibi
iſta fuit mẽs Inn. hic. & iſta pars vr̃ verior de iure ꝑ
ea q̃ hñr in d. c. debitores. & vt dicit hic d. Flo. eſt lõ-
ga dñia, an iuřm cõfirmet pactũ, ſeu ꝯtrũ, an vero nõ
ꝯfirmet: ſed ſolũ obliget iurantẽ ad obſeruãdũ iura-
mentũ. de qua etiã dñia tetigit Bar. in dicto ver. iij. &
do. Flo. in d. c. cũ cõtingat. & etiã ibi ꝑ Io. Cal. & d.
Ant. & ibi etiã plenè dixi. Fed. tñ de Senis in ſuo cõ-
ſi. 140. 127. vr̃ velle, ꝙ pactũ. l. cõmiſſoriæ ꝯfirmetur
iuramẽto. nam ibi enumerat multa ꝓhibita a iure, q̃
firmant̃ iuř°. & p̃cipuè pactũ. l. cõmiſſoriæ. & dona-
tionẽ inter vi. & vxo. & alienationem fundi dotalis.
Sed verius puto eſſe, ꝙ non firmet̃ iuř° pactũ legis
cõmiſſoriȩ. licèt iurans illud ſeruare obliget̃ ad ob-
ſeruantiã iuramenti. per id, qđ s̃. dixi. q̃uis. do. Pe. vi
deat̃ hic tranſire cũ Fede. & etiã do. Anto. vt s̃. dixi.
¶ Item aduerte in quãtũ do. Anto. voluit, ꝙ ſi dicat̃,
ſi nõ ſoluam pecuniã debitam intra tale tp̃s, volo, ꝙ
res ſit tua cũ fructibus, ꝙ tunc tale pactũ non cẽſeat̃
vſurariũ, & valeat, & ſiř iuřm. nã nõ videt̃ verũ hoc
dictũ: qa eo ipſo, ꝙ dicit̃ res ſit tua cũ fructibus, intel
ligit̃ ſibi pro debito, vt colligit̃ ex his quæ habentur
in l. q̃uis. ff. đ ſol. & ibi no. ꝑ Bar. & ideo cũ nõ valeat
pactũ, qñ dicit̃ ſi nõ ſoluã intra tale tp̃s, volo, ꝙ res ſit
tua: qa intelligit̃ ſcilicet pro debito. & ſic eſt pactũ. l.
cõmiſſo. qđ eſt improbatũ ĩ pignorib⁹, multo fortius
non valebit qñ dr̃, volo, ꝙ res ſit tua cũ fructibus, cũ
intelligat̃ ſcilicet ꝓ debito, vt p̃dixi. & ſic haberet rẽ
& fructus pro debito. & ꝯñr debitũ, & etiam fructus
vltra ſortẽ, cũ res cõitet valeat pluſq̃ debitũ. & ideo
tale pactũ velut pactũ l. cõmiſſoriæ, & nutriẽs ẽt vſu
ram non vr̃ valere, & ꝯñr iuramentũ videret̃ tũc nu
trire vſurariã prauitatẽ. & ſic non eſſet ſimpliciter li-
citũ ꝓut videtur voluiſſe do. Ant. iõ dictũ ſuũ nõ vi-
detur ꝓcedere, poſſet tñ ſaluari ſi diceret̃ ſi nõ ſoluã
intra tale tp̃s, volo, ꝙ res ſit tua cũ fructibus ꝓ iuſto
p̃tio dãdo ꝓ re, & fructibus. & iſta fortè fuit mẽs do.
15 Ant. licèt nõ bñ explicauerit. ¶ † Iuxta p̃dicta q̃rit qđ
ſi aliqs miſit pecuniã ꝑ nũtiũ qui infideliter ſe habuit
& ipſe mittẽs fuit incarceratus: an cũ fuerit relaxatus
teneat̃ ſoluere pecuniã, vel mittere. Io. And. ꝙ ſic, vt
ſatis videt̃ eſſe de mente huius literæ. & ꝓ hoc, quia
obligatus ſoluere certo die videt̃ obligatus ad duo,
videlicet ad ſoluendũ, & ad ſoluendũ die debito. per
id, qđ hr̃ in l. celſus. ff. de arbi. & s̃. de do. & contu. cũ
dilecti. iõ licèt excuſat̃ a ſcđo ꝑꝑ infidelitatẽ nũcij,
aut incarcerationẽ, nõ tñ erit excuſatus a primo. ꝑ id
16 qđ hr̃ in iuribus p̃allegatis. ¶ † Vlterius tractat hic d.
Ant. an gñařr ſit verũ, ꝙ excuſet̃ remittẽs tẽ ꝑ nũciũ
vel pecuniã, ſi nũcius poſtea infideliter agat excuſe-
tur. & in effectu ꝯcludit ꝓut tetigi in notabilibus di-
ſtinguendo, ꝙ aut fuit nũcius debitoris, aut credito-
ris. & ſi creditoris, aut habuit mandatũ ad ſolutionẽ
recipiẽdã, aut ad monẽdũ debitorẽ. & qa hoc decla-
raui in notabilibus nõ inſiſto. & facit, qđ dixi ſuꝑ gl.
iij. Sed incidenter q̃ro đ eo, qđ hic tãgit Io. An. videli
17 cet qđ † ſi nuncius fideliter egit, & in via fuit captus
a prædonibus: an poterit agere cõtra mittẽtẽ vt redi-
mat, vel ſaltẽ cõtribuat ad redemptionẽ. remittit ad
notata in Spec. de iudi. ibi. illud aũt. vbi finaliter con
cludit Spec. ꝙ ſi nuncius ſe obtulit non tenebitur ei
mittens ad aliquid, vt l. inter cauſas. §. non oĩa. ff. mã
da. & l. q data. ff. ex qb. cau. maio. vel ſaltem de æqta
te tenebitur mittens. de quo plenius per Barto. in l.
ſi ſeruus cõis. §. qđ no. ff. de furtis. Tãgit etiam Spec.
in ver. ſequẽti. dictum ver. illud qđ. de illo qui cum
equo, & armis iuit pro Titio ad exercitum ad quẽ
tenebatur Titius ire. & ibi captus fuit ipſe q iuit, &
perdidit, & arma, & equum, an poterit recuperare
ab ipſo Titio. & videtur ꝯcludere, ꝙ licèt de rigore
nõ poſſit recuperare ab ipſo Titio: tñ ſaltem de ęqta
te poſſit. ſatis videtur poſſe diſtingui, vt in caſu p̃ce-
denti: qa aut qs ſe obtulit, aut nõ. Inn. tñ in c. ſicut.
s̃. de iu-

ſ.de Iureiuran.& ibi etiam dixi, videtur dicere, quòd poſſit recuperare ab ipſo Titio cuius mãdato iuit: q̃a veriſimiliter potuit cogitare Titius dictũ caſum euenire poſſe, ideo ex quo hoc non obſtante mãdauit, vt iret pro eo vr̃ ꝙ teneat̃ reſarcire ſibi damnum. de quo per Io.An.in d.c.ſicut.& ibi dixi. ¶†Vlterius ẽt tangit hic domi.Anto.an debitor debeat ire, & portare rẽ ad domum creditoris, an vero econtra creditor teneatur ire ad domum debitoris. Et concludit, qđ ſi in obligatione non eſt dies tacita, nec expreſſa, q̃a tunc debitor nõ eſt in mora, niſi interpelletur.l.ſi ex legati cã.ff.de ver.ob.& creditor ſi vult ꝯſtituere debitorẽ in mora dẽt ire ad domũ eius, ſi alibi eũ nõ reperiat.l.j.§.j.ff.de libe.agno.Si vero in obligatione ĩneſt dies expreſſa, vel tacita a iure ſubintellecta. vt patet in c.potuit.de loca.tunc tenet ſimpliciter dictũ Inno.hic ꝙ debitor ſi vult euitare moram, vel pœnã, vel ſi eſſet iam in mora debet ire ad domum creditoris.& allegat præalleg.c.potuit. & ſi ibi nõ inuenerit creditorẽ debet corã iudice loci ꝓteſtari, & aſſignare rẽ per.l.acceptam. C.de vſur.& l.obligatione. C.de ſol.& idem dicit Inno.ꝙ ſi aliquis promiſit facere ceſſionẽ, vel renunciationem ſub pœna: q̃a debet ire ad domum creditoris.& ſi nõ reperiat dẽt facere ꝓteſtationem corã iudice, vel publicis perſonis.arg.c.paſtoralis.de offic.ordi.Hoſti.vero hic dicit, ꝙ in tp̃alibus illam ceſſionem, & renunciationẽ poterit facere in manibus notarij tanq̃ publicę perſonæ recipientis nomine abſentis.arg.notatorum. per Inn.ſ.de pactis.c.penul.& ĩ.de cõuer.coniug.in c.dudum. facit quod hr̃ in text.& gloſſ.in l.in cauſæ.§.fin.ff.de procura.& quod not.Bart.in l.acceptam.C.de vſuris.in xij.q.& ſequentibus, vbi tractat de materia iſta.in renunciatione aũt ſpiritualium ſemper oportet, ꝙ ſit facta corã ſuo ſuperiore.ſ.de renũcia.in c.admonet. & ſic reſidet do.Ant.qui ſimpliciter vr̃ tranſire, cum dicto Innoc.qui non diſtinxit, an debitor, & creditor ſint eiuſdem fori non prout tetigit glo.in l.item illa. de conſtitu.pecu.ſed melius dic, vt dixi in notabili-
19 bus.& inſetius etiam tangetur. ¶†Vlterius tãgit hic do.Anto.An caſus iſtius c.ꝓcedat in excõicatione, vt ſic intelligatur excõicatus ille qui non ſoluit.j.diẽ ſi fuit impeditus ſoluere.refert Io.An.in c.q̃q̃.de vſuris.in vj.ſentire, ꝙ talis ſit excõicatus.& ſic quòd non procedat dicta decre.in dicto caſu hæc qõ, vt ipſe tãgit latius tãgitur per Inn.& Io.An.ſ.de offi.deleg.in c.p.& g.& quid tenendũ ibi tangitur ꝑ Io.An.& do.Ant.& ibi etiam dixi.& licèt ſm do.Ant.doc.cõiter teneant, ꝙ talis ſit excõicatus tñ ſibi vr̃.& ſic dicit ſe ſolitum tenere, ꝙ in dubio nõ ſit excõicatus, nec videatur eſſe mens excõicantis, ꝙ ſi ſit iuſte impeditus ille qui excõicatur ſit excõicatus.ſed certe quicquid dicat vr̃ ꝙ in dubio talis ſit excõicatus ꝑꝑ p̃ſumptã ꝯtumaciã teſt.tex.expreſſus in c.venerabilibus.§.idẽ eſt.de ſnĩa.excõ.in vj.fatendum eſt tñ ꝙ ſi doceat̃ de de impedimento, ꝙ dẽt excõicatus abſolui ſine difficultate, vt ibi dr̃.& de materia per gl.& ibi etiam di-
20 xi.in c.ij.ſ.de teſtit.cogendis. ¶†Vlterius, quia text. hic dicit, ꝙ penſiones computari debent in ſortem. Quærit hic domi.Petr. quid ſi creditor non percepit penſionẽ, ſed domũ inhabitauit. dicit ꝙ perinde eſt ac ſi percepiſſet nihil allegat.p̃t allegari, qđ no.Spe.eo.tit.§.j.verſi.q̃d ſi mihi.vbi Spec.vr̃ hoc tenere.dicit tñ ibi, qđ dẽt haberi reſpectus ad pẽſionẽ ꝓ qua ꝯduxiſſet domũ ipſe creditor. & non ad illã pro qua alius ꝯduxiſſet.arg.l.in ſuam.§.in frumẽto.ff.de ꝯdi.inde.Sed attẽde, ꝙ ille.§.in frumẽto.loquit̃ in mã recipiente aliq̃d indebitũ, in qua nõ tenetur quis vltra quam ſit factus locupletior, facit.l.nã natura.ff.de cõdi.inde. Sed hic loquimur in materia in qua quis nedum tenet̃ de redditibus perceptis: ſed etiã de percipiendis.vt no.ſ.c.ꝓxi.in glo.j.Et ideo videret̃, ꝙ teneat̃ computare penſionẽ q̃ alius dediſſet ſi illa fuit maior.& ſic nõ vr̃ ꝓcedere dictũ Spe. ¶Itẽ aduerte, q̃a dixit hic do.Pet.ꝙ hic vr̃ probari, ꝙ iuſm præſtitũ in forma de qua in principio.c.referat̃ tam ad moleſtationem non fiendã poſt terminũ, quã ad ſolutionẽ faciendã in termino. & ſic illa dictio, niſi, quæ ponitur hic circa principium ponit ſm eũ, ꝙ dicit patere: quia exigitur diligentia in mittendo pecuniam intra terminũ per fidelem nuncium. & quod per eum debitorẽ non ſtet, ſed per caſum. & dicit ſe non videre ad quid diligentia requirat̃ in termino, niſi vt de pignorio non teneatur. nam q̃tum ad effectũ repetendi pignus ſoluta pecunia ẽt poſt terminũ non vr̃ talis diligentia neceſſaria, cum talis appoſitio termini reprobetur a iure. & per p̃dicta vr̃ ꝙ ſi iuro, ꝙ niſi tibi dedero centũ vſq; ad paſchã dabo tibi equũ, ꝙ nõ ſoluendo in paſchate ſim periurus, & tenear ad equum. & de dictione, niſi, remittit ad no.per Dy.& Io.And. in regula, pactũ, de re.iur.in vj.ſed melius, & plenius de illa hr̃ per Bart.in l.ſi cũ.§.qui iniuriarũ.ff.ſi quis cautio.Et vr̃ do. Pet.reſidere in cõcluſione prædicta: ſed certè illam non puto verã inquantũ vult, ꝙ ſi iuro, ꝙ niſi tibi dedero centũ vſq; ad paſcha dabo tibi equũ, ꝙ non ſoluẽdo tibi centũ in paſchate ſim periurus, & teneor ad equũ.nam vr̃ ꝙ nõ ſim periurus: q̃a dicendo, niſi tibi dedero centũ vſq; ad Paſcha dabo equum.ideſt ſi non dedero tibi centũ.nã hoc caſu dictio, niſi, reſoluitur in ſi nõ.& ſic idẽ importat.vt voluit gl.in l.ſi eum.§.q̃ iniuriarũ.ff.ſi q̃s cautio.& etiã Bart.ibi.& ſatis probat̃ in l.obligationũ ferè.§.cõditio.ff.de actio.& obli. Conſtat aũt, ꝙ ſi dixiſſem iuro ꝙ ſi non dedero tibi centũ vſq; ad Paſcha dabo tibi equũ, quòd tunc non eſſem periurus, ſi non darem centũ, ergo nec etiã in caſu prædicto qñ apponit̃ dictio, niſi. nec ob.iſte tex.q̃a licèt expreſſe hoc nõ dicat ſñ mens eius fuit, ꝙ debitor ꝓmiſit cũ iuro intra certũ terminũ domũ redimere, & ꝓmiſit cũ iuro, ꝙ niſi hoc faceret creditorem vlterius non moleſtaret, & hoc etiam vr̃ voluiſſe do.Flo.in notabilibus, vbi di-
21 cit. ¶†No.ꝙ qui iurat ſoluere intra certũ terminum excuſatur, ſi fuerit impeditus ſoluere intra terminũ. Quid autẽ ſi ſub vno iuramento duo promittantur quorũ vnũ ſit, licitũ aliud reprobatũ a iure.dic, quòd debet impleri in eo, quod eſt licitum alio reprobato per.l.quæ ſub conditione.§.quoties.ff.de cõdi.inſti. hæc ſufficerent ꝓ intellectu decr.& materię:tñ quia
22 materia eſt quotidiana. † An debitor debeat ire ad domum creditoris, vel econtra, q̃uis aliquid de illa.ſ. dixerim, q̃a do.Pet.hic latius ꝑſequitur.& tangit illa q̃ plenè no.Bar.in l.item illa.ff.de ꝯſti.pecu.potes cõcludere in hac materia ſm Bar.in loco præallegato. nam aut ſolutio eſt fienda pro aliqua re, ſeu occaſione alicuius rei, vt ꝯtingit in emphyteuta. & tũc ſi creditor eſt eiuſdem fori vbi eſt res, & ipſe debitor. & tũc dẽt debitor ire ad creditorem, & ſibi ſoluere. ſ.de loca.c.potuit. Si aũt creditor eſſet diuerſi fori non teneretur debitor extra ſuum forum ire. per id, quod hr̃ in d.l.itẽ illa. & in l.meuia.ff.de annu.leg. & ideo ſi creditor non eſſet in loco fori ſui debitoris vbi debet fieri ſolutio poſſet debitor die adueniente in domo ſua coram vicinis proteſtari, quòd ipſe eſt paratus ſoluere id, quod debet occaſione talis rei, ſi eſſet aliquis qui legitimè poſſit ſolutionem recipere pro tali cui debet fieri ſolutio. & de hoc facere rogari nota-

ri nota-

ri notarium,& erit excuſatus, quod eſt notandũ. Et
hoc,qñ creditor eſſet diuerſi fori. vt ſ.dixi aliàs debe
ret ire ad domũ creditoris. Qñq; vero ſolutio alia rõ-
ne eſt fienda. & tunc,aut reſpicit cõmoditatem pſo-
næ cui debet fieri. & tũc debet ad illum iri. l.qđ niſi.
ff.de oper.libertorũ. & ibi patet exemplũ qñ qs dẽt
ſeruire alicui. Qñq; ſolutio reſpicit cõmodum burſa
le,& iſto caſu ꝯcludit, ꝙ aut ex ſolõne qs vult aliud
ꝯſequi.& tunc dẽt ire ad illum cui fienda eſt ſolutio
& illi ſoluere. l.penul.C.de ꝯdi.inſer.& l.penul.§.j.
ff.de ꝯdi.& demon. Et per hoc ẽt patet, ꝙ ſi qs vult
alium cõſtituere in mora debet ire ad eum, & inter-
pellare.facit.l.j.§.ipsũ.ff.de lib.agnoſcẽ.aut qs vult
ſe exonerare ne videlicet incurrat moram, vel pœ-
nam.& hoc caſu dẽt diſtingui,an debitor,& creditor
ſint eiuſdẽ fori,vel non. vt primo caſu debeat debi-
tor ire ad domum creditoris,ſecus in ſcđo,vt no.per
gl.in d.l.item illa. Quid aũt ſi reus ꝯſtitutus in mora
vult illam purgare. dic ꝙ ſi tũc vult aliqd cõſeq ſcili
cet liberationem ab illa mora dẽt ire indiſtincte ad
creditorem. & idẽ eẽ ſi actor eſſet in mora,& vellet
23 illam purgare. ¶†Iuxta pđicta quærit̃ qa dixi,ꝙ dẽt
debitor perquirere creditorẽ qñ ſunt eiuſdem fori,
& ecõtra creditor debitorẽ qñ ſunt diuerſi fori‹i quo
loco dẽt fieri iſta perquiſitio.dic in locis in qbus cõ-
ſueuit cõuerſari ille qui debet, & ſufficit,quòd per-
quirat̃ in locis publicis,& manifeſtis. nam in occul-
tis non tenet̃ perquirere.l.hoc aũt.§.j.ff.ex qui.cau.
in poſ.eat̃. Itẽ querit̃ qualiter debeat intelligi, ꝙ ſint
eiuſdẽ fori,an ſufficiet, ꝙ ſint eiuſdẽ ꝓuinciæ,an ve-
ro requiratur,quòd ſint eiuſdem ciuitatis ciuitatis.
Bart.in d.l.item illa.dicit,ꝙ qa hæc materia fundata
eſt ſuper bono, & ęquo fieri debet interpretatio iux
ta bonam æquitatem facit.l.qđ ſi epheſi.ff.de eo,qđ
certo loco.iõ dicit,qđ dñr eiuſdẽ fori qñ ſunt eiuſdẽ
24 ciuitatis. ¶†Sed iuxta pđicta q̃rit̃ qđ ſi vnus ſit de ci-
uitate,puta debitor, & alter puta creditor de comita
tu dicit, quòd cum videatur actum in dubio, quòd
ſolutio fiat in loco vbi peti poteſt per.l.ꝙ legatur.ff.
de iudi.cum ibi notatis.& facit.l.ſi deum dies.§.ſi ar
biter.ff.de arbi.& cum in ciuitate debeat quis cõue-
niri vr̃ ꝙ debitor nõ teneatur ire ad creditorem in co
mitatu:ſed potius ecõtra creditor ad ciuitatem veni
re debeat in termino fiendę ſolutionis. aliàs vr̃ excu
ſari debitor, ſi habeat pecuniã paratã coram teſtibus
in domo ſua,& proteſtetur, ꝙ paratus ſit ſoluere tale
debitum,ſi eſſet qui legitime reciperet ꝑ id, qđ ſupe
rius dixi. Quid aũt ſi ambo ſcilicet debitor, & credi-
tor habitãt in comitatu,ſed in diuerſis locis comita-
tus.dicit Bar.quòd cum ſolutio fienda ſit in ciuitate
per id,quod.ſ.dixi,ſi facilius eſſet debitori ire ad ci-
uitatem q̃ ad locum in quo habitat creditor non te-
nebitur ire ad creditorẽ,ſed ſufficiat, ꝙ vadat ad ciui-
tatẽ in termino,& ꝓteſtet̃,vt dixi. Si aũt facilius eſ-
ſet ire ad locũ vbi habitat creditor q̃ ire ad ciuitatẽ:
tunc potius deberet ire ad creditorẽ.arg.l.in fundo.
ff.de rei vendi. Et hæc dicit vera,niſi qualitas perſo-
25 narũ aliud ſuadeat. ¶†Quid erit ſi debitor paruę con
ditionis habitat in ciuitate, & creditor magnus nobi
lis,vel miles,aut doctor,vel multo maioris conditio
nis quã ſit debitor habitat in comitatu, tũc debet ire
debitor ad eum. ſecus ſi eſſet paris ꝯditionis debitor
vel melioris ꝑ id,quod.ſ.dixi. dicit etiã Bart.quòd ſi
debitor eſſet doctor, & creditor eſſet inferioris con-
ditionis,quãuis eſſent eiuſdẽ ciuitatis deberet tũc cre
ditor ire ad domũ debitoris,ſimiliter ecõtra ſi debi-
tor non eſſet doctor, & creditor ſic,vr̃ ꝙ licèt eſſent
diuerſę ciuitatis dẽret debitor ire ad creditorẽ,arg.l.
ad egregias.ff.de iureiurã.& ꝑ prędicta poteſt infer-
26 ri. ¶†Quid ſi debitor,& creditor inhabitẽt,ſed ĩ duo
bus caſtris vicinis diuerſarũ prouinciarũ,an debebit
debitor ire ad caſtrũ creditoris. nã ſm Bar.ſi facilius
eſſet debitori ire ad tale caſtrum quàm ad ciuitatẽ
ſub qua eſt caſtrum vbi habitat debitor debebit ire
ad ipſum caſtrum debitoris,ſecus ſi facilius eſſet ip-
ſi debitori ire ad ciuitatem per id, qđ.ſ.dixi in ſimili
qñ in diuerſis locis eiuſdem comitatus habitat debi
tor,& creditor. Et prædicta puto vera, q̃ dixi de duo-
bus caſtris, qñ non poſſet debitor cõueniri in caſtro
vbi habitat in ciuitate in cuius territorio eſt ſitum di
ctum caſtrum. Si autem poſſet in dicto caſtro conue
niri, puto ꝙ non teneret̃ ire tunc ad ciuitatem, nec
ad caſtrum vicinum, ſed creditor deberet venire ad
domum habitationis ipſius debitoris. & idem dice-
rem,ſi eſſent duo caſtra diuerſa in eodem comitatu;
& in vno habitaret debitor, & ĩ alio creditor, ſi in ca
ſtro vbi habitat debitor poſſet ꝯueniri: qa vr̃ ꝙ tunc
non teneret̃ ire ad ciuitatem, nec ad caſtrũ credito-
ris, ſed ſufficeret, ꝙ proteſtetur corã teſtibus in ter-
mino,prout.ſ.dixi,qñ debitor, & creditor habitant
in diuerſis ciuitatibus. Et prædicta dicit Bart.in d.l.
item illa.ff.de conſti.pecu.procedere,qñ res põt por
tari de loco ad locum ſine ſumptu,vt eſt pecunia. Si
aũt ſit res quæ non poſſit portari ſine ſumptu. vt eſt
frumentum, vel vinum, vel aliud ſimile. tunc dicit
do.Pe.hic recurrendũ ad ea quę hñr in l.cũ res.ff.de
leg.j.& in l.qđ legatur.ff.de iudi.Bar.vero in d.l.itẽ
illa.dicit,ꝙ ſi eſt debitum in genere non ſubalterno
debet portari expenſis debitoris.ſecus ſi ſit debitum
in genere ſubalterno,puta ſi debeatur certa quãtitas
vini de certa vegete,vel quãtitas vuę ex certa vinea.
nam tunc expenſis creditoris debebit portari per ea
27 quæ habentur d.l.quod legatur, & in d.l.cũ res. †Et
per pđicta vr̃ ꝙ colonus partiarius qui tenetur ad me
dietatem fructuum percipiendorum ex fundo loca-
to non tenetur conducere partem tangentẽ dñm ad
domum domini ſuis expenſis,cuius contrariũ ſerua
tur: qa conducit partem dñi ſuis expenſis ad domũ
eius excepta expenſa gabellæ.facit,qđ no.Bald.in l.
acceptã.C.de vſuris. vnde in hoc poteſt dici attendẽ
dum eſſe ꝯſuetudinẽ loci.facit,qđ not.Bart.in ſimili
in l.ſi non ſortem.§.Libertus.ff.de condi.inde.

SVMMARIVM.

1 Vſusfructuarius an ſit dominus rei in qua habet vſumfructum.
2 Vſusfructuarius habet naturalem poſſeſſionem ipſius iuris vſusfru ctus non tamen habet dominium.
3 Cautio quam debet dare vſusfructuarius debet eſſe idonea,& ſic cum fideiuſſore, vel pignore.
4 Vſusfructus an conſiſtat in pecunia, vel rebus q̃ vſu conſumuntur.
5 Pecunia cenſetur eſſe de his quæ ſeruando ſeruari non poſſunt.
6 Vſusfructus finitur morte fructuarij, & redit ad proprietariũ, nec tranſit ad heredem vſufructuarij.
7 Cautionis nomine intelligitur nuda promiſſio.
8 Cauere debet vſufructuarius, quod fruatur rebus immobilibus ſal ua ipſarum ſubſtantia, & hanc cautionem remittere non põt teſta tor,ſed ab hr̃de remitti põt cũ in eius fauorẽ ſit introducta.& n.34.
9 Legare poteſt teſtator rem heredis.
10 Vſusfructus quid ſit, & vnde dicatur remiſſiue.
11 Ius vſusfructus vendi non põt q̃uis fructus, ſeu cõmoditas vẽdi poſ ſet: ſed ſecus in emphyteuta qui põt vendere ius ſuũ ſcilicet meliora tionem eius vtilis domini, & idem eſt in vaſallo.
12 Vſufructuarius non hẽt vtile dñium, nec directũ, ſed ſolum habet po teſtatem vtendi, & fruendi re in qua habet vſumfructum.
13 Pignore ſiue re pignorata vti non poteſt creditor.
14 Vſum habẽs ſolũ ꝑcipit fructus quatenus eſt ſibi neceſſe ꝑ ſuo victu, & veſtitu reſiduũ vero fructu ſpectabit ad ꝓprietariũ: ſed q hẽt vſumfructũ poteſt ꝑcipere oẽs fructus, & illos conuertere in ſuam vtilitatem.

15 *Vſufructus beneficij, an ſpectet ad clericum, an ſolũ habeat vſum in ipſo beneficio.*
16 *Vſusfructus eſt ius in corpore conſiſtens quo ſublato neceſſe eſt ipſum vſumſructum perire.*
17 *Cautio non eſt de ſubſtantia vſusfructus in rebus quæ vſu non conſumuntur: ſecus in rebus quæ vſu conſumuntur.*
18 *Vſusfructus an poſſit eſſe in rebus quæ vſu cõſumuntur, & nu. 23.*
19 *Vſufructuarius ſi percipiat fructus ante præſtitam cautionẽ per eũ, an faciet fructus ſuos.*
20 *Vſufructuarius an teneatur reficere edes.*
21 *Cautio quæ præſtanda eſt per fructuarium qualis eſſe debeat, & an, & quando remittatur, & nu. 34.*
22 *Pecunia a debitore ſoluta creditori, ſi a creditore miſceatur cum alia ſua pecunia, adeo quòd diſcerni non poſſit dr̃ quodammodo conſumpta, & efficitur creditoris, licèt ipſa pecunia non eſſet debitoris.*
24 *Vſusfructus vegetum, vel veſtium ſi relinquatur, an caueri debeat de reſtituenda æſtimatione ipſarum rerum.*
25 *Capitis diminutio maxima: media: ſiue minima, quæ dicatur.*
26 *Difficultas facti non liberat ab obligatione.*
27 *Vſusfructuarius ſi nõ poteſt ſatiſdare, an res in qua habetur vſusfructus debeat ſequeſtrari.*
28 *Vſusfructus alicuius domus ſi alicui relinquatur, & illa domus penitus vſq; ad aream, vel ſolũ combuſta: an erit extinctus vſusfructus.*
29 *Seruitutes pſonales ſunt quatuor, ſcilicet, vſusfructus: uſus: opæ ſeruorum: & habitatio: & an in ipſis debeat pſtari cautio cũ reſtitutione.*
30 *Teſtator, ſi relinquit uxorem ſuã dominã, & uſusfructuariã omniũ ſuorũ bonorum, an valebit tale relictũ tanq̃ repugnantiam continẽs, & an uideatur ſibi relicta proprietas.*
31 *Et ſi in pdicto caſu inſtitut⁹ eſt fili⁹, & extrane⁹, uxor ex parte filij habebit alimẽta: & ex parte extranei habebit uſumfructũ dictę partis.*
32 *Et ſi filium inſtituit, & extraneum ei ſubſtituat quid iuris.*
33 *Teſtator ſi reliquit Titię, uel Bertę uſumfructũ oĩm bonorum in eius uita, & poſt mortem inſtituit pauperes Chriſti an ualebit tale legatum uſusfructus.*
34 *Remittere an poſſit teſtator cautionem quæ dẽt praſtari a fructuario.*
35 *Falcidiam remittere, an poſſit teſtator.*

a Vſufructuari⁹. Ad intellectũ huius. c. ad de doct. in l. j. C. d vſu fru. & Bar. in l. ſi. ff. ſi cui plus q̃ p. l. fal. do. Alc. d Imo. in l. ſi ubi. in fin. ff. de vſufr. ea. re. quæ vſu cõſu. Spec. in tit. de ſatiſda. §. ẽ quo que verſic. ia quoq;.

a CVm conſtet. Vſufructarius a cauere debet d̃
vtendo fruẽdo ſalua rerum ſubſtãtia,
in rebus mobilib⁹ ãtq̃ vſu ↄſumunt
cauet de reſtituẽda æſtimatione, vel d̃
reſtituẽdo tãtũdẽ finito vſufructu. h.
d. & in prima pte q̃rela. In ſcd̃a ꝓuiſio ſcd̃a ibi. Mãdamus. & aduerte, q hęc decre. venit ad ſcd̃am ptẽ
rubricę, dũ dicit, & alijs cautionib⁹. Quidã tñ hñt hic
rubricã de vſufr. ſed nõ eſt neceſſaria: q. ſatis põt cõ
prehẽdi ſub ſcd̃a pte rubricę, vt pdixi. ¶ Not. practicã, & formã cautõis q̃ pſtat à vſufructuario ꝓprieta
rio tã in rebus immobilibus q̃ mobilibus, & q̃ vſu cõ
ſumunt. ¶ No. q qñq; vnus ſuccedit i vſufructu defuncto, ali⁹ in ꝓprietate, & an tũc interim debeat hr̃s
ille q ſuccedit i vſufructu ↄſiderato, q morte dẽt finiri, iſti. d̃ v ſufr. §. finit. remittit d. Pe. ad ea q̃ hñr i l. hęreditas ex die, & in l. Titio. §. fi. ff. d̃ leg. ij. Sed d̃ hoc
plenius dixi in l. fili⁹ a pre. ff. de li. & poſth. & p ea q̃
ibi dixi vr̃ dicẽdũ, q Interim ſit hr̃s ex re certa nõ eſt
abſonũ hoc caſu, q p mortẽ deſinat eſſe hr̃s, cũ habeat loco legatarij, ex quò ali⁹ ſuccedit in ꝓprietate
l. quoties. C. de hr̃di. inſti. & ſic ad tp̃s põt eſſe hr̃s ſicut, & legatũ ad tp̃s dari põt. l. fin. C. de lega. ¶ Quid
aũt ſi alius non ſuccederet in vita fructuarij, ſed demũ poſt mortẽ. tũc an ille cui relictus fuit vſusfruct⁹
poſſit illũ hr̃e. ẽ magis dubiũ de quo plenè dixi in fi-
1 lius a patre. & j. aliq̃d tanget. ¶ † Not. q vſufructuarius nõ pt dici dñs cũ ad aliũ dñiũ ſpectet, vt hic patet, & colligit̃ ẽt ex diffinitõe vſusfruct⁹ dũ dr̃ q ẽ ius
vtẽdi, & fruẽdi alienis reb⁹, &c. l. j. ff. d̃ vſufru. dr̃ tñ
vſufructuari⁹ hr̃e nãlẽ poſſeſſionẽ rei ĩ qua hẽt vſumfructũ. l. nãliter. ff. d̃ acq. poſ. & iõ ſi expelleret̃ d̃ ipſa poſſeſſiõe hẽt. ĩterdũ vñ vi, & alia remedia de q̃b⁹
in l. 3. §. vnde vi. ff. de vi & vi ar. & in l. j. §. j. ff. de no.
ope. nun. & in l. 1 ẽ q̃ nob. ff. de acq. poſ. Sed aduerte,
q licèt vſufructuarius non hẽat dñiũ rei in qua hẽt
vſumfructũ, qñ eſt res immobilis, vel mobilis, q̃ vſu
nõ ↄſumit̃, tñ alio reſpectu põt dici hr̃e dñiũ, vt ſenſit gl. in rub. C. de vſufru. nã dicit põr hr̃e dñiũ iure
vſusfructus. hinc eſt q ꝓ tali iure cõpetit ſibi actio
cõfeſſoria. l. vti frui. ff. ſi vſusfr. peta. q̃ actio ↄfeſſoria
2 nõ dat̃ niſi dño. l. j. & ij. ff. ſi ſer. ven. ¶ † Itẽ ẽt aduerte, q licet nõ habeat vſufructuarius dñium habet tñ
naturalẽ poſſeſſionẽ ipſius iuris vſusfructus, vt voluit
gl. notabilis. ĩ l. ſi plures. §. deiectũ. ff. de vi & vi ar. &
facit qd̃ hr̃ in l. ñ. ff. vti poſſi. & in l. quoties. ff. de ſer
3 ti. gñali. ¶ † No. q cautio quã dẽt pſtar̃ vſufructuari⁹ a
a dẽt eſſe idonea, & ſic cum fideiuſſore, vel pignore, vt
tangit̃ in gl. & quid debeat continere talis cautio hr̃
4 in tex. ¶ † No. q in pecunia, & rebus q̃ vſu ↄſumunt̃
dr̃ conſiſtere vſusfructus, hoc tñ eſt improprie, q̃a in
illa ſubſtantia non eſt ſalua, q̃ eſt de eſſentia vſusfructus. l. j. & ij. ff. de vſufr. earũ rerũ. & l. ſed & ſi poſſeſ-
5 ſori. §. Itẽ ſi iurauero. ff. de iureiur. ¶ † No. q pecunia
cenſet̃ eſſe de his q̃ vſu ↄſumunt̃. nã hic illis æquiparat̃ ſm gl. & pro hoc facit, q̃a pecunia ẽt cenſet̃ eẽ de
his q̃ ſeruãdo ſeruari non pñt, vt voluit gl. notabilis.
in l. j. §. fuit q̃ſitum. ff. ad Trebel. q̃ ſæpe allegat̃, & iõ
ſic dixit gl. q̃a vtilitas non hr̃ ex pecunia illã tenẽdo
in capſa. Sed demum, qñ quis vtitur illa, & in alium
ipſam transfert, facit quod hr̃ in l. ſi alieni. ff. de ſolu.
6 ¶ † Not. q vſusfruct⁹ finitur morte fructuarij, & redit
ad proprietariũ, de quo in gl. Et not. bñ q licèt vſusfructus nõ tranſeat ad hr̃dem vſufructuarij, tñ bñ trãſit ad hæredem ꝓprietarij, q̃a ↄſolidat̃ ipſo finito cũ
ꝓprietate q̃ reperit̃ penes hæredẽ proprietarij, vt hic
patet, facit. l. vſufru. ff. ſol. ma. ¶ Vltimo no. q ſublata
a ſignificatione vſusfructus intelligit ẽt vſusfructus illarũ rerũ in quibus ↄſiſtit abuſiuè, & imp. oprìè, facit
l. j. C. de vſufr. & l. gñali. ff. de vſuf. leg. & de vſuf. earũ rerũ, q̃ vſu cõſumunt̃ in l. j. & ij. facit quod notauit
Bar. in l. j. pal. C. de vſuf. & eſt ratio ſm d. Pe. q̃a in teſtamentis plenior dẽt fieri interpretatio. ff. de reg. iu.
l. in teſtamẽtis. Sed certe hæc ratio non eſt bona, q̃a
ẽt in contractibus põt conſtitui vſusfructus. in rebus
q̃ vſu conſumuntur. d. l. j. & ij. ff. de vſufr. earũ rerum
vnde melior eſt iõ, quia vtilitatis cã ſic a iure fuit inductũ, vt colligit̃ in d. l. j. ij. & iij. ff. de vſufr. earum rerũ, & probat̃ etiã clarius in §. conſtituit̃. ver. ſed vtilitatis. inſti. de vſufr. ¶ In gl. j. ex teſtõ filij qui. ſupple,
forte inſtituit matrẽ in vſufructu oĩm bonorũ & M.
de quo in litera forte ſuã ſororem in ꝓprietatẽ poſſet induci, & ẽt dici ſm doct. q forte filius inſtituit
matrem & illã. M. vr̃es hæredes, ſed quia poſtea inter ſe intentarunt iudicium fam. erciſ. pro hæreditate
diuidendã, forte iudex adiudicauit vſumfructum matri, & proprietatem illi. M. facit quod habetur in l. puto. ff. fam. erc. vel etiam poteſt dici q pater filio impuberi ſubſtituit matrem in vſufruc. & illam. M. in proprietate, quod facere potuit, per id qd̃ hr̃ in l. Papinianus. §. ſed nec impuberis. ff. de inoffi. teſta. vel etiã
poteſt dici ſecundum Innoc. quòd iure ſucceſſit filio
in bonis paternis quo ad vſumfructum tantum, quia
forte tranſiuerat ad ſcd̃a vota, per id quod habetur
in Auth. de nup. §. hæc nos. col. iiij. & quælibet expoſitio in ſe poteſt ſuſtineri. Circa primam tamen attende, quia videtur q mater legitimam ſuam debuerit habere nedum quo ad vſumfructum, ſed ẽt quo
ad proprietatem, per id, quod legit̃, & nota. ĩ Auth.
de trien. & ſemiſ. §. j. col. iij. & illam debet habere libere ſine onere, ideo illius reſpectu non præſtabitur
hæc

hæc cautio,ſed reſpectu reſidui.¶ In ea.gl.ibi:paren
tes in totum ſuccedunt.ſupple,qa ſi extat ſolum pa-
ter ille ſuccedit,& ſi ſola mater,illa ſuccedit. Si autē
pater,& mater extant,tūc ſimul veniunt, & quilibet
vocat̃ ꝓ dimidia,& idē dicas qñ extaret ſolus auus,
vel ſola auia,vel ambo ſimul. Si aũt extaret pater,&
auus,vel auia perfertur pater,& ſuccedit tunc in to-
tum,& ſimiliter,ſi extaret mater,auus,vel auia præ-
feretur mater in totū. vt patet in auth. defuncto.hic
allegata. Si aũt extaret auus paternus,& auus mater
nus,vel auia materna:tunc auus paternus veniret ad
dimidiā,& auus maternus,vel auia materna ad aliā
dimidiā,vt ꝓbat̃ in prealleg.auth.defuncto.¶ In ea.
gl.ibi : auth.in ſucceſſione hæc auth.non hr̃ in tit.ad
tertulianū:ſed in tit.præce.ſub Rubrica de ſuis,& le-
giti.hæredib⁹.¶ †In gl.ij.ibi: noīe cautionis. ſupple,
qñ ſimpliciter ꝓfert̃, vt etiam dixi ſup rubrica huius
titu.¶ In ea.glo.ibi:ſatiſdatione. & ſic pignus,vel fi-
8 deiuſſorē,vt dixit gl.¶ †In ea.gl.ibi. C.eo.non dicas
de pignore.ſed vult gl.allegare rubricam. C.de vſu-
fruc.¶ In ea.gl.ibi:hæres poteſt remittere. & hoc iō,
qa eius fauore eſt inducta.facit.l.penul. C.de pac.ↄ̃
hoc tñ aliqu aliter facit id,qđ dixit gl.in l.j.C.de vſu
fruc.vbi dicit, ꝙ nō pōt remitti a teſtatore iſta cautio
quę præſtari dēt per fructuariū: quia fauore hæredis
eſt inducta.& ēt ne det̃ vſufructuario materia delin-
quendi. nam ſi attendatur hæc ſcđa ratio vr̃ ꝙ non
poſſit etiam ipſe hæres remittere,arg.l.conuenire.ff.
de pact.dotę. & l.ſi vnus.§.pactus.ff.de pac. ſed po-
tes dicere.vt hic tangit do.Ant.ꝙ per hoc non inuita
bitur ad delinquendum,& male vtendū:qa licèt fue-
rit ſibi remiſſa cautio per illum cui debet pręſtari nō
deficient alia remedia a iure ꝓdita,ſi doloſè,vel alr̃s
male verſetur circa ipſam rem in qua habet vſumfru
ctum.nā poterit agi etiam actione.l.Aquil.ↄ̃ eum ſi
male ipſa re vtatur, & dānū det.l.j.& per totū.ff.ad.
l.Aquil.¶ Itē aduerte,qa vr̃ ꝙ teſtator deberet poſſe
remittere hāc cautionem, licèt fauore hęredis ſit in-
9 ducta:ſicut etiā pōt † legare rem hæredis.l.vnum ex
familia.§.rem.ff.de le.ij.doc.non tangūt hoc ↄ̃rium,
pōt dici,ꝙ aliud qñ legat rem hæredis: qa tunc pōt,
cum aliæ res hæreditatis teſtatoris remaneāt pœnes
hæredem. & ſic habet recōpenſationem q̃ ratio non
bñ vr̃ habere locum qñ teſtator remittit cautionē:qa
loco talis remiſſionis non vr̃ propriè aliqd remanere
penes hæredem. vbi aũt cautio eſſet inducta fauore
teſtantis. vt eſt illa, ꝙ hæres tenetur p̄ſtare cautionē
de ſoluendo legatum adueniēte die ſub qua eſt reli-
ctum. de quo hr̃ in l.j.& per totū.ff.vt legatorū noīe
caueat̃.bñ poſſet teſtator illā remittere, vt no.per gl.
10 in l.ſcire.C.vt in poſ.lega.¶ †In gloſ.vtatur.aduerte,
qa vt tangit hic Io.An.& do.Pet.gl.hic tractauerunt
materiā vſusfructus q̃ pōt reduci ꝑ modum ſummæ
ad nouem qōnes quę tanguntur hic per gl.nam pri-
mo quęrit quid eſt vſusfructus,& eius diffinitionem
ponit,& ſingula verba diffinitionis proſequit̃, & gl.
cū tribus ſequētibus.¶ Scđo q̃rit in quibus rebus cō
ſtituatur vſusfructus. de hoc tangit glo.q̃ incipit hæc
aũt cautio ad fi.ver.cōſtituitur aũt.¶ Tertio quærit
quomodo finiat̃. & de hoc ponit gl.penul.ad finem.
¶ Quarto tractat quarū rerū noīe vſufructuarius ca-
ueat,& de hoc tangit gl.in uer.notabilibus.q̃ incipit
hæc aũt cautio in prin.¶ Quinto tangit qualis ſit iſta
cautio.& iſtud tangit eadē gl.quæ incipit hæc aũt in
ver.& arbitrio.¶ Sexto quid ↄtineat,ſeu debeat cō-
tinere cautio q̃ p̄ſtat̃ ꝑ fructuariū.& de iſto tractat gl.
p̄alle.in ver.& ↄtinet.¶ Septimo tractat qñ ꝑ teſtato
rē,vel hr̃dē poſſit remitti. & de his duobus tāgit̃ cir-
ca fi.ſcđę gl.¶ Octauo tractat in qbus caſib⁹ fructua
rius non teneatur cauere,de hoc tractat in dicta gl. q̃
incipit hic autem in ver.quandoq; tamē.¶ Nono,&
vltimo tractat qd ſi cauere non poſſit ipſe fructuarius,
11 prout tenetur.& de hoc tractat glo.fi.¶ †In ea.gloſ.
ibi.& eſt ius in corpore.ſupple,pſonale,& īcorpora-
le.& ideo cum perſonæ cohęreat ipſum ius vſusfru-
ctus vendi nō pōt quis fructus: ſeu cōmoditas poſ-
ſet vendi.l.neceſſario.§.fin.ff.de pericu.& cōmo.rei
vendi.& facit, qđ hr̃ in §.item finit̃. inſtitu.de vſu-
fru.& per hoc differt ab emphyteuta qui pōt vende-
re ius ſuū,ſcilicet meliorationē eius vtilis dñij ſerua-
ta tñ forma quæ hr̃ in c.potuit.de locato.¶ Idē dicit
d.Ant.hic de vaſallo,qđ dictum eſt de emphyteuta.
nam ille poſſet conſentiente dño ius ſuū alieni ven-
dere, aliter nō.ſ.de feu.c.ij.Ideo aũt dicit alienis re-
bus ꝑꝑ id,qđ dicit gl.& adde, ꝙ non pōt qs habere
vſumfructum formalē: qa ille nō eſt ſeruitus : ſed eſt
cōmoditas vtendi,& per illā pōt alteri cauſare vſum
fructū formalē l.ſi cū argentū.§.penul.ff.de exce.rei
iud.¶ Item,dū gl.ſequēs dicit,quod ideo dr̃ vtatur,
ad dñiā vtilis dñij,qđ habet emphyteuta,& feudata-
rius in rebus alienis,nota bene,ꝙ emphyteuta habet
vtile dñiū rei emphyteutę. & hoc ꝓbat̃ in l.j.§.fi.cū
ibi notatis.ff.ſi ager vecti.vel emphy. & ſilr̃ feudata-
rius hēt vtile dñium, vt plenè not.in c.j.de capitulis
12 Cōra.† vſufructuarius aũt nō hēt vtile dñiū,nec dire-
ctū:ſed ſolum habet ptātē vtēdi, & fruendi re in qua
habet vſumfructū.pōt etiam dici,ꝙ verbum,vtendi,
13 ponitur ad differentiam † creditoris qui non pōt vti
re pignorata,niſi hoc ſit ſibi ꝓmiſſum.aliàs incidit in
14 crimine furti.inſti.de obli.q̃ ex delic.§.furtū.¶ †In
gl.fruatur.ibi:minus eſt in vſu,ſupple. qa qui habet
vſum ſolum pōt ꝑcipere fructus quatenus ſit ſibi ne
ceſſe pro ſuo victu,& veſtitu, reſiduū fructuum ſpe-
ctabit ad proprietariū : ſed ille qui habet vſumfructū
in re. pōt percipere oēs fructus, & illos conuertere
in ſuam vtilitatem.¶ In ea.gl.ibi: poſſunt dici vſura-
15 rij.¶ †Not.bene quale ius dicantur habere clerici in
beneficijs : quia ſm hanc gl.dicunt̃ habere vſum,&
non vſumfructū.de quo ꝑ glo.meliorē de corpore iu
ris ad quam quotidie recurrit̃,quæ hr̃ in c.præſenti.
de offi.ordi.in vj.& de hoc ēt tangit̃, & ibi dr̃ in c.fi.
j̃.de pecu.cle.Et aduerte, qa opi.quam hic tenet gl.
quòd clerici dicantur vſurarij in ſuis beneficijs te-
net hic dom.Anto. remittens ad notata plenè per ſe
in repetitione.c.fi.ſ̃.de cauſa poſ.Sed de hoc dic, vt
dicetur in d.c.fin.de pecu.vbi etiam tangit do.Flor.
16 ¶ †In gl.ſalua rerum. ibi,ne in totum pereat ſubſtā-
tia. hoc ideo dixit gl.quia ſi vſusfructus eſt ius in cor
pore conſiſtens quo ſublato neceſſe eſt ipſum vſum
fructum perire,vt probatur in l.ij.ff.de vſufruc.& per
hoc facit,quia perempta ſubſtantia pereunt qualita-
tes.l.eius qui in prouinciam. cum ibi no.ff.ſi ce.pet.
& ideo ſi periret ſubſtantia rei in qua hr̃ vſufructus
non eſſet neceſſe præſtare cautionem.d.l.ij.& ſecun
dum expoſitionem glo.in diffinitione vſusfructus in
l.dr̃ de cautione.& ſic per illam non ꝓbabitur,ꝙ cau
tio præſtanda a fructuario ſit de ſubſtantia vſusfru-
ctus. Alij vero exponunt illa verba,ſalua rerū ſubſtā-
tia.id eſt præſtita cautione de ſaluando ſubſtantiam.
quaſi velint iſti, quòd cautio de qua in litera ſit de
ſubſtantia vſusfructus:ſed hoc non eſt verū : qa talis
cautio non eſt de ſubſtantia diffinitionis intelligen-
do,vt intellexit gl.¶ Item,qa ſunt aliqui caſus in q-
bus nō p̄ſtat̃ iſta cautio de qbus.j̃.tangit gl. ſequēs.
& tñ tūc ↄſiſtit vſusfruct⁹ in dictis caſibus, vt ꝓbat̃ ī
iuribus allegatis in gl.ſeq.in ver.qñq;. & iſtā partē,ꝙ
cautio

cautio nõ ſit de ſubſtãtia vſusfructus tenuit gl.in l.j.
ff.de vſuſr.Iacob.tñ de But.in l.j. C.de vſufru.cuius
17 opi.ibi ſequitur Bar.dicit † ꝙ in rebus q̃ vſu non ↄſu
muntur cautio non eſt de ſubſtantia vſusfructus . &
ſic ꝓcedat opi.gl.in d.l.j.ff.de vſufru. In rebus vero
quæ vſu ↄſumuntur, dicit quòd cautio eſt de ſubſtan
tia.per id,qđ hr̃ ĩl.j.& ij.ff.de vſufru.earũ rerum. &
bene facit , quod hr̃ in §.conſtituit̃ . ver.ſed vtilitatis
18 cauſa.inſtit.de vſufru.† Sed cõtra iſtud vltimũ dictũ
facit, qa etiam in rebus quæ vſu conſumuntur videt̃
poſſe eſſe vſumfructũ etiã ante præſtitam cautionẽ,
vt probatur in l.hoc ſenatus.§.j.ff.de vſufru.earum
rerum. & ꝑꝑ illum text.gl.in d.l.j.ff.de vſufru.videt̃
tenere, quòd etiam in rebus quæ vſu ↄſumuntur cau
tio non ſit de ſubſtantia,do.aũt Ant.dicit hic , quòd
illi tex.põt faciliter reſponderi,ideo tenet opi.Butr.
& Bar.ſed certè licèt dicat faciliter poſſe reſponderi
ad.d.l.hoc ſenatus.§.j.non tamen reſpondet, nec vi-
deo bonum reſponſum , niſi dicatur , ꝙ ideo ibi ius
tolerat poſſe dici vſumfructũ ante præſtitam cautio-
nem : qa licèt non ſi præſtita tñ ius introduxit, quòd
præſtari debetur ad effectum, vt ſicut in rebus q̃ vſu
nõ cõſumũtur adeſt verũ ſubiectũ ſuper quo cadere
põt vſusfructus,ita in rebus q̃ vſu ↄſumũtur occaſio-
ne cautionis præſtande de qua ex iuris diſpoſitione
hr̃ quodãmodo loco ꝓprietatis.d.§.conſtituitur.ver
ſic.ſed vtilitatis . ſic in talibus rebus eſſet ſubiectum
quodammodo imaginatum , & inductũ ex iuris di-
ſpoſitione. & hoc modo põt reſpõderi ad.d.l.hoc ſe-
19 natus.§.j.¶ †Sed iuxta p̃dicta põt dubitari,an vſufru
ctuarius,ſi percipiat fructus ante pſtitã cautionem
per eũ,an faciet fructus ſuos gl.vr̃ tenere ꝙ non in l.ſi
cuius.§.j.ff.de vſufru.& videtur fuiſſe opi. Alberici,
ſed contrarium vr̃ voluiſſe gloſſ.ſecundum Azo.in l.
vxori.lib.j.ff.de vſufructu.lega. Cy.in l.j.C.eod.ſeu
in l.vſufructu.eo.titu.dicit, ꝙ aut petita fuit cautio a
fructuario:ſed tñ illã non præſtitit.& tũc nõ facit fru
ctus ſuos:aut nõ fuit petita dicta cautio.& tunc ſi bo
nafide non pſtitit illam,vt qa fuit in errore iuris.&
ignorauit ſe illam debere præſtare, & tunc facit fru-
ctur ſuos . nã ſufficit quò ad fructus, ꝙ qs ſit in bo-
nafide. licèt fuerit in errore iuris.per id quod hr̃ legit̃
& no.in l.ſed,& ſi lege.§.ſcire.ff.de peti hęre.& in l.
ſi fur.§.j.ff.de vſucap.ſecus ſi ſciuerit ſe teneri : quia
tunc vr̃ eſſe in malafide.ideo vr̃ ꝙ non faciat fructus
ſuos.ſaciat,qđ no.in d.l.ſi cuius.§.j.& in l.ſi hoĩem.
ff.de vſucap.& cũ hac opi.tranſit hic do.Pet.ſed Bar.
in d.l.vxori.ff.de vſufru.leg.dicit, quòd facit fructus
ſuos ẽt hoc caſu vltimo,ſi ſciente , & patiente . & ſic
non ↄtradicente proprietario cui debet caueri vſufru
ctuarius percepit fructus . per id , quod hr̃ in l. hac
edictali.§.ſinautem vtraque.C.de ſecund.nup.ſecus
ſi ignorante proprietario,vel ipſo contradicente pce
pit fruct⁹ :qa tũc ex quò ſciret ſe teneri vr̃ ꝙ nõ facit
fructus ſuos,& hoc etiã in effectu finaliter vr̃ tenere
20 Cy.in d.l.j.¶ †In ea.gl.ibi: reficere edes.& hoc verũ
ſi expenſa ſit modica.ſecus ſi ſit magna : qa illa ſpe-
ctat ad ꝓprietariũ,licèt cura,& ſolicitudo ſpectat ad
vſufructuarium. vt colligit̃ ex his q̃ habent̃ in l.cum
ad quẽ.C.de vſufru.cũ ibi no.per Bar.& in l.cotem.
§.q maximos.ff.de publica.¶ In ea.gl.ibi.C.eo.titu.
vult allegare.C.de vſufru.¶ In gl.in verbo,immobili
bus,ibi,ſiue immobilis,puta,qa ſit dñs, & ꝑ hoc diſ-
fert ab eo, ꝙ ſequit̃ ibi,ſiue ſoli.ibi loquit̃ de fundo.
facit , qđ legitur in §.cõſtituitur.inſtitu.de vſufruct.
21 ¶ †In ea.gl.ibi.& arbitrio boni viri. ex hoc potes col
ligere qualis debeat eſſe cautio præſtãda per fructua
rium, qa debet eſſe talis qualis arbitratur bonus vir

hoc eſt iudex,vt tangit gl.ſeq.& ſic cum illis fideiuſ-
ſoribus, vel pignoribus de qbus fuerit ipſe iudex ar-
bitratus.nã hic reqrit dari fideiuſſores,uel pignora,
vt dixit gl.ij.¶ In ca.gl.ibi : redire ad fructuarium.exẽ-
plũ patet qñ ſimpliciter relinquit̃ vſusfructus alicui,
& eidẽ poſt certũ tp̃s relinquit̃ proprietas , vt colli-
gitur in §.planc.allegato in gl.¶ In ea.gl.ibi:in rebus
filij,ſupple aduentitijs, vt colligitur in l.vlti.allegata
in gl.& facit,quod notauit glo.in l.vſusfructus . ¶ In
ea.gl.in fi.& bene facit,quod hr̃ in §.cõſtituitur. in-
ſti.de vſufru.¶ In glo.pe.ibi:aſſiduam permutationẽ.
vt qa permutatur de vna perſona in aliam cui tradi-
tur, vt tangit gloſſ.in §.conſtituitur.allegato in gloſſ.
22 ¶ †Item ibi,commiſtione.nam ſi debitor tuus ſoluit
tibi pecuniam,quæ non erat ſua, ſi tu commiſces eũ
alia tua pecunia, ita quòd diſcerni non poteſt,dicit̃
quodammodo conſumpta,& efficitur tua,vt eſt tex.
23 in l.ſi alicui.allegata in gloſſ. ¶ †In eadem. gloſſ.ibi:
quaſi vſusfructus. & ſic vult glo.quòd licèt in pecu-
nia , & in rebus quæ vſu conſumuntur non propriè
cadat vſusfructus,talis tñ toleratur locutio licèt ſit
impropria , ſi dicatur quem habere vſumfructum in
talibus rebus per id,qđ hr̃ in l.j.& ij.ff.de uſufru.ea.
rerũ. & in l.ſed,& ſi poſſeſſori.§.itẽ ſi iurauero.ff.de
iureiu.& iſtud notandum pro ſuſtentatione libello-
rum,quia etiam uerba libelli poſſunt ſuſtineri ſumẽ
do uerba improprie, & hoc fieri dẽt , facit qđ hr̃ in l.
ſed & ſi poſſeſſori.§.item ſi iurauero.ff.de iureiur.&
ibi no.& no.etiam ꝑ Bar.in l.j.C.de uſufru. ¶ In ea.
gl.ibi:uel ęſtimationem.Aduerte,ꝙ quędam ſunt res
quæ uſu conſumuntur,& recipiunt fruitionem in ge-
nere ſuo.ut uinum,frumentum, & oleum,& tunc du
plex poteſt eſſe practica qñ falium rerum relinquit̃
uſusfructus una , qđ caueatur de reddendo tantum-
dem ſimilis bonitatis,facit, qđ hr̃ in l.cum quid.ff.ſi
cer.pet.& in l.ſi uini.hic allegata. Alia practica eſſet
poteſt hęc ur̃ eſſe magis expedita q̃ uoluit hic glo.&
colligitur ex.d.l.ſi uini.uidelicet,ꝙ tales res ęſtiment̃
& caueatur de ęſtimatione reſtituẽda.in rebus aũt,q̃
uſu conſumuntur,& non recipiunt fruitionem in ge
nere ſuo,ut contingit in ueſtibus, tunc clarum eſt,ꝙ
talia debent ęſtimari,& caueri de æſtimatione reſti-
tuẽda,facit,quod hr̃ in §.cõſtituitur.allegato in gloſſ.
ubi hoc ur̃ probari,& idẽ , quod dixi de ueſtibus,di-
cit do.Flo. ꝙ non ſꝑ habet hoc locum , ꝙ caueri de-
beat de ęſtimatione reſtituẽda in qualibet ueſte. ſed
ſolum in his quæ uſu ↄſumuntur, & ſunt modico tẽ
pore duraturę . ſecus ſcđm eum, ſi multo tp̃e eſſent
duraturę : qa tũc p̃ſtabit̃ cautio ſicut præſtabit̃ in re-
bus immobilibus,& ſic dicendo,& reddẽdo arbitrio
boni uiri,& ſic de ueſte reſtituenda finito uſufructu,
& ſic uoluit ſm eũ Azo in ſumma de uſufru.uer.nũc
uidendũ.ubi exẽplificat in qbuſdã ueſtibus grecorũ
& p̃t ẽt exẽplificari ſm d.Flo.in ueſtib⁹ q̃ in qbuſdã,
eccleſijs hñr ad aliqua ſpectacula faciẽda, ſicut in ec
cleſia Paduana ſunt aliq ueſtes q̃ hñr in rep̃ſentãdo
feſtũ magorũ,& herodis in die epiphanię,ſic & olim
erãt ueſtes ſcenice hoc eſt deputate pro apparatu lu
dorũ q fiebant in ſcena hoc eſt in ludo deputatę ad
ludos faciendos. facit licèt ipſe non alleget,qđ hr̃ in
l.ſed,& ſi quid.§.ueſtimentorũ.ff.de uſufruct. & qđ
24 no.glo.in d.§.ↄſtituit̃. ¶ †Per p̃dicta põt inferri qđ ſi
relinquitur uſusfructus uegetũ . nã dicit.d.Flo.ꝙ erit
cauendũ ſicut,& in immobilibus:qa licèt talia inue-
tereſcãt nõ tñ dñr uſu cõſumi uidelicet ueſtiuo.Fed.
tñ ↄ̃triũ ſenſit,ꝙ minus bñ ſm eũ in ↄſi.46.ubi ↄclu-
dit,ꝙ ſi relinqt̃ uſusfructus ueſtiũ, uel uegetũ caueri
dẽt de reſtituenda ęſtimatione earũ rerũ, & iſtud ſe-
quitur

quitur hic d.Pet.& d.Ant. Sed forte dictum d.Flor. eſt verius per id qđ no.per Azo.in loco præal. & qđ
25 hř in d.§.ſi veſtimentorū.¶†In ead.gl.in fi.& dř eſſe maxima capitis diminutio,qñ quis perdit libertatē, & ciuitatem,vt quia dānatur in metallum. media capitis diminutio eſt,qñ quis perdit ciuitatem , ſed nō libertatem,vt quia deportatur in inſulam.facit quod hř in l.j.& ij.ff.de his quæ pro non ſcriptis hñr. & in l.ſi tibi mandauero.§.is cuius bona.ff.mādati.& inſti.de capitis dimi.§.j.& ij. minima autem capitis diminutio eſt,qñ quis nō perdit ciuitatem , nec libertatem.ſed mutat ſtatum,vt quia erat dñs ſui iuris, & dat ſe arrogandum alteri qui eum arrogat in filium. nam tranſit in pŕātem illius.l.fi.ff.de capi.dimi. & ꝑ minimam capi.dimi.non perditur vſusfructus vt patet in §.finitur.hic allegato.& per prędicta poteſt inferri,an per ingreſſum monaſterij finiatur vſusfruct⁹ vř ꝙ ſic,quia ille qui ingreditur monaſterium profitendo religionem hř pro mortuo.l.Deo nobis.C.de Epiſ.& cle.& hoc tenuit Goſ. ſed contrarium cōiter tenetur,quia per ingreſſum monaſterij non perditur ciuitas, neque libertas,quia remanet liber homo,& eius ciuitatis,& ſic ſolum inducit̄ minima capi.dim. q̃a mutat ſtatum. nam cum eſſet ſui iuris trāſit in poteſtatē Abbatis,facit qđ hř.xij.q.j.c.nolo.& de elec. in c.nullus.& c.religioſus.li.vj. Ideo vř ꝙ non finiat̄ vſusfructus ꝑ ingreſſum monaſterij.& hoc cōiter tenet̄,vt patet ex no.per gl.& doc.in auth.ingreſſi.C.đ ſacroſ.eccl.& in auth.ſi qua mulier.xix.q.ij.c.ſi qua mulier.vbi per gl.& doc.in l.cum debet. iūcta auth. idem eſt.C.de bo.quæ li.cum ibi no. & facit etiā qđ no.per Io.An.in c.in præſentia.ē.de prob.An aūt bānitus pro homicidio ſcđm formā ſtatutorum perdat vſumfructum ꝑp bannum.Cy.tetigit in l.pe.ad fi.C. de vſufr.vbi refert aliquos tenuiſſe, ꝙ ſic,ſed ipſe remittit ad notata per ſe.in l.ij.C.de hær.inſt. vbi tangit cui debeant æquiparari bāniti noſtri tpis, an deportatis,an vero damnatis in metallum.an vero relegatis.d.Pet.remittit ad glo.quæ reputatur ſingularis in §.relegati.inſt.qui.mo.ius pa.po.ſoluitur.vbi dř ꝙ ſi bona publicantur æquiparantur deportatis,vel æquiparantur relegatis,& ſic primo caſu finiretur vſusfructus non in ſecūdo,ſicut nec finiret̄ per relegationē. de hoc tñ quibus debeant tales banniti æquiparari. Bar.plene tractauit in ſua qōne,q̃ incipit, ſtatuto Lucanæ ciuitatis cauetur.vbi vř concludere, ꝙ perdant ſolum iura ciuitatis cuius ſunt banniti non autē iura cōia. & ſic vř ꝙ ſi bona non publicantur non finiret̄ vſusfructus,ſecus ſi publicentur,ſi habebat vſumfructum in re ſubiecta ciuitati cuius erat bannitus,ſec⁹
26 eſſet ſi haberet ī alia re ſubiecta alteri ciuitati. ¶†In gl.ſi.in fi.opi.Azo.tetigit gl.in l.vſufructu.C.de vſufru.& aſſignat ibi rationem,quia difficultas facti non liberat ab obligatione.l.continuus.§.illud.ff.de ver. obl.nec ob.§.impoſſibilis.inſt.de ver.obl.quia ibi loquitur de impoſſibilitate iuris,vel naturæ,ſed hic nō eſt impoſſibilitas,ſed potius difficultas , quæ non ex-
27 cuſat.d.§.illud . ¶†Tertia opi.tangitur per gl.in d.l. vſufru. ꝙ hoc caſu,qñ non pōt vſusfructuarius ſatiſdare debet ſequeſtrari res in qua hř vſusfructus penes aliquem qui habebit rñdere de fructibus vſufructuario.ar.l.litibus.C.de agri. & cenſi.libr.x.facit.ſ̄. de don.inter vir.in c.per veſtras. iſta non vř tuta,q̃a tñ ſequeſtratio eſt ꝓhibita.l.vna.C.de prohi.ſequeſ. ¶Alij vero dixerunt,& quarto, quòd vſufructuarius cauebit de ſoluenda tertia parte cētesimæ partis fructuum proprietario per l.hac edictali.l.j.§.his illud . C.de ſec.nup.ſed certe iſtud eſt ſpeciale in caſu illo. vt tāgit gl.in d.l.vſufructu.Io.An.ibi poſt Hoſt.dicit , ꝙ prima opi.poſita in gl.eſt benignior.& ſecunda eſt iuſtior.dicit tñ ꝙ dari poteſt media via,videlicet , vt ſufficiat præſtare iurm,& poſtea ſi diſſipet bona , vel malè vtatur perdat priuilegium.arg.c.ſuggeſtum. de deci.& dicti c.per veſtras. de quo remittit ad ſententiam Hoſt.eo.ti.§.conſtat.& §.ſeq.d.Ant.hic concludit poſt Bar.in d.l.vſufructu.ꝙ ſi perſona vſufructuarij eſt ſuſpecta cui de facili non ſit credendum debet tunc fieri ſequeſtratio,vt etiam voluit Guil.de Cun. in d.l.vſufruc.Si autem perſona non ſit ſuſpecta,ſed fide digna cui merito ſit credendum,tunc ſtabit̄ eius iurō.ar.l.cum non facile.ff.ſi cui pluſquam per l.Fal. & iſtud tenuit etiam hic d.Flo.ꝙ ſufficiat tūc iurare , & ſic tenent Ricar.Mal.& Pet.& Cy.in d.l.vſufru.& facit ſecūdum eum pro hoc,quia nemo debet ad impoſſibile obligari.de reg.iur.nemo.lib.vj.do.tñ Ant. dicit ꝙ putat contingi hoc caſu id quod dixit Hoſti. quia ſi reperiatur poſtea ipſum diſcrepare, & eſſe ſuſpectum ex poſtfacto carebit priuilegio,& de duob⁹ fiet alterum, q̃ a vel carebit vſufructu. vt voluit Azo. aliàs ſequeſtrabitur , & iſtud vltimum vř etiam ſatis fuiſſe de mente Gui.de Cu.& hæc opi. quam ſequit̄ do.Ant.ſatis vř rationabilis,& per illam reducuntur
28 opi.ad concordiam.¶†Extra gl.quæri poteſt, quid ſi legetur vſusfructus alicuius domus,& illa domus cōburitur vſq; ad areā , ſeu ſolū,erit ne extinctus vſusfructus.dic,ꝙ ſi relictus fuit vſusfructus oīm bonorū in quibus erat domus,quę poſtea eſt conſumpta,ſeu combuſta per ignem remanebit vſusfructus in area, ſeu in ſolo.Si aūt fuiſſet relictus vſusfructus certę domus q̃ poſtea fuiſſet combuſta.tūc extinguitur vſusfructus in totum , per ea quæ hñr in l.quoties.§.fi.ff. de vſufr.& ratio diuerſitatis eſt,quia vbi vſusfructus gñaliter eſt relictus in omnibus bonis,non determinatur magis ad aream,quàm ad domum,& ita areæ ſicut domus hř vſusfructus. Ideo tunc non reperitur ſubiectum extinctum,licèt domus ſit combuſta.ſec⁹ vbi certę domus debetur vſufr. quia tunc ſubiectum formale eſt domus. ideo combuſta domo extinguit̄ vſusfructus in totū,vt colligitur ex d.l.quoties.§.fin.
29 ¶†Secundo q̃ri pōt, quia ſeruitutes perſonales ſunt quatuor,videlicet vſusfruct⁹, vſus, opera ſeruorū,& habitatio,vt colligitur ex his q̃ hñr.ff.de vſuſ.per totū.& ff.de vſu & ha.per totū in rubr.ff. de ope.lib.an in oībus predictis quatuor perſonalibus ſeruitutibus debeat præſtari cautio cum iuriſditione. dic ꝙ ſic , ꝑ ea quæ hñr. in l.j.& l.huic ſtipulationi.ff.vſufructuarius quemadmodum caueat. vñ vſufructuari⁹ debet cauere dę vtęndo,& fruendo arbitrio boni viri, & de reſtituendo finito vſufructu in rebus q̃ vſu non conſumunt̄,vt hic patet.In pecunia vero,& alijs quę vſu conſumunt̄ caueri debet,vt dř in litera, vſuarius aūt debebit cauere de vtendo arbitrio boni viri, & de reſtituenda finito vſu.& hoc in rebus quæ vſu non conſumunt̄.In pecunia vero, & alijs q̃ vſu conſumuntur cauębit eo modo quo cauet vſuſtuctuarius , cū eadē ſit rō,& in illis non ſit vis,an relinquat̄ vſus,an vſusfructus , vt colligi poteſt ex l.j.& ij.cum alijs legibus eiuſdem ti.ff.de vſufructu earum rerum quæ vſu cōſumunt̄.ille vero cui debetur ſeruitus operę ſerui cauebit ꝙ vtet̄ illa arbitrio boni viri , & reſtituat ſeruū finita ſeruitute.facit qđ hř l.j.& ij.ff.de ope.ſeru. ille vero cui debetur habitatio cauebit de habitando arbitrio boni viri, & de reſtituenda finita ſeruitute habitationis , facit quod habetur in d.l.huic ſtipulationi.quō autem in aliq̃bus differt ſeruitus operę a ſeruitute uſuſfru.tangitur per gloſſ.in l.ij.ff.de ope.ſeruo.&

uo. & in l.homines.ff.de vſuſr.leg. & ſimiliter quo-
modo differt ſeruitus habitationis in aliq̃bus ab vſu
fructu,hr̃ in l.eum antiquitas.C.de vſufruc.¶ Tertio
quærit qualiter intelligi debebit illud quod hic dr̃,ꝙ
debet vſuſructuarius vti arbitrio boni viri, tam in fa-
ciendo,quam in reficiendo,& etiam in non faciẽdo.
vnde debebit paſcere equum in quo habet vſumfru-
ctum taliter, ꝙ veriſimiliter ꝓꝑ defectum cibariorũ
non moriatur,vel deterioretur. Item debebit refice-
re domum ita ꝙ non deſtruatur, ſi eget refectione ali
qua,qđ intellige,& limita,vt dixi ſuper gl.ſuper ver
bo,ſalua rerum. Item non debebit aliquid facere ꝓꝑ
qđ res veriſimiliter fiat deterior.l. ęquiſſimum.ff. de
30 vſufr.¶†Vlterius q̃rit hic d.Pe.quid ſi teſtator reliq̃
vxorem ſuam dñam,& vſufructuariam omniũ ſuorũ
bonorũ an valebit tale relictũ, & q̃d importabit. nã
vr̃ ꝙ quodammodo contineat in ſe repugnantiã. q̃a
inquantũ relinquit illã dñam vr̃ velle,ꝙ habeat pro-
prietatem, & inquantũ relinquit illã vſufructuariam
vr̃ velle oppoſitum,cũ quis nõ poſſit hr̃e vſumfructũ
in re cuius habet proprietatẽ,vt colligitur ex diffini-
tione vſuſructus.Dyn.hoc tetigit in l.Titia cũ teſtõ.
§.fi.ff.de leg.ij.& ibi plene per Bar.& concludit Dy.
ꝙ electio erit vxoris,an velit petere proprietatem,an
vſumfructũ per l.ſi Titio.ff.de vſufr. leg.nã cũ ponar
copula,& inter incõpaſſibilia reſoluitur in diſiunctã,
ſeu alternatiuam.d.l.ſi Titio.Bar.in d.l.Titia.§.fi.di-
cit,ꝙ ſolum virtute talis relicti debebit hr̃e vſumfru.
q̃a licèt reliquerit eã dñam intelligit̃ hoc dixiſſe, vt
hẽat quandã præeminentiã,nõ aũt ꝙ voluerit ſibi re
linquere ꝓprietatem, cũ eã videat̃ reliquiſſe hæredi
vl̃r inſtituto.dic tñ ꝙ de conſuetudine extantibus li-
beris hæredibus teſtõris ſolum habebit alimẽta, ſed
exiſtente extraneo hęrede habebit vſumfructũ oĩum
bonorũ,vt dicit gl.ĩ auth.hoc locũ.C. ſi mulier ſcđo
31 nupſerit.¶†Iuxta ꝑdicta põt eſſe dubium,quid ſi in-
ſtitutus eſt filius,& extraneus in dicto caſu.dic ꝙ re-
ſpectu partis filij habebit alimẽta,reſpectu vero par-
tis extranei habebit vſumfructũ dictę partis,faciat in
argu.l.hac conſultiſſima.§. ex imperfecto.C.de teſti.
32 ¶†Quid autẽ ſi teſtator in caſu ꝑdicto filiũ inſtituit,
& extraneũ ei ſubſtituit, & euenit caſus ſubſtitutio-
nis. dicit Bar.in d.§.fin.ꝙ ſi ſubſtitutus ſuccederet ex
vulgari ſubſtõne. vt quia aliquo caſu filius non eſſet
hæres,tune q̃a legatũ incipit deberi a ſubſtituto,qui
eſt extraneus habebit vſumfr.oĩum bonorũ. Si autẽ
ſucceſſiſſet ex pupilla.ſubſtõne,& ſic pupillus fuiſſet
hæres,ſed mortuus eſſet in pupillari ætate,tunc quia
legatũ incepiſſet deberi à pupillo debuiſſet hr̃e ſolũ
alimenta,& ſit ẽt habebit a ſubſtituto, qui eſt hr̃s pu
pilli.facit.l.qui fundũ.§.qui filiũ.ff.ad le.Fal. & hoc
dicit Bar. verũ,ſi ſimpliciter relinquit teſtõr vxorem
dñam,& vſufructuariã ſuorũ bonorũ.Si aũt dixiſſet,
ꝙ reliq̃t vxorem ſuam dñam, & vſufructuariã oĩum
ſuorũ bonorũ,donec caſtè, & honeſtè vixerit.q̃a ta-
le legatũ cenſet̃ eſſe ꝯditionale annuũ.l.legatũ.ff. de
ann.leg. in initio cuiuſlibet anni cedit dies talis lega
ti.l.cũ in annos.ff.de ann.leg. & ſic pro tp̃e quo inci
piet deberi a ſubſtituto habebit vſumfructũ, pro tp̃e
vero ꝓ quo debebit̃ a pupillo habebit ſolũ alimẽta,
de quo plene ꝑ ipſum Bar.in d.l.Titia.§.fi.& ꝑdicta
tene mẽti.q̃a quotidiana ſunt & quotidie đ facto oc
33 currũt.¶†Vlterius q̃rit d.Pe.q̃d ſi teſtõr reliq̃t Titiæ
vel Bertę vſumfructũ oĩm bonorũ ĩ eius vita,& poſt
mortẽ inſtituit pauperes Chr̃i,an valebit dictũ lega-
tũ vſuſfructus,vr̃ ꝙ ſic,q̃a dies vſusfructus legati ce-
dit ab adita hæreditate.l.vnica.§.in nouiſſimo. & §.
cum igitur.C.de cadu.tol.Sed hoc caſu non vr̃ poſſe
adiri hæreditas in vita ipſius legatariæ.q̃a poſt mortẽ
eius ſolũmodo inſtituit hæredes. facit qđ hr̃ in l.hæ-
res meus.ff.de condi.& de.& ſic vr̃ ꝙ non valeat di-
ctũ relictũ.Nec ob.l.præpoſteri. C.de teſta.vbi præ-
poſteratio ordinis non vitiat.q̃a illud verum qñ prę-
poſteratur ordo qui non eſt neceſſarius,ſeu de ſubſtã
tia, aliàs ſecus.l.ij.§.prius. cum ibi notatis.ff.de vul.
& pup.dñ. Pe.hic dicit Bal.in repeti.l.j. C.de ſacro-
ſanc.eccl.tenere,ꝙ in dicto caſu valet legatũ vſusfru
ctus ex eo,q̃a certũ eſt omnino, ꝙ perſona inſtituta
extabit tp̃ore mortis legatariæ, q̃a certũ eſt ꝙ ſemꝑ
extabunt pauperes,vt dr̃ in euangelio. Ioan. xij.c.ibi
pauperes aũt ſemper habebitis vobiſcum.& ideo ex
quò certum eſt, ꝙ omnino extabit perſona inſtituta
tempore mortis legatariæ videt̃ hæreditas ex die da-
ta, & vr̃ ꝙ deijciatur de medio ꝑ l.hæreditas ex die.
ff.de hæredi.inſti.& ſic etiam in vita legatariæ adiri
poterit hr̃ditas, & ꝑ ꝯñs legatũ poterit habere effe-
ctũ,ſecus dicit ſi perſona certi pauperis, vel alterius
fuiſſet inſtituta poſt mortem legatariæ, q̃a tunc bñ
ſurgeret perplexitas,q̃a non eſt certum, an talis ꝑſo
na inſtituta erit tp̃e mortis, & ideo non poterit tunc
adiri hęreditas in vita legatariæ, ideo vr̃ vitiari lega-
tum ratione cuiuſdam perplexitatis. argu.l.ſi Titius.
ff.de condi.inſti.& ſic reſidet do. Pe.Sed aduerte,q̃a
dictũ Bal.non vr̃ uerum inquãtũ vult,ꝙ qñ inſtituũ-
tur pauperes poſt mortem legatariæ,ꝙ poſſit tũc an-
te mortẽ legatariæ adiri hr̃ditas per pauperes, q̃a ex
poſt mortem legatariæ pauperes vñ inſtituti q̃ erũt
tempore mortis legatariæ, & non illi q̃ ſunt in vita le
gatariæ,q̃a poſſibile erit, ꝙ illi q̃ viuunt in vita lega-
tariæ erunt mortui tp̃e mortis legatariæ. ideo tales
non poſſunt hæreditatem adire, vt ſatis probatur per
ea quæ hñr in l.cum pater.§.a filia. cũ ibi notatis per
Bart.ff.de leg.ij.& ideo non vr̃ vera opi.Bald.prædi-
cta.vnde potes dicere,ꝙ aut teſtator legauit, ſeu reli-
quit Berte, vel alteri ꝑſonæ vſumfructum in vita ſua
oĩm bonorum, & poſt mortem ipſius legatariæ inſti
tuit alium hæredem, in quo caſu vr̃ loqui do. Pet.&
Bal.& tunc vr̃ ꝙ relictũ non valeat per rationẽ ſupe
rius tractã, q̃a videlicet non põt adiri hr̃ditas in vita
legatariæ,& legatũ vſusfructus nõ cedit, niſi adita hę
reditate,vt eſt dictum,& hoc etiam ſatis vr̃ velle ipſe
Bal.& do.Pe.qñ nõ põt adiri hęreditas in vita lega-
tariæ,& hoc etiam videtur tenere Ioan. An.in addi.
Spe.in ti.de pigno.§.j.ſuper verſi.porrò eum fructua
rius.licèt Bal.aliter videatur loqui in l.id qđ pauperi
bus.in xiiij.q.C.de Epiſ.& cle.& in l.extraneum.C.
de hr̃di. & tangit etiam de materia in d.l.miles ita.
ff.de teſt.mili.& in l.filius a patre.in prin.ff.de lib.&
poſt.vbi etiã vr̃ aliter dicere q̃ ſuperius recitaui. aut
teſtator inſtituit aliquem in vſufructu bonorũ ſuorũ
in vita ipſius inſtituti, & poſt mortem inſtituit alios
hæredes, & tunc tenendo opi.Bart.cũ qua renuerũt
Legiſtę in l.ex facto.ff.de hæredi.inſti.poterit ꝓpria
autoritate apprehẽdere vſumfructum, ex quò eſt in-
ſti.hæres, licèt ſit inſtitutus in vſufructu,& non vni-
uerſaliter, & ſimiliter primum teſtm̃ oĩno habebit vi
res,q̃a ſi moriet̃ hęres inſtitutus poſt mortem legata
rij in vita legatarij inſtitutio facta de vſufructu trа-
hit ad ſe vniuerſũ ꝑ l.quoties. C.de hęre.inſt.ex quò
nõ eſſet,nec ſperet̃ alius vniuerſalis hr̃s. Si aũt exta
ret tp̃e mortis legatarij hęres inſtitutus poſt mortẽ,
ille poterit adire,& cenſebitur retro fuiſſe hęres tem
pore mortis teſtatoris. l.hr̃s qñq;.ff.de acq.hęre.&
ſic iuris fictione intelliget̃ fuiſſe adita hr̃ditas in vita
legatarij.& ideo legatũ dꝫ valere. & de mã plenius
dixi in d.l.filius a patre. ¶ † Vltimo aduerte, quia 34
inquan-

inquantum glo. dixit in glo.ij.ꝙ teſtator non põt re-
mittere cautionẽ q̃ dẽt pſtari fructuario.dicit d.Pet.
hic poſt Cy.in l.j.C.de vſufr. hoc eſſe verum qñ dẽt
pſtari pro re,q̃ vſu non conſumit,q̃a tunc poterit re
mittere, per id qđ hr̃ in auth. ſed cum teſtator.C.ad
34 leg.Falc. vbi † teſtator põt remittere Falcidiam q̃ vr̃
inducta fauore hæredis, & ratio diuerſitatis inter pri
mũ caſum,& ſcđm eſt ſm Cy. ꝙ primo caſu remiſſio
poſſet inuitare ad delinquẽdũ ex quo remanet ſub-
ſtantia rei q̃ non tranſit in dñiũ fructuarij,quæ ratio
ceſſat in ſecundo caſu,quia res tranſit in dñium fru-
ctuarij,& vſu conſumit;& ſic reſidet d.Pe.cum dicta
opin.Sed certe non vr̃ bona dicta dr̃ia,q̃a duplex vr̃
eſſe ratio in primo caſu quare teſtator non põt remit
tere.nam quia illa eſt fauore hæredis inducta, alia ne
inuitetur vſufructuarius ad delinquendũ,& vbi ſunt
duæ rationes ſeriales vnius diſpoſitionis ſufficit vnã
adeſſe,licèt altera deficiat. vt not.in l.liberorũ.§.no-
tantur.ff.de his qui no.infa.& ſic licèt deficiat ſecun
da rõ in ſecundo caſu, q̃a non deficit prima,non vr̃
ꝙ debeat ceſſare diſpoſitio, & præcipuè cũ cautio in
dicto ſecundo caſu,ſit loco proprietatis, & ſubſtan-
tiæ,vt ſuperius tetigi,nec ob.auth.ſed cum teſtator,
q̃a vt dicit Bar.in d.l.j.C.de vſufr. ptãs detrahẽdi Fal
cidiam non ſolum vr̃ inducta fauore hæredis, ſed ẽt
vt facilius inuitet hæres ad adeundã hæreditatẽ.inſt.
ad leg.Fal.§.j.in prin. ſine qua aditione teſtm̃ nõ va
let.l.eam quam.& ibi no.C.de fideicõ.ideo ibi faci-
lius permiſit poſſe prohiberi Falcidiam quã permiſe
rit cautionẽ iſtã remitti,ꝑpea ibi, ideo põt teſtõr re-
mittere,quia ſic fuit expreſſum per ius Authentico-
rum.vnde olim non poterat.l.ꝙ de bonis.§.fin.ff.ad
leg.Fal.ideo licèt ibi hodie illud ſit correctũ non ſe-
quit ꝙ ẽt idem ſit in caſu noſtro,q̃a correctio eſt eui-
tanda.de ele.cum expediat.lib.vj.& C. de app.l.præ
cipimus.ad fi. & hæc ſufficiant de materia huius de-
cre. de qua etiam habetur in l.j.ff. & l.vſufru.& in l.
vxori.ff.de vſufru.leg.

¶De fideiuſſoribus. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor, & mandator qualiter differant.*
2 *Intercedendi pro alio quot ſunt modi.*
3 *Fideiuſſor eſt qui ad mandatum, vel præces alterius fideiubet pro eo.*
4 *Sponſor dicitur qui non præcedente mandato, vel nomine fideiubet pro alio ſponte.*
5 *Conſtitutor quis dicatur.*
6 *Expromiſſor quis dicatur.*
7 *Fideiuſſor, an poſsit accedere omni obligationi.*
8 *Fideiuſſor non poteſt obligari in duriorem cauſam, quàm obligetur principalis.*
9 *Fideiuſſor, an poſsit intercedere pro eo qui tenetur officio iudicis.*
10 *Fideiuſſor qui pro carcerato propter homicidium fideiubet, ſi fractis carceribus aufugit, an fideiuſſor poterit decapitari.*
11 *Renuntiare an poſsit reus defenſioni, vel appellationi in cã criminali.*
12 *Cuſtos carceris, an teneatur pœna perſonali pro carcerato, qui a carceribus aufugit.*
13 *Renuntiare, an poſsit clericus foro ſine conſenſu ſui ſuperioris.*
14 *Fideiuſſor, an poſsit ſe obligare ad pœnam capitis.*

¶Viſum & tractatum in titulo præcedenti eſt quali
ter res eccleſię poſſint pro debito obligari.verũ quia
poterat dubitari,an & qñ perſonæ eccleſiaſticæ poſ-
ſent pro debito alterius obligari, & pcipuè in fideiu
bendo,ideo poſt tit.pcedentem ponit iſtũ,& de ma-
teria in decre.xj.q.j.te quidẽ.& 23.q.v.in c.cum hõ.
1 & de conſe.diſt.iiij.c.vos aũt.& c.quæris.†Et aduer-
tendũ ꝙ licèt hic ſimpliciter ponatur rub.de fideiuſ.
tamen in C.& ff.eo.tit.ponuntur in rubrica de fide-
iuſſoribus,& mãdatoribus,vt etiã tangit hic do. Pe.
& eſt dr̃ia inter fideiuſſorẽ,& mãdatorẽ. q̃a fideiuſ-
ſor põt accipi poſt obligationẽ rei,& etiã ante ꝓ ob-
ligatione futura ipſius rei principalis.Sed mandator
rr̃ interuenit ante obligationẽ principalis, licèt fal-
lat in caſu qui hr̃ in l.ſi vero nõ remunerãdi.§.ſi poſt
creditum.ff.manda.Item fideiuſſor obligatur verbis,
q̃a per ſtipulationẽ.l.blãditus. C. de fideiuſ.& l.v.§.
ſatis acceptio.ff.de ver.ob. ſed mandator obligat ex
cõſenſu.l.ſi hæreditatẽ.§.j.ff. mãda.& obligat actio-
ne mandati q̃ eſt bonæfidei. inſt.de actio.§.actionũ.
& no.per gl.in c.cũ venerabilis.ſ.de excep.Sed fide-
iuſſor tenet certi ꝯditione, & ſtipulatione q̃ eſt ſtricti
2 iuris.q̃a non numerata,in §.actionũ.† Et attẽde, qđ
quinq; ſunt modi intercedendi ꝓ alio de q̃bus tres
gl.notabiles,vna eſt in l.in perſonã.§. qui pecuniã.
ff.de pac.Alia eſt in l.Sticũ.§.aliqñ.ff.de ſolu.Tertia
eſt melior pceteris. in Auth.de fideiuſſorib⁹.§.j. col.
j.nam interdum quis interuenit pro alio fideiuben-
do.interdũ mandando. interdũ ſpondẽdo. interdum
ꝯſtituendo. interdum expromittẽdo pro alio nõ ob-
3 ligato.†Fideiuſſor aũt eſt qui ad mandatum,vel pces
alterius fideiubet ꝓ eo.& hoc pt fieri nedũ poſt obli
gationẽ principalis.ſed etiã ante.vt dixi.ſ.& proba-
tur.inſti.de fideiu.§.ij. & obligat talis fideiuſſor cre-
ditori per ſtipulationẽ.vt etiã.ſ.dixi. Sed ꝯ debitorẽ;
ſi ſoluit pro eo hẽt actionem mandati.l.j.ff.mandati.
mandator vero eſt q mandat alteri mutuãti pecuniã
vel aliam rẽ ad præces eius cui debet fieri mutuũ,&
iſte tenet actione mandati ꝯtra debitorẽ ad cuius p-
ces mãdauit creditori, vt mutuaret ipſi debitori per
ea,q̃ hñr in d.l.j.ff.mandati. & rr̃ dixi.ſ.mandatum
fit ante obligationem debitoris principalis. fallit in
caſu.l.ſi vero nõ remunerandi.§. ſi poſt creditam.ff.
mãdati.vbi poſt obligationẽ principalis interdũ põt
mandatũ interuenire, & ſicut mandator poſt ipſam
4 obligationẽ obligari.† Sponſor vero dr̃ qui nõ prece
dente mandato,vel nomine fideiubet pro alio ſpon-
te.& ſi hoc facit preſente debitore, & non ꝓhibente
intelligitur interuenire tacitum mandatũ.l.qui pati-
tur.ff.mandati.Si aũt abſente debitore,& ignorante
fideiubet.tunc vr̃ competere actio nego.geſto.l.ſi ꝓ
te.ff.mandati.& intellige ꝙ cõpetit actio negotio.ge
ſto. ꝯ debitorẽ pro quo fideiuſſit, ſi ſoluit pro eo:ſec⁹
ſi fideiubet pñte debitore, & prohibente: quia tunc
non hẽt actionẽ contra debitorem.d.l.ſi pro te.& l.
5 fi.C.de nego.geſt.¶†Conſtitutor autem dicitur qui
poſt contractum debitum per aliquem ꝯſtituit ſe pro
illo ſoluturum ipſum debitum creditori ex tali ꝯſti-
tuto nudo pacto facto, licèt nõ interueniat ſtipu.l.j.
ff.de cõſti.pecu.& iſte obligat creditori actione q̃ vo
catur actio de cõſti.pecu.d.l.j.ff.de ꝯſti.pec. ¶Cõtra
debitorẽ vero,ſi ſoluat pro eo hẽt actionẽ mandati,ſi
eius mandato fecit cõſtitutũ vel ipſo pñte, & nõ cõ-
tradicente,per id quod hr̃ in l.qui patri.ff.mandati.
Si autẽ abſente feciſſet conſtitutũ hẽt actionẽ nego-
tiorũ geſtorũ ꝯtra ipſum debitorem, per id quod hr̃
6 in d.l.ſi pro te. ¶† Expromiſſor vero dr̃ qui promit-
tit aliquid pro alio non obligato.l. eleganter.§. ſer-
uus pactionis.ff.de dolo. vel etiam quando quis ꝓ-
mittit animo nouandi obligationem debitoris,vt vo
luit gl.in dicta auth.de fideiuſſorib⁹.circa principiũ.
¶Et aduerte,quia in quatuor primis modis, ſeu ſpe
ciebus intercedendi habet locũ auth.præſente.C.de
fideiuſ.de qua fit mentio in c.ij.ſ.eo. in prima gl.in
qua cauetur,ꝙ prius debeat excuti principalis, q̃ fi-
deiuſſor: & ſic intercedens pro alio non autem in
quinta ſpecie,quia in illa nõ reperit principalis ob-

ligatus, & ſic non poteſt tunc prius conueniri princi
palis,& hoc voluit gloſ.in d.auth.de fideiuſſoribus.
circa princ.ſeu in §.j.& ſic quod dr̄ de fideiuſſore,&
7 conſtitutore,ſed non expromiſſore.¶†Vlterius tan-
git hic do.Pe.an omni obligationi poſſit accedere fi-
deiuſſor.& concludit,ꝙ ſic per l.j.ff.de fideiuſ. ideo
ſiue ſit obligatio naturalis,& ciuilis ſimul, ſiue natu
ralis tantum vt illa quæ oritur ex ſententia.facit.l.Iu
lianus.ff.de cond.inde. poteſt accedere fideiuſſor.&
ſimiliter,ſiue ſit obligatus ex contractu:ſiue ex quaſi
contractu,ſiue ex vltima volūtate,ſiue ex delicto,vel
quaſi,dummodo non contineat cām inhoneſtam,vt
probatr̄ hoc vltimū.l.grege.§.ſed & ex delicto. & l.ſi
reo.§.fin.ff.de fideiuſ. & probantr̄ etiā p̄dicta in d.l.j.
Aduerte tn̄, ꝙ vbi obligatio principalis eſt nulla, vt
qa improbatr̄ a iure non pōt tali obligationi accede
re fideiuſſor.l.qui contra Senatus.ff.de fideiuſ.& eſt
rō, quia obligatio fideiuſſoria eſt acceſſoria ad prin-
cipale, iō ſi principalis non valet nō poteſt valere fi-
deiuſſoria.l.fideiuſſor obligari. in principio.ff.de fi-
deiuſ.facit c.inter dilectos.§.cæterum. de fid.inſtru.
8 ¶† Item non poteſt fideiuſſor obligari in duriorem
cām quā obligatr̄ principalis,ſed in parē,vel leuiorē.
vnde ſi principalis ſit obligatus ſub conditione non
poterit fideiuſſor purè,& ſic ſtatim obligari,nec ſimi
liter in maiorem quantitatem quā principalis.l.gre-
ge.§.illud.& l.hi qui.de multiplici diuerſitate q̄ pōt
conſiderari inter obligationē principalis, & obliga-
tionē fideiuſſoris,ſiue ſit diuerſitas in loco ſolutionis
fiendæ,ſiue in tp̄e,ſiue in q̄titate,ſiue aliter.Et q̄ di-
uerſitas hēat impedire,vel nō impedire ibi plene tra
9 ctat ipſe Bar.¶†Iuxta p̄dicta q̄ri pōt, an pro eo q̄ te-
netr̄ offō iudicis poſſit itercedere fideiuſſor vr̄ ꝙ nōſ,
quia officium iudicis nō præſupponit obligationē.l.
qui per colluſionem.ff.de act.emp.& l.qui.ff.de an-
nuis leg.contrariū eſt verū,qa licèt talis q̄ tenetr̄ offi-
cio iudicis non dicatr̄ propriè obligatus, tn̄ lato ſum-
pto vocabulo pōt dici quodāmodo obligatus, facit
qđ no.inſt.de act.§.j.ideo pōt pro illo interuenire fi-
deiuſſor,vt probatur in l.cum quis.§.ſi quis pro reo.
ff.de ſol.vbi probatr̄ qđ pro illo qui poteſt conueniri
officio iudicis nobili poteſt interuenire fideiuſſor,&
per hoc facit, quod tale officium loco actionis hr̄ in
c.fi.ſ̄.de offi.iudi.& ſimiliter vr̄ ꝙ non poſſit interue-
nire fideiuſſor pro eo qđ venit in officio mercenario
deſeruienti actione.l.quæro.in prin. cū ibi no.ff.loc.
10 & facit quod hr̄ in c.iij.ı̄.eod.¶†Vltimo tangit [a] hic
a d.Pet. Quid ſi aliquis fideiubet pro carcerato ꝓ ho-
micidio, & ille poſtea fractis carceribus aufugit, an
fideiuſſor poterit decapitari.vr̄ ꝙ non,quia quis non
eſt dn̄s ſuorum membrorum.l.liber homo.ff. ad leg.
11 Aq.l.& ſic nullo mō potuiſſet ſe ſic exp̄ſsè,† vel taci
tè obligare ad pœnam capitis,& pro hoc etiam facit
quia reus in cauſa criminali non poteſt renūtiare de-
fenſioni,vel appellationi.l.non tantum.ff.de app. in
contrarium facit, quia iudex qui condemnat aliquē
ad mortē iniuſtè vr̄ decapitandus,l.lex Iul.ff.ad leg.
Iul.repetundarum.¶Eadem ratione idem vr̄ in teſte
ex cuius falſo teſtimonio quis eſt occiſus.idem vide-
mus in accuſatore.q̄ obligat ſe ad pœnā talionis hoc
eſt ſimilitudinis ſupplicij,ſi non probat accuſationē.
12 l.fi.C.de accu.Idem† videmus in cōmentarienſi hoc
eſt cuſtode carceris ex cuius dolo, vel negligētia ma
gna fugit qui erat carceratus pro pœna perſonali.l.
ad commentarienſem.C.de cuſt.reo. & ibi de hoc ꝑ
Cy.qui finaliter ibi concludit,ꝙ talis fideiuſſor non
punietur ad mortem,ſed pœna pecuniaria, ſi illā ꝓ-
miſit,vel arbitraria ſi nullam promiſit, ſed ſimplici-

a ¶Vltimo tangit.Hāc quæſtionē. recitat etiā d.And.Sic. hic I 3.col. verſ.tangit hic d.Pe. & Ancha.q̄rit etiā hic I fi. dom. And. an fideiuſſio ſit contractus, & remittit ad Bald. poſt Gui.de Cu. in l.j.ſi certū peta.

b Non poteſt. Si autem quæras quando aliquis poſſit ſeu teneatur fideiubere. diſtīgue hic ſecundum. d.Hē. Boy. in prin.

ter fideiuſſit.nec ob.contrarium, qa aliud eſt directè
ſe obligari ad pœnam mortis,qđ fieri non pōt: quia
quis nō eſt dn̄s membrorum ſuorum,vt p̄dixi. aliud
indirectè,& per quandam ꝯn̄tiam. puta ſuſcipiendo
aliquod officium publicum ꝑ ꝙ qđ ad illud obligatr̄,
vt contingit in commētarienſi, ſeu cuſtode carceris,
qui ſuſcipiendo tale officium in ꝯn̄tiam obligatur ad
pœnam perſonalem,ſi ſit in dolo, vel magna negli-
gentia.d.l.ad commentarienſem.& l.ſi quis reum.ff.
de cuſto.reo.pro hoc facit,quia in ſimili videmus, ꝙ
13 † clericus pōt expreſſe renuntiare foro ſine conſenſu
ſui ſuperioris.de for.comp.ſignificaſti.& tn̄ indirectè
per quādam ꝯn̄tiam poteſt.ſ̄.de for.comp.c.dilecti.
vbi contrahendo in aliena diœce. in ꝯn̄tiam ſortitur
ibi forum,faciat etiam qđ hr̄ in l.ſpōſus.§.ſi donatio
nis.& §.gn̄aliter.ff.de dona.inter virum.vbi patet,ꝙ
licèt vir non poſſit directo donare vxori,tn̄ poteſt per
quandam ꝯn̄tiam,facit etiam ad prædicta, qđ hr̄ in
14 l.j.in fi.ff.de aut.tut.& ſic reſidet d.Pe.¶†Vnde ꝙ in
contrarium, videlicet, ꝙ fideiuſſor poſſit expreſſe ſe
obligare ad pœnam capitis. vr̄ tex. expreſſus in c.cū
homo.23.q.v.Sed glo.ibi dicit,ꝙ illud qđ ibidem dr̄
denotat facti contingētiam, nō aūt iuris miniſteriū,
quia de iure hoc non reperitur cautum, vel reſpicit
ibi conſuetudinē certi loci.vn̄ finaliter gl.ibi ꝯcludit
illud qđ dixi.ſ̄.qđ poterit puniri pœna pecuniaria,
vel arbitraria, non tn̄ dēt decapitari. qđ tene menti.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſiones frequentare non debent clerici: & ſi fideiubeant, an obligentur. & nume. 3.*
2 *Dictio, in quid denotet.*
4 *Clericus fideiubens pro laico, an ſibi præiudicet quo ad fructus beneficij ſui.*
5 *Fideiuſſorem dare qui tenetur, an liberetur dando clericum in fideiuſſorem.*
6 *Fideiuſſor idoneus, ſi efficiatur nō ſoluēdo, an liberabitur principalis.*

b CLericus. Nō pōt [b] breuius ſumma-
ri,nec recipit cōmodā diui
1 ſionē.¶†No.ex tex.ꝙ clericus nō dēt fre-
quentare fideiuſſiones. Et nota.pœnam ſi
hoc faciat. an autem tunc obligetur.tangit gloſſ.j.&
etiam tangitur per glo.in c.te quidem.xj.q.j.Et quia
litera hic non declarat a quo debeat abijci clericus
frequentans fideiuſſiones.poteſt dubitari de eius in-
tellectu.dic ſecundum docto. quod abijciendus erit
a clero, & ſic deponendus ab officio, & beneficio,
vel ab eccleſia cōtra cuius ꝓhibitionem fideiuſſit,&
ſic priuari poterit bn̄ficio, qđ ꝓcedit ſm̄ Hoſt.niſi ſe
correxerit,per id qđ hr̄ in c.ij.ı̄.de peculio cle.& in-
telligo exceptionē Hoſt.tā reſpectu ſecūdæ exceptio
nis,quā primę,cū eadem ſit ratio.vel tertio pōt expo
ni,vt abijciatur.ſ.a fideiuſſione,vt ſic non recipiſr̄, &
illā primā expoſitionē tenet d.Flo.ſed ſcđa vr̄ eſſe be
nignior.& iō potius vr̄ amplectēda, per regulā in pę
2 nis.de reg.iu.in vj.¶†Item no.de iſta dictione: in q̄,
vt dicit glo.hic no. frequentiā.facit qđ hr̄ in ſimili.in
c.j.35.diſt.qn̄q; ponitr̄ pro ſine.l.pe.§.ſi vir.ff.ſol.ma.
ibi iuſſu.i.ſine iuſſu,qn̄q; ponitr̄ in, ꝓ valde:vt no.ff.
ſol.ma.in gl.rubricę.& in l.Gallus.§.ille caſus indif-
ficilis.ff.de lib.& poſth.qn̄q; ponitr̄ pro contra.ij.q.j.
ſi peccauerit. ibi in te.i.contra te,facit.ſ̄.de iud.in c.
3 nouit. ¶†In gl.j.pro recitatione huius gl.poteſt op-
poni ꝙ clericus poſſit fideiubere,& obligetur,per id
qđ hr̄.j.c.proxi. & c.ſeq. cuius contrarium litera vr̄
velle.gl.voluit ſoluere dupliciter, primo,ꝙ clericus
ſemel pōt fideiubere,ſed non frequentare fideiuſſio
nes,& hoc velit verbum inſeruiens, quod vr̄ notare
frequentiam.¶Secundo modo ſoluit glo quòd licèt
non

non debeat fideiube e, vñ ſi fideiubeat obligaẽ,& te
net fideiuſſio,qđ intelige quo ad hoc, vt eius perſo
na obligeẽ, & quo ad pĩudiciũ rerum patrimonialiũ
ipſius clerici, ſed non quo ad pĩudiciũ rerũ eccleſiæ,
tenet tñ ẽt quo ad fructus beneficij qui p̃o hac cau-
ſa capi pñt.vt j.c.proxi. Alij tñ dicunt ꝙ clericus pro
laico non dẽt fideiubere, quia nõ multũ dẽt ſe immi-
ſcere p̃o laicis,ſed ꝓ clericis ſic vt ĩ.c.ꝓxi.& ſit. nõ
dẽt fideiubere vltra ſummã in eccleſia taxatã.j.co.c.
pe.gl.vero in c.te quidẽ. dicit,ꝙ clericus pro eccleſia
ſua põt fideiubere,vñ poterit fideiubere ꝓ ꝓcurato
re conſtituto in cã eccleſiæ, in §.aliũ.in auth.de ſan-
ctiſſimis Epis.col.ix.Item pro alio clerico.l.oẽs.§.in
hac.C.de Epiſ.& cle.ꝓ laico aũt non debet fideiube
re niſi ſuadẽte neceſſitate ꝓximi.arg.c.paſce.& c.nõ
ſatis.86.diſt.dicit tñ Archi. in c.ſicut.xj.q.j.ꝙ neceſ-
ſitate proximi laici in fideiubẽdo prius deberet ſub-
ueniri per aliũ in ſubſidiũ quã ꝑ clericũ , vr̃ tñ ꝙ etiã
ſi abſq; neceſſitate fideiubeat clericus pro laico,licèt
male faciat teneaẽ,& præiudicet ſibi quo ad res ipſi⁹
4 p̃rimoniales,vt p̃dixi & voluit gl.† Et an præiudicet
hoc caſu quo ad fructus bñficij ſatis forte fuit de mẽ
te gl.ꝙ ſic ex quo ſimpliciter dixit fideiuſſionẽ tene-
re.& allegauit duo capitula ſequẽtia,& in illis appa-
ret permitti pro debito fideiuſſionis capi fructus be-
neficij illi,tñ tex.re vera loquunẽ,qñ clericus ꝓ cle-
rico fideiuſſit,tñ dixi ſatis vr̃ fuiſſe de mente glo idẽ
eſſe ſi ꝓ laico fideiuſſit, cũ indiſtinctè fuit locutus,fa
cit qđ dicet.in c.ſeq.Illud aũt eſt certum,ꝙ demum,
qñ clericus frequẽtat fideiuſſiones patiẽ pœnam , de
qua hic,quia alio caſu non reperitur expſſa,& pœnæ
ſunt reſtringendæ,& non ampliandæ,de pœn.diſt.j.
5 §.pœnæ.¶†Extra gl.tangit hic d.Pet.Quid ſi aliquis
tenetur ex promiſſione,vel ex iuris diſpoſitione dare
fideiuſſorẽ,an liberatur dando clericũ in fideiuſſorẽ.
Bar.in l.ij.ff.de fideiuſſ.dicit ꝙ nõ,ſi teneẽ dare fide-
iuſſorẽ de iudicio ſiſti,quia oportet,ꝙ talis fideiuſſor
ſit eiuſdẽ fori cum principali , vel priuilegio fori re-
nuntiet.facit.l.j.& qđ ibi no.ff.ſi quis in ius voc.non
ie.& in l.fideiuſſor.ff.qui ſatiſ.cog. qđ non põt face-
re clericus,vt patet in c.ſignificaſti.ſ̃.de ſo.comp. ſe-
cus ſi teneatur ſimpliciter dare fideiuſſorẽ,quia tunc
ſufficit, ꝙ detur talis qui poſſit ſine exceptione con-
ueniri,& qui ſit idoneus facilitate conueniẽdi.l.ij.ff.
qui ſatiſ.cog.& idõ ſi dareẽ fideiuſſor ille qui hr̃et mã
ſionem in arce , ſeu rocha inexpugnabili non cenſeẽ
eſſe idoneus fideiuſſor pp difficultatem conuenien-
6 di,vt notauit gl.in d.l.ij.¶†Quid autẽ de illo q idõ-
neè ſatiſdedit, ſed poſtea factus eſt fideiuſſor non ſol
uendo.remittit do.Pet.ad no.in d.l.ij.Sed melius hr̃
in l.ſi is a quo.§.fi.ff.vt in poſſ.leg. quia debebit dari
alter loco illius,vt ibi patet.

SVMMARIVM.

1 *Clericus fideiubens pro clerico obligatur.*
2 *Creditor an poſsit agere contra fideiuſſorẽ anteq̃ excutiatur debitor.*
3 *Edere tenetur tertius inſtrumenta ad fundandam intẽtionem alterius, ſiue ad illam iuuandam.*
4 *Inſtrumẽto exẽplato ex iudicis autoritate fides adhibetur.& nu.35.*
5 *Sigillo Epiſcopi, vel delegati ad certum articulum creditur.*
6 *Fideiuſſor ſoluens debitum habet regreſſum contra principalem debitorem, vt conſequatur reſtitutionem debiti a ſe ſoluti , & etiam intereſſe,ſiue damnum.*
7 *Fructus beneficij clerici , an poſſint capi in ſolutum pro debito perſonali clerici .*
8 *Delictum de quo in iudicio conſtat incidenter iudici põt pœna extraordinaria ſuſpenſionis puniri.& nu.34.*
9 *Periurium de quo incidenter conſtat in iudicio qualiter puniatur.*
10 *Fides,& iuramentum videntur æquipollere.& nu.32.*
11 *Duo poſſunt ſe obligare inſolidum tanquam duo rei debendi.*
12 *Duo rei debendi qualiter conſtituantur, & qualiter duo rei credendi.*
13 *Duo rei debendi,an poſsint vno libello conueniri.*
14 *Edere ſiue exhibere debet creditor inſtrumentum debiti ad petitionẽ fideiuſſoris .*
15 *Fideiuſſor qui ſoluit repetit pecuniam a debitore ſine alia ceſsione actionis ſibi facta per creditorem .*
16 *Creditor an teneatur fideiuſſori conuento, vel ſe offerenti,& ſoluenti cedere pignora,& actiones , & iura quæ habet contra debitorem , & quæ habet contra alium fideiuſſorem.*
17 *Creditor an poſsit retinere pignus pro chirographaris pecunia.*
18 *Debitor tenetur reſarcire fideiuſſori damna quæ paſſus eſt occaſione fideiuſsionis.*
19 *Fideiuſſor tenetur in eo quod creſcit vltra ſortem ratione moræ , vel culpæ debitoris.*
20 *Iuramentum in contractu appoſitum violans efficitur periurus , & infamis:& ſi ſit laicus efficitur de foro eccleſiaſtico.*
21 *Executio debet primo fieri de bonis mobilibus , ſecundo de immobilibus,tertio de nominibus debitoris.*
22 *Sententia lata contra principalem habet executionem paratam contra fideiuſſorem .*
23 *Fideiuſſor an poſsit conueniri ante reum principalem.*
24 *Debitor quando dicatur eſſe abſens.*
25 *Fideiuſſor ſi reo abſente conueniatur , & iudicio pendente ſuperuenit reus principalis,an fideiuſſor poterit opponere , quòd prius conueniatur ipſe reus .*
26 *Fideiuſſor non debet prius conueniri, q̃ principalis , & ſi plures pro vno fideiuſſerint hñt beneficium diuiſionis ex epiſtola diui Adriani.*
27 *Diuiſionis beneficium ex epiſtola diui Adriani competens debet opponi ante litis conteſta.*
28 *Fideiuſſor ſoluens vſuras,an poſsit eas a debitore repetere.*
29 *Stipendia clericorum,an poſsint capi pro cauſa iudicati.*
30 *Fructus,ſiue redditus beneficiorum efficiuntur clericorum.*
31 *Clericus ſimpliciter beneficiatus facit fructus beneficij , ſiue præbendæ ſuos .*
32 *Veniens contra iuramentum eſt periurus,ſecus in eo qui violauit ſimplicem promiſsionem .*
33 *Promiſsio ſimplex, ſiue loquela , ſicut iuramentum obſeruari debet , quia inter ſimplicem loquelã,& iuramẽtum non facit Deus dĩam.*
35 *Fideiuſſor qualiter probabit debitum ſolutum .*

PEruenit. Cõpelliẽ debitor ꝯſerua-
re fideiuſſorẽ ſuũ indẽnẽ
ẽt per aſſignationẽ fructuũ bñficij.h.d. &
in prima impetrãtis ꝯqueſtio. In ſc̃da ꝓ-
1 uiſio.ſc̃da ibi:ne igiẽ.¶†Not.j.clericũ pro clerico fi-
deiubente obligari. An aũt idẽ ſit ſi ꝓ laico fideiuſ-
2 ſiſſet.plene dictũ fuit in c.p̃cedẽti.¶†Not.ꝙ creditor
vr̃ hr̃e facultatẽ agẽdi ꝯ fideiuſſorẽ nõ excuſſo prius
3 debitore, qđ qualr̃ ſit itelligẽdũ.tãgiẽ in gl.j.¶†No.
ꝙ tertius hñs inſtr̃a teneẽ illa edere, vel ſaltẽ exẽplũ
tradere ẽt ad fundandã intẽtionẽ alterius,vel ſaltem
ad illã iuuandã, de quo plene ꝯlueuit dici in c.j.ſ̃.de
4 ꝓb.& ibĩ ẽt dixi ꝑ Legiſtas in l.fi.C.de edẽ.¶†No.ꝙ
inſtr̃o exẽplato ex iudicis autoritate fides adhibeẽ ,
ſicut originali,de quo in c.j.ſ̃.de fi.inſtru.& de offic.
5 del.in c.cũ in iure.per gl.& doc.¶ Item no.ꝙ† ſigillo
Epi,vel delegati ad certũ articulũ crediẽ, de quo ple
ne in c.poſt ceſſionem.ſ̃.probaẽ eccl.xj.q.iij.c.curæ.
6 ¶†No.fideiuſſo. ẽ ſoluẽtẽ debitũ hr̃e regreſſum ꝯtra
principalẽ debito. ẽ,vt cõſequaẽ reſtitutionẽ debiti a
7 ſe ſoluti,& etiã intereſſe,vel dãnũ ſuũ.¶†Not.ſc̃dm
cõem intellectũ,& ſic ẽt vr̃ ſenſiſſe Io.An.in ſumma-
rio,ꝙ fructus beneficij clerici capi poſſunt inſolutum
pro debito ꝑſonali clerici,qđ qualiter ſit intelligen-
8 dum.tãgetur ſuper gl.pe.¶†No.ꝙ delictum, de quo
incidenter conſtat in iudicio iudici poteſt pœna ex-
traordinaria ſuſpenſionis puniri abſq; alia tela iudi-
cij ſm.d.Ant.d.vero Pet.hic notabat, ꝙ ſi ſine aliquo
proceſſu ꝯſtat euidenter de delicto incidenter in iu-
diciũ deducto põt delinquens puniri, de quo remit-
mit ad id qđ hr̃ in c.cum in poſitionibus.de iureiur.

in vj.& de or.cog.in c.cum dilectus. ad fi.& ĩ c.j.de
excep.& de dolo,& contu.veritatis,ſed notabile do.
Ant.vĩ eſſe magis rõnabile, per id qđ tãgeĩ ſuper gl.
9 fi.¶†Not.pœnã periurij de quo incidenter cõſtat in
iudicio, quia iſta eſt pœna ſuſpenſionis ab officio,&
beneficio.non tamẽ illo priuatur, ſecus eſſet quãdo
principaliter agereĩ,vt puniaĩ de periurio,per id qđ
habetur.ſ. de iureiurã. querelam,& per hoc patet,ꝙ
notabile do. Pet.qui ſimpliciter hic colligit pœnam
periurij eſſe ſuſpenſionẽ ab officio, & beneficio non
vĩ ꝑfectè fuiſſe collectum , licèt ipſe remittat ad p̃-
10 alle.c.querelam.de iureiur.¶†Not.ꝙ fides, & iura-
mentum videntur æquipollere.facit,quod hĩ in c.ad
aures.ſ.qđ met.cau.& tangiĩ etiã hic in glo.ſed hoc,
tamen non vĩ probari,vt dicit d.Ant. quia non dixit
alternatiuè fidei,vel iuñ,ſed copulatiuè. fidei & iu-
ramenti, & niſi fortè dicatur, ꝙ alter promiſerat ſub
fide ſua alter per iuramentum, de hoc tamen tangeĩ
11 ſuper gl. fi.¶†Item potes notare ſcđm do.Pet.quòd
duo poſſunt ſe obligare inſolidũ tanꝙ duos reos de-
bẽdi.nam ita vĩ ꝙ fuerint iſti duo clerici pro quibus.
B.fideiuſſit.Sed certe litera neceſſario hoc non pro-
bat:nam litera non põt procedere etiã ſi illis duobus
clericis fuiſſet pecunia mutuata , & quilibet fuiſſet
obligat' ꝑ parte ſua facit.l.reos.§.cũ tal'u.ff.de duo.
12 reis.hinc tñ ſumpta occaſione dicit do.Pe.¶†qđ hic
tractari poſſet qualiter conſtituãtur duo rei debẽdi,
& qualiter duo rei credendi, de quo per Bar.in l.j.&
l.in duobus.ff.de duo. reis.nam duo rei debendi di-
cuntur , qñ duo ſe obligant ad eãdem rem reſtituẽ-
dam,vel dandam,& quilibet eorũ ſe inſolidum ob-
ligat facit.l.j.& ij.ff.de duo.reis.ſi aũt vnus obligaret
ſe pro dimidia.tunc non ſunt ꝓpriè duo rei debẽdi ,
quia reqriĩ ꝙ vterq; ſit ad idẽ inſolidũ obligatus , vt
dixi , duo autẽ rei credẽdi dicuntur,qñ quis duobus
inſolidum ſe obligat ad eandẽ rẽ, vt habetur in d.l.j.
& ij.& ſic ſecus ſi ꝑ parte obligaret ſe vni,& ꝑ parte
13 alteri, vt hĩ in d.l.j.& ij.de duo. reis.An autem † in
vno libello poſſint duo rei debendi conueniri,vel ẽt
in pluribus.plenè tractatur per Barto. in d.l.j.& l.in
duobus.Item quando plures ſimul obligant , vel ſi-
mul gerunt aliquod officium , vel aliquam negotia-
tionem.an teneãtur inſolidum , vel pro parte hĩ per
Bar.in l.reos.ff.de duo.reis. & in l.j.§.ſi plures.ff.de
exer. ¶Quid autem ſi vnus conreorũ debendi ſoluit
in integrum debitum , an poterit aliquid repetere a
conreo,& econtra ſi vnus ex conreis credendi exigit
ſolidum debitum.an tenebitur alijs conreis commu-
nicare,& qua actione . tãgiĩ per gl.& Cy.in l.j.C.de
duo.reis.& plenius ꝑ Bar.in l.reos.& l.duobus.Bar.
plenè examinat,an factum vnius conrei noceat, vel
proſit alijs conreis , & ꝓſequitur per.xij.caſus prin-
cipales,de quibus ibi per eum,& hoc verum eſt, re-
gula fallit in caſibus de quibus in c.fin.ſ. co.& l.pro
ea.C.mandati.& l.Lucius.ff.mãdati.& in l.ſi qs mã
dato.ff. de nego. geſt.¶Item not. ꝙ non debet affici
14 damno qui meretur præmiũ.de quo in gl. ¶†Itẽ not.
ꝙ ad petitionẽ fideiuſſoris debet creditor edere, ſeu
exhibere inſtĩm debiti, & ſibi de eo facere copiã. &
ex hoc no.ꝙ ipſum inſtĩm debiti non teneĩ creditor
tradere fideiuſſori ſoluẽti debitũ ipſi creditori. an ve
ro teneaĩ debitori ſoluẽti tradere iſtĩm cãcellatũ . vĩ
ꝙ ſic,per id qđ hĩ in l.diſſolutæ.C.de cõdi.ex leg.de
quo dicẽdum , vt ibi in l.quidem tabulare.ff.de ſur.
15 ¶†Item no.ꝙ fideiuſſor eo ipſo,ꝙ ſoluit repetit pecu
niã ſolutã a debitore ſine alia ceſſione actionis ſibi
facta per creditorẽ.& rõ qa debitor mãdãdo ꝙ fideiu
beat dĩ ẽt ſibi mandaſſe,ꝙ ſoluat ꝑ eo.l. indebitã.ff.

de ꝯd.inde.& iõ agere põt ſolutionẽ actione mãda-
ti ꝯtra ipſum debitorẽ. Cõtra aliũ aũt fideiuſſorẽ nõ
agit ſine ceſſione ſibi facta ꝑ creditorẽ.vt patet in l.vt
fideiuſſor.ff.đ fideiuſ.& rõ eſt,qa ipſe ĩ l.egit.cũ alio
fideiuſſore ꝑꝑ qđ ꝯpetat ſibi actio ꝯtra ipm̃ ſine ceſ-
16 ſione.¶†An autem creditor teneaĩ cedere fideiuſſori
cõiũcto,vel ſe offerenti, & ſoluẽti pignora, & actio-
nes,& iura ꝗ hẽt contra debitorem:& contra aliũ fi-
deiuſſorẽ. dic ꝙ ſic per id , qđ hĩ in d.l.fideiuſſor.&
ꝑ id,qđ le.& no.in l.ij.C.co.& ibi ꝑ Cy.ibi ẽt dicit,
ꝙ tenebiĩ fideiuſſori cedere pignora tradita credito-
ri,nec poterit illa retinere ꝓ alia chirographaria pe
cunia debita per debitorẽ creditori.per dictã.l.ij.nec
obſtat.l.j.C.ẽt ob chirographariam pecuniã pignus
17 retineri poſſe.vbi dĩ,ꝙ põt† creditor retinere pignus
etiã pro chirographaria pecunia.quia illud verum re
ſpectu ipſius debitoris. & ſic quo ad p̃iudicium debi
toris,ſed non quo ad præiudicium fideiuſſoris.& ſic
dẽt intelligi,& limitari.d.l. Quid autẽ ſi creditor nõ
poſſet cedere actionẽ fideiuſſori contra aliũ fideiuſ-
ſorẽ.an poterit tunc creditor repelli ab ipſo fideiuſ-
ſore , & ſic obſtabit creditori exceptio cedendarum
actionũ.No.ꝑ Cy.in d.l.ij.& plenius ꝑ Bar.in l.ſi ſti-
18 pulatus.§.j.ff.đ fideiuſ.facit qđ diceĩ ſuꝑ gl.j.¶† Itẽ
no.ꝙ debitor teneĩ reſarcire dãnũ fideiuſſori,qđ paſ
ſus eſt occaſione fideiuſſionis.Quid aũt de alio q mã
datũ ſuſcepit ſi in itinere fuerit capt', & dãnificatus,
an poterit agere ꝯ mãdantẽ ad dãna ꝗ ſuſtinuit.Not.
in Spe. de iud.in §.j.ver.illud.vt & per Inn.in c.ſicut.
19 el 3.de iureiu.& dixit.ſ.ti.j.ĩ c.ſignificatẽ.¶†Itẽ no.
ꝙ fideiuſſor vĩ teneri in eo, ꝙ creſcit vltra ſortẽ rõne
moræ vel culpę debitoris,de quo in l.qro.in prin.ff.
loca.& in l.centũ capuæ.ff.de eo,qđ certo loco,& ĩ.
20 e.ꝓxi.vbi etiã tangiĩ per gl. ¶†Itẽ not.ꝙ qñq; appo-
nitur in ꝯtractu iurm̃,& eſt magnę efficaciæ.qa vio-
lans illud efficitur periur',& infamis l.ſi quis maior.
C.de tranſact. & ſi fuerit laicus efficiĩ de foro eccle-
ſiaſtico rõne iuñ in c.cũ.C.laico.de fo.cõpe.li.vj.fa-
21 cit qđ no.Io.An.in c.parochiano.ĩ.de ſepul.¶†Item
not.ꝙ hic mãdaĩ ſatisfieri de redditibus,& ſic de re-
bus mobilibus, nec mirũ ſm̃ do.Pet.qa ordo execu-
tionis ſñiarũ eſt,vt primo ſatisfiat de mobilib'.ſcđo
de immobilibus, & tertio de noĩbus debitoris l.a di
uo Pio.§.in venditione.ff.de re iudi.& ſic reſidet do.
Pet.¶Sed aduerte,qa ſi illa eſſet rõ huius tex.ꝓpte-
rea debuiſſet præcisè mandare ſatisfieri de rebus mo
bilibus.Sed poſſet dici, ꝙ fortè cõſtabat alia mobilia
non reperiri,vel hoc fecit: quia in arbitrio iudicis vĩ
eſſe a quibus mobilibus incipiat, facit qđ leg.& no-
taĩ.ĩ d.§.in vẽdõne,& adde,qđ diceĩ ſuꝑ gl.pe. in pi
gnoribus aũt ꝯuẽtionalibus,an poſſit creditor ꝑ par
uo debito vẽdere pign' magni p̃tij.ꝑ gl.ĩ l.q̃diu.C.đ
diſtrac.pig.& hĩ etiam in l. creditoris. & ibi etiam ꝑ
Barto.ff. de diſtractione pigno. & ibi concluditur, ꝙ
ſi eſt vnicum pignus poteſt vendi ſeruata forma cõ-
uentionis, vel iuris, de qua in l.fi.C. de iure dominij
impetrando,& imputet ſibi debitor qui non ſoluit .
Si autem eſſent plures res datæ pignori diſparis va-
loris debent tunc rem minoris valoris vendere, facit
qđ no.ĩ d.l.q̃diu. ¶Vltimo ꝑ iſtũ tex.dicit do.Pet.vĩ
poſſe colligi,ꝙ facta fide iudici de ſolutione debiti ꝑ
fideiuſſorẽ ſtatim debitor debeat cogi ad ſolutionẽ ,
vt hic vĩ innui.nam dicit litera moneatis,& nõ dicit
22 cõdemnetis,& pro hoc facit ſecundũ eũ, qa † ſñia la
ta contra principalẽ hẽt paratam executionẽ ꝯtra fi-
deiuſſorẽ đ iudicio ſiſti,& iudicato ſoluẽdo, faciat.l.
j.ff.iudi. ſol. ergo & ecõtra ſñia lata ꝯtra fideiuſſorẽ
dẽt hẽre paratã executionẽ ꝯ principalẽ,alias ſi nõ ha
berct

beret ꝑ mo:ã iudicij diſtraheret̃ fideiuſſor,& ſic pateret̃ dãnũ ↄ̄ id,qđ hic dr̃ in tex. Sed finał̃r ipſe dicit, ꝙ nõ credit eſſe verũ,qđ eſt ſupradictum videlicet,ꝙ lata ſnĩa ↄ̄ fideiuſſorē poſſit ſtatim peti executio ꝑ fideiuſſorē ↄ̄ reũ, qa fideiuſſor qui interceſſit in ↄtractu, & ſoluit pro reo hẽt actionē mandati ad repetēdũ ſolutũ.l.indebitã.ff.de conditione indebiti . ergo ĩ iudicio debebit ſeruato ordine iudiciario experiri, inſti.de ac.in princip.de ꝓdicto tñ articulo, an ſnĩa lata ↄtra principalē poſſit mãdari executioni ↄtra fideiuſſorē.remittit ad nota.per Cy.in l.fin.C.de vſu.rei iu.& per Bar.in l.j.ff.iudi.ſolui.& ꝑ glo. in c.j.de iniurijs,& dã.dato.in vj.& in Spe.de executio.ſnĩē.§.ſequit̃ .ver.ſed nunq̃ ſnĩa,& aliter nõ declarat, nec rñdet ad iſtũ text.vñ aduerte primo inq̃tum dicit, ꝙ ſnĩa lata ↄtra principalē hẽt paratã executionē ↄtra fideiuſſorē đ iudicio ſiſti.malè dicit,qa illa fideiuſſio finit̃ lata ſnĩa.l.grege.§.& poſt.lit.ff.de fideiuſ. & tãgit hic do.Aut.ſuꝑ prima gl. Sed vbi eſſet fideiuſſor de iudicato ſoluendo,bñ põt ꝓcedere dictũ ſuũ.vbi aũt fideiuſſor datur extra iudiciũ in ↄtractu,tũc cõiter tenet̃,ꝙ ſnĩa lata ↄtra principalē nõ hẽt paratam executionē ↄtra fideiuſſorē datũ in ↄtractu ꝑ debitorē,vt voluit gl.in d.c.j.de iniurijs,& dã.dato.& ēt do.Ant.hĩc ſuꝑ glo.j.& ꝑ Bar. in l.j.ff.iud.ſolui.& ſic vr̃ ecõtra,ſi ſnĩa ſit lata ↄtra fideiuſſorem ↄtractus non bẽat ↄtra ipſum agi ordine iudiciario ſeruato.Contrariũ tñ vr̃ litera velle dũ dixit moneatis,& nõ dixit cõdẽnetis . vt ſ̄.tetigi. Sed potes rñdere.licèt do.Pe. nõ rñdeat ad literã, dũ dicit, moneatis.ꝓt & dẽt ſuppleri,facta prius ↄdẽnatione de ipſo debitore,vel potes dicere ſcđo ꝙ poterit duplex eſſe practica.vna ꝙ fideiuſſori qui ſoluit agat ↄtra debitorē, & faciat illũ ↄdẽnari,vt ſibi ſoluat,& demum faciat eũ cogi ad ſoluendũ,& iſta eſt plana practica.Alia practica poterit eſſe per iſtũ tex.ꝙ fideiuſſor q̧ ſoluit cõpareat coram iudice,& narret ſe ſoluiſſe pro tali pro quo fideiuſſerat,& petat,ꝙ recipiat ſupra hic ꝓbationes citato ipſo reo,& demũ illis factis petat , ꝙ moueat̃ debitor, vt ſibi ſatisfaciat, & ſi nõ ſatisfacit ĩploret offĩn iudicis,vt ſatisfiat ſibi đ reb⁹ debitoris,& hęc practica vr̃ ꝓbari ꝑ iſtũ tex.tuti⁹ tñ eſt ſeruare primã practicã.ꝑ ſcđa tñ multum vr̃ facere iſte tex.non diuinando.iõ

23 ipſum tene mẽti.¶ † In gl. prima.ibi:non moleſtat̃,& hoc procedit,qñ pñs eſt debitor, & ſi inuenit̃,ſeu inueniri põt.Si aũt eẽt abñs adhuc ꝓcedit,qđ dicit gl. quo ad hoc.qa ad inſtantiã ipſius fideiuſſoris dabit̃ ꝑ iudicē ſibi dilatio ad pñtandũ debitorē intra tꝑs arbitrio iudicis moderãdũ,vt dr̃ in auth.pñte. allegata in gl.& in corpore vñ ſumit̃.Si aũt non pñtet intra dictũ tꝑs,& ipſe debitor ſit abñs,tunc põt moleſtari,& ſic cõueniri ipſe fideiuſſor. Et ſi dicat̃ quare hic non fuit primo ↄuentus principalis.põt dici, qa non erat pñs,nec fuit pñtatus intra tꝑs ſtatutũ fideiuſſori,vel nullũ fuit peritũ tꝑs per ipſũ fideiuſſorē, & reus ipſe erat abñs,vel ēt põt dici,vt voluit ſentire gloſſ.ꝙ hic fideiuſſor renunciauerat bñficio,qđ cõpetit fideiuſſoribus per auth.ꝓſente.& ideo potuit conueniri ēt ante principalē.¶ Et aduerte , quia vt hic tangit do. Pe.circa fi.& Cyn.in d.auth.pñte.pñt conſiderari in hac mã tres caſus. nam qñq; vterq;.ſ.reus & fideiuſſor eſt pñs,qñq; vterq; eſt abſens,qñq; alter pñs eſt, & alter abñs,primo caſu, qñ vterq; eſt pñs dẽt debitor prius conueniri.q̃ fideiuſſor,per auth. pñte.allegatã in gl.& corpore.vñ videlicet in auth.de fideiuſ. §.j.col.j.fallit in tribus caſibus,primus eſt , qñ fideiuſſor renunciaſſet huic beneficio vt hic voluit.gl.& facit.l.pe.C.de pacti.Secundo fallit,qñ notoriũ eſſet principalem debitorem non eſſe ſoluendo. per id qđ legit̃,& no.ĩ l.fi.ff.ſi cer.pe. & in l.decet. ff.de verb. ob.& in l.nec hoc actũ.ff.de pactis. Fallit tertio , qñ debitor principalis eſt ſolũ naturaliter obligatus, vt qa ſeruus,vel pupillus, & ſic non põt conueniri per creditorē,iõ tunc põt fideiuſſor cõueniri. facit quod hr̃ in l.ſi pupillus.ff.de arbi. & qđ hr̃ in l.Marcellus. ff.de fideiuſ.& per gl.in auth.de fideiuſ.§.j.Et no.ꝑ Cyn.in d.auth.præſente.aliàs irregulariter prius debet conueniri principalis debitor,q̃ fideiuſſor. Scđo caſu,qñ vterq; eſt abñs , tũc dicit Cy.in d.auth.pręſente.& do.Petr.hic poſt eum,ꝙ ſi æqualiter diſtant a loco in quo debent conueniri,idem dicendum,qđ dictum eſt.ſ̄.qñ ambo ſunt præſentes. Si autem inæqualiter diſtant, tunc ſi reus minus diſtat prius debebit conueniri , ſecus ſi econtra,ſi fideiuſſor minus diſtaret,& ſic dic poſſe colligi ex mente auth. ꝓſente,& tex.in dicto corpore vñ ſumitur. Tertio caſu dicit,ꝙ ſi pñs ſit principalis , & fideiuſſor abſens,clarũ eſt,ꝙ dẽt principalis conueniri . Si autem eↄ̄ principalis ſit abſens,& fideiuſſor pręſens. tunc conueniri poterit fideiuſſor qui tamē poterit petere ſibi ſtatui tꝑs arbitrariũ ad præſentandũ debitorē quo elapſo,

24 ſi non ſe præſentent procedetur contra eum. † Sed hic occurrit dubiũ.Quando dicetur eſſe abſens ipſe debitor,gl. ĩ Auth.de fideiuſ.§.j.dicit, qñ eſt abſens extra territorium ciuitatis , ſeu ſubditum ciuitati in qua debebat,& poterat conueniri,& iſtud etiam tenuit Barto.in l.duobus.ad fi.ff.de duobus reis.& ibi dicit hoc procedere,etiam ſi ſit intra territoriũ eiuſdē prouincię,dummodo ſit extra teritorium ciuitatis in qua erat conueniendus.Cyn.tamen dicebat in dicta auth.præſente , ꝙ abſens dr̃ qui non eſt in ciuitate, vel ſuburbijs per.l.præſens.ff. de procurat. Sed certe ibi loquitur quo ad aliã materiam,vt ibi patet,iõ tutius eſt tenere gloſſ. Et adde etiam ſupradictis, ꝙ qñ vterq; eſt abſens,ex quo de iure antiquo erat electio creditoris quem primo vellet conuenire,vt hic dixit glo.& non reperiatur iſtud immutatum in caſu iſto. vr̃ poſſe dici ꝙ remaneam⁹ in iure antiquo,licèt Cy. & do.Pe.aliter dixerint,vt ſ̄.recitaui.Et ſi dicas quomodo ſi ſunt abſentes poterunt conueniri.dic, ꝙ poterunt citari ad domũ ſolitę habitationis ſui domicilij,facit,qđ leg.& no.in l.ab eo.C.quomodo, & qñ iudex,& in c.Romana.§.contrahentes.de for.cõp.in vj.& per illum.§. etiam vr̃,ꝙ ad inſtantiam,& requiſitionem iudicis domicilij , vel cõtractus,poterit iudex loci vbi erit fideiuſſor, vel principalis citari. dictum tñ Cy.& dñi Pet.vr̃ ſapere æquitatē,ſed de iure vr̃ poſſe ſuſtineri,qđ prædixi. ¶ Quid aũt ſi cõtingat , ꝙ pro debito fuerit datũ pignus, & vltra hoc fideiuſſor . gl.in auth.de fideiuſ.§.j.tangit hoc dubiũ, & vr̃ velle,ꝙ non,& hoc tenuit Dy. qñ incontinenti & de facili nõ põt vendi, aliàs prius dẽt vẽdi. & hoc ēt tenuit Bar.in l.inter reos.§. creditor.ff.de fideiuſ. & ſic ēt tenet hic do.Pet. & vr̃ ēt tenere Cy.in dicta auth.pñte.Sed do.Flor.hic tenet oppoſitũ per auth. pñte,& text.in corpore.vñ ſumitur , vbi vr̃ ꝓbari,ꝙ non poſſit deueniri ad fideiuſſorē, qñ debitor eſt pñs niſi prius diſcuſſis bonis debitoris nõ reperiatur.vñ poſſit creditori ſatisfieri. & iõ vr̃ ꝙ indiſtinctè prius debeat vendi pignus,vel ſi non reperiat̃ emptor debeat pignus æſtimari , & adiudicari creditori ſolutũ iuxta æſtimationem faciendã arbitrio iudicis per l.fi. C.de iure dñij.impetrando . & potiſſimè. circa fi.& iſta opi.vr̃ verior de iure per rõnem præallegatã.Et aduerte,qa do.Flo.hic dicit ꝙ Cy.in dicta auth. pñte.

25 & ēt tenet opi.Dy.¶ † Iuxta ꝓdicta ꝓt q̃ri,qđ ſi ab

ſente reo conuentus fuit fideiuſſor, & demũ pendẽ-
te iudicio ſuperuenit reus principalis. Nũquid fide-
iuſſor poterit opponere exceptionem, qđ prius con
ueniatᷓ ipſe reus, Pe. vt refert Cy. in dictа auth. pñte.
tenuit, qđ non, q̃a exceptio ſuperueniẽs lite pendẽte
nõ pdeſt reo, niſi ſuperueniat ex cã de pterito, vel fa
cto agentis per. l. ſi rẽ. §. fi. ff. de pig. act. & l. elegãter.
§. ſi qs poſt. ff. de ↄdi. inde. iũcta l. ij. §. j. ff. de excu. tu.
Sed ↄ̃ iſtã opi. facit, q̃a vr̃ q̃ reo hẽat pdeſſe exceptio
ẽt extra duos caſus pdictos ſi ſupuenit lite pẽdẽte ſi-
ne facto rei. l. ſinautem. §. j. ff. de rei vendi. & notauit
Bar. in l. j. ff. de excep. potes dicere, q̃ ſi reus ſupue-
nit ante litis ↄteſt. non dr̃ eſſe ↄuẽtus fideiuſſor. ſed
dr̃ creditor velle ipſum cõuenire. l. amplius. ff. rẽ ra-
tam hr̃i, & iõ põt dictã executionẽ opponere, ſecus
qñ ſupueniret reus principalis poſt litẽ cõteſt. cũ fi-
deiuſſore, & ſic poſtq̃ eſſet fideiuſſor cõuẽtus, q̃a tũc
nõ poſſet fideiuſſor dictã exceptionẽ opponere quæ
datur ſibi a iure, ne ↄueniatᷓ prius q̃ principalis. Nõ
aũt, qñ iam eſt ↄuentus, vt collgi põt ex tex. in auth.
de fidiuſ. §. j. An autẽ hæc executio, q̃ prius conue-
niatᷓ principalis, q̃ fideiuſſor ſit dilatoria, an vero p-
emptoria, vel anomala. Gloſ. in l. ij. ad fi. ff. de excep.
dicit q̃ vr̃ eſſe anomala. nã ſi reus principalis non re-
periatᷓ ſoluẽdo, & de ei⁹ bonis ſatisfiat creditori erit
peremptoria quo ad fideiuſſorem, q̃a non poterit cõ
ueniri. ſed Bar. in d. l. ij. & etiam. Cy. in l. exceptionẽ.
C. de pba. circa fi. dicũt, q̃ iſta exceptio q̃ cõpetit fi-
deiuſſori, vt prius conueniatᷓ principalis, eſt exceptio
ordinis, & principaliter, & ſine natura eſt dilatoria,
q̃a differt iudiciũ ↄ̃ fideiuſſorem, accidẽtaliter poſſit
euenire, q̃ hẽat effectũ peremptoriæ, ſi reus princi-
palis reperiatur ſoluendo, & ſatisfiat creditori. ſed il-
lud ↄtingit virtute ſatisfactionis non vi ipſius exce-
ptionis principaliter, & iõ vr̃ q̃ ante litis ↄteſt. debẽt
pponi, facit qđ hr̃ in l. ſi mancipiũ. §. ſi cõi diuidũdo.
ff. de eui. & ibi no. & iſtud vr̃ voluiſſe Cy. in d. l. exce
ptionẽ. Bar. aũt clarè non decidit in d. l. ij. ſed remit-
tit ad dictã. l. ſi dubitetur, & qđ ibi not. ff. de fideiuſ.
ibi tñ nõ dicit de iſto beneficio, qđ datur fideiuſſori,
vt prius cõueniatur principalis. ſed tractat de bene-
ficio diuiſionis, qđ datur pluribus fideiuſſoribus ex
epiſtola diui Adriani. de quo j. dicetᷓ. ¶ In ea. gl. ibi:
& conſtitutioni diui Adriani. Aduerte qđ in l. fi. hic
allegata, appellatᷓ epiſtola diui Adriani & ex illa epi
ſtola, ſeu conſtitutione datur fideiuſſoribus, qñ ſunt
plures qui p eodem fideiuſſerũt, quamuis inſolidũ
fideiuſſerint, & ſe obligauerint p illo bñficicio diui
ſionis, vt ſic diuidatᷓ debitũ inter eos ſi oẽs ſunt pñſen
tes, & ſoluẽdo, & hoc poſtulet ipſe vnus ex fideiuſ-
ſoribus conuentus ante litis conteſt. l. fi. C. de cõſti.
pec. allegata in gloſ. & pbatur etiã de fideiuſ. l. ſi du-
bitetᷓ. & l. inter fideiuſſores. & l. ſi plures. & huic bñ-
ficio etiã pñt fideiuſſores renuntiare, vt etiã dixit gl.
& hẽt locũ hoc bñficium nedũ inter plures fideiuſ-
ſores, ſed ẽt inter plures mandatores, & plures ↄſti-
tutores, & ſpõſores, vt colligitᷓ ex iuribus pallegatis,
facit, qđ notauit gl. in auth. de fideiuſ. §. j. Item hẽt lo
cũ dictũ bñficium inter plures contutores. l. j. §. nũc
tractemus. ff. de tutelis, & rõnibus diſtrahẽdis. Inter
plures aũt reos debendi qui principaliter obligãtur
pro eodẽ debito olim non habebat locũ. ſed ſolũ in-
ter plures obligatos acceſſoriè, & non principaliter.
l. cũ apparebit. ff. locati. hodie vero bñficium diuiſio-
nis eſt inductum per ius authenticorũ ẽt inter plures
reos debẽdi. C. de duo. reis auth. hoc ita. & in corpo-
re vñ ſumitur. facit qđ no. per Cy. in dicta auth. pñte.
& p Hoſt. ĩ ſum. e. ti. §. inter quos. in prin. ¶ † Et ex p-

a Repetere a debitore. Addᷓ hic d. Andre. Sic. I 3. col. ver. no. tex. hic. num. 11. & adde hic di ſtin. d. Hẽr. Boyc. in 3. colum.

dictis patet, q̃ fideiuſſor hẽt duo bñficia, vnum eſt, q̃
prius cõueniatur principalis q̃ fideiuſſor, aliud eſt, q̃
ſi plures fideiuſſerint p vno, q̃ habent bñficium di-
uiſionis ex epiſtola diui Adriani, quod eſt verũ rr̃,
fallit fauore pupilli interdum. l. fi. ff. rem pupilli ſal-
uam fore. habet etiam fideiuſſor tertium beneficiũ,
videlicet bñficiũ cedendarum actionum. l. fideiuſſo
ribus. ff. de fideiuſ. & l. Modeſtinus. & l. Stichum aut
Pamphilum. §. pen. ff. de ſol. Nam ſi fideiuſſor ſoluit,
vel ſoluere vult creditori, põt petere a creditore, q̃
ſibi cedat actiones ↄ̃ debitorẽ d. l. Modeſtinus. & di-
cta auth. pñte. ad fi. & vr̃ q̃ poſſit petere etiã ſolutio-
nem factam ex interuallo, vt plenè no. per Bar. in di-
cta. l. Modeſtinus. Item põt petere fideiuſſor a credi-
tore, vt cedat ſibi actionem ↄ̃ fideiuſſorẽ, & niſi ce-
datur ſibi poſſet recuſare ſoluere d. l. Stichum. §. pe.
& de iſto bñficio cedendarũ. tangitᷓ per Cyn. in dicta
auth. pñſente. & plenius per Bar. in l. ſi ſtipulatus. §. fi.
ff. de fideiuſſ. vbi vr̃ concludere, q̃ rr̃ habet obſtare,
fallit in certis caſibus, de quibus ibi habetur per eũ.
¶ Prædictis autem beneficiјs cõiter conſueuit renũ-
tiari in inſtrumẽtis, vnde conſueuerunt notarij appo
nere in inſtrumentis, q̃ renuntiauerũt dicti fideiuſ-
ſores bñficio de fideiuſſoribus, & beneficio epiſtolæ
diui Adriani in beneficio cedendarũ, & ſi aliqui obli
gant ſe, vt duo rei renuntiant etiam de beneficio de
duobus reis, de quo in Specu. de renuntiatione, &
27 concluſione. §. j. ver. & qñ. ¶ † Item aduerte, quia vr̃
velle do. Flor. quòd beneficiũ diuiſionis competens
ex epiſtola diui Adriani debeat opponi ante lit. con-
teſt. & hoc etiam videtur tenere ipſe Cy. in d. l. exce-
ptionem. C. de proba. & facit, qđ ipſe no. in d. auth.
præſente. Sed Bart. tenuit ↄ̃riũ in l. ſi dubitetur. ff. de
fideiuſ. & illa opi. vr̃ verior per tex. in l. fide. C. eo. ti.
vbi vr̃ probari, qđ poſſit opponi qñcũq; ante ſñĩam.
¶ In glo. ij. in fin. ſolue, q̃ ibi loquitur de liberto cui
patronus aliquid legauit, poſt mortẽ vero patroni li-
bertus detulit, ſeu denuntiat fiſco, qđ patronus fue-
rat negotiatᷓ illicitę mercis quo caſu meretᷓ præmiũ
quo ad fiſcum, quia aliquid in remunerationem de-
nuntiationis dat. ſed eſt indignus quo ad legatum, iõ
illud ſibi aufertur, & ſic ibi patitur pœnã. & præmiũ
habet diuerſis reſpectibus. Eodem aũt reſpectu non
dẽt quis hr̃e pœnam, & præmiũ. & ſic intelligãt iura
allegata in gl. ¶ In gl. ex confeſſione. in fi. & de mate
ria plenè no. in c. fi. ſ̃. de ↄfeſ. ¶ In gl. in verbo, ſeruet
indẽnem. ibi, q̃a ſi de mutua, melius dixiſſet idẽq;.
q̃a ſub illa. l. eſt. §. generaliter. allegatus ĩ gl. ¶ In ea.
28 gl. ibi: repetet ab vſurario, & ſic vult glo. † q̃ vbi non
interuenit iurm̃ ſuper vſuris, quòd tunc, ſi fideiuſſor
illas ſoluit creditori non poſſit illas petere a debito-
a re.[a] ¶ Si autem interuenit iuramentum, tunc ſi non
potuit petere a debitore vſuras ſolutas creditori. ſe-
cus ſi potuit petere abſolutionẽ, & nõ petijt, ſed alij,
vt eſt hane, vt ſequitᷓ in gl. tenuerunt ↄ̃riũ videlicet, q̃
ſi potuit petere abſolutionẽ, licèt nõ petierit poſſit re
petere a debitore vſuras ſolutas creditori, & hoc ẽt
tenet hic Vincẽ. Hoſt. in c. j. ĩ. de vſuris. & ẽt Goſ. hic
q̃a licèt debitor teneatᷓ excipere, qñ exceptio ſibi cõ
petit non tñ teneᷓ agere vel itẽ mouere, q̃a hoc non
reperitᷓ iure cautũ, & iõ nõ dẽt ſibi ĩputari ſi nõ petijt
abſolutionẽ. & p hoc facit, q̃a talis petitio vr̃ q̃dam
inhoneſtatẽ inducere reſpectu fideiuſſoris q̃ iurauit,
facit. l. quintus. ff. mãda. iõ excuſatᷓ fideiuſſor, ſi hoc
non facit per. l. idemq;. §. generaliter. ff. manda. vbi
patet, quòd fideiuſſor poteſt inhoneſtam exceptio-
nẽ ex ſui perſona ↄpetentẽ omittere. & ideo vr̃, q̃ nõ
imputetur ſibi ſi non petijt abſolutionẽ a iuramẽto.

& plus

& plus vr̃ velle Hoſt. ꝙ ſi ſoluit fideiuſſor vſuras etiã
vbi non interuenit iuſm ꝑꝑ pignora fideiuſſoris, vel
debitoris obligata, quæ aliter non poterant haberi ſi
fuiſſent diſtracta niſi ſoluiſſet vſuras, ꝙ poterit tunc
repetere per l. ſi mandato. §. ſi fideiuſſor. ff. man. & ꝑ
hoc poteſt inſerri ad quæſtionem Barth. Brix. de ſcho
lare qui habebat pecuniam ſub vſuris, & cum pecu-
niæ forent ſibi deſtinatæ mutuauit pecuniam ſocio,
cum hoc pacto, vt ſolueret vſuras, an poterit ſchola-
ris, qui mutuauit ab alio ſcholare, cui mutuauit pe-
tere nedũ ſortem, ſed ẽt vſuras, & vr̃ dicere ꝙ non po
tuit repetere vſuras quod vr̃ procedere, ſi nõ iuraſſet
ſoluere vſu. ipſe prim⁹ ſcholaris, aliàs videret̃ ſecus,
per ea quæ ſupra ſunt dicta, de materia per Io. An. in
regula, dãnum. de regu. iur. in vj. in mercurialibus. &
licèt d. Ant. hic ſatis inſtet, tñ finaliter reducit mate-
riam ad tres caſus principales. primus eſt, qñ princi-
palis, & fideiuſſor obligat ſe ad vſuras ſine iuro. Se-
cundus, qñ vterq; obligat ſe ad illas cum iuro. Ter-
tius eſt, qñ alter tñ eorum obligat ſe cum iuro. Pri-
mo caſu elatum vr̃ ꝙ fideiuſſor ſoluẽs vſuras nõ põt
illas repetere a debitore: quia ille ſunt indebitæ. & iõ
ſi ſoluit, voluntariè vr̃ ſoluere, & ideo non habet re-
greſſum contra debitorem, qđ intelligit verum. do.
Ant. niſi forte tradidiſſet pignus fideiuſſor de volun-
tate debitoris, qđ aliter de facto recuperare non po-
tuiſſet, niſi vſuras ſoluiſſet. nam tunc ex ęquitate dẽt
hr̃e recurſum ꝯtra debitorẽ, ne dãnũ patiat̃ ꝑꝑ fide-
iuſſionẽ factã pro principali. Et aduerte, qa vr̃ velle.
d. Ant. ꝙ ſoluens voluntariè vſuras indebitas, videat̃
donare, & ſic vr̃ ꝙ non poſſent repeti etiã ab illo cui
ſunt ſolutæ. per l. j. ff. de condi. inde. ſed certe hoc nõ
eſt verum: vt plene dici conſueuit in c. debitores. s̃.
de iureiu. & ibi dixi. Secundo caſu, qñ vterq; iurauit
ſoluere vſuras. & tunc põt repetere fideiuſſor a debi
tore, ſi ſoluat illas creditori, qa ſoluere neceſſitat̃ vir-
tute iuri, & ex vrbanitate ẽt tenetur ſeruare ꝓmiſſa,
& ſic nõ petere abſolutionem, ne q̃tum ad vulgũ fa
ma ſua ledatur. facit. l. quintus. ff. man. & ẽt quia nõ
reperitur iure cautum, quòd fideiuſſor neceſſitetur
agere, licèt teneat̃ excipere, qñ exceptio ſibi ꝯpetit.
Tertio caſu cõclude, ꝙ ſi ſolus debitor iurauit ſolue-
re vſuras, &. fideiuſſor ſimpliciter interceſſerit ſine
iuro, illas non poſſit repetere, quia ipſe non erat obli
gatus, licèt debitor eſſet obligatus. ideo vr̃ ſibi impu
tandum, ſi illas ſoluit. ſi vero principalis ſe obligauit
ſimpliciter ad vſuras ſine iuro, & fideiuſſor interceſ-
ſit ẽt pro vſuris cum iuro, videretur prima facie dicẽ
dum, ꝙ fideiuſſor reſpectu vſurarum non teneat, qa
nulla reperit̃ obligatio principalis ſuꝑ illis cui poſ-
ſet accedere. facit. l. fideiuſſor obligari. in princi. ff. de
fideiuſſo. & ſic vr̃ ꝙ ſi ſoluat poſſet repetere a credito
re. Sed in contrarium facit, quia ex quo interuenit
iuſm, vr̃ ꝙ fideiuſſor ſit obligatus, cum iuſm videa-
tur habere in ſe clauſulam, vt intelligatur obligatio
contracta eo modo quo fieri poſſit. l. cum pater. §. fi-
lius matrem. ff. de leg. ij. & ſic cum poterit ſe vt prin-
cipalem obligare, vr̃ ꝙ faltẽ, vt principalis fuerit ob-
ligatus. facit quod no. Bart. in l. ei qui. ff. de fideiuſ.
& ſic vr̃ ꝙ tenebatur ſoluere iuri virtute, & ꝑ hoc ẽt
vr̃, ꝙ ſi ſoluit illas creditori, poſſit eas repetere a debi
tore ſi eius mandato fideiuſſit in vſuris cũ iuro, licèt
etiam poſſet illas repetere a creditore, ſi vellet per c.
debitores. de iureiu. ſecus videretur ſi abſq; manda-
to principalis iuraſſet illas vſuras ſoluere, quia tunc
vr̃ ꝙ ſolũ ab ipſo creditore poſſet repetere. ¶ Et ad-
uerte, vt hic tangit d. Flo. ꝙ eo caſu quo dixi fideiuſ-
ſorem poſſe repetere tanq̃ dãnum, ſeu intereſſe non

tanq̃ vſuras, de quo in prællegata regula, damnum,
& concludit etiam ꝙ ſi debitor ſe obligauit etiam in
maiori q̃titate quàm receperit, puta, ſi mutuata fue-
runt ſibi quinquaginta. & obligauit ſe in centum, ꝙ
iſto caſu non vr̃ imputandum fideiuſſori, ſi ſoluat ip
ſa centum, quia illa nõ petit, vt vſuras, ſed vt ſortem.
& ſic etiam voluit Io. An. ſuper dicta regula, dãnum.
Si autem creditor ſexpreſſe petit vſuras, tunc ꝓcedit
id quod dicit gl. ꝙ fideiuſſor debet excipere, aliàs im
putatur ſibi, fallit in duobus caſib⁹. primus eſt, ſi ex-
ceptio non ſolebat admitti in loco, vt quia vſurarius
erat priuilegiatus a ciuitate, vt poſſit exigere vſuras.
& ſic de facto ibi ſeruabatur. nam tunc non eſt quid
imputetur fideiuſſori. ¶ Itẽ fallit ſcđo, ſi interuenit
iuramentum ſuper vſuris præſtãdis, quia nõ tenetur
fideiuſſor petere abſolutionem a iuramento, vt ſupe
rius eſt dictum, facit ad materiam quod no. per gl. in
29 c. conqueſtus. j. de vſuris. ¶ † In gl. pen. ibi: ex cã iu-
dicati a iudice poſſunt. hoc verum in ſubſidium vt vi
detur probari in l. ſtipendia. hic allegata. Et no. Bar.
in l. commodi. ff. de re iudi. & ẽt Spe. in tit. de execu
tione ſententiæ. §. ſequitur. circa fi. ubi dicit, quòd ꝓ
cauſa iudicati nõ poſſunt c. pi ſtipendia clericorum.
Sed demum in ſubſidium quando non ſunt alia bo-
na patrimonialia clerici ex quibus ſatisfieri poſſit. al-
legat ꝑall. l. ſtipendia. & iſtud vr̃ ſequi do. Pet. & per
30 hoc etiam dicit poſſe colligi, quòd † clerici faciunt
ſuos fructus ſeu redditus ſuorum beneficiorum de
quo dr̃ in c. fi. j̃. de pec. cle. & ẽt aliq̃d j̃. tangetur. &
ꝑ gl. in c. ꝑſenti. §. porro. de offici, ordi. in vj. mortuo
autem bñficiato moritur ius eius. & iõ deinceps fru-
ctus, & redditus ſpectant ad ſucceſſorẽ. facit, qđ ha-
bet̃ in vſibus feudorũ. in ti. de capitulis Conra. in c.
ſi eps, vel clerici. ubi dr̃, ꝙ ſi uaſallus facit aliq̃d ꝯtra
dñm ꝑꝑ qđ debeat feudo priuari, ꝙ tunc rector ipſe
ad vitam ſuam priuabitur. ſed non præiudicabit̃ ſuc
ceſſori, & ſic reſidet hic dñs Pe. ſed do. An. hic dicit
poſt. Io. An. & Hoſt. ꝙ illud, qđ dr̃, ꝙ põt ſatisfieri cre-
ditori clerici de redditib⁹ bñficij, ꝓcedit qñ eſt cleric⁹
ſimpliciter beneficiatus, ſecus ſi ſit rector eccleſiæ cu
ratè uel aliàs hẽat adminiſtrationem alterius eccle-
ſiæ, quia tũc debebit rector de ꝓprio patrimonio ſa-
tisfacere. allegat, quod not. in c. reprehenſibilis. s̃. de
ap. vbi etiã aliquid tangit̃ per Io. An. poſt Hoſti. & rõ
31 diuerſitatis ſcđm eum, qa † clericus ſimpliciter bñ-
ficiatus facit fructus beneficij, ſeu prębendę ſuos. ſe-
cus in rectore eccleſiæ, vt notauit glo. in ſ ꝑalleg. pñti.
§. porrò, & demũ ad iſtud, qđ eſt dictũ, ꝙ fructus bñ-
ficij pñt capi in cãm iudicati ꝓ debito clerici, allegat
qđ hr̃ in c. olim. el ij. s̃. de reſti. ſpo. In ꝯtrarium tñ al
legat, qđ hr̃ in c. ꝑuenit. s̃. de arbi. vbi eſt bo. text. ſm
eum. Tandẽ refert Arch. in c. ſtatutum. §. aſſeſſorem.
de reſcrip. in vj. tenere indiſtinctè, ꝙ fructus, ſeu red
ditus bñficij eccleſiaſtici non poſſunt capi in cãm iu
dicati, quod vr̃ eſſe contra hunc tex. & mouetur ip-
ſe, qa indiſtinctè ſm eum clericus non facit fructus
bñficij ſuos, de quo dr̃ in dicto. c. fina. ad iſtum text.
reſpondet dupliciter, primo, ꝙ iſtud fuit hic de mã-
dato Papę factũ, aĩs hoc fieri nõ potuiſſet. Sed certe,
vt dicit d. Flo. iſta ſolutio vr̃ diuinare. & reducere dẽt
ad ius ſpeciale, quod fieri non dẽt, imo in dubio dẽt
fieri interpretatio, vt ponat ius commune, per id, qđ
leg. & no. in c. pen. s̃. de temp. ord. Secũda ſolutio eſt
ꝙ ſm eum hic non exprimitur de quibus redditibus
loquatur. iõ dẽt intelligi ſm eum de redditibus pri-
monij proprij. & non de fructibus, vel redditibus be-
neficij. Sed certè, licèt hanc ſolutionem non impu-
gnet hic do. Ant. tamen non videtur bona, & ipſam
impu-

Impugnat hic d.Flo.ex eo,quia in prin.c.litera vocauit iſtos clericos,& ideo cũ in vet.alioquin. mandet ſatisfieri de redditibus eorũ dẽt intelligi de his redditibus quos habebant tanq̃ clerici.& ſic de redditibus beneficiorũ,quia qualitas pcedẽs intelligi dẽt repetita in ſequentibus,arg.ſ.de app.in c.ij.requiris.& l. in repetendis.ff.de leg.iij.demũ d.Ant.hic dicit doc. tenere hic quod.ſ.dixi.videlicet, q̃ ſi clericus eſt ſimpliciter beneficiatus ſatisfiet de redditibus ſui beneficij.Si vero ſit rector eccleſiæ non ſatisfiet de redditibus eccleſiæ in præiudiciũ eccleſiæ , per id qđ legi. & no.in c.reprehenſibilis.de app.& facit qđ no.glo. in c.de multa.ver.is quoq;.ſ.de præb. & in d.c.reprehenſibilis.dixit Hoſt.vt ibi refert Io.And. q̃ nedũ de patrimonialibus clerici ſatisfiet pro eius debito: ſed etiam de redditibus eccleſiæ, dũmodo eccleſia enormiter non ledatur.arg.regulæ delictum.de reg.iu.in vj.Et p p hoc forte d.Ant.hic dixit,q̃ ſi ſit clericus rector eccleſiæ ſatisfiet de redditibus rectoris.nõ tñ in præiudicium eccleſiæ,qa hoc caſu,qñ fieret præiudicium eccleſiæ debet p̃latus de pprio ſatisfacere, per ea quæ hñr in d.c.reprehenſibilis . Sed meo iudicio melius,& clari⁹ dixiſſet , qđ qñ eſt rector ſatisfiet de redditibus eccleſię,dummodo eccleſia enormiter nõ ledatur,vt dixit Hoſt.in d.c.reprehenſibilis.hic tamẽ Hoſt.ſimpliciter dicit beneficiatum,& clericũ rectorem eccleſiæ,vt ſuperius recitaui.quia recitat etiã d. Ant.dictum Spe.de quo ſupra feci mentionem.¶ Vltimate concludit,q̃ aut loquimur in clericis non habentibus adminiſtrationẽ vt ſunt illi qui capiunt redditus manu alterius,nec habent aliquam adminiſtrationem diſtinctam.& in iſtis dicit q̃ pñt capi fructus ſeu redditus beneficij in cauſam iudicati etiã p debito perſonali ipſius clerici,ſeu pro quo perſona clerici eſt obligata.aut loquimur in clericis habentibus adminiſtrationem,vt ſunt rectores eccleſiarũ,vel p̃lati, vel clerici p̃bendati habentes p̃bendas diſtinctas . & dicit q̃ ſi q̃ritur,an in talibus poſſint capi fructus beneficij in cauſam iudicati p debito ipſius clerici hoc vr̃ pendere ab illa qõne, an tales clerici cẽſeri debeãt vſuarij, an vero vſufructuarij ſuper qua fuerunt opi. de quibus in c.p̃ſenti.§.porrò.de offi.ord.in vj.Nam ſi tenemus cõem opin.videlicet,q̃ in vita ſint vſufructuarij fructus poterunt capi p vna vice pro ipſo debito in vita clerici non credit tñ d.Ant.q̃ ad tps poſſit aſſignari in cãm iudicati ius colligendi fructus ipſi⁹ beneficij,arg.eius qđ hr̃ in c.peruenit.de arbi. ſaluo niſi fieret autoritate Papæ, & ſic intelligit iſtum tex. ſi vero teneamus aliã opin. videlicet,q̃ non ſint fructuarij,ſed vſuarij,& ſic habent victum,& veſtitum . tunc dicit , q̃ demũ in ſubſidiũ capi poterunt fructus ipſius beneficij,vt dixit Spe.& capient̃ tunc ſm eum ſolũ ad ratam eius qđ ſufficiat ad victũ, & veſtitũ clerici,& aliunde cogetur clericus pquirere victũ,& veſtitũ non tñ aſſignabunt̃ tales redditus annuatim.per id qđ hr̃ in d.c.peruenit . ſaluo niſi autoritas Papæ intercederet,per id qđ.ſ.dixi.¶ Quæ aũt opi. ſit verior remittit ad no. per ſe in repetitione.c.fi.ſ.de cã poſ. vbi vr̃ tenere ſcđam opi.facit qđ dixi ĩ §.fi. & qđ ibi no.gl.ſ.ti.j.ſubdit tñ q̃ qcq̃d ſit de iure in dicto articulo,an clerici ſint cẽſẽdi vſufructuarij,an vero vſuarij cõiter ſeruat̃ de cõſuetudine.gl.notabilis,& ſingularis melior de corpore iuris q̃ hr̃ in c.p̃nti.§.porrò. de offi.or.in vj.q̃ gl. ſm eum põt tolerari p p conſuetudinẽ.ſciant qđ hr̃ in c.dilectus.ſ.de conſue.vbi cõſuetudo hẽt ptãtẽ interpretandi ius,& ſic reſidet do. Ant.ſed d.Flo.hic aliter dixit.nã primo ſup hac glo. pe.in fi.dixit,q̃ cõtrariũ p.l.ſpecie. allegatæ.ĩ gl. pcedit in alijs ſtipendijs quàm clericorũ.& verum dicit ipſe qa in alijs ſtipendijs loquitur q̃ dabant̃ a re publica, vt ibi patet randẽ gl.in l. ſtipendia.C. de executione rei iud.dixit,q̃ illud. q̃ ibi dr̃ de alijs ſtipẽdijs habet locũ ẽt in ſtipendijs clericorũ. & ſic in fructibus bñficij eccleſiaſtici.& illam gl.tenuit Bart.in l.cõmodis. de re iud.& Spe.in loco ſuperius allegato, vt recitaui ſup principio huius gl.Et q̃ opi. ſit verior infra tãgetur,& ex gl.& tex.notat. & colligit do.Flo. q̃ clericus tenetur de puentibus bñficij ſatisfacere p debitis ſuis,q̃ intelligit Hoſt.ſecundũ eũ,qñ clericus facit fructus ſuos,vt qa habet ſimpliciter beneficium . ſecus ſi eſt rector , vel prælatus.quia tunc tenet̃ de ſuo p̃rimonio ſatisfacere,p id quod hr̃ in c.reprehẽſibilis de app.Sed ipſe do.Flo. multum notabiliter dixit,q̃ gñaliter vr̃ idem dicendum in prælato , vel Rectore, q̃ dictum eſt de clerico habente ſimpliciter beneficium ex eo, quia non videt̃ p̃iudicari eccleſiæ in hoc q̃ ſatisfiat de redditibus eccleſiæ pro debito p̃lati,vel Rectoris,qa illos libere poterat prælatus, vel Rector adminiſtrare, & q̃ plus eſt ſm eum idem vr̃ dicendũ ẽt in prælato regulari.qa ẽt ille hẽt liberã adminiſtrationẽ fructuum.& iõ vr̃, q̃ de illis poterit ſatisfieri p debito per eũ cõtracto dũmõ ſm eum reſeruet̃ tm̃,q̃ ſufficiat pro miniſtris eccleſię.& p alijs oneribus bñficij,p id,qđ hr̃ in c.de mona.de p̃beu.& bene facit, licèt non allegat,qđ hr̃ in d.c.p̃nti §. porro. & cõcludit, qđ licèt in talibus fructibus beneficij ſint multe opi.an clericus cenſeat̃ vſuarius,an fructuarius tñ ſecũdũ eũ dici dẽt vſufructuarius, & ẽt plus iuris vr̃ habere q̃ fructuarius,p id,qđ legitur,& notat̃.& qđ ibi ẽt dicet̃ in c.fi.ĩ.de pecu.cle.& ibi ẽt per do.Flo.& tãgit in cle.gratiæ. de reſcrip. & ſic non eſt mirandum ſi poſſunt redditus bñficij capi.in cãm iudicati p debito clerici p hac parte facit ſm eũ , qa cõtraria opi. vr̃ ſapere iniquitatem, nam per eã fraudarent̃ creditores,vel non inuenirent clerici aliquos q̃ ſecum vellent cõhere,vel eis ſubuenire,ſeu mutuare facit qđ dictum fuit in c.ij.ſ.de depoſito.& qđ dicetur in c. qđ quibuſdam.Et hęc opi.do.Flo.videlicet, q̃ poſſint capi redditibus bñficij in cãm iudicati p debito clerici đ reſeruatis tñ tot fructibus quot ſufficiãt p miniſtris , & alijs oneribus incũbentibus ſatis vr̃ rõnabilis per iſtum tex. qui non diſtinguit,an fuerit clericus ſimplr, & perſonalr bñficiatus nõ hñs adminiſtrationẽ, an vero ſit clericus habens adminiſtrationẽ. & ſic cũ indiſtincte loquat̃ in vtroq; vr̃ pcedere arg.c. qa circa.ĩ.de priuile.& l.de pretio.ff.de publi. & ſic eadẽ rõne idẽ vr̃ dicendũ ſi ſit clericus Rector,vel prẹlatus eccleſiæ,put voluit do.Flo.Quod aũt dẽant reſeruari tot fructus,qđ ſufficiant p miniſtris eccleſiæ, & alijs oneribus incũbentibus eccleſię ſatis vr̃ rõnabile, per id,qđ hr̃ in dicta decre.p̃nti.§.porro.de offi. or.in vj. & p id,qđ notauit Hoſt.ſ.de app.c.reprehenſibilis.

32 † Quid aũt ſi fructus, ſeu redditus non ſufficerent p miniſt.eccleſiæ.& alijs oneribus, vel nihil vltra ſupereſſet. dicit qđ tunc vr̃ , qđ in alijs bonis clerici fieri debeat executio ſi illa habeat. Si aũt nõ haberet alia bona,tunc q̃d fiendũ recurrendũ erit ad id,qđ habetur in c.odoardus.ĩ.de ſol.& quod ibi dicet̃ , an aũt, qñ clericus hẽt alia bona poſſit fieri executio p eius debito in redditibus bñficij non facta alia diſcuſſione aliorum bonorũ , an vero demũ fieri poſſit in ſubſidium non facta diſcuſſione aliorum bonorum ſm. l.a diuo pio.§. in venditione.ff. de re iu.in ſubſidiũ . poſſit tũc fieri executio in redditibus bñficij.gl.Accurſij in l.ſtipendia.C.de execu.rei iudi.& Bart.in l. cõmodis.ff.de re iu.& Spe. in loco ſuperius allegato. & do.

& do.Pe.hic tener,ꝙ demū in ſubſidium,qñ alia bo-
na clerici non reperiuntur pōt fieri executio ꝓ debi-
to clerici in redditibus bñficij per d.l.ſtipendia. ſed
tex.iſte in ɔ̃riū facit q ſimplr vr̃ ꝓmittere, ꝙ redditus
bñficij pſſit capi in cām iudicati ꝓ debito clerici,nec
requirit aliquā diſcuſſionē fuiſſe factā de alijs bonis.
Idē ēt vr̃ voluiſſe iſta. gl.pe. q̃ in ſui principio ſimplr
dicir poſſe in cām iudicati capi ſtipendia clerici, idē
vr̃ ēt voluiſſe Io.An.ſnīando. Idē ēt do.An.q in vno
ſolo caſu vr̃ voluiſſe, ꝙ in ſubſidiū capiant, vt patet
ex his,q̃ ſuperius recitaui poſt eū.d.ēt Flor.hic videt
idē velle. ſ. qđ non ſit neceſſe aliam diſcuſſionē fieri
de alijs bonis, vnde,& in fi.huius.§.pe.dicebat,ꝙ cō
trariū.l.ipē allegatæ in gl. ꝓcedat in alijs ſtipendijs q̃
clericorū.& verū dicit,qa illa lex.& l.ſtipendia alle-
gata in gl. loquunt de ſtipendijs q̃ habeant a republi
ca, hic ēt loquimur de redditibus bñficij in qbus vr̃
ſtandū huic tex.qui non requirit aliquā diſcuſſionem
aliorū bonorū fieri.& ſic vr̃,ꝙ ſicut in alijs bonis mo
bilibus debitoris pt fieri executio ſnīę, ita poſſet fie
ri in huiuſmodi redditibus, & hæc opi. vr̃ verior per
iſtum tex.facit,qđ dixi in notabilibus poſt d.Pet. te-
ne tamen menti gl.in d.l.ſtipendia,& dictum Bar.in
d.l.commodum. & Spe.in loco ſuperius allegato ꝑ
eorū autoritatē. & per hoc habes declaratā iſtam gl.
33 cum ſua materia,quę eſt quotidiana.¶†In gl.fi.ᵃibi,
a ſicut contra iuſm.ſupple ſm do.Flor. non tñ per oīa
idem erat. nam ille qui iurat veniendo cōtra eſt per-
iurus non ſic ſi violauit ſimplicem promiſſionem de
quo per Archi.in c.iuſi.allegato. in gl.& ſubdit etiā
ꝙ litera hic,dñ dicit,& iuſi,pōt exponi.&,pro ideſt,
& iſta vr̃ mens literæ ſm eum,& tunc non colligitur
id,ꝙ dicit glo.ſed certè iſta expoſitio vr̃ lrām violare,
iō melius dic,vt dixi in notabilibus.& adde,ꝙ d.Flo.
non vr̃ bene ꝓcepiſſe mentē gl.nam gl.non voluit di
cere,ꝙ idem eſſet venire ɔ ſimplicem promiſſionem,
& venire contra iuſm. ſed voluit dicere,quòd idem
vr̃ eſſe venire contra ꝓmiſſionem ſub fide ſua, vel ꝑ
fidem ſuam factam, ſicut venire ɔ iuſm, hoc eſt ɔtra
ꝓmiſſionem iuratā per Deum,vel ſacra euangelia.&
ad hoc bene facit qđ leg.& no.in c.ad aures. allega-
to in gl.vbi videtur,ꝙ cōtraueniens vtroq; caſu poſ-
ſit dici ꝑiurus.facit,qđ hr̃ in c.& ſi Chriſtus.& ī c.pe
nul.ſ̃.de iurei.vr̃ tñ.ꝙ licèt vtroq; caſu poſſit dici per-
iurus, tñ maius peccatū ſit, & ɔ̃r maior pęnitentia
poſſit imponi,qñ venitur contra iuſm,ꝑ id qđ no.gl.
in d.c.pe.¶In ea.gl.ibi: non facit Deus differētiam.
ſupple quò ad obſeruātiā,qa vtrūq; dēt ſeruari, ſiue 35
ſit ſimplex loquela,ſiue ꝓmiſſio,ſiue iuſm,tñ maius
vr̃ peccatū,qñ venit contra iuſm ꝓpter contēptū reli
gionē facit,qđ not.in pall.c.pe.de iureiu.& ad mām
etiā facit,qđ leg.& no.in c.rurſus.ī.q clerici,vel vo-
uentes.¶In ea.gl.ibi:non ſit actum.ſupple, & ſic vr̃,
ꝙ non debuerit mādare ipſos puniri, ex quò hoc nō
fuit petitum,per id,qđ leg.& no.in c.2.ad fi.ſ.de or.
cog.& ī.de Simo.in c.licèt heli.¶In ea.gl. in fin.de
intelle.dicti.c.ecce. ibi tangit.& in palle.c.2.ad fi.ſ̃.
de or.cog.Inn.no.hic ſoluit aliter cōtrarium,videli-
cèt,ꝙ licèt ad hoc non fuerit actum. Si tñ ipſis cleri-
cis ſe defendentibus conuicti fuerunt de alio crimi-
ne corā ordinario,vel đlegato, poterit iudex eos pu
nire maximè ſi ſit notorium iuris, qñ conuincunt.ī.
de coha.cle.c.fi.& infamia inde orta ſufficit ad ſuſpē
ſionem.2.q.v.& in c.pſbyteri ſi a plebe,ſecᵃ dicit, ſi
qs nō eſſet in iudicio,& ꝓbaret crimen ɔ ipm, ꝑ id
qđ hr̃ in d.c.2.& qđ no.in c.pe.ī.de pur.ca.Sed ɔ id
qđ dicit de delegato. opponit d.Flo.qa delegatᵒ nō
hēt iuriſditionem niſi in ſibi commiſſis.ſ̃. de offi.del.

c.P.& G.& ſic vr̃ ꝙ non poterit punire de crimine ſu
per quo nō fuit ſibi data poteſtas. ſed pōt rñderi ſm
eum,qđ dictum Inn.procedit,qñ vult punire de de-
ſendendo ſuam iuriſditionē quam non pōt aliter exe
qui per c.j.de offi.dele.¶Vel ſecundo poteſt dici ſe-
cundū eū, ꝙ poterit punire extraordinariè, ſicut pu-
nit teſtē corā eo vacillantē.l.nullum.C.de teſti.aliàs
non poterit ex offō ſuo punire delegatus.Ordinarius
aūt indiſtinctè poterit punire crimina vndecunq; cla
ruerint,& in ipſis ꝓcedat,qđ dicit hic glo. in fi.facit
qđ dictū fuit in c.ij.ſ̃.de ɔſeſ & qđ ibi no.ꝑ d.Flor.
& in pal.c.ij.ad fi.de or.cog.Sed aduerte,qa non vr̃
verū qđ dicit Inn.& d.Flo.de delegato, vt poſſit ex-
traordinariè punire,ſicut pōt punire teſtē vacillantē
per l.nullum.qa lex nullū non hēt locū in delegato,
qa nō poterit punire taliter teſtē,ſed debebit remit-
tere ad ſuperiorē,vt ipſum puniat, per id qđ hr̃ in §.
ſi vero ignoti.in auth.de teſt.col.vij. & hoc ēt expſſe
tenuit Inn. q in hoc vr̃ fuiſſe ſibi ɔ̃rius in c.dilectus.
ī.de pœn.Idem tenuit Bar.in l.diuus.ff.de falſis. po-
tes concordare opi.vt dictū Inn.& do.Flo. hic poſitū
habeat locū in delegato Papæ,qui eſt maior ordina-
rio.ſ̃.de offi.del.c.ſanè.& de offi.leg.c.ſtuduiſti. Sed
in delegato alteriᵒ inferioris a Principe, vel Papa ꝓ-
cedat dictū Inn.in c.dilectus.& dictū Bar.in d.l.diuᵒ.
34 ¶†Et aduerte,qa eū ſolutione Inn.tranſit d.Ant.di-
cens illam valde notabilē, & de ea ſignanter ſpāliter
facit mentionē in d.c.ij.de ord.cog.& in effectu vult
Inno.ſm eū,ꝙ ſi conſtat incidenter in iudicio de de-
licto ɔ aliquē, & ipſe non aſſumit defenſionē ſuꝑ eū
ꝙ tunc de tali crimine non dēt puniri, per id qđ le-
gū ī d.c.ij.ad fi.de or.cog.Si aūt ſuꝑ crimine, qđ de-
tegit,vel deducit in iudicio incidenter aſſumit diſce
ptationē,ſeu defenſionē, tunc puniri poterit ſaltē pę
na extraordinaria,& ita intelligat hic.Exemplū pri-
mi caſus, qñ ſolū inter partes fuit diſputatio de exce
ptione criminis oppoſita ɔ teſtē abſente teſte. Exem
plū ſecūdi,qñ teſtis ɔtra quē opponit exceptio crimi
nis dicit dñe iudex.ego volo defendere famā meā.&
ſic me defendere a dicto crimine.& aſſumit defenſio
nē ſuper hoc,vnde tunc ſi nō obſtāte tali defenſione
ꝓbet crimen poterit puniri ſaltē pœna extraordina-
ria.ſecus in caſu pcedenti.& ſic ſolutio Inn.vr̃ bona,
& notabilis,licèt d.Pe.hic videat ipſam reprobare di
cens,ꝙ nō videt ꝙ ſi obijciat crimē in iudicio, qđ nō
veniat in diſceptatione.Sed certe pt venire in diſce-
ptationē ſolū inter partes, licèt nō fiat diſceptatio cū
iſto teſte.& iō vr̃ ꝙ ſaluari poſſit ſol.Inn. ¶†Ex gl.pt
opponi. nam litera hic vr̃ velle, ꝙ inſtrō exemplato
fides adhibeat, hoc aūt vr̃ eſſe ɔtra tex.ī c.j.ſ̃.de fid.
inſtr.& in auth.ſi quis in aliquo.C.de edendo. ſoluit
Inn.qđ ſi inſtrm ſit exemplatū cum ſolēnitatibus de
quibus ī c.ſigni.& c.Albericus.ſ̃.de teſti. & in c.pe.
& ti.de fide inſtr.tūc tali inſtrō adhiberi debet fides
& ita pōt intelligi hic ſm eum. Ceſſante aūt ſolenni-
tate pdicta fides non adhibet inſtrō,exēplo vt in cō-
trarijs,& hoc ēt dicit eſſe de mente litere q̃ vr̃ voluiſ-
ſe qđ non ſimpliciter ſtet tranſcripto.in quārū in ver.
mandamus.vr̃ velle,ꝙ ēt aliàs debeat de hoc ɔſtare.
Sed Hoſti.non placet dictū Inn.inquantū vr̃ velle,ꝙ
in exēplatione q̃ ſit autoritate Papę requirat ſolenni
tas illorum iurium,de quibus ſuperius eſt dictū,vn-
de dicit, ꝙ etiā ſi fiat exēplatio ſine illa ſolennitate,
dūmō fiat de mandato Papæ,& autoritate iudicis ta
lis exemplatio obtinebit vim publici inſtri,& proba
bit.Nec obſtēt ɔtraria, quia loquunt de exēplatione
facta autoritate notarij,vel alterius priuati,vel ēt iu-
dicis ſine mandato Papę,hic aūt in facto iudicis au-
toritate.

ᵃ In gl.fin. Add hic d. Abb.in iij. colū.ibi in gl.fi.

toritate.& Papæ mandato. Ideo tũc probat,facit qđ hƒ in c.cum dilectı.ĩ.de purga.ca.& in c.ſcriptum.ŝ. de elec.¶ Nec ob.iſte text.in ver.mandamus.q̃a ſub illis verbis,vel aliàs legitimè,poteſt intelligi.ſcilicet per teſtes,vel per tranſcripta prædicta.¶ Solutio poteſt opponi,quia litera vƒ ſibi cõtradicere. nã primo dicit ꝙ fructus debent capi in cauſam iudicati, tñ poſtea dicit ꝙ iſti ſunt priuati redditibus , cum ſuſpendantur a beneficijs , vt patet hic iuncto c.paſtoralis. ad fi.de app.¶ Soluit Io.An. ꝙ hæc ſuſpenſio nõ ſuſpendit a corpore beneficij, ſed a quotidianis diſtributionibus,quia ſic fuit limitata,& ideo redditus beneficij poſſunt capi ĩ cauſam iudicati . hęc ſolutio vƒ diuinare, ideo dicit ſecundo , & melius , ꝙ licet fiat hæc ſuſpenſio a beneficijs,intelligitur fieri ſine præiudicio fideiuſſoris,vel creditoris,ideo non impedıƭ quòd redditus non poſſint capi in cauſam iudicati .

36 ¶† Vltimo poteſt quæri qualiter probabit fideiuſſor debitum ſolutum creditori.dic per inſtrumẽtum ſolutionis factæ per creditorem propter ſolutionem ſibi factam . nam melius probabitur ſolutio per tale inſtrumentum, quàm ſi fideiuſſor oſtenderet inſtrumentum debiti,quod haberet penes ſe.quia non per hoc ſequitur quod debitum ſit ſolutum , licèt appareat , quòd ſit redditum inſtrm̃ per creditorẽ ex hoc videatur remitti debitum.l.inductum.cum ibi no.C. de ſol.& per id quod legi. & not.in l.poſtquam.ff.de pac.& in l.ſi chirographus.ff.de prob.& ŝ.de renun. in c.ſanè.de offi.deleg.c.coram.

S V M M A R I V M.

1 *Fideiuſſor an , & quando poſſit agere contra principalem debitorem antequam ſoluat debitum.*
2 *Conſuetudo per quam in iudicio partes releuantur a neceſsitate pręſtãdi iuramentum calumniæ non valet.*
3 *Teſtes cogi non debent inuiti ire ad locum remotum.*
4 *Teſtes quos intendit pars producere, an debeat nominari.*
5 *Fides quãta ſit adhibenda teſtibus, ſiue inſtr̃is eſt in arbitrio iudicis.*
6 *Obligatio quæ conſiſtit in pecunia poteſt creſcere propter moram.*
7 *Mora rei nocet fideiuſſori, & quid contra.*
8 *Delegatus Papæ non poteſt de cauſa ſibi commiſſa alibi cognoſcere in loco delegationis.*
9 *Fideiuſſor vbi ſimpliciter fideiubet, an teneatur ad vſuras. & nu.7.*
10 *Statuto ſi caueatur, quòd reus neget maleficium incurrat pœnam, vt teneatur in quarto pluri vltra pœnam diſpoſitam a ſtatuto , vtrum ſi quis fuerit accuſatus de maleficio dederit fideiuſſorem de iudicato ſoluendo : ſi contingat reum negare ſe commiſiſſe maleficium , & poſtea probetur contrarium, an teneatur fideiuſſor.*
11 *Vſuræ ſecundum canones peti non poſſunt.*
12 *Teſtes audire non debet altera partium.*
13 *Fideiubens pro obligato ad tempus, ſeu in diem: ſi tempus eſt prorogatum, an tenebitur fideiuſſor.*

a Per diſtrictionẽ. Eodem modo ſũmat hoc c.d.Abb.& Andr.Sicu.

b In remotis. Si q̃ris vtrum partes in curia Romana litigantes teneantur in ipſa curia teſtes producere, & ſuam intentionem probare. diſtingue vt hic per d.Hen. Boych.

2 CONſtitutus. Per diſtrictionẽ [a] eccleſiaſticã cõpellitur clericus debitor a fideiuſſione fideiuſſorẽ abſoluere,ſeu liberari facere,qui a creditoribus moleſtaƭ.h.d.Et diuidiƭ in duas partes, ſicut proxi.decre. Nam in prima parte,quęſtio.In ſecũda, prouiſio.ſecunda ibi.Ideoq;.¶ In tex.ibi:augmentatum.ſupple,forte propter vſuras,vel pœnas . ¶ Item ibi:abſoluat.i.liberet,ſeu faciat liberari.Itẽ incluſas.
1 & ſic ſigillatas,vt ſic dicta teſtiũ ſint ſecreta.¶† No.j. vnũ caſum in quo fideiuſſor hẽt poteſtatem agendi ꝯtra principalem debitorẽ anteq̃ ſoluat debitum, qñ videlicet,diu ſtetit in obligatione,& moleſtaƭ a creditore,maximè ſi debitũ augmenteƭ de quo in c.fi.ĩ.e. vbi ẽt vƒ probari idẽ eſſe ſi ꝓ tunc non moleſtaƭ,dũ-
2 modo diu ſteterit in obligatione.¶†Item not.ꝙ non valet cõſuetudo per quã in iudicio partes releuantur a neceſſitate p̃ſtandi iur̃m calumnię,vƒ enim eſſe irrõnabilis cũ tendat ad tollendã facultatẽ veritatis indagãdæ,facit quod hƒ.ŝ.de iur.calum. in c.cęterum.
3 ¶†Not.ꝙ vbi iuriſditio agitaƭ in remotis [b] partibus
b a loco vbi ſunt teſtes nõ cõpelluntƭ partes in loco iudicij teſtes adhibere.ſed in loco vbi ſunt teſtes eſt cõmittẽda examinatio. facit l.iij.§.fi. ff.de teſt.vnde teſtes inuiti non ſunt cogendi ire ad locũ remotũ , & p̃cipuè ex ꝓuinciã,ꝑ id qđ hƒ ĩ d.l.3.ad fi.& 3.q.6.ĩ c.neminem,qđ vƒ eſſe verum, niſi conſuetudo in loco aliter ſe haberet.vt d.l.iij.ad fin. vel niſi Papa, vel Princeps aliud mandaret , facit quod habetur in capitulo ſtatutum.§. proferendo. de reſcript. in ſexto. Nota . practicam commiſſionis . quia ante commiſſionem debet citari ille contra quem teſtes producuntur ad præſtandum cautionem idoneam de eundo ad videndum iurare teſtes,facit quod habetur in
4 d.c.ſtatutum.§.pe. ¶†Nunquid autem pars cogatur noĩare teſtes quos intendit ꝓducere.tangiƭ in Speculo.tit.de teſt.§.æqualiter.in prin.& ver.ſcribit autẽ.vbi ponitur practica cõmiſſionis.& in loco p̃alle.ꝯcludit ꝙ tp̃e quo daƭ dilatio ad ꝓbãdũ non eſt neceſſe ꝙ teſtes noĩet,ſed ſufficit , ꝙ poſtea noĩet , qñ illos vult ꝓducere.No.quale dƀ eſſe officium iudicis recipiẽdi teſtes, q̃a vƒ ꝙ debet recipere autoritate cõmittẽtis.& eius vice,& ſic,vt delegatus,non aũt ꝓpria autoritate,qđ facit ad ea, q̃ interiꝰ dicenƭ. & iõ cautus dƀ eẽ notariꝰ in formãdis actis, dƀ ẽt recipiẽs teſtes trãſmitterre atteſtationes incluſas. & ſic ſigillatas.& dƀ etiã ſignificare q̃ta ſit fides teſtibus adhibẽda.facit l.iij.§.j.ibi,tu magis ſcire potes q̃ta ſit fides adhibenda.ff.de teſtib.ſuꝑ quo recurrẽdum eſt ad id, qđ
5 no.Inn.in c.qm̃ contra falſam.de ꝓba. ¶†Et ex hoc etiã no.ꝙ multũ eſt in arbitrio iudicis quãta ſit fides adhibẽda , qđ intelligo ſm̃ notata in c.qm̃ cõtra falſam,per Inno.& Io.And.& not. etiam bene ꝙ nedũ recipiens teſtes , ſed etiã recipiens inſtrumẽta alteri iudici tranſmittenda dƀ ſignificare q̃ta fides illis inſtrumentis ſit adhibenda.& hoc melius probaƭ hic, q̃ alibi,quatenus dƒ de inſtr̃is, vƒ tñ ꝙ dƀat aſſignare cauſam quare videatur minus credẽdũ, per id qđ hƒ in d.c.qm̃ . Item , ꝙ partes debent eſſe præſentes ad teſtes audiendos,qđ intellige reſpectu iur̃i.& ſic,qñ iurant, non autẽ qñ teſtificanƭ. quia tunc in ſecreto eorũ dicta deponũt,vt leg.& no.ŝ.de teſti.c. in noĩe
6 dñi.& facit,qđ hƒ.eod.ti.in c.venerabili. ¶†Not.ꝙ obligatio quæ conſiſtit in pecunia põt creſcere ꝓp morã, & ex hoc collige,ꝙ non ſemper illud qđ accedit ſorti eſt vſura.ſed põt eſſe intereſſe.& tũc põt peti ẽt ſm̃ canones,ſm̃ ea q̃ leguntƭ,& notanƭ.ĩ.de vſur. in c.ꝯqueſtus.& per gl.Accurſij in l. ſociũ qui in eo.
7 ff.pro ſoc.¶†Item not. ꝙ fideiuſſor ſimpliciter acceptus teneƭ etiã in eo ĩ quo creſcit obligatio ex mora rei principalis, & ſic mora rei nocet fideiuſſori , qđ eſt verũ niſi creditor priꝰ fuiſſet ĩ mora reſpũ fideiuſſoris,vt eſt caſus ſingularis in l.mora.ff.de verb.obl. An autẽ ecõtra mora fideiuſſoris noceat reo.ibi,vero.& dƒ,ꝙ non,vt ibi patet,& pro hoc,q̃a principale trahat acceſſoriũ.& acceſſoriũ ſequiƭ illius naturam.de reg.iu.acceſſoriũ.li.vj.non autẽ ecõ,facit l.ex pupillari.ff.de vul.& pup.¶†Itẽ no.ꝙ licèt delegatus Papæ
8 de cã ſibi cõmiſſa non poſſit cognoſcere alibi q̃ in loco delegationis.vt in c.ſtatutũ.§.in nullo.de reſcr.in vj.tñ certũ articulũ cauſę vƒ poſſe delegare alibi tex. hic,tñ vƒ hodie ibi prohiberi, dũ dicit,nec alibi quã ĩ.quomodolibet cõicat vices ſuas.& ſic videtur hodie correctum,niſi dicas,ꝙ ibi ꝓhibetur cõmiſſio cũ iuriſditione. ſed iſta videƭ eſſe ſine iuriſdictione,hęc tñ ſolutio ſm̃ do.Pet,non vƒ bona, quia ille cum tc

commiſſio

commiſſio receptionis teſtiũ hẽt iuſm deſerre.& ex-
ceptiones quæ opponuntur audire,& examinare.fa-
cit,qđ habetur.s̃.de teſti.c.præſentiũ. ideo dixit ſup
hoc cogitandũ.& aliter non decidit,potes dicere,qđ
ille tex.limitatur per iſtum,vt ſic ſtr non poſſit in ali-
quo ſibi cõmittere vices ſuas.fallit,qñ vult cõmitte-
re receptionem teſtium in alia domo propter diſtan-
tiam loci.& hoc ſatis etiam probaẽ,per ea quæ habẽ
tur in d.c.ſtatutũ.§.pe.cum ibi notatis.facit ad mate-
9 riam,qđ no.per gl.in cle.j.de offi.dele.¶ † Et no.be-
ne lrãm.dum dicit vice tua.qa facit ad hoc, qđ not.
Io.An.in Spe.in ti.j.§.2.ſuper ver. antepe.ꝙ incipit.
Sed ſm præmiſſa.|de quo tangam poſt gl. ꝙ vbi fide-
iuſſor ſimplr fideiubet , ꝙ non tenetur tunc ad vſur.
ſed ꝯrium tenuit gl. poſt Io. in l. fideiuſſor. hic alle-
gata.vbi de materia,& idem etiã vr velle in l.qro al-
legata in glo.Vnde potes concludere,ꝙ interdum fi-
deiuſſor intercedit,ſeu fideiubet in certa quantitate.
& tunc ad alium non tenetur. ſ. fideiuſſor magiſtra-
tuum allegata in gl.aut fideiubet in diem cauſam.&
tunc tenetur ad vſuras,per id, qđ habetur in d.l. aut
ſimpliciter fideiubet.& iſte eſt caſus dubius ſup quo
fuerunt opi.glo. hic vr tenere,qđ tunc,non teneẽ ad
vſuras.ſed Accur. poſt Io. videtur tenere ꝯtrariũ in.
d.l.fideiuſſor,vt ſuperius dixi.& hanc opi.etiam ſeq
tur Bar.in l.fin.in antepe.col.ff.de eo,qđ certo loco.
ibi tamẽ plenius diſtinguit in hoc caſu , qñ ſimplici-
ter fideiuſſit.An aũt quæriẽ, an teneatur in vſuris de-
bitis per ſtipulationẽ, aut non teneaẽ in vſuris debi-
tis ex mora, vt contingit in contractibus bonæfidei.
l.mora.§.in bonęfidei.ff.de vſur.aut an teneaẽ in in-
tereſſe,primo caſu dicit,ꝙ ſi tẽpore fideiuſſionis vſu-
rę erant debitę tunc ad illas tenebitur , ex quò tunc
debitę erant,qa videtur fideiubere pro eo,ꝙ res hẽt,
ſecus ſi tunc non fuiſſent debitę . ſed poſtea fuiſſent
ꝓmiſſę,qa tunc fideiuſſor non teneẽ,ar.l.fi.de pac.
& l.ſi ita.ff.de aur.& arg.l.¶ Scđo caſu, qñ q̃ritur de
vſuris debitis ex mora,tunc ad illas teneẽ etiã ſi poſt
fideiuſſionem contrahaẽ mora, qa illę veniunt ex na
tura obligationis,ideo ad illas teneẽ fideiuſſor ſimpli
citer fideiubens per l.ſi poſtea.ff. rem pupilli ſaluam
fore.& l.ſi quis pro eo.§.ſi nummos.ff.de fideiuſſori
bus.& ſic intelligaẽ opi.Io. ¶ Tertio caſu,qñ quæriẽ
de intereſſe,tunc ſubdiſtinguit,qa aut quęritur de in
tereſſe ad quod ſuccedit obligatio ratione moræ in
obligationibus facti.l.ſtipulationes non diuiduntur.
ver.celſus.ff.de ver.ob. & tunc fideiuſſor ſimpliciter
acceptus in obligationibus, facit ,ꝙ poſt moram te-
neẽ ad tale intereſſe,qa venit ex natura obligationis
ipſius facti.l.cum filius.cũ ibi no.ff.de ver.ob.Aut q̃
ritur de intereſſe ratione rei,vt ſi fortè res deterioreẽ
poſt morã.& tunc teneẽ ad tale intereſſe.l.ſi ſeruũ.§.
ſequiẽ.ff.de ver. ob. aut q̃ritur de intereſſe rõne affe
ctionis propter quã interdum iuraẽ in litem . & tunc
vr,ꝙ non teneatur per l.j.ff.de in lit.iur.de quo tñ di
cendum,vt ibi not.aut q̃ritur de intereſſe rõne loci ,
vt qñ cõmittitur in non ſoluendo in loco demonſtra
to.& tunc ſuper hoc fuerunt opi.de quibus plenè in
d.l.fi.tñ Bar.finaliter ibi cõcludit,qđ ſi fideiuſſor in-
terceſſit ante morã non teneẽ ad tale intereſſe,qa nõ
venit propriè ex natura actionis q̃ eſt ſtricti iuris,ſed
ex accidenti rõne adiectionis loci ꝓpter quam actio
ſtricti iuris efficitur arbitraria,vt ſic iudex poſſit hẽre
rõnẽ intereſſe ſi non fiat ſolutio in loco deſtinato in-
ſti.de ac.§.p̃terea quaſdã.idẽ dicit ſi interceſſerit poſt
morã,vt lis nondũ fuerit ꝯte.ſecus ſi poſt morã.& li.
cõte.per ea,q̃ hñr. in d.l.fi. & p̃dicta faciũt ad qõnẽ.
10 ¶ † Quid ſi caueatur ſtatuto , quòd ſi reus neget ma-
leficium tunc incurrat pœnã , vt teneatur in quarto
pluri vltra pęnã diſpoſitã a ſtatuto.¶ An ſi aliqs fue-
rit accuſatus de malęficio dederit fideiuſſorẽ de iudi
cato ſoluendo: an ſi ꝯtingat reum negare ſe cõmiſiſ-
ſe maleficiũ,& poſtea probeẽ ꝯriũ,an teneaẽ fideiuſ-
ſori non ſolũ ad pęnam diſpoſitam in ſtatuto ꝓ ma-
leficio:ſed etiã ad quartũ plus ꝓpter dictam negatio
nẽ. nam vr dicendũ,ꝙ non,per id,qđ hr in d.l.j.ff.de
in lit.iur.vbi etiam non teneẽ ad id, qđ creſcit ꝓpter
iuſm in li.ex contumacia rei. de quo ẽt ibi per Bart.
ideo cautela eſt ſm Bar.ibi,ꝙ accipiaẽ fideiuſſor ne-
dum pro pęna malęficij, ſed etiã pro pœna quæ poſ-
ſit ex proceſſu ꝯtingere.¶ Item faciunt p̃dicta ad aliã
qõnem, videlicet ſi per ſtatutũ imponitur certa pęna
pecuniaria pro vulnere . & pro homicidio imponaẽ
maior: & demũ aliquis accuſatus fuerit, ꝙ vulnera-
uit Titiũ:& Titius dedit fideiuſſorem de iudicato ſol
uendo.an ſi contingat penden.proceſſu mori vulne-
ratum, an tenebitur fideiuſſor ꝓ pęna quæ imponiẽ
pro homicidio.vr,qđ ſic: quia ex quò ex vulnere ſe-
cuta eſt mors,vr mortuus ex tpe vulneris.l.huic ſcri
pturæ.ff.ad l.Aquil.Bar.ad hoc tetigit in l.fideiuſſo-
res magiſtratuum.allegata in gl. & dicit cõiter tene-
ri,quòd ſi vulnus erit mortalę,ꝙ teneatur fideiuſſor.
quia tũc ex natura ipſius rei vr augeri ipſa oblo.iõ vr
teneri fideiuſſor,per id,qđ hr in l.ſi qs ꝓ eo.§.ſi nõ-
mos.ff.de fideiuſſo.& idẽ do.Pe.hic,ſi accuſatio fuit
inſtitutã tanq̃ de vulnere mortali.ſecus dicit ſi ſimpli
citer fuit inſtituta de vulnere.Bar.no.in d.l.fideiuſſo
res magiſtratuũ.dicit, ꝙ deciſio qõnis prædictæ pen-
det ab alia,an videlicet ex eadem inſtantia poſſit ſeq
condẽnatio ad pęnã q̃ imponiẽ ꝓ mortę : puta ſi pro
vulnere imponiẽ pęna centũ:& pro mortæ mille. an
poterit ex eadẽ inſtantia ſi ſequaẽ mors pendente ac-
cuſatione inſtituta ſup vulnere fieri ꝯdẽnatio ad mil
le.& breuiter dicit,ꝙ licèt agereẽ de pęna iuris com-
munis,qđ imponit pęnã mortis, qñ qs vulnerat aliũ
animo occidendi.l.is qui cum telo.C.ad l.Corne.de
Sica.tunc poſſet ex illa inſtantia ſequi condẽnatio ad
ipſam pęnã iuris cõis.Sed qñ agitur de pęna ſtatuti ,
ꝙ imponit diuerſam pęnã ꝓ vulnere , & diuerſam ꝓ
mortę,ſi accuſatio eſt inſtituta pro vulnere non pote
rit ex eadẽ inſtantia ſequi condẽnatio ſup pęna mor
tis:cũ illa ſit diuerſa a pęna vulneris.& ad illã non ſit
actũ,ſed ad pęnã vulneris.facit.l. cum q̃ritur. & l.cũ
de hoc.ff.de excep.rei iud.iõ non tenebitur tunc fi-
deiuſſor ad dicta mille: cũ ad illa nõ poſſit ſeq cõdẽ
natio ex eadẽ inſtantia,vt eſt dictũ.fideiuſſor aũt qui
promiſit de iudicato ſoluendo.vr promiſiſſe de eo,ꝙ
iudicabiẽ in eadẽ inſtantia.qa cautio de iudicato ſol
uendo,& de iudicio ſiſti vr reſpicere inſtantiã.l.2.ff.
de iudic.ſol.& l.grege.§.& poſt li.ff. de fideiuſ. & vt
ibi patet,cautio de iudicio ſiſti expirat lata ſnĩa.& de
11 materia per Bar.in d.l.fideiuſſores.¶ † In ea.gloſ.ibi:
ſcđm canones.ſupple ſcđm quos vſurę peti non pñt.
j̃.de vſur.c.qa in oib'. & idẽ ẽt vr hodie ſcđm leges
no.per gl.in auth.ad hæc.C.de vſur.& in d.c.quia in
oĩbus..An tñ oĩno hodie vſuræ ſint ꝓhibitæ p leges.
licèt gl.teneat,qđ ſic in locis p̃allegatis,tñ Bar.aliter
dixit in l.j.C.de ſumma trini.& ibi ẽt p But. & Bal.
¶ Aduerte tñ,ꝙ licèt vſuræ non poſſunt peti,qñ ſim-
pliciter promittunẽ.ſecus tñ eſt, qñ cum iuramento
ꝓmittuntur.quia tunc virtute iurĩ,niſi petaẽ abſolu-
tio.vt patet in c.debitores alleg.in gl. Et ad materiã
gl.facit,quod dictum fuit in c.præcedenti.& qđ no.
Hoſt.in ſum.eo.ti.§.ad quid fideiuſſor. ¶ In gl.3.ibi:
quantum ad cauſas ciuiles quaſi , ſecus quò ad cau-
ſas ſpũales.per id, qđ habetur in c.literas.s̃. de iura.
calum.

calũ.Sed hodie etiã quo ad cauſas ſpũales dẽt iurari
de calũnia.licèt olim eſſet ſecus,vt ꝓbatur in c.j.de
iura.cal in vj.Sed aduerte dices tu. vĩ ꝙ hic ageretur
de cauſa ſpirituali:quia agebatur de vſuris. & ſic vĩ ꝙ
non debuiſſet præſtari iuramentum calumniæ: cum
cauſa vſurarum cenſeatur ſpiritualis:vt leg.& not.in
c.ex literis.ſ.de iureiurã.& xj.q.j.in ſum. Sed dic, ꝙ
hic non petebanẽ vſurę, vt vſuræ : ſed vt intereſſe:&
ſic nõ erat cã ſpiritualis. ideo ſm̃ iſta tpa debuit iura
ri de calũnia. hodie vero , vt dixi etiã in cauſa ſpũali
debet iurari de calũnia.¶ In ea.gl.in fin.dic,ꝙ cano-
nes hic allegati loquunẽ in cauſis eccleſiarũ in q̃bus
clerici non tenẽtur per ſe præſtare iurm̃ calũnię,ſed
poſſunt per alium præſtare. de quo plenè in c.j.ſ.de
iureiu.In cauſis aũt ꝓprijs dẽt illud per ſe præſtare,
vt hic.¶ In gl.ſatiſdatione. ibi:ĩ noĩe dñi.hęc ſolutio
dĩ eſſe ꝯtra tex.q̃ dicit,ꝙ iſte dẽt cõpelli ad ſatiſdãdũ
& ſic non eſt in ptãte ſua an velit ſatiſdare , vel non.
ideo glo.in ver.vel fortè.poſuit aliã ſolutionẽ. tñ an-
teq̃ illam ponat voluit tollere vnũ ꝯtrariũ,videlicet,
12 ꝙ pars non debeat audire † teſtes cum dicta eorũ re-
cipianẽ in ſecreto.vt no.in c.in noĩe dñi.ſ.de teſti.iõ
a glo.exponit audiendos.i.vidẽdos iurare.¶ In ea.gl.[a]
ibi,vel fortè hæc pars eſt additio ſecundum Io.And.
ex dictis Inno. & eſt ſcd̃a ſolutio ad primum ꝯtrariũ
formatũ in gl.videlicet,ꝙ ideo hic cogiẽ ad præſtan-
dum ſatiſdationẽ de qua in litera.quia erat præſum-
ptio ꝯtra ipſum cancellariũ ne malitioſè,vel in frau
dem negaret debitum.gl.tñ.ĩ.in ver.ſed hæc non vĩ.
contra iſtam ſolutionem vĩ opponere : quia non vĩ
intereſſe agentis , ꝙ præſtetur iſta cautio ex eo,quia
ſiue vadat,ſiue nõ , ipſe cancellarius ꝯdẽnabiẽ in ex-
penſis aduerſario rõne victoriæ. ſi ipſe cancellarius
ſuccũbat:per id,q̃d hĩ.ſ.de dolo,& cõtu. in c.finem
litibus.Sed certe,vt dicit finaliter gloſ.ij.ſolutio põt
ſaluari ex eo,quia intereſt ipſius aduerſarij,vt ipſe cã
cellarius compellatur ad adeundum , vel mittendũ
ad locum vbi ſunt teſtes.q̃a per hoc grauabiẽ in ex-
penſis quas oportebit fieri in eundo , & redeundo ,
& ſic nedum in expenſis aduerſarij finaliter grauabi
tur,ſed etiã in illis quas ipſe faciet,& ꝓpter hoc for-
tè induceetur ad ꝯfitẽdum , & deſiſtẽdum a negatio-
ne.& per iſtum tex. & ſuperius dicta ꝓuidebãt olim
iudices contra malitiã litigantiũ, & contra illos qui
malitioſè cauſa dilatandi litem petebãt dilationẽ ad
ꝓducendos teſtes de longinquis partibus.nam pro-
uidebãt per modum de quo hic in ſimili dicitur,ali-
quando prouidebant,quia faciebant iurare de mali-
tia.facit , quod hĩ in c.ij.ĩ.eo. in vj.Sed iſta erat mo-
dica prouiſio. quia multi parum curant de reueren-
tia iurĩ.& dicunt intra ſe, ſi deuenitur ad iuramentũ
mihi dandum capra erit noſtra. grauiter tñ tales pec
cant. hodie vero eſt etiam aliter prouiſum: per id, q̃d
habetur in c.ſtatutum.§.pe.de reſcr.in vj.quia iudex
poterit facere deponi pecuniam pro expenſis teſtiũ
in eundo , ſtãdo,& redeundo.vnde forte ne cogatur
tantam pecuniã exburſare deſiſtet a petitione mali
tioſæ dilationis.¶ Alia cautela eſſe põt, q̃ tangit hic
do.Pet.videlicet,ꝙ ſi iudex ſuſpicatur malitiam con
tra petentem dilationem quod ipſe cõmineẽ ſibi pę-
nam aliq̃ q̃tum non approbauerit,q̃d facere poterit
per l.ius alimentorũ.§.prius tñ.ff. vbi pupillus edu-
cari debeat.& l.ſi quis dicat.ff.de manu.& idem po-
terit facere,ſi præſumptio ſit contra negantẽ:quia ſi-
militer poterit cõminari ſibi pœnam,ſi contingat cõ
queri de mẽdacio.facit,q̃d hĩ in §.ſtudiũ. ĩ Auth. de
triẽte,& ſemiſ.col.iij.Faciat etiã ad prædicta,q̃d no.
Inn.in c.poſt electionẽ.de conceſ.ꝑben.Tene menti

[a] In ea. gl. Add hic d. Ab.l j.col. ver.in gl.in ver. ſatiſdationem.

prędicta: q̃a ſæpe occurrit in practica.& per hãc de-
cre.& ea,q̃ ſuperius ſunt dicta.dicit Io.And.ꝙ curia
nõ cõpellit partes ꝓducere teſtes de lõginquo : niſi
aliter eſſet cõuẽtũ:vel niſi ꝓpter malitiã partis aliud
mãdaret Papa.facit,quod habetur in l.iij.ad fi.ff.de
teſti.& ĩ.de priuile. cũ olim.el j.& in glo.pe.ibi,ſe-
cus in criminalibus. idẽ dicit Io.An.in cauſis matri-
monialibus:ꝑ id,q̃d hĩ.in c.j.ĩ.de cõſag.& affi.fate
tur quando poſt Goffr. ꝙ tales cauſę de conſuetudi-
ne ſubdelegantur.allegat de hoc , q̃d habetur.ſ.de
offi. deleg.c.ſuper q̃onum.§.intentionis . ¶ In gl.fi.
in fi.debet ẽt facere relationem reſpectu inſtrumen-
torum,vt dixi in notabilibus. facit q̃d habetur.ſ.de
ꝓba.in c.licet,& c.cauſam.el ij. ¶ Extra gl.opponi
poteſt contra id q̃d hic videtur inquantum mittitur
ad iudices Bononienſes ꝑ receptione teſtium.nã vi-
detur , ꝙ hæc miſſio poterit eſſe ſine effectu ſi iudex
Bononienſis noluerit parere:nõ em̃ videtur poſſe ad
hoc cogi cum ſit alterius territorij, facit.l.fi.ff.de iu-
riſdi.om.iudi.& c.ij §.j.de conſti.in vj.& ſic ſolũ vi-
detur poſſe rogari,& nõ cogi.Spe.in ti.j.§.ij.ver. ap-
pel.q̃d incipit: ſed ſm̃ præmiſſa vĩ hoc fateri.& alle-
gat iſtũ tex.ſed certè.vt ibi dicit Io.And.iſte tex.facit
in oppoſitũ q̃tum dicit vice tua . & ſic vĩ velle,ꝙ iu-
dex Bononiẽ.habeat facere receptionẽ vice delega-
ti Papæ.facit q̃d hĩ in c.ſup literis.ad fi.ſ. de reſcri.
& ſ.de iuriſ.om .iudi.in l.& q̃a . vnde dicit Ioã.An.
in addi. ſuper dicto ver.ꝙ dictũ Spe.poſſet ꝓcedere ,
q̃ñ delegatus ordinarij,vel ordinarius cõmittit rece-
ptionẽ teſtium,ſecus vbi delegatus Papæ cõmittit,vt
faciebat hic iudex Anglicus,ſeu Archieps̃ Cãtuariẽ-
ſis q̃ in hoc erat delegatus Papæ . ideo potuiſſet iu-
dicẽ Bonon.cõpellere.ar.c.paſtoralis.ſ.de offi.dele.
13 .¶ † Vltimo q̃rit Ioã.An. Quid ſi pro obligato ad tp̃s
ſeu in diẽ aliq̃s fideiuſſit:an ſi tp̃s eſt ꝓrogatũ tenebi
tur fideiuſſor. & cõcludit ꝙ ſic,ſi de volũtate fideiuſ-
ſoris facta eſt prorogatio. aliàs ſecus per.l. ſi fideiuſ-
ſor.§.j.ff.man.de quo ẽt aliquid in c.præterea requi
ſiſti.ſ.de appel.in Spe.eo.ti.§.j.ver.illud aũt q̃riẽ . &
ſic reſidet.do.Ant. Et pro hoc dicto facit,quod hĩ in
l.itẽ q̃ritur.§.qui impleto.ff.loc.& l.ſi cũ hermes.C.
loc.ſed certe vt hic dicit d.Pe.in dictis iuribus fiebat
prorogatio obligationis non ſimpliciter exactionis ,
prout vĩ fieri in q.propoſita . vnde q̃ñ fit prorogatio
ſolũ exactionis: vĩ ꝙ illa fieri poſſet ẽt ſine conſenſu
fideiuſ.q̃a ẽt ſine aliqua prorogatione,ſi labitur dies
appoſitus ad exactionẽ , ſeu ſolutionẽ fiẽdam rema-
net nihilominus debitor obligatus, & ꝯñt etiã fide-
iuſſor.ſ.de dolo & contu.cũ dilectus . & l.Celſus.ff.
de arbi.ſed vbi tp̃s apponitur ad limitãdũ obligatio-
nem. vt q̃ñ quis cõduxiſſet fundum pro duobus an-
nis ꝓ certo pretio,vel vectigalia , & dediſſet fideiuſ-
ſorem:tunc licèt prorogareẽ tp̃s obligationis:non te-
neẽ fideiuſſor niſi conſentiat: vt probatur in d.l.ſi cũ
hermes.& in d.§. qui impleto. ſecus q̃ñ tp̃s adijcitur
exactioni,vt dixi . vt q̃ñ quis ꝓmittit ſoluere in paſ-
chate,vel in fine anni. & dat fideiuſſorem,q̃a tũc te
nebitur fideiuſſor ẽt poſt tp̃s,ſi nõ ſit facta ſolutio in
tp̃s:quamuis non interuenerit aliqua prorogatio, &
ſic multofortius tenebitur , ſi prorogatio interuene-
rit:licèt non interuenerit conſenſus fideiuſſoris.

SVMMARIVM.

1 *Religioſi habent conuentum, & capitulum.*
2 *Monachus an fideiubendo obliget monaſterium.*
3 *Fideiuſſione religioſi eccleſia non obligatur.*
4 *Ex contractu mutui inito cum particulari de eccleſia , cum conſenſu prælati, & capituli obligatur eccleſia.*
5 *Conſtitutio loquens de certis religioſis non eſt extendenda ad alios .*

6 *Fidein-*

6 *Fideiubere non poteſt religioſus, vel mutuum ſuſcipere ſine mandato.*
7 *Conuentus non obligatur ex facto, ſiue contractu monachi.*
8 *Monachi contrahentes abſq; mandato capituli non obligant capitulũ.*
9 *Tranſgreſſor canonis debet ſubijci grauiori vltioni.*
10 *Fideiubere, an poſsit clericus ſecularis.*
11 *Eleemoſynam facere poteſt monachus.*
12 *Actio de in rem verſo non eſt propriè nomen actionis.*
13 *Eccleſia, an teneatur pro mutuo facto pro eccleſia.*
14 *Verſio in vtilitatem eccleſiæ, an debeat probari ad hoc, vt eccleſia obligetur ex contractu pro ea inito.*
15 *Eccleſia, an teneatur, quã recipitur mutuum vltra ſummam taxatam.*
16 *Eccleſia, an teneatur ex cõtractu facto per ipſius rectorem ſi eccleſia non habet collegium, vel capitulum, ſed ſolum rectorem.*
17 *Verſio, an ſufficiat, ſi verſio non duret.*
18 *Verſio, quãdo requiritur non ſufficit apparens verſio, ſi non eſt vera.*
19 *Verſio, ꝙ ſit facta in vtilitatem eccleſiæ dẽt manifeſte cõſtare: ſed an in hoc ſufficiat confeſſio prælati. Et quid de confeſſione prælati, & conuentus, ſiue capituli, an talis confeſſio præiudicet eccleſiæ.*
20 *Et an poſt biennium talis confeſſio habet præiudicare eccleſiæ.*
21 *Prohibitum regulariter, & aliquo caſu permiſſum non ſufficit aſſertio aſſerentis factum eſſe in caſu permiſſo.*
22 *Cõfeſſio ſolius ꝓlati, vel ſñia cõtra ipſum lata nõ ꝑiudicat conuentui.*
23 *Ex cõtractu monachi, vel religioſi non obligatur eccleſia, ſi eſt clauſtralis*
24 *Ex contractu adminiſtratorũ ſuorũ, an teneantur domini, & nu. 28,*
25 *Procurator dicitur qui ex mandato domini aliquid adminiſtrat.*
26 *Inſtitor vnde dicatur, & quis dicatur inſtitor.*
27 *Exercitor quis dicatur.*
29 *Dominus, an teneatur ex dolo creditoris adminiſtratoris.*
30 *Hæres tenetur ex dolo defuncti, ſi cõmiſſus fuerit circa contractum.*
31 *Ex contractu vnius, an teneatur alter, & an ex contractu ſerui, vel liberi obligetur dominus, vel alter liber homo.*

a QVod quibuſdam. Si ſine[a] licentia ꝓlati, & maioris ptis capituli religioſus fideiuſſerit vel mutuũ accepit cõuentus monaſterij nõ tenetur, & ipſe puniẽ.h.d. & in prima pte ponit duo dicta, & duas ꝓhibitiões. In ſcd͂a ponit effectũ ꝓhibitionis. In tertia ponit pęnã agentis, ſeu ꝯtra ꝓhibitionem. Scd͂a ibi: alioquin. Tertia ibi. Qui ꝯtra. In text. ibi: extendi. ſimilis extenſio hẽ.ĩ.de priuile. qđ nonnullis. & ĩ.de clan.deſpon.c.vlt. & facit, quod habetur in ele.cauſam.de ele. ¶ Item ibi: conuentus. ſcilicet monaſterij. Et not.ſ.appellauit capitulum. & ſic vẽ hic probari, quòd religioſi nedum dicantur habe-
1 re † conuentum: ſed etiam capitulum: licèt aliàs conſueuerit dici, ꝙ clerici ſeculares eccleſiæ collegiatę habeant capitulũ: ſed religioſi habeant conuentum. facit, qđ cõſueuit dici in decre. capitulũ.ſ.de reſcri.
2 ¶ † Nota primo ex litera arg. ꝙ de iure ante iſtã prohibitionẽ monachus fideiubẽdo etiam ſine licentia ꝓlati, vel ẽt cũ licentia ꝓlati ſine ꝯſenſu ꝯuentus obligabat monaſteriũ. qđ vẽ intelligendũ, quando erat monachus habẽs adminiſtrationem. alius enim monachus clauſtralis nõ hẽt proprium, nec cenſetur habere velle, nec nolle. xij.q.j.c.nolo. & c.non dicatis. Hodie vero ita demũ obligat monachũ, ſi dicta duo intercedant, videlicet lñia ꝓlati, ſeu Abbatis, & ꝯſen-
3 ſus ẽt ꝯuẽtus. ¶ † No. ꝙ fideiuſſione religioſi eccleſia nõ obligaẽ nõ interueniẽte licẽtia ꝓlati, & ꝯſenſu cõuẽt⁹, niſi ꝓbeẽ ex fideiuſſione aliqd eẽ verſum in vtilitatẽ eccleſiæ. ¶ Et ex prædictis not. a ꝯtrario ſenſu, ꝙ ex ꝯtractu inito cũ particulari de eccleſia de ꝯſenſu ꝓlati, & capituli obligaẽ eccleſia, & dato, ꝙ nõ ꝓ-
4 beẽ alia verſio. ¶ † No. ꝙ ex ꝯ̄ctu mutui inito cũ particulari de eccleſia cum conſenſu ꝓlati, & capituli: vẽ obligari eccleſia: licèt aliter nõ ꝓbeẽ mutuũ eſſe verſum in vtilitatem eccleſiæ. dũ tñ fuerit receptum intra ſummã cõi ꝓuidentia taxatã: aliàs non obligatur eccleſia, niſi manifeſtè ꝓbeẽ verſio in vtilitatẽ eccleſiæ: vt in litera dẽ. & ſic vẽ ꝙ non ſufficiat tũc verſio præſumpta, ſed vẽ requiri manifeſta. Ex ex hoc no. ꝙ ex mutuo facto cũ particulari de eccleſia ſine cõſenſu ꝓlati, vel capituli, vel vltra ſummã taxatã nõ obligat eccleſia, niſi ꝓbeẽ verſio manifeſta in vtilitatẽ eccleſiæ: & ſic vt dixi non vẽ ſufficere verſio ꝓſumpta.
5 ¶ † Itẽ no. ꝙ cõſtitutio loquẽs de religioſi. certis nõ vẽ extendenda ad alios, niſi illa extenſio fiat ꝑ extenſionem latorum iuris. & talis extenſio ſm do. Pet. vẽ eſſe reſpectu locorũ non perſonarũ. nã priuilegium vel ꝓhibitio q̃ dirigiẽ ad vniuerſitatem cenſeẽ reale, & realis, & non ꝑſonale, vel ꝑſonalis. qa ꝓcediẽ gñi ꝑſonarũ, qđ nõ vẽ perire vt dictũ fuit in c.cũ veniſſent.ſ.de inſti. facit l.ꝓponebatur.ff.de iud. Aduerte tñ, licèt ſic reſideat do. Pe. ꝙ vẽ poſſe dici conſtitutionem loquentem de certis religioſis non eſſe extẽdendam ad alios per hoĩem, ſed ſolum per legiſlatorem, qñ illa eſſet exorbitans a iure cõi. per id, qđ hẽ in c.non ſolũ.de regulari.li.vj. & de reg.iur.c.q̃ a iure.co.li. aliàs videtur, quòd poſſit fieri extenſio per id, qđ habetur.ĩ.de ſta.mona.in c. quod Dei timorẽ. & ſ.de poſtulan.in c.ij. & facit, quod habetur in c.ij. de tranſla.præla. vbi dicitur, ꝙ ſimilium idem debet
6 eſſe iudicium. ¶ † Item no. ꝙ religioſus non poteſt fideiubere, vel mutuum ſuſcipere ſine mãdato, quod videtur intelligendum de habente adminiſtrationẽ. nam de alio nõ eſt dubium, vt ſupra tetigi. ¶ Itẽ no.
7 quòd † conuentus non obligatur ex facto, ſiue contractu monachi, & ſic not. quòd monachi ſimpliciter ſerui non poſſunt facere deteriorem conditionẽ domini, facit.l.ſeruus.C.de pact. ad hoc etiam facit, quia iura quę loquunẽ de ſeruis videntur poſſe adaptari ad monachos, vt voluit Inn.in c. cũ olim.el.ij. ĩ.de priui. & gloſſ. Accurſij in l.cum hæredes.§.fi.ff.
8 de acq.poſ. & Bar.in l.j. & in l.pe.ff.de ſtip.ſer. ¶ † Itẽ no. quòd monachi contrahentes abſq; mandato capituli non obligant capitulum: niſi inquantũ ſit verſum in vtilitatem monaſterij. & ſic titulus de in rem verſo, qui loquitur de ſeruis, & filijsfamilias locum habet etiam in religioſis. verum autem, ſi non durat verſum tenebitur nihilominus capitulum. tangetur
9 ſuper gloſſ. pe. ¶ † Vltimo not. ꝙ trangreſſor canonis dẽt ſubijci grauiori vltioni: & quæ dicatur grauior vl-
b tio.[b] hẽ in c.fin.de regula. & melius per glo.in c.non ſolum.de reg.in vj. & ibi dicitur quę ſit grauior vltio, ſeu pęna quo ad religioſos. quia inſpicitur diſpoſitio regulæ, vel conſuetudinis quo ad ipſos religioſos. in alijs autem tranſgredientibus canones quæ pęna veniat imponenda notatur gl.in c.generali.de ele.li.vj. ¶ In glo.j.in fi. hæc glo. melius ſtetiſſet ſuper verbo, mãdamus. nam ineptè videtur ſtare ſuper verbo, ꝓhibitum, ſuper quo eſt poſita. ¶ In glo.ij.in prin. recitationi huius gl. pot opponi, vt tangit d.Flo.in eo qđ
10 litera dicit de religioſo. nam idem vẽ in clerico † ſeculari, quòd non debeat fideiubere ſupra eo.c.j.glo. in ſui prin. fatetur contrarium. & ſic iſta litera debet ſuppleri per literam.c. allegati in contrarium. Põt tñ dici ſm do.Flo. ꝙ magis ſpecialiter prohibentur religioſi q̃ clerici, qa magis debẽt abſtinere a cõmercijs laicorũ.ſ.de ſyndico.c.vno. & ideo fortè ꝑ ꝑ hoc expreſſis religioſis. ¶ In eadem gl. ibi: non ſatis. do. Flo. hic dicit, quòd etiam in caſu neceſſitatis non debet monachus, vel clericus ꝓ alio fideiubere, & ad c.nõ ſatis. allegatum in gl. i ñdet, ꝙ loquitur de alia ſubuẽtione, videlicet victus, ſeu eleemoſynę. Nam põt etiã monachus facere eleemoſynam ſm notata per gl.in cle.ij.

a ¶ Si ſine. D.An. Sic. & Io. nihil differũt in ſummando hoc c. licèt Abb. ſuper addat pauca verba. vide eum.

b Grauior vltio. Adde hic d. and. Sic. ĩ 2. col. ver. vlt. no. vbi etiã declarat, quæ ſit pęna grauiſſima. ad de Bal. in l. ij. in vl. co. C. de pœnb. glo. in c. cũ canoni. in fi. de offic. & ibi per ſcribentes.

11 cle.ij.ad fi.de vita, & hone.cleri.¶†Sed do.Ant.hic
tranſit cum gloſſ.& videtur, quòd ſatis poſſet ſuſti-
neri, vt ſi proximum incurſus ſit magnum damnum,
niſi præſtet fideiuſſionem.nam videtur, quòd ſi alius
non reperiatur qui fideiubere poſſit:tũc clericus, vel
religioſus fideiubet ex pietate, vel ex charitate qua
quis tenetur ad proximum. arg. dicti.c.non ſatis. Et
aduerte, quia ſecundum domi.Flo.Hoſtiẽ. intelligit
hanc literam de religioſo prelato qui habet admini-
ſtrationem. ſecus dicit in clauſtrali qui nihil habet.
xij.q.j.nolo.vnde in illo non habet locum diſtinctio
huius.c.ſecundum Hoſtien. ſed ipſe dicit, quòd imo
habet locum, vt innuit hic in litera circa fin.vnde di
cit, quòd etiam ſimplex religioſus, quando habet li-
centiam prælati, & capituli, vel quãdo fideiubet, vel
recipit mutuum intra ſummam taxatam:intelligitur
habere adminiſtrationem.allegat quod habetur in c.
ij.ſ.de poſtulando. quod modicum facit ad propoſi-
tum, ſi bene inſpiciatur, & etiam inquantum dicit, ꝙ
ſi recipit mutuum intra ſummam taxatã intelligitur
ſatis habere adminiſtrationem.& ſic vult, quòd tunc
non requiratur licentia prælati, & capituli, non vide
tur bene dicere.Et cõtrarium videtur tenere hic do.
Anto.& do. Pet.& videtur etiam hic probari ſm in-
tellectũ Hoſt. tñ potes cõcordare opi. nã attendi dẽt
forma taxationis.Si enim p̃latus cum capitulo ſtatue
runt quòd quilibet monachus liberè poſſit ↄtrahere
mutuũ vſq; ad certã ſummã, puta x.librarũ, ſic poſ-
ſet ꝓcedere dictũ do.Flo.q̃a attẽta forma dictę taxa-
tionis ſatis põt dici, ꝙ intelligatur per illã hr̃e admini
ſtrationẽ, vt poſſit ſimpliciter religioſus recipere mo
tum vſq; ad dictam ſummã.q̃a hoc ſatis ſonat forma
dictæ taxationis.¦ſecus ſi fuerit ſtatutũ ſimpl̃r ꝙ vſq;
ad tãtã ſummã:puta quinquaginta librarũ poſſit re-
cipi, ſeu cõtrahi mutuum pro eccleſia.quia tunc, ex
quo non declaratur quis habeat ↄtrahere mutuum,
non poterit tunc ſimplex religioſus dictum mutuum
contrahere etiã inter dictã ſummam. & ſic intelligiẽ
dictum Hoſti.& do.Ant.& do.Pet.¶Itẽ aduerte, q̃a
ſm do.Flo.hic loquiẽ litera, qñ q̃ritur, an eccleſia ob
ligetur:ſed quo ad obligandũ clericũ, vel religioſum
vt teneatur de prouentibus ſui beneficij ſatisfacere
non habet locum diſtinctio huius.c. imò indiſtinctè
vr̃ tunc teneri ipſe religioſus, vel clericus quo ad p̃-
dicta:per id quod hr̃ in c.ij. & quod ibi dictum fuit.
ſ.eo.& bñ facit, qđ hr̃ in auth.de aliena. & emphyt.
§.ſi vero quis autem.locato. col.ix. ¶In ea.gloſ.ibi:
inter ſe pñt. hoc intellige verum ſcđm dom Flo.quo
ad obligandum ſe perſonaliter, vt nũc dixi.ſed quo
ad obligandum eccleſiã etiã pro alio clerico non po-
terit clericus fideiubere:niſi in caſibus hic poſitis.fa
cit, qđ dictum fuit in c.j.ſ.eo. ¶In gl.pe.in prin. pro
recitatione huius gl.põt opponi, vt voluit Inn.hic, &
do.Ant.Nam hic litera facit dr̃iam, an recipiatur mu
tuum intra ſummã taxatam, an vltra.vr̃ enim, ꝙ non
ſit fienda iſta dr̃ia:ſed ſolum diſtinguere debeamus,
an pecunia ſit verſa in vtilitatẽ eccleſiæ, & tunc obli
geẽ eccleſia, an non ſit verſa: & tunc nõ obligetur ec
cleſia, ſiue ſit recepta pecunia mutuo intra ſummã
taxatã, ſiue vltra, per id qđ hr̃ in auth.hoc ius porre-
ctũ.verſi.is creditor.C.de ſac.ſan. eccle. canonizata.
x.q.ij.facit, qđ hr̃ in c.j.ſ.de depoſito. cuius timore
facta eſt hæc gloſ. q̃ vr̃ tangere duas ſolutiones:& ſic
duas opin.Prima eſt, ꝙ ſemper requiraẽ pecuniã eſſe
verſam in vtilitatem eccleſiæ, vt obligeẽ eccleſia. &
ꝓ hac opi.multũ faciũt iura p̃allegata, verum q̃a iſta
opi.non tollit ↄtriũ.iõ glo.iij.ver. a ↄtrio ſenſu voluit
dare ſecundam ſolutionẽ.& opi.videlicet, quòd ve-
rum eſt, quòd probari debet verſio in vtilitatem ec-
cleſiæ.ſed aduertendum, quòd nihilominus procee-
dit diſtinctio decre.quia eo ipſo, quòd recepta eſt pe
cunia mutuo intra ſummam taxatã præſumitur ver-
ſa in vtilitatem eccleſiæ.ſed qñ vltra ſummam taxa-
tã eſt receptus non p̃ſumiẽ tunc in vtilitatẽ eccleſiæ
verſum quatenus vltra eſt receptũ, niſi manifeſtè ꝓ-
beẽ de verſione.& ſic q̃tum ad ↄtrariũ fatendũ eſt, ꝙ
nõ obligaẽ eccleſia, niſi ꝓbeẽ in vtilitatẽ eccleſiæ ver
ſam eſſe pecuniã receptã verè vel p̃ſũptiuè.& p̃ſum-
ptiuè ſatis probatur verſio ſi intra ſummam eſt rece-
ptum mutuũ. ideo alia probatio non requiriẽ, ſecus
qñ vltra ſummã taxatã eſt receptum mutuum, requi
ritur ꝙ manifeſtè ꝓbeẽ verſio. vnde dum gl.dicit nõ
teneatur creditor probare.potes ſupplere, q̃a a iure
ſatis intelligiẽ probatũ ex iuris præſumptione ex quo
intra ſummã taxatam fuit mutuum, & iſta vr̃ fuiſſe
mens gl.ſm do.Ant.An autẽ procedat gl. patebit ex
infra dicendis. ¶In ea.glo.ibi.ſed agetur actione de
in rem verſo.hoc dicit do.Ant.poſſe procedere, niſi
dicamus, ꝙ eo ipſo, ꝙ eccleſia acceptat illud, qđ eſt
verſum intelligatur ratificare cõtractũ. nam tũc põt
dici, ꝙ obligabiẽ ex ipſo contractu:qđ dicit poſſe hr̃e
locũ vbi contractum fuit mutuum nomine eccleſiæ:
q̃a tunc eccleſia acceptando verſionem hr̃et ratũ cõ
tractũ noĩe ſuo geſtum.vñ ſatis põt tũc dici, ꝙ oblige
tur ex cõtractu ꝓpter verſionẽ: alias obligabitur ſolum
de in rem verſo:cum non poſſit ratum haberi nõ ſuo
noĩe geſtum.de reg.iur.c.ratum.li.vj. & de ſent.ex-
cõ.c.cum quis.eo.li.& in l.pupilli.§. ſed ſi ego.ff.de
nego.geſt.& ſic reſidet do. Ant.Io.An.tñ & do. Pet.
12 ac etiã do.Flo.tranſeunt cũ gl. ſed aduerte † q̃a glo.
non vr̃ bñ dicere.q̃a actio de in rem verſo nõ eſt ꝓ-
priè nomen actionis.ſed q̃dã adiectio, vt leg.& not.
in l.iij.§.cui ↄgruit.ff. de peculio.& iõ oportet, ꝙ qñ
agiẽ de in rẽ verſo.ſubſtãtialiter adſit alia actio q̃ daẽ
cũ dicta adiectione de in rem verſo. per id, qđ hr̃ in
d.§.cui cõgruit.& ideo vr̃ ꝙ in caſu gl.& huius. c.qñ
accipiẽ mutuũ ꝓ eccleſia vltra ſummã taxatã, ſi ec-
cleſia facta ſit locupletior ꝓpter verſionẽ pecuniæ factã
in vtilitatẽ eccleſię ↄpetat ↄtra eccleſiã certi cõdictio
ex mutuo q̃ ↄpetit ꝓ cõtractu mutui.l. certi ↄdictio.
& l.ſi q̃s certũ.ff.ſi cer.pe. & ↄpetit cũ adiectione de
in rẽ verſo.Nec ob.ſi dicatur, ꝙ ↄtractus vr̃ eſſe nul.⁹, ex
quo vltra ſummã taxatã receptũ eſt mutuũ.& ſic nõ
vr̃ poſſe agi ex illo ↄtractu.vt dixit gl.q̃a rñdeẽ ꝙ ve-
rũ eſt ꝙ cõtractus eſt nullus rl̃r, qñ ſit vltra ſummã ta
xatã.ſed fallit, qñ in vtilitatẽ eccl'iæ eſt verſum id, qđ
eſt vltra receptum. hoc ſatis vr̃ velle litera.& hoc ne
eccleſia locupletetur cum aliena iactura.ar.l.nã na-
tura.ff.de cõd.inde.& pro hoc facit, ꝙ hr̃ in ſimili.in
l.j.§.fi.& l.iij..ff.commo.vbi patet, qđ licèt ex cõtra-
ctu facto cum pupillo ſine tutoris autoritate nõ poſ-
ſit conueniri pupillus.tñ illud fallit, qñ ex illo repe-
riretur locupletari:vt ibi patet.& in l.j.§.an in pupil-
lum.ff.depoſiti.& per hoc etiam patet quòd do.An.
non perfectè fuit locutus.nec etiam glo.hic vr̃ bene
dixiſſe, per ea q̃ ſuperius ſunt dicta.Vel põt dicere, ꝙ
qñ ſuſcipitur mutuum vltra formã taxatã, licèt ↄuer-
tatur in vtilitatẽ eccleſiæ non teneaẽ eccleſia certi cõ
di.ex mutuo, ex quo vltra mandatũ receptũ eſt mu-
tuũ. & ſic nõ vr̃ hr̃e locũ actio ex ↄtractu.ſed poterit
agi actione neg.geſt.cum vtiliter ſit geſtum negotiũ
eccleſiæ re ipſa.facit, quod legi.& nota. in l.ſi pupil-
li.§.item quæritur.ff.de neg.geſt. ¶In ea.glo.ibi:nõ
teneatur creditor probare.ſupple, ſm do.An.q̃a ſatis
ꝓbatur præſumptiuè iuris præſumptione verſio, ex
quo intra ſummam receptum eſt mutuũ. Alij tamẽ
doctores

doctores ſimpliciter tranſeunt cum glo. abſq; dicta
a additione. ¶ In ca.[a] gl. in fi. no. bene gl. iſtã: quia ex il
13 la videtur decidi quæſtio qua quærimur, tan pro mu-
tuo facto pro eccleſia teneat eccleſia. nã videtur glo.
concludere, quòd ſic: ſi fuit factũ intra ſummã taxa-
tã a capitulo etiã ſi non probetur alia verſio: ſecus ſi
fuerit receptum vltra ſummam taxatã: qa tunc non
tenebitur eccleſia: niſi ꝓbetur pecuniam verſam in
vtilitatem eccleſiæ. Sed contra iſtam concluſionem
facit, qđ hab etur in ca. hoc ius. x. q. ij. verſi. is creditor.
vbi videtur ꝙ non teneatur eccleſia: niſi probetur ver-
ſio. Sed Guil. Naſo. hic dicebat, ꝙ ibi loquitur quan-
do ille, qui recepit mutuum non erat prælatus eccle
ſiæ: nec habuit mandatum, ſecus ſi fuiſſet prælatus,
vel habuiſſet mandatum. quia tunc ſcđm eum tene
retur eccleſia: licèt non probetur verſio, quando ſum
ma non eſt taxata: vel ſi eſt taxata recepit intra ſum-
mam, aliàs ſm eum ſequeretur abſurdũ: quòd ſi aliqs
mutuaret pecuniã prælato ituro ad curiã pro nego
tiis eccleſię, quod deberet ire cũ ipſo prælato, & eſſet
curiuſus, ut uideret qualiter expenderentur pecu-
niæ, qđ vr eſſe incõueniẽs. ſed ubi recipitur ultra ſum-
mã taxatã: tunc bene debet ꝓbari uerſio. & hãc opi.
ſm d. Pe. vr ſequi Io. An. & Hoſt. hic in ſumma. e. ti.
§. & quis. uer. ſed oportet. & ſeq. dicit tñ, ꝙ aliter fuit
locutus Io. An. in c. j. s. de depoſito. de quo remittit
ad no. ibi. d. Pe. ſimplr tranſit referendo dicta Inn. &
Io. An. & ſic patet, qđ non bene declarauerit mate-
riam iſtam, in qua quid teuendũ plene dixi in d. c. j.
& j. tangetur. ¶ Iuxta prędicta quærit d. Pe. an ſi fa-
cta fuerit uerſio ſufficiat: licèt non durat. & cõcludat
quod ſic: ſi mutuũ fuit factũ intra ſummã taxatã. ſi
vero ultra ſit factũ. tunc dicit quòd Inno. poſuit opi
nio. unde uidetur ille, quòd tunc non ſufficiat. factã
fuiſſe uerſionem ſi non durat, & demum refert Ioã.
An. dicere, ꝙ quicquid dicatur videtur inhęrendum
huic literæ, quę vr uelle ꝙ ſi mutuũ fiat intra ſummã
teneatur eccleſia: licèt nõ probetur aliter uerſio, & ali-
ter diſtinguit. & ſic vr uelle, ꝙ ſufficiat probare uer-
ſionem factam eſſe, licèt non duret. & ſic vr reſidere
do. Petr. qui tamen ſubdit quòd ſibi uidetur, ꝙ licèt
mutuũ recipiatur intra ſummam taxatam quod ec-
cleſia non obligetur: niſi ſaltem appateat, quod tem
pore recepti mutui aliqua neceſſitas imminebat: pu
ta, refectio neceſſaria eccleſiæ, uel ædificii eccleſię:
uel monachi egebant ueſtibus, uel panno pro ueſti-
bus, uel frumento, aut uino pro alimentis. nã cũ alii
contractus, non debeãt fieri per eccleſiã: niſi fiat me
lioratio, & ſibi ꝓſpiciat. s. de his, quę fi. a prela. c. tua
nup. multofortius uidetur ꝙ idẽ ſit dicendũ in mu-
tuo potiſſimè: qa cõiter cenſetur eſſe odioſum ꝓpter
mutuantes, qui cõiter mutuãt ad uſuras. facit ꝙ no.
Ioan. An. in c. j. s. de depoſi. & Cy. in authen. hoc ius
porrectum. C. de ſacroſ. ec. & ſic reſidet d. Pe. hic in
hac materia; qui materiã iſtã nõ bene declarauit hic
nec etiam in d. c. j. ut patere põt ex his, quę dixi in d.
c. j. do. vero Flo. in iſta materia aliter fuit locutus. Nã
quęrit generaliter, an ſi creditor mutuat eccleſię te-
neatur indiſtincte probare uerſionem in utilitatem
eccleſię. & rñdet, ꝙ gl. pe. hic dicit, ꝙ ſic niſi certa ſũ-
ma fuerit taxata: qa tunc intra illã non tenetur proba-
re. Inn. uero, ut ipſe refert hic dicit ꝙ duobus modis
dr conuerti in vtilitatem eccleſiæ. Primo id ſolum,
quod conuertitur in rem eccleſiæ, etiam in poſterũ
duraturũ, puta in emptionẽ alicuius dom⁹: vel villę,
aut fundi, ſeu poſſeſſionis: ſic accipitur hic. ff. de impẽ.
& l. j. & l. iii. & l. pe. & quaſi p totũ. Scđo mõ dr ↄuer
ti id, qđ nõ accipitur ad ꝑpetuã vtilitatẽ, ſed ad tꝑalẽ,

puta, pro colendis agris: vel pro domibus non neceſ
ſariis. aliàs tñ magnificè, & vtiliter faciendis: licèt ec
cleſia nõ ſufficeret ad tantas expenſas quo inſpecto,
põt dici, ꝙ tunc vere nõ eſt eius utilitas. ex quo non
ſufficit ad tãtas expẽſas. facit. l. in fundo. ff. de rei vẽ.
& ſic tunc potius eſt vtilitas apparẽs, q̃ vera, & idem
cõtingit in alimentis monachorũ, quos noluit ꝑlat⁹
parce viuere: cum tamẽ id facere dẽret per id, qđ hr
in c. eccleſiæ princeps. xxxv. diſt. & c. gloria Epi. xii.
q. ii. & ſic paucioribus potuiſſent eſſe contenti. licèt
forte cũ difficultate. nam tunc pecunia recepta pro
talibus alimentis pinguiorib. vltra illud qđ ſufficie-
bat parce uiuendo: apparenter vr verſa in utilitatem
eccleſię: quia in alimentis miniſtrorum, ſed nõ exi-
ſtenter ex quo aliter fieri poterat. faciat ad prędicta,
qđ hr in d. l. ſi fundo. & l. ſumptus. & l. ſi fundi. & in
l. ſi a dño. §. ſi. cum duobus ſeq. ff. de pe. hære. hoc ſup
poſito dicit Inn. ꝙ qñ ſit prouiſio in eccleſia. ꝙ acci-
piatur mutuũ vſq; ad certã ſummam taxatam ẽt pro
tꝑalibus vtilitatibus. Sed pro iſtis temporalibus non
poterit recipere vltra ſummam: ſed ꝓ ꝑpetuis ſic: ita
qđ teneatur eccleſia, ẽt ſi vltra fuerit receptũ mutuũ,
dicit ẽt qđ ſi vſq; ad ſummam taxatã accipiatur mu-
tuũ, & conuerſum ſit in utilitatẽ eccleſiæ, ẽt ſi poſtea
perierit tenebitur eccleſia. ſi aũt ultra ſummã taxatã ſit
acceptũ: tũc licèt cõuertatur in utilitatẽ eccleſiæ, tñ ec
cleſia non tenebitur niſi duret uerſum. Allegat Inn. in
ar. ff. de tranſa. in l. cum hic. §. ſi quis de alimentis. q
tñ. §. non multũ facit ſcđm d. Fl. Alſ ẽt opi. in hoc re
fert Inn. & ẽt alii ſcribẽtes ſm d. Fl. p quas ſcđm eũ
nimiũ inuoluitur hæc materia, nec a ſcribentibus in
iure canonico, vel etiam ciuili, põt colligi ueritas
determinata ſcđm eum. vnde dicit per multas conſi
derationes conſiderandum eſſe, qđ diſtinctio Inno.
ꝓmiſſa de verſo, an duret uerſum, vel nõ. & leges ad
hoc ſuperius allegatæ videlicet. l. j. & pe. ff. de ĩpẽ. nõ
loquuntur in caſu noſtro. nam nos loqmur de illo qui
mutuat eccleſię in faciendo ſumptus ſup rebus: pu-
ta ꝓdiis, in quibus nõ percipit fructus, nec in hoc au-
getur eius utilitas, qui mutuauit in meliorando ꝓdia
quorum fructus ad ipſum pertinet, hoc em̃ caſu non
hẽt actionẽ ꝓ uerſo: niſi duret uerſum. ſed qñ nõ hẽt
fructus, dẽt hre actionem de oĩ uerſo p æqtatem. l. ſi
me & Titiũ. ff. ſi cer. pe. qa de ſuo puenit ad aliũ, qđ
aũt ꝓallegatæ leges. ff. de ĩpẽ. loquantur, ut dixi, patet
ſm eũ. qa loquuntur de marito ad quẽ ꝑtinẽt fruct⁹ re
rũ dotaliũ ĩ qb. rebus ſi facit ſumpt⁹ ꝓcedit diſtinctio
ꝓmiſſa, an uerſũ ſit duraturũ, vel nõ. nã qñ duraturũ
nõ eſt hoc ſpectat ad onus mariti: qa ci⁹, qđ expẽdit
hẽt cõmoditatẽ. i. fruct⁹ ampliores. ſed ĩ eo q mutuat
eccłiæ ceſſat hæc rõ. dũmõ ſit verſũ ĩ utilitatẽ eccłiæ
indiſtincte tenetur eccłia, ut ſatis ꝓbat hæc lr̃a ſm eũ
ĩ uer. niſi q. nõ diſtinguit, an talis ſit utilitas, & ſub-
dit, ꝙ hęc lr̃a recte intellecta traditur doctrina ĩ hac ma
teria, videlicet, ꝙ ſi ſũma eſt taxata tenetur eccłia ĩtra
ſummã ꝓ mutuo facto. ẽt ſi nõ ꝓbetur verſũ, vt ẽt uo-
luit hęc gl. pe. ĩ fi. & ꝓbatur ẽt ĩ tex. iſto a ↄtrario ſen-
ſu. ſed vltra ſummã taxatã, uel ſi nulla eſt taxata, di-
cit, ꝙ ſi ille, q cõtraxit mutuũ habuit viã datã ad hoc
a ꝓlato, & caplo, adhuc tenetur eccłia, ut hic vr ꝓbari ĩ
litera⁹ ibi abſq; maioris ꝑtis &c. a cõtrario. Si aũt ha
buit mãdatũ nõ tenetur eccłia, niſi ꝓbetur verſũ: ſed ꝓba
to uerſo ĩdiſtincte tenebitur, ſiue duret, ſiue nõ vt hic
vr probari in uer. alioqn. & ex his hẽs ſm eũ cõclu
ſiones in hac materia quas dicit certas, & ueras, &
hæc ꝓbari. Nã hic loquitur de religioſo, q nõ habuit
mãdatũ, nec accepit mutuũ intra ſummã taxatã quo
caſu nõ tenetur eccleſia, niſi ꝓbetur uerſum, ergo ↄtrio

[a] In ea. gl. Addenic d. Ab. in j. co. verũ. te..o no. vbi facit diſtinctionẽ. quã laudat Io. And. Sicu. hic in j co lũ. ver. apponitur, & videtur.

ſecus ſi habuit mãdatum tenebit̃ eccleſia ex fideiuſſione,vel mutuo. Item ſecus in eccleſia ſi nõ habuit viam datam,dummodo acceperit intra ſummã taxatam:& ex ſumma taxata põt exemplificari ſcd'm eũ: vt q̃a forte platus, & cõuentus determinauerunt q̃n opus erat tanta quãtitate, & q̃d quicũq; ex ipſius melius poſſe curaret eã inuenire mutuo: nõ tñ dederũt ad hoc mandatũ, vel ſtatuerũt, ꝙ q̃libet monachus poſſet ꝯtrahere mutuũ vſq; ad certam ſummã,puta. decẽ librarũ.& ꝯcludit q̃d oĩ caſu ſiue hẽat mandatũ ſiue nõ recipiẽs mutuum pro eccleſia,& ſiue ſumma ſit taxata ſiue non tenebitur eccleſia ſi manifeſte conſtiterit verſum eſſe in eius vtilitatẽ. facit quod dictũ fuit in c. 1.ſ.de depoſito.& q̃d ibi not. per ipſum do. Flo. Et p̃dictã oĩa dicit ſignãter menti tenenda: q̃a cõiter ignorantur ſcd'm eum. & ſic reſidet in hac materia. ¶ Sed aduerte primo inquantũ do.Flo.dixit,ꝙ clericus eccl'ie ꝑt accipere mutuũ intra ſummã taxatam,& obligat̃ eccleſia.illud poſſet ꝓcedere q̃n eſſet clericus platus,vel habuiſſet mãdatũ. aliàs vr̃ ſecus: niſi forte talis fuerit forma taxationis ꝙ per illã cenſeat̃ hr̃e mandatũ.per id quod dixi ſuper gl.2.Itẽ aduerte ſecundo inquãtum dicit, quòd in marito dẽt id diſtingui,an verſio duret,ſeu ſit duratura, uel non bene põt dicere q̃n expenſa ſit pro agris colẽdis ad fructus percipiẽdos,quia talis expẽſa eſt t̃palis. & dẽt eſſe ad onus mariti qui ꝑcipit fructus, vt ipſe dicit, ſed vbi expenſa fieret ad perpetuã vtilitatẽ rei.puta, domus in fundo,vt poſſint ibi habitare coloni. tũc talis expenſa ſpectat ad mulierem.& pro illa tenet̃ mulier ẽt ſi non duret ſi forte caſu fortuito puta pp terremotum deſtructa ſit,ut eſt tex.in l.& in totũ. ff.de impen.vnde ſi do.Flo.voluit talem expenſam ſpectare ad onus mariti ex quo non durauit non vr̃ bene dixiſſe per dictam l.& in totum.ſed bene eſt verũ q̃d vbi ſit expẽſa t̃palis:puta pro agris colendis q̃d tunc non eſt eadẽ rõ in creditore q̃ mutuat eccleſiæ q̃ in marito,q̃a maritus nõ repetit illa cũ fiat gr̃a fructuũ quos percipit, ſed mutuãs eccleſiæ pro agris colẽdis non percipit fructus. ideo bene eſt æquum,& iuſtũ, ꝙ tale mutuũ verſum in vtilitatẽ eccleſiæ reperire poſſit.¶Item aduerte inquantũ dixit do.Flo.quòd de ſua taxata põt exemplificari q̃n præ latus & ꝯuentus determinauerunt q̃d opus erat tanta quãtitate:& q̃d quicunq; ex eis melius poſſet:procuraret illã inueniri mutuo,non tñ dederũt ad hoc mandatũ, vr̃ quodãmodo ponere caſum implicantẽ ꝯdictionem, q̃a eoipſo q̃d dicunt q̃d q̃cunq; ex eis melius poſſit ꝓcuret eam inuenire mutuo.vr̃ quod tacitè uideat̃ dari mandatũ cuicunq; de eccleſia, vt poſſit illã mutuo recipere pro eccleſia,quia ille vr̃ inuenire qui apprehendit ipſam pecuniam recipiendo ipſam mutuo. p id quod legitur & no.in l.ſi barſatorem latronẽ inuenire,&c.C.de fideiuſ.& in l.j.in prin.cum ibi no. per Bar.ff.de acquir.poſ. Sed poſſes dicere,ꝙ ibi loquit̃ in alia materia q̃n quis promiſit latronẽ: quia ille dr̃ inuenire qui eũ apprehendit. tñ clarius poſſet poni exemplum prout hic tangit do.Ant. poſt Io.And.nã dr̃ ſumma cõi prouidentia taxata,q̃n ex ſtatuto, uel alia diſpoſitione, uel conſuetudine ordinatum eſt in eccleſia q̃d ſi contingat aliq̃d mutuum ꝯtrahi poſſit prælatus uſq; ad tantã ſummã cõi prouidentia ꝯtrahere,& nõ ultra ſine ꝯſenſu capituli. & tunc dicetur ſumma,& cõi prouidentia taxata.ꝓcedit practica de cre.q̃a ſi prælatus, uel habens adminiſtrationẽ recipiat intra ſummã mutuũ obligauit eccleſiã licèt non probet̃ uerſio,& idẽ dicit poſſe dici in ſimili in ꝯtractu donationis ſi ĩ eccleſia eſſet taxata ſumma: q̃a illam poterit facere platus. dũmodo taxatio nõ ſit immoderata. & ſic põt intelligi q̃d hr̃ in c.cæterũ. ſ.de dona. Et per p̃dicta habes dicta do.Flo. in hac materia exceptis quibuſdã q̃nibus quas hic tangit circa articulũ quatr ꝓbet̃ verſio.de quibus.j.dicet̃ & an bene & ꝑfectè dixerit do.Flo.in hac materia patebit ex his q̃ inferius dicet̃. vñ aduertendũ q̃d do. An. hic aĩr proſequit̃ & plenius iſtã materiã. nã dicit añ oĩa reducendũ eſſe ad memoriã regulã Inn.quã ipſe poſuit in c. 1.de depoſito.quia hæc materia eſt connexa materiæ dicti.c.ibi tradit regulã, q̃d regulariter non

14 eſt neceſſe ꝓbare † verſionẽ in vtilitatẽ eccleſiæ, ut ex ꝯtractu inito pro eccleſia obliget̃ eccleſia. excipit tñ ibi tres caſus.Primus eſt q̃n gr̃a alterius tm̃,oõ eccleſiæ iniẽ ꝯtractus,vt cõtingit in depoſito,ſeu in cõtractu depoſiti. Secũdus caſus eſt ꝗn actus ĩ ꝯtractu. & iſte eſt caſus in iſto capitulo. & ibi cõcludit q̃d in tali ꝯtractũ ſemꝑ oportet verſionẽ ꝓbari per boe. c. 10.q.2.& c.hoc ius. Tertio fallit ſm̃ eum q̃n fit alienatio rei immobilis eccleſiaſticæ, vt diſſoluat̃ debitum:quia oportet, vt in illã cauſam probet̃ verſum. Primum & tertium caſum non proſequit̃ hic do.An. Sed de illis dic,vt plenè dixi in d.c. 1.de depoſi.Secũdum caſum hic proſequitur circa illum examinãdo tres caſus pro declaratione decre. & huius materiæ. Primus eſt quid iuris q̃n ĩ eccleſia nõ eſt aliqua ſumma taxata cõi prouidẽtia,& recipit̃ mutuum,an exigatur quod probet̃ verſio. Secundus caſus eſt q̃n reperitur in eccleſia certa ſumma cõi prouidentia taxata,& receptum eſt mutuum intra ſummam. Tertius caſus eſt q̃n reperitur ſumma taxata cõi prouidẽtia, & receptum eſt mutuum vltra ſummã,an ſit neceſſe quod ꝓbet̃ verſio.& ad iſtos tres caſus tota hæc materia deuoluitur.¶Circa primũ dixit Gui.naſo.quòd refert,an mutuũ ꝯtrahatur per particularem de eccleſia non habentem adminiſtrationẽ bonorũ eccleſiæ: nec habentem mandatum.& tunc non obligabit̃ eccleſia ex tali mutuo:niſi probet̃ verſio.per id, q̃d hr̃, ĩ d.c.j.de depoſito.& 10.q.2.hoc ius. vet. is creditor. an vero recipiatur mutuum nomine eccleſiæ per habentem adminiſtrationẽ eccleſiæ,vt per prælatũ, vel per alium habentem mandatũ. nam tunc dicit quòd non eſt neceſſe ꝓbari verſionẽ. aliàs dicit q̃d ſequeretur vnum ſatis durũ ſecũdũ eum, videlicet,quòd ſi prælatus pro cauſis gerendis in curia reciperet mutuum oporteret q̃d creditor iret cũ eo, vel mutuaret aliqua,vt videret in quo cõſumeret̃ pecunia.ideo ſecundum eum ne hoc contingat ſufficit prẽlato mutuari, vt eccleſia obligetur,hęc opi. vt tangit hic do. Ant.non eſt bona per id quod no.Inn.in d.c. 1.de depoſito.ubi uſ cõtrarium huius opi.tenet,re,an autem aliquo caſu poſſit ſaluari.j.patebit.Inno. uero in hoc caſu,ut hic tangit do.Anto.ur̃ uelle,quòd ad hoc q̃d eccleſia obliget̃ requirat̃ q̃d probet̃ uerſum in utilitatẽ eccleſiæ.dicit tñ q̃d nõ exigit̃ q̃d duret uerſum, q̃a ſufficit utiliter eſſe acceptũ.ff.de neg.geſt.l.ſed an ultro.§.1.& ſic ſufficit t̃poralis uerſio ,licèt nõ ſit ꝑpetua per d.l.ſed an ultro.§.j.do.Ant.hic in hoc caſu q̃n ſumma non eſt taxata,cõcludit q̃d ſi recipit̃ pecunia à nõ habẽte adminiſtrationem,nec mandatum, tunc tenenda eſt opi.Gui. q̃a oportet q̃d probet̃ uerſum,& ſi non durat uerſum non ſufficit,& q̃d durat uerſum,an obliget̃ tũc eccleſia ex ꝯtractu,uel actione de in rẽ uerſo recurrendũ eſt ad id quod dixit gl. & quod dixi ſup illa. Si aũt recipitur pecunia à plato,uel alio hñte adminiſtrationẽ eccleſiæ,uel habente mandatũ. tũc dicit,ꝙ eſt neceſſe q̃d ꝓbet̃ uerſio, & hoc caſu obligabit̃ eccl'ia ex ei' ꝯtractu ſi ꝓbabit̃

uer.ſio

uerſio & non ſolum de in rem uerſo. ¶Circa hoc tñ adde quod dixi ſup gl. & ſufficit verſum fuiſſe: licèt non duret verſum ex eo, qa ſufficit vtiliter fuiſſe acceptũ per d.l.ſed an vltro.& hoc dicit tenendũ quicquid dixerit Guil.qui voluit ɔ̃rium, vt ſ̄.patet. & cõtra Guil. vr̄ caſus in ſimili in l.3. C.quando ex facto tutoris. licèt do.Ant.nou alleget.nam ibi in ſimili dr̄ quod ex mutuo recepto per adminiſtrationẽ tutoris non obligatur minor:niſi appareat quod ſit verſum ĩ vtilitatem minoris.& hanc partem ẽt voluit Cyn. in auth.hoc ius porrectũ.C.de ſacr.ſan.eccl.& iſtã opi. etiã tenuit in d.c.t.de depoſi.Nec obſt.abſurdum de quo dixit Guil.quia aliter poterit probari verſio quã cum creditor vadat cum prælato ad curiã & de modo probandi dictũ fuit, vt in d.c.t.de depoſi.nã ſufficiet probare quod eccleſia indiget pecunia pro negotijs expediendis & quod ob illã cauſam fuit mutuarum:& quod poſtea negotia fuerunt expedita: nã licèt nõ appareat pręcisè qđ ex pecunijs mutuatis fuerint expedita:tñ præſumer̄ ex illis fuiſſe expedita ar. eorũ quæ not.maximè per Bar.in l.cum ſeruus. ff.de verb.obl.& quod hr̄ in l.fi.C.de ali.pręſtan. facit qđ j̄.dicet̄.¶Item poteſt dici qđ talis creditor habet ſibi imputari ſi potuit habere conſenſum capituli & nõ habuit, quia ſi mutuaſſet pręlato cũ conſenſu capituli.vr̄ quod non ſit neceſſaria ꝓbatio alia quã ſit facta verſio. vt j̄.tangetur. Et hoc qñ mutuũ eſt cõtractum cũ prælato & capitulo p̄ſente capitulo, vel cũ p̄lato & alio habẽte mandatũ à capitulo.tunc dicit do.An. qđ obligabit̄ eccleſia & capitulũ ꝑ hãc decre. & ꝑ id qđ hr̄ in d.c.j̄.de depoſito.nec erit neceſſe ſ'm eũ qđ alia verſio probet̄.& eſt rõ, vt ipſe dicit, quia eo ipſo qđ capitulũ conſentit qđ illã pecuniam recipiat mutuo ſatis dicitur taxare illam ſummam: & ſic ſumus in caſu decre. Item, quia ſufficit quod prælatus cum conſenſu maioris partis capituli recipiãt, vt hic dicitur.& ſic duplici reſpectu videtur hæc decre.probare verſionem: hoc tamen temperat verum eſſe do.Ant. niſi mutuum tale reciperetur in certam & determinatam vtilitatem, vel neceſſitatem, puta, ut diſſoluatur debitum, uel ob aliam cauſam, quia tũc eſſet neceſſe quod probetur pecuniam uerſam in illam cauſam.per id quod habetur in auth.hoc ius. C.de ſacr. ſan.eccle.canonizata.12.q.2. & idem etiam tenuit in d.c.de depoſito. Sed aduerte, quia iſta diſtinctio, an mutuum recipiatur in certam & determinatam cauſam, uel non, ratio uidetur bene probari, ut plenè dixi in d.c.1.& ad auth.hoc ius porrectũ poteſt reſponderi, ut ibi dixi. ¶Item aduerte, quod ſatis puto qđ quando prælatus cum capitulo recipit mutuum teneatur eccleſia etiam ſi non probetur uerſio per iſtũ tex.tamen poteſt eſſe dubium, an eccleſia poſſit petere reſtitutionem in integrum, & an debebit illã obtinere, quia ſi non probetur uerſum de quo plenè dixi in d.c.1.& de hoc primo caſu principali. Secundo caſu quando taxata eſt ſumma communi prouidẽtia, & mutuum eſt receptum intra illam: tunc concludit quod ſi eſt receptum à non habẽte adminiſtrationẽ, nec mandatum, nõ obligatur eccleſia etiã intra ſummam:niſi probetur uerſum.per id quod habetur ĩ d. auth.hoc ius. Nec obſta decre. inquantum dicit eccleſiam obligari per religioſum quando recipit intra ſummam, quia iſtud debet intelligi quando religioſus habet aliquam adminiſtrationem:aliàs non procederet quod hic dicit̄. & facit quod dixi ſupra poſt Gui.in præcedenti caſu. Si autem ſit facta receptio ꝑ habentem adminiſtrationem, uel per conuentũ, uel alium de mandato conuentus, tunc dicit poſt Inno. quòd ſi eſt uerſum in utilitatẽ eccleſiæ, & durat uerſum ita quòd perpetua ſit verſio, non eſt dubiũ quòd eccleſia obligatur.ſi vero eſt verſum, ſed non durauit verſio adhuc dicit quod obligatur eccleſia. facit qđ habetur in d.l.ſed an vltro.ff.de neg.geſt. & concludit do.Anto.poſt Inno.quod qñ ſumma eſt taxata, & mutuum receptum intra ſummam ad hoc, vt obligetur eccleſia oportet quod aliqualiter verſio probet̄: tñ ſufficiet ſiue vltima ſit perpetua, ſiue temporalis, & ſiue fuerit apparens, ſiue vera, & de tẽporali, & de apparente potes ponere exemplũ, vt ſ̄.poſui poſt do. Flo.vbi poſt eum poſui exempla quæ hic ponit Inn. Si autem nullo modo probetur mutuũ eſſe verſum in vtilitatem eccleſiæ, nec apparenter, nec verè, nec temporaliter, nec perpetuo, tunc nõ obligabitur eccleſia, quia oportet ſcđm Inn. qđ probetur aliqualis verſio. ſed Guil.naſo. vt ſ̄. tetigi tenuit contrariũ, qa non videtur neceſſarium quòd probetur verſio aliqua ex quo eſt receptum intra ſummam ipſum mutuum. & hanc partem vr̄ ſequi hic Hoſt.& Ioã.And. nam ſatis dicit̄ probari verſio eo ipſo quod recipitur intra ſummam.& hunc text. de quo etiam per Hoſt. in ſum.eo.tit.§.& quis.ver.ſed oportet. & ſequẽti.& idem dicit Io.An.tenere Accur.in prælle. auth. hoc ius. quamuis contrarium no.in auth.de alien.& emphyt.§.ſi vero.Quis autem pręlato.col.8. Sed d.Ant. hic dicit poſſe dictas glo.concordari, quia ſi pecunia eſt recepta per prælatum præſente capitulo, vel per habentem mandatum à prælato præſente capitulo non eſt neceſſe quòd probetur alia verſio. & ſic procedat gl.in d.authẽ.hoc ius.Sed vbi in abſentia capituli per particulatem de eccleſia habente mãdatum. tunc dicit ſtandum dicto Inno. & glo. in d. §.ſi vero. quia oportet quòd probetur uerſio: tñ ſufficit quòd ſit apparens, uel temporalis, ut ſ̄.dixi poſt Innoc. Et pro prædictis facit iſte tex. ſecundum eum dũ requirit maniſeſtam verſionem quando ultra ſummã recipitur mutuum.nam hoc ſatis uidetur innuere à cõtrario quod intra ſummam non requiratur maniſeſta uerſio.& ſic reſidet do. Ant.¶Sed aduerte, quia ſi do.An. intellexit qñ in abſentia capituli recipit̄ mutuum per particularem de eccleſia habentem mãdatum: qñ habuit mandatum à prælato tñ poteſt procedere dictũ do.Ant.quia tunc perinde eſt acſi ꝑ prælatum habentem adminiſtrationem in abſentia capituli mutuum recipiatur intra ſummam, quo caſu uidetur quod ſufficiat uerſio temporalis, uel apparens. uel poteſt dici quod non requiratur probari aliquam uerſionem ex quo recipit intra ſummam taxatã, qa ſatis uidetur recipere cum conſenſu capituli ex quo intra ſummam taxatam per capitulum recipit ꝑ iſtũ tex.& uidetur etiam uoluiſſe do. Flo. ut ſuperius dixi poſt eum.& iſta pars uidetur uerior. Si autẽ intellexiſſet de habente mandatum à capitulo & recipiẽte in abſentia capituli mutuum non uidetur bene dixiſſe, quia ſatis dicit̄ recipi nomine capituli ex quo recipitur per habentem mandatum ab ipſo capitulo ad ipſum mutuum, recipiendum cum paria ſint aliquid per ſe facere, uel per alium. lib.6.& ſic non uidetur procedere concordia quam facit do. Ant. Aliã concordiam poſuit in d.c.1.de depoſi.uidelicet, ut diſtinguatur mutuum in certam, & determinatam cauſam, ut tunc ſit neceſſe quod probetur uerſio in illã cauſam.& ſic procedat dictum Innoc. & glo. in d.§.ſi uero.an uero non recipiatur ob certam, & determinatam cauſam, & tunc procedat glo. in d.auth. hoc ius.ad fi.Sed ut tetigi.ſ̄. hæc diſtinctio non uidet̄ bene probari.unde põt aliter cõcordare, ut dixi in d.c.

j.de depo.quia ſi mutuum ſit prælato,&capitulo,vel
etiam prelato intra ſummam taxatā, teneaturtunc
eccleſia de mero iure per iſtum text. & ſic inrelligat̃
gl.in d.auth.hoc ius. ſed ſi quærit̃, an poſſit peti reſt.
tn integ.& an illa dari debear ſi non probetur verſio,
uidetur dicendū per id, quod hr̃ in ſimili in mincri
in l.j.& ij.C.ſi aduer.credi. & ſic effectualiter tūc nō
tenebitur,ſi non proberur verſio, & petita ſit reſti.in
integ.quia illa debet dari,ſi verſio non probat̃, vt ſu-
dixi.& hoc nidetur procedere,quādo mutuum ſit fa-
ctū ſub vſuris.ſi aūt fuiſſet ſine vſuris, tunc an idem
ſit dicēdum eſt magis dubiū. de quo dixi plene in d.
c.j.& per hoc habes ſcd̃m caſum principalem expe-
15 ditum.¶†Tertio caſu qñ recipitur mutuū vltra ſum
mam taxatā,an tunc teneat̃ eccleſia. ꝯcludit d. Ant.
ꝙ aut conſtat non eſſe verſum in vtilitatem eccleſiæ,
aut cōſtat eſſe verſum ipſum mutuū receptū, aut eſt
dubiū.primo caſu certū eſt,ꝙ non tenet̃ eccleſia, vt
hic ꝓbat̃.idē dicit in tertio caſu, qñ eſt dubiū, an ſit
verſum:quia tūc cōiter tenet̃,ꝙ ex quo eſt receptum
vltra ſummā taxatā non præſumit̃ verſum, niſi ꝓbe
tur,vt hic etiā ſatis probatur. Scd̃o caſu concludit,
ꝙ ſi eſt verſum in vtilitatem eccleſiæ,verā,& q̄ durat
tenetur eccleſia,vt hic ꝓbat̃.ſec⁹ dicit Inn. ſi ꝯuerſū
ſit in vtilitatē apparētē,& nō verā,qd̃ qñ ſit declara-
ui.ſ.cū do.Flo.poſt Inn.& tunc dicit,ꝙ non tenet̃ ec
cleſia.& ꝓ hoc bene facit,qd̃ hr̃ in l.ſed an vltro.§.j.
ff.de neg.geſt.vbi ſatis hoc vr̃ probari.& bene facit,
qd̃ hr̃ in l.in fundo.ff.de rei vē.idem dicit Inn.ſi ver
ſum fuit in vtilitatē eccleſiæ,ſed non durauit.ꝓ quo
bene facit,qd̃ hr̃ in l.ſi pupilli.in prin.ff.de neg. geſt.
& ſic ſm̃ Inn.erit dr̃ia,an recipiat̃ mutuū intra ſum-
mam taxatam:an vero vltra:quia ſi recipit̃ intra ſum
mam ſufficit quòd probet̃ verſio etiam temporalis,
vel apparens.ſi vero ultra ſummā ſit receptum opor-
tet,ꝙ probetur vera uerſio,& manifeſta,quæ ſit ꝑpe-
tua.& ſic dñabit.& hāc opi.vr̃ tenere:licèt referat ali
quos ſentire cōtrariū.fundamentū Inn.vr̃ eſſe, quia
ex quo taxata eſt ſumma videtur prohibere admini-
ſtratori ne vltra recipiat,& ſic recipiēdo vltra,vr̃ reci
pere ꝯ̄ mandatū.ideo non obligatur eccleſia per l.fi.
C.de neg.geſt.nec obſt.d.l. ſed an vltro.§.j.quæ vi-
det̃ uelle.quòd ſufficiat eſſe verſum, licèt nō duret:
quia debet intelligi,qñ recepta eſt pecunia mutuo,
& non eſt recepta cōtra voluntatem dñi. Scd hic vr̃
recipi ꝯtra uolūtatē ſaltē tacitā ipſorū de eccleſia:qa
ꝑmittēdo recipi intra ſummā tacitè videt̃ prohibere
ne vltra recipiat̃.ar.l.maritus eſt.de procu.& ſ.c.nō-
ne.de præſump.non ob.etiam hęc decre.q̄ videt̃ vel-
le,ꝙ ſufficiat eſſe verſum, quia debet intelligi ſi du-
rat verſum,& ꝯſtet verſum eſſe:aliàs vel ſecus,faciat
l.ſi pro patre.§.verſum.ff.de in rem verſo. ¶Itē non
ob.ſi dicat̃,ꝙ ex quo pecunia creditoris peruenit ad
eccleſiā equum eſt illā ad ipſum redire. & ſic eccle-
ſiā eſſe obligatā ex æquitate.l.ſi & me& Titiū.ff.ſi
cert.per.qa illa æquitas durat vbi cōſtat de vera ver-
ſione,quæ durat,& qñ non ſit cōtra uoluntatē,& nō
durat,ut eſt dictū.& ꝓ hoc etiā facit:qa ille q dat vl-
tra ſummam pōt dici,qd̃ uideatur donare datum vl
tra ſmmā.iō non obliget̃ eccleſia.ad iſtud tñ vltimū
ꝑt rñderi, quòd hic p̄ſumptio tollitur ex quo datur
pecunia ſub noīe mutui:qa tacitè vr̃ dās ꝓteſtari, ꝙ
uult illam repetere,& multofortius tolleret̃ dicta prę
ſumptio ſi expreſsè non interueniret ꝓteſtatio. ¶Et
ex prædictis apparet ſcd̃m Inn.multiplex dr̃ia inter
mutuū,qd̃ ſit intra ſummam taxatam. & illud qd̃ ſit
ultra.Prima eſt,qa qñ ſit intra ſummā ſufficit ſecun-
dū Inn.uerſio appatēs,licèt nō ſit uera, & ſilr̃ uerſio
tpalis:licèt nō ſit ꝑpetua:ſed ſi ult ra ſummā recipit̃
non ſufficit uerſio tpalis, uel apparens:ſed oportet
qd̃ ſit uera,& ꝑpetua.Scd̃a dr̃ia eſt,qa qñ ſit intra ſū
mam in dubio p̄ſumit̃ uerſio, ut hic etiā ſenſit Ho
ſtiē.ſed qñ ſit ultra oportet,qd̃ ꝓbetur.& ex hoc etiā
reſultat.Tertia dr̃ia eſt,qa ubi intra ſummā recipitur
ſufficit p̄ſumptiua uerſio.& adde p̄dictis ſcd̃m d.An
to.poſt Io.An.& Ho.qd̃ vbi dixi eccleſiā obligari re-
cipiendo intra ſummā eccleſia fuerit dānificata: qa
tū hēbit poteſtatem,illud procedit niſi ex ſurreptio-
nibus mutuis receptis intra ſummā eccleſia petendi
reſtōnem in integrum:per id,qd̃ hr̃ in c.j.ſupra de re
ſti.in integ.& ſupra de reb.eccl.non alie.in c. ad no-
ſtrā.facit quod leg.& no.in c.apoſtolicè.§.fi. j.de do
na.& ſubdit etiam d.Ant.qd̃ ſi eodē inſtāti fieret re-
ceptio pluriū ſummarū quarū q̄libet eſſe intra ſum-
mā,& ipſis coaceruatis læderet̃ eccleſia,qd̃ poſſet di
ci receptionem nō valere uelut factam in fraudē hu-
ius conſtitutionis: per id, quod legit̃,& not.in ſimili
in l.ſancimus.C.de dona.de pluribus donationibus
factis eodē tpe,q̄ ſingulariter per ſe conſideratæ non
non excedūt ſummā in qua nō requirit̃ inſinuatio:
tñ bene excedūt ſi ſimul coaceruent̃. nā videt̃ ꝙ req
ratur inſinuatio:alias non valeat donatio,ut ibi not.
16 & in l.modeſtinus.ff.de do.ubi per Bar. ¶†Iuxta p̄-
dicta quærit do.Ant.Quid ſi eccleſia hēt unū rectorē
tñ,& ſic non habet collegium,uel capitulum, an ex
cōtractu mutui facto per talem rectorē obliget̃ eccle
ſia.& vr̃ concludere,quod ſic: qa idem uidetur poſſe
talis rector ex quo eccleſia nō hēt collegiū,uel capi-
tulū,qd̃ poſſet prælatus cū collegio,uel capitulo in
eccleſia collegiata,ut uidetur uelle gl.notabilis in c.
potuit.de loca.& ideo ſicut qnādo prælatus cū capi-
tulo recipit mutuū obligat̃ eccleſia,& ſufficit p̄ſum-
ptiua,uel apparens uerſio,& etiā vera:licèt nō duret
vt ſupi⁹ eſt dcm̄:ita & in caſu iſto de quo tñ plenius
dixi.Et an ſimplr̃ ꝓcedat dixi in c.j.ſupra de depoſi-
to.ꝑ p̄dicta,ēt pōt inferri ad unū tangit hic d.An.qñ
uidelicet p̄latus uel hñs adminiſtrationē ecclīæ emit
aliqua neceſſaria ꝓ clericis eccleſiæ puta pānos ꝓ ve
ſtib.vel frumentū ꝓ uictualib.obligabitur eccleſia,
non probata alia uerſione.& concludit,qd̃ ſic: quia
iſte eſt contractus emptionis in quo eſt exigit̃ ꝓba-
tio uerſionis.licèt ſecus ſit in cōtractu mutui ut uo-
luit Inn.in c.j.de depoſi.ubi ēt de hoc dixi.& ꝑ Bald.
in auth.hoc ius.C.de ſac.ſan.eccl.hoc hoc tñ litat ue
rū,niſi forte i eccleſia eſſet ēt quo ad hoc ſumma ta-
xata:qa tūc ꝓcederet diſpō huius capituli ex idētita
te rōnis ſcd̃m eū,& ꝑ hoc hēs ea,q̄ tāgit hic alia ma
teria d. An.& ēt q̄ tetigit Inn. & Io.And.& ſilr̃ Hoſt.
Sed aduerte qa diligēter ꝯſiderando ꝓ declaratione
materiæ ſunt quatuor uidenda.Primū eſt qualis fue-
rit intellectus Inn.in c.j.de depoſi.qñ quæritur,an ex
ꝯtractu inito ꝓ ecclīa obliget̃ ecclīa,ſiue ſit ꝯ̄ctus de
poſiti ſiue mutui,ſiue emptiōis:ſiue ali⁹:& an req̄rat̃
i p̄dictis,uel aliquo p̄dictorū,qd̃ ꝓbet̃ uerſio ad hoc,
ut obligetur eccleſia. Scd̃m eſt qa eſſet uidendū qd
tenendum ſit in materia prædicta. & ſic Inn. in om-
nibus bene dixit.Tertium eſt: qa eſſet uidendū præ-
ſuppoſito,qd̃ aliquo caſu req̄rat̃,ꝙ ꝓbet̃ uerſio qua
liter dicta uerſio ꝓbabitur. Quartū eſt qualis†uerſio
17 ſufficiet, & an ſufficiat uerſum eſſe licèt non du-
rat ſuper primis tribus non inſiſto:quia late illa exa-
minaui in d.c.i.de depoſito.& in contractu mutui.
Quid tenēdum,vltra illa, quæ ibi dixi ſatis ſuperius
declaraui per tres caſus poſt dnm.Ant.¶Circa quar
tum no.ꝙ hic examinauit Inn.& Ioan.And.poſt cū
& ſimiliter do.Floren.& do.Petr.& do.Anto.Con-
clude

elude,quòd eo caſu quo probari debet uerſio: opor-
tet qđ probetur uera verſio . & ſic non ſufficit appa-
rens,& realr non exiſtens,ꝑ id , quod hr in l. ſed an
vltro.§.j.ff.de neg.ge.& l.ſiue hæreditaria.e.ti.Si au-
tē ꝓbetur iura uerſio.& tunc ſi fuit temporalis ꝑ ſui
natura:puta pro agris eccleſiæ colendis ad fructus re
cipiendos:uidetur quòd talis uerſio ſufficiat,ex quo
eccleſia eſt locupletata ex tali uerſione.argu.regulæ
locupletari.de reg.iur.in vj.& l.nam natura.ff.de cō-
di.inde.¶Nec ob.quod habetur in l.3.ff.de impē.qa
ut uoluit hic do.Flo.ibi loquitur in expenſa facta ꝑ
maritū pro colendis agris dotalibus, quādo non pōt
repetere à muliere ꝑꝑ ea,qa percipit fructus ipſorū
agrorum in quos eſt facta expenſa.l. pro onerib.C.
de iure do.ſed hic mutuans pro colendis agris eccle
ſiæ,non recepit fructus:ſed ipſa eccleſia: ideo conuē
niens eſt,qđ teneatur eccleſia in cuius utilitatē pecu
nia eſt conuerſa.Interdū uerſio ſui natura erat ꝑpe
tua:ut quia facta fuit pro reparatione ædificij:ſed po
ſtea ędificium periit caſu fortuito.& ſic non durauit,
hoc caſu eſt dubium,an ſufficiat talis uerſio, ut poſ-
ſit agi cōtra eccleſiam.nā vrꜫ ſic per iſtum tex.dum
ſimpliciter videtur uelle quòd ſufficiat pecuniā mu-
tuam uerſam in utilitatē eccleſiæ.ad idē quod hr in
d.l.ſed an ultro.§.1.& l.ſiue hrditaria.ff.de neg. geſt.
Et iſtud vr tenere hic d.Flo.Sed Inn.hic uidetur uel-
le ꝯriū:qn̄ ultra ſummā taxatā recipir mutuū:ſecꝰ qn̄
intra ſummā recipir, uel qn̄ ſūma nō eſt taxata:& cū
Inn.uidetur trāſire Io.An.& do.Pe.& d. Ant.Pōt cō
cordare opi.quia ſi mutuum ſit receptum per parti-
cularem de eccleſia non habente adminiſtrationem
aliquam,nec aliquod mādatum per alium extraneū
ſine aliquo mandato receptum ſit mutuū ꝓ eccleſia.
videtur ꝙ teneatur eccleſia : licèt mutuū ſit uerſum
in utilitatē eccleſiæ,niſi duret:ꝑ id, quod hr in l.ſi ꝓ
parte.§.uerſum.ff.de in rē uerſo. & in l. ſi pupilli. in
prin.ff.de ne.geſt.ubi in ſimili patet, qđ ſi extraneus
geſſit negotia pupilli,nō tener pupillus, niſi utiliter
geſſerit,& durat utilitas.ergo eodem modo idē dicē
dū in eccleſia, q̄ ęquiparar minori.ſ.de reſti.in inte.
c.1.Si uero per prælatū habentē adminiſtrationē re-
ceptū ſit mutuū:tūc ſi fuiſſet receptū intra ſummam
taxatā,uel ſi nō erat taxata vr ſufficere,ꝙ utilr fuerit
factū.licèt nō durauerit,ut uoluit Inn.hic,& ꝓbar ꝑ
id,quod hr in l.3.§.ſufficit.ff.de cōtrario iudicio tu
telæ.vbi in ſimili ſufficit , quòd adminiſtrator datus
minori utiliter geſſerit:licèt nō durauerit.& no.Bar.
in d.l.ſi pupilli.in prin.Si uero per prælatum.uel per
rectorē hñtē adminiſtrationē receptū ſit mutuū ultra
ſummam taxatā:tūc uideretur,ꝙ non ſufficit, qđ ſit fa
cta uerſio in utilitatē eccleſiæ,niſi duret, ut hic dicit
Inn. tñ videt uerius;& puto ꝯtrariū ex quo eſt pręla
tus habens adminiſtrationem qui recepit mutuū ꝓ
eccleſia.arg.dictæ.l.i.§.ſufficit.de cōtrario iudicio tu
telæ.& ꝑ iſtum tex. inquantū ſimplr uidet uelle , ꝙ
recipiatur ultra ſummam obliget eccleſia,ſi uerſum
ſit mutuū in utilitatem eccleſiæ , nec diſtinguit , an
durauerit,uel non.& iſtud etiam uidetur noluiſſe d.
Fl.ut patet ex his,q̄ dixi ſupius poſt cā.nec ob. ſi di-
catur,ꝙ p̄latꝰ recipiēdo ultra ſummā taxatā vr recipe
re cōtra mandatū.ar.c.nōne.ſ.de præſump.& ſic non
debet obligari eccleſia per l.ſi.C.de neg.ge.qa rñde-
ri pōt ꝙ verū eſt ꝙ vr ſatis dici poſſe recipere man-
datū quo ad hoc,ut nō obligetur eccleſia ex tali mu
tuo,ſi nō ꝓbar uerſio.ſi aūt uidet ꝓhibitꝰ recipere ul
tra ſi ꝓbetur uerſio,ut hic ſatis colligi pōt.aſs ſeque-
rer ſi eſſet receptū mutuū vltra ſummā taxatā,& ver
ſum eſſet in utilitatē eccleſiæ,& duraret,ꝙ nō poſſet
repeti : qa vbi qs facit expēſā in negotia dñi ꝯtra eiꝰ
ꝓhibitionē non obligar eum ēt ſi vtiliter geſſerit ne-
gotiū dñi,& duret vtilitas. ut patet ī d.l.ſi.C.de neg.
geſt.& ideo non eſt dicendū,ꝙ in caſu ꝓpoſito oīno
intelligar ꝓhibitus p̄latus recipere vltra ſummā.Sed
ſolum in caſu in quo non probetur verſio : licèt illa
non durauerit,ex quo facta fuit ꝓber per p̄latū: vr ꝙ
obliger eccleſia ꝑ iſtū tex.& ꝑ dictā.l.3.§.ſufficit. &
ꝑ id,quod notauit Bar.in d.l.ſi pupilli.in prin. & iſtā
partē puto de iure verā,quā ſequit ēt do.Flo.licèt In
nocē.& Ioan.An.& Pe.& do.Ant.ſequantur opi In-
noc.quā tene menti ꝑꝑ autoritatē ipſorū:licèt vt di-
18 xi de iure videar tenendū quod dixi.¶†Item nō ob.
prædictis inquantum dixi, quòd eo caſu quo requiri
tur verſio non ſufficit apparens,ſi non eſt vera,quod
dicit hic Inn.inquantum dicitur,ꝙ ſi intra ſummam
recipitur mutuum:ſufficit apparens verſio : quia pōt
dici,ꝙ ubi recipitur intra ſummā non eſt neceſſe ꝓ-
bari verſionem aliquam,ut hic uidetur probari non
uiolando literā.& ſatis p̄ſumir tūc a iure verſio quo
ad hoc vt obligetur eccleſia per iſtum tex.ideo non
mirum,ſi tunc ſufficit uerſio apparens: quia etiam ſi
nulla appareat,ſatis eſt,quòd mutuū ſic receptum in
tra ſummam ad hoc ut obligetur eccleſia. & de hoc
etiam tetigi circa ſecundum caſum:& per hoc habes
expeditum iſtū articulum.Quartū eo caſu quo req-
ritur,quod ꝓber uerſio debeat probari:& an ſufficiat
ꝙ ſemel ſit facta uerſio licèt non durauerit,& ſimili-
ter,an ſufficiat quòd uerſio fuerit temporalis.de aliis
19 tribus articulis plene dixi in d.c.j.¶†Iuxta prædicta
quæri poteſt de aliquibus de quibus hic quærit do.
Flo.Circa tertium articulum:nam quatenus hic di-
citur in litera,ꝙ debet manifeſtè conſtare , ꝙ facta ſit
uerſio in utilitatem eccleſiæ.quæritur,an in hoc ſuf-
ficiat confeſſio prælati.& dicit ꝙ nō per id,quod no.
gl.in c.dudum.el ſecundo.ſ. de elec. & in c.ſi.in gl.
ſi.ſupra de præſcriptio. & uidetur probari.in c.ſi.de
teſti.in vj.& ibi etiam no.ꝑ gl.in verbo conuentum.
& ex notatis in locis pręallegatis ſatis uider , ꝙ non
ſufficit confeſsio ſolius conuentus. vel capituli.quia
confeſſio ſolius pręlati, uel capituli non videtur no-
cere eccleſię per ea,q̄ habenr in locis præallegatis .
¶Iuxta hoc quæritur quid de confeſſione prælati,&
conuentus,ſeu capituli,an illa ſufficiat.gl. in authē.
hoc ius.C.de ſac.ſan.eccl.videtur tenere , ꝙ per talē
confeſſionem prælati,& capituli præiudicetur eccle
ſiæ.& hoc ēt uidetur uelle glo.in locis præallegatis.
in præcedenti.q.& pro hoc facit,quia ex confeſſione
prælati,& capituli tenetur eccleſia,vt no.ī c.ij. in ter
tia gl.ſupra de or.cog.& hoc qn̄ cōicato conſilio fa-
ciat.l.ſp.§.a.ff.quod ui aut clam. facit qđ no. plene
per Bar.in l.aut facta.§.ſi.ff.de pœnis.& in d.c. dile-
cti.el 2.ſ.de ſimo.& ꝑ Inn.de ſen.excom.in c.graue.
ſed gl.in Auth. de alie.& emph.§.ſi uero qs aut epo
col.ix.tenet contrarium dicens non ſufficere confeſ
ſionē prælati,& collegii,ſeu capituli:niſi uere probe-
tur uerſum.& hoc ibi tenet Ia.de Bel.& Bal.in d.au-
then.hoc ius.do.Flo.hic finaliter dicit ſufficere,ꝙ p̄-
latꝰ,& collegiū decreuerint accipere, vel acceperint
mutuo certā ſummā,vt hic vr probari. & ſupra etiā
fuit dictū.& idē dicit ſi confitentur ſe recepiſſe certā
quantitatē mutuo,dūmodo nō expediat alienari bo
na immobilia pretioſa ꝓ ſatisfaciendo creditoribus.
nā quo ad hoc,ut poſſint p̄dicta alienari, nō ſufficit cō
feſſio prælati,& capli.ſicut.n.nō poſſunt expſsè alie-
nari p̄dicta , niſi ſeruata ſolēnitate de qua in d. auth.
hoc ius.& xii.q.ii.ſine exceptiōe. & ī c.i.de reb.eccl.
nō al.ī vi.& cū ſupioris autoritate ita nec tacite poſ-

ſunt date cām alienationi.& iō quo ad hoc vt deue-
niatᷣ ad alienationē creditoris oportebit uere ꝓbari
verſam eſſe pecuniā in utilitatē eccleſiæ.& ſic intelli
giᷣ dicta auth.hoc ius.uer.is creditor.de quo ēt dcm̄
fuit in c.j.ſ̄.de depoſito.& ſic teſidet do.Flo. Sed ad-
uerte,qa interdū p̄latus,& capitulum recipiunt mu-
tuū.& ſic pecunia mutuata numeratᷣ prælato,& capi
tulo.& tūc ſatis vᷣ ꝙ obligetur eccleſia ꝑ iſtū tex.In
terdū aūt prælatꝰ,& capitulū ꝯſitentᷣ ſe recepiſſe ꝓ ec
cleſia mutuo tertiā q̄titatē pecuniæ,& tunc vᷣ ꝙ in-
tra biēniū poterit opponi exceptio,nō numeratæ pe
cunię.ꝑ id,qđ hᷣ.in l.ſi ex cautione. & in l.in ꝯtracti
20 bus.C.de non nu.pe.& ꝑ no.in c.fi.j.ti.j. ¶†An aūt
poſt bienniū hēbit præiudicare talis confeſſio eccle-
ſiæ.tangitur in d.c.fi.per Io.An.& Hoſt.j.titu.i.& ibi
dicetur.Interdum autem prælatus habēs adminiſtra
tionē recepit mutuū ſine capitulo,& non erat deter
minata ſumma in eccleſia:vel ſi erat recepit vltra sū
mā,in qbꝰ caſibus dēt ꝓbari de verſione, ut patet ex
his,q̄ dixi circa primū,& ſcđm caſum poſt d.Ant. &
hoc caſu pōt dānari,ſi prælatus, & capl̄m fateanᷣ pe
cuniā eſſe conuerſam in utilitatē eccleſię.an hoc ſuf
ficiat,& hoc caſu ſunt opi.vt patet ex p̄dictis. Nā do.
Fl.uoluit ꝙ ſic. dūmō nō expediat alienari bona īmo
bilia p̄tioſa ꝓ ſatisfaciēdo creditoribus.Sed glo.in d.
§.ſi uero q̄s.& Iac.de Bel.ibi tenuit oppoſitū. & Bal.
in d.auth.hoc ius.& Arch.x.q.ij.in c.hoc ius.& Gul.
de Cu.in auth.hoc ius.& do.Anto.& do.Pet. in do.
c.j.de depoſito.vt ibi etiam dixi,& pro iſta parte etiā
21 facit:†quia ubi aliquid eſt regulariter prohibitum,&
certo caſu permiſſum non ſufficit aſſertio aſſeren-
tis factū eſſe in caſu ꝑmiſſo.& per id,quod hᷣ in l.cū
q̄s.§.Titia.ff.de leg.3.& in l.q̄ teſtiū.ff.de ꝓba. & iō
cū ex mutuo facto p̄lato rᷣr non teneatur eccleſia.&
hoc fallat ſi appareat de uerſione,nō vᷣ ſufficere ꝯſeſ
ſio prælati,& capituli aſſerentis verſum eſſe.Nec ob.
qđ no.ī d.c.2.in 3.gl.de or.cog.qa ibi loq̄tur qñ p̄-
latꝰ,& capl̄m delinquūt:nō aūt qñ ꝯtrahūt,ſeu aliū
actum faciunt.facilīꝰ aūt interdum fit p̄iudiciū delin
quēdo,q̄ ꝯtrahendo:ut patet ex his,q̄ notanᷣ in l.ſi
q̄s in tantā.C.vnde vi. ubi minor delinquendo pōt
pręiudicare ſibi in dñio rei ſuæ:& tñ nō p̄iudicat ſibi
cōtrahendo,ut patet in l.j.& ꝑ totū.ff.de reb.co.&
C.de p̄dijs mino.in l.non ſolū.& l.ſi p̄dia.Itē nō ob.
quod hᷣ ī tex.& gl.c.2.de teſti.ī vj.qa ibi loq̄tur qñ
fit confeſſio per prælatum,& capitulum in iudicio ꝑ
modum cōtentioſę iuriſdōnis.ſed in caſu p̄miſſo fit
ꝯfeſſio per prælatum,& capl̄m ex̄ iudicium,& ꝑ mo
dum uoluntarię iuriſdōnis. ideo vᷣ ꝙ non præiudi-
cet, facit qđ no Bar.ī l.certum.§.ſed an ipſos.ff.de cō
feſ.& Cy.ī l.vna ī 14.& 15.q.C.de ꝯfeſ. & ꝙ dicta cō
feſſio etiam non habeat præiudicare.facit quod legi
tur,& no.in l.ſi forte.cum ibi no.per Bar.ff.de caſtrē.
pecu.& in l.ſi donatione.C.de colla.per gl.& doc. &
hæc opi.vᷣ eſſe cōis,ut patet ex ſupradictis. iō vᷣ te-
nenda per id,quod no.Io.An.c.j.de quæſt.& eo.tit.c.
ne innitaris.& Bar.in l.fi.C.de pęna iud.& præcipuè
vt obuietur fraudibus, & malitijs. ar.c. quanto.j.de
diuor.& quia fauorabilis eccleſia.ar.l.ſunt pſonæ.ff.
de religioſis.& hoc etiā dixi in d.c.1.de depoſito. te.
ne tñ menti opi.do.Flo.¶Vlterius iuxta prædicta te
net d.Flo.quid ſi ſuper confeſſione ſolius prælati fuit
lata ſententia, per quam condemnatus fuit mona-
chus: an defuncto prælato mandabitur executioni
contra monachum:& ſic contra ſucceſſorem videtur
qđ ſic per id,quod no.Inno.in c.1.ſ̄.de depoſi.ubi di
cit,ꝙ poſt rē iudicatā non audiᷣ eccleſia niſi pro reſti
tu.in integ.contrariū tenet idē d.Flo.dicens,ꝙ non
mandabiᷣ ſnīa executioni, ſi prælatus nō fuit in iu-
22 dicio.& ſic dicit ſe de facto conſuluiſſe,† Moueᷣ,qa
confeſſio ſolius prælati,vel ſnīa contra ipſum tñ la-
ta non præiudicat conuentu, ex quo cōuentus, nō
fuit in iudicio.ar.l.1.§.item cum ex edicto.ff.q̄ ſent.
ſine ap.reſcin.& ſupra de cōſti.in §.eccleſia. & de re
iud.in c.cū ſuper.& c.pen.& ideo nō p̄iudicabit talis
ſnīa quo ad obligandum monachum. Sed ſi conuen
tus fuiſſet in iudicio,& ſnīa cōtra vtrunq; fuerit la-
ta:& ſic contra p̄latū, & cōuentū. dicit ꝙ p̄iudicat
ecclīæ,niſi ſubueniatᷣ ei ꝑ reſtōnē in integrū.& pote
rit intra quadrienniū iuxta id, qđ hᷣ in c.j.de reſti.in
integ.lib.vj.& in l.fi.C.de temp.reſt.in integ.a quo
aūt tp̄e computabiᷣ,tunc quadrienniū petendæ reſtō
nis:dicit quod computabitur nō a tp̄e latæ ſnīæ, ſed
a tp̄e mortis prelati confitentis.per id,qđ legitur, &
no.in c.ſacerdotes.xvi.q.3.ſcđm primam lectū gl. &
facit quod no.in c.ex lr̄is.& c.cum ex literis. & quod
ibi no.ēt do.Flo.ſ̄.de reſti. in integ. tempus.n. pręla-
ti male adminiſtrantis deducitur de dicto quadriē-
nio: per id, quod no. in d.c.j.de in inte.reſtitu.in vj.
Sed primum verius ſecundū d.Flo.de quo plenius ꝑ
eum in d.c.cum ex literis. De alijs autem modis ꝑ
quos poſſit ꝓbari verſio in vtilitatem eccleſiæ plenè
dixi ī d.c.j.ſ̄.de depoſito.Et aduerte,qa illa dicta ſunt
ſuperius,& quę dicuntur hic in litera de religioſis ſe
cundū d.Flo.hodie lītātur quo ad monachos nigros
ſancti Benedicti in quibus tradita eſt ſpecialis forma
in mutuis contrahendis per eos,& in alienationibus
faciendis per extrauagantem Benedicti Duodecim.
quæ incipit:profecto.facit quod nota.Io.An.in addi.
Spe.in ti.de locato.§.ij.ſuper ver. & ſcias. vbi etiam
Io.An.tangit de iſtis monachis nigris ſancti Benedi-
cti.licèt do.Flo.non alleget dictum Io.An. ¶In glo.
fi.in fi. vel dic ꝙ erit pœna de qua habetur in tex. &
gl.in c.non ſolum.ad fi.de regula.in vi.& tetigit etiā
23 in nobilibus. ¶†Extra gl.formari poteſt vna oppo-
ſitio:nam videtur ꝙ ex contractu monachi, vel reli-
gioſi non obligetur eccleſia,ſi eſt clauſtralis.quia il-
le non habet adminiſtrationem.j.de teſta.c. requiſi-
ſti.ad fi.nec ipſe etiam uidetur obligari, quia nō hēt
ꝓprium.xii.q.i.c.nolo.ſol.doc. contrarii huius timo
re,intelligūt decre.in religioſo,qui eſt p̄latus,vel qui
hēt adminiſtrationē:nō aūt in monacho, vel religio
ſo particulari:qa tunc cum non habeat mandatū ab
hoīe,vel a iure fruſtratoria eſſet diſputatio:an eius fa
cto obligeᷣ eccleſia.facit qđ hᷣ in d.c.requiſiſti.ad fi.&
j.de priu.c.cū olim.el 2.alii tñ vt ēt tangit Hoſt.dicūt
decre.gñalr̄ intelligendam per id, quod hic dᷣ in fi.
de grauiori vltione.Sed certe illa pōt cadere in hn̄tę
adminiſtrationem.& licèt do.Flo.uideatur tenere,ꝙ
etiam procedat decre.nedum in religioſo habēte ad-
miniſtrationē:ſed ēt in alio non habēte:vt tetigi ſu-
24 per gl.2.uñ de hoc dic ut ibi dixi. ¶†Vltimo eſt ſciē
dum,quòd Io.An.hic poſt Inno.poſuit longam glo,
magis ciuilem,ſeu legalē,quā canonicā: in qua tra-
ctat qualiter dñi teneanᷣ ex contractu ſuorū admini
ſtratorū in mutuo,& aliis cōtractibus, qđ dicit Inn.
eſſe utile clericis,& religioſis,qui frequēter multos
ꝓponunt in ſuis negotiis exercendis:& partem huiꝰ
gl.proſecutus hic fuit d.Ant.d.vero Flo.quia glo p̄-
dicta non facit ad intellectum literę, non proſequiᷣ
illam:ſed ſolum nititur declarare aliquos terminos
circa illam.nam Inn.in illa tractat de ꝓcuratore gñā
li,ſeu hn̄te gñalē adminiſtrationē. Itē de inſtitutio-
ne.itē de inſulano,ſeu de īſulario.itē de exercitore,
& de magiſtro nauis.vñ nitiᷣ declarare dictos termī
25 nos dicēs, ꝙ q̄s dicaᷣ †,procurator ſatis patet in l.i,
ff.de

ff.de procu.nam eſt ille qui mandato domini aliqd
adminiſtrat,vt ibi patet.& ſ.de ꝓc.per totū. de inſti-
26 tore vero dicit ꝙ†dr̃ ab inſto inſtas.quia inſtat,ſeu ꝑ
ficitur alicui negotiationi,vt patet in iſtis,qui ꝑponū
tur ad pannos emendos: vel ad aliam negotiationē ,
& hoc clarum,ſi præficitur negotiationi vlī. idem ſi
pręficiatur negotiationi,ſeu certo negotio ſingulari.
facit.l.j.ii.& iij.& l.cuicunq;.in ptin.§.j.ff.de inſtito-
ria.Eſt tamē dr̃ia ,q̃a vbi præficitur negotiationi vlī
datur directa inſtitoria.ſed vbi particulari negotio ꝑ
ficitur:datur utilis inſtitoria.l.j.cū.j.rū.ff.de inſtito-
ria.& l.3.ff.de exer.Inſulanus aūt,ſeu inſularius dici
tur ille qui præponitur ad refectionem inſulæ.i. do-
mus,vel inſularius.i.domorum.d.l.cuicūq;. licèt gl.
ibi:etiam ponat aliam expoſitionem,ſed præcedens
uerior ſm d.Flo.ſatet̃ , qđ hoc nomē inſula interdū
accipit̃ ꝓ domo, vt eſt dictū.Interdum accipit̃ aliter,
videlicet ꝓ terra circundata mari,vel flumine.inſtit.
de re di.§.inſula.& de hoc ibi.no.& in l.adeo.§.inſu-
la.ff.de acqui.rerum do.magiſter aūt nauis eſt ille ,
cui tot⁹ nauis cura mādata eſt.l.j.§.magiſtrū.ff.de ex
27 ercito.Exercitor†vro dr̃ ille ad quem obuētiones,&
redditus nauis proueniunt:ſiue ſit dñs nauis,ſiue na
uem quā uexerit.d.l.j.§.exercitorē.ff.de exerci.dicit
tamen,ꝙ alicubi,vt Venetijs exercitor dr̃ Capitane⁹
nauis.magiſter nauis dicitur patronus , q gubernat
nauē.& de his qūo obligent̃,& qūo ꝑ ꝓcuratorē ob-
ligetur dominus. proſequitur hic Inn.dicens,vt præ
dixi.ꝙ licèt materia ſit legalis. tñ neceſſaria eſt cleri-
cis,q ſuis negotijs interdū multos ꝑponunt.Sed do.
Flo.dicit,ꝙ non eſt neceſſaria clericis ex eo,q̃a in eis
ſunt alię ſpāles regulæ,quā in laicis.iō in clericis di-
cendū,vt dictum fuit in gl.pe.& ſuper ea. Et verum
pōt dicere do.Flo.qñ agitur de obligandis bonis,ſeu
in rebus eccleſiæ.ꝑ ea,q dicta ſunt in gl.pe.& ſuꝑ ea
vbi ageretur de bonis patrimonialibus clericorum :
tunc pōt ꝓcedere dictum Inn.tñ ꝑꝑ ꝑdicta do. Flo.
hic non proſequitur glo.Inn.d. Anto. vt prędixi ſolū
proſequitur per glo.do.autem Pe.hic plenius alijs ꝓ
ſequitur dictam gl.¶ Pro cuius declaratione dicit ad
28 uertendum ꝙ†conſiderari pñt duo caſus principales
ſi quæritur,an domini teneant̃ ex contractu ſuorum
adminiſtratorum.nā qñq; tales adminiſtratores habēt
certum,& limitatum mandatum . Quandoq; uero
de certa forma,vel l.mandati,nō apparet, vt q̃a ſim-
pliciter committitur adminiſtratio.primo caſu dicit
ꝙ diligenter conſideranda eſt forma mādati . nā vl-
tra illā nō obligat̃ dñs.l.diligēter.ff.mādati.& ſ.de re
ſcri.c.cū dilecta.niſi quatenus appareret uerſū eſſe in
utilitatē domini:ut hic ꝑ bar:uel niſi geſtū ꝑ ꝓcu.eēt
vicinū mandato,ſeu ei cōnexū puta ſi fuiſſet ꝓcura-
tor ꝯſtitutus ad uiendū rem.nam poterit ēt de eui-
ctione cauere.l.Iulianus.§.ſi ꝓcurator.ff.de ac.emp.
¶ Scđo caſu quādo apparet de certa forma mādati :
tūc ꝯſiderat d.Pe.poſt Inn.duos caſus . q̃a interdum
committuntur aliqua negotia procuranda . Interdū
committit̃ aliqua negotiatio quæſtuaria : hoc eſt ex
qua percipitur quæſtus,ſeu lucrum.nā talis dr̃ eē ne
gotiatio quæſtuaria , vt qñ q̃s præponitur ad pānos
emendos,& vendendos ꝑꝑ lucrum inde ꝑcipiēdū.
ſecus quādo cōmittit̃ alicui cuſtodia uillę,& ut ꝑci-
piat fructus,& cuſtodiat:q̃a illa non eſt negotiatio q̃
ſtuaria.l.ſi cum vilico.ff.de inſtitoria.ſec⁹ vr̃ ſi q̃s ꝑ-
poneret̃ ad cōducēdos agros alienos ꝑꝑ q̃ſtū,ſeu lu-
crum fructuū: q̃a tunc ſatis dicet̃ pręnci negotia cōi
q̃ſtuariæ:per id,qđ hr̃ in c.cuicūq;.§.j.ibi:agrorū colē
dis.&c.iuncto eo,ꝑ ibi no.Bar.ff.de inſti.primo ca-
ſu,quādo cōmittuntur aliqua negotia ꝓcuranda.di-

cit ꝙ aut cōmittit̃ libera adminiſtratio villæ,vel ꝑben
dæ:aut ꝯmittit̃ libera adminiſtratio,& generalis om
niū bonorū:aut nō cōmittitur libera,nec gñalis , ſed
ſimpl̃r ꝯſtituitur q̃s ad ꝓcurāda negotia uillæ,vel ꝑ-
bēdæ.primo caſu poterit agere noīe ꝯſtituentis pro
neceſſitatibus,uel utilitatibus uillę,uel præbendæ,
& ſolutionē ab eis recipere,& paciſci, & trāſigere ſu
ꝑ rebus uillæ,uel præbendæ, ꝑmutare ꝑ l.reſcriptū.
§.fi.cum tribus ſequentib⁹.ff.de pac.& per l.ſi liberā.
C.qđ cum eo.quod tñ dixi de permutatione rerū ꝑ-
bendæ intellige ſcđm ea,quæ dicta fuerunt in c.quæ
ſitū.de re.ꝑmu.licèt Inn.& d.Pet.ſimpl̃r pertranſeāt.
Item poterit mutuum recipere pro neceſſitate , uel
utilitate uillę , uel præbendæ,non obligando ꝑſonā
dñi,ſed res uillæ,uel præbendæ faciat.l.fi. C.qđ cum
eo.& ſic tranſit Inn.& Io.An.& d.Pe.& ēt do. Anto.
adde qđ vr̃ ꝙ poſſit obligare perſonā domini vſq; ad
uires rerum uillæ,uel præbendæ ſicut ſeruus habēs
liberam adminiſtrationem peculij obligat dominū
vſq; ad uires peculij.d.l.ſi liberā.C.qđ cum eo.Scđo
caſu quādo cōmiſſa eſt libera adminiſtratio,& gene
ralis omniū bonorū:& tunc poterit mutuū recipien
do ꝓ utilitate rerū domini obligare ēt perſonā domi
ni:nā talis ꝓcurator pt̃ facere inſtitorē ex cuius ꝯtractu
domin⁹ obligabit̃.l.cuicūq;.uer.fi.cū l.ſeq.ff.de īſti-
toria.& ſic multoforti⁹ talis ꝓcura.obligauit dñm ēt
mutuū accipiendo.fallit tñ ſcđm Inn.in ciuitate . &
in eccleſia q ſcđm eum ex mutuo nō obligātur, niſi
in utilitatē uerſum ſit mutuū per l.ciuitas.ff.ſi cer.pe
ta.& C.de ſac.ſan.eccl.auth.hoc ius.& no.per Azo. ī
ſūma.C.in tit.ſi cer.pe.uer.niſi aūt accipit.qđ dicit In
noc.de ciuitate limitat Bar. in d.l.ciuitas,niſi mutuū re-
ciperetur ꝑ ꝯſiliū ciuitatis,qđ repreſentat totū popu
lum,ut no.gl.notabilis.j.reſpon.C.quæ ſit lōg. ꝯſue.
uel niſi reciperetur ab habēte mandatum a dicto cō-
ſilio:ſed ubi a1s recipitur per adminiſtratorem depu-
tatū ad bona ciuitatis:tunc pōt procedere dictū Inn.
de quo plene dixi ī c.j.ſ.de depoſi.vbi ēt plene dixi ,
de intellec.l.fi.ff.de exerci.quatenus autē Inn. dixit
de eccleſia intellige ſecundum ea,quæ dicta fuerunt ī
gl.pe.& plene dixi ī d.c.j.de depoſito.Tertio caſu qñ
non hēt liberam,nec generalem non pōt nouare de
bitum,nec paciſci,nec mutuum,uel ſolutionē reci-
pere.l.mādato generali.& l.ꝓcurator tutorum.ff.de
ꝓcur.licèt ſecus ſit quando hēt generalē,& liberā,ut
ꝑdixi.& probatur in l.procur.cui libera.ff.de ꝓcur.vr̃
tamē,ꝙ ꝓcuratori generali licèt nō ſit ſibi data libe
ra ptās:poſſint ſolui penſiones, & redditus uillę , uel
ꝑbendæ,quas etiam ſi ꝯſiſtant in fructibus , uel alijs
reb⁹ domini, qui ſeruari nō poſſunt poterit alienare
C.de admi.tut. l.fi.& facit l.ſumus.& l. cōſtitutionē
eo.ti.& l.ꝓcurator tutorum.præalleg. & ad ꝑdicta ēt
facit qđ hr̃ in l.uero ꝓcurator tutorū.præallc.& ad ꝑ
dicta ēt facit qđ hr̃ in l.uero ꝓcuratori.ff.de ſol.Scđo
caſu principali.quādo q̃s ꝑficit̃ negotiationi q̃ſtua-
rię:& qr̃it̃,an poſſit talis dominū obligare. ꝯcludit d.
Pe.poſt Inn.ꝙ aut talis recipit mutuū in re ſibi expſ
ſè cōmiſſa:puta,ſi eſt ꝑpoſitus ad pecunias mutuan-
das,& mutuo recipiēdas: vel ſi eſt ꝑpoſi⁹ ad regimē
nauis,& data eſt ſibi ptās recipiēdi mutuū ꝓ neceſſi
tatib⁹ nauis.& tūc clarum ꝙ talis pt̃ dñm obligare,&
ſufficit,ꝙ in rē ſibi ꝯmiſſā recipiat̃ mutuū.l.j.§.nō āt
ff.de exercito.vt accipit mutuū in re q̃ nō eſt expſſè
ſibi cōmiſſa:ſed tacitè,puta, quia ſimpl̃r fuit cōmiſſa
adminiſtratio nauis.nā tacitè vr̃ ēt cōmiſſum ꝙ poſ-
ſit recipere pecuniā ꝓ reparatione nauis,uel ꝓ neceſ
ſarijs ad nauē regendā : tñ hoc caſu curioſus dēt eſſe
creditor ſi mutuat ī refectiōe nauis,ſeu reparatiōe vt

inueſtiget, an nauis indigeat refectione, ſeu repera
tione, & an recipiatur pecunia ob illã cãm: & vt nõ
recipiaĩ p luſq̃ ſit neceſſe: & an percipiaẽ mutuum
in loco in quo poſſit haberi res neceſſaria ꝑ repara-
tione nauis: nam ſi hæc concurrant obligabiẽ dñs ẽt
ſi poſtea non cõuertaẽ mutuũ in cãm ꝑ qua eſt rece
ptum: vt legitur, & no. in l.fi.ff.de exercitoria. ¶ Et
aduertendum, q̃a illa lex loquiẽ q̃n maior.xxv.an. q̃
non eſt perſona priuilegiata cõmiſit regimen nauis.
vnde illo caſu ſufficit, ꝙ creditor fuerit diligẽs in his
quæ dixi. licèt pecunia non conuertatur in vtilitatẽ
nauis: ꝑ qua recipiẽ. q̃uis ſecus ſit in pecunia mutua
ta eccleſiæ, vel ciuitati: q̃a non obligaẽ ciuitas, vel ec
cleſia niſi vertaẽ in vtilitatẽ, vt ſuperius fuit dictũ. &
ſic non ſufficit quo ad eccleſiã, & ciuitatẽ, ꝙ habeaẽ
diligentia in illis de quibus ſuperius dixi. & de q̃bus
dẽ in d.l.fi.de exercitoria. de quo ẽt plene dixi in d.
c.j.de depoſi. Si aũt creditor non fuiſſet diligẽs in his
de q̃bus. ſ̃. dixi. tunc non obligaret dñs, vt patet ex
his quæ legũtur, & notanẽ in d.l.fi.ff.de exercitoria.
An autem fienda ſit dr̃ia in mandato negotiationis i
vtrum fiat mandatũ de multis rebus, an vero de vna
tm̃. Inn. dicit ꝙ non quo ad effectũ: ſed ſolũ erit dr̃ia,
quia primo caſu competet indirectè inſtitoria. Scd̃o
caſu cõpetet utilis. ut ꝓbatur in l.in eũ. in prin.ff.de
inſtito. & inquantum dixi, ꝙ propoſitus negotiationi
recipiendo mutuum obligat dñm ſcd̃m ſuperius di-
cta intelligendo ſm̃ Inn. q̃n fuit conſtitutus inſtitor
puta ad inſulas faciendas, vel reficiendas, vel ad aliã
negotiationem: ſecus ſecundũ eũ ſi eſſet conſtitutus
propriè ad ædificiũ faciendũ, nõ inſtitor. nã vr̃ ꝙ talis
nõ poſſit mutuum contrahere pro ædificando: ſed de
pecunia ſua, vel dñi debit ædificare: per id, quod ha-
betur in l. fieri. C. quod cum eo requiritur ergo ſm̃
eum ad hoc vt poſſit dñm obligare, ꝙ ſit ꝓcurator,
& inſtitor, vel ꝓcurator ad hoc, vt hñs ſpãle manda-
tũ. l.3. C.de exercitoria. l.3. & l.ei q. & l.fin. C. qd̃ cũ
eo. & ꝑ p̃dicta põt rñderi ad id, qd̃ hr̃ in d.l. cuicũq;.
§. ſed cũ fullo.ff.de inſtitoria. vbi vr̃ ꝙ dñs nõ obligeẽ
ex facto inſtitoris: q̃a ibi fuit non ↄſtitutus inſtitor,
ſed ꝓcurator ad gubernandum, & ſolicitandũ fami-
liã dñi, vel circa ea, quæ dominus cõmiſerat familiæ.
Et no. bñ ex p̃dictis, q̃a Inn. vr̃ uelle, ꝙ ſit dr̃ia inter
inſtitorẽ, & procuratorem. In alia tñ parte vr̃ ſentire
oppoſitum. Sed potes dicere, ꝙ eius mens fuit iſta ꝙ
q̃n quis p̃ficiẽ vl̃i negotiationi non eſt vis, ſiue dicaẽ
conſtitutuo talẽ inſtitorẽ in tali negotiatione, ſiue
dicatur facio talẽ ꝓcuratorẽ in tali neogatitione. Sed
vbi conſtituitur quis adminiſtrator ad certum nego.
tium, puta ad certum ędificium faciendum, vel aliud
certum negotium, tunc videtur uelle Inno. ꝙ ſi con
ſtituens dicat, conſtituto talem inſtitorem ad tale æ-
dificium faciendum: ꝙ tunc talis poterit dominum
obligare mutuũ recipiendo ꝓ dicto ædificio faciẽdo.
ſec° ſi dicat ↄſtituo talẽ ꝓcuratorẽ ad tale ædificiũ fa
ciendũ: q̃a tunc nõ poterit mutuũ recipere ꝓ dicto
ædificio quo ad hoc, vt obliget dñm, niſi ad hoc ha-
buiſſet ſpãle mandatum. & tene mẽti diligenter hãc
dr̃iam quam voluit Inn. quia non clare ꝑcipitur ex
his, quæ hñr in dicto tit.ff.de exercitoria. ſed ipſe vr̃
illã ſumpſiſſe ex his, q̃ hñt in d.l. cuicunq;. §. ſed cũ
fullo. Iac. uero de Bu. in l. Iulianus. §. ſi procurator.ff.
de actio. emp. dicit ꝙ triplex poteſt eſſe dr̃ia inter pro
curatorem, & inſtitorem. nam inſtitor proprie eſt, q̃
pręficitur vniuerſali negotiationi, & impropriè in oĩ
negotio. Sed procurator ꝓriè in omni negotio con-
ſtituitur. Item inſtitor, quando aliquid facit pro re ſi-
bi commiſſa intelligitur facere nomine dñi etiam ſi
hoc non dicat. ſecus in procuratore, ſi non exprimit
ſe facere noĩe domini, nec exprimit ſe ꝓcura. nã tũc
eſſet ſecus per id, quod hr̃ in l. quacunq; rõne. ꝑ gl.
& Bar.ff.de ꝓcura. & in l. ſciendum. §. tutores.ff. q ſa-
tiſ. cog. Item tertia dr̃ia eſt: quia pro geſto per inſtito
rem propriè ſumpto vocabulo datur directa inſtito-
ria: ſed pro geſto per procuratorem, q̃n fuit ad parti-
culare negotium inſtitutus competit vtilis inſtito-
ria, vt ſuperius dictum fuit: & probatur in l. in eum.
ff.de inſtitoria. Et ꝑ prædicta habes expeditũ quali-
ter ex contractu talium adminiſtratorũ teneanẽ dñi.
Et aduerte, quia inſtitor ꝓpriè dẽ qui præponiẽ nego
tiationi, q̃ ſit per terrã. Exercitor autẽ dẽ qui præponi
tur negotiationi nauali, ſeu quæ ſit ꝑ nauem. & ↄñr
per aquam, primum probatur in l.j. & per totum.ff.
de inſtitoria. ſecundũ in l.j. & per totum.ff.de exerci
29 toria. ¶ † Circa prædicta quærit etiã Inno. an ex dolo
creditoris adminiſtratoris teneaẽ dominus. & cõclu
dit ꝙ non, ſi dolus cõmittaẽ ex̃ officiũ cõmiſſum. ſe-
cus dicit ſi cõmittatur in officio ſibi cõmiſſo: & ↄñr
circa contractum ad quem ſe extendit officium ſuũ:
per id, quod habetur in l. ſed & ſi. §. ſi ſeruus cum ſe-
quẽ.ff.de tributoria, quod intelligit eſſe verũ: niſi do
min° purgauerit dolũ, q̃ primũ ſciuerit. ꝑ id qd̃ hr̃ ĩ
30 c.j. ad fi. ſ̃. vt lit. nõ ↄteſt. & † ad prædicta adducit ſimi-
le de hærede qui tenetur ex dolo defuncti, ſi commiſ
ſus fuerit circa contractum. l. ſi hominẽ. §. datur.ff.de
poſiti. & per hoc habes dicta Inno. Ioan. tñ An. poſt
Hoſt. quærit, an clerici, qui pręficiunt alios admini-
ſtrationi ligentur legibus diſponentibus, vt ſuperius
eſt dictum. videtur ꝙ non per id, quod habetur in c.
filius. ĩ. de teſta. & quod no. in c. vlt. ĩ. ti. j. & quod no.
in c.i. ĩ. de noui oper. nũ. Hoſt. hic ſenſit contrariũ di-
cens, ꝙ in his obligationibus ex quibus quis natura-
liter obligaẽ, admittendæ ſunt leges quæ fraudes cle
ricorum excludunt, & ipſos contrahentes ſeruant in
dẽnes. ar. eius quod not. in c.j. & ij. ſ̃. de pactis. & j.
de dou. c. ꝑ tuas. ver. nos igitur. & dicit ẽt ꝙ ſic ſenti-
re intereſt etiam ipſorum clericorum, quia ſi vellent
priuilegio gaudere cõtra iura ciuilia, nõ reperirẽt ſe-
cũ ↄtrahẽtes, vt in ſiñ dr̃ de minorib. in l. ſancimus.
C. ad Treb. maximè vr̃ hoc ſentiendum. q̃n iudicia-
lis autoritas eſt appoſita in contractu per l. ait p̃tor.
§.j.ff.de mino. & ſic reſidet Io. An. & do. Pe. potes di-
cere, vt ſ̃. tetigi. ꝙ opi. Hoſt. poteſt procedere, q̃n p̃fi-
ciunẽ adminiſtratores per clericos in bonis patrimo
nialibus. ſed vbi præficiuntur in bonis eccleſiæ, tũc
vr̃, ꝙ non ſit recurrendum ad l. ſupradictã. Sed ad id,
quod hic hr̃, & in gl. pe. & ſuꝑ ea & ſ̃. de depoſito. in
c.j. Eſt aduertendũ ẽt vt hic tangit Ioan. Andr. ꝙ in
caſibus in quibus eccleſia non obligatur ex facto ad
miniſtratorũ: videtur tñ ꝙ ipſe adminiſtrator obligeẽ
per id, qd̃ hr̃ in c. ꝑ tuas. ver. q̃a iuſto. ſupra de arbi. &
bene facit, qd̃ hr̃ ĩ auth. de alie. & emphyteu. §. ſi ve-
ro quis. auth. locator. colla. ix. & quod dixi ſuper glo.
31 pe. & idem voluit Cy. in l. ei qui. C. qd̃ cũ eo. ¶ † Et
quia hæc materia cum generaliter, quæritur, an vn°
a ex contractu alterius teneatur[a] videtur eſſe ſatis lata
& in ea poſſet fieri longa diſtinctio. Nam q̃nq; quæri
tur, an ex cõtractu ſerui obligeẽ dñs: q̃nq; q̃ritur, an
ex cõtractu liberi alius liber homo obligeẽ. primo ca
ſu dicit, ꝙ ſic: quia quãdoq; obligaẽ de peculio quan
doq; de in rẽ verſo. quãdoque ꝙ iuſſu: q̃nq; ĩſtitoria,
quãdoque exercitoria, q̃nq; tributoria, vt patet ĩ ſuis
titulis.ff. per totũ. & facit qd̃ hr̃. C. qd̃ cũ eo. & C. de
exercitoria. Scd̃o caſu quãdo quęritur de contractu
liberi hoĩs. & tũc cõſidera, ꝙ aut quæritur de ↄtractu
liberi hoĩs ĩ alteri° p̃tãte cõſiſtentis, vt eſt filiusfami-
qui

a Alterius teneatur. Adde hic diſtinctionẽ bonam, quã ponit dominus Hẽr. Boye. in prin. hu ius. c.

qui eſt in poteſtate patris:& tunc idem dicendũ,ꝙ in ſeruis.inſti.ꝙ cum eo.in prin.aut quærit̃ de contractu liberi hoīs ſui iuris:& tunc dic,ꝙ aut quærit̃, an eccleſia teneat̃ ex contractu ſui adminiſtratoris,& dicẽdũ,vt hic hr̃:& dictũ fuit in glo. pe.& ſuper ea.&.s̃. de depoſi.in c.j.Aut quærit̃,an pupillus teneat̃ ex cõtractu ſui tutoris,vel adultus ex contractu ſui curatoris.& tunc dicendũ prout habet̃ in l.poſt mortẽ.ff.qñ ex facto tutoris.& l.j.& per totũ.C.qñ ex facto tutoris.quia regulariter tenent̃.niſi aliud reperiatur expſſum.l.iij.C.qñ ex facto tutoris.& nn. p Azo. in ſum. huius ti.qñq; quærit̃ an dñs teneatur ex facto ſui ꝓcuratoris:& tunc ſi quærimus in iudicijs dicendũ, vt in c.j.ad fi.ſupra.vt lit.nõ conteſta.aut in contractib⁹ & tũc dicendũ,vt no.per Cy.in l.ei qui.C. qđ cũ eo. & ẽt ſuperius eſt tactum.& de hoc ẽt eſt gloſ. plena, & magiſtra in l.pupilli.§.itẽ ſi procuratori.ff. de neg. geſt.& ibi ãt tangit an ex ꝯtractu negotiorũ geſtorũ, & ſic qui non habet mãdatũ,& per ꝯñs nõ eſt procurator teneat̃ dñs,& ibi ẽt de materia per Bar.aut quæritur,an ipſe adminiſtrator teneat̃ ex cõtractu per eũ inito noīe alieno.& de hoc dicẽdũ:vt legi. & no. in l. procurator qui ꝓ euictione.ff.de procura. & per Cy. in d.l.ei qui.& per Bar.in ſua quæſtione,quæ incipit adunãtia generalis.& cõis concluſio eſt,ꝙ ſi eſt adminiſtrator voluntarius, vt eſt procura. tenetur,ſecus ſi ſit neceſſarius,vt eſt tutor de quo dicendum, vt no.ꝑ glo.& Bar.in d.l.procura. qui pro euictione. Et hæc ſufficiant de hac decre.&c.

S V M M A R I V M.

1 *Fideiuſſor regulariter non poteſt agere contra debitorem antequam ſoluat: niſi diu ſteterit in obligatione, quia tunc poteſt agere, vt eum liberet. & mone. 5.*

2 *Fideiuſſor poteſt agere contra debitorem, qui incipit dilapidare bona ſua, vt eum liberet a fideiuſſione.*

3 *Creditor in diem, vel ſub conditione, ſi debitor incipit dilapidare bona poteſt agere, vt præſtetur ſibi cautio de ſoluendo adueniente die, uel conditione.*

4 *Fideiuſſor cõdẽnatus ſtatim põt agere cõtra debitorem, vt eũ liberet.*

6 *Fideiuſſor quãdo obtulit pecuniã creditori, & illã cõſignauit, & depoſuit põt agere contra debitorem qui propter hoc eſt liberatus.*

7 *Fideiuſſor, quando vult ſe abſentare, & transferre ad ſtudium.*

8 *Diu ſtetiſſe in obligatione, quando dicatur fideiuſſor ad hoc, ut agere poſſit contra debitorem, ut eum a fideiuſſione liberet.*

9 *Si Titius promiſit dare mutuo Seio centũ, & ego fideius pro Seio tandem ego nuntio, & proteſtor Titio quod non debeat numerare pecuniam Seio aliàs nolo teneri: an tenebor ſi numeret.*

10 *Creditor qui per ſtipulationem promiſit mutuare reo, an tenebitur. & an ad hoc poſſit cogi.*

EVm pro quo. ¶Ponit tres caſus in quib⁹ fideiuſſor anteq̃ ſoluat agit cõtra debitorem,vt a fideiuſſione liberet̃.h.d.Et aliter nõ põt cõmode ſummari nec diuidi. ¶No.j.regulã qđ fideiuſſor regulariter nõ põt agere cõtra debitorẽ anteq̃ ſoluat. Fal
1 lit in tribus caſibus hic poſitis. ¶†Et no. ex primo ca
2 ſu,ꝙ ſi fideiuſſor diu ſtetit ᵃ in obligatione poteſt agere,vt eũ liberet,& ſic cõiter allegat̃,& ſic ẽt trãſit do. Pe.Sed do.An.hic dicit, ꝙ põderãda eſt lr̃a q̃ dixit ſi diu in debiti ſolõne ceſſauit:& nõ dixit ſi diu in obligatione ſtetit,nã iſta ſtãt ſimul,ꝙ fideiuſſor diu ſteterit in oblõne:& tñ nõ ſit diu ceſſatũ ĩ ſolõne. Exẽplũ põt poni,ſi reus ꝓmiſerit dare cẽtũ intra decẽniũ: & dedit fideiuſſorẽ. nã tũc fideiuſſor diu ſtat ĩ oblõne: q̃a ꝑ decẽnium, & tñ nõ poterit agere,vt liberet̃: q̃a nõ eſt diu ceſſatũ añ decẽniũ in ſolõne,cũ añ nõ dẽat ſolui,& ſic ante nõ ſit in mora.ff.ſi certũ pet. in l.lecta.& ꝑ hoc dixit Cy.in l.ſi ꝓ ea.C.mãda.ꝙ ſi quis ꝓmiſit de euictione pro re q̃ vẽdidit,& dedit fideiuſſorẽ: licèt diu ſteterit in obligatione fideiuſſor anteq̃ ſequat̃ euictio:tñ,q̃a diu non eſt ceſſatũ in ſolutione ex quo nõdũ ſecuta eſt euictio,nõ poterit agere, vt liberet̃:& idẽ voluit.Io.An.in addi.Spec.in ti.de iudiciis.§.j.ſuper ver.ſi vero fideiuſſor,qđ tene mẽti,quia
2 p̃t ſæpe contingere. ¶†Itẽ no.ꝙ fideiuſſor p̃t agere ꝯ-
b tra debitorẽ qui incipit dilapidare ᵇ bona ſua,vt eũ li
3 beret a fideiuſſione,& pro hoc facit,q̃a † creditor in diẽ vel ſub condõne p̃t dicto caſu agere,vt præſtet̃ ſibi cautio de ſoluẽdo adueniẽte die,vel condõne.l.in oĩbus.ff.de iud.facit,qđ no.Bar.in l.ſi finita.§.eleganter.ff.de dam.infec.ſimiliter etiã mulier cõſtante matrimonio põt agere contra virũ qui incipit diſſipare bona.l.ſi conſtãte.in prin.ff.ſol.matri.& l.vbi adhuc. C.de iure do.& intellige agi poſſe contra debitorem dilapidantem qñ dilapidãdo ſubuenit poſt fideiuſſionẽ,& obligationẽ. ſecus ſi tpe quo fit fideiuſſio erat debitor dilapidator:q̃a tunc imputandum eſt fideiuſſori per id,qđ habet̃ in l.ſi is a quo.ff.vt in poſ.le.& facit,ꝙ le.& no.in l.ſi creditorem.ff. de priuile. cred. &
4 in l.ſi cũ cornelius.ff.de ſo. ¶†Vltimo no.ꝙ fideiuſſor condemnatus ſtatim põt agere cõtra debitorẽ,vt eũ liberet,& ſic eſt ar.ꝙ ſi fideiuſſor ſe obligat per inſtrumentum confeſſionatum,vel guarentigiæ, ꝙ habet executionem paratã vigore ſtatuti vigentis tũc in loco,quòd tunc fideiuſſor ſtatim poſſit agere cõtra reũ vt eum liberet:& hoc vr̃ tenere Bart. in l.ſi fideiuſſor ꝑ venditore.ff.de fideiuſ.& ſic tranſit do.Pe.Sed certè iſta opi.non videtur vera, quia ſcđm hoc reus ex fideiuſſione nullum commodũ haberet, ꝙ eſſe non debet nã ex beneficio cõueniẽs eſt nos iuuari:& non decipi.l.in cõmodato.§.ſi cer.ff.cõmodati.An aũt ſit neceſſe,ꝙ fideiuſſor condẽnatus appellet:tangit Ioã. An.in addi.Spe.in ti.de iudicijs.§.iij.ſuper ver. ſi vero fideiuſſor.& ibi concludit, qđ nõ per iſtũ tex. qui ſimpliciter dicit poſſe agi poſt condẽnationẽ, & hoc clarum qñ non habent iuſtã cauſam appellandi aliàs vr̃,qđ debetur appellare,vel ſaltẽ denũtiare reo principali,vt appellaret.facit l.ſi procuratorẽ.§.ſi ignorã-
5 tes.ff.mand. ¶†In gl.i.ibi:ſi diu ſtetit in obligatione. ſic cõiter loquũtur gl.& doc.tñ tex.in l.lucius. allegata in gl.dicit ſi diu in ſolutione ceſſatum fuit:& inter iſta eſt longa differẽtia,vt dixi in notabilibus:vñ intelligo gl. dum dicit ſi diu ſtetit in obligatione.ſ. poſtq̃ ceſſatũ eſt in ſolutione:& qñ dicat̃ diu ſtetiſſe, tangit.
6 j.per glo. ¶†In ea.glo.ibi:fideiuſſor pro debitore.Adde quintũ caſum, quãdo fideiuſſor obtulit creditori pecuniã,& illã cõſignauit,& depoſuit.nã tũc poterit agere cõtra debitorẽ qui ꝓpter prædicta eſt liberatus l.obſignatione.C.de ſo.& l.acceptũ.C. de vſu. & l. q mutuas.§.fideiuſſor.ff.mandati.& no.per glo.in l.lu-
7 cius.ff.e.ti. ¶†Sextũ caſum addunt doc.quãdo fideiuſſor vult ſe abſentare,& ſe transferre ad ſtudiũ. nã põt petere,vt liberet̃ a fideiuſſione rõne talis abſentiæ longeuæ per id,quod legitur in l.aut longa.ff. de ꝑcu.Et no.Spe.in ti.de iud.§.j.uer.quid ſi fideiuſſor. & ibi etiam tãgit Io.An.in addi.Quid ſi ſuperueniat inimicitia inter reum,& fideiuſſorẽ,an poterit petere,vt liberet̃,& concludit,quòd non ſi eſt leuis inimicitia.Idem ſi grauis ſi ſuperuenit culpa fideiuſſoris,ſecus ſi culpa rei principalis per id,quod habetur in l.ſi merces.§.culpæ.ff.loca. ¶In ea.gl.ibi ſecus eſt in p æ cario,ſupple,& eſt rõ:q̃a illud ſui natura põt ad libitũ reuocari,vt ibi ꝓbatur,& in l.j.ff.de præca. ¶†In ea. gl.ibi ad arbitrium iudicis.& iſtud cõiter tenetur, ꝙ iudex habebit arbitrari, quando dicat̃ fideiuſſor diu ſtetiſſe in obligatione:& hoc arbitrabitur ex tpis curſu con-

a Diu ſtetit. Adde hic diſ. dñ Hẽ.Boy.in pri.hui⁹. c.

b Incipit dilapidare. Adde dom. Alexan. de imo in l.lucius.ff ma. & in l.facere.ff.ſo.ma tri.q.d limita ſcđm dominum Io. An.in additio. ad Spe. in ti.de iu. §.ſpecialia. ver.ſi uero. in prin. vbi omnino tu-deat.

ſn cōſiderando quātū tēpus arbitrabitur ex qualitate
perſonę habētis affectionē ad ipm̄ reū, & atiēde ea q̄
inter eos acta ſunt, vt hr̄ in l.luci⁹.hic allegata. Alij tn̄
dicebāt, ꝙ diu dr̄ ſtetiſſe, qn̄ per biēniū ſteut.l.cū dn̄i
horreorum.ff.loca. Alij qn̄ per quatuor mēſes per id,
ꝙ hr̄ in c.ſi ep̄s.iij.q.ij. Alij vero qn̄ per decēniū ꝑ id
qđ hr̄ ī l.ſed ſi fideicōmiſſaria.§.ariſto.ff.qui,& a q b.
Hoſt. verò dicebat, ꝙ diu dicerut eſſe, quādo venit
dies ſolutionis,& per aliquod tp̄s ceſſaē in ſolutione
& fideiuſſor moleſtaē a creditore.ſ.e.cōſtitutus, & c.
peruenit.de quo ēt per eū in ſum.co.ti.§.ſi.vbi ēt re-
fert aliquos tenere, ꝙ diu dr̄ eſſe, qn̄ per duos mēſes
ſtetit per.l.pe.C.de fideiuſ.Sed certè ibi loquiē in fide
iuſſore de iudicio ſiſti, qui fideiuſſit non interueniēte
ſcriptura,& in cā priuata,& ſic in diuerſo caſu, vnde
tene, qđ ſuperi⁹ dixi.& aduerte, q̄a aliqui addūt aliū
caſum iu quo dicūt poſſe fideiuſſorē agere anteq̄ ſol-
uat, qđ videlicet fideiuſſor fuit pignoratus, vel dānū
paſſus.per l.ij.C.māda.& ſ.e.cōſtitutus. ſed hæc non
placet.Io.An.q̄a in d.l.ij.fideiuſſor ſoluerat. vnde nō
mirū ſi poterat agere.nec ob.ēt c.conſtitut⁹.q̄a ibi ne
dū dānū erat paſſus:ſed ēt diu ſteterat in oblōne aliàs
aūt ſola pignoratio,& turbatio non ſufficit. ¶ Sed iu-
xta p̄dicta p̄t quęri. Quid ſi fideiuſſor dicat creditori,
& interpellet eū, ꝙ agat ꝯtra debitorē p̄cipuè ſi de-
bitor incipit dilapidare bona ſua, an agat, vt liber. dic
qđ non, vt eſt tex.in l.ſi fideiuſſor creditori.ff.de fide
iuſſo.qđ eſt verū, quādo ſimpliciter fideiuſſit:ſecus ſi
fideiuſſiſſet ꝓ eo, qđ minus poterit creditor conſeq
a reo, q̄a tūc non poterit creditor agere ꝯtra fideiuſſo
rē, niſi prius diſcutiat reū principalē.l.inter creditorē.
9 & l.ſi fideiuſſor in id.ff.de fideiuſ. ¶ † Sed iuxta p̄dicta
p̄t ēt q̄ri. Quidā Titius ꝓmiſit mutuare ſeio cēiū, &
ego fideiuſſi ꝓ ſeio demū anteq̄ Titius mutuaret pe
cuniā, ego denuntio, & ꝓteſtor Titio, qđ non debeat
numerare pecuniā ſeio ał's nolo teneri, an ſi numeret
nihilomin⁹ tenebor.gl.tāgit iſtā q̄ōnē in l.luci⁹.ff.de
ꝓcu.& in d.l.ſi fideiuſſor creditori.ff.de fideiuſ.ēt per
Bar.& per Cy.in l.tā mādatori.C.de non nu.pec. &
tāgiē ēt in Spe.de fideiuſ.§.j.ver. quid ſi fideiuſſor.&
ibi Spec.concludit, ꝙ ſi Titi⁹ erat oblatus mutuare,
vt q̄a ꝓmiſerat per ſtipulationē.tunc prohibitio mea
nihil operabiē facit.l.ſi q̄s ꝓhibuerit.ff.de publicia.Si
verò nō erat obligat⁹, vt q̄a pacto nudo ꝓmiſerat, qđ
nō eſt efficax ad agēdū.l.iuriſgē.§.i.ff.de pac.& tūc ſi
mutueē contra meā prohibitionē nō tenebor ſibi, &
vr̄ ꝓcedere hæc diſtinctio de iure ciuili.nā de iure ca
nonico ēt ex pacto nudo p̄t agi.ſ.de pac.c.j.& ij.& ſic
nō ꝓcederet dicta diſtinctio de iure canonico.plus ēt
dicit Bar.in d.l.ſi fideiuſſor creditori.ꝙ ēt de iure ciui
li nō ꝓdeſt diſtinctio.quia licèt ex pacto nudo poſſit
agi, tn̄ verecūdia eſt nō ſeruare ꝓmiſſa ēt per pactum
nudū.& iō ſi creditor numerauit ne incurreret talem
verecūdiā eſt ſibi parcēdum per id, ꝙ habeē in l.quin-
tus.ff.n.an.quæ lex eſt valde notabilis in hoc.& facit
ēt, ꝙ habetur in l.pecuniæ fortē.ff.de ali.le. vnde etiā
10 hoc caſu non operabitur prohibitio mea. ¶ † An autē
tenebiē creditor qui per ſtipulationem promiſit mu-
tuare reo, & an ad hoc poſſit cogi.dic, ꝙ ſic, ſi intereſt
rei per id, quod habetur in l.ſi pœnā.& in l. q Romæ.
in prin.ff.de uer.ob.& ſimiliter ecōtra reus cogeē re-
cipere, ſi intereſt ipſius creditoris per ea quæ habenē
in dicta.l.qui Romę.in prin.cum ibi no.ff.de ver.ob.
& aliquid ēt per Bar.in dicta.l.ſi fideiuſſor creditori.

¶ De ſolutionibus. Rubrica.

S V M M A R I V M.

1 *Ex contractu oritur obligatio, & ex obligatione actio.*
2 *Obligatio per ſolutionem extinguitur.*

¶ Viſum, & tractatū eſt in ti.pręcedētibus de materia
1 cōtractuū, & obligationū. nam ex † cōtractu oriē obli
gatio, & ex obligatione actio: vt legiē, & no.in l.licèt.
2 §.ea.obligatio.ff.de procur. verum quia † per ſolutio
nē extinguiē obligatio.inſti.qui.mo.tol.obligatio.in
prin.iō poſt titulos præcedētes reſtabat videre de ſo-
lutionibus.de materia habetur in decre.xiiij.q.vj.&
c.j.& ij.de pęni.diſt.i.in c.medicina.& diſt. iiij.in pri-
mis quatuor capitulis.

S V M M A R I V M.

1 *Succeſſor in beneficio tenetur ſoluere debita prædeceſſoris.*
2 *Filius tenetur ſoluere debita patris. & nu.5.*
3 *Succeſſor in dignitate æquiparatur illi qui ſuccedit priuatæ perſonæ in hæreditate.*
4 *Succeſſor in beneficio ad hoc vt teneatur pro debito prædeceſſoris, an ſufficiat probare, ꝙ debitum fuerit cōtractū pro neceſſitate eccleſiæ.*
6 *Hæres an teneatur ex delicto deſuncti, & nu.9.*
7 *Inuentarium facere debet hæres, aliàs tenetur ad omnia debita.*
8 *Hæres ſi non facit inuentarium an teneatur vltra vires hæreditatis.*
9 *Eccleſia non moritur nec alteratur ex variatione prælatorum.*
10 *Succeſſor in dignitate qualiter teneatur ex delicto deſuncti.*

AD hoc. ¶ Breue eſt, & nō ſum-
miaē, nec diuidiē, ſcđm
Ioā.An.vel p̄ōt ſic ſummati ſm̄ de.
1 An.Succeſſor † in bn̄ficio teneē ex
legitimè debito p̄deceſſoris hoc di-
2 cit. ¶ † No.i. ꝙ fili⁹ teneē ſoluere de-
bita patris.an autē ſit fundata intentio creditoris agē
tis cōtra filium poſt mortē patris ex debito paterno,
itaꝙ alio non docto cogend⁹ ſit fili⁹ ad ſoluēdū: vr̄,
ꝙ ſic per iſtum tex. & per illud Apoſtoli. Si fili⁹, ergo
hæres. Sed contrarium eſt verum, quia requiriē, ꝙ cre
ditor probet, ꝙ filius ſe immiſcuerit hæreditati. nā ſi
abſtineat ſe ab illa nō tenetur creditoribus hæredita
riis rn̄dere: & ideo ſi non appaiet de immiſtione non
p̄ōt cogi ad ſoluendū per id, ꝙ leg. & no.in l.neceſſa-
riis.ff.de acqui.hære.& ibi per Bar.& notatur in gl.q̄
reputatur ſingularis in l.dotem.§.tranſgrediamur.ff.
ſol.ma.& ibi ēt Bar.& ſcđm hoc intellige dictū Apo
ſtoli inquātum dicit, ſi fili⁹: ergo hęres.quo ad hoc, vt
filius poſſit ſe immiſcere hęreditati paternæ, & illam
agnoſcere alio nō apparente, nō autē quo ad hoc, vt
poſſit a creditoribus cōueniri: ſi nō appareat, qđ illā
3 cognouerit. ¶ † No. qđ equiparaē ſucceſſor in dignita
te illi qui ſuccedit priuatæ perſonæ in hæreditate: nā
in quēlibet eorum deſcēdit oblō: tn̄ differētia eſt quo
ad quid: quia hæres teneē ad debita deſuncti qualiter
cunq; cōtracta a deſuncto: ſed ſucceſſor in prælatura
teneē ſolum ad debita cōtracta pro neceſſitate eccle
ſiæ, & ſic p̄t dici, qđ ꝓcedit ęquiparatio quo ad hoc,
q̄a ſicut hæres ſuccedit in vniuerſum ius deſuncti. l.
hr̄editas.ff.de reg.iur.ſic, & p̄latus ſuccedit in ius præ-
lati prædeceſſoris.facit.j.de teſta.c.relatū.el.ij.in ver.
noīe.& p̄ōt dici ſcđm Hoſt. ꝙ ſicut filius teneē de om
nibus de q̄bus pater tenebaē, ſic p̄latus teneē de om
nibus de quib⁹ prædeceſſor tenebaē, vt prælat⁹, & ſic
pro quibus eccl̄ia erat obligata, & nō ſimpliciter. nā
ſucceſſor in prælatura nō ſuccedit perſonæ: ſed digni
tati, & bonis dignitatū: & ideo nō eſt propriè hæres:
q̄a ius, quod recipit ſucceſſor nō recipit a prædeceſſo
re ſicut facit hæres priuatæ perſonæ qui recipit ius a
deſuncto: ſed recipit ius ab illo qui ſibi confert digni
tatē: & iō nō eſt proprie hæres, ſed quaſi, vt tangiē in
gl.prin.& facit, qđ dr̄ ſuper ea. Similiter fiſcus diciē eſ
ſe ſucceſſor bonorum, & non pſonę, nec per oīa diciē
eſſe hæres: vt legi.& no.in l.inter eos.§.fin.ff.de fide-
iuſ.& in l.ſi conſtante.§.fin.cum ibi no.ff.ſol.mat. &
in l.i.§. an bona.ff. de iure fiſci. & in l.quoties.ff. de
noua.

noua.¶†Itē no.ꝙ ad hoc,vt ſucceſſor in beneficio te
neať pro debito prædeceſſoris videť ſufficere,ꝙ debi
tū fuerit contractum pro neceſſitate eccleſiæ.Inn.ve-
ro hic vř velle,quòd vltra hoc ēt requirať,ꝙ facta fuit
verſio in utilitatē eccleſiæ.Quod dicit abbas eſſe no-
tandum.facit,ꝙ habeť in c.pe.ŝ.titu.j.Sed Hoſt.dicit
poſſe argui in contrarium per iſtū tex.qui ſolum vide
tur requirere,ꝙ debitū fuerit cōtractū pro neceſſitate
eccleſiæ.Io.An.remittit ad no.ŝ.tit.j.c.pe.& in c.i.ſu-
pra.de depo.do.Anto.hic dicit poſſe cōcordare opi.
qa opi.Hoſti.pōt habere locum in aliis contractibus
5 q̃ mutui:ſed in mutuo habeat locū opi.Innoc.¶†In
gloſ.i.in fi.aliàs cōtra per id,ꝙ hř in l.ſi patri tuo,& l.
eris alieni.C.de dona.& ſic patet,ꝙ filius tenetur de-
mum ad debita patris ſi ſit hæres patris.qa immiſcue
rit ſe hæreditati patris,vel illam agnouerit.ſecus ſi ab
ſtineat ſe ab illa,vel illā repudiet ꝑ iura præallegata,
an aūt ſufficiat creditori agēti ꝑ debito paterno ꝓba
re,ꝙ fuit filius defuncti,ſi aliud nō probet.dic qđ nō,
vt dixi in notabilibus:qa ex hoc ſolo nō eſt fundata
intentio creditoris,ideo expedit ꝙ etiā probetur,ꝙ
ſe immiſcuerit in hæreditate,alias ſuccūberet,vt vo-
luit gl.in l.ſi cū dotē.§.trāſgrediamur.ff.ſo.ma.& dixi
in notabilibus.facit,qđ no.per legiſtas in l.i.& ii.C.
ſi vt ſe ab hære.abſti.¶In gl.ii.ibi:niſi inquātū ad eū
peruenerit ſupple ex delicto pro quo agiť:nō eñ te-
neť in plus de iure ciuili etiam ſi tantū perueniſſet ex
hřditate,ꝙ poſſet ſatisfieri agēti ex delicto:vt patet
in l.vna allegata in gl.¶In ea.gl.ibi:fuerit cōteſtata,
ſupple,ſuper actione deſcēdēte ex delicto,ꝑ quo agi-
6 tur.¶†In ea.gl.ibi:vř ꝙ teneať.ſupple,vſq; ad vires
hæreditatis ēt dato ꝙ in l.peruenit ad hæredē ex de-
licto defuncti nec lis cū eo fuerit conteſtata,licèt ſeꝯ
ſit de iure ciuili,& de materia in l.vult.allegata hic
in gl.& in c.in literis.& xii.q.ii.in c.epiſcopus qui fi-
lios.& tāgetur in d.c.vlt.facit,ꝙ habetur in c.i.xl.di-
7 ſtin.¶†Et aduerte inquantū gl.dixit,ꝙ hæres tenetur
ad oīa debita ſi non fecerit inuentariū,iſtud uř eſſe ve
rū in foro contētioſo.ſed in foro cōſcientiæ vř ꝙ non
teneatur vltra vires hęreditarias,vt hic dicit do.Flo.
& no.Io.An.in c.quamquā ſuper gl.dicebat de vſu-
ris.in vj.de quo per Bar.& Bal.ſuper rub.ff.de acqui.
hære.& ibi ēt tetigi de hac materia de qua ēt tangit
do.Per.in c.Raynutius.j.de teſta.& ibi tangeť.Item
ēt aduerte,quia dicit hic do.Ant.ꝙ ēt ſi hæres nō fa-
cit inuentarium,qñ eſt debitum ex delicto,vel.j.vide
tur,ꝙ ſolū tenebiť de iure canonico inquātū patiun
tur vires hęreditatis,& nō vltra ex eo,qa intantū ab
initio fuit introducta obligatio a canone:& iō in plꝰ
non debet teneri:& ſic dicit ſe de facto cōſuluiſſe ex
eo,quia iura quæ loquſitur quando nō conficitur in-
uentariū cōſeruant actiones ad ſolidum,qñ antiqui-
tus competebant ad ſolidum ante inuētū beneficiū
inuentarij.facit.l.fi.§.ſi vero.C.de iure.deli.Non aūt
ampliāt actiones quæ ſolū debebanť inquātum per-
ueniebat ad hæredē,& per conſequēs nō vř,ꝙ ꝑpter
non confectionē inuētarij teneatur hæres ex delicto
defuncti vltra vires hæreditarias:& ſic reſidet do.An.
Sed aduerte,qa contra eum videť eſſe gl.iuncta cum
tex.in c.cum litteris.j.de raptoribus.& ſic dictum ſuū
non eſt ſine dubitatione.de quo dicā in d.c.vlt.de ſe-
8 pul.¶†Item aduerte,quia tangit hic do.Flo.an in eo
quòd dicit hic gl.ꝙ hæres tenetur vltra vires hæredi-
tarias ſi non facit inuētariū,procedat hoc indiſtinctè:
& ꝯcludit,ꝙ dictum gl.regulariter ꝓcedit.fallit in fi-
ſco ſcđm eū per id,ꝙ dicit Bal.in l.ſancimus.allegata
in gl.vbi dicit,ꝙ ſi fiſcus occupat bona vacantia non
teneť facere inuētariū:& dato,ꝙ nō faciat nō teneť
vltra vires hęreditarias per l.nō poſſunt.& l.j.§.an bo
na.ff.de iure fiſci.& iſtud ꝓcedit ēt ſi bona deuoluan
tur ad fiſcum propter delictū.nam tunc fiſcus nō eſt
propriè hæres,ſed ſucceſſor vindictæ cauſa.l.non ſo-
lum.§.fi.ff.de reſti.in integ.& generaliter idē dicit ex
quacunq; cā ſuccedat fiſcus alicui:nā intelligiť hřdi
tas quæ defertur fiſco ſibi eſſe delata quatenus nō eſt
oneroſa dicta.l.nō poſſunt.& d.§.an bona.& ibi per
Bar.& idem dicit do.Flo.de eccleſia ſi deferatur ſibi
aliqua hæreditas,nam nō tenebitur vltra vires hære-
ditarias:licèt non confecerit inuentarium ex eo:quia
gaudet priuilegio fiſci per id,ꝙ legitur,& notatur in
c.i.ŝ.de reſt.in inte.& in l.fi.C.de ſac.ſan.ecle.ꝑ hoc
ēt,qa ſicut interdicitur alienatio rerum eccleſiæ:ita
etiam interdicitur ne deť ſterilis,vel oneroſa poſſeſ-
ſio.C.de ſac.ſan.eccl.auth.ſicut alienatio.& hoc ēt te
nuit Bal.in d.l.ſancimus.quod diligenter tene mēti.
Sed contra prædicta fortiter facit,ꝙ hř in §.pupillus.
& in.§.pe.& in fi.Auth.de hæredibus,& falcidia.col
la.i.vbi vult,ꝙ etiam pupillus ſi adiuerit hęreditatē
autoritate tutoris teneatur in ſolidum ad oīa debita ſi
nō fecit inuentarium:licèt poſſit petere reſtitutionē
in integrum.& ſimiliter ēt vult diſpoſitionē illā de in
uētarii ꝯfectione habere locū in quacunq; perſona,
ſiue fuerit perſona militaris,ſiue ſacerdotalis,ſiue im
perialis,& ſic ēt ſi imperator fuerit inſtitutus,& gene
raliter in omni perſona,& ſic videretur,ꝙ ēt in per
ſona fiſci debeat habere locum,qñ ei defertur hære-
ditas,& non cōficitur inuentarium:& ſimiliter ēt in
eccleſia pro hoc,qa idē beneficiū uideť cōpetere Im
peratori,qđ cōpetit fiſco.l.fiſcus.§.fi.ff.de iure fiſci.
& ſic videreť,quòd d.l.j.§.an bona.ſit correcta per ea,
q̃ habenť in d.§.pupillꝰ,& in d.§.pe.& fi.Bar.de hoc
dubitauit in auth.ſed cū teſtator.C.ad l.fal.& nō deci
dit,ſatis videť poſſe dici,quòd hodie in omni ꝑſona
habeat locum,qđ ſi nō faciat inuētariū teneať,vltra
vires hæreditarias per tex.ſuperius allegatum.& per
gl.ſecundā in c.i.j.de teſt.& per ea quæ ibi,& ſuper
ea dicuntur.Iac.de pon.fateor tñ,quòd ſi erit perſona
priuilegiata,vt pupillus fiſcus,& eccleſia,ꝙ poterūt
petere reſtitutionē in integr.ſi reperianť læſi ex non
confectione inuētarii,vt quia conuenirētur vltra vi-
res hæreditarias per ea q̃ habentur in d.§.pupillus,&
hoc ſatis videtur de iure procedere,nō eſt tñ ſine du-
bitatione:qa Bal.tenuit cōtrarium in dicta.l.ſcimus.
in prin.d.Flo.hic,& Bar.dubitauit in d.auth.ſed cū
teſtator.Sed opi.Bal.& do.Flo.poterat procedere an
teq̄ emanaſſet.d.§.pupillus.& d.§.pe.& fi.tene tamē
mēti opi.eorum propter ipſorum autoritatē.¶In gl.
pen.in fi.facit,ꝙ habetur.xl.diſt.in prin.Sed d.Flo.hic
dicit,quòd melior eſt ratio,quia ex quò debita fuerūt
contracta pro utilitate eccleſiæ:eccleſia obligatur.ŝ.
tit.i.c.qđ quibuſdam.& ſupra.de pigno.c.iij.& addo,
9 quod ibi dictum fuit.†eccleſia vero non moriť nec
alteratur ex variatione prælatorum.de reſcrip.ſi gra-
tioſè.in vi.facit,quod no.Inn.& Io.An.ſupra.de re-
ſcrip.in c.ſignificauit:& per hoc etiam ſatis patet de-
claratio glo.ſequentis.& facit ēt,quod dixi in notabi
libus¶.In gl.fi.ibi facere debuit.ſupple,cum effectu,
& noīe eccleſiæ ſcđm Ala.& Io.Et aduerte,qa qua
liter teneatur ſucceſſor priuatę perſonę ex delicto de
functi,ſatis tetigi in ſecunda glo.Qualiter autē tenea
10 tur † ſucceſſor in dignitate ex delicto prædeceſſoris.
tangitur per gloſſ.in c.ii.ſupra.de ordi.cogni.& per
Barto.in l.i.ff.de priua.delic.vbi etiam tangit de ſuc-
ceſſore priuatæ perſonæ.

SVMMARIVM.

1 *Obligare non poteſt prælatus eccleſiam pro alienis debitis, & nu. me. 8.*
2 *Obligationem alienam ſuſcipere prohibitum eſt prælatis.*
3 *Soluens pro inuito an poſſit repetere.*
4 *Sigillum alicuius habens admittendus eſt tanquam procurator illius. & nume. 11.*
5 *Actus qui geritur contra iura non valet, imponitur tamen pœna contra facientibus.*
6 *Conditio propter cuius implementum oritur actio ſi non poteſt impleri de iure, ſufficit quòd impleatur de facto.*
7 *Pœnæ appoſitio non firmat actum qui fit cõtra iuris prohibitionem.*
8 *Prælatus, vel rector eccleſiæ obligans eam pro alienis debitis de iure ſuſpenditur ab adminiſtratione temporalium, & ſpiritualium.*
9 *Literis prælatorum quando credatur.*
10 *Clericus requiſit⁹ de fideiuſſione qualiter poſſit ſe excuſare. & nu. 8.*
11 *Inſtrumenta alicuius habens penes ſe facientia ad certam cãm an admitti debeat tanquam procurator illius cuius ſunt inſtrumenta.*
13 *Sententia excõicationis an proferatur per iſta verba, ſi non ſolueris tali decem intra talem terminum noueris te excommunicatum.*
14 *Excommunicatus donec ſatisfecerit tali: an ſi ſatisfecerit requiratur abſolutio.*
15 *Suſpendi debet prælatus ab adminiſtratione temporalium, & ſpiritualium ſi pro debitis alienis obligat eccleſiam a qua abſolutione poterit Epiſcopus abſoluere.*
16 *Et ſi taliter ſuſpenſus celebret interim an incurret irregularitatem.*
17 *Et an prælatus incurrat dictam pœnam ex ſola traditione ſigilli, vel literarum, licèt non ſit ſecuta aliqua obligatio ad præiudiciũ eccleſiæ.*
18 *Affectus non punitur niſi ſequatur effectus.*
19 *Debita aliena quæ dicantur.*
20 *Prælatus an poſſit impune pecuniam ſuperfluam eccleſiæ alicui perſonæ indigenti mutuare.*
21 *Remittens debitum eccleſiæ alienare videtur.*
22 *Procurator eccleſiæ habens literas ad accipiendum mutuũ pro eccleſia ſi recipit, & mutuat alteri an factum talis procuratoris imputabitur prælato.*

a Si ꝑlat⁹. Sic ēt format ſũmariũ hui⁹. c. d. Abb. Et ſi q̃ris an oẽs qui faciunt cõtra tenorẽ huius. c. incurrãt ſẽtentiam ſuſpenſionis, diſtingue, vt hic ꝑ do. Henr. Boy.

a SI quorundam. ¶Si prælat⁹ a debitis pro
alienis obligat eccleſiam ſuſpẽſus eſt
ab adminiſtratione tẽporaliũ, & ſpũa
liũ, & eccleſia nõ tenet. h. d. Et tria fa-
cit, q̃a primo ꝓhibet. ſcd̃o decernit.
tertio pœnã imponit. ſcd̃a ibi: decernẽtes. tertia ibi:
1 ſi qs. ¶†No. primo ex litera iſta, ꝙ prælatus nõ põt ec
cleſiã obligare ꝓ alienis debitis: & rõ eſſe põt, quia li
cèt prælatus habeat generalẽ, & liberã adminiſtratio
nẽ. ſ. de elec. cũ nobis. ad fin. & co. tit. in vj. & facit, qđ
no. Inn. ſ. de ſimo. in c. licèt heli. tñ nõ põt donare, ſi-
cut nec alius cui cõcedit generalis adminiſtratio cũ
libera. l. filiusfa. ff. de dona. & l. cõtra iuris. §. fi. cũ. l. ſe
quẽ. ff. de pac. talis aũt obligatio ꝓ debito alieno ſa-
pere vr̃ donationẽ ideo non, vr̃ ꝙ poſſit illam facere.
2 ¶†Nota, ꝙ ſpecialiter prohibetur prælatis alienã ob-
ligationẽ ſuſcipere. & ſic videt̃ alijs eſſe cõceſſum, ſi-
ne ſuſcipiãt fideiubẽdo, ſiue ſe pricipaliter, vt corre⁹
obligãdo ſiue ſuſcipiẽdo obligationẽ animo nouãdi.
Hoc tñ fallit in muliere q̃ nõ põt ſuſcipere alienã ob
ligationẽ, & ſi ſuſcipiat cõpetit ſibi exceptio velleia-
ni. l. j. & ꝑ totũ. ff. ad vellcianũ. Verũ aũt interuẽtu no-
uæ perſonæ ſuſcipiẽtis obligationẽ alienã fiat noua-
tio. olim clarũ erat, ꝙ fiebat niſi ſuſciperet obligatio-
nẽ ſe acceſſoriè obligãdo: puta: vt fideiuſſor. inſt. qui.
mo. tollit̃ obl. §. pterea. hodie verò an præſumat̃ in du
bio nouationi. recurrendũ eſt ad. l. fi. C. de noua. vbi
vr̃ dici, ꝙ nõ niſi aliud appareat de quo plenè ꝑ Bar.
in l. vale. ff. de ꝑto. ſtipu. An aũt poſſit quis ſe obliga
re oĩa nouãdi, vel ēt non nouãdi pro alio inuito, vel
ignorãte hr̃ l. ſolutionẽ, & l. iudiciũ. ff. de ſol. & ibi ꝑ
Bar. & in l. ſoluẽdo. ff. de nego. geſt. Nã vr̃ ꝙ ſic per iu
3 ra ꝑdicta. An aũt poſſit † qs repetere ſi ſoluit ꝓ inui-
to dic. ꝙ non per l. fi. C. de neg. geſt. licèt ſecus ſi ſol-
uat pro ignorãte. d. l. ſoluendo. ff. de neg. geſt. An aũt
poſſit quis ſuſcipere iudiciũ pro alio aĩo nouãdi, dic
qđ ſic, vt habet̃ in d. l. ſolutionẽ, qđ eſt verũ ſi credi-
tor agẽs cõſentiat, aliàs nõ poſſet ſuſcipere eo inuitò
aĩo nouãdi. q̃a non p̃t tollere actionẽ creditoris ipſo
inuito facit. l. ſi mandato meo. §. fi. ver. aut nullis ff.
mã. & qđ no. ꝑ Bar. in d. l. ſolutionẽ. & qđ habet̃ in l.
ſtichũ. §. fi. ff. de noua. Sed ſi vellet uenire non aĩo nõ
uãdi, ſed tanq̃ defenſor ſatiſdãdo de iudicato ſoluen
do bñ poſſet per id, qđ hr̃ in l. minor. §. tñ. ff. de pro-
cu. & in d. l. ſolutionẽ. ff. de ſol. & facit, ꝙ legl. & no. in
4 l. ſi actor. ff. de procu. ¶No. ar. ꝙ † habẽs ſigillũ alicui⁹
admittẽdus ſit tanq̃ illius ꝓcurator. ſi taliter velit admit
5 ti de quo inferius tanget. ¶No. ꝙ † actus qui geritur
contra iura nõ valet, & tñ pœna imponit̃ contrafaciẽ-
tib⁹: & ſic habes, ꝙ licèt actus nõ ſortiat̃ effectũ iuris,
tñ punit̃ qui actũ geſſit, q̃ñq; eſt cõtrariũ, vt patet in
l. ea quidẽ. C. ſi mancipiũ ita fuerit alienatũ: & ibi de
materia per Cy. vñ potes conſiderare, ꝙ interdũ quæ-
rit̃ an ſufficiat de facto fieri ad actionẽ quærẽdã: & tũc
dicendũ eſt, vt habet̃ in l. mulier. ff. de condi. inſti. &
6 in l. ſi Titius. ff. de ver. obl. in quibus patet, qđ ſi † cõ-
ditio ꝓpter cuius implemẽtũ debet oriri actio nõ p̃t
impleri de iure, ſufficit qđ impleat̃ de facto interdũ
quærit̃ an ſufficiat fieri de facto ad euitãdã pœnã ſeu
pœnæ cõmiſſionẽ, & dicẽdũ eſt, qđ ſi de iure tñ. non p̃t
id, ꝙ erat fiendũ. l. qui cũ filiũ. & ibi per Dy. & Bar. ff.
de ver. obl: interdũ quærit̃ an ſufficiat de facto cõtra-
facere ad pœnæ cõmiſſionẽ, & ſic, vt pœna cõmittat̃, &
hoc caſu dicendum, vt no. per Cy. in d. l. ea quidẽ. &
per Bar. in l. vbi pactũ. C. de trãſac. vbi cõcludit, qđ at
tẽdi debet mens partiũ, vel diſponẽtis, ſi de illa ꝯſtat,
in dubio aũt dicunt, qđ ſi ex contrauentione facti læ
dit̃ aduerſarius: tũc cõmittit̃ pœna per id, qđ habet̃ in
d. l. vbi pactũ ſecus vbi nõ læderet̃, per id, qđ habet̃ in
d. l. ea quidẽ. facit ad materiã, qđ hr̃ in l. ſi ſtipulatio
7 iſta habere licere. §. q̃ſitũ. ff. de ver. obl. ¶† Itẽ no. qđ
appoſitio pœnæ nõ firmat actũ qui gerit̃ ꝯtra iuris ꝓ-
hibitionẽ: & hoc ideo, q̃a ibi cõſtat de mẽte diſponẽ
tis, vt hic patet. An aũt in dubio vbi lex, vel ſtatutũ ꝓ
hibet aliq̃d fieri ſub pœna, actus ſit nullus ſi ꝯtra fiat.
an uero ſit aliqs, ſed cõmittat̃ pœna, no. Bar. ĩ l. ꝑtor.
in prin. ff. de no. ope. nũ. vbi notabiliter ꝯcludit, qđ ſi
pœna ſapit nullitatẽ actus: tunc clarũ: q̃a act⁹ erit nul
lus. Si aũt ſit pœna extrinſeca. tũc dicit, qđ ſi actu exi
ſtẽte nullo nõ poſſet habere locũ pœna, tũc act⁹ nõ in
ualidat̃ per l. fi. ff. de diuor. Si aũt pœna cõpatit̃ ſi cũ
nullitate actus, & tũc dicit, qđ ſi nullitas actus ſolũ re
ſpicit præiudiciũ illius cui impoſita eſt pœna: tũc act⁹
erit inualidus; ſecus ſi reſpiciat ꝑiudiciũ alteri⁹: vt ple
8 nè no. per ipſum in d. l. ꝑtor. in prin. ¶† Vltimò no.
pœnã prælati, vel rectoris obligãtis eccleſiã ꝓ alienis
debitis. q̃a ſuſpendit̃ a iure ab adminiſtratione tꝑaliũ
& ſpũaliũ per hoc dicit Io. An. ꝙ cleric⁹ req̃ſitus pro
alieno debito, vt fideiubeat obligãdo ſe, & eccleſiam
ſuam põt ſe excuſare, ꝙ hoc facere non põt propter
pœnã quã incurreret per hãc decr. ¶In gl. ſigilla. ibi:
qm̃ cõtra. dic, ꝙ ibi loquitur de proceſſu habito corã
iudice ſuper quo nõ creditur niſi de illo cõſtet per le
gitima documẽta ſcḋm formã ibi traditã. qualiter aũt
ſit credendũ literis prælatorũ. recurrendũ eſt ad nota
ta in c. poſt ceſſionẽ. ſ. de proba. & an credatur ꝑlati ſi
9 gillo. not. in c. ij. ſ. de fide inſtru. ¶†In eadẽ gl. ibi fati-
garetur de facto, & tale præiudiciũ voluit tollere hæc
decre. facit, qđ leg. & no. in ſimili in c. peruenit. iun-

ẽta

cta gl.ij.ſupra.de arb.¶ In ea.gl.in fi.ſed qualiter gra-
uabatur eccleſia pro alieno debito.dic ſm Io.And.q̃a
fortè recipiebat prælatus mutuo pecuniã pro ſatisfa
ciẽdo alterius debito,vel fideiubebat ꝓ illo,& hoc vl
timũ facit ad id,ꝙ dixi in notabilibus.circa fin.videli
10 cet,vt † clericus req̃ſitus de fideiuſſione poſſit ſe ex-
cuſare per hãc decr.vr̃ tñ,ꝙ ſi nõ obligaret eccleſiam
ſed perſonã ſuã, ꝙ nõ incurreret pęnã huius.c. cum
hoc caſu nõ loquat̃,& pęnæ ſint reſtringẽdæ de pę.di
ſtin.j.§.pœnæ.& de re.iur.in pœnis.in vj.¶ Vlteri⁹ ẽt
quæri pt̃.Qualiter potuit eccleſia obligari per tradi-
tionẽ literarũ,vel ſigillorũ,dic, ꝙ poni põt exẽplũ de
literis:fortè q̃a p̃latus tradebat lr̃as in quibus obliga-
bat eccleſiã ꝓ mutuãte pecuniã illi cui lr̃as dabat,de
ſigillo aũt poni pt̃ exemplũ.Si fortè p̃latus tradidit q̃a li
cui ſigillũ cũ quo debita eccleſiæ ſigillabantur,ſeu in
ſtrumẽta facta ſuper debitis eccleſiæ. vnde poſt tradi-
tionẽ ſigilli poterat fieri inſtrumẽtũ in quo cõtineba
tur,ꝙ eccleſia mãdabat recipi mutuũ per iſtũ, & po-
ſtea poterat ſigillare tale inſtr̃m, & ſic poterat de fa-
cto fatigari eccleſia:vel fortè tradebat̃ ſchedula vacua
ſigillata.& poſtea ſcribebat̃ in tali ſchedula.Quomo-
do eccleſia ſe obligabat ꝓ tali,& q̃a ẽt ex hoc poterat
eccleſia fatigari fuit hoc prohibitũ:& de iſtis ſchedu
lis vacuis ſigillatis tetigit ẽt Io.An.poſt Inn.in c.ij. ſ.
de fide inſtru.& ibi ẽt dixi.& prædicta faciũt in arg.ꝙ
habẽs literas,vel ſigillũ alterius ſi vult agere tanq̃ il-
lius procurator ſit admittendus:q̃a eo.ipſo vr̃ habere
mãdatum:ꝓ hoc,q̃a in ſigillo cõſueuit imprimi ima-
go:& nomen dñi,vel ſaltẽ nomen dñi. de pe. di.ij. c.
principium.& de fi.inſtru.inter dilectos.& ſic tranſit
11 Goff.Sed Hoſt.nõ placet,ꝙ † per ſolã traditionẽ ſigil-
li ꝓbet̃ mãdatum ꝓcuratoris.ſed demũ,q̃n tradit̃ lr̃a
ſigillata.facit,qđ hr̃ in l.j.de ꝓcu.& in c.j.ſ.de ꝓcu.&
ff.de procura.in l.ſi ꝓcuratorẽ abſentẽ: qđ dicit ꝓce-
dere niſi fortè ꝓcurator pręſtet cautionẽ de rato, vel
aliàs faciat fidem de mandato per id,ꝙ leg. & no. in
l.vna.C.de ſatisdando.Sed aduerte inquãtũ dictũ eſt,
ꝙ habẽs literas dñi in quibus apparet de mãdato per
dñm hoc clarũ,ꝙ tũc debet admitti tanq̃ ꝓcurator ſi
cõſtat lr̃as eſſe ſcriptas per dñm ꝑ cõfeſſionẽ partis,
vel ꝑ teſtes,vel per cõparationẽ lr̃arum,q̃ hoc caſu ſi-
cut,& olim facit plenã fidẽ:licèt ſecus ſit in apodiſſa,
quę nõ plenè hodie probat̃ per ſolã cõparationẽ lr̃a-
rũ,vt plenè no.Bar.in l.admonẽdi.ff. de iureiur. & in
l.nuda.ff.de don.& dixi plenè in c.j. & ij.ſ.de fide in
ſtr.& facit,qđ hr̃ in l. ꝓcuratorẽ abſentẽ.cũ ibi nota-
tis maximè per Bar.ff.de procu.Quòd autẽ dr̃ de ſigil
lo dum dicit an,qđ cum ſigillũ ſit vagum,& dubium
nã põt ſe habere ad plures actus.ſupra.de ap.c.ſigni-
ficauit.nõ vr̃,ꝙ poſſit cõcludere,& arguere certũ mã
datum per id,qđ habet̃ in c.illud.c.de præſump. qđ
dicit ꝓcedere ſaluo niſi eſſet ſigillũ deputatum tãtũ-
modo ad mãdatum cauſarum, nã tunc videt̃, ꝙ pro
tali habẽre tale ſigillum p̃ſumẽdum ſit ſi vult admitti
tanq̃ procurator illius cuius eſt ſigillum.arg.iſti⁹ tex.
ꝙ videt̃ ꝓcedere ſi ſit ꝑſona honeſta, & veriſimiliter
nõ ſuſpecta,nec ſurripuerit ſigillũ ꝑ id, ꝙ habet̃ in l.
fi.C.de lati.liberta.tollẽ.Si autẽ cõſtaret traditum eſ
ſe ſigillum per dñm,& eſſe deputatum ad mãdatum
cauſarum videt̃,qđ tunc debeat admitti tanq̃ ꝓcura-
tor:tutius tñ eſt ad opi.vitãdas, ꝙ tunc caueat̃ de ra-
to,vt voluit Hoſt.facit,qđ no.in c.corã.ſupra.de offi.
12 deleg.¶ †Quid autẽ ſi aliquis habeat penes ſe inſtr̃a
alicuius faciẽtia ad certã cãm.an ſi velit admitti tan-
q̃ procu.illius cuius ſunt inſtrumenta,debeat admit
ti,dic,qđ ſic ſaltẽ ſi vult cauere de rato per id,qđ no.
in d.c.corã.& in l.fi.C.de pact. cõuen. & per illã.l.ẽt
videt̃,quòd ſi appareret dñm tradidiſſe illa inſtr̃a, ꝙ
ſatis ex hoc videatur ſibi dare mãdatum tanq̃ ꝓcura
tori.& nõ p̃ſumetur in dubio donatio arg.l.cũ de in-
debito.ff.de ꝓba.licet autẽ nõ appareret, ꝙ dñs tradi-
diſſet dicta inſtrumẽta tñ ex quo ſunt penes eũ, & al
legat ſe habere mãdatum p̃ſumitur ꝓ eo, vt ſic dicat̃
ſaltem eſſe dubium de mãdato ad finẽ,vt admittatur
cum cautione de rato ſm ea q̃ habẽtur in l.j.C. de ꝓ-
cu.& in p̃alleg.c.corã.¶ Quid autẽ ſi aliq̃s dat alicui
literas in q̃bus facit eum ꝓcu. I cã q̃ habet in curia,
& dat ſibi mãdatum, vt faciat ſcribi inſtr̃m in curia,
ſcđm cõſuetudinẽ curiæ.Ipſe verò poſtea facit ſcribi
inſtrumẽtum, ꝑ qđ recipit mutuum nomine dñi,an
obligabitur dñs dicit Io.An.quòd nõ ſi talis erat per-
ſona de qua dominus cõfidere debebat per id,qđ ha-
betur in c.ſignificãte.ſ.de pign.& in c.cum olim Ab-
bas.de offi.dele.vnde tunc talis appoſitio mutui non
trãſit ſine vitio falſitatis dicit tamen, ꝙ nõ negat q̃n
datis literis prędictis ꝓcurator poſſit facere cõfici in-
ſtrumẽtum ſcđm ſtilum curiæ mutatis verbis:ſed nõ
alterata forma,ſeu ſubſtãtia mãdati: & dicit ſic curiã
ſeruare,nec ꝑ hoc reputari falſum inſtr̃m: & iſto caſu
vr̃,quod notari⁹ q̃ cõficiet,& extẽdet inſtitutionẽ in
curia poterit cõficere hoc mõ.Qũo talis habebat lite
ras ꝓcuratorias a tali domino in q̃bus cõtinebatur,
quòd poſſet facere cõfici,& extẽdi mãdatum ꝓcura-
tionis in curia ſecundum cõſuetudinẽ curię,& quod
p̃ſentibus talib⁹ teſtibus fuit rogatus ab ipſo qui di-
ctas lr̃as habebat,quòd inſtr̃m ꝓcurationis cõficeret
& extẽderet ſecũdũ cõſuetudinem curiæ: & ſic fecit.
13 ¶ †In glo.ſi ibi ipſo iure.& facit iſte tex.cũ glo. ꝙ per
hæc verba ſi non ſolueris tali decẽ intra talẽ terminũ
noueris te excõicatũ ꝓferat̃ excõicatiõis ſnĩa de quo
in c.j.ſ.de iudi.& ſimiliter ſi dicat noueris te ſuſpen-
ſum ꝓferat̃ ſuſpẽſionis ſnĩa, & eſt ſuſpẽſus ipſo iure
lapſo termino.nã iſta ſunt verba ſapientia tempus p̃-
ſens,vel p̃teritũ,nõ aũt reſpiciunt futurũ: iõ alia ſnĩa
non requirit̃ ſecundũ no.in c.ſi diligenti.de foro cõ
peten.¶ In ea.gl.in fi.aduerte,quia gl.non reſpondet
ad c.ſi qui ſunt.& ad alia iura ſuperius allegata, licèt
potes dicere,quòd interdum quis ſimpliciter ſuſpen
ditur,& tunc quantuncunq; quis ſatisfaciat nõ reſti
tuitur donec ꝑ ſnĩam, vel factũ ſuperioris reſtituat̃,
& ſic abſoluat̃ a dicta ſuſpẽſione, & ita itelligat̃ gl.In
terdũ vero q̃s ſuſpẽdit̃ ad certũ tp̃s.& tunc lapſo tpe
ceſſabit ſuſpẽſio,nec erit neceſſaria aliqua ſnĩa,vel fa
ctũ ſuperioris per id,ꝙ legit̃,& notat̃ in c.vlti.j.de ma
trimonio cõtracto cõtra interdic.eccleſię.facit.l.ſtatu
liberũ.§.ſi ſtichũ.ff.de leg.ij. vbi ꝓhibitũ ad tp̃s poſt
tp̃s intelligit̃ permiſſum.Interdum vero q̃s ſuſpendi
tur donec ſatisfecerit.& tunc q̃a ſuſpẽdit̃ ad tp̃s incer
tum ſcđm Inn.in c.cum bonæ.ſ.de æta. & quali. ne-
ceſſaria erit abſolutio ſuperioris etiam poſt ſatiſfactio-
nẽ.Gl.tñ in cle.j.de deci.in gl.quæ incipit ſic ſuſpẽſi
tener,ꝙ ſufficiet ſnĩa declaratoria per q̃ appareat ſa-
tisfactũ eſſe,licèt aliter nõ fiat abſolo:& ꝓ hoc bñ fa-
cit,ꝙ habet̃ in c.ſi qui ſunt.allegato in gl.& iſtud cõi
ter ſequũtur Doc.vr̃ tñ poſſe dici,ꝙ ſtatim cum ſatiſ-
fecit ipſo iure ceſſet ſuſpenſio: tñ interim habebitur
pro ſuſpenſo,donec declaret̃ ipm ſatisfeciſſe.ſed ſecu
ta declaratione apparebit retro ipm nõ fuiſſe ſuſpen-
14 ſũ poſt tp̃s ſatisfactionis ſeu poſtq̃ ſatisfecit.¶ †Quid
autẽ ſi aliq̃s fuerit excõicatus donec ſatisfecerit tali.
gl.in d.cle.j.videtur velle,ꝙ licèt ſatisfecerit requirat̃
abſolutio per ea quę habentur in c.cum deſideres.de
ſentẽ.excom.Gl.tamen in d.c.fi.j.de matrimonio cõ-
tracto contra interdic.eccle.videtur velle contrariũ.
Sed prima opi.cõiter tenetur: videtur tamen, ꝙ iure
poſſet

poſſet ſuſtineri etiã ſcd̃a opi.quia nõ video, quid re-
pugnet: quare non poſſit iudex limitare excõicatio-
15 nẽ ad certũ tp̃s,ſicut põt ẽt limitare ſuſpẽſionẽ.¶†Iu
xta prædicta quæri põt.Quis habebit poteſtatẽ abſol
uendi ſuſpenſum ſcd̃m formã huius.c.dic,ꝙ Ep̃s ex
quo Papa ſibi non reſeruat abſolutionẽ arg.c.nup.j.
de ſentẽ.excõ.non debebit tñ abſoluere niſi prius ec
cleſiã conſeruet indẽnem.arg.c.ex parte.j. de verbo.
ſign.¶No.hoc dictũ ſcd̃m do.Ant.per qđ extẽdit.c.
nuper.qđ loquitur in ſententia excõicationis.nã ẽt ha
bet locum in ſn̄ia ſuſpẽſionis.Quid aũt ſi ſit ep̃s qui
fecerit cõtra hanc decre.An incurreret hanc pęnam:
dic,ꝙ non:qa in pęna ſuſpẽſionis regulariter non cõ
præhendit ep̃s de ſentẽ.excõ.j.c.qa periculoſum. in
vj.& facit,qđ habet in c.ſi compromiſſarius.de elec.
16 eo.lib.¶†Sed quid ſi ſuſpenſus ſcd̃m formã hui' ca
pituli interim celebret,an incurret irregularitatẽ.Ho
ſtien.tenuit,ꝙ ſic:quia quilibet a iure ſuſpenſus, ſm
eum ſi interim celebrat incurrit irregularitatẽ. j. de
reg.iur.c.i.in vj.& de ſen.excõ.c.i.eo.li.Sed iſtud non
placet Io.An.quia iura allegata per Hoſt.loquuntur,
quando quis eſt ſuſpenſus ab officio,vel a diuinis, ꝙ
hic non eſt,ſed tãtũmodo eſt ſuſpẽſus ab adminiſtra-
tione temporaliũ:& ſpiritualiũ,quo caſu nõ eſt in iu
re expreſſum,qđ irregularitatẽ incurrat.iõ dicta pœ-
na non habebit locum.facit,ꝙ habetur in c.is qui.de
ſentẽ.excom.in vj.& iſtud ẽt tenet hic Ioan. Cal. di-
cens,ꝙ licèt largè ſumendo ſub adminiſtratione ſpi
ritualium includatur celebratio diuinorũ.facit. ſ̃. de
cor.viti.c.ex parte.el.ij.tamen ſecus eſt ſi ſumatur ſtri
ctè,qđ in dubio fieri debet in materia pęnali put eſt
iſta per regulam in pœnis.j.de reg.iur.in vj.& hęc dif
ferentia an quis ſuſpendatur ab officio, vel a diuinis
an verò ab adminiſtratione ſpiritualium,& tempora
17 liũ eſt diligẽter menti tenenda.¶†Et vlterius quærit
Io.And.an prælatus cadat in pœnã de qua hic ex ſola
traditione ſigilli aut literarum:licèt non ſit ſecuta ali
qua obligatio ad præiudiciũ eccleſiæ, videt̃ qđ ſic ꝑ
iſtũ tex.qui aliud nõ vr̃ requirere,& ſic videtur puni
re affectũ,licèt nõ ſequat̃ effectus.facit, qđ hr̃ in l. ſi
quis nõ dicam.C.de epi.& cle.canonizata.de pę.diſt.
j.In contrarium faciunt iura quæ videntur velle, ꝙ
18 † non puniatur affectus niſi ſequat̃ effectus de quib'
in l.j.ff.de extraor.c.i.& per Cy.& legiſtas in d.l.ſi qs
non dicã.Io.An.hic tenet primã partẽ per ea quę no
tauit in regula in pœnis.in mercu.de re.iur.in vj.vbi
cõcludit, ꝙ ponderanda ſunt verba iuris inducentis
pœnam.nã ſi ius non cõſiderat effectum facti,ſed ſo-
lum affectum.& tunc habet locũ pœna etiã ſi non ſe
quatur effectus.& ita patet in tex.iſto in quo ſolũ põ
derat traditionẽ literarũ, vel ſigilli ex quibus poſſet
eccleſia obligari:ſecus vbi lex nõ cõſiderat affectũ ſo
lum,ſed ẽt effectum,& in impoſitione pœnę, qa tũc
nõ habet locũ pœna niſi ſequat̃ effectus.facit ad præ
dicta,quod habetur in l.& generaliter.§.j.ff.de calũ-
niatoribus.& in l.i.§.beſtias.ff.de poſtulan.& dicit ẽt
Io.An.in dicta regula,in pœnis, ꝙ vbi imponit̃ pœ-
na ipſo iure per ius, ꝙ in dubio uidetur eſſe mẽs di-
ſponentis ſi aliud nõ apparet, ꝙ requiratur actũ eſſe
conſummatũ,& ſic,ꝙ ſequatur effectus vt pęna locũ
habeat per id,quod habetur in c.perpetuo.de elec.in
vj.ſecus vbi aliud appareret de mente diſponẽtis, vt
19 contingit in caſu iſto.¶† Quæritur demũ pro decla-
ratione literæ quę debita appellant̃ hic aliena.dic qñ
cõtrahuntur pro alio extraneo,& nõ pro eccleſia,vel
prælato,& hoc eſt clarũ. Idẽ dicit verũ ſi nõ pertine-
bat ad eccleſiã,licèt pertineat ad prę latum occaſione
ſuorũ bonorũ patrimonialiũ.Sed Hoſtię.dicit,ꝙ iſta
eſt nimis amara interpretatio:iõ videt̃ euitãda.facit,
qđ hr̃ in l.ſi id qđ.§.ſi quis.ff.de don. inter virũ.facit
ẽt ꝑ hoc, qa ĩ pęnis mitior interpretatio eſt ſeruãda,
de reg.iur.in pœnis.in vj.Si aũt pro neceſſitatibus ꝑ
prijs,puta,pro alimẽtis prælatus obligaret eccleſiam
nõ diceret̃ tũc debitũ alienũ,qa ad illud tenet̃ eccle-
ſia.ſ̃.de præb.in c.cũ ſcd̃m.¶Iuxta prędicta quæri põt.
Quid ſi eccleſia ſit ſubiecta prælato qui habet ſpecia-
lẽ adminiſtratorẽ.an tũc ſuperior p̃latus patiet̃ pęnã,
de qua hic ſi obliget eccleſiam illã ꝑ debitis alienis.
dicit Ioã.An.ꝙ nõ ſi ipſe prę latus ſuperior nõ habe-
bat adminiſtrationẽ:ſed prælatus ſpecialis ad hoc de
putatus,& ſic demũ incurreret pęnã ipſe ſpecialis p̃-
latus ſi faciat contra hãc decr.ſecus ſi ſuperior p̃latus
haberet locũ in eo pœna huius capituli q̃ habet locũ
in quocũq; cui eccleſia ſit cõmiſſa,& ſic ſiue ſit com
miſſa in cõmẽdã,ſiue aliter adminiſtratio,vel procu-
ratio adminiſtrationis eccleſiæ ſit cõmiſſa habebit lo
cũ pœna huius.c.per id,ꝙ habetur in c.j.lxxj. diſt. &
in.c.qui plures.xxj.q.j.& in c.cũ nobis olim.ſ̃.de ele.
& plus dicit Io.An.ꝙ hoc ꝓcedit ẽt in eo q̃ occupa-
uit eccleſiã,ne melioris cõdõnis ſit prædo q̃ ali'.arg.
l.iii.§.videamus.ff.de dona.inter virũ,& vxo.& c. cũ
20 qui.de præbẽ.in vj ¶†Sed quid ſi eccleſia habeat pe
cuniam ſuperfluam,an prę latus poterit illã mutuare
alicui perſonæ indigẽti,dicit Io.An.ꝙ ſic:quia eccle-
ſia tenet̃ de eo,qđ ſibi ſupeſt facere eleemoſynã.Op'
eñ pietatis eſt in neceſſitatibus alteri ſubuenire.i.q.
ii.c.aurũ. & c.gloria epi.& xvi.q.i.c.ſi. & in c. paſce.
lxxxvi.diſt.ideo tale mutuũ nõ vr̃ eſſe prohibitũ: bñ
tñ ex illo non grauet̃ eccleſia.& qa videtur in euãge-
lio permitti tale mutuũ,dum dr̃ mutuum dãtes,& ni
21 hil inde ſperãtes.¶ † Quid aũt ſi p̃latus nõ aggrauat
eccleſiã ipſam ꝑ alio obligando,vel mutuũ recipien
do pro alio:ſed remittendo debitum,an cadat in pœ-
nã huius capituli.Quidã,vt refert Io.And.dicunt, ꝙ
ſic:quia ille qui remittit videt̃ alienare l. ſi mulier.ff.
de condi.ob cauſam.& l.licèt.ff.de iure do. Sed hæc
opi.nõ placet Io.An.quia pœna huius.c.imponit̃ ſo-
lum obligãti eccleſiã,& nõ alienãti,de qua in c.ſi qs
præsbyterorum.de reb.eccle.nõ alie. non tñ cadit in
pœnam obligationis:de qua hic,& ſic hæc decr. non
eſt ſuperflua per illam:qa ibi imponitur pœna alienã
tibus bona eccleſiæ,hic obligãtibus eccleſiã pro alie
22 nis debitis.¶†Vltimo tangit Io.An.quid ſi ꝓcurator
eccleſiæ habẽs literas ꝑ recipiẽdo mutuo ꝑ eccleſia
recipit mutuo pecuniã,& illã ſic receptam alteri mu
tuat,an imputabitur hoc prę lato.dicit Io.An.qđ non
imputabit ſibi factum talis procuratoris qui infidell
ter ſe habuit ſaluo niſi fuiſſet in culpa eligẽdo minus
idoneum per id,qđ hr̃ in c. ſignificãte. de pig. & idẽ
dicit ſi talis ꝓcurator cõuerteret pecuniã in vſus pro-
prios,& adde inquãtũ dixi.ſ̃.ꝙ eps nõ incurrit pœnã
ſuſpẽſionis,de qua hic qa verũ eſt ipſo iure,tñ qa ſm
Io.An.& d.An.poſſit talis a ſuo ſuperiore ſuſpẽdi ab ad
miniſtrõne tp̃aliũ,& ſp̃ũaliũ ꝑ id ꝙ hr̃,qđ tene mẽti.

SVMMARIVM.

1 *Ceſſio debitoris non impedit ſubſtantiam obligationis impedit tamen ef-
ſectum exactionis.*
2 *Excõicatio ceſſante contumacia eſt relaxãda,obligatur tamẽ interim.*
3 *In confeſſum non ſunt partes iudicis niſi in condemnando, vel compel-
lendo confitentem.*
4 *Actio eſt inanis quæ inopia debitoris excluditur.*
5 *Exceptio inopiæ habet obſtare durante inopia.*
6 *Inopiam excipiens ad hoc vt gaudeat priuilegio talis exceptionis de-
bet confiteri debitum, & cauere de ſatisfaciendo cum peruenerit ad
pinguiorem fortunam.*
7 *Debitor ſi a multis creditoribus qui ſimul concurrunt eodem tempore
conuenitur, an aliqui ex eis præferantur alijs.*

8 *Clericus*

8 *Clericus conueniri non poteſt vltra quam facere poſsit nec etiam miles armatæ militiæ.*
9 *Exceptio ne quis conueniatur vltra quam facere poſsit poteſt opponi poſt ſententiam in executione.*
10 *Confeſſus in iudicio habetur pro condemnato.*
11 *Debitor ſi non eſt idoneus ad ſoluendum admittitur particularis ſolutio illius partis quam ſoluere poteſt.*
12 *Dilationem ſolutionis impetrans an debeat cauere.*
13 *Cedens bonis non liberatur: ſed remanet ciuiliter, & naturaliter obligatus, licèt habeat exceptionem donec perueniat ad pinguiorem fortunã: & oĩa ſibi auferũtur, & dimittitur cũ veſtibus quotidianis.*
14 *Damnato ad mortem relinquuntur veſtes.*
15 *Cedens bonis non debet admitti ad ceſsionem antequam recognoſcat debitum.*
16 *Cedens bonis an teneatur indicare bona ſua, & an facta ceſsione poterit debitor pœnitere.*
17 *Excõicatio lata cõtra illũ qui ſoluere nõ põt an teneat. & nume. 26.*
18 *Ceſsionis beneficium habere non debet doloſus: nec debitor rei publicæ nec etiam ille qui tenetur ad factum præcisè.*
19 *Pauperem, vel inopem eſſe aliquem qualiter conſtare poſsit.*
20 *Mendicantes validi expellendi ſunt de ciuitate.*
21 *Debitor quando non eſt ſoluendo, an ſit neceſſaria ceſsio.*
22 *Renunciari an poſsit beneficio ne quis conueniatur vltra quam facere poſsit.*
23 *Cedere bonis an poſsit debitor creditoribus non vrgentibus eum ad ſolutionem.*
24 *Cedere bonis an poſsit debitor ſufficiens ad ſoluendum, creditoribus ipſum ad ſoluendum vrgentibus.*
25 *Inopiam debitoris probare non tenetur creditor, quando vult agere contra fideiuſſorem.*
27 *Exceptio excommunicationis an habeat impedire ceſsionem quæ petitur coram iudice.*
28 *Seruus regulariter non poteſt eſſe in iudicio ſecus ſi contendere velit, abſoluatur à ſeruitute.*
29 *Incarcerari, & tormentis ſubijci an poſsit ille qui non poteſt ſoluere.*
30 *Cedere bonis coram iudice ſimpliciter ſufficit ſine alia ſolennitate abſque grauamine famæ, & alia iniuria corporali.*

a ODoardus. ¶ Debitor[a] qui non
eſt ſoluendo, excõi-
catus qa nõ ſoluit, abſoluiẽ præſtita
cautione de ſoluendo ſi ad pingniorẽ
fortunam deuenerit. h.d. Et in prima
impetrãtis q̃rela. In ſc᷈a iudicũ datio:
1 ſc᷈a ibi: mãdamus. ¶ † No. q̃ ceſſio debitoris, licèt nõ
extinguat ſubſtantiã obligationis impedit tñ effectũ
exactionis inopia durãte: & ſic habes vnã exceptionẽ
reſpiciẽtẽ actũ executionis, & nõ ſubſtãtiã obl̃ionis:
facit, q̃ hẽ in l. ex diuerſo. ff. ſo. mat. & ꝓcedit notabile intelligendo, q̃ hic iſte Odoardus ceſſerit bonis ꝓ
ut & videẽ intelligere gl. fi. tñ reuera iſtud hic nõ exprimiẽ, q̃ ceſſerit bonis, facit, quod j. dicetur. ¶ Itẽ no.
2 q̃ † excõicatio lata ceſſante contumacia eſt ſine diffi
cultate relaxãda, obligari tñ interim videẽ: de quo in
3 glo. iij. ¶ † No. q̃ in cõfeſſum nõ videntur eſſe aliquæ
partes iudicis niſi in cõpellendo cõfitentẽ, vel in cõ-
demnãdo eum, vt colligiẽ hic iuncto eo, q̃ leg. & no.
in l. proinde. §. j. ff. ad l. aquil. & ſ. de elec. dudũ. el. ij. ꝑ
4 gl. in verbo dicẽda. ¶ No. q̃ † inanis eſt actio. i. ſine ef
fectu quã inopia debitoris excludit: facit, q̃ no. hic in
5 glo. iij. ¶ † Item nota, q̃ exceptio inopiæ eſt tp̃alis: qa
differt ad tempus executionẽ, & ſic no. q̃ ius excipiẽ
di cõmenſuratẽ cauſæ ꝓductiuę ipſius iuris: vt ſic, ſi cã
ſit tp̃alis ipſum ius excipiẽdi ſit tp̃ale. & iõ exceptio
inopiæ habet obſtare durante inopia, & nõ ſuperueniente pinguiori fortuna: & ſic non habet perpetuo
6 impedire effectũ exactionis. Et no. vt quis † gaudeat
priuilegio excipiendi rõne inopię videnẽ req̃ri duo,
primo, q̃ recognoſcat debitũ. ſecũdo, q̃ pręſtet cautio
nẽ de ſatisfaciendo, eum peruenerit ad pinguiorem
7 fortunã. ¶ † Itẽ no. quòd interdum quis conueniẽur

a multis creditoribus qui ſimul cõcurrũt eodẽ tp̃e,
an autem aliqui ex eis pręferantur alijs, remittit do.
Pe. ad id, q̃ habeẽ in l. priuilegia. ff. de priuile. credi. &
de reg. iur. qui prior. in vj. & in l. fi. ad fi. præal. diciẽ, q̃
ſi tractetur de dandis dilationibus q̃nq; quinquẽnalibus, vel de admittenda ceſsione bonorum per creditores, q̃ non præferẽ aliquis creditor alteri ratione priuilegij, hypothecæ, vel occaſione alterius priuilegij.
Sed attenditur quis ſit creditor in maiori ſumma, vbi
aũt agitur de bonis debitoris diuidundis benè præferuntur illi qui habent priuilegiũ reſpectu hypothe
8 cæ, vel alio reſpectu, vt ibi dr̃. ¶ † Itẽ no. quòd cum in
litera nõ fiat expreſſa mẽtio de aliqua ceſſione bono
b rum: [b] videtur hic probari, q̃ clericus & ſi nõ ceſſerit
bonis non poſſit exigi vltra quam facere poſſit, ſeu vl
tra q̃ poſſit ſoluere, & ſic videtur ſatis hic colligi poſ
ſe, q̃ ſicut miles armatæ militiæ habet priuilegiũ ne
cõueniaẽ niſi quatenus facere põt: ita etiam ſit cẽſen
dum in clerico, qui cenſeẽ eſſe miles ecleſtis militiæ:
facit, quod hẽ in c. i. ſ. de cle. ęgro. & hoc tenuit gl. Accurſii, & etiam Bar. in l. miles. in princip. ff. de re iud.
vbi probatur de milite ſecularis militiæ: & hoc etiã
videẽ ſequi do. Pe. quod diligenter tene menti. Sunt
& alii qui habẽt tale priuilegium, ne videlicet, cõue
niãtur ſeu exigantur niſi quatenus facere poſſunt, vt
maritus, patronus, donator, & ſoci⁹, de qnib⁹ ĩ l. ſunt
9 qui. cũ ſequẽtibus. ff. de re iudi. ¶ † Item not. q̃ exceptio illa ne quis conueniatur vltra q̃ facere poſſit pt
opponi ẽt poſt ſententiã in executione. nã hic opponebaẽ poſt cõfeſſionẽ factã in iudicio q̃ habetur pro
10 ſnia, † cũ confeſſus in iudicio habeatur ꝓ cõdẽnato.
l. j. C. de cõfeſ. & facit, quod no. in c. fi. ſ. de confeſ. &
eſt ratio: qa iſta exceptio non impugnat ſententiam,
ſed opponitur ad moderãdã executionem: ideo nimirũ ſi poteſt opponi poſt ſniam. facit, q̃ habetur in l.
ex diuerſo. §. fi. ff. ſol. ma. & quod no. per legiſtas in l.
11 j. C. de iur. & fac. igno. ¶ † Itẽ no. q̃ vbi debitor nõ eſt
idoneus ad ſoluendum, admittitur particularis ſolutio illius partis quã ſoluere poteſt. Regulariter vero,
quando debitum eſt liquidum non admittitur particularis ſolutio inuito creditore. l. tutor. §. lucius. ff. de
vſu. & legitur, & no. in l. quidam exiſtimauerunt. ff. ſi
12 certum pe. ¶ † Itẽ no. q̃ ille qui conſequiẽ dilationem
ad ſoluendũ a iure debet cauere idoueè, de quo per
Cyn. in l. vniuerſa. C. de præci. impe. offe. & ſi cautio
nõ præſtaẽ, vr̃ q̃ tunc nõ conſequatẽ beneficium dilationis, de quo dicendũ: vt no. per Cy. in loco p̃alle. &
adde etiam, q̃d hic tangit gl. in verbo, idonea, faciat,
q̃d hẽ in l. in omnibus. ff. de iud. pendente autẽ dilatione non curret p̃ſcriptio. l. fi. ad fi. C. qui bonis cedere poſ. ¶ Vltimo no. ſm vnum intellectũ quem tan-
13 git gl. fi. q̃ † ille qui cedit bonis nõ liberatur, ſed remanet ciuiliter, & naturaliter obligatus, licèt habeat
exceptionẽ donec perueniat ad pinguiorẽ fortunam.
Glo. tamen in l. vbicũq;. ff. de fideiuſ. dixit, q̃d cedẽs
bonis liberaẽ a ciuili obligatione: licèt nõ a naturali,
ſed cõiter reprobatur, vt ibi tãgit Bar. qa ſi eſſet liberatus a ciuili non poſſet poſtea conueniri. quando ꝑ-
ueniret ad pinguiorẽ fortunã cum ſola naturalis non
ſit efficax ad agendũ. l. iuriſgen. §. j. ff. de pact. &, vt ibi
dixi vnus eſt intellect⁹, q̃d hic odoardus ceſſerit bonis, vt ſenſit gl. fi. tñ re vera nihil exprimitur in litera
de ceſſione. & ſic põt intelligi ſc᷈m aliũ intellectũ, q̃
iſte odoardus ex eo, qa clericus, & ſic miles ecœleſtis
militiæ habebit beneficiũ, de quo in litera ſine ceſſione, vt ẽt ſuperius tetigi. Et eſt lõga differẽtia ſc᷈m dominũ Pe. an quis virtute ceſſionis, velit ſe excuſare a
ſoluẽdo an vero ſine ceſſione velit ſe excuſare ex bñficio

a Debitor. D. Ab. ponit hic duplex ſummariũ. primum cõcordat cũ iſto. ſc᷈m vero aliq̃d plus importat. vide eum.

b Ceſſione bonorum. Quia I hoc ca. tractatur de ceſſione bonorũ ſi q̃s quis debitor poſſit cedere bonis, & quibus, & qualiter, & q̃n, & quos effectus habet ceſſio bonorum. diſtingue, ut hic per Hẽ Bo. in pna. c.

ficio ſibi cōpetēte ex iuris diſpoſitione ne cōueniat
vltra q̃ facere poſſit:quia ſcđo caſu conuenieť,& fiet
exactio deducta prius tanta quantitate q̃ ſufficiat ſibi
pro alimentis:& ſic ne egeat.l.miles.in prin.ff.de re
iudi.& l.ſunt qui.co.ti.& ff.de reg.iu.l.in cōdēnatio-
ne.Sed in primo caſu omnia ſibi auferunť vſq; ad in
teruallū ſm aliquos,vel ſaltem illa cū veſtibus quoti
14 dianis dimittū,ſicut fit in † dānato ad mortē.l.diu°.
ff.de bonis dānatorū:& hæc ſcđa opi.cōiter teneť,vt
no.per Cy.in l.j.C.qui bo.ce.poſ.& intellige hoc ve-
rū reſpectu bonorū q̃ habebat tēpore ceſſionis:quia
oīa occupabanť per creditores exceptis veſtibus p̄-
dictis.Sed reſpectu bonorū quę q̃rerenť poſt ceſſionē
habet beneficiū,vt deducat tantū,qđ nō egeat ſcđm
q habetur in l.qui bonis.ff.de ceſſione bonorū:& ſic
ſolum poterit conueniri in eo,qđ ſupererit deductis
prius alimentis,ſeu tot bonis quę ſufficiant ad alimē
ta.¶ In gl.j.in fi.gl.dicit verū in ſe.ſed non quo ad li
terā quæ loquitur de officiali:& ſic de vicario Archi.
remcū.vt patet ex litera.¶ In gl.ij.ibi recognoſcat de
bitum.ſupple extraiudicium,vt differat ab eo,qđ.ĩ.
15 dicit gl.ibi aut in iure confitetur.¶ † In eadem glo.
ibi:audiri non debet:& ſic videtur gl. habuiſſe literā
negatiuam in l.pe.allegata in glo.& illa litera com-
muniter habetur.Alii tamen habent literam affirma
tiuam,vt vtraq; litera poteſt ſaluari per id,quod tan-
git glo.& Bar.in d.l.pe.nam in electione creditoris,
eſt,an velit admittere debitorē ad ceſſionē añ reco-
gnitionē debiti,an uero poſt,& ſic inuito creditore
nō debet admitti ad ceſſionē anteq̃ recognoſcat de-
bitū,vel condemnetur,& eſt ratio:qa poteſt intereſſe
creditoris ne ante fiat ceſſio ratione probationum ſiē
darū debita quas hodie habet,& fortè ipſas nō habe-
ret nec habere poſſet tpe quo debitū exigi poſſet:iō
ĩuito creditore nō fuit cōueniēs,q ante admittereť,
ſed demum ipſo nolente:vt no.in d.l.pe.Qualis autē
debeat eſſe recognitio debiti:dic,q ſufficiet ſi extra
iudicium confiteať coram teſtibus,vel corā notario,
& teſtibus in forma debita.facit.ſ.de fide inſtru.in c.
ſi cautio.cum ibi notatis.Idem ſi fideiuſſorem det,vel
pignus,vel confiteatur in iudicio.facit,q habetur in
l.cū notiſſimi.§.ſed,& ſi quis.C.de præſcrip.xxx.an
norum.ſufficiet etiam ſi patiatur ſe condemnari per
iudicem facta probatione per creditorem.An autem
16 teneatur cedens indicare bona ſua:dic,q ſic † & ad
hoc poterit cogi iudicis officio:vt no.glo.in d.l.pe.&
in.l.j.C.qui bo.ce.poſ.facit,qđ no.in Spe.de primo,
& ſcđo decreto.§.nūc videamus.ver.quæritur an ceſ
ſio.Sed an facta ceſſione poterit debitor pęnitere.dic,
q ſic ſi hoc facit anteq̃ bona ſint diſtracta per credito
res:vt l.quem pęnitet.& l.is qui bonis.de ceſſio.bo-
no.& per Cy.in l.j.C.q bo.ce.poſ. vbi ponit multas
quæſtiones in materia ceſſionis.de qua ēt per Hoſti.
in ſum.co.ti.ſub rub.de ceſſione actionis.Sed do.Pe.
hic dicit,q ibi cōiter non habetur materia:ſed hř ſub
§.fi.de dona.inter virū.ſub rubri.de dote cōſtituēda.
17 ver.ſed quis conſtituit.circa fi.¶ † In gl.iij.ibi.qm vi-
detur.gl.hic voluit quærere an teneat excōicatio lata
contra illum qui ſoluere nō poteſt. Et primo arguit,
q non demum.ĩ.ver.ſed dic voluit arguere ad contra
rium per iſtum tex.ad quem nititur rñdere,vt in gl.
patet.¶ In ea.gl.ibi.vel in partem ſoluere poſſet ſup-
ple.nec etiam bonis ceſſerat.¶ In eadem gl.in fi.ibi.
Hoc tutius eſt,& eſt etiā verius ſm do.Flo.nā ſm eū
etiam ſi conſtat,q non ſit ſoluēdo tenet excōicatio li
cèt ſit iniuſta,vt legiť,& nota.in c.ij.& ibi de hoc in
gl.fi.ſ.de teſt.cog.Sed do.An.hic dicit,q poſſunt con
cordari opi.qa ſi inopia eſſet notoria ſnia erit nulla
tanquā lata cōtra notoriū,facit,q notauit idē do.An.
ſ.de reſcri.ab excōi.& qđ legitur,& no.in c.inter cæ
teras.ſ.de re iudi.ĩ.de ſen.excō.per tuas,& per Pau.
de leaza.in cle.paſtoralis.de re iudi. Si aūt inopia nō
eſſet notoria,tūc procedit opi.gl.per id,qđ habeť in
c.j.xj.q.iij.¶ Sed aduerte,qa quem eſſe inopē,& ſic
non ſoluendo cū videatur eſſe negatiua nō bene poſ
ſet tranſire in notorium.nā poſſibile eſt,q poſſet ha-
bere pecunias occultatas,facit,q habetur,& no.p le
giſtas in auth.qui ſemel.C.qūo,& quādo iudex.ideo
tutius eſt tenere gl.niſi error eſſet expreſſus in ſnīa,
vt quia iudex dixiſſet excōico talē clericū,licèt ceſſe
rit bonis,vel licèt non ſit ſoluēdo:nā tunc ſatis vide
tur,q ſententia eſſet nulla per id,q hř.ĩ.de ſentē.excō.
in c.per tuas.¶ In gl.pen.ibi ſi pōt pro hoc,vt qa di-
cit do.Flo.poteſt eſſe,q licèt nō ſit ſoluēdo,tamē eſt
aliàs probatæ fidei,& bonæ opi.ſed caſu fortuito fa-
ctus eſt non ſoluēdo,& ſic veriſimile eſt,q hoc caſu
inueniet fideiuſſores pars de ſoluendo cū venerit ad
18 pinguiorē fortunā.¶ † In gl.fi.ibi:quia periurus.quaſi
velit gl.qđ in contrario fiat executio inſolidū ꝓpter
periuriū.nam doloſus non videtur habere beneficiū
ceſſionis ſicut nec debitor reipublicæ.C.de exa.tri-
butorum.li.x.l.nemo.ſimiliter nec ille qui teneť ad
factum præciſe.vt Cy.in l.j.C.qui bo.ce.poſ.hæc tñ
ſolutio nō placet do.Flo.ex eo:qa ibi de periurio ali-
ter puniť,vnde dicit,vt poteſt dici,qđ hic non appa-
ret,quòd fuerit beneficiatus,vel poteſt dici in glo.qđ
ad hoc non fuit actum. Iudex aūt non impartiť offi-
ciū ſuū nō petitū ad priuatā,vtilitatē.l.iiij.§.hoc aūt.
ff.de dam.infec.& no.per Inn.ſ.de iureiur.ad noſtrā.
vel ſecūdo,vel pōt dici,qđ ibi nō ceſſit bonis,hic ſic.
vel ibi non erat inops,hic ſic:qa forte etiam nō habe
19 bat beneficium:vt ſ.tetigi poſt do.Flo.¶ † Sed iuxta
prædicta queri poteſt qūo dicetur conſtare aliquem
eſſe pauperem,vel inopē.dic ſcđm doc.q per famam
qa ſic eſt fama in vicinia vbi habitať,& inter cogno-
ſcētes eū:facit qđ no.per gl.& Cy.in l.vbi adhuc.C.
de iu.do.& in l.ſi conſtante.in prin.& qđ ibi plenè p
Bar.ff.ſol.matri.vel dicetur conſtare,ſi vere,& non fi
cte oſtiatim ibat mendicando:nam hoc eſt ſignū pau
pertatis niſi ex aduerſo probetur per creditores,q lo
culos depoſitos habeat hoc eſt pecuniā,vel res alias.
ſ.depoſiti.c.j.& l.ex perſona.C.de proba.& ff.qui ſa-
20 tiſda.cogā.l.ſi vero.§.quæ pro rei.de iure † tñ repro-
batur,quod ſanus exiſtēs vadat mēdicando:vt habeť
in l.j.C.de mendicantibus vali.lib.x.vnde tales viden
tur expellendi de ciuitatibus,vt habetur ibi,q videť
intelligendum niſi ex cauſa mēdicarēt.vt quia fortè
tanq̃ peregrinus volens viſitare limina apoſtolorum
Petri,& Pauli,vel corpus ſancti Antonii,vel ſancti
Iacobi de Galicia,vel ex alia cā,vel dic ſcđm Hoſt.q
eoipſo,quòd quis cedit bonis ſatis probať ipſum eſ-
ſe inopem:vnde nō debet poſtea detineri,vel incar-
cerari.l.j.& fi.C.qui bo.ce.poſ.& ſ.de pig.in c.ij. Et
aduerte quatenus dictum eſt de ceſſione in hac gl.fi.
& ſuperius dicit do.Flo.quòd quando certum eſt,qđ
debitor non eſt ſoluendo non eſt neceſſaria ceſſio.qa
illa certitudo ſufficit de excuſſione,quo ad omnē ef
fectū per id,qđ hř in l.fi.in prin.& qđ ibi no.per glo.
ff.ſi certum pe.& in l.decem.vbi etiam per glo.ff.de
ver.obl.vbi etiam Bar.dicit dando ſuper hoc doctri-
nā,qđ fieri poterit certitudo p libros ęſtimi in q̃bus
deſcribunť bona ciuiū,quaſi velit,q ſi reperiať debi
tor ibi deſcriptus:& nō ſint bona aliqua ibi deſcripta
q ſatis probetur inopia:dicit tñ do.Flo.q contrariū
videť velle Iaco.Bu.in auth.hoc ſi debitor.C.de pig.
ſed prima opi.verior eſt ſecūdum eū.ſed certè verior
videtur

videtur ſecunda,quam ibi tenet Barto.in d.l.decem.
ubi etiam de hoc dixi.nam poſsibile eſt,ꝙ poſt æſti-
mum factum debitor acquiſiuiſſet bona, & ſic uidet
præſumere ius l.ſi defunctus.C.arbitr.tutelæ,& ſic li.
cèt non reperiat, ꝙ in æſtimo ſint bona ,ſufficientia
non ꝓ hoc ſequitur, qđ tpe quo agit ex hoc ſit ꝓba
ta inopia.ſed oportebit fieri diſcuſſionē bonorū ſm
ea,q̃ habentur in l.a diuo pio.§.in venditione.ff.de
re iudi.Item non videtur eſſe verum , quod dixit do.
21 Flo.videlicet,ꝙ quando eſt certum,ꝙ†debitor nō eſt
ſoluēdo non ſit neceſſaria ceſsio.aſs poſsit detrudi in
carcerem ꝓ id,qđ habetur.in l.j.C.q bo.ce.poſ.iun-
cto eo,qđ legitur,& no.in l.3.§.p̃terea.per gl.& Bar.
ff.de ſuſpec.tu.vbi patet,ꝙ ad capturam perſonæ po-
teſt deueniri,quando facta excusſione bonorum nō
reperiuntur bona ſufficientia,niſi cedat bonis : & ſic
opi.d.Flo.non eſt vera.verū eſt tamen , ꝙ vbi eſt cer
tū debitorē non eſſe ſoluendo, ñ eſt neceſſaria excuſ
ſio ad finē , vt poſsit deueniri ad fideiuſſores , vel ad
tertium poſſeſſorem pignorum per notata in dicta l.
22 fi.& dicta.l.decem.& l.fideiuſſoris.ff.de pac.¶ †Sed
iuxta prædicta q̃ri pōt, an poſsit renūtiari bñficio,ne
quis conueniat vltra, q̃ facere poſsit. Concludit Io.
An.poſt Hoſt.ꝙ ſi competit ratione perſonæ priuile-
giatæ non poterit renuntiari per.l.alia.§.elegāter.ff.
ſol.matr.& facit,quod no.in c.j.in gl.2.j̃.de dona.Si
vero ratione contractus conceditur actori tale priui-
legium,vt ꝑ illā conuētus non conueniatur ultra , q̃
facere poſsit,ſicut cōtingit in actione ꝓ ſocio . & tūc
poterit renuntiari, vt etiam not.per gl.in l.ſi conue-
nerit.ff.de re iud.& de beneficio ceſsionis,an poſsit
illi renuntiari.tangitur per Cy.in l.r.ad fi.C.qui bo.
ced.poſ.& ꝑ Bar.in d.alia.§.eleganter.vbi concludit,
ꝙ regulariter non poteſt renuntiari: fallit in duobus
caſibus de qbus dixi.in c.a.s̃.de pig.ſ.quando debi-
tor diſſipaſſet bona in fraudem creditorū,per l.fi.ad
fi.ff.de his,q̃ in fran.cre.vel,quando ſciens ſe nō eſſe
ſoluendo contraxit.l.pe.ff.de iure d o.Cy.tamen.in
d.l.i.C.q bo.ce.poſ.in vltima quæſtione.aliter dixit,
vt refert & Bart.in d.l.alia.§.eleganter.Sed verior vr
opi.Bar.per ea , q̃ hñr in dicto.§.eleganter.& in iuri-
23 bus præallega.¶ †Iuxta prædicta quæri poteſt,an de
bitor poſsit cedere bonis creditoribus non vrgenti-
bus eum ad ſolutionem.Ia.de Ra.tenuit, quòd nō,vt
notauit Cyn.in l.i.in viii.q.C.qui bo.ce.poſ.Mouet,
qa iſtud beneficium fuit inductū ad euitādam morā
carceris.d.l.i.& l.pe.& fi.co.ti.& ideo ſi nō teneatur
de dicta iniuria,vt quia creditores non urgent ad de
bitum,non videtur , ꝙ eis inuitis poſsit cedere bonis
& potiſsimè , qa poſsit fieri eis præiudicium in quę
rendis poſt ceſsionem , quia non teneretur inſolidū
ꝓ illis : ſed ſolum quatenus facere poſſet deducto ne
24 egeat.l.q̃ bonis.ff.de ceſ.bo.¶ †Quęrit etiam hic do.
Pet.an ille qui eſt ſufficiēs ad ſoluendum poſsit ce-
dere bonis inuitis creditoribus,intelligo eis inſtāti-
bus , vt ſibi fiat ſolutio per debitorem,& ſic ipſis ur-
gentibus debitorem ad ſoluendum,aſs procederet,ꝙ
dixi in præcedenti quæſtione.uidet,quòd non: qa a
miſeria,& inopia cauſat bñficiū ceſsionis l.pe.& fin.
C.q bo.ce.poſ.& ſic ex inopia ur fundari intētio uo
lentis cedere:ideo ur,quòd illā ñ debeat,ꝓbare ſicut
25 non tenet†creditor probare inopiā debitoris, quādo
uult uenire ad fideiuſſorem ꝑ Bar.in l.iam hoc iure:
& in l.in illa ſtipulatione.ff.de uer.obl.& hoc tenue-
rūt qdam.Sed Fed.de ſenis,ut refert do.Pe.in conſi.
ſuo.clxxxviii.ſentit ꝯtrarium,mouetur,quia dictum
Hoſt.hic poſitum ī c.dum dicit,ꝙ eo ipſo, ꝙ q s cedit
bonis ꝓbatur inopia : nec debet detineri.facit l.i.C.
qui bo.ce.poſ.& qđ etiam.s̃.tetigi in quæſtione,quo
modo ꝓbetur inopia potes dicere, ꝙ iſta vltima opi.
procedit in dubio,ſeu in cauſa dubij: ſed vbi conſta-
ret,ꝙ debitor eſſet ſoluendo,& quòd licèt ſatisfaceret
ret creditoribus multa bona ſibi remanerent,tūc vr,
ꝙ nō poſsit cedere creditoribus inuitis:qa nulla æq-
tas hoc ſuadet,ꝙ tunc admittatur ad beneficium ceſ-
ſionis.fateor tamen,ꝙ non eſt veriſimile,ꝙ tunc quis
velit venire ad beneficium ceſſionis ex quo multa bo
na ſupereſſent ſatiſfacto creditoribus.argu.l.cum de
indebito.ff.de proba.vbi patet,quòd in dubio nō eſt
veriſimile,quòd quis velit iactare ſuū,ſeu bona ſua.
26 ¶ †Vlterius, qa hic dr,ꝙ excōicatus in caſu.c.abſol-
ui debet ſine difficultate.¶ Quęri pōt,quę difficultas
hic excludatur.dic,qđ cautionis,& iuramēti de ſtan-
do ſeu parendo mandatis eccleſiæ , & ſic ſuperioris,
vel etiā abſolutionis expēſarum, qa non habebit in
caſu iſto neceſſe ſoluere aliquas expēſas aduerſario,
nec etiam habebit neceſſe præſtare cautionē,vel iu-
ramentum prædictum,ex quo non erat cōtumax,qa
propter inopiam non ſoluebat, & ſic quo ad eum nō
erat obligatus: ideo hoc caſu ad tollendam excōica-
tionem nō requiritur forma dictæ cautionis, & iura-
mēti:ſed abſoluetur illa etiā nō præſtita,licèt aſs iu-
ramentū ſit de ſubſtātia abſolutionis ab excōicatio-
ne ſcđm Hoſt.Iuxta notata ꝑ Ioā.An.poſt eum.in c.
cum deſideres.j.de ſen.excōi.& facit , quod habetur
eo.ti.in c.ſacro.& quod ibi etiam no.cōiter tñ tenet,
ꝙ iuramētū non eſt de ſubſtātia abſolutionis : vt no.
27 per Io.An.in dicto.c.cum deſideres.¶ †Iuxta prædi-
cta quæritur,an exceptio excōicationis habeat impe
dire ceſſionē,quæ petitur coram iudice.videt ꝙ ſic ꝑ
c.intelleximus.s̃.de iud.in cōtrarium eſt veritas , ut
hic tāgit do.Pe.& do.An.ex eo,qa ceſsio ſubſequēs
eſt cauſa abſolutionis ab excōicatione præcedente,
vt hic patet,ideo cum ceſsio diſſoluat tale vinculum
eius petitioni debet obſtare.facit.l.cui neceſsitas.ad
fi.ff.de libera.cauſa.& pro prædictis etiam facit,quia
petitio ceſsionis non poterit in figura iudicij,ſed ex-
tra ordinem officio iudicis.ideo videtur , ꝙ ad illam
admittatur etiā excōicatus,ſicut etiam ſeruus admit
tit ad petēdam bonorū poſſeſsionem,quæ petit non
in figura iudicij.l.ſeruus.ff.de bo.poſ.& facit , quod
no.per gl.ſuper rubri.ff.de interrogatorijs act.& in l.
28 j.C.q admi.ad bo.poſ.¶ †Itē,qa ſeruus licèt regula-
riter nō poſsit eſſe in iudicio,tñ admittit vbi vult cō
tendere,vt abſoluat a ſeruitute.l.vix certus.ff.de iud.
& ſic eadem ratione excommunicatus debet poſſe
eſſe in iudicio pro actu faciente ad abſolutionē con-
ſequendam,hoc tenuit Fed.in p̃alleg.conſi.clxxxviij.
29 ¶ †Vlterius poteſt opponi contra text.nam videt, ꝙ
ille q non poteſt ſoluere debet incarcerari , & tormē
tis ſubiici.s.de depoſi.c.i.præterea alibi dicitur , ꝙ q
non poteſt ſoluere in ere debet luere in corpore.l.fi.
ff.de in ius vocan.& l.i.ad fi.ff.de pœnis.& C.de ſer-
uis fugiti.in l.quicunque.& j̃.de maledic.in c.ii.hic
vr dici contrarium,quare ſoluit Inno.notabiliter, ꝙ
qñque q s conuenitur ciuiliter ad intereſſe, vel ad tē
pecuniariā: & tūc ſiue cōueniat ex ꝯctu,ſiue ex ma-
leficio , ſufficit ꝙ bonis cedat,vt hic patet ſm vnū in
tellectū,& facit l.i.C.q bo.ce.poſ.nā ꝓ puro intereſ-
ſe dicit Inn.ꝙ ñ dēt q s ſubiici pęnæ corporali.ſed re-
ſeruari pinguiori fortunæ,vt ſatis hic vr ꝓbari:& ī d.l.
i.& ī l.q bonis.ff.de ceſsio.bo.Interdū vero q s cōmit
tit ciuiliter ad pęnā applicādā parti,puta ꝓ furto.fa-
cit.j.de pœnis.tuæ.vel ad pœnitentiam imponēdā:&
tūc dicit Inn.ꝙ ſi debitor condēnatus non pōt ſolue
re,ñ cōputabit talis pęna in pęnam corporalē inuito

actore: ſed demũ ſi hoc ſibi placeat. facit, qđ legi. &
no. in c. fraternitatis. x. i. q. ii. Et pro hoc etiã facit: qa
id, qđ noſtrum eſt ſine noſtro facto non debet nobis
auferri. ff. de reg. iur. l. id, qđ noſtrum. ſi tñ conſentien
te actore commuretur pœna pecuniaria in corpora-
lem liberabitur debitor a pęna pecuniaria ĩ quem de
facto fuit pęna corporalis impoſita: vt no. gl. i c. ſicut
dignum. j. de homicidio. Interdum uero qs accuſat
criminaliter ad pęnam pecuniariam applicandam fi-
ſco, qđ in dubio ſemp intelligitur, qñ l. ĩponitur pę-
na pecuniaria ex crimine, nã intelligitur, ꝙ in dubio
debeat applicari fiſco, niſi aliud exprimatur l. mulcta
rum. C. de mõ mulctan. & facit, qđ notauit Bar. in l.
agratia. ff. de termino moto. & tunc etiam inuito ac-
cuſatore poterit fieri cõmutatio ꝑ iudicẽ ꝑ id, qđ hr̃
in d. l. i. ad fi. ff. de pęnis. & j. de maled. c. ii. & in d. c. ſi
cut dignum. de hom. & j. de ſen. excõ. ut famę. Et no.
qđ vbi pęna pecuniaria ex delicto uenit applicanda
fiſco, cẽſętur eſſe pęna criminalis, & nõ ciuilis: ut le-
gitur, & notatur. i l. iii. §. fi. per glo. & Bar. ff. de ſepul.
uiola. & ꝑ Inn. in c. qualiter, & qñ el. ii. j. de acc. ubi
uero qs conueniretur actione iniuriarũ, quæ datur
ad uindictam. l. quod ſenatus. ff. de iniur. & l. i. e. ti. an
tunc poſſit inuito actore iudex commutare pęnam
pecuniariam ĩ corporalem ſi conuentus non ſit ſol-
uendo inuito actore. Inn. hic primo uĩ dicere, ꝙ ſic, &
qñ criminaliter agitur ad pęnam applicandam fiſco.
demum finaliter uidetur reſidere in opi. contraria, vi
delicet, ꝙ vbicunque ciuiliter agiĩ de crimine, & pę
na uenit applicanda parti non poſſit eo ĩuito fieri cõ
mutatio ẽt ſi ſit actio tẽdẽs ad vindictã, & iſta opi. vĩ
verior: nam intereſt actoris, ne eo ĩuito id fiat, vt ſic
nõ liberetur ab obligatione: nã poſſet tractu tpis de
uenire ad pinguiorẽ fortunã. facit l. defunctus. C. ar
bitrium tutelæ, & intereſt ipſius actoris, vt non ſurro
getur pęna corporalis ꝑ q̃ liberetur ab obligatione a
qua non liberetur ſi eo nolente id fieret: vt no. d. c. ſi-
cut dignum. ¶ Vltimo hic poteſt opponi, vt hic tan-
git do. Flo. cõtra id, ꝙ dixit hic gl. fi. & qđ hic dicitur
ſcđm unum ĩtellectũ, videlicet, quòd iſtæ clericus de
bet cedere bonis: nã ꝑ ceſſionẽ aggrauatur opi. cedẽ
tis, & ſic vĩ, quòd redderetur cedẽs inhabilis ad bñ fi-
cium. ſ. de bigamis. c. i. & de elec. c. ſuper c. & de teſt.
c. teſtimonium, & c. fi. & j. de accu. in c. Deus oĩpo-
tens. ſoluit do. Flor. qđ ceſſet tali modo, vt prouidea-
tur creditoribus ſine ꝑiudicio famæ ipſius cedentis:
vñ ſi erat bñficiatus non tenebitur cedere bñficio di
cit tñ, quòd collectarius ſcđm eum vidit ſeruari ĩ Ro
mana curia, qđ clerici non habentes patrimonialia
cogebãtur cedere fructibus beneficiorũ deducto eo,
qđ ſufficeret ꝑ adminiſtratione diuinorum, & ſic ꝑ
miniſtris ẽt eccleſiæ, & de reſiduo fructuũ ſoluebaĩ
creditoribus, facit, qđ dictũ fuit in c. peruenit. ſ. de fi
deiuſ. ipſe tñ dicit, ꝙ iſta non eſt ꝓpria ceſſio de qua
iura ſequuntur: & ſic reſidet. Adde, quod de iure cõi
abſq; grauamine famæ, & alia iniuria corporali ſine
alia ſolennitate ſufficit ſimplr coram iudice cedere bo
nis. l. in oĩ. & l. fi. C. qui bo. cede. poſ. in aliquibus tñ
locis de conſuetudine, vel ex forma ſtatuti fit ceſſio
ſatis uituperoſa: quia cum ſono tubæ in loco publi-
co cum interuallo, & abſque ſarabulis percutit quen-
dam lapidem cum poſterioribus dicendo cedo bo-
nis: & ita dicit Cyn. in dicta. l. i. & dicit, quòd Romæ
fit ſuper quendam leonem marmoreum qui eſt pę-
nes ſchalam capitolii: & de iure taliter fieri non de-
bet, & dicit Cyn. quòd tales modi videntur quodam
modo contra bonos mores, tñ in dubio vbi ſeruãtur
non trãſeunt ſi ne infamia cedentis.

S V M M A R I V M.

1 *Solutum indebitæ repetens debet probare illud fuiſſe indebitum.*

2 *Solutionem negans ſi conuincatur de mendacio poteſt ad aliam defenſionem tranſire.*

3 *defenſionibus pluribus vti non prohibetur reus.*

4 *Soluens indebitum, an poſſit illud repetere, & quando.*

5 *Indebiti tres ſunt ſpecies.*

6 *Legatum integrum ſoluens non deducta falcidia non ſoluit plus debito. & nu. 8.*

7 *Teſtator vltra dodrantem id eſt nouem vncias relinquere non põt.*

9 *Videtur, verbum, eſt verbum fictionis.*

10 *Debitum an cenſeatur, quod per falcidiã retineri põt. & nu. 5. & 6.*

11 *Quarta trebelianica detrahitur de fideicommiſſo vniuerſali, ſed quarta, quæ detrahitur ꝑ falcidiam detrahitur de relictis particularibus.*

12 *Relictum in teſtamento minus ſolenni dicitur naturaliter debitum: ſed indebitum ciuiliter,*

13 *Hæres, & defunctus cenſetur eadem perſona.*

14 *Teſtamẽtum minus ſolenne (ex quo eſt conditum coram duobus, vel tribus teſtibus tantum) valet de iure gẽtium, & ſic de iure naturali.*

15 *Ex ſententia abſolutoria oritur exceptio rei iudicatæ.*

16 *Actus agentium non operantur vltra intentionem eorum.*

17 *Per ſententiam abſolutoriam, an tollatur obligatio. & nu. 25.*

18 *Mutuum ciuile tantum eſt, quod contrahitur per confeſſionẽ factam in chirographo per quam confitetur quis ſe debere decem ex cauſa mutui, & ſpe futuræ numerationis.*

19 *Indebitum ſolutum per errorem, an poſſit repeti.*

20 *Minor ſoluẽs debitũ naturaliter tantũ per errorẽ iuris, an poſſit illud repetere de iure cõi, an vero illud petet ꝑ reſtitutionẽ in integrum.*

21 *Indebitum ſolutum, an poſſit pro alio debito retineri.*

22 *Indebitum iure naturali tantum, & ſic ciuiliter debitum, & quando quis per chirographum obligatur ſpe futuræ numerationis, an tale indebitum ſolutum poſſit repeti.*

23 *Indebitum ciuiliter, & naturaliter ſi ſoluatur ex ignorantia tam iuris, quam facti repeti poteſt.*

24 *Soluens debitum ante tempus, an poſſit illud repetere.*

26 *Exceptione rei iudicatæ tutus ſi ſoluat per errorẽ, an poſſit repetere.*

27 *Exceptione præſcriptionis. xxx. an. tutus, an ſi ſoluat poſſit repetere.*

28 *Obligatus per chirographum ſpe futuræ numerationis, an ex hoc oriatur ſola ciuilis, an oriatur etiam naturalis.*

29 *Scripturam propriam negans in qua cõtinetur confeſſio ex cauſa mutui ad certam quantitatem, vel negat pecuniam numeratam eſſe ſi conuincatur de mendacio, an poterit poſtea dicere ſe ſoluiſſe.*

30 *Pecuniæ appellatione lato ſumpto vocabulo omnes res continentur.*

31 *Confeſſio facta ex certa cauſa continẽs certum, an ſtatim præiudicet confitenti.*

32 *Exceptio non numeratæ pecuniæ debet intra biennium opponi.*

33 *Exceptioni non numeratæ pecuniæ, an renuntiari poſſit.*

34 *Prælatus ſi confiteatur nomine eccleſiæ ſe recepiſſe pecuniam ſub ſpe futuræ numerationis, & non interpoſuit querelam intra biennium an poſſit poſt biennium opponere.*

35 *Exceptio non numeratæ pecuniæ, quæ opponi debet intra biennium, an aſtringat clericos.*

36 *Lex imperialis priuilegians eccleſiam, vel perſonam eccleſiaſticam, & ſic fauens eccleſiis, vel clericis, & eccleſiaſticis perſonis extenditur ad eccleſias, clericos, & eccleſiaſticas perſonas.*

37 *Lex imperialis tẽdẽs ad præiudiciũ eccleſiæ, vel eccleſiaſticæ perſonæ nõ aſtrĩgit eccleſiã, nec eccleſiaſticã ꝑſonã niſi ꝑ eccleſiã approbetur.*

38 *Prælatus ſi confiteatur ſe recepiſſe pecuniam, & iurauerit ad certum terminum ſoluere, & renuntiauit exceptioni non numeratæ pecuniæ, an teneat renuntiatio.*

39 *Exceptioni non numeratæ pecuniæ, an renuntiari poſſit.*

40 *Stipulatio ſimpliciter facta cauſa non adiecta, an valeat.*

41 *Confitens ſe debere decẽ ex cauſa mutui, an ex tali confeſſione poſſit efficaciter conueniri poſt lapſum biennij ſi non interuenit ſcriptura.*

IS qui. Repetẽs ſolutũ tanq̃ indebitũ ꝓbare
tenetĩ illud eẽ ĩdebitũ, niſi aduerſarius
de mẽdacio conuincatĩ. h. d. ſcđm Ant. vel aliter
ſcđm d. Flo. Cõ querẽs ſe indebite ſoluiſſe ꝓba-
re debet niſi in caſu hic poſito. h. d. Vel aliter ſm do.
Pe. Qui dicit ſe ĩdebitè ſoluiſſe tenetĩ hoc ꝓbare, ſal
liĩ ſi recipiẽs ſolutionẽ negauerit quo caſu de mẽda-
cio ꝯuict9 ꝓbare tenetĩ ſe debitũ recepiſſe. h. d. Et diui
ditur

diſ ĩ duas partes: nã primo ponit dictũ. ſecũdo caſum
exceptũ: ſcđa ibi niſi. Et decr. iſt. ſm d. Flo. eſt diffici-
lis, & ĩtricata ĩ gl. iſ. ſm eũ. d. vero An. hic dicit, ꝙ iſta
decr. hẽt materiã poti⁹ legalẽ, q̃ canonicã q̃ ꝑ doc. le
giſtas ẽ multũ examinata ĩ quolibet paſſu tacto ꝑ gl.
& ĩ q̃buslibet exẽplis gl. nã hæc materia plenè tracta
tur ꝑ tres gl. legiſtatũ, vna ẽ ĩ l. cũ q̃s. C. de iur. & fac.
ign. & ibi ẽt ꝑ Cy. & Bar. & ꝑ alios legiſtas. Alia gl. eſt
in l. j. ff. de ꝯd. ĩde. & ibi etiã ꝑ Bar. Tertia gl. eſt ĩ l. cu
ius per errorem. ff. de re. iur. Nitar declarare ea q̃ erũt
opportuna ꝓ declaratiõe gl. & eorũ quę tãgunt in il-
la, & fuit iſtud capitulũ extractũ, & ſumptũ ex. l. eum
1 de ĩdebito. ff. de ꝓb. ¶ † No. j. rẽm, qđ repetẽs pecu-
niã ſolutã, vt ĩdebitã arctaſ ad onus ꝓbãdi illã fuiſſe
indebitã. Et ſic no. ꝙ poſtq̃ q̃s ſoluit alteri pecuniã
ꝑſumiſ ſoluiſſe debitũ: & ſic, ꝙ fuit detenta, & eſt rõ:
q̃a nõ eſt veriſiẽ, ꝙ q̃s iactet ſuas pecunias. l. cum de
ĩndebito. ff. de ꝓb. & iõ hæc ꝑſumptio trãsfert on⁹ ꝓ-
bãdi ĩ ipſum ſoluẽtẽ ꝯ quẽ facit ꝑſumptio: & ſic reus
ꝓ quo ꝑſumiſ hẽt fundatã intẽtionẽ ſuã de iure cõi,
iõ releuaſ ab onere ꝓbãdi: facit, qđ hſ. in l. ſiue poſſi-
detis. C. de prob. & ſ. de ꝑſum. c. afferte. & c. q̃a veriſi
mile. & ſ. de renun. in c. ſuꝑ hoc. & ſ. vt eccleſia. be. in
2 c. vnico. ¶ † Itẽ no. ꝙ ſi negans ſolutionẽ ꝯuineaſ de
mẽdacio poteſt ad aliã defenſionem tranſire, & dice
re ſe debitum recepiſſe, dũmõ id probet: & eſt rõ q̃a
3 † reus non prohibeſ vti varijs defenſionibus: vt legiſ
& notaſ. in l. nemo. vt ibi ꝑ Bar. ff. de exce. & de reg.
iur. in c. nullus pluribus. in vj. & ibi per Dy. de quo ẽt
aliquid. ĩ. tangetur. Vin. tamen per hunc tex. inſtruit
reũ, ꝙ preciſe non neget: ſed dicat nõ credo me tene
ri de quo in Spe. de exce. §. viſo. ver. ſed q̃s ſit debitor.
4 ¶ † Vltimo no. ꝙ ſoluens indebitũ põt illud repetere,
qđ qñ ſit verũ, & qualiter ſit intelligendũ, tangiſ hic
in gl. j. & ꝑ legiſtas in locis ſuperius allega. ¶ In gl. j.
in prin. ꝑ recitatione glo. põt opponi: ꝙ ille qui ſol-
uit indebitũ non poſſit de hoc conqueri, nec illud re
petere per id, quod hſ. in l. cum quis. C. de iur. & fac.
igno. & in l. error. C. ad leg. fal. in q̃bus patet, ꝙ ſaltẽ
qñ ꝑ errorẽ iuris ſoluiſ indebitũ ñ põt repeti. Cuius
ꝯtrarium vſ hic dici inquantũ indiſtinctè vſ permit-
tere, ꝙ poſſit repeti ſolutum indebite. huius timo-
re facta eſt gl. q̃ pro declaratione materiæ diſtinguit
5 tres ſpecies † indebiti: nã quoddã eſt indebitũ iure ci
uili tñ: & ſic debitũ iure naturali tantũ: & ſic debitũ
iure ciuili, quoddã, & tertio eſt indebitũ iure natura-
li, & ciuili, & ſic nullo mõ debitũ, & ſic iſtas tres ſpẽs
poſuit hic in gl. in prin. Sed alia ẽt eſt quarta ſpecies
quã gl. ĩ. tangit, in ver. aliud vero. q̃a quoddã eſt debi
tum vtroq; iure: ſed indebitũ ope exceptionis: & iſta
quarta ſpecies ſubdiuidiſ, q̃a ĩterdũ cõpetit exceptio
dilatoria, ſeu tẽporalis, interdũ vero cõpetit exceptio
q̃ eſt dubia, an ſit futura tꝑalis, vel perpetua, & qñ cõ-
petit exceptio perpetua ẽt ẽt ſubdiuiſio: q̃a interdũ
talis exceptio eſt fauorabilis: interdũ eſt odioſa, inter
dũ vero eſt inducta ad rigorẽ iuris cõſeruandũ, & de
iſtis tangiſ ẽt inferius per gl. & in oĩbus ꝑdictis ſunt
duo vidẽda. primũ erit de exemplis, & ſic de exẽplo
cuiuslibet creditoris. ſm erit, an ſi fiat ſolutio cõpe-
tat repetitio, & de iſtis duobus ẽt gl. aliquid tangit.
Et aduerte ẽt q̃a in ſoluẽte diſtinguiſ, an ſoluat ſciẽ-
ter, vel ignorãter, & ſi ignorãter, an ꝑ ignorãtiã iuris,
an vero ꝑ ignorãtiã facti. Et quo ad cõtraria dixit gl.
ꝙ loquiſ qñ q̃s ſoluit indebitũ iure ciuili: ſed natura-
liter erat debitũ: & ſic de prima ſpecie indebiti quo
caſu ꝓcedit qđ dſ in ꝯrijs, q̃a ſi ſolutũ ꝑ ignorãtiã fa-
cti põt repeti: ſecus ſi ꝑ ignorãtiã iuris. a Sed hic põe
intelligi qñ erit oĩno ĩdebitũ. & ſic naturali, & ciuili
iure erat indebitũ: iõ nimirum ſi põt repeti quocũq;
errore ſit ſolutũ ex quo nullo iure erat debitũ. Et per
ꝑdicta patere põt circa primã ſpẽm indebiti qualiter
ſit exẽplum in dicta ſpecie, & q̃d tenẽdũ ſit ſi tale in-
debitũ ſoluatur ſecũdũ gl. Et aduerte, quia glo. ponit
exẽplũ de eo, qđ põt retineri ꝑ falcidiã, & ſic voluit,
ꝙ illud ſit debitũ naturaliter, ſed ciuiliter indebitũ.
vnde diſcutiendum eſt, an hoc ſit verum: nã glo. in l.
cum quis. C. de iur. & fac. ign. & in l. j. ff. de cõd. inde.
& in l. cuius per errorem. ff. de re. iur. idem tenuit. ſed
Pe. vt refert Cy. in d. l. cum q̃s. tenuit oppoſitũ dicẽs,
ꝙ illud, quod poteſt retineri per falcidiam nullo iure
eſt debitum, & ſic non eſt debitum etiã naturaliter,
ſed potius indebitũ ciuiliter, & naturaliter. Moueſ,
q̃a lex falcidia ipſo iure reſecat legata. l. plautius. & l.
lineam margaritarũ. ff. ad leg. fal. Item quia lex vide-
tur reſiſtere potentiæ legali vltra dodrantem, & ſic vl-
tra nouem partes ex duodecim. l. j. §. j. ff. ad leg. fal. &
inſt. ad le. fal. in prin. ergo nulla orietur obligatio ex
tali legato quatenus eſt vltra dodrantẽ. & ſic quate-
nus cõcernit quartã partem quæ debet remanere pe
nès hæredem, q̃a vbi lex reſiſtit alicui actui ex illo ñ
oritur naturalis, nec ciuilis. l. ſi non ſortem. in princ.
ff. de cond. inde. & l. cum lex. ff. de fideiu. Gui. de Cu.
& cõiter doc. citramontani tenent gl. præterea q̃a in
teſtamentis, & legatis voluntas teſtatoris ꝑdominaſ,
& debet attendi. ff. de cond. & demõ. in l. in conditio
nibus primum locum. & facit, qđ hſ. in §. diſponant.
in Auth. de nup. col. iiij. & ideo, quia propter funda-
mentum voluntatis teſtatoris, videtur ſubeſſe æqui-
tas naturalis, vt legatum præſtetur integraliter prout
voluit teſtator. ideo vſ, ꝙ non impediatur obligatio
naturalis ꝑꝑ diſpoſitionem legis falcidiæ. ſed ſolum
obligatio ciuilis, cum lex falcidia fuerit inducta ꝯtra
voluntatem teſtatoris. l. Titia. ff. ad le. fal. & hanc par-
tem ẽt tenet Bar. in d. l. cum quis. per l. j. C. ad leg. fal.
6 vbi dſ, ꝙ † ſoluens integrũ legatũ non deducta falci-
dia non ſoluit plus debito, & ſic aperte tex. ibi vult,
ꝙ ſit aliquo iure debitum illud, quod poterat retine-
ri per falcidiam. ſed certum eſt, ꝙ non eſt debitũ ciui
liter, ꝙ lex falcidia reſecat tale legatum. d. l. plautius.
& l. linea. ergo erit debitũ naturaliter, & ciuiliter ĩde
bitũ. Et ad ꝯtraria poteſt rñderi. primo dum diciſ, ꝙ
lex falcidia reſecat ipſo iure legata. nam põt dici, ꝙ il
lud eſt verum quo ad dñium, vt ſic dñium quartę par
tis remaneat penès hæredẽ, non aũt tranſeat in lega-
tariũ, & ita intelligaſ. d. l. plautius. & l. lineam. Quo
ad obligationem autem ſaltem naturalem non reſe-
cat falcidia penitus legatum reſpectu quartæ partis
ipſius legati, per id, quod hſ. in d. l. j. C. ad leg. falc. Itẽ
non ob. dum dſ, ꝙ vbi lex reſiſtit actui ex illo nõ oriſ
aliqua obligatio etiã naturalis. q̃a rñderi põt, quòd
lex falcidia non reſiſtit potentiæ legandi, dicit enim
qđ q̃s poſſit legare quãtum vult, dũmõ quadrãs hoc
eſt quarta pars remaneat penès hæredem, vt patet. in
l. j. ff. ad leg. fal. & ſic poteſt dici, ꝙ non prohibet lega
ri vltra dodrantem. & ſic non reſiſtit potentiæ legan-
di. ſed diſponit, quòd quadrãs hoc eſt quarta pars rei
legatæ remaneat penès hæredem, & hoc mõ ſaluat
Bar. opi. huius glo. & aliarum gl. ſuperius allegatarũ.
& hęc eſt cõis opi. vt dixi, cum qua ẽt tranſit hic do.
Ant. & do. Flo. & ẽt do. Pe. Contra eam tamen mul-
7 tum. facit, quod habeſ inſti. ad leg. fal. in prin. vbi † dſ
ꝙ l. falcidia cautum eſt ne vltra dodrantem, & ſic no-
uẽ vncias quæ ſunt tres partes ex. xij. in quas diuidiſ
hæreditas legali diuiſione, inſti. de hæred. inſti. §. hęre
ditas. relinquatur per teſtatorem, & ſic videtur prohi
bere, & reſiſtere potentiæ legandi, ideo videſ, ꝙ non

a Ignorantiam iuris. Et ſi q̃ris, an ignorantia iuris, vel facti excuſet, & quando vide hic diſtin. pulchram, & amplã do. Hen. Boyc. in prin. c.

oriatur etiam naturalis.per d.l.cum lex.ff. de fideiuſ.
Et ad id quod dicitur, ꝙ propter conſenſum teſtãtis
debet oriri naturalis obligatio reſponderi põt, quòd
illud procederet niſi lex reſiſteret tali uoluntati. Itẽ
ad l.i.C.ad leg.fal.poteſt reſponderi, quod illa.l.non
8 dicit,ꝙ † ſoluens in integrum legatũ nõ retẽta quar-
ta non ſoluat plus debito:ſed dicit,ꝙ non uĩ plus de-
9 bito ſoluiſſe.uerbum † autẽ uideĩ,eſt uerbum fictio-
nis,ut patet ex.l.non uĩ.ff.de acq.poſ.& in l.q actio-
nem.ff.de reg.iu.ubi dicit,ꝙ qui actionem habet ad
rem conſequendam ipſam rem habere uidetur:nam
certum eſt,ꝙ uere non habet ipſam rem,ſed iuris
fictione,& interpretatione vĩ habere ex quo habet
actionem ad illam recuperandam: facit,qđ notauit
Bar.in l.ſi is qui.ff.de vſucapio.pro emptore.in mate
ria fictionis:& ſic illa.l.j.ad le.fal.nõ probat id,quod
dicit Barto.quia iſta ſtant ſimul,quòd reuera ſoluitur
plus debito hæres ſoluens integrum legatum nõ re-
tenta falcidia:tamen quo ad impdiendam repetitio-
nem iuris fictione nõ videatur,& ſic cenſeatur plus
debito ſoluiſſe.ſed potius plenum obſequiũ,& offi-
cium exhibuiſſe implenda voluntatẽ teſtantis. facit,
quod hĩ. in l.ſi ſponſus.§.ſi.ff.de dona.inter virum.p
hoc dicitur,ꝙ de iure poſſet defenſari opi.Pe.& vltra
montanorum qui tenuerunt contra glo.dicentes,ꝙ
10 illud,quod † poteſt retineri per falcidiã nullo iure eſt
debitum,& ſic nõ debetur ẽt naturaliter,& diſputan
do,& repetẽdo ſatis poſſet hæc opi.defenſari.Et ad l.
error.C.ad leg.fal.tenendo hanc partem poteſt rñde
ri inquantum ibi dicitur,ꝙ ſi ſoluitur per errorem iu
ris id,quod poteſt retineri per falcidiam non poteſt
repeti,cuius contrarium videtur dicendum,ſi omni-
no eſſet indebitũ,nam poteſt dici,quòd illud cõtin-
gat,ꝙ reuera ſit omnino indebitum:tamen iuris fi-
ctione non cenſetur omnino indebitum,vt colligiĩ
ex.l.j.C.ad leg.fal.& ſuperius eſt dictum,qa tamen
opi.glo.eſt communis ſeruaretur in practica.¶ Item
aduerte,quia glo.in d.l.cum quis.& in d.l.cuius per
errorẽ.& in d.l.j.ff.de condi.inde,ponunt aliud exẽ-
plum huius priuilegio ſpeciei.tamen anteꝗ veniam
ad illud poſſet quæri.Quid de eo,quod poteſt retine
11 ri pro † quarta trebellianica quæ detrahitur de fidei-
cõmiſſo vniuerſali.Sed quarta quæ detrahitur per fal
cidiam detrahitur de relictis particularibus:vt patet.
ex l.j.ff.ad legem fal.iuncta.l.j.ff.ad treb.dicit Bar.in
d.l.cum quis.quod idem dicendũ in quarta trebellia
nica,qđ dictũ eſt in quarta debita per l.fal.per id,qđ
hĩ.in l.debitorem.ff.de his quæ in frau.cred. Sed qd
de eo,qđ poteſt retineri pro legitima debita filio,
vel patrono dic,quòd illud oĩno eſt indebitũ:& ideo
ſi ſoluatur id,quod poteſt retineri propter legitimã fi
lij,vel patroni poteſt repeti etiam ſi pro errore iuris
12 ſoluatur.l.ſi patronus.in prin.ff.de don.¶ † Nunc ve
nio ad aliud exemplum huius primæ ſpeciei indebi-
ti:nam aliud eſt exemplum ſecundum gl.ſuperius al
legatam quando aliquid relinquitur in teſtamento
minus ſolenni:puta,quia nun interuenerunt ſeptem
teſtes qui debent interuenire,vt dicatur teſtamentũ
ſolenne.l.hac conſultiſſima.C.de teſta.nam relictum
in tali teſtamento minus ſolenni dicitur eſſe natura-
liter debitum pp defuncti uoluntatem:ſed ciuiliter
dĩ indebitum,quia tale teſtamentum ex quo non in
teruenit debita ſolennitas non recipit fomentum a
iure ciuili. Sed vltramontani reprobant iſtam opi.ut
refert Cy.in d.l.cum quis.mouetur,qa naturalis obli
gatio oritur ex conſenſu.l.j.ff.de pac.& in l.his.§.im
perator.ff.de ſolutio.ſed in caſu iſto non uideĩ adeſſe
conſenſus teſtantis: quia uidetur uoluiſſe decedere
inteſtatus ex quo ſolẽniter non fuit teſtatus.prætere
ipſe teſtator noluit obligari,nec obligatur dũ uiuit
ad legata,poſt mortem autem nõ obligatur hæres in-
ſtitutus,quia non poteſt adire ex teſtamento ex quo
eſt minus ſolenne,& ſic inualidum,& ſic per conſe-
quens non adeſt conſenſus talis hæredis,ſimiliter ſi
hæres ab inteſtato adeat hæreditatem non uideĩ ſe
obligare uelle ad præſtandum legata in tali teſtamen
to:qa ab eo nõ fuerunt relicta,ſi extraneus fuiſſet in-
ſtitutus,& ſi ipſe fuiſſet inſtitutus in tali teſtamento
non ſolenni ueriſimiliter licèt adeat hæreditatem ab
inteſtato non uidetur ſe voluiſſe obligare ad præſtan
da talia legata ex quo non erant debita de iure.arg.l.
cum de indebito.ff.de proba.¶ Item pro prædictis al
legat,quia ubi illud quod agitur peccat in forma,to-
tum uitiatur,& impeditur oriri ciuilis,& naturalis
obligatio.l.j.§.ſi quis ita.ff.de uerb.obl.ſed teſtamen-
tum prædictum peccat in forma tradita a iure,ut pa-
tet in d.l.hac cõſultiſſima.C.de teſta.ergo ex illo te-
ſtamento non oritureĩ etiam naturalis obligatio,& p-
pter pdictas rõnes ultramontani reprobant iſtud exẽ
13 plum.ſed Iaco.Bu.tenet cum opi.glo.ex eo,qa † hæ
res,& defunctus cenſetur eadem perſona.in auth.de
iureiu.a moriente præſtito in prin.col.iij.Sed defun-
ctus conſentit legata prædicta præſtari. ergo ẽt eius
hæres intelligiĩ conſentire in eo,quod voluit defun
ctus,& ſic ex tali ficto cõſenſu oritureĩ obligatio natu-
ralis Bar.in d.l.cum quis.& in l.j.ff.de condi.inde.ſi-
14 militer tenet cum gl.† Mouetur qa teſtamẽtũ minus
ſolẽne ex quo eſt conditum corã duobus,vel tribus
teſtibus valet de iuregen.& ſic de iure naturali,vt pa
tet ex.l.j.& l.Lucius.& l.diuus.ff.de teſta.mil.vbi pa-
tet,quòd qa relaxaĩ militibus ſolẽnitas iuris ciuilis
in teſtando ſufficit,quòd teſteneĩ ſecundum ſolẽnita-
tẽ iuriſgẽ.quod appellatur ius naturale.j.diſt.iuriſgẽ.
& facit,quod hĩ. in l.ſtichum.§.naturalis.ff.de ſol.&
in l.cũ amplius.§.j.ff.de reg.iu.& ſic patet,ꝙ vbi adeſt
ſolennitas iuriſgen.ſeu iuris naturalis:vt qa ſit teſta-
mentũ coram duobus,vel tribus teſtibus. licèt nõ in
teruenat ſolennitas iuris ciuilis,vt quia nõ interue
niant ſeptem,tamen ex tali volũtate debet oriri obli
gatio naturalis. non ob.quod dicitur,ꝙ hoc caſu nõ
videĩ interuenire conſenſus. & ſic videtur ꝙ nõ oria
tur naturalis: qa poteſt reſponderi,quòd ſufficit,ꝙ
interueniat æqtas iuriſgen.ſeu naturalis ſuadẽs obli-
gationem,hinc eſt,quòd interdũ etiam non interue-
niente cõſenſu illius q obligatur nihilominus ſurgat
obligatio,vt contingit quando aliquis gerit negotia
abſentis ſine mandato vtiliter,vel gerit negotia furio
ſi vtiliter.nam obligatur naturaliter,& etiam ciuili-
ter ipſe abſens,& furioſus,licèt ipſorum cõſenſus nõ
interueniat:& hoc ideo,qa ſic ſuadet æqtas iuriſgẽ.
ſeu naturalis. & ideo in propoſito non eſt abſonum,
qđ ex quo interuenit ſolennitas iuriſgẽ. qa interfue-
runt duo,vel tres teſtes,ꝙ pp hoc oriatur naturalis
oblõ,licèt non oriaĩ ciuilis,& pro iſta opi.etiã bene
facit,quod hĩ in l.in teſtõ.ff.de fideicõ.liber.& l.ij.
C.de fidei.& qa vt ẽt ſuperius eſt dictũ hæres,& de-
functus cẽſeĩ eadẽ pſona,& ſic cẽſeĩ velle,qp voluit
defunctus·iõ debet dici ortã eſſe naturalẽ obligatio-
nẽ,& vt dixi ẽt dato,ꝙ non diceretur cõſentire:tñ qa
interuenit ſolẽnitas iuriſgen.ſatis videĩ ꝙ pp illam
oriri debeat naturalis,& per hoc patet reſpõſum ad
id,quod dĩ,quòd hic deficit conſenſus,non obſtat ẽt
quod diciĩ videlicet,ꝙ vbi actus deficit in forma,tũc
nõ oriĩ ẽt naturalis,quia rñderi poteſt,ꝙ hic nõ de-
ficit in forma ſubſtãtiali,quæ ſurgit ex voluntate te-
ſtantis,ſed deficit ſolũ in ſolẽnitate probatoria:ideo
non

non per hoc impeditur oriri naturalē ex quo nō defi
cit forma ſubſtātialis, nec forma tradita a iuregē.ſcu
naturali.licèt deficiat ſolēnitas probatoria. facit, qđ
legi.& no.in l.cōtrahiī.ff.de pig.ſecus dicit Bar. ſi de
ficeret in forma ſubſtātiali:& ſic in voluntate, vt qa
præterijſſet filius quem ignorabat ſe habere.l.ſicuti
certi. & l.ſi cū vel in vtero.C.de teſta.mi.i.vel qa eſ-
ſet pupillus q faceret teſtamentū. nā ille non habet
voluntatē legitimā ad teſtandum.l.fi.C.de teſta.mil.
& ſic patet opi.gl.in hoc exemplo, qñ aliqd relinqui
tur ī teſtō minus ſolēni poſſe ſaluari. facit, qđ no.gl.
in l.ſi poſt diuiſionē.C.de iur.& fac.igno.¶ Tertium
exemplū ponunt legiſtę,& ponit gl.in l.j.ff.de cond.
inde.& ī d.l.cuius per errorē.ſ.qñ qs eſt abſolutus p
ſententiam iniuſtam. qa licèt tunc tollatur ciuilis p
ſnīam:tamen remanet naturalis.l.Iulianus.ff.de con
di.inde.¶ Sed iſtud exemplum etiam reprobant vl-
tramontani, vt refert Cy.in d.l.cum quis.dicentes, ꝙ
per ſnīam abſolutoriā nulla tollitur obligatio.Mouē
15 tur primo, qa ex † ſententia abſolutoria oritur exce-
ptio rei iud.l.j.& per totum.ff.de excep.rei iud.exce-
ptio aūt eſt actionis excluſio.l.j.& ij.ff.de exce.& ſic
p̄ſupponit, quòd agi poſſit,& quòd actio cōpetat:vn
de vr̄, ꝙ remanſerit nedū naturalis, ſed etiam ciuilis
obligatio, qa ex ſola naturali non pōt agi.l.iuriſgen.
15 §.j.ff.de pac.† Secundo allegat, qa actus agentiū non
operant̄ vltra intentionem eorum.l.non omnes.ff.ſi
cer.pet.& l.obligationū ſubſtātia.§.fi.ff.de act.& ob.
iudex autem videī per ſnīam ſuā declarare. facit.l.ſi
cui.§.ſed ſi quæratur.ff.ſi ſeruitus vendice.& ſic nō
vr̄ eſſe eius mens tollere ciuilem, vel naturalē, ſed ſo-
lū declarari, vt ille, q abſoluiī nō teneaī, ſic videī ꝙ
per ſnīam abſolutoriam non tollatur naturalis, nec
ciuilis.ſed Bar.in d.l.cum quis.& cōiter citramonta-
17 ni tenent cum gl.ſeu cum opi.glo.videlicet, † ꝙ per
ſnīam abſolutoriam tollatur ciuilis obligatio, ſed re-
manet naturalis,& pro glo.videī caſus nō cauillan-
do in l.Iulianus.ff.de cond.inde.vbi litera dicit, ꝙ ab
ſolutus per ſententiam natura. & ſic naturalis debi-
tor manet,& per ꝯñs tacitè innuit, ꝙ non maneat ci-
uiliter obligatus:qa qui de vno dicit de alio prohibe
re videtur.s.de præſum.in c.nonne. & l.cum prætor.
ff.de iud.& pro hoc ēt facit:quia per ſnīam condem-
natoriam inducií ciuilis obligatio.l.iij.§.idē ſcribit.
ff.de peculio. & l.nepoti.ff.de fun.inſtruc.ergo econ-
tra abſolutoria debet tollere ciuilem obligationē, vt
ſic cōtrariorū ſit eadem diſciplina, per id, quod le.&
no.ī l.& ſi cōtra.ff.de vul.& pup.& pro hoc ēt facit,
quia ſnīa eſt actus inductus a iure ciuili ſm ea, q le-
guní, & no.in l.ex hoc iure.ff.de iuſt.& iur.& iō li-
cèt nō poſſit tollere ius naturale:& ſic obligationem
naturalē inſt.de iure natu.§.ſed naturalia.tñ dēt poſ-
ſe tollere ciuilē obſonē quæ eſt inducta a iure ciuili.
Non ob.ꝙ allegaī in contrarium,& prius dum dici í,
ꝙ ſi ſublata eſſet ciuilis, & remaneret ſola naturalis,
ꝙ tunc nō cōpeteret actio, cū ſola naturalis nō ꝓdu-
cat actionē:nā rñderi pōt, ꝙ contrarium ꝓcedit, qñ a
principio ſola naturalis eſſet, ſed vbi a principio fuit
iūcta cū ciuili,& ꝓduxit actionem, tūc ſola naturalis
pōt cōſeruare actionē ſicut ī ſimili ecōtra videmus,
ꝙ ſi a principio naturalis fuit iūcta cū ciuili licèt ex
poſtfacto tollaī naturalis, puta, p pactū de nō petēdo
tñ ſola ciuilis cōſeruat actionē.l.ii vnius.§.pactus.&
§.ſi ſtipulatus.ff.de pac.¶ Itē nō ob.dum dr̄, quòd iu-
dex ferendo ſnīam abſolutoriā nō agit tollere aliquā
obſonem:ſed declarare abſolutū nō debere, qa rñde
tur, quòd licèt expſſe ñ agat tollere aliquā obſonē:tñ
tacitè vr̄ agere ut tollat obligationem ciuilem quā

tollere pōt per id, quod hr̄.in d.l.Iulianus. & quia li-
cèt iudex ferat ſnīam declaratoriā:puta reū conuen-
tū nihil debere:tñ tacitè videī abſoluere.l.quid tñ.§.
ſi arbiter.ff.de arb.& ſic eadem rōne abſoluendo vr̄
velle in ꝯñiā tollere ciuilem. Aduerte tñ, quia ſi quæ
ritur, an poſſint repeti ſolutū p talem abſolutum per
ſnīam, dicit Bar.in d.l.cum quis.conſiderandū, quòd
interdū abſoluiī reus a petitione actoris ſimpliciter,
vel quia non ꝓbauit actor, vel quia non debitū, quo
caſu intelligiī.ſ.ciuiliter, cum ſnīa ſit ſtricti iuris,& ñ
differat niſi id, qđ ex ea neceſſario inſeiī ſecundū ea
q hñt.ī d.l.Iulianus. ī dictis caſibus ſolutū p errorem
facti ꝓbabilem poterit peti:ſecus ſi p errorem iuris,
vel p errorem facti non ꝓbabilem ſit facta ſolutio,
quia tūc ñ poſſet repeti. interdū uero iudex abſoluit
reū ex eo, quia nō fuit ꝯtractum ꝓut actor aſſerit:&
tūc iſtis caſibus licèt p ſnīam talē abſolutoriam non
tollaī in rei veritate naturalis obligatio, cū ſnīa tanq̃
actus inductus a iure ciuili non poſſit tollere ius na-
turale, & ſic naturalem obligationē.d.l.Iulianus. in
prin.& facit.§.ſed naturalia.inſti.de iure naturali gē-
tiū & ciuili.tñ ex quo iudex abſoluit reum ex eo, qa
nullo mō eſt debitum petitum per actorem, vel qa
nō eſt ꝯctum, qa ſnīa habeī pro veritate.l.res iudica-
ta.ff.de reg.iur.claudit os parti volenti dicere aliquo
modo debitum eſſe, facit, quod hr̄.in l.fi.ff.de iureiu.
& l.ſi duo.§.ſi quis iurauerat.co.tit.& ſic quo ad effe-
ctum talis ſnīa tollet effectū naturalis obligationis, li
cet ipſam velle nō tollat p d.l.Iulia.& cum hoc dicit
Bar.trāſit hic do.Ant.ſed do.Flo.hic ſequendo Bart.
in d.l.cum qs.dicit, ꝙ īterdū ſnīa eſt diſpoſitiua, vt eſt
ſnīa quæ fertur in querela inofficioſi teſtamēti,& illa
tollit naturalem,& ciuilem ipſo iure.per l.poſthum⁹.
§.ſi quis ex his.ff.de inoffic.teſt.aut eſt ſnīa declarato
ria.& tūc aut eſt lata in reali actione, & iſta non tol-
lit naturalē, nec ciuilem:qa actio realis nullā præſup
ponit obligationē perſonæ:ſed datur contra poſſiden
tē ēt nullo iure obligatio.l.de eo.§.fi.ff.ad exhibē.&
ſ.de iud.in c.examinata.aut eſt lata in actione perſo-
nali.& tunc aut actio tendit ad vindictam, & tūc ip-
ſo iure tolliī per ſententiā abſolutoriā.l.ſed ſi vnus.
§.ſi aūt.ff.de iniur.aut eſt lata vigore contractus, vel
quaſi, vel vltimæ voluntatis,& tunc ſecundū eū non
tollitur obligatio, ſed eliditur, qa non tollitur actio,
ſed cōpetit exceptio rei iudicatæ, vt dixit Pe.& ſic p
hoc vltimū, vr̄ tenere opin.Pe.& vltramontanorū, ꝙ
per ſnīam abſolutoriam non tollaī ēt ciuilis obliga-
tio, ſed gl.hic,& gloſſæ legiſtarum ſuperius allegatæ
tenent ꝯriū.ſ.qđ p abſolutoriā nō tollaī ciuilis obli-
gatio, licèt remaneat naturalis,& iſtam opi.vt ſ.dixi.
ſequiī Bar.in d.l.cum quis.& cōiter citramontani,&
etiam do.And.hic,& do.Pe.hic etiam ſatis videī pri
mo loco cū hac opi.reſidere. Et p prædicta habes ex-
peditum tertium exemplū huius primæ ſpeciei inde
biti.¶ Quartū exemplū poniī, qñ aliqd eſt debitū pa
cto nudo, qa tūc eſt debitū naturaliter, ſed ciuiliter ī
debitum,& hoc exemplū poteſt procedere ſm leges.
ſecūdū quas pactum nudū non producit actionē.l.iu
riſgen.§.j.& §.quinimo.ff.de pac.& ſic non habet ef
fectū ciuilis obligationis, ſecus de iure canonico.nā
de iure canonico ex pacto nudo pōt agi.in ca.j.ſ.de
pac.¶ Itē poſſet poni exēplū in obligatione ꝯtracta
inter dñm,& ſeruū, vel inter patrē, & filium ī ptāte,
ut dixit gl.in l.j.ff.de cond.indeb.tñ qa ſeruus nō ha
bet ptātem agendi, nedum contra dñm, ſed nec etiā
cōtra extraneum.l.ſeruus.C.de iud.& l.uix cer.ff.de
iud.nec filius ī ptāte cōtra patrē.l.lis nulla.ff.de iud.
nō eſſet tractandū quo ad iſtos de repetitione ſoluti,

¶Item aduerte,qa do.Flo.hic dicit,ꝗ glo.iſta hic ad
fi.videtur ponere aliud exẽplũ in eo,quod dr̃, quòd
obligatio naturalis tm̃ eſt illa q̃ orit̃ re ipſa. puta nu-
meratione pecuniæ,& ſic vult glo.ſm eũ, quòd hoc
caſu ſit indebitũ iure ciuili tm̃, vt quia pecunia mea
puenit ad te ſine facto meo.l.ij.in fi.ff.ſi cer.pet.vbi
dicit glo.hoc notare. Subdit tñ ꝗ tu efficaciter pote
ris cõueniri in dicto caſu allegat inſti.qui.mod.tollit̃
ob.in prin.& ſic reſidet do.Flo.Sed meo iudicio non
bñ dixit,qa meus gl.in l.a.§.fi.ff.ſi cer.pe.nõ fuit illa
quã ipſe dicit,nec vult ibi gl.declarare,qñ ſit natura-
liter obligatus,ſed voluit declarare,qñ dicat̃ eſſe mu
tuũ naturale tm̃, & qñ dicat̃ mutuũ ciuile cui coope
18 rat̃ natura:nã † mutuũ ciuile tm̃ eſt, qđ ꝯbit̃ per ꝯfeſ
ſionẽ factã in chirogra.per quã qs confitet̃ ſe debere
decẽ ex cã mutui,& facit ſpe futuræ numeratiõis.fa-
cit,qđ hr̃.inſt.de literarũ oblig.& qđ j.dicet̃. Mutuũ
naturale tm̃ eſt,qñ interuenit actualis numeratio pe
cuniæ,& iſtud eſt,quod voluit illa gl.Ciuile vero mu
tuũ cui cooperatur natura eſt,qñ interuenit numera-
tio a creditore ſtipulãte pecuniã mutuatã ſibi reddi:
nã tunc agitur ex numeratiõe imediatè,ſed ex ſtipu
latione.l.cum.n.ff.de noua.vñ patet,quòd d.Flo.nõ
bene dixit,iõ tene alia exẽpla.de qbus ſuperius eſt di
ctum. & attẽde ẽt qa ꝓ declaratione gl.d.Ant.ẽt hic
dixit ſciẽdum eſſe,quòd ante q̃ eſſent inducta iura ci-
uilia erat ſolum naturalis oblĩo, quæ oriebatur a ſolo
cõſenſu ex ęqtate iuriſgen.facit.j.diſt.c.iuriſgẽtium.
vnde qñ cõſenſui puro aſſiſtebat æqtas naturalis ꝓ-
ducebatur ex illo naturalis obligatio , q iõ appella-
tur naturalis,qa inſeqtur æqtatem, & naturalẽ rõnẽ
quæ ineſt hoĩ prout differt a brutis, & hæc naturalis
habebat effectum manu regia, qa ibatur ad haben-
tes regimẽ ciuitatis,& narrabat̃ factum,& illi poſtea
mãdabãt illud executioni.l.ij.§.j.ff.de ori.iur.ꝑ hæc
manus regia põt dici ſecundũ eum,ꝗ ẽt durat hodie
in parte per id, quod hr̃.in l.cõgruẽtius.C.de patria
poteſtate.poſteã aũt ſuperuenit ius ciuile,& quia vi-
dit eſſe æquum illud,quod diſponebat iuſgẽtium il-
lud aprubauit,& dedit ei fauorẽ ſeu fomẽtum , & ſic
ex eo , quòd lex ciuilis aſsiſtit obligationi naturali,
ſucceſsiue iducta eſt ciuilis obligatio,& ſic ſunt duę
obligationes in ſubſtãtia.i.ciuilis, & naturalis ſcđm
cõem opi.vt hr̃ inſti.de oblig.licèt aliq aliter dixe-
rint, & ſic vbi naturalis erat ſteri ilia añ introducta iu
ra ciuilia,poſt illa incepit parere actionẽ adiuncta ſi-
bi ciuili obligatione facit, quod no.per Inn.in c.q̃ in
eccleſiarũ.ſ. de cõſt.& j.de imu.ecc.in c.qa pleriq;,
& ſic patet, ꝗ vbi cõſenſui ſuadẽti obligationẽ aſſiſtit
approbatio iuris ciuilis introducit̃ naturalis, & ciui-
lis oblĩo q̃ ꝓducunt actionẽ, vt probat̃ inſti.de act.in
prin. Si aũt cõſenſui ſuadẽti obligationẽ ſolũ aſſiſtat
approbatio iuris ciuilis,& nõ rõ naturalis,vt contin-
git ĩ obligatione quæ orit̃ ex chirographo,ſeu literis
vt inferius dicet̃ ; & hr̃ inſt.de literarũ oblig.tũc non
orit̃ obligatio naturalis,ſed ciuilis,& ſimiliter econ-
tra ſi conſenſui ſuadenti obligationẽ aſſiſtat æquitas
naturalis,ſed non approbatio iuris ciuilis,vt contin-
git in pacto nudo:tũc oritur ſolum naturalis obliga-
tio, & nõ ciuilis.d.l.iurilgẽ.§.j.ff.de pac.¶ Et per ꝑdi
cta habes declaratũ exẽplũ poſitũ ex glo.circa primã
ſpẽm indebiti,& ſimiliter alia exẽpla q̃ circa dictam
19 ſpẽm tangunt̃ per gl.& doc.¶† Nunc reſtat videre de
ſecundo circa iſtã ſpeciem,an videlicet tale indebitũ
ſolutũ poſſit repeti:& gl.hic dixit , qđ ſic,ſi ſit ſolutũ
ꝑ errorẽ facti.ſecus ſi iuris , do.Flo.limitat primũ di-
ctũ qñ eſt error facti ꝓbabilis:ſecus ſi eſſet nõ ꝓbabi
lis:qa tunc idẽ eſſet in illo,quod in errore iuris.l.er-
ror.& l.nec ſupina.ff.de iur.& fac.igno.& notauit gl.
in l.cuius per errorẽ.ff.de re.iur.ſecundũ membrũ ẽt
limitat, qa dicit , ꝗ fallit in minore muliere , vel alia
perſona priuilegiata quæ excuſet̃ per iur.ignorãtiã:
puta ruſticus,vel miles,per id, quod hr̃.in l.interdũ.
ff de condi.inde.& l.cum de indebito.ff.de proba.&
hoc dicit cõiter teneri,licèt alij aliter dicant de quo.
in d.l.interdum. Sed aduerte,qa quicquid dicat glo.
20 cõiter tenetur,ꝗ † minor ſoluens debitum naturali-
ter tm̃ per errorẽ iuris illud non poſſit repetere de iu-
re cõi, ſed ſolum per reſtõnem in integrum , vt patet
ex his quæ notauit glo.in d.l.interdum.& in l.indebi
to.C.ſi aduerſus ſolutionẽ. Bar.tñ in pupillo per d.l.
interdũ.ff.de cõd.inde.vr̃ dicere eſſe ſpãle,quòd poſ-
ſit repetere tale indebitum ſolutum per errorẽ iur.ſi-
ne reſtõne per illas.ll.& ſic in alio minore.xxv.an.q
non ſit pupillus dr̃, ꝗ non poſſit repetere tale indebi
tum ſolutũ per errorẽ iur.niſi mediãte reſtõne in in-
tegrum , & per hoc vr̃ ꝗ ſecus ſit in muliere maiore
xxv.an.& ſimiliter in milite ſoluit̃ id , quod eſt oĩno
indebitũ quo caſu dr̃ ibi,quòd poſſunt repetere alle-
gando ſe ſoluiſſe indebitũ niſi aduerſarius ꝓbet op-
poſitũ,non autẽ loquit̃ qñ erat ſolutũ id, qđ erat de-
bitũ naturaliter tãtum.& ſic vr̃ reſtare cõcluſio,qđ ſi
ſoluit̃ indebitũ ciuiliter tãtum,& ſic naturaliter debi
tũ,quòd põt repeti,ſi ſoluitur ꝑ errorẽ facti ꝓbabilẽ.
Sed pla.tenuit ꝯtrarium.ĩ d.l.cum qs.& illã opin.ſe-
quunt̃ vltramontani,vt refert Cy.in d.l.cũ qs.Moue
tur qa cõd.inde.oritur ex naturali æquitate.l.nã na-
tura.ff.de condi.indeb.illi autẽ cui debet̃ naturaliter
tm̃ habet ẽt ꝓ ſe æqtatẽ naturalẽ : & ideo ſolutũ ſibi
non vr̃ poſſe repeti: qa in pari cauſa potior eſt condi
tio poſſidentis.j.de reg.iur.c.in pari.in vj.& ſic cum
repetẽs ꝓtẽdat ęquitatẽ naturalẽ,& ſimiliter ille cui
facta eſt ſolutio debiti naturalis tm̃ , vr̃ ꝗ potior ſit
cõditio ipſius rei cui facta eſt ſolutio, & ſic poſſiden
tis debitum naturaliter tm̃.Itẽ ꝓ hoc facit,qa debito
naturali poteſt obijci compẽſatio ad aliud debitum.
l.etiã.ff.de compenſa.ergo fortius vr̃, ꝗ de ipſo debi
21 to naturali ad ſeipſum poſſit obijci cõpenſatio.† Ter-
tio ꝓ hoc facit, qa indebitũ ſolutũ põt ꝓ alio debito
retineri.l.ſi non ſortẽ.§.ſi cẽtum.ff.de condi.inde.er
go fortius vr̃ poſſe retineri ꝓpter ſeipſum ex quo eſt
naturaliter debitum.Quarto ꝓ hoc facit,qa vr̃ ſpãle
in minore, quod poſſit illud repetere.l.interdum.ff.
de condi.inde.& ſic in alijs vr̃ eſſe ius cõe in ꝯtrariũ,
arg.l.ius ſingulare.ff.de legi.ſed Bart.tenet cum opi.
glo.per ea,quæ habentur.in l.fideicommiſſum.ff.de
condi.inde.& in l.error.C.ad leg.fal.& ađ ꝯria reſpõ
det primo ad id,quòd dicitur,ꝗ ſunt in pari cã agens
condictione indebiti.& ſic repetens, & ille qui con-
uenitur cui facta eſt ſolutio.nam dicit,ꝗ non eſt ve-
rũ, ꝗ ſint in pari cauſa.nam agens condictione inde
biti habet ꝓ ſe æqtatẽ naturalẽ in ſpecie ex eo,qa ſi
cut ꝑpetuitate cõſueuit ſuccurri minori.vt no.in d.
l.interdũ.& in l.j.ff.de mino.ita ex iuſta cã ſuccurrẽ-
dũ eſt illi q eſt lęſus ꝓpter ſolutionẽ factã errore fa-
cta interueniẽte.ſed ille cui ſolutũ eſt debitũ natura-
le tm̃,habet ęqtatẽ naturalẽ in genere.ideo ꝑferri de
bet repetens per condictionẽ indebiti habẽs ęquita-
tẽ ſpecialiter,cũ ſpecies deroget gñi.de re.iur.generi
ꝑ ſpeciem in ſexto.& facit,quod not.Dyn.in regula
poſſeſſor.de reg.iur.lib.vj.Nõ obſt.ẽt,qđ ſcđo alle-
gatur,dum dr̃,ꝗ obijci põt cõpenſatio de debito na-
turali ad aliud debitũ.& ſic vr̃,ꝗ fortius poſſit obijci
cõpẽſatio de ipõ debito naturali ad ſeipſum:qa rñde
tur,qđ verũ eſt,ꝗ debito naturali põt obijci cõpẽſa-
tio ꝯ petẽtẽ ad aliud.ſed nõ ꝯ repetẽtẽ ſolutũ ꝑtextu
erroris

erroris facti quia videt̃ quodãmodo ſpoliatus,ex quo
errore facti ductus ſoluit.ideo ante oĩa debet reſtitui
per id qđ habetur in c.literis. de reſti.ſpo.& in l.ſi qs
ad ſe feudũ.C.ad leg.Iul.de vi.& iſtud etiã voluit gl.
io l.interdũ.ff.de cõdi.inde.& clarius etiã ſenſit hãc
ſolutionẽ in l.cũ his.§.j.eo.ti.¶ Itẽ non obſt.tertium,
dum dicit̃ ꝙ indebitum ſolutum põt retineri propter
aliud debitum d.l.ſi non fortẽ.§.ſi centum.ff.de cõdi.
inde.& ſic fortius ꝓpter ſeipſum: quia reſpondet̃ ꝙ
poteſt retineri pro alio debito ciuiliter & naturaliter
debito.& ſic loquitur.§.ſi centũ. non aũt pro natura-
liter debito.¶ Itẽ non obſtat quartũ,dum dicit̃ ꝙ ſpe
ciale eſt in minore vt poſſit repetere tale indebitum
ciuiliter & naturaliter debitũ ꝑ l.interdũ.ff.de cõdi.
inde. & ſic in alijs ſunt ſecus, quia reſpondet̃ ꝙ ſpe-
ciale eſt in minore qñ ſoluit ꝑ errorẽ iuris tale debitũ
vt poſſit repetere.ſecus ĩ aliis. Sed vbi ſoluit̃ ꝑ errorẽ
facti:tunc nihil eſt ſpeciale in minore.nam etiã tunc
maior põt repetere ſi eſt error facti probabilis.vt vo-
luit hic gl.& ſic ẽt reſpondet Bart.in d.l.cum quis.&
Io.An.& hic dicit ꝙ tale indebitum ſolutum ꝑ igno
rantiã iuris nõ repetit̃ niſi à minore,muliere,vel ꝑſo
na fauorabili. puta, ruſtico,vel milite.allegat d.l.in-
terdum. & l.cum de indebito.ff.de ꝓbat.& idẽ dixit
Io.j.q.iiij.§.notãdum. & ẽt do.Flo.vt ſuperius tetigi.
ſed aduerte quia vt etiã.ſ.tetigi non repetit̃ à minore
tale indebitum ſolutum ꝑ errorẽ iuris niſi mediante
reſtitutione in integrũ vt voluit gl.in d.l.interdũ.&
eſt cõis opi.legiſtarũ. & ſic vr̃ ꝙ ſecus ſit in muliere:
ruſtico:vel milite,quibus non competit reſtitutio in
integrum.Nec obſt.d.l.interdum.qa loquit̃ in mino
re.nec d.l.cum de indebito.quia loquitur qñ ſoluitur
nullo iure debitum.quo caſu bene eſt ſpeciale ꝙ ſi re
petat ſolutũ non teneatur ꝓbare eſſe indebitum qđ
ſoluerũt,licèt debet ille cui facta eſt ſolutio ꝓbare ſe
debitũ recepiſſe.licèt aliæ ꝑſonę repetentes ſolutum
tanq̃ indebitũ regulariter debeãt ꝓbare eſſe indebi-
tum id qđ eſt ſolutũ vt hic patet.¶ Itẽ aduerte quia
Bar.tenuit ꝙ ĩ pupillo ſit ſpãle ꝙ abſque reſtitutione
poſſit repetere ſolutum ꝑ errorẽ iuris indebitũ ciui-
liter.ſed naturaliter debitũ ꝑ d.l.interdum.quãuis in
maiore pupillo requirat̃ reſtitutio.gl.tñ ibi in d.l.in-
terdum.nõ facit differentiã inter pupillũ & alium mi
norẽ & vult vtrobiq; neceſſariã eſſe reſtitutionẽ.& il
la eſt ẽt cõis opi.aliorũ doc.tñ opi.Bar.ſatis vr̃ poſſe
defenſari ꝑ d.l.interdum.Item ẽt aduerte qa ſupradi
cta ꝓcedunt in obligatione naturali q̃ oritur ex con-
ſenſu,vel ex æquitate iuriſgen.Sed ſi quærit̃ de obli-
gatione naturali q̃ appellatur obligatio ad antidora,
& oritur ex illa generali & naturali æquitate. vt be-
nefacienti benefaciamus,de qua in l.ſed ſi lege.§.cõ-
ſuluit.ff.de pet.hære.tunc eſt dubiũ ſi tale debitũ na-
turale ſoluatur poſſit repeti.Bar.de hoc tetigit in l.ſi
teſtamento.§.j.ff.de fideiuſ.vbi cõcludit,ꝙ ſi ſoluitur
illud in ſpecie in qua cõtracta eſt talis obligatio.tunc
nõ poterit peti ſi ſoluatur ꝑ errorẽ iuris. vt ꝓbatur in
d.l.ſi teſtamento.§.j.ſecus ſi ſoluat̃ aliud ad qđ in ſpe
cie nõ eſt cõtracta obligatio.facit quod notauit Bar.
in l.ſi non fortẽ.§.libertus.ff.de cõd.inde.Quid aũt ſi
ſoluat̃ debitum ꝑ præſcriptionẽ ſublatũ,an poterit re
peti.dicã inferius.& hæc ſufficiãt de prima ſpecie in-
62 debiti.¶† Circa ſecundã quia indebitũ iure naturali
tñ.& ſic eſt ciuiliter debitũ.de quo gl.hic ponit exẽ-
a plum,qñ per chirographum [a] quis obligatur ſpe futu
ræ numerationis. & tunc cõcludit gl.quòd tale inde-
bitũ ſolutum põt repeti ꝑ iſtum tex.& per id qđ ha-
betur in.§.notandũ.j.q.iiij.vbi etiã de materia. & ibi
gl.Io.dicit hoc ꝓcedere quocunq; errore iuris vel fa-
cti fuerit ſolutum.& idẽ voluit hic Hoſt.& ẽt Accur.
in l.cum quis.C.de iur.& fac.igno.& in l.j.ff.de cõdi.
inde.& in l.cuius ꝑ errorẽ.ff.de reg.iur.allegat in gl.
l.cum de indebito.primo reſpõſo.ex qua ſumpta fuit
hæc decre.& alia iura allegata in gl.& ꝑ hoc eſt expe
dita gl.vſq; ad ver.ſolutũ vero.¶ Sed aduerte qa du-
bium eſt an de iure ꝓcedat exemplũ quod poſuit gl.
de iſta ſecunda ſpecie indebiti. nã ſuꝑ dicto exẽplo
fuerunt opi.vna fuit, ꝙ qñ quis in chirographo ſeu
ſcriptura cõfitet̃ ſe certã quãtitatẽ pecuniæ recepiſſe
mutuo.& talẽ cõfeſſionẽ facit ſpe futurę numeratio-
nis,ꝙ tũc ſolũ oriatur ciuilis obligatio,quia talis cõfi
tens cum tali ſolennitate inducta iure ciuili vr̃ velle
obligari ciuiliter facit qđ habet̃ inſti.de literarũ obli
gationibus.verũ quia nõ recipit numerationẽ ſed ſpe
rat illã,non vr̃ ſentire naturaliter obligari & ideo ſo-
lum dicit̃ ciuiliter obligatus ex obligatione literarũ
per chirographũ nõ aũt naturaliter & iſtã opi.tenuit
hic gl.& eã etiã ſequunt̃ gl.iur.ciuilis vt patet ex gl.
d.l.cum quis.& d.l.cuius ꝑ errorẽ.& in d.l.j.de cõdi.
indeb.& etiã ex gl.quæ habet̃ in d.ti.inſti.de literarũ
obligationibus.¶ Alia vero fuit opi.quã tenuit Iaco.
de Rauen.videlicet,ꝙ talis nõ ſit obligatus etiã ciuili
ter quia vr̃ dictã confeſſionem feciſſe ſub quadã taci
ta cõdictione,videlicet,ſi ſequatur numeratio.In de-
bito autẽ conditionali nõ orit̃ obligatio aliqua ante
aduentum conditionis l.cedere die.ff.de verb.ſig.&
l.j.ff.de condi.& demõ.tacita aũt conditio ita ſuſpẽ-
dit obligationẽ ſicut expreſſa, vt eſt gl.notabilis.in l.
itẽ qa.ff.de pac. ¶ Tertia fuit opi. Pe.vt talis ſit obli-
gatus naturaliter,& ciuiliter,ſed obſtat exceptio.mo
uetur,qa cõpetit exceptio nõ numeratæ pecunię cõ
tra agentẽ ex tali confeſſione in ſcriptura,ſeu chiro-
grapho facta.l.ſi ex cautione.& l.in contractibus.C.
de nõ nu.pe.& ſic vr̃,ꝙ vtraq; obligatio ſit orta,cum
orta videat̃ actio,q̃ nõ naſcit̃, niſi qñ vtraq; obliga-
tio eſt orta,vt legit̃,& no.inſti.de oblig.in prin.& §.j.
& ꝙ ſit orta actio videtur ꝓbari,quia competit exce-
ptio non numeratæ pecu.vt dixi.Exceptio autem eſt
actionis excluſio.l.ij.ff.de excep.Itẽ mouetur, quia
cõpetit cõditio, vt talis cautio repetat̃ l.ſi quaſi.ff.de
nõ nume.pec.& ſic vr̃,ꝙ talis cautio obligabat:qa re
petet̃ ad fi.vt diſſoluatur obligatio. priuatio aũt præ-
ſupponit habitũ.j.de deſp.impu.c.ad diſſoluendũ, &
l.decẽ.ff.de ver.obl.& in l.manumiſſiones.ff.de iuſti.
& iur.¶ Itẽ tertio pro hoc allegat,quia vbi cõtractus
habet debitã formã,licèt nõ ſit ſecutũ implemẽtũ ori
tur obligatio ciuilis & naturalis & ꝯſequẽter actio,li
cèt obſtet exceptio.l.Iulianus.§.offerri.ff.de act.em.
¶ Quarto ẽt pro hoc adducit,qa vbi cõtractus habet
debitã formã nõ curat̃ de iuſtitia vel iniuſtitia cauſæ,
imo oritur obligatio ciuilis & naturalis licèt obſtet
exceptio,ſicut patet ĩ cõtractu inito ꝑ metũ vel dolũ
l.dolo.C.de inutilib⁹ ſtipulationib⁹. Sed certe [illegible]
dicat Pe.& Iac.de Ra.Cõmuniter tenetur opi.glo.&
illã ſequitur Bar.in d.l.cum qs.& pro ea vr̃ eſſe caſus
in l.q pecuniã.ff.ſi cer.pet.vbi dicit,ꝙ ſi confeſſus eſt
ſe debere pecuniã ex cauſa mutui habet in poteſtate
ne ſe aſtringat ſeu obliget.& ſic vr̃,ꝙ nõ erat oĩ obli-
gationi aſtrictus vel obligatus & ſic vr̃ ꝙ naturaliter
nõ erat obligatus ſed ſolũ ciuiliter ex quo ſecundum
formã traditã a iure ciuili ſe obligauerat,facit quod
habetur in l.pe.ff.quæ res pig.obl.poſ.& in l.j.ff.qui
pot.in pign.ha.nõ obſtant rõnes in cõtrariũ factæ,&
primo nõ obſtat rõ Ia. de Ra. qa nõ eſt verũ ꝙ cõdi-
tionaliter velit obligari imo ex quo adhibet ĩ obliga
tione ſolẽnitatẽ iuris ciuilis videtur velle ſtatim ciui
liter obligari,fateor tñ ꝙ non vr̃ velle obligari natu-

[a] Per chirographũ. Si ergo q̃ris de exceptione non nu.pec.quẽ effectũ habeat, & vtrum obligat⁹ ꝑ chirographũ ex cauſa mutui ſpe futuræ numerationis ſi ſoluat ignorãter repetere poſſit diſtingue,vt h e per d.Hen. Boych. I. ij. col.ver.ſup eo.capitulo primo.

raliter ex quo numeratió non eſt ſecuta & facit con-
feſſionem ſpe futuræ numerationis per id,qđ habeť.
in d.l.qui pecuniã.Item nõ ob.prima ratio.Pe.dũ di-
cit,ꝙ cõpetit exceptio non numeratę pecu.& ſic cõ-
petere debet actio, cũ exceptio ſit actiõis excluſio.&
cõſequẽter debet dici ortã naturalẽ,& ciuilẽ, qa am
bæ ſimul producũt actionẽ.nã dicit Bar.ꝙ licèt regu-
lariter ciuilis obligatio,& naturalis ſimul producant
actionẽ,ut leg.& no.inſt.de oblig.in prin.& §.j.tñ in
terdũ etiã ſola ciuilis põt inducere actionẽ,ſicut etiã
interdũ ſola naturalis inducit actionẽ.ff.de vſu.etiã
facit,qđ legi.& no.in l.legitima.ff.de pac.& l.iuriſgẽ.
§.quinimo.ff.eo.nec mirandũ,qa ẽt interdum nulla
pręcedente obligatione datur actio a lege,quæ appel
latur actio datiua, & non natiua, vt leg.& no.in l.cũ
mota.C.de tranſac.& ibi etiã per Bar.& ꝑ eundẽ.in
l.j.ff.de act.& obli.& dat etiam ſimile naturale,nam
Deus creauit vnũ hoiem ſine viro,& muliere,vt pu-
ta Adã. aliũ creauit ex viro ſine muliere, vt fuit Eua:
aliũ creauit ex muliere ſine viro,vt fuit Chriſtus, li-
cèt regulariter ex viro,& muliere alius homo naſca-
tur,ideo in ſimili ſecũdũ eũ nõ eſt abſonũ, qđ legiſla
tor q̃ introduxit actiones ĩtroduxerit aliquas ſine ali
qua obligatiõe,vt ſunt actiones datiuę,aliquas ex ci-
uili tantũ obligatione,aliquas ex naturali tñ, & ali-
quas ex naturali,& ciuili,ꝓut cõmuniter cõtingit,&
licèt in caſu ꝓpoſito ex ſola ciuili oriatur actio,tñ ob
ſtat exceptio ſi nõ eſt ſecuta numeratio, vt dictũ eſt.
Itẽ nõ obſtat ſecũda rõ.Pe.qa in §.offerri. obligatio
oritur ratione correlatiuæ obligationis: nõ rõne im-
plementi.nã ideo obligor tibi ad tradendã rem vẽdi-
tam:qa tu ecõtra obligaris mihi ad pretiũ.ideo nimi-
rũ ſi oritur obligatio ante implementũ, licèt compe-
tat exceptio ſi agẽs nõ impleuit ex pte ſua.vt patet.in
d.§.offerri.ſed in caſu noſtro obligatio naturalis ha-
bet oriri rõne implemẽti:qa facta eſt cõfeſſio ſub ſpe
futuræ numerationis.¶ Itẽ nõ obſt.qđ ex quo ꝯtus
habet debitã formã oriri debet obligatio vtraque, &
actio.licèt poſſit obſtare exceptio.vt cõtingit in cõtra
ctu inito ꝑ dolũ,vel metũ: qa eſt cõſenſus licèt coa-
ctus, vel extortus ꝑ dolũ l.ſi mulier.§.ſi metu.ff.qđ
met.cau.& xv.q.j.c.merito q̃rif.Sed ĩ caſu nr̃o nõ cõ-
ſenſit qs obligari naturaliter,ex quo nõ eſt ſecuta nu
meratio,ideo ſolũ obligať ciuiliter ex tali cõfeſſione
facta ſpe futuræ numerationis.¶ Item nõ obſt.qđ re
petitur cautio: qa ꝑ hoc neceſſario nõ ſeqnif, qđ ex
cautione orta ſit ciuilis,& naturalis obligatio,qa in-
terdũ repetitur cautio poſt diſſolutam omnem obli-
gationẽ.l.diſſolute.C.de cõdi.ex l.& ſic debet ẽt poſ-
ſe repeti, qñ ſubeſt obligatio ciuilis tñ.Ex prædictis
patet defenſatũ exẽplũ gl.Alij aũt ponũt aliud exem
plũ,videlicet,quãdo qs fuit condemnatus iniuſtè ad
ſoluendũ aliquã rem,vel quãtitatem.nã ſnĩa inducit
ciuilẽ obligationẽ l.iij.§.idẽ ſcribit.ff.de peculio. &
l.nepoti.ff.de ſun.inſtr.& no.ꝑ gl.in l.Iulianus.ff.de
condi.indebi.non autem inducit naturalem,qa iudi
cium redditur in inuitum l.inter ſtipulantẽ.§.j.ff.de
verb.obl.¶ Itẽ,quia ſnĩa abſolutoria nõ inducit natu
ralẽ.Sed aduerte,qa licèt in ſnĩa condẽnatoria nõ di
cať inducta ficta,vel ꝓſumpta naturalis, qa fingiť,&
præſumitur a iure cõſentire ſnĩæ ille qui non appel-
lat l.ab eo.C.quõ, & qñ iudex.& ſ.de re iud.c.qđ ad
cõſultationẽ,& hoc ſatis vř dici poſſe, qñ qs põt ap-
pellare,& nõ appellat. Sed nõ poſſet appellare, vt qa
fortè bis appellaſſet:& ſic ñ poſſet tertio appellare.ſ.
de app.in c.directe,& in l.vna.C.ne in vna cadẽq; cã
liceat tertio ꝓuocare.nõ vř,ꝙ poſſit ꝓſumi ipſum cõ-
ſentire cõtra quẽ fuit lata ſnĩa.vnde vř, ꝙ tũc potius

ſit ciuilis cõſequẽs effectũ ẽt naturalis:ſicut etiã dici-
mus poſt biennium lapſum in obligatione, quæ ori-
tur ex chirographo:qa tũc videť ibi eſſe ciuilis,& na
turalis ꝓpter lapſum biennij,ꝑ quem põt conueni
ri:nec põt obijci exceptio nõ numeratę pecu.Qđ tñ
qualiter ſit intelligendũ iuſerius tãgeť. poſſet ẽt dici
ſm Bar.in d.l.Iulianus,ꝙ in ſnĩa cõdẽnatoria:ſeu per
illã inducatur nedũ ciuilis obligatio, ſed ẽt naturalis
quæ oritur ex ęquitate illa iuriſgẽ.qua cauetur,ꝙ ſu-
perioribus,& patrię parere debemus l.j.in fi.& l.ſeq.
ff.de iuſti.& iur.& ideo,qñ eſt ciuilis habẽs effectum
& efficaciã ciuilis,vel naturalis, vt cõtingit in ciuili,
quæ inducitur ꝑ ſnĩam cõdẽnatoriã, & ẽt in ciuili, q̃
induciť ex chirographo ſecuto lapſu biẽnij: qa licèt
ante biẽniũ talis ciuilis nõ habeat efficaciã ciuilis,&
naturalis:ſed ſolum ciuilis,tamẽ poſtea ex lapſu bien
nij aſſumit efficaciã ciuilis, & naturalis. & iõ in iſtis
caſibus tale ciuile debitũ licèt vere ſit naturaliter in-
debitũ,ſi ſoluatur,nõ poterit repeti quocunq; errore
fuerit ſolutũ, & ſic in tali ciuili debito nõ habet locũ
gl.ſed demũ, qñ eſt ſola ciuilis obligatio non habẽs
effectũ ciuilis,& naturalis: ſed ciuilis tñ,vt cõtingit
in obligatione ciuili,quæ oritur ex chirographo ante
lapſum biẽnij.nã in tali ciuili debito ꝓcedit,qđ dicit
gl.quod ſolutum poteſt repeti quocunq; errore fue-
rit ſolutum, & ſic ſiue ſit ſolutum ꝑ errorẽ iuris,ſiue
facti.& ſiue ſit error facti ꝓbabilis:ſiue nõ, poterit re
peti ex quo erat indebitum naturaliter,& ſolum erat
ciuiliter debitũ, & talis ciuilis nõ habebat effectum
naturalis,& ſic patet, ꝙ fortius eſt vinculum natura-
le tñ:q̃ ciuile tñ:qa qñ ſolum eſt vinculum natura-
le tñ, nõ repetiť,qñ ſoluerit ꝑ errorẽ iuris:vel errorẽ
facti nõ ꝓbabilem, vt dictum fuit circa primã ſpeciẽ
indebiti.faciat ad ꝓdicta,qđ hř ĩ §.ſed naturalia.inſti.
de iure naturali gẽtium,& ciuili.& qđ dixi ſupra,ta-
le indebitum ſolutũ poſſe repet.intellige, verum re-
gulariter:fallit in caſibus q̃ no.ꝑ gl.in d.l.cum qs, &
in l.i.C.de cõdi.inde.& in l.elegãter.§.ſi.ff.de cõdi.
inde.& per Hoſt.in ſum.huius ti.ſup rubri.de ceſſio-
ne bonorum.§.ſi quis.nam fallit ſi eſſet ſolutum au-
toritate ſnĩæ d.l.j.cum ibi no.uel ex cauſa uerę trãſa-
ctionis:uel fictę:ut quando fuiſſet ſolutum ex cauſa,
quę creſcit per inficiationem ſeu negationem l.ea q̃.
C.de cõdi.inde.& facit, qđ no.in l error.C.de iur.&
fac.igno.nam in dictis caſibus etiam ſi fuiſſet indebi
tum omni iure illud, quod fuiſſet ſolutum non repe-
teretur: vt patet ex his,q̃ notanť.in d.l.j.C.de condi.
inde.& in alijs iuribus ſuperius allegatis, & in iſta ſe
cunda ſpecie indebiti,qñ eſt indebitũ naturaliter:ſed
ciuiliter debitum non habens efficaciã naturalis obli
gationis põt dici ſecundũ d.Flo.idẽ qđ diceť in tertia
ſpecie, qñ ſcilicet ſoluiť illud,qđ nullo iure eſt debi-
tũ,de quo ſtatim diceť, & adde,qđ ĩ debito ciuili tñ
ẽt põt poni exemplum,qñ a prĩcipio fuiſſet debitum
vtroque iure:tñ ex poſtfacto fuiſſet ſublata naturalis
ꝑ pactum de non petẽdo ꝑ.l.ſi vnus.§.pac.ff.de pac.
l.ſtichum.§.naturalis.ff.de ſol.Guil.tamen de cu.dice
bat ita demum tolli naturalẽ ꝑ pactum de non peten
do, quãdo ẽt paciſcẽs liberat debitorẽ.ſecus ſi ſolum
fieret pactũ de nõ petẽdo:qa tunc nõ tolletur natura
lis, ſed elideť ꝑ id, qđ hř in ſimili.l.i.ff.ad mace.ſed
cõiter teneť,ꝙ tolliť naturalis ꝑ tale pactũ per d.l.ſti-
chũ.§.naturalis.vbi vř hoc ꝓbari.& qa ex quo facit
pactũ de nõ petẽdo ſatis in cõſequẽtiã vř eũ velle li-
berare.facit in arg.qđ hř in l.qđ tñ.§.ſi arbiter.ff.de
arb.& iõ tolliť naturalis,nec obſt.l.j.ad Velleia.quia
ibi nõ interuenit cõſenſus pr̃is de nõ petẽdo,& ſic ẽt
reſpõderi põt ad l.j.ff.ad mace.tolliť ẽt naturalis per
iura-

iuramentū præſtitum ipſi debitori per creditorē d.l.
ſtichū.§.naturalis.nam videt̃ cōſentire creditor non
petere ſi iuret ille cui defertur iuramentū ſe nō debe
re.facit l.qui iuraſſe.§.fi.ff.de iureiur.Et hæc ſufficiāt
23 de iſta ſecunda ſpecie indebiti.¶ † Tertia ſpecies eſt
de qua tangit gl.in ver.ſolutū. qñ videlicet eſt indebi
tum vtroq; iure.& ſic nō debet̃ ciuiliter,nec natura-
liter.& tunc cōcludit gl.ꝙ ſi ſoluat̃ tale indebitū per
quācunq; ignorantiā,& ſic iuris vel facti poſt repeti.
vt in l.j.C.de condi.inde.ſecus ſi ſciens ſe nō debere
ſoluit qa tunc nō repetit.præterea quia videt̃ donare
ſoluēdo ſciēter id qđ eſt indebitū l.j.ff.de cōdi.inde.
& l.cuius per errorē. allegata in gl.Sed attende quia
hic primo videndū eſt de exēplis. Potes ponere exē-
plum qñ quis debitum ſolutum per patrē ſuum hoc
ignorās ſoluit poſtea poſt mortē. nam per ſolutionē
factā per patrē extincta erat omnis obligatio.inſtitu.
quibus modis tollitur obligatio.in prin.& ſic nullate
nus poſtea fuit debitū. & in dubio videt̃ habere cau
ſam ignorātiȩ ille qui alteri ſucceſſit l.qui alterius.ff.
de reg.iur. Itē poſſet poni exemplū,qñ quis ſoluiſſet
virtute inſtrumenti quod poſtea repertū eſt falſum.
Nam apparet oīno tunc illud fuiſſe indebitum omni
iure.Et attende quia qñ tale debitū ſoluitur,pōt repe
ti quocunq; errore ſoluat̃. & hoc verum regulariter,
fallit in caſibus qui notantur in l.j.C.de condi.inde.
de quibus ēt dixi in præcedēti ſpecie.Si autē ſoluitur
ſcienter nō repetitur. vt dicit gl.intellige hoc verum
regulariter.fallit in ver.vſuris.quas quis pōt repetere:
licet ſciens illas indebitas ſoluerit ſecundum ea quȩ
leguntur & notātur in d.c.debitores.s̄.de iureiur.do.
tamē.Flo.hic in hac tertia ſpecie dicit plenius diſtin
guendum,quia aut tale debitū ſoluerit ſcienter : aut
ignorāter.primo caſu nō repetitur iur.actionis.intel
ligo hoc verum niſi ſint vſurȩ vt ſuperius dixi.Sed be
ne quādoq; per exceptionē cōpenſatur, ſeu repetit̃.
vt patet in l.ſi cum auris.ff.de ſolu.vbi patet ꝙ ſi pro-
miſit tibi certum pōdus auri , & ego poſtea ſolui tibi
pondus metalli tibi ignoranti.id nō eſſe aurum non
liberor ex tali ſolutione,nec ēt poſſum repetere ſolu
tum tanq̃ indebitū. Si tu petis aurum tibi ꝓmiſſum
obſtabit tibi exceptio,ſi non reddis metallum qđ ha
buiſti.Si vero ſoluit̃ ignorāter.& tunc ſi ꝑ ignorantiā
facti repetitur l.ſi non fortē.§.indebitum.ff.de cōdic.
indebi.Idē per errorē iuris vt hic dicit gl.& pro hoc
facit,quia error iuris æquiparat̃ imprudētiȩ.ſed ſi ſol
uitur ꝑ imprudentiā repetit̃ l.ſi is cum quo.& l.cum
is.§.j.ff.de condi.inde.Itē quia iuris ignorantia excu
ſat in damno vitando l.iuris ignorantia. & l.error.ff.
de iur.& ſae.igno.& facit quod no.s̄.de reſcri.ab ex-
cōmunicato.& hanc diſtinctionē dicit tenendā,licèt
dicat alios aliter dicere.hoc ideo forte dixit quia Cy.
in d.l.cum quis,aliter dixit : & ipſum videt̃ ſequi hic
do.Pet.eo caſu quo ſoluitur per errorem iuris non di
ſtingui.aut ſoluens tractat de lucro & non repetit. &
ſic intelligit l.error.C.ad leg.fal.quaſi velit ꝙ hȩres,
qui habet titulū hæreditarium dicat̃ habere titulum
lucratiuum.pro quo facit quod no.per gl.& doc.in l.
ſi duo.ff.de acqui.hær.aut ſoluens tractat de damno.
& tunc ſi ipſe ſolus tractat de damno & nō ille cui fa
cta eſt ſolutio,pōt repetere.allegat l.ſi is à quo.§.fi.ff.
vt in poſ.leg.ſecus ſi vterq; tractaret de damno, quia
tunc potior eſſet cōditio poſſidentis l.q erat.ff.fami.
hercif.& hæc diſtinctio ſatis in ſe videtur rationabi-
lis.fallunt tamen prædicta in caſibus notatis in d.l.j.
de condi.inde.¶ Quarta eſt ſpecies de qua tangit gl.
in ver.aliud vero.videlicet, quādo aliquid eſt indebi
tum per exceptionē,ſed eſt debitū vtroq; iure.& hoc

caſu vt dicit glo.debet ſubdiſtingui quia aut cōpetit
exceptio temporalis : aut perpetua. aut eſt dubia an
ſit tēporalis:an perpetua.& ſi eſt perpetua ſubdiſtin-
guit,quia aut eſt exceptio fauorabilis:aut odioſa:aut
inducta ad rigorem iuris conſeruandum . & de iſtis
24 omnibus proſequitur hic gl.¶ † Primo caſu quando
eſt exceptio temporalis,cōcludit gl.ſimpliciter ꝙ ſol
uens tale debitū ante tēpus non pōt repetere per id
quod habet̃ in l.in diē & l.nā & ſi maritus.& l.nam ſi
cum moriar.ff.de cōdic.inde . & ſic tranſit glo.in d.l.
cum quis.dicit hoc verum ſi ſoluitur per errorē iuris.
ſecus ſi facti.& idem glo.in l.ſi cuius per errorē.ff.de
regu.iur.Sed aduerte quia pro pleniori declaratione
pōt diſtingui : qa interdū eſt debitū in diem certam,
puta ſi promiſi tibi ſoluere ex poſt paſcha.Interdum
eſt debitū in diem incertū omnino. & ſic an & quan
do.vt ſi ꝓmitto tibi.x.ſi cū Titius factus fuerit cōſul.
nā dictio, cū principaliter notat tēpus.licèt ſecunda
rio faciat ꝯditionē l.ſi Titio.ff.qñ dies leg.cedit & ſic
facit diē principaliter. Interdū eſt debitū ī diē certū,
an:ſed nō qñ vt eſt dies mortis:qa certū eſt quē mo-
riturū,licèt nō ſit certum qñ, primo caſu gl.variāt vt
dixi.nā glo.hic ſimpliciter tenet ꝙ ſolutū ante talem
diē nō repetitur. & videt̃ probari in d.l.in diē.ſed gl.
in d.l.cum quis.tenet hoc verū ſi per errorē iuris ſol
uatur.ſecus ſi facti. & pro illa facit qa rōne interuſu-
rii medii tēporis vr̄ ſolui plus debito. ſed Bar.in d.l.
cum qs.dicit ꝙ tale interuſuriū cōſiſtit in lucro.ideo
licèt eius habeatur rō quo ad cōmodum retētionis,
ſi reus cōueniat̃ ante aduentum diei. tñ non vr̄ ꝙ ha
beat̃ eius ratio,vt detur actio ꝓpter illud. arg.l.ſi ſte-
rilis.§.cum ꝑ venditorē.ff.de act.emp.ſed Bal.in d.l.
cum qs.circa fi.dicit, ꝙ dictū Bar.poſſet ꝓcedere qñ
eſſet ꝑ editum ī ſpecie ex qua ꝑcipi poſſent fructus.
puta ſi ꝓmiſerat dare certum fundum poſt certū tem
pus.tunc videt̃ ceſſare rō Bart.cum interim ex ipſa re
poſſent ꝑcipi fructus.ideo dicit ꝙ alia eſt rō,quare ſo
lutū ante diē oīno certum nō pōt repeti . qa adiectio
diei nō impedit obligationē,nec actionē, licèt impe
diat facultatem agendi.ideo quia ſubeſt obligationis
ſubſtātia impedit̃ repetitio. Sed certè hæc rō non vi-
det̃ bona,qa ſecundū illa tutus exceptione fauorabi
li perpetua non deberet poſſe repetere ex quo ſubeſt
obligationis ſubſtātia,licèt cōpetat exceptio.& ideo
vr̄ ꝙ cū ille q eſt obligatus in diē male agit & obſtat
ſibi exceptio.l.j.in fi.ff. qñ dies vſusfruct.leg.cedat.
ideo vr̄ ꝙ ex quo erat tutus exceptiōe ipſe reus ſi ſol
uit ꝑ errorē facti ꝙ poſſit repetere. vt voluit gl.in d.l.
cum qs. cum interſit ſua repetere ꝓpter interuſuriū
medii tpis.vt potes ponere exemplum,ſi qs forte ſol
uerit debitū in diē certum oīno contractum ꝑ ſuum
ꝓcuratorē q putabat pure ꝓmiſiſſe:cum re vera pro-
miſiſſet in certā diē.nā in facto alieno probabilis eſt
ignorātia l.fi.ff.ꝓ ſuo . & ſic vr̄ ꝙ poſſit defenſari opi.
gl.in d.l.cum qs.licèt doc.cōiter illā nō teneant.ſed
iſtā,vnde illa non tenet Bal.nec Bar.nec ēt Saly.ī d.l.
cū qs.tñ vt dixi ſatis puto ꝙ poſſit de iure defenſari.ſi
autē ſit debitum in diē oīno incertū, de quo.s̄.poſui
exēplum.tūc qa talis dies facit ꝯditionē ſolutū,ante
qa tunc eſt oīno indebitū repeti pōt.ſiue ſit ſolutū ꝑ
errorē iuris : ſiue facti.facit qđ habet̃ ī l.cedere diē.ff.
de ver.ſig.& l.nā ſi cū moriar.ff.de cōdi.inde.Si aūt ſit
debitū in diē certū an:ſed incertū,qñ vt dies mortis,
& tūc eſt differētia inter ꝯtractus,& vltimas volūta-
tes,nā in ꝯtractibus,qa ſpēs conditionalis obligatio
nis trāſmittit̃ ad hr̄dē.inſt.de ver.obl.§.ex cōditiona-
li certū eſt diē oīno uēturū.& ſic obligationē hr̄e effe
ctum.ideo dicit ſolutum ante non repetitur.d.l.nam
ſi cum

ſi cũ moriar. Ideo ſi ꝓmiſſi tibi.x.cũ Titius morieẽ ſi ſoluã, tñ nõ repetã, qa certũ eſt Titiũ eſſe moriturũ, & ſic, ꝙ obligatio habebit effectũ iõ nõ põt repeti ſolutũ. Sed in vltimis volũtatibus legatũ cõdõnale nõ trãſmittiẽ ad hẽdẽ.l.vnica.§.ſin autẽ ſub cõditione.C. de cad.tol.ideo ante euẽtũ cõditionis non eſt certum legatũ habiturum effectum, & ꝓ tãto ſi teſtator legaret tibi.x.cum Titius morieẽ, tale legatum eẽſeẽ eſſe conditionale nã ſi tu eris viuus tpe mortis Titij diceẽ cõditio extitiſſe, & legatũ habebit effectũ. Sed ſi morieẽ ante Titiũ legatum eſſet extinctum.facit, qđ habeẽ.in l.hæres meus.ff.de cõdi.& demon.& in l.ſi cũ hæres.ff.qñ dies leg.cedat, & ideo ſi poſt mortẽ teſtãtis hæres ſolueret tibi legatum cum mortuus ſit Titius ſi ſoluat ꝑ errorem iuris, vel facti poterit repetere cum interim ſit oĩno debitum: nec ſit certum, ꝙ ſit oĩno futurum debitum facit, quod notaẽ.in d.l.nam ſi cum moriar. An autem in ꝯctibus ſi promitto tibi decẽ cum Titius morieẽ interim nata ſit aliqua obligatio. ſed obſtat exceptio. an vero nulla ſit nata. Bar. poſuit in l.ita ſtipulatus.in ij.q.principali.ver.ij.quæro.ff.de verbo.obli.;& tenet, ꝙ nulla interim ſit nata obligatio. allegat id, qđ no.gl.in l.in oĩbus.ff.de reg.iur.nec obſt.d.l.nam ſi cum moriar, qa ſcđm eum ibi nõ dẽ obligationẽ eſſe natã. ſed impediri repetitionẽ quia certum eſt oĩno debitum eſſe futurum, & per hoc ſit expeditum id, qđ tãgit gl.de exceptione tpali. Si autem ſit ꝑpetua. tunc ſi eſt fauorabilis, vt exceptio velleiani, quia fuit inducta principaliter in fauorẽ mulierum, vt poſſint ſe tueri exceptione velleiani, qñ obligãt ſe ꝓ alijs, & tunc ſolutum repeti poteſt, ſiue ſoluaẽ ꝑ errorẽ facti, ſiue iuris. ꝑ l.q̃uis.ff.ad velle.& l.qui exceptionẽ.ff.de condi.inde. Si autẽ ſit exceptio odioſa: vt eſt exceptio macedoniani, q̃ fuit inducta odio creditorum mutuãtium pecunias filijsfa. qui interdum ſuadebãt filijs, vt pẽres occiderẽt, vt efficerenẽ ſui iuris.l.i.ff.ad mace.& hoc caſu cõcludit gl. ꝙ ſolutum nõ põt repeti ſiue ſit ſolutum ꝑ ignorãtiã iuris, ſiue facti ꝑ d.l.q exceptionẽ, & l.ſi is q.e.ti.& idẽ voluit gl.i.q.iiii.§.notãdũ, ſed gl. Accurſij. in d.l.cum quis. q̃ ſequunẽ communiter doc.& illã ẽt ſequiẽ hic Hoſt.& Io.An.dicit, ꝙ ſi ſit ſolutum ꝑ ignorãtiã facti poterit repeti, & ꝓ hoc eſt caſus.in l.fi.ff.ad mace.& aduerte, quia exceptio dẽ eſſe fauorabilis, qñ principaliter induciẽ ꝑꝑ fauorẽ licèt in conſequentiã reſultet odiũ alteri, vt contingit in exceptione velleiani; & ſimiliter illa dẽ odioſa, q̃ principaliter eſt inducta ꝓpter odium: licèt alteri reſultet fauor, vt contingit in exceptione macedoniani, q̃ fuit inducta principaliter odio creditorum mutuãtium filiisfa. licèt reſultat fauor ipſis filiis, vt non teneanẽ cum effectu ꝑꝑ dictã exceptionẽ. Et hæc theorica colligiẽ ex.l.qui exceptionẽ.ff.de cond.inde. Item, qđ dictum eſt de exceptione odioſa intellige, qñ originaliter eſt odioſa, ſecus ſi ex poſtfacto, quia tũc attẽdeẽ potius primordialis natura. facit, qđ leg.& no. in l.qui ſe debere.ff.de condi.ob cauſam. ¶ Itẽ ſcđm alium modum loquendi, qđ dictum eſt de exceptione odioſa ꝓcedit, qñ eſt inducta ꝯ ius cõe, vt eſt in exceptione macedoniani. ſecus ſi ſm ius, vt cõtingit in exceptione doli inducta in ſubſidiũ exceptionis facti de qua in l.reſcripto.§.fi.ff.de pac.& facit, qđ no.Cy.in d.l.cũ qs. ſi autẽ ſit exceptio ꝑpetua inducta ad rigorẽ iuris cõſeruãdũ tunc cõcludit hic gl. ꝙ tutus tali exceptione ſi ſciẽter ſoluit nõ repetit. ꝑ l.Iulia.ff.de cõd.ind.& [illegible] ſnĩa eſt de iure ciuili.& ſic ea, q̃ iuris naturalis ſunt, nõ poteſt tollere. facit, qđ hẽ in it.de iure natural.§.ſed naturalia. Et iõ ſi ſoluat tutus tali exceptione non repetet, & ſic reſidet hic gl. ſed gl.Io.in c.j.§.notandum.j.q.iiij.aliter dicit.nã fateẽ, ꝙ ſi tut⁹ exceptione ꝑpetua inducta ad rigorẽ iuris cõſeruãdũ. vt eſt exceptio rei iudicatæ, ꝙ tũc nõ põt repeti: qa ſoluẽs erat tutus exceptione ꝑpetua, & nõ odioſa. refert tñ, ꝙ aliq renuerũt ꝯtrium ꝑ rõnẽ quã noluit hic ſentire gl. videlicet, qa ſnĩa abſolutoria non tollit naturalẽ obligationẽ. l.Iulianus.ff.de cond.indebi. quia ſnĩa eſt de iure ciuili. facit, qđ hẽ in l.ij.§.poſt originẽ.ff.de ori.iur.& ideo non põt tollere ea, q̃ ſunt iuris naturalis, ut in d.§.ſed naturalia. ſuperius allegato. ¶ Et aduerte, qa ex ꝑdictis gl. vẽ ſentire duo. primum eſt, quòd exceptio rei iudicatæ dicaẽ eſſe exceptio inducta ad rigorẽ iuris conſeruãdum, ſm eſt, an tutus tali exceptione ſi ſoluat poſſi repetere. primum cõiter ſequunẽ gl. vt patet ex his, quæ hic hñr ꝑ gl.& in d.§.notãdũ.& in d.l.cum qs, & in d.l.Iulia. ſed Bar.in d.l.cum qs. dicit, ꝙ exceptio rei iudicatæ non eſt de exceptioni-

25 bus inductis ad rigorem iuris conſeruandum † quia ſnĩa abſolutoria licèt non tollat naturalem obligationem d.l.Iulia. tñ tollit ciuilem obligationem, & tolliẽ ex d.l.Iulia. a contrario ſenſu, ſed exceptiones inductę ad rigorẽ iuris ꝯſeruãdũ ſcđm eũ non perimũt neq; tollũt aliquã obligationẽ, ſed ſolũ reſpiciunt facultatẽ agẽdi. vt contingit in exceptione præſcriptionis fori, & in exceptione, ꝙ prius conueniaẽ principalis, q̃ fideiuſſor. de qua auth.ꝑſente.C.de fideiuſ.& ĩ exceptione cõpetẽte ex epiſtola diui Adriani. de qua in l.fi.C.de conſti.pec.ꝑ quã daẽ vni fideiuſſori exceptio, ꝙ nõ conueniaẽ inſolidũ, ſed ſolum ex ꝑte, qñ alter fideiuſſor eſt ſoluẽdo, & ſimiliter ĩ exceptione competẽte vni ex duobus reis æquè principaliter obligatis, vt non conueniaẽ inſolidum allegato eum reo exiſtẽte præſente, & ſoluẽdo. de qua in auth. hoc ita poſita ſuꝑ.l.j.C.de duobus reis. Itẽ in exceptione litis pendentis ꝑꝑ quã interim quis non poteſt cogi ad ſoluẽdũ. d.l.Iulianus. de cond.inde. nã iſtæ ſunt exceptiones ſcđm Bar. inductę ad rigorẽ iuris conſeruãdũ, & non perimunt aliquã obligationẽ principalis, ſed reſpiciunt facultatẽ conueniẽdi. licèt interdũ in conſequentiã poſſit ſeq peremptio obligationis: vt ſic contingat excuti prius principalẽ, & ipſum ſoluere debitũ: nã tũc tolleẽ obligatio non principaliter ex vi exceptionis: vt prius conueniaẽ principalis, q̃ fideiuſſor. ſed ex vi ſolutionis poſtea factę per debitorem cũ per ſolutionẽ oĩs tollaẽ obligatio. inſt.q.mo.tolliẽ oblig.in prin.& cũ hac opi. trãſit hic do.Ant. ſed Sal. in d.l.cũ qs. dixit glo. poſſe ſuſtineri, ꝙ exceptio rei iudicatę dicaẽ eſſe exceptio inducta ad rigorem iuris conſeruãdum ex eo, qa ſnĩæ ſtari debet ſiue ſit iuſta: ſiue iniuſta, dũmodo non habeat in ſe errorẽ expreſſum ſi non fuit appellatũ. l.j.ff.de re iud.& ſ.de re iu. in c.ꝙ ad conſultationem.& l.ij.C.quando prouo.nõ eſt neceſſe, & hoc, vt ſit finis litium. do.Flor.hic, ꝙ ſi tenemus, quòd per ſententiã abſolutoriam tollatur ciuilis obligatio ꝓut tenuit glo.in l.j.ff.de condi.inde.& ſequitur Bar.& communiter citramontani. tũc põt ꝓcedere, quod dicit Bart. ꝙ iſta non dicitur exceptio inducta ad rigorẽ iuris cõſeruãdũ: qa ſub iſto mẽbro comprehẽdiẽ exceptio, q̃ cõpetit ſubſiſtẽte naturali, & ciuili obligatione. vt patet ex his, quæ dixit hic gl. ſi vero teneremus, ꝙ ꝑ ſnĩam abſolutoriã nulla tollaẽ obligatio. ſed ſolũ eludat actionẽ, & obligationẽ prout vẽ ſenſiſſe gl.in l.Iulianus.in ij.glo.ff.de condi.inde.& videtur etiam ſequi Bal.in d.l.cum qs. tunc poſſet ꝓcedere opi. huius gl.& ſimiliũ gloſſarũ. & hæc opi. videtur ſatis habere in ſe rationem: an tñ

26 procedat ſtatim patebit. ¶ † Circa ſecundũ autem an

ſi ille

ſi ille q eſt tutus exceptione rei iudicatæ ſoluat ꝑ er-
rorem poſſit repetere.fuerunt opi.vt patet ex ſupradi
ctis.nam aliqui voluerunt dicere, ꝙ ſic.vt dixit gl.in
d.§.notãdũ.alij vero dixerunt tale ſolutum quocũq;
errore:& ſic ſiue iuris:ſiue facti non repetitur.ita vo-
luit ſentire gl.in d.l.cum quis.vbi videtur cõcludere
generaliter,ꝙ vbicunq; qs eſt tutus exceptione indu
cta ad rigorem iuris conſeruãdum ſi ſoluat etiam pce
errorem facti non repetat.ſed gl.in l.j.ff.de condi.in
de.dicit,ꝙ ſi ſoluitur per errorem iuris illud,quod qs
poterat retinere uelut tutus exceptione rei iudicatæ
ꝓpter ſnĩam abſolutoriã ꝓ eo latã nõ poterit repete
re, ꝙ talis ſnĩa non ſuſtulit naturalẽ obligationẽ li-
27 cèt ſuſtulerit ciuilem.†ideo non debet poſſe repete-
re per id, qđ habetur in d.l.Iulianus,& in l.error.C.
ad leg.fal.& qđ etiam hic tetigit glo.in prima ſpecie
indebiti.ſecus ſi ſoluerit ꝑ errorẽ facti,qa poterit re-
petere,ꝑ id,qđ hr̃.in d.l.error.Et qđ dixit hic gl.circa
primã ſpeciẽ indebiti,& in d.l.cũ qs.Et hãc opi.ſeqt̃
Bar.in d.l.cum quis.& in d.l.j.ff.de condi.inde.& ſe-
quitur etiam ipſam Salyc.in d.l.cum qs.ſed Guil.de
Cu.& Bal.in d.l.cũ quis.& cõiter alij legiſtę vñr ſeq
opi.qđ tale ſolutũ pce errorem facti non repetatur,cu
talis ſolnẽs ſm eos fuerit tutus exceptione perpetua
inducta ad rigorẽ iuris conſeruandũ ꝓ quo facit qđ
ſuperius dixi poſt Saly.do.Ant.hic ſequitur opi.Bar.
& pro illa facit, qa vbi eſt dubium de repetitione in
dubio faueri debet repetitioni.in l.nõ debet.§.fi.& l.
in ambiguis.§.fi.ff.de reg.iu.& ideo ex quo ſunt opi.
& gl.ẽt contrariæ:vr̃ tenenda opi.quæ fauet repetitio
ni.Nec ob.ꝙ iſta exceptio poſſit dici inducta ad rigo-
rem iuris conſeruãdũ propter id, quod dixit Sal.qa
licèt illo reſpectu poſsit illud tolerari. tñ alio reſpe-
ctu nõ vr̃ illud ꝓcedere.ſi tenemus opin.ꝙ per ſnĩam
abſolutoriã tollatur ciuilis obligatio.licèt non tollat̃
naturalis, quã ſequit̃ Bar.& gl.in d.l.j.de cond.inde.
& cõiter citramontani vt etiam dixi circa primã ſpe
ciem indebiti.nã ꝓprie ille dicuntur exceptiones in
ductę ad rigorem iuris conſeruãdũ,qñ ſubeſt obliga
tio ciuilis,& naturalis:& reſpiciunt facultatem cõ-
ueniẽdi.vt voluit ſentire gl.& ꝑ hoc eſt expedita gl.
vſq; ad verſi.ſi vero incertũ.vbi gl.tãgit qd iuris, qñ
eſt incertum, an exceptio ſit tẽporalis, an ꝑpetua.&
cõcludit,ꝙ de illa iudicandum,vt de perpetua.& per
l.ſufficit.ff.de condi.inde.& ibi patet exemplum,pu-
ta ſi debes mihi centũ,& ego facio tibi pactum de nõ
petẽdo, donec Titius factus fuerit cõſul.nã ſi cõtin-
gat Titium fieri conſulẽ poſtea potero te conuenire.
& ſic exceptio fuerit tpalis. ſed ſi cõtingat Titiũ mo
ri anteq̃ fiat cõſul:& tũc nunq̃ potero te cõuenire,&
ſic erit perpetua.& ſic vr̃ velle glo.ꝙ tutus tali exce-
ptione dubia ſi ſoluat ꝑ errorẽ iuris,vel facti poſſit re
petere.ſed hic aduertẽdũ,qa iſtud ꝓcedit,qñ in cer
tũ caſum oĩno ꝑmittit̃ obligatio.vt patet in exẽplo ꝓ
dicto,ſed vbi non ꝑmittit̃, vt contingit in exceptio-
ne ne qs cõueniat̃ vltra q̃ facere poſſit: qa interim
anteq̃ poſsit facere licèt poſſit ſe tueri exceptionẽ.ẽ
tñ obligat' ciuiliter,& naturaliter.facit,qđ dictũ fuit
in c.ꝑcedenti.& ſic ẽt contingat,qđ efficiat̃ ſoluẽdo,
vt poſſit cõmode ſatisfacere: tũc nõ cõpetit exceptio
iſta.ergo exceptio ne qs cõueniat̃ vltra q̃ facere poſ
ſit,põt dici dubia,qa eſt incertũ,an tutus dicta exce-
ptione efficietur ſoluendo.Nunqd ergo tutus tali ex
ceptione ſi ſoluat ꝑ errorẽ poſsit repetere.gl.in l.nã
ſi maritus.ff.de cõdi.inde.dixit, ꝙ nõ ꝑ illã.l.& ꝓ illa
facit,qa talis exceptio ꝓſumit̃ tpalis.cũ ꝓſumptio ſic
iuris,ꝙ qs efficiat̃ ſoluendo.l.ſi defunctus.C.arbitriũ
tutelæ.& facit,qđ no.ꝑ gl.in l.qđ noĩe.ff.de cond.in-
de.& iõ vr̃,ꝙ non poſsit repetere, ſicut nec ille q tu-
tus exceptione tpali ſoluit añ.l.in diẽ.ff.de cõd.inde.
& ſuperius eſt dictum.ſed ꝯriũ voluit gl.in l.ex diuer
ſo.§.fi.ff.ſol.ma.Dy.ibi vr̃ ꝯcordare opi.qa ſi ſoluit̃
ꝑ errorẽ iuris non poterit repeti.& ita intelligat̃ pri-
ma opi.ſecus ſi ꝑ errorẽ facti.& ita ĩtelligat̃ ſecunda
Bar.in d.l.ex diuerſo.& Cy.in d.l.eum qs reprobant
opi.Dy.ꝑ rõnẽ ꝓallega.videlicet, qa dicta exceptio
ꝓſumit̃ temporalis: tum qa ꝓſumitur,qđ efficiet̃ ſol
uẽdo.d.l.ſi defunct'.& l.cura.§.deficiẽtiũ.ff.de excu.
mu. tñ ẽt qa talis exceptio nõ trãſit ad hr̃dẽ regulari
ter.l.ſciendum.ff.de re iud.& iſtam partem etiã vr̃ te
nere gl.ĩ l.ij.ſeu iii.ff.de exce.ſed Sal.in d.l.cũ qs.di-
cit opi.Dy.poſſe ſaluari, qa incertũ eſt viuente ipſo
debitore,an erit tpalis dicta exceptio:qa poſsibile eſt
ꝙ non efficietur ſoluendo.& licèt ſit præſumptio, ꝙ
acquiret̃.nõ tñ oĩno neceſſario infert.ideo ſcđm eũ
uidetur,ꝙ ſi ſoluerit ꝑ errorem facti.puta,qa recepe-
rat quandã hæreditatẽ quã putabat ad ſe ſpectare,qa
nulla fuerat inſtitutus per illum qui non reputabat̃
habere filium,& tñ poſtea repertũ eſt oppoſitum,& iõ
tunc ex quo ſi ſoluiſſet errauerit in facto vr̃, ꝙ poſsit
repetere ſi aliter commode non põt ſe ſuſtentare, &
hæc opi.ſatis vr̃ eſſe æqua:tñ de rigore iuris verior vi-
det̃ opi.Bar.& Cy.ꝑ rõnes ſuperius allegatas, & hoc
põt procedere ſi teneamus opi.quòd ſolutum añ diẽ
certum oĩno non poſsit repeti etiam ſi fuerit ſolutũ
per errorẽ facti.Sed vbi teneremus opi.quòd tale ſo-
lutum ꝑ errorẽ facti poſsit repeti ꝓut tenuit gl.ĩ d.l.
cum qs. tunc vr̃ ꝙ ẽt de iure ſuſtẽtari poſsit opi. Dy.
¶ Iuxta ꝓdicta põt q̃ri qd de tuto exceptione præſcri Tutus exce ptione præ ſcriptionis. xxx. anno. rum ſi ſol uat,an repe tere poſſit.
ptionis.xxx.anno.an ſi ſoluat poſsit repetere Io.An.
remittit ad notata in Spe.in ri.de ꝓſcrip.circa princ.
ibi Spe.recitat opi.gl.in l.fi.ff.rem ra.hab.videt̃ tene
re, ꝙ ſoluens tunc per errorẽ poſsit repetere per id,
qđ ibi hr̃,Bar.ibi concludit,ꝙ ſi exceptio ꝓſumptio
nis ſurgit ex ꝯuentione.vt qa quis ſe obligauit vſq;
ad certum tp̃s: & tunc,qa ibi vr̃ interuenire tacitum
pactum, vt poſt tp̃s non teneatur tollitur naturalis
obligatio: qđ habetur in l.ſi fideiuſſor.§.fi.ff.manda
ti.ideo poterit repeti ſolutum etiã ꝑ errorẽ iuris. Aut
exceptio ꝓſcriptionis ſurgit ex natura actionis, quæ
eſt temporalis.vt contingit in redhibitoria, quæ du-
rat ſex mẽſibus:& tunc ꝑ talẽ ꝓſcriptionẽ tollitur ci-
uilis,& nõ naturalis.l.at qui natura.ff.de nego.geſt.
ideo deberet diſtingui, an fuerit ſolutum per errorẽ
iuris,vel facti. per id, qđ dictum fuit circa primã ſpe
ciẽ indebiti.¶ Interdum vero actio ſui natura erat ꝑ-
petua:ſed tollit̃ per ꝓſcriptionẽ.xxx.ann.& tunc ꝑ ta
lẽ ꝓſcriptionẽ tollitur ciuilis:& licet per illã non poſ
ſit tolli pęnitus naturalis: quia ius ciuile non poteſt
tollere pęnitus ius naturale.vt in §.ſed naturalia.in-
ſti.de iure naturali.tñ tollit omnẽ effectum ẽt natura
lis obligationis. per id,quod hr̃.in l.ſicut.& in l.oĩs.
C.de ꝓſcrip.xxx.anno.& ideo ſi tutus tali exceptione
ꝓſcriptionis ſoluat ẽt per errorẽ iuris repetet, vt vo-
luit gl.in d.l.fi.§.j.ff.rẽ ra.habe.& cum iſta opi.tranſit
hic domi.Anto.ſed Salyce.in d.l.cum quis dicit hoc
verum ſi ſoluatur per errorẽ facti.per id, quod hr̃ in
l.fi.ff.ad mace.& in l.error.C.ad le.fal.ſecus ſi per er
rorẽ iuris, qa iſte vr̃ eſſe tutus exceptione odioſa.li-
cèt perpetua, cum odio negligentium talis exceptio
ſit inducta.s̃.de ꝓſcrip.in c.vigilãti.& facit,quod no.
in l.fin.C.de edic.diui.adria.tol.nec obſt.ſecundum
eum.d.l.ſicut.& d.l.oĩs.qa ibi ſolum tollit facultatẽ
agẽdi.& ſic vr̃, ꝙ remaneat naturalis obligatio,cum
tẽpus nõ ſit modus tollendi obligationẽ.l. obligatio
nũ ferè.§.placet.ff.de actio.& obl.Nec obſt.quod hr̃.
in l.

in l.ſi qs poſtq̃.ff.de fideiuſ.vbi liberato ꝑ ꝑſcriptio
nẽ nõ põt accedere fideiuſſor,cui⁹ ɔtrariũ eſſe dẽt ſi
naturalis obligatio remãſiſſet,cũ ẽt naturali obliga-
tioni poſſit accedere fideiuſſor.l.j.ff.de fideiuſ.quia
põt reſpõdere, ꝙ ibi loquiť in liberato ꝑ ꝑſcriptionẽ
cõuentionalẽ,vt qa obligauerat ſe ad tps,& ſic poſt
tẽpus tollitur obligatio naturalis.vt ſ.dixi.Non aũt
poteſt intelligi de præſcri.xxx.anno.quia illa nõ erat
cognita ſecundũ tẽpora digeſtorum.vt notauit gloſ.
in l.q. accidit.ff.ad leg.aqui.& ꝑ hoc eſt expedita gl.
vſq; ad verſi.ciuilis tantum,& hęc opi.Sali.de qua.ſ.
dixi,ſatis vť poſſe de iure defenſari per ꝑdicta quam
28 uis cõmuniter legiſtæ tranſeunt cum opi.Bar.¶† In
ea.gl.ibi:ciuilis cum dicitur, &c.de hoc , an qñ qs ſe
obligat per chyrographum ſpe futurę numerationis
oriatur ſola ciuilis. An vero oriatur ẽt naturalis : ſed
obſtat exceptio : plenè dixi.ſ.circa ſecundam ſpeciẽ
indebiti.nam cõis eſt opi.cum glo.quòd ſolũ ciuilis
oriatur , & non naturalis ante biennium poſt bien-
nium vero dicunt aliqui,ꝙ oriať naturalis: qa ſcđm
eos lapſus biennij habetur ꝓ numeratione.vel ſcđm
alios,& hæc eſt cõis opi.quã ſequitur gl.in l.genera-
liter.C.de non nu.pec.etiã poſt biennium eſt ſola ci-
uilis.ſed habet effectũ naturalis.iõ tunc poſt biẽniũ
non obſt.exceptio non nu.pec.de quo inferius dice-
tur.Pe.tñ quẽ ſequitur Bal.in d.l.cum qs.& etiã do.
Flo.hic dicunt, ꝙ etiã añ biennium oritur etiã natu-
ralis.ſed obſt.exceptio.ſed ꝑcedens opi.cõiter teneť,
vt dixi circa ſcđam ſpeciẽ indebiti . & facit , ꝙ dicã
poſt gl.¶ In ea.gl.ibi:puta numeratione pec.Sed cer
te ſi numeratur pecunia ex cauſa mutui nõ oriť tunc
naturalis tantum:imo oritur nedum naturalis:ſed ci.
uilis, vt patet ex his,q̃ hñr inſti.qui.mo.re contrahi-
tur obli.in prin.& §.j.& ſic gl.ſimpliciter intellecta
vt ſonat,non bñ dixit.licèt do.Flo.videať illã ſequi,
vt dixi circa primã ſpeciẽ indebiti.vnde gl.melius ꝺi
xiſſet,ꝙ naturale mutuũ tm̃ eſt,qñ fit numeratio pe
cu.ſed qñ qs ſe obligat per chyrographũ ex cã mu-
tui ſpe futuræ numerationis :tunc illud eſt mutuum
ciuile tm̃.vbi aũt ĩterfuiſſet numeratio, & ſtipulatio,
tunc eſt mutuum ciuile cui cooperatur natura :quia
agitur ex ſtipulatione,nõ ex numeratione, q̃ cenſeť
facta cã implendę ſtipulationis.l.cum enim.ff.de nõ
ua.& no.per gl.in l.ij.§.fi.ff.ſi cer.pe.& hũc puto fuiſ
ſe intellectũ gl.licèt ineptè fuerit locuta.¶ In ea.glo.
ibi:tolliť.ſupple naturalis obligatio.vt patet.in §.na-
turalis.alleg.in gl.¶ In gl.pe.ibi:legitimis ꝓbationi-
bus.puta ꝑ teſtes,vel inſtrumẽta.ſecus ſi ꝓbet ꝑ iura
mẽtũ delatũ ipſi reo, q. licèt prius negauerit ſolutio-
nẽ.tñ delato ſibi iuŕo fuit cõfeſſus. nã tunc , qa rele-
uauit agẽtẽ ab onere ꝓbãdi nõ patiť pœnã aliquã ex
mendacio,qđ prius fecerat ꝑ id,qđ hř.in l.cum q.ff.
de iureiur.& ſic habetur perinde acſi nullatenus ne
gaſſet ſolutionẽ ſcđm Vinc.& Ioã.And.¶ In glo.ibi:
creſcit in duplum.Sed nunquid ſi reus qui negauit
confiteatur poſtea euadat hãc pęnã dupli.dic, ꝙ ſic ſi
hoc facit añ ꝓbationes factas ꝑ errorẽ.vt no.gl.in §.
itẽ milta.inſti.de act.& Spe.in ti.de confeſ.§.nũc vi-
dẽdũ.ad fi.ver.quid ſi ẽt.Quid autẽ ſi fideiuſſor fue-
rit datus ꝑ reũ cõuentum actione.l.aquilię.de iudi.
ſoluen.an tenebitur ad duplum, & ſic ad incremẽtũ
contingens rõne negationis,ſi contingat ꝓpter hoc
reũ in dicto duplo condemnari.videreť ꝙ ſic ex quo
fideiuſſit.de iu.ſol.facit.l.iudicatũ ſolui.ff.de iud.ſol
uen.In ɔ̃riũ vť eſſe caſus.in l.fi.ff.de fideiuſ.& hoc te
nuerũt aliq. ꝑ d.l.alij vero tenuerũt ɔtrariũ,& ſic pri
mã partẽ , qa mora rei nocet fideiuſſori.l.mora.ff.de
verb.oblig.ſed ſecundi dicunt illud verũ , qñ fideiuſ-
ſor nõ defendit reũ,aliàs ſecus.l.ſancimus.C.de fide
iuſ.ſed opi.primã,qđ fideiuſſor nõ teneať,tenuit gl.
accurſij.in l.j.ff.qui ſatiſd.cog.vt etiã dixit Spe.in ti.
de fide.§.j.ver.ſed pone.Et iſtã ꝑtẽ tenet hic do.Flo.
dicẽs illã cõiter teneri.videlicet,quòd nõ teneať fide-
iuſſor ꝑdictus rõne incrementi negationis.ꝑ d.l.fin.
& cũ iſta opi.vť trãſire hic Io.An.& do.Ant.& ẽt do.
Pe.ſed Bar.in d.l.fi.vť tenere ɔ̃riũ ex eo,quia ex natu
ra actionis ex eadem inſtantia ſequiť condãnatio ad
tale incrementũ.& ideo ex quo reus eſt ɔdemnatus
ẽt ad illud , & fideiuſſor fideiuſſit de iud.ſol.& ſic de
eo,qđ iudicabiť ɔtra reũ.ideo vť,quòd fideiuſſor te-
neať de tali incremento.ſecus dicit in actionibus in
quibus fit incrementũ,ſed ad illud nõ fit ɔdemnatio
in eadẽ ĩſtantia.vt cõtingit ĩ actionibus arbitrarijs,in.
quibus feruntť duæ ſniæ ſcđm ea, q̃ hñr.in l.actioni-
bus.ff.de in lit.iu.& in l.ſi cũ exceptione.§. hęc actio.
& §.quatenus.ff.qđ metus cau.nã vť fideiuſſor ꝓmi-
ſiſſe ſoluere illud,qđ iudicabiť ex eadem inſtãtia , &
non ad id,quòd in alia inſtãtia fiet condemnatio.fa-
cit, qđ hř . in l.ij.ff. de iud. ſol.& in l.j.ff.de in lit.iur.
& ibi notauj ꝑ Bart.Sed aduerte , quia vť cõem opi.
poſſe defenſari ꝑ quã vť, qñ qs fideiubet de iudica-
to ſoluendo in dubio intelligatur fideiubere de eo,
qđ iudicabitur ſuꝑ eo,qđ principaliter petitur,& nõ
ſuper eo, quod poteſt creſcere rõne negationis , vel
contumaciæ.& ita videť ſonare.d.l.fi.¶ Et ꝑ hoc ſa-
tis patet reſponſum ad rõnem Bar.& ꝓ hac parte be
ne facit gl.in d.l.iij.ff.qui ſatiſd.cog.qđ diligenter te
ne menti,qa põt ſæpe cõtingere in practica.& maxi
me attẽtis ſtatutis,quę interdũ in maleficijs rõne ne
gationis,& contumaciæ augent pęnã.facit, qđ dixi.
in d.l.fi.¶ In ea.gl.ibi auth.contra q. ꝓpriam.aduer-
te,qa illa auth.facit ad id, qđ allegat gl.inquãtũ ibi
negãs,ſi conuincať de mẽdacio puniť.Sed alio reſpe-
29 ctu facit ɔtra.nã ibi dř,ꝙ qui † negat ꝓpriã ſcripturã
in qua contineť confeſſio ex cã mutui ad certã quãti
tatem:vel negat pecuniã numeratã eſſe,ſi conuincať
de mẽdacio non poterit dicere poſtea ſe ſoluiſſe.Sed
dic, ꝙ ibi eſt ſpãle, vt cõuictus de mendacio patiatur
pęnã.de qua ibi.videlicet,quòd non poſſit docere ſe
ſoluiſſe ad fi.vt ẽt ſi hoc cõſtet nõ teneať tãtũdẽ ſol-
uere,licèt certo reſpectu audiať ſi ꝓbet ſe ſoluiſſe,qa
non condẽnabiť tunc in duplum:ſed ſolum in aliud
ſimplũ.vt ibi patet. Et no.etiã ꝑ Bar.ſecus aũt eſt in
alio debito ẽt ſi ꝑpetatur vigore publici inſtrumenti.
nã negãs ſolutionẽ ſi ẽt conuincatur ex publico in-
ſtrumẽto põt trãſire ad aliã exceptionẽ.puta iuriſiu-
randi,vel pacti.aut ꝑſcriptionis l.nemo.& ibi ꝑ Bar.
ff.de exce.& in regula, nullus pluribus.de reg.iu.in
vj.& hoc facit ad qõnẽ,ſi accuſatus de homicidio di-
cit ſe nõ feciſſe , & cõuictus ꝑ teſtes vult poſtea ꝓba
re , ꝙ ad ſui defenſionẽ fecerit.nã certe vť , ꝙ debet
audiri ꝑ ꝑdicta.& ita ẽt tenet Iac.de are.Cautius tñ
eſſet a principio dicere,cõuẽtionaliter dico illud nõ
feciſſe.& inquãtum appareat, ꝙ illud feci im feci ad
mei defenſionẽ.facit,qđ leg.& no.ſ.c.cũ venerabilis.
ſ.de exceptio.& ĩ l.ſi qdẽ.C.de exceptio.¶ Extra gl.
duo principaliter tãguntť.primum eſt, qa lr̃a ibi loq-
tur, qñ qs cõquęriť pecuniã indebitã ſoluiſſe q̃d iu-
ris ſi aliã rẽ dicit indebite ſoluiſſe.dic idẽ dicẽdũ , qa
eadẽ eſt rõ.& per ɔ̃ns idẽ ius eſſe debet.ſ.de tranſla.
30 pręla.c.ij.& l.illud.ff.ad le.aqui.† Item, qa appellatio
ne pecuniæ lato ſumpto vocabulo oẽs res cõtinentť.
j.q.iij.in c.totũ.vbi lr̃a dicit totum quicq̃d habes pe-
cunia eſt,intellige.ſ.lato ſumpto vocabulo, vt ibi ẽt
no.& facit.l.quiſquis.ff.de leg.iij.qñq; aũt nomẽ pe
cunia,ſumiť min[illegible] ꝓ oĩbus rebus , q̃ cõſiſtũt in

pondere

pondere,numero,& mẽſura,& nõ ꝓ alijs.l.talis ſcri-
ptura.& ibi per Bat.ff.de leg.j.Qñq; ex vero ſumit̃
ſtricte ꝓ pecunia numerata.inſti.de emptio.§.itẽ pre
31 tiũ.¶†Secunda q̃ſtio eſt,quia licèt regulariter cõfeſ-
ſio facta ex cã certa cõtinẽs certũ ſtatim ꝑiudicet con
fitenti.l.generaliter.C.de non nu.pecu.tñ fallit, qñ
fit confeſſio ex cã mutui,q̃a tunc niſi aliud appareat
ꝓſumit̃ facta ſpe futuræ numerationis,& ideo intra
biennium competit exceptio non nu.pec.vt patet.in
l.ſi ex cautio.& in l.in ꝯtractibus.C.de non nu.pec.
Itẽ fallit in confeſsione facta ex cã dotis,quia ſilr illa
præſumit̃ facta ſpe futuræ numerationis ideo poteſt
opponi exceptio non numeratę dotis añq̃ ſit lapſum
tps de quo.in l.j.& auth.ibi ꝯpoſita.C.de dote cauta,
& non numerata.& eſt ratio ꝓdictorum,quia ſępe ta
les confeſsiones fiebãt ſpe futuræ numerationis, iõ
ne tales ſic confitẽtes reperirent̃ deluſi non ſequeba
32 tur numeratio:ius ꝓuidit.vt ſuꝑius eſt dictũ.¶† Mo
do ꝑꝑ ꝓdicta q̃rit hic Hoſt.& Ioã.An.poſt eũ pone,
quòd fui confeſſus me recepiſſe a Titio.x.ex cã mu-
tui,& iuraui ſoluere ĩ certa die añ bienniũ:nullã que
relã interpoſui de pecunia non numerata:an ſi lapſo
biẽnio conueniat habebo aliqđ remediũ contra agẽ
tẽ ſi uero non numerauit,& refert opi.eſſe contrariã
inter legiſtas,nã vna fuit opi.Azo.& Bulga.& Iac.de
Balduinis ,quòd nullũ cõpetat remediũ.Mouentur
iſti primo ꝑ.l.ĩ contractibus.de non numerata pecu-
nia,q̃ vult,quòd poſt lapſum biennij non poſsit obij
ci exceptio non numeratæ pecuniæ,& ſic vr̃,quòd ci
uilis oblĩo prius nata ꝑ lapſum biẽnii habeat effectũ
ciuilis,& naturalis,vt etiã tangit gl.in l.generaliter.
C.de non nu.pec.nec vr̃ poſſe dici,ꝙ poſt bienniũ
cõpetat exceptio doli,vel exceptio in factũ,q̃a ſcđm
hoc prouiſio dictæ legis in cõtractibus,quę vult poſt
biennium non poſſe obijci exceptionem non nu.pe
cu.de facili poſſet euacuari,quod non eſt dicẽdũ, q̃a
vna via prohibitum,non debet alia via eſſe conceſ-
ſum de reg.iur.in c.cũ q̃d vna via.in vj.& s̃.de ꝓcu.
in c.tuæ.¶Itẽ ꝓ hoc facit , q̃a vr̃ ĩputãdũ mihi qua-
re intra biennium nõ oppoſui exceptionẽ nõ nu.pe.
facit,quod habetur de regu.iur.c.damnũ.in vi.Itẽ vr̃
ꝙ per lapſum biennii ſurgat præſumptio iur.& de iu
re, ꝙ facta ſit numeratio.& ſic vr̃ poſſe probari con-
trarium per id , quod leg.& no.in c.is qui.j̃.de ſpon.
& in l.ſiue poſſidetis.C.de proba.& l.ſi.C.arbitrium
tutelæ,& pro hoc bene facit,quod habetur.in d.l.in
cõtractibus.§.illo.vbi nõ tenet creditor ꝓſtare iura-
mẽtũ ſibi delatũ ſuꝑ numeratione.& ſic vr̃ , ꝙ debi-
tor nõ admittat̃ ad ꝓbãdum pecuniã nõ eſſe nume-
ratã.Alia fuit opi.Hug.quẽ ſeq̃tur Accur.in l.gene-
raliter,& ĩ l.ſi ex cautione.& ĩ d.l.ex ꝯtractibus.C.
de nõ nu.pe.ꝙ licèt poſt biẽniũ nõ poſſit obiici exce
tio nõ nu.pe.tñ poſſit obiici exceptio doli, vel in fa-
ctũ,incumbet tñ ꝓbatio ipſi debitori excipiẽti pecu
niã nõ eſſe numeratam.licèt a principio creditor nõ
fuerit ĩ dolo.tñ vr̃, ꝙ nũc ſit in dolo tꝑe quo agit pe-
tẽdo pecuniã q̃ nõ numerauit.ꝑ id,q̃đ hr̃.in l.ii.§.cir
ca.ff.de doli excep.vñ dicit Hoſt.ꝙ qñ q̃s cõfitet̃ pe-
cuniam ſe recepiſſe ex cã mutui,eſt triplex,ſeu qua-
druplex remediũ.Vnum eſt exceptionis non nu.pe.
& hoc remediũ habet effectum , vt grauet creditorẽ
in ꝓbãdo pecuniã numeratã eſſe.& hoc remedium
cõpetit intra biẽniũ.ſed per lapſum biẽnii tollit̃ hoc
remediũ,& ſic loq̃tur d.l.in cõtractibus.¶Scđm re-
mediũ eſt exceptionis doli,aut in factum cõſiderata
qualitate ꝑſonæ ꝯ q̃ opponit̃,q̃a ꝯ parẽtẽ,vel patro-
num nõ dat̃ exceptio doli:ſed in factum,facit,q̃đ hr̃
in l.nõ debet.ff.de dolo.& iſtud remediũ cõpetit ẽt

poſt lapſum biẽnij: q̃a ẽt ſi tunc petat creditor pecu-
niã quã nõ numerauit vr̃ eſſe in dolo.vt ſuperius eſt
dictum,& iõ talis exceptio obijci põt poſt biẽnium,
nã ſcđm Hoſt.licèt exceptio nõ numeratæ pecuniæ
reperiat̃ tꝑe limitata.tñ exceptio iſta doli , vel in fa-
ctũ nõ reperit̃ tꝑe limitata.& ſic ẽt poſt biẽniũ debet
cõpetere.ꝑ id, q̃đ hr̃.in l.puræ.§.ſi.ff.de doli excep.
& præcipuè, q̃a ſequunt̃ naturã regularẽ aliarũ exce
ptionũ,videlicet,ut excipiẽs ꝓbet ſuã exceptionem,
q̃đ eſt regulare.l.ĩ exceptionibus.ff.de ꝓba.licèt fal
lat in exceptione nõ numeratę pecunię in qua exci-
piẽs nõ ꝓbat:ſed ille cõtra quẽ opponit̃ ĩtra biẽniũ.
¶Tertiũ remedium eſt cõdictionis ſine cã ꝑ l.ſi qua-
ſi.C.de non nu.pe.& iſtud remedium,q̃a eſt actio ꝑ-
ſonalis inſtit.de act.§.appellamus durat vſq; ad xxx.
an.l.ſicut.& l.oẽs.C.de ꝓſcr.xxx.anno.nec habet ne
ceſſe iuramẽtum,q̃a iuramẽtum in dubio intelligit̃
iuraſſe ſi pecunia numeraret̃ facit,q̃đ hr̃.in l.ſi.C.de
non nu.pe.& hoc,qñ iuramẽtũ fuit ſimplr̃ ꝓſtitum.
ſecus videret̃ ſi debitor iuraſſet pecuniã ſibi fuiſſe nu
meratã,q̃a tunc,vt tangit d.Ant.vr̃ ſibi obſtare iura-
mentum niſi peteret̃ ſolutio.nec vr̃ etiã poſſe renũ-
tiari tali exceptioni doli.quia dolo futuro renuntiari
non poteſt.l.ſi vnus.§.illud.ff.de pac.nec vr̃ creditor
poſſe ꝓſcribere cũ videat̃ eſſe ĩ mala fide ꝑ id,q̃đ hr̃.
in c.ſi.s̃.de ꝓſcri.& hãc opi.ꝙ etiã poſt bienniũ poſſit
obijci exceptio doli , uel in factum ſi excipiens uult
ꝓbare pecuniã nõ eſſe numeratã,ſequitur hic Hoſti.
& Ioã.And. dicens , ꝙ illã ſequuntur etiã cõiter mo
derni.& ſeq̃tur etiã illã Inn.in c.q̃a pleriq;.j̃.de im-
mu.eccle.& Dy.etiã dicit,ꝙ ſaltem de ęq̃tate canoni
ca hæc opi.ꝓcedit in regula locupletari.ad ſi.de reg.
iur.in 6.Nec obſtant allegata ꝓ prima opi.nã primo
non ob.l.in cõtractibus, q̃a illa loquitur in exceptio
ne nõ nu.pe.q̃ non põt obijci poſt biẽniũ.Itẽ nõ ob.
dum dr̃,ꝙ ſm hoc euacuabit̃ diſpoſitio.d.l.in contra
ctibus.nã hoc nõ eſt verũ,q̃a nõ poterit obijci exce-
ptio non nu.pe.ad ſi.vt creditor teneatur ꝓbare pe-
cuniã numeratã, q̃a ſatis eſt,ꝙ grauet̃ debitor onere
ꝓbãdi ſi obijciat̃ intra biennium.Sed, qñ opponitur
exceptio doli,vel in factũ,excipiẽs habebit ꝓbare,ꝙ
pecunia ñ fuit numerata.q̃đ erit ſatis difficile,q̃a nõ
poterit faciliter ꝓbari dicta negatiua niſi ꝑ confeſſio
nẽ partis.in c.j.de cõfeſſis,in ſexto.vel niſi eſſet coar-
tata certo loco,vel tẽpore.l.optimã.C.de cõtrahen.
empt.& in c.tertio loco.de ꝓba.& ſic patet,ꝙ in effe
ctu non euacuabitur diſpoſitio.d.l.in cõtractibus.li-
cè. poſt biẽniũ opponat̃ exceptio doli , vel in factũ,
nec põt etiã dici,ꝙ dicta exceptio doli,vel in factum
ſurrogat̃ loco exceptionis non nu.pe.q̃a eſt alterius
naturæ.nã opponens exceptionẽ non nu.pe.nõ tene
tur ꝓbare illã , ſed opponens dictã exceptionẽ doli,
vel in factũ tenet̃ ꝓbare pecuniã nõ eſſe numeratã.
¶Itẽ non obſt.q̃đ dr̃ de ꝓſumptione iuris,& de iure,
q̃a põt dici,ꝙ ꝑ lapſum biẽnij nõ ſurgit ꝓſumptio iu
ris, & de iure.ſed ſolũ ꝓſumptio iuris tñ.ideo bene
poteſt admitti ꝓbatio in contrariũ per id, q̃đ legi.&
no.ĩ l.ſiue poſſidetis.C.de ꝓba.& ĩ c.is qui.j̃.de ſpõ.
¶Itẽ non obſt.q̃đ dicit̃, ꝙ creditor non tenetur ꝓſta-
re iuramentũ ſibi delatũ.ꝑ id, q̃đ hr̃.in d.§.illo.quia
poteſt tñderi,ꝙ illud verũ,qñ haberet iuſtã cãm recu
ſandi.vt ibi no.Barto.& facit, q̃đ habet̃.in l.gñaliter.
C.de iureiu.¶Vel ſecũdo poteſt dici,ꝙ non cogetur
numerare ad inſtãtiã partis, ſed bene ex officio iudi-
cis poterit cogi.facit , q̃đ habet̃.in c.cũ clamor.s̃.de
teſt.vel tertio põt dici ſm Hoſtiẽ.ꝙ ille.§.ꝓcedit, qñ
opponeret̃ exceptio non nu.pe.ſecus , qñ oponeret̃
exceptio doli,vel in factũ,q̃ eſt alterius naturæ,q̃ ex-
ceptio

ceptio nõ nu.pe.vt ſuperſus eſt dictũ, & ꝑ hoc patet reſponſum ad oĩa, q̃ allegant̃ ꝓ prima opi. Nec ob. etiã dum dicitur, ꝙ ſi debitor non opponit exceptionẽ nõ nu.pe.intra bienniũ vr̃ eſſe in culpa. & ſic vr̃ ſibi eſſe imputãdum ꝑ id, qđ hr̃ in regula, damnum. de reg.iu.in vj. nã põt rñderi, ꝙ licèt debitor ſit in culpa tñ creditor vr̃ eſſe in dolo petẽdo pecuniã quã non numerauit, dolus autem ꝑponderat culpæ, ꝓut leg. & no. ĩ l.itẽ ſi obſtetrix. §.fi.ff.ad l.aqui. & in c.ad falſatiorum. j.de cri.falſi. Et hãc opi. ꝙ poſt biẽniũ audiat̃ debitor, tenuit ẽt do. An. hic, vt ſ.dixi. dicẽs, ꝙ credit hãc opi. verã eſſe ſaltem de æquitate canonica, vt debeat audiri ꝑ viã denuntiationis euãgelicę, cũ ſumus in materia pacti. & licèt legiſtę oẽs tenẽt ꝯriũ. tñ vbi agitur de materia pacti potius ſtãdum eſt canoni, vt etiã hic tãgit Hoſt. & ꝓbatur ꝑ ea, q̃ hñr. in c.fi.cum ibi notatis. ſ.de præſcri. & in regula, poſſeſſor malefidei.de regu.iur.in vj. ¶ Sed aduerte, q̃a debitor non teneatur etiã poſt bienniũ, qñ pecunia nõ fuerit numerata. hoc clarum eſt in foro cõſcientiæ, & ſic uidetur loqui Inn.in c.q̃a pleriq;. j.de immu.eccle. & ſic etiã uidet̃ intelligẽdũ dictũ Dy.in regula, locupletari. ſed ĩ foro cõtẽtioſo uidetur, ꝙ nullo mõ debeat audiri debitor poſt biẽniũ. & ita ꝓnũtiauit clemẽs quartus ꝯtra quẽdã tenere.ſ.electio. nã ꝓnũtiauit, ꝙ non debebat audiri, nec poterat opponere poſt biẽnium exceptionem non nu.pe.uel doli, in quoſdã mercatores agẽtes ꝯtra eũ, & ꝙ dicti creditores nõ tenebãtur rñdere poſitionibus ipſius Treuerẽſis faciẽtibus ad dictã cãm. iſtã ptẽ ſeq̃tur etiã Bal.in l.cũ q̃s.in ult. charta. C.de iur.& fac.igno. uidelicet, ꝙ in foro cõtẽtioſo poſt biennium nullatenus audiatur ipſe debitor, & ita pronuntiauit Cle.quartus, vt dixi. & refert Spe.in ti.de reſt.in inte. §.ij.ver.hoc aũt notãdũ. & ꝓ iſta parte bene facit.d.l.in ꝯtractibus. ĩ prin. vbi dicit, ꝙ poſt biẽniũ nullo mõ audiretur q̃rela nõ numeratæ pecuniæ. & ſic aperte uidetur uelle, ꝙ non poſſit obijci etiã exceptio doli allegando pecuniã non eſſe numeratã. facit etiã, qđ habetur in eadem.l.in ꝯtractibus.in §.illo. vbi dicit̃, ꝙ poſt biẽniũ non poteſt deferri iuramẽtũ, & ſic vr̃, ꝙ non admittat̃ ꝓbatio, cũ iuramẽtũ ſi ſpẽs ꝓbationis. facit, qđ habet̃, & no.in c.fi. ſ. de iureiur. & in l.j.& ij.ff.de iureiu. & hæc opi. ꝙ in foro cõtẽtioſo poſt biẽniũ nullatenus audiatur debitor. fortè de iure eſt verior ꝑ dictã.l.in ꝯtractibus, & maxime attento, ꝙ Cle.quartus illã vr̃ approbaſſe. & iſtã etiã ſeq̃tur Bal.in d.l.cum q̃s. tñ cõtraria opi.ſ. ꝙ poſt bienniũ audiat̃ debitor ſi opponat exceptionem doli allegãdo pecuniã non eſſe numeratã, & offerendo ſe paratum hoc ꝓbare, qđ tenuit gl.in d.l.generaliter. & in alijs locis præalle. & Hoſt.hic, q̃ dicit illam eſſe cõem videtur eſſe ęquior. & illã tenẽdo poſſit rñderi ad d.l.legẽ in ꝯtractibus. dũ dicit, ꝙ poſt biẽnium nullo modo admittet̃ q̃rela non nu.pe. ꝙ illud eſt verum ſi opponat̃ exceptio doli, & velit opponẽs ꝓbare pecuniã non numeratã. licèt aliqualiter uideat̃ uiolari ille tex. & ad §.illo. poſſet rñderi, ut ſuperius reſpõdi. tñ, q̃a negatiua nõ põt de facili ꝓbari niſi ꝓbet̃ ꝑ confeſſionem partis, vt.in c.j.de confeſ.in vi. uel niſi ſic coartata certo loco, & tempore. ſ.de ꝓba.in c.iii. uñ de facili poterit opi.gl. & Hoſt. habere effectũ ẽt ſi illa teneat̃. ¶ †Iuxta p̃dicta tãgit hic Ioã.And.poſt

33 Hoſt. an poſſit renũtiari exceptioni non nu.pe. & ur̃ tenere, ꝙ nõ, q̃a talis renũtiatio, q̃ ur̃ tẽdere ad tollẽdũ dolũ futurũ cui nõ poteſt renũtiari. l.ſi unus. §.illud.ff.de pac. Sed Bart.in l.ſi ex cautione.de non nu. pec. eligit mediã uiã dicens, ꝙ ſi a principio tpe quo fit confeſſio in inſtr̃o renũtiat dictæ exceptioni, tunc q̃a dicta renũtiatio p̃iudicat, q̃a eadem fragilitatẽ, & eadẽ ſpe futuræ numerationis q̃ua ĩducit̃ debitor ad ꝯfitẽdũ, eadẽ ducit ad renũtiãdum dictæ exceptioni. iõ ñ debet renũtiatio nocere. ar.l.doli. §.diuerſum.ff. de noua. ſecus ſi poſtfacto ex interuallo renũtiet̃ dictæ exceptioni. q̃a tũc p̃iudicabit renũtiãti. ar.l.cũ fidẽ. C.de ñ nu.pe. facit, qđ no.in ſimili de pacto legis cõmiſſoriæ ĩ pignoribꝰ reprobato, q̃a ibi ſiſr diſtinguit̃, an a principio fiat: an ex poſtfacto. ut leg. & no. in l.q̃uis. ał's incipit calipodius.ff.de ſol. & ibi: ꝑ Bart. & in l.Titius.ff.de pig.act. facit, qđ conſueuit dici de exceptione uelleiani, cui ur̃ poſſe renũtiari ex interuallo ñ incõtinẽti. ut no. Io. An.in c.ſi diligẽti. de fot comp. & Bar.in l.fi. C.ad uelle. & ſic trãſit hic.d.Ant. Sed aduerte, q̃a do.Flor.hic dicit, ꝙ licèt Cy.in d.l.ſi ex cautione. teneat, ꝙ ñ poſſit renũtiari exceptioni ñ nu.pe. tñ gl.ibi ſm eum tenet ꝯriũ, & iſtud cõiter approbat̃ ſcđm ipſum ꝓ quo allegat, q̃a q̃libet põt renuntiare iuri ſuo. in c.ad apoſtolicã. j.de reg. & l.pe. C.de pact. Sed aduerte, q̃a ſi q̃rit̃, an exceptioni non numeratæ pecuniæ poſſit renuntiari, ut non audiatur renuntiãs intra bienniũ ſi uelit aſſumere onus ꝓbãdi pecuniã nõ eſſe numeratã. & tunc gl. ĩ d.l.ſi ex cautione. dicit, ꝙ nõ tenet renuntiatio, q̃a uideretur renuntiati dolo futuro, ut ẽt dixit Hoſt. Si aũt q̃ritur an poſſit renuntiari dictæ exceptioni ad fi. ut etiã ſi opponat̃ intra biennium non audiatur debitor ad finem, ut creditor teneatur ꝓbare pecuniã eſſe numeratã ꝓut debetur probare, qñ opponitur exceptio nõ numeratæ pecuniæ intra biennium, & ñ eſt renuntiatum dictæ exceptioni. & hoc caſu bñ dicit gl.in d.l.ſi ex cautione. ꝙ tenet renuntiatio, ut ſic creditor non teneatur ꝓbare pecuniã numeratã, licèt opponatur exceptio intra bienniũ, & hęc opi. communiter tenetur quo ad hoc, ſicut etiã tenetur opinio gl. ſimpl'r, ꝙ teneat renuntiato exceptionis velleiani ſcđm no.in l.fi. §.pe.ff.ad velle. Sed de iure uerior videt̃ opi. Bar. de qua ſupra dixi.

34 ¶ †Vlterius q̃rit Io.An.poſt Hoſt. an diſpoſitio.l.in contractibus habeat p̃iudicare eccleſijs. vt ſi p̃latus cõfiteatur noĩe eccleſiæ ſe recepiſſe pecuniã ſub ſpe futuræ numerationis, & non interpoſuit q̃relam intra biennium, ut non poſſit opponere poſt bienniũ. Hoſ.dicit, ꝙ d.l. non habet locum in eccleſijs, q̃a in illis nõ ſufficit apparere, ꝙ vere pecunia fuit numerata. niſi ꝓbet̃ verſio. ſ.ti.j.c.qđ q̃buſdã, & ſ.de depoſito.c.j. vñ multo minus ſufficiet apparere dictam cõfeſſionẽ, ał's ſequeret̃ abſurdum, cũ melius eſſet creditori hr̃e confeſſionem p̃lati cũ curſu biennij, quã facere verã numerationẽ, ꝙ non eſt dicẽdum.

35 ¶ † Tangit etiã ſucceſſiue, an d.l.in cõtractibus, q̃ excludit poſt biennium poteſtatẽ opponendi exceptionẽ non numeratæ pecuniæ aſtringat clericos, & eccleſiaſticas ꝑſonas circa p̃rimonialia. & concludit Hoſt. ꝙ iura, q̃ inducunt p̃iudiciũ eccleſiaſticis ꝑſonis non vñr ualere, niſi ꝑ eccleſiã approbẽtur facit, qđ hr̃.in c.j. ſ.de conſue. & q̃a etiam clerici non vñr iudicãdi ſcđm leges: ſed ſcđm canones. ſ.de ſo.comp.in c.qđ clericis. & de iudi.in c.clerici. facit Io. xviij.c. & ibi ſcđm legem veſtram iudicate. & ꝓ p̃dictis ẽt facit ſcđm Hoſt. q̃a vbi Papa uult approbare materiam legalẽ, facit de illa aliquam mentionem, ut patet hic in materia repetitionis indebiti. ſed de materia non numeratæ pecuniæ non reperitur, ꝙ Papa fecerit mentionẽ, iõ ur̃, ꝙ clerici non ligentur ꝑ d.l. ĩ ꝯtctibus. ¶ Et ꝓ declaratione p̃dictorum ponit hic Io.An.poſt Hoſt. tres regulas, q̃ ſæpe allegantur, & ad illas ſæpe fit remiſſio, qñ tractatur, an leges, uel ſtatuta, aut conſuetudines habeant ligare

Leges, ſtatuta, & cõſuetudines, an ligent clericos, vel eccleſiaſticas, perſonas.

gare eccleſiam,uel clericos,aut eccleſiaſticas pſonas
de qbus etiam per Archi.x.diſ.in c.i.& ſeq. Prima re
6 gula eſt,ꝙ†lex imperialis priuileg ādi eccleſiam, vel
eccleſiaſticam perſonam,& ſic fauens eccleſiis,,vel
clericis, & eccleſiaſticis perſonis etiam porrigitur,&
extenditur ad eccleſias, clericos,& eccleſiaſticas per
ſonas.& rō eſt,qa eoipſo,ꝙ eſt lex imperialis , & pri-
uilegiat eccleſiam,vel eccleſiaſticam perſonā intelli-
gitur approbata.facit,quod legitur,& notat̃. in d.c.j.
& ij.& de noui oper.nun.in e.j.vbi etiam de materia
37 per Io.An.& Io.Cald.Secunda regula eſt,ꝙ † lex im
perialis tendens ad præiudicium eccleſiæ, vel eccle-
ſiaſticæ perſonæ nō aſtringit eccleſiam,nec eccleſia-
ſticam perſonā niſi per eccleſiam approbet̃. facit,qđ
habetur in d.c.j.& per totum.x.diſt.& has duas regu
las dicit ſimiliter procedere in conſuetudine laicorū.
In ſtatutis autē particularibus laicorū datur tertia rē
gula,ꝙ reiecta differētia,an reſpiciat cōmodum , vel
incōmodum eccleſiæ non ligant eccleſiā. vt probat̃.
in e.eccleſia.s̃.de conſti.& in c.bene quidē.xcvi.diſt.
Et ex prædictis infert ad quæſitum.ꝙ l.in cōtractibus
inquantum inducit remedium fauorabile exceptio-
ni non numeratæ pecuniæ,vt illa poſſit opponi,& op
ponens nō teneatur probare.ſed creditor habet locū
etiam in eccleſiis,& eccleſiaſticis perſonis,qa lex eſt
imperialis fauorabilis . inquantū vero ſtatuit , ꝙ poſt
biennium non poſſit opponi , qa iſtud tendit ad præ
iudiciū eccleſiæ,& eccleſiaſticæ perſonæ. iō nō obli-
gabit eccleſiā, nec eccleſiaſticam perſonā ex quo nō
reperitur approbata per eccleſiā.& ſic reſidet Hoſt.&
Io.An.poſt eum.Sed d.Ant.hic dicit,ꝙ iſta opi.Hoſt.
eſt vera tenendo, ꝙ l.in contractibus excludat ex to-
to omne remediū contra confeſſionē per lapſum biē
nij,qa quo ad hoc , videtur eſſe quodāmoco irratio-
nabilis,& contra naturalē æquitatem . vnde tunc ſa-
tis pōt dici,ꝙ non extenderetur ad eccleſiaſticas per-
ſonas. Sed ſi intelligeremus dictam legē in contracti
bus ſecundū cōem opi.videlicet,quòd ſolum aggra-
uaret debitorem onere probandi poſt biennium,vbi
intra biennium nō aggrauatur tali onere . tunc dicit
conſiderandū, ꝙ exceptio nō numeratæ pecuniæ nō
fuit introducta,vt cōpeteret ꝑpetuo.ſed fuit introdu
cta cum certa limitatione temporis contra regulam
communem, quæ habet, ꝙ reus ſuam exceptionem
debēt probare.& ideo ex quo a principio inducitur
beneficium exceptionis non numeratę pecunię:non
ſimpliciter, ſed temporaneè, & limitate ſi perſona ec
cleſiaſticæ vult vti tali beneficio oportet , ꝙ vtatur cū
ſua cauſa,& cum ſua limitatione.lapſo autē biēnio
non dicitur tolli priuilegium.ſed reuerti ad ius com
mune,nec etiam competit eccleſiaſticæ perſonę niſi
cum ſua cauſa,& limitatione. ideo non videt̃, ꝙ poſt
biennium poſſit opponere eccleſiaſtica perſona ex-
ceptionem non numeratæ pecuniæ ad finem,vt cre-
ditor teneatur probare numerationem,ſicut tenere-
tur ſi intra biennium fuiſſet appoſita.licèt Hoſti.hic
voluerit contrarium,& idem,quod dixi poſt do.An.
voluit etiam hic do.Pe.& do.Flo.per rationem præ-
dictam,videtur tamen do.Ant.vltimatè dicere,ꝙ cū
a principio fuerit introducta exceptio nō numeratæ
pecuniæ,vt duraret intra qnquēniū licèt hodie loco
quinquēnij ſtatutū ſit biennniū d.l.in ꝯtibus,qđ po
teſt dici,ꝙ ex quo ſemel cōpetijt eccleſię,& eccleſia-
ſticæ pſonæ ptās opponendi exceptionē non nume
ratæ pecuniæ intra quinquen nium ex diſpoſitione
l.antique.quod etiam hodie poterit intra quinquen
nium obiicere, & non tenebitur probare : ſed credi-
tor, quia non potuit quinquennium ad biennium re
duci in præiudicium eccleſiæ, & eccleſiaſticæ perſo-
næ.facit , quod leg.& no.per Io.And.in c.nouit.s̃.de
ind.quod tene menti.Clemens tamen quartus,vt re
fert Spe.in loco prealle.videlicet in tit.de reſt.in in-
teg.§.ij.ver.hoc autem notandum.videtur approbare
opi.ꝙ ēt eccleſiaſtica perſona,& ſic clericus poſt biē
nium non poſſit opponere exceptionem non nume
ratæ pecuniæ : nec doli . de quo ſuperius dixi eſt ve-
38 rius.¶ † Vltimo Hoſt.an ſi prælatus confiteatur ſe re
cepiſſe pecuniam, & iurauerit ad certum terminum
ſoluere. & renuntiauit exceptioni non numeratæ pe
cuniæ,an teneat renuntiatio.concludit,ꝙ non pręiu-
dicabit eccleſiæ. facit,quod habetur . in c.i.s̃.de arb.
ideo conſuluit,quòd prælatus dicat,quòd nullo mo-
do intendit ſe vel ſua obligare:ſed ſolum eccleſiam,
39 & eius bona. Sed d.Flo.hic dicit,† quòd deciſio quę-
ſtionis pendet ab illo dubio, an poſſit renuntiari ex-
ceptioni nō numeratæ pecunię,& in effectu dicit, id
quod dixi ſupra poſt eum.& quia hoc ſuperius decla
raui.ideo vlterius non inſiſto . & per hoc ſit expedita
decre.Et adde, quòd dicetur circa rubricam ſequen-
40 tem . & adde etiam quòd quęri poſſit,an † ſtipulatio
facta ſimpliciter cā aliqua non adiecta valeat. de quo
per gl.& Cy.in l.generaliter.C.de non nume.pec.&
Bar.in l.ii.§.circa.ff.de doli excep.& plene dixi.in l.a
Titio.ff.de verb.ob.& in c.ſi cautio.s̃.de fide inſtru-
41 men.& ibi etiam plene dixi, quando quis † confite-
tur ſe debere decem ex cauſa mutui :an ex tali cōfeſ-
ſione poſſit efficaciter conueniri poſt lapſum biēnii,
ſi non interuenerit ſcriptura : ſed ſolū facta fuit corā
teſtibus.nam quando interuenit ſcriptura ſatis decla
raui ſuperius:ſed vbi non interuenit ſcriptura , videt̃
quod poſt biennium non poſſit qs conueniri,qa tūc
non poteſt dici, quòd ſit literis obligatus ex quo ſcri
ptura non interuenit . de qua obligatione literarum
habetur inſt.de literarum obl.& quòd talis confeſſio
facta coram teſtibus ex cauſa mutui etiam poſt bien
nium non valeat,nec habeat effectum.tenuit gl.val-
de ſingularis . in l.non ſinguli.C.ſi cer.peta.& illam
etiam ibi ſequitur Iac.de Bu.licèt Bar.aliter dixerit.
de quo plene dixi.in d.c.ſi cautio.

¶De donationibus. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Donatio quid ſit.*
2 *Soluens ſcienter debitum ciuiliter tantum non habens effectum exa-
ctionis videtur donare.*
3 *Procurator cui data eſt poteſtas ſoluendi debita , an poterit ſoluere
debitum naturale tantum.*
4 *Donatio vnde dicatur.*
5 *Donationis plures ſunt ſpecies.*

¶Viſum, & tractatum eſt ſupra de contractibus non
gratuitis . & incidenter de fideiuſſo.& ſic de acceſſo-
riis obligationibus, & ſolutionibus , & ſic de modo
tollendi obligationem:verum qa ſunt aliqui contra-
ctus gratuiti.vt eſt donatio.reſtabat de illis videre : ꝓ
tanto hic ponit iſtum titulum,de materia in decreta.
lxxxvi.diſt.c.donare,& duobus ſequētibus. & c.non
ſatis. & ī c.placuit.xvi.q.3.& in c.ſunt qui opes.xvii.
q.4. Circa iſtam rubricā quęritur de duobus . primo
1 quid ſit donatio. ſecūdo vnde dicat̃.¶ † Circa primū
dic,quòd eſt quędam mera liberalitas quę nullo iure
cogēte conceditur . vel ſecundū Hoſt.donatio eſt rei
licitæ nullo iure cogente mera liberalitate facta col-
latio.probatur.in l.donari.ff.eod.ti.rei licite.ideo di-
xi:quia ſicut in re illicita non cadit venditio , ita nec
donatio.l.quod ſępe.§.veneni.ff.de contrahen.emp.
nullo

nullo iure cogēte.ideo dixi,quia dato,ꝙ ſubeſſet ali-
quod ius. ſi tamen propter illud, q̄s non poteſt cogi
non impeditur donatio,exemplū q̄n ſubeſt ſola na-
turalis obligatio quæ non habet effectum naturalis,
de qua dixi.in c.fi.ſ.ti.j.Iſta non impedit donationē,
q̄a non habet effectum exactionis.& ſic per illā quis
non poterat cogi. ſecus dicit Io.An.ſi ſubeſſet natu-
ralis procedens ex pacto. q̄a licèt illa non ſit efficax
ad agendum de iure ciuili.l.iuriſgen.§.j.ff.de pac.tñ
q̄a tunc ſecundum naturalē æquitatem quis videtur
aſtringi.l.quintus.ff. man. & l. pecuniæ ſortem.ff.de
adimen.leg.tunc nō eſſet proprie donatio,q̄n donat
ad id,quod quis erat naturaliter obligatus ex facto.l.
hoc iure.§.fi.ff.de dona.ſi eſſet obligatio naturalis ad
antidora quæ oritur ex illa naturali æquitate,vt bene
facienti benefaciamus. de qua in l.ſed ſi lege.§.cōſul
uit.ff.de peti.hære.q̄a illa non impedit donationem
ſicut nec obligatio ciuilis tantum, an autem talis na
turalis obligatio ad antidora impediat repetitionem
ſolutionis.tangit Bar.in l.ſi teſtamento.§.j.ff.de fide-
iuſ.vbi concludit, ꝙ ſi ſumus in materia in qua talis
obligatio eſt reducta ad neceſſitatem præſtationis,vt
cōtingit in libertis,ſeu ſeruis manumiſsis. tunc im-
pedit repetitionē.l.ſi non ſortem.§.libertus. & quod
ibi no.ff.de cond.indeb.Si vero non eſt redacta poſt
ius præſtandi neceſsitatē. tūc ſoluit illud ad q̄d obli-
gatio talis eſt contracta,vel tantundem non pōt fieri
repetitio per dictā legē ſi teſtamento.§.j. ſecus ſi ſol-
uat aliud, ad quod non eſt cōtracta obligatio,q̄a tūc
poſſet repeti cū talis oblo videatur continere q̄d in-
certum. & ſic nō videt babere impedire effectū repe
titionis,vt voluit Bar.in d.§.j.& facit,quod habetur.
in l.triticū.ff.de verb.ob.An aūt q̄n ſoluitur ciuiliter
tm̄ debitū poſsit repeti.dictū fuit.in c.fi.ſ.ti.j.q̄a pōt
repeti ſi non habebat effectū exactionis, & ſolutum
fuit per errorē ēt iuris. & per hoc etiam vr̄ ꝙ obliga-
tus ciuiliter,cauſa mutui ſi intra biennium ſoluat p̄
errorē etiam iuris poterit repetere. nec ob.ꝙ dicta ex
ceptio eſt temporalis,cum finiatur lapſu biennij. &
ſic non videtur,ꝙ poſſit fieri repetitio. per l.in diem.
ff.dē cond.inde.& per no.in d.c.fi.quia contrariū p̄-
cedit quando exceptio temporalis non perimebat
obligationē.vt contingit in obligatione in diem cer
tam.ſecus,q̄n haberet perimere, vt contingit in caſu
iſto.ita voluit Cy.nin l.cum q̄s.C.de iur.& fac.igno.
& no.d.Pe.in c.præcedenti,vbi aūt ſoluit debitū na-
turale tm̄: tunc nō pōt repeti ſolutū niſi eſſet ſolutū
p̄ errorē facti:ſecus ſi iur.vt plene dictū fuit. in d.c.fi.
& hoc q̄n eſſet debitū naturale ex pacto. Si aūt eſſet
naturalis obligatio ad antidora,quid tenendū. dixi.ſ.
2 Et p̄ prædicta pōt inferri,ꝙ ſi † quis ſoluit ſciēter de-
bitū ciuiliter tm̄ non habēs effectū exactionis videt
donare. & ideo ſi excederet ſumma quingentorū au
reorū indigeret inſinuationē.l.ſancimus.C.de do.&
facit,q̄d no.gl.notabilis.in l.j.ff.de dona.& idē dicen
dū, q̄n ſoluit indebitū omni iure ſcienter,q̄a vr̄ eſſe
donatio.per id,quod hr̄. in l.j.ff.de cond.inde.& in l.
cuius p̄ errorē.ff.de rē.iur.ideo ſi excederet ſummā.
de qua ſupra,indiget inſinuatione. & bn̄ dixi q̄n ſol-
uit indebitū vtroq; ſciente.q̄a non conſentirēt ambo
in cām donationis.ſed ſolum ſoluens.facit,quod hr̄.
in l.ſi ego.ff.ſi cer.pe.poterit tn̄ recipiēs vti defenſio
ne p̄ voluntatē ſoluentis.d.l.ſi ego. quod intelligo
vſque ad dictam ſniam. facit, quod dixi.in d.l.i.ff.de
dona. Si autem naturale debitū tm̄ ſoluat ſciēter,nō
cenſet eſſe donatio.l.hoc iure.§.pe.& fi.ff.de don. &
ideo indigent inſinuatione etiam ſi tale ſolutū exce-
3 deret ſummā prædictā. An † autē adminiſtrator, vel
procurator cui data ſit poteſtas ſoluendi debita pote
rit ſoluere debitū naturale tm̄.dic ꝙ non,niſi hoc ha-
beat ſpāliter in mandatis,p̄ id,quod leg.& not.in l.ſi
is cui.§.flauius.& ibi caſus notabilis.ff.de ſolu.& ibi
p̄ Bar.iō aūt dr̄ nullo iure cogente.& ſic ſpōte. q̄a in
neceſſitatibus nemo dr̄ eſſe liberalis.l.rem legatā. ff.
de adimē.leg.quod intellige,vt leg.& no.in c.relatū.
ſ.de præb.Et hoc de prima q̄ōne.¶ Circa ſecūdā,vñ
4 dicat † donatio.dic,ꝙ dicitur quaſi dono.i. per donū
datio,vel quaſi doni datio.l.ſenatus.§.i.ff.de dona.cā
mortis.vel poteſt dici quaſi denudatio.q̄a donans ſe
denudat,ſeu ſpoliat re donata.Tāgit etiam tertio Io.
An.quare dixit in plurali de dona.& non in ſingula-
5 ri,dic,q̄a plures † ſunt ſpecies donationū. oā quædā
eſt pura.quædam conditionalis,vel in diem. quædā
modalis.facit,quod hr̄. in l.i.ff.de dona.& in c.verū.
j̄.de cōdi.appo.Itē quædam eſt inter viuos.q̄dam cā
mortis, vt patet in ti.ff.de dona.& in ti.ff.de don.cā
mor.Itē quædam eſt inter cōiuges.quædā inter alios.
& de prima hr̄.j̄.de do.inter virū. Quarto, & vltimo
quæri pōt reus hic autor propter id,quod dr̄.in c.fi.j̄.
eo.non poſuit ſpālem rubr.de reuo.dona.prout fecit
in c.dic,ꝙ hoc eſt de arbitrariis,& dependētibus a vo
luntate legislatorū, q̄a ita potuit ponere materiā de
reuocandis dona.ſub hoc titulo. ſicut potuiſſet pone
re ſub diuerſo titulo. facit, quod hr̄.inſt.de dona.vbi
ſub vnico tit.poſuit dē omnibus ſpeciebus donatio-
nū,& ēt de reuocādis dona.licèt in c.plures titulos fe
cerit in hac materia.ponendo primo tit.de don.in ge
nere,ſecundo tit.de dona.quæ ſub modo. & tertio ti-
tulum de reuo.dona.quarto titu.de dona.cauſa mor.

SVMMARIVM.

1 *Nobilitas in quo propriè conſiſtat,an reſpectu generis ſiue ſanguinis: an reſpectu diuitiarum: an reſpectu morum, & uirtutum.*
2 *Donans non debet recuperare id,quod donauit.*
3 *Donatio ratione ingratitudinis reuocare poteſt.*
4 *Donans non debet,nec poteſt donationem reuocare.*
5 *Legem ſibi imponere,an poſſit quis.*
6 *Liberalis non dicitur clericus qui de bonis ſuperfluis eccleſiæ dat eleemoſynam.*

PRudentes. Breue eſt, & non recipit
commodam ſummationē
vel poteſt ſic ſummari ſecundum dom.Flor.
Liberalis cum donat exiſtimat ſe debere id,
quod tribuit.h.d.Et duo ſunt dicta quæ patent. ſecū
da ibi:& niſi.& iſte tex.ſecundum do.Ant.eſt bonus
tex.ad inducendum,& aduerte,quia Ioan.And.dicit
decre.poſſe exemplificari, & intelligi in facientibus
eleemoſynam,maxime de bonis ſuperfluis eccleſiæ:
q̄a ad ipſas eleemoſynas faciendas induci debēt,nec
ſi fecerint debent reuocari: an tamen hoc exemplū
ſimpliciter procedat patebit ex.j̄.dicendis,poteſt etiā
exemplificari in donatione quam facit Imperator ec
cleſiis:q̄a ibi ſola immenſitas eſt menſura: vt habe-
tur.in §.ſi minus.in Auth.de non alie.col.ii.ideo ſi il
lam facit reuocari non debet per id,quod dicitur. Tu
potes dicere, quòd ille patricius de quo in ſupraſcri-
ptione fortè donauerat aliqua eccleſiæ,& tardabat il-
la tradere,vel tradi: ſed quærebat reuocare,ideo Papa
ſibi ſcripſit prout habetur in litera,& iſtud ſit loco po
1 ſitiònis caſus.¶ In text.ibi:nobilitas ſupple,generis,
vel etiam morum,& in quo propriè conſiſtat nobili-
tas: an reſpectu generis,ſeu ſanguinis: an uero reſpe-
ctu diuitiarum.an uero reſpectu morum,& uirtutum
plene nota.Bart.in l.i.C.de dig.lib.xii.¶ Item ibi:tri-
buit.i.tribuere promiſit.poteſt etiam ſtare propriè.p̄
id,quod ſ.dixi circa caſus poſitionem.¶ Item ibi: tri-
2 met,ſenſus literæ eſt ſecundum Hoſtien.q̄d † donās
non

nõ debet recuperare id,qđ donauit , vnde Seneca in
libro de beneficijs.accepti beneficij memor eſto, ſed
3 dati nunq̃.ratione tñ ingratitudinis põt † donatio re
uocari.j.co.ti.c.fi.vel ſm do.F.o.mens literæ eſt, qđ
liberalitas eſt cauſa donationis,ita ꝙ tunc dr̃ propriè.
donatio,qñ quis ad donãdũ mouet ſola liberalitate ,
facit,qđ hr̃ in l.donati.ff.eod.ti. ¶ No.primo tex.pro
laudanda liberalitate. ¶ Itẽ not. ꝙ a nobilitate animi
4 ꝓcedit donatio.facit,qđ hr̃ in l.filiusf.de do. ¶ †No.
ꝙ donãtis ꝓpoſitũ debet creſcere in beneficijs . Ideo
non debet,nec põt donationẽ reuocare,niſi ex cauſa
ingratitudinis.j.e.tit.c.fi.debet tñ haberi diſcretio in
liberalitate donandi:vt hr̃ in c.non ſatis.86.diſt.nam
aliàs poſſet cadere in prodigalitatẽ quæ eſt vitium,&
& non virtus.xl.diſt.in c.ſæpe vitia mentiuntur ſe eſ-
5 ſe virtutes.& facit,qđ no.in c.pe.ſ.de cõſue.¶ †Item
no.ꝙ quis videtur poſſe ſibi legẽ imponere, qđ eſt ve
rum quò ad id de quo hic dicit̃: ſed talis regulariter
non põt quis ſibi per legem imponere per q̃ ſe aſtrin
git,nec ſibi impetrare.l.pe.ff.de ar.& l.ſi qs. in princ.
teſtamenti.ff.de leg.iij.facit.l.ille a quo.§.tempeſtiuũ.
ff.ad.treb.¶ In gl.j.quã accipere habetur autoritas re
citata per Paulum Apoſtolum,Act. 20.capitulo.ad fi.
& ad id quòd.j.dicit gl.etiam facit,qđ hr̃ Eccle.4. in
fi. vbi dr̃ non ſit porrecta manus tua ad accipiẽdũ, &
ad dãdũ collectã,& potes exponere collecta.i.ſtricta,
& collecta.i.aperta. ¶ In gl.h.in fi. & hẽt hic Io.And.
quoſdã verſus in quibus cõtinet̃ quo nouem poſſent
conſiderari ex parte recipiẽtis donationem, & ſex ex
parte donantis:& quia modicę autoritatis ſunt nõ in-
ſiſto.¶ Extra glo.quæritur quare litera dicit,ꝙ ſpon-
te tribuit.dic,quia aliter non eſſet donatio,niſi ſpõte
fieret ꝓpterea:q̃a ĩ neceſſitatibus nemo liberalis exi-
ſtit,vt dixi ſuper rubrica.ea eñ ſunt in noſtris officijs
gratiora quę impendimus , cum liceret nõ impẽdere
vt dr̃ in canone.iam nunc.18.q.j.Et per hoc infert d.
Ant.quòd clericus dans eleęmoſynam de bonis ſup-
fluis eccleſiæ non dr̃ liberalis: nam ad hoc vr̃ teneri.
xvj.q.c.fi.& lxxxvj.diſt.c.non ſatis.& xij.q.ij.aurum.
& c.gloria Epiſcopi.Sed aduerte,quia contrarium vi
detur Ioã.And.ſenſiſſe inquantum dixit decre.poſſe
exemplificari , & intelligi in facientibus eleęmoſinã
maximè de bonis ſuperfluis eccleſiæ,põt dicere, ꝙ nõ
eſt liberalitas tũc in dando, ſed põt dici liberalitas in
cui dando.facit,qđ no.in c.relatũ.ſ.de p̃b.Si aũt cle-
ric⁹ ſibi ſubtraheret neceſſaria,vt daret eleemoſinã ,
tunc bene poſſet dici liberalis etiam in dando.

S V M M A R I V M.

1 *Prælatus in bonis eccleſiæ non eſt dominus,ſed procurator.*
2 *Tutores, & curatores non vtuntur fructibus rerum pupilli , ſecus in prælatis,*
3 *Delictum ſiue factum procuratoris,an in iudicijs noceat domino.*
4 *Prælatus habet liberam adminiſtrationem in bonis eccleſię non tamẽ poteſt donare.*
5 *Reuocare, an poßit prælatus autoritate propria , quod donauit anteceſſor.*
6 *Alienatio non legitimè facta etiam alterius eccleſiæ reuocatur.*
7 *Prælatus non habet omnimodam diſpoſitionem bonorum eccleſiæ, vt illa alienare poßit pro ſuo libito,ſicut bona propria.*
8 *Libertus ſi plures res alienando fecit ſe minorem centenario,id eſt , ꝙ habeat in bonis minus q̃ centum aureos, licèt reuocata vna de rebus alienatis remaneat maior centenario,omnes tamen reuocantur,quãdo ſimul fuerunt facta.*
9 *Prælatus non poteſt remittere exceptionem competentem eccleſiæ.*
10 *Exceptionem domino competentem remittere, an poßit procurator.*

a FRaternitatem. Non valet^a donatio q̃ fa
cit p̃latus ad dãnũ eccleſiæ in c.ſtatuto
capitulo.h.d.Et in prima ponit exor-
dium.In ſcđa narrationẽ. In tertia cõ
cluſionẽ.ſcđa ibi:accepim⁹. tertia ibi:
vñ.Et incipe caſum in ver.accepimus.vbi ponit̃ facti
1 naratio.¶ †No.ꝙ p̃latus in bonis eccleſiæ non dr̃ ha
bere dñiũ ſed tñmodo dr̃ ĩ illis eſſe ꝓcurator. facit,
qđ hr̃ c.vlt.& ibi etiam de hoc.xij.q.j.& in c.ꝙ autẽ.
xxiij.q.iij.& v.q.iij.c.vlt.ad fi.glo.magnę. per hoc di-
cit Ioan.And.ꝙ non debet ſuperbire prælatus deſe-
rens mitram cornutam : nã licèt ſuperior alijs ſedeat
in eccleſia,tñ ſcire debet in camera ſe habere colle-
gam non tñ faciẽdo ſe contẽni:vt leg. & no.in c.ep̃s
in eccleſia.xcvj.diſt.& quia vt dixi eſt ꝓcurator , &
non dñs,hẽt tñ maiorẽ p̃tãtem q̃ habent ꝓcuratores
etiã habentes liberã:q̃a illi nihil poſſunt donare: ſed
p̃lati bene poſſunt modicũ quid donare : vt tangitur
in gl.iij. Itẽ q̃a põt ↄſtituere p̃lati ꝓcuratores ante li.
conte.facit,qđ hr̃ in c.pen.ſ.de iur.cal.ꝙ non poſſint
2 facere procuratores.l.neq;.C.de proc. ¶ †Itẽ maiorẽ
poteſtatem habent quàm tutores, & curatores:q̃a il
li nõ vtuntur fructibus rerum pupilli , ſed prælati ſic
& ideo habent maiorẽ,& liberiorẽ adminiſtrationẽ.
facit ꝙ no.Inn.in c.licèt heli.j.de ſimo.& hr̃ in c.præ
ſenti.§.porro.de offi.or.in vj.& ex hoc etiã deſcendit
qđ põt procuratorem conſtituere ante li.conte.ſic &
pats habens vſumfructũ in bonis aduentitijs filij.l.
3 j.& ibi not.C.de bo.mat.¶ †No. prælatum poſſe fa-
cere meliorẽ conditionem eccleſiæ,& nõ deteriorẽ ,
qđ eſt verum in quæſitis.ſecus in quærendis.per id,
qđ hr̃ in l.fin. C.de acqui.poſ.An autem in iudicijs
factum,vel delictũ ꝓcuratoris , aut eius contumacia
noceat dño.hr̃ in c.j.ad fi.ſ.vt lit.non cõte.& in l.j.§.ſi
procurator.ff.ſi quis ius di. nõ obtemp.cum ibi not.
per Barto. & an delinquendo prælatus poſsit nocere
eccleſiæ leg.& no.in regula delictũ.de reg.iur.in vj.
& in c.ij.ſ.de or.cog. ¶ Item not. prælatũ non poſſe
facere graues donationes ſine conſenſu capituli.de
4 quo in glo.pe.& ſuper ea.¶ †Not.ꝙ licèt p̃latus dicat̃
b habere liberã adminiſtrationem^b.facit , quod hr̃ in b Liberam adminiſtrationem.An præla⁹ hẽat liberam adminiſtrationem rerum eccleſię Ad de hic diſtinctionẽ do. Henr.Boy.
c.cum nobis olim.ad fi.ſ.de elec.& eo.ti.is cui.in vj.
tñ non põt donare,nec mirum:quia etiam in cõceſ-
ſione liberę poteſtatis non venit ptãs donãdi l. cõtra
5 iuris.§.fi.ff.de pac.¶ †No.ar.pręlatum non poſſe re-
uocare ꝓpria autoritate, qđ donauit p̃deceſſor , niſi
hoc ſibi indulgeatur a Papa ↄriũ eſt,tñ verũ:vt tangi-
tur in gl.fi.ubi etiã rñdet̃ ad hũc tex. nã ipſe idẽ etiã
põt reuocare id,qđ malè donaſſet,& ſic uenire cõtra
factum ꝓprium cum de iure nõ teneat, prout plenè
legi.& not. in c.ſi quis presbyterorũ.ſ. de re.ec.non
alie.& in c.diuerſis fallacijs.ſ.de cle.cõiu.& in c. no
ſtri.de ele.& ſic multofortius dẽt ſucceſſor in dignita
6 te poſſe reuocare id qđ fecit prædeceſſor . ¶ †Not.ꝙ
alienatio non legitimè facta etiã alterius eccleſiæ re
uocatur, & ſic ſi priuilegiatus etiam cũ alio priuile-
giato contrahat,uſ etiam poſſe uti ſuo priuilegio.de
quo per Cyn.& alios in l.fin.& auth.ibi poſita.C.de
7 ſacroſan.ec.¶ †In glo.i. in fi. do.Flo.hic dicit,ꝙ p̃la-
tus non eſt ſimpliciter procurator:ſed pro tanto ꝓcu
rator:q̃a non hẽt omnimodã diſpoſitionẽ bonorum
eccleſię, vt poſſet illa alienare ꝓ ſuo libito,ſicut bo-
na ꝓpria hẽt tamẽ plenam adminiſtrationẽ ſcđm ea,
de quo dicet̃ poſt eũ in c.fi.j.de pecu.cleri.facit ad p̃-
dicta ꝙ j.dr̃ in gloſ.3.facit etiã ꝙ dixi in notabilibus.
¶ In glo.2.ibi.c.ſi tutor. qñ bene adminiſtrat hr̃ loco
dñi:ſec⁹ quãdo malè adminiſtrat,& idẽ põt dici in fi.

mili de plato ſecūm Hoſt.& Io.An.¶In gl.iij.ibi.Sed
in omittendo.puta pe rmittēdo præſcribi rē eccleſię.
& de materia hr̄ in regula delictū.de regu.iur.in vj.&
tenendū eſt quod ibi dicit̄,licèt Io.An.hic referat ali
quas opi.antiquorū.¶In ca.gl.in fi & benè facit, qđ
habet̄ in c.vlti.ſ.de offic.vic.in vj. & v.q. iij.c.vlti. ad
fi.gl.magnæ.& in l.cōtra iuris.§.fi.ff.de pact.facit,qđ
8 dicetur poſt gl.¶†In gl.in ver.graues. ibi.§.ſi qs plu-
res.vbi dicitur,ꝙ ſi libertus plures res alienādo fecit
ſe minorē cētenario.i.ꝙ habeat in bonis minus quā
cētū aureos,licèt reuocata vna de rebus alienatis re-
maneat maior centenario tñ omnes reuocantur, &
hoc qñ ſimul fuerūt factę:ſecus ſi vna poſt aliam: qa
tunc illa ſola rēuocat̄ per quā fit minor centenario.
Et aduerte,vt intelligas effectum.d.l.quod lex ciuilis
voluit,ꝙ vbi libertus eſt maior centenario.& ſic ha-
bet vltra centū aureos,quòd tunc ſi non habet deſcē
dētes ſi facit teſtamentum tenetur patrono relinque-
re tertiā partē ſuorū bonorū:ſecus qñ eſſet minor cē
tenario:qa tūc non tenetur aliquid relinquere:vt pa
tet in §.ſed noſtra.inſti.de ſuc.lib.¶In ea.glo. ibi,qđ
vltra licitum eſt reuocatur.& hic tenet Goff. & Inn.
in c.ſeq.& iſta opi.uidetur uera,qñ nō ſimul, ſed ſuc
ceſſiuè factæ fuerunt plures donationes.per id,quod
habetur in iuribus alleg.in gl.& in l.ſi libertus.§.fi.ff.
de iurepa.ſecus ſi plures ſimul fuiſſent factę per quas
ultra licitū lęderetur eccleſia:qa tunc uidet̄,ꝙ oēs re
uocētur.per id,qđ habetur in d.l.ſi libertus.§. ſi quis
plures.¶In ea.gl.ibi.Si idē.vbi dicit̄,quòd ſi aliquis
agat contra aliquem ad diuerſas quantitates ex diuer
ſis cauſis quarū quantitatē quęlibet de per ſe claudit̄
ſub iuriſdictionē iudicis:licèt ſimul coaceruatę faciāt
tantam ſummam,ꝙ nō clauderur ſub iuriſditione iu
dicis nō fit coaceruatione impediatur iuriſdictio.¶In
ead.gl.ibi.§.ſi quis cum unā.ibi dicitur,ꝙ ſi quis fuit
condēnatus in una actione quæ habebat ſub ſe plu-
res ſpecies,& quælibet de per ſe conſiderata non erat
ſufficiēs,ut poſſet appellari ad Principē,tñ ſi ſiſt ſuiſ-
ſent coaceruatę poterat appellari dicit̄ ibi, ꝙ fit coa-
ceruatio,ut non impediatur appellatio.& ſic pōt dici
quòd vbi impediretur iuriſdictio ſi fieret coaceruatio
tūc nō fit coaceruatio.l.ſi idē allegata. in gl.ſed qñ ꝑ
coaceruationē fauetur iuriſditioni tunc fit coaceruatio:ut patet in d.§.ſi quis.& facit,ꝙ ſtatim dicet̄.¶In
ea.gl.ibi:ſi plures habent eandē actionē,ut ſunt plu-
res correi ſtipulandi,habentur loco unius.Sed aduer
te,qa puto,ꝙ glo. uoluit allegare in prin.d.l.ſed finē.
ubi dicitur, ꝙ ſi quis eſt creditor in pluribus q̄titati-
bus quarū nulla per ſe conſiderata eſt maior, qnā ſit
alia quantitas alterius creditoris,ſeu aliorum credito
rū, tamē ſi ſimul ipſis coaceruatis reperiatur eſſe cre-
ditor in maiori quantitate quā ſit alius vocibus alio-
rū, ſi agatur de remittēdo parte debiti debitori.vnde
circa hoc an ſit fienda coaceruatio poteſt dici, vt hic
tangit Ioan.An.quòd interdum æquitas ſuadet coa-
ceruationem fieri,puta ne creditor proſequēs ſibi de
bitum priuetur iure ſuo contra eius voluntatem, &
tunc fit coaceruatio.& ita loquitur d.l.ſi plures. ad fi.
¶Interdum verò æquitas ſuadet coaceruationē non
fieri,vt creditor poſſit peruenire ad ſibi debitum, &
ne impediatur iuriſdictio iudicis,& tunc non fit coa-
ceruatio.& ſic loquitur d.l.ſi idem. ſecus vbi facien-
do coaceruationem non impediretur iuriſdictio: ſed
potius illi fauetur:quia tunc fiet coaceruatio.& ſic lo
quitur.l.ſi quis ſeparatim.§.ſi quis cum vna.¶In glo.
pe.in fi.Aduerte tamen ſecundum Ioan.Andr. quòd
vbi facit cōſultis canonicis,& ſolēnitate ſeruata, tūc
tenet contractus, & non reſcinditur niſi per reſti.in

a Prælatus. Vide.dom. An.in c. veniens. in vlti.ver. huic. obuiat de præſcri. & Bal.in c.fi. in v. colū. ver. quarto nūquid. de conſue.

integ.ſ.de reſti.in integr.in c.j.ſed vbi fit contractus
inconſultis canonicis,vel ſolennitate canonica non
ſeruata tunc contractus ipſo iure eſt nullus: vt no. in
9 c.ſui exceptione.xij.q.ij.& ea.q.in ſumma.¶† Extra
glo.per hanc decre.inquantum dicit, quòd prælatus
non poteſt facere deteriorem conditionem eccleſię.
dicit Ioan. Andr. quòd prælatus non poteſt remitte-
re exceptionem legitimam competentem eccleſiæ:
quia hoc eſſet donare:facit licèt non alleget,quod ha
betur in l.ſi quis delegauerit.ff.de noua. & quod ibi
no.per Bar.& ideo nō poterit facere illa ſicut nec po-
teſt donare:vt hic patet facit,quod no.Inno.in c.j.ſu-
pra.depoſi. & quod dixi in c.ti.circa fi.ſ.tit.j.De pro
curatore autem an poſſit remittere exceptionem do
mino competentem uidetur dicēdum,quòd non ea-
dem ratione.de quo per Inn.in c.cum olim.ſupra. de
offi.deleg.& per Bar.in d.l.ſi quis delegauerit.& l.fi.
ff.de his quæ in frau.credi.Secundo tangit Io. And.
quia litera dicit, quòd prohibita eſt donatio rerum
eccleſiæ:an hoc ſit intelligendum in omnibus rebus.
dicit, quòd intelligi debet de rebus immobilibus,&
etiam de mobilibus precioſis. facit, quod habetur in
l.lex quæ tutores.C.de admi.tu. Mobilia autem mo
dica non pretioſa poſſunt prælati donare maximè ſi
conſuetudo hoc habeat, vel ſuadeat: vt probatur in
c.infra.proxi.& vult litera hoc a ſenſu contrario, dū
dixit graues, vt tetigit gloſſ. dicit etiam Ioan. Andr.
quod facienti opus, uel honeſtum ſeruitium eccle-
ſiæ poteſt prælatus aliquid dare gratia remuneratio-
nis, puta medico,uel ꝓcuratori, aut aduocato.xij.q.
ij.c.quicunq; ſuffragio.nec poterit ſucceſſor illam re
uocare.xvj.q.vj.c.illud.

S V M M A R I V M.

1 *Donare poteſt prælatus modicam rem eccleſiæ vbi hoc habet con-ſuetudo.*

2 *Vox abbatis ſiue epiſcopi non facit maiorem partem capituli etiam ſi aliqui de capitulo concurrant cum ipſo.*

3 *Conſuetudo loci, vel terræ ligat eccleſiam quando talis conſuetudo nō obuiat canonibus.*

4 *Donare non poteſt prælatus rem immobilem eccleſiæ, licèt minimam nec rem mobilem pretioſam, & nu.7.*

5 *Eleemoſynam facere an poſſit monachus pauperi.*

6 *Eleemoſynam facere tenemur cum poſſumus.*

a CAeterum. Prælatus a modicā
rē eccleſię donare,
pōt ubi hoc hēt cōſuetudo hoc dicit.
Et non recipit commodā diuiſionē,
uel poteſt dici. primo ponit factū ex
quo tacita reſultat q̄ſtio. in ſcd̄a re-
ſponſio.ſecūda ibi datę rei.¶In tex.ibi:prior. ſupple
clauſtralis.de quo in c.cū ad monaſteriū.§.prior.j. de
1 ſta.mona.¶†No.ꝙ per conſuetudinem pōt induci,ꝙ
in donatione,& alienatione non requiratur conſen-
ſus conuentus,uel capituli, qñ donatio eſt modica.
Et ſic ſecus quando eſſet immoderata.facit, quod ha
2 betur in cle.ſi una.de re.ecc.non alie.¶†No. ꝙ abbas
cum priore,& aliquibus de conuentu non dicuntur
facere maiorē partē capituli quando non interuenit
pars maior cōuentus,ſeu capituli.& ſic ur̄ hic proba-
ri,quòd uox abbatis,& eadem ratione uox. epiſcopi
non facit maiorem partem capituli ēt ſi aliqui de ca-
pitulo concurrant cum ipſo abbate,uel epō:licèt ali-
qui renuerint contrarium.de quo per Io.An.in c. po
ſtulaſti.ſ.de cōceſ.præben.& ibi dictum fuit. ¶Not.
quòd pars conuentus poteſt ſe opponere ne fiat alie
natio rei eccleſiaſticę cōtra iuris diſpoſitionē,nec mi
rū:qa tūc ēt vnus ſolus de cōuētu pōt ſe opponere.ſ.
de his quæ fi.a ma.par.ca.in c.j.Et quis admittatur ad
reuocan-

reuocandū rē male alienatā plenè habeť in c. ſi quis presbyterorū.de re.ec.nō ali.& ēt ibi fuit dictum in c.cū olim.ſ.de teſta. ¶†No.ꝙ terræ ſeu loci conſuetu
3 dine ligant̄ eccleſiæ,ſicut ēt & minores.l.ſi ſine hęre de.§.lucius.ff.de admi.tu.& benè facit,qḋ hr̄ in c.cū veniſſent.ſ.de eo qui mit.in poſ. Et hoc verū qñ cō ſuetudo non obuiat canonibus:vt hic patet,& de iu ſibus conſuetudinis an aliquo caſu poſſit obuiare ca nonibus,ſeu valere contra canones plenè habeť in c. fi.ſ.de cōſue.& aliq d in e.ca noſcit.ſupra.de his quę
4 fi.a pla.& in c.3.de cōſue.in vj.¶†No.ꝙ ex quãtitate rei deprehendit̄ vtrū valeat donatio, vel nō,ſimiliter cōſideranda eſt rei qualitas,quia nō pōt ꝑlatus dona re rē immobilē:licèt minimã, vel rē mobilē ꝑtioſam quæ rei immobili vr̄ cōparari . per id,qḋ hr̄ in l. lex q tutores.C.de admi.tut.& facit,qḋ leg.& no. in c.j.
5 & c.nulli.ſ.de re.ec.nō alie.¶†In gl.ij.ibi:qlibet pr ę lat° eccleſiæ.An aūt monachus poſſi: facere eleemo ſynã pauperi.gl.tetigit in c.nnon dicatis.xij.q.j. & ibi concludit gl.ꝙ ſic,ſi periculū eſt ne famæ moriatur. Et hoc tenet ibi Archi.poſt Ray.ſi non pōt habere ꝑ ſentiã abbatis,aliàs deberet ab eo petere licentiam li tñ illã nō daret,& periculū eſſet ne famæ periret pau per poſſet illam dare inuito abbate:qa magis obediē dū eſt Deo quàm homini.xj.q.iij.c.Iulianus.& facit, ꝙ no.in c.alia cauſa xvi.q.i.& in cle.ii. per gl.de vi.&
6 hone.cle.¶†In ea.gl.ibi:vel ēt poteſt præcedēs intel lectus in ſe verus:ſed minus reſtringit , & impropriat literã:ut hic tangit d.Flo.nã qḋ datur pro eleemoſy na nō dicitur propriè donari,cū moueatur ad hoc ex mera liberalitate:ſed ex pietate.item qꝛ ad hoc tene mut.facere eleemoſynã cū poſſumus.per id, qḋ le. & no.in c.nō ſatis.lxxxv.di.ac ſi nō videt fieri ex me ra liberalitate ex qua fieri debet donatio. ſ.eo. c.i. & l.donari.ff.de dona.ideo verior eſt ſecūda ſolutio po ſita in gl.in ver.vel ēt.quã cōiter tenent doc.¶In ea. glo.ibi dat iuriſditionē.ſupple:vt probatur in c.cū co tingat de fo.cōpe.& in c.cōqueſtus.ix.q.iij.¶ In ea. gl.ibi tribuit adminiſtrationē.ſupple:ut probatur in c.iij.de conſue.in vi.& de præben.cū in eccleſiis. eo. li.¶In ea.gl.in fi.per id,qḋ dixit gloſ.& qḋ habeť in tex.dicit Io.An.qḋ ſi eſt cōſuetudo in certo loco vbi eſt ſita abbatia,& abbas poſſit dare.xx.ſolidos:vel cē tū,uel rē mobilē,quæ ſuperſit ipſi eccleſię pauperi , uel nobili indigenti,uel puellæ nobili pauperi mari tãdæ,ualebit cōſuetudo ſiue permittat dari ſiue in ui ta,ſiue in morte.per id,qḋ habetur in c.ad hęc.& c.re latum el.ii.j.de teſta.& plus etiam dicit poſt doct.qḋ ſi eps̄ conſueuit facere milites,& aliquid eis donare, ꝙ poterit illud facere ſi hoc habet conſuetudo:qa mi litare nō eſt in ſe peccatum.xxiii.q.i. in c.militare . & ſubdit ēt Hoſt.quòd fortè ualebit donatio facta vi cō ſuetudinis ſi fiat egenti:licèt nō nimis.nō tñ poterit obligare eccleſiã.per id,qḋ hr̄ in c.ii.ſ.de ſolu.& ſic reſider Io.An.ſed d.An.hic dicit, ꝙ per. ꝑdicta nō hr̄ plena ueritas.ideo cōcludit,ꝙ ſi prælatus uult immo bilia donare,uel mobilia prætioſa nō poterit, ſiue ſit conſuetudo,ſiue non.per id,qḋ hr̄.ſ.c.proxi.& etiam hic,niſi intercederet ſolēnitas conſenſus capituli , & alię ſolēnitates requiſitę in alienatione rei eccleſia ſticę.per id,qḋ habeť in c.perpetuas.j.eod.& idē ui detur uoluiſſe hic d.Pe.& Io.An.in c.pręcedēti . put ēt ibi tetigi.Sed d.Flo. hic tenet oppoſitū dicens , ꝙ litera hic indiſtinctè uideť poſſe intelligi ēt de immo bilibus,& per hoc dicit, ꝙ licèt nō ualeat donatio q̄ fiat per prelatū de bonis immobilibus ſine debita ſo lēnitate,tñ nō uidet ueru niſi hoc habeat ꝯſuetudo , qa tūc ualebit dūtamē ſit moderata.ꝑ id,qḋ hic dixit

gl.in fi.& idē dicit de mobilibus prętioſis:qa de illis iudicaţ idē,ꝙ de immobilibus ꝑid,qḋ hr̄ in l. lex q. tutores.C.de admi.tu.& facit,qḋ no.in c.nō nulli.ſ. de re.ec.nō alie.& pro iſta opi.poſſet adduci , qḋ hr̄ in c.terrulas.xij.q.ij.per quē tex.vr̄,qḋ hæc opi.poſſit ſatis iuſtificari ſi eſſet res modici valoris,tñ vt dixi Io. An.& d.An.Acc.ēt d.Pe.videntur tenere cōtrariū , tñ tutius eſſet abſtinere propter opi.vitãdas . Si vero ꝑlatus velit rē non mobilē prætioſam alienare, & tūc concludit d.An.ꝙ aut vult facere donationē de reddi tibus quos facit ſuos,ꝙ qñ ſit no.per gl.in c.pręſenti. S.porrò.de offi.ordi.lib.vi.& tūc pōt donationē face re in quantacunq; quãtitate voluerit ēt ſine cōſenſu capituli,vel ſuperioris ex quo ſunt ſui. nec ob. qḋ hē in c.cū olim.el.2.j.pe priui.quia ibi non loquitur de fructibus:ſed de mobilibus eccleſiæ:quia de pecunia quã eps̄ qui erat religioſus acquiſiuerat.nam illa ec dit epiſcopatui.per id,qḋ hr̄ in c.i.18.q.i.iō nō pōt de illa diſponere in quãtitate immoderatã,ſed qñ eſ ſet moderata ſic.ſ.c.proxi.In fructibus aūt agitur tūc de præiudicio ſolius prælati.ideo pōt donare in quã tacunq; quantitate uult,cum prælatus de illis poſſit liberè diſponere.facit,qḋ dixi in c.1.ſ.de fideiu.& ꝙ dicetur in e.fi.j.de pec.cle.Si verò vult donare de red ditibus quos nō facit ſuos,tunc cōcludit.do.An.qḋ ſi vult donare aliquid minimū benè meriti poſſit etiã donare ſine conſenſu capituli ēt non ſubſiſtente ali qua conſuetudine,& ꝙ dicatur minimum,vel nō,ſta bitur determinationi conſuetudinis ſi de illa apparet aliàs videť,ꝙ arbitrio ſuperioris hoc poterit determi nari.arg.c.de cauſis.de offi.dele.qui habebit conſide rare quantitatem,ſeu valorē rei.facit,qḋ hr̄ in authē. præterea.C. vnde vir, & vxor ,& in l.1.ff.de dolo,per quã.l.uideretur,qḋ poſſit arbitrari quantitatē duorū aureorū eſſe modicã niſi aliud haberet conſuetudo , vel dic,ꝙ dicetur minima ſeu modica quãtitas.xx.ſo lidorū.per id,qḋ no.gl.in c.terrulas.12.q.2. & qḋ hr̄ in ea.cauſa,& q.in c.ſi quos.Si autē vult donare ali quid,qḋ non ſit minimū non tamen ledere eccleſiã enormiter,& tūc ſine conſenſu capituli nō poterit niſi ſi hoc habeat conſuetudo,ſi cū conſenſu capituli hoc poſſet. Si aūt uellet immoderatè donare tūc nō poſ ſet ēt cū cōſenſu capituli.& ēt ſi cōſuetudo hoc habe ret:qa talia conſuetudo uelut oneroſa eccleſiis non ualeret.ſ.de cōſue.in c.i.& ſic reſidet.d.An.d.tñ Flo. hic dicit,qḋ ſi prælatus donet rē mobilē non prætio ſam,ſi moderatę donat ualebit donatio etiã ceſſante conſuetudine ſm eum per tex.in c.pręcedenti.a con trario ſenſu.& in d.c.cum olim.el.2.In quibus impro batur donatio ex eo:quia fuit immoderata,& ſic non modica.quod tene menti,tamē propter opi.uitandas tutius uidetur eſſe,quòd fiat cum conſenſu capituli niſi conſuetudo aliud haberet.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium ab aliquo poſſeſſum non poteſt alteri conferri in titulū vi uente intitulato,poteſt tamen conferri in proprietate.& num.4.*

2 *Collationes de eccleſiis non vacantibus factæ priuatis perſonis, & ſic in titulum ſunt ipſo iure nullę, nec conualeſcunt ſi moriantur illi qui eas poſſidebant.*

3 *Teſtamentum vſurarij manifeſti,quod eſt nullum propter cautionem non præſtitam an reconualeſcat ſi poſtea præſtetur.*

a Conſultationibus. Eccl̄ia non uacãs in beneficium ſeu in titulū cōcedi nō pōt: licèt proprietas concedi poſſet de autorita te cpī ſine pręiudicio prelati ſeu rectoris.h. d. Et pōt diuidi,qa diſtinguit duo mēbra,& ſecundū mēbrum pſequit.ibi:ſi religioſus,ꝙ determinat i uer.ita ꝙ, vel Io.ab Imo.ſupe: iij.Decr. Nn a poteſt

a Eccleſia. Si ēm vtrū eps̄,vel ali° prelat° poſ ſit eccleſiã non vacātē cōferre ſeu donare.diſ. vt hic per Hē. Boy.in princi.

põt diuidi ſcd̃m Io.An.ꝙ in prima ponit̃ deciſa ꝯſul
tatio.in ſecũda diſtinguẽs ꝯſilio,ſcd̃a ibi:donationes.
¶ In tex.ibi:priuatis perſonis.hoc nõ dicit ad differen
tiã clericorũ:q̃a imo compræhendit clericos : ſed di-
cit ad differentiã locorũ,vel eccleſiarum, vel dignita
1 tũ,quibus fieret cõceſſio:vt ĩ.patet.¶ † No. primo ex
tex.ꝙ eccleſia,quę ab aliquo poſſidet̃ nõ põt alteri cõ
ferri ipſo viuente,qđ intellige q̃n poſſidet canonicè
& ſic iur. & ſuperiorũ autoritate, ſecus ſi de facto tñ
poſſideret,ſeu detineret:vt quia eſſet ipſo iure prœla-
tus,titulo nã poſſet tũc alteri cõſerri. ꝑ id qđ hr̃ in c.
de multa.§.is vero.ſ̃.de p̃bẽ.& in c.licèt epſ.de prę̃b.
lib.vj.unde dicebat hic do.An.ꝙ ubi adeſt titulus in
poſſidente,uel color poſſidendi,nõ poterit cõſerri ec
cleſiæ niſi caſſato titulo,uel illo colore. per id, qđ hr̃
in c.cũ noſtris.ſ̃.de cõceſ.p̃bẽ.de quo dicendũ,ut ibi
plene dictũ fuit.& facit,qđ hr̃ in pręalleg.c.licèt epſ.
¶ No.ꝙ licèt eccleſia nõ poſſit alteri cõferri in titulũ
uiuente intitulato tñ põt conferri in proprietatẽ. &
ſic quo ad ſubiectionẽ locis religioſis duntamen hoc
fiat ſine p̃iudicio intitulati.¶ No.prælatũ nõ poſſe ſi
ne conſenſu epi donare eccleſiã ſibi ſubiectã religio
ſis,ſeu alicui monaſterio,& idẽ dicendũ eadẽ rõne ſi
2 uellet donare alicui alteri ecclæ,uel dignitati.¶ †No.
quod collationes factæ de eccleſijs nõ uacãtibus pri-
uatis perſonis,& ſic in titulũ ſunt ipſo iure nullæ . &
ſic non uidentur conualeſcere ẽt ſi moriantur illi qui
eas canonicè poſſidebant. facit, ꝙ habetur in c.fi. ĩ.
de iurepat.& in regula nõ firmatur.de reg.iur.in vj.fa
teẽ tñ Io.An.ꝙ de nouo eligi poſſet ſi ille cui ſecũdo
facta fuit collatio ignorauit de titulo primi.ubi uero
ſciuiſſet potuiſſet eligi ex diſpoſitione de iure cõi ad
inſtar matrimonii carnalis.facit.ſ̃. de cõceſ. præbẽ c.
i.& c.poſt electionẽ.& de eo q̃ dux.in mat.c.i.Et hoc
3 ẽt põt induci ad quæſtionẽ.¶ † Nunquid teſtamentũ
uſurarii manifeſti , ꝙ eſt nullũ propter cautionẽ non
præſtitã recõualeſcat,ſi poſtea fuerit præſtita. de quo
per Io.An.in c.q̃ q̃.in gl.fi.& ſuper ea.de uſu.in vj.&
per Bar.in l.filio præterito.ad fi.ff.de iniu.teſta.ubi ui
det̃ cõcludi de quo dic,ut in dictis locis.¶ No.ꝙ con
ceſſio quæ fit in proprietatẽ nõ præiudicat ei qui poſ
ſidet beneficiũ in titulũ.& iõ põt fieri ẽt non uocato
illo:vt habetur in cle.ſi vna.de re.ec.nõ alie. ¶ In gl.
ij.ibi:quidã dicũt.& hæc opi.eſt hodie approbata in
4 c.j.de iurepa.in vj.¶ †Extra gl.quæritur,quare eccle-
ſia viuente intitulato nõ põt alteri cõcedi in titulũ ,
& tñ põt concedi quo ad proprietatẽ loco religioſo.
dic,qđ ratio eſt ſcd̃m do.& pręſertim.Io.An.q̃a ſi cõ
ferretur reſpectu tituli alterius induceret̃ votũ captan
dæ mortis alterius,videlicet ipſius primi intitulati, ꝙ
eſſet cõtra tex.in c.2.ſ̃.de conceſ.præbẽ. & l.fi.C. de
pac.q̃ ratio ceſſat ſi donatio fit in ꝓprietatẽ collegio,
vel dignitati:q̃a dignitas,& ipſum collegiũ eſt perſo
na ficta,& repręſentata,& caret anima.facit,qđ hr̃ in
c.romana.§.vniuerſitatẽ.de ſentẽ. excõ. in vi.& in l.
mortuo.ff.de fideiuſ.ideo nõ ſurgit tũc votũ captãdę
mortis alterius.Itẽ,q̃a per collationem tituli præiu-
dicaret intitulato: ſed per conceſſionem in ꝓprieta-
tẽ præiudicatur ſolũ concedẽti,& non alteri : q̃a ſolũ
ius ſubiectionis,qđ habeat penes ſe transfert in aliũ,
& ſic non pręiudicat̃ intitulato:ſed ſolũ concedenti.
ideo talis conceſsio in ꝓprietatẽ facilius concedit̃ q̃
eſt realis,& nõ ꝑſonalis facit,qđ hr̃ in c.cũ veniſſent
ſ̃.de inſti.& aduerte , q̃a iſtã cõceſſionẽ in ꝓprietatẽ
p̃latus ſine cõſenſu capituli facere non p̃t nec ſine ſo
lẽnitate q̃ interuenire debet in alienationibus rerum
eccleſiæ.& hoc vbi eccleſia ſpectabat ad ep̃m:ſed vbĩ
ſpectaret ad inferiorẽ p̃latũ nõ põt talis inferior præ-
latus ipſam eccleſiã alteri eccleſiæ cõcedere ſine au-
toritate epi,per id,qđ hic dicitur.& ĩ.de iur. pa. in c.
ꝙ autẽ.& illa autoritas epi benè ſufficiet ſine conſen
ſu de quo habetur in c.cum apoſtolicam.ſ̃.de his quę
fi.a præla.Interdum etiam ſolus conſenſus epiſcopi
tribuit cauſam p̃ſcribẽdi.ĩ.de iu.pa.in c.cura.de quo
dicendum,vt ibi habetur.

SVMMARIVM.

1 *Alienari ſiue donari permittitur res eccleſiæ ex cauſa remuneratio-
nis beneficij exhibiti prælato.*
2 *Decipere ſe etiam in modico non eſt licitum partibus reſpectu quanti
tatis rei,licèt in pretio ſecus.*
3 *Noua conceſsio non dicitur fieri vbi fit ſupplementum contractus ſe-
cundum naturam, vel menſuram primæ conuentionis.*
4 *Infeudare non poteſt de nouo prælatus ſine licentia Papæ.*
5 *Epiſcopus expulſus de ſua diœceſi an poſſit extra diœceſim aliquam iu
riſdictionem exercere.*
6 *Emphyteuſis rei eccleſiaſticæ conceſsio ſi fiat alicui pro ſe, & hæredi
bus an comprehendantur extranei.*
7 *Recipiens rem an videatur renuntiare iuri competẽti in qualitate rei,
vel aliàs concernente ipſam rem.*
8 *Fraus,vel deceptio in contractibus committi non debet.*
9 *Deceptio in quãtitate rei non eſt licita etiam ſi fiat intra dimidiã rei,
etiam ſi fiat ignoranter,ſed in quantitate pretij ſecus.*
10 *Et ſi res quæ clauditur certis finibus traditur ſub certa menſura quid
iuris ſi ibi plus, vel minus reperiatur.*
11 *Vindemia eſt pars vineæ, & conceſſa vinea conceditur vindemia.*

a PEr tuas. Non obſtante a iuramento
de non infeudando pręlat⁹
poteſt reintegrare feudum a ſuo pręcedeceſ
ſore conceſſum ſi appareat vaſallũ fuiſſe
deceptum in menſura.h.d.In prima cõſultatio. in ſe
1 cũda reſponſio.ſcd̃a ibi:nos igit̃.¶ †No.vnam legiti-
mam cãm permittẽdę alienationis, & donationis rei
eccleſiaſticę,q̃n ſcilicet fit ob remunerationẽ bene-
ficii exhibiti in ꝑſonã pręlati.& ſic facit ſcd̃m.d.An.
ꝙ ſi factũ fuerit mutuũ ad ſuſtentandũ perſonã prę-
lati,vel vt pręlatus redimat̃ de captiuitate,ꝙ dicat̃ ta
le mutuum verſum in vtilitatẽ eccleſię,vt ſic eccleſia
obligetur,quę fortè nõ habebat aliter vnde poſſet prę
2 latũ redimere,vel ſuſtentare.¶ †No.ꝙ ad deceptionẽ
reſpectu quantitatis rei etiam ſi non ſit vltra dimidiã
nec ex propoſito agi poteſt ad ſupplementũ , etiã q̃n
titulus eſt lucratiuus:& ſic no. quòd non eſt licitum
partibus etiam in modico ſe decipere etiam reſpectu
quãtitatis rei:licèt in pretio aliud videat̃ : vt tangit̃ in
gl.& quæ ſit ratio diuerſitatis ibi dicetur. Induci põt
iſte tex.ſcd̃m Io.An.contra illud uulgarũ ad equum
donatũ noli reſpicere in fronte. facit, qđ habetur in
l.ad res donatas.ff.de edilitio edi.Sed illud ſoluit,q̃n
3 non adeſſet deceptio:aliàs ſecus:vt hic patet.¶ †No.
quòd vbi fit ſupplementũ contractus ſcd̃m naturam ,
menſurã primę conuentionis non dicitur fieri noua
conceſsio.& ideo non obſtante iuramento de nouo
non concedendo fieri põt tanquam veniat ad conſe-
quentiã primi cõtractus.facit,qđ tangitur hic in glo.
in ver.de nouo.¶ Not.quòd pręlati t̃pe ſchiſmatis ſe
interdum abſcondunt,& latẽt,& ſic derelinquũt ple
bẽ ſibi ſubiectã.an autẽ hoc facere poſſint plenè .no.
per Io.An.in c.niſi eſſent.§.pro graui.ſ̃.de renũ.& ibi
plenè dixi,& habetur etiam vii.q.i.ad fi.¶ No. quòd
receptãs pręlatũ tempore ſchiſmatis debet remunerari
ab eccleſia:q̃a non contẽplatione perſonę uidet̃ im-
penſum illud obſequiũ,ſed eccleſię,aliàs ſi beneficiũ
fuiſſet pręlato tanquã priuato impenſum non obliga
ret̃ eccleſia ad antidora ſcd̃m d.Pet. Sed fortè poſſet
dici oppoſitũ ex quo vtiliter geſtum eſt negotiũ eccle
ſię.per id,qđ hr̃ in l.Itẽ ſi cum putaui.ff.de neg. geſt.
¶ †Not,

a Nõ obſtã te. Nihil differt a l ſummario hu⁹ c.d.Io.Abb. & An.Sicu. Et adde hic vulẽ dictũ. d.Hẽ.Boy.

4 ¶†No. quod etiã ſubſiſtente legitima cã non põt prę
latus de nouo infeudare ſine licẽtia Papę. facit, ꝙ ha-
beť in c. ij. ſ. de ſcu. & per hoc videť, quòd non proce
dit vnũ notabile, quod hic tangit do. Pe. vbi dicit, ꝙ
ꝓlatus poteſt ſatisfacere de beneficio ad qđ eccleſia
eſt obligata de iure naturali per obligationẽ ad Anti
dora q̃uis in generali, & libera adminiſtratione ali-
cui conceſſa non veniat poteſtas ſoluendi tale debi-
tũ per l. ſi is cui. §. fluuius ff. de ſol. nã vt dixi, & ipſe
ẽt in alio notabili dicit nõ videť poſſe facere ſine li-
5 centia Papæ. An autem epſ † expulſus de ꝓpria dię.
poſſit iuriſdictionẽ aliquã exercere extra ſuã dię. re-
currẽdũ eſt ad cle. vnicã. de ſo. cõp. ¶An autem ſi fiat
6 † cõceſſio emphyteuſis rei eccleſiaſticæ alicui pro ſe,
& hęredibus cõprehendanť ẽt extranei. ¶No. ꝑ Bar.
io l. vt iuriſiu. §. ſi liberi. ff. de oper. lib. & eſt gl. in l. ẽt.
ff. ſolu. ma. quæ vult, ꝙ non, ſed ſolũ deſcendentes. de
quo etiam per Ioã. An. in c. in præſentia. ſ. de proba.
ſuper prima glo. An autem ſufficiat, ꝙ ſit de liberis:
licèt nõ ſit hæres tangiť in d. §. ſi liberi. & dixi etiã in
7 l. ꝙ dicitur. de verb. obli. ¶†No. ꝙ ille cui traditur mi
nor mẽſura quã fieri debeat agere põt ad ſupplemen
tũ, nec videtur in dubio renuntiare ei, ꝙ ſibi deficie-
bat in menſura. An autem quis recipiẽdo rẽ videtur
renuntiare iuri cõpetenti in qualitate rei, vel aliàs cõ
cernẽte ipſam rẽ, habetur in l. iij. §. ſi reddita. ff. cõmo.
vbi videtur ꝓbari, ꝙ non. & facit, qđ habeť in l. libe-
ra. C. de ſen. & inter. om. iudi. & facit ẽt, qđ habeť in
8 l. iul. §. qui fundũ. ff. de ver. obli. ¶†Vlti. no. ꝙ eccle-
ſia non debet in ſuis contractibus fraudẽ, vel dece-
ptionẽ cõmittere, intellige maximè, nam idem etiam
in alijs perſonis cũ eadẽ ſit ratio. ar. c. ij. ſ. de tranſla.
præla. ¶In gl. j. in fi. facit, qđ hř. xij. q. ij. in c. cuicũq;.
9 ſuffragio. ¶†In gl. 4. ibi: citra dimidiã rei. hic potes iũ
gere. uer. ſecus eſt qui poniť circa fi. gl. & ex gl. habes,
qđ qñ aliqs decipitur in quãtitate rei non eſt licita
deceptio etiã ſi ſit intra dimidiam rei, qđ videtur pro
cedere ẽt ſi fiat ignoranter nedũ ex propoſito, & ſic
doloſè: ſecus tñ in quantitate pretij: qa ibi eſt licita
deceptio dũmodo ſit intra dimidiã, & re ipſa nõ ex ꝓ
poſito: vt patet ex his quæ leg. & no. in c. cũ dilecti. al
legato in glo. & ratio diuerſitatis eſt: vt hic tangit do.
An. qa quantitas rei nõ ſic de facili põt perpendi an-
teq̃ menſureť, ſicut põt perpẽdi quãtitas pretij re cer
ta exiſtẽte. & iõ magis ĩputãdũ eſt illi q̃ trãſit ad emẽ
endũ rẽ nõ hñ deliberato valore rei q̃ ſit ei ĩputãdũ,
qñ trãſit ad emẽdũ nõ determinata quantitate rei iõ
magis ſubueniť qñ eſt deceptio in quantitate rei. Tu
potes dicere, quòd hic præceſſerat conceſſio, & aſſi-
gnatio quatuor modiorũ, & ſic erat iſtis nobilib⁹ ius
quęſitũ, vt daretur ſibi terra quatuor modiorũ. ideo ſi
poſtea aſſignatur ſibi certa terra quæ eſt quatuor mo
diorum nõ eſt veriſimile, quòd valuerint renuntiare
iuri ſibi quæſito ſuper quãtitate quatuor modiorum
cũ nõ ſit præſumendũ ipſos uelle iactare ius ſibi quæ
ſitũ. ar. l. cũ de indebito. ff. de ꝓba. Quæ rõ ceſſat, qñ
nulla præcedente conuentione de pretio emitur res
pro minori pretio quàm ualeat: qa tunc imputandũ
eſt cõtrahẽti qui nõ diligẽter cõſiderauit ꝑtiũ rei. iõ
nõ põt agere ſi deceptio fuerit intra dimidiã rei ipſi⁹,
& nõ ex ꝓpoſito, ſeu doloſè facit, qđ hř in l. ĩ cauſę.
§. pe. & fi. ff. de mino. ¶In ea. glo. ibi: rẽ illã. hic habet
iungi. ver. & qđ qui rẽ. & demũ rediri ad ver. qa tũc.
Et aduerte pro declaratione gl. ꝙ interdũ ſtatutũ fuit
certũ tp̃s ad mẽſurandũ rẽ, & renuntiandũ intra illud
ſi, & quãte minoris mẽſuræ ſit, & tũc, vt emptor poſ-
ſit agere ad ſupplemẽtũ oportet, ꝙ actus mẽſuratio-
nis, & ẽt renũtiationis ſi, & quãte minoris mẽſuræ ſit
factus intra terminũ ſtatutũ aliàs non audireť: vt pro
bať in l. qui fundũ. allegata in gl. niſi hoc euenerit ꝓ-
pter dolũ agrimẽſoris: qa tunc poſſet agi cõtra eũ p.
l. j. ff. ſi mẽ. fal. mo. di. & eo. tit. l. agrimẽſor. Interdũ nõ
eſt certũ tp̃s ſtatutũ ad mẽſurandũ, & ſic ad actũ mẽ-
ſurationis: qa de illo nihil fuit dictũ, & tũc ſufficit mẽ
ſurationẽ factã eſſe intra tp̃s, & poſtea poterit fieri re
nũtiatio quantę menſuræ fuerit reperta, ẽt ſi fiat poſt
terminũ ſtatutũ ad menſurandũ: qa iſti ſunt diuerſi
actus, & ſeparati. ideo terminus ſtatutus in uno non
aſtringit in alio: vt probať in l. qui fundũ. allegata in
gl. Interdum vero, & tertio cõuẽtum eſt inter partes,
ꝙ terra vendita ſeu res vẽdita menſureť, & nõ eſt ap
poſitum aliqđ certũ tp̃s, & tũc vſq; ad lx. dies pote-
rit fieri mẽſuratio, & renũtiatio an ſit minoris menſu
ræ per. l. qd ſi nolit. §. ſi quid inter. ff. de ędili. edi. & ſi
hoc fiat intra tp̃s dictũ agi poterit ad ſupplemẽtum:
aliàs ſec⁹, vt in d. §. ſi qd inter. Si autẽ nihil pęnit⁹ eſt
dictum de mẽſuratione, tunc ſi reperiať eſſe minoris
quãtitatis audieť emptor vſq; ad xxx. an. per l. oẽs. C.
de ꝑſcri. xxx. an. & hoc ſcđm leges: ſed ſcđm canones
dicit Hoſ. ꝙ audieť perpetuo emptor, cum vẽditor de
cipiẽs ſit in mala fide. & ſic non vř poſſe præſcribere
aliquo tp̃e de ꝑſcri. c. fi. & cum ſimus in materia pec
cati pręualẽt canones legibus ẽt in foro ciuili, ſcđm
notata in regula. poſſeſſor. de reg. iu. in vj. & in d. c. fi.
ſ. de ꝑſcri. Sed d. An. hic dicit, & benè, ꝙ dictũ Hoſt.
procederet vbi deceptio fieret ex ꝓpoſito, & ſic dolo
ſè. ſecus vbi fieret deceptio reipſa. qa tunc ꝓcederet,
qđ dictũ eſt de ꝑſcriptione. xxx. an. ¶In gl. in poſſeſ-
ſione. in fi. Hoſt. dicit poſſe dici, ꝙ litera ꝓbat oppoſi-
tum: qa licèt nõ fuerit trãſlata poſſeſſio reſpectu illi⁹
quantitatis q̃ deficiebãt, tñ reſpectu quãtitatis quę in
ueritate erat: videlicet duorũ modiorum, hñ fuit trãſ
lata poſſeſſio: vt patet ex litera de hoc tñ dicendum
vt no. in c. autoritate. ſ. de inſtit. & ibi dictũ fuit. & in
c. trãſmiſſa. ſ. de ele. vbi per Io. And. Et no. ẽt in c. ij. ſ.
de cõſue. & ibi ẽt tetigi. ¶In glo. de nouo ibi: ab alio
fuit factũ. facit, qđ hř in c. lřis. & c. Abbbatẽ. ſ. de re-
10 ſcrip. ¶†Vltimo dicit hic do. Pet. poſt Oldra. decre. ꝓ
cedere qñ res tradiť de mẽſura nõ demonſtratis cer-
tis finibus. Si autẽ certis finibus claudať, & dicať tra-
do tibi in feudũ hãc rẽ tot modiorũ demõſtrata ipſa
re ſub incertis finibus dubitari põt qd iuris ſi repe-
riať plus, vel minus. & dicit poſt Oldr. in ſuo. conſil.
ccxxxij. ꝙ ſi illud, ꝙ plus eſt clauditur ſub finibus de-
mõſtratis veniet in cõceſſione per l. ſi fundũ ſub cõ-
ditione. §. ſi libertus. ff. de leg. i. & ſimiliter uideť ſenti
re, qđ ſi erit minus ſolũ habebit feudatarius id, qđ re-
perieť ſub finibus demonſtratis vnde ſcđm eũ refert
an loquẽs incipiat exprimere mentis cõceptum a no
minibus deſignantibus numerũ, vel mẽſurã: qa tunc
nõ deduciť plus in actu quã ſignificeť per præcedẽtẽ
numerũ, vel mẽſurã. per id, qđ hř in l. ſi quis teſtamẽ
to. in prin. ff. de leg. i. An verò incipiat a nominibus
deſignantibus certã ſpeciẽ ſiue corpus determinatũ,
licèt poſtea fiat adiectio mẽſuræ in loco demõſtratio
nis quę ſi ſit falſa nõ vitiat nec minuit illud cui adii-
ciť. l. ſi ſeruus legatus. §. qui quinq;. ff. de leg. i. & l. his
verbis. §. př. ff. de le. 3. & ita uideť determinari ſcđm
eum ꝑ l. ſi vẽditor. in prin. ff. de act. emp. & ꝑ no. in l.
pe. §. vltro. e. ti. fortè tñ poſſet dici, ꝙ dictũ Oldr. proce
dat ĩ ti. lucratiuo, & nõ in ti. oneroſo emptionis, & vẽ
ditionis: qa ueriſimiliter in ꝑtio haberi deberet reſpe
ctus ad mẽſurã, & ponit ẽt d. An. hic q̃õnẽ filii, in qua
q̃rebať ſi medietas ꝑdii ſeij tp̃e guerræ fuit occupata
ꝓ defenſione ciuitatis: qa ex illa factæ ſunt foueæ al-
tera pars remãſit: demũ, ſei⁹ vẽdidit fundũ ſuũ poſtea

guerra ceſſ.nte foueç ſunt repletç, & prioribus dñis
t.llnut.,nã quærebatur an locus vbi erat fouea cedat
emptori prædii,an vero venditori.& ſoluit,ꝙ ponde-
randa ſunt verba cont.actuum,Nã ſi ſimpliciter ven
didit fundũ ſuũ non vr̃,ꝙ cedat emptori, ſed vendito
ri.ar.l.ſi ita.ff.de au.& argẽ.leg.nã videt̃ tũc ſolũ ven
didiſſe id,qđ runc tp̃e venditionis erat ſuũ per d.l.ſi
ita.ſecus ſi vendidiſſet dictũ fundũ cũ omni iure, qđ
ad ipſum pertineret,vel ꝑtinere poſſet occaſione di-
cti,fundi de quo per Pyleum in ſua diſputatione quę
11 bononienſis dũ ciuitatẽ ſuã,&c.¶ † Tangit ẽt hic d.
Pe.Quid ſi dñs dixit vaſallo cõcedo tibi vineas meas
& fundũ fructibus plenũ,an vindemiã uideret̃ cõceſ
ſiſſe, videtur ꝙ non:qa clauſula uidet̃ referri ad pro-
xima per hunc tex.& qa illud verbũ ſalua ratione re
cti ſermonis nõ uidet̃ adaptari ad uineã:ergo,&c. ar.
l.plautius.ff.de aur.& ar.le.In cõtrariũ facit: qa uin-
demia eſt pars uineę.l.fructus pẽdẽtes.ff.de rei uẽ. iõ
cõceſſa uinea illa uidet̃ cõceſſa uindemia.& hãc par
tem tenet Dy.& Bar.in l.cum filio.ad fi.ff.de leg.j.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula onerosa poſt multas donationes appoſita reſpicit proximam donationem.& nu.4.& 9.*
2 *Donatio eſt beneficium,& donationes, & beneficia interpretari debent latiſſimè,quatenus tangunt iura donantium inquantum vero tangunt iura aliorum ſecus eſt.& nu.11.*
3 *Intentio diſponentis attendi debet.*
4 *Clauſula in fine poſita refertur ad proxima non ad omnia præcedentia.& nu 7.& 9.*
5 *Hæres donatoris poteſt conuenire donatarium ſuper obſeruantia pactorum appoſitorum in donatione.*
6 *Ius excipiendi tranſit in ſingularem ſucceſſorem , ſed ius agendi non tranſit in ſucceſſorem niſi cedatur.*
8 *Foreſta quid ſit.*
10 *Legans vina ſua videtur legaſſe vaſa uinaria ſi ſint parua deputata & ad ſeruandum vinum.*
11 *Interpretatio plena fieri debet in contractibus:in teſtamẽtis plenior: in beneficijs pleniſſima,& quę ſit ratio.*
12 *Si donetur vinea hoſpitali ſub conditione,quod non poſſit alienari,an hoſpitale poterit alienare.*
13 *Legato caſtro ſi ibi reperiantur nomina debitorum,& etiam arma, an illa ueniant in legato.*

a Ad proxima. Et ad hoc iſte tex. allegatur, ſed in cõtrariũ ẽ tex.in l. ſi. ff. de re.d i. ideo ibi vide Bart. & magiſtralẽ doctrinam quam ſup hoc tradit Barto. poſt glo. in l. ſi idẽ cum eodem.ff. de iuriſd.om. iudi.

CVm dilecti. In donationibus lar
giſſima fit interpreta
1 tio.& ob hoc clauſula †onerosa poſt mul
tas donationes appoſita proximã dona-
tionẽ reſpicit.h.d.ſcđm unũ intellectũ , uel aliter . &
ſic ſcđm d.Fl.clauſula poſt duas donationes, uel plu
res appoſita cõcernit proximã tm̃ nõ ſuperiorẽ, q̃ ha
bet ſuã clauſulã.h.d.ſcđm aliũ intellectũ , & in pri-
ma iudicũ conſultatio.In ſcđa reſpõſio.ſcđa ibi: mã
damus.¶ In tex.ibi:& j.hic deciditur qũo cã fuit de-
legata ꝑ Papã,& iudices qui cognouerunt de cã du-
bitauerunt ſuꝑ diffinitiuã proferendã pro eo,ꝙ in in
ſtrumẽto donationis cõtinebant̃ hæc uerba, uel ſimi
lia,dono tali monaſterio fũdũ Titianũ.Itẽ dono ſun
dũ ſempronianũ.Itẽ dono fundũ cornelianũ,pro quo
ſoluat monaſteriũ hr̃di meo.x.ſolidos annuatim ha-
beatq; ibi hęres uſum foreſtæ, uel fortè dicebatur , ꝙ
ſi non ſoluerit prędictã penſionẽ hęres meus habeat
ibi uſum foreſtæ.vnde dubitabãt iudices,an clauſu-
la de foreſta referret̃ ad fundũ ẽt Titianũ,& ſempro-
nianũ,an uero ad cornelianũ tm̃,ideo cõſuluerũt Pa
pam trãſmittendo ipſum inſtrumentũ.Papa uero ui-
ſo inſtrumento mãdauit iudicibus:ut ſequitur in lite
ra.¶ Et no.ꝙ põt intelligi,ꝙ iſte Alanus erat actor,&
petebat pronuntiari,& declarari cõpetere ſibi ius fo
reſtæ in oĩbus rebus ſibi donatis per patrẽ. itẽ ẽt põt
intelligi.ut tãgit Inn.ꝙ monaſteriũ agebat ꝯtra Ala-
nũ interdicto,vti poſſidetis,& vterq; intellectus in ſe
bonus.¶ In tex.ibi:quę cã libera.dupliciter põt intel
ligi iſte tex.vno modo,ꝙ primo loco fuit facta dona-
tio aliquarũ rerũ ſimpliciter,& purè,nulla adiecta cõ
ditione,vel grauamine. & ſic per hoc vr̃ fuiſſe pura ,
& libera,vt ſic eſſet immunis ab exactione,& cõſue
tudine ſeculari . Alio modo põt intelligi,ꝙ in dona-
tione primo loco facta fuit exp̃ſſum,ꝙ eſſet pura , &
libera immunis ab exactione,& cõſuetudine ſecula
ri.& hunc ſcđm intellectũ poſuit hic Hoſt.& ſequit̃
ẽt d.Flo.ſed præcedẽs intellectus vr̃ eſſe magis nota
bilis:qa maiorẽ dubitationẽ habet in ſe quam ſcđs .
2 ¶ †No.ꝙ donatio appellat̃ bñficiũ, & ꝙ donationes,
& bñficia interpręrant̃ latiſſimè, ꝙ eſt verũ quatenus
tãgũt iura donãtiũ.facit.s̃.de cõſue.cũ dilectus.& ma
xime,qñ donatio fit locis religioſis.ar.c.ij.s̃.de do. &
contu.Inquantũ verò tangũt iura aliorũ:ſecus eſt,qa
ſtricta fit interpretatio in c.ex tuarũ.s̃.de uſu pal. nõ
debet tñ calũniosè fieri interpretatio. per id, ꝙ hr̃ in
c.in his.ĩ.de priui.& facit,ꝙ le.& no.in c.fi.s̃.de tranſ
la.p̃la .& de reſcrip.in c.cãm.vbi aliqd ꝑ Io.An. vbi
ẽt tangit qſio proprie ſumpto vocabulo aliud eſt pri-
uilegiũ aliud beneficiũ . Nã priuilegiũ concedit̃ ꝯtra
ius:qa dr̃ quaſi priuãs legẽ.iij.diſt.in c.priuilegia.ſed
beneficiũ eſt præter ius : ut patet in l.beneficiũ.ff. de
3 conſti.prin.& l.ſi qñ.C.de bo.ua.li.x.¶ †No.ꝙ recur-
rẽdũ eſt ad intentionẽ diſponẽtis.facit,qđ hr̃ in c. p̃-
terea.ĩ.de uer.ſign.¶ No.ꝙ illud dicitur conſtare eui
denter, quod conſtat ex ſerie inſtrumenti quãuis ina
4 nis ſeu uana poſſit cadere dubitatio.¶ †No.ꝙ clauſu
a la in fine poſita refertur ad proxima a & non ad oĩa
præcedẽtia.facit , qđ habet̃ in l.ſi idẽ.§.fi. ff. de iuriſ.
om.iud.ibi tñ ratione cõtrarietatis nõ poterat refer-
ri ad oĩa:ut ibi no.Ideo dicebat hic do.An. quòd ubi
ſi clauſula referretur ad omnia præcedentia reſtringe
ret diſpoſitionem ſui natura largam debet referri ad
proxima,& non ad oĩa ſuperiora : ut hic probatur ſe-
cundũ unũ intellectũ potes notare,ꝙ clauſula in fin.
poſita reſtringens diſpoſitionẽ refert̃ ad alia pręcedẽ
tia quæ ſunt ſimilis cõditionis,& nõ ad illa quæ ſunt
diſſimilis conditionis ſcđm do.Flo.potes ẽt notare:
ut tetigi in ſummario ſcđo,qđ clauſula in fine poſita
reſpicit proximã tãtũ donationẽ non ſuperioris quæ
habet clauſulã ſuã ſeparatã.¶ Itẽ potes notare,quòd
laicus donãs rem eccleſiæ põt opponere pactũ in do
natione reſpiciens onus rei quæ uidetur eſſe ..ẽt poſ-
ſet apponi pactum , quòd poſſit donans illã in certo
caſu reuocare,& ingredi poſſeſſionem propria auto-
ritate.& ſic facit ad notata per Inn.& Io.An.in c. ue-
rum.s̃.de fo.comp.& Bar.in l.iii.C.de pig.& facit,qđ
5 habetur in c.uerum.j.de condi.appo.¶ †Itẽ no.quod
hæres donatoris põt conuenire donatariũ ſuper ob-
ſeruantia pactorum appoſitorum in donatione,nã pa
cta quæ reſpiciunt rem donatam ſcđm.d.Pe. non ſo
lum ad hæredem:ſed etiam ad ſingularem ſucceſſorẽ
tranſeunt.de quo remittit ad l. ſi quis ſub hoc pacto.
ff.de contrahen.emp.& in l.iij.C.de pig.& ibi ꝑ Bar.
6 Aduerte tñ ne faciat te errare,quod licèt ius † exci-
piendi tranſeat in ſingularẽ ſucceſſorẽ.l.ẽt ſi in rem.
ff.de iureiur.tñ ius agendi non tranſit ſingulariter in
ſucceſſorem,niſi cedatur in l.fluminũ. §. adijcitur. &
ibi no.ff.de dam.infec.& in l.ſi Titius:§.ſi quis prius.
7 ff.de aqua plu.ar.& ibi etiam per Bar.¶ †Vltimo no.
tex.in fin.qui ſæpe allegatur.de materia aũt clauſulę
ſiue apponatur in prin.ſiue in medio,ſiue in fi.No. ꝑ
Bar.in l.talis ſcriptura.ff.de leg.i.& conſueuit ẽt dici
in c.inquiſitioni.&.c.ſecđo requi.s̃.de ap.¶ In gl. j.in
fin.facit,qđ hr̃ in l.uſufructuarium uenari.§. ſi uiua-
riis.

rijs.& quòd ibi no.ff.de vſufruc.& vt dicit hic d. Flo.
poſt Io.An.iſtud nomen foreſta,eſt vulgare Franciæ,
8 & Angliç,& dicitur † foreſta nemus ſine clauſura,&
ſine aqua:ſed qñ eſt prope flumẽ dicitur ſylua,quan
do vero circundatᷓ aquis dicitᷓ inſula.qñ autẽ circun
datᷓ muro,vel palis dicitᷓ Varghus ſeu Pargus:vt dici
tur de illo quẽ haber Dux Mediolani Papiæ.¶In gl.
ij.in fi.hoc dicit verũ Io.An.poſt Hoſt.qñ de ipſa mẽ
te.põt conſtare, vel fit interpretatio prout fauorabi-
9 lius erit animæ.ĩ.de ſponſa.iuuenis.¶†In glo.iij.ibi:
plures fuerint donationes.exponãt ſecũdm d. Flo.i.res
donatæ.nam ſi fuiſſent diuerſi cõtractus nullũ fuiſſet
dubiũ in hoc.c.Inn.vero hic dicebat, quòd hic fue-
rũt donationes duplicis generis, & diuerſarum rerũ
in eodem inſtrumẽto.prima pura.ſecunda cũ penſio
ne.& cũ clauſula,ꝙ poſſet reuocare ſi fortè nõ ſolue
ret penſionem. & ad hãc vltimã refertur clauſula de
foreſta quæ fortè erat ſᷓm eũ,ꝙ liceret ei venari in re-
bus donatis,vel in foreſtã redigere.ſed ſecũdm do.Flo.
ꝑ hoc non hᷓ clarus intellectus literæ.ideo ſecũdm eũ
Hoſt.clarius exemplificat dicens,ꝙ in inſtrumẽto di
cebatᷓ dono fundũ Titianũ. Itẽ dono ſempronianũ,
& quantũ ad hoc volo,ꝙ habeat monaſteriũ illa pu-
rè, & libere itaꝙ ſint immunia ab oĩ conſuetudine
ſeculari.Item dono fundũ cornelianũ pro quo volo,
ꝙ ſoluatᷓ hæredi meo tanta penſio,puta.x.& ſi mona-
ſteriũ hoc non ſeruauerit poſſit hæres redigere in fo-
reſtã,& qa poſtea monaſterium hoc non ſeruauit hæ
res volebat oĩa donata redigere in foreſtam.reſpõde-
tur,ꝙ põt tñ vltimo donata, & ꝙ ad illa tantũ refertᷓ
clauſula de foreſta.& hũc intellectũ poſuit Spe.ſecũdm
eũ in tit.de inſtru.edi.§.nunc autẽ.ver.itẽ excipe. de
diſ.& alleg.§.poſt hæc.ver. vel in princ. & ſic intelli
gẽdo dicit do.Flo.ꝙ licèt ponatur in litera vna ratio,
videlicet propter pleniſſimã interpretationẽ dona-
tionis.tñ ſtrictior rõ eſt:quia licèt natura clauſulæ ſit
concernere oĩa præcedẽtia, hoc tñ fallit, qñ p̃cedẽtia
habẽt ſuas clauſulas:vt hic habebant.facit,qd̃ habetᷓ
in l.talis ſcriptura.in fin.ff.de leg.j.& C.de lib.prçte.
l.j.& vtrobiq; de materia, & in c.ij.requiris. de app.
¶Et ex prædictis infert ad quçſtionẽ facti.nã teſtator
legauerat poſſeſſionẽ eccleſiæ mãdãs ex fructibus fie
ri anniuerſariũ ſub certa forma ſingulis annis,& adie
cit.Itẽ volo,ꝙ dicta poſſeſſio nõ poſſit vendi, vel pi-
gnorari.& ſi contra factum fuerit in aliquo prædicto-
rũ deuoluatur poſſeſſio ad talẽ eccleſiam. reuocaba
tur in dubiũ nunquid clauſula p̃dicta haberet locũ ſi
non fieret anniuerſariũ,& dicit,quod certè ẽt,tũc ha
bet locũ ex quo illud.c.non habuit aliquã determina
tionẽ:& hoc ſatis credo,qa vna res tantum fuit lega
ta,& circa illã duo onera adiecta.ideo ſatis vᷓ, quòd
dicta clauſula refertur ad ipſa.Sed in caſu noſtro fue
runt plures res donatæ:vt ſuperius eſt dictum. Et li-
cèt intellectus Hoſt.ſit in ſe verus,tamen intellectus
Inn.videtᷓ eſſe magis notabilis,& maiorem in ſe du-
bitationẽ habet,nec tex.hic neceſſario probat intel-
lectum Hoſtiẽ. per id,quod dixi ſuper litera.Tene tñ
menti intellectũ Hoſt.¶Ratio autem intellectus Inn.
patere põt ex his quæ dixi in notabilibus de materia
clauſulç,an debeat referri ad omnia per Bart.in l.ta-
lis ſcriptura.ff.de le.j.vbi concludit,ꝙ ſi adiiciatur in
principio,ſiue in medio,ſiue in fi.referri debet ad oĩa
niſi alia rõ ſuadeat oppoſitũ.& rõ interdũ ſuadet op-
poſitũ quando apponitur in fi.& alia ſuperiora habẽt
ſuã determinationẽ: vt hic eſt caſus ſecũdm intellectũ
Hoſt.Itẽ quãdo ratione contrarietatis non poteſt re-
ferri ad oĩa.nã tunc refertur ad proxima.l.ſi idẽ.in fi.
ff.de iuriſ.om.iu.Idẽ qñ reſultaret aliqua ſuperfluitas
vel abſurditas:qa nõ referreretᷓ tũc ad talia in qbus ſi
referretur reſultaret dicta ſuperfluitas,vel abſurditas.
l.cum vulgari.ff.de do.prælcg.idem videtur,quando
ſumus in materia latiſſima:vt cõtingit in materia do
nationis quæ cenſetᷓ beneficiũ:qa tunc ſi eſt in fi.po-
ſita.& eſt clauſula oneroſa refertur ſolũ ad ꝓxima:vt
hic eſt caſus ſᷓm intellectũ Inn.Si aũt clauſula in me
dio unius capituli tantum ſit poſita,tunc ad illud ſo-
lum refertur per l.j.§.filius.ff.de libe.& poſthu.& ibi
no.per Bar.in d.l.talis ſcriptura.¶Sed iuxta prædicta
poteſt opponi:vt hic tangit Flo.quòd etiam ultimam
donationem non poſſit hic hæres reuocare: quia res
data eccleſijs nõ debet detrahi ad prophanos vſus. ſ̃.
de re.permu.c.iij.& iiij.ſoluit, quod hoc operatᷓ reſer
uatio,quã fecit donator cũ illam facere potuerit.ĩ.de
condi.appo.in c.verum præterea ſecũdm hic nõ reuo-
cabat propria autoritate,ſed iudicis eccleſiaſtici. de
quo remittit ad no.ꝑ Io.An.& Inn.in c.verũ.ſ̃. de fo.
cõpe.& ibi ẽt per Hoſti.vbi ẽt dixi an aliquo caſu poſ
ſit propria autoritate reuocare.de quo per Barto.in l.
iij.C.de pigno.¶In gl.in ver.plenè.l.vlti. ibi dicitᷓ,ꝙ
obligans oĩa bona ſua ſimpliciter intelligitur nedum
præſentia,ſed ẽt futura obligaſſe.¶In ea.glo.ibi.l.iij.
ibi dicitur,ꝙ ſi mutuatᷓ certa quãtitas vini, vel frumẽ
ti,intelligitur tacitè conuentũ,ꝙ æquè bonũ reddatᷓ.
10 ¶†In ea.gl.ibi expediatur,& ſic vult gl.ꝙ non intelli
gantur vendita dolia.ſecus videtur, qñ teſtator legat
vina ſua:quia videtur legaſſe vaſa vinaria ſi ſunt par
ua deputata ad ſeruandum vinum.l.iij.ff.de vino,&
triti.leg.allegata in gl.ſeq.& ſic videtur fieri plenior
interpretatio in teſtamentis,quàm in cõtractibus.gl.
tñ in d.l.iii.videtur intelligere,ꝙ veniant vaſa, qñ ſic
erat cõſuetudo regionis. vnde exempla alia poſſunt
poni quã ponunt hic doc.quo in contractibus ſit in-
terpretatio plena,in teſtamentis plenior,& in bene-
ficiis pleniſſima.nam ponunt exemplũ per l. quç vti
optimus.ff.de ver.ſig.per quã patet,ꝙ ſi aliquis inter
viuos permittit,vel vẽdit fundum vti optimus inter-
pretamur largè, ꝙ debeat præſtare ipſum eſſe liberũ
& non debetur ſeruitutẽ alteri.Si vero legetur modo
prædicto interpretabimur largius,vt non ſolũ præſte
tur liber,ſed ẽt cũ omni ſuo iure ſuorum inſtrumen-
torum ipſius fundi l.quæſitũ.§.prædia.ff.de leg.iii. Si
aũt princeps fundũ ſibi delatũ concedat alicui interp̃
tabimur largiſſimè,vt non ſolũ veniant inſtrumenta
fundi,& ſic quç ſunt pro laborando fundũ,ſed ẽt de-
pendẽtia,& adiacẽtia ipſi fundo.l.ſi quãdo.C. de bo.
11 va.li.x.Quæ autem ſit ratio,ꝙ in contractibus ſit † in
terpretatio plena: in teſtamentis plenior: & in be-
neficiis pleniſſima.dic ꝙ ratio eſt,qa cõtractus vltro
citroq; ex vtraq; parte obligant.l.labeo.§. contractũ.
ff.de ver.ſig.ideo ſeruatur quædam çqualitas,vt non
nimis ſtrictè,nec nimis largè pro vno contra aliũ fiat
interpretatio.arg.l.contractus.ff.de iureiu.vbi patet
ꝙ media,via eligitᷓ circa cõſiderationẽ doli, & culpç,
cũ ſit contractus gratia vtriuſq;,non venit tũc dolus,
& culpa leuis,& leuiſſima:ſed vltimç voluntates re-
ſpiciunt fauorem.ideo in eis ſit plenior interpretatio
facit.l.nec ſemel.§.i.ff.qñ dies leg.ce.In bñficiis vero
ſit pleniſſima: qa donator potuiſſet ſibi reſeruare in
terpretationẽ,ꝙ nõ põt teſtator moriens. & hoc ma-
ximè ꝓcedit in bñficiis principũ,vel nobiliũ ex quo
rũ nobilitate latius debet recipi donatio.ſ̃.e.c.i.dicit
tñ Inn.ꝙ licèt regulariter in beneficiis fiat larga inter
pretatio.fallit ſi aliquod enorme prçiudiciũ fieret per
l.quoties.cũ ibi no.C.de p̃ci.imp.offe.dicit ẽt Io.An.
ꝙ fienda eſt interpretatio ſecũdm poſſibilitatẽ ꝓid,qd̃
12 habetur in c.porrò.ĩ.de priuilegiis.¶†Vlterius quç-

ſit hic do.Flo.Quid ſi donata fuit vinea hoſpitali ſub
conditione,ꝙ nō poſſit alienari. ſed in perpetuū ſtet
ad vſum .pauperum an poterit hoſpitale alienare, &
ſi alienat an cōpetat actio donanti ad reſcindendā do
nationē.Fte.vt refert do.Flo.in ſuo conſi.clxxxiiij.di
cit ,ꝙ quicqd ſit de alienatione,& ſic ſiue valeat, ſi-
ue non,tñ donatori nō cōpetit ius reuocādi etiā ſi nō
valeat alienatio.& hoc ideo,qa ſibi hoc ius nō reſer-
uauit.pet id,qđ hr in e.verſ.j.de cōdi.appo.& ibi no
tabiliter ēt poteſt colligi,an alienatio teneat.¶Quæ-
rit etiā hic vltimo.d.Ant.& do.Pe.de tali quæſtione,
teſtator inſtituens.a.& b.in ſuo teſtamento ſubiūxit
volo etiam ſolui per dictos meos hæredes omnia de-
bita,videlicet,quòd.a.ſoluere teneatur omnia debita
quibuſcuuq; creditoribus talis,& talis villę,& ſpecia
liter ſumma pecunię quę ſoluēda reſtat pro dote Gē
ne filiæ meæ,necnō omnia alia quæ debeo,& teneor
quibuſeunq; creditoribus ex quacunq; cauſa.Quęri
tur modo , an dictus.a. teneatur ſoluere qbuſcunq;,
an uero illis tantum dictarum villarū quæ fuerūt ſpe
cificatę.& videtur,quòd omnibus propter prędictam
clauſulam necnon omnia quæ debeo,&c.Contrariū
determinat Olda.ſ.quòd teneatur ad ea tantum quæ
debentur in villis nominatis , quod ſic probat : quia
generalitas ,& vniuerſalitas ſermonis poſtremo ſeu
ultimo loco probari diſtinctionem limitationem , &
ſpecificationem recipit ex præcedenti ſpecie,nec ul-
tra illā amplius euagatur l.quoties.C.fa.hær.adducit
ēt alias tres rationes,de quibus tenet in ſuo conſilio.
viij.& cum Old.reſidet do.Pe.& do.An.& ſatis puto
procedere poſſe dictum Oldr.in terminis ſupradictis
propter ea:quia primo loco diſpoſuit ſolus per ſuos
hæredes omnia debita:licèt poſtea fecerit ſpecialē di
ſpoſitionē.circa vnum ex hęredibus.nā,ut tāgit Old.
in dicto conſilio,ſi ille teneatur ad omnia debita pri-
ma diſpoſitio per quā iuſſit hæredes ſoluere omnia
debita eſſet reuocata,quod in dubio nō eſt præſumē
dū,quia non eſt veriſimile,quòd incontinenti uolue
rit ſe corrigere l.nam ad ea.ff.de cōdi. & demon. Sed
ubi dicta prima diſpoſitio non procederet:ſed ſimpli
citer diſpoſuiſſet,quòd.a.ſoluere teneatur oīa debita
in forma de qua ſuperius eſt expræſſum:ſatis videtur
ꝙ tunc ille.a.tenerēt ſoluere omnia debita:nā aliàs il
la clauſula,necnō omnia alia quæ debeo:& teneor q
buſcunq; creditoribus ex quacunq; cauſa eſſet ſuper
flua,ꝙ eſſe non debet,ex quo pñt aliquid operari per
l.ſi qñ.ff.de leg.j.& j.de priui. ſi Papa.in vj.nec ob l.
quoties.allegata.nec ſimiliter alia iura ꝑ ipſum alle-
gata : qa ex illis nō ſurgebat ſuꝑfluitas ,ꝓut ſurgeret
in caſu propoſito ſm rectā rōnē ſermonis.iō in caſu ꝑ
dicto uidetur eſſe ſecus .facit,ꝙ no.Bar. in l.emptor.
§.lucius.ff.de pac.& in l.ſi de certa.C.de trāſac. & in
13 l.ſi ex pluribus.ff.de ſol.¶† Vltimo quærit do. Petr.
& d.An.Quid ſi aliquis legauit caſtrū in quo ſunt re
perta nomina debitorū.Itē arma an illa cedāt in lega
to:& concludunt,qđ nomina debitorū nō cedunt in
legato per l.ſi mihi media.ff.de leg.iij. ſecus in armis
quæ erant in caſtro ad tuitionem caſtri: qa cedent in
legato per.l.generali.§.uxori.ff.de uſufru. legatu. de
quo ſecundum eos.per Old.in ſuo conſilio.cxcix.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus non poteſt donare eccleſiam patronatam loco religioſo,nec illam ſubiicere alteri ad præiudicium patroni ſine ipſius conſenſu,nec poteſt concedere loco religioſo eccleſiam ſibi ſubiectam ſine conſenſu capituli.*

2 *Concedo,verbum,an importet tranſlationem dominij.*

3 *Concedere,& cedere differunt.*

4 *Per mandatum non tranſit aliqua actio:ſecus per ceſſionem.*

5 *Conſentiēs alienationi alicuius rei vr̃ cōcedere ius,quod habet in illa.*

6 *Epiſcopus concedens ſimpliciter eccleſiā monaſterio intelligitur conceſſiſſe quos in illa habebat,& ſi nullos percipiebat,intelligitur conceſſiſſe fructus quos eccleſia ipſa percipiebat.*

7 *Eccleſia totius diœceſis ſunt ſubiectæ Epiſcopo.*

8 *Epiſcopus , quando concedit religioſis eccleſiam in qua nullos fructus percipit,videtur omnes prouentus concedere præter cathedraticum.*

9 *Legato fundo cuius vſufructus ad teſtatorem non ſpectat,an poterit peti vſufructus.*

10 *Legatum rei alienæ valet,vt habeatur æſtimatio.*

11 *Societatem ſimpliciter contrahentes intelligitur de his quæ obueniunt ex opera,vel ex artificio,ſecus ſi contraheretur ſocietas omnium bonorum.*

12 *Indefinita an æquipoleat vniuerſali.*

13 *Eps licèt det eccleſiā intelligitur tamen ſibi iuriſdictionem reſeruaſſe.*

14 *Libertus tenetur patrono ad reuerentiam:& reuocari poteſt in ſeruitutem propter ingratitudinem.*

15 *Cathedraticum retinere intelligitur epiſcopus in eccleſia,licèt eam monaſterio conceſſit,& quid de canonica portione.& nu.21.*

16 *Epiſcopus non poteſt dare habitum iuris canonicæ portionis.*

17 *Epiſcopus donans eccleſiam in qua non habet aliqua temporalia,an intelligatur dare quo ad omnia.*

18 *Conſenſus capituli in donatione rei eccleſiaſticæ ab epiſcopo facienda requiri debet taliter,quòd obtineatur.*

19 *Et an conſenſus capituli ſit neceſſarius.*

20 *Cōſenſus capituli requiritur vbi eps vult decimas vnius eccleſiæ in totū,vel in partē dare alteri eccleſiæ,& ēt tractatus in alienatione rei eccleſiaſticæ,nec præſcribi,pōt quòd eps ſine cōſenſu capituli faciat.*

21 *Cathedraticum non venit in ſimplici cōceſſione eccleſiæ,& quare.*

22 *Eps eximens eccleſiā an per hoc intelligatur cōcedere iuriſdictionem.*

23 *Eximere an poſſit eps eccleſiā quo ad redditus ſpūales,& tēporales.*

24 *Et ſi Archiepiſcopus,Abbas , vel alius prælatus habet eccleſiam in diœceſi alterius epiſcopi,& diœceſanus illam eximat,an intelligatur in totum exempta cum clericis,& laicis.*

25 *Conceſſio eccleſiæ per epiſcopum facta monaſterio ſine conſenſu capituli an aliquid operetur.*

26 *Iuriſditio an videatur conceſſa conceſſo caſtro.*

27 *Conceſſa ciuitate,an intelligatur conceſſus comitatus.*

2 PAſtoralis. Si eps [a] in eccleſia quā do-
nauit pio loco de conſenſu
capituli,& patroni,percipiebat certos reddi-
tus donare vr̃ alias omnes prouentus eccle-
ſiæ præter cathedraticū cedunt illi loco.h.d.Et in pri
ma ponitur cōſultatio.ſecūdo rñſio.ſcđa ibi:inquiſi-
1 tioni.¶†Not.ꝙ eps nō poteſt donare eccleſiam pa-
tronatam loco religioſo,nec illam ſubiicere alteri ad
præiudicium patroni ſine ipſius cōſenſu.¶ No.ꝙ eps
nō poteſt cōcedere eccleſiam ſibi ſubiectā loco reli-
gioſo abſq; coſenſu ſui capituli , & ſic eadē rōne nō
videtur poſſe cōcedere ſpūales redditus,aut tpales ſi-
bi debitos in eccleſia ſibi ſubiecta abſq; conſenſu ſui
capituli.de quo in c.extirpāde.s̄.de ꝓbē.& in c.ea no
ſcitur.& c.paſtoralis.&.c.fi.ſupra.de his quæ fi.a.ꝓl.
2 ¶†No.ꝙ verbū,cōcedo, aliquādo inducit tranſlatio
nē dñii , & iuris certarum rerum aliquando inducit
tranſlationē omnium iurū,& dicit d.Pe.ꝙ verbum,
concedo hic faciebat dubiū:qa ipſius ſignificatio de
ſui natura non, vr̃ apta ad tranſlationē dñij,ſiue iur.
vnde alibi dicit gl.Accu.in l.fi.ff.de dona.Quòd qui-
dam non volens ius trāſferre dixit cōcedo,ſed nō ce
do tibi talē rē:& ſic de proprio ſignificato videt̄ diffe
3 rētia inter † cōcedere,& cedere.unde ille qui cōcedit
poteſtatē agendi cōtra Titiū uidetur dare mādatum
vt agere poſſit:ut no.ī d.l.fi.nec trāſit tūc aliqua actio
in eū cui ſit cōceſſio:ſecus ſi cedant ſibi iura cōtra Ti
tium:qa tūc per talem ceſſionē transferē vtilis actio:
vt ibi etiam no.& erit differentia ēt inter cedere, &
4 mādare.¶†No.in l.j.C.de act.& ob. quia per manda
tū non trāſit aliqua actio.ſecus per ceſſionē. in caſu
tñ huius capituli verbū,cōcedo,denotat trāſlationē
iuris

a Si epiſcop°.Idē ſummat hic d. Ab.& And. Sicu.

iuris realis ex mente diſponĕtis ſicut hic patet, & di
cit hic.d.Pe.ꝙ ubi in diſpoſitionibus apponunĭ ver
ba dubia ſumĕda eſt interpreta:io ſm naturā cōtra-
ctus,q. gerif ſi de illo liquet.l.ſi ſtipulatus.ff.de vſu.&
l.ſi vno.in prin.ff.loca.Si aūt nō liquet de ſpecie cō-
tractus,tunc recurrendū eſt ad ſignificatū verborū.
& ad ea quæ le.& no.in c.ex literis.j.de ſpō.¶No.ꝙ
5 ille q†conſentit alienationi alicuius rei vĭ ꝯcedere
ius,qđ hĕt in illa.facit qđ le.& no. in l.quæ dotis.ff.
6 ſol.ma.& in l.catus.ff.de pig.ac.¶†No.ꝙ Eṗs conce
dĕdo ſimpliciter eccleſiam monaſterio,ſi aliquos fru
ctus ꝑcipiebat in illa,intelligiĭ illos cōceſſiſſe mona
ſterio.Si aūt nullos ꝑcipiebat fructus:tūc intelligiĭ
conceſſiſſe oēs fruct᷒ quos nō ipſe, ſed eccleſia ipſa
percipiebat ipſo iure.& iſte vĭ eſſe intellectus literę,
vt ēt vĭ velle Io.An.in ſummario.ſed do.Ant.hic di
cit ꝙ qñ Eṗs non percipit aliqñ portionē fructuū,in-
telligiĭ concedere omnes redditus ſpirituales præter
cathedraticum.Sed præcedens intellectus verior vĭ.
per id,quod ēt tangeĭ ſuꝑ gl.pe.ad ṗdicta facit ſm d.
Pet.quia in ſimili videmus,quòd ſi prælatus legat rē,
quam tenet ſi erat ſua videtur legare dominium. Si
autem habebat vtile ius in rem,videtur illud legare.
l.ſi domus.§.ſi.ff.de leg.j.Si autem nullum ius habe-
ret,tunc hæres debet redimere,& pręſtare ſm diſpo-
ſitionem.l.cum alienā.C.de leg. de qua ēt in c.fili᷒.
j.de teſta.¶No.ꝙ Eṗs qñq; percipit aliquos fructus
eccleſiæ ſibi ſubiectę,nandoq; nullos,de quo dicē-
dum:vt hĭ.x.q.1.in ſumma,& pertotum.& eſt etiam
notandū,ꝙ quando nullos fructus percipit tñ poteſt
oēs fructus alteri eccleſiæ cōcedere,& eſt rō·qa quo
ad vnionem,ſeparationem, & protectionē, & vt ex
7 cā poſſit de iure†unius eccleſiæ dare alteri omnes ec
cleſiæ dicuntur eſſe ſubiectę Eṗo.xvj.q.vii.c.oēs.ba-
ſilicæ.facit quod habetur in c.ſi.de ſucceſ.ab inte. &
in c.j.de re.alie.nō alie.ĭ vj.& ĭ c.ꝯſtitutus.cū ibi no.
per gl.de reli.do.¶Et aduerte quia licèt Eṗs habeat
aliquam portionem fructuum percipere in eccleſia,
ſeu de redditibus eccleſiæ,hoc poteſt contingere,qñ tē
pore collationis tale onus fuit impoſitū.ꝑ id, qđ hĭ
in c.eleutetius.xviii.q.ij.¶No.ꝙ qui minus hĕt ius
in eccleſia cōcedendo illam alteri plus confert, quā
ſi aliquod ius hĕret, & rō eſt: quia ſi aliquod ius hĕt,
pōt diſpoſitio Eṗi in illo iure valere.iō nō dĕt ulteri᷒
euagari:ſed ſi nullū fructū percipit Eṗs in eccleſia de
bet ualere conceſſio eo modo quo valere pōt, & ſic
ille cui cōcediĭ hĕat oēs fructus eccleſiæ, qđ ṗt Eṗs
ex cā facere,ꝑ id,quod hĭ in c.conſultationibus.ſ.e.
& in cle.ſi vna.de reb.ecc.non alie.facit quod tangiĭ
8 in gl.pe.& ſuper ea.¶†Item not. ꝙ qñ Eṗs concedit
religioſis eccleſiam in qua nullos fructus percipit,vĭ
omnes prouentus concedere præter cathedraticum,
& in cathedratico eſt ratio ſecundū Inno.quia datur
in ſignū ſubiectionis ſpiritualis, & iuriſdictionis ſpi
ritualis,quæ non intelligetur tunc remitti, & ꝑ ꝯñs
non intelligetur etiam remitti cathedraticū, & quid
ſit cathedraticum hĭ in c. conquerente.ſ.de off.ord.
Et ex prædictis vĭ uelle Inn.ꝙ Eṗs ſimpliciter cōce-
dendo eccleſiā non uidetur a ſe eximere iuriſdictio
nē.Quid autem ſi habens iuriſdictionē in caſtro ſim
pliciter ipſum concedat, an intelligatur, & iuriſdi-
ctionē concedere inferius tangitur.¶Vltimo not. ꝙ
in conceſſione,quam facit Eṗs requiriĭ cōſenſus ſui
capituli,dicit tamen Hoſt.ꝙ ſola cōceſſio Eṗi uideĭ
ṗſtare cām ṗſcribendi.per id,qđ hĭ in c.cura.j.de iu-
9 repa.de quo dicendum,ut ibi no.¶†In gl.j.ibi.§.ulti
mo.melius dixiſſet.§.pe.ſecundū Io.An.ibi dĭ ꝙ ſi le
gaĭ Titio fundus cuius uſusfructus erat ulterius,q̄ te
ſtatoris.quòd poterit peti ipſe vſusfructus. & ſic vĭ ꝙ
cenſeatur legatum ſolum ius ꝓprietatis,qđ hĕbat te
ſtator, quod vĭ eſſe contra hunc tex. & ea quæ. ſ.di
xit gl.Sed Io.An.hic dicit,ꝙ ideo illud cōtingit: qa
10 valet†legatū rei alienæ:vt hĕatur æſtimatio ſcđm ea
quæ le.& no.j.de teſta.in c.filius.& hĭ etiā ꝑ legiſtas
in l.cum alienam.C.de lega.& cū hac ſolutione trā-
ſit d.Flo.Sed certe hæc hęc ſolutio nō vĭ tollere for
mam cōtrarij:qa ex quo habebat aliqd in fundo: qa
ius proprietatis,qđ illud ſolū debetur intelligi legaĭ
ſe:vnde potes dicere quod interdum deficit tale ius
ꝑꝑ quod interim nō pōt percipi aliqua cōmoditas,
vt cōtingit in iure vſusfructus: qa ſi uſusfructus eſt
alienus,non pōt interim percipi cōmoditas, & tunc
non ſolum videtur eſſe legatum ius,quod hĕt teſtōr:
ſed etiam ius quod deficit,& ita eſt caſus ualde no-
tabilis,& melior de corpore iuris in d.§.pe.& ſic dĕt
tūc tale ius redimi ꝑ hæredē:vt ibi patet.Interdū ve-
ro ius qđ deficit nō impedit quin aliqua cōmoditas
poſſit percipi:ut contingit qñ teſtator legat rem cu-
ius habet dominium utile,& alius hĕt dominiū dire
ctum.& tunc ſolum uidetur legare ius qđ habet. nā
rōne ipſius utilis dominij poterit legatarius percipe
re utilitatem:quia poterit recipere fructus rei.iō tūc
ſolum cenſetur tale ius utile legatum.d.l.ſi domus.§.
ſi.ff.de leg.j.& per hoc hĕs ueritatē huius articuli.d.
tñ Ant.hic dicebat,ꝙ ille.§.pen.uult ꝙ ſi teſtator ha-
bet vſumfructū in fundo alieno, & legat ipſum fun-
dum,quòd non uidetur legaſſe uſumfructum:ſed ꝓ
prietatem.& concludit ꝙ ſi legans nullū ius hĕt in re
valet legatum in tota re,vt æſtimatio debeatur: quia
valet legatum factum de re aliena quo ad æſtimatio-
nē,ſcđm tamen diſtinctionem,quę hĭ in l.cum alie-
nam.C.de leg.& in c.filius.j.de teſta.¶Si aūt habet
ius in re,tunc dicit ꝙ ſi eſt tale ius qu d ſit aptū dura
re etiam tempore quo diſpoſitio debet ſortiri effectū
& tunc illud tantum intelligitur legatum: licèt res
ſimpliciter fuerit legata.ideo ſi habens dimidiā par-
tē fundi leget,vel donet ipſum fundum intelligetur
ſolum de dimidia in effectu dixiſſe. & ſi dicat,lego
dimidiam talis fundi,& in dicto fundo haberet ſolā
dimidiam dimidię illa ſolum intelligereĭ relicta,niſi
ex coniecturis contrarium poſſet pręſumi per id,qđ
leg.& no.in l.ſerui electione.§.ſi.vbi ꝑ Bar.& de ma
teria.ff.de leg.j.& idē ſi haberet ſolū utile dominiū:
qa illud intelligeretur ſolum legaſſe:ut pręddixi, licèt
ſimpliciter legaſſe fundū.Si aūt ius quod hĕt legans
non eſt duraturum in tṗs effectus diſpoſitionis, ſeu
in quo debet diſpoſitio ſumere effectū, ut cōtingit
in uſufructu qui extinguitur morte, cū tale legatum
factum in teſtamento ſumere debeat effectū ꝑ mor-
tē teſtantis.j.de cele.miſ.in c.cum marthę.tunc ſecū
dū eū vĭ legata tota res: qa ſcđm tṗs ĭ quò diſpoſitio
debet ſumere effectum nullum ius reperiĭ habere le
gans,ideo in tota re tenebiĭ diſpoſitio ſcđm eum ex
eo:qa rem alienam poteſt legare,& ſic reſidet.d.An.
Sed certe eius dictum uideĭ cōtra caſum.l.vxor pri.
C.de leg.& l.qđ in rerum.§.j.ff.de leg.j.in quibus uĭ
probari,quòd ſi habens uſumfructum in fundo alie-
no legat ſimpliciter ipſum fundum,non ualet lega-
tum:quia ſolum ius quod habebat uideĭ legaſſe: li-
cèt morte extingueretĭ.¶In ea.glo.ibi:donare potuit
j.de iurepa.in gl.prima,& ultima.Et ſi dicas,quare ēt
Epiſcopus hoc caſu in quo loquiĭ gl.non intelligiĭ,
ēt conceſſiſſe ius quod ipſe hĕt,ſicut ecōtra qñ con-
cedit eccleſiam de conſenſu ṗroni interq; uĭ conce-
dere ius quod habet dic ꝙ ratio eſſe poteſt:quia quā-
do laicus donat eccleſiam religioſis de cōſenſu Epi
ſcopi

ſcopi, q̃ a donatio laici nõ tenebat ſine cõſenſu Epiſcopi ſatis operatur conſenſus Epiſcopi faciendo illam validam. Sed vbi Epiſcopus concedit eccleſiam conſenſu patroni: conſenſus patroni non requirebatur ad validandã conceſſionem Epiſcopi: q̃a illa reſpectu iuris ipſius Epiſcopi valebat, ẽt ſine cõſenſu patroni. ideo vt conſenſus patroni aliquid operetur intelligit̃ quod voluerit ius, quod habebat cõferre,
11 & ſic ius patronatus. ¶ In gl. ii. ibi. ſocietatem ſimpliciter. ſupple: quia tunc ſolum intelligitur cõtracta ſocietas de his, quæ obueniũt ex quæſtu, hoc eſt ex opera, vel ex artificio. & ſic non intelligitur cõtracta ſup alijs, vt ſi forte ex legato, vel hereditate aliquid perueniret ad alterũ ſociorum. Sed vbi cõtrahit̃ exp̃ſsè ſocietas omnium bonorũ, tunc intelligit̃ eſſe cõtracta etiam ſup illis, quę obueniunt alteri, quã ex opa,
12 vel artificio, vt eſt legatum. vel hæreditas. ¶ † In ead. glo. in fi. In iſtis iuribus allegatis in cõtrariũ vr̃ probari, quod indefinita non æquipollet vñ. Sed dic q̃ ex proprio ſignificato non ęquipollet: q̃a indefinita ex ꝓprio ſignificato põt ẽt tñ in vno uerificari: ſec' ĩ vñ, l. is qui ducenta. §. vtrum. ff. de reb. dub. An aũt ex iuris interpretatione æquipollere habeat vniuerſali. gl. tangit in c. vt certa. de elec. in vj. concluditur, quòd ſi eadem eſt ratio omnium ſub indefinita comprehenſorum, tunc æquipollet vñ: aliàs ſecus. de quo per Dy. in rub. de reg. iur. in vj. & per Bar. in l. ſi pluribus. ff. de le. ii. ¶ In gl. pe. ibi ius inſtituendi. ſed cano. & Hoſt. tenent contrarium: quia licèt Epiſcopus generaliter, & ſimpliciter conceſſerit eccleſiam religioſis, ſi nullos redditus tẽpales habet in ea ſolũ videtur conceſſiſſe prouẽtus tẽpales eccleſiæ, & ſic nullum ius ſpirituale: ſed inſtitutio eſt ius ſpirituale. ĵ. de ſimo. in c. tñ. in fi. ergo non intelligitur inſtitutio cõceſſa, nec ob. quod hr̃ in c. viſus. allegato. in gl. q̃a loquit̃ qñ conceſſio fuit facta pleno iure. facit qđ ibi notatur. ſed hic conceſſio fuit ſimpliciter, & gene
13 raliter facta. ¶ † In ca. gl. ibi: correctionem, & ſic iuriſdictionem cuius vigore competit correctio. quam iuriſdictionem non poteſt a ſe abdicare ſine licentia Papæ. per id, qđ hr̃ in ſimili in l. legatus. ff. de of. p̃ſi. ubi dr̃ q̃ legatus p̃ſidis non põt a ſe abdicare iuriſdictionem. facit, quod hr̃ in c. irrefragabili. & c. licet. de off. ord. ¶ In ea. gl. ibi: & uiſitatione. Idẽ dicit Hoſ. de inſtitutione autorizabili. p id, quod hr̃ in c. cum ſatis. ſ. de offi. archi. nam hic videtur eſſe talis inſtitutio præſcriptibilis. per id, quod habet in d. c. cũ ſatis.
14 ¶ † In ca. gl. ibi. retinet in liberto, nam retinet ius reuerentię, & ius reuocandi in ſeruitutem ratione ingratitudinis. & adde inquantum dixit gl. & etiam hr̃
15 hic in tex. q̃ retinetur † cathedraticũ, nã idẽ ſub dubio forte dicit Inn. de canonica portione: q̃a canonica portio, & cathedraticũ, ęquiparãtur: ut ſ. de of. ord. c. conquerente. quod dicit procedere, niſi expreſsè illam conferat, quod facere poteſt. per id, quod habet in c. fi. xii. q. iii. & licèt ex titulo generalis conceſſionis non tranſeat, tamen ex illo poterit p̃ſcribi contra Epiſcopum. per id, quod habetur in c. de quarta.
16 ſ. de p̃ſcri. ubi de hoc. † Alii uero dixerunt, q̃ Epiſcopus non põt dare etiã expreſsè ius canonicę portionis ſibi inhærens, & ſic non poteſt dare habitũ iuris canonicę portionis, licèt dare poſſit redditus, & fruct' p̃teritos retentos, & etiã futuros, in vita ſua tantum, & non vlterius in p̃iudicium ſucceſſoris, & ſic intelligunt. c. vltimum. xii. q. iii. facit quod hr̃ in l. neceſſario. ff. de pericu. & cõmo. rei uen. & quod no. in c. ii. de locato. & ſic reſidet Io. And. ſed de hac materia eſt dicendum: ut plene no. per Io. An. in c. cũ venerabilis. ĵ. de cenſi. dicebat tñ hic. d. Ant. q̃ in exceptione vr̃ dicendum q̃ rñr non transferuntur iura ſpiritualia, ſed dñã eſt quo ad redditus. ſpiritualis inter conceſſionem generalem, & exemptionem: quia in conceſſione ſeruatur diſtinctio decr. ſed in exemptione non ſecus, quia in ea ſimpliciter facta veniunt oẽs redditus ſpirituales, & temporales, finaliter tamen remittit de materia ad nota. in d. c. cum venerabilis. vbi ſm eum melius ponitur veritas per Io. An. quàm hic
17 tigatur. ¶ † In ea. gl. in fi. Et eſt mens gl. q̃ ideo quando Epiſcopus donat eccleſiam in qua non habet aliqua temporalia intelligitur dare quo ad omnia ne donatio alias ſit inutilis, quæ ratio ceſſat, quando aliquos redditus tẽporales habet, nec ob. c. cũ dilecti. ſ. e. vbi dicitur, q̃ latiſſimè debet interpretari donatio: quia illud procedit ubi nõ ſit p̃iudiciũ ſucceſſoris in dignitate hic, ſecus. iõ non ſufficit quo aliquid modicum operetur. ¶ In gl. in fi. adde ſm Io. An. quòd li
18 cèt litera dicat, † conſenſum capituli requirẽdum, debet intelligi taliter quod obtineatur, alià non ſufficeret ſolũmodo requirere. per id, quod leg. & not. in cle. ſi vna. de reb. ecc. non alie. & facit quod dixi in
19 ſummario. ¶ † Extra glo. poteſt opponi. vt hic ſãgit d. Fl. q̃ nõ ſit neceſſarius ꝯſenſus capituli. p id, qđ habetur in c. ea noſcitur. ſ. de his quæ fi. a præla. ſoluit primo, q̃ ibi Epiſcopus præſcripſerat, hic ſecus. vel dic ſecũdo, & melius ſm eum quòd ibi loquitur qñ conceditur eccleſiæ in titulum: quia illud fieri poteſt per Epiſcopum ſine conſenſu capituli, ſi hoc habet conſuetudo, & ſic ſi hoc ius eſt p̃ſcriptum: ſecus qñ eccleſia, vel aliquod ius eccleſiaſticum perpetuo datur: quia tunc talis donatio pertineat ad alienationẽ. facit. c. tua. ſ. de his, quæ fi. a præla. neceſſarius eſt cõſenſus capituli: vt hic patet, & ſ. de his, quæ fi. a præla. in c. paſtoralis. nec præſcri bi poteſt contrarium: ut hic tenet Inn. & Io. An. & probatur in ele. ſi vna. de re. eccl. non alie. & ibi ẽt no. & licèt ibi loquatur de vnione, ſeu donatione eccleſiæ, tñ idẽ dicẽdũ de quocunque iure eccleſiaſtico in perpetuum transferẽdo, vt eſt ius decimarum, vel ſimile. facit quod habetur in d. c. tua. & c. paſtoralis. & quod habet̃ i. e. j. de reb.
20 ecc. non alie. in vj. Et per hoc infert̃ q̃ † ſi Epiſcopus decimas vnius eccleſiæ in totum, vel in partem vult dare alteri eccleſię, req̃rit̃ conſenſus capituli, ſupple, & ẽt tractatus requiritur in alienatione rei eccleſiaſticæ. & d. c. j. de reb. ecc. non alie. in vj. vr̃ etiã q̃ requirat̃, quòd ex cauſa hoc faciat ꝓ ea q̃ hſir ibi. & ĵ. de religio. do. & c. ꝯſtitutus. cũ ibi no. ꝑ gl. nec põt p̃ſcribi q̃ ſolus Eps̃, ſine cõſenſu capituli faciat, qđ tenet ẽt gl. ĩ d. cle. ſi vna. & ꝓ hoc q̃a eadẽ eſt rõ ſicut qñ eps̃ donat eccleſiã, vel ꝑbendã in ꝓprietatẽ alteri eccleſię, vel alicui dignitati. nã per donationẽ decimæ, vel ſimilis iuris ſit alienatio ꝑpetua, q̃ fieri non dẽt per Epm̃ ſine conſenſu capituli. xii. q. ij. c. ſine exceptione. & d. c. j. de reb. ecc. non. alie. in vj. & ſic dicit d. Fl. ſe cõſuluiſſe. putat tñ q̃ Eps̃ poſſit præſcribere, qđ ſolus faciat non per xl. an. ſed per tp̃s de cuius contrario non ſit memoria. nã tale tp̃s hẽt vim priuilegii, & tollit iuris reſiſtentiam. ĵ. de p̃ſcr. e. j. libr. vj. & ĵ. de verb. ſig. in c. ſup q̃buſdam. & in l. hoc iure. §. ductus aquæ. ff. de aqua quot. & æſti. quod tene menti ꝓ litatione eorum, quę tangunt hic doc. & in d. cle. ſi vna. ¶ Vlterius quærit hic do. Flo. generaliter, qñ conceditur eccleſia, vtrum ſp hẽat locum quod hic dr̃ in litera. Inn. ut ipſe hic tangit vr̃ dicere, q̃ non. nam ſi cõcedit̃ archipresbytero, uel archidiacono. eccleſia conſiſtens intra fines archidiaconatus, uel archipresbyteratus in qua nullum ius habebat intelligitur conceſſa

ceſſa quo ad iura archidiaconalia, vel archipresbyteralia. ſecus ſi concedatur monachis: ut hic patet, q̃a tunc ſolum intelligitur concedi quo ad temporalia. Et circa hoc quo ad multa alia dicit Inno. ex quibus ſm eũ vr̃ multũ intricari iſta materia. inter cætera tñ notabiliter dicit ꝙ ex pſonis dantibus, & ex rebus, q̃ dantur debemus cognoſcere quid dari intelligať. ar. c. & ſi qõnes. j. de ſimo. & generaliter quo ad totã gl. concludit, ꝙ ſi Epiſcopus concedit eccleſiã pleno iure tranſeunt oĩa præter illa de quibus in iure reperiť ꝙ non poſſint tranſire. Et quæ ſint illa, no. in c. cũ venerabilis. j. de cenſi. & pro hoc quia in donationibus fieri dēt pleniſſima interpretatio. ſ. c. proximo. Si aũt Epiſcopus donat eccleſiam ſimpliciter habet locum diſtinctio huius c. quod dic procedere, ſiue donat religioſis, ſiue alijs: quia in hoc non vr̃ ratio diuerſitatis, & ſic q̃q̃ conſidereť in donationibus cõditio donantis, donatarij, & rei donatæ: vt prædixi, tñ quãtũ ad intellectum huius c. talis diſtinctio non procedit ſm eum. Et hoc dic ꝙ id, quod dicitur in litera, quòd donatio fuit facta religioſis narrat factum: quia idem eſſet dicendum, ſi alijs facta fuiſſet, & ſic reſidet do. Flo. Sed aduerte, quia Inn. hic vr̃ voluiſſe contrariũ: ut etiam ſuperius recitaui poſt d. Flo. in ver. vlterius quærit, & etiam tangit hic do. Ant. poſt Inn. & Ioan. An. Nam primo limitat decre. inquantũ hic dr̃ quòd ex conceſſione facta religioſis transferuntur tpalia, ſi illa habet Epiſcopus, nam dicit ꝙ hoc eſt verũ ubi per Epm̃ conceditur eccleſia abbati, uel alij prælato regulari. ſed ubi fieret archidiacono, vel archipresbytero conceſſio eccleſiæ exiſtentis intra terminos ſui archidiaconatus, vel archipresbyteratus in qua nullum ius haberet, & fieret ſimpliciter, tunc non transferentur tpales redditus competentes Epõ: ſed ſolũ quoddam ius ſuperioritatis, quod cadere poteſt in Archidiaconum, & presbyterum, & inter cętera eſt ius leuiter caſtigandi, & de iuribus, quę vendicãt Archidiaconi, uel archipresbyteri in eccleſia, quę ſit intra limites archidiaconatus, vel archipresbyteratus. no. p doc. & præcipuè p Io. An. in c. fi. ſup prima gl. ſupra de offi. arch. & per eundem in d. c. dilectus. j. de cap. mona. & p gl. & Arch. in c. alia cã. xvi. q. j. ſed vbi fit ꝯceſſio abbati, quod talis ſuperioris de qua in præalle. titulis non proportionatur ſibi, ideo in eum tũc transferunť redditus tpales ſecũdũ diſtinctionẽ hic poſitã, & ſic aperte uoluit Inn. & Io. An. & d. Anto. & ſequitur ẽt. d. Pet. ꝙ aliud ſit qñ conceditur eccleſia per Epm̃ abbati. aliud qñ cõceditur archipresbytero vel archidiacono, licèt do. Flo. aliter dixerit: ſed verius videtur eſſe dictum Inn. ex eo: quia iſta donatio: quæ fit per Epm̃ concernit prẹiudicium ſui prædeceſſoris in dignitate Epali, ideo vr̃ ꝙ ſit reſtringẽda. ar. c. ſup eo. enim ibi no. ſupra de offi. delegat. & l. nec auus. C. de emã. li. & facit, qđ dixi ſup gl. pe. circa fin. & ideo uideť ꝙ ſufficiat, quòd aliquid opereť: licèt non intelligãtur conceſſi redditus tpales competentes Epõ, prout contingit, qñ concediť eccleſia ipſi archidiacono, uel archipresbytero, q̃ nõ erat ſibi ſubiecta, & nihilominus fuiſſet ſibi conceſſa p Epm̃ tunc q̃a nihil oparet, niſi intelligant conceſſi, & hoc caſu põt ſaluari opi. dñi Flo. q̃a idẽ erit ſicut ſi fuiſſet cõceſſa abbati, & ſic religioſis. Scđo limitat Inn. decr. vt dēat intelligi, qñ ꝯceſſio fit abbati. aut prælato rĺari nõ exẽpto, quo caſu donatio ſimpliciter facta intelligeť ſecũdũ ꝙ hic dr̃. Si aũt fiat loco exempto, tunc dicit Innoc. ꝙ ſi monaſterium eſt exemptũ ſine capellis, & ſic capellæ non ſunt exemptæ, idẽ dicendũ ꝙ hic dr̃ in litera allegat ꝙ habetur in c. j. xvj. q. v. ¶ Si aũt fiat conceſſio monacho exẽpto cum capellis habitis, & habituris tunc dicit ꝙ hoc caſu operabiť cõceſſio eccleſiæ facta tali monaſterio: q̃a videbiť eſſe eccleſia donata libertati, non aũt vĩr donati prouentus tpales quos ibi percipit Eps. ex quo. n. concedi. ipſam tali monaſtrio vr̃ ipſam eccleſiam a ſe eximere. ideo vr̃ eccleſia libertati donata p hoc allegat: q̃a ſm qualitatẽ pſonæ cui donať, & cui legatur, & donatũ, & legatũ aſr, & aliter intelligiť. facit qđ le. & no. in c. & qõnes. j. de ſimo. & in l. ſi filiæ. ff. de leg. 3. & in l. ſi quis filio. §. ſed & ſi qs. ff. de iniu. teſta. & in l. plenũ. §. æquitij. ff. de vſu & ha. Hoſt. vero hic dicebat ꝙ nõ videt bonã rõnem prædictorum, & vr̃ velle, ꝙ ſtandum ſit ei quod dr̃ in litera, & ſic forte noluit ſentire illud, quod tenuit d. Flo. videlicet q̃tum ad intellectũ lr̃æ nõ ſit dñia cui fiat donatio. Sed certe, vt hic dicit. d. Ant. rõ patet ſatis ex ſupradictis. q̃a non vr̃ ſufficere, ꝙ talis donatio aliquid ẽt modicũ opereť, & ideo vt tunc non habeat locum hæc decr. per id, qđ ſuperius dixi ideo dicit ſtandum cũ Inn. Tertio limitat Inno. decre. procedere, qñ epiſcopus donat eccleſiam hñtẽ, vel non habentem populũ. vbi vero Papa eſſet qui donaret concludit, ꝙ ſi Papa ſuam capellã donat non habentem populum adhuc pcedit decr. ſecundum eum. Si vero Papa eccleſiã ſubiectã Epõ alteri donaret, ſi non eximit illam non intelligitur præiudicare iuri Epi. p id, qđ hr̃. j. de priui. in c. paſtoralis. Si aũt eximat eccleſiã ab Epõ, vt illã poſtea donet abbati, tunc ſiue in illa hẽat iuſpatronatus Abbas, ſiue non, ſi nõ hẽt populũ vr̃ illã pleno iure donare adeo qđ ſuberit Abbati quo ad legẽ iuriſdõis, & ſic quo ad vtrãq; legem de quibus hr̃. ſ. de offi. or. in c. conquerente. & c. dilectus. & rõ eſt q̃a cũ fuerit exempta per Papam, vt alteri donetur, ſi Papa aliq̃d ſibi retinuiſſet, ſeu intelligereť retinere in hoc poſſit notari de pupillaritate de ambitiõne. ar. l. ſi qñ. C. de bo. va. li. x. & hoc procedit qñ eccleſia donata nõ habeat populum. ſi aũt hẽret populum, dixit Inn. quòd tunc Papa donando eccleſiam vr̃ eam ſubijcere ex toto quo ad clerum, ſic quantũ ad utranq; legem & ſic iuriſdictionis, & diœceſanæ. vnde habebit prælatus ibi inſtituere rectorẽ, & poterit ibi exercere oĩa, quę pertinent ad legem iuriſdõnis, illo tñ ſaluo, qđ ubi ueniret imponenda pœna grauior, puta depoſitionis debebit haberi recurſus ad Papã. arg. eo: nam q̃ hñr in c. ad hæc uer. in epiſtola. ſ. de offi. arch. ¶ Itẽ quo ad legem iuriſdictionis, ſi aliquid rõne cleri obueniat de hoc erit rñdendũ abbati, & ſic de quarta canonicæ partis de mortuarijs aliunde venientibus, quã rõne populi: ſed quo ad ea, quæ obueniunt rõne populi non hẽbit partem, ſed Eps: q̃a licèt eccleſia eſſet exempta non tñ populus eſt exemptus. j. de priui. c. ex ore. unde cõcludit, qđ curã recipiet rector ab abbate ſine examinatione, tñ intelligo neceſſaria fienda: quia extraiudiciaria põt inſtituere rectorem, vel eccleſiam. per id, qđ leg. & no. in c. ꝯſtitutis. lo ulti. ſ. de app. & facit, qđ leg. & no. in c. fi. de præſump. & in cle. j. de offi. dele. Excipi aũt poterit contra ipſum rectorẽ, & accuſari coram abbate ſcđm Inn. vr̃ tñ ꝙ ſi ueniat imponenda pęna depoſitionis, dēat haberi recurſus ad Papã p id, quod ſupra dixi. De mortuarijs aũt puenientibus a populo, reſpõdebit rector epõ. per id, qđ hr̃ in c. ex ore. Item ſi aliquid rõne iuriſdõnis occaſione populi obuenit hẽbit partẽ eps, & non abbas, & ſi neceſſe ſit applicari in talib. obuenientibus a populo applicari debebit Epõ. facit qđ no. Io. An. in d. c. ex ore. in nouella. in gl. quæ incipit eps. ¶ Quarto liĩat Io. An. in donatione, ſeu conceſ-

ſione

ceſſione ſimplicit ſecus ſi eſſet facta pleno iure:quia
tunc vř conceſſa eccleſia nedũ quo ad tpalia : ſed ẽt
quo ad ſpiritualia,& ſic trãſiret etiã inſtitutio ,& ſi-
milia ſpũalia.ꝑ id,qđ hř in c.j.xvi.q.ij.& facit quod
21 plene dictum fuit in c.de monachis.ſ.de pbẽ. ¶†De
inde quæri põt quæ eſt rõ quod in ſimplici cõceſ-
ſione non venit cathedraticum.dic ſm Inn.ꝙ rõ eſt:
qa datur in ſignum iuriſdictionis ſpiritualis.ſ.de of
fic.ord.conquerente. Sed per ſimplicem conſtitutio
nem eps non perdit iuriſdõnem ſpiritualem:vt dictũ
fuit in gl.pen.& ſuper ea, & ſic non perdit ſignifica-
tũ,ergo nec illius ſignum.demum quæri põt ad itel-
lectum literæ in ver.qđ ſi ex ipſis.inquantũ ibi dř ꝙ
veniunt oẽs prouentus qui erunt illi dicunt aliqui
vt refert Inn.& Io.An.quod erit moderatũ auxilium
j.de cenſi.c.prohibemus.& c.apoſtolus.de offi.ordi.
in c.cõquerente.¶Item ſi aliquid detur epo de mul
tis,quæ recipiantur rõne iuriſdõnis . nam iſti reddi-
tus ſcđm iſtos trãſferunť:qa nomẽ prouẽtus oĩa cõ-
prehendit.l.uſuſructu legato.ff.de vſufru.accre.a ta-
libus tamen debebit Abbas abſtinere,& illas cauſas
epo dimittere.per id,quod hř in c.j. ad finem.xvi.q.
ij.Alij vero dixerunt ꝙ concedere tunc vř quartã de
cimatum,& alios redditus ſpiritualiũ. de quibus in
d.c.cõquerente.nõ tñ intelligeť cõceſſiſſe iuriſdõnẽ
vel illa quæ ex iuriſdõnẽ proueniunt,finaliter Inno.
dicit ꝙ ſibi vř eſſe ſenſus literæ talis,videlicet ꝙ ſi nõ
ꝑcipit eps redditus tpales vř cõcedere religioſis qui-
bus concedit eccleſia,qđ oẽs redditus ipſius eccleſię
ſibi,approprient quod placet Io.An. & iſte vř eſſe in
tellectus Inn.do.tñ Ant.hic aliter ipſum recitat.nam
dicit Inn.velle, ꝙ ſi epiſcopus nõ percipit redditus tẽ
porales,quod tunc transferuntur omnes redditus ſpi
rituales,non dico omnia iura ſpiritualia.per id,quod
ſ.dixi.& inferius dicetur.ſed certe iſte non eſt intel-
lect⁹ Inn.ut patere poteſt ex eius verbis:ſed ille quẽ
ſupra dixi . Et ſi dicas ſi teneamus dictum intellectũ
vř ꝙ ſi eps intelligitur facere dictum ceſſionem , ut
dixit Inn. ꝙ intelligať per hoc quodammodo cõceſ-
ſiſſe,qđ talis eccleſia ſit vt grana ſub prælato. & ſic
non retineret cathedraticum,nec procurationem:vt
patet in c.fi.j.de cenſi.quod eſſet cõtra iſtũ tex. Rñ-
det Inn.ꝙ hoc non habet obſtare:quia licẽt dicti reli
gioſi poſsint ſibi appropriare redditus ipſius eccleſię
ſibi conceſſę:tamen non poterunt niſi illud quod ſu
perit de redditibus ipſius eccleſiæ retenta, & aſsigna
ta congrua ſuſtentatione vicario,ſeu rectori eccleſiæ
& miniſtris,ſine quibus eccleſia non debet manere;
ſupra de præbendis.c.in lateranenſi. & ſic debent ec
cleſiam conſeruare in ſtatu ſuo , ut ibi,nec pactũ cõ-
trium,nec iuřm,nec priuilegiũ,nec conſuetudo, nec
conſtitutio obeſſe poſſet.per id,quod hř in c.extirpã
dę.§.cũ igiť.ſ.de pb.ſcđm Hoſt.qđ tñ dictũ eſt de pri
uilegio intelligo,niſi eſſet priuilegium papale ex cer
ta ſcientia aliter conceſſum.per id,quod hř in c.pro
poſuit.ſupra de conceſ.præb.& ex prædictis conclu-
dit Io.And.quòd epiſcopus dando eccleſiam loco re
ligioſo qñq; cenſeť dare tpalia.i.redditus debitos ra
tione temporaliũ:vt hic patet.quandoq; oẽs obuen
tiones eccleſiæ:vt hic ẽt patet. quãdoq; inſtitutionẽ
ex modo cõceſsionis:ut qa cõcediť pleno iure.xvj.
q.ii.c.i.quandoque omnes obuentiones:ſiue ſint ſpi
rituales,ſiue aliæ ex quacũq; cã obuenientes, ex mõ
conceſsionis prędictorum de quo appareat.j.de cẽ
ſi.in c.cũ venerabilis.& ibi de materia per Io.An. &
22 plene etiam dixi in c.de monachis.ſ.de pbẽ.¶†Quę
rit vlterius Io.An. Quid ſi eps eximat a ſe eccleſiã ,
quid intelligitur concedere, & an hoc facere poſsit,
dicit Inn.ꝙ ſm aliquos non per hoc cõcedit iuriſdi-
ctionẽ:qa non hẽt poteſtatẽ eximendi a ſe iuriſdõ-
nẽ.per id,qđ hř in l.legatis.ff.de offi.præſi.vbi legat⁹
præſidis non põt a ſe eximere iuriſdõnẽ, quã habet
in ſubiectos,nec illam deponere. an aũt dicta exem
ptio valebit.quod ad aliquid dicunt aliqui ſm Inn.ꝙ
valet quo ad ſpecialiter expreſſa,ſi aliqua ſpecialiter
expreſſerit eps. Si vero gñaliter eximit, tunc refert
opi.nam quidã dicunt ꝙ non valet exemptio, niſi di
cat a quibus eximat:ut quia dicat ꝙ eximit,vt nõ te-
neatur ſoluere moderatum auxilium, & ſic de alijs.
¶Alij autem quos ſequitur Inn. dicũt ꝙ valebit ex-
emptio generalis,nam valebit quo ad redditus tpa-
les,& ẽt ſpirituales,ſi ſint tales qui poſſunt remitti.ꝑ
id qđ habetur in c.cum uenerabilis.j.de cenſi. & in
c.conſtitutus.j.de reli.do.& q̃ ſint iura, quæ nõ pñt
remitti,plene no.Io. An. in d.c.cũ venerabilis.& ibi
diceť,fateť tñ Inn.ꝙ quando non ſit exẽptio ſed ſim-
plex conceſsio,quòd tunc locum habet iſta decreta-
23 lis.†Et ex prædictis concludit,ꝙ nõ ſolum Papa, ſed
etiam eps,& archiepiſcopus habet poteſtatem exi-
mendi eccleſiam quo ad redditus ſpirituales, & tem
porales,allegat,quod habetur in c.& temporis quali
tas.xvj.q.j.& j.de exceſ.præl.in c.ſicut in iure. Quod
tamen intelligit procedere dummodo hoc faciat cũ
debita ſolennitate,ſupple:& cum cauſa legitima.per
id,quod hř in hoc.c.& quod legitur,& no. in c.vno.
vt eccle.benefi.& per gl.in c.conſtitutus.j.de reli.do
mi.& facit quod habetur in c.j. de reb. eccl.nõ alie.
in vj.Et aduerte quia prædicta procedunt,quãdo eps
24 eximit eccleſiam ſibi immediate ſubiectã . ¶†Quid
aũt ſi archieps,abbas.vel alius prælatus, habet eccle
ſiam in diœceſi alterius epi,& diœceſanus illam exi
mat.dicit Inn.ꝙ tunc intelligitur in totum exempta,
cum clericis,& laicis:ita ꝙ illi prẹlato, qui ipſam ha
bebat,qñ plenarię ſubiacebit. & hoc dicit verum q̃-
tum ad ius parochiæ, ſeu parochiale: ſecus dicit de
iure epali.nã ẽt ſi eccleſia,quã eps dat religioſis exẽ
ptis,ſit exempta:populus tñ nõ intelligeť exemptus
vt dictum eſt.ſupra. & facit quod habeť in c.ex ore.
& c.recepimus.j.de priui.& idem ſi intelligereť exẽ-
pta quo ad ius tpale reſpectu eorũ quæ ſunt ordinis,
& conſecrationis. nam grande eſſet periculũ , ſi eps
non poſſet miniſtrare populo ſacra: & ſic non poſſet
cõfirmare in fronte,ſeu criſmate : nec ſacros ordines
conſerre:nec eccleſias,vel altaria cõſecrare, quæ Ab
bas,vel alius ꝑlatus miniſtrare nõ poſſet, in c. aquã.
de conſecra.eccl.ideo ſi diœceſanus eximat eccleſiã
nõ intelligiť eximere in talib⁹ ſeu quo ad talia ſaluo
niſi illa eccleſia erat ſubiecta alteri epo,licẽt eẽt ĩ diœ
ceſi ipſius eximentis:qa tũc videreť eximere nedum
quo ad tpalia,ſed ẽt quo ad ea, quę ſunt ordinis epa-
lis:qa ille eps poſſet talia adminiſtrare. facit ad ma-
teriam quod no.Io.And.& Inno. in c.paſtoralis.j.de
25 priui.¶†Vlterius quæritur,an ſola conceſsio epi,ſi-
ne cõſenſu capituli aliquid opereť . dic ꝙ nõ quo ad
trãſſerendũ,ſed quo ad præbendã cãm præſcribẽdi
ſic:per id qđ habeť in c.cum.j.de iurepa.& ſic min⁹
iuſtus titulus ꝑſtat cãm præſcribẽdi,qđ intellige ſm
d. Ant.procedere,qñ cauſatur iniuſtus titulus ab er
rore facti:aliàs ſecus:vt eſt gl.notabilis melior quæ
ſit in iure in c.apoſtolicæ.j.e.tit.an aũt ex cõſuetudi
ne poſsit induci,vt eps poſsit concedere eccleſiã ſi-
ne conſenſu capituli.dic ꝙ ſic ſi vult concedere in ti
tulũ.per id,quod habetur in c.ea noſcitur.ſ.de his,q̃
ſiunt a præla.ſecus ſi uellet concedere in ꝓprietatẽ:
qa illa non eſt cõceſsio tpalis , ſed perpetua,q̃ ſapit
alienationẽ:iõ non ualet in hoc conſuetudo velut
onerosa

onerosa ecclesiæ:vt etiam no.gl.in cle.si vna.de reb.
eccl.non alienā.& dixi etiā superius. ¶ Vlterius q̄ri
pōt ad declarationem literæ.Qualis fuerit forma ver
bororū relatorum per ep̄m dic, q̄ licèt litera videat̄
exprimere.tñ Inn.dicit q̄ forte fuit talis:q̄a dictū fuit
nos talis ep̄s,& talis patronus concedimus vobis re
ligiosis talē ecclesiā: vel forte dixit ep̄s concedimus
vobis talē ecclesiam de consensu patroni,vel simpli
citer ep̄s dicat concedimus vobis talem ecclesiā,in-
telligitur tacite dixisse de consensu patroni,qñ ep̄s,
& patronus ad hoc conuenerant ad id,q̄d hr̄ in c.iu
uenis.j̄.de spon.¶ Quid aūt si per priuilegium Papa
concedat ecclesiá religiosis in proprios vsus:an pote
runt in illam propria autoritate intrare.dic q̄ nō:sed
demum petita licentia ab ep̄o diœcesano.j̄.de priui.
26 in c.pastoralis.¶ † Vltimo inducit hic do.Pe.ea, q̄ su
perius dicta sunt ad quæstionem,si comes habēs iu-
risdictionem in castro illud simplicìter concedit:an
videat̄ etiam iurisdōnem concedere in ipso castro,vi
deretur q̄ non.p̄ ea,quæ dixi in notabilibus, & per
istum tex.in ver.quid si inquantū.ibi dr̄ q̄ intelligit̄
concedere prouentus ecclesiæ ipse ep̄s, & non iuris.
dōnē competētē ipsi ep̄o,vt etiā dixit gl.pe.& super
ea dictum fuit.sed d.Pe.dicit q̄ iste tex.& p̄dicta nō
faciūt ad q̄ōnem prædictam,seu ad eius decisionem:
q̄a iste tex.& prædicta habēt locum quádo concedi
tur ecclesia cui nō cohæret iurisdō actiuè:sed passiuè.
nā actiuè residet in p̄sonā episcopi.ideo nō est mirū
si tunc non transit iurisdō,sed ciuitati,& castro vr̄ co
hærere iurisditio actiuè,& passiuè de iure cōi, vel ex
consuetudine:iuxta notata p̄ Bar.in l.j.ff. de damno
infect. ideo dicit q̄ si conceditr̄ ciuitas,vel castrum vr̄
concessa iurisdō cohærens territorio non personæ si
cut seruitus,& alia iura realia,& incorporalia cohæ-
rentia rei.l.via.§.si fundus.ff.de serui.rust.præd.& fa-
cit quod habetur in l.rei appellatione.ff. de ver. sig.
& pro parte facit licèt non alleget quod hr̄ in l.j.§.cū
vrbem.ff.de of.præfec. vrbis. & in l.si quando.C.de
bonis vacan.de quo secundum eum habetur p̄ Old.
in cōsi.clxx.secus dicit si iurisditio resideret in domi
no,& non in castro per istum tex. & facit quod ipse
no.in c.in his.j̄.de ver.sig.& quod no.p̄ Oldra.sed m.
27 eum in consilio.clviij.ubi etiam tangit sm̄ eū † an cō
cessa ciuitate videatur concessus comitatus. & satis
videretur dicendum q̄ sic per id, quod habetur in d.
l.j.§.cum vrbem.& in d.l.si quando.& facit quod ha
betur in l.fi.ff.de consti.principum.& s̄.eo.in c.cum
dilectus.ad materiā etiam facit quod no. in c.rodul-
phus.s̄.de rescrip.& per Bar.in l.ij.ff.de verbo.sig. tñ
in c.Rodulphus loquitur in literis,seu rescriptis ad li
tes,vel ad beneficia, quæ strictè interpretantur.s̄.de
rescrip.in c.fi.sed beneficium principis latissimè de
bet interpretari.supra.eo.cum dilectus.

S V M M A R I V M.

1 *Sententia lata in possessorio ex vna causa non obstat agenti possesso-
rio ex alia causa. & nu. 15.*
2 *Sniam latā in possessorio,non obstat agēti petitorio, & quid ecōtra.*
3 *Accumulari, an possit petitorium, & possessorium a principio, vel
etiam lite pendente, & an vno suspenso possit ad aliud transiri.*
4 *Iuspatronatus habere, an possit laicus in hospitali in quo sunt fratres
in congregatione.*
5 *Hospitale alij subijcere non possunt illi, qui sunt de congregatione ho-
spitalis sine consensu patroni.*
6 *Excōicatio repellit aliquē ab actibus collegij, & congregationis, et
si sint alij actus, q̄ electionis: & an repellatur a facultate cōtrahēdi.*
7 *Subiectio facta lite pendente tenet in præiudicium se subijcientis, licèt
non teneat in præiudicium superioris sup illa litē habentis. & n. 18.*
8 *Turpitudinem allegans non debet audiri. & nu. 17.*
9 *Res quæ solet habere pertinentias pōt in sñiam adiudicari, cum perti
nentijs, licèt in libello non fuerit petita cum pertinentijs.*
10 *Tractatus requiritur in submissione fienda de hospitali, vel ecclesia.*
11 *Possessio subiectionis acquiritur per apprehensionem loci in quo fit
subiectio.*
12 *Contractus potest dici nullus multis de causis, & eas accumulare
potest excipiens.*
13 *Turpitudo concernit singulos singuli, non possunt illam opponere
nec vniuersi, ut capitulum. & nu. 17.*
14 *Exceptio quæ obstat singulis de capitulo videtur obstare eis congre-
gatis tanquam capitulum.*
16 *Nullitatem contractus allegans eo, quia minor pars capituli in capi
tulo fuit debet hoc probare.*

INter dilectos. Possunt hospitalarij se,
& suā domū alteri religiosę domui su
bijcere.h.d.Et in prima ponit̄ actorū
petitio. In sc̄da reorū rñsio. In tertia
diffinitio.In quarta p̄testatio, & ipsi⁹
rō.sc̄da ibi:procur.tertia ibi:attendēs.quarta ibi ita
q̄d.¶ In tex.ibi:receperūt. & j̄.decidit̄, q̄ ꝯcludebāt
hospitalarij sancti sepulchri p̄ allegata p̄ ipsos dēre
adiudicari sibi hospitale sancti Alucij. ¶ Itē ibi:cele-
brata.j̄.decidit̄ q̄d cōcludebat p̄cu.fructnū sc̄ti Alu-
cij, q̄ debebat pro eis p̄nūciari,& sic debebāt absol-
1 ui a petitione actorū. ¶ † No.primo q̄ sñia lata ī pos-
sessorio ex vna cā nō obstat agēti possessorio ex alia
a cā.Et ex hoc no.q̄ variata cā agendi cessat exceptio[a]
rei iudi.facit.c.fi.s̄.de cā pos.& supra de exce.in c.ad
uersario.& ff.de exce.rei iu.l.cum quęrit̄.& l. cū de
hoc.& l.an eandē.§.actionēs.l.si mr̄.§.j.ff. de excep.
2 rei iu.¶ † No.q̄ sñia lata in possessorio nō ob.agenti
petitorio.facit.d.l.& an eādē.§.fi.& rō vr̄ esse:q̄a ni-
hil vr̄ hr̄e cōe possessoriū cū proprietate.l. gñalr̄.§.
nihil cōe.ff.de acq.poss.& ibi p̄ Bar.vbi tāgit,an hoc
sit verū,& q.d ēt ecōtra,an sñia lata ī petitorio obstet
in possessorio,de quo ēt p̄ Dy.in r̄la qui ad agēdū.de
reg.iu.in vi.& p̄ gl.& Io.An.in c.pastoralis.de causa
3 pos.& ibi ēt tāgit,an a principio posit † petitoriū,&
possessorium,vel etiam lite pendente: & an vno su-
spenso posit transiri ad aliud de quo dicendū, vt ibi
4 plene habetur:& ibi etiam dixi.¶ † No.q̄ in hospita-
li vbi sunt fratres in congregatione uidet̄ laicū posse
habere ius patronatus q̄d est notandum sc̄dm d.An.
In ecclesia autem collegiata videtur secus.j̄.de iure.
5 patr.in c.nobis.¶ † No.q̄ illi qui sunt de congregatio
ne hospitalis,non possunt alteri subijcere hospitale
sine consensu patroni:nec mirum, quia vbi agit̄ de
statu hospitalis,vel ecclesię reqri debet patronus in
c.filius.xvj.q.vii.¶ No.q̄ fratres hospitalis, & patro
ni sine ꝯsensu ep̄i pūt subijcere hospitale alteri ecclę
quo ad præiudicium suum,licèt non quo ad præiudi
6 cium ep̄i.¶ No.q̄ excōicatio videtur repellere quē
ab actibus collegij, & congregationis, ēt si sint alij
actus, q̄ electionis, & ex hoc potes notare secundū
do.Ant.q̄ excommunicatio repellit quem a faculta
te contrahendi qū cōtrahit rōne dignitatis, vel cor-
poris,seu collegij,facit quod habetur in c. veritatis.
supra de do.& contu.& ibi etiam tāgitur, an quádo
aliàs excōicatus uult ꝯtrahere,an posit ita q̄ teneat
cōtractus.nam Innoc. ibi tenuit q̄ sic: licèt Hos. ibi
teneat contrarium.de quo ibi per Io.And.& d. Ant.
7 & ibi etiā dixi.¶ † Item no. q̄ subiectio facta lite pen
dente tenet ad præiudicium se subijcientis, licet nō
teneat ad præiudicium superioris super illa litem ha
bentis.facit quod habetur in c.cum super. supra de
iud.¶ No.illud uulgatū, q̄ iura subueniunt deceptis
8 & non decipientibus.¶ † No. q̄ allegans turpitudi-
tudinem suam nō debet audiri de quo in gl.sup ea,
¶ Not.

[a] Cessat exceptio. Vide ad istā materiam Pau.de Ca. in cōs.174 qui melius quā alius quilibet in fine de hac q̄ōne examinat.

¶No.practicam ſententię quãdo agiĩ de Iure ſubie-
ctionis:quia debet eſſe adiudicatoria.¶No.cautũ eſ-
ſe in ſnĩa excipere ius tertij, q̃uis ſnĩa de iure illi
9 nõ hẽat præiudicare.¶†No.diligenter ſcd̃m d.Flor.
& do.Pe.ꝙ ſi petitur res,quę ſolet hr̃e pertinentias,
q̃uis in petitione non fuerit petita cum pertinentiis,
tñ in ſnĩa adiudicari põt cum pertinentijs:vt hic pro
batur.nam hic petitum fuit hoſpitale ſancti Aluecii,
non habita mentione de pertinentijs,& tñ adiudica
tur cũ ꝑtinentijs,qđ peruenit ex eo: quia pertinen-
tiæ veniunt acceſſoriæ.ſ̃.de reſt.ſpo.cũ ad ſedẽ. vbi
10 per Io.An.poſt Inn.¶†Item no.ꝙ in ſubmiſſione fiẽ
da de hoſpitali, vel eccleſia vr̃ requiri tractatus: nec
mirũ,quia ſi in alienatione perpetua rei eccleſiæ,vel
hoſpitalis requiritur tractatus:vt in c.tua.ſ̃.de his, q̃
fi.a p̃la.in c.j.de reb.eccl.non alie.in vj.& fortius de
bet reqri in alienatione hoſpitalis,vel eccle. arg.au-
thenticæ multomagis.C.de ſac.ſan.ec.& eorũ q̃ hñt
in c.cum in cunctis.in prin.de electio.no.ꝙ per pro-
cu.poteſt quis ſe alteri ſubijcere:nec mirum,quia ſi-
militer poteſt per procura.matrimoniũ carnale, &
ſpirituale cõtrahi.ſ̃.de præben.c.accedẽs.de procur.
11 c.fi.In vj.¶†Not.ꝙ poſſeſsio ſubiectionis acquiriĩ ꝑ
apprehẽſionẽ loci in quo fit ſubiectio per quã appre
henſionẽ vr̃ quæri poſſeſsio ẽt in perſonis,quæ ſe ſu
biciunt.de quo ꝑ Inn.in c.dilectus.j.de capel.mona.
vbi plene per eum.& de materia ẽt tangit in c.in li-
12 teris.de reſti.ſpo.& in c.bonæ el 2.ſ̃.de poſtul.¶†Itẽ
no.in ver.ꝓcu.ꝙ multis de cauſis cõtractus põt eſſe
nullus,& oẽs cãs nullitatis põt excipiens accumula
re,qđ eſt vtile:qa ſi ex vna ſuccumberet,ex alia poſ-
ſet obtinere.de quo ꝑ Dy.in regula nullus pluribus.
de reg.Iur.in vj.& ibi etiã tangit de actore, an poſſet
plures cauſas accumulare ad victoriam obtinendã.
de quo etiam per legiſtas in l.edita.C.de eden.vbi ẽt
13 Cy.& Bar.¶†No.ꝙ vbi turpitudo concernit ſingu
los,ſicut nõ poſſunt illam ſinguli opponere:vt in iu-
ribus allegatis in gl.ita nec ut uniuerſi, ſiue vt capi-
14 tulum.†Et no.ſecũdũ do.Pe.ꝙ exceptio, quæ obſtat
ſingulis de capitulo vr̃ ẽt obſtare eis cõgregatis,tan-
quã capitulũ,ꝙ contractus initus per dolum alterius
contrahentiũ tendet in præiudicium ipſius cõmittẽ
tis dolum. facit, qđ hr̃ per legiſtas.in l.eleganter.in
15 prin.ff.de dolo.¶†In gl.j.ibi:& poſtea de recuperan-
da.& ſic vult gl.ꝙ primo fuit actũ poſſeſſorio vnius
ſpeciei:poſtea fuit actũ poſſeſſorio diuerſæ ſpeciei,&
ſic ex diuerſa cã:vñ nimirum ſi ſnĩa primo lata nõ ha
buit pręiudicare in ſecundo iudicio. & adde quid iu-
ris de illo,qui in curia habuit vnam ſnĩam contra ſe
in cã beneficiali, ſiue ſuper poſſeſſorio, ſiue ſuꝑ pe
titorio:qđ tunc ſiendum nã recurrendũ ad ea,q̃ hñt
in cle.vna.de ſeque.poſ.¶Item adde quantũ ad intel
lectum literæ quod Inn.hic dicit,ꝙ litera põt ẽt ĩtel
ligi, quando fuit actum eadem ſpecie poſſeſsionis
ex diuerſis tñ cauſis,vt ſi primo egerant hoſpitalarij
ſancti Sepulchri poſſeſſorio recuperandæ: vt quia di
xerunt ſe violenter eiectos a fratribus hoſpitalis ſan
cti Alueij:& poſtea egerunt ex eo:quia fuerunt eie-
cti,ſeu ſpoliati.ſ̃.de reſti.ſpol.cum ad ſedẽ. uel ſi ege
rũt interdicto recuperandæ,tanq̃ cõtra ſpoliatorem
& ſecundo loco volunt agere tanq̃ contra ſingularẽ
ſucceſſorem ſcienter ſuccedentẽ in viriũ ex condi-
ctione decre.ſæpe.de reſti.ſpo.nam ſcd̃m Inn.inter-
dicta poſſeſſoria ſunt ꝑſonalia.facit.l.ij.ff.de interdi.
ideo ex diuerſis cauſis poſſunt proponi. ſecus dic in
realib.actionibus:qa non pñt intentari, niſi ex vna
cã,vt patet ex notatis.in l.eandẽ.§.actiones.ff.de ex
ce.rei iud.& in c.Abbate.de re iud.l vj. & ſic reſidet

a Allegans turpitudinẽ ſuã. An & quãdo ſit audiendus. A[dd]e hic d. And. Sic. circa finẽ coll. 2. & adde Bal. & doc. in l. 2. C. de cõd. ob tur. cau. & vide de hoc multa per Ale. de Imo. in conſi. 38. in ſuꝑ. parte.

d. Ant.ſed aduerte ne erres:qa nõ eſt dr̃ia inter actio
nes reales,& perſonales qñ exprimiĩ certa cã:vt pa-
tet ex notatis in d.c.abbate.& q̃ ibi hñt in tex. & in
l.ſi mater.§.j.de exce.rei iud.& in c.ij.ſ̃.de libel.obl.
Sed bene eſt dr̃ia ubi agitur non expreſſa cã:qa in ꝑ
ſonalib.ſi certa cã in proceſſu fuerit ꝓſequuta, & nõ
ꝓbata.non obſtabit exceptio rei iudicatæ, niſi in il-
la: ſecus ſi fuiſſet actũ reali actione:quia obſtabit in
omnibus exceptio rei iudicatæ. & ratio diuerſitatis:
quia ius reale,ſeu dominium,non põt haberi niſi ex
vna cã,ſed obligatio perſonalis bene põt ex pluribꝰ
cauſis acquiri ad eandẽ rẽ:vt no.in d.§.actiones.& in
d.c.abbate.& in d.c.2.de libel.obla.¶Item aduerte,
quia dixit Hoſt.ꝙ ſimplex eſſet qui iudicia poſſeſſo-
ria vellet ſucceſſiue proponere, prout dixi ſuperius
poſt Inn.quia ab initio poſſet illa proponere ſub di-
ſtinctione ſm̃ ea quæ habentur in præalle.c. cum ad
ſedẽ.de quo dicendum,ut ibi.¶In gl.tertia,ibi: non
valuit trãſlatio.ſupple,in præiudicium plebani: vt j̃.
ſentit gl.& patet in fi.tex.Illi tñ q conſueuerũt nõ pñt
contrauenire:vt hic dicit Inn.ut patet ẽt ex lr̃a:& ſic
in p̃iudiciũ alienantiũ tenet alienatio:qa nõ pñt cõ-
trauenire.ſed non ad præiudiciũ plebani, & per hoc
patet ſolutio ad iura allegata hic in gl. aliter tñ etiã
põt dari ſolutio ſm̃ Io.An.videlicet,ꝙ hæc reuera lis
non pendebat,licèt hoc allegareĩ:& ſic falſa erat al-
legatio.& eodem modo põt reſpõderi ad alias ratio-
nes hic allegatas per iſtos fratres ſancti Alueij.qa id,
quod allegabant, non probabaĩ de cõtemptu fratrũ
non ꝓbabant,& ſimiliter illud, quod alllegabãt de
periurio,& excõicatione: ideo ex quo non cõſtabat
de allegatis ꝑ eos in iudicio ꝑinde erat, ac ſi illa nõ
fuiſſent.per id,quod hr̃ ĩ l.in lege.ff.de cõtrah. emp.
& in c.ſolennitates.de conſecra.diſtin.j.vel ẽt ad id,
quod dictum eſt de contemptu.põt rñderi,ꝙ illa alle
gatio ꝓcederet cõtẽptu ꝓſequente ius ſuũ.nã alius,
nõ põt opponere de ꝯtẽptu:& iõ ſi illi, q fuerũt con
tẽpti,nõ ꝓſequebanĩ ius ſuũ.J.de ꝑb.eũ in eccleſiis.
li.6.& ibi no.Ad illud aũt,qđ dr̃ de excõicatione, &
ꝑiurio põt dici ꝙ talia via nõ repellũt quẽ ab actu do
nãdi:ut no.per Inn.in c.veritatis.de dolo & contu.&
facit,qđ dixi in notabilibus ad illud not. quod diciĩ
de minore parte capituli.dicit Io. Andr. ꝙ allegatio
fuiſſet bona,& licita,ſi fuiſſet ꝓbata.ſed qa nõ fuiſ-
ſet ꝓbata,nec erat vera ſaltẽ qđ appareret: iõ cõtrã-
riã ſnĩam reportauerũt fratres hoſpitalis ſancti Alu-
cii.& ꝑ hoc dicit Hoſt. ꝙ oĩa p̃ſumuntur ſolenniter
acta,inſti.de fideiuſ.§.j.& ſ̃.de proba.in c.tertio loco.
& ideo iſta de cã ẽt ſuccubuerũt.Et no.diligenter ſe
16 cundũ do.Flo.†ꝙ allegans nullitatẽ cõtractus ex eo:
qa minor ꝑs capituli.in cap.fuit,teneĩ hoc ꝓbare:vt
etiam .videĩ velle Inn.hic tenuit ẽt Fed.in ſuis conſi
liis.conſi.ccvii.& facit quod no.Inn.in c.ea noſcitur.
ſupra de his,q̃ fi.a p̃læla.& procedit hoc ſcd̃m d.Flo.
ẽt ſi appareat,ꝙ ante tp̃s contractus plures erãt in ec
cleſia,q̃ illi, qui dñt interfuiſſe:qa illud nõ ſufficit,
niſi doceaĩ,ꝙ tp̃e contractus erant plures:ita ꝙ illi q
ĩterfuerãt fuerint minor pars:vt dicit Fed.ĩ loco. ꝑall.
17 quod eſt notandũ ſecũdũ eum.¶†In gl.in verbo,tur
pitudinẽ.in fi.& ſic uult gl. ꝙ rr̃ allegãs turpitudinẽ
a ſuã [a] non audiaĩ.fallit trib.caſib.poſitis in gl.¶Sed
aduerte quia inq̃tum dicit ꝙ ad vtilitatem eccleſiæ
põt allegari.videtur per hoc ꝙ iſti fratres hoſpitalis
ſancti Alucii debuiſſent audiri. potes dicere, ꝙ ipſi
nõ opponebant ad vtilitatẽ eccleſiæ, uel hoſpitalis:
ſed ad vtilitatem propriam:ideo non audiunĩ.¶Itẽ
per hoc quod dicit de cauſa libertatis. videtur ꝙ hic
debuerunt audiri,cum ageretur de cauſa libertatis.

ſed potes dicere, ꝙ hic non eſt proprie cã libertaris
habito reſpectu ad cãm ſeruitut s de qua loquit̃.l.j.
& l.interrogatã.alleg.in gl.quia licèt hic iſti fuiſſent
ſubiecti,tñ remanebũt liberi,ſeu perſonæ libere,nõ
ſerue,qđ non contingit in d.l.j.& in l.interrogatã.ꝑ
terea.l.interrogatã.ponit alium caſum diuerſum,vi-
delicet,ꝙ confitens ſe ſeruum corã iudice in iudicio
libertalis cauſæ inſtituto, non præiudicar confeſſio.
vt no.gl.in c.fi.ſ.de conſeſ.Alii tamẽ ſoluũt aliter cõ
traria,videlicet,ꝙ allegans turpitudinem ſuã agẽdo
non audit̃,excipiendo ſic.ar.c.ex tenore.ſupra de cõ
ceſ.prçben.Sed Io.An.dicit ꝙ hæc ſolutio reprobat̃
ꝑ iſtũ tex.vbi patet, ꝙ ſe defendendo iſti fratres ho-
ſpitalis ſancti Alucij allegabãt turpitudinem ſuam,
& tamẽ non audiuntur. vnde dicit ꝙ ſi qs vult hanc
ſolutionẽ ſaluare debet intelligi,ꝙ audit qs excipiẽ-
do,qñ exceptio eſt ltĩma ex eo,qa tollit,& ꝑimit ius
agẽdi actori.ſed hic nõ erat ltĩma:qa nõ ꝑimebat̃ ius
agẽdi:aliàs fuiſſet ſecus,pro hoc allegat do.Flo.ꝙ qñ
perimitur intentio actoris,ẽt minime opponente iu-
dex dẽt eijcere actorẽ,qui non habet ius agendi.per
id,quod hr̃.ſupra de iud.cãm.& facit quod no.gl.&
Bar.in l.vbi pactum.C.de tranſac.dicit ẽt do.Flo. ꝙ
auditur allegans turpitudinem ſuam quando quis
allegat illam cõtra illum,qui eſt actor per illã.l.aſ.
cũ gl.ſua.ff.de iureiur.d.vero Pe.hic dicit ꝙ licèt ex-
ceptio ſit talis,q̃ perimat ius agẽdi, nõ vr̃ ꝙ debeat
quis audiri allegãs ſuã turpidinẽ: nec ꝓbatio vr̃ etiã
opitulari dẽre doloſo fraudẽ cõmittenti.ꝑ id, qđ hic
dr̃:nec videtur etiam ꝙ iudex ex officio debeat ſe in
tromittere: qa demum æquitate ſuadẽte debet hoc
facere.l.quid ſi epheſi.ff.de eo,quod certo loco. quæ
æquitas non uidetur ſubeſſe,qñ ſe interponeret ad
commodum doloſi.& fraudem cõmittentis: ideo ſi-
bi non placet ſolutio,quam facit Io. An.ſed tenet ſo
lutionem gl.Bar.in l.iuſiurandũ.§.procu.ff. de iure-
reiu.tangit de materia gl.& ibi cõcludit, ꝙ ſi qs vult
allegare turpitudinem cõtra ſe,& ad ſui ꝑiudicium,
poteſt per l.iude neratius.§.fi.ff.ad le.aq.Si vero vult
allegare cõtra aliũ,ẽt dicit ꝙ ſi vult allegare agendo,
& principaliter ex illa ſe fundando non põt.ꝑ id, qđ
hr̃ in l.j.& per totum.ff.de condi.ob tur.cau. Si aũt
vult allegare excipiendo,vel replicando , tunc dicit
ꝙ ſi hoc vult facere cõtra illũ qui fuit particeps frau-
dis põt, ſi ille tractaret de lucro.per id,quod habetur
in l.de tutela.C.de reſtitutio.in integ.ſecus ſi vterq;
tractaret de dãno.per id,quod habetur in l.viro.ff.ſo
lut.mat.& in c.pen.ĩ.de adult. aut quis vult allega-
re turpitudinẽ ſuam contra alium,qui non fuit parti
ceps:& tunc,aut talis turpitudo fuit per alium dete-
cta,ſeu manifeſtata:& tunc põt allegari.ꝑ id , qđ hr̃
in l.pe.ff.de ſuſpect.tuto.& l.relegatorũ.§.fi.ff.de in-
terdi.& relega.& in d.§.procurator.cum l.ſeq.ſecus
ſi non ſit per alium detecta:qa tunc non põt rñr alle-
gari.fallit in caſibus hic poſitis in gl. & in au. h. ſed
nouo iure.C.de pœna iudicis q male iud. & in l.qſ-
quis.C.ad le.iul.maie.& per hoc hẽs concluſionem
18 huius articuli.¶ †In gl.in verbo iudicare.in fi. & ſic
vult gl.ꝙ iſti fratres potuerunt ſe ſubijcere ad præiu
dicium ipſorum,ſed non ad præiudiciũ epi.Sed con-
tra hãc ſolutionẽ primo facit: qa non videt̃ ꝙ aliqđ
præiudicium generaretur epiſcopo:qa licèt iſti fuiſ-
ſent ſubiecti hoſpitalariis ſancti ſepulchri, nihilomi
minus remanebant ſubiecti etiam epo.ĩ.de reli. do.
c.j.Sed dic ꝙ licèt remanſiſſent ſubiecti epo nihilo-
minus fiebat ꝑiudiciũ ipſi epo: qa deſcendente epo
ad locũ illi hoſpitalarij ſancti Sepulchri voluiſſent
defendere ſuã ſubiectionẽ:& ſic fuiſſent quaſi q̃dam
feſtuca in oculo epi.ꝑter ea intereſt ſuꝑioris hr̃e lo-
cupletes ſubiectos.inſti.de his,q ſunt ſui,vel ali.iur.
§.fi.Sed vbi ſubditus hẽt plures dños,hẽt plures ꝓcu
ratores:& ſic plus expẽderet,& ſic remaneret minus
ſufficiẽs , q̃ ſi vnũ ſolũ dñm hẽret:iõ intereſt epi,ꝙ
ſubiectio nõ teneret.Scđo obſtat ſoluoni gl. qa ſi nõ
valuit ſubiectio,licèt illi ſibi ꝑiudicauerint,non poſ-
ſent cõtradicere:nec debuit hoſpitale ſancti Alucij
adiudicari hoſpitalarijs ſctĩ Sepulchri : ſed dẽat ĩpo-
ni ſilentium iſtis fratribus ſancti Alucii ſuꝑ cõtradi
ctione fienda.vel debuit Papa auferre ſibi poteſtatẽ
ꝯdicẽdi.ꝑꝑ hoc Inn.ponit alium intellectũ in decre.
dicens,ꝙ iſtud hoſpitale ſancti Alucii erat priuatũ ,
& non publicum,& ſic non erat locus religioſus,vel
ſacer:ſed mere prophanus q poterat ꝑ laicos,ſeu ſe-
culares regi.j.de reli.do.in c.ad hęc. iõ nimirũ,ſi iſti
laici,qui erant dñi huius loci docuerunt ipſum ſubij
cere hoſpitalarijs ſancti ſepulchri , poſſunt eñ aliq
domum ſuã deputare ad hoc hoſpitalitatem. & erit
talis locus ꝓphanus.& non religioſus,vel ſacer.& ẽt
ſi hoc fiat ſine licentia epi.hoſpitale aũt publicũ dr̃ ,
qñ eſt fundatum cum licentia epi:vnde tũc ſine eius
conſenſu nõ põt alteri ſubiici.ſecus quãdo eſt hoſpi-
tale priuatũ laicorũ.& ita intelligat̃ iſte text. ſm iſtũ
intellectum.ſed aduerte,vt quia tãgit Inn.cõtra iſtũ
intellectum facit. quia ex tribus ſignis potiſſimè vr̃
ꝙ debeat dici,ꝙ iſtud hoſpitale ſancti Alucij erat pu-
blicum,& non priuatũ.primo qa appellabat̃ ſub no-
mine ſancti Alucii:& ſic vr̃ ꝙ erat ibi ædificatũ alta-
re ſub noĩe dicti ſancti:& per ꝯñs debet dici, ꝙ erat
hoſpitale publicũ,ſed ad hoc reſpondet Inno. ꝙ ibi
poterat eſſe altare priuatũ:& priuatũ oratorium ſub
noĩe ſancti,ſicut ſunt in multis palatijs magiſtratuũ
oratoria priuata ſub nomine ſancti:& qñ ibi occulte
celebrat̃ miſſa:nec hr̃ ibi publice aditus per omnes,
facit.c.fi.ĩ.de cenſi.& quod habetur in c.vnicuique.
de cõſecra.diſt.j.vel poteſt dici ſecũdum Inn.ꝙ forte
nominabat̃:ſub nomine ſancti Alucii . & ſic ab illa
eccleſia ſic nominabat̃ , non tamẽ ꝙ hoſpitale eſſet
annexum ĩpſi eccle.vel eccleſia eſſet in hoſpitali.Se
cundo ex alio videtur ꝙ debuit iudicari publicũ ho-
ſpitale:qa ibi erant rector, & fratres . & ſic vr̃ ꝙ erat
tanq̃ conuentus,& eccleſiaſticæ perſonæ. ſed rñdet
Inn.ꝙ licèt ſic appellarentur tñ re uera erant laici. fa
cit quod no.Ho.in ſumma de regula.§.j.uer.quid de
ruſticis.vnde vt dicit Inn. forte ibi erant aliqui laici
qui non intrauerunt autoritate epiſcopi, ſed autori-
tate paternorũ laicorũ,qui voluerunt, ꝙ iſti haberẽt
ſeruire pauperibus,& deberẽt hr̃e neceſſaria ſibi ad
vitam,& cum conſilio ipſorum debebãt tractari oc-
currentia in ipſo hoſpitali: & potuerũt ẽt tales face-
re collegium ad talem pium vſum. facit quod hr̃. in
l.fi.ff.de collegiis illicitis.Tertio videt̃ ꝙ ex alio ſi-
gno debeat dici hoſpitale fuiſſe publicũ q habebat
patronos.patroni autem proprie dicunt̃ qui habent
præſentare ad loca publica,ſeu eccleſiaſtica.ĩ.de iu-
repa.per totum.ſed reſpondet Inn.ꝙ cõtrariũ proce-
dit ſecundũ ꝓpriam ſignificationẽ:ſed ſecundũ latã
appellati põt patroni,ẽt illi q ſunt dñi loci deputati
ad piũ vſum.pro hoc ẽt quia vulgariter dr̃.Interdũ ta
lis eſt patronus talis poſſeſsionis, uel domus loquẽ
do de dño:& ſic vr̃ ꝙ ꝑ ſigna,quę ſuperi⁹ ſunt dicta ,
licèt prima facie videret̃ præſumendum hoſpitale
eſſe publicum non tamen neceſſario hoc concludit̃
vt patere poteſt ex ſupradictis. ideo,niſi aliud oſten-
dat̃ non vr̃ ſufficienter neceſſario probari hoſpitale
fuiſſe publicum.nec obſt.ſi dicatur quòd ſi hoſpitale
prædictũ erat priuatum. & iſti fratres erant laici.de-
buiſſet

buiſſet quæſtio agitari corã iudice ſeculari.ſ.de ſoro comp.c.cũ ſit generale.q̃a rñdet Inno.ꝙ nihil de hoc fuit oppoſitũ:iõ tenuit iudiciũ. vel ſc'do põt dici,ꝙ ſi attẽdat primus ſtatus. ſcilicet anteq̃ eſſet ſacta ſubiectio,cũ iſti eſſent rei,iſta q̃ſtio debuiſſet tractari corã iudice ſeculari.Sed hic Papa attendit ſtatũ poſt ſubiectionẽ q̃ erat ſm tp̃s litis,q̃ ſubiectio nõ poterat eſſe niſi ſpiritualis cũ fieret pſonis religioſis.& iõ corã iudice eccleſiaſtico fuit cã tractãda, nõ corã ſeculari q̃ ẽt incidenter nõ põt cognoſcere de re ſpirituali.ſ.de ord.cogn.in c.tuã. Vel tertio põt dici, ꝙ erat dubiũ, an hoſpitale eſſet publicũ,vel priuatũ. vñ in caſu dubij debuit cã tractari corã iudice eccleſiaſtico: tanq̃ digniori.ꝑpter id,qđ hẽ in c.ſolitæ.de mai.& obe.& in c.qđ in dubijs.j.de ꝯſecra.eccle.& de ſentẽ.excõ.c.ſi iudex laicus.li.vj. Sed aduerte,q̃a vt hic tãgit d.Ant.& do.Pe.ſi iſtud hoſpitale fuiſſet priuatũ. ꝓut voluit Inn.ſm intellectũ de quo.ſ.dixi,fruſtratorie Papa reſeruaſſet ius Ep̃o,niſi dicas, ꝙ reſeruatio fuit facta ex eo:q̃a Papæ non plenè cõſtabat Ep̃m nõ habere ius in hoſpitali. & ſi dicas,ſi nõ plenè de hoc cõſtitit nõ debuiſſet adiudicari hoſpitalarijs. potes dicere ſc'dm do. Anto.ꝙ quò ad p̃iudiciũ fratrũ Sancti Alucij ſatis cõſtitit Papæ de iure gentiũ: iõ illo reſpectu ꝓnũtiauit ꝓ eis.& ſic patet intellectus Inn. poſſe ſaluari. poteſt ẽt ſaluari intellectus gl.vt tãgit do. Ant.q̃a paria videntur eſſe adiudicari hoſpitali ſaluo iure dięceſani,& auferre p̃tãtem ꝯdicendi ipſis conuentus,& eis ſilentiũ imponere.nec ob.ẽt intellectum gl.ſi dicat, ꝙ ſi hoſpitale erat publicũ: vt voluit gl.nõ debuiſſet libellus agentiũ recipi,quia non tenuiſſet ſubiectio, ex quò non interueniſſet conſenſus Epiſcopi: q̃a potes dicere,ꝙ ſaltẽ procedebat,quò ad præiudiciũ fratrũ Sancti Alucij q̃ cõueniebant: iõ toleratus fuit talis libellus. & ſic patet poſſe ſuſtentari intellectũ gl. videlicet,ꝙ iſtud hoſpitale fuiſſet publicũ,& etiã intellectũ Inn.ſi ꝙ hoſpitale iſtud fuerit priuatũ. & tene diligenter menti illa,q̃ dixi.ſ.poſt.Inn.q̃a dicit d. Ant.ꝙ vidit magnam q̃onem Florẽtiæ ſuper quodã hoſpitali,qđ fuerat impetratũ a ſede apoſtolica.nam ſi fuiſſet publicũ tenebat impetratio.ſecus ſi priuatũ nam arguebatur,ꝙ eſſet publicũ: q̃a appellabatur hoſpitale Sancti Pauli. ſed rñdebatur,ꝙ veritas erat ꝙ erat parochia Sancti Pauli.& ꝑpea ſic appellabatur non ex eo,quia ꝙ eſſet publicũ, vt hic in ſimili dixit Inn.de hoſpitali Sancti Alucij.allegabatur etiã,ꝙ ibi erat oratoriũ,ſeu altare:ſed fuit reſponſum,ꝙ erat priuatũ:vt in ſimili ẽt hic dicit Inn.& licèt allegaretur ẽt, ꝙ habebat figuram extrinſecam hoſpitalis publici, tñ quia non ſequitur neceſſario, ꝙ eſſet publicũ, niſi aliud apparet per ea,q̃.ſ.dixi.poſt Inn.fuit obtentũ,ꝙ iudicaretur priuatũ. ideo tene menti diligenter ſupradicta: quia poſſunt ſæpe de facto occurrere. & ſic ex prædictis habes,ꝙ hoſpitale nõ cenſetur eſſe publicum,niſi appareat, ꝙ fuerit cũ conſenſu Ep̃i fundatũ: vel ꝙ Epiſcopus conſecrauerit ibi altare: & ideo in iſtis priuatis hoſpitalibus cõiter nõ ſunt altaria conſecrata, ſed priuata.& ponitur lapis cõſecratus ſuper ipſum,qñ celebratur. ¶ Extra glo. quærit Io.Andre.de duobus. primo, quid ſi nullum præiudicium fiat Epiſcopo ꝑ talem ſubiectionẽ de qua in litera: an poterit Epiſcopus compelli ad conſentiendũ. Goſ.dicit,ꝙ ſic:vnde ad ſuperiorẽ poterit haberi recurſus,vt ipſum cõpellat.j.de iurepatro.c.nullus.ſed Hoſt.dicit,& benè,ꝙ quæſtio præſupponit impoſſibile de iure,videlicet,ꝙ ꝑ talẽ ſubiectionẽ nullũ p̃iudiciũ inferatur dięceſano. facit,quod dixi.ſ.& qđ hẽ in c.ij.j.de capel.mo.& ſ. de re iudi.in c.ſuborta. & j.de religio.do.c.j.& iij.& j.de iurepatro.per tuas. ¶ Vltimo quærit, qđ eſt ius, quod reſeruatur Epiſcopo dicit poſt Innocen. quòd ſi prius locus erat ſacer, quod non poterat eſſe ſine autoritate epiſcopi intelligitur reſeruatum ſibi ius epiſcopale.j.de reli.do.in c.j.& in capitu. ad hæc. & iſto caſu proſequente ius ſuũ, ex quò nõ fuit requiſitus, ſed cõtemptus, ſeu ſpretus,nõ valuit ſubiectio ad p̃iudiciũ ep̃i:licèt valuerit ad præiudicium ſe ſubijcientium. facit,quod hẽ in l.ſi heres.ff.de ſer.vrba.prędio. & cõcludit, ꝙ q̃uis nõ poſſit fieri locus ſacer ſine autoritate epiſcopi.hoc dicit eſſe verum de iure cõi: ex priuilegio tñ ſpãli poſſunt hoſpitalarij ſecũdum cũ cõſtituere ſacra loca: & tũc virtute priuilegij poſſent talia facere priuilegia. tñ talia intelligerentur ſaluo iure dięceſani:ſic prius ab eo habita licẽtia.j de priuile. paſtoralis.facit,qđ hẽ in c.autoritate.de priuile.in vj. & de verb.ſign.in c.veniens. co.lib.ad materiã facit, quod no.glo.in c.bene quidẽ.xcvj.diſt.in verbo præter Romanum,quę fuit additio.& in c.peruenit.xcv. diſt.& in c.quanto.ſ.de conſuetudinibus.

S V M M A R I V M.

1 *Diœceſis tota Epiſcopi dicitur eius parochia.*

2 *Confiteri poteſt quilibet ſacerdoti parochiali: item archipresbytero eccleſiæ cathedralis & epiſcopo & minoribus prædicatoribus carmelitis, necnon heremitis Sancti Auguſtini.*

3 *Canonicam portionem habere debet epiſcopus de relictis ad pias cauſas in ſua diœceſi, & quare.*

4 *Titulus minus legitimus per præſcriptionem fit legitimus.*

5 *Vna grauatio damnoſa prohibetur, ſic etiam plures minime, ſi faciant unam grauem.*

6 *Quinquageſimam, uel centeſimam dare, an poſſit epiſcopus eidem eccleſiæ, uel diuerſis.*

7 *Monaſterium conſtrui facere, an poſſit ep̃s ſine conſenſu capituli.*

8 *Vbi error iuris interuenit cum errore facti non impeditur p̃ſcriptio.*

9 *Titulus minus iuſtus præbet cauſam p̃ſcribendi.*

10 *Titulum iuſtum habere, an dicatur quis ſi ſciat, quòd peti poſſit reſtitutio in integrum aduerſus contractum initum per eum cum eccleſia, vel minore.*

11 *Quinquageſimam, uel centeſimam donare, an poſſit epiſcopus eccleſię ędificandę extra diœceſim.*

12 *Et an poſſit dictam quinquageſimam donare de bonis eccleſiarum inferiorum ſibi ſubiectarum.*

13 *Quinquageſimę donatio qualiter reuocabitur, ſi eſt grauoſa.*

14 *Plures ſummę ſimul collectę ſi faciant unam magnam idem de eis iudicandum eſſe, quod de una ſumma magna.*

a APoſtolicæ. Donatio, q̃nquageſimæ, vel cẽteſimæ, q̃ facit ep̃s cum graui eccleſiæ detrimento põt legitimè reuocari. h.d.In prima ponitur deciſa ꝯſultatio de qua in prima gl.in ſc'da reſpõſio.ſc'da ibi: inquiſitioni.illa ſecunda ſubdiuiditur.nam primo repetit ius antiquũ. ſc'do illud declarãs q̃onẽ ꝓpoſitã ſoluit.tertio ponit antipoforam: hoc eſt tacitę q̃onis ſolutionẽ.quarto ſoluit incidentẽ q̃onem. ſc'da pars huius ſc'dę eſt ibi,in ver.hoc ſp.tertia ibi:nã & ſi prima.quarta ibi:ſi vero in tm̃.& hęc diuiſio ꝓcedit.ſm
1 gl.licèt Hoſt.aliter diuidat,vt tãgetur ſuꝑ gl.j. ¶ † In text. ibi:in parochia.i.in diœceſi.nam tota diœceſis epi-
b ſcopi põt dici eius parochia:[b] vt j.dicetur. Itẽ ibi,vel pro ſuis.põt intelligi ſcilicet proprijs: q̃a ep̃s ibi elegit ſepeliri. vel poteſt intelligi pro ſuis,ſcilicet ipſius eccleſiæ cui fit donatio: vt quia multi ibi ꝓpter deuotionẽ ſepeliebantur. ¶ Item ibi:remuneratione.i.donationẽ,& eſt ſenſus literæ, ꝙ vnus epiſcopus non poteſt has duas donationes facere de quibus ſuperius facta,eſt mentio. Itẽ ibi:vel alius.ſcilicet prædeceſſor vel ſucceſſor.Itẽ ibi:in quã talibus,& ſic ſi ẽt in mil-
2 leſima portiõe fieret. ¶ † No.primo,ꝙ dięceſis ep̃s vr eſſe eius

a Donatio. Idem ſummant do. Abbas, & And. Sicu.

b Eius parochia. Adde Bald.in l.ſi quis ad declinãdũ. §.in omnibus. C. de Epi. & cleric. & doc. in c.ſignificauit.

eſſe eius parochia. & ꝓ hoc facit ſecūdm Hoſt.q̃a qli-
bet in ea habitans eſt ſubditus epiſcopo tanq̃ paro-
chiano. & ideo ſicut parochiano ſacerdoti pōt quis
cōfiteri: Ita etiā epō. facit,qđ hr̄ in c.iij.§.de offic.ar-
chipresby.& qđ ibi not. ꝑ Io.An.& qđ no.in cle.j.de
priuile.vñ dicit Io.An.in d.c.iij.ꝙ de iure cōi, q̃s hēt
tres perſonas: quarū cuilibet poteſt confiteri.vna eſt
parochialis ſacerdos.alia archipresbyter eccleſiæ ca-
thedralis. tertia epiſcopus,hodie etiam hēt quis alios
quibus pōt confiteri, qñ ſunt religioſi de ordine mē
dicantiū,vt minores,& prędicatores qui ſint electi ſe
cundū formā cle.dudū. quæ cōfirmat extrauagantē
Bonifacij ſuper cathedram de ſepulturis, quæ fuit
extēſa etiā ad carmelitas,& hæremitas Sancti Augu
ſtini vt no.per doc.in præalle.cle.faciat ad prædicta,
quod hr̄ in c.ſignificauit.de offi.ord.& c.irrefragabi-
3 li.& in c.j.ī.de rap.& j.titu.j.c.j.& ij. ¶†Et ex prædi-
ctis ſurgit ratio ſecūdm Hoſti.quare licitum eſt epiſco
po petere canonicā portionē de relictis ad pias cau-
ſas,in ſua diœceſi:q̃a vt dixi,diœceſis,& ciuitas eſt eius
parochia:ideo ſicut parochiano debentur decimæ,&
mortuaria:& etiā debetur quarta de relictis eccleſię,
vbi parochianus elegit ſepulturā:vt habetur in pręal
lega.cle.dudum.quæ confirmat extrauagātes Boniſa
cij ſuper cathedram. ita etiam conueniens fuit,ꝙ ra-
tione curę quam habet epūs in tota ſua diœceſi, quæ
vt dixi cēſetur eſſe ſua parochia habere debeat cano
nicam portionē.facit,quod hr̄ in c.fi.ī.de teſta.¶No.
ꝙ ad actus pios expſſos in litera permiſſa eſt epiſco-
po donatio vſq; ad mēſuram in litera taxatam. ¶No.
limitationem, & determinationem dictæ permiſſio-
nis: quia permittitur in cauſis prædictis dicta dona-
tio:dum tñ per illam non nimiū grauetur eccleſia.Et
no.ꝙ in dubio,ſi fiat vſq; ad ſummam taxatam nō p̄-
ſumit̄ grauare, niſi aliud appareat: ſecus vbi fit vltra
ſummā taxatam: quia tunc præſumitur grauare,niſi
aliud appareat. & ideo, ſi inter ſummā taxatam fiat,
& conſtet, ꝙ grauetur eccleſia non poterit fieri do-
natio.Si vero fiat vltra ſummam, & conſtet,ꝙ nō gra
uetur eccleſia,tūc poterit fieri cum autoritate.¶No.
ꝙ vbi limitatio fit reſpectu certę cauſæ intantū ſeruā
da eſt limitatio,in qnātū impellit,ſeu ſuadet ipſa cau
ſa,& ſimiliter a limitatione pōt recedi,ſi cauſa id ſua
det.facit,qđ habetur in l.ita aūt.in princ.ff.de admi.
tuto. ¶No.ꝙ epiſcopus non pōt facere donationem
cēteſimæ eidē eccleſiæ,vel diuerſis: ſed ſolū alteram
ex illis facere poteſt,dum tamen facit ſine graui de-
trimento eccleſię,vt eſt dictum.Et no.ꝙ vbi ſemel ab
vno epiſcopo facta eſt vna de illis nō p̄t ab alio ab eo
dē epō aliqua alia de prædictis fieri.¶No.ꝙ magis fa
uetur eccleſijs cōſtruendis q̃ pro iam conſtructis. nā
maior portio p̄t dari ꝓ ꝯſtruendis,quā ꝓ iā ꝯſtructis
& ratio eſſe poteſt: q̃a per nouiter conſtruendū eccle
ſias religio magis auget̄,ideo plus fuit cauendum. fa
4 cit,qđ hr̄ in clemē.vlti.de reſcrip. †No.ꝙ per præſcri
ptionē titulus minus legitimus fit legitimus. de quo
tangitur hic in glo.ꝙ ita. ¶No.ꝙ licet aliquid præſu-
matur prima facie:tamen recipitur ꝓbatio in contra-
a trium ᵃpropter quam receditur a iuris præſumptio-
ne. facit,quòd legitur,& not.in c.ij.j.de ſponſa.& in
c.in noſtra.ſ.de procu.circa fi.¶No.ꝙ ea quę cōſiſtūt
ī facto nō poſſunt certis regulis coarctari. facit,quod
dr̄ in ſimili de mora in l.mora.ff.de vſuris. ſic etiam
quędā ſunt q̃ magis intellectu percipi, q̃ verbis ex-
primi poſſunt.l.ratū.& l.quòd dicimus.ff.de ſolutio.
5 ¶†Vltimo no.ꝙ ſicut prohibet̄ vna dānoſa grauatio,
ita plures minimę,ſi faciunt vnam grauem. nam per
minimā deuenitur ad vnū totū.vnde alibi dr̄ fruſta-
tim lupus comedit agnū in §.j.xiij.q.j.& hoc faciat
ad ea quæ inferius dicentur. ¶In glo.j.in fi.Hoſt. ve-
6 ro dicit,ꝙ hic fuerunt factæ tres quæſtiones † prima
an licitū ſit epiſcopo eidē, vel diuerſis eccleſijs dare
cēteſſimā,vel quinquageſimā.& ad illā rn̄det̄ in ver.
inquiſitioni. vſq; ad ver.hoc ſp. ſecūda fuit quā poſuit
gl.& ad illā rn̄det̄ in ver.hoc ſemper.tertia fuit quæ-
ſtio, ſi menſa epiſcopalis in tm̄ abundabat, ꝙ poſſet
dare vltra centeſimā,vel quinquageſſimā ſine grauamine eccleſiæ: & an tunc poſſet, & ad hanc rn̄detur
in verſi.ſi vero,q̃a dī ꝙ ſic ſuperioris autoritate. & hæc
diuiſio ſatis poſſet in ſe tolerari: tñ Io.An.r. anſit cū
gloſſ.vt tetigi in diuiſione. & illa etiam ſatis videtur
amicari literæ.¶In gl.iij.ibi: reuocatur per ſucceſſo-
rem.& ſic ſecūdm ſententiam opin.Hugonis reducent̄
aliæ opi.ad concordiam.ſed do.Ant.& do.Pe.hic te-
nent ſecūdam opi.per.c.ſi Epiſcopus. allegatum in gl.
& etiā, quia Epūs nō cēſet̄ eſſe totus ſine capitulo,cū
ipſe ſit caput: & ipſi ſunt membra.ſ. de his quæ fi. a
præla.in c.nouit.& c.ea noſcitur.nec ob. litera,dum
dicit ꝓ ſe: q̃a illud dicit reſpectu ſuperioris,qñ facit
donationē.j.ſummā taxatā: non aūt illud dr̄ reſpe-
ctu cōſenſus capituli. & ideo vr̄ ꝙ non poſſit ēt intra
ſummā taxatā facere donationē ſine cōſenſu capitu
7 li.ſed do.Flor.hic dicit,ꝙ ſi quærat̄, an † monaſteriū
poſſit Epūs facere cōſtrui ſine ꝯſenſu capituli.& dicē-
dū eſt,ꝙ nō.ꝓ id,qđ hr̄ in c.Epūs.alleg.in gl.Aliud eſt
q̃rere,an ſi monaſteriū fuerit ꝯſtructū de cōſenſu ca-
pituli.& tunc dicēdū eſt,ꝙ ſic. & ſic intelligat̄ prima
opi.vt etiā voluit Io.An.in c.paſtoralis.ſ.de his, quæ
fi.a præl.& ibi etiam dixi,& per p̄dicta vr̄ quādo vult
donare eccleſiæ iam conſtructę:& quā ipſe non fecit
cōſtrui dādo ſcilicet centeſimam ex cauſis poſitis in
litera poterit id facere ſine conſenſu capituli: vt vo-
luit prima opi.q̃ gl.vr̄ tenere. vel dic tutius eſſe tene
re,ꝙ requiratur hoc caſu ꝯſenſus capituli, ex quò nō
pręceſſit in aliquo cōſenſus capituli.¶In ea.gl.ibi: ſa
tis poteſt cōcedi.& hoc ēt ſequitur hic Goſ.& Inn.&
iſtud ēt dicit Io.An.tenendum ex eo:quia magis ex-
pedit eccleſiæ cathedrali dare q̃nquageſimā poſſeſſio
nū,q̃ dare ſingulis annis quinquageſimā fructuū: &
ſic habere iſtam obligationē perpetuam. dicit tamen
Goſ.ꝙ putat de mente iuris eſſe, ꝙ eccleſia cathedra
lis retineat dominiū directū. ſed Io.An.dicit,ꝙ nō vi
det vnde hic colligat Goſ.& ideo non vr̄ benè dice-
re: vt ēt voluit hic do.Ant.quia litera ſimpliciter per-
mittit, quòd poſſit donare ipſam quinquageſimam,
vel centeſimam,quando non grauatur eccleſia. ¶In
glo.in verbo reuocari.in fi.cum gl.cōcordat hic Goſ.
& in ſumma tituli de his quę fi.a p̄la.circa fi.& ſimili
ter Hoſti.qui dicit,ꝙ ſiue plures fiant, ſiue vna, illud
tantūmodo:& illud totū reuocabitur.qđ not.in c.q̃
quibuſdā. ſupra de fideiuſ.& in c.ij.in glo.quarta.ſu-
pra eod.Damaſus uero, & Philippus dicebant,ꝙ de
ſingulis fieret detractio per.l. ſi totas. C. de inoffic.
dona. nā ſecūdm eos ultima donatio per ſe conſidera-
ta non grauat eccleſiam, ſicut nec prima: ſed grauat̄
ex oībus ſimul iunctis.ideo ex oībus fiet detractio ſe
cūdū eos.facit,qđ hr̄ in l.ſi libertus.§.fi.ff.de iure pa-
tro.qđ no.gl.ī d.c.bonę rei.In ꝯtriū tñ facit:q̃a prima
donatio tenuit q̃ nō lęſit eccl̄iā, ergo ſolū reuocabit̄
illa quæ poſtea cepit grauare.facit,qđ hr̄ in regula fa
ctę legitimè.de reg.iur.in vj.per hoc dicit Io. And.ꝙ
ſi conſtat quæ fuerit prima, & quæ poſterior illa ſolū
reuocabitur quę cępit grauare:& ſic uerior eſt opi.gl.
& ad.l.ſi totas. ſuperius alle. reſpondet,quòd loquit̄
in alio caſu:vt no.glo.in uer.alij diſtinguunt.Si uerò
nō cōſtet de prioritate,& poſterioritate tūc poteſt ꝓ-

ᵃ In cōtrarium. adde Bal. in l. ſiue poſſidetis. in a. no. & iij. colū. verſi. ſed q. ro. C. d̄ ꝓba. doct. in c. j. vt eccl. benefic. & in l. ſi cōtrarius. de cō di. ob cau.

cedere opi.Damaſi,& Philippi ſm Ioan.And.Sed tu
poſſes dicere,ꝙ tunc,quando non cōſtat de priorita
te vř,ꝙ omnes reuocentur per id,quod habeť.in d.l.
ſi libertus.§.penulti.& quod dixi.ſ.eo.c.ij.Tene ta-
men opi. ipſius Damaſi, quam in dicto caſu vř ſequi
hic Io.And.¶In gl.iij.in verbo,præſcriptione ibi:&
bonā fidē . ſupple,qa eipſo,ꝙ fit donatio intra ſum-
mam taxatam præſumitur , ꝙ non grauetur eccleſia
enormiter:& ideo cū habeat titulum, & bonam fidē
iuris præſumptione:merito poteſt præſcribere.facit,
qđ hř.in l.penul.C.de præſcri.long.temp.& pro hoc
8 etiā facit,qa vbi interuenit † error iuris miſtus cū er-
rore facti,nō impeditur pręſcriptio.l.ſi vir.& ibi:no.
per Bar.ff.de vſucapio.pro donato.ſecus vbi eſſet ſo-
lus error iuris: vt qa quis putaret , ꝙ ſi donatio eſſet
facta intra ſummā taxatā,licèt lederetur eccleſia gra
uiter , quòd teneret tūc nō ꝓdeſſet talis error ꝑ iura
allegata in gl.& ſilr ſi putaret, quòd donatio facta vl
tra ſummam taxatā teneret,qa eſſet error iuris nō ꝑ
ſcribetur : ſecus ſi eſſet error facti , vt quia ex aliqua
iuſta cauſa credetur ſuperioris authoritas interceſſiſ
ſe,& eccleſiam non grauari.nam tunc poſſet ꝓcede
re ꝑſcriptio.facit,quod habetur.in l.celſus.ff.de vſu-
capio.& quod ibi:plene no.per Bar.quod habetur in.
c.bene quidem. circa mediū cum ibi no.ſuper gloſſ.
lxxxvi.diſtin. Et nota diligenter hanc gl.quia eſt val-
de notabilis,& melior de corpore iuris: per quam li-
9 mitanť alię gl.ſimpliciter dicentes , ꝙ † manus iuſtus
titulus præbet cām ꝑſcribēdi.nā ille debet intelligi,
quādo interuenit error facti.ſecus ſi interueniat er-
ror iuris:vt hic voluit gl.& Arch.In c.quia cognoui-
mus.x.q.iij.& Io.de Ligna.in c.i.de rebus eccle.non
alie.& hoc videtur uerum ſcd̄m legiſtas , quādo tra-
ctatur de præſcriptione longi tēporis, & ſic.x.vel xx.
annorum:qa illa non procedit niſi interueniēte bo-
a na fide,iuſto titulo vero,vel putatiuo errore facti ꝓ-
babili interueniente.l.celſus.& ibi not.ff.de uſuca-
pionibus.& l.penul.C.de pręſcri.lon.tempo.ſecus vi
deť in præſcriptione longiſſimi temporis.xxx.uel xl.
annorum.unde tunc error iuris non uidetur nocere
dūmodo qs habeat bonam fidē.facit,quod no.Bart.
dicta.l.celſus;& idem uidetur dicendum de iure ca-
nonico eadem ratione,quando in pręſcriptione ſuffi
ceret bona fides ſine titulo. Qđ quando ſit plene hř
in c.i.de præſcriptio.in vi.& ſ.de præſcri.in c.ſi dili-
genti.de quo etiam plene dixi in repetitione.c.ſi.ſ.
10 de præſcriptionibus.¶†Sed iuxta prædicta pōt dubi
tari de eo,quod tangit dn̄s Ant.an ſi aliquis ſciat , ꝙ
poſſit peti reſtitutio in integrum aduerſus contractū
initum per eum cum eccleſia,uel minore:an dicatur
habere iuſtum titulum, ut poſsit ꝑſcribere.do.Ant.
dicit ſe ał's dubitaſſe. nam uidetur,ꝙ ſic:quia talis ha
bet iuſtum in ſe titulum licèt reſcindibilem benefi-
cio reſtitutionis, & hunc articulū nō dedit dn̄s Ant.
quia non audet ponere hoc ꝓ conſtanti : quia ſcd̄m
eum debet eſſe una lex,quæ in hoc cōtradicit: ſed di
cit ſe non recordari. Tu potes dicere,quòd ſatis ꝓba
tur talem non eſſe in bona fide.ꝑ id,qđ hř.in l.in cāę
la.i.§.interdum. cū ſequēti.ff.de mino.ubi aperte uř
hoc probari.nā ibi diſtinguit,an qs ſciuerit peti poſ
ſe reſtitutionem,uel non.¶In gl.in uerbo,exceptio-
ne.in ſi.adde, uel ex eo:quia interuenit confirmatio
Papæ ex certa ſcientia ſcd̄m Goff.& Inn.ꝑ id, quod
hř.in c.pen̄.ſ.de confir.uti.uel inuti.¶In glo.in uer.
oſtenſione ibi grauata.facit,qđ hř.in c.in pręſenti.§.
porro.de offi.ordina.in 6.¶In eadem glo.in ſi.facit,
quod habetur.in c.l.ſ.ne ſede uacante.in c.ex parte.
ſ.de conceſ.præben.¶In gl.ſi.in fin.ſupple, in tertia

a Errore facti.Secus in errore iuris vt ſupra ꝓ.xi. adde ad iſtam concluſionē d. Ale. de Im. in l.celſus. de vſuca. & hic per do. Anto.

11 gl.de quo dicendum,vt ibi dictū fuit.¶†Extra gl.tā-
git hic Io.An.aliqua.Primo, an Epiſcopus poſſit qn-
quageſimam,vel centeſimam de qua in litera donare
eccleſię ędificandę extra diœceſim.dicit, ꝙ non : per
iſtum tex.qui requirit,ꝙ in ſua parochia,hoc eſt diœ
ceſi,ædificeť monaſterium. & ſic text.reſtringit ſe ad
diœceſim . & ideo non poſſet etiam donare pro ma-
gnificandis ſepulturis eccleſiæ exiſtentis extra dięce-
ſim.dicit tn̄ do. Ant. ꝙ loco exempto donare poſſet :
quia licèt ſit extra eius parochiam ex eo:quia non eſt
ſub ipſius cura:non tn̄ extra dięceſim ſuam.facit,qđ
no.in c.ſi propter.de reſcrip.in vj.& in cle.ne Roma-
12 ni.de electio.¶†Scd̄o tāgit, an Epiſcopus poterit do
nare iſtam quinquageſimam de bonis eccleſiarū in-
feriorū ſibi ſubiectarum.& concludit,ꝙ non poſt In.
quia hic loquitur , qn̄ vult donare de bonis eccleſiæ
cui præſidet ipſe Ep̄s.Pe.tn̄ in c.paſtoralis.ſ.de his,q̄
fiunt a præla.tenuit ꝯriū.Sed præcedens opin. verior
ſm d.Flo.per iſtum tex.poſſet tamen ſaluari opi.Pet.
qn̄ ex cauſa legitima cum cōſenſu capituli vellet ali-
quid dare de bonis inferioris eccleſiæ.ꝑ id,qđ habeť
in c.j.de rebus eccle.non alie.in vj. & per gl.notabi-
lem.in c.conſtitutis. j̄. de religi. do. ¶Tertio tangit,
an hanc centeſimā , vel quinquageſimam poterit ex
teſtamento relinquere ex cauſis hic poſitis. dicit , ꝙ
non,quia non ſolū in vita permittiť hoc ſibi, ꝙ poſſit
largiri,ſeu donare:ideo non poterit in teſtamento re
linquere.facit,qđ hř in c.ad hæc.j̄.ti.ij.¶Quarto tan
git,qn̄ dicetur magnificare eccleſiā.dic, qn̄ inſtituit
ibi clericos vltra illos qui erant ad augendum cultū
diuinū.Petr. vero dicebat,ꝙ diciť magnificare,qn̄ de
eccleſia non cathedrali vult facere procurari, ꝙ ſit ca
thedralis.qđ non placet Io.An. quia per id eximereť
a poteſtate Epi.ſ.de maiori.& obedien.c.cū inferior.
qđ nō pōt facere ipſe Ep̄s.per ea,quæ notantur.ſ.eo.
paſtoralis.¶Quinto per text.dum dicit.Competens
ſubſidiū contulerat,&c.dicit Io.An.ꝙ non poterit Ep̄s
donare iſtā quinquageſimā,vel cēteſimam,niſi ſuffi-
ciat ad ſubſidiū vitæ eorum qui ſunt miniſtri in tali
eccleſia,cui ſit donatio . & idem dicit anteq̄ talis ec-
cleſia ex ſe haberet tm̄,ꝙ miniſtri poſſent ſuſtentari:
quia tunc,vř ꝙ non poſſit fieri iſta donatio:quia non
ſubeſſet iuſta cauſa,ex quò eccleſia per ſe eſſet ſuffi-
ciens.¶ Vlterius aduerte, qa dom.Anto.hic videtur
aperte dicere contra iſtum text. inquantum dicit , ꝙ
Epiſcopus non poteſt eodem inſtanti dare cēteſimā,
ſed diuerſo tempore,ſic ēt eidem eccleſiæ dum tamē
nimium non grauet eccleſiā ſuam. nam hoc eſt aper
te contra iſtum tex.in verſi.hoc ſemper.& in ver.ꝓce
denti.vbi aperte probať,ꝙ ſolum vna de iſtis donatio
nibus poteſt fieri per Ep̄m : & ſi vna ex illis fiat non
pōt poſtea per eundem Ep̄m , vel ſucceſſorē alia do-
natio centeſimę, vel quinquageſimę fieri inq̄tum vř
inducere tex. ad ea , quæ habentur in clem.j. de reb.
eccle.non alie.quæ ꝑmittit fieri locationem ad breue
tempus ſine magna ſolennitate,vt ſi cōtingat , ꝙ fiāt
plures ad breue tempus eodē inſtanti: puta tres qua-
rum quælibet ſit ad quinquennium , quòd tunc non
valeat:quia cenſetur tunc facta ad.xv.annos, & ſic ad
longum tempus q̄uis dixit pręlatus loco tibi talē poſ
ſeſſionem eccleſiæ per quinque annos , & illis fini-
tis ad alios quinque : & poſt ſecundo quinque an-
nos ad alios qinque . nam talis locatio videtur fie-
ri in fraudem iuris : ideo non tenet , ex quò ſit eo-
dem tpe:ſecus dicit ſi diuerſo tpe fierent:puta ſi fini-
ta prima locatione quæ fortè fuit ad ſex annos fieret
poſtea alia ad alios ſex. nā tunc bene teneret,ex quò
finita prima ſit ſecunda. & ita dicit tenuiſſe.Lap. de
Caſtel-

caſtellione.¶ Vlterius dicit p iſtum tex.ꝙ Epiſcopus
poteſt donare centeſimam, vel quinquageſimã nõ ſo
lum de bonis ſpectantibus ad menſam ſuã, ſed ẽt de
ſpectantibus ad eccleſiam cathedralem: an autem re
quiratur conſenſus capituli, dicendum eſt, vt dictum
fuit ſuper gl.iij. tutius tamẽ ad opin. vitandas, ꝙ ſem
13 per adhibeatur conſenſus capituli. † Tangit vlterius
quomodo reuocabitur iſta donatio centeſimæ, uel
quinquageſimæ, quando eſt grauoſa. dicit poſt Inn.
& Vinc.ꝙ reuocabitur petita reſtitutione in integrũ.
do. Anto. hic dicit, & puto, quòd bene, ſi donatio ſit
facta intra ſummam: quia fit iure permittente tũc p-
cedit dictum Inn. ſecus ſi fieret vltra ſummam taxa-
tam ſine licentia ſuperioris: quia tunc ipſo iure eſſet
nulla tanq̃ facta a iure nõ permittẽte.¶ Vltimo quæ
rit. Quis eſt iſte ſuperior qui habet dare licentiã Epi
ſcopo, vt poſſit excedere ſummam taxatã. dicunt qui
dam, ꝙ Papa: qa cum Papa hic limitauerit ſummam,
& in c. bonę rei. xij. q. ij. non vr̃ inferior poſſe facere
contra dictam limitationem. Hoſti. vero dicit, ꝙ etiã
interdum Archiepiſcopus hanc licentiã poterit da-
re, quando videlicet ei fuiſſet præſtitum per Epiſco-
pum iuramentũ de nõ alienãdo res eccleſiæ. nõ pari
forma præſtat̃ iuramẽtũ Archiepiſcopo eo caſu quo
ſibi præſtatur in qua præſtatur Papæ. s̃. de iureiuran-
do. in c. ego. N. & ideo debet eſſe eiuſdem potẽtiæ iu
ramentũ præſtitum Archiepiſcopo, cuius eſt iuramẽ
tum p̃ſtitũ Papæ, ideo ſi iurauit Papæ ipſe Papa erit
ſuperior qui poterit autoritatẽ præſtare. Si vero p̃ſtaſ
ſet Archiepiſcopo, Archiepiſcopus erit ſuperior q po
terit autoritatẽ præſtare. facit, qđ hr̃. in c. vt ſuper. s̃.
de rebus eccle. nõ aliena. & s̃. de feud. in c. 2. & j. de
pęnitẽ. & remiſ. in cap. 1. do. tamen Flor. hic dicit, ꝙ
hodie Epiſcopi iurãt nõ alienare incõſulto Papa, fa-
cit, quod hr̃. in dicto. c. vt ſuper, & ſic procederet tũc
prima opi. q̃ fuit Inno. ex eo: quia inferiores non vñr
poſſe diſpenſare contra hanc decre. nec contra cano
nem bonæ rei. ſed ſolus Papa per id, quod habet̃. in
c. dilectus. s̃. de tempo. Sed certè videt̃ poſſe dici con
trarium ex quo Papa hic ſibi non reſeruat hanc po-
teſtatẽ, & ſic ſimpliciter concedit, ꝙ cũ ſuperioris au
toritate poſſit hoc fieri per id, quod habetur in c. ſu-
per. j. de ſen. excom. & quod no. in c. at ſi clerici. §. de
adulteriis. ſupra. de iud. & per id etiã, quod no. in d. c.
14 dilectus.¶ † Vltimo inquãtũ lr̃a dicit ſiue ſemel id fa
cere velit, ſiue pluries, dicit d. Pe. poſſe colligi, quòd
idẽ videt̃ iudicandũ de pluribus paruis ſummis, quæ
faciant vnã magnã ſimul collectæ, qđ iudicat̃ de vna
ſumma magna, & hoc inducit ad q̃ſtionẽ, ſi ſtatuto
cauet̃, ꝙ cõdẽnatus ad cẽtũ libris ſupra poſſit ĩpune
offendi, & contingit, ꝙ ſtãte dicto ſtatuto aliquis ſit
ↄdẽnatus ex vna cã in qnquaginta, & ex alia in ſexa
ginta: ita ꝙ oẽs coacceruatę, & accumulatæ excedunt
ſummã cẽtũ librarũ: ſed diuiſe. & tanquã ſingulæ cõ
ſideratæ ñ excedũt: an poterit tũc talis impune offen
di. vr̃ ꝙ ſic, quaſi debeãt cõſiderari dictę ſummę, vt ac
cummulatę, & ñ vt ſingulę. p id, qđ dr̃.¶ In ↄ̃rium fa
cit videlicet, ꝙ iſte ñ poſſit offendi: qa vr̃, ꝙ dictę ſum
mę debeãt cõſiderari, vt diuiſæ, & ñ vt accumulatæ.
p id, qđ alibi dixit gl. notabilis, & ſingularis. in l. vbi
fideiuſſor. ff. de ſolu. vbi gl. dicit, quòd. x. & alia. x. per
ſe nõ vñr facere vigint. & iſtud tenuit ibi Bat. quia in
materia pœnali, & odioſa nõ debet fieri dicta accu-
mulatio. facit, qđ hr̃. in c. odia. de reg. iu. in vj. licèt in
materia fauorabili aliud videat̃ dicẽdũ p id, qđ dixi.
in c. 2. ſupra. e. & p hoc ẽt põt rñderi ad iſtũ tex. qa fa
uor eſt eccleſiæ, ꝙ fiet accumulatio ad finẽ, vt non le
dat̃ eccleſia, & ſic in caſu p̃dicto talis ↄdẽnatus nõ po
terit offendi. Idẽ dixit. Bart. in dicta. l. vbi fideiuſſor. ſi
iudex in vna ſnĩa dicat ↄdẽnamus te in cẽtũ, & decẽ
videlicet ex tali vulnere in ſexaginta, & ex alia pcuſ-
ſione in quinquaginta, nã coaceruatio p̃cedẽs intelli
gat̃ diuiſa a pricipio p illa verba q̃ ſequunt̃ ĩ ſnĩa, dũ
dr̃, videlicet, ex tali vulnere, &c. allegat, qđ hr̃. ĩ l. ędi-
les aiunt. §. fi. & l. ſi plura. ff. de edil. edic. facit ẽt, qđ
no. gl. in l. itẽ labeo. ff. fami. herciſcũ. facit ẽt iſte text.
ad aliã q̃ſtionẽ ſm do. Pet. ſi ſtatuto cauet̃, ꝙ q cũque
eſt allibratus in ęſtimo in libris qgentis, vel ſupra, te-
neat̃ mutuare cõi centũ pro emendo frumẽto. Quid
iuris ſi ↄtingat, ꝙ qdã ſucceſſit Tirio qui erat allibra
tus in li. trecẽ. & ipſe fiſ. in aliis trecẽ. an tenebit̃ mu
tuare, vr̃ ꝙ non, qa vr̃, ꝙ ſeparatim prædicti debeãt ↄ-
ſiderari per l. ſi idem. ff. de iuriſdi. om. iudi.¶ In cõtra
rium vr̃ per l. ſi pluries. ff. de pae. Bar. in l. qui fundũ.
§. cohæres. ff. ad l. fal. tenet ſi in uita defuncti fuit fa-
ctũ ſtatutũ: qa tunc nullus prædictorũ fuit ligatus di
cto ſtatuto, cũ eſſent diuerſa patrimonia: ita ẽt modo
tempore ſolutionis non fiat contributio, ſeu coacer-
uatio: ſecus ſi poſtquã ſucceſſiſſet factũ ſit ſtatutum:
quia tunc ceperant patrimonia eſſe vnita. l. ſed ſi plu
res. §. filio. ff. de uulga. & pupilla. iõ talis tunc ligaret̃
ſtatuto: vt no. per Bar. in d. §. cohæres. ubi etiã tangit.
Quid ſi plures filij ſucceſſerũt patri qui erat allibra-
tus in quing. ntis, an modo conſiderabitur, vt vna al
librario, an vero, vt plures, poſtquam ad plures deue
nit, & finaliter tenet, ꝙ conſiderabit̃, vt plures: & ſic ĩ
ſingulis habebit̃ rõ p ſe, ar. l. in ſingulis. ff. ad l. fal. &
qa hoc onus, ſicut & alia diuidit̃ ĩter hr̃des p l. duo-
decim tabularũ. l. j. C. ſi cert. peta. & l. p hæreditariis.
C. de hæreditariis actionibus. faciat. l. ti §. penu. ff. de
bonis dãnatorum, nec obſtat l. tria onera. ff. de excu.
tuto. qa ibi ↄſideratur labor ex parte tutoris, q non
multiplicatur ex pluralitate pſonarũ patrimonio exi
ſtente indiuiſo. hic vero inſpicitur onus reſpectu ip-
ſorum filiorum ſuccedentium, quorum quilibet tan
tum poteſt patrimonio exiſtente indiuiſo, ſicut ipſo
exiſtente diuiſo: ideo tunc aliud dicendum: vt ple-
ne not. per Bart. in dicto. §. cohæres.

S V M M A R I V M.

1 *Donans non poteſt regulariter reuocare.*
2 *Ius reuocandi donationem propter ingratitudinem non tranſmittitur ad haredes. & nu. 8.*
3 *Donatarius non debet eſſe ingratus donatori, quia ei obligatur naturaliter ad antidora.*
4 *Ingratitudo quid ſit.*
5 *Ingratus dicitur qui offendit donatorem.*
6 *Propter ingratitudinem non reuocatur donatio ipſo iure.*
7 *Venire contra factum poteſt quis ex cauſa ſuperueniente.*
9 *Donatio ſemel pfecta nõ reuocatur pratextu imperialis reſcripti, niſi reſcriptũ eſſet conceſſum ex certa ſcientia, cum clauſula, non obſtante.*
10 *Donatio ex qbꝰ cauſis reuocari poſſit. & n. 13. 14. 15. & 16. & ſe.*
11 *Libertus a patrono reuocatur ĩ ſeruitutẽ ſi ei ĩdigẽti negauit alimẽta.*
12 *Donatio reuocari poteſt propter literas a patrono ſuſceptas poſt ipſam donationem.*
19 *Delictum capituli, quod noceat eccleſia qualiter intelligatur.*
20 *Donatio, an reuocetur in totum in caſibus in quibus reuocari poteſt.*
21 *Lex ſi vnquam. C. de reuocandis dona. an habeat locum ſi vna res tãtũ fuerit donata, vt reuocetur donatio, quã facta eſt extraneo, vel liberto propter ſuperuenientem natiuitatẽ liberorũ ipſius donantis.*
22 *Et ſi filij fuerint nati poſt donationem, ſed poſtea incontinenti fuerint mortui, an propter eorum mortem conualidabatur donatio.*
23 *Iniuria cognoſcitur ex tribus cauſis an ſit atrox, ſcilicet ex facto: ex loco, & ex perſona.*
24 *Vaſallus ſi committat feloniã, vel fraudem cõtra dñm. & ipſe dominus nõ reuocat feudum, an poſt mortem dñi poterit hæres reuocare.*
25 *Donatariꝰ ſi poſt mortem donantis ſtupraret ipſius vxorem, debet ſibi, vt ab indigno auferri, ſed ſi in vita hoc feciſſet ignorante domino poterit hæres reuocare.*

16 *Donatarius ſi commiſit ingratitudinem, & mortuus eſt antequam moueatur ſibi qõ, an poterit donãs mouere cõtra hæredes donatarii.*
17 *Mulier ſi commiſit adulterium, ſi deceſſerit ante quæſtionem motam nihilominus competet merito ius contra hæredem mulieris, vt pronuntietur vxorem perdere dotem.*
18 *Pactum in donatione ne reuocetur appoſitum, an valeat.*
19 *Donator ſi tacuit iniuriam donatarij non poteſt hæres poſt mortem eius agere de ingratitudine, & quando dicatur tacuiſſe.*
20 *Collator beneficij eccleſiaſtici, an poſſit reuocare beneficium propter ingratitudinem beneficiati.*
21 *Ingratus, an dicatur qui ſe defendendo donatorem percutit, vel ſi donatarius ignoranter percutiatur donatorem credens alium pcutere.*
22 *Et quid ſi donatarius non per ſe, ſed per alium graue dãnũ, vel iniuriam intulerit donatori.*
23 *Damnum, quando dicatur graue.*
24 *Donatarius ſi tentauit inferre graue damnum donatori, ſed non intulit, an poterit donatio reuocari.*
25 *Donatarius ſi fuerit iudex in cauſa mota contra donantem ſuper aliquo crimine, & condemnauit eum vt fuſtigetur, uel ad aliam pœnam perſonalem ſecundum formam iuris, uel ſtatuti, an ex hoc donatarius ipſe dicetur ingratus.*
36 *Donatarius, an teneatur alere patrem.*
37 *Donatio, quæ excedit ſummam quingentorum aureorum ſi non inſinuetur venit reuocanda.*
38 *Et quid in donatione ob cauſam, vel in remiſſione debiti ex cauſa donationis, an ſit fienda inſinuatio ſi excedat dictam ſummam.*
39 *Pactum in donatione appoſitum, ꝙ tot ſint donationes, quot ſint res an valeat, vt ſic non poſſit reuocari donatio excedens quingentos aureos eõ, quod non ſit inſinuata.*
40 *Donatio excedens ſummam quingentorum aureorum ſi fuerit iurata, an confirmetur iuramento.*
41 *Donatio, quæ fieri ſolet in cõtractibus potiſſime venditionis in quam apponitur pactũ, quod ſi plus valet res vendita, quàm ſit pretium datum, quod illud donatur per venditorem emptori.*
42 *Si in donatione fuit iuratum non contrauenire, an aliquo caſu poſſit contraueniri non obſtante iuramento.*
43 *Obligatio ex delicto tranſit ad heredes & etiam in hæredes.*
44 *Actio iniuriarũ, quæ datur ad vindictam nõ tranſit ad hæredes iniuriati ſi moritur ante litis motionem, nec etiam tranſit contra hæredem iniuriantis ſi nihil peruenit ex iniuria.*
45 *Ius reuocãdi donationem eſt perſonale, & nu. 43.*

PRopter. Donatio reuocari põt
ꝑ donatorẽ: ſed ñ ꝑ hrẽ-
dẽ eius ob ingratitudinẽ donatarij in
caſibus hic expreſſis. h.d. Et primo po
nit dictũ ſcdo illud ſpecificat exẽplifi-
cando. Tertio moderat̃. ſcd'a ibi: ſi fortè tertia ibi: qđ
tñ. ¶ In tex. ibi: liberalitas. i. donatio liberalis, ſeu quę
liberalitate procedit. ſ. eo. c. j. ¶ Itẽ ibi: graue. l. uero
finalis de reuocandis dona. ex qua tracta fuit hæc de
1 cre. dicit nõ leue. facit, quod j. dicetur. ¶ †No. primo,
ꝙ regulariter donans nõ poteſt reuocare ex cã ingra
titudinis. Et no. quatuor caſus hic expreſſos conclu-
dentes lḡimã cauſam ingratitudinis, & habilẽ ad re-
2 uocãdũ donationẽ. ¶ †Not. ꝙ ius agẽdi ad reuocatio
2 nẽ donationis ꝑꝑ ingratitudinem [a] nõ trãſmittit̃ ad
hęredes, & ratio eſſe põt: qa reuocatio iſta fit ratione
iniuriæ, & actio iniuriarũ extinguit̃ morte iniuriati.
l. iniuriarũ actio. ff. de iniuriis. & l. ſi eum. §. q iniuria-
3 rũ. ff. ſi qs cautio. & inſt. de iniur. §. ſed hrdib'. ¶ †No.
ꝙ donatarius nõ debet eſſe ingratus donatori: nec mi
rum, qa obligat̃ naturaliter ad antidora. l. ſed ſi lege.
§. ꝯſuluit. ff. de peti. hæredi. facit, qđ no. in c. cũ in offi
4 cijs. j. ti. ij. ¶ No. ꝙ † iura puniũt ingratitudinẽ. Et qd
ſit ingratitudo, tãgit hic Io. An. q dicit poſt beatũ Be-
nardinum in ſermone qnquageſimo ſup canticis,
ꝯ eſt ventus vrens, & ſiccans fontem miſę, & rorem
pietatis ac fluenta gratiæ, & ꝓuenit hoc pecatũ a ſu
perbia ſm eũ ex eo: qa tales ĩgrati credũt ſibi debita
5 oĩa ſeruitia, quæ ſibi fiunt. ¶ †No. ꝙ ingratus d r̃ qui
offendit donatorẽ ille aũt q ñ offendit licèt remune

a Propter ingratitudinem Quod eſt magnũ, vt ꝓpter ipſam reuocetur perfecta donatio. Vide ad hoc doc. in l. ſi pr. §. j. C. de reuocã. don. & Alexandr. de imo. in cõſ. ſi. xlij. iiij. parte.

ret q̃uis nõ bene faciat nõ punit̃ nec excludit̃ a con-
ſecutione p̃mij. facit, qđ hr. in l. cũ pr. §. rogo. ff. de le
ga. ij. & in l. ſeruos, & in l. teſtõ cẽturio. ff. de manu-
6 miſ. teſt. & in c. vno. ſ. de ſcrutinio. ¶ †Item no. ꝙ pro
pter ingratitudinẽ ñ reuocat̃ donatio ipſo iure, vt hic
ꝓbat̃ ſm qõnẽ Pe. in q̃tũ hic dicit, ꝙ potuit reuocari,
& ñ dicit, qđ ipſo iure reuocet̃, & ꝓ hoc ẽt facit: qa ſi
ipſo iure fieret reuocatio trãſiret hoc ius ad hæredes
per id, qđ hr̃. in l. commiſſa. ff. de publicanis, qđ hic
non eſt. Et no. ꝙ de rigore põt reuocari: & ſic ample-
ctit̃ hic autor rigorẽ ſtrictũ q p̃fert̃ ęquitati ñ ſcriptæ
l. ꝓſpexerit. ff. qui, & a quibus, & facit, qđ no. in c. fi.
7 ſ. de tranſactio. ¶ † No. ꝙ ex cã ſuperueniente põt qs
venire ꝯ factum ꝓpriũ. facit l. q̃ro. §. inter locatorẽ. ff.
locati. & ſ. de iureiur. in c. quẽadmodũ. al's aũt non
poteſt quis venire contra factum ſuũ. l. poſt mortẽ, &
ibi: de materia. ff. de adop. & in c. diuerſis fallacijs. ſ.
8 de cleri. cõiu. ¶ †No. ꝙ licèt regulariter ꝓſecutio pœ
ne tranſeat ad hæredẽ licèt nõ trãſeat contra hęredẽ
niſi lite cõteſtata. l. i. ff. de priuatis delictis, & inſti. de
perpe. & tẽpo. actio. §. pe. tamẽ poteſtas reuocãdi do-
nationẽ ratione ingratitudinis non tranſit ad hære-
des, & ideo eſſe poteſt, qđ ſupra dixi: qa iſta reuoca-
tio fit rõne iniuriæ, & actio Iniuriarũ ñ trãſit ad hrdẽ
9 vt ſupra dixi. ¶ †In gl. i. ibi: imꝑialis reſcripti. ſupple.
niſi fortè reſcriptum eſſet ꝯceſſum ex certa ſcientia
cũ clauſula nõ obſtãte de quo dicẽdum: vt plene no.
in l. fi. C. ſi cõtra ius, vel vti. publi. & ſupra de ꝯſti. c. q̃
in eccleſiarum. & de reſcrip. in c. i. ¶ In ea. gl. ibi: ꝑfe-
cta donatio. & ꝓcedit hoc ſiue ſit ꝑfecta ꝑ ſtipulatio
nẽ, ſiue ꝑ pactũ ſiue ꝑ traditionẽ: qa poſtea ex poſtfa
cto ex interuallo nõ põt adiici aliquod onus: vt not.
10 in l. ꝑfecta. alle. in gl. ¶ †In ea. gl. ibi: reuocat̃ propter
ingratitudinem. aduerte pro declaratione gl. & ma-
teriæ, ꝙ ex triplici cauſa poteſt reuocari donatio vno
modo ex tacita, & p̃ſumpta voluntate donãtis ꝓpter
ſuperuenientiã liberorũ, & de hac reuocatione pro-
prie loquit̃. l. ſi nunquã. C. de reuoc. dona. Scd'o mo-
do reuocari poteſt propter ingratitudinem commiſ-
ſam ꝯtra donatorem ꝑ donatariũ: & ſic rõne ingrati-
tudinis. & de iſta ꝓprie loquit̃ gl. & loquitur iſte tex.
Tertio modo poteſt reuocari ex eo: qa fuit inofficio-
ſa: & ſic venit reuocanda per titul. C. de inoffi. dona.
& de iſta proprie loquit̃ ille, titulus poteſt etiam dici
ꝙ quarto modo fit reuocatio, qñ nõ adimpletur mo
dus appoſitus in donatione: vel conditio, ſeu conuẽ
tio in illa appoſita. & de hac tãgit̃. j. per gl. ibi: aut ex-
traneo no. duos caſus ſm Ioã. An. qa interdum fit do
natio filio, interdum eccleſiæ: quid iuris in dictis ca-
ſibus inferius dicet̃. ¶ In ea. gl. ibi: ſola intẽtione: al's
ex ſola ratione: & melius. ¶ In ea. gl. ibi. C. de reuoc.
dona. l. i. facit, quod no. in ti. prox. in c. inquirendum.
11 in gl. ii. in gl. ¶ †In ea. glo. ibi: Intellige gl. procedere
niſi eſſet obſequium valde neceſſarium: vt qa patro
nus famæ periret: nec habet vnde ſe alat. nam tunc ſi
libertus cum poſſit non p̃ſtat ſibi alimẽta poterit pa-
tronus reuocare libertatem & ſic reuocare eũ in ſer
uitutem, vt no. in l. ſolam. hic allegata. ¶ In ea. gl. ibi,
octaua diſcuſſio. & ibi de hoc per gl. & eadẽ q̃ſtione.
c. diaconi. & c. liberti. Et no. bñ, ꝙ libertus eccleſię fa
uore eccleſiæ facilius reuocat̃ in ſeruitutẽ, quã liber
tus priuatę perſonę. facit, qđ legit̃, & no. in iuribus ꝓ
12 xime allegatis. ¶ †In ea. gl. ibi, propter liberos ſuſce-
ptos a patrono. ſupple poſt ipm donationẽ. ¶ In ead.
gl. ibi. c. vl. ibi loquitur, qñ donatio fuit facta eccleſię
& poſtea naſcuntur filii ipſi donanti, nam vr̃ ibi pro-
pter dictos liberos reuocari donatio, quæ facta fue-
rat eccleſiæ. Gl. tñ, vt ſeqtur hic dicit, ꝙ illud proce-
dit

dit de iure poli:non tñ de iure fori: & ſic de æquitate
quadã eccleſia bene facit reſtituere res donatas : ſed
de iure non tenetur totũ reddere,ſed ſolũ põt fieri re
uocatio vſque ad legitimã, & expone poli.j.cœli.nã
cœlum dr̃ polus ſecũdm Ioã.An.qa politũ, & fultũ va
rijs ſtellis,vnde dicto.c.vltimo.& in §.ibi:poſito dicit
illud procedere iure cœli,& ſic vr̃ idẽ eſſe dicere,iure
poli, & iure cœli.¶ In ea.gl.ibi : in totũ reuocat.ſup
ple: ſed ſolum debitũ bonorum ſubſidium,ſeu ltĩme
tm̃,ſic ſequit̃ hic glo.opi.Azonis quã poſuit in ſum.
C.de reuocan.dona.videlicet, ꝙ l.ſi vnq̃.C.de reuo.
dona.ſolũ habet locũ in caſu in quo loquitur,videlĩ
cet,quãdo donatio fit per patronum liberto,vt illam
in totum reuocet propter liberos poſtea ſuſceptos:
ſecus ſi facta fuerit alii,q̃ liberto:qa tunc non reuo-
cabitur in totũ,ſed ſolũ vſque ad legitimã gl.tamẽ in
d.l.ſi vnquã.dicit idẽ dicẽdũ ſi donatio fuit facta alii,
quã liberto,v t reuocet̃ in totũ ꝓpter liberos poſtea
natos donator,& illa cõiter tenet̃ ſi donatio ſit facta
extraneo:qa eadẽ eſt rõ, q̃ eſt, quãdo eſt facta liber-
to,nã eo quoque caſu veriſimile eſt,ꝙ ſi cogitaſſet de
liberis poſtea ſuſceptis illa non feciſſet:ſecus ſi facta
eſt in filio:qa licèt poſtea naſcant̃ alii filii nõ reuoca
bitur donatio in totũ,ſed ſolum vſque ad ltĩmã ꝑ id,
qđ hr̃.in l.ſi totas.alleg.in gl.non enim eadẽ eſt ra-
tio coartandi eodem modo filium quo coartat̃ extra
13 neus,vel libertus.facit, quod inferius dicet̃.¶†In e.
gl.ibi:reuocatur ex ingratitudine.bene dicit ex in-
gratitudine : quia ſi ageretur de reuocatione fienda
ex præſumpta volũtate:puta ꝓpter liberos poſtea ſu
ſceptos : tunc reuocaret̃ ꝑꝑ ſolã natiuitatẽ filiorum
per l.ſi vnquã.C.de reuocan.dona.vt ſuperius tetigi.
14 ¶†In ea.gl.ibi: uulnerando,vel ſuſtibus cedẽdo , ſed
certè iſta duo exempla ſatis poſſunt cõprehendi ſub
primo caſu inquãtũ dr̃,ſi impias manus iniecerit : iõ
Ioã.And.dicit,ꝙ iſte ſecundus caſus poteſt exempli
ficari in graui iniuria verbali,vel etiam,quando inſu
gaſſet donatorẽ , vel etiã tenuiſſet eum carceratũ in
certo loco non imponendo manus in eum.facit, qđ
habetur.in c.nuper.j.de ſen.excom.puta ſi clauſiſſet
hoſtium camere,vbi erat,& ſic differat iſte caſus a p̃-
15 cedẽti,& ſequenti.¶†In ea.gl.ibi:nõ adimpleuit.ad-
de,ꝙ ius reuocandi ex hac cã dat̃ hæredi, & in hære-
dẽ:qa hoc ius non eſt inductũ ꝯtra communes regu
las:ſecus in iure reuocãdi ex aliis cauſis.ſ.poſitis:qa
illud nõ dat̃ hæredi donatoris:vt hic ꝓbatur, & hoc
iõ:qa eſt cõtra cões regulas iuris nolentis donationẽ
ꝑfectã nõ reuocari.l.ꝑfectã.C.de dona.q̃ ſub modo.
Itẽ adde ſextã cauſam, ſcilicet ſi donatarius ñ ſubue
nit donatori exiſtẽti in extrema neceſſitate, cũ poſſit
ſubuenire.nã vr̃ periculũ vitæ inferre.l.necare.ff de
libe.agno.ideo etiã ex hac cauſa poteſt reuocari do-
16 natio:ut no.gl.in l.fi.C.de reuocan.dona.¶†In ead.
gl.ibi:ex tribus eñ cauſis,& ſic uult gl.ꝙ iſtud c.nõ
habet locũ in donatione facta ꝑ matrẽ collata in fi-
liũ ſi trãſeat ad ſecũda uota : quia non poterit reuocari
ex oĩbus cauſis hic poſitis,ſed ſolum ex tribus cauſis
poſitis ĩ gl.Et aduerte,quia quatenus dicit gl.de mr̃e
q̃ trãſiuit ad ſecũdas nuptias.dicit Hoſti.ꝙ forte hoc
corrigit̃ ꝑ c.pe.& ulti.j̃.de ſecun.nup.ſed Io.An.di-
cit,quòd bene dixit:qa illa iura nõ tollũt , nec corri
gunt pęnas quas lex infligit mulieri ex eo: quia ſecũ
do nubit:ſed ſolũ illas quas ĩponit ex eo:quia nubit
intra tp̃s luctus.de quo ꝑ Inn.& Io.An.in d.c.pe.&
ultimo.& ꝑ legiſtas in l.fęminæ.C.de ſecũ.nup.An
aũt,qđ dicit glo.de mr̃e trãſeũte ad ſecũdas nuptias
habeat locũ ẽt in pr̃e trãſeunte ad ſecundas nuptias
ſi fecerit donationẽ filio emãcipato,ut ſic tũc ſolum

ex tribus cauſis de quibus in gl.donatio reuocet̃.Gl.
dicit,quòd nõ,in auth.has quoque.C.de reuo.dona.
qa ñ eſt eadẽ rõ in pr̃e,q̃ eſt ĩ mr̃e:vt ibi dicit gl.qa ñ
ſic faciliter mouet̃ pr̃ ꝑ nouercã ſupinductã filio ſi
17 cut mr̃ ꝑ ſm̃ virũ.¶† In ea.gl.ĩ fi.ꝓ declaratiõe gl.&
materiæ potes concludere,ꝙ interdum donatio fit li
berto:interdum extraneo:interdum filio:interdũ ec-
cleſiæ.primo caſu dicẽdum eſt,vt dixit gl.ſecũdo ca-
ſu, aut quærit̃ de reuocatione fienda ex p̃ſumpta vo
luntate propter liberos natos donatori poſt donatio
nẽ:& tũc idẽ dicẽdũ, qđ in caſu p̃cedẽti ſecũdm eõem
opi.vt voluit gl.in d.l.ſi vnq̃.& ſ.dixi,licèt gl.hic alĩ
ter ſentiat ñ bñ,vt dixi ſup illa,aut agit̃ de reuocãda
donatione rõne ingratitudinis,& tunc dicẽdũ,ꝙ re-
uocari põt ex quatuor cauſis hic poſitis in tex.& in
gl.& ẽt in alio addito :qñ ſcilicet nõ ſubuenit dona-
tori in alimẽtis indigẽti.de quo ꝑ glo.in l.vlti.C.de
reuocan.dona.aut agit̃ de reuocãda donatione pro-
pter ꝯditionem appoſitã ñ impletam:& tunc in quo
cunq; donatario : vt hic voluit gl.iij.verſi.idem adde
quintum,aut agitur de donatione reuocanda ex tit.
de inoffi.dona.& tunc,an reuocari debeat in totũ:an
vero ſolum vſque ad ltĩmã,fuerũt opiniones,ſed dic
vt j̃.dicetur.¶ Tertio caſu, qñ donatio facta eſt filio,
& tunc aut facta fuit filio emãcipato: & tunc hoc te-
nuit donatio.& dicit Io.An.& do.Flori.ꝙ reuocatio
fit oĩbus caſibus in q̃bus reuocat̃ donatio facta ex-
traneo.Sed tu dic hoc verum, qñ agit̃ de reuocatio-
ne fienda rõne ingratitudinis:ſecus vbi agit̃ de reuo
cãda donatione ꝓpter liberos poſtea natos:vel ex eo
qa fuerit inofficioſa:qa tunc nõ eſt idem, ꝙ in extra-
neo:vt j̃.patebit.Si uero donatio facta ſit filio in po-
teſtate,dic,ꝙ regulariter illa non valet:ſed confirma
tur morte donãtis ſi nõ fuit reuocata.l.antepe.C.de
do.inter virũ,& vxorẽ.& no.in c.fi.j̃.de do.inter vir.
& vxo.fallit in certis caſibus in q̃bus valet donatio
ab ipſo initio facta filio in poteſtate.de quibus ꝑ gl.
18 in l.2.C.de inoff.dona.¶†Primus eſt,qñ fit donatio
ꝑꝑ nuptias,vel ex cã mortis.l.Pompo.Phila.ff.fami.
herciſ.& l.fi.C.de coll.bo.¶ Secũdo fallit, qñ donat
aliqua bona:puta equos , vel arma filio militi eũti in
caſtra.facit l.ſi filiusfa.C.fami.herciſ.¶ Tertius eſt,
quando pater remittit vſumfructum filio in aduen-
titijs.l.cum oportet.§.ſi uero.& l.fi.& §.ſin aũt.C.de
libe.& poſthu.¶ Quartus eſt,qñ fit donatio in cã ali
mentorum:ut no.gl.in d.l.2.& iſtis caſibus in q̃bus
tenet donatio.idem dicendum in filio in ptãte, qđ
dictum eſt in filio emancipato.¶ Quintus caſus põt
addi , qñ pater donat aliquid filio , ut bene merito
ſi merita præceſſerunt,qa tũc tenet donatio,ut pro-
prietas acquiratur filio, ut aduentitium: ut legit̃ , &
no.in l.ſi donatione.C.de colla.¶ Quarto caſu prin-
cipali,qñ fit donatio eccleſiæ dic,ꝙ regulariter nõ re
uocat̃.fallit in certis caſibus,nam. fallit primo ex defe
ctu modi,uel conditionis adiectæ.ſ.eo.cum dilecti.
& in c.uerum.j̃.de cõdi.appo.Aduerte tamẽ,ꝙ ſi de-
fectus modi ꝯtingat ſolum ꝑꝑ factum p̃lati non no-
cet eccleſiæ:ſecus ſi ꝑꝑ factũ p̃lati,& capituli: ut no.
in d.c.uerum,quod eſt diligenter notandum ſm̃ do.
Ant.propter relicta, q̃ quotidie fiũt eccleſijs.Secun-
do caſu propter turpitudinem pacti:vt ſi aliquid pro
mitteret eccleſiæ,ſeu regentibus eccleſiã ex cã ſimo-
niaca.nã talis ꝓmiſſio non valebit per id, quod hr̃.j̃.
de ſimo.in c.de regularibus.& c.de hoc.¶ Tertio fal-
lit ꝓpter turbationem donantis: vt quãdo pater ira-
tus erga filium ipſum exhæredat,& donat bona ſua
eccleſiæ.xiij.q.ij.c.ſi quis iraſcatur,& ſic reſidet Ioã.
And.& do.Ant.Sed aduerte,quia vt dicit glo.in d.c.

ſi quis non poteſt pater exhæredare filiū niſi ex cau-
ſis, quæ habenẽ.in §.cauſas.cū ſequētibus ĩ Auth.ut
cum de appellatione cognoſcit.coll.8.Item dicit ibi
glo.ꝙ ſi q̇s turbatus cum filio donat bona ſua eccle-
ſiæ reſeruata legitima portione filio,ꝙ tenebit dona
tio.tex.tñ videtur ibi velle,ꝙ ecc̃lia ex æquitate de-
beat tñ reſtituere filio,ꝙ ipſa non habeat plus, q̃ fi-
lius ĩ caſu p̄dicto.¶Quarto fallit ꝓpter fraudē,& do
lu donatarii,ſeu recipientis donationẽ ꝑ eccleſia: vt
ꝓbatur.in c.conſtituit.xx.q.3.& facit, q̇d hr̃.in c.fi.
j.ti.2.¶Quinto fallit ꝓpter nouam filiorū ipſius do-
nãtis natiuitatē.17.q.4.c.quicunq;.Aduerte tamē,ꝙ
in dicto caſu reuocatur vſq; ad debitū bonorū ſubſi-
dium,ſeu legitimam iure fori, ſed iure poli,ſeu de ęq
tate In totum,& ſic eſt in poteſtate eccleſiæ reſtitue-
rę totū ſi vult,& videtur ſatis æquè facere ſi hoc fa-
cit:tñ ſi nõ vult non tenẽ reſtituere niſi lĩmã:vt ibi
patet,& facit,q̇d dixi ſup gl.2.¶Sexto fallit propter
donãtis impotētiã.ꝓpter id, quod habetur.in c.quæ
ſti.17.q.4.nam ſi q̇s fecerat magnã donationem in
eccleſia, & demū deueniat ad inopiam,tenebitur ec
cleſia.& ſic alere,& hoc reſpectu quo ad q̇d dr̃ reuo-
cari.facit, q̇d no.in l.fi.C.de reuoc.dona.¶ Septimo
fallit ꝓpter effectum cauſæ donantis.per id,quod ha-
betur.in c.q̇d a te.cum materia ſua.s̃.de cleri.conin-
ga.¶Octauo fallit,qñ excedit modū per id, quod ha
betur.in c.præcedenti.¶Nono fallit ſ̃m aliquos pro
pter ingratitudinē ꝓpter id,quod hic dicitur.Sed ad
uerte:q̇a ſi eſt ingratitudo ſolius prælati illa nõ vide
tur nocere eccleſiæ.j.de reg.iu.delictū.li.vi.Si uero
fuerit ingratitudo p̄lati,& conuẽtus,tũc videẽ, quòd
illa ſufficiat,ut poſſit fieri reuocatio.per id , q̇d le.&
& no.ꝑ doc.& gl.ĩ c.2.s̃.de ord.cog.& ĩ c.1.s̃.de do
19 lo,& cõtu.¶†In contrarium facit,q̇d no.ĩ ſpe.eo.ti.
verſi.q̇d ſi aliq̇s Baro.vbi tenet,q̇d ſi Baro ædificauit
monaſteriū,& illud dotauit multis bonis : & poſtea
p̄latus,& monachi oẽs delinquẽt, & ĩgratitudinem
cõmittãt ꝯtra iſtum Baronẽ,ꝙ nõ ꝑ hoc deſtrueẽ mo
naſterium,ſed prælatus,& monachi inde repellẽtur,
& alii loco ipſorū ſurrogabuntur,ſic nõ auſerenẽ bo
na monaſterio,& cū hoc dicto uideẽ trãſire Io.And.
remittẽdo ad dictum ſpe.& ſimiliter do.Pe.hic.Illud
ẽt expreſſè ſeq̇tur hic do.Ant.dicens dictū ſpec.eſſe
ualde notãdum:q̇a ſ̃cd̃m eum uidetur declarare qua
liter debeat ĩtelligi illud,q̇d dicitur,ꝙ delictū capitu
li nocet eccleſię:vt no.ꝑ gl.in d.c.2.de or.cog.q̇a ſe-
cūdū hoc illud erit verū, nõ vt ꝑ hoc eccleſia debeat
ſuis bonis priuari,ſed ut ipſi de eccleſia puniãtur,&
priuentur commodis ab eccleſia ꝓuenientibus,& ſub
dit do.Anto.ꝙ hoc uidetur uerum.qñ delictum non
fit nomine eccleſię:nec id ꝓpter q̇d delinquitur ſpe
ctat ad eccleſiã quaſi uideatur uelle , ꝙ al̃s ſit ſecus.
Sed aduerte contra dictum ſpec.uideẽ facere , quod
habetur.in l.iubemus nullã nauẽ.C.de ſac.ſan.ecc.
& q̇d dictū fuit.ĩ c.i.ſupra de dolo,& ꝯtu.nã ꝑ p deli
ctū p̄lati,& ꝯuẽtus priuaẽ eccleſia re ſua: ut patet d.
l.iubemus, & ex his,quæ dixi.in d.c.1.potes dicere,
ꝙ ĩterdum ſi delictum p̄lati,& capituli , uel ꝯuentus
noceret eccleſiæ,eccleſia priuareẽ omnibus ſuis bo-
nis,uel maiori parte:ita ꝙ nõ poſſet deſeruiri eccle-
ſiæ ĩ diuinis.& tunc ꝓcedat dictū Spec.Interdū autē
priuareẽ ſolū aliqua re particulari,& remanerẽt ali-
qua bona ex q̇bus poſſet deſeruiri eccleſiæ ĩ diuinis
& miniſtri ipſius ſuſtẽtari:& tũc põt ꝓcedere , quod
hr̃.ĩ d.l.iubemus,& ĩ d.c.1.q̇d tene menti.q̇a ut dixi
20 doc.ſimpliciter trãſeũt hic cū dicto Spe.¶†Iuxta p̄di
cta põt q̃ri de eo caſu quo reuocari põt donatio , ſeu
reuocaẽ:an reuocabiẽ ĩ totū,an uero ſolū ꝓ parte.ſu-
per quo fuerunt topi.de q̇bus.in l.1.C.de inoffic.do-
na.ꝑ gl.& doc.& in l.titia ſeio.§.Imperator.ff.de leg.
2.vbi ꝑ gl.Dy.& Bart.ſed potes concludere,ꝙ inter-
dum agiẽ de reuocatione fienda rõne ingratitudinis,
vel ratione modi adiecti in donatione nõ ſeruati: q̇a
tunc reuocaẽ ĩ totū:vt patet.in l.fi.C.de reu.don. aut
agiẽ de reuocãda donatione ex p̄ſumpta voluntate
donantis,vt qñ q̇s prius fecit donationẽ.& poſtea ſu
perueniunt, ſeu naſcuntur ſibi filij de q̇bus nõ cogi
tauit:& tunc dic,ꝙ aut donatio fuit collata ĩ libertū,
& reuocatur ĩ totū.l.ſi nunq̃.de reuocan.dona. idem
ſi fuerit collata in extraneum: vt ibi no.gl.quæ com-
muniter teneẽ:licèt glo.hic in ver.reuocaẽ,ſentiat cõ
trariū,& ñ bñ,vt ſup illa ẽt dixi.Aut fuit collata ĩ fi-
liū:& tunc reuocabitur vſq; ad debitum bonorū ſub
ſidiū,ſeu vſque ad legitimã:vt ꝓbatur.ĩ l.ſi totas.C.
de inoffi.dona.qñque vero agitur de reuocatione fiẽ
da ex titulo de inoffi.dona.q̇a dr̃ illa fuiſſe facta con
tra officium pietatis:& per illū filiū eſſe fraudatū: &
tunc dic,aut plures donationes valide ſucceſſiue fa-
ctæ fuerunt,& tunc illa ſola reuocaẽ ꝑ quã priuabaẽ
filius legitima:& ſic poteſt intelligi ſ̃m Io.And.d.l.ſi
totas.C.de inoff.don.& valide poſſunt eſſe donatio-
nes,qñ ſunt factæ extraneo, vel filio emancipato.Si
autē eſſent factę filio in ptãte,ille ñ valẽt:licèt morte
donãtis ꝯfirmenẽ.l.donationes.C.de do.inter vi.&
vxo.tñ uenięt de falcãdæ taliter,ꝙ alter filius habeat
legitimã ſuã.facit,q̇d habeẽ.ĩ l.don.C.ad l.fal.& idē
dicẽdum ſi fuiſſet vnica donatio collata ĩ vnum ex fi
lijs exiſtẽtibus in ptãte donatoris.Si uero fuit vnica
donatio inualida:& tunc,aut fuit facta filio emãcipa
to,vel ꝑ matrē uni ex filiis,& donata ſunt oĩa bona:
& tunc alter filius in cuius p̄iudicium tẽdit donatio
ſolum poterit reuocare vſque ad lĩmã ꝑ id,q̇d habe
tur.in d.l.ſi totas, aut donatio fuit facta extraneo: &
tunc aut filio q̇ vult venire ad reuocãdum donatio-
nē fuit aliq̇d relictū:& tunc poterit agi ſolum ad ſup
plemẽtū legitimę:& ſic,vt ſuppleaẽ ſibi quatenus mi
nus eſt ĩ relicto ꝑ l.oĩmodo.C.de inoffi.teſt.iuncta l.
fi.C.de inoff.don.& facit,quod no.in l.j.eo.ti.idē vr̃
dicẽdum,ſi aliq̇d datum fuiſſet ĩter uiuos, vt cõputa
reẽ ĩ lĩmã ꝑ id,q̇d hr̃.in l.ſi qñ §.j.C.de inoff.teſta.
Si uero nihil fuit relictum ,nec datum: & tunc ſi do-
natio fuit ĩofficioſa re ipſa,& ẽt ex ꝯſilio:& ſic ex ani
mo frauduleẽto, & tũc reuocaẽ ĩ totum ꝑ l.ſi libertus.
§.pe.ff.de iurepa.ſecus ſi ſolum fuiſſet re ipſa,teneẽtur
inofficioſa: q̇a tũc ſolū reuocabiẽ vſque ad lĩmã ut
ẽt uoluit Vgolinus :ut no.gl.3.l.1.C.de inoff.do.Et
de materia hic tetigit Io.An.& Bar.in d.§.Imperator
ubi ur̃ in effectu uelle,q̇d ſuperius eſt ꝯcluſum,& ſe
21 quiẽ ẽt hic do.Pet.& do.Flo.& ẽt do.Ant.¶ † Circa
p̄dicta tñ põt dubitari,an lex ſi unq̃.C.de reuo.don.
habeat locum ſi una res tm̃ fuerit donata,ut reuoce-
tur donatio , qñ facta eſt extraneo,uel liberto ꝓpter
ſuꝑuenientē natiuitatē liberorū ipſius donãtis.Bar.te
tigit.in d.§.Imperator.ꝯclude,ꝙ ſi oĩa bona fuerunt
donata clarum eſt,ꝙ habet locum dicta.l.& idē ſi nõ
oĩa:ſed maior pars ꝑ id,q̇d ibi fit mẽtio de ꝑte faciat
q̇d hr̃.in l.oĩs.§.lucius.ff.de his, q̇ ĩ frau.cred.Idē vr̃
ſi dimidia bonorū fuerit donata:q̇a ꝑtis appellatio-
ne dimidia cõtineẽ.l.nomē filiarū.§.portionis.ff.de
uerb.ſig.Idē ur̃ ſi fuerit minor pars,quã dimidia,q̇a
ibi nõ ſimpl̃r dicit de parte:ſed dicit,& loquiẽ,quan-
do pars aliqua donaẽ:& ſic ur̃ comprehẽdi etiam mi
nor pars quã dimidia.facit, quod no.gl.in d.cle.uni-
ca.de ſo.compet.Interdum uero non donatur pars
bonorum ſub nomine ꝑtis,ſed certa res,& tunc tex.
ibi de hoc nil dicit.Bar.tñ in d.§.Imperator.dicit idē:
quia

quia eadem ratio videtur ſm eum,quæ eſt,qñ aliqua
pars bonorũ donaĩ, & ſatis videĩ hoc rõnabile,ſi res
erat non parui valoris ſecus fortè dicẽdũ videretur ſi
res donata fuiſſet parui,ſeu nõ magni ualòris: qa cũ
donatio conſueuerit fieri ꝑpter merita,nõ eſt veriſi-
mile,ꝙ voluerit tũc illã ꝑ ſuꝑueniẽtiã liberorũ reuo
22 cari.facit,qđ no.Bal.in l.j.C.de inoff.dona.¶†Quæ-
rit etiã Bar.in d.§.Imperaror.Quid ſi filij fuerint na-
i poſt donationem , ſed poſtea incontinenti fuerint
mortui:an propter mortẽ conualidabitur donatio.vi
detur,ꝙ ſic per id,qđ habetur.in l.poſthumus.ĩ prin.
ff.de iniuſt.teſta.ubi patet,qđ licèt ꝑꝑ poſthumi ĩna
tiuitatem ꝑteriti naſcentis in vita teſtatoris teſtamẽ-
tũ rũpatur:tamẽ recõualeſcit de ęq̃tate ſi poſtea in-
continẽti moriatur.Item ꝑ hac parte facit, qa ceſſa-
re debet effectus.ſ.de appel.cum ceſſante.ſed Bart.
ibi tenet oppoſitũ:qa ex quo ſemel eſt reuocata ꝑ na
tiuitatẽ filiorũ ñ reconualeſcit ꝑ regulã,ñ firmaĩ.de
reg.iur.in vj.Nec obſt.d.l.poſthumus , qa loquiĩ in
teſtõ qui de æquitate in ſcripta recõualeſcit: ſed nos
loquimur in contractibus, ſeu in contractu dona.in
quo non requiritur dicta æquitas ſcripta:ideo ſecus,
& ꝑcipuè:qa in teſtamẽtis plenior fit ĩterpretatio,q̃
in ꝯtractibus.ſ.eo.cum dilecti.¶Item nõ obſt.ꝙ ceſ-
ſante cauſa ceſſare debet effectus:qa illud ꝓcedit,qñ
cauſa non conſũmmaſſet effectũ: vt patet.in l.fin.ff.
unde liberi.ſed hic effectus erat cònſummatus:qa ꝑ
natiuitatẽ filiorũ reuocata fuit donatio.Et cum hac
opi.etiam tranſit do.Pe.Bal.tñ.in d.l.j.C.de inoffic.
do.uidetur dicere hoc uerum,niſi donãs cauſato tem
pore ſubmerſetir quo potuerit reuocare , & nõ reuo
cauerit:quia videtur tũc uelle ꝑſeuerare ĩ donatione
ex quo nõ mutat uoluntatẽ.arg.l.cũ tacitũ.ff.de ꝑa
ba.& hæc opi.ſatis uidetur ęqua, ut hic ſaltẽ ĩ dicto
caſu retẽto ipſi donatario.¶In eadẽ glo.ii.in fi.cũ gl.
cõcordat Inn.Alij uero dixerunt,ꝙ reuocatio fiet iu-
dicis officio.per id , quod habetur.in l.ij.C.de liber.
& eorũ libe.ſed Hoſt.dicit,ꝙ de nomine actionis nõ
eſt curandum per id,qđ habetur.in c.dilecti.ſ.de iu.
Bart.uero in d.l.Titia.§.Imperator.ff.de le.ii.dicit,ꝙ
ſi agiĩ de reuocãda donatione ex præſumpta uolũta
te donãtis,ut cõtingit in caſu.l.ſi unq̃.C.de reuo.do
na.qñ ſcilicet poſt donationẽ nati ſunt filij: & tũc fit
reuocatio ipſo iure,& agi poterit rei uẽdicatione ad
res donatas recuperãdas per d.l.ſi unquã.ſi uero agi-
tur de reuocãda donatione ex titulo de inofficioſis
donationibus:tunc dicit,quòd opus eſt ꝑmittere q̃-
relam,hoc eſt prius agere quærelã inofficioſæ dona-
tionis ad reſcindẽdũ ipſam donationẽ.facit,quod ha
betur.in l.fi.C.de inoffi.dona.& in §.ſi qs ĩ fraudem.
inſt.de actio.ſi uero agitur de reuocãda rõne ĩgrati-
tudinis: & tunc fit reuocatio iudicis officio,uel con-
ſuetudine ex l.fi.C.de reuoca.dona.Bal.uero,ut hic
refert do.Flo.dicit ĩ d.l.j.C.de inof.dona.quòd ſi agi
tur ſolum ad reuocandum legitimam,non eſt neceſ-
ſe prius intentare querelã inofficioſæ donationis ad
reſcindendum illam:ſed poterit unico libello ſe ex
pedire narrãdo donationẽ inofficioſam ĩ eius præiu
diciũ fuiſſe factam per patrem, uel alium aſcẽdentẽ,
& petendo condemnari donatariũ ĩ quẽ facta fuit do
natio ad dãdã ſibi ltĩmã,nã ex quo agiĩ ad ltĩmã agi
põt ad dãdũ cõtra donatariũ ſm eum:ut uoluit Guil.
de cu.Bal.ĩ d.l.j.facit.l.ſi liqueat.C.de inof.do.ſi aũt
agereĩ ad reuocationẽ totius donationis : tunc dicit
do.Flo.poſt Bal.ꝙ tunc opus eſt prius agere querela
inofficioſæ donationis ad reſcindendũ donationẽ,
& lata ſentẽtia ĩ illa poterit agi vtili rei vẽdicatione,
nã directa non videĩ competere ſm eum:quia domi-
niũ fuit tranſlatũ in donatariũ.facit,qđ no.gl.in d.l.
j.circa fi.ſed certe opi.Bar.videtur verior de iure, qa
ex quo donatio fuit valida de iure,ſed licèt veniat re
uocanda tanq̃ inofficioſa videtur,ꝙ etiam,qñ ſolum
petiĩ reuocari vſq; ad legitimã debeat prius agi que-
rela inofficioſæ donationis ad reſcindẽdũ illã vſq; ad
legitimã,cum idem iuris debeat eſſe de parte quo ad
partem:qđ de toto quo ad totum.ar.l.quæ de tota.ff.
de rei ven.Interdum vero fit reuocatio non rõne mo
di nõ impleti:& tunc ſi modus cõcernebat piã cãm:
puta alimenta.videtur,ꝙ agi poterit vtili rei uendica
tione.l.j.& l.iij.C.de dona.quæ ſub modo.cũ ibi no.
ſi vero non reſpicit piam cãm:& tunc fit reuocatio ꝑ
conditionẽ ob cauſam per id , qđ hĩ in iuribus pre-
alle.& l.ea.lege.C.de cond.ob cãm.¶Item attende
circa intellectũ dictæ.l.ſi vnq̃,ꝙ aut cõſtat,ꝙ qs cogi
tauit de liberis futuris,& nihilomin⁹ donauit,& tũc
nõ habet locũ.d.l.ſi vnquam.facit l.qui iuris.ff.de te
ſta.mil.aut cõſtat,ꝙ non cogitauit de liberis.& tunc
clarũ,ꝙ habet locũ,aut eſt dubiũ , an cogitauerit de
liberis naſcituris,vel non,& tunc dicit Bar.in d.§.Im
perator, ꝙ in dubio non præſumiĩ cogitaſſe de libe-
ris.arg.l.tale pactum.§.fin.ff.de pac.ideo habebit d.l.
ſi vnq̃.in dubio ubi aliud non apparet,qđ tene men
ti.Item aduerte ꝑ ĩtellectu.d.l.ſi vnquã, qa dubitari
põt.Quid iur.ſi in caſu illius.l.donans iuraſſet nõ cõ
trauenire:an tũc habebit locum.d.l.Bar.in d.l.Titia.
§.Imperator.circa fi.ff.de leg.ij.dicit,ꝙ etiam hoc ca-
ſu habebit locum.d.l.qa ĩ iuramẽto ĩtelligiĩ ĩ dubio
ineſſe tacita conditio,quæ tacite ineſt principali di-
ſpoſitioni.l.fi.de non nu.pec.& ideo tale iuramẽtũ
intelligetur niſi ſuperueniat natiuitas filiorũ ipſi do
nanti.per ea,quæ habentur.in d.l.fi.& ſic dicit ſe de
facto cõſuluiſſe cum domino Cupero de ſancto mẽ
niano,& dño Andrea de piſis, & idem multofortius
ſi ſine iuramẽto ꝓmiſiſſet ñ contrauenire etiam ſub
pœna:qa dicta ꝓmiſſio ĩtelligitur habere tacitã con-
ditione niſi ſuperueniant liberi : & ſic niſi nouo caſu
ſubueniat,quæ ex ꝑſumpta mẽte donãtis habeat in-
ducere reuocationẽ,facit, qđ habeĩ.in l.quæro.§.iter
locatorem.ff.loca.& ĩ c.quemadmodum.ſ.de iureiu.
23 ¶†In gl.penul.ibi:ex tribus caſibus.ſcilicet ex facto
ex loco,& ex perſona.nam ex iſtis tribus cauſis con
ſideratur,an iniuria ſit atrox.Exemplum de facto po
nitur hic ĩ glo.ĩ ver.vt ſi qs.de loco põt proponi exẽ
plũ,qñ ĩ platea ſeu ĩ loco publico multis aſtantibus:
vel ẽt,qñ eſt percuſſus ĩ facie de perſona poteſt poni
exemplum,qñ perſona cui fuit facta iniuria erat ĩ di
gnitate.facit,qđ habetur.ĩ c.cum illorum.uerſic.nos
tamen.j.de ſen.excomm.& ĩ l.prætor edixit.§.atro-
cem.ff.de iniur. & ibi etiam additur quarta cauſa ex
quo redditur iniuria atrox : puta , quando inferretur
iniuria clerico,dum celebrat diuina.facit, qđ habeĩ.
in l.ſi qs ĩ hoc genus.C.de epi.& cle.vel iudici, dum
reddit ius . facit,qđ hĩ.ĩ d.§.atrocẽ.& quod habetur
in l.aut facta.ff.de pœnis.¶In gl.fi.ibi.huius cãę.ſup
ple poteſtatis reuocandi donationem ratione ĩgrati-
tudinis.¶In ea.gl.ibi:no.ñ fuit plus.dicit Io.Andr.ꝙ
interdũ non auferet ẽt ſi patri qõ mota fuit. ꝑ id,qđ
dictũ fuit in c.ii.ſuꝑ gl.fi.ſ.de feu.de quo dicẽdũ , vt
ibi.¶ In ea.glo.in un.dicit Io.An.quia text.hic non
proprie uidetur probare articulum in caſu cõuerſo.
24 vt ſi vaſallus † feciſſet feloniã, & fraudem contra do
minũ , & ipſe dñs ñ reuocauerit feudum propter di-
ctam feloniam,nam videtur,ꝙ poſt mortem dñi eius
hæres non poterit reuocare propter cauſam ꝑdictã,
& ſic colligit gl.arg.ĩ l.omnimodo.C.de inoff.teſta,
& in l.fi.C.de reuo.dona.qđ dicit eſſe verũ Io.And.
Io.ab Imo.ſuper iij.Decre.

titudinē. ar.l.quæro.§.inter locatorē.ff.loca.& c.quē-
29 admodū.ſ.de iureiu.¶ † Secundo quærit, quia litera dicit, ꝙ ſi tacuit donator non poteſt hæres agere qñ dicet tacuiſſe,dicunt qdā qñ ex pacto ſibi nō ꝓuidit de ptāte reuocandi. Alij dicūt,& melius ſecūdū Hoſ. ꝙ dicet tacuiſſe qñ in vita non egit contra donatariū nec ad agendū ſe parauit. ar.l.ſi pater.C.de inoſ.teſt.
30 de quo per Hoſt.in ſumma eod.ti.circa fi.¶ † Tertio a quærit,an collator beneficij a eccleſiaſtici habeat po teſtatē reuocandi beneficiū propter ingratitudinem beneficiati.concludit,ꝙ ſi talis eſt magiſtratus eccleſiæ,& ſic cōmittit ingratitudinē contra eccleſiā in qua eſt beneficiatus reuocari poteſt beneficium, per id,quod habetur.in c.fi.ſ.de poſtu.dicit tamē,ꝙ hoc proprie nō fiet per viam donationis,ſeu priuationis, qa poterit inſtitutus per iudicem competentem pri uari, & eodem mō intelligitur.c.grauem.ſ.de excef. pla.qa ibi deponit,non autē reuocat ꝓprie,ſi vero eſt ingratus perſonæ collatoris,dicit ꝙ tunc reuocari nō pōt, quòd licet aliquo reſpectu conferens beneficiū dicat donator,videlicet in eligendo cui donat: nō tñ dr̄ donator quo ad ſubſtantiam donationis, qa neceſſe habebat illud alteri conferre,nec poterat pro ſe re tinere.ſ.de præb.c.relatū. cum ibi no.quinimo ſi itra tempus ſtatutū a iure non conferebat priuabatur po teſtate conferendi.ſ.de conceſ.præben.c.ij.iō talis nō eſt purus,& merus donator, & pro tanto non hēt ius reuocādi,licèt contra ipſum cōmittatur ingratitudo.
31 ¶ † Quarto tangit,quid ſi aliquis defendendo percuſſit donatorem ſuū, an per hoc dicetur ingratus.concludit quòd non:qa tunc non poſſunt dici impiæ ma nus illatæ in donatorem,ex quo hoc fecit ad ſe defen dendum,ideo ceſſat diſpoſitio ipſius capituli per lite rā,dum dicit impias manus , & ſic a contrario ſecus, qñ non ſunt impiæ.¶ Quinto tangit hic quid ſi ignorātet donatarius percutiat donatorem credens, ꝙ ſit alius.dicit,quòd non dicetur per hoc ingratus,nec ꝑ hoc poterit donatio reuocari.per l.ſi ignorans.ff.loc. & ſ.de ſen.excō.in c.ſi vero. fatetur tñ quòd tenebit de iniuria illata . licèt non poſſit reuocari donatio ex
32 quo ignorabat ipſum eſſe donantē.¶ † Quid autē ſi donatarius non per ſe,ſed ꝑ alium graue dānum,vel grauē iniuriā intulit donatori, an habebit locū decr. dic,ꝙ ſic,per id,quod hr̄.in c.mulieres.ſ.de ſen.excō. & xvij.q.iiij.c.ſi qs ſuadente.& per ibi notata . & dicit,quòd idē dicendū ſi non cū manu,ſed cū pede ictu
33 lit graue iniuriā ipſi donatori.¶ † Sexto tangit,qñ dicatur graue dānū,& concludit hoc relinquendū arbi trio iudicātis,cū hoc non reperiat iure determinatū. ar.c.a de cauſis.ſ.de offi.dele. Alij tñ dicunt, quòd dr̄ graue damnū, qñ per id perdit donatarius oīa bona, vel maiorē partē.ar.l.ꝑ litem.ff.de excu tu.& c.frequēs.de reſt.ſpo.in vj.ſed prima opi.ſibi placet.qa ne dū oium bonorum,vel maio.partis.ſed ēt interdum, qñ centeſimæ , vel quinquageſimæ infert damnū,dr̄ graue dānū.ſ.c.prox.quis in alia materia ibi loquat. Nec obſ.d.c.frequens.qa loquit in caſu ſuo, & ſimili ter.d.l.ꝑ litē, q̃ lex tñ eſt hodie correcta per aut.mi
34 notis debitor.C.q. tuto.da.poſ.¶ † Septimo tangit, quid ſi donatarius tentauit inferre graue damnū donatori:non tñ intulit, an habebit locum pœna decr. quidā quòd ſic per tex.dum dicit inferre præſumpſit adhuc idem auth.hoc quoqꝫ.C.de reuo.don.dum dicit,molitus eſt iacturam.Io.An.ſecundum d.An. hic concludit , ꝙ ſi agitur de damno rerum non ſufficiat damnū voluiſſe inferre,niſi ſit illatū. Sed quo ad iniuriā perſonalē ſufficiat affectus licèt non ſequatur effectus, quia tex.videatur ponderare quo ad illum affe-ctum.facit,qđ dictum fuit.in c.ſi quorundā.ſ. de ſol. & quod no.per Io.An.in regula in pœnis. de reg.iu. in vj.& ſic etiam videtur do.Pe.hic recitare Io.And, ſed re vera Io.And.non facit dictam differentiā : ſed dicit,ꝙ regulariter non ſufficit in pœnis imponēdis affectus,niſi ſequatur effectus fallit vbi reperitur con trarium , & ſic fallit hic quando præſumpſit inferre periculum vitæ.Item fallit in caſu dictæ authen.hoc quoqꝫ. licèt ibi loquatur de damno rerum , & ſic per illam auth.non videtur bonus intellectus quem vr̄ dare do. An.& do.Pet.& Io.An.hic in quæſtione pdi
35 cta.¶ † Iuxta prædicta quæri poteſt,qđ ſi donatarius fuerit iudex in cā mota cōtra donantē ſuper aliquo crimine,& condemnauit donantem,vt fuſtiget, vel ad aliam pœnam perſonalem ſm formā iuris, vel ſta tuti,an ex hoc dicet ingratus ipſe donatarius.dicit d. Pe.hic,ꝙ non:qa cenſetur neceſſitate officij id feciſſe cum officiū iudicandi ſit neceſſarium.l.numerū.§.iu dicandi.ff.de mune.& hon.ſecus dicit ſi fuiſſet aduo catus, vel procur. cum tale officium ſit voluntarium ideo tunc puniret,vt ingratus per id , quod habetur in l.pe.ff.de inoſ.teſta.& l.poſt legatum.§.aduocatū. ff.de his qui.vt indig.facit ad prædicta, quod no.Ioā.
36 And.in c.inter dilectos.ſ.de fide inſtru.¶ † Vlterius quærit hic do.Pe. An donatarius teneatur indiſtincte alere donatorem. Gl.videtur velle , quod ſic in l. fi.C.de reuo.dona.contrarium voluit in l.in condēnatione.ff.de reg.iur.do.Pe.hic cōcordat opi.quia ſi fuit facta magna donatio habet locum opi.quādo re periretur donans deueniſſe ad inopiam,quia faciens magnam donationem alteri aſſimilatur parēti.l.ſi pa tronus.ff.de conſir.tuto.& ideo ſicut filius tenet ale re parentem inopem.l.ſi quis a liberis.& l.alimenta. ff.de lib.agn.ita etiam donatarius tenebitur alere dictum donantem,ſecus ſi fuiſſet facta parua donatio, & ſic intelligatur.glo.iij.l.in donatione.& ita dicit,ꝙ videtur fuiſſe de mente Cy.in d.l.fi.C.de reuoc.do.
37 ¶ † Vlterius quærit do.Pe.an donatio veniat reuocan da ex alia rōne quèm hic dicatur in hoc.c.& conclu-dit,ꝙ ſic, quia ſi excedit ſummam quingentorum au reorū, & non ſit inſinuata,reuocabitur quatenus excedit dictam ſummā per id,quod hr̄.in l.ſancimus.&
38 in l.pe.C.de don.¶ † An autem in donatione ob cau ſam , vel in remiſſione debiti ex cauſa donationis ſit fienda inſinuatio ſi excedat dictam ſummā. notauit Bart.i.l.Aquil.eo.ti. In quibus videtur concludere,ꝙ in donatione ob cauſam non ſit neceſſaria,ſed in re-miſſione debiti ex cauſa donationis ſic.facit, qđ not.
39 gl.in l.ſi quis obligatione.ff.de regu.iur.¶ † Sed iux ta prædicta quæri pōt quid de pacto,qđ adijcitur ī do natione, videlicet , ꝙ itelligant eſſe tot donationes, quot ſunt res , quod fit ad euitandum inſinuationē, vt ſic non poſſit reuocari donatio excedens quingen tos aureos,dato quòd non ſit inſinuata.d.Flo.hic dicit,ꝙ tale pactum nō valet:nam licèt ſint plures res, tñ intelligitur vnica donatio ex quo ſimul ſiue eodē tempore,ſit per d.l.ſancimus.§.ſi qs autem . ſecus ſi diuerſo tempore fierent: vt voluit Iac.de Are.& Cy. in d.l.ſancimus. & no.per Bar.in l.modeſtinus ff.de
40 dona.& ibi etiam tangit,an donatio † excedens ſum mā prædictam ſi fuerit iurata confirmetur iuramen to , & in l.ſi quis pro eo.ff.de fideiuſ.de quo dixi.i d. l.modeſtinus .& in c.cum contingat.ſ.de iureiuran.
41 ¶ † Tangit etiam hic do.Flo.de donatione quæ fieri ſolet in contractibus potiſſimè venditionis,quando apponitur pactum,quòd ſi quid plus valet res vēdita q̃ ſit pretium datum,quod illud donatur per vēditorem emptori. Quid operetur tale pactum.concludit, quod

a Collator beneficij. Adde dom. Abb hic in iiij.col.ver. ſed hic quæ-rit.

quòd aut vendens ſciuit plus valere,& tunc valet do
natio: quia etiam valuiſſet venditio ſciēter ſacta pro
pretio conuento,aut ignorauit:& tunc illa verba re-
feruntur modicum,facit licèt non alleget.l.hæc adie-
ctio.ff.de verbo.ſign.ideo ſi multo plus valet poterit
reuocari.l.ab Anaſtaſio.C.manda.niſi expreſſe eſſet
dictum quod donat illud plus etiam ſi ſit exceſſus in
magna quãtitate,de quo per Bart.in l.ij.C.de reſcin.
vend.& ſic reſidet do.Flo.Adde quod demum dicitur
eſſe magnus exceſſus,quando eſſet vltra dimidiã iu-
ſti pretii,per ea,quæ habentur. in l.ij.prælle.& in c.
pe.ſ.de emp.& ven.nam licitum eſt contrahentibus
ſe decipere adinuicem in pretio non interueniente
dolo,dummodo deceptio non excedat dimidiam iu-
42 ſti pretii,vt legitur,& no.in iuribus prælle.¶† Vlti
mate quærit hic do.Pe.Quid ſi in donatione fuit iu-
ratum non contrauenire, an poterit contrauenire ali
quo caſu non obſtante iuro.concludit, quòd aut qs
vult venire contra donationē ex eo,qa ſit inofficioſa
vt qa facta ſit per aſcendentem in præiudiciũ filij. &
tunc dicit, q tale iuramentum non impediet filium
agere quetela inofficioſæ donationis, qa iuramentũ
non habet præiudicare tertio,& quatenus tangit pīu
diciũ tertij non ſeruatur per id, quod hr.ſ.de iureiu.
cõtingat,& de pactis q̃uis.in 6.aut agit de donatio-
ne reuocanda pp ſuperuenientem natiuitatem filio-
rũ, & hoc caſu ēt non impedit iurm, qa intelligitur
habere in ſe tacitam conditionem, niſi ſuperueniãt
liberi,ut ſuperius dixi,& no.Bar.ibi,quod hoc proce
dit in caſu dubii, ſed ubi conſtaret, q donans non
uellet donationē reuocari ēt ſi ſuperueniãt liberi.tũc
non reuocabit ex quo conſtat de eius uoluntate, nã
pp ſuperuenictiã filiorũ reuocatur ex preſumpta uo
luntate donan.per ea,quæ habentur.in l.ſi unq̃.C.de
reuocan. ideo ſi conſtet de mente contraria illi ſtabi-
tur.ar.l.cõtinuus.§.cũ ita.ff.de ver.ob.aut agitur de
reuocanda donatione pp omiſſam inſinuationē, &
tũc,an firmetur iuro tangit per Bar.in l.modeſtinus.
ff.de dona.& dixi. in c.cum contingat, vbi tenui, q
ſic, aut agitur de reuocanda dona.propter offenſam,
vt contingit in caſu huius.ca.& tũc ſi ſimpliciter fuit
iuratũ non contrauenire non habet obſtare iuramen
tũ:qa in iuramēto ſubintelligitur condõ niſi noua cã
ſuperueniat,per id,quod hr.in c.quēadmodũ.ff.de iu
reiu.& facit.l.quæro.§.inter locatorē.ff.locati. Si aũt
fuiſſet iuratũ expreſſe non reuocare, & ex cã ingrati
tudinis,tũc quid iur.ſiue loquamur de ingratitudine
præterita,ſeu futura dixi ſuperius.nã in præterita cla
rũ eſt, qđ ſeruari debet iurm. ſed in futura eſt magis
dubiũ.nam Ioan.And.tenet in addi.ſpe.eo.ti.§.j.ſu p
ver.qđ ſi pactũ, q ſeruari debet iurm.c.quemadmo-
dũ.ad fi.de iureiu.& idē dicit hic do.Pe.tenere Ray.
in additionibus ad dicta Cy.quia non videt tam agi
de remittēdo dolo futuro,quàm de iure reuocãdi pp
offenſam,ſatis tñ videret,qđ p viã denũciationis euã
gelicæ poſſet tũc agi ꝯ donatarium, per id, quod hr.
43 in d.c.quēadmodũ. ad fi.¶† Vltimo q̃rit hic Io.An.
quæ fuit rō ſtatuendi, qđ ius reuocãdi donationē ſit
pſonale,dubiũ facit ſecũdũ eũ: qa obligatio ex deli-
cto ſm canones trãſit ad hæredes, & etiã in hæredes
vt hr.in c.fi.j.de ſepul.ſed ſecũdũ leges trãſit ad hære
des,& ēt in hæredes inquantũ pu enit,licèt lis nõ fue
rit ꝯteſtata,vt no.in d.c.fi.& in c.Epſ,q filios.xij.q.ij.
dicit Io.And. q ex iſta poſſet de facili ſe expedire di-
cendo, q hic agit de pœna ingratitudinis ex qua nil
pu enit ad donatariũ,nec cõſequēter ad eius hæredē.
non.n.ex delicto ingratitudinis. ſed ex donatione p-
cedēte hēt illud de quo reuocãdo q̃rit, ſed certè iſta
ratio non ſolũ concludit,quõ non cõpetat ius reuo-
candi in hæredē,ſeu cõtra hæredē donatarij. Nõ aũt
cõcludit quare non tranſeat ad hæredē donã. vñ po
tes dicere,quòd melior rõ eſt,qa ius reuocandi cõpe
tit rõne vindictæ pp iniuriam illatam donatori.iõ ſi-
44 cut † actio iniuriarũ q dat ad vindictam non tranſit
ad hæredē iniuriati ſi moritur ante litis motionē,nec
tranſit ēt contra hæredem iniuriantis, ſi nihil perue-
nit ex iiuria.l.iiuriarum actio.ff.de iniurijs.Ita ēt con
tingit i hoc iure reuocãdi,qđ datur rõne vindictæ, &
hęc rõ põt aſſignari ſecũdũ eos.ſecũdũ canones,dicit
Io.An.q ſi ex delicto,vel iniuria illata contra donan
tē abeſt aliqd de patrimonio ipſi donanti dicit,quòd
tunc duplex ius põt cõſiderari vnũ quatenus tangit
tale delictũ damnũ donan. & tale ius bene tranſit ad
hæredes donan.& etiã cõtra hęredem donatarij vſq;
ad vires hęreditatis.per c.fin.j.de ſepulturis.aliud eſt
ius,qđ competit rõne vindictę propter quod dat do
natori facultas reuocãdi donationem, & iſtud ius,qa
eſt extraordinariũ,& contra regulas cões quę volũt,
quòd donatio perfecta non reuocetur, non eſt am-
pliandũ,ſed potius reſtringendum.j.de reg.iu.quę a
iur.li.vi.& l.qđ vero.ff.de legibus.ideo voluit ius, q
45 † tale ius reuocandi ſit perſonale, & pro prędictis fa-
cit:qa donatio,ſeu liberalitas procedit ex animo do-
natoris, & non ex animo hęredis eius,imo ſępiſſimè
diſplicet filio,uel hęredi donatio patris, uel filii. Itē
donatio ſit contemplatione donatarii, nõ hęredis ip
ſius donatarii quem ēt quandoque donãs habet exo
ſum. ideo conueniens fuit ſtatui, quòd tale ius eſſet
perſonale.Et per hęc ſit expedita hęc decre.

De peculio clericorum. Rubr.

SVMMARIVM.

1 *Peculium quot modis ſumitur.*
2 *Peculium quid ſit.*
3 *Peculium proprie non cadit in eo qui eſt ſui iuris.*
4 *Peculium eſt quadruplex: ſcilicet profectitium: aduentitium: caſtren ſe, & quaſi caſtrenſe.*
5 *Peculium profectitium eſt patris quo ad proprietatem, & etiã quo ad cõmoditatem vſusfructus: in illo tamen põt obligare patrem qui ſibi conceſsit peculium vſq; ad vires peculij, dummodo non donet.*
6 *A patria poteſtate non liberatur filius per ordinem clericatus, ſed quid ſi ordinem ſacrum ſuſcipiat.*

¶ Viſum, & tractatũ eſt in tit.pręcedenti de dona.ue
rũ ēt:qa clerici poſſunt facere donationem de pprio
peculio ipſorum,licèt non de peculio eccleſię,iō po
nit hic iſta Rubrica.de materia xiij.q.2.3.& 4. per to
tũ.& 1.q.3.per totũ.& facit,quod habetur.xii.q.1.ca.
2 de laicis cũ ſequēti.¶† Quęrit hic Io.An.primo quot
modis ſumatur peculiũ in iure, ſecũdo quid ſit pecu
liũ.tertio,quotuplex ſit peculiũ. Ad primũ dicit, qđ
multis modis ſumitur in iure,nã quandoq; ſumit pe
culium pro patrimonio.l.cogi.ff.ad treb.& ita etiam
põt ſumi hic.aliqñ ſumitur pro eo, quod patrefami-
lias:& ſic exiſtenti in ſua ptãte, vt dñs ſeruo, cõcedit
& de hoc hr.ff.de peculio.per totum. Aliqñ ſumitur
pro eo, quod præſidij, ſeu auxilij cã pro caſu guerre
reponitur.l.ſi chorus.ff.de lega.iij.Interdũ ponit pro
ſalario.l.ordinariorũ.C.de contra tabu.libr.xii.inter-
dum ponitur pro rebus paraphrenalibus.l.ſi ego. de
iure dotium. & de hoc etiam per gl.in Rubrica.ff.de
2 peculio.¶† Ad ſecundum dicit, vt hic etiam tangit.
do.Flo.quòd peculium dr quaſi puſilla,ſeu parua pe-
cunia.l.depoſiti.§.peculium.ff.de peculio. ex eo,qa
illud, qđ ſupererat domino ex parſimonia conſue-
uerat

uerat dari in peculiũ ſeruo, vel filioſa. vt ibi patet, &
eo.ti.l.peculium. Non aũt ex eo quinetiã modica q̃ti
tas nõ poſſet dari in peculium filioſa. vel ſeruo: & ſic
põt dici peculium a pecunia. dr̃ aũt pecunia a pecori
bus, ex eo, q̃a a principio diuitiæ antiquitus ceperũt
a pecoribus, ſeu animalibus, vt hr̃.i.q.3.in ca.totum.
3 ¶ † Ad tertium dic, ꝙ loquendo latius quàm tangat
hic Io.An.& etiam alibi dicit, quod proprie ſumpto
vocabulo, & ſtricte, peculiũ non cadit in eo q̃ eſt ſui
iur. q̃a talis non dicitur proprie habere peculiũ: ſed
patrimoniũ.l.fi.C.de inoffi.teſta. proprie autẽ, & ſtri
cte peculium dr̃ habere qui eſt in poteſtate alterius,
vel ſeruus, vel filiusſa. In ſeruo poteſt appellari pecu
lium dominicũ, in filio aũt familias dicit, quod põt
4 conſiderari quadruplex † peculium. nam quoddã eſt
peculium profectitiũ, quoddam aduentitiũ, & quod
dam caſtrenſe, & quoddã quaſi caſtrenſe. Peculiũ ꝓ-
fectitiũ dr̃, quod pater dat filioſa. & ſic exiſtẽti in ſua
ptãte, vel quod datur ſibi per alium cõtemplatione
patris.l.cum oportet.C.de bonis quæ libe. Caſtrenſe
vero dr̃, quod filiusſa. miles acquirit in militia: & ſic
in caſtris.l.1, & per totum.ff.de caſtrenſi pecul. Quaſi
caſtrenſe vero eſt, quod filiusſa. acquirit ex ſciã, puta
ex aduocatione, vel ex officiis publicis.l.fi.& ibi no.
C.de inoſ.teſta. ¶ Aduentitiũ vero peculiũ appellat̃,
quod nõ eſt q̃ſitum ex ſubſtantia patris, ſed aliunde,
& nõ eſt caſtrenſe, nec quaſi, vt qñ filius ex induſtria
ſua aliq̃d acquirit, vel per extraneum, vel ẽt ꝯiunctũ
aliquid ſibi dat̃, vel relinquit̃ contẽplatione ipſius fi
lii, vt patet.ĩ d.l.cum oportet, & de iſtis quatuor ſpe-
ciebus peculii tangit̃. in d.l.fi.C.de inoffi.teſtamen.
5 ¶ † Et no.ꝙ peculium profectitium eſt patris quo ad
proprietatẽ, & ẽt quo ad cõmoditatem vſusfruc. in il
lo tñ poteſt obligare patrẽ qui ſibi conceſſit peculiũ
vſq; ad vires peculii, dummodo non donet, per id,
quod hr̃.in l.ſi quis ſeruum.§.ẽt.ff.de peculio. caſtren
ſe vero, & quaſi caſtrẽſe ſpectat ad filium quo ad ꝓ-
prietatẽ, & vſumfructum. vt patet ex his quæ haben-
tur.in d.l.fi.C.de inoffi.teſta. Sed aduentitium aliun
de q̃ſitum ſpectat ad filium quo ad proprietatem. ſed
quo ad vſumfructum ſpectat ad patrẽ.d.l.cum opor-
tet.& l.fi.C.de bo.q̃ li.& l.i.& ꝑ totũ.C.de bonis ma
ternis. vnde nõ põt teſtari in illo, nec in profectitio.
facit, quod hr̃.in l.pe.& fi.C.de teſta. ſecus in caſtren
ſe, q̃a in illis poteſt filiusſa. licèt ſit in patria poteſtate
teſtari dicta.l.fi.C.de inoſ.teſt.& hæc procedũt in lai
cis. In clericis aũt dicit Io.An. poſt Hoſt.ꝙ poteſt cõſi
derari duplex peculiũ.ſ.aduentitiũ, & profectitiũ: vt
ſic ꝓfectitium dicat̃, qđ prouenit ex rebus eccleſiæ,
& de hoc clericus non põt teſtari.j.ti.j.c.j.& ij.& c.q̃
nos. Aduentitium autem dr̃ quod aliunde q̃ ex bo-
nis eccleſiæ, vel cõtemplatione eccleſiæ obuenit cle
rico, dicit tñ hic do.Flo.& etiam voluit Hoſt.& Ioan.
An.& do.Pe.& etiam d.Ant.ꝙ iſtud peculium aduẽ
titium in clerico non tenet ſimpliciter naturã aduen
titiũ, ſed illud, quod eſt in laico aduẽtitium in clerico
cenſet̃ eſſe quaſi caſtrenſe, adeoq; qđ licèt ſit clericus
in ptãte patris, tamẽ poterit de illo teſtari, ꝑ id, quod
legitur, & not.in c.quia nos.ĩ.titu.j.& in l.cum lege.
& l.ſacroſanctæ.& auth.presbyteros.C.de epi.& cle.
6 Et ſic patet, quòd per † ordinem clericatus non libe-
rat̃ clericus a patria ptãte licèt, ſecus ſit ĩ ordine Epi-
ſcopali.C.de epiſco.& cle.auth. ſed Ep̃alis dignitas.
¶ An autẽ ꝑ ſuſceptionem ordinis ſacri liberet̃ cleri
cus a patria ptãte. gl. videt̃ voluiſſe, quòd ſic. in c.inde
corum.ſ.de æta.& quali. Sed cõiter tenet̃ cõtrarium,
vt ibi no. quod ſolus ordo Epiſcopalis liberat a pa-
tria ptãte, vt habet̃.in auth.ſed Epiſcopalis. habet ta-
mẽ priuilegium clericus in minoribus, vel in ſacris,
ꝙ de quæſitis aliunde quam ab eccleſia põt teſtari,
& ſic quo ad hoc cenſet̃ quaſi caſtrenſe peculium, ꝑ
ea quæ hñr.in iuribus præalleg.& in l.fin.C.de inoſ.
teſt. vbi autẽ clericus eſſet ſui iur. tunc clarum eſſet,
ꝙ poſſet teſtari ex aliunde q̃ſitis, quã ꝯtẽplatione ec
cleſiæ.d.c.q̃a nos.j.ti.j.de materia peculiorum tãgit̃
per Azo.in ſumma.C.de bonis quæ lib.& per Hoſt.
in ſumma eo.ti.de actore.§.j.ver. Item cum agi de pe
culio, & ſequen. ¶ Vltimo potes addere, ꝙ in benefi-
cialibus, & in ſpiritualibus filiusſam. licèt ſit in ptãte
patris ex quo eſt clericus põt agere in iudicio ꝓ illis
ẽt ſine conſenſu patris. licèt regulariter filiusſa. q̃ eſt
in ptãte patris non poſſit eſſe in iudicio ſine eius con
ſenſu, vt probat̃.in c.fi.ad fi.de iud.lib.vj.& l.non ſo-
lum.§.neceſſitate. cum ibi notatis.C.de bonis.q̃ libe.

SVMMARIVM.

1 *Quæſita a prælato nihil habente tempore promotionis præſumuntur empta de bonis eccleſiæ.*
2 *Negatiua quandoque eſt probabilis.*
3 *Paupertas non repellit quem a promotione dignitatis eccleſiaſticæ, vel beneficij eccleſiaſtici: ſecus in tutore.*
4 *Fructus beneficij conuertere poteſt beneficiatus in ſua alimenta.*
5 *Imperator poteſt habere duplex patrimonium, ſcilicet, vt priuatus, & vt Imperator.*
6 *Quæſita per prælatũ, an p̃ſumãtur q̃ſita de bonis eccleſiæ. & nu.9.*
7 *Promoueri non debet qs ad ordinẽ eccleſiaſticum ſine titulo beneficij.*
8 *Beneficiatus ſimpliciter dr̃ qui non habet dignitatẽ, vel perſonatum.*
10 *Tutor ſi aliquid quæſiuit durante tutela non præſumitur quæſitum de bonis pupilli.*
11 *Eccleſia dicitur uxor prælati.*
12 *Vir eſt dominus rerum uxoris ſibi datarum in dotem.*
13 *Vxor ſi aliquid in uita uiri acquirat, an præſumatur illud de bonis uiri quæſiuiſſe. & nu.6.*
14 *Quæſita per filiumſa. exiſtentem in poteſtate patris, an præſumatur quæſiuiſſe de bonis patris.*
15 *Vicarius eccleſiæ, an ſi aliquid acquiſiuit præſumatur illud de bonis eccleſię quæſiuiſſe.*

a INueſtigandum. Quæſita a
per præla
tum qui tempore ꝓmotionis patrimo
nialia non habebat præſumuntur de
bonis eccleſiæ fore quæſita. h.d. Et pri
mo format q̃ſtionẽ, quã ſcđo ſoluit
ibi. qm̃ ſm̃.Io.An. põt dici, qđ ponit quãdã inſtructio
nẽ in tex. ibi: ꝓuectus.i.ꝓmotus, vt colligit ẽt.ĩ.circa
fi. ¶ Itẽ ibi: ordinẽ. expone.i.titulum ꝑ quẽ peruenit̃
ad bñficium, & ad ordinẽ: vt ĩ.tanget̃. ¶ No. primo, ꝙ
bona empta de bonis eccleſię ſpectare debẽt ad eccle
1 ſiã. ¶ † No. ꝙ bona empta a p̃lato nihil habẽte tpe ꝓ-
motionis præſumunt̃ empta de bonis eccleſię. & ſic
no. ꝙ in dubio quicquid quærit p̃latus nihil habẽs de
patrimonio præſumit̃ q̃ſiuiſſe de bonis eccleſię. ¶ Itẽ
2 no. ꝙ † negatiua vr̃ aliqñ eſſe probabilis ꝑ inueſtiga
tionẽ iudicis. facit, qđ no. Bart. in l.in illa.& l.hoc iu-
3 re.ff.de ver.ob. ¶ † No. ꝙ paupertas nõ repellit quẽ a
ꝓmotione dignitatis eccleſiaſticæ, vel beneficij ec-
cleſiaſtici. ſecus in tutore, vt probat̃. inſt.de excu.tu.
§.ſed propter paupertatẽ. Et no. per gl.xij.q.iij.c.j.&
4 rõ diuerſitatis eſſe põt: † quia bñficiatus põt fructus
bñficii cõuertere ĩ ſua alimẽta.ſ. de p̃bẽ. cum ſm̃. qđ
nõ põt tutor, niſi aliàs expreſſe fuerit ſibi ꝑmiſſum.
l.a tutorib⁹.§.fi.ff.de admi.tu. ¶ Itẽ no. ꝙ qñq; de con
tractibus vnius põt merito dubitari cui per illos q̃ra
tur, quod cõtingit, qñ quis repreſentat duplicẽ ꝑſo-
nã.ſ. vt priuatus, & vt prælatus, nã põt inire cõtractus
vt prælatus, & ſimiliter, vt priuatus, & ſimiliter ẽt ha-
bere põt duo diuerſa patrimonia, vnum ꝓpriũ, aliud
quo ad curam, & adminiſtrationẽ. facit, quod hr̃. in
l.ij.

a Quæſita. Vide ad materiam huius tex. do. Alexan. de Imo. in conſil. xxx. in 4. par. doc. in auth. ex teſtamẽto. C. de colla. & hic per nouiſſimos ſcribentes.

l.ij.& l.bene a zenone.C.de quadriẽnij pſcriptione.
5 vbi paret, q ẽt Imperator † põt hr̃e duplex patrimo
niũ, videlicet, vt priuat⁹,& ẽt, vt Imperator.¶ In gl.j.
in fi.ſupple ordinario, vel delegato, per id, qđ hr̃.&
6 no.ſ.de pb.in c.quoniã ꝯ ſm Hoſt.¶ † In gl.fi.ibi.ff.
eo.ſ.de do.inter virũ. Et no.q lex ẽt ꝓxime allegata,
in gl.& in l.quintus q̃ ſtatim allegat̃ loquunt̃ in vxo
re:qa ſi aliqd reperit̃ q̃ſiuiſſe vxor in vita viri pſumit̃
q̃ſiuiſſe de bonis viri,& ſm hoc cũ plątus, vel rector
videat̃ eſſe maritus eccleſiæ, & ẽt videat̃ eſſe vxor, vi
deretur, q bona q̃ſita p prælatũ non deberent præſu-
mi q̃ſita de bonis eccleſiæ:ſed potius de bonis ipſius
plati:& ſic dicta inra pſit induci pro ꝯrijs ad id, quod
hic dr̃, ſed potes ſoluere; vt ĩ.dicetur.¶ In ea.gl.in fi.
Extra gl.põt opponi.primo nã vr̃, q licèt aliqs ſit pro
motus ad eccleſiaſticũ ordinẽ ipſo nihil habẽte nõ p
hoc debeat pſumi q̃ſiuiſſe de bonis eccleſiæ illud, qđ
q̃ſiuit. nã licèt ſit promotus ad ordinẽ nõ ſequit̃ per
hoc, q habeat beneficiũ, vel adminiſtrationem, ſeu
eccleſiã. Solutio, expone literã ſecũdũ doc. dũ dicit ad
eccleſiaſticũ ordinẽ.i.ad titulũ eccleſiæ, ſeu admini-
ſtrationẽ eccleſiaſticã. Nam pp titulum eccleſiæ, vel
beneficij ꝑuenit̃ ad ſuſceptionem ordinis.ſ.de elec.
cũ in cunctis.§.inferiora, & de æta:& qua.c.j.& c.q̃-
7 ris. Nec ẽt debet qs † promoueri ad ordinẽ eccleſia-
ſticũ ſine ti.beneficii.ſ.de pbẽ.c.cũ ſecundũ. & p p-
dicta intelligit doc.tex.qñ qs fuit ꝓmotus ad benefi
ciũ eccleſiaſticũ habẽs adminiſtrationẽ annexã. Sec⁹
ſi ſolũ qs fuiſſet ordinatus, ſeu ꝓmotus ad ordinẽ,&
nullũ beneficiũ habuiſſet. idẽ dicunt ſi habuiſſet ſim
plex beneficiũ in eccleſia non habẽs aliquã admini
ſtrationẽ, nec haberet rectoriam eccleſiæ: vt qa fortè
aliqua portio ſibi daret̃ de bonis eccleſiæ. facit, quod
hr̃.in c.requiſiſti.j.ti.i.& qđ no.p gl.in c.præſenti.§.
portio. de offi.or.in vi.& per ibi notata per gl.& p id
ẽt quod hic voluit Io.An.& Hoſt.vr̃, quòd hoc.c.nõ
habet locum in clerico ſimpliciter,& perſonaliter be
8 neficiato, & dicitur ſimpliciter † beneficiatus: qa ha
bet beneficiũ ſimplex,& non dignitatem, vel pſona
tũ q̃ interdum appellant̃ bñficia duplicia. iuxta ea q̃
legunt̃,& notãtur.ſ.de pben.ſup inordinata. dr̃ autẽ
pſonaliter bñficiatus, qa non habet adminiſtrationẽ
aliquã a bonis eccleſiæ:ſed certa portio datur perſo-
næ eius de bonis eccleſiæ. facit, qđ dicet̃. in c.fi.j.eo.
vbi aũt qs habet dignitatẽ, vel pſonatũ, vel rectoriã
eccleſiæ, vel adminiſtrationẽ bonorum bñficij: tunc
9 habet locũ iſtud capitulũ.¶ † Secũdo põt opponi, nã
vr̃, qđ quæſita per adminiſtratorem debeãt præſumi
quæſita de bonis ꝓpriis adminiſtratoris, vel ex eius
induſtria, nõ aũt de bonis ſuę adminiſtrationis. p l.ſi
10 defunctus.C.arbitriũ tutelæ. vbi ſi apparet † tutorem
aliqd quæſiuiſſe durante tutela non pſumitur q̃ſitũ
de bonis pupilli, niſi aliud appareat: ergo eodem mõ
vr̃ dicendum in prælato, vel rectore eccleſię. ſolue, q
aliud in tutore, vt ibi. aliud in pręlato eccleſię de quo
hic,& rõ diuerſitatis eſt, qa platus habet adminiſtra-
tionẽ ppetuã,& ſuſtentat̃ de bonis eccleſiæ.lxx.diſt.
in c.ſanctorũ,& ſupra de pben.in c.cũ ſecũdũ. Tutor
nõ habet adminiſtrationẽ tpalem, & ſuſtentat̃ de bo
nis pprijs nõ pupilli:& ſic reſidet.d.An. Tu potes di-
cere, q melior vr̃ eſſe rõ diuerſitatis: qa ſi in tutore p
ſumeret̃ q̃ſiuiſſe de bonis pupilli pſumeretur p hoc
ſubtraxiſſe bona pupilli:& ſic deliquiſſe. In dubio au
tẽ non debemus pręſumere delictum.l. merito.ff. p
ſocio. iõ in dubio pręſumitur potius tutor aliunde q̃-
ſiuiſſe, q̃ de bonis pupilli. facit, qđ no.Bar.ĩ l.cũ opor
tet.in prin.C.de bon.q̃ libe. quæ rõ ceſſat in pręlato,
vel rectore eccleſiæ: qa ſi pſumit̃ habuiſſe de bonis
eccleſiæ, & ex illis quęſiuiſſe cum teneat̃ bona eccle
ſię augmẽtare. facit, quod hr̃.xij.q.iiij.c.j. Ideo ius vo
luit, quod pſumeretur de bonis eccleſiæ alio non ap
11 parẽte.¶ † Tertio põt opponi, nam eccleſia dr̃ vxor p
lati.vij.q.j.c.ſicut alterius. ſed illud quod q̃rit vxor p
ſumitur, quòd ſit de bonis viri.l.quintus. & l.etiam.
quæ allegat̃.in gl.fi.& ſic videtur quòd potius debet̃
præſumi, quòd prælatus acquiſiuerit de bonis ꝓpriis
& non de bonis eccleſiæ quæ cenſet̃ vxor, cuius con-
trarium hic dr̃. Solue, q aliud eſt in viro ſpiritnali, vt
eſt prælatus, vel rector. aliud in viro carnali. ratio di-
uerſitatis eſt: qa vir ſpiritualis.& ſic prælatus, vel re-
ctor cenſetur eſſe adminiſtrator rerũ eccleſię, nõ aũt
dñs, ſed ipſa eccleſia. In c.cæterum.ſ.ti.j.ſecus ĩ viro
12 carnali: qa ille eſt dominus † rerum ſuarum, & ẽt re-
rũ vxorum datarum in dotem.l.dote.C.de rei vẽd.&
ſic põt dici, quòd vtrobiq; pręſumitur pro eo qui eſt
dñs. nã in viro carnali pręſumitur pro eo: qa eſt dñs
vt pdixi. Sed in viro ſpirituali non pręſumit̃ pro eo:
qa non eſt dñs:ſed eccleſia. & põt dici ſecũdo, quòd
licèt aſſimiletur matrimoniũ carnale ſpũali. facit, qđ
hr̃. in c.ij.ſ.de transla.præla.tñ non ſemper eſt bona
ęquiparatio,& argumẽtatio de vno ad reliquum, nã
in multis differunt interdum, vt notauit Io.An.in c.
tuę.j.de ſponſa. vnde ẽt poteſt dici, vt hic voluit Ioã.
An. q non debet ſumi ſimilitudo ſm rudẽ,& ſimpli-
cẽ figuram:ſed a radice rõnis ſecũdũ qđ põt dici, q
vtroq; caſu ſurgit pręſumptio, vt vitetur ſuſpicio tur-
pis quęſtus. mulieres enim raro ſe immiſcent nego-
tiationibus, nec illę ẽt cõueniunt mulieribus: qa nõ
debent ſe immiſcere ceribus virorum.l.alienã.C. de
ꝓcu.& l.fœminę.ff.de reg.iu. iõ illud, qđ reperit̃ pe-
nès vxorem alicuius pręſumitur a iure, qđ ſit de bo-
nis uiri, ut euitetur ſuſpicio turpis q̃ſtus.d.l. qntus.
& d.l.etiam. eadẽ eſt rõ ẽt in pręlato ſi bene conſide
retur, nã platus ꝓhibetur negotiari.ĩ.ne cle.uel mo.
c.j.& ij.& iõ, quod penès eum reperitur pſumi dẽt,
q ex iuſta cauſa quęſiuerit: & ſic, q ex redditibus ec-
cleſię cuius habet adminiſtrationẽ nõ autem pſumi
tur, q ex negotiatione q̃ſiuerit cum illa ſit ſibi ꝓhi-
bita, ut eſt dictũ:& ſic delinqueret ſe illi immiſcẽdo,
& in dubio nõ debet pſumi delictum.l.merito.ff.pro
ſocio. & ſic eadẽ rõ diligenter ꝯſiderata operatur di-
uerſam pſumptione ĩ dictis caſib⁹. dicit tñ hic.d.Pet.
q in uxore ſi poneretur de facto, quòd fuiſſet diues,
& maritus nihil habens, q tunc illud, qđ uxor q̃ſi-
uiſſet non debet pſumi de bonis uiri, q nihil habe-
bebat: qa ex bonis q̃ non apparent lucrum aliqđ ꝓfi
1 ciſci non põt. facit, quod hr̃.in l.i.ff.de ꝯtrahen.emp.
Et ad materiã facit, quod no.in c.ſignificãte. ſu p ter
13 ria gl.¶ † Ex pdictis patet, an uxor illud, quod quęſi-
uit ĩ uita uiri pręſumatur quęſitum de bonis uiri, qa
uidetur dicendum, quòd ſic, niſi aliud probetur, & ſi-
militer, an pręlatus pręſumatur quęſiuiſſe de bonis
eccleſię. facit etiã quod legitur:& no.ĩ.c.proximo,&
quod dicet̃.j.eod.in c.iij. Et qd iur. etiam de tutore.
Quid aũt de filioſa. exiſtente in ptãte patris, an illud,
14 quod † acquiſiuit præſumatur quæſitũ de bonis pa-
tris, Io.An. ſimpliciter hic dicit, quòd ſic ſicut & vxor
præſumit̃ quæſiuiſſe de bonis viri,& ſic tranſit dom.
An. Sed gl.in l.cũ oportet.in prin.C.de bonis, q̃ lib.
dicit, quòd recurrendum eſt ad circũſtantias, nã ſi pr̃
eſſet pauper,& filius valde induſtrioſus, & ſolicitus:
tunc præſumeretur quæſiuiſſe ex ſua induſtria. Si vero
pater eſſet diues, & filius negligens præſumeret̃ q̃ſi-
uiſſe ex bonis patris, de quo ẽt ibi p legiſtas,& maxi
15 me Bar.¶ † Iuxta pdicta q̃ri põt: qa hic loquitur in p
lato, vel rectore eccleſiæ. Quid de vicario eccleſię, an
p. ęſume-

prę́ſumetur acqſiuiſſe ex bonis eccleſię,ꝯcludit Ioã.
And.ꝙ ſi eſt vicaria ꝑpalis q̃ forte hẽt certã portionẽ
ꝑ ſeruitio, qđ facit:tũc ſi p̃ſumereẽ ꝑ eccleſia:q̃a nõ
dr̃ hr̃e adminiſtrationẽ eccle.ſ.de fil.presby.c.ꝯſtitu
tutus,& de priui.c.j.ad fi.li.vj.ſi aũt eſſet ꝑpetu⁹ vica
ri⁹:tũc dr̃, ꝙ ex qualitate vica.& q̃titate patrimonij,
ſeu ex his, q̃ ex ꝓſpera fortuna ꝓbaẽ q̃ſiuiſſe, bonus
iudex iudicabit,vel ꝑ hæredibus, vel ꝑ eccleſia diui
det inter eos ſm qđ ſibi videbiẽ. arg.c.fi.ſ.de trãſa.&
j.ti.j.c.relatũ el ſecundo: & ſic reſidet Io.An.d.vero
Pe.hic dicit,ꝙ eadẽ ꝯſideratio poſſet haberi nedũ in
vicario:ſed etiã in rectore,& p̃lato.Quid.n.ſi aliquis
eſt rector eccleſiæ ex qua modicũ,vel nihil ꝑcipit,&
hẽt officiũ lucroſum:q̃a forte eſt doctor ſalariatus ad
legendũ,vel ẽt ex induſtria aduocationis multa q̃rit,
certè nõ p̃ſumeẽ tũc, qđ q̃ſitũ ꝑ eũ ſit de bonis eccle
ſiæ,vel aliud modicũ hñtis in redditib⁹:ſed potius ex
ĩduſtria officii aduocatiõis,vel lecturæ.¶ Vlteri⁹ q̃ri
põt,q̃d de aliis rectoribus ſecularibus. Cy.in auth.li
cẽtiã.C.de epi.& cle.vt hic tangiẽ d.Pet.diſtinguit:vt
ſ.in ſimili dixi de vicario. nã aut habet ꝑpetuã admi
niſtrationẽ.& tunc idem dicendũ,qđ in p̃latis, vt p̃-
ſumanẽ q̃ſiuiſſe de bonis adminiſtrationis, aut habẽ
tẽ tpalẽ adminiſtrationẽ,& de anno ĩ annũ reddunt
rõnẽ,& tũc ſecus, q̃a tunc p̃ſumenẽ q̃ſiuiſſe ex indu
ſtria ꝑſonę,vt notauit Cy.in d.auth.licentiã.Sed iux
ta hoc põt dubitari.Quid ſi reſpectu ci⁹,ꝙ reperiẽ hr̃e
induſtria eſt parua,vt põt poni exemplũ, qđ dicit.d.
Pe.de facto ꝯtigiſſe.nã quidã adminiſtrauerat nego-
tia cuiuſdã maximi dñi,demũ venit ad ciuitatẽ cum
cẽtum milibus ducatorum,an tunc p̃ſumẽdum , qđ
fuiſſet q̃ſitum ex bonis dñi,& ex adminiſtratiõe, an
vero ex induſtria, & dicit d.Pe.ꝙ potuiſſet eſſe indu
ſtria ĩ barataris extorquendo ab iſto, & ab illo ſufful
t⁹ fauore dñi,& ñ declarat aĩr q̃d p̃ſumẽdum.¶ Poſ-
ſet dici,ꝙ ſi reddidit rõnem non p̃ſumaẽ tunc ex bo-
nis dñi q̃ſiuiſſe,aĩs uidereẽ ſecus.An autẽ q̃ſita ꝑ in-
duſtriã ex baratariis teneręẽ reſtituere dño.dic,quod
nõ. q̃a illa eſſent illicite quæſita , & in foro conſcĩæ
tenereẽ ad reſtituẽdum illis a q̃bus extorſit,facit, qđ
no.in ſimili Cy.in l.cum oportet.C.de bon.q̃ lib.&
quod hr̃.in l.qđ autẽ.& in l.p̃cedenti.in fi.ff.pro ſoc.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumento in dubio ſtandum eſt niſi alia præſumptione elidatur virtus inſtrumenti.*

2 *Res præſumitur empta de pecunia illius cuius nomine inſtrumentum eſt ſcriptum.*

3 *In alternatiuis pœnis electio eſt iudicis, & non partis.*

4 *Præferre debent clerici eccleſiam coniunctis.*

5 *Tutor qui procurauit teſtatorem, vt ſibi, & non pupillo relinqueret, an teneatur pupillo ad intereſſe.*

6 *Prælatus qui blando ſermone induxit teſtatorem , vt ſibi ſub nomine priuato, & non dignitatis relinqueret , an teneatur eccleſia ad intereſſe, & nu. 4.*

PResbyter. Inſtrumẽta emptionum ſa
ctarum de bonis eccleſiæ
conficere debet presbyter noĩe eccleſiæ.h.d.
& non recipit cõmodã diuiſionem.¶ In tex.
ibi:presbyter.exponi poteſt.i.Epiſcopus,vel ſi intel-
ligas proprie:tunc verbum,diœceſim,expone pro ec
cleſia,ſeu parochia.¶ Item ibi:ordinatione.i.admini
ſtratione. itẽ ibi diſcedat.i.remoueatur.¶ No.ex tex.
1 coniuncta gl.ꝙ in dubio ſtandũ eſt † inſtrumẽto,ni-
ſi alia præſumptione elidatur virtus inſtrumenti. fa-
2 cit.l.cũ precibus.C.de proba.¶ † No.ꝙ de pecunia il
lius præſumitur ĩ dubio res empta cuius noĩe inſtru-
mentum reperitur eſſe ſcriptum. in gl.ij.in fin.facit,
quod hr̃. in c.ad quæſtiones.ſ.de re.permu.¶ In gl.fi.
3 in fi.no.bñ ex glo.ꝙ nõ ſemꝑ † ꝑ alternatiuã datur
electio:ſed interdũ ſonat in cõminationẽ rõne ſubie
ctæ materiæ.facit,quod habetur.in c.crapula.ſ.de vi
ta,& hon.cle.vbi vr̃ qđ in pœnis alternatiuis electio
nõ ſit partis,ſed iudicis,ꝑ id , quod ibi dr̃ in vlti.glo.
¶ Extra gl.opponiẽ.nã vr̃ quod presbyter non diſtin
guat diœceſim. ſed Ep̃s.ſ.de of.or.c.inter cætera.&c.
q̃m ſolue , qđ litera põt exponi dũ dicit praſbyter.i.
Ep̃s, & ſic verbum,diœceſim,ſtabit ꝓprie. Alij vero
exponũt,diœceſim ꝑ eccleſia,vel parochia,& ex hoc
habes , ꝙ verbũ diœ. interdũ ſtat ꝓprie.interdũ vero
ſumiẽ ꝑ parochia.ĩterdũ vero ꝑ ꝓuincia,vt le.& no.
in c.Ep̃i.ix.q.ij.¶ Vlterius q̃riẽ. Quid vult dicere lr̃a,
ab eius ordinatione diſcedat,dicit,qđ exponi dẽt.i.re
a moueri debet ab adminiſtratiõe.ᵃ vñ dicebat Abbas
quòd ꝑꝑ incorrigibilitatẽ debet remoueri, & ꝑ hoc
cõcludit,ꝙ p̃lati magis debent diligere eccleſiã,q̃ at
tinẽtes, & ñ debẽt inſtrumẽta ꝯficere ſub noĩe con-
ſanguineorũ allegat.c.cũ ĩ officijs.j.ti.j.& de pœnis.
ca.ij.dicit tñ ꝙ pauci hoc ſeruãt . Et ex p̃dictis patet,
ꝙ clerici debent p̃ferre eccleſiã extraneis, & ꝯiũctis.

ᵃ Adminiſtratiõe. Vide ad hoc. d Barto. & Ange.in l. nõ eſt ignotũ.C.de admi.tut.& vide cap.licèt Heli.de teſti.& c.qualiter, & quãdo. de accuſa.ſpe.in ti. de inſtru. ædi.§. xiij. ver. quid ſi executor ē ſuſpectus.

4 ¶ † An aũt ſibijpſi debeat præferre.põt dubitari. po-
ne.n.ꝙ vnus volebat in teſtamento relinquere aliq̃d
eccleſiæ. ſed ipſe clericus ꝑ blanditias induxit teſta-
torẽ,vt ſibi tanq̃ priuato,& nõ,vt p̃lato , nec intuitu
dignitatis relinquat , an ex hoc tenebiẽ eccleſię. iſta
q̃õ,vt refert hic do.Pe.formatur per legiſtas.in ſimili
5 in tutore,q̃ procurauit,quod teſtator † ſibi,& nõ pu
pillo relinqueret,an ex hoc teneatur pupillo . gl.po-
ſuit iſtam quæſtionẽ.in l.quicquid.C.arbitriũ tutelę.
vbi dicit hanc eſſe q̃õnem ſabbatinam Mar.ſillania-
ni:vt ibi refert Cyn.dicit,ꝙ in dicto caſu teneẽ tutor
pupillo ad intereſſe,per id,quod hr̃.in §.& hoc perue
nit.in auth.vt nulli iudicum.colla.ix.& in §.ſi conui
ctus.in auth.vt cum de appella.cognoſcitur.coll.viij.
& in l.lucius.§.ſempronia.ff.de le.ſecũdo.Cy.vero fi
naliter ibi cõcludit , ꝙ tutor ad nihilũ teneẽ pupillo,
ſi blando ſermone induxit teſtatorem , vt ſibi relin-
quat,per id,qđ hr̃.in l.fi.ff.ſi quis aliquẽ teſtari ꝓhi.
& C.eo.ti.in l.fi.ſecus,ſi per dolũ , & fraudem indu-
xiſſet teſtatorem ad ſibi relinquendũ:q̃a tunc proce
dit,qđ dictum eſt ſuperius : q̃a tunc tenebiẽ tutor ad
intereſſe:& ſic intelligiẽ,qđ no.in l.Titia.ff.ad muni.
6 Et hæc diſtinctio ſm do.Pet.uẽ fieri in prælato † qui
procurauit ſe præferri eccleſiæ eadem ratione. & di-
cit hunc articulum eſſe notandum ſi dolus dat eãm
teſtõ,an illi qui ab inteſtato,uel aliter erãt ſucceſſuri
poſſint agere.facit,quod hr̃.in l.quidam cum filium.
ff.de hære.inſti.& ſic reſidet do.Pe. Tu adde,qđ glo.
in prælato,ſeu rectore eccleſiæ expreſſe format quę-
ſtionẽ iſtam.in c.quicunq;.xii.q.iiii.& ibi concludit,
ꝙ in caſu p̃dicto prælatus nullo modo potuit illud fa
cere:& ſic uult , ꝙ teneatur ad intereſſe eccleſiæ etiã
ſi blando ſermone induxerit teſtatorem,& illud etiã
uẽ ibi tenere tendi.ex eo, q̃a prælatus utilitatẽ eccle
ſiæ tanq̃ publicã debuit p̃ferre ſuæ utilitati priuatæ
facit,quod hr̃.uij.q.i.c.ſcias.& in auth.res quæ.C.cõ
munia. de leg.unde ẽt ibi dicit arch.ꝙ ſi prælatus po
tuit ſaluare res ſuas, & res eccleſiæ ab incẽdio debet
utraſq; ſaluari . Si autẽ ſolum poſſet ſaluare res ſuas,
uel res eccleſiæ:tunc dicit, ꝙ ſi res eccleſiæ ſunt p̃tio
ſiores , q̃ ſuæ,illas debebit p̃ferre.ſi uero ęcontra ſuę
ſint pretioſiores poterit illas pręferre. facit,qđ legiẽ,
& no.in l.ſi ut certo.§.quod no.ſenectute.ff.cõmoda
ti.& in l.quod nerua.ff.depoſiti.Si autem eſſent ęqua
lis conditionis dicit,ꝙ pręferre debet illas eccleſię cũ
in eis uerſetur utilitas publica quæ p̃ferenda eſt pri-
uatę,ut ſuperius dictũ eſt,& tene menti gl.p̃allegatã

in

in d.c.quicunq;.per quam videtur quòd aliud ſit dicē
dum in tutore,aliud in p̄lato,nam in tutore ꝓcedere
pōt qđ dixi poſt Cy. ſed in prælato vř ſeruanda glo.
pallegata:& ſic non videtur procedere æq̄paratio de
prælato ad tutorem, licèt d.Pe.voluerit contrarium.

S V M M A R I V M.

1 *Acquirere eccleſiæ incipit rector a tempore conſecrationis.*
2 *Adminiſtrare poteſt electus a tempore confirmationis electionis.*
3 *Prælatus ſi reperiatur aliqua quæſiuiſſe quis habeat probare, q̄ alium de ſint quæſita quàm de bonis eccleſiæ.*
4 *Poſſeſſio releuat ab onere probandi.*
5 *Prælatus ſi reperitur mutuaſſe pecuniam nomine proprio, an poſt mortē eius præſumetur dictā pecuniā fuiſſe q̄ſitā de bonis eccleſiæ.*

VT vnuſquiſq;. Quæſita a pſ
bitero , ſeu
rectore eccleſiæ poſt ꝓmotionē p̄ſu-
muntř q̄ſita de bonis eccleſiæ.h.d.Et
nō diuidiř.¶ In tex.ibi:cōſecratiōis.i.
inſtōnis,vel ꝓmotionis, vel dic . vt ĭ.
1 diceř.¶† No.a quo tp̄e incipit q̄rere rector eccleſiæ,
q̄a a tp̄e conſecrationis: & ſic plenę trāſlationis . fa-
cit,qđ hř . in c.j.xviij.q.ij.& in c.ſi q̄s iam trāſlatus.
xxj.q.ij.¶ In gl.j.in ſi.hoc dixit gl.vt ſit cōgrua,& ꝑ-
fecta oratio,& per conſequens bona grammatica , q̄
aliàs non fuiſſet prout eſſe debet. ſupra de reſcriptis.
c.ad audientiam . & l.plautius.ff.de aur.& argē.leg.
¶ In gl.ij.ib.:occaſione eccleſiæ:& ſic vult gl.q̄ inter
dum presbyter poſt promotionem acquirit ex rebus
eccleſiæ,& hoc caſu loquitur hic ſi de hoc cōſtat.in-
terdum quærit aliunde, & ſi hoc conſtat:& tunc non
habet locum iſte tex.vt patet in c.quia nos. & c.req-
ſiſti.ĭ.ti.j.interdum dubitatur vnde ſit facta acquiſi-
tio.& tunc gl.nō declarat.Sed quid tenendū inferius
dicetur.¶ Extra glo.opponitur , quia presbyter non
conſecratur:ſed ſolus Epiſcopus.ſupra de elec.quod
ſicut,& de temp.or.in c.nec Epiſcopi. Solutio.expo
ne presbyter.i.Ep̄s,qui debet eſſe presbyter.ĭ.de ex-
ceſ.præla.in ea.literis.vel expone literam dum dicit,
conſecrationis.i. ordinationis.¶ Secundo opponiř,
q̄ quæſita ante tp̄s cōſecrationis p̄ſumantur quæſita
2 de bonis eccleſiæ. † q̄a a tp̄e ↄfirmationis electionis
factæ de Ep̄o.pōt electus adminiſtrare. ſupra de ele.
c.tranſmiſſam,ergo ex illo tp̄e q̄ſita ex quo hēt admi
niſtrationē, p̄ſumi debēt de bonis eccleſiæ,doc.faten
tur contrarium.iō iſtum tex.ſupplent,dum dicit ↄſe-
crationis.ſubaudiēdo, vel confirmationis habitæ poſ
3 ſeſſionis,ꝑ id,qđ hř.in d.c.tranſmiſſam.¶† Vlterius
quæriř ꝓ declaratione.c.& totius tit.pone, q̄ reperiř
prælatum aliqua q̄ſiuiſſe q̄s habebit probare,an hæ-
redes p̄lati,q̄ aliūde ſint q̄ſita q̄ ex bonis eccleſiæ. an
vero eccleſia , q̄ de bonis eccleſiæ ſint q̄ſita,ſup hoc
fuerūt opi.de quibus per gl.in c.ſint manifeſte.xij.q.
j.& per Hoſt.ĭ.ti.j.c.requiſiſti.Nam quidā diſtinguūt
an prælatus ſimul vtatur rebus eccleſiæ,& ſuis,an ve
ro alterū tantum prædictarum. Alij vero dicūt atten
dendum a tp̄e promotionis,an habuerat aliqua bo-
na ꝓpria,vel non, Tertij dn̄t attendēdū q̄s poſſideat,
vt ſic agenti,& nō poſſidenti incumbat ꝓbō . Quarti
diſtinguunt,an prælatus fecerit inuentariū, vel non.
Io.An.finaliter cōcludit tres caſus principales . nam
aut cōſtat clericū , ſeu prælatum habuiſſe ꝓpriū tp̄e
ꝓmotionis , aut ↄſtat ipſum dicto tp̄e nihil propriū
habuiſſe,aut dubitař. primo caſu dicit attendendum
q̄s poſſideat.nam ille grauař onere ꝓbandi q̄ nō poſ
ſidet,vñ ſi hęredes p̄lati petūt illa tanq̄ bona p̄rimo-
nialia ipſius p̄lati,& tanquā quæſita ex rebus p̄rimo-
nialibus p̄lati,& ſic aliūde quā ex bonis eccleſię . &
tūc eos oportet ꝓbare hoc. ſi aūt eis poſſidētibus hę-
redibus eccleſia petat ex quo apparet clericum ha-
buiſſe patrimonialia,eccleſia grauabitur onere ꝓban
di.q̄ ſint q̄ſita de bonis eccleſię,vel cōtēplatione ec-
cleſię , & ſic ꝓcedat opi.Goſ.qui diſtinxit inter poſſi-
4 dentē,& nō poſſidentē pro hoc, q̄a regulariter † poſ
ſeſſio releuat ab onere ꝓbandi.ſ.de prob.c.ex lr̄is. &
in c.i.xij.q.v.ſecūdo caſu qñ conſtat p̄latum nihil ha
buiſſe tp̄e promotionis.& tūc cōcludit,q̄ ſi appareāt
aliqua q̄ſita p̄ p̄latum,nec cōſtet vñ fuerūt acq̄ſita,q̄
in dubio pręſumetř pro eccleſia, & ſic , q̄ ſint q̄ſita de
bonis eccleſię,vel eius occaſione, & hoc dixit ꝓcede
re,ſiue eccleſia poſſideat rē de qua eſt q̄ō,ſiue hř̄des
p̄lati,ſiue agat eccleſia,& ſiue hęres pręlati , ꝑ id , qđ
hř.in c.j.ſ.eo & in hoc.c.& in c.j.& ĭ.ij.j.& ſic iſto ca
ſu ñ attēdiř q̄s poſſideat. nec ob.q̄ actor dēt probare.
l.qui accuſare.C.de edē.& ſ.de prob.c.ex literis . q̄a
illud eſt verū niſi pręſumptio ſit ꝓ reo , vt leg.& no.
in l.ſiue poſſi.C.de ꝓb.& ſ.vt eccleſiaſtica benefi.in
c.vnico.Tertio caſu qñ eſt dubium , an pręlatus ha-
buerit bona tp̄e promotionis . cōcludit Io.An.q̄ ad-
huc in dubio pręſumimus pro eccleſia,ſiue eccleſia
ↄueniatur,ſiue agat.& hoc maxime dicit eſſe verū ſi
pręlatus nō fecit inuentarium de bonis eccleſię,ꝑ id
quod hř.in c.i.ĭ.ti.i.facit,quod hř. in cle.q̄a ↄtingit.
de reli.do.& in c.ſyracuſane.xxviii.diſ.vnde arctabiř
hoc caſu hř̄s pręlati ad ꝓbandum,q̄ ſint quęſita aliū-
de q̄ ex bonis eccleſię,vel contēplatione pſonę . vel
ad ꝓbandum,q̄ bona ꝓpria habebat tp̄e ꝓmotiōis.
nā de vltimo caſu haberet locum diſtinctio Goffr.vt
inſpiciatur quis poſſideat. per id,quod dixi in primo
caſu,als hęrede nihil probante ſuccumbet, q̄a p̄ſum
ptio eſt ꝓ eccleſia.vt pręd̄ixi.& vř ꝓbari.in c.i.ĭ.tit.j.
¶ Nec ob.q̄ agēti incumbere debet ꝓbō, q̄a ſuperi⁹
eſt reſum.¶ Non ob.etiam pręd̄ictis.c.j.xij.q.v.quia
loq̄tur qñ conſtabat, q̄ habuit aliqua tp̄e ꝓmotiōis.
ideo nunc inſpicitur q̄s poſſideat,vt ſic ſi hęres pręla-
ti poſſideat,nō auferař ſibi poſſeſſio niſi aliud ꝓbetur
per eccleſiam . & hęc videtur eſſe concluſio Io.And.
do.tñ Ant hic vř dicere,q̄ pręd̄icta ꝓcedūt qñ cōſta-
ret bona fuiſſe empta poſt ꝓmotionem.ſi aūt de hoc
dubitareř,an añ,vel poſt fuerint q̄ſita.dicit, q̄ videre
tur diſtinguendū q̄s ſit ī poſſeſſione,ſed certe, vt ipſe
tāgit,hęc opi.vř ↄ tex.in c.j.iō tenenda eſt concluſio
5 Io.And.¶† Quid aūt ſi rector eccleſię reperitur mu-
tuaſſe pecuniā nn̄e ꝓprio,an poſt mortē eius pręſu-
meř.d.pecuniā fuiſſe q̄ſitā de bonis eccleſię.dicit do.
An.q̄ ſic ſi probetur, q̄ habuit bona tp̄e ꝓmotionis.
& idē dicit ſi probetur,q̄ talis erat perſona quę licitè
potuit acq̄rere dictam pecuniā,puta rōne aduocatio
nis,vel lecturæ. nā dicit,q̄ ſatis pręſumetur tūc dicta
pecunia mutuata,fuiſſe quęſita de proprio ipſius pręla-
lati.& ꝑ hoc videtur,q̄ actio quęſita contra extraneū
per pręlatum noīe proprio acquiratur heredi pręlati,
ſi probetur, quòd tp̄e promotionis habuit bona pro
pria, vel quod habuit officium aduocationis , vel le-
cturę,ex quo potuerit lucrari:& tene menti ſuperius
dicta,quia poſſunt de facto ſępe contingere.

S V M M A R I V M.

1 *Prohibitus nomine proprio contrahere prohibetur etiam contrahere nomine alterius.*
2 *Res empta de pecunia eccleſiæ videtur poſſe ꝑ eccleſiā peti . & nu.5.*
3 *Oblationes,vel vota fidelium non veniunt appellatione redditum eccleſiæ,ſed ſolum redditus temporales.*
4 *Sacrilegus eſt qui bona eccleſiæ diſtrahit,vel dilapidat.*
5 *Res empta ex pecunia mea regulariter non efficitur mea.*
6 *Solum cedit ad ſpcio,quando de pecunia eccleſiæ ædificatur.*
7 *Pecunia conſumpta dicitur ſi cum alia miſcetur.*
8 *Sacrilegium quid ſit.*

Inquiren-

INquirendum. Quæſita de rebus eccleſiæ aſcribi debẽt ad nomẽ eccleſiæ, & nõ ad alienũ.h.d. Et tres ſunt ꝑtes, nã primo ꝯſiliũ iubet fieri inqſitionẽ. ſecundo cãm ponit. tertio illã aggrauat. ſecunda ibi:qa, tertia ibi:qm̃. ¶ In tex.ibi: presbyterorum. ſupple rectoriã, vel adminiſtrationem habẽtiũ. Itẽ ibi:furabatur. ſupple. vt hr̃ in euangelio Io.xij.c.
1 in prin. ¶ No.ex litera, † ꝙ qui prohibeẽ proprio noĩe cõtrahere, prohibeẽ etiã noĩe alterius contrahere. facit, qd̃ no.in cle.ſi religioſus. de procu. ¶ No.contra infideles ſeruiẽtes, q ſubtrahunt de eo, qd̃ diſpenſare tenentur. facit, qd̃ no.gl.in l.Iulianus.§.j.ff. de act.
2 emp. ¶ † No.ꝙ res empta de pecunia eccleſiæ, vr̃ poſſe ꝑ eccleſiã peti, de quo tangiẽ.in gl.ij.& ibi dicetur
3 ſuꝑ ea. ¶ † No.ꝙ appellatione reddituũ eccleſiæ proprie, ſeu ſtricto ſumpto vocabulo, nõ veniũt oblationes, vel vota fideliũ, ſed ſolũ reddit⁹ tꝑales eccleſię, nã hic poniẽ alternatiua inter prædicta ꝗ ſui natura poni debet inter diuerſa.l.hæc verba. ille aut ille.ff. de ver.ſign.& ſimiliter potes notare, ꝙ appellatione oblationis ſtricto ſumpto vocabulo non cõprehẽdũ
4 tur illa quæ offeruntur ex votis fidelium. ¶ † Vltimo no.ꝙ ſacrilegiũ, vr̃ bona eccleſiæ ſubtrahere, vel dilapidare.in gl.i.in fi.ſupple.qñ viſitant eccleſias. facit,
5 qd̃ hr̃.in c.Roma.de cẽſi.li.vi. ¶ † In gl.ii.ibi:ſpãle eſt in eccleſia.ſ. vt res empta ex pecunia eccleſiæ efficia
a tur eccleſiæ,[a] ſicut etiã dicimus de re empta ex pecunia militis, vel ex pecunia pupilli. vt ſeqtur.in gl.Regulariter vero res empta ex pecunia mea non efficiẽ mea.l.ſi ex ea.C.de rei vẽ.& de materia ꝑ glo.& legiſtas.in l.ſi vt ꝓponis.C.de rei vẽ.& ĩ d.l.ſi ex ea. & ꝑ gl.xii.q.ii.in c.apoſtolicos. ad fi.& in Spe.de emp.& ven.§.iij.verſi.hoc aũt ſcias. Alios caſus addit Io.An. de qbus ẽt in Spe.in loco præalle. nã fallit ẽt ĩ re empta a marito ex pecunia vxoris.l.vxor marito.ff. de do.inter vir.& vxo.qd̃ intelligunt legiſtę ꝓcedere demũ, vt ſubſidiũ qñ aliter mulieri cõſuli nõ poſſet. vt no.in l.ſi vt ꝓponis.per Cy.& Bar.Fallit ẽt in re empta a liberto de pecunia ſibi donata a patrono ꝗ reuocatur ẽt ſola rõne obſequii nõ ꝓſtiti.l.i.ſ.de reuo. dona.& facit, quod no.in c.fin.ſ.ti.i. Item fallit in re empta ex pecunia ſenebri. per id, quod habetur.in c. cum tu.ad fi.ĩ.de vſur. An tamen hoc ſimpliciter ꝓcedat, tangiẽ ibi per Io.An. ¶ Itẽ aduerte: qa ꝙ dictũ eſt de pupillo limitãt legiſtę, quãdo facta eſt emptio per tutorem, ſecus ſi per extraneum, vt notauit etiã Bar.in l.filię.ff.de ſolu. ¶ Item attẽde: qa licèt gl.hic dicat eſſe ſpeciale in eccleſia, quòd res empta de pecunia eccleſię. tamen dicit Hoſt.hoc non bene iur.ꝓbari.nã hoc c.iſtud non probat ſi bene inſpiciatur. nec reperiẽ etiam aliud ius ſuper hoc expreſſum, dicit tñ, ꝙ longa interpretatio magiſtrorũ, & doct.habet, & habuit illud, qd̃ dixit gl.ſ.qd̃ ſit ẽt ſpãle in eccleſia ſicut eſt ſpeciale in milite, & pupillo, & ꝓ hoc etiã facit: qa eccleſia ęqparatur pupillo.ſ.de reſti.in integ.c.i.& per conſequens idem vr̃ dicendum, pro hoc ẽt allegat.d.Flo.qa eccleſia ęquiparatur fiſco, vt notauit gl.in l.ſi procurator.§.i.ff.de iure fiſci.nam ſi cut ſi procurator fiſci uendit rem fiſci non ſufficit ꝙ ſit habita fides de pretio: vt per hoc dicaẽ trãſlatum dñium, ꝗuis res fuerit tradita.d.l.ſi ꝓcurator.§.i.ita etiã in eccleſia vt no.ibi gl.& ibi ẽt Bar.& plenius ꝑ eũdẽ in l.a diuo pio.§.ſed ſi emptor.ff.de re iud.& intellige ſm̃ do.Flo.qñ fuit uendita res eccleſię in alienatione requirebaẽ ſolennitas, ſecus dicit ſi ꝑlatus vẽdat fructus, ꝙ libere põt diſtrahere. vt legi.& not. in c.nulli.de reb.eccle.nõ alie. & dicẽ in c.ſeq.nam tũc ſufficit ꝙ ſit habita fides de ꝑtio, ſicut ĩ ꝑlato: qa in hoc nõ gaudet ꝑlatus priuilegio eccleſiæ:& ſic dicit ſe d̃ facto ꝯſuluiſſe, vt ſic ſufficiat hoc caſu ꝙ fides ſit habita de ꝑtio ſicut ĩ alijs rꝭ ſufficit.iſt.de re.diui. §.venditę.& dicitur habita fides de pretio etiã ſi ſimplici voluntate venditor ſequutus ſit fidem emptorum. vt gl.in d.§.venditę. & Azo in ſumma illius tituli.licèt Iaco.de Are.vt refert Cy.in l.in ciuile.C.de rei ven.dicat.ꝙ requiritur ſaltẽ promiſſio empto.ſed primũ verius ſm̃ do.Flo.vt ꝓbaẽ in d.§.vẽditę. & de materia plenè per Bart.in d.l. a.diuo Pio.§.ſed ſi emptor. Et no.bene glo.hic poſitã inq̃tum æqparat eccleſiã militi, vt pupillo. qa ſingulariter eſt menti tenẽda ſecd̃m do.Flo.d. vero An.hic dicit, ꝙ licèt Hoſt. dixerit non probari iure ꝙ res empta de pecunia eccleſiæ ſit eccleſiæ.tñ poteſt dici ꝙ ſatis hoc ꝓbaẽ non cauillando.tex.in c.j.ĩ.ti.j.dum dicit in dñio eccleſię conſeruetur:& ſic vr̃ ꝙ eccleſia poterit vendicare, tñ vt dicit poſſent dicti tex. euadi ſi quis vellet ſubtilizare.& propter hoc fortè Io.An.tenuit opi. Hoſti.cũ iure non reperiaẽ expreſſum ꝙ res empta ex pecunia eccleſiæ ſit eccleſiæ. ſed potius ſit inductũ ex inter-
6 pretatione magiſtrali. ¶ † Et ꝓdicta faciũt ad quæſtionem de clerico qui de pecunia eccleſiæ, vel de bonis eccleſiæ facit ædificium in ſolo proprio. de quo tetigit gl.in c.Apoſtolicos.xj.q.ij.& Spe.in ti.emp. & vẽdi.§.tertio loco. ver.hoc aũt ſcias.& ver.qd ſi cleric⁹. gl.in d.c.apoſtolicos.ad fi.& Spec. in loco pręallega. dicit, ꝙ fauore eccleſię ſolũ cedit ædificio, licèt alias rꝭ econtra ædificium cedat ſolo. inſtit. de re. diui.§. ex diuerſo.Io.An.in addi.Spec.ſub loco pręalle.dicit quòd putat æquius eſſe, quòd dicatur, quòd res ſit cõmunis. eccleſiæ, & clerici: vt ſic ædificium ſpectet ad eccleſiam.& archa, ſeu ſolum, ad hæredes ipſius clerici qui ædificauit, & de bonis eccleſiæ, & cuius erat ſolum, & hoc ne eccleſia locupletetur cũ aliena iactura cõtra.l.nam natura.ff.de condi.inde. & ne fauore eccleſiæ foueat iniuſtitiam.ĩ.de do.inter virum.c. nuper.ad finẽ.Itẽ qa ſecd̃m regulam ædificium ſolet cedere ſolo, ideo ſatis eſt conſeruari eccleſię ædificiũ abſq; eo, qd̃ ædificiũ trahat ad ſe ſolũ. & pro hoc ẽt adducit: qa nõ bñ apparet iur.ſcriptũ id, qd̃ ex bonis eccleſiæ ſit eccleſiæ. ſed eſt potius hoc inductũ ex interpretatione magiſtrorũ. Et ex prædictis habes caſus in quibus res ſuccedit loco pecuniæ. In quibus caſibus autẽ econtra pecunia ſuccedat loco rei, hr̃ ꝑ gl.& doc.in l.ſi rem & pretiũ.ff.de peti.hæ.vbi ꝯcludiẽ ꝙ in iudicijs vniuerſalibus ꝓtiũ, ſeu pecunia, quę redigiẽ ex re ſuccedit loco rei, & põt peti: ſicut poterat peti ipſa res, vt ibi patet. ſecus in iudicijs ſingularibus per.l.qui vas.§. fi.ff.de furt. fallit in ſubſidium re perempta, vel ꝓſcripta.l.mater. & ibi ꝑ Cy.C.de rei vẽ.& per hoc dicebat hic do.Pet.ꝙ ſi pecunia mea ꝑuenit ad te. & ex illa emiſti rẽ, ꝙ ſi poſtea pecunia il-
7 la ſit ꝯſumpta ꝑ vẽditorẽ ꝙ dr̃ fieri † ẽt ſi ꝯmiſceaẽ cũ alia pecunia.l.ſi alieni.ff.de ſolu.qd̃ hoc caſu in ſubſidiũ cõpetet actio mihi ꝯ̃ te ad rẽ per te emptã ex pecunia mea. Sed hoc non, puto verũ: qa licèt pecunia nõ fuerit cõſumpta, tu tenebaris ad illã mihi, ſeu ad tãtũdẽ ex æqtate. l.ſi & me.& Titiũ.ff.ſi cer.pet.ꝗ rõ ceſſat eꝯ̃ qñ rẽ meã vẽdidiſti.& repeciſti ꝓtiũ ſi poſtea res ſit empta, vel ꝓſcripta: qa nullũ remediũ tũc hẽo ad rẽ, iõ in ſubſidiũ cõpetit mihi ꝯ̃ te actio ad ꝓtiũ: vt patet in d.l.noſtra. ¶ In gl.pe. ibi:large ſumpto vo
8 cabulo.h.d.gl.qa † ſtrictè ſumpto vocabulo ſacrilegiũ eſt, qñ auferẽ ſacrũ de ſacro, vel nõ ſacrũ d̃ ſacro, vel ęcõtra.xvij.qõ.iiij.§.ſacrilegiũ. als eſt ſub c.quiſquis.

[a] Efficiatur eccleſię. Ad de hoc do. Abb.in ver. in glo.ij.& per d. And. Sicu. hic in a. nota.

quis.& hoc ſm canones.Sec͡dm leges proprie vr ſacri
legium,quando ſacrum auſertur de ſacro.l. diuus.ff.
ad Leg.Iulia.pecu.

SVMMARIVM.

1 *Meliorationes facta per pralatum in rebus eccleſiæ ſunt ſua in vita. & nume.6.*
2 *Prælatus eccleſiæ poteſt plantare vineas in ſolo eccleſiæ, & agella facere pro ſua ſuſtentatione. & nu.5.*
3 *De acquiſitis ex induſtria poteſt prælatus teſtari, & in illis habere ſucceſſores ab inteſtato.*
4 *Quæſita de bonis eccleſiæ poteſt prælatus donare benemeritis: quando merita reſpiciunt eccleſiam.*
6 *Meliorationes quas fecit clericus perdere non debet etiam ſi beneficio renuntiet, vel eo priuetur.*
7 *Vſufructuarius præſtare debet cautionem.*
8 *Clerici quo ad eorum beneficia, an æquiparentur vſuarijs, & an faciant fructus ſuos, ita q poſſint de eis libere diſponere.*
9 *Fructus beneficij poteſt clericus conuertere in eius victum, & veſtitum, & in vtilitatem, vel neceſſitatem eccleſiæ, & illud quod ſupereſt debet pauperibus erogari.*
10 *Proprium, vel ſuum poteſt aliquid dici duobus modis.*
11 *Fructus beneficiorum, an ſint proprij beneficiatorum.*

a Res eccleſiæ. Hoc eodem modo ſummãt. d. Ab. & an. Sicu. Et eſt decre. ſecũdum eundẽ Sic. ſolẽnis & ad eam quotidie recurritur eõ plem⁹ examinãda. Si ergo hoc aliquid deficit recurre ad eũdem.

2 SI quis ſanè. Res eccleſię a ad cultu
ram reductæ non effi-
ciunt ꝓpriè cultiuantis: ſed eas vſq; ad vi
tã tenere p̃t.h.d. Et ſunt duę partes princi
pales,ſicut duo dicta principalia.ſc͡da ibi verũ.¶ Vel
1 pores ſummare ſm d.Flo.& ſic,† meliorationes factę
ꝑ p̃latũ in rebus eccleſię ſunt ſuæ ĩ vita. ſed de his te
ſtari nõ p̃t.b.d. ſm vnũ intelſm q eſt cõior ſm eũ,ſm
quem põt diuidi hoc cap.nam primo ponit vnum di
ctum. ſc͡do aliud ibi verũ a quo excipit ibi in fi. ¶ In
tex.ibi:agella.i.paruos agellos, fortè faciẽdo pome-
2 rium,vbi ſint fructus delicati.¶ † Not.ex tex.q in ſo-
lo eccleſię põt prælatus plantare vineas, & agella fa-
cere pro ſua ſuſteutatione.& ſic plus iur.habet præla
tus in bonis eccleſię,q̃ fructuarius qui boc facere nõ
3 poteſt.vt hic no.in gl.¶ † Not. q licèr de acquiſitis ex
induſtria poſſit prælatus teſtari, & in illis habere ſuc
ceſſores ab inteſtato.s̃.tit.j.c.quia nos. tñ boc nõ põt
ſi illa impedit ĩ bonis eccleſię,cedit eñ eccleſię aug-
mentum,& vtilitas annexa ſuis rebus,ſecus qñ eſt ſe
parata vtilitas a rebus eccleſiæ:quia de illa poteſt tũc
4 teſtari.& ſic dicit do.Pe.colligi poſſe ex hoc.c.¶ † Itẽ
potes no.q p̃latus bona eccleſiæ, ſeu quæſita de bo-
nis eccleſiæ põt donare bñ meritis, qñ merita reſpi-
ciunt eccleſiã non ſolã perſonã prælati,qđ no. ꝓpter
5 iſtud,qđ hr̃ in c.ij.s̃.de do.¶ † In gl.j.in fi.& ſic gl. po
ſuit duplicem intellectũ in iſto tex.ſed In. hic poſuit
tertium intellectum dicens, q hoc poteſt intelligi de
poſſeſſionibus emptis ex redditibus eccleſiæ, intelli-
go qñ in illis fecit vineolas,vel agella.facit,qđ hr̃ in
c.fixũ.xij.q.v.d.Flo.bic dicit,q primus intellectus po
ſitus in gl.magis conſonat literę, & verior eſt ſm eũ.
¶ Sc͡ds aũt intellectus gl.non procedit ſm eum:quia
non induceret litera aliqđ ſpeciale, ſed ſc͡dm primũ
intellectũ inducit hoc ſpeciale: quia iſte clericus qui
reduxit ad culturã babebit illa q̃ reduxit vſq; ad obi-
tũ ſuũ ẽt ſi dimittat bñficiũ: & ſic cõiter intelligitur
hoc.c.ſc͡dm eũ.& dicit Inn. hoc ꝓcedere etiã ſi dimit
tat bñficiũ ꝓpter crimen,qđ eſt notãdum,aliqui tñ,
ut refert Inn. dicunt contratiũ vbi de ↄſenſu Epi hoc
fecerit per c.ad aures.s̃.de reb.ec. nõ alie.ſed p̃cedẽs
dictum verius ſc͡dm d.Flo.& ad c.ad aures. põt rñde-
ri, q loquitur de illis qui non pręſunt eccleſiæ: & ſic
loquitur,qñ fit melioratio per aliũ q̃ per clericũ inti-
tulatũ: ſed hic loquiĩ de rectore eccleſię: & ſic qñ fit
melioramentũ p clericum intitulatũ. Et ꝑ hoc patet
6 declaratio † ſummarij: & ſm p̃dicta eſt hic caſus ſin-
gularis in quo clericus etiã ſi renuntiat bñficio, vel
priuetur non tñ dimittet oĩa bona beneficij, qa non
dimittet illa in quibus fecit melioramẽtũ, qđ eſt val
de notandũ ſc͡dm.d.Flo.& ratio huius eſſe potuit,vt
ex hoc inducantur bñficiati ad meliorandũ res eccle
ſię.vnde ẽt in quibuſdã eccleſijs eſt ſtatutũ, q ſi aliqs
de eccleſia recuperat aliqua bona eccleſiæ occupata
per laicos teneat ipſa in vita, etiam ſi non ſpectẽt ad
ſuũ beneficiũ,ſed alterius de eccleſia.nec ob. etiã p̃-
dictis,qđ dicaĩ alienatio ad longũ tp̃s,ex quo cõcedi
tur ad vitã,& ſic non vr̃ permiſſa ꝑ id, qđ hr̃ in cle. j.
de reb.eccl.non alie.quia rñdent, q fallit in caſu iſto
ꝓpter rõnem ſupradictã.Itẽ aduerte,qa ſecundos in-
tellectus gl.& ẽt intellectus Inn.vñr poſſe ſaluari per
prædicta ſi fiat melioramentum in terra culta pro be
neficio aſſignata, vel in terra empta ex reb⁹ eccleſiæ.
nam ſtat ratio quã etiam ſuperius dixi.¶ In gl. ſecun
da.ibi:facere vineam,& in hoc differt a fructuario, vt
7 ſequiĩ:differt etiã in alio, qa † vſufructuarius præſtat
cautionẽ de qua in l.j.ff.vſufructuarius quemad. ca-
ueat.& s̃.de pig.in c.fi.ſecus in clerico.¶ In ea.gl.ibi:
moderamine.ſupple. qa poteſt intuitu eleęmoſynæ
aliquid elargiri.¶ In ea.gl.in fi.No. bene,qa gl. videĩ
8 hic finaliter reſidere, † q clerici quò ad eorũ bñficia
ęquiparentur vſuarijs.de quo per gl.in c.fi.s̃ de pign.
& de materia etiam,an clerici beneficiati faciant fru
ctus ſuos. tãgiĩ per gl.12.q.j.c.duo ſunt.& ibi ẽt tan
giĩ,an libere poſſint de illis diſponere.de quo ẽt in c.
res eccleſię.eadem cauſa,& qõne.& ꝑ Inn. in c.inde
corum.s̃.de ęta.& quali.& de materia etiã,an ſint cõ
parandi vſufructuario,vel vſuario.tractauit hic Hoſt.
& gl.in c.pręſenti.§.porro.de offi.ord in vj.vbi ponit
opi.quã poſuit hic Hoſt.& illam ibi ſequiĩ. & de mã
etiam per Arch.in c.ſtatutum.§.aſſeſſorem.de reſcri.
In vj.d.Flo.hic dicit,q clerici non poſſunt p̃cisè ęq-
parari fructuario, ꝑ id,qđ hic dixit gl.& qđ s̃.dixi. &
per id, q etiam non poſſunt præcisè æquiparari vſua
rio vñ alibi ęquiparantur procuratori.s̃.de dona.in c.
ij.alibi ęquiparantur tutori.s̃. de reſti.in inte.c. audi-
tis.in 4.glo.& ĩ.de accuſ.c.qualiter.el ij.ad fi.tamen,
vt ipſe dicit nulla iſtarum comparationum eſt præci-
ſa,ut faciliter põt patere hoc conſideranti.unde dicit
q poteſtas clericorũ in beneficijs limitatur a iuris di-
ſpoſitione.per id,qđ hr̃ in ca. Epiſcopus.x.q.ij.& xij.
q.j.c.Epiſcopus.& c.præcipimus.& c.fi. Aduertendũ
tñ ſm Flo.q circa hoc, an beneficiati faciant fructus
ſuos ſuorum beneficiorum:ita,q poſſint liberę diſpo
nere ſicut veri dñi.nã vr̃, q ſic ęquiparando ipſos fru
ctuarijs.In ↄ̃rium facit ſi comparantur vſuarijs.ſuper
boc fuerunt opi.vt patet ex notatis per Inn.in præal-
leg.c.indecorum,& per Hoſt.hic, cuius opi.ſequitur
gl.in d.c.pręſenti.§.porro.de off.ord.in vj.Io.Cal.hic
videtur tenere opi.Inn.de qua in c.indecorum.vide-
9 licet,q † clericus poteſt fructus beneficij conuertere
in eius victum,& veſtitum,& in utilitatẽ,uel neceſſi
tatem eccleſię:& illud,qđ ſupereſt debet pauperibus
errogari.facit,qđ hr̃ in c.res eccleſię.xij.di.& ſic uide
turuelle,q non ſimpliciter faciat eos ſuos.adducit ꝓ
hoc,qđ hr̃ in c.ij.& in c.4.s̃.e. Et iſtam opi.etiam te-
nuit Arch.in d.c.ſtatutum.§.aſſeſſorem. ubi dicit hę-
reticum eſſe de iure canonico dicere, q clerici faciãt
liberè fructos ſuos,& ſicubi reperiatur, q dicãtur do
mini fructuum.dic,q dicuntur domini quò ad fidelẽ
diſpenſationem fiendam: prout ſuperius eſt dictum.
allegat,qđ habeĩ in c. oĩno.30. diſt. & c.ſtudeat.50.
diſt.& xliiij.diſt.in prin. verſi. ſacerdos.cũibi no.& x.
q.ij.

10 do.Flo.hic dicit aliquid † proprium,vel ſuũ pōt duo
bus modis,dici vno modo quo ad hoc, vt libere , &
impune poſſit diſponere: p orti vult.& hoc modo di-
cuntur noſtra quorum habemus dñium.de iure gen-
tium, vel ciuili ita , quòd illa poſſimus vendicare.ff.
de rei ven.l.in rem actio.& ſ.de poſtu.p̄la.c.j.cum
ibi not.p gl.Scd̃o modo dr̃ ꝓpriũ id de quo quis ha-
bet liberã diſpoſitionẽ nõ tn̄ animo libere , & impu-
ne.& in hoc differt a membro præcedenti. & de hoc
in l.ſi qui.ff.de manumiſ.& facit , qđ hr̃ in l.ij.in gl.
ff.de ori.iur.& ſm primum modũ ꝓcedit illa r.q̄ſuis iu-
re ſuo q̄libet eſt legitimus moderator,& arbiter.l.in
re mandata. C.mãdati.& facit.ĩ.de ſepul.in c.de his
11 ſm modum ſm dicit,ꝙ † fructus bñficiorũ ſunt pro-
prij bñficiatorum.nã de ipſis pñt libere diſponere ſe
cundum do.Flo.& in quocunq; diſponant non pōt
reuocari,qđ eſt factũ, ſed de mala diſpẽſatione poſ-
ſunt corrigi, & puniri , adeo ꝙ qñq; poterunt ab ec-
cleſia remoueri.ſ.eo.c.ij.nec ob.prædictis.c.ij.& iij.
ſ.eo. q̄a rñdet.d.Flo.ꝙ illa capitula probant ſolũ , ꝙ
ſi emit res de redditibus eccleſiæ debet inſtrũ ꝯfici
nomine eccleſiæ,non aũt per hoc tollitur quin cleri-
cus poſſit fructus bñficij donare cui vult . Si tñ aliqđ
acq̄rit ex eis dēt acquirere eccleſię, vt in dictis iur i-
bus.& vltimatę ꝯcludit ſi quæritur de poteſtate cleri
corum, vel perſonarum eccleſiaſticarũ circa fructus
vel circa bona eccleſiaſtica.nã aut quæritur de bonis
eccleſiaſticis,an & qñ poſſint alienari . & tunc ſtan-
dũ eſt his quæ legunt,& notant,nec ſine exceptione.
12.q.2.& in ſumma.d.q̄onis. & ſ.de re.ec.nõ alie.c.
nulli.& per totũ.& in c.j.eo.tit in vj.Si aũt quęritur
de fructibus bñficiorum ꝯcludit, ꝙ aut loquimur in
adminiſtrationibus q̄ non ſunt ꝓpriè bñ ficia,aut q̄ri
tur đ his quę ſunt bñficia vel de ſimplicibus bñficijs,
primo caſu ponit exemplũ in hoſpitalibus quę non
ſunt propriè bñficia.vt in cle.p literas. de p̄ben.& in
cle.quia ꝯtingit.de reli.do.& tunc dicit, ꝙ in talibus
inſtitutus non facit fructus ſuos, vt patet in d.cle.q̄a
cõtingit.ſcđo caſu ſubdiſtinguit: q̄a aut quæritur,an
bñficiatus faciat fructus,ſuos ita ꝙ libere diſponere
poſſit ſicut dñs, adeo ꝙ ſi etiam malè diſpenſet non
poſſit puniri:& tunc dicit,ꝙ nõ ꝓ id,quod.ſ.dixi.aut
q̄rit̃,an faciat fructus ſuos in tantũ , ꝙ poſſit illos ſibi
ꝯſeruare,vel ex eis aliqđ acquirere,ꝙ ſit ſuũ , & ad-
huc dicit,ꝙ quo ad hoc non facit etiã ſuos. per id,qđ
hr̃ in c.iij.ſ.eod.aut quæritur,an faciat fructus ſuos :
ita,ꝙ de eis poſſit diſponere in vltima voluntate, aut
inter viuos : ſi in vltima voluntate cõiter dr̃ ſm cum,
qđ non pōt per id,qđ hr̃.in c.ad hęc.& c.relatum.el
ij.ĩ.tit.j.Si vero vult diſponere ĩter viuos.tũc dicit,ꝙ
indiſtinctè poterit ẽt donãdo,q̄a cleric⁹ bñficiat⁹ ef-
ficit̃ dñs fructuũ quos ꝑcipit, vt vr̃ ꝓbari ĩ c.vno.ad
fi.ĩ.de cler.ñ reſi.in vj.& hoc cõiter intelligũt oẽs ſe
cundum eum de fructibus ꝑceptis, & redditis . nam
cõparant clericos uſufructuario q̄ facit fructus ſuos
qñ ſunt ꝑcepti,& reconditi in horreo , ſeu granario
non prius : vt vr̃ probari in l.ſi vſufructuarius.ff.quib.
mo.vſusfru.amit. Illa lex tñ ſm cum hoc non dicit
ſm verũ intellectũ.vnde dicit verius eſſe, ꝙ ſicut bo
næfidei poſſeſſor facit fruct⁹ ſuos ſtatim, cum a ſolo
ſunt ſeparati,quis ẽt non ſint re ꝯditi,ſic,& ẽr vſufru
ctuarius. Et tñ ẽ dr̃ia ĩter vſufructuariũ,& bonæfidei
poſſeſſorẽ in hoc,q̄a fructus efficiunt̃ bonęfidei poſ-
ſeſſoris ꝓquẽcunq; ſint ſeparati a ſolo , vſufructuarij
vero tũc demũ fiunt fructus eius cũ ꝑ ipſum, vel eius
nomine fuerunt ſeparati , & iſte eſt verus intellect⁹,
in d.l.vſufructuarius.ꝓut ibi ẽt voluit Bart.& Cy.in
l.certũ.C.de rei ven.licèt gl.aliter videat̃ ſentire ĩ in
decre.pñti.§.porrò.de offi.or.in vj.ſed non bñ. Bñfi-
ciatũ enim magis conuenienter.vt dicit.d. Flo.poſ-
ſumus cõparare bonęfidei poſſeſſori q̄ vſufructuario,
cũ differat ab illo:vt voluit hic gl.ij.Et ſic reſidet.do.
Flo.hic in hac materia,q̄a vt patet ex eius dicti q̄.ſ.
recitaui,& q̄ ẽt dixi poſt eũ in c.ꝑuenit.ſ. de fideiuſ.
& in c.cæterũ.de dona.vr̃ ſatis amplã ꝑtãtẽ cõcede-
re clericis bñficiatis circa fructus ſuorũ bñficiorũ. nã
vr̃ velle,ꝙ efficiantur dñi illorũ,& ꝙ poſſint illos alte
ri ẽt donare,& in magna quãtitate,& ſi hoc fecerint
non poſtea reuocet̃ donatio:& iſtud etiã clarius dixi
in d.c.cæterum.& d.c.peruenit.vt ibi etiã recitaui,li
cèt non poſſint de eis teſtari , nec aliqđ ꝓpriũ ex illis
ſibi acquirere.¶ Et no.ꝙ nõ vr̃ diſtinguere,an clericus
habeat adminiſtrationem,an vero ſimplex bñficiũ,li
cèt Hoſt.hic.& gl.in d.§.porrò.faciat ꝓdictã diſtĩne.
d.Pe.hic vr̃ trãſire cũ opi.Hoſt.& gloſſæ prædictę,q̄a
ad illã remittit de hoc articulo.Inn.vero in c.indeco
rum.de ęta.& qual.cuius opi.vr̃ ſequi Io. Cal.hic, &
Archi.in præalleg.c.ſtatutũ.§.aſſeſſorẽ. non vr̃ facere
dñiam,an clericus habeat adminiſtrationẽ,vel ſimpl'r
beneficiũ.Sed vtrobiq; vr̃ velle,ꝙ fructus dereceptos
ex bñficio pōt conuertere in victũ,& veſtitũ:& ſic in
ſua alimenta,reſiduos debet cõuertere in neceſſitatẽ
vel vtilitatẽ eccleſiæ,& ſi aliquid ſupereſt debet ero-
gari in pauperes.per id qđ hr̃.12.q.j.c.quia tua.& c.
Epi,vel hr̃dibus.& c.res eccleſię.cum ibi no.& c.fin.
& §.fi.cadẽ cauſa,& q̄one.Et ſicubi reperiat̃,ꝙ cleri-
ci dicant̃ dñi fructuũ ꝓut vr̃ ꝓbari in c.j.de cle.non
reſid.in vj.Et notauit gl.& in c.duo ſunt genera.12.
q.j.& bñ facit,qđ hr̃ in c.peruenit.ſ.de fideiuſſo.vbi
dicit,ꝙ debet intelligi,ꝙ ſint dñi quo ad hoc,vt fideli
ter poſſint diſpẽſare ipſos fructus ſm diſpenſationẽ
de qua prædixi. facit, qđ hr̃ in c.oĩno.31.diſt. & 43.
diſt.in prin.ver.ſacerdos.cum ibi notatis.& iſtã opi.
etiam tenet.do.Ant.eſſe veram de iure: ꝓut ipſe no-
tauit in c.fi.in iij.cã.ſ.de cã poſ.& ſic ęquiparat cleri
cos vſuario de iure prout etiam uoluit gl.in c.fi.ſ.de
pigno.vbi ẽt tetigi.dicit tñ.do. Ant.ꝙ de cõſuetudi-
ne ſeruat̃ opi.Hoſti.quã poſuit glo.in d.§.porrò.vbi
diſtinguit , an clericus bñficiatus habeat adminiſtra-
tionem,vt tunc ęquiparetur vſufructuario in vita, vt
ſic in vita poſſit diſponere de fructibus dũmodo mo-
derate hoc faciat.per id quod hr̃.ſ.de dona.in c.cęte
rum.& in c.fraternitatem.in morte non ęquiparatur
vſuario . q̄a non poteſt teſtari de fructibus poſſet ta-
men intuitu eleemoſyne aliquid de ipſis elargiri , li-
cèt non poſſit per viam vltimę voluntatis diſponere.
ĩ.tit.j.c.ad hęc . & §.relatum.el ij.Si autem ſit cleric⁹
non habens adminiſtrationẽ, ſed ſimplex beneficiũ,
tunc ęquiparat̃ fructuario ſcđm Hoſtien.in vita,& in
morte,& ſic de illis libere poteſt diſponere in vita,&
etiam de eis teſtari . facit,quod habetur in c.requiſiti.
ĩ.tit.j.& no.ꝙ glo.in dicta.l.porrò loquitur qñ q̄s eſt
ſimpliciter , & perſonaliter bñficiatus , & non habet
adminiſtrationem,quod poteſt eſſe.vt tetigi in c.j.ſ.
eo.quando quis habet ſimplex beneficium: & ſic qđ
non eſt rectoria,nec perſonatus,aut dignitas.& per-
ſonaliter dicitur beneficiatus:quia non habet admi-
niſtrationem:ſed certa portio forte , vel certa penſio
datur ſibi de redditibus eccleſię.vt dixi in c.j.ſecun-
dum hoc ſi eſſet canonicus qui non haberet diſtinctã
pręben dam:ſed daretur ſibi certa portio,talis faceret
fructus ſuos,& poſſet de eis teſtari.plus videntur vel
le aliqui , quòd etiam ſi habeat diſtinctam pręben-
dam : & ſic habeat adminiſtrationem ipſius pręben-
dę,ex quo habet ſimplex beneficium , quòd talis fa-
ciat fructus ſuos,& poſſit de eis libere diſponere , &

de eis teſtari.& iſtam opi.tetigit Archi.in d.§.aſſeſſorem.licèt illā ibi non teneat,& illā tangit.do.Ant.in c.cū in officijs.ſ.titu.j.ibi tñ non vr̄ illā tenere. & ex prędictis habes tres principales opi.vna eſt quę multum reſtringit poteſtatem clericorum circa fructus bñficij. Et iſta fuit opi.Inn.& Archi.& Io. Cal.etiam de iur.ſequitur.do.Ant.vt prædixi. ¶Scd̄a eſt opi.q̄ dat magnam,& largam poteſtatem clericis circa fructus, & redditus bñficiorum. & iſta fuit opinio dñi Flo.nā voluit, quòd clericus bñficiatus nō diſtinguēdo,an habeat adminiſtrationē,vel non faciat fructus ſuos,& de illis in vita habeat plenā poteſtatem,& adminiſtrationem,adeò quòd illos poterit etiam alteri donare, ſi voluerit, & non reuocabitur donatio non poterit tñ teſtari de eis ſm cum. ¶Tertia fuit opi.Hoſti.& glo.in d.c.præſenti.§.porrò.quę vr̄ eligere mediam viam diſtingendo inter clericū ſimpliciter, & perſonaliter beneficiatū,& clericū habentē adminiſtrationem.[a] nam primus ſm eū efficitur dñs fructuū bñficij. & habet plenā diſpoſitionem ipſorum in vita,& in morte: ſed ſcd̄s.ſ.qñ habet adminiſtrationē in morte non pōt teſtari: ſed in vita dr̄ facere fructus ſuos, & poteſt de eis diſponere etiam donando aliquid de eis dūmodo moderate hoc faciat. & in hoc, q̄ dicit.d.Flo.qui voluit,q̄ clericus poſſit donare fructus bñcij etiam in magna quantitate. vt dixi etiam poſt eum in d.c.cæterum. in d.c.peruenit.Et ꝓ opi.d.Flo.facit,qa vr̄ q̄ beneficiatus faciat fructus ſuos, & acquirat dñium illorum. vt vr̄ eſſe text.in c.j.de cle.non reſi.in vj.& bñ facit. c.ꝑuenit.de fideiuſ.vbi patet q̄ pro debito perſonaliter clerici etiam non cōtracto pro vtilitate eccleſiæ poſſunt fructus beneficij capi in cauſam iudicati. licèt Archi.in d.§.aſſeſſorē. nitatur reſpondere ad illum text.vt ibi dixi. ſed eius reſponſio videtur violare illum text.& diuinare,facit etiam pro dicta opi.gl.in d.c.duo ſunt. vbi etiam dicit,q̄ clerici efficiuntur dñi fructuū, tñ etiā vt tetigit Arch.in d.§.aſſeſſorem.rñdebat: ſunt dñi quo ad fidelem deſponſationem fiendam prout voluit Inno. in decorum.Quid igitur tenendū in hac materia cōſiderato,q̄ in ea ſunt opiniones prędictę.potes dicere q̄ de iure vera videt̄ opi.Inn.per ea quæ habent̄ in iuribus allegatis per Archi.in d.§.aſſeſſorem.& per ſuperius etiam allegata videret̄,q̄ moderate poſſet aliquis donare de ipſis fructibus ſaltem ſi ꝯſuetudo id haberet.illud vero cōiter dr̄, q̄ opi.Hoſti.ſeruatur,de ꝯſuetudine vr̄ q̄ illa cōſuetudo poſſit tolerari. per id qd̄ hr̄ in c.ſi ꝓpter tua debita.de reſcri.in vj.& in extra.Io.xxij.quæ incipit ſuſcepti.& ꝑ id qd̄ no.Io.An. in mer.ſuper regula, nemo plus iur.de re.iur.li.vj.in quibus patet,q̄ valet ꝯſuetudo, q̄ fructus bñficij vltimi anni in quo clericus decedit etiā ſi nondum ſunt percepti ſpectēt ad hr̄dem ipſius clerici:& ſic breuiter ꝯſuetudo in talibus multum poſſet operari. & ꝑ ꝯñs vr̄ q̄ teneat conſuetudo,q̄ clericus habens ſimplex beneficium faciat fructus beneficij ſuos, & q̄ de illis poſſit etiam teſtari:& ſi cōſuetudo talis vigeat prout videnī doc.dicere,q̄ dicunt opi.Hoſti.ſeruari de conſuetudine vr̄ q̄ etiam cum bona cōſcientia poſſet clericus habens fructus beneficij.vel quintum ex illis diſponere de illis,vt de alijs rebus. Si autē ſit clericus habens adminiſtrationē.tunc voluit Hoſtiē. licèt videat facere tos ſuos quo ad hoc vt habeat ipſorum adminiſtrationē nō tñ poſſet donare in magna quantitate alteri.Et iſtud puto verius de iure,licèt d.Flo.alr̄ dixerit puto tñ, q̄ ꝑꝑ debitū clerici factū ex alia cā q̄ donatiōs poterūt capi fruct⁹ bñficij ī cām iudicati,ēt ſi ſit debitū nō modicę quantitatis. ꝑ id qd̄ hr̄ in d.c.ꝑuenit.Nā talis alienatio vr̄ eſſe q̄dā alienatio neceſſaria cum fiat in iudicium, qd̄ reddit in inuitum.l.inter ſtipulantem.§.j.ff.de ver.ob.ideo illa facilius permittitur q̄ voluntaria alienatio. facit.l.iij §.itē quæri poteſt.ff.de reb.eor & de hoc, an fructus bñficij poſſint capi in cauſam iudicati ꝓ debito clerici dicendū: vt plenè dixi.in d.c.ꝑuenit, & adde etiā p̄dictis, q̄ ſi in clerico ēt habente adminiſtrationē cōſuetudo eccleſiæ haberet,q̄ fructus vltimi anni ſpectarēt ad hr̄dē bñficiati,q̄ vr̄ q̄ talis cōſuetudo teneret,per ea quæ habentur in d.c.ſi propter tua debita.& in dicta extrauaganti ſuſcepti. & in dicta regula,nemo plus iur.per Io.And.ſeruari tñ debebit tunc moderatio quę hr̄ in dicta extrauaganti ſuſcepti. ad hoc, vt tñ remaneat eccleſiæ, quòd poſſint miniſtri ſuſtentari. & ſic eccleſia non patiatur lęſionē,de quo dicendum,vt in d.extrauaganti,ſuſcepti.Et ꝑ hęc ſit expedita iſta materia. An clerici beneficiati dicantur ſimpliciter facere fructus ſuos,& an libere de eis poſſint diſponere,& eſt materia quotidiana, & ſæpe fit remiſſio ad ea, quę hic tanguntur & ad gl.in d.c.p̄ſenti.§.porrò.ſed vltra alios plenè dixi vobis.ſ.

[a] Habentē adminiſtrationem. Quādo autē clericus dicatur hēre adminiſtrationē, vide hic p And. Sic ī v.col. vet qñ autē. nu.11.

De teſtamentis. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Vltima voluntas ambulatoria eſt vſq; ad mortem.*
2 *Teſtamentorum plures ſunt ſpecies.*
3 *Teſtamentum eſt quando in eo ſit heredis inſtitutio.*
4 *Teſtes quinq; requiruntur, & ſufficiunt in codicillis, & in donatione cauſa mortis, ſed in teſtamentis debent eſſe ſeptem liberi, & maſculi: & debent eſſe rogati.*
5 *Feminę non poſſunt eſſe teſtes in teſtamento.*
6 *Donatio cā mortis reqrit pñtiā pſonę, ſed in vltima volūtate ſecus.*
7 *Ius accreſcendi habet locum in donatione cauſa mortis.*
8 *Mortis cā capio in quo differat a donatione cā mortis an de ea poſſit falcidia detrahi, ſicut de donatione cauſa mortis.*
9 *Teſtari qui non poteſt non poteſt etiam codicillari.*
10 *Contractus an poſſit fieri in teſtamento.*
11 *In ſtipulatione non debet interuenire actus extraneus.*
12 *Teſtamentum an poſſit taliter fieri quòd non poſſit reuocari.*
13 *Teſtamentum quid eſt.*
14 *Mors ciuilis an, & quando ęquiparetur naturali.*
15 *Si pmitto tibi per ſtipulationem omnia bona mea poſt mortem meā, an talis promiſſio valebit.*

¶Viſum,& tractatū eſt in præcedentibus de ꝯtractibus & ſic de ꝯtractibus inter viuos:reſtabat videre de vltimis volūtatibus q̄ fiunt in extremis,ſeu in morte, & ſic de teſtamētis,& de vltimis vlūtatibus, & iō ponitur hic iſta rubrica.poſſet ēt ꝯtinuari ad titulū p̄cedētem. Nā viſum eſt ī titulo p̄cedēti de peculio clericorum, verū qa poterat dubitari, an clerici poſſent teſtamēta,& vltimas volūtates facere de ipſo peculio. iō hic poſuit iſtā rubricā. de mā in decre.12.q.v.per totū.& q.3.c.2.& 13.q.2.c.vltima volūtas.cū ſequē. & 16.q.j.c.admonere.& c.ſeq.& 17.q.vltima.c.ſi.& 19.q.vltima.c.qa igredietib⁹.vſq; ad fin.¶Cōtra rubricā p̄t obijci.nā vr̄ q̄ tit.iſte d̄ teſtamētis tāq̄ dignior debuerit p̄cedere tractatū de ꝯtrib⁹,cū a dignioribus ſit inchoādū.ſ.de.maio.& obe.in c.ſtatuimus.& inſtit.de iure natu.gen.& ciuili.§.ſi.Solo,pōt dici,q̄ iſta ſunt q̄ pēdent a principis, ſeu legiſlatoris ptāte, iō potuit ordinare prout ſibi placuit,facit qd̄ leg.& no.ī c.ſi qñ.ſ.d̄ reſcri.Vel p̄t dici ſcd̄o, ꝑ ſicut vita p̄cedit mortē,ſic tractat⁹ diſpoſitionū īter viuos d̄buit p̄cedere tractatū teſtamētorū.Ordo cū verborū deſignare hēt ordinē geſtorū.j.q.j.c.vt euidēter.& 20.di.

§.j.

§.j.¶Scđo pōt obijci,ꝙ iſta rubrica ſit ſuꝑflua. nam
ſufficiebat dicere de vltimis volūtatibus.nā ꝑ hęc cō
ꝓhēdebanť ēt teſtamēta q̄ ſunt vltimæ voluntates.
etiā ſimiliter econtra ſufficiebat dixiſſe de teſtamen-
tis ſumendo teſtū large pro mētis teſtatione.vt no.in
c.ij.ī.eo.tit.nā ꝑ hoc cōprehendebanť ēt oēs vltimæ
volūtates.ſoluit Io. An.ꝙ iſta duo fuerūt expreſſa ad
noſtrā inſtructionē clariorē ꝑ hoc:qa quę dubitatio-
nis tollende cā,d ñr,ius cōe nō ledunt.l.quæ mutuā.
§.j.ff.manda.Et aduerte,qa dř vltima voluntas, non
qa ſemꝑ in mortis articulo ordineť,ſed,qa ꝑ mortē
cōfirmatur.ī.de cele.miſ.c.cū marthe. nā ante mor-
1 tē ambulatoria eſt † voluntas vſq; ad vltimū vitę ter
minū.l.ali.in fin.ff.de le. adeo ꝙ pacto, vel alio mo-
do non pōt quis legē ſibi imponere,ne liceat ſibi va-
riare,vel mutare.l.ſi qs.in princ.ff.de leg.iij.& ſic dř
vltima voluntas q̄ facta eſt ante mortē,& nō eſt reuo
cata.l.ſancimus. C.de teſta. & alibi ēt dř,ꝙ nihil eſt,
qđ magis hoībus debeať q̄ vt ſupme volūtatis poſt-
quā iā aliud velle nō poſſunt,liber ſit ſtilus, qđ aliàs
primū,iterū nō redibi arbitriū.l.j. C.de ſac.ſan.eccl.
2 ¶†Demū quæriť quare in plurali dixit de teſtamen-
tis,dic,ꝙ ꝑꝑ plures ſpecies teſtamentorū . nā quod-
dā eſt nuncupatiuū:quoddā in ſcriptis.l.hac ꝯſultiſ-
ſima.C.de teſta.Itē quoddā eſt teſtū militare, ꝙ con
ficiť a milite.C.& ff.de teſtō milit. quoddā eſt teſtū,
qđ ꝯficiť a pagano,& ſic nō milite .facit,qđ hř in l.j.
& ij.C.de teſtō militis.de quo in Spe.de inſtru.edi.§.
cōpēdioſe.aliàs eſt.§.vt aūt . ver.ad huius aūt inſtru-
3 ctionē.¶†Quęro ſcđo ,ꝙ qa hic dř de vltimis volūta-
a tibus q̄ ſint alię vltimę voluntates q̄ teſtamēta.dic,ꝙ
teſtū eſt qñ in eo fit hřdis inſtitutio. inſti.de legatis.
§.ante hřdis.& l.ꝓximè.ff.de his q̄ in teſtō dele.Sed
vbi nō fit inſtitutio hřdis tūc reperiť alia vltima volū
tas,q̄ appellať codicillus . & alia ēt q̄ appellať dona-
tio cā mortis. de prima hř.ff.de iur.codicil.& C.de
codicil.de ſcđa hř.C.& ff.de dona.cā mor.& in iſtis
4 vltimis voluntatibus videlicet in codicillis,& in do-
natione cā mortis ſufficiunt,& requiruntť quinq; te-
ſtes ēt ſi non ſint rogati , & etiā ſi ſint fœminę.l.fi.C.
de codi.& in l.fi.de do.cā mort. In teſtamētis autem
5 debēt eſſe ſeptē teſtes liberi,& maſculi:qa † fœminę
nō pñt eſſe teſtes ī teſtō.l.q teſtō.§.mulier.ff.de teſt.
Licètſec⁹ ī alijs vltimis volūtatib⁹, vt ꝑdixi,dēt ēt eſ-
ſe rogati teſtes in teſtō.l.hac conſoltiſſima. C.de te-
ſta.licèt ſecus in alijs vltimis voluntatibus, vt ꝑdixi.
6 ¶†Aduerte tñ , qa donatio cā mortis participat de
natura ꝯctus , & vltimę voluntatis,magis tñ accedit
ad naturam ꝯctus quo ad ipſius ordinationē. vt not.
gl.q̄ reputať notabilis,& ſingularis in l.ij.in princi.ff.
de dote prę le.nā requirit ꝑſentiā ꝑſonæ cui fit dona
tio.l.inter mortis.ff.de don.cau.mor.ſecus in vltima
voluntate vbi nō requiriť pręſentia perſonę eius cui
relinquiť.l.cū pater.§.donationis verba.ff.de leg.ij.
ſed quo ad numerū teſtiū accedit vltimæ voluntati ,
in illa requiruntur quinq; teſtes,ſicut in codicillis.l.fi.
de don.cau.mor.Itē etiā quo ad inſinuationē:qa nō
reqriť inſiuatio,ſicut nec in vltima voluntate . vt ibi
7 patet . Itē quo ad ius † accreſcēdi accedit vltimę vo-
luntati,qa in ea hēt locū ius accreſcendi,ſicut in vlti
mis voluntatibus.l.j.in fi. C.de cadu.toll.ſecus.in ꝯ
ctibus in qbus nō hēt locū ius accreſcēdi.l.ſi mihi, &
Titio.& ibi ꝑ Bar.ff.de ver.ob. ¶Et no.ꝙ etiā reperiť
mortis cā capio quæ hēt locū qñ qs capit aliquid ꝑꝑ
mortē alterius, vt ſi teſtator relinqt Titio fundum ſi
dederit ſeio x.nam ſeius dř mortis cā capere illa x.
donatio aūt cā mortis eſt qñ qd donarē alicui mor-
tis cā.l.j.& ij.ff.de do.cau.mor.& l.mortis cā. & l.q

pretio.eo.tit.& ibi per Bart.qui tangit in quo differat
8 †mortis cā capio a donatione cauſa mortis. Et an de
de ea poſſit ſalcidia detrahi,ſicut de donatione cauſa
mortis.de quo dicendum,vt ibi,facit ēt qđ hř in l.in
donationibus.C.ad le.ſalci. ¶ Et prædicta inquantū
dictū eſt , ꝙ diuerſę ſunt ſpēs vltimarū voluntatū,fa-
ciunt ad qōnē,ſi per ſtatutū ꝓhibeať minorē.25.an-
nis poſſe teſtari,an ꝑ hoc intelligať ꝓhibitus, vt non
poſſit facere codicillos, vel donationē cā mortis , vt
ſuperius eſt dictū.de ſeparatis aūt nō vř fiēda illatio.
l.ſi maritus.C.de do.inter vi.& vxo.& l.Papinianus
exuli.ff.de mino.& l.fi.ff.de cal. ¶ Contrariū hic te-
nuit do.Pe.ſequēdo Bart.in l.ſm.ff.de leg.j. nam li-
cèt regulariter non ſit fienda extēſio in his quæ ſunt
ſeparata,& diuerſa. iſtud fallit qñ fieret extēſio ꝑ re-
gulā iur.antiqui.nā illa eſt q̄ ſe extēdit ad alium caſū
cōprehēſum ſub rła.ꝑ id qđ hř in l.ex ſalcidia.ff. ad
le.ſalc.Et no.in l.ſi quis ſeruo.maximè ꝑ Bart.C.de
ſur.& ꝑ eundē in l.oēs populi.in materia interpreta-
tionis ſtatutorū.facit etiā,qđ le.& no.in l.qđ nor.ff.
de legi.& in l.ve tm.ff.de ſer.corrup.& in l.j.§.j.de
mu.& hon.& per Io.An.in c.q̄q̄.circa fi.de vſur.lib.
9 vj.& ideo cū reperiať rła iuris antiqui, ꝙ qui † nō po
teſt teſtari non pōt etiā codicillari.vt ꝓbať in l.ſciē-
dū.ff.de leg.j.ideo ꝓhibitus teſtari virtute ſtatuti ꝑ-
miſſi intelligit etiā ꝓhibitus codicillari,licèt hoc nō
fuerit expreſſum in ſtatuto. ¶ Quid aūt ſi ſtatutū di-
cat in teſtamentis ſufficiāt qnq; teſtes , licèt de iure
cōi requirantur ſeptē, vt probať in l.hac ꝯſultiſſima.
C.de teſta. an in codillis ſufficiāt tres , vt ſic videatur
numerus diminutus in eis,ſicut in teſtamentis. Bar.
in d.l.ſciēdū.tenuit ꝙ non, qa in iure non reperitur
aliqua regula, ꝙ in codicillis ſufficiāt duo teſtes pau
ciores q̄ in teſtamentis . & iō remanebit ius cōe in
codicillis,ſm⁹ qđ reqruntť quinq;.l.fi. C.de codicil.
facit,qđ no.per gl.& doc.in l.illud. C.de ſac.ſan.ec-
10 cl.¶†Tangit etiā hic do. Pe.an ꝯctus poſſit fieri in te
ſtamēto. & tenet ꝙ ſic ꝑ gl.l.hřdes palā.§.fi.ff.de te-
ſta.& idē ibi tenet Bar.& Dy.in rła,ꝙ ſemel.de re.iu.
in vj.& idē Cy.in l.cum antiquitas.C.de teſta.& per
hoc vř, ꝙ ſi dū conficitur teſtm̄ teſtator Titio in præ-
ſenti dicat dono Titio talem rem:valebit donatio.&
idem ſi dicat vendo Titio talem rem pro decem , qđ
tene menti . Contra hoc tamen aliqualiter facit.d.l.
cum antiquitas. quę vř uelle,ꝙ dum cōficitur teſtm̄
nō debeat interuenire actus ex̄neus . Sed potes dice
re,ꝙ id procedit qñ eſſet actus extraneus habens in
ſe magnum interuallum . ſecus qñ paruū,ut contin-
git in caſu pręmiſſo. per id , qđ hř in ſimili.in l.q̄ ex-
11 trinſecus.ff.de uer.obl.ubi in ſimili patet,ꝙ † licèt in
ſtipulatione inter interrogationē , & reſponſionēem
non debeat interuenire actus extraneus.facit.l.con-
tinuus.ff.de uerb.ſigni.tñ ſi eſt actus parui interualli
non uitiat.Et per ꝑdicta etiā patet, ꝙ ſi teſtator in te
ſtamēto dicat,lego Titio decē quæ ſibi debeo ex cā
depoſiti : & ita cōfiteor me debere ad ipſius inſtan-
tiam ibidē ꝑſentis,& acceptātis,& in ꝑſentia teſtiū,
& notarij de dicta ꝯfeſſione etiā rogati, ꝙ dicta ꝯfeſ-
ſio ualebit,& licèt poſtea reuocaretur teſtm̄ faciēdo
aliud teſtm̄ non per hoc tolleť ius quæſitū ipſi Titio
ex dicta cōfeſſione,nec quo ad hoc pōt teſtator dictū
teſtm̄ reuocare.quod tene menti. facit,quod no.ma-
ximè per Bar.in l.j.C.de falſa cauſa.& in l.Lucius.§.
12 quiſquis.ff.de leg.ij.tangit etiam do.Petr.an † teſtm̄
poſſit taliter fieri,ꝙ non poſſit reuocari,ut ſi dicat te-
ſtator, ꝙ uelit teſtm̄ ualere iure donationis inter ui-
uos , uel ꝯfiteať ſe uendidiſſe hřditatē hřdi inſtituto
ꝙ certo pretio,qđ cōfitetur ſe recepiſſe:dic ꝙ ꝓpter

a Quæro ſcđo. Attende hic Abb. in prima col. ver. ſed contra rubricam.

hoc non impedietur teſtm̃ manere, q̃a nõ poteſt q̃s tollere ſibi liberã facultatẽ teſtãdi.l.ſi q̃s in prin.teſtamenti.ff.de le.iij.& ibi per Bar.Bald.ẽt impugnet ſm modũ.vt hic tãgit.do.Pe.q̃a talis modus reduceet nos ad ius vetuſtiſſimũ,in q̃ teſtm̃ fiebat p̃ es,& p̃ imaginariã vẽditionẽ: vt hr̃ inſt.ď teſta.in prin.q̃ modus eſt ſublatus,& abolitus p̃ ius: vt ibi patet,iõ non vr̃ per talẽ modum quẽ poſſe ſibi auferre liberã teſtamenti factionẽ p̃.id q̃d hr̃ in d.l.ſi q̃s in prin.teſtamẽ

13 ti.& in l.ſtipſo hoc mõ ɔcepta.ff.de ver.ob.¶†Vlterius querit̃ ad declarationẽ rubri.Quid eſt teſtm̃.tex. in l.j.ff.de teſta.dicit,ꝙ eſt volũtatis noſt: æ iuſta ſententia de eo,ꝙ q̃s fieri velit poſt mortẽ ſuã, & vt ceſſent ɔ̃ria de legato,& codicillis,& donatione cã mortis,quæ vident poſſe cõprehendi ſub diffinitione per hec verba eũ inſtõne heredis.& cũ gl.trãſeunt cõiter doc.excepto Bar.q̃ dixit,ꝙ non eſt veroſimile, ꝙ iuriſcõſultus poſuerit diffinitionẽ im pfectã. iõ dicit illã poſſe ſaluari p̃p verbũ iuſta:in ea poſitũ. nã illud verbũ põt exponi.i.pfecta,ſicut exponit̃ in l.cũ filio. ad fin.ff.de le.iij.Cõſtat aũt demũ pfectã eſſe diſpoſitionẽ vltimæ voluntatis q̃ñ ẽt facta eſt hr̃dis inſtitutio,facit.l.p̃xi.ff.de his quæ in teſta.delen. & iõ ſatis ex iur.diſpoſitione in dicta diffinitione includit̃ hęredis inſtitutio , & boc modo põt ſuſtineri dicta diffinitio.¶Iuxta p̃dicta quærit.do.Pe.q̃a in diffinitione dr̃ poſt mortẽ ſuã, an illa verba debeant intelligi de morte naturali, an vero ẽt intelligant̃ de morte ciuili,puta ſi q̃s ingrederet̃ monaſteriũ, & ſic hr̃ ciuiliter p̃ mortuo.l.Deo nobis . C.de Epi.& cler.& xvj. q.j.c.placuit.vr̃ ꝙ ſolũ intelligat̃ de morte naturali.

14 p.l.ex ea p̃ e.§.ſi.ff.ď ver.ob.& q̃a mors ciuilis †nõ ęqparat̃ nãli,niſi in caſibus exp̃ſſis in iure.vt no.glo. no.i c.ſuſceptũ.de reſcr ip.i vj.& in d.c.placuit.& vr̃ ẽt p̃bari p̃ id,q̃d hr̃ in l.ſtatius.§.Cornelio.ff.de iure fiſ.Bart.in l.j.ff.de teſta.diſtinguit inter ingredientẽ religionẽ non habentẽ p̃pium ẽt in cõi , vt eſt religio fratrũ minorũ , & ingredientẽ in illa religione q̃ põt habere p̃priũ in cõi,vt eſt religio monachorũ, & canonicorũ regulariũ . primo caſu dicit,ꝙ quia talis mors ciuilis hẽt eundẽ effectũ quẽ naturalis quo ad id de quo quærit̃,ꝙ tunc teſtm̃ ſumit vires per talem mortẽ ciuilem,ſicut per naturalẽ:ſecus in ſcđo caſu, q̃a bona ipſius teſtãtis acqrent̃ monaſterio,q̃d ĩgredit̃,& illa habebit in vita ip̃ſius ingreſſi,& demũ poſt mortẽ naturalẽ teſtm̃ habebit effectũ de quo latius p̃ Bar.in d l.j.& ibi ẽt tãgit,an teſtm̃ debeat cõſiderari vt aliq̃d intellectuale,an vero,vt aliq̃d, q̃d ad oculũ demonſtret̃,& cõcludit,ꝙ ſm ſubiectã materiam,& ſm modũ loquẽdi aliter, & aliter põt ɔſiderari . nã ſi ſtatutũ dicat , ꝙ p̃ quolibet teſtamẽto ſoluat̃ tm̃ pro gabella,tũc ɔſiderabit̃ intellectualiter, & ſic p̃ut eſt vnicũ quo ad intellectũ,licẽt de illo fierẽt ſcripturę : vt q̃a fortè eſſent plures hr̃des, & cuilibet ipſorũ notarius daret vnũ,& idem videretur ſi ſtatutum diceret,ꝙ p̃ quolibet teſtõ accipiat notarius tãtã quantitatẽ. nã vr̃ ꝙ ſufficiat,ꝙ inter oẽs heredes detur dicta quãtitas.Sed ſi ſtatutũ dicat,ꝙ p̃ ſcriptura cuiuſlibet teſtamẽti ſoluat̃ tm̃,tunc vr̃ ꝙ ſi plures fiant ſcripturę de eodẽ,ꝙ p̃ qualibet ſcriptura poterit notarius facere ſibi ſolui,& ſic intelligeret̃ ď teſtõ. p̃ut p̃t ad oculũ demonſtrari, & p̃ p̃dicta ẽt vr̃ ꝙ in caſu p̃cedẽti ſi q̃libet hr̃dũ nõ eſſet cõtẽtus, ꝙ fieret vnica ſcriptura p̃ oĩbus,ſed q̃libet vellet vnã ſcripturã p̃ ſe, ꝙ tunc p̃p reiteratiõnẽ laboris debet̃ ſatisfieri notario per quẽlibet ipſorũ. Satis tñ puto,ꝙ ſi oẽs contulerũt ad ſoluendũ ipſi notario : vt det teſtm̃ in forma ſm formã ſtatuti,ſi poſtea aliq̃s eorũ vellet, ꝙ ẽt aliud ſcribat,ꝙ ſufficiet tunc ſatisfieri de labore arbitrio boni viri ex quo ſemel eſt ſoluta quantitas ſtatuto taxata diſponẽte,ꝙ pro teſtamẽto m̃ ſoluat̃. Sed vbi diſponit, ꝙ p̃ qualibet ſcriptura teſtamenti notarius poſſit accipere tm̃,tunc vr̃ ꝙ ſi iterat̃ ſcriptura poſſit p̃ illa accipere quãtitatẽ ſibi taxatã,cũ verba ſtatuti hic videãtur portare. de quo p̃ Barto.in d.l.j.ff.de teſta.

15 ¶†Vltimo tãgit do.Pe.Quid ſi p̃mitto tibi p̃ ſtipulatione oĩa bona mea poſt mortẽ meã , an talis p̃miſſio valebit.de quo tãgit gl.& ibi ẽt p̃ Legiſtas in l.ſi. C.de pac.& cõiter tenet, ꝙ valet , & vr̃ eſſe donatio cauſa mortis ex quo in ea facta eſt mentio mortis. p̃ l.Seia.& ibi not.ff.de dote præle.& l.Seia.ff.de dona.cau.mor.& ideo poſſet ex penitentia reuocari.l. non oĩs.ff.ſi cer.pet.Et facit,q̃d legi.& no.in l.j.& ij. ff.de do.cau.mor.Si aũt dictũ eſſet promitto tibi ex cã donationis inter viuos oĩa bona mea poſt mortẽ meã iſta eſſet donatio inter viuos,& valeret, q̃a intelligetur ſolũ de p̃ſentibus bonis , & nõ de his quæ poſt p̃miſſionẽ acquirent̃ l.ſi ita.ff.de aur.& arg.leg. ¶Quid aũt ſi eſſet dictũ p̃mitto tibi ex cã donationis inter viuos oĩa bona mea p̃ſentia, & futura poſt mortẽ meã , an tĩc valeret talis p̃miſſio.cõiter tenet̃ quòd nõ, q̃a p̃ talẽ p̃miſſionẽ vr̃ tolli libera facultas teſtãdi, q̃d eſt improbatũ a iure.l.ſtipulatio hoc mõ ɔcepta.ff.de ver.ob.& ibi p̃ Bar.licẽt aliq̃ ɔ̃. de quo ibi plenè dixi.tangitur ẽt p̃ Bar.in l.ſi. C.de pac.vbi ẽt tãgit,an tota dicta p̃miſſio vitietur,an vero ſolũ illa adiectio ĩquantũ adiecit ad futura , & dimittit ſub dubio.nã videretur , ꝙ ſolũ dicta adiectio vitietur p̃ r̃am utile.de re.iur. in vj.vbi in his quæ ſeparabilia ſunt,vtile p̃ inutile nõ vitiat̃.In ɔ̃riũ , ꝙ tota ſtipulatio vitietur, facit, q̃a p̃ illã vr̃ q̃s uelle facere ſibi hr̃dẽ,q̃d nõ p̃t fieri p̃ ſtipulatione vel pactũ.l.hr̃ditas. C.de pac.& d.l.ſtip̃ hoc modo ɔcepta.& iõ nõ vr̃ valere talis p̃miſſio velut facta ɔ̃ iuris diſpõnẽ.& in hac parte uf inclinat e.Bar.in d.l.ſi. C.de pac.& pro hac parte bñ facit.d.l.hereditas . nec ob.regula, utile.q̃a põt dici,ꝙ hic tõne formę improbatę a iurenõ fit ſeparatio in caſu iſto p̃ut in ſimili notauit Barto. in l.grege.§.illud.ff.de fideiuſ.ubi in ſimili dicit, ꝙ ſi principalis p̃mittit x.& fideiuſſor promittit xij.& ſic fideiubet in duodecim licẽt quantitas ſit ſeparabilis & duo poſſint ſeparari a quãtitate duodecim: q̃a talis forma data eſt a iure,quòd fideiuſſor non obligetur pluſq̃ principalis,uiriaretur tota fideiuſſio, & õn ualet ẽt in x.& p̃ p̃dicta ẽt patere p̃t. ¶Quid ſi p̃mitto ex cã donationis inter uiuos hr̃ditatẽ meam tibi poſt mortẽ meã.nã non ualet dicta p̃miſſio,quia uidetur uelle p̃ pactum,ſeu ſtipulationẽ uelle facere te mihi hæredẽ.Quid aũt ſi dicã promitto tibi dimidiã hęreditatis meę poſt mortẽ meã ex cã donationis inter uiuos. dicit Cyn.in d.l.ſi.ꝙ intelligatur p̃miſſa medietas bonorũ p̃ſentiũ,& futurorũ p̃p uerbũ,hęreditatis,quod eſt uerbũ cõprehẽdẽs p̃ſentia,& futura. facit , quod hr̃ in l.ſi quis ſeruũ.§.ſi.ff.de leg.ij.ſecus eſt q̃ñ dicitur p̃mitto tibi dimidiã bonorũ meorum, q̃a nõ ɔtinẽtur , niſi p̃ſentia p̃ id q̃d habetur in d.§. ſi.& in l.ſi ita.ff.de au.& ar.leg.dicit tñ Cy.in d.l.ſi. quòd ſi q̃s p̃mittit dimidiã partẽ hæreditatis ſuę ex cã donationis inter uiuos poſt mortẽ ſuam, quòd licẽt ueniãt p̃ſentia,& futura, q̃a tñ remanet alia medietas ualebit p̃miſſio . q̃a de alia medietate poterit teſtari,& ſic nõ auſertur in totũ libera facultas teſtãdi.ſed d.Pet.hic dicit ſe credere, quòd ſicut nõ ualet p̃miſſio in tota hæreditate,ſic nec etiam in quota hæreditatis.per.l.ſi ſtipulatio hoc modo ɔcepta.ſupius allegatã.& pro iſta parte bene facit,q̃a per talẽ promiſſionem

miſſionem vr̃ velle facere ſibi hæredẽ in dimidia hæ
reditatis,ꝙ vr̃ eſſe improbatũ a iure per id, quod hr̃
in d.l.hæreditas.C.de pac.côuen:ideo vr̃ qđ talis ꝑ-
miſſio non valeat, licèt non fiat de tota hæreditate,
ſed ſolum de dimidia,vel alia quota.

S V M M A R I V M.

1 *Teſtari non poteſt prælatus de bonis eccleſię, vel eius redditibus, vel acquiſitis intuitu eccleſiæ.*
2 *A prælatura non repellitur qui filios habet.*
3 *Hæreditas diuiditur in duodecim vncias.*
4 *Teſtari poſſunt prælati, & clerici de bonis patrimonialibus, & de illis quę quęſiuit antequam fuerit promotus ad eccleſiam, & etiã de his quę aliunde quęſiuit quam ex bonis eccleſię.*
5 *Quæſita poſt promotionem prælati etiam ab habẽte patrimonium ꝑſumuntur in dubio quæſita de bonis eccleſiæ.*
6 *Quęſita ex bonis eccleſię videntur eſſe in dominio eccleſię.*
7 *Eccleſia inſtituta a prælato, vel Epiſcopo non tenetur res proprias ipſius eccleſię, quę fuerunt detente per ipſum Epiſcopum, vel prælatum communicare cohęredibus.*
8 *Iuriſditio datur per verbum hortamur.*
9 *As eſt pondus duodecim vnciarum, & quę ſint eius partes.*
10 *Inſtitutus a patre qui rem filij alienauit, an poterit ipſe filius illam rem recuperare.*
11 *Teſtator ſi ingreditur religionem faciendo profeſſionem, an teſtamentum valebit, vel an erit reuocatum per talem ingreſſum.*
12 *Teſtator ſi inſtituit vnum in vndecim vncijs alium in ſex, an videatur tranſire ad diſpõdium, & ſic velit diuidere hęreditatem in plus quàm in duodecim vncijs: vel an videatur voluiſſe adimere illa ſex a primo inſtituto.*
13 *Teſtator ſi inſtituit vnum in vndecim vncijs, & alium ſimpliciter, videtur ipſum inſtituiſſe in eo, qđ reſtat: ſed ſi inſtituit vnum in duodecim, & aliũ ſimpliciter, intelligitur eũ inſtituiſſe in alijs duodecim.*
14 *Inſtitutus in tertia parte fundi Corneliani ſi alius ĩ eodẽ fundo in duabus partibus dicti fundi inſtituatur, quid vterque conſequi debeat.*
15 *Inſtitutus vniuerſaliter ſi moriatur, vel repudiet ante aditam hęreditatem taliter, ꝙ non tranſmittat illam, nec ius deliberandi, an inſtitutus in re certa poterit venire ad vniuerſam hęreditatem.*
16 *Et ſi inſtitutio fiat in re certa, & teſtator prohibeat, quòd plus non petat, an nihilominus habebit totam hęreditatem.*
17 *Teſtator ſi reliquit ſorori ſue decem, & prohibuit, quod plus non peteret, & inſtituit Petrum in re certa, an in foro conſcientię Petrus poſſit totam hęreditatem habere.*

a QVorundam. Eṗs teſtari ᵃ ṗt
de reb⁹ ꝓprijs,
nõ eccłię.h.d.Et duę ſunt ptes. nã in
1 pria narrat factũ. ĩ ſcđa ponit cõmiſ-
ſio.ſcđa ibi:hortamur.¶†No.ꝙ ṗlat⁹
nõ ṗt teſtari. đ bonis eccłię,vel eius
2 redditibus,nec acquiſitis intuitu eccleſię. ¶†Not.ꝙ
habẽs filios vr̃ poſſe in Eṗm ꝓmoueri. nã litera hic
dicit,ꝙ habebat nurũ,& ꝯñr ṗſupponit,ꝙ habebat fi
liũ cuius vxor erat ſua nurus, & ſic vr̃ ꝙ licèt qs ha-
beat filios nõ ſit repellendus a ṗlatura, vel dignitate
Eṗali,ꝙ qualr̃ ſit intelligẽdũ inferi⁹ tãger̃, & tãgir̃ ꝑ
gl.in c.priusq̃.28.diſt.& hic ẽt ꝑ Inn.& Io.An.& hr̃
3 ẽt in c.de Syracuſane.28.diſ. ¶†Tertio no.ꝙ hr̃ditas
diuidir̃.in xij.vncias,& iſta eſt certa, & gradualis di-
uiſi.vt hr̃ in §.hr̃ditas.inſti.de hære.inſti.& tangir̃ in
4 gl.j.¶†Itẽ no.ꝙ ṗlatus, & clericus libere pñt teſtari
de bonis ſuis patrimonialibus,& illis q̃ q̃ſiuit ante-
quã fuerit ꝓmotus ad eccleſiã,& idẽ dicas de illis,q̃
poſtea acq̃ſiuiſſet aliũde q̃ ex bonis eccleſię, vel ꝯtẽ
platione eccleſiæ ꝑ id,qđ hr̃.ĩ.eo.c.q̃a nos.& tangir̃
5 hic in gl.fi. ¶†Itẽ no.ꝙ quęſita poſt ꝓmotionẽ ṗlati
ẽt ab habẽte patrimoniũ videntur in dubio pręſumi.
q̃ſita de bonis eccleſiæ,ſicut in ſimili q̃ſita ꝑ mulierẽ
ṗſumunr̃ q̃ſita de bonis viri. facit,qđ dictũ fuit ĩ c.j.
ſ.ti.j.¶Et no.ẽt bñ,ꝙ eccleſia vr̃ hr̃e intẽtionẽ ſuam
fundatã ꝯ oẽs q̃ tenẽt bona q̃ ṗlatus tenuit tpe ſuæ
vitę.nã ṗſumunr̃ fuiſſe de bonis eccleſię, niſi cõſtite-
rit aliunde q̃ſiuiſſe,vel habuiſſe. facit,qđ hr̃ in auth.
6 licentiã.C.de Epi.& cle.¶Itẽ no.ꝙ † acquiſita ex bo
nis eccleſię videnr̃ eſſe in dñio eccleſię,& ſic vr̃ ſatis
ꝓbari. ꝙ res emptę de pecunia eccleſię efficianr̃ ec-
cleſię:de quo dictũ fuit in c.inquirendũ. & ibi ẽt per
gl.ſ.tit.j. ¶Itẽ no.ꝙ Eṗs vel ṗlatus q̃ facit teſtm̃ non
vr̃ in dubio bona eccleſię relinquere hęredibus inſti.
& pro hoc facit. q̃a in dubio vr̃ ius,ꝙ hẽt relinquere.
7 l.ſi domus.§.fin.ff.de leg.j.per hoc ẽt no.ꝙ † eccleſia
inſtituta ab Eṗo vel prælato non tenetr̃ res ꝓprias ip
ſius eccleſię q̃ fuerunt detente ꝑ ipm̃ Eṗm,vel ṗlatũ
8 cõicare cohęredibus,vt hic etiã ſatis colligir̃.¶†No.
vltimo ex verbo,hortamur,ꝑ qđ dar̃ iuriſditio,vt hic
colligir̃.& ĩ.e.c.nos quidẽ. & ij.q.vij.c.ſicut inquit.
vbi de hoc per gl.& ꝓcedit hoc ſm̃ Flo.ex eo,q̃a hic
ꝑ alia verba ſatis patet,ꝙ voluit dare iuriſditionẽ:vt
patet ꝑ id qđ dicit diſcutias. facit,qđ hr̃.ĩ.de ver.ſig.
forus.& ꝑ id ẽt, qđ dicit agnouerit. aliàs verũ hoc
de ꝑ ſe hoc nõ operaretur, ſicut nec verbum mone-
mus. de quo ꝑ Io.An.in nouella.in c.ſi pauꝑ cleri-
cus.de ṗbẽ.in vj.& ibi ẽt ꝑ Archi.& Pau.in cle.j.de
9 pęnis.¶†In gl.ibi:dr̃ As.ſupple.vel põdus, aut libra.
vt colligir̃ ex his q̃ hñr in §.hr̃ditas. cũ ſequẽti allega
to in gl.& quodlibet ṗdictorũ ꝯtinet in ſe.xij.vncias.
in quas q̃libet hr̃ditas diuidir̃, & ſiłr diuidi ṗt q̃libet
res ex legali diuiſione:vt patet in d.§.hr̃ditas.& in l.
ſeruũ.§.hr̃ditas.ff.de hęre.inſti.& dictę vncię habent
ꝓpria noĩa. vt patet in d.§.hr̃ditas. excepta vncia, q̃
ſtat ĩ noĩe ſuo, & cõmodè nõ fuit reꝑtũ aliud nomẽ.
vt not.in pręalle.§.hr̃ditas. vñ reperir̃ ſexs. & iſtud
ſtat ꝓ vncia cũ dimidia.l.Papi.§.qm̃ aũt quarta.ff.de
inoff.te.Sextans vero ſtat ꝓ duabus vncijs. quadrãs
ꝓ tribus vncijs ex duodecim. Triẽs ꝓ quatuor vncijs
ex.xij.quincus ꝓ quinq; vncijs. Semis ꝓ ſex vncijs.
Septunx pro ſeptẽ vncijs. bes ꝓ octo vncijs. dodrãs
pro nouẽ vncijs. dextans pro decẽ vncijs. deunx pro
vndecim vncijs. as pro.xij. vncijs. & ſiłr pondus ſtat
pro.xij. vncijs vt colligir̃ ex his q̃ habenr̃ in d.§.hr̃di
tas.cũ ſeq.¶In gl.ſcđa ibi:pro qua hęres.intellige re
ſpectu quotæ. & ſic ſi hæres pro tertia,vt hic fuit ꝓ
illa ſolũ repreſentat defunctum,& non pro alijs par-
tibus.l.ſi vxori.C.de bo.auto.iudi poſſid.Et aduerte,
q̃a ſi non facit inuẽtariũ repellitur oĩno eccleſia ꝓ il-
la quota pro qua eſt hæres ſi vult petere rẽ ipſius ec-
cleſiæ quæ fuit alienata ꝑ Eṗm,& hr̃ tunc ſolum re-
ſpectus ad quotam,& nõ ad quantã,ſeu ad quantita
tem hoc eſt quãtũ valeat illa quota:ideo ſiue hr̃ditas
valebat trecenta,& eccleſia eſt inſtituta in tertia par-
te hr̃ditatis,ſeu in quatuor vncijs,qđ idẽ importat:vt
patet ex his quæ dicta ſunt in gl.prima. & ſuꝑ ea li-
cèt reperiatur habere ſolũ centũ q̃ eſt tertia hr̃dita-
tis,ſi tñ res eccleſię q̃ fuit vendita ꝓ ſexcẽtis, & ſi ter
tia pars dictę rei ꝯſiſtat in ducẽtis repellir̃ eccleſia ꝓ
dicta tertia parte ex quo eſt hęres pro tertia. & ſic in
effectu repelleretur pro ducentis reſpectu ipſius rei
alienatę q̃uis in tertia hæreditatis habeat ſolũ centũ.
& hoc ꝯtingit duplici de cã.prima eſt, q̃a ex qua ꝑ-
ſona q̃s ſentit cõmodũ,tenet hr̃e factũ eius ratũ.l.ex
qua ꝑſona. allegata in gl.Alia eſt,q̃a quẽ de euictio
ne tenet actio,eundẽ agentẽ repellit exceptio.l.ven-
dicãtẽ.ff.de euic.& l.exceptio. C.de euic.& ideo,q̃a
ſi ab eccleſia euincian̄r res vẽdita ꝑ defunctũ,tenet̃ de
euictione pro illa quota pro qua eſt hæres,cum one
ra hr̃ditaria diuidantur pro hr̃ditarijs portionibus.l.
ꝓ hr̃ditarijs.C.de hr̃ditarijs actio. ideo pro dicta rata
repellitur,& ꝓcedit,vt dixit qñ nõ fecit inuẽtarium,
q̃a tũc nõ teneret̃,niſi in quãtũ vires hr̃ditatis q̃ per-

a Epiſcopus teſtari. Hoc eodẽ modo ſummant. do. Abb.& An. Sicu. Et ad materiã huius tex. uide doct. in auth. de eccle. ti. §. interdicim⁹. & in auth. licentiam. C.de Epiſ. & cle.& in c. q̃a nos. de teſt.

uenit ad eam paterentur, ſeu ſe extenderent. & iõ in caſu de quo.ſ. ex quo in tertia parte hæreditatis eccleſia non haberet niſi centum, non repelleretur integraliter pro tertia rei alienatæ, & ſic ſimpliciter reſpectu quotę, ſed poti⁹ repelleref reſpectu quartę, & ſic ſolũ reſpectu quãtitatis ꝗ ad eã ptinet. & per ꝯñs ſolũ in centum repelletur, ſi vult rem alienatam per defunctum, & iſta fuit mens gloſſ. quæ hoc expreſſe vult, ꝙ ſi eccleſia non facit inuentarium bene inſtituitur hęres quòd ſolũ inſolidum tenetur hæredibus pro illa ſola quota pro qua inſtituitur. & ſic. l. fin. C. de iure delib. loquens de confectione inuentarij. & ſic auth. ſed cũ teſtator. C. ad leg. Fal. & §. ſancimus. cum ſequen. in Auth. & de hæred. & ſalci. coll. j. habent locum etiã in eccleſia. ꝯtrium tenuit do. Flor. in c. j. ſ. de ſolu. & ibi dixi. & Bal. in l. fi. circa prin. C. de iur. delib. Bart. aũt dubitauit, & non decidit in dicta Auth. ſed cũ teſtator. Sed gl. hic aperte hoc dubium decidit, & opinionem huius gl. tenui, in d. c. j. licèt illam ibi non allegauerim ideo adde illam ad ea, quæ ibi dixi. & pro iſta gl. vr̃ eſſe tex. in d. Auth. de hęredibus, & ſalcidia. §. fi. vbi apèrte vult, ꝙ nulla perſona etiam ſacerdotalis, vel militaris, vel etiam imperialis excipiatur a diſpoſitione huius legis. & ſic vr̃ ꝙ ẽt fiſcus hodie ſi fuerit inſtitutus, vel veniat tanq̃ hęres teneaf facere inuentariũ, licèt olim eſſet ſecus, ꝑ id qđ hr̃ in l. nõ poſſunt. ff. de iure fiſ. & l. j. §. an bona. eo. tit. vbi autem occuparet bona fiſcus nõ vt hęres, ſed alia de cauſa: tunc non teneretur vltra vires hęreditatis etiam ſi non faceret inuentarium per ea, quæ habentur in dictis iuribus. facit quod dixi in materia inuentarij in l. j. ff. ſi cui plusq̃ per. l. ſalcidiam. & qđ etiã dixi ſuper rubri. ff. de acqui. heredi. & not. bene quod ex glo. habes quando defunctus alienauit rem hęredis ſi inſtitutus fuerit hęres extraneus, vel eccleſia, an poſſit recuperare rem venditam per defunctũ,

a quia ſi non fecit inuentariũ[a] non põt ꝓ illa quota ꝓ qua eſt hęres. ſed ſi fecit inuentarium, tunc non habetur reſpectus ad quotam, ſed ad quantã, & ſic quãtum in effectu percipiat. Aduerte tamen quia eccleſia poſſet petere reſtitutionem in integrum aduerſus omiſſam confectionem inuentarij. & hic etiam voluit Ioã. And. & do. Ant. ſicut etiam minor per id qđ habetur in §. pupillus. in Authen. de hæredi. & falci.

a Non fecit inuentarium. Vide ad hoc doc. & Bal. in auth. ſicut aliena tio d ſacro ſan. eccl. & in l. fin. in princ. C. de iure deli. Bar. in l. j. in i. q. prin. C. eo. tit.

10 ¶ †Quid autem in filio inſtituto a patre cuius pater rem ſpectãtem ad ipſum filium alienauit, an poterit filius illã recuperare. Glo. vt hic tangit do. Pe. tractauit iſtam quæſtionem in l. fi. §. in cõputatione. C. de iure delib. Et aduerte, q̃a ꝯcluſio eſt, quòd aut hereditas non eſt ſoluendo, & ꝯñr nulla debetur legitima filio cum illa debeatur demũ deducto ere alieno. l. Papinianus. §. quarta. ff. de inoff. teſt. & tunc cõclude, quòd ſi non fecit inuentariũ tunc ex quò hęreditas nõ eſt ſoluẽdo: & ſic nihil remanet penes eũ in nihilum repelletur: q̃a per beneficium inuentarij conſeruatur, vt non recipiat damnum. l. fi. C. de iure delibe. Si autem hr̃ditas ſit ſoluendo, tũc aut fecit inuentarium, aut non. Si fecit inuentarium. tunc ſi ſolum habet legitimam in nihilum repelletur. ſm glo. in d. §. in computatione. ſed ſi habet aliquid vltra legitimam vſq; ad dictam quãtitatem repelletur. facit quod hr̃ in l. dotale. §. ſi vxore. ff. de fundo dotali. ſed glo. tenuit. ꝯtrium in l. cũ a matre. C. de rei vend. vbi dicit, ꝙ etiam ſi ſolum haberet legitimã: & ſic nõ põt prętendere illã reſpectu emptoris ꝯ quẽ vult agere, cum ibi teneaf de euictione, & illa gl. approbat cõiter ꝑ doc. tñ Bart. in d. §. in cõputatione ſaluat vtrãq; gl. q̃a ſi eſſet caſus in quo nõ poſſet agi de euictione, vt quia expreſſe hoc eſſet actum, vel eſſet res donata nõ vendita quo caſu non agif de euictione ſtatiter. l. ad res donatas. ff. de edil. ędic. tunc non ꝓcedat gl. in §. in cõputatione. q̃a tunc filius nõ põt repelli, niſi per exceptionem deſcendẽtem ex ꝑſona, ex qua pſona, qui ſentit cõmodũ non debet cõtra factũ defuncti venire. ff. de reg. iur. ex qua perſona. ideo, q̃a non cenſef habere cõmodum defuncto qñ ſolum habet legitimã. ideo tunc nõ repellitur, ſed ſolum repelleret, ſi haberet aliquid vltra, & tũc ſolum in eo, quod eſſet vltra. ſi autẽ nõ fecit inuentariũ. tũc aliq̃ dicũt ꝙ tenebif inſolidũ ẽt ſi ſolũ legitimã hẽat q̃ vr̃ poſſe retinere ẽt ſi non faciat inuẽtariũ. vt no. gloſ. in l. fin. ad fi. C. de iu. del. de quo dicef in c. Raynutius. vel in c. Raynaldus. ĩ. eo. ſed illa eſt cõis opi. gloſſarũ. ꝙ nõ priuef filius legitima ꝓpter non ꝯfectionẽ inuẽtarij. Alij vero dixerunt, ꝙ ſi filius ſolum habeat legitimã licèt nõ ꝯficif inuẽtarium, ꝙ nõ repellef quominus poſſit rẽ ſuã alienatã ꝑ patrẽ ĩſolidũ reuocare. Bart. ꝯcordat opi. ĩ d. §. in cõputatione. q̃a pr̃ia opin. ꝓcedit qñ defunctus tenebaf de euictione, ſcđa qñ nõ tenebaf ꝑ id, qđ. ſ. dixi ĩ ſimili qñ fecit inuẽtariũ. ¶ Et ꝑ p̃dicta p̃t inferri, q̃d ſi hr̃ditas patris valeret trecẽta & res filij vẽdita ꝑ patrẽ valeat triginta tres, & filius ſit inſtitutus in tertia, an ſi fecit inuentariũ repellef in tertia dictæ q̃titatis. nam ſi repellif nõ habebit effectu integra cẽtũ, cũ petat. xj. de ꝓprio p̃rimonio ꝗ ſunt tertia. trigintatriũ do. Pe. hic vr̃ velle, ꝙ repellat in dicta tertia. & ſic in illis. xj. & quòd illa recuperabita cohæredibus. Sed certe non video qũo hoc procedat, q̃a ſi defunctus tenebatur de euictione illa triginta tria debebant deduci de trecentis, & ſic in tertia hæreditatis non fuiſſent integraliter centum, ſed ſolum octuagintanouem. Si autem defunctus non tenetur de euictione. tunc, ex quò non haberet niſi legitimã, non poſſet repelli quominus peteret rem ſuã ꝑ id, qđ dixi. ſ. poſt Bal. ¶ Iuxta p̃dicta quæri põt q̃d ſi ſtatuto cauef, ꝙ hæres non poſſit venire contra factum defuncti, an ſi defunctus vendit rẽ hæredis poterit hęres rẽ vendicare ſi fecit inuẽtariũ, & hęreditas non reperiaf ſoluẽdo, videref ꝙ non, vt ſtatutũ aliq̃d operef. ar. l. ſi qñ. ff. de leg. j. & iſtud tenuit Cyn. in §. in computatione. & vr̃ ſequi hic do. Pet. Sed contrariũ voluit gl. in d. §. in cõputatione. & illã tenet Bart. q̃a licèt ſtatutũ ſimpliciter loquaf, dẽt tñ reſtringi ad cãm, qñ hęres non fecit inuentariũ, ne aliàs indebitè dãnũ patiaf. ar. l. 2. C. de noxa. Nec ob. ꝙ ſtatutum nihil operabif, q̃a p̃t dici, ꝙ ſatis operaf adijcẽdo aliud vinculum vltra vinculũ iuris cõis eo caſu quo nõ fiat inuẽtariũ. per id, ꝙ leg. & no. per Bar. in l. j. §. j. & qđ ibi dixi. ff. ad l. ſal. & diligenter tene menti illã gl. ꝓpter ſtatuta quæ diſponunt, ꝙ executio inſtri poſſit fieri ẽt cõtra hęredes. nã ſm p̃dicta intelligenf, & limitabuntur, niſi hr̃s fecerit inuentariũ, & non reperiaf in hr̃ditate, vñ poſſit fieri executio. ¶ In gl. pe. ibi: renũtiauit ꝓprijs, & ſic ꝓfeſſus eſt religionẽ approbatã, ideo vr̃, ꝙ poſtea non potuit aliquid ꝓpriũ ſibi acq̃rere. ſed q̃cquid acquiſiuit acquiſiuit eccleſię in qua facit ꝓfeſſionẽ, & cuius eſt Ep̃s, per id, qđ leg. & no. in c. cum olim. el 2. ĩ. de priui. & ſeq. & 18. q. j. in c. j. & facit, qđ not. in c. q̃a tua. 12. q. j. ¶ Aduerte tñ, q̃a Hoſt. hic dixit gloſſam ꝓcedere, qñ acquiſiuit poſtea intuitu eccl̃ię, ſeu officij. ſeu dignitatis Ep̃alis: q̃a de illis ñ potuiſſet diſponere: ſecus dicit ſi q̃ſiuiſſet ĩtuitu ꝑſonę: q̃a de illis potuit diſponere, cũ ẽt monach⁹ videaf ĩ morte abſolui a vĩculo obediẽtię. ꝑ id qđ hr̃ ĩ c. đ vxo. ĩ. đ ſe. ſed ut dicit Io. An. & d. Ant. hęc opi. Hoſt. ñ ẽ uera, q̃a ex quò eſt ꝓfeſſ⁹, licèt ſit Ep̃s nihil proprium

ꝓprium pôt acquirere, ſed q̄cquid acquirit,acquirit ipſi eccleſiæ:vt patet in iuribus ſuperius allegatis.iõ de illo nõ pôt diſponere,vt d̄ ꝓprio,ſed ſolũ vt de re eccleſiæ,& p̄o tanto nõ poſſet de illo teſtari:q̄a tñ hæc prima diſpoſitio vř diuinare.gloſ.dedit aliam in verſic.vel quicquid. & etiam in gl.fi.intelligatur litera,q̄ ſi aliquid poſtea quæſiuit ex rebus eccleſiæ,vel intuitu,ſeu cõtemplatione eccleſiæ,q̄ de illis nõ potuit diſponere: ſecus ſi aliqua acquiſiuiſſet intuitu ꝑſonæ,q̄a de illis potuiſſet diſponere,vt voluit glo.fi. & ſic patet, quõd qñ aliquid fuit q̄ſitũ poſt ꝓmotionẽ p̄lati,aut cõſtat,q̄ fuit quæſitũ de rebus eccleſiæ, & tunc clarum,q̄ illud ſpectat ad eccleſiam.aut conſtat quõd fuit quæſitũ contẽplatione ꝑſonæ: & tũc illud ſpectat ad prælatum,& conſequenter ad eius hæredem,aut dubitatur qualiter fuerit acquiſitũ.& tũc ſ̃m Hoſt.vř q̄ in dubio p̄ſumendũ ſit ꝓ eccleſia. per iſtũ tex.& hoc ſatis vř dicendũ,ſi nõ apparear,q̄ ante ꝓmotionẽ aliqua habuerit ꝓpria. ſi aũt appareret,q̄ aliqua propria habuiſſet tunc vř hic dicere Gof q̄ p̄ſumptio erit pro poſſeſſore. ſ̃m quod tetigi in c.iij. ſ.tit.j.& facit,quod hř in c.j.xij.q.v.& qđ ibi etiã no. p glo.do.vero Ant.dicit,q̄ agenti incumbit ꝓbatio, ex quo conſtat,quõd prælatus habebat bona ante ꝓmotionem,& qđ hoc caſu nihil p̄ſumeř, vel ſi aliq̄d preſumatur p̄ſumi debebit ſ̃m arbitrium iudicantis aliter,& aliter inſpecta quantitate bonorũ patrimonialium,& bonorum eccleſię, & ſic non ſp̄ p̄ſumentur queſita de bonis eccleſię illa q̄ fuerunt q̄ſita poſt promotionẽ prelati,ex quo conſtat,q̄ ante promotionem habebat aliqua bona ꝓpria, & aliter non declarat.potes dicere,q̄ in effectu voluit,q̄ agẽs habebit probare id,quod allegat vere, vel ex p̄ſũptionis, & ſi hęres prelati agit ꝯ eccleſiam debebit probare illud,qđ petit fuiſſe quęſitum per prælatum ex rebus proprijs, vel cõtemplatione ſuę ꝑſonę poterit ea ꝓbare ex cõiecturis probando q̄ntum habebat prælatus de ꝓprio patrimonio ante promotionẽ,& quantum redditũ habebat ex tilo patrimonio,& ſimiliter quãtum habebat in redditibus ex bonis eccleſiæ deductis oneribus incũbẽtibus. & ſi forte reperiať p iudicem,quod tantum habebat ex redditu ꝓprij patrimonij quantum habebat ex redditu eccleſiæ,arbitrabitur iudex rem petitam eſſe,& ſpectare ꝓ dimidia ad eccleſiam, & pro alia dimidia ad heredes prelati, & ſimiliter ſi in duplo percepiſſet ex redditu patrimonij pluſq̄ reciperet ex redditu eccleſiæ arbitrabitur iudex,q̄ res petita ſit, & eſſe dẽat eccleſiæ ꝓ tertia parte,& heredem prælati pro duabus partibus. & hoc ſatis vř colligi ex his quę hñtur in tex.in c.j.xij.q. iiij.& facit,qđ notauit gl.in c.iij.ſ.titu.j. & qđ plenè dixi in c.iij.ſ.ti.p̄xi.Et aduerte,q̄ vbi prelatus eſt ꝓfeſſus religionẽ approbatã etiam ſi ſit Epiſcopus nõ pôt habere ꝓpriũ,& quicquid acqrit:acquirit ſuę eccleſię,vt ſupe ius tetigi .& ꝓbať in c.j.xviij.q.j.& ſ. de priui.cum olim.el ij.vnde non poſſet teſtari ẽt de bonis acquiſitis intuitu perſonę, licẽt Hoſt. hoc dixerit,& non bñ.vt hic voluit Io.An.& ꝓbať,per id qđ hř in Auth.ingreſſi.C.de ſacroſan.ecc.& x x.q.vlt.c.

11 q̄a ingredientibus .¶Quid aũt ſi aliq̄s facit teſtm̃, & poſtea ingredit religionẽ faciendo ꝓfeſſionẽ,an tale teſtm̃ valebit,an vero erit reuocatũ p talẽ ingreſſum.plenè hř ꝑ gl.& Legiſtas in Auth.ſi qua mulier. C.de ſac.ſan.eccl.canonizata.xix.q.vlt.& ibi ẽt p gl. & Auth.& cõis eſt opi.q̄ ſi fecerat teſtm̃ non cognitus de ingreſſu monaſterij,q̄ tũc reuoceť teſtm̃.nã vř tacite mutare volũtatẽ,cũ ꝑ ingreſſum monaſterij acquirantur bona monaſterio.dicta auth.ingreſſi.Si vero tpe quo facit teſtm̃ cogitauit de ingreſſu , & nihilominus fecit teſtm̃,tũc cõiter dicũt gl.q̄ ſi nihil ſit relictũ monaſterio rũpit teſtm̃, q̄ monaſteriũ videať habere loco filij.ſ. de ꝗ ba.c.in pręſentia,& i ſ.ſed hęc p̄ſenti.in Auth.d̃ San.Epi.coll.ix.ſi ſicut natiuitate poſthumi p̄teriti rũpit teſtm̃.l.poſthumo.C. de ꝯtra bu.&l.j.& ij.C.de li.p̄rete.ita ẽt rũpit hoc caſu quaſi cenſeatur natus poſthumus teſtatori, ex quõ monaſterium poſt ingreſſum hř loco filij. ſecus ſi in aliquo inſtituiſſet monaſteriũ. q̄a tunc valeret,& ſi nõ haberet tm̃ quotã aſcenderet,ad legitimã vnius filij, poterit agere ad ſupplemẽtũ. ꝑ id qđ hř in d.Auth.ſi qua mulier. & in l.omnimodo .C.de inoffic.teſtõ. Bart.tñ in d. Auth. ſi qua mulier.dixit,q̄ valet teſtm̃ etiam ſi nihil fuerit monaſterio relictũ ꝑ id,qđ hř in ſ.illud.in Auth. d̃ monachis.coll.j.vbi ſ̃m eũ vř eſſe caſus nõ cauillãdo, fateť tñ q̄ poterit agere monaſterium cõdictione dicta Auth.ſi qua mulier.ꝯ hr̃dẽ ad petendũ quãtũ aſcenderet ad legitimam filij.Et hęc opi.ſatis vř poſſe iure defendari,ſꝫ tuti᷑ eſt ad opi.vitãdas,q̄ in aliquo inſtituať monaſteriũ. ¶Ex ꝗl.opponi pôt.nã hic dř q̄ iſte Eps habebat vnũ,& p ꝯñs filiũ,& ſic vř iſta velle,q̄ habẽs filiũ poſſit ꝓmoueri i Epiſcopũ. Sed ꝯ hoc videť eſſe tex. i c.Cathinẽſis.xlj.di.& in c. de Syracuſanę.xxviij.diſ ſoluit Inn. q̄ de iure cõi habens filios nõ pôt promoueri ad Epiſcopatũ, vel ad inferiores p̄laturas,& idẽ dř de habente nepotes p id qđ hř tamen Auth.quomodo oportet Epi.ſ.j.coll.j.fatetur tamen ipſe Inn. q̄ ſi in tali promouendo pręceſſit longa cõtinentia,q̄ tunc diſpenſatiue,& ſic ex diſpenſatione poterit promoueri cum cautela de qua in d.c.de Syracuſanę.q̄a cõficere dẽbit inuentariũ p id,qđ appareat q̄ ſint bona eccleſię,& q̄ ſua, & caueat etiã de nõ dãdo bona eccleſię filijs,vel nepotibus,& tali modo poterit ꝓmoueri,niſi aliter eſſet ſuſpectus. facit,qđ hř i c.priusq̄.xxvij.di.vbi gl.idẽ uo voluit,q̄ Inn.ſubdit tñ Inn.q̄ ſ̃m tẽpora primitiuę eccleſię poterãt haberi filios , & de iure ꝓmoueri allegat.ſ.neceſſe.& qđ ibi hř.xlvij.diſt.& refert hic Ioã. An.q̄ Cle.iiij.tpe quo fuit ꝓmotus in Papam habebat duas filias, & ſimiliter Beatus Petrus Apoſtolus habebat vnã filiã,videlicet Beatã Petronillã. de alijs Romanis Pontificibus nõ legit , quod habuerint filios,vel filias. vñ dicit Hieronymus ꝯ Iouinianũ.j.li. Credendũ eſt,q̄ alij non habuerũt filios,ex quõ hoc nõ reperiť. Hoſt.vero hic dicit,q̄ habẽtes filios poſſunt de iure in Epiſcopos ꝓmoueri,allegat dictum Apoſtoli dicentis,q̄ dẽt Epſ eſſe vnius vxoris vir. facit,qđ hř in p̄alleg.ſ.neceſſe. & de facili contingit,q̄ habens vxorem non eſt ſine filijs . nec obſt.ſ̃m eum timor carnalitatis,q̄a ſi ille attendatur etiã habentes attinẽtes nõ p̄nt promoueri,cũ in eis ſubſit idẽ timor allegat , quod hř in c.Moyſes.viij.q.j.& ſ.de p̄ben. in c.graue.& ideo concludit Hoſti.q̄ de iure cõi habens filios poſſet promoueri in Epm̃ , vel prælatum, & ſic dicit etiam do.Anto.& do.Pe.Mihi etiam vř q̄ de mẽte canonum ſit, q̄ de facili talis non debeat ꝓmoueri ſi alius idoneus poſſit haberi,& de hoc vř ſonare tex.in d.c. Cathinẽſis.vbi aũt alius nõ reperiretur idoneus ſatis vř,quõd poſſit p̄cedere opi. Hoſt.ꝑ

12 rationes per ipſum allegatas.¶Vlterius ꝑp id quod hic tetigit glo.prima.tractat do.Pet.Quid ſi teſtator inſtituit vnum in xj.vncijs. alium.in vj.an videatur tranſire ad diſpendium,vt ſic velit diuidere hæreditatem in pluſq̄ in xij.vncijs.An vero videatur voluiſſe adimere illa.vj.a primo inſtituto.de quo per gloſ. magiſtram.in l.cũ quæſtio.C.de legatis. & ibi ꝯcludit, quod in dubio vř voluiſſe adimere illa ſex a primo.ab Imo.ſuper iij.Decr. Pp 4 mo in-

mo inſtituto ſic, & quilibet erit hæres in ſex vncijs.
& per ꝯñs pro dimidia.ſecus econtra ſi vnum primo
inſtituiſſet in ſex vncijs,poſtea alium in xij.quia tũc
videtur tranſire ad diſpendium, quia.xij.nõ poſſunt
adimi ex ſex: & ſic cenſebitur diuiſiſſe in xviij. vn-
cias,& in effectu duas partes hæreditatis habebit in-
13 ſtitutus in xij.tertiam inſtitutus in ſex. ¶†Quid autẽ
ſi inſtituit vnum in xj.vncijs,alium ſimpliciter.dic,ꝙ
videtur inſtituiſſe in eo,quod reſtat, & ſic in vna vn-
cia.l.interdum.& l.Iulianus.& l.item quod ſabinus.
ff.de hæredi.inſti.Si autem inſtituit vnum in xij.vn-
cijs,alium ſimpliciter.intelligitur illum inſtituiſſe in
alijs.xij.& ſic quilibet habebit dimidiam: vt probaẽ
in dictis iuribus. ſi autẽ inſtituat vnũ in quatuor vn-
cijs,vel in ſex, & alium non inſtituat,iſte per ius ac-
creſcendi habebit totam hęreditatem,qa nõ põt de-
cedere pro parte teſtatus, & ꝓ parte inteſtatus.l.ius
noſtrum.ff.de re.iur.& ex hoc etiam deſcendit,ꝙ ſi
teſtator inſtituit vnum in fundo,vel in domo,vel alia
re alio nõ inſtituto habebit nihilominus totã hrẽditatem,
ac ſi ſimpliciter fuiſſet inſtitutus nõ facta men
tione illius rei.l.j.§.ſi ex fundo.ff.de hæred.inſtit.&
hoc ne decedat ꝓ pte teſtatus, & ꝓ parte inteſtatus.
idẽ dicas, ſi inſtituas duos in certis rebus alio nõ in-
ſtituto,qa erũt hrẽdes ęqualiter qlibet iur.ꝑlegati ha
bebit rẽ in qua eſt inſtitutus.l.quoties.§.ſi duo. & l.
14 ex facto.ff.de hrẽdibus inſtit. ¶†Quid aũt ſi vnus in-
ſtituiẽ in tertia parte fundi corneliani,alius in duab⁹
partib⁹ dicti fundi alio nõ inſtituto.videreẽ; ꝙ inſtitu-
tus in tertia haberet tertiã partẽ hæreditatis alius du
as partes,ſed ꝯriũ eſt verũ, qa erũt ęqualiter hrẽdes ĩ
fundo Corneliano,tñ habebunt partes,ut voluit te-
ſtator in l.ſi alterius.ff.de hrẽdi.inſti.Si aũt unus inſti
tuiẽ in re certa,alius ſimplr,vel vniuerſaliter:tũc in-
ſtitutus in re certa hrẽ loco legatarij. l.quoties. C.
de hære.inſti.& ſic in hrẽdẽ vniuerſalẽ trãſibunt iura
15 hrẽditatis actiuè,& paſſiuè. ¶†An aũt ſi vniuerſaliter
inſtitutus repudiet,vel moriaẽ ante aditam hrẽditatẽ,
& taliter,ꝙ non tranſmittat illã,nec ius deliberandi,
an inſtitutus in re certa tũc poterit venire ad vniuer
ſam hrẽditatẽ.cõiter teneẽ ꝙ ſic.vt not.in d.l.quoties.
ꝑ Legiſtas.& maximè ꝑ Bar.in d.l.ex facto.ff.de hę-
redi.inſti.& ſic inſtitutus ex re certa nõ hrẽ ſimplici-
ter loco legatarij,cũ inter legatarium,& hrẽdẽ nõ ha-
beat locum ius accre.l.nemo.ff.de teſta.tutela.& ſic
inſtitutus ex re certa nõ eſt ꝑciſè legatarius, nec prę
ciſè hrẽs,ſed tenet dimidiã viã inter hrẽdẽ, & legata-
riũ, & quò ad q̃dã hrẽ loco hrẽdis.primo quò ad exclu
dẽdũ quærelã ſi inofficio teſtamẽti, ſi filius ſit inſtitu
tus in re certa.vt no.in d.l.quoties.Scd̃o,quò ad ius
accreſcendi ſi vniuerſaliter inſtitutus repudiet, vel
deficiat,tertio quò ad ꝯfirmãdũ teſtm̃ ſi agnoſcat ſuã
inſtitutionẽ.vt no.Bar.ĩ d.l.ex facto. loco aũt legata-
rij hrẽ regulariter, qa non teneẽ creditoribus,nec ſibi
cõpetũt actiones hrẽditatis.d.l.quoties. ¶Itẽ trãſmit
tit rẽ in qua eſt inſtitutus licèt hæreditas nõ trãſmit-
taẽ non agnita.l.qm̃ ſororem.C.de iure delibe. &de
materia iſta inſtitutionis,& re incerta pleniſſimè di-
xi vltra oẽs in l.j.§.ſi ex fundo.ff.de hære.inſti. vbi
16 tractaui an opi.Bar.ĩ d.l.ex facto ꝓcedat. ¶†Quid ãt
ſi inſtitutio fiat in re certa,& ꝓhibeat teſtator,ꝙ plus
nõ petat,an nihilominus habebit totã hrẽditatẽ. Bar.
in d.l.quoties.§.ſi duo.ff.de hære.inſti.tenuit, ꝙ vi-
tiabiẽ inſtitutio tanq̃ cõtinẽs repugnantiã iur.qa nõ
põt qs decedere ꝓ parte teſtat⁹,& ꝓ parte inteſtat⁹.
vt ſ.eſt dictũ,& vrẽ ꝙ teſtator põt ꝓhibere ius accre-
ſcendi ꝑ id qd̃ hrẽ in d.§.ſi duo. & in l.pe.ff.de iniu.
teſt.Cõtra iſtud tñ multũ facit.l.ſi quis ita inſtituaẽ
ex certo fundo.ff.de hære.inſt.vbi vrẽ ꝓbari,ꝙ teſta-
tor nõ poſſet ꝓhibere ius accreſcendi. nã inſtitutus
ibi in oĩbus excepto fundo hẽt ẽt fundũ:ſed ipſe rñ-
det,ꝙ ibi non fuit manifeſtiſſima voluntas in ꝓhibẽ-
do ius accreſcendi, qa põt intelligi excepto fundo.
l.qa de illo nil dico.non qa velim prohibere,ꝙ illud
nõ haberet,vel ſcd̃o põt dici, & iſta vrẽ ſatis rationa-
bilis rñſio,ꝙ ibi potentior erat cã teſtati:ideo attrahit
ad ſe cãm inteſtati.argu.l.q̃riẽ.ff.de ſta.ho.nã ibi in-
ſtituebat in oĩbus bonis,& exceptuabat fundũ, & ſi
ꝓhibeaẽ in certa re ius accreſcendi, ideo nõ valuit il
la prohibitio ꝑ quã volebat decedere inteſtatus in
fundo: ſecus qñ eſſet potẽtior cã inteſtati,vt qa ſolũ
inſtituit in re certa,& ꝓhibet,ꝙ plus non poſſit pete
re:quia tunc cauſa teſtati ſolum eſt ſuper certa re, cã
inteſtati eſt ſuper omnibus alijs ideo velut potẽtior
attrahat ad ſe cauſam teſtamenti. & hoc modo po-
teſt intelligi opi.Bar.in d.§.ſi duo.d.tñ Pet.hic dubi-
tauit,an dicta ꝓcederẽt,qa ex vna parte ſtat regula,
ꝙ qs ñ põt decedere ꝓ pte teſtat⁹ & ꝓ parte ĩteſtat⁹,
ex alia vrẽ ꝙ fauẽdũ ſit teſtõ. ꝑ l.ſi pars.ff.de inoſ.teſt.
& aliter nõ declarat. ſatis vrẽ ꝙ poſſit defenſari opin.
Bar.qa nõ eſt fauẽdum teſtõ qñ diſpoſitio teſtatoris
eſt ꝑplexa.l.ſi Titius.ff.de ꝯdi.inſti.niſi aliud repiaẽ
diſpoſitũ ꝑ id,qd̃ hrẽ in d.§.ſi duo.& in d.l.ſi ita qs.
17 ¶†Vltimo quęrit hic.d.Pe.qd ſi teſtator reliqt ſoro-
ri ſuæ x.& ꝓhibuit, quòd plus non peteret,& inſti-
tuit Petrũ in re certa,an in foro etiã conſcientię poſ-
ſit Petrus totã hæreditatẽ habere.nã certũ eſt,ꝙ in fo
ro cõtentioſo, ex quò alius nõ eſt vniuerſaliter inſti-
tutus dẽt habere totã.d.l.j.§.ſi ex fundo. & finaliter
poſt Fed.de Senis cõcludit,ꝙ ẽt in foro cõſcientię po
terit cũ bona cõſciẽtia hrẽ totũ. moueẽ,qa leges nõ
ꝯtrariantes canonibus approbanẽ per eccleſiã.ĩ.de no.
oper.nũ.in c.j.& in c.de capitulis.x.diſt.modi autẽ
acquirendi diuina ſunt inducti a iure gentiũ, & ẽt a
iure poſitiuo ꝑ ꝯſtitutionẽ humanã Regũ,& Impera
torũ,vt ꝓbaẽ ĩ c.quo iure.& l. ex hoc iure.ff.de iuſt.
& iure.& in l.j.ff.de acqui.re.do.& inter cęteros mo
dos eſt modus iſte acquirendi inductus ꝑ ꝯſtitutio-
nẽ principũ,& legiſlatorũ,ꝙ qs acqrat totã hrẽditatẽ,
ſi inſtituaẽ in re certa alio vniuerſaliter nõ inſtituto.
d.l.j.§.ſi ex fundo.ff.de hrẽdi.inſti. & ideo ẽt in foro
cõſciẽtiæ,& ſic ſcd̃m bonã cõſciẽtiã poterit dictã hęre
ditatẽ habere,qd̃ dicit Fed.eſſe verũ,niſi teſtator do
loſè fuiſſet inductus ad faciendũ reſtitutionem in re
certa ſuadendo ſibi,ꝙ plus nõ haberet, nec poſſet pe
tere.nam tunc nõ poſſet vltra rem in qua eſt inſtitu-
tus cũ bona cõſcientia retinere, ſed potius debetur
venientibus ab inteſtato dare. vt no.Fede.in conſil.
131.& hęc ſufficiant de iſto capitulo.

S V M M A R I V M.

1 *Teſtari non poteſt monialis, vel Abbatiſſa poſt profeſſionem tacitã vel expreſſam.*

2 *Profeſſio tacita fieri dr̃ per aſſumptionẽ dignitatis Abbatię, & etiã aſſumpto habitu profeſſorum, ſeu profeſſarum. & nu. 16.*

3 *Habitus ſecularium clericorũ: monachorũ. & monialiũ dẽt eẽ diſtinct⁹.*

4 *Conſuetudine tolli non poteſt, quod monachi, vel moniales non deferãt habitum religioni congruentem.*

5 *Monachi per ſ͡pm compelli poſſunt ad portandum habitum.*

6 *Ingreſſus monaſteriũ non hẽt dñium rerum ſuarum, nec põt teſtari.*

7 *Teſtamentum cadit in non habente bona.*

Hęreditas dicitur eſſe ſine bonis.

8 *Tutor dari nõ poteſt, niſi in teſtõ, uel codicillis teſtõ confirmatis.*

9 *Conſuetudo poteſt induci per non factum.*

10 *Monachus eſſe poteſt quis, & profeſſus licèt nõ detulerit habitum.*

11 *Dictio, pæne quid ſignificet.*

12 *Dictio, forte, quid ſignificet.*

13 *Teſtamentum quid ſit.*

14 *Argumen-*

14 *Argumentum ab alluſione vocabuli non eſt bonum, qñ diffinitio pugnat alluſioni vocabuli.*
15 *Ingrediens religionem in qua regula non ſeruatur non intelligitur iô profiteri, licèt ibi ſtet per plures annos. & nu. 17.*
18 *Bona ingredientis monaſterium, an efficiantur monaſterij ſine apprehenſione poſſeſtionis.*
19 *Teſtari, an poſſit ille qui eſt intra annum probationis.*
20 *Conuerſi alicuius religionis, an poſſint teſtari.*
21 *Teſtari qui prohibeantur.*
12 *Teſtamentum imperfectum, ſiue vltima voluntas, an valeat.*
23 *Mutus ſurdus, vel cecus, an, & quando teſtari poſſint.*
24 *Impubes ſagax in quo malicia ſuppleat ętatem, an poſſit teſtari.*
25 *Teſtari poteſt filiusfamilias de caſtrenſi, vel quaſi caſtrenſi: ſed de aduentitio, ſecus eſt.*
26 *Donare poteſt filiusfa. cauſa mortis patre conſentiente.*
27 *Sepulturam eligere poteſt filiusfa.*
Teſtari, an poſſit filiusfamilias ad pias cauſas patre conſentiente.
28 *Filiusfamilias, an poſſit per ſtatutũ habilitari ad teſtandum.*
29 *Prodigus cui interdictum eſt bonis, an poſſit teſtari ad pias cauſas.*
30 *Damnatus ad mortem naturalem, vel ciuilem, an poſſit teſtari.*
31 *Teſtm̃ damnati ad mortem q moritur appellatione pendẽte, an valeat.*
32 *Et quid de eo qui decedit in carcere ante ſententiam.*
33 *Damnatus ad amputationem manus, vel pedis, an poſſit teſtari.*
34 *Damnatus per Epiſcopum ad perpetuum carcerem, an poſſit teſtari.*
45 *Vſurarius manifeſtus, an poſſit teſtari, & quid ſi poſtq̃ facit teſtm̃ effectus eſt vſurarius manifeſtus, & non praſtita cautione deceſſit, an rumpatur tale teſtamentum.*
36 *Vſurarius manifeſtus ſi non praſtita cautione condidit teſtm̃ demum illam ex internallo praſtitit, an valebit tale teſtamentum.*
37 *Excommunicatus, an poſſit facere teſtamentum.*
38 *Teſtari qui prohibentur, an poſſint recipere ex teſtamento.*
39 *Illegitimè nati, an poſſint ſuccedere patri.*
40 *Spurius filius, an poſſit ex ſtatuto institui a patre.*
41 *Teſtator ſi relinquat bona immobilia fratribus minoribus, vel alijs mendicantibus cui adiudicabantur talia bona.*
42 *Teſtator ſi in teſtõ relinquat cõuentui mendicantium decem ſingulis annis vſque ad certum tp̃s, vel vni fratri toto tp̃e vitæ ſuæ, an valebit relictum.*
43 *Deportatus, ſi inſtituatur hæres ad quem deueniet hæreditas.*
44 *Inſtitutio facta damnato de hæreſi, an valeat, & quid de bannito.*
45 *Bannitus, an poſſit inſtitui hæres.*
46 *Ingratitudinis vitium purgatur per religionis ingreſſum.*

QVia ingredientibus.

a Abbatiſſa [a] teſtari non põt. h. d. & in prima ponitur q̃rela. in ſecunda prouiſio. ſecunda ibi, neceſſarium. ¶ In tex. ibi: ingredĩetibus. & ĩ. deciditur, qđ hr̃. 18. q. vltima. c. quia ingredientibus, qđ eſt pars huius. vt tangit gl. fi. ibi dicitur, ꝙ ingredientibus monaſteriũ conuertendi ſe cauſa non adeſt facultas teſtãdi. quia res eius monaſterio acquiruntur, vt eſt legali. prouiſione decretum. Item ibi libuiſſe. & ĩ. decidit, ꝙ petebat nicta Gabbina de opportuno remedio prouideri.
1 ¶ † No. quòd monialis, & Abbatiſſa tanq̃ propriũ nõ
b habens non poteſt teſtari [b] poſt profeſſionem tacitã, vel expreſſam. facit, qđ hr̃ in auth. ingreſſi. C. de ſacr. ſan. eccl. a contrario vero, quòd ante profeſſionem. & per ꝯſis intra annum probationis poteſt fieri teſtm̃. & hanc etiam tenuit Archi. & Ioan. An. in c. benefi-
2 cij. de regulari. in vj. ¶ † Item not. ꝙ per aſſumptionẽ dignitatis Abbatię etiam aſſumpto habitu profeſſorum, ſeu profeſſarum vr̃ fieri tacita profeſſio. facit, qđ habetur in ca. vidua. ĩ. de regularibus. & ex hac nota. vnum modum inducendi tacitam profeſſionem. de alijs habetur in dicto. cap. vidua. & eo. ti. c. ex parte. & c. ſtatuimus. & de regula. c. j. & c. non ſolum. in vj.
3 ¶ † Not. ꝙ diſtinctus debet eſſe habitus ſeculariũ cle
4 ricorum monachorum, & monialium. ¶ † Et no. etiã ꝙ vt moniales, vel monachi non deferant habitũ cõgruentẽ religioni non põt induci per conſuetudinẽ, qñ habitus eſt in totũ diſtinctus a religione. & nõ ꝓportionabilis religioni, & ratio eſſe poteſt, q̃a cenſet̃ eſſe delictũ non ferre habitum conuenientẽ religioni. ideo non põt per ꝯſuetudinem induci, vel vſurpa-
5 ri. ĩ. de conſue. c. fi. ¶ † Item no. ꝙ ad Ep̃m ſpectat cõpellere monachos ad portandum, ſeu deferendũ habitum cõgruentẽ religioni. ¶ Not. ꝙ illi loco in ſpecie ꝓpter ingreſſum religionis q̃runtur bona in quo quis eſt ingreſſus, & ꝓfeſſus tacitè, vt expreſsè, & ſic facit ad ea, quę hñr in c. in pñtia. ĩ. de prob. & ex hoc
6 deſcendit, ꝙ † ingreſſus monaſterium non põt teſtari: quia non habet dñium rerũ, in auth. ingreſſi. C. de ſac. ſan. eccle. & hoc ideo, q̃a de iure non hẽt bona, nec habere põt. ¶ Quid aũt ſi de facto nõ hẽat, vt q̃a eſt pauper, an poterit facere teſtm̃. vr̃ ꝙ non: q̃a non põt de alieno teſtari. ĩ. e. filius. contrarium tenuit hic
7 do. Pe. dicens, ꝙ † titulus teſtamenti cadit ẽt in nõ habente bona, q̃a hr̃ditas alicuius dr̃ eſſe etiã ſine bonis ex iuris intellectu. l. hæreditatis appellatio. ff. de ver. ſig. & ſi dicat ad q̃d eſt vtile hoc ſcire, ex quò nõ habet bona. dic ſm eum ꝑꝑ ſubſtitutionẽ pupillarẽ. nã ſi non poſſet teſtari non poſſet filiũ pupillariter.
8 l. ij. §. filius. ff. de vulg. & pupil. ¶ † Itẽ ꝑꝑ dationẽ tutoris q̃ non põt fieri, niſi in teſtamento, vel codicillis teſtamento confirmatis. l. 3. ff. de teſta. tute. & facit,
9 qđ no. Bal. in rubr. de acq. hęre. ¶ † Item no. ꝙ per nõ factũ vr̃ poſſe induci conſuetudo de quo per Ioã. An.
10 in c. Ioannes. de ele. con. ¶ † Itẽ no. ꝙ omiſſio habitus no facit ad ſubſtãtiam monachatus: q̃a quis põt eſſe monachus, & profeſſus ẽt ſi non detulit habitũ: vt hic patet. & ĩ. de reg. in c. porrectũ. facit. l. hærennius. ff. de decurio. & ſic magis cõſideratur profeſſio tacita,
11 vel expreſſa, q̃ delatio habitus. ¶ † No. de iſta dictione, pęnè, q̃ vr̃ idẽ importare, ꝙ ferè, ſm d. Flo. & importat ſm eum temperamẽtũ, vt ſic ſit ſenſus quò ad intellectum lr̃æ, dum dicit bene licuiſſe. i. videri, ꝙ li-
12 cuerit, & ſic fuerit licitũ, cum tñ nõ licuerit. ¶ † Item no. de dictione, fortè. de quo ẽt in gl. antepe. nã non eſt nota dubitationis, vt ibi dicit gl. ſed poti⁹ eſt Philoſophicũ temperamentũ. vt gl. 3. l. mutus. in prin. ff. de ꝓcura. & in l. in cõmodato. §. ſicut. ff. cõmo. & facit, qđ no. glo. in l. ſi duo. §. j. ff. de arbi. vbi gl. dicit, ꝙ ſub dubio fortè rñdent ſæpe periti. ¶ In gl. j. in fi. & ꝓbatur ẽt in §. j. ff. de teſt. Aduerte tñ, q̃a aliter ibi diſ-
13 finitur, vt dixi ſuper rubrica. Nã ibi dr̃, ꝙ † teſtm̃ eſt voluntatis noſtræ iuſta ſñia de eo, qđ poſt mortem noſtrã fieri volumus. & illud verbũ, iuſta, exponit̃ ꝓ perfecta. l. cum filio. ad fi. de le. 3. & ideo includit in ſe inſtitutionẽ heredis, q̃a aliter nõ eſſet perfecta: vt dixit Bar. in d. l. j. & dixi ſuper rubrica. & illa eſt melior diffinitio gl. hic poſita quæ eſt potius q̃dã deſcriptio q̃ ẽt ꝯprehenderet codicillũ: & licèt arguẽdo ab alluſione vocabuli videat̃ noĩe teſtamenti ꝯprehendi codicillus, cum teſtm̃ dicat̃ quaſi mẽtis teſtatio: vt vo-
14 luit gl. tñ qñ † diffinitio repugnat alluſioni vocabuli non eſt licita argumentatio ab alluſione vocabuli: vt notauit Bar. in l. j. ff. de teſtamẽ. & in l. j. ff. de acq. poſ. licèt aliàs ſit licita argumentatio ab alluſione vocabuli. l. tigni. ij. ff. de ver. ſig. ¶ In gl. 2. ĩ fi. & eſt text. in l. legatũ. ff. de leg. 2. non intelligas tñ, ꝙ ſit neceſſe ꝙ teſtator dicat ĩ teſtamẽto dono Titio decẽ: ſed ſufficit, ꝙ dicat relinquo Titio decẽ, q̃a illa vr̃ ſibi quodã modo velle donare, vt illa hẽat poſt mortẽ ſuã. ¶ In gloſ. 3. ibi: & in talibus. ſup. q̃ ſunt ꝯ iura, & nutriunt peccatũ, ſecus vbi ꝯſuetudo non eſſet ꝯtra ius, vel dato, ꝙ eſſet ꝯtra ius non nutriret peccatũ: q̃a talis conſuetudo p̃t valere, vt plenè hr̃ in c. fi. ĩ. de ꝯſue. ¶ In gl. iiij.

a Abbatiſſa. do. Ant. Sicu. & do. Abb. latius ſũmãt hoc ca. videeos hic.

b Non poteſt teſtari. Intra tamẽ annũ profeſſionis vr̃ quod teſtari poſſit vnaq̃q; monialis, vt tenet Bal. in l. generali. ſ prin. C. de ſac. ſan. ec.

gl.4.ibi:ꝯſecrata.ſupple,vel inſtituta. Abbas tñ Benedictus rōne benedictionis conſequitur:ſm ea,quę legunť,& notantur in c.tuas.ſ.de ӕta.& quali. & facit,qđ hř eo.ti.in c.cum contingat.¶ In gl fortè.ibi: in euangelio.ſupple Ioã.14.c.& adde,qđ dixi in notabilibus.¶ Extra gloſ.opponiť.nam vř,ꝙ iſta Gabbina Abbatiſſa allegaret contra ſe in facto ꝓponendo, ꝙ Sthephana antiqua Abbatiſſa nō aſſumpſit habitum monachalem.nam iſtud potius faciebat ꝓ validitare teſti ꝗ inualiditate.ſoluit Io.An.ꝙ Gabbina ſic narrauit,ne poſſit notari de ſurreptione,& ſic vt factum plenè conſtaret Papӕ,non autem ex eo,ꝙ prętenderet illam non fuiſſe profeſſam, & ꝯñr inhabilē ad teſtandū.¶ Secundo opponiť,quia vř,ꝙ teſtamenta facta ab iſtis mulieribus non mutantibus habitum debeant tenere.per id,qđ legitur,& notatur in c.vlt. Soluit Inn.ꝙ ibi loquitur in mulieribus ꝗ nullā profeſſionem ıř emittunt expreſſam, vel tacitam, licèt aliàs monialiter viuant.hic autem loquimur in emittētibus profeſſionē.facit,qđ not.gloſſ.in cap.indēnitatibus.ad finem.de elect.in vj. & in cle. attendentes.de regula.¶ Tertio opponitur,ꝙ per ſolū lapſum anni videatur fuiſſe iſta Stephana ꝓfeſſa per c.ſtatuimus.& c.ex parte.j.de regula. & ſic vř,ꝙ non requirantur plures anni.cuius contrarium hic innuitur,dū dicit p annos plurimos.Soluit Io.An. ꝙ ad lřam dēt ſuppleri,maxime, quia idem ſi ſtet.ſſet per annum,
15 vt in contrarijs,vel dic ſm Hoſt. ꝙ † hic loquitur vbi quis ingreditur religionem in qua regula non ſeruatur: ideo licèt ſtet per plures annos non intelligitur profiteri:ſed tūc cogi debet,vt profiteatur, aut exeat monaſterium.j.de rła.c. eum monaſterium. idem ſi ibi ſeruatur regula,ſed recipitur eum proteſtatione, & per quantumcunq; tp̄s ibi ſtetit non intendiť profiteri, ſed ſolum probare religionem.& ſic eſſet in ꝓbatione.facit.j.de regula.in ca.2.§.ſi vero.d.Ant.hic concludit, ꝙ ꝗtum ad intellectum literӕ veritas eſt:
16 vt voluit etiã Io.An.ꝙ † ex actu aſſumptionis dignitatis Abbatiӕ vř eſſe profeſſa, quia non vř eſſe Abbatiſſa,niſi ſit profeſſa.& ſic,ꝙ allegabatur de pluribus annis allegabatur ad oſtendendum apertiorem volūtatem.& ideo etiam ſtat expoſitio per quam ſubauditur,maximè, tene tñ menti dictum Hoſt.inꝗtum vo
17 luit,ꝙ † ingrediens religionem collapſam in qua rła non ſeruatur non intelligitur tacitè profiteri per lapſum anni,iſtud tñ nō neceſſario hic ꝓbatur nec alibi etiam bñ probatur:ideo non vř eſſe tutum hoc tenere,licèt Io.An.& do.Anto.tranſeant cum Hoſt.& concludit hic do.Ant. ꝙ eo ipſo,ꝙ quis patitur ſe aſſumi in Abbatem,aut prӕlatū eccleſiӕ regularis ſtatim vř tacitè profiteri.allegat,qđ hř in c. vidua.j. de regula. nam cum ſe ingerit actibus profeſſorum:iō inducitur profeſſo.per id,qđ hř in d.c.vidua.Hodie tñ non valet electio facta de non profeſſo expreſſe, & ſic non ſufficit tacita profeſſio ad validitatem electionis in c.nullus.de ele.lib.vj. & de monialibus ēt habemus tex.expreſſum,ꝙ non pōt eligi in Abbatiſſam,niſi illa quӕ ſit expreſſe profeſſa in c.indēnitatibus.de elec.in vj.& ſic vř,ꝙ hodie non ꝓcederet hęc decre.qñ per viam electionis prouideretur de Abbatiſſa,ſed poſſet procedere,qñ per viam poſtulationis vel ꝓuiſionis ꝓuideret.& ſic reſidet Ioã.And.& do. Ant.Sed aduerte,quia inꝗtum dictum eſt, quòd ſm iſta iura aſſumens dignitatem Abbatię videatur tacitè profiteri,videtur eſſe cōtra caſum.c.cum cauſam. ſ.de ele.doc.non tangunt hoc ꝯtrium. Potes dicere, ꝙ ibi electus in priorem non conſenſerat,ſeu non aſſumpſerat dignitatē prioratus, ſed ſolum fuerat electus,ſecus ſi aſſumpſiſſet dignitatē prioratus per iſtū
18 tex.& per id,qđ no.hic Ioã. And.¶ † Vlterius tangit hic do.Pe.an bona ingredientis monaſteriū efficianť monaſterij ſine apprehenſione poſſeſſionis. ꝙ ſic per c.2.ſ.de conſue.Sed certè ibi interuenit actus corporeus qui per conſuetudinē habeť loco apprehenſionis poſſeſſionis qui hic non interuenit:vnde cū monaſteriū habeat loco hęredis,videť ꝙ ſibi ꝗrať dñiū,ſed non poſſeſſio ꝗ non acquiritur hӕredi ſine apprehenſione.l.cum hӕredis.ff.de acq.poſ.& pro hoc etiã facit,qđ no.gl.in l.cum duobus.§.idem rñdit.ff. ꝓ ſocio.vbi eſt gl. ꝗ reputatur ſingularis, ꝙ licèt in multiscaſibus ꝗratur dñium ſine poſſeſſione,tñ poſſeſſio non acquritur ſine apprehenſione.Cōiter tñ teneť, ꝙ monaſterio acquiritur etiã poſſeſſio:per id, qđ hř in l.ſi adoptauero.ff.de p̄ea.vbi patet, ꝙ ibi a poſſeſſione perſonę quӕſita intelligitur poſſeſſio bonorum,& dñium qui ſunt acceſſoria ad perſonam.& ita tenuit Cy.in Auth.ſi qua mulier.xix.q.vl.& ibi etiã hoc ſe
19 quiť Archi.¶ † Tangit vlterius hic do.Pe. certū eſt,ꝙ exiſtens intra annū probationis poteſt teſtari, qa intra illum non efficitur profeſſus.facit de regula.beneficium.li.vj.Quid ſi decedat inteſtatus intra annum. an bona ſpectabunt ad monaſteriū in quo eſt ingreſſus,an uero ad uenientes ab inteſtato.Cy. tāgit hāc qōnem in auth.ingreſſi.C.de ſac.ſan.eccle. ubi dicit quoſdã diſtinguere,ꝙ aut purè ſe dedicauit, aut ſub cōditione, aut eſt dubium.primis duobus caſibus dicit dicendum,ut colligi pōt ex notatis in ſiñ in l.2.ff. de in diem adiec.nam uř,ꝙ ſi purè ſe dedicauit, ꝙ p̄t facere ēt intra annū,cum poſſit ſuo beneficio renunciare.j.de regula.ad apřicam. bona ſpectent ad monaſterium, ſecus ſi dedicauit ſe ſub conditione,ſi pſeuerauerit per annū.¶ Tertio caſu dicunt,ꝙ ex quò decedit in habitu monachali uř p̄ſumēdū,ꝙ ſibi placuerit, ꝙ ſit monachus,& bona ſua ſint monaſterij, & iſta uř fuiſſe ſua uoluntas,niſi expreſſe dixerit cōtrariū,& hanc opi.tenuit Iac.de Rauen.& Pe.ꝓ quibus etiam allegat Cy. ꝙ ſumma eſt rō quę ꝓ religione facit.ff. de religio.l.ſunt pſonӕ. facit, qđ hř in d. Auth.ſi qua mulier,& in corpore uñ ſumitur,ut dicit Cy.ſt' opi.uř dura, quia excludit in dubio uenientes ab inteſtato, ꝙ nō uř ſic ndum, ex quò intra annū ꝓbationis non inducit ꝓfeſſio, & ante ꝓfeſſionē non ſit trãſlatio pſonӕ ad ꝗ acceſſoriè bona ueniūt, in Auth.ingreſſi.p̄allega.& in Auth.de monachis.§. ſancimus.col.1.tñ Cy. uř reſidere in opi.Ia.de Ra. & Pe.& etiam do.Pe.hic dicens, ꝙ pſeuctantia in religione uſq; ad tp̄s mortis tacitè uř declarare animum ipſius ingredientis,& ſic inducere tacitam dedicationem pſonӕ.ar.l.3.ff.de diuor.& qa ſtatus uiuentis a ſtatu morientis non debet uariari.argu.l.unicę.C.de edict.lib.tollen.& facit,qđ hř in c.maiores. ad fi.intra.de baptiſmo,qđ no.diligenter,& tene menti: tñ meo iudicio iſta deciſio non eſt ſine dubitatione, qa non reperit iure cautum,ꝙ intra annū ꝓbationis.inducať tacita ꝓfeſſio,& ſic uř,ꝙ ex hoc non ſint bona ꝗſita monaſterio, ex quò aliter non ꝓuidit de bonis ſuis,uř ꝙ in dubio iudicať uoluiſſe,ꝙ ueniant uenientibus ab inteſtato,per id,qđ leg.& no. in l.conficiūtur.ff.de iur.codicil.Bar.tetigit de iſta qōne in auth. ſi qua mulier.ad fi.& non decidiť,ſed arguit ꝓ,& cōtra.nã dicit,ꝙ uř, ꝙ bona ſpectent ad uenietes ab inteſtato ex eo, qa cum non fuerit facta ꝓfeſſio,monaſteriū qđ hř loco filij poſthumi non uř poſſe uenire, qa non uř talis poſthumus ueniſſe ad lucem,ex quò nō eſt inducta profeſſio,in ꝯtrium allegat, qđ hř in c. fi.de ſucceſ.ab inteſta.ſed certè illud c. hoc nō probat,quia

bat,qa ibi loquiꝰ, qñ ꝓbaꝰ ꝓfeſſio, quæ hoc caſu nõ
ꝓbaꝰ,& ſic vr ꝙ de iure verior ſit opin. ꝙ vocenꝰ ve-
nientes ab inte. Tene tñ menti opi. in qua reſidet Pe.
& Cy. in d. auth. ĩgreſſi.& d. Pe. hic, & adde ad id qđ
dixi poſt d. Pe. de illo qui nõ hẽt bona de facto, licèt
de iure poſſet hře, an poſſit teſtari, qđ no. Bar. ĩ auth.
20 ĩgreſſi. vbi ẽt vř tenere id qđ dixi poſt d. Pe. ¶†Quid
aũt de conuerſis alicuius religionis pñt ne teſtari, di-
cit ꝙ ſi faciunt ꝓfeſſionem non pñt teſtari, & eorum
bona acquirunꝰ monaſterio, vt no. per Archi. in c. ex
eo. de elc. in vj. hř ẽt per glo. valde notabilem in c. vt
lex continentiæ. 27. q. j. vbi eſt bona glo. & ibi ẽt per
21 arch. & tãgiꝰ ẽt per gl. & Bar. in d. auth. ingreſſi. ¶†Vl
terius, quia hic ſit mentio de Abbatiſſa, q̃ teſtari non
põt, q̃rit hic d. Pe. & tractat gñaliter, qui ſunt hi qui
de iure ꝓhibeantur facere teſtm̃, & cõcludit, ꝙ licèt
ı řr quilibet, qui non reperitur ꝓhibitus poſſit facere
teſtm̃, tñ multi reperiunꝰ prohibiti. nã q dã ꝓhibenꝰ
teſtari ex mentis exilio, vt furioſus, & demẽs, ſeu mẽ
tecaptus. ĩ. ti. j. c. fi. & l. furioſum. C. qui teſt. fac. poſ.
q dã, & ſecundo ꝓhibenꝰ pp carentiã aliquorũ ſen-
ſuũ, vt ſurdus, & mutus. l. diſtractus. C. q teſt. fa. poſſ.
Quidã, & tertio pp morbi acerbitatem, vt quia non
pñt articulate loqui, nec ſcribere. l. iubemus. C. eod.
Quidã, & quarto pp defectũ ætatis, vt q a impubes.
l. qua ætate. ff. de teſta. Quidã, & quinto pp defectũ
ſuæ ptãtis, vt filiusf. ſeruus, & monachus. l. Seniũ. §. j.
C. qui teſt. fa. poſ. Quidã, & ſexto pp prodigalitatẽ.
l. is qui bonis. ff. e. ti. Quidã, & ſeptimo rõne pęnali-
tatis, vt dãnati ad mortẽ naturalẽ, vel ciuilẽ. l. eius q.
ff. eo. Quidã, & octauo, q cõmiſerũt crimen, de quo
ẽt poſt mortẽ pñt accuſari. l. ij. C. q teſt. fa. poſſ. Qui-
dã, & nono rõne vſurarię prauitatis in c. q̃ q̃. de vſur.
li. vj. Quidã, & decimo rõne excõicationis, in auth.
credentes. C. de hæreti. Quidã, & vltimo rõne dubie
tatis. l. de ſtatu. ff. eo. & circa p̃dictos caſus aliqua hic
ꝓſequiꝰ. Potes addere ꝙ prædicti qui ꝓhibenꝰ te-
ſtari, continenꝰ ſub his verſibus videlicet. Teſtari ne-
queunt impubes, & religioſus. Filius, in ſacris, morti
dãnatus, & obſes. Prodigus, ac ſtultus, ſeruꝰ, dubius,
ac furioſus. Crimine dãnatus, cũ muto, ſurdꝰ, & ille.
Qui maieſtatem læſus ſit, cæcus, & ipſe. Bar. aũt in l.
ſi q̃ramus. ff. de teſta. reducit p̃dictos caſus ad quinq;
caſus principales. Nam qñq; quis prohibetur teſtari
pp defectum ſuæ ptãtis, vt filiusf. ſeruus monachus,
ſeu religioſus, & obſes. Quidã ſecundo pp defectũ
mentis, vt impubes, furioſus, mentecaptus, & prodi-
gus. Quidã vero pp đfectũ ſenſualitatis, vt cæcꝰ, mu
tus, & ſurdus. Quidã rõne pœnalitatis, vt dãnatus ad
mortem, vel deportatus, vel dãnatus de crimine, ex
quo efficitur inteſtabilis, vel dãnatus de crimine, de
quo poſt mortem poſſet accuſari. Qñq; quinto rõne
dubietatis, vt dubius de ſtatu ſuo. l. de ſtatu. ff. eod. &
iſta doctrina Bar. vř fuiſſe rõnabilior: tñ ſequendo or
dinẽ, quẽ dixi poſt d. Pet. ꝓſequar aliqua poſt ipſum
circa primum caſum, qñ quis prohibeꝰ pp mẽtis exi
lium, concludit, ꝙ ſi defectus mentis ꝓcedit a nã, vt
in furioſo, & de mentecapto, nõ põt teſtari etiam ad
pias cãs pp id qđ hř in l. furioſum. C. qui teſt. fa. poſ.
& in c. fi. vbi caſus. ĩ. de ſuc. ab inte. nec talis defectꝰ
cũ procedit a natura poſſet per ius tolli, per id quod
hř in §. ſed naturalia. inſti. de iur. natu. ſecus ſi ꝓcede
tur ex iur. præſumptione, vt contingit in ꝓdigo, quia
tunc per ſtatutũ poſſet talis habilitari ad teſtandum,
ex quo per ius ſurgit dicta prohibitio, per id qđ hř in
l. oẽs populi. ff. de iuſt. & iur. & hoc etiã tenuit Bar. in
22 d. l. ſi quæramus. ff. de teſta. ¶†Sed hic quæriꝰ incidẽ
ter, quid ſi teſtator incepit teſtari, & expreſſit qđ in-
ſtituebat pauperes Chriſti, & non perfecto teſtõ ſu-
peruenit frenesis, ſeu furor, vel mors, an valebit dicta
inſtitutio, & alia expreſſa in teſtõ. vř ꝙ ſic per l. iube-
mus. §. j. C. eo. ti. & per regulam vtile. de reg. iu. in vj.
contrarium tenet hic do. Pe. quia fauorabilior eſt cã
filiorũ, q̃ eccleſiarum. 17. q. 4. c. fi. & no. glo. in l. ſi q̃s
ad declinandam. C. de Epi. & cle. Sed tale teſtm̃ etiã
inter liberos non valet ex quo tolliꝰ vt imperfectũ, vt
legi. & no. in l. fi. C. fa. erciſ. ergo idem in eccleſia, &
pia cã, faciat. l. ſi is qui. & l. ex ea. & qđ in eis no. ff. e.
& in l. fideicommiſſa. in prin. cum ibi no. ff. de leg. 3.
& in d. l. furioſum. non ob. d. l. iubemus. quia ibi vo-
luntas fuit completa, & abſolutus fuit actus factus p
teſtatorem, ſed fuit defectus formę in certa particula
q̃ fuit minus ſolẽnis. nã ibi fuit facta noĩatio aliquo-
rum hæredũ ſcđm ſolennitatem ibi poſitã, & aliqui
alij fuerunt noĩati non ſeruata illa ſolennitate: iõ nõ
valuit inſtitutio illorum, in quibus nõ interuenit ſo-
lennitas, nõ tñ per hoc vitiatur alia inſtitutio habẽs
debitam ſolennitatẽ, vt ibi probaꝰ. facit l. hac conſul
tiſſima. §. ex impfecto. & qđ ibi hř. C. de teſta. & hęc
cõis opin. ꝙ voluntas imperfecta, ſeu teſtm̃ imperfe-
ctum rõne voluntatis nõ valet etiã inter liberos, vel
pias cãs. Bar. tñ in l. in teſtõ. ff. de fideic. li. vř voluiſ-
ſe oppoſitum videlicet, ꝙ valeat ad pias cãs. & facit
etiam qđ ipſe notauit in d. l. fideicommiſſa. de leg. 3.
vnde põt concludere, ꝙ interdum volũtas eſt imper-
fecta, quia non fuit publicata corã teſtibus: prout te-
ſtator volebat facere q̃uis aliàs fuiſſet ſcriptũ teſtm̃
manu ipſius teſtatoris, & non fuit publicata volũtas:
quia fuit morte præuẽtus anteq̃ veniret tabellio, vel
anteq̃ venirent teſtes: & tunc ſatis vř ꝙ talis volũtas
valeat inter liberos: & etiam ad pias cãs, dummodo
conſtat illam fuiſſe ſcriptam manu ipſius teſtãtis, q a
ſufficit de illa cõſtare quibuſcunq; indicijs legitimis
inter liberos. l. fi. C. fa. erc. & eadem ratione ſufficiat
ad pias cauſas. per id quod hř in c. cum ibi relatum.
ĩ. e. & ſic poteſt intelligi, qđ notauit Bar. in d. l. fidei-
commiſſa. q̃uis inter alios non valeret dicta volũtas
ex quo non fuiſſet ſolenniter publicata ſcđm formã
l. hac conſultiſſima. C. de teſta. Interdum vero eſt im
perfecta ratione voluntatis, vt quia teſtator volebat
vltra diſponere, q̃ ſit diſpoſitum, ſed non potuit pp
mortem ſuperuenientem, vel morbum ſuperuenien
tem: & tunc poteris dicere, ꝙ interdum ex obſeruan
tia voluntatis de qua appareret, poſſet ſequi ſcanda-
lum pp diſcordiam inter fratres pp inæqualitatem:
& tunc non ſeruabitur voluntas etiam inter liberos.
arg. l. cum oportet. §. j. C. de bo. quæ lib. & l. cum pa-
ter. §. dulciſſimis. de le. ij. & c. ij. ĩ. de oper. no. nun. In-
terdum vero non tenet ſcandalum ex obſeruãtia vo
luntatis expreſſè, & tunc ſi conſtat, ꝙ illa veniebat di
minuenda ex eo qđ teſtator ꝓpoſuerat facere: vt cõ-
tingit in caſu. d. l. ſi is qui. ff. de teſta. & quia diminu-
ta fuiſſet portio priorum hæredum per inſtitutionẽ
aliorum quos volebat inſtituere, ſed non potuit mor
te præuentus: & tunc ſi mulier non volebat dicta vo
luntas, q̃ non fuit perfecta ratione voluntatis: vt pro-
batur in d. l. ſi is qui. & hoc ne reperiatur noĩatus plꝰ
habere quam voluerit teſtator, & quia nõ poteſt de-
cedere pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus. de
regu. iur. ff. in l. ius noſtrum. ideo talis voluntas nihil
valebit, interdũ veriſiř non mutaſſe primã diſpoſitio
nẽ, nec illius obſeruãtia ſequiꝰ veriſimiliter aliquod
ſcandalũ, vt ſi mãdauerat capellam fieri in aliquo lo
co, & expendi ducenta pro illa. tunc vř ſuſtineri poſ-
ſe, qđ valeat dicta voluntas ex quo ad pias cãs, tñ ta-
lis volũtas ſit de ſe perfecta quo ad actũ illũ, de quo
quæritur

q̃ritur,nec eſt veriſimile,ꝙ teſtator ſe correxiſſet.ar.
l.nam ad ea.ff.de condi.& demon.ergo nõ dẽt vitia-
ri ex alio actu omiſſo ſęparato.ar.regulę,vtile.de re.
iu.in vj.Nec ob.ſi dicatur,ꝙ teſtm̃ cenſeť quid indiui
duum.l.furioſum.C.qui teſta.fa.poſ.q̃a illud eſt ve-
rum ex diſpoſitione iuris ciuilis: tñ ꝯtrium vr̃ ex ęqui
tate iuriſgentiũ:& etiam aliàs ex mẽte regulari iuris
ciuilis in alijs actibus: q̃a ex quò diſpoſitio fit ſuper
pluribus ſæparatis, vr̃ ꝙ tot videantur diſpoſitiones
quot res.ar.l.ſi debemus.ff.de ver.ob.& iſtud vr̃ ſua
dere æquitas talem volũtatẽ debere ſeruare: ex quò
de illa conſtat quæ ſatis de ſe eſt.perfecta quò ad id
de quo quæriť.& ita põt intelligi,ꝙ no.Bar. in d.l.in
teſtamento.facit,qđ hr̃ in præalle.c.cum eſſes, & c.
relatum.j̃.eo.& in c.clerici.& c. quæ oblationes.13.
q.2.& tene menti prædicta, quia latius habes hunc
23 articulum q̃ per alios tangatur.¶†Circa ſm̃,& tertiũ
de prohibito teſtari ꝑꝑ carentiam alquorum ſenſuũ
vel morbi acerbitatem.potes concludere,ꝙ ſi eſt mu
tus,& ſurdus a natura non poteſt teſtari,ſi aũt ex ac-
cidenti põt teſtari ſi ſcit ſcribere.l.diſcretis.C.qui te
ſta.fa.poſ.Si aũt ſit ſurdus tm̃,ſed non mutus,tunc te
ſtari põt.d.l.diſcretis.Si aũt ſit mutus tm̃,non põt te
ſtari,niſi ſciret ſcribere, vl̃ niſi hoc impetraret a Prin
cipe.d.l.diſcretis.& l.ſi mutus.ff.eo.nec poſſet ꝑ ſta-
tutum diſponi,ꝙ mutus poſſit teſtari, cum hoc ſit re-
ſeruatum Principi.d.l.ſi mutus.facit.l.j.§. de qua.ff.
de poſthu.& no.Bar.in d.l.ſi quæramus.& in l. ſi mu
tus.ff. de teſta. Cecus autem non ſimplr̃ prohibetur
teſtari.ſed demum, qñ vellet teſtari non ſeruata ſolẽ
nitate quæ hr̃ in l. hac conſultiſſima. C.qui teſta. fa.
poſ.vnde ſeruata illa ſolennitate poteſt teſtari. & di-
cit Bar.in d.l.ſi quęramus. ꝙ per ſtatutũ poſſet ſolen
nitas illa diminui,ex quò eſt ĩducta a iure ciuili.Bal.
in d.l.ſi quæramus.dixit,ꝙ licèt ſtatutũ diſponat te-
ſtamentum valere ſi fiat coram q̃nq; teſtibus, ꝙ tale
ſtatutũ in dubio non extendeť ad teſtm̃ fiendum per
cecum.& ideo debebit ſeruari ſolennitas dictæ.l.hac
conſultiſſima.in illo, licèt aũt mutus non poſſit teſta
ri vr̃ tñ poſſe codicillari:q̃a nutu poſſunt fieri legata.
l.nutu.ff.de leg.3.¶ Iuxta prædicta q̃ritur quid ſi ali-
quis aduocatus infirmus perdidit loquelã, & factus
fuit adeo tremebundus,ꝙ non poteſt ſcribere.hẽt tñ
bonum intellectum, an aliquo modo poſſit de bonis
diſponere.do.Pe.dicit q̃one̅m fuiſſe de facto in q̃dã
dam aduocato qui liberos non habebat. nam q̃dam
religioſus dixit ſibi coram teſtibus amice bonũ eſt,
vt prouideas ſaluti animæ tuæ: vnde ſi tu vis inſtitue
re pauperes Chriſti porrige mihi manum, & ſtringe
manum meã, vel accipe hunc librum quẽ tibi dabo,
& ille ſic fecit, an valebit talis inſtitutio. vr̃ ꝙ ſic per
c.cum tibi.j̃.e. & q̃a Deus potius reſpicit cor q̃ ma-
num,ſeu operationẽ.24.q.v.c.ſi quid inueniſti.In cõ
trarium facit,quia hæc inſtitutio non vr̃ valere ſi fie-
ret inter liberos.per id,qđ hr̃ in auth.hoc inter libe-
ros.& l.iubemus.C.de teſta.ſed codicillus bene va-
leret,quia põt fieri nutu,ſicut,& legatũ.l.nutu.ff. de
leg.3.Et no.per gl.in d.l.iubemus. & prædictis mo-
dis,& ſimilibus ꝓbatur conſenſus per nutum.facit,
qđ legiť,& no.in l.ſeruo inuito.§.ſi pupillo.ff.ad tre.
& ꝑ Bar.in l.mutum.ff.de acq.hr̃.Bal.vt hic refeť do.
Pe.in repetitio.l.j.C.de ſac.ſan.eccl.tenet,ꝙ valet di
cta inſtitutio facta nutu ad pias cauſas,ex quò liquet
& conſtat de conſenſu,& mente teſtantis.per id,qđ
hr̃ in c.cum tibi.j̃.eo.cum ibi not.Ex quibus vr̃ colli
gi, ꝙ ſi teſtator dicit amico ſuo pono bona mea, &
& aĩam meã in manib.tuis, ꝙ iſtud interpreteť,ꝙ in
effectu diceť voluerit facio te hr̃dẽ ꝓ paupib. Chri-
ſti,licèt pauperes nõ ſint expreſſe ſcripti hęredes:ſed
in quaſi quodã nutu,ſubintellecto a iure,qđ tene mẽ
24 ti.& facit,qđ plenè diceť in d.ca.cum tibi.¶†Circa
quartum,qñ ratione ætatis quis prohibeť, vt q̃a im-
pubes,quæritur,an ſi ſit impubes ſagax in quo mali-
cia ſuppleat ætatẽ,an poſſit teſtari.dicit do.Pe.qđ nõ
etiam ad pias cauſas,q̃a iſte eſt defectus naturalis,&
non vr̃ etiam ſm̃ eum poſſe tolli per ſtatutũ. & ſic di
cit notare Bar.in l.ſi quęramus.ff.de teſta. & pro hoc
etiam allegat, quia ſi poſſet teſtari ad pias cãs pater
nõ poſſet ſibi ſubſtituere ad pias cauſas,qđ ẽ falſum,
vt in c.ſi pater.de teſta.in vj.& facit,qđ no.Io.An.in
c.fi.de deſpon.impu.& ſic reſidet,adde,ꝙ Bar.in d.l.
ſi quæramus. dicit oppoſitũ eius ad qđ ipſe allegat.
nã ꝯcludit ibi Bar.ꝙ per ſtatutũ poſſet diſponi, ꝙ im
pubes in quo malicia ſuppleret ætatẽ poſſet teſtari.
Ange.tñ ibi tenuit ꝯtrarium per l.fi.C.de teſta.mili.
& illa.l. bene facit ꝓ Angelo inq̃tum dicit, ꝙ nullo
modo põt impubes teſtari. & ſic expſſe ibi dicit im-
perator ſe velle, & ſic per illa verba vr̃ ſatis ꝓhibuiſ-
ſe ne per ſtatutũ poſſit diſponi,vel diſpenſari ꝯtrariũ.
ꝑ id,ꝙ notauit gl.in ſũi in cle.vt hi,q de ęta.& quali.
vbi gl.in ſimili per illa verba ibi prolata nullo modo
&c. dicit ſublatam ꝑtãtem Ep̃is in diſpenſando con
tra illud, qđ ibi dr̃.Illud ãt ſatis vr̃ ꝓcedere.ꝙ de iure
non poſſit impubes ẽt ſi malicia ſuppleat ætatem,te-
ſtari etiã ad pias cauſas ꝑ dictum.c. ſi pater.indiſtin-
ctè diſponit, ꝙ põt ſubſtituere etiã ad pias cauſas fi-
25 lio impuberi.Et hæc ſufficiãt de quarto.¶†Circa q̃n
tum, qñ ꝑꝑ defectum ſuæ poteſtatis quis ꝓhibetur
teſtari,ut cõtingit in ſeruo,monacho.& filioſamilias.
nã de ſeruo,& monacho certum eſt,ꝙ nõ poſſunt te
ſtari.per id,qđ hr̃ in Auth.ingreſſi.C.de ſac.ſan.ecc.
& facit,qđ hr̃ ĩ l.qđ attinet.ff.de re.iu.ſaluotñ in mo
nacho eo,qđ hr̃ in auth.ſi qua mulier.C.de ſacroſan.
ecc.Circa autem filiũſamil.conclude,ꝙ de caſtrenſi-
bus,vel quaſi,põt teſtari.l.ſi.C.de inoffi.teſta.de ad-
uentitijs autem teſtari non põt ẽt ſi ſint talia aduenti
tia in q̃bus pr̃i non q̃ratur vſusfructus, qđ ꝯtingit in
aliquibus caſibus de quibus hr̃ in auth. excipiť.& in
auth.item hæreditas. C.de bo.q̃ lib.vt ꝓbať in l. pe.
C.qui teſta.fac.poſ. vbi eſt caſus notabilis,& ꝓcedit
hoc ẽt ſi velit teſtari patre conſentiente, q̃a hoc face
re non põt.per id,qđ hr̃ in l.qui in ꝑtãte. ff. de teſta.
26 & in l.ſennium.§.j.C.qui teſta.fa.poſ.q̃uis † donare
poſſit cauſa mortis patre conſentiente.l. tam his.§.j.
ff.de do.cau.mortis.& rõ diuerſitatis eſt inter dona-
tionẽ cã mortis,& teſtm̃:quia teſtm̃,& vltima volũ-
tas non poteſt pendere ex alieno arbitrio.l. illa inſti-
tutio.ff.de hęred.inſt. Si autem filiusfa. poſſet teſtari
patre conſentiente videretur vltima voluntas ex ar-
bitrio alterius pendere,ideo hoc non poteſt.ſed do-
natio cauſa mortis videtur accedere potius ad natu-
ram contractus q̃ vltimæ voluntatis:vt eſt gl. quæ re
putatur notabilis in l.2.in prin.ff.de dote pręle. ꝯtra
ctus aũt põt pendere ex alieno arbitrio.l.fi.C.de cõ-
trahen.em.& l.ſi quis arbitratu.ff.de uer. ob.ideo p̃t
fieri patre conſentiente.facit,qđ no.Bart. in d.l.q in
27 poteſtate.& Cy. in d.l.ſenium.§.j.poteſt † tñ filiusfa.
ſibi eligere ſepulturam:ut probať in c.licèt. de ſepul.
in uj.an aũt poterit teſtari ad pias cauſas patre cõſen
tiente.uř, ꝙ ſic per id qđ hr̃ in d.c. licèt. a contrario.
ſenſu.Sed Bal.ut hic refert.d.Pe.in d.l.j.C. de ſacro-
ſan.ecc.tenet contrariũ, ꝙ ſi autoritas tutoris nõ ex-
tenditur ad hunc caſum,multominus uř ſe extende-
te autoritas patris.facit,qđ legiť,& notatur in l.ſi in
fanti.C.de iure deli.& in l.aurelio.§.caius.ff.de libr.
lega.& ſic reſidet do.Pe.Tu adde,qđ Bar.in d.l. q in
poteſtate.

poteſtate.tenuit ꝯtrarium,videlicet, ꝙ filiusfa. poſſit
teſtari cum conſenſu patris ad pias cauſas per text.
in d.c.licèt. a ſenſu contrario vbi ſatis vr̃ hoc proba-
ri.& idem etiam tenuit Fed.de ſe.in con.294.& plus
dixit Bar.in repeti.l.j.C.de ſacroſan.eccl. ꝙ filiusfa.
in aduentitijs in quibus patri non quæritur vſusfru-
ctus poterit teſtari ēt ſine conſenſu patris,quia tunc
patris non intereſt, ex quò non habet vſumfructũ in
talibus bonis:& ideo eius ꝯſenſus nõ vr̃ neceſſarius,
& ꝓ hoc,qa in relictis ad pias cãs non vr̃ ꝙ ſit neceſ-
ſe ſeruare ſolennitatẽ iuris poſitĩ.per id,qđ legiť, &
no.j.eo.cum eſſes.& c.relatum.& c.cum tibi. ſecus
ſi eſſent talia aduentitia in quibus patri eſſet q̃ſitus
vſusfructus:qa tunc non poterit teſtari etiam ad pias
cãs ſine ꝯſenſu patris,ſed cum eius cõſenſu ſic. & ſic
pt intelligi,qđ hr̃ in d.c.licèt.& eadem ratione deť,
ꝙ poſſet teſtari de profectitijs ad pias cauſas pr̃e cõ-
ſentiente cum eadem ratio vr̃. & ſic idẽ ius dici dẽt.
arg.l.illud.ff.ad le. Aquil.& c.ij.s̃.de tranſla. præla.
& hæc opi.Bar.& Fede. vr̃ verior de iure per d.c.li-
cèt a ꝯrio ſenſu. Nec ob.ratio Bal. quia pupillus nõ
intelligitur teſtari: quia non habet plenũ iudicium.
l.fin.C.de teſt.mili.& in actu teſtandi autoritas tuto
ris,vel adminiſtratoris nihil habet operari,per id,qđ
hr̃ in d.l.Aurelio.§.caius, ſed filiusfa.adultus habet
plenum iudiciũ quò ad actum teſtãdi,qđ patet:quia
adultus ſui iuris teſtari poteſt.l.qua ętate.ff.de teſta.
ideo nimirum ſi exiſtens in poteſtate patris poterit
teſtari ad pias cauſas eo conſentiente ad non pias nõ
poterit teſtari ẽt patre conſentiente, & ẽt ſi ſint aduẽ
titia in quibus patri non q̃ratur vſusfructus.& ſic in-
telligať.d.l.pe.C.qui teſta.facere poſ.& ſm p̃dicta li
28 mitari dẽt.d.l. qui in pt̃ate.& d.l.ſeniũ.§.j. An † aũt
filiusfa.per ſtatutũ poſſit habilitari ad teſtandũ. Bar.
in l.ſi quæramus.ff.de teſta.tenuit,ꝙ ſic, qa impediť
teſtari ꝑꝑ impedimentũ poterit tolli per ſtatutum. ꝑ
id,qđ hr̃ in l.oẽs populi.ff.de iuſti.& iure. & tunc ſi
habilitetur poterit teſtari de aduentitijs in qbus pa-
tri non quæritur vſusfructus. & idẽ vr̃ etiã de illis in
quibus patri q̃ritur vſusfructus dũmõ taliter teſteť,
ꝙ non fiat p̃iudiciũ patri circa vſumfructũ.& hęc ſuf-
29 ficiant de iſto caſu. ¶ †Circa ſextũ,qñ quis prohibe
tur teſtari ꝑꝑ vitiũ prodigalitatis dubitari põt, an ta
lis cui interdictũ eſt bonis ꝑꝑ tale vitiũ poterit teſta
ri ad pias cauſas.Bal.in repe.d.l.j.vt hic refert d.Pe.
tenet,ꝙ non: qa prohibitus alienare ẽt in eccleſiam:
vt legiť,& no.in l.ſi ita quis.§.ea lege.ff. de ver.obl.
fatetur tñ,ꝙ teſtm̃ factum ante interdictũ, ſeu interdi
ctionẽ bonorũ non rumpeť.per id,qđ legiť, & no.in
l.j.§.exigit.ff.de bo.poſſ. ſcđm tab.quia ꝓdigus non
delinquit in aliũ,ſed in ſeipſum tm̃:licèt ſecus ſit,qñ
poſt teſtm̃ quis efficiť inhabilis ad teſtãdũ ꝓpter de-
lictũ commiſſum in aliũ:vt hr̃ in d.§.exigit. & ꝓ pręe-
dictis etiã facit, qa prodigo non aufertur ius bonorũ
ſuorũ:ſed adminiſtratio futura poſt interdictũ. facit,
qđ habeť in l. is cui.ff.de teſta.Et hoc de ſexto caſu.
30 ¶ † Circa ſeptimum de dãnato ad mortẽ naturalem,
vel ciuilẽ, conclude,ꝙ dãnatus ad mortẽ naturalem
nõ poteſt teſtari:qa efficiť ſeruus pęnę.l. qui vltimo.
ff.de pęnis.& l.ſi quis filio exhęredato.§.irritũ.ff. de
iniuſto teſt.idem dr̃ de dãnato in metallũ: qa ẽt effi-
ciť ſeruus pœnę:& ſic perdit libertatẽ,& ciuitatẽ, &
bona.l.q dã.ff.de pęnis.Si aũt quis fuerit dãnatus ad
deportationẽ,iſte ẽt non poteſt teſtari:quia publicanť
bona.l.deportatorũ.C. de pęnis.& ẽt perdit ea, quæ
ſunt iur.ciuilis.d.l.quidẽ. & ideo non poteſt teſtari,
cũ teſtĩ factio ſit de iure ciuili.l.teſtamenti.ff.de teſt.
& facit.qđ hr̃ in l.ei9.§.ſi cui.ff.de teſt. ſecus in rele-
gato.nã ille ꝑdit ciuitatẽ.d.§.ſi cui. & ſic retinet ea,q̃
ſunt iuris ciuilis:vt ibi patet.& etiã retinet bona,niſi
expreſſe adimanť:vt ibi hr̃,& in d.l.quidẽ.ff. de pœ-
nis.& licèt auferantur bona,ex quò nõ perdit ciuita
tem Romanã.& ſic ea,q̃ ſunt iuris ciuilis poterit ac-
qrere alia bona: qa in publicatione bonorũ non ve-
niunt,niſi illa quæ hñt tꝑe publicationis: vt eſt text.
no.coniuncta gl.in l.nã ad ea.ff. de condi.& demõ.
ideo poterit teſtari.Item aduerte,ꝙ olim erat dubiũ,
ꝙ deportatus non poterat teſtari, qa bona publicã-
tur.d.l.deportatorũ.C.de pęnis. ſed hodie reſeruanť
liberis,& perſonis. de quibus hr̃ in auth.bona dãna-
torũ.C. de bonis damna.& ſic videretur ꝙ, poſſet te
ſtari.contrariũ tñ cõiter teneť: quia de illis bonis nõ
poteſt teſtari,cum ex iuris diſpoſitione debeãt deue-
nire ad ꝑſonas.de quibus in d.auth. & etiã, qa ꝑdit
ea,q̃ ſunt iuris ciuilis.nã licèt ex contractu iuris gen-
tiũ poſſit deportatus acqrere:per id,qđ hr̃ in l. ſi mã
dauero.§.is cuius bona.ff.man. tñ non poterit de il-
lis teſtari,qa perdit ea q̃ ſunt iuris ciuilis, & ſic ptã-
tem teſtandi.& iõ ante auth.prędictã: qa moriens po
erat habere hr̃dẽ bona prędicta applicabanť fiſco ip
ſo moriente.d.l. deportatorũ. ſed hodie ſpectarẽt ad
perſonas.de quibus in d.auth.bona dãnatorũ. & per
p̃dicta ẽt patet,ꝙ damnatus ad mortẽ,vel dãnatus ad
metallũ:licèt bona taliũ hodie non publicarenť: ſed
veniant ad perſonas de quibus in d.auth.bona dam-
natorum.non tñ potuerunt teſtari, qa perdunt nedũ
ea,q̃ ſunt iuris ciuilis:ſed ẽt libertatem: vt patet in d.
auth.quidẽ.& in l.q hodie. tñ nemo dãnatus ex ſup
plicio ſeruus efficiť ſi dẽt ſuperuenire poſt dãnationẽ
in auth.ſed hodie.& in corpore vñ ſumiť.C.de don.
inter virũ.dãnatus aũt ad mortẽ naturalẽ nihil eſt in
nouatũ quò ad hoc,qa talis efficiť ſeruus pęnæ.d.l. q
vltimo.licèt quò ad bona ſit innouatum ꝑ d.auth.bo
na dãnatorũ.Et hæc ꝓcedunt de iure cõi,ſm qđ ſnĩa
de crimine capitali non põt ferri in abñtem.l. abſen
tẽ.ff.de pęnis.ſed de iure municipali per ſtatuta pro-
uidetur, ꝙ poſſit ꝓcedi cõtra abſentes de crimine ca
pitali, & qđ poſſunt banniri,vñ renocatur in dubiũ,
an banniti noſtri tꝑis poterunt facere teſtm̃, & ꝓce-
dit qõ, qñ banniti ſunt de crimine capitali bona pu
blicata.Si aũt bona non eſſent publicata, tunc vide-
retur ſecus. nã videť, ꝙ qñ bona publicantur tales
ęquiparenť deportatis.& ſic vr̃, ꝙ non poſſint teſtari
& potiſſime,ex quò bona ſunt publicata.facit, qđ hr̃
in l.eius q in fi.ff.eo. & in l. lex Cornelia. ff.de vulg.
& pupil. Sed vbi bona non publicanť vr̃ æquiparari
deportato:vt eſt gl.q̃ reputať ſingularis in §.re legati.
inſti.qbus mo.ius.pa.pote.ſoluit.Ia.de Are.vt ẽt tã-
git Bar.in d.l.eius qui,& in l.ex facto.ff.ad tre.dicit,
ꝙ ſi vult teſtari ſcđm ſtatuta,& priuilegia ſuæ ciuita
tis:vt puta corã duobus teſtibus, vt eſt in ciuitate Ve
netiarũ:tunc non poterit, qa talis efficiť hoſtis ciuita
tis.l.amiſſione.§.qui deficiunt.ff.de capi.dimi.iõ non
dẽt gaudere priuilegijs patrię,& hoc,qa odioſi in du
bio non vñr uocari ad priuilegia.l.Lucius.§. Lucius.
Titius dãna.ff.de le.ij.& facit,qđ notauit Cy. in l.j.
C.de natura.liber.de his qui ſunt ex ꝑfectionẽ cõis:
ſecus ſi vult teſtari ſcđm ius cõe.nã poterit,qa diſpo
ſitio adminiſtrata ad certũ territoriũ ñ dẽt ꝓducere
effectũ extrã territoriũ ꝯ diſpoſitionẽ iuris cõis.arg.l. cũ
vnus.§.is qui.ff.de bonis auto.iudi.poſſiden. vr̃ tñ,ꝙ
ſi talis poſtea caperetur, & fieret executio, ꝙ reſcin-
dereť teſtm̃, quia ꝑꝑ delictum efficitur inteſtabilis,
& rõne ſnĩæ ꝯ ipſum latę occaſione delicti. iõ reſcin
diť teſtm̃ prius factum,per ea q̃ hñr in d.l.j.§. exigit.
facit,qđ no.p̃cipue per Bal. in l. qui a latronibus.§.
ſi.ff.de

fi.ff.de teſta. & hoc credo verũ de iure cõi ſm ſtatu-
ta.tñ conſuetudine locorũ vr, ꝙ damnatus ad mortẽ
non prohibeat̃ habere hęredem ſi bona non publicã-
tur,& ꝯñr vr,ꝙ non fiat ſeruus pœnæ: & iõ quotidię
obſeruatur,ꝙ in carceribus faciunt teſtamenta: licèt
dãnari debeant ad mortem,& teſtamẽta eorũ ſeruã-
tur,nec reſcinduntur,& illud ꝓcedit ex vi ſtatuti,vel
cõſuetudinis,ſed de iure cõi eſſet ſecus: qa ſcd̃m ius
cõe dãnatus ad mortem efficit̃ ſeruus pœnę, vt eſt di
31 ctum.¶†Quid aũt de teſtamento cõdẽnati qui morit̃
appellatione pendente,vt intra tpa data ad appellã-
dũ.nã de iure cõi in cã criminali pt appellari.l.nõ tã
tum.ff.de appel.& l.addictos.C.de Epiſco.audi.licèt
per ſtatuta hodie cõiter ꝓhibeatur appellatio in crĩa
libus,vt docet experientia.Cõclùde,ꝙ ſi moritur in-
tra tp̃s datũ ad appellandũ ſi per ſnĩam perdiderat̃ ius
teſtandi, qa dãnatus erat ad talem pęnã per q̃ perde
batur ius teſtandi,ꝙ qñ fit ſuperius declaraui. tũc gl.
q̃ reputatur notabilis,& ſingularis in l. ex iudiciorũ.
ff.de accuſa. vr,ꝙ idem operet̃ pendẽtia tpis dati ad
appellãdũ, qđ operatur pendẽtia ipſius apellationis.
ſed ꝯtrium tenuit ibi Bart. quò ad hoc,quia ex quò ꝑ
ſnĩam perdit ius teſtandi ſi interim moritur inteſta-
bilis: ideo interim non poterit facere teſtm̃:& ſi ante
facit,inualidatur per d.l.ſi quis filio exhęredato.§.ir-
ritum.nec obſt,qđ hr̃ in c.non ſolum.de appel.in vj.
vbi vr, ꝙ pendente tp̃e dato ad appellandũ nõ debet
aliquid innouari,ſicut nec pendente appellatione:qa
illud vetum quò ad appellationẽ fiendam per homi
nem:ſed ꝙ perdatur ptãs teſtandi ꝑ ſnĩam ſtatim ip-
ſa lata,iſtud contingit ex diſpoſitione iuris.d.l.qui vl
timo. & ſimile videmus ẽt in pęna infamię quæ ipſo
iure infringit̃ per ſnĩam,ex qua damnatus efficit̃ in-
famis,vt contingit in dãnato in crimine furti , vel de
crimine iniuriarũ.l.furti.ff.de his qui notant̃. infa.&
in c.cum te.ſ.de re iudi.& l.nõ poteſt.ff. de furtis.Si
aũt moriat̃ quis pendente appellatione:qa per illam
extinguitur interim,vel ſuſpendit̃ pronunciatum.l.j.
ff.ad turpilia.& ſ.de iureiuran.venientes.ſi bona ex-
preſſe non fuerunt publicata,ſed veniebant publicã
da acceſſoriè in ꝯñtiam criminis,tunc extinguit̃ cri-
men morte,& quò ad bona,& teſtm̃ factũ añ ſnĩam,
vel ẽt poſt pendente appellatione valebit,per id ,qđ
hr̃ in l.fi.C.ſi reus,vel accuſa.mor.fuerit. ſecus ſi bo-
na eſſent expreſſe publicata in ſnĩa: quia tunc rema-
nebit qõ ꝑꝑ bona ẽt poſt mortẽ , & ſi non probet̃ de
innocentia , ſed potius ꝓbet̃ crimen non valebit te-
ſtm̃,ſm ea quæ hñr in d.l.fi.& in l.j.& 2.C.ſi pen.ap-
pela.mors interue. an autẽ dãnatus ad mortẽ de iure
cõi non ſubſiſtente alio iure municipali, vel conſue-
tudinario poterit teſtari ad pias cãs.dic,ꝙ non : quia
talis efficit̃ ſeruus pęnæ, vt eſt dictũ.& hoc ẽt tenuit
Io.An.in c.q̃q̃.in nouella.de vſur.in vj.& Bar.in re-
petitione.l.j.C.de ſac.ſan.eccl. An aũt deportatus q
aliquid quæſiuiſſet poſt deportationem ex ꝯctu iuris
gentiũ,qđ põt:vt ſuperius dixi,poterit teſtari ad pias
cauſas.videret̃ ꝙ non:qa non põt habere hr̃dem, cũ
illud ſit de iure ciuili.& ſic vr, ꝙ non poterit inſtitue
re etiam eccleſiã,vel pium locum.In ꝯtrium facit,qa
talis vr impedui ſolum ꝑꝑ impedimentum iuris ciui
lis.& iõ vr,ꝙ poſſit ad pias cãs habere hr̃dẽ,licèt quò
ad alia habere non poſſit,per id qđ hr̃.ĩ.eo.in c.cum
eſſes.& capitu.cum tibi. & ſecundum hoc videretur
limitandũ,qđ hr̃ in l.deportatorũ.C.de pœnis. iſtud tñ
non eſt ſine aliquali dubitatione,ſatis vr poſſe defen
ſari,per id qđ ſuperius eſt dictum:& per p̃dicta pate
32 re põt.¶†Quid de illo qui decedit in carcere añ ſen
tentiã.nam vr,ꝙ non irritetur eius teſtm̃.facit, quod
hr̃ in l.ſi quis poſt.ff.e.qđ intellige, niſi fuiſſet incar-
ceratus pro tali crimine pro quo poſſet accuſari poſt
mortẽ,qđ qñ ſit, hr̃ in l.ex iudiciorum.ff. de accuſa.
¶ Quid aũt de illo qui interfecit ſeipſum in carceri-
bus.dicit,ꝙ ſi ſe interfecit ꝑꝑ aliam cãm q̃ ꝑꝑ timo
rem pęnæ inferendæ hoc ſibi non nocet.l.2.C.qui te
ſta.face.poſ. Si aũt interfecit ſe timore pœnæ inferẽ-
dæ: tunc ſi erat talis pęna ex qua non perdebat ptãtẽ
teſtandi,tunc non validat̃ teſtm̃, ſecus ſi fuiſſet talis
pęna per q̃ perdidiſſet ptãtem teſtandi,de quo dicen
dum,vt no.per gl.& Doc.in d.l.2.C.qui teſta.fa. poſ.
Et adde iuq̃tum dixi, ꝙ licèt deportatus poſſit aquire
re ex contractu iuris gentium: tñ non põt in illis habe
re hr̃dem,& allegaui.l.deportatorum.C.de pęnis.nã
melius facit,qđ hr̃ in l deportati.C.de bonis damna
to.& ibi expreſſe hoc probat,& ad id ẽt,qđ ſ.dixi de
bannitis.facit, qđ no.Spe.in ti.de inſtru.edi.§.com-
pendioſè.ver.quid de bannito.& Bar. in ſua qõne q̃
33 incipit:ſtatuto Lucanæ ciuitatis cauet.¶†Quid autẽ
de damnatis ad amputationẽ manus,vel pedis,an ta
les poſſint facere teſtm̃. dic ꝙ ſic: qa tales non efficiũ
tur ſerui,nec ꝑdunt ciuitatẽ Romanã:& per ꝯñs non
ꝑdunt iura ciuilia.facit,qđ hr̃ in l.qui manus . & qđ
ibi no.per Bar.ff.co.ti.& procedit hoc ẽt ſi ex accidẽ
ti ſequatur mors, ex quò principaliter talis pœna ad
hoc non ordinat̃.ar.l.ſi quis nec cãm.ff.ſi cer. pet.&
ſic non irritabit̃ teſtm̃ antea factum.& idem dicas de
damnatis,vt exoculent̃.i.vt ſibi extrahãtur oculi: qa
non irritabitur teſtamentũ antea factum eadẽ rõne ,
& etiã poterunt teſtari ꝓut pñt ceci ſcđm formam.l.
hac cõſultiſſima.C.qui teſt.fa.poſ.faciat,qđ no.Spe.
in d.§.cõpendioſæ.ver.quid de exoculatis. & Bar.in
d.l.qui manus.Nec ob.ſi dicat̃,ꝙ tales vñr remanere
infames.& ſic vr , ꝙ non poſſint teſtari, per id qđ hr̃
in l.is cui.§.fin.ff.eod.qa rñderi poteſt,ꝙ rñr infamis
non ꝓhibet̃ facere teſtm̃,vbi in caſibus in iure exp̃ſ-
ſis:vt ꝓbatur in l.j.C.de ſecundis nup.& patet in re-
legato qui vr eſſe infamis ꝑ l. cognitionũ.§.minuit̃ .
ff.de varijs,& extraor. cogni. & tñ põt teſtari.l. eius
qui.§.fi.ff.eo.nec ob.d.l.is cui.§.fi. quia ibi eſt ſpãle
in damnato ob carmen famoſum. facit , qđ hr̃ in l.j.
34 C.de famoſis libellis.¶ † Quid autẽ de damnato per
Ep̃m ad perpetuum carcerem.dic,ꝙ non poteſt teſta
ri,qa efficitur ſeruus pœnæ:vt nota.Inno.in c.quaſi.
35 el 2.de accuſa. Et hęc de ſeptimo, & octauo.¶†Cir
ca nonum de vſurario manifeſto.conclude,ꝙ non po
teſt teſtari ſi præſtat cautionem de reſtituendis vſu-
ris ſcđm formam.c.q̃q̃.de vſuris.in vj.¶ Quid autẽ ſi
ante feciſſet teſtm̃,& poſtea effectus eſt vſurarius ma
nifeſtus,& non præſtita cautione deceſſit.dic,ꝙ rum-
pitur tale teſtm̃ prius factum,qa ſenerari eſt delictũ,
qđ in alium committitur.facit,qđ hr̃.ĩ.de vſur.c.qa
in omnibus.iõ inhabilitas ſuperueniens rumpit teſta
mentum.per id,qđ no.in præal.l.j.§.exigit.ff. de bo.
poſ.ſcđm tabul.& facit,qđ not.Bald. in d.l.j.de ſac.
36 ſan.ecc.& etiã Bar.Sed iuxta prædicta q̃rit̃.¶†Quid
ſi vſurarius manifeſtus non præſtita cautione condi-
dit teſtm̃,demum illam pręſtitit ex interuallo,an re-
conualeſcet.Nico.de matha.diſputando tenuit,ꝙ ſic
per l.qui ſoluendo.ff.de hęre.inſt.& idẽ Io.An. in c.
q̃quam.de vſur.in vj.idem Bar.in l.filio pręterito.ad
fi.& ibi etiam dicit.ff.de iniuſto teſt. Quid autem de
illo qui præſtita cautione fecit teſtamentum, & de-
mum continuauit vitium vſurarum,an valebit teſta-
mentum.Fede.de ſenis in conſi.vij.tenuit,ꝙ non. &
ibi videtur velle , ꝙ hoc procedat etiam ſi poſt teſta-
mentum manifeſte nõ exerceat vſuras,qđ eſt notan
dum,tamen iura per eum allegata non bene videtur
id pro-

ſiđ probare. & de materia per Bal. in d.l.j. & per do.
Pe.hic.& in c.quia in omnibus.ĩ.de vſuris.Et hęc de
37 nono.¶†Circa decimum de excõicato, an poſſit fa-
cere teſtm̃.gl.valde notabilis dixit. ꝙ non in d.c.de-
cernimus.de ſen.exc.in vj.& ſm illam.dicit.do.Pet.
fuiſſe conſultum Peruſij.poſtea Ioã.And.in nouella
mutauit opi.& tenuit, ꝙ valet teſtamentũ excõicati
ẽt ſi ſit publicus,& manifeſtus excõicatus , qa nulla
lege vr̃ reperiri cõtrariũ.imò potius vr̃ ↄ̃rium ꝓbari,
videlicet,ꝙ valeat teſtm̃,in auth.credentes.C. de hę
re.vbi patet,ꝙ excõicatus pro ſuſpicione hæreſis in-
tra annũ poteſt teſtari, & demum poſt annum prohi
betur.& hoc etiã tenuit Ia.de Bel.diſputando: vt pa-
tet ex his,quæ ipſe ſcripſit in auth.de ſanctiſſimis epi
ſcopis.col.ix. & idem Federi.in conſi.lxxij. aliàs.74.
idem Bar.in l.ſi quæramus.ff.eo.& etiam hoc vr̃ vel
le Inn.in c.cum voluntate.de ſen.excõi.dicit tñ Bar.
in d.l.ſi quæramus.ꝙ ſi excõicatus relinquat pro ani-
ma,non valebit legatum.& idẽ dicit in quolibet no-
torio criminoſo.facit,qđ hr̃ ĩ c.placuit.23.q.v.& 13.
q.ij.in c.ꝓ obeuntibus.& hoc etiam voluit Inn.in d.
c.cum voluntate.vbi vr̃ concludere, ꝙ licèt excõica-
tus poſſit teſtari,nõ tñ poſſet pro anima relinquere.
Bal.vt hic refert.d.Pe.in d.l.j. de ſac.ſan.ecc.tenet,ꝙ
valet relictum pro anima.nã licèt ſibi non ꝓſit,ſi tñ
factũ ſit eccleſiæ relictum ꝓ anima eccleſia illud ca-
piet,qa non vr̃ ſtare per eccleſiã ratio impedimenti
ſed potius ꝑꝑ delictum ipſius relinquentis.arg. eius
qđ habeť in l.miles.§.areã.ff.de adult. & cũ iſta opi.
pertranſit do.Pe.Sed verior vr̃ opi.Inn. cum qua trã
ſit ẽt Io.in d.c.cum voluntate.qa vr̃ incongruum , ꝙ
eccleſia acceptet relictũ pro anima illius qui decceſ-
ſit in peccato mortali,& de quo conſtat . & iõ vr̃ , ꝙ
non ſit congruũ,ꝙ eccleſia talia relicta poſſit petere,
quia hoc haberet ſpeciem mali exempli, iõ nullate-
nus eſt fiendum,per id qđ hr̃ in c.cum ab oĩ.š. de vi.
& ho. cler.¶Circa vndecimũ,& vltimum,videlicet,
qñ quis ꝓhibetur teſtari , qa eſt dubius de ſtatu ſuo
poteſt dubitari, an talis poterit teſtari ꝓ aĩa.Bar.in l.
j.C.de ſac.ſan.ec.tenuit,qđ hr̃ in l.ſi militari.§. ſi mi
les.& in d.l.j.de teſta.mili.ſed Bal.in d.l.j. tenuit cõ
trarium,qa illud ſimplr̃ vr̃ prohibere tali poteſtatem
teſtandi.& cum iſta opi.tranſit hic do.Pet.non facta
mentione dñi Bar.per iura per ipſum allegata, & qa
iſtud impedimentum vr̃ eſſe impedimentum indu-
ctum a iure ciuili , ideo vr̃ , ꝙ non habeat nocere in
relictis ad pias cauſas.per id qđ hr̃.ĩ.eo.in c.cum eſ-
ſes.& c.relatum . & c.cum tibi.& iſta ꝓcedunt circa
perſonas,q̃ non habent teſtĩ factionem actiuè, & nõ
38 poſſunt facere teſtm̃. an † autem prædicti ſic prohibi
ti hẽant teſtĩ factionem paſſiuè,vt ſic etiam pñt cape-
re ex teſtamentis aliorum . an vero non poſſint tan-
git hic do.Pe.& concludit,ꝙ filiusfa.impubes furio-
ſus ꝓdigus mẽtecaptus poſſunt ex teſtĩs aliorum re-
cipere,qa valet relictum ipſis factum.& ſilr̃ valet re-
lictum factũ ſeruo,& monacho,facit,qđ hr̃ in c.in ꝑ
ſentia.š.de ꝓbat.ſeruus tñ nõ acquireret ſibi,ſed do
mino:& ſilr̃ monachus acquiret ſuo monaſterio.d.c.
in pñtia.& l.non minus.ff.de hered.inſt.& l.debitor.
§.ſeruo.ff.de leg.ij.de relicto aũt filiofa. cui acquira
tur recurrendum eſt ad l.filio.ff.de condi. & demon.
quia acquiritur patri ſi factum fuit relictum contem
platione patris,aliàs acquiritur filio quò ad ꝓprieta
tem,& patri quò ad vſumfructum.l.cum oportet.C.
de bonis q̃ lib.An aũt excõicatus poſſit capere ex te-
ſtamento.fuerunt opi.ſicut in alijs acquiſitionibus q̃
ꝓueniunt ex ↄ̃ctibus.Inn.tñ in c.veritatis.de dolo &
contu.tenuit,ꝙ excõicatus poſſit acquirere ex ↄ̃ctu .

& ↄ̃hr̃ vr̃,ꝙ etiam ex teſtamento. de quo dicendum,
vt dici conſueuit in d.c.veritatis.Et no.ẽt per Fed.in
39 conſ.74.¶†Quid aũt de illegitimè natis,an tales ſint
capaces.cõclude,ꝙ ſi ſint naturales pñt ſuccedere pa
tri ex teſtõ non obſtantibus legitimis,& ab inteſtato
in duabus vncijs in auth.licèt.C.de naturalibus.lib.
ſecus in ſpurijs,quia nullo modo pñt ſuccedere,quo-
niã nec ali dẽnt de iure ciuili d. auth.licèt. & Auth.
ex complexu.C.de inceſtis nup.de iure tñ canonico
ali debent: vt in c. cum haberet.ĩ. de eo qui duxit in
matrimo.Aduerte tñ,qa licèt ſpurius non poſſit inſti
tui a patre.per id,qđ hr̃ in §.fi.in auth.qui.mo. natu
rales efficiuntur ſui.colla.vij. tñ poteſt inſtitui a fra-
tre etiam lrĩmo,& quocunq; alio ,quia non reperiť
hoc prohibitum . & vr̃ etiam velle notabiliter in d.§.
fi.imo etiam fortè ex teſtõ patris ſuccedetur pupillo
ex pupillari ſubſtitutione in alijs bonis q̃ paternis :
vt ꝓbať in l.ſi is qui.ff.de vulga.& pupil.ſed ex vul-
gari,vel fideicommiſſaria ſubſtitutione nõ poſſet ca-
pere,quia per illa ſucceditur ipſi teſtanti.l. cohęredi.
§.cum.filiæ.ff.de vul. & pupilla.An aũt filius legiti-
mus ſpurij poſſit inſtitui ab auo.Bar.tenuit, ꝙ ſic in l.
gallus.§.quid ſi is.ff.de libe.& poſthu.& idem Fede.
de ſenis.in con.56.aliàs. 57.Bal.tñ in d.l. gallus.§.q
dam rectè. tenuit contrarium , ſed re vera rõnes ſuæ
ſunt contra tex.in l.fi.C.de naturali.libe.de quo di-
40 xi in d.§.quid ſi is.¶†Iuxta prędicta quæritur, an va
leat ſtatutum diſponẽs, ꝙ filius ſpurius poſſit inſtitui
a patre.cõiter teneť,ꝙ non:quia tale ſtatutum dat ma
teriam peccandi.ideo non debet valere,per id quod
hr̃ in l.ſi vnus.§.illud.& §.pacta.ff.de pact. & hoc ẽt
tenuit Bar.in l.3.ff.de teſta.& Fed.in conſ.268.aliàs.
75.& 267.& facit qđ no.Hoſt.in ſumma,q. fil.ſint le
gi.§.vlt.ver.quid ſi Imperator.nec obſt.ſi dicatur , ꝙ
poteſt Imperator ſpurios legitimare , & habilitare ꝑ
ſuum reſcriptum:vt patet ex his,quæ hñr in d. auth.
quibus mo.natura.efficianť ſui.& ſic vr̃, ꝙ poſſit ſup
hoc cõtra legem facere,cuius ↄ̃trarium tenuit Hoſt.
in loco præal.quia rñdere poteſt,ꝙ prædicta nõ ſunt
propriè diſpenſare, & legem condere.nã & Eps põt
diſpenſare cum illegitimis ſaltem in certis caſibus.fa
cit,qđ hr̃ in c.j.de filijs presby.in vj.& tñ non poſſet
facere ↄ̃ſtitutionem , ꝙ ſpurij ſint capaces , & rõ di-
uerſitatis eſt,quia conſtitutio reſpicit futura,& per il
lam inducerentur hoĩes ad peccandum . diſpenſatio
verò reſpicit præterita,& non fit ſine cauſæ cognitio
ne.š.de fil.presby.c. veniens.cum ibi not.per Inn.&
per gl.& Io. An.in c.ij.ĩ. de ſchiſma.& ſic ſi Impera-
tor non poſſet conſtitutionẽ facere,ꝙ ſpurij ſint capa
ces,ꝓut voluit Hoſt.in loco ꝑallega.multominus pt̃
41 fieri per ſtatutum.¶†Iuxta prędicta q̃ri poteſt.Quid
ſi relinquantur immobilia fratribus minoris,vel alijs
mendicantibus cui abdicabuntur , cum ipſi non ſint
capaces.do.Pe.hic remittit ad notata per Iac. in c.in
præſentia.de proba.& per Cy.in l. Deo nobis.C. de
Epi.& cle.vbi ponit tres opi.Prima fuit Iac. de Ra.&
Pe.quòd non valeat.& ſic nulla.Secunda,ꝙ valeant,
nõ,vt relicta poſſideanť, ſed vt pretium in eorum vti
litatem conuertatur.facit, qđ habetur in c. vnico.de
relig.do.in vj.cum ibi no.per gl.Tertia fuit,ꝙ habe-
bit illa eccleſia Romana, & ex illis ſuſtentabunť fra-
tres.de quo etiam in Spe.de ſta.mo.§.j.ver.3. & 4.&
licèt d.Pe. ſic reſideat.potes dicere,ꝙ in fratribus mi
noribus , qa illi omnino ſunt incapaces talium reli-
ctorũ ex rſa,ꝙ talia relicta ſunt nulla,ſed in alijs mẽ-
dicantibus:quia non ſunt mendicãtes regulares. ſed
potius ex conſtitutionibus poteſt habere locum ſe-
cũda opi.per id,quod hr̃ in d.c.vnico.& qđ no.Spe,
in lo-

42 in loco præal.& dixi in d.c.in præſentia.¶† Quid au
tem ſi teſtator in teſtamento reliquit conuentui fra-
trum prædicatorum, vel minorũ decem ſingulis an-
nis vſq;ad certum tp̃s,vel vni fratri toto tp̃e vitę ſuę,
an valebit relictum. vr̃ q̃ non.quia annui redditus in
ter immobilia computantur in cle.exiui.§.cunq;.de
ver.ſig.Fede de ſenis in conſ.xij.Finaliter concludit,
q̃ ſi ſint legata annua facta ad cultum diuinum,puta
pro ſacrificio,vel pro luminaribus,vel pro paramen-
tis,& ſimilibus,q̃ tale relictum valebit:quia per talia
legata non releuatur mendicitas: quia non p̃ficiunt
ad victum,vel veſtitum,ideo vñr valere.arg.c.ſi.j.de
ſepul. Si vero relinquerentur pro victu,vel veſtitu di
ctorum fratrum:tunc ſi factum ſit ad modicum tem-
pus valebit relictum: q̃a vr̃ potius eſſe quædam ſum
ma relicta dilata tñ quo ad ſolutionẽ vſq; ad tp̃s q̃
redditus annu⁹.facit,qđ hr̃ in l. ſi cum præfinitione.
ff.q̃n di.leg.ce.ſecus ſi tales redditus fiant ad nõ mo
dicum tp̃s,quia tunc talia relicta repugnãt ſtatui pau
pertatis:ideo non vr̃ valere.d.§.cunq;. Quod aũt di-
catur eſſe modicum tempus.no.in cle.j.de reb.eccl.
43 non alienan. ¶ † Vltimate tangit quid ſi deportatus
inſtituatur hæres ad quem deueniet hæreditas.gl.in
l.j.C.de hęre.inſt.dicit,quòd ad fiſcum,& pro illa fa
cit.l.ſi deportati ſeruo.ff.de leg.3. Nec ob. huic opi.
d.l.j. dũ dicit, q̃ q̃n inſtituitur deportatus hæreditas
in ea cauſa eſt,ac ſi ſcripta non fuiſſet.& ſic.vr̃, q̃ ve-
niat ad venientes ab inteſtato:quia r̃ndet ibi gl.q̃ ve-
rum eſt q̃tum ad inſtitutum non q̃tum ad alium, iõ
veniet fiſcus qui pręſtabit legata.facit.l.cum in tabu
lis.§.j.ff.de his,qui.vt indig.& hanc opi. ſequitur Ia.
de Are.& Pe.ſed alij,vt Cy.& Ia.de Ra.tenent, q̃ hæ
reditas deueniat ad venientes ab inteſtato non ad fi-
ſcum per d.l.j. quia deportatus hr̃ pro mortuo.l.j.§.
pe.ff.de contratabu.vbi autẽ mortuus inſtituitur,ni-
hil valet inſtitutio:vt in §.in primo. in l.vnica. C.de
cadu.tollen.& ideo non põt fiſcus venire:quia opor-
tet,vt fiſcus veniat, q̃ titulus ſit radicatus in perſonã
Idignia qua vult auferre.l.ex facto.§.Iulius.ff.de vul
ga.& pupi.& iſtam partem vr̃ velle gl.in §.legari.in-
ſti.de legatis. Raynerius de forliuio vr̃ tenere primã
partem per tex.in d.l.j.iuncta.l.aliud eſt capere.ff.de
ver.ſig.nam tex.in d.l.j.dicit, q̃ ſi inſtituitur deporta
tus non poteſt capere,non autem dixit,q̃ nõ poſſit ac
cipere.capere autem dr̃ quis, qñ capit ad commodũ
ſuum,ſed accipere dr̃ etiam ſi accipiat ad commodũ
alienum.d.l.aliud eſt capere. & per hoc vr̃ poſſe de-
fenſari opi.gl.Bar.tamen ibi tenuit opi.ſcd̃am: q̃a tñ
hodie non eſt in vſu hæc pœna deportationis nõ eſt
multum ſuper hoc inſiſtendum.dicit tñ.do.Pe.quòd
44 † poſſet in ſimili dubitari,in damnato de hęreſi inſti-
tuto a cõſanguineo,vel amico,an dicta inſtitutio eſ-
ſet pro non ſcripta,quia q̃tum ad ſe non eſt capax:vt
in c.cum ſcd̃m leges.de hære. in vj.an vero debeã ap
plicari fiſco,vel eccleſię,& aliter non declarat,poſſet
dici,q̃ hæreticus,licèt ſit excõicatus.j. de hære.c. ex-
cõicamus.nõ vr̃ eſſe prohibitus acquirere. per id,qđ
dixi.ſ.de excõicato.licèt illud poſtea confiſcetur.per
id,quod hr̃ in d.c.cum ſcd̃m leges.& p̃pter præpicta ẽt
tangit ſi† inſtituitur bãnitus alicuius ciuitatis,an ve-
niant venientes ab inteſtato.vel fiſcus.gl.in §.relega-
ti.inſtitu.qui.mo.ius pa.poteſta.ſoluit. vr̃ conſidera
re cãm delicti,vt ſi tale fuerit delictum pro quo olim
quis deportabatur,tunc bannitus ęquiparetur depor
tato,alias ſecus.Iac.vero de Are.dicit,q̃ banniti no-
ſtri tp̃is poſſunt indiſtinctè inſtitui,quia non habent
pro deportatis, propterea quia deportare eſt propriũ
ciuitatis Romanæ non præſidis, vel rectoris ciuitatis
.l.2.ff.de pœnis.& ita refert Cy.in d.l.j.C.de hæred.
inſt.qđ tradit.d.Fe. p̃cedere,ſi quis fuit bannitus bo
nis non publicatis,& idem ſi bona fuerunt publicata
ſi extra ciuitatem illam in qua eſt bannitus relinqua
tur hęres,quia tale bannũ nõ abſtulit ſibi iura cõia,
vel iura alterius ciuitatis,ſed vbi eſſet inſtitutus in ci
uitate illa de qua eſt bannitus, vel in qua ſunt bona
publicatę,tunc dicit poſſe dubitari,an inſtitutio ſit p̃
non ſcripta,an vero veniat fiſcus,& non decidit.vr̃ di
ci poſſe,q̃.cum publicatio bonorũ non trahat̃ ad po
ſtea q̃ſita.per id qđ legit̃, & no.in l.nam ad ea.ff. de
cõdi.& demon.q̃ talis inſtitutio tenebit ſi ſit facta ſcd̃m
formam iuris cõis.& ſic vr̃. q̃ ex illa poterit acquire-
re,cum non perdiderit ea,quæ ſunt iuris cõis: vt vo-
luit Bar. in dicta q̃õne q̃ incipit ſtatuto Lucanę ciui-
tatis.& facit,qđ notauit Spe.in §.compendiosè.ver.
quid de bannito.ſuper ius allegato. Si autem hr̃ditas
ſit relicta ſpurio per patrem,dic,q̃ non valet inſtitu-
tio,&.venient venientes ab inteſtato, ex quo palã re
lictũ eſt ſpurio,ſecus q̃n occultę relinqueretũ, q̃a tũc
veniret confiſcandũ illud,q̃ tacitè, & occulte relictũ
ſibi eſſet.l.non intelligitur.§.j.& ibi notatur maximè per
Bar.ff.de iure fiſci.& per eundem plenè in l.fin.ff.de
his,qui.vt.indi.& per Bal.in l.3.ff.de teſta.vbi Bald.
concludit, q̃ ſi p̃pter delictum teſtatoris hęres ſit in-
capax,tũc p̃cedit,q̃ ſuperius dixi qđ intellige,niſi ſit
delictum leſę maieſtatis.per id qđ hr̃ in l.quiſquis. C.
ad le.iuli.maieſta. Si autem hæres eſſet incapax p̃p
propriũ delictum,tunc ſi eſt verum, & propriũ deli-
ctum,& tale,q̃ pęnitus ſit incapax, & ſi cenſetur re-
lictum pro non ſcripto.l.j.& ij.ff. de his, quæ p̃ non
ſcriptis hñr,ſecus ſi ſit tale, q̃ licèt non poſſet cape-
re ad commodũ ſuũ,tñ poteſt accipere ad commodũ
alienum,puta fiſci,& tũc applicatur fiſco.l.Papinia-
nus.§.meminiſſe.ff.de inoffi.teſta.Si vero non ſit p̃-
prium ſeu verum delictum,ſed potius mali mores,&
tunc non applicatur fiſco,ſed alijs perſonis ſcd̃m l.j.C.
46 de ſecun.nupt. An autem per † ingreſſum religionis
purgetur vitium ingratitudinis cõmiſſum per filiũ.
gl.tetigit in Auth.de mona.in prin.co.j. Et finaliter,
ibi concludit,q̃ ſic:per id,qđ hr̃ in c.non liceat. xix.
q.3.vbi eſt caſus expreſſus. & ad hoc etiam bene fa-
cit tex.in d.Auth. de mona.in prin.vbi dicit omnem
maculam abſtergit per ingreſſum religionis.& idem
etiam tenuit Cyn.in l.ſi.C.de Epiſco. & cleri. & per
hæc ſit expedita hæc decre.

S V M M A R I V M.

1 *Religioſus dici poteſt laicus honeſtè viuens.*
2 *Religioſus,an poſſit eſſe executor teſtamenti.*
3 *Voluntas defuncti, quæ non poteſt impleri, vt voluit poteſt per Epiſcopum immutari.*
4 *Exequi poteſt Epiſcopus teſtm̃ teſtatoris negligẽtię hærede,vel executore.*
5 *Legatum pro monaſterio conſtruendo valet.*
6 *Voluntas defuncti debet per heredem impleri.*
7 *Voluntas defuncti debet per hæredem impleri intra annum.*
8 *Terminus datus a iure ad explendam voluntatem teſtatoris incipit a die monitionis.*
9 *Legatum,an ratione incertitudinis vitietur.*
10 *Hæres ſi per annum a die monitionis eſt negligens in non implẽdo voluntatem defuncti omnia poſſunt ab ipſo auferri, & dari pio loco, quod debebat conſtrui.*
11 *Eulogium vnde dicatur.*
12 *Voluntatẽ defuncti nõ implẽti currit annalis p̃ſcriptio a die monitionis.*
13 *Et quid ſi hæres impeditus nihil penitus fecit intra annũ,an ſibi currat illud tempus.*
14 *Teſtator ſi mandauit centum diſtribui in pauperes eligendo per executores teſtamenti: an electio per ipſos executores facta poſt annũ valebit.*

15 *Teſtator ſi iuſſit capellam, vel eccleſiam fieri, nec adiecit tẽpus, quan
tum tempus habebit executor ad illam conſtruendam.*
16 *Teſtator ſi mandauerit certa prædia aſſignari monaſterio, an quid aſſi
gnabuntur cum fructibus.*
17 *Teſtator ſi mandauit conſtrui monaſterium, licèt non declarauerit lo
cum in quo conſtrui debeat, an valeat.*
18 *Legatum ad pias cauſas, non vitiatur propter incertitudinem perſo-
narum: nec loci.*
19 *Legatum caducum, quod dicatur.*
20 *Legata ad pias cauſas, an poſſint fieri caduca.*
21 *Teſtator ſi minus reliquit, quàm Epiſcopus in ædificatione monaſte-
rij, quod teſtator in vltima voluntate præceperat ædificandum, an
poterit illud plus exigere ab hærede.*
22 *Legatum ſi non potuit adimpleri, prout voluit teſtator, an poſſit com
mutari.*
23 *Intentio teſtatoris, ſi non poteſt impleri: prout voluit eſt aliter com-
mutanda.*
24 *Legatum factum pro monaſterio conſtruendo valet: ſed ſi relinquatur
aliquid monaſterio conſtruendo: an valeat tale relictum.*
25 *Legatum non requirit præſentiam partis, ſecus in donatione.*
26 *Si legatur genus generaliſſimum: vt res, vel ſubſtantia, non valet re
lictum propter nimiam incertitudinem, nec etiam ſi legetur genus
ſubalternum.*
27 *Legatum relictum ab inſtituto, an intelligatur relictum a ſubſtituto.*
28 *Legatum factum ſub falſa demonſtratione, vel cauſa, an vitietur.*
29 *Legatum factum non certo onere, ſi poſtea adimit onus, an legatum
vitietur.*
30 *Teſtator ſi legat Titio domum, cum onere donandi aliquid, ad ali-
quid faciendi, deinde adimit legatum ipſius domus a Titio, & tráſ-
fert in Seium, an onus intelligatur tranſlatum in Seium.*
31 *Conditio poteſtatiua, quando adijcitur in perſona tertij, & non lega-
tarij, de illa iudicatur, vt de cauſali.*

a NOs quidem. Propter [a] negligen
tiam hæredis Eps
exequit̃ piã defuncti voluntatẽ. h.d. Et in
prima ponit̃ narratio. In ſecunda ꝓuiſio.
ſecunda ibi: quãobrem. Illa ſecunda facit: q̃a primo
mandat moneri. Secundo mãdat ſuppleri. Tertio di-
cit quare. ſecunda ibi: qđ ſi tertia ibi: ſi enim. ¶ In tex.
ibi: religioſa. i. honeſta. non tñ erat monacha. ſecũdũ
Gof. hoc ideo dixit, quia ſi fuiſſet monacha non po-
tuiſſet eſſe hæres ad ſuum commodũ. facit qđ dicet̃
in notabilibus. vel ſm Io. An. hoc dixit p antiphra-
ſim: ex eo, quia impediebat opus religioſum. ¶ Item
ibi: tecũ. i. te conſulto conſentiẽte: q̃a monaſterium,
vel eccleſia non põt ſine cõſenſu Epi ædificari. de cõ
1 ſecra. diſt. j. c. nemo eccleſiã. ¶ † Not. j. ꝙ perſona etiã
laica honeſtè viuens latè põt dici religioſa. facit qđ
no. gl. in c. ex multa. ĩ. de voto. & qđ hr̃ in c. fin. s̃. de
reb. ecc. nõ alie. de quo ẽt aliquid per Io. An. in rubr.
2 de regul. j. & ĩ. eo. c. Ioannes. an aũt † religioſus poſſit
eſſe executor teſtamenti. hr̃ in c. religioſus. de teſta.
in vj. nam vr̃ ꝙ ſic, ſi ſit prælatus, vel ſi ſit alius religio
ſus, & habeat lĩiam a ſuo ſuperiore, p id qđ ibi hr̃;
hoc tñ fallit in fratribus minoribus: quia nõ pñt eſſe
executores teſtamentorũ in cle. exiui. de verb. ſigni.
¶ No. ꝙ per verbũ, hortamur, aliqñ excitatur iuriſdi-
tio ordinaria, aliqñ non inducit̃ delegatio, qñ ſcribit̃
alteri, quã ordinario. s̃. eo. c. j. & ij. q. vij. præſentium.
facit, qđ hr̃ in c. dudum. xviij. q. ij. ¶ Itẽ no. ꝙ vbi mo
naſteriũ nõ põt ædificari in loco determinato a teſta
tore põt arbitrio Epi ad alium locũ fieri alteratio. Et
3 ſic no. ꝙ † interdũ Eps põt aliquid immutare de vo-
luntate defuncti, qñ videlicet, illa nõ põt impleri: vt
voluit teſtator. facit qđ hr̃ in l. legatum. ff. de vſufru.
leg. & ibi de materia per Bart. facit qđ hr̃ in l. legatũ.
4 ff. de admi. rerũ ad ci. perti. ¶ † Not. arg. ꝙ id qđ dicit
Epm negligente hærede, vel executore ſuccedere in
ptãte exequendi, vr̃ reſtringendum ad legata tãtum-
modo ad cãs pias. p id qđ ibi dr̃ pijſſimas &c. tñ cõ-
trarium vr̃ velle gl. in c. ſi hæredes. ĩ. eo. in gl. ij. circa
fin. dum dicit ꝙ hoc præcipuè procedit in his quæ ad
pias cauſas relinquuntur, & ſic vr̃ velle idem eſſe in
alijs. & iſtud tenuit ẽt Hoſt. vt no. Io. And. ĩ. eo. in c.
Ioannes. in vlti. q. de quo tangetur in d. c. ſi hæredes.
nec obſtat text. quia non dicit pijſſimas voluntates,
ſed pijſſimas leges. præterea põt dici pia. quia piũ eſ-
ſe vr̃ quamlibet vltimam volũtatẽ adimpleri: ex quo
mortuus eſt ille qui diſpoſuit. & ſic nõ poteſt ipſam
adimplere. facit qđ hr̃ in §. huic nobis. & §. ſancim[9].
5 in auth. de hære. & fal. ¶ † Not. ꝙ valet legatum factũ
pro monaſterio conſtruendo, an aũt valeat legatũ fa-
6 ctũ monaſterio conſtructo. inferius tanget̃. ¶ † No. ꝙ
ad hæredem prin. ſpectat implere volũtatẽ defuncti,
nec mirũ, quia in ipſum tranſeunt oĩa iura, & bona
defuncti, & cenſet̃ eadem perſona cũ eo, in auth. de
iureiur. a moriente præſtito. in prin. colla. iij. facit. l. q̃-
dam. §. nihil. ff. de edẽ. Item quia ſemper vr̃ intereſſe
hæredis impleri volũtatem defuncti: vt legi. & no. in
l. ſi tibi legatum. ff. de le. iij. Et no. bene ꝙ vbi nullius
certæ perſonæ intereſt voluntatem teſtatoris impleri
vt contingit, qñ mandatur conſtrui monaſteriũ, põt
& debet hæres cogi per officium iudicis illam adim-
pleri. facit qđ hr̃ in l. quintus. §. j. ff. de an. lega. & in l.
hæreditas. §. j. ff. de pet. hæ. & in l. ſeruos ad cuſtodiã.
ff. de ali. leg. vbi etiam Bar. dicit hoc notandũ pro re-
lictis fratribus minoribus pro alimentis: q̃a licèt non
videant̃ poſſe hr̃e actionem, tñ habere actionẽ pñt;
quia nihil proprium habere pñt, tñ poterunt officiũ
iudicis implorare. facit qđ hr̃ in l. ſi victũ. ff. de re iu.
7 ¶ † No. ꝙ intra annum dẽt hæres exequi voluntatem
defuncti, & incipit iſte ann[9] a die monitionis, & hoc
dicit eſſe verum d. Pet. vbi non fuit tp̃s a teſtatore p̃-
fixum ipſi operi conſtruendo curret a teſtatore tẽpus
p̃fixum a die aditæ hæreditatis, & ſcientiæ. per id qđ
hr̃ in l. ſtatuliberos. §. ſi quis. ff. de ſtatulib. & in l. fin.
§. ſi autem dubius. C. de iur. delib. & per hoc dicit ſe
conſuluiſſe de facto in ciuitate Senarũ, ꝙ ſi teſtator
Titio debitori ſuo in centũ relinquit liberationem ſi
dederit quinquaginta hoſpitali intra menſem a die
mortis ſuæ: alias illa centum relinquit hoſpitali, ꝙ li-
cèt non ſoluerit intra menſem poſt mortẽ teſtatoris
dicta quinquaginta: q̃a habuit ignorantiã teſtamẽti;
ꝙ potuit etiã elapſo menſe implere dictã conditio-
nẽ, ꝙ licet teſtator dixerit intra mẽſem a tpe mortis
ſuæ, ſuppleri dẽt, & ſciæ. per id qđ hr̃ in d. §. ſi autẽ
8 dubius. ¶ † No. ꝙ terminus datus a iure ad implendũ
volũtatẽ teſtatoris incipit a die monitionis. facit qđ
hr̃ in auth. hoc amplius. C. de fideic. & in § ſi q̃s aũt
non implẽs. in Auth. de hær. & Fal. Et no. bene ꝙ hic
datur tñ annus a die monitionis ad conſtruendum
monaſteriũ, qđ vr̃ ĩtelligẽdũ iuſta de cã ſi ille ad quẽ
pertinet fuerit impeditus: vt hic voluit Hoſt. & Fed. ĩ
9 conſi. 124. al's 128. ¶ † Itẽ no. ꝙ teſtator hic manda-
uit monaſterium ſimpliciter conſtrui non declarata
longitudine, vel latitudine, nec numero miniſtrorũ,
nec alijs ſine quibus monaſteriũ non ſubſiſtit, & tñ
valuit legatũ, nec vitiat̃ ratione incertitudinis. nã ve
niet ædificandũ arbitrio Epi inſpectis facultatibus
defuncti. Quid aũt in alijs legatis: vt ſi relinquat̃ do-
mus, vel fundus ſimpliciter nõ diſtinctus finibus, vel
bos, ſeruus, aut equus. no. per gl. & Legiſtas in l. lega
10 to gñaliter. ff. de le. j. & aliqd. ĩ. tãget̃. ¶ † Vltimo no.
ꝙ vbi hæres eſt negligens per annũ a die monitionis
in non implendo volũtatẽ defuncti, ꝙ oĩa pñt ab ip-
ſo auferri, & aſſignari pio loco, q debebat ꝯſtrui. ¶ In
gl. j. in fi. facit l. quidam eulogio. C. de iure delibe. &
11 dicit Io. An. ꝙ † eulogiũ dr̃ ab eu. ꝙ eſt bonũ, & logos,
Ioan. ab Imo. ſup c. iij. Decre.

[a] Propter. Ad materiam huius text. adde doc. & Ange. ĩ Auth. de ecc. ti. §. ſi quis aũt. Car. in cle. j. q. j. de teſta.

qđ eſt ſermo quaſi bonus , & authenticus ſermo. fa-
cit.l.hæreditas.§.ſi defuncto.ff.de peti.hære. Hoſtiē.
vero dicit ꝙ dr̄ ab eo,qđ eſt triſtis,ſeu flebilis ſe mo:
eo qa teſtatores cōiter in infirmitate faciunt teſtamē
ta,& mittunt triſtes ſermones,ſeu flebiles,·ſr aūt ſu
mit̄ eulogiū in c.de eulogijs.xviij.diſ. vbi ſumit̄ pro
modico exennio donato Archiepo in conſi io. ¶In
gl.iiij.ibi : intra annum.ſupp. cōputandum a moni-
12 tione facta per iudicē:vt hic patet.¶ †In ea.glo.in fi.
no.bene ex hac glo.ſm do.Flo.de pſcriptione annali
q̄ currit non implenti voluntatē defuncti a die moni
tionis. Et aduerte ſm eum, qa ſufficit vnica monitio
quo ad hoc,vt fiat deuolutio ad Epm:ſed quo ad hoc
vt iuſſus adimplere perdat ſibi relicta in teſtō requi-
ritur bina monitio. per id , qđ hr̄ in auth.licet.C.de
Epiſ.& cle.& in §.ſi autem.& hoc facere in auth. de
eccleſia.tit.col.ix.¶Tu adde,ꝙ lapſus anni poſt mo-
nitionem ſufficit, vt perdat oīa ſibi relicta : vt hic p-
batur.& qñ eſt negligens in adimplendo piam volū-
tatē defuncti vr̄, ꝙ oīa debeant in ipſam piā cām di-
ſtribui:vt hic colligit̄,ſed vbi non impleret aliā volū-
tatē quæ non eſſet relicta ad pias cauſas,vr̄ ꝙ tūc bo
na deberent deuenire ad perſonas : de quibus in d.
auth.hoc amplius. vbi autē interuenit bina monitio
vt impleat diſpoſitum in piam cām,tunc vr̄ ꝙ etiam
ante lapſum anni pdere debeat relicta ſibi in teſtō. p
id,qđ hr̄ in dicta auth.licet.& in d.§.ſi autē.& nota-
uit gl.in §.ſi quis autē non implens. in Auth.de hęr.
& fal.col.j.& ſic nō pfectè fuit locutus do.Flo. ¶Itē
aduerte,qa §.ſi qs ædificationē.allegat⁹ in glo.vr̄ fa-
cere ꝯtex.nā ibi dicit ꝙ oratoriū dēt ꝯſtrui intra qn-
quēniū,hoſpitale vero intra annū. & ſic vr̄ ꝙ in caſu.
c.debuiſſet hæres hr̄e quinquenniū , & nō annū tm̄.
Soluit Io.An.ꝙ illđ ſm leges.ſed hodie ſtādū eſt huic
capit. quia non vr̄ fienda dr̄ia inter hoſpitale, & ora
toriū:ſed vtroq; caſu vr̄ ꝙ hęres ſolū debeat hr̄e annū
a die monitionis. & hoc ſeqtur hic Hoſt.& Io.An.&
etiā do.Ant.& Fed.etiam de Se. in ſuo ꝯſilio.cxxiiij.
aliàs 129.& iſtud ēt ſequit̄ hic do.Pe. & do.Ant.do.
vero.Flor.hic dicit ꝙ forte lex q̄ fecit dr̄iā inter ora-
toriū,& hoſpitale vr̄ habuiſſe reſpectū,qa facilius cō
ſtruit̄ hoſpitale q̄ eccleſia,& ſcđm eum non de facili
intra annum ꝯſtruitur eccleſia,poſſet ēt dici ſcđm eū
ꝙ iſtud capitulum loquit̄ de cōſtructione monaſterij
quæ pōt cōparari conſtructioni hoſpitalis:qa licèt in
monaſterio fiat eccleſia,non tn̄ adeo magna ſit & ſo
lennis ſcđm eū,ſicut ſit, qñ fit eccleſia ſola q̄ debet
eſſe magis ampla pp frequentiā populi, ſed qcquid
ipſa dicat cōiter tenet̄ qđ dixi.ſ.poſt Io.An.& Hoſt.
¶Quid aūt, ſi hrs inchoauit īra annū.& fecit qcqd
potuit,nec potuit adimplere monaſteriū pp magni-
tudinem operis , an fiet deuolutio ad Epiſcopū, do.
13 Flo. ꝙ non, arg.l.imputari.de reg.iur.in vj.¶†Quid
autē,ſi hæres impeditus nihil penitus fecit intra an-
num , vr̄ ꝙ ſibi nō currat tp̄s.ar.c.diuerſitatē.ſ.de cō
ceſ.prębē.ꝯriū tenuit Spe. multū notabiliter, vt ipſe
refert.in tit.de inſtru.edi.§.nunc aliqua.verſi.quid ſi
executor in potētia iuris,vel facti &c.allegat.l.nulli.
& l.ſi qs ad declinādā.C.de Epiſ.& ele.q̄ tn̄ leges nō
pbant,vt hic dicit &c.do.Flo.dicit tn̄ dictū Spe. eſſe
ſingulare,& pro ipſo allegat,& qa omne tp̄s eſt con-
tinuū,niſi aliud apparet:vt eſt gl.notabilis in rubr.de
diuer.& tempo.pſcrip.facit.l.nunq̄.ff.de vſucapi. &
maximè dicit , ꝙ hoc vr̄ procedere in locis vbi ſunt
ꝯſtitutiones ſynodales limitātes tp̄s anni a morte te
ſtatoris.& ad pdicta ēt adducit,qa non agit̄ de pſiudi-
cio hæredis:ſed executoris,ſi deuoluat̄ ptās exequē-
di ad Epm, qa nō vr̄ referre per q̄ fiat executio. facit

l.cū ſeruus.ff.de ver.ob.licèt non alleget,ſed ſic reſi
det.Sed certe de iure vr̄ ꝯriū dicendū,qa ibi tp̄s dat̄
ad conuincendam negligentiā non vr̄ currere impe-
dito.per id,qđ hr̄ in d.c.qa diuerſitatē.per id,qđ legi
tur,& no.in l.gn̄o.ff.de his q notant̄ infa.& ibi in ſi-
mili vr̄ velle Bar.& pro hoc etiā facit,qa nō vr̄ bona
rō diuerſitatis inter caſum,qñ fuit ipeditus ēt inchoa
re,& caſum,qñ incepit , & fuit impeditus perficere,
cū eadē rō debeat eſſe toti⁹ ad partē.ar.l.quę de tota.
ff.de rei ven. & ſ.de offi.deleg.c. paſtoralis.§.j.& ſic
vr̄ ꝙ dictū Spe.non procedat , nec ob.ꝙ tp̄s in dubio
intelligit̄ eſſe cōtinuū: qa illud poſſet procedere,qñ
ſimplr ſtatuitur. ſecus qñ ſtatuit̄ ad negligentiā con-
uincendā. p id, qđ leg.& no.in d.l.gn̄o. ¶Ite non ob.
ꝙ non refert.per quē fiat executio:qa illud nō vr̄ p-
cedere, qñ fit cōtra voluntatē eius ad quē ſpectabat
executio,& qa non erat illa priuatus ar. eorum quæ
hn̄r in l.pe.ff.de ꝯdi.ob cau.Et aduerte,qa dixit do.
Flo.ꝙ dictū Spe. pcedit reſpectu deuolutionis ptātis
exequēdi fiēdę in Epm,nō aūt quo ad hoc,vt nō exe
quēs priuet̄ eo, qđ ſibi relictū eſt in teſtō. nā quo ad
hoc reqrit̄ cōtumacia nō exequentis in §.ſi quis aūt
non implens.in Auth.de hæred. & fal.& etiam bina
monitio:vt ſ.dixi.poſt cū ꝙ qualiter ſit intelligendū,
ſuperius dixi:& vt dixi ēt reſpectu deuolutionis non
14 vr̄ procedere dictum Spec.¶†Iuxta prædicta quærit̄
quid ſi teſtator mandauit centū diſtribui in pauperes
eligendos per executores datos in teſtamento,an va
lebit electio facta poſt annum per ipſos executores.
Bar.tangit hoc dubiū in l.cū quidā.la ij.ff. de leg.ij.
& ibi finalr ꝯcludit,ꝙ valebit electio,ſi ſit lapſus an-
nus datus per ꝯſtitutionem Epalem ad exequēdum
teſtamēta.nā ſcđm eum , licèt virtute talis deuoluat̄
executio ad Epm non tn̄ deuoluet̄ electio,q̄ eſt nu-
di facti, & qa vr̄ aliud eſſe declarare,aliud exeq.l. q̄
executorem.C.de exec.rei iudi.vbi patet,ꝙ alius eſt
qui declarat,puta iudex,qui pronunciat.facit,qđ hr̄
in l.quid tn̄.§.ſi arbiter. ff.de arbi. alius eſt qui exe-
quit̄,quia ipſe nuncius : vt ibi patet,& ſic dicit ſe de
facto ꝯſuluiſſe:vnde ſcđm eū etiā poſt annū pōt fieri
electio pauperū , ſed diſtributio , ſeu ſolutio erit ad
Epm,& ſic executores non poterūt illam facere,ſed
Ep̄s.& cū hac opi.trāſit do.Pe.Sed do.Flo.hic tenuit
ꝯtrariū dicens, ꝙ iſtā opi.Bart. non recipiūt Epi,nec
illā obſeruant.& iſtud etiā tenui in d.l.cū quidā.Nā
non pōt negari,ꝙ teſtōr nō voluerit fieri executionē
in duob⁹ p executores, videlicet electionē pauperū,
& diſtributionē in eos : & iō ſi in dictis duobus non
ſunt executi volūtatē defuncti vr̄ ꝙ executio ſit fa-
cta ad ipſum Epm,ex quo ꝯſtitutio ſimplr vult ꝙ de-
uoluat̄ ptās executorū poſt annū ad Epm , tene mē-
ti:qa pōt ſæpe de facto contingere.Nō ob.ēt rō Bar.
qa licèt ſit verū,ꝙ alius eſt q pnūciat , ſeu declarat,
& alius executor q exequit̄ pnūciationē iudicis.d.l.
executorē.C.de execu.rei iud.non tn̄ per hoc ſequit̄
ꝙ in caſu ppoſito eligere pauperes non ſi pars exe-
cutionis voluntatis teſtantis qui voluit,ꝙ duo fierēt,
& exequerent̄ per executores,videlicet, ꝙ eligerent
pauperes,& ꝙ ipſis electis diſtribuerēt,ſeu ſoluerent
id,qđ ipſe reliquit.& iō non vr̄ pcedere opi. Barto.
15 ¶†Vlterius qrit̄ qđ ſi teſtator iuſſit capellā,ſeu eccle
ſiā fieri, nec adiecit tp̄s q̄tū tp̄s habebit executor ad
illā faciendā.Fede.de Senis in conſilio. cxxiiij.aliàs
cxxviij..dicit,ꝙ habebit annum a die monitionis per
hunc tex.& per id,qđ hr̄ in auth. hoc amplius.C.de
fideicōmiſ.Tp̄s aūt pſentandi rectorē in eccleſia,ſeu
capella curret patrono a die in qua ędificatū poterit
dici eccleſia.nam tunc tm̄ incipit indigere regimine
ſacerdotis.

ſacerdotis.ar.eorũ,quæ hñr in c.pe.ĩ.de eccl.ędi.qđ
16 tene menti.¶†Quid autẽ, ſi teſtator aliqua mãdauit
aſſignari monaſterio,pura certa ꝑdia, nũquid aſſigna
bunẽ cũ fructibus. dicit hic do.Flo.ꝙ ſic per iſtũ tex.
dum dicit,ꝙ debet aſſignari ſine diminuitione. & iõ
ſ'm cũ aſſignabunẽ cũ fructibus perceptis a morte te
ſtatoris citra , ad hoc allegat,qđ hr̃ ĩ l.ſi ita relictum.
§.Pegaſus.ff.de leg.j.& ita dicit ꝯſuluiſſe Bar.& do.
Frã.de Albergotis de Aretio. qđ dicit eſſe notandũ.
& ſic reſidet. & ſcđm hoc lr̃a hic dũ dicit , & oĩa dẽt
intelligi.ſ.aſſignata, ſeu relicta ꝑ teſtatorẽ monaſte-
rio.& iſte põt eſſe vnus intellectus literæ.alius intel-
lectus eſſe põt quẽ ſuperius tetigi: vt intelligaẽ lr̃a,ꝙ
oĩa q̃ ſpectabãt ad hæredẽ debeãt ſine diminutione
per Epm̃ aſſignari ipſi monaſterio , quia ꝑꝑ negligẽ-
tiam vr̃ ꝙ perdat hęres illa quę ex teſtõ hr̃e debebat,
& ꝙ applicari debeant pię cauſę , circa q̃ commiſſa
eſt negligentia,& ſic ipſi monaſterio in caſu propoſi-
to.per id,qđ hr̃ in §.ſi autem.qui hoc facere in auth.
de eccleſiaſti.titu.colla.ix. & licèt ibi videatur reqri
bina monitio,põt dici ꝙ illud procedit, quando agiẽ
de priuãdo ante lapſum anni per negligentiam , ſed
vbi interuenit lapſus anni ſufficere debet ipſa vnica
monitio:vt voluit gloſſ in §.ſi quis autẽ non implẽs.
& ſuperius etiam tetigi. & facit,qđ hr̃.ĩ.eod.ſi hęre-
17 des.& qđ ibi etiam dicetur.¶†In glo. penul.in ſi.Et
ſic remanet gl.in opi. ꝙ fauore vltimę voluntatis , &
pię cauſę valeat diſpoſitio teſtatoris, ſi mandauerat
monaſterium conſtrui,licèt non declarauerit locũ in
quo debeat cõſtrui.& iſta opi. vr̃ eſſe cõmunis. nam
eam vr̃ ſequi Lauren. vt ſ.tetigit glo.illam etiam te-
nuit Tancre.vt dicit hic glo.& idẽ etiam tenuit Goſ-
fre.hic.& etiam Hoſtien. qui etiam dicunt hoc ſatis
ꝓbari hic,dum litera dicit, & alibi placet, nec aliter
declarat in quo loco, allegant etiã , quia talia relicta
habẽt magnum fauorem a iure:vt patet ex eo , quod
hr̃ inſtitu.de act.§.itẽ iuxta.& §.in duplum.circa fin.
idẽ etiam tenuit Inno.qui per iſtum tex.dicit, ꝙ ſi in
loco in quo teſtator mandauit monaſterium cõſtrui,
vel reparari:id cõſtrui,& reparari non poſſit, alibi ędi
ficabiẽ.idẽ Guil.in Specu.de inſtru. edi.§.nunc vero
aliqua.verſi.quid ſi teſtator.Et idem etiã tenuit Egi-
dius hic, do.Flo.hic aliqualiter variauit. nam primo
vr̃ tenere primam opi.glo. ꝙ ſit differentia,an teſta-
tor expreſſit certum locum,vel nõ, quia quando ex-
preſſit certum locum diſpoſitio teſtatoris videtur ab
initio fuiſſe valida , ſecus qñ non expreſſit, finaliter
tñ tenent,quòd valet legatũ, etiã ſi nõ exprimaẽ lo-
cus:qa electio loci ſpectabit ad Epm̃ de cuius ꝯſen-
ſu pia loca cõſtruuntur,in c.nemo eccleſiam. de cõ-
ſecra.diſt.j.& ĩ.de conſecra.eccleſię,vel alta.in c.cũ
ſicut.& ſic venit locus certificãdus. & ſperatur veri-
ſimiliter certificari,qñ relinquitur monaſteriũ fieri.
facit ad prędicta,qđ hr̃ in l.nulli.C.de Epiſco.& cle.
18 vbi,† qñ relinquitur ad pias cauſas,& non exprimiẽ
per quẽ fieri debeat erogatio, hoc ꝑtinebit ad epm̃ .
Et pro prędictis etiam facit, quia aliàs non vitiaẽ le-
gatum ad pias cauſas propter incertitudinẽ perſona-
rum, vt ſi relinquitur ad redemptionem captiuorum
& non dicitur quorum d.l.nulli.nec etiã vitiatur ꝑꝑ
incertitudinem loci cui relinquitur:vt not.glo. iij.in
c.ſeq.& probatur in auth.de eccle.titu.§.ſi quis in ho
mine.Et per prædicta patet ſolutio ad ꝯtraria, qa lo-
quuntur in contractibus qui vitiantur ratione incer-
titudinis, hic aũt in teſtamẽtis,& relictis ad pias cãs.
19 ¶†Itẽ aduerte,quia ꝑꝑ id,quod dixit gl. ꝙ relictum
fieret caducum , declarat hic Ioan.An. poſt Abba.ꝙ
dicatur legatum caducum . nam dicit aduertẽdum,
ꝙ qñq; legatum eſt pro nõ ſcriptum.Qñq; eſt in cau
ſam caduci,& qñq; caducum.Exemplum primi pa-
tet,quando relinquitur ei qui tempore teſtamẽti nõ
erat in rerum natura.Exemplum ſecundi,quãdo ille
cui relinquitur erat viuus tẽpore teſtamenti, ſed mo
ritur viuo teſtatore.Exemplũ tertij, qñ poſt mortem
teſtatoris pendente cõditione legati.l.vna.§.& cum
triplici.C.de cadu.tollẽ.& ꝑ hoc dicit do.Flo. ꝙ nõ
propriè fuit locuta gl. cum dixit propter incetitudi-
nem relictum fieri caducum. nam melius dixiſſet,ꝙ
ſit nullum, dictis autẽ tribus modis inualidantur le-
gata:ſed eſt dubium ad quẽ tranſeunt. dic, ꝙ ad ſub-
ſtitutum, ſi illum habuit,aliàs ad coniunctum,ſi illũ
habuit,& ſi non habuit ſubſtitutum , vel coniunctũ
remanet penes hæredem:vt probatur in d.l.vna.§.in
primo.& §.ꝓ ſecũdo.& §.in nouiſſimo.¶An aũt trã-
ſeunt ad prædictos cum onere iniuncto illis in cuius
perſona deficit relictum.dic,quòd ſi ſit in non ſcripto
tranſit ſine onere. fallit in caſibus no.in d.§.j.ſed re-
lictum caducum,vel quaſi tranſit cum onere ſuo: vt
patet in dicto.§.pro ſecundo.in §.in nouiſſimo.& rõ
diuerſitatis eſt, quia qñ legatum ſit pro non ſcripto,
tunc non eſt reperire tempus in quo onus habuit ali
quam ſubſtantiam,ſecus in caduco,& quaſi.¶Item
aduerte inquantum dixi,quòd quaſi caducum,& ca
ducum tranſit ad coniunctũ cum onere, intellige ve
rum,qñ erat coniunctus re,& verbis, vel verbis tñ ,
ſecus ſi erat coniunctus re tantum , quia tali iure ꝓ-
prio per ius non decreſcendi vr̃ venire relictum d.l.
vna.§.ſin autem ad deficientes.Et no. Barto.in l.quæ
conditio.ff.de condi.& demon.¶Item ꝙ dixi pro nõ
ſcriptis,ꝓcedit in legatis.Si autem loquimur in hę-
reditate,vel parte hæreditatis pro non ſcripta: an idẽ
ſit,vt non tranſeat cum onere.habetur in d.l.quæ cõ
ditio.& ibi per gloſſ.& Bart. & tangit etiam hic do.
Pet.nam ſi onus fuit iniunctũ omnibus hæredibus ,
tunc tranſit cum onere.d.l.quæ conditio.Si autẽ ali-
quis nominat,tunc ſi fuerunt nominati oẽs eiuſdem
gradus,tranſit cum onere,quia cenſetur onus iniun-
ctum gradui potius, quàm perſonis. Si autem nomi-
nato vni tantum hæredi ſit iniuctum onus,tunc non
tranſit cum onere.per id,quod hr̃ in l.celſus.§.quod
alicui.ff.de lega.ij.& de hoc plenè per glo.& Bartol.
in d.l.quæ conditio.¶In gl.ſi.facit etiam qđ hr̃ in §.
ſi quis autem.de eccle.titu.colla.ix. & adde hic, qđ
dixit glo.præcedens.& in deſcriptionibus lucratiuis,
qđ lucratiua inſcriptio in effectu erat, quia diſpoſitũ
eſt per legẽ,ꝙ ſi curialis Imperatoris,vel curialis ali-
cuius ciuitatis relinquebat non curiali quartam ꝑiẽ
faciebat,ſi ad pias cauſas erat relictũ.facit , quod hr̃
20 in l.vna.C.de impo.lucra.deſcrip.li.x. ¶†Item adde
qđ eſt dubium , an legata ad pias cauſas poſſint fieri
caduca.nam pro,& contra vr̃ facere,qđ dixit gl.ꝑce-
dẽs.Bar.de hoc poſuit in l.pater.§.Tuſculanus.ff.de
leg.iij.vbi concludit,ꝙ ſi teſtator principalr̃ reſpicit
in relinquẽdo in cauſam piam. puta quia reliquit in
certum pium vſum.& tunc non efficiẽ caducũ, qa ẽt
ſi non poſſit impleri in illum cõmutabiẽ in alium.ꝑ
id,qđ hr̃ in l.legatũ. ff.de vſufru.lega.& idem ſi reli-
quiſſet alicui pauperi perſonæ pro anima relicturus
alteri perſonæ ſi illa nõ fuiſſet. Interdum principalr̃
reliquit contẽplatione perſonæ, vel collegij,& tunc
põt effici caducum.per id, qđ hr̃ in d.§.Tuſcluanus.
Interdũ dubitaẽ,an reſpexerit potius cãm,q̃ ꝑſonã.
tũc ꝯcludit , ꝙ ſi expreſſit cauſam piam vr̃ potius ad
illam habuiſſe reſpectum q̃ ad perſonã.arg.l.ſunt ꝑ-
ſonæ.ff.de relig.ſecus ſi eãm non expreſſit.vt not.per
eum in d.§.Tuſculanus. ¶Extra gl.tãgit hic Io.An.

21 & d.Ant.poſt eum.Quid iuris ſi † Eps in ædificatio-
ne monaſterij plus expendat quã reliquerit teſtator,
an poterit illud plus exigere ab hærede,& procedit qõ
intelligendo literã, q ſo ſi auferant ab hærede q̃ fue-
rit relicta pro monaſterio : vr q ſic in l.cũ in teſtõ.ff.
de ver.ſig. In contrarium facit qđ hr in l.qui aliena.
§.j.ff.de neg.geſt. dicunt quidã q hoc ſuperior habe-
bit arbitrari ex qualitate perſonæ defuncti,& quanti
tate patrimonij.ar.l.q̃ro.ff.de iure do.& ff.de vſu.in
l.qui ſemiſſes.Io.An.finaliter concludit, q de æqui-
tate canonica non debet exigi vltra illud qđ hr in d.
l.qui aliena.§.j.& in l.fi.C.de neg.geſt.& facit quod
hr.j.eod.filius. & j.de cenſi.ex parte.potes dicere, q
vbi onus imponitur hæredi,vt certam quantitatẽ ex-
pendat in conſtructione monaſterij , quòd tunc non
poterit minus,ſed plus poterit ſi voluerit : qa in hoc
põt ſibijpſi præiudicare, & ſic loquitur.l.cum in teſtõ.
ſed vt alteri iniungat onus: vt certam quantitatẽ ex-
pendat in conſtructione monaſterij, & illa ſibi relin-
quit ab hærede: tunc talis nõ poterit in prĩudiciũ hæ
redis plus expendere. per id qđ hr in d.l.qui aliena.
§.j.& qđ ibi no.per glo.& ẽt in d.l.cum in teſtõ.& p
hoc patet dictũ Io.An.procedere, qa nõ poterit Eps
in prĩudiciũ hæredis plus expendere quàm fuerit reli
22 ctum.¶ † Vlterius q̃ritur, an legatum poſſit cõmutari
vbi non põt impleri:prout voluit teſtator .hic vr eſſe
caſus, q ſic.& iſtud ẽt tenuit hic Inn.dicens: q ſi teſta
tor mandauit in certo loco fieri monaſterium, & ibi
fieri non poſſit fiet alibi.& idem voluit Spec.in ti.de
inſtr.edi.§.nunc aliqua.ver.quid ſi legauit.& ver.qd
ſi teſtator.& fiet hæc cõmutatio autoritate Epi,ſi le-
gatũ erat factum loco eccleſiaſtico.vt hic patet,dum
dicit tecũ implere.nã loquitur Epo. ¶ In alijs aũt re-
lictis poterit fieri cõmutatio de cõſenſu hæredis, &
eius cui eſt relictum,& ſic eius cuius intereſt:vt pro-
batur in l.legatum.ff.de vſufr.leg.Et aduerte,quia di
cta commutatio fieri poterit niſi depoſuerit, q ſi nõ
poſſit fieri ibi monaſterium vbi diſpoſuit fiat in cer-
to alio loco.nam tunc illud ſernabitur ſi ſeruari põt.
per id qđ hr in l.liberto.§.Lucius.ff.de an.leg.cũ ibi
no.per gl.& Bar.& aduerte ſcđm d.Flor. q nõ debet
fieri cõmutatio pro libito,ſed ex cã:vt ſatis voluit li-
tera,dum dicit,ſeu ſibi non põt.nam a contrario ſen
ſu innuit ſi fieri poſſet non deberet fieri cõmutatio.
facit qđ no.Spe.in d.ver.qđ ſi quis.idem tenet hic d.
23 Pe.in effectu ↄcludẽs, q vbi nõ pt † intẽtio teſtõris im
pleri prout voluit eſt alr cõmutãda.Si vero põt diſpoſi
tio teſtõris in forma ſpecifica impleri,tũc non põt in
a aliud cõmutari ſine licentia Papæ [a] q̃uis facta fuerit
in piam cauſam.per id qđ legi.& no.in cle. qa cõtin
git.de relig.do.nam vbicunq; diſpoſitio teſtatoris eſt
certa reſpectu perſonæ,cauſæ,vel loci, & poteſt im-
pleri,vt diſpoſuit non poteſt per Epm alteri.l.ſi quis
ad declinandam.§.ſi autem.C.de Epi.& cle.& facit
qđ no.per Bar.in d.l.legatum.ff.de vſufr.leg.¶ Quæ
aũt perſonæ debeant vocari eo caſu quo põt fieri cõ-
mutatio. tex.vr hic velle, q Eps,qñ eſt relictũ in piã
cãm,aliàs debebit fieri de conſenſu hæredis, & eius
relinquit:vt patet in d.l.legatum. & vbi eſſent in di-
ſcordia ſuperior ſe interponet: vt no.Bar.in d.l.lega
tum.Item aduerte, quia qñ non poſſet conſtrui mo-
naſterium loco deputato,forte quia ille ad quem ſpe
ctat locus non vult cõſentire ſatis põt procedere,qđ
hic dr.facit quod hr in l.ſi Titius ſtatuas.ff.de condi.
& dem. ¶ Quid aũt ſi non põt a prohibente conſtitu
tione Papali qua cauet , q mendicantes non poſſint
acquirere noua loca ad habitandum : vt patet in c.j.
de exceſ.præla.in vj.& in cle.vlt.circa prin.de pœn,

a Licentia Papæ. Addẽ oẽs doc. in cle.quia cõtingit. de reli.do.& vide Paul.de Ca.in cõſi. 16. & do. And. Sicu.hic.I 2.col, nu.6.

an ſi teſtator mandauit eccleſiam cõſtrui in loco , cũ
domibus ſufficientibus ad habitandum.xij.fratribus
minoribus. & pro hoc relinquit x.milia ducatorum :
an q eccleſia,& habitatio prohibet conſtrui pro di-
ctis fructibus per dictũ.c.j. an erit hoc legatum cadu
cum:an vero ↄuertendũ in alium vſum.& certe vr q
in aliũ pium vſum poſſit conuerti. per id qđ hr in d.
l.legatum.& qđ ibi no.per Bar. nec vr q expectandũ
ſit an licentia poſſit obtineri a Papa,qa illud qđ a ſo
lo Papa fieri põt:aliàs eẽſetur difficile , qđ iudicatur
impoſſibile quodãmodo.l. apud Iulianum.§. ſi.ff.de
leg.j.In contrarium tñ facit qđ no.Fed.de Sen.in ↄſ.
170.aliàs 175.vbi concludit, q ſi donatio ſit facta cer
tarum poſſeſſionũ certo monaſterio cum p̃dicto one
re conſtruendi eccleſiã,& habitationem pro tot fra-
tribus minoribus quot valebit donatio,& onus p̃di-
ctum qđ de iure impleri non põt de medio remoue-
bitur,ſed certe illud procedit, quia donãs in caſu de
quo ibi loquitur Fed.expreſſe diſpoſuit, q ſi onus im
poſitum non poſſet de iure impleri: vel eſſet ↄ cano-
nicas ſanctiones,qđ haberetur pro non adiecto:ideo
nimirum,ſi tunc non ↄuertitur in alium vſum. ſecus
ſi hoc non fuiſſet dictum,ſed ſimpliciter fuiſſet impo
ſitum onus ↄſtruendi eccleſiam , & habitationem p
tot fratribus minoribus,quia tunc ex quo tale onus
non poſſet impleri dẽt conuerti id qđ eſt deputatũ p
tali onere in alium pium vſum.per id qđ hr in d.l.le
24 gatum . ¶ † Iuxta prædicta quæri põt pro declaratio-
ne.c.nam hic dr q legatum factũ pro monaſterio cõ
ſtruẽdo valet , an ſimiliter valebit legatum ſi aliquid
relinquatur monaſterio ↄſtruendo . Bart.tangit in l.
ſeruos.ff.de ali.leg.& ibi concludit q ſic.licet tpe re
licti nõdum ſit in rerum nã monaſterium.nã nihilo-
minus valet relictũ,ſicut ẽt valeret ſi aliqd relinquat
poſthumo naſcituro.l.pe.ff.de le.j. Nec ob. qđ hr in
c.Abbate.de re iud.li.vj.vbi monaſterio non vr poſ-
ſe donari. & p ↄñs poſſe legari , cum legatum ſit q̃-
dã donatio.l.legatum.ff.de lega.ij. quia rñderi põt q
25 aliud eſt in † donatione , q̃ requirit p̃ſentiam perſo-
næ.facit qđ hr in l.inter mortis.ff. de don.cau.mor.
aliud in legato,qđ non requirit partis præſentiam.l.
cum pater.§.donationis.ff.de lega.ij.Item non ob.ſi
dicatur q priuilegium non vr poſſe dari eccleſiæ con
ſtruendæ.j.de ecc.ædifi.c.pen.quia verum eſt quo ad
hoc vt tũc ſtatim valeat,& ſumat effectum, ſed vt va
leat,& ſumat effectum poſtq̃ cõſtructum fuerit mo-
naſteriũ , bene p̃t hoc fieri.facit quod no.Bar.in d.l.
ſeruos.¶ Vlterius,quia hic vr valuiſſe legatum factũ
monaſterio conſtruendo non demonſtrando latitu-
dinẽ:nec minori miniſtrorũ.tangit hic do.Pe.qd erit
in alijs legatis. puta ſi lego Titio domum ,vel fundũ,
non diſtinctis finibus relinquo bouem ,vel equũ, vel
ſeruum. an valeant talia legata.gl.magiſtra.in mate-
ria tangit in l.legato generaliter.ff. de leg.j.vbi ↄclu-
26 dit, q † ſi legatur genus generaliſſimũ.vt res, vel ſub-
ſtantia , nõ valet relictum propter nimiam incertitu
dinem.idem ſi legetur genus ſubalternum.puta ſi le-
gatur animal, quia ſilr non valet:nam dãdo muſcam
liberaretur.Si vero ſit legatum in genere inferiori:&
tunc ſubdiſtinguitur,quia aut res dicti generis habet
fines lĩtatos a natura.vt homo,ſeu ſeruus,bos,equ⁹,
& ſimilia.aut habet genus ſola deſtinatione hominis,
vt fundus,facit l.quod in rerum.§.fi.de le.j. aut facto
hoĩs,vt domus.nam facto hoĩs,puta parietem in te-
cto.de vna fiunt duæ.l.ſi quis duas.§.j.ff. com.præd.
primo caſu valet relictũ.Cuius aũt tunc erit electio.
tangit gloſ.in d.l.legato.Cõiter tenetur, q ſi teſtator
legauit equum,vel ſeruum,& in patrimonio ſuo ha-
bet equos,

bet equos,vel ſeruos,ꝙ electio eſt legatarij, per prædictã.l.legato.ſecus ſi nõ hr̃ in ſuo patrimonio, quia tunc electio eſſet hæredis.de quo dicetur in c.ſequẽ. ¶In ſecundo caſu, qñ ſimpliciter legat fundũ nõ valet relictũ,qa aſſignãdo modicum terræ liberaretur, cum fundus ſola deſtinatione patrisfa.terminet.ſeu hẽt fines.vt in d.l.ꝙ in rerũ.§.fi. ¶In tertio caſu.ſcilicet in domo, qñ ſimpliciter legatur domus dicendũ eſt,vt hr̃ in l.ſi domus.in prin.ff.de leg.j. quia aut teſtator non habebat domos in patrimonio, & tũc valet legatũ. & legatarij eſt electio . facit qđ dicet̃ in c. ſeq.& qđ ibi no.do.Ant. Quicquid aũt ſit in caſibus ꝓdictis certũ eſt, ꝙ valet relictũ pro monaſterio conſtruendo,licèt videat̃ incertũ.vt hic proba.& dẽt intelligi de monaſterio cõdigno facultatibus,& dignitati teſtatoris. per id qđ hr̃ in l.in teſtõ lapſa.ad fi.ff. de condi.& dem.¶Tangit etiã hic d.Pe. nunqd omne iniunctũ per modũ conditionis in perſonã inſtitutorũ intelligat̃ repetitũ in perſonas ſubſtitutorũ.per id qđ ſuperius tetigi ſuper gl.an ꝓ nõ ſcripta , quaſi non caduca,vel caduca trãſeant cum onere, vr̃ ꝙ cõditio non intelligat̃ repetita in perſonã ſubſtitutorũ. per id qđ hr̃ in l.quæ conditio.ff.de condi.& dem.& in l.ſub conditione.ff.de hær.inſt.gl.in §.pro ſecundo.in l.vna.C.de cad.tol.vr̃ velle,ꝙ ſi ſit cõditio cauſalis non intelliget̃ repetita . ſecus ſi ſit poteſtatiua . Bar.in l.q̃ conditio.concludit ; ꝙ gl.prædicta põt ꝓcedere in lega.non in inſtitutionibus, qa cõditio aliqua non intelligitur repetita in ſubſtitutione.d.l.ſub conditione.de qua ibi & in l.q̃ conditio. ſuperius al-

27 legata.An aũt † legatum relictum ab inſtituto intelligatur relictum a ſubſtituto hr̃ in c.licet . & ibi per Bar.ff.de leg.j. quia nr̃ intelligit̃ repetitũ niſi relatio aliud ſuadeat,de quo ibi plene per Bart. ¶Vlterius etiam pp id quod hic dr̃ in litera, quòd qñq; non poteſt impleri voluntas teſtantis.tangit hic d.Pe.materiam q̃ tractatur per Legiſtas in l.j.ff.de condi.inſt.& in l.j.C.de inſti.& ſubſt.& in l.in teſtõ.la ij.ff.de ꝯdi. & dem.vnde tangit,ꝙ in vltima voluntate interdũ apponit̃ ꝯditio neceſſaria . interdũ ꝯditio impoſſibilis. interdũ ꝯditio poſſibilis,& neceſſaria ſubdiſtinguit̃. qa itͤdũ ẽ neceſſaria oĩs certitudo.puta ſi ſol oriet̃, interdũ eſt neceſſaria,an ſed nõ põt, vt ſi relinquitur ſub ꝯditione mortis.& hoc caſu ſubdiſtinguit:aut apponit̃ in ꝑſona hæredis, vel tertij: aut in ꝑſona legatarij.facit , qđ hr̃ in l.ſi pupillus.§.q̃ ſub ꝯditione.ff. de noua.& in l.hæres meus.ff.de ꝯdi.& demõ.Si eſt impoſſibilis ſubdiſtinguit , an ſit impoſſibilis de iure turpis,aut de natura,vt ſi digito cęlũ tetigerit,an rõne ꝑplexitatis,vt in caſu.l.ſi Titius. de cõdi.inſti.an impoſſibilitate facti.vt ſi montem aureum dederis.& de materia iſtarũ conditionũ plenè hr̃ in l.j.de cõdi. inſti.& aliqd in l.vna. C.de his q̃ pœnæ noĩe.Si aũt ſit poſſibilis conditio, tunc ſubdiſtinguit , qa aut eſt caſualis,aut pt̃atiua,aut miſta. & ſi miſta aut dependẽs ex poteſtate implere debẽtis,& in ribus fortunæ. vt ptãte eius,vel alterius. & de oĩbus iſtis plenè hr̃ p gl.& do.in d.l.j.C.de inſti.& in d.l.in teſtõ.per gl.& Bar.& per Dy.in regu. imputari. de regu.iuris.in vj. ¶Tangit etiã quid ſi apponat̃ modus in ſex modis : & onus a princi.vel ex poſtfacto non põt impleri.de quo per Bar.in l. codicillorum.in prin.ff.de leg.ij.Si

28 aũt † fiat legatũ ſub falſa demonſtratione vel cã.dic ꝙ rr̃ nõ vitiat̃ legatũ. de quo plenè in l.demonſtra-

29 tio.in prin.§.j.ff.de ꝯdi. & demõ.per Bart.¶† Tangit etiã qd ſi teſtator legat cũ certo onere, & poſtea adimit onus,an vitiet legatũ: & ꝯcludit, ꝙ ſic quatenus onus reſpiciebat legatũ per.l.filio. §.noſtri.ff. de an-

30 nu.leg. ¶Vltimo tãgit qd ſi teſtator legat Titio domũ cũ onere dãdi aliqd. vel aliqd faciendi. deinde adimit legatũ ipſius domus a Titio,& trãsfert ipſum in Seiũ,an intelligat̃ onus trãſlatũ in Seiũ. de quo p Bar.in l.alũne.in prin.ff.de ali.leg.vbi cõcludit , ꝙ ſi nouũ onus eſt iniunctũ , nõ vr̃ repetitũ onus iniũctũ primo legatario,idem ſi non eſt nouum onus,ſi onus iniunctum primo legatario coherebat perſonę eius: aliàs intelliget̃ repetitũ. de quo latius per Bar.in d.l. alũne.in prin.Et not.bene,qa dixit hic do.Pet.ꝙ qñ

31 cõditio † poteſtatiua adijcit in perſona tertij, & non legatarij.puta lego Titio x.ſi Seius aſcẽderit capitolium, vel ſi inchoauerit ſcholas , ꝙ de illa iudicatur, vt de cauſali,qđ tene menti.facit, qđ no.in l.j.C.de inſti.& ſubſti.an autem Eṕs poſſit facere cõſtitutionem per quam minuatur tempus anni ad exequendum teſtamentum.tangam in c.tua.j.eo.titu.

SVMMARIVM.

1 *Scriptura non eſt de ſubſtantia teſtamenti.*
2 *Teſtamentum factum ad pias cauſas valet , licet non fuerint teſtes rogati.*
3 *Legatum nudis verbis relictum val. t.*
4 *Volo,verbum,an inducat diſpoſitionem.*
5 *Diſpoſitio,licèt ſit defectiua reſpectu verbi,vel alio reſpectu , ſi ſaltem ratione recti ſermonis poteſt ſuppleri defectus valet.*
6 *Verba diſpoſitiua in teſtamentis diſponunt,ſecus in deprecatiuis , vel exhortatiuis.*
7 *Legatum factum ſine teſtibus,& ſcriptura,an valeat.*
8 *Pactum ſine ſcriptura valet.*
9 *Teſtamentum ſine ſolemnitate teſtium quo ad valorem legatorum de iure ciuili, & canonico tenet:ſed an valeat quo ad inſtitutionem.*
10 *Legatum ad pias cauſas per verba enuntiatiua relictum valet.*
11 *Teſtamentum ſi eſt nullum legata non tenent.*
12 *Monaſterio Sanctæ Mariæ relictum ſi ſunt plura monaſteria Sanctę Mariæ debetur pauperiori.*
13 *Legatum incertum,an valeat.*
14 *Brauium habere quis debet ſi duo pariter ad illud venerunt, nec apparet quis eorum prior venerit.*
Legatum generis generaliſſimi,vel etiam ſubalterni nõ valet, ſecus in legato generis inferioris,quod apud logicos appellatur ſpecies.
15 *Teſtator ſi legat equum:ſeruum,vel bouem , & habet plures equos cuius erit electio,an hæredis,vel teſtatoris.*
16 *Legatum ſi fiat alternatiuè,& verba referantur ad hæredem:tunc electio erit hæredis.*
17 *Optio eſt rei in alternatiuis obligationibus.*
18 *Vinum corruptum non cenſetur eſſe uinum.*
19 *Si legatur ſeruus in fuga conſtitutus cuius expenſis perquiratur.*
20 *Si de re legata moueatur quæſtio teſtatori, vel eius hæredi antequam tradatur legatario cuius ſumptibus agitabitur quæſtio.*
21 *Teſtator qui tempore mortis reperitur habere plures liberos , quam tempore teſtamenti,ſi legaſſet concham argenteam ſuis liberis, an uenient ſolum illi qui erant tempore teſtamenti.*
22 *Teſtator ſi relinquit decem familię,uel agnationi Titij,qui erat defunctus,an ualebit legatum.*
23 *Et ſi teſtator dicit lego poſſeſſiones meas,intelligitur de illis quas habebat tempore teſtamenti:ſecus in rebus quę uſu conſumuntur.*
24 *Teſtator qui eſt doctor,ſi inſtituit alium doctorem,& rogat eum,ut det omnes libros ſuos Caio,an intelligatur de libris teſtatoris.*
25 *Teſtator ſi legat alicui ſcutellam ſimpliciter,& habeat plures, ſcilicet aliquas de peltro , & aliquas de argento,intelligitur de illa quę eſt minoris valoris.*
26 *Et quid ſi ſcutella argentea legetur , & redigatur ad maſſam ex qua fiunt coclearia,an debebitur illa noua ſpecies.*
27 *Et ſi ſcutella argentea ſit ornata lapidibus pretioſis maioris pretij,uel minoris,quàm ſit ſcutella,an ueniant in legato.*
28 *Teſtator ſi legat apothecam pannorum , an intelligetur ſolum ſenſiſſe de corpore apothecę,an etiam de pannis in ea exiſtentibus.*
29 *Et quid ſi dicat lego apothecam pannorum,cũ omnibus, quę ibi ſunt .*
30 *Et quid ſi aliquis legat menſam ſuam,uel mercantiam pannorum ſuorum,an locus ipſius apothecæ ueniat in legato.*

31 *Teſtator ſi dicit relinquo ſextarium frumẽti Titio, an intelligetur de frumento menſura ſextarij: an vero de vaſe ad menſurãdũ frumẽtũ.*

a Debetur, Adde intellectum præſentis c. vide Paul. de Caſt. in l. iubemus, C. de ſacr. ſan. ecc. & in cõſil. 185. doc. in c. cum tibi, hoc e. ti.

a INdicante. Debet^a legatum nudis
verbis a teſtatore reli-
ctum.h.d.& in prima narrat factũ. in ſcdᵃ
ꝓuidet.ſecunda ibi; in quibus.¶ In text.
ibi; redẽpti, ꝓprium nomẽ eſt viri vxoris de qua loq-
tur lr̃a.¶ Itẽ ibi;nudis verbis. expone ſcd̃m do.Flor.
i.enunciatiuis ſcd̃m vnã lect. vel ſm aliã.i.ſine ſolẽ-
nitate.& iſta magis cõgruit lr̃æ.facit, qd̾ ĩ.dicet ſup
gl.j.¶ Itẽ ibi;liber.ats eſt liber.& ita habuit d.Pe.ſed
1 prior lr̃a cõiter hr̃.¶ †No. primo ſcd̃m vnũ ĩtellectũ
2 ꝙ ſcriptura non eſt de ſubſtantia teſtamẽti. ¶ †No.ꝙ
qñq; apparet de voluntate defuncti facta corã teſti-
bus,licèt ſit facta non interuenientibus ſolẽnitatibus
rigoroſis a lege req̃ſitis,talis volũtas valet.& eſt exe
cutioni mandanda in relictis ad pias cauſas.& ſic fa
cit ſm.Ant.ꝙ valeat teſtm̃ factũ ad pias cã s,licèt nõ
fuerint teſtes rogati q̃uis ſcd̃m eũ ꝯtrariũ cõſuluerit
do. Fran.dẽ Albergotis de Aretio. de quo dicetur in
c.cum eſſes.ĩ.eo.& aduerte, quia notabile põt colli
gi,ſi hr̃ in litera libertis,& illi fuiſſent pauperes,quia
videret̃ tunc relictum in piã cãm, ſicut etiã relictum
monaſterio.facit, qd̾ legit̃, & not.in l.cum hi.§.ſi in
3 dicet̃ annos.ff.de trãſac.¶ †No.ꝙ valet legatũ nudis
verbis relictũ, facit qd̾ hr̃ in l.fi. C.de fideicõ.& qd̾
ſup gl.j.ſicut ẽt valet legatũ, ſi relinquat̃ nutu.l.nutu.
ff.de le.iij.& no.in l.iubemus.C. de teſta.licèt ſecus
ſit ĩ inſtitutione hæredis.vt ibi no. qd aũt ſi teſtator
dixerit vellẽ Titiũ hr̃e x.per id,qd̾ hr̃ in l.Pãphilo.§.
ꝓpoſitũ.ff.de le.iij.qd̾ eſt clarũ,qñ in apparatu teſtã
di,ſeu vltimã volũtatẽ ꝯdẽdi dicta verba ꝓferunt̃.vt
4 ibi patet.An aũt ats † verbũ,volo,inducat diſpoſitio
nẽ no.per Barto. in l.j.C.de ſum.tri.& in l.ſerui ele-
ctione.ff.de le.j.& ibi ẽt dixi.facit ẽt qd̾ hr̃ in tex.&
5 gl.in l.eminẽti.C.de contrahẽ:empt. ¶ †Itẽ aduerte
ꝙ valet diſpoſitio, licèt ſit defectiua reſpectu verbi,
vel alio reſpectu.ſi ſalua rõne recti ſermonis põt ſup
pleri defect^9 iõ valebit diſpoſitio,ſi teſtator dixit Ti-
tius heres,licèt nõ adiecerit verbũ,eſto.qa intelligit̃.
ſ.heres.l.j.ff.de heredi.inſti.facit,qd̾ hr̃ in l.cũ pater.
§.cũ impfecta.ff.de leg.ij.& ſic patet,ꝙ qñq; verba dĩ
ſpoſitiua habent defectum ex p̃te verbi,& tñ non vi-
tiant̃.Qñq; aũt hñt defectũ ex p̃te pſonæ eius a quo
relinquit̃,vel eius cui relinquit̃, & ĩ dubio debẽt in-
telligi relata ad hæredẽ.l.peto.ff.de leg.ij.& in l.ſer-
uus.§.qui Margaritã.ff.de le.j.& l.ita liber.ff.de ſta-
tulibe.An aũt defectus perſonæ in contractibus ha-
beat vitiare. hr̃ in auth.ſi qñ.C.de cõſti.pecu.qa nõ
hẽt vitiare, ſi eſt parte eius cui dẽt q̃ri obligatio, ſe-
cus ſi ex p̃te eius cuius futurus eſt obligari.vt ibi pa-
6 tet,¶ †Itẽ attende.vt tangit hic do.Pe.ꝙ qñq; in teſta
mento, ſeu vltima voluntate ſunt verba diſpoſitiua.
interdum ꝯſultiua.interdũ exhortatiua,vel depcati-
ua.de primis non dubiũ ꝙ diſponunt. de ſecũdis tã-
getur cum glo.de tertijs dic,ꝙ non diſponunt.l.cum
pater.§.mã.ff.de le.ij. de quarta dic, ꝙ ſi referunt̃ ad
granatũ diſponũt,aliàs ſec^9,vt leg.& no.in l.gñali.in
princ.ff.de vſufr.leg. & in l.vnũ ex familia.§.fi.ff.de
lega.ij.Not.ſcd̃m do.Pe. prout hr̃ in litera liberis,ꝙ
diſpoſitio facta inter perſonas coniunctas,& priuile-
giatas,& pro anima, & etiam qũ fit pro anima,valet
etiam ſi diſpoſitio ſit imperfecta ratione ſolẽnitatis.
facit, quod hr̃ in l.hac ꝯſultiſſima.§ ex impefecto.C.
de teſta,& quod dicetur in c.cum eſſes.ĩ.eo.& quod
habetur in l.fi.C.fami.erciſ. dicit, tamen ꝙ non cre-
dit hic aliquid fuiſſe ſpeciale,quia etiam inter extra-
neos valeret.vt codicillus,diſpoſitio.de qua in litera

ſi quinq; teſtibus probaretur, licèt non interueniſſet
ſcriptura.facit, quod habet̃ in l.& in epiſtola. C.de
fideicommiſ.per quem autem debuiſſet fieri vendi-
tio.de qua in litera,dic per hæredem, quia verba im-
perſonalia in teſtamẽto prolata,ſiue concernant cõ-
modum,ſiue grauamen vñr ad hæredem in dubio re
ferenda.per id,quod hr̃ in præalleg.l. peto.& in d.l.
7 ita liber.& in d.l.ſi ſeruus.§.qui Margaritã. ¶ †In gl.
j.in l.vlt.vbi dicit̃,ꝙ valet relictum,etiam ſi nulli te-
ſtes interfuerunt, dũmodo hoc fateatur grauatus ſm
do.Ant.Sed tu dic clarius, quòd illa lex habet duos
intellectus:vnus eſt, quando teſtator voluit teſtari,
ſeu facere legatum ſine teſtibus, & ſine ſcriptura,&
ponere illud in fidẽ hæredis.& ſic ſolum grauare hæ-
redem,vt ſub fide pſtet relictum.nam ſi legatarius
hoc alleget ad inſtãtiam eius coget̃ hæres iurare: an
hoc ſit verũ,ſi fateatur debebit illud p̃ſtare.licèt non
probet̃ aliter per teſtes,vel ſcripturam. Si vero iuret
nihil tale audiuiſſe a teſtatore. & ſic ĩ effectu neget:
tunc nõ coget̃ p̃ſtare,ſi aliter nõ ꝓbat̃ relictũ.Sed ſi
cõfiteat̃ coget̃ p̃ſtare,ẽt ſi diceret,ꝙ nõ interuenit ſo
lẽnitas teſtiũ req̃ſitorũ a iure,qa illa talis ſolennitas
req̃rit̃,qñ teſtõr voluit ſolẽniter teſtari, & ꝯfidere d̾
fide hr̃dis.& non ſic,qñ voluit ſolẽniter teſtari, alius
eſt intellectus,ꝙ ſi legatarius petit legatum,& heres
neget illud relictum,& demũ poſt negationẽ legata-
rius ſit ꝯtentus ſtare ſuo ſacramento;ꝙ coget̃ iurare,
aliàs cogetur p̃ſtare legatũ,nec audietur, ſi velit dice
re, ꝙ fuerit relictum in minus ſolenni volũtate.& ita
ibi eſt caſus.& in §.fi,inſti. de fideicõ. hære.ſecus qñ
a princ.cõfiteret̃ legatũ fore relictũ,ſed in minus ſo-
lenni voluntate. nam tũc cogeret̃ p̃ſtare per l.iuret.
C.de fideicõ.niſi fortè eſſet relictũ ad pias cauſas.ĩ.
eo.c.cũ eſſes,& c.relatũ.& hoc intellige, qñ teſtator
voluit corã teſtibus,vel per ſcripturã.ſed minus ſolẽ
niter fuit teſtat^9.qñ aũt voluit facere legatũ ſine pñtia
teſtiũ,& ſine ſcriptura.& ſolũ grauare heredẽ ſub fi-
de ſua, vt p̃ſtet legatũ tũc hẽt locũ, qd̾ dixi.ſ.in pri-
mo intellectu.¶ In glo.ibi:in fine.facit,qd̾ no.in qõ.
vj.in c.quo.el j.& in c.cuicũq;. ſuffragio allegato in
glo.& ſ.de pac.in c.j.de iureiurã.in c.pe.& aduerte.
vt tãgit do.An.ꝙ dũ gl.dicit p nuda verba,põt intel-
ligi,ꝙ ſit nuda a ſcriptura qa ſi ſcriptura nõ ĩteruene
rit: & tũc inducet̃ oblõ nedũ d̾ iure canonico. ſed
ẽt de iure ciuili.qa ſcriptura rl̃r nõ eſt de ſubſtãtia.vt
8 valet † pactum etiã ſine ſcriptura.l.pactum.C.de pa-
ctis.& l.contrahitur.ff.de pigno. poteſt etiam intelli-
gi gl.ꝙ intelligatur de nudis verbis.l.a veſtimẽto.leg.
ſcd̃m leges plura ſunt veſtimenta pactorũ.de quibus
in l.iuriſgẽtiũ.§.quinimo.ff.de pac.& ſcd̃m hoc vult
glo.ꝙ pactum nudum ꝓducit effectualẽ obligationẽ
de iure canonico. licèt ſit ſecus de iure ciuili. primũ
9 ꝓbatur in l.iuriſg.§.j.ff.de pac.& ſubdit d.An.ꝙ† te-
ſtamentũ etiam ſine ſolennitate teſtiũ quo ad valo
rẽ legatorum de iure ciuili,& canonico tenet.ſed an
valeat quo ad ĩſtitutionẽ remittit ad ea q̃ dicent̃ ĩ c.
relatũ.& c.cũ eſſes.ĩ.e.[Aduerte ne erres,qa vr̃ velle
do.Anto.ꝙ teſtm̃ factũ corã duobus teſtibus,vel alia
vltima voltas valeat quo ad legata.ẽt d̾ iure ciuili:]&
nõ ſint legata ad pias cãs. Sed cõiter tenet̃ ꝯtrũ vide
licet,ꝙ nõ valeat legatum ſi nõ ſit ad pias cauſas.niſi
ſit factum corã q̃nq; teſtibus p l.ſi.circa fi.C.de co-
dicil. de quo dicet̃ ĩ d.c.cum eſſes. Itẽ aduerte qa d.
Flo.hic dicit ꝙ gl.ſ.vr̃ ĩtelligere literã:dũ dicit nudis
verbis, vt exponat̃.l.ſine ſolẽnitate.dicit,ꝙ ſcribẽtes
nõ d̾clarãt.vñ dicit,ꝙ illa verba nudis verbis pñt du
pl̃r exponi,primo vt exponatur:i.enunciatiuis: quia
10 valet † legatũ ad pias cauſas per verba enũciatiua re-
lictum,

lictum.probaṫ in c.fi.[illegible] p[illegible] ſm eum pôt exemplificari[illegible]. & [illegible] gatur, qa etiã hoc permittiṫ militi. .ex[illegible].C. de teſt.mili.ergo idem dẽt dici in relictis ad pias cau ſas. & pro hoc, quia de iure naturali talia verba vñ ſufficere.ideo debent inducere diſpoſitionẽ.j̃.eod.cũ eſſes.& c.relatum.& illud etiam tenuit Bar. in l.j.cir ca fi.in pe.col.C.de ſacroſ.eccl.licèt do.Flor.alleget qđ dicat in l.j.C.de ſum.tri.& iſta lec. ſcđm eum eſt notabilis, & vera in ſe. ſcđm quam habes ꝙ verba enuntiatiua etiam ꝑ ꝑ aliud prolata inducunt diſpoſitionem in relictis ad pias cãs,ſicut in teſtõ militis, ſecus in alijs relictis factis a nõ milite. ſed vbi eſſent verba enunciatiua principaliter ꝑ ꝑ ſe prolata inducerẽt diſpoſitionem ẽt in alijs relictis,q̃ ad pias cauſas factis ẽt a non milite.l.ex hac ſcriptura. & ibi de materia per Bar.ff.de don.hæc tñ lec. non congruit literæ,qa hic fuerunt verba diſpoſitiua.patet dũ lr̃a dicit,iuſſit venũdari &c. ideo dicit ſecũdo ꝙ poteſt exponi nudis.i.ſine ſolennitate teſtamẽti. nam ſecũdũ Inn. valẽt legata facta in codicillis ab inteſtato. & ſic non facto teſtõ,& valent ẽt ſine ſcriptura. Azo tñ in ſumma de codicillis. dixit ꝙ codicillus non ſcriptus abuſiue dṙ codicillus:valet tñ ſi eſt factus coram quinque teſtibus.l.fi.C.de codicillis. Et hãc lec.ſcđm eũ ſenſit gl.inquãtum allegauit.l.vltimam.C.de fideic. & concludit,ꝙ hic erat nudum legatum,qa non erat factum in teſtõ.nã qñ fit in teſtõ, vel in codicillis cõdito teſtõ non pôt dici nudum,quia veſtitur a teſtõ. Sed certe quantum ad intellectum.l.vltimæ.C.de fideicom.dicendũ eſt,vt s̃.dixi. q̃tũ aũt ad intellectũ tex.potes dicere,ꝙ litera intellexit legatũ eſſe factum nudis verbis.i.ſine ſolennitate ſcripturæ. vt s̃.tetigi. nam valet ſi factũ ſit coram quinq; teſtibus, & ẽt ad nõ pias cãs, vel etiam coram duobus ſi ſit factum ad pias cãs,licèt non interuenerit ſcriptura. ¶ Sed ↄtra ꝑdicta opponit d.Flo.qa † vṙ ꝙ ſi teſtũ eſt nullum legata non teneant.l.ſi iure.C.de teſtamentaria manumiſſione.ſoluit qđ qñq; ↄſtat qđ teſtator voluit decedere inteſtatus, vt quia hoc expreſſit,ẽt tunc ꝓcedit hoc c.qa nihilominus valẽt legata, licèt nõ veſtianṫ teſtõ.qñq; conſtat qđ voluit decedere teſtatus.vt qa condidit teſtm̃, & tunc ſi teſtm̃ non valet legata non debenṫ, niſi dixerit qđ velit illa præſtari etiam ab inteſtato,vel adiecerit illam ſi non valeret iure teſtamẽti,valeat iure codicillorũ.d.l.ſi iure.& l.ſi veritas.C. de fideicõ.qñq; eſt dubiũ,an voluerit decedere teſtatus:& tũc ꝑſumiṫ voluiſſe decedere inteſtatus, qñ fecit legat. ſine hæredis inſtitutione. vt hic ẽt ſatis vṙ probari ſm d.Flo.facit ad prædicta qđ legi. & not.in l.j.de iure codicil.vbi patet,ꝙ qñ facit hæredis inſtitutionẽ vṙ velle teſtari: ideo ſi non adhibet ſolennitatem debitã non valet teſtm̃, nec legata in eo relicta, niſi fuerit appoſita cl̃a codicillorũ, & interuenerint ſaltẽ quinq; teſtes.per id qđ hṙ in l.ij.ad fi.C.de cod.

12 ¶ † In gl.ij.ibi: pauperiori.[a] hoc intellige verũ niſi ex

a coniectura aliud poſſit ꝑſumi. vt quia vnũ erat in ſua parochia.aliud erat extra ſuam parochiam. Nam ꝑſumeṫ,ꝙ voluerit intelligere de illo qđ eſt in ſua parochia.arg.l.q̃ conditio.§.fi. & ibi tangiṫ per Bart.ff. de condi.& dem.& idem videreṫ ſcđm Cy. in l.j.C. de ſac.ſan.ecc.ſi in altero ꝑdictorum magis conuerſabaṫ quã in alio.arg.l.qui ſemiſſes.ff.de vſur.Si aũt ambo erãt in ſua parochia,& æqualiter ↄſeruabanṫ, tunc procedit gl.ꝙ debeṫ pauperiori.Si aũt ambo eſſent in parochia.& æqualis ↄditionis:& ſic vnũ non eſſet pauperius altero,tunc eſt dubiũ quid fiendũ:q[uidã] dicunt ꝙ dabiṫ primo petẽti. ar.l.ſi pluribus.ff.de

le[illegible] [illegible] di[illegible] na.puta ſi l[illegible] tij,& qua amicitiã, & [illegible] quo caſu,qñ monaſterio eſt fa[illegible] ẽtũ [illegible] Hoſt.& Io.And.in loco hæredis Eps poterit gratificare alteri aſſignando,vel diuidẽdo.ar.l.Titia teſtõris.ff.de le.j. & j̃.de parochijs.c.j.de quo etiã in Spe. de inſtr.edi. §.nunc aliqua.ver.quid ſi aliquis.& aduerte quare in caſu.§. ſi inter duos. ſi hæres nollet aliquem eligere non cogereṫ alicui ipſorũ dare niſi probareṫ teſtatorẽ de eo ſenſiſſe.per id qđ hṙ in l.ſi fuerit.ff. de re.du. & in l.duo ſunt Titij.ff.de teſtamẽtaria tutela. & ꝑ hoc vṙ velle Cyn.in d.l.j.C.de ſa.ſan.ecc.ꝙ hrs non teneret de iure ſi nollet alicui ꝑdictorũ monaſteriorũ dare,qñ ambo eſſent in parochia, & æqualis cõditionis.ſed Io.An.tenuit qđ dixi poſt Hoſti. & ſequiṫ hic d.Ant.& d.Petr.& pôt dici hoc ſpãle fauore piæ cauſæ,vt incertitudo non habeat vitiare relictũ.facit qđ dictũ fuit in c.ꝑcedenti.¶ Itẽ aduerte,ꝙ ſi vnũ ſolũ eſſet monaſteriũ tale in ciuitate de illo intelligereṫ.ſed ſi nõ eſſet in ciuitate, ſed in territorio ciuitatis illi debebit dari.ſi aũt nullũ eſſet monaſteriũ in ciuitate,nec in territorio,tunc dabiṫ eccleſiæ cathedrali in qua teſtõr habebat domiciliũ. ꝑ id qđ hṙ in §.ſi quis ab hoie.allegato in gl.vt hic tangit Io.An. & ẽt d.Flo.qui etiã ſequiṫ ad qđ dixi.s̃.poſt Hoſt.in ea.gl. ibi:qñ hæres eſt i mora,& ſic vult gl.ꝙ a prin.electio ſit hæredis. Sed ſi ſit in mora eligendi tũc transferaṫ ptãs eligẽdi in legatariũ,& iſta fuit opi.Bul.vt hic retigit gl.in l.legato gñaliter.ff.de lega.j.& ꝙ opi.ſit vera infra patet.vñ aduerte ſcđm d.Ant.ꝙ qñq; legatũ

13 † eſt incertũ reſpectu loci, & tunc dicendũ vt dictũ fuit in c.ꝑcedenti. Qñq; eſt certũ reſpectu perſonæ, cui legaṫ: vt ſi lego Titio cũ ſint duo eiuſdẽ nois. & tunc qd dicendũ dictũ fuit ſuperius in ꝑcedenti qõne,& an certitudo ꝑſonarũ hẽat indiſtinctè vitiare, ſiue loquamur in legatis,ſiue in inſtitutionibus,ſiue in datione tutorũ: ſiue in executorib[us],ſiue in electis ad officia.tangit Bar.in l.quidã relegatus.ff.de re.du. & facit qđ no.Cy.in l.id qđ pauperibus.& in l.nulli.

14 C.de Epi.& cle.& qđ diceṫ in c.Ioãnes.j̃.e.¶ † Quid aũt de duobus currẽtibus ad brauiũ, ſi ambo pariter venerũt ad illud:& ſic nõ apparet quis prior venerit, an aliqs ipſorũ hẽbit,& certe vṙ dicendũ ꝙ nõ, ſi per ſtatutũ,vel cõſuetudinẽ ꝓuideaṫ, ꝙ ille hẽat brauiũ q prior venerit ad illud,ꝑ id qđ hṙ i l.ſi fuerit.i prin. ff.de re.du.de quo etiã aliqd per Io.de Are. in j.ↄſtitutorũ.& hoc intellige niſi aliud hẽat ↄſuetudo:qa illa tũc eſſet ſeruãda.arg.l.minime.ff.de legi. vnde in aliquibus locis de ↄſuetudine, qñq; iterato curriṫ,& aliqñ ſeruaṫ,ꝙ ſolum illi duo currũt,aliqñ ſeruaṫ ꝙ inter eos diuiditur,ſed de iure vṙ ꝙ nullus ipſorũ admittaṫ per d.l.ſi fuerit. Interdũ vero eſt cõſuetudo reſpectu rei: & hoc poteſt eſſe dupliciter:vno modo,qa diſpoſitio fit in genere verificabili in plurib[us] ſpeciebus. Alio modo poteſt eſſe propter diſpoſitionem alternatiuam.ſicut quod hṙ in l.prætor.§.quod autem. ff.de iniurijs.& in l.ita fidei.ff.de iure fiſci. & in l.le-

15 gato generaliter.ff.de le.j.¶ † Primo caſu ↄcludit d. Ant.ꝙ ſi eſt legatũ gñis gñaliſſimi,vt ſi lego ſubſtãtiã, vel rẽ,non valet legatũ,qa dãdo paleã verificareṫ dicta diſpoſitio,& ſic eẽt deriſoriũ legatũ,ſi vero eſt legatũ gñis ſubalternum, qđ continetur ſub gñe gñaliſſimo,& prædicaṫ de pluribus differentibus ſpecie. vt ſi lego animal.& idem dicas,qa dãdo muſcã verifica-

[a] Pauperiori. Vid ad hoc Spe. in ti.de inſtr. edi.§. 14. verſicu. quid ſi qs. Hoſtien. in ſum.de teſ. in §.fi. ver. & nota. pe. ſtr.d. An. Sic. hic. numero.4.

[illegible] legatū [illegible] [illegible] vt [illegible] ndo [illegible] bus [illegible] & ſimil. & hoc [illegible] ha bet certos terminos [illegible] ſola d[illegible] tion[illegible] hominis. vt fundus, aut habet te minos facto ho[illegible] domus: aut habet certos terminos a natura. vt homo, ſeu ſeru⁹, vel bos, aut equus. & in iſtis quid dicendum. dixi in c. pcedenti. qa in primo caſu non valet legatū. In ſecundo valet, ſi hēt domos in patrimonio. In tertio valet relictū & dēt dare medium d. l. legato generalr. ſed cuius ſit electio hoc vltimo caſu fuerunt opin. vt hic tetigit gl. & in d. l. legato gnalr. ff. de leg. j. do. An. hīt cōcludit, q aut verba diriguntur ad hæredē. puta ſi teſtator dicat hæres dato ſeruū Titio, & tunc heredis eſt electio: quia in hoc ſatis ſonāt verba teſtōris, ex quo relata ſunt ad eū. facit. l. ſi ita relictū. §. fi. ff. de leg. j. & l. q. ɔcubinā. §. j. ff. de leg. iij. aut ſunt relata ad legatariū. puta Titiæ: ſumito tibi vnū ſeruū: & tunc electio eſt legatarij. ex quo verba ſunt relata ad eū. l. plane. §. fi. ff. de leg. j. aut verba ad neutrū dirigūtur: ſed ſimpl. ſit legatū: & tunc ɔcludit, q aut legaī certū de incerto. aut legaī īcertū de certis, primo caſu, & tūc ſi teſtator ſenſit de certo. ſed nō apparet de quo, tūc heredis eſt electio. Exēplū ſi teſtator legauit Titio Stichū. & plures hēbat Stichos. nā ad hēdē ſpectat declarare volūtatē defuncti, cū eius loco ſuccedat. l. ſi qs a filio. §. ſi plures. ff. de leg. j. Sed cōtra hoc facit, qa vī q declaratio volūtatis defuncti non poſſit fieri per hæredē. per id, qđ hī in l. itē Pōpo. ſcribit. §. fi. ff. de rei ven. ſoluit Bart. in d. §. ſi qs plures. q qn̄ ex declaratione heredis tertius poſſet ledi, & ɔtingit in caſu dicti. §. fi. qa ſi heres poſſet declarare ſortè declararet de illo ſuper quo nō eſſet facta defenſio p terū in iudicio: ideo ad ipſum non ſpectat in d. caſu declaratio. facit, qđ hī in l. duo ſunt Titij. ff. de teſtamētaria tutela. vbi ſi teſtator dedit Titiū tutorē pupillo ſuo, ſi duo ſunt Titij non poterit hæres declarare, ne fortè declaret de illo per qđ preiudiciū fieret pupillo. & ne fiat præiudiciū declarato, cū tutela ſit onus, & pp declarationem poſſet aſtringi ad onus tutelæ. iō non ſpectat tūc ad hæredē declaratio ne fiat piudiciū alteri. facit, qđ not. Bart. in d. §. ſi plures. Qñq; ex declaratione alius capit cōmodū q̄cūq; declaratio ſequatur: & tunc ius voluit, q hæres poſſet declarare. & ita ɔtingit in caſu ſupra poſito. qa legatarius alterum ex Titijs teſtatoris hēt. & de iſto articulo an declaratio tranſeat ad heredem. & an quis poſſit per aliū declarare. tangiī in d. §. ſi qs plures. & in l. inter ſtipulantē. §. j. ff. de verb. ob. & l. ſi ſtipulatus fuerit illud, aut illud. eo. ti. per Barto. & ſolutio ſupradicta fuit de mente Bart. in d. §. ſi quis plures. & et ſequiī hic do. Pet. tñ do. Ant. hic aliter exemplificat, qñ tertius poſſet ledi ex declaratione hæredis. Nam ponit exemplū, qñ teſtator hēt in patrimoniū ſeruos magni valoris, & modici. nā dicit, q ſi ſpectaret ad heredē poſſet piudicari legatario, ſi nollet ſoluere illū q eſt modici valoris non dēt ſolui mediocris. per id qđ hī in l. ſi quis argē. §. lj. C. de dona. & in l. fin. C. cōia de leg. & d. l. legato generaliter. Sed qñ res eſſet par. tunc ex declaratione alius non lederetur: ideo tunc poſſet heres declarare per d. §. ſi quis plures. & ſic vī velle do. Ant. q ſi teſtator legauit Sticum Titio & habet plures Stichos q ita demū declaratio ſpectet ad heredē ſi ſint parui valoris. aliās nō ſpectabit: ſed debebaī mediocris, qđ non puto verū per illū text. qui ſimpliciter, & indiſtinctè videtur intelligendus. arg. l. de [illegible] & l. de priui. qa clien. Nec obſt. ff. l. [illegible] er. quia loquitur, qñ legaī incertu[illegible] puta qñ teſtator legat ſimpliciter vnū ſeru[illegible] Titio, quia tūc debet mediocris. vt ibi dī. & j. tanget. Tene tñ menti dictū do. Ant. qui vī limitare dictū. §. ſi qs plures. qñ ſm erat parui valoris. & hęc eſſet notabilis limitatio, ſi eſſet vera interdū m vero teſtator legat incertū de certo, & nō ſet ſit de certo, vt quia dixit lego Titio vnū de ſeruis meis non adijciendo nomen ppriū: & tunc electio erit legatarij. vt eſt tex. in l. qui duos. ff. de leg. j. interdū vero teſtator legat incertū de incerto. puta quia dicit lego ſeruū Titio, vel lego equū Titio, vel bouē: & tunc, aut teſtator dimiſit in ſuo pīmonio ſpecies illius generis legati. & ſic aliquos ſeruos, equos, vel boues: & tūc electio eſt legatarij. p id, qđ hī in l. ſi ſeru⁹. §. cū homo. ff. de leg. j. & d. l. legato generaliter. dūmodo mediocrē eligat nō meliorē. l. legato generaliter. & eſt ratio quare hoc caſu electio hic cōpetit legatario pro legato. l. j. C. cōta. de leg. & electio actionis eſt legatarij. l. cū filius. §. varius. ff. de leg. ij. ideo ne tollatur electio actionū legatario cōpetat ſibi poteſtas res eligendi. facit l. ij. §. Sceuola. ff. de eo q certo loco. aut teſtator nullos reliquit in patrimonio, & ſimpl. legauit ſeruum Titio. & tunc electio eſt hæredis. dummodo det mediocrē, & non minimū. d. l. legato generaliter. facit, qđ hī in l. iij. & iiij. ff. de vino, & triti. leg. & ſi nō poſſet habere deberet ſoluere æſtimationē. l. non dubium. §. fi. ff. de leg. iij. & eſt ratio quare hoc caſu nō cōpetit electio legatario: qa ex quo erat patrimoniū teſtatoris nō poterat cōpetere legatario actio realis: ſed tm̄ perſonalis, cuius electio ſibi nō ſoluiī: icèr heres habeat eligere, qa vī in effectu grau[illegible] tus heres in q̄titate pro qua dēt emere ſeruū. & hoc de [illegible] mo caſu princ.

16 ¶ †Circa ſcđm eſt incertitudo, [illegible] legatū alternatiuè eſt factū: & tunc ɔcludit, q ſi verba fuerūt relata ad hæredē. puta qa dixit teſtator hæres mi dato Titio Sticum aut Pamphilum, & tunc electio eſt hēdis. p id qđ dixi. ſ. in ſimili. in pcedēti caſu: aut fuerūt relata legatario. puta quia dixit teſtator Titiæ: ſumito tibi Sticum, aut Pamphilū: & tunc electio erit legatarij facit. l. plane. §. fin. ſuperius allegata. aut ad neutrū ſunt relata. vt qa ſimiliter lego Titio Sticum aut Pamphilū: & tunc electio eſt legatarij in dubio per id, qđ legiī, & notaī in l. Lucio. & ibi bona gl. ff. de leg. ij. Nec ob. qđ hī in l. plerunq; in fin. ff. de iure

17 do. † vbi in dubio electio eſt rei in obligatione alternatiua. qa ibi loquiī in ɔtractibus. ſecus in vltimis volūtatibus in quibus plenior ſit interpretatio. ff. de regu. iuris. l. in teſtamentis. ſ. de dona. in c. cum dilectus. & de materia per gloſ. & Dy. in regu. in alternatiuis. de regu. iuris. in vj. vbi per gl. & Dy. facit etiā qđ legiī, & not. ſ in c. inter cęteras. ſ. de reſcript. in c. gratia. de reſcriptis. in vj. ¶ Sed ɔtra pdicta opponiī, & vī q nulli detur electio: ſed id, qđ eſt minimū videaī relictum. per id, qđ hī in l. ſi ita ſcriptū. ff. de leg. j. ſoluit Bar. in d. l. legato generał. & do. Ant. hic poſt eū, q in caſibus in quibus datur electio hæredi. d. l. non contradicit. quia præſumptio eſt q eliget minimum. facit, qđ legitur, & no. in l. apud Iulianum. §. Scio. ff. de leg. ij. ¶ Item non contradicit in caſibus, qñ datur electio legatario, qui intelligiī, qñ teſtator reliquit vnum de certis, vel incertis, q electio poſſit intelligi tranſlata in legatariū. ſed in dicta. l. ſi ita ſcriptum. verba fuerunt ita compoſita, q nullo modo intelligi pōt, q ſit relicta optio, ſeu electio, [illegible] ito tūc debeē id quod eſt minimum. nam ibi teſtator legauit Titio primo vnā rem: poſtea ſecund[illegible] [illegible] demum in fine

in fine teſtamenti dixit [illegible]
ti volo.ideo illi debetur res [illegible]
iſta ſolutione tranſit do.Ant. vt dixi. [illegible] potes meo
iudicio melius dicere, ꝙ interdum leg [illegible]
qua in genere in qua eſt reperire aliquas quas por
expedit non habere:vt cõtingit in equo,& boue, qa
põt eſſe adeo triſtis quòd melius eſſet non habere,
quã habere:& tunc ius voluit, ꝙ qñq; electio eſt hæ-
redis,qđ debeat eligere mediocrem: nõ aũt poſſit tri
ſtiſſimum eligere,& ſimiliter, qñ electio eſt legatarij
nõ poſſit eligere meliorem,ſed mediocrem. Quicqd
ſenſerit d.Ant.facit quod not.gl.in d.l.legato gñali-
ter.Sed quædam ſunt res quas expedit habere etiam
ſi ſint minimi valoris,puta in quantitatibus: & ſic in
minimis,vt ſi relinquantur decẽ ẽt ſi de minori pecu
nia fiat ſolutio vtilitatem affert:& ſilr ſi legentur de-
cem corbes fructus, vel vini ẽt ſi ſit de fructu minimi
valoris,vel de vino minimi valoris tñ vtilitatẽ affert:
ideo tunc vr̃ in dubio,qđ minimum eſt relictũ.vt vo
luit gl.in d.l.legato . & in l.fideiuſſorem.ff.mandati.
18 Et intelligo de frumento,&† vino,qđ non ſit corru-
ptum,quia illud non cenſet eſſe frumentũ,vel vinũ,
ſicut nec reproba pecunia.l.elegãter.§. q reprobos.
ff.de pig.ac.& l.Paulus.ff.de ver.ſig.facit qđ no.Dy.
19 in reg.in obſcuris.de reg.iur.in vj.¶†In ead.gl.in fi.
dic melius vt tangitur in d.l.cũ ſeruus.per gl.nam in
ſeruo exiſtente in fuga,& in quacunq; re legata exi-
ſtente in longinquo diſtinguenda ſunt quatuor tpa.
qa aut ſeruus, vel alia res erat abſens tpe teſtamẽti,
& accepit eã abſens poſt teſtm̃,aut poſt mortẽ, & añ
aditã hæreditatẽ:aut poſt mortẽ,& aditã hæreditatẽ:
primo caſu ſpectat ad hæreditatẽ ſumptus,& opera,
ſeu labor ꝑquitendi ſeruũ,ſeu ipſam rẽ.d.l.cũ ſeru⁹.
& ſi dubitet̃ vbi ſeruus ſit:cauetur de reſtituẽdo ſi ad
eius manus perueniat ad prædicta, qñ res eſt abſens
multũ in longinquo, vel aliàs ignorat̃ vbi ſit, & pro
inquirendo reqrit̃ magnus ſumptus.nã tunc ne lega
tũ ſit inutile ius voluit,ꝙ expenſis hæredis perquire-
ret̃.& ſic p̃ſumit teſtatorẽ voluiſſe.ſed ſi nõ eſſet mul
tũ in longinquo liberaret̃ dando vbi eſſet per l.qđ le
ga.ff.de iudi.vnde dicit hic d.Pe.ꝙ ſi aliqs nobilis ve
netus legaret Titio x.corbes frumenti de poſſeſſioni
bus quas habet in territorio Paduæ,vel Teruiſij: qa
nõ multũ diſtat a Venetijs ſufficiet dare in loco, vbi
ſunt poſſeſſiones.qa magno ſumptu pñt haberi. ſec⁹
ſi legaret de poſſeſſionib⁹, quas hr̃et ĩ inſula Lingua
pontis q̃ multũ diſtat a Venetijs:& ſic magna expen
ſa requireret̃ ad portandũ Venetias. vbi eſſet legata-
rius.facit qđ no.Bar.in l.ij.de ali.le. vbi etiã tãgit in
quo loco debeant p̃ſtari alimenta, & vr̃ concludere,
ꝙ tanq̃ in loco domicilij teſtatoris ſufficiat p̃ſtari. &
ibi etiã tangit ſi aliqua gabella debeat ſolui ad quem
ſpectet,& vr̃ concludere ad hæredẽ,ſi concernat rem
ipſa gabella.facit l.cũ in plures.§.fi.ff.loc. de quo la-
tius per eũ in d.l.j.¶Scđo caſu, qñ poſt teſtm̃ res ce
perit eſſe abſens,& tunc ſi ſunt legatarij debet ꝑqui-
ri,& opera hæredis,& ſic labor pſonæ ſpectat ad hæ-
redẽ.vt no.in d.l.cũ ſeru⁹.maxime per Bart.¶Tertio
caſu,qñ cepit eſſe abſens poſt mortẽ ante aditã hęre
ditatẽ,& tunc ſi hæres eſt in culpa.ad eũ ſpectat ſum
ptus,& perquiſitio,aliàs ſpectabit ad legatariũ.Idem
dicas in quarto caſu niſi hæres venit in mora, qa tũc
ꝑꝑ moram idẽ dicẽdũ.ac ſi fuiſſet in culpa,alia.facit
qđ hr̃ in l.cũ res.ff.de le.j.& qđ not.in d.l.cũ ſeruus.
20 Et p̃dicta faciũt ſcđm d.Pet.ſi de † re legata moueat̃
qõ in iudicio teſtatori, vel eius hæredi anteq̃ tradat̃
legatario.cuius ſumptibus agitabat̃ qõ.de quo remit
tit ad id qđ legi.& no.in auth.nunc ſi hæres.C.de li-

[illegible]
[illegible], an
[illegible]
[illegible]
[illegible]
toris dato in [illegible] expẽ-
ſas,an ille venient detrahende de [illegible] ex [illegible]
tangit Bar.in l.j.ff.de expenſis. vbi conc[illegible] ꝙ ſi no
men fuit datũ æſtimatũ non debent detrahi expẽſæ,
qa veriſimiliter vr̃ minus fuiſſe æſtimatum ꝑꝑ expẽ
ſas,q̃ requirebantur.facit l.ſi in oẽm.ff.de hær.vel ac.
vendita.ſecus ſi non fuit datum æſtimatum.qa tunc
ſolum cẽſet̃ perueniſſe ad maritũ illud qđ ſibi ſup-
eſt deductis expenſis.facit qđ leg.& no.in glo.in l.p
21 diuerſas.C.mandati.¶†Extra gl.quærit hic d.Pet.de
aliqbus.primo quid ſi teſtatrix de qua in litera,ſi ha
bebat liberos tpe teſtamẽti. & plures alios reperitur
hr̃e tpe mortis.an ſi legaſſet concham argenteã ſuis
liberis.venirent illi ſolum qui erant tpe teſtamenti.
an vero,& illi qui erant tpe mortis. vr̃ ꝙ illi qui erãt
tpe teſtamẽti vocent̃,ſicut in ſimili videmus ꝙ ſi ali-
quis legaſſet res ſuas non intelligitur de rebus quas
habebat tpe teſtamenti.l.ſi ita.ff.de aur.& ar.leg. cõ-
trarium vr̃ dicendum videlicet, ꝙ ẽt veniant illi qui
erant tpe mortis, per id quod hr̃ in l.ſi cognatis ſuis
ff.de reb.dub.vbi in ſimili,ſi qs legauit aliqd cogna-
tis ſuis.veniunt ẽt illi qui ſunt cognati tpe mortis.ſe
cus dicit Bar.in d.l.ſi cognatis.quia intelligeretur de
illis qui ſunt tpe teſtamenti rõne.l.ſi ita.ff.de aur.&
ar.leg.nam illa.l.ſi cognatis . ſcđm eum vr̃ exorbita-
te a regula quæ colligitur in d.l.ſi ita.& ideo non de-
bet extendi ad alium caſum.argu.l.qđ no.ff.de legi.
& ĩ.de reg.iur.quæ a iure.in vj. & cum hoc dicto trã
ſit hic d.Pet.qđ tene menti pro limitatione.d.l. ſi co
gna.poſſet tñ dici ꝙ illa.l.ſi ita loquitur.qñ legat̃ per
ſonis.& ſic videretur ꝙ illa.l.ſi cognatis.poſſet trahi
ẽt ad caſum,qñ fieret relictum cognatis Titij,& ideo
non eſt ſine dubitatione.ita dicit Bar. tene tñ ipſum
22 menti.¶†Secundo tñ quærit. quid ſi aliquis relinqt
decem,vel aliã rem familiæ,vel agnationi Titij, qa
idem erat defunctus,an valebit legatum.vr̃ ꝙ nõ,qa
cum Titius eſſet mortuus non poteſt dici ꝙ haberet
familiam,quia non entia non vr̃ eſſe cauſæ.arg.c.ad
diſſoluendum.ĩ.de deſpon.impu. Cõtrarium tenuit
Bar.in d.l.ſi cog. quia vr̃ relictum oĩbus qui ſunt de
gñe Titij per l.pronuntiatio.§. familiæ.ff.de ver.ſig.
& per hoc ẽt facit,quia ẽt ſi ipſe habet cõem vſum lo
quendi.vt etiam appellat aliquos de familia illius iã
mortui, & idem ſi qs dicat lego oĩbus de tali domo
etiam quia intelligitur de oĩbus, qui ſunt de tali ſti-
pite,ſeu gñe.facit quod hr̃ in l.j.ff.ad Sille. & aduer
te,quia dicit Bar.in d.l.ſi cogna.qđ illo caſu admittẽ
tur non ſolũ illi qui erant in ꝓximo gradu defuncto:
ſed ẽt venient oẽs æqualiter,qa ceſſare vr̃ ratio affe-
ctionis coniunctionis.ex quo teſtõr non reliquit ſuę
familiæ. vbi reliquiſſet ſuæ familiæ videretur legatũ
factũ ẽt ratione affectionis, & ſic ordine ſucceſſiuo,
vt præferant̃ priores in gradu per l.peto.§.fratre.ff.d
23 leg.ij.& l.oĩa.§.fi.ff.eo.ti.¶†Tertio quęrit quid ſi ali
quis dicit lego poſſeſſiones meas. dic, ꝙ intelligetur
de his quas habet tpe teſtamenti per d.l.ſi ita. Secus
dicit d.Pet.in rebus quæ vſu conſumuntur.vt ſi relin
quo frumẽtum meum,vel vinum meum. & illud qđ
erat tpe teſtamenti eſt conſumptum,& aliud reperi
tur tpe mortis. nam certe de illo intelligetur, per id
qđ leg.& no.in l.fructus.ff.ſol.matr. & hoc ẽt voluit
Bar.in d.l.ſi ita.& idẽ dicit d.Pet. in legato minori ſi
24 iuxta tp̃s mortis pecunia fuiſſet numerata. ¶†Quar-
to quæ-

[illegible] ſi in teſtamento in [illegible]
[illegible]
[illegible] um [illegible]
d. [illegible] bros [illegible]
ſta [illegible] vero de [illegible] Bar
ꝙ intel [illegible] dubio de [illegible],qđ
hẽ in l.cum in teſtamento.ff.de aur.& arg. leg.& ibi
per Bar.[illegible],qđ hẽ in tex.coniuncta gl.in l. ea ſa-
cto.ff.ad trebel.Secus dico ſi teſtm̃ eſſet ſcriptũ in pri
ma perſona: vt quia notarius ſcripſit , ꝙ teſtator dixit
inſtituo Titium mihi hẽdem,& grauo eũ de dando li
bros ſuos caio, quia tunc intelligiẽ de libris hæredis.
cum de alijs non poſſit intelligi ſalua ratione recti
ſermonis.facit.l. plautius.ff.de aur.& argẽ.leg.Quo-
modo autem inſtim̃ põt ſcribi in prima perſona , &
25 etiã in tertia,hẽ in c.dudũ.ſ.de ꝯuer.cõiuga.¶ †Quin
to quærit quid ſi teſtator reliquit alicui ſimpliciter
ſcutellam.& habet aliquas de peltro . aliquas de ar-
gento.dic,qđ intelligeẽ de illa quæ ſit minoris valo-
ris.& ſic de peltro.arg.l. nummis.ff.de leg.3.& eadẽ
rõne ſi venetus legaret tibi centũ libras intelligeẽ de
libris ſolidorũ,ſeu mathetorũ,& non de libris groſ
ſorũ.Et prædicta vera vĩr. nam interdum ſauore reli-
gionis fit plenior interꝑtatio . qa ſi aliqs legat calicẽ
alicui eccleſiæ intelligetur relinquere calicem etiam
de argento.Et ſimiliter ſi relinquit planetam intelligi
tur planeta de ſerico,per id,qđ hẽ in l.Titia.§. Seia.
ff.de auro,& ar.leg.& ibi hoc not. Bar.vbi etiã dicit,
ꝙ ſi aliquis reliqt, vt fiat in eccleſia figura etiã Chri-
26 ſti,cũ apĩs, intelligiẽ de duodecim apĩs.¶ †.Quis ãt
in caſu c.ſi teſtatrix ſcutellã argenteam redegiſſet ad
maſſam,& feciſſet coclearia, an dẽbiẽ illa noua ſpe-
cies. do.Pe.hic remittit ad l.q̃ſitum.§.illud ſortaſſe.
ff.de le.3.& ſic vĩ ſenſiſſe per illum.§.ꝙ debeaẽ noua
ſpecies,cũ illa poſſit redegi ad primã legatã.Sed etiã
fortè ꝯrium eſt verius . Ex quõ prima ſpecies eſt ex-
tincta,ꝑ id,qđ hẽ in l.Seia.ff.de au.& ar.le & qđ no.
Bar.in l.rem legatã.ff.de adimẽ.le.nec ob.§.ſortaſſe.
qa ibi loquiẽ,qñ ſimpliciter legaẽ materia.puta,quia
teſtator dicit:lego argentũ meum Titio: qa tunc ve-
nit argentũ,qđ eſt in maſſa,& ẽt argẽtũ,qđ eſt in ſpe
cie facta:quia illa põt redigi ad maſſam.id eſt,ex quõ
ſimpliciter legauit argentũ vtrũq; venit: ſed nos loq-
mur,qñ teſtator legat certam ſpẽm argenti, an ſi illa
transmutetur debeatur noua ſpecies,nã vĩ , ꝙ verba
legati non vñr verificari. ſecus in caſu p̃cedenti . de
quo loquiẽ ille.§.illud ſortaſſe. ¶ Quid aũt ſi legata
fuit domus.&poſtea deſtruaẽ ꝑ teſtatorẽ,& reficiaẽ,
an debebiẽ domus refecta,remittit.ad l.ſi ita.§.ſi do-
mus.ff.de le.j.vbi concludit, ꝙ debeẽ ſi particulatim
fuit refecta,qa tunc cenſeẽ eadẽ domus. ſecus ſi tota
liter fuiſſet deſtructa,licèt poſtea fuerit refecta,qa il-
27 la non cenſeẽ eadẽ domus. ¶ † Vlterius quærit qđ ſi
ſcutella argẽtea fuiſſet ornata lapidibus pręcioſis ma
ioris pretij,vel minoris q̃ ſit ſcutella.an venient in le
gato.dic ꝙ ſic, ſi gratia ornandi ſcutellã erant dicti la
pides applicati, per id,qđ hẽ in l.& ſi nõ ſint.§.perue
niamus.ff.de aur.& ar.leg. Tangit etiam qđ ſi alicui
mulieri legentur per virum veſtes ipſius mulieris. an
venient maſpilli argenti affixi veſtibus.dic , ꝙ ſic.Ex
quõ ſunt affixi per l.cum aurum.ff.de au. & ar.le. &
ibi per Bar.Quid aũt ſi ſit certũ ornamentũ applicatũ
veſti ꝑ modũ,ꝙ inde leuatur,& ponitur ad libitũ, an
tale ornamentũ tunc veniet. dubitauit hic do.Pe.&
non decidit.Mihi videtur,ꝙ non veniat,quia tunc vĩ
poſitũ ad tp̃s, & non,vt perpetuo ibi ſit, ideo non vĩ
venire in legato.ar.l.ſi fundus.cũ ibi no.ff.de leg.iij.
¶ Quid aũt ſi aliquis legat ornamenta ſua . dicit do.

[illegible] quę haberet ad ꝓpriũ vſum.
[illegible] l.generali.§. vxori.ff. de vſufruct.
[illegible] ſ.auro.& §.item cum quęritur.ff.
28 [illegible] uro,& argẽto lega. ¶ †Vlterius quærit quid ſi te-
ſtator legat apothecam pannorum: an intelligetur ſo
lum ſenſiſſe de corpore apothecæ,an etiam de pãnis
in ea exiſtentibus. Bart.in l.cum pater.§.menſe.ff.de
leg. ij. dicit , ꝙ non intelligetur ſenſiſſe de pannis ,
ſeu de mercantia pannorum. ſed de loco pannorum
& illa verba,pannorũ,videnẽ adiecta cã demonſtra-
tionis loci ꝑ.l.qui tabernas.ff.de ꝯtren.empt.& ꝑ id
29 qđ ibi hẽ. ¶ †Quid aũt ſi dixiſſet lego apothecam pã
norum cũ oĩbus quæ ſunt dicit Bart.in loco pręalle.
& ſequitur hic do.Pe.ꝙ relictę videnẽ res corporales
quę ſunt in apotheca,& non debita,& credita,vnde
ſi vult illa etiã legare. dẽt adijcere cum oĩbus quę ibi
ſunt,& debitis,& creditis, vel debeẽ vti nomine vni
uerſali.puta dicendo relinquo mercantiã meã Titu-
30 lis hypothecę.¶ †Iuxta prædicta põt dubitari. Quid
ſi aliquis legat menſam ſuã,vel mercantiã ſuorũ pã-
norum.an locus ipſius apothecę veniat in legato.gl.
ſenſit ꝙ non in d.§. menſes. & vĩ ſequi ibi Barto.ni-
ſi aliud appareat de mẽte teſtantis per.l. librorũ.§.
chartis.ff.de le.iij.vbi ſi legatur bibliotheca librorũ
ita ꝙ teſtator ſenſerit de libris non veniet armariũ
vbi ſunt libri.vt ibi videtur eſſe tex.valde notabilis .
Sed aduerte , qa potes prędicta dicere vera, ꝙ teſta-
tor dicit lego menſam meam , vel lego mercantiam
meorum pannorũ.Si autem legaret apothecã pãno-
rum,vel ſimpliciter diceret lego apothecam meã tũc
vĩ recurrendum ad ea,quæ leguntẽ,& notanẽ ꝑBar.
in l.cũ tabernã.ff.de pignori.qa ſi teſtator nullũ ius
habebat in apotheca , ſeu in loco apothecę , tunc vĩ
intellexiſſe de apotheca pannorum, & non de loco.
Si autem haberet ius in ipſa apotheca : tunc vĩ ꝙ ip-
ſum locum videaẽ legare ꝑ.l.qui tabernas.ff.de ꝯhẽ.
emp.& ſic vĩ ꝙ tunc non venient pãni qui eſſent in
31 apotheca.¶† Vltimo quærit qđ ſi teſtator dicit relin
quo ſextariũ frumenti Titio , an intelligetur de fru-
mento menſurę ſextarij , an vero de vaſę ad mẽſurã-
dũ frumentũ. Bar.in l.Titia ſeio . in princ.dixi,ꝙ in-
telligetur de frumẽto qñ legauit ſtarium frumenti ſe
cus ſi legaſſet ſtarium frumentariũ. quia tunc videre
tur legaſſę vas illius menſurę. de quo dicendũ,vt ibi.

SVMMARIVM.

1 *Legatum rei eccleſiæ non valet etiã ad finem, vt debeatur æſtimatio.*
2 *Legatarijs,& creditoribus non tenetur filius qui ſe non immiſcuit hæ reditati paternę.*
3 *Agere poteſt Epiſcopus pro legato facto eccleſię ſuæ.*
4 *Eccleſia,& perſonæ eccleſiaſticę non ligantur legibus.*
5 *Legari non poteſt res vnius eccleſiæ alteri eccleſiæ,*
6 *Legatarius rem legatam occuppare non debet autoritate propria.*
7 *poſſeſſor malæfidei debet vltero ſe offerre ad reſtitutionem rei, cum cognoſcit eam alienam.*
8 *Legatum factum eccleſiæ gratia ſepulturæ debetur eccleſię , licèt teſtator ibi ſepeliri non poſsit, quia excommunicatus, vel eccleſia eſt interdicta.*
9 *Legatum rei alienę,an & qñ valeat , & qñ debeatur eius ęſtimatio.*
10 *Et quid ſi legatur res aliena ab ignorante pro anima, an valebit relictum.*
11 *Legatarius ſi non eſt capax rei legatæ,an ſibi debeatur ęſtimatio.*
12 *Teſtator ſi legauit mihi fundum quẽ hæres mihi tradidit ,ſed poſtea euictus eſt a me, an hęres tenebitur de euictione.*
13 *Teſtator ſi legauit rem emphyteuticam,& poſtea ſuperuenit ius directi dñij:an illud debebitur legatario.*
14 *Teſtator ſi habebat fundum cõem,& legauit eũ ſimpliciter,an videatur legaſſe ſuam dimidiam,an vero totum.*
15 *Grauare non poteſt teſtator quem non honorat.*
16 *Teſtator ſi me pręſente, vel conſentiente legat rem meam quid iuris.*

13 *Hæres*

17 *Hæres autem legatã pignori obligatam liberare a pignore teneatur.*
18 *Teſtator, ſi legat rem propriam quam poſtea alienauit : an extinguatur legatum.*
19 *Legatũ ſi gratia ſepulturæ fiat alicui eccleſiæ: & teſtator mutato propoſito diſpoſuit alibi ſepeliri non facta alia mentione primi legati, an videatur reuocatum legatum.*
20 *Verba enuntiatiua per modũ cauſæ prolata, an inducãt diſpoſitionem.*
21 *Teſtator, ſi reliquit filiæ ſuæ ducenta pro ipſa maritanda deinum poſtea viuens ipſam maritauit, & dedit ſibi centum nomine dotis, an patre mortuo poterit filia petere alia centum.*
22 *Dos poteſt augeri conſtante matrimonio.*
23 *Legata diuerſa, ſi ſucceſſiuè fiant ob eandem cauſam teneant.*
24 *Si eodem teſtamento, vel diuerſis ſæpius eadem quantitas, vel ſpecies legetur, an ſæpius poterit peti.*

1 FIlius. Non debetᷓ [a] legatũ, cũ teſtator rẽ non ſuam: ſed eccleſiæ
legauit alteri eccleſiæ. h.d. Et in prima ponitur q̃ő. In ſcd̃a ꝓuiſio. ſecũda
ibi, & q̃dã. In tex. ibi: veſtię ex nimia
humilitate loquitᷓ Greg. autor decre.
in plurali Ep̃o. de quo ĩ ſupraſcriptione. hodie vero
nõ eſt mos Romani Põtificis loq alicui ĩ plurali. imo
vitiaretᷓ reſcriptũ, ſi in eũ repiretᷓ loq in plurali alicui.
ĩ. de cri. falſi. c. q̃ graui. & ſic ſm antiqua tp̃a ꝓcedit
lr̃a. ¶ Itẽ ibi: teneanť ſupplere, & ſic petere non põt.
nã ſm vnũ intellectũ Ep̃s moleſtabat filiũ teſtatoris.
ſm aliũ intellectũ verbũ, teneantᷓ, ſtat ꝓpriè, q̃a fortè
res legatę ꝑuenerãt ad ipſum Ep̃m ꝙ quatᷓ poſſit eẽ:
infra tãgetᷓ, & petebatᷓ ab eccleſia cuius erãt; & Ep̃s
illas reſtitueret, ꝙ q̃a nõ faciebat filius teſtatoris. fuit
de hoc ꝯqueſtus. & quare tunc fuerit ꝯqueſtus. tãgitᷓ
2 gl. j. & tangetᷓ cũ illa. ¶ † No. ꝙ legatũ rei eccleſiæ non
vr̃ valere etiã ad finem, vt debeatur æſtimatio. ¶ No.
ꝙ cauſæ q̃ vertũtur inter duas eccleſias. licèt ius, ſeu
origo ſurrexerit a laicis, ſeu a diſpoſitione laici de-
2 bent tractari ſm canones, & non ſm leges. ¶ † Not. ꝙ
filius põt inquietari ꝓ legatis factis a patre, qđ eſt verũ, qñ ſe immiſcuit hæreditati. aliàs ſine immiſtione
nõn teneretur legatarijs, nec creditoribus. vt no. per
gl. & Bar. in l. cũ dotẽ. §. tranſgrediamur. ff. ſolu. mat.
3 & in l. neceſſarijs. ff. de acqui. hęre. ¶ † No. ꝙ Ep̃s põt
agere ꝓ legato facto eccleſiæ ſuæ: an antẽ poſſit agere pro legato facto eccleſiæ ſibi ſubiectæ. vr̃ caſus, ꝙ
4 ſic in c. ſi. ĩ. ti. j. ¶ † No. ꝙ eccleſia, & eccleſiaſticæ pſonæ non ligantur legibus. de quo per Ioan. An. poſt
5 Hoſt. in c. fi. ſ̃. de ſol. & ibi etiam dixi. ¶ † Nota ꝙ res
vnius eccleſiæ non poteſt alteri eccleſiæ legari, nec
tali titulo inualido retineri, & per id, qđ dicit litera,
teneantur, vr̃ velle, ꝙ Ep̃s erat in poſſeſſione eorũ legatorum: & eſt verũ ſm intellectum. vt tetigit ſuper
litera, hoc aũt eſſe potuit, q̃a teſtator fortè ꝯdẽnauerat Ep̃o, vel fortè hæres poſt mortẽ, vel ꝙ hæres ſoluit cedens illas fuiſſe proprias teſtatoris: & ſm hoc
Ep̃s non occupauit ipſas res legatas propria autoritate. Si autẽ poſt mortẽ teſtatoris vigore legati ꝓpria
autoritate occupaſſet, videretur cecidiſſe a iure ſuo,
6 etiam ſi res fuiſſet defuncti. quia non debet † legatarius occupare rẽ legatam propria autoritate. ſed de
manu teſtatoris accipere. l. non dubiũ. C. de legatis.
& l. j. & ꝑ totũ. ff. quorũ legatorũ. & ſic reſidet d. Pe.
Poſſes dicere, ꝙ ſi ſolus prælatus occupauit non noceret eccleſię per regulam, delictum. de regu. iuri. in
vj. ſecus ſi prælatus cum capitulo. per id, quod legitᷓ,
7 & notatur in c. ij. ſ̃. de ordi. cogni. ¶ † Nota quòd improbe quis tenere contendit id, quod licitè retinere
non poteſt. & ſic debet malæfidei poſſeſſor vltro ſe
offerre ad reſtitutionẽ rei cũ cognoſcit eã alienã: aľs
vr̃ eſſe in mora. ꝑ id, qđ hr̃. xiiij. q. v. c. ſi qd inueniſti,
8 & c. multi. & ſ̃. de reſt. ſpo. c. ſępe. ¶ † Not. ꝙ interdũ
legatũ fit eccleſiæ gratia ſepulturæ. Quid autẽ, ſi ibi
nõ poſſet ſepeliri. vt q̃a eſſet excõicatus. dicit. d. Pe.
ꝙ eccleſia nihilominus habebit legatũ, q̃a per eã nõ
vr̃ ſtare. ar. l. miles. §. ream. cum ibi no. per Dyn. ff. de
adul. & idem dicit ſi eccleſia eſſet interdicta: ſed fortè
põt dici hoc verum, qñ ſine delicto eccleſiæ: ſeu clericorũ eccleſię, eccleſia eſt interdicta. ſecus videretᷓ, ſi
ꝑꝑ delictũ p̃lati, & capituli, fuiſſet interdicta. per id,
qđ hr̃ in ꝑalle. c. ij. ſ̃. de ord. cog. Sed aduerte q̃a contra id, qđ dixi. ſ̃. ꝙ qñ teſtator reliquit aliquid eccleſię gratia ſepulturæ. ꝙ ſi decedit in excõicatione. &
ſic nõ poſſit ſepiliri in eccleſia, ꝙ eccleſia nihilominus põt petere legatum: vr̃ facere id, quod no. Inno.
in c. cum voluntate. de ſen. excõ. vbi voluit, ꝙ nõ valeat legatũ factũ pro anima per excõicatum. & facit
ẽt qđ not. Bart. in l. j. C. de ſac. ſan. eccle. de quolibet
decedẽte notoriè in peccato mortali. potes dicere ꝙ
legatum fit pro anima alicui eccleſię: & tunc eccleſia
non dẽt acceptare tale legatum, ex quo legãs deceſſit notoriè in peccato mortali. & ita ꝓcedit dictum
Inn. in d. c. cum voluntate. & Bart. in d. l. j. Interdum
antẽ relictum fuit factum gratia ſepulturæ ab eo: qui
poſt teſtm̃ deceſſit in excõicatione. & tunc cum legatum fuit a principio validum, & per eccleſiã nõ ſtetꝫ
ſed potius per excõicatum, vr̃ ꝙ legatum poſſit peti.
nam licèt legatum, qđ pręſtaret eccleſiæ dicatur præſtare in piam cauſam, vt voluit Spe. in titu. de inſtru.
edi. §. nunc vero aliqua. verſic. & ſcias. el ij. nõ tamẽ
neceſſario recipitur pro anima, ex quo hoc non fuit
expreſſum. Interdũ ſimpliciter legatᷓ eccleſiæ: & tunc
vult Inno. in d. ca. cum voluntate. ꝙ etiam ſi ſit factũ
per excõicatum poſſit eccleſia petere, ſicut quilibet
extraneus. & pro hoc facit, quia vt dixi, licèt tale legatum pręſtetur eccleſiæ: & ſic fiat p̃ſtatio in piam cauſam: non tñ ſequitur neceſſario, ꝙ p̃ſtetur pro anima, ex quo hoc non eſt expreſſum: ideo vr̃ poſſe peti. ſcilicet tale legatum. ſecus qñ factum eſſet ꝓ anima: vel qñ per hæredẽ fieret aliqua obligatio eccleſię
pro defuncto quẽ conſtat deceſſiſſe in peccato mortali. quia tunc vr̃ ꝙ eccleſia non debeat recipere, q̃a
talis oblatio q̃ fit pro ipſo defuncto: vr̃ fieri pro ipſius anima. ideò recipi non debet. facit, qđ hr̃ in ca.
q̃a ĩ oĩbus. ĩ. de vſur. & qđ no. Inn. ĩ d. c. cũ volũtate.
9 ¶ † Vltimo no. ꝙ legatum rei alienę non vr̃ valere de
iure canonico, qđ vr̃ intelligendum, niſi eſſet res hæredis: quia tunc videtur valere cum valeat etiam ſm
leges. ẽt ſi fiat a teſtatore ignorante. l. vnum ex fami.
§. ſi rem. ff. de lega. ij. in gloſ. j. in fi. & fortè ſcđm Inn.
promiſerat teſtator reſtituere res ſub pœna, & ꝓcedunt expoſitiones gloſſarum. quia res legatæ erant
penes Ep̃m, & petebantur per eccleſiam, cuius erãt,
vñ iterarat filij teſtatoris ꝙ dictę res reſtituerentᷓ propter cauſas poſitas in gl. & ꝑꝑ id, qđ dixi. ſ̃. poſt Inno. põt etiã dici, vt hic tãgit Hoſti. ꝙ fortè Ep̃s conabatur extorquere p̃tium ipſarum rerum ab ipſo filio
teſtatoris. per id, qđ diſponunt leges. vt ĩ. tangitur in
litera. ¶ In gl. ſibi: coiũctæ perſonæ, vel vxori, vel alteri cui tantũdem requiſiſſet ſi ſciuiſſet. vt ꝓbatur in
l. cum alienã. hic allegata. ¶ In ea. gl. in fi. & facit, qđ
hr̃ in reg. præſũmi. de reg. iur. in vj. Et aduerte, quia
glo. fi. in ver. imò reddere. Sed certè iſta lectu. vr̃ eſſe
contra tex. Ideo fortè gl. fi. poſuit aliam lectu. videlicet de æquitate, ſeu benignitate canonica non valet
legatum rei alienę etiã quo ad æſtimationẽ, licèt ſit
factum a ſciente rẽ alienã. ſecus ſit de iure ſtricto;
& rigore iuris ciuilis. q̃a ſm ius ciuile, & ſic ſm leges
valet legatũ rei alienæ factũ a ſciente, vt redimatᷓ, vel
p̃ſtetᷓ æſtimatio. Sed certe iſta lectu. nõ vr̃ bona. q̃a vt
dicit

a Nõ debetur. Idem ſẽtiũt hic do. Abb. & And. Sic. & & hic idẽ And. Sic. j. ꝙ iſta decret. eſt famoſa, & turbauit antiquorum, & modernorũ mẽtẽ. tũ in iure ciuili, quàm canonico.

dicit Flo.in litera nõ ſit mentio de æquitate, nec de
rigore:ideo Inno.hic fortè poſuit alias lecturas.nam
dicit Inn.hic,& fuit etiam opi.Ioã.in c.ſi Eps.xij.q.
v. quòd vbi res eccleſiæ legatur etiam a ſciente non
debetur res,nec etiam æſtimatio.& ſic non valet ali-
quo modo legatũ rei eccleſiæ, & hæc eſt intentio li-
teræ.ſecundum eum,monetur.quia vbi legãtur illa q̃
ſine magna difficultate nõ poſſunt haberi. vt ſunt p̃-
dia cęſaris Imperatoris,nõ valet legatum etiam quo
ad æſtimationem.l.apud Iulianũ.§.fi.ff.de leg.j.& ſic
eadem ratione idem vr̃ dicendum in rebus eccleſiæ
quæ ſine magna difficultate non poſſunt alienari xij.
q.ij.c.ſine exceptione. Itẽ quia res eccleſiæ ſunt de-
putatę cõibus vſibus.xij.q.j.c. videntes. ideo non vr̃
valere legatum in eis: ſicut nec legatum rei deputatę
ad publicum , & cõmunem vſum.d.l.apud Iulianũ.
§.fi.& inſti.de lega.j.§.non ſolum.¶ Item quia lega-
tur res cuius alienatio eſt contra ius cõiter:ideo non
videtur valere legatũ.facit.l.ſi quis inquilinos.§.fin.
ff.de leg.j.alle.etiã pro hoc , quia rei eccleſiæ non vr̃
eſſe cõmercium inter laicos.xij.q.ij.c. non liceat. &
ſic non vr̃ valere legatum,facit.l.mortuo.§.Labeo.ff.
de legat.ij.ꝙ ergo hic dicit̃ in litera,q̃a lege Dei &c.
dẽt exponi.i.quia res eccleſiæ,nõ ſunt per oĩa cẽſen-
dæ,ſicut res ſeculi.ſed hęc expoſitio vr̃ lr̃am violare.
vñ ipſe Inn.aliter exponit dicens, ꝙ ius Dei, ſeu ius
poli appellatur ẽt ius,qđ cõtinet̃ in iure ciuili.ſed tñ
ꝑp fauorẽ Dei ſegregatũ eſt ĩ aliquo a iure cõi,ſicut
contingit in iure ſtatuto ſuper ꝓhibitione eccleſiæ.
& ſic vult Inn.ꝙ idẽ ſit dicere lex Dei,& ius poli.pro
hoc facit ſm d.Flo.qđ hr̃.xvij.q.vlti.c.quicunq;.ibi,
fori, non iure poli.Sed aduerte,q̃a ipſe idẽ Inn.vr̃ re
cedere ab hac expoſitione dicens, ꝙ de rebus eccle-
ſiaſticis non cõtinet̃ aliquo iure ciuili: ſed tñ cano-
nico,ꝙ alienari non poſſint.hoc aũt dictũ Inn. vt di-
cit do.Flor.non eſt verũ. nã expreſſe hr̃ in iure ciuili
de rebus eccle.non alienandis.ſine magna ſolẽnita-
te.in auth.hoc ius porrectũ.C.de ſacroſan. ec.cano-
nizata.x.q.ij.hoc ius, & mirandũ eſt quomodo Inn.
dixerit contrariũ.vñ põt litera aliter exponi, & con-
uenientius.vt hic tangit Io.An.& do.Flo. vt exponat̃.
l.Dei.i.theologica,& canonica.facit j.eo.cum eſſes.
ſcđm quã nõ debemus aliena ſurripere , vel tenere.
Exodi.xx.c.ibi : furtum non facies.i.nullũ dãnũ da-
bis alicui in ſuis rebus.& pro hoc.c.ſi quid inueniſti.
xiiij.q.& c.gñalis.liiij.diſt.& ſcđm hoc erit ſenſus li
teræ,ꝙ aliud ſcđm legẽ.Dei.i.ſcđm ius canonicum.
aliud ſcđm leges ſeculi.i.ſm leges ciuiles.Et iſta ex-
poſitio magis conſonat literæ.Et ex his q̃ dixi ſupra.
ꝯcludit Inno.ꝙ ſi teſtator rẽ vnius eccleſię legat pri-
uato,vel alteri eccleſiæ nõ debet̃ ipſa res,nec ẽt æſti-
matio.ꝑp difficile cõmerciũ,& cõem vſum.ſed Hoſ.
tenuit ꝯriũ: videlicet ꝙ tenet legatũ rei eccleſiæ q̃tũ
ad æſtimationẽ,dũmodo ſit rei cõmerciũ,vt quia res
nõ ſit ſacra.vñ dicit,ꝙ in caſu capituli.res eccleſiæ re
ſtituet̃ ipſi eccleſiæ,& pręcipuè ab hr̃de ſolueret̃ ec-
cleſiæ cui factũ fuit legatũ.dicit tñ Hoſt.ꝙ ſi heres ni
mis grauet̃ totũ p̃tium ſoluẽdo eccleſia cui factũ eſt
legatũ non dẽt illud cũ intolerabili grauamine hęre-
dis extorquere, qđ facere poſſet đ iure ciuili.& hũc
ſcđm rigorẽ hic intendit impetrare ſcđm eũ allegat,
qđ hr̃ in ſimili.j.de cẽſi.c.licet.& c.ex parte. & xvij.
q.iiij.c.fi.& ſ.de cler.cõiu.in c.ꝙ a te.& de re.iur.in
c.locupletari.in vj. & ſcđm p̃dicta dicit eſſe intelli-
gendũ,ꝙ ipſe notauit in ſumma.e.ti.§.ad q̃d heres .
ver.qđ ſi rẽ.& ſi velles tenere opi. Hoſt. poſſes dice-
re,vt tãgit do.Flora. ꝙ licèt ſit difficilis alienatio rei
eccleſię non adeo ꝙ dici debeat impoſſibilis, q̃a põt
res eccleſię alienari ẽt ſine licẽtia Principis,vel Papę
ſeruata ſolennitate.c. ſine exceptione.xij.q.ij.qñ aũt
dicitur,ꝙ non valet legatũ rei q̃ non poteſt ſine ma-
gna difficultate alienari intelligitur, quãdo adeo eſt
difficilis alienatio,vt reputetur impoſſibilis,ſicut cõ-
tingit in rebus Cęſaris, ſeu Principis, nam commer-
cium,ſeu alienatio pręditorũ cęſaris,ſeu Principis nõ
poteſt fieri ſine ipſius licentia. ideo tale commerciũ
reputatur impoſſibile:quia illud ꝙ per Principem tñ
poteſt explicari cenſetur impoſſibile.vt notauit gloſſ.
in l.continuus.§.cum quis.ff.de verbo.obliga.& Dy,
in regu.ſemel Deo.de regu.iuris.in vj.& Bart.in d.l.
apud Iulianum.§.& ſic ratio.Inno.non bene videtur
neceſſario concludere:tñ vt hic tãgit domi.Pet.opi.
Hoſtien.non videtur procedere,quia vltra iuſtum p̃-
tium non tenetur hęres de iure ciuili dare.l.non du-
bium.§.fi.de le.iij.& ſic nõ eſt verum dicere,ꝙ ius ci
uile in hac mã fuerit rigoroſum.& iõ ipſe tenet cum
opi.Inn.ſequitur etiã hic do.Ant.dicens, ꝙ licèt res
eccleſię non ſit ſacra.tñ nõ p̃t alienari, niſi ſubſiſtẽte
neceſſitate,vel vtilitate eccleſiæ , & cum ſolennitate
debita: & ideo non valet legatũ rei , & eccleſiæ etiã
quo ad æſtimationẽ.& licèt ꝓptera hic dicat ꝙ leges
dicũt ꝯriũ.dicit do.Anto. ꝙ habuit reſpectũ ad allę-
gationẽ partis.& ad.ll.generales.ſed habito reſpectu
ad leges ſpeciales.& potiſſimè ad id,qđ hr̃ in dicta l.
apud Iulianũ.§.fi.& §.non ſolũ.inſti.de lega,concor-
dant in effectu leges cũ canonibus.¶ Aliã,& quartã
lectu.poſuit Inno.videlicet, ꝙ teſtator hic ignorauit
rẽ eſſe alienã. Sed hæc lectu. non procedit : q̃a tunc
legatum nõ tenet etiã de iure ciuili, vt dixit gl.litera
aũt hic vr̃ facere dr̃iã ĩter leges,& canones. ¶ Quin-
tam lecturam poſuit Inno.ꝙ licèt hic mandetur lega
tario, ꝙ reſtituat res eccleſiæ non per hoc parcetur.
hæredi quin teneatur ad æſtimationẽ.Sed certę hæc
lectu.reprobatur,vt p̃cedens,quia tunc nõ eſſet dr̃ia
inter leges,& canones.Pet.vt refert.Cy. in l.cũ alie-
nam.præallegata in gl.dicit,ꝙ legatum rei alienæ fa
ctum a ſciente valet in præiudiciũ hæredis:vt dicitur
in illa.l.non in præiudiciũ domini.vt hic dicitur: &
ſic intelligit iſtud capitulum, & legem p̃dictam. Sed
iſta lectu.etiam reprobari poteſt,vt præcedens,quia
ſcđm nõ eſſet dr̃ia inter leges,& cano. Aliã lectu.di
cit do.Flo.ſe q̃nq; poſuiſſe,videlicet,ꝙ hic loquatur
in foro pęnitentiali,& l.cũ alienam. in foro ꝯtentio-
ſo.& pro hac lect. facere ſcđm eũ in litera.ibi.l.det.
& ſcđm iſtã lec.erit ſenſus literæ, ꝙ legatũ rei alienę
ſalua cõſcientia non exigitur, pro hoc adducit,quia
Papa non cogit hic res alienas eſſe res Titij: ſed enũ-
tiatiuè dicit iniuſtum eas eſſe Titij,tñ ſuper hoc erat
facta q̃ō.vt hic patet in princ.pro hac lectu. etiã facit
ſcđm eũ,q̃a ꝙ debeat̃ æſtimatio vr̃ quidã rigor,& lu
crũ odioſum a quo dẽt abſtineri in foro animæ.Sed
ꝯ hãc le.facit,q̃a fuit poſita q̃rimonia publicè, & Pa-
pa ẽt publicè rñdet publicando ꝑſonas ꝙ non ſit in
foro pęnitentię.j.de pęni. & remiſ.oĩs. & tanto hæc
lectu.non vr̃ bona,nec de mẽte lr̃æ vñ finalr̃ dicit,ꝙ
mens literæ eſt ẽt in foro iudiciali facere diſtinctio-
nẽ inter leges,& canones,vt ſcilicet ſcđm leges, qñ
legat̃ res aliena ſciẽter debeat̃ æſtimatio,tñ qñ tale
legatũ ſit eccleſię,vel ꝑſonę eccleſiaſticę,q̃ lege Dei
viuit.i. canonica,ſecus q̃a non debit̃ ẽt æſtimatio:&
q̃a per hunc intellectũ corrigunt̃,ſeu reſtringunt̃ le-
ges:iõ ſcđm eũ dẽt hęc lr̃a ſtrictè intelligi in ſuis ter
minis tñ:& ſic,qñ legatũ rei alienę ſit eccleſię , & de
re eccleſiaſtica hoc eſt alteri⁹ eccleſię:& ſic ẽt ſentit .
& pro hoc in litera in ſuprascriptione q̃ loquit̃ Ep̃s
cuius eccleſię factũ erat legatũ:& ẽt lr̃a ibi. Quę cu-

quidam

Iuſdam eccleſiæ &c. vult ꝙ res legatæ erant alterius
eccleſiæ: & ſic duobus ɔcurrentibus ꝓcedit, ꝙ legatū
rei alienæ non valet ēt ſcienter factū, videlicet qñ le
gat̃ res eccleſiæ, & qñ legat̃ alteri eccleſiæ, vel eccle-
ſiaſticæ pſonæ, & ſic hoc caſu tñ corrigent̃ leges. ſi
dicas ꝙ reſpectus hæredis nō eſt ius, an res ſit ecclīæ,
an alterius tertij. & ſil̃. an leget̃ eccleſię, vel eccleſia-
ſticæ perſonæ. aut aliter dici pōt ſcd̃m do. Fio. ꝙ imo
eſt ius, qa non æquè facil̃ pōt emi res eccleſiæ, ſicut
alia. Itē ſicut ecclīa eccleſiaſtica pſona legataria, ſi va
leret legatū inducetur ad occupandas res alterius ec
cleſiæ ſibi legatas, ꝓut ēt hic de facto fuit: iō ne hoc
fiat ſecus. & ī illa dictæ rōnes pñt reddi ꝓ hac lec. &
ſufficere vr̃ ſm eū pro ſua rōne, ꝙ ita reperit̃ eſſe ſcri
ptum. vj. q. j. c. ſcriptū eſt in lege. & l. proſpexit. ff. qui
& a quibus. ſed certe iſta lectu. non vr̃ de mente lite
ræ dici qui aliena reſtituere debuiſti. nam dicta ratio
concludit generaliter in re aliena etiā alterius, q̃ ec-
cleſiæ, qđ eſt, qñ legat̃ res aliena alterius quàm eccle
ſiæ, vel eccleſiaſticę perſonæ, ſi valeret legatū poſſet
ſimiliter deduci ad occupādum, ſicut qñ legatur res
eccleſiæ: & ſic videtur eadem ratio, ſiue legetur res
alterius eccleſiæ, ſiue res alterius laici, ideo iſta lect.
non vr̃ bona. glo. in l. cum alienam. ſimpliciter dixit,
ꝙ aliud ſcd̃m. ll. aliud ſm canones: & iſte intellectus
vr̃ magis literæ amicari: nec bonus intellectus quem
cōiter ſequūtur doc. videlicet, ꝙ aliud ſit in re eccle-
ſiæ q̃ in alia re. quia licèt res eccleſiæ nō poſsint alie-
nari ſine debita ſolennitate, non per hoc vr̃ poſſe in-
ferri, qđ legatū non debeat valere, quia aliàs ſeque-
retur, qđ ſi legaretur res pupilli, vel minoris, cū illa
nō poſſit alienari ēt ſine debita ſolēnitate. l. j. & ꝑ to-
tū. ff. de re. cor. & l. magis puto. §. nō paſſim. ff. e. tit. &
l. nō pñt. & l. ſi pdiū. C. de pdijs min. & tñ ī cōiter te-
net̃, ꝙ ſi leget̃ res minoris a ſciēte debet̃ ęſtimatio. &
hoc expreſſe tenuit Bart. in d. l. apud Iulianum. §. fin.
vbi etiam tangit, ſi legetur fundus dotalis, an debebit̃
æſtimatio: & concludit, ꝙ ſic: licèt non poſſit alienari
niſi in certis caſibus. l. ſi cōſtante. & l. penul. ff. de iu-
re dot. & l. dotalem. ff. de teſtamento militis. dicens
quòd non valet legatum factū de fundo dotali. Sed
communiter tenetur contrarium. vt ibi tangit Bart.
in d. l. apud Iulianum. §. fi. facit etiam quod not. Cy.
in l. prædium. C. de iure dot. Bald. tñ in dicta l. apud
Iulianum. §. fin. & etiam in l. cū alienam. dicit, ꝙ ſi ſit
res immediatè eccleſiæ Romanę, cum illa non poſſit
alienari ſine licentia Papæ non valebit legatum talis
rei, ſicut nec valet legatum prędij Principis eadem ra
tione. quia tunc cenſetur quaſi impoſſibilis alienatio
cum ab vno ſolo, ſeu ex vnius ſolius voluntate fieri
poſſit: ſecus dicit in rebus aliarū eccleſiarū, quia in il
lis ſecundum eum valebit legatum: vt ſaltem debea-
tur æſtimatio. vt voluit Hoſtien. & per hūc modum
poſſent concordari. opi. tñ quia litera hic non vr̃ loq
de re eccleſiæ Romanæ: ſed alterius eccleſiæ, non vr̃
ꝙ iſta opinio ſit bona. vnde vr̃ ꝙ verior ſit opi. gloſ. in
l. cum alienam. quòd aliud ſit de iure ciuili aliud de
iure canonico ꝓut hic litera ſonat: & rō potuit eſſe
q̃ vr̃ colligi ex litera. quia ius canonicum voluit tol-
lere materiam occupādi res alienas. & ideo in foro
canonico videret̃ ſeruanda hæc decre. ſed in foro ci-
uili in terris imperij vr̃ ſeruandū ius ciuile. per id, qđ
no. gloſſ. in c. ij. de arbi. in vj. Aduerte tñ qa vr̃ poſſe
dici pp id, ꝙ litera dicit, qa leges Dei viui &c, ꝙ de-
cre. habeat locū, qñ relinquit̃ res aliena eccleſię, vel
eccleſiaſticæ perſonæ. ſecus qñ alteri perſonæ legatur
res aliena. Sed certe etiā laicus q eſt ſubditus eccle-
ſię, vt qa eſt de terris ſubiectis eccleſię ēt viuere dēt
lege Dei, ſeu canonica, & nō ſm leges. vt ꝓbat̃ in c.
ſi duobus. ſ. de appel. & ideo vr̃ ꝙ in foro eccleſiaſti-
co, vel etiam in foro ciuili in terris imperij: & ſic in
10 effectu ꝓcedere vr̃ qđ dixit gl. ī d. l. cū alienā. ¶ †Sed
iuxta pędicta q̃ri poteſt quid ſi leget̃ res aliena ab
ignorante ꝓ anima, an valebit relictum: vr̃ ꝙ ſic. qa
qñ ſit relictū cōiunctę perſonę etiā ab ignorāte vide-
licet rei alienę. d. l. cū alienā. ſed nulla vr̃ eſſe maior
cōiunctio q̃ animę, cū illa ſit cęteris rebus pręferēda.
l. ſancimus. la prima. C. de ſacroſ. ec. & xij. q. j. c. prę-
cipimus. & ſ. de ſim. c. Mattheus. & ſic vr̃ ꝙ ſi valet le
gatū rei alienę, qñ ſit cōiunctæ perſonæ etiā ſi fiat ab
ignorante rē alienā, multofortius vr̃ valere, qū fieret
ꝓ anima. In contrariū facit iſte tex. vt hic ēt dicit do.
Ant. nam hic legatū fuit factum eccleſiæ. & ſic ſcd̃m
eum videt̃ contēplatione animæ relictū: & tñ hic dr̃,
ꝙ non valet, poteſt dici primo, ꝙ iſtud quod ibi dici-
tur procedit, quando ſit relictum de rebus eccleſiæ.
vt voluit Inno. tamen quia iſte intellectus non vr̃ tu-
tus propter id quod ſuperius dixi. videtur ꝙ non va-
leat legatum rei alienæ ad pias cauſas. & iſtud vr̃ hic
tenere do. Ant. dicens, ꝙ fauor qui impedietur con-
iūctæ perſonæ in d. l. cum alienam. vt valeat tunc le-
gatum etiam ſi fiat ab ignorante non videtur impēdi
piæ cauſæ. & ita dicit ſentire hic docto. qđ dicit eſſe
notādum, quia vidit hoc aliqñ in dubium reuocari.
¶ Sed aduerte, qa licèt legatum fiet eccleſiæ non ſe-
quitur neceſſario, ꝙ dicatur eſſe relictum ꝓ anima
licèt poſſit dici relictum in piam cauſam, vt ſuperius
tetigi circa nocabilia. Itē etiā aduerte, qa iſta decre
procedit de iure canonico. vt ſuperius dixi. vnde v.
ſecus de iure ciuili. vt litera etiam hic innuit. & per
hoc vr̃ poſſe dici, ꝙ ſi relinquat̃ res aliena alicui pau-
peri pro anima, ꝙ valeat legatum, etiam ſi factū fue-
rit ab ignorante per rōnem, q̃ ſuperius tetigi: qa nul-
la vr̃ eſſe maior coniunctio, q̃ animæ quæ cunctis re-
bus pferēda eſt, etiā vt voluit ius ciuile, vt patet in d.
l. ſancimus. & iō puto ꝙ in foro ciuili poterit dictum
legatū peti etiā ſi factū ſit ab ignorante, ſicut ſi factū
eſſet cōiūctæ pſonæ, licèt in foro canonico nō poſſit
peti cum ſecundū illud valeat legatum rei alienæ: &
plus etiam vr̃ ꝙ legatum factū eccleſiæ, vel eccleſia-
ſticæ perſonæ de re aliena non poſſit peti in foro ciui
li, vt vr̃ hic eſſe caſus intelligendo ꝙ heres qui ɔue-
niebat̃ eſſet de terris imperij, cū litera ſimpliciter, &
indiſtinctè loquatur, nec appareat, an fuerit de terris
eccleſiæ. an vero imperij: qđ tene mēti, tñ qa cōiter
tenetur opi. Inn. difficile eſſet in practica obtinere ɔ̃
illam: & ſm opinio. Inno. qñ legatur res aliena q̃ nō
eſt eccleſiæ valet legatū ſcd̃m diſtinctionē. l. cū alie-
nam. Sed de iure vr̃ procedere, quod ſuperius dixi.
¶ Vlterius queritur ad declarationem literæ q̃ erant
iſte res legatæ alterius eccleſiæ. dicit Io. An. ꝙ vt pa-
tet in antiqua iſte res fuerūt vnus lectuus, & quidam
calix electiuus. i. confectus ex ere, & argento: lex tñ
vr̃ velle, quòd electiuū ſit ſpecies metali de ꝑ ſe, in
l. pediculis. §. Neratius. ff. de auro, & argen. leg. & de
diuerſis ſpeciebus metallorum remittit Ioan. An. ad
id, quod habetur per Iſidorū in lib. Hiſtoriarū. li. xvj.
11 ad finem. ¶ †Extra glo. quærit hic do. Pet. de aliqui-
bus, primo quid ſi legatarius nō eſt capax rei legatę,
an ſibi debeatur æſtimatio. gloſſ. tangit de materia in
l. ſed & ſi res. ff. de lega. j. & ibi etiam ꝑ Bar. qui con-
cludit, ꝙ aut rei legatę non eſt cōmercium propter
ipſius rei naturā, vt in re ſacra, vel religioſa, vel in li-
bero homine: & tunc non debet̃ etiā æſtimatio. facit,
quod hr̃ in §. non ſolū. inſti. de legatis. & in l. inter ſti
pulantē. §. ſacram. ff. de verb. ob. aut non eſt ɔmerciū
rei pro-

rei propter q̃dam qualitatem , vt quia eſt coniuncta
ędibus,ſeu poſita; in ædificio:& tũc licèt non debeaẽ
res nc deſt uantu" ædificia,tñ debeatur ęſtimatio,vt
l.cæte a.§.ſi duobus.ff.de leg.j.aut legatur res cuius
cõmercium eſt in cõi:& tunc aut eſt cum magna dif-
ficultate adeo vt cenſetur quaſi impoſſibilis,vt cõtin
git in prædijs Cæſaris,ſeu Imperatoris, vel rebus ec
cleſiæ Romanæ , & tunc non valet legatũ ẽt quo ad
æſtimationem.l.apud Iulianũ.§.ſi.ff.de leg.j.¶Quid
aũt de tebus eccleſiarũ aliatũ dixi.s̃.aut eſt cõmerciũ
ſine magna difficultate:& hoc ↄclude,ꝙ aut defectus
cõmercij eſt ex parte hæredis,& non legatarij , & ſic
rei.aut eſt defectus ex parte legatarij, & tunc aut ꝑꝑ
delictũ,vt contingit in iudæo prohibito mereari mã-
eipiũ Chriſtianũ: & tunc nõ valet relictũ etiã vt de-
beaẽ æſtimatio.l.& mortuo.§.Labeo.ff.de leg.ij. aut
legatarius non hẽt cõmerciũ ꝑꝑ aliqđ vitium,ſeu ꝑꝑ
aliquem defectũ,& non ꝑꝑ delictum: & tunc,aut te
ſtator ſciuit vitiũ,ſeu defectũ,& debẽ,aut ignorauit
& tũc valet ñ ẽt quo ad æſtimationẽ.l.fideicõmiſſa.
§.ſi quis ſeruo.ff.de le.iij. & ibi patet exemplũ qñ.ſ.
legaẽ ſeruo militia,ſeu reddit ſolũ cõgruens libero .
Et prędicta faciunt, ꝙ ſi ſtatuto caueẽ,ꝙ ſorenſis non
poſſit q̃rere immobilia in loco,vt eſt Peruſij.ſcđm d.
Pe.qđ ſi legatur tes immobilis ſorẽſi debeaẽ æſtima-
tio.qa ſorenſis non impeditur q̃rere immobilia in lo
co ꝑꝑ ſuum delictum:ſed ex eo:quia ſorẽſis.ſecus tñ
eſſet ſi ſorenſis ſtipularetur ſibi dari rem immobilem
in dicto loco,qa nõ debebiẽ ẽt æſtimatio.l.mutum.
eum ibi no.ff.de ver.ob. & ſic fauorabilior eſt diſpo-
12 ſitio vltimæ voluntatis quã contractns . ¶†Secundo
q̃rit,quid ſi teſtator legauit mihi fundũ quem hæres
mihi tradidit : ſed poſtea euictus eſt a me:an tenebiẽ
hæres de euictione.Cy.tangit in præal.l.cum alienã.
ſed gl.& Bar. tangunt in l.domus.§.de eui.ff.de le.j.
conclude,ꝙ qñq; legatur res in gñe,qñq; in ſpecie .
Primo caſu debetur euictio potius ex natura rei reli
ctæ quàm ex titulo obligationis.vt leg. & not.in l.q
concubinã.§.ſi hæres.ff.de leg.iij.nã ex quo quis eſt
obligatus in gñe non liberaẽ quis a tali obligatione ,
niſi faciat accipientis quã tradidit d.§.ſi hæres.& l.ex
empto.in prin.cum ibi no.ff.de act.emp.& hóc verũ
ſi legatur res in gñe ſimpliciter,ſecus ſi legatur incer
tum de certis,vt ſi lego vnum ex ſeruis meis, qa tũc
æquiparatur legato ſpeciei.l.in ratione.§.diligenter.
ff.ad leg.Fal.¶Item p̃dicta vera,qñ legatur res gñali
ter hic vna determinata in gñe,puta,ſi legatur equ' ,
vel ſeruus in gñe,ſec' ſi legatur aliquod vlẽ,vt pecu-
lium,vel hæreditas, quia tunc ſi aliqua res particula
ris euineatur damnum eſt legatarij.l.j.C.de euict.&
ibi patet ratio , qa ſi erat hr̃ditaria facta fuit iniuria ,
ſi non erat hæreditaria non comprehendaẽ ſub hære
ditate.Secundo caſu,qñ leganẽ certe ſpecies:& tune
aut erat teſtatoris,aut aliena , ſi erat teſtatoris:& tũc
dicit glo.in d.§.de euictione.ꝙ tunc fruſtra quæritur
de euictione ,quaſi velit dicere , ꝙ ſi erat res propria
teſtatoris nõ potuit euinci niſi per iniuriam iudicis
non debet nocere hæredi.l.ſi per imprudẽtiam.ff. de
euic.& facit quod hr̃ in c.ſi.s̃.de empt.& ven.& hæc
vera,qñ euinceretur res in totum, ſed ratione alicu-
ius iuris,qđ haberetur in re:& tunc hæres non tene-
retur,quia teſtator non vr̃ legaſſe niſi ius quod babe
bat in re.l.ſi domus.§.ſi.ff.de lega.j. ¶Si aũt ius per
quod euincitur, licèt non ſit ius dñij aufert rem lega
tario in totum,vt contingit in hypothecaria,tunc di-
cẽdum vt ĩ.diceret.¶Si vero ſpecies legata erat alie-
na:& tunc ſi legata fuit a ſciente,& tũc debetur eui-
ctio.d.l.cum alienam . quod intellige,qñ ſciuit eam
ſimpliciter alienam . ſecus ſi reſpectu alicuius iuris ,
quia tunc vr̃ legaſſe ius quod habet.d.l. ſi domus.§.
ſi.vbi ſimpliciter legans rem tenet in emphyteuſim.
licèt ſciat illam alienam reſpectu dicti dñij ſolum vr̃
legaſſe ius vtile dñij , qđ hẽt ratione emphyteuſis ,
aut legata eſt res aliena ab ignorante,vel errante : &
tunc ſi legatur extraneo non debetur.ſecus ſi coniũ-
ctæ pſonæ.d.l.cum alienam . qđ limitat gl.in d.§.de
euictione.niſi error præcedentis cauſæ nullæ, vel fi-
nitæ aliud inducat, quia tunc non valet relictum ẽt
factum coniunctæ perſonæ,de errore cauſæ finitę pa
tet exemplum in l.Sticho.ff.de vſuſ.leg.& in l.quod
in rerum.§.j.ff.de leg.j.& in l.vxor patrui.C.de lega.
qñ videlicet , habens vſumfructum in te legat ipſam
rem.nã extinguitur vſusfructus morte.inſti. de vſuf.
§.finitur. ideo ſi putet durare non valet relictum , vt
dictis iuribus.¶De errore cauſæ nullæ põt poni exẽ-
plum. Si teſtator putabat rem quam legabat eſſe ſuã
ex cauſa emptionis factæ a pupillo,vel adulto ſine ſo
lennitate debita.nam hoe caſu non valet legatum ẽt
ſi fiat coniunctæ perſonæ ſcđm gl.pręal.& ſcđm hoc
habet limitationem ad dictam l.cum alienam.qa ha
bet locum , qñ teſtator putabat rem ſimpliciter eſſe
ſuam non reſpectu alicuius cauſæ limitatę, qđ tene
menti:tñ iſtud dictum eſt ſine dubitatione. Et p̃dicta
vera,qñ q̃ritur,an debeatur euictio in legatis, in p̃le
gatis autem an debeatur euictio hr̃ in l.cum pater.§.
euictio.ff.de leg.ij. vt ſi vni hæredũ factum ſit præle-
gatum.& ibi dr̃ ꝙ non eſt.ratio eſſe põt,quia licèt il-
lud prælegatum euincatur : remanent tñ ſibi aliæ res
hæreditariæ.de hoc tñ latius dicendum : vt ibi hr̃,&
prædicta procedunt,qñ res legata euincitur in totũ,
13 vel in partem.¶†Quid autem econtra,an videlicet,
ſi ius ſuperueniat teſtatori in re legata proſit legata-
rio,puta ſi legauit rem emphyteuticam,& poſtea ſu
peruenit ius directi dñij, an illud ẽt debebitur legata
rio:vr̃ ꝙ non:per id quod notauit gl.& Iac. de Are.in
l.ſeruum filij.in prin.ff.de leg.j.& iſtud vr̃ tenere ibi
Bar.& ſequitur etiam.d.Pet. hic dicit tñ ꝙ ſi ſuperue
niat tale ius quod primum ius trahat ſe ad illud , tũc
illud ius ſuperueniens debetur per l. ſi mihi vſusfru
ctus.ff.de vſufru.quemadmodum caueat. vbi patet ,
quòd ſi legatur proprietas:& poſtea leganti ſuperue-
niat vſufructus, quia proprietas attrahit ad ſe vſum-
fructũ debebitur legatario proprietas,& vſusfructus.
Sed contra prædicta facit l.ſi ex toto.in prin.de leg.j.
vbi augmentũ contingens in re legata non ſolũ circa
ſubſtantiã rei prodeſt legatario,vt ibi patet.Barto.in
d.l.ſeruum filij.propter hoc dicit , ꝙ ſi teſtator dixit:
lego fundum meũ : vel alio modo expreſſit ſe legare
ius ſuũ:& tunc ius ſuperueniens non auget legatum
dicta.l.cũ alienam.quod intellige, qñ ſciuit cauſam
ſimpliciter.l.ſerui electione.§. ſi.cũ ibi notatis. ff.de
leg.j.& ſic procedat,qđ ſupra dixi. Aut teſtator lega
uit fundũ ſimpliciter non adijciendo verbũ meũ,nec
reſtringendo ſe ad ius, qđ habebat:& tũc omne aug-
mentum ſuperueniens in re,vel in ſubſtantia rei ce-
dit in legato.d.l.ſi ex toto.& l.ꝙ in rerũ.§.ſi q̃d poſt.
eo.ti.& hóc,qñ legatũ ab initio tenuit.ſecus ſi ab ini
tio nullo modo tenuit : qa tunc non cõfirmareẽ im-
pediẽte regula Cathoniana,niſi ſuꝑuenerit ius ex cã
quæ retrotraherẽ ,vt patet in d.l.ſeruũ filij.in prin.
14 ¶†Et prædicta faciunt ad q̃õnem,ſi teſtator habebat
fundũ cõem,& legauit cũ ſimpľr , an videaẽ legaſſe
ſuã dimidiam:an vero totum. Quidam diſtinguunt,
an dixerit:lego fundum meũ, vt tunc videaẽ legaſſe
ſuam dimidiã:an vero ſimpliciter dixerit,vt lego totũ
fundum,vt tunc totũ debeatur,& iſtam opi.vr̃ ſenti-
re glo.

re glo. in d.l. ſm̃ electionẽ.§.fi. Sed glo. vr̃ ſentire cõ
trarium:videlicet,ꝙ indiſtinctè nõ debeatur niſi di-
midia in d.l. cũ alienam. & iſtud etiam ſequitur ibi
Cy.& Bar.in d.§.fi.& plus videtur,ꝙ ſi partem ſocij
redemiſſet poſtea teſtator nõ veniet in legato : quod
intellige niſi redemptio fuiſſet neceſſaria per indica-
tionem factam in iudicio cõi diuid.ſm̃ id quod hr̃ in
l.Iulianus.§.celſus.ff.de act.emp. Sed cõtra prędicta
facit, q̃a q̃n fundus totus eſt alienus debet̃ legatũ, ſi
hoc ſciuit teſtator.inſti.de lega.§.ſi vero res aliena.&
& d.l.cum alienam.ergo eodem modo vr̃ q̃n ſciebat
partem eſſe alienam:ſed dic,ꝙ non eſt bona æquipa-
ratio,quia primo caſu legatum in nihilo valeret , q̃n
res eſſet in totum alienata : ideo ius voluit ꝙ ex quo
teſtator ſciuit,ꝙ valeat,ad hoc vt hæres teneat̃ illum
emere,& præſtare legatario:vel præſtet æſtimationẽ,
ſi illud emere non poſſet. Sed q̃n legatur fundus qui
eſt cõis cum tertio: tũc ſaltem valet in parte quæ eſt
legantis:ideo in dubio illam ſolum largire vr̃:niſi te-
ſtator diceret,ꝙ legaret totum talem fundum. per id
quod hr̃ in l.Iulianus.ff.de leg.iij.& prædicta proce-
dunt , q̃n teſtator legat rem cõem cum extraneo . Si
autem eſſet cõis cum hærede ſuo,tunc debetur tota,
ac ſi eſſet ſua.vt l.vnum ex familia.§.ſi rem.& l.cum
filius.§.dñs.ff.de leg.j.quod intellige verum niſi te-
ſtator dixerit:lego fundum meum, quia tunc partem
ſuam,& non hæredis vr̃ legare.vt voluit Bar.in d.l.ſe
cũdum electionem.§.fi.& ſic debet intelligi,q̃d ipſe
15 etiam notauit in d.l.vnum ex familia.§.ſi rem.¶†Et
no.bene ꝙ ſi teſtator legat rem alienam: licèt q̃nque
hæres teneatur redimere,& præſtare legatario, vt pa
tet ex ſupradictis: nũquam tñ illi cuius eſt generatur
præiudicium,vt illã rem tradere,vel vendere tenea-
tur.nam quem teſtator non honorat non poteſt gra-
uare.l.ab eo.C.de fideicommiſ.& l.ſed & ſi ſic.ff.de
16 leg.iij.¶†Sed iuxta prædicta ſurgit dubium.Quod ſi
teſtator me pręſente,vt conſentiente legat rem meã.
Bar.in d.l.cum quis.de leg.iij.concludit,ꝙ talis con-
ſenſus vr̃ inducere quoddam tacitum mandatum , ꝑ
id quod hr̃ in l.j.& iij.ff.mandati. ideo dicit ꝙ hæres
tenebitur ad legatum:ſed habebit actionem manda-
ti contra conſentientem,quam cedere poterit legata
rijs.per id quod hr̃ in l.qui duos.§.j.ff.de leg.ij. & in
l.quidam cum filium.ff.de hæred.inſti. de quo latius
17 per eum in d.l.cum quis . ¶†Tertio prin.quærit,q̃a
dictum eſt.ſ̃.an hęres teneatur rem alienam legatam
redimere,& præſtare:nunquid tenebitur rem legatã
pignori obligatam a pignore liberare,& ꝯcludit quã
tuor caſus.Nam q̃nque legat teſtator rem ſuam alte-
ri obligatam,q̃nq; legat rem meam obligatam extra-
neo : q̃nq; legat rem legatarij obligatam ipſi teſtato-
ri,q̃nq; legat rem alienam alteri obligatam.¶Primo
caſu,q̃n teſtator legat rem ſuam alteri obligatam: &
tunc tenetur reſoluere in tribus caſibus.de quibus in
l.ſi res.ff.de leg.j.ſ.q̃n teſtator ſciuit rem eſſe obliga-
tam.idem q̃n reliquit cõiunctæ perſonæ. facit quod
hr̃ in l.prædia.C.de fideicommiſ.¶Item q̃n plus va
leret res quàm eſſet debitum pro quo eſt obligata ,
quia tunc modicam vtilitatem afferret legatum,ſi le
gatarius teneretur reluere,ideo tunc ſpectat onus re
luendi ad hæredem,& prædicta intelligit Bar.quan-
do res fuit obligata pro debito non hæreditario:puta
pro debito amici teſtatoris,ſi autem pro debito hære
ditario tunc tenebitur hæres indiſtinctè reluere . ſm̃
Bart.mouetur,quia etiam ſm̃ materiam digeſtorum
non poterat ad hypothecariam deueniri niſi excuſſo
principali debitore.l.debitoris.C.de pig. & ſic aufe-
rebatur res legata dolo,vel culpa hæredis,ideo hæres
debebat teneri per l.cum res.§.culpa.ff.de lega.j.fa-
ciat.l.apud Iulianum.§.hęres.co.ti.& cum hoc dicto
tranſit do.Pet.¶Sed contrarium conſueui tenere in
d.l.ſi res obligata.per l.illam quæ indiſtinctè vr̃ loq̃ :
& ſic indiſtinctè vr̃ intelligenda , ſiue fuerit obligata
pro debito hæreditario,ſiue pro alio.arg.l.de pretio.
ff.de publiciana.& ĩ.de priui.in c.quia circa.nec ob.
ratio non eſt verum.nam de iure digeſtorum,& Co-
dicis ante ius authenticorum, & ſic ante auth. hoc ſi
debitor.C.de pig. non tenebatur creditor neceſſario
prius excutere principalem,quàm agere hypotheca-
ria.l.diſtrac.C.de pig.nec ob.d.l.debitoris. quia lo-
quitur ex vrbanitate,vel de cõſilio,vt ibi not.& ideo
poteſt dici,ꝙ hęres non eſt in culpa nõ reluendo niſi
in tribus caſibus. in d.l.ſi res.¶Secundo caſu,q̃n te-
ſtator legat rem meam obligatam extraneo : & tunc
vr̃ grauare hæredem,vt debitum ſoluat:& ſic libera-
ri ipſam rem.l.ſi tibi. in prin.ff.de leg.j.¶Tertio ca-
ſu,q̃n legat rem legatarij ipſi teſtatori obligatam, &
tunc ſufficit quòd hæres reddat pignus remanẽte ꝑ-
ſonali actione.l.j.ff.de liberatione leg. & facit bene
quod leg.& no.in l.poſtq̃.& l.ab eo.ff.de pac.nam ſa
tis vr̃ afferre commodũ legatum debitori.vt ſibi red-
datur pignus ꝑꝑ vſum pignoris quem poterit tũc ha-
bere:& ideo non intelligitur legatum debitum,ſeu li
beratũ a debito , quod intelligitur verum niſi res eſ-
ſet obligata pro tanto debito quod veriſimiliter ip-
ſam non curaſſet reluere ipſe debitor,quia tunc vr̃ te
ſtator relinquere illam quaſi propriam . per id quod
hr̃ in l.qui habebat.ff.de leg.iij.& ideo tunc vr̃ etiam
legata liberatio a debito . ¶Quarto caſu,q̃n legat rẽ
alienam alteri obligatam,quę non erat legatarij,nec
teſtatoris, & tunc ſi ſcienter legauit,tenebitur hæres
ipſam redimere, & luere , cũ teneatur de euictione.
l.cum alienam.C.de leg. & l.ſi domus.§. de euictio-
ne.cum ibi no.ff.de leg.j.facit quod no.Bar. in d.l.ſi
18 tibi . ¶†Quarto q̃rit, quia dictum eſt.ſ̃.q̃n ſit legatũ
rei alienæ.quid ſi teſtator legat rem propriam, quam
poſtea alienauit,an extinguatur legatũ. Bar.in l.rem
legatam.ff.de ali.leg.diſtinguit tres caſus; quia teſta
tor legat quantitatem,ſeu ꝓtium ipſius rei. Primo ca
ſu dicit,ꝙ ſi ex dicta quãtitate legata aliqua res emit̃
legatum non extinguitur : ſed res empta præſtabitur
per l.pater.ff.de ali.leg. Secũdo caſu,aut illa ſpecies
alienatur ab hærede , & non extinguitur legatum.l.
ſeruum filij.l.ſi pocula.ff. de leg.j. aut alienatur a te-
ſtatore,& tunc aut fuit legatũ ſub conditione,ſi mea
erit,vel quæ mea erit.vt quia dicit teſtator: lego Sti-
chum qui meus erit,& tunc per alienationem reuo-
catur legatum,ſiue alienatio fuerit facta ex volunta-
te,ſiue ex neceſſitate per l.nuper.in fi.ff.de aur.& ar.
leg.quod intellige niſi loco ipſius rei alia redimatur.
l.filiæ.§.j.ff.de condi.& demo. aut fuit res ſimpliciter
legata . & tunc ſi alienat teſtator diſſoluendo ipſam
ſpeciem,& in aliam commutãdo reuocatur legatũ ,
quaſi res deſierit extare per l.Seia.ff.de aur.& ar.leg.
niſi conſtaret aliud fuiſſe de mente teſtãtis.per id q̃d
hr̃ in d.l.filiæ.§.j. aut alienatio fit manente re legata
in ſuo ſtatu.& tunc ſi facta ſit ex voluntate reuocatur
legatum.ſecus ſi ex neceſſitate rei familiaris.l.fidei-
commiſſa.§.ſi rem.ff.de leg. iij. Tertio caſu, q̃n legat̃
ſpecies,& quantitas.hoc eſt pretium rei , tũc vendẽ-
do rem non extinguitur legatum,vt probatur in l.Lu
cius.la j.ff.de leg.ij.ſed ſi alienatio fieret alio modo,
puta per donationẽ inſolutum,vel per ꝑmutationẽ :
tũc eſſet magis dubium,tñ finaliter dicit idem : quia
ex illo capite quo relinquitur pretium ſaltem debet̃
legatum,& eſt perinde ſecundum eum, ac ſi ſcienter
eſſet

eſſet relicta res aliena.iõ valet legatum per l.nõ du-
bium.ff.de leg.iij.& facit,qđ hr̃ in d.l.Lucius. Quid
aũt,ſi alienauit vſumfructũ tñ,vel pignorauit ipſam
rem legatam poſt teſtamẽtum , an videatur legatum
reuocatum.dic quòd non per l.iij.C.de leg.& ibi eſt
expreſſum,quòd hęres tenebitur reluere.facit,quod
hr̃ in §.ſi rem.inſt.de lega.Si autẽ alienaſſet pro par-
te,& pro parte non,& alienauit ex voluntate, tũc ꝓ
parte alienata extinguitur legatũ per l. ſi ex toto.ff.
de leg.j.& per hoc videtur poſſe attentari , quòd cũ
vſusfructus cenſeatur eſſe partem dominij.l.iij.ff.de
vſuſfruc.cum l.ſeq.ſi teſtator alienauit vſum.quòd re
ſpectu ipſius vſusfructus minuitur legatũ . licèt Bart.
videatur dicere ꝯtrarium in l.rem legatam . vbi æq-
parat rem legatam pignorari per teſtatorem poſt te-
ſtamentum,vel per ipſum alienari vſumfructũ, vt ſ.
tetigi.& ſequitur etiam do.Pe.Sed fortè aliud eſt in
vſufructu,vt non teneatur hæres ipſum redimere,ſi-
cut nec tenetur redimere partem rei alienatæ.& p̄di
cta,qñ teſtator alienat in extraneum.Quid autem,ſi
ipſi legatario in vita ſoluit legatum . dic extinguit̃ in
totum,ſi in totum ſoluit̃,extinguet̃ pro parte ſoluta,
niſi teſtator ſoluiſſet animo duplicandi.quod in du-
bio præſumit̃,niſi aliud probetur.d.l.Lucius.de le.ij.
¶Vtrum autem ex tali legato ſoluto per teſtatorem
poterit detrahi falcidia,an poterit teſtator tale lega-
tum reuocare.tãgit Bart. in l.legatum.ff.de leg.ij.vbi
concluditur , quòd ſic ſi ſoluit ex cauſa legati. ſecus
ſecundum eum,ſi ſimpliciter dedit: quia tunc vr̃ do
nare.dicit tñ quòd vtroq; caſu vr̃ tranſlatum domi-
nium.facit,qđ legitur , & not.in l.dotis fructus.§.fi.
ff.de iure dotium.Quid autem,ſi teſtator legauit no-
men debitoris,qđ poſtea exigit,an intelligatur lega-
tum reuocatum.dic ꝙ ſic , niſi aliud appareat de mẽ
te teſtantis.per id, qđ leg.& no.in l. fideicõmiſſa.§.
19 ſi rem.¶†Quinto quærit quid ſi factum eſſet legatũ
gratia ſepulturę alicui eccleſię,& teſtator mutato ꝓ-
poſito diſpoſuit alibi ſepeliri non facta alia mentio-
ne legati primæui,an videatur legatum reuocatum,
ſic ꝙ eccleſia cui erit factum legatum nõ poſſit illud
ẽt petere . dic ꝙ ſic q̨s agendo onere legati vr̃ legatũ
adẽptum,ꝙ oneris cauſa erat relictũ.l.alũne.§.Seia.
& l.filio.§.matri.ff. de adimendis leg. An autẽ defe-
ctus cauſæ generaliter habeat vitiare legatum. tãgit
Bar.in l.demonſtratio.§.quod autem. ff.de condi. &
demõ.vbi ẽt tangit,quę ſit cauſa.& quę dictiones in-
ducant cauſam,& concludit, ꝙ defectus cauſæ fina-
lis vitiat legatum.ſecus ſi ſit cauſa impulſiua.l. cum
tale.§.penul.ff.de condi.& demõ.& an etiam & qñ
falſa cauſa vitiet contractum,vel inſtitutionẽ ſñiam,
vel reſcripta,tãgit in d.§.ꝙ aũt.& de ſñia ẽt hr̃ ĩ l.ſi is
ad quem.ff.de acqui.hære.vbi per glo.& Bar.etiã di-
20 xi.¶†An autem verba enunciatiua per modum cau
ſæ prolata inducãt diſpoſitionem.dicendum,ꝙ ſic.p
id,qđ hr̃ in l.emptor.§.fi.ff.de rei vẽ.& in l.rocer.§.
Lucius.ff.ſo.mat.¶An autẽ in dubio p̄ſumatur cau-
ſa impulſiua,vel fi.No.per gloſſ.Dy.in l.ij.§.fi.ff.de
dona.& ibi etiam per Bar. & ibi etiã dixi,& plenius
in c.poſt tranſlationem.ſ.de renun. vbi etiam plenè
examinaui illud vulgatum , an& qñ ceſſante cauſa
21 ceſſet effectus.¶†Vltimo quærit [a] de quæſtione quæ
a põt ſæpe contingere,pone , quòd pater reliquit filiæ
ducenta pro ipſa maritanda demũ poſtea viuens ip-
ſam maritauit , & dedit ſibi cẽtum nomine dotis,an
mortuo patre poterit petere filia alia cẽtũ vr̃ ꝙ ſic p
l.Lucius.ff.de le.ij.contrariũ ibi tenuit Dy. notabiliť
dicens ꝙ illa.l.loquit̃, qñ legatum fuit ſimpliciter fa
ctum pro ipſa maritanda.& ſic ob certã cauſam quæ

a ¶Vltimo q̃rit. Adde hic d.And. Sic qui hãc q̃ſtionem hic tractat, & dicit ipſam ſæpe vidiſſe de facto.

fuit finita,cũ ſit maritata,ergo finitũ eſt legatũ.per id
qđ hr̃ in l.libertis. in prin.ff.de alim.& cib.leg.& qđ
no.gl.in l.q̃nquaginta.ff.de ꝓba.Nec vr̃ obſtare,qđ
hr̃ in l.Titia.§.qui in vita.ff.de lega.ij. quia ibi pater
primo dotauit poſtea legauit. & ideo cum per dota-
tionem fuerit ius quæſitum filiæ non poteſt ius filię
minuere per legatum,hic autem econtra primo lega
uit poſtea dotauit.& non eſt dubiũ, ꝙ potuit primũ
legatũ reuocare,& minuere.Oldra.tñ quem vr̃ ſequi
Bart.in d.l.Lucius.& etiã do.Pe.hic tenuit ꝯtrariũ,
videlicet,ꝙ filia poterit petere reſiduũ, & ſic alia cẽ-
tum mouetur:quia qñ legatum eſt factũ taxata certa,
quantitate , nõ vr̃ minui per adiectionem cauſæ per
l.Lucius.ff.de alimẽ.leg.& l.creditor.§.ſi inter.ff.mã
dati.& ideo cum illi ſit legata quantitas certa,nõ dẽt
diminui ex eo: quia adiecerit ꝓ ea maritãda. & hoc
etiã ſeqnit̃ Bar.licèt cã tunc finiatur, qñ eſt maritata
& multofortius dicit idẽ,qñ teſtator legaſſet pro do-
tę filiæ ducenta , ſeu noĩe dotis ipſius filiæ:q̨a tũc ea
22 maritata nõ eſt finita cã.nã ꝯſtãte † matrimonio põt
dos augeri.l.pe.& fi.& auth.ſed iã neceſſe. C.de do.
ante nuptias. & ſic reſidet do.Pet. Cõſueui dicere in
d.l.Lucius, ꝙ opi.Dy.vr̃ verior de iure per d.l.liber-
tis.ff.de alimen.lega.& per id,qđ no.gl.in d.l.quin-
quaginta.nec vr̃ bona reſponſio vltra in d.l.liber.in-
q̃tum dixit, ꝙ ibi in ſecundo legato continet̃ plus q̃
in primo:q̨a illud non eſt verũ,imò ibi plus cõtine-
23 bat in primo. nam † in primo in effectu ꝯtinebantur
centum viginti: quia ſingulis menſibus decem erant
legata. Sed in ſcđo legato continebantur ſolum cen
tum quatuor:q̨a erãt legata ſeptena menſtrua. & ſic
ſingulis menſibus, quæ aſcendebãt in anno ad quã-
titatem octuaginta quatuor,& legata erant dena an-
nua,& ſic viginti.l. ſi quis teſtamento.ff. de le.j.& ſi
addit viginti dictis octuaginta quatuor erant ſolum
in legato annuatim centum quatuor. & tamen quia
primum legatum,& ſecundum erat factum ob certã
cauſam alimẽtorum , videlicet ob cãm ſcđm tñ põt
peti.& non põt peti etiã id plus,qđ erat in primo,vt
ibi patet.facit, qđ not.gloſ.in d.l.quinquaginta.Nec
ob.l.Lucius. de alimen.lega. q̨a ille caſus eſt diuer-
ſus a materia noſtra.nam ibi teſtator legauit certam
quãtitatẽ ꝓ alimẽtis,& adiecit,ꝙ volebat certa p̄dia
eſſe obligata ꝓ dictis alimẽtis , & ex redditu ipſorũ
dictã quãtitatẽ p̄ſtari.vñ ibi dr̃ , ꝙ ſi minus percipia-
tur ex dictis,teſtator vr̃ deinde : q̃ ſit quantitas reli-
cta non nocet legatario demonſtraſſe ,vñ poſſit hři di
cta quantitas non aũt per hoc reſtringet̃ legatum.vñ
ibi fuit vnicum legatũ demonſtrato.vnde poterit fie-
ri ſolutio.¶Nos autem loquimur, qñ diuerſa legata
fuerunt facta ſucceſſiuè ob eandẽ cauſam. ¶Item nõ
ob.§.ſi inter.quia ibi dicitur , ꝙ ſi pater promiſit ge-
nero dotem promiſit ſoluere certam quantitatẽ an-
nuatim pro alimẽtis filiæ ipſi marito q̨ habebat onus
alimentandi vxorem,ſi poſtea fiat pactum inter patrẽ
filiæ,& generum,ꝙ onus alimentandi ſpectat ad ip-
ſum generũ , & ꝙ ipſe pater teneatur dare certã q̃ti-
tatem annuatim : tunc licèt aliquid ſuperlucraretur
maritus ex quantitate,quæ p̄ſtatur per patrẽ non te-
netur reſtituere.ſecus ſi ex mandato patris gener ali
mẽtaret vxorem,vt hi et occaſionẽ implendi manda
tum daret ſibi certam quantitatem.nã tunc ſi aliquid
ſupereſſet bene teneret̃ reſtituere ipſi patri.& ſic pa-
ret, ꝙ ille caſus eſt valde diuerſus a caſu noſtro , qñ
ſint diuerſa legata ob eãdem cãm.vñ tunc vr̃ ſtandũ.
24 d.l.libertis.& ei ꝙ dixit gl.ĩ d.l.q̃nquagĩta.¶†Quid
aũt ſi in eodẽ teſtamento, vel diuerſis ſępius eadẽ q̃-
titas , vel eadem ſpecies legetur , an ſępius poterit
peti

peti hoc incidit in dubium, an plures cauſæ lucratiuę poſſint eadē concurrere. de quo dubio, & de qua mā plenè hr̄ per Bar. in l. Meuius. §. duobus. ff. de leg. ij.

SVMMARIVM.

1 *Hæredi non implenti teſtām defuncti poſſunt redditus interdici, & capi, ſeu auferri, vt de eis ſatisfiat legatis. & nu. 12.*
2 *Epiſcopus ſuccedit in poteſtate exequendi teſtamenta in quibuſcunq; legatis hærede non adimplente voluntatem defuncti.*
3 *Fructus, & emolumentum differunt.*
4 *Voluntatem defuncti non implens qua pœna puniatur.*
5 *Hæres non negligens præferri debet Epō, & cuilibet alteri in executione teſtamenti.*
6 *Sed ſi fuerit negligens implere voluntatem defuncti executio deuoluitur ad Epiſcopum etiam ſi teſtator prohibuerit.*
7 *Hæres qui non obtemperat voluntati defuncti priuari debe fructibus & cæteris emolumentis.*
8 *Et quid de illis bonis quę ad Epiſcopum taliter deferuntur fieri debeat.*
9 *Et ſi Epiſcopus fuerit negligens in executione teſtamenti ad quem deferetur poteſtas.*
10 *Hęres quantū Epſ habeat ad implendā voluntatem defuncti. & n. 15.*
11 *Executio teſti maximè in relictis ad pias cauſas pertinet ad Epm, & quid in relictis ad non pias cauſas.*
13 *Hęres ſi non implet voluntatē teſtantis priuari debet tota hęreditate, ſed ad quem deferetur hęreditas.*
14 *Teſtator ſi apponat pœnam priuationis ab hęditate in caſu negligentię vel delicti, nec prouidet ad quem hęreditas deuoluatur, cui tunc applicabitur.*
16 *Hęres ſi non poſſidet bona teſtatoris qui reliquit centum pauperibus, ſed quidam tertius ea poſſidet, an poterit Epiſcopus eum cogere ad ſoluendum.*
17 *Epſ videtur habere ius, & nomē hęredis vbi aliquid relinquitur pauperibus, & ſic habet actionem: ſed coram quo debebit agere contra detentores bonorum.*

a SI hæredes. Non implente [a] hærede teſtatoris voluntatē Epſ eum cogere pōt ad ipſam implēdam, ſeu exequendam. h. d. Et non pōt recipi commodā diuiſionem ſm Io. An. & do. Ant. ſed do. Flor. hic dicit, ꝙ dec. hēt tres prin. lec. & vt oībus ꝯueniat pōt ſic ſummari ſcd̄m eum. ¶ Hæredi non implenti iuſſa teſtatoris ab Epō interdicunt̄ res a teſtatore relictę. h. d. Et pōt diuidi ſcd̄m eum in tres partes. Nā in prima ponitur thema, ex quo tacita elicitur quęſtio. In ſcd̄a ponit̄ ſolutio. In tertia ratio. ſcd̄a ibi: ab Epiſcopo. tertia. ibi: vt vota. ¶ In tex. ibi: canonicè: id eſt monitione pmiſſa: quia vindictam pcedere debet
1 monitio. 12. q. 2. c. indigne. ¶ † No. j. vnā practicā cōpellēdi hr̄des ad exequenda teſtamenta defunctorū: qa poſſunt eis interdici redditus, & capi, ſeu auferri,
2 vt de eis ſatisfiat legatis. ¶ † No. arg. pro opi. quę hēt, ꝙ Epſ ſuccedat in poteſtate exequendi tęſtamēta in quibuſcunque legatis ēt non pijs, vt vr̄ hic colligi in tex. dum indiſtinctè dicit, iuſſa teſtatoris non impleuerint. & ſic vr̄ comprehendere caſum etiam, qn̄ teſtator fecit in teſtamento relicta ad nō piam cauſam, & ad hoc etiam inducit iſtum tex. Inn. in c. nos quidē. ſ̄. eo. facit, qd̄ hr̄ in c. præcedenti. ſ̄. eod. Ioannes.
3 ¶ † Not. differentiā eſſe inter fructus, & emolumētū: quia fructus eſt qui ex re percipitur emolumentum vero, qd̄ ex humana induſtria percipit̄. facit, qd̄ le. & no. in c. paſtoralis. ſ̄. de decimis. an aūt ſit dr̄ia inter emolumentum, & lucrum, tangitur in c. nemo. ſ̄. de Simo. Vbi per Io. An. & ibi concludit, ꝙ emolumentum ꝓpriè ēt ſumpto vocabulo eſt lucrum ꝓueniens ex emolumento: lucrū vero dicit̄, ꝙ aliàs ex induſtria percipitur, dicit tn̄ Io. An. ibi, ꝙ etiā lato ſumpto vocabulo emolumentum comprehendit oē lucrum, vt
4 ibi colligi poteſt. ¶ † No. pęnā non implentis voluntatem defuncti. de qua habetur in litera, alibi vero dicitur, ꝙ amittit lucrū qui voluntati defuncti non obtemperat in §. ſi quis aūt non implens. in auth. de hęre. & fal. col. j. & in §. ſi quis aūt pro redemptione. in auth. de eccleſiaſticis titulis. coll. ix. Et ex hoc potes notare, ꝙ ille qui lucrum conſequitur ex teſtamento implere debet voluntatē defuncti, aliàs venit priuandus emolumento. facit. l. netennius. ff. de excu. tuto.
5 & l. pe. C. de leg. ¶ † No. ꝙ ſi hęres non eſt negligens, eſt Epō, & cuilibet alteri pferendus in executione teſtamenti. nam ēt ſcd̄m do. Petr. ſpeciales executores tenent̄ ſibi reddere rationem, allegat, quod no. Bar. in
6 l. alio. de alimen. lega. ¶ † No. ꝙ ſi hæres negligit implere voluntatē defuncti deuoluitur executio ad Epiſcopū, qd̄ procedit ēt ſi teſtator ꝓhibuerit. vt probat̄ in pal. §. ſi. quis autem pro redemptione. & in auth. licet. C. de Epiſ. & cle. ¶ Item no. ad quē Epm fiat deuolutio: qa ad Epm loci ipſius teſtatoris, in quo ſcilicet, hēt domicilium. vt probat̄ in d. l. ſi quis ad declinandā. C. de Epiſ. & cleri. ibi larem fouere ac deferere noſcitur. ¶ Aduerte tn̄, quia in l. nulli. C. de Epiſ. & cle. litera dicit de Epō originis. vnde ibi gl. dicit, ꝙ vterq; Epſ poterit exequi per d. ll. & arg. eius, qd̄ hr̄ in l. aſſumpto. §. iur. prudentibus. ff. ad municipales. ſed d. Pe. hic vr̄ dicere, ꝙ ambo Epiſcopi debeant cōuenire ſimul in executione. ar. l. iur. peritos. §. cū oriūdus. ff. de excu. tu. de duo dicetur in c. Ioannes. ſ̄. eo. & procedit, qd̄ dictum eſt de deuolutione fienda ad Epiſcopum, vbi teſtator non prouidit de alio executore hærede negligente. nam ſi ꝓuidiſſet tunc præferretur ipſe Epiſcopo, ſicut tutor teſtamentarius pfertur legitimo. l. j. & 2. C. de teſta. tute. ¶ † Not. quod
7 hæres qui non obtemperat voluntati defuncti priuatur fructibus, & cæteris emolumentis. [b] & ex hoc no.
b ſcd̄m do. Pe. ꝙ vbi reſoluitur titulus quem poſſeſſor habet ſi reſoluitur ſua culpa titulus. & bona fides pcedens non excuſat eum a fructibus, vr̄ eī ſcd̄m eū extingui in ipſo hærede titulus, & nomen hæredis, vt ſic, ſcilicet ſi ſemel fuit hęres, tn̄ deſinat eſſe hęres ex iur. diſpoſitione, vt no. per gl. in §. ſi quis autem non implēs. præal. 3. auferri. & facit qd̄ leg. & no. per gl. in l. in ſubſtitutione. ff. de vulg. & pup. vbi patet, qd̄ licèt qui ſemel eſt hæres iure non deſinat eſſe hæres. l. & ſi ſine. §. ſed, & Papinianus. ff. de mino. tn̄ fallit, qn̄
8 ex diſpoſitione iur. ciuilis priuat̄. ¶ † No. quid fiendū de iſtis bonis quæ deferuntur ad Epm: quia non deferuntur ad eum, vt imburſet: ſed vt diſpenſet, ſeu diſtribuat, & vota defuncti adimpleat. vnde vt hic etiā dicit. do. Pe. non debebit illa apprehendere in occulto, ſed publicè, vt patet in d. l. nulli. vbi dicit̄, ꝙ ſtatim geſtis, ſeu actis interuenientibus rerū quantitatem, & tempus quo ipſas recipit apud præſidē loci publicare debet, & ſimiliter in executione intra annū facere fidem, & numerū captiuorum, & redemptorū. & pretia ꝓ ipſis data manifeſtare, iſta tn̄ malè de facto ſeruantur. vt Iac. But. in d. l. nulli. & debet Epſ ſine aliquo emolumento ſibi applicādo facere executionē. l. ſi quis ad declinandam. C. de Epiſ. & cle. & ibi etiā dicit Iac. de Bu. ꝙ vbi teſtator iuſſit expendi aliquam q̄titatem pecuniæ in certam piam cauſam, Epſ non debet, nec de iure poteſt in aliam cauſam expendere. facit, quod habetur in clemen. quia cōtingit. de re
9 li. domi. & qd̄ dixi in c. nos quidem. ſ̄. e. tit. ¶ † Quid autem ſi Epiſcopus ſit negligens. dic, quod tunc ſuccedat Archiepiſcopus in executione, vt habetur in §. ſi quis autem pro redemptione. cum ſequentibus. in auth. de eccle. ti. & præcipue in §. ſin autē ſanctiſſimus. & tenet hoc etiam Ioan. And. & Hoſt. qui etiam

[a] Non implente. Ad intellectum huius. c. ad de Pau. de ca. in conſ. cxlv. Bal. in l. iij. C. de ꝓcu. & Io. de Por. in l. ſi fundum. § ſtichum. ff. de leg. j.

[b] Emolumentis Limita tamē iſtam concluſionem, vt per Fed. de Se in cōſil. cxxiiij. & doct. in authē. hoc iꝰ porrectū.

dicunt,ꝙ licitum erit cuilibet hanc q̃onem mouere,
& ſolicitare,vt cauſę pię modis oĩbus impleanť.d.§.
ſi autem ſanctiſſimus. & ſic cenſetur cauſa publica.
& ſic ēt vtilitatem viuorum includens. nam vt refert
hic do.Pe.dicit Seneca in declamationibus,ꝙ totum
ius teſtatoris tolliť ſi viui neglexerint imperia deſun
10 ctorum.¶†In gl.j.in fi.& ſic vult gl.ꝙ hæres bēat an-
num ad implendam voluntatem defuncti. & intelli-
ge,ꝙ annus incipiet a die monitionis,vt dictum fuit
in c.nos quidem.ſ.eo.& ſufficiet vnica monitio. per
id,qđ hř in iuribus allegatis in gl.nec ob. quod hř in
§.ſi autem.qui hoc facere.in Auth.de eccle.ti. vbi vř
requiri bina monitio:quia reſpōdet gloſ. in §.ſi quis
autem non implēs.in Auth.de hæredi.& fal.ꝙ ibi,iō
requiritur bina monitio:quia maior pęna imponitur
cum incontinenti oĩbus relictis priuetur etiam non
expectato lapſu anni.Sed in d.§.ſi quis autē.implēs.
& in iuribus allegatis hic in gl.demum priuatur poſt
annum.& ſic etiam dicit hic.do.Pe.Potes dicere,ꝙ
in d.§.ſi autem.qui hoc facere loquitur in relictis ad
pias cauſas in quibus ſi interuenit bina monitio. &
ſic negligens monitus poterit priuari etiā an̄ lapſum
anni oĩbus ſibi relictis.Sed vbi interueniret vnica ſo
la monitio ſolum poſt annum veniret priuandus oĩ-
bus relictis.In relictis aūt ad nō pias cauſas, ſatis pu
to,ꝙ etiam ſi interueniret bina monitio ante annum
non poſſet hæres priuari, cum hoc non reperiatur in
eis iure cautum.& ideo in illis ſtandum eſt d.§. ſi q̃s
autem non implens,vt requiratur lapſus anni. & ſm
prædicta intellige id,quod dixi in c.nos quidē.¶ Itē
aduerte,quia vř,ꝙ ſufficiat lapſus ſex menſium, per
id qđ hř in §.ſi autem legatum.in d.auth.de eccleſia.
ti.gl.ibi.& in §.hæc eadem. in Auth.de hær. & ſal.vř
velle, ꝙ in relictis ad pias cās ſufficiat lapſus ſex mē-
ſium. & ſic loquatur.d.§.ſi autē legatum. ſed in alijs
relictis requirať lapſus anni.¶ Sed aduerte.quia tex.
in c.nos quidem. loquitur in relictis ad pias cauſas.
& tn̄ vř requirere lapſum anni,ſic nō vř dicta ſolutio
bona, do.hoc non declarant.potes dicere,ꝙ quò ad
hoc,vt hæres priuetur oĩbus relictis ſibi requirať la-
pſus anni etiā in relictis ad pias cauſas,qn̄ vnica mo
nitio interuenit.¶Sed quò ad hoc,vt poſſit id, qđ ē
legatum in piam cauſam auferri,cum oĩ emolumen
to:tunc procedit,qđ dicitur in d.§.ſi aūt legatum.q̃a
poſt ſemeſtre poterit auferri.& vult ibi litera,ꝙ inci
piat ſemeſtre ab Inſinuatione,ſeu publicatione teſtī.
& vult etiā,ꝙ ſi q̃titas eſt relicta ad piam cām teneať
grauatus etiā ad vſuras dictæ q̃titatis. & vř velle gl.
in d.auth.de ecc.ti.circa prin. ꝙ ſit ſpeciale in caſu il
lo,vt poſſint peti vſuræ:ſed certè illud non vř proce-
dere ſm canones.ꝑ id,qđ habetur in c.quia in omni
bus.ī.de vſur.¶Item aduerte,quia dixit.do.Pet.ꝙ in
relictis ad pias cauſas: quia in eis non vř requiri ad-
ditio,prout voluit Bar.in l.j.circa fi.C.de ſac.ſan.ec
cle.& an ſit verum dicam in c.cum tibi.ī.e.ꝙ Ep̄s ſta
tim mortuo teſtatore poterit monere hæredem, vel il
lum qui debet implere relictū in piā cām ſtatim mo
nere,vt adimpleat,& ſic cauſatiuè, & indirectè pote
rit cogere hæredē ad adeundum in annum quamuis
ſecđm ius poſſit perpetuo adire,prout leg.& not.in l.
licèt.C.de iure deli.qđ tene menti.¶In gl.ij. ibi, vt
ibi dř,ꝙ limitat Hoſt. niſi conſuetudo aliud haberet
per l.j.& fi.C.de emāci.liberorum.& facit,ꝙ no.Io.
And.ſ.de fi.inſtru.c.vlt.in gl.ij.nouelle,in verſi.hæc
autem publicatio.¶In ea.gl.ibi.& ī.eo.Ioannes ibi
not.gloſ.in c.Epiſcopus tuitionem.lxxxviij.diſtin.
11 ¶†In ead.gl.ibi.& hoc præcipue.quaſi velit gl.ꝙ idē
ēt ſit in alijs qui ad pias cauſas non relinquunt. &
idem voluit Inn.ſ.eo.nos quidem.vbi dicit,qđ exe-
cutio teſtī ꝑtinet ad Ep̄m maximè in relictis ad pias
cauſas,& expreſsè etiam ibi dicit idē in alijs. & hoc
etiam tenuit Hoſt.vt no.Io.An.ī.eo.in c.Ioannes. in
vlt.q.Sed gl.ī.eo.in c.tua.dixit,quòd Ep̄s ſolum exe
cutor teſtī eſt in relictis ad pias cauſas.ſed j.opin.ſm
do.Flo.cōiter teneť,vt no.in d.c.ioannes. & per Ar-
chi.in c.ſilueſter.xj.q.j.& iſtud etiam tenuit Goſ. di
cēs,ꝙ hoc ꝑtinet ad eccleſiam ſaltē rōne peccati,qđ
contrahitur veniendo contra voluntatē defuncti illā
non implendo.Alleg.ſ.de iud.c.nouit.ſed d.Pet.hic
tenuit ſecundam opinionem,q̃ tenuit gl.fi. ibi ſilue-
ſter,intellige.niſi in caſu in quo lex de alia quota ꝓ-
uidit.& ſic ſoluitur contrarium.l.ſi quis in ſuo.C. de
inoff.teſta. vbi in caſu illo hæres non implens volū-
tatem defuncti ante ius authenticorū nō priuabitur
tota hęreditate: ſed ſolum tertia parte.aliàs autē ſta-
bat regula quam hic dicit gl.quòd qui non adimple
uerit volūtatē defuncti priuabitur omni ſucceſſione.
12 ¶†In ea.gl.in fi. aduertè,q̃a pro ſolutione contrarij
authenticę amplius hoc capitulum.de fideicōmiſ.vt
hic tangit.do.Flor. Tres lecturæ colliguntur ad hoc.
c.ex gl.& ēt,vt ipſe finaliter dicit. 4. poſſunt colligi.
Prima eſt,ꝙ hic interdicantur bona. & ſic non priue
tur ꝑpetuo,ſed ad tp̄s,ſed dicta auth. loquitur de pri
uatione perpetua. & hæc lectura poniť in ver. & hic
non dicit vſque ibi,vel hoc reduciť.Secđa lectura eſt
ꝙ hic loquiť de interdictione id eſt de priuatione ꝑ-
petua:ſed intelligiť ſalua legitima,vt diciť in d.auth.
amplius hoc.& hæc poniť in ver.vel ad hoc reduciť.
Tertia lec. eſt, ꝙ hic loquať in relictis ad pias cau-
ſas.& hæc colligitur in verbo.Alia aūt. & iſtā tenuit
Hoſt.Quarta lec.poteſt colligi ex gl. circa fi.in verſi.
& hoc intellige,ſcilicet,qn̄ hic loquať in hæredē ex-
traneo cui non debeť legitima. & licèt varijs reſpecti
bus ſm.do.Flo.poſſent defendi oēs iſte lec.tn̄ Hoſti.
tenuit tertiā.vt ſic faueať relictis ad pias cās,vnde di
cit, ꝙ ēt in ſuo hærede in relictis ad pias cās, & quò
ad vota patris implenda creſcente eius conſeruantia
pōt priuari totali hęreditate,& etiā naturali debito.
nam,& in talibus relictis ceſſat falcidia.C. ad l.falci.
auth.ſimiliter.dicit tn̄,ꝙ ſi peniteat non denegabitur
ei eleemoſina.& hanc opi.ſm do.Ant. ſequitur Cal.
in quadam additione ſuper capitulo ſilueſter. allega
to hic in gl.& illam etiam videť ſequi hic.do.Pet. &
do.Ant.qui concludit,ꝙ ſi factum ſit relictum in piā
cauſam practica erit, ꝙ primo interdicanť redditus.
& fiat ſolutio ex his,ſi ex illis ſatisfieri poteſt.Si vero
ex illis non poſſit ſatisfieri,& adhuc ꝑſeuereť in cō-
tumaciā,tunc exigente contumacia poteſt totali hę-
reditate priuari, ſiue ſit extraneus,ſiue ſuus hřs hoc
eſt filius,vel aliquis deſcendens.¶In relictis vero ad
non pias cauſas dicit,ꝙ eſſet ſimiliter eligere hāc viā,
vt primo ſatisfieret de redditibus, poſtea etiā proce-
deretur ad priuationem.& ex toto,quādo extraneus
eſſet perſeuerans in contumacia:quia priuabatur to
ta hæreditate,ſed ſi ſit ſuus hæres,ſeu qui ſit de libe-
ris teſtatoris relicta ſibi legitima priuabatur toto reſi
duo.facit,quod no.in capitu.ſilueſter.allegato in gl.
ſed domi.Flor.dicit, quòd attento,quòd legitima ꝓ
priè non prouenit a defuncto vř verius dicendum, ꝙ
tenenda ſit ſecđa lec.& ſic,ꝙ litera hic intelligatur ſal
ua legitima.nec ꝯdicit huic intellectui iſta lra in eo,
qđ dicit,ꝙ interdicuntur omnia relicta hæredi a de-
functo.nam ſecundū eum legitima debetur aliunde
q̃ ex teſtamento ex iur.diſpoſitione,vt patet.ī.eo.c.
Raynutius.& in auth.nouiſſima.C.de inoff.teſt.& ꝓ
hoc facit ſm eum.§. ſi quis aūt non implens. allega-
tus in

tus in gl. vbi dr̃ hęredem priuandum his quæ relicta ſunt a teſtatore.& ſic nõ dicit,ꝙ priuetur eo, qđ ſibi debeť ex iur.diſpoſitione.& per hoc concludit,ꝙ intelligendo hanc lr̃am in hæredem cui debetur lr̃ima priuabatur tunc oĩbus relictis ſibi a defuncto ſm eũ, hoc capitulũ ꝓcedet,ſiue ſint relicta ad pias cás,ſiue õn,& vtroq; caſu relinquitur lr̃ima heredi ſi ſit talis cui debeať lr̃ima, in eo aũt,qđ dixi circa primã lec. tenendo illa dicit do.Flo.ꝙ inducitur hic aliquid noui,vt ſic dicamus,ꝙ etiam ante annum poterit Ep̃s ꝑ ſubtractionem commodi hæreditatis cogere hæredẽ ad exequendum,ſeu implẽdum voluntatẽ defuncti, & hoc dictum,ꝙ prima lec.procedat,ſeu poſſit ꝓcedere,vt inducat illud,qđ ſtatim dixi.ſatis põt tolerari. inq̃tum aũt dicit.do.Flo.ꝙ ſi hæres ſuus. & ſic de liberis quibus debeť lr̃ima ſit negligens, ſeu cõtumax implendo voluntatẽ defuncti etiã ad pias cauſas, qđ non priuabiť lr̃ima:ſed auferť ſibi hæreditas reſeruata ſibi legitima. Hoſti.vt ſ.dixi tenuit contrarium.& cum ipſo vr̃ hic tranſire Io.An.& Archi.in d.c.ſiluceſter.& do. Ant.& do.Pe.hic,& ſic vr̃ eſſe cõis opi. illa quam tenuit Hoſt.¶ Sed aduerte,quia poteſt dici,ꝙ verior ſit opi.do.Flo.de iure ex eo: quia ꝑꝑ fauorẽ piæ cauſæ non vr̃,ꝙ filius ſit priuandus lr̃ima,cũ magis videatur fauendum in hoc filio, q̃ piæ cauſæ per dictũ Auguſtini,qđ poſuit gl.in c. ſi quis ad declinãdam.C.de Epiſ.& cle.vbi gl.dicit Auguſtinum dixiſſe, quòd qui vult filium priuare hæreditate, & Deũ inſtituere alium quærat pro conſilio quàm Auguſtinum.& ideo æquior,& rationabilior videtur opi.do. Flo.q̃uis rationi ſuæ poſſet rñderi, quòd licèt legitima debeatur a iure, & non a defuncto,tñ hæreditas relinquitur ſibi a defuncto.& tex.hic vult, ꝙ priuetur oĩbus relictis ſibi a defuncto. & ſic ſatis dicta verba poſſent verificari in filio. Fateor tñ,ꝙ ſatis ęquũ eſt, & menti iur.conſonum,qđ priuetur hæreditate relicta, ſeruata tñ legitima ipſi filio.vt etiam hic voluit gl.in vna ſolutione, cõis tñ opi.eſt cum Hoſt.vt ſ.di

23 xi.¶ † Iuxta prædicta quæri põt inquantum dictum eſt.quòd hæres priuatur tota hæreditate propter negligentiã, ſeu contumaciam in non adimplendo voluntatẽ teſtãtis ad quem deuoluetur dicta hęreditas. tex.hic & in §.ſi autem qui hoc facere.in Auth.de ecc cle. ti.colla.ix.vr̃ dicere,ꝙ ad Epiſcopum.in ɔ̃riũ videtur eſſe tex.in §.ſi quis autem implẽs.in Auth. de hæredi.& ſalci.& in auth.amplius hoc.C.de fideicõmiſ.vbi dicitur,ꝙ primo defertur ſubſtitutis.ſecundo coniũctis.tertio fideicõmiſſarijs vniuerſalibus. quarto legatarijs particularibus.quinto extraneis hoc volentibus.& ſexto,& vltimo fiſco.vnde illi vñr præferendi Epiſcopo in honore,& onere ſi volunt. & per hoc vr̃, ꝙ ſi tot perſonæ in conſecutione æmolumenti,& implemento oneris præferuntur Ep̃o, non de facili Ep̃s manum apponet ſuper talibus bonis.d. Pet. hic tangit iſtud dubium,& dicit, ꝙ credit ſaluo meliori iudicio iura iuribus hoc modo eſſe concordanda,videlicet,quòd hr̃de negligẽte, quò ad relicta ad pias cãs deuoluitur hęreditas ad Ep̃m,& executio relictorum ad pias cãs,& ſic propriè loquiť.d.§.ſi autẽ qui hoc facere.vbi aũt hæres in alijs relictis quàm ad pias cauſas deprehendať negligens deuolueť executio, & emolumentum ad perſonas de quibus in d.§. ſi quis autem non implens.& in dicta auth. amplius hoc.facit,qđ dixi.ſ.e.in c.nos quidem. & per hoc dicit,ꝙ non putat veram eſſe opi.Inn. & Hoſtẽ.qui tenent,vt dixi ſuper gl.ſecunda,ꝙ etiam quò ad relicta ad nõ pias cauſas ſpectet executio ad Ep̃m.¶ Et aduerte,quia vt ipſe etiam tangit prædicta allegant pro ſe tex.in c.tua.ſ.eo.dum dicit vniuerſa ꝓcedant, & demũ ſubdit plenariè etiam.§. ſi quis pro redẽptione.in Auth.de eccle.tit. dum dicit omnia ex quibus vniuerſalibus verbis, videtur qđ cõcludatur ad ep̃m executionẽ ſpectare etiam in relictis ad nõ pias cãs, & pro hoc ẽt allegant, q̃a magna vr̃ eſſe pietas adimplere votum illius qui non põt ſe iuuare, nec loqui, cum mortuus ſit.faciant.l.j.C.de ſac.ſan.ecc. & 13. q.ij.vltima voluntas.adducit ẽt Hoſti. q̃a dicit lex,ꝙ expedit reipublicę,ne quis re ſua male vtatur.& ſuꝑ hoc ẽt ꝓuidet.inſti.de his,qui ſunt ſui iur.§. ſed hoc tpe. & ſic eadẽ rõne imò fortiori circa defunctorũ voluntates vr̃ eſſe ꝓuidendũ. nam iudiciũ defuncti vr̃ eſſe pium, qđ vr̃ patere ex eo,quia ad executionem teſtĩ põt ꝑfici executor perſona religioſa.ſ.eo.c.ij.in vj.quòd aliàs non videreť fieri poſſe.facit,qđ hr̃ in c. j.& ſ.de poſtulando.Io.An.in c.pen.ad finẽ,dixit æq̃ poſſe diſtingui ſi q̃ritur,an in relictis ad non pias cauſas poſſit Ep̃s ſe intromittere:quia aut hoc vult facere.ex officio per viã executionis.& vr̃,ꝙ poſſit,ꝑ ea q̃ ſuperius ſunt dicta,aut per modum libelli, & ſic per viam actionis,ſeu accuſationis.& tunc hoc non ſit licitum contra laicos hæredes,ſed do.Pet.dicit hic, ꝙ Ioan.An. & ꝑdicti non rñdent ad d.§. ſi quis aũt non implens.& dictam auth.amplius hoc; nec dicta iura allegant.vnde ipſe dicit, quòd q̃cquid ſit in perſonis debilibus,& miſerabilibus q̃bus reperianť facta legata in quibus perſonis põt dici opi.ꝑdictorũ poſſe ꝓcedere, vt ſic in fauorẽ talium perſonarum deuoluať executio ad Ep̃m,tñ quò ad alias perſonas q̃bus relicta ſunt facta in teſtõ, vel ad quas ex iuris prouiſione hęreditas deuolui͂ť,ꝙ non valet,q̃uo Ep̃s poſſit ſe de talibus intromittere.& pro hoc adducit rõnem q̃a non debet iudex impendere officium ſuũ non petitum,niſi pro perſonis miſerabilibus. & in certis caſibus de quibus.in c.honę.ſ. de poſtu.præla. & in l.4. §.hoc aũt.& ibi per Bar.ff.de dam.infe. Scđo ꝓ hoc allegat, q̃a ſi illi ad quos ſpectat commodum hr̃ditatis in caſu in quo hæres priuatur volunt tacere,& differre vr̃ abſurdum ſm eum, ꝙ Ep̃s vltimo illos compellat agnoſcere, quia fortè ꝓ tunc nolũt agnoſcere ſed nolunt in ſuſpenſo retinere,agnitioni enim rectè terminus præfigiť ad petitionẽ eius cuius intereſt ꝑtextu emolumenti ad eum deuoluendi.l. q̃diu.ff. de acq̃.hære. Ep̃s aũt eſt merus executor, & ex priuatione nullũ cõmodũ dẽt conſequi,ſed onus. ꝑ id qđ hr̃ in l.ſi quis ad declinandam.C.de Epiſ.& cle.& iõ quo iure de factis laicorum poſſit tunc Ep̃s ſe intromittere dicit ſe non videre,pręſertim quia ɔ̃ negligentiam non implentis votum defuncti eſt plenè prouiſum per leges in dicta auth.amplius hoc. & d.§.ſi q̃s aũt non implens.vnde dicere vr̃ eſſe ɔ̃ dictos text. q̃ volũt ẽt,ꝙ cautionẽ idoneam præſtet oĩs ille ad quẽ fuerit deuoluta hæreditas ſm diſpoſitionem dictorũ Iurium,vñ eſſet negotiũ intricare ſi diceremus Ep̃m poſſe admitti contra id,qđ hr̃ in c.tuam.ſ.de or.cog. & per prædicta concludit, ꝙ Ep̃s debet eſſe ſuis terminis contentus,& pro pauperibus, ſeu relictis ad pias cauſas tantum ſe impedire non, aũt alias tuitionem totius teſtamenti ſuſcipere contra id, quod habetur in c.Epiſcopus.lxxxviij.diſt.& hãc opi. tenuit gl.in c.tua.ſ.eo.licèt hic ſenſerit oppoſitũ, videlicet, ꝙ etiam in non pijs poſſet ſe intromittere,dum appoſuit dictionem,pręcipue,quę implicat idem eſſe etiã in non pijs,vt dixi ſuper glo.& ſic reſidet.do.Pet.Ad iura autem allegata per Hoſtien.non reſpondet, ſed faciliter poteſt reſponderi.& primo ad c.tua.& ad §. ſi quis pro redemptione merito.§.ſi aũt q̃ hoc facere

ꝙ prædicta iura loquuntur in relictis ad pias cauſas,
vt in eis patet. ¶ Nec ob. etiã ꝙ cenſeatur eſſe pium
adimplere voluntatẽ defuncti: qa non per hoc ſequit̃
ꝙ Ep̃s poſſit ſe intromittere in relictis ad pias cãs, &
potiſſime, qa in illis vr̃ eſſe prouiſum per dicta auth.
amplius hoc. & per d. §. ſi quis autẽ non implens. Ca
noniſtę tñ cõiter ſequuntur opi. Inn. & Hoſti. ſaltem
cum diſtinctione. de qua dixi poſt Io. And. & vt dixi
ſequitur ẽt hic do. Flo. & Arch. in c. ſilueſter. ¶ Et ad
uerte, qa ſi conſideramus iura ciuilia ſatis vr̃ procc-
dere opi. do. Pe. per. §. ſi quis aũt qui vñr hoc facere.
de iure aũt canonico, an idem ſit dicẽdum vr̃ primo
poſſe dici ſi volumus tenere opi. Inn. & Hoſt. ꝙ licèt
ſcd̃m ll. procedat qđ dixi tñ ſm canones vr̃, ꝙ indi-
ſtinctè poſſit Ep̃s ſe intromittere per iſtum tex. q. vi-
detur loq̃ indiſtinctè, & ſm hoc in terris eccleſiæ ſer
uari poſſet opi. Inn. & Hoſt. & in terris imperij opin.
do. Pe. & ſcd̃m hoc iſta decre. in terris eccleſiæ in re-
lictis non ad pias cauſas corrigiret. §. ſi quis aũt non
implens. & dicta auth. amplius hoc verum: quia cor
rectio iurium eſt euitanda. per id, qđ hr̃ de elec. cum
expediat in vj. & l. præcipimus. C. de appella. vr̃ ſecũ
do poſſe dici, ꝙ aut Ep̃s vult ſe intromittere, qñ hæ-
res eſt negligens in relictis non pijs ſubtrahendo fru
ctus, & alia emolumenta non aũt veniendo ad priua
tionẽ hæreditatis. & tunc poſſit, & ita intelligat hæc
auth. vult ſe intromittere priuando hæredem, & tũc
vr̃, ꝙ non poſſit ſe intromittere ad finem, vt capiat hę
reditatẽ. & vt ipſe diſtribuat, ſed ad finem, vt deſera
tur perſonis de quibus in dicta auth. amplius hoc bñ
poſſit. & ſic poſſit etiã iſtud capitulũ intelligi, & ſup-
pleri per dictã auth. & per d. §. ſi quis autem non im-
plens. & ſcd̃m hoc ẽt poſſet dici, ꝙ perſonæ nomina
tę in dicta auth. haberent electionẽ, an vellent agere
contra hr̃dem non implentẽ coram iudice ſeculari,
an vero coram Ep̃o. põt etiã dici, ꝙ aut Ep̃s ſolũ vult
ſe intromittere, vt fiat executio relictorũ ad non pias
cauſas. & tunc ꝓcedat opi. Inn. & Hoſt. aut ad fin. vt
tota hæreditas deferat̃. & tunc hẽat ſe intromittere:
per id, qđ hr̃ in dictã auth. amplius. cõiter tñ practica
tur, ꝙ Ep̃s ſe non impediant de relic. ad non pias cau
ſas. ſed de relic. ad pias cauſas. & abſq; dubio illa vr̃
magis expedita opi. ꝙ ſolum hẽat ſe impedire de re
lic. ad pias cauſas. & prædicta ꝓcedunt, qñ iura pu-
14 niunt contumaciã hęredis. ¶ † Quid aũt ſi teſtator ap
ponat pęnã priuationis ab hęreditate in caſu negligẽ
tiæ, vel delicti, nec ꝓuidet ad quẽ hæreditas deuolua
tur, cui tunc applicabit̃, remittit do. Pe. ad no. p Bar.
in l. vxorẽ. §. hæres. de lega. 3. vbi vr̃ dicere, ꝙ applica
15 bit̃ ſubſtituto, vel coniuncto. ¶ † Tangit ẽt vltimus
intra q̃tum tp̃s debeat hęres exequi voluntatẽ defun
cti. & concludit, ꝙ intra annum a die monitionis, vt
dicit. gl. j. & concludit, ꝙ in relictis ad pias cãs pote-
rit ſtatim mortuo teſtatore facere monitionem: quia
in eis non requirit̃ aditio, vt ẽt tetigi ſup gl. j. de quo
tñ dicet̃ in c. cũ tibi. j. eo. in alijs aũt relictis q̃ capiũt
effectũ ex aditione. l. ſi nemo. ff. de teſta. tut. dicit, ꝙ ſi
vera eſſet opi. Inn. & Hoſt. ꝙ ad Ep̃m in talibus deuo
lueret̃ executio videret̃ ſequi vnum inconueniens,
vt ꝙ Ep̃s poſſet monere hęredem anteq̃ adeat, & ſic
cauſatiuè, & indirectè cogere poſſit ad adeundũ in-
tra annũ, cum tñ poſſit perpetuo, ſeu vſq; ad xxx. an-
nos adire. vt legit, & no. in l. licèt. C. de iure delib. qđ
vr̃ eſſe abſurdũ, qa ſic in effectu ad petitionẽ legata-
riorũ, ſeu ꝑ legatarios particulares cogeret̃ hr̃s adi
re ſub pœna priuationis, qđ eſſe nõ debet: qa ad pe-
titionem vniuerſalis fideicõmiſſarij non aũt particu
larium legatariorum cogit̃ hæres adire. l. j. & per to-

a Recepit beneficiũ. Vide pro hoc d. Ca. I cle. j. §. 16 que. de reliq. & ven. ſancto. qui diſcutrit p o╌ caſus. & p Hoſti. in ſumma. d pe. & do in c. tranſmiſſa d deci.

16 tum. ff. ad trebel. ¶ † Vlterius quærit hic. do. Pet. quia
hic loquit̃ de ꝯpulſione hęredis. Quid ſi tertius poſſi-
det bona teſtatoris qui reliquit centũ pauperibus, an
Ep̃s poterit illum cogere ad ſoluendũ. vr̃ ꝙ non, quia
non allegat ſe hęredẽ. & ſic cõtra eũ non vr̃ compete
re petitio legatorũ. ¶ Contrariũ tenuit Bal. ſm eũ in
repetitione. l. j. C. de ſac. ſan. ecc. vbi dicit, ꝙ aut co-
getur ſoluere, aut bona dimittere. per l. 4. §. toties. ff.
ſi quis omiſſa cauſa teſtamenti. nam licèt talis nõ ha
beat titulũ lucratiuum hẽt tñ poſſeſſionẽ lucratiuam
17 ſm eũ, qđ tene mẽti. ¶ † Tangit ẽt vlterius, ꝙ vbi re-
linquit̃ pauperibus Ep̃s dr̃ habere ius, & nomen hæ
redis. vt patet in d. l. ſi quis ad declinandã. & ſic hẽt
actionẽ corã quo debebit agere ꝯ detentores bono-
rum. nã corã ſe non vr̃ poſſe agere, qa ſic eſſet actor,
& iudex in eadẽ cauſa, ꝯtra id qđ hr̃ in l. vna. ne quis
in ſupradicta. l. nulli. eo. ti. dat Ep̃o petitionẽ, & non
cognitionẽ. ideo vr̃, ꝙ de iure dẽret agere corã p̃ſide
loci. dicit tñ Iac. de But. in d. l. nulli. ad fin. ꝙ Ep̃i ſibi
vſurpant totũ, & ſic petitionẽ. & cognitionẽ. & licèt
ipſe non dicat. & do. Pe. ipſi non agunt, ſed faciunt,
ꝙ ſyndicus pauperũ agit. & ita fit quotidie in practi-
ca. facit, qđ le. & no. in c. in ſup. j. de teſtis. an aũt Epi
ſcopus in caſu d. l. ſi quis ad declinandã. qñ paupe-
res ſunt inſtituti. & Epiſcopus cenſet̃ hr̃e ius, & no-
men hæredis, an poterit petere ſe intromitti ex edi-
cto diui Adriani, vr̃ ꝙ non. qa illud remediũ ſolũ vr̃
competere hæredi ſcripto, ſed Ep̃s non eſt hæres ſcri
ptus, ergo, &c. Contrariũ tenuit But. in d. l. ſi quis ad
declinandã: quia ex quo hẽt ius, & nomẽ heredis ꝑ
inſtitutionẽ factã de pauperibus non dẽt ſibi defice-
re dictũ remediũ: qa ſicut nomẽ alicui⁹ ipm deſignat
dictũ nomẽ pauperũ in dicto caſu repreſentat Ep̃m.

SVMMARIVM.

1 *Eleemoſinam dare potius dẽt quis ei cui eſt obnoxius, ſiue a quo recipit beneficium pari indigentia ſubſiſtente.*
2 *Teſtari nõ poſſunt clerici de bonis ꝑ eccleſiã acq̃ſitis. & nu. 6. & 7.*
3 *Obligatio ad antidora non neceſſitat illum q recipit reddere, ſed obligat eum naturaliter ad antidora. & nu. 8.*
4 *Obligatus pluribus dẽt prius ſatisfacere illi cui grauius eſt obligatus.*
5 *Obligatus vni ex pluribus cauſis ſi ſoluit partem debiti p̃ſumitur ſoluiſſe in cauſam duriorem.*
9 *Teſtari de quibus bonis poſſint clerici.*
10 *Clericus ſi hẽt plures eccleſias dẽnt bona diuidi poſt eius mortẽ, & vtrique eccleſiæ ſecundum proportionem redditũum aſsignari.*
11 *Et ſi in bonis proprijs non habeat agnatos, nec cognatos vſq; ad ſeptimum gradum quis ſuccedet.*
12 *Clerico, vel prælato mortuo quis poſſit occupare bona per eum poſſeſſa.*
13 *Hęres clerici, vel prælati, an teneatur eccleſiæ de his, quę male geſſit.*
14 *Tutor durante adminiſtratione non cogitur reddere rationem, ſecus in prælato.*

CVm in officijs. In bonis ꝑ eccleſiã acq̃ſitis
ſeu ꝑ eccleſiã clerici teſtari non poſ-
ſunt. h. d. Et primo ponit factũ damna
bile. ¶ Scd̃o illud dãnat. ſcd̃a ibi, hoc
igit̃. ¶ In tex. ibi: p̃ſumunt. ſupple vlti-
mã voluntatẽ condendo, vt ſic faciat ad titulũ. ¶ No.
principium pro exordio faciendo ad inuitandũ ad re
munerationẽ bñficij, vel ad excuſandũ quẽ ſi aliũ an
1 remunerauit cui magis q̃ erat obligat⁹. ¶ † No. ꝙ ſub
ſiſtente pari indigẽtia danda eſt eleemoſina potius ei
2 cui eſt obnoxius, ſeu a quo recepit bñficiũ.ᵃ ¶ † No. ꝙ
2 clerici non pñt teſtari de bonis ꝑ eccleſiam acq̃ſitis:
& ſic occaſione eccleſiæ acq̃ſitis. ¶ No. ꝙ in cõferen
dis bñficijs in ordine charitatis. habenda eſt dr̃ia ꝑ-
ſonarum. vnde alleg. do. Pe. dictum Tullij in lib. j. de
officijs

officijs vbi dicit. Optimè aũt ſocietas hoĩm coniun-
ctioq; ſeruabitur: ſi ꝓut quiſq; erit coniunctiſſimus in eũ
benignitatis plurimũ ꝯferat. Mulri tñ inordinatam
charitatẽ hñt. vt dicit Proſper in libro de vita ꝯtẽpla
tiua, & hr in c. charitas. de pe. di. ij. tales erãt ẽt cleri-
3 ci de qb' in lfa. ¶ † No. ꝙ bñficiũ mihi ab alio collatũ
conſtituit me illi obnoxiũ. vt hic patet, dum dicit re-
neamur, & ſic me illi obligat. & dr talis obligatio ad.
antidora. vt tangit. gl. j. vñ non neceſſitat illũ q recI
pit reddere, ſed obligat eum naturalr ad antidora de
qua naturali obligatione, & eius effectu dixi. ſ. in ru-
4 brica. de don. ¶ † Not. ꝙ obligatus pluribus prius dꝫ
ſatisfacere illi cui grauius eſt obligatus. ¶ Silr etiam
dicit lex, ꝙ † ſi obligatus vni ex pluribus cauſis ſoluit
partẽ debiti preſumitr ſoluiſſe in cãm duriorẽ, hoc eſt
in cãm q̃ plus grauabat infamiã, ſcd'o in illã q̃ indu-
cebat pęnã. Tertio in illã pro quo pignus erat obliga
tũ. Quarto in vetuſtiorẽ obligationem, & prius etiã
ꝓ ſua cã q̃ pro aliena. l. ex pluribus. ff. de ſo: & l. j. co-
6 ti. & ibi de materia. ¶ † No. ꝙ nõ ſolũ p̃lati, ſed ẽt cle-
rici non pñt teſtari de bonis q̃ſitis ex bonis eccleſiæ,
vt ſatis colligitr hic, dum gñaliter dicit. Quidam cle-
rici, &c. & ſic facit, ꝙ non ſolum in p̃latis, ſed etiã in
clericis vendicet ſibi locũ illa p̃ſumptio, ꝙ illa q̃ q̃ſi-
uerunt intelligatr de bonis eccleſiæ q̃ſiuiſſe: ſed ẽt ha-
beat locũ in oĩbus alijs clericis. Quidã tñ, & fortè nõ
malè ſcd'm Inn. ꝙ in illis clericis q nõ ſunt p̃lati, ſed
ſimplices clerici p̃ſumitr acq̃ri intuitu ꝑſonæ, & non
eccleſiæ, qñ quò ad q̃rendum noĩe eccleſiæ nullum
habeant officiũ. iõ tunc ſuo noĩe q̃rere vñr. de quo. j.
7 dicet. ¶ † No. ꝙ nullus clericus, vel p̃latus de reb. ec.
etiã mobilibus põt teſtari, vt hic ꝓbatur. & j. c. ꝓxi.
pñt tñ in egritudine conſtituti aliqua intuitu eleemo
ſinæ errogare. j. eo. in c. ad hęc. & ſilr aliqua ꝯferre re
muncrationẽ laborũ, ſeu ſeruitiorũ ſibi exhibitorum
tam a conſanguineis q̃ ab alijs. j. eo. c. relatũ. §. licèt.
& idẽ vr dicendũ de rebus quas emerunt de redditi-
bus ſuis. 12. q. j. c. Epi. de rebus. & q. 3. c. j. & q. v. qui
ſunt. pñt ẽt teſtari ſi hoc hẽt cõſuetudo ſaltẽ de aliq-
bus mobilib' ſm Vgutionẽ in c. ſi Eps. 12. q. v. ꝓ quo
facit. c. cæterũ. ſ. de don. & qd' hr. j. eo. relatum. ¶ Itẽ
põt teſtari de re mobili eccleſiæ. ſi in recõpenſationẽ
relicti tñ daret eccleſię. facit, qd' hr in præallegato. c.
ſi Eps. & 12. q. 2. in c. ſi quis clericus. & ſi quos ſeruis.
8 ¶ † In gl. j. ibi naturaliter obligatr. talis tñ obligatio nõ
eſt efficax ad agendũ. vt legit, & no. in §. cõſuluit. in-
ferius allegato. & tetigi in notabilibus. ſ. de dona. in
rubri. & adde, qd' no. gl. in cle. Romani. ver. vtrunq;
de iureiur. vbi tangit de verbo, antidora. ¶ Extra gl.
Inn. hic tangit principaliter duo. primo de quibus bo
nis pñt clerici teſtari. ſcd'o qs mortuo prælato potuit
occupare bona per ipſum poſſeſſa, cum magnum ſit
cõmodũ poſſeſſionis. inſtit. de interdic, §. cõmodũ. &
9 facit. ſ. de probatio. in c. ex literis. ¶ † Circa primum [a]
a ꝯcludit, ꝙ quædam ſunt bona de quibus conſtat, ꝙ
ſunt eccleſiæ. & in iſtis certum eſt. ꝙ non põt cleric'
nec p̃latus teſtari, vt hic patet. & j. eo. ad hoc. & c. re-
latũ. nec vr ẽt illa alteri poſſe conferre per iſtum tex.
& per iura p̃allegata. fallit tñ in caſibus de quibus di
xi in vltimo notabili. Quædã aũt ſunt bona q̃ cõſtat
eſſe ipſorũ clericorũ: & tũc in iſtis poſſunt clerici ad
ſuũ libitũ teſtari. per id, qd' hr. j. eo. quia nos. & 12. q.
v. ca. j. & 2. & q. 3. c. j. q. 2. c. ſint manifeſtæ. & ſi de his
non fuerunt teſtati ſpectabunt ad ꝯſanguineos ipſo-
rũ clericorũ ſuccedẽtes ab inteſta. facit, qd' hr in c. j. &
2. j. ti. j. & qd' ibi dicetr, & p̃dicta ꝓcedũt, ſiue talia bo
na fuerũt clericorũ añ clericatũ, ſiue obuenerint po-
ſtea. & donatio ſibi fcã intuitu ꝑſonę, vel ex artificio
aut doctrina. j. c. q̃a nos. & c. relatũ. & c. req̃ſiſti. ¶ Itẽ
p̃dicta ſunt vera in caſu certi. Si aũt ſit dubiũ, an ſint
bona clerici, vel pręlati, an eccleſiæ, & an ſint acq̃ſita
intuitu perſonæ, an vero intuitu eccleſiæ hoc caſu re
fert d. Flo. Inn. dicere ꝙ quia in his difficiles, & quaſi
impoſſibiles ſunt probationes. ſ. qd & q̃tum de red-
ditibus eccleſiæ, & q̃tum de proprio emerit, ſeu acq̃
ſiuerit, qd' in hoc dubio iudex multũ ꝓcedet ex præ-
ſumptionibus, & ꝯiecturis, cũ ꝯtingat ẽt q̃nq; vnam
p̃ſumptionẽ elidere aliã. ſ. de p̃ſum. c. illud. & c. lite-
ras. pro tanto iudex habebit arbitrari quãtũ ſit patri-
moniũ clerici, & quot ſunt eius redditus, & ſilr quot
ſunt redditus eccleſiæ. ¶ Item quid lucretr, ſeu fuerit
lucratus clericus de artificio, ſeu doctrina, vt ſi forte
fuerit ſcriptor, vel magiſter ſcholariũ, vel ẽt ex indu-
ſtria, ſi forte fuerit doctor, & lucratus ſit ex aduoca-
tione, vel ex lectura. facit qd' infra dicetr. Et iſtud in-
telligit, qñ ſunt cõiecturæ, qd' aliqua acquiſiuerit in-
tuitu perſonæ, & aliqua intuitu eccleſię, in dubio au-
tem p̃ſumetur pro eccleſia. all. c. iij. vbi de hoc. ſ. ti. j.
& ſic reſidet, ſed de hoc forte. j. latius dicã. Et ex p̃di-
ctis infert d. Flor. ad q̃õnem, quã dicit fuiſſe de facto.
nã ſummus vates, & orator d. Fran. Petrarcha, dũ vixit
poſſedit quaſdam domos in ciuitate Parmæ in qua
fuit Archi. eccleſiæ Parmenſis, & eo defuncto hæres
ipſius laicus tenuit dictas domos, & deinde tractu tẽ-
poris ipſo hærede abſente ſucceſſor in Archidiaco-
natu occupauit dictas domos. vnde ſup illis orta fuit
q̃õ inter hæredem dicti dñi Franciſci, & dictum ſuc-
ceſſorẽ i Archidiaconatu, & q̃rebatr quid eſſet pręſu-
mendum. nã dicebat hæres domos fuiſſe acquiſitas
per dictũ d. Fran. anteq̃ eſſet Archi. ſucceſſor vero in
archidiaconatu hoc negabat dicens, ꝙ erant acq̃ſita
intuitu perſonæ aditus, tãdẽ ſuper hoc fuit habitum
conſiliũ, & finaliter fuit conſultũ, ꝙ aut ꝯſtare pote-
rat domos fuiſſe q̃ſitas ante archidiaconatũ, aut non,
primo caſu tales domos cenſetr peculiũ quaſi caſtren
ſe, vt dictũ fuit ſuper Rub. ſ. ti. j. ideo potuit d. Frã. de
illis teſtari. per id qd' hr infra in c. quia nos. & in l. ſa
croſan. C. de Epiſ. & cle. & dato ꝙ expreſſe nõ diſpo
ſuerit de illis tñ hæres eius etiã laicus ſucceſſit in il-
lis. xij. q. j. c. ſint manifeſte. & facit qd' hr in auth. ſen-
tentiam. C. de Epi. & cle. & xij. q. 4. c. ij. & qd' ibi no.
& ſ. tit. j. c. ij. iij. & iiij. dum in illis dr poſtea emerit ꝯ
trario ſenſu. vñ hoc caſu nullo iure põt ſe tueri ſucceſſor
in archidiaconatu. ¶ Secundo caſu, qñ non põt con-
ſtare, ꝙ præſumitur ante archidiaconatum, tũc vr p̃-
ſumendum pro archidiaconatu. per id qd' hr in c. pe.
ſ. ti. j. ¶ In contrarium facit, quia vt p̃dixi hæres lai
cus poſſedit aliquãdiu dictas domos. ideo vr ſibi cõ-
petere interdictum, vñ vi, ſi nõ fuit admiſſus ad poſ-
ſeſſionem. per id qd' hr in c. olim cauſam. ſ. de reſtitu.
ſpo. & in l. clã poſſidere. §. qui ad nundinas. ff. de acq.
poſ. Concluſum fuit ꝙ aut conſtabat, ꝙ antequam
fieret archidiaconus habebat proprium patrimoniũ,
aut conſtabat, ꝙ non habebat, aut erat dubium. pri-
mo caſu acquiſita non præſumebantur acquiſita in- [a] Circa primum. Add hic d. Abb. in j. eo. ver ſic. ſed hic quære.
tuitu eccleſiæ, nec ꝑſonę. & ſic non erat præſumptio
pro hærede, nec pro ſucceſſore. ſ. tit. j. c. j. a ſenſu con
trario. vbi patet ꝙ præſumitur ꝓ eccleſia ſolũ eo ca-
ſu quo clericus nihil hñs patrimonij fuit promotus.
& ideo hoc caſu ſtandum eſt regulæ, vt præſumatur
pro poſſeſſore. xij. q. j. c. j. & ideo cũ præſupponatr, ꝙ
hęres fuit in poſſeſſione aliquãdiu debebat ante om
nia reſtitui. per id quod hr. ſ. de reſti. ſpo. c. in literis,
& c. item cum qs. quo reſtituto, ſi ſucceſſor aget in-
cumbet ſibi probatio. ſ. de probat. in c. literis. Si au-
tem hęres non fuiſſet in poſſeſſione, tunc dicit quòd

locus erit arbitrio iudicis q̄ habebit arbitrari ex coniecturis de quibus.ſ.dixi. ſed fortè melius dixiſſet, ꝙ tunc præſumeretur ꝓ Archidiaconatu ſi ſucceſſor in Archidiaconatu poſſidebat.per id,qđ hr̄ in d.c.ex literis.& ſic obtineret iſte ſucceſſor in Archidiaconatu,non hæres probaret verè,vel pręſumptiuę,ꝙ fuiſſent quæſitæ aliunde, q̄ ex bonis Archidiaconatus. & in pręſumptiua probatione bene eſt locus arbitrio iudicis qui ex coniecturis. de quibus ſuperius fuit dictum habebit arbitrari.& idem videretur dicendum in caſu proximè præcedenti. cum eadem ratio videatur.Si autem conſtat, ꝙ ante Archidiaconatum non habebat p̄rimonium, vel de hoc ſit dubium,tunc p̄ſumendū vr̄ pro ſucceſſore.per id,qđ dictū fuit in c.vt vnuſquiſq;.ſ.ti.j.& ſic reſidet.do.Flo.¶Sed aduerte,q̄a tertium caſum ſupradictum, qn̄ valet non conſtat,an bona ſint clerici,vel p̄lati, vr̄ eccleſię.& an intuitu eccleſiæ ſint acquiſita.do.Ant. hic poſt Inn. latius hoc proſequitur,vnde cōcludit,ꝙ qn̄q; clericus nullum habet beneficium. & tunc in dubio illud,qđ reperitur per eum quæſitum præſumitur ex proprio, & ſui contemplatione q̄ſitum , aut clericus habebat beneficium,ꝙ qualiter inteligatur.ī.dicetur. & tunc dicit,ꝙ aut conſtat clericum bona habuiſſe tp̄e acceptationis beneficij. & tunc q̄ſita per eum præſumuntur quæſita de bonis eccleſiæ.ſ.eo.c.j.& ſ.ti.j.c.inquirendum,aut conſtat clericum,vel prælatum habuiſſe ante ꝓmotionem bona p̄rimonialia,vel aliqua q̄ſiuiſſe ex artificio,vel doctrina, aut contemplatione perſonæ.& tunc dicit poſt Inn. quòd in talibus multum pōt arbitrium iudicantis in p̄ſumendo ex circunſtantijs,cum de facili non poſſint haberi certę ꝓbationes.& ſic oportet, ꝙ recurratur ad præſumptiones.vnde dicit,ꝙ debebit iudex ponderare quantitatem,ſeu valorem q̄ſiti, & qualitatē bonorum eccleſiæ,ſeu reddituum ipſorū bonorū . & ſimiliter etiam quęſitorum ex artificio,vel doctrina,vel contemplatione perſonæ : & ſic in hoc ex circunſtantijs attentis prædictis aliter arbitrabitur. & p̄ſumet,allegat.c.ſacerdotes.12.q.4.& in dubio dicit, ꝙ iudex p̄ſumet ꝯ clericū,ſeu prelatum ſi non ſegregauit bona ſua a bonis eccleſiæ cum conſilio clericorū,prout facere d̄et, & ſic ſi non fecit inuentarium de re.eccl.facit,qđ hr̄ in c.ſit maniſeſte.12.q.j.& c.Ep̄s. eadē cā,& q̄one. vnde dicit, ꝙ etiam tunc poterit deferre iur̄m eccleſiæ in litem ad inſtar tutoris qui non confecit inuentariū.per id,qđ hr̄.ij.q.j.in primis.p̄cipue ſi lata culpa depræhendit̄ in clerico,vel prælato,ſicut dr̄ in ſiḿ de tutore in l.j.C.de in litē iu.& in l.tutor. qui repertorium. in prin.ff.de adm.tu.& facit,qđ hr̄ in c.ſup eo.ſ.ꝙ met.cau.ſi vero non fuerit in culpa,quia ſęparauit cum conſilio clericorū bona eccleſiæ a ſuis . & ſic fecit lt̄ime inuentarium de bonis eccleſiæ:tunc dicit, ꝙ non eſt præſumptio plus pro eccleſia q̄ pro hęrede clerici,vel prælati.& ideo grauabitur onere ꝓbandi ille qui non poſſidet.& ſic d̄et intelligi, qđ hr̄ in d.c.ſint maniſeſtè.& quod legitur,& nota. in c.vt vnuſquiſq;.ſ.ti.j.¶ Si aūt neuter poſſideat,tunc ille q̄ aget grauabitur onere ꝓbandi. ¶ Si aūt vterq; hęres videlicet prælati, & ſucceſſor eius concurrant in agēdo,dicit,ꝙ pro eccleſia erit præſumendum,& iudicādum in dubio.per id,qđ hr̄ in c.pe.ſ.de re iud. & ſic reſidet.do.Ant.in hoc dubio.Potes dicere clarius,& videtur,ꝙ melius, ꝙ in caſu iſto,quando conſtat p̄latum habuiſſe bona tempore promotionis , quòd aut prælatus non fecit inuentarium . & tunc videtur , ꝙ præſumendum ſit pro eccleſia etiam ſi hæres poſſideat , quia videtur fuiſſe in dolo , vel ſaltem in lata culpa non faciendo inuētarium : per id qđ hr̄ in d.c. ſint maniſeſte . & qđ hr̄ in ſimili de tutore in d.l.tutor qui repertorium.vnde vr̄ tunc ſtandū iur̄o eccleſiæ,ſeu ſucceſſoris.per id qđ ſuperius eſt dictū, & qđ hr̄ in d.l.tutor qui repertorium.Si aūt fecit inuentarium, tunc vr̄ ꝙ ſi hæres poſſideat pro ipſo ſit præſumendum niſi aliud probetur, & ſimiliter ſi eccleſia , ſeu ſucceſſor poſſidet præſumetur ꝓ eccleſia, donec aliud probetur.per id quod legi.& not.in c.j.xij.q.v. & qđ dixi in c.vnuſquiſq;.ſ.ti.j. poterit aūt fieri probatio vera,vel p̄ſumptiua per coniecturas. nam poterit hæres probare, ꝙ res de qua eſt q̄ō fuit relicta defuncto a cognato,vel cōſanguineo ſuo.¶ Itē poterit probare pręſumptiuè probādo q̄uo ex redditibus nihil ſupererat deductis expenſis, q̄ occurrebant ꝓ alimentis ipſius p̄lati, & pro alijs miniſtris , & pro alijs expenſis opportunis ipſius eccleſiæ , & ꝙ ex aduerſo ex redditibus bonorū q̄ habebat tp̄e promotionis multa percipiebat , ita ꝙ ex illis potuit q̄rerę rem de qua eſt q̄ō. Si aūt de redditibus eccleſię aliq̄d ſupererat deductis expenſis opportunis pro eccleſia,& miniſtr.& aliquid ēt percipiebat̄ ex redditibus bonorū q̄ habebat tp̄e promotionis,tunc iudex habebit arbitrari q̄tum ex redditibus eccleſiæ percipiebat, & q̄tū ex redditibus bonorū propriorū,& ſi tm̄ percipiebat ex vno q̄tum ex reliquo,arbitrabit̄ rem de qua eſt q̄ō eſſe cōem eccleſiæ,& hæredis ex quo pares erāt redditus eccleſiæ,& proprij patrimonij. facit qđ hr̄ in l.ſed & ſi lege.§.qđ aūt.ff.de peti.hære.& xij.q.iiij.c.j. ¶ Si vero lucrū percipiebat ex redditibus ſuorū bonorū,tūc arbitrabit̄ iudex eſſe de qua erit q̄ō ꝓ duabus partibus ſpectare ad eccleſiā, & pro tertia ad hæredem,& ſiīr econtra, qn̄ lucrum plus recepiſſet ex redditibus ſuorū bonorū,quā ex redditibus eccleſię: q̄a arbitrabitur tunc ſpectare pro duabus partibus ad hæredē.& pro tertia ad eccleſiā. & ſiīr ſi redditus eccleſiæ erāt pingues,& ex ꝓprijs bonis deductis ſumptibus concurrentibus circa ipſas res quaſi nihil, vel modicū percipiebat̄,p̄ſumet iudex rem q̄ſitā ex redditibus eccleſię,& idē in ſimilibus.vbi tn̄ neuter poſſidet,ſed extraneus,ſatis vr̄ ꝙ ſi eccleſia agat cōtra illū,& doceat rē fuiſſe deiectā per p̄latū defunctū.& illā fuiſſe occupatā per ipſum tertiū , ꝙ tunc in dubio p̄ſumendū ſit pro eccleſia. per id qđ hr̄ in c.j.ſ.eod. ¶Sed vbi hr̄s poſſideret p̄ſumeret̄ pro hęrede niſi verè,vel p̄ſumptiuè eccleſia probaret rem ad ſe ſpectare,& vera poſſet ꝓbare, qđ ſi conſtaret qđ contēplatione eccleſię fuiſſet relicta p̄lato.nā ex in dubio etiā ſic p̄ſumit̄,qn̄ relinquit̄ ſub noīe dignitatis, vel etiā ab extraneo.ī.eo.requiſiſti.per p̄ſumptiones vero ꝓbabit per modū quem ſuperius dixi.& prædicta ꝓcedunt, qn̄ vt dixi conſtat ꝙ prælatus , vel clericus habebat bona tp̄e promotionis,& quid iuris qn̄ conſtaret,qđ nulla bona habebat etiam.ſ.dixi. ¶ Si aūt ſit dubium,an clericus , vel p̄latus habuit bona tp̄e ꝓmotionis , tūc in dubio p̄ſumit̄ pro eccleſia niſi aliud probetur.per id qđ hr̄ in c.inquirendum.ſ.tit.j. & ſ.eo.c.j.& facit qđ dixi in d.c.vt vnuſquiſq;.vnde Inn. hic.& Io.An.poſt eum,qđ in dubio p̄ſumitur quæſiuiſſe de bonis viri.l.quintus.ff.de dona.inter virum. & l.etiam.C.eo.tit. non tamen per omnia eſt idem in p̄lato qđ in vxore ſm̄ Inn.qđ quærit vxor ex induſtria , ſeu ex eius operis q̄rit viro cui tenet̄ operari.l.ſicut.ff.de oper.lib. Secus in prælato qui non quærit eccleſiæ id qđ quærit ex operis, vel induſtria eius.ī.eo.relatum.& c.quia nos.qđ no.ꝑ ꝑ id qđ.ī.dicetur. Inquantum aūt dixi præſumi pro eccleſia, dixit Inn. hoc eſſe verum in ſingulis clericis . verſicu.id quod habetur.

habetur.ſ.eo.c.j.& xij.q.3.c.j.& in auth.de eccle.ti.
§.interdicimus.ſed maximè dixit hoc præſumi in p̄-
lato.per id,quod habetur.xij.q.3.c. quicunq;.& q.4.
c.ſacerdotes. Refert tñ alios dicere, ꝙ in non p̄laris
q̄ritur in dubio q̄ſitum intuitu perſonæ, qñ clericus
in eccleſia ad hoc q̄rendum nullũ habet officium,ex
quò quærere debeat.& ſic reſidet Inn.aliter non de-
clarans.do.Ant.hic concludit,ꝙ in q̄ſitis per p̄latum
non erit dubium dictã p̄ſumptionem habere locum.
& idem dicit de quæſitis per clericum q̄uis non præ-
latum hñtem tamen adminiſtrationem,per id,quod
no.in c.p̄ſenti.de offi.or.in vj.In alio vero clerico nõ
hñte adminiſtrationem vr̄ Inn.poſuiſſe duas opi. dũ
dixit,primo aliquem dicere,ꝙ hoc procedit in ſingu-
lis clericis, & demum ſecundo poſuit ſcɛũdam opi.
ꝙ hoc nõ procedat in clericis,niſi habeant officium.
do.Ant.hic concludit,ꝙ ſi ſunt clerici qui recipiunt
redditus de manibus aliorum tunc iura iſta non hñt
locum,nec præſumptio p̄dicta,niſi aliquod officium
habuiſſent in eccleſia,ex quò aliquid potuiſſent reci
pere.vt quia fuiſſent œconomi, quia tunc pro eccle-
ſia præſumeretur,vt videt̃ ſenſiſſe.Inn.ſi aũt eſſet ca-
nicus habens prębendam ſæparatam,tunc ſm̃ d.An.
poteſt eſſe dubium,an hoc caſu dicatur idem, qđ in
clerico non prælato.& dicit ſe aliàs tenuiſſe,ꝙ iſte cẽ
ſet tunc habere adminiſtrationem.facit,qđ dixi poſt
eum in c.j.& c.fi.ſ.de pecu.cle. & iſtud ſatis videret̃
de iure ꝓcedere.fatetur ꝙ Doc.cõiter vr̄ in hoc ſen
tire contrarium.ſ.ti.j.c.j.& facit,qđ no.Archi.de re-
ſcri.c.ſtatutum.§.aſſeſſore.in vj.& quod plenè dixi in
c.j.& c.fi.ſ.ti.j.& tene menti dictum Inn.ꝙ vbi cleri
cus hẽt officium in eccleſia p̄ſumitur pro eccleſia in
quæſitis per eum, niſi aliud ꝓbetur. & ſic de illis te-
10 ſtari non poſſet.¶†Quid aũt ſi clericus habuiſſet plu
res eccleſias.dic ſm̃ do.An.ꝙ bona debent ęqualiter
diuidi q̄ per talẽ fuerunt q̄ſita inter dictas eccleſias.
per id,qđ hr̄ in c.relatum.ad fi.ſ.eo. Sed poſſes dice
re illud verum, qñ æquales erant redditus vtriuſque
eccleſiæ aliter pro rata redditum fiet diuiſio. p id,ꝙ
11 ſ.in ſimili dixi.¶†Tangit etiam do.Anto. Quid ſi in
bonis proprijs clericus non habeat agnatos, nec co-
gnatos vſq; ad ſeptimum gradum. dicit, ꝙ ſuccedet
eccleſia.alle.xij.q.v.c.fi. ¶ Tn die, quòd cognati, &
ſic coniuncti ex latere fraterno ſuccedebant olim vſ-
que ad ſeptimum gradum, ſed agnati hoc eſt coniun
cti ex latere maſculino ſuccedebant vſq; ad decimũ,
vt legitur,& no.in §.fi.inſti.de ſucceſ.cog. hodie ve-
ro:qa per ius auth.ſublata eſt dr̄ia agnationis,& co-
gnationis ſuccedunt & cognati vſq; ad x. gradum,vt
no.gl.in d.§.fi.& prædicta q̄ ſuperius dixi puto de iu
re ꝓcedere.tñ d.Pet.hic aliter loquitur in iſto articu
lo, qñ q̄rit de his rebus de quibus eſt dubiũ, an ſint
eccleſiæ,vel prælati, & an ſint q̄ſita ante ꝓmotionẽ,
vel poſt.nam primo ponit opi.Ia.de Are. q̄ etiam re
fert Ia.Bu.in auth.licia.C.de Epiſ.& cle.q dixit,ꝙ p̄-
ſumi dẽt ꝓ eccleſia ſi poſſidet,aliàs ſi hæres p̄lati poſ
ſideat pro illo p̄ſumetur.& ſic ille qui agit debebit ꝓ
bari originem acquiſitionis.alle.l.matre.C.de ꝓbat.
& l.Arethuſa.ff.de ſta.ho.Secđo refert opi.Ia.Bu.qui
dixit in d.auth.ꝙ ſemper eccle. incumbit onus ꝓban
di:qa cum prælatus tp̄e ſuæ mortis reperiat̃ ipſas res
habuiſſe,p̄ſumitur etiam retro habuiſſe.& cum eccle
ſia ſerui.enim ſe fundat ex duobus cum prælatus quę
ſierit,& poſt prælaturã dr̄ indiſtinctè id ꝓbare per d.
l.matrem.d.l.arethuſa.Tertio refert opi.Io.hic poſi-
tã qui non vr̄ facere dñiam quis poſſideat.& ſic nõ vr̄
tenere opi.But.quia dicit, ꝙ ſemper pro eccleſia prę-
ſumitur:niſi hęres defuncti clerici,ſeu pręlati ꝓbauit
ante clericatum,vel p̄laturã ipſum defunctum aliq̄d
habuiſſe,vel aliunde ſuo intuitu obueniſſe. Ipſe ve-
ro do.Pe.dicit fortè non abſurde poſſe dici, ꝙ ſi cle-
ricus,vel p̄latus non fecit inuentariũ de rebus eccle
ſię,procedat,qđ dixi poſt In.ſed ſi fecit dicit,ꝙ illa q̄
deprehendit̃ p̄latus poſſidere tp̄e mortis ſi non con-
ſtat illa poſt prælaturã fuiſſe q̄ſita ꝓcedat opin. But.
ſed certè Inn.& Io.An.poſt eum.& ſimiliter.d. Ant.
tenuerunt hic ɔ̄rium, vt valet hoc caſu p̄ſumat̃ ꝓ ec
cleſia,vt ſ.dixi.& ſic non vr̄ bene dixiſſe, in q̄ſitis ve
ro poſt p̄laturã de quibus cõſtat,ꝙ poſtea ſint q̄ſita,
ſed non conſtat.an contemplatione eccleſiæ: an a ſei
pſo,& ex eius pecunia, vel ex ſua induſtria, aut do-
ctrina.tunc dicit do.Petr.ꝙ in dubio vr̄,ꝙ p̄ſumat̃,ꝙ
intuitu eccleſiæ habuerit,ſeu q̄ſiuerit. vt voluit Inn.
coniecturæ eſſe poſſunt ſm̃ do.Pe.vt tangit But.in d.
auth.lriam,qa ſi cõſtat,ꝙ acquiſiuerit a cognato,vel
conſanguineo prę̄ſumit̃ contemplatione pſonę non
eccleſiæ q̄ſiuiſſe,niſi eccleſia ꝓbet contrarium,vt qa
ꝓbat,ꝙ hoc dixit teſtator, ꝙ relinquebat contempla
tione eccleſiæ ipſi p̄lato. licèt ille eſſet cognatus, vel
cõſanguineus: vel qa teſtator reliquit ſub nomine di
gnitatis:qđ tñ eſt intelligendũ: vt hr̄ in c.requiſiſti.ſ.
eo.¶ Si vero habuit ab extraneo prę̄ſumitur ɔtẽpla-
tione eccleſię habuiſſe.d.c.vbi aũt dubitatur. vñ ha-
buerit.vt qa emit vineam, & neſcitur ex qua pecu-
nia,tunc vr̄,ꝙ præſumat̃ habuiſſe ab eccleſia.per id,
qđ dr̄ in ſimili de vxore.in l.quintus. ſuperius alle-
gata.eɔ̄ vr̄,ꝙ a ſe, & ex ſuo præſumat̃ habuiſſe per l.
ſi defunctus.C.arbitriũ tutele.Iac.But.in d.auth.licẽ
tiam.dicit.ꝙ in Ep̄o,& in quolibet adminiſtratore ec
cleſiaſtico ſi cõſtat,ꝙ non habebat bona tp̄e promo-
tionis p̄ſumet, ꝙ contemplatione eccleſiæ habuit
niſi ɔſtaret,ꝙ ab agnatis habuiſſet,aut per induſtriã
ex qua aliq̄d potuiſſet q̄rere.dicit,ꝙ debuit ex illa q̄
rere eccleſiæ q̄ eũ alimentauit.& non ſibi,ſicut vxor
viro.d.l.quintus. Si aũt conſtat ꝙ alia bona habebat
tp̄e ꝓmotionis, tunc de bonis eccleſiæ deduceĩ q̄tũ
ſufficiebat ipſi clerico, vel p̄lato ſm̃ qualitatẽ pſonæ
& officij.qa ab illa eccleſia debet ali,ſeu alimenta ha
bere.& per ɔñs victũ,& veſtitũ.ſ. de præben.c. cum
ſm̃.de ſuperfluo, qđ reſtabit de bonis ſuis ſimul cõi
ter prę̄ſumet̃ q̄ſiuiſſe pro rata per.l.ſi lege.§.qđ autẽ.
ff.de peti.hr̄.& ſic vult Ia.Butr.ꝙ non habeat reſpe-
ctus ad q̄ſita ex artificio,vł doctrina per clericũ. & ꝙ
ex illa debeat q̄rere eccł̄ię. Sed certè iſtud non vr̄ ve
rum,vt ẽt dicit hic do.Pe.quia talia lucra ſequunt̃ na
turã aliorũ bonorum ꝓpriorũ ipſius clerici,vel pręla
ti.j.eo.qa nos.cum ibi no.& c.relatũ.§. cęterũ. & ſic
etiã voluit Inn.& Io.An.poſt eum dum dicunt habe
ri reſpectũ ad ꝓpriũ p̄rimoniũ.& ẽt ad id, qđ lucrat̃
clericus ex artificio,vel doctrina,& ad redditus eccle
ſię.& plus etiã dicunt,ꝙ prælatus non per oĩa æq̄pa-
rat̃ vxori q̄ ex opera q̄rit marito.Clericus vero, & p̄-
latus ſibi,& non eccleſię.& ideo concludit do.Pet.ꝙ
iudex ꝓcedet ex p̄ſumptionibus. & conſiderabit q̄-
tum ſit p̄rimoniũ eccleſię: q̄tum de redditibus eccle-
ſiæ ſit perceptũ. & q̄tum de redditibus ꝓprij p̄rimo-
nij,vel ex induſtria,artificio,vel doctrina.de qua ple
nius ſuperius dixi.& ſimilem conſiderationẽ. vt ipſe
tangit faciunt Legiſtę,qñ mortuo patre vnus ex filijs
q multa q̄ſiuit vult illa habere,vt ꝓpria. & alius di-
cit illa dẽre eſſe cõia tanq̄ prouenta ex bonis. & q̄ri
tur quid ſit p̄ſumendum.Gl.in l.cũ oportet.C.de bo-
nis q̄ li.dicit inſpici qualitatẽ pſonarũ. vt ſi filiꝰ erat
induſtrioſus: pater inops. præſumetur quęſiuiſſe ex
induſtria. Si vero econtra pater fuerit diues: & fi-
lius iners, & negligens, præſumetur de bonis patris.

Et no.ꝙ in cōſideratione.de qua.ſ.dixi. dicit Io.An. vt etiam ſatis.ſ. tetigi habendam rōnem expēſarum factarum per ꝑlatum, vel clericū ꝓ eius victu, & veſtitu. nā dēnt tales expenſæ deducere, & detrahi de bonis eccleſiæ nō de bonis prælati: quia cum ſeruiat eccleſiæ ab illa debet alimenta ꝑcipere. de præbē.c. cum ſecūm. qđ intellige de expenſis moderatis ſcđm qualitatem perſonæ, & iuris, ſeu facultates eccleſiæ. vanas vero, & delicatas expenſas factas per clericū, vel prælatū deducet iudex de bonis proprijs clerici, & non de bonis eccleſiæ, de quibus ſolū expreſſe ꝓbabiles quæ factæ ſunt in alimoniam ſuā, & pauperum, vel in redemptionē captiuorū, vel in alias pias cauſas dēnt deduci. facit.c. aurū. & c. gloria Epi.12. q.2. Quid aūt de acquiſitis per clericum ex illicita aduocatione, vel inhoneſta negotiatione, vel ex ludo: vel ex peccato. dicit Hoſti. in c. relatum. ꝙ clamores ex illis lucris ſedandi eſſent ſi fortè aliquid appareat vt q̄a aliqui conquerant̄. aliàs per Epm̄ loci in pauperes fiet erogatio per l. nulli. C. de Epiſ. & cle. auth. oēs peregrini. C. cōia de ſucceſ. dicit tn̄, ꝙ quicq̄d dicatur, Epi oīa occupant. & ſic animā occidunt al. 93. diſt. diaconi. Et hæc de primo principali articulo in quo puto tenendū, qđ ſuperius dixi poſt do. Ant. additis illis q̄.ſ. addidi. ¶ †Circa ſecūm articulū, videlicet, quis mortuo clerico, vel ꝑlato poſſit occupare bona per eū poſſeſſa. Et quid ſi mortuo ꝑlato eccleſia, ſeu ſucceſſor ꝑlati occupat oīa bona. & ibi ſunt aliqua ſpectantia ad hr̄des ꝑlati, vel ē͛ hr̄des ꝑlati occupant oīa bona. & ibi ſunt aliqua ad eccleſiā ſpectātia: an tales occupātes incidant in ꝯſtitutionem, ſeu poenā. l. ſi quis in tantā. C. vnde vi. do. Ant. hic ꝓſequtur hunc articulū per quinq; caſus, de q̄bus. ī. dicam. ſed do. Pe. hic melius meo iudicio ꝓſequit̄ duo caſus principales. & hunc articulū ad illos reducit. Vn̄ cōcludit, ꝙ clericus, vel ꝑlatus deceſſit inteſtat⁹, aut deceſſit teſtatus. Primo caſu, qn̄ inteſtatus deceſſit, aut hr̄s clerici, vel ꝑlati occupat ea, q̄ conſtat fuiſſe clerici, & ꝑlati. & clarū, ꝙ potuit, & nullā pęnā incurrit, aut occupat illa q̄ conſtat eſſe eccleſię. vel de quibus eſt dubiū, an fuerunt eccleſiæ. & tunc non poteſt occupare. alˢ cadit in ꝯſtitutione ſi quis in tantā. C. vnde vi. & in ędictū diui marci. de quo in l. extat. ff. qđ me. cau. & ēt tenet̄ vi bonorū raptorū. & furti. actio aūt expiliatę hr̄ditatis, vel edictum diui Adriani. de quo in l. edictn. C. de edicto diui Adria. non competit: q̄a eccleſia non petit prædicta tanq̄ hæres, ſed tāq̄ dn̄a. Secundo caſu, qn̄ deceſſit teſtatus, & diſponit de bonis quæ in vita poſſidebat. & tunc cōcludit, ꝙ aut diſpoſuit de bonis quæ conſtabat eſſe ipſius ꝑlati. & tunc clarū, ꝙ hęres pōt illa occupare ſine pęna, aut diſpoſuit de bonis quę conſtabat eſſe eccleſiæ. & tunc videretur, ꝙ hæres ſine pęna dictarū conſtitutionū poſſit illa occupare: q̄a teſtator taliter diſponēdo: vr̄ interuertiſſe poſſeſſionem. ar. l. colonus. ff. de vi, & vi. ar. & hoc non eſt verū ſm̄ Inn. quia ſic ſimplr̄ diſponendo non potuit poſſeſſionem nuda voluntate interuertere. l. cum nemo. C. de acq. poſ. Nam tunc quis dr̄ interuertere, qn̄ alij tradidit, vel expulit poſſidentē, vel alium detinentē. l. peregre. §. q̄bus. ff. de acq. poſ. & ſic vr̄ velle Inn. ꝙ non poſſit ꝑdicta bona occupare, qn̄ conſtat illa fuiſſe eccleſiæ. ¶ Si aūt teſtator relinquat illa de quibus eſt dubium, an ſint eccleſiæ: vt q̄a poſt ꝓmotionē fuerunt acquiſita: tūc illa poterit hęres occupare, ex quò ſunt ſibi relicta. & de illis dubitat̄: q̄a in occupatione, ſeu electione ꝑlati fuit, qn̄ illa q̄ſiuit vtrum ſuo noīe acciperet: an vero eccleſiæ: licèt malè fecerit hoc non exprimere. idō hæres poterit illa occupare: quia non ꝑſumit̄, ꝙ clericus, vel prælatus fuerit immemor ſalutis ęternæ. j. q. vij. ſancimus. Nec ob. §. 2. inſti. vi bonorū rapt. credulitas, vel opin. ſi veritas eſt in ꝯtrium non excuſat a pęna. l. ſi quis in tantā. q̄a ille. §. loquit̄, qn̄ quis errauit in iure credēs ſibi fore licitū ꝓpria autoritate occupare rem ſuā ab alio poſſeſſam. ſecus ſi errat̄ in facto, vt quis credat rem ſuam q̄ eſt alterius. vt contingit in caſu ꝓpoſito. nam iſte error tolerat̄ potiſſime in hęrede qui licitè apprehendit ēt res alienas repertas in hæreditate, vt res cōmodatas, vel depoſitas, & ꝑſumendum, ꝙ accipiat, vt reſtituat, ꝙ apparuerit ad aliū pertinere. vtile eſt hoc ꝑſtari per l. falſus. §. q̄ alienū. ff. de furtis. & hæc vera, qn̄ clericus, vel ꝑlatus reliquit rē de qua eſt dubium vn̄ q̄ſiuerit. ¶ Si aūt indubitanter pro eccleſia ꝑſumeret̄, ſeu ꝯſtaret, vt q̄a apparet, ꝙ contēplatione eccleſiæ donatū, vel relictum fuit ꝑlato: tunc hæres non debet illa occupare. & eccleſia pōt illū ꝓhibere. ¶ Item, quod dixi, ꝙ hæres pt̄ occupare poſtmodum acq̄ſita poſt ꝓmotionē ſibi relicta. vnde dubitat̄ vn̄ ſunt q̄ſit. a procedit ſm̄ do. Pe. in bonis ēt non relictis ipſi hęredi per pręlatū expreſſe. ſi tn̄ illa prælatus emerat noīe ꝓprio, nam iſto caſu ſi ſucceſſor in pręlatura ſcienter talia occuparet, vel alia bona q̄ cōſtaret fuiſſe pręlati incideret in cōſtitutionem, ſi q̄s in tantā. vel ſaltē poſſet conueniri condictione, ex canone, placuit. xvj. q. vj. & an poena. l. ſi quis in tantā. habeat locū in perſona eccleſiaſtica. plenè ꝯſueuit dici in c. j. ſ. de do. & ꝯtu. vbi tangit̄ per gl. & do. & ibi ēt dixi. ſecus aūt ſi ſucceſſor ignoranter occupaſſet, q̄a credebat pręlatū noīe eccleſię non ꝓprio q̄ſiuiſſe, ſicut credere tenebat̄. per id, qđ hr̄ in c. j. 2. 3. & 4. ſ. ti. j. hæres aūt ꝑlati non excuſaret̄ talia relicta occupando, qn̄ non emiſſet ꝑlatus noīe ꝓprio niſi fuiſſent ſibi expreſſe relicta. vt ſ. dixi. Et aduerte, q̄a ēt vr̄ Inn. voluiſſe ſentire dici poſſe, ꝙ ſemper hæres ꝑlati poſſit excuſari: licèt occupet rem quā conſtat eſſe eccleſię, vel de qua dubitatur: q̄a poteſt ꝑſumi, ꝙ occupet, non, vt ſibi approprIet, ſed vt reſtituat illi cui debuit reſtitui: tutius tn̄ eſt proteſtari de hoc animo. ꝑ id, qđ ſ. dixi. & tutius ēt vr̄, ꝙ abſtineret ab occupando rem eccleſiæ, qn̄ cōſtat illam eſſe eccleſiæ. ¶ Si aūt teſtator ipſe clericus, vel prælatus rem eccleſię, vel q̄ſitā per eccleſiam in vita tranſtulit in alium: tunc non hr̄et eccleſia, niſi rei vendicationē, vel actionē ad exhibendum. & hæc vr̄ fuiſſe de mente Inn. in hoc ſcđo principali articulo. Et ex ꝑdictis pōt colligi diſtinctio talis, vt hic tangit do. Pet. aut teſtator nihil diſpoſuit primo caſu, aut certū eſt quæ fuerunt bona eccleſiæ, & quæ hęredis. & de iſtis non eſt dubiū quid iuris ſit in eis: aut ſunt res de quibus dubitatur, an ſint eccleſię. vel ꝑlati, & tunc eccleſia poterit occupare non hæres pręlati, vt ſ. dixi. ¶ Secundo caſu, aut diſpoſuit inter viuos inter aliū transferendo. & tunc eccleſia non poteſt occupare, ſed dēt agere ꝯ talē, vt ſuperius eſt dictū, aut diſpoſuit relinquendo, tunc ſi ſunt res quas conſtat eſſe eccleſię, vel de quibus vehementer ꝑſumit̄, ꝙ ſint quæſitæ contēplatione eccleſiæ illas poterit occupare eccleſia non hæres. Si vero ſunt alia pro quibus probabiliter dubitatur. & tunc ſi ꝑlatus, vel clericus emit illa nomine ſuo illa occupare pōt hr̄s. & ēt eccleſia ſi hoc ignorat vt ſ. dixi. ¶ Si vero emit ſimplr̄. & tunc ſi reliq̄t illa alteri hæres poterit occupare, ex quò dubium eſt, an illa ptineāt ad eccleſiā, vel non, ideo nec ꝓhibet̄ hr̄s poſſeſſionē apprehendere, ſicut nec aliorū legatorū. l. j. & per totū. ff. quorum lega. & illa poterit legatarijs præſtare, ſeu tradere. & ita etiam voluit hic Inno.

¶ Aduer-

¶Aduertendum tñ ſm do.Petr.ꝙ in effectu modicũ
proderit iſta occupatio, vel poſſeſſio nõ habenti ius,
quando ius cõtra eum præſumit: nam releuabit talis
poſſeſſio ab onere probandi. per id, quod ſuperius di
xi. & facit quod habetur in l.ſed ſi de poſſeſſione. &
in l.ius eius. C.de proba. & ſic reſidet. do. Pet. in hoc
articulo. & per ſuperius dicta ſatis patere põt q̃d iu-
ris in quinq; caſibus quos hic proſequitur do.Anto.
Primus eſt qñ hæres prælati cõſanguineus, vel alius
hæres occupat bona eccleſiæ quæ conſtat eſſe eccle
ſię. & occupat prælato decedente ab inteſtato. Secun
dus eſt quando occupat bona eccleſiæ de quibus cõ
ſtat quod ſunt eccleſiæ prælato decedẽte. Tertius eſt
quando occupat bona prælati quę conſtat eſſe prela-
ti. Quartus eſt qñ occupat bona de q̃bus eſt dubiũ,
an ſint prelati. Quintus, & vltimus eſt q̃d ſi eccleſia
occupat bona quæ ſint prelati. & licèt pſequar quẽli
bet caſum ex prędictis: quia tñ ſatis patere põt quid
iur. in quolibet p̃dictorũ per ea q̃.ſ̃.dixi, non inſiſto.
& ſic ſubdit d.Ant.ꝙ Inn.vltimatè vr̃ reſidere, ꝙ hr̃s
prelati occupans bona per ipſum poſſeſſa non vr̃ ca-
dere in conſtitutionem.l.ſi quis in tantam. quia in
dubio creditur occupare eo modo, quo tenebat de-
functus. & non ſibi occupet. nam hęres poteſt omnia
detẽta per defunctum occupare. & ſic res depoſitas
& commodatas.l.non tantum. & l.item veniunt.ff.
de peti.hęre. & creditur occupare animo cuſtodien-
di, ſeu ſaluandi, & reſtituendi ei cui debeat reſtitui.
dicit tamen, ꝙ ſi vult eſſe tutus occupare poterit p-
teſtando, ꝙ occupat ſaluo iure eccleſiæ, vel alterius
cui debeat reſtitui per.l.falſus.§.qui alienum.ff.de
furt. de quo etiam.ſ̃.tetigi. & dicit do.Ant.ꝙ id, q̃d.
ſ̃.dictum eſt poſſet procedere vbi non pateret de vo
luntate ipſius hæredis occupantis: ſed vbi pateret, ꝙ
vellet ſibi occupare, tanc an incidat in pœnã.l.ſi q̃s
13 in tantã. recurrẽdũ eſt ad ea q̃ ſuperius dixi. ¶†Vlti
mate tangit hic Io.poſt Inn. & tangit etiam do. Ant.
& do.Pet. an hęres clerici, vel prelati teneat̃ eccleſię
de his quę male geſſit. & cõcludit, ꝙ ſic per id, q̃d hr̃
in c.Eps q̃ filios.12.q.ij. & ſ̃.de pigno.in c.iij. & ſub
dit, ꝙ tenetur prelatus ad ſimilitudinem tutoris. &
ſimiliter eius hęres tenebitur, vt hęres de doloſè ge-
ſtis, & de lata culpa ipſe prelatus, ſicut & tutor tenet̃
non de leuiſſima.l.quicquid. C.arbitrium tutelę. &
facit, quod no.in c.iij.ſ̃.de pigno. de leui vero culpa
hęres prelati regulariter non tenetur, ſicut nec hęres
tutoris q̃ non tenet̃, niſi in tribus caſibus de q̃bus.in
l.j.ij. & iij.C.de hęredi.tutorũ. qñ videlicet lis fuiſſet
cõteſtata cum defuncto, vel ex leui culpa aliquid p-
uenerit ad ipſum prelatum, ſeu hęredem. & qñ prela
tus feciſſet alicui gratiam de rebus eccleſię. facit, q̃d
hr̃ in iuribus prealleg. ¶Item contra prælatum ſi nõ
fecit inuentarium, & codicem rationum poterit iura
ri in litem, ſicut cõtra tutorem.l.j.ij. & iij.C.de in li-
tem iur. & in l.tutor qui repertorium.ff.de admi.tut.
Et pro æquiparatione prælati, & tutoris. facit q̃d no.
gl.in c.qualiter.el ij.ad fi.ĩ.de accuſa. & q̃d no.in c.
iij.ſ̃.de pign. & v.q.iij.c.fi. dicit tamen do. Pet.ꝙ dr̃ia
14 eſſe vr̃ inter tutorem, & prælatum: † q̃a tutor duran-
te adminiſtratione non cogitur reddere rationem. vt
legi. & no.in l.aduerſus. C.de admi.tuto. ſed a præla
to ſp vr̃ exigi poſſe ratio per ſuperiorem. & ratio di-
uerſitatis poteſt aſſignari, q̃a tutores ſunt tpales, Epĩ
non, & plati ſunt perpetui.viij.q.j.c.apoſtolica. ideo
longũ eſſet expectare in prælatis. & pro tãto non ſit
talis expectatio in eis. facit, q̃d legitur, & no.in ſimili
in l.niſi finita.§.cum furioſi.ff.de tutel. & rationibus
diſti abenatis. & prædicta dicit do. Pe. eſſe notãda.li-
cèt Hoſ. hic dixerit Inn.in gl.ſua magna fuiſſe nimis
fauorabilem ꝯſanguineis platorũ. & canones nõ vel
le in his ſubtilitates ſequi deberet. facit.ſ̃.de iudi.di
lecti. ipſe aũt do.Pe. dicit, ꝙ non videt quomodo be-
ne poſſit perueniri ad veritatẽ ſine his quæ hic dixit
Inn. & idem in effectu etiam voluit hic do.Ant.

S V M M A R I V M.

1 *Teſtari nõ poſſunt clerici de bonis mobilibus acquiſitis per eccleſiã.*
2 *Eleemoſynam moderatam facere poſſunt clerici infirmi dũmodo ſint*
ſanæ mentis. & nu.7.
3 *Damnatus de crimine capitali non poteſt facere teſtamentum, poteſt*
tamen facere eleemoſynam, ſeu intuitu eleemoſynę aliquid diſpone
re pro anima.
4 *Donatio facta in piam cauſam valet abſq; inſinuatione.*
5 *Donare poſſunt clerici in vita non tamen poſſunt poſt mortem relin*
quere.
6 *Executor deputatus in teſtamẽto non poteſt in ſuo teſtamento alium*
facere executorem, vt diſpenſet in pauperes id, quod ipſe habebat
diſpenſare.

a AD hæc. Moderatã a eleemoſynã de
bonis p eccleſiã acq̃ſitis cle
rici facere pñt: ſed de his teſtari non pñt.
h.d. Et ſunt duo dicta, q̃ patẽt. Sc̃dm ibi,
viuẽtes.tñ, in tex.ibi. & ſui cõpotes.i.ſanę mẽtis exi-
1 ſtẽtes. nã aliàs ſecus in d.c.dilectus.ĩ.tit.j. ¶†Not.ꝙ
clerici de mobilibus acquiſitis per eccleſiã nõ pñt te
ſtari. & multo fortius de immobilibus: q̃a illa diffici-
lius alienant̃.x.q.ij.hoc ius. & ſ̃.de reb.ecc.nõ alie.c.
2 nulli. ¶†Not.ꝙ de mobilibus in vita ẽt ſi ſint infi.mi
dũmodo ſanę mẽtis pñt moderatã eleemoſynã face
re. & ſic a ꝯrio no.ꝙ de immobilibus nõ poterũt face
re eleemoſynã. Et no.ꝙ interdũ inter viuos põt quis
donare, & ſic aliquid facere, q̃d nõ põt vltimã volun
tatẽ cõdendo. facit, q̃d hr̃ in l.vnius.ff.ſi q̃d in frau.
patr. Et ex hoc etiã not. ꝙ interdũ q̃s põt facere p ſe
3 viuẽs, q̃d nõ põt facere p aliũ poſt mortẽ. † Et ex p̃di
ctis etiã no arg.ꝙ licèt dãnatus de crimine capitali
non poſſit facere teſtm̃.l.eius.ff.de teſt. & etiã dixi in
c.ij.ſ̃.e.tñ poſſet facere eleemoſynã, ſeu intuitu elee
moſynæ aliquid diſponere p aĩa. de quo p Io.An.in
c.q̃q̃.de vſu.in vj.in nouella. vbi determinat ꝯrium:
q̃a talis pdit ptãtẽ de iure diſponendi de bonis, cum
efficiat̃ ſeruus pœnæ.l.q̃ vltimo.ff.de pœnis. an aũt
donatio q̃ fit in eleemoſynã aliquo caſu debeat ſibi
4 inſinuari. dicit Io.An.ꝙ nõ: † q̃a donatio facta in piã
cãm valet abſq; inſinuatione.l.illud. C.de ſac.ſan.
eccl. An. aũt in caſu decr. tenet̃ ſucceſſor clerici, vel
plati hr̃e ratã moderationẽ p eũ factam intuitu elee-
moſynę. dic, ꝙ ſic. p id, q̃d hr̃ in c.q̃cũq;.xij.q.ij. & ſ̃.
de don.per tuas. & plus dicit Hoſt.ꝙ ſi clericus, vel p̃
latus expendidiſſet de ſuo in bonis eccleſiæ illud po
5 terit repetere. p id, q̃d hr̃ in d.c.quicũq;. ¶†In gl.ij.
in fi. vñ dicit Vinc.ꝙ licèt in vita clerici poſſint face-
re donationẽ. de qua in gl. nõ tñ poterũt poſt mortẽ
relinquere aliq̃d. & dicit iſtud eſſe trahẽdũ ad veriſi-
mile: q̃a licèt Eps in vita p magnificãdis ſepulturis
poſſet aliq̃d donare de fructibus eccleſię: nõ tñ pote-
rit in morte relinquere aliq̃d præſtãdũ p cauſa præ-
dicta. per id, q̃d leg. & no.12.q.v.q̃a Ioannes. & ſ̃.de
dona.in c.apoſtolicæ. & dicit etiã hic Io.And.ꝙ non
excuſat gñalis ꝯſuetudo, ꝙ clerici poſſint dare oĩa bo
na mobilia parẽtibus eccleſię, vel relinquere. & ſic ſo
lũ vr̃ valere ꝯſuetudo, ꝙ modicũ de ipſis mobilibus
det̃. p id q̃d hr̃ hic, tñ loquit̃ qñ intuitu eleemoſynæ
caſu ſine alia ꝯſuetudine vr̃ pcedet̃, q̃d hic dr̃: ſed qñ
eſſet ꝯſuetudo ꝙ modicum de mobilibus poſſet dari
etiã nõ intuitu elemoſynæ. vr̃ ꝙ illa poſſet tolerari. p
id q̃d hr̃.ff.de dona.in c.cæterũ. ¶Sed aduerte, quia
cont. a

a Modera
tã. Ad ma
teriam hu-
ius text. vi-
de Bal in l.
iubem⁹. la.
ij.iudex. C.
de ſac. ſan.
ec doc.in c.
relatũ. hoc
eo.tit.

ꝯ id qđ.ſ.dixi vř facere,qa de eo, ꝙ qs hēt ſicut pōt diſponere ī vita.ita vř poſſe diſponere poſt mortē.l.j. C.đ ſac.ſan.ecc.& iſti.đ l.fuſia canina tollēda. & ſic vř ꝙ cleric⁹,vel ꝑlat⁹ id,qđ pt facere in vita poſſit ēt poſt mortē.ſoluit do.Pe.ꝙ ꝯriū ꝓcedit qñ qs vult diſponere de eo qđ hēt tanq̄ dñs: qa tūc ſicut pt in vita ita ēt poſt mortē,ſec⁹ qñ vult diſponere de eo,qđ qs hēt in vita,vt diſpēſator,vel ꝓcur.ſicut eſt ꝑlatus vel cleric⁹.ſ.de dona.cæterū. nā cū tale offm̄ morte finiř,nec trāſeat ad hřdē.8.q.j.c.ad apoſtolicā.& l.is cui⁹.ff.de cura.furioſi.nō pōt tali hoc cōmittere: qa ſi cōmitteret in tps in; quo futur⁹ eſt priuat⁹ adminiſtratione. iō hoc facere nō poteſt.ar.l.cū q.§.iudica-
6 te.ff.de iuriſ.om.iu.& ꝑ hoc dicit hic do. † Pe.quòd executor deputat⁹ in teſtō nō pōt in ſuo teſtō alium facere executorē,vt diſpēſet in paupes illud,qđ ipſe habebat diſpēſare: qa qñ in ſuo teſtō poſſet paupes eligere deberet fieri diſpēſatio. & ēt ſm cū poſſet electos aliquo onere grauare.puta,ꝙ ſi de fundo fit traditio intuitu pietatis det alteri paupi quolibet anno decē.facit,qđ no.Bar.in l.vnū.§.ſi fundū.ff.de leg.ij.
7 & co.ti.l.cum pater.§.rogo.qđ no.¶ † Vlterius tāgit quare lřa dicat,ꝙ ꝯſtitutus in egritudine pōt intuitu eleemoſynę aliqd erogare cū ſi non ſit in egritudine videař hoc facere poſſe: qa bona eccleſiarū vħr eſſe deputata vſibus pauperū, & eleemoſynis.xij.qō.ij.c. autū.& c.gl̄ia Fpi.& xvj.q.j.c.ſi.dic.ſm cū,ꝙ iō ſic dixit: qa ꝙ hoc poſſet in vita,& in ſanitate nō erat dubiū:ſed erogatio in morte, ſeu in egritudine erat magis ſuſpecta ſicut permutatio bñficij facta tali tpe.ī. de renunc.c.ij.in vj.vnde videbař, tūc ſibi diſpēſatio interdicta potiſſimè eum per mortē defuncturus eſſet priuatus adminiſtratione . iō vtilis,& neceſſaria fuit ꝓuiſio huius c. facit, qđ notař in ſimili per Bar.in l. poſt contractū.ff.de dona. ¶ In glo.fi.in fi.& ad idē. ī.de reg.iur.in c.cum quid vna via. & dic,vt ibi not. nam,vt ibi dicitur cōtrarium procedit qñ aliquid ꝓhibetur attento affectu . ſecus ſi attento certo modo prout contingit in caſu . c.ideo hoc caſu non habent locum contraria.

S V M M A R I V M.

1 *Relicta ab amicis, & conſanguineis videntur in dubio relicta contemplatione perſonę.*
2 *Clericus pōt artem,ſeu artificium exercere,& ex eo licite acquirere.*
3 *Ius ſucceſſionis in bonis patris, vel conſanguineorum non perditur ꝑ clericatum,nec per monachatum.*
4 *Clerici quandoq; acquirunt contemplatione proprię perſonæ,quandoque contemplatione eccleſiæ.*
5 *Clerici æquiparantur vſurario.& vſufructuario.*
6 *De peculio aduentitio teſtari,an poſſit clericus.*
7 *Teſtari an poſſit clericus de acquiſitis ratione officij, vel ſeruitij per ipſum præſtiti:quia fuit capellanus alicuius domini, vel principis q multa ſibi donauit.*

a Cleric⁹. Ad materiā huius tex. uide doc.ī c.j.de ſuc. ab in teſta. Spe.in ti. de ſta.mo. ver. iij.

2 Vianos. Clericus . de bonis ꝓprijs vel de quæſitis intuitu cognationis,vel ꝯtemplatione perſonæ teſtari pōt. De bonis vero eccleſię nō pōt. h.d.Et in prima decifa conſultatio.In ſecunda diſtinguens reſponſio. Et ſecundū membrū ibi. de his tñ.
1 ¶ † No.ꝙ relicta a conſanguineis , vel amicis videnř in dubio relicta cōtēplatione perſonę,de quo latius.
2 ī.eo.reqſiſti. ¶ † No.clericum poſſe interdū artē,ſeu artificium licite exercere . & ex illa , ſeu ex eo licite acquirere pe gloſ.xiiij.quæſtio.iiij.in ſumma.vbi eſt
3 bona gloſſ. ¶ † Not.quòd per clericatum non perdiř ius ſucceſſionis in bonis patris, vel conſanguineorū. ſimiliter,nec per monachatum.nam etiam monachi retinent iura agnationis , & cognationis, vt quærant monaſterio,vt ꝓbař ī l.Deo nobis.C.de Epiſ.& cle. & facit etiam,qđ hř in c.in ꝑſentia.ſ.de ꝓbat.& 18. q.j.c.j.Eſt tamen differentia inter clericos ſeculares, & monachos,& alios regulares, ſeu religioſos :quia clerici quærunt ſibi,& non eccleſiæ ſuæ:ſed religioſi
4 q̄runt eccleſiæ ſuæ . ¶ † No.ꝙ clerici qñq; acquirunt cōtēplatione ꝓprię perſonæ : quādoq; cōtēplatione eccleſiæ . Et quid in dubio habetur in c.Pontifices. 12.q.iij.& ī.eo.requiſiſti.& ibi tāgetur . faciat,quod no.per Legiſtas in l.ſi vero.§.item quicquid.ff.ſolu.
5 matri.¶ † In gloſ.ij.ibi:ſolum vſum habent. no.bene gl.quæ vult,ꝙ clerici æquiparentur vſurario, & vſufructuario.& idē voluit gl.in c.fi.de pig. & in c.fi.de pecu.& Arch.in c.ſtatutum.§.acceſſorem.de reſcrip. in vj.& iſtam opi.etiam tenuit do. Ant.in repeti.c.fi. de cauſa poſſeſſionis.aliter tamen dixit glo.in c.præſenti.§.porrò.de offi.ordi.in vj.& illud communiter ſeruatur & tenetur,vt hic etiam tāgit dom.Anto. de quo plene dixi in d.c.fi.ſ.de pecu.cle.¶ In ea.glo.in
6 fi.Aduerte,qa dicit Hoſt.† ꝙ licèt peculiū de quo loquitur prima pars c.quantum ad leges diceretur peculium aduentitium.de iure tñ canonico diciř quaſi caſtrenſe in reſpectu ad ipſum clericum.vnde licèt in tali filiusfa.laicus non poſſit teſtari.l.penul.C.q teſta.face.poſ.tñ clericus in illo,vt quaſi caſtrenſi poterit.& hoc ēt vř probari in auth.presbyteros. & in l.ſacroſanc.C.de Epiſco.& cle.facit , qđ dixi.ſ.tit.j.ſup. rubri.& pro hoc etiā iſte tex.qui indiſtinctè ꝑmittit clericis de bonis eius quęſitis ex ſucceſſione patris , vel cognatorū,vel ex artificio teſtari. nec diſtinguit, an ſint in patria poteſtate,vel non . & ſic vř quòd de talibus poterit clericus facere teſtm̄.licèt ſit in poteſtate patris. & hoc vř procedere in omnibus clericis. & ſic nedū in presbyteris :ſed etiam in alijs clericis , & minoribus. ꝑ id,qđ hř in iſto tex.& in dicta auth. præsbyteros.& ſm do.Ant.procedit etiam ſi clericus ſolum habeat primā tonſuram, quod eſt notandum. nam etiam clerici appellanř.21.diſt.c.cleros.text.tñ in dicta auth.presbyteros . vř dicere de exiſtentibus in minoribus ordinibus.& in l.dixit de habente primam tonſuram.¶ Iac.tñ But.in l.ſacroſanctæ. allegata vř velle , ꝙ in aduentitijs de quibus hic nō poſſint facere clerici teſtm̄:ſed de his quæ acquirunt nō contemplatione eccleſiæ.ſed ratione officij, qđ habent, puta qñ aliquid recipiunt pro miſſis , & orationibus dicendis pro aīa alicuius defuncti. & ſic vř tenere ꝯ opi.ſuperius dictam,ſed nō ꝑ iſtū tex.¶ Vltimatè q̄
7 runt hic.do.Ant.& do.Fel.poſt Io.An.qd † de acqſitis per clericū non cōtemplatione eccleſię , ſed rōne officij,vel ſeruitij ꝑ ipſum ꝑſtiti:puta,qa fuit capellanus alicuius dñi,vel principis q multa ſibi donauit: an de illis poterit teſtari.Hoſt.hic vř velle,ꝙ ſic. nam dicit idem eſſe dicēdum in talibus quęſitis, qđ dř in acqſitis intuitu amicitię.vnde ſup verbo amicorum, ponit gl.Inno.q̄ ſic dicit, idē dicimus ſi rōne officij, vel ſeruitij aliqua quęſiuit,vt qa fuit capellanus principis qui ei multa donauit.& ſic poſuit gl.Inn.& Hoſti.Sed Inn.prout cōiter hř poſuit gloſſ.ſuper ver.cōſideratione eccleſię.& tunc reſultaret ꝯtrarius intellectus.& ſic ēt ponebat gl.Guil.naſo.verum eſt tñ,ꝙ verbum aliter ſeruitij non continetur in gl.Innoc.vt hic Io.And.qui non declarat q̄ opi.ſit verior. ſed Iac. Bu.in auth.pſbyteros . C.de Epi.& cle.vř in effectu tenere opi.Hoſt.nam dicit,ꝙ illa quę conſerunt rōne dignitatis, ſeu officij quam habēt, vt puta ꝓmiſſis dicendis,vel orationibus,illa quęruntur ſibi,& de ipſis poſſunt teſtari,& diſponere:vt ipſe notauit in l. ſacroſanctę.C.de Epiſ.& cle.& iſtam ꝑtem tenuit hic.

hic.do.Ant.& vř in illa reſidere ẽt.do. Pe.& illã expreſſe tenet hic do.Flo.dicens verius eſſe, ꝙ tale acquiſitũ cenſetur eſſe acquiſitum intuitu pſonæ,& ſic non contemplatione eccleſiæ.Qđ dicit ſignanter eſſe notãdum.& iſta pars videtur etiam rationabilior.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes quinq; ſufficiunt in codicillis: ſecus in teſtamentis, quia in ipſis requiruntur ſeptem, niſi fiant in rure. & nu.3.*
2 *Teſtamentum factum coram presbytero, & duobus teſtibus valet.*
4 *Teſtes in teſtamentis debent eſſe rogati: ſed in codicillis hoc non requiritur.*
5 *Subſcriptio teſtium requiritur in teſtō in ſcriptis: ſed in nuncupatiuo requiritur ſolum ſubſcriptio notarij.*
6 *Teſtamentum non dicitur fieri in ſcriptis eoipſo, quòd notarius per teſtatorem rogatus cõficit de illo ſcripturam, ſed dicitur nũcupatiuũ, quia in teſtamento in ſcriptis teſtes ignorant quid in eo cõtineatur.*
7 *Ius ciuile vbi contradicit iuri diuino præualet ius diuinum licèt non poſſit illud tollere.*
8 *Teſtes duo de iure diuino ſufficiunt in teſtamentis.*
9 *Presbyter adhibitus in teſtamento non debet computari in numero teſtium, nec etiam notarius.*
10 *Papa an poſſet tollere leges quantum ad illos qui non ſunt de temporali iuriſdictione eccleſiæ.*
11 *Teſtes duo, an ſufficiant in relictis ad pias cauſas.*
12 *Vox duorum teſtium validior eſt quàm vnius quantuncunq; autorizabilis perſonæ.*
13 *Teſtamentum in terris imperij non valet, niſi intercedat ſolennitas requiſita per leges ciuiles.*
14 *Teſtes an debeant eſſe rogati in relictis ad pias cauſas.*
15 *Teſtes ſeptem, an ſemper requirantur in teſtamentis.*
16 *Inſtrumentum ſi contineat: ſit omnibus notum, quòd Petrus talis volens facere teſtm̃ diſpoſuit per hunc modum, videlicet, &c. poſtea ſubdatur in inſtrumento præſentibus a, & b, & alijs quinq; teſtibus rogatis: an per tale inſtrumentum probabitur teſtamentum.*
17 *Et quid ſi nullum inſtrumentum factum eſt de vltima voluntate, ſed ſolum eſt facta vltima voluntas coram ſeptem teſtibus, an poterit probari per duos teſtes.*
18 *Inhabilis ad teſtandum, an poſſit teſtari ad pias cauſas.*
19 *Teſtamentum in quo non eſt hæres inſtitutus, vel ſi eſt inſtitutus, ſed non adit hæreditatem non valet: ſed quid ſi talis diſpoſitio ad pias cauſas valebit ſine hærede.*
20 *Teſtator ſi dicat, quòd omnia bona ſua per talem diſtribuantur pauperibus valebit teſtamentum.*
21 *Relicta ab inteſtato non valent ſi non adeatur hæreditas.*
22 *Aditio hæreditatis non requiritur in relictis ad pias cauſas.*
23 *Decedere an poſſit quis pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus in relictis ad pias cauſas.*
24 *Pia cauſa, an poſſit directè ſubſtitui.*
25 *Vltima voluntas ambulatoria eſt vſq; ad mortem. & nu.31.*
26 *Teſtamentum quando rumpitur natiuitate poſthumi præteriti, an debeantur legata.*
27 *Teſtamentum primum ſi ſit inualidum ex cauſa præteritionis, vel exhæreditationis, & ſic legata erunt firma in ſecundo teſtō, an legata relicta in primo teſtamento erunt nulla.*
28 *Teſtator ſi dixit nolo valere teſtm̃ aliàs per me factum, quia volo decedere inteſtatus ur̃ tacite inſtituere uenientes ab inteſtato.*
29 *Teſtator ſi dixit in ſecundo teſtō inualido caſſans, & irritans omnem aliam uoluntatem, & omne aliud teſtm̃ per me factum utrũ vigore dictorũ uerborũ tollatur primũ teſtm̃, licèt ſecundum ſit ualidum.*
30 *Teſtm̃ ſi cancellatur inualidatur, & an tunc ueniant uenientes ab inteſtato, an uero fiſcus.*
32 *Si quis facit teſtamentum, & iurauit non poterit illud mutare.*
33 *Teſtamentum an poſſit aliquo remedio reuocari.*

a CVm eſſes. Valet teſtamẽtũ,[a] qđ
facit parochianus coram pſbytero ſuo,& corã duobus teſti
bus:nec valet conſuetudo ꝯ̃ria.h.d.&
eſt cõis diuiſio. nã in prima ponit̃ fa
cti narratio.i ſcđa ꝓuiſio.ſcđa ibi:qa
vero.d.vero Flo.dicit, ꝙ iſtud.c.legitur quatuor mo
dis.de quibus in gl.ſed ſm̃ lectu.q̃ tenet de qua.ĩ.di
cet̃ ſummat ſic. Valet teſtm̃ in terris eccleſiæ in quo
eſt teſtis ſacerdos parochialis,& alij tres,vel duo ido
nei:nec valet ꝯ̃ria ꝯſuetudo.h.d.& iſtud.c.cũ ſequen
ti ſæpe allegatur.& de intellectu ipſorum capitulorũ
ſæpe dubitat̃,de quo dicet̃ cũ gl.& ſup ea.¶ In text.
ibi,teſtamenta. ſupple,& codicilli ſm̃ d.Flo.& fortè
1 hoc dixit ꝑꝑ id,qđ dr̃.ĩ.cũ ver.v.teſtib⁹.† ꝙ ſufficiũt
codicillis, & non in teſtō in quo requirũtur ſeptem.
poſſes dicere,ꝙ litera põt trãſire ſine dicta ſuppletio
ne. quia interdum etiam teſtm̃ valet factũ corã qnq;
teſtibus,puta qñ fit in rure, ꝓut hr̃ in l.fi. C.e.licẽ ibi
cũ ſcriptum ſit,ſupple deuteronomij.xix.c.& Io.viij.
2 c.¶ †No.j.ꝙ de æquitate canonica valere vr̃ teſtm̃ fa
ctum coram præsbytero,& duobus teſtibus. ¶ Not.
ꝙ vbi ſuadet naturalis æquitas,vt valeat teſtm̃ vr̃ va
lere, & mandet̃ executioni ſm̃ æquitatem canonicã.
licèt non ſit ſeruata rigoroſa ſolennitas iuris ciuilis.
¶ Nota ꝙ vbi ſuadet naturalis æquitas quæ obligari
vr̃ ꝙ obligetur,& talis obligatio vr̃ habere executio
nẽ de iure canonico. & ſic in foro canonico,q̃q̃ non
interueniat ſomentum, & concluſio obligationis ci
uilis. facit,qđ legitur, & notatur in c.j.s̃.de pact.&
3 quod dictum fuit in c.fi.s̃.de ſolu.¶ †Nota ꝙ de iure
ciuili in vltima voluntate requirũtur ſeptem,aut quin
que teſtes.nam in teſtamentis requiruntur ſeptem,
niſi teſtator ſit ruſticanus:quia tunc ſufficiant quinq;
ſi ĩ iure faciat teſtm̃.l.vlti.C.e.& l.hac ꝯſultiſſima.in
prin.co.tit.In codicillis vero ſufficiunt quinq;, vt ꝓ
batur in l.ad finẽ. C.de codicil.& ſic in numero te
ſtium differt codicillus a teſtō.differt ẽt in alio: quia
in teſtō debẽt eſſe teſtes ciues Romani,hoc eſt libe
4 ri. Itẽ maſculi,& fœminæ † debent ẽt eſſe rogati, vt
ꝓbantur prædicta in d.l.hac conſultiſſima. & in l.te
ſtamento.§.mulier.ff.co.ſed in codicillis nõ requirit̃
ꝙ ſint rogati,& pñt ẽt fęminę eſſe teſtes,vt legitur, &
no.in d.l.fi.ad finem.C.de codicil.facit quod legitur
5 & no.in c.forus.ad finẽ.ĩ.de verb.ſig.¶ †No.ꝙ in te
ſtamentis requiritur ſubſcriptio teſtium, quod vr̃ eſ
ſe verum in teſtō in ſcriptis,in quo etiam requirunt̃
ſigilla ipſorum teſtium: & ꝙ claudant̃ ſm̃ ea quæ ha
bentur in d.l.hac ꝯſultiſſima.& eſt forma valde peri
culoſa forma teſtandi in ſcriptis.quia multę ſolẽnita
tes requirũtur,& etiam oportet, ꝙ poſt mortẽ teſtes
recognoſcãt ſuas ſubſcriptiones,& ſigilla.& iō ꝑicu
lum eſt ne inualidentur ſi contingat aliquos ex teſti
bus mori anteq̃ recognoſcant corã iudice ſuas ſub
ſcriptiones,& ſigilla. facit,quod hr̃ in l.ij.ff.quemad
modum teſta.ape.& ibi etiã tangitur,an aliquo caſu
poſſit ꝓuideri, ꝙ ꝑꝑ mortẽ teſtium non inualidatur
teſtm̃.In teſtō aũt,qđ fit ſine ſcriptis,qđ appellat̃ nũ
cupatiuũ, qa palã fit nuncupatio relictorũ in eo co
ram teſtibus non requirit̃ ſuſcriptio teſtium quo ad
hoc,vt teſtes debeant ſe ſubſcribere: ſed bñ requirit̃
ſubſcriptio tabellionis qui hẽt ſubſcribere, & in ſua
ſubſcriptione facere mentionẽ,qño teſtm̃ fuit ꝯditũ
6 præſentibus ipſis ſeptẽ teſtibus,& rogatis. ¶ †Et no.
ꝙ licèt notarius de ipſo teſtō rogatus per teſtatorẽ co
ram teſtibus ꝯficiat de illo ſcripturã. non ꝑꝑ hoc dr̃
eſſe teſtm̃ in ſcriptis,ſed nũcupatiuũ.quia talis ſcri
ptura quę fit per notariũ publicũ fit ad ꝓbationẽ, vt
ſic per illam poſſit ꝓbatio fieri.l.ꝯhitur.ff.de pigno.
in teſtō aũt in ſcriptis teſtes ignorant, quid contineat̃
in eo:qa poſtq̃ eſt clauſum per teſtes ſubſcribit̃,& ſi
gillatur ꝑ eos.d.l.hac ꝯſultiſſima.& §.per nuncupa
7 tionem. ¶ †No.quid iuris ſi ꝯſuetudo, vel ius ciuile
ꝯ̃dicat iuri diuino:qa vr̃ ꝓualere ius diuinũ: licèt nõ
poſſit tollere,vt no.in l.fi.C.ſi ꝯ̃ ius vel vti.publi. &
ꝑ Inn.s̃.de ꝯſtitu.c.q̃in eccleſiarũ. vtrũ autem in fo
ro con-

a Valet teſtamentũ. Ad intellectũ huius. c.uid Pan. d Ca.I cõſ. ccclxxij. incipiente. ſuper eo.& d. Alexan. de Imo.in cõſil.clxxvj. qui ponit pulcherrimas limitationes.

ro cõſcientię ſeruari poſſit, vel debeat lex ciuilis tan
git Bal. in l. ij. C. de ſacroſan. ecc. & in l. eum quis. C.
de iur. & fac. igno. Et tangit hic domi. Petr. poſt ip-
8 ſum. de quo. ĩ. dicetur. ¶ †No. ꝙ de iure canonico, qđ
videtur imitari ius diuinum quo cautum eſt. In ore
duorũ, vel triũ ſtet omne verbum. ſufficere videnẽ
tur in teſtamentis duo teſtes, dummodo ſint ꝑſonæ
9 idoneæ. vt ĩ. dicet. ¶ †No. ꝙ p̃sbyter adhibit᷒ i teſtõ
nõ vr̃ cõputari ĩ numero teſtium, q̃m vltra ipſum vr̃
ꝙ debent eſſe duo, vel tres. & ſimile dicimus de no-
tario q̃ nõ vr̃ cõputãdus de numero teſtium. de quo
& qualiter ſit intelligendum no. per glo. & docto. in
l. hac ↄſultiſſima. C qui teſta. face. poſ. & in l. Domi-
tius. ff. de teſt. ¶ No. ꝙ vltima voluntas confecta corã
duobus teſtibus appellatur teſtm̃. Bart. tñ in l. j. C. de
ſacroſan. ecc. in penul. col. dicit, ꝙ iſta potius appella
bitur vltima voluntas, quã teſtamẽtũ. & largo modo
dicetur teſtm̃ prout teſtm̃ dr̃ eſſe teſtatio mẽtis. & fa-
cit qđ legi. & not. in auth. ſi qua mulier. C. de ſa. ſan.
ec. & in l. hac ↄſultiſſima. §. ſi q̃s aũt. C. de teſta. ¶ In
gl. j. in fi. adde, & in l. hac ↄſultiſſima. C. e. ¶ In ij. ibi:
in l. Moyſi. ſupple, in deuteronomio. in c. xix. vt dixi
ſuꝑ lr̃a. ¶ In ea. gl. ibi: in Euãgelio, ſupple. Io. viij. vbi
dixi. ſuꝑ litera. ¶ In glo. iij. in prin. ꝓ recitatione hu-
ius glo. põt opponi, ꝙ Papa non debuerit ſtatuere de
teſtamentis laicorũ: q̃a non vr̃ ad ipſum ſpectare po-
teſtas ſtatuendi de geſtis ꝑ laicos: ꝑ id, qđ hr̃ in c. no
uit. ſ. de iudi. & j. q̃ filij ſint legi. in c. cãm q̃. non vr̃ ẽt
potuiſſe impugnare, ſeu reprobare ↄſuetudinẽ q̃ cõ-
ſonat iuri ciuili: ꝑ id, qđ hr̃. viij. diſt. quo iure. & in c.
fruſtra. ad fi. viij. diſ. Timore huius ↄrij facta fuit hęc
gl. quæ ponit quatuor lectu. in decciſas. Prima fuit, q̃a
hic loquaẽ in relictis ad pias cauſas. & ad illã tenet
hic glo. & inducit aliqua ſimilia de q̃bus patet in ea.
¶ Inducit etiã, q̃a hæc decre. vr̃ loqui de eodẽ facto
de quo loq̃tur in c. ſeq. qđ loquiẽ in relictis eccleſiæ
vt ibi patet. & ſic vr̃ ꝙ in illis debeat intelligi hoc. c.
Sed glo. vr̃ erraſſe inquantũ vr̃ ꝓntaſſe, ꝙ ciuitas vel-
letrẽſis, & ciuitas Hoſtienſis, ſint eadẽ ciuitas cũ ſint
diuerſę. & de Hoſtienſi loquiẽ hoc. c. & de velletrẽſi
loquiẽ ſequẽs. c. ſed fortè gl. habuit reſpectũ, ꝙ Ep̃a-
tus velletrenſis eſt vnitus Ep̃atui Hoſtienſi. & lr̃a hic
non dixit in ciuitate Hoſtienſi, ſed dixit in ſuo Ep̃a-
tu. Ex alio tñ non vr̃ ꝓcedere dictũ glo. ꝓp diuerſas
ſubſcriptiones, & diuerſas deciſiones iſtorũ duorum
cc. & etiam, quia hic in litera non dr̃ ꝙ relicta fue-
rint facta eccleſiæ, vel ad pias cauſas. & ſic iſta prima
lec. vr̃ diuinare. ideo datur ſcđa lec. in gl. in ver. q̃dã
tñ. q̃a vult, ꝙ ꝑ iſtud. c. gñaliter. & indiſtinctè dero-
geẽ oĩbus legibus dicentibus ↄriũ, ſeu minus ſolẽnẽ
voluntatẽ non valere. & iſtã ſcđam multi tenuerũt.
nã ipſam tenuit Alanus, & iõ Goff. hic, & Hoſti. hic,
& Bartholomeus Brixi. ij. q. iiij. §. j. licèt gl. Io. ibi te-
neat ↄriũ. & hanc opi. tenuit etiã Lau. hic in d. §. j. &
ꝓ iſta lec. inducit Hoſti. q̃a ꝓ ipſa vr̃ facere ius diui-
num ꝙ eſt fortius q̃ ius humanũ, ſeu ciuile. Sed gl. re
probat iſtã lec. vt in ea patet. & cũ ipſa ↄcordat. Io. in
d. §. j. & Tan. j. in c. ꝓxi. & Raymũdus in ſua ſum. lib.
iiij. in ti. de numero teſtiũ. Inno. vero. in c. ſeq. recitat
opi. & p̃cipuè primã poſitã ĩ gl. vl. & nullã approbat
10 & inquantũ dicit gl. ꝙ † fortè Papa nõ poſſet tollere
leges quãtũ ad eos q̃ nõ ſunt de tꝑali iuriſdictione
eccleſiæ. dicit d. Flo. ꝙ imo, ſiue fortè hoc nõ poſſet:
q̃a quãtũ ad illos non põt ſe intromittere: niſi ex cã
ſpãli: puta rõne peccati, vel alia ſimili ratione in iure
11 expreſſa. ſ. de iudi. nouit. & not. ꝙ. j. lectu. noluit † in
relictis ad pias cãs ſufficere duos teſtes ꝑ id, qđ habe
tur in c. ſeq. Scđa vero voluit, ꝙ etiã in relictis ad nõ
pias cauſas ſufficiant duo teſtes. & qđ in hoc leges
ſint correctę. Sed q̃a iſta ſcđa non vr̃ etiã ꝓcedere ꝑ
id, qđ hic dixit gl. in verſ. ꝙ non credo. & in ver. nec
fortè. ideo tertia poniẽ lect. in gl. in ver. dicas. videli-
cet, ꝙ iſtud. c. & ſeqnẽs loquanẽ ĩ terris eccleſię in q̃
bus Papa potuit legibus derogare. & hanc dicit. do.
Flo. poſſe ſuſtineri tanq̃ verã determinando ipſam,
vt ĩ. dicet. & no. ꝙ cũ gl. dicit ciuitas iſta velletrenſis
melius dixiſſet Hoſtiẽſis. q̃a de illa Papa hic loquiẽ,
vel potes addere ad gl. dũ dicit, velletrẽſis, ſupple, &
Hoſtiẽſis, vtraq; ꝑtinet ad Papã quo ad vtranq; iuriſ-
di. q̃a tñ ꝑ iſtã tertiã lect. non hr̃ plenè veritas datur
quarta in ver. alij volunt dicere videlicet, ꝙ in foro ſe
culari ſteẽ legibus: ſed in eccleſiaſtico ſteẽ iſtis decre.
ꝑ iſtã tñ quartã lec. non hr̃ etiã plena veritas. vñ ex-
tra gl. daẽ q̃nta opin. q̃ fuit Guil. naſonis, videlicet, ꝙ
in relictis ad pias cãs ſufficiant duo teſtes. ſed in alijs
relictis ſufficiat parochialis ſacerdos cũ alijs duobus
vel tribus teſtibus. & iſtam opi. tenuit Spec. in tit. de
inſtru. ędi. §. cõpendioſè. ver. itẽ ꝑ ius canonicũ. Pet.
vero de ſaxonia vr̃ ponere ſextã opin. videlicet, ꝙ in
relictis ad pias cauſas ſm̃ ius canonicũ requirantur
duo, aut tres teſtes p̃ter presbyterũ parochialẽ, & ſic
dicit debere addi ad ſequentẽ decre. dũ dicit, tribus,
aut duobus. nã ſupple. p̃ter presbyterũ. Sed iſta opi.
vr̃ literã illã violare. & ſic vr̃ magis literæ huius. c. ſe
quẽtis amicari. Guil. naſonis, & Spe. & ꝓ illa vr̃ face
re, q̃a ꝓp p̃ſentiam presbyteri p̃ſuppoſita teſtiũ ido-
neitate aliorũ duorũ, vel trium vr̃ tolli p̃ſumptio, &
timor falſitatis. ſuꝑ qua vr̃ eſſe fundamentũ ſolẽni-
tatis iuris ciuilis. nã non p̃ſumiẽ, ꝙ p̃ſente p̃sbytero
aliquid falſitas fiat: vel qđ aliquid ꝑ falſitatis ↄficiaẽ,
ſeu fuerit confectũ. arg. l. nõ eſt ueriſimile. ff. qđ me.
cau. & eius, qđ legi. & no. in c. nemo. ĩ. de ſimo. & fa-
cit, qđ hr̃ in c. fi. ſ. de poſtu. & ĩ c. monach᷒. lxxxvij.
diſt. & iõ hic fuit ſtatutũ, ꝙ teſtm̃ factũ corã p̃sbyte-
ro, & duobus, vel tribus idoneis valeat ẽt in relictis
ad non pias cãs cũ hic indiſtinctè loquaẽ. & ſic videa
tur loqui in relictis ad nõ pias cauſas. & dicit Spe. in
loco p̃allegato, ꝙ ſi interceſſiſſent teſtes ſine p̃sbyte-
ro, ꝙ non valet teſtm̃ ꝑ iſtũ text. a ſenſu ↄrio. fateẽ tñ
Spec. ꝙ ſi quatuor teſtes fuiſſent, ꝙ valeret teſtm̃: q̃a
12 †validior eſt vox duorũ teſtiũ q̃ vnius quãtũcũq; au
torizabilis ꝑſonę. nã dictũ vnius quãtũcũq; autoriza
bilis ꝑſonę non ęquiualet dicto duorũ. ſ. de teſt. c. cũ
a nobis. & c. licèt ex quadã. & c. licèt vniuerſis: & iiij.
q. iij. uer. item iure iu. & facit, qđ habetur. xxxv. quę-
ſtio. vj. §. fi. ſecus ſi ſolum interfuiſſent tres ſine pres
bytero: quia tunc non valeret teſtm̃, vt dixi. Mouetur
Spec. quia non dẽt dici receſſum a ſolennitate legali
niſi quatenus reperiatur expreſſum per id, qđ hr̃ in
c. cum expediat. de elec. in vj. & in l. ſancimus. C. de
teſta. & ꝑ hanc rationẽ etiã vr̃ ꝙ interfuiſſet presby-
ter q̃ nõ eſſet ſuus parochianus ipſius teſtatoris: licèt
ĩterfuiſſent ẽt duo teſtes idonei vltra dictũ p̃sbyterũ
non valeret teſtm̃, cum ſolam loquatur, q̃ ñ presby-
ter ſuus interceſſit, ſeu interfuit. & ſic ſolũ in dicto ca
ſu vr̃ recedi a ſolennitate legali: quia correctio iuris
ciuilis non dẽt induci, niſi in caſu exp̃ſſo: & hãc opi.
tenuit ẽt conſulendo, ut hic refert. do. Ant. do. Fran.
de albergotis de Are. dicẽtis, ꝙ per decr. non corrigiẽ
ius ciuile, niſi quatenus reperiatur expreſſum, Io. An.
hic poſt recitatas opi. quas dicit cõiter ſeruari, videli
cet, ꝙ in relictis ad pias cauſas ſufficiant duo teſtes: ſi
ue agaẽ in foro ſeculari, ſiue in foro eccleſiaſtico: per
id qđ hr̃ in c. ſeq. in relictis vero ad piam cãm dicit,
ꝙ in terris ſubiectis eccleſiæ ſeruaẽ iſta decr. & qđ di
xi. ſ. poſt Spe. ſi ꝙ requirãtur duo teſtes cũ presbyte
ro paro-

15 ro parochiali. In terris † aũt imperij dicit ſeruari, ꝙ teſtamentum non valet, niſi intercedat ſolennitas requiſita per leges ciuiles. & hæc opi. vr̄ eſſe cõſuetudine roborata. & per cõſequens ſeruanda: per id qđ hr̄ in l. numme. ff. de legi. de quo etiam per Feder. de Sen. in conſil. 27. vel. 2017. vbi vr̄ ſequi hanc opin. & illam etiam vr̄ ſequi do. Pe. & ſimiliter etiã do. Flo. q dicebat, ꝙ ꝓꝑ varietatem lecturarũ ſurgebat intricatio in hoc. c. & ſeq. & vario modo intelligebatur in iure ciuili, & canonico. ipſe aũt dicit, ꝙ planè intelligit literã vtriuſq; c. prout iacet, & ampliãdo lec. & qua. ſ. dixi ꝯcludit, ꝙ in terris eccleſiæ valet teſtm̃ ẽt quo ad legata, ſeu diſpoſita ad non pias cauſas. dum tamẽ fiat corã p̄sbytero parochiali: & tribus alijs, vel ſaltẽ duobus alijs idoneis teſtibus. & ſm̄ hoc per iſtud receditur a iure ciuili ſolum in ſuis terminis. & hoc, vt euitetur legũ correctio in legatis autẽ, ſeu diſpoſitis ad pias cauſas: valet vltima voluntas, & in terris imperij cum duobus teſtibus etiã ſine parochiali ſacerdote. & ſic intelligit ſequens. c. nam ibi de ſacerdote nulla fit mentio, & q̃q̃ dirigatur iudicibus vercellẽſibus tñ intelligendũ eſt maximè: quia relicta ad pias cauſas vbiq; videntur eſſe in iudicio Papæ. j. eo. in c. tua. poſſet etiã ſm̄ eum ſequens. c. intelligi in teſtamento clerici, vt ſic dicamus, ꝙ ſic valet relictum eccleſiæ factum coram duobus teſtibus. & ſic etiã valet teſtm̃ clerici, cũ ipſi clerici gaudeant priuilegio eccleſiæ, vt no. in c. ex literis. ſ. de pig. Et hoc vltimũ dicit eſſe ſignanter notandũ. & pro hoc dicto põt allegari. licèt ipſe non alleget, ꝙ leges non potuerunt ad p̄iudiciũ clericorũ requirere ſolennitatem ſeptẽ teſtiũ in eorum teſtamentis. per id. quod hr̄ in c. fi. c. eccleſia Sanctæ Mariæ. ſ. de conſti. & qđ dixi poſt Hoſt. in c. fi. ſ. de ſolu. Bart. tñ tenuit ꝯtriũ in l. j. C. de ſumma trini. & fide catho. Sed iſta opi. quam tenet do. Flor. videtur verior de iure: per id, quod dixi in d. c. eccleſia. & in d. c. fin. Text. tñ in c. ſeq. non exprimit, quod fuerit clericus ille q fecit relicta ad pias cauſas. ſed indiſtinctè vr̄ loqui, & loq̄tur in relictis ad pias cãs. & ſic non probaret dictũ d. Flo. in alijs relictis, an tñ in ſe ſit verũ, & poſſit ſuſtineri, ſuperi dixi. Et ex p̄dictis etiã patet, ꝙ in effectu do. Flo. ſequitur opi. Io. An. Sed do. Ant. hic dicit, ꝙ licèt dicta opi. videatur roborata conſuetudine, tñ dictam opin. videtur deſtruere directe hæc decre, quæ reprobat ꝯſuetudinẽ. ideo putant, ꝙ de iure, ſeu de puncto iur. ſi conſtet de idoneitate duorum teſtium, ſiue legatum ſit factum ad piam cauſam, ſiue non ad piam, & ſiue ſit factum in terris eccleſiæ, ſiue in terris imperij, & ſiue agat̃ in foro canonico, ſiue in foro ciuili, debeat̃ ſeruari, ꝙ ſufficiant duo teſtes idonei. nam ex quo clare conſtat de voluntate defuncti per duos teſtes nutriretur peccatũ, ſi non mandaretur executioni. & ideo mandanda eſt executioni ſaltem per viã denuntiationis Euangelicę. de qua in c. nouit. de iudi. vnde dicit ſe credere, ꝙ mens iſtorum textuum hoc eſt huius decre. & ſeq. ſit, ꝙ valet teſtamentum ẽt ſi fiat corã duobus teſtibus tm̃ etiã ad pias cauſas. ¶ Mouetur, quia hoc. c. non vr̄ ſm̄ eum procedere diſpoſitiuè corrigẽdo iura ſed ciuilia declarãdo irrõnabilitatẽ iuris ciuilis, & conſuetudinis illud ſeruantis. quia p̄ſuppoſito ꝙ appareat de voluntate teſtatoris probata per duos teſtes, & omni exceptione maiores, & ſic veriſimiliter falſitati non conſentientes ſuadet æquitas naturalis, quòd mandetur executioni voluntas defuncti, & peccatum eſſe vr̄ ſi non mandet̃. vnde cum canones inſequantur finẽ animę voluerunt, quòd ſeruari debet teſtm̃ excluſa rigoroſitate iuris ciuilis. qñ ꝯſtat đ idoneitate teſtamenti: vt ſic excludat̃ p̄ſumptio iuris falſitatis quã fecit ius ciuile. facit, qđ leg. & not. in l. fi. C. de fideicõ. & p p̄dicta credit, quod hæc decre. debeat de puncto iur. ſeruari etiam in foro ciuili, vt ſ. dixi. cum videatur agi de materia peccati. & ſic p̄ualere debeat ius canonicum iuri ciuili, vt no. p glo. in regu. poſſeſſor. de reg. iur. in vj. & facit etiã qđ legi. & no. in c. fi. ſ. de p̄ſcri. videt̃ enim dicere ꝯtriũ eſſe fouere peccatũ, & ꝯ naturalẽ æquitatem, & pietatẽ, videlicet, ꝙ volũtas defuncti de qua certitudinaliter cõſtiter nõ mãdet̃ executioni, faciat. l. j. C. de ſac. ſan. & ſaltẽ ſm̄ eũ eẽt clarũ, ꝙ p viã denũtiationis Euãgelicę poſſet peti, ꝙ executioni mãdet̃. nec ob. ſm̄ eũ id, qđ hic dr̄ de presbytero parochiano: qa vult dicere litera. & ſic noluit dicere Papa, ꝙ ſi teſtm̃ factũ corã duobus teſtibus ſeruaretur, multofortius ſeruari debebit, ſiue etiã interfuit presbyter parochialis: qa in ore duorũ, vel triũ ſtat omne verbũ. vt dr̄ in litera. & ita alternatiua, vel triũ adaptabitur ſm̄ eũ ad caſum, qñ interfuit presbyter parochialis cũ duobus alijs. & ſic ex rõne text. ſatis vr̄ apparere, ꝙ etiã ſi fieret corã duobus tm̃: valet teſtm̃. & ſm̄ hoc id, quod hic dr̄ de præsbytero parochiali põt dici, ꝙ loquatur ſm̄ cõſuetudinẽ loci, & accidentiã facti. qa de facto cõtigerat, ꝙ parochialis præsbyter interuenerat non aũt, qđ ſit neceſſarium de iure, vt patere vr̄ ex ratione literæ, quæ vr̄ ꝙ ſufficiant duo idonei teſtes ad probandũ voluntatẽ defuncti, & ideo conſtito de illa p duos teſtes idoneos vr̄ mandanda executioni ſm̄ ęquitatẽ canonicã ſaltẽ per viã denunciationis Euangelicę, ſicut dicimus de pacto nudo, vt notatur p Inn. & Ioã. An. in c. nouit. & facit etiam, qđ not. in c. j. ſ. de pac. Item non ob. ſcđm eũ ſi dicat̃, ꝙ non dr̄ remedia iure ciuili, niſi quatenus reperiatur immutatum. quia rñdet, ꝙ iſtud. c. venit declaratiuè declarando irrationabilitatẽ iuris ciuilis: non aũt correctiuè: ideo extẽditur ad caſum ad quẽ adaptatur rõ hic poſita non obſtante. l. ciuili ꝯtria. qa non potuit ꝯ ius naturalem æquitatem inquantũ ſuadet ratio ſtatuere. & plus ẽt etiã dicit, ꝙ ſi diceremus, ꝙ hic ageret̃ de correctione ꝓut uoluit Spec. non eſſet recedendũ aliquo modo a uerbo huius. c. per id, quod hr̄ in l. præcipimus. C. de appella. & in l. ſancimus. C. de teſta. & ſic non vr̄ bene dixiſſe Spe. inquantũ dixit, quòd ſufficerent duo teſtes adhibiti loco p̄sbyteri. ſi alij etiã duo interfuiſſent, ipſe tñ dicit, ꝙ ſibi vr̄ ꝙ ſcđm rei veritatẽ iſtud. c. & ſeq. non veniant correctiuè, ſed declaratiuè. & ſic deberet ſeruari etiã in foro ciuili cum agatur de materia peccati, vt prædixi. Sed ꝯ iſtã opi. facit, qa ex illa ſequeret̃, ꝙ in omni caſu mundi deberẽt ſufficere duo teſtes, qđ eſt ꝯ id, qđ hr̄ in c. p̄ſul. ij. q. iiij. vbi de iure canonico ẽt requirunt̃ plures teſtes q̃ duo, uel tres. facit, qđ hr̄. c. licèt uniuerſis. ſ. de teſti. Soluit do. Ant. ſequendo ſuã opi. ꝙ ibi loquit̃ in caſu in quo ſi nõ ſtatur duobus teſtibus ꝓꝑ hoc non fouet̃ peccatũ. ſed in caſu noſtro ſi nõ ſtaret̃ duobus teſtibus foueretur peccatũ. & ueniret ꝯtra æquitatẽ, & pietatẽ naturalem. ideo ſecus qñ etiã dicit, ꝙ etiã in illis caſibus de quibus loquit̃ dictum c. p̄ſul. ſtaret̃ duobus teſtibus per uiã denuntiationis quo ad correctionẽ peccati. ſed ĩ uia accuſationis. & quo ad pęnã inſligendam plures teſtes de iure requirantur in dicto caſu, nec ſufficiant duo, uel tres teſtes, licèt idonei. & hoc modo nitit̃ defendere ſuam opin. fatetur tñ, ꝙ fortè opi. Io. An. & Spe. quia Legiſtæ male libẽter recedunt a iuribus ſuis: & ut ipſe ẽt dicit, Legiſtæ uolentes defendere ſuas leges dicunt, ꝙ illud, quòd fuit ſtatutum de ſeptẽ teſtibus fuit ſtatutũ ex cauſa

uidelicet

videlicet, vt tollatur occaſio falſitatis. C. de fideicõ. l. fi. vnde ex eã potuit ius ciuile diſtinguere illud ius diuinum quo dicebatur, ꝙ in ore duorũ, vel triũ teſtiũ ſtet omne verbũ. facit, qđ no. per glo. & Legiſtas in l. fin. C. ſi ꝯ ius, vel vtili. publi. & in l. omnes populi. maximè per Bart. ff. de iuſti. & iur. Sed certè ſm eũ Legiſtæ poſſent dicere verũ in caſu dubij. Sed vbi cõſtaret de idoneitate horũ teſtiũ ceſſaret ratio ſuſpicionis. ideo ſcđm eum vř ꝙ de iure verius ſit quod. ſ. dixi. videlicet, ꝙ hæc decre. ſeruari debeat etiã in foro ciuili etiam in terris imperij, vt ſufficiant duo teſtes idonei ad probandũ voluntatẽ defuncti: dũmodo cõſtet de idoneitate ipſorum teſtium, cũ agatur de materia peccati, vt eſt dictum. dicit tñ, ꝙ credit, ꝙ in practica ſeruaretur dictum Io. An. & Spe. licèt male ſecundum eum ꝑ ea quæ ſuperius dixi. Et ſcđm iſtam opinio. vidi etiam aliquos cõſulere in quęſtione quadam quę fuit de facto in ciuitate ferrarieñ. ¶ Sed aduerte, qa verior vř opi. cõis quã ſeqnř Io. An. & Spe. nam ſi vera eſſet opinio. d. An. tex. hic in ver. & teſtamenta, non debuiſſet loqui de teſtamentis quæ parochiani faciebant corã presbytero, & tribus, vel duabus alijs perſonis idoneis: ſed debuiſſent ſimpliciter dicere, ꝙ teſtamenta quæ facta fuerunt corã duobus vel tribus perſonis idoneis firma permaneãt. ſed certum eſt, qđ hoc non dixit, ſed ſolum dixit de teſtamentis quæ parochiani fecerunt coram presbytero, & coram duabus, vel tribus alijs perſonis. ergo aperte vř voluiſſe Papa, ꝙ ſi fiant coram tribus, vel duabus ꝑſonis idoneis ſine ꝑsbytero parochiali, ꝙ tunc non valeant per id, quod hř in c. cũ apoſtolica. ſ. de his q̃ fiunt a præla. & quia facile erat Papæ omittere illud, qđ dixi de presbytero parochiali. & ideo cũ hoc non fecerit vř cum miniſterio de ipſo dixiſſe ex quo illud non omiſit. argumentum. l. vnice. §. ſi autẽ ad efficientem. C. de cadu. tol. & pro iſta parte etiam bene facit: quia etiã eſt reperire ſcđm canones, ꝙ interdũ plures teſtes q̃ duo, vel tres requirãtř. vt no. in d. c. præſul. & etiã in c. licèt vniuerſis. ſ. de teſti. vñ autoritas in ore duorũ, vel triũ ſtat oẽ verbũ dẽt intelligi negatiuè. i. non pauciorum, q̃ duorũ, vel triũ, vt colligiř ex tex. cũ gloſ. in c. licèt vniuerſis. vt ſic ſit ſenſus, ꝙ in nullo caſu ſufficiunt pauciores q̃ duo. Sed bñ interdũ requirunř plures. & pro hoc etiam facit, ꝙ illa autoritas in ore duorũ, vel trium ſtat omne verbum indiſtinctè loquiř, qñ agiř de aliquo ꝓbando. & ſic vř loqui, ſiue agař de materia peccati, ſiue de alia. & tñ certum eſt, ꝙ interdũ requirunř plures, q̃ tres: vt contingit in d. c. ꝑſul. & ſic non vř bona rñſio do. Ant. dum dicit, ꝙ ibi nõ agiř de materia peccati, cũ vt dixi dicta autoritas ĩdiſtinctè loquař. & ſic ẽt in caſu illo deberent ſufficere duo, vel tres, cuius tñ ꝯriũ ibi dř. & ideo vř ꝙ de iure poſſit defenſari cõis opi. ꝑ iſtum text. inducendo eũ, vt ſ. induxi. & ẽt per tex. in d. c. licèt vniuerſis. vbi Papa expreſſe vult, ꝙ aliquę ſunt cauſæ in q̃bus requirunř plures teſtes quã duo. & iſtam partẽ vř etiã velle Inn. in c. quæ in eccleſiarũ. ſ. de ꝯſtitu. vbi etiã expreſſe dicit, ꝙ ius diuinũ poteſt diſtingui per ius ciuile. & exemplificat de numero ſeptẽ teſtiũ q̃ requiriř in teſtamẽtis. & illud dictũ cõiter etiã ſequunř doct. canoniſtę, & ẽt Legiſtę in d. l. fi. C. ſi ꝯtra ius, vel vtili. publi. vbi etiam hoc tenet gl. accurſij, & cõiter Legiſtæ. & Bar. ẽt ibi in dicta. l. oẽs populi. dum tractat ſuper quibus poſſint fieri ſtatuta, & iſta opin. ẽtiã quotidie practicatur. vnde non vř eſſe tutum ab illa recedere, & ꝑcipuè ex quo põt defenſari. Nec vř bona rñſio do. Ant. dum dicit, ꝙ illud, quod hic diciř de parochiali presbytero non

accidentiam facti, & qđ ſubalternatiua illi, ꝙ in ore duorũ, vel triũ. & ſub illa duobus, vel trib' vř quatenus dicit de tribus cõputari ꝑsbyter: qa illud eſt expreſſe contra literã q̃ expſſe, vel vltra ꝑſonã ꝑsbyteri dicit de trib' alijs, vel duob'. & ſic nullo mõ pt ꝓcedere eius rñſio: nec vř etiã bñ dictum, qđ dixit de accidẽtia facti: quia Papa id, qđ dicit de parochiano vel præsbytero nõ dixit in narratione facti, ſed in reſponſione, & ſtatuto, qđ facit. & ideo videtur, ꝙ non ſine miniſterio dixerit de presbytero parochiali: qa ſi mens eius fuiſſet illa quã dicit do. Ant. ꝙ voluiſſet ſufficere duos, vel tres teſtes idoneos nõ feciſſet mẽtionem de presbytero parochiali: ſed ſimpliciter veriſimiliter dixiſſet, ꝙ teſtamenta quæ fierent corã duabus, vel tribus perſonis idoneis eſſent firma. & ideo cum hoc non dixit cũ miniſterio vř dixiſſe de ꝑsbytero parochiali. & ſcđm iſtam opi. quã cõiter teneř etiã tunc cõſului in q̃ne ſupradicta. & vt dixi nõ vř tutum ab illa recedere per iſtum text. & ꝑ dictũ. c. licèt vniuerſis. & per prædicta poteſt etiam inferri, nũquid valeat teſtm̃ factum non rogatis teſtibus. nam Franciſ. de Are. tenuit, ꝙ non, qa hęc ſolẽnitas non reperitur correcta a canone. ſed ipſe. d. Ant. ſequendo ſuã opi. ꝙ hic non ꝓcedatur correctiuè, ſed declaratiuè, ꝙ ſufficiat volũtatẽ ꝓbare ꝑ duos teſtes idoneos: licèt nõ fuerint rogati: qa aĩs ſcđm eũ vř nutrire peccatũ. nã vř ꝙ debeat mandari executioni ſaltẽ per viã denũtiationis Euangelicę. & ſic ſcđm eũ ſufficient in omni vltima voluntate de iure duo teſtes idonei etiam non rogati: & multo fortius ſufficiant ſeptem: licèt rogati, ſed cõiter tenetur contrarium videlicet, ꝙ in terris imperij in relictis ad non pias cauſas ſi fiat teſtm̃ requirantur ſeptem teſtes idonei, & rogati per l. hac conſultiſſima. C. de teſta. nec ob. quod ipſe dicit de materia peccati: quia per hoc non ſequitur, ꝙ in foro ciuili teſtm̃ factum ſine ſolennitate legali habere debeat executionem, quia videmus in ſimili, ꝙ vbi quis eſt obligatus pacto nudo aliquid facere: licèt videatur peccare illud non faciendo ex quo ꝓmiſit. facit. ſ. de pac. c. j. nõ tñ ex illo pacto agi põt in foro ciuili. l. iuriſgẽtium. §. j. ff. de pac. ita eodẽ modo vř dicendum in caſu propoſito, & ſicut quando ſubeſt obligatio naturalis ex pacto põt per viam denũtiationis Euãgelicę ꝓcedi in foro eccleſiaſtico, vt tale pactũ talis obligationis obſeruetur, vt voluit Inn. in c. nouit. de iudi. Bar. in extrauaganti. ad reprimendam. in verbo, denuntiationem. ita etiã vř ꝙ qñ cõſtat de voluntate defuncti per duos idoneos teſtes ꝙ poſſit per viam denũtiationis Euangelicę procedi in foro canonico, ut talis voluntas obſeruetur. facit, quod notauit Bar. in dicta extrauaganti: ad reprimẽdam, in verbo, denuntiationem. per hoc aũt non ſequitur, ꝙ in foro ciuili voluntas teſtantis, quæ non habet ſolẽnitatẽ legalẽ mereatur executionẽ in foro ciuili, & in terris imperij. Et per ꝑdicta apparet opi. cõmunẽ eſſe defenſatã. Nec ob: ꝑdictis, qđ dixit. d. Ant. videlicet, ꝙ iſta decre. & ſequẽ. venit declaratiuè, & non correctiuè: qa iſtud non vř verum ex eo, qa iſta decre. non ſimpliciter declarat ſolum irrationabilitatem cõſuetudinis: ſed etiam diſponit; vt patet in ver. & teſtamẽta. & ſic põt dici, ꝙ ex quo venit ẽt diſpoſitiuè in certo caſu diſponendo ſolum corrigat ius ciuile, & leges in illo caſu, & non in alio prout etiam hẽt cõis opi. & ſimiliter etiam in c. ſequenti patet, ꝙ etiam diſpoſitiuè loquitur, dũ prouidet, quod ſi aliqua talis cauſa quando ſcilicet aliquid eſt relictum eccleſiæ deducitur ad examen iudicis, quod non tractetur ſcđm leges, ſed ſcđm canones. & ſic in dicto caſu.

14 caſu vr corrigere ius ciuile,& non in alijs.¶†An aũt
in relictis ad pias cauſas requiratur, ꝙ teſtes ſint roga
ti.dicã in c.ſeq.¶ In gl.fi.in fi.& ſic vult gloſ.ꝙ verba
hic in fine poſita ſint potius cõminatiua ferendæ ſen
tẽtiæ q̃ qđ per illa ipſo iure feratur ſñia.& idẽ voluit
Inn.& Tancre.& cõiter doc.ꝑ id,qđ legitur & no.in
15 c.vno.ĩ.de ſagitta.& in c.ſicut.ĩ.de ſimo. ¶ † Extra
gl.quærit hic.do. Petr.de aliquibus. Primo,quia hic
fit mentio de numero teſtium : an ſemper requiranr
ſeptem teſtes in teſtamentis de iure ciuili: & conclu
dit, ꝙ ſic regulariter fallit ſi teſtamentum fit inter li-
beros: qa tunc ſufficiunt duo teſtes etiam ſi ſint fœmi
næ,& non fuerint rogati ipſi teſtes,vt legi.& no.in l.
hac ɔſultiſſima.§.ex imperfecto.C.de teſta.& in l.fi.
C.fami.ercĩſ. ¶ Item in milite qñ ſufficiunt duo te-
ſtes ſcilicet qñ facit teſtm̃ in actu belli exiſtens in lo-
co belli.l.diuus.& l.Lucius.C.de teſta.mili.& l.mili
tes.C.de teſta.mili.¦& ibi bona gloſſ. Si ergo fauore
prędictorum relaxatur ſolennitas iuris ciuilis multo
magis vr ꝙ fauore piæ cauſæ debuit dicta ſolennitas
relaxari de iure canonico : licèt ɔ̃riũ videaĩ velle ius
ciuile,vt leg.& no.in l.gñali. C.de ſacroſan.eccle.&
in l.j.c.ti.per gl.in teſtõ aũt ruſtici facientis teſtm̃ in
rure ſufficiunt quinq; de quo dicendũ,vt leg. & not.
16 in l.fi.C.eo. ¶†Iuxta prædicta quæritur qđ ſi in in-
ſtrumento tabellionis ſic dicaĩ.Sit oĩbus manifeſtũ,
ꝙ Petrus talis volens facere teſtm̃ diſpoſuit per hunc
modum videlicet, &c.& demũ ſubdiur in inſtřo p̃-
ſentibꝰ. A.& B.& alijs q̃nq; teſtibus rogatis an ꝓba
biĩ teſtm̃ per tale inſtřm.Bal.tetigit queſtionem in l.
hæredes.ff.de teſta.& ibi concludit.& do.Pe.poſt eũ
hic, ꝙ non,ex quo non fuerunt ſpecificati omnes te-
ſtes qui nominanĩ deſcripti . per id,quod hr̃ in l.j.in
prin.ff.de his quæ in teſta.delẽ.facit.l.ita fidei.ff.de
iure fiſci.& qa neſcimus, an illi teſtes eſſent habiles
vel non ; ideo non afferunt,ſeu nõ tribuunt ſuffragiũ
ſcripturæ per.§.ſi nõ ignoti. in Auth.de teſti.col.vij.
facit,qđ notauit Inno.in c.cũ clamor.ſ̃.de teſt.vbi di
cit, ꝙ dictũ teſtamẽti obſcure, ꝙ nõ bñ põt interꝑta-
ri hr̃ pro non dicto . Sed iuxta p̃dicta quæritur. Quid
ſi ſunt ſpecificata nomina teſtium,an per inſtřm pu-
blicũ confectum per manum publici notarij probeĩ
teſtm̃.Azo tenuit,ꝙ non:quia inſtřm tabellionis non
vult habere,niſi vim duorũ teſtium.Teſtm̃ aũt ꝓbari
dẽt per ſeptẽ teſtes l.hac cõſultiſſima.C.de teſt.facit,
qđ hr̃ in l.optimã.C.de cõtrahen. ſtip.Io.tenuit ɔ̃riũ
vt no.in d.l.hæredes.ff.eo.& ibi per gl.Dy.& Bar.&
hanc opi.tenuit Dy.ex eo , qa inſtřm hẽt vim tot te-
ſtium quot ſunt ſcripti in eo per id,qđ hr̃ in l.fi. C.ſi
cer.pet.& in l.teſtiũ.C.de teſti.& iſta opi.eſt cõis de
quo etiã no.in l.fi.C.de fideicõ.& ꝓcedit hæc opin.
qñ nihil ꝓbaĩ ɔ̃ iſtřm.Sed vbi inſtřm reprobaret nõ
intelřr hr̃e vim niſi duorũ teſtium. iõ ꝑ tres,vel qua-
tuor teſtes poſſet reprobari,& etiã per duos idoneos
ſm opi.Inn.de qua in c.cũ Ioannes.ſ̃.de fide inſtru.
& ibi etiã dixi.Bal.tñ in d.l.hr̃des.dicit,ꝙ ſi in inſtřo
publico ſunt ſubſcripti teſtes : tunc eſt opi.Io.& Dy.
per.d.l.fi.ſi cer.pet.aliàs ſit vera opi. Azo.niſi cõſue-
tudo loci eſſet,ꝙ teſtes ſe non ſubſcriberẽt . facit,qđ
hr̃ in §.ſed ſi inſtřa.& §.ſi vero moriãtur.in Auth.de
fide inſtru.& cautela. Quicquid dicat Bal.cõiter te-
netur opi.Io.qñ non reprobatur ipſum inſtrumentũ.
17 ¶†Vlterius quæriĩ quid ſi nullũ inſtřm eſt confectũ
de vltima volũtate. ſed ſolum eſt facta vltima volun-
tas coram ſeptẽ teſtibus , an poterit probari ꝑ duos
teſtes.Marti.gloſſator iuris ciuilis dixit,ꝙ ꝑ duos te-
ſtes probabiĩ ſolennitas non voluntas.& poterit mo
ueri ſm Bal.in d.l.hæredes.qa quantũ ad ſolennita-
tẽ vr ſufficere ꝓbatio præſumptiua per id, qđ legi.&
no.in l.ſi poſt diuiſionem. C.de iur.& fac.igno.& re
fert Bal.ſe habuiſſe de facto:quia ſeptem teſtes ꝓba-
uerunt voluntatẽ,& duo ꝓbauerunt rogitũ. Sed p̃di
cta opin.non vr bona ſm eum,qa facilius vr̃ probari
volũtas q̃ ſolennitas:per id,qđ hr̃ in l.fin.ff.de rebus
eorũ.& in l.teſtõ.ff.de fideicõ.liber. vbi vr facilius ꝓ
bari voluntas q̃ ſolennitas . & pro hoc facit,qa pro-
batio voluntatis reſpicit ius gentium, & ſic ius natu
rale.facit,quod hr̃.j.diſ.ius gentiũ.& in l.omnes po-
puli.ff.de iuſti.& iure.probatio autẽ ſolennitatis re-
ſpicit ius ciuile.ideo vr̃ ꝙ debeat eſſe ſolennior pro-
batio ſolennitatis.& ſic reſidet Bal.& do.Pe.certè cõ
munis opi.eſt propria opi. ꝙ vbi cõſtat de voluntate
teſtantis per confeſſionem hæredis,vel per ſeptem te
ſtes , ꝙ per duos poſſit probari ſolennitas,vt notauit
Bar.in l.ij.C.de bono.poſ.ſm tabulas.& etiam in di
cta.l.hæredes . ¶ Nec ob.d.l.fi.qa agiĩ de probanda
tali volũtate ad cuius ſubſiſtentiã ſufficiebant duo te
ſtes.nã ibi tractatur de volũtate per quã in teſtõ mi-
nus ſolenni declarauit teſtator certum prædiũ velle
alienari ꝑ tutores. Hic aũt nos agimus qñ quæriĩ de
voluntate ad cuius exiſtentiã , & validitatẽ require-
banĩ ſeptem teſtes . puta circa hæredis inſtitutionẽ.
ideo illa nõ põt probari per minorem numerũ ſeptẽ
teſtiũ. ¶ Itẽ non ob.d.l.in teſtõ. qa ibi eſt ſpeciale in
caſu illo,ꝙ minus ſolẽnis voluntas valet. ideo nimi-
rum ſi põt ibi probari dicta voluntas etiã non inter-
ueniente ſolenni numero teſtium . ¶ Itẽ aduerte,qa
gl.in d.l.hæredes . dicit, ꝙ per duos teſtes probatur
teſtm̃ eſſe factum,ſed nõ ſic eſſe factũ,ſed Bal.ibi di-
cit, ꝙ probare teſtm̃ eſſe factũ eſt quid informe hoc
eſt non habens certã formam,ſeu certitudinem.& iõ
talis probatio tanq̃ incerta non valet , ꝑ id quod hr̃
in c.in p̃ſentia.de proba.vr tñ,ꝙ per dictã ꝓbationẽ
aliqualis dubitatio inducaĩ,vt ſic non poſſit adiri hę-
reditas ab inteſtato : donec appareat, an teſtm̃ fuerit
factũ,vel non,& ſi fuerit factũ,an ſit factum ſollenni
18 forma, vel non . ¶†An autẽ perſona inhabilis ad te-
ſtandum poſſit teſtari ad pias cauſas . dictũ fuit in c.
ij.ſ̃.eo.Et no.per Bar.& Bal.in l.j.C.de ſacroſan.ec-
cle. ¶ Scđo principaliter quęrit,qa certũ eſt, ꝙ filius
in poteſtate dẽt inſtitui,vel exhęrediari. alĩs præteri-
tio eius reddit teſtm̃ nullum olim in totũ.l.inter cęte
ra.ff.de lib.& poſthu.& hodie quo ad hr̃dis inſtitu-
tionẽ.vt in auth.ex cauſa . C.de liber.præte.Nunqđ
ergo talis præteritio conſiderabiĩ quo ad relicta ad
pias.cãs dic ꝙ nõ,quo ad legata,& fideicõmiſſa : qa
non cõſideratur etiã in alijs legatis, & fideicommiſ-
ſis ad nõ pias cauſas, vt patet in dicta auth.ex cauſa.
ſed ſi totum relinquitur ad pias cauſas.& ſic pia cau-
inſtituitur:tunc qa iſtud teſtm̃ fit contra offm̃ pieta-
tis eccleſia illud non approbat pro ſe.xvij.q.iiij.c.fi.
& ſi dicatur quare eccleſia recipit habentẽ filios qui
dedicant ſe, & ſua.dic , quia ɔ̃ iniquitatẽ prouidet ꝑ
auth.ſi qua mulier.C.de ſacroſan.eccle.nã per illam
prouidetur,ꝙ filij nõ fraudantur legitima. ſi vero ec-
cleſia,vel pius locus inſtituiĩ per teſtantem,& aliqđ
filio relinquiĩ.non tñ iure inſtitutionis ꝓut requiriĩ
de iure,vt habeĩ in §.aliud quoq; capitulũ.in authẽ.
vt cum de appel.cognoſcitur.tunc teſtm̃ non irritaĩ:
qa nõ eſt factum ɔ̃ offm̃ pietatis.nã olim ſufficiebat,
ꝙ haberet quoquo relicti titulo.l.omnimodo.& l.ſci
mus.§.cũ aũt & auth.nouiſſima.C.de inoffi.teſt.& iõ
cum hodie ſit inductum , ꝙ habeat iure inſtitutionis
eſt ſolennitas iuris ciuilis quę non requiritur in reli-
ctis ad pias cauſas, ꝑ id qđ hr̃ in c.ſeq.& de hoc etiã
19 per Bar.in repetitione.d.l.primæ . ¶†Tertio quærit,
quia

quia teſtm̃ in quo non eſt aliq̃s hæres inſtitutus, vel
ſi ſit inſtitutus.& ex eo non aditur hæreditas non va-
let.l.proximè.ff.de his quæ in teſta.delen. & l.ſi ne-
mo.ff.de teſt.tute. an talis diſpoſitio ad pias cauſas
valebit ſine hærede. vel ſi non adeat̃ hæreditas con-
cludit, ꝙ ſi relinquitur res certa ad pias cauſas de ea
nihil diſponitur tũc de iure cõi valet talis voluntas,
vt codicillus.l.Pamphilo.§.propoſitum.ff.de leg.iij.
Si vero relinquunt̃ omnia bona ad pias cauſas,tunc
20 ſi teſtator dixit,ꝙ † omnia bona per talem diſtribuan
tur inter pauperes valet teſtamentum: & ille execu-
tor tenet locum hæredis.ĵ.eod.cum tibi. & facit,qđ
no.Spe.in ti.de inſtru.edit.§.nũc aliqua.ver. & ſcias.
& quod hr̃ in l.ſi quis ad declinandam. C.de Epiſ.&
cle. ¶ An autẽ talis executor poterit eligere aliquos
pauperes in certis rebus,an vero debeat vniuerſales
hæredes eligere:& an requirat̃ pręſentia electit.angit
Bar.in ſua.q.quæ incipit:filium adultum.& dicetet.
eo.cum tibi.Si aũt quis relinqueret bona ſua paupe-
ribus:tunc pauperes eſſent hæredes: ꝑ id,quod legi.
& not.in l.his verbis.ff.de hære.inſti.& in §.ſi ve.o
nulla.in Auth.de hęre. & falc.col.j.& ĩ d.l.ſi quis ad
declinandã.ſed quid ſi aliqua priuata ꝑſona fuit hæ-
res inſtituta, & aliqua relicta ſunt facta ad pias cau-
ſas,& hæres inſtitutus non adijt hæreditatẽ, nec hoc
facit in fraudẽ:& ſic non habet locum titu.ſi quis cõ
miſſa cauſa teſtamenti:An debebũtur legata ad pias
cauſas,vr̃ ꝙ non:quia non valet teſtm̃ ex quo hæredi-
21 tas non aditur.d.l.ſi nemo. & relicta etiam † ab inte-
ſtato non valent,ſi non aditur hęreditas ab inteſtato.
l.ij.ff.de fideicõmiſſ.liber.& l.qui filio.§.j.& ibi not.
ff.de hæredi.inſtit.& loquuntur dicta iura etiam in li-
bertate quæ eſt res fauorabilis, & pia, cuius fauore
fuit inductum, vt bona poſſet adijci cauſa libertatũ
conſeruandarum. inſti.de eo cui liber. cauſa bona
adijciunt̃.per totum. Specu.tangit.in q. pręalleg.§.
nunc aliqua.ver.ſed pone,quòd ex eo teſtõ.& ponit
opi.Io.An.etiam ibi tangit in additionibus. & videt̃
dicere, ꝙ etiam cauſa conſeruandorũ legatorum ad
pias cauſas poſſint adiri bona ſicut cauſa libertatum
conſeruandarum.Bart.not.in d.l.j.de ſacroſan.eccl.
22 circa fi.tenet, ꝙ in † legatis ad pias cauſas non requira
tur aditio ad eorum confirmationẽ: q̃a in eis ceſſant
ſolennitates iuris ciuilis. facit,quod hr̃ in miles ita
§.fin.ff.de teſta.mili. allegat etiam ad hoc auth.apo-
ſtoli.ad hebre.ix.c.dum dicit teſtm̃ morte confirma-
ri.& nil dicit de aditione hæreditatis.& hoc ẽt tenet
ibi Bal.vt refert hic do.Pet.Illud tñ puto non eſſe ſi-
ne dubitatione:cum non reperiat̃ bene iure cautũ:
& q̃a etiam non valent libertates, ſi nõ adit̃ hæredi-
tas: niſi qñ dicerent̃ bona cauſa libertatum cõſeruan
darũ.vt eſt dictũ. & licèt apoſtolus dicat morte cõfir
mari,teſtm̃ illud dixit:q̃a poſt mortẽ non recipit im-
mutationẽ,facit qđ hr̃ in c.cũ marthe.ĵ.de cele.miſ.
23 ęqua tñ eſt opi.Bar.q̃ ſequit̃ etiã.d.Pe.¶ † Iuxta p̃di-
cta quęrit̃, an poſſit quis decedere in relictis ad pias
cãs ꝓ parte teſtatus,& ꝓ pte inteſtatus.vr̃ ꝙ ſic:quia
de iure ciuili non eſt neceſſe,ꝙ q̃s decedat in totũ in-
teſtatus,vel in totũ teſtatus. ꝑ id quod hr̃ in l.miles
vnum.ff.de teſta.mil.vbi toleratur in milite, ꝙ pro pte
decedat inteſtatus: q̃a ſibi remittit̃ ſolennitas iuris ci-
uilis.l.j.ff.de teſta.mili. ↄcludit, ꝙ ſi q̃s facit hæredẽ
ĩ ptẽ,& ſic teſtm̃ ĩ ptẽ:& de alio nil dicit:in dubio vr̃
talẽ quẽ ꝓ pte inſtitutũ hr̃e totũ,& ſic hoc caſu idem
erit,ꝙ ſi nõ fuiſſet facta inſtitutio ad pias cãs facit.q̃.
q̃.C.de teſta.mili.Si vero appareat, ꝙ voluit eũ ſolũ
habere certam partem puta dimidiã, & non totum:
q̃a ſic expreſſe dixit,tunc valebit pro pte,quia teſta-
tus eſt ad pias cãs. ꝓ alijs decedit inteſtatus ꝑ id, qđ
hr̃ in d.l.ſi miles vnũ.& ſubdit ẽt,ꝙ valebit inſtitutio
factã ad pias cauſas: etiã ꝑ nutũ,licèt in alijs non vale
ret. ꝑ l.iubemus. C.eo.& dictũ fuit in c.ij.ſ.eod. An
24 aũt † directe poſſit ſubſtitui pia cauſa etiam maiori
poſt aditã hæreditatẽ,vr̃ ꝙ ſic,ꝑ id qđ hr̃ in ſimili de
milite in l.milites ff.de teſta. mili.an aũt voluntas ca
ptatoria valeat ad pias cauſas.tangit Bart.in d.l.j.de
25 ſacroſan.eccle.& dicet̃ in c.cũ tibi.j.eo. ¶ † Vlterius
quærit qualiter teſtamenta irritent̃.& ↄcludit,ꝙ pri-
mũ rumpit̃ ꝑ ſm̃.& ſm̃ ꝑ tertiũ,& ſic deinceps.quia
ambulatoria eſt vltima voluntas vſq; ad mortẽ.l.iij.
in fi.ff.de alimẽ.leg.& l.ſi mihi & tibi.§.in legatis.ff.
de leg.j.& intellige, qñ poſterius teſtm̃ eſt ꝑfectum t
aliàs ſi eſſet imperfectũ ratione præteritionis,& ſolẽ
nitatis,non tolleret primũ.l.ij.ff.de iniu.teſta.& in §.
poſteriorem.inſtit.qui.mo.teſt.infir.vnde primũ te-
ſtamentũ ꝑfectũ non tollit̃ ꝑ ſm̃ in quo filius eſt p̃-
teritus: licèt viuo teſtatore decedat.l.ſi filius qui in
poteſtate.ff.de liber.& poſthu. ¶ Aduerte tñ, ꝙ ſi in
ſcđo inualido ſunt inſtituti veniẽtes ab inteſtato,pri
mũ ſolenne rumpit̃ ꝑ iſtum ſm̃ inualidũ,qđ eſt verũ
ſm̃ glo.accurſij,qñ ſm̃ eſt inualidũ ratione ſolennita-
tis.facit.l.hac conſultiſſima.§.ſi quis aũt. C.de teſta.
ſecus ſi eſſet inualidũ ratione pręteritionis:quia tunc
primũ teſtm̃ ſolenne non rumpit̃ ꝑ ſm̃ in quo filius
in p̃tãte eſt p̃teritus: & in ſcđo ſint inſtituti veniẽtes
ab inteſtato,vt no.in d.l.ſi duobus.§.ſi prius.ff.de ↄ-
tab.vbi vr̃ rumpi primũ teſtm̃ per ſcđm,in quo filius
eſt præteritus ſi in eo ſint inſtituti venientes ab inte-
ſtato.& ꝓꝑ hoc ↄtrium tractat,an ille.§.ſi plures ha-
beat locũ ſolũ in filio emancipato.an vero in filio in
p̃tãte:& ſequit̃ do.Bal.ipſe poſuit in d.l.ſi filius q in
p̃tãte.& tractat etiã, an qñ pręcedit teſtm̃ validũ de
iure ciuili,& p̃torio, an tollat̃ ꝑ ſcđm validũ de iure
prętorio tm̃.& ſequitur in hoc dicta Bal.in d.l.ſi fili⁹.
Sed tu dicere potes,vt plene dixi ĩ d.l.ſi fili⁹.& ĩ l.cũ
in teſtõ vñ ſi inſiſto, q̃a iſtud ẽ magis legale q̃ cano.
dicit ẽt, ꝙ rũpit̃ teſtm̃ natiuitate poſthumi p̃teriti, vt
probatur in l.poſthumus.ff.de iniu.teſt.illud tñ re-
conualeſcit de ęquitate prętoria ſi poſthumus natus
poſt teſtm̃ decedit viuo teſtatore:vt probat̃ in dicta l.
poſthumus.Sed vbi filius iam natus exiſtens in p̃tãte
patris fuit pręteritus in teſtõ teſtm̃ a princi.eſt nullũ.
l.j.& ij.ff.de iniuſt.teſta.& l.inter cętera.ff.de libe.&
poſthu.& d.l.ſi filius qui in poteſtate.nec recõuale-
ſcit, licèt filius viuo teſtatore decedat,q̃a a prin.fuit
nullum. qđ ſecus eſt in poſthumo p̃terito. q̃a tunc
à princip:teſtm̃ valet, ſed rumpitur per natiuitatem
poſthumi ſuperuenientis poſt teſtm̃.iõ,tunc facilius
reconualeſcit,ex quo a princip.valuit. facit,quod hr̃
in l.iij.§.fi.de libe.& poſthu. & quod non reconuale
ſcat in filio iam nato præterito probat̃ in d.l.ſi filius
qui in p̃tãte. quod eſt intelligendũ,niſi in teſtõ fuiſ-
ſent inſtituti venientes ab inteſtato poſt filius: quia
tũc reconualeſceret de ęquitate prętoria per mortẽ
filij in vita patris,vt eſt caſus ſingularis in d.l.poſthu
26 mus. ver.idẽ,& circa.¶ † An aũt qñ rumpitur teſtm̃
natiuitate poſthumi p̃teriti debentur legata ꝑ auth.
ex cã.ſicut qñ p̃teritus fuit iã natus,dicit d. Pe.eẽ du
biũ,& aſr nõ declarat. Cõiter tenet̃,ꝙ ſic. vt ple.not.
in dicta auth.ex cauſa maximè per Barto. & in l.filio
pręterito.ff.de iniu.teſta. ibi etiam pleniſſime dixi.
27 ¶ † Sexto quærit quid ſi primum teſtm̃ fuit validum
ex cã pręteritionis, vel exheredationis. & ſic legata
remanent firma in ſecundo teſtõ ꝑ dictam authẽ.ex
cauſa.C.de libe.p̃te.An legata relicta in primo teſta-
mento erunt nulla.do.Pe:poſt Bart.in l.ſi iure.ff.de
leg.iij.

leg.iij.tenet ꝙ primum teſtm̄ remanet validū quo ad
inſtitutionem hæredis,& in hoc iura antiqua nō cor
rigūtur.facit l.ſi filius qui in poteſtate.ff. de liber.&
poſthu.ſuperius allegata.ſed quo ad legata, & fidei-
commiſſa.dicit ꝙ primum teſtamentum tollitur per
ſecundum,per id quod habetur in l.fi.ff.de here.in-
ſti.& ſecundum hoc erit dare caſum in quo quis de-
cedit quodāmodo,cum duobus codicibus teſtamē-
ti: quia primum valebit quo ad inſtitutionem,ſcd̄m
quo ad legata quæ petentur etiam ex illo ſecundo te
ſtamento,& tanq̄ ex ipſo teſtamento per tex.in cor-
pore Authēticæ ex cauſa.dnm dicit,ꝙ quo ad legata
teſtm̄ tenet tanq̄ non reſciſſum.& ſic reſidet do. Pe.
& Bar.in d.l.ſi iure. Sed aduerte,quia Bal. vr̄ tenere
contrariū in d.l.ſi filius qui in poteſtate.circa fi.Mo-
uetur q̄a Auth. ex eā vr̄ conſeruare legata, qn̄ nulla
remanet inſtitutio:ſed in caſu propoſito remanet in-
ſtitutio facta in primo teſtamento.ergo videtur ꝙ nō
conſumentur legata facta in ſecundo,qđ dicit etiam
procedere:licèt in ſecūdo teſtō eſſet appoſita clauſu-
la codicillaris, vt quia dictum eſſet, ꝙ ſi non valeret
ipſum ſecundū teſtm̄ iure teſtamenti,valeat iure co-
dicillorū, q̄a dicta clauſula operatur,qn̄ ſuccedit̄ ab
inteſtato.facit l.ſi veritas.& qđ ibi no.C.de fideicō.
In caſu aūt premiſſo non ſucceditur ab intetaſto:ſed
ex primo teſtō:& ſic vr̄ ꝙ dicta clauſula nil operet̄.&
iſta opi. ſatis videtur poſſe de iure defenſari.nam vr̄
ꝙ remanere debear primum teſtm̄ quo ad omnia ex
quo ſecundum fuit inualidū propter defectum præ-
teritionis.& ſic vr̄ eſſe quid imputādum teſtatori,ex
quo præcedebat primum teſtm̄ validum, & fecit ſm
inualidum. vnde hoc caſu vr̄ ꝙ remaneamus in iure
antiquo,vt ſic euitetur correctio,& non inducatur,
niſi in caſu expreſſo. & potius reſtringatur correctio
q̄ amplietur,per id quod hr̄ in c. quæ a iure.in vj. &
in l.quod not. & l.ius ſingulare. de legi.& in l.præci
pimus.C.de appel.& in c.cum expediat.de ele.in vj.
& ſic vr̄ ꝙ dictum Bar.in d.l.ſi iure.& do.Pe.hic non
ſit ſine dubitatione,& vr̄ potius ꝙ verior ſit opi.Bal.
in d.l.filius. ¶ Septimo quærit. Quid ſi p̄ceſſit teſtm̄
ſollenne.deinde teſtator adhibitis ſeptem teſtibus di
xit nolo valere tale teſtamentum, quod feci. An per
hoc teſtamentū prædictum tollatur.vr̄ quòd nō.per
id quod hr̄ in §.pe.inſt.qui.mo.teſt.infir.Bar.in d.l.ſi
iuriſdi.dicit,ꝙ ſicut legata,& alia quę in teſtō ſcribū
tur requirunt confirmationē:ita ademptio ſi qua fiat
requiritur,ꝙ confirmetur aditione hæreditatis. nam
hæreditas a ſeipſo adimi non poteſt,quia non eſt cu-
ius aditione ademptio confirmetur. l.ſed ſi in condi
28 tione.§.fi.ff.de hære.inſt.vnde concludit ꝙ † ſi teſta-
tor corā teſtibus dixit nolo valere teſtamentum aliàs
per me factū.q̄a volo decedere inteſtatus.tunc vr̄ in-
ſtituere tacitè venie̅tes ab inteſtato. facit l.ſi quis ita
inſtituatur.ff.de hære. inſti. & ſic ademptio valebit.
ſecus ſi ſimpliciter dixit,nolo valere teſtamentū, qđ
feci.quia non per hoc erit reuocatum, niſi interue-
niret etiā curſus x.annorū, per l.ſancim⁹.C.de teſta.
29 ¶ † Sed iuxta prædicta quæritur, quid ſi teſtator di-
xit in ſcđo teſtō inualido. caſſans, & irritans omnē
aliā volūtatē,& omne aliud teſtm̄ per me factū, vtrū
vigore dictorū verborū tollat̄ primū teſtm̄: licèt ſm
ſit inualidū.ꝯcludit ꝙ non:q̄a caſſatio, & irritatio ſic
reſtringit̄ ſcđm cām caſſationis,& cancellationis,vt
legi.& not.in l.cancellauerat.ff. de his q̄ in teſta.de-
len.& in l.qui ex liberis.§.teſtō.ff.de ſecundis tabu.
In caſu autē p̄dicto caſſatio vr̄ fuiſſe facta reſpectu ſe
cundi teſtamēti.q̄a illud volebat p̄ualere. iō ex quo
nō valet,dicta verba caſſans,& irritās,nihil operant̄

ſaluo niſi in ſcđo teſtō eſſent appoſita: ēt illa verba,
ꝙ ſi non valeret ſcđm teſtm̄ iure teſtamēti,valeat iu-
re codicillorū,q̄a dicta verba tunc operantur, vt de-
beantur legata venientibus ab inteſtato. iō ſcđm eū
contenta in ſecundo teſtō confirmantur per aditio-
30 nem venie̅tiū ab inteſtato. ¶ †Quid autē ſi cācellat̄
teſtm̄.dic ꝙ tunc, q̄a deuenit̄ ad actū facti teſtm̄ in-
ualidat̄,p id qđ hr̄ in l.noſtrā.C.de teſta.& ſic aliud
eſt qn̄ ſolum deuenit̄ ad verba:vt quia dicit nolo va
lere teſtm̄,qđ feci:q̄a tunc procedit qđ ſ.dixi. ¶ An
autem,qn̄ cancellatur teſtm̄ veniāt venientes ab in-
teſtato,an vero fiſcus. no.per glo.& Cyn. in d.l.no-
ſtram.& per Oldr.in conſi.clxxx. aliàs.cxliiij. & per
Io.And.in addi.Spec.in ti.de inſtru. edi.§.compen-
dioſæ.ſuper ver.ſed quid ſi prius.& cōiter dicitur, ꝙ
attendi debet voluntas teſtatoris: ſi de illa appareat,
ſed vbi non apparet fuerunt opi. nam gl. tenet ꝙ lo-
cus erit fiſco,vt ſic auferatur ab hæredibus inſtituen
tis tanq̄ indignis,& præſtat legata.Sed Dy. tenuit,ꝙ
veniant venientibus ab inteſtato.Ioā.An.in additio.
prædicta concordat opi.ꝙ ſi cancellauit ſolum inſti-
tutionem hæredū ꝓcedat opi.gl.q̄a veniet fiſcus, vt
ſic legata debeantur quæ non fuerunt legata:ſed vbi
etiam legata ſunt cancellata.& ſic totū teſtm̄ proce-
dat opi.Dy.quia tunc teſtator cancellando totum vr̄
voluiſſe,ꝙ nihil debeatur ex tali teſtamento, qđ te-
ne menti pro declaratione dictæ.l. noſtram. cum ibi
nota.¶ Octauo quærit.pone, quòd Titius fecit teſtm̄
in quo inſtituit eccleſiam Sanctæ Mariæ.deinde tra-
ctu temporis cū eſſet infirmus,vocauit duos teſtes,
& fecit ſcribi per quendam clericum quædam lega-
ta.& in alijs ſuis bonis inſtituit pauperes Chriſti:&
in p̄ntia dictorum teſtium manifeſtauit prædicta, &
dixit,ꝙ uolebat, ꝙ oīa prædicta per unum notarium
in formā publicam redigerentur & ſic hoc facto po-
ſtea anteq̄ haberet̄ notari⁹,& alij teſtes:ille deceſſit.
reuocatur in dubiū.Vtrum primū teſtm̄ ſit ſublatū.
ur̄ ꝙ ſic, ex quo iſta ultima uoluntas fuit in ſcriptis
redacta corā p̄dictis duobus teſtibus p hunc text. &
per.§.diſponat.in Auth.de nup.col.iiij.facit.l.diuus.
ff.de teſt.mil.Cōtrariū tenet ex eo,q̄a nō poſſet dici
ꝙ p dictos teſtes poſſit ꝓbari teſtm̄:licèt ſit q̄dā nuda
verborū nuntiatio redigenda poſtea in teſtō: ſicut in
ſimili videmus ꝙ ſcriptura quā iudex hēt an̄ formare
& demū recitare non eſt ſn̄ia,ſed q̄dam p̄paratio ad
ſn̄iam.l.ij.C.de ſen.ex peri.recip. ita nec hoc caſu ur̄
fuiſſe teſtm̄,ſed q̄dā ordinatio priuata redigēda po-
ſtea in teſtm̄: & ur̄ poſſe argui de ſn̄ia ad teſtm̄: quia
teſtm̄ dr̄ ſn̄ia.l.j.ff.đ teſta.facit.l.ſeru⁹.ff.de manu.&
ſic ur̄ poti⁹ ſeparaſſe ad faciēdū teſtm̄ q̄ feciſſe.facit l.
ſi ita.ff.e.Nec ob.iſtđ.e.& ſequēs,q̄a hic ꝯſtabat ſaltē
p duos teſtes factū eſſe teſtm̄. ſec⁹ ĩ q̄ōne p̄dicta.Itē in
q̄ōne iſta aduertendū,ꝙ in primo teſtō ſicut ĩ ſcđo eſt
facta inſtitutio ad piam cām,& ſic nr̄ ceſſare priuile-
giū, qđ aliàs dici poſſet debeii diſpoſitioni ſcđæ pp
piam cām,per id,qđ hr̄ in auth.niſi rogati.C.ad Tre
bel.Et ad p̄dicta facit,qđ notauit gl.in l.fideicōmiſ-
ſa.§.j.ff.de le.iij.Et ita conſuluit Oldr.ut ſuperius di
xi ſcđm.d.Pe.in ꝯſi.clvj. ſm eū.¶ Adde ꝙ hoc ēt te-
nuit Io.An.in add.Spe.ĩ p̄al.§. ꝯpēdioſę.ſup d.ver.
ſed q̄d ſi pri⁹.qđ tene mēti.ſatis tn̄ putarē,ꝙ ſi nō ꝓ-
cederet̄ ad teſtm̄ ex quo ſcđa volūtas fuit pſecta rōe
volūtatis,ſed reſtaret publicatio fiēda p notariū ꝙ va
leret dicta diſpoſitio, ex quo erat ad pias cās. per id
qđ notauit.Bart.in d.l.fideicōmiſſa.§.j.& qđ dixi in
c.ij.ſ.e.& ĩ d.l.ſi is q.ff.de teſt. & idē videret̄ ſi p̄ceſ-
ſiſſet teſtm̄ ad nō pias cauſas: ſed vbi præceſſit teſtm̄
ad pias cās, tunc quia concurrit vna pia cā cum alia

eſt magis dubiũ, an tunc ſtãdum ſit ſcđæ diſpoſitio-
ni. & hoc caſu poſſet dici,ꝙ procedat dictum Old.&
Io.An.ꝙ ſequit̃ ẽt.d.Pe. Nõ eſt tñ abſq; dubitatione
ex quo ſcđa voluntas fuit pfecta rõne voluntatis pp
31 ea quæ dixi in d.c.ij. ¶†Nono q̃ritur,qa dixi vltimã
volũtatẽ eſſe ambulatoriã vſq; ad vltimũ uitæ, ut pa
tet in l.iij.§.fi.cũ ſeq.ff.de adi.le.Quid ſi primo teſtõ
teſtator adiecit clauſulã derogatoria,ꝙ volebat illud
oĩbus quæ poſtea faceret præualere,niſi in ſcđo eſſet
ſcripta,Aue Maria,vel orõ dñica.Gl.ĩ l.ſi qs.in prin.
teſtamẽti.ff.de le.iij.tenet ꝙ tũc ad hoc,vt valeat ſm
oportet ꝙ dicat ipm velle valere ſcđm. & quòd ex-
preſsè ipſum pœnitet prioris voluntatis.& iſtud ẽt te
nuit Dyn.& eſt cõis opi.licèt Iac.de Are.aliter dixe-
rit.& refert Bar.ĩ d.l.ſi qs in prin.teſtamẽti.& Cy.ĩ l.
ſancimus.C.de teſta.& do.Pe.hic. nã dicta clauſula
derogatoria non tollit facultatẽ teſtandi ,ſed potius
demonſtrat non adeſſe voluntatẽ in ſcđo teſtõ , niſi
fiat expeſſa mentio de clauſula derogatoria iõ valet
dicta clauſula,& operatur ꝙ non valet ſcđm:niſi fiat
expreſſa mentio de primo , & de clauſula derogato-
tia in eo appoſita.de quo plenè per Barto.in d.l.ſi qs
in prin.teſtamenti.& per Dy.in rła ꝙ ſemel , de reg.
32 iur.in vj. ¶†Tangit etiam decimo . Quid ſi aliquis
facit teſtm̃,& iurauit nõ mutare: an poterit illud mu
tare.Io.An.in dicta regula,ꝙ ſemel.tenuit diſputan-
do,ꝙ non obſtante iuro poterit reuocare.ſed ſi reuo
cet erit periurus per id,qđ hr̃ in c.fi.cum ibi notatis.
de procu.in vj. & in c.j.de ſpõ.duorum.Idem Cy.in
l.j.C.de ſa.ſan.ecc.Idem Barto.ſcđm do.Pe.in d.l.ſi
quis.Sed certe verũ eſt,ꝙ Bart. tenet teſtm̃ ſcđm va-
lere.ſed dicit ꝙ non erit periurus:quia iurm vr̃ fuiſſe
contra bonos mores velut tendens ad tollendũ libe-
ram facultatem teſtandi. & ſic vr̃ nõ fuiſſe obligato-
rium per c.non eſt obligatoriũ. de reg.iur.in vj.& in
hoc contradicit Io.An.Quæ autẽ opi.ſit verior plenè
declaraui in c.cum ꝯtingat.de iureiu.in mẽbro illo,
qñ actus improbat̃:qa eſt ꝯ bonos mores . Ad vnum
tñ eſt aduertendum, ꝙ iurm in dicto caſu pſtitum in
primo teſtõ hẽt vim clauſulæ derogatoriæ.vñ non va
lebit ſcđm teſtm̃,niſi primum ſpecialr̃ tollatur . ope-
ratur enim iurm ꝙ actus valeat omnimodo quo me
lius valere põt.l.cum pater.§.filijs.ff.de lega.ij.& no
tauit Bal.in d.l.ſi quis in prin.teſtamenti.& facit,qđ
notauit Io.An.in pal.regula, ꝙ ſemel, de materia ẽt
per gl.in c.vltima voluntas.xiij.q.j. & per Old.conſi.
33 xcvj.aliàs.clx.¶†Vltimo quærit, an ſit dare aliquod
remedium, ꝙ teſtm̃ nõ poſſit reuocari.dicunt aliq ꝙ
non,ſtando in finibus vltimæ volũtatis.Sed ſi tranſi-
ret in ꝯtractũ eſſet daret remedium, qa ſi teſtator di-
cat.& ſi ꝯtingat me mutare iſtud teſtm̃ dono tibi no-
tario tanq̃ publicæ perſonę recipiẽti noĩe hęredis in-
ſtituti,& oĩm aliorũ legatariorũ oĩa bona mea:poſſi-
bile enim vr̃ ꝙ vltima voluntas trãſeat in ꝯtum per
id,qđ hr̃ in l.hęredes palã.§.fi. cum ibi notatis p gl.
& doc.ff.de teſta.cõtrarium ꝯſuluit Bart.qa dicta do
natio ur̃ auferre liberã teſtamẽti factionẽ. iõ dicta cõ
ditio tanq̃ turpis vr̃ vitiare ipſum contractum,per id
quod hr̃ in l.generaliter.ff.de verbo.oblig.& ita dicit
ẽt Dy.ꝯſuluiſſe, licèt aliter ſcripſerit in d.c.& Barto.
in d.l.j.de ſacroſ in.eccl.vbi etiã ponit tale remediũ,
videlicet ꝙ ſi teſtator dicat ꝙ ſi ꝯtingat ſe aliud teſtm̃
facere proteſtet̃,ꝙ non vult illud valere : qa nõ face-
ret illud ex ſuo libero arbitrio,& ex ſua libera uolũ-
tate:ſed timore ꝯſanguineorũ, & hæredũ ibi ſcripto-
rũ:aľs non facturus. nã tunc ur̃ operari pteſtatio p l.
q in aliena.§.fi.ff.de acq.hęre.& intellige, ꝙ primũ
tale teſtũ derogabit ſcđo pp dictã pteſtationẽ fal-
uo niſi expreſſe diceret ſe velle valere ſm:& caſſatur
oĩno primum non obſtante pteſtatione in ea appoſi
ta:q tunc valeret ſm,vt etiã voluit Bar.in d.l.ſi quis
in prin.teſtamenti.Refert tñ d.Pe.ꝙ cũ venetijs eſſet
qõ valde ardua de iſta cła derogatoria ſecundi teſta-
menti adiecta in primo.videlicet , ꝙ nõ valeret ſm ſi
qđ fatet̃,quia teſtabatur, ꝙ pp metũ ꝯſanguineorũ
illud faceret:fuit determinatũ in cõſilio ſummorũ vi
rorũ dictæ ciuitatis,ꝙ dicta cła in tam libera ciuitate
fruſtra fuiſſet appoſita,& eſſet ſpernẽda, & ꝙ nil ope
rabat̃, qñ opponebat̃ in dicta ciuitate , & merito ſm
eum:qa in ipſorum teſtĩs multum exuberat bonafi-
des: qa faciũt ſua teſtamenta in camera manu ppria
ſcribendo in aliqua ſchedula,ſeu folio, & tradit̃ talis
ſcriptura pſbytero ſigillata q rogat duos teſtes, đ iſta
traditione,& nec teſtes, nec pſbyter ſciunt illud qđ
ibi cõtinet̃ quouſq; fuerit aperta poſt mortẽ teſtõris,
& ſeruat̃ qđ in ea reperitur ſcriptũ,nec fuit vnq̃ audi
tũ ſm eum aliquã falſitatẽ in talibus fuiſſe ꝯmiſſam ,
ꝙ eſt euidens, & manifeſtum articulum maximè bo-
næfidei,q̃ verſatur in illa ciuitate in talibus actibus .

S V M M A R I U M.

1 *Vltima volũtas facta ad pias cauſas coram duobus teſtibus valet.*
2 *Cauſa eccleſiaſtica, quando tractatur coram iudice ſeculari debet ter minari ſecundum canones.*
3 *Laicus ſi litigat in curia epiſcopi, an ſint ſeruandæ leges, & ſtatuta.*
4 *Relictum factum eccleſiæ valet & etiam ſi fiat ciuitati.& nu.8.*
5 *Legatarij , an poſsint contra heredem laicum agere coram iudice ec-cleſiaſtico.*
6 *Teſtes in relictis ad pias cauſas ,an debeant eſſe rogati , & numero 9.& 15.*
7 *Relicta plura quando fiunt vni, an poſsit vnum acceptare , & aliud repudiare.& nu. 12.*
9 *Teſtamentum ad pias cauſas, an valeat, ſi non habeat numerum te-ſtium, vel etiam ſi non ſint rogati.*
10 *Furioſus, an poſsit teſtari ad pias cauſas.*
11 *Teſtator ſi fecerit teſtamentum in quo fecit relictum ad pias cauſas. poſtea reuocat illud non facto alio teſtamento,nec codicillis, an va-lebit ademptio.*
13 *Hæreditates plures ſi vni deferantur , vel vna hæreditas per plures partes,puta vna iure inſtitutionis,alia iure accreſcendi,vel ſucceſsio nis,vel vna pure,alia ſub conditione , an poſsit ille vnam partẽ adi-re, & aliam repudiare.*
14 *Relictum ſæpius vni ab eodem,vel ſi eadem ſpecies, vel quantitas ab eodem, vel diuerſis vni relinquatur, an tantum ſemel debebitur.*
16 *Legatum ſi eſt alternatiuum , an poſsit legatarius partem vnius al-ternatiuè acceptare, & partem alterius repudiare.*

a RElatum.j. Valet ᵃ teſtm̃ factum ad
pias cãs duobus teſtibꝰ.
h.d.vel gñalius potes dicere ſm d.Flo.va
let vltima voluntas ad pias cãs facta corã
duobus teſtibus.h.d.& primo ponit factũ reprehenſi
bile.Scđo illud mandat corrigi.ſcđa ibi:mandamus.
¶ In tex.ibi:ſeptem.ſ.qñ fiunt in teſtõ relicta.¶Item
ibi: vel qñq;.ſ.fiunt relicta in codicillis . ¶ Item ibi :
poſtpoſitis iudicare.ſupple, quia non iudicatis in fa-
uorem relictorum,ſed contra eorum fauorem abſol-
uendo cõuentum.¶Item ibi : ſcriptum.ſ.in l.diuina
veteris teſtamenti.& etiam in l.noua euangelica : vt
dictum fuit in c.præcedenti. & tangitur in gl.ij.in c.
1 præcedenti.& ſuper illa ſignata fuit quota. ¶†No.ꝙ
in relictis ecc. valet vltima voluntas facta corã duo-
bus teſtibus.& ſic debet expediri ſuper dictis relictis
ſm canones,& non ſm leges,& idem intellige de re
lictis ad pias cauſas, & hoc etiam voluit hic Inn.cir-
ca princi. & etiam ſuper verbo,cauſa talis,dum ſup-
plet,quæ ad veſtrum examen deducatur, quia ſic de
relictis eccleſiæ,vel ad pias cauſas.facit quod no.hic
2 in gloſ.fina.¶†Nota, quòd cauſa eccleſiaſtica etiam
quando

a ¶Valet. Ad materiã huius tex. Vide doct. & pcipuè Bald. in l. quã.in iiij. col.ver. itẽ de iure canonico. de fideic. & p d.Alexã in conſi.196. in 4.parte.

q̃ñ tractatur corã iudice ſeculari debet terminari ſm canones,& nõ ſcd̃m leges. & ſic vr̃ hic eſſe caſus ꝑ dicto doc.s̃.de conſti.in c.j.vbi etiam hoc tenent.nã hic tractabatur cauſa corã iudicibus ſecularibus, vt patet hic in ſupraſcriptione.poſſet tamen dici,ſi quis vellet euadere hanc decre.vt hic tãgit do. Anto.ꝙ hic loquatur in terris eccleſiæ,cum loquatur de ciuitate velletrẽſi,quæ eſt propè vrbem,& de terris eccleſiæ, vnde non eſt mirum, ſi tunc iudicandum eſſet ſcd̃m canones etiam in foro ſeculari, per id qđ legitur,& notaĩ in c.ſi duobus.s̃.de app.& in c.licet.s̃.de fo.cõ pe.poteſt etiam dici ſcd̃m eum,quòd iſtud contingit hic ex natura eſſe, q̃a ad eccleſias ſpectat diſponere de pia cauſa,& ſic poſſet euadi hęc decr.tñ qđ dixi in notabili cõiter tenetur, vt patet ex notatis in d.c.j.

3 ¶ †Quid autem contra,ſi laici litigẽt in curia Epi,an ſint ſeruãdæ leges,& ſtatuta.allegat qđ no.ĩ c.j.& ſi. s̃. de fo.cõp.in c.ꝙ clericis.Sed certè hoc nõ vr̃ verũ, q̃a ſi clericis, vel eccleſiaſticis perſonis litigantibus in curia ſeculari ſeruandi ſunt canones.de quo tñ di cendũ,vt le.& no.in c.j.& in c. eccleſia Sanctæ Mariæ.eo.ti.vr̃ ꝙ multoſortius ſint ſeruandi canones,ſi cõueniant̃ clerici,vel pſonæ eccleſiaſticæ in foro eccleſiaſtico,facit qđ hr̃ in d.c.ꝙ clericis.vñ de hoc dicendũ, vt ibi plenè nota.& ibi ẽt dixi.& dixi etiã in

4 d.c.eccleſia Sanctæ Mariæ.¶ †Nor.ꝙ valet relictũ ſactũ eccleſiæ.& ſic rei animatæ.& ſic valet relictũ factũ ciuitati,vel ciuitatib.ff.de le.j.nã adminiſtratores pdictorũ locorũ capiẽt dicta relicta.facit qđ hr̃ ĩ l.j. C.de ſacroſan.ecc.& s̃.de cauſa poſſ.in c.cũ ſup.An autem cenſeat̃ eſſe diuerſum legatũ factum eccleſiæ a facto miniſtris eccleſiæ.hr̃ in c.requiſiſti.j̃.e.& in l. ciuibus.ff.de re.du.& ibi per Bart.no.ꝙ in relictis fa-

5 ctis agi poteſt corã iudice ſeculari. † vtrum aũt poſſit agi coram iudice eccleſiaſtico cõtra hæredem laicũ. dicit do.Pet.ꝙ hic eſt arg.ꝙ non a contrario ſenſu,ꝙ loquat̃ de iudice ſeculari,& pro hoc eſt ratio,q̃a actor ſequi dẽt foiũ rei.s̃.de fo.cõp. in c.cũ ſit generale.& ſic reſidet do.Pe.Tu potes dicere,ꝙ etiam cõtra laicũ põt agi corã iudice eccleſiaſtico in relictis eccleſiæ ad pias cauſas, quia tales cauſæ etiã ſpectant ad iudicẽ eccleſiaſticũ,vt noravit Inn.& Io.An. ĩ c.ſignificantibus.s̃.de offi.deleg.& hoc etiã expreſſe tenuit Bar.in l.ſolent.ff. de alim.leg.& ita etiã aliàs dixi de facto.& ſeruatũ fuit in ciuitate Paduana.vnde tũc eſt electio agentis,an velit agere coram iudice ſeculari, an vero corã eccleſiaſtico.nec ob.iſte rex. q̃a nõ dẽt ſumi ar.a ꝯrio ſenſu,q̃a reſultaret ĩtellectus iuri cõ

6 trari⁹,vt patet ex notatis in d.c. ſignificãtib⁹.¶ †No. argu.ꝙ ẽt in relictis ad pias cãs req̃rant̃ teſtes eſſe rogatos,per id qđ hic dixit,teſtibus requiſitis, & qđ j.

7 dicet̃.¶ Vltimo no.ꝙ interdum ſiũt plura relicta vni. an aũt poſſit tũc vnũ acceptari. & aliud repudiari.in-

8 fra tangetur.¶ †In gloſſ.j.ibi: reſtringe. Sed certè iſta reſtrictio,quò ad capitulũ præcedens nõ vr̃ bona, cũ ibi nil dicatur de relictis eccleſiæ, iõ quo ad illud c. & ipſius intellectũ,dic vt ibi dictum fuit ſuper gl.ſi. ibi,quo hic, & ibi dicet,ſed certe quo ad illud. c.gl. bene dicit, quantum aũt ad c.pręcedẽs.non bñ dicit vt tetigit ſup gl.j.Et no.ex gl. ꝙ vbi ſit relictũ eccleſiæ,vel ad pialcãm ſup tali relicto eſt de foro eccleſię. & ſic vr̃ ꝙ ſi aliqđ ſit relictũ pauperi pſonę, vel ẽt eccleſiæ ꝙ poſſit tale legatũ peti etiã corã iudice eccleſiaſtico,licèt conueniens ſit laicus.& iſtud ẽt tenet do. Ant.ꝙ no.ꝰ id qđ dixi poſt do.Pe.in notabilibus dicit tñ d.Ant.aduertẽdũ,ꝙ gl.ſe reſtringit,& bñ ſm eũ ad relictũ ad piam cãm.Si autẽ principaliter peteret̃ executio teſtamenti. & nõ relictorum ad pias cauſas

nõ poſſet tunc adiri immediatè iudex eccleſiaſticus, qđ inte ligit ꝓcedere, niſi hæres eſſet negligẽs in c ö implendo,quia tunc Eps vr̃ poſſe exequi hæredene gligente.per id,qđ hr̃ s̃.eod.in c.nos quidem.& c.ſi hæredes.& ſic poſſet tractari cauſa coram iudice eccleſiaſtico.& per hoc vr̃ velle.do.An.ꝙ in negligenti. hæredis poſſit Eps ſe intromittere et quo ad relicta in non pias cãs, qđ an ſit verũ plenè dixi in d.c.ſi

9 hædes.¶ †Extra glo.q̃: it hic do.Anto.certũ eſt ꝙ quò ad numerũ teſtium leges non habent locum in relictis ad pias cauſas,an habebunt locũ leges quatenus exigunt teſtes rogatos. do. Fran.de Are.vt hic tangit do.Anto.conſuluit ꝙ ſic. & ꝙ quo ad hoc non habẽt locum canones, quia non tepet iunt in hoc a canonibus immutatæ. ipſe do. Anto.hic tenet contrariũ dicens,ꝙ talis ſolennitas non requiritur in relictis ad pias cauſas, quia eccleſia in talibus inſequitur merã æquitatem iuriſgentium,ſeu naturalis, per id qđ hic hr̃, ideo vr̃ ꝙ dicta ſolennitas non requiratur, & hãc opi. credit de iure verã.dicit tñ ꝙ ĩ practica ſeruaret̃ opi.do.Fran.de Albergotis. prædicti per rationẽ ſuperius allegatam per eum de quo in allegationibus Lapi. de Caſt.in allegatione,puto veriorẽ opi.d.An. & credo ꝙ illa etiam ſeruaret in practica, ꝗcqđ dicat do.An. quia hic ſolum requiritur, ꝙ talis vltima voluntas facta fuerit coram duobus aut tribus teſtibus ſcd̃m l.diuinam,& euangelicam,non reperitur cautum,ꝙ teſtes debeant eſſe rogati, ſed ſimpliciter dr̃ ꝙ ſufficiunt duo, vel tres teſtes idonei,ergo in talibus relictis non eſt curandũ de tali ſolẽnitate, & ꝓ hoc etiã, ꝙ qñ fuit vltima volũtas inter liberos ſufficiunt duo teſtes, & non rogati. l. hac cõſultiſſima.§. ex imperfecto.& ibi nor. C.de teſta.ergo eodẽ mõ dicendũ idẽ in iſtis relictis.& hoc ẽt voluit Bar.in l. j.C.de ſacroſan.ecc.vbi voluit ꝙ in talibus relictis ad pias cãs ceſſat oĩs ſolẽnitas iuris poſitiui, vt ipſe no. circa ſi.d.l.& ꝯcludit ſufficere ſolennitatẽ iuriſgen. & iur.diuini,& iſtud ẽt vr̃ fuiſſe de mente Io. An.in c.ꝓcedenti.inquantũ dixit cõiter ſeruari,ꝙ in relictis ad pias cauſas ſufficiũt duo teſtes idonei in omni foro etiam in terris imperij, & ſic ẽt ꝓcepi practicatũ.

10 ¶ †Quid autem de legibus diſponẽtibus de furioſis, vel exiſtentibus in ętate inhabili ad teſtandũ, vt ſunt impuberes.l.qua ætate.ff.qđ teſta.an ĩ relictis ad pias cauſas ſint correctæ, dicunt doc.& Io.An.hic qđ nõ: quia hoc non reperit̃ expreſſum,& quia etiam nõ eſt conueniens tales poſſe teſtari etiã in relictis ad pias cauſas,facit quod legi.& nor.in l.ſi.C. de teſtã mili. ¶ Iuxta pdicta põt dubitari,quid ſi ſtatutum dicat,ꝙ non valeat teſtũ,nec vltima voluntas,niſi fuerit poſitum,& poſita in memorialibus, ſeu in illis regiſtra ra,an tale ſtatutũ habebit locũ in teſtamentis, & vltimis voluntatibus factis ad pias cauſas.dicit.d.Ant. ꝙ non, q̃a in talibus relictis nõ põt fieri ſtatutum ad pjudiciũ ipſorũ,per id ꝙ hic dicitur in tex.iſto.& ita dicit ſe de facto cõſultũ rñdiſſe.adde ꝙ ẽt hoc tenuit Bar.in l.j.C.de ſumma tri.qđ tene menti.¶ Vlterius quærit hic do.Hor. quid ſi aliquid relinquitur alicui moniali coram duobus teſtibus,an valebit.dicit ꝙ ſic q̃a pinde eſt acſi fuiſſet relictũ monaſterio.s̃.de ꝓb.

11 in c.pſentia.¶ Deinde quærit quid ſi † teſtator fecerit teſtm̃ in quo fecit relictũ ad pias cauſas demũ reuocat illud nõ facto alio teſtõ. nec codicillis.ſed ſimpliciter reuocauit,an valebit ademptio. dicit ꝙ ſic, ꝑ id,qđ notauit gl.in l.hæredes.§.ſi quid poſt.ff.de teſta. qđ dicit ꝓcedere quo ad effectũ, vt vi exceptionis nõ debeat legatũ per l.militis codicillis.§. vetera nus.ff.de teſt.mili.¶ An aũt ſufficiat ꝙ dicta adẽptio

ſacta ſit coram duobus teſtibus, dicit,ꝙ iſta qđ præ-
ſupponit aliam: videlicet,ꝙ teſtes requirantur in le-
gato.In quo eſt dicēdum, ꝙ ſtr in legato requiruntur
quinq; teſtes.l.fi.C.de codicil.& facit qđ no. Hoſt.
in ſumma co.tit.§.quatr ꝯfirmetr.ver.j. in legato aūt
facto eccleſiæ,vel eccleſiaſticæ perſonæ,& in relictis
ad pias cauſas ſufficiūt duo teſtes, ꝑ id qđ dr,& hoc
ſuppoſito concludit,ꝙ ſicut ad inducendū legatū fa-
ctū eccleſiæ,vel ad pias cās,ſufficiūt duo teſtes,ita &
ad illud tollēdū.ar.c.j.j.de re.iu.& l.nihil tā natura-
le.ff.de reg.iur.allegat etiam pro hoc, qa ſm eū mi-
nor ſolennitas vr requiri in tollendo legato, quam
in inducendo.nam in tollendo ſufficiunt ſcđm eum
duo teſtes ēt ſi ſint mulieres,ꝑ id qđ hr in l.qui teſtō.
§.mulier.cum ibi no.per gl.ff.de teſta.Sed certe ſi gl.
ibi ponderetur non dicit illud ad quod ipſe allegat.
ſed dicit,ꝙ licèt mulier non poſſit eſſe teſtis in teſtō,
tn̄ poteſt eſſe teſtis in codicil.Aduerte,quia glo. Legi
ſtarū,& Legiſtæ faciunt qōnē,an relictū factū in teſtō
poſſit adimi in codicillis. & licèt fuerint opi.vt patet
ex no.in d.§.ſi quid poſt.cōiter tenetur,ꝙ ſic,qa quo
ad valorē legatorū ſufficiunt quinq; teſtes.l.fi.ad fi.
C.de codicil.& ideo dēt poſſe adimi in codicil. factis
coram quinq; teſtibus ſolum fiet reuocatio ope ex-
ceptionis, ideo ſi legatarius reperiretur hre legatū,
ita ꝙ non haberet neceſſe non poſſet ab eo auferri.
ſed vbi haberet neceſſe petere poſſet exceptione re-
pelli,per id qđ hr in d.§.veteranus. & hoc ꝓcedit in
alijs relictis,quā ad pias cauſas,ſed in relictis ad pias
cauſas,ſi etiam fiat ademptio coram duobus teſtibus,
vr ꝙ ipſo iure tollatur, quia ad valorem ipſorū ſuffi-
ciunt duo teſtes,licèt in alijs requirantur quinq;: iō
vr ꝙ adimantur ipſo iure. & ſic non vr bene dixiſſe
do.Flo.inquātum vr velle, ꝙ ſolum ope exceptionis
fiat ademptio.nam vt dixi, quando interuenit in ad-
emptione numerus teſtium, qui ſufficeret ad valorē
relicti, tūc ademptio ipſo iure tollit relictū,vt etiam
12 voluit Bar.in ꝑalle.§.ſi quid poſt. ¶†Vltimatè tāgit
hic do.Pe.an qn̄ vni ſiunt plura relicta pñt vnū acce-
ptare,& aliud repudiare.& concludit, ꝙ ſi vna res le
gatur non poteſt pro parte refutari. hæredes tamen
legatarij morientes poſtq̄ ceſſit dies legati poſſet in-
ter eos facere,quòd vnus acceptaret ſuam partem al
ter repudiaret, ꝓbatur primum de ipſo legatario in
l.neminem.ff.de le.ij.ſecundum de hæredibus lega-
tarij quorum vnus poteſt partem ſuā acceptare alius
repudiare.l.legatarius.ff.de le.j. ¶Si vero plures res
vni legentur,tūc ſi ſub nomine collectiuo.puta ſi le-
gatur grex pecudū non poterit vna acceptari.& alia
nō,per id quod legitur,& nota.in d.l.neminē. ſecus
ſi nominatim plures res legenī vni perſonæ,quia tūc
poterit vnam acceptare alterā repudiare, ſaluo niſi
illa,quæ repudiatur habeat onus annexum:quia tūc
illa repudiari poterit,per id quod habetur in d.l.ne-
minem.& in l.ſi legatario. ff.de fideicommiſſ.liber.
Et per ꝑdicta dicit Bar.in d.l.neminē. ſe conſuluiſſe
dum quidam fuiſſet conſtitutus executor teſtamenti.
& certum legatū fuiſſet ſibi relictū. & illud legatum
vellet repudiare, vt ſic euitaret onus ſatiſdationis,q̄
dēt executor præſtare de exequendo voluntatē de-
functi,qn̄ ſentit cōmodū a defuncto, q̄ ſatiſdationē
non teneretr præſtare,qn̄ non ſentiret cōmodū ſcđm
ea,q̄ leguntur,& notanī in l.ſi pluribus.ff.de leg.j.&
in l.diuus.ff.ſi cui plusq̄ per l.Falci.& in l.liberto.§.
largius.ff.de annuis legat.nam conſuluit, ꝙ non po-
terat repudiare legatū ſibi factū, vt per hoc euitaret
onus ſatiſdādi.ꝑ id, qđ hr in d.l.ſi legatario.& in d.
13 l.neminē.qđ tene mēti. ¶†Qn̄ aūt plures hæredita-
tes deferuntur vni, vel vna hæreditas per plures ꝑtes,
puta vna pars iure inſtitutionis, alia iure accreſcēdi,
vel alia iure ſucceſſionis,vel vna pura,alia ſub cōdi-
tione,q̄ poſtea extitit.An poſſit ille talis vnā hære di-
tatē adire.& aliā repudiare.Nam aliā acceptare ple-
nè no.per gl.&c.in l.cū ꝗdā eulogio.C.de iure delibe.
& plenius ꝑ Bar.in l.fi.ff.de acq.hære.& quia mā eſt
14 ꝓlixa ſufficit remiſſio.¶†Quid aūt cō ſi vna ab eodē,
vel diuerſis eadē ſpecies, vel quantitas ſępius relin-
quaī,an ſemel tm̄ debebiī,an vero ſępius.Conclude
ꝙ aut legaī a pluribus hæredibus in eadem tōne, &
tunc quilibet teneī ꝓ hæreditaria portione.l.ſi pluri-
bus.l.ſi ita.& ibi per Bar.ff.de le.ij.& ſic ſolū ſemel
debebiī.ſed peteī ꝓ rata a quolibet herede ſecus ſi in
diuerſis oronibus noīatim fuerint relicta a pluribus
hæredibus,qa tunc a quolibet debebiī inſolidum vt
no.ꝑ Bar.in d.§.ſi ita.& facit.l.ſeruo alieno.§.ſi quis
a primo.ff.de le.j.aut relinqī ſępius q̄titas ab vno hę
rede.& tunc ſi in eadē voluntate ſolū ſemel dētur in
l.plane.§.ſi eadem.ff.de leg.j. ſi vero relinquiī in di-
uerſis voluntatibus,puta in teſtō.& in codicillis, &
tunc ſępius debebit,ꝑ id,qđ legi.& no.in l.quinqua-
ginta.ff.de ꝓba.& hoc qn̄ ſimplr fuit relicta, ſecus ſi
ob cām.qa tunc ſemel debebiī,vt no. in d.l.qnqua
ginta.& ꝓbaī in l.libertis quos.ff. de alimē.leg. facit
qđ notauit Bar.in l.cū certū.ff.de adimēdis leg.Scđo
caſu,qn̄ legaī ſpecies,& tūc aut legaī in eadē vltima
volūtate,aut in diuerſis, ſi ī eadē.& tūc aut relinquiī
ab eodē hærede.& ſemel tm̄ debeī d.l.plane. §. ſi in
eadē. aut diuerſis heredibus. & tūc ſi ſimplr relinqī
idē dicendū.qa ſolū ſemel debeī,ſecus ſi relinquaī a
quolibet inſolidū hoc expreſſo,qa tunc eſt ꝑinde ac
ſi diuerſorū teſtiū legata eſſet, per id qđ hr in l.quid
ergo.§.ſi qs duos.ff.de lega.j.quo caſu diſtinguitur,
an primo ꝯſequaī ꝑtiū ipſius rei. vt tūc poſſit ab alio
peti ipſa res,ſecus ſi primo cōſecutus ſit ipſam rē per
id,qđ hr in l.plane.§.ſi duorū.ff.de le.j. Si aūt relin-
quiī in diuerſis vltimis voluntatibus,tunc ſi ſunt illę
voluntates diuerſę eiuſdē ꝑſonæ idē dicendū,qđ di-
ctum eſt,qn̄ in eadē vltima volūtate ſępius relinquit
facit, qđ hr in §.ſi eadem.inſti.de lega. & in d.l.pla-
ne.§.ſi eadem.Si vero ſunt voluntates diuerſarū per-
ſonarū.tunc ſi illę perſonæ hñr loco vnius, vt hæres,
& defunctus,idem dicēdū qđ dictū eſt de diuerſis vo
lūtatibus eiuſdem ꝑſonæ per l.huiuſmodi. §. ſi mihi
Sempronius.cum ibi notatis.ff.de le.j.Si vero ſint ꝑ-
ſonæ oīno diuerſæ.tunc attendi dēt an legatarius pri
mo ꝯſequaī æſtimationē ex vltima voluntate, vt per
hoc non impediaī petere ipſam rē ex alia vltima vo
luntate:ſecus ſi primo ꝯſecutus ſit rem:qa non pote
rit poſtea petere ipſam rē ex alia vltima volūtate ꝑꝑ
rlam,q̄ hēt, ꝙ in eadē ſpecie non pñt cōcurrere duæ
cauſę lucratiuę,de quo ꝑ Bar.in l.mēbris.§.duobus.
ff.de leg.ij.& per eundē in d.l.ſi pluribus.§.ſi ita.de
le.ij.faciat,qđ hr ī d.l.plane.§.ſi duorū.ff.đ le. Et ꝑ-
cta faciunt,an ſi mutuaui tibi decē.& poſtea ꝓmitis
mihi decē,an intelligatur de illis decē. nā certe vr di
cendū,ꝙ ſic ſm notata in l.ſi diuortio.ff.de ver.ob.&
in l.triticū.in co.ti.& ibi ꝑ Bar.& de hoc vltimo ple-
15 nè dicendū,vt ibi no.per eū. ¶†Vltimo potes addere
duo, primo ad id,qđ dixi,ꝙ ī relic.ad pias cās nō re
quiriī,ꝙ teſtes ſint rogati.nā pōt rñdere ad iſtū text.
inquantū vr innuere ꝯtrariū dū dicit, teſtibus requi-
ſitis, quòd ideo hoc nō dicit,quia teſtes debent eſſe
rogati.ſed illud dicit, quia iudices ad hoc, vt poſſint
iudicare cauſas pro relictis eccleſiæ, vel ad pias cās
debent requirere.vt fiat probatio ipſorū relictorū per.
duos, vel tres teſtes.& iſta proprie fuit mens literæ.

¶†Item

16 ¶ †Item potes addere quid iuris, qñ legatũ eſt alter-
natiuum, an poſſit legatarius partẽ vnius alternatiuè
acceptare, & partem alterius repudiare. nã certe di-
cendũ ꝙ nõ per id qđ hr̃ in l. ſi ex toto. §. fi. ff. de le. j.
nam licèt electio ſit legatarij eligere alterũ alternati-
uorũ. l. Lucio. cum ibi no. ff. de lega. ij. tñ non poterit
partem vnius acceptare. & partem alterius, ſed opor
tet, ꝙ eligat in totum alterum alternatiuorũ. & ideo
ſi teſtator legaſſet Titio x. aut Stichum, nõ poterit Ti
tius acceptare partem de decem. & partẽ Stichi, ſed
oportet, quòd acce[illegible], vel tota x. vel totum Stichũ,
vt probatur in d. l. [illegible] toto.

S V M M A R I V M.

1 *Indefinita, an æquipolleat vniuerſali.*
2 *Acquiſita ex bonis eccleſiæ clerico decedente ſpectant ad eccleſiam.*
3 *Acquiſita per ſimpliciter b[illegible]ciatum in congregatione vltra metas antiquæ pr[illegible]ndæ non acquiruntur ſuc[illegible].*
4 *Capitulum in eccleſia collegiata repreſentat eccleſiam: ſed in eccleſia non collegiata rector repreſentat ipſam.*
5 *Teſtari non poteſt indiſtinctè clericus de bonis per eccleſiam quæſitis.*
6 *Teſtari poteſt clericus in his quæ acquiſiuit ex hæreditate ſibi delata, vel ex artificio, aut doctrina. & nu. 16.*
7 *Acquiſita per habentem plures eccleſias poſt mortem ipſius debent diuidi ſecundum congruam æſtimationem inter dictas eccleſias.*
8 *Bonorũ appellatione veniunt mobilia, & immobilia: iura & actiones.*
9 *Bonorum appellatione, an comprehendantur bona cum commodis, & oneribus. & nu. 17.*
10 *Acquiſita per eccleſiam, quæ dicantur. & nu. 18.*
11 *Beneficia plura poteſt quis habere ex diſpenſatione.*
12 *Acquiſita per canonicum habentem diſtinctam præbendam non tranſeunt ad ſucceſſorem, ſed quæruntur capitulo.*
13 *Teſtari poteſt clericus ſimpliciter beneficiatus de fructibus.*
14 *Teſtari an poſſit clericus, qui habuit officium in eccleſia, & vigore illius aliquid acquiſiuit.*
15 *Clericus non beneficiatus, ſi decedit inteſtatus ad quem deueniunt eius bona.*
16 *Teſtator ſi dixit relinquo eccleſiæ centum, nec aliter nominat eccleſiã eccleſia in qua erat parochianus habebit legatum.*

RElatum. ij. De bonis ꝓprijs teſtari
põt clericus, in [illegible] o [illegible] is ve
ro acquiſitis per eccleſiã etiã ſi ſint mobi
a lia ſuccedit eccleſia [a] i. cõis ꝯgregatio ſi
eccleſia ſit colle. vel ſucceſſor cl[illegible] in beneficio, ſi
eccleſia non ſit collegiata, & de illis teſtari non pot.
Põt tñ ex eis aliqua ſeruitoribus elargiri, & ſi plures
hẽbat eccleſias fiet diuiſio inter eas. h. d. Et ſunt quin-
que partes, ſicut quinq; ſunt dicta. ſcđa ibi: noĩe. ter-
tia, ibi: licet. quarta ibi: cæteris. quinta ibi: quia vero.
1 ¶ †No. ꝙ ſimpliciter, & gñaliter, ſeu indefinite di[illegible]
gñaliter eſt intelligẽdũ. & ex hoc no. ꝙ indefinita vr̃
2 æquipollere vli, de quo in glo. ¶ †No. ꝙ acquiſita ex
bonis eccleſiæ clerico decedente ſpectant ad eccle-
ſiã, & vr̃ procedere hoc dictũ indiſtinctè, ſiue [illegible] cleri
cus hñs adminiſtrationem, ſiue non, & ſiue ſit benefi
ciatus in ꝯgregatione, ſiue extra, qđ vr̃ eſſe c[illegible] gl.
q hẽ in c. pñti. §. porrò. de offi. ord. in vj. [illegible] gl. [illegible]cit
drãm inter clericum hñtem adminiſtrationẽ, & cle
ricum non hñtem adminiſtrationem, ſed ſimpliciter,
& pſonaliter beneficiatum. Sed potes dicere, ꝙ drĩa,
quam facit ibi gl. procedit quantum ad potentiã te-
ſtandi, ſed eo non teſtante, nec aliquid diſponẽte ꝓ-
cedit qđ hic dr̃, & ſic vr̃ gl. illa intelligere hunc tex.
do. tñ Ant. hic dicit, ꝙ mens iſtius text. vr̃ etiam non
ſolum diſponere quid iuris, qñ clericus decedit inte-
ſtatus, ſed etiam quo ad poteſtatem teſtandi, & ſic fa
ciat ad titulum, quia etiã infra in ver. cæterum, dicit.
& declarat ꝙ de bonis ꝓprijs teſtari põt clericus, &
per hoc ſm eum de iure vr̃ verior opi. Arch. qui non
diſtinxit inter prædictos, & voluit ꝙ tales indiſtin-
ctè non poſſint teſtari de redditibus eccleſiæ, vt plenè
dixi in c. fi. ſ. tit. proximo. fatetur tñ, ꝙ illa gl. ſeruat
de cõſuetudine in practica. & ꝙ opi. Archi. ſit verior
de iure vr̃ etiam velle hic do. Pet. qui dicit, ꝙ non vi-
det rationem quare in quæſitis per eccleſiam ſit ma-
gis fauendum ſimplici clerico quàm dignitati admi-
niſtrationem habente, cum maior ſit honor rectoris,
vel plati, q̃ ſimplicis clerici, vl̃ canonici. & iõ maior,
& non minor fauor debetur ſibi de iure concedi in
teſtando, vt ſic iuxta ſeruitij, & laborum meritũ gra
tia concedatur, vt hic in ſimili dicit litera. licèt q̃tum
ad quæſita ſi dubitetur vtrum pſumantur q̃ſita con-
templatione eccleſiæ, vel perſonæ, bona ſit diſtinctio
inter eos, probatur in c. requiſiſti. ad finem. ĩ. eo. Sed
qñ certũ eſt, ꝙ ſunt quæſita ex bonis, ſeu redditibus
eccleſiæ pe[illegible] plus in talibus ſimplicibus cle-
ricis [illegible] ã p[illegible] el rectoribus qui maius onus ſup-
po[illegible] ide[illegible] tere ratio [illegible] ſcđm eũ, & adducit etiã
iſtum text. contra o[illegible] ff. inquantum litera
hic vult, quòd beneficiatu[illegible] cõgregatione habeat
eccleſiam ſucceſſorem cum [illegible] is dicatur habere bñ-
ficium ſine adminiſtratione, ſicut contingit in cano-
nico. Sed poſſet dici ad iſtud vltimum, quod hic lo-
quitur, quando clericus non facit teſtamentum, vt
ſuperius dixi. d. ve[illegible] l lor. hic [illegible] dicere, ꝙ iſte tex.
& §. l[illegible] ẽt. ĩ. eod. debet intelligi quo ad bona mobilia
acquiſita intuitu eccleſiæ. ſed de fructibus eccleſiæ,
quia illi ſcđm eum ſunt in libera poteſtate clericorũ
vt dixi poſt eum in c. [illegible] ſ. [illegible] u. j. de illis poſſint teſtari
clerici, ſiue ſint ſimpliciter beneficiati, ſiue habeant
adminiſtrationẽ, & iſta eſt [illegible] opi. vt plene dixi vobis
in [illegible]alle. c. fi. Coiter tñ ſeru[illegible] opi. gl. quæ hr̃ in d. c.
3 præſenti. in §. porrò. ¶ †No. quod bona acquiſita per
ſimpliciter beneficiatu in cõgregatione vltra metas
antiquæ præbendæ non acquirunt ſucceſſori. ſed in
4 illis ſuccedit congregatio, ſeu capitulum. ¶ †Not. ꝙ
in eccleſia collegiata capitulu repreſentat eccleſia &
non ſolus platus. In eccleſia aũt nõ collegiata rector
repreſentat ipſam eccleſiam. & ſic videtur eſſe caſus
pro gl. quæ reputatur not[illegible] in c. pot[illegible] ſ. de loca.
¶ No. ꝙ canonicus debet habere ſucceſſorem, quod
eſt verum [illegible] d corpus antiquæ præbendæ, qñ præ-
benda erat [illegible]ncta non autem quo ad quæſita per
ipſum canonicũ ex redditibus bñficij, quia ĩ t. libus
nõ [illegible] ſucceſſo., ſed ſuccedit capitulum, & ſm
p[illegible] intelligi, qđ notauit gl. in c. ꝙ ſicut. ſ. de
c[illegible] æ [illegible] ſimpliciter ve[illegible], ꝙ canonicus non
[illegible] nam illa gloſ. põt intelligi ſcđm
[illegible] quo ad illud de quo ibi dic[illegible], vide
[illegible]cus ſurrogatus in ipſa præbẽda diſtincta
non e[illegible] canonico defuncto quo ad
[illegible] con[illegible] die tẽpiũ ſi canonicus defunctus fue-
5 [illegible] contemptus in actu ele[illegible]onis. ¶ †No. ꝙ clericus
in bonis per ecc[illegible] a acquiſitis non pot indiſtinctè te-
ſtari, vel ẽt in piam cam, põt tñ aliqua ex eis pietatis,
vel ob remunerationẽ ſeruitij etiã ꝯſanguineis elar-
giri, facit qđ hr̃. ſ. e. c. ad hęc. in c. ij. & iij. de donatio.
6 ¶ †Not. clericũ poſſe teſtari in his quæ acquiſiuit ex
hæreditate ſibi delata, vel ex artificio, aut doctrina.
Et ex hoc no. ꝙ appellatione artificis non cõprehen-
ditur doctor, cum hic ſeparat̃ artificiũ a doctrina. &
hoc facit ſcđm d. Flo. ad ſtatutũ ꝓhibẽs ſub certa pę
na certis diebus artificia exercere, vt detẽtus his die-
bus nõ teneat̃ ad pœnã, qđ dicit hic ꝓbari. & eſſe ſin
gulariter not. [illegible]ũ. & ex pdictis no. ꝙ aliqua ſunt arti
ficia q̃ pmittunt̃ clericis de quo p gl. xiiij. q. iij. ĩ ſuã,
7 & facit, qđ hr̃ in c. nunq̃. de cõſecra. diſt. v. ¶ †Not. ꝙ
bona acquiſita p hñtẽ plures eccłias poſt mortẽ ipſius

[a] Succedit eccleſia. Ad de quod eccleſia ſuccedit ĩ bonis pſtimonialibus clerici conſanguineis deficiẽtibus, vt tenet Bart. in l. ſi quis filio. § eius qui ff. de iniuſto teſta. pro quo vide Bal. in l. l. j. § hoc itaque. in fi. C. de caduc. tol.

debet diuidi ſcd̃m congruã æſtimationẽ inter dictas
eccleſias,qđ qualiter ſit intelligendũ,tangeť cũ gl.fi.
8 ¶†Not.ꝙ appellatione bonorũ cõtinenť mobilia,&
immobilia,cõtinenť etiã iura,& actiones.l.bonorũ,
ff.de verbo.ſig.& vĩr iura,& actiones eſſe tertia ſpe-
cies ſeparata a bonis mobilib⁹,& ĩmobilibus, adeo
ꝙ ſi teſtator legauit alicui bona mobilia,& immobi-
lia,non hẽbit iura.& actiones,vt voluit Bar.in l.põt.
ff.de autoritate tuto.& etiã Spe. in ti.de fructibus.&
intereſſe.l.j.§.j.facit,qđ hř in l.a diuo Pio.§.in vẽdi-
9 tione.ff.de re iudi.¶†An aũt appellatione bonorum
cõprehendunť bona in cõmodis,& oneribus, an ve
ro intelligantur deduc.oneribus. tãgit hic do.Pe,&
10 inferius tangeť.¶†Not.ꝙ in quæſitis per eccleſiã cle
ricus non vř poſſe teſtari,q̃ autẽ dicanť eſſe acquiſi-
ta per eccleſiã. tangit hic d.Pe.& ĩ.tangeť.¶No.q̃d
cõtineať noĩe eccleſiæ.& de multiplici ſignificatiõe
huius verbi hř in c.j.ĩ.ne prelati vices ſuas.¶No.ꝙ
qñ quis habet diſtinctas admiſtrationes, id qđ re-
peritur quæſiuiſſe preſumiť in dubio acquiſiuiſſe de
bonis vtriuſq; adminiſtrationis pro rata patrimonij.
& hoc caſu dicit do.Pe.etiã habendã eſſe conſidera-
tionẽ proprij patrimonij,puta ſi quis percipiebat de
redditibus ꝓprij patrimonij quolibet an.x.& ex vna
dictarũ adminiſtrationũ, ſeu eccleſiarũ percipiebat
xx.& ex alia.xxx. ꝙ poſtea reperiať hře, ſeu q̃ſiuiſſe
rẽ aliquã de illa fiãt ſex ptes. nã eccleſia ex qua pcie
bat.xxx.hẽbit tres partes de ſex.illa ex qua pciebat.
xx.habebat duas partes.& hæres qui ſuccedet in ꝓ-
prio patrimonio habebit vnam partem, vt ſit tale lu-
cratum ad quantitatem reddituum cuius patrimonij
pro rata referať detractis tñ expẽſis ipſius clerici de
redditibus vtriuſq; eccleſiæ pro rata non de proprio
patrimonio,vt ẽt dictũ fuit. in c.cũ in officijs.s̃.tit.j,
& qđ ſupra dixi,& qđ etiã hic dř in fin.facit ſm do.
Pet.ad q̃onem illam,qñ quis condẽnatur ex delicto
ex quo bona veniunt publicanda. n[illegible] hẽt patrimo-
niũ in diuerſis territorijs,quilibet fiſcus, ſeu camera
fiſcalis occupabit bona ſita ĩ ſuo territorio, de quo la
tius per Bar.in l.j.ad fi.C. de ſum.tri.& p d.Pe.in
11 poſtulaſti.s̃.de fo.cõpe.¶†No.ꝙ vnus poteſt habere
plura beneficia, qđ intellige ex diſpenſatione Papę
vel Epiſcopi.iuxta id,qđ legit.& nota.in c.gratia.de
reſcri.in vj. & in c.cum iam dudum.s̃.de p̃ben.& an
aliquo caſu poſſit vnus hře plura beneficia ſine diſpẽ
ſatione.tangitur in præalle.c.gratia.interdum etiam
illa habet pp tolerantiã,quia ſic de facto ſuſtinetur.
s̃.de p̃ben.in c.cum iam dudũ, & ex hoc vltimo pa-
tet ꝙ minus iuſtus p̃latus q̃ ſit eccleſiæ ſuæ ex cauſis
ex quibus q̃reretur eccleſiæ q̃ canonice obtineť, qđ
tene menti ſm do.Pe facit, qđ leg[illegible],& no.in c.nihil
eſt.s̃.de cle.& qđ hř in l.cũ filius.§. nõ iure.ff.de le.
ij.Item aduerte,q̃a verſi.q̃a vero.v[illegible]mo poſitus,põt
cõtinuari ad ꝓxi.hoc modo,q[illegible] ꝓxime dictũ erat q̃d
iur.de clerico teſtato. in hoc v[illegible]o ver. dř q̃d iuris
de clerico ĩ teſtato.Itẽ põt referri ad ver.noĩe.nã ibi
loquiť,qñ clericus decedẽs habebat vnã eccleſiã,hic
aũt dicit quid iur.qñ hẽt duas. Et in effectu diſponit
idẽ eſſe,qñ hẽt duas,vt diuiſio tũc fiat inter dictas ec
cleſias.& ex hoc colligit do. Pe.ꝙ ꝯſtitutio q̃ loquiť
in ſingulari vř hře locũ etiã ſi illud diſpoſitũ plurali-
ter eueniat, & hæc faciũt ad ſtatutũ diſponẽs,ꝙ ſi q̃s
produxerit falſum teſtẽ puniať in x.ꝙ hẽat locũ dicta
prou[illegible] ſi produxerit plures.& idẽ vř econuerſo, ſi
ſtatu[illegible] puniat ꝓducentẽ falſos teſtes, vt intelligať
punire etiam ſi q̃s ꝓducat vnũ falſum teſtẽ.l.ij.§. qđ
ait,& ibi per Bar.ff.vi bonorũ rapt.!& per Albericum
de Roſate in q̃onibus ſtatutorũ in ſecunda parte q̃õ.

xxvj.¶In gl.non Ep̃s,in fi.licèt ſit verũ in ſe dicit gl.
tñ quo ad ſuccedendũ clerico bñficiato in cõgrega-
tione appella.ec.non ꝯtinetur Ep̃s, ſed ipſa cõgrega
tio,vt hic eſt expreſſum.¶In glo. tm̃ vnus.ibi.c.illud
adde.& reuocanda ſunt contraria priuilegia conſue-
tudinis,& ſtatuta,vt probať in c.quia ſæpe. de cle.in
vj.& cle.ſtatutum. de elec.¶In gloſ.ibi:& melius,&
hæc opi.cõiter teneť. & adde,ꝙ vbi bona ſunt diſtin
cta. & diuiſa a rebus canonicorũ ſeruari debent ſuc-
ceſſori,niſi aliter ſit de cõſuetudine p̃ſcripta, vel pri-
uilegio ſpeciali,vel ex alia rationabili cauſa,fortè vir
tute pacti appoſiti in fundatione bñficij.de of.ord.c.
præſenti. li.vj.& ſic in hoc eſt aliud,qñ vacant bona
diſtincta Archidiaconi a caſu, qñ vacant bona Epi-
ſcopi.quia valet conſuetudo preſcripta, vel priuile-
giũ in hoc caſu.ſed ſecus in bonis Epiſcopalibus, vt
ſuperius eſt dictũ.& cũ gl.concordat Inn.dicẽs,ꝙ qñ
Archidiacon⁹ hẽt bona diſtincta ſuccedit ſucceſſor,
niſi aliquid habeat ſtatutũ, vel ꝯſuetudo ex q̃bus ẽt
poſſet indici,ꝙ fiat cõgrua diuiſio inter canonicos.&
ſucceſſorẽ in Archidiaconatu.facit.§.vltimus. huius
c.Si autem Archi.habet certã dotẽ diſtinctã. ſed de
redditibus eccleſiæ accipit pluſq̃ ceteri canonici pp
dignitatem Archidiaconatus, tũc ſuccedit capitulũ.
& nõ ſucceſſor.& ꝓ eodẽ dixi qñ bona ſunt diſtincta
ꝙ non ſuccedat capitulũ adducit Inn. q̃a põt eſſe, ꝙ
Epiſcopus dotauit dignitatẽ Archidiaconalẽ, & va-
cate Archidiaconatu cuſtodiebat bona ipſius digni-
tatis.vñ tũc poſſet Epiſcopus facere ſtatutum ſuper
obuẽtionibus ipſius Archidiaconat⁹ ꝓ ſe retinẽdis,
quatenus in illa vacante obuenerint iuxta id, qđ le-
giť.& no.in c.vnico.ad fin.s̃.vt eccleſiaſtica bñficia.
qđ eſt intellig[illegible]ũ, vt ibi plenè dictũ fuit. & ſic patet
ꝙ non debent ſpectare ad capitulũ.& idẽ qđ dixit gl.
de dignitate Archidiaco.dixit etiã Inno. ꝓcedere in
alijs dignitatibus poſitis in eccleſijs ſecularibus, vel
r̃laribus ſi q̃riť, an illis ſuccedant ſucceſſores.In ca-
nonicis aũt habentibus p̃bendas diſtinctas.dicit Inn.
ꝙ nõ deuolueнť bona diuiſa per talẽ canonicum ad
ſucceſſorẽ in canonicatu.ſed ad capitulũ ex eo,quia
oĩa illa bona ſunt capituli, nec ſunt diſtincta ab ipſo
capitulo.licèt ſint aſſignata per p̃bendas.& ꝓ hoc fa-
cit iſta litera,dũ dicit, vel ſucceſſor clerici ſcd̃m Inn.
q̃a ſi p̃benda non eſſet diſtincta non vacaret.& ſi nõ
12 hřet ſucceſſorẽ.s̃.de p̃b.in cap.dilecto. ¶†Et ex hoc
hẽs ꝙ q̃ſita per canonicũ hñtẽ diſtinctã p̃bendã non
trãſeũt ad ſucceſſorem, ſed q̃runtur capitulu,qđ in-
telligit do.Ant. quando talis canonicus decedit in-
teſtatus, aliàs ſi teſtaretur valere teſtm̃ intelligẽdo ſi
fuerit teſtatus de quæſitis de redditibus eccleſiæ per
cũ perceptis.& ſcd̃m opi.Hoſt.& gl.de qua in c.pre-
ſenti.de off.ord.in vj.& facit,qđ infra dicetur. & qđ
dixi in bonis quæſitis per canonicum habentẽ diſtin
ctam p̃bendam ſuccedere capitulũ, multofortius vř
procedere,ſi prebenda non fuiſſet diſtincta. q̃a talis
non habet ſucceſſorẽ, vt ſuperius eſt dictũ.Itẽ intelli
ge, quod dictũ eſt capitulũ ſuccedere in bonis quæ-
ſitis per canonicum,licèt habeat prebendã diſtinctã,
qñ beneficiatus fuit a ſolo capitulo. Si autem a ſolo
Epiſcopo habuiſſet prebẽdam diſtinctam ſuccederet
Epiſcopus,ar.eorum.quæ habentur.s̃.eo.cum in offi-
cijs.vbi Io.An.& etiã do.Ant.& veriſimiliter do.Pe.
Si autem fuiſſet beneficiatus ſimul ab Ep̃o.& capitu
lo,tunc fieret diuiſio inter eos. nam vř ꝙ tunc cõpe-
tat illi ſucceſſio quo & q̃tenus erat bñficiatus ipſe
defunctus,per id qđ hř in d.c.cum in officijs.& ĩ.eo.
requiſiſti.ad fi.Quid aũt ſi vnus [illegible] eſſet canonic⁹
& Archi.in eccleſia, & bona Ar[illegible]diaconatus. & ſi-
militer

militer p̄bendæ eſſent diſtinctè tūc dicit Io.An.poſt
Inno. ꝙ fiet diuiſio per congruā æſtimationem inter
canonicos. & ſucceſſorē in Archidiaconatu, per id
quod hr̄ in fi.huius c.ex p̄dictis patet ſcd̄m do.Pet.
ꝙ canonicus qui nouiter creabitur loco mortui non
poterit petere redditus.& bona quæ fuerant acqui-
ſita per defunctum.& ſic eadē rōne non poterit pete
re fructus qui fuerint percepti durāte vacatione,qđ
eſt notandū ſcd̄m eū.facit,qđ no.per gl.& doc.in c.
ꝙ ſicut.ſ.de elec.vbi notatur,an canonicus poſſit age
re de contēptu canonici defuncti in cuius canonica
tu,& p̄benda ſucceſſit.& ibi dr̄ ꝙ non. quod vr̄ ꝓce
dere,ſi etiā p̄benda fuerit diſtincta,per ea quæ ſupe-
rius ſunt dicta,quod eſt notandum. ¶Vtrum autem
ſucceſſor in canonicatu poſſit ſuccedere in declina-
tione facta canonico prædeceſſori.habetur in c.ſtatu
tum.in prin.de reſcriptis.in vj.vbi per glo.& videtur
ibi dici,ꝙ nō.& adde ſupradictis, qđ dixi de Archi-
diacono,quia dixit.hic do.Flor.ꝙ ſic Archidiaconus
eſt pars capituli,etiam ſi Epiſcopus dotauerit Archi
diacono,tā dūmodo non retinuerit aliq̄ ſpecialē po
teſtatem in bonis datis in dotē, ꝙ tunc ſuccedet ca-
pitulum.Sed ſi retinuiſſet tūc procedit, qđ ſuperius
dixi.poſt Inn. quod tene menti. ¶In glo.fi.ibi:a qua
plus percepit.Aduerte,quia vt tangit do. Flor.voluit
dicere,ꝙ ſi redditus vnius eccleſiæ valebūt x.annua
tim.& alterius eccleſię valebunt.xx.& xxx.reperiū-
tur poſtea quæ ſint diuidenda.x.habebit.j.& ſecūda
habebit.xx.de illis.xxx. ¶In eadem gloſ.ibi:vr̄.hæc
conſideratio non vr̄ procedere ſcd̄m do.Florianum.
nam eſt ſecundum eum,quid imputetur eccleſiæ cui
non ſeruiuit quæ non fecit eum cogi ad reſidentiam
dum viuebat.& ideo præcedens conſideratio verior
eſt ſm̄ eum.Sed certe rō ſua non vr̄ bona,quia ſortè
eccleſia alia non erat curata, nec habebit alium cle-
ricum qui requireret iſtum ad reſidentiam.ideo me-
lior ratio vr̄,quia talia acquiſita præſumuntur acqui-
ſita pro rata redditū cuiuſlibet eccleſiæ,vt dixi ſuꝑ
lr̄a.do.Ant.hic dicebat ꝙ lr̄a iſta quæ habetur hic in
fi.p̄t dupliciter intelligi, vno modo,ꝙ ſi clericus hn̄s
duas eccleſias acquiſiuit aliqua bona extrinſecus a
bonis eccleſię,puta,contēplatione ſuę perſonæ in q-
bus parentes,& coniuncti ſuccederent, ſi illi extarēt
ipſis deficientibus q̄libet eccleſia pariter in illis ſuc-
cedet. & inter eas fiat æqua diuiſio:ſcd̄o modo pōt
intelligi,qn̄ aliqua bona quęſiuit ex bonis, ſeu red-
ditibus eccleſiæ. & tunc ꝯſiderabitur facultas cuiuſ-
libet eccleſiæ,ſeu reddit᷑. vt tetigi in notabilibus. &
ēt ſuꝑ gl.& ſic ſm̄ ꝙ erit veriſimile plus, vel min᷑ ac-
quiſitū ab vna,q̄ ab alia plus, vel minus dabitur vni,
q̄ alteri,faciat,qđ hr̄ in l.ſeruus cōis.ff.de ſtip.ſer.&
hoc,qn̄ eſt dubium vnde quæſiuit. Si vero conſtaret
cuius beneficij, ſeu eccleſiæ contemplatione quęſi-
uiſſet tunc ad illam talem eccleſiā ſolum ſpectaret.
facit,qđ hr̄ in l.quinta.ff.de ſtipulatione ſeruorum.
& vt dixi procedit etiam,& intelligitur litera,qn̄ cle
ricus eſt defunctus ſine cōſanguineis,vel alijs ſucce
dentibus ab inteſtato, de quo tamen etiam.j.tange-
tur.¶Extra glo.aduerte,ꝙ pn̄t formari aliquę oppo-
ſitiones.primo circa ver.noīe.inq̄tū dicit ꝙ noīe ec-
cleſię quę ſuccedit clerico cedente intelligiẽ congre
gatio,niſi loco clerici defuncti ſit vnus ordinandus:
quia tunc de illo intelligiẽ.& nō de ꝯgregatione. vt
patet in ver.vbi aīt.nā cōtra hoc facit, q̄a iſta vr̄ fa-
tis quaſi inepta ꝯſideratio cum ſemꝑ loco clerici de-
functi ſorrogeẽ vnus,& nō plures. in c.maioribus.&
c.tuę.ſ.de p̄ben.& ēt neceſſaria eſt illa ſurrogatio in
c.ij.ſ.de ꝯceſ.p̄b. & ſic vr̄ ꝙ ꝯgregatio nunq̄ deberet
ſuccedere.Soluit gl.ꝙ ver.vbi.āt loquiẽ de clerico de
functo non ſimpliciter bn̄ficiato.ſed de illo q̄ hēt di
gnitatē, vel adminiſtrationem ſegregatam a congre-
gatione,& ſic q̄ non ſit de bonis congregationis, vel
qn̄ habet parochialē eccleſiā. & talis non teſtatur de
q̄ſitis ex rebus,vel redditib᷑ eccleſiæ.ſed ſeruari dēt
futuro ſucceſſori,vt patet hic,& in c.p̄nti.§.porrò.de
offi.or.in vj.& ibi no.per gl. Secundo opponiẽ,quia
vt tangit hic do.Ant.litera vr̄ velle,ꝙ bona clerici be
neficiati in congregatione per eccleſiā acquiſita, ſeu
ex rebus, vel redditibus eccleſiæ dēnt eſſe eccleſiæ.
& ad aliū effectum non vr̄ hoc dicere,niſi, vt nō poſ
ſit clericus teſtari de p̄dictis. Sed hoc vr̄ eſſe falſum
ꝑ notata per gl.in c.p̄nti.de offi.or. in vj.vbi expreſſe
13 not. ꝙ clericus † ſimpliciter beneficiatus pōt teſtari
de fructibus.& ita ēt ſeruat conſuetudo.do.Ant. pro
ſolutione ꝯtrarij hic ſatis inſtat. nam dicit primo iſtū
tex.poſſe intelligi, ꝙ loquaẽ non de fructibus perce-
ptis ex bn̄ficio,vel acquiſitis ex his.Sed de bonis ac-
quiſitis aliàs intuitu eccleſiæ,vel ſi Ep̄s de fructibus
Ep̄alibus aliquid contulit ipſi clerico. & ſic litera nō
facit contra gl.dicti.c.præſenti. ¶ Secundo modo p̄t
intelligi,ꝙ loquaẽ ēt de fructibus, vel redditibus ec-
cleſiæ,vel q̄ſitis ex illis.& tunc pōt dici,ꝙ lr̄a non di
cit bona iſta ſpectare ad eccleſiā ad finē, vt clericus
non poſſit teſtari. Sed ad finē ſi clericus decedit inte-
ſtatus, vt tunc ſuccedat eccleſia. & ſic intellexit iſtū
tex.gl.& Hoſti.in d.c.p̄nti. & ſcd̄m iſtum intellectū
habes iuncto dicto Inn. inquantum intellexit iſtum
text.etiam in clerico habente diſtinctam p̄bendā, ꝙ
talis clericus, ſeu canonicus,licèt habeat diſtinctam
præbendā non diceẽ habere adminiſtrationē taliter,
ꝙ per hoc prohibeatur teſtari.vt hic ſatis ꝓbaẽ ſcd̄m
intelle.gl.& Hoſt.poſitū in d.c.p̄nti.iūcto dicto Inn.
& per hoc habes deciſum id de quo dubitauit.d. An.
in d.c.cū in officijs.vbi ēt dixi,& licèt videaẽ ibi vel-
le, ꝙ dicaẽ habere adminiſtrationem quò ad hoc, vt
non poſſit teſtari de redditibus eccleſiæ.& cū illo di-
cto tranſiuerim ibi, tn̄ iſtud vr̄ eſſe magis de mente
Hoſt.in d.c.præſenti.dicit,ꝙ habens dignitatem, vel
rectoriā eccleſiæ,vel adminiſtrationē, ꝙ non pōt te-
ſtari de redditibus eccleſiæ. quatenus dicit de haben
te adminiſtrationē dēt intelligi,qn̄ clericus habet ad
miniſtrationē ſæparatam a bonis congregationis,ſeu
capituli,ita ꝙ non ſit de bonis ipſius capituli inſtitu-
ta talis adminiſtratio, ſecus qn̄ eſt de bonis capituli
inſtituta.vt eſt adminiſtratio p̄bendæ diſtinctę cano-
nici.& hoc tene mēti ꝓ declaratione illius gl.c. præ-
ſenti.nam ſæpe conſueuit dubitari de intellec. dictæ
gl.& potiſſimè q̄ dicaẽ voluiſſe gl.appellari clericum
ſimpliciter,& ꝑſonaliter beneficiatum. nā ex prędi-
ctis vr̄, ꝙ ſi ſit clericus qui non habeat diſtinctā præ-
bendam.ſed recipiat certos redditus qui ſibi dantur,
clarum eſt,ꝙ talis diceẽ ſimpliciter ꝑſonaliter bene-
ficiatus,idem vr̄ ſi ſit canonicus habens ēt prębendā
diſtinctam.quia vr̄,ꝙ ſatis dici poſſit ſimpliciter bn̄fi
ciatus.quia non hēt dignitatem, licèt quò ad q̄d cen
ſeatur habere, quia canonicus eccleſiæ cathedralis
pōt eſſe delegatus Papę,ſicut,& alius habens dignita
tem.de reſcriptis ſtatutum in prin.li.vj.& canonicus
habens ēt præbendā diſtinctā dicatur ſimpliciter bn̄-
ficiatus quò ad hoc, vt poſſit teſtari de acquiſitis, de
redditibus eccleſiæ ſatis vr̄ fuiſſe de mente gloſ. poſt
Hoſt.in d.c.præſenti iuncto eo,quod ſ.dixi poſt In.
facit,quod notauit Archi.in c.ſtatutum.§. aſſeſſorē.
de reſcriptis.in vj.& tene menti prædicta pro declara
14 tione dictæ gl.¶ †Quid autem ſi clericus habuit offi-
cium in eccleſia, puta, quia fuit ęconomus.& illius

vigore aliquid acqſiuit,an tunc de illis poterit teſta-
ri,dictũ fuit in c.cũ in officijs.ſ.eo.vbi etiã aliquid te
tigit Inno. & vr voluiſſe ibi q̃ non , de quo dicendũ,
vt ibi.Et aduerte,q̃a licèt do.Ant.hic dicat,q̃ Hoſti.
vr reſtringere iſtũ text.ad clericum habentem eccle-
ſiaſticã adminiſtrationẽ,& pp hoc reprobet ipm,q̃a
ſi hret eccleſiã ſeparatã a cõgregatione dẽret ad aliã
eccleſiã venire,tñ reuera Hoſt.non voluit facere di-
ctã reſtrictionẽ quo ad principiũ,ſed voluit d̃clarare,
vbi aut qualiter intelligi debeat,& ita ẽt ſuperius di-
xi circa primã oppoſitionẽ.¶Tertio circa ver.licèt,
pôt opponi.nam vr q̃ clericus indiſtinctè poſſit teſta
ri de bonis mobilibus eccleſię, q̃a vr poſſe teſtari de
fructibus. & redditibus eccleſiæ.nã cõparari vr fru-
ctuario,per id qd̃ legit̃,& no.in c.fi.ſ.ti.j. quẽ cõſtat
de fructib⁹ p eũ pceptis poſſe teſtari. Hoſt.& Io.An.
p cũ ſoluit q̃ lr̃a hic dẽt intelligi de clerico habente
eccleſiã,vel dignitatẽ,aut adminiſtrationem ſegrega
tam a cõgregatione,ſeu a bonis capituli,ſecus in ha-
bente bñficiũ ſimplex in quo pcedit ɔtrariũ, vt not.
etiã per gl.in c.præſenti.§.j.de off.ord.in vj. & ſic re-
ſidet Io.An.hic,ſed d.Flo.hic dicit q̃ hic loquitur de
bonis mobilibus acquiſitis intuitu, ſeu contẽplatio-
ne eccleſię,de qb⁹ clerici teſtari nõ pñt,nec aliqd di
ſponere,niſi put dr̃, ſed in fructibus,ſeu redditibus
eccleſiæ pceptis per clericũ dicit q̃ tales fructus,ſeu
redditus ſunt in libera poteſtate bñficiati.& iõ de il-
lis pôt teſtari,& vr velle hoc procedere,ſiue ſit cleri-
cus ſimpliciter bñficiatus,ſiue habẽs eccleſiã,vel di-
gnitatẽ,aut adminiſtrationẽ ſegregatã a ɔgregatione
vt ẽt dixi poſt cũ in c.fi.ſ.tit.j.Et pro hoc ẽt facit, q̃a
vt tetigi.in notabilibus.poſt do.Pet.non vr rõ quare
magis ius debuerit ɔcedere ptãtem teſtãdi de reddi-
tibus eccleſiæ ſimplici clerico ſimpliciter bñficiato,
q̃ hñti eccleſiaſticã dignitatẽ,vel adminiſtrationẽ,&
pp hoc etiã do.Pet. vr voluiſſe , q̃ etiã clericus ſim-
pliciter bñficiatus de iure non poſſit teſtari de reddi-
tibus eccleſiæ,qd̃ etiã tenuit de iure pcedere d.Ant,
vt dixi in præal.c.fi.& etiã Inn.in c.indecorũ.de ęta.
& quali.& Archi.in c.ſtatutum.§. aſſeſſorẽ. de reſcr.
in vj.ſed de conſuetudine ſeruatur opi.Hoſt.& gl.di
cti.c.pſenti.vt etiã hic tãgit do.Ant. & plenè dixi in
d.c.fi.¶Sed iuxta prædicta quęritur.an clericus ero-
gationem de qua in litera poſſit ſolũ facere inter vi-
uos,an vero ẽt in vltima voluntate,vr q̃ ſolum inter
viuos per literã,dũ dicit, cõferant,quæ ſonat,q̃ non
iure teſtamenti hoc faciat.per id, qd̃ notauit Io. An.
in c.apoſtolicæ.ſ.de dona.& qd̃ legit̃,& not. in c.ad
hæc.ſ.eo.in ɔtriũ facit litera,dũ dicit, p morientis ar
bitrio.& ſic vr q̃ illud facere poſſit etiã in vltima volũ
tate.do.Flor.hic dicit , q̃ licèt in hoc ſint varietates
ſcribentiũ,tñ ponderanda eſt litera. dum dicit cõſue
tudinis , tum etiam quæ cum veniat aduerſatiuè ad
præcedentia vr habere hunc ſenſum,quòd licèt cle-
ricus non poſſit teſtari de bonis mobilibus eccleſiæ
tñ conſuetudinis eſt nõ improbandæ , vt inter viuos
poſſit diſponere ex cauſis, de quibus hic in litera.Et
hoc nõ tm̃ facere poſſit dũ eſt ſanus ſed etiã dum in-
firmatur , in quo caſu erat maius dubiũ.facit,qd̃ di-
ctum fuit in c. ad hæc.ſ.eod. & fuit etiam expreſſum
hic de ɔſanguineis de quibus etiã erat maius dubiũ .
& iſtud procedit quo ad bona mobilia acquiſita in-
tuitu eccleſiæ, de quibus hic loquitur ſm do.Flo.ſed
fructus. & redditus eccleſiæ dicit eſſe in libera pote-
15 ſtate clerici bñficiati,vt etiam ſuperius dixi.¶†Vlte-
rius.q̃rit Io.An.quid ſi clericus non eſt bñficiatus.&
decedit iteſtatus,ad q̃ deueniãt bona eius dicit,q̃ ad
attinentes.& parẽtes ſuos. & illis deficiẽtibus deue-

niẽt ad eccleſiã,per id qd̃ hr̃ in c.fi.xlj.qõ.v.& facit,
quod hr̃.xij.q.j.cap.ſicut omne. & q.ij.c.quicũq;.&
intellige de eccleſia cathedra.ex quo non eſt benefi-
ciatus.Demum quærit,an valeat conſuetudo, quòd
clericus decedens poſt Kalendas martij ante Kalen-
das nouembris poſſit teſtari de fructibus percipiẽdis.
& ſic qui nondum erant percepti.Gull.Naſo.dixit q̃
nõ, ar.huius tex.ſed Io.An.tenuit ɔtriũ per id,qd̃ hr̃
in extrauaganti.Io.xxij.quæ incipit ſuſcepti.de quo
plenè per eũ.& in regula, nemo pôt , in mercuriali-
16 bus.de regu.iur.in vj.¶†Vlterius quæritur ad decla-
rationem literæ, dum dicit,de acquiſitis ex artificio,
vel doctrina,qualiter hoc intelligat̃.dic, quòd debet
intelligi de artificio honeſto. puta ſi fuerit pictor, vel
ſcriptor, vel ſi ſciebat facere caniſtra. facit, qd̃ hr̃ in
cap.nunquam.de conſecra.diſt.v.& qd̃ no.glo.xiiij.
q.3.in ſumma , de doctrina vero poteſt poni exẽplũ
ſi erat magiſter grammaticæ.& diſcebat pueros, vel
erat doctor.& multa ex conſilijs,& lectura lucrabat̃.
facit,quod habetur in cap.non licèt.xj.q.iij.quid aũt
de acqſitis ex illicita aduocatione , vel ex inhoneſta
negotiatione,vel ex ludo . dicit Hoſti.quòd ſedendi
ſunt rumores,ſi aliqui appareant qui propter prædi-
cta conquerantur.& ſic illis debebit ſatisfieri.& illis
non apparentibus debebunt talia per Epiſcopũ pau-
peribus erogari.facit,qd̃ hr̃ in c.ſi autẽ.de eccle. tit.
17 colũ.ix.¶†Quærit demũ do.Pe.hic, de aliqbus, pri
mo,an appellatione bonorum cõtineant̃ cõmoda,&
incommoda.Conclude,q̃ aut verbum bona profert̃
a.l.aut profertur a teſtatore, aut a contrahente,aut a
Principe, primo caſu continentur cõmoda & incom
moda.l.j.& ij.ff.de bono.poſſ.Secũdo caſu idẽ per l.
cogi.ff.ad Trę.qd̃ eſt verũ, qñ teſtator ſim pr̃ diſpo-
ſuit de bonis,ſecus ſi de parte bonorũ per l.ſi qs ſer
uũ.§.fi.cũ ibi not.ff.de le.ij.& l.pôt.ff.de le.j.Tertio
caſu intelligunt̃ bona ſine oneribus. & ſic deducto
ere alieno.l.mulier bona.ff.de iure dot.Quarto caſu
intelliget̃ de incõmodis, & cõmodis per l.Princeps
bona.ff.de ver.ſig. & ibi de materia per Bar.in l.pãl.
18 l.j.ff.de bo.poſ.¶†Secundo quærit q̃ dicãtur bona p
eccleſiã quęſita . cõclude,q̃ ſi ſunt quæſita ex re.ec.
vel ex redditib⁹ eccleſiæ , vt patet in c.Epi.xij.q.j.Nã
talia ſatis dicunt̃ bona per eccleſiã acquiſita. p id,qd̃
ibi dr̃.Idẽ ſi contẽplatione eccleſiæ.ſ.eo.c.requiſiſti.
¶Quid aũt ſi ſunt aliqua acqſita non ex re eccleſiæ.
ſed pp rem eccleſiæ,puta ſi ɔſequutus eſt plãtus pę-
nã ex conditione legis , ſi quis intantam.C.vñ vi.&
q̃a violẽter fuit deiectus de re.ecc.vel fuit inqetatus
ɔtra formã ɔuentionis habitę ſuper ec. & ſic ɔmiſſa
fuit pęna.¶Quid ẽt ſi ɔtẽplatione rei eccleſiæ aliqd
acqſiuit,puta q̃a paſſus eſt iniuriã , vt q̃a turbat⁹ eſt
in poſſeſſione fundi eccleſiæ, vel ɔſecutus eſt pęnam
quadrupli. q̃a res eccleſiæ furto fuit ſubtracta in pdi
ctis caſibus.& ſimilibus pôt dubitari, an bona dicã-
tur p eccleſiã acqſita pp miſturã, q̃ ɔtingit inter pſo
nã ipſius clerici. & rẽ eccleſiæ,de hoc dicit poſſe re-
curri ad notata p Bart. in l.prætor.§.q̃ de fructibus.
ff.de bonis autoritate iudi.poſ.& l.at vbi.cũ l.ſeq.ff.
de peti.hære.& aliter non decidit.potes dicere, p ca
q̃ hñr in locis pallegatis , q̃ illud q̃ acqſiuit clericus
ex ſua prouiſione. puta ex ſtipulatione pęnali per eũ
interpoſita ſuper re eccleſiæ non cenſetur p eccleſiã
acquiſitum, ſi nõ ſuccedit loco rei per dicta.l.at vbi,
ſecus vbi ſuccedet loco rei per l. ſed ſi lege.eo.tit.ſi
aũt ex diſpoſitione legis ſit pœnã conſecutus,tunc ſi
propter delictũ cõmiſſum in re eccleſiæ , puta p dã-
no dato in re eccleſiæ,tunc cenſet per eccleſiã acqſi-
tũ.l.cuncta.ff.de petitio.hær. aut ſecutus fuit pp de-
lictum

lictum cõmiſſum in perſonã occaſione rei eccleſiæ, vt ſi facta fuit ſibi iniuria pp rem eccleſiæ, & tunc taliter acquiſitũ nõ cenſeť per eccleſiã q̃ſitũ. d. l. at vbi. & l. bouẽ. §. ſi quis ſeruũ. ff. de ædil. edi. aut conſecutus fuit pp delictũ, qđ reſpicit vſum rei, vt in furto, & tunc pœna acquiſita dicta de eã non cenſetur per eccleſiã acquiſita. facit l. ſi is qui ad rẽ. ff. loc. & l. maniſeſtiſſimi. §. ſed cum in ſcđam. C. de fur. & ideo hoc q̃a ad clericũ ſpectat vſus rei, aliàs eſſet ſecus. l. ſi pignore. in prin. ff. de pign. act. Item ſecus ſi eſſemus in caſu in quo oĩa in priſtinum ſtatũ debent reponi, vt contingit in redhibitoria, quia tũc reſtitueť pœna dupli, vel quadrupli acquiſita per emptorẽ pp fructuũ ei emptur, quæ poſtea redhibeť d. l. bouem. §. ſi quis

19 ſeruum. ¶ †Vltimatè quærit quid ſi teſtator dicit relinquo eccleſiæ centũ, nec aliter noĩat eccleſiã. dic, ꝙ legatum habebit illa eccleſia in qua erat parochianꝰ, per l. q̃ conditio. §. fin. ff. de condi. inde. Si aũt fuiſſet parochianus in duabus eccleſijs, qđ eſſe põt, vt hꝛ in c. cum quis. de ſepul. in vj. & in l. aſſumptio. ff. ad municip. tunc põt eſſe dubium, ſi dixit relinquo eccleſiæ meæ cẽtũ. nã videreť primo, ꝙ vtraq; eccleſia debeat habere pro parte. ar. l. j. C. ſi plures vna ſnĩa, & de le. ij. in l. ſi quis Titia. §. fin. econtra dꝛ ꝙ inſolidum vnicuiq; debeatur per l. qui filiabus. §. ſi quis. ff. de le. j. ¶ Tertio vꝛ ꝙ neutra aliquid habere debeat ratione incertitudinis per l. ſi fuerit. ff. de rebus dub. & l. duo ſunt Titij. ff. de teſtamentaria tutela. Pe. vt refert Cy. in l. j. C. de ſac. ſan. ecc. dicit recurrendum eſſe ad cõiecturas, ergo inſpiciendum, an vnam ex illis prædiligebat, vt illi debeatur. arg. l. ſi ſeruus pluriũ. §. fi. ff. de leg. j. vel ſi non apparet inſpicietur, an in vna illarum mandauerit corpus ſepeliri, vt tũc illi debeatur, ar. l. ſcđm naturam. ff. de reg. iur. prædictis deficientibus etiam conſiderabitur in qua magis conuerſabatur vt illi debeatur ar. l. legatis ſeruis. §. ſi vnus. ff. de leg. iij. ¶ Si aũt aliqua ex prædictis cõiecturis nõ appareat, dicit, ꝙ neutra eccleſia habebit, per id quod hꝛ in l. ſi quis ſeruum. §. ſi inter. ff. de leg. ij. Iſtud ſequitur Cy. in d. l. j. & d. Pe. hic. Sed tu potes dicere, ꝙ cum legatum videatur reſpicere piam cauſam, cum ſit factum eccleſiæ, non vꝛ vitiari ratione incertitudinis, vt notatum fuit in c. iudicante. s̃. eo. ideo vꝛ ꝙ prout dixit ibi Io. An. poſt Hoſt. Eṗs poterit gratificare, vel diuidere inter prædictas eccleſias, prout ſibi videbiť, & ſic legatum non peribit, & iſtud vꝛ eſſe ęquius, cum vt dixi legatum ſit factum in piam cauſam. ¶ Quid aũt ſi in vna eccleſia ſunt duo presbyteri. & quilibet inſolidum habet curam eccleſiæ, & teſtator dixit relinquo parochiali meo decẽ. quis habebit illa decẽ. Pet. in d. l. j. vt ibi refert Cy. & d. Pet. hic dicit, ꝙ perſona legatarij nõ cenſetur eſſe incerta hoc caſu. nam vꝛ relictum eccleſiæ mediante presbytero per l. annua. §. a Titia. ff. de ann. leg. Eccleſia autem repreſentatur in dictis duobus presbyteris, & ideo quilibet ſecundam habebit partem de dicto legato, quod dicit procedere in dubio niſi ex coniecturis de quibus. s̃. apparebit, quòd alterum prædictorum voluerit anteferri, quod tene menti.

S V M M A R I V M.

1 *Vltimam voluntatem quis per alium declarare poteſt.*
2 *Ad teſtamenti eſſentiam, & valorem requiritur, ꝙ in eo inſtitutio hæredis ſit ore proprio teſtatoris expreſſa non nutu.*
3 *Teſtator ſi fuit interrogatus, an velit, ꝙ talis ſit hæres, & reſpondeat per verba expreſſa, ꝙ ſic, & nõ per nutũ, an talis inſtitutio valebit.*
4 *Inſtitutio hæredis non poteſt committi in arbitrium alterius.*
5 *Verbum, detur, & verbũ, diſtribuatur ſunt, verba obliqua: & quid ſignificent.*
6 *Vſusfructus appellatione interdum dominium continetur.*
7 *Teſtator, quando inſtituit filium impuberem, & adiecit, quòd ſua bona dentur pauperibus per fideicommiſſarios, ſi filius ſine liberis deceſſerit: hæc ſubſtitutio fideicommiſſaria eſt, & non directa.*
8 *Teſtator ſi præcepit fideicõmiſſario, quòd omnia prꝯter pauca in pias cauſas expendat pauca vero in pias cãs, an talis decedat teſtatus.*
9 *Teſtator ſi inſtituat pauperes Chriſti, vel Chriſtum pauperes habebunt hæreditatem, vel eccleſia cathedralis loci domicilij teſtatoris.*
10 *Legatum teſtatum in arbitrium alterius, an valeat.*
11 *Inſtitutio, an valeat, ſi incerta perſona inſtituantur, puta, pauperes.*
12 *Vltima voluntas, ſi alicui committatur, an ille ſit hæres.*
13 *Teſtator ſi dicat lego talem rem, vel quantitatem pauperibus ſi hæres meus voluerit, an teſtamentum valebit.*
14 *Arbitrio alterius, ſi quid ſimpliciter relinquatur, nec dicitur ad quid: intelligitur in dubio ad pias cauſas.*
15 *Vltima voluntas, ſi relinquatur arbitrio alicuius ille debebit arbitrari, vt bona relinquantur ad pias cauſas.*
16 *Voluntas, dictio, importat liberam voluntatem, & nõ arbitrium boni viri: & ſi teſtator dicat extremam voluntatem meam committo in voluntatem Titij, an talis diſpoſitio valeat.*
17 *Teſtator ſi dicat inſtituo pauperes quos talis eliget, an talis inſtitutio valeat. & nu. 29.*
18 *Executore teſtamenti qui pauperes habet eligere, an poterit eligere ſpurium, vel conſanguineum teſtatoris.*
20 *Inſtitutio collata in voluntatem alterius, an valeat.*
21 *Legatum in alterius voluntatem collatum, an valeat.*
22 *Captatoria diſpoſitio, an valeat.*
23 *Dominium in relictis, & fideicommiſſis ad pias cauſas ſtatim trãſit.*
24 *Teſtator ſi fecit teſtamentum, & dixit volo, quòd notarius illud faciat ad ſenſum ſapientis, quid poterit tunc ſapiens facere.*
25 *Teſtator ſi dixit volo executioni mandari illa quæ ſcripſi in quadam ſchedula, ſiue charta, quam tradidi guardiano fratrum minorum: an contenta in tali ſchedula debeant ſortiri effectum.*
26 *Inteſtatus, an dicatur qui non poteſt facere teſtamentum.*

CVm tibi. Propter breuitatẽ, & veritatẽ lecturarũ non recipit diuiſionẽ, nec ꝯmodã ſummationẽ do. tñ Flo. ꝙ licèt legať varijs modis, tñ ſummari põt ſm duos modos cõmuniores ſm eũ. & primo

a ſic. Tenet teſtm̃ [a] ſi q̃s extremã voluntatẽ alterius diſpoſitioni cõmittit. & cõmiſſarius cenſeť hæres. h. d. ſm vnã lec. de qua tangeť ẽt in gl. vel aliter. & ſic tenet teſtm̃ ſi q̃s extremã volũtatẽ alterius diſpoſitioni cõmittit. & dꝛ teſtatus ad pias cãs. h. d. ſm lec. Inn. q̃ eſt ſingularis, & cõiter teneť, & põt diuidi ſm eũ, q̃a primo ponit deciſiuũ exordiũ in quo duę ꝯtinebanť q̃õnes. ſcđo poniť ſcđę q̃õnis ſolutio. ſcđa ibi: in ſecunda. primæ aũt q̃õnis ſolutio poniť in c. cũ tibi. s̃.

a Tenet teſtamentũ. Ad materiam huius c. vid. doc. & Bal. præcipuè in l. ſi pater. in 21. opp. ad ſi. C. de inſti. & ſubſ.

1 de ver. ſig. q̃ eſt pars huius. ¶ †Not. ꝙ vltimã volũtatẽ vꝛ q̃s poſſe ꝑ aliũ declarare. & ſic committere alteri motũ animi ſui gñaliter, an poſſit q̃s ꝑ aliũ ſuã volũtatẽ declarare. tãgit Bar. in l. ſi ſtipulatus fuerim. ff. de ver. ob. & l. inter ſtipulantẽ. §. ſi ſtichũ. e. ti. de quo aliq̃d inferiꝰ tãgeť, aliud cõmode notari nõ põt. ¶ †In

2 gl. ij. in prin. pro recitatione gl. põt opponi ꝯ̄ text. q̃a vꝛ ꝙ imo in caſu. c. dicať q̃s decedere inteſtatus. q̃a ad eſſentiã, & valorẽ teſtamenti requiriť, ꝙ in eo ſit inſtitutio hꝛdis ore ꝓprio teſtõris expſſa nõ nutu. l. iubemus. §. ꝙ ſi nõ fuerit. C. de teſt. Sed in teſtõ, de quo in tex. nõ apparet inſtitutio, q̃ poſſit legi, ergo nõ põt dici teſtm̃, q̃a paria ſunt non eſſe. & legi nõ poſſe. l. j. ff. de his q̃ in teſta. deleñ. & l. rutilia polla & in l. lege. ff. de ꝯ̄hen. emp. inſtitutio enim eſt caput teſtamẽti. in §. ante hꝛdis. inſt. de lega. & ſine illa nõ põt eſſe teſtm̃. l. proximè. ff. de his q̃ in teſtõ deleñ. ꝑterea vꝛ eſſe vitioſa diſpoſitio in alterius volũtatẽ collata, q̃a vꝛ eſſe captatoria. Nã idem vꝛ eſſe dicere cõmitto in Titiũ meã extremã voluntatẽ, & dicere inſtituo illũ hꝛdẽ, quẽ Titius voluerit, vel elegerit, ſed talis diſpoſitio dependens ab alieno arbitrio reprobať a iure. l.

illa in-

illa inſtitutio,& l.ille aũt.& l.captatorias.ff.de hære.
inſti.& l.captatorias.C.de teſta.mili.& ſic vr̃ ꝙ illud
capitulũ male dicat inquantũ approbat captatoriam
diſpoſitionẽ,& carentem inſtitutione.hoc ꝯtrium vo
luit ſentire iſta glo.ꝗ huius timore primo dixit,ꝙ te-
pera iſtud non eſt teſtm̃,licèt de benignitate canoni
ca videaẽ valere.vt poſſit q̃s cõmittere alterius volũ-
tati factionem ſui teſtamenti. & ſic vt ſi aliquis ei ſit
hæres.& ſic dicit gl.ꝗ vt tangit d.Pe.vr̃ inferre oppo
ſitum in obiecto. nã dicere ꝙ non ſit teſtm̃. & ꝙ poſ-
ſit quis declarationem hæredis alteri ꝯmittere,vt va
leat ſunt repugnãtia.& ſic gl.non vr̃ bene dicere niſi
ſaluando gl.dicas,ꝙ gl. intellexit non eſſe teſtm̃.ſ.de
iure ciuili.& ſcd̃m leges. Sed de benignitate canoni
ca bene dicaẽ eſſe teſtm̃,& nõ decederet inteſtatus.
& iſta eſt prima lec.gl.quæ in effectu voluit,vt etiam
tangit hic d.Flo.ꝙ contraria loquuntur de rigore iu-
ris ciuilis. ſed hoc capitulũ loquatur de benignitate
canonica. Sed iſta lec.nõ ꝓcedit ſcd̃m d.Flo.ex eo,
q̃a nõ eſt veriſimile,ꝙ Papa voluerit vnico verbo de-
rogare tot legibus obſtantibus,vt in ſimili dixit gl.in
c.cũ eſſes.ſ.eo.vnde alia fuit lect.ꝗ põt colligi ex gl.
in ver.ſed ſi nutu.vt hic etiã tangit d.Ant. videlicet,
ꝙ hic intelligaẽ,ꝙ hic fuit noĩatus hæres,puta, quia
vnus dixit teſtatori vis ne ꝙ talis ſit hęres.& ipſe rñ-
dit nutu,ꝙ ſic.puta annuendo capite.facit qd̃ no.gl.
in l.j.§.ſi quis ita.ff.de verb.ob.& ſcd̃m hoc tenebit
teſtm̃.& ille talis erit hæres de æquitate canonica,li-
cèt de iure ciuili non poſſit nutu teſtari,vt legi.& no.
per gl.& doc.in l.iubemus.C.eo.& ſcd̃m iſtũ intelle
ctũ expone literã,dũ dicit,extremã voluntatẽ in alte
rius diſpoſitione committi.i. interrogatione alterius
ꝓcedente voluntatẽ ſuã nutu declarat.& ſcd̃m hanc
lec.non obſtant contraria:q̃a voluntas, tunc non eſt
captatoria:q̃a non committiẽ iure in voluntatẽ alte
rius,licèt rñdeaẽ ad interrogationem alterius, & tũc
certus reperitur hæres,ideo non vñr tunc obſtare cõ
traria,& iſtud vr̃ velle gl.ſcd̃m d.Ant.vſq; ad vẽr.di-
ſtinguiẽ tñ..Sed melius poſſet dici , ꝙ illud voluit gl.
vſq; ad ver.licitè.nã ibi glo.aliã lec.vr̃ ponere,vt vo-
luit d.Flo.& infra tangeẽ.Sed aduerte,q̃a dubiũ eſſe
põt,an procedit iſta ij.lect. ſeu ſenſus intellectus ꝑp
ea quæ hñr in l.iubemus.C.de teſta. Conclude,ꝙ ſi
loquimur in legatis,& fideicõmiſſis clarũ eſt, ꝙ illa
etiã nutu pñt relinqui.l.nutu.ff.de leg.iij. & l.in epi
ſtola.C.de fideicõmiſſis.Si aũt loquimur in teſtamẽ-
tis hoc eſt in hæredis inſtitutione.conclude,ꝙ hære-
dis inſtõ nunq̃ põt fieri nutu.& ſi fiat non valet, per
id qd̃ hr̃ in d.l.iubemus.& ibi no.per gl.& hoc vr̃ ꝓ-
cedere de iure ciuili.Sed de iure canonico,ſeu de ęq
tate canonica vr̃ ꝙ valeat hæredis inſtitutio facta nu
tu per iſtũ tex.ſcd̃m iſtũ intellectũ. & ſi eſſet ad pias
cãs ſatis videtur eſſe ęquũ,qd̃ teneat. quia in talibus
relictis vr̃ ceſſare oĩs ſolẽnitas iur.ci.& ſufficere ſolẽ
nitas iuriſgẽ.per id,qd̃ hr̃ in c.relatũ.ſ.eo. & qd̃ di-
ctũ fuit. & per id,qd̃ notauit Bart.in repetitione.l.j.
C.de ſac.ſan.ec.facit ẽt qd̃ dictũ fuit.ſ.e.Si aũt eſſet
inſtitutio hr̃dis ad nõ pias cãs , adhuc vr̃ idẽ ꝑ iſtum
tex.q̃ vr̃ ſimpliciter.& indiſtinctè loq̃ ſm̃ iſtũ intelle
ctũ.Spe.tñ.eo.ti.§.j.ver.q̃d ſi is.& Io.An.ibi,in addi
tionibus vñr trãſire,ꝙ nõ valeat inſtitutio hr̃dis facta
nutu.& re vera iſte text.non bñ vr̃ probare huncin-
tellectum , quia vr̃ lr̃a aliqualiter violari exponendo
3 eam ſcd̃m iſtũ intellectũ , vt ſ.expoſui. ¶ †Quid aũt
ſi teſtator fuit interrogatus,an velit,quod talis ſit hæ
res. & rñdeat ꝑ verba expreſſa.& nõ ꝑ nutum,ꝙ ſic,
an valebit talis inſtitutio. Glo.tenuit,ꝙ ſic in d.l.iu-
bemus,& idem ẽt voluit Azo.licèt aliqui ꝯ, vt refert
Spe.in loco ꝑal.& per hoc etiam vr̃ ꝙ ſi ſcripto teſtõ,
& lecto in quo noĩatus eſt certus hæres notarius in-
terrogat teſtatorem , an velit, ꝙ ita ſit,prout eſt ſcri-
ptum,& lectum.& rñdet,ꝙ ſic , ꝙ valebit tale teſtm̃
& hoc etiã vr̃ tenere Cy.in l.iubemus.& Iac.de Bel.
per l.Pamphilo.§.j.ff.de leg.iij. & l.nemo.in prin.ff.
de hære.inſti.Et iſtud tenuit Io.And. in addi.prædi-
ctis,dummodo teſtator haberet tũc bonum ſenſum .
& intellectum bonam memoriam,& idem etiã Bar.
in d.l.iubemus. ſi teſtator poterat,tunc articulatę lo
qui,aliàs non valeret teſtm̃, quia tunc qñ non põt ar
ticulatę loqui vr̃ ſimilis mortuo.d.l.iubemus . ¶ Al-
bertus tñ Papiẽ.vt refert Io.An.in prædictis additio-
nibus tenuit , ꝙ non valet dictum teſtm̃ , quia alias
daretur materia ſm̃ eum falſum fabricandi.nã infir-
mus mortis cogitatione turbatus de facili applaudet
oĩbus.& de oĩbus dicit, ꝙ ſic de quibus interrogaẽ .
& ſcd̃m d.Ant. vr̃ in hoc dicere verum ꝙ ſic faciunt
infirmi.allegat etiam idem Albertus, q̃a iſte modus
teſtandi non vr̃ eſſe approbatus,nec inuẽtus in iure ,
imò reprobatus, ſaluo ſcd̃m eum,niſi cõſtaret,quod
primo expreſſiſſet teſtator volũtatem ſuam notario ,
quia tunc ſi poſtea dicit,ꝙ ſic bene valeret ex quo ꝑ-
ceſſit d̃liberatio,& dicit d.Ant.hic Io.An.tenere opi.
Alberti. ſed reuera in dictis additionibus tenet opi.
Accurſij,cum moderatione de qua.ſ.dixi,& illa etiã
eſt cõis opi. ꝙ valeat teſtm̃,ſi habebat bonũ ſenſum.
& bonam memoriam.& articulatę poterat loqui.di-
cit tñ Ioã.An.in addi. prędicta , ꝙ cauti notarij bene
procurant habere volũtatem teſtantis,& vt dixi cõis
opi.eſt cum gl.dictæ.l.iubemus.cum moderatione,
4 de qua.ſ.& ſic ẽt ſeruatur.¶ †Qñ autẽ non rñdet per
verba ipſe teſtator,ſed nutu.tunc licèt ſatis poſſit ſu-
ſtineri , ꝙ valeat inſtitutio, ſi facta ſit ad pias cauſas,
tñ ſi non ſit facta ad pias cauſas, licèt ſcd̃m iſtum in-
tellectum videaẽ valere , tñ quia vr̃ eſſe contra dictã
l.iubemus.vr̃ ꝙ iſte intel.non ſit bonus pręcipuè,q̃a
non bene vr̃ literæ applaudere.Alius aũt fuit intelle.
& tertius qui vr̃ colligi ex gl.in verſ.licitè.ſcd̃m do.
Flo.vt videlicet intelligatur , ꝙ extrema volũtas col-
lata in diſpoſitione alternatiua ex eo , q̃a ille cenſeẽ
factus hæres ſi voluerit,& hunc intellectum etiã tan
git d.Ant.& per hoc tollitur primum cõtrariũ, quia
hoc caſu teſtm̃ non erit ſine hærede.Ad ſcd̃m aũt cõ
trarium patet rñſio ex eo,ꝙ õicit gl.in ver.diſtinguiẽ,
tñ quia valet inſtitutio hæredis,qñ cõmittitur in vo-
luntatem ipſius hæredis,vt ſi dicatur inſtituo te hære
dem,ſi volueris facit.l.iam dubitari.ff.de hære.inſti.
& l.verba.ff.de condi.inſti.Si autem cõmittiẽ in vo-
luntatem tertij,tunc ſi expreſſe non valet, vt ſi dicaẽ
inſtituo hæredem quem Titius voluerit, vel inſtituo
Seium ſi Titius voluerit.l.illa inſtitutio,& l.captato-
rias.& l.ille aũt.ff.de hære.inſti.ſecus ſi committatur
tacitè,& velatè in voluntatẽ tertij,puta ſi dicatur in-
ſtituo Seium hæredem,ſi Titius aſcẽderit capitoliũ .
nam tunc valet.l.ſi quis Sempronium.ff.de hær.inſt.
& ratio diuerſitatis inter caſum , qñ committitur in
expreſſam voluntatem tertij,& caſum, qñ committi
tur in tacitam colligitur ex l.nunq̃.ff.de cõdi. & de-
mon.quia expreſſa nocent,ꝗ non expreſſa nõ nocẽt,
vt ibi patet,& in l.expreſſa nocere.ff.de reg.iur.Item
quia non eſt oĩno in litera voluntate tertij , qñ tacitè
ponitur,quia poterit deficere conditio præter volun-
tatem eius,puta,ſi moriatur anteq̃ aſcẽdat,& iſta ter
tia lec.vera eſt in ſe,ſed vt dicit d.Flo.non vr̃ conue-
nire huic literæ,quę vr̃ habere hunc ſenſum,quòd te
ſtator commiſit extremam voluntatem alteri, id eſt,
vt ille diſponat pro ipſo teſtatore,prout ſibi vr̃:vt ipſi
tertio

tertio in cuius diſpoſitione committit. Et aduertendum ſm.do. Flo.ꝙ hic non commiſit voluntati alterius extremã ſuam voluntatẽ teſtator, ſed diſpoſitioni alterius. & inter iſta vr̃ eſſe differentia. quia quando committitur voluntati alterius vr̃ committi in meram illius volũtatem. facit, licèt non alleget, qđ notauit Bar. in l. ſi ſic. ff. de leg. j. qñ vero committitur diſpoſitioni alterius videt̃ illi committi tanq̃ bono viro ſm eum, ſic etiã aliàs refert, an aliquid committat̃ voluntati alterius, an alterius arbitrio, vt colligit̃ ex his, quæ notauit Bar. in repetitione. l. primę in vltima charta. C. de ſac. ſan. ecc. & in l. j. ff. de leg. ij. & in l. filiusfamilias. ff. de don. & in d. l. ſi ſic. q̃tum tñ ad hoc dicit, ꝙ putat, ꝙ ẽt ſi extrema voluntas committatur per teſtatorem in voluntate alterius, locum hẽat hoc c. & hoc ſatis videretur procedere ſi teneamus tertiũ intellectum de quo prædixi, quia inſtitui põt hæres ſub conditione, ſi voluerit, & idem vr̃ ſentire, videlicet, ꝙ procedat iſtud c. etiam ſi committatur voluntati alterius, intelligendo, ꝙ intelligat̃ inſtitutus, vt diſtribuatur ad pias cauſas, prout vr̃ intelligere Inn. & cõiter doc. nam tunc vr̃ eſſe eadem ratio, vt dicat̃ teſtatus ad pias cauſas. An autẽ iſtud dictum dñi Flor. vt non ſit differentia in caſu. c. an ꝯmittatur diſpoſitioni, an vero voluntati alterius. tangetur. & ẽt tãget̃ an iſte tertius intellect. in aliquo poſſit procedere.

¶ Quarta fuit lec. Pe. & Abbatis, qui dixerunt, ꝙ hoc caſu valet teſtm̃ quò ad excludendum priuilegium Epi. & hoc hr̃ in c. cum tibi. j. de ver. ſig. & ſic quò ad effectum, vt Eps nõ ſuccedat ab inteſtato iſti de quo in litera. & ſic non occupet bona tanq̃ teſtati, nõ aũt quò ad alia, & per hoc ceſſant ꝯria. & hanc lect. non vr̃ impugnare Io. An. nec do. Pe. nec etiam do. Anto. imò dicit illã eſſe valde notabilẽ. & applaudere huic lrã, vt ſic dicat̃ teſtatus quò ad excludẽdum priuilegium. & facultatẽ Epi in diſponendo de bonis clerici teſtantis ſm formam huius capituli. Sed re vera ab inteſtato ſuccedetur ꝑ ea, q̃ dicunt̃ in ꝯrijs. Sed do. Flo. vr̃ reprobare hanc le. nam dicit, ꝙ non procedit, qa ſi non valet teſtm̃ per inde eſt ac ſi factũ non fuiſſet. nam paria eſſe vñr aliquid non eſſe factũ, vel inutiliter factum. ſ. de tranſla. p̃la. c. ij. ver. ſed neq;. & l. quoties. ff. qui ſatiſ. cog. & l. j. §. quibus. ff. ꝙ cuiuſq; vniuer. ergo non debet excludi priuilegium prędictũ Epi per tale teſtamentum. nam ſm eum eſſet nimis amara interpretatio, ꝙ valeret tm̃ ad excludẽdũ priuilegium Principis conceſſum Epo de quo in c. cum tibi. cum tñ priuilegia Principum ſint latè interpretãda. ſ. de dona. cum dilecti. & j. de verb. ſig. In c. olim.

¶ Quinta le. ponitur hic per Inn. videlicet, ꝙ inſtitutio hęredis non põt committi in arbitriũ alterius, vt in iuribus allegatis in ꝯrium. ſed diſpoſitio aliarum rerũ ſic hãc lec. dãnat Inn. quia hic commiſit oĩa alterius diſpoſitioni. vñ ſm Inn. potius dr̃ deceſſiſſe inteſtatus, & lĩtimus hæres ab inteſtato ſuccedet. ſed iuxta voluntatẽ defuncti omnia aſſignabit fideicõmiſſario diſtribuenda per eum deducta tñ lĩtima. l. eam q̃. C. de fideicommiſſis. ſed certè hæc lec. ſic declarata, vt dicit hic. d. Flo. expreſſe repugnat lræ q̃ dicit, ꝙ non dr̃ decedere inteſtatus. iõ fortè Inn. retulit alios dicere, quòd licèt non poſſit quis expreſſe alij committere inſtitutionem, puta inſtituo talẽ, ſi Titius voluerit. C. de teſt. mil. l. captatorias. tacitè tñ põt, puta ſi dicit committo tali diſpoſitionẽ oĩum rerũ mearũ. ar. l. ſi quis ſempronium. ff. de hęre. inſt. l. nonnunq̃. ff. de cõdi. & demõ. & idẽ vr̃ ſm eum ẽt in legato, vt ſic poſſit cõmitti in volũtatẽ tertij tacitè. ſed nõ expſſe. l. captatorię. ff. de le. j. & l. j. ff. de leg. ij. ſecus dicit in libertate, qa illã vr̃ poſſe ꝯferri expſſe. & tacite in volũtatẽ tertij. l. fideicõmiſſaria libertas. ff. de fideicõmiſſarijs libertatibus. & facit qđ tangit hic gl. in ver. & legatũ. & qđ dicetur ſuper illa. Hæc lec. non bene declarat quẽ effectum habeãt dicta verba, ſi teſtator dicit committo tibi diſpoſitionem oĩum rerum mearum, ideo fortè Inn. retulit alios dicere verum eſt dicere, ꝙ in caſu c. decedit inteſtatus intelligẽdo quòd iſte de quo ĩ litera iuſſit oĩa bona ſua erogari in pias cãs, quia tunc non dicetur decedere ab inteſtato. ſed applicabunt̃ oĩa pijs cauſis. C. de Epi. & cle. ĩ l. ſi q̃s ad declinandã. nec deducet̃ Falcidia, vt ibi patet, hęc lec. vr̃ diuinare. & nimis reſtringere hanc literã, quia in illa non fit mentio ꝙ teſtator expreſſerit, quòd voluerit oĩa bona erogari in pias cãs. vñ alia lec. colligitur etiã ex verbis Inn. qui vr̃ tenere, ꝙ per hæc verba extremã meam volũtatem ꝯmitto diſpoſitioni talis, intelligitur voluiſſe, ꝙ oĩa bona ſua per talẽ in pauperes, & pias cãs expendantur, ideo non vr̃ decedere inteſtatus, & iſta opi. & hæc lec. cõiter tenetur, dr̃ tñ Inn. feciſſe additionẽ in qua dixit ꝙ planior intel. eſt ꝙ per hæc verba, cõmitto tali vltimã meã voluntatẽ videat̃ illum inſtituiſſe hæredẽ, pro quo allegãt. ff. de leg. ij. in l. cum pater. §. donationis. non aũt per dicta verba dat illi p̃tãtem alium inſtituendi, quia tũc eẽt captatoria diſpoſitio. & hæc additio, licèt ꝑ aliquos habeat̃. & de illa facit mentionem Io. And. cõiter tñ non hr̃, & ſi vt dicit. d. Flo. Inn. intellexit in dicta additione, ꝙ iſte cui committit̃ extrema voluntas teſtantis ſit hæres, ita tñ ꝙ debeat erogare in pias cauſas, hæc additio erit pars lectu. ſ. proxime poſitę poſt Inn. Si aũt intellexit, ꝙ ſit hæres ita ꝙ poſſit liberè diſponere de bonis. & de hæreditate, prout vult tũc ex iſta additione põt corrigi lec. quã poſuit hic Hoſt. dicens, ꝙ ex quo quis intendẽs teſtari dicit hæc verba, oĩa bona mea committo diſpoſitioni Petri, vel his ſimilia, intelligitur eſſe teſtatus. nam ſufficit ꝙ teſtator exprimat ad quem, vel ad quos vult bona peruenire. C. eo. l. in teſtamentis. & l. fi. ſicut etiã ſufficit dicere Titius hæreditatis meæ hæres eſto. nã ꝑ hoc ſatis dr̃ inſtitutus, licèt non dicatur inſtituo, ſeu nõ apponat̃ verbũ, inſtituo. l. his verbis. j. rñſo. ff. de hære. inſt. & ꝑ hoc etiã, qa de verbis non eſt diſputandum, lege indignum. C. eo. & ſ. de proc. c. petitio, qa plerunq; teſtatores abuſiuè loquuntur, & neſciunt qñq; dicere dicta verba, inſtituo. facit l. quoties. C. fa. erc. & l. nõ aliter. ff. de leg. iij. de quo etiam per Hoſti. in ſumma eo. ti. §. qualiter conficiatur. ver. nõ refert. vbi de hoc per eum. & hæc lec. ſatis vr̃ fuiſſe de mente gl. ſm tertiã lec. quã ſ. recitaui. & iſta lec. placet. do. Flor. dicit tñ ꝙ cõiter approbat̃ præcedẽs, q̃ eſt valde notabilis. & q̃uis illa lec. non bene videat̃ probari iure tñ qa fauorabilis eſt aĩæ, poſſumus eã ſequi. & eã vr̃ tenere Bar. in l. Centurio. ff. de vul. & pup. & in repeti. l. j. C. de ſac. ſan. ecc. & reuera iſte text. non bene vr̃ probare dictã lec. quia hic ſimpliciter dr̃, ꝙ nõ vr̃ decedere inteſtatus, nõ aũt aliqd dicit, an diſtributio debeat fieri in pias cauſas, ideo magis vr̃ adaptari literę opi. Hoſt. quẽ etiã tetigit gl. & Inn. in addi. præal. puto tñ ꝙ ſeruaret̃ opin. Inn. ſm lec. quam. ſ. dixi, ꝙ intelligatur inſtitutus, vt diſtribuat oĩa in pauperes, & pias cauſas, quia illa cõiter tenetur, ſed de iure magis vr̃ procedere opi. Hoſt. & p̃dicta faciũt ad q̃ſtionẽ de qua Bart. tetigit in d. l. Cẽturio. videlicet. Quid iur. ſi teſtator inſtituit filium ſuũ pupillũ, & addidit quòd qñcunq; filius ſuus decederet, vult ꝙ oĩa bona ſua diſtribuerent̃ pauperibus per ſuos cõmiſſarios, an ſi contingat filiũ decedere in pupillari ętate dicta ſubſtitu-

ſubſtitutio erit directa, an vero erit fideicommiſſaria
Bar.in d.l.centurio.dicit, ꝙ cõmiſſarij intelligenť fa-
cti hæredes.& tenebunť bona diſtribuere inter pau-
peres ꝑ id, qđ notauit hic Inno.& per id, qđ notauit
Spe.poſt Roff.in ti.de inſtru.edi.§.nunc vero aliqua.
ver.ſed pone, ꝙ aliquis nõ inſtituit, & per hoc infert
Bar.in d.l.cẽturio.ꝙ ſi filius decedit in pupillari æta-
te excludetur mater ab eius ſucceſſione, quia cõmiſ-
ſarij intelligenť directo ſubſtituti ex pupillari, facit
quod hr̃ in c.j.ſ.eo.in vj.Bal.in l.precibus.C. de im
puber.&, & alijs ſubſtitutionibus tenet ꝯriũ. & ſic di-
cit ſe conſuluiſſe.¶ Mouetur, qa ſi nullus eſſet datus
executor.& teſtator dixiſſet verba pręmiſſa videlicet
volo ꝙ oĩa bona mea diſtribuanť in pauperes Chri-
ſti Eps hr̃et diſtribuere, nec excluderet mater a ſuc-
ceſſione filij, vt etiã ipſemet Bart.fatet ergo, nec etiã
excluderet in caſu ꝓmiſſo.qa ſicut Eps deputať a iure
ad exequendũ volũtatẽ defuncti.l.nulli.& l.ſi qs ad
declinãdã.C.de Epi.& cle.ſic ẽt deputať ꝯmiſſarius
a teſtatore.& illã ꝑtãtem, q̃ hr̃et commiſſarius, qn eſt
datus, & ſic vr̃ ꝙ vtroq; caſu cenſenda ſit inſtõ fidei-
cõmiſſaria.& ſic ꝙ mater nõ excludit omnino a ſuc-
ceſſione filij quominus ſaltẽ poſſit retinere legitimã.
& pro iſta ꝑte ẽt facit, qa ꝯmiſſarius datus a teſtõre
vr̃ obtinere locũ pauperũ.vñ ſi pauperes ſunt directè
vocati.vt qa ſint inſtituti heredes, tũc cõmiſſarius vr̃
tenere locum directi hæredis, cũ ipſi pauperes ſint hę-
redes directè.Sed vbi pauperes ſunt vocati per fidei-
cõmiſſum tunc commiſſarius teſtamenti non vr̃ ob-
tinere locum hæredis directi, qa pauperes quorũ lo-
cum tenet nõ ſunt vocati directò, ſed per fideicom-
miſſum, ideo vr̃ tunc cõmiſſarius tenere non locum
hæredis directi.ſed fideicommiſſarij cui dẽt reſtitui
hęreditas.& iſtud vr̃ velle Bar.in q̃õne ſua, q̃ diſpu-
tauit, q̃ incipit, filiũ adultum inſtituit.& iõ cũ in caſu
propoſito pauperes nõ ſint vocati per verba directa,
ſed ꝑ verba obliqua, qa de manibus alterius dẽt ca-
pere ſcđm formã teſtamenti, facit qđ legiť, & no.in
l.fundi Trebatiani.ff.de vſufru.legato.vr̃ ꝙ dicta ſub-
ſtitutio ſit cẽſẽda fideicõmiſſaria.& nõ directa, licèt
Bar.voluerit ꝯriũ. & vr̃ ꝙ non bene per regulã, q̃ hẽt
ꝙ ſubſtitutio facta per verba obli.q̃ eſt fideicõmiſſa-
ria iuxta id, quod legiť. & notať in l.eã quã.C.de fi-
deicõmiſſis.& ꝑ mẽt Bar.in d.l.cẽturio.in ij.q.ꝑn-
cipali.& facit, qđ ipſe no.in l.fundi Trebatiani.ff.de
5 vſufru.legato. ¶ †Certum eſt aũt ꝙ verbũ, detur, vel
diſtribuatur, eſt verbũ obliquũ, qa ſonat, ꝙ de manu
alterius quis debeat accipere.& ſic cenſetur dẽr verbũ
obliquũ, per id qđ legitur, & no.in d.l.fundi Treba-
tiani.& in l.eã quã.C.de fideicõmiſſis.¶ Nec ob.di-
ctũ Inn.hic poſitũ, q̃ dicit Bal.in d.l.precibus ꝙ lo-
quiť, qñ ab initio nullo inſtituto hærede mandat te-
ſtator oĩa ſua bona diſtribui in pauperes per talem,
nã tũc cõmiſſarius intelligiť factus hæres. & rogatus
vt diſtribuat bona in pauperes, vt voluit Inn.hic & in
additio.præmiſſa, ex quo nullus ſecus fuerat hr̃s.ſe-
cus in caſu propoſito in quo factus, & inſtitutus fue-
rat hæres illius teſtatoris ideo non eſt opus dicere, ꝙ
cõmiſſarius hoc caſu intelligať factus hæres, & hanc
opi.Bal. dicit.d.Flor.eſſe veram de iure quã ſit opi.
Bar.& ita dicit fuiſſe Paduæ conſultum, fatet tñ ꝙ opi.
Bart.vr̃ [illegible] ꝙ non debemus
facere [illegible] præiudicio matris, facit licèt nõ al
leg. [illegible] nup.j.de dote poſt diuortiũ.nec ob.
ꝓdi. [illegible] vj.qa ibi facta fuit ſubſtitutio per ver
ba [illegible] interpretať directa, qñ talis interpretatio
ꝯuenit tẽporibus, & pſonis, vt ibi. In caſu aũt noſtro
nõ eſt ſic, qa verba ꝓmiſſa nõ ſapiũt ꝓpriè ſubſtõnẽ
directã, ſed poti⁹ obliquã, nec verba additionis ſu-
ꝓmiſſa intellecta, vt.ſ.debent extendi vltra caſum in
quo loquiť.& ſic reſidet.do.Flo.& ſm̃ hãc opi. Bal.q̃
etiã hic tenet do.Flo.vt prædixi, de facto conſuluit in
quadã q̃õne q̃ fuit in ciuitate Foroliuienſi per rõnes
ſuperius allegatas q̃uis Bal.in d.l.centurio, & Ang.
ibi.& cõiter doct.tranſeunt cum opi.Bar.ipſe tamen
Bal.tenuit contrariũ in d.l.precibus.vt prædixi, qđ
puto eſſe verius.nec obſtant rõnes Bart.quas facit in
d.l.centurio.in ſcđa principali q̃õne, licèt d.Flo. hic
non rñdeat, nec etiã Bal.in d.l.pcibus, quia illis ple-
nè rñdi in d.l.Centurio. dixit enim Bar. in loco pal-
legato, ꝙ ſi teſtator dixit volo, ꝙ ſi filius meus deceſ-
ſerit ſine liberis bona mea dentur, & diſtribuanť in-
ter pauperes per fideicommiſſarios meos, ꝙ tunc di-
cta ſubſtitutio eſt directa filio decedente in pupillari
ętate.& ſic excludit matrẽ etiam ad legitimã. Moueť
quia in dicta ſubſtitutione intelligiť verbũ accipiãt.
ſ.ipſi fideicommiſſarij bona ex eo, quia vr̃ voluiſſe, ꝙ
per prius fideicõmiſſarij accipiant bona. & poſtea di
ſtribuant.arg.l.alio.cũ ibi no.ff.de alimen.leg.& l.
deniq;.§.interdũ. ff.de pecul.lega.l.Proculus.ff.de
vſufru.& l.cum tale.§.fi.ff.de cõdi.& demon.& bñ
facit, licèt non alleget.l.Titia Seio.§.Seia l be. ff.de
le.ij.verbũ aũt accipiat, vr̃ eſſe directũ, quia vr̃ ſo-
nare, ꝙ de manu ſua non alterius quis capiat, vel ſaltem
eſt cõe ad ſubſtõnem directã.& obliquã.& ideo ꝯſi-
latũ ad vniuerſitatẽ bonorũ.vt ꝯtingit in caſu ꝓpoſi-
to trahiť ad inſtõnem.vt legi.& no.in l.his verbis.ff.
de hæ.inſt.& §.ſi vero nullã.ĩ au.th.de her.& fal.col.
j.iõ ſcđm eũ dicta ſubſtitutio dẽt cenſeri directa.&
pro hoc etiã allegat, qa fideicõmiſſarij, qñ non eſt da
tus hæres tenent locũ hæredis iuxta notata in hoc.c.
per Inn.& alios & in l.ſi qs ad declinãdã.C.de Epiſ.
& cleri.& iſta ſunt motiua ſua.Sed certe nõ vĩr bo-
na, non enim vr̃ verum, ꝙ eo ipſo, ꝙ quis grauatus de
dando aliquid alteri, ꝙ illud videatur ſibi relictũ, vt
illud accipiat, prout voluit Bar.qa ſi illud eſſet ſim-
pliciter verũ nũq̃ poſſet hr̃e locũ iſta quæ habet, ꝙ
non põt grauari ille qui non eſt honoratus cõmodo
pecuniario.de quo in l.ab eo. C.de fideicõmiſſ.& l.
planè la ij.§.fi.cum l.ſeq.ff.de lega.j.& bene facit &
quod hr̃ in l.hæreditatis ad ſtatuũ, & qđ ibi no. Bart.ff.
de hæ.inſti.nec habent obſtare iura allegata p [illegible].
licèt prima facie vide. [illegible] multũ facere pro eo.[illegible] nõ
ob.in d.l.alio.& qđ ibi no. ff.de alimen.leg.[illegible]
aduertendum, ꝙ quãdoq; grauatur ille qui non eſt [illegible]
executor in teſtamento, & tunc [illegible] vr̃ tenere gra-
men, ſi nõ eſt honoratus per id qđ.ſ.dixi.fallit in ca-
ſibus de quibus.j.diceť, qñq; grauatur ille qui eſt da
tus executor in teſtõ.& tunc vr̃ relictum ab hærede,
ſicut & qñ datus tutor in teſtamento filio inſtituto.
& grauatur tutor de aliquo dando. nam vr̃ in effectu
grauatus ipſe filius inſtitut⁹.l.peto.§.matre. ff.de le.
ij.& l.ſi ſeruus.§.Margaritam.de le.j.& hoc caſu, qñ
relinquitur ab executore, ſi eſt relictum ad pias cauſas
puta in alimẽta, vel pauperibus.tunc põt dici, ꝙ ſub-
intelligatur verbum accipiat ex eo, quia executor ꝓ
relictis ad pias cauſas poteſt agere, licèt non poſſit
pro alijs agere iuxta id, quod legitur, & not.in l.Lu-
cius.§.Meuia.ff.ad Treb.& in l.id, qđ pauperib⁹.&
in l.nulli.l.ſi quis ad declinandã.C.de Epi.& cle.&
in l.ſi quis Titio.ff.de le.ij.& ſic põt intelligi, qđ hr̃
ĩ d.l.alio & hoc ſatis vr̃ fuiſſe de mẽte gl.ibi, ſi bene
ponderetur.& clarius de mente Bart.ibidẽ.¶ Itẽ nõ
ob.qđ hr̃ in d.l.deniq;.§.interdum.de pec.leg.qa qñ
quis grauatur de eo, quod alias conſueuit ipſum ho
noratũ tacitè ſequi in certo caſu, tunc bñ ꝑ tale gra-

namen videẽ tacite relinqui illud ſuper quo grauaẽ
& ita loquiẽ ibi, q̃a loquiẽ q̃n ſeruus cui relicta erat
libertas fuit grauatus de dãdo aliq̃d ex peculio hære
di. nã peculiũ tacite ſequiẽ ſeruum. & datur libertas
inter uiuos iuxta id, qđ legitur. & no. in l. 1. C. de pe-
culio eius q̃ libertatẽ meruit. & ideo nimirũ, ſi licèt
non ſequaẽ peculium ipſum ſeruũ q̃n datur libertas
in teſtõ ſimpliciter ſi tñ ſequitur q̃n grauaẽ ſeruus
aliquid dare ex peculio. & ita loquiẽ ibi, ſecus q̃n q̃s
grauatur de eo. qđ nullo caſu ipſum ſequaẽ. Itẽ non
ob. qđ hẽ in l. ꝓculus. ff. de vſufr. q̃a hic loquimur q̃n
nulla præcedit diſpoſitio ſuꝑ eo de quo quis grauaẽ,
ibi aũt præcedebat diſpoſitio quæ ſaltẽ ſcđm latã ſi-
gnificationem cõprehendebat illud de quo inducen
do agebat ꝑꝑ grauamen adiectũ. nã ibi fuerat relli-
6 ctus vſusfructus domus. ¶ †Conſtat aũt qđ interdũ
appellatione vſusfructus cõtinetur dñiũ. l. donatio-
nes in cõcubinã. §. ſpecies. ff. de donatio. & ſic ẽt ibi
ſentit glo. ẽt Bar. & in l. cũ tale. §. fi. de cond. & dem.
¶ Item nõ ob. quod hẽ in d. l. cum tale. §. fi. vbi cõclu
dit Bart. ꝙ ſi teſtator dicat ex decem, quę legaui Seio
volo, qđ ipſe Seius det q̃nq; Titio, qđ ꝑ hoc vñr de-
cem legata eſſe Seio, q̃a põt dici, ꝙ illud ibi contin-
git ꝓpter verba enuntiatiua expreſſe cõtinẽtia illud
de quo inducendo quæriẽ, & ex ꝑdictis patet, ꝙ ſi ali
quis grauatur de aliquo dando. & ibi non eſt expreſ-
ſe illud relictũ. & dubitaẽ, an teneaẽ. & ſic, an teneat
grauamẽ, põt ſic ꝯcludi, quia aut ille fuit deputatus
executor in teſtõ, vel tutor, aut nõ. Et hoc ſecũdo ca
ſu, aut grauaẽ ſuꝑ eo, ꝙ aliàs cõſueuit certo caſu ſeq̃
grauatũ. & tunc loquiẽ. §. interdũ, aut non conſueuit
ſequi grauatũ. & tunc, aut diſpoſitio aliqua præcedit
q̃ ſaltẽ ſm latã ſignificationẽ ꝯprehẽdit illud de quo
inducendo q̃rit ꝑꝑ grauamen. & tunc loquiẽ. l. pro-
culus. & idẽ ſi ꝑtendunt verba enuntiatiua expreſſe
pertinentia ad id de quo inducendo quæritur ꝑꝑ gra
uamẽ. & ſic loquiẽ id, qđ notauit Bart. in d. l. cũ ta-
le. §. fi. faciat, qđ legitur, & notaẽ in l. ex hac ſcriptu-
ra. de dona. ff. in primo aũt caſu ꝓcedit, qđ hẽ in d. l.
alio. ¶ Si vero non procedit talis diſpoſitio, vel enũ-
tiatio. & ſumus extra caſus. ſ. poſitos, tũc vẽ, ꝙ ꝑꝑ ta
le grauamen non inducaẽ diſpoſitio. ſed potius hẽat
locum regula. l. ab eo. C. de fideicommiſſis. & l. pla-
nè la. ij. §. fi. de leg. j. vt non valeat tale grauamen, fal
lit, q̃n ꝑcederet diſpoſitio facta duobus de certa re,
nam tunc ſi grauatur alter ipſorũ vltro moriẽs de ip-
ſa re tertio reſtituẽda vẽ per hoc fideicommiſſum re-
ciprocum inter eos inductum. & iſte eſt caſus nota-
bilis in d. l. Titia ſeio. in §. Seia liber. ff. de leg. ij. nec
ob. etiã prædictis. l. ita ſtipulatus. ff. de ope. lib. q̃a lo-
quitur in ꝯtractu. & eſt caſus diuerſus in quo ẽt eſt
ſpãle, ꝙ illud qđ apponiẽ in vim ꝯditionis videaẽ de-
ductum in ſtipulatione ꝯ regulam l. ſi quis ſub cõdi-
tione. ff. ſi quis omiſſa cauſa teſtamenti. & rõ ibi po-
7 nitur in litera. ¶ †Et prædictis põt inferri, qđ in caſu
ꝑdicto, q̃n teſtator inſtituit filiũ impuberẽ, & adiecit
qđ bona ſua darenẽ pauperibus per ſuos fideicõmiſ-
ſarios, ſi filius deceſſerit ſine liberis, ꝙ iudicanda eſt
ſubſtitutio ꝑdicta fideicõmiſſaria. & nõ directa, & vẽ
in effectu ipſe filius grauatus, & ꝯñr hæredes eius ab
inteſtato de dando, & ſic de reſtituendo bona paupe
ribus. & hoc caſu executores teſtamenti tenebunt lo
cum pauperũ, & ſic locum fideicõmiſſariorũ vniuer-
ſalium, cũ pauperes cenſeanẽ fideicommiſſarij vẽs,
quia ſunt vocati per verba obliqua, vt ſuperius eſt di
ctũ, ſed ſi pauperes fuiſſent inſtituti. & ſic vocati per
verba directa, tunc executores tenerent locũ ipſorũ,
& ſic locũ hæredũ directorũ, & ſic propriè loquiẽ. d.
l. ſi quis ad declinãdam. & dictã doctrinã poſuit Bar.
in q̃õne quã diſputauit, q̃ incipit filiũ adultum inſti-
tuit. vbi apte vẽ đcidere, ꝙ ſubſtitutio, de qua. ſ. dixi.
ſit fideicõmiſſaria, & ſic vẽ fuiſſe ſibi ꝯrius in eo, qđ
dixit in d. l. Cẽturio. Sed poteris ipſum ſaluare a cõ-
trarietate: q̃a in q̃õne prædicta, quã diſputauit loqui
tur, q̃n filius inſtitutus erat adultus, & ſic ſibi non po
tuit fieri ſubſtitutio pupillaris directa, ſed in l. Centu
rio. loquitur, q̃n inſtitutus fuit filius pupillus cui po-
tuiſſet fieri pupillaris ſubſtõ, tñ puto ꝓcedere, quod
ſ. dixi, videlicet, ꝙ licèt filius inſtitutus fuerit filius
pupillus tñ cũ paupes fuerint vocati ꝑ verba obliqua
ſubſtõ dẽt iudicari fideicõmiſſaria. & nõ directa ꝑ rõ
nes quas ſupra dixi. & ꝯñr fideicõmiſſarij qui tenent
locum pauperũ nõ debẽt dici tenere locũ hæredis di
recti. ſed fideicõmiſſarij per regulã, & doctrinã quam
ipſe etiã Bart. poſuit in q̃õne prædicta per ipſum di-
putata. ¶ Nec ob. rõnes Bart. poſite in d. l. cẽturio, q̃a
ſuperius eſt reſponſum, & de materia tangetur ẽt in
c. Ray. j. eo. in materia ſubſtitutionis compendioſæ.
¶ Iuxta prædicta tetẽta opi. Inn. ꝙ per hæc verba cõ-
mitto extremam voluntatem meam in diſpoſitione
Titij, intelligatur, ꝙ voluerit ipſum Titium eſſe hęre
dem. & quòd per ipſum bona erogẽtur in pauperes,
8 & pias cauſas. ¶ †Quæri põt quid ſi teſtator præcepit
commiſſario, ꝙ oĩa præter pauca in non pias cauſas
expẽdat, pauca vero in pias cauſas, dicunt quidam,
vt tãgit Inn. ꝙ vigore illorum paucorum intelligetur
teſtatus decedere, allegat. l. ſi q̃s Titio. ff. de le. ij. Alij
vero dicunt, & videẽ melius Inn. ꝙ commiſſarius re-
cipiet ſolum illa pauca. & expẽdet in pias cauſas. alia
vero habebit hæręs ab inteſtato qui detracta falcidia
ſoluet legata ſm mandata, ſeu præcepta teſtatoris, al
legat. J. eo. Ray. §. fi. ¶ Sed aduerte, quia vt tangit hic
do. Pet. Si teſtatoris intentio fuiſſet teſtari, ꝙ ex ver-
bis per eũ prolatis colligi poterit iuxta id qđ hẽ in l.
nõ codicillũ. C. de teſt. tunc de iure cõi legata ad nõ
pias cãs non valerent ex teſtõ nõ ſolenni, ex quo nõ
poſſet adiri hæreditas, nec deberenẽ. & aduenienti-
bus ab inteſtato nõ fuit adiecta clauſula codicillaris,
& ſi non interueniſſet ſolennitas requiſita ad codicil
los. l. ſi nemo. ff. de teſtamentaria tute. & l. ſi veritas.
C. de fideicõmiſſis. relicta vero ad pias cãs in tali te-
ſtamento non ſolenni, ſi iure legati deberenẽ venien
tibus ab inteſtato. Si aũt deberenẽ iure inſtõnis factæ
in re certa iuxta. l. j. §. ſi ex fundo. ff. de hære. inſt. tunc
quia iure ſpãli valeret diſpoſitio, põt dubitari, an tra
hereẽ ad oĩa bona. Et an aditio facta vigore talis inſti
tutionis confirmet legata facta perſonis non priuile
giatis, vt capiant ex teſtõ non ſolenni. credit d. Pe. ꝙ
non per l. hac conſultiſſima. §. ex imperfecto. C. de te
9 ſta. & hoc dicit eſſe nouũ dictũ. & notandũ. ¶ †Quid
aũt ſi teſtõr inſtituat pauperes, vel Chrm. dic, ꝙ habe
bunt hæreditatem pauperes, vel eccleſia cathedralis
loci domicilij teſtatoris, & ſoluent legata, & fideicõ-
miſſa q̃ teſtator reliquit per l. ſi quis ad declinandã.
C. de Epi. & cle. & §. quis aũt in noĩe. in auth. de ec-
cl. col. j. & intelligo, ꝙ veniãt pauperes, q̃n pauperes
ſunt inſti. eccleſia aũt cathedralis veniet q̃n inſtituiẽ
Chrs, vt patet in d. §. ſi quis aũt in noĩe. Eps tenet lo
cũ hæredis, q̃n pauperes ſunt inſtituti. d. l. ſi quis ad
declinãdã. & per prædicta habes expedita dicta Inn.
d. tñ Ant. hic aliter recitauit illa dicens, ꝙ licèt Inn.
hic obſcure loq̃tur, vẽ decidere tres, ſeu quatuor ca-
ſus, quia q̃n quis cõmittit voluntatem ſuã in volũta-
tem alterius in relictis ad pias cauſas, & tunc tenet
legatum, & inſtitutio. Exẽplum ſi dixerit teſtator vo-
lo, ꝙ oĩa bona mea diſtribuanẽ inter pauperes Chri
ad vo-

ad voluntatē talis.& ſic vno modo pōt intelligi hoc
capkm.& ſic hoc fauore piæ cāæ.qñq; in alijs legatis
in non pia cām cōmittit quis illa in voluntatē alte-
rius.& tunc non valeret,q̄a eſt voluntas captatoria.
& ſic intelligitur contraria principio in gl.alleg.exē-
plum poni pōt ſi teſtator dixit inſtituo talem, vel le-
go tali talem rem,ſi Titius voluerit.Qñq; & tertio fa
cit leg ita partim in non piā.& tunc quatenus diſpo-
ſitio eſt in piam cauſam tenet.& in alijs non.Exem-
plum poteſt poni.Si teſtator dixit lego talia bona il-
lis pauperibus quos Titius voluerit. & lego Seio ta-
lem rem,ſi Titius voluerit.Quandoq; & quarto dicit
teſtator committo , vel relinquo diſpoſitionē bono-
rum meorū tali,vel in manibus talis. & nil aliud di-
cit.do.Anton.Inno.velle,ꝙ valeat teſtm̄. & ꝑ in du-
bio cenſetur illū inſtituiſſe . & ꝙ cenſeatur inſtituiſ-
ſe in cauſam quę ſit fauorabilis aīę. & ſic vr̄ inſtituiſ-
ſe illum.& grauaſſe , vt diſtribuat in pauperes Chri-
ſti,vel aliam piā cām.& ſic intelligatur iſte text.hūc
intellectū quē dicit eſſe valde notabilē tenent cōiter
doc.ſm eū.& ſcd̄m illū non obſtant ꝯria primo loco
allegata.q̄a hoc caſu bene reperit̄ inſtitutio ſaltē ta-
cita.& non ob.ēt ſcd̄m ꝯriū de volūtate captatoria ,
q̄a ſpeciale eſt fauore piæ cauſæ, vt fiat diſpoſitio ca
ptatoria,qñ fit ad pias cās,de quo etiā inferius tāge-
10 tur.† An aūt valeat legatū collatū in arbitriū alterius
gl.hic circa finē in ver.& legatū,ꝯcludit ꝙ legatū pōt
committi arbitrio alterius expreſſe non per iura alle
gata in glo. Sed Ioā.An.hic ſecundum iſtum dictum
gl.dixit, ꝙ legatum alterius arbitrio expreſſe cōmit-
ti nū pōt,intelligit procedere, qñ expreſſa eſt res le
gata.q̄a ſi res certa legetur arbitrio alterius non vale
bit.ſecus ſi dixerit teſtōr lego Titio,ꝙ arbitrabit̄ me-
lius.quia tunc valebit. & recurretur ad arbitrium bo
ni viri,per id,quod hr̄ in l.j.ff.de leg.ij.& hæc in alijs
legatis quam libertatis.libertas autem collata in vo-
luntatē alterius expreſsè, vel tacitè valet per l.fidei-
cōmiſſa libertas.ff.de fideicommiſſarijs libertatib᷒.
ſcd̄m Vincen.& reſidet Io.An.& do.Flo.& do.Ant.
Sed certe non vñr prædicti bñ dicere inquātum vo-
lunt,ꝙ ſi certa res legat̄ alicui arbitrio alterius nō va
let legatum.q̄a imo vr̄ tūc valere , ex quo non ponit̄
in mera voluntate alterius,ſed in eius arbitrio.& ſic
tanq̄ arbitriū boni viri,probat̄ in l.j.ff.de le.ij.& ibi
etiā no.per Bar.& inferius etiā tanget̄,an aūt ꝙ dictū
eſt de libertate ſimpl̄r procedat.ĩ.dicet̄.nā vr̄ ꝙ licèt
poſſit conferri expreſſe in voluntatem tertij expreſsè
vel tacitè, tñ nun vr̄ poſſe ꝯferri expſſe in voluntatē
hæredis,qñ non exprimunt̄.verba ſapientia arbitriū
boni viri.ſed merā volūtatē,vt vr̄ ꝓbari in d.l. fidei-
cōmiſſaria libertas.aliud autē legatum non pōt con
ferri in merā voluntatē alterius, nec hæredis, qñ nō
exprimuntur verba ſapientia arbitrium boni viri,ſed
merā voluntatem,vt eſt verbum,volo.vnde nō valet
legatū,ſi dicat̄ relinquo Titio talē rē ſi Seius volue-
rit,vel ſi hæres voluerit,q̄a talis voluntas cenſet̄ ca-
ptatoria.ſecus qñ dr̄ ſi Seius fuerit arbitrat᷒,vel ſi hæ
res fuerit arbitratus,quia tunc non cōmittit̄ in merā
voluntatē alterius.ſed tanq̄ in arbitriū boni viri.facit
qd̄ notauit Bart.in l.j.ff.de leg.ij.de quo.ĩ.dicetur .
11 ¶†Quid aūt ſi incertę perſonę inſtituant̄ hęredes,pu
ta pauperes.dicit hic glo.in fi.ꝙ valet inſtitutio per l.
ſi q̄s ad declinandam.& l.nulli.C.de Epiſ.& cler.de
quibus aūt pauperibus tūc intelligat̄. no.in dictis iu-
ribus,& in c.j.in gl.quæ incipit , licèt.ĩ.eo.lib.vj.vbi
gl.dicit, ꝙ intelligit̄ de pauperibus loci domicilij te-
ſtatoris,& per hæc patet expeditas eſſe gl.cū ſuis ſup
pletionibus,& ex his q̄ dicta ſunt ſuper gl.apparent

etiam declarata eſſe dicta Inn. & etiam apparet qua
liter intelligi debeat decre.licèt d.Per.hic dicat ꝙ ex
his quę hic ſcripſit Ant.& etiam Io.de Lig.non bene
apparet qualis ſit intel.c. nam ſm eum,vr̄ remanere
12 dubium vtrum ille,cui commiſſa eſt extrema † diſpo
ſitio in caſu capituli ſit hæres ad ſuum commodum .
Nam Hoſt.vr̄ ſentire,ꝙ ſic.Inn.vr̄ variare,vt ſ.recita
ui.Bar.ſm eum in repetitione.l.j.C.de ſac.ſan.ec.vr̄
dicere, ꝙ diſpoſitio de benignitate canonica vr̄ vale
re in caſu capituli,nec vr̄ aliquid dicere,an teneatur
diſpenſare in pias cauſas.Sed certe quicquid dicat d.
Pe.Bar.in d.l.j.ſequit̄ opi.Inn.quæ cōiter tenetur,vi
delicet, ꝙ ille cui commiſſa eſt extrema diſpoſitio ꝑ
teſtatorem teneatur diſtribuere bona in pias cauſas,
& quis intel.magis applaudet literæ.ſatis ſuperius di
xi.poſt d.Flo. & quia iſtud capitulum cōiter allegat̄,
ꝙ valet voluntas captatoria ad pias cauſas.Bar.hunc
articulum examinauit in d.l.j.& arguit primo, ꝙ nō,
quia captatoria voluntas nū valet,in teſtamēto mili
tis.l.captatorias.C.de teſt. Ceſſat omnis ſolennitas
iuris poſitiui.l.j. & ibi notatur maximè per Bar.ff.de
teſta.mili.Contrarium tenet Bar.in d.l.j.¶ Mouetur
primo per iſtud capitulum.ſecundo pro hoc allegat,
quia relictum libertatis poteſt conferri in voluntatē
alterius l.fideicommiſſaria libertas.ff.de fideicō.lib.
ergo eadem ratione,& tñ in relictis ad pias cās idem
eſt dicendum.ar.eo.quæ notantur per gl.& doc.in l.
illud.C.de ſac.ſan.ecc.& facit etiam qd̄ no.Bar.in l.
proximè.§.fi.ff.de his quæ in teſta.delen. & pro hoc
vr̄ velle Bar.ꝙ ſi teſtator dicit īſtituo pauperes Chr̄i,
ſi Titi᷒ voluerit,qd̄ valeat inſtitutio, & iſtud ſatis vr̄
probari per ſimile de libertate , & vr̄ ꝙ inſtitutio erit
ꝯditionalis,& ſi Titius dixerit ſe nolle,nihil valebit,
ſicut ēt cōtingit,qñ libertas relinquitur ſeruo ſub cō
ditione,ſi Titius voluerit , hoc tñ dictum nō bene vr̄
probari per hoc c.qd̄ non vr̄ loqui hoc caſu,ſed alio
qñ videlicet intelligitur inſtitutus ille in cuius diſpo
ſitione committitur extrema volūtas per teſtantē, &
intelligitur grauatus de diſtribuēdo in pauperes, vel
pias cauſas,& ſic vr̄ loqui capitulum,qñ vero ſubſtā
tia diſpoſitionis,ſed potius electio pauperū , vel piæ
cauſæ committitur in volūtatem alterius.facit quod
ĩ.dicetur.per id quod ēt dixi.poſt Barto.vr̄ ꝙ ſi teſta-
tor inſtituit aliquem hæredem,& legat certam rē,vel
quantitatem pauperibus,ſi Titius voluerit, ꝙ valeat
tunc tale legatum. per id quod in ſimili.ſ.dixi. de li-
bertate.Sed per hoc c.non vr̄ bene probari,per id qd̄
13 proximè dixi . ¶†Quid aūt ſi teſtator dicat,lego talē
rem,vel tantam q̄titatem pauperibus,ſi hæres meus
voluerit,an valebit.vr̄ ꝙ non.quia vbi libertas com-
mittitur conditionaliter in meram voluntatem hære
dis,non valet,vt probatur ſm veriū intel. in d.l.fidei-
commiſſa.libertas. & etiam voluit Bart.in d.l.j.ergo
vr̄ ꝙ non valeat etiam legatum taliter relictum cōdi
tionaliter in meram voluntatem.hæredis, licèt factū
ſit ad pias cauſas.Sed Barto.in d.l.j.tenuit ꝯrium per
iſtum tex.& ad d.l.fideicommiſſaria libertas.non re
linquitur pro anima expreſſe,& ſic propria cauſa,ſed
ſimpliciter,ſecus qñ expreſſe relinqueretur pro ani-
ma,quia tūc valeret per hunc text. ſed certè,vt dixi,
iſte text.nō vr̄ hoc probare,per id qd̄ ſ.dixi.& etiam
conſideratis his quæ dixi,recitādo varios intellectus
huius capituli.faciat qd̄ dixi ĩ l.captatorię.ff.de le.j.
14 ¶ † Quid autē ſi aliquid relinquitur arbitrio alterius
ſimpliciter,nec dr̄ ad quid relinquātur. dixit Bart. in
d.l.j.quod in dubio intelligitur ad pias cās , ꝑ iſtum
tex.cōiunctis dictis Inn.qd̄ dicit procedere,qñ relin
quitur aliquid in arbitrium alterius,tunc quia intel-
ligitur

ligitur in dubio relictū ad pias cās ꝑ iſtū text.& ꝑ ea
ꝗ hic dicit Inn.nā vir bonus ſm eū,ita arbitrarei niſi
cā oñderet quare debeť aliter arbitrari,vt puta,ſi ex-
pediret potius arbitrari pro malè ablatis reſtituēdis.
15 ¶ †Si aūt teſtōr diceret relinquo talē rē ad voluntatē
talis,& ſic nō dixit ad arbitribitriū,nec exꝑſſit ad pias
cās,tunc dixit Bar.in d.l.j.ꝙ remanet volūtas capta-
toria.& ſic remanet rła,ꝙ dicta volūtas tanꝗ captato
ria.ff.de le.j.& ſic vř velle Bar.ꝙ ſi teſtōr dicat extre
mā voluntatē meā cōmitto in arbitriū Titij,ꝙ tunc
valeat,& intelligať,ꝙ debeat arbitrari ipſe Titius,vt
bona diſtribuanť in pias cās. Idē vř ſi dixit extremā
voluntatē meā cōmitto in diſpōne Titij,qa hoc caſu
ꝓpriè loqř litera,& ſic vř velle,ꝙ idē ſit ac ſi ꝯmiſiſ-
ſet in arbitriū Titij,& ſic verbū,diſpō,vř notare arbi-
triū boni viri,& illud ēt voluit.d.Flo.vt ſuperius teti
gi poſt eā circa tertiā lec. & idē videreť ſi dixit extre
mā volūtatē meā ꝯmitti in iudicio Titij.nā verbū,iu
dicio,vř importare arbitriū boni viri,vt vř ꝓbari in l.
Thays.§.Lucius.ff.de fideic.lib.ſm verū intel.quem
poſuit Bar.in extrauagāti ad reprimēdū in verbo,vi-
debiť,licēt ꝯriū ipſemet tenuerit.l.ij.ſic legitur.ff.de
le.j.vbi dixit,ꝙ importat merā voluntatē,& nō arbi-
triū boni viri,patet ſatis in d.§.Luci⁹. & notat ēt ex-
preſſe ipſe Bar.in d.extraua.ad reprimendū.in verbo
videbiť. ſi aūt teſtōr dicat extremā voluntatē meā cō
16 mitto in voluntatē Titij,quia † verbū,volūtas,eſt ver
bū importās liberā voluntatē,& non arbitriū boni vi
ri vř Bar.ꝙ tunc talis diſpō non valeat,ex quo nō ex-
primiť ad pias cās. & ſic ſm eū non ꝓcedat hoc caſu
iſtud c. qa non valeret talis diſpō velut captatoria ꝑ
l.captatorias.C.de teſt.mil.ſed do.Flo.vt tetigi circa
tertiā lec.vř velle ꝯriū videlicet,ꝙ ēt tunc procedat
hoc c.& ſatis puto ꝙ ſi teneremus opi.Hoſt.q voluit
ꝙ ſi teſtōr dicit extremā voluntatem meā cōmitto in
diſpōnē Titij ītelligať ꝑ dicta verba Titius inſtitut⁹,
ſatis vř ꝙ ēt ꝙ ſi dicať ꝑ hoc īſtitutus,cū eadē videať
rō vtrobiqꝫ,ſed ſi tenemus,ꝙ intelligať in caſu capli
inſtitutus,& grauatus de diſtribuēdo inter pauperes
vel pias cās.tunc vř ꝙ poſſit ꝓcedere opi.Bar.qa ex
quo ꝯmittiť extrema voluntas in aliū ꝑ verba impor
tantia merā voluntatē,vt eſt,qñ dicit extremā volun
tatē meā cōmitto in volūtatē Titij vř ꝙ tūc remanet
diſpō captatoria ex quo non ſunt appoſita verba im-
portātia arbitrium boni viri,nec facta eſt exꝑſſio ali-
qua de pia cā.d.tñ Flo.vt dixi circa dictā tertiā lec.te
nuit,ꝙ ēt tūc intelligeť Titius inſtitutus,& grauatus
de diſtribuendo in pias cās,qđ tene mēti,tñ reuera
dictū ſuū non ꝓbať ꝑ hoc c.qa non loqť,qñ qs ꝯmi
ſit extremā voluntatē ſuā in voluntatē alterius,& ſic
ꝑ verba importātia merā voluntatē,ſed qñ ꝯmiſit in
diſpōnē alteri⁹,& ſic ꝑ verba importātia arbitriū bo
ni viri.Et ex ꝑdictis ꝑt inferri.Quid ſi teſtōr dixit,po-
no bona mea,& aīam meā in manibus Titij.dicit hic
d.Pe.Bal.dicere in repetitione dictę l.j.C.de ſac.ſan.
ecc.ꝙ talis diſpō valet,& interꝑtabiť,vt teſtōr intel-
ligať dixiſſe facio Titiū hrdē ꝓ pauperib⁹ Chri. nā li
cēt pauperes nō ſint exꝑſſi ſunt tñ quodāmodo quaſi
nutu ſubintellecti,iō nihilominus valet inſtō. nā &
aliàs valet tacita inſtitutio.l.3.C.de inof.teſta.& l.2.
C.de poſthumis hær.inſti. Titius.n.ille non ſui ꝯtē-
platione,ſed aīę teſtōris vř fuiſſe noīatus.facit l.eum
aliqs.C.de iure deli.& ff.de hær.inſti.l.qdā cū filiū.
nec dēt aīa teſtōris vim pati,nec ꝯfidentia ad ꝑfidiā
trahi.facit inſt.de fideic.lib.in prin. & §.fi.& ex ꝑdi-
ctis vř ꝙ inſtō captatoria ad pias cās valeat.ī alijs aūt
reprobeť l.captatorias.cū ꝯcor.ff.de hær.inſti.& ſm
Bar.vř eſſe ſpāle in relic.ad piās cās,in qb.ſeqť iuſ.
gen.non ſubtilitatę iuris ciuilis.facit qđ leg.& no.in
c.cū eſſet.& c.relatū.Sed alij doc. vt refert Bal.ī l.ca
ptatorias.C.de teſt.mil. dicūt,ꝙ iſtud capłm non ꝓ-
bat opi.Bar. qa hic loqť in ꝯmiſſione diſtributionis,
ꝗ pōt alteri cōmitti.l.vnū.§.cū qdā.ff.de reb.du.& l.
nulli.C.de Epiſ.& cle.non aūt loqť in voluntate di-
ſpoſitoria,qa nemo ꝑt ꝑ aliū teſtari,nec ꝯmittere alij
ſuū ſupremū iudiciū ꝯponendū,ſed diſtribuendū ēt
declarandū ſic.l.illa inſtō.ff.de hær.inſt.& l.Theopō
pus.ff.de dote ꝑle.& rō ſm eū in iſto c.non vř eſſe cō
miſſum an.ſed cui,& quałr deneť bona teſtōris ꝓ ei⁹
aīa,& ſi non faceret hoc cōmiſſarius facit hoc eps q
nō teſtabiť alteri,ſed exequeť diſtribuendo.d.l.nul-
li.& ſic reſidet Bal.in d.l.captatorias.C.de teſt.mili.
& ſatis vř bene dicere tenēdo cōem intellectū q fuit
de mente Inn.& q cōiter teneť,videlicet,ꝙ ꝑ verba,
de qb. in lra,intelligať inſtitutus ille in cuius diſpoſi
tione cōmittiť extrema voluntas,& ꝙ intelligať gra-
uatus de diſtribuendo in pias cās.& ſm ꝑdictū intel-
lectū non bñ ꝓbat hęc opi.Bar.q in oīb.locis,& vbi
de mā.tangiť & maximè in d.l.j.C.de ſac.ſan.ecc.in
repetitione tenet ſimpłr,& indiſtinctè,ꝙ captatoria
voluntas valet in relictis ad pias cās,ſed ſolū videreť
poſſe ꝓbari ꝑ ſiłe de libertate,& qđ hř in d.l.fideic.
lib.de quo ſatis ſuperius dixi.Sed ꝯ ꝑdicta ꝑt oppo-
ni,& vř ꝙ vltima volūtas ēt in relictis ad nō pias cās
poſſit poni in alieno arbitrio. ꝑ id qđ hř in l.vnū.§.j.
ff.de re.du.Et ꝓ hoc ēt faciať,qa ſi teſtōr relinqt cen
tū illis quos elegerit prior fratrū ꝑdicatorū,vř ꝙ va-
leat ꝑ l.vnū ex familia.ff.de le.ij.& l.př.ff.de manu.
¶ Soluit.d.Pe.ꝙ ī ꝯrijs nō ſubſtātia diſpōnis,ſed me
ra electio eſt alterius collata,& hoc bñ fieri pōt.d.l.
vnū ex familia.vñ ꝯcludit poſt Bald.ꝙ interdū teſtōr
aliqd cōfert in alterius arbitriū diſponendo ꝑ modū
diſtributionis fiendæ ꝑ eū,& tunc valet.l.cū filius.§.
př.ff.de le.ij.vbi patet,ꝙ filia inſtituta in certa parte
hrditatis fuit grauata de reſtituendo illā nepotibus te
ſtatoris,& de dādo,ſeu diſtribuendo plus vni eorū q
vocabať ex noīe teſtōris.nam valet talis diſpō,vt ibi
patet.Interdū teſtōr cōfert aliqd in aliū ꝑ modū de-
clarationis,& tunc ſiłr valet.l.Theopōpus.ff.de dote
ꝑle.vbi teſtōr dixit,ꝙ volebat filiā ſuam tradi nuptui
cuicunqꝫ amici ſui vellent,& volebat illā hre dotē ꝗ
qdā Pollianus ſciēs mentē teſtōris declararet,& dř
ibi,ꝙ valet talis voluntas,& ſtabiť declarationi dicti
Polliani. īterdū ꝯmittiť in arbitriū alterius ꝑ modū
electionis,& tunc adhuc valet,qa nō ſubſtātia diſpo
ſitionis,ſed electio alieno arbitrio ē collata,& ſic lo
quiť.d.l.vnū.§.j.& d.l.vnū ex familia. iō valet reli-
ctū,ſi teſtōr grauat hrdē de dādo fundū vni ex fami-
lia ſua,vel vni ex cognatis ſuis,quia non eſt in ipſius
ptāte,an dēat,ſed cui dēat,& ſic ſubſtantia diſpōnis
non eſt in illius ptāte,ſed electio,vt patet in dictis iu
17 ribus,iō valet.¶ †Et ex ꝑdictis ꝑt inferri ad qōnem
verū valeat talis inſtō,ſi teſtōr dicat inſtituo pauperes
quos talis eliget.videreť ꝙ non ꝑ l.illa.inſt.ff.de hær.
inſt.In ꝯriū facit,qa nō ꝯfert in arbitriū alicuius ſub- ¶Illatio ex prędictis I. ſtituo pauperes quos talis eliget.
ſtātia diſpōnis,ſed perſonarum electio.& hoc tenuit
Cy.in l.captatorias.C.de teſt.mil.Dy.ī l.captatorie.
ff.de le.j.Sed aduerte dices tu in qōne ꝑdicta cōfert
electio ꝑſonæ hrdis in alterius voluntatē,& ſic ſub-
ſtātia ꝑſonæ hrdis,qđ vř eē ꝓhibitum per d.l.inſtō.
Bart.in d.l.illa.dicit ꝙ iō in caſu ꝑmiſſo valet inſtō,
qa ꝯmittiť electio ꝑſonarū incertarū ex certo gñe.ſ.
pauperū,iō valet inſtō,qa illi non intelligerenť oēs
pauperes domicilij teſtōris inſtituti.l.ſi qs Titio.§.fi.
& l.cū qdā.ff.de leg.ij.ſec⁹ qñ dř inſtituo hrdes illos
quos Titius voluerit,qa illo non eligente,non eſſet
aliqs,q poſſet dici inſtitutus,iō tunc dicta inſtō non
valet,& ſic dēt intelligi.d.l.illa inſtō.Aduertendū tñ
ſecun-

ſm Bar.in d.l.illa.qđ in caſu pmiſſo, qñ teſtõr inſti-
tuit pauperes quos talis eliget Ille q dēt eligere an-
teq̃ eligat habebit loco hr̃dis p notata p Roff.in ſuis
libellis in ti.de actione ex teſtõ,& in Spe.in ti.de in-
ſtru.edi.§.nunc aliqua.ver.ſed pone.ꝙ aliqs non in-
ſtituit,iõ interim anteq̃ eligat poterit agere,& ꝯueni
18 ri tanq̃ hr̃s.Bar.in loco p̃al.¶†Sed iuxta p̃dicta inci-
dēter q̃ri põt,an ille,qui hẽt eligere pauperes poterit
eligere ſpuriũ,vel ꝯſanguineũ teſtõris.dicit d.Petr.ꝙ
cũ bona hẽant diſtribui īter paupes, ſi ꝯſãguinei sũt
pauperes poterit eos eligere,& ſic in eos diſtribuere,
& multo magis,quã in ex̃neos, p id qđ hr̃ in c.nõ ſa
tis.86.di.vbi patet,ꝙ maior pietas verſari debet erga
eos,q̃ erga ex̃neos,ſecus ſi eſſent diuites,p id qđ no.
p gl.& doc.in l.illud.C.de ſac.ſan.ec.¶In ſpurio di
cit ꝙ poterit in ipſum diſtribui vſq; ad q̃titatẽ,q̃ ſuffi
ciat ad alimẽta,& nõ vltra: p id qđ hr̃ in c.cũ hr̃et.j.
de eo q dux.in matri.quã polluit p adulte iũ . Et ex
p̃dictis patet,ꝙ licèt valeat illa inſtõ , qñ teſtõr dicit
inſtituo pauperes quos Titiꝰ voluerit,vel elegerit,nõ
tñ valet illa,qñ dixit ſimplr̃ inſtituo illos quos Titius
voluerit,vt ſuperius dixi.& ſic vr̃ ꝙ non intelligat̃ tã
cta inſtõ de pauperibus,ex quo hoc nõ fuit dictũ,hoc
tñ videret̃ ſuſtinendũ ſm opi.Bar.quã poſuit in repe.l.j.
de ſac.ſan.ec.qõne in illa,an valeat captatoria diſpo
ſitio ad pias cãs , qñ dictũ fuit inſtituo illos quos Ti-
tius voluerit,vel quos Titius elegerit, ſecus ſi fuiſſet
dictũ quos Titius fuiſſet arbitratus, q a tunc vr̃ ꝙ in-
telligat̃ de pauperibꝰ,ex quo appoſitũ fuit verbũ,im-
portãs arbitriũ boni viri,qđ tene mẽti & facit qđ hr̃
19 in hoc c.ſm intellm̃ Inno. ¶†Quid aũt ſi teſtõr dixit
īſtituo pauperes Chr̃i,ſi Titius voluerit, an valeat.te
tigi.s̃.q a Bar.in d.l.j.voluit qđ ſic ad īſtar libertatis.
& erit inſtõ ꝯdõnalis,ſicut in libertate,& ſic valebit,
ſi Titius declarauerit ſuã volũtatẽ p pauperibus,alr̃s
ſecus.Sed Dy.in d.l.captatoriæ.& Cy.in d.l.captato
rias.vñr velle,ꝙ nõ valeat talis inſtõ,q a tũc ſubſtãtia
diſpõnis ꝯfert̃ in voluntatẽ Titij,& nõ ſimplr̃ electio
perſonarũ,ita vñr velle pręfati doc.in locis p̃al.per ra
tionẽ,quã ibi aſſignant , & iſtã partẽ tenuit etiã Bal.
in repe.l.j.C.de ſac.ſan.eccl. & in noua qõne primæ
partis principalis.Et eadem rõne videret̃ ꝙ nõ valeat
inſtõ.Si teſtõr dixit inſtituo pauperes,ſi Titius fuerit
arbitratus, ex quo ſubſtantia diſpõnis ꝯdõnaliter cõ
fert̃ in arbitrium tertij.Aequior tñ vr̃ opi.Bar.& etiã
de iure verior p p ſimile de relicto libertatis,quia va-
let libertas relicta ſeruo,ſi Titius voluerit, vel ſi Titiꝰ
fuerit arbitratꝰ, vt patet in l.fideicõmiſſaria libertas.
ff.de fideic.lib.vr̃ tñ dr̃ia,an dicat̃,ſi Titius voluerit,
q a tunc ſi declarat ſe nolle non debet̃, ex quo in me
ram voluntatem appoſita eſt ꝯdõ.ſecus ſi arbitret̃,ꝙ
libertas non det̃,quia vr̃ ꝙ tũc nihilominus deberet̃,
ſi bonus vir hoc arbitraret̃,vt quia non apparet ſeruũ
eſſe indignum hr̃e libertatẽ . facit l.cũ pater.§.rogo .
de leg.ij.Et per prędicta habes illa q̃ circunſerunt ad
20 intel.capituli.¶†Extra p̃dicta aũt tangit.d.Pe.hic de
aliquibus.nã primo q̃rit, an valeat inſtõ collata in al
terius voluntatẽ,& in hoc non eſt inſtandũ, q a iſtud
21 ſatis fuit expeditum per gl.& ſimiliter ea.¶†Secũdo
tangit,an valeat legatũ in alterius voluntatẽ collatũ.
& de iſto tetigit gl.& imperfectè fuit locuta , & etiã
Io.An.& do.Flo.& d.Ant.vt ẽt tetigi ſuper illa,vnde
circa hunc articulũ latius dicit. nam qñq; ꝯfert̃ lega-
tum in voluntatẽ legatarij,qñq; in voluntatem hære
dis,qñq; in voluntatem tertij . Primo caſu,aut teſtõr
relinquit ſimpliciter, & non cõdõnaliter ad arbitriũ
legatarij.& tunc ſine dubio valet legatum,& intelr̃
relictum q̃tũ bonus vir arbitraret̃.l.j.ff.de le.ij. & ſic
ſecus vr̃ ſi reliquiſſet ſimpliciter ad eius voluntatem

nulla re,vel q̃titate expreſſã,quia tunc vr̃ non valere
per id quod hr̃ in d.l.j. aut teſtator reliquit conditio-
naliter in voluntatem,vel arbitrium legatarij,& tunc
aut non fuit quantitas,vel res expreſſa,puta, q a ſim-
pliciter dixit relinquo Titio,ſi voluerit, vel relinquo
Titio,ſi fuerit arbitratus, & aliud non dixit , & tunc
non valet.d.l.j.in prin.de leg.ij.aut expreſſit q̃titatẽ,
vel rem, & tunc aut dixit relinquo Titio talem rem,
ſi fuerit arbitratus , & tunc valet, ſi non debebit̃ niſi
arbitretur,& ſic deficeret legatum,ſi ante moreretur
per l.vnicam.§.ſi aũt ſub conditione.C. de cadu.tol.
aut dixit,ſi noluerit,& tunc valet ſi declaret ſe velle,
& aliter non.l.ſi ita relictũ.§. illi ſi nolet.ff. de lega.j.
aut dixit,ꝙ voluerit,& tunc valet, & ſi non declaret
moriendo videbitur velle ſm Bar.in d.l.j.per l.fidei-
commiſſa.§.ſi ſit fideicõmiſſum. & l.vxorẽ.§.pen.ff.
de lega.iij. ¶Melius tñ videret̃,ꝙ dixiſſet,ꝙ debebit̃
tunc poſt mortem,ſi ante non declarauerit per dicta
iura.nã voluntas finit̃ morte.l.iiij.ff.locati. & ſic non
vr̃ propriè dici poſſe,ꝙ moriẽdo videat̃ velle,de quo
ẽt dixi in d.l.j.de leg.ij.¶Secundo caſu,qñ in volun
tatem hæredis cõmittitur legatum , & tunc aut dixit
relinquo Titio ad arbitrium hæredis, & ſimpliciter,
& non conditionaliter,& tunc valet, & cenſetur pu-
rum , q a cenſet̃ relictũ id quod bonus vir arbitraret̃ .
d.l.j.aut cõmittit̃ condõnaliter,& tunc ſi re vel quan
titate non expreſſa non valet.d.l.j.a ꝯ̃rio ſenſu.Si au
tem hoc fiat expreſſa re,vel q̃titate, & tũc ſi dixit hæ
res fuit arbitratus valebit.l.ſic in princi.ff.de leg.j.&
valebit,vt conditionale,vt ibi patet. eſt ideo neceſſe,
ꝙ hæres arbitretur,vt ibi patet,vel ꝙ ſit in mora arbi
trandi.l.thais ſorore.ff.de fideic.lib.ſecus ſi dixiſſet,
ſi hæres voluerit, quia tunc non valet legatum.d.l.j.
& l.fideic.§.q̃q̃.de leg.iij.Si autem dixerit,cum hæ-
res voluerit,vr̃ relictũ poſt mortem hæredis.d.§.q̃q̃.
& l.vxorem.§.pe.de leg.iij.¶Tertio caſu,qñ confer-
tur in voluntatem tertij,& tunc dici poteſt idem qđ
dictum eſt.s̃.proximè.qñ confertur in volũtatem hæ
redis.dicit tñ Bar.ꝙ licèt non valeat relictum factum
alicui ſi tertius voluerit,quia eſt voluntas captatoria
fallit in relic.ad pias cauſas,per iſtum tex.& etiam in
relicto libertatis per d.l.fideicõmiſſaria libertas . de
quo.s̃.plene dixi.an autem ille in cuius arbitrium le
gatum eſt collatum cogatur arbitrari.tangitur p glo.
& Bart.in d.l.j.nam qñ conditionaliter,ſi acceptauit
arbitrium cogitur arbitrari . Si verò non acceptauit ,
tũc ſi aliquid erat ſibi relictum, cogitur arbitrari ſal-
tem cauſatiuè, ſi non vult perdere relictum non au-
tem præcisè.Si aũt non acceptauit,nec aliquid eſt re
lictum,tunc non cogit̃ arbitrari,vt plenè no.per Bar.
in d.l.j.& ibi etiam tangit,qñ dicetur velle arbitrari,
de quo dicendũ,vt ibi, & aliquid tangit d.Pe.ſ.eo.in
c.tua. ¶Vlterius q̃rit.quid ſi teſtator dixit volo ſolui
oĩbus debẽtibus a me aliquid recipere,& volo,ꝙ de
hoc ſtetur ſimplici verbo Titij fratris mei, an valebit
iſtud relictum.vr̃ ꝙ ſic per l.Theopompus.ff.de dot.
præle.Bar.ibi dicit videndum eſſe quid importet ſta-
ri ſimplici verbo,ſeu dicto,& in effectu dicit,ꝙ expo-
ni dēt.i.ſimplici aſſertioni per l. ſciẽdũ.§. dictũ.ff.de
ædi.edi.vnde ꝯcludit,ꝙ dicta diſpoſitio non vr̃ vale-
22 re,q a talis diſpoſitio vr̃ eſſe † captatoria, cũ etiã per
intrinſecam voluntatẽ alterius videat̃ conferri dicta
diſpoſitio , & ideo vr̃ inualida per l. captatoriæ. ff.de
lega.j.& pro tanto non valebit dictũ eius niſi p̃ſum-
ptionibus aliquibus probaret̃ eſſe verum per l.quem
hr̃di.ff.de re.du. ¶Non ob.l.Theopõpus. q a loq̃t̃ in
dote cuiꝰ fauore legatũ ẽt īcertũ valet.l.cũ poſt.§.ge
ner.ff.đ iu.do.Præterea vt ibi patet, ꝯſtabat illũ verũ
dixiſſe legitimis p̃ſumptionibus, p̃dicta aũt ſm Bar,
in loco

in loco ꝑalleg.fallunt in relictis ad pias cãs in q̃bus
valet diſpoſitio captatoria ſ̃m eũ,de quo plenè ſup-
ius dixi.¶ Demũ vlterius quærit idẽ do. Pe.de q̃õne
quã Bar.diſputauit q̃ incipit filiũ adultũ. nam pone
ꝙ teſtator inſtituit filiũ adultũ hr̃dẽ, & q̃ñcunq; de-
ceſſerit ſine liberis voluit ꝑ executores quos in te-
ſtõ noĩauit bona ſua diſtribui inter paupes q̃ filius
hr̃ditati paternę ſe immiſcuit. & ſine liberis deceſſit,
executores vero quoſdã paupes noĩauerũt,& in eos
ſolo verbo diſtribuerũt certã quantitatẽ de bonis, &
hr̃ditate ꝓdicta.Modo quęrit̃,an hr̃des dicti filij pñt
cõueniri a dictis pauperib⁹ noĩatis vr̃ ꝙ nõ, q̃a dicta
ſubſtitutio pauperũ fuit fideicõmiſſaria ergo ſine exe
cutione nõ potuit in pauperẽ trãſferri.l.reſtituta.ff.
ad treb.nec ẽt ꝑ viã ceſſiõis i⁹ acq̃ri ꝑ l.mulier.§.ex
aſſe.ff.de iure do.ſcd̃o, q̃a dicta diſtributio ẽ act⁹ in-
ter viuos. & ſic vr̃ req̃rere ptis pñtiã aliter nõ valet.
l.fi.ff.de interroga.ac.q̃ pñtia nõ ꝓſupponit̃ ĩterceſ-
ſiſſe,& eodẽ mõ vr̃ poſſe impugnari dicta electio.q̃a
ñ ꝓſupponit̃ hr̃des fuiſſe ꝓſentes,qđ vr̃ eſſe neceſſe,
q̃a pñt ledi ꝑ.l.de vno quoq;.ff.de re iudi.& ĩ.đ ma
io.& obe.c.ĩtra quatuor.Itẽ vr̃ dicta diſtributio poſ-
ſe impugnari,q̃a vr̃ alr̃ fcã q̃ teſtator mãdauerat. nã
mãdauit diſtribui oĩa bona ſua qua gñalitate ↄtinen
tur ẽt debita, & credita.l.cogi.ff.ad treb.iſti ãt execu
tores diſtribuerũt certã quãtitatẽ ergo nõ vr̃ valere
reſtõ cũ ſit facta alr̃ q̃ teſtator mãdauerat.l.ſed ſi an-
te.ff.ad treb.In ↄ̃riũ facit, q̃a ĩ relictis,& fideicõmiſ-
23 ſis ad†pias cãs trãſit ſtatim dñiũ.l.fi. C.de ſacroſan.
ec.ergo pauperes noĩati dñt ſtatim poſſe. ¶ Scd̃o vr̃,
ꝙ nõ req̃rat̃ pñtia pauperũ,vel hr̃dis in tali electiõe,
q̃a illa fieri põt in vltima volũtate.l.vnũ ex familia.
ff.de leg.ij. ¶ Ea aũt q̃ fiũt ĩ vltima volũtate nõ req-
rũt pñtiã alterius.l.cũ pr̃.§.ſurdo.& §.donatiõis.đ le.
ij.facit qđ no.in l.ſerui electione.de leg.j.& ĩ l.theo-
pomp⁹.de dote ꝓleg.Itẽ facit ꝓ ꝓdictis,q̃a ille q̃ iuſ-
ſus eſt rẽ diſtribuere inter aliquos põt ptẽ diſtribue-
re, & ptẽ obtinere.d.l.vnũ ex familia.§.ſi duos.ergo
paupes noĩati in caſu ꝓpoſito dẽt poſſe agere. nã,&
noĩati vñr a teſtatore d.l.vnũ.§.ſi đ Falcidia. ¶ Sol-
uit Bart.ꝓmittẽdo aliqua primo, ꝙ q̃ñ pauprib⁹ fieri
dẽt reſtitutio iure fideicõmiſſi,& ſic executorib⁹, ſeu
fideicõmiſſarijs loco pauperũ tũc executores,ſeu fi-
deicõmiſſarij hñr loco vniuerſalis fideicommiſſarij.
Sed ſi iure paupes inſtituant̃, tũc executores, ſeu fi-
deicõmiſſarij teſtamenti hñr loco hr̃dis directi alle-
gat notata in hoc c.& ĩ Spe.ĩ §.nũc vero aliqua. & ĩ
ver.& ſcias.& ver.ſed pone,ꝙ aliq̃s nõ ĩſtituit,& qđ
hr̃ in l.nulli.& l.ſi q̃s ad declinãdã. C.de Epi.& cle.
& ĩ §.ſi q̃s aũt ꝓ redẽptiõe.đ ecc.ti. Et no.bñ hãc do
ctrinã ꝑꝑ ea q̃ ſupius dixi & qđ ẽt.ĩ.tãget̃. ¶ Scd̃o ꝓ
mittit,ꝙ licèt ĩ vniuerſalẽ fideicõmiſſariũ nõ trãſeãt
actiones,niſi facta reſtitutiõe ĩ l.reſtituta.ff.ad treb.ĩ
relictis tñ ad pias cãs trãſeunt ſine aliqua reſtitutio
ne,vt ꝓbat̃ ĩ l.fi.C.de ſac.ſan.ecc. q̃.l.intelligit Bar.
in l.hr̃ditate nedũ in directo, ſed ẽt ĩ fideicõmiſſum
relictũ. & facit ẽt qđ hr̃ in d.§.ſi q̃s aũt ꝓ redẽptione
vbi Ep̃s ſine aliqua reſtõne vr̃ bona vẽdicare, intelli
git ẽt Bar.dictã.l.fi.in oĩbus relictis ad pias cãs,licèt
in certis relictis videat̃ loq̃.facit qđ legit̃, & notat̃ in
l.illud.C.de ſac.ſan.ecc. ¶ Tertio ꝓmittit,ꝙ licèt ꝓdi
cti executores debeãt oĩa bona diſtribuere pñt tñ di
ſtribuere ẽt certam quãtitatẽ ꝑ id, qđ hr̃ in d.l.vnũ
ex familia.§.ſi q̃s duos.& in d.l.ſi q̃s ad declinãdã,&
ꝑ illũ.§.ſi quis duos. Pręmittit ẽt quartũ videlicet,ꝙ
nõ eſt neceſſaria pñtia ꝑſonę noĩatę ꝑ executorẽ, vt
ẽt ſupi⁹ dixi. ¶ Quinto ꝓmittit,ꝙ iſtud,ꝙ đ fideicõ-
miſſario teſtamẽti, ſeu executore, ꝙ habeat actionẽ

eſt ſpeciale in relictis ad pias cãs,vt legit̃,& not.in l.
nulli.C.de Epiſ.& cle.Nã in alijs nõ poſſet agere, vt
legit̃,& no.in l.Lucius.§.Meuia.ff.ad Trebel.& facit
ẽt ꝙ notauit Bar.ĩ l.ſi qđ Titio.ff.de leg.ij.& ĩ l.alio.
ff.de alimẽ.leg.paupes aũt noĩati ab iſtis executori-
bus agere poſſent ac ſi ĩ teſtõ fuiſſent noĩati.d.l.vnũ
§.ſi de Falcidia.& §.rogo.& l.vtiũ.§.cũ q̃dã.ff.de reb.
dub.his ꝓmiſſis ↄcludit,ꝙ ſi reſtitutio facta ſit execu-
toribus liberat hr̃des a pauperibus ꝑ.l.j.in prin.& l.
ita tñ.§.ex trebelliano.ff.ad trebell. ¶ Si vero dictis
executoribus,vel Ep̃o hr̃des nõ reſtituiſſent,tũc hr̃-
des a dictis executoribus noĩatis relic.ĩ dicta quãtita
te poterũt ↄueniri,q̃a priuilegiũ ñ aufert bñficiũ iur.
cõis.l.ĩ libello.§.ſi q̃s ſeruũ.ff.de captiuis. & l.gñali
ter.§.ſi q̃s ãt.ff.đ fideicõmiſ.libe.& ita ↄcludit ĩ ꝓdi
cta q̃õne q̃ ↄcluſio hẽt locũ q̃ñ ſubſtitutio fuit facta
adulto,& ſic puberi ꝑ ↄñs ẽ certũ ꝙ fuit fideicõmiſſa
ria, q̃a puberi nõ põt fieri certa ſubſtitutio poſt adi-
tã hr̃ditatẽ,inſtit.de pupil.ſubſti.circa fi. ¶ Quid ãt ſi
fcã fuit ſubſtitutio impuberi ꝑ hæc verba. Talẽ meũ
filiũ impuberẽ inſtituo,& ſi in pupillari ętate deceſ-
ſerit volo, ꝙ oĩa bona mea vendant̃ ꝑ meos cõmiſſa
rios,& ꝓtiũ det̃ pauperibus ꝓ aĩa mea, & meorũ pa-
rẽtũ,an dicta ſubſtitutio erit directa,ſi fili⁹ decedat in
pupillari ætate.Bar.ĩ l.cẽturio.ff.de vul.& pupil.ĩ ij.
q.principali tenuit,qđ ſic,vt ſuperius dixi. & idẽ te-
nuit ↄſu.ẽdo,vt hic refert do.Pe.& incipit ↄſiliũ,fili⁹
cõdidit teſtm̃. Mouet̃,q̃a iſti fideicõmiſſarij dati ad
vidẽdũ,& diſtribuẽdũ inter pauperes bona defuncti
nullo alio hr̃de inſtituto hñr loco hr̃dis vniuerſalis,
allegat hic no. ꝑ Inn.& Io. An.& ꝑ Roſ.in tit.de ac.
ex teſtõ.& Spe.ĩ d.§.nũc vero aliqua.& ĩ d.ver.ſed
pone, ꝙ aliq̃s. Scd̃o allegat,q̃a ſicut executor legiti
mus,vt eſt Ep̃s in relictis ad pias cãs hr̃ ĩ loco hr̃dis.
d.l.ſi q̃s ad declinãdã,ita vr̃ ẽt dicẽdũ de deputato a
teſtatore. ¶ Tertio allegat,q̃a verba appoſita uñr fa-
cere ſubſtitutionẽ directã.nã uerba directa ſunt q̃ ad
aliquẽ dirigunt̃,ita qđ ipſe de manu ſua capiat, ut le
git̃,& notat̃ in l.eã q̃. C.de fideicõ.in ꝓdicto aũt ca-
ſu executores nõ uñr capere ab alia,ſed a ſeipſis, &
ſi dicat̃ imo ur̃ ꝙ ꝑ uerba appoſita ĩ dicta ſubſtitutio
ne paupes ueniãt iure fideicõmiſſi, q̃a oportet ipſos
capere de manu executoris q̃ dẽt bona uẽdere, & ꝓ-
tiũ in ipſos paupes diſtribuere. Rñderi põt ſ̃m d.Pe.
ꝙ idẽ eſt relinq̃re paupibus, & relinq̃re adminiſtra-
toribus ipſorũ pauperũ eorũ ↄtẽplatione.ar.l.annua.
§.a Titia.ff.de annuis leg.& idẽ eſt relinquere a tuto
re, & relinquere a pupillo.l.etiam. C.de fideicom.
& l.peto.§.matre.ff.de lega.ij.cum igitur executores
ſint adminiſtratores pauperum ſimiles ſint tutores.
facit.l.nulli.C.per Epiſ.& cle.& l.Orphanotrophos.
eo.tit.& qđ hr̃ in c.q̃a cõtingit. de reli.do.ꝑinde ui-
det̃ eẽ ac ſi teſtator dixiſſet relinquo bona mea pau-
peribus,& uolo per executores meos uendi,& inter
pauperes ꝓtium diſtribui,& ꝑ hoc uidet̃, ꝙ illa uer-
ba appoſita in teſtõ, & ꝓtiũ dari paupibus nõ,faciũt
ſubſtitutionẽ debere dici fideicõmiſſariã,q̃a admini
ſtrator ipſorũ pauperũ ur̃ ipſis uicẽ tenere hęredis,&
rogatus eſſe,ut diſtribuat inter eos,& tñ Bart.reſidet
do.Pe.dicens,ꝙ de dicto ↄſilio Bar.facit etiã mẽtionẽ
in l.fundi trebatiani.ff.de uſufru.le.vbi ẽt remittit ad
no.ꝑ ſe in d.l.cẽturio.Sed certe iſta opi.non ur̃ uera,
& illã ẽt non tenet.Bal.in l.ꝓcibus, nec do.Flor.hic,
ut ſuperius dixi,& illa opi.ur̃ uerior ꝑ rõnes quas ſu-
perius allegaui,nec obſtant rõnes ſuperius factę. nã
non ob.prima, q̃a hic alius fuerat hæres inſtitutus.ſ.
filius teſtatoris.Sed dictũ Inn. & aliorum doc.loqui
tur q̃ñ nullus fuerat inſtitutus. & ſi dicas,licèt filius

teſtatoris fuerit inſtitutus tñ poſt mortẽ filij nullus
reperiẽ inſtitutus, ideo vr̃ q executores, ſeu fideicõ-
miſſarij habeanẽ loco hr̃dis poſt mortẽ pupilli, faciat
l. cohr̃di. §. fi. cũ ibi notatis. ff. de vulga. & pup. poteſt
rñderi, q aliud eſt, qñ nullus penitus fuit hr̃s, q a tũc
vt diſpoſitio ſortiatur effectũ oĩmodo quo melius fie
ri põt executores, ſeu fideicommiſ. deputati ad pias
cãs ad diſtribuendũ oĩa bona in eos hñt loco hr̃dis,
ſed licèt poſt mortẽ pupilli nullus inſtituaẽ hr̃s non
p hoc ſequiẽ, q executores deputati ad diſtribuẽdũ
bona poſt mortẽ pupilli habeanẽ loco hr̃dũ directo-
rũ, ex quo pauperes ſunt vocati per verba obliqua,
& iõ cũ pauperes vocenẽ per fideicõmiſſum, & nõ di
rectę, vr̃ q executores non debeant tenere locũ dire-
cti hr̃dis, ſed locũ hr̃dis fideicõmiſſarij p doctrinã q
Bar. met tradidit in qõne p̃cedẽti, nec eſt expediens
dicere, q hoc caſu habeant executores loco hr̃dis di-
recti, ex quo alius in teſtõ reperiẽ fuiſſe directo inſtitu
tus. & ſic ſufficere vr̃, q teneãt locũ fideicommiſſarij
vniuerſalis. Nec ob. d. l. cohr̃di. §. fi. q a ibi fuerunt ap
poſita verba directa in ſubſtõne nimirũ ſi ibi iudicaẽ
ſubſtitutio directa. ¶ Sed hic verba fuerũt obliqua, iõ
nõ eſt iudicanda ſubſtitutio directa, ſed fideicõmiſ-
ſaria. ¶ Itẽ non ob. ſcd̃a rõ, q a verũ eſt, q executor le
gitim⁹ hr̃ loco hr̃dis directi qñ paupes ſunt directè in
ſtituti. & ſic loqẽ. d. l. ſi qs ad declinãdã. & ita ẽt eẽt
tũc ſi fuiſſet deputatus a teſtatore. ſecus qñ pauperes
vocanẽ p verba obliqua, & nõ directa, q a tũc execu-
tor legitim⁹, & ẽt teſtamẽtari⁹ nõ hr̃ loco directi hr̃-
dis, ſed fidecõmiſſarij. vt ẽt vr̃ voluiſſe Bar. in doctri-
na q̃ dedi in p̃cedẽti qõne. Nõ ob. ẽt tertia rõ, q a nõ
eſt verũ, q hic interuenerint verba directa imo obli-
qua, & ſi bñ ꝯſidereñẽ dicta verba nihil apparet reli-
ctũ ipſis executoribus, ſed ſolũ reperiunẽ grauati, vt
vt vendãt bona, & p̃tiũ dent, & diſtribuãt ipſis pau-
peribus. & ſic nõ põt dici ſubſtitutio directa, & licèt
Bar. & d. Pe. videanẽ ſentire, q tacitè ſubintelligaẽ te
ſtatorẽ voluiſſe, q executores accipiãt bona, facit, qd̃
legi. & not. in l. alio. ff. de ali. lega. illud vr̃ eſſe verum
quo ad effectũ, vt poſſint agere p relictis ad pias cãs;
vt ẽt dixi ſupius, iõ aũt p hoc teneãt locũ directi hr̃-
dis ex quo alius nõ reperiẽ directo vniuerſaliter inſti
tutus ex quo ipſi fideicõmiſſarij tenẽt locũ pauperũ
q ſunt vacati p fideicõmiſſum, & nõ directo. ¶ Item
nõ ob. quarta rõ, dũ dr̃ q idẽ vr̃ eſſe, relinquere pau-
perib⁹, & relinq̃re adminiſtratoribus ipſorũ pauperũ
q a hic nihil fuit relictũ ipſis adminiſtratoribus, ſeu
executorib⁹. ſed ſolũ fuerũt grauati ſm formã teſta-
mẽti. & iõ cũ paupes ſit vocati per fideicõmiſſum, &
executores locũ ipſorũ teneãt nõ dẽt iudicari ſubſtõ
directa. & p hoc patet, q iſta nõ ſunt paria dicere ſi fi
lius meus decedat in pupillari ętate relinquo oĩa bo
na mea paupibus, & volo q p fideicõmiſſarios ven-
danẽ, & p̃tiũ diſtribuaẽ p eos inter pauperes, & dice-
re, ſi filius me⁹ deceſſerit ĩ pupillari ętate volo, q bo-
na mea p meos fideicõmiſſarios vẽdanẽ, & p̃tiũ dẽẽ
paupib⁹, q a primo caſu ſubſtitutio bñ poſſet iudicari
directa ex eo, q verbũ relinquo, cẽlet eſſe, verbũ cõ
mune, & adiectũ vniuerſitati bonorũ trahiẽ ad inſti-
tutionẽ directã, vt no. in l. his verbis. maximè p Bar.
ff. de hęre. inſti. p gl. in §. ſi vero nulla. in auth. de. hæ-
re. & fal. ſed in ſcdo caſu non põt ſubſtõ vocari dire-
cta, cũ ibi nõ fuerint appoſita verba directa, nec cõia:
ſed mere obliqua. facit, qd̃ hr̃ ĩ d. l. fundi trebatiani.
iõ tunc vr̃ iudicãda ſubſtõ fideicõmiſſaria, & ſic ap-
paret defenſatã eſſe opinionẽ Bal. in d. l. p̃cib⁹. & d.
Flo. hic, licèt d. Pet. hic trãſeat cũ Bar. Item aduerte,
q iſte executor teſtamenti pauperum q̃ vult eligere:

poſſet grauare, vt poſt mortẽ ipſi⁹ pauperis reſtituat
alteri pauperi fundũ ſibi traditũ, q a ſicut põt diuide-
re rẽ inter plures d. l. vnũ ex familia. §. ſi duos. ita põt
ẽt diuidere in tpe. ar. l. miles. §. & quia diximus. ff. de
teſta. mili. ¶ Quid aũt iur. ſi anteq̃ diſtribuat in pau-
peres moriatur ipſe executor. vr̃ q oẽs pauperes loci
domicili teſtatoris admittãẽ p dictã. l. vnũ ex familia.
§. rogo. Sed certe ſm Bartol. ibi ille. §. loqtur qñ ali
qs erat iuſſus reſtituere vni ex certis ſocijs, qñ iuſ-
ſus eſt diſtribuere inter pauperes ſimplr̃. q a tũc non
oẽs, ſed Eps admittẽẽ. d. l. nulli. C. de Epiſ. & cle. &
d. §. ſi qs aũt p redemptione. Si aũt eſſet iuſſus diſtri
buere inter pauperes vnius vicinię, vel vnius hoſpi-
talis, tũc executore decedente anteq̃ diſtribuat oẽs il
li admittenẽ ſm Bar. in d. §. rogo. & facit, qd̃ notauit
Bal. ſm d. Pe. ĩ repetitione. l. j. C. d̃ ſac. ſan. eccl. & ſic
reſidet. d. Pe. ſ3 tu potes dicere, q ẽt qñ iuſſus ẽ diſtri
buere ſimplr̃ inter paupes, q tũc veniẽt oẽs paupes
loci domicilij teſtatoris. p id, qd̃ hr̃ in d. l. nulli. & l.
ſi qs ad declinandã. & expſſe ẽt notauit Bar. in l. illa
inſtitutio. ff. de hęre. inſti. Fateor tñ, q ẽt admittetur
Eps ipſius loci loco ipſorũ pauperũ. p id, qd̃ hr̃ in d.
24 l. ſi qs ad declinãdã. ¶ † Deinde q̃rit ipſe d. Pe. Quid
ſi aliqs fecit teſtm̃, & dixit volo, q notarius illud fa-
ciat ad ſenſum ſapiẽtis, qd poterit tũc facere ſapiẽs p
dicta verba. iſta qõ eſt notabilis, & põt de facto cõ-
tingere. Ia. de Are. dicit, q ſi p̃ceſſit teſtm̃ habẽs clau
ſulã derogatoriã poterit ſapiens ordinare notario q
fecit dictũ ſm teſtm̃, q apponat clam nõ obſtãte alio
teſtõ in quo ſunt talia verba derogatoria. Itẽ ſi teſta-
tor relinqt filio ſpurio poterit ſapiens addere ad ta-
le relictũ hęc verba. ſ. cũ capere poterit, faciat. l. ĩ tps.
ff. de hære. inſtit. vel addere p alimẽ. p id, qd̃ hr̃ in c.
cũ nõ haberet. ĩ. de eo q duxit in matrimoniũ. & Si fi
lię relinqt cẽtũ poterit addere iure inſtitutionis, quia
verbũ, relinquo, trahiẽ ẽt interdũ ad inſtitutionẽ put
eſt tex. cũ gl. in §. ſi uero nulla. in Auth. de hr̃di. & fal.
& ſic ſapiẽs in p̃dictis nõ vr̃ addere, ſed potius decla
rare id, qd̃ verba ꝯtinebãt, ſeu poterint ꝯtinere, quia
credẽdũ eſt teſtatorẽ voluiſſe valere id, qd̃ facit. ar. l.
iiij. ff. de teſta. mili. & qñq; lex intelligit inſtitutionẽ.
l. iij. C. de inoffi. teſt. & ſic hoc facit lex vr̃ ẽt q homo
facere poſſit. ar. l. j. C. cõia de leg. p̃terea ſi ſapiens nõ
poſſet p̃dicta facere illa uerba nil operarenẽ ꝯ id, qd̃
hr̃ in l. ſi qñ. ff. de leg. j. Nã in dubio debemus interp̃
tari, ut res potius ualeat q̃ peat. ĩ. de uer. ſig. Abbate.
¶ In ꝯriũ facit, q a teſtator dictã inſtitutionẽ nõ expſ-
ſit oẽ pprio, ergo ur̃ eſſe nulla. p. l. iubemus. C. c. ti.
na cum talis inſtitutio nõ poſſit oculis eius pcipi ex
teſtõ, nõ uideẽ fuiſſe ſcripta p l. j. ff. de his q̃ in teſta.
delenẽ, & licèt uoluntas incerta poſſit declarari p re-
lationẽ ad aliã uolũtatẽ. l. aſſe toto. ff. de hære. inſti. il
lud eſt uerũ ab ipſo teſtatore. ſeu p aliã eius uolunta
tẽ ibi patet, ſed ab alio nõ uideẽ poſſe fieri talis de-
claratio, q a ur̃ eſſe diſpoſitio captatoria. & p ꝯſis nul
la. l. illa inſtõ. & l. captatorias. ff. de hęre. inſti. Iac. de
Are. tenuit primam partẽ, ut p̃dixi. d. Ricar. malũ. &
Oldr. diſputãdo tenuerũt ꝯriũ dicẽtes, q tabellio ad
dictũ ſapiẽtis non poterit addere uerba derogatoria
primæ uolũtati, nec addere iure inſtitutionis, nec ad-
dere ꝯditionẽ cũ capere poterit ſpuriũ, mouenẽ, q a
p̃dicta cõſiſtunt in facto, & in aĩo teſtatoris, ideo ui-
dentur poſſe committi tabellioni. & pro hoc quia ſi
hoc poſſet facere tabellio eſſet magis iudiciũ, q̃ teſti
moniũ. Sed ad tabellionẽ nõ ptinet iudicare, ſed p-
hibere teſtimoniũ, ſicut ad teſtem. facit. l. domitius.
ff. eo. & l. teſtm̃. C. de teſta. quia ſi poſſet p̃dicta adde-
re eſſet de nouo diſponere, cũ diſpoſitio de ſe nõ ua-
leret. Sed

ferret.Sed nouã diſpoſitionẽ non poſſet teſtator face
re ſine noua ſolennitate.l.hr̃des palã.§.ſi qd poſt.ff.
co.facit ẽt ꝓ iſta parte, qa verbũ cõe,vt eſt verbũ,re-
linquo adiectũ certę rei, vel quãtitati eſt obliquũ.l.
cogi.§.& gñaliter.ff.ad trebel.vnde ſi tabellio in ca-
ſu p̃miſſo adderet iure ĩſtõnis verbũ obliquũ trãsfer
ret ad directũ ꝯ nãm verborũ ꝓlatorũ a teſtatore, ꝙ
nõ vr̃ fieri poſſe p l.quo.§.idẽ tractat.ff.de hr̃di.ĩſtit.
& hãc opinio.tenuit Bar.in d.l.illa inſtõ. ſed Io.An.ĩ
additionibus Spe.in tit.de inſtrumẽ.edi.§.inſtrm̃. ſu
per vet.qd ſi ꝯhẽtibus.refert dictas opi.Ia.de Are.di-
cens, ꝙ notarius poterit addere dicta verba iure ĩſtõ-
nis de mãdato ſapiẽtis, qa illud nõ eſt addere ſm eũ
ſed declarare, qa erant veriſimiliter in mẽte teſtato-
ris relata,& iſta opi.abſq; dubio ęquior eſt, vt ius po
tius valeat q̃ pereat. & ſic vr̃, ꝙ alia ẽt verba de qb⁹
ſ̃.poterit addere eadẽ rõne, & ꝓ hoc ẽt facit, qa in
dubio vr̃ tenẽda opi.q̃ fauet teſtõ, p id quod hr̃ in l ſi
pars.in prin.ff.de inoffi.teſtõ.& in c.fi.ſ̃.de re iudi.&
ad ꝯria;ſeu ad allegata in ꝯriũ ꝯ opi.Ia.de Are.poteſt
rñderi,ꝙ diſpoſitio vltimę voluntatis nõ poſſit ꝯferri
in merã voluntatẽ alterius,tñ vr̃ poſſe cõferri tanq̃ ĩ
arbitriũ boni viri.l.j.ff.d̃ leg.ij. & ſic vr̃ ꝙ potuerit cõ
ferri in volũtatẽ alterius q tanq̃ ſapiens habeat arbi-
trari.¶Itẽ licẽt qñ teſtator diſponit ſtari dicto alteri⁹
talis diſpoſitio nõ ſortiať effectum ſi ille aliqd aſſerit
inſiſtẽtibus veriſimilibus ꝯiecturis. tñ qñ aliqd aſſe-
rit inſiſtẽtibus veriſimilib⁹ cõiecturis ꝓ eius aſſertio
ne tũc ſtari dẽt dicto illi⁹, & cẽſeť valuiſſe diſpoſitio
teſtatoris, vt notauit Bar.in l. Theopompus.ff.de do
te p̃legata. & ẽt ſuperius tetigi. & iõ vr̃ ꝙ ex quo in
caſu ꝓpoſito diſpoſitio nõ eſt collata in merã volũta
tẽ alterius. ſed potius tanq̃ boni viri,& ſapiens ẽt ip
ſe aſſerat,& addat q̃ ſatis veriſimilẽ teſtatorẽ voluiſſe
cũ p̃ſumendũ ſit in dubio,ꝙ voluerit diſpoſita p eum
valere.ar.l.iij.ff.de teſta.mili. iõ vr̃ ꝙ ſapiẽs poſſit p̃-
dicta addere, & eius dicto ſtati dẽt p ea q̃ notanť in
ſimili in d.l.Theompus. ¶ Itẽ no.ob.dum dr̃ ꝙ diſpo
ſitio teſtatoris non valebit,& iõ vr̃ ꝙ ſapiens nõ poſ-
ſit dicta verba addere,quia nec vr̃ teſtator hoc facere
potuiſſe ſine noua ſolennitate. nã rñderi põt,ꝙ verũ
eſt ꝙ diſpoſitio nõ valebit in caſibus prædictis ſi ſim-
plr̃ fuiſſet facta,ſed ſi voluit teſtator,ꝙ fieret ſm ꝙ ſa
piẽs diceret poſtea addit dicta verba cũ ſatis ſit veriſi
militer ꝓcedere ſcd̃m teſtatoris volũtatẽ vr̃ ꝙ habea
tur perinde ac ſi ab ipſo teſtatore dicta verba fuiſſent
addita,ar.l.aſſe toto.ff.de here.inſti.& l.ait p̃tor.§.j.
ff.de re.iudic. & iõ,qa ſi a principe teſtamenti teſta-
tor dicta verba exp̃ſſiſſet teneret teſtm̃,ita ẽt vr̃ ꝙ tũc
teneat ex quo ſapiens illa addidit ex ptãte ſibi data p
teſtantẽ,& ſm veriſimilẽ mẽtem ipſius teſtatoris qui
veriſimiliter vr̃ dediſſe dictã ptãtẽ ſapienti ad hoc,vt
teſtm̃,& eius diſpoſitio nõ poſſet impugnari. & iſta
pars,vt p̃dixi abſq; dubio ẽ ęqor.& de mẽ ẽt p Old.
in conſi.clxxvj.Bal.vero in d.l.illa inſtitutio.dicebat
ꝙ poterit ſapiens dictare ſcripturã ſtante eadẽ ſubſtã
tia facti, & poterit p̃mittere præmittenda, & poſtpo
nere poſtponẽda,non mutata ſubſtantia.& fortè vo-
luit adherere opi. Ia.de Are.quia non mutatur ſub-
ſtantia facti eius, quod voluit teſtator, licẽt ſapiens
addat verba præmiſſa,& dictum ſapientis venit po-
tius ad confirmandum, & roborandum ſubſtantiã fa
cti diſpoſiti per teſtatorem, & ad materiam facit qd̃
notauit Inn.in c.ſi pro debilitate.de offic.delega. &
Bar.in l.j.§.ſi plures.ff.de exercito. & p̃dicta faciunt
25 ad qõnem. ¶ †Quid ſi teſtator dixit,ꝙ volebat fieri,
& executioni mandari illa q̃ diſponeret in quadam
ſchedula q̃ tradiderat guardiano fratrũ minorũ. Nũ-
quid ꝯtenta in tali ſchedula debeant ſortiri effectũ.
vr̃ ꝙ nõ, qa talis ſchedula eſt quædã ſcriptura priua-
ta, nec habet ſolennitates requiſitas ad diſpoſitionẽ
vltimę voluntatis.& ſic nõ vr̃ valere,facit.l.inſtrã. C.
de ꝓba. ¶ Cõtrariũ tenuit Bar.ſi cõſtet illã ſcripturã
eſſe de manu teſtãtis p cõparationẽ literarũ, vel per
alium modũ legitimũ: qa ſcripta in tali ſchedula cen
ſentur fuiſſe ſcripta in teſtõ.ar.d.l.aſſe toto. ideo ibi
ſcripta debẽt tunc valere.de quo per eũ in l.ſi ita ſcrit
pſero.ff.de ꝯdi.& demon. ¶ Vlti.quia iſta decre.in-
terpretať verbũ,inteſtatus,q̃ritur ꝓ ipſius intelligen-
tia de tali qõne.pone ſtatuto cauetur, ꝙ extantibus
fratribus, vel ſorore defuncti non ſuccedit mater fi-
lio ab inteſtato decedente,demum cõtingit, ꝙ filius
mortuus extantibus fratribus,& matre,fratres volue
runt pręferri tanq̃ deceſſerit inteſtatus,mater ꝯdicit,
quòd verbũ inteſtatus dẽt intelligi de habili ad teſtã-
dum nõ de inhabili, vt eſt pupillus,qui teſtari nõ p̃t.
l.qua ętate.ff.de teſta. vnde q̃ritur quid iuris. vr̃ pri-
mo dicendũ, ꝙ mater vna cũ fratribus debeat admit
ti: qa non põt dici inteſtatus q non põt facere teſta.
l.j.in prin.ff.de ſuis,& legi.& ꝓ hoc, quia non cadit
priuatio vbi habitus nunq̃ fuit in.c.ad diſſoluendũ.ſ̃.
de deſpon.impu.& l.decẽ.ff.de ver.obli.& ff.de iuſt.
& in l.manumiſſiones. ¶ Cõtrarium cõſuluit Bald.vt
hic refert.d.Pe.& incipit ꝯſiliũ,hęc eſt copia cuiuſdã
ſtatuti.dixit em̃, ꝙ habitus põt dupliciter cõſiderari,
vno mõ ſtricte ſcd̃m naturã diuidui illius ſpeciei ſub
qua eſt indiuiduum,alio mõ ſcd̃m naturã illius ſpe-
ciei ſub qua eſt illud indiuiduũ:ut in hoc exemplo,ſi
aliquis ſit mutus a natiuitate: nã licẽt in eo nunquã
fuerit habitus loquẽdi,tñ dr̃ mutus eo reſpectu,quia
ſpeciei humanę cõpetit habitus loquẽdi.l.diſcretis.
C.qui teſta.fa.poſ. Idẽ in eo q natus eſt ſine oculis.
nã rectè dr̃ cęcus hic priuatus lumine eo reſpectu:
qa ſpeciei humanę cõpetit uidere: ut patet in Euan-
gelio de ceco nato. & hic etiã ur̃ eſſe cõis uſus loquẽ
di:iſtud ſcd̃m uoluit dicere.d.l.j.in princi.ff.de ſuis,
& le.dum dicit. Sed & hos pro inteſtato accepimus.
quaſi uelit dicere ſcd̃m eũ, quòd in ipſis pupillis ca-
dit uerbũ,inteſtatus,reſpectu ſpeciei humanę cui eſt
permiſſum facere teſtm̃. hoc ẽt uoluit dicere impera
tor ſcd̃m eũ. inſti.de hr̃dita.q̃ ab inte.in prin.dum di
cit,inteſtatus eſt qui omnino teſtm̃ nõ fecit. Notan-
dũ eſt ſcd̃m eũ, ꝙ dixit oĩno,quaſi uelit dicere:ſiue,
qa noluit ſiue qa nõ potuit in ꝓpoſito,ergo aut dice
rem⁹ pupillũ ꝓpriè dici ĩteſtatũ ex eo:qa ẽ priuat⁹ il
lo habitu q ꝯpetit ſpeciei humanę.& tũc clarũ,ꝙ ſta
tutũ p̃dictũ uẽdicabit ſibi locũ in pupillo decedẽte in
pupillari ætate,aut dicemus ipſum eſſe inteſtatũ im-
propriè, & tunc adhuc dr̃ ꝙ habeat,locũ ſtatutũ: nã
ur̃, ꝙ dicatur inteſtatus ſcd̃m cõem uſum, & modũ
loquendi: ut in dictis legibus ur̃ probari,uidelicet in
d.l.j.in prin.de ſuis,& leg.& in d.titu.inſti.de hære.
quæ ab inte. Statutũ aũt debet intelligi ſcd̃m cõem
uſum loquẽdi: qa ille pręualet omniũ propriè ſigni-
ficatione: ut l.liberorũ.§.qd̃ tñ caſſius.ff.de leg.iij.&
ſic ur̃ ꝙ dictum ſtatutũ habeat locum in pupillo. &
cũ dicto Bar.tenet etiã hic do. Pe.dicens,ꝙ etiam de
hoc tangitur per Bal.in repetitione.l.j. C.de ſa.ſan.
ecc. Sed aduerte,qa Pe.& Cy.uoluerunt ꝯriũ in l.ij.
C.qui teſt.fa.poſ.Bal.autem tenuit contrariũ in c.j.
de ſuc.feu.ubi etiã dicit ſe ſic conſuluiſſe,& aliàs ui-
di plura conſilia pro, & ꝯtra ſuper hoc articulo,tamẽ
multũ facit pro opin. ꝙ non habeat locũ ſtatutum in
pupillo.d.l.ubi expreſſe dr̃, ꝙ pupillus propriè nõ dr̃
inteſtatus.& ur̃ etiã eſſe tex.cũ gl.in l.cum antiqui-
oribus. C.de iu.deli.Conſtat autẽ,ꝙ in ſtatutis quæ

ſunt ꝯ ius cõe, vt eſt ꝑdictorũ ſtatutũ: vt patet ĩ auth. defuncto. C. ad Tertu. nõ dẽt recedi a ꝓpria ſignificatione verborũ ne inducaẽ correctio iuris. ꝑ id qđ le. & no. in l. ꝯſtitutionib⁹. ff. ad muni. & ꝑ Dy. & Bar. ĩ l. j. ff. de ver. ſign. & e. ti. in l. labeo. §. ꝯctũ. Et not. ẽt ꝑ Bar. ĩ l. oẽs populi. ff. de iuſt. & iur. in mũ interpꝛetationis ſtat. ĩ vj. pri. q. facit ẽt q̃ lcgi. & no. ĩ l. q cq́d aſtringẽdę. ff. đ ver. ob. & iõ vr̃ ꝙ dictũ ſtatutũ ñ hẽat locũ ĩ caſu ꝓpoſito. nec ob. ꝙ hr̃ in d. l. j. dũ dicit. Sed hos ꝑ inteſtatis accipimus: qa loquit quo ad diſpoſitionẽ iuris cõis in quo caſu eadem diſpoſitio eſt, ſiq̃ñ q̃s decedit ſine teſtamento, ſiue potuerit facere. & idem voluit tex. in d. ti. inſti. de hære: quæ ab inte. & ſic nõ ſequiẽ, ꝙ ꝑ inteſtato debeat haberi quo ad diſpoſitionẽ ſtatutariã, quæ eſt ꝯ ius cõe, imo rñc potius ſtãdũ vr̃ proprię ſignificationi verborum. & ꝑ hoc etiã patet, qđ text. in d. ver. ſed & hos. nõ ꝓbat, ꝙ ſm eõem

26 vſum loquẽdi dicatur † inteſtatus q̃ nõ poteſt facere teſtm̃: licèt Bar. aĩr voluerit, nec ſiĩr illud ꝓbat text. ĩ d. ti. de hęre. q̃ ab inte. qa ibi loquiẽ ſm diſpoſitionẽ iuris cõis ſm q̃ ſatis dẽt dici inteſtatus q̃s, ſiue nõ fecerit teſtm̃: qa noluit: ſiue qa non potuit. & iõ, niſi aliter probareẽ de cõi vſu loquẽdi in loco vbi viget ſtatutũ non vr̃ ꝙ dictũ ſtatutũ habeat locũ in pupillo. per id, qđ. ſ. dixi. & iſta pars vr̃ verior de iure, niſi ꝓbareẽ de cõi vſu loquẽdi. Bal. tñ in d. c. j. vr̃ velle, ꝙ nõ ſufficiet ꝓbare cõem vſum loquẽdi vulgarium & impitorũ: ſed debebit ꝓbari, ꝙ ẽt ſit cõis vſus loquẽdi pitorũ: qa ſtatuta fiũt a ꝑitis q̃ in dubio vñr hr̃e reſpectũ ad ꝓpriã ſignificationẽ verborũ: licèt nõ alleget, ꝙ notauit ipſe Bar. in l. ſi q̃s filiabus. ff. de teſt. tu. & ſecundum hoc cautus deberet eſſe articulans, vt dicat in articulo communem vſum loquẽdi eſſe inetiam peritorũ, vt teſtatus dicatur etiam ille qui non poteſt facere teſtamentum. quod tene menti. & per hoc ſit expeditum iſtud capitulum.

a De relicto eccleſię. Ad materiam huius tex adde d̃ñum Alexan. de Imo. in l. ſi cũ dotem. §. ſi pater. ff ſol. ma. & do. Pe. đ Peruſio in ſuo ſolẽni tractatu de quarta epiſcopali, qui diſcurrit ꝑ oẽs caſus.

SVMMARIVM.

1 *Portionem canonicã detrahere põt Eþs de omnibus legatis factis pro anima monaſterijs, & inferioribus eccleſijs ab Epiſcopali.*

2 *Legatum factum Epiſcopo expreſſe in recompenſatione canonice portionis ſibi debitę excludit facultatem petendi ipſam canonicam portionem ipſo Epiſcopo acceptante legatum.*

3 *Legatum ſibi factum in recompenſationem ſibi debiti a tertio acceptãs videtur debito renunciare.*

4 *Legatum an intelligatur relictum animo compenſandi. & nu. 10.*

5 *Legata quæ fiunt presbytero parochiano, an veniant compenſanda in quartam quæ debetur presbytero parochiali de relictis eccleſiæ cleßę ſepulturę.*

6 *Quarta canonica vr̃ ipſo iure reſecare relicta eccleſijs, et monaſterijs.*

7 *Teſtator non poteſt fraudare Epiſcopum portione ſibi debita.*

8 *Papa concedendo ius commune nõ videtur derogare priuilegijs, aut ſtatutis, & conſuetudinibus ſpecialibus loci.*

9 *Quartam Epiſcopalem ſoluere debent monaſteria de relictis eis factis. & nu. 12.*

10 *Teſtator ſi aliquid relinquit Epiſcopo, nec exprimit, quòd computet illud in quartam, an Epiſcopus poſſit petere vtrunq;.*

11 *Legatum factum creditori videtur factum animo compenſandi in tãde debitum quando debitum eſt ex diſpoſitione legali.*

13 *Canonica portio quare debeatur eccleſiæ parochiali.*

15 *Allegans dolum, vel fraudem probare debet.*

16 *Dotem promittens pro filia ſi poſtea in teſtamento legat aliquid filię an poterit vtrunq; petere.*

17 *Quarta canonica Epiſcopalis quare fuerit inuenta.*

18 *Et an talis quarta debeatur Epiſcopo de relictis eccleſijs, vel monaſterijs exemptis, vel extra diœceſim.*

19 *Quarta canonica, an debeatur Epiſcopo de his quæ relinquuntur hoſpitali.*

20 *Et an de relictis fraternitati alicuius hoſpitalis debeatur canonica Epiſcopo.*

21 *Et an de his quæ relinquuntur talibus fraternitatibus iure legati, vel inſtitutionis debeatur quarta Epiſcopo.*

22 *Autoritas non præſumitur interpoſita, niſi appareat.*

23 *Quarta canonica, an debeatur Epiſcopo de relictis collegio leproſorum.*

24 *Et quid de relicto conuentui fratrum de pœnitẽtia tertij ordinis Sancti Franciſci, an de tali legato debeatur quarta canonica.*

25 *Et an de his quæ acquiruntur eccleſiæ ex legali diſpoſitione ratione profeſſionis debeatur canonica.*

26 *Et ſi in legato adijcitur modus, vel conditio, vt in vſus aliquos conuertatur, an de talibus relictis ſic modificatis debeatur quarta.*

27 *Quarta canonica, an debeatur ſi legatur presbytero promiſſis dicendis.*

24 *Quarta canonica quo iure petatur.*

29 *Et an canonica Epalis impediatur per canonicã parochialem quæ debetur presbytero parochiali de relictis eccleſiæ ſepulturæ.*

30 *Et quæ primo veniat detrahenda, & an de ſecunda debeat detrahi de eo, quod ſupereſt facta detractione primæ quartę, an habito reſpectu ad totum.*

31 *Quarta canonica Epiſcopalis quota ſit.*

32 *Et in quibus caſibus ceſſet.*

a OFficij. De relicto eccleſiæ, petit Epiſcopus partem ſuam, licèt ſibi fuerit aliquid a teſtatore relictum, niſi eo modo, & non in fraudem ſit relictum, vt parte ſibi relicta ſit contentus, & legatum agnouerit. h. d. in primo ponitur conſultatio. ſecundo reſpõſio. ſecunda ibi: conſultationi. In illa tria facit. nã primo diſtinguit, & ſm membrum proſequitur. ibi, ꝙ ſi. Scđo ꝯ fraudẽ prouidet. tertio proteſtatur. ſcđa ibi: ſi vero. tertia ibi: ſaluis. & eſt caſus valdę notabilis, & ſingularis. ¶ In tex. ibi: propriam portionem. h. d. ſm aliquos reſpectũ teſtamẽti, ſeu teſtatoris, vel ſecundum alios exponi dẽr. i. canonicã portionem. melius põt dicere, ꝙ ideo dixit propriã portionẽ ex eo: quia certã portionem de per ſe reliquit Epo. ¶ Itẽ ibi: cõditione. i. mõ quæ fit per vt: vt no. ĩ. de ꝯdi. appoſi. c. uerũ. alij uero ecõtra modus poniẽ pro cõditione. ĩ. e. Raynaldus. in princ. ¶ Itẽ ibi: abſolute. i. non adiecto, ut illa eſſet ꝯtentus. ¶ Item ibi: ſi vero non referẽ ad ꝓximũ q̃ñ abſolute fuit relictũ, tunc clarũ, ꝙ agnitio legati facta Epo ſibi non p̄iudicat, ſed referẽ ad caſum in quo factũ fuit relictũ, vt Eþs eſſet illo ꝯtẽtus. ¶ Item ibi: in cęteris: ſcilicet de quibus non debet detrahi ſi fraus non interueniſſet: quia multa fecit, & modica de quibus detrahi, & hoc fecit in fraudem

1 ꝙ qualiter ſit intelligendum inferius dicetur. ¶ † Not. quòd omnibus legatis factis pro anima monaſterijs, & inferioribus eccleſijs ab Epiſcopali, Epiſcopus poteſt detrahere ſuam canonicam portionem, & etiam de relictis pro mortuarijs, & ratio eſt: quia ipſe dicitur eſſe generalis pater omnium ſubditorum, & totius parochiæ ſuæ diœceſis gerit curam. ſupra de dona. in c. apoſtolicę. & ideo in recompenſatione iura voluerunt, quòd poſſet detrahere dictam canonicã

2 portionem. ¶ † Not. quòd legatum factum Epiſcopo expreſſe in recompenſationem canonicę portionis ſibi debitę excludit facultatem petendi ipſam canonicam portionem ipſo Epiſcopo acceptante legatum, & ceſſante fraude. ¶ Not. quòd legatum factum pro

3 anima latè poteſt dici mortuarium. ¶ † Not. quòd acceptans legatum ſibi factum in recompenſationem ſibi debiti a tertio videtur debito renuntiare etiam ſi legatum non aſcendat ad pretij quantitatẽ, & ꝓ hoc no. ꝙ ille approbat voluntatem defuncti agnoſcẽdo relictum ſibi factũ, & põt poſtea illã impugnare, ſic ẽt in ſimili filius exhr̃dat⁹ excludiẽ a q̃rela inofficioſi teſtamẽti. & ſic ab impugnatiõe teſtamẽti ſi legatũ ſibi factũ ĩ teſtõ agnouit. l. ſi ꝑs. §. j. & l. pe. ff. đ inoff. teſta.

teſta. An aũt ſi Ep̃s fuerit exhæredatus a patre reci-
piendo portionem canonicã de relictis factis in teſta
mẽto dicti ſui patris eccleſijs,& monaſterijs ſibi ſu-
biectis prohibeatur tale teſtm̃ impugnare. uṙ dicen-
dum,ꝙ non : quia ut Ep̃s recipit portionem canoni-
cã.& ideo non uidetur prohiberi quominus, ut pri-
uata pſona impugnet teſtm̃. ꝑ id,qḋ hṙ in l.cũ q̃dã.
4 C.de admi.tu.& ĩ l.tutor.ff.de his q.vt ĩdig. ¶†No.
ꝙ teſtator p̃t relinq̃re aliq̃d aĩo cõpẽſandi : vt vṙ hic
colligi.& ſic vṙ,ꝙ creditor cui aliq̃d relinq̃tur p̃t pe
tere debitũ,& ẽt legatũ,facit.l.creditorẽ.ff.de leg.ij.
de quo diceṫ poſt gl.& licèt d. Pe.hic colligat dictũ
notabile.tñ.do. Ant.hic aliter colligit notabiliter lo-
quendo,vnde no.ex tex.ꝙ in dubio legatũ factũ non
vṙ eſſe relictũ in recõpenſationẽ debiti ẽt ex iuris di-
ſpoſitione vbi tale delictũ nõ a teſtatore, ſed a tertio
venit detrahendũ: ſecus q̃n venit detrahẽdũ ab ipſo
teſtatore,ꝑ id qḋ legi.& no.ꝑ Legiſtas,& maximè ꝑ
Bar.ĩ l.ſi cũ dotẽ.§.ſi pṙ.ff.ſol. mat.h.d.eſſe valde no
tandũ,& nõ eſſe alibi.nã Legiſtę hñt regulã ↄ̃ qua ꝑ
Bart.in loco.p̃alle.ꝙ ſi teſtator legat aliq̃d illi cuius
eſt debitor ex ſua diſpoſitione . & ſic ex diſpoſitione
hoĩs,ſeu ↄ̃ctu nõ vṙ factũ legatũ aĩo compenſandi.l.
creditorẽ.ff.de leg.ij.ſecus q̃n aliq̃d eſt relictũ illi q̃
eſt creditor ex diſpoſitione iuris : q̃a nũc cenſeṫ reli-
ctũ aĩo cõpẽſandi.l.oĩmodo.& l.ſcimus.C.de inoffi.
te.& C.vnde vir.& vxor.auth.p̃terea . Hoc aũt dicit
d. Ant.limitari ꝑ hũc text.q̃ illud eſt verũ, ꝙ dictũ ẽ
de diſpoſitione iuris q̃n illud debitũ venit a teſtato-
re detrahẽdũ:ſecus ſi a tertio: vt hic ſingulariter ꝓba
tur melius q̃ alibi.& p̃dicta faciũt ad q̃õnẽ de qua di
5 cit ſępius ſe fuiſſe interrogatũ : videlicet †, an legata
q̃ fiunt parochiano p̃sbytero veniant cõpenſanda in
quartã q̃ debeṫ p̃sbytero parochiali ↄ̃ relictis eccle-
ſiæ ſepulturæ.Nã iſte tex.vṙ facere,ꝙ nõ de quo.ĩ.di-
ceṫ poſt gl.¶ Itẽ no.ex lr̃a dũ dicit vẽdicare , ꝙ verbũ
adaptaṫ habẽti dñiũ cui comperit rei vẽdicatio,& nõ
alij.l.in rẽ.ff.de rei vendi. ꝙ ſicut falcidia reſecat ip-
ſo iure legata.l.plauti⁹.& l.lineã margaritarũ.ff.ad l.
6 Fal.ſic,& iſta quarta† canonica vṙ reſecare ipſo iure
7 relicta eccleſijs,& monaſterijs.¶†Itẽ no.ꝙ teſtator ñ
p̃t fraudare ẽpm portione ſibi ↄ̃bita ĩ ſic pṙ filiũ.l.oĩ
modo.& l.ſcimus.C.de inoffi.teſt. ¶ Not.in ver.ſal-
uis,ꝙ noua ↄ̃ſtitutio q̃ ꝓuidet ↄ̃ fraudes,& diſponit
ĩ caſib⁹ dubijs emergẽtibus ſuꝑ iure antiquo nõ de-
rogat indulgentijs ſpecialibus q̃bus ceſſit . ſic ẽt nec
8 † Papa ius cõe cõdẽdo vṙ derogare priuilegijs,aut ſta
tutis,& ↄ̃ſuetudinibus ſp̃alibus loci . vt patet in d.c.
j.de cõſti.in vj. Poſſet tñ reuocare ſi vellet illa q̃ non
trãſiuiſſent in ↄ̃tractũ ꝓut hṙ in cle.j.ad fi.de ſepul.
p̃ſertim q̃n tẽderẽt ad noxã:vt ꝓbaṫ in c.ſuggeſtũ. ↄ̃
9 deci.& in l.ex facto.ff.de vul.& pup. ¶†Vltimo not.
ꝙ monaſteria teneñṫ ad quartã Ep̃alẽ de relictis eis
factis.& ꝑ hoc patet,ꝙ licèt dicat ꝙ monaſteria ſine
excẽpta a.l.diœceſana.ſ̃.ↄ̃ off.ord.c.dilect⁹.& c.ↄ̃que
rẽte.illud ẽ verũ,niſi ĩ caſibus ĩ q̃bus ſtatutũ ẽ ĩ iure
ꝙ ſint ſub Ep̃o inter quos iſte eſt vnus caſus.de quo
plenè hṙ in c.dilectus.in gl.j.in fi.& ſic vult gl.ꝙ ſi ap
paret ↄ̃ ↄ̃ſuetudine erit tertia,vel media pars vṙ quar
ta ꝓut ſe habebit cõſuetudo. facit, qḋ hṙ in c.ſeq.in
prin.ſed ceſſante cõſuetudine de iure cẽſeṫ eſſe quar
ta pars.ꝑ id,qḋ hṙ ĩ c.vobis.xij.q.ij.& ſ̃.ↄ̃ officij.ord.
c.ↄ̃querẽte.& facit,qḋ not.in c.de his.x.q.j.& ex ibi
no.colligit,vñ hęc portio legitima,ſeu canonica Ep̃i
habuit ortũ,in gl.ij.ĩ fi.ibi dṙ,ꝙ ↄ̃ditio fit ꝑ dictionẽ,
ſi,& modus ſit per dictionem , vt,de quo plenius ibi
no.Et Bar.in l.q̃bus diebus.§.fi.ff.de ↄ̃di.& demon.
& iõ hic fuit modus ꝑ ꝑ illa verba appoſita hic in lr̃a

ibi,vt oportet,&c.& ſic illa verba cũ ↄ̃ditione expo-
ni debẽt.i.modo:vt dixi ſuper lr̃a. & facit,qḋ hṙ in l.
meuia.ff.de ma.teſt.& in p̃alle.c.verũ.ĩ.de cõdi.app.
¶In gl.iiij.in fi.dicit gl.vtrũ ſm doc.q̃n bñficia ſunt
cõpaſſibilia: q̃a tunc ex diſpoſitione iuris ꝑ acceptio
nẽ ſcḋi vacaret primũ,& ſic in effectu nõ procederet
dictum gl.c.de multa.ſ̃.de præben. ¶ In gl.in ver.vẽ
dicare.l.vltima dic ad dictã.l. qḋ ibi loq̃tur in q̃rela,
quæ eſt odioſa , & iõ facilius ſibi tollitur vnde filius
exhr̃datus p̃ſtãdo patrocinium legatario petente lega-
tum vṙ renuntiare q̃rele inofficioſi teſtamenti, ꝙ in-
tellige ſm d.Flo.ſi ſcienter fecit hoc eſt ſciens ſe ex-
hęredari : ſecus ſi ignorãter per.l.mater.ff.de inoffi.
teſt.iſta aũt canonica portio debita Ep̃o nõ eſt odio
ſa.iõ ſi Ep̃s acceptet relictũ ſibi factũ nõ ꝑ hoc vṙ re-
nuntiare dictæ canonicæ portioni , niſi hac ↄ̃ditione
relictũ eſſet ↄ̃tẽtus:vt ibi patet . facit,qḋ hṙ.ĩ.reg.iu.
ĩ c.Odoardus. in vj.& ff.de lib.& poſtbu.l.cũ q̃dam.
ad.l.autẽ ſi debitor . de qua in glo.dic, ꝙ ibi teſtator
voluit,vt hæres cõpenſaret ſibi debitum, & nõ detra
hetur in cõputatione falcidiæ,& hr̃s ſibi cõſenſit ad-
eundo . iõ nõ p̃õt poſtea creditũ ꝙ ſibi debebaṫ de-
ducere,& ſit potius cõcordat q̃ diſcordat. ¶ In gl.in
ver.ↄ̃ſtiterit.ibi,ſi poſtea de fraude ↄ̃ſtiterit.Et ſic nõ
eſt tunc q̃d imputeṫ Ep̃o ſi acceptauit legatum eo tẽ
pore quo neſciuit fraudẽ eſſe cõmiſſam : vnde ſecus
videreṫ ſi ſciuiſſet fraudẽ cõmiſſam , & nihilominus
relictum ſibi factum ſub ↄ̃ditione, vt illa eẽt ↄ̃tentus
acceptaſſet:q̃a tunc eſſet ſibi q̃d imputandum:vt hic
voluit Inn.& ſm p̃dicta vṙ intelligẽdum , qḋ tangiẽ
in gl.ij.¶ In antepe.ibi: ad ſupplemẽtum.hoc verum
ſcḋm Inn.q̃n ſub ↄ̃ditione de qua in lr̃a fuit factũ re
lictũ Ep̃o, & Ep̃s illã nõ acceptauit. Idẽ dicit Io.An.
ſi acceptauit,ſed poſtea apparet de fraude, & ſic in-
telligit iſte tex.¶Et ꝓ hoc apparet,ꝙ Io.An.& Inn.
ſatis vñr velle,ꝙ ſi ſciuit Ep̃s fraudẽ cõmiſſam, & ni
hilominus acceptaret, ꝙ tũc eſſet ſibi q̃d imputãdũ,
licèt minus q̃ ſit legitima portio ſit ſibi relictum . Itẽ
aduerte : q̃a gl.hic in ver.q̃a non admittit.vṙ ſentire,
ꝙ ſicut ĩ quarta debita a iure naturæ ñ p̃t opponi gra
uamẽ.facit,qḋ hṙ in l.q̃m in prioribus.C.de inoffi.te
ſta.& in l.ſi arrogator. allegata in glo.ſic nec ẽt poſſit
opponi in iſta quarta . & ſic vṙ velle,ꝙ ſic,q̃n eſt reli-
ctum minus filio legitima portione: licèt ſit adiectũ,
ꝙ illa debeat eſſe ↄ̃tentus,nihilominus poterit pete-
re ſupplementum . facit,qḋ hṙ in l.oĩmodo.& l.ſci-
mus.& in l.ſi q̃n.§.j.C.de inoffi.teſt. Sic ẽt vṙ ꝙ pote
rit Ep̃s ſi ſit ſibi relictũ minus legitima portione age
re ad ſupplementum:licèt fuiſſet adiectum,ꝙ legato
relicto eſſet ↄ̃tentus.Inn.tñ hic vṙ ſenſiſſe ↄ̃trarium,
& ſilr̃ Io.Andr.potes dicere, ꝙ vbi legatum relictum
aſcendit quantitatẽ legitimæ portionis debitæ Ep̃o.
tunc clarum,ꝙ ſi fuit adiectum in legato,vt illo eſſet
ↄ̃tẽtus,ꝙ nõ poterit tunc pl⁹ petere: licèt ſecus ſit q̃n
abſolute fuiſſet legatum factum Ep̃o, & ſic p̃t intelli
gi tex.iſte vſq; ad ver.ſi vero.Si autẽ ẽet relictum Epi
ſcopo minus legitima portione, & adiectum in lega
to,vt illo ſit ↄ̃tẽtus,tunc p̃õt dici,ꝙ aut Ep̃s ſimpl̃r ac
ceptauit legatum,& tunc nõ poterit agere ad ſupple
mentũ,& ita p̃õt intelligi ẽt primũ r̃ſum huius capi
tuli . Interdũ aũt Ep̃s in caſu p̃dicto acceptat legatũ
ſed nõ acceptat ↄ̃ditionẽ adiectã in illo , & tũc vṙ, ꝙ
poterit agere ad ſupplemẽtũ: vt uṙ uelle Inn.hic dili
genter põderãdo eius uerba . & hoc caſu ↄ̃parabiẽ
portio debita Ep̃o portioni debitę iure naturę.& iſto
caſu intelligaṫ gl.hic poſita,ſec⁹ q̃n Ep̃s ſimpl̃r acce-
ptaſſet legatũ ſibi factũ ſub ↄ̃ditione, ut illo eſſet ↄ̃tẽ-
tus. q̃a tũc nõ uṙ poſſe agere ad ſupplementũ : ut uṙ

innuere, & etiã velle Inn.& ſic hoc caſu alius erit in
quarta debita a iure naturæ: quia licèt filius acceptet
ſimpliciter legatum ſibi ſactum,ꝙ ſit minus legitima
portione quãuis ſit adiectum,vt illo ſit contentus,
nihilominus poterit agere ad ſupplementum.per ea
quæ habentur in d.l.ſcimus.& in l.quũ in prioribus.
& in l.ſi quã.§.j.& l.omnimodo.C.de inoffi.te.qđ te
10 nementi.¶†Extra gl.pōt opponi ꝯ text.inquantum
hic dr̃,ꝙ ſi teſtator aliquid relinquit Ep̃o,nec expri-
mit in legato, ꝙ computet illud in quartam, ꝙ Ep̃s,
tũc pōt petere vtrũq; & ſic legatum, & quartã. nã ꝯ
hoc facit, q̃a illa portio debita Ep̃o eſt debita ex di-
ſpoſitione canonis, & ſic iuribus: vt patet hic, & in
iuribus alle.ĩ gl.pe.& per ꝯñs eſt debitũ neceſſariũ,
ergo ſi teſtator non exprimat vr̃ tñ tale legatũ facere
aĩo cõpenſandi in portionẽ ſibi debitã. per id,quod
leg.& no.in l.ſi cum dotem.§.ſi pater.ff.ſolu.ma. vbi
legatum factum creditori,neceſſario vr̃ factũ aĩo cõ-
penſandi.ad idem etiã facit, quod hr̃ in l.omnimo-
do. C.de inoffi.teſta.vbi etiã legatũ factum filio de-
bet ſibi imputare in legitimam, ſir̃r etiam patronus
legatum ſibi factum computat in portionẽ ſibi debi-
tam ex diſpoſitione iuris l.etiã.§.ſi debita.ff.de bo.
liber.¶Solue,ꝙ interdum conſtat, quod teſtator vo-
luit relinquere animo recõpenſandi, & tũc compẽſa
ri debet.facit.l.ſi cõpenſandi.C.de hę.e.inſti.aut cõ
ſtat,ꝙ reliquit animo non recõpenſandi.& tunc pōt
peti vtrũq;,facit.l.vnica.§.ſciendũ. C.de rei vxo.act.
Interdũ dubitatur,an voluerit relinquere aĩo recõpẽ
ſandi,vel nõ.& tunc cõclude, ꝙ aut teſtator erat de-
debitor volũtarius, & ſic ex cõtractu nõ ex diſpoſitio
ne iuris.& tunc nõ vr̃ in dubiũ relinquere animo re-
compenſandi ſi aliquid reliquit ſuo creditori: vt eſt
caſus in l.creditorẽ.ff.de leg.ij & probatur etiã in d.
l.j.§.ſciendum.de rei vxo.acti.vbi patet,ꝙ ſi maritus
obligatus vxori ad reſtitutionem dotis facit legatũ
aliquod ipſi vxori,poterit poſt mortẽ petere dotẽ, &
legatum. Qñq; vero quis eſt debitor neceſſarius ex
iuris diſpoſitione:vt cõtingit in patre qui ex iuris di-
ſpoſitione neceſſitatur ad dotandũ filiam.l.qui libe-
ros.ff.de ritu nup.& l.obligantur.§.lege.ff.de act.&
ob.& tũc ſi aliquid relinquitur tali creditori,vr̃ relin
qui animo recompenſandi cũ tali debito neceſſario
ex iuris diſpoſitione: vt probatur in d.c.ſi pater.& ꝑ
hoc dicit ibi Barto.ꝙ legatũ factũ ab vxore viro com
putabit̃ in portionem quã vir debet lucrari ex forma
ſtatuti.facit,quod leg.& not.in auth.p̃rerea.C.vnde
vir,& vxor.de quo dicendũ: vt not.in d.§.ſi pater.&
ibi ẽt dixi: ſed ꝯ hanc diſtinctionẽ facit fortiter iſtud
c.q̃a hic erat debitũ neceſſariũ a canone inductum,
& tñ legatũ factũ ſimpl̃r in dubio nõ cõpenſat̃ cum
tali decreto,niſi teſtator hoc exprimat.ad idem facit
qđ hr̃ in l.in quartam.ff.ad.l.fal.debita hæredi in bo
nis teſtatoris ex iuris neceſſitate non imputantur ꝑ
legata facta hæredi.ſoluit Bart.in d.§.ſi pater.& do.
Pe.hic poſt eũ ꝙ teſtator inſtituendo hr̃dẽ voluntariè
vr̃ voluntariè incidere in obligationẽ legis falcidiæ,
& ſimiliter faciendo relicta eccleſijs, & monaſterijs
vr̃ volũtariè incidere in oblõnẽ canonicæ portionis,
iõ cũ iure cogẽte ſe debitorẽ ꝯſtituat nõ eſt tale de-
bitũ iudicandũ tãq̃ debitũ neceſſariũ.& hoc mõ eua
dit ꝯriũ huius.c.d.Pe.ẽt vr̃ fuiſſe đ mẽte Bar.vt in d.
§.ſi pater.ſed d.Ant.hic vr̃ dare aliã ſolutionẽ: vt col
ligi pōt ex his q̃ dixi in notabilibus:q̃a interdũ debi
tũ neceſſariũ dẽtur a tertio,& nõ teſtatore:vt ꝯtingit
ĩ caſu capituli:q̃a dẽtur canonica ab ipſis eccleſijs,&
monaſterijs q̃bus ſunt facta relicta,nõ aũt debet ca-
nonica portio ab ipſo teſtatore.iõ tũc nõ vr̃ relinqui
aĩo cõpẽſandi: ſecus qñ debitum neceſſariũ deberet̃
ab ipſo teſtatore,q̃a tunc bene videret̃ teſtator faciẽ-
do legatum in dubio illud facere animo recompen-
ſandi,& ſic loquantur illa quæ notantur in dicto.§.ſi
pater.& idẽ etiã voluit hic do. Flor.dicens,ꝙ licèt te
ſtator eo ipſo,ꝙ legat alijs eccleſijs ſit cauſa, ꝙ indu-
catur debitum neceſſariũ canonicę portionis debito
Epiſcopo,tamen non ipſe teſtator,ſed eccleſia cui le-
gatur efficitur debitrix, & ſic eſt debitũ neceſſariũ a
tertio nõ a teſtatore.& per prædicta ſatis patere pōt
rñſio ad hãc decre.ad.l.autem in quarta.ff.ad.l.fal.
etiam ſuperius reſponſum,tamẽ Barto.in d.§.ſi pater
aliter rñdet,videlicet, ꝙ ibi loquitur in quarta falci-
diæ debitę a iure inſtitutionum,in qua non cõputan
tur,niſi illud,quod quis capit iure hæreditario, vt pa
tet in l.illa autẽ, & in l.quod autem.ff.ad.l.fal.ideo
nimirũ ſi prælegatũ non cõputatur in talem quartã,
ſecus in quarta trebellianica,& indebita a iure natu
ræ,q̃a in illis bene cõputant̃ legata,& ſic etiã id, qđ
percipit̃ ex iudicio teſtatoris,licèt nõ percipiatur iu-
re hæreditario,vt patet in d.l.in quarta.& in l.omni-
modo. C.de inoffi.teſt.l.ſcimus.eo.tit.& ꝑ illa q̃ di-
cta ſunt ſuperius vr̃ poſſę inferri ad ſolutionẽ q̃ſtio-
nis quotidianę,an videlicet legata, quæ fiunt paro-
chiali veniãt cõpenſanda in quartã, quæ debetur ip-
ſi parochiali presbytero de relic.eccleſi.lectę ſepultu
re.Nã videretur,qđ non per iſtũ tex. Feder.de Senis
in ſuis conſilijs ꝯſilio tertio diſputando vr̃ tenere ꝯ-
riũ,& inclinare in partem ꝯriã,& licèt ibi non bñ vi
deatur ſe firmare tñ Lapus in additionibus circa di-
ctam quæſtionẽ ſm̃. d.Ant.tenet,qđ hæc opi. vr̃ ſibi
de iure uera licèt non audeat dicere ꝯriũ propter au
toritatẽ. Io.An.qui vr̃ dicere in ele.dudum.§.huius.
ĩ verbo. integre,de ſepul.qđ legatũ factum presbyte
ro parochiali nõ cõputetur in quartã quam debet ha
bere de relictis fratribus minoribus apud quos paro
chianus elegit ſepeliri.Sed certe,licèt ipſe do.Anto.
ſic dicat Lapũ tenere,tñ in additionibus quas habeo
ſuꝑ dicto ꝯſilio mihi vr̃ potius tenere oppoſitũ, vi-
delicet,ꝙ opi.Io.And.ſit vera de iure,& illã dicit ſibi
placere,niſi ꝯſuetudo haberet oppoſitum ꝓut hr̃e vr̃
ſm̃ eũ,& q̃ opi.ſit verior.ĩ.patebit. Mouet aũt Fede.
ad dicẽdũ, ꝙ p̃sbyter parochialis debeat ſibi relicta
cõputare in quartã ſibi debitã ꝑ.c.j.& ſm̃.l.đ ſepul
tu.& eo.tit.e.de his.& c.cũ ſuꝑ q̃ iura,& ſimilia vo-
lunt,ꝙ ipſe p̃sbyter parochialis debeat habere quar-
tã iudicij teſtatoris,& quartã de relictis ꝑ ſe debeat
teſtator ſibi relinquere. Si igit̃ teſtator relinquit ſibi
tm̃,ꝙ aſcendat ad quartã,ſatis dr̃ hr̃e quartã iudicij te
ſtatoris,ergo aliud petere nõ poterit.ſcđo ꝓ hoc alle
gat,q̃a relictũ filio cõputat̃ in quartã ſibi debitã.l.cũ
q̃rit̃.& l.oĩmodo.C.de inoffi.teſt. ergo eodẽ mõ iſta
cõputat̃.tertio ꝓ hoc adducit,q̃a legatũ factũ patro
no cõputatur ſibi in quartã,ipſi in quartã ipſi debitã
& ſi aliquid deficiat pōt agere ad ſupplementũ.l.ẽt.
§.debitã.ff.đ bonis liberto.¶Quarto ꝓ hoc allegat
11 regulã,q̃a vbi eſt debitũ ex † diſpoſitione legali lega
tũ factũ creditori vr̃ factum aĩo cõpẽſandi in tale de
bitum,vt ꝓbat̃ in auth.p̃terea,& in corpore vnde fu
mit̃.C.vnde vir,& vxor.facit ẽt qđ legit̃,& no.ĩ d.l.ſi
cũ dotẽ.§.ſi pater.ff.ſol.ma. ¶Quinto ꝓ hoc allegat
q̃a ſiue dicat hoc debitũ deberi parochiali p̃sbytero
ex ratione iniuriæ ſibi illatę ex eo, quia alibi elegit
ſepulturã ipſe teſtator ſuus parochianus, ſiue ex eo,
q̃a miniſtrauit ſibi ſacramenta.& ſic dẽt habere prę-
miũ.ar.cle.j.de cenſi.& ĩ.de reg.iur. qui ſentit onus.
in vj.& ff.de regu.iur.in l.ſm̃ naturã.ſi ſibi eſt relictũ
id qđ ſufficit ad quartã ceſſare videntur cauſę prędi-
ctę;ergo

ctę,ergo vř ꝙ aliud petere non poſſit.& hãc partẽ te-
nuit Hoſt.in ſumma.de ſepul.§.an ſit licitũ.in ij.col.
ver.quid ſi reliquit.faciat,qđ notauit Archi.xij.q.j.c.
cui portio.vbi vř ꝙ habens ſpeciale legatum non de-
beat participare de generali ob eandem cauſam fa-
cto,de quo per Legiſtas.in l.cũ quęſtio.C.de le.Goſ.
vero tenuit ꝯriam partẽ.ſ.ꝙ non teneať ſibi imputa-
re legatũ ſibi factũ,& iſtud vř ſequi Io.Andr.in dicta
cle.dudũ.§.hmõi,in verbo, integre,vbi,ꝙ integre ꝑ-
cipiat quartam,& videtur velle, quòd nõ computet
illã in legatũ ſibi factũ per illũ text.inquantũ dicit,ꝙ
integre debet quartam percipere. Sed certè,vt dicit
Fed.poſſet reſponderi, ꝙ ſatis intelligeť integre ꝑci-
pere q̃ꝗ cõpenſet legatum ſibi factum ꝑp iura anti-
qua q̃ ſuperius allegaui quę vñr hoc velle,& non eſt
abſonũ,nec nouũ,ꝙ iura noua intelliganť ſm decla-
rationẽ iuriũ antiquorũ.l.nõ eſt nouũ. & l.ſed poſte-
riores.ff.de legi.facit qđ no.per gloſ.& doct.in auth.
offeratur.C.de lit.conte. ¶ Nec ob.etiã hęc decre.&
decre.requiſiſti.ad fi.in ea.opi. quã tenuit Hoſt.& q̃
vř tenere Fed.q̃a põt reſponderi,ꝙ debet intelligi,ꝙ
poterit debitã portionem petere de cæteris relictis
agẽdo videlicet ad ſupplementũ ſi minus fuerit reli-
ctum,vt vř ſentire Inn.in iſto.c.& etiam gloſ.ſenſiſſe
vř.Sed certè iſta ſolutio non eſt bona per decre.ꝓxi-
mam,in §.ſecus.vbi dicit,ꝙ portio relicta Ep̃o eſt ei⁹
precipua,& nihilominus petit quartã de relictis alijs
eccleſijs,vnde Fede.in loco pręallegato aliter reſpon
det,videlicet, ꝙ quarta debita de relictis alijs eccle-
ſijs,ſeu capellis debetur ab ipſis Ep̃o ratione cuiuſdã
coniunctionis a qua cõiunctione teſtator vř eſſe ex-
traneus non autem ipſe eccleſiæ,vel capellę,cũ qui-
bus Ep̃s coniunctionẽ habere videtur,ideo legatum
factum Ep̃o a teſtatore cum non tollat dictã coniun
ctionẽ non tollit ius detrahendi cõpetens Ep̃o, ſed
eccleſia parochialis videtur habere ius in bonis de-
functi,quaſi vt coniunctus ab inteſtato veniens ideo
vř tunc teſtator legatum factum ipſi parochiali pręs
bytero voluiſſe cõpenſare in quartam parochialem
ſibi debitã.& ſic dicit Fede.in loco p̃allegato p ꝙ vř
facere differentiam inter quartam parochialẽ debitã
presbytero parochiali,& rationem diuerſitatis videť
aſſignare per ſupradicta.ſed do.Ant.hic dicit,ꝙ licèt
Fed.voluerit bene dicere tñ non vř bene.ſe declara-
re ideo clarius loquendo dicit do. Ant.ꝙ aliud eſt le
gare ei cui ex diſpoſitione legali debeť ab ipſo teſta-
tore,nam primo caſu nõ vř legatũ animo cõpenſadi
debitum a tertio. ſed ſecundo caſu bñ vř legari ani-
mo compenſandi illud, quod ab ipſo teſtatore debe
tur, & ideo cum quarta quæ debeť Ep̃o non debeať
ab ipſo teſtante, ſed ab eccleſijs ſibi ſubiectis ratione
cõiunctionis quã habet cũ illis,facit⁹ qđ hř.j.c.ꝓxi-
mo.ideo legatũ tunc factũ nõ vř factũ animo com-
penſandi in talẽ quartã,ſecus in quarta parochiali,q̃
ab ipſo teſtatore debetur.j.de ſepultu.c.cũ ſup,& facit.
c.j.& ij.c.tit.ideo tunc vř legatum factum presbytero
parochiali animo cõpenſandi quartã parochialẽ de-
bitam a teſtatore.ex diſpoſitione iuris. facit.qđ no.p
Bart.in d.l.ſi cũ dote.§.ſi pater, & iſta pars ſcđm do.
Ant.eſt vera de iure per ea,quæ.ſ.dixi, nec ob. quod
no.gl.in cle.dudum.§.huiuſmodi.in ver.integre, q̃a
reſpondet do. Anto.quòd verũ eſt,quòd in quartam
parochialẽ non computantur illa q̃ obuenerũt p̃sby
tero parochiali in miſſa celebrata ĩ eccleſia parochia
li corpore defuncti ibi tunc exiſtente, licèt poſtea ſe
peliatur alibi, q̃a illa dantur in recõpenſationẽ one-
ris illius miſſę,& iõ dicit,ꝙ ſi legatũ factũ presbytero
parochiali haberet annexum aliquod onus, ſeu gra-
uamen,puta,q̃a pro anniuerſario, vel ſimili cã fuiſ-
ſet relictum, tunc dicit,quod ſimiliter non computa
ret in quartã. ſecus qñ legatum non habet onus an-
nexũ, & hæc dicit vera in legatis non priuilegiatis.
In priuilegiatis aũt dicit, ꝙ non debetur quarta.c.ij.
j.eo.ſed ſpeciali quodam iure debetur quarta a mẽ-
dicantibus apud quos eligitur ſepultura, vt patet in
d.§.hmõi.ideo in talibus relictis poſſet ſaluari opin.
Io.An.vt legatũ factũ presbytero parochiali non cõ-
putaretur in quartã debitã ſibi de talibus relictis pri-
uilegiatis factis ipſis mendicantibus. Item prædicta
dixit vera, niſi parochialis eccleſia aliquid iniuſtè ac
cepiſſet de bonis defuncti, q̃a tunc illa teneretur re-
ſtituere, aut cõpenſare. Et vltimate ẽt ſubdit, quòd
vbi teſtator ſepelitur in eccleſia parochiali,licèt alijs
eccleſijs fuerit relicta de illis talibus relictis nulla đ-
beť quarta p̃sbytero parochiali. & iſtud etiã not.per
gl.& doc.in c.j.j.de ſepul. & etiã p gl.in d.§.hmõi.
l.cũ pater.ff.de leg.j.vbi tracta,quid iur.ſi pater pri-
mo ꝓmittit dotem pro filia,deinde facit legatũ filię,
an videatur relictũ animo compenſandi, & ſimiliter
tractat ſi primo legauit aliquid filiæ, & poſtmodum
aliqd tradidit ſibi ĩ dote,an videať receſſiſſe a legato,
de quo vltimo etiã aliquid dictũ fuit in c.filius.ſ. eo.
&,etiam tangit hic do.Pet.tãgam fortè concluſionẽ
12 circa finẽ huius capituli. ¶† Vlterius pro declaratio-
ne decre.quæritur nũquid illud, qđ hic dř ꝙ debeať
quarta Ep̃o de legatis factis alijs eccleſijs procedat,
ſiue legata ſint facta ab illo qui fit de diœce. Epiſco-
pi, ſiue ſint facta ab extraneo, aliqui dicere voluerũt,
ꝙ materia iſta,& illud,qđ hic dř habet locũ ſolũ quã
do legata ſunt facta ab eo,qui erat de diœce. & ſic a
ſubiectis Ep̃o.ſecus ſi ab extraneis. quia tunc nulla
portio debebitur. ſed hæc opi non placet Hoſti.nec
doct.cõiter:ideo dicit, ꝙ indiſtinctè procedit decre.
q̃a ex quo legatum eſt factum eccleſię ſubiectę Ep̃o,
dicitur Ep̃s habere canonicã portionẽ,& eſt rõ,q̃a il
la debeť ratione cõiunctionis quã habet Ep̃s cũ ec-
cleſijs ſibi ſubiectis.j.eo.in c.requiſiſti. Iuxta hęc q̃ri
tur,an ſi ab eo q̃ eſt de diœce.fiant legata eccleſię nõ
ſubiectę,Ep̃o puta eccleſiæ exemptę, vel nõ exiſtẽti
in diœce.an debebiť canonica portio Ep̃o. Inno.hic
dixit,ꝙ non, q̃a ſm eum ſolũ debebitur ab eccleſijs
ſibi ſubiectis.Hoſt.vero tenuit ꝯriũ. dicens,ꝙ a qui-
buſcunq; eccleſijs debetur dicta quarta Ep̃o.ſed pri-
ma opi.verior eſt,& illã tenuit hic Io.An. & d.Flor.
& eam etiã tenet do.Ant.j.& cõiter etiã teneť.facit,
qđ no.in c.certificari.in xj.q.per Io.An.de ſepul.ſe-
cus eſt in portione canonica quæ debetur eccleſię pa
rochiali de relictis p parochianum ſuũ eccleſiæ vbi
ſepelit,q̃a illa debetur etiam ab eccleſia exẽpta, etiã
conſtituta in alia diœce. & eſt rõ diuerſitatis, q̃a ca-
nonica q̃ debeť Ep̃o debeť rõne iuriſditionis ſpiri-
tualis, vel curę q̃ habet in eccleſijs ſibi ſubiectis, &
rõne cõmunionis quã hẽt cũ dictis eccleſijs, quæ rõ
ceſſat in eccleſia exempta,vel alterius diœce.q̃a in il
la Ep̃s nullã habet iuriſditionem,vel curã,aut cõmu
nionẽ,ergo in illis ceſſat ratio ꝑp q̃ fiat detractio,&
pro tanto ad illis nõ poteſt aliquam detractionem fa
13 cere,nec ꝯñr aliquam portionẽ petere. ¶† Sed quare
debetur eccleſiæ parochiali canonica portio, q̃a ſibi
debetur ꝑp diuina officia,& ſacramenta,quæ mini-
ſtrauit parochiano ſuo defuncto,& ſic in recompen-
ſationẽ onerũ ſacramentorũ.j.de ſepul.c.j.dicta au-
tẽ rõ durat,& hẽt locũ nõ ſolũ in relicto facto eccľ ꝑ
eiuſdẽ diœceſis. ſed ẽt ſi ſit eccľa alterius diœceſis,vel
exẽpta,ideo durat diſpoſitio iuris in detrahendo ex
quo erat eadem ratio. facit⁹ quòd hř in l.illud.ff.ad

leg.Aqui.&in c.ij.ſ.de tranſla.præla. dixit tñ hic Pe.
quòd ſi legatũ ſit eccleſiæ exẽptę, licèt diœceſanus
non poſſit ab illa petere canonicam portionẽ, Papa
tñ quia eſt ibi loco diœceſani habebit illã detrahere
de relictis dictę eccleſiæ. nec obſtã prædictis ſi dicaẽ,
ꝙ de relictis monaſterij ſit detractio, & tñ ſunt exem
pta a lege diœceſana.ſ.de offi.ordi.c.dilectus. cuĩ cõ
trarium vr̃ dicendum, cum hęc portio debita Epiſco
po videaẽ eſſe de.l.diœceſana. per notata in d.c.dile
ctus.& eo.tit.in d.c.conquerente.nã reſponderi põt
quòd in illis q̃ ſunt de lege diœceſana, ꝙ monaſteria
regulariter ſunt exempta a ptãte Epiſcopi diœceſani,
fallit in illis in quibus expreſſe reperiẽ ɔ̃riũ ſtatutũ
in iure, vt cõtingit in hac quarta, & patet ex his quæ
14 notantur in ſ̃pallc.c.dilectus.& c.cõquerẽte.¶ †Vlte
rius querĩ quo iure capiat Eṗs legatũ ſibi relictũ nõ
cõputet in quartã, & ſit cõtenius dicto legato. dic, ꝙ
quatenus eſt vſq; ad quãtitatẽ quarte capit ex diſpo
ſitiõne iuris, cũ illa ſibi a iure debeanẽ quatenus non
eſt vltra capit ex teſtõ. facit, qđ hr̃ ĩ ſimili de duabus
15 quartis in c.Raynutins.in eo.¶ †Demũ pro decalra-
tione.c.ſi vero quærĩ quis habebit probare fraudem
de qua in litera, dic, ꝙ ille qui illam allegat. quia re-
gula eſt, ꝙ allegans dolum, vel fraudẽ probat.l.quo-
ties.§.qui dolo.ff.de proba.probari tñ poterit ex ɔie
cturis per id, quod hr̃ in c.ij.de tenũ.in vj. & in l.do-
lũ.C.de dolo.& facit qđ not.glo.in l.fulcinius.§.qđ
ſit latitare.ff.ex qui.cau.in poſ.ea.& per Dy.in regu-
la, poſſeſſor.de reg.iur.in vj.¶ Iuxta prædicta quærĩ
qualiter poterit deprehendi fraus in minus delinquẽ
do, dicit do.Ant.ꝙ poteſt poni exemplum ſi teſtator
volebat relinquere eccleſijs in tali caſu in quo cano
nica veniebat detrahenda: vt quia volebat relinquere
ſimpliciter, vel pro anima, ſed rectores eccleſiarum
procurauerũt, vt nõ fieret eis relictum ꝑ anima, ſed
ꝑ fabrica, vel alijs priuilegiatis cauſis de quibus nõ ſit
detractio, de quibus hr̃ in c.fi.ſ.eo.& modicũ legatũ
fecit pro aĩa ex quo fieri debebat detractio.nã ſi con
ſtet de prædictis non nocebit Eṗo, & hoc dicit eſſe
de mente Inn.Hoſti. Pe.& Abb.qđ dicit eſſe notan-
dum ɔ̃ fratres q procurant, vt fiant legata ad ornamẽ
ta eccleſiæ, & ad ędificandas capellas qñ ſunt talis
conditionis, ꝙ ſunt priuilegiati, vt ab eis non detra-
hatur quarta etiã de cauſis priuilegiatis, & ſic reſidet
do.Anto.Sed certè vr̃ eſſe licitũ aliquo procurare, vt
fiat dũmodo per vim, aut dolũ nõ ꝓcuretẽ prout pro-
baẽ in l.fi.ff.eo.tit. vnde ibi dr̃ licitum eſt procurare
perſuadendo teſtatori etiã blando ſermone ſi id non
fiat per dolũ, aut per vim, vnde aliter põt exemplifi-
cari litera huius capituli, prout voluit hic Io.Andr.&
etiam do.Pet.nã põt intelligi qñ teſtator re vera vo-
lens legare pro aĩa volens fraudare Eṗm expreſſit fal
ſam cauſam, puta, quia legauit aliquid tanq̃ debitũ, vel
legauit pro ſeruitio recepto a monaſterio, vel eccle-
ſia, cum tñ nullũ ſeruitiũ recepiſſet, vel legauit ꝑ fa-
brica eccleſiæ, cũ tñ eccleſia non egeret reparatione,
nec fabricatione, ideo tunc Eṗs detecta tali fraude
poterit agere ad ſupplementũ non obſtante, ꝙ agno-
uerit legatũ ꝑ illũ tex.facit qđ hr̃ in c.nulli.de elect.
in vj.& licèt videreẽ poſſe Eṗo obijci culpa, ꝙ agno-
uerit legatũ, tñ põt impliciari, ꝙ teſtator commiſit do
lum, & fraudẽ q̃ propõderat culpæ.l.itẽ ſi obſtetrix.
ad fi.ff.ad.l.Aquil. ¶ Vlterius doctore.inducit de leg.
in ar.ad qõnem.Si cõſuetudine, vel ſtatuto caueturꝫ
ꝙ ſi vacent bñficia redditus ipſorum diuidantur per
canonicos, & poſtea ɔtingit.ꝙ vacauerit vnũ bñficiũ
& canonici nõ ſunt vſi dicta ɔſuetudine, vel ſtatuto,
ſed integraliter ɔtulerũt ipſum bñficiũ, & demũ ſecũdo

vacauit aliud bñficiũ, & ipſi voluerũt diuidere redditus
iſtius ſecũdi, an canonicus cui poſt integre fuit colla
tum bñficiũ de iſto vltimo debeat habere portionẽ.
nã dicit Io.An.ꝙ ſic, ſicut etiam videmus hic, ꝙ licèt
eueniat, ꝙ Eṗs non detrahat, ſi tñ poſtea eueniat, ꝙ
poſſit detrahere poterit detrahere, licèt primo negle-
xerit.ſic igiẽ, & in propoſito vr̃ dicendũ, vñ ĩputẽt ſi-
bi canonici q nõ ſunt vſi cõſtõne, vel ɔſuetudine pri
ma vice.ar.l.fundo.ff.ad l.Fal.& l.Lucius.ff.de leg.j.
& imputandũ vr̃ canonicis q potuerunt legẽ apertiꝰ
dicere.ar.l.veteribus.ff.de pac. & ſic vr̃ eis imputan-
dum quare primo ſimplr̃ integre ɔtulerunt bñficiũ,
& integraliter fructus aſſignarunt.facit, qđ no.in ſimi
li per Arch.in c.2.12.q.v.dicit tñ Io.An.ꝙ multa vi-
denĩ facere in ɔ̃riũ de iure ciuili ꝑ ea q̃ hñr in l.j. &
2.§.fin.& §.pe.& 3.§.mulier.ff.de dote prælega.Sed
certè alij caſus loquuntur, vt in eis patet, & ſic nõ ha
16 bent obſtare. ¶ †Vlterius, quia illa q̃ tetigit Barto.in l.
huiuſmodi.§.cum pater.ff.de leg.1.j.ſunt valde quo-
tidiana pro canoniſtis ſuccinctè referã cõcluſionem.
Nam primo tractat qñ pater promiſit pro filia dotem
viro demum in teſtõ aliquid filię legauit, an poterit
petere vtrunque. & an videatur in dubio legare pro
dote conclude, ꝙ ſi expreſſit, ꝙ legaret pro dote non
eſt dubiũ, ꝙ non tenetur hæres, niſi ad alterutrũ d.§.
cum pater.Si vero non expreſſit. & tunc, aut legauit
aliud quã id, qđ promiſit, & ſic debeẽ habere vtrũq;.
l.ſi pater.§.pro filia.ff.de coll.dot.aut legauit illud
idem, qđ promiſerat, vel tantundẽ, vt quia promiſerat
centũ ꝑ dote, & poſtea legauit centũ.tũc in dubio vr̃
legare animo cõpenſandi, & ſic filia debet eſſe cõtẽ-
ta alterutro.l.ſi cum dotẽ.§.ſi pater. ſoluto matrimo
nio, & facit, qđ hr̃ in d.§.cum pater. & iſta procedũt
qñ pater dotat promittendo, poſtea legat. Si aũt pri-
mo dotat filiam tradendo dotem, poſtea legat, tunc
recurrendum eſt ad id quod hr̃ in l.cum pater.§.pa-
ter filię.ff.de leg.2.nam vt dicunt Ia. de Are.& Old.
& Bart.poſt eos. Qñq; pater legat ipſum corpus, qđ
erat traditum in dotem, ſeu ſpẽm traditã in dotem,
qñq; legat ſimplr̃ dotem, qñq; legat aliud a dote, &
corpore rei dotalis.primo caſu valet legatum, & filię
debeẽ ęſtimatio, quia vr̃ ei relicta res aliena, cum dos
cõſtãte matrimonio ſitº mariti.l.dote. C.de rei.vẽ.iõ
tũc debetur ęſtimatio, vt probatur in d.§.pater filiæ.
& per hoc idem vr̃ dicendum ſi certa quantitas ſim-
pliciter filiæ fuerit legata etiã ſi quantitas data fuiſ-
ſet in dotem marito.¶ Secundo caſu valet legatũ nõ
quo ad hoc, vt filia aliquid vltra ɔſequatur, ſed quo
ad hoc, ꝙ dos tanq̃ pręlegata non veniat in collatio-
ne ſi veniat ad ſucceſſionem patris cum fratribus: &
ita vr̃ intelligenda.l.Titia.§.qui inuita.ff.de lega.ſe-
cũdo.& l.filiæ, & l.a patrę.C.de collationibꝰ.¶ Ter-
tio caſu valet legatũ, & illud non confert, ſed dotem
ſic, ſi veniat ad ſucceſſionem cum fratribus.l.filię.C.
de collationibꝰ.& ff.de collatione dotis. per totum.
Quid autem ſi econuerſo pater primo facit legatum
filiæ, poſtea illam dotat.dic, ꝙ ſi primo legauit nomi-
ne dotis, & poſtea dotat, vr̃ de primo legato dotata
per.l.Lucius.la prima.ff.de leg.2. & hoc quãtum eſt
in dote tñ in legato, vel ſi plus eſſet in legato q̃ dote
an poterit tunc petere reſiduũ. plenè dixi in c.filius
ad fi.ſ.e.& tangitur etiã per Bar.in d.l.Lucius. & ibi
etiã dixi. Si vero primo legauit ſimpliciter nõ adijciẽ-
do pro dote ſecũdo dotat, tũc debebit haberi vtrũq; ꝑ
id qđ hr̃ in l.quinquaginta.ff.de proba. & qđ not.in
l.plane.§.j.de leg.j.Et no.per Bar.in d.l.huiuſmodi.
§.cum pater. de lega.ij.& per hæc ſint expedita illa
17 quę communiter tanguntur hic per doct.¶ †Aduer-
tendum

tendunt tñ,qa do.Pe.hic refert,ꝙ do.Pe. de Peruſio
fecit quendam tractatum ſuper quarta canonica ab
alijs ęditũ imperſectè, ideo ipſe dñs Petr.de Ancha.
hic poſuit aliquas qõnes ex dicto tractatu quas ma-
gis vtiles,& notandas putauit. Et vt mihi vr̃ ſolũ vr̃
vidiſſe tractatum paruum quẽ fecit.d.Pe.de Peruſio.
aliũ autem tractatũ magnum factum per ipſum ſup
quarta canonica Epãli, & ẽt ſuper quarta canonica
parochiali non vr̃ vidiſſe,vnde quęſiuit ipſe.d.Pe.de
Anch. primo quo iure,& qua de cauſa iſta canonica
Epãlis fuerit inuenta ꝑ canones,vt patet in c.de his.
& c. antiquos.x.q.j.Cauſa autem quare fuit introdu
cta eſt onus Epãle exiſtens in collatione ordinum,&
in conſecratione eccleſiarum,& virginum,& in con
fectione chriſmatis, & in alijs quæ ſunt Epiſcopalis
ordinis,& dignitatis,de quibus in c.accedentibus.j̃.
de exceſ.præla.& propter onus iudicandi, & iuriſdi-
tionẽ miniſtrandi.l.munerũ.§.iudicandi.ff.de mu.&
hono.nam multa ſunt onera, & pericula prælatorũ ,
& ſunt tanq̃ ſignũ ad ſagittã.j. de accu.c.qualiter. el
ij.& xj.q.ij.c.præcipuę, & ideo non debent repelli a
mercede , per id.qđ hr̃.j̃. de re.iur.c.qui ſentit.in vj.
& de præb.in c.cũ ſerui.s̃.Et ẽt alia ratio, videlicet ,
ꝙ coniunctio quã Ep̃s habet cũ eccleſijs ſuis, vt ꝓ-
bat̃ in c.ſequenti.Et no.Inn.j̃.de parochijs ſuper Ru
bri.coniunctio aũt probet participium oneris,& cõ-
modi.l.non mñ.§.illi acenſibus.ff.de excu.tuto.& iſta
faciunt pro opinio.Io.And.in illa qõne de quart̃. di-
xi , an videlicet iſta quarta debeatur Ep̃o de relictis
18 † eccleſijs,& monaſterijs exemptis , vel extra diœce-
ſim.nam dixit,ꝙ non,ſed Papa percipiet dictã quar-
tam pro quo facit , q̇a iſta quarta debetur Ep̃o rõne
ſpũalis iuriſditionis,& curæ,quã hẽt Ep̃s in eccleſijs
ſuis quã nõ hẽt in eccleſijs exẽptis, vel extra diœce-
ſim,& iõ in illis nõ dẽt habere , quia a quo remouet̃
officiũ remouet̃ , & officij ꝓtiũ.l.Neſenni⁹.ff.de exc.
tut.& a quo remouetur cura, remouetur p̃miũ cu
ræ.lege alumne.§.ab heredibus.alias eſt.§.Seia.ff.de
alimen.lega.Nec ob.c.in noſtra.j̃.ti.2.vbi hoſpitala-
rij ſoluunt quartã,& tñ ſunt exempti , qa ibi loquit̃
de quarta parochiali q̃ debetur propter ſacramenta,
& diuina officia miniſtrata defuncto,dum dixit in c.
j.j̃.de ſepu.ideo a quacunq; eccleſia etiã exẽpta, vel
non,de diœceſi illa exigitur, ſecus in portione Epãli
qa illa concernit diœce. & territoriũ , & iuriſditionẽ
Epãlẽ , parochialis vero cõcernit perſonam defuncti
nec ad territoriũ coarctatur , qa diſpoſitio q̃ concer-
nit priuatã perſonam non coarctatur, ſed concernẽs
perſonam publicam non extenditur extra territoriũ.
l.non ſolum.§.ſed qui teſtamento.& l.pp litem.§.fi.
ff.de excu.tut.& iſta opi.cõiter tenetur,licèt contra-
riũ teneat Hoſt.in ſumma.de ſepul.§.a quibus. alle-
gat.c.ſtatutum.xvj.q.j.ſed certè illud ca. põt intelli-
gi de non exemptis,& opi.Hoſt. tenuit ẽt do. Cardi-
nalis de Tuderto in quadam ſua ſummula q̃ fecit de
tractatu quartarũ,dicens Inn.idẽ tenere in ca.ij.j. de
ſepul.Sed certè Inn.ibi hoc non dicit,& expreſſe hic
innuit ꝯtrium in ver.eccleſijs. vnde iſta opi.cõiter re-
probat̃ ſm do.Pe.de Peruſio per ſuperius allegata,&
etiam per id qđ hr̃.j̃.c.proximo.§.ſecus,vbi propter
cõionem q̃ habet Ep̃s cũ ſuis eccleſijs percipit iſtam
quartã qua cõione caret in loco exempto , vel extra
19 diœce.¶ †Scđo qđ de his,q̃ legantur hoſpitali,an de-
beatur quarta Ep̃o,& dicit ꝙ ſic ſi eſt conſtructũ ho-
ſpitale authoritate Ep̃i,tunc eſt dubiũ,nam cum iſta
qõ contigiſſet de facto inter Ep̃m pluſinum.i. ciuita
tis pluſinę,& domũ fraternitatis Sãctæ Marię de Ra-
diſano.do.Bal.& duo alij ꝯſuluerunt Ep̃m non poſ-
ſe petere aliquam portionẽ debere de relictis ſactis
eccleſiæ,& monaſterijs, & alijs pijs locis.x. q.j.c. de
his.& j.c.proxi. prædictæ autem domus fraternitatis
ꝓdictę non eſt monaſteriũ,nec eccleſia, nec vr̃ etiam
locus pius,qa dictus locus non fuit fundatus autho
ritate Ep̃i, nec cũ ſolẽnitate de qua hr̃ in c.nemo. de
conſe.di.j.nec põt ẽt priuatus facere locũ religioſum
vel pium per id,qđ hr̃ in c.de xenodochijs.j̃.de reli-
gio.do. poteſt enim priuata perſona deputare domũ
ſuã ad hoſpitale ſine authoritate Ep̃i, & poſtq̃ depu-
tauit ẽt pœnitere,vt ẽt notauit Hoſt.in ſumma,de re-
gula.§.j.ver. quid de ruſticis.& gl.in cle. qa contin-
git circa fi.de religi.do.& ſic dictus locus non vr̃ ſu-
beſſe Ep̃o,& pro tanto non poſſe petere canonicam
portionẽ,ſicut nec poteſt a loco ſibi non ſubdito , vt
s̃.in ꝓxima qõne eſt dictũ.In contrariũ facit,qa talia
loca q̃ ſunt deputata ad hoſpitalitatẽ cenſentur pia
loca,per id qđ hr̃ in d.cle.qa contingit, & qđ nota-
uit Spe.in ti.de inſtru.edi.§.nũc aliqua,ver.& ſcias,
vbi dr̃,ꝙ loca pia dicuntur monaſteria,hoſpitalia , &
quælibet alia loca in quibus ſenes,& debiles, & mi-
ſerabiles,& languidæ perſonæ aluntur, & alia opera
charitatis exercent̃ , facit.23.q.8.c.ſancim⁹.& j.q.7.
c.ſi quis oẽm.Scđo ꝓ iſta parte facit, qa talia loca vi
dentur ſubeſſe diœceſano,per id qđ legitur,& notat̃
in prĩal.c.de xenodochijs.j̃.de relig.do. & ſic cũ ſint
pia dẽnt teneri Ep̃o ad portionẽ canonicã ſibi p̃ſtã
dã , facit.c.j.de cẽſi.in vj.¶ Tertio faciat ꝓ hac parte
qa non dẽt eſſe melioris conditionis ille qui locum
motu proprio deputauit ad hoſpitale,quàm ille q̇ au
thoritate Ep̃i hoc fecit, qa in illo vr̃ poſſe notari q̇dã
temeritas,& p̃ſumptio, i illo vero q̇ authoritate Ep̃i
facit notari põt obedientia,& deuotio,cũ habeat re-
curſum ad Ep̃m animarũ in exercitio pij act⁹ , facit,
ar.qđ hr̃ in c.cũ qui.de præben.in vj.Et hanc opi. ſe
cundam,videlicet, ꝙ teneat̃ præſtare canonicam por
tionem locus deputatus ad hoſpitalitatem a ſine au-
thoritate Ep̃i tenuit do.Cardi.de Tuderto.de quo.s̃.
qui nitebatur ẽt rñdere rationibus factis ꝓ parte op-
poſita.& iſta opi.ẽt ſequitur.d.Pe. de Peruſio, frater
d.Bal. & illam tenuit in ſuo tractatu paruo de cano-
nica portione.¶ In tertia principali queſtione in ver.
quinto quæritur.& idem ẽt videtur tenere in ſuo tra-
cta. magno quẽ fecit ſuper dicta materia . & pro iſta
parte etiam facit,qđ notauit Fed.in ſuo cõſ.130.vbi
dicit,ꝙ ſiue ex teſtõ,ſiue inter viuos fuerit ordinatus
ꝙ locus ſit deputatus ad vſum hoſpitalitatis , ſiue in-
teruenerit authoritas Ep̃i,ſiue nõ, põt per Ep̃m viſi-
tari,vt ſic viſitãdo inquirat,an illud ibi fiat ꝓpter qđ
ibi fuit cõſtructũ,& ꝓpter qđ ibi fiunt eleemoſinę a
fidelibus,qua ergo rõne ex iure Epãli facit viſitatio-
nẽ prædictam,eadem rõne vr̃, ꝙ ex eodem iure dẽat
recipere canonicam portionẽ . ¶ Item ꝓ hoc faciat ,
& quinto,qđ notauit Io.An.ĩ c.fi.j̃.e.vbi dicit, ꝙ de
relictis q̇buſcunq; pijs locis dũmodo relicta nõ ſint
priuilegiata debet̃ Ep̃o canonica portio, ponderan-
dum eſt enim illud verbũ quibuſcunq;, & ſic vr̃ com
prehendere pia loca non ſolum conſtructa authorita
te Ep̃i,ſed etiam ſi authoritas Ep̃i non interuenit, fa
cit generalitas huius.c.& c.ſequẽtis . Sexto ẽt ꝓ hoc
faciat,qa ex quò aliq̇s conſtruxit hoſpitale, Ep̃s taci
tè vr̃ velle eſſe hoſpitale. & ſic illi auth.præſtare , ex
quò canonicã portionẽ petit ab illo, vt ab hoſpitali ,
facit vt hr̃ in c.ex ore.in rõne illius.ca.j̃. de his quæ
fi a ma.par.ca.& cum do.Pe.de Peruſio tranſit hic d.
Pe.de Anch.ſed Bal.in l.ſi q̇s ad declinandam.C. de
Epi.& cle.in pe.charta tenet ꝯtrium.Mouetur,qa aut
illud legatum factum hoſpitali conſtructo ſine au-
thoritate

thoritate epi ꝯſideramus reſpectu loci. & tunc, cum
non ſit locus ſacer, nec conſtructus authoritate Epi,
imò ſub libera poteſtate priuati qui pôt locũ deſtrue
re ad libitum quẽ ipſe ꝯſtruxit, vt voluit gl. in præal.
le.cle. q̃a contingit.de religio.do.circa fi.& facit, qđ
no. ipſe Bal. in l. orphanotrophos. C. de Epi. & cle. &
pro hoc, q̃a vt voluit ſentire gl. in dicta.cle. q̃a con-
tingit circa fi. licèt in tali domo ſeruet̃ hoſpitalitas,
tñ non vr̃ precisè eſſe domus Dei, ſed hominis, quia
homo pôt illam deſtruere, vt prædixi, & pôt poſtea
vendi. & ſic eſt in humano cõmercio, nec eſt locus ꝑ
petuus, facit qđ no. in c. ad hæc. ĩ. reli. do. aut cõſide-
ratur prędictum legatũ reſpectu pauperũ, & ſic reſpe
ctu perſonarum: & tunc etiã Eṗs non debet habere
canonicam portionẽ, per id qđ hr̃ in d.l. ſi quis ad de
clinãdam. & qđ notauit Io. An. in c. dudum. ĩ. de cõ-
uerſi. coniuga. & pro prædictis etiam facit, quia talis
locus, ex quò eſt ſub dñio, & poteſtate priuatę perſo
næ non vr̃ ſubeſſe Eṗo quò ad l. diœceſanã, nec iuriſ
ditionẽ. nec vr̃ etiam contineri noĩe hoſpitalis, ꝙ pa
tere pôt ex eo, quia impetrans literas a Papa, vt ſibi
prouideatur de hoſpitali, nõ poſſet promoueri ad hoc
hoſpitale, nec etiam eſt impetrabile a Papa, quia nõ
vult, nec pręſumitur velle derogari iuri priuatorum,
ſeu laicorum. facit, qđ legitur. & no. in c. eũ dilectus.
ĩ. de iure pa. & in cle. per literas. de præben. & per cõ
ſequens Eṗs non vr̃ habere cõionem cũ tali hoſpita
li, ergo vr̃ ꝙ non poſſit petere quartam, q̃a illam dẽt
habere a locis ſibi ſubiectis rõne communionis, quã
hẽt in eis. & ideo, ſicut non poteſt petere quartã de
relictis loci exemptis ſcđm cõem opĩ. de qua per Io.
An. poſt Inn. in ver. eccleſijs, & dixi ẽt in proxima q̃-
ſtione ex eo, q̃a nihil habet cõe cum eis, ita eadem rõ
ne de relictis alij hoſpitali nõ poterit petere quartã,
licèt bene poſſet procurare, ꝙ relicta talibus locis ex
pendant̃ in alimenta pauperũ, per id qđ legit̃, & no.
in c. tua. ĩ. e. & ſ. eo. ſi hæredes non aũt debet aliquid
pro ſe imburſare. facit, qđ hr̃ in d.l. ſi quis ad declinã
dã, & hæc pars vr̃ verior de iure per rõnes prædictas.
Nec obſtant allegata in contrariũ primo non obſt.
prima ratio, dum dicitur, ꝙ talis locus in quò ſeruat̃
hoſpitalitas dr̃ pius, quia pręſuppoſito, ꝙ illud ſit ve
rum non tñ per hoc ſequitur, ꝙ de relictis tali loco
debeat̃ quarta, ex quò in illa non habet cõionẽ. nam
& videmus in ſimili, ꝙ iura dicunt, ꝙ de relictis eccle
ſijs Eṗs debet habere canonicam, vt hic patet, & in c.
ſequenti, & tñ illud intelligitur, qñ ſunt tales eccle-
ſiæ in quibus habeat cõionem, aliàs ſecus. vt contin
git, qñ ſunt exempt. vellunt extra diœ. vt patet ex his
quæ dixi in proxima q̃õne. & ſic igitur eodẽmodo, li
cet materia videat̃ velle, ꝙ debeat̃ quarta ex relictis
hoſpitalibus, & alijs pijs locis, vt dr̃ in c. ſeq. tñ dẽt
intelligi de hoſpitalibus, & pijs locis in quibus hẽnt
Eṗi cõionem, per ea quæ ſ. dixi in ſimili de eccleſijs
exemptis. Item non ob. ſecunda ratio, & id qđ hr̃ in
c. de xenodochijs. q̃a illud capitulũ, cũ ſimilibus ꝓ-
cedit in hoſpitalibus fundatis Eṗi authoritate, & ſic
ſecus vr̃ in alijs. facit, qđ hr̃ in c. ad hæc. de reli. do.
Itẽ non ob. tertia ratio, q̃a non vr̃ ꝓcedere ex eo, q̃a
non eſt imputandum illi q ſine authoritate Eṗi con-
ſtruit hoſpitale, cũ id ſibi ſit permiſſum a iure, vt pa-
tet ex no. per gl. in dicta cle. quia ꝯtingit. ad ñ. & per
Io. An. in d.c. ad hæc. nullam eñ pœnam meret̃ qui
vtitur iure ſuo, & qui aliquid facit iure permittente.
ſ. de ele. in c. cum eccleſia. & l. gracchus. C. de adult.
facit. c. qui peccat. 23. q. 4. ideo non eſt abſonũ, ꝙ me
lioris conditionis ſit in hoc hoſpitale conſtructũ ſine
authoritate Eṗi quò ad hoc, vt non ſubſit Eṗo, quam

ratio ceſſat in c. cum qui. cum ſimilibus. de præbend.
in vj. quia in illis id fiebat iure permittente. Item non
obſt. quarta ratio, & qđ hr̃ in cap. j. §. j. de cenſi. in vj.
iuncta gl. in ver. pia loca. vbi vr̃ probari, ꝙ Epiſcopus
poſſit viſitare hoſpitalia, & ſic vr̃ habere cõionem in
eis, quia rñderi pôt, ꝙ illud procedit, qñ hoſpitale eſt
conſtructum authoritate Eṗi, ſecus qñ non eſt ꝯſtru-
ctum authoritete Eṗi, quia tunc nõ videtur poſſe vi-
ſitare inuito illo ad quẽ ſpectat. arg. l. diuus. ff. de ſer.
vrba. prædi. vr̃ tñ ſatis dicendum, ꝙ cum ad eṗm ſpe
ctet tuitio, & defenſio volũtatis defunctorũ. ſ. c. tua.
& c. ſi hæredes. ꝙ poterit talem locum viſitare ad fi-
nem, vt ſeruetur pia volũtas eorum qui ſunt defun-
cti, non tñ aliquid poterit percipere, cum hoc non re
periatur iure cautum, ꝙ de relictis loco priuato aliqđ
percipere debeat, & ideo hoc facere non poterit. ar.
c. 2. ſ. de tranſla. præla. & l. illam. C. de coll. ſic etiam
videmus in ſimili, ꝙ de relicto pauperibus in gene-
re non debet Eṗs habere quartã, vt no. per Io. An. in
c. dudũ. de conuer. coniu. q̃uis ad eum ſpectet proui
dere, ꝙ legatũ ſortiatur. per id qđ leg. & habetur in d.
c. tua. l. & ſi hæredes. ¶ Item non ob. pen. ratio, quia
procederet in locis cõſtruc. authoritate Eṗi, & ſic dẽt
intelligi dictũ Io. An. ſecus in quibus Eṗs non habet
cõionem, vt eſt dictũ. facit qđ hr̃ in d.c. ad hæc a cõ-
trario ſenſu. & qđ notauit Hoſti. in ſum. de regu. §. j.
ver. quid de ruſticis. ¶ Item non ob. vltima rõ, q̃a ꝓ-
cederet vbi de voluntate conſtruentis id faceret, ſed
eo inuito non poteſt ius conſtruentis tollere ſibi q̃ſi-
tum per id, qđ hr̃ in l. ſi. ff. de pac. & per ꝓdicta vr̃, ꝙ
Eṗs nõ habeat obedientiam obſequialem in tali do-
mo, nec ẽt vr̃ cõicare ſuas actiones cum tali loco, ſiõ
non dẽt poſſe petere partẽ. nã vt dixit Bal. in d.l. ſi q̃s
ad declinandã. poteſt dici, ꝙ tale hoſpitale. licèt in eo
ſeruet̃ hoſpitalitas non tñ debet dici hoſpitale forma
tum, de quo iura vñr loqui, facit, qđ not. Inn. in d.c.
inter dilectos. de dona. & Io. An. in d.c. ad hęc. & pro
iſta parte etiã ſic de facto ꝯſului in ciuitate Calij, dũ
eſſet q̃õ inter Eṗm dictæ ciuitatis ex vna parte, & q̃-
20 dam fraternitatem ſuper relictis ex alia. ¶ † Iuxta ꝓdi
cta poteſt q̃ri, an de relictis fraternitati alicuius ho-
ſpitalis debeat̃ canonica Eṗo. do. Pet. de Peruſio ibi
tenuit, ꝙ ſic. & tñ eo tranſit. do. Pet. de Ancha. Moue-
tur, q̃a collegiũ talis fraternitatis vr̃ eſſe a iure appro
batũ: vt notauit Archi. 42. diſt. in c. ſi quis deſpicit. &
c. ſi qui clericorum. xj. q. j. pro declaratione huius ar-
ticuli, q̃a reperio in illo fuiſſe opi. eſt vidẽdũ primo,
an tales fraternitates ſint capaces hæreditatũ, & lega
torum. Secundo, an de his quæ relinquuntur talibus
fraternitatibus iure inſtitutionis, vel legati debeatur
quarta Eṗo. ¶ Circa primũ dicendum eſt, ꝙ tales fra
ternitates ſunt capaces hæreditatũ, & legatorum, q̃a
ſunt collegia licita, cũ fiant ꝓpter pietatẽ ſeruandã,
& ꝑ ꝑ opera pietatis, & charitatis exercenda, & ſic ex
cauſa religionis: & per ꝯñs ſunt approbata. l. j. §. ſed,
religionis. ff. de colle. illici. & no. Bar. expreſſe. in l. ſi.
eo. ti. & Arch. in præal. §. ſi quis. facit, qđ leg. & no. in
l. j. §. quibus. ff. qđ cuiuſq; vniuerſitatis. ideo tali fra-
ternitati, ſeu collegio poteſt relinqui hæreditas, & le-
gatũ, per id, qđ legi. & no. in l. cum ſenatus. ff. de re-
bus dub. & in l. collegium. C. de hære. inſtit. facit, qđ
no. in l. j. C. de ſac. ſan. eccl. ſecus ſi fraternitates fie-
rent ad finẽ illicitũ, q̃a ille eſſent reprobate. per id, ꝙ
notauit gl. in c. ſi quis clericorũ. xj. q. j. & facit, qđ no.
21 in c. conſtitutionem. de ver. ſig. in vj. ¶ † Circa ſcđm vr̃
primo dicendum, ꝙ non debeatur de relictis tali fra-
ternitati aliqua quarta Epiſcopo, quia tales fraterni-
tates non videntur eſſe ſub iuriſditione Epiſcopi, cũ

Epiſco-

Epiſcopus nõ videať habere iuriſdictionem in illas,
cum ſint perſonæ laicæ illi qui ſunt in talibus frater-
nitatibus, nec domus taliũ fraternitatũ ſunt loca ec-
cleſiaſtica, nec eis poſſet accedere aliqua materia ſpi
ritualis. iuxta notata in cle. per literas. de præben. &
in cle. quia cõtingit. circa fi. de reli. do. facit, qđ hť in
c. ſac. ſan. & c. Maſſana. ſ. de cle. & ita dť per aliquos
conſuluiſſe Fed. de ſenis. facit, qđ notauit Pau. in cle.
quia contingit. Bal. in d. l. ſi quis ad declinandam. re-
fert ſuper hoc fuiſſe opi. contrarias, & pcipue inter. do. Car.
de Tuderdo, qui fuerat Eps Peruſinus, & fecit quen
dam tractatus in hac materia: vt ſ. dixi, & quendam.
d. Galicium de Ancona. nã do. Cardi. tenuit, q de re
lictis talibus fraternitatibus debeať quarta Epõ, Mo
uetť, qa non debemus recedere a regula in dubio. fa
cit, qđ notauit gl. in l. omnis diffinitio. ff. de reg. iu. &
quod no. per gl. & Dy. in rub. de reg. iur. in vj. Sed re-
gula iuris vť eſſe, q de oĩbus relictis eccleſijs, vť pijs
locis Eps debet habere quartam, vt probatur hic. &
in c. ſequenti, ſed non vť poſſe negari quin locus vbi
tales fraternitates congregantur nõ ſit pius, cum ibi
Deus colatur, & opera pietatis exerceantur, ergo, &
Eps debet habere quartam. Sed aduerte, quia vt di-
cit Bal. in loco præallegato argumentatio. do. Cardi
nalis non videtur concludere, quia in quæſito quæri
tur de eo, q relinquiť fraternitati, ſeu collegio frater
nitatis, qđ habetur loco perſonæ. l. mortuo. ff. de fi-
deiuſſo. non autem quæritur de eo, q relinquiť ora-
torio, vel hoſpitali ipſorũ, qa tunc de illo dēreť quar
ta, qñ locus eſſet ſubiectus diœceſano, vt qa eſſet con
ſtructus autoritate Epi. j. c. proximo. magis autē vi-
deť eſſe differentia inter prędictã, nam aliud videtur
qñ aliquid relinquitur loco, aliud qñ relinquiť perſo
nis reſpectu perſonarũ q̃ poſſunt ſeorſum, & in ab-
ſtracto de per ſe cõſiderari, qa tũc non debeť quarta
per id, quod hť in c. proxi. §. fi. & facit, quod no. glo.
in c. ij. in glo. iij. j. de ſepul. quomodo autē cognoſce
tur iſta ſeparabilitas. dicit Bal. in locis præalle. q ſic
poterit cognoſci. nã qñ perſona obligata eſt loco ſi-
cut canonici eccleſiæ, tunc collegiũ eorum eſt in ec
cleſia: & eccleſia in collegiũ, & ſic cenſetur eſſe vnũ,
id. facit, qđ hť in c. ſeq. ſecus qñ inter collegiũ, & lo
cũ non eſt dicta coniunctio, qa per ſe põt ſponte rece
dere pſona, & p eos ēt diſſolui collegiũ, & ita eſt in
dictis fraternitatibus, qa in illis non eſt coniunctio ſpi
ritualis, & poſſunt libere recedere a loco. facit qđ no
tauit Inn. in c. dilecta. de excel. prœla. & Bar. in d. l. fi.
de collegijs illicitis. & iõ pñt per ſe conſiderari ſepa-
ratim ab ipſo loco, & pro tanto hoc caſu iudicari dēt
relictũ factũ perſonis, & non loco, & ſic vť, q Eps nõ
debeat habere iſtam partem ab ipſa fraternitate. vn-
de dicebat idē dñs Gallutius, q iſta eſt pura ſimplex
congregatio laicorũ, & ideo quemadmodũ Eps non
debet habere quartã de eo, qđ relinquiť vniuerſita-
ti ſcholarium, vel collegio mercatorũ. ita eodem mo
do non dēt habere ſi relinquiť collegio fraternitatis,
vel diſciplinatorũ, quia nulla eſt ſpũalis cõiunctio in-
ter eos, nec ſubſunt ei quò ad legē diœceſani, vel iu-
riſditionis, niſi in caſibus expreſſis in iure inter quos
hic non reperitur. Sed aduerte, quia pro opi. d. Cardi
nalis poteſt ēt allegari. qa prædicti de fraternitate vi
uunt ritu eccleſiaſtico, & habent oratoriũ, & altare.
vbi ad ſuam deuotionē orant, & de lnĩa Epi faciunt
celebrare. & ſic quodãmodo vñr redacti ad inſtar ec-
cleſiaſtici collegij, & pcipue, qñ hñt ſtatuta ab Epõ
approbata. Sed huic rõni põt rñderi, q licèt habeant
pdicta ſigna ſimilia ſignis collegij eccleſiaſtici. tñ ſm
veram exiſtentiam ſtatus eorum precisè ſunt laici, &
iõ non deberent teneri ad quartã, & pro hoc, qa qua
rõne tenerentur etiam ad ſimilia capitula legis diœce
ſanæ. & ſic ad charitatiuum ſubſidiũ, qđ vť eſſe magis
priuilegiatũ quã quartũ legatorũ. Sed illud vť falſum
qa iure nullo cauet, q ad charitatiuum ſubſidium te
neanť. ergo non debent dici ſubeſſe Epõ quò ad legē
diœceſanam, & per cõñs, nec quò ad partem, qa a quo
remouetur genus, & quælibet eius ſpecies, vt in l. j.
ff. de ſuis, & leg. & facit. l. ſi quis earũ. §. interemptũ.
ff. de leg. 3. fatēdum tñ eſt illud, qđ fraternitatibus re
linquiť expendi debet in opera charitatis, ſeu pieta-
tis, quia hac intētione relinquiť eis per teſtatores, q
nõ debent decipi, cum de ipſis bene pſumpſerint. p
id qđ habetur in l. vnum ex familia. §. fi. ff. de lega. 2.
& in c. cum tibi. ſ. e. & in l. ſi cui. ff. de cond. & demõ.
& de hoc plenè põt ſe intromittere Eps cogendo ip
ſos de fraternitate, vt ſic impleať, voluntas defuncti
non ſibi imburſando, facit qđ hť in l. hæreditas. §. j.
ff. de pet. hære. & licèt Bal. in dicta qõne in loco pal-
legato non concludat, qa tunc pendebat de facto. tñ
dicit, q qui intelligit, intelligat quid dicendum, qa p
dictis ſatis apparere poteſt veritas ſm eum, & ſic vi-
detur inclinare in partem, q non debeat detrahi ca-
nonica de relictis fraternitati. ſecus dicit, qñ relictũ
fit pauperibus talis hoſpitalis, intelligo qñ eſt hoſpi
tale authoritate Epiſcopi conſtructum, quia fratres,
ſeu illi de fraternitate non habent coniunctionem
cum Epõ, ſed fratres hoſpitalis, & pertinent ad eius
protectionem. Item quia pauperes ſunt in hoſpitali,
& hoſpitale in pauperibus per inſeparabilem ſignifi-
cationem ſm eum, ſicut aſcriptitij ſunt in Gleba, &
vnum ſine reliquo non poteſt conſiderari. l. quemad-
modum. C. de Agrico. & cenſi. li. xj. & ſubdit, q aliud
eſt relinquere pauperibus certi hoſpitalis, quia tunc
cenſetur relictum hoſpitali, & debetur quarta ſi ſit
authoritate epiſcopi: aliud relinquere pauperibus in
genere, quia tunc non debetur canonica, vt ēt voluit
Io. An. in §. dudũ. j. de conuer. coniug. vť ēt Bal. in lo
co præallegato dicere vera eſſe ſupradicta, qñ aliqd
relinquitur fraternitati q̃ congregať in tali hoſpitali,
ſecus ſm eum ſi relinquatur fraternitati talis hoſpita
lis, quia tunc, cũ gentes ſignificēt cãm finalem vť re-
lictũ contemplatione hoſpitalis, quia hoſpitale, cum
ſit dignius collegiũ pdictorũ, trahit ad ſe minus dignũ.
arg. c. aqua. & c. qđ in dubijs. j. de conſecr. eccle. vel
alta. & idem etiã dicit ſi relinquatur hoſpitali frater-
nitatis diſciplinatorum, quia qñ gentes ſignificat di
gnitatē, pcedit qđ pxime dixi, qa trahit ad ſe ante-
cedens, ſecus qñ illud non ſignificat, ſed demõſtrat:
quia tunc non trahit ad ſe antecedens, ſed potius ip
ſum trahitur ad antecedens. l. ſi ſeruus cõis. ff. de ſtip.
ſeruorum. & ideo ſm eum ratio legandi pręſumatur
ipſa pietas, & hæc per prius, & potentius ineſt hoſpi-
tali. facit, qđ hť in c. ſequenti. ideo intelligi debet re-
lictum hoſpitali, & ſic Eps habebit tunc canonicã,
& per hoc patet. q intelligit ſuperius dicta de hoſpi-
tali cõſtructo authoritate Epi, & ēt qñ fraternitas in
tali loco cõgregatur, an tñ procedat diſtinctio ipſius.
Bal. ſuperius facta patebit. ex j. dicendis. Vnde aduer
te pro iſta parte, q de relictis fraternitati non debeať
canonica vltra ſuperius dicta. faciunt ēt aliqua de pri
mo, qa officium curæ, & cura Epalis vť remoueri a ta
li fraternitate laicorum, quia laici non ſunt ſub diœce
ſano, niſi rõne cauſarum quę eſt foro eccłiæ, ſic de re
ſcriptis. c. 2. lib. vj. & ſ. de foro compe. cum ſit genera
le. cum ibi notatis, ergo officio, & cura Epiſcopali de
bet ceſſare canonica quę vť eſſe præmium relictorũ,
ſeu recompenſatio quę fit a iure. arg. l. Neſennius. ff.
de excu.

de excu.tuto.& l.ſi quis quos.ff.de leg.ij.& ff.de adimen.leg.l.alumne.§.hæredibus.aliàs eſt.§.Seia.ſecūdo pro hoc facit, q̄a Ep̄s vr̄ habere participationem iuriſdictionis huiuſmodi fraternitatibus laicorū, per id qđ hr̄ in d.c.cū ſit generale.ergo debet ceſſare canonica quemadmodū dicimus,ꝙ ceſſat in relictis eccleſijs,& monaſterijs exc̄ptis. Item tertio pro hoc facit: quia iura exprimentia de canonica portione exprimunt de eccleſijs,& de hoſpitalibus,& pijs locis: vt hic patet,& ĩ.c.proxi.& nil dicunt de fratribus:ergo de relictis illis nihil ſoluetur.arg.c.nonne.ſ.de p̄ſump.& ff.de iud.l.cum p̄tor.¶Quarto pro hoc ēt faciat:quia legatum vr̄ fieri reſpectu perſonarum ipſius fraternitatis.& ſic vr̄,ꝙ non debeatur canonica. p̄ id qđ hr̄ in c.ſeq.ad fi.pro parte vero ꝯria,videlicet, qđ debeatur canonica: vñr facere plura, & primo rō ſuperius tacta,videlicet,ꝙ non eſt recedendum a regula q̄ habet,ꝙ de oībus relictis eccleſijs, vel pijs locis debetur canonica:vt hic.& ĩ.c.proxi.Item ſcđo:quia de fraternitate viuunt eccleſiaſtico modo: quia hn̄t oratoriū,& altare vbi orāt:& de lnīa Epiſcopi faciūt celebrari diuina: & ſic vñr redacti ad inſtar collegij eccleſiaſtici.tertio,q̄a relictū fraternitati nō eſt de caſibus p̄uilegiatis.de quibus.in c.ſi.ĩ.eo.Quarto q̄a ad diœceſanum pertinet inquirere,an opera charitatis ibi exerceant.per id qđ hr̄.in c.j.de cenſi.in vj.& ĩn l.conuenticula.C.de Epi.& ele.& ſic vr̄ habere iuriſdictionem in fraternitate,cum hæc videantur ſpectare ad iuriſdictionem,& generalem curā.¶Quinto quia Ep̄s talem fraternitatem vr̄ poſſe viſitare, cū videat̄ locus pius.per id qđ hr̄.in d.c.j.in verbo,piā.de cenſi.in vj.& ſic vr̄ habere iuriſdictionem in loco, & in perſonis. ¶ Sexto pro hoc faciat:quia ille quæ legantur fraternitati vñr legari,vt collegio,non vt ſingularibus perſonis,nec contemplatione ſingularīu p̄ſonarū,ſed amore Dei,& pro anima. & ꝙ non dicat̄ legari ſingularibus perſonis.facit,quia fraternitas vr̄ eſſe nomen iuris: & quid intellectuale conſtitués collegiū.facit l.mortuo.ff.de fideicōmiſ.& l.j.in fi.ff.de collegijs illicitis.& ſic vr̄ eſſe idem legare fraternitati,ꝙ legare collegio:qđ aūt legatur collegio non cenſetur legatū ſingularibus p̄ſonis de collegio. Sed collegio,& vniuerſitati. 12.q.2.c.manumittit.& l.in tantū §.vniuerſitatis.ff.de re.diui.Et præterea.do.Card.de Tuderto tenuit iſtā partem,& nitebatur r̄ndere rōnibus q̄ fiunt in oppoſitū.& hanc partem etiā tenuit do.Pe. de Peruſio in ſuo tractatu paruo de canonica portione.in tertia prin.q̄one.ver.ſexto quærit̄,& idē ēt tenuit in trac.magno,& ſequitur etiam.do.Pe.de Ancha.hic,ſed vt dixit Bal.in d.l.ſi quis ad declinandam.vr̄ velle oppoſitū,& ſic q̄ō redditur ſatis dubia. potes dicere,ꝙ in q.prædicta vr̄ conſiderandū,ꝙ aut fraternitas congregatur in loco nō ſubiecto Ep̄o, puta,in hoſpitali conſtructo ſine authoritate Ep̄i,vel in aliqua domo priuata empta per illos de fraternitate: & tunc vr̄ ꝙ de relicto tali fraternitati de iure nō debeatur canonica Ep̄o,ſicut nec debetur de relicto tali hoſpitali ſine authoritate Ep̄i conſtructo: prout dixi in præcedenti q̄one. aut relinquitur fraternitati q̄ congregat̄ in loco ſubiecto Ep̄o:puta,in hoſpitali cōſtructo authoritate Ep̄i:& tunc eſt magis dubium.nā Bal.vr̄ iure tenere idē in d.l. ſi quis ad declinandam. vt patet ex his,quę ſuperius dixi poſt eum.¶Sed do.Cardi.& vterq;.do.Pe.vñr tenere oppoſitum : vt patet ex ſupradictis.breuiter puto aduertendū,ꝙ aliud re vera eſt hoſpitale:aliud fraternitas.& hoc etiam ſatis indicat diuerſitas nominum.facit.l. ſi idem. C.de codicil. nec locus hoſpitalis fuit conſtructus propter fraternitatem,ſed propter pauperes ex accidenti euenit,ꝙ fraternitas aliqua fieret,& congregaret̄ ibi: vnde vr̄ legatū factum hoſpitali: aliàs nō poſſent illi de fraternitate talia legata diſtribuere, niſi in vtilitatem hoſpitalis,& pauperū ipſius hoſpitalis. & ſimiliter ſi eſſet aliqua fraternitas laicorū, q̄ congregaret̄ in aliqua eccleſia,vt aliquid eſſet tali fraternitati relictum non poſſet diſtribuere,niſi in vtilitatem eccleſiæ,cuius tn̄ ꝯrium quotidie ſeruatur, q̄a diſtribuunt legata eis facta,prout eis vr̄ ad pias cauſas, vt docet experientia:& minime ſunt mutanda quæ certā interpretationem habuerunt.l.minime.ff.de leg.& hoc videt̄ poſſe inferri, ꝙ cum legatum factum fraternitati non intelligat̄ eſſe factum hoſpitali, ꝙ non poterit detrahi canonica,ex quò eſt fraternitas laicorum : q̄a hoc non reperitur iure cautum.arg.c.2.de tranſla. præla.d.l.illam.C.de colla.nam licèt reperiatur, ꝙ de relictis eccleſiæ,& hoſpitalibus,& alijs pijs locis debeat̄ Ep̄o quarta,vt hic.& in c.ſeq.Non tn̄ reperitur, ꝙ de legatis factis collegio laicorum debeat̄ quarta canonica.nec obſtant allegata in contrariū : quia licèt tales latè dici poſſint religioſi non per hoc ſequitur, ꝙ de relictis eis debeatur canonica.nam, & laicus honeſtę viuens lato ſumpto vocabulo pōt dici religioſus:vt not.glo.in c.ex multa.ĩ.de voto.& tn̄ de relic.honeſt.laicis non reperit̄ d̄ri aliquā canonicā. & p̄ hoc non obſt.rō prima facta in cōtrarium. non obſt. ēt ſecunda:quia illi ſuperius fuit r̄nſum.Itē non obſt. ratio dum dr̄,ꝙ ad diœceſanum ſpectat inquirere, an ibi exerceantur opera charitatis.facit, quod hr̄ in c.ſi hæredes.ſ.eo.& ĩ.eo.tua.& ſic vñr eſſe ſub iuriſditione Ep̄i,& ſub quadā generali ipſius cura: quia r̄nderi pōt,ꝙ oīa relicta ad pias cās ēt pauperibus in genere poſſunt dici eſſe ſub iuriſdictione,& cura generali Epi,cum ad ipſum ſpectet inquirere,an eorū fiet executio:vt patet ex his q̄ hn̄r in d.c.ſi hęredes. & c.tua.tn̄ hęc talis iuriſdictio,& cura non eſt ſufficiens vt quarta per hoc debeat̄ de talibus relictis: vt patet per Io.An.in c.dudum.ĩ.de conuer.coniug.Item nō ob.quarta rō,dum dicitur,ꝙ Ep̄s vr̄ poſſe viſitare talem fraternitatem per c.j.§.j.in verbo, pia.de cēſi.in vj.quia poteſt dici,ꝙ ibi loquitur de pijs locis authoritate Ep̄i conſtructis: non aūt aliquid dicit de collegio laicorum.præterea,licèt poſſit viſitare ad fi.vt videat ne ſub prætextu pietatis aliquid illicitum committatur.ar.l.conuenticulā.C.de Epiſ.& ele.& vt videat,an diſtribuant,prout debent legata ſibi fcā. facit,qđ habetur in d.c.ſi hæredes.& c.tua. & in cle.j.de teſt.nō tn̄ ſequitur,ꝙ poſſit recipere canonicam, cum hoc non reperiatur iure cautum, ſicut nec pōt, quando fraternitas congregatur in domo priuata empta per illos de fraternitate.non ob.etiam alia ratio, dum dicit̄,ꝙ q̄ legantur fraternitati vñr legari, vt collegio:quia licèt eſſet verum non per hoc ſequitur, ꝙ de relicto tali collegio dēatur quarta, cum ſit collegium laicorum,& non reperiat̄ iure cautum,ꝙ de relicto collegio laicorum quarta debeatur. & ſic vr̄, ꝙ pars iſta verior ſit per ea,quæ ſuperius ſunt dicta. & ſic etiam de facto conſului in dicta ciuitate Calij;& p̄dicta vñr procedere ſi relinquatur fraternitati quę in tali hoſpitali congregatur.idem vr̄ dicendum ſi legatur fraternitati talis hoſpitalis:q̄a ille locus vr̄ appoſitus ad demonſtrādum de qua fraternitate intelligat̄ præcipue attēto, ꝙ hoſpitale propter illam fraternitatem non fuit fundatū ex authoritate Ep̄i,ſed fuit fundatū authoritate Epiſcopi propter pauperes : licèt ex accidenti fraternitas aliqua fuerit cōgregata.vnde videtur adiectio hoſpitalis facta ad demonſtrationem,

& ad

& ad dñam aliarum fraternitatum. faciat, qđ hr̃ in l.
qui hẽbat.ff.de reb.dub. & ſic non vr̃ procedere dñia
q̃ facit Bal.in d.l.ſi quis ad declinandã. de qua ſupe-
rius dixi,& prædicta vſr de iure procedere,niſi aliud
per Epm eſſet præſcriptum. aduertendum tñ ꝙ licèt
Eps eſſet in poſſeſſione, vel quaſi exigendi quartam,
vel illam præſcripſerit contra eos qui non tenent̃ ad
quartã,hęc tñ ꝑſcriptio,vel poſſeſſio ad alia iura epi-
ſcopalia quę non poſſideret,& non præſcripſiſſet non
extenderet̃.per id qđ le.& no.in c.auditis.de ꝑſcrip.
& in c.Bert.de reg.iur.& bene facit,qđ notauit Bar.
in l.j.§.iulia.ff.de itine. actuq; priua. Iuxta prædicta
poteſt quæri.¶ Quid ſi reperiatur locus qui habebat
faciẽ loci eccleſiaſtici,& hẽt oratorium in forma eccle
ſiæ,& habet campanas,& altare, an præſumi debeat
tale hoſpitale conſtructum fuiſſe authoritate epi. vr̃
dicendum,quod ſic.per id,qđ leg.& no.in c. id patẽ
tibus.j.de priuile.& qđ no.gl. in cle.quia contingit.
ad fi.in ver.altare.de relig.do.& Fed.de ſenis in cõſi.
cxxx.& Archid.in c.nemo.de conſe.diſt.j.vbi dicit,
ꝙ ſi locus ſit in forma eccleſiæ, & ibi per ſacerdotes,
& clericos publicè celebretur, ꝙ præſumitur authori
tas epi interueniſſe.Sed aduerte,quia ↄ̃ prædicta fa-
cit:quia non præſumit̃ authoritas interpoſita,niſi ap-
pareat:vt legitur,& no.in l.quæcunq;.§.j.ff.de publ.
& pro hoc etiam,quia illa quæ ſunt facti ſicut eſt in-
terpoſitio.auth.l.conſi.§.fi.ff.de curato.furio.non ꝑ-
ſumuntur,niſi appareat.l.in bello.§.factę.ff.de capti.
& propter hoc dicebat Compoſt.in c.dilectus. de cõ
ſue. quòd in his in quibus requiritur conſenſus capi
tuli ad validandum actum, ꝙ non præſumitur inter-
ueniſſe ſi partes de hoc referant quæſtionem:quia di
cant ſe nouiter interueniſſe.& pro ẽt facit: quia non
pręſumitur quis delegatus,niſi appareat.ſ.de offi.de
le.cum in iure,nec præſumitur procur.niſi appareat.
lxviij.diſt.c.præsbyterum.cum ibi notatis. & non ꝑ-
ſumitur ſolennitas extrinſeca,niſi probetur:vt leg.&
no.in l.quæcunq;.§.ſi.ff.de publi.& plenè per Bar.l.
ſciendũ.ff.de ver.ob. Sed certè prædictis põt rñderi,
ꝙ ea quæ ſunt facti non præſumunt̃,niſi appareãt in-
dicia,per quæ præſumatur illa interueniſſe: quia tũc
præſumet̃ interueniſſe. ſicut dicimus in ſimili de eo
qui geſſit ſe pro rectore eccleſiæ, & longo rp̃e mini-
ſtrauit,vt rector, ſciente,& patiente diœceſano:quia
ꝑſumitur fuiſſe inſtitutus in rectorem eccleſiæ: vt no
tauit Io.An.in c.illud.ſ.de præſum. in regula prima.
de reg.iur.in vj.in nouella.& ſilr̃ præſumitur quis fi-
lius illorum qui,vt parentes habuerũt eum pro filio.
ſ.de proba.c.per tuas.& ſimiliter dicimus de nato ex
parentibus Chriſtianis,& conuerſante fideliter inter
Chriſtianos:q̃a ꝑſumitur baptizatus.j. de presby.nõ
bapti.veniens.& ideo vr̃,ꝙ qñ hoſpitale habet orato
riũ in facie eccleſiæ:& hẽt altare,& cãpanile, cũ iſta
ſint ſigna loci religioſi,& eccleſiaſtici.j.de priuile.in
c.parentibus. ꝙ præſumatur talis locus fundatus au-
thoritate Epi,& præcipue ſi ibi diuina officia dicerẽ-
tur per ſacerdotes,& clericos,per id qđ no.Archi.in
d.c.nemo.de conſecra.diſt.j.aduertendum tñ,ꝙ ſi pa
tet cuius initij in ↄ̃trarium memoria nõ exiſtit,ꝙ epi
ſcopus non exercuiſſet in tali loco iura ep̃alia cenſet̃
præſcripta contra ep̃m:& præſumeret̃ contra eũ. per
id qđ hr̃.in c.j.de præſcrip.in vj.nam talis pręſcriptio
loco priuilegij hr̃.in c.ſuper q̃buſdã.§.j.j. de ver.ſig.
& in l.hoc iure.§.duct⁹ aquę.ff.de aqua quoti.& ęſti.
& qđ no.Bal.in d.l.ſi quis ad declinãdã.& de prædi-
23 ctis plene dixi in pręal.conſi.¶ † Tertio principaliter
quęrit quid ſi aliquid legat̃ collegio leproſorũ,an de
tali relicto debetur epo canonica portio, vr̃ ꝙ ſic, cũ

tale collegiũ videatur eſſe religioſum, & licitum, vt
no.Inn.j.de eccle.ædifi.ſed Hoſt.ibi dicit, ꝙ non eſt
collegium religioſum,niſi ꝑmittãt ſubſtantialia rlę,
de quibus.j.de ſta.mona.c.cũ ad monaſteriũ.nec eis
ſm eum reperit̃ datũ a iure priuilegij,ſed tñ ob pri-
uilegium de decimis non ſoluendis.Subdit tñ lepro
ſos eẽſe ti miſerabiles perſonas,& eis legari poſſe. d.
Pe.de Anch.hic dicit ſe credere, ꝙ non teneantur ad
canonicam portionẽ, cũ legatum factũ eis videat̃ fa-
ctum,vt pauperibus qui ad canonicam non tenẽtur,
l.ſi quis ad declinandã.C.de epi.& cle. & ptn hoc fa
ciat ſm eum:q̃a de mente iſtorum iuriũ vr̃ eſſe,ꝙ de
beat̃ portio epo per reſcriptũ ad ꝑſonas.facit, qđ hr̃
in c.ſeq.& plus vr̃ dicere Fede.in conſi.cx.aliàs.130.
ꝙ ſi habent certũ locũ non fundatũ authoritate Epi
non teneant̃ ſoluere canonicam de relictis tali loco.
¶ Sed ↄ̃rium tenet.do.Petr. de Peru.per ea,quæ dixi
poſt eum in ſecunda ſequenti q̃õne. Sed contra ipſm
multum facit.ſm do.Pet.de Anch.q̃a de relictis pau
peribus non per reſpectum ad locum portio non de-
betur.& ſic ſaltem vr̃,ꝙ de relicto collegio leproſorũ
non debeat̃ quarta.Cuius ↄ̃trarium voluit.do.Pe.de
Peruſio.& idẽ voluit,qñ relinquitur loco vbi leproſi
congregant̃, licèt non ſit fundatus authoritate epi.
potes dicere, ꝙ ſi relinquit̃ leproſis in genere nõ de-
beatur canonica:ſicut nec debetur, qñ relinquit̃ pau
peribus in genere:vt no.Io.An.in c.dudũ.j.de ↄ̃uer.
cõiu.Si aũt relinquat̃ collegio leproſorum, vel lepro
ſis talis loci: tunc ſi locus ille fuit fundatus authorita
te Epi debeatur quarta.per id,qđ hr̃ in c.ſequenti.ſe
cus ſi ſit fundatum per laicos ſine authoritate Epi:q̃a
tunc non debetur quarta. per ea quę ſupra dixi in ij.
24 quęſtione.¶ † Iuxta prædicta quęrit idem.domi.Per.
Quid erit de legato facto conuentui fratrum de prę-
ſentia tertij ordinis Sancti Franſciſci, an de tali le-
gato debeatur Epiſcopo quarta. refert Feder. de ſe-
nis in conſilio. cxlv. quod tamen non reperio in
meis conſilijs dixiſſe, quòd nec de hęreditate reli-
cta prędictis:nec de legato eis poterit Epiſcopus pe
tere quartam quia eis non relinquitur ſub nomine
monaſterij, vel eccleſiæ. & quia non ſunt intitulati
aliquibus locis. Item, quia Epiſcopus petit quar-
tam a locis, & perſonis ſubiectis ſuæ iuriſdictioni,
vt dixi in prima q̃ſtione.ſed iſti de tertio ordine Sã-
cti Franciſci non ſubſunt Epiſcopo loci: licèt in ali-
quibus ſint priuilegiati contra exactiones ſeculariũ.
vnde ſtatus ipſorum dicitur potius quidam modus
viuendi quàm regula, vel religio:vt nota.Ioan.And.
& Pau.in clemen.penulti.de ſententia.excommuni
cato. & licèt eorum ſtatus aliquando appelletur re-
gula,vel ipſi appellentur religioſi, non tñ ſequitur,ꝙ
ſint perſonę eccleſiaſticæ.nam etiã laici bene viuen-
tes dicuntur eſſe religioſi:vt legitur, & notatur in ca-
pitu.ex multa.infra de voto.& facit. ſupra de conſti-
tu.capitu.eccleſia.& infra de rebus eccle.non ali. ca
pitu.fina.facit quod nota.Archid.in capitul.j. de re-
gula. & ſic ſola obedientia quam pręſtant ſuo mini-
ſtro non facit eos dici verè religioſos, vel profeſſos.
facit,quod nota.in Specu.de ſta. mo.§.j. uerſicu.37.
& ſubdit,quòd conſiderato eo, quod legitur in capi-
tu. duo ſunt genera. 12.q.j. plura ſunt quę ſuadent
iſtos eſſe ſub genere laicorum quàm clericorum. &
ideo ptn illa parte debet iudicari. argumen. eorum
quę habentur in capitul.j. 13.diſtinc.Et per prędicta
concludit, quòd cum non ſint propriè ſumpto uoca-
bulo religioſi. nec clerici:nec perſonę eccleſiaſticæ,
quòd uidetur etiam interpretari conſuetudo, quę ha
bet eos poſſe conueniri coram iudice ſeculari,ſequi-
tur,

tur,ꝙ relicta iſtis cẽſent relicta:aut tanq̃ pauperibus,
aut tanq̃ amicis:aut intuitu perſonarũ:aut tanquã in
opera pietatis,& eleemoſynæ eroganda:& nullo ca-
ſuum p̃dictorum vr̃ competere Ep̃o quarta ſ͂m eum
per id,qđ hr̃ in c.ſequenti.ad fi.& ĩ.de verb.ſig.c.ex
parte.el iij.& per Io.An.in præalle.c.dudũ. & ſic re-
ſidet.do.Pet.Sed aduerte,q̃a dictum ſuũ ſatis vr̃ pro
cedere ſi teneamus,ꝙ prędicti cenſeantur merè laici,
qđ tenuit ẽt Gui.de monte lauduno in d.cle.pe.ſed
tenendo,ꝙ non dicantur meri laici,ſed Deo deuoti.
& ſic perſonæ eccleſiaſticæ de quibus ſit mẽtio in d.
c.duo.& p ꝯñs,ꝙ ſubſint Ep̃o de iure:ꝑut tenuit zẽ-
zelinus.in d.cle.pe.& etiã Io.de Ligna.ibidẽ.& Bar.
in l.ſemper.§.quibuſdã.ff.de iure immu. vbi ẽt dicit
ſe ita conſuluiſſe vna cũ pluribus alijs doct.ẽt cano-
niſtis:tunc videretur , ꝙ Ep̃o deberet quarta de reli-
ctis conuentui p̃dictorum,ſicut debentur de relictis
canonicis alicuius eccleſiæ,ex quò eſſent perſonę ec
cleſiaſticæ,& ſibi ſubiectæ.Quæ aũt ſit verior opi. p̃t
dici,ꝙ ſi conſuetudo loci habet tales poſſe conueni-
ri corã iudice ſeculari:& ſic,ꝙ cenſeant laici tunc,ſtã
dũ erit conſuetudini. cum ſit optima iuriũ interpres.
ĩ.de conſue.cũ dilectus.& l.minime.ff. de leg. Si aũt
non apparet conſuetudo, tunc vr̃ verior de iure opi.
zenzelini,& Ioã.de Ligna.& Bart.per dictum.c.duo
ſunt genera,& ſic vr̃, ꝙ in dubio debeant iudicari ꝑ-
ſonæ eccleſiaſticæ,& ſubiectæ Ep̃o :ideo tunc vr̃ , ꝙ
deberet quarta:& multofortius hoc ꝓcederet ſi con
ſuetudo etiam haberet, ꝙ ſolum ſub Ep̃o conuenirẽ
tur tanq̃ perſonæ eccleſiaſticæ.Peruſij tñ ſeruatur:&
ẽt hic,ꝙ conueniunt coram iudice ſeculari.¶Quar-
to quærit.q̃a viſum eſt.ſ.q̃ perſonæ,& loca teneant
ad ſolutionẽ huius canonicæ portionis de quibus ob
uenientibus,& relictis : & de quibus rebus debebitur
dicta portio.Circa qđ dicit aduertẽdum, ꝙ q̃dam q̃
runtur interdum ex diſp̃one legali:puta,cum q̃s pro
ſitetur:vt in auth.ingreſſi.C.de ſac.ſan.eccl. Quædã
vero ex diſp̃one hoĩs,& hoc ſcđm dupliciter contin
git:q̃a interdum ex diſpoſitione inter viuos: interdũ
ex diſp̃one vltimæ voluntatis , & earum ẽt quærunt
in vltima voluntate:quædam relinquuntur eccleſiæ:
quædam perſonæ . Item quædam relinquuntur ſim-
pliciter:quędam ob cãm in legando expreſſam:& ſic
tria poſſunt conſiderari. primo titulus acquiſitionis.
ſecundo perſona,cui legatur. tertio modus legandi,
25 & cã in legando.¶†Quò ad primum capitulum ac-
quiſitionis quærit,an de his,quæ acquiruntur eccle-
ſiæ ex legali diſpoſitione ratione ꝓfeſſionis debeatur
canonica.Inn.variauit.nã aliter fuit locutus.in c.re-
latũ.dicit ꝙ debetur canonica de oblatis monaſterio
q̃n in infirmitate de qua q̃s decedit ſe offert. ſed po-
ſtea ibidẽ ſubdit,ꝙ etiã ſi in ſanitate offert, & multo
tp̃e viuat de oĩbus, quæ tunc dant pro anima debet
canonica:ſed de alijs datis monaſterio non debẽtur.
demum in c.de his.dicit,ꝙ ſi tranſit ad monaſterium
vbi bona ſua offert,& ibi viuit , non vt ibi ſit profeſ-
ſus ceſſabit canonica.p̃ot tñ tunc aliquid relinquere
ꝓ anima,& de illo debebitur canonica, & alia relin
quere monaſterio pro ſuſtentatione ſuæ vitæ.¶Si au
tem ibi profitetur,tunc de oĩbus quæ dat eccleſiæ de
betur canonica ẽt ſi longo tp̃e poſt ingreſſum moria
tur:quia tunc fingitur mori,cum ingreditur monaſte
rium.l.ſi.C.de epi.& cle.& xvj.q.j.c.placuit. & ſub-
dit,ꝙ quicquid dat monaſterio ad qđ trãſit intelligit
pro anima dare:ex quò in infirmitate ad illud ſe trãſ-
fert.¶Sed gl.in c.de his.videtur dicere canonicã de-
beri de quæſitis rõne legati:nõ aũt rõne poſſeſſionis,
do.Pe.finaliter concludit, ꝙ debetur canonica de q̃-
ſitis monaſterio virtute ꝓfeſſionis,q̃ñ ſit in infirmita
te de qua profitens decedit:quia anima vr̃ tunc obtu
liſſe:aliàs dicit,ꝙ non debebitur canonica: q̃a de do
na . vel aliter acquiſitis inter viuos eccleſiæ inferiori
non debet Ep̃o canonica:vt vr̃ probari in d.c. de his.
& no.Hoſt.in ſumma,de ſepul.nec obſt.ſi dicatur,ꝙ
cum quis ingreditur religionem vr̃ mori.d.c.placuit.
quia illud eſt verum in iuriſdictione nõ vere:nec de
tali ficta morte iura quæ faciunt mentionem de mor
te ſunt intelligenda:vt no.in d.c.placuit.de eo aũt,ꝙ
obuenit in morte: ſiue obueniat tanq̃ relictum ſingu
lare:ſiue vt clauſule. & ſine iure directo declarat hæ-
reditas ex diſp̃one hominis,vel iuris:ſiue per fideicõ
miſſum eſt quarta ſoluẽda.ĩ.de ſepul.c.relatum. vbi
patet,ꝙ de oĩ eo , ꝙ teſtator diponit debetur quarta:
& ſic comprehendit caſum ẽt ſi iure directo relinqua
tus.Et per prædicta infert,ꝙ ſi rector eccleſiæ decedit
& neminẽ exiſtente de cognatione ſua ſuccedat ec-
cleſia ſua , ꝙ debebitur Ep̃o quarta.facit qđ hr̃ in c.
2.ĩ.de ſucceſ. ab inte. & x.q.j.c.de his.& c.decerni-
mus.nam ẽt de eo , qđ quæritur eccleſiæ parochiali
ex diſpoſitione iuris debet ep̃o quarta. facit qđ not.
Ioã.An.in c.certificari.ĩ.de ſepul.& hæc circa titulũ
acquiſitionis.¶ Circa perſonas dicit conſiderãdum,
ꝙ q̃ñq; legat eccleſiæ : q̃ñq; prælato:q̃ñq; ſingulari-
bus ꝑſonis,& hoc vltimo caſu:q̃ñq; relinquit ab ex-
traneo.q̃ñq; a propinquo:quæ conſideratio cadit etiã
in prælato ſ͂m eum:vt patet.ĩ.c.ꝓxi.Sed tu dic , ꝙ in
p̃lato bñ cadit.vt diſtinguat:an ab ex̃neo: an a ꝓpin
quo fiat relictũ:ſed q̃ñ ſingulari de eccleſia ſit relictũ
non cadit:vt patet.ĩ.c.ꝓxi.& c.ſi.Interdum vero ali-
quid relinquit pauperibus,& non debet quarta , q̃ñ
ſimpliciter relinquitur:ſecus ſi pauperibus certi loci:
quia tunc loco vr̃ relictum : ideo tunc debet quarta.
intelligo ſi locus ſit fundatus authoritate Ep̃i.de quo
per Io.An.in præalleg.c.dudũ.de ꝯuer.coniu.¶Cir-
26 ca tertium ſi in legato † adijcit modus,vel conditio,
vel in vſus aliquos cõuertat, an de talibus relictis ſic
modificatis debeat quarta.concludit ꝙ expreſſio cau
ſę,vel modi nõ concludit canonicam portionem rẽr.
fallit in caſibus enumeratis in c.ſi.ĩ.eo.Aduertendũ
tñ, ꝙ ſi cauſæ ibi expreſſe non poſſunt ibi vendicare
locũ non excludẽt iſtam quartã , puta ſi relinquatur
eccleſiæ pro fabrica, & eccleſia non egeat reparatio-
ne,q̃a expreſſio falſæ cauſæ non tribuit priuilegium.
ſi. ſi relinquit eccleſię tanq̃ debitum ſi nõ ꝓbat de-
bitũ capiet ,vt legatũ,& quarta debebitur.facit l.Au-
relius.§.ſi.ff.de lib.leg. & qđ dicet.in c.ſi. de ſucceſ.
27 ab inte.& hoc tenet Fe.in cõſi.clxxvj.¶ †Quid aũt ſi
legatur presbytero ꝓmiſſis dicendis,an debet cano-
nica.concludit ꝙ ſic,quia nõ eſt de caſibus exceptua
tis in d.c.ſi.ĩ.eo.ideo remanet ſub r̃la . & hoc tenuit
ẽt.do.Card.in ſuo tractatu,ꝙ vr̃ intelligendũ,cum le
gatur p̃sbytero hñti titulũ in aliqua eccleſia,q̃a vide-
ret contẽplatione ſuę eccleſiæ relictum. ſecus ſi nul-
lã haberet eccleſiã,quia tunc ꝯtemplatione ꝑſonę vr̃
relictũ.& ſic non deberetur quarta,per id qđ hr̃ in c.
ſeq.Item dixit.d.Pe.de Peruſio , ſi legatur in genere
presbyteris pro miſſis dicendis , quia tunc vr̃ relictũ
ꝯtemplatione eccleſiarum quibus præſunt.Et ex hoc
patet,ꝙ intelligit de relictis p̃sbyteris intitulatis. vbi
aũt relinqueretur presbytero non habenti eccleſiam
deberet quarta ſ͂m do.Pe.de Ancha.per id,quod ha-
betur in c.ſequenti.vnde concludit,quòd ex quacũ-
que cauſa præterquam priuilegiata relinquatur ec-
cleſię,iſta quarta debetur.Idem ſi ſimpliciter relinq-
tur,quia pro anima in dubio videt relinqui.ĩ.c.pro-
xi. de quibus autem rebus debeatur hæc portio.dic,
quòd

ꝙ de mobilibus,vt voluit.do. Card.in dicta tract. qa
iura ſic indiſtinctè vñr loqui,& ſic dicit fuiſſe iudica-
tum in ducatu Romano in qõne facta in relicto cuiuſ
dam caſtri facto cuidam monaſterio,vt de illo debere
tur quarta Epo,facit,qđ notauit Hoſt.in ſumma hu-
ius ti. ¶ Quid aũt ſi relictum pro cã priuilegiata aut-
horitate apoſtolica,vel ordinaria eo caſu quo fieri põt
cõuertatur in cãm non priuilegiatã,an debebit quar
ta Epo.do.Pet.de Peruſio hic tenet,ꝙ non , quia de-
bemus inſpicere cãm primordialẽ, & eius naturã ſe
qui,& nõ illã q̃ ex facto alterius ſuperuenit.ar.l.ſieã.
§.qui iniurarũ.ff.ſi quis cau.facit,qđ no.per Bar.in l.
2.ff.de publicis iudicijs. de cõmutatione pœnę facta
per hominem vigore primæ legis.facit ẽt, qđ hř in l.
ſeruos.ff.de accuſ.& hæc de quarta qõne principali.
28 ¶ †Quinto quærit quo iure petař hæc canonica.dic,
ꝙ conditione ex canone,per id qđ hř in c.Põtifices.
12.q.3.& ĩ.c.proxi.Alij tñ dicunt,ꝙ poterit etiã pe-
ti actione ex teſtamento,& agi nedum ꝯ legatarium,
ſed ẽt cõtra hæredem, ſed verior eſt opi.ꝙ ſolum agi
poſſit condictione ex canone, non em̃ agi põt ex te-
ſtõ per Epm̃,cum nihil ſibi ſit relictum,nec etiã eius
cõtemplatione factũ ſit legatum. facit , qđ hř in l.3.
aliàs.4.ad fi.in gl.quæ incipit,ſecus.ff.de lib.leg.ve-
rum eſt tñ,vt dicit.do.Petr. de Peruſio,ꝙ agi poterit
condictione ex canone per Epm̃ ꝯtra hæredẽ anteq̃
ſoluat legatũ,vel ſi ſit ſolutũ poterit agi ꝯtra legata-
rium,per id qđ notauit gl. quę incipit per hoc de ſe-
pul.& per hoc facit,quia ſicut falcidia reſecat legata
l.plautius.& l.linea.ff.ad leg.Fal.ſic etiã vř hęc quar
ta reſecare legata.facit,qđ dixi in notabilibus, & ex
p̃dictis vř,ꝙ in p̃iudiciũ Epi non poterit eccleſia , cui
factũ eſt legatũ illud repudiare.facit.l. liberto octua
ginta.ff.de bo.liber.nec ob.l.j.ff. ſi quid in fraudẽ pa
troni.& l.qui aũt.ff.de his,quæ in frau.cred.quia pa-
trono, vel creditoribus non cõpetit ius in legato fa-
cto liberto,vel debitori,niſi poſt agnitionẽ , ſed Epo
ſtatim quęritur ius petendi quartã poſt mortẽ teſtan-
tis derelicto facto eccleſiæ,vt hic patet.& ĩ.c.proxi-
mo:ideo eccleſia non põt in præiudicium Epi repu-
diare ,faciat ad p̃dicta,qđ notauit Bar.in l.ſi mihi,&
tibi.in prin.ff.de leg.j.& de mã huius qõnis plenè tã
gitur per Io.An.poſt Inn.in c.de his.ĩ.de ſepul.vbi re
citat opi.quas hic recitauit.do.Pe.ſed non eſt neceſ-
ſe inſiſtere pp ea,quæ ibi hñr,& quia.ſ.dixi concluſi-
ue veritatem.An autem,qñ canonica Epiſcopalis eſt
aucta per conſuetudinem,puta ad dimidiam, an pe-
tetur,vt cõſuetudinaria,an ſimpliciter , vt canonica.
tangit Io.And.in c.certificari.ĩ.de ſepul.& tangeť.ĩ.
29 c.p̃ximo. ¶ †Sexto quærit,an canonica Epalis impe
diatur per canonicam parochialẽ q̃ debetur p̃sbyte-
ro parochiali de relictis eccleſiæ electæ ſepulturæ,vt
hř in ca.j.ĩ.de ſepul.& in cle.dudũ.§.huiuſmodi.de
ſepul.dicit.do.Pet.de Peruſio,ꝙ non,qa diuerſo iure
proueniunt,& diuerſis ꝯueniunt,nam canonica Epi
ſcopalis debetur pp iuriſditionis exercitium. Sed pa
rochialis pp adminiſtrationem ſacrorũ, & ideo , qa
ex diuerſis cauſis p̃ueniũt , & diuerſis perſonis ſunt
debitæ, vna aliam non confundit,ſed concurrunt in
eiſdem rebus facit.l.gñaliter.ff. de fideicom. & ff.de
30 ac.emp.l.non eſt nouum.¶ †Sed hic incidenter q̃ri-
tur.Quæ primo veniat detrahenda. & an de ſcđa de-
beat detrahi de eo qđ ſupereſt facta detractione pri-
mæ quartæ,an vero habito reſpectu ad totum,& ma
gnum vř eſſe ꝯmodum q̃ primo detrahař ſi cui octin-
genta ſint relicta,& eccleſiæ electę ſepulturę ſi detra-
hař primo quarta Epalis, illa erit q̃titas dẽnctorum,
alia parochialis q̃ ſcđo loco de reſiduo deduceť quæ
ſunt ſexcenta erit q̃titas centum quinquaginta. ſi aũt
parochialis quartæ detraheť primo ꝯtingeret cõuer-
ſio,ꝙ minor erit quarta Epalis q̃ quarta parochialis ;
& ſic vř eſſe magnum commodum q̃ primo detra ha
tur , vř ꝙ primo detrahenda eſſet quarta Epalis tanq̃
dignior.arg.c.ſtatuimus.de maio.& obe.Hoſti.dixit,
ꝙ ſi eccleſia parochialis primo deducat quartã Epi-
ſcopus habebit quartã de reſiduo , & quartã quartæ
parochialis eccleſię,vt no.per eum in ſumma. de ſe-
pul.§.fi.& in c.certificari.ĩ.de ſepul.& ſm̃ opi.Hoſt.
ſi quis diligenter conſideraret non erit dĩa q̃ primo
detrahatur.vt ĩ.diceť.do.Pe.de Peruſio tenet, ꝙ vtra
que detraheť de toto aceruo relicti,puta ſi erant qua
dringenta relicta eccĩæ electæ ſepulturæ a parochia
no alibi ſepulto quã in eccleſia parochiali Eps habe
bit centum,& eccleſia parochialis alia cẽtum.¶ Sed
contra iſtã opi.facit id,qđ no.per Io. And.ĩ. eo.Ray-
nutius.vbi vř notari,ꝙ qñ duæ quartæ ſunt detrahen
dę,vna detracta alia detrahař de reſiduo,qđ ſupereſt
poſt detractionẽ,& non de toto.do.Pe. de Ancha.al
legat qđ dictum eſt contra opi.do.Pe.de Peruſio.&
plus nõ dicit , potes dicere, ꝙ pp dictũ ꝯtrarium ve
rior eſt opi.Hoſt.q̃ ſequiť Io. And.in c.certificari.in
x.q.ĩ. de ſepul. & per hoc vř, ꝙ in dicto caſu,qñ reli-
cta ſunt eccleſiaſtica:eccleſia primo detrahat cẽtum,
q̃ ſunt quatuor quadringentorum de reſido,qđ eſt tre
centa detrahat Eps quartã, & ſic detrahet ſeptuagin
taq̃nq;,& de quarta habita p eccleſiã parochialẽ de-
trahet.xxv.& ſic in effectu Eps habebit de dictis qua
dringenta centum,& eccleſia parochialis ſeptuagin-
taq̃nq;, licèt primo detraxerit , & idẽ contingeret ſi
Eps primo detraheret,qa tunc ſolum hẽbit parochia
lis eccleſia quartã de reſiduo, & ſic de trecentis quo
31 rum quarta ſunt ſeptuagintaquinq;.¶ †Septimo q̃rit
quota ſit canonica Epalis.dic ꝙ canones variant, nã
qdã dicunt,ꝙ eſt tertia:qdã,ꝙ eſt medietas:q̃dam,ꝙ
eſt quarta, vt tangiť in ſequenti circa prin.& qa iura
poſteriora vñt loq de quarta,vt patet ex his,q̃ hñr in
c.de quarta.ſ.de pſcr.& 12.q.2. & c.nobis.& c.Vul-
terana.iõ dicimus,qđ eſt quarta,quia ex iſta diuerſi-
tate ſtãdum eſt iuribus poſterioribus alijs iuribus ali
ter diſponentibus ſtař,ſi ita cõſuetudo ſe hẽat , nã põt
conſuetudo diſponere ,ꝙ vltra quartã dẽatur , & ſic ,
ꝙ minus quarta, An autẽ nihil dẽatur nõ uř poſſe in
duci cõſuetudine, ſcđm do.Pe. niſi ſit tãti tp̃is cuius
ꝯtrarij memoria non exiſtat.facit,qđ hř in c. ſup quı̃
buſdã.ĩ.de uer.ſig.de quo in pallc.c.certificari. & ẽt
per Hoſt.in ſumma de ſepul.& tangeť.ĩ.c. proximo.
32 ¶ †Vltimo q̃rit in quibus caſibus ceſſet Epalis cano-
nica,& conſiderat quatuor caſus, primus eſt,qñ ceſ-
ſet Epalis,& parochialis. Tertius econtra , qñ debeť
parochialis,& non Epalis.Quartus, qñ vtraque de-
betur,in effectu proſequitur id,quod ponit Io.And.
in ca. certificari in vltima qõne.ĩ.de ſepul.ideo non
inſiſto, ſed ſufficiat remittere ad ibi no. quia nil vltra
eum dicit.& hæc ſufficiant de iſto.capitu.

S V M M A R I V M.

1 *Canonicam portionem habere debet Eps de omnibus relictis eccleſiæ ſiue relinquantur occaſione ſepulturæ,vel alia quacunque cauſa.*
2 *Relictum pro anima,quando dicatur.*
3 *Legatum factum prælato ab extraneo in dubio vř factum contemplatione eccleſiæ.& nu.9.& 26.& 27.*
4 *Ambaſſiatoribus ſi aliquid detur, an intelligatur datum contemplatione ipſorum,an ratione mittentis eos.*
5 *Inſtitutio, an valeat,quando quis relinquit aliquem hæredem credẽs eum eſſe ſuum filium,cum non ſit:vel credens eum liberum, cum ſit ſeruum.*
6 *Ius publicum ex diſpoſitionibus priuatorum tolli non poteſt.*

7 Legatus

7 *Legatus pio loco, vel eccleſię videtur legare contemplatione animæ.*

8 *Quarta Epiſcopalis debetur de legatis, & donatis eccleſiæ cathedr. in vita, ſecus in quarta parochiali: quia illa non debetur de donatis in vita.*

10 *Actus vbi geritur a coniuncta perſona prælati, licèt verba concipiãtur ſub nõie dignitatis ille actus non concernit dignitatem, ſed perſonam prælati.*

11 *Canonicam portionem habere debet eccleſia cathedralis de relictis ſactis Epiſcopo, vt Epiſcopo.*

12 *Ius accreſcendi, an habeat locum inter coniunctos coniunctione legali, vel coniunctione canonis.*

13 *Relictum perſonę eccleſiaſticę, an præſumatur ſactum pro anima.*

14 *Canonicam detrahit Eṗs de relictis ſactis eccleſiæ, & eccleſia de relictis ſactis Epiſcopo.*

a Relictum Eṗo. Eodē modo ſummãt hoc c. dominus. Abb.& do. Ant.ſic.

15 *Teſtator ſi legat capitulo mille. & prælato bibliam, prælatus ſi ſit de capitulo admittetur cum alijs ad relictum de mille, & habebit bibliam.*

16 *Relictum ſingulari de eccleſia acquiritur eccleſiæ, qñ ſecularis non eſt capax proprij.*

17 *Quartam canonicam non detrahit Eṗs de quæſitis ab inferioribus clericis non habentibus adminiſtrationem.*

18 *Canonicam portionē q̃ percipit Eṗs ab alijs eccleſijs monaſterijs, vel pijs locis communicare non tenetur cum eccleſia cathedrali.*

19 *Coniuncti dicuntur multis modis.*

20 *Canonica portio quanta debeat eſſe.*

21 *Canonica portio, an per ſubditum preſcribi poſſit contra Epiſcopum:*

22 *Canonica portio quam Eṗs dēt detrahere ab inferioribus eccleſijs quota eſſe debet, & de quibus rebus, & iuribus.*

23 *Et quota ſit portio quã Eṗs debet detrahere de relictis eccleſiæ cathedrali, & de quibus rebus, & iuribus debeat detrahere.*

24 *Canonicam portionem petenti, an habeat obſtare exceptio præſcriptionis.*

28 *relictum ſi fiat prælato rectori, vel eccleſiæ, an debeat exprimi nomē proprium, vel appellatiuum ad hoc vt relictum videatur ſactũ contemplatione perſonæ, vel eccleſiæ.*

29 *Relictum ciuibus videtur relictum ciuitati.*

30 *Relictum canonicis non expreſſis proprijs nominibus, an videatur relictum eccleſiæ.*

31 *Duo iura quoties in eadem perſona concurrunt haberi debent ac ſi in diuerſis perſonis concurrerent.*

32 *Diſpoſitio teſtatoris non poteſt generalem conſtitutionem canonis immutare.*

33 *Relictum Eṗo a propinquo vltra quartum gradum, ſiue inter viuos, ſiue in vltima voluntate, an præſumatur relictum intuitu perſonæ.*

34 *Propinqui qui dicantur.*

35 *Relictum pro anima, an debeat diuidi inter Epiſcopum, & eccleſiam.*

36 *Canonica regulariter debetur Eṗo, niſi ſuper hoc habeatur priuilegiũ, vel niſi legitimè præſcribatur. & etiam ſi conſuetudo habeat, ꝙ nil percipere poſſit.*

37 *Relictum ſi fiat Eṗo, & eccleſiæ, an altero repudiãte accreſcat alteri.*

38 *Teſtator ſi legauit aliquid Eṗo hoc adiecto, ꝙ menſę Eṗi ſiũ acquiratur, & non eccleſiæ, an capitulum poterit petere canonicã portionē.*

39 *Relinqui, an poſſit menſæ Eṗali excluſa eccleſia cathedrali, vt ſic capitulum nihil habeat.*

40 *Canonicam portionem q̃ ꝑcipit, & ſoleat Eṗs ab eccleſijs inferioribus, an debeat communicare cum eccleſia cathedrali, ſiue capitulo:*

41 *Teſtator ſi dicit lego talem rem Eṗo, & tali capellę, quid habere debeat capella.*

42 *Monaſteria, & pia loca tenentur Epiſcopo ad portionem canonicam.*

43 *Locus authoritate Epiſcopi conſtructus dicitur eccleſiaſticus.*

44 *Canonica debetur de relictis pauperibus pij loci, ſecus de relictis pauperibus loci non pij.*

45 *Canonica portionis diuiſio quæ debet fieri inter eccleſiam, & Eṗm, an habeat locum in alijs prælatis inferioribus Epiſcopo.*

46 *Beneficiatus ſimpliciter dr̄ clericus, qñ non habet adminiſtrationem & non eſt alicuius congregationis ſocius.*

47 *Acquiſita per ſimplicem ſacerdotem per parochiam iniungendo pœnitentias, an intelligantur ſibi quæſita contemplatione eccleſiæ.*

48 *Coniunctio legalis qualiter fiat.*

49 *Subſtitutio inutilis, an impediat coniunctum venire per ius accreſcendi.*

50 *Ius accreſcendi, an trahatur ad bona impuberis, cui erat quis coniunctus in ſubſtitutione.*

51 *Ius accreſcendi, an habeat locum inter coniunctos coniunctione legali.*

52 *Ius accreſcendi, an in acquiſitionibus inter viuos habeat locum inter coniunctos, ſiue ſint coniuncti coniunctione hominis, ſiue legis.*

53 *Ius accreſcendi, an habeat locum in donatione cauſa mortis.*

54 *Diſpoſitio priuata teſtatoris, an poſſit aliquid operari contra ius.*

REquiſiſti. Nõ põt breuiter ſummari ꝑꝑ multiplicitatē doctorũ, ĩñ loco ſummæ põt dici, ꝙ diſtinguẽdo declarat, qñ & qualr̄ inter Eṗm, & eccl̃iã cathedralē, vel aliã, ſit legatũ diuidendũ, ꝙ ſit vtriq;, vel alteri. Vel põt ſic ſummari, ſ̃m d. Flo. Relictũ eṗo [a] cõtēplatione ꝑſonæ non diuidit̃, cũ eccleſia cathedrali ſed ſi ſit relictũ cõtemplatione eccleſiæ bñ diuidit̃, ſiue nihil relinquat̃ eccleſiæ, ſiue aliq̃d, ſiue ꝯiunctũ ſiue ſeparatim. ſi aũt ſoli eccl̃iæ ſit factũ relictũ hēbit Eṗs portionē. & ꝑſumit̃ cõtēplatione eccl̃iæ relictũ, qñ ab ex̃neo relinquit̃ ꝑlato, vel hñti adminiſtrationē, cũ eccleſijs inferioribus ñ diuidit Eṗs, qa ñ eſt tãta cõiocũ illis, q̃ta eſt cũ eccl̃ia cathedrali. h. d. & primo ponit̃ qõ, ſcd̃o tẽ̃o gñalis ib. Et qdē tertio ſpãlis ſolutio ibi, licèt ꝯſiderãdũ. in qua tertia diſtinguit quatuor mẽbra &, primũ mẽbrũ ꝓſeq̃t̃. ibi, in primo vſq; ad ver. ꝙ ſic interſerendo. ſcd̃o ibi, in ver. quẽad modũ tertiũ ꝓſequit̃ in verſu. Qđ relinquit̃. Quartũ in ver. ſi vero iſtud vltimo in §: illud dat q̃dã doctrinã. Itē in ver. in j. Circa primũ mẽbrũ ſubdiſtinguit, & primũ ſubdiſtinctionis mẽbrũ ꝓſeq̃t̃, ibi ſi ab ex̃neo ponēs q̃dã diſſimilitudinē, & eius cãm ibi & hoc videlicet. & ſoluit qđdã obſtaculũ ibi, nec eſt ꝯ̃riũ. & ſ̃m ſubdiſtinctionis mẽbrum ꝓſequit̃. in ver. ſi vero relinquat̃. In text. ibi: ſed ꝯſiderandũ hic ponit̃ ſpãlis ſolutio ſ̃m vnũ intellectum. vt dixi in diuiſione. vel potes dicere, qđ ſ. dixit quota portio ſit detrahenda. Nunc aũt dicit, an, & qñ detrahẽda, & hẽt decre. iſta mãm canonicã, & aliqualr̄ intricatã ꝑꝑ canones antiquos ēt ꝑꝑ varietatē doctorum nitat̃ inferius mãm ipſam declarare. ¶ 1 †No. j. ꝙ de oĩbus relictis eccleſiæ Eṗs dēat hr̃e ſuã portionē, ſiue relinquat̃ occaſione ſepulturæ, ſiue alia quacunq; de cã. dum tñ relictum ſit ꝓ aĩa, ꝙ intellige, ſiue expſſe relinquat̃ ꝓ aĩa, ſiue tacitè, vt qa ſimplr̄ relinquat̃ eccleſijs. facit, qđ nota. Io. An. in c. j. ſ̃. de ſepul. in verbo, iudicij. Et intellige verbum relicti latè, vt ꝯprehendat ſubſtõnē. facit. l. his verbis; & qđ ibi no. ff. de hr̃e. inſti. & notauit Ioã. An. in d. c. j. ¶ Et no. ꝙ hoc vr̃ hr̃e locũ tñmõ in legatis, vt hic vr̃ innuere lr̃a. facit, qđ hr̃ ĩ l. verba geſſerũt. ff. de ver. ſig. & in l. j. §. fi. ff. de tab. exhib. & ſic in alijs diſpõnibus inter viuos, qđ putat verũ. d. An. qñ relinquit̃ eccleſijs inferioribus. ſed de relicto eccleſiæ cathedrali, vel ꝑlato, vr̃ ſecus, qa hoc vr̃ hr̃e locũ nedũ in legato, ſed ēt in donatione inter viuos dũmõ dēt ꝙ aĩa. facit. c. ſancimus, cũ c. ꝑcedēti. 12. q. 2. & qđ hr̃ in canone, Põtifices. de quo hic ſit mẽtio ĩ verſu. nec eſt ꝯ̃rium ibi, dũ dicit dimittit̃, vel donat̃, & ſic hẽt locũ in vtriſq;. & ex ꝑdictis not. rñm, ꝙ de oĩb' relictis ꝓ aĩa Eṗs dēt hr̃e canonicã, & hoc ſr̄ ꝓcedit, fallit de certis caſibus, puta ſi q̃s ſup boc ſit priuilegiatus, ſ. c. ꝓximo. vel ſi ſit ltĩmè ꝑſcripta. ſ. de reſcrip. c. de quarta. & ĩ alijs caſibus notatis ꝑ Hoſt. in ſumma de ſepul. ſub. §. ver'. ver. an hæc canonica. & ver. & quo

2 ta. ¶ †Qñ aũt dicat̃ relictũ ꝓ aĩa, tex. hic vr̃ velle, ꝙ in dubio hic ꝑſumat̃, qñ relinquit̃ eccl̃iæ, vel pijs locis. facit, qđ ſ. dixi. & adde ēt, ꝙ oĩa relicta ꝓ aĩa dicunt̃ relicta ad pias cãs, vt no. in l. ſi q̃s Titio. ff. de leg. 2. ꝑ glo. & Bar. facit, qđ notauit Bal. in repe. l. j. C. de ſac. ſan. eccl. d. vero Flo. hic dicit, qđ licèt aliq̃ dicant, ꝙ

3 Eṗs hr̃e dēt canonicã de relictis ſolũ, qñ relinquitur

pro

pro aĩa,tñ ipſe tenet ꝯriũ dicẽs,ꝙ imò indiſtinctè de
qbuſlibet relictis eccleſię,& pijs locis dẽt hr̃e cano-
nicã,per id qđ hr̃ in c.·.j̃.de ſepul.& iſta opi.ſatis vr̃
vera,dũmõ relictũ nõ ſit factũ in aliquã de cauſis pri
uilegiatis,de qbus hr̃ in c.ſi.j̃.eo.facit qđ dixi in p̃ce
dẽti circa ſi.¶No.ꝙ quota diuidẽda inter ep̃m,& ec
cleſias non vr̃ eſſe certa,& determinata a iure,ſed de
a ꝯſuetudine,[a] aut tertia,aut quarta. Inn.tñ hic dicit,
ꝙ cũ canones variẽt ceſſante ꝯſuetudine vr̃ ꝙ de iure
debeaĩ illa q̃ eſt minor,& ſic quarta.facit qđ hr̃ in c.
ex parte.j̃.de cẽſi. & in l.nũmis.ff.de leg.iij.vel ẽt ex
alio põt dici,ꝙ ſit quarta,qa de illa canones poſterio
res loquunĩ,vt patet.xij.q.ij.c.vobis.& c.Vulteranę.
& c.cõceſſo.quibus ſtãdũ vr̃. ar.l.non eſt nouũ.cum
ſeq.ff.de legi. & quia vr̃is eccleſia vr̃ illã approbare.
allegat c.ĩ noſtra.j̃.de ſepul.& c.cũ ſup.eo.tit.¶Sed
certe illa iura loquũtur de quarta parochiali,vñ me-
lius facit qđ hr̃ in c.de quarta.s̃.de p̃ſcr.& de offi.or.
3 c.ꝯquerente.facit qđ diceĩ ſuper glo.ij.¶†No.ꝙ lega
tũ factũ prælato ab extraneo,vel ẽt donatũ,in dubio
intelligiĩ relictum,& datũ contemplatione eccleſię:
admittitur tñ ꝓbatio in ꝯriũ vt tangiĩ in gl.in verbo,
præſumitur,& ſup ea.¶No.ꝙ vbi legatũ ſit p̃lato, in
tali legato põt teſtator ꝯtẽplare duplicẽ reſpectũ.nã
põt contẽplare p̃latũ reſpectu dignitatis, & ſic cõtẽ-
platione eccleſiæ,põt etiã ꝯtemplare ipſum,vt priua
tam perſonã,& ſic cũ verba ſint dupliciter intelligi-
bilia,p̃t teſtõr legãdo declarare reſpectũ quẽ habuit,
& eius declarationi,ſeu ꝓteſtationi ſtabitur. ſed vbi
legaĩ eccleſię tunc non cadit niſi vnus reſpectus, qa
ſolum legari vr̃ ꝯtemplatione eccleſiæ,& nõ pſonę,
quia talis reſpectus in ea non cadit.ideo tunc omni-
no Ep̃o quarta debetur.& ex hoc no.ſm d.An.ꝙ vbi
fit ꝓteſtatio ĩ facto dupl̃r intelligibili illa iuuat prote
ſtãtem & impedit factũ ad alterũ ex ſenſibus quẽ ꝓ-
teſtans voluit.facit qđ no.s̃.de ꝯſti.in c.cũ in.In facto
aũt ſolũ vno mõ inteligibili nõ iuuat ꝓteſtãtẽ ꝯ iur.
intellectũ,vt hic ꝓbaĩ. Et ex p̃dictis not.ꝙ in legatis
verba ſunt diligẽter ꝯſiderãda, & vbi ſunt oĩno certa
non eſt recurrẽdũ ad ꝯiecturas. facit.l.ille aut ille.§.
cũ in verbis.ff.de leg.iij.vbi aũt ſunt dubia ẽt recurrẽ
dũ eſt ad intentionem teſtõris. facit l.cum virum.C.
de fideicom.& in l.conditionibus.ff.de ꝯdi.& dem.
Quæ intẽtio ex varijs coniecturis percipiĩ, & etiã ex
cõi intelligentia.l.ſi ſeruus plutiũ.§.fin.ff.de leg.j.&
in l.cum delanionis.§.aſinam.ff.de fun.inſtru.¶No.
dr̃iam eſſe,an relictũ ſit factũ ep̃o ꝯtemplatione pſo-
næ,an vero eccleſiæ ſuæ.& ſic no.ꝙ quo ad commo-
dũ acqſitionis inſpiciĩ cuius contemplatione fiat re-
lictũ. facit l.cũ aliquis.C.de iure deli.& l.filio.ff.de
condi.& dem.& qđ leg.& no.in l.ſi vero.§.Itẽ quic-
quid.ff.ſol.ma.vbi etiam tangiĩ de don.Ambaſiatori
4 bus,qa† inſpiciĩ,an ꝯtemplatione eorũ.an vero mit-
5 tẽtis ipſos fiat donatio.de quo ibi ꝑ Bar.ex hoc † etiã
cõtingit,ꝙ ſi aliquis relinquit aliquem hr̃dẽ credens
ipſum eſſe ſuũ filiũ, cũ nõ eſſet,nõ valet inſtõ.C.de
hær.inſti.l.ſi pr̃.Quid aũt ſi credat eũ eſſe liberũ cum
eſſet ſeruus,vel eꝯ,recurrendũ eſt ad id qđ hr̃ in l.cũ
proponas.C.de hær.inſt.& in l.ſi pr̃.ff.de hær.inſt.ibi
tñ loquiĩ quo ad ſubſtõnẽ. Qual̃r tũc ĩtelligaĩ ſubſtõ
facta tali,ſed vbi nulla eſſet facta ſubſtõ,ſatis puto,ꝙ
ſi erat ſeruus acqret dño ſuo,ſi erat liber acqret ſibi.
No.illud ad qđ ſæpe allegaĩ decr. videlicet ꝙ nõ pñt
facere teſtõres qn leges,& iura diſponẽtia đ teſtamẽ
tis habeãt locum in ſuis teſtamentis facit.l.nemo pr̃.
6 ff.de le.j.& j̃,eo.c.tua.itẽ † allegaĩ qđ ex diſpõnibus
priuatorũ nõ põt tolli ius publicũ,facit qđ hr̃ in l.ius
7 publicũ.ff. de pac.& s̃.de ſo.cõp.c.ſi diligẽti.¶†No.

ꝙ in dubio legans loco pio,vel eccleſię vr̃ moueri cõ
8 templatione animæ.¶†No.ꝙ ex ver.nec eſt,ꝙ quar-
ta ep̃alis non ſolum debetur de legatis, ſed etiam de
donatis in vita eccleſiæ cathedrali, licèt ſecus ſit in
quarta parochiali.j̃.de ſepul.c.de his. vbi vr̃ probari
ꝙ illa non debeatur de donatis in vita. ¶Not.ꝙ ceſ-
ſantibus præſumptionibus relictum prælato vr̃ reli-
ctum contemplatione dignitatis,& non perſonæ. &
no.etiam ſm d.Ant.ꝙ vbi quis ad legandum moue-
ri poteſt ex aliqua cauſa affectionis extrinſeca, poti⁹
vr̃ motus contemplatione animæ, & ſic vbi concur-
runt duæ cauſæ attendetur cauſa potentior, & fauo-
rabilior. ¶Sed certe iſtud notabile non vr̃ procede-
re, qñ appareret de cauſa affectionis,per id qđ dixit
gl.in verbo,præſumitur,ſed poſſet procedere vbi de
iſta non appareret, licèt in veritate poſſet ſubeſſe. in
verbo, ſi vero. not.ꝙ relictum prælato a propinquo
in dubio vr̃ relictum contemplatione perſonæ, & ſic
vr̃ ꝙ cauſa propinquitatis in præſumendo ſit potior
quam cauſa animæ. ¶No.ꝙ in relictis prælato cõtẽ-
platione perſonæ debetur portio eccleſiæ cathedrali.
¶No.ꝙ vbi aliquid relinqtur ep̃o,& ſeparatim aliud
eccleſiæ,quilibet habebit canonicam portionem de
legato alteri facto etiã ſi legata ſint inæqualia niſi re-
10 maneant cõtenti diſpoſitione teſtatoris.¶†No.ꝙ vbi
actus geritur a coniuncta perſona prælati cũ ipſo prę
lato,licet verba concipiãtur ſub nomine dignitatis,
tñ ille actus non cõcernit dignitatem, ſed perſonam
prælati,vt priuatam,facit qđ no.Io.An.in regula, pri
uilegiũ. in mercurialibus.de reg.iur.in vj.c.qm̃ Ab-
bas.s̃.de offi.deleg.& ex hoc etiam no.ſm Pet. ꝙ qñ
ꝯcurrũt cauſa naturalis,& accidentalis, vt erat hic,
pẽtela,& prælatura,inſpicimus potius cauſam natu-
ralem.facit l.iij.§.q habet.ff.de tutel.vbi in ſimili pu
pillo furioſo potius datur tutor ꝑꝑ cãm naturalẽ eta
11 tis q̃ cura ꝑꝑ cãm accidentalem furoris.Nota.†ꝙ de
relictis factis ep̃o,vt ep̃o,dẽt eccleſia cathedralis hr̃e
ſuam canonicam,& quota ſit illa,quia litera non de-
clarat.j.dicetur.¶No.ꝙ teſtõr põt excludere eccleſiã
cathedralem venientem ad commodum legati facti
ep̃o ex diſpoſitione iur.a tali commodo, ſeu emolu-
mento,ſed econtra non põt excludere ep̃m quo mi
nus hẽat portionem de relictis eccleſiæ ſuæ factis: &
ſic no.quia forti⁹ eſt ius ep̃i,q̃ eccleſiæ,& rõ eſſe p̃t,
quæ ſatis vr̃ eſſe de mente literæ, ꝙ obuentiones ec-
cleſiæ non diuidanĩ inter eccleſiã,& ep̃m,ꝓut pręci
piunt canones,ſed ꝙ eꝯ relictũ ep̃o intuitu pſonæ di
uidaĩ cũ eccleſia,nullus can.hoc pręcipit,iõ diſpõ te
12 ſtatoris põt operari. ¶†Vtrum aũt inter iſtos ſic con
iunctos coniunctione legali,ſeu canonis habeat locũ
ius accreſ.puta ſi ep̃s repudiet partem ad eũ cõtingẽ
tem,an accreſcet eccleſiæ,& ſil̃r eꝯ.remittit.d.Pe.ad
no.per Bar.plene in l.reconiuncti.ff.de lega.iij.nã vr̃
ꝙ ibi non habeat locũ ius accreſ.in legato inter ꝯiun
ctos ꝯiunctione legali,ſeu canonis per id qđ hr̃ in l.
& P oculo.ff.de leg.ij.& ſic procedit hoc dictum qñ
ſolum legatum ſit ep̃o factum,de quo eccleſia poteſt
hr̃e portionem,vel qñ legatum eſt factũ eccleſiæ,de
quo ep̃s hr̃e põt portionem,ſed vbi ſimul legareĩ ali
qua res,puta,fundus ep̃o,& eccleſię, tũc,qa ſunt cõ
iuncti re,& verbis,vt j̃.diceĩ.tñ hr̃et locũ ius accreſ.
per id quod leg.& no.in l.j.§.fin.ff.de vſufru.accreſ.
13 ¶†No.ꝙ relictum perſonæ eccleſiaſticæ p̃ſumitur fa
ctum pro anima, de quo ſm.d.Pe.hr̃ in ſummula de
quarta.d.Car.de Tuderto de qua feci mentionem.s̃.
in c.proxi. ſed certe hoc notabiliter vr̃ intelligendũ,
qñ ſit pſonæ eccleſiaſticæ hñti prælationẽ eccleſiæ,
vel adminiſtrationem, per id qđ hr̃ in §.fin.huius c.

[a] De cõſuetudine. Ad de Spec. in ti.de feu.§.j.verſic.ſed ꝑone Bald. in ſuis ſingularib⁹ in hac dictione.

4 ¶†No. ꝙ epiſcopus detrahit canonicā de relictis ſa-
ctis eccleſiæ, & econtra eccleſiæ de relictis ſactis epi
ſcopo, facit quod habetur in ſimili in l. Neſennius. ff.
ad leg. Fal. vbi cohæredes adinuicem detrahunt Falci
diā de legatis ſibi factis. ¶Nota, ꝙ legatum expreſſe
factū a teſtatore nō excludit legatarium a legato, qđ
hr̄ percipere ex iuris diſpoſitione. Et ſic facit ad qōnē,
15 † ꝙ ſi teſtār legat capitulo mille, & plato bibliam qđ
prælatus ſi ſit de capitulo admitteret ad relictū de mil
le vna cū alijs, & nihilominus habebit bibliā de qua
qōne per Legiſtas, & maximè per Cy. in l. cū qō. C.
de lega. faciat qđ le. & no. in l. alimenta. §. baſilicè. ff.
de ali. leg. in ver. ſecus no. epm̄ poſſe detrahē cano-
nicā nō ſolū de relictis eccleſijs ſecularibus, ſed etiā
relictis monaſterijs, & alijs pijs locis, & ſic vr̄ ꝙ de re
lictis hoſpitalibus poſſit detrahere. facit qđ hr̄ in c. fi.
ī. eo. de quo ī. tangetur. & idem vr̄ ſi aliquid fuerit re
lictū pauperibus hoſpitalis certi loci per not. per Ioā.
An. in c. dudū. de cōuer. cōiu. nec ob ei, qđ dixi. ſ. de
monaſterijs, ſi dicatur, ꝙ monaſteria ſunt exempta a
l. diœceſana. nam verum eſt, qđ ſunt exempta in his
de quibus reperit̄ in iure expreſſum, vt hic tangit. d.
Flo. & ſic in alijs ſecus facit qđ no. in c. dilec. ſ. de of.
or. no. ꝙ de relictis epō ēt contēplatione aīæ eccleſię
inferiorū nihil percipient, ſed percipiet eccleſia cathe-
dralis. ¶No. ꝙ eps̄ non cōputat ſibi relictū in portio-
nem debitā ab eccleſia iſeriori, ſed hēt illud pcipuū.
16 facit qđ hr̄ in c. pcedēti. ¶†Not. ꝙ relictum ſingulari
de eccleſia acquirit̄ eccleſię indiſtinctè, qñ ſecularis
non eſt capax proprij. No. ꝙ relictū particulari de ec-
cleſia capaci non hñti plationem, nec adminiſtratio-
nem in dubio vr̄ relictum ꝯtēplatione perſonæ nō ec
cleſiæ, q̄a ex quo non hēt adminiſtrationē deficit re-
17 ſpectus in quo nō habeat eccleſiā repſentare. No. † ꝙ
eps̄ nō detrahit quartā de quęſitis ab inferioribꝰ cle-
18 ricis nō hñtibus adminiſtrationē. No. † ꝙ canonicam
portionem quā percipit eps̄ ab alijs eccleſijs mona-
ſterijs, vel pijs locis non tenet̄ cōicare cū eccleſia ca-
thedrali, & ſic cum ſuis canonicis, qđ intellige verū
ſm̄ Io. An. niſi obſtet pactū, vel cōtraria cōſuetudo,
pōt tñ eps̄ iſtā ſuā portionem conferre alteri cui vult
de cōſenſu capituli, per id qđ hr̄ in c. fi. xij. q. iij. & fa-
cit, qđ no. in c. paſtoralis. ſup gl. pe. ſ. de don. & ſub-
dit Hoſt. ꝙ ſi eps̄, & capitulum habeāt bona cōia fiet
inter illos diuiſio de bonis vndecūq; prouenictibus,
& ꝯñr ēt de dicta canonica. facit ī. de don. inter vi. in
19 c. ij. ¶†No. ꝙ cōiūctio quæ inter epm̄, & eccleſias, &
monaſteria cenſetur eſſe, vr̄ eſſe cā pp quam eps̄ pōt
de relictis eis detrahere canonicā portionem, & per
hoc vr̄ ꝙ vbi ceſſaret dicta coniunctio, vt quia eſſent
eccleſiæ exemptæ, vel non eſſent de diœceſis quibus
factum eſſet relictum non poſſet eps̄ detrahere cano
nicā portionem, de quo plene dictum fuit in c. pce-
denti. in quibus aūt conſiſtat illa coniunctio. patebit
ex ī. dicendis. ¶No. ꝙ maior eſt coniunctio inter ec-
cleſiam cathedralem, & epm̄, quàm inter eū, & alias
inferiores eccleſias. Et ex hoc no. ꝙ aut inter epm̄, &
inferiores eccleſias eſt coniunctio, quia cōparatiuum
pſupponit poſitiuum. l. vbi aūt non apparet. ff. de ver.
ob. non eſt tñ tanta, quāta eſt cum eccleſia cathedra
li, & ex hoc ſequitur ꝙ illud qđ acquirit eps̄ partici-
pat eccleſiæ cathedrali, & nō alijs eccleſijs, vt hic pa-
tet in litera, & ex hac litera ſm̄ d. Flo. colligit Io. Mo.
in c. veniens. de ver. ſig. lib. vj. ꝙ in hñtibus ſymbolū
facilior eſt tranſitus. faciat qđ hr̄ in l. in rem. §. item
quęcūq;. ff. de rei ven. cum ibi no. & expone ſymbo
lum. i. ſimilitudinē. nam vnum ſimile citius cōuertit̄
in ſuū ſimile quā in ſibi ꝯrium, vel nō ſimile, & colli-
20 gitur ſm̄ eū hic ex eo, q̄a † canonica portio diuiditur
inter epm̄, & eccleſiā cathedralem pp multā cōionē
& ſimilitudinē, & quaſi vnitatem, q̄ eſt inter eos ſm̄
iuris diſpōnē, facit c. ſcire. vij. q. j. melius tñ meo iudi
cio probat notabile prædictū d. §. item quęcunq;. cū
ibi no. & ſubdit d. Flo. poſt Inn. ꝙ licèt inter Abbatē,
& cōuentum, & inter alium prælatū ab epō, & eccle
ſiam ſuā, ſeu capitulum ſit multa cōio, nō tñ fiet in-
ter eos diuiſio quę ſit inter epm̄, & eccleſiā cathedra
lem, quia per canones nō reperit̄ inter eos facta. No.
ex fi. ſm̄ Inn. ar. ꝯ ſacerdotes qui procurant, vt ſibi ali
quid relinquat̄ ab his quibus pniam iniūgūt, intelli-
go, qñ volebāt relinquere eccleſiæ, q̄uis ſm̄ eū poſſit
dici, ꝙ ipſi hñt adminiſtrationem. ſ. pnias iniungēdo
& ſic vr̄ ꝙ intelligatur relictū contemplatione eccle-
ſiæ, de quo inferius dicet̄. Item potes notare inq̄tum
hic dr̄ in ver. ꝙ ſi relinquitur, & in ver. Si vero iſtud.
de diuiſione æqualiter fienda inter epm̄, & eccleſiā
ſm̄ opin. Hoſti. de qua ī. tangetur ꝙ per hoc vr̄ ꝙ qñ
eps̄ habet vocem tāquam prælatus ſua vox tñ valeat
quantum voces omnium canonicorū, & ſic facit pro
opi. Hoſt. q hoc tenuit in c. poſtulaſtis. de conceſ. pb.
¶Sed iſtud cōiter reprobatur, vt ēt no. per Io. An. in
d. c. poſtulaſtis. & ibi plene dixi, nec ob. iſte tex. quia
ēt ſi opi. Hoſt. teneatur in d. verſi. ꝙ ſi relinquatur, &
ſequēti, pōt dici ſm̄ d. Flo. ꝙ aliud eſt in diuiſione re-
rum tpalium, de qua hic loquitur, aliud eſt in vocibꝰ
de quibus in d. c. poſtulaſtis. ¶Vltimo inq̄tum hic di
ſtinguitur, an aliquid relinquatur epō, & eccleſiæ, an
vero relinquatur vna res epō, & alia eccleſiæ. dicit d.
Flo. ex hoc poſſe notari, quòd coniunctio aliqd ope-
ratur. nam in primo caſu, qñ vna res relinquitur epō
& eccleſię, eps̄ & eccleſia ſunt cōiuncti re, & verbis,
ideo repudiāte epō, eccleſia habebit locū iure accre
ſcendi, & ſimiliter econtra. l. j. ff. de vſufr. accre. ¶In
ſecundo vero caſu non habet locum ius accreſcēdi,
quia non ſunt coniuncti pp rerum diuerſitatem, vn-
de in d. l. j. §. fi. eſt gl. magiſtra in materia coniuncto-
rum. nam ibi dicit gl. ꝙ quidam ſunt coniuncti re, &
non verbis, quidam verbis tm̄, & non re. Quidam ve
ro ſunt coniuncti re, & verbis. Exemplum primorum
eſt, ſiue eadē res duobus legetur ſeparatim in diuer-
ſis orationibus, puta ſi teſtator dicit lego fundū Cor-
nelianum Titio. & ſic vr̄ prima facie vterq; legaſſe ſo
lidum fundum, tñ per concurſum faciūt ſibi partes,
& ſic vterq; admittitur ad dimidiam fundi. l. reconiū
cti. ff. de leg. iij. & l. vnica. §. is ita. & §. ſi vero non om
nes. C. de cad. tol. Quidam vero ſunt cōiuncti verbis
tm̄, vt dixi. Exemplum ſi dr̄ lego Titio, & Sempronio
talem fundum æquis portionibus. nam ſunt coniun-
cti verbis, quia in eadem oratione, & non re, quia nō
aſſignatur prima facie ſolida res vterq;, ſed p parte.
Coniuncti autem re, & verbis dicuntur ſi teſtator di-
cat Titio, & Meuio lego tale fundum, facit qđ hr̄ in
§. ſi eodem. inſti. de lega. & de verb. ſig. in l. triplici. &
ſic etiam ꝯtingit in tex. iſto ſi legatur eadem res epō,
& eccleſię, quia ſunt cōiuncti re, & verbis, & de hac
materia coniunctorum plene hr̄ per glo. & Ray. in d.
l. j. §. fi. de vſufru. accreſ. & per Cy. in d. l. vna. §. is ita.
& plenius per Bar. in d. l. re coniuncti. ¶In glo. ij. ibi:
de matricibus eccleſijs, hoc eſt de cathedralibus, per
id quod hr̄ in c. venerabili. ī. de ver. ſig. & capitula lo
quentia de rebus eccleſiæ diuidendis in quatuor par
tes habentur in c. vobis. & c. conceſſo. allegatis in gl.
¶Et no. bene ex glo. quia vult, ꝙ an debeatur tertia,
quarta, vel dimidia ſtandum eſt conſuetudini. Idem
Innocē. qui etiam dicit, quòd operari poteſt conſue-
tudo, quòd epiſcopus nihil percipit, & pro hoc alle-
gat

gat,qđ legitur, & notatur in c.certificari.ĵ.de ſepul. Hoſt.vero hic dicit,ꝙ Innoc. poſtea mutauit opinio. auditis allegationibus in cauſa quæ erat inter Epm̃ Ciſcaricenſẽ,& hoſpitaliarios Hieroſolymitanos ꝓnuntiauit, quòd non ſtaretur conſuetudini q̃ habebat,ꝙ nihil perciperet Ep̃s. Sed de iure cõi deberet, & perciperet quarta.ſed poteſt dici ſcđm do.Flo.ꝙ tunc fortè potuit moueri ex aliqua ſpeciali rõne quæ erat in facto,vel in circunſtantijs facti,præterea vt dicit Io.An.hoc qđ dicit hic Hoſtiẽ.ꝙ Innocẽ.mutauit opi.non reperitur per aliquam additionem.Inno.vñ dicit domi.Flo.verius eſſe,quòd ſtandum eſt cõſuetudini,etiam ſi habeat,ꝙ nihil debeatur, dummodo legitimè nil ſit præſcripta.ĵ.de præſcrip.in c.de quarta.& iſtud etiam tenuit Hoſti.in ſumma, de ſepul.§. an ſit licitum. ver.quid ſi conſuetudo.& Ioã.An.in c. certificari.de ſepul.in v.q.Ioã.tamen de Lig.dicebat
21 quòd † ſubditus nõ poteſt hanc canonicam præſcribere ꝯtra Epm̃,q̃a per hoc videretur fieri acephalus hoc eſt ſine capite cõtra illud,qđ hr̃ in c.nulla.xciij. diſt.& in c.cum non liceat.s̃.de præſcrip. ſed prælatus contra alium prælatum ſic d.c.de quarta. Sed certe vt etiam dicit do.Flo.vr̃ ꝙ etiam ſubditus hoc põt præſcribere,vt aperte probatur in d.c.de quarta.dũmodo cum titulo.& ſic legitimè fiat ꝑſcriptio, vt ibi tangitur,& etiam Io.de Lig. finaliter hoc videtur fateri,vt hic dicit do.Flo.nec ob.ꝙ erit acephalus,quia in alijs erit ſubiectus Epiſcopo, licèt non præſtet ſibi quartam.Concludit domi.Flo. ꝙ reſpectu diuiſionis faciendæ inter Epm̃,& eccleſiã cathedralem canonica portio eſt medietas de iure ꝑ iſtũ text. in ver.ſi ab extraneo.vbi dicitur,& ſit mentio de portione,rõe enim portionis intelligitur de dimidia. & in c.ij.de deci.lib.vj.& l.nomen filiarũ.§. portionis. ff.de ver. ſig.& hoc intelligit procedere de iure, niſi aliud habeat cõſuetudo quo caſu procedit ſcđm illum illud quod habetur in ver.quod ſi relinquatur.& in ver.ſi vero dicitur,puta tunc iuxta conſuetudinem fiet diuiſio.vnde dicit do.Flo. ꝙ canonica portio dr̃ cõſuetudinaria ſi ſuper hoc apparet ꝯſuetudo,aliàs eſt portio medietatis,q̃a medietatẽ habebit Ep̃s,& medietatẽ eccleſia cathedralis.vt prædixi.& idẽ voluit Hoſtien.& procedunt prædicta,qñ bona Ep̃i,& eccleſiæ cathedralis ſunt diuiſa.Qñ autẽ ſunt cõia,tunc licèt Hoſt.dicat,ꝙ etiam tunc ſit diuiſio hoc ſm do.Flo.vr̃ implicare ꝯdictionem,q̃a videtur Hoſtiẽ. dicendo,ꝙ bona ſint cõia,& fiat diuiſio dicere quodãmodo, ꝙ ſint cõia,& non cõia.ſed do.Flo.dicit ꝙ dictũ Hoſti. põt ſaluari,ꝑ id qđ dixit Fed.ꝯſi.286. vt ſi dicamus, ꝙ fiet diuiſio tunc quo ad vſum, prout Fede.dat exẽplum in Abbatia ſancti Petri Peruſina vbi cõuentus non habet menſam diſtinctam ab Abbate,& tñ quo ad vſum aliqua deputantur Abbati pro victu ſuo,aliqua conuentui pro ſuſtentatione,& veſtiarijs monachorum, ſic etiam & aliàs vbi bona ſunt diſtincta ꝑ præbendas ſit diuiſio ꝑ clericos quo ad vſum,& plus datur ſacerdoti,q̃ accolito.s̃.de cõſtitu.c.cum M.& ibi no.& de maio.& obediẽ.cap.ſtatuimus. & ſic in effectu vr̃ velle do.Flori.ꝙ ſi apparet de conſuetudine declarante portionem, illi ſtatur,vbi non apparet hẽbit dimidiã. & ſi bona quo ad ꝓprietatẽ ſint cõia habebit dimidiã quo ad vſum non tñ quid repugnat qñ bona ſunt cõmunia, q̃a ex illis non poſſit poſtea Ep̃s non habere dimidiam, ſicut etiam contingit, ꝙ de his quæ conueniunt cõi mẽſæ capituli poſtea ſit diuiſio inter eos,& prædicta ꝓcedunt, qñ agit̃ de canonica reſpectu eccleſiæ cahetdralis.& ſic diuiſionis ſiendæ inter Epm̃,& eccleſiam cathedralem.dicit tñ d.Flor.ꝙ ep̃i pro maiori parte habent bona diſtincta ab eccleſia cathedrali,nec faciunt diuiſionem de relictis ſibi cum eccleſia cathedrali, ſed id quod relinquitur eccleſiæ eſt totaliter eccleſiæ,& ſic capituli.& nihil tribuitur ep̃o, & ſic de conſuetudine in multis locis ſeruatur. Sed de iure ꝓcedit id quod dr̃ in hoc capitulo,& quod s̃.dixi.ſm eum reſpectu eccleſiæ cathedralis.Quo autem ad inferiores eccleſias vr̃ ſentire,ꝙ canonica portio debita ep̃o ſit quarta niſi aliud habeat conſuetudo.facit c.de quarta.s̃.de præſc.Sed aduerte,quia licèt d.Flo.hic tranſeat,tñ d.Ant.hic latius declarat iſtam materiam ponẽdo primo opi. Io. de qua in c.de his.x.q.j.& ſm opi.Bar.Brix. ibi poſitã,& intentio opi.Inn.quã hic ponit,& quarto opin. Hoſ.& demũ ponit qđ ſibi circa materiam videatur. vnde aduertendum,qđ Ioã.in dicto.c.de his.dicit,ꝙ ſcđm ius antiquiſſimum ſcđm qđ eccleſiæ erãt pauperes ep̃s de omnibus bonis eccleſiæ cathedralis de omnibus oblationibus,& obuen. habebat dimidiã, vt patet in c.antiquus.x.q.j.allegato in glo. de bonis autem relictis parochialibus eccleſijs hẽbat tertiam xxj.q.j.c.conſtitutũ, ꝙ in parochialibus eccleſijs ep̃s ſolum haberet tertiam de decimis, & oblationibus, & nihil de alijs dicto.c.de his. deinde poſtea tractu temporis per capitulum quatuor,& c.conceſſo allegato in glo.illa tertia deducta fuit ad quartam demũ fuit ſtatutum,ꝙ præter cathedraticum,nec tertiam, nec quartam haberet a parochialibus eccleſijs, niſi vellet ſuſcipere onus fabricæ, q̃a tunc poterat habere pro fabrica tertiam,vel quartam, prout erat conſuetudo,allegat quod hr̃ x.q.iij. & vltimatè concludit Io.ꝙ cum hodie eccleſiæ ep̃ales ſint diuites nil habebunt ab inferioribus eccleſijs niſi cathedraticũ nõ allegat.c.j.x.q.iij.& hæc fuit opin.Io.in d.c.de his.& ſm illam opi.iſta iura,& ſic hæc decr.& ſimilia dicentia deberi quartam, ſeu portionem canonicam Ep̃o eſſe correctam,quod non vr̃ bene dictum, cum correctio ſit euitanda.de elect.cum expediat. in vj.ideo Barth.Brix.in additione ibi dicit,ꝙ Ep̃s etiam hodie debet habere tres quartas ex ſolis decimis parochialium eccleſiarum, vnã pro ſe, aliam pro fabrica,aliã pro pauperibus per id,quod hr̃ in d.c. vobis,& c.cõceſſio, & ſm eum quarta decimarũ remanebit parochiali eccl̃iæ,& de alijs relictis eccl̃ijs inferiorib' nil reciperet Epiſcopus,& ſic dicit,ꝙ ſeruat conſuetudo & ſic fuit ſeruatũ ſm eũ in ciuitate iſta in qõne, quæ fuit inter Epm̃, & eccleſiam Sancti Io. in ꝑfecto.tñ licèt ſic dicat moderno tꝑe non vr̃ ſic ſeruari.Inn.vero hic in vna parte dixit,ꝙ de iure communi portio, q̃ debet Ep̃o eſt quarta,& ſi reperiat̃ in aliquo canone, ꝙ ſit tertia,vel alia.puta dimidia iſtud fuit ſm diuerſas conſuetudines,in alia parte dicit, ꝙ portio iſta quæ debetur Epiſcopo erit ſecundum, ꝙ reperiunt̃ diuiſa alia bona inter Epm̃, & eccleſiam,vt ſic ſi Ep̃s habeat dimidiam bonorũ eccleſiæ,habeat etiã & dimidiam de his, quæ obuenient eccleſiæ, & ſic ad inſtar antiquæ diuiſionis fiet diuiſio in his,q̃ obueniẽt. facit,qđ hr̃ in c. conceſſio.& c.cognouimus.xij.q.ij. in alia parte videtur ſimpliciter dicere, quòd portio Ep̃i in eccleſia cathedrali erit conſuetudinaria. allegat.c.mos eſt.xij.q.ij.Hoſti.vero hic dicit,quòd portio Ep̃i inter ipſum,& eccleſiam cathedralem de iure erit dimidia, niſi aliud hẽat ꝯſuetudo. Mouet̃ per quoddam ſimile,qđ reuera eſt falſum, quia dicit, ꝙ in voce danda tantam poteſtatem habet ſolus Ep̃s, quantam totum capitulũ,& ipſius opi.poſuit Io.An. in c.poſtulaſti.s̃.de ꝯceſ.ꝑbẽ.vbi ẽt dixit, & facit, qđ notauit Io.An.ĩ c,a collatione.de appe.in vj.Sed iſta

opi.Hoſt.inq̃tum dicit,ꝙ portio debita Epiſcopo ĩter
eũ,& eccleſiã cathedralẽ eſt dimidia, non placet Io.
And.q̃a tex.dicit,ꝙ ſi aliquid ſit legatũ Ep̃o,& aliq̃d
eccleſiæ, ſiue legata ſint æqualia, ſiue inęqualia dẽt
fieri diuiſio ſm canonicã diuiſionẽ,ſed ſi legata cum
eſſent æqualia,& deberetur dimidia: vt dicit Hoſtiẽ.
Ep̃o de relicta eccleſiæ,& ſilr̃ econtra eccleſiæ de re-
licto Ep̃o non eſſet ratio quare diuiſio eſſet facienda
q̃a tñ deberet recipere Ep̃s q̃tum deberet dare, &
ſilr̃ econtra eccleſia deberet tñ recipere q̃tum dare,
& ſic non intereſſet Ep̃i, vel eccleſiæ dictã diuiſionẽ
fieri,q̃a videretur eſſe inutilis.facit,quod hr̃ in l.cum
pater.§.pen.ff.de leg.ij.ſed do.Ant.dicit,ꝙ huic rõni
poſſet rñderi.ſed tñ nõ declarat, poſſes dicere,ꝙ rñ-
ſio.Ioan.Andr.procedere poſſet vbi legata eſſent in
quantitate,ſed vbi eſſent in ſpecie:q̃a intereſt inter-
dum magis hr̃e vnam rem,vel eius partem q̃ aliam,
vel alterius partẽ facit.l.cui fundus.ff.de lega.ij.tunc
non eſſet inutilis diuiſio,licèt res eſſent inęqualis va
loris.an tñ iſta opi.Hoſti. poſſit procedere patebit ex
j̃.dicendis.do.Ant.hic finaliter concludit, quòd duo
ſunt principaliter vidẽda. primũ eſt quota ſit portio
quã Ep̃s debet habere ab inferioribus eccleſijs,& de
quibus rebus, & iuribus poſſit detrahere. Secundum
eſt,quota ſit portio quã Ep̃s dẽt detrahere de relictis
eccleſię cathedralis.& ſic a capitulo ipſius eccleſię,&
22 de q̃bus rebus, & viribus debeat detrahere.¶†Circa
a primum [a] dicit,ꝙ olim erat dimidia per. c.antiquos.
xj.q.j.poſſet tñ dici, vt hic tangit Inno.licèt do.Ant.
non dicat,ꝙ illud.c. habeat locum in rebus eccleſiæ
cathedralis,poſtea vero ſcd̃m do.Anto.dimidia fuit
deducta ad tertiã: vt patet ĩ c.de his.x.q.j.hodie aũt
dicit conſiderandum,ꝙ aut eccleſia inferior a cathe-
drali indiget reparatione, aut non indiget. Si indiget
& tunc nihil debet habere Ep̃s, niſi velit in ſe onus
fabricæ aſſumere.nã tunc põt detrahere portionem
canonicã pro onere fabricę,vt patet in c.vnio.x.q.iij.
vbi tex.vr̃ declarare capitula pręcedentia ibidẽ.ſi aũt
non vult ſubire onus fabricę nihil detrahit,nec habe
re dẽt pręter cathedraticũ.x.q.iij.c.j.ij.& iij.ſi aũt ec
cleſia inferior nõ indiget reparatione, tunc põt Ep̃s
de iure cõi detrahere canonicam portionẽ,& portio
canonica d' iure ẽt quarta,vt hic voluit Inn.ſic cõiter
iura moderna eã appellant.j.de ſepul.c.cũ ſup.& c.
in noſtra.& ſ̃.de offi.or.c. conquerente. & ſ̃.de præ-
ſcrip.in c.de quarta. & ſi aliam quotã dari contingat
iſtud erit ex conſuetudine.facit, qđ hr̃ in c.certifica-
ri.j̃.de ſepul.& ſic patet ꝙ vbi inferior eccleſia nõ in-
diget reparatione dẽt hr̃e quartã. ſed tñ tũc demum
debebit ſibi dari ſi aſſumat in ſe onus fabricæ,& ſe-
cundũ prædicta vr̃r de iure intelligenda eſſe iura lo
quentia de hac materia. facit qđ hr̃ in l.nõ eſt nouũ.
& l.ſed & poſteriores. ff.de legibus. & qđ hr̃ in d.c.
vnio.vbi eſt bonus textus.Ex q̃b' aũt bonis debeat̃.
concludit,qđ olim ex oĩbus bonis debebatur,hodie
hęc canonica, quæ debetur epiſcopo ab inferioribus
eccleſijs dẽtur tantum de decimis oblationibus fu-
neralibus.ſ̃.de offic.ordin.conquerente. & etiam de
relictis pro anima,vt hic colligit̃ in princip.in d.ver.
ſecus,& etiã ſcd̃m do.Ant.debetur de donat.in vita;
ſeu inter viuos eccleſię inferiori,& ſic dicit hic ꝓba-
ri.ſed certe hoc non eſt verũ,qđ debeat̃ de donatio-
ne inter viuos eccleſię parochiali,q̃a hoc non reperit̃
iure cautũ,& dixi ẽt in notabilibus in quibus d.Ant.
etiam tenet contrarium, & ſic videtur fuiſſe ſibi con
trarius.Nec ob.qđ habetur in ver.nec eſt cõtrariũ, &
in c.Pontifices.xij.q.iij.quia ibi loquitur, qñ aliq̃d
datur eccleſię cathedrali, & non qñ eccleſię inferio-
ri.& facit ad prędicta, qđ habetur in c.de his.x.q.j.
& de alijs de quibus dixi.ſ̃.debet̃ quarta portio Ep̃o
ſcd̃m diſtinctionẽ ſuperius dictam, niſi aliud habeat
conſuetudo: quia illa tunc eſſet ſeruãda.j̃. de ſepul.
certificari.in quarta autem parochiali,quam eccleſia
parochialis petit ab eccleſia electę ſepulturæ clarum
eſt, ꝙ illa non debetur, de donatio. inter viuos.j̃.de
23 ſepul.c.de his. ¶†Circa ſm concludit,ꝙ ſi Ep̃s,& ca
pitulũ habent bona diuiſa ſcd̃m certum modũ,diui-
ſio ſcd̃m Inno. dẽt fieri de obuentionibus ſcd̃m illũ
modũ ſcd̃m quẽ a principio fuit facta diuiſio, q̃a illa
videtur fuiſſe intentio fundantis eccleſiam, vt vide-
licet diuidantur poſtea obuenientia,ſicut diuiſit tũc
exiſtentia. ¶Si autem bona non ſunt diuiſa, & tunc
dicit,ꝙ ſi Ep̃s vult ſuſtinere onus fabricæ dẽt habere
duas quartas,vnã pro pauperibus.& vnã pro fabrica.
ij.q.ij.c.vobis.& c.ꝯceſſo.& ſic poſſet ſuſtineri ſcd̃m
eũ opi.Hoſt.qui dixit de dimidia. ¶Si vero non vult
ſuſtinere onus fabricæ debebit hr̃e ſolam quartam.
& ſic dicit opi.poſſe concordari.Hoſt.tñ vt ſ̃.dixi,da
bit Ep̃o indiſtinctè dimidiã,ſed do.Ant. dicit, ꝙ ſtã-
dum eſt cum Innoc. vel concordari debet opinio.vt
ſ̃.quia opi.Hoſtien.videtur obſtare literę,dum dicit,
diuiſionem fiendam,ſiue legata ſint æqualia,ſiue in-
æqualia.quia nõ eſſet ratio quare deberet fieri diui-
ſio,quando relatiua ſunt æqualia ſi ſcd̃m opin.Hoſt.
debet habere dimidiam, facit quod ſuperius dixi,&
quod habetur in l.cum pater.§.pe.de le.ij. Sed certe
etiam ſi ſola quarta debeatur non videretur ſimilr̃ rõ
quare fieri deberet diuiſio,quãdo legata ſunt æqua-
lia, præterea vbi do.Anto.dixit ꝙ Ep̃s debet habere
duas quartas,ſi vult ſuſtinere onus fabricæ verius vr̃
ꝙ debet habere tres quartas vnã pro ſe, & miniſtris
ſuis, aliã pro pauperibus,& etiam ꝓ fabrica. quarta
vero debetur ipſis canonicis, & iſta vr̃ eſſe canonica
diuiſio quę fienda eſt de iure inter Ep̃m,& eccleſiam
cathedralem, vt ꝓbatur in c.vobis.& c.ꝯceſſo.& c.
Vulteranæ.& c.ſancimus.& c.pręcedenti.xij.q.ij.&
iſtud puto eſſe verum de iure, quicquid dicat.d.An.
per iura prædicta,& facit,qđ hic dicit gl. iſta ſcđa in
verſi.capitula tñ.quæ aperte hoc etiã vr̃ velle.fateor,
tñ quod qñ relicta eſſent æqualia q̃ facta ſunt Ep̃o,
& quæ facta ſunt eccleſiæ,quod ſi eſſent in quantita-
te ambo relicta non eſſet neceſſe, qđ de relicto Ep̃o
aliquid daret eccleſiæ,nec econtra,qđ de relicto ec-
cleſię aliq̃d daret Ep̃o,q̃a nulla vtilitas tũc eẽ poſſet
vt de ſe patet,& ꝓbatur in d.l.cum pater.§.pen. ſed
vbi relicta eſſent in ſpecie,vel alterũ in ſpecie,alterũ
in quãtitate bñ poſſet eſſe vtile fieri diuiſionẽ ambo-
rũ relictorum in quatuor partes,licèt eſſent æqualis
æſtimationis ꝓꝑ id,qđ.ſ̃.dixi: & per id, qđ hr̃ in l.ſi
cui fundus.de lega.ij. & ſic poterit tunc fieri diuiſio
vtriuſq; relicti in quatuor pates de quibus tres habe-
bit Ep̃s,& quartã eccleſia,ſeu capitulum eccleſiæ.Et
ꝑdicta ꝓcedunt de iure, niſi conſuetudo aliud hr̃et:
q̃a tunc illa eſſet ſeruanda, vt ſuperius dixi poſt do.
Flo.facit.c.certificari.j̃.de ſepul.nec ob.prędictis qđ
hr̃ in c.j.& ij.x.q.iij.quia ibi non loquit̃ de portione
debita Ep̃o ab eccleſia cathedrali,ſed debita ab infe-
rioribus eccleſijs in qua dicendũ eſt,vt ſuperius dixi.
& hr̃ in d.c.vnio.x.q.iij.& facit ad prædicta,qđ hr̃ in
c.de redditibus.xij.q. ¶ Ex quibus aũt bonis debeat
fieri detractio per Ep̃m.dic de oĩbus relictis eccleſiæ
cathedrali, & pro anima,& etiam de datis ipſi eccle-
ſiæ cathedrali,ſiue in vita,ſiue in morte, vt hic pro-
batur in verſi.nec eſt ꝯtrariũ.& in c.Pontifices.xij.q.
iij.& etiam debetur de mortuarijs ſcd̃m do.Ant.per
id qđ hr̃ in c.præcedenti.Et ꝑdicta ꝓcedũt in cano-
nica

[a] Circa primum. Vid̃ ad hoc.do. Pet. Math. in repe.l.ſi filiũ quẽ habentẽ.C.fami.ercis̃ & d.Bar. Soc. in rubr. ff. ad Treb.& per no. gl. in auth.nouiſſima C. de inof.teſta.vbi per doc.

nica quæ debetur Ep̃o,ſi quęratur quota ſit,ſiue pe-
tatur ab eccleſia inferiori,ſiue a cathedrali quota aũt
ſit portio q̃ debeẽ eccleſiæ parochiali,q̃n ſuus paro-
chianus alibi ſepelitur . dic ꝙ de iure eſt quarta.ĩ.de
ſepul.c.noſtra.& c.cũ ſu p.in clem.dudũ.§.hmõi. de
ſepul.de q̃bus aũt bonis ſit detrahenda dic ꝙ de ſu-
neralibus,& de bonis relictis eccleſiæ electæ ſepul-
turæ.d.§.hmõi.& ĩ.de ſepul.c.j. Et p̃dicta vera de in
re, niſi ꝯſuetudo aliud hr̃et vt in c.certificari.vt ĩ.de
ſepul.ſaluo tñ eo , qđ hr̃ de mendicantibus in dicta
24 cle.dudũ.§.hmõi.An † aũt Ep̃o petenti canonicam
habebit obſtare præſcriptio, vel ꝯſuetudo contraria.
dic ꝙ ſic,dũmodo præſcriptio legitimè ſit interrupta.
ſ̃.de præſcrio.in c.de quarta.nã ſi contrariũ vr̃ ꝙ nõ
ꝓcedat ſine titulo,per id,qđ hr̃ in c.j.de p̃ſcrip.in vj.
& ſilr̃ intellige de conſuetudine legitimè præſcripta
ſecundum ea,quæ habentur in c.fin.ſ̃. de conſue.nã
per illã põt induci,ꝙ Ep̃s nullam canonicã portionẽ
habeat,vt dixi prin.poſt Inn. licèt aliqui dicant,ꝙ p
conſuetudinẽ poſſet minui. Sed non ex toto tolli,&
no.bene,vt etiã notauit.Ioã.An.in c.certificari.in v.
25 q.ĩ.de ſepul. ¶†Quid aũt ſi conſuetudo hẽt,ꝙ ſit q n
ta pars,vel ſexta,an poterit peti tanq̃ canonica , vel
ſub nomine canonicæ.Inn.dicit ꝙ non,quia non te-
peritur ſic a iure determinata: ſed ſolum de dimidia
quarta,aut tertia.vñ dicit,ꝙ poterit peti tanq̃ cõſue-
tudinaria.Hoſti.vero dicit,ꝙ poterit,& debebit peti
tanq̃ canonica a cõſuetudine moderata , de quo per
Io.An.in p̃alleg.c.certificari.& ibi etiam tãgitur , an
in libello in quo petiẽ canonica portio cõprehenda-
tur id , qđ ex conſuetudine debeẽ,de quo ẽt aliquid
in c.conquerente.& ibi etiã dixi,de offi. ordi.de re-
26 ſti.ſpo.c.cum ad ſedem.¶†In glo.præſumitur.ibi:in
cõtrariũ admittitur.ſupple, etiã ex præſumptionib⁹,
vt ſeqtur in gl.& ſic multofortius admittetur per te-
ſtes deponentes de voluntate teſtatoris a quo audi-
uiſſent ꝙ intuitu perſonę relinquebat.¶In ea.gl.ibi.
c.ij.facit ,qđ hr̃ in l.ſi fortè.& in l.ſi militi.in fi.ff.de
caſtren.pecu.idẽ dicit Vincen.videlicet,ꝙ ẽt ex qua-
litate rei legatę poterit p̃ſumi de volũtate teſtatoris,
q̃a ſi legauit canẽ ad venandũ,vel accupãdũ actũ,aut
falconẽ Ep̃o ſolito in talibus ꝯuerſari preſumetur cõ
templatione Ep̃i eſſe relictum.¶In ea.glo.ibi:pręſu-
metur relictũ.ſupple,pręſumptione iuris,& nõ de iu
re,q̃a ſilr̃ hoc caſu poterit probari cõtrarium per te-
ſtes,& etiam per præſumptiones, & ſurget præſum-
ptio ex qualitate rei relictę,quæ potius conueniet ec
cleſiæ,q̃ Epiſcopo,vt quia legatur calix,vel alia ſimi-
lis res , puta caſula , ſeu planeta , vel capa ſerica de-
putata ad diuinũ officiũ, vel aliud ornamẽtũ eccſia-
ſticũ.nã tũc,licèt relictũ ſit factũ a ꝓpinquo p̃ſumeẽ
relictũ ꝯtẽplatione eccleſiæ.dicit tñ hic.d.Flo.ꝙ p̃di
ctæ præſumptiones nõ ſunt efficaces ad aliud,niſi ad
excludẽdã pręſumptionẽ ꝓpinq̃tatis:& iõ oportet ꝙ
aliter appareat,vt q̃a relinquiẽ Ep̃o calix ad ꝑpetuũ
vſum celebrandi ſu p altari maiori:nã ad hoc, vt vna
pręſcriptio tollat aliã dẽt eſſe fortior illa. vt not.in c.
cũ inter.ſ̃.de cle.vbi de hoc in gl.q̃ incipit hic ꝯcur-
rũt.Cõiter tñ teneẽ , ꝙ ex qualitate rerũ p̃dictarũ p̃-
ſumaẽ,ꝙ relictũ factũ a ꝓpinquo ĩtelligatur factũ cõ
tẽplatione eccleſiæ:vt hic voluit Io.An.& ẽt.d.Ant.
27 ¶†Sed iuxta prędicta põt dubitari q̃d ſi ab extraneo
factũ ſit legatũ prælato,vel ſub noĩe ꝓprio, & appel
latiuo,ſed ſequaẽ appellatiuũ, an ꝓcedat ꝙ hic dr̃,vt
intelligaẽ relictũ contẽplatione eccleſiæ, an vero in-
telligaẽ tunc relictũ contẽplatione p̃ſonę: & ſecus ſit
q̃n legaẽ ſub noĩe appellatiuo,& ꝓprio. ſed appella
tiuũ p̃cedit.Legiſtæ dicerent prędictã diſtinctionẽ eẽ
tenendã,per id qđ hr̃ in l.annua.ff.de annu.le.& in
l.ſi ſeruus cõis.ff.de ſtipul.ſeruo. & ſic ſcđm eos,q̃n
fieret ſub noĩe ꝓprio tñ,vel ſub ꝓprio,& appellati-
uo.Sed ſi ꝓpriũ ꝓcederet,intelligereẽ in dubio reli-
ctũ intuitu p̃ſonæ:ſecus q̃n fieret ſub noĩe appellati
uo ꝓprio.ſed appellatiuũ procederet, q̃a p̃ſumetur
intuitu eccleſiæ relictũ:ad qđ facit,qđ legiẽ.& no.ĩ c.
q̃m Abbas.de offi.del. Sed fortè,vt dicit do.Ant.Ca-
noniſtæ non admitterent prædictã diſtinctionẽ,quia
iſte tex.vr̃ loqui indiſtinctè,& ſilr̃,quòd vbi ſit lega-
tũ ab ex̃neo p̃lato p̃ſumiẽ ĩtuitu eccleſię. Sed poſſet
dici ꝙ iſte tex.deberet diſtingui per leges p̃dictas,ex
quo nõ reperitur p canones directè. & ſic reſidet hic
do.Ant.ſed tu dic de hoc diceẽ.ĩ. ſu p gl.Nec eſt vbi
gl.tãgit de materia.¶In gl.ſi exprimat.ibi:nemo p̃t .
hæc ſolutio prima,q̃a non declarat quare plus offen
diẽ ius vno caſu,q̃ alio non vr̃ bona,q̃a in effectu vr̃
repetere id de quo fit q̃õ.ſcilicet quare plus offendiẽ
ius vno caſu,q̃ alio.ſed Innoc.declarat iſtã primã ſo-
lutionẽ: q̃a q̃n relinquitur Ep̃o tñ,intelligiẽ eſſe re-
lictũ Ep̃o intuitu p̃ſonę,nullũ autẽ ius dicit,quòd de
legato facto Ep̃o intuitu perſonę aliquid debeaẽ ec-
cleſię,ſed bñ dicit ius qđ de relicto eccleſię Ep̃s dẽt
hr̃e ſuã partẽ:& hoc mõ põt defenſari prima ſolutio,
ſcđa tñ ſolutio datur in ver.vel põt quę in hoc cõſi-
ſtit ſm d.Flo.quòd nõ põt eccleſia intelligi ſine Ep̃o
ſed eꝯ ſic,q̃a põt eſſe Ep̃s ſine Ep̃atu:ſed contra hoc
facit,q̃a etiã eccleſia vr̃ poſſe eſſe ſine Ep̃o,vt vr̃ con
tingere,q̃n vacat p p hoc extra gl.aſſignantur alię rõ-
nes.nam dicũt,quòd prælatus dẽt illi de capitulo nõ
econtra.xij.q.j.c.ſint manifeſtę, & q̃a pater carnalis
in portione debita ſibi in bonis filij. non põt priuari
niſi cã ſubſit.in auth.vt cũ de ap.cog.§.j.col. viij.Sic
nec etiã pater ſpũalis priuari dẽt ſua portione. Itẽ eſt
rõ ſcđm Phil. quã Ep̃s põt hr̃e ꝓprium ſine eccleſia.
i.bona ſeparata ab eccleſia,vt in c.ſint manifeſtę pręal-
legato.ſed eccleſia nil põt hr̃e quin teneatur mini-
ſtrare ſuis miniſtris xij.q.j.c.expediet.& cap.ex his .
Hoſt.vero dicit,ꝙ rõ fuit,quia ius voluit plus deferri
capiti,q̃ mẽbris. ar.l.cũ in diuerſis.ff.de reli.Oĩa eñ
mẽbra ſeruiũt capiti nõ ecõtra ſcđm eũ.d. vero Flo.
hic dicit ꝙ rõ diuerſitatis ſatis colligitur ex lr̃a,quia
vno caſu eſt contra canones.Q̃n.ſ.legaẽ eccleſię hoc
adiecto ꝙ Ep̃s nil habeat.nã hoc eſſe reddere eccle-
ſiã ſine capitę,qđ repugnat iuri ſcđm eũ . Nã etiã q̃n
eccleſia vacat dicit idẽ d.Flor.ꝙ intelligitur ẽt cũ ca-
pitę reſpectu ſucceſſoris cui oĩa debent conſeruari.
allegat de offi.or.c.cũ vos. facit,qđ hr̃ de ele.q̃a ſæ-
pe.in vj.de offi.or.eo.lib.Econtra autẽ , q̃n relinquiẽ
Ep̃o hoc adiecto,qđ ſit tñ Ep̃i,non ſit contra cano-
nes , q̃a hoc caſu intelligitur reliquiſſe teſtator Ep̃o
intuitu perſonę.& ſic non tanq̃ Ep̃o. ſed tanq̃ priua
tę perſonę in quo caſu canones non repugnãt, ſi ec-
cleſia de tali relicto nil habeat,nec aliqua rõ ẽt tunc
contradicit do.autẽ Anto. hic vltra prædictas rõnes
aſſignat etiã aliã.nã dicit,ꝙ diuerſitas eſſe põt,q̃a in
Ep̃o põt hr̃i duplex conſideratio. nã põt cõſiderari,
vt priuata p̃ſona:& ẽt vt p̃ſona exiſtens in dignitate.
& ſic illud reſpectu dignitatis:iõ ſi teſtator hẽt dupli
cẽ reſpectũ,& declarat,aut determinat alterũ ex p̃-
dictis non dr̃ tollere ius, ſed potius circa factũ duplr̃
intelligibile declarare intentũ ſuũ : ſed eccleſia non
p̃t ꝯſiderari, niſi vt eccleſia q̃a nõ hẽt p̃ſonã de p ſe.
& ſic nõ eſt,niſi vn⁹ reſpect⁹ , videlicet,vt relictũ de-
beaẽ eccleſię:iõ nõ põt dici, ꝙ ibi poſſiẽ cadere decla
ratio.ſed poti⁹ tũ dicit ꝓteſtatio teſtatoris repugnari
volẽti, ꝙ vbi eccſiæ legaẽ debeaẽ portio Ep̃o,cũ Ep̃s
ſit in eccleſia,& cõprehendaẽ appellatione eccleſiæ:

vt in c.ſclre.allegato in gl. Nec obſtat, ſi dicatur, ꝙ ec
cleſia pōt verificari in capitulo abſq; prælato, qa rñ-
det do.Ant. ꝙ illud eſſet mōſtruoſum, qa ſine capite
demonſtrareĩ corpus eccleſiæ in c.tantum. ideo illud
28 attendi nō dẽt. ¶ †Ex prædictis videtur poſſe inferri,
ꝙ ſi teſtator legaret non ſub noĩe eccleſiæ: ſed ſub
noĩe capituli, vt qa dicetur lego capitulo talis eccle-
ſiæ, ita qđ Eps̄ nihil habeat de tali relicto, ꝙ tunc vr̃
talis ꝓteſtatio valeret ex eo, quia hoc caſu vr̃ ꝙ poſſit
conſiderari duplex reſpectus, vnus conſiderare capi
tulum taliter, ꝙ includatur Eps̄ alius, vt non includa
tur Eps̄, ſed obſtan. hoc credit do.Ant. ꝙ non valebit
dicta proteſtatio ex eo, quia in dicto caſu nō vr̃ poſſe
dari, niſi vnus reſpectus in relinquendo, vt videlicet
relictũ cenſeatur eſſe factũ ↄtẽplatione eccleſię cum
qua Eps̄ hẽt cōionẽ: & ſic ꝓteſtatio eẽt iuri ↄ̄ria. Nec
ob. ſi dicaĩ, ꝙ tunc in dicto caſu, qñ relictum eſt capi
tulo cum proteſtatione prædicta intelligeretur reli-
ctum ſingularibus de capitulo, quia rñderi pōt ſcđm
do.Ant. ꝙ iſte intellectus ſtare non pōt, quia ei repu
gnat nomen appellatiuum inquãtum ſit relictũ ſin-
gularibus de capitulo: & ſic non vr̃, ꝙ debeat intelli-
gi eſſe relictũ ſingularibus de capitulo, niſi aliter cō-
ſtaret, qđ ex affectione ſingulariũ perſonarũ fuiſſet
motus, vel niſi dicaĩ, ꝙ faciendo ꝓteſtationẽ prædi-
ctam videaĩ voluiſſe, ꝙ relictum intelligatur factũ ca
pitulo rōne ſingulariũ perſonarũ capituli. arg. c. Ro-
mana. §. vniuerſitatẽ. de ſen. exců. in vj. aliter tñ non
declarat do.Anto. dicens, ꝙ pũctus eſt dubius, & di-
ſputabilis. Potes dicere, ꝙ quia qñ plures rōnes ↄcur
rũt pro deciſione vnius caſus ſufficiat vnam ex illis
adeſſe, licèt aliæ non adſint, vt notauit glo. notabilis.
in l. liberorũ. §. notatur. ff. de his qui no. infa. ꝙ verior
vr̃ opi. ꝙ ꝓteſtatio non valeat in dicto caſu, quia ſal-
tem vr̃ habere locum ratio Hoſt. videlicet, qa ius vo-
luit plus deferri capiti, q̃ mẽbris, iō tutius vr̃ eſſe, ꝙ
dicatur ꝓteſtationẽ non tenere ex quo relictum eſt
factũ ſub noĩe appellatiuo, & ſic ↄtẽplatione eccle-
ſiæ. Et ꝑ hoc vr̃ ꝙ licèt rō d.Ant. fuerit ſubtilis, nō tñ
vr̃ omnino ꝓcedere, ꝑ id qđ .ſ. dixi. ¶ Item aduerte,
ꝙ prima ratio aſſignata extra gl. videlicet, ꝙ prælatus
dẽt ali a capitulo, & nō econtra, & pater carnalis in
portione debita filijs non pōt priuari nō vr̃ bona, qa
Eps̄ reputaĩ pater reſpectu ſuorũ ſubditorum. ff. de
offi. ordi. c. cōquerẽte. ideo ſicut filius dẽt ali a patre
carnali, qñ expediet, & ſiľr econtra pater carnalis a
filio. l. ſi quis a liberis. de lib. agnoſcen. ita nedũ Eps̄
q eſt pater ſpũalis dẽt ali qñ expedit, a canonicis. xij.
q. j. & ex his ita etiã canonici tanq̃ filij debent ali ab
Epō, qñ expedit, & ſic eis ſubuenire. facit, qđ not. gl.
in cle. ſi vna. in gl. antepe. de rebus eccleſię non alie.
& ſiľr, ſicut pater carnalis non poteſt priuari in por-
tione ſibi debita in bonis filij, ſic nec etiam econtra
filius in portione ſibi debita in bonis patris, in auth.
vt cum de appellatione cognoſcit. §. hoc aliud capi-
tulũ. & §. cãs. & iō dicta rō non vr̃ ꝓcedere. ¶ In gl.
in verbo, nec eſt ibi. & hæc diſtinctio. ſupple, quæ hr̃
in ver. ſed cōſiderandũ. tñ illud capitulũ, Pontifices,
loqtur in caſu dubij, & non in caſu certi, vt hic dr̃ in
litera in verſi. qm̃. ¶ In ea. glo. ibi. l. annua. Sed certe
ibi loqtur, qñ relictũ fuit ſcm̃ ſub noĩe appellatiuo,
puta ſacerdoti talis ville, vel eccleſiæ, & ſic ille text.
non facit ꝓ gl. vñ videretur, ꝙ qñ exprimitur nomẽ
ꝓpriũ in legato intelligaĩ factũ ↄtẽplatione ꝑſonæ,
ſecus qñ exprimitur appellatiuũ, per id qđ legitur &
nota. in ſimili in c. qm̃ Abbas. de offi. dele. & ꝑ Legi-
ſtas maximè. Bar. ĩ l. ſi ſeruus cōis. ff. de ſtip. ſeruo. do.
Ant. hic dicit, ꝙ Legiſtæ ſequereñ ꝑdictã diſtinctio-
nem per iura allegata: ſed gl. hic expreſſe tenet ↄ̄riũ
& pro illa facit iſte tex. qui ſimpľ, & indiſtinctè dicit
ꝙ legatum factum prælato ab extraneo præſumitur
eſſe factũ contẽplatione eccleſiæ, & cum gl. ↄcordat
Io. Tanc. & Vincen. & cũ illa etiã tranſit Ioã. An. tenẽ-
do gl. dicit do.Ant. poſſe rñderi ad c. quoniã Abbas.
ꝙ ibi eſt materia, quæ nō tm̃ ſequitur dignitatẽ. ſicut
materia legati in qua quis potius vr̃ cōſideraſſe ani-
mam, q̃ aliam cauſam extrinſecam. do. vero Flo. hic
dicit, ꝙ ſi in legato non fit mẽtio, niſi de ꝓprio noĩe,
puta, ſi lego domino Petro donato, non facta mẽtio-
ne, ꝙ ſit Eps̄ Paduanus: tunc nō procedit glo. per id,
quod hr̃ in d. c. quoniam Abbas. cũ materia ſua, ſed
ſi exprimitur nomẽ proprium, & vltra hoc exprimiĩ
nomen adminiſtrationis, ſeu appellatiuum: puta qa
dixit teſtator lego talem rem domino Petro donato
Epō Paduano, tunc procedit, quod dicit gl. ſcđm eũ:
& hoc intelligendo, ꝙ non ſint aliæ coniecturæ per
quas veriſiñ inferetur, ꝙ habuit contemplationẽ ad
primam, & ſic dicit intelligendum hanc gl. & ꝓ hoc
allegat, quod no. in d. c. quoniam Abbas. & per hoc
dicit ſe conſuluiſſe, qđ legatum facta rectori eccleſię
expreſſo nomine proprio, & nomine eccleſiæ, quòd
intelligitur eſſe factũ contẽplatione eccleſiæ, qđ di-
cit ſæpe de facto contingere procedit, qđ dictum eſt
ſm eum maximè, qñ ex verbis colligitur, ꝙ teſtator
fuit ↄteſtatus eccleſiam, vt qa dicit lego Petro ꝑsby-
tero meo parochiali centum. Io. tñ And. & etiam do.
Anto. hic dicunt poſt. Pet. & Abbatem. quod d. l. an-
nua. & per id quod dicit gl. ꝙ ſi legetur prælato, ſeu
adminiſtratori alicuius eccleſiæ etiam expreſſo noĩe
proprio, quod intelligetur relictum contemplatione
eccleſię, & Epiſcopus habebit canonicã. nam & ſuc-
ceſſori in eccleſia debetur tale legatum illo remoto.
d. l. annua. do. autem Pet. hic recitat gloſſ. & dictum
Hoſt. de quo. j. dicetur. demum de hoc an nomen ꝓ-
prium, vel appellatiuum appoſitum in diſpoſitione
debeamus inſpicere. dicit ꝙ ex qualitate diſponen-
tis idem inſpiciendũ per l. qui habebat. ff. de reb. du.
per quam legem vr̃, ꝙ ſi exprimatur nomen ꝓpriũ,
& appellatiuum, ſi teſtator non habet notam ꝑſonã
videatur contẽplaſſe appellatiuũ potius, q̃ ꝓpriũ. &
ſubdit do.Pet. vidẽdũ eſſe qđ notauit Bart. in l. ſi ſer-
uus cōis. ff. de ſtip. ſeruo. & quod notatur in d. c. qm̃
Abbas. & in d. l. annua. & aliter non declarat. Tu po-
tes tenere cum gloſſ. quando relinquitur rectori, vel
prælato eccleſiæ, quando relictum factum eſt ab ex-
traneo, ẽt ſi nomen proprium ſit expreſſum. nam cũ
gl. tranſeũt cōiter doct. & maximè Io. An. & Hoſti. &
etiã do.Ant. & illam etiã tenuit Bart. in l. ciuibus. ff.
de rebus dubijs. vbi dicit, ꝙ in dicto, qñ relinquiĩ re
ctori, vel prælato eccleſiæ non eſt fienda diſtinctio,
an exprimatur nomen proprium, an vero appellati-
uum. Sed ſolum, an fiat relictum ab extraneo, an a
ꝓpinquo. moueĩ ꝑ iſtum text. vbi dicit eſſe caſum ꝓ
glo. & ſic licèt als̄ in alia mã ↄſueuit diſtingui, an ex-
primaĩ nomẽ ꝓpriũ an appellatiuũ, an vero vtrunq;,
& ſi vtrunq;, vt ſi inſpiciaĩ ꝙ ꝓcedit, vt no. per eũ in
l. ſi ſeruus cōis. ff. de ſtipu. ſeruo. & facit, ẽt ꝙ not. Io.
An. in c. qm̃ Abbas. de offic. dele. Et ſi dicaĩ quare in
iſto caſu non fit prædicta diſtinctio. Rñde ſuper hoc
eſſe cogitandũ. potes dicere, ꝙ iſtud cōtingit fauore
eccleſiæ. arg. l. ſunt ꝑſonæ. ff. de relig. Et ꝑ ꝓdicta pa-
tet do.Flo. nō bñ rñdiſſe gloſſ. ¶ Itẽ non vr̃ bñ dixiſſe
in alio, qa ſi attendi deberet, an exprimatur nomen
propriũ, an vero appellatiuũ, ſi exprimitur vtrũq; vr̃
ꝙ tunc debetur inſpici id qđ præcedit, prout etiã ipſe
videtur voluiſſe in dicto. c. qm̃ Abbas. Cuius tñ cō-
trarium

trariũ ipſe hic voluit, q̃ tñ cũ, qñ exprimiť vtrũq;
licèt ꝓponatur nomen ꝓpriũ attenderetur potius ap
pellatiuũ, vt patet in exemplo, qđ ſuperius poſui poſt
eũ, & ſi tñſio glo. procederet non bene dixiſſet in di-
cto exẽplo, ſed tenendo gl. tunc bene eſt verũ ꝙ mul
toſortius idẽ dicendum, qñ exprimitur proprium, &
appellatiuũ, & tene menti prædicta, q̃a latius decla-
raui q̃ per alios declaretur. ¶ Item aduerte, q̃a gl. di-
xit prædicta vera in legatis. & ſic in actibus vltimarũ
voluntatũ, vt hic tangit gl. in ver. ꝙ intelligitur, in da-
tis autẽ inter viuos dicit gl. ꝙ eſt ſecus q̃a præſumiť,
qđ eſt datũ intuitu perſonæ: poſtea tñ vť quodam-
modo deſtruere teſtringẽdo hoc verũ eſſe, qñ aliqua
amicitia, ſeu dilectio longa ꝑceſſit inter dãtem inter
viuos, & eum cui fuit datum propter ſpem remune-
rationis contra dictum, tñ gl. vt etiam gloſſ. tangit vť
eſſe tex. in c. ſancimus. & c. pręcedenti. xij. q. ij. vbi vť
probari, ꝙ etiam in datis inter viuos in dubio pręſu-
matur eſſe data contẽplatione eccleſiæ, vnde ꝓpter
hoc dicit Hoſtiẽ. ꝙ de iure dicta diſtinctio data inter
viuos, & relicta in vltima voluntate non videtur ꝓ-
cedere. fatetur tamen, ꝙ conſuetudo approbat dictã
differentiam, & ſic etiam tranſit Ioan. And. do. vero
Anto. hic concludit, ꝙ ſi præcedente amicitia, vel ꝓ-
pinquitate aliquid legetur. vel donetur prælato, non
videtur eſſe differentia inter datum inter viuos, & re
lictum in vltima voluntate: q̃a vtrobiq; cenſetur eſſe
datũ, & relictũ contẽplatione perſonę. facit, qđ dictũ
fuit in gl. in verbo, præſumitur, & ſuper ea. ¶ Si autẽ
eſt datum ab extraneo non præcedente amicitia, vel
propinquitate: tunc gl. videtur velle, quòd ſit differẽ-
tia inter data in vita prælato, vt tunc præſumantur
data contẽplatione perſonæ, & relicta in vltima volũ
tate, vt tunc præſumantur relicta contẽplatione ec-
cleſiæ, tñ contra gl. videť eſſe caſus in d. c. ſancimus.
& in c. præcedenti. vbi vť probari, ꝙ etiã in datis in-
ter viuos pręlato in dubio intelligatur datum contẽ-
platione eccleſiæ, & ſic de iure dicta diſtinctio vť ꝓ-
cedere. tamen vt dixi, Hoſt. dicit, ꝙ de conſuetudine
ſeruatur diſtinctio facta per gl. & pro illa põt aliquis
ratio aſſignari ſcđm do. Anto. quia qñ ſit legatum in
vltima voluntate teſtator cogitat cõmuniter de mor
te: ideo videtur tunc magis habere reſpectum ad ani-
mam q̃ ad aliud. ſed qñ diſponit inter viuos non ſic
veriſimiliter vť tunc habere reſpectum ad animam.
ſatis puto quòd de iure non procededat opi. gloſſ. vt
etiam voluit hic Ioã. And. & Hoſtien. & domi. Anto.
niſi conſuetudo aliud haberet: quia ſi de illa cõſtaret
illi videretur ſtandum, per id quod hť in c. cum dile
ctus. ſ. de conſue. & per id quod dicit Hoſti. & per ꝑ-
dicta eſt expedita gl. vſq; ad ver. Itẽ aliud eſt dicere.
29 ¶ † In ea. gl. in fin. ibi: dicitur, ꝙ relictum ciuibus vi-
detur relictum ciuitati, & ſic videtur ꝙ eadem ratio-
ne relictum canonico intelligatur relictum eccleſiæ.
gloſ. hic non ſoluit iſtud contrarium. nec in c. Ponti-
fices. xij. q. ij. vbi glo. etiam vť tenere idem, qđ hic
glo. tenet, & pro iſta gl. & illa bene facit, quod hť in
c. p exemptionem. de priui. li. vj. vbi dicitur, ꝙ aliud
eſt ſi eximitur eccleſia, quia tunc etiam canonici in-
telliguntur exẽpti, aliud ſi eximunť canonici, q̃a tũc
eccleſia nõ intelligitur exẽpta. Io. An. vť tranſire cũ
glo. nã nitiť rñdere ad l. ciuibus allegatã in ɔ̃riũ duo-
bus modis. primo rñdet, prout vť voluiſſe glo. in d. l.
ciuibus, videlicet ꝙ fortè ciuibus qui erant admini-
ſtratores ciuitatis fuit factum relictũ: & ſic vult, ꝙ ibi
non fuit ſimpliciter legatum ciuibus, ſed illis ciuibus
qui erãt adminiſtratores ciuitatis: iõ nimirum, ſi in-
telligiť tunc eſſe legatũ ꝑlato ciuitati. ſed qñ ſit le-
gatũ ꝑlato, ſeu adminiſtratori intelligiť eſſe relictũ
eccleſiæ: & ſic non obſtabit. d. l. dicit gl. Sed certe, vt
hic dicit do. Flo. iſte intellectus vť diuinare: ideo alij,
vt tangit Ioan. And. diſtinxerunt, ꝙ aut exprimuntur
noĩa ciuiũ in legato, aut non. primo caſu non vť reli-
ctũ ciuitati, in ſcđo ſic: & ſic intelligatť. d. l. ſeq. ff. ad
Tre. dicit tñ d. Flo. ꝙ dicta diſtinctio procedit, qñ ex-
primitur nomen propriũ: tñ ſecus ſi exprimereť pro-
priũ, & appellatiuũ: q̃a tũc ɔ̃ſideraretur appellatiuũ
per notata in d. l. quoties. & ĩ c. qm̃ Abbas. de off. de-
le. & per id, qđ dixi. ſ. poſt eũ circa intellectũ gloſ. in
ver. & licèt relinquãtur. an aũt hoc ſuũ dictũ ꝓcedat
qñ exprimitur ꝓpriũ, & appellatiuũ, declaraui ſupe-
30 rius. ¶ † Et no. bñ hanc ſecundã ſolutionẽ, q̃a vť uel-
le, ꝙ qñ relinquitur canonicis nõ expreſſis ꝓprijs no
minibus videatur eccleſiæ relictum, & ſic non uide-
retur tũc ꝓcedere gl. de quo. ĩ. dicetur. Pau. de Lea-
za. ut hic refert do. Flo. uť ſimpliciter tenere gl. & ad
l. ciuibus. rñdet, ꝙ aliud eſt in ciuib' q̃ in canonicis,
q̃a ciues includunt ciuitatẽ, & eis ſublatis deſinit eẽ
ciuitas quæ non eſt aliud q̃ ciuium collectio: de ſen.
excõ. ſi ciuitas. li. vj. facit, qđ hť in l. pupillus. §. terri-
toriũ. ff. de uer. ſig. & qđ not. Io. Mo. in d. c. ſi ciuitas.
ſed perẽptis canonicis non deſinit eſſe eccleſia: ideo
nil ſecus. Sed contra pręđicta facit, q̃a uidetur ꝙ imò
aliud ſit ciuitas. nã interdicta ciuitate nõ ſunt ĩterdi-
cti ciues: ſed locus. de ſentẽ. excõ. c. ſnĩa. §. j. li. vj. &
ſic ciuitas videtur accipi pro loco tm̃. do. Flo. non rñ-
det. Sed poſſet dici, ꝙ ibi loquitur in pœna interdicti
quę tanq̃ odioſa videtur reſtringenda, arg. regulę, in
pœnis, & regulæ, odia. de reg. iur. in vj. ſed hic loqui-
mur in legato, quod eſt fauorabile, & in eo eſt fien-
da interpretatio. l. in teſtamentis. ff. de reg. iu. & ſ. de
dona. c. cum dilectus. Io. Cald. hic dicit, ꝙ qñ relinq-
tur ſub nomine appellatiuo tm̃, plus ponderatur id
cui attribuitur appellatio q̃ perſonæ d. c. qm̃ Abbas,
& dicere voluit ſcđm do. Flo. ꝙ in l. ciuibus. nulli ci-
ues fuerunt expreſſi: ipſe tñ dicit idẽ, ſi eſſent expreſſi
ſub nomine proprio, & appellatiuo, per id, qđ ſ. dixi.
poſt eum. ꝙ an procedat ſuperius dixi. & ſic vť velle
Io. Cal. & approbare ſcđam ſolutionẽ. ſ. datam ad l.
ciuibus. & per hoc etiam vť uelle, ꝙ qñ relinquitur
canonicis non expreſſis ꝓprijs nominibus, ꝙ intelli-
gatur relictum eccleſiæ, & ad c. per exemptionem. ſ.
allegatum. rñdet Io. Cald. ꝙ ibi loquitur in exẽptio-
ne quæ vť eſſe odioſa, dum ſit cõtra ius cõe: & ſic re-
ſtringenda, vt ibi notatur in vltima gl. ideo ibi appel
latio canonicorum nõ includit eccleſiam. nam ſatis
eſt quod priuilegium aliquid conferat. ĩ. de priuil. c.
ſanè. & per hoc dicit Io. Calde. non procedere hanc
gl. inquantum diſtinguit inter ciues, & canonicos. &
tñr non videtur procedere gl. in d. c. Pontifices. quæ
loquitur, quando teſtator dixit relinquo hoc iſtis ca
nonicis. & ſic videtur loqui, quãdo fuerunt expreſſa
nomina canonicorum. nam hoc vť importare verbũ,
iſtis, ſcđm eũ, qñ teſtator contemplatur perſonã quo
caſu non cenſetur relictum eccleſię. Ego tñ nõ video
ꝙ licèt dicatur relinquo iſtis canonicis hoc eſt cano-
nicis talis eccleſię, prout videtur eſſe mens illius gl.
qđ per hoc dicatur teſtator cõtemplatus perſonã. an
autẽ opi. Io. Cald. procedat. ĩ. patebit. ¶ Circa. c. tñ p
exemptionem. dicit do. Flor. eſſe conſiderandum, ꝙ
ibi perſonę canonicorũ comprehenduntur non in-
diuidualiter, ſeu ſingulariter, imo comprehẽduntur
canonici qui ſunt tempore exemptionis, & qui etiã
poſtea erunt perpetuo: q̃a ſub noĩe appellatiuo facta
fuit exemptio, & cõſtat ꝙ hodie dicuntur idem eſſe
canonici qui fuerunt iam in centum annis elapſis, &

ſimiliter q̃ poſtea erunt attento noīe appellatiuo:q̃a iſti ita ſunt canonici, ſicut illi.& pro hoc hr̄ in l.mortuo.& l.proponebatur.ff.de iudi. vbi dicitur ꝙ idem populus eſſe dicitur qui modo eſt.& qui fuit iā multis annis elapſis, dicit etiam idem d.Flo.ꝙ ſi teſtator dicat relinquo talem rem canonicis talis eccleſiæ licèt non exprimanť nomina propria : non tñ per hoc intelligetur relictū eccleſiæ,ſed collegio canonicorū ipſius eccleſiæ,qđ eſt diuerſum ab eccleſia ſcđm eū: q̃a non cōprehēdit totam eccleſiā, cū vltra collegiū ſit prælatus,& etiā alij clerici.Sed qñ relinquitur ciuibus alio non expreſſo intelligitur relictum ciuitati;q̃a ciuitas in effectu quo ad acquirendum aliquid non eſt aliud q̃ ciuiū collectio.licèt quo ad alias cōſiderationes interdū ſit verū id,qđ.ſ.dixi videlicet ꝙ aliud eſt ciuitas,& aliud ciues.& ꝑ p̄dicta dicit poſſe verificari hanc gl.q̃ per ſcripta ſuper illa remanet valde intricata ſcđm eū.& per prędicta ēt colligi pōt intellectus.d.l.ciuibus.& dicti.c.per exemptionem. qui plenius eſt declaratus ſm eū,q̃ declareť in dictis iuribus.& hæc dicit ꝓcedere de iuris ſubtilitate:ſed quantū ad materiā huius.c.dicit, ꝙ putat ꝙ ſicut de relicto facto eccleſię cathedrali hēt Ep̄s portionē, vt hic patet:ita & de relicto facto cano.nominibus non expreſſis,q̃a collegiū canonicorum vr̄ eſſe tota eccleſia p̄ter Epm,& ſic reſidet do.Flo.& ex p̄dictis habes opi.Pau.qui ſimplr̄ tenuit gl.Itē habes opi.Io.Cald. qui vr̄ approbare glo.item habes opi.do.Flo. qui certo reſpectu videtur approbare gloſſ.videlicet quo ad hoc ꝙ aliud ſit relinquere eccleſiæ: quia tunc vr̄ comp̄hendi capitulū , & p̄latus, aliud legare canonicis eccleſię:quia tunc ſolum vr̄ cōprehendi capitulū eccleſię. q̃a gl.hic vr̄ ſenſiſſe relata ad text. ꝙ de relicto facto canonicis Ep̄s non habeat portionē : ſecus de relicto facto eccleſiæ cathedrali.nā ipſe in hoc tenet cōtrarium:q̃a vult,ꝙ vtroq; caſu Ep̄s habeat portionem.& ſic in hoc vr̄ ſequi opi. Io.Cal. Bar.in d.l.ciuibus.vr̄ velle, ꝙ qñ relinquiť oībus canonicis talis eccleſię, vel indefinitè : puta canonicis talis eccleſiæ per id, qđ hr̄ in l.annua.§.j.ff.de annu. leg.ſecus qñ relinqueretur vni,vel duobus canonicis:quia tūc nō intelligeretur relictum eccleſiæ.Nec ob.huic vltimo dicto,qđ hr̄ in tex.& gloſ.in l.non plures.C.de ſac. ſan.eccle.vbi gl.dicit ꝙ priuilegiū cōceſſum clerico, & eccleſiæ intelligitur conceſſum eccleſiæ , & illud dicit glo.trahendū ad alias acquiſitiones: quia r̄ndet Bar.ꝙ illa gl.debet intelligi,qñ acquiſitio ſolū petať fieri eccleſiæ,puta,ſi quis legaret clerico vnius eccleſię ſeruitutē eundi per fundum ſuum ad fundū eccleſię ſuo vicino.nā tale legatū non pōt acquiri ipſi clerico ad ipſius perpetuā vtilitatem ex quo fundus cui legať ſeruit⁹ nō eſt ſu⁹,ſed eccleſię.facit,qđ hr̄ in l.j. & ij.ff.ſi ſer.ven.aliàs ſtat regula illud , qđ acquirit ſimplex clericus nō habens adminiſtrationē eccleſię non vr̄ relictum eccleſiæ:ſed potius ipſi clerico intuitu ſuæ ꝑſonæ,vt hic ꝓbať in §.fi.& ſic vr̄ Bar.in effectu voluiſſe reprobare hāc gl. licèt exp̄ſſe hoc nō dixerit.d.Pe.hic vr̄ variaſſe.nā primo dicit,ꝙ ꝯ glo.facit.d.l.ciuibus , q̃a ſicut ibi relictū ciuibus vr̄ relictū ciuitati: ſic vr̄ ꝙ relictū canonicis videať relictū eccleſię:& pro hoc ēt allegat. d.l.annua.§.j. item allegat ꝙ priuilegiū ꝯceſſum canonicis vr̄ cōceſſum eccleſię.d.l.non plures.C.de ſac.ſan.ec.dicit tñ gl.hic tenere , ꝙ relictum factū canonicis non acquirať eccleſiæ:& hanc partē dicit etiā tenere Cy. in l.j.C.de ſac.ſan.ec.vbi dicit non eſſe curandum hoc caſu ſm eū , ſi ſit p̄poſitum nomē ꝓprium,vel appellatiuum. Nec obſtant ꝯria:quia vr̄ velle ꝙ in dubio intelligať relictum eccleſiæ:quia reſidet,ꝙ loquuntur,qñ relinquitur illis perſonis in quibus eccleſia repreſentať, ſicut in p̄lato, quo caſu tunc ſm eū cadit cōſideratio nominum:& ſic in hoc vr̄ ſentire contra id, qđ dixit gl.in verſi.Et licèt relinquať:ideo non vr̄ in hoc bene dicere,& ſubdit quod in canonicis eſt aliud, quia in eis,vt ſingulis nō repreſentať eccleſia. & ſic dicit notare Cy.in d.l.j.& hoc dicit ſentire hic Io.And.circa fi.literę , ante gl.ſuper verbo,nec eccleſia,dum dixit idē eſſet clericus de cōgratione domū.idē do.Pet.vr̄ ſequi opi.Barto.nam ſubdit,ꝙ id quod ſ.eſt dictum dēt intelligi, qñ eſt relictum vni canonico, vel duobus.Si autem oībus canonicis eccleſiæ,vel indefinitè tunc vr̄ relictum contēplatione eccleſiæ , & ſcđm prædicta dicit poſſe intelligi dictā. l.ciuibus. ¶ Et ex prædictis etiam diſtinguit , ꝙ aut loquimur in prælato aut in alio clerico.primo caſu in dato inter viuos aut in vltima voluntate:& ſi in vltima voluntate,aut a ꝓpinquo,aut ab extraneo:& ſic vr̄ approbare diſt. glo.quā fecit inter data inter viuos,& relicta in vltima voluntate de qua.ſ.dixi.Secundo caſu cōſiderat, ꝙ aut relinquiť oībus clericis eccleſię,vel indefinitè clericis eccleſię,aut q̃buſdā ſpecialiter relinquiť:aut relictū pōt ſibi ſoli eſſe vtile,aut eccleſię tñ,& omittit cām,qñ vterq; poſſet eſſe vtile,vt q̃a certa quantitas eſſet relicta.& iſto caſu eſſet dicēdum,vt hr̄ hic in §.illud.& ſic patet.ꝙ dñs Petr. vr̄ aliqualr̄ variaſſe, tñ finaliter videť tenuiſſe eum Bar.& ſcđm opi.Bar. vr̄ glo.procedere,ſicut dixit Ioan.Cald.domi. Anto. hic etiam videtur fuiſſe varius.nam primo dixit tenere opi.Io.Cal.& Barto.nam dicit,quòd licèt quo ad exemptionē ſit differentia,an eximať eccleſia,an uero eximantur canonici, tñ dicit, quòd nō uidet quin relictum canonici cenſeať relictum cōtemplatione eccleſię.dicit tñ quòd poſſet eſſe dr̄ia quo ad hoc,q̃a ſi dicit lego canonicis ita ꝙ non acquirať p̄lato quòd valebit,tunc & p̄latus non habebit portionem,quia vr̄ tunc contemplaſſe perſonam canonicorum.Et in hoc ultimo dicto ur̄ decidere.Sequitur gl. in uerbo, ſi exprimat.quę īcipit,ſed quę ratio. niſi dicas,quòd ibi loquitur,qñ aliquid relinquitur capitulo, hic qñ aliquid relinquitur canonicis.& ſic in diuerſo caſu uidetur hic loqui,tñ q̃a in iſto caſu,qñ relinquitur canonicis ſimpliciter,& ſic ſub nomine appellatiuo ur̄ reliquiſſe contemplatione eccleſiæ: ut uoluit Barto. in d.l.ciuibus. & etiam domi. Anto.in primo dicto proximè poſito uidetur , quòd utroq; caſu ſui nidelicet relinquitur capitulo eccleſiæ,quia Ep̄s dēt hr̄e ſuā canonicā,nec ualeat ꝓteſtatio ꝯria attenta rōne Hoſt.quā dixi ſuper gl.prædicta,in uerbo,exprimat, quę utroq; caſu locum hēt,& ſic in hoc dicto non ur̄ do.Ant.bene dixiſſe.primo autē dicto ur̄ concordare cum opi.Bar.& Ioā.Cald.demum uidetur ſimpliciter tenere glo.nam nititur reſpondere ad l.ciuibus. dicens,ꝙ aliud eſt,qñ aliquid relinquitur ciuibus alicuius ciuitatis,aliud qñ relinquitur canonicis alicuius eccleſiæ:quia primo caſu cenſetur eſſe legatū ciuitati in dubio per dictā.l.ciuibus.& hoc iō quia ciues denominantur.& deriuantur a ciuitate.ſecus aūt qñ relinquiť canonicis: non intelligitur relictum eccleſię, ex eo, quia iſtud nomen canonicus nō deriuať a noīe eccleſię, q̃a appellatione eccleſię cōprehēdiť Ep̄s.vij.q.j.c.ſiue.ſed non appellatione canonicorū: & ꝓ hoc q̃a iſtud nomē, canonici,eſt aptū denotare ſingulares ꝑſonas: q̃a eſt nomē appellatiuū ſingularium ꝑſonarū,& cum eis vt in ſingularibus nil hēt Ep̄s cōe nec eſt tale nomē appellatiuū ipſorū canonicorū vt ſingulariū : iō relictū canonico eccleſiæ non intelligitur

ligitur eſſe relictũ eccleſiæ:ſed ſecus eſt in relicto fa-
cto ciuibus,q̃a vt dixi ciues dicunẽ, & noĩantur a ci
uitate,& eſt nomen qđ deriuaẽ a ſuo toto,qđ nõ cõ-
tingit in canonicis. Item põt eſſe rõ ſm eum, quare
aliud in legato facto ciuibus:q̃a tale legatum poſſet
exinaniri,ſi de ſingulis ciuibus intelligereẽ.nã poſſet
eſſe qđ eſſent tot ciues in tãto numero,q̃ quodãmo
do legatũ redderẽ inane,ſi haberet diuidi inter eos:
ideo vt valeat legatum,tale legatũ factũ ciuibus in-
telligit factũ ciuitati, q̃ rõ ceſſat in legato facto cano
nicis.ad p̃dicta allegat qđ notauit Fed. in opere ſuo.
c.x.vbi dicit ſm eũ,q̃ legatum factũ fratribus talis lo
ci cenſeẽ eis factũ,vt ſingularibus, & non vt conuen-
tui,ſicut hic dr̃ per glo. q̃ relictũ factum canonico vr̃
factum,vt ſingulari, non vt capitulo,& ſic reſidet d.
Ant.s̃.per hoc finaliter tenere gl. & vr̃ etiam velle,q̃
aliud ſit relinquere canonico eccleſiæ,aliud relinq̃-
re capitulo,ſeu collegio canonicorum.d.tñ Flo.vt pa
tet ex his quæ ſuperius dixi. poſt eum vr̃ velle ꝯriũ.
nam dicit,q̃ ſi teſtator dixit relinquo talem rẽ cano-
nicis talis eccleſiæ,licèt non exprimantur ꝓpria no-
mina non per hoc intelligetur eſſe relictum eccleſiæ,
ſed collegio canonicorum,põt dici q̃ forte verius eſt
in hoc dictum do.Ant.& Fed. cũ aliud ſit canonicus
aliud capitulum xij.q.ij.c.liberti.facit l.in tantam.§.
vniuerſitas.& qđ ibi no.ff.de rer.diui.& põt etiã re-
ſultare diuerſus effectus. Si fortè bona capituli non
diſtribuantur viriliter inter canonicos, ſed fortè daẽ
plus presbytero,q̃ diacono, & ſubdiacono,& ſic ca-
nonico exiſtenti in ſacris, q̃ exiſtenti in minoribus,
vnde ſi relictum fieret capitulo, fieret diuiſio tũc ſm
modũ p̃dictum,ſed ſi legatum fiat canonicis,tunc q-
libet veniet pro virili, licèt aũt quo ad p̃dictũ effectũ
poſſit ſuſtineri dictum d.Ant.tñ vr̃ q̃ ſiue legetur ca-
pitulo, quia etiam hoc ſecundo caſu, cum relictũ ſit
ſub noĩe appellatiuo intelligatur relictũ ꝯtemplatio
ne eccleſiæ, vr̃ q̃ vtrobiq; ep̃s debeat de legato hr̃e
canonicam:q̃a vtroq; caſu vr̃ hr̃e locum ratio Hoſti.
quã dixi ſuper gl.in verbo,ſi exprimat, & ſic quo ad
hoc non vr̃ d.Ant.bene dixiſſe, & verior vr̃ eſſe opi.
Io.Cal.quam etiam vr̃ tenuiſſe Bar.in d.l.ciuibus.&
& hoc puto ꝓcedere niſi conſuetudo aliud haberet:
quia ex quo in hoc articulo ſunt opi.ſtandum eſt cõ-
ſuetudini,ſi de illa apparet.ar.l.minime.ff.de legi.&
s̃.de conſue.in d.c.cum dilectus.Ceſſante conſuetu
ne de iure vr̃ tenendum, q̃ prædixi,forte etiã Io.An.
illud etiam voluit,dum remãſit in rñſione ad l.de ci
uilibus.in ſecunda ſolutione,vt diſtinguaẽ, an noĩa
propria fuerint expreſſa,an vero ſolum appellatiua.
31 ¶†Iuxta p̃dicta q̃ri põt de q̃one,quam hic tangit do.
Pet.videlicet,quid ſi teſtõr legauit cuilibet canonico
Sancti Petri x.libras. & ibi eſt quidam canonicus,q̃
recipit cum duabus manibus,quia hẽt duas p̃bẽdas,
an tunc habebit xx.Ia.de Are.dicebat, q̃ ſic,q̃a quo-
ties duo iura in eadem perſona concurrunt perinde
haberi debent,ac ſi in diuerſis perſonis concurrerẽt,
l.tutorẽ.ff.de his qui.vt indi.Pet. vt refert Cyn.in l.j.
C.de ſac.ſan.ecc.tenet ꝯrium videlicet, q̃ non acci-
piet niſi decem,q̃a talis canonicus,licèt habeat duas
p̃bendas non ſuſtinet in eccleſia perſonas duorũ ca-
nonicorum,q̃a non hẽt duos canonicatus, licèt hẽat
duas p̃bendas.facit ar.qđ hr̃ in §.illud.in Auth.vt iu
dices ſine quoquo ſuffragio.colla.& C.de agentibus
in rebus.l.agentis.li.xij. & de proximis ſacrorũ ſcri-
niorũ.l.hac parte.eo.lib.& hæc pars verior vr̃ per p̃-
dicta,de quo per Cy.in d.l.j.vbi etiam q̃rit,ſi Petrus
parochianus eccleſiæ Sãcti Petri legauit eccleſiæ ſuę
x.deinde ante mortem tranſtulit ſe ad parochiã San-
ctæ Mariæ,quæ eccleſia dicetur ſua,& habet legatũ,
& tenet,qđ in dubio prima,de qua cogitauit tp̃e te-
ſtamenti,non illa ad quam poſtea eſt tranſlatus,& ꝓ
hoc allegat, quia legatum p̃ſumitur fieri ob meritũ.
l.nec adiecit.ff.pro ſoc. & ſic vr̃ habuiſſe reſpectum
ad merita primæ eccleſiæ tp̃e teſtamenti,qđ tene mẽ
ti aliqualiter:tñ vr̃ facere in contrarium, quia ſecũda
vr̃ ſubrogata loco primæ, ideo illa vr̃ venire per l.fi-
liæ.§.j.ff.de condi.& dem.ſed potes dicere,q̃ ibi le-
gauit agatheam ancillam,quæ erit ſua,cum morieẽ,
ideo ſi illam quam habebit tp̃e teſtamenti alienauit,
& aliam loco illi᷒ ſurrogauit illa ſurrogata debetur,
quia non reſpexit ſimpliciter tp̃s teſtamenti,ſed ha-
buit reſpectum etiam ad tp̃s futurum poſt teſtm̃ vſq;
ad mortẽ:ſecus videretur,ſi ſimpliciter legaſſet ancil
lam ſuam agatheam:quia intelligeretur de illa q̃ erat
tp̃e teſtamenti per illam.l.ſi ita.ff.de aur. & arg.leg.
& ideo ſi ſponte fuiſſet alienata extinctum eſſet lega
tum per l.rem legatam.ff. de alimen.leg. licèt aliam
emiſſet niſi appareret aliud de volũtate teſtãtis fuiſ-
ſe:ideo quia in caſu,de quo.s̃. teſtator reliquit eccle
ſiæ ſuæ ſimpliciter vr̃ intelligendum de eccleſia,quę
eſt tp̃e teſtamenti,niſi aliud probetur fuiſſe de volũ-
tate teſtantis.¶In gl.in verbo, hoc verum,ex hac gl.
& ex alia.s̃.in verbo,conſtõnem canonis,colligiẽ ſm
do.Flo.q̃ litera hic in eo,q̃ facit mẽtionem de cano-
ne intelligitur de capitulo Pontifices xij.q.iij.Inno.
vero dicebat,q̃ litera loquiẽ de conſtõnibus canonũ
diſponentium, qđ fiat diuiſio oblationũ eccleſiæ in-
ter ep̃m,& eccleſiã ep̃alem q̃ hñr xij.q.ij.c.conceſſo.
& c.vobis. Sed prima expoſitio verior eſt ſm do.Flo.
q̃tum ad hãc literam,tu potes dicere,q̃ Inn.bene di-
32 xit inquantum retulit ſe ad id qđ dr̃ in litera,qđ† nõ
põt diſpoſitio teſtatoris gñalem conſtitutionẽ cano-
nis immutare,ſed bene eſt verum,q̃ quo ad verſ.nec
eſt ꝯriũ,qđ ibi propriè loquiẽ de canone, Põtifices.
33 ¶†In gl.a propinquo. in fi.licèt gl.videatur hic reſi-
dere in ſcđa opi.tñ do.Flo.hic tenet primam opi.per
iura allegata in gl.q̃ probant notabiliter, q̃ de quo-
cunq; acquiſito per prælatum a tali propinquo vltra
quartum gradum,ſiue inter viuos,ſiue in vltima vo-
luntate præſumaẽ acquiſitũ intuitu perſonæ:& ſic vr̃
a ꝯrio velle, q̃ ſi relinquaẽ a propinquo qui eſt vltra
quartum gradum,qđ tunc ceſſet talis præſumptio:&
idem qđ in extraneo, & hæc opi.vr̃ cõis.nam illã te-
nuit Io.xij.q.iij.c.j.& Goſ.& Hoſt.hic,& Vin.& Tã.
s̃.eo.c.ad hæc.Sed d.Ant.hic dicit, q̃ licèt gl.reſideat
in ſecunda opi.& doc.tranſeant cum glo. ſatis credit
hoc eſſe arbitrarium, quotus gradus conſideretur,vt
ſic iudicis arbitrio relinquatur,vt inſpiciat vſum loci
inquantum,videlicet,ſit conſuetudo, q̃ appellent ſe
propinquos,& ſurgat affectio, vt tunc vſq; ad illum
gradum intelligatur propinquus.mouetur per nota-
ta per Batt.in ſimili in l.cum alienam.C.de lega. ſed
tu potes tenere primam opi.quæ eſt cõis,& expreſſe
approbatur per iura allegata in gl. Nec ob.no.p Bar.
in l.cum alienam. quia loquiẽ in materia illius l.vbi
non reperitur expreſſum ius determinans gradũ cõ-
iunctionis,ſicut hic reperitur: ideo non facit ad pro-
poſitum in gl.in verbo,quarta.in fi.Idem tenuit Io.
qui allegabat multa iura,& præcipuè.s̃.de elect.cum
nobis olim. & aliqua alia de quibus hic per Io.And.
ſed Hoſtien.tenet contrarium, mouetur per id quod
hr̃ in §.ſed aliud.lxj.diſt.& s̃.de offi.ordi.c.iij.& j̃.de
ver.ſig.c.cum tibi.& c.pe.ſed Io.An.concordat opi.
nam dicit q̃ opi.gl.eſt vera, qñ quæriẽ de gremio ec-
cleſiæ ciuitatis:quia tũc ſub tali appellatione cõpre-
hendiẽ ille q̃ eſt de ipſa principali,& maiori eccleſia,
ſed

ſed ſi q̃ritur de gremio cleri ciuitatis, tunc cõprehen
dit clericus etiã ſi ſit clericus inferioris eccleſiæ ipſi⁹
ciuitatis.¶In gl.ſi.ibi: nõ habeat propinquos.hoc in-
telligit Inn.de agnatis vſq; ad vij.gradum, vel de co-
gnatis vſq; ad quartũ.De agnatis hic coniunctis p li-
neã maſculinam de cognatis coniunctis per lineã fę
mininam vſq; ad quartum, allegat.ĩ.de ſuc.ab inte-
ſta.c.ſi.& xij.q.iij.c.j.ſed d.Flor.hic dicit,& bene qđ
hæc dña inter agnatos, & cognatos hodie eſt ſubla-
ta per id, quod hr̃ in auth.ceſſante. & in corpore vn.
de ſumitur.C.de legitimis hæredibus.vnde hodie ad
mittuntur omnes tã agnati q̃ cognati, vſque ad deci-
mum gradum, vt hic dicit gl.in ſucceſ.cogna.§.fin.&
hoc quo ad ſucceſſiones, ſed quo ad effectum de quo
dicitur.s̃.eo.c.in ver.ſi vero relinquatur . qui dicant
ꝓpinqui ad hoc, vt intelligatur relictum prælato.reli
ctum eſſe intuitu ꝑſonæ, dictum fuit ſuper gl. in ver
bo a ꝓpinquo, & ſuper illa.quantum aũt ad hanc gl.
34 dic ꝙ † dicuntur ꝓpinqui omnes qui habent ius ſuc-
cedẽdi, & ſic vſq; ad decimũ gradum, ſiue ſint agna-
ti, ſiue cognati, per id qđ.s̃.dixi. & differentia q̃ facit
in nouiter agnatos,& cognatos, non procedit etiã de
iure veteri, quia cognati admittebãtur vſq; ad vj.gra
dum,& aliquo caſu, vſq; ad ſeptimum . Agnati vero
vſq; ad decimũ, vt patet in d.ti.inſt.de ſucc.cog.Nec
iura allegata per Inno.probant id qđ ipſe dicit, & ſic
corruptè fuit locutus,& non bene, & per hoc habes
intellectum huius gl. & qualiter etiam debeat intel-
ligi gl.ſuper in ver.a propinquo.¶Vltimatè pro de-
claratione literæ hic circa ſi.dum dicit, ꝙ de relicto
facto clerico nõ habente p̃lationem, nec adminiſtra-
tionem, non põt Eps̃ , nec eccleſia in vita eius aliq̃d
vendicare. Quæri põt, de quo Ep̃o,& de qua eccle-
ſia loquatur litera. dicit Hoſt.ꝙ loquitur de Ep̃o ſub
quo clericus eſt beneficiatus, vel eſt ſimpliciter illius
clericus . In eo autem ꝙ litera dicit de eccleſia intel-
ligitur de eccleſia in qua clericus erat beneficiatus,
& in qua nulla erat congregatio, vel ſi erat non erat
clericus alicuius congregationis, vel ſi erat clericus
alicuius congregationis non habebat adminiſtratio-
nem.facit qđ ĩ.dicet.& conclude ſm̃ d.Flo. ꝙ dũmo
do clericus acquiſiuerit intuitu proprio, nec ep̃s, nec
eccleſia, ſiue ſit cathedralis, ſiue illa in qua eſt cleri-
cus põt aliquid in vita vendicare, quinimo poſt vitã,
ſi habet propinquos, vt dr̃ in glo.ſi.& qñ ſunt ꝓpinq̃
qui pñt ſuccedere,& qui ſint illi.s̃.dixi, ſecus eſt aũt
in illo qđ eſt acquiſitũ intuitu eccleſiæ, q̃a tunc ſuc-
cedit cõis congregatio.s̃.eo.relatum. el ij.§.j.de quo
dicendũ, vt ibi, quia hoc vr̃ verũ, qñ erat de ipſa con
gregatione, & qñ recipiebat beneficium ab ipſa con
gregatione.ſecus ſi recepiſſet ab Ep̃o, quia tunc ſuc-
cederet Ep̃s,& ſi ſimul recepiſſet a cõgregatione, &
Ep̃o vterq; ſuccederet, vt dictum fuit in d.c.relatum.
35 ¶ †Extra gl.quærit hic do.Ant.de aliquibus poſt Io.
And.& Inn.& Hoſt. Nam primo quærit, an de quo-
cunq; relicto pro anima fieri d̃eat diuiſio inter Ep̃m,
& eccleſiam cathedralem a quocunq; fuerit dictum
relictum.d.Ant.dicit ꝙ Io.And.poſt Hoſt.facit vnam
dñiam, quæ non vr̃ prima facie habere rationem. nã
vult, ꝙ inquantum decre.iſta dicit, ꝙ relictũ Ep̃o de-
beat participari eccleſiæ procedat, qñ factum eſt lega
tum a ſubiecto Ep̃i, inquantum vero dicit econtra re
lictum eccleſiæ , debere participari Ep̃o , procedat
ſiue factum fuerit relictũ a ſubiecto Ep̃i , ſiue ab ex-
traneo non ſubiecto, nec ponunt rationem diuerſita
tis, ſed rationem in euidenti ſm̃ d.Ant.quia qñ lega-
tum eſt factum eccleſiæ ex ſolo ſono verborum hoc
legatum extenditur ad Ep̃m, cum Ep̃s dicatur in ec-
cleſia.vij.q j.c.ſcire. & ideo a quocunq; fiat legatum
eccleſiæ veniet cõmunicandum Ep̃o, quia verba hęc
ſatis vñr importare.ſecus eſt ecõtra, quia appellatio-
ne Ep̃i non comprehenditur eccleſia. vnde ſi hoc le-
gatum venit participandum ex vi verborũ, tũc opor-
tet, ꝙ participetur ꝑꝑ participationem curæ,& one-
ris, ſed in extraneo ceſſat hæc participatio oneris , iõ
in illa ſecus, ſed certe ſi conſiderentur verba Hoſt. &
Io.An .non dicunt, ꝙ quo ad hoc canonicam præſtã
dum eccleſiæ, ſeu capitulo debet intelligi, ꝙ teſtator
relinquẽs erat parochianus eccleſiæ cathedralis.Sed
quo ad canonicam p̃ſtandum Ep̃o non eſt vis cuiuſ-
cunq; eccleſiæ fuit parochianus . Et aduerte, quia vt
hic tangit d.Flo.Hoſt.non dr̃ bene dixiſſe, nec ꝯñr d.
Ant.vnde dicit d.Flo.ꝙ licèt Hoſt.dicat ꝙ reſpectu di
uiſionis fiendæ inter Ep̃m, & eccleſiam de relicto fa
cto Ep̃o debeat cõſiderari cuius eccleſiæ ſit parochia
nus ille qui relinq̃t:tñ ipſe dicit, ꝙ indiſtinctè a quo-
cũq; factum fuerit relictum habet locum diuiſio in-
ter Ep̃m,& eccleſiam, de qua hic dr̃ in litera.nam eo
ta litera ſm̃ eum intẽdit ad hoc vt cognoſcatur,& at-
tendatur, an ſit relictũ Ep̃o contemplatione Ep̃i hoc
eſt perſonæ ſuæ, an contemplatione eccleſię,& ſic re
ſpectu dignitatis.primo enim caſu totum relictũ ep̃o
eſt Ep̃i,& vltra hoc ſi aliquid ſit relictum eccleſię ha
bebit portionem ſuam. ſecundo caſu de relicto Ep̃o
fit diuiſio inter Ep̃m,& eccleſiam , ſiue nihil ſit reli-
ctum eccleſiæ, ſiue aliquid,& ſiue cõiunctim, ſiue di-
uiſim:& ſm̃ hoc eſt clara litera vſq; ad ver.ſecus aũt.
& hoc vltimo caſu procedit illud quod hic dr̃, ꝙ ep̃s
& eccleſia diuidunt obuentiones.Eo aũt caſu quo re
linquit eccleſiæ:ideo indiſtinctè habet Ep̃s portionẽ,
q̃a vt dixi.s̃.ſuper gl. Sed quæ eſt ratio non põt teſta
tor cõtemplari eccleſiam excluſo Ep̃o, cum eccleſia
non poſſit eſſe acephala.i.ſine capite : & hanc opi.d.
Flo.videlicet, ꝙ litera indiſtinctè locũ habeat a quo-
cunq; fuerit factum relictum prælato, ſi fuerit extra-
neus ipſi prælato, ſi vero fuerit parochianus eccleſiæ
cathedralis, ſiue eccleſiæ inferiorum,& ſiue etiã fue-
rit de aliena diœceſi:puto eſſe veram de iure ꝑſtum
text.qui ſic indiſtinctè loquitur, & ſic puto, ꝙ non ſit
vera opi. Hoſt.Nec d.Ant.& hoc qñ legatũ fuit factũ
Ep̃o.& idem vr̃ dicẽdum, qñ fuit factum eccleſiæ ea-
dem ratione, quia etiam tũc litera ſimpliciter, & in-
diſtinctè debet intelligi. ar.l.de pretio.ff.de publicia.
& ĩ.de priui.quia circa.¶Secundo quæritur, quia li-
tera dicit in vltima voluntate. Quid ſi in plena ſani-
tate fiat teſtm̃, an ꝓcedat diſpoſitio, & dic, ꝙ ſic, q̃a
tale teſtm̃ etiam recipit confirmationem per mortẽ.
ĩ.de cele.miſ.c.cum Marthe. Tertio, quia hic vr̃ lite-
36 ra velle, ꝙ † ſtr debeatur canonica Ep̃o.¶Quærit̃ an
hoc fallat in aliq̃bus caſibus.dic ꝙ ſic, vt tetigi in no-
tabilibus:quia fallit qñ ſuper hoc hr̃ priuilegium, vel
qñ præſcripta eſt legitimè præſtatio quartæ.s̃.c. ꝓxi.
ad fi.& s̃.de præſcr.in c.de quarta. Item ſi conſuetu-
do habeat quod nil percipere poſſit . nam hoc tenuit
Inn.hic vt dixi ſuper gl.ij.licèt Hoſt. dixerit ꝙ Inno.
mutauit poſtea opi.de quo dixi ſuper gl.ij.& multo-
fortius operari poterit conſuetudo, qđ diminuat ca-
nonica portio.arg.c.paſtoralis.§.j.de offi.del.¶Quar
37 to quærit, quid ſi relinquitur † aliqua res Ep̃o eccle-
ſiæ, an altero repudiãte alteri accreſcat.dicit ꝙ ſic, q̃a
ſunt coniuncti re,& verbis.facit l.j.§.fi.& quod noe.
38 ff.de vſufr.accreſ.¶Quinto quærit poſt Inn.ponet ꝙ
teſtator legauit aliquid Ep̃o hoc adiecto, ꝙ mẽſæ ep̃i
tm̃ acquiratur, vel relinquitur menſæ ep̃ali tm̃,& ſic
non eccleſię, dicit Inn.ꝙ capitulum poterit petere ca
nonicam portionem. dicit Inn.ꝙ capitulum debebit
hoc

hoc caſu hr̃e partem ſuam per canonẽ,qui hic indu-
citur in litera,& ſic proteſtatio nihil operabiť hoc ca
ſu,ſed Hoſt. dicit ꝙ hæc decre.vult cõtrarium videli
cet,ꝙ ꝑꝑ ꝓteſtationem nihil habeat eccleſia,nec ob
cauſam,q̃ hic inducitur,& vr̃ facere pro Inn. q̃a rñ-
deri põt quod loquitur in caſu dubij,qñ non apparet
ꝙ velit tm̃ ad Ep̃m ſpectare, ſed vbi apparet de men
te relinquentis, vt contingit in caſu propoſito : tunc
ep̃s hẽbit præcipuum ipſum relictum abſq; alia de-
tractione,& hanc opin.Hoſti. vt dicit Ant.hic primo
loco vr̃ tenere opi.Inn.dicens,ꝙ fortè Inn.non eſt lo
cutus . nã qñ teſtõr reliquit aliquid ep̃o,vt ad ipſum
ſolum ſpectet,iſto caſu vr̃ relictum ꝯtemplatione ꝑ-
ſonę,vt ẽt hic vñr dicere doc.ſup litera,ꝙ verbo,tm̃
eſſe ep̃i.vnde eccleſia,ſeu capitulum non debet hr̃e
portionem,vt dr̃ in tex.ſed qñ relinquiť menſę ep̃ali
tunc vr̃ relictũ contemplatione dignitatis,ideo nõ vr̃
tunc mirandũ ſi eccleſia debet hr̃e ſuam partem nõ
obſtante proteſtatione ꝯ̃ria teſtõris,& pro hoc facit,
quia in primo caſu de tali relicto põt ep̃s ꝓ libito di-
ſponere.s̃.eo.relatum.el ij.qđ non contingit in ſecũ-
do caſu.s̃.de reb.eccl.non alie.c.vt ſuper. & idem qđ
dicit Ant.vr̃ tenere hic Io.de Lig.vt refert d.Flor.Nã
volendo defendere Inno.dicit ꝙ aliud eſt relinquere
ep̃o hoc adiecto,ꝙ eccleſia nihil habeat: quia iſta di-
ſpoſitio valet vt hic dr̃,aliud relinquere menſę ep̃ali.
nam tunc dicit eſſe verum,qđ Inn.videlicet,ꝙ nõ va
let adiectio,ꝙ eccleſia nihil habeat,& eſt ratio diuer
ſitatis:quia in primo caſu contemplatur perſonã ep̃i.
In ſecundo non contemplať perſonam ep̃i,ſed eccle
ſiam,& hec conſideratio ſm̃ d.Flo.eſt pulchra:tñ nõ
probatur hic ſm̃ eum,ꝑꝑ prędicta tñ Inn.hic dum li
tera dicit,non ep̃i,exponebat.ſ.ep̃alis menſæ. Et per
hoc etiam vr̃ velle Inn.ꝙ bene poſſit excludi ep̃s con
ſideratus tanq̃ priuata perſona, ſed non ſi conſidere-
tur tanq̃ prælatus,qđ eſt ſubtile ſm̃ d.Flo.& notan-
dum,ſed poſſet defendi.Nam Inn. hic exponẽdo vo
luit dicere,ꝙ teſtator cum dixit , ꝙ volebat legatum
eſſe tm̃ eccleſiæ non ep̃i,intellexit ꝙ ep̃s.i.ep̃alis mẽ
ſa nihil ferret.ſed d.Flo.dicit ꝙ expoſitio ꝑdicta Inn.
inquantum exponit non ep̃i.i.ep̃alis menſæ non ꝓ-
cedit.nam apertè differt ſm̃ eum,ꝙ litera ibi , nõ ep̃i
loqtur de ep̃o tanq̃ priuato,ꝓmiſerat enim in verſi.
ſi ab extraneo.habet eccleſia canonicam portionem,
quia præſumitur relictum contemplatione eccleſiæ.
deinde ſeqtur niſi teſtator exprimat , ꝙ velit eſſe tm̃
ep̃i,quaſi dicat, ꝙ tunc vr̃ relinquere cõtemplatione
perſonæ,& per hoc patet,ꝙ in ver.ſecus autem ſi ex-
primatur,dum dicit non ep̃i, debet exponi eodẽ mo
do de ep̃o conſiderato, prout eſt priuata perſona,q̃a
ille ver.continuatur cum præcedenti:& ei aduerſať,
& ſic loquitur in eodem caſu,cum non debeat diui-
di intellectus eiuſdem authẽ. ſeu diſpoſitionis.j. de
bap.maiores.& quod ibi no.in gl.quę incipit,vniſor
mis, & ſm̃ hoc erit ſenſus ſm̃ d.Flo. ꝙ ſi teſtator reli-
quit ep̃o hoc expreſſo,quod ſit tm̃ ep̃i,intelligitur,ꝙ
ſit tm̃ ep̃i tanq̃ priuati,ſeu priuatæ perſonæ , & valet
tunc relictum,ſecus ſi relinquatur eccleſię hoc exp̃ſ-
ſo,ꝙ ep̃s tanq̃ priuatus nihil habeat,quia tunc nihil
vr̃ valere per rationem quam dixi poſt do.Flo.ſuper
glo.ſed quæ eſt ratio:& idẽ & fortius ſi voluit eſſe tm̃
eccleſiæ,& quod ep̃s tanq̃ prelatus nihil haberet,q̃a
vtroq; caſu vr̃ eadem ratio vt proteſtatio non valeat
ne videlicet eccleſia ſit acephala,vt dixi ſuper d.glo.
Sed aduerte,quia in præcedenti dicto vr̃ ipſe d.Flor.
tenere contrarium:nã dicit,ꝙ ſi teſtator dicat, ꝙ vult
relictum eſſe eccleſiæ ita quod ep̃s tanq̃ priuatus nõ
habeat portionem , dummodo ep̃s habeat portionẽ
tanq̃ ep̃s,quòd tunc valebit, quia illud non eſt cõtra
iſtam literam,nec contra rationes præmiſſas:& hanc
conſiderationem forte habuit Inn.ſm̃ eum,& tũc di-
ci poteſt ꝙ ver.ſecus aũt ſi exprimat,venit aduerſari-
uè ad præcedẽtem in hoc ſolum, qñ relinquitur ep̃o
põt ex toto excludi eccleſia non aũt ſic eſt econuerſo.
39 ¶†An aũt poſſit relinqui ep̃ali menſæ excluſa eccle-
ſia cathedrali,vt ſic capitulum nihil habeat Inn. vt s̃.
dixi.voluit ꝙ non,& illud ſequitur Io.de Lig. & do.
Ant.vt ſuperius dixi,ſed Hoſt.tenuit contrarium, vt
etiam.s̃.dixi.ſed d.Flo.hic tenet opi.Hoſti.dicens,ꝙ
hæc decr.non dicit pro, nec contra,& ideo vr̃ ꝙ poſ-
ſit relinqui menſæ ep̃ali excluſa eccleſia cathedrali ,
vt voluit Hoſt.licèt Inn.cõtra. nam ſufficit ſm̃ d.Flo.
ꝙ non reperiatur eſſe prohibitũ. facit qđ hr̃ in l.nec-
non.§.ſed quod eis.ff.ex qui.cau.ma.Econtra autẽ ſi
relinquatur eccleſiæ excluſa menſa ep̃ali bene vr̃ eſ-
ſe ſecus:quia non valet talis excluſio, quia ſubeſt ra-
tio,de qua dixi ſuper dictam gl. Sed quæ eſt ratio:nã
hoc eſſet contra canones,& pro hoc eccleſia videreť
fieri acephala,& ita etiam hic reperitur diſpoſita,vn
de ſufficit ita eſſe ſcriptũ . ar.l.ꝑſpexit.ff.qui & a qb.
& vj.q.iij.c.ſcriptũ.in lege.& hanc opin.Hoſt.& do.
Flo.puto verã eſſe de iure,quia ſtare vr̃ ratio,quã di-
xi poſt Hoſt.ſuper gl.ſed q̃ eſt ratio,videlicet, q̃a ius
voluitur deferre capiti, & ſic magis priuilegiũ ei con
cedere,q̃ membris,quæ ratio viget,ſiue relinquatur
ep̃o hoc adiecto,quòd eccleſia nil habeat,ſiue relin-
quatur menſę ep̃ali hoc adiecto,quòd eccleſia nil ha
beat:ideo vr̃ ꝙ vtroq; caſu valeat ꝓteſtatio,licèt Inn.
voluerit contrarium. Nec ob.iſta litera,quia non ꝓ-
bat dictum Inn.:nec etiam expoſitio Inn. vr̃ fuiſſe de
mente literæ:vt s̃.dixi.poſt do.Flor. & per hoc habes
40 iſtum articulum declaratum. ¶†Vlterius quæriť nũ-
quid portionem quam percipit, & defalcat ep̃s ab ec
cleſijs inferioribus debeat cõicare cum eccleſia ca-
thedrali,ſeu cum capitulo ipſius eccleſiæ,an vero ha
bebit illam præcipuam.dicit Io.An.& d.Ant.poſt eũ
qđ habebit illam præcipuam rõne præeminentiæ di-
gnitatis ep̃alis,ſaluo niſi aliud haberet priuilegium,
vel conſuetudo , q̃ conſuetudo põt diſponi circa di-
minutionem particularem ſm̃ oẽs,& etiam circa to-
talem ſm̃ Inn.licèt aliqui contra & Hoſt.dicat Inno.
hoc tenuiſſe in quadam cã:vt s̃.dixi . in gl.ij.fatendũ
eſt tñ ꝙ poterit ep̃s dare iſtam portionẽ alteri eccle-
ſiæ cum conſenſu capituli , per id qđ hr̃ in c.fi.xij.q.
iij.aliàs ſi non interuenit conſenſus capituli neceſſa
ria eſſet præſcriptio ſm̃ ea quæ hñr in c.cura.j̃.de iu
repa.& s̃.de do.c.paſtoralis.& de præſc.in c.de quar
ta.dictum fuit circa verſic.ſecus eſt autem ſi aliquid.
41 ¶†Quæritur ſi teſtator dixit lego talem rem ep̃o , &
tali capellæ.dicit Io.An. poſt Goſ.ꝙ dimidiam habe
bit ep̃s,& dimidiam capella, de qua dimidia capella
detrahet quartam,quam non cõicabit capitulo. Sed
dimidiam, quam hẽt ep̃s ex relicto prædicto ſuo iu-
42 re bene cõicabit capitulo. ¶†Vlterius poſt iſtã decr.
dicit Io.An.& d.Ant.poſt eum , ꝙ monaſteria,& pia
loca tenentur ep̃o ad canonicam portionem , & per
hoc vr̃ ꝙ de relictis hoſpitalibus debeatur ep̃o cano
nica,de quo remittit Io.An.ad no.in c.dudum.de cõ
uer.coniug.& j.eo.c.fi.& d.c.dudum.dicit hoc ꝓce-
dere,ſi legatum ſit factum hoſpitali : & ſic loco,quia
tunc epiſcopus detrahet canonicam. ſecus ſi factum
ſit perſonis,puta pauperibus,quia tunc epiſcopus nõ
detrahet canonicam.do.Flo.hic dicit hoc verum,qñ
relinquitur pauperibus ſimpliciter,quia tunc nõ de-
beť canonica.vt no.in c.ij.in glo.iij.j̃.de ſepul.& pro
hoc quia.l.ſi quis ad declinandam.ad fi.C.de Epi.&
cle.vbi

cle.vbi dicit oẽm faleldiã ceſſare,& prohibet admini
ſtratorem eccleſię duplum inde percipere,& pro hoc
facit extraua.Bonifacij.viij.dilecta ep̃o gentenſi col-
lectori decimę vbi dicit,ꝗ a talibus non exigatur de-
cima,ſecus dicit ſi relinquatur pauperibus certi loci,
& legare ipſi loco,per id qđ notauit Io.An.in præal.
c.dudum.refert tñ d.Flo.ꝗ quidam doc. cuius nomẽ
inuenit in quadam apoſtilla dixit, ꝗ ſi hoſpitale con
fertur in titulũ beneficij procedat , qđ prædixi vt de-
beatur canonica de relicto pauperibus certi loci . ſe-
cus dixit ſi non confertur in beneficium per d.l.ſi q̃s
ad declinandam.& per dictam extraua.& per cle.q̃a
cõtingit.§.vt aũt.de reli.do.& quia ep̃s ſit pater pau
perum debet eis theſaurizare.ĩ.de cenſi.c. cum apo-
ſtolus.& arg.xij.q.ij.c.gloria epi.& c.amico.ſed cer-
te ſm d.Flo.hæc diſtinctio non procedit.nam q̃uis ho
ſpitale non conferatur in beneficium,ſeu in titulum
beneficij,ſi tñ eſt locus eccleſiaſticus debetur canoni
ca,vt hic patet in c.præcedẽti.Q̃uo autem cognoſcit
43 † an locus ſit eccleſiaſticus no.in c.ad hæc.ĩ.de relig.
do.quia q̃n fuit cõſtructus autoritate ep̃i.¶Quid au
tem ſi ſit de hoc dubium.dixi in c.præcedenti.quia ſi
habeat ſignum loci eccleſiaſtici,vt quia habet formã
eccleſiæ,& habeat campanile, & publicè ibi celebrẽ
tur diuina præſumetur locus eccleſiaſticus, per id qđ
hř in c.parentibus.ĩ.de priui. & notauit Fed.in cõſi.
44 cxj.Si autem locus non eſſet eccleſiaſticus,tunc†non
debetur canonica , ſicut nec de relicto locis propha-
nis. nam talia loca nõ ſunt ſub iuriſdictione ep̃i.d.c.
ad hęc.& ideo de relicto pauperibus talis pij loci nõ
eccleſiaſtici non debetur canonica,ſicut nec de reli-
cto ipſi loco, ſed q̃n relinquitur pauperibus pij loci ec-
cleſiaſtici: ſecus eſt, quia tunc vt prædixi perinde eſt
ac ſi eſſet relictum ipſi loco,ex quo non expreſſit no
mina pauperum.d.c.dudum. cum ibi not.aliud autẽ
eſſet ſi noĩa pauperum expreſſiſſet taliter quòd appa
reat ipſum habuiſſe contemplationem ad pauperes
non debetur canonica,vt in iuribus.ſ.alle.ita nec de
relicto pauperibus loci pij debetur in caſu prædicto
ſm d.Flo.Et ex prædictis no. bene & diligẽter quod
d.Flor.apertè tenet,ꝗ de relicto pio loco non eccle-
ſiaſtico , & ſic hoſpitali non fundato authoritate ep̃i
nõ debetur canonica,& hoc credo verum de iure.li-
cèt d.Pet.de Peruſio.& etiam d.Pet.de Anch.tenue-
runt contrarium,& non bene:vt plene dixi in c.præ-
45 cedẽti.¶†Vlterius quæritur,an hæc diuiſio quæ de-
bet fieri inter eccleſiam , & ep̃m habeat locũ in alijs
prælatis inferioribus ep̃o.dicit Ioã.An.poſt Inn.ꝗ li-
cèt multa ſit cõia inter Abbatem, & conuentum,vel
aliàs dignitates,& prælatos non tñ debet fieri hæc di
uiſio inter eos,ſi habeant bona diuiſa niſi aliud adin-
uicem conueniant,vel niſi priuilegium,vel conſuetu
do aliud inducat. nam alias de iure non eſt facienda
inter tales hæc diuiſio, quia per illos canones hoc re
peritur tm̃ quod fiat dicta diuiſio,& cõio,quæ ſit in-
ter ep̃m,& eccleſiam cathedralem,& ex hoc infertur
qđ etiam ſi nulli canones dicerẽt, ꝗ de relictis eccle
ſiæ ep̃s haberet partem nihilominus poſſet petere ,
quia inter eos eſt cõio,& per hoc ſequitur ꝗ eccleſię
bona debent eſſe cõia,& pro hoc, quia hic non dř ꝗ
in aliquibus tm̃ inter eos ſpãliter ſit cõio , ſed gñali-
ter loquitur,& ſic gñaliter eſt intelligẽdum . facit qđ
hř ſ.eo.relatum.el ij.deinde quæritur in quibus con
ſiſtat cõio inter ep̃m,& ĩferiores eccleſias. dic in mul
tis,videlicet,q̃a ep̃s defendit eccleſias ſibi ſubiectas
tanq̃ dñs prin.vt no.ſ.de reſcri.c.edoceri.& de reſt.
ſpo.c.olim cauſam.& ĩ.de ſuc.ab inteſt.c.fin.& quia
ad ip̃m ſpectat oĩum eccleſiarũ ſuæ diœce.cura.x.q.j.

c.decretũ.& c.ſequẽti.& xvj.q.vij. oẽs baſilicè.& eſt
pręordinator in cunctis xxvj.diſt.c.p̃elec.vt tñ tolla-
tur materia ſcandali quod generare ſolet cõio.l.cum
pater.§. dulciſſimis.ff. de leg. ęditi fuerunt canones
ſtatuentes quã partẽ habere debeat Ep̃s, & quã aliæ
eccleſiæ,& ſcđm diuerſorũ locorũ ꝯſuetudines hoc
etiã diffinit.j.de ſepul.c.certificari.& bñ dixi cõionẽ
etiã eſſe inter Ep̃m,& eccleſias inferiores,vt hic etiã
voluit litera:nã licèt hic dicaẽ, ꝗ cõio ſit inter Ep̃m,
& eccleſiam cathedralẽ,tñ ꝑ hoc nõ negat quin etiã
ſit cõio inter Ep̃m, & alias eccleſias ſuæ diœce.ſed di
cit,ꝗ non eſt tanta cõmunio inter Ep̃m, & dictas ec-
cleſias quãta eſt inter Ep̃m,& eccleſiam cathedralẽ ,
& ex dicta cõione quã habet cũ eccleſijs ĩferioribus
dicit Io.An.poſt Inno.ſequi,ꝗ clerici inferiorũ eccle
ſiarũ nõ pñt facere venditionem, vel locationem ad
longum tempus rerum eccleſiarũ ſine conſenſu Ep̃i
xij.q.ij.c.Abbatibus. & xvij.q.vltima.in c.venditio-
nibus.de quo etiam in c.ſtatuimus. ſ.de tranſac. alij
tñ dicunt , ꝗ hoc magis contingit per iuriſditionem
Ep̃alẽ, q̃ ꝑꝑ cõionẽ. facit, qđ notaẽ in c.veſter.ſ. de
loca.Ex dicta ẽt cõmunione ſequitur ꝗ circa maiora
negotia inferiores clerici non poſſunt facere ſtatuta
ſine conſenſu Ep̃i, prout not.per glo.in c.ij.de verb.
ſigni.in vj.Et no.per Io.An.in c.cũ conſuetudinis.ſ.
de cõſuetu. Item ex dicta communione ſurgit , ꝗ in
arduis negotijs non poſſunt inferiores clerici ſine cõ
ſenſu Ep̃i conſtituere procur.ſ.de procura. c.j.& ibi
no.per Inno.facit.c.humilis.ſ.de malo. & obedien.
qđ tene menti,& dicit Hoſti.ꝗ ſicut inter eccleſiam,
& Epiſcopum eſt dare cõmunionem, ſic inter Papã,
Cardinales,& multo maiorẽ ſcđm eũ. vñ nil facere
debetur Papæ,ſiue Cardinalibus: allegat de priuile.
c.antiqua.& vt dixit do.Anto.Hoſti.q̃a fuit Cardina
lis ſemper fuit nixus defendere ſuam dignitatem.fa-
cit,qđ notauit Io.An.in c.ex geſtis.ſ.de cle.non reſi.
& Ioã.Mo.in c.ſuper eo.de hæreticis.in vj.circa ver.
illud.Quæritẽ qui dicanẽ hřẽ prælationem, vel admi
niſtrationẽ. dicit Io.An. qđ latè ſumitur hic p̃latura
pro quolibet habente curã:alleg. c.cũ ab eccleſiarũ.
& c.cum nos.ſ.de offi.ordi.talis em̃ acquirit eccleſię
vel capellæ cuius curã gerit,vel dignitati miniſterio
qđ habet etiã ſi ſit in ꝯgregatione dummodo habeat
redditus ſeparatos de quo remitit ad c.relatũ. el ij.
ſ.eo.ſic vult Ioã.An.hic pro habente adminiſtratio-
nem præſumaẽ hñs dignitatẽ,vel adminiſtrationẽ ẽt
ſi ſit in congregatione dũmodo habeat redditus ſe-
paratos. Abbas vero hic dixit, ꝗ ille dicitur prælatus
qui habet adminiſtrationẽ perpetuã , vt quia eſt re-
ctor,vel ꝑpetuus Vicarius eccleſiæ, & ille dř hřẽ ad-
miniſtrationẽ qui habet eã tẽporaliter, vt ſunt prio-
res regulares, & cõmendatarij,& conductiuj,& ſuis
ſuperioribus remouibiles.¶Et ex prædictis nota di-
ligenter,quia vñr hic velle doc.ꝗ habens officiũ, vel
miniſteriũ in eccleſia,licèt ĩ ꝯgregatione, vt q̃a ſit ca
nonicus dicaẽ hřẽ adminiſtrationẽ,ſi hẽt redditus in
ſeparatos,ſeu ſeparatos ab alijs de ꝯgregatione. Sed
do.Ant.dicit aduertendũ ꝗ iſtud vř eſſe intelligendũ
quo ad hoc,vt p̃ſumatur legatũ tali relictũ ꝯtempla-
tione eccleſiæ, nam de iſto effectu propriè loquntur
litera.Quantum autem ad poteſtatem teſtandi:& an
acquirantur fructus , & redditus beneficij , vt de eis
poſſit clericus teſtari recurrendũ eſt ad not. per gl.in
c.præſenti.de offi.ord.in ſexto.& ad id,qđ dictũ fuit
ꝗ hæc non procedit quo ad hoc , vt impediaẽ acqui-
ſitio fructuũ,& poteſtas teſtandi:& ſic quominus ca-
nonicus qui eſt bñficiatus in ꝯgregatione , licèt hẽat
p̃bẽdam diſtinctã,& ſeparatã, & ſic adminiſtrationẽ
illius

illius ſeparatã non dicaẽ acq̃rere fructus,& nõ poſſit
de eis teſtari:imo cõiter tenetur ꝙ etiã talis facit fru-
ctus ſuos, & etiam de illis põt teſtari,& intellige, ꝙ
cõiter per illos qui tenent opi.Hoſt.& gl.in d.c.præ-
ſenti.d.tñ Ant.hic dicit ꝙ licèt cõiter teneaẽ ſequen
do dictam opin.tñ ſibi placet,ꝙ etiam quo ad mate-
riam gl.illius c.præſenti. dicatur hẽre adminiſtratio-
nem talis canonicus qui habet præbẽdam diſtinctã,
vt ſic nõ faciat fructus ſuos,nec poſſit de illis teſtari,
q̃uis Hoſt.& alij ſentiant contrarium,& illud de cõ-
ſuetudine practicetur,vt ipſe dicit,pro ſua tñ opi.be-
ne facit dictum doct.hic poſitum q̃uis loquatur quo
ad aliam materiam,quia hic nõ loquitur de materia,
de qua loquitur illa gl.Sed loquitur,an & qñ relictũ
factum clerico intelligatur relictũ ꝯtemplatione ec-
cleſiæ.Et per hoc dicit ꝙ malè vẽ glo.ibi allegare de-
cre.iſtam pro ſua opi. quia reuera quo ad aliam ma-
teriam hic loquitur,nec aliquid hic dicit de poteſta-
te teſtandi.vnde vt dixi in c.fi. de pecu.cleri. de iure
verior vẽ opi.Inn.& Arch.ꝙ etiam clericus ſimplici-
ter beneficiatus non poſſit de redditibus eccleſiæ te-
ſtari. Cõiter tñ ſeruatur de cõſuetudine diſtinctio gl.
46 poſita in d.c.præſenti.& ex prædictis patere põt † ꝙ
dicatur clericus ſimpliciter beneficiatus, quia dicit,
qñ non habet adminiſtrationem,& non eſt alicuius
congregationis ſocius ſm Inn.idem dicit Hoſt.ſi eſ-
ſet de aliqua cõgregatione, dum tñ adminiſtrationẽ
non haberet,quod qualiter ſit intelligẽdum patet ex
ſuperius dictis.Do.tñ Flo. dicit,ꝙ licèt in hoc cenſeẽ
per ſcribentes,qñ cenſeatur quis habere prælationẽ
vel adminiſtrationem.ipſe tñ intelligit prælationem,
adminiſtrationem ꝓ qualibet dignitate, vel officio,
ſeu exercitio eccleſiaſtico, cuius tñ contemplatione
aliquid acquiri poſſit,per id qđ dictum fuit.ſ.eod.c.
cum in officijs.poſſes dicere; ꝙ ſi clericus habet offm̃
per id quod adminiſtrat bona eccleſiæ,puta, quia ſit
œconomus, vel ſacriſta. & tunc ſatis dicatur hẽre ad-
miniſtrationem, vt relictum tali intelligatur relictũ
cõtemplatione eccleſiæ, & idem & fortius ſi haberet
eccleſiam in commendã ſm formam.c. nemo dein-
ceps.de ele.in vj.vel alio modo,vt dixit Abbas.ſecus
videretur ſi habet officium,ſeu miniſterium in eccle
ſia per quod non habet adminiſtrationem bonorum
eccleſiæ,ſed ſolum ſui beneficij,vt cõtingit in cano-
nico,& per hoc vẽ poſſe attẽtari,qđ de iure canoni-
cus habens diſtinctam præbendã non dicaẽ hẽre admi
niſtrationem, vt relictum ſibi dicatur relictũ ꝯtẽpla-
tione eccleſiæ,licèt Inn.& Io.And. & alij doc.cõiter
teneant contrarium. Sed iſtud vẽ eſſe verius,& ma-
gis rationabile q̃uis, vt dixi cõis opi.ſit in ꝯtrium, &
per prædicta vẽ ꝙ licèt doc.aliter dicant vt patere põt
ex his quæ ſuperius dixi,tñ de iure non ſit fiẽda dĩa
an canonicus habeat diſtinctam præbendã,vel non,
quia vtrobiq; vẽ ꝙ cenſeatur hẽre adminiſtrationẽ, ex
quo nõ habet adminiſtrationem bonorum eccleſiæ,
ſed ſui beneficij:ſecus qñ haberet officium,ſeu mini
ſterium,ex quo adminiſtraret bona eccleſiæ, vt quia
habet adminiſtrationem ipſius eccleſiæ, & rerũ eius
bona.vbi aũt quis non eſſet rector eccleſiæ, ſed eſſet
beneficiatus in ipſa eccleſia, vt quia haberet aliquẽ
clericatum cuius occaſione aliqua quantitas ſibi da-
retur annuatim.tunc eſt certũ,ꝙ talis non dẽ hẽre ad-
miniſtrationem, & hoc quia habet beneficium ſim-
plex.ſecus videretur,qñ haberet dignitatem,vel pſo
natum,& ſic prælationem.nam tunc relictum tali vẽ
relictum contemplatione eccleſiæ, per id qđ hic dẽ.
47 ¶ † Vlterius iuxta prædicta quæri põt qđ iuris de his,
quæ acquirit ſimplex ſacerdos per parochiam iniun-
gendo pœnitentias, an illa intelligantur ſibi quæſita
contemplatione eccleſiæ, quæ ſic quæſiuit per paro-
chiam iniungendo pœnitentias.Inn.in c.inter vos.j.
de ver.ſig.tenuit ꝙ ſic,quod dicit do.Ant.procedere
ſine dubitatione,qñ ille erat principalis curatus. ſed
vbi erat capellanus,vel canonicus.tunc Inn.hic circa
fi.vt dixi in vltimo no. vẽ ſentire primo ꝙ tunc ſit ſe-
cus.demum finaliter vẽ ſentire oppoſitum.nam dicit
ꝙ vẽ ſatis habere adminiſtrationem ex eo ꝙ pœniten
tias iniungit:& ideo vẽ contemplatione eccleſiæ q̃ſi-
tum ſm Inn.quem etiam ſic intelligit d.Ant.dicit tñ
ipſe d.Ant.ꝙ credit ꝙ talis capellanus,vel canonicus
poterit teſtari de talibus redditibus,ex quo nõ habet
principalem adminiſtrationem eccleſiæ,per id quod
no.gl.in d.c.præſenti, vbi gl.vẽ velle,ꝙ ille poſſit te-
ſtari qui non habet adminiſtrationem eccleſiæ, nec
habet officium in eccleſia,intelligo per id qđ habeat
adminiſtrationem bonorum eccleſiæ, per id qđ.ſ.di
xi.& in c.cum in officijs.ſ.eo.cum ibi no. per Inn.fa
teẽ ꝙ ſi non teſtatur,ꝙ vẽ cõtemplatione eccleſiæ ac-
quiſiuiſſe ſucceder eccleſia, vt dixit gl.in d.c.pſenti.
¶ Vltimatè,quia litera dicit,ꝙ ſi fiat fraus non debet
nocere. Quæritur de exemplo qualiter poſſit patere
de fraude. dic forte teſtator volebat relinquere eccle
ſiæ cathedrali,& canonici curarunt, ꝙ relinquat tali
ſimplici clerico de quo confidebant ad finẽ fraudan
di epm̃ ſua portione,certe ſi hoc conſtat, nõ nocebit
epo talis fraus, & per hoc ſit expedita materia decre.
Tñ do.Pe. hic tractauit materiam coniunctorum,de
qua per gl.& Ray.in l.j.§.fi.ff.de vſufr.accreſ. & per
Bar. in l.re coniuncti.de leg.j.& per Cy.in l.vnica.§.
his ita.C.de cad.tol. Et primo q̃ſiuit quid ſit coniun
ctio.dicit ꝙ principaliter eſt duplex,quia quidã ſunt
coniuncti coniunctione legali:quidam coniunctione
hoĩs:& ſecunda ſpẽs ſubdiuiditur,quia quidam ſunt
coniuncti re tantum,& non verbis: quidã verbis tm̃,
& quidã re,& verbis,& ex prædictis ponit exẽpla de
quibus.ſ.dixi.poſt d.Flo.& de quibus etiã hẽ per gl.
in d.l.j.§.fi.ideo non repeto. Et circa prædicta exem
pla etiã proſequitur aliqua quæ ponit Bart. in d.l.re
48 coniuncti.† Secundo quæritur quõ fiat coniunctio le
galis. dicit qñ ex perſona vnius deuenitur ad plures
vt ſi legatur aliqua res ſeruo, qui eſt cõis duorũ do-
minorum. nam illi dñi dicuntur coniuncti in re lega
ta coniunctione legali.l.Proculo.ff.de leg.ij.& quili-
bet admittiẽ ad legatum pro portione, quã habet in
ſeruo.d.l.& Proculo.¶ Item põt adduci exemplũ,qñ
vni fuit factum legatũ, qui poſt diem legati cedẽtem
decedit pluribus hæredibus relictis, q̃a illi hæredes
dicentur ꝯiuncti in re legata ipſi defuncto cuius ſunt
hæredes ꝯiunctione legali, & veniant ad legatũ pro
portionibus legatarijs.l.legatarius.ff.de leg.j. Tertio
tractat,ꝙ ſubſtitutus pſertur ꝯiuncto.l.j.§.j.& ſequẽ-
49 ti.C.de cad.tol.† An inutilis ſubſtitutio impediat cõ
iunctum venire per ius accreſ.Et concludit,ꝙ ſi facta
eſt inutilis,vt expẽ ſillam ſuccedat, & ſibi locũ faciat
impedietur coniunctus venire.l.pe.ff.de iniu.teſt.ſe-
cus ſi ex alia cã ſit inutilis, vt no.per Bar.in d.l.recõ-
iuncti.Quarto tractat,qñ cui portio deficit, an ſit de
cõibus in q̃bus,licèt non admittaẽ ad partẽ,tñ partẽ
faciat de quibus in l.hmõi.§.ſi Titio.ff.de le.ij.& tũc
non habeat locum ius accreſ. Secũdo an ſit relictum
ob cãm reiterabilem,vel non:quia ſi non eſt reitera-
bilis ceſſat ius accreſcendi : vt ſi duobus relinquãtur
alimenta,vel certa quantitas pro alimẽtis : nã portio
vni deficiens per mortem non accreſcet alteri,q̃a ta-
lis cã non recipit reiterationem.facit l.alimẽta.§.ba-
ſilicè.ff.de alim.leg. ¶ Tertio circa perſonam eius q
vult

vult venire per ius accreſcendi. verum admittatur ad
partem ſibi con.ingentem de iure ſpeciali, an de iure
communi, quia ſi admittitur de iure ſpeciali contra
voluntatem teſtantis.non habebit ius accreſcendi in
legatis.l.mulieri,& Titio.ff.de cōdi.& demon.ſecus
ſi de iure cōi admittatur, vel de iure ſpeciali ſecūdū
voluntatem teſtantis:vt no.per Bar.in d.l.re coniun-
cti.¶Quarto, an ſi deficiat portio anteq̃ ſit acquiſi-
ſita,vel poſt,quia ſi poſt ſtr non habet locum ius ac-
creſcendi,fallit in vſufructu.l.j.de vſufruc. & fallit in
alijs caſibus no.per Bart.in d.l.re coniuncti. Quinto
tractat qualiter habeat locū ius accreſcendi, qđ qua-
druplicıter dicit poſſe ītelligi. Primo caſu accreſcat
alijs coniunctis inuitis.Et concludit, ꝙ ſi eſt propriè
ius non decreſcendi non contingit in coniunctis re
tm̄,vel re,& verbis.tunc,& in legatis accreſcit cōiun
cto inuito: quia nō pōt diuidere legatū.l.neminē.ff.
de leg.ij.Si aūt ſit propriè ius accreſcendi,tunc in le
gatis non accreſcit coniuncto inuito: ſecus in hære-
ditatibus ſtr ne quis intelligatur deceſſiſſe pro parte
teſtatus, & pro parte inteſtatus. Scđo pōt intelligi,
an accreſcat cū onere:& de hoc per Bar.in l.quæ cō-
ditio.ff.de ꝯdi.& demon.& dictū fuit.ſ.eo. in c. nos
quidē.Tertio pōt intelligi,an accreſcat pro virili par
te,an vero pro portione quæ hr̄ in legato,& hæredi-
tate,& hoc ſcđm eſt verū.l.nemo.ff. de legatis ſcđo.
Quarto pōt intelligi,an accreſcat,ita qđ eadē actio-
ne poſſit peti qua petiī delegata ipſi coniuncto,& cō
50 cludit,ꝙ ſic ꝑ l.Titio.§.j.de vſufru.accreſcen. ¶†Sex
to quæritur, an ius accreſcendi trahaī ad bona impu
beris cui quis erat cōiunctus in ſubſtitutione. Cōclu
dit,qđ ſic ſi ius accreſcendi erat vnitū cū ſubſtitutio-
ne pupillari:aliàs ſecus per l.qui prǽter.ff.de acquir.
51 hære.& ibi plenè de hoc. ¶†Septimo tractat, an in-
ter coniunctos coniunctione legali, an ſit locus iuri
accreſcendi, ſiue loquamur in legatis,ſiue in hæredi
tatibus,ſiue ſuccedatur ex teſtō,ſiue ab inteſtato. Et
concludit ꝙ in legatis,ſi ſit legatū vſufructus hēt lo-
cum ius accreſcendi:ſecus ſi ſit legatum ꝓprietatis.
d.l.& Proculo.& ibi nota.de lega.ſecundo. in hære-
ditatibus hēt locū ius accreſcendi.l. ſi ſeruus cōis ab
extero.& ibi not.ff.de acquiren. hære. & illud eſt ne
52 pro ꝑte q̇s habeat hæredē.& pro parte non.¶†Octa
uo tangit, an in acquiſitionibus inter viuos ſit locus
iuri accreſcendi inter coniunctos, ſiue ſint coniuncti
coniunctione hoīs,ſiue legis.Conclude,ꝙ ſtr locum
non hēt.l.ſi mihi,& Titio.& ibi plenè per Bart. ff.de
verb.oblig.& per eundem in d.l.re coniuncti.ad fin.
53 An † autem habeat locum ius accreſcēdi in donatio-
ne cā mor.die,ꝙ ſic:vt eſt text. q̇ reputatur notabilis
in l.Iuli. ad fi.C.de cad.tol.Et adde ꝓdictis,licèt ipſe
non dicat,ꝙ inter cōiunctos re tm̄,vel verbis tm̄,vel
re,& verbis eſt locus iuri accreſcēdi,inter aūt animo
diſiūctos nō eſt locus iuri accreſcēdi in legatis, licèt
ſecus in hæreditatibus. d.l.j.§.his ita.de caduc.tollē.
& ſi ꝯcurrit cōiūctus re cū cōiuncto verbis,q̇s ꝓferēī.
fuerūt opi.Cōiter tenetur ꝙ pariter admittentur, vt
no.Bar.in d.l.re coniūcti.Si aūt, & verbis cōiunctus
concurrat, cū coniuncto re tm̄,verbis prǽferetur cō-
iunctus re,& verbis,quia duo vincula ſunt fortiora,
q̃ vnum.C.communia de ſucceſ.l.etiam itaq;.& no.
plenè in d.l.re cōiuncti.& licèt in ſuperius dictis. do.
Pet.hic multū inſtiterit:tn̄ quia nihil dicit vltra Bar.
In d.l.re coniuncti. non eſt inſiſtendū aliter eius di-
54 ctis.¶†An autē generaliter priuata diſpoſitio teſtato
ris nihil poſſit operari ꝯ̄ ius. remittit ad no.per Bart.
in l.nemo pōt. ff.de lega.j.Potes dicere, quòd in his
quæ ſunt de ſolennitate,vel reſpiciunt publicā vtili-
tatem nihil poteſt operari in alijs ſic.de quo plenius in d.l.nemo pōt.¶Vltimo tangit quid ſi relicta ſunt mille pro decē virginibus maritandis quarū quǽlibet habeat centū expſſis proprijs nominibus, an mortua vna accreſcat alteri.remittit ad nō.per Bar.in l.hēat. C.de ſac.ſan.ecc.Tu potes dicere,ꝙ non, q̇a ex quo ſingulariter ſua quantitas eſt relicta non cenſenī eſſe coniunctæ,ideo inter eas non hēt locum ius accreſ.ꝑ l.hmōi.§.quibus.de leg.j.& per hæc eſt expedita hǽc decre.Et aduerte, q̇a in hoc c.ſit mētio in effectu de coniunctione hoīs,& de ꝯiunctione legali:nā qn̄ aliqua res relinquiī epō eccleſiæ,tunc in illa dr̄ eps,& eccleſia eſſe ꝯiunctus re,& verbis ꝯiunctione hoīs, ſeu teſtōris, ſed vbi aliqua res relinquitur epō,de qua eccleſia,ſeu capitulū dēt hr̄e portionē,& qn̄ relinqī aliqua res eccleſiæ,de qua eps dēt hr̄e portionē, tūc in tali re dr̄ eps coniunctus cōiunctione legali in ipſa eccleſia,q̇a ex perſona vnius iuris diſpoſitione deueniī ad plures,q̇ veniunt ad dictū legatū:& an repudiante vno hēat locum ius accreſ.quo ad alium,patere pōt ex his,quǽ fuere dicta ſuperius,& ꝑ hoc patet ꝙ non fruſtra fuit tractatum.ſ̄.de coniunctione hoīs: & de coniunctione legali.ſequitur c.Raynutius.

SVMMARIVM.

1 *Legitima quid ſit.*
2 *In legitima filius non poteſt grauari.*
3 *Legitima in bonis filij debetur patri, & matri, ſi ordine turbato prædecedat.*
4 *Pater an debeat aliquid habere iure inſtitutionis ad hoc, vt valeat teſtamentū filij eo caſu quo pōt teſtari: puta, quia ſit emancipatus.*
5 *Legitima priuari, an poſſit filius, & ex quibus cauſis.*
6 *Trebellianica quid ſit.*
7 *Spurius, ſiue naturalis ſequitur conditionem matris, & non patris.*
8 *Relinquo, verbum, quid importet.*
9 *Subſtitui non poteſt filiam dotem tantum.*
10 *Inſtitutio, vel ſubſtitutio relata ad duos diſpares in gradu refertur ad vtrunque principaliter non ordine ſucceſſiuo.*
11 *Subſtitutio fideicommiſſaria, quare ſic dicatur.*
12 *Qualitas adiecta in perſonam eius cui fit ſubſtitutio reſpicit tempus in quo diſpoſitio debet ſumere effectum, & non tempus in quo fit diſpoſitio.*
13 *Subſtitutio fideicommiſſaria, vel etiam compendioſa facta ſub conditione, ſi deceſſerit ſine liberis, non expirat per ſolam ſuſceptionem liberorum niſi ſuperſint tempore mortis ipſius grauati.*
14 *Filia debet in bonis matris, & auiæ habere debitam iure natura, & etiam neptis.*
15 *De fideicommiſſo vniuerſali detrahitur Trebellianica: quæ eſt quarta in quam computantur fructus percepti tempore litis conte.*
16 *Appellare poteſt vtraque pars ab eadem ſententia.*
17 *Iudex ad quem qualiter debet pronuntiare.*
18 *Prouocatio propriè capitur pro appellatione extraiudiciali.*
19 *Quarta Trebellianica debet detrahi de tertia donata matri, & auiæ.*
20 *Hæres inſtitutus intelligitur vbi teſtator poſt certa relicta dicit cætera bona relinquo tali.*
21 *Fideicommiſſum appellatur ſubſtitutio.*
22 *Exceptionis obiectio, an faciat litis conteſtationem.*
23 *Allegationes meliores reſeruare debet aduocatus in fine.*
24 *Conſuetudo litigantium inſpicienda eſt, & ab ordinario iudice ſeruari debet, & etiam a delegato, & a iudice appellationis.*
25 *Grauatus de reſtituenda hæreditate deducit quartam Trebellianicam.*
26 *Legitima, an poſſit ex conſuetudine minui.*
27 *Legitima, ſiue Trebellianica, vel etiam Falcidia, an poſſit per filium in vna re retineri.*
28 *Teſtari poteſt is qui in extremis eſt: nec requiritur corporis ſanitas, ſed mentis integritas.*
29 *Legata domo, an intelligatur ortus legatus.*
30 *Teſtator ſi vltra dotem relinquit domum, & ortum, an intelligatur legaſſe dotem.*
31 *Teſtator poteſt in teſtō facere inſtitutionem, & ſubſtitutionem.*
32 *Poſthumus, an poſſit inſtitui.*
33 *Pupilla, an poſſit per tutores tradi nuptui.*

34 Impubes an poſſit tradi nuptui.
35 Minores an ligentur ſtatutis, & legibus ſpecialis loci, ſicut maiores.
36 Eodem libello poſſunt plures agere, & conueniri: ſed an duo inſolidũ eodem libello poſſint ad idem agere, & an contra vnum poſſit eodem libello agi ex pluribus cauſis.
37 Pupillus poteſt eſſe in iudicio, cum tutoris autoritate.
38 Vſucapere an poſſit hæres ſuus, ſicut extraneus.
39 Contra tutorem agi poteſt, vt reſtituat fideicommiſſum vniuerſale.
40 In fideicommiſſi reſtitutione fiẽda de bonis defuncti detrahitur, quod debetur grauato, ſiue eius hæredi: & bona hæredis grauati non veniunt in reſtitutione.
41 In legitima ius habere an dicatur filius.
42 Et an filio condemnato pater teneatur ſoluere ſaltem vſque ad legitimam.
43 Et ſi pater aliquid ſoluat pro filio condemnato, an filius tenebitur in legitima computare.
44 Condemnatus in centũ q̃ ſi non ſoluerit intra menſem amputetur ſibi manus, an ſoluens pro tali ipſo inuito ne incurreret amputationem poſſit repetere.
45 Legitimam petere a patre viuente, an poſſit filius qui efficitur monachus, & profeſſus alicuius religionis.
46 Sententia generalis valet.
47 Iudex cauſæ appellationis poteſt addere ſententiæ latæ in cauſa principali.
48 Filius rogatus de reſtituendo hæreditatem patris detrahit legitimam, & quartam Trebellianicam.
49 Relictum filio, vel filiæ nõ ſufficit, niſi relinquatur iure inſtitutionis, vel niſi inſtituatur in re quæ ſibi relinquitur aliàs non valet teſtamentum. & nu. 56.
50 Legitima eſt quota bonorum, & non quota hæreditatis, cũ debeatur deducto ære alieno, & impenſa funeris.
51 Teſtator qũ ſimpliciter relinquit certam rem, vel quantitatem filio, vel filiæ, an ſufficiat, & an teſtamentum valeat de iure ciuili, vel canonico.
52 Pater ſi relinquat aliquid filio, & prohibet, ꝙ plus non petat, & tale teſtamentum valebit.
53 Relinquo, verbum, qñ adijcitur vniuerſitati omnium bonorum trahitur ad inſtitutionem, ſi nullus alius fuerit inſtitutus: quia tunc trahitur ad fideicommiſſum.
54 Reſiduum, hæc dictio traditur ad inſtitutionẽ, ſi reſiduũ relinquatur.
55 Teſtator ſi mandauit teſtamentum ſuum extendi ad conſiliũ ſapiẽtis, an ſapiens poterit adire iure inſtitutionis, ſi teſtator reliquerat aliquam rem filio.
57 Pater an debeat habere iure inſtitutionis id, quod ſibi relinquitur.
58 In caſtrenſi, vel quaſi, non tenetur filius inſtituere patrem.
59 Præteritus dicitur qui non eſt inſtitutus, nec exhæredatus.
60 Inſtitutus in certis rebus, an habeatur loco legatarij, vel an ſit hæres.
61 Inſtitutus in re certa, an habeat ius accreſcendi inſtituto vniuerſali repudiante.
62 Et an per agnitionem inſtituti in re certa alio exiſtente vniuerſaliter inſtituto, an confirmetur teſtamentum.
63 Et an inſtituto in re certa alio exiſtente vniuerſaliter inſtituto cõpetat beneficium legis. ſi. C. de edi. diui. Adri.
64 Teſtator an poſſit prohibere ius accreſcendi.
65 Subſtitutionis, quot ſunt ſpecies.
66 Subſtitutio quare dicatur vulgaris.
67 Subſtitutionis vulgaris quot ſunt ſpecies.
68 Subſtitutio vulgaris quibus verbis fiat.
69 Et qui ſint eius effectus.
70 Monachus ſi inſtituatur, & nolit adire hæreditatem, an monaſteriũ nihilominus habebit hæreditatem.
71 Et ſi monacho inſtituto datus fuit ſubſtitutus vulgaris ſi monachus nolit adire hæreditatem, an veniat ſubſtitutus, an monaſterium.
72 Si inſtituatur aliquis indignus, & ei ſit datus ſubſtitutus vulgaris an fiſcus habebit hæreditatem, ita ꝙ excludat ſubſtitutum.
73 Inſtitutus ſi fuit rogatus reſtituere hæreditatem Titio, & etiam datus fuit ſibi ſubſtitutus vulgaris: ſi inſtitutus repudiet, an poterit ſubſtitutus vulgaris venire, an vero præferetur fideicommiſſarius vniuerſalis cui debet reſtitui hæreditas, ſi velit, quod hæres cogatur adire hæreditatem, & ſibi reſtituere.
74 Inſtitutus an poſſit aliquo caſu concurrere cum ſubſtituto.
75 Teſtamentum, an poſſit ſumere vires, ſiue habere effectum a ſubſtitutione vulgari.
76 Teſtamentum an mortuo teſtatore poſſit ſumere vires a tacita vulgari quæ comprehendebatur in expreſſa, ſi pupillus cui facta erat ſubſtitutio pupillaris moritur in vita teſtatoris.
77 Subſtitutio vulgaris expreſſa an contineat tacitam pupillarem ſi mater pupilli ſit in medio.
78 Quid ſi ſit vulgaris expreſſa quo ad vnũ caſum, & tacita quo ad aliũ caſum, an excludet matrem pupilli.
79 Subſtõ vulgaris, an de ſuo, & neceſſario faciat uoluntariũ hæredem.
80 Subſtitutio vulgaris qualiter finiatur, ſiue extinguatur.
81 Inſtitutus, ſi adiuit, & poſtea repudiauit per reſtitutionem in integrũ, an poterit venire ſubſtitutus.
82 Et ſi inſtitutus agnouit bonorum poſſeſſionem, & non adiuit.
83 Subſtitutio uulgaris tacita contenta in pupillari, an expiret ſi pater emancipet filium.
84 Subſtitutio pupillaris ſi ſit facta extraneo, vel puberi, & ſic maiori, an contineat tacitam vulgarem.
85 Subſtitutio directa poteſt appellari conditionalis inſtitutio.
86 Subſtitui an poſſit filio pupillo in legitima.
87 Subſtitutio pupillaris quare fuerit introducta, & quare ſic dicatur.
88 Et quo iure fuerit introducta.
89 Et quot requiruntur, vt fieri poſſit, & valeat ſubſtitutio pupillaris.
90 Subſtitutio pupillaris libertis legitimis, & naturalibus poteſt fieri, & ſimiliter legitimis tm̃, dummodo ſint in ptãte legantis.
91 Arrogatio fit de illo qui erat ſui iuris, ſed adoptio fit de illo qui erat in poteſtate alterius.
92 Subſtitutio pupillaris, an ad hoc, vt habeat effectum requiratur, quòd ille cui fit, ſit impubes.
93 Et an requiratur, quòd ſit in poteſtate teſtantis tempore mortis ipſius teſtantis, licèt non fuerit tempore conditi teſtamenti.
94 Subſtitutio pupillaris, quando fit ei qui non eſt in ptãte, an valeat, vt fideicommiſſaria, licèt non valeat, vt directa pupillaris.
95 Subſtitutio pupillaris ad hoc, vt habeat effectũ, an requiratur, quòd ille cui fit ſubſtitutio efficiatur ſui iuris per mortem teſtantis: ita quòd recaſurus non ſit in poteſtatem alterius.
96 Et an requiratur, quòd ante mortem teſtatoris non deſinat eſſe in poteſtate ipſius teſtantis.
97 Profeſſionem facere non poteſt pupillus in ætate pupillari, & ſi faceret non teneret: niſi autoritate Papæ illam faceret, & eſſet doli capax.
98 Subſtitutio pupillaris ad hoc vt ualeat requiritur, quòd pater faciat teſtamentum.
99 Item quòd impubes ſit inſtitutus, vel exhæredatus.
100 Subſtitutio ſi fiat illi qui eſt de liberis, & in ptãte teſtantis, & ſic pupillus: & ſit talis, quòd non ſit neceſſe eum inſtituere, vel exhæredare, vt contingit in nepote nato ex filio emancipato antequã emãcipetur filius: nam talis nepos remanet in poteſtate aui ſi tali nepoti non inſtituto, nec exhæredato, & ſic præterito fiat ſubſtitutio pupillaris per auum, an teneat talis ſubſtitutio.
101 Subſtitui poteſt filio exhæredato.
102 Subſtitutio pupillaris ad hoc vt valeat, an requiratur, quòd adeatur hæreditas patris.
103 Suus hæres quis dicatur.
104 Nepos deſcendens ex filia non eſt in poteſtate aui materni: ſed paterni.
105 Seruus a patrono inſtitutus non põt repudiare hæreditatem: ſed eſt hæres neceſſarius.
106 Suus hæres ad hoc vt quis dicatur taliter, ꝙ alijs præferatur, & taliter, quòd ſi ꝑtereatur teſtm̃ non valeat eſt neceſſe, quòd ſit in ptãte morientis tempore mortis, & quòd alius non præcedat eum.
107 Subſtitutio pupillaris eſt triplex, & quotuplex vulgaris.
108 Subſtitutio pupillaris qualiter, & quibus verbis fiat.
109 Subſtitutionis pupillaris quotuplex eſt effectus.
110 Et an contineat tacitam vulgarem.
111 Et an per pupillarem ſubſtitutionem ſuccedatur pupillo.
112 Subſtitutio pupillaris expreſſa, an excludat matrem, & alios aſcendentes præteritos quos ipſe filius non poſſet præterire.
113 Subſtitutiones pupillares ſi fiãt ipſi nepoti impuberi, retento in ptãte aui patre ipſius nepotis emancipato excludetur pater ipſius nepotis per ſubſtitutionem factam per auum ipſius nepotis, ſi fuit expreſſa pupillaris.
114 Sed vtrum tacita pupillaris comprehenſa in vulgari expreſſa, an illa excludet patrem in dicto caſu, an vero non excludet, ſicut non excludet matrem pupilli.

115 *Extenſio per identitatem rationis, an ſienda ſit in his quę ſiunt contra ius commune.*

116 *Mater an excludetur, ſi appareat de præſumpta mente teſtantis quod teſtator voluerit per tacitam pupillarem excludi matrem pupilli,*

117 *Et qualiter poſſit apparere de præſumpta mēte teſtantis, licèt non appareat de expreſſa.*

Mens præſumpta teſtatoris per quot teſtes probari debeat.

118 *Teſtator ſi reliquit vxori annuatim, donec vixerit, & vitam vidualem, & honeſtam ſeruauerit, an hoc caſu excludetur mater per tacitam pupillarem.*

Teſtator ſi legauit decem matri pupilli, ſi nō nupſerit, ſi nubat non poterit venire ad ſucceſſionem pupilli, ſed excludetur per tacitam pupillarem ex præſumpta mente teſtantis, qui eam excludit etiam a dicto legato.

119 *Mater excluditur ſi ſubſtitutus vulgariter eſt frater impuberis.*

120 *Subſtitutio pupillaris qualiter finiatur.*

121 *Subſtitutio exemplaris quare ſic dicatur, & quibus verbis fiat, & numero.125.*

122 *Et quæ ſit differentia inter ſubſtitutionem pupillarem, & exemplariam, & nume.126.*

123 *Mater an poſſit excludi per pupillarem expreſſam.*

124 *Interpretatio benigna debet fieri in teſtamentis.*

127 *Subſtitutio exemplaria ad hoc, vt habeat locum, an requiratur quòd ille cui ſit ſit de liberis.*

128 *Legitima non debetur naturali.*

129 *Subſtituere nōn poteſt pater filio naturali exemplariè.*

130 *Subſtituere an poſſit filius exemplariè patri furioſo.*

131 *Curator parentis furioſi eſſe poteſt filius.*

132 *Subſtitutio exemplaria ad hoc, vt locū habeat, an requiratur, quòd ille cui fit ſubſtitutio ſit impubes.*

133 *Et ſi filius ſit impubes, & furioſus, vel mentecaptus, an ſibi poterit ſubſtitui exemplariè, an vero debebit ſubſtitui pupillariter.*

134 *Subſtitutio exemplaria, an poſſit fieri impuberi emancipata.*

135 *Teſtator ſi filio impuberi in poteſtate, & mentecapto ſubſtituerit hac forma, ſi filius meus deceſſerit in pupillari ætate, talis ſit ei hæres, tunc intra pupillarem ætatem valebit vt pupillaris poſtea nullo modo valebit, ſed potius expirabit.*

136 *Subſtitutio exemplaria an poſſit fieri filio exiſtēti in poteſtate patris.*

137 *Mater an poſſit ſubſtituere exemplariter, ſi tranſiuit ad ſecūda vota.*

138 *Subſtitutia exemplaria ad hoc vt effectum habeat an ſit neceſſe, ꝙ is cui fit ſubſtitutio ſui iuris efficiatur per mortem teſtatoris, & quòd poſt mortem teſtatoris non ſit recaſurus in poteſtatem alterius.*

139 *Et an requiratur, quòd ante mortem teſtatoris non deſinat eſſe in poteſtate.*

140 *Et etiam an requiratur, quòd pater faciat ſibi teſtamentum.*

141 *Subſtitutio exemplaria non fit exhæredato.*

142 *Mentecaptus non poteſt propter cauſam ingratitudinis tempore dementiæ commiſſam exhæredari, ſicut nec infans.*

143 *Furioſus ſi cum ſanæ mentis eſſet perpētrauit homicidium: ſed tandē incidit in furorem, an poſſit de iure decapitari.*

144 *Corpus mortuum, an propter delictum debeat ſuſpendi, ſiue alias exequi.*

145 *Subſtitutio exemplaris ad hoc vt fieri poſſit & effectum habeat an requiratur, quòd hæreditas patris adeatur.*

146 *Et an ſit reperire exemplariam expreſſam, & etiam tacitam, ſicut in pupillari.*

147 *Subſtitutio exemplaris expreſſa, an contineat tacitam vulgarem, ſicut & pupillaris.*

148 *Subſtitutio exemplaria, an contineat in ſe tacitam pupillarem.*

149 *Subſtitutio exemplaris, an poſſit fieri muto, & ſurdo.*

150 *Subſtitui qui poſſint.*

151 *Præteriri an poſſit mater eius cui fit ſubſtitutio.*

152 *Subſtitutio exemplaris, an & in quibus conueniat cum pupillari.*

153 *Subſtitutus a patre venit, quando ſolus pater ſubſtituit filio dementi, vel furioſo, & ſimiliter ſubſtitutus a matre, quando ſola mater ſubſtituit: & ſi pater dedit vnum ſubſtitutum filio dementi, & mater alium, an vnus eorum præferetur alteri, & quis.*

154 *Subſtituere pōt pater pupillariter, licèt ſit vilis vita, et ēt exēplariè.*

155 *Quid ſi auus dedit vnum ſubſtitutum nepoti mentecapto, & mater alium: quis præferetur.*

156 *Et an pater, & mater poſſint ſeipſos ſubſtituere.*

157 *Subſtitutio exemplaria, an finiatur eiſdem modis quibus finitur pupillaris.*

158 *Subſtitutio exemplaris, an finiatur, ſi ille cui fit ſubſtitutio recuperat ſanam mentem.*

159 *Demens vel furioſus, cui facta fuit ſubſtitutio tempore dementiæ, vel furoris, vel data quòd non eſſet demens tempore teſtamenti, vel furioſus: fuit tamen tempore mortis teſtantis, an ſi recuperauerit ſanam mentem, & demum poſtea reincidat in dementiam, vel furorē vtrum ſubſtitutio fuerit penitus extincta, an interim ceſſauerit durante ſana mente, & poſtea reaſſumpſerit vires propter ſuperuenientiam dementiæ.*

160 *Subſtitutio exemplaris ad hoc vt per naſciturum rumpatur, an requiratur, quòd naſcatur ſuus, & ſic quòd ſit legitimus, & naturalis.*

161 *Teſtamētum factum a filio tempore ſanæ mentis eo caſu quo potuiſſet vt quia erat ſui iuris, & pubes, an ſit poſtea incidat in furorem, vel dementiam, an poterit a parente reuocari.*

162 *Subſtitutio breuilaqua, an ſit ſpecies ſubſtitutionis de per ſe.*

163 *Subſtitutio reciproca, quare ſic dicatur.*

164 *Et qualiter fiat.*

165 *Et quot ſubſtitutiones contineat.*

166 *Et ſi ſubſtitutio fiat tribus filijs exiſtētibus in poteſtate teſtātis quorum ſi duo ſunt impuberes, & tertius ſit pubes, in perſona omnium continebatur vulgaris: ſed an in perſona illorum duorum impuberū continebitur pupillaris.*

167 *Et ſi duo puberes ſint inſtituti, & inuicem ſubſtituti, & vnus illorū ſit ætatis vnius anni, alter .xij. annorum, an ſi ille qui eſt .xij. an. perueniat ad pubertatem finiatur ſubſtitutio pupil. in perſona alterius impuberis qui tempore teſtamenti erat ætatis vnius anni.*

168 *Subſtitutio reciproca, ſi fiat duobus impuberibus inſtitutis, & demū alterum eorum poſtea emācipat, & ſic in eius perſona expirauit pupillaris, an etiam in perſona alterius expirabit.*

169 *Et ſi a principio fuit inæqualitas, puta, quia vnus erat in poteſtate, alter non, & vterque impubes, & ipſis inſtitutis facta eſt ſubſtitutio reciproca demum poſtea ſuperuenit æqualitas: quia teſtator adoptauit illum, qui non erat in poteſtate, an in dicta ſubſtitutione reciproca continebitur pupillaris in perſona vtriuſque.*

Subſtitutiones quæ continentur in ſubſtitutione reciproca, vel breuiloqua, an dicantur expreſſæ, vel tacitę.

170 *Subſtitutio vulgaris, an poſſit fieri a quocunque, & cuicunque.*

171 *Teſtator ſi haberet duos filios, & duas filias omnes impuberes in poteſtate, & maſculos inſtituit vniuerſales hæredes, & fœminas in certa re, demum dicit omnes filios meos inuicem ſubſtituo, an filiæ intelligentur cum maſculis ſubſtitutæ: ita quòd mortuo vno maſculo, vel repudiante veniant fœminæ cum alio maſculo, an vero veniet ſolum alter maſculus.*

172 *Inſtituti in re certa habentur loco legatariorum alio vniuerſaliter inſtituto.*

173 *Teſtator ſi dicat filium meum inſtituo, & ei Titium ſubſtituo: ſi filius ſit impubes, & furioſus, aut mentecaptus, an talis ſubſtitutio continebit vulgarem tantum, an vero etiā pupillarem, & exemplariā.*

174 *Subſtitutio compendioſa quid ſit.*

175 *Et quare ſic dicatur.*

176 *Et an ſit ſpecies ſubſtitutionis de per ſe.*

177 *Et quis ſit eius effectus, quando fit a milite, & qñ fit a pagano.*

178 *Dictio, quicunque, geminata in ſubſtitutione compendioſa, an geminet diſpoſitionem.*

179 *Subſtitutio compendioſa, ſi fiat a pagano filio impuberi, & in poteſtate per verba directa valebit intra pupillarem ætatē, vt pupillaris, ſed poſt pupillarem ætatem penitus annullabitur, & ſic non valebit iure directo, nec iure fideicommiſſi.*

180 *Verba directa ſi non poſſunt valere iure directo, an ſit trahenda ad fideicommiſſum.*

181 *Voluntas teſtatoris debet ſeruari, quando eſt legitima.*

183 *Subſtitutio compendioſa, ſi fiat filio impuberi, & in poteſtate per verba directa in certa re, vel quantitate quid iuris.*

184 *Teſtator ſi dicat, quicunq; filius meus deceſſerit lego omnia bona mea tali: an valebit vt pupillaris, ſi decedat intra pupillarem ætatem.*

185 *Et quid ſi dicat, ſi filius meus deceſſerit in pupillari ætate, talis ſit hæres qualis erit iſta ſubſtitutio.*

186 *Teſtator ſi inſtituit filium impuberem, & in ptāte, & adijcit, & quicunque filius meus deceſſerit ſine liberis, volo, ꝙ omnia bona mea dentur, & diſtribuātur inter pauperes Chriſti per fideicommiſſarios meos infraſcriptos, an tunc dicta ſubſtitutio filio moriente in pupillari ætate cenſenda erit fideicommiſſaria, vel directa.*

187 *Et quid ſi teſtator ſubſtituit, vt ſupra, ſi non adiecit illa verba per fideicom.*

fideicommiſſarios meos infraſcriptos.

188 *Et quid ſi dixit quandocunq; filius meus deceſſerit ſine liberis volo, q omnia bona mea vendantur, nec dixit per quem, & pretium eorum diſtribuatur inter pauperes per fideicommiſſarios meos infraſcriptos.*

189 *Subſtitutio an erit fideicommiſſaria, vel directa ſi teſtator dixit, quandocunq; filius meus deceſſerit ſine liberis volo, q omnia bona mea vendantur, & diſtribuantur inter pauperes Chriſti quorum electio ſpectet ad fideicommiſſarios meos infraſcriptos, vel ſi dixit volo, q quicunq; deceſſerit filius meus ſine liberis omnia bona mea vendantur, & pretium diſtribuatur inter pauperes eligendos per fideicommiſſarios meos infraſcriptos.*

190 *Subſtitutio, quæ fit a pagano per verba communia filio impuberi, & in præſente, an talis ſubſtitutio erit fideicommiſſaria, vel directa,*

191 *Dictio, quandocunque, an inducat diſtinctionem temporum.*

192 *Teſtator ſi dicat, filio impuberi ſi decedat abſque liberis ſubſtituo talem: an ex eo, quòd dixit impuberi videatur reſtringere ſubſtitutionem ad pupillarem ætatem.*

193 *Subſtitutio compendioſa facta a pagano per verbum commune, an contineat vulgarem.*

194 *Teſtator ſi dicat inſtituo filium meum, & ſi ipſe deceſſerit ſine liberis aut eius liberi ſine liberis, ſubſtituo ſeium an tenebit dicta ſubſtitutio. & an liberi vltimo morientes ſine liberis poterunt grauari.*

195 *Teſtator ſi dicat ſi filius meus deceſſerit ſine liberis ſubſtituo Titium vulgariter pupillariter, & per fideicommiſſum, erit electio ſubſtituti, an eligat viam directam, an viam fideicommiſſi filio decedente in pupillari ætate.*

196 *Verba directa quæ dicantur, & quæ communia, & quæ obliqua.*

197 *Subſtitutio compendioſa, vbi eſt facta a pagano per verbum commune ſi ſubſtituti ſint alij filij teſtatoris etiam ſi mater ſit in medio excluditur mater.*

198 *Subſtitutio obliqua non conuertitur in directam.*

199 *Subſtitutio directa, an conuertatur in obliquam, & nu. 201.*

200 *Dictio, interdum, denotat caſualitatem.*

202 *Subſtitutio vna directa interdum conuertitur in aliam directam, puta pupillaris in militarem.*

203 *Subſtitutio directa dubia conuertitur, ſiue interpretatur in dubio in aliam directam.*

204 *Subſtituere alteri directo non poteſt quis poſt aditam hęreditatem.*

205 *Teſtamentum alteri facere nemo poteſt: ne ſibi impediat liberam teſtandi factionem.*

206 *Subſtitutio compendioſa qualiter finiatur.*

207 *Subſtitutio compendioſa, an differat a breuiloqua.*

RAynutius. ¶Hæc decre. eſt famoſa, & hēt materiā quæ multum dependet a legibus, & p hoc nō perfectè cognita a canoniſtis, & ēt ſatis difficilē: quia non habent plenā cognitionem terminorum, nec diſpoſitionū legalium. & in hac decr. d. Ant. concluſiue procedit dicens, q ſi canoniſta dubitet circa materiam iſtam, vel aliam merè legalem. bene facit ſm eum conſulere Legiſtā peritum, ſicut ecō Legiſta bene facit in materia canonica conſulere canoniſtā peritum. Et diuiditur decr. in tres partes principales. Nam in prima ponitur factum coram Papa narratum appellationis remedio ſuſpenſum. in ſecūda auditoris dati per Papā pronuntiatio. In tertia ipſius pnuntiationis per Papam confirmatio. ſecunda ibi. cum autem. tertia ibi, nos igitur. Prima ſubdiuiditur in quinq;, nam primo ponitur teſta. Raynutij. ſecundo factum poſt ipſius mortē emergēs. Tertio ponit qōnem ex teſtamento, & facto prædicto poſtmodum ortam, & partium allegationes. In quarta ponit iudicis diffinitionem. In quinta ponit vtriuſq; partis appellationem. ſecunda, & tertia ibi, poſtmodū. quarta ibi dictus nota. quinta ibi, ſed vtriuſq;. ſecūda principalis etiā poteſt ſubdiuidi in quatuor. nam primo corrigit iudicis ſnīam in vno capitulo, ſecūdo in alio capitulo ipſum ꝯfirmat tanta moderatione. in tertia. ſupplet, qđ primus iudex omiſerat. in quarta ſnīam quò ad alia cōfirmat. ſecunda ibi. in eo. tertia ibi, qa vero. quarta ibi. in eo aūt. & in ſumma breuiter. h. d.

a ¶In bonis patris [a] matris, & auiæ, quis tertiam debitam iure naturæ hēt qua priuari non poteſt, & filius rogatus reſtituere hēditatem detrahit debitā iure naturæ, & quartam Trebellianicā. In ipſa tn̄ quarta cōputantur fructus poſt litē conteſtatam percepti. h. d. & no. q vt dicit Io. An. & do. Flo. hæc decr. olim erat in antiqua compilatione in ti. de re iud. ſic allegauit eam gl. accurſij. in l. q̄q̄. C. ad l. Fal. ſed hodie in hac compilatione noua eſt in hoc ti. de teſt. ¶In tex. ibi: relinquens. ſupple, iure inſtitutionis: alias nō valuiſſet teſtm̄ ſecd̄m cōem opi. Alij tn̄ aliter dicunt, vt tangitur. in gl. ij. & ſuper ea. ¶In tex. ibi: relinquit. ſi expreſſiſſet iure inſtitutionis clarū eſſet, q valuiſſet tūc teſtm̄. cōiter tn̄ tenetur, q nō valuit, licet nō expſſit, quia iſtud verbum, relinquit, fuit adiectū vniuerſitati bonorum alio non inſtituto vniuerſaliter. ideo trahebaī ad inſtitutionem vniuerſalem. Itē ibi inſuper. ſupple. pſuppoſito, q aliqua dēret fieri reſtitutio tantum, tn̄ cōiter dicebat eſſe verum pp proximè allegata. Aduerte, quia do. Anr. hic pro euidentia decre. & materiæ præmittit. Quid ſit debita iure naturæ, ſeu

1 † legitima, & quid Trebellianica. Et circa ltīmam dicit, q quia bona patris iure naturæ ſunt debita filio. j. diſt. c. ius naturale. & l. cum rō. ff. de bo. dāna. ideo iura ciuilia neceſſe cauerunt, ſeu impoſuerūt neceſſitatem patri, vt relinqueret filio ltīmam q̄ olim erat quarta pars ei9, qđ habiturus erat filius ab inteſtato. l. cum quæritur, & l. parentibus. C. de inoffi. teſta. hodie vero eſt triens, vel ſemis. hoc eſt tertia, vel dimidia eius, q filius habiturus eſſet ab inteſtato ſm noſtrū librum: qa ſi ſunt quatuor filij, vel pauciores, eſt tertia, ſi quinq;, vel plures eſt dimidia. iuxta illos verſus. Quatuor, aut vltra dant natis iura trientem. Semiſſem non dant natis quinque, vel vltra. Arbitrium ſequatur cætera ſubſtantia patris. Et pbantur prædicta in auth. nouiſſima. & in corpore vñ ſumitur. C. de inoffi. teſta. Item voluit ius, q filij haberent a patre legitimam iure inſtitutio. de iure digeſtorum hoc probatur in l. ita tamen. §. qui rogatus. ff. ad Trebel. Nec ob. l. Papinianus. §. ſi quis mortis. ff. de inoffi. teſt. qa debet intelligi, q ibi filius fuerat exhēdatus. Nec vē conueniens ſic intelligere propter materiam, & naturam tituli ſub qua eſt d. l. argu. l. Imperatores. ff. de in diem adiec. vel poteſt dici, q illud fuit additū a cōpoſitore noui iuris. nam de iure. C. ſufficiebat habere quoquo relicti ti. l. omnimodo. C. de inoffi. teſta. & ſimiliter de iure authenticorum primæuo, de quo in Auth. de trien. & ſemiſ. coll. iij. & in d. auth. nouiſſima: ſed de iure nouiſſimo authenticorum per §. aliud quoq; capitulum. in Auth. vt cum de appel. cog. col. viij. requiritur, quòd habeat titulum inſtitutionis: & potuit eſſe ratio: quia ille titulus honorabilior eſt q̄ titulus legat. l. filium. §. omnibus. cum ibi notatis. ff. de leg. præſtan. Item, & quia eſt vtilior propter ius accreſcendi, quod poteſt habere hærede vniuerſali repudiante, facit quod legitur, & notatur in l. j. §. ſi ex fundo. ff. de hæredi. inſtitu. & l. ex facto in eodem titu. & l. quoties. C. de hęredi. inſtitu. quod ius accreſcendi non haberet: ſi haberet ius legati, quod inter hęredem, & legatarium, vel legatarios non eſt locus iuri accreſcendi. facit. l. ſi nemo. ff. de teſta. tutel. ſufficit tn̄, quòd aliquod ēt ſi ſit modicum habeat filius iure inſtitu. vt valeat teſtamentum, per id quod habeē in §. cæterum. in dicta Authen. vt cum de appell. cogni. poterit tn̄ tūc agere ad ſupplementum ſi reperiatur habere minus legitima. l. omnimodo. & l. ſcimus.

2 C. de inoffi. teſta. Et no. q † in legitima filius non pōt grauari,

[a] In bonis patris. Idē ſūmat hic. do. Abb. & And. Sic & ad materiā huius text. vide Ang. in trac. legitime. verſ. Item quarta dbita iure naturæ. & vid Pau. de Caſt. in conſi. 125. inc. dubia. de quibus quęritur. & hoc tibi ſufficiant pro additionibus pręſentis ca. quia hoc cap. eſt quaſi quædam incus ſup quam multi male doctorū fabricant crebertimis ictibus, propterea ego Ioannes de gradib9 meli9 duxi abſtinere gloſſatiões huius c. & vt dicā manū meam ſup hanc incudē ponere.

grauari, vt hic probatur, & ſi grauaret reijcit grauamen, quia debet habere illam abſq; grauamine.l. q̃-
q̃.& l.fi.§.cum aũt.C.de inoffi.teſt.Et ex hoc patet,
ꝙ ſit debita iure naturæ,vel legitima quæ debetur fi-
3 lio a parentibus.ſimiliter† econtra patri,& matri debetur lt͞ima in bonis filij ab ipſo filio ſi ordine turbato
prædeceſſit filius.l.nam & ſi parẽtibus.ff. de inof.
teſt.An aũt lt͞ima debita pr̄i,& auię q̃ olim erat quarta ſicut in filijs,ſit hodie aucta ad tertiam,ſicut eſt aucta illa filiorum:vt s̃.dixi. Cõiter tenetur, ꝙ ſic licèt
olim fuerit opi.de quibus in d.auth.nouiſſima.& in
4 d.l.nam,& ſi parentibus.¶† An autem debeat pater
babere aliquid iure inſt. vt valeat teſtm̃ filij eo caſu
quo p̄t teſtari,vt q̃a ſit emancipatus eſt opi.inter Legiſtas:nam aliqui dicunt,ꝙ ſic.arg.d.l.nam,& ſi parẽtibus.Sed Bar.tennit contrarium in d. auth. nouiſſima.de quo dicetur ſuper gl.ij.¶†Ex quibus aũt cauſis poſſit filius priuari legitima.notauit gl.in c.quintavallis.s̃.de iureiurã. & hoc de legitima.ſeu debita
iure naturæ.¶†Circa trebellianicã dic,ꝙ quarta Trebellianica eſt quæ deducitur de fideicommiſſo vniuerſali:falcidia aũt detrahitur de legatis particularibus,vt probatur.in l.j.ff.ad Trebellianũ.vbi de Trebellianica,& falcidia probatur in l.j.ff.ad legem fal.
& inſt.de lege falci.Iñ aduertendũ, q̃a olim fideicõmiſſa non poterant peti iure actionis.nec poterat q̃s
cogi ad illa præſtanda, & ſic ſolum conſiſtebant in fide hæredis qui non neceſſitabatur ad illa præſtanda,
niſi vt euitaret pudorem, ſeu verecundiam fidei non
ſeruatę teſtatori. l. pecuniæ ſortem.ff. de alimentis
leg at. & quod; habetur inſtitu. de fideicommiſſ. hæredi.§.primo. Quia autem multi verecundabantur
non ſeruare fidem teſtatori a compoſito fuit inductũ
ꝙ poſſunt cogi hęredes ad præſtanda fideicommiſſa:
ſiue particularia:ſiue vniuerſalia.demum, q̃a hæredes videbant,ꝙ ſi adhibant hæreditatem poterant cogi ad præſtanda fideicommiſſa.& ꝯtingebat,ꝙ ſi erãt
fideicommiſſa vniuerſalia remanebat hæres obligatus oneribus hr̄ditarijs,ex quò ſemel factus erat hęres non deſinebat eſſe hæres.l.& ſi ſine.§.ſed q̄d Papinianus.ff.de mino.& lege ei qui ſoluendo.ff.de hęre.inſt.& hac rõne hæredes eſſent impliciti oneribus
hæreditarijs repudiabant hęreditatem.& p̄r. hoc ſucceſſiuè fuit inductum per ſenatuſconſultum Trebellianum ſic nominatum a Trebellio autore qui tunc
t͞pis erat de numero ſenatorum,& fuit ſtatutum, ꝙ ſi
hæres inſtitutus eſſet rogatus de reſtituenda hæreditate alteri,ꝙ ſi hr̄s adiret,& reſtitueret tranſirent vtiles actiones actiuè,& paſſiuè in fideicommiſſarium.
Directè aũt velut affixę oſſibus hæredis remanebant
apud hæredem.l.quis ergo caſus.ff.de pecu. & facit,
q̄d no.in l.3.& 4.ff.pro ſocio.tñ erant inefficaces, &
ſic inutiles penes ipſum hæredẽ.l.j.ff.ad trebel. Demum, q̃a interdum hęredes vidẽtes ſe rogatos de reſtituenda hæreditate, & videntes ſe nullum lucrum
ſperare ex hr̄ditate contingebat, ꝙ repudiabant hęreditatẽ.& ſic annullabatur fideicõmiſſum.l. ſi nemo.
ff.de regu.iur.& in l.eam quã.C.de fideicom. iõ poſtea fuit inductum per ſenatuſconſultũ pegaſianũ factum t͞pe pegaſi qui erat vnus ex numero ſenatorũ,
ꝙ hæres poſſet detrahere quartã,& voluit,ꝙ certę ſtipulationes interponerentur inter hæredem,& fideicõmiſſarium ne hæres pateretur damnum,verũ quia
hoc non obſtãte hęres dicebat hęreditatẽ ſibi ſuſpectam.fuit ſtatutũ, ꝙ ad inſtantiam fideicommiſſarij
vniuerſalis poſſit cogi adire,& reſtituere hr̄ditatem.
& ꝙ circumſcriptis ſtipulationibus de quibus.s̃.tranſirent vtiles actiones in fideicommiſſarium, p̄ut fuerat inductum per ſenatuſconſultum.Trebellianum:
& ꝙ conſtitutum fuerat per ſenatuſconſultum pegaſianum de detractione quare fuit attributũ ſenatuſcõſulto Trebelliano. & p̄ hoc appellata eſt quarta Trebellianica:vt hęc probantur inſti.de fideicom.hęr.&
vt ibi patet ſi hęres adit ſpõte poteſt detrahere quartam Trebellianicam de fideicommiſſo vniuerſali, &
pro rata quartæ apud eum remanent actiones, & iura hæreditaria actiuè,& paſſiuè.& pro alijs nouẽ partibus tranſeunt vtilia iura in fideicommiſſariũ ſi aũt
licèt ſponte adeat totam hr̄ditatem reſtituat tũc oĩa
iura vtilia actiuè,& paſſiuè trãſeunt in fideicõmiſſarium.& ſic pęnes hęredem, licèt remaneant iura directa erunt inutilia,& inefficacia.vbi autem ad inſtãtiam fideicommiſſarij coactus adijt hęreditatem, &
reſtituit nullam quartam poteſt retinere. facit q̄d hẽ
in l.non iuſtam.C.ad Trebel.& l. ita tñ.§.qui ſuſpectum.ff.ad Trebel.& inſtitu.de fideicommiſ. hęre.§.
ſed quia.ꝙ tñ dixi, ꝙ qñ hęres retinet quartam tenetẽ
pro rata oneribus hęreditarijs.& ſimiliter pro ipſa rata quartę agere põt:procedit qñ retinet ſub nomine
quotæ: ſed ſi retineret in vna re particulari, licèt illa
valeret quartam partẽ,non tñ per hoc aliquibus oneribus hęreditarijs teneretur hęres, ex quò nihil habet
ſub nomine quotę.vt probatur in d.§.ſed q̃a. & ſeq.
& p̄ hoc patet quid ſit Trebellianica, & quare ſit introducta.¶ No.primo ſm̃.do.Ant.poſt Io.An. ꝙ quandoque filius denomĩatur a matre.& fortè ideo hoc fuit
ſm̃ Ioã.An.quia mater erat nobilior patre.vel fortè,
quia pater mortuus eſt filio exiſtente in pueritia, &
alitus,ſeu nutritus per mr̄em abſq; patre.nã tunc interdũ ex vſu loci denoĩatur a matre. De iure tñ filius
denoĩatus eſt a patre.per id q̄d hr̄ in c.ij.s̃. de cõuer.
infideliũ.& in l.cum legitime.ff.de ſta.homi.& hoc,
7 qñ filius eſt legitimus † ſpurius aũt, vel naturalis ſequitur conditionẽ matris,& non patris.vt no. in d.l.cũ
8 lĩme.& facit,q̄d hr̄ in l.j.ff.ad muni.¶†Not. ꝙ verbũ relinquo,trahitur ad hęredis inſtõnem,qñ adijcitur
vniuerſitati bonorum ſi alius nõ eſt vniuerſaliter inſtitutus, vt hic colligi põt inq̃tum certa bona reliquit
adiectę.facit q̄d hr̄ in l.his verbis.& q̄d ibi not.p̄ gl.
Bar.ff.de hęre.inſti. & q̄d notatur etiam per gl. in §.ſinautẽ nulla.in Auth.de hęre.& Falc.coll.j.& l. quoties.C.fa.er.& hoc latis vr̄ procedere, qñ vniuerſitati oĩum bonorum adijcitur alio non inſtituto.Itẽ dixit hic.d.Ant.ſi adijciatur vniuerſitati partis bonorũ.
vt ſi dicatur relinquo tertiam,vel dimidiam: vel quartam bonorum meorum tali.Sed certè illud nõ vr̄ eſſe verum,per id q̄d hr̄ in l.non amplius.§.j.ff.de leg.
j.& in l.cum aũt.ff.de leg.ij.In quibus patet,ꝙ intelligitur eſſe relicta tertia dimidia, aut quarta bonorũ
deducto ere alieno.& ſic non intelligitur relicta quota hęreditatis, ideo non vr̄ trahi ad inſtitutionem hęredis.q̃a appellatio hęreditatis continet in ſe oĩa iura hr̄ditaria actiuè, & paſſiuè.l.hr̄ditatis appellatione.ff.de ver.ſig.& l.hęreditas.ff.de reg.iu. & hoc intellige, niſi teſtator diuiſiſſet oĩa bona ſua per quotas.vt quia dixiſſet relinquo Titio dimidiã bonorum
meorũ.aliã dimidiã relinquo Seio: quia tunc illi intelligerentur vniuerſaliter inſtituti. p̄ id q̄d hr̄ in l. quod
ergo.ff.de leg.j.& in d.l.quoties.C.fa.erc.ſecus vbi
non diuiſiſſet oĩa bona ſua p̄ quotas: ſed ſolũ fortè reliquiſſet dimidiã bonorũ ſuorũ:vel tertiã quartã.Quid
autem ſi dixiſſet relinquo dimidiam hęreditatis meę
Titio: tunc videtur eſſe magnum dubium,an trahatur
ad inſtitutionem:quia appellatio hæreditatis continet in ſe etiam iura hęreditaria actiuè,& paſſiuè.facit
quod leg.& no.per gloſ. & Bar.in l.ſi quis ſeruum.§.
fi.cum.

ſi.cum.l.ſeq.ff.de leg.ij.& ideo videretur,ꝙ trahatur
ad inſtitutionem alio non inſtituto.Et iſtud vr̃ hic te-
nere dñs Ant. cum teneat ẽt idem qñ relinquitur di-
midia bonorum,licèt illud non vr̃ verum,per id ꝙ ꝑ
dixi.& plus etiam vr̃ , ꝙ etiam qñ relinquatur dimi-
dia hæreditatis non trahatur ad inſtitutionem , cum
hoc non reperiatur iure cautum:ſed demum ,qñ re-
fertur ad totam hr̃ditatem: vt quia dicatur relinquo
meam hr̃ditatem tali.per id qđ hr̃ in d.l. his verbis .
Et iſtam partem ẽt vr̃ ſenſiſſe Bar. in l.centurio.ff. de
vul.& pupil.in 3.q.principali , in vlt.col.i 14.princi-
pali.q.Et iſta pars vr̃ verior de iure per prædicta. di-
cit tñ hic.do.Anto.ꝙ qñ adijcitur vniuerſitati hoc eſt
nomini importanti vniuerſitatem.vt eſt nomen dos,
ꝙ cenſetur eſſe nomen vniuerſale ſicut peculium, &
hæreditas.vt notauit gl.in l.ꝙ dicitur.ff. de impenſis.
& Bar.in rubr.ff.ſo.mat.ꝙ trahitur ad inſtitutionem,
& pro hoc allegat iſtum text.in ver.Alterochæ.& ſic
vult,ꝙ ſi teſtator reliquit filiæ dotem,intelligatur ip-
ſam inſtituiſſe in dotę.ſed iſtud non credo verum,qa
dubium eſt,an poſſit inſtitui in dote. vt infra tanget
& quia filia debet habere aliquid iure inſtitutionis:
nec ſufficit,ꝙ aliàs aliquid ſit ſibi relictũ.vt in §.aliud
quoq; capitulũ . in Auth. vt cum de app.cogno.col.
8.& pro hoc faciat,ꝙ ſm hoc loqueret,ꝙ ſi teſtator re
linqueret Titio peculium ſui ſerui, ꝙ traheret ad in-
ſtitutionem,cum peculium ſit nomen vniuerſale, vt
prædixi.ꝙ non vr̃ eſſe verum,ne reperitur cautum ẽt
ſi aliquis non fuerit,inſtitutus.nam licèt peculium ſit
in ſe nomen vniuerſale:non eſt tñ quota bonorum te
ſtatoris:ſed potius certa pars bonorũ.ideo vr̃, ꝙ non
trahatur ad inſtitutionem.per id qđ hr̃ in d.l. nõ am
plius. & in d.l. cum autem.inſtitutio autem propriè
fit,ſi dicatur talem inſtituo:vel talis hæres eſto.l.j.ff.
de hære.inſtituen.vel talis dñs hæreditatis meę eſto.
d.l.his verbis. ¶ Legatum non fit per verbum,lego,
vel relinquo.tñ verbũ relinquo,eſt magis gñale, qa
adaptaĩ ad legatũ.non adaptari põt ad inſtitutos.vñ
interdum trahiĩ ad inſtituen.vt patet in caſibus de q
bus.ſ.dixi.Nec ob.prædictis inq̃tum dixi, ꝙ ſi teſta-
tor dixit,relinquo dotẽ filiæ meæ,ꝙ non intelligiĩ iu
re inſtitutionis,niſi dicatur iſte tex.in verſi. Althero-
chę.vbi vr̃ cõiter ↄ̃rium,qa inq̃tum dicit relinquens
dẽt intelligi,ꝙ expreſſit iure inſti.vt dixi ſuꝑ lr̃a:& tã-
9 gitur in gl.ij.de qua plenius dicã ſuꝑ dicta gl. ¶† Itẽ
no.ex eo,ꝙ hic diciĩ, ꝙ legauit Altherochæ domum,
& ortũ vltra dotẽ,ar. ꝙ filia non poſſit inſtitui tantũ-
mõ in dote. pro quo facit,quia dos eſt propriũ patri-
moniũ mulieris , & exiuit patrimoniũ pr̃is.l.3. §. ſed
vtrũ,& ibi de hoc per gl.ff. de mino. & hoc tenuerũt
aliqui.alij tñ tenuerunt ↄ̃riũ:& iſtud cõiter teneĩ,qa
ſufficit,ꝙ filia habeat lĩmam in quã ↄputaĩ.d.l. qm̃
nouella.C.de inoffi.teſta. & ideo vr̃ ſufficere ſi inſti-
tuaĩ in dote. ¶ Non ob.hæc lr̃a,qa põt dici,ꝙ deno-
tat facti accidentiã non aũt iuris miniſteriũ, vt ita ſit
neceſſe fieri de iure. Tutius tñ de conſilio eſt ad opi-
niones vitandas,& ita ſeruaĩ, ꝙ aliquid relinquiĩ vl-
tra dotem. & iſto conſilio vr̃ hic teſtator fuiſſe vſus .
& tunc relictũ,& dos computabunĩ in lĩma.d.l.qm̃
nouella.& iſtud ↄſilium tangiĩ per gl. in d.§. ſed vtrũ
vbi dicit,ꝙ ſufficit ſi ĩſtituaĩ in vno imperiali, vel de-
nario vltra dotẽ.cõiter tñ inſtituiĩ in x.ſolidis,vel qn
que libris aut decem,ꝑut viſum fuerit teſtanti. & ꝓ-
hibet plus non petere q̃ tñ ꝓhibitio non nocet ſi cõ
putato relicto , & dote non haberet integram lĩmã
quomin⁹ poſſit agere ad ſupplemẽtũ per l.omnimõ.
& l.qm̃ in prioribus.C. de inoſ.teſt. & de mã in Spe.
de inſtr.edi.§.cõpendioſe.aliàs.§. aũt.in ver.ſed ſuꝑ

10 forma.¶†No. ꝙ inſtõ,vel ſubſtitutio relata ad duos
diſpares in gradu referĩ ad vtrũq; æquè principaſr nõ
ordine ſucceſſiuo,vt hic patet.Nã teſtator dixit,ꝙ ſub
ſtituebat adiectę Altherochã,& ſobolẽ q̃ geſtabat in
vtero.& ambo ęquè principaſr intelligunĩ inſtituti.ꝙ
patet,qa ęquè principaſr mouerant inſtituti, cũ filijs
Petri.& ſic nõ intelligiĩ ſoboles fuiſſe ſubſtituta poſt
mortẽ Altherochæ.& ſic ordine ſucceſſiuo,& hoc,ꝙ
dictũ eſt, ꝙ inſtitutio , vel ſubſtitutio relata ad duos
diſpares in gradu referaĩ ad vtrunq; æquè principaſr
& non ordine ſucceſſiuo inſtituaĩ ad validitatẽ teſta-
menti.aliàs eſſet ſecus.vt no.per glo. & doc.in l.gal-
lus.§.j.ff.de lib.& poſt.vbi ſi pater inſtituit filiũ,& ne
potẽ hęredis,vr̃ primo inſtituiſſe filium,& ſucceſſiuè
ſubſtituiſſe nepotẽ.ſi filius hæres non erit.nã ſic erat
neceſſariũ ad validitatẽ teſtĩ.vt ibi patet.ſecus qñ nõ
incitabaĩ ad inſtituendũ ordine ſucceſſiuo. vt contin
git,vt ſi aliquis inſtitueret fratrẽ ſuũ,& filios eius. iõ
tunc viderentur vocati ſimul , & iſta fuit ratio quare
in ſubſtitutiõe facta adiectæ de Alterocha ſorore ſua
& ſobolis eius intelligiĩ facta æquè principaliter , vt
ſic ſoboles æquè principaliter cum matre veniat . &
de hac mã,qñ diſpoſitio referĩ ad aliquos diſpares in
gradu,an intelligaĩ facta ordine ſucceſſiuo: an vero ſi
mul vocati videanĩ.vide no.plenè ꝑ Legiſtas.& ma-
ximè per Bar.Bal.& Ang.in d.l.gallus.§.j. & ibi etiã
11 planius dixi quàm per ꝑ eos tãgaĩ.¶†Itẽ no. ꝙ inter
alias ſubſtõnes reperiĩ ſubſtitutio fideicõmiſſaria : q̃
iõ dr̃ fideicõmiſſaria, qa olim dependebat a fide hæ
redũ.qa non poterant cogi ad teſtituendũ:ſed ſolum
inducebanĩ ex pudore ad reſtituendũ ne videlicet in
currerent pudorẽ , & verecundiã non ſeruando fidẽ
defuncto.inſtĩ.de fideicõ.hære.in prin.& §.fi. hodie
tñ põt hæres cogi , vt ibi patet, & eſt ꝓpriè ſubſtõ.fi-
deicõmiſſaria ſi teſtator inſtituit ſibi aliquẽ hr̃dẽ , &
rogat ipm̃,vt hr̃ditatem reſtituat tali tꝑe, vel ſub tali
conditione:vel ſimpliciter, qa fit mere ꝑ verba obli-
qua.facit, qđ dicetur ſuꝑ gl.iij. Si aũt fiat ſubſtõ per
verbũ cõe,puta ſi teſtator inſtituit hr̃dem,& adijciat
& ſi deceſſerit ſine liberis , vel qñcunq; deceſſerit ſi-
ne liberis talem ſubſtituo.tunc eſt ſubſtõ cõpendio-
ſa,& ſub illa cõprehendiĩ fideicõmiſſaria.ita fuit hic
comprehenſa,qa deceſſit adiecta poſt pubertatẽ, cui
facta erat ſubſtitutio cõpendioſa. iõ cenſetur facta fi
deicommiſſaria.Si aũt deceſſiſſet intra pubertatẽ . &
ſic in pupillari ætate,an tunc valuiſſet , vt ſubſtitutio
directa pupillaris.eſt dubium.Io.And.tenet ꝙ ſic per
12 c.j.ĩ.de ſubſti.¶†Nota bene ex prædictis,ꝙ qualitas
adiecta in ꝑſonã ei⁹ cui fit ſubſtitutio , licèt reſpiciat
tꝑs in quo diſpoſitio debet ſumere effectũ & non tꝑs
in quo fit diſpoſitio non vr̃ adiecta gratia adminiſtra
tionis,ſed gratia demonſtrationis.vt hic patet . nam
licèt teſtator dixerit, ꝙ ſuccederet adiectæ impuberi
ſi abſq; liberis moreret̃ Altherocha; & ſoboles eius.
tñ habet locum dicta ſubſtitutio:& ſi adiecta mortuo
fuit pubes ſcã ipſa decedẽte ſine liberis. vt patet hic .
Quod vr̃ eſſe ↄ̃ no. per Bar.in l.ex facto.ff.de vulg.&
pup.vbi vult, ꝙ qñ qualitas adiecta in diſpõne nõ re
ſpicit verbũ in quo fit diſpoſitio : licèt verbũ in quo
diſpoſitio ſumit effectum, ꝙ reperitur , ꝙ adſit tẽpus
quo ſumit effectũ diſpoſitio.& ſic videret̃ , ꝙ hic de-
beret eſſe ĩpubes ipſa adiecta tꝑe quo ſibi debuit ſuc
cedi, cuius ↄtrarium hic dr̃.& ſic per hunc tex.vr̃ re-
probata theorica Bart. in d.l.ex facto.ſed põt ſaluari
ſm eum in lege centurio.in iij.q.prin. ꝙ iſtud opere-
tur conditio illa ſi abſq; liberis morietur q̃ vr̃ impor-
tare etiam tꝑs pubertatis.qđ tene mẽti,ipſa aũt ſub-
ſtitutio fideicommiſſaria hẽt priuilegium , ꝙ de ipſa

pōt detrahi quarta trebellianica quæ nō detrahiť in
alijs ſpeciebus ſubſtitutionum quæ ſunt directa de
13 quibus in gl.3.& ſuper ea hic.¶†No.ꝙ ſubſtitutio fi-
deicommiſſaria,vel ēt compendioſa facta ſub condi-
tione,ſi deceſſerit ſine liberis,non expirat per ſolā ſu
ſceptionē liberorū,niſi ſuꝑſint tpe mortis ipſius gra-
uati.& hoc ideo, qa teſtator dicendo, ſi deceſſerit ſi-
ne liberis, vr̄ pōderaſſe ſubſiſtētiā liberorum ſm tp̄s
mortis.l.ex facto.§.ſi quis aūt.ff.ad trebel. & l.vxori.
C.qn̄ dies leg. ced. ſufficit tn̄ ſi habebat vnicum filiū
tpe mortis etiā ex filio: quia non dr̄ abſq; liberis de-
ceſſiſſe, qui vnicum filiū habet.l.non eſt ſine liberis.
ff.de ver.ſig.& l.j.C.de condi.inſti.& facit,qđ not.in
l.ex facto.§.fi.ff.ad treb. qđ procedit ēt ſi non ſit hę-
res filius qui ſupereſt l.filiusfa.§. cum quis.ff.de leg.
j.euaneſcit ēt per ingreſſum monaſterij,qa non vr̄ ſi
ne liberis deceſſiſſe q monaſteriū ingreditur.ſ.de ꝓ-
ba.in præſentia. ¶ Et aduerte etiā quæ ſi poſt mortē
filij ſubſtitutio intelligitur tacitè a iure, licèt nō ſit
expreſſum ſi deceſſerit ſine liberis.l. cum acutiſſimi.
C.de fideicō.& l.cū auus.ff.de con.& demō.¶Not.
practicā libelli in vtili petitione hæreditatis,qn̄ peti
tur reſtō hr̄ditatis ad hæredē q adiuit hr̄ditatē, & pe
tiť ex fideicōmiſſaria ſubſtitutione,qa dēt peti,vt re-
ſtituanť bona quondā talis ſibi debita ex cā fideicō-
miſſi,ſeu ſubſtitutionis fideicōmiſſarię. & hoc qn̄ agi
tur poſt aditā hr̄ditatē.facit.l.j. & ij.ff.de fideicō. hę.
Si aūt agatur an̄ aditam hr̄ditatē tunc ageť officio iu
dicis,qa implorabiť iudicis officium,vt compellatur
hæres adire hr̄ditatem,& reſtituere.l.j.ff.ad trebel.&
l.non iuſtā.C.ad treb.& facit qđ dixi.ſ.in euidentia
libꝰ circa quartā trebellianicā.& aduerte,qa vbi poſt
aditā hæreditatē petiť reſtitutio fideicō: illa pōt peti,
& fieri dēt actione ex teſtamento directa,ſi fideicom
miſſum petať ex teſtō: vel vtili ſi petať ab inteſtato.
& ſic ex codicillis.per id,qđ legitur,& notatur in l.a.
C.cōia de lega.& notauit Cy.in l.& ſi ſine.C. ad tre
bel.Si aūt petatur ante aditam hr̄ditatē,qa fortè hæ
res dicit hæreditatē ſuſpectam, & nō vult adire,& re
ſtituere.vt no.in d.l.& ſi ſine. & ibi ꝑ Cy.& ꝑ Bart.
in l.ſi legatus.ff.ad trebel.¶ Nota triplicē ſpeciē præ-
ſcriptionis,qa quędā eſt p̄ſcriptio annualis,q̄ eſt ho-
die corecta.vt tangit gl.Quædā eſt p̄ſcriptio,ſeu vſu-
capio pro dotę: & quædā eſt longi tpis p̄ſcriptio: &
quare iſte non habuerunt locū. tangiť in gl. & ex p̄-
dictis nota, ꝙ titulus dotis eſt habilis ad vſucapio-
14 nem.de quo.ff.de vſuca.pro dotæ per totū.¶†Not.
ꝙ filia, & neptis dēt habere in bonis matris, & auiæ
debitā iure naturę q̄ hodie eſt tertia vt hr̄ in auth. no
uiſſima.C.de inoffi.teſt.& dixi.in euidentiali.¶Not.
ꝙ mater in bonis filij dēt habere tertiam: & ſilr̄ vxor
aliam tertiā.ſed aduerte,quia in matre hoc procede-
ret ſi Raynutius eius filius deceſſiſſet ſine liberis: ſed
qa hic deceſſit cū filijs,quia ſuperſtite adiecta, & Al
terocha. ideo non debebať ſibi tertia in bonis Raynu
tij.ſed ex conſuetudine de qua fit mētio in litera de-
bebať ſibi, quia fuerat vxor p̄ris Raynutij,& ſilr̄ vxor
Raynutij non debebat habere de iure tertiā, quia in
bonis viri vxor nil dēt habere, niſi deficiētibus agna
tis,& cognatis.l.j.C.vnde vir, & vxor.hic autē ex iu
re conſuetudinario debebať ſibi tertia in bonis viri,
15 vt etiā tangiť in gl.¶†No. ꝙ de fideicōmiſſo vniuer-
ſali detrahiť trebellianica q eſt quarta,in q̄ computā
tur fructus ꝑcepti a tpe conteſtatę litis. Quid aūt ſit
de fructibus ꝑceptis an̄ litē conteſta.hr̄ in l. fideicō-
miſſaria.ff.ad trebellianū,& in l.iubemus.ad trebel.
& tangiť hic in gl. & ſuper ea.& quō fructus cōputē
tur in trebellianicam.potes ponere exemplū,ſi fortè
hr̄ditas conſiſtebat in xvj. & ſic cum hęres debeat ha
bere quartā fructus quartę Trebellianicę in quatuor
quæ ſunt quarta. de xvj. mō ponè, ꝙ fructus quartæ
ſunt duo.& ſic, cū hæres debeat habere quartam fru
ctus quartæ dēt hēre ſex. & iō ſi ex duodecim q̄ ſunt
reſiduū hr̄ditatis detracta quarta ꝑcepta ſunt ſex,vel
vltra tota xvj.reſtitueniť,ex quò fructus ꝑcepti ex 12.
continent quartam,& fructus quartæ.ſi vero fructus
percepti ex xj.continerent duo tantū. tunc quatuor
ex dictis.xij.poſſent detrahi,& duo percepta cōpen-
ſantur in fructibus quartæ. ſi autē tria eſſent ꝑcepta;
tunc ſolū tria reſtarēt detrahēda. & in ſimilibus idē;
quia ſi quatuor eſſent percepta ſolum duo reſtarent
detrahenda. Et ꝑ hoc habes qualiter textus ſit intelli
16 gendus.¶†No.ꝙ ab eadē ſnīa vtraq; pars pōt appel-
lare.qđ eſt verū,qn̄ continet diuerſa capitula: vnum
tunc ꝯſueuit q̄libet pars pōt appellare. qđ eſt verum
a ſnīa quatenus facit contra illā in alijs partibus ap-
probare.Et ex hoc nota,ꝙ pars pōt pro parte appro-
bare ſnīam:ꝑ parte reprobare:facit,qđ hr̄ in c.ſigni-
ficauerunt.j.de exceptio.ſ.de arbitris.c.cum tpe.Et
ex hoc ēt no.qđ ſnīa poſſit pro parte valere, & ꝑ par
te non valere.de quo in c. placet.j.de conuerſio. co-
niug.& in l.in hoc iudicio.ff.fa.erc.Et ex p̄dictis no.
qđ ſnīa in cā appellationis ſuper diuerſis articulis p̄t
eſſe partim affirmatoria:& partim infirmatoria. facit
qđ hr̄ in c.Raynutius.j.eo.¶ Item ex prædictis nota
re potes, quòd vbi ſnīa continet plura capitula q̄li-
bet pars quatenus ſenſit ſe grauatam dēt appellare:
aliàs appellatio facta ſuper certis capitulis non deuo
luit alia capitula deciſa per ſnīam ſuper quibus non
fuiſſet appellatum.Aduerte tn̄,ꝙ appellatio facta ſu-
per principali deuoluit ēt cauſam expenſarū in qui-
bus iudex a quo grauauit,licèt expreſſe ſuper expen
ſis non ſit facta appellatio.l.fi. C.qn̄ prouo.nō eſt ne
17 ceſſe.¶†No. modum pronunciandi per iudicem ad
quē,qa hēt pronuntiare bene iudicatum: & legitimè
fuiſſe prouocatum,ſeu appellatū,& malè iudicatū,
qn̄ malè fuit iudicatum.& ſilr̄ ecōuerſo ſi eſt bene iu
dicatum, pronūtiare dēt bene iudicatum,& malè ap
pellatū.de quo in l.eos.C.de appel.& in l.ſuā, & ibi
18 etiam dixi.ff.de re iu.¶†No. ꝙ licèt appellatio extiu-
dicialis dicatur propriè ꝓuocatio.ſ.de appel.c. cum
ſit Romana. tn̄ ēt qn̄q; accipitur pro appellatione iu
diciali.vt hic patet.vnde tūc exponiť ꝓuocauit.i. ap
pelllauit.Accipitur enim ſæpe promiſcuè pro appel-
latione extraiudiciali. facit de appellationibus,vt de-
bitus.dum dicit non prouocet.i.non appellet.Et no.
ꝙ iudex ad quē pōt moderari ſnīam iudicis a quo.nā
licèt hic iudex a quo ꝓnuntiauerit tertias integrali-
ter detrahendas:iudex ad quē pronuntiabit pęnis lt̄i
19 mam detrahendam de illis.¶†No. de tertia donata,
& vendita auiæ, & matris dēt detrahi quarta. ꝑ hoc
vr̄ hic probari multū ſingulariter, ꝙ ſit dare titulū no
uū.videlicet de inofficioſis venditio. ſicut eſt dare ti-
tulū de inofficioſis dona. vt ſic quatenus vltra officiū
pietatis ſit facta vēditio,vl̄ donatio,reſcindať.qđ qua
liter ſit intelligendū dicā poſt gl.& no.ꝙ non reſcin-
diť totaliter donatio,vel venditio: ſed ſolū vſq; ad le
gitimā.& de mā dictū fuit in c.fi.ſ.de dona.& not.in
l.j.C.de inoſ.dona.per gl.& doc.& in l.Titiæ.§.Im-
perator.& ibi per Bar.ff.de leg.ij.Et aduerte ſm. do.
Pe. ꝙ dicta reuocatio hic fuit facta nō intentata prin
cipaliter q̄rela. licèt per modū replicationis. facit l.
Papinianus.§.ſi filius.& qđ ibi.no.ff.de inoff.teſt.cū
20 ibi no.No.ſm.do.Flo.ꝙ † vbi teſtator poſt certa reli-
cta dicit, cętera bona relinquo, tali ſit heredis inſtō.
quod dicit Inn.procedere maximè in filijs.per l. hac
conſul-

cōſultiſſima.§.ex ĩperfecto.C. de teſt.& facit,ꝙ ha
betur in l.in teſtamentis.& in l.qm̄ indignū.eo.tit.&
dicit.d.Flo.ꝙ licèt teſtator videaẽ hic fuiſſe vſus ver-
bo particulari.puta verbo,relinquo.intelligo.i.puto
ad particularia relicta.nō tñ eſt ꝓpriè particulare ſm
eum intelligo,qa ēt adaptaẽ ad inſtitutionem.& idē
dicit ſi fuiſſet vſus verbo particulari:hoc eſt apto pro
priè ad particularia relicta: vt qa dixiſſet lego cætera
bona tali:qa tūc induceretur inſtitutio.Caſus eſt ſin-
gularis ſm eum,in c.Raynaldus.ĩ.eo.poſt prin. dum
dicit reliqua bona legauit.Et idē vr̄ voluiſſe Bal.licèt
ipſe non allegat.in l.fi.C.fami.erc.circa fi. ſed ꝯrium
voluit Bart. in l.centurio.in j.q. princi.ff.de vulg. &
pupil. qa licèt ex largiſſima ſignificatione tpe legis .
xij.tabularū verbū,lego,ꝯprehenderet ēt inſtitutionē
l.legis verbis.ff.de ver. ſig.tñ poſtea per ſequentē iu-
ris prudentiā,& per vſum cōem loquēdi non adapta
tur ad inſtitutionē.& iō diuerſi ſunt tituli de hęre.in-
ſti.& de leg.vt patet.C.& ff. & cōis vſus loquendi ēt
dēt attendi.l.liberorum.§. qđ tñ caſſius.ff. de leg.3.
& iſtud ēt vr̄ voluiſſe ipſe Bal.in l.quoties.C. de hæ-
re.inſti. niſi ſaluando eū velles dicere,ꝙ ibi loqr̄, qñ
verbū, lego, nō adijcit vniuerſitati bonorū.quo caſu
ꝓcedit id , qđ dixi.in d.l.fin.verior tñ dr̄ eſſe , ꝙ dixi
poſt Bar.nec ob.d.c.Raynal. quia pōt dici,ꝙ illa non
fuerunt verba teſtatoris:ſed verba perſonæ.& ponun
tr̄ ꝓpriè,& impropriè,vt ibi tangit gl. de quo ēt ibi di
cetur.& ex prædictis notaẽ dñiam eſſe inter verbum
lego,& verbū relinquo.& no.ꝙ verbū relinquo adie
ctū vniuerſitati bonorū inducit hr̄dis inſtitutionē.ſe
cus ſi adijciatur certę rei,vel q̃titati:quia tunc non in
ducit inſtitutionē,ſed ſimplex legatū.l.cogi.§.& gña
liter.& ibi per Dy.& Bar.ff.ad trebel.& no. ēt ꝑ Bar.
in l.illa inſtitu.ff.de hr̄.inſti. & ex hoc dicit ibi Bart.
ſm.d.Flo.ꝙ non ſufficit,ꝙ pater relinquat filio certā
rē loco ltimę,vt per hoc dicaẽ inſtitutus,ita ꝙ nō poſ
ſit agere ad ſupplememtū,quia imò poterit dicere te
ſtm̄ nullū tanq̃ ꝓteritus.Sed aduerte,qa pater relin-
quit filio certā rē,& non adijcit loco ltimę,vel ꝓ le-
gitima.bene eſt verū,qđ Bar.tenet id, ꝙ eſt dictū,ſed
vbi relinquit certā rem loco legitimę, vel pro ltima,
aut falcidia.aut pro parte ſua.tunc licèt Bart.dubita-
uerit,an hęc ſufficiat in l.filiſi.§.ſed ſi portio.ff.de le.
ꝓſtan.tñ ipſe in authē.vnde ſi parens.C. de inoſ.teſt.
tenet,ꝙ tunc valet teſtm̄. & ſatis intelligiẽ tunc relin
quere iure inſtitutionis.qđ no.Bar.in d.l.quoties.C.
de hære.inſt.& in l.fi.C.fa.er. ꝙ an ꝓcedat tangā ſu-
21 ꝓ gl.ij.¶†No. ꝙ fideicōmiſſum appellaẽ ſubſtitutio.
& dicit hic.d.Flo.ꝙ bñ dicit fideicō.vr̄ ſubſtitutis ex-
poni dēt.i. ſubſtitutus fideicō. vt ſic exponaẽ dictio ,
vel pro ideſt.& facit iſte tex.ſcđm Hoſt.ꝙ admittaẽ li
bellus alternatiuus.Sed do.Flor.hic dicit,ꝙ iſtud eſt
ideo,qa non hēt incertitudinē alternatiuā hic poſitā
cū non ſit alternatiua in effectu. vt ſ̄.dixi.aliàs rr̄ nō
admitteretẽ libellus alternatiuus ſm no.in c. conſtitu
tus.ſ̄.de reſt.in int.& facit ēt,qđ no. in c.ex parte.ſ̄.
22 de releri. ¶† No.in ver.dicente, ꝙ per obiectum ex-
ceptionis vr̄ fieri litis conteſtatio.iſtud tñ non eſt ve
rum.vt probaẽ in c.ij.de litis conteſt.in vj. qa ille qui
excipit nō negat,nec fatetur. facit qđ hr̄ in regula,ex
23 ceptionem.de reg.iu.in vj.¶†No.ex ver.ideſt, ſcđm
Io.An.& ſcđm.d.Flo.cautelā boni aduocati, vt vide
licet meliores allegationes reſeruet in fi.facit qđ no
ta.in c.liquido. de conſec.diſt.ij. nam q̃ vltimo loco
24 dicunẽ melius memoriæ ꝯmendaẽ,vt ibi no.¶ †No.
ꝙ ſtatur conſuetudini deducendi tertijs,vel quartis .
& ex hoc not.ſcđm Inn.ꝙ inſpicienda eſt conſuetu-
do litigantiū. & illam ſeruare dēt iudex ordinarius ,
& delegatus . & non ſolum iudex.principalis cauſæ ,
ſed ēt iudex appellationis,vt hic vr̄ hoc ꝓbari.de quo
25 per Io.An.poſt Inn ſuꝑ rubrica de ꝯſuetu.¶†Not. ꝙ
hęres grauatus de reſtituenda hr̄ditate deducit quar
tā trebellianicā . An aūt hoc ꝓcedat ēt ſi pauperibus
ſit fienda reſtō.dicunt aliqui,ꝙ ſic,& tenuit gl.in c.j.
ĩ.eo.in vj.Sed d.Flo.dicit cōiter teneri ꝯrariū.vide-
licet,ꝙ ſicut in relictis ad pias cās ceſſat falcidia. ita ,
& ceſſat treb. qđ tenuit in l.Marcellus.ff.ad treb. &
Bal.in l.id qđ pauperibus.in xvij.q.C.de Epi.& cle.
26 de quo inferius tangeẽ.¶†No.ꝙ poſt text.cōſue.leg.
vr̄ poſſe diminui.vt hic vr̄ poſſe ꝓbari inq̃tum dr̄ , ꝙ
detractio leg. fieri dēt de rebus de quibus ſcđm con
ſuetudinem fieri conſueuit,& hæc dicit Abbas alibi
melius non reperiri.ſed Io.An.& do.Flo. dicunt , ꝙ
pōt dici,ꝙ iſtud hic non colligiẽ,qa pōt intelligi,ꝙ in
tegra legit. deducaẽ habito reſpectu ad æſtimationē
totius hęreditatis.ſed deducaẽ ſolum de his,de qui-
bus conſueuit deduci ſcđm conſue.ciuitatis,& ſcđm
poten.hic probareẽ,ꝙ conſuetudo, vel ius municipa
le pōt diſtingui leg.i.determinare in qbus rebus de-
trahaẽ ſcđm.d.Flo. & pro iſto vltimo intellectu facit
ſcđm d.Pe.qđ hr̄ in l.non amplius.§.j.ff.de leg.j.vbi
deueniẽ ad æſtimationē rerū in quibus detractio fie-
ri non pōt.An autem conſuetudo.vel ius muni.poſ-
ſit minuere,vel tollere legit.tangit hic.do.Flo.& tan
gitur per Dy.in regula,indultū. de reg.iur.in vj.& ꝑ
Cy.in l.j.§.ſancimus.C.de nup.de quo.ĩ. diceẽ poſt
gl.¶Not.ex eo,ꝙ hic dr̄,ꝙ detractio legitimę eſt fiē-
da de rebus de quibus fieri ꝯſueuit ſcđ in conſue . nā
facit,qđ legitima ſit detrahenda de ſingulis rebus de
27 quib.debet fieri detractio.An† aūt in vna re poſſit fi-
lius detrahere,vel retinere legi.vel hæres qlibet tre-
bellianicā,vel falcidiā. no. ꝑ Bar.in l.in quarta.ff.ad
l.falci.& facit,qđ hr̄ in l.non amplius.§.fi. & qđ ibi
no.per Bar.ff.de leg.j.nam vr̄,ꝙ de conſenſu legata-
rij,ſeu legatariorum poſſint retineri in vna re per d.l.
non amplius.§.fi.& ſic vbi hæres, & legatarij ſunt in
cōcordia pōt detrahi in vna re. ſi aūt eſſent in diſcor
dia,tunc fieri non pōt detractio in vna re,niſi hoc iu-
dici videaẽ.per ea quæ hñr in d.l.non amplius.§. fin.
cum.l.ſeq.vel non aliud cautū ſit in iure,per id ꝙ leg.
& no.in l.Marcellus.§.res quæ.ff.ad trebel.& in l.fi-
lium quē habentem.C.fa.erc. Contra prædicta tñ fa
cit ſm.d.Pet.videlicet,ꝙ in certis legatarijs nō poſſit
fieri detractio in vna re.per id qđ no.per gl. in autē .
ſiñ.C.ad l.fal.ubi dr̄,ꝙ ſi de quibuſdā legatis. puta ,
quia ſunt pia non detrahiẽ fal.alio legata,& alij lega
tarij non ꝑ hoc grauantur, vt per hoc plus de illis de-
trahaẽ:ſed ſolū detrahiẽ id, qđ detraheretẽ ſi de oībus
eſſet facta detractio.facit etiam,ꝙ no.Bar.& Io. An.
in c.ij.de immu.ecc.vbi dicit,ꝙ ſi aliqui eximuntur a
co.lec.ex gratia,uel priui.ideo alijs qui dēnt ſoluere
collectas non accreſcit onus , ſed debent partem tm̄
ſoluere. ſicut & tenerentẽ ſi exempti ſoluerentur . de
quo etiam in Spe.de cenſi.§. nunc uidēdū eſt.ver.ſed
uniuerſitas.& ſeq.Ad hoc ꝯrium domi. Petr.non rñ
det.Sed potes dicere,ꝙ qñ plura ſunt legata,& eiuſ-
dē perſonæ procedat ꝙ dictū eſt, vt poſſit interdū iu-
dex ex officio prouidere , ut in una re fiat detractio.
& ſic intelligatur,,quod habetur in d.l. non amplius
§.fina.& cum.l.ſeq. ſecus quando diuerſis perſonis.
eſſent facta legata.qa tunc dē ſingulis debet detrahi,
ne aliàs unus grauetur pro alio.facit,qđ hr̄ in l.ij.C.
28 ad l.falci.¶†No.ſcđm.d.Pe. ꝙ potius in extremis ꝑe
condere teſtm̄.& ex hoc no. ꝙ non requiriẽ corporis
ſanitas:ſed mentis integritas in teſtādo,facit.l.in eo.
ff.e.furor tñ ſuperueniens , dum teſtamentum eſt in

fieri. & ſic anteq̃ ſit perfectum uitiat totum.l.uitio-
ſum.C.qui teſt. facere poſ.ſecus ſi ſuperueniret poſt
q̃ fuiſſet co. ſummatũ,quia multa impediunt fienda
q̃ non impediunt iam facta.l.patre furioſo.ff.de his,
qui ſunt ſui,vel alie.iur.& dicit hic Hoſt.& Io. And.
poſt eũ, q̃a ſi teſtm̃ fuit lectum per notariũ coram te
ſtibus teſtatore illud approbante,vel ẽt annuente, ꝙ
valebit teſtm̃.allegat.l.in teſtis.& l.qm̃ indignum.C.
e.& tũc etiã trãſit Io.An.vñ vr̃ velle,ꝙ teſtm̃ fieri nu
tu poſſit.qđ eſt uerum quò ad legata.ff. de le.3.l.nu
tu.ſed ſecus vr̃ quò ad inſt.hęredis.per l.iubemus.&
ibi no.C.eo. & ſic non vr̃ ꝓcedere quò ad illã Hoſt.
dictum,& Io.An.niſi dicas,ꝙ voluerit, ꝙ teſtm̃ nutu
factũ valeat de æquitate canonica:licèt nõ valeat de
iure ciuili de quo plenè dixi in c.cum tibi.s̃.e.& no.
bñ diligenter,q̃a Hoſt.& Ioã.ſimpliciter hic tenent,
29 ꝙ teſtm̃ nutu factum valeat.¶†No.ex eo,ꝙ hic lega-
uit domũ,& etiã ortũ, ꝙ legando domũ non vr̃ teſta
tor legare ortũ.qđ eſt verũ,niſi ortus eſſet domui ꝯti
guus ſm̃ Io.An.& ſatis vr̃ probari in l.p̃dijs. §.pe. ff.
de leg.3.& facit,qđ not. per gl.& Arch.in c.ꝗ.11.q.
30 3.qđ no.Bar.in l. qđ cõclaue,ff.de dã.inſe.¶†Not.ꝙ
teſtator hic vltra dotẽ reliquit domũ,& ortũ.An aũt
intelligat̃ ẽt legaſſe dotẽ. dicit ꝙ ſic propter dictam
dictionẽ,vltra.l.ſi ſic.ff.de leg.3.& l.qui ita.ff.de do
tę prælе. idem ſi dixiſſet amplius dotæ relinquo do-
mũ,& ortũ ꝑ id qđ hr̃ in l.j.ff.de pign.actio. idẽ ſi di
xiſſet.s̃.dotẽ per l.Seia.ff.de dotæ prælеg.& l.diuor-
tio.§.itẽ ſi locatio.ff.ſolu.ma.& facit,qđ no.per Bar.
in d.l.qui ita.An aũt dictio,vſq;,inducat, vel exclu-
dat.no.plenè per Bar.in l.p̃ronus.§.j.ff.de leg.3.& ꝑ
31 Cy.in l.a caligato.C.de nu.¶†No.ꝙ teſtator põt fa-
cere in teſtamẽto duos gradus.ſ.inſtitutionẽ, facit.l.
ij.ff.de vug.& pupil.& nota. ꝙ hic adiectè impuberi
ſubſtituit Alterocham,& eius ſobolem.Quid autẽ ſi
non feciſſet mentionem de ſobole,& deceſſiſſet Al-
terocha anteq̃ deueniret, ſeu accideret dies ſubſtitu-
tionis.dicit ꝙ non tranſmiſiſſet ſpeciem ſubſtitutionis
ad eius ſobolem.l.ſi ex pluribus.ff.de ſuis, & leg.&
l.ſed ſi plures.ff.de vulg.& pupil.An aũt iſta ſoboles
veniat ad iſtam ſubſtitutionẽ ſimul cum matre:an ve
ro intelligatur vocata ordine ſucceſſiuo.dixi.s̃. q̃a vr̃
ſimul vocata. Vtrũ ex pluribus filijs natis veniat ip-
ſa Altherocha cum eis pro virili : an vero pro dimi-
dia:& ſoboles pro alia dimidia.dicit, ꝙ veniet ꝑ di-
midia.per id,qđ leg.& no.in l.ſi.C.de impu.& alijs.
32 ſubſti.& in l.Titius.ff.de hære.inſt.¶†No.ꝙ poſthu-
mus põt inſtitui:ꝙ olim erat verũ in poſthumo teſta-
toris qui erat obuenturus primũ gradũ,imo erat tũc
neceſſarium ipſum inſtitui, ne naſcendo teſtm̃ rum-
peret.l.poſthumorũ.ff.de iniuſto teſta.poſthumus au
tẽ alienus non poterat olim inſtitui:ſed hodie ſic, &
de iure digeſtorũ.l.pe.ff.de leg.j.& inſti.de leg.§. po
33 ſthumo.¶†No.ꝙ tutores vñr poſſe tradere pupillam
nuptui intellige, ꝙ in caſu.c.iſti erant tutores teſta-
mentarij.quia cum adiecta hẽret matrẽ, & auiã ſi nõ
fuiſſet datus tutor in teſtõ fuiſſent admiſſę ad tutelã
excluſo alio legit. vel datiuo.vt hr̃ in auth. matri, &
34 auię.C.qñ mulier tute.officio fungi põt.¶†No.ẽt ꝙ
impubes poſſe vr̃ tradi nuptui,qđ vr̃ eſſe cõtra id,qđ
hr̃.j̃.de deſpon.impu.quaſi per totũ.Sed potes dice-
re,ꝙ malitia ſupplebat ętatem.facit.c.puberes.& c.a
nobis.cũ ſimi.j̃.de deſpõ.impube. alias impubes nõ
poſſet contrahere m̃rimoniũ:ſed ſpõſalia: ſed ſi con-
traheret m̃rimoniũ ſolũ, vt ſponſalia valerent. vt in
c.j.de deſpõ.impu.in vj.& ex p̃dictis potes notare ſe
cundũ.d.Pe.ꝙ lucrũ dotis, & dotis cõſtitutio ſm̃ for
mã cõſuetudinis hẽt locũ in impubere alteri nupta,

ſi eſt viri potens : nã tũc eſſet licitũ lucrum ex forma
ſtatuti;nec ſpectaret tũc ad mortuũ: nec ſiſte lucrũ fru
ctuũ.de quo in l.ſi ante nuptias:& ibi per Bar.ff. ſol.
ma.& in l.dotis fructus.§.ſi.ff.de iur.do.& facit, qđ
no.Bar.in l.nihil,ff.rerum amota.vbi tangit,an ſtatu
tũ loquẽs de certa parte lucri muliere mortua in m̃ri
monio habeat locũ ſi matrimoniũ fuit ꝯtractũ ꝑ ver-
ba de p̃nti ſed non fuit traducta ad domũ.& tenet.ꝙ
35 ſic.qđ tene menti.¶†No.ex iſto tex ingtum hic cr̃,
ꝙ adiecta tradita fuit nuptui.cũ omnibus bonis. nã
facit ſm̃.d.Pe.ꝙ ſtatutis,& legibus ſpecialis loci ligãtur minores, ſicut & maiores.facit.l. & ſi ſine.§.Lu-
cius.ff.de admi.tuto.& qđ leg.& no. in c.cõſtitutus.
s̃.de reſti.in inte.vbi vero non eſſet talis conſuetudo
non eſſet tunc mulier minor maritanda cũ oĩbus bo
nis ſm̃.d.Pe.intellige,qñ vir nõ eſſet dignus tãta do
tę:quia in cõſtitutione dotis vires p̃rimonij,& digni-
tas perſonarũ debent conſiderari.l.q̃ro.ff.de iu.do.&
faciat,qđ leg.& no.in l.j.& 2.C.ſi aduerſus dotẽ, &
36 in l.mulier bona.ff.de iur.do.¶†No. ꝙ in eodẽ libel
lo p̃nt plures agere,& ſic res in iudiciũ deducta tan-
gat quẽlibet pro parte. & ſimile plures poſſint ꝯueni
ri.vt hic patet.& faciat,qđ notauit Barto. in l.ij.ff.de
duobus reis. vbi etiã tãgit;& an duo inſolidũ ad idẽ
agere poſſint in eodẽ libello.& ſũt an ꝯtra plures ad
idẽ poſſit aliquo caſu inſolidũ agi.de quo dicendum
vt ibi. Et adde, ꝙ interdum plures cõuenti dẽnt vnũ
ꝓcuratorẽ dare.in l.ne plures.ff.de exercito. & l. ne
plures.ff.iud.ſolui.An aũt contra vnũ poſſit in eodẽ
libello ex pluribus cauſis agi.habetur in l. nõ eſt no-
uum.ff.de act.empt.de quo plene in c.2.de libel.ob-
la,& per legiſtas in l.edita actio. C.de edendo. & ꝑ
37 Cy.in l.nullus pluribus.de reg.iur.in vj.¶†No.ꝙ nõ
ſolũ tutor põt eſſe in iudicio,ſed ẽt pupillus. nec mi
rum,q̃a iudiciũ põt fundari cum tutore, & cũ pupil-
lo tutoris authoritate.l.j.§.ſufficit. ff.de admi.tut.&
& idẽ vr̃ in adulto,vt poſſit agi ꝯ curatorẽ, vel contra
adultum cum curatoris authoritate. per id qđ hr̃. in
38 d.§.ſufficit,& in l.clarum.C.de tu.p̃ſtan.¶†No.ꝙ in
ſuis heres vr̃ etiã poſſe vſucapere ſicut ex̃neus.qđ vr̃
ꝯtra id,qđ hr̃ in l.j.de vſuca.pro herede.Sed dic, qđ
põt vſucapere ex illo titulo,ex quo potuit defunctus
ſed non titulo pro hr̃de.¶Not.in verſo ſuꝑ, ꝙ per
modum exceptionis põt peti deductio quartarum ꝯ
petitionẽ vniuerſalis fideicommiſſi. & not. ꝙ plures
quartæ poſſint deduci.nã hic deducuntur duæ tertię
& legitimę,& trebellianicę.non intelligas tñ,qđ q̃li-
bet detrahat̃ de toto actiuè.ſed ſolum illa q̃ poſt ve-
nit detrahẽda.& iõ qđ reſtat alia detrahit̃.& ſic ſuc-
39 ceſſiuè.vt voluit Io.An.hic.& dr̃ ſuper.gl.j. ¶†Not.
ex ver.dictus,qđ agi põt contra tutorẽ,vt reſtituat fi-
deicõ.vniuerſale,& per reſtitutionẽ tranſeunt actio-
nes ex Trebelliano ſenatuſconſulto.facit.l.j.§.quæſi
tum.ff. ad Trebel. & ſi dicatur cum ad confirmatio-
nẽ vniuerſalis fideicõmmiſſi req̃rat̃ aditio.l.apud Iu-
lia.§.anuiſtia. & l.ille a quo.§.ſed qđ ſi.ff.ad trebel.&
C.de fideicõ.l.eã quã.Quis adiuit hanc hr̃ditatẽ Ray
nutij. Potes dicere,ꝙ pupillus tuto.auto.l.potuit.C.
de iure delib.põt dici,ꝙ ſola exiſtẽtia ſui hęredis cõ-
firmat fideicõmiſſum uniuerſale.ut legit̃.& no. in l.
40 ita tñ.§.ſi pater.ff.ad trebel. ¶†No. ꝙ in reſtitutione
fideicõmiſſi fienda de bonis defuncti detrahit̃,ꝙ de-
bet̃ grauato, ſiue eius hr̃di. & ſic bona grauati hr̃dis
non veniunt in reſtõne.l.cohęredi.§.filiæ.ff.de vulg.
& pupil.& l.certũ.& l.in imponenda.C. ad l.fal. Et
ꝙ dixi poſſe detrahi debita hr̃di.intellige hodie ſi fe-
cit inuẽtariũ.vt no.in d.l.irritũ.& d.l. in ĩponẽda no.
ꝙ iura incorporalia q̃ q̃s hẽt in hr̃ditate alterius põt
vendere,

vendere,& donare:nec mirum,qa ẽt hr̃ditas põt vẽ-
di.l.j.ff.de hære.ven.per totũ.no. ꝙ ſoror rogata reſti
tuere ſorori põt detrahere trebellianicam.nec mirũ,
quia filius nõ dẽt eſſe cõditionis deterioris q̃ extra-
neus.per id,qđ hr̃ in c.nõ ſatis.lxxxvj.diſt.no.in ver.
quia vero.qđ debita iure nãæ non veniunt in ſubſti-
tutione fideicõmiſſaria.an aũt veniãt ꝑlegata. not.ꝑ
gl.& Bar.in l.Marcel.quidam iberus.ff.ad treb.& in
l.cũ virum.C.de fideicomiſ.In pupillari aũt ſubſtitu
tione hr̃ venit ltĩma.nec mirum,quia ẽt veniunt oĩa
bona pupilli.l.ſed ſi plures.§.ſubſtitutos.ff. de vulg.
& pupil. Et quę ſit ratio diuerſitatis quare magis ve-
niant in pupillari q̃ in fideicom.no.in l.ex nibus.C.
de inoffi.teſt.nam rõ eſt, pupillaris ſubſtitutio conti
net fauo. em pupilli,cum per illã ſuccedatur pupillo.
& per illã habeat hr̃dem.inſt.de pupil.ſubſti.in prin.
& §.j. ſed per fideicõmiſſariã ſubſtitutionẽ ſuccedit
defuncto,& nõ pupillo. & per illã grauat pupillus.l.
cohęredi.§.cũ filiæ.ff.de vulg.& pupil.ideo in illo nõ
venit ltĩma.aduerte tñ,ꝙ licẽt pater nõ poſſit graua-
re filium in leg. põt tñ grauare veniẽtes ab inteſtato
ipſi pupillo. Quod tñ grauamen expirat adueniente
pubertate.vt eſt caſus ſing.in l.ſi fundũ fideicommiſ
ſum.§.fi.cum l.ſeq.ff.de leg.j.& facit,qđ no.Bart.in
l.j.§.j.ff.de vul.& pupil. Qñ aũt fideicõmiſſum relin
quit poſt mortẽ impuberis in dubio videatur relictũ
ab ipſo impubere:an vero ab eius hr̃dibus, ſeu veniẽ
tibus ab inteſtato.dic,vt notauit Bart.in l. qui duos.
ff.de vul.& pupil.vbi ↄcludit per illum text.cum gl.
ꝙ in dubio vr̃ eſſe relictũ ad hr̃dibus impuberis . qđ
tene menti ꝑꝑ id,qđ ſ̃.dixi.& ex prædictis no. ꝙ pa-
ter non põt grauare filiũ in ltĩma, licẽt poſſit ſibi pu-
pillariter ſubſtituere.d.l.ex tribus.& d.l. qm̃ in prio-
41 ribus.C.de inoſ.teſt.¶ † An aũt filius viuente pr̃e di-
catur habere aliqđ ius in legitima.gl.in §. ſi quis aũt
non impubes.vr̃ velle,ꝙ ſic. facit qđ hr̃ in l.Papinia-
nus.§.ſi quis impubes.ff.de inoſ.teſt.veritas eſt, ꝙ ſic
cõiter tenetur,ꝙ viuo patre non eſt verè debita filio
ſed dr̃ quaſi debita.facit qđ no.gl.in l.3.C. de iur. &
fac.igno.& qđ no.Dy.& Bar.in l.fi.ff.de lib.agno.&
42 iſtud facit ad qõnem, an filio † ↄdẽnato teneat pater
ſoluere ↄdemnationẽ ſaltẽ vſq; ad leg. filij: an ſuper
illa poſſit fieri executio.Cõiter tenetur, ꝙ non per ꝓ-
dicta.de quo in Spe.de execu.ſen.§.ſequit.ver.ſed ꝙ
filius.& qđ no.Bar.in l.ſtichus.ff.de pecu.leg. vbi ẽt
tangit , an ſi pater ſoluat aliquid pro filio ↄdemnato
43 † tenebit filius in leg. cõputare . de quo dicendũ, vt
ibi.& ibi concludit Bar. ꝙ ſi pater ſoluit ↄdemnatio
nem pro filio condemnato pro maleficio : aut filius
habebat peculiũ ꝓfectitiũ . & ſic ſibi a pr̃e ↄceſſum ,
aut hẽbat peculiũ aduẽtitium:aut neutrum habebat.
primo caſu vr̃ ſoluiſſe eo animo, vt deducatur de pe
culio per dictam.l.ſtichus.& non computabit in leg.
quia pro concedendo peculiũ vr̃ dediſſe pr̃tem filio
obligandi patrem de peculio ex contractu.l. quaſi ſi
quis ſeruum.§.j.ff.de pecu. & qa in iudicijs quaſi cõ
trahit.l.3.§.idẽ ſcribit.ff.de pecu. vr̃ hoc caſu ex qua
ſi contractu cõdemnatus. facit,qđ legit,& nota.in l.
& ſi condemnatus.ff.de noxa.ſecundo caſu dicit, qđ
ſimiliter vr̃ ſoluiſſe de peculio aduentitio, quia in il-
lo hẽt leg.adminiſtrationẽ.l.j.C.de bo.mater.& l.j.&
l.cum oportet.C.de bonis quæ lib.& ideo tunc cen-
ſetur de tali peculio ſoluiſſe.arg.l.pe.& fi.ff.de peti.
hæredi.& l.poſt mortẽ.ff.qñ ex facto tut. Tertio caſu
quando non hẽt peculium profectitium,nec aduen-
titium.& habet illa non ſufficiunt, nam quò ad id ,
qđ non ſufficit idem dicendũ,ꝙ dicetur , qñ nullum
hẽt peculium.quo caſu concludit, ꝙ aut pater ſoluit
ex neceſſitate,puta fideiuſſor pro filio, vel qa ex for-
ma ſtatuti poterat ↄuenire ad leg.& tunc vr̃, ꝙ illud
ſit ↄputandũ in legiti.arg.l.hęredes.§.filius.ff.fa.erc.
& quia nõ vr̃ ex cã liberalitatis, vel pietatis facere di
cto caſu.cũ nemo in neceſſitatibus liberalis exiſtat.l.
ne in legatã.ff.de adimen.lega.Si vero ſoluiſſet ſpõ-
te:quia non præſtitit aliquam fideiuſſionem. nec ne-
ceſſitabatur ex forma ſtatuti ſoluere, & tunc vr̃ cau-
ſa pietatis ſoluiſſe.arg.l.j.& lege ſi filius. & l.ſi patro
no.C.de neg. geſt. & ſi captus ab hoſtibus pater ſol-
uit pro eo redimendo aliquid , an computabit in le-
giti. concludit ꝙ nõ:quia cã pietatis vr̃ ſoluiſſe,& nõ
interuenit aliqđ maleficium filij.& iſtud tenuit Gui.
de Cu.in l.frater a fratre.ff.de cond.inde.& facit, qđ
hr̃ in l.liber captus.C.de captiuis.Tangit ẽt Bar.in d.
44 l.ſtichus,† an ſi aliquis ſit condẽnatus in cenſũ , & ſi
non ſoluerit intra menſem amputetur ſibi manus:an
ſoluens pro tali ipſo inuito ne incurreret amputatio-
nem manus poſſit repetere.Et cõcludit, ꝙ ſic.de quo
45 dixi in c.fi.ſ̃.de ſolu.faciunt ẽt prædicta ad qõnẽ,† an
ſi filius efficiatur monachus,& profeſſus alicuius re-
ligionis poſſit petere leg. de bonis patris in vita eius.
gl.ſentit,ꝙ non in auth.ſi qua mulier.circa.fi.C.de ſa
croſan.ecc.& hoc tenet.do.Pe. licẽt ↄtrarium vr̃ ecõ
tra ſi pater ingreditur,& profitetur religionem,an po
terit filius petere le.in vita illius.gl.in d.auth.ſi qua-
drupliciter.ſentit,ꝙ non.ↄtrarium.ſentit in d.§.illud
& iſta vr̃ eſſe verior hoc caſu videlicet , vt poſſit pete-
re leg. vel ſaltem poſſint peti alimenta ſi filius non
habet aliũde vnde ſe alere poſſit ne famæ pereat. ar.
46 l.ſi quis a liberis.§.ſiue parens.ff.de lib.agno.¶ †No.
ꝙ valet ſnĩa generalis. nam hic fuit facta condẽnatio
generalis ad reſtitutionẽ bonorũ Raynutij. Quod vr̃
contra.l.j.& 2.C.de ſen.q̃ ſine cer.quantita. ſed dic,
ꝙ hic loquat̃ in iudicijs vniuerſalibus in quibus va-
let ſnĩa generalis.vt plenè no. in c.2.de li.ob. & in l.
j.ff.de eden.& facit,qđ no.Inn.in c.tanta.j̃.de exceſ.
ꝑla.qua aũt noſtra dabit tunc ſnĩa executionis.dic,ꝙ
in rebus quas conſtabat fuiſſe de hęre.& ſufficit ſum
mariæ ſine iuris ordine conſtare:quia in executione
neceſſaria iuris ordo ſolennis non eſt ſeruandus : vt
notauit Inn.in c.ex rõne.ſ̃.de appel.& in c.conque-
rente.de offi.ord.& probatur in l.adoptio. §. ſi ſuper
47 rebus.ff.de re iud.¶ †Not.ꝙ iudex cauſæ appellatio-
nis põt addere ſnĩę latę in cauſa prin.de quo ẽt tangi
tur in c.Raynaldus.j̃.eo.vbi tangitur per Io.An.in ſe
cunda parte.Et no.ẽt,ꝙ iudex cauſę appellationis vr̃
poſſe ſupplere de facto.nam hic ſuppleuit,& legi.ad
iectæ de qua nihil dixerat iudex cauſę prĩcipalis. nec
etiam per patrẽ aliquid fuerat dictũ. vt patet ex lite-
Sed Inn.dicit,ꝙ iſta poteſt dici ſuppletio iuris ex eo,
quia de iure legi.debetur filię,& filio.& ideo cũ con
ſtaret adiectam fuiſſe filiã Raynutij potuit auditor,&
iudex cãę appellationis addere,ꝙ deduceretur leg.ꝙ
no.licẽt non fuerit deducta, nec facta mentio de ea :
tñ in cauſa appellationis ꝑ modum detractionis rõ
fuit habenda :qa eſt connexa cũ cã principali , & ab
ea dependens.facit.l.ꝑ hanc.& ibi no.C. de tẽpo.ap
48 pel.& qđ hr̃ ĩ cle.j.đ cã poſ.& ꝓprie.¶ †Vltimo no.
ꝙ filius rogatus de reſtituendo hr̃ditatẽ pr̃is detrahit
legi.ſeu debitã iure nãę ĩ quartã trebellianicã. & ſic
vr̃ hic ꝓbari, ꝙ filius põt deducere duas quartas. de
quo tãgit ſuꝑ gl.pe.& ſuꝑ illa ẽt ibi dicetur. ¶In gl.
2.in fi.& ſic vult gl.ꝙ in modo cõputandi hr̃ditatem
Raynutij fiat computatio ꝑſupponendo , ꝙ hæredi-
tas ipſius valuerit . Et aliter non exprimit, nec decla-
rat qualr ſit fienda cõputatio q̃uis poni poſſet exem
plum etiam in alia q̃titate. vt etiam hic voluit Hoſt.

cõputationẽ dic, ꝙ in iſtis Clera mater Raynutij, q̃a ſuperuixit mariro ſuo habuit tertiam iure lombardo. vt dr̃ in verſus poſtmodũ. & ſic xviij. quæ ſunt de tertia. In relequis. xxxvj. q̃ reſtant de xxxvj. & ſic remanẽt. 24. In tertia autẽ Clere quæ fuit. 18. habuit Alterocha debitam iure naturæ in qua non potuit grauari. hæc aũt tertia de 17. conſiſtit. in vj. quæ ſex diuidũtur in has duas filias Alterochã, & adiectã. & ſic Alterocha habuit. 3. pro ſua le. de ipſius. 18. reliqua. 15. habuit tutor adiectæ pro ipſa tertia. videlicet pro legi. ipſorũ. 18: ratione donationis factę per Cleram. In tertia vero Adelaſię q̃ fuit. 12. habuit Alterocha duo. quia tertia de 12. eſt quatuor quę diuiduñ in dictas duas filias. Reliqua. x. habuit adiecta. videlicet duo rõne leg. & alia vni rõne venditionis factæ per adelaſiã. Et ex prædictis tertijs debitis Clere, & Adelaſiæ quæ ſimul iunctæ ꝯſtituunt. xxx. quia. 18. & 12. conſtitũt. xxx. habuit Alterocha quinq; . & adiecta. xxv. & quò ad v. ipſius Alterochę fuit reuocata ſñia primi iudicis. Quæ remãſerunt in hæredite detrahitur leg. Alterochæ, & adiectę quæ eſt. 8. cum ſit tertia de quibus. 8. Alterocha habuit quatuor. & in his computat dotem, & legatũ. & ſic remanent. xij. de quibus reſtituendis, quia fuit granata adiecta detrahit quartam trebellianicã. & ſic quatuor quę ſunt quartam. de de xvj. & ſit hæc detractio computatis tñ fructibus in illa. Reſiduũ vero, ꝙ eſt 12. ex fideicõmiſſo dabiẽ Alterochæ. & ſic ex p̃dictis patet, ꝙ Alterocha ex hr̃ditate Raynutij hẽt quatuor ꝓ debita iure nãę. & 12. ex fideic. & ſic. xvj. de tertijs vero matris, & auiæ ꝓ debita iure nãæ hẽt quinq;. & ſic in totum iungendo. v. cum. xvj. hẽt. xxj. tutor vero pro adiecta ex tertijs matris, & auiæ habuit. xxv. & in bonis Raynutij ꝓ legit. habuit quatuor. & ſic. 28. coniungẽdo dicta quatuor dictis. xxv. & pro trebellianica quatuor. ſic. 28. cõiungendo illa quatuor cũ. 28. & per hæc habes totã hr̃ditatẽ Raynutij iniungẽdo. 33. q̃ detineẽ ꝓ adiecta cũ. xxj. q̃ reſtituit Alterochę: nam illa. 33. cum xxj. conſtituit quinquaginta quatuor. & ꝑ hoc habes clare qualiter fieri dẽat ꝯputatio in hac decre. ſm cõputationem glõ. & no. bñ ex prædictis, ꝙ de tota hæreditate detrahuntur plures quartæ, videlicet de tertia Clere. tertia adelaſiæ. tertia iure nãæ, & quarta trebellianica & oẽs prædictę detrahũt hæredes adiectæ. videlicet. l. & venditionis quas fecerunt auia, & mater. & ſi dicanẽ iſtæ duæ tertię debenẽ ex conſuetudine iuris lõba di. & alia debita iure naturæ. & quarta trebellianica vñr abſorbere totã hr̃ditatẽ. & ẽt excedentiũ in tribus vncijs. & per ꝯñs vr̃, ꝙ condemnatio ad reſiduũ ipſis detractis ſit inanis, & delnſnria: quia nil vr̃ remanere, vt patere põt diuidendo hr̃ditatem in xvij. ꝓut diuidiẽ ex legali diuiſione. inſtitu. de hæredi. inſtitu. §. hæreditas. nam duæ tertiæ. de xij. ſunt. 8. alia tertia debita iure naturę. de 12. eſt quatuor. & iſte tres tertiæ, cũ quarta trebellianica aſcẽderẽt. ad 15. & ſic excederent totã hr̃ditatẽ q̃ conſiſtit. in xij. in tribus. ſed illud dic, ꝙ ꝓcederet ſi q̃libet tertia detraherẽ de toto cumulo. ſed ſecunda detrahiẽ de eo, ꝙ ſupereſt. & ſilr̃ tertia de eo, qđ ſupeſt poſt deductionẽ ſcđę & tertię. & ſic diuidẽdo patere põt ex computatione q̃. ſ. poſui. & illa q̃ prior in tp̃e. in loco eſt detrahenda ꝑ ſtam q̃ prior. de re. iu. in vj. iõ primo detracta fuit tertia auiæ. & ſecundo loco tertia adelaſiæ. & tertio tertia debita iure naturę. & quarto quarta trebellianica & licèt oẽs iſte quartæ videanẽ ꝯcurrere eodẽ tẽpore quò ad effectũ exactionis: quia poſt mortẽ Raynutij. & poſt mortẽ adiectæ. tñ ordo exactionis illarũ cõſideraẽ ex tp̃e p̃cedenti quo. ſ. orte fuerũt ſaltẽ potentialiter quis non in actu. per id qđ hr̃ in ſimili in c. maioris. ſ. de baptiſ. & facit ẽt, qđ leg. & no. in ſimili de iuregẽ. §. q̃nimo. ff. de pac. vbi patet, ꝙ licèt actio tutele naſcaẽ finita tutela. tñ hẽt effectũ tp̃e ſuſceptę tutelę. & ſimiliter, licèt actio dotis naſcaẽ ſoluto matri. C. de iure do. l. in rebus. tranſumit effectũ tp̃e datę dotis. & ꝑ hæc habes qualiter intelligi dẽat cõputatio poſita hic in gl. ¶ In gl. 2. ibi: & c. eo. vult allegare de inof. teſt. ¶ In ea. gl. ibi: tanq̃ poſteriorũ. de quo

49 plenius tãgit gl. in c. j. ſ. e. in vj. in quarta gl. ¶ In ea. gl. ibi: ſunt ille duæ aũt. vna eſt q̃ incipit nouiſſima. & ibi etiã de hoc. Alia ſm quoſdã incipit non licèt. ſed illa re vera non eſt in titulo. C. de inof. teſt. ſed eſt in ti. C. de libe. p̃te. & ideo gl. & in d. c. j. erranter fuit locuta, vt tangit do. Flo. & ex ſupradictis in gl. no. bñ, ꝙ non ſufficit aliquid relinqui filio, vel filiæ: niſi relinquaẽ iure iſtitutionis. vel niſi inſtituaẽ in re q̃ ſibi relinquitur. aliàs nõ valebit teſtm̃ ꝑꝑ ius nouiſſimum auth. ſed olim ſm iura. C. & ſm ius authenticorũ primeuum. de quo hr̃ in Auth. de trien. & ſemiſ. eſſet ſecus. q̃a ſufficiebat aliq̃d relinquere ſimplr̃, vel quoquo relicti titulo & ſic ẽt iure legati. Sed aduerte, q̃a ꝯtra iſtam cõcluſionem vr̃ hic eſſe caſus non diuinãdo inq̃tum vr̃ hic innuere, ꝙ valuerit teſtm̃ Raynutij, & tñ non apparet. ꝙ aliq̃d iure inſtitutionis fuerit relictũ Alterochę, uel adiectę. nec ꝙ in aliquo aliqua ipſarũ fuerit inſtituta. ꝓpter hoc fuerunt opin. in hoc articulo. & p̃cipuè fuerunt quatuor quas tãgit. gl. in d. c. j. ſ. eo. in vj. vna fuit, ꝙ diſtinguaẽ, an teſtator voluit ſolenniter teſtari. puta in ſcriptis faciendo teſtes ſubſcribere, & ſigillare. & tunc requiraẽ, ꝙ aliquid relinquaẽ filio, vel filiæ iure inſtitutionis. Aut vult teſtari nuncupatiuè. & ſic ſine dicta ſolennitate. & tũc ſufficiat, ꝙ relinquat quoquo relicti ti. Sed certè hæc opi. vr̃ contra tex. in ver. aliud quoq; capitulũ. allegato in gl. ubi indiſtinctè ur̃ loqui in quolibet teſtõ, & ſic indiſtinctè dẽt intelligi, q̃a eandẽ vim ex iuris diſpoſitione hẽt vtrunq; teſtm̃. ut patet ex his, q̃ hñr in l. hac conſultiſſima. C. de teſt. ergo in vtroq; idẽ eſt dicendũ. Vnde ſcđa fuit opi. ꝙ aut teſtator voluit codicillari. & tunc ſufficit relinquere quoquo relicti titulo filio, vel filiæ. aut voluit facere teſtm̃. & tunc illud non ſufficit. ſed oportet, ꝙ aliquid relinquaẽ iure inſtitutionis. hęc opi. in ſe vr̃ bona ſaltẽ inq̃tũ dicit, ꝙ in codicillis non eſt neceſſe relinqui iure inſtitutionis ex eo, q̃a in codicillis nõ ſit inſtitutio, nec in illis daẽ hr̃ditas. l. hr̃ditatẽ. C. de codicil. hęc tñ opi. q̃tum ad iſtũ tex. non ur̃ bona, quia hic teſtator voluit condere teſtm̃. patet ibi, dum dicit. Condidit teſtm̃. & tñ litera hic nr̃ uelle, ꝙ ſufficiat aliquid relinquere ſimpliciter alio, uel filiæ: licèt non adijciatur iure inſtitutionis non diuinando ad tex. uñ tertia fuit opinio, ꝙ aut teſtator fecit teſtm̃ inter filios tm̃. & tunc ſufficit aliq̃d relinquere uni filiorũ, licèt nõ relinquaẽ expreſſè iure inſtitutionis. & ita intelligaẽ hic. facit qđ hr̃ in lege hac ꝯſultiſſima. §. ex iperfecto. C. de teſ. & in l. fi. C. fa. erciſ. interdũ vero fit teſtm̃ inter filios, & extraneos. & tũc ur̃, ꝙ dẽat relinq̃ filio, uel filię iure inſtitutionis. & ſic intelligaẽ. §. aliud quoq; capitulum. Sed ꝯ iſtã opi. facit, q̃a uerbũ. relinquo, adiectũ certę rei nõ ur̃ trahi ad inſtitutionẽ. l. cogi. §. & gñaliter. & ibi no. ꝑ Dy. & Bar. ff. ad treb. & iõ ur̃, ꝙ relictũ factũ Alterochę de domo, & orto ultra ortũ nõ ualuerit, ꝓterea tex. in d. §. aliud quoq; capitulũ vr̃ loq̃ indiſtinctè nõ diſtinguendo, an teſteẽ inter filios: an uero inter filios, & extraneos. & ſic ur̃, ꝙ utroq; caſu dẽt relinqui aliq̃d iure inſtõnis. Vñ ꝑꝑ hoc fortè quarta fuit opi. ut tangiẽ in gl. 4. in c. 2. ſ. eo. in vj. dicamus, ꝙ aut

loquimur

loquimur de iure ciuili. & tũc ſit neceſſe, ꝙ relinquatur aliquid iure inſtitutionis. & ſic intelligatur. §. aliud quoq; capitulũ. aut quærimus de iure canonico: aut de æquitate canonica. & tũc ſufficiat aliqd relinquere filio, aut filiæ ſimpliciter: licèt nõ relinquat̃ expſſe iure inſtõnis. & ita hic vr̃ eſſe caſus non diuinando, nec violando literã prout hic facit gloſſa etiam hãc opi. tenuit Abb. & Hoſt. vt etiã tangit glo. præalle. & vr̃ etiã ſequi Bal. in l. fi. C. fami. hær. ſed glo. præalle. in d. c. j. dicit, ꝙ tutius eſt, ꝙ relinquatur aliquid iure inſtõnis. do. Anto. hic dicit, ꝙ aut teſtator voluit codicillari: & tunc clarũ, ꝙ non eſt neceſſe, ꝙ relinquat̃ aliquid iure inſtõnis: qa ꝑ codicillos ſuccedit̃ ab inteſtato: nec ĩ eis dicat̃ hr̃ditas. facit. l. ꝯficiunt̃. ff. de codicil. & l. hr̃ditatẽ. C. de codicil. Aut teſtator voluit teſtator voluit teſtari inter extraneos, & filios: & tũc dicit, ꝙ quo ad ex̃neos nõ valet teſtm̃. facit, qd̃ hr̃ in d. §. aliud quoq;, & in l. hac ꝯſultiſſima. §. ex impſecto C. eo. tit. Quo ad filios aũt dicit, ꝙ valebit: ſed vt voluntas inteſtati. & ſic non tanq̃ teſtm̃. iudex tñ debebit ſeruare voluntatẽ defuncti ſi mitteret̃ iudiciũ famil. hercis. inter filios. per id quod hr̃ in l. fi. C. famil. hercis. vbi vr̃ s. velle, ꝙ quibuſcũq; verbis apparet de volũtate teſtãtis iudex aditus in iudicio fami. hercis. dẽt volũtatem ſeruare. & per ꝯñs dictam volũtatem debebit facere ſeruare: licèt iure inſtitutionis nil fuerit relictum. Et prædicta dicit præcipuè procedere, ſi teſtm̃ habet illã clauſulam, ꝙ ſi nõ valet iure teſtamẽti, valeat iure codicillorũ. Tu adde, ꝙ dicto caſu qñ dicta clauſula eſſet appoſita filij videntur eſſe rogati de reſtituendo hr̃ditatẽ extraneis. per id, quod leg. & no. in l. teſtõ. C. de fideicom. & in l. quærebat̃. ff. de teſt. mili. & in l. fin. C. de codic. & ſic dicto reſpectu valeret quo ad extraneos qñ aliàs interueniſſent. vij. teſtes, vel ſaltẽ quinq; ſ̃m ea quę hñr in l. hac ꝯſultiſſima. præal. in l. fi. C. de codicil. vbi autẽ dicta clauſula non fuerit appoſita, tunc qa teſtm̃ reddit̃ nullũ ratione præteritionis ſi dicamus, qd̃ nõ ſufficit aliquid ſimpliciter eſſe relictum: an tunc ſeruari debeat ꝑ iudicẽ illud, quod eſt diſpoſitum inter liberos. tũc, qa ꝑ auth. ex cã in corpore vnde ſumit̃, licèt teſtm̃ nõ valet quo ad inſtõnẽ. valeat tñ quo ad legatũ ad relicta in teſtõ: an tunc ſeruari debeat dicta voluntas quo ad relicta filijs ꝑ iudicem aditum inter eos in iudicio fami. hærc. eſt incidere in illam qõnem, an relicta filio præterito, vel exhæredato conſeruent̃ per dictam Auth: de qua tangeẽ per gloſ. in l. fi. C. de lib. pter. & ꝑ Bar. in auth. ex cauſa. circa fi. nã fuerũt opi. qa gl. & Cy. videnẽ tenere, ꝙ ſic. Marti. de Sil. & Bar. tenuerunt ꝯ̃rium, qa ex quo filius impugnat teſtm̃ nõ dẽt aliquid ex eo poſſe petere. facit, qd̃ hr̃ in l. poſt legatum. ff. de his qui. vt indi. & qd̃ hr̃ in regula, ex eo. de reg. iur. in vj. & ideo cũ ꝑ illam auth. petãtur relicta acſi reſciſſum non eſſet teſtm̃. & per ꝯñs actione ex teſtõ: ꝑ id, quod hr̃ ĩ corpore vnde ſumit̃ auth. ex cauſa. & ideo videtur, ꝙ filius pteritus qui impugnat teſtamentũ nõ poſſit petere legatũ factũ. & iſta pars vr̃ rõnabilior. & ſ̃m iſtam opinionem malè dixiſſet. do. Ant. qa tunc non deberet ſeruari voluntas teſtatoris in eo, quod eſt relictum filijs: qa tñ per prædicta hęc materia nõ eſt bñ declarata. Potes dicere lati⁹, ꝙ aut teſtator voluit codicillari. & tũc clarũ eſt, ꝙ nõ eſt neceſſe relinqui filijs iure inſtõnis. aut teſtator voluit teſtari. tunc conclude, quod aut verbũ, relinquo, fuit adiectũ vniuerſitati oĩm bonorũ. & trahit̃ ad iſtõnẽ. vt notauit gl. & Bar. in l. his verbis. ff. de here. inſti. & gl. ĩ §. ſi vero nulla. in auth. de here. & falci. colla. Idẽ ſi poſt certa relicta facta teſtator dicat cætera bona mea relinquo tali filio meo: qa tunc etiã trahitur ad inſtõnem. vt hic voluit Inn. & ꝑ hoc vr̃ ꝙ ſatis adiectum videat̃ inſtituiſſe. & eadẽ ratione idem videret̃, dicendũ, qa ſi dixiſſet reſiduũ bonorũ meorũ relinquo tali filio meo: per id, quod hr̃ in l. ij. C. de hære. inſti. pro qua facit, quod nota. ĩ d. l. his verbis. & d. §. ſi vero nulla. interdũ autẽ verbũ, relinquo, nõ adijciatur vniuerſitati oĩm bonorũ. & tunc ꝯclude, ꝙ aut teſtator diuidit hr̃ditatẽ totam per quotas. vt qa relinquit vni dimidiã hr̃ditatis ſuæ, vel bonorũ ſuorum: alij aliam dimidiã. & tunc ſatis intelliget̃ ſubſtõ. per id qd̃ leg. & no. in l. quid ergo. ff. de leg. j. & ꝑ glo. in l. quoties. C. fami. hercis. & procedũt nedum qñ teſtatur inter filios: ſed ſi quis teſtatur inter extraneos ſ̃m rationes prædictas. interdum autem vbi teſtator non diuidit hæreditatem ſuam per quotã. & tunc attẽde, qa aut teſtator relinquit filio ſimpliciter legitimam. aut relinquit aliquam rem loco legitimę ipſi filio ꝓ legitima, vel pro Falcidia ſua. vel parte ſua. Interdũ vero, & tertio teſtator ſimpliciter aliquam rem relinquit filio, vel filiæ non adijciendo pro legitima: nec iure inſtitutionis. nec alia verba, de quibus. s̃. proximè dixi. Interdum, & quarto aliquid relinquit filio, vel filię hoc adiecto, ꝙ plus petere non poſſit. primo caſu quãdo filio relinquitur legitima ſimpliciter nõ adiecto iure inſtitutionis, an valeat teſtm̃: videret̃, ꝙ non, per id quod hr̃ in §. aliud quoq; capitulum. contrarium tenuit Bal. in l. quoties. C. de hæredi. inſti. & idẽ puto tenuiſſe Bar. per id, qd̃ ipſe notauit in auth. vnde ſi parẽs. C. de inoffic. teſta. Et quod dicam circa ſ̃m caſum mouetur Bald. primo ꝑ l. humanitatis. C. de impub. & alijs ſubſti. ibi relicta legitima, &c.

¶ Scd̃o, qa verba relata ad pſonã debent intelligi ſecundum qualitatẽ pſonæ. l. ex militari. & l. q. iure. ff. de teſta. mili. ſed filius eſt pſona, quæ dẽt hr̃e iure inſtõnis. vt d. §. aliud. ergo dẽt intelligi, ꝙ teſtator ꝑ verba dicta voluerit relinquere legitimã iure inſtõnis. Tertio, qa verbũ, relinquo, eſt verbũ, generale. aptũ ad titulum legati, & ad titulũ inſtõnis, vt patet ex notatis per gl. in d. l. his verbis. & in d. §. ſi vero nulla. & ideo vr̃ ꝙ cũ dictum relictum factum filio poſſit dupliciter intelligi, videlicet iure legati, & iure inſtitutionis, & ſ̃m primũ intellectũ redderetur teſtm̃ nullũ. ſcd̃m aũt ſcd̃m intellectũ redderet̃ teſtm̃ validũ, ergo in dubio dẽt fieri interpretatio, vt res potius valeat q̃ pereat. c. Abbate. de verb. ſign. & ff. de re. du. l. quoties. Itẽ quarto pro iſta parte facit quã tenet ẽt d. Flo. qa verbũ, relinquo, hoc caſu, vt tangit do. Flor. vr̃ adiectum vniuerſitati bonorũ, cum legitima ſit quota bonorum, qa eſt tertia, vel dimidia ſcd̃m numerũ liberorum. C. de inoff. teſta. auth. nouiſſima, & ſic vr̃ ꝙ trahat̃ ad inſtõnẽ ꝑ l. cogi. §. & gñaliter. ff. ad Trebel. Vltimo ꝓ hoc faciat: qa vt dicit Bal. non oẽs ſciũt dicere inſtituo, vel relinquo iure inſtõnis. & ideo vr̃ ꝙ ex hoc nõ debeat teſtm̃ vitiari: per id qd̃ notauit gl. in l. quoties. C. fami. erc. ſed aduerte, qa Salyce. in d. auth. vnde ſi parẽs. C. de inoffi. teſta. tenuit ꝯ̃riũ per tex. in §. aliud quoq; capitulum. vbi expreſſe dicit. ꝙ nõ ſufficit relinquere legitimã per legatũ, vel fideicõmiſſum. vel ꝑ aliũ quẽcũq; modum ſi filius ptereat̃. Et ſic vr̃ velle, ꝙ oĩno dẽt habere iure inſtõnis. ꝑ id, qd̃ hr̃ in d. §. aliud. iuncto ver. cęterum. in Auth. vbi vult ſufficere ſi filius ſit inſtitutus, ſeu noĩatus hr̃s in certa re, & per ꝯñs vr̃ ꝙ non ſufficiat ſimpliciter legitimam relinquere, vel aliquã rem, niſi inſtituat̃ in illa, vel relinquatur in rem inſtitutionis. Et iſtam partem videtur voluiſſe gloſſ. vt tangit Salyce. in d. auth. vnde ſi parens. nam gloſſ. relata ad text. in l. Papinianus.

nianus.§.ſi quis mortis.ff.de inoffic.teſta. vr velle, nõ ſufficiat hodie filio relinquere legitimã, niſi relinquať iure inſtitutionis. & licèt opi.Bal.videať ęq̃or. tñ iſta opi.vř verior de iure ꝑ dictũ.§.aliud quoq; capitulum.iuncto ver.cæterum. Et ad rationes Bal.videtur poſſe reſpõderi primo ad.l.humanitatis, ibi loquatur ſm tempora C.ſm quæ ſufficiebat habere quoquo relicti titulo.vt patet in l.omnimodo. C.de inoffi.teſta.& d.auth.vnde ſi parens.nõ obſt.ſcđa rõ, quia illa ꝓcederet vbi non eſſet data certa forma a iure ꝓut eſt in caſu iſto. vt patet in d.§.aliud.quoq;. ideo tunc vt diſpoſitio valeat oportet formam traditam a iure eſſe ſeruatam.aliàs non valet diſpoſitio per id, qđ hř in l.cum hi.§.prętor.ff.de trãſac.forma enim dat eſſe rei. ideo illa non exhibẽte actus innalidatur.facit.l.ſi is cui quadringẽta.§.quidam.ff.ad legem Falci.& per hoc etiã põt reſponderi ad tertiam rationem, quia illa nõ procedit qñ certa forma reperitur data a iure: cũ illa neceſſario ſit ſeruãda,vt act⁹ valeat.vt ŝ.eſt dictum. Non obſt.etiam quarta ratio: quia eodemmodo poteſt reſponderi. Item põt dici,
50 † legitima eſt quota bonorũ,& nõ quota hřditatis cũ debeatur deducto ere alieno, & funeris impenſa.l. Papinianus.& §.quarta.§.quinimo autem quarta.de inoffi.teſt.ideo nimirũ, ſi non trahitur ad inſtitutionem. facit, quod hř in l.non amplius.§.j.ff.de leg.j. & in l.ſi quis ſeruum.§.fi.cum.l.ſeq.ff.de leg.ij.cum ibi notatis. Non obſtat vltimò, dum dř, nõ omnes ſciunt dicere Inſtiuo filium: vel relinquo iure inſtitutionis: quia imputandum ſibi videtur quare non conſuluit peritiores: & quare non adhibuit notariũ peritum: cum iura debent ab omnibus ſciri.l.leges. C.de legi.& ŝ.de cõſtitu.in c.j.faciat l.in bonorum. ff.de bonu.poſſeſ.& ꝑ hoc ſit expeditus primus caſus ad quem etiam facit,qđ tangetur in ſequenti caſu.ſcđo caſu qñ teſtator relinqt filio, vel filiæ aliqd ꝓ ſua falcidia.tũc dicit Bar.in d.auth.vnde ſi parens. C.de inoffi.teſta. intelligitur reliquiſſe iure inſtitutionis.arg.l.ſciendum.ff.de ver.obl.& inſti.de inuti. ſtipu.§.ſi ſcriptũ. in quibus iuribus ꝓbatur, ſolennitas intrinſeca præſumiť.& ſic cũ de ſolennitate intrinſeca teſtamenti videať, relinquať filio legitima iure inſtitutionis.vt probať in §.aliud quoq; capitulũ allegato in gl.videtur in dubio dicta ſolẽnitas ſatis dicatur intrinſeca.ſicut dř de verbo: qa põt intelligi per pactũ,& per ſtipulationẽ. nam dictum verbũ, ꝓmittit,ſi proferť in ſcriptura intelligiť de ſtipulatione vt ſic ſolẽnitas intrinſeca præſumať quã apta eſt importare naturam ipſius.d.l.ſciendum. Sed Saly.in d. auth.vnde ſi parens.tenuit ꝯrium: qa non ſufficit debitam iure naturæ, ſeu legitimam relinquere, niſi relinquať iure inſtitutionis.vt ꝓbať in d.§.aliud quoq; capitulũ.iuncto ver.cæterum.in eo auth. nec obſt. dicta ſolẽnitas intrinſeca dẽt ꝑſumi:qa rñderi põt, illud ꝓcedit ſi lex diſponat, illa debeat exprimi: vt contingit in caſu propoſito. vt patet in d.§.aliud. & in d.verſic. cæterum. & Ideo tunc neceſſe eſt ſeruari formã traditã a lege.arg.l.cũ hi.§.ſi pręter.ff. de trãſac.ꝑterea ſi rõ Bar.eſſet vera ſequereť, ẽt ſi ſimplr certã rẽ,vel q̃titatẽ př relinqret filio, vel filię, intelligiť iure inſtõnis, cũ nã verbi,relinquo, ſit apta ẽt titulũ inſtõnis importare. eſt ꝯ dictũ ver.aliud quoq;.& ipſe ẽt idẽ vř ī hoc tenere ꝯriũ qñ nõ adijcitur ꝓ ſua Falcidia. vnde vř nõ cẽſeať de ſolẽnitate intrinſeca, verbũ, relinquo, trahať ad inſtõnem qñ adijciť certę rei,vel q̃titati.ꝑ id, qđ leg.& no.in l.cogi.§.gñaliter.ff.ad treb.& ꝯñr ẽt licèt relinquať legitima nõ vř trahi ad inſtitutionẽ. qa illa non cenſeť quota hřditatis. ſed quota bonorũ cũ debeatur deductio ere alieno,& funeris impẽſa.vt ŝ.dixi.& facit,qđ hř in l.non amplius.§.j.ff.de leg.j.& in l.mulier.§.j. cũ ibi notatis per gl.ff.ad Trebe.& pro ꝓdictis faciat qa ſi ſimpliciter attenderetur natura verbi, relinquo, põt trahi ad inſtitutionẽ. & per hoc diceť ſolennitas intrinſeca:ſequereť ẽt ſi extraneo relinquereť certa res,vel quantitas, traheretur ad inſtitutionẽ. qđ tñ non eſt verum per ea q̃ habentur in d.l.cogi.§.& gñaliter. & ꝑ ꝓdicta põt inferri qd iuris qñ relinquitur aliqua res loco legitimę. vel pro legitima ipſi filio.nã ſm Bar.in d.auth. vnde ſi parens.illud ſufficeret.& hoc etiã tenet do.Flo.licèt videať velle Bart.tenere ꝯrium.l.illa inſtitutio.ff.de hæred.inſti.ſed certe, vt dixi in notabilibus Bar.ibi loquiť qñ ſimpliciter relinquitur aliqua res filio, & non pro legitima, vel loco legitimæ. Tñ ꝯrium vř tenendũ. videlicet, non ſufficiat relinquere aliquã rem, vel quantitatem ꝓ legitima, vel loco legitimę: niſi adijciatur iure inſtitutionis,per ea, quæ.ŝ.dixi.licèt pro Bar. & domi. Flo.videantur facere rõnes quas allegaui poſt Bald. circa primum capitulum.Sed illis poſſit rñderi.Per ꝑdicta etiam põt inferri,qd iuris ſi teſtator reliquit certã rem,vel q̃titatem filio, vel filiæ ꝓ parte ſua: qa vř valeret per id,quod legi.& not.in l.peto ff.de leg. ij.cũ ibi notatis ꝑ Bar. Sed ꝯrium vř tenendũ ꝑ ea,q̃ ſuperius dicta ſunt.Et hæc ſufficiunt de ſecũdo caſu.

51 ¶ †Circa tertiũ qñ teſtator relinquit filio,vel filię ſimpliciter certã rem,vel q̃titatẽ,an illud ſufficiat.domi. Flo.hic vř tenere, ſic ex eo, qa verba ſunt aptanda perſonis ad quas referuntur taliter, intelligať validus intellectus. arg.l.militari.ff.de teſt.mili.& ĵ.de ver.ſig.in c.Abbate.& qa vulgares cõiter neſciũt vti alio uerbo,q̃ relinquo.& per hoc dicit ſe dixiſſe in q̃ſtione facti idem de uerbo,uolo.puta ſi teſtator dicat uolo, talis res ſit filij mei:qa ualebit teſtm̃. & intelligitur iure inſtitutionis. & hoc niſi adijceret uolo, filius meus iure legati.nam uerbũ,uolo,adiectum iure particulari non trahiť ad inſtitutionem.d.l.cogi.§. & gñaliter. licèt ſm.l.xij.tabularum fuerit cõe.ff.de uer.ſigni.in l.legis uerbis.de quo tetigit Bald.in d.l. quoties C.de hęre.inſti. & pro prædictis uidelicet, ſufficiat aliq̃ rem,uel q̃titatem ſimpliciter relinquere filio,uel filię.facit tex.ibi nõ ůiolando eũ. ¶ Gl.tñ hic ſupplet, fuit relictũ iure inſtitutionis: ſed dicta ſuppletio ſcđm eum non eſt neceſſaria, qa uerbum, relinquo,ut dictum eſt poteſt trahi ad inſtitutionẽ.& multoforticius dicit, ſufficiat relinquere filio ſuam legitimam.qa tunc uř adijci uniuerſitati bonorũ. de quo tetigi circa primum caſum. ¶ Sed quicqd dicat do.Flo.cõiter tenetur, de iure ciuili non ualet teſtamentum ſi ſimpliciter relinquitur aliqua res, uel q̃titates filio,uel filię. ut no.in d.authen.unde ſi parens, & in §.aliud quoq; capłm. ¶ Sed dubiũ eſt,an idem ſit dicendum de iure canonico.Hoſt.& Abbas tenuerunt, aliud ſit de ęquitate canonica quę non uidetur conſiderare ſubtilitates iuris ciuilis.arg.c.dilecti.ŝ.de iudi.mouentur pręcdicti per iſtum text.non ſupplendo aliquid ad ipſum.Et iſtam opi.tenuit Bal. in l.fi.C.fami.hęrciſ. ¶ Et aduerte, quòd rõnes quas facit Bal.in d.l.quoties.C.de hęr.inſti.de quibus ſupra dixi circa primum caſum uidentur facere, etiã de iure ciuili debeat tenere teſtm̃. tñ ipſemet tenet, de iure ciuili,tunc non tenet teſtm̃,& illa etiam eſt cõis opin.Gl.tamen hic uidetur uelle, quòd & idem ſit de iure canonico inquantum hic ſupplet ad literã iure inſtõnis,& idem uř ſenſiſſe gl.in d.c.j.& ĵ.eo.in vj.dicit,quòd tutius eſt tenere, quòd intelligatur,

hic

hic reliquerit iure inſtõnis.& idẽ velle vr̃ hic.d.Ant.
& do.Pe.¶ Et ꝓ illa parte facit,q̃a in dubio non de-
bemus inducere diſcordiã inter ius canonicũ,& ciui
le,ſed potius debemus illa inuicem cõcordare : cũ iu
ra ſint iuribus ꝯcordanda.l.fi.C.de inoffi.dotibus.fa
cit.c.cũ expediat.de ele.in vj.& ideo eſt verior opin.
gl.in d.c.j.vt ſic intelligat̃,ꝙ faciunt verba poſita in
litera,verba Papę,recitantia factum,& non plenè.nã
ve vera non põt ſatis litera pati hũc intellectũ.& iõ
in dubio non debemus inducere diſcordantiam iuris
canonici a iure ciuili. Et hæc opi.mihi magis placet
per rationem prædictam quæ etiã videtur eſſe cõis.
52 Et per hoc habes expeditũ tertium caſum. ¶ † Circa
quartum,& vltimũ,qñ ſcilicet pater aliquid relinq̃t
filio,& prohibet,ꝙ plus non petat, videret̃ dicendũ,
ꝙ teneat teſtm̃,ꝙ vr̃ relinquere animo compenſan
di cũ legitima : per id,qđ hr̃ in l.debitor,ff.ad legem
Falci.& iſtud tenuit Bal.in d.l.ſi aduita,C.de hę: edi.
actione. Sed ꝯtrium ibi tenet Saly.per id,qđ dixi cir
ca primum caſum.¶ Nec obſtat ratio Bal,q̃a licèt vr̃
relinquere animo ꝯpenſandi; non per hoc appareat
ꝙ relinquat iure inſtitutionis. nam & legatum põt
relinqui animo cõpenſandi.l.creditorẽ.cũ ibi nota-
tis.ff.de leg.ij.& l.ſi cum dotẽ.§.ſi pater,ff.ſolu.mat.
Et iſtam partẽ puto eſſe veriorem de iure.& hæc ſuf-
ficiant de quarto caſu. ¶ Et adde his q̃.ſ.dixi,ꝙ vbi
53 verbũ,† relinquo,adijcitur vniuerſitati oĩm bonorũ,
ꝙ tũc trahit̃ ad inſtitutionem:q̃a illud eſt verũ qñ nul
lus alius fuit vniuerſaliter inſtitutus,alias induceret
fideicõmiſſum. ꝑ id,qđ hr̃ in l.nãq;.§.fi.cũ.l.ſeq.ff.
ad Trebel.ſicut,& qñ in codicillis eſſet platũ.vt no-
tauit Saly.in l.qm̃ indignum.C.de teſta. Si aũt aliàs
vniuerſaliter inſtituto relinqueret partem alicui,dẽt
attendi an relinquat partem bonorum puta dimidiã
vel tertiam bonorũ.& tunc cenſetur eſſe legatũ,cum
bona tunc intelligant̃ deducto ære alieno.l.non am-
plius.§.j.ff.de leg.j. An vero relinquat partẽ hr̃dita-
tis,puta tertiã,vel dimidiam hereditatis: q̃a tunc cen
ſẽtur eſſe fideicommiſſum vniuerſale reſpectu illius
partis.& ꝑ ꝑ tale fideicõmiſſum poſſet cogi hęres vni
uerſaliter inſtitutus adire hæreditatẽ ad inſtantiã fi-
deicõ.ꝑdicti.licèt nõ poſſet cogi qñ eſſet legata pars
bonorum,vt eſt tex.cũ gl.notabilis in l.mulier.§.fin.
ff.ad Trebel.& facit,qđ no.in l.ſi q̃s ſeruũ.§.fi.cũ.l.
ſeq.ff.de leg.ij.cum ibi notatis per Bar.& no.per Sa-
ly.in d.l.qm̃.¶ Et adde,qđ dixi ĩ notabilibus. Itẽ ad
54 id de quo dixi,ꝙ † verbũ,reſiduũ,trahit̃ ad ĩſtõnẽ,ſi
reſiduũ relinquat̃.bñ facit,quod hr̃ in l.ij.C.de hęre.
55 inſti.¶ † Iuxta ꝑdicta poteſt quæri.quid ſi teſtator mã
dauit teſtm̃ ſuum extendi ad conſilium ſapientis in
quo reliquerat aliquam rem filio,an poterit ſapiens
addere inſtõnibus iure. Richar. de malũbris diſputã
do tenuit,ꝙ non.vt tenet Io.An.in addi. Spec.in tit.
de Inſtru.edi.§.poſtremũ.ver quid ſi a ꝯtrahentibus.
Sed Iac.de Are.vt ipſe ibi refert,tenuit ꝯtrium,& iſta
pars ſm̃ Io.And.de facto ſeruatur,& hẽt ęquitatẽ,vt
ſubueniat̃ imperitię teſtatoris,& in hac parte reſidet
hic d.Flo.Bar.rñ in lege inſtõ illa.ff.de hęre.inſti.te-
nuit opinionẽ Richar. Sed tu potes tenere opinionẽ
Ia.de Are.& Io.An.& d.Flo.vt dixi plenè in capitu-
lo cũ tibi ſ.c.& quid operent̃ illa verba quo ad alia.
notat Io.An.in loco præallegato.& Bar.in l.illa inſti
tutio.& in d.l.illa inſtõ. & in l.ex ea parte ff.de ver.
56 ob.& gl.in l.ſi mãdato Titij.§.fi.ff.man.¶ † Et ꝑ hoc
hẽs expeditũ articulũ,an ſufficiat ſimpl̃r aliq̃d relin-
quere filio,vel filiæ ſi nõ adijcit̃ iure inſtõnis. & hẽs
expeditũ,an & qñ verbũ,relinquo,trahat̃ ad inſtõnẽ.
de quo ꝑ Saly.in d.l.qm̃.& per Bal.in d.l.quoties.C.
de hęre.inſtituẽ.& in l.fi.C.fami.hęrciſ.& aliquid ꝑ
gl.& eundem in l.quoties.& l.filij.co.tit.& etiam ꝑ
ipſum Bal.in d.l.ſi adulta. Quæ autem fuit ratio,ꝙ fi
lius debeat habere iure inſtitutionis. dic,ꝙ ratio fuit
q̃a titulus inſtitutionis eſt honorabilior q̃ titulus le
gati.l.filium.§.omnibus.ff.de leg.præſtan. Item eſt
vtilior propter ſpeciem iuris accreſcẽdi : q̃a ſi habet
iure inſtitutionis ſi repudiat hæres vniuerſaliter inſti
tutus accreſcit ſibi:& habebit,quod non eſſet ſi habe
ret iure legati; q̃a inter hęredes,& legatarios non ha
bet locum ius accreſcendi ſi heres repudiet.l.tanquã.
C.de fideicommiſſis.& in l.nemo.ff.de regulis iu-
ris.¶ Item eſt aliud commodum; quia qñ filius ha-
bet iure inſtitutionis aliquam rem,poteſt illam ap-
prehendere propria autoritate quia videtur ſibi da-
ta licentia iſta ſi ipſe accipiet,faciet lex Titia cum te
ſtamento.§.fin.ff.de leg.ij. Quod non eſſet ſi habe-
ret iure legati,q̃a oportet,quod de hæredis caperet
legatum,vel fideicommiſſum.l.non dubium.C.de
legi.& l.j.& ꝑ totum.ff.quorum legatorum. ſecun-
dum aliquos poterit petere ſe immitti ex edicto diui
adria.qñ habet iure inſtitutionis,& ſic per.l.fi.C.de
edic,quod non eſſet ſi haberet iure legati,& iſtud vi-
detur voluiſſe Barto.in l.ex facto.ff.de hæredi.inſti.
Sed an procedat hoc.dicetur in ſequẽti articulo. vbi
tractabo,an & quo. & iſtud inſtitutus in certa re ha-
beatur loco legatarij,vel hæredis,de quo tangit gl.
hic in ver.& tales.Et per hæc ſit expedita glo.vſq; ad
illum ver.qui eſt circa fi.gloſſę.¶ Vlterius,q̃a eſt di-
ctum.ſ.an filius hodie omnino debeat habere iure
inſtitutionis id,quod ſibi relinquit poteſt dubitari,
Quid econtra in patre,an hodie etiam debeat habe-
re iure inſtitutionis,& in hoc reperio opi.Nam Bar.
57 tenuit ꝙ † non,in auth.nouiſſima.C.de inoffi.teſta.
Mouetur,q̃a filius videt̃ demum poſſe teſtari quan-
do eſt emancipatus.nam exiſtens in poteſtate teſtari
non põt.l.q. in ptãte.ff.de teſt.niſi teſtaret̃ de caſtrẽ-
58 ſi,vel quaſi,in quibus † filius non tenebat̃ inſtituere
patrem.l.fi.C.de inoffi.teſta. Pater autem emancipa
ti,quo ad filium æquiparatur patrono qui habet ius
in bonis liberti.l.j.in prin.ff.ſi quis a parente fue.ma
numiſ. pater prædictus regulariter æquiparatur pa
trono,niſi in his in quibus reperiatur aliud diſpo-
ſitum. vt ibi nota. per gloſſ.& patet etiam in d.l.j.
Sed in patrono ſufficit,ꝙ habeat debitam portionẽ
quoquo relicti titulo.l.etiam.§.ſi debita.ff.de bonis
libertorum. nec reperitur hoc eſſe correctum in pa-
trono,ergo idem eſt dicendũ in patre. ¶ Scđo ꝑ hoc
allegat,q̃a non videtur eſſe immutatũ,niſi in filio,&
in alijs hic deſcendentibus,ꝙ debeant iure inſtõnis.
vt hic patet in §.hoc illud quoq; capitulũ.cũ ibi no-
tatis in auth.vt cũ de appel.cognoſci.ergo remanebi
mus in iure antiquo,ꝙ ſufficiat habere quoquo reli-
cti titulo.ſicut olim ſufficiebat in filijs,& alijs deſcẽ
dentibus.l.oĩmoda.& auth.nouiſſima. C.de inoffic.
teſta.& ſic cũ tñ reperiatur immutatum in patre vi-
detur ꝙ remanere debemus in iure antiquo per id,
quod hr̃ in l.ꝑcipimus.ad fin.C.de appel.& l.ſanci-
mus. C.de teſta.& q̃a nõ debet induci correctio iu-
riũ etiam per idẽtitatem rationis.vt le.& no.in auth.
quas actiones.C.de ſa.ſan.ecc.Et hanc partẽ etiã te-
nuit ipſe Bar.in l.ſiue.§.j.ff.de iure.patro.q̃uis ſcđm
eũ Ia.de Bel.tenuerit ꝯtrium. Alia fuit opi.ipſi⁹ Ia.de
Bel.ꝙ debeat pater hodie habere iure inſtitutionis,
& ſic etiã in hoc iura antiqua corrigantur. quam opi
nio.ipſe poſuit in auth.vt cũ de appel.cogno. mouet̃
per tex.in d.auth.in §.& hęc quidam. ibi litera in ef-
fectu vult,ꝙ illa quæ fuerunt diſpoſita in liberis ha-
beant

beāt locū etiā in parentibus cū certa diſtinctione ibi
poſita, q̨a pauciores cauſę ſunt ex q̨bus pōt pater ex-
hętedari a filio, quā ille ex q̨bus filius pōt exhęreda-
ri a patre, de quibus per gl. in c. Quintauallis. ſ̄. de iu
reiuran. & ſic quo ad alia vult, ꝙ ſit idem in parenti-
bus, qđ in liberis erat diſpoſitum. ſed ſuperius in §.
aliud erat diſpoſitum in liberis, quòd deberet habe-
re iure inſtitutionis. ergò vult iſte tex. idem eſſe in pa
rentibus. Secundo mouetur per §. ſancimus. q̨ ſequi
tur dictū. §. & hic quidem vbi dicit, ꝙ non eſt licitum
59 liberis parentes p̄terire. ¶ † Præteritus autem dr̄ qui
non eſt inſtitutus, nec exhętedatus. §. eadem. Inſti. de
hęre. quę ab inteſta. & no. p gl. inſti. de exhęre. lib. In
princi. ergo vr̄, ꝙ pater debet hr̄e iure inſtōnis. ¶ Ter
tio ꝓ hoc allegat tex. §. hęc aūt diſpoſuimus. vbi dicit
ꝙ illa quæ ſuperius ſunt diſpoſita. ſunt diſpoſita ad
vtriuſq; partis cautelam. & ſic patris, & filij: & p hoc
videt non ipſos parificare. & pariter etiam vr̄ dicere
in ver. cæterū. ꝙ ſi qui ſunt hęredes inſtituti, ꝙ poteſt
intelligi de parentibus, & liberis, ꝙ tūc illud ſufficit li
cèt poſſit agere ad ſupplemētum, ſi in minus ſunt in-
ſtitui, q̄ ſit legitima portio. Et pro iſta parte etiā facit,
licèt ipſe non alleget: ratio quam tangit Ang. in ſimi-
li in l. nā, & ſi parentibus circa fi. ff. de inoffi. teſt. Nā
ibi dicitur quod vbi filius ordine turbato decedit an
patrem non minus debetur hæreditas patri q̄ debe-
tur filio qn̄ pater prædecedit: & ideo cum hodie ſit
immutatū in filio, ꝙ debeat habere iure inſtitutionis.
vr̄ ꝙ ex dicta regula iuris antiqui intelligat̄ facta im-
mutatio in patre: q̨a etiam in correctorijs licitum eſt
facere extenſionem ex regula iuris antiqui. vt leg. &
no. in l. ſi quis ſeruo. & ibi per Bar. C. de fur. & in l. &
ſi tantum. ff. de ſeruo corrupto. & no. etiam per Bart.
in l. omnes populi. in vj. ꝑtin. q. in materia interpre-
tationis ſtatutorum. ff. de iuſti. & iure. & in l. j. §. j. ff.
de mune. & hono. & in l. j. §. lex Falcidia. ff. ad. l. Fal.
& hæc opin. vr̄ verior de iure per rōnes prędictas. ex
q̨bus patet ſatis rñſio ad rationes Bar. nam licèt non
reperiatur immutatū in patrono. tn̄ ſatis vr̄ reperire
in patre maximè ꝑ id qđ hr̄ in d. §. & hęc quidem. Et
per hoc etiā non ob. dum dr̄, ꝙ non eſt fienda corre-
ctio in alio caſu q̄ expreſſo etiā ꝑ identitatem rōnis:
quia ſatis vr̄ expreſſum etiam de patre. per id quod
hr̄ in d. §. & hæc quidem. iuncto. d. §. aliud, & etiam
quod ex regula iuris antiqui licitū eſt facere extēſio-
nem etiam in correctorijs. vt ſuperius dixi. & per hāc
rationem etiam dixit Bar. in d. l. & ſi nam parētibus.
circa fi. ꝙ etiam in patre aucta eſt portio debita iure
naturæ ad tertiam. & illa eſt cōis opinio, vt etiam tan
git per glo. & doc. in d. auth. nouiſſima. & in corpore
vnde ſumitur. ¶ Aduerte tñ, ꝙ ſi q̨s rectè velit cōſide
rare, pōt dici ꝙ ēt olim portio debita patri filij eman
cipati erat tertia, q̨a ſic erat etiā in patrono. inſti. de
ſucceſ. liber. §. ſed noſtra. licèt olim fuiſſe dimidia. d.
tit. de ſucceſ. liber. §. j. ¶ Et aduerte, q̨a vbi pater erat
præteritus a filio emancipato, licèt filius non habe-
ret deſcendentes quamuis poſſet ꝯtabulare teſtamē
tum filij, tamen non poterat aduocare, niſi tertiā par
tem hæreditatis: ſaluo, niſi turpis perſona fuiſſet a fi-
lio inſtituta. l. ij. ff. ſi quis a parente fuerit manumiſ.
ſed filius emancipatus præteritus a patre extraneo
extante ēt non turpi perſona poſſet ꝯtabulare teſtm̄
patris, & aduocare ad ſe totā hæreditatē. l. j. ff. de ꝯta
bu. q̄uis in patrono non fieret diſtinctio, an liberto
eſſet inſtituta turpis perſona: an vero, q̨a vtrobiq; ſo
lum tertiam partem per. l. contratabulas aduocabat.
d. l. j. ff. ſi quis a parē. fue. ma. & ibi no. hodie aūt vr̄ ꝙ
ſi filius præterea patrē, q̨a ſuccedet in totū, & non
inſtituta turp. perſona, vt in §. ſi autem hæc obſerua-
ta non fuerit. iuncto dicto §. & hæc quidem. in dicta
Authē. vt cum de ap. cog. vbi aūt exhęredabat̄ patro
nus a liberto, non reperio cautum, quòd daretur ſibi
quęrela. ſed in patre ſatis vr̄ eſſe cautum, ꝙ ſibi dabat̄
in l. j. ꝯiuncta gl. ff. de inoffi. teſta. & tūc vr̄ dari quęre
la, ꝙ ꝓ querela non perdat teſtm̄ in toto. l. Papinia-
nus. §. ſi. ff. de inoffi. teſta. & ſiſt hodie idem dicendū
ſi pater fuit exhęredatus cauſa legitima incerta: ſed
poſtea nō ꝓbata. ꝑ id, qđ hr̄ in d. §. ſin autē hęc obſer
uate non fuerint. ¶ De matre aūt, & alijs deſcenden
tibus. per lineam maternā nō eſt clare expreſſum de
iure antiquo quæ ſint debita iure naturæ. tñ cum
certum ſit, qđ dabatur eis quęrela inofficioſi teſtamē
ti. d. l. j. ſatis vr̄ fuiſſe de mēte iuris, ꝙ eis debeat̄ quar
ta: ſicut econtra debebat̄ filijs. ar. d. l. nam & ſi paren
tibus. hodie etiam ſm̄ eādem opinionē illa quarta au-
cta eſt ad tertiam. vt no. in d. auth. nouiſſima. Et hæc
60 ſufficiant de iſto articulo. ¶ † Redeo ad gl. in ver. & ta
les. vbi gl. quærit, an inſtituti in certis rebus habeant̄
loco legatarij. Et rñdet ꝙ ſic: dicens etiam, ꝙ non te-
nent̄ creditoribus hr̄ditarijs. vt in ea patet. Sed ad-
uerte, quia ꝯ gl. facit, quia inſtitutus in certa re hr̄ lo
co legatarij. ergo vbi filius inſtituit̄ in re certa nō va-
lebit teſtm̄ ex quo hr̄ loco legatarij: q̨a nō ſufficit ali
q̨d eſſe filio relictū iure legati. vt pręalle. §. illud quo-
que capitulū. ꝑꝑ h. d. do. Floria. glo. debere intelligi,
ꝙ loco legatariorū hr̄i: non tamen quo ad oīa, quia
aliàs procederet ꝯrium. non tamē aliter declarat: ſed
gl. valde no. in l. ſi quis priorem. ff. ad Trebel. dicit, ꝙ
inſtitutus in re certa hr̄ loco legatarij p̄terquam quo
ad excludendam quęrelam, vel nullitatem teſtamen
ti. q̨a quo ad illud non hr̄ loco legatarij: ſed loco hę-
redis. facit, qđ hr̄ in §. cęterum. In Auth. vt cum de ap
pel. cogno. Et aduerte, q̨a triplex vr̄ fuiſſe opi. in hac
materia. vna quā tangit hic gl. ꝙ inſtitutus in re certa
ſimpliciter habeatur loco legatarij. ſecunda fuit, ꝙ
habeat̄ loco legatarij pręterq̄ ad quęrelam. de quo
ꝑ gl. in d. l. ſi quis priorem. tertia fuit, ꝙ inſtitutus in
re certa habeat̄ loco legatarij quo ad hoc, vt non te-
neatur creditoribus hęreditarijs: ſed quo ad alia ha-
beatur loco hr̄dis. Et hęc fuit opinio vltramontano-
rum. de qua per Cyn. in l. quoties. C. de hęre. inſti. &
fuit originaliter opi. glo. in l. ex facto. la grandę. ff. de
hęre. inſti. prima opi. ſimpliciter ſumpta non vr̄ bo-
na. per id, qđ ſuperius dixi. Scđa ſimpliciter ſumpta
non fuit bona: quia ſi haberetur loco legatarij in alijs
pręterq̄ quo ad excludēdum quęrelam non habeat
ius accreſcendi. Quod tñ nō vr̄ eſſe verum per id, qđ
hr̄ in l. j. §. ſi ex fundo. ff. de hęre. inſti. & ī. dicet̄. Ter
tia opi. non vr̄ bona, quia certū eſt, ꝙ hr̄s non detra-
hit Falcidiam a cohęrede, quia illa detrahitur de le-
ga. ff. ad le. Falci. & inſti. de l. Falci. in princip. §. j. Et
tñ cohæres detrahit Falcidiam ab inſtituto in re cer-
ta. l. ex facto. ergo nō eſt verum, ꝙ quo ad oīa habea
tur loco hæredis præterq̄ quo ad onera hæreditaria.
Quid igitur dicendum. Barto. in d. l. ex facto. dicit, ꝙ
inſtitutus in certa re nō eſt ſimpliciter hæres: nec eſt
ſimpliciter legatarius. ſed participat de nā vtriuſq;: ſi
cut dicimus de participio, quod partem capit a ver-
bo. & partem a nomine. vñ dicit, ꝙ hoc a natura le-
gatarij capitur, quia tranſmittit rem in qua eſt inſti-
tutus ad hæredem ſuum etiam ſi decedat in qua eſt
inſtitutus anteq̄ illam agnouerit dummodo ceſſat di
es legatariorum. per ea quæ habentur in l. vna. §. pri
mo. C. de caducis tollendis. ſecus eſt in hæreditate q̄
non trāſmittitur, niſi fuerit adita. l. quoniam ſororē.
C. de iure delibe. & in dicta. l. vna. §. nouiſſima. Itē
capit

capit à natura legatarij, ſeu legatariorum quod non
tenetur ad onera hr̄ditaria ad quæ tenentur hæredes
& non legatarij.l.j.C.ſi certum petatur.& l.ſi pro hę
reditati. C.de hæreditate acqui. Itē in tertio capita
natura legatariorū,ꝙ detrahi pōt Falcidia ſi expediat
de ipſa re in qua fuit inſtitutus.dicta.l.ex facto.econ-
tra autem quo ad multa alia hr̄ loco hæredis, & ca-
pit a natura hæredū. Et primo,ꝙ habetur loco hære
dis quo ad excludendā quærelā: vt not.in d.l.ſi quis
priorem.ſc̄do hr̄ loco hr̄dis quo ad ius accreſcendi:
quia repudiāte vniuerſali inſtituto. admittitur inſti
tutus in re certis ad totum.d.l.j.§.ſi ex fundo. Quod
tn̄,an ſimpliciter procedat infra tangetur. Tertio ha
betur loco hęredis: quia ſicut hęres a ſeipſo poteſt ap
prehendere res hæreditarias.l.cum hęredes.ff.de ac-
qui.poſ.ita etiam hæres inſtitutus in re certa poteſt
propria autoritate accipere illam: quia vr̄ ſibi data li
centia a teſtatore, vt ſua autoritate poſſit accipere
ex quo inſtituit eū.facit quod le.& no.in l.Titia cum
teſtamento.§.j.ff.de lega.ij.q̄uis alius legatarius nō
poſſit accipere ꝓpria autoritate:ſed debeat accipere
de manu hæredis.l.nō dubium. C.de leg.niſi expſ-
ſe teſtator dediſſet ſibi licentiam propria autoritate
accipiendi: vt not.in d.l.Titia.§.j.de leg.ij.¶ Quarto
hr̄ loco hæredis, & capit de natura hæredis, quod ſi
hæres inſtitutus in re certa acceptat,ſeu agnoſcit in-
ſtitutionem factam ex re certa confirmatur teſtm̄ ſi-
cut ꝯfirmaretur per aditionem hæreditatis factam ꝑ
vnum ex hæredibus inſtitutis in certa parte hæredi-
tatis.de quo eſſet clarum per.l.ſi nemo.ff.de reg.iur.
nam idem vr̄ inſtituto in re certa: quia aut repudia-
bit hæres vniuerſaliter inſtitutus. & tunc inſtitutus
in re certa habebit totum per ius accreſcēdi:aut adi-
uit vniuerſalis hr̄ditatē inſtitutus. & tunc clarum,ꝙ
teſtm̄ habebit effectum. & ſic in omnem euētum.qn̄
hæres inſtitutus in re certa agnouit, ſeu acceptauit
inſtōnē illam teſtm̄ habebit vires. & iō hoc reſpectu
pōt dici teſtm̄ cōfirmari per agnitionē hæredis ex re
certa.¶ Quinto etiā capit ex natura hæredis: q̄a pōt
petere ſe immitti in poſſeſſionē per.l.ſi. C.de ędic.ꝙ
nō poſſit legatarius.Et iſta procedūt ſm̄ opi.Bar.de
qua per eū in d.l.ex facto.& in d.l.quoties. C.de hę-
re.inſti. ¶ Itē aduerte, quia prædicta procedunt qn̄
vltra inſtitutū in re certa alius ē inſtitutus vniuerſali
ter,vel ſimpliciter:aut ex quota:puta dimidia,vel ter
tia: nam tunc inſtitutus in re certa quo ad quid hr̄ lo
co legatarii,& quo ad q̄d habetur loco hæredis:vt ſu
perius dixi poſt Bar. Si autē vnus tm̄ eſſet inſtitutus
in re certa.nullo alio inſtituto vniuerſaliter,vel ſim-
pliciter:aut ex quota. nec etiā ex re certa. tunc clarū
eſſet, quod talis haberetur loco hæredis vniuerſalis.
perinde ac ſi ſimpliciter fuiſſet inſtitutus non facta
mentione alicuius rei.l.j.§.ſi ex fundo.ff.de hære.in-
ſti. Si aūt eſſet vnus inſtitutus in re certa,puta ī certa
domo, ali⁹ ī alia certa re,puta in certo fundo,tūc am
bo cēſerentur eſſe hęredes vniuerſalis. perinde ac ſi
non eſſet facta mētio rerum. & quilibet ipſorum cē-
ſebit̄ prælegata res in qua eſt inſtitutus.l.ex facto.
& l.ſi alterius.ff.de hære.inſti. Si autē eſſet vnus inſti
tutus in tertia parte vnius rei,alius in duabus partib⁹
eiuſdē rei vterq; eſſet hæres ꝓ dimidia totius hr̄dita
tis.& ſic nō ꝓ partibus aſſignatis in re illa,niſi appare
ret expreſſe teſtatorem aliud voluiſſe.l.quoties.§.ſi
duo.ff.de hære. inſti.reſpectu tn̄ ipſius rei quilibet
habebit ſibi partem aſſignatam. per id,quod hr̄ in d.
§.ſi duo.& in d.l.ſi ex facto. ſic patet, ꝙ inſtitutus in
re certa demū hr̄ loco legatarij, qn̄ alius eſt inſtitut⁹
vniuerſaliter,vel ſimpl̄r,aut ex quota.C.de hęre.īſti.
l.quoties. ſecus qn̄ nullus alius talis eſt inſtitutus ēt
ſi alius eſſet inſtitutus in alia certa re. Quo caſu q̄d
dicendum patet ex ſupradictis. Et ex prædictis ſtat
ꝯcluſio, ꝙ inſtitutus in re certa alio vniuerſaliter in-
ſtituto, vel ſimpliciter, aut ex quota hr̄ quo ad quid,
ſm̄ Bar. loco legatarij. & quo ad q̄d hr̄ loco hæredis.
& quæ ſint illa in quibus habeatur loco legatarij. &
in q̄bus habeatur loco hæredis. dixi.ſ.poſt eū, quæ
ipſe poſuit in ꝑalle.l.ex facto. & eū opin.Bar.tranſit
hic.d.Ant.& vr̄ etiā tranſire.d.Pe. ¶ Sed aduerte, q̄a
de tribus potiſſimè eſt dubiū. Primū eſt, an ſit verum
ꝙ in re certa habeat̄ loco hr̄dis, vt habeatur ius accre-
ſcendi inſtituto vniuerſali repudiante. Scd̄m eſt, an
ſit ſimpliciter verū, ꝙ per agnitionem inſtituti in re
certa facta per eū ex ſua inſtitutione ꝯfirmet̄ teſtm̄.
Tertiū eſt an ſit ſimpl̄r verum, ꝙ inſtitutio ex re certa
alio vniuerſaliter inſtituto cōpetat bn̄ficiū.l.ſi.C.de
61 ędic. ¶ †Circa primū fuerunt opi. nā vna fuit opi.ꝙ
nō habeat ius accreſcēdi, & iſtā vr̄ ſenſiſſe glo.hic dū
ſimpliciter dixit, q̄d hr̄ loco legatarij pręter q̄ quo ad
quęrelā.& ſic vr̄ velle, ꝙ quo ad omnia hr̄ loco lega-
tarij quē conſtat nō habere ius accreſcēdi hęrede re-
pudiante.l.eā quā. C.de fideicō.& l.ſi nemo.ff.de re
gu.iur. Scd̄a fuit opi.quod habeat ius accreſcendi.&
iſtam voluit ſentire gl.in d.l.ex facto illo. vbi vult, ꝙ
habeatur loco hęredis, quo ad oīa pręterq̄ ad onera
hęreditaria. & iſtud etiā tenuerunt vltramontani, &
ſequitur etiā Bar.& etiā Saly.& Ang.in d.l.quoties.
& ſic iſta eſt cōis opinio. Tertia fuit Mar.de Sill.vt di
ſtinguamus, an inſtitutus in re certa ſit extraneus.&
tunc non habeat ius accreſcēdi, an vero filius ſit, vel
alius deſcendens cui debetur legitima, & tūc habeat
ius accreſcēdi: quia ratio diuerſitatis ſit, quod inſtitu
tio filij facta in re certa debet ſupplere vſq; ad legiti
mam quæ eſt tertia pars bonorū teſtatoris in authē.
nouiſſima. C.de inoffi.teſta.iuncta.l.omnimodo.eo.
titu.& ꝓbatur in §.ceterū. in Auth.vt cum de appel.
cog.& ſic inſtitutio filij de re certa reducitur ad quo
tam, ideo nimirū ſi tūc filius habeat ius accreſcendi,
q̄d habent alij hęredes inſtituti ex quota.l.j. C.quā-
do non petētiū partes, quę ratio ceſſat qn̄ extraneus
eſt inſtitutus in re certa: q̄a dicta inſtō non reducitur
tunc debetur habere ad quotā. ideo tūc ius accreſcē
di. Sed Barto.vr̄ reprobare iſtam opi.in d.l.ex facto.
eo quia legitima eſt quota bonorum, & non quota
hęreditatis: quia debetur deducto ere alieno, & fune
ris impenſa.l.Papinianus.§.quarto.ff.de inoffi.teſta-
men.& ſic hr̄ loco certę rei. nā de legato partis bo-
norū vr̄ iudicari, vt de legato certę rei.l.nō amplius.
§.j.ff.de lega.j.& l.mulier.§.ſi.cū ibi no.ff.ad Trebe.
Bald.variauit in hac materia. nam in d.l.quotes.§.ſi
duo.dicit hūc paſſum eſſe dubiū:ſed in l.ex facto.e.
ti.ſequit̄ opi.Bar.in l.quoties. de hęre.inſti.vr̄ tenere
opin.Mar.de Sill.& nititur ſaluare eius rationem ad
defenſionem Barto.quia legitima, licèt non ſit quota
hęreditatis, eſt tn̄ quota bonorū.& ideo ꝑꝑ ſimilitu-
dinem quam habet in quotitate quam non habet in-
ſtitutio extranei in re certa facilius habet ius accreſcē
di:quia in habentibus ſymbolum hoc eſt ſimilitudi-
nem facilior ſit tranſitus.l.in rem.§.item quæcunq;.
ff.de rei ven. ſed licèt Bal.dictam opi.teneat tamen,
vt dixi ſecunda opi.tenetur cōiter pro qua facit: quia
paria vīr eſſe in iure aliqua a prin. non eſſe, vel eſſe,
& poſtea deficere: vt ſatis probari vr̄. ꝑ id q̄d hr̄ in l.
ſi q̄s in ſenator. & l.eos q.ff.de ri.nup.vbi probat̄, ꝙ
paria eſſe vīr quē a prin.nō eſſe ſenatorē, qn̄ ꝯhit ma
trimoniū cum bera, vel eſſe dicto tempore ſenato-
rem:ſed poſtea deſinere eſſe.facit etiam, quod habet
in l.ſi

in l.ſi res aliena.§.fi.ff.ad Trebe.in l.ſi quis ſub con-
ditione.ad fi.de teſt.tu.& ideo ſi a principio exiſten-
te aliquo inſtituto in re certa nullo alio vniuerſali-
ter inſtituto inſtitutio in re certa trahitur ad vniuer-
ſam hæreditatẽ.d.l.j.§.ſi ex fundo. ergo eodẽ mõ li-
cèt a princip.fuerit cum inſtituto in re certa alius in-
ſtitutus vniuerſalis repudiet hæreditatẽ, vel aliter ſi
inualidetur videt̃,ꝙ inſtitutio in re certa trahatur ad
vniuerſam hęreditatem. arg.iurium pręalle.& ꝑ hoc
nõ ob.ſi dicatur, ꝙ hoc nõ vr̃ reperiri expreſſe in iu-
re cautũ,ꝙ inſtitutus in re certa habeat ius accreſcẽ-
di inſtituto vniuerſali repudiante:q̃a licèt nõ reperia
tur hoc expreſſe diſpoſitũ,tñ ſatis vr̃ eſſe de mẽte iu-
ris ꝑ ꝑ tõnem pręalle.nec ob.etiam ſi dicatur, quòd
vbi teſtator inſtituit vniuerſalem hæredẽ, vr̃ ſibi tũc
prouidiſſe,& voluiſſe in conſequentiam,ꝙ inſtitutus
in re certa ſit loco legatarij.Quæ ratio ceſſat quando
non inſtituit aliquem vniuerſalem hæredem: ſed ſo-
lum in re certa: quia rñderi põt,quòd vbi ſolum in-
ſtituitur in re certa non habet talis inſtitutus totã hæ
reditatẽ ex voluntate teſtãtis,q potius vr̃ voluiſſe ↄ̃-
rium inſtituẽdo ſolum in re certa.ar.l.marius. C.de
ꝓcu. vt ſ̃.de præſum.in c.nonne. Sed habet potius
ex diſpoſitione iuris volentis, ꝙ quis decedat ꝓ par-
te teſtatus. & ꝓ parte inteſtatus.l.ius noſtrum.ff.de
regu.iur.& ideo licèt teſtator ꝓuideat de vniuerſali
inſtituto non ꝑ hoc ſequat̃,ꝙ ipſo repudiante nõ de-
beat inſtitutus in re certa habere totum ſicut habe-
ret ſi nullus fuiſſet vniuerſaliter inſtitutus, & hanc
partẽ ſecutus fuit Pe.de Cornetis.doc.Bonoñ.diſpu-
tando,& ſequit̃ Io.An.vt ipſe refert in addi. Spec.in
ti.de teſt.ſuper ver.pono.A.Et iſta opinio vt prędixi,
eſt cõis,& videtur etiam tenenda:tum,quia cõis:tũ,
quia in dubio eſt tenenda opi.quæ fauet teſtamẽto.
l.ſi pars.ff.de inoffi.teſta.in c.fi.ſ̃.de re iudi.licèt Ia:
62 Bu.& Mar.de Silli.aľ dixerint in d.l.quoties ¶†Cir
ca ſm aduerte,q̃a Saly.videtur tenere opi.Bar.in d.l.
quoties.dicens,ꝙ ex quo inſtitutus in re certa agno-
uit,ſeu acceptauit inſtitutionẽ: licèt poſtea moriatur
anteq̃ hęres vniuerſalis repudiet trãſmittit ius accre
ſcendi iuri ſuo ex quo deceſſit poſt agnitionem. ar.l.
ex pluribus.ff.de ſuis,& leg.ſec⁹ ſi deceſſit ante agni-
tionẽ: q̃a tunc licèt trãſmittat ad hæredem ius cõcer
nens ipſam rem non tñ tranſmittitur ius accreſcẽdi,
quia hæreditas non agnita nõ trãſmittit̃: vt ſuperius
dictum eſt:& voluit etiam Bart.in d.l.ex facto. ¶Sed
aduerte,q̃a iſta opi.non vr̃ vera: quia licèt inſtitutus
in re certa agnoſcat,& acceptet ipſam inſtõnẽ, nõ tñ
poteſt trãſmittere ad hęredẽ ſuum ius accreſcendi ex
eo:q̃a anteq̃ inſtitutus vniuerſaliter repudiet hr̃dita-
tem non eſt aliquo modo delata hæreditas ipſi inſti-
tuto in re certa.& ſic non potuit hæreditatem ſibi de-
latam acceptare, per id, quod hr̃ in l. is poteſt.ff.de
acq.hęre.& in l.delata.ff.de ver.ſig.& cũ nõ potue-
rit illam agnoſcere anteq̃ inſtitutus vniuerſalis repu
diaret non potuit trãſmittere ad ſuum hæredẽ: & per
hoc ſequitur, ꝙ non vr̃ ↄfirmari teſtm̃ per agnitionẽ
inſtituti in certa re ex eo: q̃a poſſibile eſſet,ꝙ moriet̃
anteq̃ hæres vniuerſalis repudiaret,& ſic poſt mortẽ
ſuam hr̃s vniuerſalis repudiaret teſtm̃ non valeret ex
quo hæres vniuerſalis repudiaret, & hæres inſtituti
in re certa nõ poſſet habere hæreditatẽ: quia nõ fuit
traſmiſſa ad eũ ex quo non erat delata inſtituto in re
certa tempore quo agnouit inſtõnem. Et ſic cum in
omnem euentum teſtm̃ non ſit omnino habiturum
effectũ:licèt inſtitutus in re certa agnoſcat ſuã inſtõ-
nẽ nõ dẽt dici,ꝙ ꝑ eius agnitionẽ factã anteq̃ vniuer
ſalis hr̃s repudiet ↄfirmet̃ teſtm̃: licèt Barto.tenuerit
ↄ̃rium,& etiam do.Ant.hic, & etiã Saly.in d.l.quo-
ties.ſed vr̃ ꝙ non bene per prædicta. nec ob.d.l.ſi ex
pluribus. quia non loquitur in re certa: ſed in illo q
erat hæres ex quota hæreditatis quã ipſe acceptaue-
rat, vnde nimirũ ſi tunc trãſmittit ius accreſcendi ad
ſuum hr̃dẽ.Et hæc de ſcd̃o articulo. videlicet,an per
agnitionẽ inſtituti in re certa alio exiſtẽte vniuerſali-
63 ter inſtituto confirmet̃ teſtm̃. ¶†Circa tertiũ, an vi-
delicet inſtitutus in re certa alio exiſtẽte vniuerſali-
ter inſtituto cõpetat bñficiũ.l.fi.C.de ędi.diui adri.
aduerte,q̃a Barto.ſimpliciter tenuit,ꝙ ſic.ſed tu po-
tes dicere, ꝙ aut petit ſe immitti in poſſeſſionem rei
in qua eſt inſtitutus alio exiſtente vniuerſaliter inſti
tuto,aut petit ſe immitti in poſſeſſionẽ hr̃ditatis.Pri-
mo caſu petit ſe immitti per.l.fi.C.de ędi.diui adria.
& tunc videtur,ꝙ nõ poſſit: q̃a remediũ illius legis vr̃
competere ſolũ illi q eſt inſtitutus vniuerſaliter, vel
ex quota,& ſic ex certa parte: vt ibi patet. qd̃ nõ ↄtin
git in inſtituto in re certa:quia nõ eſt inſtitutus in ali
qua quota,nec eſt hęres in toto, vel pro aliqua parte
hæreditaria. ideo non vr̃ habere locum in eo reme-
dium.d.l.vt ibi etiam voluit glo.quia ad quẽ caſum
non adaptant̃ verba legis, nõ adaptat̃ etiã diſpoſitio
l.ſi vero.§.de viro.ff.ſol.matri.c.indẽnitatibus.§.ſed
cũ eas.de elec.in vj.& l.quod conſtitutio.ff.de teſta.
mili.Aut aliàs ſimpliciter petit ſe immitti in poſſeſ-
ſionem dictę rei officio iudicis. & tũc videtur ꝙ poſſit
ex eo: q̃a poſſit ꝓpria autoritate accipe poſſeſſionẽ
ipſius rei,ex quo in illa eſt inſtitutus. & ſic de iure di
recto ad illam vocatus. per id,quod dixi.ſ̃.& per id,
quod hr̃ in l.Titia cum teſtõ.§.j.ff.de leg.ij.& ideo
multofortius poterit hoc facere iudicis autoritate im-
plorando eius officium.per id,quod hr̃ in ſimili.in l.
iij.C.de pig.vbi patet, quòd creditor ꝓpria autorita
te põt ingredi ex facto poſſeſſionem bono. ñ debito-
ris,poterit hoc etiam impetrare a iudice implorando
eius offm̃.¶Scd̃o caſu qñ petit ſe immitti ĩ poſſeſſio-
nem hæreditatis,& tunc conclude, quòd aut inſtitu-
tus vniuerſalis adiuit hęreditatem,& tũc nõ põt hoc
petere.q̃a tunc tale ius competit ipſi hæredi vniuer-
ſali q põt tunc petere ſe immitti in poſſeſſionem re-
rum hæreditariarum per.d.l.fin. C.de edi. & per.l.j.
C.& ff.quo.bono.ideo tunc nõ competit ipſi hæredi
inſtituto in re certa, cum duo non debeant eſſe poſ-
ſeſſores eiuſdem rei.l.ſi vt certo.§.de duobus.ff.com
mo.Aut petit ſe immitti poſtq̃ hęres vniuerſalis re-
pudiauit hæreditatẽ,& tũc hoc petere poteſt.& ratio
eſt:quia ex quo repudiauit hęres vniuerſalis. inſtitu-
tio in re certa trahitur ad vniuerſam hr̃ditatẽ, ſicut ſi
a principio nullus fuiſſet vniuerſaliter inſtitutus.l.j.
§.ſi ex fundo.ff.de hęre.inſti.& ſupradictũ fuit. ideo
nimirum ſi forte tunc petere põt ſe immitti in poſ-
ſeſſionem rerum hęreditariarum, interim non delibe
rat hęres vniuerſalis,an velit adire,vel repudiare, &
tunc vr̃ dicendũ, ꝙ non poſſit hoc petere: q̃a interim
non eſt ſibi delata hęreditas. nec poteſt dici, ꝙ tunc
tempore quo petij ſit hęres inſolidũ, vel ex parte hę-
reditatis. & ideo non vr̃ habere locum d.l.fin.C.de
edic.Et pro hoc ẽt:quia q̃diu poteſt eſſe ſpes,ꝙ alius
poſſit petere ſe immitti in poſſeſſionẽ rerum hęredita
riarum non debet ipſe inſtitutus in re certa immitti,
ne aliàs contingat,quòd duobus detur poſſeſſio eiuſ-
dem rei contra id, quod habetur in d.l.ſi vt certo.§.ſi
duobus. Facit, quod habetur in ſimili in l.antequã.
C.com.de ſucceſ.& in l.quandiu.la tertia.ff.de acq.
hęre.Et iſtam partem,quòd in hoc caſu inſtitutus in
re certa non habeat remedium.l.fi.C.de edic. tenuit
etiam Saly.in d.l.quoties. Et per hoc apparet quòd
Bar.

Bar.non bene dixit inq̃tũ ſimpliciter dixit,quòd inſtitutus in re certa habet bñficium.l.fi. C.de edic.nã hoc non eſt verum ſimpliciter , ſed vr̃ dicendũ,& diſtinguendum:vt ſuperius eſt dictum . ¶ Iuxta prędicta poteſt dubitari.quid ſi aliquis inſtituitur ſolus in re certa,& prohibetur plus non petere,an nihilominus admittetur ad totum non obſtante dicta prohibitione.Et ſic,an tunc iterabitur dicta prohibitio, an vero vitiabit̃ inſtitutio , & ſic ſit locus ſucceſſioni ab
64 inteſtato.¶†Aduerte,quia iſta quæſtio incidit in illã qõnem : an teſtator poſſit prohibere ius accreſcendi circa quã fuerunt opi.vt ĩ.patebit. ¶ Potes cõcludere,quòd aut quęritur in legatis, & fideicõmiſſis particularibus,& tunc dicendum , quòd teſtator in illis poteſt prohibere ius accreſcendi: vt eſt text.coniuncta gl.quæ reputatur notabilis in d.l.dominus.§.j.ff. de vſufr.Et eſt ratio:quia nullum ſequat̃ incõueniẽs hoc caſu ex tali prohibitione : nam pp prohibitionẽ non accreſcat coniuncto in legato, vel fideicommiſſo remanebit penes hr̃dem . facit quod hr̃ ĩ l.vna.§.j. C.de cadu.tollen.& ideo non ualet talis prohibitio: aut quæritur in fideicommiſſis vniuerſalibus.& tunc Bal.in l.vna.in ix.q.C.qñ nõ pe.par.vr̃ ſentire,quòd valeat,& tunc prohibitio ꝑ id , quod hr̃ in l.Lucius. §.quæ habebat.ff.ad Trebel.Et pro hoc faciat : quia hoc caſu non vr̃ ſequi aliquod inconueniens, niſi teneat prohibitio:quia ſi portio deficiens nõ accreſcat cõiuncto in fideicommiſſo vniuerſali remanebit penes hæredem . & ſic vr̃ eadem ratio quæ eſt in legatis,& fideicõmiſſis particularibus,& per ꝯñs idẽ ius dici dẽt.ar.c.ij.s̃.de tranſla.l.illud.ff.ad l.Aqui. Aut quærit̃ in inſtitutionibus directis . & tunc eſt dubiũ. nam vr̃ quòd teſtator in illis non põt prohibere ius accreſcẽdi,ne aliàs reperiatur decedere pro parte teſtatus,& ꝓ parte inteſtatus ꝯ̃ id, quod hr̃ in l.ius noſtrum.ff.de reg.iur.ubi aperte hoc reprobatur a iure. facit, quod not.gloſſ.in l.ſeruus cõmunis ab extero. ff.de acqr.hære. Et per prędicta uidetur quòd poteſt inferri ad qõnem.s̃.formatam in qua quæritur, an ſi aliquis inſtituitur in re certa ſolus,& prohibetur plꝰ non petere, an habebit totum non obſtante prohibitione: an uero iterabitur inſtitutio.& ſic ẽ dubiũ,an teſtator poſſit ꝓbare ius accreſcẽdi . Et circa hoc fuerunt.v.opi.una fuit. Dy.quã recitat Bal.in d.l.ſi quis hæres inſtituat̃ ſi legitimus.ff.de hære.inſti. ꝙ prohibitio non valeat,& ꝙ inſtitutus non habeat totã. Secũda fuit opi.Bar.in l.quoties.§.ſi duo.ff.de hær.inſt. in totum contraria præcedenti,videlicet, ꝙ prohibitio valeat,& inſtitutio annulletur. & ſic ſit locus ſucceſſioni ab inteſtato.Tertia fuit opi.Bald. in d.l.vna. C.quan.nõ pe.par. in ix.q.vbi dicit,ꝙ ſi ſumus in caſu in quo inſtitutio trahitur ad vniuerſum ex iuris diſpoſitione,vt cõtingit, qñ q̃s inſtituit̃ hęres in re certa.l.j.§. ſi ex fundo.ff.de hære.inſt.vbi patet,ꝙ fingit̃ vniuerſaliter inſtitutus detracta iunctione rei. & tũc ꝓcedit opi.Bar. ſm eum.aut trahitur inſtõ ad vniuerſum ex iuris neceſſitate,vt contingit ſm eum, qñ q̃s eſſet inſtitutus ſolus in quota,puta in tertiã,vel dimidiã,& tũc ꝓcedit opi. Dy.ſm eum.Et hoc modo cõcordat opi.Quarta fuit opi.Ang.in l.pen.ff. de iniu. teſt.vt diſtinguat̃,an cã teſtati ſit potẽtior,q̃ cauſa inteſtati.exẽplũ ponit ſi quis inſtituat̃ excepto ſundo , q̃a tunc vr̃ vocatus ex teſtõ ad oĩa bona teſtatoris p̃terq̃ ad fundũ in quo vr̃ voluiſſe teſtari , & tunc ſm eum ſi cã teſtati ſit potẽtior,p̃ualet cã inteſtati. & ſic inualidat̃ cauſæ ꝓhibitio.l. ſi quis ita hæres inſtitutus excepto fundo.ff.de hęre.inſt.an vero econtra cã inteſtati ſit potẽtior,exemplũ,qñ quis inſtituat̃ ſolus in certa re , & ꝓhibet̃ plus non petere.q̃a ſolũ nulla re vr̃ teſtatus in oĩbus alijs rebus vr̃ voluiſſe decedere inteſtatus, & tũc cũ cã inteſtati uideat̃ eſſe potentior q̃ cã teſtati illa attrahit ad ſe cãm inteſtati.arg.l. quærit.ff.de ſta.ho.& ſic tũc vitiabit̃ inſtitutio, & ſuccedet̃ ab inteſtato:vt voluit Bart. Si aũt ęqualis ſit cã teſtati,& inteſtati . puta ſi aliq̃s ſolus ſit inſtitutus in dimidia hæreditatis , & prohibitus plus non petere, & tũc, q̃a cã inteſtati nõ eſt potẽtior quã cã teſtati:licèt etiã cauſa teſtati nõ ſit potentior in dubio potius fauendũ eſt cauſæ teſtati,vt ſic potius valeat teſtamẽtum,& reijciat̃ ꝓhibitio.ar.l.ſi pars.ff.de inoffi.teſta. c.penul.s̃.de re iudi.Quinta fuit opi.Saly.in d.l.quoties.ꝙ ꝓhibitio nõ teneat,& ſic ualebit inſtitutio,& inſtitutus habebit totũ:ſeu tenebit̃ reſtituere ueniẽtibus ab inteſtato illa,q̃ prohibitus eſt petere: q̃a eorũ fauore ur̃ ꝓhibitus illa nõ petere ex quo alius hæres nõ erat inſtitutus ideo tenebit̃ illa eis reſtituere.ar.l. puto.ff.ď leg.ij.Sed aduerte, q̃a diſtinctio Bal.nõ ur̃ iure ꝓbari. Et ideo non ur̃ tenenda . ar.l.illam.C.de colla.& qď hr̃ in c.ij.s̃.de tranſla.præla.& ꝓ hoc,q̃a qñ ex iuris fictione trahitur inſtitutio ad uniuerſum põt dici,ꝙ etiam tũc illud ꝯtingat ex iuris neceſſitate ne quis decedat pro parte teſtatus, & ꝓ parte inteſtatus.l.miles ſi teſta.ff.de mil.teſt. & per locũ a ſpeciali.Opi.etiam Ange.non ur̃ bene iure ꝓbari: & licèt cauſa inteſtati ſit interdũ uniuerſaliter, ut ꝯtingit qñ quis ſolus inſtituitur in re certa , & ꝓhibet̃ plus non petere , tamẽ non ur̃ per hoc,ꝙ ſit uniuerſalior, ꝙ dicat̃ potẽtior,imò cã teſtati dici dẽt potentior:q̃a in dubio debemus fauere potius cauſæ teſtati quàm inteſtati.d.l.ſi pars.& d.c.penul. Similiter, & opi.Saly.non ur̃ ꝓbari ꝑ l.peto. q̃a illa lex loquit̃ qñ quis erat inſtitutus hęres inſolidũ . & poſtea iubetur,ꝙ ſit cõtentus certa parte,quo caſu ur̃ rogatus de reſtituẽdo reſiduũ ueniẽtibus ab inteſtato:quia ex hoc nullũ ſequit̃ incõueniens,nec aliq̃d ſit ꝯ̃ regulas iuris. Sed in caſu noſtro quis ſolũ fuit inſtitutus in re certa . iõ ſi uocatur ad totũ nõ obſtante ꝓhibitione teſtatoris uocatur ꝯ̃ uoluntatem teſtatoris . & ſic ur̃ ꝙ non teneat̃ reſtituere uenientibus ab inteſtato, cũ hoc non reperiat̃ in eo caſu diſpoſitũ . Et d.l.peto. loquatur in alio caſu:vt p̃dixi. Septimo uidendũ eſt quæ opin.ſit uerior. An opi.Dy.an opi.Bar.& ꝓ Dy.facit, qď habetur in l.ſi ita quis hæres inſtitutus ſit excepto fundo.ff.de hæred.inſti.licèt Bart.nitatur rñdere in d.l. quoties.§.ſi duo.aliàs ſcďo.facit pro Dy.qď hr̃ in l.ſi miles unũ ex fundo.ff.de mi.te. ubi eſt ſpãle in milite,ꝙ poſſit facere,ꝙ ĩſtitutꝰ ĩ fundo hẽat illũ fundũ,& nõ hẽat aliqď aliď , & ſic ĩ pagano,ſeu ñ milite uerũ remanebit,ꝙ hoc facere nõ poterit. & ſic ur̃,ꝙ tũc habebit totũ.ar.l.ius ſingulare.ff.de legi.Tertio facit ꝓ Dy.q̃a teſtator nõ põt facere, ꝙ leges nõ habeant locũ ĩ teſtõ ſuo.l.nemo põt.ff.de lega.j. Et iõ cũ lex diſponat , ꝙ inſtitutus iure certo habeat totã hr̃ditatẽ. d.l.j.§.ſi ex fundo.uidetur,ꝙ non poſſit teſtator facere,ſeu diſponere oppoſitum. Quarto facit pro Dy.ꝙ no.gl.in l.ſi ſeruus cõis ab extero.ff.de acq.hære.ubi gl.ur̃ uelle,quòd in inſtitutionibus directis nõ poſſit teſtator ꝓhibere ius accreſcẽdi. & ꝑ prædicta habes rationes quæ faciũt pro opi.Dy.quibus Bar.nitit̃ rñdere in d.l.quoties.§.ſi duo. & an rñſiones ſuæ ꝓcedant. patebit ex.ĩ.dicendis.Pro Barto.autem & eius opi.faciũt quinq; p̃cipuè. Primo p̃alle.l.quoties.§.ſi duo. Scďo , q̃a ubi in diſpoſitione teſtatoris reperit̃ ꝑplexitas, uidetur diſpoſitio teſtatoris uitiari.l.ſi Titius.ff.de ꝯdi.inſti. ſed hic ur̃ diſpoſitio teſtatoris ꝑplexa : quia inq̃tum inſtituit hæredem in re certa ur̃

uelle

uelle decedere teſtatus ſaltē in re illa. ſed inq̄tū ꝓhibet, ut plus non petat vr̄ velle decedere abinteſtato ſaltē in reſiduo. iſta aūt ſimul ſtare nō pn̄t: videlicet, ꝙ q̄s decedat ꝓ parte teſtatus, & ꝓ parte inteſtat⁹. l. ius nr̄m. ff. de regu. iur. & ſic vr̄ ꝙ diſpoſitio teſtatoris ꝯtineat ꝑplexitatē, & repugnātiā. iō nō vr̄ valere ꝑ d. l. ſi Titius. & ff. de reg. iu. l. vbi repugnātia. ¶ Tertio ꝓ dicta opi. facit, q̄a qn̄ q̄s inſtituit ſeruū ꝓpriū ſimpl̄r, tacite ex iuris diſpoſitione ītelligit̄, & dare libertatē. l. cū q̄dā. §. j. C. de ſer. ne. hr̄d. īſt. & tn̄ ſi teſtōr dicat, ꝙ inſtituit eū ſine libertate. & ſic ꝓhibet eū hr̄e libertatē, tenet ꝓhibitio, & nō erit liber, nec valebit ēt inſtō. vt patet in d. l. cū q̄dā. & q̄a inſtō ſerui ꝓprij ſine libertate nō valet. l. q̄a rō. ff. de ꝯdi. īſti. & ſic vr̄ dicēdū idē in caſu ꝓpoſito. q̄a licèt qn̄ q̄s īſtituit̄ in re certa cēſeat̄ vocatus ad totū. d. l. j. §. ſi ex fundo. vr̄ ꝙ illud ſit verū in dubio. ſecus ſi exp̄ſſe appareat, ꝙ teſtator voluerit ipm̄ hr̄e totū. ¶ Quarto ꝓ iſta parte facit. l. pen. ff. de iniu. teſta. vbi patet, ꝙ dādo ſubſtitutū vulgarē teſtōr vr̄ ꝓhibere ius accreſc. inter hr̄des primo loco inſtitutos. & ꝑꝑ hoc ibi vr̄ reduci res ad caſum īteſtati. ergo eodē mō ī ꝓpoſito qn̄ ꝯſtat de expreſſa volūtate teſtātis dēt reduci res ad eām inteſtati. facit, qd̄ hr̄ in l. ſi q̄s ita hr̄s inſtituat̄ ſi legitim⁹. ff. de here. inſti. ¶ Quinto, & vltimo ꝓ hoc, & iſta parte tex. cū gl. in l. dn̄s. §. j. ff. de vſufr. vbi vr̄ ꝓbari, ꝙ teſtator poſſit ꝓbare ius accreſcēdi. ¶ Sed aduerte, q̄a ad iſtas rōnes Bar. vr̄ poſſe rn̄deri. & primo ad d. l. quoties. §. ſi duo. ꝙ ille pōt hr̄e duplicē intellectum. vnus eſt ꝙ ſi duo inſtituunt̄ in re certa ex diſpari parte ipſius rei, puta inſtituat̄ vnus ī dimidia ꝑte fundi Corneliani. alius in duab⁹ tertijs eiuſdē fundi: nā dr̄ ibi, ꝙ iſti duo īſtituti ꝓ diſparib⁹ partib⁹ ipſi⁹ rei erūt hr̄des ęqualiter ī hr̄ditate defuncti, & ſic q̄libet ꝓ dimidia, ſicut ſi nō fuiſſet facta mētio rei. nō aūt erunt hr̄des in hr̄ditate ꝓ ratis ſibi aſſignatis in re certa ī qua fuerunt inſtituti, niſi manifeſtiſſimè refraget̄ volūtas teſtantis: quia ſi de illa apparet videlicet, ꝙ voluiſſet, ꝙ eſſent hr̄des in hr̄ditate ꝓ ratis aſſignatis in re certa inſtōne: quia tunc pro illis ratis eſſent hęredes etiam in hęreditate, & nō ęqualiter. Et iſte intellectus multū ꝯformat̄ illi literæ. Et ſm̄ iſtū intellectū non ꝓbaret opi. Bar. qn̄ non reducet̄ res ad cauſam inteſtati. Alius pōt eſſe intellectus, ꝙ intelligat̄, ꝙ ibi erunt hęredes ęqualiter, niſi volūtas teſtatoris manifeſtiſſimè refragetur: vt quia voluerit, ꝙ plus petere non poſſint quia tunc nihil habebunt, & ſic reducetur res ad cauſam inteſtati. Et ſm̄ iſtū intellectū faceret ꝓ Bar. Sed certe intellectus ꝑcedens vr̄ magis literæ cōformari. Nec ob. qd̄ dicit Bart. videlicet, ꝙ circa diſtributionē partiū non requirit̄ manifeſtiſſima voluntas: ſed ſufficit manifeſta. d. l. quoties. §. j. & §. hæredes. & ſic cū requirat̄ ibi manifeſtam voluntatem videtur, quòd melior ſit intellectus ſcd̄s. Nam pōt rn̄deri, ꝙ etiam manifeſtiſſima voluntas dr̄ eſſe illa quæ colligitur ex coniecturis approbatis a iure. l. ſi quis locuples. ff. de ma. te. & facit, qd̄ no. gl. ī l. ſi tutor. C. d̄ peri. tu. & ſi. quo ad hoc nō vr̄ fiēda dr̄ia inter volūtatē manifeſtā, & manifeſtiſſimā, vnde vr̄ fuiſſe mens illius literæ, ꝙ licèt, quando duo inſtituuntur in re certa pro diuerſis partibus prima facie videretur, quòd voluerit teſtator, quòd pro eiſdem partibus aſſignatis in inſtitutione rei certę vocentur etiam ad hæreditatem, tamē illud non ſufficit, niſi aliter manifeſtius cōſtet de voluntate teſtantis, & iſte uidetur eſſe verus intellectus illius literæ ſm̄ quem non facit pro Barto. & pro hoc etiam pōt allegari: vt tangit Salyce. in d. l. quoties. qd̄ habetur in l. ſi ita quis hæres inſtitutus ſit excepto. ff. de hære. inſti. Nam faciēns exceptionē pro aliquo dicto vr̄ manifeſtiſſimè velle, ꝙ non cōtingat̄ in ꝑcedēti. d. l. Papinianus. §. idem rn̄dit. ff. de fun. inſtru. & facit, quod no. ꝑ gl. in l. in his. ff. de legi. & ſic vr̄ prohibere manifeſtiſſimè in caſu dictæ legis ne inſtitutus habeat id, qd̄ eſt exceptū. & tn̄ dicta ꝓhibitio nō valet: vt ibi patet. ergo eodem modo in propoſito eſt dicendū, & ſic intellectus ſecundus quē tenet Bar. in d. §. ſi duo. non vr̄ de iure ꝓcedere, nec vr̄ ēt menti illius. §. cōuenire. Itē ad ſcd̄am rōnem de perplexitate pōt rn̄deri, ꝙ ꝓcedit vbi ꝑplexitas eſt indiſſolubilis: vt contingit in caſu. d. l. ſi Titius. ſecus qn̄ eſt diſſolubilis. per id, quod hr̄ in l. ſeruum. §. j. ff. de vſu, & habi. vbi dr̄ ꝙ ſi quis legat alteri vſumfructū detracto vſu: licèt illa diſpoſitio videatur ꝑplexa: q̄a non pōt eſſe vſusfructus ſine vſu tn̄ diſſoluitur. q̄a nō tenet detractio. & perinde hr̄ ac ſi detractio nō eſſet facta. Et idē videtur dicendum in ꝓpoſito qn̄ quis inſtituitur in re certa, & prohibetur plus nō petere: q̄a vr̄ ꝙ ꝓhibitor reijciatur, & inſtitutus habeat totum, ne q̄s decedat ꝓ parte teſtatus, & ꝓ parte inteſtatus. ꝑ id, quod hr̄ in l. ſi miles vnū ex teſta. per locum a ſpeciali. ff. de teſta. mi. Item ad tertiam pōt rn̄deri, dum dicitur, ꝙ ſi ſeruus ꝓprius inſtituitur hoc adiecto, ꝙ non habeat libertatē, inſtitutio vitiat̄: nam pōt dici, ꝙ ideo illud cōtingit, ꝙ qn̄ ſeruus ꝓprius inſtituit̄ tacite ex p̄ſumpta mente teſtātis ius diſpoſuit, ꝙ haberet libertatē, vt inſtitutio valeret, vt colligit̄ ex. d. l. cū q̄dam. & ideo nimirū ſi cōſtet de exp̄ſſa volūtate teſtātis ſi voluit ipſum hr̄e libertatē ꝑ inſtōnē de eo factā ſi illam non hēt ex quo apparet de volūtate teſtantis eū illa in dubio habebat ſolū ex p̄ſumpta mēte teſtātis: ſed in caſu noſtro qn̄ q̄s inſtituit̄ in re certa non hēt totū ex p̄ſumpta mente teſtantis quę potius vr̄ fuiſſe in oppoſitū inſtituēdo in re certa, & non alijs in reb⁹, vel vniuerſaliter. ar. l. maritus. C. d̄ ꝓcu. & ſ. de pręſum. c. nonne. & l. p̄tor. ff. de iudi. in q̄bus patet, ꝙ q̄ de vno dicit tacite de alio vr̄ ꝓbare. & ſic vr̄ ꝙ inſtitutus in re certa nō habeat totū ex p̄ſumpta mēte teſtātis: ſed potius ex iuris diſpoſitione quę vult, ꝙ q̄s nō decedat ꝓ parte teſtatus, & ꝓ parte inteſtatus. d. l. ius noſtrū. & facit, quod hr̄ in d. l. miles vnū ex teſta. quā diſpoſitionē iuris teſtator non pōt tollere. l. nemo pōt. ff. de le. j. ideo nimirum ſi in caſu iſto ꝓhibitio vitiatur tanq̄ facta ꝯ iuris diſpoſitionē q̄ teſtator tollere non potuit. ¶ Itē non ob. quarta rō quā facit per. l. pe. ff. de iniu. te. quia ibi non reducitur res ad cauſam inteſtati ꝓpter ꝓhibitionem iuris accreſcēdi: ſed ex eo, q̄a poſthumus fuerat p̄teritus a gradu ſubſtituti qui naſcendo rumpit teſtm̄ tanq̄ p̄teritus, vt faciat ſibi locum. & ſic, vt ſuccedere poſſit ab inteſtato. l. nā & ſub cōditione. §. rūpendo. ff. de iniu. teſt. & ſic nō cōtingit illud ſibi ſimpliciter ex eo: q̄a dando ſubſtitutū ꝓhibere vr̄ ius accreſcendi, qd̄ etiā patet ex eo: q̄a ſi ex alia cauſa ſubſtitutio inualidat̄ q̄ ex cauſa præteritionis. tūc non impediretur ius accreſcēdi. l. ij. §. ſi duo. ff. de bo. poſ. ſm̄ tabu. Et no. etiam ipſe Bar. in d. l. pe. & iō. d. l. pe. nihil facit ꝓ opin. ſua. nec ob. l. ſi quis ita hæres inſtituat̄ ſi legitimus: quia nullū incōueniens eſt ſi legitimi veniētes ab inteſtato primo loco admittant̄, ex quo illud voluit teſtator. nā tacite vn̄r quodāmodo inſtituti. ꝑ id, qd̄ hr̄ in l. ꝯficiunt̄. ff. de iu. codi. ſed in caſu nr̄o repugnaret iuri, ꝙ inſtitutus nō hr̄et totū ne aliàs reperiat̄ decedere ꝓ parte teſtatus, & ꝓ parte inteſtatus. iō tūc ꝓhibitio nō valet. ¶ Itē nō ob. gl. in l. dn̄s. §. j. ff. de vſufru. q̄a illa loq̄r in legatis in q̄b⁹ eſt certū, ꝙ pōt teſtator ꝓbibere ius accreſcēdi, vt ſ. dictū fuit. Sed nos

loquimur

loquimur in hæreditate,& inſtitutionibus directis in quibus teſtator non vr̃ poſſe ꝓhibere ius accreſcendi: vt etiam voluit gl. in l.ſeruus cõis ab extero.ff.de acqui.hęre.Et per hoc patet rñſum eſſe ad rõnes Bart. vñ paſſus iſte dubius eſt,& diſputabilis ꝑp varietatẽ opi.& cõſiliũ rõnũ.tñ per ꝑdicta de iure vr̃ poſſe ſuſtineri opi.Dyn.per rõnes pro ipſo allegatas.& rõnes Bar.vt ꝑdixi non vñr obſtare.& opi.Bald. non vr̃ ꝓcedere:qa non vr̃ iure probare:vt prædixi.Et qñ ex iuris fictione trahitur inſtitutio ad vniuerſum videt̃ etiam trahi ex iuris neceſſitate, ne videlicet quis decedat pro parte teſtatus,& pro parte inteſtatus.facit quod hr̃ in d.l.ſi miles ex fundo. & ſic ſua diſtinctio non vr̃ procedere,diſtinctio autẽ Ang. licet videatur multũ colorata , tñ non vr̃ bene iure probari.& ꝑcipuè ↄtra illam facit regula quæ hẽt,ꝙ vbi dubitat̃,an ſtandũ ſit cauſæ teſtati,an vero cauſæ inteſtati: qa in dubio debemus potius fauere cauſæ teſtati.l.ſi pars. ff.de inoffic.teſta.vñ licet qñ ſm eũ cã teſtati eſt potentior,vel æqualis tunc fauendũ ſit in dubio cauſæ teſtati.Tñ inquantũ,vult qđ vbi cauſa inteſtati eſt potentior ſit ſecus:qa tunc præualet cauſæ teſtati.& vr̃ velle,ꝙ dicitur potẽtior ex eo:qa ſit vniuerſalior,ſeu magis vniuerſalis non vr̃ bene dicere:qa illud nõ vr̃ iure probari,ꝙ ꝑp hoc:qa ſit magis vniuerſalis dicat̃ potentior.vñ vr̃ ꝙ etiã tunc ſit ſtandum regulę , ꝙ in dubio potius faueat̃ cauſæ teſtati, ꝗ̃ inteſtati.ꝑut voluit Dy.Itẽ opi.Sal. non vr̃ bona inqũtum, vult ꝙ inſtitutus in re certa prohibitus plus nõ petere habeat totum.ſed teneatur illud ꝙ habeat vltra rem certam reſtituere venientibus ab inteſtato:nã licet ſcđa opinio prima facie videat̃ ſatis ęqua tñ ↄ ipſum vr̃ eſſe tex.in d.l.ſi ita q̃s hæres inſtitutus ſit excepto fundo vbi dicitur,ꝙ ſi aliq̃s inſtituitur excepto fundo,ꝙ inſtitutus habebit ẽt fundũ perinde ac ſi non eſſet facta exceptuatio de fundo. nec aliqđ ibi dicitur in text.& gl.qđ teneatur inſtitutus dictũ fundũ reſtituere venientibus ab inteſtato.ergo eodẽ mõ idẽ dicẽdũ in ꝓpoſito,qñ eſt inſtitutus q̃s in re certa, & prohibitus plus non petere non videtur ꝙ habeat totũ.& nõ teneat̃ aliqđ reſtituere veniẽtib' ab inteſtato.¶Nec ob.d.l.peto.ff.de le.ij.qa ſuperi' fuit rñſum ad l.illã. nã ſibi a prin.tota hr̃ditas fuit aſſignata vni q̃ fuit vniuerſalr̃ inſtitutus.& poſtea fuit iuſſus eſſe ↄtentus re certa,vel certa ꝑte.tñ per hoc intelligitur tunc eſſe rogatus de reſtituendo reſiduũ venientibus ab inteſtato.Et illa verba inq̃tum teſtator iuſſit inſtitutũ eẽ cõtentũ certa ꝑte , ius interꝑtat̃ teſtorẽ dixiſſe fauere veniẽtibus ab inteſtato,& ſic voluiſſe,ꝙ reſiduũ illius reſtituat, & talis volũtas teſtantis dẽt ſeruari:qa ſeruando ipſam nõ ſit ↄ aliq̃ diſpoſitionẽ iuris. & ita loqtur.d.l.peto.ſed in caſu de quo q̃ritur a prin.non fuit aſſignata hæreditas tota:ſed ſolũ certa res in qua q̃s fuit inſtitutus.Et ideo cum fuerit prohibitus plus nõ petere.talis ꝓhibitio fuit ↄ diſpoſitionẽ iuris quæ habebat,ꝙ inſtitutio in re certa traheretur ad vniuerſum,ſeu ad vniuerſam hæreditatẽ ne quis decederet pro parte teſtatus,& pro parte inteſtatus. Et ideo dicta talis prohibitio ↄ diſpoſitionem iuris vitiatur.per id qđ hr̃ in d.l.ſi ita q̃s hr̃s inſtituat̃ excepto fundo . & in l. ſi miles ex fundo.ff.de teſta. mili. & iõ dicta prohibitio non opat̃,ꝙ fiat reſtitutio venientibus ab īteſtato de reſiduo ex eo:qa vt dixi eſt ↄ iuris diſpoſitionẽ,& reijciatur iure tanq̃ inualida. & per prędicta vr̃ ꝙ opi. Dy.de iure poſſit defenſari,vr̃ ẽt tenẽda ꝓpterea:qa ibi ſunt opin.an teſtm̃ valeat,vel non,in dubio debet eligi opi.quæ fauet validitati teſtamẽti. d.l.ſi pars.ff.de inoffi.teſta.& c.ſi.ſ.de re.iu.talis aũt eſt opi.Dy.q̃ magis fauet validitati teſtamẽti.ergo il la vr̃ tenenda. ¶Itẽ aduerte,qa licẽt cõe loq ſit in dicendo,ꝙ inſtitutus in re certa habeat ius accreſcẽdi alio vniuerſaliter non inſtituto,vel inſtituto : ſed repudiãte,tñ illud vr̃ eſſe ſcđm impropriam ,& latam ſignificationẽ: qa in hæreditatibus portio accreſcit portioni non rei.l.ſi totũ.ff.de acq.hæred.vñ ꝓprior locutio eſt : ꝙ inſtitutio in re certa alio vniuerſaliter non inſtituto,vel repudiante cõuertit̃ in inſtõne vniuerſali.facit quod hr̃ in d.l.j.§.ſi ex fundo.& iſtud ẽt voluit Ang.¶Itẽ ẽt aduerte , ꝙ ſi aliq̃s eſt inſtitutus in re certa,alius ex quota,puta ex tertia,vel dimidia. tũc inſtitutio facta de quota trahet̃ ad vniuerſum patrimoniũ,& non inſtitutio ex re certa ꝑ l.quoties.C. de hęre.inſti.vbi dr̃ ꝙ inſtitutus in re certa hr̃ loco legatarij alio vniuerſalr̃ inſtituto,vel ex quota. & hoc ẽt tenuit Sali.in d.l.quoties.Itẽ & attende.ꝙ ſi aliq̃s eſt inſtitutus vniuerſalr̃,& alius inſtitutus in re certa & ꝓhibitus plus nõ petere, intelligct dicta ꝓhibitio facta fauore inſtituti vniuerſalr̃.& iõ ſi inſtitutus vniuerſalr̃ repudiet, vel deficiat viuo teſtatore, īſtitutus in re certa hẽbit totũ nõ obſtante.d.l.qa ꝓhibitione ceſſante ceſſare vr̃ cã ꝓhibitionis q̃ intelligebat̃ reb' ſic ſe habentibus, & ſic inſtõne vniuerſali hñte effectũ.ar.l.Paulo.§.j.ff.de lega.iij.Et per hoc patet,ꝙ ſi filius eſt hr̃s inſtitutus vniuerſalr̃.& filia in re certa. & ꝓhibita plus non petere.ꝙ ſi moriat̃ filius viuo teſtatore,vel ſi remaneat poſt mortẽ,& repudiat hęreditatẽ ꝙ filia non obſtante prohibitione admittet̃ ad totũ,vt voluit Bar.in d.l.quoties.§.ſi duo.& ſic dicũt Bal.& Ang.ſe cõſuluiſſe. ¶Vltimo dixit Bal. in d.l. vna.C.qñ non pe.par.in ix.q.ꝙ ſi tres ſunt īſtituti hęredes vniuerſales,& vnus ꝓhibitus hr̃e ius accreſcẽdi,ꝙ tenebit ꝓhibitio, & videbit̃ ꝓhibita ↄtẽplatione aliorũ duorũ,vt ẽt dixi tenebit ꝓhibitio ex eo:qa nõ poterit ſeq̃ īcõueniens,ꝙ q̃s decedat ꝑ ꝑte teſtatus,& ꝑ parte inteſtat',& ſic vr̃ velle, ꝙ ſi vnus duorũ qui nõ fuerũt ꝓhibiti hr̃e ius accreſcẽdi repudiet , ꝙ portio illa ex tota accreſcet alteri, q̃ non fuit ꝓhibitus hr̃e ius accreſcendi,& nihil accreſcet ꝓhibito. qđ eſt notãdum.¶Forte tñ poſſet dici,ꝙ cum portio accreſcet portioni pro rata d.l.ſi totam.ff.de acq.hęre.ꝙ illa portio ꝑ rata acq̃ret ẽt ꝓhibito hr̃e ius accreſcendi,tñ teneat̃ illud, ꝙ ſibi accreſcet reſtituere alteri cohæredi cuius ↄtẽplatione vr̃ fuiſſe ꝓhibitus. ar.d.l.peto.ꝓcedẽs tñ intellectus eſt magis notabilis. Et hæc ſufficiant de mã inſtõnis ex re certa, & ẽt ꝓhibitionis iuris accreſcendi.de qua plenè dixi in l.j.§.ſi ex fundo.ff.de hęre.īſti.& ibi ẽt dixi.an & qñ verbũ relinquo trahat̃ ad inſtõnẽ,& ẽt an ſufficit aliquo caſu relinq̃re aliqđ filio ſi nõ adijcit̃ iure inſtõnis,an ẽt ꝑt dẽat relinq̃ iure inſtõnis.& licẽt ibi ẽt tetigerim. An & qñ teſtator voluit teſtm̃ extẽdi ad ſenſum ſapiẽtis poſſit ſapiẽs in relicto ſcõ filio, vel filiæ addere illa verba iure inſtõnis:& licẽt ꝙ de iure vera ſit opi. Bar.ꝙ nõ poſſit addere de qua ꝑ eũ in l.illa inſtõ. de hęre.inſti.tñ his q̃ ibi dixi addere potes qđ vr̃ ꝙ opi. Ia.de Are.voluit ↄriũ. & Io.An.in addi.Spe.vt ſuperius tetigi.vr̃ poſſe defenſari de iure : vt plenè dixi in c.cũ tibi.ſ.e.& ꝑ hęc ſit expedita gl.ij. cũ his q̃ cõcernunt mãm eorũ q̃ tanguntur in glo.¶Vnde reſtat venire ad glo.iij.q̃ tractat materiã ſubſtõnum.& materiam glo.facit qđ not.gl.iiij.v.& vj.in c.j.ſ.eo.vbi tractat de materia inſtõnis ex re certa , & de relicto iure accreſcendi.¶In glo.iij.in prin.Gl.principaliter facit quinq;.nã primo tractat qualis fuerit ſubſtitutio in caſu huius capituli.Secundo tractat inde ſumpta occaſione quot ſunt ſpecies ſubſtitutionũ.Tertio

exēplificat de qualibet ſpecie ſubſtōnis.Quarto tra-
ctat qualiter expiret vulgaris ſubſtitutio,& ſilr pupil
laris.Quinto ſoluit tria dubia.Secunda pars eſt ibi in
ver.vnde no.Tertia pars,ibi,vulgaris eſt.Quarta ibi:
vulgaris ſubſtitutio.Quinta ibi:& hic incertū. & ibi
primū dubium.Scđm eſt in ver.nec pōt.Tertium eſt
circa fi.glo.ibi ne dicetur.¶Circa primū aduerte:q̃a
gl.uoluit querere qualis ſuerit ſubſtitutio de qua in
litera,& rňdet,ꝙ fuit inſtitutio cōpendioſa,videlicet
ut qñcūq; decederet adiecta ſine liberis ſuccederet
ei ſoror cū ſobole.& ita dicit in prin.gl.ſed poſtea in
ea.gl.in uer.talis fuit inſtitutio.& in uerſi.hęc fuit fi-
deicōmiſſaria. gl.vř aliter dicere,uidelicet ꝙ hic fuit
ſubſtitutio fideicōmiſſaria.& ſic uř gloſ.ſibijpſi con-
trariari,q̃a infra in ſecunda parte ponit,ut ſpecies di
ſtinctas,cōpendioſam,& fideicōmiſſariā.¶Potes di
cere ꝙ ſubſtitutio cōpēdioſa , qñq; cōprehendit ſub
ſe fideicōmiſſariā.& ita fuit hic,quia adiecta deceſſit
poſt pubertatem,& ſic tpe quo ſolū poterat fieri fi-
deicōmiſſaria ſubſtitutio,& non pupillaris. & iō pp
hoc fuit fideicōmiſſaria.Et ſic pōt dici, ꝙ hic fuit tā
ſubſtitutio compendioſa quę habuit effectū fideicō-
miſſariæ ſubſtitutionis,ex quo adiecta cui facta erat
ſubſtitutio non deceſſit in pupillari ætate:ſed poſtea
facit,qđ infra dicet circa mām cōpendioſę. ¶Itē ad-
uerte ꝑ declaratione gl.& materię,qđ in teſtō fiunt
ſubſtitutiones,& inſtitutiones. Itē legata,& fideicō
miſſa,& inſtitutio hæredis dř eſſe caput teſtamenti.
§.ante hæredis.inſti.de lega.& iō illa deficiente non
valeat teſtm̄.l.ꝓxi.ff.de his q̃ in teſta.debē.& facit.l.
eā quā.& ibi not.C.de fideic.Vnde uidēdū eſt,& ꝑ-
cipuè pp Canoniſtas q̃d ſit īſtitutio , & q̃d ſubſtitu-
tio.dicit hic d.Flo.ꝙ inſtitutio eſt primus gradus.in-
tellige hęredū uocatorū directo p teſtatorē ad hęre-
ditatē. Subſtitutio uero eſt ſcđs gradus , uel ulterior
uocatus p teſtatorē poſt inſtitutos , & ſic uocatos in
primo gradu , facit qđ hř in l.j.in prin.ff.de uulg.&
pupil.fit inſtitutio p hęc uerba,inſtituo talē mihi hæ
redē,uel talis mihi hřs eſto, uel talis ſit mihi hęres;fa
cit qđ hř in l.j.ff.de hęre.inſti. Subſtitutio aūt fit per
hęc uerba:q̃a ſi inſtitui Titiū hęredē. & dicā poſtea.
& ſi Titius mihi hřs nō erit.Seius ſit mihi hřs. Seius
dř ſubſtitutus,& vocatꝰ in ſcđo gradu. Titius autē in
prīo. Si aūt ſubiungeret,& ſi Seiꝰ hřs nō erit,Caius
ſit hřs.Caius ēt erit ſubſtitutus,& erit etiam in tertio
gradu vocatus. nā primo vocabiť Titius primo loco
inſtitutus.& ſi nō ſit hæres:ſcđo loco vocabiť Seius,
& ſi Seius etiā noluit eſſe hęres. tunc tertio loco vo-
cabiť Caius,& eodē mō poſſet fieri quartus,& quin
tus gradus.Et not.ꝙ ſubſtitutio per verba ꝑdicta pōt
fieri.poſſet ēt fieri p hęc verba Titium mihi inſtituo
hæredem,& ſi mihi hæres non erit Seiū ſubſtituo,&
inſtituo,& in effectu vocabiť ſcđo loco Seius ſi Ti-
65 tius nolit hæreditatē. ¶†Hoc ſuppoſito q̃rēdum eſt
de eo,qđ tāgiť in ſcđa pte gl.videlicet quotuplex ſit
ſubſtitutio,ſeu quot ſunt ſpecies ſubſtōnū.gl. vř dice
re in ver.vnū no.ꝙ ſunt q̃nq; ſpecies ſubſtōnū.Nam
q̃dā eſt vulgaris:q̃dā pupillaris:q̃dā exēplaria:q̃dā cō
pendioſa:& q̃dā fideicōmiſſaria.& ſic omittit gl. de
breuiloqua,vel reciproca,q̃ ēt eſt ſpecies ſubſtōnis.đ
qua tetigit gl.in §.qua rōne.vbi gl. notabilis, & ma-
giſtralis.inſti.de pup. ſubſti. & etiā tetigit gl.in c.j.ɉ.
eo.li.vj.in glo.in ver. abſq; deductione.q̃ incipit hic
decidit de qua ēt p Legiſtas,& maximè per Bar.in l.
Lucius.ff.de vulga.& pup.& ɉ.etiā aliq̃d tāgeť.Et ſic
vř ꝙ q̃nq; ſunt ſubſtōnes q̃ ſunt directę:licèt glo.hic
ſolū ponat quatuor directas.vñ rectius loquēdo quā
gl.fecerit pōt dici ad quæſitū,dum q̃ritur.Quot ſunt

ſpecies ſubſtōnū ꝙ principalr ſunt duę:quia quędam
eſt ſubſtitutio directa,q̃dā vero ſubſtitutio īdirecta :
ſeu obliqua, vel precaria: aut fideicōmiſſaria directa
dř , qñ quis per illam directo capit hæreditatem de-
functi a ſeipſo nullo alio mediante.ita ꝙ nuda animi
diſpoſitione ſit hæres,& acquirit dñium rerū hęredi-
tariarū ſine corporali apprehenſione.l.cū hęredes.ff.
de cau.poſ.& ꝓprie.& facit,qđ not.in c.paſtoralis.i.
in gl.magna.poſt prin.ŝ.de cau.poſ.& ꝓprie.indire-
cta vero dř,qñ per illā non ſucceditur directo teſta-
tori:ſed capit hæreditas de manu alterius.& ſic indi-
rectę ſit hřs. & īterdum fit detractio Trebellianicæ.l.
q̃q̃.C.ad le.Fal.& l.cohęredi.§.cum filio.ff.de vulg.
& pupil.q̃ detractio non habet locū in ſubſtitutione
directa.ɉ.eo.c.j.li.vj. Et ex hoc habes quare dicatur
indirecta ſubſtitutio iſta,eadem dř etiam obliqua ex
ſimili rōne:q̃a videlicet per eā non ſuccediť directo ,
& immediate teſtatori:ſed p obliquū, & p mediā ꝑ-
ſonā hęredis reſtituentis hæreditatē ſubſtituto.facit
qđ no.per glo.& doc.in l.eam quā.C.de fideicō.iſta
ēt indirecta ſubſtitutio vocatur interdum ſubſtitutio
ꝑcaria,vt ɉ.tāgit.in gl.ī ver.hęc fuit ex eo:q̃a interdū
teſtator rogat hæredē:vt reſtituat alteri hæreditatem,
facit qđ hř in l.cū pater.§.rogo.ff. de le.ij.& in l.vnū
ex familia.§.fi.& l.peto. in prin.ff.de le. ij.nā tunc vř
teſtator fundere preces penes ſubſtitutum, & preca-
riū,vt hęreditatē reſtituat.iō dř tunc fieri ſubſtitutio
ꝑcaria, dř etiā iſta ſubſtitutio indirecta fideicōmiſſa-
ria:q̃a interdū teſtator cōmittit fidei hæredum, vt hę
reditatē reſtituant.facit l.cū pater.§. fidei.ff. de le.ij.
& olim,qñ per verba ꝑcaria,vel qñ per verba impor
tantia fideicōmiſſum fiebat ſubſtitutio poterat cogi
hæres ad reſtituendā hęreditatē, ſed pēdebat ex fide
hęredū,poſtea aūt fuit ſtatutum,ꝙ poſſet cogi hæres
in dictis caſibus.inſti.de fidei.hęr.in prin.& §.j.& §.
fi.& per hoc habes q̃d ſit indirecta ſubſtō . & quare
illa interdū appellať obliqua.& īterdū ꝑcaria:& īter-
dū fideicōmiſſaria. eſt tñ ſola vnica ſpēs q̃ in effectu
eſt fideicōmiſſaria,& īdirecta. Directarū aūt ſubſtō-
nū q̃nq; ſunt ſpecies , quarū quatuor enumerať in
glo.q̃nta eſt reciproca q̃ alio noīe nūcupať breuilo-
qua.& quare vtroq; noīe nūcupať.ɉ.diceť,& de bre
uiloqua,ſeu reciproca:licèt gl.hic nō tāgit,nec faciat
mētionē,tñ de illa facit mētionē.gl.in c.j.ɉ.e.in vj.&
gl.ī ver.abſq; detractione.vbi eſt bona gl.in mā ſub-
ſtitutionū.& de illa ēt fit mentio per.gl.in §.qua rō-
ne.inſti.de pup.ſubſti.in gl.magna.vbi eſt ēt gl.magi
ſtra,in materia ſubſtōnū.Vnde primo eſt videndū de
ſubſtōne vulgari de qua ēt hic gl. primo loco tractat
& circa ipſam inſtitutionē vulgarē,& eius materiam
quinq; ſunt principalr videnda.Primo quare ſic ap-
pelletur,& quare dř vulgaris. Scđo erit vidēdū,quo-
tuplex ſit vulgaris,& quot ſint eiꝰ ſpēs.Tertio quare,
& per q̃ verba fiat ipſa vulgaris.Quarto erit videndū:
q̃s ſit eius effectus.Quinto qualiter finiatur, ſeu ex-
tinguitur.gl.hic voluit tangere tria,quę primo loco
dixi.nam primū tangit in verſi.vulgaris.ſcđm tangit
ibi.& fit ſub hac forma.tertiū tangit ibi:hæc appellať
exꝑſſa.& q̃a glo.pertranſiuit.Dic latius circa primū.
66 nam dř vulgaris triplici reſpectu.† Primo q̃a a quo-
libet de vulgo hoc eſt de populo.facit l.in rōne.§.qđ
vulgo.ff.ad le.Fal.fieri pōt. Nam fieri a milite pōt,&
etiā a pagano hoc eſt non milite, dūmodo ſit habilis
ad teſtādum.facit, quod hř in l.qualitate.ff.de teſta.
& ſic dř vulgaris reſpectu ipſam facientis. dř etiā ſe-
cūdo vulgaris reſpectu eius cui fit ipſa ſubſtitutio:q̃a
cuilibet de vulgo hoc eſt de populo fieri poteſt.nam
poteſt fieri militi,& etiam pagano,hoc eſt nō militi.

Item

Itē pōt fieri libero, & ſeruo.l.cū ꝓponas. C.de hę-
re.inſti.Item pōt fieri filioſa.& etiā exiſtenti ſui iuris.
facit,qđ hr̄ in l. ſi paterſamilias.ff.de hęre.inſti.& in
l.fi.in prin.§.j.cum ibi no.C.de bo.quę libe.& quod
hr̄ in l.iij.ff.de hęre.inſti. Item poteſt fieri impuberi:
ſeu pupillo,& etiam puberi, ſeu maiori.inſti.de vul.
ſubſti.in prin.§.ij.& facit,qđ hr̄ inſt.de pup.ſubſt.§.
penul.& fi.& ſic dr̄ etiā vulgaris reſpectu eius cui fit.
dr̄ etiā tertio vulgaris,ꝙ fit verbis vulgaribus,& cō-
ſuetis.facit.l.uulgaris.ff.de ſur. & d.l.qua rōne.§.qđ
vulgo.fit enim ꝑ illa verba vulgaria. Talis ſit mihi hę
res: & ſi hæres non erit:tūc talis ſit hr̄s. qlibet em̄ de
vulgo ſcit talia verba ꝓferre tanq̄ verba vulgaria , &
cōſueta in tali ſub tali inſtōne,facit qđ.ī.dicet̄.Dicit̄
etiā uulgaris:quia fit uerbis directis,& ſic eſt directa
ſubſtitutio.nā interdū uulgare dr̄ eſſe id,qđ eſt dire-
ctū:ut eſt tex.cū glo.in l.qdam cū filium.ff. de hære.
inſti.& licèt fieret per uerbum,cōe ſubſtituo, puta ſi
talis hr̄s non erit talē ſubſtituo.& tūc eſt ſubſtitutio
directa : qa ſubſtitutio vulgaris eſt ſpecies ſubſtōnis
directę:vt hic voluit glo. & ſuperius dixi.Pōt ēt dici
vulgaris.i.cōis,ſeu inſequēs ius cōe:qa nihil hēt ſpe-
cialitatis.facit,qđ hr̄ in ſimili in l.edicto.§. eſtote.ff.
de iur.fi.& in l.Cēturio.ff.de vulga.& pupil. Et dicit
hic do.Flo. ꝙ qcqd dicat̄ de hoc vocabulo,ſufficitꝙ
intelligat̄ qd importet, qa nomina ſunt impoſita ad
beneplacitū inſtituentis.l.ad recognoſcēdū.C.de in-
ge.& manu.& diſputatio vocabuli & noīs eſt ꝑtina-
cibus relinquenda:ut le.& not.in l.ij.C.de ꝯdi.pec.
Et per hoc ſit expeditū primū q̄ſitū.de quo & etiā de
ſequentibus hr̄ per Bar.in l.j.ff.de uulga. & pupil.&
etiā hic ꝑ do.Flo.q aliqua ſuccinctę hic tetigit circa
dicta q̄ſita.do.uero Pe. hic nihil dixit de mā ſubſtō-
nū prærerq̄ de materia cōpendioſę in qua aliqua te
tigit.d.uero Ant.circa vulgarē ſubſtitutionem beni-
gniſſimę ꝑtranſiuit ſcribendo quatuor,uel quinq; li-
neas.Ego aūt ꝓſequor illud ꝙ erit expediens. Et per
p̄dicta eſt expedita prima ꝑs glo.circa mām vulgaris
67 plenius quā gl.tangat.¶†Venio igit̄ ad ſm videlicet
quot ſunt ſpecies vulgaris. glo.hic in tertia particula
in ver.hęc appellat̄ ſentit,ꝙ duplex eſt ſpēs videlicet
quędam eſt expreſſa tacita.& hoc apertius dixit glo.
inſti.de pupil.ſubſti.§.qua ratione.& pōt etiam dici
expreſſa vulgaris illa q̄ colligit̄ ex verbis exp̄ſſis ip-
ſius vulgaris de quibus hic tangit gl.in tertia parti-
cula & ī.tāget̄.tacita aūt vulgaris eſt q̄ ꝯtinet̄ ſub ex-
preſſa pupilla.l.iam hoc iure.§. ꝙ iut.ꝯiūcta gl.ff.de
vulg.& pup.facit,qđ hr̄ in l.Lucius.& in l.q plures.
co.ti.Ia.de Are.& Cy.in l.p̄cibus. C.de īpu. & alijs
ſubſti.& Ray.in tractatu ſubſtōnū.aſr dixerūt Bart.
vero in l.j.ff.de vulga.& pup.plenius dixit, quā dixe
runt p̄dicti.vnde dicit, ꝙ triplex pōt dici ſpecies vul
garis.nā q̄dā eſt vulgaris expreſſa: q̄dā tacita, q̄dam
vero eſt partim expreſſa,& partim tacita.Circa exp̄ſ-
ſam eſt ſciēdū, ꝙ tribus modis aliqd in iure pōt dici
expreſſum.nā primo dr̄ exp̄ſſum id qđ in genere eſt
expreſſum.l.fi.cū ibi no.C.ꝙ cum eo.Scđo id inter-
dum dr̄ expreſſum,ꝙ ſpecialr̄ exprimit̄,& non in ge
nere.l.j.§.inter filiū.ff.ad le.Cor.de fal.Tertio modo
dr̄ expreſſum aliquid,ꝙ ſingulariter, & proprio noīe
exprimit̄.l.qđ in rerū.§.fi.coniuncta gloſ.ff.de leg.j.
Et ex p̄dictis dicit Bar.ꝙ ſubſtutio vulgaris q̄ cōpre-
hendit̄ ſub ſubſtōne breuiloqua , ſeu reciproca q̄ fit
per illa verba,qn̄ duos inſtituit,& dicit:vos inuicem
ſubſtituo.facit,qđ hr̄ in l.Lucius.& in l.iam hoc iu-
re.ff.de vulgar.& pup.dr̄ eſſe expreſſa in gn̄e,& non
in ſpecie.nā illa verba vos inuicē ſubſtituo ſunt gn̄a-
lia:qa nō exprimit̄ ſpecies ſubſtitutionis.nā poſſunt
intelligi vos inuicē ſubſtituo.ſ.vulgariter.Itē poſſunt
intelligi vos inuicem ſubſtituo.ſ.pupillariter, ſi fortè
inſtituti eſſent pupilli,& tales qbꝰ poſſet fieri pupil-
laris.& ideo quod in ſubſtitutione reciproca non ex-
primitur ſpecies ſubſtōnis: ſed in genere ſit ſubſtitu-
tio vulgaris in ea contenta dr̄ expreſſa in genere ꝑꝑ
generalitatē verborū q̄ ſunt apta illā comprehēdere.
non autem eſt expreſſa in ſpecie, vel ſingulariter. Et
idem dicit de ſubſtitutione vulgari, quæ comprehen
dit̄ in compendioſa eadē rōne. Nā ſi dico qn̄cūq; fi-
lius meꝰ đceſſerit talē ſubſtituo.iſta verba ſic ſingulr̄
ꝓlata pn̄t cōprehendere vulgarē,& pupillarē.nā pōt
intelligi qn̄cūq; deceſſerit,& non fuerit hæres, & ſic
cōprehenderet vulgarē.pōt etiā intelligi,qn̄cūq; de-
ceſſerit,& fuerit hæres,& tūc cōprehendit̄ pupillaris
ſi decedit in pupillari ętate.& iō ſubſtitutio vulgaris
cōprehēſa in cōpendioſa dr̄ expreſſa in gn̄e,tacita in
ſpecie, ſicut & ꝯtēta in breuiloqua.& ſilr̄ alię ſubſti-
tutiones q̄ cōprehendunt̄ in breuiloqua, vel cōpen-
dioſa dicunt̄ exp̄ſſe in gn̄e,ſed tacite in ſpecie.Et ſm
p̄dicta debet intelligi ꝙ no.gl.in l.precibus.in gl.ma
gna.circa fi.C.de impu.& alijs ſubſt.& qđ no.in d.l.
iam hoc iure.in ver. quod ius ſubſtitutionis.coniun-
cta glo.ſubſtitutio autē vulgaris expreſſa ſpecialiter.
& ſic in ſpecie fit per illa verba.Si talis hæres nō erit
tunc talis ſit hæres.l.j.ff.de vulg.& pupil.& hoc caſu
dr̄ ſubſtitutio eſſe expreſſa in ſpecie,ſed non ſingulr̄:
qa per illa verba ſi talis hæres nō erit cōprehendunt̄
duo caſus.ſ.ſi hæres non erit:qa non poterit,vel ſi hę
res non erit,qa nollet.l.cū ꝓponas.C.de hære.inſti.
vn̄ ꝙ dicti caſus non ſunt expreſſi:licèt cōprehēdant̄
ſub dictis verbis,ſi hæres nō dr̄ tūc eē ſubſtitutio vul
garis expreſſa ſpāliter:qa ſpecies vulgaris fuit exp̄ſſa
ſed nō ſingulr̄ expreſſa ex quo ſingulr̄ caſus ſub illa
cōtenti non fuerūt ſingulr̄ expreſſi.Vulgaris vero ex-
preſſa ſingulr̄ dr̄ eſſe, qn̄ vnicus modus,ſeu caſus in
vulgari cōprehenſus exprimit̄ , puta ſi dicat̄. ſi filius
meus viuo me moriet̄ talis ſit hr̄s, vel talē ſubſtituo.
l.Gallus.in prin.ff.de lib.& poſth. nā ille eſt vnus de
caſibus vulgaris qui cōprehēdunt̄ in verbis illis.ſi hę
res non erit.nā hoc euenire pōt, ꝙ viuo teſtatore mo
riat̄.iō dr̄ ſubſtitutio vulgaris ſingularis exp̄ſſa.qa in
vno caſu ſingulari ipſius ſubſtōnis vulgaris facta eſt
exp̄ſſio ſubſtitutionis vulgaris. Idē ſi dixiſſet,vel di-
ctū fuiſſet.Et ſi hr̄s inſtitutus nō poterit eſſe hęres ta
lis ſit hr̄s,vel talē ſubſtituo.facit l.ij.C.de hęre. inſti.
nā hoc caſu ſingulariter exprimit̄ vnus caſus cōpre-
henſus ſub illis verbis ſubſtitutionis vulgaris. ſ.ſi hę
res non erit.nā illa verba : vt eſt dictū verificari pn̄t,
ſiue hæres non ſit:qa non pōt , ſiue quia non vult.&
ideo ex quo ſingulariter exprimit̄ caſus.ſi hæres erit
non poterit dici ſingulariter expreſſa. Et idem eadē
rōne dixerit,ſi hęres eſſe voluerit.Et no.bene,ꝙ licèt
exprimat vnus caſus vulgaris ſolum , tn̄ ex iuris di-
ſpoſitione cōprehendet̄ etiam alius:vt probatur in l.
fi.C.de inſtitu.& ſubſti.Vbi patet , ꝙ ſi quis inſtituit
poſthumum naſciturum,& ei ſubſtituit,ſi non naſce
tur,& ſic hęres eſſe non poterit nihilominus cōpre-
henditur etiā caſus ſi naſcatur,& non ſit hæres:vt ibi
patet.facit,qđ hr̄ in l.Gallus.§.& qd ſi tn̄ , & qđ ibi
plenè no.per Bar.ff.de libe.& poſthu.vbi cōcludit ꝙ
in materia ſubſtōnum ſubſtitutio facta in vnum ca-
ſum comprehendit alium qualis ſit de natura ipſius
ſubſtitutionis.& ideo ſi aliqs ſubſtituatur.ſi inſtitu-
tus hæres eſſe non poterit , & veniat caſus , ꝙ hæres
eſſe poſſit ipſe īſtitutus:ſed nolit q̄uis in hoc caſu nō
fuerit expreſſe vocatꝰ , tn̄ habebit locū ſubſtitutio,&
vocabitur ſubſtitutus ex iuris diſpoſitione : quia iſte

eſt caſus qui aliàs ſub natura vulgaris ſubſtitutionis cõprehendebaṫ. Quod tene menti. Nec ob. prædictis, quod hr̃ in l.pater Seuerinam.in princ.ff.de cond.& demõ. vbi videtur quòd ſubſtitutio facta in vnum caſum non trahitur ad alium: quia ibi loquitur in legatis ſcd̃m Ray. ſed aliud in ſubſtitutionibus, per id qđ hr̃ in d.§.& quid ſi intãtum.& in d.l.fi. C.de inſti.& ſubſti.vel põt dici ſcd̃m Bart.ibi: ꝙ ibi loquatur, qñ diſpoſitio fuit pœnalis, quæ velut odioſa non debet extendi ad alium caſum.de reg.iur.odia.li.vj.& l.cũ quidam.ff.de libe.& poſthu. Et per prædicta patet, ꝙ quædam eſt ſubſtitutio expreſſa in genere: ſed tacita in ſpecie, & ſingulariter, & hæc põt dici partim expreſſa in genere. & partim tacita, quia tacita in ſpecie. q̃dam autem eſt ſubſtitutio expreſſa in ſpecie.& iſta etiã põt dici partim expreſſa. qa exp̃ſſa in ſpecie, & partim tacita, qa tacita ſingulariter. q̃dam vero dr̃ omnino expreſſa: vt qñ ſingulariter fuit expreſſa. exẽpla patent ſuperius. Tacita vero omnino dicitur eſſe ſubſtitutio vulgaris quæ cõprehenditur ſub pupillari expreſſa. nã verba pupillaris illa non ſunt apta includere, ſed potius oppoſitũ. Nam fit per hæc verba. ſi filius meus mihi hæres non erit, & in pupillari ætate deceſſerit, talis ſit hr̃s. Et ſic vr̃ verba pupillaris eſſe oppoſita verbis vulgaribus, cum vulgaris fiat ꝑ illa verba. ſi filius meus hęres non erit: vt ſuperius eſt dictum, & tangit hic gloſſ. ideo non poteſt dici, quòd ſub pupillari concepta modo prędicto aliquo modo cõprehendatur ſubſtitutio vulgaris ex verbis ipſius ſubſtitutionis pupillaris. Imo potius per illa videtur excludi ipſa vulgaris, tamẽ tacitè ex iuris diſpoſitione in dicta pupillari includitur ſubſtitutio vulgaris, quia pręſumpſit ius, quòd ſicut teſtator voluit, quod ſubſtitutus haberet bona ſua, & bona pupilli, qñ ipſe pupillus eſſet hęres teſtatoris. ita etiam voluit, quòd haberet bona ipſius teſtatoris, ſi contingeret filium ſuum non eſſe hæredem. ſed fortè hoc non expreſſit mortis cogitatione turbatus. l. hac conſultiſſima. §. at qui eum humana. C. qui teſta. fa. poſſ. facit, quod habetur. in l. iam hoc iure. ff. de vul. & pupil. & in d.l.fi. C. de inſti. & ſubſti. & in d.§. & quid ſi tantũ. Et per hoc habes, quando dicatur ſubſtitutio vulgaris eſſe omnino tacita, & quando dicatur omnino expreſſa, & quando dicatur partim expreſſa, & partim tacita. Et habes etiã ex prędictis, quòd poteſt eſſe expreſſa in vnum caſum, & tacita omnino in alium caſum: vt contingit in d.l.fi. C. de inſti. & ſubſti. vbi facta in caſum, ſi poſthumus nõ naſcatur tacitè ex iuris diſpoſitione cõprehenditur caſus, ſi poſthumus naſcetur hęres non ſit. An autem poſſit eſſe ſubſtitutio vulgaris partim expreſſa quo ad verba. & ꝑtim tacita quo ad reſiduum verborum. patebit in ſequenti quæſito.

68 Et hęc ſufficiant de ſcd̃o quęſito. ¶ † Circa tertium videlicet qualiter, & quibus verbis fiat vulgaris ſubſtitutio. gl. hic tangit in verſi. & fit ſub hac forma. nã vt tangit gloſ. fit per verba illa, vel ſimilia. inſtituo te hæredem, & ſi tu hæres non eris, ille ſit hæres, vel ꝑ ſimilia, puta ſi dixi inſtituo talẽ hæredẽ, & ſi talis hęres non erit, ille ſit hęres, nominando alium, vel illũ ſubſtituo, & ſic vr̃ velle gloſſ. ꝙ ad hoc, vt ſubſtitutio vulgaris fieri valeat ſit neceſſe p̃cedere inſtitutionẽ, & eſt verũ rr̃, qa illud eſt caput teſtamẽti: vt hr̃ in §. ante hæredis. inſti. de le. fallit in caſu. l. ſi ita qs hęres inſtituatur ſi legi. hęres eſſe voluerit. ff. de hære. inſti. nã ibi non p̃cedit inſtitutio. tñ vr̃ valere ſubſtitutio: qa ibi dictum fuit ſi legitimus hæres meus nolit eſſe hæres, talis ſit hęres: ſed põt dici, ꝙ ibi vr̃ tacita inſtitutio eſſe ex mente teſtãtis qui vr̃ in d. caſu primo loco mutaſſe venientem ab inteſtato. facit, qđ hr̃ in l. ꝯficiunṫ. ff. de iure cod. Gl. vero inſti. de vul. ſubſti. §. qua rõne. aliter dixit quã glo. hic poſita. nam dicit, ꝙ vulgaris exp̃ſſa fit verbis negatiuis. ſed tacita fit verbis affirmatiuis. & appellat vulgarem expreſſam, qñ teſtator ĩſtituit aliquem, & poſtea dicit. & ſi talis inſtitutus hæres non erit, talis ſit hæres, vel talem ſubſtituo. Tacitam autem vulgarem per verba affirmatiua appellat, qñ teſtator dixit. Quiſquis mihi erit hæres, ſit hæres filio meo. facit. l. qui lib. §. hæc verba. ff. de vulga. & pup. vel qñ Titio inſtituto, dixit, Sempronius Titij hęres eſto. l. fi. C. de hære. inſti. Bar. vero in l. j. ff. de vul. & pupil. dicit ꝙ quælibet ſubſtitutio directa habet duo extrema. vnũ ꝙ refertur ad eũ, qui ſubſtituiṫ. Alterum ꝙ refertur ad eum cui ſubſtituiṫ. Primũ ſm̃ eum ſemper eſt negatiuũ quo ad effectũ. Scd̃m ſemper eſt affirmatiuũ in effectu. Et iſtud ꝓcedit, ſiue loquamur in expreſſa ſubſtitutione, ſiue in tacita a iure ſubintellecta: quia ius ſubintelligit illam ſm̃ qualitatem prędictorum extraneorum. & licèt aliqñ ſolũ exprimãtur verba quæ reſpiciunt illũ cui ſubſtituiṫ. tñ a iure ſubintelliguṅ etiam illa quæ referunṫ ad eũ cui fit ſubſtitutio, vt ꝯtingit in caſu. d. §. hæc verba. Nam ibi exprimuntur verba quę cõcernunt eum cui fit ſubſtitutio, quã dictũ fuerit. Quiſqs mihi hæres erit ſit hęres filio meo, & omiſſa ſunt illa verba q̃ reſpiciunt illũ cui fit ſubſtitutio, q̃ ſunt quo ad vulgarem, ſi ipſe filius hęres nõ erit. & quo ad pupillarẽ ſunt, ſi ipſe filius deceſſerit in pupillari ætate, & conſtat reſpectu vulgaris dicta verba quæ referunṫ ad eum cui fit ſubſtitutio eſſe negatiua, & ſilr̃ reſpectu pupillaris: quia illa verba, ſi deceſſerit intra pupillarẽ ętatem in effectu reſpiciunt priuationem, & illã important: quia important priuationem vitæ per quam tranſitur de eſſe ad non eſſe reſpectu vitę corporalis, & ſic in effectu ſatis poſſunt dici ꝯtinere negationẽ, & eſſe negatiua ĩ effectu. facit, qđ hr̃ in tex. & glo. in l. fi. §. fin. ff. de do. excep. & aduerte, quia vt dicit Bart. in d. l. j. vulgaris tacita q̃ ꝯtineṫ ſub exp̃ſſa pupillari non cõprehendiṫ in illa ex verbis a teſtatore ꝓlatis in ipſa pupillari ſubſtitutione expreſſa. Sed a iure ſubintelligiṫ ex p̃ſumpta mẽte teſtantis, qa p̃ſumit ius, ꝙ ſicut teſtator voluit, ꝙ ſi filius eiꝰ eſſet hęres, & ſi decederet in pupillari ętate veniret ſubſtitutus ad bona pupilli, & ẽt teſtatoris ſilr̃ ẽt voluit, ꝙ ſi filius non eſſet ſibi hęres ꝙ ſubſtitutus veniret ad bona teſtatoris. & eodem modo, qñ fuit ſolum expreſſa vulgaris præſumit ius, ꝙ in dicto caſu voluerit teſtator, ꝙ ſicut voluit ſubſtitutũ venire ad bona ipſius teſtatoris ſi filius eius hęres non eſſet, ita ẽt voluit, ꝙ ſi filius ſit hæres, & in pupillari ętate decedat ꝙ veniat ſubſtitutus ẽt ad bona quæ fuerunt teſtatoris, & etiã ad bona pupilli in ꝯſitiam, cũ non poſſit decedere ꝓ parte teſtatus, & ꝓ parte inteſtatus. l. ius noſtrũ. ff. de reg. iur. teſtator fortè p̃dicta non expreſſit mortis cogitatione turbatus: vt dixi ſuperius, & probantur prędicta in l. iam hoc iure. in prin. ff. de vulga. & pup. Et per prędicta patet, ꝙ ſi teſtator inſtituit filiũ pupillũ. & demũ ei expreſſe pupillariter ſubſtituat dicendo. Et ſi filius meus hęres erit, & intra pupillarẽ ętatem deceſſerit, talis ſit hęres. ꝙ hoc caſu ex intellectu, & interpretatione iuris ſubintelligiṫ ẽt tacita vulgaris. videlicet, ſi ipſe filiꝰ hr̃s nõ erit, ꝙ ſubſtituꝰ ſit hęres. Et per hoc patet, ꝙ illa verba, ſi filius hęres erit adiecta in pupillari ſubſtitutione non faciunt quominus tacitè ſubintelligatur tacita a iure vulgaris. imò etiã ſecundũ Bar. nõ limitatur per hoc pupillaris, qñ illa etiã habeat locũ filio decedẽte in pupillari ętate: licèt

repudiauerit

repudiauerit hæreditatem paternam, ſi habeat bona aliunde quæſita fortè a matre, vel linea materna. nam ſubſtitutus filio repudiante hereditatẽ paternam veniet ex tacita vulgari. & ſi poſtea decedat in pupillari etate veniet etiã ex pupillari expreſſa ad bona pupilli. & ſic patet, ꝙ nõ fuit limitata pupillaris ſubſtitutio neq; reſtituta per illa verba, ſi filius meꝰ heres erit & intra pupillarẽ ætatem deceſſerit talis ſit heres. & rõ eſſe põt ſm Bar. quare per iſta verba, ſi filius meus heres erit, non reſtringit pupillaris ſolum ad illũ caſum, nec impeditur, ſubintelligi tacitã vulgarẽ: q2 illa verba nõ ſunt de ſubſtantia pupillaris ſubſtitutionis, cũ pupillaris poſſit fieri ẽt filio exheredato, & ſic etiã filio qui non ſit heres patris. inſti. de pup. ſubſti. §. non ſolũ. & l. iij. ad fi. ff. de vulga. & pupil. & ſic potius ex ſuperabundãti vr̃ appoſita, & fortè ex eo, q2 teſtator putauit, quòd filius vellet eſſe heres potius, quã repudiare. facit, qđ hr̃ in l. iij. & l. quis. C. de impu. & alijs ſubſti. Et p hoc ẽt patet, ꝙ licèt filius meꝰ hrs erit, ſint verba affirmatiua, & relata ad eum cui ſit ſubſtitutio', non ſunt ꝯſiderãda in ipſa pupillari ſubſtitutione: ſed potius illa verba, dum dr̃, & ſi intra pupillarẽ ętatem deceſſerit, q̃ ſunt priuata, & ſic in effectu ſapiũt negationem, & ex prędictis patere poteſt qualiter, & ex quibus verbis fiat ſubſtitutio vulgaris, q2 ſiue ſit expreſſa vulgaris, ſiue tacita a iure ſubintellecta, intelligit fieri per illa verba, ſi heres non erit inſtitutus talis ſit heres. & interdũ exprimunt dicta verba, tam illa quę referuntur ad eum cui ſit ſubſtitutio, quã illa quę ſiunt ad eũ qui ſubſtituit. Iterdũ aũt exprimunt ſolũ verba, quę referuntur ad eũ qui ſubſtituit. & taceant verba, q̃ referunt ad eũ cui ſit ſubſtitutio: vt contingit in caſu qui hr̃ in l. qui lib. §. hęc verba. ff. de vulga. & pup. & in l. fi. C. de hered. inſti. de quibus ẽt. s̃. dixi. Et not. ꝙ in caſu in quo ſolũ exprimunt verba quę referunt ad eũ qui ſubſtituit põt dici ſubſtitutio ꝑrim expreſſa quo ad verba, & ꝑrim tacita quo ad alia verba quę non exprimunt, ꝙ ſi teſtator dicit q̃ſquis mihi heres erit ſit heres filio meo. exprimunt verba quæ referuntur ad ſubſtitutum, & tacent illa q̃ referuntur ad eum cui ſit ſubſtitutio. Et ideò contingit in caſu l. fi. C. de hære. inſti. & ſic patet, ꝙ eſt reperire ſubſtitutionem partim expreſſam quo ad verba, & partim tacitam quo ad aliã partẽ verborum. Similiter eſt reperire ſubſtitutionẽ alio reſpectu partim expreſſam, & partim tacitam: quia eſt reperire expreſſam in genere, & tacitã in ſpecie. & ſic reperire poteſt expreſſa in ſpecie. & tacita ſingulariter. vt dixi circa ſm̃ quęſitũ. Item ex alio reſpectu eſt reperire partim expreſſam, & partim tacitam: q2 põt eſſe exp̃ſſa in vno caſu, & tacita in alio l. fi. C. de iſti. & ſubſti. Item etiam aduerte, quia gl. in d. §. qua rõne. inſti. de pup. & ſic Azo in ſumma. C. de impu. & ali. ſubſti. dixerunt, quòd qñ dicitur. Quiſquis mihi hæres erit ſit hæres filio meo, tunc eſt tacita vulgaris. Sed certe dicit Bar. in l. j. ff. de vulg. & pup. d. ver. potius ſonant in pupillarẽ: quia per pupillarẽ ſuccedit ur pupillo. inſti. de pupil. ſubſti. in prin. & §. ſed ꝑ dicta verba teſtator vellet facere vr̃ hęredẽ filio ſuo. ergo vr̃ ꝙ talia verba potius ſonent in ſubſtitutionem pupillarem, quàm vulgarem. Fateor tamẽ ſi filius ſit pupillus, & talis cui poſſit fieri ſubſtitutio pupillaris ꝙ erit ſubſtitutio pupillaris expreſſa quo ad verba q̃ referuntur ad ſubſtitutũ: & tacita quo ad verba quæ referunt ad eum cui ſit ſubſtitutio: & ꝯtinebit etiam in ſe tacitã vulgarem per l. iam hoc iure. ff. de vulga. & pupil. ſi autem filius eſſe talis, quòd ei non poſſet fieri pupillaris. tunc ſolum dicta verba continerent vulgarẽ: q2 tũc partim eſſet expreſſa. ſ. quo ad verba q̃ referunt ad eũ qui ſubſtituit. & tacita quo ad verba quę referunt ad eũ cui ſit ſubſtitutio, ſicut etiam cõtingit in caſu. l. fin. C. de hære. inſti. qñ Plotio extraneo herede inſtituto ꝑ teſtatorẽ. Teſtator dicit Sempronius Plotij heres eſto, q2 illa verba: licèt videant ſonare in pupillarem ꝑ quã ſuccedit illi cui ſit ſubſtitutio. tñ q2 illa pupillaris fieri nõ poteſt extraneo. inſti. de pup. ſubſti. §. pe. & fi. & dicet. ſ̃. in materia pupillaris. iõ tunc ſolum dicta verba important vulgarẽ, q̃ vt dixi partim eſt expreſſa quo ad verba, & partim tacita, & aduerte, q2 gl. in l. verbis ciuilibus. ff. de vulg. & pupil. dicit ꝙ ſubſtitutio, de qua in l. fi. C. de hære. inſti. eſt ſubſtitutio directa dubia, & recipit interpretationẽ directæ. voluit enim formatẽ dicere, ꝙ illa ſubſtitutio eſt dubia: an ſit vulgaris an vero pupillaris tñ recipit interpretationẽ directę. ſ. vulgaris: q2 nõ põt eſſe pupillaris cũ ſit facta extraneo, & ꝑ hoc habes intellectũ. d. gl. & ꝑ hęc ſit expeditũ tertiũ

69 quęſitũ. ¶ † Circa quartũ dic, ꝙ quintuplex eſt effectus ſubſtitutionis vulgaris: q2 in homine ſui iuris inſtituto hærede illa verba, ſi hæres non erit, intelligunt ſi hæres non erit pro ſe, vel ſe alium mutata cõditione hæredem non fecerit. in inſtituto autẽ qui ſit alieni iuris intelliguntur, ſi alium hæredem non fecerit, vel ſi ipſa mutata cõditione heres non erit: vt ꝓbatur in l. iij. C. de hæred. inſti. & in l. ſi paterfa. ff. de hære. inſti. Secundus effectus eſt, quia teſtm̃ poteſt ſumere vires, & ſic accipere effectum a ſubſtitutione vulgari. l. iij. §. fi. ff. de li. & poſthu. Tertius effectus eſt, quia expreſſa vulgaris continet tacitã pupillarẽ d. l. iã hoc iure. Quartus effectus eſt, q2 per eũ ſuccedit defuncto, & nõ hære. inſti. de pupil. ſubſti. in prin. Quintus effectus eſt, q2 de ſuo, & neceſſario hærede ſubſtitutio vulgaris facit ipſum voluntarium hæredẽ: vt leg. & not. in l. ſi filius hæres. ff. de lib. & poſtb. & no. per gl. in l. Papinianus. §. quarta. ff. de inoffic. teſta. ¶ Circa primũ effectum eſt aduertendũ: quia vt ſit locus ſubſtituto vulgari expedit, ꝙ deficiat ſpes ſubſtitutionis, & ſic, ꝙ inſtitutus non ſit hæres, nec eſſe poſſit: vt quia eſſet excluſus repudiatione, vel tꝑe q̃diu eſſet ſpes, qđ inſtitutus poſſit eſſe heres non poſſet venire ſubſtitutus vulgaris. l. q̃diu. ff. de acq. hærer. Aduerte tñ, ꝙ ſi non eſſet ſpes, ꝙ poſſet inſtitutus venire de iure cõi: ſed ſolum eſſe ſpes, ꝙ poſſet venire de iure ſpeciali, puta per reſtitutionẽ in integrũ: vt q2 a inſtitutus fuiſſet minor qui repudiaſſet cũ autoritate ſui adminiſtratoris: licèt poſſet reſtitui aduerſus repudiationẽ, tñ interim admittet ſubſtitutus. l. & ſine. §. j. & §. ſed qđ Papi. ff. de mino. & eſt rõ, quia in dubio non dẽt attendi id, qđ de iure ſpeciali euenire põt: vt eſt tex. no. in l. iiij. §. j. ff. de fideic. li. Iuxta ꝑdicta põt dubitari, quid ſi heres inſtitutus deceſſit, & tranſmiſit ius deliberandi ad hæredẽ ſm formam. l. cũ antiquioribus. C. de iure deli. An ſi talis heres ipſius inſtituti velit adire hereditatẽ ex iure deliberãdi ad eum tranſmiſſam. An excludet ſubſtitutus vulgaris. Bar. notabiliť tenuit ꝙ ſic in d. l. j. ff. de vulg. & pup. ex eo. q2 vr̃ ſuo miniſterio aliũ feciſſe herede mutata ꝯditione. & iõ vr̃ ꝙ excludat ſubſtitutus. ꝑ d. l. iij. C. de hære. inſti. & d. l. ſi paterfa. & ſm eũ etiam bñ facit. l. ſi quis filiũ. §. penul. iungendo illũ. §. cũ prin. illius l. ff. de acq. here. Sed Ang. in d. l. j. tenuit ꝯriũ dicens, ꝙ notabiliter ſubſtitutus ex eo: q2 inſtitutus non fuit heres, nec mutauit cõditionẽ propterea qui per mortem eſt diſſolutus, cũ mors oĩa ſoluat in §. deinceps. in Auth. de nupt. col. iiij. & ſic nõ poteſt dici cõditionem mutatã: ſed diſſolutam ſm eum. & ideo non vr̃

 habere

habere locũ.d.l.iij.nec d.l.paterfam.quæ loquuntur
qñ quis mutat conditionē.Non ob. etiam ſcd̄m eũ.
l.ſi quis filiũ.§.j.præallē.quia licèt ibi non eſſet adita
hęreditas,tñ habebatur pro adita cũ ptāte repudian-
di,ſeu abſtinendi : quia erat inſtitutus filius in ptāte
qui ſtatim eſt eius hæres poſt mortem teſtantis cum
ptāte abſtinendi.l.neceſſarijs.ff.de acqui.hęre.& in-
ſti.de hære.quali.& diſ.§.ſui.& §.ſed his.ideo nimi-
rũ,ſi tunc excludiť ſubſtitutus , quinimo ſcd̄m dictũ
Ange.ibi vř eſſe caſus contra Barto.Inq̃tum alibi di-
cit,ꝙ ſubſtitutio vulgaris tollit ſuitatē.& ſic tollit,&
impedit exiſtentiam ſui hęredis.de quo plenè in l.ſi
filius hęres.ff.de lib.& poſth.vbi plenè dixi.Sed cer-
te vř ꝙ opi.Bar.inq̃tum dicit,ꝙ excludetur ſubſtitu-
tus vulgaris,ſi hęres inſtituti adeat ex iu.deli.ad eum
tranſmiſſo procedat per eius rationē:vt videtur bona
reſpõſio.Ang.ad d.l.ſi pateri.& ad d.l.iiij.ex eo,quia
ſi factum voluntarium inſtitui mutantis conditio-
nem ex ſuo facto voluntario nocet ſubſtituto me-
diante iuris diſpoſitione,multo fortius factũ neceſſa
rium mortis ipſius inſtituti mediāte iuris diſpoſitio-
ne dēt nocere ſubſtituto,ex quo in totum non deſi-
nit eſſe ſpes defectus primi gradus inſtitutionis.arg.
l.ex hoc.d.§.penul.ff.de alie.iud.& d.l.q̃diu.de aq.
hære.ad l.autem ſi quis filiũ.§.j.quatenus extat opi.
Bar.quā poſuit in l.ſi filius hęres.ꝙ ſubſtitutio vulga
ris tollat exiſtentiam ſui hęredis.Poteſt rñderi,quòd
illa l.ſi quis filium.§.j.debet intelligi in caſu in quo
per dationē ſubſtituti vulgaris non eſt ſublata ſuitas.
Quod qñ ſit plenè dixi.s̄.in d.l.ſi filius.& clarum eſt
quòd tacita vulgaris comprehenſa in pupillari non
tollit exiſtentiam ſui hæredis ſcd̄m ea,quæ hñr in l.
ſi filius qui patri.ff.de vulga.& pupil.& l.ſi filius qui
ſe paternam.& l.Iulia.ſcribit.aliàs incipit.l.ſi pupil-
lus.ff.de acqui.hæred.& idem videtur,qñ ſolum ex-
primitur caſus impotentiæ,cum caſu voluntatis tunc
ſit omnino tacitus:& ideo nõ tollit exiſtentiā ſui hę-
redis,ſicut non tollit tacitum vulgaris,cũ eadē ſit rõ.
& per ꝯñs idem ius vř dicendũ.arg.l.illud.ff.ad leg.
70 Aquil.& c.trāſla.de ꝯſti.& s̄.de trāſla.in c.iij.¶†Itē
iuxta p̄dicta poteſt dubitari.Quid ſi inſtitutus fuerit
monachus,& nolit adire hæreditatē.an Abbas,& ſic
monaſteriũ poterit nihilominus hr̄e hæreditatem.vř
ꝙ non,ſicut nec dñs põt habere hæreditatem in qua
ſeruus eſt inſtitutus,ſi ſeruus nõ vult adire.l.iij.C.de
hęre.inſti.Monachus autem vř ęquiparari ſeruo.per
id qd̄ not.Inno.in c.cum olim.el ij.ĩ.de priui.& Bar.
in rubrica.& in l.j.ff.de ſtip.ſer.& facit etiam , quod
no.glo.in l.cum hr̄des.ff.de acq.poſ.Et iſtam partem
tenuit Iac.de Are.& etiā Spe.in tit.de ſta.mona.§.j.
ver.viij.In ꝯ̃riũ facit, qd̄ ſi filiusfamilias fuit inſtitu-
tus,& repudiat hęreditatē:pater põt adire hęreditatē,
ſi vult & habebiť ac ſi fuiſſet inſtitutus.l.fi.§.j.C.de
bo.q̃ libe.Et iõ ſi æq̃parat monachũ filioſa.vř ꝙ mo-
naſteriũ poſſit hr̄e hæreditatem:licèt monachus repu
diet,& nolit adire.Et iſtā partē tenuit Guil.de Cu.&
ſequiť ēt Bar.in d.l.j.ex eo.q̃a monachus non põt vē-
di,cũ ſit liber homo:licèt ꝓfeſſus.facit l.& liberi.ff.ď
ꝯ̃hen.emp.& ſic vř potius æquiparādus filio, q̃ ēt nõ
põt vēdi per patrē,niſi in certo caſu.de quo in l.j.&
ij.C.de pa.qui fi.diſtra.ſed ſeruus põt vendi per dñm
ſuũ.inſti.de his q̃ ſunt ſui.iu.§.j.Itē monachus debet
ali per monaſteriũ.ĩ.de accu.c.ex pte.ſicut & filius
per patrem.l.ſi quis a liberis.§.ſiue parens.ff.de lib.
agn.Sed ſeruus neceſſario non eſt alendus a dño:q̃a
põt haberi pro derelicto.l.j.& per totum.ff.ꝓ dereli.
Et ſic vř ꝙ magis ſit aſſimilandus filiofamilias mo-
nachus quàm ſeruo.& per ꝯñs vř,ꝙ in caſu prędicto
monaſterium poſſit hr̄e hęreditatem:licèt monachus
adire nolit,ſicut pater poteſt habere:licèt filius nolit
adire hæreditatem ſibi delatā.Et per hoc ēt vř poſ-
71 ſe inſerri.¶†Quid iuris ſi monacho inſtituto datus
fuit ſubſtitut⁹ vulgaris.An ſi monahus nolit adire hæ
reditatem veniat ſubſtitutus.an vero veniat monaſte
rium:nā ſi tenemus opi.d.Iac.de Are.Spe.quod mo-
nachus æquipareť ſeruo veniet ſubſtitutus . ſi autem
tenemus opin.Bar.quod æquiparetur filia,vř ꝙ tunc
excludetur ſubſtitutus,ſicut excluditur , quando eſt
datus ſubſtitutus vulgaris filioſa.inſtituto: nam tunc
excludetur ſubſtitutus,ſi filius nolit eſſe hęres ex eo:
quia ſuo miniſterio aliũ vř facere hæredem.ſ. ipſum
patrē qui ex iuris diſpoſitione vocať tunc ad hæredi-
tatem.d.l.fi.§.j.& ideo tunc excludeť ſubſtitutus:vt
etiā no.in d.l.fi.§.j.& §.ſimili modo.& ſic vř idē dicē
dũ,qñ datũ fuit monacho inſtituto ſubſtitutus vul-
garis ęq̃parando ipſum monachũ filioſa.Et hanc ptē
tenuit Bar.in l.j.ff.de vulga.& pupil.Sed Ang.ibi te-
nuit ꝯtrarium dicens,ꝙ monachus vř æquiparandus
ſeruo per not.per Inn.in d.c.cũ olim.el ij.& per Bar.
in loco præal.& quia ēt ſm eum nõ vř ex toto bona
æq̃paratio de filio ad monachũ:q̃a non põt vēdi mo
nachus per monaſteriũ, ſeu per Abbatē cũ cõuentu
ꝓp famē:licèt filius ſic.l.j.& ij.C.de pa.qui fi.diſt.&
q̃a etiam ſm eũ illa l.fi.eſt ius nouum veniēs ad cor-
rectionem iuris antiq.ſm ꝙ pater non poterat agno-
ſcere,ſeu acceptare,& acquirere hæreditatē delatam
filio ex ſe:ſed filius debebat illā agnoſcere, ſeu adire
iuſſu patris p̄cedēte.l.ſi q̄s mihi bona.§.iuſſum.ff.de
acq.hęre.vñ quia ibi diſpenſať cõtra ius antiquũ di
ſponendo,ꝙ filius ſine iuſſu pr̄is poſſit adire.facit qd̄
le.& no.per gl.& doc.in l.j.C.qui admit.ad bo.poſ.
iõ in alio.l.ſubuenit patri,q̃ ratio ceſſare vř in mona
cho.& ideo d.l.loquens in filio nõ debeť extendi ad
monachum,& p̄cipuè cũ ſimus in materia correcto-
ria iuris antiqui.Sed aduerte:q̃a opi.Bart.vř poſſe ex
alio defenſari:nam licèt monachus non æquiparetur
filio non põt dici,ꝙ monaſteriũ põt agnoſcere hęre-
ditatem.per id,qd̄ not.Inn.Io.An.poſt eũ in c.in p̄-
ſentia.in verſi.minor annis.circa fin.in nouella.s̄.de
proba.vbi dicit Inn.ꝙ hæreditatem delatā monacho
melius agnoſcet,& apprehendet monaſteriũ, quàm
monachus:q̃a monachus nõ hēt velle,nec nolle:ſed
eius oĩs voluntas eſt in voluntate ſuperioris.de elec.
ſi religioſus.in vj.& xij.q.j.c.nolo.& c.nõ dicatis.Et
ſic poterit Abbas cũ cõuentu,& per ꝯñs monaſteriũ
etiā ſine volũtate monachi inſtituti adire hęreditatē:
licèt aliud ſit in ſeruo, & per ꝯñs vř ꝙ hæreditas de-
lata monacho intelligať i effectu delata monaſterio.
& iõ monaſteriũ poterit illā adire,& excludeť ſubſti
tutus.& hoc modo ſaluabiť opin.quā tenuit.Bar.in-
quantũ voluit,ꝙ ſubſtitutus excludať:& non erit ne
ceſſe rñdere rationes Ang.factas in ꝯtrariũ:quia hoc
non continget ex eo:q̃a monachus ſit ęquiparandus
filio:ſed ex eo,q̃a non habet nolle,nec velle,& eius
voluntas eſt in voluntate ſuperioris.ex quo ēt ſurgit
ꝙ hæreditas monacho delata intelligitur eſſe delata
monaſterio,facit ꝙ no.Arch.xviij.q.c.j.Fatendũ eſt
tñ ꝙ illud qd̄ q̃rit monachus q̃rit monaſterio . ſicut
ſeruus dño,vt voluit Inno.in d.c.cũ olim.el ij.¶Itē
etiam fatendũ eſt,ꝙ ſi monacho eſſet delata hęredi-
tas ſuorũ aſcendentiũ,& ea non adita, nec repudiata
decederet,ꝙ tranſmitterit in monaſteriũ, ꝙ loco filij
hr̄.vt in c.in pręſentia.de proba.& tranſmittet ex be
neficio.l.j.C.de his qui ante ap.ta.per quā hęreditas
aſcendentiũ non adita tranſmittitur in filios.& ex-
cluditur ſubſtitutus.per ea , q̃ hñr in d.l.j.qd̄ not.per
Barto.

Bar.in præallc.l.j.de vulga.& pupil.circa primũ eſſe
ẽũ vulga is ſubſtitutionis.& hoc ẽt clarũ eſt,tenẽdo
opi.Io.An.& Inn.de qua in d.c.in p̃ſentia.ſecũdum
quã hæreditas delata monacho cenſetur eſſe delata
monaſterio,& illam poteſt adire etiam abſq; volun-
tate monachi. nam ſm d.opi. etiam eſſet dicendum
de hereditate extranei delata monacho,ſi decederet
hæredi.non adita,nec repudiata:qa nihilominus mo
naſteriũ poterit illam adire.Bart.tñ tenuit ꝯ̃rium in
d.l.j.de vul.& pup.in hæredi.delata filio,vel ſeruo,ſi
moriat̃ filius,vel ſeruus hæreditate non adita,nec re
pudiata:quia ſm eum dñs non habebit illam,qñ fuit
delata ſeruo:quia non poteſt habere illam,niſi qñ ſer
uus præcedente eius iuſſu illam adijt.d.l.iij.C.de he
re.inſti.Nec pater hereditatẽ delatã filio põt habere,
ex quo non fuit adita per filiũ,nec repudiata.vñ non
tranſmittit ad patrẽ,quia ſolum ſpeciale eſt,qñ filius
fuiſſet infans qui fuiſſet inſtitutus, ꝙ poſſit pater ha-
bere hæredi.ipſi infanti delatam, ſi non fuit adita in
vita ipſius infantis.l.ſi infanti.C.de iu.delib. & ſic in
maiore infante videretur eſſe ſecus per locum a ſpe-
ciali.argum.l.ius ſingu.ff.de legi.& ſcd̃m eũ idẽ eſſet
dicẽdũ in monacho q moriť hereditate nõ adita,nec
repudiata,vt monaſteriũ nõ poſſit venire:ſed vt dixi
ſi teneat̃ opi.Inn.& Io.An.d.c.in p̃ſentia. monaſteriũ
ẽt in d.caſu poterit adire hæreditatem,cũ ẽt tunc ha-
beat locũ rõ Inn.& Io.An.& illud etiã tenuit Io.An.
in d.c.in præſentia.cõtra Inn.Sed aduerte,quia licèt
opi.Inn.& Io.An. videatur fauere monaſterio,& ſic
religioni.& per ꝯñs videatur amplectenda,per l.ſunt
perſonę.ff.de reli. & cũ illa etiam ꝯſueuerim trãſire,
tñ vr̃ ꝙ non ſit ſine dubitatione ex eo: quia licèt ius
videatur velle,ꝙ monachus non dicatur habere vel-
le,vel nolle: ſed voluntatem eius eſſe in volũtate ſu-
perioris, illud vr̃ ex mente iuris eſſe intelligendum
quo ad hoc,vt monachus nõ poſſit facere aliquẽ actũ
per quem aliquod preiudiciũ poſſit ſequi monaſterio
ſine licentia,vel ſine conſenſu ſuperioris.non ex eo,
quia ſuperior poſſit facere actũ reſpicientẽ p̃ſonã mo
nachi ſine eius volũtate:aliàs ſequeret̃,ꝙ ſi monach⁹
fuerit electus in p̃latũ alterius monaſterij,ꝙ ſuperior
poſſet electioni cõſentire nõ requiſito monacho. qđ
non eſt verũ, imò requirit̃,ꝙ ipſe monachus cõſen-
tiat cũ licentia ſuperioris,& eodem modo non vr̃,ꝙ
ſuperior poſſit renunciare electioni ſine cõſenſu mo-
nachi,nec monachus ſine conſenſu ſuperioris.per ea
quæ habentur in prealleg.c.ſi religioſus.de ele.in vj.
Et per hoc vr̃,ꝙ qñ monachus inſtituitur hæres,ꝙ qa
per eius aditionem,vel repudiationem põt generari
præiudiciũ monaſterio,qđ ipſe non poſſit adire, vel
repudiare ſine licentia ſuperioris.& vr̃ etiam,ꝙ ſupe
rior ſine conſenſu monachi non poſſit adire, vel repu
diare.Et ſic videret̃ poſſe dici, ꝙ de iure monachus
potius ſit æquiparandus ſeruo quàm filio ex eo, qa
ius loquens de filio in hac materia inducit correctio
nẽ:vt patet ex his quæ hñr in l.ſi.§.j.C.de bo.quę li-
be.ex his quę ſuperius dixi. & ſic vr̃ ꝙ non eſſet fiẽ-
da extenſio ꝑ identitatẽ rõnis ad monachum. per id
qđ not.in auth.quas actiones.per gloſſ.& doc.C.de
ſacroſan.ec.vbi autẽ ageret̃ de mero cõmodo mona
ſterij.vr̃ ꝙ monachus ẽt abſq; voluntate Abbatis in-
teruenięte poſſit acqrere monaſterio, ſicut ſeru⁹ ac-
quirit dño.l.ſeruus.C.de pac.Et per p̃dicta,vt dixi vr̃
opi.Inn.& Io.An.non eſſe ſine dubitatione.& de iu-
re videretur poſſe teneri ꝯtrariũ,per id qđ ſ̃.dixi.Te-
ne tñ menti ipſum,quia cũ illa cõiter trãſeũt cano.in
p̃al.c.in p̃ſentia.& Archi.in d.c.j.xviij.q.j.& illam ẽt
ſequebat̃ recolendæ memoriæ.d.meus.d.Frã.de Rã-

ponibus.in l.poſt aditã.C.de ĩpu. & alijs ſubſti. Itẽ
& aduerte:qa ꝯ̃ id,qđ dixi.ſ̃.ꝙ ſi filiuſf.fuerit inſtitu
tus.& ei fuerit datus ſubſtitutus vulga.ꝙ ſi repudiat,
pater poterit venire,& excludere ſubſtitutũ,ꝓut vo-
luit ẽi gl.in d.l.ſi.§.j.C.de bo.q̃ libe.& ẽt Bar.ibi.Nã
vr̃ ꝙ l.ſi paterfa.ff.de hære.inſt. non faciat pro d.glo.
qa loquitur, qñ quis mutata conditione alium facit
hæredem:vt ibi pater:ſed hic filiusfa.nõ mutauit cõ-
ditionem. ergo vr̃ ꝙ pater nõ poſſit venire: nec poſſit
dici ipſum filium facere hæredem patrẽ mutata cõ-
ditione.Sed põt rñderi, quòd licèt per illam l.ſi pa-
ter.non poſſit excludere ſubſtitutũ,tñ videtur,quòd
poſſit per illam.l.ſi.§.j.nã qua ratione filio repudian
te pater poteſt venire ad hæreditatem,& ſic preiudi-
care illis qui aliàs venirent ab inteſtato ad ſucceſſio-
nem defuncti hæreditate repudiata per inſtitutũ.per
d.l.cũ quã.C.de fideicõ. ita eadem rõne vr̃ ꝙ mens
illius.l.fuerit,cũ loquat̃ indiſtinctè,ꝙ etiam ad præ-
iudiciũ ſubſtituti vulgaris poſſit pater adire hæredi-
tatẽ ex diſpoſitione illius.l.cum eadẽ ſit ratio,videat̃
& per ꝯñs idẽ ius.ar.l.illud.ff.ad le.Acql.& licèt te-
ſtator dederit ſubſtitutũ vulgarem filio,ex quo ſcie-
bat, vel ſcire præſumebat̃ diſpoſitione iuris volentis
ꝙ filiofa.repudiante pater admittatur.facit, quod hr̃
in l.leges.C.de legi.& in c.j.ſ̃.de conſti.vr̃ ipſe teſta
tor veriſimiliter dediſſe ſubſtitutũ vulgarẽ in caſu in
quo filius nolit hæreditatẽ,nec eius patrem in cuius
erat p̃tãte:& ideo ſubſtitutus vulgaris non admittat̃
filio repudiante,ſi pater velit venire,& intellige, qñ
inſtituit̃ filiusfamalias. & ſic filius q eſt in p̃tãte pa-
tris:ſecus ſi eſſet emãcipatus:qa in illo non hẽt locũ.
d.l.ſi.vt hoc patet a ſenſu ꝯ̃rio,& potiſſimè, qa ẽt eſt
exorbitans a iure cõi.& ſic nõ eſt extẽdenda. de reg.
72 iur.quæ a iur.lib.vj.& ff.de legi. in l.ius ſin.¶†Quid
autem ſi inſtituatur aliquis indignus, & ei ſit datus
ſubſtitutus vulgaris.Bar.in d.l.j.ff.de vul.& pup.di-
xit circa primũ effectũ,ꝙ fiſcus excludet ſubſtitutum
vulgarẽ.& habebit hereditatem,ex quo inſtitutus eſt
indignus.Sed Ang.ibi tenet cõtrariũ ex eo: qa fiſcus
non tnuitat̃,vt hæres: ſed tanq̃ vniuerſalis ſucceſſor
ad bona vacantia,facit qđ not.ꝑ legi.& doc.in l.eos.
§.ſi.ff.de fideiuſ.Et qa qua rõne veniens ab inteſta-
to non excludit ſubſtitutũ, eadẽ rõne nec fiſcus ex-
cludat.Sed tu potes tenere Bar.qa ſi inſtitutus adiuit
& fiſcus ab eo tanq̃ indigno abſtulit hæreditatẽ.facit
qđ hr̃ in l.Pap.§.meminiſſe.ff.de inoffi.teſ.tũc clarũ,
qđ ſubſtitut⁹ excluditur,ex quo fuit adita hereditas,
l.poſt aditã.C.de impu.& ali.ſubſti. Si aũt inſtitutus
repudiaſſet.idẽ dicas, qa p̃ſumit̃ id feciſſe in fraudẽ
fiſci.in l.recuſare.§.fiſco.ff.ad Treb.& in l.ſi ſequẽs.
73 ff.ad Sillenianum.¶†Iuxta p̃dicta q̃rit̃.Quid ſi inſti-
tutus fuit rogatus reſtituere hereditatẽ Titio, & etiã
datus fuit ſibi ſubſtitutus vulgaris.An ſi inſtitutus re
pudiet, poterit ſubſtitutus vulgaris venire. An vero
p̃feret̃ fideicommiſſarius vniuerſalis cui dẽt reſtitui
hereditas,ſi velit,ꝙ heres cogatur adire hereditatẽ,&
ſibi reſtituere.Bar.in d.l.j.de vulg.& pup.ꝯcludit, ꝙ
ſi fideicõmiſſum vniuerſale fuit repetitũ a ſubſtitu-
to vulgari p̃feret̃ fidecõmiſſarius.ſecus ſi non fuiſſet
repetitum per l.ſi patroni.§.ſi.ff.ad Trebel.& illud ẽt
ſequit̃ Ang.in d.l.j.Sed tu dic ꝙ fideicõmiſſarius dẽt
præferri,etiam ſi nõ fuerit fideicõmiſſum repetitum
a ſubſtituto vulgari.per l.facta.§.Iul.ff. ad Treb.vbi
etiam Bar.per illum.§.reprobat primã lectu.in d.l.ſi
patroni.§.ſi.& per hoc vr̃ ꝙ potentius ſit ius fideicõ
miſſarij vniuerſalis,quã ius ſubſtituti vulgaris.Et ꝑ
hoc faciat:quia id videtur etiam fuiſſe de mente te-
ſtatoris:ex quo per fideicõmiſſum grauauit ſubſtitu-

tum,cum ſciret,vel ſcire præſumeret diſpoſitionē iu-
ris quæ habet,ꝙ fideicōmiſſarius pōt cogere inſtitu-
tum ad adeundū : nec noceat ſibi eius repudiatio.l.
non iuſtam.C.ad Treb.& l.j.& per totū. ff.ad Treb.
& ſic vr̄ tūc dediſſe ſubſtitutū in caſu in quo fideicō-
miſſum nō hr̄et effectum; vt qa decederet inſtitutus
ante aditam hęreditatē, & ante aliquem iuſſum ſibi
factum de adeundo, vt ſic excludam id quod habeť
in d.l.non iuſtā.& etiā decedat in caſu in quo nō ſit
facta tranſmiſſio iuris deliberandi : vt excludam qđ
notatur per gl.& doct.in l.eam quā.in gl. magna.C.
de fideicō.¶Item etiam aduerte,qa dixit Ang.in d.
l.j. quòd quilibet ſubſtitutio facta in vnū caſum cō-
prehendat alium:tñ hoc eſt verū, niſi teſtator elegiſ-
ſet vnum indiuiduum de contentis ſub vno caſuum
contentorum in vulgari ſubſtitutione. nam tunc nō
porrigetur ad alium ſibi oppoſitum, vel diſſimilem.
arg.l.pater Seuerinam.in prin.ff.de cond.& demon.
per hoc dicit ſe cōſuluiſſe Florentiæ,ꝙ ſi teſtator di-
xerit filios meos inſtituo, & Titiū ſubſtituo:& ſi Ti-
tius ſubſtitut⁹ me viuo deceſſerit tūc ſubſtituo Seiū,
quòd ſi Titius deceſſerit mortuo teſtatore nō veniet.
Seius vltimo ſubſtitutus ad hæreditatē filiorū,vel pa
tris.ꝑ tex.cū gl.in l.ſi mater.§.j.ff.eo. Sed certe iſtud
dictū nō vr̄ verū,per ea q̄ ſuperius dixi:qa qñ expri-
miť vnus caſus vulgaris comprehēdiť etiā alius. per
ea,quæ hñr in l.fi.C.de inſti.& ſubſti.& in l.Gallus.
§.& quid ſi tñ.ff.de libe.& poſthu.Nec ob.d.l.pater
Seuerinam.in princ.qa ſuperius.circa prin. materiæ
dedi rñſum.Non ob. etiam d.l.ſi mater.§.j.qa rñſio
ſatis patet,per ea q̄ ibi tangit Bar. & etiā per ea,quæ
74 ibi dixi.An aūt aliquo caſu † inſtitutus poſſit concur-
rere cū ſubſtituto.dic rñr,ꝙ non per l.q̄diu. ff.de ac-
qui.hære. Fallit in caſu d.l.ſi pater. ff.de hære.inſti.
qñ teſtator inſtituit illū quē putabat eſſe liberū,& re
vera erat ſeruus:& dedit ei ſubſtitutum vulgarē.nam
tunc admittitur ſubſtitutus ad dimidiā cū inſtituto,
vt ibi eſt caſus ſingularis qui non eſt alibi. Fallit etiā
ſecundo, qñ patronus eſſet inſtitutus a liberto, &
datus ſibi ſubſtitut⁹ vulgaris,& grauatus in re ꝓpria
alteri danda.nam ſi nolit acceptare grauamē,poterit
hr̄e ſibi debitā portionē,& reſiduū habebit ſubſtitu-
tus,vt eſt caſus ſingularis in l.ſi libert⁹ patrono.ff.de
bo.liber. Et per hoc tertio eadē rōne pōt dici idem
in filio inſtituto a patre dato ſibi ſubſtituto vulgari ſi
fuerit grauatus in re ꝓpria,quia ſi nolit grauamē ac-
ceptare poterit habere portionē ſibi debitam.& ſub-
ſtitutus habebit reſiduū.facit,qđ no.per doc. in l.iij.
C.de impube.& alijs ſubſti.Et per hoc habes illa quę
75 ꝯcernūt primū effectū vulgaris ſubſtitutionis.¶†Cir
ca ſm̄ inq̄tum dixit ꝙ teſtm̄ pōt incipere habere effe
ctum a ſubſtitutione vulgari. conclude, ꝙ ſi eſt ſub-
ſtitutio expreſſa, & inſtitutio vulgaris. & ſic primus
gradus ſit nullus,qa fortè ab ipſo fuerit fili⁹ in ptāte
pręteritus.& a ſecūdo exhæredatus poteſt ſumere vi
res tunc ab ipſa vulgari. poterit tñ tunc filius contra
ſubditum vulgarē adeuntē hæreditatē facere querelā
ſeu agere querela. facit,quod hr̄ in l.iij.§.fi.de lib.&
poſthu.Si autem primus gradus,& ſi inſtitutio vale-
ret,ſed rumperetur ex poſtfacto natiuitate poſthumi
præteriti: tūc excluditur ſubſtitutus:quia poſthumus
rumpit teſtamētum,vt ſibi locum faciat.l.nam & ſi.
§.rumpendo.ff.de iniuſto teſta. & per hoc habes qd
iuris,qñ vitiatur inſtitutio propter defectū cōcernē-
tem teſtm̄,ſi autem vitiaretur propter defectū ꝑſonę
inſtitutę, vt qa eſſet oīno incapax. vel moreretť viuo
teſtatore,vel excluderetť ab hæreditate propter repu-
diationem,vel temporis curſum,vel alio modo : tūc

clarum,quòd pōt ſubſtitutus venire,& ab ipſo ſubſti
tuto vulgari teſtm̄ ſumet vires. facit, quod hr̄ in d.l.
iij.circa fi.An autem teſtm̄ poſſit aſſumere vires a ta
cita vulgari cōprehēſa in pupillari ; licèt fuerint opi-
tene,ꝙ ſic.per id quod not. gloſſ.in l.ſi pater.& l.lex
Cornelia.ff.de vulga. & pupil.& in l.qui patri.ff.de
ven.inſpi.Sed aduerte:quia cōtra prędicta vr̄ eſſe ca-
ſus in l.apud Iuli.§. idem Iul.ff.ad Treb.vbi vr̄ ꝓba-
ri,ꝙ ad confirmationem tacitę vulgaris requirať adi-
tio ex teſtamento paterno.& per illum text.gl.ibi.&
Dy.vñr tenere iſtam opi.ſed Bar. tenet oppoſitum in
d.l.j.circa ſecundū effectum vulgaris ſubſtitutionis.
per ea, quæ hñr in l.lex Cornelia.& in d.l.pater. &
in d.l.qui ventri.Et reſpondet ad d.§.idē Iulianus.ꝙ
vbi non requiritur aditio ad cōfirmationē tacitę vul
garis.ſed ad ꝯfirmationē ſubſtitutionis pupillaris, &
ſic tabularum pupillariū.pro quo facit litera ibi dum
dicit confirmatiſq; tabulis pupillaribus &c. Sed ꝯtra
iſtam rñſionem facit, quia pupillus ibi non habebat
bona alia quam paterna. & ſic vr̄ ꝙ nō ſit ibi tractā-
dum de pupillari,ſed de vulgari.ad hoc rñdet Bar.in
d.l.j.ꝙ ille.§.debet intelligi,qñ pupill⁹ hēbat alia bo
na q̄ paterna fortè quæſita a matre, vel linea mater-
na: vel poſt mortem patris.Sed certe iſta ſolutio diui
nat:ideo poteſt dicere,ꝙ alia ratione non poterat ha
bere locum ibi tacita vulgaris ex eo : quia non erat
ſublata exiſtentia ſuitatis quo ad tranſmiſſionem per
dationē cohr̄dis ex̄nei : vt probatur in l.iij.C.de iure
deli.& ibi not.etiam per Bar.in l.ſi filius cui patri.ff.
de vulga.& pupil.& ideo per prius erat neceſſarium
qđ ſcieť, qđ quis eſſet hæres pupillo in quē eſſet fa-
cta trāſmiſſio vigore ſuitatis: & ſic neceſſe erat prius
adire hæreditatem pupilli ex pupillo, vel alio modo
anteq̄ aliqd poſſet tractari de portione hæreditatis
paternę delata filio. verum quia exiſtentia hæredis
non confirmabat tabulas pupillares,ſeu ſubſtitutio-
nē pupillarē ex eo : qa teſtator non fuerat ꝯſeſſus de
ꝓuiſione legis dando cohæredē extraneū ipſi filio:iō
ibi fuit neceſſe prius adire hæreditatē ex paterno te-
ſtamēto ꝑ vnū ex cohr̄dib⁹ pupilli anteq̄ aliqs poſſit
eſſe hæres pupilli ex pupillari ſubſtitutione:& ſic fuit
neceſſe cōfirmari tabulas pupillares, ſeu ſubſtōnem
pupillarē ꝑ aditionē vni⁹ ex cohęredibus pupilli.Et
iſte eſt verus intellectus illius.§.abſq; diuinatione.&
aduerte,qa pro declaratione p̄dictorū potes ꝯſidera-
re tres caſus,qa interdum ſolus filius pupillus,& in
ptāte inſtituiť : & datur ſibi ſubſtitutus pupillaris:&
tūc,qa exiſtētia ſui hr̄dis non eſt ſublata illa ꝯfirmat
tabulas pupillares.l.filius qui ſe paterna,& l.Iul.ſcri
bit.§.pupillus.ff.de acq.here. & l.filius qui patris.ff.
de vulg.& pup. iō teſtm̄ pōt incipere a tacita vulgari
cōp̄henſa in pupillari ſi filius repudiet hr̄ditatē pr̄is.
& ſi poſtea moriatur in pupillari ætate ſubſtitutus &
habebit bona pupilli ex pupillari: vt ſatis ꝓbatur ex
iuribus pręal.interdū ſubſtituiť filius,& datur ſibi co
hæres ſuus:puta alter filius, q̄ eſt etiam in ptāte pa-
tris,& ſubſtituiť aliqs pupillariter filio pupillo:& tūc
etiā dicas idē:qa per dationē talis cohęredis non fuit
ſublata exiſtentia ſui hæredis:vt no.in d.l. filius q̄ pa
tri.ꝑ Bar. Interdū vero dať cohr̄s extraneo filio im-
puberi cui etiā ſubſtituiť pupillariter; & tunc ꝓpriè
habet locū.d.l.apud Iuli.§.idē Iul.& id ſuperius dixi
76 circa intellectū illius.§.¶†Iuxta prędicta pōt dubita
ri.Quid ſi moriatur pupillus in vita teſtatoris cui fa-
cta erat ſubſtitutio pupillaris: an mortuo teſtōre po-
terit teſtm̄ ſumere vires a tacita vulgari qui compre-
hendebatur in pupillari expreſſa. iuxta id,qđ hr̄ in l.
iam hoc iure.ff.de vulgar.& pup.Barto. dixit in dicta
l.j.ꝙ

l.j. ꝙ ſi pupillus mortuus fuit ſciēte teſtatore tali tpe
quo potuit ſibi prouidere de hærede, & non ꝓuidit,
ꝙ tunc non poterit ſumere vires teſtm̃ a tacita vulga
ri.per l.ꝙ ſi filius.ff.de cap. & hoc caſu dicit ꝓcedere
opi. Dy. qui ſimpliciter tenuit per illam l.quod non
põt ſumere vires a tacita vulgari filio moriente in vi
ta patris. Si aũt non potuiſſet prouidere, tunc dicit ꝙ
bene põt ſumere vires tacita vulgaris.per l.neq; enĩ.
§.ſi.cũ l.ſeq.ff.de teſta.mil.& hoc modo limitat.d.l.
quod ſi filius.Sed certe iſte intellectus eſt apertè cõ-
tra illã l.Nã ibi loquitur,qñ pupillus mortuus in ciui
tate patre exiſtente capto apud hoſtes, & poſtea etiã
ibi mortẽte apud hoſtes, licèt etiã ponat caſum , qñ
reuertit̃ : & tñ ibi vtroq; caſu dicit,ꝙ nihil eſt,qđ de
ſecundis tabulis poſſit tractari,& ſic ſi illa verba intel
ligant̃,vt ẽt comprehendant tacitã vulgarẽ:prout in-
telligere vr̃ Dy.& Bar.ibi aperte probatur,ꝙ licèt te-
ſtator non poterit ꝓuidere ſibi poſt mortẽ pupilli cõ
tingentẽ in eius vita,tñ teſtm̃ non pñt ſumere vires a
tacita vulgari.Cuius ꝯrium tenuit ipſemet Bar. & ẽt
põt probari,per ea quæ hñr in iuribus.ſ̃.allegatis.&
ideo vr̃ indiſtinctè dicendũ,ꝙ ſiue teſtator poſt mor-
tem filij poterit ſibi prouidere,ſiue non,ꝙ teſtm̃ poſ-
ſit ſumere vires a tacita vulgari. Nec ob.d.l.quod ſi
filius.dũ dicit,ꝙ nihil eſt,qđ poſſit tractari de ſecun-
dis tabulis,qa debet intelligi,& exponi.i.de ipſa pu-
pillari ſubſtitutione,& ſic nihil dicit de vulgari com
prehenſa pupillari, qa quo ad illã non eſt verũ dice-
re,ꝙ non poſſit aliquid de ipſa tractare, per ea q̃ hñr
in d.l.lex Cornelia.& in d.l.ſi pater. & in d.l.ſi vẽtri.
¶ Nec ob.prædictis d.l.neq; enim.§.ſi.cũ ſeq. quem
allegat Bart. ꝓ ſua diſtinctione:qa caſus eſt diuerſus:
nam ibi ſubſtitutio fideicõmiſſaria ab initio non cõ-
prehendat directã velut illi ꝯriam:ideo voluit ius qđ
ex poſtfacto conuerteret̃ in directam fauore liberta-
tis ſuadente æquitate: quæ æquitas ceſſare vr̃ qñ ca-
ſus contingit viuo teſtatore tali tpe quo potuit ꝓui-
dere,& non prouidit: ideo tunc non cõuertitur in di
rectam , ſed in caſu noſtro ab ipſo initio in pupillari
expreſſa continetur tacita vulgaris æquè principali-
ter,vt etiã ipſe Bar.fatetur.facit quod hr̃, & no.in l.ſi
fideiuſſor.de leg.j.& ideo vr̃ ꝙ licèt extinguat̃ pupil
laris remaneat vulgaris,ex quo teſtator aliud non di
ſponit.arg.eorum quę hñr in d.l.ſi fideiuſſor.Et hoc
77 de ſecundo effectu. ¶ †Circa tertiũ in quo dixi ꝙ vul
garis expreſſa continet tacitã pupillarẽ põt eſſe du-
bium,an hoc ſit verum,ſi mater pupilli ſit in medio.
Nam ſi non eſt in medio clarũ eſt,ꝙ ſic per l.iam hoc.
iure.ꝑal.ſed ſi mater ſit in medio eſt dubiũ.nam glo.
in l.præcibus.C.de impu.& alijs ſubſti.tenuit ꝙ etiã
tunc continet tacitam pupillarem:ſed illa nõ admit-
titur contra matrẽ,ſed in gl.in l.Centurio.ff.de vul.
& pup.tenuit ꝙ tunc non continet pupillarẽ, qñ ma
ter eſt in medio. Sed tene primam opi.quã ẽt ſequit̃
Bar.per l.ſi.C.de inſti.& ſubſti.vbi patet, ꝙ ſi mater
moriat̃ anteq̃ adeat hæreditatem pupilli veniet ſub-
ſtitutus,qđ facere non poſſet, ſi a principio ꝓꝑ ſup-
exiſtentiã matris non continebat̃ pupillaris.arg.l.qđ
ab initio.ff.de re iud.An aũt vulgaris expreſſa in vnũ
caſum ipſius vulgaris comprehendat aliũ,& tacitam
pupillarem.dic ꝙ ſic per d.l.ſi.C.de inſti.& ſubſti. &
78 hoc de tertio effectu. ¶ †Circa quartũ inquantũ dixi
ꝙ per ipſam vulgarem ſuccedit̃ defuncto . põt dubita-
ri,an eo caſu quo cõtinet tacitã pupillarẽ trahatur ad
bona pupilli:itaq; adeundo ex ipſa vulgari,poſſit etiã
ex illa hr̃e bona pupilli.Aliqui voluerũt dicere,ꝙ ſic
per l.j.§.ſed ita.ff.de vulg.& pup.Sed tene contrariũ
ſ̃m Bart.quia per vulgarem ſuccedit̃ teſtatori, & per
pupillarẽ pupillo : & ideo ſiue ſit expreſſa vulgaris ,
ſiue tacita,per illam non ſuccedit̃ pupillo,ſed defun
cto,& ſimiliter,ſiue ſit expreſſa pupillaris,ſiue tacita
per illam ſuccedit̃ pupillo.inſti.de vul.& pup.ſubſt.
in prin.nec ob.d.§.ſed ſi ita.quia dum litera dicit , ei
debet intelligi.ſ.teſtatori non aũt ei.ſ.filio. An autẽ
ſubſtitutio vulgaris tacita comprehenſa in pupillari
habeat locum etiam ſi mater pupilli ſit in medio. gl.
l.ſi.C.de inſti.& ſubſti.tenuit ꝙ ſic: quia per vulgarẽ
ſucceditur teſtatori,& ſic per illam nõ tractat̃ de hæ
reditate pupilli:ideo ſuperexiſtẽtia matris pupilli nõ
impedit effectum tacitę vulgaris:ſecus dicit Barto.ſi
eſſet mater teſtatoris:quia tunc non admitteret̃ con-
tra illam illa tacita vulgaris eadẽ ratione qua nõ ad-
mittatur tacita pupillaris ꝯtra matrẽ pupilli . ¶ Sed
iuxta prędicta põt dubitari,quid ſi ſit vulgaris exꝑſſa
quo ad vnum caſum, & tacita quo ad alium caſum ,
an excludet matrem pupilli. Bart.in d.l.j.multũ no-
tabiliter ponendo nouum intellectum in d.l.ſi.C.de
inſti.& ſubſt.dixit, ꝙ non excludit matrem pupilli:&
dicit ibi eſſe caſum ſingularem, ꝙ mater nõ excludit̃
in dicto caſu, ſi fuit data cohæres filio : ſecus vbi non
fuiſſet data cohæres.nã licèt illa lex cõiter intelligat̃
in tacita pupillari: tñ ſ̃m eum non vr̃ eſſe bonus in-
tellectus:qa videret̃ eſſe ſuperfluus . per l.ꝑcibus.&
dicit ꝙ ibi tractatur de vulgari: qa filius non tranſmi
ſit hæreditatem ad hæredẽ ſuum: qa ꝓꝑ exiſtentiam
ſui hæredis erit ſublata per dationem cohæredis ex-
tranei.l.apud Iulianum.§.idem Iulianus.ff.ad Treb.
Sed iſte intellectus Bar.reprobat̃ per Ang. & doc.cõ
muniter : qa ꝑſupponit,ꝙ datio cohæredis extranei
tollit exiſtẽtiã ſui hęredis quo ad trãſmiſſionem , qđ
eſſet falſum,& contra caſum.l.iij.C.de iure delib.&
ipſe idem tenuit contrarium in l.ſi cui patri.de vulg.
& pup.Nec ob.§.idem Iul.qa ibi loquit̃ quo ad con-
firmationẽ tabularum pupillariũ quo reſpectu bene
tollitur exiſtentia ſui hæredis per dationem cohære-
dis extranei:vt ibi patet,ſed non tollitur quo ad trãſ-
miſſionem , per id qđ hr̃ in d.l.iij.& per id etiam qđ
plene dixi in d.l.ſi filius.& ſic vr̃ ꝙ intellectus cõis ĩ
d.l.ſi.videlicet,ꝙ loquitur in tacita pupillari,& non
in tacita vulgari ſit melior. nec ob. ꝙ ſ̃m hoc lex illa
vr̃ ſuperflua.per l.precibus.quia illa non erit ſuꝑflua
vt etiã tangit Ange.in d.l.j.nam in l.precibus.mater
non fuit data cohæres pupillo:ſecus in l.ſi.pręal.quo
caſu erat magis dubium.nã videbatur ꝙ mater debe
ret eſſe contenta portione ſibi data,& ex aduerſo vi-
debatur ꝙ multofortius excluderet ſubſtitutum quã
ſi nullatenus fuiſſet inſtituta . nam qñ fuit in aliquo
inſtituta fuit magis prædilecta:& ideo fuit ibi alterca
tio inter iuriſconſultos. prætetea in d.l.ſi.vnus ſolus.
caſus vulgaris fuit expreſſus, & ideo erat maior dubi
tatio.ſed in l.precibus.fuerit vulgaris concepta ꝑ ver
ba conſueta,ſi hæres non erit inſtitutus. & ſic rema-
net concluſio ꝙ illa.l.ſi.fuit vtilis etiam nõ obſtante.
l.precibus.licèt teneamus intellectũ glo.& cõem.in
79 d.l.fin.Et hæc de quarto effectu. ¶ †Circa quintum
inquãtũ dixi,ꝙ de ſuo,& neceſſario, vulgaris facit vo
luntarium hęredem.dic ꝙ iſtud non procedit,ſi eſt ta
cita vulgaris.ꝑ l.filius qui ſe paterna . & l.Iulianus,
& l.ſi filius qui patri.ſuperius allegatis.Item ſecun-
do non procedit in expreſſa vulgari,qñ fit ex neceſſi
tate:puta qñ fit ſ̃m conſilium Galli.de quo in l.Gal-
lus.de li.& poſth.Si aũt ſit expreſſa vulgaris,q̃ fiet ex
voluntate:tunc ſi fit ſolum in caſu non potentiæ , vr̃
etiã ꝙ tunc non tollat exiſtentiã ſuitatis:ſicut nec tol
lit tacita vulgaris,cũ videat̃ eadem rõ,& per ꝯñs idẽ
ius vr̃ dicendum.argu.l.illud.ff.ad leg.Aquil.& ſ̃.de
transla.

tranſla.præl.c.ij. & facit quod plene dixi in l.ſi filius
hæres.ff.de lib.& poſth.Si autem ſit facta in caſu vo-
luntatis:vel per illa verba,ſi hæres nõ erit,q̃ compre-
hendunt caſum non potentiæ, & caſum voluntatis:
tunc aduerte, quia neceſſitatẽ tollit talis ſubſtitutio
vulgaris ſm oẽs. & no.gl.in l.Papinianus.§.iiij.ff.de
inoffi.teſt.Sed an tollat ſuitatem.fuerunt opi.nã glo.
in d.§.quarta,ſi bene ponderet̃ vr̃ velle, q̃ etiã tollat
ſuitatẽ,& ſiſt Bart.in l.ſi filius hæres.ff.de li.& poſth.
Ang.tñ tenuit contrarium,de quo plene dixi in d.l.ſi
filius.& per ea quæ ibi dixi patet ſuſtineri poſſe opi.
gl.& Bar.de hoc quinto effectu: & de quarto princi-
80 pali membro.¶†Circa quintũ, & vltimum membrũ
principale: videlicet,qualiter finiatur,ſeu extinguat̃
vulgaris ſubſtitutio.dic quòd per aditionem hæredi-
tatis.l.poſt aditã.C.de impube.& alijs ſubſti.& hoc,
qñ vnicus fuit inſtitutus hæres. Si autẽ duo fuiſſent
inſtituti,& datus ſubſtitut' vulgaris: an expiret ſub-
ſtitutio per aditionem vnius inſtitutorum.dic q̃ nõ,
ſi facta eſt ſubſtitutio copulatiuè ambobus, vel ſim-
pliciter, puta ſi tales hæredes non erunt,talis ſit hæ-
res. nam tũc,vt ſit locus ſubſtituto expedit,q̃ neuter
eorum adeat hæreditatem: aliàs vno eorum adeunte
expirat.l.q̃uis.C.de impu.& alijs ſubſtit.ſecus ſi ſin-
gulariter,& de ꝑ ſe cuilibet eorũ facta fuiſſet ſubſti-
tutio:quia tunc licèt vnus eorum adiret, tñ ſi alter re-
pudiaret haberet locum ſubſtitutio quo ad partem il
lius.per ea quæ not.in d.l.q̃uis. & not.Barto.in d.l.j.
81 ¶†Quid aũt ſi inſtitut' adiuit,ſed poſtea repudiauit
per reſtit.in integ.an poterit venire ſubſtitutus.dic q̃
ſic.ꝑ id quod hr̃ in l.j.§.ſed fine.§.reſtitutus.& §.ſed
quod Papinianus.ff.de mino.& l.ex contractu.ff.de
re iudi.Et ratio eſt,quia ex quo inſtitutus eſt aduer-
ſus aditionem ipſe inſtitutus habet̃:perinde acſi non
82 adiuiſſet. †Quid autem ſi inſtitutus agnouit bonorũ
poſſeſſionem,& non adiuit de iure ciuili.dic q̃ exclu
detur ſubſtitutus:q̃a bonorum poſſeſſor quo ad effe-
ctum eſt hæres.facit l.ſuum.C.de iure delibe.Et hoc
procedit etiã ſi repudiaſſet ius adeundi de iure ciui-
li,quia poteſt vno iure repudiare,& alio amplecti hę
reditatem.l.puberes.C.de iure deli.licèt gl.ibi videa
tur aliud ſentire,& non bene.ſecus qñ ſimpliciter re
pudiaret hæreditatẽ: quia tũc videretur omni ſuo iu
ri repudiare.per id quod legi.& no.in l.j.§.ſed viden
dum.ff.de ſuc.edic. & ideo tunc ſubſtitutus veniret.
83 †Quid autem ſi pater emancipet filium, an expiret
vulgaris tacita contenta in pupillari.Bart.tenet quod
ſic in d.l.j.ex eo,quia facto voluntario teſtatoris ex-
pirat ipſa ſubſtitutio pupillaris: & ideo vr̃ q̃ non ex-
tinguatur etiam tacita vulgaris.per id quod hr̃ in d.
l.neq; enim.§.fi.iſtud tñ non vr̃ ſine dubitatione. ꝑ
id quod ſ̃.dixi. quia ſubſtitutio tacita vulgaris æquè
principaliter continetur ab initio in ipſa pupillari,iõ
licèt facto teſtatoris extinguatur pupillaris non vr̃ q̃
extinguatur tacita vulgaris niſi aliter appareat de vo
luntate teſtantis.Et ad l.neq; enim.§.fin. cum l.ſeq.
poſſet rñderi,vt ſuperius dixi.Sed quid dicetur ſi pu
pillaris expreſſa expiret per aduentum pubertatis,an
expiret tacita vulgaris.Bar.in d.l.j.circa fi.concludit
q̃ ſi ſubſtitutio pupillaris fuit tꝑe limitata:tunc expi
rabit etiam vulgaris.per l.ſi ita quis.ff.de vul.& pup.
ſecus ſi non fuerit tꝑe limitata:vt quia dixit.Quiſq;
mihi hæres erit,ſit hæres filio meo. de quo in d.l.cir-
84 ca fi. ¶†Vltimo quærit quid ſi ſubſtitutio pupillaris
ſit facta extraneo,vel puberi,& ſic maiori, an conti-
neat tacitam vulgarem,& concludit q̃ ſic. per id qd̃
hr̃ in l.fi.C.de hær.inſti.Et hãc opi.etiam tenuit Gui.
de Cug.in l.precibus.C.de impu.& alijs ſubſtit.Sed
contra iſtam opi.vr̃ fortiter facere,quia talis ſubſtitu
tio pupillaris facta extraneo, vel puberi vr̃ valere vt
fideicommiſſaria,ex quo non poteſt non valere,vt di
recta pupillaris.ꝑ id quod leg. & not.in l.Sceuola.ff.
ad Treb.& in l.verbis ciuilibus.ff.de vulg. & pup. &
no.etiam gl.in verbo, extraneo.inſt.de pup.ſubſti.&
ſic vr̃ q̃ ex quo valet vt fideicommiſſaria, & per ↄñs
vt obliqua,non debeat valere vt directa vulgaris: q̃a
iſte ſunt ſpecies oppoſitæ cũ vna ſit directa alia obli-
qua:vt etiam voluit gl.potes dicere, q̃ licèt ſubſtitu-
tio quæ ſemel iure directo valuit poſt aditam hæredi
tatem nr̃ non obliquetur: nec trahatur ad fideicom-
miſſum:vt no.in d.l.ex verbis ciuilibus.& in l.Cẽtu-
rio.ff.de vulg.& pup.tñ non eſt abſonum,qđ eadem
ſubſtitutio valeat iure directo,vt vulgaris in caſu nõ
aditę hæreditatis. & in caſu aditæ hæreditatis valeat
vt fideicommiſſaria,& ſic in diuerſis caſibus. nã hoc
contingit in compendioſa, quia illa continet vulga-
rem in caſu non aditæ hæreditatis, & etiam fideicõ-
miſſariam in caſu aditæ hæreditatis, qñ filius dece-
dit poſt pubertatem. ꝑ id quod hr̃ in hoc c.& in c.j.
ſ̃.eo.in vj.& not.Bar.in l.Centurio.in pen.charta.in
iij.princ.q.ſuperius allegata.Et aduerte,quia prædi-
cta ſatis vñr procedere,qñ ſubſtitutio pupillaris fuit
facta extraneo qui erat impubes, ſed ſi fuit facta pu-
beri:tunc ſi facta per illa verba.Quiſquis mihi hæres
erit,ſit hæres filio meo,cum filius ille eſſet pubes.ſa
tis etiam vr̃ eſſe idem dicẽdum qđ dictum eſt,qñ fuit
facta extraneo, ſed ſi fuiſſet facta per illa verba,ſi ta-
lis filius meus deceſſerit in pupillari ætate talis ſit ei
hæres,vel talem tibi ſubſtituo:tunc vr̃ q̃ ex quo tẽpo-
re ſubſtitutionis erat pubes: & ſic ſit ex eo tꝑe quo
deberet finiri ipſa pupillaris,ſi valuiſſet. iuxta id qđ
hr̃ in l.in pupilli.de vul.& pup.vr̃ q̃ nullatenus tunc
valeat nedum vt pupillaris: ſed nec etiam vt fideicõ-
miſſaria.arg.l.Titio cum morietur.ff.de vſufru.quod
vr̃ verum, qñ teſtator putabat eum eſſe impuberem,
cum eſſet pubes:quia conditio impoſſibilis iuuerat a-
ctum.l.ſeruo manumiſſo.ff.de condi.inde.ſecus vr̃ ſi
ſciebat eũ puberem: & tñ ſubſtituit ſub dicta forma,
ſeu ſub conditione, cum dicta conditione iam facto
impubere ſit impoſſibilis.l.ſi mihi Meuia.& quod ibi
no.ff.de hære.inſti.& ideo vr̃ q̃ tunc vitietur,& non
vitiet,per ea quæ hñr in d.l.ſi mihi. & in l.cum ille.
§.pen.ff.de condi.inde.& quod no.in l.cum in ſecun
do.ff.de iniu.teſta. nec nbſt.d.l.Titio cum morietur:
quia ibi non confertur diſpoſitio in tẽpus impoſſibile
euenire: imo euenire poterat, quia conſerebatur in
tp̃s mortis futuræ. Sed in caſu noſtro conferebatur
in tp̃s impoſſibile euenire ratione perſonæ,cui fiebat
ſubſtitutio:ideo vr̃ q̃ talis conditio vitiatur,& non vi
tiet,per id quod vr̃ in iuribus præal.& in l.obtinuit.
ff.de condi.inde.& de materia dixi in l.verbis ciuili-
85 bus.ff.de vul.& pup.¶†Et no.circa materiam iſtam
quòd ſubſtitutio directa poteſt appellari conditiona
lis inſtitutio, vt probatur in l.ratione.§.ſi filio.ff.ad
leg.Fal.&per talem ſubſtitutionem,quæ vt dixi po-
teſt etiam appellari conditionalis ſubſtitutio.interdũ
ſuccediter defuncto,vt contingit in pupillari. inter-
dum in furioſo,& mentecapto:vt contingit in exem-
plaria.facit quod ſ̃.tangit gl.vbi autem ſubſtitutione
fideicommiſſaria:& ſic obliqua illa non poteſt appel
ri cõditionalis inſtitutio, ſed ſolum ſubſtitutio fidei-
86 commiſſaria,ſeu obliqua.¶†An autem filio pupillo
poſſit ſubſtitui in legitima. conclude,q̃ ſic ſi fiat pu-
pillaris.per id quod legit.& nota.in l.ex tribus.C.de
inoffi.teſt.ſed per fideicommiſſum non poteſt ſubſti
tui per l.cohæredi.§.cum filiæ.ff.de vul.&pup.& ꝑ
l.quo-

l.quoniam.C.de inoffi.teſt.vbi patet,ꝙ filius non po
teſt grauari in legitimam,& hoc intelligitur,qñ ver-
ba grauaminis referuntur ad ipſum filium, ſecus ſi re
ferantur ad venientes ab inteſtato ipſi filio, & filius
ſit talis cui potuiſſet fieri ſubſtitutio pupillaris. nam
tunc ſi moriatur filius intra pupillarem ætatē veniet
in fideicommiſſum ipſa legitima in qua grauati fue-
runt veniētes ab inteſtato ipſi pupillo, tñ de illa de-
trahet quarta Trebel.ſicut de cæteris bonis,ſi eſſent
rogati de reſtituenda tota hæreditate pupilli:vt eſt ca
ſus ſingularis,qui nō eſt alibi in l.ſi fi iuit per fidei-
commiſſum.§.fi.cum l.ſeq.ff.de le.j.Et ex hoc potes
ſumere cautelam, & cōſiliū qualiter grauamen poſ-
ſit fieri per fideicommiſſum in legitima, qñ filius eſt
pupillus,& moritur intra pupillarem ætatem.Si autē
morietur pubes factus, tunc non teneret grauamē in
legitima etiam facta venientibus ab inteſtato ipſi pu
pillo:quia tali tpe non potuiſſet pater filio pupillari-
ter ſubſtituere.Si autem dubitetur quis fuerit graua-
tus:an ipſe pupillus:an vero veniētes ab inteſtato ip-
ſi pupillo. dic ꝙ in dubio ex quo grauamen ſit poſt
mortem pupilli intelligitur fieri a venientibus ab in-
teſtato,per id quod leg.& no.in l.qui duos.ff.de vul.
& pup.& ibi hoc etiam tenuit Bar.& eadem ratione
vr̄ dicendum ꝙ in dubio videatur grauamen factum
poſt mortem pupilli factum a ſubſtituto pupillari, ſi
ſibi fuerit datus ſubſtitutus pupillaris:non autem ab
ipſo pupillo niſi aliud appareat, quod diligenter tene
menti ꝑ ꝑ id quod dixi.ſ.de legitima,in qua filius ēt
pupillus non poteſt grauari per fideicommiſſum,ſed
tñ hæres eius bene poteſt grauari, de quo per Dy.&
Bar.in l.j.§.fi.ff.de vul.& pup. & hæc ſufficiāt de ma
teria vulg.de qua per Bar.in l.j.ff.de vul.& pupil. &
87 ibi etiam dixi de materia. ¶† Reſtat nunc videre de
materia pupillaris,de qua gl.etiam hic tetigit in ver.
pupillus.licèt breuiſſimè pertranſiuerit, & ideo circa
illam latius declarando ſex,vel ſeptem ſunt videnda.
Primo quare dicatur pupillaris,& quare fuerit intro-
ducta.Secdo quo iure fuerit introducta. Tertio quot
requirantur,vt fieri poſſit & valeat ſubſtitutio pupil-
laris.Quarto quotuplex ſit ſubſtō pupillaris.Quinto
qualiter & quibus verbis fiat.Sexto quis ſit eius effe
ctus,& Septimo qualiter finiatur,de quibus etiam te
tigit Bar.in l.ij.ff.de vul.& pup.vbi tractauit materiā
pup.¶Circa primum dic,ꝙ dr̄ pupillaris,quia ſit pu
pillo, & illi ſoli fieri poteſt. Dr̄ autem pupillus ille
qui non cōpleuit.xiiij.annum,ſi eſt maſculus, vel xij.
ſi eſt fœmina.inſti.quib.mo.tutela finitur.in prin.&
§.j.facit quod hr̄ in c.ij.& iij.j.de deſpon.impu.ideo
autem fuit introducta,vt pupillus qui non poterat ſi-
bi facere teſtm̄ ꝑꝑ defectum ætatis.l.qua ætate.ff.de
teſta.haberet hæredem ex teſtō per diſpoſitionem te
ſtamenti paterni.inſti. de pup.ſubſt.§.j.facit quod hr̄
in l.patris & filij.de vul.& pup.& in l.Papinianus.§.
ſed nec impu.ff.de inoffi.teſt. & quod hr̄ in l.& quia
defunctorum.ff.quemad.teſta. ape. & hæc de primo
88 quæſito. ¶†Circa ſcdm dic ꝙ fuit introducta iure con-
ſuetudinario:quia ex moribus,& cōſuetudine Lace-
demoniorum.l.ij.ff.de vul.& pup.& hodie etiam eſt
approbata de iure ciuili:vt ibi patet,tñ vt dicit Bar.in
d.l.ij.poteſt dici, ꝙ etiam hodie dr̄ eſſe ex iure con-
ſuetudinario:& ſic non ſcripto. facit quod hr̄ in §.ex
non ſcripto. inſtit.de iure natu.gen.& ciui.licèt tale
ius redactum ſit ad ſcripturam, ſicut dicimus de con
ſuetudinibus vſus feudorum,quæ etiam appellantur
conſuetudines:licèt ſint in ſcriptis redactę.Et hoc de
89 ſecūdo quęſito.¶†Circa tertium, gl.in l.ij.ff.de vul.
& pupil.vr̄ velle,ꝙ quinq; requirantur, ſed Guil.de
Cug.in l.precibus.C.de impu.& alijs ſubſti. & ſeqē
Bar.in d.l.ij.dicit ꝙ etiam alia tria colligūtur ex tex.
in d.l.ij.& ſic ſunt octo quæ requiruntur vt fieri poſ-
ſit & effectum habeat ſubſtitutio pupillaris.primum
eſt,ꝙ ille cui fit ſit de liberis.ſecundum eſt, ꝙ ſit im-
pubes,& ſic pupillaris.tertiū eſt,ꝙ ſit in poteſtate te-
ſtantis.quartum eſt,ꝙ efficiatur ſui iuris per mortem
teſtantis:& ſic ꝙ non ſit recaſurus in alterius poteſta
tem.quintum eſt,ꝙ ante mortem teſtatoris non deſi
nit eſſe in poteſtate ipſius teſtantis. ſextum eſt,ꝙ pa-
ter ſibi faciat teſtm̄.ſeptimum eſt, ꝙ impubes ſit inſti
tutus,vel exhæredatus.octauum & vltimū eſt, ꝙ hæ
90 reditas patris,ſeu teſtatoris adeatur. ¶†Circa primū
poteſt dubitari,an ſufficiat, ꝙ quis ſit de legitimis li-
beris tñ.cōclude,ꝙ liberis legitimis, & naturalibus
poteſt fieri, & ſimiliter, & legitimis tñ, dummodo
ſit in poteſtate teſtantis,vt cōtingit in arrogato, & in
adoptato, hodie ſi quis dat ſuerit in adoptionē auo
materno:ſecus ſi extraneo, quia per adoptionem fa-
ctam per extraneum non tranſit hodie adoptatus in
eius poteſtatem.l.cum in adoptionis.C.de adopt.&
eo caſu quo ille cui fit ſubſtitutio non eſt in poteſta-
te teſtantis nō poteſt fieri ſubſtitutio:vt patet ex ter-
91 tio requiſito. †Quis dicatur propriè arrogatus,& q̄s
propriè adoptatus.hr̄ inſti.de adop.§.j. q̄a arrogatio
fit de illo qui erat ſui iuris. Sed adoptio fit de illo q̄
erat in poteſtate alterius. facit qđ hr̄ in l.j.& ij.ff.de
adop.& ꝑ prædicta vr̄ ꝙ filio naturali tm̄, vel ſpurio
non poteſt fieri hæc ſubſtitutio:quia tales nō ſunt in
poteſtate parentis, ſed ſolum illi qui naſcunt̄ ex in-
ſti.ſeu legitimis nuptijs, & ſic ex legitimo matrimo
nio.inſti.de pa.pote.in prin.& §.j.Quid autem ſi hęc
ſubſtitutio fiat extraneo,an dato,ꝙ non valeat vt pu-
pillaris:ſaltem valeat vt fideicommiſſaria.Bar.remit-
tit ad ea q̄ hn̄r in l. verbis ciuilibus.ff.de vul. & pup.
ſubſt.qđ valebit vt fideicommiſſaria.ita not.gl.in §.
extraneo.inſti.de pup.ſubſt. & etiam valebit vt vul-
garis,vt dixi in materia vul.circa fi.& ibi per Bar.cir
92 ca fin.in vlt.q.& hæc de primo q̄ſito.¶†Circa ſcdm
in quo dixi ꝙ requiritur,ꝙ ſit impubes, ſeu pupillus,
poteſt dubitari quid iuris ſi ſtatuto cauetur, ꝙ maior
xx.annis,non poſſit facere teſtm̄:an tūc pater poterit
tali ſubſtituere intra dictā ætatem poſt aditam hære-
ditatem.vr̄ ꝙ ſic:ſicut poteſt fieri pupillo pupillaris:
quia nō poteſt teſtari intra dictam ætatem. vt ſ.dixi.
& ſic vr̄ ꝙ eodem modo poſſit fieri intra dictā ætatē
xx.anno. ſubſtitutio ex quo intra illam ætatem filius
teſtari non poteſt.cōtrarium vr̄ eſſe verius ex eo: q̄a
furioſus,& mentecaptus nō poterat ſibi facere teſtm̄.
l.furioſum.C.qui teſt.fac.poſ. & tñ pater non pote-
rat facere ſibi teſtm̄ niſi hoc fuiſſet expreſſe diſpoſitū:
vt patet in l.ex facto.ff.de vul.& pup.in l.humanita-
tis.C.de impu.& alijs ſubſti. ergo non poterit ſubſti
tuere in dicto caſu,ex quo non reperitur expreſſum,
& iſtud etiam tenuit Bar. in d.l.ij.an autem tali pote
rit fieri ſubſtitutio exemplaria. eſt incidere in illam
q̄ōnem:an prodigo poſſit fieri exemplaria. de qua di
cetur in materia exemplaris ſubſtitutionis,an autem
ſi fiat pupillaris ſubſtitutio puberi valeat vt fideicom
miſſaria.Bart.remittit ad not.in d.l.verbis ciuilibus.
Sed tu dic,vt de hoc.ſ.in materia vulgaris.circa fi.&
93 hæc de ſecundo quæſito.¶†Circa tertium videlicet,
ꝙ ſit in poteſtate. dubitatur an ſufficiat qđ ſit in pote
ſtate tpe mortis teſtantis:licèt non fuerit tpe conditi
teſtamenti forte q̄a erat extraneus qui poſtea fuit ar
rogatus in filiū.Tu dic, ꝙ ſi ſit in poteſtate tpe teſta-
menti,& mortis,tunc clarum,ꝙ tenet ſubſtō.Si autē
ſolum fuerit tpe mortis teſtantis. dic idem, q̄a caſus
eſt no-

eſt notabilis in l.ij.§.qđ in extraneum.ff.de vulga.&
pup.nec ob.qđ hř in l.ſi alienum.§.ſi extraneis.ff.de
hær.inſt. vbi vř ꝙ requiratur habilitas tpe teſtamen-
ti,& mortis copulatiuè:quia illud verum quo ad in-
ſpiciendum capacitatem,vel incapacitatem inſtituē.
Sed de hoc hic non q̄ritur, quia inſtitutus erat capax
ad adeundum hæreditatem,ſed ſolum quæritur, an
de voluntario hrde poſſit effici neceſſarius:& an ſub-
ſtitutio quæ valebat vt vulgaris, poſſit etiam valere
vt pupillaris, quo caſu bene poteſt id ꝯtingere:vt ꝓ-
batur expreſſe in d.§.ſed ſi extraneum.& per hoc vř
ꝙ ſi ſubſtitutio pupillaris facta fuit filio naturali qui
poſtea fuit legitimatus;quia tūc etiam valebit ſubſti-
tutio vt pupillaris;vt per legitimationem tranſiuit in
poteſtate patris legitimātis. in Auth.qui.mo.na.effi.
ſui.§.gñaliter.col.vij.& plus dicit Bar.in d.l.ij.ꝙ etiā
ſi legitimatio fuerit facta poſt mortem patris. nā illa
etiam fieri poteſt ex diſpoſitione paterna. in Authē.
item ſi quis.C.de natu.lib. Quod quia illa talis legi-
matio trahiř retro & facit hæredi perinde ac ſi à prin-
cipio natus ſit legitimus:quia etiā tūc valebit ſubſti-
tutio pupillaris, ſicut & contingit quando facta fuit
filio pupillo capto ab hoſtibus, & reuerſo poſt mortē
patris, q̄a fingiř nunq̄ fuiſſe captus.l.lex Cornelia.
ff.de vulg.& pupil.qđ eſt diligēter notandū:q̄a nō ſi-
ne dubitatione qđ in §.ſed ſi & extraneū.ſolū loquiř
qñ erat in ptāte tpe mortis.Sed pōt dicere ꝙ per ꝓdi-
ctam ꝯñtiā ex quo legitimatus fingitur fuiſſe à prin-
cipio legitimatus, vt ꝯñtiam fingiř fuiſſe in ptāte tē-
pore mortis,licèt principaliter nō poſſet fingi, quod
fuiſſet in poteſtate tempore mortis teſtatoris ex quo
tempore quo agitur de fienda fictione nō viueret ip
ſe pater: & ſic deficeret extremū ad quod ſecundum
notař plene. in l.ſi is qui pro emptore in materia fi-
ctionis trāslatiue ꝑ Bart.ff.de vſucap.Materiā fictio-
nis.vide ꝑ canoniſtas.in c.ſertū. quinquageſima di.
& ꝑ doc.in c.fi.de cōuer.coniug.ſed gl.ſingularis,&
magiſtra eſt in illo.ca.ſertū. aliqua enim permittunř
in ꝯñtiam q̄ principaliter non permitterenř.facit,qđ
habetur.in l.j.ad fi.C.de auto.tut.& in l.quoties.C.
de iudi.facit,quod plene dixi in d.l.ſi is q̄ pro empto
re. & per hoc tertiū requiſitū patet,quòd mater, vel
aſcendens per lineā maternā nō pōt facere filio, vel
deſcēdente pupillo directā pupillarē ſubſtitutionē,
q̄a mater, nec aliqua fœmina,vel etiam aſcēdēs ma-
ſculus per lineā maternā habet filium,vel deſcēdētē
in poteſtate:vt patet.in §.fœmina.inſt.de adop.& iō
mater,vel aſcendens per lineā maternam non poteſt
facere ſubſtitutionē pupillarem directā:q̄a in eo de-
ficit hoc tertium requiſitum cum non habeat in ptā
te illū cui fit ſubſtō. & ideo potuit eſſe ſm do.Anto.
q̄a lex magis confidit de aſcendente maſculo per li-
neā maſculinā quam de matre, vel alio aſcendente
per fœminā.ſed melior ratio videtur,ꝙ iſtud fuerit in
troductū ꝑꝑ rigorē patriæ ptātis qui magnus erat
erga filiū.iuxta id,qđ hř. in l.in ſuis.ff.de libe.& po-
ſthu.quod patet:q̄a aſcendens maſculus,& per lineā
maſculinā non pōt facere hanc ſubſtitutionē pupil-
larē niſi habeat in poteſtate illum cui fit ſubſtitutio:
vt patet.in l.ij.ff.de vulg.& pup.& per hoc tertiū req
ſitū.facit, qđ no.Bar.in materia exemplaris. in l.ex
94 facto.ff.de vulg.& pup.& quod.j.dicetur.† An autē
quando pupillaris ſubſtitutio fit ei qui nō eſt in ptā-
te licèt nō valeat,vt directa pupillaris ſaltem valeat,
vt fideicōmiſſaria. dicendum eſt, quod ſic. ex quo à
principio nō pōt valere iure directo. per id,qđ legiř,
& not.in l.verbis ciuilibus.ff.de vulg.& pupil.& per
hoc patet, ꝙ ſi mater faciat ſubſtitutionem pupilla-
rem filio ſuo impuberi, licèt nō valeat vt directa pu-
pillaris,valebit tñ vt fideicommiſſaria,& per hoc ſe-
quitur ꝙ ſubſtitutus a matre non habebit legitimam
debitam a filio in bonis matris:quia in illa nō poteſt
filius grauari per fideicom.l.quoniam.C.de inoffi.te
ſta.& ideo ille qui erit hæres filij poterit de bonis re
lictis filio per matrem retinere legitimam,& per ea q̄
hñr in hoc c.& in l.q̄q̄.C.ad leg.Fal.ſecus eſſet ſi va
luiſſet vt pupillaris directa:quia tūc ſubſtitutus dire-
cto eēt hæres pupilli,& ſic nulla fieret ſibi detractio.
l.ex tribus.cū ibi no.C.de inof.teſta.& hæc de tertio
requiſito pupillari.& prædicta vera in pagano.miles
autem pōt ſubſtituere directo,& poſt aditam hæredi
tatem non exiſtenti in eius poteſtate:puta in eman-
cipato. Et ea ratio in extraneo.l.miles ita.§.exhære-
dato.ff.de teſt.mil. Et intellige verum quo ad bona
collata ꝑ militem illi cui per ipſum fit ſubſtitutio in
caſu prædicto, & non quo ad alia bona ipſius cui fit
ſubſtitutio:vt probatur ex his quæ hñr in d.§.exhære
95 dato.¶†Circa quartum videlicet,ꝙ ille cui fit ſubſti
tutio efficiatur ſui iuris per mortem teſtantis: ita qđ
recaſurus non ſit in poteſtatem alterius cōſiderato ꝙ
ſi pater habet filium in poteſtate,& nepotem ſimili-
ter in poteſtate ex ipſo filio.facit quod hř inſti.de pa
tria poteſtate.§.j. quod quia nepos poſt mortem aui
ſuperuiuente patre tpe mortis aui ipſius nepotis nō
efficitur nepos ſui iuris per mortē aui: ſed vt dixi inci
dit in poteſtatem patris ſui.inſti.quib.mo. ius pa.po
teſta.ſol.§.j. ideo tali nepoti non poterit auus ſubſti-
tuere pupillariter,& ſi ſubſtituat nō valebit talis ſub-
ſtitutio, ſi contingit auum decedere ſuperſtite filio
eius,& nepote:quia tunc non efficitur nepos ſui iu-
ris per mortem aui,ſed vt dixi cadat in poteſtatē pa-
tris:& ſic non ſolum impeditur talis nepos ꝑꝑ defe-
ctū ætatis facere teſtm̄: ſed etiā impeditur ꝑꝑ aliud,
quia eſt in poteſtate alterius.l. qui in poteſtate.ff. de
teſta.& ideo ſubſtitutio facta tali nepoti non valebit
ſaluo niſi př eius mortuo auo ſuperſtite nepote: quia
tunc valeret dicta ſubſtitutio : quia tūc non eſſet re-
caſurus in poteſtatem alterius. facit quod hř in l.ij.§.
ſed ſi extraneum.ff.de vul.& pup.per quam vř ꝙ ſuffi
ciat impedimentum eſſe ſublatum tpe mortis teſtan
tis,vt valeat ſubſtitutio pupillaris, & prædicta proce
dūt in pagano:hoc eſt in non milite.Miles autē poſſit
ſubſtituere pupillo etiam ſi recaſurus ſit in poteſtate
alterius.per id quod leg.& nota.in l.cum filius.ff.de
teſta.mili.quod intellige verum quo ad bona collata
per ipſum militem:nō autem quo ad alia. per id qđ
hř in l.cum filius. & in l.miles ita.§.exhæredato. in
eo.ti.& per hoc etiam dixit Ant. in d.l.ij.ff.de vulg.
& pup.quod ſi filiusfa. miles ſubſtituit filio ſuo pu-
pillariter,quòd ſi talis filius militis reincidat in pote
ſtatem aui, vel maneat in poteſtate aui, & moriatur
filius quod tenebit ſubſtitutio facta per filium ſolum
quo ad bona ipſius filij teſtantis, & non quo ad alia
per ea quæ hñt in iuribus præal. & ſic poterit eueni-
re caſus in quo repeticitur pupillus decedere ꝑ par-
te teſtatus,& pro parte inteſtatus, ſi forte contingat,
ꝙ auus nullum alium dederit ſubſtitutū: & præmor-
tuus ſit pater ipſius filij,cui facta ſit ſubſtitutio,& po
ſtea auus,& demum ipſe pupillus, & hoc contingit
ꝑꝑ priuilegium militis teſtātis.facit quod leg.& no.
in l.j.& ij.C.de teſta.mili.& hæc de quarto req̄ſito.
96 ¶†Circa quintum videlicet, ꝙ ante mortem teſtato-
ris non deſinat eſſe ille cui fit ſubſtitutio in poteſtate
teſtantis eſt aduertēdum. nam per hoc patet,ꝙ ſi fue
rit emancipatus per teſtantem in vita ſua ipſe cui fa
cta eſt ſubſtitutio pupillaris, quod tūc expirabit ipſa
ſubſtitu-

ſubſtitutio ex quo per mortem teſtantis deſinat eſſe
in poteſtate: quia datus fuerit in adoptionẽ auo ma-
terno.facit l.cum in adoptiuis.C.de adop. an autem
eo caſu quo expirat pupillaris pp emancipationem
valebit vt fideicommiſſaria.dic ꝙ non:quia a princi-
pio valuit iure directo:ideo poſtea non obliquarur.l.
verbis ciuilibus.cum ibi no.ff.de vulga.& pup.Quid
autem ſi exeat poteſtatem teſtantis per adoptionem
dignitatis,an expiret pupillaris.dic ꝙ non, per id qđ
hr̃ in §.illud autem.in Auth.cõſtitutio quę de digni-
tatibus.colla.vj.vbi patet,ꝙ non intelligitur exiuiſſe
quo ad illa quæ concernunt eius commoda:& p ↄ̃s
cum ſubſtitutio pupillaris reſpiciat commodum pu-
pilli:quia per illam habet hæredẽ ex teſtõ . per id qđ
hr̃ in l.Iulianus ſcibit ſi pupillus.ff.de acq.hær. ideo
in dicto caſu non expirat ſubſtitutio pupillaris.Quid
autem ſi ingrediatur religionem ipſe pupillus.tangit
Bart.in l.pupillari.ff.de vulga.& pup.vbi cõcludit ꝙ
97 †pupillus nõ poteſt facere profeſſionem de iure cõi
in pupillari ætate:& ſi faceret nõ teneret. facit quod
hr̃ in l.j.& ij.de regula.in vj. ſaluo niſi autoritate Pa-
pæ illam faceret,& eſſet doli capax: quia tunc tene-
ret,& tranſiret in poteſtatem Abbatis: & per ↄ̃s exi
ret poteſtatem teſtantis:ideo expiraret ſubſtitutio pu
pillaris.per id quod ſuperius eſt dictum:ſecus qñ tra
ditus eſſet a parentibus ipſe pupillus religioni : quia
licèt nõ poſſit exire ante pubertatem. facit quod leg.
& no.in c.ij.de regula.tñ adueniente pubertate poſ-
ſet exire,& non teneretur profiteri,ſi non vult,& ibi
patet.& ſic interim cenſetur quodammodo eſſe pro-
batione regulæ,& ideo non perfectè dr̃ tranſiuiſſe in
poteſtatem Abbatis,ideo tunc non expirat ipſa pupil
laris.de quo per Bar.in d.l.pupillari.& ibi etiam dixi.
98 & hoc de quinto requiſito. ¶†Circa ſextũ videlicet,
ꝙ pater faciat teſtm̃. dic ꝙ iſtud ideo requiritur:quia
inſtitutio eſt caput teſtamenti,& ſic eius fundamen-
tum.inſti.de lega.§.ante hęredis.& ideo ius voluit,
ꝙ pater ſibi faceret teſtm̃ inſtituẽdo, videlicet aliquẽ
ſibi hr̃dem:vt ſic poſſit ſtante fundamẽto facere ſub-
ſtitutionem pupillarem.Et aduerte, qa vbi pater in-
ſtituit filium non eſt vis: an primo faciat ſibi aliũ hæ
redem,an vero poſtea poſt ſubſtitutionem factam fi-
lio,ſed vbi filium pupillũ exhæredaſſet, quod qũ fie
ri poſſit dicetur in ſequenti requiſito: tũc vr̃ expediẽs,
ꝙ anteq̃ ſubſtituat pupillariter filio exhæredato priꝰ
fecerit ſibi teſtm̃,& ſic aliũ ĩſtituerit.l.ij.§.priꝰ.& ibi
no.ff.de vul.& pup.Quid autem ſi in teſtõ minus ſo
lẽni pater ſubſtituat pupillariter filio,an tenebit ſub-
ſtitutio.dic ꝙ ſic ſi ſubſtitutus ſit de libero teſtõ:quia
inter eos valet teſtm̃ etiam minus ſolemne.l.hac cõ-
ſultiſſima.§.ex imperfecto.C.de teſta.ſecus ſi ſubſti-
tutus eſſet extraneus.per id quod hr̃ in d.§.ex imper
fecto.& hæc ſufficiant de ſexto requiſito.Et prędicta
vera in pagano:ſecus in milite qui poteſt ſubſtituere
pupillo etiam ſi ſibi teſtanti non faciat teſtm̃, ſeu hæ
redem pp priuilegium ſibi a iure datum,& ſic pote-
rit ſubſtituere filio exhæredato etiam ſi nullum ipſe
miles facit ſibi hęredem,vt probatur in l.ij.§.quiſq;.
de vul.& pup.& in l.miles ita.§.fi.ff.de teſta.milita.
99 ¶†Circa ſeptimum videlicet, ꝙ impubes ſit inſtitu-
tus,vel exhæredatus.dic ꝙ ratio eſt : quia aliàs teſtm̃
eſſet nullum pp prętcritionem filij in poteſtate.l.in-
ter cætera.ff.de lib.& poſth. & ideo non valeret ſub-
ſtitutio,ex quo teſtm̃ nõ valeret,& probatur in d.l.ij.
§.ſed ſi eos.Quid autem ſi teſtm̃ eſſet aliquod,ſed rũ-
petur per contratab. dic ꝙ non rumpitur ſubſtitutio
pupillaris.l.ſed ſi contra.ff.de vul.& pup.Idem dicas
ſi rumpatur per querelam, ſi rumpitur pro parte, &

non in totum.l.Papi.§.ſed nec impu.ff.de inoffi.teſt.
& intellige ꝙ vbi rumpitur per querelam in totũ rũ-
pitur ſubſtitutio:vt ibi.ſm iura antiqua.Sed hodie ſe-
cundum cõem opi. licèt rumpatur teſtm̃ ex cauſa p̃-
teritionis, vel exhæredationis nihilominus remanet
firma ſubſtitutio pupillaris.per authẽ. ex cauſa.& in
corpore,vnde ſumitur.C.de libe.præte.& no.ibi per
gl.& Bar.in l.j.§.fi.ff.de vulg.& pup.licèt aliqui te-
nuerunt contrarium,& non bene.vt ibi no.per Bart.
Et aduerte,quia etiam in filio exhæredato,vel nepo-
ti poteſt fieri ſubſtitutio pupillaris : vt probatur in §.
non ſolum.inſti.de pup.ſubſti.& in l.j.§.pe.ff.de vul.
& pup.Et ſi dicatur,vr̃ ꝙ pupillus non poſſit exhære-
dari.per id quod hr̃ in l.ſi quis in ſuo.§.j.C.de inoff.
teſta.Rñderi poteſt ꝙ illud procedit vbi non eſſet do
li capax:ſecus vbi eſſet doli capax, & ſic poſſit com-
mittere cauſam ingratitudinis pp quam poſſet exhę
redari:quia tunc ſi illam committat poteſt exhæreda
ri:licèt pupillus , per id quod hr̃ in c.j.& ij.lite.pen.
100 Et no.per gl.in præal.§.non ſolum. ¶†Iuxta prædi-
cta poteſt quæri quid ſi fiat ſubſtitutio illi qui ſit de li
ber.& in poteſtate teſtantis:& ſic pupillus,& ſit talis
ꝙ nõ ſic neceſſe eum inſtituere,vel exhæredare,vt cõ
tingit in nepote nato ex filio emancipato anteq̃ emã
cipetur filius . nam talis nepos remanet in poteſtate
aui.facit l.ſi pater filio.ff.de adop.& quod hr̃ inſtitu.
quib.mo.ius pa.po.ſol.§.j. nam talem nepotem non
eſt neceſſe hodie inſtituere,vel exhr̃dare , ſi eius pa-
ter ſuperuiuat tp̃e mortis aui ipſius nepotis . vt not.
Bart.in l.Gallus.§.& quid ſi tantum.ff.de li.& poſth.
& per ↄ̃s ſi fuerit præteritus talis nepos non rumpit
teſtm̃.per id quod not.in d.§.& quid ſi tantum . an ſi
tali nepoti præterito,& ſic non inſtituto,nec exhære
dato fiat ſubſtitutio pupillaris per auum tenet dicta
ſubſtitutio.Bar.in l.ij.ff.de vulg.& pup.Circa primũ
quæſitum tenet ꝙ ſic ex eo: quia tunc per præteritio-
nem talis nepotis non rumpitur teſtm̃,& ſic ceſſat ra
tio pp quam filius debet inſtitui, vel exhæredari, vt
poſſit ſibi pupillariter ſubſtitui.Nam rõ eſt,quia aliàs
ſi filius prætereatur teſtm̃ non valeret.d.l.ij.verſi. ita
enim.ſed Ang.in d.§.& quid ſi tantum.& in l.j.§.pe.
& fi.ff.de vulg.& pup.tenuit contrarium ex eo,quia
ſubſtitutio pupillaris in caſu p̃dicto, qñ ſit dicto ne-
poti præterito vr̃ peccare in forma ſubſtantiali, cum
de forma , & ſolemnitate ſubſtitutionis pupillaris vr̃
eſſe quod ille cui fit ſubſtitutio inſtituatur,vel exhæ-
redetur:vt videatur probari in d.l.ij.§.ſed ſi eos.& ſic
eum non videatur ſeruata ſolemnitate debita nõ de-
bet valere ſubſtitutio.argu.l.cum hi.§.ſi prætor.ff.de
tranſa.Sed tu tene cum Bar.quia ideo olim require-
batur inſtitutio,vel exhæredatio eius cui fiebat ſub-
ſtitutio:quia aliàs rumpebatur,ſeu annullabatur te-
ſtamentum:vt patet in d.l.ij.in ver.ita enim. & ideo
cum hodie ceſſet dicta ratio in caſu prædicto ceſſare
debet diſpoſitio.ar.l.adigere.§.q̃uis.ff.de iurepat.&
ſ.de app.in c.cũ ceſſante . & per hoc etiam quia cor-
recta ratione finali legis etiã intelligitur ipſa lex eſſe
correcta:vt eſt gl.valde notabilis.& ibi etiam p Bar.
in l.j.ff.de le.tuto.& ſenſit etiam Bart.in d.§.& quid
ſi tantum. & plene etiã dixi in l.ſi no.§.de iur.ff.ſol.
mat.& per hoc etiã poteſt inferri ad aliud quod tan-
git idem Bart.ſub dicto ſeptimo requiſito videlicet ,
quid ſi ſubſtitutio pupillaris ſit facta filio in poteſta-
te præterito qui poſtea poſt mortem teſtatoris cum
auto.tut.approbat teſtm̃:an tunc reconualeſcat ſub-
ſtitutio pupillaris. nam tenuit quod ſic per l.filio præ
terito.ff.de iniu.teſta.Ang.tñ tenebat ibi oppoſitum
motus ratione ſuperius tacta poſt eũ,videlicet, ꝙ te-
ſtamen-

ſtamentum,& ipſa ſubſtitutio tũc vħr peccare in for
ma.per id quod hř in d.l.ij.& in d.l.j.§.pe.& fi.ff.de
vul.& pup.& ſic vř ꝙ nõ valeat . per d.l.cum his.§.ſi
prætor.ſed tene cum Bar,quia licèt hæc ratio conclu
dat,ꝙ adinuicem non valeat ſubſtitutio non tñ ꝯclu-
dit,ꝙ reconualidato teſtõ tanq̃ principali non recõ-
ualidetur ſubſtitutio quæ eſt acceſſoria ipſius teſta-
menti: imò vř dicendum oppoſitum,cum acceſſoriũ
ſequi debet naturam ſui principalis,vt probatur in re
gula acceſſorium.de reg.iur.in vj. & bene facit l.ij.in
ver.plane.& in ver.ergo.vbi patet, ꝙ ſi teſtm̃ conuali
datur per titulum , ſi quis omiſſa cauſa teſtamẽti:vel
per reſtitutionem in integrum , recõualidatur etiam
ſubſtitutio pupillaris , & ſic eadem ratione idem di-
cendum eſt in propoſito.imo plus hodie vř dicendũ,
ꝙ ſi extraneo inſtituto,& filio exiſtenti pupillo in po
teſtate fiat ſubſtitutio ipſo filio præterito, quòd licèt
annulletur teſtm̃ quo ad inſtitutionem,tñ per Auth.
ex cauſa.& in corpore,vnde ſumitur.C.de lib.præte.
cõſeruabitur ſubſtitutio pupillaris facta ipſi filio ꝑ-
terito,cum illa conſeruaretur per dictam auth.ſcd̃m
cõem opi.vt no.in d.l.j.§.fi.ff.de vulg.& pupil.q̃uis
olim eſſet ſecus quia annullabatur teſtm̃,& etiã ſub-
ſtitutio.d.l.ij.in verſi.ita enim.& per hoc patet,quia
hodie non vř eſſe in forma ſubſtãtiali quòd filius pu
pillus cui fit ſubſtitutio pupillaris ſit inſtitut⁹,vel ex-
101 hæredatus. ¶ † Vlterius dubitari poteſt quid ſi filius
eſt exhæredatus mala mẽte:vt quia nihil ſibi penitus
eſt relictum:an nihilominus poterit pater ei pupilla-
riter ſubſtituere.dic ꝙ ſic, quia iura indiſtinctè dicũt
poſſe ſubſtitui pupillariter filio exhæredato:vt patet
in d.§.non ſolum.inſti.de pup.ſubſti. & in d.l.j.§.pe.
& hoc etiam tenuit Guil.de Cug.in l.ꝑcibus.& Bar.
in d.l.ij. Mouetur,quia dicit hoc contingere ꝑꝑ ma-
gnam cõfidentiam quam lex habet de patre erga fi-
lium.nam permittit etiam patri , vt ad eius petitionẽ
poſſit & debeat filius incarcerari per iudicem, & ſibi
imponi pœnam iuxta eius arbitrium.l. ſi filius.C.de
patria pote . Tu potes addere,ꝙ hoc etiam contingit
ꝑꝑ rigorem patriæ poteſtatis. nam magna eſt vis po-
teſtatis quam habet pater in filium, & olim etiã ma-
ior erat.l.in ſuis.ff.de lib.& poſth.& facit quod not.
Bar.in l.ex facto. in materia exemplariæ ſubſtitutio-
nis.ff.de vul.& pupil. ¶ Item aduerte,quia dixit Bar.
in d.l.ij. ſub ſeptimo requiſito quòd inquãtum dictũ
eſt, ꝙ poteſt pater ſubſtituere filio exhæredato ẽt ex
mala mẽte,quòd iſtud eſt verum niſi pater eſſet adeo
vilis perſona,ꝙ veriſimiliter non deberet ſibi conce-
di adminiſtratio bonorum filij:quia tunc etiã in mor
te non debebat concedi.& ſic non poterit ſubſtitue-
re,per id quod hř in l.fin.C.de ſen.pa. & in l.ſi eum
dotem.§.eo tpe.ff.ſol.matri.ſed Ang. in d.l.ij.tenuit
contrarium:videlicet,ꝙ etiam tunc qñ eſt vilis perſo
na pater poſſit facere ſubſtitutionem pupillarem: qa
iura indiſtinctè loquuntur,& ſic indiſtinctè vñr intel
ligenda. arg.l.de pretio.ff.de pub.& j̃.de priuil.in c.
quia circa. Et pro hoc etiam quia etiam ſi mala men
te exhæredauerit filiũ nihilominus poteſt ſubſtitue-
re pupillariter filium vt ſtatim eſt dictum . Et ad di-
ctam.l.ij.§.eo autem tpe.tñdet Ange.ꝙ imo illa iura
potius faciunt pro:quia in eis,ideo interdicitur patri
turpis,ſeu vilis,& inquinatę vitæ petitio dotis,& ad-
miniſtratio bonorum filij:quia ſi ad manus eius per-
uenirent poſſet conſumere illa : ſed iſta præſumptio
ceſſat in caſu propoſito:quia demum mortuo patre,
& pupillo , ſubſtitutio ſumit effectum:& tũc tm̃ po-
teſt venire ſubſtitutus, & ſic ad manus patris nõ ve-
nirent.Tu potes concordare opi.quia aut pater adeo
eſt turpis vitæ quòd ſibi eſt interdicta adminiſtratio
bonorum per iudicem , & tũc cum non poſſit pro ſe
teſtari.l.is cui bonis.ff.de teſta. non poterit etiam ꝓ
filio ſuo,& ita intelligatur opi.Bart. ſecus ſi nulla ſit
facta interdictio per iudicem:qa tunc ſicut poteſt te-
ſtari pro ſe,vt patet ex his quæ hñr in d.l.is cui.ita vř
ꝙ poſſit etiã pro filio ſuo per dicta iura quæ indiſtin-
ctè loquuntur, & quia intereſt pupillo habere hære-
dem ex teſtõ.facit quod hř in l.Iulianus ſcribit ſi pu-
pillus.ff.de acq.hære.& in l.quia defunctorum.ff.de
interro.act.& hoc caſu procedat opi.Ange.& hæc de
102 ſeptimo requiſito . ¶ † Circa octauũ videlicet,ꝙ adea-
tur hæreditas patris.dic ꝙ ratio eſt,quia aliàs non va
leret teſtm̃ patris.l.eam quam.C.de fideicõmiſ. hoc
tñ fallit in tribus caſibus , primus eſt in milite,qa nõ
inualidabitur ſubſtitutio pupillaris ab eo facta, licèt
hæreditas eius non adeatur.l.miles ita.§.fi.ff.de teſt.
mili. ¶ Secundo fallit,qñ teſtm̃ confirmatur per titu-
lum,ſi quis omiſſa cauſa teſtam.d.l.ij.§.plane. ¶ Ter
tio fallit, qñ exiſtentia ſui hæredis confirmat conſti-
tutionem pupillarem, & ſic tabulas pupillares.l.ſi fi-
lius qui patri.ff.de vulg.& pup.& l.pater.ff.de priui
eredi.& l.filius qui ſe paterna. & l.Iulianus ſcribit ſi
pupillus.ff.de acqui.hær.& dř exiſtentia ſui hæredis
confirmare tabulas pupillares, qñ ſolus filius pupil-
lus,& in poteſtate eſt inſtitutus,& ſibi facta ſubſtitu-
tio pupillaris,& idem ſi datus ſit ſibi cohæres ſimili-
ter ſuus,vt quia ſit in poteſtate teſtantis.per id quod
hř in d.l.ſi filius qui patri.& in alijs ſuperius allega-
tis.nam in dictis caſibus , licèt pupillus abſtineret ſe
ab hæreditate patris : nec adeatur ex teſtõ hæreditas
patris,tñ valebit ſubſtitutio pupillaris, & habebit ef-
fectum,vt patet in d.l.ſi filius qui patri.& in alijs ſu-
perius allegatis,& hoc ideo eſt,quia exiſtẽtia ſui hæ-
redis confirmat ipſam ſubſtitutionem pupillarem:&
ſic tabulas pupillares:ſecus ſi fuiſſet dat⁹ cohæres ex-
traneus : vt quia non eſſet in poteſtate teſtantis ipſe
cohæres datus , quia tunc non operaretur exiſtentia
ſui hæredis cõfirmationem tabularum pupillarium,
& ſic ſubſtõnis pupillaris , & eſt caſus ſingularis , &
notabilis in l.apud Iul.§.idem Iul.ff.ad Trebel.& eſt
ratio tunc: quia teſtator donãs cohæredem extraneũ
non vř fuiſſe confiſus de prouiſione legis : & iõ req-
ritur tunc,ꝙ adeatur hřditas ex teſtõ patris, vt cõfir-
metur ſubſtõ pupillaris:q̃ rõ ceſſat, qñ non eſt datus
103 cohæres extraneus. ¶ † Quid aũt dicatur eẽ ſuus hřs.
& ſic vnde ſurgat iſta ſuitas. dic ꝙ filius in ptãte pa-
tris ẽt viuo parte cẽſetur quodammodo dñs bonorũ
paternorum ꝑꝑ promiſcuum vſum quem hẽt cũ pa-
tre in dictis bonis:& ideo dř quodãmodo continuari
dñium in filium in ptãte in bonis paternis poſt mor-
tem patris.l.in ſuis.ff.de lib. & poſth.Et appellantur
ſui hřdes illi,qui ſunt in ptãte moriẽtis, vt filius,&
filia:nepos & neptis ex filio.& ſic deinceps per lineã
104 maſculinã.hoc dico,quia † nepos natus ex filia non
eſt in ptãte aui materni,ſed paterni.ĩſt. de pa.po.§.j.
Sed deſcendentes per maſculinum bñ ſunt in ptãte ,
& dicuntur ſui hęredes,& nõ ſolum naturales,& le-
gitimi qui ſunt in ptãte,ſed etiam adoptiui , & nedũ
nati,ſed ẽt naſcituri,vt poſthumi.Qđ ſi naſcerenť vi-
uo teſtatore erunt in eius ptãte. facit qđ hř inſtit. de
hære.quæ ab inte.§.ſui.& inſti.de hæredum qualita.
& dña.§.ſui.& in l.qui in aliena.§.interdũ.ff.de acq.
hære.ita demum.tñ nepos,vel alius poſt eum eſt ſuus
hæres morienti , ſi ꝑcedens perſona exierit de ptãte
parentis per mortẽ,vel emancipationẽ . inſti.de hær.
q̃ ab inte.§.j.& §.ita demũ.& §.poſt.& no. ꝑ Azo.in
ſumma.C.de ſuis & legi. & iſti q̃ ſunt ſui hřdes ipſo
iure

iure ſunt hæredes: adeo ꝙ olim de iure ciuili erãt ſui
neceſſarij:quia non poterant repudiare hęreditarem
parentis cui erant hęredes ex teſtõ,vel ab inteſt.& iõ
appellabantur ſui.inſti.de hæredum qualita. & dfia.
& dicebantur ſui ad dĩiam ſerui inſtituti.cum liber-
105 tate:quia ille eſt hæres† neceſſarius,ſed non appella
batur ſuus hæres,ſed dicebatur olim neceſſarius , &
ẽt hodie:quia non põt,repudiare hæreditatem in qua
eſt inſtitutus per dñm,ſed filius,& alij deſcendentes
qui ſunt in ptãte dicuntur ſui,& neceſſarij, & vt dixi
de iure ciuili non poterant repudiare hæreditatẽ ſibi
delatam ex teſtõ,vel ab inteſt.illorum aſcendentium
quorũ erant hæredes ſui,& neceſſarij,ſed poſt fuit da
tum eis beneficium abſtinẽdi,vt patet in §.ſed & his
permittitur.inſt.de hæredũ quali.& diffe.& facit qđ
hr̃ in l.neceſſarijs.ff.de acq.hær. & licèt ꝑ beneficiũ
prætoris ſibi ex æquitate conceſſum põt ſe abſtinere
ab hæreditate,& abſtineãt,tñ remanent hr̃des noĩe,
licèt non effectu ex quo abſtinent,& ratio eſt:qa p̃-
tor non potuit ex toto tollere nomẽ hæredis inductũ
a iure ciuili in perſona ipſorũ hr̃dũ ſuorũ.inſt.de bo.
poſ.§.quos aũt.& ideo qa remanent hæredes noĩe,li
cèt abſtineant dicimus,ꝙ exiſtẽtia talis ſui hæredis ,
quia remanet hæres ſaltẽ noĩe, licèt abſtineat cõfir-
mat tabulas pupillares.d.l.ſi filius ꝗ patri.ſicut ẽt vi
demus,ꝙ talis exiſtentia ſui hęredis ꝯſiſtens in nudo
noĩe ꝯfirmat etiã libertates,licèt nõ adeatur hæredi-
tas ex teſtõ.l.cũ quaſi.§.ſed & ſi quis.ff.de fideic.lib.
Et aduerte,quia pñt dici ſui hæredes, vt patere p̃t ex
ſuperius dictis:ex eo,quia vocantur ad hęreditatem
aſcendentium in quorum erant ptãte tanq̃ ad ſuam
hæreditatem,& ſua bona:vt dixi etiã viuo patre bona
paterna dicunť quodãmodo eſſe ipſius filij, cũ dican
tur ẽt viuo patre quodammodo hr̃e dñium ipſorum
bonorum paternorum , & pro tanto pñt poſt mortẽ
dici,& dicunť venire,vt ad ſuam hr̃ditatem , vel ſua
bona, & iõ appellãtur ẽt ſui hæredes,& appellanť ẽt
ſui,& neceſſarij de iure ciuili: quia non poterãt abſti
nere,vel repudiare hæreditatẽ ſibi delatã : ſed poſtea
poſt datũ beneficium abſtinendi per p̃torẽ non fue-
runt neceſſarij:quia pñt abſtinere,ſi volũt , remanẽt
tñ hæredes noĩe,licèt non effectu,& vt dixi per præ-
dicta dicuntur ſui hæredes,& exiſtentia talis hęredis
etiam conſiſtens nudo noĩe confirmat tabulas pupil
lares, & illud ſit dictum ad declarationem termino-
rum:maximè pro Canoniſtis.¶ Seruus aũt ſi ſit inſti-
tutus cum libertate exp̃ſsè, vel tacitè : qa hodie per
inſtõnẽ ſerui factã a dño tacite intelľr data libertas .
l.cũ quidã.C.de neceſ.ſer.hær.inſt.nõ poterit ſeruus
inſtitutus repudiare hr̃ditatẽ dñi:qa eſt hęres neceſſa
rius,& non eſt datũ ſibi bñficiũ a iure abſtinendi: li-
cèt ſit datũ liberis,& deſcẽdentibus: vt ſuperius dixi:
licèt aũt ſm̃ inſtituta dñi non hñt beneficiũ abſtinẽ-
di,dať tñ eis a iure aliud beneficiũ,videlicet,ꝙ ſi ali-
qua ꝗſiuerint poſt mortẽ dñi pñt petere implorãdo
offm̃ iudicis,ꝙ illa ſeparenť a bonis defuncti, vt ſic il
la non occupenť per creditores ipſius dñi,ſed potius
remaneãt penes ipſum ſeruũ inſtitutũ ex qbus poſ-
ſit ſe alere,& de illis diſponere, prout voluerit,vt ꝓ-
bať inſt.de hæredũ quaſi.& diffe.in prin. Et aduerte
ẽt ꝙ dño permiſſum eſt vnũ ex ſeruis ſuis inſtituere
cũ libertate,vt habeat hr̃dẽ ẽt ſi nõ ſit ſoluẽdo, & ſic
hoc mõ p̃t fraudare creditores p̃tiõ ſerui ĩſtituti.l. ꝗ
ſoluẽdo.& l.ei ꝗ ſoluẽdo.ff.de hær.inſt.& ꝓbať inſt.
106 de hæredum quali.& diſ.§.j.in prin.†Item aduerte,
ꝙ licèt quo ad hoc vt quis dicatur ſuus hæres taliter,
ꝙ alijs præferatur,& taliter,ꝙ ſi prætereať teſtm̃ non
valeat,eſt neceſſe ꝙ ſit in poteſtate moriẽtis tp̃e mor
tis,& qđ alius nõ pręcedat eum,vt ſuperius dixi . ta-
men ſi aliquis vocetur ex teſtõ ad hæreditatẽ : & ſic
inſtituať ab aſcendẽte in cuius ſit poteſtate tp̃e mor
tis ipſius teſtantis,licèt alius eũ pręcedat. vt eſt text.
notabilis in l.qui in aliena.§. interdum.ff.de acquir.
hęre.vbi patet, ꝙ talis olim erat ſuus,& neceſſarius,
ſicut & ſi obtinuiſſet primũ gradũ,ſed hodie non eſt
neceſſarius:qa habet bñficium abſtinendi.de quo ſu
perius dixi:& ſic remanet tantũmodo ſuus hæres . &
hoc eſt vtile ſcire ꝑꝑ cõmunem opi.ꝗ habet , ꝙ ſuus
hr̃s trãſmittit hr̃ditatẽ etiam nõ agnitam ad quẽcũq;
extraneũ cum beneficio abſtinendi:vt plenè not.per
Bar.in l.ventre.ff.de acquir.hære.& facit,quod hr̃ in
l.ſi qs filium.§.j.eo.titu.Et ex prædictis patet,ꝙ qdã
ſunt hæredes neceſſarij tm̃, vt ſerui inſtituti a domi-
no cum libertate. Quidam aũt ſunt ſui,& neceſſarij,
vt illi qui ſunt in poteſtate morientis. tamen iſti ho-
die non ſunt neceſſarij,ſed tantum ſui. & habẽt bñfi
cium abſtinendi.vt ſuperius eſt dictũ.& facit ad p̃di-
cta,quod hr̃ in §.ſui.inſti.de hr̃dum quali,& diffe.&
quod ibi no.in gl.vbi gl.tangit quomodo ex iuris ar
tificio ꝑꝑ tria p̃cipuè filij dicuntur quodãmodo do-
mini rerum paternarum.nam cenſetur eadem perſo
na patris,& filij.in l.fi.C.de impub.& alijs ſubſti. &
eadem cenſetur eſſe vox vtriuſq;.inſtitu.de inuti.ſti-
pula.§.ei qui . & quia aliter de bonis paternis , ſicut
pater : & ſic habet promiſcuum vſum in eis propter
quod cenſeť etiam quodammodo dominus , & poſ-
ſeſſor bonorum paternorum etiã viuente patre,ſicut
vxor cenſetur eſſe quodammodo domina conſtante
matrimonio fundi dotalis, & ẽt poſſeſſor.l.in rebus.
C.de iure do.q̃uis vere pater ſit dñs,& non filius bo
norum paternorum : & ſimiliter vir vere ſit dominus
rei dotalis.l.dote.C.de rei vend. Et per hoc ſit expe-
ditum octauũ quęſitũ , & tertiũ quęſitũ principale .
107 ¶†Circa quartum vero ꝗſitum principale, videlicet
quotuplex ſit pupillaris.dic,quòd triplex. Nam.ꝗdã
omnino tacita, vt illa quæ cõtinetur in vulgari exp̃ſ-
ſa.l.iã hoc iure.ff.de vulg.& pupil. Quędã eſt oĩno
expreſſa, vt illa quæ fit ꝑ verba expreſſa conuenien-
tia ipſi pupillari,de quibus dicetur in ſequenti mem
bro,ſeu quęſito. Quędam vero eſt partim expreſſa,&
partim tacita. nam interdum eſt expreſſa in genere,
ſed tacita in ſpecie,vt contingit in pupillari compre-
henſa ſub breuiloqua,vel compendioſa . facit quod
dixi.s̃.in materia vulgari ꝗſito. Quotuplex ſit vulga-
ris. Interdum vero eſt expreſſa quo ad verba quæ re-
feruntur ad eũ cui ſubſtituitur:ſed tacita quo ad ver-
ba quæ referuntur ad eum cui fit ſubſtitutio. contin
git quando dr̃ quiſquis mihi hęres erit ſit hæres filio
meo : prout declaraui in materia vulgari in dicto ꝗſi
to:an autem ſit reperire pupillarẽ partim expreſſam,
& partim tacitam reſpectu caſuum.dicetur in ſequẽ-
ti quæſito. nam regulariter videtur, quòd non : quia
ſi teſtator ſubſtituit pupillariter filio ſi deceſſerit in-
tra decimum annum non extendetur ad caſum in
quo decedat poſt decimum annum.l.ſi ita quis.ff.de
108 vulg.& pupil.& hęc de quarto quęſito.¶†Circa qn
tũ,videlicet, qualiter,& qbꝰ verbis fiat ſubſtõ pupil
laris. gloſſ.hoc tangit in verbo,pupillaris. & dicit,ꝙ
fit per hæc verba,talis filius meus mihi hr̃s eſto.& ſi
tu filius meus non eris hęres:vel eris hr̃s.& intra tp̃s
pubertatis deceſſeris , ille ſit hr̃s.& dicit Ioan.An.ꝙ
exp̃ſſa ſubſtitutio pupillaris eſt in illis verbis , ſi eris
hæres,& intra pubertatem deceſſeris. Sed tacita pu-
pillaris eſt in illis verbis, ſi non eris hr̃s talis ſit hęres:
qa iſta eſt vulgaris exp̃ſſa:vt patet inſti.de vul.ſubſti,
in prin.& ſic ẽt dicit d.Flo.ſed tu dic melius,ꝙ in ca-
ſu prędi-

ſu prædicto.& ſic in exemplo gloſſę eſt expreſſa pu-
pil.& etiam expreſſa vulgaris. & ſic ſunt duo ſubſti-
tutiones expreſſe .ſ.pupillaris & vulgaris , & vna nõ
comprehendit aliam in dicto caſu. propterea, quia
expreſſum facit ſilere tacitum.l.cũ ex filio.§.j.cũ ibi
no.ff.de vul.& pupil.& quod legitur, & notatur in l.
fi.C.de pac.conuen.& facit, quod dicetur in ſequen
ti quæſito.& iſtud etiã vr̃ eſſe de mente Bar.in mate
ria pupillari in d.l.ij.in quæſito vbi tractat de effecti
bus pupil.ſubſtitutionis.circa primum effectũ,& di-
cit etiam Ioan.An.& do.Flo.poſt eũ qđ pt̃ reuenire
tempus pubertatis per teſtatorem faciendo pupillarẽ
ſubſtitutionem:vt quia dicat ſi filius meus deceſſerit
intra decimũ annũ, talis ſit hæres.nã tunc vt ſ.dixi ſi
decedat poſt decimum annum,licèt decedat intra tẽ
pus pupillaris ætatis nõ veniet ſubſtitutus. ꝑ l. ſi ita
quis.ſuperius allega.Bar.autem in d.l.ij.dicit, quòd
pupillaris fit ꝑ verba affirmatiua, ſi habeamus reſpe-
ctum ad verba , quæ referuntur ad illum qui ſubſti-
tuitur , & per verba negatiua , ſeu priuatiua ſi habe-
mus reſpectum ad uerba quæ referuntur ad illũ cui
fit ſubſtitutio.& ſi dicatur , imo etiã fit per verba af-
firmatiua habendo reſpectum ad verba quæ referun
tur ad illum cui fit ſubſtitutio ex eo:quia fit commu
niter hoc modo:quia dicitur inſtituo talem filiũ meũ
& ſi ipſe filius mihi hr̃s erit: & intra pubertatem de-
ceſſerit talis ſit hæres.illa enim verba,ſi erit hæres,re
feruntur ad ipſum filiũ cui fit ſubſtitutio & tñ ſunt
affirmatiua.Sed dic ſm̃ Bar.ꝙ illa verba,ſi hæres erit,
non ſunt de ſubſtantia pupillaris ſubſtitutionis cum
illa poſſit fieri etiam exhæredato, vt ſuperius dictum
fuit.& probatur etiam in l. teſtamento. C. de impu.
& alijs ſubſti.& in l.cohæredi.§.fi.& l. ſi pater. ff. de
vulg.& pupil.in quibus patet factam eſſe ſubſtitutio
nem pupillarem ſine illis verbis ſi hr̃s erit.& ſimplici
ter per verba ſi intra pubertatẽ deceſſerit.q̃ verba cõ
ſtat eſſe priuata:quia ſonant in priuationem vitę. fa-
cit,qđ dixi in materia vulgari.¶Sed iuxta hoc pt̃ q̃ri
111
ꝑſuppoſito,quod prædicta verba,ſi hæres erit nõ ſint
de ſubſtantia pupillaris ſubſtitutionis: an tunc ſi non
ſint appoſita illã reſtringent vt non cõprehendatr̃ ca-
ſus qñ nõ ſit hr̃s licèt decedat ĩ pupillari ætate. Bar.
notabiliter in dicta.l.ij.dicit,ꝙ non,& iõ ẽt cõprehẽ
detur caſus qñ hr̃s nõ erit:& decedet in pupillari ęta
te.per id qđ hẽtur in l.Iul.ſcribit ſi pupillus.ff. de ac-
qui.hære.& in l.pater.ff.de priuil.cred. & pro hoc fa
ciat licèt ipſe non alleget:quia teſtator illa verba , ſi
hr̃s erit, appoſuiſſe videtur non ad limitandũ:ſed for
te iõ quia abominabatur caſum alium non exiſtentię
hr̃dis.arg.l.q̃uis.C.de impub. & alijs ſubſti. vel for-
te quia mortis cogitatione turbatus non cogitauit vl
terius.arg.l.hac conſultiſſima.§.at cum humana. C.
qui teſta.face.poſ.& ideo dicta verba non reſtringũt.
& ꝓ hoc ẽt facit d.l.Iul.in rõne ſui . & vr̃ ẽt ſatis eſſe
de mẽte legis iã hoc iure.ff.de vul.& pup. ꝓ hoc pa-
tet,ꝙ licèt dicta verba,ſi hr̃s erit fuerint appoſita ĩ pu
pillari ſubſtõne,nihilominus tacite cõprehẽdetr̃ ẽt ta
cita vulgaris . facit qđ hr̃ in d.l.iam hoc iure.& dicta
pupillaris cõprehendit ẽt aliũ caſum pupillarẽ ſub-
ſtitutũ videlicet, ſi nõ ſit hr̃s,& in pupillari ætate ſuc
cedat , & ſic hoc caſu erit reperire pupillarẽ expreſ-
ſam in vno caſu, & tacitam pupillarem in alio caſu;
qui comprehẽdetur ſub iſta pupillari expreſſa: & ſic
erit partim expreſſa quo ad vnum caſum : & partim
tacita reſpectu alterius caſus tacite cõprehenſi in ex-
109 ꝑſſa.& hæc de q̃nto. ¶† Circa ſextũ videlicet,quo-
tuplex ſit effectus ſubſtõnis pupillaris.dic ꝙ quadru-
plex,Primus eſt:quia continet tacitam vulgarẽ . Se-
cũdus eſt,quia per pupillarem ſuccedit̃ pupillo. Ter-
tius eſt,quia pupillaris expreſſa excludit matrem,&
alios aſcendentes ꝑteritos:quos ipſe filius præterire
non poſſet . Quartus effectus eſt,quia pater põt filia
impubere facere hæredẽ ſuũ, & neceſſarium quẽ ſibi
110 facere põt. ¶†Circa primum ꝙ contineat tacitã vul
garẽ.dic ꝙ hoc probatur per l.iam hoc iure.ff.de vul.
& pupil. & dixi etiã ſtatim in ꝑcedenti q̃ſito.& dicit
hoc d.Flor.ibi,qđ ſi fiat ſubſtõ pupillaris ſimpliciter:
vt quia dicatur talem ſubſtituo filio meo,ſi deceſſe-
rit in pupillari ætate ſubintelligit̃ , ꝙ ſit ſubſtitutus,ſi
non ſit hr̃s filius,vel etiã ſi erit hæres.puto tñ ꝙ in ca
ſu iſto poteſt dici,ꝙ eſt tacita vulgaris in ſpecie , ſed
expreſſa in gñe ex quo verba ſunt apta comprehẽde
re etiam vulgarem,quia pñt intelligi, ſi deceſſerit in
pupillari ætate,videlicet agnita,vel nõ agnita,ſed re
pudiata hæreditate,& ſic poſſet dici expreſſa in gñe:
ſicut illa quæ continetur in breuiloqua, vel compen
dioſa,ſed ſi dictum fuerit, ſi hæres erit , & deceſſerit
in pupillari ætate, tunc vulgaris tacita q̃ comprehen
ditur hoc caſu bene eſt oĩno tacita:quia verba exꝑſ-
ſa non ſunt apta ad vulgarem,ſed potius oppoſita,tñ
ſubintelligitur ex tacita mente teſtantis:quia ꝑſumit̃
ius,qđ facit teſtator voluit ſubſtitutum venire ad bo-
na ſua,ſi filius non eſſet hr̃s,& etiã ad bona pupilli,ſi
in pupillari ætate decederet,licèt hunc caſum nõ ex-
preſſerit forte mortis cogitatione turbatus.facit quod
dixi in præcedẽti quæſito,& qđ hr̃ in d.l.iam hoc iu
re.Et aduerte, quia quatenus dixi ꝙ pupillaris exꝑſ-
ſa continet tacitam vulgarem:quia illud eſt ex ꝑſum
pta mente teſtantis,vt prædixi non comprehendet il
lam,ſi appareat voluntate teſtantis expreſſa quod vo
luerit contineri vulgarem: & idem ſi appareat de ta-
cita voluntate,qđ noluerit contineri, & dr̃ tacite ap-
parere,qñ vtraq; exprimit̃.ſ.vulgaris pupillaris,quia
expreſſum facit ſilere tacitum.l.cum ex filio.§.j.cum
ibi no.ff.de vul.& pup.& dixi in præcedenti q̃ſito,&
111 hæc de primo effectu . ¶†Circa ſm̃ videlicet,ꝙ per
pupillarem ſucceditur pupillo. dic ꝙ hoc ꝓbat̃ inſti.
de pup.ſubſti.in princ.Sed iuxta id dubitatur,an iſta
ſubſtõ pupillaris trahitur etiam ad alia bona pupilli
quæſita aliunde ipſi pupillo,q̃ a patre.conclude ꝙ ſi
fiat filio legitimo tñ non trahitur ad alia bona pupil
li,ſed ſolum ad bona quæ obuenerunt a patre ſubſti
tuente , vel eius contemplatione.l.ſed ſi plures.§.ad
ſubſtitutos.ff.de vul.& pup. & intellige,ꝙ vocabitur
ſubſtitutus in dicto caſu mortuo pupillo in pupillari
ætate ad omnia bona prouenta patre ſubſtituente ꝑ-
terq̃ ad quartam quæ debetur ipſi filio legitimo:quia
In illa non veniet ſubſtitutus,ſed ipſa in effectu per-
ueniet ad illos qui erãt ſucceſſuri ab inteſtato pupil
lo:vt patet in d.§.ſubſtitutos.Si autem fuerit filius le
gitimus,& naturalis.tũc dic ꝙ ſi ſubſtõ facta eſt a pa-
gano:& ſic non milite trahetur ſubſtitutio ad omnia
bona pupilli vndecunq; quæſita,quia non poteſt pu
pillus decedere pro parte teſtatus, & pro parte inte-
ſtatus.l.ius noſtrum.ff.de reg.iur.& idem dicas, ſi fa
cta fuerit a milite niſi appareat quòd miles voluerit
ſubſtitutum admitti ad certa bona :quia tunc ad illa
ſola admittetur,& nõ ad alia: & ſic poterit facere mi
les quod pupillus decedat pro parte teſtatus , & pro
parte inteſtatus.facit quod habet̃ in d.§.ſubſtitutos .
& in l.miles ita.ff.de teſt.mili. & hoc de ſecundo ef-
fectu. Et adde inquantum dixi quòd ſubſtitutio pu-
pillaris trahitur ad omnia bona pupilli , quod illud
procedit,qñ ſubſtitutio eſt facta ſimpliciter,vel vni-
uerſaliter in omnibus bonis : ſiue ſit facta per verbũ
commune ſubſtituo : ſiue per verba mere directa, vt
talis

talis ſit hæres filio meo, vel talẽ ſubſtituo filio meo.
ſi autẽ ſubſtitutio pupillaris ſacta ſit in certa re, tunc
ſi ſuit facta per verbũ cõe non trahĩ ad alia bona p.
l.cogi.§.& gñaliter.cũ ibi no.ff.ad Treb.ſecus ſi ſit ſa
cta p verba mere directa ciuilia, de quibus proximè
dixi:q̃a tũc trahetur ad omnia bona pupilli:vt eſt ca-
ſus notabilis ſm̃ vnam lectu.in l.cohęredi.§.ſi.ff.de
vulg.& pup.& ſic inſtõ facta p defunctũ in re certa
trahĩ ẽt ad vniuerſa bona teſtantis.l.j.§.ſi hæres ex
fundo.ff.de hære.inſt.& facit qđ no.Bar.in l.Centu-
tio.ff.de vulg.& pup.in iij.q.principali. circa finẽ.in
112 vltima col.& in iiij.q.prin.in ver.his p̃miſſis.¶†Cir-
ca tertiũ videlicet,q̃a pupillaris exp̃ſſa excludit ma-
trẽ, & alios aſcendentes p̃teritos quos ipſe filius nõ
poſſet præterire.dic,ꝙ hoc ꝓbaĩ in l.precibus. C.de
impub. & alijs ſubſti. & in l.Papinia.§.ſed nec im-
pube.ff.de inoffi.teſt.& in c.j.de teſt.in vj. Sed iuxta
hoc dubitaĩ, an hoc ſit verũ hodie, & dubium facit:
quia hoc vr̃ eſſe correctũ.per l.humanitatis.C.de im-
pube.& alijs ſubſti.vbi patet,ꝙ mater nõ põt exclu-
di per ſubſtitutionẽ exẽplariã, q̃ fuit inducta ad exẽ-
plum pupillaris. in §.qua ratione.inſti.de pupil.ſub-
ſti.& ſic hodie vr̃ idẽ dicendũ in pupillari. & hoc te-
nuit Ia.de Are.& Ricar.malũ.ſed Dy.in d.l.ij.tenuit
contrariũ: q̃a iurium correctio eſt euitanda.l.pręcipi
mus ad fi.C.de appel.& in c.cũ expediat. de elec.in
vj.Et ideo cũ non reperiatur expreſſe correctũ in pu-
pillo, ꝙ mater debeat excludi p illam remanebimus
in iure antiquo, ꝙ mater excludeĩ per ipſam pupil-
larẽ exp̃ſſam. Guil.de Cu.dicebat in d.l.præcibus,ꝙ
hodie mr̃ nõ ſuccedit in totũ,ſed poterit petere legi-
timam p auth.p̃sbyteros.C.de Epi.& cleri. & ſic per
ꝯdictionẽ ex illa auth.Sed tu tene opi.Dy.q̃a pro illa
eſt caſus in c.j.aliàs.ĩ.eo.de teſta.in vj.Nec ob.qđ hr̃
in l.humanitatis. q̃a ibi loquitur in exẽplaria in qua
eſt ſecus ex eo: q̃a illa ſuit inducta ex humanitate.d.
l.humanitatis.nõ aũt fuiſſet bona humanitas in ipſa
exẽplari excludere matrẽ:ſed nos loquimur in pupil
lari q̃ non ſuit introducta ex humanitate: ſed p pri-
gorẽ patriæ poteſtatis:vt dixi.ſ.circa prin.materiæ.&
rõ ſecus in pupillari cũ ſtet rigor patriæ poteſtatis ẽt
hodie. Itẽ nec ob.ſi dicaĩ,ꝙ pater olim præferebatur
matri in ſucceſſione filij.l.ij.§.obijcitur.ff. ad Turpil.
& ideo tunc permittebatur patri excludere matrem.
Sed hodie nõ præfertur matri in ſucceſſione filij, ſed
ambo veniunt ſimul,in auth.defunctũ. C.ad Tertul.
& ſic vr̃, ꝙ hodie non poſſit excludere matrẽ ipſe pr̃
p pupillarẽ ſubſtõnem:q̃a oñderi põt,ꝙ ſi attenderet
ſubſtõ, ſequeretur ꝙ hodie nõ poſſet pater ſubſtitue-
re filio matre exiſtente,niſi in dimidia: qđ nõ eſt ve-
rũ: vt ꝓbatur expreſſe ꝯtriũ in d.c.j.ĩ.eo.in vj.Et per
hoc patet tenendã eſſe opi. Dyn.ꝙ in pupillari nihil
hodie ſit immutatũ.& ꝓ opi.Dyn.ẽt facit,q̃a vt dixi,
correctio iurium eſt euitanda qñ nõ reperiĩ ꝯ exp̃ſ-
ſum,ſicut nõ reperiĩ in caſu ꝓpoſito, ſed potius op-
poſitũ,p id qđ hr̃ in p̃alle.c.ſi pater. nã.c.ſuit ꝯditũ
poſt.l.humanitatis. & tñ ibi dr̃,ꝙ pupillaris expreſſa
excludit matrẽ ẽt a legitima.& prædicta ꝓcedunt in
pupillari expreſſa: q̃a illa excludit matrẽ. Quid aũt
in pupillari tacita.cõiter dr̃ ꝙ illa nõ excludit matrẽ.
& licèt q̃dã dicant,ꝙ illud procedit qñ mater fuit in-
ſtituta in parte cũ filio, & ſit data cohęres ꝓ parte.l.
fin.C.de inſti.& ſubſti.idem tñ dicas ẽt ſi non fuerit
data cohæres:vt eſt caſus in l.precibus. C.de impu.
& alijs ſubſti.& hoc procedit in pupillari omnino ta-
cita,vt eſt illa quæ cõtineĩ in expreſſa vulgari.¶Si aũt
nõ ſit omnino tacita,tũc ꝯſidera, ꝙ interdũ eſt exp̃ſ-
ſa in genere,ſed tacita in ſpecie,vt illa q̃ ꝯtineĩ i bre-
uiloqua,vel cõpendioſa. & tunc Bar.in d.l.ij.remit-
tit ad not.per ſe in l.Lucius.ff.de vulg.& pupil.& ibi
ꝯcludit in iij.q.princi.in ver.ſc̃do quæriĩ,ꝙ talis taci
ta pupillaris excludit matrem:vt voluit gl.ſi.in l.p̃ci-
bus.præalle.& pro hoc vr̃ eſſe caſus, vbi vr̃ ęquipara
ti pupillaris expreſſa:& pupillaris cõprehẽſa ſub cõ-
pendioſa.quod tene menti.Interdum vero pupillaris
non eſt oĩno tacita ex eo: q̃a eſt partim expreſſa quo
ad verba: puta quo ad illa quæ referuntur ad eum q̃
ſubſtituitur etiã partim tacita: puta quo ad illa quæ
referuntur ad eum cui fit ſubſtitutio: & tunc iſta ex-
cludit matrẽ eadem rõne qua tacita pupillaris cõpre
hẽſa in cõpẽdioſa. & q̃a fortè nõ apparet de mẽte te
ſtãtis volẽtis ſubſtitutũ ex pupillari vocari ꝓut in ca
ſu p̃dicto. facit,quod hr̃ in l.q̃ lib.§.hæc verba.ff.de
vul.& pup.Interdũ vero ſubſtõ pupillaris ẽ exp̃ſſa in
vno caſu,& tacita ĩ alio ſm̃ ea q̃ dixi ſub mẽbro qua-
liter, & q̃bus verbis fiat pupillaris ſubſtõ: vt q̃a fuit
exp̃ſſa pupillaris ſi filius eſſet hr̃s, vt ĩ.pubertatẽ de-
cederet nõ cõprehẽdit ẽt caſum qñ filiꝰ nõ ẽ hr̃s, &
decederet in pupillari ętate:& iſta excludit matrẽ:q̃a
qua rõne teſtator noluit excludere matrẽ ſi filius eſ-
ſet ſibi hr̃s:eadẽ rõne ẽt veriſiſr̃ voluit matrẽ excludi
ſi nõ fuit hr̃s.& ẽt,q̃a illa verba,ſi hr̃s erit,nõ intelli-
guntur fuiſſe adiecta ad limitandũ, & reſtringendũ,
vt dixi ſub dicto membro. Qualiter, & q̃bus verbis
113 fiat dicta ſubſtõ. ¶†Iuxta p̃dicta q̃riĩ.q̃d iuris ſi pu-
pillaris ſubſtõ fiat nepoti impuberi retento in pote-
ſtate aui patre ipſius nepotis emancipato: an exclu-
detur pater ipſius nepotis per ſubſtitutionem factam
per auũ ipſius nepotis.dic, ꝙ ſic ſi fuit expreſſa pupil
laris, quia per illã excludiĩ pater pupilli in dicto ca-
ſu eadem ratione qua excludiĩ mater pupilli. pꝰl.Pa
114 pinianus.§.ſed nec impuberis.ff.de inoff.teſ.¶†Sed
dubiũ eſt de tacita pupillari comprehenſa in vulgari
expreſſa: an illa excludet patrem in dicto caſu,an ve
ro non excludet, ſicut nec excludet matrem pupilli
videreĩ dicendũ,ꝙ aliud ſit in patre q̃ in matre:quia
lex loquitur de matre: vt patet in d.l.precibus. & in
d.l.ſi.de inſti.nõ aũt loquitur de patre, & ſic non vr̃
in eo hr̃e locũ.p.l.ſi uero.§.de uiro.ff.ſolut.mat.Cõ
trariũ tenet Bar.in d.l.ij.& eſt cõis opi.q̃a eadẽ ẽ ra
tio in patre q̃ in matre.nã in matre eſt ratio: q̃a licèt
excluſerit teſtõr ipſam a ſua ſucceſſione, cũ p uulga-
garẽ ſubſtitutionẽ ſuccedaĩ teſtatori,& per pupillarẽ
pupillo,ut ſuperius eſt dictũ: non tñ p hoc eſt ueriſi-
mile, ꝙ uoluerit eã excludere a luctuoſa hæreditate
filij: iõ tacita pupillaris non admittitur ꝯ matrem.d.
l.precibus. & d.l.ſi.Quæ ratio habet locũ ẽt in patre
pupilli:imo fortius ur̃ militare,cũ pater pupilli ſit de
aſcendentibus teſtatoris: & ſic non eſt ueriſimile, ꝙ
uoluerit extraneũ ſubſtitutũ illi pręferre.arg.l.cũ acu
tiſſimi. C.de fideicõmiſ.Et per prædicta ur̃, ꝙ ſi ex-
tarent in prædicto caſu pater, & mater pupilli, tunc
ambo ab inteſtato uenient ad hr̃ditatem pupilli. per
auth.defuncto. C.ad Tertu.nec ob.ſi dicaĩ,ꝙ in his,
115 q̃ ſunt ꝯ ius cõe non ur̃ ſit † fienda extenſio ẽt p idẽ-
titatẽ rationis. per id quod hr̃ in pręal.§.de uiro. q̃a
rñdet Bar.ꝙ illud uerum, quando fieret extenſio cõ-
tra id,quod reperitur expreſſe diſpoſitum a iure cõi.
Sed in caſu ꝓpoſito nõ reperiĩ expreſſe diſpoſitũ, ꝙ
tacita pupillaris excludat omnes uenientes ab inte-
ſtato pupillo:& ideo licita eſt extẽſio de matre ad pa
trem:ex quo eſt eadem ratio. Et nota bñ.q̃a ur̃ Bart.
ſentire per hanc ſolutionẽ,quòd ubi agitur de exten
ſione fienda ꝯ ius commune,ſi non reperitur ſpecifi-
cè ſtatuta regula in oppoſitũ:licèt fortè ex mẽte legis
poſſit colligi, ꝙ tunc licita eſt extẽſio ex idẽtitate ra-

tionis . & ſic facillus extenditur tunc,qũ reperiť ex-
preſſa regula in oppoſitum.& ita intelligit.§.de viro.
¶Contra hanc tamen theoricam vř facere, quod le-
gitur,& no.in c.cõſtitutionem . de regu.in vj.ſed de
mareria extenſionis recurrẽdũ eſt ad ea, quæ plena-
riè dixi in d.§.de viro. Item aduerte,quia cõtra.Bar.
facit inquantum vult,ꝙ non excludatur parer per ta-
citã pupillarem : qa ſicut auus nepotis excludit pa-
trem ipſius nepotis filium ipſius aui a propria hrẽdita
te ipſius aui per vulgarem ſubſtitutionem factam ne-
poti in ſua portione:ita videtur,ꝙ multoſortius mẽs
ſua fuerit excludere ipſum ab hæreditate ipſius pube
ris.ſed potes ſaluare Barto.ꝙ non eſt eadem ratio in
portione delata ipſi nepoti per auum quę eſt in here-
ditate ipſius pupilli:quia hæreditas pupilli eſt debita
patri in qua etiam habet legitimam ſibi debitam:ſed
illa portio delata nepoti non erat debita patri nepo
tis,cũ etiã in illa potuiſſet extraneus inſtitui:ideo vo-
luit lex ꝑ ſuã interpretationẽ ꝑ quã interpretaẽ ĩ vul
gari expreſſa contineri tacitã pupillarem iuxta ea q̃
hñr in l.iam hoc iure.ff.de vul. & pup.excludere pa
trẽ,vel matrem ab hæreditate pupilli. qd aũt de auia
an illa excludetur per tacitã pupillarẽ cõprehenſam
in vulgari,ſi mater pupilli prędeceſſerit . videretur ꝙ
ſic: qa ſolũ reperiť expſſum de matre,ꝙ non exclu-
dať ꝑ tacitã pupillarẽ,& non de auia,ꝯiũ cõiter te-
neť:qa auia ſuccedit in locũ matris . facit,qđ hř in l.
nepotes.C.de ſuis,& legi.& qa pariter vř priuilegia
ri auia,& mater.in auth.matri,& auiæ.C.qñ mul.tu
telę offi.fungi põt.Iuxta p̃dicta q̃riť, qd de frate pu
pilli,an excludarur ꝑ tacitã pupillarẽ. Guil.de Cug.
tenuit,ꝙ non. arg.l.cũ accutiſſimi . C.de fideicõ.ſed
Ray.de Forli.dixit hoc verũ.in fratre vtrinq; cõiun-
cto qui ſuccedit ſimul cum matre.in auth.deſuncto.
C.ad tertul.ſecus ſi eſſet frater ex vno latere tñ : qa
ille non parificatur matri cũ ſuccedat cũ ea. vt ibi pa
tet,ſed Bar.dixit in d.l.ij.ꝙ ſi eſt frater ex latere ma-
tris tñ·qa ille non eſt de deſcentibus teſtatoris bene
dixit Raynerius:ſec⁹ ſi ex pr̃e tñ,qa ille eſt de deſcẽ-
dentibus teſtatoris . & ſic in eo ẽt vř ſtare ratio.l.cũ
acutiſſimi . vnde tenet fratrẽ vtrinq; coniunctum,vel
ex patre tñ,non excludi per tacitã pupillarem.argu.
d.l.cum acutiſſimi. limitat tũ hoc ꝓcedere qñ extra-
neus ſuiſſet ſubſtitutus fauore ipſius fratris pupilli
ex eo: qa ipſe ſubſtitutus fuiſſet multis oneribus gra
uatus quibus forte voluit teſtator grauare fratrem pu
pilli: & multa forte reliquit ab ipſo inſtituto ipſi fra-
tri pupilli:alias eſſet ſecus ſm eũ.Sed tu potes dicere,
quòd indiſtinctè excludeť frater pupilli per tacitam
pupillarem comprehenſam in vulgari expreſſa : ut
etiã uoluit Ia.But.& etiã Bal.in præal.l.precibus. ex
eo: qa non eſt eadem ratio in fratre,quę eſt in matre,
cum matri debeať legitima in bonis filij,non aũt de-
betur legitima fratri in bonis fratris.& ſic magis de-
bita hr̃ditas filij matri, quã hr̃ditas fratris fratri.& iõ
cũ nõ ſit eadẽ rõ ſtatutũ in matre nõ erit extẽdẽdum
ad fratrẽ.arg.l.iij.& l.fi.C.de interdic.matri. & l.fin.
ff.de caſũ.& iõ ex quo nõ reperiť exp̃ſſum de fratre,
nec in eo ſit eadẽ rõ,nõ dẽt fieri extẽſio de matre ad
fratrẽ.Et hec opi.vř verior de iure ꝑ p̃dicta: q̃cq̃d di-
116 xerit Guil.& Ray.& Bar.¶†Vlterius quæritur nun-
qd ſi appareat de præſumpta mente teſtantis,ꝙ teſta
tor voluerit per tacitam pupillarem excludi matrem
pupilli,an excludetur.dic ꝙ ſic: vt no.gl.in d.l.p̃cib⁹.
Qualiter aũt poſſit apparere de p̃ſumpta mẽte teſtan
tis:licèt nõ appeat de exp̃ſſa pupillari ꝑ verba exp̃ſ-
ſa,ſtatim dicet.Quot aũt teſtes requiruntur ad proban
dum dictam pręſumptam voluntatẽ. conclude,ꝙ re-
quiruntur ſeptem ſi tenemus opi.ꝙ tacita pupillaris
non cõtineat in expreſſa vulgari qñ mater eſt in me-
dio:qa tunc ageretur de inducenda voluntate defun
cti non ſimpliciter de declarãdo: ideo requirerentur
ſeptem teſtes . per id,quod legitur, & not.in l.hr̃des
palã.§.ſi quid poſt.ff.de teſta.& in l.cũ ꝓponebatur.
ff.de leg.ij.Si vero teneamus opi.quæ eſt vera,ꝙ etiã
qñ mater eſt in medio tacita pupillaris contineatur,
ſed non excludat matrẽ alio nõ apparente:vt dixi ſu
perius . tunc ſufficerent duo teſtes cum agatur tunc
de voluntate declaranda . per id,quod habetur in d.
§.ſi quid poſt . ex quibus autem coniecturis poſſit di-
ci conſtare de præſumpta mente teſtantis , ꝙ volue-
rit excludi matrem pupilli per tacitam pupillarẽ.di-
xit Bar.in d.l.ij.ꝙ hoc poterit apparere quatuor mo-
dis pręcipuè.primo ex verbis prolatis extra teſtamen
tum.ſecundo ex verbis prolatis in teſtamento.tertio
ex conditione matris . quarto ex conditione ſubſtitu
ti. ¶Circa primum dicit, quòd ſi teſtator anteq̃ face
ret teſtm̃ dixerat,ſi filius meus moriretur nollem , ꝙ
mater ſua haberet obolum de bonis meis . nã intelli
gitur etiã in eadẽ voluntate manſiſſe tp̃e teſtamen-
ti.arg.in l.Titia.§.idem rñdet.ff.de verbo.obli. & qđ
no.in l.ſi quis in fundi vocabulo.ff.de leg.j.Idẽ dixit
Bald.in d.l.præcibus. ſi dicta verba protulit ex inter-
uallo poſt teſtm̃:quia agitur de declaranda volunta-
117 te teſtantis.¶†Circa ſm dicit Bart.ꝙ ſi teſtator reli-
quit aliquid matri pupilli, & voluit ipſam eſſe contẽ
tam,& aliud nõ petere, quòd ſi reliquit pupillo non
ꝓhibebitur poſtea venire ad ſucceſſionẽ pupilli: quia
illa verba intelliguntur rebus ſic manentibus.argu.l.
Paulo.§.j.de leg.iij.ſecus ſi a ſubſtituto pupilli aliqd
legaſſet matri pupilli : qa tũc vř voluiſſe, ꝙ aliud nõ
118 habeat mater de bonis pupilli.¶†Quid autẽ ſi teſta
tor reliquit uxori annuatim donec uixerit, & uitã ui
dualẽ,& honeſtam ſeruauerit,an hoc caſu exclude-
tur mater per tacitam pupillarem . dicit Bar.notabili
ter,ꝙ ſic:qa ex quo dictum legatum eſt annuum . &
põt ſe extẽdere etiam poſt mortem pupilli intelligiẽ
& relictum a ſubſtituto pupilli.facit.l.ſi fundum ſub
conditione.§.ſi patet.ff.de leg.j.qđ tene mẽti : qa ſæpe
talia legata fiunt in teſtamentis virorũ teſtãtium re-
linquentium matri pupilli: & plus vř dixiſſe Bald.in
l.precibus.in uerſi.circa ſm . quòd ſi teſtator legauit
decem matri pupilli ſi non nupſerit . quòd ſi nubat ,
tunc nõn poterit uenire ad ſucceſſionem pupilli : ſed
excludetur per tacitam pupillarẽ ex præſumpta mẽ-
te teſtantis qui eam excludit etiam dicto legato. Sed
aduerte , quia iſtud dictum non uř de iure procedere
ex quo relictum fuit a pupillo , & non a ſubſtituto ꝑ
ea,quæ dixi ſ.poſt Bar.& facit etiam ,quod infra dicã
contra Ange.nam dixit Ange.in d.l.ij.quòd ſi nihil
eſt relictum matri . & ipſa tranſit ad ſecunda uota,ꝙ
tunc tacita pupillaris admittitur cõtra matrem,quia
per talem tranſitum feciſſe uidetur iniuriam filijs. in
Authen. de non eligendo ſecũdo nubẽtes.in §.Gre-
goria.& quia etiam ex hoc uidetur conteſtari memo
ria mariti.§.ſin autẽ tutela. in Auth.de nupt.col.iiij.
& ſic ſm cum ita dẽt excludi mater in dicto caſu , ſi-
cut ſi turpiter alio modo uixiſſet.Sed certe hoc dictũ
Ang.nõ uř đ iure uerũ,qa nullo iure ꝓbať, ergo & c.
arg.l.illã.C.de col.Itẽ qa mater ꝑ tranſitum ad ſecũda
uota non priuat ſucceſſione filij inteſtati dummodo
petierit tutorẽ filio dari.l.ij.§.ſi mater.ff.ad Tertullia
num.ergo eodem modo in caſu iſto nõ priuabiť.nec
obſtãt allegata per Ang.qa rñderi põt,ꝙ nõ quẽlibet
iniuria inducit adẽptionẽ legati,uel hæreditatis, ſed
demum ſi ſit grauis.l.iij.in fin.cum ibi not.ff.de adi.
leg.Iſta

leg. Iſta aũt non vr̃ eſſe cẽſenda grauis, per id qđ hr̃
in d. §. ſi mater, & in d. c. j. & ij. infra de ſecũdis nup.
& facit qđ no. etiã p doc. in l. fœminæ. C. de ſecũdis
nup. Nec ob. rõ q̃ facit Bal. in d. l. p̃cibus. in verb. cir-
ca ſm pro eo q. s̃. dixi poſt eũ, videlicet, q ſi teſtator
aliqd reliquit vxori matri pupilli ſi nõ nupſerit, q ſi
poſtea nubat nõ admittet ad legatũ, nec ↄñr ad ſuc-
ceſſionem pupilli ex eo, q̃a teſtator ipſam trãſire ad
ſm matrimonium noluit, quòd haberet particulare
legatum, multoſortius vr̃ voluiſſe, quòd non debeat
habere oĩa ipſius bona, q̃ haberet ſuccedendo pupil
lo. ar. auth. multomagis. C. de ſacroſan. eccle. & eius
quòd no. in c. cũ in cunctis. in princ. s̃. de elec. q̃a rñ-
deri poteſt, quòd dicta argumentatio non p̃cedit in
caſu noſtro ex eo, q̃a ibi agitur de excludẽdo matrẽ
a legato, hic agitur de ipſa exrludẽda a parte bonorũ
teſtatoris. ſed vbi agit̃ de excludẽda matre a ſucceſ-
ſione filij ſui pupilli, tũc nõ agit̃ principaliter de ex-
cludenda matre a bonis teſtantis, & hæreditate filij
ad quam mater vocat̃ ab inteſtato. In auth. defuncto.
C. ad Tertul. quãuis in hæreditate pupilli inueniant̃
bona teſtantis acquiſita ipſi pupillo. & iõ non eſt ea-
dem ratio excludẽdi matrem a ſucceſſione pupilli p
tranſitum ad ſecundũ matrimoniũ, quę eſt excludẽ-
di ipſam a legato cum attendi debear id, quod princi
paliter fit, & non id, quod venit in ↄñtiã. ar. l. j. in fi.
ff. de autor. tuto. & eius quod no. per glo. & doc. in l.
cũ p̃ponas. C. de reb. creditis, & iureiur. ſed ſi mater
haberet venire principaliter ad bona defuncti tũc be
ne p̃cederet argumentatio Bald. Sed iſtud non con-
tingit in hoc caſu p̃poſito, q̃a principaliter vult veni
re ad hæreditatem, & ſic ad bona pupilli, & hæc de
ſcđa cõiectura. ¶ Circa tertiũ rõne cõditionis matris
pupilli. dicit Bar. q ſi ipſa habuerat amicitiã inhone-
ſtam cũ aliquo extraneo p p quã teſtator ſibi inimi-
cabatur, tũc põt dici, quòd veriſimiliter noluit ipſam
venire ad hr̃ditatẽ pupilli. ar. l. iij. ad fin. ff. de adim.
leg. & idem vr̃ dicendum ſi dictam inhoneſtam ami-
citiã habuiſſet ignotante teſtatore, q̃a ſi ſciuiſſet ve-
riſimiliter noluiſſet ipſam habere hr̃ditatẽ pupilli. fa-
cit quod no. gl. notabilis. in l. fideicommiſſum. C. de
fideicommiſ. & ideo dixit Bar. in d. l. ij. circa fi. ſi poſt
mortẽ teſtantis dictã inhoneſtã amicitiã habuit, p id
quod no. gl. in l. ſororem. C. de his qui. vt indig. Sed
tu potes dicere, quòd hoc caſu non excludetur ex p̃-
ſumpta voluntate teſtantis p̃pria, q̃a illa eſt iam fini
ta per mortem. l. iiij. ff. loca. ſed bene vr̃ quòd poterit
tunc auferri ab ipſa hęreditas pupilli tãquam ab in-
digna, per ea quæ habentur in d. l. ſororẽ. & in d. l. hę
reditas. co. ti. & hoc etiam tenebat recolendæ memo
rię do. meus, do. Fran. de Ramponibus. in d. l. p̃cibus.
& iſtud ẽt licèt ipſe nõ alleget in effectu voluit Bart.
in l. j. ff. de his qui. vt indig. excludet̃ etiam mater, ſi
trãſierit ad ſecunda vota non petito tutore filio p id
quod hr̃ in l. ij. §. j. §. ſi mater. ff. ad Tertul. & in l. ſciãt
oẽs. C. de legit. hæredibus. & hinc ſumpta occaſione
Bal. in d. l. p̃cibus. multa tractauit q̃ potius pertinent
ad materiã tutelarũ quàm ſubſtitutionũ, iõ illa omit
119 to, & hæc de tertia præſumptione. ¶ † Circa quartũ
dicit Bar. q ſi ſubſtitutus vulgariter eſt frater impu-
beris, q iſte excludet matrẽ rõne ↄditionis p̃ſonę ip-
ſius ſubſtituti, q̃a eſt de deſcẽdẽtibus teſtatoris. ar. l.
cũ acutiſſimi. C. de fideicõmiſſis. & iſtud etiã vr̃ velle
gl. fi. ſed aduerte, q̃a licèt iſta opi. videat̃ eſſe cõis, vi-
delicet, q frater pupilli vulgariter ſubſtitutus exclu-
dit matrẽ pupilli ex p̃ſumpta mẽte teſtãtis p tacitam
pupillarẽ q̃uis ſecus eſſet in fratre teſtantis, & ſic pa-
truo pupilli, q̃a ille nõ eſt de deſcendẽtibus teſtato-
ris, tñ fortè de rigore iuris nõ p̃cedit dicta opin. pri-
mo p p̃tura q̃ ſimpľr, & indiſtinctè dñt, q tacita pu-
pillaris nõ admittit̃ ↄ̃ matrẽ. nec diſtinguunt qualita
tẽ ſubſtituti, vt patet in d. l. p̃cibus. & in d. l. fin. C. de
inſtit. & ſubſti. ¶ Scđo p̃ hoc facit, q̃a lex p ſuã in-
terpretationẽ nõ dẽt plus fauere fratri in hr̃ditate fra
tris quã matri in hr̃ditate filij, cũ hereditas filij ſit ma
gis debita matri q̃ hr̃ditas fratris fratri. hinc eſt, q fi-
lius non poſſet matrem excludere a legitima, per id
qđ hr̃ in l. nã & ſi parẽtibus. ff. de inoffi. teſt. & auth.
nõ licèt. C. de lib. p̃teri. & in Auth. vt cum de appel-
latione cognoſcitur in §. & hęc q̃ diſponimus. coll. r.
viij. niſi fateretur id ex iuſta cã ingratitudinis, vt ibi
hr̃, ſed frater poteſt excludere fratrem a ſua hr̃ditate,
dummodo non inſtituat turpẽ perſon. m. l. fratres. C.
de inoffi. teſ. & ideo vr̃ q magis ſit debita hr̃ditas filij
matri, quam hæreditas fratris fratri. ¦ & per ↄñs vide-
tur, quòd talis frater pupilli non excludat matrem
pupilli per tacitam pupillarẽ ex quo hoc non reperi-
tur iure cautũ. nec etiam vr̃ id rõ ſuadere: vt patere
põt ex præmiſſis. nec ob. p̃dictis. d. l. cũ accutiſſimi,
q̃a ibi loquit̃ qñ tractat̃ de hæreditate fratris in qua
nolebat venire per pupillarem. & ideo non facit. d. l.
ad propoſitũ, & iſtam opi. reperio, quòd etiã tenuit
Bal. in d. l. p̃cibus. in verſicu. circa tertium, licèt aliàs
non vidiſſet eũ. & iſta opin. fortè de iure eſt verior tñ
durũ eſſet recedere ab opi. gl. & Bar. ex quo illa cõi-
ter approbat̃. Et p p̃dicta patere põt, q nihilominus
vel ſaltẽ eadẽ rõne mater defuncti ſubſtituta vulgari
ter pupillo non deberet excludere matrẽ pupilli ex
tacita pupillari. licèt Bar. in d. l. ij. circa fi. videat̃ vel-
le ↄ̃rium, & non bñ: præſertim, q̃a in ſucceſſione pu
pilli inteſtati præfertur mater pupilli auię ipſius, &
ſic matri ipſius teſtantis. in auth. defuncto. C. ad Ter-
tul. & hęc de quarta p̃ſumptione, & de tertio princi-
pali effectu pupillaris ſubſtõnis. ¶ Et aduerte, quia
Bal. in d. l. p̃cibus. in verſi. circa tertiũ. dixit, q ſi ſtatu
to cauetur, q teſtamenta intelligantur ad literã, & ſi-
ne vlla interpretatione, vel extraneo intellectu, quòd
tũc expreſſa vulgaris nõ ↄtinebit tacitã pupillarem,
q̃a illa tacita pupillaris ex verbis non cõprehendit̃,
& potius videt̃ eſſe ex extraneo intellectu. ¦ & iõ ſtan
te tali ſtatuto non continebitur in vulgari. ſed certe
Bart. vr̃ voluiſſe oppoſitum in l. oẽs populi. in pe. col.
ad fi. ſextę principalis q̃õnis. ff. de iuſti. & iu. vbi con
cludit, q tale ſtatutum ſolum intelligitur remouere
friuolã interpretationẽ, & non aliam, quę aliàs ſit a
iure approbata. & ideo cũ ex interpretatione appro-
bata a iure vulgaris expreſſa cõtineat tacitã pupilla-
rem, vr̃ q etiã in dicto caſu cõtineat. & hæc opi. ęq̃or
& rõnabilior vr̃, & per ↄñs vr̃ amplectẽda. arg. l. beni
gnus. ff. de leg. teneatis menti, q̃a poſſet de facto cõ-
tingere. Quartus aũt, & vltimus effectus, quia quos
põt facere teſtator ſibi ſuos, & neceſſarios, facere po
terit & pupillo p ſubſtõnẽ pupillarẽ. l. ſed plures. §.
quos pñt. ff. de vulg. & pup. & iſtud ſm Bar. eſt utile
p trãſmiſſionem hæreditatis quæ fiet ad quẽcunq; ẽt
extraneũ rõne ſuitatis ſm no. plenè per eundẽ Bar. in
l. uẽtre. ff. de acquir. hæred. & hæc de quarto effectu.
120 ¶ † Reſtat uidere de ultimo principali quæſito ualet
quañ finiat̃ pupillaris ſubſtõ. de quo p glo. & Bar. in
l. in pupillari. ff. de uul. & pup. ubi gl. ponit lex caſus
in q̃bus finit̃. primus eſt pubertate aduenientc. d. l.
in pupillari. ¶ Sed circa hoc dubitat̃, an ſit neceſſe, q
ĩ maſculo cõplete venerit ad pubertatẽ uel ętatẽ. 14.
annorũ, & in fęmina, q cõpleuerit. 12. die, q ſufficit,
q ingreſſus ſit ultimã diẽ anni. 14. maſculus, & fęmi
na ultimã diẽ. 12. q̃a tunc incipit poſſe teſtari. l. qua

ætate.ff. de teſta. ¶ Scđo finiť ſi teſtator faciat aliud teſtm̃ validũ. nam ꝑ illud reuocať primũ,& in eo cõtenta.l.ſi qs eĩ.§.ſi.ff.de vulg.& pup.ſecus videreť ſi ſ'm nõ eſſet ſoléne, ꝑ id qđ hř in l.ſi iure.ff.de leg.j. ¶ Tertio finiť natiuitate poſthumi pręteriti.l.ſi pater filium.ff.de vulga.& pup.ſed illud procedit de iure antiquo,hodie nõ rũpitur ſubſtitutio pupillaris. ſed cõſeruatur per auth.ex cauſa, vt probatur in l.j.ff.de vul.& pup.& facit,quod dixi.ſ.circa ſeptimũ requiſitum ad pupillarem ſubſtitutioně. ¶ Quarto finitur ſi nõ adeat hęreditas ex paterno, qđ ĩtellige.ut ſ.dixi. circa octauũ quæſitũ ad pu.ſub. ¶ Quinto finitur capitis diminutione ět minima ipſius pupil.interueniẽte,vt quia ſe dederit in arrogationem alteri, & ſic ab alio fuerit arrogatꝰ ĩ filiũ.l.nec ei.§.eorũ. ff.de adop. nã tunc ex quo tranſiuit in pṫãtem alterius de rigore finiť pupillaris ſubſtõ tñ nõ finiť quantũ ad effectũ, qa ex diſpoſitione exp̃ſſa, vel tacita,vel finita a iure ſubſtitutus pupillaris poterit petere bona q̃ habebat pupillus qñ fuit arrogatꝰ.l.nec ei.& l.hjs verbis.ff.de adop. Si autě interueniſſet magna capitis diminu.vt qa pupillus exñs doli capax ꝯmiſiſſet delictũ ex quo fuiſſet damnatus ad pœnam deportationis, tunc ex toto finitur ſubſtitutio vt pupillaris, quia ille effectus eſt inteſtabilis.l.eius qui.ff.de teſta.ſecus tñ eſſet in ſubſtitutione fideicommiſſaria. quia illa non extinguitur per deportationem pupilli, quia per fideicommiſſariam ſuccediť defuncto non pupillo. facit.l.ſtatiꝰ florus.§.Cornelio.ff.de iure fiſci.Quid aũt ſi eſſet ingreſſus monaſteriũ, an finiať tunc ſubſtõ. dic vt dixi.ſ.circa quartũ, ſeu quintũ requiſitũ,finiť ět ſi fuiſſet emancipatus in vita patris per ea q̃ dixi circa qntũ requiſitũ,& tunc dř pati minimam capitis diminutionem.l.ſi.ff.de capi.diminu. ¶ Sexto finiť ex taxatione teſtantis, vt ſi teſtator appoſuit minorem ętatě.xiiij.annorũ,vel xij.puta, qa ſubſtituit filio pupillo ſi deceſſerit intra decimũ annũ. nã poſtea non durat ex quo teſtator ſic taxauit ætatem.l.ſi ita qs.ff. de vul.& pu. ¶ Septimo finiť ex ſupuenientia liberorũ.nã etiã in pup.ætate põt filius habere filios, & ꝯhere matrimoniũ legitimũ ſi malicia ſuppleat ętatě. in c.nobis, & c.illis.infra de deſpon.impub.& facit qđ no.xx.q.j.in ſum.vbi gl.notabiliter dicit Beatum Gregorium in Dialogo referre,ꝙ quedã puer.ix.an.ingrauidauit nutricě.ſ.xx.an.j.q.j.in ſuã facit qđ hř in d.c.a nobis, & c.ne illis,& eſt rõ, qa ex quo ſupueniunt liberi habiles ad ſuccedendũ illi debẽt ſuccedere excluſo ſubſtituto, qa etiã ſi ipſe impubes potuiſſet facere teſtm̃ rumpereť teſtm̃ ꝑ ſupueniẽtiã liberorũ pteritorum.l.j.& ij.C.de poſthumis. hřdi.inſti.iõ eadě rõne a fortiori dẽt excludi ſubſtitutus pupillaris ꝑ ſupuenientiã talium liberorũ. ¶ Octauo & vltimo finit effectu ꝯditionis extrinſecę.ſi illa fuiſſet adiecta ſubſtõne,ꝑ id qđ hř in l.ſed ſi plures.in prin. ff.de vulg.& pup.Et hæc ſufficiant de pupillari ſubſtitutione de qua ꝑ Gui.in d.l.p̃cibus. & ꝑ Bar.in d.

121 l.ij.ff.de vul.& pup.& ibi etiã dixi. ¶ † Reſtat venire ad tertiam ſpěm ſubſtõnis q̃ appellať exẽplaria, ſeu exẽplaris. & circa illam gl.tetigit ſolũ duo,videlicet quare dicať exẽplaris. ¶ Item qbus verbis fiat. Flor. aũt hic trãſiuit ět breuiter circa ipſam ſubſtõně exẽplariam tãgens quare dř exẽplaria. nam prout dixit gl.ideo ſic dř, qa fuit ad exemplũ pupillaris inducta vt patet in l.humanitatis. C.de impu.& alijs ſubſti. & in §.qua rõne. inſt.de pup.ſubſti.& ex hoc dñt aliqui,vt tangit ět do.Flo.ꝙ melius diceret exẽplata, q̃ exemplaris, vel exemplaria, ſicut diciť de ſcriptura ſumpta ex alia,quia illa dicitur exẽplata,& illa vnde ſumitur dř exẽplar,vt legi.& not.in l.ij.ff.de fide inſtru.& in l.j.§.ſi qs in duobus.ff.de bo.poſ.ſ'm tab. ſed vt dicit Guil.de Cug.iſtud fuit nomẽ magiſtrale. & ideo nõ eſt curãdum de vocabulo.ar.eorũ quę habenť in l.ij.C.de cõſti.pec.& in c.petitio.ſ.de ꝑcura.tractat ět in quo differat a vulgari. & dicit, quòd in decem quę proſequitur Bal.in d.l.humanitatis. & inter cætera dicit,ꝙ differt in modo cõceptionis verborũ. nam in vulgari dř ſi hęres non erit,ſed in exẽplari dř,ſi non ſanę mentis permãſerit.& tractat vltimo in quo differat, vel conueniat cum pupillari,& remittit ad not.per Barto.in l.ex facto.ff.de vulga.& pup.& inter cætera dicit,ꝙ cõuenit in hoc cũ pupillari, cũ per pupillarem pater teſtať filio qui ſibi non põt teſtari ꝑꝑ ętatě pupillaris,ita per exemplariã teſtať furioſo, & dementi qui ꝑꝑ defectum mentis nõ poteſt ſibi teſtari,differt autem a pupillari,quia pupillaris moribus, & ſic per cõſuetudinem fuit inducta, ſed exẽplaria a lege fuit inducta:d.l. humanitatis, & iſtis eſt contentus do.Flo.do.aũt An. hic breuiter ꝑtranſit.nam dicit quare fuerit inducta,& per quę ver

122 ba fiat,& demũ ponit aliquas differentias† inter pupillarem, & exẽplariam dicens, ꝙ pupillaris ſolum fit pupillo,ſed exemplaria fit etiã maiori pupillo. Itě pupillaris fit ſolum a patre,& ſuperioribus per lineã maſculinam habentibus pupillum in poteſtate. Sed iſta nedum fit ab illis,ſed etiam a matre, & etiã a nõ habentibus poteſtatem d.l.in humanitatis.Item differt exemplaris a pupillari,qa fit ad tempus incertũ, videlicet ſi ille cui fit ſubſtitutio induratur in furore: pupillaris vero fit ad certum tempus,videlicet pupillaris ætatis.vt probatur in d.l.humanitatis. & inſtit. de pupil.ſubſtit.in prin.Item differt in alio. qa certę perſonæ debent ſubſtitui in ſubſtitutione exemplaria.d.l.humanitatis. Quod neceſſario nõ eſt in ſubſtitutione pup.l.Papinianus.§. ſed nec impuberis.ff. de inoffi.teſt.Et per hoc cõſueuit dubitari.An hodie

123 mater poſſit excludi per pupillarẽ † expreſſam. nam licèt aliqui tenuerint ꝙ non, per id quod habetur in l.humanitatis.tamen cõiter ꝯrium,& iſtam opi.dicit Io.An.eſſe hodie approbatã in c.j.de teſ.in vj.nouella.ſup gl.quę incipit, q exp̃ſſe fit vbi, dicit per illud c.j.eſſe approbatam cõem opi.ꝙ magiſter poſſit excludi per expreſſam pupillarem. nõ obſt.d.l.humanitatis: qa loquiť in exẽplaria quę fuit inducta ex humanitate. ſed nos loquimur in pupillari quæ fuit inducta ex rigore iuris ciuilis, facit qđ infra diceť.Pręterea in d.l.humanitatis. nõ dř, quòd mater debeat ſubſtitui in exemplaria, ſed ſolũ de liberis illius cui fit ſubſtitutio,& de liberis teſtantis. & ideo vř ꝙ etiã in exemplaria mater non ſic neceſſario ſubſtituenda cum hoc non reperiať iure cautum. ar.l.ſi vero.§. de viro.ff.ſolu.matri.& l.illam.C.de col.& c.ij.ſ.de trãſla.p̃la.fortè tñ volẽtes tenere matrẽ debere ſubſtitui in exemplaria fuerunt moti,qa fratres illius cui fit ſubſtitutio debent ſubſtitui, & ſic vř ꝙ eadem rõne,& quodammodo fortiori mater debeat ſubſtitui, cũ ſibi ſit magis debita hřditas filij, quã fratris fratri, tamen re vera in l.dř de matre in d.l.humanitatis.& de hoc infra aliquid tãgeť. Tangit etiam do.Ant.q d ſi cõcurrat pupillaris ætas,& furioſitas,vel demẽtia an debebit fieri exemplaris ſubſtitutio, an vero pupillaris. & cõcludit doc.tenere,ꝙ fieri debet pupillaris, & nõ exemplaria, qa vbi ꝯcurrit cauſa naturalis & accidentalis inſpici debet potius cauſa naturalis. l. qui habet.§.j.ff. de tutel. Et vltimo tractat, quid ſi datus eſt ſubſtitutus furioſo, qui poſtea aliquo tempore factus eſt ſanę mentis demum reincidit in furorem,

Subſtitutio pupillaris, qualiter ſi niatur.

Subſtõ exẽplaris quibus verbis fiat.

Subſtõ pupillaris, & exemplaris qualiter differunt.

rorem, & mortuus eſt furioſus, an habebit locũ ſub-
ſtitutio vr̃ ꝙ non, qa vr̃ expiraſſe quando fuit factus
ſanę mentis, facit qđ hr̃ in l.ex facto.ff.de vulga.&
pup.& in §.qua ratione.inſti.de pupil.ſubſti.& ſic vr̃
fuiſſe extincta, & per ɔñs vr̃ ꝙ poſtea nõ reuiuiſcat,
ar.l.qui res.§.aream.ff.de ſo.& faciat, quod hr̃ de cõ
ſec.diſ.iiij.c.quæris.ſed ipſe tenet ɔ̃rium ex eo, qa di
cta ſubſtõ ſuperueniente ſana mente non extinguiť,
ſed ceſſat, vt eſt tex.in d.l.humanitatis.& ſic interim
vr̃ ſtare in ſuſpenſo. ideo ſuperueniente furore recõ-
ualeſcit, facit, quod hr̃ in l.cũ alijs.C.de curatore fu
rioſi.& quod legitur, & not.in l.inter ſtipulantem.§.
ſacram.ff.de ver.obli. Et per hoc facit, qa in teſtamẽ
tis dẽt fieri benigna interpretatio.ff.de re.iur.l.in te-
124 ſtamẽtis. & ſic patet, ꝙ † ſufficiat, ꝙ ſit furioſus tpe
mortis, intellige verũ ſm̃ Abbatem, niſi in dilucido
interuallo ſanę mentis feciſſet teſtm̃, quia tũc nõ re-
cõualeſceret illa exemplaria. ſed potius ex toto fuiſ-
ſet extincta, per id quod hr̃ in d.l.ex facto. & in d.§.
qua ratione. Ex iſtis eſt contentus do.An.circa hanc
materiam. ¶ Sed Bart.materiam iſtam latius pertra-
ctat in d.l.ex facto. per duas qõnes principales. Et ſe
cundam diuidit in quinq; alias illas proſequendo, &
125 annectendo etiam alias incidẽtes.† Prima qõ princi
palis eſt, quare iſta ſubſtõ ſic appelleť. & cõcludit ꝑ-
ut hic dicit gloſ. qa ſic appellať ex eo, qa exemplum
pupillaris fuit inducta. Et inſtat etiam quare non po
tius dr̃ exemplata, quàm exemplaris, vel exempla-
126 ria. de quo. ſ̃. dixi poſt. do. Flo. ideo nõ inſiſto. ¶ † Se-
cunda principalis qõ eſt in quibus iſta ſubſtõ exem-
plaria conueniat, vel diſconueniat cum pupillari. Et
hanc diuidit in quinq;. Nam ꝑ eius declaratione di-
cit videndũ. Primo an exemplaris, & pupillaris con-
ueniant in cã ꝑducente illas. Scđo erit videndũ, an
ɔueniãt in mã ꝑducibili, hoc eſt an illa q̃ requiruntť
ad ꝑducẽdũ in eſſe pupillarẽ requiranť etiam ad ꝑ-
ducendũ in eſſe exemplariã. ¶ Tertio erit videndum
an conueniant in modo ꝑducendi, hoc eſt an ſit re-
perire exẽplariã expreſſam, & partim tacitã ſicut di-
cimus de pupillari. ¶ Quarto erit vidẽdũ, an ɔueniãt
in producti effectu, hoc eſt, an exemplaria habeat il-
los effectus quos hẽt pupillaris. ¶ Quinto erit viden-
dũ, an cõueniant in ꝑducti materia, ſeu vita, hoc eſt
an finiať illis modis quibus finitur pupillaris. ¶ Cir-
ca primũ ɔclude, ꝙ ſi q̃riť de cã efficiẽte nõ cõueniũt
dictę ſubſtitutiones ex eo, quia ſubſtitutio pupillaris
fuit introducta a moribus, & ſic a conſuetudine. l.ij.
in prin.ff.de vul.& pup.ſed exemplaria fuit inducta
a.l.vel conſtõne Principis. d.l.ſi ex facto.& d.l.hu-
manitatis. Si aũt quærit de cã finali. dic ꝙ in genere
ɔueniunt, quia vtraq; in genere fuit inducta, vt pro-
uidereť ei q ſibi non poterat teſtari. ſed in ſpecie diſ-
ferũt, qa pupillaris fuit inducta, vt ꝑuidereť ei q pp
ętatem non poterat teſtari. ſed exemplaria fuit indu-
cta, vt prouideretur ei qui pp defectũ mentis nõ po-
127 terat teſtari. d.§.qua rõne, & hoc de primo. ¶ † Circa
ſm̃ eſt aduertendum. nam requiritur primo, vt poſ-
ſit fieri pupil. ꝙ ille cui fit ſit dè liberis, vt dictum fuit
in materia pupillari circa primum requiſitũ. an ergo
cõueniat in hoc cum pupillari. conclude, ꝙ ſic ſi ſunt
liberi legitimi, & naturales. idem ſi ſint legitimi tm̃.
Si vero ſint ſpurij etiã vr̃ ɔuenire. qa neutra talibus
fieri põt cum videať, ꝙ non ſint nominandi filij. in
auth.ex complexu.C.de inceſt.nup.& in auth.licèt.
ad fi.C.de natura.libe. Si aũt ſit naturalis tm̃, tũc di-
cit Bar. ꝙ in hoc nõ ɔuenit cũ pupillari. Quia talis cũ
ſit in ptãte.inſti.de pat.pot.in prin. & ei nõ põt ſub-
ſtitui pupillariter. ſed bñ poterit ſubſtitui exẽplariè.

qa illa fieri põt etiam per matrẽ, vt patet in d.l.hu-
manitatis. quæ non hẽt filiũ in ptãte.inſti.de adopt.
§.fęminę. & ideo vr̃ ꝙ poſſit per patrem filio naturali
tantum, licèt non habeat eum in poteſtate. Sed Ang.
in d.l.ex facto. tenet oppoſitum dicens, ꝙ etiã mater
nõ poterit facere ſubſtõnem exemplariam filio natu
rali ſi ſit illuſtris. Mouetur, quia in d.l.humanitatis.
vult, quòd talibus filijs quibus ſubſtituitur exem-
128 plaria relinquatur legitima. ¶ † Conſtat autẽ, ꝙ nul-
la legitima debetur per matrem illuſtrem filio natu
rali, vt probatur ex his quæ hñr in l.ſi qua illuſtris.C.
ad Orficianum. ergo vr̃ quòd talis mater nõ poſſit ta
li filio ſubſtituere exemplariè. & eadem ratione vide
tur, quòd etiam pater non poſſit ſubſtituere filio na-
turali, quia non tenetur ad aliquam legitimam tali
filio dandam. l.vxorem.§.pater naturalis.ff.de leg.
iij.& facit, qđ hr̃ in l.j.§.j.ff.de contratab. vbi eſt glo.
valde notabilis, quæ dicit, ꝙ licèt naturalis admitta-
tur quandoq; ſecundum voluntatem, vel præter vo-
luntatem, non tamen admittiť contra voluntatem
ipſius parentis. & ſic patet, quòd ſibi non debetur le
gitima. & ideo vr̃ ꝙ ſibi non poſſit pater ſubſtituere
exemplariè. & hæc opi. videť de iure uerior per text.
in d.l.humanitatis. inquantum dicit, quòd legitima
debet relinqui liberis quibus fit ſubſtitutio, & ſic ſup
ponit eos eſſe tales quibus debeatur legitima ar.l.
ita autem.in prin.ff.de admi.tuto.& l.iiij.§.toties.cũ
ibi no.per Bar.ff.de dam.infe.& c.de indẽnitatibus.
§.pe.de elec.in 6.& c.ad noſtram.el iij.de iureiuran.
129 Et † ex prædictis potes concludere, ꝙ pater non po-
terit ſubſtituere filio naturali exemplariè. Item, nec
mater ſi eſt illuſtris non poterit ſubſtituere filio na-
turali cum tali non debeat relinquere legitimam, ꝑ
id qđ not.in d.l.ſi qua illuſtris. & inſti.ad Orficianũ.
130 §.nouiſſimè. ¶ † An autem filius poſſit ſubſtituere
exemplariè patri furioſo, uel mentecapto. dic quòd
non ſecundum Barto.& docto. quia hoc non reperiť
iure cautum, & pro hoc etiam facit ratio, quia aliàs
ſequeretur, quòd ipſe filius ſi eſſet ſolus haberet ne-
ceſſe, & poſſet ſe ſubſtituere cũ d.l.humanitatis. ue-
nit ſubſtitui liberos eius cui fit ſubſtõ, qđ eſſet abſur
dum. & contra iura, per id quod hr̃ in l.fi.ff.de offic.
p̃to.& in c.fi.ſ̃.de inſt.& hoc de primo reqſito ad pu
131 pillarẽ. ¶ † Nec ob. p̃dictis ſi dicatur, ꝙ filius poteſt
dari curator parenti furioſo l.ſi is qui.ff.de tutor. da-
tis ab his. & l.furioſę matris.ff.de cura.furioſi. & ſic
videretur, ꝙ eadem rõne debeat poſſe filius ſubſti-
tuere patri furioſo, cuius ɔ̃riũ ſupius eſt dictũ. qa re-
ſponderi põt, ꝙ licèt interdũ ꝑmittať alicui admini-
ſtratio bonorum alterius in uita, nõ tñ ſeqť ſp, ꝙ per
hoc ɔcedať ẽt ſibi in morte, ſeu in actu teſtandi, ꝑ id
qđ notauit gl.in l.Aurelio.§.Caius. de lib.leg.& fa-
cit ẽt, qđ no.glo.in l.j.§.fuit q̃ſitũ.ff.ad Treb. p̃terea
maioris potentię eſt adminiſtratio q̃ hẽt pr̃ in bonis
filij q̃ eɔ̃, ut no.in d.l.is q. & iõ non ſeqť, ꝙ licèt pr̃
poſſit teſtari ꝑ filio furioſo dãdo ſibi ſubſtitutũ, ꝙ ẽt
eɔ̃ filius poſſit illud facere reſpectu pr̃is. ¶ Item adde
inquãtũ dixi, ꝙ in ltĩmo tm̃ ɔuenit exẽplaria cũ pu-
pillari. nã hoc clarum ſi fuit arrogatus. & idem ſi fuit
adoptatus eo caſu quo trãſit in ptãtẽ adoptantis, ubi
autem non tranſiret, ut quia daretur in adoptionem
extraneo, tunc quinto caſu etiam non eſt idem in
exemplaria pupillari. nam pupillaris fieri non po-
teſt, quia non eſt tunc in ptãte ſubſtituẽtis, nec etiã
poterit fieri exẽplaria ex eo, quia tali adoptiuo non
debetur legitima. hinc eſt quòd pater adoptiuus nõ
hẽt neceſſe aliqd relinq̃re, licèt poſſit ſi uelit, & licèt
poſſit ab inteſtato ſuccedere tali patri adoptiuo. l.ſi

in adoptiuis.§. ſed ne articulum adoptionis.C. de
adop.lex aũt humanitatis per q̃ datur ptãs faciendi
exemplariã non vr̃ loqui de liberis qbus nõ debetur
legitima,ſed ſolũ de illis qbus debet̃, vt patet ibi,dũ
dicit,ꝗ legitima dẽt relinqui, & ſic ſupponit eos eſſe
tales qbus debeatur legitima, vt ſupius dixi verſic.
132 Quia venio ad illa quæ vltimo loco habuiſti. ¶ †Cir
ca ſm̃ inquãtũ requiritur in pupillari , ꝗ ſit impubes
ↄclude,ꝗ in hoc non ↄuenit exẽplaria cum pupilla-
ri,qa exẽmplaria põt fieri impuberi patet ꝑ d.l.hu-
manitatis.q̃ loqtur indiſtinctè . & qa ẽt loqtur qñ fit
133 ei q̃ habebat liberos. Sed iuxta† hoc poteſt dubitari
qd ſi filius impubes,& furioſus,vel mentecaptus,an
poterit ſibi ſubſtitui exẽplariè . an vero debebit ſub-
ſtitui pupillariter . de hoc dixi.ſ̃.poſt do.An.& tãgit
ẽt hic lo.An.ſuper glo.nã cõis opin.eſt ꝗ põt ſubſti-
tui pupillariter,qa attẽdi dẽt potius cã nãlis q̃ acci-
dentalis ꝑ d.l.q hẽt.§.j.ff.de tutel.Ange.tñ in d.l.ex
poſtfacto.tenuit oppoſitũ dicẽs ꝗ ſi pr̃ expſſe pupillo
exiſtẽti in ptãte,& mẽtecapto ſubſtituit exẽplariè va
lebit,vt exẽplaria,qa qualis,& q̃ ſit ſubſtõ a ptãte te
ſtãris vr̃ depẽdere ꝑ l.in teſ.C.de teſt.mi.hinc eſt , ꝗ
nõ durat vltra q̃ teſtator voluerit.l.ſi ita qs.ff.de vul
ga.& pup.& ad l.q hẽt.§.j.rñdet,ꝗ illud eſt ex eo,qa
ptãs iudicis ẽ limitatã, ſed nõ ptãs teſtõris alleg.l.in
ↄdõnibus.ff.de ↄdi.& demõ.Sed certe iſta opi.Ang.
nõ vr̃ vera,qa volũtas teſtatoris non dẽt ↄſiderari eo
caſu quo nõ adeſt ptãs. Sed ĩ caſu ꝓpoſito nõ vr̃ ad-
eſſe ptãs ſubſtituẽdi exẽplariè ĩtra pupillarẽ ętatẽ ex
quo põt ſubſtitui pupillariter. qa ceſſare dẽt ptãs ꝓ-
uidẽdi ꝑꝑ defectũ accidẽtis ex qno põt ꝓuideri ꝑꝑ
defectũ naturæ ꝑ d.l.q hẽt.§.j.in rõne ſui q̃ rõ ẽt vẽdi
cat ſibi locũ in caſu ꝓpoſito ſi q̃s bñ aduertat.Et pro
hoc etiam bñ facit, qa exẽplaria vr̃ fuiſſe inducta in
ſubſidiũ ad exẽplũ pupillaris . & ſic eo caſu quo pu-
pillariter non poterat ſubſtitui.d.l.humanitatis.& ſu
perflua ẽt fuiſſet prouiſio dictę legis in hoc caſu ex
quo per pupillarẽ poterat ꝓuidere,& iõ nõ eſt veriſi
mile legiſlatorẽ introducẽtẽ exemplariã ſubſtõnem
intellexiſſe de hoc caſu in qno ꝓuiſio redderet̃ ſup-
flua.ar.l.ſi qñ.ff.de leg.j. & c.ſi Papa.de priuil.in vj.
& iſta vr̃ eſſe vera opi.q̃ eſt cõis,vt ſ̃.dixi ꝑ ea q̃ dixi.
134 ſ̃.ẽt patet rñſio ad rõnem Ang. ¶ †An aũt impuberi
emãcipato,& mẽtecapto poſſit fieri ſubſtõ exẽplaria
cõiter tenet̃,ꝗ ſic ꝑ d.l.humanitatis.q̃ vr̃ indiſtinctè
loq.& qa ꝑmittit̃ etiã matri facere ſubſtõnẽ exẽpla-
riam quãuis habeat filiũ in ptãtẽ , vt patet in d.l.hu-
manitatis.¶ Sed aduerte,qa hoc nõ vr̃ verũ.nã tũc fi
lius impedit̃ teſtari nõ ſolũ ꝑꝑ defectũ mẽtis . ſed ẽt
ꝓpter defectum ętatis cui etiam pater prouidere nõ
põt.ex quo eſt emancipatus . facit.l.qua ætate.ff.de
teſt.& ideo non vr̃ pater,& ↄñr etiã mater poſſe ſub-
ſtituere tali filio exẽplariè ex quo ꝑꝑ alium defectũ
etiam,ꝗ ſanę mẽtis filius impeditur teſtari. arg.eorũ
quæ no.Bar.ſ̃.circa qntum requiſitum. ꝓ hoc etiam
facit,qa ſi pater non põt ſubſtituere directo qñ ſub-
eſt vnum impedimentum tãtum.videlicet ætatis. ex
quo eſt emancipatus multominus poterit ꝓuidęre ,
qñ adeſt duplex defectus , vt eſt in caſu ꝓpoſito : qa
impedit̃ teſtari ꝑꝑ defectũ ętatis,& ꝑꝑ defectũ mẽ-
tis.facit,qd̃ hr̃ in ſ̃.affinitatis . inſti.de nup.& in l.&
ſi nõ lex.ff.de hære.inſti.& ꝓ iſta parte ẽt faciat , qa
Mr̃ ſecundo nupta, an poſſit ſubſtituere exẽplariè. exẽplaria vr̃ inducta eſſe in ſubſidium . vt dixi.ſ̃.Sed
hic alio remedio vr̃ poſſe ſuccurri videlicet ſi emãci
patus adoptet̃ facit.l.filio quẽ pr̃.ff.de lib. & poſthu.
ſic tũc poſſit ſubſtituere pupillariter. & iſta opinio ſa
tis vr̃ poſſe defenſari, tunc cõis opin.doc.cũ nemine
quaſi diſcrepante hr̃ oppoſitũ.& illa vr̃ ęquior,ſed ꝑ-
135 cedens de iure vr̃ ęquior. ¶ †Et ex ꝑdictis potes cõ-
cludere,ꝗ ſi filio impuberi in ptãte, & mẽtecapto pr̃
ſubſtituerit hac forma,ſi filius meus deceſſerit in pu
pillari ętate talis ſit ei hęres tũc intra pupillarem ęta-
tem valebit,vt pupillaris.poſtea nullo modo valebit
ſed potius expirabit, vel tꝑe ſit limitata.l.ſi ita qs.ff.
de vulg.& pup. Si aũt dixiſſet,quiſquis mihi hr̃s erit
filio meo ſit hr̃s . & ſic non fuiſſet limitata tꝑe tunc
ĩtra pupillarẽ ętatẽ valebit,vt pupillaris,poſtea vale-
bit,vt exẽplaria.vt voluit Bar.in d.l.ex facto.ſi aũt di
xiſſet ſi filius meus deceſſerit nõ ſanę mẽtis ſit ei hæ
res,tũc ſi decedat ſanę mentis effectus intra pupilla-
rẽ ętatem videret̃,ꝗ ſubſtitutio non habeat effectum
quaſi deficiat ↄdõ ſub qua fuit facta, niſi dicas,ꝗ tũc
valet,vt pupillaris,vt ſic ille caſus expſſus includat ẽt
pupillarẽ intra tꝑs,intra qd̃ fieri p̃t ar.eorũ, quę hñt
in l.nam hoc iure.ff.de vul.& pup.& eius, qd̃ tangit
Bar.in d.l.ex facto.in qõne illa,an pupillaris,& exẽ-
plaria ↄueniãt in modo ꝓducẽdi, & an ſit reperire exẽ
plariã partim expſſam , & partim tacitã quo ad ca-
ſus. & qa etiã vr̃ Bar.velle in d.l.ex facto,ꝗ exempla
ris expſſa cõtineat etiã tacitè pupillarem.facit,quod
no.in l.Gallus.§.qd ſi tm̃.ff.de lib.& poſthu.& hæc
pars ſatis poſſe vr̃ ſuſtineri ꝑ ꝑdicta. Si aũt deceſſiſſet
nõ ſanę mẽtis tũc intra pupillarẽ ętatẽ valebit,vt pu-
pillaris,& poſtea ut exemplaria,ꝑ id qd̃ dicit Bar.in
d.l.ex facto , & idem vr̃ dicẽdum ſi teſtator ſimpl̃ di
xiſſet talẽ filiũ meũ ĩſtituo,& Titi⁹ ſit ei hr̃s. Nã tũc,
ex quo eſt ĩpubes,& in ptãte, & mẽtecapt⁹ intra pu
pillarẽ ętatem ſil̃r valebit,vt pupillaris, & poſtea,ut
136 exẽplaria eadẽ rõne.& hoc de ſcd̃o reqſito.¶ †Cir-
ca tertiũ reqſiũ inq̃tũ reqrit̃ , ꝗ ille cui fit ſubſtõ ſit
in ptãte,vt poſſit fieri pupillaris. dic ꝗ in hoc nõ ↄue
nit exẽplaris cũ pupillari ſm̃ cõem opin. qa põt fieri
exẽplaria nõ exiſtẽti in ptãte pr̃is, qa fieri p̃t ẽt a ma
tre.d.l.humanitatis.q̃ tñ nõ hẽt in ptãte filiũ in §.fœ
minę. inſtituta.de adop.q̃ aũt potuerit eſſe rõ diuerſi
ſitaris . quare in exemplaria nõ reqrit̃, ꝗ filius ſit in
ptãte,ſed in pupillari ſic. Bar.tãgit duas rõnes q̃ dant̃
ꝑ doc.& illas nitit̃ reprobare dicens, ꝗ rõ neceſſaria
nõ põt reddi,ſed ꝑſuaſiua. Sed potes dicere, ꝗ vtraq;
rõ põt ſuſtineri. Nã prima eſt,ꝗ iõ in pupillari requi-
rit̃,ꝗ ſit in ptãte. qa pupillus principalr̃ ĩpedit̃ teſta-
ri ꝑ ꝑ rigorẽ iuris ciuilis . & iõ reqrit̃,ꝗ fiat ꝑ hñtẽ in
ptãte,qa patria ptãs ẽ de iure ciuili.l.nã ciuiũ.ff.d̃ his
q ſũt ſui iuris. ſed furioſ⁹,vl̃ demẽs nõ ĩpedit̃ teſtari
ꝑꝑ rigorẽ iuris ciuilis,ſed ꝑꝑ eãm infortunij.& iõ ex
humanitate uoluit lex ſibi poſſe ꝓuideri q̃ humani
tas ẽt hẽt locũ,licèt nõ interueniat pr̃ia ptãs. Iſta eñ
rõ ſatis ur̃ poſſe ſuſtineri eo reſpectu , qa ẽt ſi pupil-
lus ſit ꝓximus pubertati ꝑ tres , uel duos dies,nõ tñ
poterit teſtari oportet, ꝗ ingreſſus ſit ultimã diẽ an.
14.ſi eſt maſculus,uel.12.ſi eſt fœmina,& ſic nõ põt.
dicit tunc impedire , niſi ex mero rigore iuris ciuilis.
iõ nimiũ ſi ↄſideratr̃ rigor pr̃iæ ptãtis in ipſa pupilla
ri ſubſtõne faciẽda ſm̃ quẽ rigorẽ magnã ptãtẽ rõ-
ne pr̃iæ ptãtis habebat pr̃ in filiũ.l.in ſuis.ff.de lib.&
poſth.¶ Scd̃a eñ rõ certo reſpectu põt ſaluari inq̃tũ
ꝑ illã dr̃ ꝗ maiori ꝑiudicio ur̃ agi in exẽplaria q̃ eſt
apta ad durãdũ lõgiori tꝑe q̃ in pupillari.& iõ magis
& ampli⁹ ſubueniẽdũ in exẽplaria.nã p̃t dici, ꝗ exẽ-
plaria eſt apta ad durandũ ualde longiore tꝑe,q̃ pu-
pillaris, qa pupillaris ſolũ apta eſt durare uſq; ad tꝑs
pubertatis.ſed iſta poſſit durare ꝑ tꝑs.20.& 30.anno
rum ſi cõtingat , ꝗ ꝑ tm̃ tꝑs duraret in furore, uel in
demẽtia,& ſic ſaltẽ hoc reſpectu ur̃ agi d̃ maiori pi-
137 culo.¶ †Iuxta ꝑdicta quęritur,an mr̃ quę trãſiuit ad
ſcd̃a vota poſſit ſubſtituere exemplariè . Barto.in d.
l.ex

l.ex facto.tenet,ꝙ nõ,q̃a tali matri interdicit admini
ſtratio bonorũ filij in Auth.matri.& auię, & in auth.
ſacrm̃.C.quã mulier tutel.off.fungi põt. Idem tenuit
Ange.in d.l.ex facto.in ipſa matre. ſecus dicit in pa-
tre q̃ filio mẽtecapto ſubſtituit, & duxit nouercã.&
ſic tranſiuit ad ſcd'a vota.& rõ diuerſitatis ſm̃ Ange.
q̃a mr̃ reddit ſe ſuſpectã trãſeundo ad ſcd'a vota.l.
lex q̃ tutores.C.de admi.tu.& ideo tũc ſibi interdici
tur tutela.d.auth.ſacrm̃.ſecus in patre cuius animus
eſt ꝯſtãtior. facit,licèt ipſe nõ alleget,qđ notauit gl.
in auth.quoq;. C.de reuo.do.nec perdit adminiſtra-
tionẽ bonorũ filij ꝑꝑ trãſitum ad ſcd'a vota.l.fi.C.de
bonis mr̃nis.& l.gñaliter.C.de ſec.nup.& in §.ſi ve-
ro expectet. ver.ſed ꝙ ſancitũ.ĩ Auth.de nup.col 4.
¶ Sed aduerte, ꝙ licèt Barto.& Ang.ꝯcordãt in mr̃e
trãſeunte ad ſcd'a vota,ꝙ nõ poſſit ſubſtituere exem-
plariter,tñ vr̃ dicẽdum de iure idẽ in ea,ꝙ in pr̃e,vi-
delicet, ꝙ poſſit exẽplariter ſubſtituere ſaltẽ ſi petat
curatorẽ dari mẽtecapto anteq̃ trãſiret ad ſcd'a vota.
nã tunc nõ priuat̃ ſucceſſione ipſius filij.l.ij.§.ſi ma-
ter.& §.filijs.ff.ad Tertul.faciat.l.ſciãt.C.de legi he-
red.nam tunc non priuat̃ ſucceſſione filij, vt patet in
dictis iuribus, & ſic multominus debet priuari ptãte
ſubſtituẽdi exẽplariè cum illa ptãs ſit potius ad cõ-
modũ filij, vt habeat hr̃dẽ q̃ ad cõmodũ matris. arg.
eius,ꝙ dr̃ de pupillari inſti.de pup.ſubſti.in princ.&
l.Iulianus.ff.de acquir.hære.in l.ex trib⁹. C.de inof.
teſt.& ſic ſi nõ priuat̃ cõmodo ſucceſſionis, ꝙ eſt ꝓ-
priè cõmodũ matris multominus põt priuari poteſta
te ſubſtituẽdi q̃ eſt potius ad ꝯmodũ filij. & ꝓ hoc ẽt
faciat,qđ.d.l.humanitatis ſimpl̃r,& indiſtinctè loq̃t
q̃a ꝑmittendo matrẽ ſubſtituere exẽplariè nõ diſtin-
guẽdo,an trãſiuerit ad ſcd'a vota,vel nõ. ſic vr̃,ꝙ in-
diſtinctè ſit intelligẽda ar.l.de ꝑtio.ff.de pub.& j.de
priui.c.q̃a circa. imò fortè poſſet ẽt attentari,ꝙ etiã
ſi nõ petierit curatorẽ, ꝙ nihilominus poſſet ſubſti-
tuere per d.l.humanitatis.q̃ indiſtinctè loquit̃. & q̃a
non eſt eadẽ rõ priuãdi ipſam matrẽ ptãte ſubſtituẽ-
di q̃ eſt ad cõmodũ ipſius filij,q̃ eſt in priuãdo ipſam
cõmodo ſucceſſionis q̃ ẽ ad cõmodũ ipſi⁹ matris, &
ſic de vno ad aliud nõ vr̃ eſſe inferẽdũ.& ꝓ ꝑdictis ẽt
faciat. q̃a licèt ẽt pr̃ dicat̃ inferre iniuriã filio ipſum
exhr̃dãdo.l.pe.C.de leg.tñ ꝑꝑ talẽ iniuriã nõ priuat̃
ptãte ſubſtituendi.l.j.§.j.ff.de vul.& pup.ergo eodẽ
mõ vr̃,ꝙ licèt mr̃ aliquã iniuriã dicat̃ inferre filio pri
mi matrimonij tranſeundo ad ſcd'a vota, vt hr̃ in §.
gregoriana.in ver.ſi.proſpeximus.in Authen.de non
elig.ſec.nub.col.j.& in Auth.de nup.§.ſinaũt tutelã.
col.4.nõ debet tñ ꝓ hoc priuari ptãte ſubſtituẽdi ex
quo hoc non eſt iure cautũ potius oppoſitũ. d.l.hu-
manitatis.q̃ indiſtinctè loqtur. Nec ob.ꝙ interdicit̃
ſibi tutela, & adminiſtratio bonorũ ꝑꝑ trãſitũ ad ſe-
cũda vota.q̃a iſtud ꝯcernit,vel ſaltẽ ꝯcernere poſſet
cõmodũ ipſi⁹ mr̃is ſi nõ interdiceret̃ adminiſtratio:
quia poſſet bona pupilli vſurpare,q̃ rõ ceſſat in ptãte
ſubſtituẽdi ꝑ quã principaliter ꝓuidet̃ filio, vt hẽat
hr̃dẽ.& iſta pars ſatis vr̃ de iure poſſe defenſari ꝑ ꝑdi
cta,tñ Bar.& Ang.tenẽt oppoſitũ,vt ſu ꝑius dixi.& ſ.l.
de opi.valet,ꝙ mr̃ nõ priuet̃ ptãte ſubſtituẽdi exẽpla
riè ꝑ trãſitũ ad ſcd'a vota, ſicut nec pr̃.Bal.in d.l.hu-
manitatis. in ver.nũc venlamus ex eo, q̃a hæc pœna
nõ inuenit̃ a iure impoſita ſcđo nubẽti.& quia dicta
ptãs negaret̃ mr̃i ꝑ dictũ trãſitũ ẽt negaret̃ pr̃i,q̃a pę
nę amborũ ſunt cões.Et ꝑ ꝑdicta patere põt,an ſub-
ſtitutio exẽplaria facta ꝑ matrẽ anteq̃ trãſeat ad ſecũ
da vota expectabit,ſi poſtea tranſeat ad ſcd'a vota.nã
Barto.tenuit, ꝙ ſic q̃a ſm̃ eũ reqrit̃ ꝙ duret habilitas
ſubſtituẽdi tp̃e mortis. ꝑ id qđ ĩ ſilimi de pupillari.ĩ

l.ij.ff.de vul.& pup. ſed tenẽdo opi.q̃ dixi.ſ.ꝯriũ eẽt
dicẽdũ.& ꝯ̃ Bar.ẽt facit,q̃a licèt opi.ſua ꝓcederet qñ
ſubſtitueret poſt trãſitũ ad ſcd'a vota,tñ qñ ẽ facta añ
ex quo eſt facta ĩ tp̃e habili vr̃ ꝙ duret, licèt poſtea ſu-
ꝑueniat vitiũ, ꝙ impediret illã fieri ex quo tale vitiũ
nõ eſt delictũ,ꝑ id qđ leg.& no.in d.l.j.§.exigit. per
gl.& doc.ff.de bo.poſ.ſm̃ tab.& ad l.ij.ꝑallegatam
poſſet r̃ndeii,ꝙ ibi loq̃t in pupillari. ſed nos hic loq
mur in exẽplaria qua nõ vr̃ oĩno eadẽ rõ, ꝑ id qđ ſu
ꝑius dixi.& ꝑcipuè,q̃a cõmodũ ẽ filij hr̃e hr̃dẽ,vt ſu
ꝑi⁹ ẽ dictũ.& ſic vr̃ ꝙ nõ rũpat̃ dicta ſubſtõ ex quo le
gitimo tp̃e fuerit facta ꝑ ea q̃ hñtur in d.§.exigit. & ĩ
c.ſcm̃ legitimè.de re.iur.in vj.& hoc de tertio req̃ſi-
to.Et hãc ptẽ reꝑio tenere.Bal.in d.l.humanitatis. ĩ
ver.veniam⁹.ꝑ id,qđ hr̃ ĩ d.l.j.§.exigit.& q̃a ſctã añ
trãſitũ ad ſcd'a vota nõ ĩfringunt̃, vt ꝓbat̃ ĩ §.ſinaũt
138 tutelã.ĩ fi.in Auth.de nu.¶ †Circa quartũ videlicet,
ꝙ ſui iuris efficiat̃ ꝑ mortẽ teſtatoris, & ſic,ꝙ non ſit
recaſurus poſt mortẽ teſtãtis in ptãtẽ alterius.dic, ꝙ
in hoc ꝯuenit pupillaris cũ exẽplaria,q̃a eadẽ eſt rõ.
nã tũc ille cui fieret ſubſtõ nõ ſolũ impediret̃ ꝑꝑ de-
fectũ mẽtis,ſed ẽt ꝑꝑ aliũ defectũ,videlicet,q̃a eſſet
in ptãte alteri⁹.l.q̃ in ptãte.ff.de teſt.& ꝑꝑ hoc ẽt di-
cit Bar.in d.l.ij.ꝙ tp̃e ſanę mẽtis ꝯmiſiſſet delictum
ex quo fuiſſet dãnat⁹ ad pęnã deportatiõis. ꝙ q̃a tũc
ꝑꝑ tale delictũ,& talẽ ſniam effect⁹ eſſet inteſtabilis
ẽt ſi eẽt ſanę mẽtis.l.ei⁹ q̃.ff.de teſt. ꝙ ſic non poſſet
tali effecto mẽtecapto,vt̃ furioſo ſubſtitui exẽplaria,
q̃a vltra defectũ mẽtis ſubeſſet ẽt alius defectus ꝑꝑ
139 quẽ ĩpediat̃ teſtari,& hoc đ quarto req̃ſito. ¶ †Cir-
ca q̃ntũ videlicet,ꝙ añ mortem teſtatoris nõ deſinat
eſſe in ptãte.dic,ꝙ in hoc nõ ꝯuenit cũ pupillari. q̃a
ẽt ſi deſinat eſſe in ptãte nihilominus remanet vali-
da ſubſtõ exẽplaria, q̃a illa põt fieri ẽt nõ exiſtẽti in
ptãte,vt ſuꝑius eſt dictũ. Et aduerte, q̃a ſufficiet quẽ
nõ eſſe ſanę mẽtis tẽpore quo morit̃ teſtator,licèt nõ
eſſet tẽpore teſtamẽti.ar. eius qđ dr̃ de pupillari in l.
ij §.ſed ſi extraneũ.ff.de vulga.& pup.& hoc de q̃n-
140 to requiſito. ¶ †Circa ſextũ videlicet, ꝙ pr̃ ſibi faciat
teſtm̃.dic,ꝙ ꝯuenit exẽplaria cũ pupillari. quia eadẽ
eſt rõ. nã vt ualeãt diſpoſita in teſtõ eſt expediens,ꝙ
pr̃ ſibi faciat teſtm̃, & ſic inſtituat ſibi heredẽ, cũ in-
ſtitutio hr̃dis ſit caput teſtamẽti.l.ꝓximè.ff.de his q̃
in teſtõ delen.& inſt.de lega.§.añ hæredũ.& pro hoc
ẽt facit,q̃a dẽt filio relinquere legitimã. d.l.humani
tatis.ꝙ intelligit̃ hodie inſtitutionis. ꝑ §.aliud quo-
que capitulũ.in Auth.vt cũ de ap.cog.hoc tñ fallit in
milite,quia poterit filio exẽplariè ſubſtituere,licèt ſi-
bi militi non fecerit teſtm̃, & ſic non inſtituit hæredẽ
ad inſtar eius, qđ dicit̃ de pupillari, in l.miles ita.ad
fi.ff.de teſt.mili. ¶ Sed Ang.in d.l.ex facto.tenet op-
poſitũ ex eo,quia ſi miles non teſtatur ſibi, & ſic non
facit ſibi militi teſtm̃ ꝑ ꝯñs nil relinquit filio cui vult
ſubſtituere exẽplariè,& ſic non relinq̃t legitimã, &
ꝑ ꝯñs videt̃ ꝙ ſubſtõ exẽplaria tũc non valeat ẽt ſi fa
cta ſit a milite, q̃a de forma ſubſtãtiali ſubſtõnis ꝑdi
ctę videt̃ eſſe ꝙ relinquat̃ filio ltimo, vt patet in d.l.
humanitatis. Et ad l.miles.ita r̃ndet Ang.ꝙ ibi loq̃t
in pupillari q̃ in multis differt ab exẽplaria, vt tãgũt
doc.d.l.humanitatis.& in d.l.ex facto.tu potes ſaluare
ſniam Bar.q̃ voluit,ꝙ miles ſubſtituendo exẽplariè
nõ hẽat neceſſe ſibi facere teſtm̃. nã ꝓ dicta opi.fa-
cit,q̃a qñ miles nõ facit ſibi teſtm̃, & ſic nõ facit ſibi
aliquẽ hr̃dẽ,tũc ſaltẽ tacite ab ĩteſtato reliq̃t filio le-
gitimam, & vltra.l.conficiuntur.§.j.ff.de iure codi-
cil.& ideo debet poſſe ſubſiſtere exẽplaria ſubſtitu-
tio ex priuilegio militis per ſe ſine alia expreſſa ſub-
ſtitutione.ar.d.l.miles ita.in fin.Fateor tamen,quòd

etiā miles non poterit ſubſtituere filio mentecapto,
ſi enim exhęredat.qa.d.l.humanitatis. requirit ſaltē
legitimā filio relinqui. & in hoc fit bona ęquipara-
tio inter paganū, & militē quo ad iſtā exēplariā ꝑ d.
l.humanitatis. vbi aūt miles reliqſſet filio legitimā,
ſatis vr̄ ꝙ ēt ſi non adeat̄ eius hr̄ditas. tñ ex priuile-
gio militis ſuſtineatur ſubſtitutio exēplaria.a: gu.d.
l.miles ita ad fi.in pagano aūt qñ non adiretur hr̄di-
tas ex eius teſtō tunc tenēdū eſt id,qđ tangit Bart.cir
ca octauū reqſitum.de quo ibi dicet̄. & hoc de ſexto
141 reqſitio.¶ †Circa ſeptimū,ꝙ impubes ſit inſtitutus,
vel exhr̄datus. Conclude,ꝙ in hoc nō ꝯuenit ſubſti-
tutio exēplaria cū pup.qa exemplaria non fit exhęre
dato, ſed pupillari ſic. qñ aūt fit inſtō bene cōuenit
hęc ſubſtō cum pupillari.ſed tñ hic occurrit dubium.
Quid ſi filio mētecapto relinquat̄ min⁹ legitima, an
poterit ſubſtitui exēplariè.Bar.ī d.l.ex facto tenet,ꝙ
ſic ſicut poſſet tunc ēt ſubſtitui pupillariter.nā tūc te
net teſtm̄,& pōt agi ad ſupplemētū.l.oīno. C.de in-
of.te.ſed Ang.ī d.l.ex facto.ſub dubio fortè tenet ꝯ-
riū,qa de forma ſubſtātiali huius ſubſtōnis vr̄ eſſe,ut
ſaltē legitima relinquat̄.d.l.humanitatis. & ſic a di-
cta forma vr̄ eſſe recedendum,aliàs videt̄ inualidari
ſubſtō.ar.l.cum hi.§.ſi prætor.ff.de tranſa. Nec ob.
ꝙ poterit petere legitimam, qa illud nō petit ex vo-
lūtate patris. imo potius ꝯ eius voluntatē ex quo ip-
ſam integram non relinquit.ar.l.maritus.C.de ꝓcu.
& c.nonne.ſ̄.de p̄ſum.& pro hoc,qa non vr̄ exerce-
re humanitatē in filiū relinquendo ſibi minus legiti
ma ꝗ appellatur portio minuſcula.l.ſi qs in ſuo. C.
de inoff.teſt.& ꝓ iſta parte etiā licèt ipſe non alleget
pōt allegari gl.ī d.l.humanitatis. in verbo,legitima.
dum dicit, ꝙ illa ad minus dēt relinq.ꝓ hoc etiam fa
ciat,qa ſicut non pōt fieri exemplaria exhęredato,li
cèt teſtm̄ teneat ita eadē rōne nō vr̄ poſſe fieri huic
inſtituto in min⁹ legitima,licèt teſtm̄ teneat, & poſ-
ſit agere ad ſupplementū. ſic & exhr̄datus pōt agere
ꝗrela.& ſic nō vr̄ bona ꝯñtia ſi dicatur teſtm̄ valet,&
pōt agi ad ſupplementū.ergo pōt ſubſtitui exēplariè. a1
& pro hoc facit, qa illud ius agēdi ad ſupplementū
fuit ſurrogatū loco ꝗrelæ.l.oīmodo.& l.ſi qs filium.
C.de inoff.te.& ꝑ p̄dicta videt̄,ꝙ de iure poſſit defen
ſari opi.Ang.opi.tñ Bar.cōiter tenetur, & ęquior vi-
detur inquantū fauet validitati ſubſtōnis.ar.l.ſi pars.
ff.de inoff.te.& c.fin.ſ̄.de re iud.Quæ aūt potuit eſſe
ratio qa hæc ſubſtitutio nō pōt fieri exhęredato, licèt
pupillaris poſſit fieri pupillo exhęredato.dicunt alij,
quia iſta ſubſtitutio eſt inducta ex humanitate,
d.l.humanitatis.ſed illa ꝓp rigorē patriꝗ ptātis quæ
durat etiā quo ad exhęredatū. alij vero dixerunt, ꝙ
rō,quia demens, vel furioſus nō pōt cōmittere cām
ingratitudinis. & ideo nō pōt exhęredari.d.l.ſi qs in
ſuo. ſecus in pupillo ſi ſit doli capax. facit.qđ hr̄ in
l.impuberem.ff. de fal. & de delic.pue.c.j.& ij. Sed
iſtam rationem impugnat Bart.qa impoſſibile eſt, ꝙ
furioſus, vel demens cōmiſit cauſam ingratitudinis
ante furorem, vel dementiā.& ſic ꝓp illā poterit ex-
hęredari. & tñ nō poterit tunc fieri hæc ſubſtō, ꝑ id
qđ hr̄ in d.l.humanitatis.& ſic vult Barto.ꝙ ꝓp cām
ingratitudinis commiſſam ante furorem poſſit filius
142 exhęredari,nihil tñ allegat.¶ †Sed tu potes allegare
caſum notabilē in l.j.§.ſed cū antiqtas.C.de cur.fu-
rio.iūcta.l.ſi qs in ſuo.nā certū eſt,ꝙ etiā ſm tpa.C.
demēs ꝓp cām ingratitudinis cōmiſſam tpe demen
tię nō poterit exhęredari,ſicut nec infans.d.l.ſi qs in
ſuo.& eadē rōne furioſus, & tñ in d.l.ſi.q̄ fuit vna d̄
qnquaginta deciſionib⁹ dr̄ ꝙ pōt exhr̄dari, furioſus
ergo neceſſario loquit̄ qñ cōmiſit cām ingratitudi-
nis añ furorē. & ꝓ hoc etiā bñ facit,qđ hr̄ in c.malo
res.ī.de bap.vbi eccleſia iudicat de furioſo ſm ſtatu
tum in quo erat ante furorē,& ſic vult, ꝙ ſi exiſtēs in
pctō mortali incidat in furorē, & moriat̄, ꝙ hic erit
dānatus ſicut ſi exñs ſanę mentis decederet in pctō
mortali. uidebat̄ tñ ꝯriū,ꝙ ſatis uidebat̄ ipſo furore
punitus.ar.l.diuus.ff.de offic.p̄ſi.& 7.q.j.cū ꝑcuſſio.
& qa cā īgratitudinis vr̄ purgari ꝑ ingreſſum religio
nis ſm no.ꝑ doc.ī l.Deo nobis.C.de Epiſ.& cle.Sed
certe p̄dicta nō obſtāt,qa.d.l.diuus.vr̄ ītelligēda qñ
tpe furoris aliqd cōmitit. Nec ob.ēt.d.l.Deo nobis.
qa loquit̄ in diuerſo caſu de quo ēt eſt opi.ut ibi no.
143 & p̄dicta faciūt ad qōnē,† an ſi exiſtens ſanę mentis
cōmittat homicidiū, & poſtea incidat in furore poſ-
ſit de iure decapitari.nā uideret̄ ꝙ ſic ꝑ p̄dicta,in ꝯ-
riū tñ facit.d.l.diuus. maximè in uer.ſi uero.ubi ur̄
intelligi de delicto cōmiſſo ante furorē. & ꝓ hoc ēt,
144 qa ſicut nō dēt executio † fieri in corpus mortuū de
iure,& ſic nō deberet ſuſpēdi ꝓp delictū ille, q eſſet
mortuus ꝗuis ꝯ iū de facto ſeruat̄ iuxta not.ꝑ Cy.in
l.ij.C.qui teſt.fa.po.ita ur̄ ꝙ nō dēat fieri executio ī
iſto q quodāmodo ur̄ hr̄i ꝓ mortuo ex quo caret in-
tellectu.facit.l.bonorū.ff.rē ratā haberi.ubi ur̄ mors,
& furor ęquiparari. & ad id,quod dictum eſt.ſ̄.poſ-
ſet rñderi, ꝙ aliud ſit in pœna ꝗ reſpicit bona, ut eſt
exhr̄datio.aliud in pœna ꝗ hēt afficere ꝑſonā. ut eſt
decapitatio, in hac quæſtione ſatis ęquū uideretur,ſi
ſperetur reduci ad ſanā mentem interim cuſtodiat̄,
& differat̄ executio uſq; ad illud tp̄s. arg.l.ꝓgnātis.
ff.de pęnis.ſi aūt ſit ſpes de recuperatiōe ſanę mētis,
tūc eſt magis dubiū qd ſit fiendū. nam ꝓ una parte
uidelicet, ꝙ debeat decapitari fortiter facit rōne deli
ctū remaneat impunitū ꝯ id, qđ hr̄ in l.ita vulnera-
tus.ff.ad l.Aquil. ꝓ alia parte fortiter ur̄ facere ęqui-
tas. & illud quod.ſ̄.dixi,quòd de iure fieri non de-
bet executio in mortuū. & ſic eadē rōne,nec in iſtū
at.d.l.bonorū.reperio,ꝙ Bal.tāgit qōnē in d.l.furio-
ſum.§.fi.C.q teſt.fa.poſſ.& ibi ur̄ uelle,ꝙ nō debeat
decapitari tpe furoris. ſecus tñ dicit in ꝓdigo q licèt
poſt ꝓdigalitatē cōmittat delictū nō tñ euadit pęnā,
ut leg.& no.per gl.& doc.in l.ſi qs in tantā. C.unde
ui.in glo.mag.& idē ur̄ uoluiſſe Bar.in d.l.humanita-
tis,ex eo,qa nō pōt fieri ꝓceſſus aliqs ꝯ furioſum,&
ꝑ.ans nō ur̄ ꝙ poſſit ꝓcedi ad aliq̄ pœnā cōtra eū.&
ſi ꝓcedat̄ illud fit de facto ſm eum.& iō ꝓp talē pœ-
nā de facto impoſitā nō inualidaret ſubſtō exēplaria
facta ipſi furioſo. facit,quod hr̄ in l.ſi quis filio.§.qđ
ſtillicitū.de iniu.teſ.ſed aduerte,qa dictū Bal.ur̄ ꝓ-
cedere qñ ꝓceſſus nō fuiſſet factus,nec pñr ſnīa lata
in aliquo caſu fuiſſet miſſa tunc executioni, an tunc
poſſet poterit mitti tpe furoris,ur̄ ſtare dubietas de
qua prædixi,& poterit dici, ꝙ hoc reſidebit in arbi-
trio ſuperioris qui ur̄ ſuper tali caſu ꝯſulendus, ꝑ id
qđ hr̄ in d.l.diuus. ī.uer.ſi uero,& adde ſupradictis,
qđ ſi agatur de pœna ꝑſonali non pōt fieri ꝓceſſus
cōtra furioſum. qui ꝓp defectū mentis hr̄ loco abſen-
tis.l.ij.§.furioſus.ff.de iure codicillorū. Cōtra abſen
tē aūt ad pęnā ꝑſonalē ꝓcedi nō pōt.l.abſentē.ff.de
pęn.nec ſrēt ꝓcedi cū curatore furioſi. qa ubi ex cri-
mine venit imponēda pęna ꝑſonalis nō admittit̄ ꝓ-
curator,& ꝯñ nec curator,ꝑ id qđ hr̄ in l.accuſato-
rē als.l.pe.§.ad crimē.ff.de pub.iud.& in c.accędēs.
ī.de accu.& ſic in d.caſu qñ uenit imponenda pœna
decapitationis non uidetur poſſe proceſſus fieri con
tra furioſum per rationes prædictas,& hæc de ſepti-
145 mo.¶ †Circa octauū requiſitum uidelicet,qñ adeat̄
hęreditas ex pr̄no. dicit Bar.quòd hæc ſubſtō ꝯuenit
cū pupillari.unde cōcludit,ꝙ ſi furioſus,uel demens
erat

erat in ptāte ſubſtituentis tunc ꝑ hoc erat ſuus hęres
inſt.de hæredum quali.& diſ.§.ſui aūt. & ideo ſi ipſe
ſolus fuit inſtitutus exiſtentia. ſui hæredis confirma
bit tabulas exemplarias, ſicut & pupillares ſacit, qđ
hr̃ in l.fi.C.de cura.furio. & in l.ſi filius qui patri. ff.
de vul.& pup. Si vero non fuit in ptāte ſubſtituentis
vel habuerit cohęredē extraneum. tunc oportet, ꝙ a-
deať hereditas ex pr̃no, vt confirmentur tabulę exē-
plariæ. ſicut dicimus ēt de tabulis pupillaribus. l. idē
Iulianus. ff. ad treb. aduerte tñ, ꝙ vbi furioſus ſolus
eſſet inſtitutus, & eſſet in ptāte tunc ceſſaret exiſten
tia ſui hæredis, nec ēt vr̃ poſſe adiri hr̃ditas per furio-
ſum ꝑꝑ defectum mentis, & ſic videreť, ꝙ non poſſet
ꝯfirmari hæc ſubſtitutio, ſed Bart. notabiliter dicit, ꝙ
confirmabiť ſi curator datus ſit furioſo, put dari dēt
d.l. fi. & talis curator agnouerit bonorū poſſeſſionē
noīe furioſi. nā tunc confirmabiť hæc ſubſtitutio per
talem agnitionē, ſicut confirmať fideicōmiſſum vni-
uerſale, per tex. valde notabilē in l. cum hęres inſtit.
ff. ad Tre. & iſtā opi. Bar. puto veram, licèt Bal. in d.l.
humanitatis. dicat ꝙ ad validitatē huius ſubſtitutio-
nis nō eſt neceſſe adire hæreditatem ex paterno, nec
petere dictam bonorum poſſeſſione. moueť, quia te-
ſtōr ſubſtituens furioſo, vel mentecapto. ſcit illū non
poſſe adire. & ſic vr̃, ꝙ intelligať ei feciſſe ſubſtōnem
vulgarē cū videatur iſta ſubſtō ſapere naturā compē
dioſè in qua ēt ꝯtineť vulgaris, vt diceť in mā ipſius
cōpēdioſe, ſed certè fateor, ꝙ exemplaria expreſſa cō
tinebit in ſe tacitā vulgarē, ſicut ēt dicimus de exꝑſſa
pupillari nō tñ video per hoc, ꝙ poſſet dici, ꝙ valeat
ſubſtitutio exēplaria ſi non adeať hęreditas ex pr̃no.
Quid. n. ſi ex tacita vulgari nolit adire ſubſtitut⁹, nec
aliter fuerit confirmatū teſtm̃ pr̃num. certè vr̃, ꝙ non
valeant contenta in eo p l. eam quā. C. de fideicom.
hoc tñ vr̃ fallere in milite, ꝑ id ꝙ ſupra dixi circa ſex-
tū requiſitū, & per l. miles ita. §. fi. ff. de teſta. militis.
& ſic melior vr̃ opi. Bar. q̄ Bal. & hæc de octauo req
146 ſito, & de ſcđo principali q̄ſito. ¶ † Circa tertiū prin
cipale, an ꝯueniant in modo ꝓducendi eſt videndū
an ſit reperire expreſſam exēplarē, & ſilr̃ tacitā, ſicut
dicimus de pupillari. Itē ſcđo quibus poſſet fieri hęc
ſubſtitutio. itē tertio. q poſſint ſubſtitui. ¶ Quò ad pri
mum dicendū, ꝙ ſic. q a eadem eſt ratio, & patebit ex
ſequentibus. & exꝑſſa exēplaria qualiter fiat hr̃ hic
in gl. in ver. exēplaris. & in d.l. humanitatis. nam fit ꝑ
illa verba. ſi filius meus deceſſerit prius quā ad ſanā
mentē perueniat, talis ſit hr̃s. & aduerte, vt dicit Bal.
in d.l. humanitatis. non eſt vis. an dicať talis ſit mihi
hæres, q a illud verbū mihi non impedit exēplariā ſi-
cut, nec pupillarem. l. qui ita. §. qui ſibi. ff. de bo. poſſ.
ſm tab. vbi ē caſus notabilis. & idē ſi ſimplr̃ dicať ta-
lis ſit hęres, vt hic voluit gl. idem ſi dicať talē inſtituo
hr̃dem, per id qđ hr̃ in c. j. ĵ. eo. in vj. idem ſi dicať ta-
lem hr̃dem inſtituo per l. ꝑcibus. & idē ſi dicať talem
hęredē ſubſtituo, q a licèt illud verbū. ſubſtituo, ſit cō
mune ad directā ſubſtōnē, & ēt ad obliquā. tñ in du
bio dēt intelligi, ꝙ contineat directā, qñ id fieri pōt
147 per id, qđ hr̃ in c. j. ĵ. e. in vj. in ratione ſui. ¶ † An aūt
ſubſtitutio expreſſa exemplaris contineat tacitā vul-
garē, ſicut & pupillaris, dic ꝙ ſic, q a eadē eſt rō, & ꝑ
ꝯñs idē ius. an aūt ecõ vulgaris expreſſa contineat ta-
citā, dic ꝙ non ſi tpe teſtamēti nō erat ille, cui fit ſub
ſtitutio demens, vel furioſus. q a in dubio non vr̃ du-
bitatū de caſu, & aduerſa fortuna liberi hoīs. l. inter
ſtipulantē. §. ſacram. ff. de ver. obl. Si vero tpe quo fit
ſubſtitutio eſſet furioſus, vel demens, tunc cōtinebit
vulgaris expreſſa tacitā exemplariā. quia ceſſat tunc
ratio de qua ſupra, ex quò de pſenti eſt furioſus, vel
demens, & ſic eadē eſt rō. ꝙ tunc debeat ꝯtinere exē
plariam, ſicut ēt continet tacitam pupillarem. Et ad-
uerte, ꝙ qñ fit vulgaris expreſſa ſi fiat pupillo demē-
ti, ſeu mentecapto qui ſit in poteſtate ſubſtituentis.
tunc dicta vulgaris continet tacitam pupillarem, &
ēt exemplariam. Nec ob. ſi dicať, ꝙ duo ſpecialia nō
debent concurrere circa idē iuxta id, qđ hr̃ in l. j. C.
de dotis promiſſione. q a illud verum, qñ hęret origi-
nem ex eadem cauſa. ſecus ſi ex diuerſa. arg. l. ſingu-
la. ff. ſi cer. pet. & ita contingit hic, quia continebitur
pupillaris ratione pupillaris ætatis, & exemplaria rō
ne dementię. ꝑterea poteſt dici, ꝙ duo ſpecialia non
poſſunt concurrere eodem tpe, ſed diuerſo ſic, & ita
contingit in caſu propoſito, q a in pupillari ætate cō
tinebitur pupillaris tacita per l. qui habet. §. j. ff. de tu
telis. poſt pubertatē continebiť exēplaria, & interdū
etiam intra pupillarem ætatem ſolum continebitur
exemplaria ſi fortè pupillus ſit demens, & non ſit in
poteſtate ſubſtituentis. quia ſcđm eōem opi. tali pōt
fieri exēplaria, ideo illa continebitur. facit qđ dixi. ſ̄.
circa ſm requiſitum. Et no. ꝙ exemplaris ꝯtenta vul-
gari exꝑſſa eſt omnino tacita. ſicut ēt dicimus de pu-
pillari contenta in vulgari expreſſa. l. iam hoc iure. ff.
de vulga. & pup. An autem pupillaris expreſſa conti
neat tacitam exemplariā, ſi pupillus ſit mētecaptus.
Guil. de Cu. dicit, ꝙ ſic. quia in habentibus ſymbolū
hoc eſt ſimilitudinem, facilis eſt trāſitus. l. in rem. §.
item quecunqꝫ. ff. de rei ven. ꝙ dicit Bar. procedere,
qñ non fuit pupillaris tpe limita. puta, q a facta fuit
per illa verba, quiſquis mihi hæres erit ſit hæres filio
meo. nam in dicto caſu intra pupillarem ætatem va-
lebit, vt pupillaris, poſtea vt exemplaria, ſi vero fuiſſet
tpe limitata. puta ſi filius meus deceſſerit intra pu-
pillarem ætatem talis ſit hæres. tunc non continebit
exemplariā. q a intra pupillarem ætatē valebit, vt pu
pillaris. poſtea aūt oīo expirabit ꝑꝑ tp̄s taxatum per
l. ſi ita q s. ff. de vul. & pup. & hoc intellige ſi pupillus
erat in poteſtate ſubſtituentis. ſi aūt non fuiſſet in po
teſtate. tunc ex quò erat demens valuiſſet, vt exēpla-
ria intra pupillarem ætatem ſm cōem opi. de qua di-
148 xi circa ſcđm requiſitum. ¶ † An aūt exemplaria ſub-
ſtitutio contineat etiam in ſe tacitam pupillarē. Bar.
poſt Guil. vr̃ ſentire, ꝙ ſic per rationem illam, ꝙ in
habentibus ſimilitudinem facilis eſt trāſitus. de qua
ſ̄. dixi in q̄ōne illa, an pupillaris expreſſa contineat
exemplariam, & licèt Bar. expreſſe non tangat q̄ōnē
iſtam in d.l. ex facto. tñ eam expreſſe ponit Bal. in d.
l. humanitatis. & concludit, ꝙ expreſſa exēplaria con
tinet pupillarem ex eo, quia in illa verba compendio
ſa, videlicet, ſi deceſſerit non ſanę mentis effectus q̄
verba tanquam indefinita ſm eum comprehendunt
oēm caſum qui poſſet adaptari attentis verbis ſubſtō
nis, & conditione perſonæ cui fit ſubſtō. arg. c. j. ĵ. e.
in vj. Et per ꝑdicta patere pōt, ꝙ exēplaria cōtinebit
vulgarē tacitā & ēt tacitā pupillarē ſi ille cui fit ſit in
ſtitutus, & impubes, & mentecaptus. & in poteſtatę
ſubſtituentis. ¶ Quid aūt ſi exprimať vnus caſus in-
diuiduus exemplariæ. an comprehendet totam ſpe-
ciem ipſius ſubſtōnis exemplariæ. ¶ Exemplum ſi fi
lius furioſus inſtituatur, & ei facta ſit ſubſtō ſi in illo
furore in quo eſt deceſſerit. an ſi receſſerit furor, ſed
remanſerit demens. habebit locum hæc ſubſtitutio.
videť, quòd non, quia expreſſio indiuidui videtur fa
cere ceſſare ſpeciem in alijs indiuiduis. l. heres. §. duę.
de leg. iij. in contrarium facit quod habetur. in l. fi. C.
de inſti. & ſubſti. vbi ſi exprimitur vnus caſus vulga-
ris trahiť ad alium, & ſic eadem ratione vr̃ dicēdū in
propoſito. ꝙ expreſſio unius caſus exemplariæ tra-

hatur

hatur ad alium caſum huius ſpẽi,& pro hoc, quia ex
eadẽ mã vñr naſci,& ideo fienda vr̃ extenſio de vno
ad reliquum.ar.l.maritus. cum ibi notatis.ff. loca.&
ꝑ hoc etiam ſi teſtõr cogitaſſet de alio caſu veriſimi-
liter ꝓuidiſſet eum eadẽ ſit ratio.ar.l.fi.C.de poſthu
mis hr̃dibus inſtituendis. & in hac parte reſidet Bar.
in d.l.humanitatis.& iſtã partem puto verã per ratio
tiones præallegatas.nec ob.d.l.hæres.§.j. quia nõ lo
quitur in mã ſubſtõnis.ſed in alia materia,iõ non ha
bet obſtare.nam in materia ſubſtõnis vnus caſus ex-
preſſus comprehendit aliũ;vt patet.in d.l.fi.& no.in
l.gallus.§.qd ſi tm̃. vbi per Bar.ff.de lib.& poſthu.&
ex ꝑdictis patet, qa eſt dare exemplariã expreſſam,
& ẽt exemplariam omnino tacitã.Aduerte tñ,ꝙ talis
tacita poſſet ẽt probari ex cõiecturis ſicut dixit ex ta-
cita pupillari circa materiam pupillaris. Itẽ ꝑ ꝑdicta
patere pt, ꝙ eſt reperire exẽplariã partim expreſſam
quò ad verba reſpectu ſ.eius qui ſubſtituit,& partim
tacitã,videlicet reſpectu verborũ quæ referunt ad eũ
cui ſit ſubſtõ. Itẽ eſt reperire exẽplariã expreſſam in
gñe,& tacitã in ſpecie, vt ꝯtingit in illa quæ cõtinet
ſub breuiloqua,vel compendioſa.An aũt ſit reperire
exẽplariã partim exꝑſſam quò ad caſus,& partim ta-
citã quò ad aliũ caſum,eſt dubiũ.ꝓ cuius declaratio
ne eſt videndũ qbus ꝑſonis poſſet fieri hæc ſubſtitu-
tio.& certè clarũ vr̃ de mentecapto.per d.l.humani-
tatis.& idẽ cõiter dr̃ de furioſo. facit qd̃ hr̃ in d.l.ex
facto.ff.de vul.& pup.Sed dubiũ eſt de ſurdo,& mu-
to eo caſu quo non pñt teſtari,ꝙ qñ ſit hr̃ in l.diſcre-
tis.C.qui teſtam̃.faec.po.videret idẽ dicendum, ꝙ in
mentecapto,& furioſo,cum videat eadem ratio, ex
quò tales ſibi teſtari non poſſunt.ſed Iaco.de Are.&
Cy.tenuerunt contrarium dicentes, ꝙ hoc non repe
ritur iure cautum,quòd muto, & ſurdo poſſit ſubſti-
tui.ſed ſolum reperitur in mentecapto.& ideo nõ po
terit ſubſtitui muto,& ſurdo,niſi hoc impetret a prin
cipe ſicut olim fieri debebat d.l. ex facto. & iſtã opi.
tenuit Io.An.ſuper iſta gl.dicens doc.tenere, qd̃ nõ
poſſet ſubſtitui ſurdo, & muto.Sed Guil. de Cu. te-
nuit ꝯtrium ex eo. qa vr̃ eadem ratio quę in demẽte,
ſecus dicit in prodigo.quia ex culpa ſua incidit in ta
le vitium.iõ potius meretur pęnam q̃ præmium.arg.
l.ſiue hæreditaria.ff.de neg.geſt.ſed Ray.de for. quẽ
ſequit Bar.& ẽt Bal.in l.humanitatis.dicit qd̃ nedum
ſurdo,& muto poterit ſubſtitui,ſed etiam ꝓdigo.qa
ille aſſimilatur furioſo.l.is qui.ad fi.ff.de tu.& cu.da.
ab his.& l.pen. ff. de cu.fur.& l.j.C.de cura.fur.nec
ob.ratio Guil. quia licèt culpa ſua incidat in tale vi-
tiũ non tñ eſt talis culpa propter q̃ tollatur teſtm̃ aſs
rite factum.l.j.§.exigit,& ibi no.ff.de bo.pol.ſm tab.
& ideo non per hoc debet impediri poteſtas parentis
quominus poſſit ſubſtituere.& pro hoc faciat.qa nõ
obſtante tali culpa prouidetur ſibi in vita.quia datur
ſibi curator, ſicut & furioſo.vt patet in iuribus præal
legatis. ergo etiam eadem ratione conueniens eſt di
cere, ꝙ ius noluerit poſſe ei prouideri in morte ſibi
149 ſubſtituendo.¶ †Et ex prędictis patet,ꝙ cõis opi.eſ-
ſe vr̃,ꝙ muto,& ſurdo poſſit hæc ſubſtitutio fieri,& ſi
militer etiam prodigo.Sed Ang.in d.l.ex facto.tenet
contrarium in prædictis dicens,quòd muto,& ſurdo
aut prodigo,vel furioſo non põt fieri hæc ſubſtitutio
niſi hoc impetretur a principe.de muto dicit probari
in d.l.ex facto.in prin.& eadem rõne de ſurdo,& ſi-
militer eadẽ rõne de prodigo,de furioſo dicit ẽt pro-
bari,qa de iure cõi ꝑ l.ſi humanitatis. ſolũ habemus
prouiſum in mentecapto.& ſic cũ ꝑ ſo ſit diſpenſatũ
contra regulas iuris cõis impedientes alterum cõde
re teſtm̃,non debebit hoc trahi ad furioſum per l.fu-
rioſi.C.de nup.& quæ vr̃ probare, ꝙ vbi lex facit mẽ
tionem de mẽtecapto diſpenſatiuè illa diſpoſitio nõ
porrigitur ad furioſum, niſi per aliã legẽ ad hoc pro-
rogct.fatetur tñ, ꝙ in furioſo cõis opi.eſt in oppoſi-
tũ,videlicet,ꝙ in eo ſit idem,ꝙ in mẽtecapto. & ideo
dicit cogitandum.ſed tu dic ſecurè, ꝙ de furioſo nõ
vr̃ dubitandũ quin cõis opi. ſit vera.quia pro illa eſt
tex.cum gl. in l.fi.§.j.C. de cur.fur: vbi aperte litera
vult coniuncta gl.ſubſtitui poſſe furioſo per l. huma
nitatis.facit qd̃ hr̃ in d.l.ex facto.in verbo,nã & ſi fu
rioſo.& ad d.l.ſi furioſi potes dicere,ꝙ non obſt. per
d.l.fi.§.j.vbi videtur expreſſum, ꝙ idem ſit in furioſo
ꝙ in mentecapto.põt etiã alteri rñderi, videlicet, ꝙ
d.l.ſi furioſi. habet locũ quò ad interpretationẽ gene
ralem,& neceſſariã.nam in illa ꝓcedit,qd̃ ſtatutũ in
demente non intelligitur neceſſario, & gñaliter eſſe
ſtatutũ in furioſo,niſi hoc exprimat. & ideo ſi ante q̃
fieret expreſſio ferretur ſñia per quã iudex aliud iu-
dicaret in furioſo quàm eſſet ſtatutũ in demente non
diceretur ſñia eſſe lata contra ius, nec eſſe expreſſe
contra ius,& ita intelligatur.d.l. nõ autem debet in-
telligi reſpectu interpretationis magiſtralis q̃ eſt fien
da, & fieri poteſt ex identitate rationis ſaltẽ in caſu
fauorabili,prout eſt ille de quo loquitur illa lex. & ẽt
eſt caſus,de quo tractamus, & id potuiſſet ibi iudex
ex identitate rationis iudicare in furioſo idem,quod
in demente ex interpretatione magiſtrali per quã de
ſimilibus ad ſimilia poteſt procedi.l. non poſſunt. ff.
de legi.& de intellectu dictæ legis ſi furioſi. plenè te
tigi in l.ſi vero.§.de viro.ff.ſolu.mat. in materia extẽ
ſionis.& per hoc etiam vr̃.ꝙ ſurdo,& muto poſſit fie
ri hæc ſubſtitutio eo caſu quo teſtari non poſſunt,&
ſilr̃ prodigo.quia agimus de extentione fienda in fa-
uorabilibus.& vbi eadẽ eſt ratio.facit qd̃ leg. & no.ꝑ
Bar.in d.l.ſi conſtante.ff.ſo.ma. & ꝙ plenè dixi in d.
§.de viro.& per ꝑdicta vr̃ poſſe defenſari opi.cõis, vi
delicet,ꝙ hæc ſubſtõ nedum poſſit fieri mentecapto.
ſed ẽt ſurdo,& muto,qñ non pñt teſtari,& etiã pro-
digo.& per hoc ẽt videretur dicendum, ꝙ ſi per ſtatu
tũ minor.25.annis ꝓhibet teſtari,ꝙ poterit tali fieri
hæc ſubſtitutio ſicut fieri põt & ꝓdigo.de quo Bar.
tetigit in materia pupillaris,circa ſm requiſitum.& ꝑ
hoc poteſt inferri, an ſit reperire exemplariam exꝑſ-
ſam quò ad vnum caſum,& tacitã quò ad alium. nã
vr̃ dicendum,ꝙ ſic. nam ſi facta fuerit ei qui eſſet de-
mens,& in quieta dementia qui poſtea efficeret furi
bundus,& ſic furioſus etiã talis caſus comprehende
retur, & plus dixit Bar.ꝙ ſi facta ſit furioſo q poſtea
deſijt eſſe furioſus,ſed factus eſt ſurdus, vel mutus,
vel prodigus,cui ſit bonis interdictum, ꝙ iſto caſu ẽt
ſubſtitutio exẽplaria facta furioſo ſi deceſſerit priuſ-
q̃ ad ſanam mentem peruenerit etiam extendet ad
caſus ꝑdictos,ſicut videmus in ſimili, ꝙ vulgaris ex-
preſſa comprehendit etiam tacitã pupillarem,& taci
tam exemplariã,vt ſuperius eſt dictum.facit qd̃ leg.
& no.in l.gallus.§.& quid ſi tantum.ff. de lib. & po-
ſthu. & ſic hoc caſu erit exemplaria expreſſa in vnũ
caſum,& tacita quo ad alios caſus non expreſſos ad
quos extenditur.Et ex prædictis habes quibus poſſit
150 fieri hęc ſubſtitutio. Qui aũt pñt † ſubſtitui. hr̃ in d.
l.humanitatis. & perſonæ duplicis ſpẽi poſſunt ſub-
ſtitui,videlicet filij illius, cui fit ſubſtitutio ſi extant
fratres ipſius,cui fit ſubſtitutio.aliàs autem perſonas
nõ vr̃ eſſe neceſſe ſubſtitui.ſed ſolum ſupradictas ꝑ-
151 ſonas,& per hoc poteſt inferri, an † mater ipſius,cui
fit ſubſtitutio poterit præteriri.aliqui tenuerunt, qd̃
non,ſicut nec frater,& per hoc etiam dicebat,quia ẽt
in pupillari hodie mater non põt ꝑteriri,ſicut nec in
exempla-

exemplaria ſm eos.ſed certè de pupillari malè dicũt
per e.j.ſ.eo.in vj.vbi eſt expreſſum, & dixi in mate-
ria pupillaris. Itẽ etiam in exemplaria non vñr bene
dicere,quia ſolum diſponitur in d.l.humanitatis.de
filijs,& fratribus,ꝙ hẽant ſubſtitui, & nihil dr̃ de ma
tre.& ideo non eſt neceſſe illũ ſubſtitui. & hoc ẽt vo
luit gl.in §.qua rõne.inſt.de pup.ſubſtit. vbi dixit, ꝙ
vltra perſonas expreſſas in d.l.humanitatis.pat ẽs po
teſt ſubſtituere quos vult qñ illę perſonæ non extãt.
& ſic ſtatim vult, ꝙ non teneaĩ matrem ſubſtituere.

¶ Sed iuxta prædicta dubitatur, an ſufficiat vnũ ex
filijs mentecapti ſubſtituere,& alios p̃terire, vel ex-
hæredare ſine cauſa.tex.vĩ velle,ꝙ ſic.in d.l.humani
tatis.ſed gl.ibi tenet ꝯtrarium,& ſequiĩ Bar.vñ dicit
illum tex.intelligẽdũ, ꝙ ſufficit vnum ex dictis filijs
ſubſtituere dummodo alij inſtituanĩ ſaltem in re cer
tá,vel exhęredentur ex legitima cauſa.Ri.tñ de mal.
ſimpliciter dicit ſtandum literæ arg.l.Papi.§. ſed nec
impuberis.ff.de inoffi.teſt. vbi pater poteſt prætetire
perſonam quam non poſſet filius.Ang.vero in d.l.ex
facto dicit,ꝙ vbi pater ſubſtituit filio exemplariè nõ
ſubuertitur ſubſtitutio.licèt liberi ipſius patris teſtan
tis qui ſunt fratres eius,cui fit ſubitutio non ſunt ſub
ſtituti ſi erant inſipientes, ſecus ſi erant ſapientes,in
filijs aũt ipſius mentecapti,cui fit ſubſtõ dicit nõ eſ-
ſe dr̃iam, an ſint ſapientes, vel nõ.q̃a ſemper ſubuer
titur ſubſtitutio ſi nõ ſint ſubſtituti.& h.d, velle.l.hu
manitatis.ſed tu adde, ꝙ non vĩ fienda dr̃ia inter fra
tres,& filios mentecapti quò ad p̃dicta, q̃a in vtriſq;
vĩ attendendũ,an ſint ſapientes, vel nõ.vt ꝓbatur in
d.l.humanitatis.Itẽ adde, ꝙ ſi omnes filij ipſius men
tecapti ſint etiã inſipientes. & dementes nullus ipſo
rum vĩ neceſſario ſubſtituẽdus.per d.l. humanitatis.
a ꝯtrario ſenſu. & idẽ vĩ ſi aliqui ex eis ſint ſapiẽtes,
& aliqui inſipientes, nam inſipientes nõ ſunt neceſ-
ſario ſubſtituẽdi,vt innuiĩ.in d.l.humanitatis. licèt ſi
ipſe cui fit ſubſtitutio eſſet neceſſe illos inſtituere.&
ſic poterit auus tales præterire ſubſtituendo . quãuis
hoc pater non poſſet. per d.l. humanitatis.iuncta.l.
Papinian⁹.§.ſed nec impubes.facit tex.in d.l. huma
nitatis.ibi nulla querela. prædictis etiam facit,q̃a ex
diſpoſitione prædictæ legis humanitatis pater ipſius
mentecapti põt præterire matrem in ſubſtõne quam
facit filio mẽtecapto,vt ſuperius dixi.licèt ipſe filius
non potuiſſet, facit qđ hr̃ in §.ſed nec impuberis. &
ſi dicatur qualiter ſuccurretur ipſis filijs mentecapti
qui ſunt dementes,ex quò poſſunt præteriri.dic, qđ
veriſimiliter auus prouidebit eis, & præſuppoſito, ꝙ
aliter non prouideĩ ſuccedet diſpoſitio legis quę vult
ꝙ ad quęcunq; tranſeunt bona paterna tranſeat etiã
onus alimentandi filios iuxta no.per Cy.in l.alimẽ-
ta.C.de neg.geſt. Item ẽt frater teneĩ alimentare fra
trem inopem,vt legitur,& no.in l.j.§.ſed non vllos.
ff.de tutelis,& rationibus diſtrahendis,& in l.quæ fi.
liã.ff.vbi pupillus educari dẽat.imo plus vĩ, ꝙ ſi duo
vel plures ex liberis mentecapti ſunt ſapientes poſ-
ſit pater mentecapto vnũ ex illis ſubſtituere, & alios
p̃terire.per d.l.humanitatis non cauillando illam.li-
cèt gl.q̃ ſequiĩ Bart.vt ſupra dixi,aliter ibi dicat,ſed
vĩ dicere contra tex. nam ẽt ibi vniformiter loquẽdo
de fratribus dicit, ꝙ ſufficit vnum ex eis ſapientibus
ſubſtituere . quo caſu certũ eſt,ꝙ nõ eſt neceſſe alios
fratres ipſius , cui fit ſubſtitutio ẽt ſapientes inſtitue-
re,vel exhæredare. & ideo cũ vniformiter loq̃ videaĩ
de fratribus,& filijs illius,cui ſubſtituitur,prędicta.l.
vĩ ꝙ vniformiter debeat intelligi.argu.l.iam hoc iu-
re.ff.de vul.& pup.quia licèt ipſe filius mentecaptus
non poſſet ſuos filios præterire.tñ non vĩ abſonum,
ꝙ auus poſſit ex poteſtate data per illam.l.ſicut & põt
præterire matrem ipſius mentecapti quam non poſ-
ſet præterire ipſe mentecaptus,vt ſupra eſt dictũ. Et
ſi dicatur qualiter conſuletur alijs filijs. reſponſio pa
tet ex ſupradictis.& hæc opin.fortè de iure verior,&
magis eſt conformis illi legi q̃ etiam ſequebaĩ Ryc.
de Malũ. ęquiot tñ eſt opi.gl.& Bart.nec obſt. prædi
ctis ſi dicatur natiuitate poſthumi p̃teriti rumpiĩ ſub
ſtitutio exemplaris.d.l.ex facto.ff. de vulg. & pup.&
ſic fortius vĩ, ꝙ debeat rũpi qñ p̃teritus iã eſt natus,
arg.l.inter cætera.ff.de lib.& poſthu. quia põt reſpõ
deri dupliciter primo ꝙ illud contingit.in d.l. ex fa-
cto, ꝙ rumpatur ſubſtitutio . quia nullus ex filijs ip-
ſius mentecapti erat ſubſtitutus,& ideo,ſecus fuiſſet
ſi aliquis fuiſſet ſubſtitutus.d.l.humanitatis.ſecundo
poteſt dici,ꝙ non erat veriſimile principem, vel auũ
velle excludere naſciturum. de quo fortè non ſpera
bat,quæ ratio ceſſat in eo qui eſt iam natus,& præte
ritus.Et aduerte, q̃a prædicta ꝓcedunt intelligendo
de filijs legitimis,& naturalibus ipſius dementis na-
tis ex mr̃imonio contracto ante demẽtiam. ſi aũt eſ-
ſent filij naturales tñ nati durante dementia non p̃-
cedente mr̃imonio de quibus etiam vĩ poſſe intelli-
gi.d.l.humanitatis. per id qđ hr̃ in l.hæredibus.ff. ad
Treb.& tetigit Bar.in vi.col.in d.l.ex facto.circa ma-
teriã tñ clare procedeĩ litera in d.l.humanitatis. in q̃
tum dicit, ꝙ auus poteſt ſubſtituere vnum ex filijs ip
ſius mentecapti ſapientibus. & ſic poteſt inſipientes
præterire,& etiam alios ſapientes.dummõ vnum ex
eis ſubſtituat.quia tales naturales non fuiſſent neceſ
ſario inſtituendi per patrem.per id quod legii,& no.
in l.j.circa prin.ff.de contra tab. & aduerte etiam, ꝙ
Bal.in d.l.humanitatis.vĩ dicere, ꝙ intelligẽdum eſt
de liberis naturalibus natis ex concubina retenta af-
fectu cõcubinario in domo iuxta id,quod leg.& no.
in l.concubinatu.ff. de concubinis . nam alias natus
qui non eſſet natus ex mr̃imonio, nec ex tali concu-
bina dicitur ſpurius.vt colligitur ex notatis.in d.l.in
ꝯcubinatu,& ſic non eſſet ſucceſſibilis patri.vel auo.
in auth.licèt.C.de naturali.lib. Et ſi dicatur furioſus
vel demens,cum careat ſenſu nõ põt habere affectũ,
ſeu affectionem ad concubinam. & ſic non põt habę
re concubinam talem de qua loquitur.d.l.in concu-
binatu.rñdet Bal. ꝙ illam potuit habere ante demen
tiam,vel furorem.& in illa poſtea perſeuerare. faciat
qđ hr̃ in l.patre furioſo.ff.de his qui ſunt ſui iuris. &
ſcđm hoc deberet reſtringi. d.l.humanitatis.quate-
nus intelligatur de naturalibus tantum ad natura-
les de quibus.ſ.Bar.tñ ſimpliciter vĩ velle,ꝙ habeat
locum in oĩbus naturalibus natis durante furore,vel
dementia.per d.l.hæredibus. & tenendo hanc opin.
poſſes rñderi ad dictam.l. in concubinatu.quatenus
requirit,ꝙ quis habeat concubinam in domo , & eã
affectione concubinę teneat debet intelligi in illo q̃
eſt ſanę mentis non habeat locum.d.l. per dictam.l.
hæredibus.

¶ Item aduerte,quia põt eſſe dubium, an
tales naturales poſſint in totum,ſeu in tota hæredita
te ſubſtitui.de quo dicã.ĩ.circa fi.materię huius ſub-
ſtitutionis.

¶ Vlterius etiam aduerte,quia non extan
tibus liberis ex illo,cui fit ſubſtitutio debent ſubſti-
tui fratres,vt patet in d.l.humanitatis.& ſupius fuit
dictum eſt dubium de quibus fratribus debeat intel
ligi.Guil.de Cu. dixit quòd debet intelligi de fratri-
bus vtrinque coniunctis.quia tales ſunt qui poſſunt
habere querelam.l.fratres.C.de inoffi.teſta. de q̃bus
videtur loqui.d.l.humanitatis.dum dicit,nulla que-
rela.ſed certè etiam conſanguinei tantũ poſſunt ha-
bere querelam.d.l. fratres. vnde dixit Ray. & ſequiĩ
Bar.

Bart. ꝙ ſi ſubſtitutio ſit a patre debet ſubſtitui frater
vtrinq; coniunctus, vel vterinus. nec ob. ſi dicatur, ꝙ
vterinus non hēt querelā inofficioſi cōtra teſtm̄ pſis.
d.l. fratres. qa qn̄ mater ſubſtituit agitur de teſtō ma
tris, ſeu facto per matrem. & non vr̄ eſſe bona huma
nitas, ꝙ ipſe prætereat filium ſuum fratrem vterinū
illius, cui ſit inſtitutio. & ideo dēt, & pōt illam ſub-
ſtituere ei. eum Ray. concordat Bar. vt dixi. Sed aduer
te, qa hæc opi. vr̄ contra. d.l. humanitatis. q̄ ſimplici
ter permittit vnum ex fratribus illius, cui ſit ſubſtitu-
tio ſubſtitui. nec diſtinguit ſit conſanguineus, vel vte
rinus, vel vtrinq; coniunctus. & ſic vr̄ ſufficere alterū
ex prædictis ſubſtituere. ar. l. de ꝑtio, cum ſimilibus.
ff. de publici. iuncta. l. Papinianus. §. ſed nec impube
ris in rōne ſui. ff. de inoſ. teſt. & facit qđ hr̄. in d.l. hu-
manitatis. dum dicit nulla q̄rela, &c. Et per hoc non
ob. ratio Ray. & Bar. inq̄tum dicunt, ꝙ mater in ſuo
teſtamento non poſſet ꝑterire filium ſuū, & ſic fratrē
vterinum alterius filij. quia rn̄ſio patet ex rōne illius
§. ſed nec impuberis. nec ob. ēt ſi dicatur, ꝙ vterinus
non hēt q̄relam contra teſtm̄ fratris vterini. vt patet
in d.l. fratres. & ſic videretur, ꝙ de illo non intelligat̄
in d.l. humanitatis. cum videatur loqui de illo q. pōt
habere q̄relam, dum dicit nulla q̄rela. qa rn̄deri pōt
ꝙ licèt dicat nulla querela, nō dixit, ꝙ ſemper ſit ne-
153 ceſſe ſubſtitui illum qui vocaret̄ ad querelā, qđ pa-
tet, quia pōt ſubſtitui extraneus non exiſtentibus fi-
lijs mētecapti, nec eius fratribus, vt ibi patet. & no. ēt
gl. in §. qua ratione. inſt. de pup. ſubſt. & tn̄ ille nullo
caſu vocaretur ad querelā. & iō dicta verba nulla q̄-
rela, &c. non important, ꝙ ſubſtituendus ſemper de-
beat eſſe de his qui vocent̄ ad querelam. ſed illa ver-
ba potius dicta fuerunt ex eo, quia ſi fuerit ſubſtitu-
tus aliquis de his qui vocentur ad querelam. Et alia
perſona præterita quæ vocetur ad querelā, quòd hoc
caſu non habebit tunc locū q̄rela. Et iſta vr̄ eſſe mēs
illius literæ. & ideo, ꝙ ſufficiat vterinū tm̄ ſubſtit. vel
conſanguineum tm̄, vel vtrinq; coniunctum, ſiue ſub
ſtitutio fiat per matrem, ſiue per patrem. niſi dicas, ꝙ
de mente illius. l. eſt, ꝙ qn̄ non extant filij ex ip̄o mē
tecapto. tunc debeant ſubſtitui fratres ipſius mente-
capti qui ſint de deſcendentibus ipſius teſtantis, quā
do eſt mater. & tunc bene procederet opin. Ray. &
Bar. qa qn̄ pater ſubſtitueret, deberet ſubſtituere fra
trem vtrinq; coniunctū, vel conſanguineum tm̄, qa
tales ſunt de deſcendentibus ipſius teſtātis, qđ nō cō
tingeret in vterino tm̄. Sed ſi mater ſubſtitueret tunc
deberet ſubſtituere fratrem vtrinq; coniunctum, vel
vterinum tm̄. qa tales ſunt de deſcendētibus ex ma-
tre teſtatricè, non poſſet tn̄ ſubſtituere cōſanguineū
tm̄, qa ille non eſſet de deſcendentibus matris teſtā-
tis. & iſto modo poſſet ſaluari opi. Ray. & Bar. Itē nō
obſt. ꝑdictis, qđ hr̄ in auth. itaq;. C. cōia de ſucceſſio.
vbi pręfertur frater vtrinq; coniunctus cōſanguineo
tantum, qa ibi loquit̄, qn̄ agitur de ſucceſſione ab in-
teſtato, hic autem qn̄ parēs vult ſubſtituere filio mē-
tecapto quo caſu non eſt neceſſe ꝑferri vtrinq; cōiū-
ctum, vt patet ex d.l. humanitatis. quæ ſimpl̄r permit
tit fratrē ſubſtitui. faciat, quod hr̄ ꝑallegato. §. ſed nec
152 impuberis. & hæc ſufficiat de tertio pricipali. ¶ †Cir
ca quartum, an hęc ſubſtitutio conueniat cum pupil
lari in effectu producti, hoc eſt, an producat eoſdem
effectus hęc ſubſtitutio, quos producit pupillaris. Cō
cludo, ꝙ conuenit cum pupillari in primo effectu. nā
cōtinet expreſſa exemplaria tacitam vulgarem, ſicut
& pupillaris, cum in hoc non reperiat̄ diſconuenien
tia. & ſic eadem ratio, & per ꝯn̄s idem ius dēt dici. &
hoc intellige, niſi ꝯtrariū appareret de expreſſa men-
te teſtantis, vel tacita, vt dixi circa primum effectum
pupillaris. & hoc de primo effectu. ¶ Circa ſm̄ ef-
fectū qui eſt, ꝙ per pupillarem ſuccedit̄ pupillo. dic,
ꝙ conuenit cum pupillari, quia eodē mō per exem-
plariam ſuccedit̄ filio furioſo, vel mentecapto. vt pa
tet. in d.l. humanitatis. & in d. §. qua ratione. Et ſi q̄-
ritur, an trahat̄ ad oīa bona ipſius, cui ſit hæc ſubſti-
tutio. dic prout dixi in ſimili de pupillari circa ſcđm
effectum. qa ſi eſt filius legitimus tm̄ hæc, ſubſtitutio
ſolū trahit̄ ad bona quæ obuenerunt a patre ltīmo,
ſeu adoptiuo. ſi vero ſit facta ſubſtitutio filio natura-
li, & ltīmo, trahit̄ ad omnia bona ipſius filij vndecū-
que q̄ſita, ſicut & pupillaris. l. ſed ſi plures. §. in arro-
gato. ff. de vul. & pup. An aūt vulgaris tacita compre
henſa in exemplaria trahatur ad bona ipſius mente-
capti. dic ꝙ non. ſed ſolum ad bona teſtantis, vt dixi
in pupillari circa ſcđm effectum. & hoc de ſecundo
effectu. ¶ Circa tertium qui eſt, ꝙ pupillaris expreſſa
exculudit matrem, & alios aſcendentes ꝑteritos. dic
ꝙ an in hoc conueniat hęc ſubſtitutio cum pupillari.
& excludit matrem expreſſa exemplaria ſicut exp̄ſſa
pupillaris, dic vt dixi circa ſm̄ principale. & ſil̄r con-
uenit hęc ſubſtō cum pupillari. quia ex tacita exem-
plaria comprehenſa in vulgari expreſſa illa non ex-
cludit matrem, ſicut nec pupillaris. nec alias ꝑſonas
153 de quibus dixi in pupillari. ¶ †Sed iuxta ꝑdicta du-
bitatur. quia certum eſt ſubſtitutum a patre venire,
qn̄ ſolus pater ſubſtituit filio dementi, vel furioſo, &
ſimiliter ſubſtitutū a mr̄e venire, qn̄ ſola mater ſub-
ſtituit. Sed dubium eſt, quid ſi pater dedit vnum ſub-
ſtitutum filio dementi, & mater alium. qs præfertur.
& ſic, an vnus præfertur alteri. an vero ſimul admittē
tur. Dyn. tenuit ꝙ præfertur ſubſtitutus a patre, quia
nullus affectus vincit paternum. l. fi. C. de cur. fur. fa
cit, l. nec in ea. ff. de adul. & qđ not. in l. quidam cū fi-
lium. ff. de hęred. inſt. Guil. de Cu. dicit hoc verum,
niſi pater ſit vilis perſona. quia tunc præfertur ſubſti-
tutus a matre. ar. l. ſed ſi vnus. §. ſi filio. ff. de iniurijs.
tenebitur tamen tunc ſubſtitutus a matre reſtituere
ſubſtituto a patre bona a patre obuenta. Si aūt pater
fuerit honeſta perſona pręfertur ſubſtitutus a patre.
tn̄ tenebitur bona reſtituere obuenta a matre ſubſti-
tuto a matre. arg. l. filiusfa. §. qui hr̄dem. ff. de leg. j. &
l. ex facto. in prin. ff. ad Treb. Sed certè, vt dicit Bar. il
le leges loquunt̄ in alio caſu, & melius facit pro di-
cto Guil. qđ notauit glo. magna. in l. ſi arrogato. ff. de
ado. Raymundus uero dicit, ꝙ eo caſu quo pater eſt
honeſta perſona ſubſtitutus a patre directè habebit
bona pn̄a, & ſubſtitutus a mr̄e directè habebit bona
materna. Et in hoc differt ab op. Guil. & uidebit̄ de-
cedere cum duobus teſtīs, ꝙ ur̄ tolerari hoc caſu a iu
re per ea, q̄ legunt̄, & notantur. in d.l. ſi arrogato. ſed
Bar. in d.l. ex facto. dicit, ꝙ ſi pater eſt uilis ꝑſona nō
ur̄ poſſe ſubſtituere filio mentecapto, ſicut nec filio
pupillo. quia ur̄ tunc ſibi interdicēda adminiſtratio
in uita. l. fi. C. de ſen. paſ. & ſic eadē ratione ī morte.
ar. l. is cui. ff. de teſt. Si autem non ſit uilis perſona cō
cludit cum Nicolao de Mat. ꝙ ſi filius mentecaptus
erat in poteſtate ſua, ꝙ tunc ſubſtitutus ab ipſo patre
hēbit bona paterna, & ꝑfert̄ ſubſtituto a matre in bo-
nis aliūde quæſitis quàm a matre, uel pr̄e, & hoc ꝑ p
uinculum patriæ ptātis. nam in ipſo tunc concurrit
duplex uinculū, ut patriæ poteſtatis, & humanitatis.
ſed in matre ſolum cōcurrit uinculum humanitatis.
Si aūt non ſit in ptāte patris, tunc quia ſolum unicū
uinculū concurrit in patre, & matre, ſubſtitutus a pa
tre habebit bona paterna, & ſubſtitutus a matre ha-
bebit bona materna, ſicut ēt habet in ꝑcedenti caſu,

quando

quãdo pater habet in poteſtate. ſed in quæſitis aliũ-
de q̄ a patre, vel matre, ſeu occaſione matris, vel pa-
tris hoc caſu pariter admittetur ſubſtitutus a matre,
ex quò ſunt paris conditionis. quia vnũ ſolum vincu
lum concurrit in vtroq;, videlicet vinculũ humanita
154 tis. & iſta eſt cõcluſio. Bar. ¶ † Sed aduerte primo, q̃a
Ang. hic dixit, ꝙ licèt pater ſit vilis vitę nihilominus
poterit ſubſtituere pupillariter, ꝓut dixi poſt eum in
materia pupillaris. & ſic eodẽ mõ poterit ſubſtituere
exemplariè eadem rõne. & hanc partẽ puto veram,
cũ moderatione de qua dixi in mã pupillaris. q̃a li-
cèt pater ſit vilis vitę. tñ anteq̃ ſit ſibi interdicta ad-
miniſtratio poterit facere teſtm̃, & adminiſtrare, &
ↄ̃ñr ſubſtituere adeo, ꝙ ſi tũc fecerit, licèt poſtea in-
terdicatur ſibi adminiſtratio non per hoc inualidabi
tur teſtm̃ antea factum, per id qđ legiť, & not. in l. j.
§. exigit. ff. de bon. poſ. ſm tab. & in l. cui bonis. ff. de
teſta. ſecus ſi eſſet ſibi interdicta adminiſtratio. quia
tunc nõ poſſet teſtari, nec ↄ̃ñr ſubſtituere per dictã.
l. is cui. & hoc caſu ꝓcedat opi. Bar. ¶ Itẽ aduerte ſe-
cundo, ꝙ ſi duplex vinculũ debet attẽdi, videlicet pa-
triæ ptãtis, & humanitatis, tũc videreť, ꝙ ſubſtitutus
a patre ꝓꝑ duplex vinculũ [dẽt præferri etiam in ma-
ternis bonis, per id qđ no. in ſimili in auth. itaq;. C.
cõia de ſucceſ. vbi frater vtrinq; cõiunctus ꝓpter du
plex vinculũ præfert vterino ẽt in bonis maternis. &
ſic non vř bene dixiſſe Bar. ſi dicamus duplex uincu
lũ debere attendi. vnde etiam aduerte tertio, ꝙ non
uř bene dixiſſe, ꝙ uinculum patriæ poteſtatis nõ lex,
nam dedit patri maiorem ptãtem in ſubſtituendo in
hac ſubſtitutione exemplaria, ut patet. in d. l. huma-
nitatis, & ideo uř, ꝙ ſic ſi non adeſſet uinculũ patriæ
poteſtatis ſubſtitutus a patre haberet bona paterna,
& ſubſtitutus a matre haberet bona materna dirtctè
per no. in d. l. ſi arrogato, & in aliunde quæſitis ueni-
rent pariter, ita etiam uř, ꝙ in caſu iſto, qñ concurrit
uinculum patriæ ptãtis idem ſit dicendũ, ex quò pro-
pter ipſum uinculũ pater plus iuris non recipit in po
teſtate ſubſtituendi. nec lex illud aliquo modo pon-
derat. iſtud uř uerius de iure, uidelicet, ꝙ non atten-
datur hoc caſu uinculũ patriæ poteſtatis per rõnẽ p̃-
dictã. & ſic uř dicendũ utroq; caſu, ſiue adſit uinculũ
patrię poteſtatis, ſiue nõ utroq; caſu ſubſtitutus a pa-
tre habeat bona paterna, & ſubſtitutus a matre hẽat
bona materna, & in aliũde quæſitis pariter ſuccedãt.
¶ Item ẽt attẽde, ꝙ ſubſtitutus a matre ita demũ nř
poſſe uenire, qñ filius non erat in ptãte patris. uel ſi
erat pater p̃deceſſit ante matrem. uel uř, ꝙ non poſſit
uenire ſubſtitutus a matre ex eo, quia filius non ſo-
lum ꝓꝑ mẽtis defectũ, ſed ẽt propter uinculũ patrię
ptãtis impediebať teſtari ẽt ſi fuiſſet ſanæ mentis. l.
qui in ptãte. ff. de teſta. & ſic mř non uř tali potuiſſe
ſubſtituere qui non impediebať teſtari ſolũ ꝓꝑ de-
fectũ mentis. imò ẽt ꝓpter aliud impedimentum, fa-
cit, qđ hř. in l. cũ filius. ff. de teſta. mili. & qđ no. Bar.
in d. l. ex facto. in q. illa, an exemplaria conueniat cũ
pupillari in materia ꝓducibili circa quintum reqſi-
tũ. & videť hoc etiã tenere Bald. in d. l. humanitatis.
dicens quòd tũc, videtur ꝙ ſubſtitutus a patre p̃fera
tur ſubſtituto a matre, & habebit etiam bona mater-
na. tu potes dicere, ꝙ illud dictũ Bal. ꝓcedit ſi filius
cui ſit ſubſtitutio, & eſt in ptãte patris moritur patre
viuente poſt mortem matris. Sed vbi moreretur poſt
mortẽ patris ipſe filius, tunc q̃a ceſſaſſet tpe mortis
filij impedimentũ pr̃iæ ptãtis tunc ſubſtitutus a pr̃e
haberet bona paterna, & ſubſtitutus a mr̃e hẽret bo-
na materna, & in aliunde quæſitis vř, ꝙ de iure veni
rent pariter. nam vř ſufficere, ꝙ ceſſauit impedimen-
tum tpe quo moriť filius, cui facta erat ſubſtitutio, ꝑ
id qđ no. gl. notabilis in d. l. ſi arrogato. & qđ no. hic
Bar. circa vltimũ principale de quo diceť in ſequenti
155 lectione. ¶ † Iuxta p̃dicta q̃ri pt, q̃d ſi auus dedit vnũ
ſubſtitutũ nepoti mẽtecapto, & mater alium, quis p̃-
fertur. Aduerte licèt Bar. non tangat in d. l. ex facto.
vř dicendũ, ꝙ ſi auus maternus, ꝙ ille nõ poterit ſub
ſtituere extante matre. nam cũ per d. l. humanitatis. ꝑ
mittať parentibus vtriuſq; ſexus ſubſtituere deſcen-
denti mentecapto. vř ꝙ intelligať permiſſum eſſe pa
rẽtibus ex linea materna qui ſunt proximiores in gra
du, & habiles ad teſtandũ. & ſilr de deſcendentibus
ex linea paterna, & proximioribus in gradu, & habi-
lioribus ad teſtandũ. arg. l. cũ ita. §. in fideicommiſſo.
ff. de leg. ij. & eius qđ hř in l. peto. §. fratre. ff. de leg.
ij. & ideo vř, ꝙ auus maternus non poſſit ſubſtituere
matre exiſtente. & per hoc vř. ꝙ ſubſtitutus a matre
pręferatur ſubſtituto ab auo materno. & hoc ſi mater
erat a patre ſuo emãcipata. ſi aũt fuiſſet in ptãte eius
tunc non fuiſſet mater habilis ad teſtandum. l. qui in
ptãte. ff. de teſt. iõ tunc auus maternus potuiſſet face
re hanc ſubſtitutionem, & non ipſa mater. & iõ tũc
p̃ferť ſubſtitutus ab auo paterno. ſi aũt auus pater-
nus ſubſtituit vnũ, & mater q̃ erat ſui iuris. & ſic habi
lis ad teſtandũ ſubſtituit aliũ, tunc eſt dubiũ q̃s prę-
fertur. Quidam vt tangit Bar. in d. l. ex facto. dicunt
ꝙ ſi auus paternus habebat in ptãte illum, cui fiebat
ſubſtitutio p̃fertur ſubſtitutus ab ipſo auo ꝓꝑ ius pa-
triæ ptãtis. arg. l. ij. ff. de vul. & pup. Si aũt non habe-
bat in ptãte tunc p̃fertur ſubſtitutus a matre. q̃a mř
p̃ferť in ſucceſſione abinteſtato aui pr̃ni. in auth. de-
functo. C. ad Tertu. Sed Bar. dicit ꝙ non debet atten-
di quis habeat potentius ius in ſucceſſione, per id qđ
hř in d. l. humanitatis. ideo concludit, ꝙ hoc caſu eſt
dicẽdũ idẽ qđ dictum fuit, qñ pater dedit vnũ ſubſti-
tutũ, & mater aliũ. q̃a vř eſſe eadẽ rõ. & iſtã partẽ pu
to verã. Quid aũt ſit tenendũ, qñ pater dedit vnũ ſub
ſtitutũ, & mater aliũ. ſatis dixi ſuperius. ¶ Itẽ ẽt atten
de, ꝙ ſicut pupillaris hẽt effectũ, ꝙ illos quos poteſt
facere pater ſibi neceſſarios, vel ſuos põt filio ſuo. l.
ſed & ſi plures. §. quos poſſunt. ff. de vul. & pup. & l.
pe. §. illo. C. de ſeruis neceſ. hære. inſt. ita ẽt idem eſt
dicendũ in exemplaria, dũmõ fiat ſm formã. d. l. hu-
manitatis. cũ eadẽ ſit rõ, & non reperiať diſcõuenië-
tia, & per ↄ̃ñs dẽat eſſe idẽ ius, ex quò ſubſtõ ad exẽ
156 plũ ipſius pupil. fuit inducta. d. l. humanitatis. ¶ † An
aũt pater, vel mater poſſit ſeipſos ſubſtituere. dic ꝙ
non, quia inter ſubſtituentẽ, & ſubſtitutũ dẽt eſſe di-
ſtinctio perſonalis, per id qđ hř. in c. fi. s̃. de inſt. & in
l. fi. ff. de offi. prætoris. poterit ẽt tamen ſm Bal. pater
ſubſtituere matrem ſaltẽ in bonis obuentis a patre,
& ſimiliter eↄ̃ mater poterit ſubſtituere pr̃em filij in
bonis obuẽtis a matre, qđ intellige, qñ filius non eſ-
ſet in ptãte patris, alìàs non poſſet mater ei ſubſtitue
re, q̃a non impedireť filius teſtari ſolũ ꝓꝑ defectum
mentis, ſed etiam ꝓꝑ defectum, quia eſſet in ptãte al
terius. l. qui in poteſtate. ff. de teſt. qđ intellige ſm ea
quæ dixi ſuperius. Et per hoc ſit expeditum quartum
157 principale. ¶ † Reſtat videre de quinto principali &
vltimo. videlicet, an hæc ſubſtitutio exemplaria, &
pupillaris cõueniant in materia ꝓducti, ſeu vita, hoc
eſt an eiſdem modis finiatur q̃bus finitur pupillaris.
Conclude ꝙ ſic in caſibus in quibus eſt eadem ratio,
& ideo ſicut finitur pupillaris, qñ defectus peruenit
ex parte teſtantis, vt quia paſſus eſt capi. dimi. inſtit.
quibus. mo. teſta. infir. §. non tamen. ita etiam finireť
exemplaria. idem ſi ſuperueniat defectus ex parte te
ſtamenti, vt quia rumpatur teſtamentum. nam ſicut
rumpi-

quia Bal.in d.l.humanitatis.vr̃ velle, ꝙ mr̃.non poſ-
ſit excludi per exemplariam.Sed certè Bar.tenuit cō
trariū,& vr̃ ꝙ melius,per ea q̃ ſuperius dixi.¶Itē di-
xit idem Bal.in l.humanitatis. ꝙ ſi naſcat̃ frater poſt
ſubſtōnem ſactam exemplariè, ꝙ tunc rumpetur ſub
ſtitutio exemplaria.licèt ſecus ſit in pupillari.l. Papi
nianus.§.ſed nec impuberis.ff.de inoff.teſt. ſed cer-
tè non vr̃ verū, ꝙ exemplaria rumpatur per natiuita
tem fratris poſthumi.q̃a hoc non reperit̃ aliquo iure
cantum.nam licèt reperiatur, ꝙ per natiuitatem filij
poſthumi ipſius cui facta eſt ſubſtitutio rumpatur ꝑ
exemplariam. vt patet.in d.l.ex facto.nihil tñ ibi dr̃,
qñ naſceretur frater ipſi,cui facta eſt ſubſtō, nec etiā
hēt obſtate.d.l.humanitatis.q̃a ibi ēt hoc non dr̃:ſed
ſolum dr̃,ꝙ ſi non extant liberi eius,cui facta eſt ſub
ſtitutio.ſed extant fratres eius,ꝙ tūc vnus ex illis de-
bet ſubſtitui. vbi aūt non extant filij ipſius, cui facta
eſt ſubſtitutio.nec ēt fratres t̃pe quo fit ſubſtō. tunc
pōt ēt extraneus ſubſtitui. vt patet in d.l. humanita-
tis.& no.per gl.in d.§.qua rōne.Itē ēt aduerte, q̃a di
xit Bald. in d.l.humanitatis.ꝙ ēt ſi pater ſit malę vitę
pōt pupillariter ſubſtituere ſaluo,niſi ex indulgentia
principis recuperauerit patriam poteſtatē. per id qđ
hr̃.in l.fi.C.de ſen.paſ.Sed pater malę vitę,vel luxu-
rioſæ non poterit facere exemplariā, q̃a tali interdi-
cēda vr̃ adminiſtratio bonorū filij.l.imperator.ff. ad
Treb.Sed tu potes dicere circa hoc melius: vt ſupe-
rius dixi.¶No.tñ intellectum quē voluit dare. Bald.
ad fi.l.fi.C.de ſen.paſ. & hæc ſufficiant de mā̃ exem
plarię.de qua per Bal. in d.l.humanitatis. & ꝑ Bart.
in d.l.ex facto.ff.de vul.& pup.¶Reſtat nunc venire
ad quartā ſpeciē ſubſtitutionis: videlicet ad breuilo-
quā,ſeu reciprocam,de qua gl.hic nō tangit, ſed ali-
quid tetigit.in c.j.io gl.in verſ. abſq; detractione.ꝭ.e.
in vj.& de illa ēt tetigit gl.in §.qua rōne.in gl.magna
inſti.de pup.ſubſti.do.Io.And.hic de ipſa nihil dixit
breuiſſime.nā tetigit quare dicat̃ breuiloqua,& qua-
re reciproca,& quot ſubſtitutiones contineat,breuiſ
ſime tangendo, & remittendo ad no.per Bar. qui tra
ctauit hanc materiam in l.Cēturio.ff.de vul. & pup.
Et aduerte,quia illā ibi tractauit per quatuor princi-
pales q̃ōnes.¶Prima eſt,an hęc ſubſtitutio ſi ſpecies
ſubſtōnis de per ſe.¶ Secunda quare dicatur breuilo
qua,& quare reciproca.Tertia eſt quibus verbis fiat.
162 Quarta,& vltima eſt quis ſit effectus.¶†Circa primā
q̃ōnem cōcludit,ꝙ non eſt ſpecies ſubſtōnis per ſe,
quia cadit in vulgarem,aut pupillarem, aut fideicō-
miſſariam,aut exemplariam:ſed eſt potius q̃dā adie-
ctio,& q̃dā qualitas ſubſtōnis,ſicut dr̃ ĩ ſiſi de actio-
ne de peculio,& de in rem verſo.quia no ſunt ꝓpriè
actiones,ſed qualitates actionum,q̃a competit actio
ex eo contractu qui init̃ cū ſeruo, vel filioſa.cū adie
ctione de peculio,vel in rē verſo.l.3.§.cui congruit.
ff.de peculio.ſed tu potes dicere,ꝙ hoc procedit pro
priè,& ſtrictè loquendo.ſed lato ſumpto vocabulo:
& ſic latè loquendo pōt dici, ꝙ iſta ſit ſpecies de ꝑ ſe
ex eo. q̃a iſta ſubſtitutio ſemper neceſſario habet fie
ri pluribus,& reciproce, ꝙ non eſt neceſſe in aliqua
ſpecie aliarū ſubſtitutionū.& ꝑꝑ hoc fortè text. in l.
iam hoc iure.ff.de vul. & pup. appellat hanc ſubſtō-
nem tertium genus ſubſtitutionis diſtinctum a vulga
ri,& pupillari.& ꝓpter hoc fortè gl.& etiam doct.de
iſta ſubſtitutione tanquā de ſpecie diuerſę ſubſtōnis
ab alijs fecerūt ſpālē mentionē.Et hoc de primo q̃ſi-
163 to.¶ † Circa ſcđm dic,ꝙ dr̃ reciproca,q̃a de vno ad
alium reperitur.& ſic reciprocatur.d.l. iam hoc iure.
breuiloqua autem dr̃, quia fit verbis breuibus. nam
fit per illa verba. Quādo duo,& plures ſunt inſtituti

& dr̃ vos inuicē ſubſtituo.vt ibi dicet̃.Et not. ꝙ iſtud
nomen reciproca fuit inuentū a iuriſconſulto.in d.l.
iam hoc iure,q̃a in hoc eſt ſingularis. de breuiloqua
aūt non hr̃ mentio.in tex.ſed fuit nomen magiſtrale
inuentū a gloſſatoribus.& doc. De iſto facit mentio
nem.glo. in d.§.qua rōne.& ibi ēt de reciproca.& in
d.c.j.ꝭ.eo.in vj.& ēt per gl.in l.precibus.in glo.fi.C.
de impube.& alijs ſubſti.dixit tñ Bal.in d.l. iam hoc
iure.ꝙ iſtud nomen,breuiloqua, ſumi potuit ex his,
q̃ hñr in tex.in l. cum in teſtamento.§. hæc verba.ff.
de hęre.inſt.dum dicit,vt breuiter videretur, & cæte
ra, loquādo de ipſa breuiloqua,& reciproca.Et hæc
164 de ſecūdo quæſito.¶† Circa tertiū dic,ꝙ fit per hęc
verba duobus inſti.aut pluribus,ſi dicatur,& eos,vel
vos inuicem ſubſtituo.d.l.iam hoc iure.& l.in teſta-
mento.C.de teſta.mili.¶Interdum ēt fit per hęc ver
ba Titius, & Seius vterue eorum viuet hęres eſto.l.
Titius & Seius.ff.de hęr.inſt.¶Interdum per iſta, Ti
tius,& Seius inuicem inſtituti ſunto. d.l. cum in te-
ſtamento.§.hęc verba.Idem dicit Bar.ſi dicatur, inſti
tuo tales filios meos. & ſi quis eorum deceſſerit ſine
liberis:volo bona mea deuenire, vel ꝑuenire in aliū.
nam verbū,deueniat,vel perueniat, eſt verbum cōe.
vt notauit Bar.in l.Centurio.ff.de vul.& pup. in vlt.
q.principali. & ideo aptum eſt etiam ad ſubſtitutio-
nem directā,& ꝯñr ad vulgarem quæ eſt ſpecies ſub-
ſtitutionis.vt dixit hic glo.& in d.§.qua ratione.& in
d.c.& hoc tenuit ēt Guil.de Cu.licèt Rayne.de Forli
uio tenuit, ꝙ in dicto caſu ſit ſubſtitutio fideicōmiſ-
ſaria.& per l.fideicommiſſa.§. hæc verba.ff. de leg.3.
& non bene.per ea q̃ nota.Bar.in d.l.Centurio. Nec
ob.§.hęc verba.quia loquuntur,qñ certa res fuit reli
cta.hic aūt loquimur, qñ hæreditas directè fuit reli-
cta duobus.& demum ſubſtō facta per verba prædi-
cta,q̃ vt dixi ſunt cōia, & in dubio debent aptari ad
directam ſubſtitutionem, ex quò fieri poteſt, per id
qđ hr̃.in d.c.j.de teſt.in vj.Aduerte tñ,quia Inn.in c.
Raynaldus.in verbo,deuenire.ꝭ.e.vr̃ velle,ꝙ verbū,
deueniat,ſit directum.ſed certè,vt dixit Bal.in d.l.iā
hoc iure. licèt ſit aptum natum ad ſubſtōnem dire-
ctam,tñ etiam eſt aptum natum ad ſubſtōnem obli-
quam,ſicut & verbum perueniat,uel pertineat. facit
qđ hr̃.in c.j.qui feudum dare poſſunt.& notatur per
Bart.in d.l.Centurio.in vlti.q.principali.& ideo de-
bet eſſe cōe,ſicut & verbū ſubſtituo, qđ ſilr eſt cōe;
vt probatur in d.l.iam hoc iure. Et hæc de tertio q̃ſi-
165 to.¶ † Circa quartum plura ſunt videnda. & primo
quæro quot ſubſtitutiones contineat ſubſtitutio reci
proca,vel breuiloqua. dic quòd ſi fiat duobus in pari
ætate.ut quia unus ſit impubes,& in poteſtate:& tūc
comprehendit ſolum duas ſubſtitutiones vulgares.
unam,videlicet in perſona cuiuſlibet.ut probatur in
d.l.iam hoc iure.& in l.in teſtamento militis. ꝑ quā
vr̃,ꝙ non contineatur ſubſtitutio directa poſt aditam
hæreditatem in dicto caſu etiam ſi fuerit miles,q po-
teſt illam facere.vt ibi dicitur, ꝙ uidetur mirum. ex
quò miles poterat dictam ſubſtitutionem directam
facere etiam poſt aditam hæreditatem. & tamen ibi
dicitur,quòd nō intelligitur uoluiſſe illam facere,ni-
ſi hoc probetur,propter gl.in d.l.in teſtamento.quæ
laborat circa intellectum.d.l.Sed Barto. dicit & no-
tabiliter,quòd in dubio non uidetur eſſe mens teſtā
tis,quòd uelit in reciproca,ſeu breuiloqua ſubſtitu-
tione comprehendi ſubſtitutiones quæ ſolum pote-
rant fieri ex priuilegio ſpeciali: ſed ſolum uidet̃ uel-
le cōtinere in reciproca in dubio ſubſtitutiones quæ
poſſunt fieri de iure communi,niſi aliud appareat de
mente teſtantis. & iſte eſt uerus intellectus dictæ.l.
in teſta-

in teſtamēto.& ideo etiam ſi fuit facta ſubſtitutio re-
ciproca duobus imparis ætatis,quia ſi vnus ſit impu
bes comprehendentur ſolum duę vulgares.ſicut etiā
contingit ſi dicta ſubſtitutio ſit facta pro pagano,ſeu
milite.interdum vero cōtinet duas pupillares tm̄.pu
ta,ſi fiat duobus filijs exhæredatis, quod fieri pōt,in
§.non ſolum.inſti.de pup.ſubſti.& l.j.§.j.ff.de vul.&
pup.interdum continet ſolum duas fideicōmiſſarias
vt cōtingit qn̄ fit in codicillis dicta ſubſtitutio.in q-
bus nō poteſt fieri ſubſtitutio directa.l.Sceuola.ff.ad
Treb.& l.hæreditate.C.de codicil.interdum cōtinet
duas vulgares,& duas pupillares ſil̄,& ſic quatuor vt
contingit quando fit duobus filijs pupillis inſtitutis,
nam tunc perſona cuiuſlibet cōtinet vnam vulgarē,
& vnam pupillarem per iſta verba. vos inuicem ſub-
ſtituo, & ſic interdum continet quatuor ſubſtitutio-
nes.duas vulgares in perſona cuiuſlibet, & ſimiliter
duas pupillares in perſona cuiuſlibet.interdum con-
tinet ſex ſubſtitutiones,vt ſi dicatur tales filios meos
pupillos inſtituo : & ſi deceſſerint in pupillari ætate,
vel poſtea quandocunque,eos inuicem ſubſtituo.nā
tunc in perſona cuiuſlibet cōprehendentur duæ vul-
gares. Item duæ pupillares in pupillari ætate. Item
duæ fideicommiſſariæ poſt pupillarem ętatem,& ſic
erunt ſex.Interdum erūt octo,vt teſtator inſtituit fi-
lios impuberes,& mentecaptos,& demum dicat : &
ſi quis eorum deceſſerit in pupillari ætate,vel poſtea
in dementia, vel aliàs quandocunq; ſine liberis eos
inuicem ſubſtituo.nā in perſona cuiuſlibet erunt duę
vulgares,hoc eſt vna in perſona cuiuſlibet, & ſimili-
ter duæ pupillares.Item duæ exemplariæ, & ſic ſex.
Item duæ fideicommiſſariæ,& ſic erūt octo. & ſi eſ-
ſent quatuor pupilli mentecapti, & facta ſit ſubſtitu
tio,vt ſ.eſſent.xvj.pp multiplicatum numerum per-
ſonarum.Item de ſimilibus. ¶ Sed iuxta hoc quæri-
tur,an iſta ſubſtitutio reciproca cōtineat ſubſtitutio-
nes imparis numeri.nam certum eſt, ꝙ continet pa-
ris numeri,qa aut duos,vel quatuor,aut ſex vł octo.
dic ꝙ in dubio non continet ſubſtitutiones imparis
numeri niſi aliter conſtaret de mente teſtantis,puta,
quia teſtator inſtitueret duos filios vnum impuberē,
& alium puberem,& eos inuicem ſubſtituit.nā tunc
continentur ſolum duæ vulgares in dubio niſi cōſta-
ret de mente teſtantis eſſe quòd velit etiā pupillari-
ter ſubſtituere filio pupillo,& tunc tres ſubſtitutio-
nes : videlicet duas vulgares, & vnam pupillarem in
perſona ipſius pupilli,& ſic continebit tunc ſubſtitu
tiones tres:& per ꝯn̄s imparis numeri,& hoc qn̄ con
ſtaret de mente teſtantis,aliàs ſolum contineret ſub-
ſtitutiones paris numeri,& ſic duas ſubſtitutiones in
165 dicto caſu. ¶ † Tertio tractat Bar.in d.l.Lucius.circa
quartum principale: an ſubſtitutiones quæ continen
tur in hac ſubſtitutione reciproca, vel breuiloqua di
cantur expreſſę,an vero tacitę.Gl.iuris ciuilis in hoc
variarunt.nam gl.in l.iam hoc iure.in ver.quem ius.
tenuit ꝙ ſunt tacitę.Sed gl.in l.Lucius.ff.de vulg. &
pup.& in l.pcipimus.in gl.fi.C.de impu.& ali.ſubſt.
tenuit qđ ſunt expreſſe.Guil.de Cu.dixit ꝙ ſunt taci
te quo ad verba,ſed expreſſe quo ad effectum,qa pu
pillaris comprehenſa in breuiloqua excludit matrē,
vt etiam tangit in d.l.Lucius.& ibi no.gl.Sed melius
dic ſm̄ Bar. ꝙ dictæ ſubſtitutiones poſſunt dici expſ-
ſę.ſ.in genere, quia verba ipſius ſubſtitutionis in ſui
genere ſunt apta comprehendere ſubſtitutiones,quæ
in illa comprehenduntur, ſed dici pn̄t tacite in ſpe-
cie.facit qđ dixi in materia vulgari circa principium
materiæ,& hoc modo pn̄t concordari.d.gl. Et aduer
te, ꝙ licèt pupillaris, quæ tacite continetur in expſ-
ſa vulgari non excludat matrem: vt hic in l.fin.C.de
inſti.& ſubſt.& in d.l.precibus.illud eſt ex eo, qa ta-
lis pupillaris eſt omnino tacita,& non eſt expreſſa ēt
in genere.ſecus in pupillari comprehenſa ſub breui-
loqua.quia illa nō eſt oīno tacita,ſed eſt expreſſa ſal
tem in gn̄e. Et ideo excludit matrem vt pbaī in d.l.
Lucius.& ibi etiā no.per gl.in d.l.precibus.in gl.fin.
166 ¶ † Quarto q̄ritur iuxta prædicta. Quid ſi fiat ſubſtō
tribus filijs exiſtentibus in ptāte teſtātis, quorū duo
ſunt impuberes,& tertius ſit pubes. Certū eſt,qđ in
perſona omniū cōtinebiī vulgaris. Sed dubiū eſt,an
in perſona illorum duorū impuberū continebiī pu-
pillaris:vī dicendum ꝙ non pp miſturam illius tertij
puberis.ar.l.j.§.item q̄ritur.ff.de aqua quoti.& æſti.
Guil.de Cu. tenuit ꝯrium dicens,ꝙ illi duo impube-
res intelligunī inuicem pupillariter ſubſtituti. arg.l.
cohæredi.§.qui diſcretas.& §.qui patrem.ff. de vulg.
& pup.& l.j.in §.fin.& l.prætor.§.Iulianus.ff.de col.
bo.Idē ēt tenuit Ray.ex eo,qa ſermo relatus ad pſo
nam intelligi dēt ſm̄ qualitatē perſonæ.per id qđ hī
in l.ſi quis filio exhæredato.§.irritū.ff.de iniu.teſt.&
l.ex mili.ff.de teſt.mil.& ad §.item q̄ritur.rn̄detur ꝙ
ibi loquitur in his q̄ ſunt inſeparabilia,ideo ibi vitiaī
vtile per admiſtionē inutilis. facit qđ hī in §.Treba-
tius.in ea.l.Sed hic loquimur in his q̄ ſunt ſeparabi-
lia in quibus vtile per inutile non vitiatur.de reg.iur.
in c.vtile.lib.vj.& ibi per gl.& Dy.ſed Bar.in d.l.Lu
cius.tenet contrariū videlicet,ꝙ in dicto caſu ſi dicti
tres fuerunt inſtituti,& inuicem ſubſtituti,& ſic reci
procè qđ dicta ſubſtō ſolum ꝯtinebit ſubſtōnes vul
gares in perſona cuiuſlibet prædictorum,& nulla cō
tinebit pupillarem. Mouetur quia ſermo relatus ad
certas perſonas debet illa determinare æqualiter ſer
uata.l.iam hoc iure.ff.de vulgar.& pupilla. & l.ſi le-
gatarius.ff.de legatis tertio.Et ideo cum in caſu præ-
dicto ſolum poſſit determinare æqualiter reſpectu
ſubſtitutionis vulgaris illam ſolum continēbit. Pro
hoc etiam faciat,quia vt dicit Barto.ſi illi duo impu-
beres intelligerentur inuicem pupillariter ſubſtituti,
ſequeretur quòd ſi alter illorum impuberum decede
ret in pupillari ætate, alter impubes ſolum ſibi ſuc-
cederet ex pupillari, & ſic alius filius teſtatoris pu-
bes, & frater impuberis mortui, vel etiam impube-
ris ſuperſtitis excluderetur ab hæreditate fratris ſui
impuberis præmortui, quod non eſt veriſimile fuiſ-
ſe de mente teſtantis qui in dubio potius pſumi dēt
velle conſeruare ius legitimarum hæreditatum inter
ſuos filios.per id,qđ hī in l.vel ſingulis.ff.de vulg.&
pupil.non ob.quod habetur in dicto.§.qui diſcretas:
quia ibi duo fuerunt coniuncti in inſtitutione,& ter
tius ſeparatim inſtitutus. & ideo in ſubſtitutione re-
ciproca poſtea facta primo loco intelliguntur ſubſti-
tuti inuicem illi qui fuerunt coniuncti in inſtitutio-
ne.hic autē non fuerunt impuberes ſimul inſtituti,&
tertius pubes ſeparatim:ſed omnes ſimul fuerunt in-
ſtituti.& demū ſimpľr inuicē ſubſtituti.ideo tunc p-
cedit, quod dixi poſt Bar.ſecus ſi illi duo impuberes
fuiſſent ſimul inſtituti,& tertius pubes ſeparatim:qa
tunc poſſet procedere opinio Guil.& Ray.per id qđ
habetur in d.§.diſcretas.¶ Item non ob.§. qui patrē:
quia ibi facta fuit ſpecialis ſubſtitutio inter patrem,
& filium:tamen generalis ſubſtitutio ſequens nō de-
rogat ſpeciali ſubſtitutioni præambulę. argu.regulæ
generi per ſpeciem.de reg.iur.lib.vj.¶ Item nō obſt:
ꝙ ſermo relatus ad perſonā debet intelligi ſm̄ qua-
litatem perſonæ:quia illud eſt verum, qn̄ poteſt om-
nes perſonas vniformiter determinare,aliàs ſecus,vt
patet in d.l.iam hoc iure. Bal.in l.in teſtō.C.de mil.

teſta.in iij.ſeu iiij.q.limitauit.do.Bar.procedere, qñ
frater pubes poterat ſuccedere ipſis impuberibus,qa
tunc eſt veriſimile,ꝙ teſtator voluerit conſeruare ius
legitimarũ hæreditatum inter eos,& ſic in dicto caſu
ꝓcedat opi.Bar.ſecus dicit, ſi fortè tertius extraneus
fuiſſet inſtitutus ſimul cũ ipſis filijs impuberibus,vel
frater teſtatoris.qa tunc ſm eũ rõnes affectionis,quã
habet pater ad filios intelligeẽ ipſos impuberes in-
uicem ſubſtituiſſe pupillariter,licèt ſubſtõ reciproca
fuerit facta ſimpliciter, allegant in arg.quod hr̃ in l.
Paulo.§.j.ff.de leg.iij.& in l.Aurelius.§.Titius. ff.de
libe.leg.Sed certe hæc limitatio Bal.non vr̃ bona:qa
ſtat ratio,quòd ſermo relatus ad plures dẽt illos oẽs
determinare æqualiter ſeruatos. per id qđ hr̃ in d.l.
teſtõ. & in d.l.iam hoc iure. & ideo cũ hoc caſu illi
tertio nõ poſſit fieri pupillaris,ſed ſolũ vulgaris. ſolũ
habet intelligi dictam ſubſtitutionem reciprocã con
tinere tantummodo ſubſtitutionẽ vulgarem in per-
ſonam omniũ, & nõ pupillarẽ in perſonã pupillorũ.
nec habet obſtare d.l.Paulo. §.j.& ſimiliter. d.l.Au-
relius.§.Titius.qa in diuerſis caſibus loquũtur, vt in
eis patet.nec ſequiẽ hoc caſu aliquod inconueniens,
licèt filij impuberes non intelligant̃ in vnũ ſubſtitu-
ti pupillariter,qa inter eos intelligeẽ ꝯſeruatũ ius le
gitimarũ hæreditatũ ab inteſta.ar.d.l.vel ſingu. & ſic
vnus ipſorum poterit alteri ſuccedere ab inteſtato.li
cèt non poſſit venire ex pupillari: & ſic nullũ ſequiẽ
inconueniens dato, ꝙ dicti filij impuberes non in-
telligant̃ inuicẽ pupillariter ſubſtituti.Et iõ opi.Bar.
indiſtinctè vr̃ verior, nec limitatio Bal.vr̃ eſſe bona.
167 ¶†Quinto q̃ritur quid ſi duo filij impube.ſint inſti.
& inuicẽ ſubſtituti,& vnus illorũ ſit ætatis vnius an-
ni, alter ætatis.xij.annorũ. an ſi ille q̃ eſt ætatis.xij.
annorũ perueniat ad pubertatẽ finiat̃ ſubſtitutio pu-
pillaris in perſona alterius impuberis q̃ tp̃e teſtamẽ
ti erat ætatis vnius anni.videretur ꝙ ſic qa res vr̃ de-
uenire ad eum caſum a quo non poſſit incipere.nam
ſi a principio vnus fuiſſet pubes, alter ĩpubes, ſubſtõ
reciproca non cõprehenderet pupillarẽ ſubſtõnem,
ſed ſolũ vulgarẽ rõne inęqualitatis ætatis. d.l.iã hoc
iure.ergo propter inęqualitatem ſuperuenientem dr̃
ꝙ vitiet ipſa pupillaris. ar.l.vrãni⁹.§.ſed cum duo.ff.
de fideiuſſ.Dy.in l.Lucius.prædlleg.& cum ipſo cõ-
cor.Gui.de Cu. tenet ꝯ̃rium per l.eandẽ.ff.de duob⁹
reis.vbi patet,ꝙ in inęqualitas ex poſtfacto ſuperue-
niens non vitiat cõſtitutionẽ duorũ reorũ.licèt ſi ad-
eſſet a principio vitiaret. Ray.dicit hoc verum ſi poſt
mortẽ patris ſuꝑueniat dicta inęqualitas. qa tunc ſu
peruenit poſt actũ ꝯfirmatũ,cũ teſtm̃ morte ꝯfirmeẽ
in c.cũ marthæ.ĩ.de celebra.miſ.& l.ſi alienum.§.in
extraneis.ff.de hęre.inſti.Secus dicit ſi ſuperueniſſet
in vita.& ſic ante actũ cõfirmatũ.ar. l. pluribus.§.&
ſi placet.ff.de ver.ob.Sed Bart.tenet ꝙ ẽt tũc non vi-
tiat̃ pupillaris q̃ à principio continebat̃ in reciproca.
qa licèt inęqualitas ſuperueniat in vita teſtantis illa
ſuperuenit ex curſu nãli. & abſq; facto teſtatoris. iõ
non p̃ſumiẽ teſtator.qa a principio intelligiẽ voluiſſe
contineri pupillarẽ mutaſſe voluntatẽ. ar.l.fideicom
miſſa.§.ſi rem.ff.de leg.iij. & l.rem legatã.ff. de adi.
le.nec ob.ſi dicat̃,ꝙ res deuenit ad eũ annũ a quo nõ
põt incipere.& ſic debet vitiari per d.l.vrãnius.quia
hoc non eſt verũ, ꝙ non poſſet ẽt fieri in ꝑſonã impu
beris pupillaris,qñ inſtituiẽ filius impubes, & filius
pubes.ſed bene eſt verũ,ꝙ qñ tp̃e teſtamenti,& ſub-
ſtitutionis,& reciprocæ ſunt taliter inæquales.nõ vr̃
tunc mens teſtãtis eſſe, ꝙ ꝯtineat̃ pupillaris,ſed ſolũ
vulgaris.Sed qñ a principio ſunt impuberes, licèt di
ſparis ætatis:tunc mẽs teſtatoris vr̃ eſſe,ꝙ in recipro-
ca contineat̃ etiã pupillaris, ex quo contineri põt.d.
l.iam hoc iure.nec vr̃ mutata voluntas, licèt poſtea
ſuꝑueniat inęqualitas talis, ꝙ ſi a principio adfuiſſet
non cõprehenderet̃ pupillaris, ex quo illa inęquali-
tas ſuperuenit abſq; facto teſtantis.arg.d.§.ſi rem.&
l.eandẽ.§.j.Item tenuit Bal. poſt Vbertũ de Cremo-
na in d.l.Lucius.ex eo.qa ponderãdum eſt, quòd cã
ipſius ſubſtitutionis eſt volũtas teſtatoris.iſta eſt pri-
ma,& principalis cauſa.Secundaria eſt æqualitas.iõ
licèt ceſſet ſecundaria,ex quo non ceſſat prima: non
ceſſabit ſubſtitutio.nam mẽs teſtatoris vr̃ fuiſſe, ꝙ ſi
quis eorũ impubes deceſſerit alter alteri ſuccedat,
& iſta verba verificãtur etiã ſi alter ipſorũ tñ pubes
decedat.& ideo remanere debet dicta ſubſtitutio. in
contrariũ tñ allegat.& non ſoluit l.ſi tutor rei pupil-
laris cauſæ.in princ.ff.de tutel. & rõ.diſtrahẽ. Sed tu
potes ſoluere, ꝙ ibi tutor fuit datus in locũ alterius
tutoris abſentis. & ẽt ſic vr̃ datus durãte abſentia.iõ
nimirũ ſi ceſſat reuerſo abſente.ſed hic,ex quo a prin
cipio vterq; erat impubes vr̃ facta ſubſtitutio, ſi quis
eorũ impubes decedat alter alteri ſuccedat.iõ nimi-
rum,ſi tunc durat ſubſtitutio in ꝑſona illius qui du-
rat pupillus:quia ſic vñr ſonare mens,& verba teſtã-
168 tis.& idem etiam tenuit Bal.in d.l.in teſtõ.¶†Sexto
q̃ritur, quid ſi duob⁹ impuberibus inſtitutis fiat hęc
ſubſtitutio,& demũ alterũ eorum poſtea emancipat.
& ſic in eius perſona expirauit pupillaris. an ẽt in ꝑ-
ſona alterius expirabit.Gui.de Cu.dixit ꝙ ſic.qa iſta
ſubſtituti intelligitur fuiſſe facta reciprocè, & ſic cor
relatiuè, & reſpectiuè. & ideo ex quo expirabit ẽt in
perſona vnius expirabit etiã in perſona alterius.arg.
l.alteri.ff.de adimen.lega. & l.ij. & l.fin. C.de indi.
vidui.tol.& l.fi.ff.de accept. & hoc ideo, qa ex caſu
ſuperuenit inęqualitas facto volũtario teſtõris.iõ ex
hoc intelligitur mutata voluntas.arg.d.l.fideicõmiſ-
ſa.§.ſi rem.ff.de leg.iij.quæ ratio ceſſat in q̃õne ꝓxi-
mè præcedẽti.Bart.in d.l.Lucius.dixit hoc verum ſi
emancipatio facta fuit voluntariè per rationem ſupe
rius dictam. Secus ſi fuiſſet facta coactè, prout ꝯtin-
git in aliquibus caſibus de quibus per gl. inſti. q̃bus
modis ius pa.pote.ſoluiẽ.§.fin.& in l.ſi Lenones.C.
de Epiſco.audien. & tangiẽ etiã in l.nec anni.C.de
emanci.lib.Nec ob.ſi dicatur,ꝙ inęqualitas ex poſt-
facto ſuperueniens nõ hẽt vitiare.d.l.eandẽ.§.j.ff.de
duobus reis.qa ibi ſuperueniebat poſt actũ iã perfe-
ctum,& cõſummatũ.ſed hic ſuperuenit ante actũ cõ
firmatũ,cum teſtm̃ demum morte teſtantis cõfirme-
tur:vt dixi in præcedenti quæſtione.Sed Ang.in d.l.
Luci⁹.licèt dubitatiuè, vr̃ ſentire oppoſitũ in vtroq;
dicto,ſiue emãcipatio facta ſit volũtariẽ,ſiue facta ſit
coactè.quia neutro caſu ſm eum vr̃ Bar.bene dicere.
vnde dicit idem Ang.primo, ꝙ licèt pr̃ ſponte eman
cipet alterũ ex dictis impuberibus, tñ durabit pupil-
laris in perſona alterius retenti in ptãte ex eo.qa eũ
a principio in ꝑſona vtriuſq; ꝯtẽta fuerit pupillaris.
licèt teſtator reuocet in perſona vnius emancipãdo
eum non propterea intelligitur,ſeu non dẽt intelligi
reuocare in perſona alterius.arg.l.vlti.ff.de duo.reis.
& arg.l.tribunus.§. fina.de teſta.mili. & qa intereſt
alterius pupilli conſeruari pupillarẽ in eius perſonã,
cũ pupillaris cenſeat̃ ſibi fauor.vt leg.& notat̃ in l.ex
tribus.de inoffi.teſta.nec ob. ſm eum qđ ſubſtitutio
reciproca per modũ correlationis continet duas pu-
pillares. & per cõſequens vna deſtructa vr̃ deſtructa
& altera.ar.l.fina.ff. de accep. & l.ab emptione.ff.de
pactis.quia reſpondet,ꝙ illud eſt verum,qñ correla-
tiua ſic ſe hñt, ꝙ impoſſibile eſt vnũ eſſe ſine altero,
vel cauſa finalis alterius. vt patet in dictis iuribus.&
in l.ij.

in l.ij.C.de indic. vidui. Sed hic ſm eũ vna pupilla-
ris nõ eſt cã alterius.& põt vna ſubſiſtere ſine altera.
Item in iuribus contrarijs, niſi toleratur alterũ corre
latiuorũ fieret ei in cuius perſona remaneret.hic aũt
non fieret iniuria.imò ſauor impeditur,& per hoc ẽt
non obſtat ſm eũ.l.vlti.ff.de adimendis leg.qa ibi lo
quitur de grauamine,nos de fauore.Et quãuis Ang.
non alleget Bald.tñ iſta fuit originaliter opi.Bald.iu
quo puto ipſum habuiſſe hanc opi. in l.teſtamento.
in pe.& vlti.col.C.de teſta.milita. vbi allegat iura al
legata per Ang.& etiam facit rñſionem, quam facit
Ange.Sed aduerte,quia verior videtur eſſe opi.Bar.
quam etiam tenent cõiter alij doc.per rationes,& iu
ra per ipſum allegata. & præſertim per l.alteri.ff.de
adimẽ.le.vbi vr̃ eſſe caſus in ſimili per Bart.nam ibi
dr̃,ꝙ ſi teſtator prelegauit vni heredum certũ fundũ,
deinde alteri cohæredi in recompenſationem prele-
gauit pretium ipſius fundi,ꝙ ſi poſtea alienat ipſum
fundũ ſponte intelligit̃ reuocare prælegatũ fundi:&
ſiſr etiã tacitè intelligit̃ reuocare prelegatũ pretij fa-
cti alteri cohæredi, & illud eſt ex eo, quia reſpectiue
erant facta:& ideo vr̃ dicendum in propoſito,ꝙ ſi fa-
cto voluntario teſtatoris reuocatur ſubſtõ pupillaris
in perſonam vnius filiorum: intelligit̃ etiam reuoca-
ta pupillaris in perſona alterius reſpectiuè, ſeu reci-
procè facta,cũ eadem rõ videat̃ in dicto caſu quo eſt
in caſu dictæ.l.alteri,& per ꝯñs idem ius eſſe debet.
argu.l.illud.ff.ad leg.Aquil.& c.ij.ſ.de tranſla.prela.
nec vr̃ eſſe bona reſponſio ad d.l.alteri.inquantũ di-
citur,ꝙ ibi agitur de grauamine.Sed in caſu propo-
ſito de fauore, qa ſi bene aduertatur ibi etiã eſſet fa-
uor alterius cohęredis,ꝙ ſibi remaneret prælegatum
ꝓtij fundi alteri⁹ cohęredis ex eo, qa reſpectiuè erãt
facta.Sic igitur dicendũ eſt etiã in ꝓpoſito,tñ reſpe-
ctiuè iuris pręſumptione,ex quo ſubſtitutio fuit reci
proca contineat̃ vna pupillaris propter aliam, quod
patet.qa ſi a principio ſolũ in perſonã vnius potuiſ-
ſet fieri pupillaris.illa reciproca non continuiſſet ali
quã pupillarẽ.l.iã hoc iure.ff.de vulg.& pup. merito
ſi a principio ſtante æqualitate contineat̃ pupillaris
in perſona vtriuſq;.& ſic vna pp aliam reſpectiuè.vi
deatur facta,ſi facto voluntario teſtatoris reuocetur.
vna intelligitur etiam,& alia reuocata.arg.d.l.alteri.
quæ optimè facit ad ꝓpoſitum.Nec ob.qđ hr̃ in l.fi.
ff.de duo.reis.qa ibi loquitur in diuerſo caſu,qñ vi-
delicet propter pęnam defalcationis vnius ex duob⁹
conreis de hęred. eximitur perſona ipſius ab obliga-
tione remanente ſubſtantia obligationis penes fiſcũ
in quẽ tranſeunt obligationes actiuè, & paſſiuè:vt in
dicto caſu.l.deportatorum.C.de pęnis.& iõ non ex-
tinguitur obligatio alterius ꝓrij, nec eximit̃ ab obli-
gatione,ex quo remanet ſubſtantia obligationis,qa
illud non eſſet iuſtum. Sed in caſu noſtro reuocatur
ſubſtitutio pupillaris in perſona vnius pupillorum ꝑ
factum voluntarium teſtatoris qui emancipauit ſub-
ſtitutũ, & eſt conueniens, ꝙ etiam reuocet̃ in perſo
na alterius remanentis in poteſtate, cum intellige-
rent̃ reſpectiuè,& reciprocæ factæ.ar.prælleg. l. al
teri.& ſic in caſu ꝓpoſito rõ ſuadet, ꝙ ſuperueniẽte
reuocatione in perſona alterius pupillorũ:intelligat̃
ẽt facta reuocatio in perſona alterius.Sed in d.l.fi.rõ
non ſuadet,ꝙ exempta ꝑſona vnius ex conreis intel
ligat̃ alia exẽpta,ex quo remanet ſubſtantia obliga-
tionis.Itẽ nõ ob.l.tribunus.§.fi.ff.de teſta. mili.qa ẽt
eſt caſus diuerſus,& diuerſa rõ.nã ibi dr̃,ꝙ ſi ille qui
fuit factus miles faciat teſtm̃ clauſum,& ſigillatũ ſm
ius cõe.demũ tpe militię inciſerit ligamina & lege-
rit teſtm̃,ſi aliquid cancellauit,& aliquid addidit, &
poſtea reſignauit,quod valebit iure militari,& ſic in
parte recedet̃ a primo teſtamento,& in parte non.&
hoc ideo,qa ſic vr̃ velle ipſe miles, cuius volũtas eſt
ſeruanda.l.j.ff.de teſta.mili.ideo ibi per reuocationẽ
non reuocat̃ totũ.qa illud non ſuadet rõ: ſed potius
oppoſitum. hic autẽ rõ ſuadet, ꝙ facta reuocatione
ſubſtitutionis pupillaris in perſonam vnius ex facto
voluntario teſtatoris.intelligit̃ ẽtiam facta reuocatio
in perſona alterius. Nec obſt. prædictis ſi dicat̃,ꝙ ex
quo a principio continebatur pupillaris in perſona
vtriuſque pupilli non vr̃ potuiſſe reuocari ſine noua
voluntate ſolenni.per id quod habetur in l.hæredes
palam.§.ſed ſi notã.ff. de teſta.qa reſponderi poteſt
ꝙ a principio cõtinetur pupillaris in ꝑſona vtriuſq;
ex preſumpta mente teſtantis.& ſic intelligit̃ de volũ
tate declaranda,& non de noua inducenda.ideo non
requirit̃ ſolẽnis voluntas per no.in d.§.ſed ſi notam.
Et ex prædictis patet opi.Bar. & ſequaciũ poſſet ſal-
uari,qñ facta fuit emancipatio vnius pupilli ex volũ-
tate.licèt Bal.& Ang.aliter dixerunt.Dixit etiã Ang.
ſm qđ vbi pater coactus eſt emancipare filiũ, ꝙ tunc
vr̃ ꝙ non debeat conſeruari pupillaris in perſona al
terius retenti in ptãte ex eo,qa tenderat ad cõmodũ
ipſius filij cõpellentis patrẽ emãcipare,qđ cõmodũ
non vr̃ debere hr̃e.d.l.is qui cõtra.ff. de vul.& pup.
dixit tñ cogitandum ſuper hoc : & ſuper precedenti
dubio.ſed tu potes dicere,ꝙ dictum Barto. procedit
per rões,& iura per ipſum alleg.nã in conſeruatio-
ne talis ſubſtitutionis debemus conſiderare mẽtem
teſtantis quæ non dẽt pręſumi mutata pp factum nõ
voluntate teſtatoris contingens.ar. d.l.fideicõmiſſa.
§.ſi rem.ff.de leg.iij. & ſic non dẽt in hoc attẽdi factũ
filij cogentis patrẽ emãcipare, qa ab ipſo non depẽ-
det ptãs conſeruandi ſubſtitutionẽ. ſed ab ipſo patre
cuius voluntas non præſumit̃ mutata pp tale factũ,
vt prædixi.nec ob.d.l.is qui ꝯ tab.qa ibi filius impu-
gnabat teſtm̃ paternũ.iõ erat indignus habere cõmo
dũ ex illo.facit de reg.iur. c.ex eo.lib. hic aũt nulla-
tenus impugnet̃ teſtm̃,licèt negaret pater emancipa
re,ꝙ facere potuit iure permittente in iuribus nota-
tis.per gl.in d.§.fi.inſti.qui.mod.ius pat.pote.ſol.&
ſic patet opinio.Bar.etiam in ſcđo dicto poſſe ſalua-
169 ri.¶†Septimo q̃ritur iuxta prędicta,quid ſi a princi-
pio fuit inęqualitas, vt qa vnus erat ĩ poteſtate,alter
nõ,& vterq; impubes,& ipſis inſtitutis facta eſt ſub-
ſtitutio reciproca. demũ poſtea ſupuenit ęqualitas,
qa teſtator adoptauit illũ qui nõ erat in ptãte,an in
dicta ſubſtitutione reciproca cõtinebitur pupillaris
in ꝑſona vtriuſq;:vr̃ ꝙ ſic, ex quo ceſſauit inęquali-
tas,& ſic rõ pp quã a principio non continebat̃.arg.
l.adigere.§.q̃uis.ff.de iure pat.ſ.de ap.c.cũ ceſſante.
& ꝓ hoc etiã bñ facit.l.ij.§.ſed ſi extraneũ.ff. de vul.
& pup.¶Contrariũ tenuit Bart.in d.l.Lucius.ex eo,
qa a principio nõ valuit dicta ſubſtõ reciproca,vt pu
pillaris.& iõ ex poſtfacto nõ recõualeſcit.ar.l.pe.ff.
de re.iur.& ĩ.de re.iur.c.non firmat̃.li.vj.Nec ob.di
ctus.§.ſed ſi extraneũ.qa ibi a principio fuit volũtas
teſtatoris facere pupillarẽ.& de illa expreſſe patebat
& ita voluntas ẽt poſtea durabat, cũ in dubio nõ in-
telligatur mutari volũtas.ff.de ꝓba.l.cũ tacitũ,iõ ni-
mirũ, ſi ibi ceſſante impedimẽto,valet vt pupillaris.
ſed in caſu ꝓpoſito in principio iuris præſumptione
non fuit voluntas teſtantis,ꝙ contineretur pupillaris
ratione inæqualitatis.ideo ex quo a principio nõ cõ
tinebat̃ pupillaris non potuit poſtea cõtineri ſine no
ua ſolenni voluntate.per id quod hr̃ in l.hæredes pa
lam.§.ſed & ſi notam.ff.de teſtam. Et ideo cum talis
voluntas non interueniat, licèt adoptet eum in filiũ

quę prius non hẽbat in poteſtate.non per hoc conti-
nebiẽ pupillaris.Et ſic nõ ob.dictus.§.& ſi extraneũ,
qa ibi a principio fuit expreſſa pupillaris. licèt tunc
non valeret,vt pupillaris.& ſic ibi a principio aderat
voluntas teſtantis. hic aũt fuit ſimplex breuiloqua in
qua a principio iuris præſumptione non aderat volũ
tas teſtatoris reſpectu pupillaris ꝑꝑ inæqualitatem
tunc vrgentem.Et nõ. bene hanc rñſionem ꝓ decla-
ratione,& limitatione dicti.§.& per hoc etiam dixit.
Ang.in d.l. Lucius. ꝙ ſi teſtator habebat filiũ legiti-
mum,& naturalẽ.& alterũ naturalẽ tm̃, & eos inſti-
tuit. Nã potuit inſtituere naturalẽ etiam extante legi
timo in vncia hæreditatis.l.ij.C.de na.libe.vnde ſi il-
los inuicẽ ſubſtituit vulgariter.& pupillariter.& per
fideicommiſſum,prout hodie eſt moris , ꝙ ſi poſtea
pater legitimauerit naturalem,ꝙ tunc etiam in per-
ſona eius continebitur pupillaris.ſi vterque erat im-
pubes cõſiderato, ꝙ de pupillari teſtator expreſſe ꝓ
uidit.arg.d.§.ſed ſi extraneũ.ſecus ſi ſimpliciter eos
inuicem ſubſtituiſſet. qa tunc lĩmatio ſuperueniẽs
non faceret contineri pupillarem,ſicut nec qñ ado-
ptauit illũ q non erat in ptãte.& hoc ẽt in effectu ſen
ſit Bal.in d.l.in teſtõ.C.de teſta.mil.in ix.q. Et licèt
lĩmatio alìas quò ad q̃dã trahaẽ retro. facit qđ ha-
beẽ in auth.qui.mo.ña.effi.ſui.§.ſi quis ergo.& §. il-
lud.tñ non trahitur quò ad effectũ augendi volunta-
tem teſtantis quę ex tali caſu non augeẽ.arg.l. Aure-
170 lius.§.teſtõ.ff.de li.leg.¶†Octauo q̃riẽ quid ſi habeo
duos filios impuberes,& vnum inſtituo,& aliũ exhę
redo,& eos inuicem ſubſtituo. Certũ eſt,ꝙ in perſo
na vtriuſq; continetur pupillaris quæ vtriq; fieri põt.
inſti.de pupil.ſubſt.§.non ſolum. Sed an continebiẽ
vulgaris in perſona inſtituti vr̃, ꝙ non,quia non põt
contineri in perſona exhęredati, & iõ cum ęqualiter
non poſſit fieri vulgaris utriq; ſubſtitutio reciproca
illã non cõprehendat.Guil.de Cu.tenuit contrarium
ex eo,quia ſubſtitutio vulgaris põt fieri a quocunq;.
& cuicũq;,vt dictũ fuit in materia vulgaris . vnde cũ
non fiat exhæredatio hoc vr̃ eſſe ex defectu materiæ
& non ex defectu formę. vitium aũt materię eſt mi-
nus potãs.& minus vitiat quã defectus formæ. vt pa
tet ex his quæ leguntẽ,& no.in l.nã inutilis in princ.
ff.de acceptil.& l.ſi vnus.§.ſi acceptilatio.ff. de pac.
idem tenuit Ray.ex eo, qa verba vulgaria ſunt illa.ſi
hæres non erit quæ vr̃ congruere etiã exhęredato.&
iõ vr̃ , ꝙ in perſona inſtituti contineaẽ vulgaris . Sed
Bart. tenet oppoſitũ ex eo,qa re vera nõ põt fieri vul
garis exhr̃dato. & ſic cũ non poſſit reciprocè fieri vtri
que non dẽc cõtinere vulgarem etiam in perſona in
ſtituti.ar.l.iam hoc iure.ff.de vul.& pup.¶ Et ꝓ hoc
faciat quia teſtator facto ſuo voluntario vr̃ ſe priua-
re potentia faciendi vulgarem exhæredando filiũ, &
iõ vr̃, ꝙ non contineaẽ vulgaris ẽt in ꝑſona inſtituti.
facit qđ dixi.in vj.q.¶ Nec ob.ratio Ray.quia nõ eſt
verum,ꝙ illa verba ſi hæres non erit conueniant ex-
hæredato ſi propriè ſumuntur,qñ referuntur ad inſti
tutũ,qa tunc ſtant conditionaliter.ſed qñ referuntur
ad exhæredatũ ſtant cauſaliter,& exponitur ſi,ꝓ qa,
cũ non poſſit ꝓpriè ſtare condõnaliter. nam cõditio
propriè eſt de futuro.l.cum ad pręſens.ff.ſi cer.pe.&
no.in l.j.ff.de condi.& demon. & ibi plenè per Bar.
& iõ in dicto caſu exponitur pro,qa,vt dixi facit,qđ
hr̃ in ſimili.in l.3.ff.de leg.j.¶ Et ſic põt vniformiter,
& ęqualiter vtrunq; reſpicere.iõ non dẽt cõprehen-
dere vulgarẽ,per ea quę hñr in d.l.iã hoc iure.& hęc
opinio vr̃ verior per prædicta.¶ Nono quæritur , qđ
ſi habeo duos filios vnũ impuberem, & alium furio-
ſum qui eſt pubes.& eos inuicẽ ſubſtituo.Certũ eſt,
ꝙ continetur vulgaris . ſed an continebiẽ in perſona
vnius pupillaris in perſona vero alterius exemplaria
videtur,ꝙ ſic . qa ad exemplũ pupillaris exemplaria
fuit inducta.vt dictum fuit in materia exemplari, &
probatur in §.ratione.inſt. de pu.ſubſt.Guil. de Cu.
& Bar.tenent contrariũ ex eo, qa multę ſunt dr̃ię in-
ter pupillarẽ,& exemplariã, prout dictũ fuit in mate
ria exemplaria.& ſic vr̃, ꝙ dicta ſubſtitutio reciproca
non poſſit inſtitutos vniformiter determinare reſpe-
ctu pupillaris,& exemplariæ . & iõ ſolum cõtinebit
vulgarem in perſona amborũ.Sed tu adde ,ꝙ hoc ve-
rum,niſi conſtaret, ꝙ in perſona furioſi voluerit ſub-
ſtituere etiã poſt aditã hr̃ditatem,quia tunc ẽt in pſo
na alterius continebitur pupillar. eorũ quæ hñr in l.in
teſtõ.C.de mili.teſta.Imo plus vr̃ poſſe attentari,qđ
etiã ſi hoc non conſtet dummodo furioſus non hẽat
liberos.ex quò ſubſtitutio exemplaria tunc eſt ſimi-
lis ipſi pupillari, & habet eoſdem effectus, ꝙ tunc vr̃
teſtator voluiſſe in perſona pupillari contineri pupil
larem in perſona furioſi contineri exemplariã tñ rñr
patificentur pupillaris,& exẽplaria, vt de vna ad aliã
arguatur.vt dictum fuit in materia exẽplaria. Et no-
tatur in l.ex facto.ff.de vul. & pup. & in habentibus
ſymbolum, ſeu ſimilitudinem facilis ſit tranſitus.l. in
rem.§.item ſi quęcunq;.ff.de rei ven.¶ Et pro hoc po
teſt dici,quòd non obſt.ꝙ in nullis differant,qa ſatis
eſt qđ rñr ęquiparentur,& ſaltem in caſu de quo q̃riẽ.
arg.eorum.quę notat Io.And.in c.tranſlato.s.de con
ſti.& in c.non põt.ſuper gl.de præben.in vj. Nam &
vtraq; ſubſtitutio trahet ad bona filij vndecunq; q̃ſi
ta,& ſic vr̃,ꝙ opinio Guil.& Bar. non ſit ſine dubita
tione; & potius vr̃ dicendũ.vt s̃.dixi.¶ Decimo quę-
ritur qđ ſi aliquis habens duos filios furioſos,& eos
inſtituit,& inuicem ſubſtituit certum eſt,ꝙ contineẽ
vulgaris.Sed an continebitur exemplaria videtur , ꝙ
non, qa exemplaria vr̃ inducta ex quodam iure ſpe-
ciali.vt patet in d.l. ex facto. & in l. humanitatis.C.
de impu.& alijs ſubſtitutio. Subſtitutio autem reci-
proca in dubio non uidetur cõtinere ſubſtitutiones
quæ poſſunt fieri de iure ſpeciali, & non de iure cõi.
ut patet.in l.in teſtamento.C.de teſtamen.mili.& di
ctum fuit in prima q̃ſtione huius quartæ partis.Bart.
finaliter dicit,quòd olim poterat ꝓcedere , quod eſt
dictum.quia olim non poterat fieri ſubſtitutio exem
plaria,niſi de iure ſpãli ex reſcripto Principis.d.l. ex
facto. ſed hodie põt fieri ſine aliquo reſcripto de iu-
re communi per dictam l.humanitatis.iõ hodie con
tinebit in caſu prædicto nedum ſubſtitutionem vul-
garem,ſed etiam exemplariam in perſona vtriuſque.
¶ Vlterius quia dictum eſt ſupra de inęqualitate ęta
tis.an illa impediat effectum huius ſubſtitutionis re-
ciprocę , ſiue illa adſit a principio tempore quo fit
ſubſtitutio , ſiue poſtea ſuperueniat . & ſimiliter di-
ctum eſt de inæqualitate poteſtatis.¶ An illa etiam
impediat effectum huius ſubſtitutionis , ſiue adſit
a principio , ſiue ſuperueniat ex poſtfacto . & ſimili-
ter etiam qđ ſi interueniat inæqualitas ex eo , quia
alter illorum , cui fit ſubſtitutio ſit pupillus . Alter
pubes,& furioſus, aliàs mentecaptus . Nunc vnde-
cimo quęri poteſt quid de inæqualitate portionum ,
puta , ſi vnus filius ſit inſtitutus in duabus partibus
hęreditatis, alius in tertia parte . An talis inæquali-
tas impediat effectum huius ſubſtitutionis. dic quòd
non , per id quòd habetur . in l.ſi plures . & in l.qui
plures . ff. de vulgari . & pupillari . Et pro hoc faciat
quia ſicut inęqualitas ętatis dummodo ſit intra tem-
pus pubertatis non impedit effectum huius ſubſtitu
tionis,ut ſuperius fuit dictum.ita eadem ratione,nec
inęqua-

inęqualitas portionis arguendo de tempore ad rem.
arg.l.mile ſita.§.& quia diximus.ff. de militari teſta
mento.¶†Vndecimo iuxta prædicta q̃rit̃,quid ſi nõ
ſit inęqualitas portionũ per modum quotæ. ſed ali-
ter,vt quia teſtator habebat duas filias,& duos filios
maſculos oẽs impuberes in poteſtate,& maſculos in
ſtituit vniuerſales hr̃des , & fœminas in re certa.de-
mum dixit oẽs filios meos inuicem ſubſtituo. An fi-
lię intelligent̃ cũ maſculis ſubſtitutę , ita q̃ morien-
te vno maſculo,vel repudiante,veniant fęminę cum
alio maſculo. An vero veniet ſolum alter maſculus.
Bar.notabiliter dicit. in d.l.Lucius. q̃ fęminæ nõ in-
telligent̃ ſubſtitutæ cũ maſculis : ſed ſolum maſculi
inuicem.mouetur,q̃a ſubſtitutio reciproca in dubio
vr̃ eſſe facta in portionibus hæreditarijs per l. ſi plu-
res.& l.qui plures.ff.de vul.& pu.¶Sed fęminę inſti
tutæ ex certa re non dicuntur eſſe hęredes in portio
ne hæreditaria.Nec in quota parte hr̃ditaris,nec ſim
pliciter appellãtur hæredes. ſed dicuntur hęredes ex
re certa.& ſic hęredes rei ſingularis,vt legitur.& no.
in l.j.§.ſi ex fundo.& in l.ex facto.ff.de hære.inſti. &
in l.quoties.de hær.inſt.& dixi circa finem huius gl.
pręcedentis,& tales inſtituti in re certa etiam hñr lo
co legatarij. alio vniuerſaliter inſtituto.d.l. quoties.
& no.in gl.præcedenti ad finem, & ſic non vñr habe
re ius accreſcendi.cum alio vniuerſali hęrede,vel ex
quota.Cum inter legatarios , & hæredes non videat̃
habere locum ius accreſcendi.l.eam quam.C. de fi-
deicõmiſ.& pro iſta parte etiam facit,quia inter ma-
ſculos cum ſint vocati ad portionem hæreditariã ha
bet locum ius accreſcendi. facit quod hr̃.in l.j.§. his
ita.C. de cadu. tol. non aũt vocantur dictæ fœminæ
ad ius accreſcẽdi cum ſint inſtitutæ in re certa, vt eſt
dictum,ideo vr̃,q̃ maſculi intelligũtur inuicem ſub-
ſtituti,& non fœminæ cum eis.arg.l.cohæredi.§. qui
diſcretas.ff.de vul.& pupil. & ſic videtur. q̃ mortuo
vno maſculo, vel repudiante inuitabitur ſolum alter
maſculus,& non fęminæ ſm Bar.ſed aduerte, q̃a An
gelus.in d.l.Lucius. dicit , q̃ licèt altero ex maſculis
ſuperſtite non inuitentur fœminæ.tñ fortè ambobus
maſculis mortuis inuitabuntur fœminæ.ar.eius, qđ
habetur in ſimili.in d.l. cohæredi.§. qui diſcretas. &
pro hoc etiam allegat , q̃a licèt filię non ſint hæredes
ex quota,tñ hñt ius accreſcendi repudiãtibus maſcu
lis ex vniuerſo inſtitutis.iuxta no.in præallegata.l.j.
§.qui ex fundo.& in d.l.ex facto.& p̃allegata .l.quo-
ties. & dictum fuit ſuper fine gl.præcedentis,allegat
Et in arg.quod hr̃ in l.cum auus.ff.de cond.& demõ.
& in l.cum acutiſſimi.C. de fideicommiſſis . pro hoc
etiã bene facit,licèt non alleget, quod hr̃ in l.Paulo
Calimacho.§.j.ff.de leg.3.per quam.l.videtur , q̃ li-
cèt ipſe fœminę excludantur extantibus maſculis,ta
men eis mortuis, vel repudiantibus non videntur ex
cludi. ſed potius inuitari per dictam ſubſtitutionem
reciprocam , & p̃ſertim cũ dicto caſu, qñ filij eſſent
excluſi morte, vel repudiatione filiæ cenſerentur eſ-
ſe hęredes ex quota,per ea quæ hñr in d.§. ſi ex fun-
do.cum alijs ſuperius allegatis . idẽ in effectu voluit
Bal.in l.in teſtamento.C.de mili.teſt.in vj.& in 7.q.
nam cõcludit.in vj.q̃ ſi teſtator habebat duos maſcu
los.& vnam fœminam. & inſtituit maſculos vniuer-
ſaliter.& fęminam in re certa .& hęredes ſuos inuicẽ
ſubſtituit, q̃ ſi moriatur vnus maſculuus . & oẽs ſint
impuberes tam maſculi q̃ fœminæ, vel vnus maſcu-
lus repudiet,q̃ alter veniet.ſed ſi ambo moriunt̃ .tũc
vocabitur fęmina.ar.dicti.§.qui diſcretas.nam primo
loco intelligentur maſculi inuicem ſubſtituti , & eis
deficientibus fęminæ. ¶In ſeptima aũt.q.concludit,
q̃ ſi erant duo maſculi inſtituti vniuerſaliter . & duæ
fęminæ in re certa,& oẽs impuberes,& in poteſtate,
& demũ dicat has filias meas, & hos filios meos om
nes inuicem ſubſtituo,q̃ intelliguntur etiã ex mente
teſtãtis fęminæ inuitatę, & ẽt p̃p diſtributiuũ vniuer
ſale oẽs.facit qđ hr̃ in l.is qui ducẽta.§.verũ.ff. de re
bus dubijs.& in c.ſolitæ ad fin.ẽ.de maiori. & obe.&
in l.a procuratore.C.manda.per gl.intelligent̃ tñ in-
uitatę ſm eum quodã ordine ſeruato, vt primo vocẽ
tur maſculi inuicẽ.Inter quos p̃priè hẽt locum ius ac
creſcendi cum ſint vniuerſaliter inſtituti.& ſic vocẽ-
tur ad portiones hæreditarias.arg.dicti.§. qui diſcre-
tas.ſed illis deficientibus vocabuntur fœminæ. q̃uis
inſtitutæ in re certa, cum ille admittantur ad ius ac-
creſcendi , qñ excluduntur vniuerſaliter inſtituti .&
ſic poſt vniuerſales hæredes.d.§. ſi ex fundo.cum ibi
no.& C.de inoffi.teſta.auth.nouiſſima.Et ſubdit , q̃
ſubſtitutio reciproca tunc habet locum quò ad eas
pro legitima portione. & ideo filiæ prædictæ ita diui
dentur .allegat.§.cæterum.in auth.vt cũ de app.cog.
colla.8.& ubi omnia ſunt paria. diuidentur in capita
ſm eũ.ſed certè iſta vltima verba nõ vñt bene dicta.
nec video bene quid dicere voluerint. nam ſi vltimo
loco vocantur p̃p ius accreſcendi,q̃ vltimo loco ha-
bent locũ ſm eum. tunc dẽnt cenſeri hæredes detra-
cta mentione rei certę.d.§.ſi ex fundo.& ſic vr̃, q̃ ſi-
ue res in quibus fuerint inſtitutæ. fuerint paris quã-
titatis, ſeu valoris.ſiue nõ, debeant pariter vocari eo
caſu quo vltimo loco vocãtur.licèt ipſe aliter videa-
tur ſentire.¶Item aduerte, q̃a poſſet dici,q̃ licèt,qñ
ambo filij repudiarent tũc poſſent venire fęminæ ad
hr̃ditatem, per id qđ hr̃ in d.§.ſi ex fundo . tñ poſſet
dici,q̃ non venient,vt ſubſtitutæ.ſed ex iuris diſpoſi
tione ne teſtator decedat p̃ parte teſtatus. & p̃ par-
te inteſtatus.cũ illud repugnet iuri.ff.de reg.iu. in l.
ius noſtrum, p̃p quã rõnem inſtitutus in re certa ha
bet ius accreſcendi repudiante vniuerſali hærede, ut
dixi ſuper fi.gl.præcedẽtis.& in §.ſi ex fundo.& quo
ad quid poſſet procedere dictum Bart. quia reſpectu
eius,qđ dixit filias nõ eſſe ſubſtitutas, & alio reſpe-
ctu dictũ Bal.& Ang.q̃a vocabuntur fœminę maſcu
lis repudiantibus ſi aũt maſculi adiuiſſent, & mortui
eſſent in pupillari ætate tunc ſm opinionem Bald .&
Ang.fœminę venient tanq̃ ſubſtitutę ex pupillari ad
ſucceſſionẽ ultimi morientis.ſed ſm opin.Bar.ueniẽt
ab inteſtato,ex quò nõ intelligunt̃ ſubſtitutæ.Et opi.
Bar.vr̃ eſſe uerior,q̃a ſubſtitutio reciproca dẽt ęqua
liter determinare quò ad perſonas quibus fit. l. iam
hoc iure.ff.de vul.& pu.Sed hoc nõ vr̃ hoc caſu ęqua
liter poſſe determinare.q̃a ſi filiæ intelligunt̃ ſubſti-
tutæ pupillariter ultimo morienti ultimo morięs nõ
põt dici,q̃ uideat̃ ſubſtitutus pupillariter filiabus in
caſu in quo filiæ p̃decederẽt.Nã maſculi nõ vñr poſ
ſe dici pupillr̃ ſubſtituti filiabus inſtitutis in re certa
ex eo,q̃a cũ filiæ ſint inſtitutæ in re certa ſubſtitutio
facta eis intelligit̃ facta in re certa.Et ſic non traherẽ
tur ad oĩa bona filiarum ſi filię bona haberent ,cũ ſit
facta per uerbũ cõe, ſubſtituo,p̃ id qđ hr̃ in l.cogi.§.
& generaliter.ff.ad Treb.Et no.Bar.in l.Centurio.in
3.q.principali in ult.ſeu pe.col.ff.de uulg.& pup.Et
ſic patet, q̃ non eſſet ęqualitas ſi filiæ uenirent ex pu
pillari ad oĩa bona maſculorũ , & cõ maſculi ſolũ ue
nirent ad res certas in quibus fuerunt inſtitutæ filiæ
Et vr̃ tunc poſſe dici,q̃ qñ fit ſubſtitutio filiæ impu-
beri inſtitutæ in re certa per uerbũ cõe . Ex quo non
trahit̃ ad oĩa bona , q̃ talis ſubſtõ ualet iure fideicõ-
miſſi,per id,quod habetur.in dicto.§.& generaliter,
& quod not. Barto.in d.l. Centurio.& ſic non vale-

ret iure directę pupillaris. & ideo non eſſet æquali-
tas inter maſculos, & fęminas.& pro tãto vr̃,ꝙ de iu
re verior ſit opinio,ꝙ maſculi intelligantur inuicem
ſubſtituti. & fęminę intelligant̃ inuicẽ ſubſtitutę.Nã
tunc ſubſtitutio reciproca bene ęqualiter determina
uit:licèt aũt nõ fœminę intelligant̃ ſubſtitutę maſcu
lis,tñ vt dixi ſi adiuerunt hæreditatem,& moriantur
potuerunt fęminæ vltimo morienti ab inteſtato veni
re,per ea quę ſuperius dixi.Aduerte tñ,ꝙ ſi eſſet vna
fęmina tantum inſtituta in re certa , & vnus maſcu-
lus tñ ex vniuerſo,ſi teſtator poſtea dicat hr̃des meos
inuicem ſubſtituo,tunc neceſſario vr̃ inuitata fœmi-
na ex illa ſubſtõne.ex quò alius non eſt qui poſſit in
uitari.ar.l.fi.ff.ad Treb.Tertiodecimo q̃rit̃,q̃d ſi ali-
quis inſtituat duos filios impuberes, & in poteſtate.
& dicat ſi quis eorum nõ erit hęres eos inuicem ſub-
ſtituo,an in tali breuiloqua cõtinebit̃ pupillaris . dic
ſm̃ Bar.in d.l.Lucius ꝙ non ratione breuiloquæ, q̃a
per dicta verba ſolũ vr̃ fieri vulgaris expreſſa inuicẽ ,
vt patet ex tenore verborũ . rõne tñ vulgaris expreſ-
ſę continebitur tacita pupillaris. d. l. iam hoc iure.iõ
tunc non excluderet̃ mater per l.fi.C.de inſt.& ſub-
ſti.& in l.precibus.C.de impu.& alijs ſubſti.ſed ſi cõ
prehenderet̃ in breuiloqua excluderet mr̃em, vt di-
ctũ fuit ſuperius.in 3.q.Quartodecimo q̃rit̃,verũ ſub
ſtitutio reciproca cõtineat fideicõmiſſariã.cõiter te-
net̃,ꝙ non per l.iam hoc iure.ff.de vul.& pup.dũ di-
cit in vulgarem tantũmõ caſum.&c.nec ob.l. Sceuo
la.ff.ad Treb.quia ibi ſubſtitutio reciproca facta fuit
in codicillis.& ſic nõ poterat valere iure directo. q̃a
hæreditas directa non põt dari in codicillis.l. hære-
ditatem.C.de codi.¶ Item nõ ob.l.qui plures.la pri-
ma.ff.de vul.& pup.dũ dicit, ꝙ ſubſtitutio reciproca
intelligit̃ facta in oẽm caſum, q̃a exponi dẽt ſm̃ Dy.
ideſt in oẽm ęuentũ directæ ſubſtitutionis,per id q̃d
hr̃.in d.l.iam hoc iure . Et pro hoc ẽt allegat.Dy. q̃a
ſubſtõ reciproca a prin. valet,vulgaris iure directo.iõ
non debet poſtea valere iure fidcicõmiſſi per l.verbis
ciuilibus.& l.in pupillari.ff.de vulg.& pup. Sed Bar.
non placet iſta ratio,quia nõ eſt abſonũ, ꝙ ſubſtõ ali
qua valeat iure directo,vt vulgaris añ aditã hr̃ditatẽ
& poſt aditã hr̃ditatem ualeat,vt fideicõmiſſaria , ꝑ
id q̃d no.idem Bar.in materia compendioſę,in l.Cẽ
turio in 3.q.prin.in pe.col.Sed bene eſt verũ, ꝙ nul-
la ſubſtitutio poſt aditam hæreditatem ſi ſemel valet
iure directo vr̃ non obliquat̃. & ſic non valet poſtea
iure fideicõmiſſi.vt no.in d.l.Cẽturio.& in l.p̃cibus.
Fatetur tñ Bar. ꝙ vbi fit ſimpl̃r reciproca non conti-
net fideicõmiſſariã ꝑ d.l.iã hoc iure.cõpendioſa tñ,
q̃a illa multa comprehendit tp̃a bene põt ꝯprehẽde
re fideicõmiſſariã poſt aditam hr̃ditatẽ, licèt cõpre-
hendat vulgarem añ aditã hr̃ditatem.vt not. Bart.in
d.l.Centurio.& dicet̃ in materia compendioſę.& in
hac.q.An breuiloqua contineat fideicõmiſſariã po-
tes latius concludere.Nã aut fit in codicillis,& tunc
ꝯprehẽditur,vt ꝓbat̃ in d.l.Sceuola.& rõ eſt, q̃a tũc
nõ p̃t ꝯprehendere vulgarẽ cũ illa ſit ſubſtitutio di-
recta cũ illa datur directo hr̃ditas,q̃d in codicilli fie-
ri non põt:vt eſt dictũ.facit q̃d no.gl.in d.l.verbis ci-
uilibus.aut fuit facta in teſtõ. & tunc,aut dictũ fuit ,
& eos inuicẽ ſubſtituo vulgariter pupillariter,& ꝑ fi
deicõmiſſum,ꝓut conſueuit eſſe moris notariorũ ap
ponere in teſtis . q̃ tñ cũ non bñ intelligunt virtutẽ
dictorũ verborũ, ſed non hẽt id vitiare ſm̃ Bal. in d.
l.iam hoc iure.vbi dicit poſt Cy. ꝙ tales notarij ſunt
ſimiles bene cantantibus per practicã,ſed non ꝑ rõ-
nem.Et hoc caſu nõ eſt dubiũ, ꝙ talis ſubſtõ recipro
ca continebit ẽt fideicommiſſariã ꝑꝑ expreſſam vo-
luntatẽ teſtantis. & de intellectu dictorũ verborũ tan
git Bart.in d.l.Centurio.in 4.q. princi.& tangitur in
materia compẽdioſæ.¶ Aduerte tñ,quia non bene ,
facit tabellio dicta verba apponere,niſi intelligat eo
rũm ſenſum.& illud declaret teſtatori.¶ Interdum
vero dicta verba non adijciuntur , & tunc , aut dicta
breuiloqua ſit ſimpliciter ſine conditione denotãter
tractum ſucceſſiuũ tp̃is,puta,quia ſimpliciter dicit te
ſtator eos inuicẽ ſubſtituo,vel ſi quis eorum hr̃s non
erit inuicem ſubſtituo.¶ Cum hoc ſecundo caſu ſo-
lus caſus vulgaris exprimat̃, vt ſuperius dixi . & tunc
non ꝯprehendit̃ fideicõmiſſaria , ſed ſolũ vulgaris ſi
facta ſit perſonis imparibus. vt quia fortè vnus ſit pu
bes alter impubes . aliàs poſſet continere ẽt pupilla-
rem.d.l.iam hoc iure.ver.ſed ſi alter.facit q̃d no. gl.
& Bar.in l.gallus.§.j.de liberis,& poſthu.Aut appo-
ſita eſt conditio denotans tractum tp̃is,& alia quam
ſubſtõnis vulgaris.puta,ſi dixerit,ſi q̃s eorũ deceſſe-
rit ſine liberis eos inuicẽ ſubſtituo.tunc q̃a talis ſub-
ſtitutio cadit etiam in compendioſam quæ tunc vr̃ re
ciprocè facta , & ipſa cõpendioſa ꝯprehendit ſui na-
tura vulgarẽ adueniẽte caſu vulgaris . Itẽ pupillarem
adueniente caſu pupillaris . Itẽ fideicõmiſſariã poſt
pupillarẽ ætatem ,ex quò facta eſt ꝑ verbũ cõe. & ſic
aptã ad aliquã ſubſtõnem,ſeu fideicõmiſſariã. vt ſa
tis probat̃ in hoc.c.iuncto.c.ſi pater.ĩ.eo.in vj.& no.
ꝑ Bar.in d.l.Centurio. & dicet̃ in materia ꝯpẽdioſa
merito tunc ꝯtinebit fideicommiſſariã.nec ob.ſi di-
cat̃,ꝙ ex quò poteſt a principio valere iure directo:vt
vulgaris,poſtea non debet obliquari per p̃allegatam.
l.uerbis ciuilibus.& l.in pup.cũ ibi notatis.ff.de vul.
& pup.quia illa regula ꝓcedit,qñ ab initio potuit va
lere iure directo poſt aditã hr̃ditatẽ. & ſic non atten-
dit̃,ꝙ iure directo potuerit ualere ante aditam hęre-
ditatem.facit q̃d no.Bar.in d l.Centurio.in 3.princi
pali.q.¶ Item illa regula ꝓcedit, qñ fuit facta ꝑ ver-
ba directa ciuilia.ſecus ſi per uerbũ cõe,uel directũ
non ciuile.ut in hoc.c.iuncto.d.c.ſi pater. & no. per
Bar.in d.l.Centurio.& dicetur in materia cõpendio-
ſa.& facit ad p̃dicta,q̃d notauit Bald.in d.l. in teſta-
mento.C.de mili.teſta.in 3.q.vbi concludit , ꝙ ſi te-
ſtator inſtituit filios impuberes.& demũ dicit.Et qñ
cunq; filij mei deceſſerint eos inuicẽ ſubſtituo.nã di
cit . ꝙ hoc caſu miſta eſt ſubſtõ reciproca cũ cõpen-
dioſa,& ꝙ in vna deficit ex alia ſuppletur . & iõ licèt
vbi eſt ſimplex reciproca non ꝯprehendat̃ fideicom-
miſſaria:tñ qñ eſt miſta cũ ꝯpendioſa bñ ꝯprehendit̃
173 vt ſuperius eſt dictũ.¶ †Quid aũt ſi teſtator dicat,fi-
liũ meũ inſtituo,& ei Titiũ ſubſtituo,ſi fili⁹ ſit impu-
bes,& furioſus,vel mẽtecapt⁹.An ꝯtinebit talis ſub-
ſtitutio vulgarẽ tñ:an vero ẽt pupillarẽ,& exẽplariã:
& ẽt fideicõmiſſariã.ſi decedat pubes factus ſanę mẽ
tis.Bald. tetigit in l.humanitatis.C.de impu.& alijs
ſubſt.& vr̃,ꝙ ꝯtineat ſolũ vulgarẽ ꝑ notata in d.l.gal
lus.§.j.ipſe tenet ꝯ̃riũ dicens,ꝙ dicta ſubſtõ eſt inde-
finita,& apta cõphẽdere oẽs caſus p̃dictos : ergo oẽs
intelligat̃ ꝯprehendere.ar.l.de p̃tio.ff.de publicia. &
ĩ.de priui.c.q̃a circa.& ar.c.j.ĩ.e.in vj. non ob.l.gal-
lus.§.j.quia ibi loq̃t̃, qñ ſubſtõ fuit facta ſm̃ ꝯſilium
galli,& eſt facta de nepotę ex filio quo caſu intelligit̃
facta ſi filius moriet̃ viuo pr̃e:ut ibi patet.& ſic ſi hr̃s
eſſe nõ poterit: iõ tũc ſolũ ꝯprehẽdit vulgarẽ:ſed hic
loquimur,qñ aliàs q̃s ſimpl̃r ſubſtituit̃ filio quo caſu
ceſſat rõ p̃dicta : & q̃a eſt indefinita u r̃ cõprehẽdere
oẽs ſubſtõnes p̃dictas . Sed ego nõ uideo quare hoc
caſu ꝯphẽdat fideicõmiſſariã: ex quò eſt ſimplex ſcã
qñ ſubſtõ reciproca ſit ſimpl̃r.& iõ putarẽ,ꝙ in dicto
caſu nõ ꝯtineat̃ fideicommiſſaria in dubio,ſicut nec
in reci-

in reciproca ſimplr facta cũ eadẽ ratio uideaꝰ vtrobique.& ꝑ ꝯñs idẽ ius dici debet.arg.l.illud.cũ ſi.ff.ad l.Aquil.& ſ.de tranſla.in c.ij. & ſic ſolũ cõtinebit directas.& per ꝯñs vulgarẽ pupillarẽ,& exẽplariã, qđ tene menti.¶ Duodecimo,& vltimo q̃riẽ,qd ſi teſtator hñs quatuor filios impuberes, & inptãte,quorũ duo ſunt ex prima vxore, & duo alij ex ſcđa, & eos pariter inſtituit.& demũ ipſos inuicẽ ſubſtituit. an ſi repudiauerit vnus ex dictis filijs hr̃ditatem, vel decedat illa hr̃ditate adita admitteꝰ ſolus vtriuſq; coniũctus. An vero admittenꝰ oẽs ad hr̃ditatẽ, & partẽ illius. Dy.tenuit.in l.cohr̃di.§. qui diſcretas.ff. de vul. pup.ꝙ admitteꝰ ſolũ vtrinq; coniũctus.ar.illius text. q̃a ſicut ibi, qñ plures ſunt hæredes inſtituti. & duo ex eis ſimul fuerunt coniuncti in inſtitutione altero ipſorũ repudiante coniunctus ſolus admittiꝰ. Ita ẽt vr̃,ꝙ in caſu p̃dicto,ex quõ aliqui ſunt ꝯiuncti ſimul ex diſpoſitione legis,uꝰ ꝙ ille ſolus qui eſt coniũctus ex vtroq; latere ex legis diſpoſitione dẽat admitti ꝯparando coniunctionem legis coniunctioni hoĩs.allegat.in ar.l.teſtõ.ff. de hære.inſti.q̃ prima facie parũ vr̃ facere. Nã dicit,ꝙ ſi ſeruus ſit inſtitutus cũ libertate a dño non erit poſtea mortuo ipſo dño teſtante ſibi hr̃s neceſſarius. ſi fortè ex legis diſpõne cõſequaꝰ libertatẽ poſt mortẽ teſtantis pendente ꝯditione ſub qua fuit inſtitutus,licèt illa poſtea eueniat.Et ſic parũ vr̃ facere:ſed fortè uoluit inducere hoc modo,ꝙ ſicut ſi ſeruus inſtitutus cũ libertate poſt teſtm̃ ꝯſequatur libertatẽ ab ipſo teſtatore. & ſic facto ipſius teſtãtis non eſſet poſtea ei hæres neceſſarius,ita ẽt qñ conſequiꝰ libertatẽ ex diſpoſitione legis nõ eſt hæres neceſſarius.& ſic factũ teſtatoris, & factũ legis vr̃r equiparari.& ꝑ hoc ẽt põt allegari licèt nõ alleget, qđ hr̃ in l.j.C.cõia de leg.¶ Sed Ray.& Bar.tenuerunt cõtrariũ ex eo: quia præfati filij oẽs fuerunt pariter a teſtatore dilecti,& vocantur ex diſpoſitione teſtantis q̃ parem affectionem ad oẽs vr̃ habuiſſe. & ſic pariter oẽs dẽnt vocari.Nam & ẽt oẽs pariter uocarentur ad ſucceſſionem patris ab inteſtato.in auth.in ſucceſſione.C.de ſuis,& legiti.vbi patet,ꝙ prima cauſa eſt liberorũ in ſucceſſione aſcendentis: nec diſtinguitur, an ſint oẽs ex vtroq; parente coniuncti,vel ex altero tantum.Nec vr̃ eſſe bona ratio Dyni, quia fortior vr̃ eſſe coniunctio hominis quã legis:vt patet ex l.& ꝑiculo.ff.de leg.ij.& iſtam partẽ tenuit ẽt Bal. in l. tam hoc iure.ad fi.ff.de vul.& pup.& ẽt tangit in d.§.qui diſcretas.& aſſignat rationẽ: q̃a dicta ſubſtitutio vr̃ ſubrogata loco iuris accreſcendi: vt colligiꝰ ex d.§. qui diſcretas.faciat.l.ſi Titio.& Meuio.§.Iulianus.ff. de leg.ij. cum ergo ſi non eſſet facta ſubſtitutio venirent oẽs pariter per ius accreſcendi: q̃a portio accreſcit portioni pro rata.l.ſi totam.ff.de acqui.hr̃di.& l.ſi ex pluribus.ff.de legiti.hęredi.Et pro hoc, quia vt dicit Bar.in d.l.lucius.& ẽt in l.re coniuncti.de lega.iij.in 3.q.quintæ principalis q̃õnis cõiunctio ſanguinis non inducit ius accreſcendi: ideo omnes pariter vocantur ad ius accreſcendi pro rata pro qua ſunt hęredes: vt patet in dictis iuribus. & facit,qđ hr̃.in l.j. C.de impuberum, & alijs ſubſtitu.Ideo eodẽ mõ debent oẽs venire ad ſubſtõnem.facit,qđ hr̃. in d.l. Et iſtam partem tenuit etiam Bal.p̃allega.l.in teſtamento.C.de milita.teſta.& cũ illa cõiter tranſeunt doct. ¶ Nec obſt. qđ hr̃ in auth.itaq;.C.cõia de ſucceſſio. q̃a loquitur,qñ agitur de ſuccedẽdo ab inteſtato fratri ex legis diſpoſitione,quo caſu pręfertꝰ vtrinq; cõiunctus coniuncto ex altero latere tantum ꝑꝑ duplex vinculũ, qđ eſt fortius q̃ vnum.hic autem loquntur,qñ fratres vocãtur ad ſucceſſionem alterius fratris ex diſpoſitione patris qui parem affectionem ex iuris diſpoſitione vr̃ ad oẽs habere,cum & oẽs etiam ei pariter ſuccedunt,qñ ab inteſtato decedit.¶ Quid autem ſi duo ſunt inſtituti, & inuicem ſubſtituti: an poſſint omittere ex iure ſubſtitutionis, & habere ex iure accreſcendi.Bar.remittit ad l.nec bis.§.hęres.ff. de acq.hære. ſed certè melius hoc declarat. in l.ſi tu ex parte.& in l.ſi quis hęres.eo.tit. quia ſi incipitur a repudiatione poterit habere partem quam repudiauit ex iure accreſcendi ſi alter cohæres repudiet: q̃a poterit partem iſtius habere ex ſubſtitutione, & ꝯñr ſuam quam repudiauerat habebit iure accreſcendi. ſi autem repudiaꝰ ab adictione ſi cohęres poſtea repudiet non poterit illam habere ſolum ex iure accreſcendi:imò habebit illã iure ſubſtõnis. prout voluit teſtator.d.l.ſi quis hæres.& facit,qđ legitur,& notatur in l.quidam eulogio.C.de iure delibe.& per hæc ſit expedita materia breuiloquę,ſeu reciprocæ ſubſtitutionis.de qua per Bart.in præalleg.l.Lucius.& ibi etiam per Ang.& per Bal.& per eundem Bal. in d.l. in teſtamento.C.de militari teſta. Tunc reſtat videre de quinta ſpecie ſubſtitutionis,videlicet,de compẽdioſa.de qua per Bar.in l.Centurio.ff.de vul.& pup. & ibi etiam tangitur per gl.& in l.precibus.C. de impube.& alijs ſubſti.& in §.qua ratione.inſti.de pupilla.ſubſti.& per Cy.Guil.Bur.& Bal.in d.l. precibus. & ꝑ gl.aliquid hic.& j.in gl. in verbo,uel ſubſtõnis. & ẽt per Inn.hic.& per gl.j.eo.c.j.in vj. in verbo,abſque detractione.& per Io.And.in nouella,ſuper dicta gl.& ſuper.d.c.j.& per gl.hic in ver. compendioſa.& j.in gl. in ver.vel ſubſtitu.do.Ant. hic multum breuiter pertranſiuit. nam tetigit quare dr̃ compendioſa,& an ſit ſpecies per ſe,& per quæ verba fiat. & quid ſi fiat a pagano, hoc eſt nõ milite puberi. & q̃d etiam ſi fiat ab eo impuberi, ſiue fiat per verba directa ciuilia.ſiue ꝑ verba directa nõ ciuilia:ſiue ꝑ verba cõia ſiue ꝑ uerba obliqua, & ſuccincte ꝑtranſit nõ multũ ſe extẽdẽdo:ſed in effectu ponẽdo ꝯcluſionẽ Bar.in d.l.Cẽturio.cũ qua vr̃ ꝑtrãſire,licèt qñ ſubſtitutio compendioſa fit impuberi per verba directa ciuilia. dicat cõiter practicari Florentiæ opinionem Io.And.quam ſequuntur canoniſtæ.ſed do.Flor. hic latius fuit proſecutus quàm.do.Anto. proſequendo tñ ordinem Bar.in d.l.Centurio. Vnde aduerte quare Bar.in d.l.Centurio.tractauit materiam compendioſæ per quatuor,ſeu quinque quæſtiones principa-
174 les,& multas alias acceſſorias.¶ † Prima fuit,q̃d ſic compendioſa ſubſtitutio.¶ Secunda quare ſic dicaꝰ. ¶ Tertia an ſit ſpecies de per ſe ab alijs.¶ Quarta q̃s ſit eius effectus, quando fit a milite, & quando fit a pagano.¶ Quinta qualiter finiatur.¶ Ad primum dicit,ꝙ ſubſtitutio compẽdioſa eſt ſubſtitutio quæ ſub conditione mortis, vel alia multa comprehẽdit tempora. Exemplum patet,ſi filius meus deceſſerit, vel quandocunque filius meus deceſſerit, vel tale quid deceſſerit:talis ſit hæres, vel talem ſubſtituo.Nã iſta cõprehendit tempus pupillaris ætatis,& etiam tempus pubertatis.Et poteſt etiam limitari tempore:vt patet in dicta.l.Centurio.puta,ſi dicatur,ſi filius meus infra.xxv.annum deceſſerit talem ſubſtituo,vel talis ſit hæres.poteſt etiam eſſe non limitata tempore, vt cõtingit ſi dicatur ſimpliciter,ſi filius meus deceſſerit: vel ſi dicatur quandocunque,ſi filius meus deceſſerit.facit, quod habetur.in d.l.precibus. & in hoc capitu.& infra eodem.c.j.in vj.¶ Sed aduerte, dum dicit, ꝙ compendioſa ſub conditione mortis, vel alia plura comprehendit tempora.nam potes addere, ꝙ regulariter non adijcitur alia cõditio quàm mortis,

& ſi adijciatur adijcitur rſr ſimul cũ cõditione mor-
tis, vt docet experientia.facit qđ hr̃. in l. qui liberis.
175 ff.de vul.& pu. & hoc de primo. ¶ †Circa ſm dicit,
ꝙ dr̃ compendioſa,quia ſub compendio verborũ plu
res comprehendit ſubſtitutiones . & ita etiã dicit gl.
in d.l.precibus. Nam poteſt comprehendere vulga-
rẽ , pupillarem, exemplariã,& fideicommiſſariã.fa-
cit qđ dixi in materia reciprocę.in prima qõne vlti-
mæ principalis qõnis. & dicit.domi.Flo. ꝙ compre-
hendit plures ſubſtitutiones non actu, ſed aptitudi-
ne:quia poterit accidere caſus,qñ habebit locũ ante
pubertatem.& ſic comprehendet directam ſubſtõnẽ
pupillarem,& ẽt vulgarem.poterit ẽt contingere , ꝙ
habebit locũ poſt pubertatem ſi decedat ille,cui fa-
cta eſt ſubſtitutio poſt pubertatem:& tunc comprehẽ
dat fideicõmiſſariam.vt patet in hoc ca.& ad præce-
dẽs dictum facit,qđ hr̃.in c.j.ꝭ.e.in vj.Et qđ inferius
etiã plenius dicetur.& ex prędictis etiã patet, ꝙ etiã
ſub compendio verborum plura cõprehendit tempo
ra:quia ſi fiat impuberi,comprehendit tp̃s pupillaris
ætatis,& ẽt pubertatis. & ſi fiat puberi comprehẽdit
tp̃s minoris ætatis,& etiam maioris.Et ſi fieret maio
ri.xxv.annis.Adhuc cõprehendit multa tempora: qa
tp̃a quæ current vſq; ad mortem eius,cui fit ſubſtõ.
ideo dr̃ compendioſa: quia ſub compẽdio verborum
plures ſubſtitutiones comprehendit ſaltem aptitudi
ne,& ẽt plura comprehendit tp̃a. per quæ autem ver
ba fiat,ſatis petere poteſt ex prædictis . quia per illa
verba,ſi filius meus deceſſerit:vel quandocũq; filius
meus deceſſerit talis ſit hęres,vel talem inſtituo, vel
talem ſubſtituo.facit qđ no.in d.l.precibus. vel mo-
riatur talis.facit quod hr̃.ꝭ.eod.c.j.in vj. vel ſuccedat
talis, facit quod hic hr̃,vel ſaltem ſubſtituo. facit qđ
no.in d.l.precibus.& in d.§.qua rõne. & ꝙ etiam di-
xit hic gl.in ver.compendioſa.quæ in hac gl.de mate
ria compendioſa ſolum poſuit per quæ verba fit cõ-
176 pendioſa.& hæc de ſecundo.¶ †Circa tertium,an ſit
ſpecies ſubſtitutionis de per ſe.concludit Bar.ꝙ ſi fit
a pagano hoc eſt non milite: non eſt ſpecies ſubſtitu
tionis per ſe:quia cadit aut in vulgarẽ,aut in pupilla
rem,aut in exemplariam, aut in fideicommiſſariam.
& ſic potius quædam adiectio ſubſtitutionis:ſicut in
ſimili dicimus de reſtitutione reciproca ; prout dixi
in tractatu ipſius reciprocæ . & etiam dicimus in ſi-
mili , ꝙ actio de peculio,vel de in rem verſo non eſt
propriè actio,ſed quędam adiectio.l.3.§.cui pgruit.
cum ibi no.ff.de pecu.In milite autẽ poteſt eſſe ſpe-
cies per ſe,quia miles poteſt ſubſtituere directo poſt
aditam hæreditatem puberi,& etiam extraneo.l.mi-
lites etiam his.ff.de teſta.mili. & l. in teſtamento.C.
de teſtamen.mili.qđ nõ poteſt facere paganus.& iõ
ſi miles compendioſè ſubſtituit extraneo inſtituto :
vel puberi compendioſè per uerba directa,vel cõmu
nia:tunc eſt ſpecies per ſe: qa valet iure directo etiã
poſt aditam hæreditatem,quod non ꝯtingeret in pa-
gano.& aduerte, quia qđ dr̃ de milite non habet lo
cũ in militibus noſtri tẽporis in quibus non ſunt re-
quiſita quæ a iure requiruntur in milite , de quibus
habetur in l.pęnul.per gl.ff.ex quibus cau.ma.& in-
ter cætera non debent eſſe negotiatores.quod eſt cõ
tra milites ruſciæ . & debet etiam iurare non euitare
mortẽ cauſa reipublicæ. ideo quãdo iſta non concur
runt,licèt quis ſit miles non habet priuilegia conceſ-
ſa a iure militibus.vt voluit Cy.in.l.j.C.de iur.& fa.
igno.& ibi etiam per Bar.& notauit etiam Bald.in l.
in teſtamento.C.de mili.teſtamen.vñ dixit Cy.in d.
l.j.ꝙ milites noſtri tp̃is ſint contenti prærogatiua, vt
anteponantur in inceſſu,& in conuiuijs. Et ſic idem

in iſtis,qđ in paganis hoc eſt nõ militib' quò ad pri
uilegia cõceſſa a iure militibus. Et hoc etiam tenuit
hic do.Ant.dicens:ꝙ de militibus noſtri temporis nõ
eſt curandum:qa ſunt milites gaudentes.& non pręſ
ſtant iur̃m,de quo prędixi.Item aduerte,qa dixit Bar.
in d.l. Cẽturio.ꝙ verum eſt,ꝙ paganus non põt ſub-
ſtituere directo poſt aditam hęreditatem de iure cõi:
ſed interdum ex forma ſtatuti habet poteſtatẽ ſubſti
tuendi directo poſt aditam hæreditatem . & tunc di-
cẽdum eſſet idem,qđ in milite.ponit exemplũ,ſi ſta
tuto caueatur, ꝙ filia fęmina extantibus maſculis te
neatur ſeruare oĩa diſpoſita per patrem:nam tũc ſm
eum vigore talis ſtatuti paganus poterit filiæ ſubſti-
tuere directo poſt aditam hæreditatẽ extantibus ma-
ſculis.Sed aduerte:quia iſtud nõ vr̃ eſſe tutum.Exẽ-
plum, nam ſtatutum prædictum expreſſe non dicit,
ꝙ poſt aditam hæreditatem poſſit directo ſubſtituere
nec etiã tacitè vr̃ hoc inſerte.nam vr̃ aliter poſſe ue-
rificari dictum ſtatutum, nec poterit filia patris uo-
luntatẽ ſeruare reſtituendo oẽ illud in quo fuiſſet in-
ſtituta,ſicut ille qui fuiſſet grauatus per fideicõmiſ-
ſum:& poſtea coactus adijt hęreditatem,& reſtituit:
& ſic ẽt ille qui grauatus eſt per militem per fideicõ
miſſum qui reſtituit totũ nihil detractũ : qa in teſta-
mento militis ceſſat Fal.& Treb.l.j.§. is qui quadrin
gent.& l.nam ꝙ.§.fi.ff.ad Treb.& in l.in teſtamẽto.
C.ad le.Fal. & ſic poſſet ſeruare uoluntatem pr̃is p
fideicommiſſum,& ſic per uiã obliquam in totũ . iõ
melius ur̃ eſſe exẽplũ,ſi ſtatutũ diſponat,ꝙ filia fęmi
na teneat oĩa diſpoſita per pr̃em ſeruare.& poſſit ei-
dem directo ſubſtituere poſt aditam hr̃ditatẽ. & hęc
177 de tertio.¶ †Circa quartũ,uidelicet de effectu cõpẽ-
dioſę eſt aduertendum,ꝙ aut fit a milite,aut fit a pa-
gano.hoc eſt non milite. primo caſu.Aut fit per uer-
ba directa ciuilia. puta qñcunq; deceſſerit inſtitutus
talis ſit hæres,uel talem inſtituo.Aut fit p uerba ob-
liqua:aut fit per uerba cõia: puta per uerbũ ſubſtituo
ſi fit per uerba directa ciuilia,& fiat filio impuberi in
ptãre inter pupillarẽ ætatẽ ualet de iure ſpãli iure di-
recto pp priuilegiũ militis:ut patet.in d.l. Cẽturio .
& hoc clarũ,qñ mr̃ nõ eſt in medio.ſi ãt mr̃ ſit in me
dio tunc ſm gl.in d.l.Centurio.& in l.precibus.intra
pupillarẽ ętatẽ ualebit iure directo,ut pupillaris,ſed
poſt pubertatẽ ualebit iure fideicõmiſſi.& ſic fauore
mr̃is obliquat.& idem uoluit.glo. in d.l.precibus.q
vult ibi de hoc eſſe caſum.nã intelligit.l.illam,ẽt qñ
facta fuit ſubſtitutio p uerba directa.& multo fortius
eſſet idẽ ſi eſſet facta p uerbũ cõe, ſubſtituo.& iſtud
ẽt uoluit Azo in ſumma in ti.de impu. & alijs ſubſti.
ubi non diſtinguit,an fiat p uerba directa. an uero p
uerba cõia.Sed Bar.in d.l.Centurio.tenet,ꝙ ẽt ſi ma
ter ſit in medio,ex quò facta fuit p uerba directa ciui
lia ualebit iure directo ẽt poſt pubertatẽ per dictã.l.
Centurio.q indiſtinctè loquit.nec diſtinguit,an ma-
ter ſit in medio,uel nõ.& iõ indiſtinctè dꝫ intelligi.
arg.c.qa circa.ꝭ.de priui.& l.de ꝑtio.ff.de pub.Nec
ob.d.l.ꝑcibus.qa rñdet, ꝙ ibi fuit facta p uerbũ cõe
ſubſtitutio,non aũt p uerba directa.licèt gl. ibi intelli
gat aĩt,& non bñ ſm eũ,& opinionẽ Bar.hic ſm. do.
Flo.dicit illã eſſe cõem.Sed aduerte,qa iſtud dubiũ
pẽdet a diuerſitate lr̃æ.d.l. ꝑcibus. nã aliq libri hñt
in tex.añ uerſum,r.ã non eſt uerbũ ſubſtituit . & tũc
ꝓcederet rñſio Bar. Alij uero libri nõ hñt illud uer
bũ,& ita in quadã pãdecta antiqua reperio,ꝙ non eſt
uerbũ ſubſtituit , & ẽt uidi aliquos alios libros illud
uerbũ non hñre.& tũc ꝓ gl.multũ faceret lr̃a ibi , dũ
dicit,ſm ſcripſit hr̃dem.& ſic innuit,ꝙ fecit ſubſtõnẽ
p uerba directa.put ibi gl.dixit.& ideo ur̃,ꝙ ex quò
eſt ua-

eſt varietas literarũ in dubio non ſit recedendum ab opinione gl. ꝑ id qđ dixit Iac. de Bu. in l. j. C. qui pro ſua iuriſdi. & præcipuè, quia alij doct. videñt tranſire cũ gl. excepto Bal. & Ang. in d. l. Centurio. & d. Flo. hic, q ſtant cũ Bar. cũ quo ẽt ſtabat dñs meus d. Frã. de Ramponibus. ſed alij doc. & ipſe idẽ Bal. in l. precibus. videñt ſtare cũ gl. ſcilicet in ver. deinde oppono ad ſingulas. & in verſi. ſolutio. diſtingue, qui ſeqĩ ꝑ vnã colũnam, in decima tñ oppoſitione, & eius ſolutione vr̃ ſtare cũ Bart. & ſic variauit in d. l. & ꝑ hoc habes qñ facta eſt a milite per verba directa. Si aũt facta ſit ꝑ verba obliqua: tũc ſꝑ valebit iure fideicommiſſi. l. cohæredi. §. cũ filię. ff. de uulg. & pup. Si aũt ſit facta per uerba cõia, tunc intra pupillarẽ ætatẽ ualet iure directo, & ſimplr̃ poſtea ſi mr̃ nõ ſit in medio. Si aũt eẽt ĩ medio, tũc poſt pupillarẽ ętatẽ ſm oẽs obliquareĩ ſubſtõ fauore matris. ut ꝓbaĩ in d. l. precibus. ¶ Quæ autem dicantur eſſe uerba directa, uel obliqua, uel cõia. inferius dicetur. & quis ſit effectus, an ualeat iure directo. an uero ualeat iure fideicõmiſſi. tangeĩ in d. l. Centurio. Nam longa dr̃ia eſt, an ualeat iure directo: an uero iure fideicommiſſi. & pręcipuè quatuor uñr eſſe dr̃iæ. Prima, qa qñ ualet iure directo ſubſtitutus ꝓpria authoritate põt bona accipere. nec habet neceſſe accipere de manu alterius. l. cũ hę redes. ff. de acq. poſ. & facit, qđ legiĩ & no. ꝑ gloſſ. & doc. in l. eam q̃. C. de fideicõ. Secus qñ ualet iure fideicõmiſſi, qa oportet, ꝙ de manu alterius ſubſtitutus accipiat. l. j. & l. facta. & l. reſtituta. ff. ad Trebel. Secunda dr̃ia eſt, quia qñ ſubſtitutio ualet iure directo, ſubſtitutus habet iura ſepulchrorũ. ſecus qñ per fideicõmiſſum. l. qa perinde. ff. ad Treb. Tertia dr̃ia eſt, qa qñ ſubſtõ ualet iure directo nõ p̃t detrahi legitima. ſecus qñ valet iure fideicommiſſi: vt le. & no. per gl. & doc. in l. precibus. & ibi per glo. in glo. fi. Et qñ valet vt fideicommiſſaria clarum eſt ſi facta eſt a pagano, ꝙ põt detrahi legitima. Sed ſi facta eſt a milite, vt fuit in caſu. d. l. precibus. eſt magis dubiũ, quia miles vr̃ poſſe priuare filiũ legitima. l. ſicut certi. & l. ſi cum vel in vtero. C. de teſtamen. & de iure codicis nõ ſubiacebat teſtm̃ militis querelę. l. fi. C. de inoffi. teſta. hodie tñ ꝑ iura authẽticorũ vr̃ ſecus. de quo per Bar. in auth. ex cã. C. de libe. pręte. & in l. filio pręterito. ff. de iniuſt. teſt. & ſic uidereĩ ꝙ ſaltẽ ſm iura codicis nõ poterit detrahi legitima, ſed gl. ĩ d. l. precibus. in gl. fi: multũ ſingulariter, & notabiliter tenuit oppoſitum, cũ qua cõiter trãſeũt doc. excepto Bar. qui vr̃ tenuiſſe ꝯrium per rõnes ſuperius dictas. ſed pro gl. facit, quia aliàs modicus fuiſſet fauor matris, quòd obliquareĩ ibi ſubſtitutio. Itẽ põt rñderi ad ꝯria, ꝙ licèt miles poſſit ſm tꝑa codicis exhęredando filium priuare eũ legitima, vel prætereundo eũ ſcienter: vt probatur in iuribus pręalleg. tñ ſi non priuauit eum. deinde inſtituit ſibi hæredem vr̃ quòd ex quo legitima peruenit ad filium in illa non intelligatur grauatus in dubio, vel fortè etiam tunc non poterat grauare. Nam multa interdũ impediũt fienda, quę nõ impediũt iam facta. arg. l. patre furioſo. ff. de his q ſunt ſui, vel ali. iur. & ſic, licèt potuiſſet priuare, & facere, ꝙ nõ tranſiuiſſet legitima ad filiũ, tñ ſi hoc nõ fecit, & trãſiuit ltĩma ad filiũ vĩ ꝙ illã ſine grauamine dẽat hr̃e, vel ſaltẽ, vt dixi in dubio nõ videbiĩ in illa grauare. & hoc modo poſſit ſaluari gl. Quartus effectus eſt, qa qñ ſubſtõ valet iure directo veniunt reſtituẽdi fructus ꝑcepti ẽt iudicio teſtatoris: vt hr̃ in d. l. Centurio. ff. de vul. & pup. ſecus in ſubſtitutione fideicõmiſſaria: vt legitur, & notatur in l. in fideicõmiſſaria. ff. ad Treb. qđ qualiter ſit intelligendum plenè etiã dixi in d. l. Centurio. & per ſuperius dicta habes effectum ſubſtõnis cõpendioſę in milite. Potes tamen aliqualiter latius concludere: qa aut ſit cõpendioſa a milite per verba directa: aut per obliqua: aut per cõmunia. Et ſi per directa, & tunc, aut facta eſt puberi, & valet iure directo, ſiue mater ſit in medio, ſiue nõ: vt voluit gl. in l. precibus. in gl. magna. aut facta fuit impuberi, & tunc, aut mater non eſt in medio, & valet iure directo etiã poſt pubertatẽ. d. l. Cẽturio. Aut mater eſt in medio: & tũc ſm gl. intra pupillarem ętatem valet, vt pupillaris. & ſic iure directo, & de iure cõi. poſt pupillarem vero ętatem fauore matris obliquatur, & trahitur ad fideicommiſſum, ſed ſm Bar. hoc caſu ex quo facta eſt per verba directa, non attẽditur an mater ſit in medio, vel non. & ſm eum valet intra pupillarem ętatem, vt pupillaris directa. & poſtea poſt pubertatem valet iure directo ex priuilegio militis. & ſic, vt ita dixerim tanq̃ ſubſtõ militaris directa, q̃ aũt opinio ſit tenenda dixi ſuperius. Si aũt facta ſit ꝑ verba obliqua, clarũ ꝙ ualet oĩ tꝑe iure fideicõmiſſi, & de effectu ſubſtõnis fideicõmiſſariæ in milite ſatis patet ex his quæ. ſ. dixi. Si aũt ſit facta ꝑ uerbum cõe, tunc ſimiliter uidetur dicendum, quòd ſi facta ſit puberi a milite ualeat iure directo, etiam ſi mater ſit in medio. & ita uĩ eſſe mens gl. in d. l. ꝑcibus. Si aũt facta ſit impuberi, tunc intra pupillarẽ ętatẽ ualebit, ut pupillaris: ſed poſt pupillarem ętatẽ ſi mr̃ non ſit in medio ualebit iure directo, ꝓpter priuilegiũ militis. Si aũt mater ſit in medio: tunc ſm gl. & etiã Bar. & oẽs doct. ualebit iure fideicõmiſſi poſt pubertatẽ fauore matris. ¶ Aduerte tamen, quòd tenendo, ꝙ ſi ſit compendioſa a pagano per uerba cõia impuberi, ꝙ intra pupillarem ętatẽ ualeat iure directo, & poſt pubertatẽ iure fideicõmiſſi, de quo. ĩ. dicetur. uidereĩ poſſe dici, ꝙ qñ cõpẽdioſa facta eſt a milite ꝑ uerba cõia intra pupillarẽ ętatẽ, ualeat ut pupillaris: ſed poſt pupillarẽ ętatẽ, ualeat ut fideicõmiſſaria, etiã ſi mater non ſit in medio ſicut cõtingeret in pagano, tenẽdo qđ ſ. dixi, cũ miles in dubio nõ uideaĩ uelle uti ſuo priuilegio, ſed potius iure cõi. per id, qđ hr̃ in l. in teſtamẽto. C. de militari teſt. & in l. q̃q̃. eo. tit. tñ ut dixi cõis opinio uĩ eſſe gloſ. & doc. ꝙ matre non exiſtente in medio facta a milite impuberi per uerba cõia poſt pubertatẽ ualeat iure directo. Et tenendo opinionem cõem poſſet rñderi, ꝙ miles nõ intelligitur uelle uti priuilegio qñ diſpoſitio ſua eſſet uniformis omni tempore. & ſic intelligant iura ſuperius allegata. ſecus quando nõ eſſet uniformis, quare tũc intelligereĩ uti priuilegio, ut cõtingeret in caſu predicto, qa ſi nõ intelligereĩ uti priuilegio intra pupillarẽ ætatẽ ualeret iure directo, ut pupillaris, poſtea poſt pubertatem ualeret iure obliquõ, & iure fideicommiſſi, & ſic difformiter ualeret. & ideo ut ſua diſpoſitio ſit uniformis intelligatur. uelle uti priuilegio ſuo poſt tꝑs pubertatis matre nõ exiſtente in medio: ſed illa exiſtente eius fauore obliquetur. & hæc ſufficiant de effectu ſubſtõnis cõpẽdioſę factę a milite. Scđo caſu qñ q̃riĩ de effectu ſubſtõnis cõpẽdioſę factæ a pagano hoc eſt nõ milite. Aduerte quarè gl. magna. in l. precibus. tractat hunc articulum ꝑ quatuor qõnes. Primus eſt qñ dicta ſubſtõ ſit per uerba directa nõ adiectis illis uerbis in ſubſtitutione ſine liberis, ſcđa qñ ſit per uerba cõia, non adiectis uerbis prædictis. Tertia qñ ſit per uerba directa, uel communia adiectis uerbis prædictis, ſine liberis. & prædicta omnia quando ſubſtitutio facta eſt ſub unica conceptione uerborum. Quarta quæſtio eſt, quando ſubſtitutio prędicta fuit facta ſub duplici conceptione, puta ſi

ta ſi filius meus deceſſerit in pupillari ætate, uel po-
ſtea quandocunq;. Et in prima concludit, q ſi facta
eſt impuberi, ualet ut pupillaris in pupillari ętate po
ſtea omnino euaneſcit, & nullum effectum operatᷣ.
& ſic non ualet poſtea iure directo, nec iure fideicō-
miſſi de quo ſtatim dicetur. In ſecunda ꝯcludit, q oī
tpe erit fideicōmiſſaria. In tertia ſimiliter concludit,
q omni tpe erit fideicōmiſſaria. In quarta ꝯcludit, q
tunc, quia ſunt duę ſubſtōnes ꝑꝑ duplicē cōceptio
nem cēſentur eſſe duę ſubſtōnes valebit intra pupil-
larē ętatē nō pupillaris: poſtea valebit, vt fideicōmiſ-
ſaria. hoc ſatis vr̄ eſſe clarum ſi facta fuiſſet per ver-
ba cōia: ſed ſi eſſet facta per verba directa, tunc non
pōt eſſe dubium, an poſt pupillarē ætatem oīno an-
nulletur: an vero valeat iure fideicōmiſſi: de quo. ī. tā
getur. Et aduerte etiā: quia gl. in d.l. precibus. vr̄ vel-
le, q licèt cōpendioſa fiat cum dictione geminata: pu
ta, quandocūq; filius meus deceſſerit talis ſit hæres,
vel talem ſubſtituo: q quia vnica eſt conceptio ver-
borum cenſeatur vnica ſubſtitutio, ſicut ſi non adie-
cta illa dictione, quādocūq; dixiſſet. & ſi filius meus
deceſſerit talis ſit hæres, vel talem ſubſtituo. & idem
vr̄ glo. in d.l. Centurio. Iac. de Are. tenuit contrarium
dicens: q quando apponitur dictio geminata, quan-
178 docunq;, † q tunc, qa illa dictio eſt diſtributiua, vr̄
q non cēſeatur vnica ſubſtō, ſed plures: ſicut ſi dixiſ-
ſet ſi deceſſerit in pupillari ętate, vel poſtea. quo ca-
ſu certum eſt, q propter diſtinctionem temporū ſint
plures ſubſtitutiones. notauit gloſſ. magna. ad fin. in
dicta. l. precibus. & pro ipſo bene facit. l. ſicut in an-
nos. ff. quibus modis vſuſruct. amit. Sed hęc opinio
communiter reprobatur. & ſic cōiter tenetur gloſſ.
quia hæc dictio, quandocunq;, non videtᷣ facere quo
minus diſpoſitio ſit vnica. per id quod legitur, & no-
tatur in l. ſtichum. §. ſtipulatio. ff. de verborū obli. per
quem tex. Bar. reprehendit dictā opinionem. tamen
illi textui poſſet reſponderi, q loquitur in contracti-
bus: nos autem in vltima voluntate, inter quæ etiam
eſt differentia: vt patet ex ibi notatis. te tamen vera
opinio prędicta nō vr̄ bene iure probari. & maximè,
quia ſi dicta dictio ex ſui ſignificato induceret gemi
nationem diſpoſitionis deberet illā inducere etiā in
ꝯtractibus. cuius tamen ꝯtrium eſt verum: vt patet in di-
cto. §. ſtipulatio. Nec obſt. d.l. ſicut in annos. quia po
teſt dupliciter reſpōderi. Primo, q ibi illa dictio verſa
tur circa actum qui poterat reiterari: quia pluries po
terat quis pati minimam capitis diminutionē ſi plu-
ries adoptabatur, & pluries emancipabatur. facit, qd̄
habetur in l. pe. ff. de excu. tu. & in c. ſi delegatus. de
offi. deleg. in vj. hic autē verſatur circa actum qui nō
poteſt iterari; quia circa actum mortis, cū ſemel mor
tuus amplꝰ mori nō poſſit. Vel ſcd̄o pt̄ dici ſm̄ Bal. q
ibi repetitio ſp eſt vniformis, hic aūt eēt difformis, qa
intra pupillarem ætatē valeret iure directo: poſtea iure
fideicōmiſſi. Et ideo ibi facilius inducit multiplica-
tionem diſpoſitionis. ¶ His ſic pręmiſſis eſt aduerten
dum pro declaratione eorum quę tetigit gl. in d.l. ꝓ-
cibus. q tria ſunt principaliter videnda, qn̄ fit cōpen-
dioſa a pagano. Primo qn̄ fit per verba directa. Scd̄o
qn̄ fit per verba cōia. Tertio qn̄ fit per uerba obli-
qua. de quibus proſequitur Barto. in d.l. Centurio. &
179 do. Flo. hic. Circa primū qn̄ † ſubſtitutio fit per verba
directa a pagano d. gloſſ. in d.l. precibus. & etiam in
dicta. l. Centurio. vult, q ſi facta ſit cōpēdioſa a paga
no filio impuberi, & in pṫate per verba directa vale-
bit intra pupillarem ætatem, vt pupillaris: ſed poſt
pupillarem ætatem pęnitus annullabitur. & ſic non
valebit tunc iure directo, nec iure fideicommiſſi. &
hæc eſt communis opinio gl. vt patet ex notatis in di
cta. l. precibus. & etiam d.l. Centurio. & in l. pupilla-
ri. & in l. verbis ciuilibus. ff. de vulga. & pup. & in §.
qua ratione. inſtitu. de pupil. ſubſtitu. Idem vr̄ gloſſ.
velle iuris canonici: vt gl. hic, ī verbo, vel ſubſtitutio
nis. & in c. j. ī. e. in vj. in gl. ī verbo abſq; deductione.
Idē Inn. hic. & Hoſti. & cōiter oēs doc. iuris canonici
nemine diſcrepante vſq; ad tempora. Io. Andr. Idem
etiam tenuerūt cōiter doc. iuris ciuilis. vt tangit Bar.
in d.l. Centurio. licèt aliqui quos refert Cy. in l. preci
bus. ſenſerint oppoſitum, & illos ſecutus fuit Io. An.
in nouella, in dicto. c. j. ſuper gloſſ. præallegata. con-
cludens, q poſt pubertatem valebit iure fidicommiſ-
180 ſi. Mouetᷣ primo, qa † verba directa uidentᷣ trahen-
da ad fideicommiſſum ſi nō poſſunt ualere iure dire
cto per. l. Sceuola. ff. ad Trebel. & l. ex facto. in prin.
eo. tit. & l. filiusfa. §. ut quis hæredē. de leg. j. ¶ Itē ſe-
cundo quæritᷣ uoluntas teſtatoris de qua conſtat eſt
ſeruanda eo modo quo poteſt. l. in cōditionibus pri-
mū locū. ff. de condi. & demon. Et præcipuè, qa po-
tius mens q̄ uerba debent attendi. l. cum uirū. C. de
fideicō. & l. qm̄ indignum. C. de teſtamen. facit, qd̄
legitᷣ, & notatur in c. intelligentia. & c. præterea. j. de
ver. ſig. ¶ Tertio ꝓ hoc dicit eſſe caſum in d.l. preci-
bus. quæ ſm̄ eum non vr̄ ponere aliquid ſpeciale in
milite ex eo, quia illa. l. alias fuiſſet poſita fruſtrato-
ria in tit. de mili. teſta. arg. l. Imperatores. ff. de in diē
adiec. ¶ Item ex alio patet ſm̄ eum, q ibi non ponit
ſpecialitatem in milite: qa litera ibi requirit, q filius
fuit in poteſtate teſtantis, q non eſſet neceſſe attēto
priuilegio militari. l. miles ita. §. exhr̄dato. ff. de teſta.
mil. ¶ Itē tertio dicit patere, q non ponat ſpecialita-
tem in milite: quia aut cōſideramus ibi pupillarem,
non vr̄ ibi eſſe ſpecialitas: qa illa valet iure commu-
ni quāuis talis facta ſit a milite: vt patet in d.l. Centu
rio. aut conſideramus ſubſtitutionem fideicommiſ-
ſariam, ſeu inquantum valet poſt pubertatem iure fi
deicommiſſi. & non vr̄ etiam in hoc eſſe ibi ſpeciale:
cū etiam paganus poſſit poſt pubertatem per fideicō
miſſum ſubſtituere. l. j per totū. ff. ad Trebel. Vltima
te pro iſta parte dicit eſſe caſum in c. ſi pater. de teſt.
ī vj. iūcto iſto. c. Raynutiꝰ. Nā ſm̄ eū ibi. & hic, ſubſtō
fuit facta ꝑ uerba directa, nā ibi fuit facta ꝑ uerbū,
moriatᷣ. hic fuit fctā ꝑ verbū ſuccedat. & utrūq; vr̄ eē
directū, qa utrūq; ſonat, q de manu ſua, & nō de ma
nu alterius q̄s accipiat: & tn̄ in d.l. ſi pr̄. dr̄ q in pupil
lari ętate ualet iure directo. & ſic eadē rōne ualuiſſet
hic, ſi deceſſiſſet intra pupillarē ętatē poſt pupillarē
ætatem uidelicet iure fideicommiſſi: ut hic patet: & ꝑ
ꝯñs ur̄ q compendioſa facta a pagano etiam per uer
ba directa ualeat intra pupillarem ætatem iure dire-
cto: ſed poſt pupillarem ætatē iure fideicommiſſi. &
primum ur̄ probari in d. c. ſi pater. ſcd̄m in hoc. c. &
licèt clare in d. c. ſi pater. nō dicatur de tempore poſt
pubertatem: tn̄ ſcd̄m eum debet intelligi, quòd uo-
luerit ille tex. q poſt pubertatem ualeat iure fideicō
miſſi. per id quod habetur in hoc. c. q̄uis hoc clare nō
decidatur in d. c. ſi pater. dicit tamen, quòd in litera
in d. c. ſi pater. dum dixit ſubſtitutionem in dubio iu-
dicari debere directam dūmodo conueniat uerbis, &
perſonis dixiſſet qn̄, & quādiu conueniat uerbis, &
perſonis, tunc per illud. c. fuiſſet hoc dubium clare
decifum. Bar. in d.l. Centurio. licèt dicat paſſum eſſe
dubiū nititur concordare opiniones. nam dicit opi-
nionem gloſſarum, & ſequacium procedere qn̄ ſub-
ſtitutio eſt facta per uerba directa ciuilia, puta hęres
eſto, uel talis ſit hæres, uel talem inſtituo. facit. l. uer
bis ciuilibus. ff. de uul. & pup. Secus dixit ſi ſint uer-
ba dire-

ba directa non ciuilia: vt eſt uerbũ, moriatur, de quo
in d.c.ſi pater. & verbum, accipiat, vel capiat. quia
tũc ꝓcedat opi. Io. And. qui etiã refert do. Bartolutiũ
de Pratis doc. Bononien. diſputaſſe hãc qõnẽ. ꝓut ẽt
refert Bart. in d.l. Centurio. tenuit idẽ diſputans. l. cũ
opinione gloſſarum, dicebat tamẽ contrariã opinio-
nẽ eſſe valde ęquã. Et dixit Bar. in d.l. Cẽturio. ꝙ for
tè diſtinctionem ſuam voluit ſentire Io. An. in addi-
tione magna ſuper dictam gl. abſq; deductione ad fi
nem. dum dixit, ꝙ ſi q̃s vellet pur inherere opinioni
gloſſarũ, & opinioni dicti Bartol. tenentis opinionẽ
gloſſarum poſſet diſtinguere. An facere ſubſtitutionẽ
per verba quæ eſſent directo directa, an per verba, q̃
non eſſent directo directa, ſed per interpretationem,
vt eſt verbum, moriatur, & verbum, ſuccedat. & vide
tur velle, ꝙ directa directo ſint illa, talis ſit hęres. do.
Ant. hic dicit: ꝙ Florentiæ practicatᷣ opi. Ioan. Andr.
quã ſequunẽ cõiter hodie Canoniſtę, vt per quęcũq;
verba, ſit factã ſubſtitutio compendioſa a pagano. &
ſic ſiue per directa, ſiue per cõia intra tp̃s pupillaris
ętatis ualeat, vt pupillaris, ſed poſtea valeat, vt fidei-
cõmiſſaria: prout voluit Io. An. & iſtam opi. ẽt ſequiẽ
do. Flo. hic, quãuis Archid. teneat opi. glo. in c. ſi pa-
ter. de teſta. in vj. vt ibi etiam tangit Io. An. Et aduer-
te, q̃a do. Anto. hic cõcludit, ꝙ interdum fit ſubſtitu
tio cõpendioſa a pagano puberi. Interdum vero fit fi
lio impuberi. Primo caſu concludit, ꝙ tunc ſemper
valet, vt fidecõmiſſaria, & obliqua. & ſic de illa de-
trahitur quarta Trebellianica, & etiam legitima. Et
eſt ratio ſm eum, q̃a paganus nõ põt ſubſtituere di-
recto poſt aditam hęreditatẽ puberi, vel extraneo. in-
ſtitu. de pupil. ſubſti. §. extraneo. & ideo ex quo nun
quã potuit valere iure directo per quęcũq; verba ſit
facta, ſemper valebit iure fideicommiſſi per. l. Sceuo-
la. ff. ad Trebel. vbi patet, ꝙ q̃a ſubſtõ facta in codicil
lis non põt valere iure directo, q̃n in codicillis non
põt dari hæreditas. l. hæreditatem. C. de codicil. ideo
ibi valet iure fideicommiſſi. Iac. tñ de Are. dicebat: ꝙ
ibi facta fuerat ſubſtitutio per verba cõia, & non ꝑ
verba directa. q̃a tunc nullo modo valuiſſet per. l. ver
bis ciuilibus. ff. de vulg. & pup. Sed Bar. in d.l. Sceuo
la. & cõiter doc. intelligunt illam legem q̃n fuit facta
ꝑ verba directa. propterea, q̃a ibi dr̃ ꝙ de benignita-
te. & nõ de iuris rigore trahitur ſubſtõ ibi ad fideicõ
miſſum, cuius ꝯrium eſſet ſi fuiſſet facta ꝑ verba cõ-
munia: quia tunc etiã de rigore deberet trahi ad fi-
deicommiſſum cum verba cõia ſint apta ſui natura
etiam ad ſubſtitutionem fideicommiſſariam. & ſic
non procedit reſponſio Iacob. de Are. Et pro hoc cõi
Intellectu etiam facit, qđ notauit gl. in d.l. verbis ci-
uilibus. & ibi etiam gloſ. vult, ꝙ vbi ꝑ ꝑ conditionem
perſonæ vt contingit in caſu propoſito q̃n fit puberi
non poteſt valere iure directo trahitur ad fideicom-
miſſum etiã ſi ſit facta per verba directa. An aũt hoc
de iure procedat, inferius dicetur. & tãgit etiam dñs
Antonius, an in dicto caſu compẽdioſa comprehen-
dit vulgarem. Et vr̃ dicere ꝙ non, dicens, ꝙ credit, ꝙ
non comprehendit, niſi fideicommiſſariam. de quo
tñ remittit ad notata per Bart. in l. Centurio. Et certe
Bar. ibi vr̃ tenere ꝯrium videlicet, ꝙ ante aditam hæ-
reditatẽ valebit, vt vulgaris, & poſt aditam hæredita-
tem, vt fideicommiſſaria. Primo caſu q̃n compẽdio
ſa fit filio impuberi, & in poteſtate a pagano. Puta, ſi
quis inſtituat filium impuberem, & adijciat, quãdo-
cunq; deceſſerit talem ſubſtituo, vel talis ſit hæres:
tunc dicit, quòd an intra pupillarem ætatem valeat,
vt pupillaris: an vero valeat, vt fideicommiſſaria eſt
opinio ſm eum inter Legiſtas, & Canoniſtas. & etiã
inter Legiſtas inter ſe. & ſimiliter, an valeat poſt pu
pillarem ętatem iure fideicommiſſi. An vero penitus
euaneſcat ſimiliter eſt contentio inter prædictos. &
dictæ opiniones ſurrexerunt ex d.l. verbis. & in l. pu
pillari. ff. de vulg. & pup. & ex d.l. precibus, & ex. c. j.
j. eodem. in vj. ¶ Nam hic iuncto dicto. c. j. videẽ ꝓ-
bari, ꝙ intra pupillarem ætatẽ, valeat vt pupillaris: vt
dicto. c. primo. & poſt pupillarem ætatem, valeat vt
fideicommiſſaria per hoc capitulũ, in ꝯrium facit di-
cta. l. verbis. & l. in pupillari. vbi dr̃ ꝙ expirat puber-
tate eueniente. & ſic penitus euaneſcit. ipſe autem
poſt Bar. cõcludit in dicta. l. Centurio. ꝙ ſi fiat ꝑ ver-
ba directa ciuilia. puta, talis ſit hęres, vel talẽ inſtituo
ꝙ tunc intra pupillarem ætatem valebit iure directo,
poſtea penitus euaneſcet. & ſic non ualebit iure di-
recto, nec iure fideicõmiſſi. & ex eo, quia iſta uerba
directa ciuilia hoc eſt inducta a iure ciuili ſunt adeo
nobilis naturæ, ꝙ q̃n ſemel ualuerũt iure directo nũ-
quã obliquanẽ: imo potiꝰ oĩno irritanẽ: & euaneſcũt,
quàm obliquantur, quia propter eorum nobilitatem
non patiuntur ſe obliquari ex quo ſemel ualuerunt
iure directo: ut probatur in dicta. l. in pupillari. licèt
ſecus ſit ubi nunquam potuerũt ualere iure directo:
ut ſuperius dixi, nec obſt. prædictis hoc capitulum:
quia hic fuit appoſitum uerbum, ſuccedat: quod non
eſt uerbum directum mere ciuile: licèt aliàs poſſit ap
pellari directum: quia ſonat, quòd manu ſua quis ac
cipiat hæreditatem. Et prædicta procedunt etiam ſi
mater fuerit in medio. Si autem ſubſtitutio compen
dioſa ſit facta per uerba directa: ſed nõ merè ciuilia,
ut eſt uerbum, moriatur. de quo in dicto. c. j. ĩ. eo. in
vj. & uerbum ſuccedat, & accipiat. ¶ Nam iſta oĩa
poſſunt dici directa, quia denotant, ſeu ſonant, ꝙ q̃s
per ſe, & non de manu alterius habeat hæreditatem.
facit quod nota. in l. cauſa quam. C. de fideicommiſ-
ſis. & cum intra pupillarem ętatem ualebit, ut pupil-
laris, etiam ſi mater ſit in medio: ut probatur in dicto.
c. ſi pater. ĩ. co. in 6. Et poſt pupillarem ætatẽ ualebit,
ut fideicommiſſaria per hoc capitulum. Et hoc caſu
habeat locum Io. An. & præcedens opinio Bar. Si au
tem ſit facta compẽdioſa impuberi ꝑ uerbum, com-
mune: ut eſt uerbum, ſubſtituo, quod poteſt intelligi
directo, uel per fideicommiſſum. tunc ſm Bart. ſi ma-
ter eſt in medio ſemper ualet, ut fideicommiſſaria fa
uore matris, ſic etiam intra pupillarem ętatem. matre
uero non ſubſiſtente in medio ualebit intra tp̃s pu-
pillaris ætatis, poſtea ut fideicommiſſaria. & eſt ma-
gna uis, ut ipſe dicit, an ſit directa pupillaris, an uero
fideicommiſſaria: quia ſi ualet, ut pupillaris. & ſic, ut
directa, nõ poterit detrahi legitima. nec quarta Tre-
bellianica, quia ſubſtitutio pupillaris reputatur cõ-
cernere fauorem, & commodum pupilli: quia per il-
lam habet hæredem. l. Iulianus ſcribit ſi pupillus. ff.
de acquirenda hæredita. & ideo poteſt fieri etiam in
legitima: ut nota. in l. ex tribus. C. de in officio. teſta-
men. quia ut dixi per pupillarem non cenſetur fuiſſe
grauatus, ſecus in ſubſtitutione fideicommiſſaria: q̃a
per illam non ſucceditur pupillo, ſed defuncto. l. co-
hęredi. §. cum filiæ. ff. de ulgari. & pupillari. & ſic con
tinet grauamen. Et ideo illa nõ põt fieri in legitima,
ut nota. etiam in d.l. ex tribus. & ideo q̃n ſit fideicõ-
miſſaria: detrahitur legitima. & per hoc dicit dñs An-
tonius, quòd quidam, ut ita dixerim, iudiconus, uica
rius Epĩ iudicauit in cõpẽdioſa quartã detrahẽdã cũ
pupillus deceſſiſſet ĩ pupillari ętate. & ualeret ſubſtõ
non pupillaris male iudicauit: ſed bene iudicaſſet ſi
deceſſiſſet pubes factus. ex ſupradictis eſt contentus
domi. Antonius hic in materia compẽdioſę dicẽs
vt ſup-

vt ſuperius dixi : quòd Florentiæ practicatur opinio
Io. An. canoniſtarum, vt ſic per quęcunq; verba ſit ſa
cta, hoc eſt, ſiue ſint directa, ſiue cõia. & ſiue directa ci
uilia, ſiue alia, quòd poſt tempus pupillaris ætatis va
let iure fideicommiſſi: ſed intra tempus pupillaris ęta
tis valet, vt pupillaris. do. autem. Flor. hic dicit, quòd
licèt Ioannes And. in pręallegato. c. ſi pater. videat̃ ſa
cere diſtinctionẽ inter verba, q̃ ſunt directa directo :
& illa, q̃ ſunt directa non directo. tamen hoc finali-
ter non videtur ibi approbare. Item ex verbis eius ſe
cundum eum non colligitur ipſum velle, quòd ver-
bum moriatur, vel ſuccedat, ſint verba directa nõ di-
recto. demum refert opinionem Bald. in l. precibus.
ſed illam meo iudicio non plenè hic retulit. vnde ad-
uerte, quia Baldus in dicta. l. precibus. facit differen-
tiam, an dicatur quandocunq; filius meus deceſſerit
talis ſit hæres filio meo, vt tũc procedat opinio gloſ-
ſarum, & ſequacium, vt ſic tunc intra pupillarem ęta
tem valeat, vt pupillaris, poſtea penitus euaneſcat. &
ſic non valeat iure fideicommiſſi. An vero dicat quã
docunq; filius meus deceſſerit talis ſit hæres, vel ta-
lis ſit mihi hæres, vel talis ſit mihi bonorum poſſeſ-
ſor. nam dicta verba in effectu ſonant idem acſi di-
xiſſet ſit dominus hæreditatis meę. facit. l. his verbis.
ff. de hæred. inſt. dñium aũt dr̃ vtile, & directum, & ẽt
vtiliter dominus, dr̃ dñs in effectu, & ſimili ter vtil ter
dr̃ hæres effectu. l. ſi filius ff. quòd cum eo. & ideo ſm
eum non debemus iudaizare. i. inhęrere rigori verbo
rum : ſed potius intelligere ſermones ſm ſubiectam
materiam. per id quod hr̃ in l. plenum. §. ęquitij. ff. de
vſu, & habitatione. & in l. ſi vno. in prin. ff. loca. & iõ
poſt pubertatẽ debet valere iure fideicõmiſſi pp ex-
preſſam voluntatem teſtãtis qui voluit hæreditatem
ſuam ad ſubſtitutũ peruenire. & ideo ſeruanda vide-
tur voluntas eo modo quo põt. argu. l. peculium. §. j.
ff. de pecu. mouetur etiam pp verbum, quandocũq; t.
q vr̃ denotare diſtributionem temporũ : prout etiam
dixit Iaco. de Are. Io. tñ And. in d. c. ſi pater. dicit idẽ
etiam ſi non fuerit appoſitum verbum, q̃ñcũq;: vt q̃a
ſimpliciter dictũ fuerit ſi filius meus deceſſerit dum-
modo non reſtringat ſe ad pupillarem ætatem : opi-
nio Io. An. vt etiam ipſe tangit in c. ſi pater. ſatis vi-
detur probari in d. c. iuncto hoc. c. quia nec ibi, nec
fuit hic appoſita dictio, quandocũq;. & tñ vr̃ probari, q
intra pupillarem ætatem valeat, ut pupillaris : vt pa-
tet in dicto. c. j. & poſtea, vt fideicommiſſaria, vt vide
tur probari. faciat, qđ dixi. s̃. circa articulum illũ : an
idẽ operetur dictio, q̃ñcunq; : quòd operatur diſtin-
ctio temporum ſm id quod tetigit glo. in l. precibus:
in gl. magna. ad fi. & aduerte, licèt domi. Flo. non tã
gat. diſtinctio. Bal. non vr̃ bona : q̃a licèt in ſubſtõne
apponat̃ verbum, mihi nihil operetur. & hr̃ perinde
acſi non fuiſſet adiectum, & fuiſſet quis ſubſtitutus fi
lio: vt eſt caſus in l. ſi ita ſcriptum. §. qui filio. ff. de bo
no. poſſeſ. ſm tabu. ipſe tamen do. Flor. ſolum poſuit
ſm mẽbrum diſtinctionis Bal. & non primũ. & finali
ter concludit, q ſtandum eſt indiſtinctè opinioni Io.
An. mouetur, quia ſecundum eum nulla lege vide-
tur probari, quòd verba directa non poſſint habere
ſenſum obliquum. Imo potius contrarium: quia quã-
do non poſſunt propriè intelligi ſæpe impropriãtur,
vt valeat diſpoſitio potius, quàm pereat: vt notauit
gloſſ. in c. præterea. ĩ. de uerbor. ſignific. & ſpeciali-
ter in hac materia uidetur hoc probari ſecundum eũ
in l. Sceuola. ff. ad Trebel. ubi ſubſtitutio directa fa-
cta in codicillis: quia non poteſt ualere iure directo:
cum hęreditas in illis non poſſit dari, uel adimi. l. hę-
reditatem. C. de codicil. ualet iure fideicommiſſi. ad

idem allegat. l. ex facto. in prin. ff. ad Treb. & filiusfa
milias. §. ut quis hęredem. ff. de leg. j. & quod hr̃ in di
cto. ca. j. vbi dicit, q dicta ſubſtitutio interdum ex cã
trahitur ad fideicommiſſum. ad. l. autẽ in pupillari.
& l. Centurio, & l. uerbis. Primo dat ſolutionem ge-
neralem dicens, q ille leges ſolum probant, q pube-
ri nõ poteſt directo ſubſtitui ceſſante priuilegio mili
tari. demum reſpondet ſpecialiter aliquali pręalleg. dicta-
rum legum. & primo ad. l. pupillari. nam dicit, q ibi
loquitur in expreſſa pupillari in qua procedit, q etiã
ſi ſit comprehenſum maius tempus expirat per puber
tatem. ſecus eſt in compendioſa: quia illa poteſt ante
pubertatem valere iure directo. d. c. j. & poſt puberta
tem iure fideicommiſſi: vt hic. & ex hoc patet, q ver-
ba ſubſtitutionis compendioſę quando poſſunt veri
ficari p'ntibus mod , debent intelligi in illum ſen
ſum quẽ caſus obtulerit. per id, qđ hr̃ in d. c. j. & in l
tij. in prin. ff. de adimen. leg. in l. hæc conditio. §. fi. ff
de condi. & demon. & ſic debet intelligi ſm ſubiect
materiam. vt præalleg. l. plenum. §. equitij. & in di-
cta. l. ſi vno. faciat. s̃. de fide inſtru. c. inter. ver. cæterũ.
ad. l. verbis ciuilibus. reſpondeo, q loquitur ẽt de pu
pillari ſubſtõne. Vel ſecundo põt dici, q in quãrum
ibi dr̃, q verbis ciuilibus poſt annum quartũdecimũ
ſubſtitutio fruſtra fit. debet intelligi, quo ad hoc, vt
talia verba inducant effectum ciuilem id eſt directũ
poſt quartũdecimũ annũ, q autẽ verba non poſſint
impropriari non probat illa. l. ſm eum. & ſic erit ſen-
ſus, q fruſtra apponunt̃ verba directa poſt puberta-
tem, quia non pariunt effectum directũ, ſed obliquũ,
& ſic eſt perinde acſi non fuiſſent appoſita verba di-
recta, ſed obliqua. & iſta. l. vt etiam ipſe dicit eſt illa
l. quæ magis obſtat opinioni Io. And. q̃ aliqua alia. &
magis facit, pro opinione glo. quam aliqua alia. tamẽ
ſcđm eum quare multa iura, & rationes faciũt in cõ-
trariũ debet dicta. l. exponi prout prædixi ne contra-
dicat alijs iuribus. argu. c. cum expediat. de elect. in
vj. & præcipuè, ut accipiant̃ uerba in eo ſenſu in quo
res ualere põt, ut ſic potius in dubio ualeat q̃ peat.
arg. c. Abbate. ĩ. de uer. ſig. Et iõ ne alia iura, & rõnes
obſtent non ur̃ inconueniens ſm eum. ſi uideatur fie
ri aliqualis uiolentia in reſpondendo dictæ. l. literæ
legis. ad. l. autem Centurio. reſpondet, q illa. l. ſolum
probat, quòd ſpeciale eſt in milite, ut ſubſtitutus ab
eo admittatur iure directo poſt pubertatem. & ſic nõ
obſtat quare non dicit, q in pagano non poſſit ualere
iure fideicommiſſi. diſting. autem Barto. an uerba ſint
directa, & ciuilia: an uero directa, & non ciuilia non
eſt curandum ſecundum eum: quia iure non ur̃ pro-
bari ſimiliter, nec de illa. An uerba ſint directo dire-
cta: an uero ſint communia. & dicit Bald. ſm eum in
dicta. l. p̃cibus. quòd illa diſtinctio Bart. fuit Nicolai
de Matharellis cui Bar. ſurripuit, vt aliàs fecit in mul
tis locis: ut dicit Bal. & ſic reſidet d. Io. ¶ Sed aduer-
te, quia licèt iſta quæſtio ſit ualde dubia: tamen de iu
re uidet̃ poſſe defenſari opi. gl. iuris ciuilis, & canoni
ci, & quæ etiam fuit communis Legiſtarum, & cano
niſtarum ante tempora. Io. An. & Bar. & uideatur &,
quòd ſit de iure uerior primo per dictam. l. uerbis ci-
uilibus. nõ uiolando illam per quam uidetur, quòd
etiam ſubſtituatur puberi per uerba directa a paga-
no, quòd illa ſit penitus fruſtratoria, & ſic nihil peni
tus ualeat, pro quo etiam facit, quod inferius dicetur
ad idem etiam facit pręallegata. l. in pupillari. & qđ
habetur in §. extraneo. Inſtitu. de pupilla. ſubſti. Itẽ
pro hoc facit quare teſtator nõ poteſt facere quomi
nus leges habeant locum in ſuo teſtamento. l. nemo
poteſt. ff. de leg. j. & ſic uidetur, qòud ex quo. l. dicit,
quòd

quòd paganus non poſſit puberi directo ſubſtituere,
ꝙ ſi contrafaciat ſubſtitutio penitus ſit nulla, ar.l.nõ
dubium.C.de leg.& pro hoc etiam faciat,quia tunc
videtur obſtare teſtatori illa rĩa vulgata , quod nolui
potui , & quod volui adimplere nequiui, facit.l.j.ff.
de iure codicillorũ . & qđ hr̃ in l.multum . C.ſi quis
alteri,vel ſibi . & in c.cum ſuper.s̃.de officio delega.
¶Item fortior pro hoc facit, quia vbi lex prohibet di
ſpoſitionem directè fieri nõ ualet etiam iure fideicõ
miſſi ſi contra legis diſpoſitionem teſtator faciat illá
directam etiam ſi de fauore libertatis agatur: vt pro-
batur expreſſe in l.ſeruo. C.de teſtamentaria manu-
miſſione. & in l.ſi ſeruus legatus.§.ſi idẽ ſeruus.ff.
deleg.j.& in l.quoties.§.ſed & ſi ſeruo.ff.ad Trebel-
lianũ.in quibus patet,quòd ſi teſtator directo dat li-
bertatẽ ſeruo alieno non valet legatum etiam iure fi
deicõmiſſi, ſi igitur verba directa in materia liberta-
tis cui iura multum fauẽt: vt patet in §.fina.inſtit.de
dona.non trahuntur ad fideicommiſſum: vt patet in
dictis iuribus,multo ergo minus verba directa trahẽ
tur ad fideicõmiſſum in materia noſtra,& imputãdũ
vr̃ teſtatori,quia contra legis prohibitionem vſus eſt
verbis directis.& ideo ſi vt dixi, uerba directa ĩ liber
tate nõ trahuntur ad fideicommiſſum,multominus
trahentur hoc caſu argu.eorum quæ habentur in c.
cum in cunctis . in prin.s̃.de elec.Nec ob.prædictis,
qđ hr̃ in l.Sceuola.ff.ad Trebel.vbi patet, ꝙ ſubſtitu
tio facta ꝑ verba directa ſi non põt valere iure dire-
cto trahitur ad fideicommiſſum,quia reſpõderi põt,
quòd interdum diſpoſitioni quæ fit directo.l.quo ad
ſui eſſentiam non reſiſtit , ſed propter aliquod acci-
dens , vt qa diſpoſitio ſui natura bene poteſt valere
iure directo,ſed impedit̃ valere caſualiter ꝑꝑ quali-
tatẽ actus in quo fit. & tunc bene trahitur ad fideicõ
miſſum.& ita loquitur dicta.l.Sceuola. Nã ſubſtitu-
tio pupillaris,vel breuiloqua : de qua ibi bene pote-
rat fieri ſui natura directa etiam a pagano: ſed prohi-
beant̃ fieri caſualiter : ex eo,quia fiebat in codicillis
in quibus hæreditas dari non poteſt.l.hærededitatẽ.
C.de codicillis . ¶Interdũ vero lex reſiſtit diſpoſitio-
ni directę penitus etiá quo ad ſui eſſentiam.& prohi
bet illam regulariter fieri:& tunc talis diſpoſitio non
trahitur ad fideicõmiſſum : vt patet in dicta.l.ſeruo.
& dicto.§.ſi idem ſeruus. & de iſta loquimur hic.qa
puberi nullo caſu poteſt paganus ſubſtituere directo
ẽt in teſtamento:ideo tunc non trahitur ad fideicom-
miſſum propter maiorem reſiſtentiam quam facit.l.
in hoc caſu quam in præcedenti. ¶Item non obſt.d.
l.ex facto.ff.ad Trebel.cũ ſimilibus præallegatis , qa
reſponderi poteſt in effectu eodem modo . Nam di-
ſpoſitio bene poterat ibi valere iure directo:quia ille
quẽ rogauit teſtator, vt faceret ſibi hæredem Titium
poterat ipſum Titium ſcribere hæredẽ , tñ quia non
fuit conueniens,ꝙ poſſet ad hoc neceſſitari per diſpo
ſitionem ipſius teſtatoris ne tolleretur libera facul-
tas teſtandi contra.l.ſtipulatio hoc modo concepta .
ff.de verb.ob.ideo nimirum ſi ſaltem neceſſitatur per
fideicommiſſum reſtituere . & ſic dicta diſpoſitio in
effectu trahit̃ ad obliquã,ſeu fideicõmiſſariá.hic au-
tem,vt dixi id , quod directo diſponebatur fieri non
poterat lege penitus reſiſtente ſubſtantiæ,& eſſentię
181 diſpoſitionis. ¶†Item non obſtat,ꝙ voluntas teſtato
ris debet ſeruari,qa verum eſt qñ eſt legitima , & ei.
l.non reſiſtit. vt dr̃ in d.l.cõqueſtio. ad fi.ſecus qñ.l.
ei reſiſtit.vt patet in l.nemo põt.de leg.j.& d.l.ſeruo.
cũ ſimilibus . ¶Item nõ obſt.ſi dicat̃ , ꝙ etiá libertas
relicta directo vr̃ debere trahi ad fideicommiſſum ſi
nõ põt valere directo per.l.gñaliter.§.ſi quis ſeruo.
ff.de fideicõmiſ. liberta.quia illud eſt ſpeciale in ca-
ſu illo ꝓpter ius pignoris , qđ habebat teſtõr in ipſo
ſeruo,vt ibi no.& in d.l.ſeruo. & in l.cogi.§.ſed & ſi
ſeruo.ff.ad Trebel.¶Item non ob.d.l.precibus.quia
põt dici primo,ꝙ nõ facit ad ꝓpoſitum:ꝓut ibi hr̃ in
lr̃a verbũ ſubſtituit , qa loquitur tũc qñ ſubſtõ facta
eſt per verbum cõe, & non qñ per uerba directa.ſiẽ
ſi intelligatur qñ fuit facta per verba directa poteſt di
ci, ꝙ ſit ſpeciale in milite , ꝙ vbi aliàs in pagano poſt
pubertatem penitus eſſet nulla,in milite non erit pe
nitus nulla, ſed valebit iure fideicommiſſi matre exi
ſtente in medio,& ipſa non exiſtente valebit iure di-
recto:vt ibi no.& probatur etiam in d.l. Centurio.&
ſi dicatur ex quo illa lex ponit ſpecialitatẽ in milite
quare nõ fuit poſita in ti.de mili.teſt.vbi ponuntur il
la quæ in militibus ſunt ſpecialia . rñderi põt,ꝙ licèt
ponat aliqd ſpeciale poſt tꝑa pubertatis, tñ ĩtra tꝑa
pubertatis ponit ius cõe . & ꝑꝑ hoc illa.l. fuit poſita
in tit.de impub.& alijs ſubſti.Et ſimile patet in l.Cẽ-
turio . quæ licèt ponat aliquid ſpeciale in milite poſt
tꝑa pubertatis,tñ quia intra tꝑa pubertatis ponit ius
cõe fuit poſita in ti.de vul.& pu.in quo principaliter
tractat̃ de iure communi regulari in materia ſubſti-
tutionum , licèt incidenter quandoq; aliqua ſpecia-
lia interſerant̃ . Nec eſt abſonum, ꝙ in vno titulo in
quo aliquid principaliter tractatur interſeratur aliqd
incidenter,qđ ſit de materia alterius tituli. iuxta id,
quod no.in rubri.de ꝓcur.& in rubri.ff.manda.ideo
aũt reqſiuit litera in d.l.precibus.quòd filius impu-
bes eſſet in poteſtate militis: quia aliàs non traheret̃
ſubſtitutio intra tempora pupillaris ætatis ad omnia
bona filij, ſed ſolum ad ꝓuenta a patre.l.miles ita.§.
exhęredato.ff.de teſta.mili.& licèt ibi pupillaris va-
leat iure cõi . & fideicommiſſaria poſſit fieri poſt pu-
bertatem etiam a pagano , tñ ex quo ſubſtitutio fuit
vnica.& compendioſa per verba directa vbi a paga-
no poſt pubertatem funditus eſſet nulla ſpeciale eſt
in milite, ꝙ matre exiſtente in medio non eſt fundi-
tus nulla:ſed trahitur ad fideicommiſſum : vt ibi pa-
tet in d.l.precibus . & ſi mater non eſſet in medio va
leret omni tẽpore iure directo:vt patet in d.l.Centu-
rio.& ſic patet,quòd rationes Io.And.nõ concludũt
neceſſario illá legẽ ꝑcibus.ponere ius cõe.Et ex pręe-
dictis etiam videtur poſſe inferri , ꝙ ſi fiat ſubſtitutio
cõpendioſa a pagano puberi per verba directa,ꝙ illa
funditus ſit nulla. & pro hoc bene facit.d.l.verbis ci
uilibus. dum indiſtinctè dicit ſubſtitutionem fruſtra
fieri poſt annum quartumdecimũ.& ad idem facit.§.
extraneo. inſti.de pupilla.ſubſtitu.& ſic non valebit,
tũc iure directo cum.l.reſiſtat nec iure fideicõmiſſi ,
ex quo teſtator id non dixit.& hoc ẽt voluit gl.finali
ter in d.§.extraneo.& Io.And.in d.c.ſi pr̃.in nouella
ante gloſſas in verbo interdum . vbi vr̃ velle hác eſſe
cõem opin.Legiſtarũ,& cũ illa ibi tranſit.& ẽt ſuper
gl.hic decidit in additione in verbo , extinguit̃.licèt
poſtea in magna additione aliter vr̃ ſentire. & ſcđm
hoc vr̃ ꝙ gl.d.l.verbis ciuilibus . inquantum conclu-
dit, ꝙ ſubſtõ facta ꝑ verba directa ſi nõ põt valere iu
re directo ꝑꝑ ꝯditionẽ ꝑſonæ eius cui fit trahet̃ ad fi
deicõmiſſum nõ vr̃ bñ dicere de iure, licèt cũ ea trã
ſeat Bart.& cõiter doc.& ſic de iure in hoc vr̃ melius
dixiſſe gloſſ.in d.§.extraneo . quæ licèt primo loco
videatur concordare cum gloſſ.dictæ.l.verbis ciuili-
bus.tamen finaliter tenet contrarium.& ſic eſt illi cõ
traria , & ex hoc etiam poteſt inferri , quòd ſi pater
ſubſtituit filio emancipato pupillariter per verba di-
recta , vel mater filio ſuo impuberi tunc talis ſub-
ſtitutio non valebit iure directo: quia non poteſt
cum

cum deficiat vnum de ſubſtantialibus ſubſtitutionis
pupillaris ex quo filius nō eſt in poteſtate ſubſtituen
tis,nec valebit etiam iure fideicommiſſi ex quo teſta
tor hoc non dixit:vt patet ex prædictis,licèt Bar.in d.
l.verbis ciuilibus.& cōmuniter doc.velint dictā ſub-
ſtitutionem trahi ad fideicōmiſſum,& idē dicat , qñ
fit extraneo impuberi.Sed vr̃ q̃ de iure non bene di-
cat per prædicta,& contra opi.Bar. in hoc vltimo fa-
cit etiam,quia ſi qñ fit ſubſtitutio extraneo impube-
ri pupillaris valeret a prin.iure fideicommiſſi: ergo li
cet poſtea teſtator adoptaret illum loco filij non de-
beret valere vt directa pupillaris,cum ſubſtō fideicō
miſſaria non trahatur ad directam:vt notauit gl.in d.
l.verbis ciuilibus.& tñ contrarium ipſe voluit in l.ij.
§.ſed & ſi extraneum.ff.de vul.& pup.& hoc ponde-
ra pro intellectu illius §.nā ſm hoc vr̃ eſſe clarior in-
tellectus quod intelligatur, q̃ ibi poſt factā adoptio-
nem poſſit ſubſtituere quāuis trāſiuerit cū intellectu
Bar.In materia pupillaris.¶ Item aduerte,quia quod
dixi compendioſam factam impuberi a pagano per
verba directa poſt pubertatem eſſe funditus nullam,
procedit niſi in teſtō eſſet adiecta clauſula codicilla-
ris,ſi nō valeret iure teſtamenti,valeat iure codicil-
lorum,quia tunc pp vim dictæ clauſulæ poſt puber-
tatem trahetur ad fideicommiſſum:vt notauit Bal.in
d.l.verbis ciuilibus.& ibi etiam dixi, & hoc dictū ſin
gulariter no.& diligenter tene menti, quia cū cōiter
hodie dicta clauſula apponatur in teſtamentis nō eſt
neceſſe inſiſtere in opinionibus de quibus ſuperius
eſt dictum,quia virtute dictæ clauſulæ ſubſtō poſt pu
bertatem trahetur ad fideicommiſſum,licèt facta fue
rit per verba directa dictæ auth. opiniones pñt locū
hr̃e,qñ dicta clauſula non eſſet inſerta : & ideo bene
inſpicias,an in teſtō dicta clauſula ſit inſerta,vel non.
Item prædicta vera,qñ vnica fuit cōceptio,nec diſtin
cta fuerunt tpe,ſi autem fuiſſent diſtincta,vt quia di-
xiſſet teſtator, qñcunq; filius meus deceſſerit in pu-
pillari ætate,vel poſtea,talis ſit hæres tunc cenſeren-
tur duæ ſubſtitutiones vna pupillaris,& alia compen
dioſa poſt pubertatem:vt voluit gl.magna.ad fi.in d.
l.precibus.ideo ſi teneremus opinionem gl.in l.ver-
bis ciuilibus. q̃ ſubſtitutio facta puberi per verba di-
recta trahatur ad fideicommiſſum hoc etiā caſu poſt
pubertatem traheretur ad fideicōmiſſum , & hoc ét
vr̃ velle gl.in d.l.precibus.in glo.magna.ad finé.ſed
tenendo gl.quæ habetur in §.extraneo.inſti.de pup.
ſubſti.non eſſet vis,an eſſet facta diſtinctio temporū,
vel non,qñ eſſet facta per verba directa:ſed poſſet be
ne eſſe vis,qñ eſſet facta per verba communia , & ſic
etiam poſſet intelligi gl.in d.l.precibus.Et ex prædi-
ctis patet q̃ opinio gloſſarum iuris ciuilis,& canoni-
ci,& ſequacium,& quæ erat cōis Canoniſtarum , &
Legiſtarum ante tempora Bar.& Io.An. inquantum
182 volunt † q̃ ſubſtitutio compendioſa facta filio impu
beri a pagano per verba directa intra pupillarem æta
tem, valeat vt pupillaris,poſtea vero nullatenus va-
let etiam iure fideicommiſſi,& ſic penitus annulleť,
vr̃ poſſe de iure defenſari , & vr̃ etiam de iure verior
per ea quæ ſuperius ſunt dicta.fateor tñ q̃ æquior eſt
opi.Io.An.quam etiam ſequitur d.Flo.¶ Iſta tñ con-
tentio tollitur,qñ clauſula codicillaris eſſet appoſita
in teſtō:vt prædixi . ¶ Item etiam patet q̃ de iure pōt
ſuſtineri opi.gl.in d.§.extraneo.videlicet,q̃ ſubſtitu-
tio facta puberi per verba directa penitus ſit nulla,&
non valeat etiam de iure fideicommiſſi. gl.tñ in d.l.
verbis ciuilibus.quam ſequitur Bar.& cōiter doc.te-
nuit contrarium videlicet, q̃ tunc valeat iure fideicō
miſſi ex quo a principio nō poteſt valere iure directo.
Nam licèt qñ ſubſtitutio ſemel valuit iure directo ſi
cta per verba directa,poſtea non obliquetur:per ea q̃
ſuperius ſunt dicta: tñ quando a principio nō poteſt
valere iure directo erit ſecus , & hæc opinio æquior
eſt,& illam ſequitur Bart.& cōiter doc.difficile eſſet
in practica obtinere contra illam gl. licèt glo.in d.§.
extraneo.tenuerit contrarium:& illa videatur de iu-
re verior per ea quæ.ſ.dixi.& quæ hñr in text. in d.l.
verbis.& in l.ſeruo.C.de teſta.manu. ¶ Item aduer-
te,quia prædicta procedunt , qñ non fuit appoſita in
ſubſtitutione cōditio ſine liberis. Si autem fuiſſet ap
poſita : vt quia dictum fuiſſet , quandocunque filius
meus deceſſerit ſine liberis , talis ſit hæres , eſt tunc
dubiū:an pcedant ſuperius dicta gl.in d.l.precibus .
tenet q̃ non.nam dicit q̃ quando apponūtur illa ver-
ba,ſine liberis,ſiue ſubſtitutio fiat per verba directa,
ſiue per verba communia,q̃ tunc ſemper erit fideicō
miſſaria,quia taliter conſueuit fieri fideicommiſſaria
de iure,& de facto.Et quia illa verba,ſine liberis,nō
videntur congruere impuberi,qui non poteſt habere
liberos.faciat quod hr̃ in l.j.in prin.ff.de ſuis & legi.
& ſic potius vr̃ feciſſe principaliter puberi in quo nō
poteſt valere iure directo,vt in §.extraneo.inſtitu.de
pupil.ſubſti.Sed iure fideicommiſſi,vt ibi patet,ideo
etiam in pupillari ætate,erit fideicommiſſaria , & li-
cèt verba ſint directa trahentur ad fideicommiſſum,
per l.Sceuola.ff.ad Treb. & iſtud etiam tenuit glo.in
verbo ſubſtitutionis,& idem Inn.hic idem tenuit Ia.
de Bel.ſed alij doc.cōiter tenent contrarium dicētes,
q̃ iſta adiectio ſine liberis,non immutat naturā ſub-
ſtitutionis, & pro hac facit,quia dicta verba tacitè vi
detur intellige etiam, ſi non exprimantur. per id qđ
hr̃ in l.cum accutiſſimi.C.de fidei.& ſic expreſſio ni-
hil vr̃ operari ex quo tacite inſunt.ar.l.iij.ff.de leg.j.
& l.non rectè.C.de fideiuſ.& pro iſta parte etiam vr̃
caſus apertus in c.j.ſ.eo.li.vj.ubi illa uerba,ſine libe
ris,fuerunt appoſita, & tñ intra pupillarem ætatem ,
ualet iure directo ſubſtitutio, ut pupillaris , ad idem
etiam d.l.Centurio . Nam ibi etiam dicta uerba fue-
runt appoſita,& tñ ibi dr̃,q̃ iure cōi ſubſtitutio intra
tpa pupillaris ætatis ualeat iure directo,ut pupillaris,
nec ob.ratio glo.d.l. precibus.dum dicit,q̃ impubes
generare non pōt, nec hr̃e liberos: quia iſtud non eſt
uerum ſimpliciter. Nā imo poteſt ſi malicia ſuppleat
ætatem.ſ.de deſpon.impu.c.impuberes.& c.a nobis.
& c.de illis.& pro hoc etiam, quod notauit gl.inſtit.
de nup.circa prin. & xx.q.j.in ſumma.& ſic patet , q̃
illa uerba,ſine liberis eſt , adaptari non pñt ad pube-
rem , & iſta rñſio ſufficit quamuis Bar.in l.Centurio.
dicat q̃ poſſit dici aliud eſſe in dictione inteſtatus, q̃
non conuenit pupillo, q̃ non poſſit facere teſtū:aliud
in dictione,ſine liberis,quæ ur̃ congruere pupillo . p
id quod hr̃ in d.l. Centurio.Præterea gl. in d.l.preci-
bus.& etiam Ia. de Bel.uñr uelle , q̃ ſubſtō facta im-
puberi per illa uerba.ſine liberis, trahatur ad tp̃s pu-
bertatis ī quo poteſt hr̃e liberos, & ſic vr̃ uelle, q̃ in-
tra tp̃s pupillaris ætatis ſubſtō eſſet ſine effectu , ſi ſic
intelligeretur, q̃ ur̃ eſſe abſonum , & ideo tenendum
eſt ſecure,q̃ dicta uerba,ſine liberis, non alterant na-
turā ſubſtitutionis , & ideo ſi aliàs ualuiſſet intra tpa
pupillaris ætatis iure directo,ut pupillaris , ualebit ét
183 in caſu prædicto.¶ † Iuxta pdicta q̃ritur , q̃d ſi ſubſtō
compendioſa fiat filio impuberi,& in ptāte , per uer-
ba directa in certa re,uel q̃titate.concludit Bar. in d.
l.Centurio. q̃ ſi fit per verba directa ciuilia : puta ta-
lis ſit hæres,vel talē inſtituo,q̃ tunc traheť ad vniuer-
ſa bona pupilli,& ne aliàs decedat p parte teſtat⁹ , &
pro parte inteſtatus : ſicut ét inſtitutio primo loco fa-
cta in

ĉta in certa re trahitur ad vniuerſa bona teſtantis.&
de hoc eſt caſus ſingularis ſm vnū intellectū in l.co-
hēdi.§.ſi.ff.de vulga.& pupil.ſecus dicit,qñ ſacta eēt
per verba cōia, vel per verba directa non ciuilia ꝑ l.
cogi.§.& generaliter.ff.ad Trebel.Quid autē, ſi facta
ſit ſubſtitutio per verba communia in certa portione
inferius dicetur.¶Circa articulū,qñ ſubſtitutio ſit ꝑ
verba cōmunia.Sed aduerte, quia inquantum Bart.
dicit, ꝙ ſubſtō ſacta in certa re per verba directa non
ciuilia non trahitur ad omnia, & ſic in effectu valet
iure fideicommiſ.non videtur bene dicere,& contra
eum videtur caſus.in c.j.ĩ.e.in vj. vbi filia fuerat in-
ſtituta in re certa.& tamen vbi dicitur, quòd ſubſti-
tutio facta filiæ de filio per illa verba,ſi filia decede-
ret ſine liberis moreref filio, cēſetur eſſe directa pu-
pillaris.& ſic trahetur ad omnia bona filiæ.nō video
aliud rñſum, niſi ꝙ aut dicendū eſt Bart.malè dixiſ-
ſe per illū tex.Aut dicendū eſt, ꝙ aliud ſit de iure ca-
nonico,& aliud de iure ciuili.vr̃ potes dicere,& me-
lius,ꝙ vbi ſubſtitutio cōpendioſa ſit expreſsè in cer
ta re per verba directa non ciuilia, tunc ꝓcedat opi.
Bar.vbi vero non ſit expreſſa in certa re : ſed ſimpr̃,
licèt fiat pupillę inſtitutę in re certa:& tūc iſta bū tra
hitur ad vniuerſum patrimoniū pupillę, ex quo ſim-
pliciter facta fuit, & ita propriè loquitur dictum.c.ſi
pater.qa ibi filia fuit inſtituta in certa re,& pater po-
ſtea,& adiecit,ꝙ ſi ipſa ſine liberis decederet morieſ
filio.i.ad opus,& vtilitatem filij. & ſic ſimpliciter ſe-
cit ſubſtōnem dictæ filiæ,& non exp̄ſsè in re certa in
qua fuerat inſtitnta,& ꝑ p̄dicta pōt ſaluari opi.Bart.
184 ¶†Vlterius quæritur,quid ſi teſtator dicat,qñcunq;
filius meus deceſſerit lego omnia bona mea tali.An
valebit,vt pupillaris ſi decedat intra pupillarē ætatē.
videretur ꝙ ſic,quia verbū,lego,videtur etiā adapta-
ri ad inſtitutionem.l.verbis legis.ff.de verbo. ſign.&
facit l.j.iuncta.l.filium.§.omnibus.ff.de leg. præſtā-
dis.Contrarium tenuit Bartol.in d.l.Centurio.per l.
mulier.§.fina.ff.ad Trebel.nec obſt.d.l.verbis legis.
quia illud procedit ex lata, ſeu latiſſima ſignificatio-
ne,ſed non ex ſtricta,& ꝓpria,vt patet in d.l.mulier.
§.ſi.nec etiam ſcd͂m cōem vſum loquēdi qui debet
attendi l.liberorum.§.quod tamen Caſſius.ff.de leg.
iij.quāuis verbum,lego,poſſit dici directum in mate
ria legatorū quo ad hoc, vt in legato alternatiuo fa-
cta per verbum lego ſit electio legatarij, vt not.in l.
Lucio.ff.de leg.ij.& ex prædictis patet quædam eſſe
verba quæ ſunt apta trahi ad inſtitutionem vniuer-
ſalem.quædam quæ nō bene ſunt apta ad illud,q̄dā
185 vero pn̄t trahi,& nō trahi,vt ſunt verba cōia.¶†Vl-
timatè q̄ritur,quid ſi teſtator dixit, ſi filius meus de-
ceſſerit in pupillari ętate talis ſit hęres qualis erit hęc
ſubſtitutio.dicit do.Flo.hic & voluit.etiam Bal.in d.
l.precibus. ꝙ eſt compendioſa : licet limitata ad tp̄s
pupillaris ętatis,poteſt enim compendioſa tp̄e limi-
tari,vt patet in d.l.Centurio. Eſſet aūt pupillaris ꝓ-
pria,& expreſſe ſi diceretur, ſi hæres erit, & in pupil
lari ætate deceſſerit:& inter iſta longa eſt dr̄ia. Nam
quando eſt compendioſa modo præmiſſo,ſi inſtitu-
tus decedit viuo patre, admittetur ſubſtitutus ex vul
gari cōprehenſa in cōpendioſa, quia illa nō eſt oīno
tacita:ſed eſt expreſſa ſaltē in genere, licèt poſſet di-
ci tacita in ſpecie.& ſic dēt reduci gl. ad cōcordiā in
d.l.precibus.quæ vr̃ ſibi ↄ̄ria.nam in gl.magna.vr̃ di
cere,ꝙ ſit tacita ſubſtō illa quæ cōprehenditur in cō-
pendioſa.ſed in gl.ſi.vr̃ dicere ꝙ ſit expreſſa.& ꝙ ve-
niat tunc ſubſtitutus vulgaris tenuit Bal.in d.l.p̄cib⁹.
ſed ſi fuiſſet pupillaris exp̄ſſa tūc ſit qō,an inſtitutus
admittatur ex tacita vulgari. nam gloſſ.ff.de vulg.&
pup.in l.lex Cornelia.& l.ſi pater capt⁹. dixit qđ ſic.
Dy.tenuit cōtrarium per l.ꝙ ſi filius. ff.de capti. vbi
vr̃ caſus. Bar.in l.j.ff.de vulga.& pup.diſtinxit,ꝙ aut
filius moritur ciuiliter viuo patre,& poſt mortem pa
tris moritur naturaliter, & tunc ſuccedit ſubſtitutus
ex tacita vulgari, quia viuente patre fuit ſpes pupil-
laris ſubſtitutionis,& ſic non eſt quid imputetur pa-
tri qui teſtamentum non mutauit. aut filius deceſ-
ſit naturaliter viuo patre,& tunc.aut pater modicum
ſuperuixit ita quòd non habuit tempus mutandi te-
ſtamentum, & tunc admittetur ſubſtitutus.dicta l.ſi
pater captus.cum glo.aut pater deceſſit ex interual-
lo,& ſic potuit mutare,& non fecit,& non admittetr
ſubſtitutus, quia ex quo pater potuit ſibi prouidere,
& non ꝓuidit.lex ei nō ſubuenit.ar.l.tractabat.ff.de
teſtamen.mili.vbi vr̃ probari hæc diſtinctio,quod di
cit do.Flori.eſſe ſignanter notādum. ¶Sed tu in hac
quæſtione dicere potes, vt dixi in materia vulgari
in illa quæſtione. An teſtamentum poſſit incipere aſ-
ſumere vires a tacita vulgari. & per hæc ſit expedita
prima principalis qō videlicet,qñ ſubſtitutio ſit a pa
gano cōpendioſa per verba directa.¶Deſcendo nūc
ad ſecundam principalem quæſtionem in hac mate
ria,qñ.ſ.cōpendioſa ſit per verba mere obliqua, pu-
ta,per verbum,reſtituat,vel per verbum det, & ſimi
lia quæ ſonant.qđ de manu alterius, & non ſua auto
ritate accipiat.facit, qđ hr̃ in l.fundi Trebatiani. ff.
de vſufru.leg.& in l.ſi quis ita.ff.de vſufru..& in l.cā
quā.cum ibi no.per gloſ.C.de fideicō.& iſta ſm oēs
omni tp̄e valeat iure fideicommiſſi.& ideo per illam
non excluditur mater, nec alius veniens ab inteſta-
to per l.cohæredi.§.cum filiæ.ff.de vulg. & pupil. &
iſto etiam caſu poteſt detrahi legitima.d.§.cū filiæ.
186 ¶†Sed iuxta prædicta quærit Bar. in d.l. Centurio.
in ſcd͂a.q. principali de quatuor qōnibus. Prima eſt,
quid ſi teſtator inſtituit filiū impuberem, & in p̄tāte,
& adiecit,& qñcunq; filius meus deceſſerit ſine libę
ris,volo ꝙ oīa bona mea dētur, & diſtribuātur inter
pauperes Chriſti per fideicommiſſarios meos infra-
ſcriptos. an tunc dicta ſubſtitutio filio moriēte in pu
pillari ætate cenſenda erit fideicommiſſaria : an ve-
187 ro directa.¶†Secunda qō eſt, quid ſi teſtator ſubſti-
tuit,vt.ſ.ſed non adiecit illa verba,per fideicommiſ-
188 ſarios meos infraſcriptos.¶†Tertia fuit,quid ſi dixit
qñcūq; filius meus deceſſerit ſine liberis. volo ꝙ oīa
bona mea vendantur,nec dixit per quem,& pretium
eorū diſtribuaſ inter pauperes per fideicōmiſſarios
189 meos infraſcriptos.¶†Quarta qō eſt ſi dixit, qñcūq;
fili⁹ me⁹ deceſſerit ſine liberis, volo ꝙ oīa bona mea
vendanſ,& diſtribuanſ inter pauperes Chriſti quo-
rum electio ſpectet ad fideicōmiſſarios meos infra-
ſcriptos,vel dixit, qñcunq; deceſſerit filius meus ſi-
ne liberis volo,ꝙ omnia bona mea vendanſ, & p̄tiū
diſtribuaſ inter pauperes eligendos per fideicōmiſſa
rios meos infraſcriptos.Hoc tñ caſu vltimo dicendū
erit,ꝙ in proximo præcedenti, qa participium eligē-
dos reſoluiſ in relatiuum,& verbum.facit, qđ no.gl.
in cle.j.de præbendis.& ſic eadem ratio eſt in vtroq;
caſu,licèt Bart.nō alleget dictam cle.in omnibus ꝑ-
dictis caſibus pōt eſſe dubitatio, an filia decedēte in
pupillari ætate ſubſtitutio erit pupillaris, an vero fi-
cōmiſſaria.Nam prima facie vr̃ ꝙ ſit fidcommiſſaria,
quia vr̃ facta per verba obliqua,prout eſt verbū den-
tur.Iuxta id, quod habetur in d.l.fundi Trebatiani.
& eadem ratione verba diſtribuantur.ſed Bar.in d.l.
Centurio.in pręallegata ſecunda principali.q.multū
ſingulariter loquitur, & cū ipſo expreſſa tenet Ang.
in d.l.Centurio.& cū ipſo etiā tranſit ibi Bal. & cōi-
ter doc.

ter doc .licèt ille Bal.aliter loquatur in l.precibus. vt ĵ.dicet.Cõcludit autẽ Bart.in loco præallegato,ꝙ in prima qõne,qñ dixit volo,ꝙ omnia bona mea dentur & diſtribuantur inter pauperes Chriſti per fideicõmiſſarios meos infraſcriptos, quãdocũq; filius meus deceſſerit ſine liberis,ꝙ tunc dicta ſubſtitutio erit directa filio decedente in pupillari ætate,& fideicommiſſaria ipſo decedente poſt pupillarẽ ætatem. mouetur, qa in dicta ſubſtitutione ſubintelligiť verbũ, accipiam,ex preſumpta mente teſtantis: quia vr̃ voluiſſe teſtator, ꝙ per prius fideicõmiſſarij accipiant bona,& poſtea diſtribuant. & dent pauperibus. ar.l. alio.cũ ibi not.ff.de ali.& cib.le.& l.deniq;.§.interdũ.ff.de pecu.le.& l.Proculus.ff.de vſuſruc.& bene facit licèt nõ alleget.l.Titia Seio.§.Seia libertis.ff.de leg.ij.verbum aũt, accipiãt,velut directũ,cũ ſonet,ꝙ de manu ſua,& propria autoritate accipiãt,relatũ ad vniuerſitatem bonorũ trahitur ad inſtitutionẽ.per id qđ hr̃ in l.his verbis.in prin.cũ ibi no.per gl. & Bart. ff.de hære.inſti.& in §.ſi vero nulla.coniuncta glo.in Auth.de hær.& Fal.col.j.& pro hoc etiã allegat:quia fideicõmiſſarij,ſeu executores dati in teſtamẽto, qñ non eſt datus hæres vniuerſalis tenent locum hæredum iuxta not.per Inno. & alios in c.cum tibi.ſ.eo. & facit e.l.ſi quis ad declinandam.C.de Epiſ. & clerici.& hoc dicit procedere ẽt ſi mater ſit in medio.Nec ob.ſi dicatur,ꝙ dicta interpretatio,vt ſubintelligatur verbum accipiant nõ vr̃ debere fieri, qñ mater eſt in medio,ſicut etiam dicimus,quòd non debet fieri interpretatio,vt tacita pupillaris admittatur cõtra matrem,vt legitur,& no.in l.fi.C.de inſti.& ſubſti.& in d.l.precibus.quia reſpondet, quòd illud procedit in pupillari omnino tacita,& quæ comprehenditur ſolum ex iuris interpretatione,vt contigit in tacita pupillari comprehenſa in expreſſa vulgari. ſecus dicit, quando eſt tacita pupillaris quæ ſurgit ex preſumpta mente teſtantis ex verbis,vel ex cõiecturis.vt voluit gl.in l.precibus.in verbo,omnino.& ita contingit in caſu propoſito.Et ideo excludit matrem ſm eum.Et quod dixi.ſ. ꝙ filio decedente in pupillari ætate in dicto caſu ſubſtitutio erit directa.idem dicit in tertia qõne.quando fuit dictum,ꝙ bona vendantur,& p̃tiũ diſtribuatur inter pauperes per fideicõmiſſarios: qa licèt dum dixit vẽdantur, nõ dixit expreſsè per quẽ, tñ intelligitur dixiſſe tacitè:quia illud verbum per fideicõmiſſarios meos in dubio referri debet etiam ad verbum vendantur: quia clauſula in fine poſita in dubio referri debet ad omnia præcedentia, ſi cõmode fieri poteſt.argu.l.talis ſcriptura.ff.de leg.j.Secus dicit in ſecũda q̃ſtione,qñ teſtator dixit, ꝙ oĩa bona ſua dentur,& diſtribuant inter pauperes, & non dixit per quem,quia tunc poteſt ſubintelligi verbũ accipiat:quia Epiſcopus loci tunc eſſet executor etiã ſi teſtator noluiſſet.vt probatur in auth.licentia.C.de Epiſ.& cleri.poſita ſuper.l.nulli.eo.titu.¶ Aliter autem nõn debet quis eſſe inuitus hæres: quia teſtamẽti factio dẽt eſſe libera.l.ſtipulatio hoc modo concepta.de verbo.oblig.Et per hoc etiã dicit, ꝙ in quarta & quinta qõne, qñ dixit, ꝙ bona vendantur,& p̃tiũ diſtribuatur inter pauperes, ꝙ electio ſpectet ad fideicomiſſarios: vel dicat,ꝙ vendanť, & p̃tium diſtribuať inter pauperes eligendos per fideicõmiſſarios ſuos,quo caſu vt.ſ.dixi vr̃ idem dicendum,cũ participiũ reſoluatur in relatiuum.& verbum.vt ſ.dixi.ꝙ tunc,cũ id qđ dr̃ de fideicommiſſarijs reſpiciat ſolũ electionem pauperum,& non verbũ dẽtur,& diſtribuantur:tunc ſubſtõ erit fideicommiſſaria ſm eum: quia relatiuum ſolum refertur ad ſuum p̃ximũ antecendens. allegat,qđ hr̃ in l.a filio.§.fi.ff.de ali.leg. & in l.filium.ff.vt in poſſeſ.leg. ¶ Sed certe iſtud vltimum non placet etiam ſuppoſito, qđ diceret verũ in prima qõne,& tertia de quo tñ ſtatim diceť: quia ex quo teſtator deputauit executores in teſtamento videtur illos generaliter deputaſſe, & propoſuiſſe ad executionem omnium contentorum in teſtõ.ar.l.de pretio.ff.de publicia.& c.quia circa.ĵ.de priuil.& bñ facit,quod hr̃ in præallegata.l.talis ſcriptura. & in l. iij.§.filius.ff.de liberis,& poſthu.& ſic videtur, ꝙ licèt expreſſe ſolum attribuat electionem pauperum fideicõmiſſarijs,& nõ dicat expreſſe per quẽ debeãt vendi bona, & dari pretium,tamen ſatis tacitè videť dixiſſe, ꝙ per executores debeat illud fieri, ex quo in teſtõ deputauit executores.argu.iurium allegatorũ.¶ Item non vr̃ eſſe verum illud,quod dixit Barto. in prima quæſtione,& in tertia, qđ tunc ſubſtitutio ſit directa filio decedente in pupillari ætate,& nõ fideicõmiſſaria.nam nõ vr̃ vera propter regulam quæ habet, ꝙ ſubſtitutio facta per verba obliqua eſt fideicõmiſſaria,cũ certum ſit, ꝙ verbum dentur,ſit obliquũ,& eadem ratione verbum diſtribuantur: qa ſonãt,ꝙ de manu alterius debeat accipere ille cui dẽt dari,vel fieri diſtributio. facit, quod hr̃ in d.l.fundi Trebatiani.ff.de vſufruc.leg. quod ibi not.¶ Itẽ contra. Bart.facit, quia non vr̃ eſſe verum, ꝙ eoipſo, ꝙ quis grauatur de aliquo dando alteri, ꝙ illud videť ſibi fore relictum,cuius contrarium vult Barto.nam aliàs ſi dicta opinio.Bar.procederet nunq̃ poſſet habere locum illa regula quæ habet, quòd non poteſt grauari ille qui non eſt honoratus cõmodo pecuniario.de qua in l.ab eo.C.de fideicommiſſis.& in l.plane.l'la ij.§.fi.cũ l.ſequen.ff.de leg. j.& pro hoc etiam facit, qđ legitur,& not.in l.hereditas ad ſtatutum.& quod ibi not. Barto.ff.de hære.inſti. Et ideo propter prædicta videť,quòd in omnibus prædictis quatuor, ſeu quinq; queſtionibus ſubſtitutio ſit fideicõmiſſaria.& ſic etiã in prima quæſtione per rationes, & iura præallegata.& licèt Bal.tranſiuerit eum. Bar.non reprehẽdens eũ, nec faciẽs mẽtionẽ de eius dicto in d.l.Centurio.tñ in l.precibus.in verſi. ſequens quæſtio.tenuit,ꝙ dicta ſubſtitutio ſit fideicommiſſaria.& illam partem tenuit do. Flo.in c.cum tibi.ſ.eo.vt ibi dixi.& illam etiam ibi tenuit in præallega.l. Centurio.& quia Bal.& etiam do.Flo.non plenè rñdent ad iura allegata per Bar.ideo reſtaret ad illa rñdere.verũ:quia ad illa plenariè reſpondit in d.c.cum tibi.vbi plenè examinauit primam quæſtionem. ſ. poſitã. iõ nõ inſiſto q̃uis do.Pe.trãſiuerit ibi cũ opinione.Bar. vt ibi etiam dixi. & ad iura etiã Bart. plenariè rñdet in d.l.Centurio. Et aduerte, quia longa dr̃ia eſt,an ſubſtitutio ſi directa,an fideicommiſſaria: quia ſi eſt directa,mater excluditur,& omnes venientes ab inteſtato.ſecus, quando eſt fideicommiſſaria:quia tũc ſuccedit mater ſi extat,vel ſi non extat,ſuccedunt venientes ab inteſtato qui habebunt reſtituere hæreditatem.¶ Itẽ ſi eſt fideicommiſſaria poterit detrahi legitima.ſecus qñ eſt directa.¶ Item qñ eſt directa venient omnia bona pupilli:ſed qñ eſt fideicommiſſaria venient ſolum bona quæ obuenerunt a teſtante. & de illis etiam poterit detrahi legitima,vt eſt dictũ. An autẽ Trebellianica poſſit deduci de fideicõmiſſo vniuerſali, quando bona debent erogari in pias cauſas,vel in pauperes. fuerũt opiniones de quibus per glo.& Io.An.in l.ſi pater.ĵ.eo.in vj.& per Bar.in l.Marcellus.§.qđ autẽ.ff.ad Trebel. cõis vr̃ eſſe opinio, quòd non poſſit detrahi, vt patet ex notatis per Barto.in d.§.quod autem. de quo aliquid. infra tangetur,

getur.¶Item aduerte,quod Bal.in l.ſi quis ad decli-
nandam.C.de Epiſ.& cle.in iij.col.circa iſtam mate
riam dixit tla.Nam primo dixit Barto.dixiſſe in d.l.
Centurio.per d.l.ſi quis ad declinandam. quòd ſi te-
ſtator inſtituit filiũ impuberem,ſi adiecit quod qñcũ
que decederet ſine liberis bona omnia dẽtur paupe-
ribus,quòd tunc ſubſtitutio ſit directa.quia ſubintel-
ligitur ꝙ epiſcopus accipiat bona,& poſtea det,& ſic
vr̃ ꝙ debeat dici directa.per id quod habetur in d.l.ſi
quis ad declinandam.etiam ſi mater ſit in medio,qa
dixit omnia . Et ſic videtur voluiſſe ꝙ legitima non
detrahatur.arg.l.ſi chorus. & l.Iulianus.ff.de leg.iij.
Nam niſi eſſet directa detraheretur ſaltem legitima:
ſed ipſe tenet contrarium ex eo:quia quis talis debet
haberi hæres qualis eſt ille propter quem fit hæres.l.
qui in aliena.§.interdum.ff.de acq.hæ.ſed epiſcopus
tunc fit hæres ex iuris diſpoſitione propter pauperes,
& ideo cum pauperes non ſint inſtituti, & ſic nõ ſint
directo vocati:ſed per obliquũ,& per verba obliqua.
& ſic iure fideicommiſſi.ita etiam debet dici de epo,
ꝙ veniat iure fideicommiſſi.& non iure directo , nec
ob.d.l.ſi quis ad declinandam.quia ibi pauperes fue
runt ſubſtituti,& ſic directo vocati, & iſtam opi.Bal.
puto eſſe veram per rationem prædictam , & per id
qđ plene dixi in d.c.cum tibi . Aduerte tñ,quia non
eſt verum,ꝙ Bar.tenuerit oppoſitum in d.l.Cẽturio.
imò tenuit idem in ij.q.de qua ſ.fecit mẽtionem. vt
ſuperius recitaui,& ſic Bald. non bene recitauit Bar.
¶Item ſecundo dixit, ꝙ ſi teſtator fecit ſubſtitutionẽ
cum diſtinctione temporum: puta,quia dixit ſi filius
meus deceſſerit ĩ pupillari ætate,vel poſtea qñcũq; ,
volo ꝙ omnia bona mea dentur pauperibus ,quod
hoc caſu,ſi decedat in pupillari ętate valebit vt pupil
laris directa ex quo facta eſt diſtinctio temporum , ꝑ
id quod no.gl.in l.precibus.in magna glo.circa fi.li-
cèt ſecus ſit ſi non fuiſſet facta diſtinctio temporum,
vt ſuperius eſt dictum , & ſic dicit ſe de facto conſu-
luiſſe:ſed certe iſtam opi.non puto veram: quia licèt
facta ſit ſubſtitutio cum diſtinctione temporũ: tñ fa-
cta eſt per verba obliqua ,& ideo omni tp̃e erit fidei-
commiſſaria.facit l.cohæredi.§.cum filię.ff.de vul.&
pup.Nec ob.gl.in l.precibus.quia illa gl.loquitur,&
debet intelligi,qñ ſubſtitutio fuit facta per verba di-
recta, vel per verba cõia.ſecus autẽ eſt dicendum qñ
facta eſt per verba obliqua :quia tunc omni tp̃e erit
fideicommiſſaria ex quo verba ſunt obliqua.nam in
caſu prædicto verba obliqua vñr reſpicere tp̃s pupil-
laris ætatis,& etiam tp̃s poſt pubertatem,vt patet ex
forma dictę ſubſtitutionis,& ideo omni tp̃e debet di
ci fideicõmiſſaria.Tertio dixit,ꝙ ſi opponitur dictio
geminata,qñcunq;,tunc ſm Guil.de Cug.illa opera
tur idem qđ diſtinctio temporũ per l.ſicut in annos.
ff.qui.mo.vſuſ.amit.& l.pater Seuerinam.§.condi-
tionum.ff.de cõd.& dem.ſed ipſe tenet contrarium ,
& ſic dixit ſe conſuluiſſe videlicet,ꝙ dicta ſubſtõ om
ni tp̃e ſit fideicommiſſaria nõ obſtante dictione,qñ-
cunq;,mouetur: quia dictio,qñcunq;,non eſt diſtin-
ctiua tp̃um,ſed plurium tp̃um cõprehenſiua ſm eũ.
nam cum ſub vnica conceptione fuerit facta vnifor-
miter debet intelligi.ar.l.iam hoc iure.ff.de vulg. &
pupil.nec ob.d.l.ſicut.quia ibi erat actus qui poterat
reiterari:Nam pluties poterat quis pati minimam ca
pitis diminutionem,ideo ibi inducit pluralitatem di-
ſpoſitionum,ſed hic eſt actus mortis qui nõ eſt reite
rabilis:quia ſemel mortuus amplius mori non põt.fa
cit licèt non alleget quod no.gl.in l.iiij.ff.qñ dies le-
ced.& ideo cum non ſit actus reiterabilis, & ſic facta
ſub vna ꝯceptione debet cenſeri vnica,& vniformiter
intelli.¶Item non ob.§.conditionũ. quia ibi non po
terant verba vniformiter intelligi,& ideo diffor miter
intelligũtur:hic autem eſt ſecus: quia poterant vni-
formiter intelligi,vt omni tp̃e ſit fideicõmiſſaria , &
ſic non obſtat.Et ad id qđ dixit Bald.ꝙ dictio,qñcũ-
que,non eſt tp̃um diſtinctiua.bñ facit qđ hr̃ in l.Sti-
chum.§.ſtipulatio.ff.de verb.ob. & hoc etiam tenuit
Bart.in d.l.Centurio.in tertia principali qõne. & de
hoc etiam dixi circa principiũ primæ principalis quæ
ſtionis vbi idem tenuit . ¶Aduerte tñ,quia tenendo
ꝙ dixi in pręcedenti qõne videlicet,ꝙ ſit fideicõmiſ-
ſaria,qñ eſt facta per verba obliqua cum diſtinctione
tp̃um,licet Bal.voluerit contrarium,non fuiſſet ne-
ceſſe ĩſtare in iſta vltima,an videlicet,dictio,qñcũq;
operaretur idem in effectu, qđ operatur diſtinctio tẽ
porum,ex quo ẽt tunc eſt fideicõmiſſaria.facit qđ di-
cetur ẽt inferius de iſta dictione,qñcũq;, & de iſta ſe
cunda qõne principali.d.Ant.& d.Flo. & ſit. d.Pet.
parum dixerunt,nec examinauerunt aliquã de qua-
tuor qõnibus. aut quinq;,de quibus.ſ.dixi,in hoc c.
& per hæc ſit expedita ſecunda principalis qõ in ma
teria compẽdioſa,quis videlicet ſit effectus, qñ facta
190 eſt per verba obliqua. ¶†Nũc reſtat videre de tertia
principali qõne.ſ.qñ ſubſtitutio fit a pagano per ver
ba cõia filio impuberi,& in poteſtate. Et videre quis
ſit eius effectus.Et an valebit iure directo,vt pupilla-
ris intra tp̃a pup.ætatis.An vero omni tp̃e erit fidei-
commiſſaria.Et ſic valebit iure fideicõmiſſi.gl.in d.l.
ꝑcibus.& ẽt in d.l.Centurio.dicit,ꝙ ſp̃ erit fideicom
miſſaria:quia verbum,ſubſtituo,põt trahi ad fideicõ-
miſſum.l.gñaliter.§.fi.C.de inſti.& ſubſti.& l.Sceuo
la.ff.ad Treb. & ideo fieri debet interpretatio ꝑ quã
omni tp̃e poſſit valere . arg.l.quoties.ff.de reb.du.Et
ideo cũ omni tempore poſſit valere vt fideicommiſſa
ria.debet dici ꝙ ſemper ſit fideicommiſſaria, & iſtud
etiam tenuit gl.hic in verbo,vel ſubſtitutionis:ponit
tamen ibi gloſſ.exemplum,quando in ſubſtitutione
fuit appoſitum verbum,ſine liberis. de quo ſuperius
dixi in prima principali quæſtione : non tamen fun-
datur ibi gl.ſuper illis verbis : ſed ſuper ratione præ-
miſſa:quia quando fit per verbum commune,puta,ꝑ
verbũ ſubſtituo:vt quia dr̃ quandocunq; filius meus
deceſſerit talem ſubſtituo.dicit gl.prædicta ꝙ verbũ,
ſubſtituo,trahitur ad fideicommiſſum, & per illã ra
tionem mouetur:ſed gl.inſtl.de pup.ſubſti.§.qua ra-
tione.in gl.magna,dicit, ꝙ ante pubertatem erit dire
cta:ſed poſt pubertatem erit fideicommiſſaria , & ſic
ſuper hoc articulo gl.fuerunt contrariæ,& variæ fue
runt opi.vt ĩ.patebit.Nam opi.gloſ.in l.precibus.ſe-
quitur hic Inn.& Hoſt.& etiam gl.in hoc capitulo in
verbo,vel ſubſtitutionis:vt prædixi,& idem ſequitur
gl.in c.j.in verbo abſq; deductione,in eo.lib.vj.& il-
lam ẽt opinionem ſequit̃ ibi Archi. & cõiter canoni
ſtę ſñr.gl.dictæ.l.precibus.& dictæ.l.Cẽturio ſequũ-
tur cõiter Legiſtę,& Azo.in ſum.C.de impuberũ,&
alijs ſubſti.Sequitur etiam illam Odoff.Dyn.& Ray.
& Ia.Balduini,& cõiter doc.Legiſtę.& ſic dicta opi.
vr̃ eſſe cõis gloſſarum iuris ciuilis,& canonici,& ſñr
videntur eſſe cõis doc.iuris ciuilis, & canonici.gl. ta-
men ſingularis quæ non eſt alibi in ꝑallegato.§. qua
ratione.tenuit contrarium:vt dixi, videlicet , ꝙ ante
pubertatẽ ſit directa,& valeat,vt pupillaris, poſt pu-
bertatem vero ſit fideicommiſſaria, & illam opinio-
nem vr̃ ſequi Ia.de Are.& Cy. quando appoſita fuiſ-
ſet dictio, qñcunque,& ſm illam dicit Cy.in d.l.ꝑci
bus.ſe conſuluiſſe.Ioan.And.vt hic refert.do.Flo.di
cit.in c.j.de teſtamentis.in vj.ſuper glo.in verbo,ab-
ſque deductione., ꝙ hoc caſu valet ante pubertatem

iure directo poſtea iure fideicommiſſi,& ſic ſequitur ineffectu gl.in §.qua rōne.mouet̃,qa ſi eo caſu,quo facta ꝑ verba directa, videlicet intra pubertatē iure directo, poſtea iure fideicōmiſſi, ꝓut ipſe tenuit,fortius vr̃ idē fore dicendum in hoc caſu.Bar.in d.l.Cēturio.in tertia principali queſtione, & in l.precibus. vt hic refert do.Flo.dicit, ꝙ opinio dictæ gl.in §.qua ratione.procedit,ſi mater, vel alia perſona veniēs ab inteſtato non eſt in medio.ſi autē eſſet in medio tunc vera ſit gl.in l.precibus.ꝙ etiam intra pubertatem ſit fideicommiſſaria.Sed dicit do.Flor. ꝙ iſta opinio videtur eſſe contra caſum dicti.c.ſi pater. vbi dicitur,ꝙ licèt mater ſit in medio excluditur per ſubſtitutum, ſi inſtitutus decedit intra pupillarem ętatē,vnde ipſe dominus Flo.refert opi.Bald.in l.precibus.qui dixit opinionem glo.in l.precibus.eſſe communem.& eā communiter tenere doct. & ſecundum illam conſuluerat. & ſic etiam dicit ſe conſuluiſſe non audens diſcedere a communi opinione gloſſ.& doct. & tenendo hanc opi.reſpondet ad dictum cap.ſi pater.ꝙ ibi ideo ſubſtitutio iudicatur directa: quia illud conuenit verbis,& perſonis ex eo:quia facta fuit ſubſtitutio per verba directa:ſed dic, quando fit ſubſtitutio per verbum cōmune,ſubſtituo,quo caſu non cōuenit verbis,quòd ſit directa,quia verbum ſubſtituo trahitur ad fideicommiſſum.l.generaliter. §.fi.C.de inſti.& ſubſti. Et ſi pur vellemus tenere, quòd intra pupillarem ætatem valeret iure directo, dicit ꝙ ſaltem, quando mater eſt in medio fauore matris non admittetur ſubſtitutio contra ipſam,& ſic saltē omni tpe erit fideicōmiſſaria. & ſic voluit ſentire Bald. ſm d.Flo.ſed certe meo iudicio Bal.voluit, ꝙ valeret iure directo:ſed non admittatur ſubſtitutio cōtra matrem. & ſecus dicit in alijs venientibus ab inteſtato. nā dixit idem Bal. ꝙ qn̄ ſubſtitutio compendioſa eſt facta per verbum cōmune,ſubſtituo, comp̄hēdit vulgarem quaſi expreſſam propter generalitatem verborum,& illa vulgaris continet in ſe tacitam pupillarem quæ non admittitur contra matrem.l.fi. C.de inſti.& ſubſti.licèt admittatur cōtra alios venientes ab inteſtato.& ſi dicatur,cum dicta vulgaris non ſit omnino expreſſa,& poſſit dici aliquo reſpectu tacita videtur, ꝙ non poſſit continere tacitam pupillarem: quia ſcd̄m hoc tacitum contineret aliud tacitū:& ſic quodāmodo duæ fictiones concurrerent circa idem, quod eſſe non dēt,per id quod legi.& no.in l.j.C.de do.promiſ.& plenè per Bart.in l.ſi is qui pro emptore.ff.de vſuc.rn̄det Bal.ꝙ dicta vulgaris non eſt oīno tacita,imo pōt dici expreſſa ſaltem in gn̄e, vt ꝑdixi. iō non eſt abſonum,ꝙ comprehendat, ſeu contineat pupillarē oīno tacitā.& iō non debebit excludi mater in dicto caſu,licèt ſecus in alijs veniētibus ab inteſtato, & rōni prædictæ factæ ꝓ fauore matris dicit non poſſe ſtideri. Sed certe meo iudicio dicta ratio non procedit:quia ſicut in dicta ſubſtitutione cōpēdioſa cōprehenditur vulgaris expreſſa in genere, ita etiam eadem rōne comprehēditur pupillaris exp̄ſſa ſitr in genere:& iſtud etiā voluit glo.fi.in l.precibus. & ideo ratio prædicta nō procedit:quia vr̃, ꝙ ex quo in ipſa compendioſa comprehenditur etiam pupillaris expreſſa in gn̄e, licèt ſit tacita in ſpecie debet excludi mater,vt voluit gl.præallegata finalis.& aduerte,licèt Bal.& do.Flo.dicit, Bar.velle idem in veniētibus ab inteſtato,quod in matre.reuera Bar.hoc nō dicit,ſi bene attendantur eius verba:ſed bene dicit ꝙ illud,quod dicitur in matre habet locū in omni alia perſona,cōtra quā non admittitur tacita pupillaris, ſicut nec admittitur contra matrem.Et quæ ſint tales perſonæ dictum ſuit in materia pupillaris circa tertiū effectum:& illud videretur ſatis eſſe rōnabile ꝓpter identitatem rationis.tn̄ vt dictum eſt etiam, qn̄ mater eſt in medio videtur ꝙ valeat iure directo pupillaris per dictū.c.ſi pater.& ꝓpter hoc dicit do.Flo.ſtādū eſſe opinioni.Io.An.ꝙ valeat intra pubertatē iure directo etiam matre exiſtente in medio poſtea iure fideicommiſſi.nam dicta opi. ſm eum optime probat̃ in hoc c.iuncto dicto.c.ſi pater. Nam ibi patet ꝙ valet iure directo intra pupillarē ętatem etiā matre exiſtēte ī medio.hic aūr patet, ꝙ poſt pubertatē valet iure fideicōmiſſi.& licèt ibi ſit verbū,moriat̃.hic verbū ſuccedat: tn̄ illa verba ſatis vīr eē eiuſdē naturæ,cū non ſit dare rōnē diuerſitatis. & iō non eſt dr̄ia faciēda,licèt ibi fuerit verbum,moriatur:hic verbum,ſuccedat.Nec ob.prædictæ opi.Io. An.& dictę glo.in §. qua ratione.ꝙ verbum ſubſtituo trahitur ad fideicōmiſſum:quia rn̄det do.Flor.ꝙ illud procedit,qn̄ iure directo non pōt valere.ſed hic eſt ſecus.Nam verbū, ſubſtituo, eſt verbum cōe, vt vr̃ probari in l.iam hoc iure.ff.de vulga.& pupil.dum dicit in cōi verbo ſubſtituo. per quam literam dicūt aliqui de hoc eſſe ibi caſum. tn̄ vt dicit domi.Flo.illa litera videtur habere alium ſenſum,quia ibi fuit facta ſubſtitutio breuiloqua duobus ꝑ illa verba,vos inuicē ſubſtituo.& iō dixit cōi verbo.quia pariter referebat̃ ad vtrunq; inſtitutū. Iſtd̄ tn̄ cōiter tenet̃, ꝙ verbū ſubſtituo,eſt verbum cōe. nam pōt intelligi ſubſtituo.ſ.directo.¶ Itē pōt intelligi ſubſtituo. ſ.ꝑ fideicōmiſſum. Et ſi aptū eſt comprehendere ſubſtitutionē directam, & fideicōmiſſariam. ideo debet dici cōe. & hoc etiā tenuit Bar.in d.l.Centurio. in vltima principali.q.& cōiter doc.¶ Et hoc tenendo dicendū eſt,vt ꝑdixi, ꝙ trahit̃ ad fideicommiſſum, qn̄ non poteſt valere iure directo.& ſic intelligatur d.l. generaliter. & l.Sceuola.ff. ad Trebel. Secus ſi pōt valere iure directo, per id qd̄ hr̃ in d.c.j. & per hoc habes quid ſenſerit do.Flor. in hac quæſtione.Quid autem ſenſerit do.Ant.dixi recitando eius dicta in prima principali qōne.d. autē Pe. hic non tangit.Tu autem pro declaratione huius qōnis,An compēdioſa facta a pagano per verba cōia valeat omni tpe iure fideicōmiſſi. An vero intra pupillarē ætatem,valeat vt pupillaris: potes latius concludere.nā aut ſubſtitutio eſt facta a pagano per verbū cōe puberi,& ſic maiori pupillo, vel alteri cui nō poſſit pupillariter ſubſtitui:puta,quia ſit emancipat⁹, vel extraneus,& tunc clarum,ꝙ omni tpe valet iure fideicōmiſſi. quia nullo tpe pōt valere iure directo. cum paganus nō poſſit talibus iure directo poſt aditam hæreditatem ſubſtituere.inſti.de pup.ſub.§.extraneo.& ideo cum nō poſſit valere iure directo verbum cōe ſubſtituo trahitur ad fideicommiſſum, per id qd̄ ſuperius dixi. Aut fit ſubſtitutio compendioſa a pagano filio impuberi.&. in poteſtate per verbum cōe ſubſtituo. Et ideo conſidera,quòd aut fuit facta cū diſtinctione tēporū. puta ſi filius me⁹ deceſſerit in pupillari ætate.vel poſtea, qn̄cūq; talē ſubſtituo.tūc clarū,ꝙ valet intra tēpora pupillaris ætatis iure directo,vt pupillaris,poſtea vt fideicommiſſaria. & ratio eſt, quia ꝑꝑ diſtinctionē temporū cēſentur eſſe duæ ſubſtitutiones,vna pupil.& alia fideicommiſſaria,vt voluit gl.magna. ad finē.in l.precibus. Interdū vero eſt facta ſine diſtinctione tēporū: & tunc aut eſt facta cum diſtinctione geminata,ſeu cū diſtributiuo, qn̄cunq;,& tūc ſcd̄m Iac.de Are.& Cy.perinde hr̃ ac ſi eſſet facta diſtinctio temporum. per l.ſicut.ff.quibus modis vſufru.amit.ſed Bar. in d.l.Centurio.in tertia principali quæſtione. & Bal. & in l.ſi qs ad declinādam.

dam.In iij.col.& cõiter doc.tenent contrarium,quia
dictio diſtributiua nõ inducit pluralitatẽ diſpoſitio-
num,niſi fiat etiam expreſſio tẽporũ.l.Stichum.§.ſti
pulatio.& l.pluribus.cum ibi notatis.ff.de ver. obli.
nec ob.d.l.ſicut.quia ad illam patet reſponſio,per id
qđ dixi.ſ.in ſecunda principali qõne circa fin.& ſic
patet,ꝙ cõem opi.non eſt vis,ſiue apponatur dictio,
qñcunq;, ſiue dicatur,& ſi filius meus deceſſerit talẽ
ſubſtituo,& iſtud etiam fuit de mente gl.in glo.ma-
gna.in l.precibus.vbi ſi ponderetur gl.vult ꝙ licèt ap
ponatur dictio,qñcunq;, non inducat diſtinctionem
tẽpor,vt colligi poteſt ex gl.iuncto eo ꝙ poſtea dicit
in fine.qñ autem dicta dictio, qñcunq;,non apponi-
tur tunc fuerunt opi. & etiã dictæ opiniones proce-
dunt,qñ ponitur dictio, qñcunq;,tenẽdo cõmunem
opinionem,ꝙ illa dictio, quandocunq;,non inducat
diſtinctionẽ temporum . nã vt ſuperius dixi vna fuit
opinio,ꝙ omni tẽpore valeat iure fideicõmiſſi. & ſic
etiam intra pupillarem ætatem.& iſtam tenuit gl. in
d.l.precibus.& in d.l.Centurio. & ſequitur gl. iuris
canonici. Secunda fuit, ꝙ intra pupillarẽ ætatem va-
let iure directo, poſtea iure fideicõmiſſi , & hanc te-
nuit gl.magna.in dicto.§.qua ratione.q̃ non eſt alibi.
Tertia fuit opinio,ꝙ intra tempora pupilllaris ætatis
valeat iure directo poſtea euaneſcat , & annulletur, &
ſic funditus fit nulla,& per ꝯñs non valebit etiam iu
re fideicõmiſſi, per id quod hr̃ in l.in pupillari. & in
l.verbis.ff.de vul.& pup.& pro iſta opi.facit, quia cũ
dicta ſubſtitutio fuerit vnita propter vnicam conce-
ptionem , & ſemel valuerit iure directo non videtur ꝙ
debeat amittere primordialem naturam: imò fortius
funditus annullari, ſi illam ſequi non poteſt per iura
præallegata,& hanc regulam ſequitur Archid.in di-
cto.c.ſi pater.primam autẽ opi.ſequitur Bald.in d.l.
Centurio.& in d.l.iã hoc iure.dicens illã eſſe cõem
doctorum,& ꝙ ſm eam conſulunt.doc. & ſic ẽt ipſe
dicit ſępius cõſuluiſſe potiſſimè ex eo,q̃a verbũ iſtud
ſubſtõ , relatũ ad plura tp̃a dẽt illa determinare,ſi põt
æqualitate ſeruata,ſicut & qñ refertur ad plures per-
ſonas.d.l.iam hoc iure.iuncta.l.iam ſingulis.e.ti.vbi
de pſonis videtur argui tp̃s. ſed hoc caſu poteſt de-
terminare æqualitate ſeruata, ſi omni tempore ſit fi-
deicommiſſaria.ergo debet dici,ꝙ omni tempore ſit
fideicommiſſaria,pro hoc etiam ſecundo allegat, q̃a
eadem res non dẽt diuerſo iure cenſeri.l.eũ qui hr̃s.
ff.de vſuca.& xij.q.ij.c.cognouimus.Tertio pro hoc
allegat,quia non dẽt fieri diuiſio voluntatis.l. eũ q.
§.pe.ff.de his qui.vt indi.nec ob. ſm eum.l.iij.§.qui
fideicommiſſariã.ff.de hære.inſti.vbi ex tp̃e fit varia-
tio diſpoſitionis , q̃a ibi fit variatio qualitatis hr̃dis,
videlicet de neceſſario ĩ volũtariũ. hic aũt fieret mu
tatio voluntatis q̃ in dubio pſumit̃,per id qđ hr̃ in l.
eũ qui tacitũ.ff.de pba. Præterea ibi fuerũt diſpõnes
diuerſorũ teſtõrũ: iõ non eſt abſonũ,ꝙ fiat ibi varia-
tio:hic autẽ fuit vnica diſpoſitio vnius teſtationis. iõ
vr̃ ſecus.Itẽ non ob.l.pater Seuerinã.§.cõditionũ.de
condi.& demon.q̃a ibi impoſſibile erant verba ſemp
vniformiter intelligi.Nam ibi fuit factum legatũ Ti-
tio ſi gereret tutelã filiorũ teſtatoris qui erant impu
beres vſq; ad xviij.annum .Nam tutelã non poterat
gerere,niſi intra pubertatem: quia illa finitur puber-
tate.inſti.quib.mo.tutela.fi.§.j. poſtea autẽ non po-
terat gerere tutelã,ſed curã.& iõ verbum, tutela, ſtat
ppriè intra pubertatẽ , poſtea accipitur impropriè p
cura, quia non poterat propriè ſumi vniformiter pro
omni tempore , ſed hic poterant verba vniformiter
intelligi omni tempore. ¶ Itẽ non ob.ſm ipſum Bal.
præal.c.ſi pater.de teſtamẽtis.in vj.quia rñdet , ꝙ ibi
ſubſtitutio fuit facta per verba directa:hic autem fuit
facta per verbum cõe, & ſic reſidet in d.l.Cẽturio.&
in d.l.iã hoc iure.Et patet ipſum velle,ꝙ etiam ſi ma-
ter non ſit in medio valeat omni tempore iure fidei-
cõmiſſi.& idem tenuit in l. precibus. vt ſ. dixi.ibi:tñ
addit,quod ſi pur velimus tenere gl. in §. qua ratio-
ne,ſeu ipſius opi.quòd ſaltem,quando mater eſſet in
medio non deberet mater excludi per rationẽ , quã
ibi allegat,quæ tñ nõ videtur bona,vt ſuperius dixi.
Et aduerte,quia ſi nõ eſſet illud.c.ſi pater. opinio cõ
munis glo.& doc.ꝙ omni tempore valeat iure fidei-
commiſſi videretur eſſe ſatis ſuſtentabilis propter ra
tiones ſupradictas:tamen propter illud.c. malè vide
tur poſſe ſuſtineri ponderata ratione text. Nam ibi
dicitur,ꝙ ſemper in dubio ſubſtitutio interpretanda
eſt eſſe directa,dũmodo conueniat verbis , & perſo-
nis, vbi autem ſubſtitutio facta eſt pagano impuberi
per verbum cõe,clarum eſt ipſam eſſe directam intra
tp̃a pupillaris ætatis.Conuenit perſonę,ex quo talis
erat cui fieri poterat pupillaris .Conuenit, & verbis,
ex quo verbũ eſt cõe qđ eſt aptũ etiã ad directã ſub-
ſtitutionẽ , ergo ĩ dubio debet ĩterpretari directa.Et
ſic intra tempora pupillaris ætatis debet valere iure
directo,& hanc opin. quæ fuit ſecunda in ordine te-
nuit Io.An.in nouella.ſuper gl.in verbo, abſq; dedu
ctione . & illã ẽt tenuit Bar.in d.l.Cẽturio.qñ mater
non eſt in medio.ſecus dicit,quando mater eſt in me
dio,vel illa perſona,quam non excludit tacita pupil
laris.quia tunc omni tempore erit fideicommiſſaria
niſi ex coniecturis appareat teſtatorem voluiſſe eam
eſſe directam, & proſequitur ibi ponendo plures cõ
iecturas,de quibus infra dicam. ¶ Sed certe iſta opi.
Bar.non vr̃ vera,quia etiam ſi mater ſit in medio vr̃ ꝙ
debeat ĩtra tp̃a pupillaris ętatis valere,vt pupillaris ,
per caſum dicti.c.ſi pater.Nec vr̃ bona reſpõſio, quã
facit Bar.ad Bal.ad dictum.c.ſi pater.dum reſpondet
quòd ibi fuit facta ſubſtitutio per verba directa. ſed
hic fuit facta per verbum cõmune . nam hæc ſolutio
videtur deſtrui per illum tex. in ratione ſui inquan-
tum non ponderat,an verbum ſit,directum.vel com
mune:ſed ſimpliciter dicit, quòd debet directa iudi-
cari in dubio , dummodo hoc poſſit conuenire ver-
bis,& perſonis. ¶ Item quia ibi eſt verbum,moriatur
quod non directum ciuile,vt etiam ipſe Barto.atte-
ſtatur. ¶ Inter verba autem directa,& non ciuilia, &
verba communia non videtur fienda differentia per
ea,quæ ipſe idem not.in quarta principali quæſtio-
ne in dicta l.Centurio.in ver.hoc præmiſſo.Et ſic vi
detur concludendum,quòd etiam quod compendio
ſa ſubſtitutio fit a pagno impuberi per verbum com
mune ſubſtituo,quòd etiam ſi mater ſit in medio va
leat iure directo intra pupillarem ætatem. & poſtea
iure fideicommiſſi.& iſtud etiam voluit Ioan.And.in
dicto.c.ſi pater. ſuper gloſſ. præallegata. & ſequitur
etiam expreſſe Ange. in dicta.l. Centurio. nec ob. ſi
dicatur, quòd ex quo ſubſtitutio eſt vnica ppter vni
cam conceptionem verborum ſi ſemel cępit valere
iure directo intra tempus pupillaris ætatis,videtur ꝙ
poſtea poſt tempo a pubertatis funditus annulletur.
& ſic non valeat ẽt iure fideicommiſſi.nec cenſeatur
iure diuerſo.quia reſpondet Bar.in dicta.l.Centurio.
in quæſtione prima, quando fit ſubſtitutio a pagano
per verba directa,& etiam in tertia,quãdo fit per ver
ba communia,quòd ex futuro euentu cenſetur ſem-
per fuiſſe,vel pupillaris, vel fideicommiſſaria , ſicut
in ſimili videmus,ꝙ quando in diſpoſitione apponi-
tur tempus,quod poteſt ſe habere ad præteritum,vel
futurum , ꝙ illud intelligitur ſcđm ꝯtingentiã caſus.

l.iij.in prin.ff.de adi.leg.& l.hæc conditio.in fi.ff.de condit. & demon. Ita eodem modo dicamus in propoſito, ꝙ iſta ſubſtitutio iudicetur ſm cotingentiam caſus,vt ſi filius decedat in pupillari ætate iudicetur ſemper fuiſſe pupillaris: & ſi decedat poſt pupillarẽ ætatem iudicetur ſemper fuiſſe fideicõmiſſaria.& ſic ſemꝑ vniformis erit intellectus. & licèt apud nos ſit incertum qualis erit tñ ſm eum ab initio de hoc lex eſt certa.allegat.l.cum qdam.§.ꝙ dicitur. ff.de acq. hæredi.Sed certe hæc reſponſio non placet. quia licèt lex poſſit eſſe certa de eo,quod eſt certum in rerũ natura, licèt ſit incertum apud nos in d.§.ꝙ dicitur. tamen non poteſt eſſe certa de eo,quod non eſt in rerũ natura.ſed põt euenire,vt patet ex notatis in d.§.quod dicitur. & in l.ſed & ſi reſtituatur.§. fi.ff.de iudi.& l.antiqui.ff.ſi pars hæreditatis petatur.in quibus patet,quòd licèt lex poſſit eſſe certa, an vẽter ſit plenus,vel vacuus,non poteſt eſſe certa quot naſcentur viui, ſeu quot concipientur,vnde Bal.fortè licèt hoc non tangat dedit aliam ſolutionẽ in c.precibus. ad hoc contrarium,dum dicitur, ſi ſubſtitutio ſemel valuit iure directo nõ obliquat,prout ẽt dixit Archi. in d.c.ſi pater.nam rñdet, ꝙ ſubſtitutio directa non obliquat. ſed euaneſcit. & poſt ipſam ſequitur qdã alia ſubſtitutio.l.fideicõmiſſaria:& ſic ſunt duæ ſubſtitutiones,& dum prima,vt ita dixerim moriatur,ſecunda oritur,ſeu naſcitur:& ſic non tranſit directa in obliquam:ſed directa deſinit pubertate adueniente, & tunc obliqua incipit.Sed certe iſta ſolutio nõ tollit contrarium formaliter: quia cum ſubſtitutio prædicta compendioſa facta ſub vnica conceptione verborum ſit vnica, videtur quòd vt dictum eſt ſi ſemel valuit iure directo non debet poſtea obliquari. aliàs non contineret vnicam ſubſtitutionem,ſed duas,qđ non videtur dicendum, ex quo non fuit facta diſtinctio temporum: & ideo non videtur procedere rñſio Bal.Vnde melius videtur poſſe dici,videlicet, quòd licèt quando ſubſtitutio eſt facta per verba directa non debeat poſtea obliquari, ſi ſemel valuit iure directo: quia hoc repugnaret naturæ verborũ ſubſtitutionis.tñ non eſt abſonum, ꝙ vbi ſubſtitutione facta per verbum cõe relatum ad ꝑſonã cuius conditio variatur ex tẽpore obliquetur poſt tẽpora pubertatis, licèt ante valuerit iure directo:qa illud nõ repugnat naturæ verborũ,ex quo ſunt cõia: & ſic apta ad ſubſtitutionẽ directã,& obliquã,& illud etiã coueniat conditioni perſonæ.faciat in arg.l. plenũ.§.æquitij.ff.de vſu & habi.& l.pater.§.conditionũ.ff.de cõdi.& demon.& pro iſta parte,ꝙ cõpẽdioſa facta a pagano impuberi ꝑ verbũ cõe valeat intra pubertatẽ iure directo poſtea iure fideicõmiſſi.bene facit.l.precibus.intelligẽdo,ꝙ ibi ſubſtitutio fuerit facta per verbũ cõe, & nil ſpãle ponat in milite, prout etiã tetigit Io.An. ſuper gl.præal.¶Itẽ ꝓ iſta parte facit.d.c.ſi pater.iũcto hoc c.Nam in c.ſi pater.dr̃ ꝙ valet intra pupillarẽ ætatẽ,vt pupillaris.& in hoc c.dr̃,ꝙ valet vt fideicõmiſſaria.ſi tñ velles euadere iſta capitula poſſes dicere primo ꝙ c.ſi pater.de tꝑe poſt pubertatẽ nil ꝓbat: qa ibi nil de hoc dicit: vñ Arch.ibi dicebat,ꝙ in caſu illius c.poſt pubertatẽ ſubſtitutio pęnitus euaneſcit, & pro hoc ẽt facit:qa ibi nõ dixit, dũmodo & q̃diu, quo caſu tũc bene decidiſſet iſtũ articulũ,vt ibi atteſtatur Io.An. Sed omiſit illam dictionẽ,quãdiu:& ſic nil ꝓbat de tꝑe poſt pubertatẽ.Itẽ ſi ponderas ſubſtitutionẽ factã de filio ad filiã, & ecõtra,illa facta fuit per verbũ moriatur.& ſic per verbũ directũ non ciuile.& ſi põderas illã q̃ facta fuit de filiabus ad pauperes,facta fuit per verbum inſtituo. & ſic per verbum directum ciuile,ſed in hoc c.fuit facta ſubſtitutio per verbũ ſuccedat,qđ eſt verbũ cõe,vt voluit Bar. circa fi.l.Centurio.& ſic non vr̃ bona coniuncto dictorũ capitulorũ,cũ in diuerſis caſibus loquãtur. Nam aſs etiã ſequeretur,ꝙ ſubſtitutio cõpendioſa facta pagano ꝑ verba directa ciuilia,ꝓut fuit illa, q̃ fuit ibi facta de filio ad pauperes, deberet poſt pubertatem obliquari.cuius contrarium tenuit Bar.etiã Io.An. ſcđm opinionem illorũ qui diſtinxerũt inter verba directa directo,& verba directa non directo:& ſic vr̃,quia illud.c.ſi pater.non ex toto probet ſupradictã opinionem:tñ ſatis vr̃,ꝙ ex quo ſubſtitutio eſt facta per verbum commune, & ex ratione capituli, ſi pater intra pupillarem ætatem iudicãda ſit pupillaris. Et ex hoc capitulo, quod rectè loquitur, quando facta eſt per verbum cõe poſt pubertatem iudicanda ſit fideicõmiſſaria. vr̃ poſſe hæc opi.ſuſtineri. licèt re vera alia verba fuerint in d.c.ſi pater.& in hoc c. poſſet etiam dici,ꝙ aliud eẽt de iure canonico, aliud de iure ciuili.tñ præcedens intellectus magis placet:quia ſi præſupponimus de iure canonico eſſe, ꝙ cõpendioſa facta a pagano per verbũ cõe intra pupillarem ætatem valeat iure directo, & poſtea iure fideicõmiſſi. idem deberet dici de iure ciuili: quia vbicũq; ſunt opiniones de iure ciuili, ſeruanda eſt opinio quæ reperitur approbata per ius canonicũ:& ſeruari debet ẽt in foro ciuili,& etiam in terris imperij.per no.in c.per venerabilem.ſ̃.qui filij ſint legi.& in c.licet. ſ̃. de foro cõp. & in l.quamq̃.C.ad l.Fal.& facit etiã qđ inferiꝰ dicetur in hoc.c.Et tenendo hanc opi. nõ habet obſtare illud qđ,dr̃ ꝙ eadẽ res nõ dẽt diuerſo iure cenſeri.& qđ non debet fieri diuiſio voluntatis per.ll.ſuperius alle.qa rñdetur,ꝙ illud verum, niſi appareat ex mente diſponentis expreſsè,vel tacitè,prout vr̃ apparere in caſu propoſito propter verbum cõe, qđ ſui natura eſt aptũ ad directam, & obliquam ſubſtõnẽ. & relatum eſt ad perſonam cuius conditio ex tpe variatur.& ſic vr̃ ꝙ iuxta varietatem temporis aliter,& aliter intelligatur,arg.l.plenũ.§.æquitij. ff.de vſu & habi.& l.Titia Seio.§.vſuras.de lega.ij. & l.pater,§.conditionũ.de condi.& demon.¶Item nõ ob.ꝙ verbum relatũ ad plura tempora debet illa vniformiter determinare. ſicut & qñ refertur ad ꝑſonas.l.iã hoc iure.ff.de vul. & pup. vel ad res.vt l.ſi legatarius.§.j. de leg.iij.quia rñderi põt,ꝙ illud procedit, qñ refert ad perſonas ex eo: quia ibi poſſunt conſiderari plures effectus diuerſis temporibus concurrentibus.Nã poteſt tunc vnus primo repudiare hereditatem.& ſic tractandum erit de vulgari: poſtea poterit ipſe idem decedere intra pupillarem ætatem. & ſic tractãdum erit de pupillari.ſed quando refertur ad vnicam perſonam vr̃ de vnico tantum effectu poſſe tractari, cũ ſemel tantum poſſit quis mori: licèt mors poſſit cõtingere in pupillari ætate, & poſtea hanc ſolutionẽ ſenſit Barto.in d.l.Centurio. Sed certe hæc ſolutio diligenter conſiderando non videtur bona: quia etiã qñ refertur ad vnam perſonam videntur poſſe conſiderari diuerſi effectus.quia poterit eſſe,ꝙ ipſe repudiauit:& poſtea ſucceſſiuè, ꝙ morietur in pupillari ætate,vel poſtea.& ideo videtur iſtud contrariũ fortiter vrgere pro opinione cõmuni gloſſarũ & doc.intantũ ꝙ ſi non emanaſſet.c.ſi pater. videtur fuiſſe tenenda opi.cõis gloſſarũ.& faciliter potuiſſet rñderi ad illa q̃ faciunt ꝯ iſtam opi.Nam ad illud,qđ dr̃, ꝙ vbi apponitur verbum,quod poteſt verificari in præterito, & futuro.& ſic in pluribus tẽporibꝰ, verificatũ ſcđm, quod declarat futurus euentus. dicta l.iij.in princi. de adi.leg.& d.l.hæc conditio.in fi.de ꝯdi. & demõ.

Poteſt

Poteſt dici, ꝙ ibi ſemper determinat vniformiter ad
quodcũq; tẽpus referatur. hic eſſet ſecus. ¶ Præterea
ibi poterat referri ad præteritum, & futurũ. hic autẽ
ad futura tantum. & ſic caſus eſt diuerſus. ¶ Item ad
illud quod dicitur, ꝙ vbi aliqđ regitur, & determinatur
a tẽpore, variari debet ſm varietatem temporũ. d. l.
Titia Seio. §. vſuras. & l. pretia rerũ. §. non multos. ad
l. Fal. Poteſt reſponderi, quòd ibi non agitur de diſpo
ſitione hominis in qua vna determinatio referatur ad
plura, ꝓut agitur in ꝓpoſito. ſed de diſpoſitione le-
gis quæ regulatur a cauſa, & actione legis. & illa ceſ-
ſante ceſſat ipſa lex. l. adigere. §. quãuis. ff. de iure pa-
tro. & ſ. de appella. c. cum ceſſante. ¶ Item ad illud
qđ dr̃, quòd verbum relatum ad perſonã debet in-
telligi ſm qualitatem perſonæ. d. l. plenũ. §. æquitij.
poteſt dici, ꝙ ibi ſemp intelligitur vniformiter. vide-
licet prout qualitas perſonę ſuadet. & ideo ſi legatur
vſus alicuius fundi alicui perſonæ ſemper recipit ex
dicto fundo quatenus eſt ſibi neceſſe: licèt qñq; vno
tempore plus indiget, ꝗ alio. hic autem diffo miter
intelligeretur. & ad hoc c. potuiſſet dici, quòd hic om-
ni tempore fuiſſet fideicõmiſſaria. & ad. l. precibus.
potuiſſet rñderi, ꝙ inq̃tum ſubſtitutio fuiſſet ibi facta
per verba directa. non facit ad propoſitũ: quia loqui-
mur, qñ fit per uerbum commune. inquantum autẽ
dicatur, quòd ibi fuit facta per uerbũ cõe. potuiſſet
dici ibi eſſe ſpeciale in milite, ꝙ intra pupillarẽ ætatẽ
ualeret iure directo, & ſic potuiſſet defenſari gl. ĩ d. l.
precibus. & communis opi. glo. & doct. ante dictum
c. ſi pater. tamen, ut ſ. dixi. uidetur contra opi. gl. eſſe
text. in d. c. ſi pater. attenta ratione ibi poſita. iuncto
hoc c. Et ſic ur̃ quòd debeamus tenere, quòd cõpen-
dioſa facta a pagano per uerbum cõe filio impuberi
ualeat intra pupillarem ętatẽ iure directo, ut pupil-
laris, etiam ſi mater ſit in medio. & poſtea ut fideicõ
miſſaria. & pro iſta opi. bene facit d. l. precibus. intel
ligendo, ꝙ fuerit facta per uerbum cõe. & nil ponas
ſpeciale in milite. tenendo hanc opi. poteſt reſpõde-
ri ad rationem quæ colligitur ex d. l. iam hoc iure. &
quã uoluit tenere glo. in d. l. precibus. & in l. Centu-
rio. nã poteſt dici, ꝙ aliud eſt, qñ uerbum cõe refert
ad plures perſonas: ut ibi fit. & aliud, qñ refertur ad
unicam perſonã, & plura tempora, ut aperte ꝓbatur
in d. c. ſi pater. in ratione ſui iuncto. c. Raynutius. Et
ſi dicas q̃ potuit eſſe ratio diuerſitatis inter dictos ca-
ſus. poteſt reſponderi, ꝙ illa potuit eſſe ratio: quia
qñ refertur ad plures perſonas inęquales: tunc quòd
dictum uerbum cõe faciat ſubſtitutionẽ directam in
perſonis eorum poſt aditã hæreditatem non conue-
nit ipſis perſonis, ex quo altera ipſarũ eſt talis cui nõ
põt directè ſubſtitui poſt aditam hæreditatem, quæ
ratio ceſſat, qñ refertur verbum cõe ad vnicam per-
ſonam: quia tunc conuenit perſonæ, & verbis ſubſti-
tutionem interpretari directam intra pupillarem ęta
tẽ. & in dubio ſic interpretatur. Et hæc ratio ſatis vr̃
eſſe de mente illius. c. ſi pater. ſi bene ponderetur. &
hanc opi. ꝙ ſubſtitutio facta cõpendioſa a pagano ꝑ
verbum cõe filio impuberi valeat intra pupillarẽ ęta

valere iure fideicõmiſſi etiam intra pupillarẽ ætatẽ:
quia reſponderi poteſt, ꝙ ibi caſus eſt diuerſus, & di-
uerſa eſt ibi ratio. Nam ibi loquitur, quando pater
habebat duos filios impuberes in poteſtate. & illos
inſtituit. & demum ei qui nouiſſimus decederet pu-
pillariter ſubſtituit. Nam dicitur ibi, ꝙ ſi ſimul perie-
runt, nec conſtat quis fuerit nouiſſimus, ſeu vltimus.
tunc ſubſtitutus ſm proprium ſignificatũ verborum
non vocatur: qa vni tantum fuit ſubſtitutus. nec ap-
paret quis ſit ille. facit. l. ſi fuerit. ff. de reb. dub. tñ l.
diſponit, ꝙ ex interpretata mente teſtantis ibi ſucce-
dat. & intelligatur vocatus ſubſtitutus: qa imaginatur
l. quòd pater putauerit, ꝙ in hr̃ditate vltimi reperi-
ret hæreditas filij pręmortui. & ſic ꝙ veriſimiliter vo-
luerit ſubſtitutum hr̃e totam hæreditatẽ. & ideo vo-
luit, ꝙ intelligatur vocatus ſubſtitutus ẽt in dicto caſu.
gl. iñ, Bal. & Bar. ibi dicunt hoc verum, quando ma-
ter erat in medio. ſed vbi mater fuiſſet in medio, quia
tunc ad hęreditatem filij primi morientis admitteretur
cũ alio fratre ſupſtite pro parte. vt in auth. defuncto.
C. ad Tert. tũc in hr̃ditate vltimi nõ reperiretur tota
pars primi, & ideo tunc ſubſtitutus non venit, quan-
do mater eſt in medio ſi non probat quis vltimo de-
ceſſerit: quia ceſſat ratio de qua ſupra dixi, quando
mater nõ eſt in medio. ſed in caſu noſtro, ẽt ſi mater
ſit in medio non ceſſat ratio dicti. c. ſi pater. ideo etiã
tunc habet locum diſpoſitio, & per ɔñs valet intra
pupillarem ętatem, vt pupillaris etiam matre exiſten
te in medio. & per conſequens excluditur mater. &
pro hoc etiam facit: quia dicta ſubſtitutio compen-
dioſa facta per verbum commune ex ſignificato ver-
borum apta eſt comprehendere: & comprehendere
videtur vulgarem pupillarem, & fideicommiſſariã.
cum autem ſubſtitutiones quæ cõprehendunt in cõ
pendioſa dicantur expreſſe ſaltẽ in genere. licèt ſint
tacitę in ſpecie pupillaris comprehenſa in cõpendio
ſa, ex quo eſt expreſſa ſaltem in genere debet exclu-
dere matrẽ: licèt ſecus ſit in pupillari omnino tacita
cõprehenſa in expreſſa vulgari. prout voluit gl. fina-
lis in l. precibus. & Bar. met. in l. Lucius. ff. de vulgari
& pupillari. & dixi etiam ſupra in materia reciprocę.
¶ Item aduerte, qa Bar. in d. l. Centurio. tenendo ſuã
opinionẽ, ꝙ intelligatur fideicommiſſaria, qñ mater
eſt in medio, dixit illud eſſe verum, niſi ex cõiecturis
appareat aliud teſtatorẽ voluiſſe. videlicet ꝙ eſſet di-
recta. & ponit plures ɔiecturas. puta ſi dixit, qñcũq;
filius meus deceſſerit talem ſubſtituo, & volo, ꝙ ac-
cipiat bona mea propria autoritate: vel volo, ꝙ acci-
piat libere. Nam ſi per manum alterius haberet acci-
pere, nõ reciperet libere: qa ille poſſet ſibi moleſtiã
facere. ¶ Item ſi dixit, ꝙ volebat hęreditatẽ ſuã totã,
& integram: vel ſine diminutione peruenire ad ſubſti
tutum. nam hoc eſſe non poſſet, niſi eſſet directa: qa
aliàs poſſet detrahi legitima. Idem ſi dixit, quòd vole
bat, quòd omnia bona ſua deuenirent ad ſubſtitutũ
eadem ratione: quia qui omne dicit nihil excludit.
ſ. de maioritate, & obedientia. c. ſolitę. ad finem. & l.
Iulianus. ff. de legatis tertio. Secus ſi dixiſſet, ꝙ om-

xi, qñ ſimpliciter dixiſſet volo, quòd oĩa bona mea deueniant ad talẽ:q̃a tunc veniunt etiã iura,& actiones:& intelligetur ſubſtitutus directo. Et idem vr̃ ſi dixerit volo, quòd bona mea deueniant pleno iure in talem: q̃a videtur etiam velle, ꝙ habeat directum dominiũ. per id quod hr̃ in l.Iulianus. in fi.ff. de rei vendicatione.& notauit etiã Bald. in auth.hæc vſus præſtatio.C.de ſacroſan.eccle. Sed aduerte, quia aliqua ex dictis exemplis. & præcipuè duo. qñ videlicet voluit hereditatem totam, & integram peruenire ad ſubſtitutum. vel omnia bona peruenire ad ſubſtitutum. nam ſecundum eum dicta verba, non vr̃r importare ſubſtitutionem eſſe directam. ſed potius ꝓhibitionem Trebellianicæ eo caſu quo poſſet detrahi. per id qđ legitur.& notatur in l.namq;.§.fin.cum l.ſequenti.ff.ad Trebellianum. & in l.iiij.ff.de fideicõ.liber.& opinionem ſuam, puto Ang.ſumpſiſſe ex his quæ tangit Bal.in d.l.precibus. ſed tu potes ſaluare exempla Bart.niſi cum ſubſtitutio ſit facta filio q non poteſt grauari in legitima.l.qm̃.C.de inofficioſo teſta.non poſſet deuenire tota hæreditas integrę, vel ſine diminutione. nec poſſent oĩa venire ad ſubſtitutum:niſi ſubſtitutio intelligat̃ directa:quia aliàs ſi non eſſet directa detraheretur legitima, qđ non fit eo caſu quo eſt directa pupillaris. vt leg. & not.in l. ex trib⁹.C.de inoffi.teſta.& in l.j.§.fi.de vulg.& pup. ¶Item aduerte, quia Bal.in d.l.ꝑcibus. non vr̃r placere exempla Bar.nec dictũ ſuum.ex eo, quia ſm̃ eũ Bar. videtur velle, quòd quando aliqua cõiectura de prædictis poſitis in dictis exẽplis apparet, quòd tũc ſit perinde acſi ſubſtitutio ſit facta per illa verba, talis ſit heres. & ſic ſm̃ hoc relinquetur materia diſputãdi, an poſt pupillarem ætatem euaneſcat. an vero obliquet. Sed tu potes dicere, quòd Bar. nõ dixit, quòd tũc intelligatur facta per illa verba, talis ſit heres. ſed bñ dixit, quòd mens teſtatoris videtur eſſe, quòd valeat iure directo eo caſu quo põt valere. & ſic nõ ſequetur, ꝙ poſt pupillarẽ ætatẽ non poſſit valere iure fideicõmiſſi, ex quo facta fuit per verbũ cõe. ¶Item etiam videntur exempla Bat. non placere Bal. in d.l. precibus. ex alia ratione. quia licèt verba, quæ ponũtur in dictis exemplis ſint lata. tñ apponuntur, cum termino reſtrictiuo. ſcilicet in bonis meis: vel bona mea paterna. verba aũt ꝑdicta arctatiua, ſeu reſtrictiua, licèt non reſtringant ſubſtitutionem pupillarẽ.l.ſi ita.§.qui filio.ff.de bono.poſ.ſm̃ tabu.tñ ſubſtitutionem dubiam vr̃r reſtringere.arg.l.Lucius.§. quę habebat.ff.ad Trebellia. Et ideo videtur, quòd inducãt ſubſtitutionẽ fideicõmiſſariã.argu.l.coheredi.§.cum filiæ.ff.de vulg.& pupil. & dicta verba poſita in exẽplis Bart. vr̃r ſcđm eum ſonare.& ſic videtur debere intelligi in prohibitionẽ. videlicet detractionis Falcidiæ potius q̃ in ſubſtõnem directã.& dicit, ꝙ ſi teſtator fuiſſet interrogatus, an vellet ſubſtitutionẽ extẽdi ad illa quę nõ erant ſua: veriſimiliter dixiſſet ꝙ nõ, & ideo in dubio non debet ad alia extendi velut ad incognita. ar.l.ſi quis ita.§.penul.ff.de teſta.tute. Sed tu potes tenere Bart. quia vt dixi, non bene poſſent verificari verba exemplorũ Bart. niſi intelligantur in ſubſtõne directa.& ꝙ per illa inducatur ſubſtõ directa. Nã tñ ſi nõ inducerent ſubſtõnem directã poſſet detrahi legitima, vt dixi ſupra circa opi. Ange.& ſic oĩa non venirent ad ſubſtitutũ, nec ſine diminutione: nec pleno iure. & ideo vt dicta veba verificent̃ expedit intelligere, ꝙ per illa voluerit teſtator ſubſtitutionẽ eſſe directam, & valere iure directo eo caſu quo põt, Nã tunc non detrahet̃ legitima. & ſic nulla fieret detractio, & pleno iure habebit ſubſtitutus. per ea, quæ hñr in d.l.ex tribus. ¶Nec ob. qđ dicit Bald.: dum dicit ꝙ in dubio non vr̃ voluiſſe de alijs bonis, q̃ de ſuis diſponere: q̃a rñderi põt, ꝙ verum eſt ꝙ principaliter illud non voluit: ſed bene põt dici ꝙ in conſequentiam voluit: q̃a ex quo voluit ſubſtitutionem eſſe directam, in ꝯñuam cenſetur voluiſſe ꝙ ad ſubſtitutum veniant etiã alia bona pupilli, ne aliàs contingat pupillum decedere pro parte teſtatũ,& pro parte inteſtatũ. facit quod hr̃ in l.ſed ſi plures.§. ad ſubſtitutos.ff.de vulg. & pup. Et ex ꝑdictis patet exempla Bar. poſſe ſubſtineri, q̃cq̃d dixerit Bald.& Ang. ¶Itẽ etiam attende, quia Bal.in d.l.precibus. poſuit etiam aliud exemplum ſequendo opin. Bar. puta ſi dicatur qñcũq; filius meus deceſſerit talem ſibi ſubſtituo heredem. Nã propter illud verbũ, heredẽ, qđ eſt verbũ directum ciuile declaratur præcedens verbum commune, ſubſtituo. & ſic videt̃ teſtator voluiſſe, quòd ſubſtitutio ſit directa. nam ex ſequentibus præcedẽtia declarant̃.l.ſi ſeruus plurium.§.fi.cum l.ſeq.ff.de leg.j.qđ tene menti.& dicit etiam Nico.de Mata. idẽ voluiſſe.& idem etiam voluit Barto. facit ꝙ ipſe no.
191 in d.l.Centurio. in quarta principali q̃õne. ¶†Item
aduerte, q̃a licèt dixerim ſupra, ꝙ dictio, qñcũq;, nõ
inducit diſtinctionem temporum. tamen Ang. in d.
l.Centurio. dicit hoc verum, qñ vnicum ſolũ diſtributiuũ ponitur. ſecus ſi duplex diſtributiuũ temporũ adijceret̃. puta ſi dicatur, qñcunq; filius meus deceſſerit Titium quaq; die heredẽ inſtituo, vel ſubſtituo. Nam dicit ꝙ illud idem operat̃ duplex diſtributiuũ, qđ geminata, & diſtincta diſpoſitio ꝑ l.pluribus.§.j. ff.de ver.ob. Sed certe dictio, quaq;, vr̃ potius collectiua, q̃ diſtributiua. per id, qđ legi. & not.in l.ſi neceſſaria.§.ſi annua.ff.de pig.actio. Et ideo melius vr̃ dicẽdũ, quòd iõ in d.l.pluribus.§.j. ſurgit multiplex diſpoſitio, q̃a fuit facta expreſſa diſtinctio temporũ. facit, qđ ibi no. per gl.& Bar. & quod ibi etiam dixi.
192 ¶†Vlterius quæritur, quid ſi teſtator dicat filio impuberi, ſi decedat abſq; liberis ſubſtituo talem, an ex eo, q̃a dicit ĩpuberi, videatur reſtringere ſubſtitutionem ad pupillarem ętatem. dic ꝙ nõ: q̃a illud verbũ, impuberi, videtur appoſitum gratia demõſtrationis perſonæ cui fit ſubſtitutio, & non gratia reſtrictionis. & iſtud etiam voluit Io.An. hic, ſecus dicit Bar. ſi dixiſſet filio meo impuberi ſi decedat abſq; liberis ſuccedat talis. nã qualitas adiuncta verbo, debet adeſſe ſm̃ tẽpus verbi.l.in delictis.§. ſi extraneus.ff.de noxa. Et ſic vr̃ quòd tp̃e quo ſucceditur debeat eſſe impubes.& ſic aliud eſt, qñ verbum, impuberi, adijcitur verbo diſpoſitiuo. vt ꝯtingit in primo caſu, quia adijcitur verbo ſubſtituo: quia tũc intelligitur adiectum gratia demonſtrationis. ſecus quando adijcitur verbo executiuo. vt contingit in ſecundo caſu, quando adijcitur verbo, ſuccedatur. nam tũc videtur adiectũ gratia reſtrictionis. Cõtra iſtud tñ fortiter facit. iſtud c. vbi adiectum fuit, verbo, ſuccedat.& tñ nõ reſtringit ſubſtõnem ad tp̃s pupillaris ętatis. Sed põt rñderi ſm̃ Bar.in d.l.Centurio. quòd iſtud contingit ꝑꝑ dictionẽ, ſine liberis, appoſitã in ſubſtitutione ꝑꝑ quã teſtator vr̃ ſenſiſſe etiam de tempore poſt pubertatẽ in quo poteſt habere liberos, ſecus ſm̃ Barto. ſi dicta verba, ſine liberis, non fuiſſent adiecta: quia tunc intelligeretur ſubſtitutionem fuiſſe reſtrictã ad tẽpus pupillaris ętatis. quod tene menti pro limitatione, &
193 declaratione huius.c. ¶†Deinde quæritur, an ſubſti
tutio compendioſa facta per verbum cõe a pagano
contineat vulgarem. Concludit Barto. in d.l.Centurio. ꝙ eo caſu quo continet pupillarem. qđ qñ ſit, ſatis apparet ex ſupradictis. tunc eadem ratione continet

tinet etiam vulgarem. ſi vero non contineat pupillarem, ſed fideicommiſſariam: tunc adhuc dicit ꝙ continet ẽt vulgarem, quia verba illa ſatis pñt comprehendere. nã verba illa, ſi filius meus decedat, vel qñcunq; filius meus decedat, pñt intelligi, ſiue decedat viuo patre: ſiue poſtea. Et ſiue poſt teſt.ñ ante mortẽ: ſiue poſtea, & ſic continet ẽt vulgarem, q̃ verificatur etiam qñ inſtitutus nõ põt eſſe hæres, q̃a decedit viuo teſtatore. facit l. Thays. §. ſplendophorus. ff. de fideic. lib. nec ob. ſi dicatur, ꝙ ſi valet vt directa vulgaris non debet poſtea valere iure fideicommiſſi. per id qđ leg. & no. in l. verbis ciuilibus. ff. de vul. & pup. q̃a rñderi põt, ꝙ illud procederet, ſi valuiſſet ſemel iure directo poſt aditã hæreditatem, qđ tñ etiã tunc indiſtinctè procedit vt patere põt ex ſuperius dictis. Sed in caſu propoſito valet vt vulgaris directa ante aditã hæreditatem, & poſt aditam hæreditatem valet iure fideicommiſſi, & ſic in diuerſis caſibus, ideo iſtud toleratur a iure, & iſtud etiam tenuit Ia. de Aret. & Cy. in d. l. precibus. ¶ Item non ob. qđ hř in l. iam hoc iure. præal. per quam vř ꝙ in dubio non comprehendat fideicommiſſariam: quia rñdetur ꝙ ibi loq̃tur in breuiloqua ſimpliciter facta in qua non eſt appoſita dictio cõcernens tractum tpis, ſed hic loquimur in cõpendioſa in qua eſt appoſita dictio notãs tractũ tpis. ideo continetur in ipſa fideicommiſſaria. facit quod dixi in materia breuiloque, vbi dixi ꝙ ſi nõ eſſet ſimplex breuiloqua, ſed eſſet miſta cum compẽdioſa, ꝙ illa contineret etiam fideicommiſſariã, ſecus vbi eſt ſimplex breuiloqua, quia tunc non comprehendit fideicommiſſariã, & idem vř ſi teſtator ſimpliciter dicat filium meum inſtituo, & Titium ei ſubſtituo: q̃a vř continere vulgarem, & non fideicommiſſariã. per id qđ hř in l. Gallus. §. j. ff. de lib. & poſth. Ange. tñ in d. l. Cẽturio. dicit, ꝙ ſi teſtator dixit ſi filius meus deceſſerit in pupillari ætate, vel poſtea, ꝙ tunc ſub pupillari continebitur vulgaris ꝓ diſtinctionem tẽporum, & ſi decedat filiꝰ impubes viuo patre expirabit pupillaris, & etiam vulgaris in eo contenta ſm eum. per l. qđ ſi filius. ff. de capti. ſecus ſi ſimpliciter dixiſſet, ſi filius meus deceſſerit ſine liberis talem ſubſtituo: quia tunc habebit locum vulgaris impubere decedente in vita patris, & idem vř fuiſſe de mẽte Bal. in d. l. precibus. & idem etiã tenuit d. Flo. vt dixi poſt eum in prima q̃one, qñ ſubſtõ fit per verba directa. Sed tu potes dicere, ꝙ in primo dicto Ang. non vř bene dixiſſe, ꝑ ea quæ dixi in materia vul. in illa q̃one, an teſtm̃ poſſet incipere hře vires a tacita vulgari cõprehenſa in pupillari. vbi etiã rñdi ad d. l. qđ ſi filius. ¶ Vlterius etiam tangit Bar. in d. l. Cẽturio. an ſubſtõ facta per verbum cõe in re certa, vel quantitate, aut portione trahatur ad directam ſubſtõnem, potes concludere clarius, q̃ ipſe dicat, & plenius: quia ſi ſubſtõ fiat in certa re, puta in fundo, vel in quantitate, puta in centum, clarum eſt, ꝙ nõ trahitur ad directã. inſt. per id qđ leg. & no. in l. cogi. §. & gñaliter. ff. ad Tre. & per id qđ hř in §. aliud quoq; capitulum. in Auth. vt eum de app. cog. col. viij. vbi patet, ꝙ neceſſe eſt filio relinqui iure inſtõnis qñ certa res, vel quantitas

inſtitutæ ẽt in re certa: quia tunc vř ꝙ trahetur ad directam ſubſtõnem, vt vř in caſu in c. ſi pater. ĵ. eo. in vj. vbi patet, ꝙ filia erat inſtituta in re certa: tñ q̃a poſtea ſimpliciter fuit dictũ, ꝙ ſi filia decedet ſine liberis morietur filio, & nõ fuit dictum ꝙ moreretur in re illa, ſubſtõ ibi iudicatur directa pupillaris, & ſic trahitur ad omnia bona filiæ, quod diligenter tene menti, quia Bart. hoc modo declarauit. Si autem fiat ſubſtõ per verbum cõe in certa portione. cõclude, ꝙ aut fit in dimidia, vel tertia bonorum, & iſta non trahitur ad inſtõnem: quia cenſetur facta in re certa. per l. non amplius. §. fi. ff. de le. j. & l. ſi quis ſeruum. §. fi. cum l. ſeq. ff. de lega. ij. Si vero ſit facta in dimidia, vel tertia hæreditatis: q̃a tunc includuntur etiam onera hæreditaria pro illa parte, qđ non eſt in præcedẽti ea ſu ſm no. in d. l. ſi quis ſeruum. §. fi. vř eſſe maius dubium. tñ Bar. in d. l. Centurio. ſentit quòd etiam tunc non trahetur ad inſtõnem, & puto qđ bene dicat, qñ vnus ſolus eſt taliter ſubſtitutus. Si autẽ fuiſſent duo ſubſtituti per verbum cõe, vnus in dimidia bonorũ, alter in alia dimidia: vel vnus in dimidia hæreditatis, alter in alia dimidia, & ſic tota hæreditas fuiſſet inter illos diſtributa: tunc traheretur ad inſtõnem, q̃a tũc vř tali modo facta diuiſio hæreditatis per l. filio. cum l. ſeq. ff. de leg. j. & facit qđ not. gl. valde no. in l. quoties. & in l. filij. C. fam. erc. ſecus qñ vnicus eſt ſubſtitutus tm̃ in dimidia, vel tertia: vt ſ. dixi. Et ſic non eſt diſtributa tota hæreditas: nec verbum cõe adiectum totalitati bonorum, ideo non trahitur ad inſtõnem, per ea quæ hñr in l. his verbis. ff. de hær. inſt. & in §. ſi vero nulla. in Auth. de hær. & Fal. coll. j. Et hæc ratio magis placet, q̃ illa quã ſcripſit Bar. in d. l. Centurio. nam dicit ꝙ ideo tunc non trahitur ad directã inſtõnem: quia verbum cõe adiectum certæ rei, vel portioni nõ trahitur ad directam inſtõnem, qñ alius eſt vř inſtitutus, prout hic eſt: quia eſt filius teſtatoris vř inſtitutus. Non enim placet iſta ratio, quia per illam ſequeretur, ꝙ ſi ſubſtõ fieret per verba directa in certa re, vel portione pupillo vř inſtituto non traheretur ad directum qđ eſt contra tex. in l. cohæredi. §. fi. ſm vnum intellectum. ff. de vulg. & pup. & no. ipſe idem Bar. in j. q. qñ fit ſubſtõ cõpendioſa a pagano per verba directa, & ſic patet, ꝙ iſta ſola eſt ratio: quia licèt verbum directũ ciuile: vt hæres eſto, vel inſtituo adiectum certæ rei, vel quãtitati, vel portioni trahatur ad inſtõnem vřem, alio vř non inſtituto. l. j. §. ſi ex fundo. ff. de hær. inſt. & d. l. cohæredi. §. fi. Tñ ſecus eſt in verbo, relinquo, vel in verbo cõi ſubſtituo, quia iſta non trahuntur ad inſtõnem directã, niſi qñ adijciunt totalitati bonorũ, vel qñ reperitur tota hæreditas diſtributa per quotas. vt patet ex no. in d. l. his verbis. & d. §. ſi vero nulla. & ĩ d. l. quoties. & facit qđ ĵ. dicet. ¶ Et aduerte, vt clarius intelligas, quia per ſubſtõnẽ nõ agitur ꝙ fiat hęres teſtatori: ſed pupillo, qñ eſt pupillus cui fit ſubſtõ, ideo ſi ipſi pupillo non reperitur alius vř hæres datus. Si aliquis ſit ſibi ſubſtitutus ꝑ verba directa in certa re, vel q̃titate trahitur ad vřem ſubſtõnem per d. l. cohæredi. §. fin. ſm vnum intellectum. Secus eſſet ſi fuiſſet factum per verbum cõe: quia

llum ſub duplici conditione alternatiua, puta ſi ipſe deceſſerit ſine liberis, vel liberi ſui ſine liberis: tunc hoc facere potuit.per id qđ hr̃ in l.cohæredi. cum §. filiæ.& in l.legatum.ff.de condi.& dem.¶ Si aũt voluit grauare liberos vltimo morientes ſine liberis: tũc vr̃ q̃ non valeat grauamen,& ɔñr nec ſubſtõ,per d.l. ſed ſi ſic.§.fi.dicit tñ Bart.poſſe dici q̃ ſi appareat teſtatorem velle grauare dictos liberos,q̃ poteſt dici q̃ videatur eos etiam honoraſſe,& ſic etiam eis hæreditatem reliquiſſe per l.deniq;.§.interdũ.ff.de pec.leg. Et ſi quæratur,ſi non appareat quem voluerit grauare,an filium ſub duplici conditione: an vero liberos vltimo morientes ſine liberis.dicit q̃ in dubio præſumetur fuiſſe filius grauatus, ſi tenemus q̃ liberi non potuiſſent grauari, & hoc quia in dubio ſumi debet intellectus ꝑ quẽ res potius valeat q̃ pereat.l.quoties.ff.de reb.dub. ¶ Si aũt teneremꝰ liberos potuiſſe grauari: tunc quis in dubio intelligatur grauatus. remittit ad no.per ſe in l.qui duos.de vul.& pu. Sed tu potes dicere, q̃ ex quo liberi non reperiuntur expreſsè honorati,in dubio vr̃ hæres primus, & ſic ipſe filius fuiſſe grauatus.per id quod leg. & no.in l.ſi ſeruus.§.qui Margaritã.ff.de leg.j.& quod no.ipſe Bar. in l.codicillis.in prin.ff.de vſuf.leg. Et adde etiã inquantum Bart.vr̃ velle,q̃ teſtator grauando filios vr̃ ex hoc etiã eos honorare,q̃ iſta opin.non vr̃ tuta per regulam illam,quia non põt quis grauari,qñ non eſt honoratus,quæ aliàs nunq̃ locum haberet, prout dixi in ij.q.qñ ſubſtõ fit per verba obliqua. vbi de hac materia tetigi.& plene dixi in c.cum tibi.ſ.eod.& ẽt in præal.l.Centurio. in quibus locis etiam rñdeo ad d.l.deniq;.§.interdum.faciat etiam cõtra Bar. qđ hr̃ in l.hæreditas ad ſtatiũ. & qđ ipſe ibi etiam not.ff.de hær.inſti.Et per hæc ſit expedita qõ tertia, qñ videlicet compendioſa fit a pagano per verbum cõe,& ex ſupradictis ſatis patere põt quis ſit effectus ſubſtõnis compendioſæ factæ a pagano,ſiue fiat per verba directa,ſiue per verba obliqua, ſiue per verba cõia. verũ quia interdum duplex verbum ex prædictis apponĩ in ſubſtõne interdum in perſona vnius interdum in perſona diuerſorum. Et dubitatur quis ſit tunc effectus ſubſtõnis. de prædictis eſt videndum de quibus tractat Bar.in d.l.Centurio.in iiij.q.¶ Et primo vidẽdum eſt, qñ duplex verbum ex prædictis apponĩ in perſona vnius,puta quia dixit teſtator, ſi filius meus deceſſerit ſine liberis inſtituo,& ſubſtituo Titiũ: vel ſubſtituo Titium,& ipſum hæredem facio.nã Bar.in loco præal.poſuit duas opi.vna eſt,qđ verbum cõe, ſubſtituo,intelligatur declarari,& eſſe declaratum ꝑ verba directa.arg.l.ſi ſeruus plurium.§.fi.cum ſeq.ff. de leg.j.Alia fuit opinio quę ſibi magis placet.videlicet,q̃ in dicto caſu videatur data electio ſubſtituto, vt poſſit venire iure directo:vel iure fideicõmiſſi,ꝓut elegerit,filia decedente in pupillari ętate.arg.l.recuſare.§.Titius.ff.ad Treb. & licèt ipſe nõ rñdeat ad rationem factam pro prima opi.tñ ſatis vr̃ ſecũda opi. poſſe ſuſtineri per ea quæ hñr in d.§.Titius. Nec ob. ratio facta pro prima opi.videlicet, q̃ verbũ cõe ſubſtituo debet declarari per verbũ directum adiunctũ, & ſic cenſeri debet directa.arg.d.l.ſi ſeruus.quia rñderi poteſt, q̃ ibi loquitur qñ idem verbum relatum eſt ad plura, & in vno eorum declaratus fuit eius intellectus, hic autem ambo verba referũtur ad idem, nec reperiuntur aliter declarata.¶ Item non ob.l.ſed & ſi adijciatur.ff.pro ſocio. vbi vr̃ q̃ qñ fit mentio de gñe,& ſpecie,ſimul genus declaretur,& reſtringaĩ ꝑ ſpeciem,vnde ſi fit ſocietas de lucro, & quæſtu,intelligitur facta de lucro prouenienti ex quæſtu. & non de omni lucro.q̃a rñderi poteſt,q̃ illud ideo contingit:quia ſic cõiter conſueuit fieri ſocietas de lucris ꝑ quæſtum,ſeu operam,vel artificiũ prouenientibus, & nõ de alijs.l.coiri.ff.pro ſocio.& no.Bar.in d.l.ſed & adijciatur. hic autem loquimur in teſtõ in quo talia verba cõſueuerũt multiplicari ad finem, vt validius, & latius diſpoſitio ſortiaĩ effectũ.facit.l.in teſtamentis.ff.de reg.iur.Sed ſi intelligaĩ ſm ſcđam opi. efficaciorẽ,& latiorẽ ſortiunĩ effectum: ergo dicto modo vñr intelligenda.& per hæc vr̃, q̃ idem ſit dicendũ ſi teſtator dixerit,ſi filius meꝰ deceſſerit ſine liberis volo bona mea deuenire ad Titium iure inſtitutionis,& fideicommiſſi.facit qđ hr̃ in l.ſi Titio.ff.de
195 vſufru.leg.¶ † Quid aũt ſi dicat,ſi filius meus deceſſerit ſine liberis ſubſtituo Titium vulgariter,pupillariter,& ꝑ fideicõmiſſum, q̃ verba hodie multũ ſunt in vſu.Bar.in d.l.Cẽturio.dixit idẽ,qđ ſ.dixi.videlicet,q̃ erit electio ſubſtituti,an eligat viã directã: an viã fideicõmiſſi filio decedẽte in pupillari ætate. Sed mihi nõ placet iſta opi.vñ veriꝰ puto eſſe, q̃ teſtator voluerit facere plures ſubſtõnes in diuerſis caſibus, videlicet vulgarẽ ĩ ſuo caſu,ſcilicet hr̃ditatis nõ agnitæ.& pupillarẽ in ſuo caſu.videlicet ĩ caſu ĩ quo fuerit hr̃s,& in pupillari ætate decedat,& fideicõmiſſariã in ſuo caſu.videlicet ſi poſt pubertatẽ decedat, vt ſic diſpõ adaptet ad eũ caſum ad quẽ verba adaptãtur.ar.l.qđ ɔſtitutũ.ff.de re mili.& l.ita aliũ. in prin. ff.de admi.tu.& eius,qđ no. Bar.ĩ l.4.§.toties.ff.de dã.inſe.& qđ hr̃ in c.indẽnitatibus.§.pe.de ele.in vj. & in l.fi.C.ſine cenſu,vel reliquis.& hoc ẽt vr̃ tenere Cy.& fuiſſe de eius mente in d.l. p̃cibus.in materia cõpendioſa.& p̃dicta vñr ꝓcedere,niſi verbũ directũ præciſè veniat ad determinationem verbi ɔmunis.puta ſi dicaĩ,ſi filius meus deceſſerit ſine liberis ſubſtituo Titiũ hæredẽ.nã illud verbũ directũ hr̃dẽ præciſè vr̃ venire ad determinationẽ verbi cõis,ſubſtituo.iõ tunc põt ꝓcedere prima opi.videlicet, q̃ tunc verbũ cõe determineĩ,& declareĩ ꝑ verbũ directũ ſibi adiũctũ.facit, qđ no.Bal.in d.l.p̃cibus,& qđ dixi in p̃cedenti lectione circa excẽpla ex q̃bus appareat de p̃ſumpta mẽte teſtãtis, qđ voluerit ſubſtõnẽ eſſe directã, & hæc de primo caſu, qñ duplex verbũ ex p̃dictis in ſubſtõne apponĩ in ꝑſona vnius.Si aũt vnum apponatur in perſona vnius, aliud in perſona alterius, & ſic in perſonis diuerſorum,quis erit tunc effectus ſubſtõnis eſt magis dubium. & iſte caſus eſt magis difficilis,vt etiam Bar.atteſtatur.Et q̃a aliqualiter vr̃ confuſe loqui clarius loquendo potes cõcludere tres caſus. Nam qñq; ponitur verbũ obliquum in perſona vnius ſubſtitutorũ,in perſona alterius ponitur verbum directum ciuile. Interdum & ſecundo in perſona vnius ponitur verbum obliquũ,& in ꝑſona alterius ponitur verbum directum non ciuile. Interdum & tertio in perſona vnius apponitur verbũ directum ciuile, & in perſona alterius verbũ directũ non ciuile:vel verbum cõe. Primo caſu clarum eſt,q̃ ſubſtitutus per verbum directum ciuile capiet totũ: ſiue ſit ſubſtitutus in certa re,ſiue in certa quãtitate: ſiue in certa portione: ſiue ſimpl'r:ex quo poſt mortẽ pupilli nullus eſt ipſi pupillo datus hæres vlis. ar.l.j. §.ſi ex fundo.ff.de hær.inſti.& l.cohæredi.§.fi.& ibi caſus ſm vnum intellectum.ff.de vul.& pup. & ſiue vocatus per verbum obliquum ſit vocatus ad certam rem:ſiue ad certam portionem,ſiue ad vniuerſam hæreditatem,quia illam capiet de manibus ſubſtituti ꝑ verba directa:cum verbum obliquum nõ poſſit trahi ad inſtõnem directam,vel directam ſubſtõnẽ, vt no. ꝑ gl.in l.verbis ciuilibus.ff.de vul.& pup.¶ Secundo

caſu

caſu ꝯclude,ꝙ ſi vocatus ꝑ verbũ obliquũ eſt vocat⁹ in certa re,vel quãtitate.& vocatus per verbũ cõe eſt ſubſtitutus ſimpľr,vel in reſiduo:q̃a vř tũc adijci totalitati honorũ ipſum verbũ cõc.arg.l.ij. C.de hære. inſti.talis vocatus per verbũ cõe erit hæres directo in totũ.ſecus ſi vocat⁹ per verbũ obliquũ ſit vocatus in dimidia bonorũ,vel hæreditatis. & vocatus per verbum cõe ſit ſubſtitutus in alia dimidia, vel reſiduo: quia tunc in effectu verbum cõe adijcitur ſolum parti bonorum,& non totalitati bonorum.ideo tunc veniet etiã per fideicõmiſſum ipſe vocatus per verbũ cõe. & ſic videbiť hr̃ditas iure fideicõmiſſi inter eos diſtributa,& vterq; habebit partẽ ipſum cõtingẽtem per viam fideicõmiſſi, & non directo. ¶ Tertio caſu concludc,quòd ſi vocatus per verbũ mere ciuile ſit vocatus in certa re,vel quãtitate.& vocatus per verbum cõe ſit ſubſtitutus ſimpliciter, vel in reſiduo:tũc quia verbum cõe vř adijci totalitati bonorum,ſubſtitutus tunc per verbum commune erit hæres vniuerſalis directo.& alius in re certa.per no.in d.l.his verbis.ff.de hær.inſt.& in §.ſi vero nulla. in Auth.de hæred.& Fal.Si autem vocatus per verba directa fuerit vocatus in dimidia bonorum,vel hæreditatis. & vocatus per verbum cõe fuerit ſubſtitutus in alia dimidia:vel ſimpliciter,vel in reſiduo:tunc videbitur hæreditas diſtributa per quotas,& vocabitur q̃libet iure directo.per id qđ legiť,& no.in l.filio.§.ſi.cum l. ſeq.ff.de lega.j.& in l.quoties.C.fami.erciſ.per gloſ. Si vero vocatus per verba directa ſit vocatus in vna re, vel quantitate.& vocatus per verbum cõe in alia re,vel quantitate: tunc vocatus per verba directa capiet totũ iure directo,ex quo alius nõ reperiť vniuerſalis hr̃s datus pupillo.& idem vř dicendum ſi vocatus per verba directa ſit vocatus in tertia bonorũ,vel hæreditatis. & vocatus per verbũ cõe ſit vocatus in alia tertia.Nam ex quo non eſt tota hæreditas diſtributa,reperitur verbum cõe fore adiectum certę portioni non totum capiet iure directo vocatus ꝑ verba directa, & vocatus per verbum cõe videbitur vocatus per fideicõmiſſum ad portionem ſibi aſſignatã.& ſupradicta oĩa ſatis puto fuiſſet de mente Barr. licèt ipſe non ſic clare fuerit locutus.Et quod dixi de verbo cõi,idem videtur dicendum ſcď m cum de verbo directo:non ciuili:quia quantũ ad prædicta non vñr ſm cum differre verba cõia.& verba directa non ciuilia.¶ † Vltimatè Bar.in l.Centurio. tractauit quæ

196 verba dicãtur eſſe directa:quæ obliqua.& quæ cõia. & concludit, ꝙ illa dicunť directa quæ ſonant,ꝙ de manu propria quis accipiat,& ꝓp̃ia autoritate. facit qđ legit,& no.in l.Titia cum teſtõ.§.j.ff.de leg.ij. & qđ no.gl.in l.cã quã.in verbo,directis.C.de fideicom.Ciuilia vero dicuntur obliqua quæ ſonant,ꝙ de manu alterius quis accipiat,vt verbum det, & verbũ reſtituat.& ſimi.facit l.fundi Trebatiani.cũ ibi no.ff. de vſufru.leg.& qđ no.in l.ſi quis ita.ff. de vſufru.& qđ no.gl.& Io.An.ſuper illa.i c.ſi pater.in verbo moreretř.j.co.in vj.vbi etiam Io.An. tractat de hac materia.Cõia vero dicuntur quę ſunt apta nata ad vtrũq; prǽſtatũ fuit in codicillis. ideo non poteſt valere iure directo.facit,qđ leg.& no.in l.Sceuola.ff.ad Trebel. Reliqua aũt alia verba quæ nõ ſunt obliqua;ſeu quæ nõ ſonãt,ꝙ de manu alterius quis accipiat, dicit eſſe cõia,& proſequitur ibi de multis alijs verbis. & ẽt ponit quare verbũ,inſtituo, eſt magis directũ q̃ verbum ſubſtituo.Nam dicit, qđ ratio eſt:quia verbum ſubſtituo eſt magis latum, q̃ verbum inſtituo. Nam hẽt locum,qñ quis in locum alterius poniť: ſiue hoc fiat in inſtitutionibus.l.Titius & Seius.ff. de her.inſtit.ſiue in legatis, & fideicõmiſſis.l.vt hr̃dibus.ff.de leg.ij.& in l.j.§.in primo.& pro ſecundo.C. de cad. tol.qđ nõ cõtingit in verbo inſtituo:quia nullatenus adaptatur ad legata,& fideicommiſſa.& vt dixi proſequitur.Bar.in l.prǽallegata. de multis verbis q̃ dicit eſſe cõia.& primo de verbo,perueniat.nam reperitur interdum in ſenſu obliquo.l.hæredes mei.§. cũ ita.ff.ad Treb.¶ Interdũ in ſenſu directo.l.ij.§. peruenifſe.ff.de here.ven.& ideo:quia in vtroq; ſenſu reperitur põt dici cõe.& ẽt quia non ſonat ꝑciſè,ꝙ de manu alterius quis accipiat.Inn.tñ in c.Raynaldus.j.c. in verbo,deuenire,dixit,ꝙ erat directum: ſed verius eſt,ꝙ eſt cõe per rõnem ſupradictã. Et idem vř dicendum de verbo deueniat eadẽ rõne.¶ Scďo tangit de verbo,pertineat.nam ẽt dicit,ꝙ eſt cõe:q̃a reperiť in ſenſu obliquo.l.fideicõmiſſas.§.ſi filio.ff.de leg.3.& ẽt in ſenſu directo.l.licèt.C.de pac.¶ Idem de verbo, hẽat:q̃a reperiť in ſenſu directo.l.ſtipulatio iſta.§.habere.ff.de ver.obl. & ẽt in ſenſu obliquo.d.§.ſi filio. Nec ob.ſi dicať, ꝙ in dubio vř debere ſumi pro obliquo.d.§.ſi filio.q̃a illud contingit:q̃a apponiť particularibus relictis in quibus verbũ cõe non trahiť ad inſtitutionẽ.l.cogi.§.& gñaliter.ff.ad Treb.¶ Quarto tractat de,verbo,remaneat.ẽt dicit,ꝙ eſt cõe:q̃a in vtroq; ſenſu reperiť,per id qđ hř in l.prætor. in verbo,remaneat.ff.de colla.bonorũ.l.cũ ante.C. de do. ante nup.¶ Tractat ẽt quinto de verbo,redeat.& dicit idẽ eadẽ rõne.facit qđ hř.in l.ſi duobus.ff.de teſt. mili.& in l.j.per gl.ff.de do.¶ Sexto de verbo,ſuccedat.& ſiľr dicit,ꝙ eſt cõe: q̃a reperitur in ſenſu directo.l.j.& 2.C.cõia de ſucceſ.Itẽ in ſenſu obliquo, vt hic.patet in iſto.c.¶ Septimo de verbo,deuoluatur.& ſiľr dicit,ꝙ eſt cõe:q̃a reperiť in ſenſu directo.l.ſi infanti.C.de iure deli.& ẽt in ſenſu obliquo.per id qđ hř.in l.ij.ff.de ali.leg.¶ Octauo de verbo,reuertař. & ſiľr dicit eſſe cõe: q̃a reperiť in ſenſu obliquo.l.3. C. de pac.inter empto.& in ſenſu directo, vt colligiť ex no.per glo.in l.j.ff.de do.¶ Adde,ꝙ verbũ,accipiat, uel capiat,uř poſſe dici directũ non ciuile: ut uř ſenſiſſe Bart.in ſi.principalis.q. qñ ſubſtitutio facta fuit ꝑ verba obliqua.do.aũt Flo.hic dixit, ꝙ uerbũ directũ eſt,qđ ſonat,ꝙ de manu ſua q̃s capiat. ut eſt uerbũ,inſtituo,uel hr̃s eſto.iuxta notata.in l. precibus. & ĩ d.l.Cẽturio.¶ Sed uerbũ ſubſtituo,dicit eſſe cõe. & dicit Bar.ĩ l.Cẽturio.ponere multa exẽpla de uerbo,cõib⁹.& de uerbo ſuccedat,& de uerbo,moriať. & ď uerbo,deuoluať. & de uerbo,pueniat.ſed certè Bart.nõ dicit uerbũ,moriať,eẽ cõe: ſed eẽ directũ nõ

videtur velle etiam Ang.in d.l.Centurio. ꝙ illud ver
bum moriatur,ſit verbum dubium,& ꝑñr quodãmo-
do cõe,& iudicãdum ſit directum,vel obliquum ſm
ſubiectam materiam,pro quo allegat:quia text.in d.
c.ſi pater.dixit,ꝙ ſubſtõ ibi in dubio directa eſt cẽſen
da,cum poſſit id conuenire verbis,& perſonis. gl.tñ
in d.c.ſi pater.in verbo,morietur, vult ꝙ in dubio ſo
net in directã ſubſtitutionem,& ibi etiam de materia
verborum directorum,& obliquorum,& cõium per
Io.An.tñ quia verbum directum non ciuile, nõ mul
tum vr̃ differre a verbo cõi,vt dixit Bal.in l.Cẽturio.
in qõne illa,qñ in perſona diuerſorum diuerſa verba
ponuntur,& ſ.etiam tetigi.non eſt multum inſtandũ
ſuper ſignificatu,dicti verbi,moriatur.¶Item aduer-
te,quia de aliquibus alijs verbis,de quibus põt du-
bitari vltra illa de quibus poſuit Bar.in d.l.Centurio.
circa fin. & de quibus dixi.ſ.poſt eum.tetigit etiam
Ang.in d.l.Cẽturio.videlicet,de verbo,decurrat. de
quo hr̃ in l.liberis.ff.de ali.& cib.leg. & in l.ij.C.qñ
& quibus quarta pars debeatur.lib.x.¶Item de ver-
bo,regrediatur.de quo hr̃ in l.ſi pater.C.de vſufr uc.
¶Item de verbo,labatur.de quo hr̃ in l.j.C.de impo
nendis lucratiuis deſcri.lib.xj.& ibi etiam de verbo
reſeratur.¶Item de verbo redigatur. de quo hr̃ ĩ l.j.
C.de vẽdi.rerum fiſcalium cum priuato cõium.li.x.
¶Item de verbo,potiatur. de quo hr̃ in l.licet.C.de
pac.¶Item de verbo,ſequatur.de quo hr̃ in l.j.in ma
gna gl.ff.de don.& dicit idem Ange.omnia prædicta
verba poſſe dici eſſe cõia, ꝓut patere põt ex iuribus
præal. Et per prædicta clare percipere, & ſcire potes
tam per modum regulę,& doctrinę,quàm per modũ
exemplorum:quæ ſunt verba directa,quę obliqua,&
quæ cõia. Et adde his quæ ſuperius dicta ſunt ꝙ in
qõne illa,qñ ſubſtõ fit a pagano compendioſa ꝑ ver
ba directa d.Pet.hic vr̃ ſequi opin.Bar.quã poſuit in
d.l.Centurio.remittendo ad ibi no.per eum.in q.au
tem illa qñ eſt facta per verbum cõe ſubſtituo.vr̃ te-
nere opi.Bal.quam ipſe Bal. poſuit in d.l.Centurio.
remittendo ad ibi not.per eum. in q.autẽ qñ fuit fa-
cta per verba obliqua, & dictum fuit,qñcunq; filius
decederet bona venderentur,& darẽtur pauperibus
per fideicommiſſarios.tenuit opi. Bar.in d.l.Centu-
197 rio.& ſic ꝙ eſſet directa. ¶†Quid autem tenendum
in ſupradictis qõnibus,plene declaraui ſuperius. Et
adde etiam quòd vbi ſubſtõ compendioſa eſt facta a
pagano per verbũ cõe, ſi ſubſtituti ſint alij filij teſta-
toris etiam ſi mater ſit in medio excluditur mater ẽt
ſm opi.Bar.vt etiam hic tetigit d.Pet.& hoc ꝑꝑ quá-
litatem ſubſtitutorum quos verſiſr pater voluit præ-
ferre vxori matri filiorum,per id quod no.glo.in d.l.
precibus.& qđ dixi de filijs:idẽ dicas de alijs deſcẽ-
198 dentibus teſtatoris eadem ratione.¶†Vltimo in hac
materia ſubſtõnis cõpendioſæ potes conſiderare ſex
vel ſeptẽ regulas. Prima ſit iſta,quòd ſubſtõ obliqua
non cõuertitur in directam. de quo per gl.in d.l.ver
bis ciuilibus.fallit in caſu ſingulari.l.neq; enim.§.fi.
ff.de teſt.mil.¶Fallit ſecundo qñ teſtator ipſam ob-
liquam quam forte fecerat in codicillis conuertit in
directam in teſtõ poſtea facto.l.quærebat.ff. de teſta.
199 mil.¶†Secunda regula eſt,ꝙ ſubſtõ directa interdũ
cõuertitur in obliquam,vt probatur in d.c.ſi pater.
& l.Sceuola.ff.ad Treb.& l.ex facto.eod.ti.& no.in
200 d.l.verbis ciuilibus. & † quia dictio interdum,caſua
litatem notat,vt leg.& no.in l.interdum.ff.de condi.
201 inde. ¶†Ex prædictis põt colligi regula,ꝙ ſſr ſubſtõ
directa non conuertitur in obliquã,vt vr̃ colligi poſ-
ſe ex mente.d.l.ſi mater.ꝑꝑ dictionem,interdum ibi
poſitam. Qñ aũt conuertitur in obliquam cõclude,ſi
a principio potuit valere iure directo,& eſt vnica ſub
ſtitutio:vt quia facta eſt ſub vnica cõceptione verbo-
rum,& facta eſt ſic per verba directa ciuilia:tunc non
obliquatur.d.l.verbis ciuilibus.& l.in pupillari.ff.de
vul. & pup. Fallit in milite matre exiſtente in medio
per l.precibus.ſm vnum intellectũ.Secus qñ ſubſtõ
a principio non poſſet valere iure directo: quia tunc
bene obliquatur,& hoc eſt clarum,ſi non poteſt vale
re iure directo ꝑꝑ defectum ſolennitatis: vt quia fa-
cta ſit in codicillis d.l.Sceuola.ff. ad Treb. Idem ſm
gl.in l.verbis ciuilibus.quam ſequitur Bart.& cõiter
Legiſtæ, ſi aliter non poſſet valere iure directo forte
ꝑꝑ conditionẽ perſonę cui fiat:vt quia ſit extraneus,
vel non in ptãte,vel quia erat pubes:hoc tñ vltimum
limitat Ang.in d.l.Centurio. ꝓcedere,niſi quis eſſet
ſubſtitutus puberi ſub conditione, ſi deceſſerit in pu
pillari ætate: quia tunc ſubſtõ prædicta reperitur fa-
cta ſub cõditione impoſſibili,ideo eſſet nulla,ſi teſta-
tor putaſſet eam poſſibilem:quia forte putaſſet eũ im
puberem cum re vera eſſet pubes.faciat l.ſeruo ma-
numiſſo.ff.de condi.inde.Secus vr̃ ſi ſciuiſſet illã im
poſſibilem,vt quia ſciuiſſet illum puberem. Nã tunc
vr̃ ꝙ valeret ſubſtõ iure fideicommiſſi.& reijcerẽ cõ-
ditio tanq̃ impoſſibilis. per id quod hr̃ in l.obtinuit.
ff.de condi.& demon.& in l.j.ff.de condi.inſtit.in l.
ſi mihi Meuia.ff.de hære.inſti. facit quod dixi in d.l.
verbis. & ĩ d.l.in pupillari.Et adde quòd licèt iſta ſit
cõis opinio,ꝙ vbi non põt valere iure directo a prin
cipio ꝑꝑ conditionem perſonę,quòd tunc obliquẽ,
tñ contrarium ſenſit gl.in §.extraneo.inſti. de pupil.
ſubſt.& Io.And.in nouella.in d.c.ſi pater. ſuper tex.
in verb.interdum.& iſta opinio de iure vr̃ verior: li-
cet pręcedens ſit æquior,& cõiter teneatur.Si autem
eſſet facta ſub duplici conceptione,ſeu ſub diſtinctio
ne temporum,vel ſi eſſet facta per verba directa non
ciuilia:vel per verba cõia.An poſſit tunc obliquari: li
cèt a principio valuerit iure directo plene dixi in pri
ma qõne,qñ fit a pagano per verba directa, & etiam
202 in tertia:qñ fit per verba cõia. ¶† Tertia regula eſt,
ꝙ vna ſubſtõ directa interdum conuertitur in aliam
directam, puta pupillaris in militarẽ, vt patet in d.l.
203 Centurio.¶†Quarta regula eſt, ꝙ ſubſtõ directa du-
bia conuertitur,ſiue interpretatur in dubio in aliam
directam:exemplũ,ſi dico Titius Plotij hæres eſto,&
Plotius ſit filius meus impubes hæres inſtitutus. Nã
dubiũ eſt,an voluerit ei ſubſtituere pupillariter,ꝓut
ſonant verba,an vero vulgariter, ideo ſi nõ poſſet di
recta ſubſtõ quæ ſonat in directã pupillarem eſſe pu
pillaris:vt quia deficiat aliqđ de requiſitis ad pupilla
tem,de quibus in l.ij.ff.de vul.& pup. & dictum fuit
in materia pupillaris:tunc conuertitur, ſeu interpre-
tatur in directam vulgarem.l.fi.C.de hær.inſti.& no.
204 per gl.in d.l.verbis ciuilibus. ¶†Quinta regula eſt,
ꝙ poſt aditam hæreditatem nõ poteſt quis alteri ſub-
ſtituere directo. Fallit in milite.l.in teſtõ.C.de mili.
teſt.& l.milites etiam his.ff.de teſta.mili. & eſt ratio
huius regulæ ſm Ang. quia poſtq̃ quis ſemel fuit hæ
res nõ põt ex facto teſtatoris deſinere eſſe hæres.l. ei
qui ſoluendo.ff.de hær.inſt.Fallit ſi eſt miles.l.ita.§.
quia diximus.& l.in fraudem.§.pe.ff.de mili.teſta.&
hanc rationem ſenſit ẽt Hug.in l.precibus. in mate-
ria compendioſa. ¶Sed tu potes dicere, ꝙ alia ratio
ẽt eſſe vr̃ videlicet,quia quis non põt alteri facere hę
redẽ directo,niſi forte ſit miles,vt patet in d.l.ĩ teſto.
& in d.l.milites etiam his.& in d.l.Cẽturio. facit qđ
205 dicetur ſtatim in ſequẽti regula.¶†Sexta regula eſt,
ꝙ nemo alteri põt facere teſtm̃:ne ſibi impediat libe-
ram teſtamenti factionem,qđ fieri & eſſe non debet

l.ſtipula-

l.ſtipulatio hoc modo.ff.de ver.ob. Fallit in duobus
caſibus. Primus eſt,qñ quis ſubſtituit filio impuberi
vel alicui de liberis in ptãte exiſtenti , & in pupillari
ætate, & non recaſuro in alterius ptãtem poſt mortẽ
teſtantis: quia tũc põt tali perſonæ facere teſtñ pupil
lariter ſibi ſubſtituendo. Nam pupillaris ſubſtõ cen-
ſetur eſſe teſtm̃ filij ſibi factum per patrem.l.Papinia
nus.§.ſed nec impuberis.ff.de inof.teſt. & l.patris &
filij.& ibi no.ff.de vul.& pup. Secundo fallit ſi ſub-
ſtituatur exemplariè deſcendentibus teſtatoris furio
ſis,vel mẽtecaptis , iuxta.l.humanitatis.C.de impu.
& alijs ſubſti. ¶Nam ſubſtõ exemplaria facta dictis
perſonis quæ pp defectum mentis non pñt ſibi teſta
ri : dicetur teſtñ ipſorum ſibi factũ per patrem ad in-
ſtar eius quod dictum eſt de pupillari . aliàs aũt pro-
cedit regula ſupra data,quam dicit Ang.in d.l.Cen-
turio procedere,ſiue teſtator ſit miles,ſiue paganus,
& in milite dicit eſſe caſum in d.l.Centurio . & aſſi-
gnat rationem:quia priuilegia militum non ſunt tra-
denda ad alienam iniuriam.l.impuberi.ff. de admin.
tut.& l.cum filius.ff.de teſta.mil. ¶Sed certe hoc di
ctum Ang.non placet,quia eſt contra d.l.Centurio .
ſm verum intellectum,quem ſequitur ibi Bal. & ꝓ-
batur etiam in d.l.in teſtõ. & in d.l.milites etiã his.
per quæ iura aperte videtur probari : ꝙ ſpeciale eſt in
milite,quod poteſt directo ſubſtituere poſt aditã hæ-
reditatem etiam extraneo vel puberi. Nec obſt.ratio
Ang.quia non poterit miles facere hæredem hæredi
per ipſum inſtituto , cui ipſe ſubſtituit directo niſi in
bonis prouenientibus ab ipſo milite,& ſic in alijs re
manebit libera facultas teſtandi ipſi cui facta eſt ſub-
ſtitutio per militem . facit l.miles ita.§.exhæredato.
ff.de teſt.mili.Et ex prædictis etiam patere poteſt,an
& qñ illa regula ſit vera per quam dr̃ ꝙ ſubſtõ , quæ
ſemel valuit iure directo non obliquatur,& ſilr̃ illa ꝙ
ſubſtõ quæ a principio non valuit iure directo obli-
quatur,& valet iure fideicommiſſi,& per prædicta ſit
expedita quarta qõ principalis in materia compẽdio
ſæ,videlicet qd ſit eius effectus. in qua vt dicit Ang.
in d.l.Centurio. multa ſunt dubia quæ egerent deci-
ſione Cęſarea,ſeu Imperiali pp magnam varietatem
opinionum,de quibus dixi.ſ.multa tñ dubia tollun-
tur pp clauſulam codicillarem, quæ quotidie appo-
nitur in teſtamentis ſm opinio.Bal.valde notabilem
quam ipſe poſuit in d.l.verbis ciuilibus.& de qua ẽt
206 ſuperius dixi. ¶†Circa quintã autem qõnem quali-
ter finiatur ſubſtõ compendioſa non eſt inſtandum:
qa aut cadit in vulgarem,& finitur vt vulgaris . Aut
in pupillarem,& finitur vt pupillaris.aut in exempla
riam,& finitur vt exemplaria.Aut in fideicommiſſa-
riam,& finitur vt fideicommiſſaria , quæ finitur, qñ
ſubſtitutus decederet anteq̃ eueniſſet conditio ſub-
ſtitutionis.l.ſi frater . & l.ſi tn perſona.C.de fideicõ-
miſſis,& etiã qñ hæres inſtitutus decederet ante adi-
tam hæreditatem. Nam præcedente aliquo iuſſu , &
eſſet caſus in quo non trãſmitteret hæreditatem,nec
ius deliberandi. nam tunc extinguitur fideicommiſ-
ſaria.l.eam quam. & ibi nota.C.de fideicommiſſis.

verborum plures comprehẽdit ſubſtõnes. Sed tu po
tes rñdere,vt tangit Bald.in d.l.precibus.ꝙ breuilo-
qua comprehendit plures ſubſtõnes in perſona plu-
rium perſonarum,& non poteſt fieri niſi pluribus,&
comprehendit illas reciprocè. ſed ſubſtõ compẽdio-
ſa poteſt fieri etiam vni perſonæ,& cõprehendit plu
res ſubſtõnes quas ſibi aſſignabit caſus contingentia,
vel natura,& interpretatio verborum,& intellige, ꝙ
continebit plures ſubſtõnes ab initio aptitudine : &
in potentia,ſed inſpecto exitu,& fine continebit illã
ſolam quæ occurret ſm caſus contingentiam . vt vo-
luit Bal.in d.l.precibus.& Io.An.in d.c.ſi pater. ſu p
gl.in verbo,abſq; deductione.ad fin.in magna addi.
Nũquid autem qñ omni tpe eſt fideicommiſſaria di
catur tunc compendioſa.gl.in d.l.precibus. in verſi.
ſed ſi ita.& in ver.& eſt alia.dicit ꝙ tunc eſt fideicom
miſſaria,& non compendioſa . Alij tñ ſecundo dicũt
ꝙ illud eſt verum propriè,& ſtrictè.Sed largè dr̃ com
pendioſa,& iſtud vr̃ voluiſſe gl.hic in prin. licèt for-
tè in ver.talis fuit.& in verſi.hoc fuit.voluerit ſentire
idem quod gl.in l.precibus.Alij vero dixerunt.& ter
tio, ꝙ ſubſtõ compendioſa non eſt principalis ſubſti
tutio:ſed quædam adiectio,ſed Bald.in d.l.precibus.
reprobat ſupradictas opi.Nam dicit primam non ꝓ-
cedere:quia ſi eſſet mera fideicommiſſaria non con-
tineret vulgarem , & expiraret hæreditate non adita
per l.eam quam.C.de fideicom.Sed in caſu prędicto
facta eſt compendioſa:licèt contineat fideicommiſſa
riam continet etiam vulgarem.l.pen.ff.de ven. inſpi.
¶Item dicit,ꝙ aliæ duæ opi.non procedũt:quia ſicut
ſubſtõ breuiloqua eſt tertium genus ſubſtõnis. vt dr̃
in tex.in l.iam hoc iure.ff.de vulga.& pup. ita etiam
ſubſtõ compendioſa poteſt dici quartum genus,& ſi-
cut genus non eſt adiectio ſpeciei:ſed prædicatur de
ſpecie.l.j.ff.ſi cert.pet.ita etiam ſubſtõ compendioſa
prædicatur de ſpeciebus ſubſtõnum in ſe contentis .
Sed certe quicquid dicat Bal.licèt ſubſtõ breuiloqua
certo reſpectu poſſet dici tertiũ genus ſubſtõnis dif-
ferens videlicet à vulgari,& pupillari, vt dixi in ma-
teria breuiloqua: tñ re vera, aut cadit in vulgarẽ,aut
in pupillarem,aut in exemplarem. & ſic re vera non
208 facit ſpeciem ſubſtõnis per ſe.¶†Ita eodẽ modo po-
teſt dici in compẽdioſa:quia licèt ſit diuerſus modus
in ſubſtituendo ab alijs ſubſtõnibus,ſicut & breuilo-
qua eſt diuerſus modus ſubſtituendi ab alijs hoc re-
ſpectu poteſt dici compendioſa eſſe genus diuerſum
ab alijs ſubſtõnibus:tñ quia cadit in alias ſpecies ſub
ſtitutionum,quas ſub ſe continet : hoc reſpectu non
eſt propriè ſubſtõ per ſe,vt voluit Bar.& dixi in pri-
ma,& ſecunda principali qõne huius materię.Et ſic
vñr poſſe ſaluari opiniones:quia pp diuerſum modũ
ſubſtituendi ab alijs ſubſtõnibus appellamus ipſam
ſpeciem de per ſe,& genus ſubſtõnis de per ſe:ſed cõ
ſiderato ꝙ cadit in alterã de alijs ſubſtõnibus,& non
inducit aliam ſpeciem ſubſtõnis per ſe: hoc reſpectu
poteſt dici ꝙ compendioſa non eſt propriè principa-
lis ſubſtitutio per ſe:ſed potius adiectio . & per hæc
ſit expedita materia compendioſæ , de qua etiam in

REGISTRVM.

ABCDEFGHIKLMNOPQRSTVXYZ.
Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr
Sſ Tt Vu Xx Yy Zz Aaa Bbb.

Omnes ſunt Quaterniones, Præter Bbb Ternionem.

VENETIIS, Apud Dominicum Nicolinum.
M D LXXIIII.